

3 1761 07993627 4

Digitized by the Internet Archive
in 2011 with funding from
University of Toronto

<http://www.archive.org/details/rjenikhrvatskoga01ivek>

47

RJEČNIK

HRVATSKOGA JEZIKA

SKUPILI I OBRADILI

DR. F. IVEKOVIĆ I DR. IVAN BROZ.

SVEZAK I.

A—O.

U ZAGREBU.

ŠTAMPARIJA KARLA ALBRECHTA (JOS. WITTASEK).

1901.

~~~~~  
PRAVA SU SVA ZADRŽANA NASLJEDNICIMA DR. IVANA BROZA.  
~~~~~


PG
137.4
I 94
sv. 1

PAPIR IZ ZAGREBAČKE DIONIČKE PAPIRNE TVORNICE.

PREDGOVOR.

1. Pokojni nećak moj, gimnazijski profesor Dr. Ivan Broz, s namjerom da napiše rječnik Hrvatskoga jezika mnogo je godina skupljao gragju za nj iz svijeh književnih djela Vuka Karadžića i Gjura Daničića, t. j. iz onijeh koja su oni sami napisali i iz onijeh koja su samo izdali na svijet, kao narodne pripovijetke, poslovice, pjesme i t. d. Kad je već mislio, da je toliko gragje pokupio te će uskoro moći da se prihvati obragjivanja njezina, otide na istinu licem na Božić 1893. godine u četrdeset drugoj godini života svoga.*)

2. Videći ja onoliku gragju (na 103.161 ceduljica) i žaleći da onoliki trud ostane uzalud, a znajući koliko nam trebuje onaki rječnik, poslovice, pjesme i t. d. Kad je već mislio, da je toliko gragje pokupio te će uskoro moći da se prihvati obragjivanja njezina, otide na istinu licem na Božić 1893. godine u četrdeset drugoj godini života svoga.*)

2. Videći ja onoliku gragju (na 103.161 ceduljica) i žaleći da onoliki trud ostane uzalud, a znajući koliko nam trebuje onaki rječnik, poslovice, pjesme i t. d. Kad je već mislio, da je toliko gragje pokupio te će uskoro moći da se prihvati obragjivanja njezina, otide na istinu licem na Božić 1893. godine u četrdeset drugoj godini života svoga.*)

2. Videći ja onoliku gragju (na 103.161 ceduljica) i žaleći da onoliki trud ostane uzalud, a znajući koliko nam trebuje onaki rječnik, poslovice, pjesme i t. d. Kad je već mislio, da je toliko gragje pokupio te će uskoro moći da se prihvati obragjivanja njezina, otide na istinu licem na Božić 1893. godine u četrdeset drugoj godini života svoga.*)

3. Za temelj je ovoj radnji postavljen: Srpski Rječnik istumačen Njemačkim i Latinskijem riječima. Skupio ga i na svijet

*) Nekrolog mu napisao Dr. A. Musić, u Ljetopisu Jugoslavenske Akademije IX.

izdao Vuk Stef. Karadžić, Beč 1852. Kako u sam temelj nijesam htio umogo da diram, prešlo je iz njega koješta u ovu radnju, što po mišljenju mom ne ide u rječnik za običnoga književnika. Tako su prezimena, imena krštena i imena mjestima, brdima i potocima, uopće *imena vlastita* prenesena iz Vukova rječnika u ovaj rječnik, ali nijesu dodavana još i druga već ako bi samo gdjekoje drugoga čega radi. I *Turske riječi* iz Vukova rječnika ostavljene su ovdje, ako ih i ima više od polovine, nalazeći se samo rijetko gdje u narodnim pjesmama, što bi se mogle lako izostaviti; nove nijesu primane, osim gdjekoje dosta poznate, n. p. *bakšiš*. Da se ne dira u temelj sam, ostavljeni su ovdje u redu riječi n. p. i padeži od zamjenica ličnih: *mene, mi, je, joj, ih, pada nj, pada njga, za nj, za njga, i t. d.*; što bi sve trebalo izbaciti, kad bi se ikada došlo do novoga izdanja ove knjige. A izbacio sam *riječi tuđe* onake, koje se samo malo gdjegod čuju, t. j. na megji s tuzim narodom, od kojega su uzele, n. p. Njemačke *obes ajne* (alles eins), *putcajn* (Bundwein); Slovačke *masi, pau*; Madžarske *šargarepa* (slučajno je ostala: *arpakaša*); Talijanske *fora, kandelora; i t. d.* Gdje ovake riječi dolaze u rečenici, ondje se i tumače; kad bi se sve „ovakvice i onakvice“ skupile iz naroda u rječnik, izašla bi čitava knjižetina, jer je naš narod na žalost gotov primiti svaku tuđu i uopće rjavu riječ, samo kad je čuje od „gospodina“, a odbaciti najljepšu svoju. Riječi koje se u Vuka nalaze po izgovoru sasvim dijalektskom, može se pace reći po mjestom, n. p. *grozje* (grozlje = grozđe), *lisje* (listje = lišće), *praić* (u Dubrovniku mj. prašić) i t. d., ne nalaze se u ovom rječniku na svom osobitom mjestu već ondje gdje su napisane po valjanom govoru (kod grozđe, lišće, prašić, i t. d.). Tako nema u ovom rječniku ni riječi, u kojima se nahodi Staroslovensko *ѣ* (ě), po sva tri ili četiri govora,

n. p. vidjeti: *videti, viditi, vidjeti, vijjeti*, nego samo po govoru jugozapadnom: *vidjeti*. Trebalo bi u drugom izdanju lakogjer izostaviti riječi, u kojima se nješto glasa *h* u gdje kojim krajevima govore glasovi *g, j, k* ili *v, n, p, ig* (nuj. *ih*), *čoja* (nuj. *čohaj*), *grek* (nuj. *griph*), *uro* (nuj. *uhö*), ili se nikako ne čuje, n. p. *grije* (nuj. *grieh*), *lad* (nuj. *hlad*). Još se u ovoj knjizi svagdje, i u primjerima, pometalo slovo *h*, gdje mu je po etimologiji mjesto, kao što je činio i Vuk prva svoja djela po drugi put na svijet izdajući. *isp.* Np. 1. V. Pis. 59. I rastavio sam onake riječi, koje se samo izgovora radi sastavljaju u pisanju a upravo su dvije, n. p. *je li* (nuj. *jeli*: *Je li otac kod kuće?*), *kroza nj, za nj, za njga* (nuj. *kvozanj, zanj, zanjgaj*).

4. Gradeći rječnik od samih Vukovih i Daničićevih književnih djela mislio sam, rječnik će biti i ovako dosta obilat a ne će biti nabrunjen kojekakvim riječima i rečenicama, o valjanosti kojih može se sumnjati; ako bi se kad rječnik po drugi put izdavao na svijet, dotle će se svršiti rječnik Jugoslavenske Akademije pa će se moći tada iz njega izvaditi sve riječi koje su za cijelo dobro i potrebne u književnom jeziku, i tako će književnici našim imati potpun rječnik, koliko to jest može lakav biti rječnik živa jezika. Ali kada pomislih, da će minuti još njeko trideset godina, dok se svrši Akademijski Rječnik, rekoh sam sebi: zar toliko još godina da bude književnost naša bez potpun rječnika? pa tko bi popunjavao ovaj rječnik iz Akademijškoga, ne bi li on mogao imati u koječemu drugojačije misli od mene, te bi se zbrkao rječnik, koji ipak valja da bude samotvor? Razmišljajući ovako, sve misli na jedno smislih: premda sam već dobrano daleko bio došao u obragjivanju rječnika, uzmem ga popunjati, i to iz knjiga i iz živoga narodnog jezika. Pocrpao sam Hrvatske Narodne Pjesme izdane od Hrvatske Matice, njeka djela M. G. J. Miličevića i P. Petrovića Njegoša: *Lažni Car* (to sve na 3388 eoduljica). U Hrvatskim Pjesmama ima dobrih riječi i rečenica, koje lijepo popunjavaju one u Srpskim Narodnim Pjesmama od Vuka na svijet izdanima. U Miličevića osim općenite ljepote u jeziku nalazimo riječi, koje su u novije vrijeme načinjene pa se i na Hrvatskoj strani upotrebljavaju. Iz pomenute Njegošove knjige i Daničić je povadio glagola. *isp.* Rad 6, 47—158. Zatim sam iz Akademijškoga Rječnika uzao riječi od početka pa do svršetka 19. sveska peloga dijela (A. Konjokradica), za koje sam držao da su dobre i potrebne; tako i iz zbirke J. Bogdanovića (počevši od slova *m*). Ako i jest Stullijevo Rječoslozje mješavina

riječi Hrvatskih, Ruskih i Staroslovenskih, štokavskih i kajkavskih, narodnih i načinjnih kojekako, opet ima u njemu vrlo lijepijeh riječi, kojih nijesam našao u ostalom području svojem, pa sam ih zalo iz njega uzeo. Iz *narodnoga gorora* primio sam od poznanika nekoliko riječi, i kod svake sam zabilježio ime poznanikovo. I sam sam od naroda iz okoline Zagrebačke pobilježio nekoliko riječi, n. p. *bjelinski, ogujenac, oprta, penjača, i t. d.*, kao što je učinio i pokojni Daničić, kad je boravio u Zagrebu. Za koju riječ u ovom rječniku velim: *govori se u Hrvatskoj*, valja znati da se ona govori u kajkavaca, za koje sam ja jamae, rođen na Klancu kod Sulte, i govori se u štokavaca u baniji, za koje je jamae moj čestiti drug, kanonik Pavao Leber, koji se rodio u Glini i ondje proveo mladost, i bio poslije u baniji svećenik dvadeset i sedam godina interesujući se svagda mnogo za narodni govor.

5. Gledao sam kod svake riječi da skupim *synonyma*, ako ih imade; samo valja znati, da ima malo pravih *synonyma*, t. j. takvih riječi, koje jedno isto znače; više ih ima, kojima je značenje srodno, pa takve se ponajviše naznačuju uz *synonyma* skraćenom riječju *isp.* ili *cf.* Kod *glagola prostih nesvršenih* zabilježio sam njihova *v. pf. prosta, v. pf. složena* i *v. impf. složena* (koji ih imaju); osim koristli koju književnici mogu imati od ovakoga prijedgleda, još se kod glagola n. p. *carati* lakše razabere, da je *dozarati v. pf.* a nije *v. impf.*, kao što pogriješno stoji u Vukovu rječniku. Što se kod gdje kojih glagola razlažu i *gramatički oblici*, mislim, da barem još za koju godinu ne će biti sviše. U skupu se nalaze i riječi *augmentativne*, riječi *s jednakim nastavkom i t. d.*, čim se od skupa ponjesho osvjetljava značenje i valjanost pojedinih riječi; tako se n. p. od skupa kod *aplor* polvrguje, da valja govoriti i pisati *lipor, lozor* (a ne *lipin, lozin*), da je dobro *dunjor*, a po tome i *dunjovina, i t. d.* Svrh toga se prema skupovima lakvim lakše valjano načine nove riječi, ako je nužno da se čine. Imenice načinjene od infinitiva s pridjevenom sprijed riječcom *ne* kao n. p. *nečuvanje, neobrezanje, neodgovaranje, nepoimanje, neposlušanje, nepriznavanje, neprobavljenje, i t. d.* ovdje se pominju više primjera radi nego li radi samih sebe, da se to jest vidi, kako se substantiva verbalna mogu i s poricanjem upotrebljavati. Tako i kod pridjeva složenijeh s prijedlogom *po*, n. p. *podobar*; jer se gotovo svakomu pridjevu može domisliti sprijed, kad mu se hoće značenje da umanji. To vrijedi i za glagole složene s pridjelozima; jer nije moguće uhvatiti u knjigu

sve glagole, koji mogu biti složeni s prijedlozima i koje za cijelo govori narod, kad mu zatreba; tako n. p. glagol *dobrati* (*dobrem*) nema u Vukovu rječniku; a tko će reći, da ga narod ne govori? Iz toga se takogjer vidi, koliko su preljerivali njeke Vukove držeci da ne valja riječ koja se ne nahodi u Vuka; iā ima u našem jeziku na tisuće dobrih i lijepijeh riječi, za koje Vuk nije znao niti je mogao znati.

6. Što nijesu u ovom rječniku na svijem riječima naznačeni *akcenti*, ne će biti za čudo onome, ko zna, da i u samom Vukovom rječniku ima gđjekoja riječ bez akcenta (n. p. *natupijerka*, *rendisalo*), i da je i sam Daničić, ovaj najbolji znalac akcentuacije u jeziku našem, ostavio dosta riječi u Akademijskom Rječniku bez akcenta, pače i lakvih riječi, za koje mnogi ne znajući koliko je jošte zamršeno pitanje o akcentuaciji našoj, mislio bi da nije ništa lakše nego pometatī na njih prave akcente.

7. Za Vukovo b pišem složeno slovo *gj*, koje je istorijsko, jer su stari naši pisali *gy* ili upravo *gy*, i koje najbolje odgovara sistemi našega sadašnjeg pravopisa. Po ovoj sistemi valja gledati, da naš svaki glas, kojega nijesu Latini govorili, ima svoj osobiti znak, prosto slovo, ali da se ne dira u sama Latinska slova; ako se pak ne bi moglo prosto slovo za koji god naš glas načiniti bez diranja u Latinsko slovo, neka se radije načini složeno slovo. Prema tome imademo načinjena prosta slova *č*, *ć*, *š* i *ž*, kod kojih se dijakritičkim znacima ne dira u Latinska slova *c*, *s* i *z*; i imamo složena slova *dž* i *lj*, jer se od *d* i od *l* nijesu mogli načiniti prosti znaci za glasove *u* i *ɫ* ne dirajući u sama ona Latinska slova; k njima jošte dolazi složeno *nj*. Naprotiv toj sistemi griješi se u načinjenom slovu *d*, jer se dira u samo Latinsko slovo *d*; ali je još gore što se za isti glas pored prostoga slova *d* dopušta pače zapovijeda kod imena vlastitih još i složeno slovo *gj*, te treba pisati istu riječ kad znači mjesto (u Hrvatskoj): *Gjurgjic*, a kad znači cvijet: *đurdic*! Dakle za jedan isti glas dva različna znaka! Naprotiv Zagrebački književnici imadu za dva različna glasa jedan znak: *dj* im je čas *h* (n. p. *rođenje*), a čas *đ* (n. p. *podjemčiti* se), odakle postaje smutnja u izgovoru te se od Zagrebačkih gjaka čuje pogjarmiti (mj.

podjarmiti). To je prava nevolja i sramota u našem pravopisu, koja bi se mogla ukloniti, kad bi kr. zemaljska vlada u školama ukinula ono ni za kakve zasluge križem odlikovano *d*; iā niko ga ne upotrebljava osim njekolicine akademika i školske djece, koja pak moraju da znaju i *gj* čitati i pisati. Tada bi se i Zagrebački književnici zar dozvali, pak eto nam onda jednoga pravopisa jedva na jedvine jade.

8. Ne mogavši ja sam *korrektura* opravljati, povjerio sam je gospodi, koja su tomu poslu već vješta, i savjesni su radnici i dobri poznavaoči jezika Hrvatskoga; opet se bojim, da će pored svega toga biti u rječniku štamparskih pogriješaka, nadam se, neznatnijeh, koje će čitalac sam moći opaziti i popraviti.

9. Ne bi trebalo, no kakih nas ima, ne će biti s gorega, ako izrijekom kažem, da *za sadržaj primjera* ja ne odgovaram.

10. Ovo djelo moglo bi se zvati i *rječnik Srpskoga jezika*, i da su ga napisali Srbi, jamačno bi se tako zvalo; ali mu je po jednaku pravu i po samim načelima Srbalja Vuka Karadžića (Srb. i Hrv. 6) i Gjura Daničića (Dioba 5) ime *rječnik Hrvatskoga jezika*, jer su ga spisali i na svijet izdali Hrvati. Nije se dometnulo *ili Srpskoga*, jer taj dometak ne bi zadovoljio ni jednoga Srbina a ozlovoljio bi mnoge Hrvate, a i Srbi ne bi dodali *ili Hrvatskoga*. Braća ka' i braća.

11. Dužnost mi je jošte, da lijepu zahvalu javno izrečem visokoj kr. zemaljskoj vladi, odjedn za bogoštovlje i nastavu u Zagrebu, što je svijem školama preporučila prenumeraciju na ovaj rječnik i na nj prenumerovala za sedamdeset i dvije škole; preuzvišenome gospodinu biskupu u Gjakovu Dr. J. J. Strossmayeru, što se upisao za dvadeset eksemplara (prvi od svijeh); i svoj gospodi za trud i muku što su skupljali prenumerante, i od njih po imenu onima koji su ih skupili više od dvadeset: kateheli gimnas. u Pozezi prof. F. Barcu, franciskanu u Košljunu na Krku fra A. Junčiću, prof. gimnas. u Zagrebu S. Kućaku, prof. u Zadru M. Nekiću, kr. financ. perovogji u Zagrebu Dr. G. J. Ortneru i grad. liječniku u Petrinji Dr. N. Zyborskomu. Bez ovoga što se pominje ovdje sa zahvalnošću, ne bi bio ovaj rječnik izišao na svijet.

U Zagrebu dne 30. lipnja 1900.

Dr. F. Iveković.

IZVORI PISMENI OVOMU RJEČNIKU.

- ARj.** Rječnik Hrvatskoga ili Srpskoga jezika na svijet izdaje Jugoslavenska Akademija. Dio II. Obradili Gj. Daničić, M. Valjavac, P. Budmani. Zagreb 1884—1886. Dio III, IV, V (*do riječi* konjokradica). Obradio P. Budmani. 1887—1899.
- Bukv.** Novi srpski bukvar. Recenzija Gj. Daničića. Beč 1854.
- Danica.** Zabavnik za godinu 1826 izdao Vuk Stef. Karadžić. Beč (1). Za godinu 1827 (2). Za godinu 1828 (3). Za godinu 1829. Budim (4). Za godinu 1834. Beč (5).
- DARj.** Rječnik Hrvatskoga ili Srpskoga jezika na svijet izdaje Jugoslavenska Akademija. Dio I. Obradio Gj. Daničić. Zagreb 1880—1882 (*kad se odarle navode riječi Daničićeva, našli se i ovaj dio piše*: Gj. Daničić. ARj).
- Dioba** Slovenskih jezika. Iz lekcija profesora velike škole Dr. Gj. Daničića. Biograd 1874.
- DM.** Istorija Srpskoga naroda napisao A. Majkov. S Ruskoga preveo Gj. Daničić. II. izdanje. Biograd 1876.
- Dodat.** Dodatak k Sanktpeterburgskim sravniteljnim rječnicima. Napisao Vuk Stefanović. Beč 1822.
- DP.** Pisma o službi Božjoj. Napisao Andrija Nik. Muravijev. S Ruskoga preveo Gj. Daničić. 3. izdanje. Biograd 1867.
- DPost.** Poslovice na svijet izdao Gj. Daničić. Zagreb 1871.
- DRj.** Rječnik iz književnih starina Srpskih. Napisao Gj. Daničić. Biograd 1863. 1864.
- Glas.** Glasnik društva Srbske Slovesnosti. Svezka VIII. Beograd 1856 (*i dalje sveske u kojima je Gj. Daničić napisao što*).
- Gospodinu sa dva krsta** (od Vuka Stef. Karadžića). Beč 1848.
- GPA.** Gospodinu P. Ninkoviću (od Gj. Daničića). Biograd 1865.
- Herc.** Srpske Nar. Pjesme iz Hercegovine. Za štampu ih priredio Vuk Stef. Karadžić. Beč 1866.
- HNpj.** Hrvatske Narodne Pjesme. Skupila i izdala Matice Hrvatska. Knjiga I, II, III, IV. Zagreb 1890—1899.
- Istor.** Istorija oblika Srpskoga ili Hrvatskoga jezika. Napisao Gj. Daničić. Biograd 1874.
- Javor** list za zabavu, pouku i književnost. Novi Sad. 1875. 1885. (priloge od Vuka).
- J. Bogdanović.** Zbirka riječi (počevši od slova *m* i dalje) skupljenih po Lici od Divosetskoga prota Jovana Bogdanovića, koju je od njega nabavila Jugoslavenska Akademija a meni blagostivo ustupila za porabu; na čemu joj ovdje po dužnosti izričem hvatu.
- Jurm.** Jurmusa i Fatima. Napisao M. Gj. Milićević. Beograd 1879.
- Knjiž.** Književnik. God. III. Zagreb 1866.
- Kolo** Gjuru Daničiću 13. maja 1889. Beograd 1889.
- Korijeni** s riječima od njih postaliem u Hrvatskom ili Srpskom jeziku napisao Gj. Daničić. Zagreb 1877.
- Kov.** V. S. K. Kovčević za istoriju, jezik i običaje Srba sva tri zakona. Beč 1849.
- Megj.** Megjudnevica. Napisao M. Gj. Milićević. Beograd 1885.
- Mil.** Knez Miloš u pričama od M. Gj. Milićevića. Beograd 1891.
- Miloš** Obrenović, ili građa za Srpsku istoriju našega vremena. Napisao Vuk Stef. Karadžić. Budim 1828 (*napisao istočnijem narječjem*).
- M. Svetič poet.** Miloš Svetič poeta. Iz lekcija profesora Gj. Daničića. Biograd 1865.
- Nik. jev.** Nikoljsko jevangjelje. Na svijet izdao Gj. Daničić. Biograd 1864.
- Nov. Srb.** Davidovićeve Novine Srbske u Vieni*. Godine 1817, 1818, 1821.
- Nov. Zavj.** Novi Zavjet Gospoda našega Isusa Hrista. Preveo Vuk Stef. Karadžić. Beč 1847 (Predgovor I—XX).
- Npj.¹** Narodne Srpske Pjesme, skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Knjige I, II, III. Lipiska 1823—1824. Knjiga IV. Beč 1833.
- Npj.** Srpske Narodne Pjesme, skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Knjiga I, II, III, IV. Beč 1841—1862. Skupio ih Vuk Stef. Karadžić. Knjiga V. Beč 1865.
- Npr.** Srpske Narodne Pripovijetke, skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Drugo umnoženo izdanje. Beč 1870.
- Obi.** Oblici Srpskoga ili Hrvatskoga jezika. Napisao Gj. Daničić. Šesto izdanje. Zagreb 1872.
- Odbr. od ruž.** Odbrana od ruženja i kugjenja, u 34—36 br. Vidov-dana 1861 (od Vuka Stef. Karadžića).
- Odg. na laž.** Vukov Odgovor na laži i opadanje u Srpskome Plaku. Beč 1844.
- Odg. na sit.** Vukov Odgovor na sitnice jezikoslovne G. J. Hadžića = M. Svetića. Beč 1839.
- Odg. na nt.** Vukov Odgovor na Utk G. M. Svetića. Beč 1843.
- Ogled.** Rječnik Hrv. ili Srp. jezika na svijet izdaje Jugoslavenska Akademija. Obraguje Gj. Daničić. Zagreb 1878.
- Opit.** Luke Milovanova Opit nastavljenja k Srbskoj slinorečnosti. Izdao ga Vuk Stef. Karadžić. Beč 1833 [*Predgovor izducateljev. v—y* (= 3—24)].
- Osn.** Osnove Srpskoga ili Hrvatskoga jezika napisao Gj. Daničić. Biograd 1876.
- O Sv. O.** O Svetićevu «Ogledalu». Recenzija Gj. Daničića. Biograd 1865 (2. izdanje).

- Pis.** Vuka Stef. Karadžića i Save Tekelije pisma o Srpskome Pravopisu. Beč 1815.
- Pom.** Pomeni o Daničiću i njegova pisma iz posljednjih godina njegova života. Od M. Gj. Milićevića. Beograd 1883.
- Posl.** Srpske Narodne Poslovice. Izdao ih Vuk Stef. Karadžić. Beč 1849.
- Primj.** Primjeri Srpsko-Slavenskoga jezika. Sastavio ih Vuk Stef. Karadžić. Beč 1857.
- Prip. bibl.** Pripovijetke iz staroga i novog zavjeta. Preveo Gj. Daničić. Sedmo izdanje. Biograd 1865 (*latinicom stampano*).
- Priprava** za istoriju svega svijeta radi djece. Preveo s Njemačkoga Dim. Vladislavljević a pregledao i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Beč 1861.
- Rad** Jugoslavenske Akademije. Knjiga I. Zagreb 1867 (*i dalje knjige u kojima je što napisao Gj. Daničić*).
- Rat** za Srpski jezik i pravopis. Napisao Gj. Daničić. Budim 1847.
- Rj.¹** Srpski rječnik istolkovan Njemačkim i Latinskim riječima. Skupio ga i na svijet izdao Vuk Stefanović. Beč 1818.
- Rj.** Srpski rječnik istumačen Njemačkim i Latinskim riječima. Skupio ga i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Beč 1852.
- Rj.³** Srpski rječnik istumačen Njemačkim i Latinskim riječima. Skupio ga i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Treće (državno) izdanje, ispravljeno i umnoženo. Biograd 1898.
- Rp.** tako se naznačuju rukopisi neštampanih narodnih pjesama Muhamedovačkih iz Bosne što su u Hrvatske Matice, iz kojih sam po dobron uniwersitetskoga profesora dra. L. Marjanovića primio nekoliko riječi.
- Siut.** Srbska sintaksa. Napisao Gj. Daničić. Beograd 1858.
- Slav. Bibl.** Slavische Bibliothek herausgegeben von Fr. Miklosich. I. II. Wien 1851. 1858.
- Sovj.** »Pravitelstvjuščij sovčt Serbskij za vremena Kara-Gjorgijjeva. Napisao Vuk Stef. Karadžić. Beč 1860.
- Spisi.** Skupljeni gramatički i polemički spisi Vuka Stef. Karadžića. Knjiga I. II. III. Beograd 1894 do 1896.
- Srb. i Hrv.** Srbi i Hrvati. Od Vuka Stef. Karadžića. (Vidov dan 1861 br. 31).
- St. pis. Hrv.** Stari pisci Hrvatski. Knjiga IV. V. Zagreb 1872. 1873.
- Star.** Starine. Izdaje Jugoslavenska Akademija. Knjiga I. Zagreb 1869 (*i dalje knjige u kojima je što pripočeo Gj. Daničić; u XIV. knjizi ima pismo Vukovo Šafariku*).
- Straž.** Stražilovo list za zabavu, pouku i kujiževnost. Novi Sad. 1886. 1887.
- Stulli.** Joakima Stulli Dubrovčanina Rječosložje. Dubrovnik 1806 (*Daničić i po njemu Budmani pišu ga Stulić*).
- Sveto Pismo staroga i novoga zavjeta. Preveo stari zavjet Gj. Daničić. Novi zavjet preveo Vuk Stef. Karadžić. Biograd 1868 (*ćirilicom stampano. Ono se navodi po knjigama; n. p. Mojs. I. 1, 31 (Mojsijeva knjiga prva, glava prva, vrsta 31), Jov. 42, 17 (knjiga kojoj je napis Jov. glava 42, vrsta 17), Jov. 6, 48 (Jovanovo jevanđelje, glava 6, vrsta 48), Jud. 20 (Jude apostola poslanica, vrsta 20)*).
- Šćep. mal.** Lazni Car Šćepan mali. Pjesmotvorje Petra Petrovića Njegoša. Zagreb 1851.
- Vid. d.** Vidov dan (novine izkzile u Biogradu) 1861. 1862 (primjeri od Daničića).
- Vlazić.** V. Laziću. I. II. Napisao Gj. Daničić. Beč 1848.
- Vuk. prijev.** Vukov prijevod novoga zavjeta. Gj. Daničić. Beč 1847.
- Zim.** Zimnje večeri. Napisao M. Gj. Milićević. Beograd 1879.
- Zlos.** Selo Zloselica. Napisao M. Gj. Milićević. Beograd 1880.
- Žitije** Gjorgjija Arsenijevića Emanuela. Izdao Vuk Stef. Karadžić. Budim 1827 (*unapisano istočnijem narječjem*).
- Živ.** Život i običaji naroda Srpskoga. Opisao ih i za štampu priugotovio Vuk Stef. Karadžić. Beč 1867.
- Živ. kr. i arh.** Životi kraljeva i arhiepiskopa Srpskih. Napisao arhiepiskop Danilo i drugi. Na svijet izdao Gj. Daničić. Zagreb 1866.
- Živ. sv. Sav.** Život sv. Save. Napisao Domentijan. Na svijet izdalo Društvo srbske slovesnosti trudom Gj. Daničića. Biograd 1860.
- Živ. sv. Sim. i sv. Sav.** Život sv. Simeuna i sv. Save. Napisao Domentijan. Na svijet izdao Gj. Daničić. Biograd 1865.
- Upotrebljavali su se rječnici
za riječi *Staroslovenske*: Lexicon Palaeoslovenico-Graeco-Latinum emendatum auctum edidit Fr. Miklosich. Vindobonae 1862—1865.
za *Mađarske*: Legújabb és legtömöttebb Német-Magyar és Magyar-Német Zsebszókönyv. Készítette Farkas Elek. Pest 1857.
za *Italijanske*: Dizionario italiano-tedesco compilato da C. G. Jagemann. Tomo I. II. Vienna 1837.
za *Turske*: Turske i druge istočanske reči u našem jeziku. Od Gjorgja Popovića. Beograd 1884.
Gdješto se spominje i rječnik: Deutsch-kroatisches Wörterbuch von Bogoslav Šulek. Njemačko-hrvatski rčnik. I. II. Band. Agram 1860.
Odgovetljaji uzeti su iz knjige: Srpske Narodne Pripovijetke i Zagonetke. Skupio ih i na svijet izdao Vuk Stef. Karadžić. Biograd 1897. *odatle su popravljene i gdje koje riječi u zagonetkama što su u Vukovu rječniku*.

SKRAĆENE RIJEČI.

I. akc. akcentat (accentus)
akus. akusativ (accusativus; 4. padež)
Bač. (u) Bačkoj
Ban. Banat, Banatu
bansk. reg. banskoj regementi (oko Gline i onamo do Une)
Biogr. Biogradu
Bjelop. Bjelopavličima
Branic. Braničevu
C. G. Crnoj Gori
Crnu. Crninci
Dalm. Dalmaciji
Dubr. Dubrovniku
gram. gramatički, u gramatici
Herceg. Hercegovini
Hrv. Hrvatskoj
Imosk. Imoskome
isp. isporedi
ist. istočno
ist. kraj. istočnijem krajevima
itd. i t. d. i tako dalje
jugož. jugozapadno
jugož. kraj. jugozapadnim krajevima
juž. južno
Kot. Kotoru
kr. Neg. kr. Negot. krajini Negotinskoj
lok. *vidi loc.*
Madž. Madžarski, (u) Madžarskoj
mj. mjesto
n. p. na primjer
nast. nastavak
osn. osnova
Paštr. Paštrovićima
Piper. Piperima
Podg. Podgorici
prim. primor. primorju
R. Rnski
recipr. recipročni (glagol uzajmični)
refleks. reflektivni (glagol povratni)
Rudn. n. Rudničkoj nahiji
Rus. Ruski
sjev. kraj. sjevernijem krajevima
sjev. Hrv. sjevernoj Hrvatskoj (u kajkavaca)
Slav. Slavoniji
slož. složen (n. p. glagol)
Srb. Srbiji
Srij. Srijemu
(st.) stajće (tako su zabilježene riječi koje se čuju u pjesmama, riječi pjesničke; ali se mnoge ovako zabilježene govore i osim pjesama)
subst. substantiv (imenica) *vidi subst.*
Sum. Sumad. Sumadiji
t. j. to jest
Už. u Užičkoj nahiji
vojv. vojvodstvu (sada u Bačkoj, Banatu i Srijemu)
vok. *vidi voc.*
zap. zapadno
zap. zapadn. kr. zapadnijem krajevima

II. acc. accus. accusativus (4. padež)
act. activum (verbum, glagol aktivni)
adj. adjectivum nomen (pridjev)
adv. adverbium (adverab, prilog)
augm. augmentativum (značenja uvećanoga)
e. g.; **com. gen.** communis generis (muškoga i ženskoga roda)
cf. confer (isporedi)
coll. collectivum (nomen; skupno ime)
comp. comparativus (gradus; drugi red poregjenja)
corr. correlativum (što je uzajmično, što je jedno prema drugom, jedno odgovara drugome)
gen. genitivus (2. padež)
dat. dativus (3. padež)
dem. deminutivum (značenja umanjenoga)
e. c. exempli causa (na primjer)
e. g. exempli gratia (na primjer)
etc. et cetera (i t. d.)
f. femininum (ženskoga roda)
fig. figurlich (u prenesenom smislu)
fr. franz. francosih (Francuski)
hyp. hypocoristicum (što se govori od mila ili za podsmijeh)
i. e. id est (to jest)
i. q. id quod (to što)
imperat. imperativus (zapovjedni način)
indecl. indeclinabile (što se ne mijenja po padežima)
instr. instrumentalis (6. padež)
interj. interjectio (uzvik)
ital. italicisch (Italijanski)
loc. localis (7. padež)
m. masculinum (muškoga roda)
n. neutrum (srednjega roda)
nom. nominativus (1. padež)
österr. österreichisch (kako se govori u Austriji, oko Beča)
part. participium (glagolski pridjev)
pass. passivum (pasivni, t. j. glagol)
pl. pluralis (množina)
praep. praepositio (prijedlog)
praes. praesens (tempus; sadašnje vrijeme)
praet. praeteritum (tempus; prošlo vrijeme)
pron. pronomen (zamjenica)
q. d. quod dicitur (što se kaže)
s. v. sub voce (pod riječju)
sing. singularis (jednina)
subst. substantivum nomen (imenica)
syn. synonyma (koje su riječi jednoga značenja)
u. d. g. u. drgl. und dergleichen (i tako)
u. s. w. und so weiter (i tako dalje)
v. von (od)
verb. verbal. verbale (substantivum, imenica načinjena od glagolskoga infinitiva)
v. impf. verbum imperfectivum (glagol nesvršeni)
voc. vocativus (5. padež)
v. pf. verbum perfectivum (glagol svršeni)
v. r. impf. verbum reflexivum vel reciprocum imperfectivum
v. r. pf. verbum reflexivum vel reciprocum perfectivum
z. B. zum Beispiel (na primjer)
* metana je kod riječi, za koje se misli da su Turske ili da su barem preko Turaka došle k nama.

A.

a, n. *prvo slovo u alfabetu*: A i B tko god ne umije, starijem se oprijet' ne smije. D'osl. 1. Ono a koje se izbaenje. Odg. na sit. 7.

ä, Rj. *uke od Daničiču*, ARj. 1a.

I. conj. — **1) aber, at, vero**: Ja ga ljubim, a on se ofire; ja dogjoh, a on oće. Rj. *sarežom se ovim drugo ističe kao suprotno ili neprilično predjemu, ridi ali*, ja 3, ma 1, nō. — Ali onće da nakosiš gde konj zapoka nogom, a ne gde je tebi volja. Npr. 87. Rabotu si započeo, a prekrstio se nijesi. 99. Bolje se povratiti a imati nego čekati a nemati. Postl. 26. Ako bude kuća dostojna, doći će mir vaš na nju, a ako li ne bude dostojna, mir će se vaš k vama vratiti. Mat. 10, 13. *u takvim se rečenicama sarež a kadšto izostavi*: Kolike oči, kuma ne vide! Postl. 141. — **2) and, et, etsi**: Kako on okom, a ja skokom; ja stojim, a ti sjediš; ja radim, a ti spavaš; a šta on veli? Rj. *ordje se drugo ističe kao različno ili samo osobito od prednjega; pa sarež oraj dolazi i onda, kad se samo prelazi u govoru od jednoga na drugo*: Vrljikaš, konj koji je tanak a dugačak. Rj. 76a. Zdepast čovjek, ponizak a krut. Rj. 206b. Skoči zec iza grna a on za njim. Npr. 44. Srećeš prvo i prvo čovjeka a on nosi živu orlušinu. 68. Jedan put izigje na njivu da obigje žito, a žito lepo, ne može lepe biti. 79. Pokaj se, što si na veliku Božju pravdu smakao svoju ženu a njihovu mater. 232. E moj čoeče! nema bolećega, a on bi naložio vatru oko bukve. Postl. 202. Prvo da imaš, a pak da umiješ. D'osl. 101. Iz daleka zove starn majku: „A nu hođi, moja stara majko!“ Npj. 1, 200. Nego majčin sine a sivi sokole, kad nam je ovako Bog dao. Kov. 68. Za jela osobite nije mario, a isto tako ni za lijepe haljine. Sovj. 92. Nikakav krojač ne uzme... niti udara puca kakva napjpa, n. p. s jedne strane bijela, a s druge strane žuta, a oko jednoga džepa crvena, a oko drugoga crna. Pis. 67. Koji sije dobro sjeme ono je sin čovječij; a njiva je svijet; a dobro sjeme sinovi su carstva, a kukolj sinovi su zla; a neprijatelj... Mat. 13, 38, 39. Dogje k čovjeku, a on stajaje kod kamila. Mojs. 1, 24, 30. Iz grada Davidova, a to je Sion. Car. 1, 8, 1. — *u takvim prilikama izu rečenica sa glagolima sniti, usniti pogledati, naći sarež a može zamjenjivati uzvik evo, eto i adverb gdje*: Nagje earien a ona sedi sama. Npr. 22. Nagje dva hraveca a oni se jednako kose. 89. Nagje ga a on luta po polju. Mojs. 1, 37, 15. Snih, a preda mnomu čokot. 40, 9. Usni Faroum, a on stoji na jednoj rijeci. 41, 1. Aron pogleda Mariju, a ona gubava. IV, 11, 10. — **3) među riječima i među rečenicama, koje se režu nekim savezima, može i a doći pred sarež, kad se hoće da istakne što je njim prirečeno: tako su sareži i, ni, da, nego li.** — **a) aber, ut, utro**: ima hljeba, a i novaca dosta. Rj. Opravi se konj kao kaka tica, a i onako je bio krilat i zmajevit. Npr. 28. Svi se gragjani začude, a i sam car. 249. Od vladike je imao

10 forinti na mesec, hranu i vina koliko mu je trebalo, a i po koju haljimu. Opit V. Ili je samo Jevrejski Bog, a ne i neznabožački. Rim. 3, 29. — **b) još dolazi između a i i sarež** takogjer: U njima da imamo dobra uzdanien, a takogjer i oni u nas! Kov. 122. — **c) A nju žale, a ni nas ne kude**. Npj. 2, 227. — **d) a da najrise a pitanja**: Ada (a da)? adakäko? ja doch, freilich, wie anders? imo vero; a da nō? Rj. 2a. Ja sam tvoga brata sreća... A da gde je moja sreća? Npr. 72. Prayda je u Boga; a da u koga? Postl. 258. Hoću dati, a da zašto ne ću? Npj. 3, 315. Ima Pero, a da kako nema? 5, 516. — Car volede carstvu nebeskome, a nego li carstvu zemaljskome. Npj. 2, 296. — **e) osim pitanja**: Nenam ni ja koliko mi treba, a da dam vama. Npr. 136. Otac moj ne čini ništa, ni veliko ni malo, a da meni ne kaže. Sam. 1, 20, 2. *isp. ja.* — **f) rečenicu u kojima se nešto poredi tako, da prema onome, što se u prvoj trdi ili baši, dolazi da je još više ili da nije ni onoliko ono što je u drugoj, a to poređenje biva riječju kamo su li ili nekmo li, uzimaju među se sarež: a pred riječi ore kamo li ili nekmo li. isp. ARj. 17b.** — **Akamoli (a kamo li) wie erst, nehm**: ne dam ni tebi, a kamo li njemu. Sirotinjo, i selu si teška, a kam li kući u kojoj si! (Postl. 285). Rj. 3a. Niko te ne će ni prestom taknuti a kamo li ubiti. Npr. 231. I megdjed niz krušku slazeći počiva, a kamo li čok od posla da ne počine? Postl. 103. I čok čini što hoće, a kamo li Bog! 106. U zvyerki bi sree prepuknulo, a kamo li u živu junaku! Npj. 1, 187. Ne bi mu je mutna voda zanesla, a nekmo li Turška busa razbila. Kov. 81. Moler nije vladikama vjerovao ni drugijeh stvari, a kamo li u takvome poslu. Sovj. 67. A kad travu po polju... Bog tako odijeva; a kamo li vas, malovjerni? Mat. 6, 30 (*quanto magis, wie viel mehr*). Kad su domaćina nazvali Velzevolum, a kamo li domaće njegove? 10, 25. *isp. kamo li, nekmo li.* — a Npj. 4, 65: Al' je pusta Zeta ustanula, e je ne bi orav preletio, a ne ranjen Draško pregazio orav — oraoi mjesto a kamo li kaže se a ne. — **5) rečenice rezane jedna za drugu relativnijem savezima i prilozima**: ako, dok, istom, još, kada, kako, no, pošto, taman, tek, kajima se pokazuje pogodba, uzrok, vrijeme itd., uzimaju među se neke česće neke rječje sarež a, a to, a ono, kajim se drugo ističe. *isp. ARj. 19b.* — so (Njem.): Ako ne ćeš, a ti poljubi pa ostavi. (Postl. 6). Rj. Ako je malo mljeka, a ono je blizu rijeka. Postl. 1. Ako nije vnać, a on je pogagjać. 7. Da je gledao... pravila (ako ne za druge, a ono barem za sebe) da postavi. Odg. na sit. 8. — Dok su oni još to govorili, a to se pomole kola. Npr. 2. — Istom Grujo sjede za trpezu, a povika s bedena Latinće. Npj. 2, 476. — Oni prvi glasnici još i ne odu da traže onoga junaka, a to dogju drugi. Npr. 207. Jos nije ni do vade došao, a gaće zasukuje.

Postl. 111. *Jošte* Lanko puta istražuje, a Turci se poljem pomoliše. Npj. 1. 266. On još ne izgovori, a to Reveka... dogje - krčagom na ramenu Mojs. 1. 24. 15. — *Kad* se u zoru probudi, a to jabuka obrana. Npr. 15. *Kad* tamo, a to dva vola pečena. 31 (na str. 29: *Kad* tamo, ali vo pečeni. *Kad* dogju na jedno polje, a tu golubi prekrili polje. 80. A *kad* kada tice saslušala, a ona im ode govoriti. Npj. 4. 312. *Kad* tamo dogje, a to ima šta videti. Miloš 181. *Kad* ustaje u jutru, a to sve sami mrtvaci. Car. II. 19. 35. *Kako* dogje k njima, a on legne niče gjevojei glavom na kribo. Npr. 4. *Kako* beže pale po tepezi, a to eiknu Amet-aga. Npj. 1. 106. 107. — *Na* nisu prosla ni dva sna, a silni konjici dogju. Žitje 62. — *Poslo* zasjpm, a mojom nesrećom skoči varnica te progori dlaku. Npr. 162. *Poslo* oni otidu, a to angjeo Gospodnji javi se Josifu u snu. Mat. 2. 13. — *Tamo* se to stane prepravljati, a dogju glasovi, da je... Miloš 101. — *Tek* što ona to reče, a buzdovan zauji. Npr. 29. *Tek* što on to izusti, a Turčin mu u reč: Valaj... 257. *Tek* izide vodi na brežinu, a na vodu dolećeše Turci. Npj. 4. 66. *Tek* što Miloš dogje na belicu, a stigne mu i knjiga od Rušić-paše. Miloš 118. — *6)* a to među rečenicama samostalnicem naprema se može zamjenjivati uzrik *Idi*, *eece*, a *ča glagola* što znače vidjeti i *abecrah* gdje: Kraljev sin najprije kuenu njim (stapim) u jedan kamen, a to se izruči iz njega rpa rušpaja zlatnjeh. Npr. 221. Pošavši malo u napred, a to bunar, i na bunaru devojka. 240. Oni saslušavši cara, pogjose: a to i zvijezda koju su vidjeli na istoku, izgase pred njima. Mat. 2. 9 (et ecce stella: *and sáber*). Pogleda na Sodom... i ugleda, a to se dižase dim od zemlje kao dim iz peći. Mojs. 1. 19. 28. Usni, a to ljestve stajahu na zemlji a vrhom tieahu u nebo. 28. 12. Vidjeh u snu, a to oynovi i jareci što skaču na ovce i koze bijahu šareni. 31. 10. Jakov podigavši oči svoje pogleda, a to i Isav ide. 33. 1. Sjutradan izide opet, a to se dva Jevrejina svagjahu. II. 2. 13. Vidje Aron i svi sinovi Izrailjevi Mojsija, a to mu se svijetli koza na licu. 31. 30. *isp. poriče* 2 (na kraju). — *7)* a ono, *indessa*, *sed*: ja mislim da je kod kuće, a ono za nema. Rj. *rečenicu* su samostalnu naprema se, ali se *ča prve goror* jače ili slabije *prekida* ili *ostavlja*, pa se u drugoj ili treća na što god napomenuto u prvaj, te mu što dodaje, ili *prebazi* na drugu što i na njemu se dalje nastavlja. Rj. 136. — Ja pravim držalicu, a ono se načini kajak: ja kajak i volim. Postl. 109. A Isjav reče: a ono da ti ostavim nekoliko ljudi. Mojs. 1. 33. 15. Čekamo vidjebo, a ono eto mrak: svjetlosti, a ono hodimo po tami. I. 59. 9. — *Kod* a ono, *bilo oro pod 7)* ili *ono pod 5)*, može se ono okrajiti izgubiše *prvo*: Ako ti je preminula majka, *ono* (ta 'no) ti je babo ostano. Here. 224. — *8)* u rečenicama s poricajem: ne može da ne bude, kojima se kaže, da treba da bude što, *rečnje* stoji a pred rečnicom drugom: Čovjek ne može glovati a da se ne zaplače i u sreću se ne skrniš DP. 33. — *9)* u pjesmama kudsto ne znači *ašta*, *uaga* se dodaje samo da se ispuni *crsta*: Vada tebi, Kulin-kapetane a na roblju i na daru tvojem. Rj. I Srbijci od stra' poskakaše, a u Savu vodu vabovinu. Npj. 1. 285. *vidi* da (17), i (1a), ja (4), ta (6), te (7), pa (4), i u *pitaju*: *ašta?* *ašto?* *biče* se *izgubilo* značenje *sareza* a, *putk* znače, *što* i *prasto pitaju*: šta? što? *isp. ašta ašto?* (po Here.) *was?* *quid?* Rj. 9b.

11. utvrij. uzvikuje se — **1)** a *nagovratnju* i *sodoljanju*: Najposlije sam sebi kaže: A što bi se Bač-Čelika bojno, kad još imam dva života? Npr. 201. Ne žalite mirjet za poštenje, A sad, braćo! a pomozu Boze! Za krsi esni i vjeru Hristovu. Npj. 4. 319. *vidi* ha 1. — **2)** u *radosti* i *olobravanju*: A! tako tebi valja! Npr. 111. A, a! tako, tako! Postl. 177. A more, a! to je pjesma. 321. *vidi* ha 2. — **3)** u *ru-*

ganju: Gjak jadni ne šćene, već mu odgovori da nije gladan. A hoćeš? reče divljan si na sramotu, ako ne ćeš na lijepo. Npr. 148. Glava a podignuvši ruke i raširivši šake prema glavji a u glavji na! (Kao uljavivši se palcom i kažiputom za zube, i znači: glava velika, ali prazna). Postl. 41. A lijepe glave, nu ne ima moždana. DP. Postl. 1 (tu *dijabekt*, *njesto* no), *vidi* ha 3. — **4)** u *žalosti* i *brizi*: a! ah (Njem)! oh (Lat.)! *cf. ah*. Rj. A davori! da moj gospodaru! Ja što si se na me naljutio! Kov. 100. *vidi* ah 1. — **5)** u *čudu*: Bog ti pomogao rajska dušice. A od kud ti ovde? Npr. 57. A ko si ti da ja ne bih dobio ni ovih opanaka? 73. Kad dogje carevoj kćeri, a gjavo se zaendi, pa poviče: A, pobratime, što ćeš ti ovjge? 147. — **āar.** m. *vidi* abar. Rj. u *krajevima gdje se u gorovu ne čuje* h.

āba. f. — **1)** das *Aba-Tuch*, *panni crassissimi genus*. Rj. *graba sukna*. — *Abenjak*, kapa od *abe*. Rj. Ia. Serožani... na glavji svi nose velike kape od crvene čolhe a... široke kabanice od *crvene abe*. Rj. 836b. Na glavji crnu kapien od *abe*. Danica 2. 105. *vidi* darovac, *isp.* čolha, sukno, šajak. — **2)** od *abe* *ogrtac*: Dok mi je *abe*, ne bojim se age. Postl. 65. *isp.* darovac, gunj, gunjac, surdoma, surduma.

ābadžija. m. der *Aba-Tuch-Schneider*, *sartoris genus*. *Abadžije* grade najviše gunjeve od gunjske krpe, a i druge različne haljine od (prostoga) sukna i od šajka. Rj. *koji gradi haljine od abe*, *vidi* sabov, sursabov, surdomar, *isp.* krojač, šavac, terzija. — *aba-džija*, *Turskome nastarku dži dodan je naš završetak* ja.

ābadžijin. adj. *des* *abadžija*, *тоо* *abadžija*. Rj. *što pripada abadžiji*.

ābadžijanski, ābadžijanski. adj. *der* *abadžije*, *тоо* *abadžije*. Rj. *što pripada abadžijama ili abadžiji* *kujevu god*: *Surduma*, od *abadžijanskog sukna* s rukavima do s niže pojasa haljina ili gunjac. Rj. 726b. — *Od* *abadžijanski sačeto* ābadžinski. *Daničić* ARJ. 28a. *Daničić sru* adj. *sa završetkom* -ijanski *sažimu* u *iški*. Osn. 311.

ābadžiluk. m. *das Handwerk des* *abadžija*, *sartorie* (*restificinute*) *genus*. Rj. *raduju* *abadžijska*, *abadži-luk*, *Turski završetak koji je presao i k našim riječima bezobrazluk*, *hršćauluk*, *pasjaluk*, *pustailuk*.

ābadžiaka. f. *poveća igla* kojom šiju *abadžije*. St. Novaković. DARJ. 28a. -i- *sačeto* kao u *abadžinski*.

ābadžinski. adj. *sačeto* od *abadžijanski*, *koje* *vidi*. — *abadžinski*. Osn. 311.

ābajja. abajja. (u Dalm.) *abajlija*, f *die Schabracke*, *stragulum*, *stratum*, *ephippium*. Rj. *vidi* i *ābur*, *baja* 2. *haša* f. *isp.* čul, čultan, pokrovac, *konjski pokrovac* po sedlu: Na dovatu *zlatna abajja*, ta kakovce ni u cara nema. Rj. 448b. Udri na njga sedlo pozlaćeno, pa po sedlu *zlatnu abajju*. Npj. 3. 201.

ābanje. n. *vidi* *habanje*. Rj.

ābati. bām, *vidi* *habati*. Rj.

ābdērac. *Abdēra*, m. *čorjak iz* *Abdere*; *ein* *Abderit*, *Abderita*: Da čita *Klaudove Abderece*. Nov. Srb. 1817. 509.

ābēccerica. f. *abecedarium* — **1)** *vidi* *alfabet* i *syn. ondje*. — Od *Ćirila* izmišljena *abecercica*, koja se zove *ćirilica*. A. Kanižlić. DARJ. 29a. — **2)** *vidi* *bukvar*: *Mlago* *hiljada bukvara* ili *ti abecercica*. A. Kanižlić. DARJ. 29a. *vidi* i *šćica*.

āben. adj. — **1)** od *abe*, *von* *Aba-Tuch*, e *panno* *aba dicto*. Rj. — *Povnice* sa sobom... nekoliko kola *abenih kapića*... kapiće da razda narodu meslo *fe-sova* i *šabova*. *Danica* 5. 43. — **2)** to je *abeno*, *živi abeno*, t. j. zlo, *gjavno*, *schlecht*, *male*, prema dobru kao što je *aba* prema pravu čosi. Rj. *ali* za *aben* u *ovom značenju* *vidi* *halben*.

ābenjāk. *abenjāka*, m. kapa od *abe*, *eine* *Mütze* *von* *Aba-Tuch*, *galerus* e *pannum* *aba dicto*: Čelavo, glavji *ābenjak* kapa (Postl. 324). Rj.

äber*, *m. vidi* haber. Rj.

aber . . . *vidi* haber . . . Rj.

abonos, *m.* drvo što u vodi otvrdne (nabonosi se) kao kamen. Rj. *Ebenholz, ebenum*. Rj. *od* *ẓezez, vidi* eben, even.

äbraskliv, *adj.* *vidi* pjevav (n. p. konj ispod repa). Rj. — äbraskliv *biće od* *tuđe riječi*. Osn. 96.

äbravnica, *f.* kolac ili motka na čemu dvojica što nose megju sobom, *die Prugstange, perlica portatoria*. cf. obravnica. Rj. *upravo* obravnica, *od čega je postalo* obravnica (*promijenivši glas m pred n na v*), *a od* *atle* obravnica, *vidi i* obravnjača, obravnjača, obravnica, obravnica.

äbränuša, *m. vidi* habronuša. Rj.

ä! *interj.* kad se kome što pruži, pa se opet ne da (kao n. p. što djeca draže jedno drugo). Rj.

Äca, *m.* (ist.) *vidi* Äco. Rj. Ä-ca, takva *hyp.* Krea, Neca, Taca, Teca, Žica i t. d.

äcäl, *acäla*, *m.* (u Boči) *der Stahl, chalybs*; Udrila lima na *ued*. (Gledaj: Udario tuk na luk. Post. 326). Rj. *vidi* oral, bliznica, čelik, mazija 1, maada, nada, nado, ljuto gvozdje. — *tuđa riječ*. Osn. 122.

Äcko, *m. dem. od* Aleksa. Rj. *upravo dem. od* Äco. — Äcko (osn. u Äco od Aleksa). Osn. 295. *isp.* Laeko, Raeko.

Äco *m.* (juž.) *hyp. od* Aleksa. Rj. Ä-co, *gen.* Äca, *roc.* Äco, *vidi* Äca, *dem.* Äcko. — *takva hyp.* Baco, Maco, Neco, Peco.

äč, *f.* äči, äči! *ein Närrchen, stulte!* Rj. *tko se äči, tko se ludi. isp.* äčiti se.

äče, äčeta, *n. ein junger at, arabisches Füllen, pullus equi arabis*. Rj. *mlad ät, arapsko zadržje*, *at(če), pred äč upala je t.*

äčnje, *n. Art dehnenden Sprechens, prolatio eorum lenta et diducta*. Rj. *verbal. od* äčiti se, *rudaju* *kojom se* tko *üvi*.

äčik,* kao otvoreno, *frei, offen, patens*; On izigje na goru Petrovu, otkleno je *häčik* pogledati u Turšku Udbinu. (Npj. 3, 143.). Rj. 803a. Kod riječi *äčik* Daničić u ARj. 30b. kaže, da ima h sprijeda grješkom, i da je već u Npj. 3, 113. *häčiv** stamparskom grješkom mjesto *äčik*.

äčiti se, äčim se, *v. r. ämpf. gedehnt sprechen, dilneo vocis*. Rj. *govoriti razvlačeći riječi nepristojno i kao ludeći se*. Daničić, ARj. 31a, *davati* *araj* *glagol od* *Turske riječi od* *koje je i* äčik; otviriti se, otkriti se, osloboditi se, usuditi se, obezbražiti.

Äca (ist.) *vidi* Äco. Rj. *hyp. od* Äčim.

Äčim *m.* Joachim. Rj. *ime* *muško* Joachim, *a početku* *riječi* *otputo* *slj. Jo. hyp.* Äca, Äco. — No da vidiš Äčimu Kostića! . . . Za to Äčim ni habera nema. Npj. 4, 411.

Äčima, *f.* Joachima. Rj. *žensko ime* *prema* *muškome* Äčim.

Äca, *m.* (juž.) *hyp. od* Äčim. Rj. *gen.* Äca, *roc.* Äco, *vidi* Äca. — *takva hyp. kod* Dobro.

Äčölja, *f.* *biće* *što i* Äčonija, *odakle je imo* *prenesen* *äce*, *t. j.* Aetolia? *vidi* Äčölja. — Što je Sama i što je Misira, Äčölje i Anadolije. Npj. 2, 233.

Äčönija, *f.* u pjesmi nekaka zemlja; Äčönije i Urnmenije. Rj. *vidi* Äčölja.

ad, *m.* u *Stallija* locus inferior, *pukao*. Grč. *ζῆτα*. — Snide u *ad* S. Budinić. U *ad* ovi zakopani, J. Kavanjin. U *ad* mi se svijet pretvorio, P. Petrović. DARj. 31.

äda,* *f.* *vidi* ostrvo. Rj. *vidi i* ostrv, ötok, školj. *dem.* adica. — U ostrvu, koje Turci zovu Ciplak-ada. Danica 2, 50. *isp.* Adakale (Ada-kale).

ada (a da)? ada kiko? *je* *doh, freilich, wie anders? imo vero: ada nō?* Rj. *da* *sareza a i* *da* *sustavljena* *vidi* *kod* *a* 13d. *vidi i* akoće? terak? tešto? totjnemu, ništa zato.

Adakale, *Turske* *dije* *riječi* *sustavljene: ada, ostrvo, i* *kale* *grad; tako se zove* *gradić* *na* *ostrvu* *u* *Dunaru*

kod *Ršace*. Daničić, ARj. 31b, *osim* *nom. i* *abus, koji su jednaki, drugi su mu oblici* *kao* *u* *riječi* *ženskoga* *roda: kad* *Turci* *Redžepovi i: Adakale* *prvi put* *izigju* *u* *Ključ . . . da* *ga* *(navod)* *vraćaju* *u* *Adakale*. Danica 1, 83. Drugo, što se bojao da Milenko u nevolji ne bi Poroca predao Turcima (Redžepu iz Adakale). Sovj. 39.

Adam, Adäma, *m.* Adam, Adamas, Rj. *ime* *prvomu* *čovjeku: Od* *Adama* *svak* *ishodi*. DPost. 87.

Adam, Adama, *m.* Rj. *im* *muško* *koje se* *nasljeđuje* *komu* *drugom*.

adämanat, adämanata, *m.* adamas u *Stallija* *drugi* *kam*. Od kamena adamanta. DARj. 31b, *vidi* dijamanat.

Adämov, *adj.* Adams, Adami Rj. *što* *pripada* *Adämu, prvomu* *čovjeku; a* *što* *pripada* *drugomu* *kojemu* *god* *Adama, ono je* *Adamovo*.

Adämski, *adj.* *ovako* *kakav* *u* *bio* *prvi* *čovjek* *Adam, dok* *nije* *zgrješio, dobar; dobari* *samo* *uz* *riječi* *koljeno*. Daničić, ARj. 32a. Adämskō koljeno, *n. Adams Stamm, nennt man das Muster einer Ehefrau, plus quam Penelope*. Rj. 2a. Adämsko koljeno. (Kaže se za vrlo postenu ženu). Post. 1. Moja snasa Adämsko koljeno. Npj. 3, 170.

ädet, *m.* *vidi* običaj. Rj. *vidi i* navičaj, *neki* *pisu* *grješkom* *sa* *h*. — *Čudin* *bih* *(i* *adet* *postarila*. Npj. 1, 298. Kakav je *adet* u Bosni? . . . *Dobar* *je* *adet* u Bosni 1, 408. U *Turčima* *grdan* *hadet* *bješe*. 2, 279. Prve Turci šance osvojiše i po šancu *adet* *postariše*: po hedenu vrgose barjake, i u šancu amaz prončiše. 1, 212. Da danas bude došla s nama a k vama svaka dobra i čestita sreća, koja će nas *po* *adetu* *složiti* i smiriti. Kov. 72.

ädica, *f. dem. od* äda. Rj. *vidi* ostrvec.

ädigjar, ädigjara *m.* Gold- und Silbergeräthe, auch Schmuck, *aurum et argentum calculum, gemmae pretiosae*. Rj. *vidi* odigjar, *blago, dragocjenost, nakit, te se* *govori i* *za* *čeljad*: Tekla Sava ispod Bijograda, izmotala legju od merdžana, i u legji *da* *tri* *ädigjara*: jedno Mara bijeloga vrata, *drugu* *Ana* *od* *bisera* *grana*, *treću* *Angja* *kučija* *dukata*. Npj. 1, 328.

ädjektiv, ädjektiva, *m.* *das* *Beiwort, nomen adjectivum; Diminutivi adjectivi*. Glas. 12, 487. Akcenti u *adjektiva* . . . kako se *adjektivima* mijenjaju akcenti . . . *sklozen* *adjektive* . . . *među* *adjektive* *ču* *uzeti*. Rad 11, 88. — *u* *onom*: *po* *Latinskom* *i* *adjektiva* (*srednj.* *roda*): Postaju osnove za *adjektiva* kojima se kaže da onoga . . . *čemu se* *adjektive* *pridijeva*; ali su *taka* *adjektiva* *rijetka*. Osn. 66. *vidi* pridjev.

ädjektivni, *adj.* *što* *pripada* *adjektiva*: Ove druge (nastavke) neka ni bude slobodno ovdje zvati *adjektivima*. Glas 12, 487.

ädnagy, *m.* (u vojv.) *der* *Genarme, victor* (?). Rj. *Madžarski* *hadnagy: vojvoda, vojnički časnik, plemićki starješina*: Pozvekuju *toke* *na* *Gjilas-u*, *poprduje* *adnagy* *u* *vurmi*. Rj. 543b. *Pije* *vino* *Srbim* *Tukelija* *u* *Aradu* *na* *krajini* *gradu*, *šujime* *piju* *četiri* *adnagja*. Npj. 3, 557.

ädrapovac, ädrapöva, *m.* (*gen. pl.* ädrapoväca) *poderan* (*odbran*) *soldat* (*etwa* *sansculotte*), *Schwimpwort* *gegen* *einen* *schlecht* *gekleideten* *Soldaten, concivium* *in* *ultimo* *panosum*. Rj. — *drapati*, *drapav*, *adraporac* (*prvo* *a* *biće* *mjesto* *a* *kao* *u* *abracivica*). Korjenji 105.

ädrapoväčki, *adj.* *em* *adraporovac, 750* *adrapöveci*. Rj. *što* *pripada* *adraporcima* *ili* *adraporcu* *kojemu* *god*.

Adrijatski, *adj.* Adrialisch, Adriaticus; Grad za moru Adrijatskom. DRj. 1, 355 *ake*. DARj. 33b. *vidi* Jadranski 2.

ädski *adj.* *što* *pripada* *adu*, *u* *Stallija* *infernus, pakleni*. — Ne će nebo, ne će *ädski* *jazi*. Osvetu. No si otrov *ädске* *svoje* *duše* *i* *na* *ovaj* *kamen* *izbljnyala*. P. Petrović. DARj. 33b.

ädum, *m.* ädmu . . . *vidi* hadum i t. d. Rj.

ädvenat, ädventa (ädvënta?, *m.* četiri nedjelje dana pred božić, kao priprava za *dobazak* (adventus) Gos-

podnji, za rođenje Hristovo, *gorori se u Herr, u kato-
lika, ake.* DARj. 33b, *riječ uzeta orano za potvrdu
onoga što se kazuje kad agenat, i pridjevu radi, koji ide.*

advenatski, adj. što pripada ulcentu, *gorori se u
Herr, isp.* barabanat i barabanatski, u DARj. 181a.

adverab, advērbā, m. adverbium, prilog 3. Bog-
dijce, adv. od riječi bog da . . . načinjen *adverab*,
koji se meće u kondicionalne rečenice. Daničić, DARj.
186a. Kao *adverab* osim oblika (brzo . . . dolazi još
u nekima, 691a.

advokāt, advokāta, m. tu vojv, po varosimay, *der
Advokat, advocarum actor*; Advokati i mladi jurati.
Rj. *vidi* odvjetnik.

advokātov, adj. što pripada advokatu.

advokātski, adj. što pripada advokatinu ili advoka-
tu kojemu god. — *gorore se oba pridjeva gdje i
imenica.*

**adžāmija,* uerfabren (aus Angud), ineapertus,
rudis (auch vom Pferd). Rj. *nejest, neuk.* — 1) u
čeljadetu; Ne, lija, luda *adžāmija!* tebe hoće Arap
prevariti. Npj. 2, 460. Dniatar jeste momće *adžāmija*,
na Turske će s konje prevariti. 3, 340, *isp.* djetetina. —
2) u konju; Jaša *adžāmija*, nanese me na vlahinju.
Npj. 1, 352 (jaša *ujesto* jaša, *upraro* jahah. Vuk).**

adžī,* ridi hadži. Rj.³

adžī . . . ridi hadži . . . Rj.

adžō, m. ridi hadžo, Rj.

adžūvān,* adžuvāna, m. der *Liebling, Ganamendes,
scortum parv.* Rj. — Ni kurvari, ni idolopoklonici,
ni preljubotinci, ni *adžuvāni* . . . carstva Božijega ne
će nasljediti. Kor. 1, 6, 9, 10. Da ne bude kurve
između kćeri Izrailjevih, ni *adžuvāna* između sinova.
Moj. 5, 23, 17.

āē! interj. *aa, das Hindēich auszutreiben, eva
apēdis armata.* Rj. *azēvi a i e sastavljeni, te se
ajima gone goroda, gorori se u krajerima gdje se u
gorora u čije glas h, ridi hae!*

āčkānje, n. ridi haekanje.

āčkati, āččēm, c. *impf. ljerati volare čičvi ae!* Ij.
Kovačević, DARj. 34a, *vidi* haekati.

āer, m. Lat. āer. — Hita nuhe po *āera*, DPosl.
26, *vidi* āer, jājer; povjetarce, vazduh, vjetar 3, zrak.
— *ake.* DARj. 31a.

āerski, adj. ridi āerski DARj. 31a, *što pripada
āera, ridi i jājerski, vazdušni zračni.*

āē, m. ridi rūlica 2; kad spadne u čohu *af*, onda
se više živo, Rj. *dluka u čahu, u sukau.*

āferim! brava! mače! Rj. — 1) *azvik kojim se
što pohvaljuje*; *Aferim* je magareu, kad iz blata iz-
nese, odgovori se u šali onome koji rece kome za
što; *afirim*. Posl. 10. *Be afirim, moj posinko Marko!*
da nijesi tako nečino, ja te ne bih više sinom zvao,
Npj. 2, 429. Haj *afirim*, od Orašca Tale! jesi dobra
rola zadovolio. 3, 207. *atpudarši glas a: Ferim* tebe,
ljubi moja, kao gospođji. Živ. 92. — 2) *upotrebljara
se i kao supstancu, kao pohvala, pak onda glasi
āferim, āferima.* ARj. 31a. — Turski *āferimi* i kalu-
gijerski blagoslovi. Rj. Turke vrlo i grle i ljube, i
primaju *Turske āferime*. Npj. 5, 512.

āfijūn,* āfijūna, m. das *Opium, opium*, Rj.

āfrikī, adj. africanus, DARj. 31a, *što pripada Afri-
ci, ridi* Afrikanski.

Afrika, f. *Africa*; Našla se taka gomila ljudi unutra
u *Afriki*. Priprava 157.

Afrikānac, Afrikānce, m. *voćek iz Afrike*; Jedni
su bijeli, kao Evropljani, drugi crni, kao gotovo svi
Africanac. Priprava 31.

Afrikānka, f. žensko čeljade iz Afrike, DARj. 31b.

Afrikānski, adj. africanus, DARj. 31b, *što pripada
Africa, ridi* Afriki.

āfūlja, f. (u C. G.) greda krajem iznutra, na kojoj
drugo greda stoji, *cf.* atula. Rj. *vidi i* nasjenica, *das
Gesims, egyptium.*

āga* m. *Gov.* āgo, *pl.* *un.* āgā) *der* *Aga* (*Herr*),

dominus cf. gospodar. Rj. *kaže se samo Turčinu.
Kad se agi kaže i ime, tada riječ aga ide za imenom,
pa kad se i ime i aga uzima zajedno kao ime, tada
se i sprijeda dodaje aga, hup, āgo.* — Oj čuješ li
aga *Asanaga*. Npj. 1, 597, *ali ina roc. kao i nom.:*
Čuj me *aga*, *Smail aga*. Npj. 4, 484, u *dat. sing. g
se u mijenja na z:* *Agī* koplje od ruke proseče. Npj.
3, 397. Otud idu tri *age carere*. Npj. 2, 433, *sa h
sprijeda u Crvoj Gori; cidi* haga, *isp.* ičaga; ič-aga;
krzlaraga; krzlar-aga.

agāluk,* m. *das Agathon, dignitas, 705* *aga; aga-
luka sebi zadovolio.* Rj. *aginska vlast i aginsko dobro.*
— Baška ču vani baksiš pokloniti, kom *aguluk*, kome
li spahilik. Npj. 3, 339. Jadni će mi biti *aguluci*.
1, 331, *aga-luk, isp.* abadžihuk.

Agarjān, m. u Hercegovini govori se danas o Tur-
činu, DARj. 35a.

Agarjānski, adj. što pripada *Agarjanima*. — Ko
će viši potok napraviti od proklete krvi *agarjanske*.
Npj. 5, 473 (viši veći).

agāzli, adj. indecl. I izvede *agazli* gavrana, Rj.
pridjer turski, ne mijenja se po padežima, po DARj.
35b *znači* mrk.

āgenat, āgēnta, m. *izo ake, isp.* prōfumat, prōfūnta)
der Agent. — Nalazio se u Carigradu kao srpski
agent. Miloš 149, Konsulatski *agenat* austrijski. Rad
5, 196, *isp.* kako *Vuk piše* akcent u *Daničić* akcentat;
Vuk (Otkriv. 21, 239) smaragd, *Daničić* (Mojs. II,
28, 17) smaragad; *Vuk* Damask, *Daničić* Damasak;
Vuk narod, sard, *Daničić* narod, sarad, *isp.* riječi iz
naroda advenat (*ujesto* advent), Gjuragj (*voj.* Gjurgj,
port. profum) (*voj.* profumt, proviant), i t. d.
prema tome stvar treba dati Daničiću, isp. Obl. 3.

āgin, adj. *des* *Aga, 705* *aga, što pripada agi.* —
Ague mi kujige dosadiše. Npj. 3, 395.

āginica, f. *die Frau des* *Aga, 705* *aga, Rj.*
žena ajina. — Neka bude mlada *āginica*. Npj. 3, 245.

agīnski, adj. *Aga, 705* *age, Rj. što pripada agama
ili agi kojemu god.* — Kmet je dužan *aginsko* od-
nijeti u varos *aginskoj* kući makar gdje bilo. Rj.
278a *u Slav.* Bibl. 1, 87; u varoš *ajinaj* kući makar
gdje bilo. Kuće su po ulicama sve *aginske*. Slav.
Bibl. 1, 87.

āgo, m. *hup*, od *aga*; gdjekoje mlade zovu tako
muževljeja brata, *cf.* zlatoje. Rj. *gen. sing.* āga, *roc.*
āgo. — Sinoć *ago* iz Novoga dogje. Here. 70.

āgršak,* āgrška, m. kao mali kolutić od kosti, ili
roga, što zene natiču na vreteno (da je teže u ruci),
kad počinju presti, *der Spinnwirbel, verticillus, cf.*
pršljen. Rj. *vidi i* pršljen.

agjntanat, agjntanta, m. Starješina uzjahavši na
konja, namjesti se sa svojijem *agjntantima*. Rj. 801b.
Gospodara, progovori agjntanat. Mil. 22, DARj. 34a.

āh! interj. ah! (*Njem.*) ah! (*Lat.*) *cf.* a. Rj. *ovaj
azvik znači gotoro isto što i uzvik ā, samo se više
gorori u žalosti, i izlazi iz jatega usjećenja i s većom
se silom izriče, pa kao da ima jače zvučenje nego li
uzvik ā, isp.* Daničić, ARj. 37b, *gorori se* — 1) u
žalosti: *Ah!* moja vodo studena! i moja ružo ru-
mena! što s' tako rano procevala? Npj. 1, 225. *Ah*
moj Bože blagi! gdje l' je sad moj dragi! 1, 268.
Ah moj Mijo, gdje si sinoć bio? 1, 359. *Ah* što ču,
ne spavam noću. 1, 419. *Ah* jadi, jadi moji! Here
274. Kad je uzgleda, razdrije haljine svoje i reče: *ah*
kćeri moja! vete li me obori! Sud. 11, 35. — 2) u
žalji: *želju se pak izriče u zavisti, sjeti, tuži, strahu
poklanjanju: Ah* za Boga! šta ćemo sad? Npr. 94
Poenē moliti, plakati i zaklinjati da je ne ubiju . . .
onda im i opet reče: *Ah* nemojte me ubiti. 131. Raz
rika se žalosa nu žena: *Ah* za Boga ne ubij me
234. *Ah* stvorio ovo more u zeleno ravno polje
Npj. 1, 191. *Ah* da mi se bnhom prometnuti! 1, 437
Ah kaži mi, ako sam ti mila! 3, 479. *Ah* neka ih
crn im obraz bio. Npj. 5, 20. *Ah* neka ga, proklet

mu duša! 5, 236. Puče pusta puška iz naroda, ah neka ga, već mu ne pucala! 5, 128. Ah prokleta moja mila majka! Here, 111. — 3) *Kad se i u čudu ovaj uzrik govori, ima i u tome želje i sjete: Ah lijep li je oni carev sin! da me hoće uzeti.* Npr. 233. Ah da znaš moje mila majko! kako čoban plahovito ljubi. Here, 161.

aha, interj. *dra uzriku a i ha: zato i stoji na drugom u akcentu, koji inače ne može stajati na kraju.* isp. DARj. 40a, *uzriku se* 1) u *zadovoljstvu*: Stojša kad to vidi, prekrsi noge pa sve opneka do mrve, pa onda skoči na noge i reče: „Aha, sestro, da bijaše još!“ Npr. 29. Biva sit, i grije se i govori: *aha*, ogrijaš se, vidjeh oganj! Is. 41, 16. 2) u *zadovoljstvu se govori i sretni se*: Huljahu na nj mašču glayama svojima i govoreći: *aha!* ti što erkvu razvaljuješ i za tri dana načinjaš. Pomozi sam sebi i sigi s krsta. Mark. 15, 29. *Aha!* izdovoljčen se na protivnicima svojim. Is. 1, 21. Što si govorio: *aha!* za svetinju moju, što se oskrvni... za to, ovo ja ću te dati... Jezek. 25, 3.

ahar, m. — 1) *der Pferdestall, stabulum equorum, cf. konjušnica*: Pa silazi u donje ahare. Konje vodi u donje ahare. Rj. Pa odoše u ahare bile, opremaju tri konja viteza. Npj. 3, 111. *česće je tako u množini, ali dolazi i u jedini*: Ostado je hrće u aharu. Npj. 2, 271. *od ahar ne izgoravajući h: aar, a ora sočilo: ar, u množ.* ari i arovi: Vodi brata na kulu a konja u arove, dolazi i okruženo, bez prvoga a: har, te je u množini: hari i harovi: Dobre konje u tople podrum, a svatove na uore harore. Rj. 802a (*Ovdje je har dvor, vidi pod 2*), *vidi i aar, ar, har; podrum, kočara (konjska), klinica, staja, stajnica, štala.* — 2) (u C. G.) kao čardak ili gosposka kuća, *der Hof, palatium, cf. har.* Rj. — Trebeviću, visoka planino! s tebe mi se vidi Sarajevo, u šehuru šeheri ahari. Here, 189. *vidi dvor 1, i syn. udje.*

aharski, što pripada aharu, aharima: A aharska se odskrinuše vrata. HNpj. 1, 99.

ahat, aháta, m. *ἀχατάς, dragi kocnen, na kojem se različne hoje preljezaju.* Achat. — Načinše naprsnik... i udariše po njemu četiri reda kamouja... u četvrtom redu: ligur, ahat i ametist. Mojs. 11, 39, 12. Sirija... dolazaše na sajme tvoje sa smaragdnom... i ahatom. Jezek. 27, 16.

ahatapod, m. Rj. *vidi atapat*: hobotnica, od Grč. ἀχάτωπος, *Sepolup, octopus vulgaris Lam.* Rj.³

air, m. *vidi hair.* Rj.

air... *vidi hair*... Rj.

ais! interj. *Zuruf an den pflugenden Ochsen, dass er sich seitwärts wende, vor vertentis bores aratores.* Rj. *uzrik kojim se riče na volove kad se hoće da skrenu na stranu oruči ili rakuči što, vidi ajs.*

aiskanje, n. *das ais-sagen, unus vocis ais.* Rj. *verbal, od aiskati, radnja kojom tko aiska volu, vidi ajskanje.*

aiskati, aiskâm, v. *impf.* t. j. vola, ais sagen, *dica* ais. Rj. *uzrikujući ais tjerati volu na stranu, vidi ajskati. r. pf. aismuti.*

aisnuti, aismen v. *pf.* t. j. vola. Rj. *vidi ajsnuti. r. impf. aiskati.* — 1) *ais sagen, dica* ais. Rj. *uzrikujući ais!* — 2) *dem Ochsen das ais mit der Peitsche bringenden, excitio flagello ad vertendum.* Rj. *udarišći vola potjerati ga na stranu.*

aj! interj. *he! heus (als Ruf und Antwort):* Aj noga za nogom, kao riba za vodom, i devojka za momkom. Rj. *po Njemačkom tumačenja uzrikom se ovim doživu i od:ra: a inače upotrebljavu se mnogo kao uzriči a, ah, haj, kuje vidi.* — Aj gjevojko, dušo moja, što si tako jednolika! Npj. 1, 161. Aj tako te ne želila, braco! nemoj mene davat' ni za koga. 3, 531. Aj gje si mi Petre, mio striče! 4, 378. Kad je tako, moja majko, aj uzmi ga ti. Here, 267. A i prijatelji dozivaju svatove... »O hane privenče! — »Aj!« — »Hajde s Bogom.« Kov. 78. *u želosti s dativom u*

kojem stoji ovaj kome je da želosti ili uvolje teške: Aj si ajmanu do Boga jednoga! gje pogibe Mrkoje serdaru. Npj. 1, 378.

aja (ája)! 1) *och nein, nicht doch, minime:* aja bogme! Rj. *uzrik kojim se poriče i to izvan rečenice, tako da je stavo aja dovoljan; u što se njim misli, ono se može za njim izriči osobitom rečenicom.* —

Te ajde more ne luduj, kako ne smiješ preći preko čuprije, kuda ide svijet i konji natovareni prolaze?

Ajta! Hero ne će ništa, nego jednako jautče i leleče. Npr. 304. Možeš li se, Marko, pouzdati, da otičeš u primorje ravno? ... Veli njemu Kraljeviću Marko: aja, bogine, care gospodine! ja ne mogu ni o čemu zjedat', kamo t' s Mnosom mojdau dijeliti! Npj. 2, 101. vidi ajbo. 2) aja, aja *ne začu paricunje nego želost od šale:* Dogje lunja, odnese ga, jao mene, odnese ga: aja, aja, pusta lunja! ne nosi mi vojna moga. Npj. 1, 527.

ajam, ajma, m. (u Licu) ono, kao prednji kraj od samara, što stoji upregnuto konju oko vrata, *das Kammel, behcim.* Rj. *ham.*

aján,⁴ ajána (ili aján, ajána?), m. *starjesim u kojem mjestu, ako, i tumačenje po DARj.* 126. 1' tom još njegove bimbasa i ajani i begovi navale na nj. Miloš 127. Nekolike paše i više od šest bimbasa i ajana i begova sede u naokolo. 129.

ajauje, n. *vidi hajanje.* Rj.

ajao, ajaoh, *uzrik, piše se i rastavljeno: a jao, a jaoh, vidi jao, jaoh.*

aját,⁴ ajáta, m. *vidi haját.* Rj.

ajati, ajém, *vidi hajati.* Rj.

aj bo! (u Dobre) nein, non, cf. aja. Rj. *uzrik poricunje kao aja 1. Duvčić piše sastavljenno ajbo.* DARj. 12b.

ajdac! *vidi hajdac.* Rj.

ajdamak,⁴ m. *der Prügel, fustis, cf. batina, supruca, tojaga.* Rj. *i ostala syn. kod batina.*

ajde, *vidi hajde.* Rj.

ajduk, ajdúka, n. *vidi hajduk mit allen Ableitungen.* Rj. *i ondje sre riječi od ore doredene.*

ajer, m. *Lat. aër: Zidat' kaštjele u ajeru.* DPost. *vidi syn. kod aer.*

ajerski, adj. *arrens.* DARj. 13a. *što pripada ajeru, vidi ajerski.* — Ajersku vedrinu nama podaj. B. Kašić. Oduha aerska ili ti zračna. Gj. Rapić. DARj. 13a.

ajgir,³ ajgira, m. *der Hengst, abussarius, cf. zdrijebac, pastuh.* Rj.

ajgirača, f. *vidi ajgiraša.* Rj. — *riječi s takrim nast.* alakača, alapača, arlakača, baburača, biljača, bjelosljivača, bodljača, brkljača, bumbača, čunjača, dunača, dundača, grbača, jajača, ječmača, kantunača i t. d. Osn. 319.

ajgiróvit, adj. t. j. konj, *Hengst, unverschnitten, in-teger, non castratus, cf. pastušast.* Rj. *nepodmetnut.* — adj. s takim nast. *vidi kod barovit.*

ajgiraša, f. *Frauenzimmer unbändigen Geschlechts-triches, malier furens libidine.* Rj. *ženska koja se upaljuje, vidi ajgirača, upaljenica.* — *za nast. isp.* blebetaša, gakuša, garuša, geakuša, govoruša, klepetuša, kreketuša i t. d. Osn. 361.

ajgjidi! *vidi hajgjidi.* Rj.

ajka, f. *vidi hajka.* Rj.

Ajka, Ajke, Ajkuna, Ajkunica, f. *ime Turkinji: ako.* DARj. 43a. Dok ne vidi tebe, šćeri Ajko! Here, 52. Ajke čeri, ti je ne došla! 29. Ajkuna se podliberčila. 205. Dušo Ajkunice! 60. pišu ime i sa h sprjeda: Zdrava bila, Hajko Atlagića! Npj. 3, 103.

ajka... *vidi hajka*... Rj.

ajluk,⁴ m. *plata osobito što se daje vojnicima (becarima) na mjesec, der Soldnerlohn, merces, cf. plata.* Rj.

ajlukčija,⁴ m. *vojuik koji vojuje za platu, ein besoldeter Krieger, miles mercenarius.* Rj.

ajmana,⁴ f. (u Bačkoj) — 1) *vidi ajvan (hajvan): ldi ajmano jedna!* Rj. *živčiče, zrjerka.* — 2) *vidi*

bitanga. Rj. *radi i jova*, makup, *kljuse koje se nanje u sebo* i *u pođu*, a na znu se vije je. — s *akc.* aa a *puod* na *lmsko i prvnu Turškima načinjeni od de arhe: amosa i*, apšana, barutana, dambullhana, divanina, jalšana, kavšana, krečana, kugšana, mahšana, mežšana, mehšana, svilšana, soššana i sisšana, tabakšana, čeršana, cigšana, siljškšana, Osu, 112.

ajme, *auterj*, *uzvikuje se u žalosti*: Ajmo Jovo! od istoka sunce! brzo li mi zagje za oblake! Here, 5, i s *dobratam* h: Ajmo meni, moja mila neve! . . ., ono mi je premijno braje. HNpj. 1, 293. — *Daničić* ARj. 5a, *drži da je uzvik* Talijanski ajme, kao ah, jaoh.

ajoš, ajša, *m. radi hajoš*, Rj. *hajjar*.
ajoški, *adj. radi hajoški, hajgarski*.
ajš! *radi ais*, Rj.
ajškauje, *n. radi aikauje*, Rj.
ajškati, ajškām, *radi aikati*, Rj.
ajšnuti, ajšnu, *radi ašnuti*, Rj.
ajtdžija, *m.* — Miloš . . . nije bio *ajtdžija* (koji bečane i hajduke kupi oko sebe, a kućevne ljude prezire nego kućevni čovek, Miloš 50).

ajtās, ajtāsa, *m. (u Srijemnu vitau u volenice: isp. kerep 2. Rj. radi hajtaš*.

ajter, *m. radi hajter*, Rj.
ajvan, ajvāna, *m. radi hajvan*, Rj.
ajvar, ajvāra, *m. radi hajvar*, Rj.
ajk, *m. radi hāk*, Rj.

1. āk, *m. au Boči radi hāk*: Pašji *ak* mora ne nuti, Rj.
2. āk, *m. au Dubra, der Eppich, apāna*, Rj. *hijka petrusin*, persun. — *Daničić* ARj. 30a, *drži, da ore viješ*, *kaj se stupaču i ašer nema u parolu našom, oaju da je riječ*, *Franuska u neke dosta preko književnika Dobrovackih a rječide, a i: njk i u Vakar*. **ak**, *sare: okrenuti ako: Ak uzela mila brata svoga, Božja od vas ne ostalo traga!* Npj. 2, 128.

akademički, *adj. što pripada upravo akademijama i po njima akademiji. Što pr pada akademiji samoj kazaba ba se akademijski* — *V akademickom članju starijih pisaca*, Ogljed VI. Ni u *akademičkom rječniku* (od 1817.) ni u Daljevu, Rad 15, 191.

akademija, *f. 2225/222, d. Akademie, učeno društvo*. — *Toza radi pozva ne jugoslavenska akademija*, Ogljed III.

akademijški, *adj. što pripada akademiji: isp. akademički*.

akademik, akademika, *m. član akademije, akademos, Akademiker, patrela u adj. akademički*.

akāmoli, *ea kamo li*, Rj. *radi kamo li isp. a 1 1*.

akat, akta, *m. pl. akti, ikati, āktovi, āktōvā, actus, der Akt*: *Osobiti akt u Srbiji*, Miloš 153. *Ovih akta* . . . aktovi, 170. *Na aktima*, 195. *Pročita jedan akat* od Džavneza Saveta, Mergj. 231. *Prepiše jedan službeni akat*, Zlos, 129. — *za akt i akat isp. azenat, za ake, isp. kvirat, kvarta; pōrat, pōrta*.

akrenat, ākēnta, *m. accentus*. — *Prema Grčkoj prosodiji moglo bi se kazati, da je na prvom slogu akrenat* Opit XIV. *Može se akrenat promijeniti*, Old, 7. *Svaka će riječ biti obilježena akrentom*: koja riječ mijenja akrenat . . . Ogljed IV, *radi glas 16, glasnikar, glasodaranje*. — *Što Vak piše akrenat, a Daničić akrenat, isp. azenat*.

akrentovanje, *n. verbal od akrentovati, redaju kajau tko akrentaju što*.

akrentovati, ākēntujem, *v. impf i pf. accenturam*. — *Izmegju dvojakih kratkih akrentovanih (slogova)*, Rad 20, 151. *Jedva se razlikujuči od slogova kratkih akrentovanih*, 20, 196. — *glagolima Latinskim i Rimskim* *Daničić daje takav naš nastanak, n. p. perijalizovati, tihlovati, vokalizovati i t. d. nastupat Vak pose po Njevačkom diktirati, kritizirati, prenumerirati, recenzirati i t. d. junačino od toga što je on od ubitosti pa da smeti čeriti uvaju Njevačima, a Beva, a Hrv. da vavale čimarnika Njevačima (1850) Latinsku sa se glagoli govornici onako kako ih piše*

Daničić, n. p. apelovati (appellare), alegovati (allegare), diktovati, juristi su u Zagrebu defendovali — *thesese* — *svoje, i t. d., a nije se čubo alegirati, apelirati, defendovati, diktirati i t. d.*

akcentacija, *f. die Accentuation*. — *Riječima kojima se ne bi mogla ni na taj način doznati akcentacija*, Ogljed V.

ākira, *f. (u C. G.) ženski nadimak*, Rj. *govori se od mila, ročinjina od kojega god imena koje se počinje glasom a*.

akmādža, *f. tica, kao kobac, koju Turci, osobito begovi, uhvate mladu i pripitome, pa je nose na ruci, kao sokola, i u jesen love s njome prepelice. Kad nastane zima, akmadža se pušti, jer kažu, da više od jedne jeseni (pošto bude starija) ne će da sluša. cf. kraguj, žurica, Rj. accipiter nisus L.? Rj.³*

ako, *conj. wau, si*, Rj. — **1)** *sarež pogodbe — a) rečenića u kojij je ako, može stajati pred glavnom ili za njom, a može biti i umetnuta u nju*. Ovo bih dobro, *ako* si ti oće kail, tebe darovao. Npr. 297. *Mai, ako* je najgora, opet je rada da joj kći bude dobra. *Post. 17. Lasno ćemo, ako* jesmo ljudi. Npj. 3, 172. *Stane Turke pozivati na predaju, i pretiti im, ako* se ne htednu prelati. Miloš 88. *Ako* se oko tvoje desno sablažnjava, iskopaj ga i bacij od sebe. *Post. 5, 29. Koliko puta, ako* mi sagriješi brat moj, da mu oprostim? *Mat. 18, 21. Praštajte, ako* što imate na koga. *Mark. 11, 25.* **b)** *rečenića tako složene u jednu moju biti i krunj, i to ili samo jednu ili obje: mjesto rečenića pričezano može biti i samo jedna riječ sa ako: rečenića pričezana može stajati i sama bez glavne: Ako* će, ništa zato, tešto, *es thut nichts, meinetwegen, quid tam? per me licet*, Rj. 5a. *Čet'ri Tale druga poželio, a' ako* će, *taka* je *Krajina!* HNpj. 3, 547. *Ako* nema drugih nogu za zimu, *zlo*. *Post. 6. Ako* je ne uhvati za glavu, za rep nikad. 7. *Ako* ti kažem grijeh, ne će grješnika. 9. *Ako* u selu, *Turci, ako* u polju, *vuci*. 9. *Ako* Bog da, *moj sine* *Stojane?* Npj. 3, 130. — **c)** *u pjesmi se može ako okrenuti ozad tako, da ostane sama ak': Ak' ostaneš care u čeliji, onda si se grija ostajao*, Npj. 2, 92. *Ak' uzdaj se pomoć Brgjanima, il' usprimsa roblje od Brgjana, ja s' u moju uzdam* *Arbaniju*, 1, 71. — **d)** *u pjesmi ima i te mjesto ako: E da bi me ne rodila majka, već kobila, koja konje ždrebi, te ja Turke osvetiti ne će i sve vlahi pod mać okrenuti*, Npj. 1, 368. — **e)** *kako drugim gljkojnim riječima tako se i orome sarezu dode, na kraj bez ikako osobitoga naučenja ali rjetko no, akono: Pušti, sine, glavu sa ramena a ne pušti vrhovni stolec, akono si srea* *Stankovoga*, Npj. 5, 10.

2) *ako stoji takojer u pogodbi, ali pogodba nije potpuna: na ona što je u pričezanoj rečenići, pristaje se, dopusta se kao da jest, bilo doista ili ne bilo, pa se u glavnoj i: rije, da ima i drugo što doista jest. — a) u pričezanoj rečenići i u glavnoj glagol može biti gđoro u svakom obliku: Ako* sam ja vlah u gruboj robij, ja imam više blaga nego oni u lijepoj robij. Npr. 165. *Ako* pijem, za svoje novre pijem. 307. *Ako* ga je udario, nije ga ubio. *Ako* znaš što ti je bilo, ne znaš što će ti biti. *Ako* je dimnjak na krivo, upravo dim izlazi. *Ako* je kratak dan, duga je godina. *Ako* je crn, nije gjavo. *Ako* kore, ne more. *Ako* pravda ne pomože, krivla ne će pomoći. *Ako* rekoh, ne posjekoh. *Post. 2* 5, 7. *Biće tebe vima izobila, ako* caru ne će ni dostati. Npj. 2, 113. *Ako* su ti dvori izgoreli, ljepše će ti dvore načiniti. 2, 369. *Hoću isti, ako* doći ne će. 2, 161. *Ako* s' u men' toke *Tadijine*, s živa sam ih *Tadije* *skimo*, 3, 427. — **b)** *u svijem ovim primjerima može se ujesto prastoju ako kazati i ako i di i ako, pok se tako rečnu ističe pristajanje kao da jest ono, a čima je goror u pričezanoj rečenići. isp. dalje pod h.*

3) *prema srezi, u kojij stoji pogodbena složena rečenića s gororum koji je pred njom, uz koju mogu*

biti riječi a i li (pak), kojima se što god naprijed rećeno preinačuje ili nasuprot stavlja. — a) a stoji pred ako: Ako joj ne pogodiš biljega, ti si pozimno, a ako pogodiš, na poklon ti ona. Npr. 102. Ako živimo, Gospodu živimo; a ako umiremo, Gospodu umiremo. Rim. 14. 8. — b) li stoji iza ako u istom poslu u kojem a pred njim; može se i okrenuti l': Ako potone, onda sam ga zaslužio, ako li ne potone, nisam ga zaslužio. Npr. 40. Od toga imaš učiniti guminu; ako li ne, izgubićeš glavnu. 106. Ako me nadžanješ, daću ti ja stado; ako l' te nadžanjem, ljuba da si moja. Npj. 1. 171. Dobavi mi vranca Komnenova... ako l' mi ga dohaviš ne ćeš, neka znađeš, osječ' ću ti glavu. 2. 155. — c) dolaze i obje ove riječi zajedno, kao da jednom ne bi bilo izrečeno što treba; mjesto a dolazi i pak, ali se stavlja iza li: Pisaću mu... da ide dvoru bijelome; a ako li doma doći ne će, ja ću mlada za drugoga poći. Npj. 1. 269. Jer je nleta žena privezana zakonom za muža doklegod on živi; a ako li muž njezin umre, razdriješ se od zakona muževljega. Rim. 7. 2. — Neke mi iz tih jaja izleže piplad, pak ću je dobro darovati, ako li pak ne izleže, hoću te staviti na muke. Npr. 105. Ako ostanesh u dobroti; ako li pak ne, i ti ćeš biti odsječen. Rim. 11. 22.

4) neki prilazi i sarazi dolaze uz ako dodajući svoje značenje k seemu onome, što bi se bez njih reklo rećenicu, u kojima je ako. — a) saraz da dolazi pred ako, kad je rećenica u kojoj je ako, bez glarne; što se takvom rećenicom izriče, izriče se u nadanju, koje se nasuprot stavlja misti učerćenaj ali naporiješćenaj u prednjem govoru, da ako može se i sažeti: duako, dako, ridi elbetena, šat. — Ja idem da tražim ti vodu, da ako je najgem. Npr. 236. Bog je jakostan! (što Bog da! Da ako baš ne bude tako kao što neko govori ili želi. Postl. 17. Da ako i meni kad svane. 17. Daleko je od mora do Save, da ako se gjeogoj udesimo. Npj. 3. 453. Silji drugu u Moraću donju, da 'ko dogje barem polovina. 4. 375. Da ako se jošte ko nagje, kome će tako mila biti, kao G. P. I. Sallariku! Danica 3. 222. Od toliko ljudi, kojima ću ja ovo razaslati, da ako se jedan nagje, te ga zato pošteno ispuste. Odg. na ut. 1. Rodi sina, i reče: da ako se sada već priljubi k meni muž moj, kad mu rodih tri sina. Mojs. 1. 29. 34. Ostavite ga neka psuje, jer mu je Gospod zapovjedio. Da ako Gospod pogleda na nevolju moju, i vrati mi Gospod dobro! Sam. 11. 16. 11. 12. Da izidem pred cara Izraeljeva, da ako ostavi u životu dušu tvoju. Car. 1. 20. 31. — b) i (u poricajnj ni), kojim se daje riše sile pogodbi pak se jače pristaje na ono što je u prirećenaj rećenici (isp. gore pod 2), stoji pred ako ili pred glagolom ili pak pred onijem dijelom rećenice, u koji se naročito pristaje. Mogu biti i kraje rećenice, i samu prirećenu bez glarne: Kad otac ostari, on preda starješinstvo najpametnijemu svome sinu, ako će biti i najmladji. Rj. 713a. Ne nagje nikoga ko će mu sve ovo dohavi, i ako je zaludu obećavao po carstva svojega ko mu sve ovo donese. Npr. 292. I ako je moj mali gradac, ali sam ja u njemu dizdarac. Postl. 94. Carevac je carevac, ako ne će imati ni novac; a magari je magari, ako će imati i zlatni pokrovac. 313. Biće tebe vina izobila, ako caru ne će ni dostati. Npj. 2. 143. I ako ću glavu izgubiti, hoću sjutra, braćo, napraviti. 4. 324. I ako te udariti Turci, mene došlo pet stotin Brgjana. 4. 376. Čovjek sam za sebe ako i pogriješi, nije velike sramote. Pis. 15. Ne odvede ih Bog putem k zemlji Filistimskoj, ako i bješe kraći. Mojs. 11. 13. 17. Nasljedićemo ih, ako i jest Gospod bio ondje. Jezek. 35. 10. Volješe starijega ako i nezakonitoga sina Mihućinova. DM. 37. — c) pred ako nahodi se riječ već, van u sažetom vako (van ako), osim (reoma rijetko), u jugozapad. krajerimu no (nu) u sažetom nako (no ako), pak se takvom riječju izuzima ono, što je u pre-

rećenaj rećenici, od onoga što je u glavnoj. U glavnoj je rećenici ponajriše poricajnje; prirećena može biti i kraja: Zakumu se da ih ne će drugo ništa razdvojiti ako crna zemlja. Npr. 120. Drukćije ne smiju vako da obadva glavom plate. 131. Ne će lasno umrijeti, već ako da ga nlijnu. Postl. 11. Muža od žene... ne može ništa razdvojiti, već ako kuća i motika. 181. Ja se mogu lasno oženiti od lijepe od vjere hrišćanske! Ili ako će cesar zapostiti... isćeraću ispod Boća Turke, baš da bi mu kćeri ne uzeo. Npj. 3. 48. U Srbiji... nigdje krme u zemlji nema, već ako po velikim putovima kad nema sela. Danica 2. 106. Vi biste u ovome sad pretekli Zagrepčane, jer će i oni to morati primiti kad tad, već ako da im bude drago uz prkos jednako raditi protiv razuma i sloge. Slav. Bibl. 1. 91. — Ne možemo ići, osim ako bude brat naš najmladji s nama. Mojs. 1. 14. 26. — Nako in'ako, no ako) tu C. G.) ridi osim, već ako; Ne sa živa uako sa mrtvog. Rj. 392a. — Na ako pada nebo na zemlju. DPosl. 86. (nu nj. no dijalekt.). — d) baš pred ako samo jače utrajuje što se kaže; nego pred ako znači kao i drukćije, da se nećemu nasuprot stavlja drugo što (soudern, verman, sed); samo pred ako znači, da od onoga što se kaže u prirećenaj rećenici, ništa riše ne treba za ono što se kaže u glavnoj: Kad od kuće pođe u crkvu, mati mu, baš ako će i stara biti, izleti pred kuću u kolo. Kov. 73. Neki se penumerciraju na knjige baš ako ih i ne čitaju. Npj. 4. XLIV. — Izgovarajuć se u pismima da ta mjestu nijesu za njih i da ih ne mogu primiti, nego ako im se ne da, da budu u napredak ono, što su dosad bili, a oni će ići svaki u svoju postojbinu. Soyj. 55. — Brate ako imaš taku zverku, daj je ovamo, ja ću ti napuniti galiju samoga srebra i zlata, samo ako je istina što kažeš. N. pr. 12. Postasmo zajedničari Hristu, samo ako kako smo počeli u njemu biti do kraja tvrdo održimo. Jevr. 3. 14. Ne će ti nestati čovjeka ispred mene... samo ako sinovi tvoji usćuvaju pred svoj. Car. 1. 8. 25.

5) sarazn ako značenje u nekim rećenicama nije razgoričeno: Mehandžija! daj da pijem vina! Mehandžija njemu odgovara: Da s' donijo Bugarsku kopanju, ako bih ti i usuo vina; za te nisu čaše pozlaćene. Npj. 2. 113. ako: može biti? — Ao Gjurju, moje čedo drago! Da se hoćeš, Gjurju, oženiti, dao bi ti ja lepu devojku... Gjuragj misli misli svakojake! Ako ću se ovdje oženiti, ta s Latini ja u miru nisam. 2. 571. 572. da ne znači orđe ako pibanje kao u čakarava?

6) kad glavna rećenica stoji iza prirećene, može biti bez ikakva donatka, kojim bi se sreću među njima naročito pokazivalo; ali može još se i donetivati kakva riječ, i to različnu prema sreći u kojoj osim pogodbe stoji jedna s drugom ili obje s prednjim govorom; take su riječi: a, a ono, ali, no, ono, to, evo, ma, ipak, opet, onda, tako, dakle; Ako ne možemo, kako hoćemo, a mi ćemo kako možemo. Postl. 6. Ako ne umijem napiti, a ja umijem popiti. 6. Ako ne će nečo, a ono hoće hoće. 6. Ako ne će čock na napast, a ono će napast na čocka. 6. — Ako je i go, ali je soko. Postl. 3. Ako i nijesu u ovoj knjizi skupljene sve Srpske riječi, ali je postavljen temelj, da se skupe. Rj. VIII. — Ako je ko jači, no i Bog je svačij. Postl. 1. — Ako na čocka ne će sramota, ono će ou na nju. Postl. 5. Ako ne ćeš ti, ono će druga tri. 6.

— Ako narodnost moju mogu oduzeti... neprijatelji moji, to da znate, da ja ne marim za nju. Straž. 1886. 1405. Ako je kvasac svet, to je i tijesto. Rim. 11. 16. Ako li ih ne pustiš nego ih još staneš zadržavati, ova, rika Gospodnja doći će na stoku tvoju u polju. Mojs. 11. 9. 2. 3. — Ako je med i sladak, ma ne valja prest uzgizati. Postl. 4. Ako je sila silovita, ma je malo njezlovita. 4. — Ako i nije taki dom moj pred Bogom, ipak je učinio zavjet vječan sa mnom. Sam. 11. 23. 5.

— *Ako* je i najgore dijete, *opet* je roditeljima milo. Posl. 3. *Ako* me svoj i izbije, *opet* je mio i on meni i ja njemu. 29. *Ako* sam se ja i rodio u Jadru, *opet* mogu slobodno kazati, da sam više Srbalja viđeo od moga G. recenzenta. Rj. 1. XIII. *Ako* ti je i ne daju, *opet* će ti biti prosta zakletva moja. Mojs. 1. 24. 11. — *Ako* li se dogodi smrt, *tada* ćeš uzeti život za život. Mojs. 11. 21. 23. *Ako* ne bude nikoga da nas izbavi, *tada* ćemo izaći k tebi. Sam. 1. 11. 3. — *Ako* te onaj pre koji ti i sudi, *onda* od Boga valja suda iskati. Posl. 8. *Ak'* ostaneš, care, u čeliji, *onda* si se grija ostajao. Npj. 2. 92. — *Ako* taj duvar zna, *tako* i ja znam. Posl. 8. *Ako* li ste bez karanja, u kojemu svi dijel dobiše, *dakim* ste kopilad, a ne sinovi. Jevr. 12. 8.

akoće, ništa zato, tošto, *es that nichts, miñet-wagen, quid tam, per me licet*. Rj. *upravo* ako će, *koje* *vidi* kod ako 1b, *vidi* i terak [ter akto?], i *syn. ondje*.

akono, *satez* ako i riječca no, *kajta* se i drugim gdje kojim riječima na kraju dodaje bez *ilakova osobitoga značenja* n. p. gdje, kadno, kojino, kaono. akono dolazi reoma riječko, *vidi* ako 1e, i no 1. — Pušti sine, glavu sa ramena a ne pušti vrhovnu stolicu, *akono* si sreća Stankovoga. Npj. 5. 10.

akov, akova, m. (*gen. pl. akōvā*) *cin Eimer, amphora*. Rj. *mjera rumska, vijedra, od Madžar, akō*. — Isti lagju i u njij trista akora rina i trista akora rakije. Npr. 67. Moj mertik ne će ubiti (tuča) a dva mi ne daju, makar na svakom čokotu akor rodio. Posl. 182. *tuđe* riječi s *takim* nast. akov, arlov, aršov, ašov, birovo, himto, korovo, koršov, latov, logov, lopov, merov, sabov, šajtov, vagov, zinzov, žilov i t. d. *drug* riječi s *takim* nast. *vidi* kod bucov, *imena psima* s *takim* nast. *vidi* kod pas.

akōvča, akōvčeta, n. *cin Eimerfasschen, ras amphorarium* Rj. *barrec* od jednoga akora.

akrep, m. *vidi* jakrep, skorpija, špurak. — Tavnica je kuća neobična, u njojzi je voda do koljena, a u vodi guje i akrep, guje piju a akrep i ju. Npj. 3. 311. Jesi ostavio, ostavio do tri ljute guje... još je jedan akrep nastao, *ljeti* akrep od Dobraće Jovo. 4. 354.

akrigjakon, akrigjakom m. Rj. *po govoru prostoga naroda* mjesto arhigjakon, *koje* *vidi*.

akrijera, m. *der Archierej, Oberpriester, archiereus*: vladike su akrijere Ristove. Rj. *po govoru prostoga naroda* mjesto arhijerej, *koje* *vidi*.

akrimāndrit, m. Rj. *po govoru prostoga naroda* mjesto arhimandrit, *koje* *vidi*. — Megju njijna starac Nikoline, *akrimandrit* od Ostrške crkve. Npj. 5. 111.

akrimāndritov, *adj. Rj. vid* arhimandritov.

akrimāndritski, *adj. Rj. vid* arhimandritski.

Aksentije, m. ime muško u prezimenu: Petar *Aksentijević*. Npj. 2. 656. *ako*. DARj. 59b *hyp*. Akso.

Akso, m. *hyp*. od Aksentije. — Je li živ Akso? M. Gj. Miličević. DARj. 59b *takea hyp*. kod Dobro.

akšam, m. — 1) *das vierte Gebet der Türken, nach Sonnenuntergang, oratio quarta Turorum, post solis occasum*. Rj. četvrta molitva po zakonu Muhammedovu, *po zabada sunčuvom*: Zaučiti n. p. podne, *akšam*, ičindiju. Rj. 200a. Klaujati n. p. podne, *akšam*, ičindiju. Rj. 272a. — 2) *akšam znači upravo večer, a po njij molitva večernja u Muhammedovcu: Po akšamu baš u dublo doba dohodio bijeloj Udbinji*. Npj. 3. 131. Na kod liješ u akšomu, kado, mi smo silnu vojsku ugledale. 1. 390 (na *dijalekt. mj. no.*). Dokle akšam pade na dolinu, *onda* krenu Cerović Novica. 4. 198.

aktivān, aktivāna, *adj. Lat. activus, activisch, saprobno* pasivan, *isp. djelovan*.

aktivnost, aktivnosti, *f. osobina onoga što je aktivno, activitas, Activitas*. — Bezličnost sama ne može uzeti glagolima *aktivnost*. Daničić. Sint. 88.

āl', āla, m. *vidi* bijeda, *napast: al* te našao! No da *vidiš ala* i belaja! R. *vidi* hal.

āl', *adj. indecl. vid* ružičast. Rj. *stoji pred Turskim riječima* u *mijenjanju* se po oblicima: *āl'* se vila iz oblaka svila, *gjevojki* se pod *al* darak svila. Here. 50. Na polju se *al* čadar vijaše. 198. Ja pritegoh dizgen konju, te preskočih u *al bašcu*. 277. *vidi* i akali, alast, aval, bal, rumen.

āl', *okruženo ali*: *Slušaj čuda: Todor Pomoravac odveo mi spahn isprošenu, isprošenu i prstenovanu! Nasmjeja se Gjuragj na divanu: Hoće Bog me moj vitez Todore! āl'* mu vrlo trebunje devojka. Npj. 2. 493. Zatim malo postojalo vrijeme, *āl'* eto ti tri Turčina mkala. 1. 331.

āla, *f.* (u Srbiji i u Bosni po varošima) *der Abtritt, successus* (latrina). *f.* ishod: Udovice, u *ali* podnice. Rj. *vidi* i hala: polhodnica, prohodnica, prohod, zahod; sernica. — Gdje je šenkul, nek i *ala* gori. Posl. 75.

āla, *f. vid* azdaha. Za *alu* se misli da ima od azdaha osobitu duhovnu silu te leti i vodi oblake i grad navodi na ljetinu. Za *zmaj* jak misli se da je kao ognjevit junak, od kojega u lećenju oganj odskae i svijetli. *Ala* nesita! Bori se kao *ala* s beričetom. A kad *ala* *alu* pojedala. Rj. *vidi* hāla. — Alosan, poludio, uzele mu *ale* pamet ili zdravlje. Rj. 4b. Svoje družine nikako ne mogu nasiti, sve kao da *alu* iz njih zija. Npr. 73.

āla, n. p. *ala* bi lijepo bilo; *ah, wie schön wäre es! bene Deus, quam esset praeclarum; alu* da hoće! *ala* čovječe, šta učini! Rj. *dea* *uzrika* sastarljena a i la; *zato* i *stoji* u drugom akcenat, *koji drukčije ne može* na kraju stajati. po Daničiću je DARj. 60a, *sastarljivo* *āl'* (= ali) i a; *ali* *vidi* hala. — *uzrikuje* se — 1) u čelji, kao u *napomenuta* dva prva primjera. — 2) u čudu, kao u *trećem* *napomenutom* primjeru. — *Ala* se ukrasio! Posl. 9. — 3) *uzrik* se i *udvaja: Ala, ala!* milom Bogu hvata! Eto, vlaš, sad se nedešimo u po polja svjetu na vidiku. Npj. 4. 234. *vidi* hāla.

ālabānda, (u Crnogorskim pjesmama) na strani, sa strane. *seitwärts, ex illa parte, cf.* strana: *Alabanda* zavrže se kavga. Rj. *Tal*. *alla banda, na strani, sa strane*.

alabastar, alabastra, m. *tako* po Lat. *gocora*: DARj. 60b, sud od *alabastra*, po Grč. *alavastar*, *koje* *vidi*.

ālāh, m. *Arapski* allah. Bog; samo u Turaka, ili kod ko hoće da kaže kako Turci govore. DARj. 61a. *ako*, ālāh? *vidi* alaj. Karanin-paša. *Alāhha* mi i njegove brade. Šćep. mal. 159.

ālāj, m. *vidi* alah, hālāj, hālāh, *Bog: Alaj* bilaj, kaurin nijesam. Npj. 5. 520. u *krajerimu* gdje se *glas* h ne čuje u *govoru*.

ālāj, ālaja, m. (*gen. pl. ālajā*) *vin Trapp Soldaten in Parade, acies instructa, pompa militaris*. Rj. — 1) *dio* *vojske* u *svom* *redu*: *Tud* će poči vojska na *alaj*. Rj. Pa počera Turke na *alaje*, sve razbiše Turke na *alaj*. Npj. 4. 271. Na *alaje* predvajahu Turke. 1. 377. — 2) *gomila* ljudi, *kao* *svatora* i *drugih*: Pojezdise hiljada svatova, naredi se *alaj* za *alajem*. Npj. 3. 252. Sjede onje *tri* *alaj* Turaka: jedan *alaj* hođe i hadžije, drugi *alaj* od Bosne spahije, treći *alaj* od grada leveri. 3. 331.

ālāj-barjak, m. (st.) *die Heerfabne, signum veltum*: U desnoj mu ruci koplje bojno, a u Pjevoj *alaj-barjak* zlatan. Rj. *barjak* *jednoga* *alaja*.

ālāj-barjaktār, ālāj-barjaktāra, m. *koji* *nosi* *alaj-barjak*: Tu vojvodu Turci pogubiše, i sa s njime. *halaj-barjaktāra*. Npj. 5. 332 (*s dometnim* *sprjeda* h)

ālājbeg, m. *der Adelfurst, dux nobilium*. *Kažu* *da* *su* u *Bosni* četiri *alajbega*, *pod* *kajima* *su* *onamo* *svi* *begovi* i *spahije*. Rj. *beg* od *alaja*, *koji* *vodi* *na* *rojsku* *alaj* i *njij* *zapovijeda*. *hyp*. *alajbego*. — *Ražali* *se* *alajbega* mladom. Npj. 1. 211.

alajbego, *m. hyp.* od alajbeg: Al besjedi *alajbego* Jergoče. Npj. 1, 386.

alajbegov, *adj.* des alajbeg, *zov* alajbeg. Rj. *Što pripada alajbegu*: Alajbegova šama. DPost. 1.

alajbegovica, *f. die Frau des alajbeg, uxor* *zov* alajbeg. Rj. *Ženu alajbegovu*.

alakača, *f. ein unbesonnenes Frauenzimmer, mulier imprudens, cf. alopuča*. Rj. *ženska alakasta, u koje nema razboritosti, vidi i arlakača*. — *riječi s takim nast. kod ajgirača*.

alakast, *adj. n. p. djevojka, unbesonnen, imprudens*. Rj. *što nema razboritosti*. — *adj. s takim nast. kod budalast*.

alakati, **alakām**, *v. impf.*: *prosti v. pf.* alaknuti. Al se Turci poljem pomoliše... oni gone plijen od Sovljaka... šest stotina Mačvanskih volova... luka stoji Mačvanskih volova, ne poznaju svojih čobana, vidi stoka, gje će putovati, pake žali svoga zavičaja, a za njima Turci alakaju. Viče Turčin jedan na drugoga: — Lakše, Mujo! ne umori narve. Npj. 1, 187. Daničić, ARj. 62a, *kažr. da je alakati od Tur. alk. mak; uzimati, hvatati, očitati, osvajati, a i: toga je značenja izšlo*: navaljivati želeći što oteti, *a po tom uopće navaljivati, naglati, naglo što činiti, ispredirisi i halakati, jalakati vidi se, da alakati znači rikuti ala(h), pa tako rikuti navaljivati, irverce*.

alaknuti, *alāknočm, v. pf. irverce, navaliti*. Daničić, ARj. 62a. A kad, bolan, Turci alaknuše i Loznicu grada opasne. Npj. 1, 256. Crnogoreci njima udarise, alaknuše sa četiri strane. 5, 67. *v. impf.* alakati. *isp.* halaknuti, jalaknuti, riknuti ala(h), *pa tako riknuti navaliti*.

alāl, *alāla, m. vidi halal*. Rj.

alala, *f. vidi narukvica* 1. Rj.

alalēm, po svoj prilici, *allem Auschein nich, nisi me omnia fullant*: alalem to će biti syraka (u pri-povijeci). Rj. Daničić, ARj. 62a: *Arapski allālem, t. j. Bog zna*.

alali, *adj. indecl. vidi āl*: Još na Alki alali paš-mage. Rj. *syn. kod āl*.

alaliti, *alālīm, vidi halaliti*. Rj.

alaljiv... *vidi halaljiv*... Rj.

Alaman, *m. — 1)* u riječima: kao *alamani* (n. p. navališe pojedose), *gierig, acide*. Rj. (*pophepov*). — Navalise kao *Alamani*. Post. 185. — *2)* u Sajkaškome bataljionu sad Cigane zovu *Alamanima*. Rj. — *Alaman hiee Njemac, Alamanus*.

alamānka, *f. t. j. sablja*, (st.): O pojasu sablje *Alamanke*. Rj. kao *sablja Njemica, Njemicka: alamanica*.

alapača, *f. vidi alakača*. Rj.

alās, *m. ālas*... *vidi halas, halas*... Rj.

alast, *adj. vidi ružičast*. Rj. *vidi i āl*, i *syn. ondje*. rumen. — *osn. u tugjim āl*, *takva adj. kod budalast*.

ālāt, *alāta, m. das Werkzeug, instrumenta*: Bez alata nema zanata (Post. 12). Rj. *neki pišu kriro i sa h sprjeda: vidi halat; pa u gen. i halta, alta, oruyje; čim se što radi, svr skupa ako ga je rišo, ili uopće; kud se jednu hoće da kuže, dubiti s riječju komad (alata), i alatljika*. — *Kojima (Segrtima) su... davali i sav alat od svoga zanata*. Rj. 705a. Ili kupi halat, il' ostavi zanat. Post. 102. Svojinu rukama izbacismo alat *lajjurski*. Dj. Ap. 27, 19.

ālāt, *m. erven konj, der Fuchs (Pferd), equus rufus*: Na alatu vas u čistom zlatu. Rj. *alātast konj*. od āl* (erven) i āt (konj). *vidi alča, isp. dör-at (mrk konj), gđog-at (bijel konj)*.

ālatast, *adj. n. p. konj, fuchsroth, rufus*. Rj. *kau ālat*: Tuda idu devet konjanika, a pod njima konji *alatasti*, a naprijed junak na alatu. Npj. 3, 154. *konj mu je bio alatast*. Sovj. 21. — *ālatast* (osn. u *alat*). Os. 213.

alāljljika, *f. ein einzelnes Werkzeug, instrumentum*. Rj. *jedan komad alata. alat-lj-ika, pred nast. unet-*

uto lj, riječi takova: gradljika, hvatljika, medljika, papratljika, prorastljika, srastljika, stabaljika, sibljika, trepetljika, ndljika i t. d.

ālatov, *adj. des Fuchses, rufi equi*. Rj. *što pripada ālatu, ervenome konju*. — *Kad ono što riječ znači nije upravo željade nego se uzme samo kao da je željade, može od nje biti ovaki pridjev (sa nast. ov...), pa od riječi muškoga roda koje znače životinju: oči sololovi, krila labudova, Daničić, Sint. 21.*

alātuša, *f. alatasta kobila, eine Fuchsstute, rufa rufa*. Rj. *isp. ālat*. — *riječi s takim nast. kod ajgirača*.

alātušin, *adj. der Fuchsstute, rufa rufae*. Rj. *što pripada alātuši*. — *za nast. isp. grličin*.

alauza, *f. vidi lapavica*. Rj. *vidi i klapavica, lauža, bjelokapac, susuježica, slōta, silna kisa sa snijegom*.

— *ungja: alanza, i be, i: lanza*. Os. 369.

ālav, *adj. n. p. covjek, gefassig, artig, corac*. Rj. *vidi hālav (pradžljiv kao ala, haba)*.

alavastar, *alavastra, m. der Alabaster, alabastrites*: Sud od alavastra. DP. 356. *tako pa črč. izgovora: po lat. alabastar, alabastra, koj vidi*. — *žakzazozoz*.

ālbāsča, *f. u pjesni: Te otišla u novu albasču, Rj. od āl* i bašča: ružičasta bašča? Rj.*

ālča, *m. vidi ālat*: Te pričeže na alči kolano. Pa uhvati alča njegovoga. Rj. *erven konj*.

ālčergelet, *m. amoze biti da u Tur-kome jeziku znači što i ovako, a može biti da je izvornot cf. alci*: U alatu i u alčergeletu. Rj. *al-čarik-ālat* — *erven čurak*. Rj.³ *al-čerg-elet*.

āldumāšče, *āldumāščeta, n. vidi alvaluk*. Rj. *vidi i halvaluk; Serbataše, isp. napojnica*. — *Madž. āldomās, koje znači blagodar, i pče darovano valūci-ma na serbetku radije ili kapen, i dar atopje*.

Alc, *m. hyp. od Alil (i Alija)*: Po podne Jure, od podne Alc (kažu Srbi zakona Turškoga u Bosni za Gjngjev dan, jer ga i oni svetkuju). A što brata ne oženi Ala? Rj. *unu. Alc, ga. Ala, roc. Alc*. — *Pa doziva u Turšku orđiju buljumbasū Vezirović Ala...* Odgovara Vezirović *Alc...* Alija mu pravo kaževaše. Npj. 5, 123 (kaževaše *dijalekt. mj. kazivaše*). *tabara hyp. Alc, Jure, Rāde, Tāde, Vide, i Takova riječniku gđoro sve oruče riječi imaju ala, — nke imaju i i — Jure i Jure, Rāde i Rade, nka samo i: včlje, Raspitarši a tom koliko uopće, mislim da sve imaju i, a — samo u vokativu*. Daničić, Os. 51.

ālčc, **ālčcim**, **ālčkim**, *znači tebi, vama u Turškom pozdravu uz selam, salām (mry)*: Selam ālčkim (ili kao što Bošnjaci govore: *selamale*), a na ovo se odgovori: *alčcim selam*. Rj. 675b. Ni pomozi Bog, ni selam *ālčcim*. (Kad ko nije kome ni mukata). Post. 222.

Aleksa, *m. Alexius*. Rj. *vidi Aleksije*. — *I dogje mu obor-knez Aleksa...* Memel nga govori *Aleksi*: Ne mogu te, *Aleksa*, pustiti. Npj. 1, 111.

Alčksāndar, **Alčksāndra**, *m. imi muško, Alexander, vidi Aleksandro*. — *Po tome se u Srbiji i danas samo Aleksandar Karagorgjević zove gospodar*. Rj. 96a. Imenaj i *Alčksāndra*. Tim. 1, 20. *akc. od Daničeva*. ARj. 65b.

Alčksāndrija, *f. grad u Misiru, vidi Lesandrija*. — *Apolos, rodum iz Aleksandrije*. Djel. Ap. 18, 24. *akc. od Daničeva*. ARj. 65b.

Alčksāndrijuac, **Alčksāndrijnac**, *m. čovjek iz Aleksandrije, isp. Aleksandrijački, sočeta Aleksandrinac, Aleksandrinca*. DARj. 65b.

Alčksāndrijački, *adj. što pripada Aleksandriju-cima, stanovnicima grada Aleksandrije*: Zbornica, koja se zove i... *Aleksandrijačka*. Dj. Ap. 6, 9.

Alčksāndrijski, *adj. što pripada gradu Aleksandriji*: Patrijark *Alčksāndrijski*. Npj. 5, 530.

Alčksāndro, *m. Alexander*. Rj. *vidi Aleksandar, Lesandro*. — *Aleksāndro* i Nikola carevi Ruski. Npj. 5, 530. *Aleksandro*. Rad 26, 55.

Aleksije, *m. Alexius*. Rj. *vidi Aleksa, hyp. Aca, Aco, Aeko*.

Aleksinae, Aleksinea, *m.* mala varošica između Nisa i Paracina: A kad bili ispod Aleksinae, Rj.

Aleksinački, *adj.* van Aleksinae, Rj. *Šta pripada Aleksinae.*

alem dragi kamen, (st.) Megj kamzama *alem dragi kamen*, Rj. *alem* znači *drag*, *Drago*, *Drago* *drag*, Rj.² *ale* alin dragi kamen. Niže kopja jabuka od zlata, u jabuku *alem kamen drag*, Npj. 3, 276.

Alémpija, Alémpije, *m.* *iscti, der heilige Alpinus*, Rj. *Alémpija*, *Alpinus*, *za abo završetka isp.* Antonije.

alet, *m.* *vine Aet Kheol, vestes genus*: En' ono je Alil cehelija u alatu u alcegeletu, što se titra zlatnim buzdovanom, Rj. *hehijev nekada*.

Alfa, *f.* *Alfa*, *prva slova u grickom alfabetu*: Ja sam alfa i omega, početak i svršetak, Otkr. 1, 8, *alfo*, od Daničića, ARj. 67b.

alfabet, *m.* *alphabetum*: Ne uvodi se ništa novo u latinski alfabet, Oglod VI, *Alfo*, *alfo*, od Daničića, ARj. 67b, *alfo* abecevica 1, azbukva, bukvića 3.

alfabetički, **alfabetični**, **alfabetiski**, *adj.* *što pripada alfabetu*, *Alfabetični* red, Kolo, 144b, *Alfabetički* red, 16, za alfabetiski ima pranje Daničić, DARj. 67b, *alfo* azbukni.

ali, *conj.* Rj. u li, *sarezu otomaj mjesto je prvo u recenici kad čita recenica, i pred riječju kad čita riječ; tamo nije savršeno, što se kaže: kad ali u. p. kad ali eto ti majstora*, Npj. 38; *jer se u takom drvašijem mjestu čitaju recenice se kad kaže samo kad ali kad tamo ostarljajubi ostala nje, receno, te bi trebalo upravo reći i pisati: kad, ali eto ti majstora, dajže i okružiti al' ponajviše u pjesmama*.

1. a) alar, *arum*, *sol.* Rj. *alfo* ama, ema, ma, *ar*, *kad se učima pasnjat starja draga sto*: Ole k gjevojci, *ali* ne da je prosil, nego samo da je vidil, Npr. 101, Dobro sinko, daću ti gjevojku, *ali* da mi dobaviš konja, 129, Pa mi je iz najprije istina bilo teško... ali kako ta prokleta žena dođe k meni, malo za nekoliko dana ne erkoli, 115, Dođe zdravo kući, *ali* bez popa, 159, Ako je i go, *ali* je soko, Posl. 3, Jedno ali vrijedno, 112, Doista bi Marko poginuo, *al' opazi* Gljavec Mihailo gdje su Murka zabunili Turci, trže mača Gljavec Mihailo, Npj. 1, 271, Malo bilo, ništa ne trajalo, *ali* ide paša Skopljanine, 1, 316, U riječi, u koje bijahu, *ali* treća sila ispanila, 1, 316, Zadoži je tri puta mehom iz ožice, *ali* ne kad ona zine, meko je kao zavaraje pa joj iznenada ožien turi u usta, Kov. 81, Nači ožeter malo više o ovome poslu, *ali* opet ne čete sve, Slav. Bibl. 1, 33, Saul opet posla treće poslanike, *ali* i oni prokovađu, Sam. 1, 19, 21, *jedna recenica može biti čitla u drugu kraj, ali i obje kraj, kad se razumija mođu onima koji govore*: Dođe zdravo kući, *ali* bez popa, Npr. 159, Sve, sve, *ali* zanat, 173.

b) može stupiti ali u drugoj recenici, kad je u prvoj još istom, tek, tek što to paka, najprije onijem što bija u prvoj recenici, vrijeme onijem što bija u drugoj, takva kad su u prvoj recenici zlatarom riječi kad, dok, posto i riječi za pmođu ako, premda: Tek što legne, *ali* dođete dva zavrana, Npr. 12, *Kad je bilo oko ponoći, ali kurjači zavrliju, u psi zahaju*, 13, *Jos jedan put obazre se oko selog, kad ali onaj mator pas dođe*, 11, *Kad tamo, ali baba pod krevetom*, 16, *Kad ali eto ti majstora*, 38, *Tek stane jesti, al' eto ti jeduoga potha*, 131, *Posto ih svedu, ali iz one žabe izgje Erasm devojka*, 208, *Dok su oni u riječi bili, al' eto ti vojske na Bojanu*, Npj. 1, 699, *Istom Turci na konod ovdj... ali Cincar iz kraja povika* 1, 207, *To su oni u riječi bili, al' hajdučka straža dopadnula*, 1, 389, *Premda je bilo vrijeme vreme, ali je opet naroda bilo sila* Bozja, Nov. Srb. 1817, 778, *Alfo se i svi sablazno, ali ja ne ču*, Mark. 11, 29, *isp. kad a 1. b.* **c) recenica su ali dolazi i bez predaje, prema kojju ho se na uprot starjalo ono što je u**

njoj, pa što bi u predaju bilo, samo se u misli ima, ali se riječi ali izjednačuje u značenju sa u rikom ala: Ali sam ga se nagrdio! Rj. 383b, Pogleda se junak na junaka: *Ali*, braćo, za Boga jednoga! da se danas nakidamo glava, Npj. 4, 456, *Ali* ču ga da ispujem zore nego Vidakovića! Straž, 1886, 1579.

2. ali ili: Je li svila među svilarima? *ali* zlato među zlatarima? *Al'* ču reći: zdravo moja draga! *al'* ču reći: zdravo nevjernice! Rj. *alfo* i aliti, oli, jali. — *Ali* mi svadbu, *ali* bradvu (daj ili kaži), Posl. 9, *Žene se biju čubukom a ljudi nožem ali puškom*, Posl. 80, *Ali* sada ali do vijeka, Npj. 4, 363, Tko je prijatelj svakomu, *ali* je veoma bogat *ali* veoma ubog, D'osl. 129,

3. ali znači što i li, erdali, dali, *kad se pita recenicom samostalno ili rečano u glavnu*: *Ali* si mi prasiću sišao? Posl. 10, A tako ti, mlada Stane, skoro vjerena! *ali* si mi s rosom pada iz vedra neba, ili si mi putem došla sama gjevojka? Kov. 55, Što se sjaše preko Rišna grada? *Al'* jesunec, *al'* je jasan mjesec?... *Al'* jabuka od svyoga zlata? *Al'* su ono dva kamena draga? 80, u slovojoj recenici može *ali* imati *sud ovo sad ona od tri pmođu značenja*: *Ali* je stara *ali* mlada, *ali* je meni draga, D'osl. 4, Hoću njemu nazvat' dobro jutro, *al'* u z'o čas po me, *ali* po njga, Npj. 1, 260.

Ali' *m.* *alfo* Alija.

Alira, *f.* (u Mostaru) prva trešnja (valja da je *al*, crvena), *Art Kirsche, crvosi genus*, Rj.

Alija, *m.* *musko ime Turško Ali, kočje ostaje tako Turški bez promjene po oblicima, kad ima za sobom kakav predikat*: *Ali-bey* je pomosita glava, Npj. 1, 227, Kujign gleda padaša *Ali-paša*, 1, 216, Daj mi vojske petnaest hiljada i sokola *Ali-barjaktara*, 4, 368, *Očuvno pripada* i *Alipašnica*, *žena Alipašina*: Sjedi niže, *Alipašnice!* Here, 82, *Ali može se okružiti pred riječju, kažu se počinje rokatom*: *Al'-aga, piše se i Alaga, u imođu za sobom predikata prima nast. jat* O *Alija*, žalosna ti majka, Npj. 4, 92, *hyp.* *Al.* *Alfo*, *Aljo*.

alija, *f.* (u Srbiji) spahijska zemlja koja niti je naseljena niti pripada kakome selu. *Alije* daju spaljuje ljudima te rade i uživaju kako se pogode, Rj.

alin dragi kamen, *m.* *alfo* alem dragi kamen, Rj. — Još k otome od zlata stolicu, na stolici *alin kamen dragi*, da se vidi sestri večerati usred noći kao usred dne, Rj. 717a.

aliti, *conj.* *ali-ti* *isp.* *ali 2 i ti 1*, *alfo* aliti. — Čuje više sebe urnebesno huk *aliti* zvizd, 1, Gjorgjić, ARj.; 111, 729b.

alka, *f.* *alfo* halka, Rj.

alkatmer i **alkatrem**, *m.* *od al' rumen, crven, i katmer, koje znači nekakav crven erijet, alfo* katmer, *katmer*. — *Draga dragom na rucj zaspala, dragi dragu alkatmerom* ludi: Here, 110, Češće meći puca niz njeđareca, da ne može ni *alkatrem* proći, a kamo li ruka od junaka, Here, 111, Vihar puše, *alkatmerom* diše, 117, *Alkatrem*, kita nekakvog crljenog cvijeta, 357.

alkurān, *alkurāna*, *m.* *der Koran, Alcoranus*, Rj. *Arapski al* *alif* *al* *koran knjiga za čitanje, das Lesbuch, knjiga, zokou Muhamedov, alfo* koran, kurān, musaf, čitap. — *Zatječe se paša Ali-paša u Zvorniku u svyemom gradu na čitapu svome alkurānu*: »Oj da bi me ne rodila majka... hoću silnu pokupiti vojsku, Npj. 1, 238.

Alfo, *m.* *hyp.* *al* *Alija*, *gen.* *Alfo*, *roc.* *Alfo*. — *Buljumbaša Vezirović Alfo*, Npj. 5, 100, Pa doziva... *Vezirović-Alfo*, 5, 123, *takva hyp.* *kod* Dobro.

aloje, *m.* *alfo*. — U Arapskoj i Ingijji nekakvo mirisavo drvo, kojijem su Misirei mrtvace nakagjivali, Nov. Zav. IX, Donese pomiješane smirne i *aloja* oko sto litara, Jov. 19, 39.

aloka, *f.* *alfo* laruga, *cf.* *aluga*, Rj. i *syn.* *kod* jaruga 1.

alosan, *adj.* (u Srijemu) poludio, uzele mu ale

pamet ili zdravlje, *verruckt, monte captus*. Rj. *isp.* budalast, i *syn. oudje*. — Kažu da veći Spasova dno noću vile otkinu vrh jasenku; za to *alosisija* čelad nose te ostave omu noć pod jasenkom. Rj. 218A. *Po Daničeviću*, ARj. 76b. *riječ jasenok postanjum u e u srezu s halom, nego je od grč. ἄλωση, fcl. ἄλωσις: srladuuu biti, oboljeti, poludjeti.*

alosisija, *m.* čovjek tako krupan, da već njegova krupnoća prelazi u rugolbu; *prava alosisija*. M. Kovačević, od *alosisia*, kao da mu je tako došlo od kakih čini. DARj. 76b. *biće f. isp.* grolosisija.

alov, *alova, m. das Pischwaiz, rite*. Rj. *vidi halov*.

alov! *vidi haljad!* Rj. od *Franc. allons*.

aloviti, *adj. ridi haloviti*.

aluga, *f. ridi haluga*. Rj.

alva,* *f. ridi halva*. Rj.

alva... *vidi halva*... Rj.

alvatam, *alvatna, adj. weit, laquam von Klüderu*. *amphes, cf. avlatan*. Rj. *prostran; govori se pouzdris o haljvanama dosta prostravijem; ali i o drugim stvarima, n. p. o kući: Samo nek je kesa jaka, alvatam je kuća svaka*. V. Dosen. DARj. 77b.

aljak, *m. aljjet... aljju... ridi haljak, haljet... haljin... Rj.*

aljka, *f. ridi haljka*. Rj.

aljkav, *adj. schlaff, schlampig, laus; aljkavo se obno*. Rj. *vidi atljav, neydelam u odličju ili obuču, na kome odliču služi kopljaka, kao maharano, — hāla (sordes), halav (sordidus), i izgubivši h: aljkar*. Korijeni 316.

aljuna, *f. cine Art Zaidala, cepia genus*. Rj. *allium ascalonicum L. var.* Rj. *vidi luk ljutika, skalonja*.

Aljo, *m. hyp. od Alija gen.* Alja, *var. Aljo, osnova Al-tijaj s mst.* jo te se i i j sluju u lj: Aljo *tako Fran-jo, Il-jo, Jan-jo, Kon-jo, Velt-jo, isp. Ba-jo, Ga-jo, Ko-jo, Mi-jo, Pa-jo, Po-jo, Vu-jo*. — U banovni sestru zarobilo; zarobio je Bočić Alja. Alja se nije oženio, njom se želi Alja oženiti. Npj. 3, 261.

Aljov, *adj. što pripada Alju*. Ibro Aljor i s njim Jusuf-aga. Ogled. DARj. 78a.

am, *ama, m. — 1) das Gieschirr des Wapenpferdes, lora equi trahentis*. Rj. *vidi ham*. — 2) u mahuna ono kao končić što se skida odrezavši oba kraja u mahune. Rj.³

ama,* *aber. allein, sed.* Rj. *sarec koji znači sto i ali 1) Pogju dalje putovati, ama nijesu znali ni gje su ni u kojoj zemlji*. Npr. 188. Bi se vratio, ama se ne može. 189. Šnjima i carević jede, ama im oči zavaraje. 190. Braću ka' i braću, ama sir za aspre. Postl. 29. I mačka je kralja gledala, ama ga se nije bojala. 103. Ama zašto nam ne pišete za Boga? Straz. 1886, 1667. — ama *biće u prijevru u: cik*: Sivi soko doletio, ama nama, vaj dušice! Here. 271. *isp.* amān 3, heman.

amajljija, *f. ridi hajmalija*. Rj.

amajljica, *f. ridi hamajljica*. Rj.

amāl,* *amāla, m. (u Srbiji i u Bosni po varosima) der Träger, bajulus, cf. nosilac*. Rj. *vidi i nosac 2, bastah*.

amām,* *m. ridi hamam*. Rj.

amāmdžik,* *m. ridi hamamdžik*. Rj.

amau,* *t. j. čini se: aman to će biti*. Rj.

amān!* — 1) *Parbat! Gade! molli me accedere, servu me: Aman malo, pašini dželat*. Rj. *vidi eman, heman, oprostanje milost*. — Pušti mene na amanu Turke. Npj. 1, 319. Turcima su aman dopuštiti. 1, 320. Aman vezir, za carevo zdravlje! ti osveti Turke na vlasima. 4, 367. — 2) *kako aman znači upravo vjeru, koju tko zada kome, dolazi u zakletvi i kao iman (vjera li, koje ridi: A tako ti Boga istinoga! A tako ti dina i amana?... A tako mi Boga istinoga! I tako mi dina i amana!* Npj. 1, 111. — 3) *dolazi i kao uzvik tuje u prijevru: Nazvah Augji: dobar veće! Aman, aman, vaj dušice!* Here. 276. *isp.* kod ama.

amānat,* *m. deu. amānata a i amānta, kao da bi a u amān bilo samo amāntato, i amānet, amānta: amāntantes Pund, depositum, ostava, što se kome da na vjeru da čuva, pak po tome u zaklinjanju kao vjera, kad se kome povjeruje što*. — Crnogorci se i kumu i zaklinju *amāntatom; amānto mi Božjega!* Kad drugoga koga zaklinju, onda se u govoru često tu izostavi, pa se govori n. p. *amāna ti (mjesto amānata ti), Amānt ti Božji moja djeca*. Ostavio kod njega novce na amānt, Iza tuaj amānt, Amānt ti moja carevina i amānt moj nejak Prasn. Rj. H. Vas svijet živi na vjeru, i na amānt, Postl. 32. Drkeu mi ruke kao da je tuaj amānt pujeo, 70. Ja ve Bogom i amāntom kumim. Npj. 5, 177. No, šinovec, amānt ti teški: 5, 130. On pokupi srebrno i zlato..., pa ga dava mladim Dubrovčanim na ostavu i amānt brdi. Here. 31. I Stanin je babo izlazio, i gjevern amānt zadav'o: Čuvaj mene preljepu Stamu. Kov. 75. Istina da je amānt (i amānat) i ostava dosta blizu, ali opet sa svijem nije jedno, jer n. p. kad se kaže: Amānt ti Božij moja djeca! tu se veće ostava ne bi moglo reći. Pis. 49. Uvjerem sam da je kadar amānt moj sačuvati. Tim. H. 1, 12.

Amat, *m. (u Boči) Anatemate vruga i njegova brata Amata!* Rj. *ima Lat. imo Amatus, ali isp.* Anatemate vruga i njegova brata amata! Postl. 10.

āmāz,* *amāza, m. (sta.) Art Gebetes der Turken, precis genus apud Turcos: A u samu ama: pro-miče*. Rj. *vidi namaz, uhalica molitva u Turaka*.

āmbar,* *m. 1) das Magazin, horraum*. Rj. *itni ambar, ridi žitnica, kotarka, magacin, magaz, stogalj*. Često ga (vukodlaka) privizjaju oko volenica, oko ambara žitijeh i oko čardaka. Rj. 79b. Jesu li pumi koševi i ambarari. Živ. 301. — 2) prva kapa, što se digno, kad se igra prstena. Rj. — Ubio patku (kad ko iza ambara nagje prsten, kad se igra prstena). Postl. 325.

āmbar, *āmbara, m.:* Vas od ambara i suvoga zlata. Rj. *vidi čelibar, čiribar, der Bernstein, succinum, sr. Lat. ambrum, Tal. ambra, Daničić*. ARj. 79b.

āmbaranje, *m. das Aufheben der ersten Mutz im Ringspiel (indem man ambar dazu rauf), levatio primi quberi in lusu annuli*. Rj. *verbal, od ambarati, rodaju kojom tko ambara (u igri prstena)*.

āmbarati, *řam, v. impf. ambar sajen, dico ambar*. Rj. *dičuti prva kapa čičici ambar u igranju prstena, v. pf. ambaruti*.

āmbaruti, *āmbarčm, v. pf. — 1) diči prvu kapa, kad se igra prstena, sajen ambar, dico ambar*. Rj. — Kad omaj ambaru pa ne nagje prstena, odmah mu ovaj što krije metne zavrtak na ono mjesto gdje je bio ambar. Rj. 647b. *v. impf.* ambarati. — 2) zaprositi djevojku gljedod ili drugo što zaškati, *čičicu mu čivas ausprechen, appellare*: ja sam ambarutu na jednom mjestu. Rj. *prva značenje pod 1) orđje je presuceno: kao pokušati sreću*.

āmbarski, *adj. n. p. oko, vrata, des Magazins, horrei*. Rj. *što pripada ambaru*.

amber. A moj dragi ambar dvasim diše. Rj. *uhalica dragocjena mirosljija*. — Amberija, rozoljija koja miriše na ambar. Rj. 5a.

amberija *f.* rozoljija (koja miriše na ambar?): Kad su mrku kavu okinuli, iza kave žutu amberiju. Rj. — Turci rozoljiju zovu amberija. Npj. 1, 315.

āmbis, *m. (u C. G.) der Abgrund, abyssus cf. propast, bezdanica, bezdanjica*. Rj. *vidi i bezdan (m.) i syn. oudje*. — od ἄβυσσος s unaklunim m.

āmbisati se, *āmbišem se, v. v. pf. (u C. G.) borsten, disrupiti, cf. prostjeti se: Tako se ne āmbisao, kao jama bezdanjica!* (Postl. 309.) Rj. *za postanje isp.* ambis, *vidi i propasti se, provalliti se*.

ambreta, *f.* 8 olje strane prsjju tnačne nevjesti kad će prvi put da je vode u rrvku ambrete (četiri srebrne i pozlaćene ploče koliko talijer, koje su iz-

među sebe biočizima sastavljene, a krajnje imaju po kuku te se za haljinu pripnu. Kov. 97. *da niče od Tal. ambretta? koje znači ambrom pokrpljena koža.*

ambulja, *f.* dužaka vreća, *ein langer Sack, sacus longior*, Rj. *riječ Anija*, Osn. 133.

amelj, *m.* u Srijem — 1) gjabre u žitu, *Parath in Getreide sordis*. — 2) *varius Getreide, frumentum sordidum*, Rj.

amēn, *adr.* amen, Amen, Amen, Tako budi, DARj. 81. *tako je polatinskom izgovoru; po Grilom amin, loz, vidi.*

Američki, *adj.* americanus, DARj. 81a. *vidi* Amerikanski.

Amerika, *f.* Mnogi su bili i u Americi, Kov. 10. *ako, od Daničeva*, ARj. 81a.

Amerikane, Amerikane, *m.* čorjek iz Americi. Neki su opet crvenkasti, kao stari Amerikanci. Priprava 31.

Amerikanski, *adj.* *Što pripada Americi*: Od prvoga Indijskoga i Amerikanskoga bilja. Priprava 108. *vidi* američki.

ametiće, *adr.* u Srijemju *anzlich, todal, penitus* pomriješe ljudi *ametic* kad je kakav pomor u selu; marva crkava *ametic*, Rj. u Rj. *da iacu* ametićice, a u *ponovitim primjerima* ametic, *vidi* posve, susvijem, sasma. — *za udreba sa završetkom* -ieć, -eć, -kē, *drži se, da za neki postojem uprava* *gacitri sa prijedlozima, kao n. p.* bez-obzireć, bez-obzireć, iz-mašičkē, iz-nyoćē, iz-pryice, iz-rnčkē, i t. d., *pa odotle njiima na krajnjem e* (uk) ~; a po *analogiji riječi da su postali drugi, koji ili i ne imaju prijedloga, n. p.* ametiće, ili imaju prijedlog *što n* iste *ameticu, n. p.* na-zoreć, na-zorieć, *vidi* Maretić, Kad 96, 232.

ametist, *m.* *ἀμαθιστος, dragi kamen ljubičast*. — Temelji zidova gradskih bijahu ukrašeni svakijem dragijem kamenom; prvi temelj bijaše jaspis . . . dva-naesti *ametist*, Otkriv. 21, 20.

amidža, *m.* stric, *der Vetter, Oheim, patruša*; O amidža, Litanije Tabl. Npj. 3, 110. *ako, od Daničeva*, ARj. 81b. — *za obličje* *isp.* daidža (ujak).

amin, Amen (Xijem), amen (Lat.) *Amin* da Bog da! Rj. *tako po Grilom izgovoru; po Lat.* amen, *kao vidi*. — Najzadnji ka' i *amin* u očenašu, Post. 187. *Amin*, Gospode, pomiluj! Here. 322. *Amin* da Bog da! *Amin* Bog te čuo! Kov. 118. Blagodat Gospoda našega Isusa Hrista s vama, *Amin*, Sol. 1, 5, 28. A žena neka reče: *amin, amin*, Mojs. IV, 5, 22. Reče Jeremija prorok: *amin*, da Gospod učini tako, Jer. 28, 6.

aminanje, *n.* *das Amen sagen, adpratio*, Rj. *cerbat, od aminati, radnja kojom Aka amina*.

aminati, aminam, *v. impf.* Amen sagen, dico amen. Kad se na svadbi napija, onda svatovi, sve dva i dva, *aminaju*, t. j. viju: (n. p.) Stari svat čašu pije, Boga moli, *amin!* Rj.

amiralja *m.* lat. ammiraglio, *vidi* armiljara, DARj. 81. Amiralja, a sada *amiralja*, (Škurla sv. Vlaho 125), DPost. X.

amnistija, *žrtvazna, die Amnestie, zaborav unoga zla, Što se učinilo, uprostaje*: Bećir-paša po ngovoru zaista održi u Srbiji pravu *amnistiju*, Danica 3, 138. po Lat. *izgovoru* *amnistija*.

amo, Rj. *adr.* *vidi* ovamo, *od kočma će biti i postalo razbiceš i sačrtao a duvo ā*, Daničić, ARj. 81b. — 1) *odvračaj* *pokazuje, da je kod onoga koji govori, mesto ka kočma je upućeno micanje; od pitanje: Kuda tkamo?* Koji se zaklinju posjedaju u crkvi ispred oltara obrnusi se *amo* u crkvu, Rj. 153a. Nema kud ni *amo*, već je i kod nas dobra nestalo. (Kazala Cizanka, kad je nekaka žena karajući svoje dijete rekla mu u Cizane da ide, Post. 203. Hodi *amo*, prijatelju kralju, hodi kralju, da se darujemo, Npj. 2, 178. Dovedite mi ga *amo*, Mat. 17, 7. Ne ćete izaći odavde dokle ne dođe *amo* najmlađi

brat vaš, Mojs. 1, 42, 15. — 2) *pokazuje i mjesto bavljenja, koje nastaje pošto je srčeno primicanje, pa je amo kao ovdje; na pitanje: gdje? Prasae . . . u nas se amo slabo govori*, Rj. 561b. Vesel' te se, gječo Srbadijo! amo Turke jesam pobijedio, Npj. 4, 287. A *amo* dolje svuda Turci žive samo po gradovima, Danica 2, 99. Što se u Crnoj Gori govori žnijevem, a u nas *amo* žujem i žanjem, Pis. 58. — 3) *amo dolazi za tamo, koje stoji naprijed*: tamo, amo, *huc illud, hin und her*: u tome doqujaju može se tamo i okrajiti tam', — Avrlj bavelj, *tamo amo*, ovamo onamo, n. p. kad ko kazuje kako je tamarao kojekuda, dok je što našao, Rj. 2a. (*riđi i trla vrla*). Obligravaju *tamo amo* oko grobova, Npr. 97. Ne znađoše gje će ni kudla će, no *tamo amo* te za njom, 101. Poče *tamo amo* bježati, 112. *stajući se tamo amo*, 116. Poče da je pregleda *tamo amo* čudeći se onome vezu, 123. Tumarala *tamo amo*, 111. Pretvori se u ovcu i *tam' amo* kroz kamaru stane bježati, 216. Počne *tam' amo* kroz goru šetati se, 219. Nagju . . . sve prosuto *tamo amo*, 259. Kad tvoj sluga imaše posla *tamo amo*, njeza nesta, Car. 1, 20, 40. — b) *ričeti tamo amo mogu biti vezane svez m i, u poricanju svezom ni; a može stajati i pred jednim i pred drugom riječi, kao i ni u poricanju*: Gje ga vali *tam i amo* vuku, Rj. 52a. A grudi i desno pleće obrnu Avon *tamo i amo* na žrtvu, Mojs. III, 9, 21. — Ne imahu kudla bježati *tamo ni amo*, Is. Nav. 8, 20. — Stane skakati kroza nju (kroz ponjavu) i *tamo i amo*, Post. 161. Poleti po sobi po dva tri put i *tamo i amo*, Danica 2, 130. Poskočišvi s barjakom nekoliko puta ispred kola i *tamo i amo*, Kov. 65. Postavi pred vrtom Edemskim heruvima s planinijem mačeni, koji se vijaje i *tamo i amo*, Mojs. I, 3, 24. — Nogom miče, mahnut' ne mogaše; a rukama ni *tamo ni amo*, Npj. 1, 544. — c) *pred svakom od obje riječi može stajati te ili drugu kuku od riječi: Te tamo te amo*, te više te niže, Npr. 110. Dijete spopadne, pa *poruci tamo poruci amo*, ali ne može da je isčupa, 1. Po jami tue *tamo tue amo* ne nagje ništa do žita, 169. Kljijeti kod vrata prema istoku bjehu *tri amo tri tamo*, Jezek. 10, 10. *ordje još i amo staj' pred tamo*. — 4) *adverbal amo pokazuje i prolazne, primicanje vremenu od određenoga doba do doba, a koje žiri unaj koji govori*: da je narod naš' od pedeset godina *amo* u napredak imao prema sebi ljudi za upravu, Kov. 16. Od početka 1811. godine *amo* u napredak, Miloš VII. Ovdle se broje redom sve bune od godine 1690. *amo* u napredak, 163.

ampamak, am-pamuk, *m.* *pamuk neopreden*, Here. 357. — Mi smo tebe ruho sakupili, crne zemlje i zelene trave, *am-pamuku* i b'jela tulbenta, Here. 29.

amrēl, *m.* *der Regenschirm (österr. das Amrell, nach dem lat. umbrella), umbella (majur)*, cf. štīt, Rj. *vidi i saffan, sajan, štīt od kise*.

amvon, *m.* *ἀμβων, ambon, m'ista u crkrama istočnomu zakonu, odabla se proroprijeda*: Iznese ga u crkvu na *amvon* pred oltarom, DP. 331.

ān*, *m.* *vidi* han, Rj.

Āna, Ana, *f.* *Anna Rj. ime žensko, Āna (hyy, od Āna) ima roč. Āno*. — *vidi* Aneta, Anka, Anica, Jana, Janja, Anuša.

anacema, *č* (u C. G.) *vidi* anatema, Rj.

Anadolac, *Anadolca, m.* *čorjek iz Anadolije*: Otkud biju Turci *Anadolci*, odonud mi dod'jaše konjici, Npj. 3, 17. *ako*, DARj. 83a.

Anadolija, *f.* Rj. *Mala Azija, Grč. ἀνατολή (istok), vidi* Anatolija: Sve delije od *Anadolije*, Npj. 5, 175. — u *Maloj Aziji ima i planina Anadolija*: Da se dvije sastanu planine, Džin-planina i *Anadolija*, Npj. 3, 70.

Anatema (*anatemato*) *f.* *das Anathem, anathema*, Rj. *vidi* anacema, *ἀνάθημα, prokletstvo*. — 1) Grei pošalj u Srbe *anatemala*, koja se tek 1376. godine uzme natrag, Danica 2, 113. Ali poslije duge srdnje i *anatemala* priznadu (Grei) Srpskoga patrijara, Kov.

10. (*gen. pl. ?*). — 2) u proklinjanju *u*; riječ anatemata, anatemata, anatemate, *tko se proklinje, stoji u gen. pu s glagolom biti ili bez ujeja*; Tamo da ga je anatemata, Rj. 420a. *Anatemate* vruga i njegova brata amata! Postl. 10. *Anatemate* gjavola i njegova imena! 10. — 3) anatemate se i ruscijepci; anate mate, *pak se graiite umetne u tako ruscijepcu riječ*; Anate ga mate bilo! Rj. Anate vas mate bilo! Rj. 67a. Kradljivac odgovori: »Ja sam gjavo. A čovek krsteći se poviče: Pa šta ćeš ovdje, anate te mate bilo? Npr. 301.

anatemate, *anatemata su nast. koji pripada Grčkoj osnovi ἀνάθεμα-ος; ne mijenja se u oblicima, vidi anatemata.*

anatemuica, *f. die des Anathems würdig ist, dignu anathemate*, Rj. *koja je zaslužila anatemu.*

anatemnik, *m. der des Anathems würdig ist, dignus anathemate*; Anatemnici jedum! anatemnjak, *koji je zaslužio anatemu, vidi anatemnjak.*

anatemnjak, *m. vidi anatemnik*, Rj. anatemnjak prema anatemnik; *tako bezakonjak prema bezakonik, bezbožnjak prema bezbožnik, bezočnjak prema bezočnik, bobovnjak prema bobovnik, burnjak prema burnik i t. d.*

Anatolija, *f. vidi Anadolija*; Daj ti meni vojsku regularnu... sve soldate iz *Anatolije*, Npj. 5, 352.

Ančica, *f. dem. od Anka*, Rj.

ändara mändara, *Tadel gegen ein unnutz. iges. Gerede oder Geschäft, nugae*, Rj. *kud se o čemu, što se govori ili radi, hoće da kaže, da je koješta, zabudno, besposlota, — isp. tandara mandara.*

audio, *ängjela m. (u Dubr.) vidi angjeo*, Rj. *vidi i angjel, za nast. isp. Žudjo, Žugjela (Žudjela); kaštio, kašćela, muškatio, muškaćela. Ono dijete što je na snu dolazilo, bio je audio poslan od Gospoda Boga. Npr. 124. Imno je od prve žene samo jednu šćer blagu kao audio, dobru kao kruh. 130.*

audioski, *adj. (u Dubr.) vidi angjelski*, Rj. *isp. audio.*

Andra, *m. ist. vidi Andro*, Rj. *roc. Andro, hyp. od Andrija.*

Andra, *f. vidi Andrijana*, Rj. *hyp. od Andrijana, takva ženska hyp. Kändra, Nüna, Pčra, Štana, Vāra.*

ändräk, *m. u riječima; ne znam koji mu je andrak (u Srijemu i u Bačkoj), ich weiss nicht was ihm eingefallen ist*, Rj. *mjesto pitanja: što ti je? kud se hoće s ukorom ili porugom da pita, reče se; koji ti je andrak? DARj. 84b. — 1) u Rj. 802b. kud riječi handrača; (u Dubr.) vidi šuma, cf. andrak; a kud riječi andrak nema ništa u šumi. Handraea, česta, trnje. ARj. III. 565b. — tuja; ändräk, Osn. 269.*

andramilje, *n. kao nešto ljepše od andravolja*, Rj. *vidi dronjak, i syn. ondje.*

andravólji, *m. pl. vidi prnje; nosi kojekake andravolje*, Rj. *vidi andramilje, — ora i prednja riječ tuje su, Osn. 131, 134.*

Andrica, *m. sačeto od Andrija, koje vidi. — u prezimenu; Andričić je svjedocio, DPostl. 5.*

Andrija, *m. Andreas, Rj. ime muško, vidi Andrijaš, dem. Andrica, Andrien, hyp. Andra, Andro, Andrušo.*

Andrijana, *f. ime žensko*, Rj. *hyp. Andra, imena ženska s takim nast. Božana, Bojana, Dobrana, Dostana, Gordana, Gordijana, Grozdana, Kosana, Kćerana, Mirjana, Ognjana, Radana, Smiljana, Zvezdana, Živana i t. d.*

Andrijáš, *m. Andreas, Rj. vidi Andrija, — imenu s takim nast. Matijaš, Petraš, Tomaš, vidi i kod Dragaš.*

Andrija, *m. dem. od Andrija vidi Antica*, Rj. — *takva dem. kod Antica.*

ändrkva, *f. (u Dubr.) vidi rotkva*, Rj. *vidi i rdakva, rodakva, rokva, der Rettig, raphanus sativus Linn. biljka. — Andrke se vrtaru ne podavaju. DPostl. 5. Za andrku i sirac ne trebujе glumac. 152.*

Andro, *m. (juž.) hyp. od Andrija*, Rj. *gen. Andra.*

roc. Andro, takva hyp. vidi kod Dobro, vidi Andra, A na kulu Milošević Andra... Odujela starom Andru iz ramena ruku. Npj. 1, 148.

Andruško, *m. hyp. od Andrija*, Radl. 26, 55, *hyp. s takim nast. Badruško, Mijusko.*

andž, ..., *vidi handž*, ..., Rj.

ändkmoli, *vidi akāmoli*; Imam blaga koliko mi drago, gradio bi devet manastira, *ändkmoli* sebe oženio, Rj. a nekmo li *vidi* nekmo li.

Aneta, *f. Anette, Anabir*, Rj. *ime žensko vidi Anka, Anica, Voda mntna a djevojka kruta, te potomu Filip i Aneta*, Rj. 308b. (*adj.*); I bijele ruke *Anetine* oko gojna grla Jovanova, Rj. 92b. Aneta od *Talijana*, Anetta, Glas. 12, 171, *isp. Marijeta.*

aneta, *änčta, n. pl. em. Stutz; vidi Schraubengange, raval, cf. oluk Rj. Sjebori zarajiti u cijeri puscavoj; Kaval je spolja kao i šesana, samo što iznutra nema aneta*, Rj. 257b.

Anglez, *Angléza m. der Engländer, Anglus; V* Boei se za nekoliko godina izmijene i Austrijanci i Rusi i Francuzi i *Anglezi*, Kov. 39, *vidi Englez, Inglez.*

Anglija, *f. England, Anglia, Britannia*, Rj. *vidi Engleska, Ingleska, Ingleska.*

änglija, *f. englisch Tuch, pumna anglicus, Rj. sukno Anglijsko.*

änglijski, *adj. English, anglicus, britannicus*, Rj. *što pripada Angliji; I gjevojka Anglijska kraljica Rj. 95a, vidi Engleski, Ingleski, Ingleski.*

Angja, *f. hyp. od Angjelija*, Rj. *roc. Angjo, vidi Angje, dem. Angjica. — Na ti Angjo, tri prstena zlatna*, Npj. 3, 268.

Angje, *f. hyp. od Angjelija; Angje moja, ti si bezrotkinja*, Rj. 21a. *takva ženska hyp. vidi kod Dobro, vidi Angja.*

ängjel, *m. der Engel, angelus, cf. angjeo*, Rj. *vidi i audio, hyp. angjelak. — Angjel piše, Gospod gledi*, Npj. 1, 145.

ängjelak, *ängjälka, m. hyp. od angjeo*, Rj. *roc. ängjälce, prema roc. pčlenice od pelemek.*

ängjälja, *f. Angelia, Rj. — 1) ime ženska, vidi Angjelina, dem. Angjelica, hyp. Angja, Angje, augja, Angjuša. — Pij, delija; toči Angljica. (Kad se dogje u kćemu da se pije) Postl. 217. Popadijo snaho *Angjelija!* Npj. 4, 361. Star delija, i s njim *Angjelija*, Hore. 130. — 2) Čorava Angjelija (u Srijemu) *vidi mečava; Kad dnuč čorava Angjelija*, Rj. 761a. *Kud snijeg mte, vidi i pomet, salaukovina, vijavica.**

ängjälja, *f. dem. od Angjelija*, Rj.

ängjelina, (*ängjälina*), *f. žensko ime; Angjelina mzu brata*, Rj. *vidi Angjelja.*

ängjelko, *m. muško ime; Al' j' Angjelko grgji od Šinana*, Rj. 100a. Al' *ängjelko* koplje sačekuje. 667b. *ake, od Daničica*, ARj. 87a. *hyp. od imena Angjel koje tukonjer dohzi, isp. ARj. 88b, takva hyp. Atanačko, Božičko, Ivanko, Marinko, Nedjeljko, Stamenko i t. d.*

ängjelov, *adj. des Engels, angeli*, Rj. *što pripada angjelu. — Izigje od ruke Angjelove pred Boga. Otkr. 8, 4. Po mjeri čovječijoj, koja je angjelova. 21, 17.*

ängjelski, *adj. englisch, angelicus*, Rj. *što pripada angjelima ili angjelu kojemu god, vidi audiški. — Angjel piše, Gospod gledi u angjelska desna krila*, Npj. 1, 145. Ako jezike čovječije i *angjelske* govorim, a ljubavi nemam, onda sam kao zvono, Kor. 1, 13, 1. *Iljeba angjelskoga jegaše čovjek*, Ps. 78, 25.

angjeo, *ängjela, m. vidi angjel*, Rj. *vidi i audio. — To mu se javi u snu angjeo Gospodnji*, Mat. 1, 20. *Angjeo* taknu ga i reče mu: ustani, jedi, Car. 1, 19, 5.

ängjien, *f. dem. od Angja*, Rj.

Angjuša, *f. augm. od Angjelija*, Rj. — *Pita Angju ostarjela majka; Kćeri moja, ljepa Angjuša! što si majci tako nevesela!* Npj. 3, 107. — *imenu ženska augm. s takvim nast. Manduša, Maruša, Miluša, Panša.*

u *Hrvatskog Podravini žensko je čeljadje najprije* Dürica, Žanica, Katica i t. d.; *anda* Dóra, Jána, Káta i t. d.; *poslje od prilike od 30. godinica* Dorina, Janina, Kátina i t. d.; *najposlije* Ddraša, Januša, Kátusa i t. d.

áni, m. (u C. G.) *vidi* *evot*; *áni ga!* Rj.

Anica, *f. dem. od Ana*, Rj. *dem.* Aničica. — Ruža bere *Anica* gjevajka. Here, 19. — Aničić, *prezime po materi*. Aniči: Aničić *osm. u Anican*, Osn. 231.

Aničica, *f. dem. od Anica*, Rj.

ániž, m. (u Dubr.) *vidi* *onaiz*, Rj. *der Anis, póm-póvli najsma, bíljka*.

Anka, *f. Anchen, Annula*, Rj. *hyp. od Ana*, 3. i 7. *pačl.* Ančl. Očl. 19. *dem.* Ančica. — *tukra hyp. kod Drenka*.

ano, a ono *obrujena izgubiše prvo o; a 'no*: Ako ti je prenuđila majka, *ano* ti je baba ostalo. Here, 221. *vidi* a 1. 7.

ánski, *odj. čidi* hanski, Rj.

Ánta, m. (ista) *čidi* Anto, Rj. *roc.* Ánto. — Kad ne mogu kroz Loznicu proći od gospodstva *Ante* gospodara, Npj. 1. 500. Za Cipićem Bogičević *Anta*, 4. 231. Miloš tješ Bogičević-*Antu*: Ja moj brate Bogičević-*Anto!* 1. 216.

ánta, *f. (u Rj. pogrjškóm štamparskom m.) (u Srijemu der Markhaufen, camulas (terras) terminalis*, Rj. *čidi* huncica, hunka, hunka, hunjka. — *od Mačl. hant (hors 1. i busen)*.

ántauje, *m. das Setzen der Markhaufen, cumulorum terminalium cauto*, Rj. *cerbal. od antati, valnja kojom tko anta*.

antati, *ántam. v. impf. Markhaufen setzen, cumulus terminalis cigo*, Rj. *praviti anta*.

Ante, m. *čidi* Anto, *takca hyp. kod Ale*. — *Ante*, tebe zabít ne ću, I. Kavanjin, DARj. 91b.

ánterija, *ánterijan. f. ein Enterkleid mit Armeln, tunicae gaus*, Rj. *Uratku haljicu s rukavima, koja se nosi ispod drap; I savijala bijelu anteriju*, Npj. 1. 179. *grjéskom sa h*: Da upitam terzibašu, Šije li mi *hantari u*, Here, 254.

ánteriluk, m. *Stark Zeug auf eine Anterija, pauni quantum suppet ad vestem anteria dictum conjunctum*, Rj. *ovoliko platna koliko ga treba za anteriju, anteri-luk isp. abadžiluk*.

Antica, m. *dem. od Anta*, Rj. — *muška imena dem. s takim nast.* Aršica, Bojica, Brajica, Đukica, Gruzica, Gjurica, Jovica, Jókica, Kajica, Nikolica, Pavlica, Perica, Rajica, Beljica, Rujica (Hrnjica), Savica, Simica, Tošica, Tomica, Vojica, Vučica i t. d.

Antić, m. *dem. od Anta, ili sin Antin*. — Antum se tužio, a *Antić* i Antunica svjedociu, DPost. 5.

ántion, m. *ántiphona čidi* otpijevanje. *Antijoni*, t. j. otpijevanje; oni su sastavljeni od cijelih psalama i od nekih stihova, DP. 18.

ántihrist, m. *zöggizata, der Antihrist, aka. od Daničića*, ARj. 91b. — *Antihrist*, koji kaže da Hristos nije obćenit Mesija, Nov. Zav. IX. Česte da će doći *antihrist*, i s ob mnogim *antihristi* postaje, Jov. 1. 2. 18. Dvije besjede o *antihristu*, Rad. 13. 230, *aka. od Daničića*, ARj. 91b.

ántihristov, *odj. što pripada antihristu*: Ovaj je *antihristov*, Jov. 1. 4. 3.

ántihrišćanski, *odj. antihristaans*: Crkva, koju... kako *antihristovanska* kuma, Š. Budinić, DARj. 91b.

ántiluk, m. *Turski antiluk, šestak. od alti, sest. Turski narav od šest groša*, Daničić, ARj. 92a. — Trebala bi čapra od magarca, da napunim čapru *ántiluk*, *ántiluka* i Turskih besluka, Npj. 5. 516.

Antiohija, *f. Antiochia*. — Proglašé tja do Finikije i Kipra i *Antohap*, Dj. Ap. 11. 19.

Antiohijski, *odj. što pripada gradu Antiohiji*. — Patrijarsi zovu se osobito ovi arhiepiskopi: *Antiohijski*, DP. 238.

Anto, m. *tjužá hyp. od Antonije*, Rj. *gen.* Ánta,

roc. Ánto, *vidi* Ánta. — *Anto* Bogičević, Npj. 5. 531. Ova je poslanica... poslana *Antu* Kuzmančić. Slav. Bibl. 1. 90. On pošalje u Crnu Goru svoje dvije vojvode, Colak-*Antu* i Raka Levajca, Sovj. 28.

Ántoje, m. *hyp. od Antonije*, Rad. 26. 56. *vidi* *takra hyp. kod Blagoje*.

Antonija, m. Antonius, Rj. *vidi* Antonije. — Reče Lazarević Luko: Kako j', brate Anto, u Loznici? Anto proli suze niz obraze, *Antonija* nema što kazivat': Vidiš, Luko, kako j' u Loznici! Npj. 4. 256.

Antonijca, m. *dem. od Antonija*, Rj. *vidi* *takra dem. kod Antica*.

Antonije, m. Antonius, Rj. *vidi* Antonija, Antum, *hyp.* Anta, Ante, Antu, *Antoje dem.* Antica, Antonijca, Antunica. — *Antonija* Bogičević, vojvodi Jadranskom, Npj. 1. 500. — Kod ovijeh se imena može pomenuti, da se u narodu našemu govore i na tja, u p.

Antonije, i *Antonija*; i u ostalijem padežima *Antonija* i *Antonij*, i pridjev *Antonijer* i *Antonijin* i t. d.; no ja bih rekao, da je pravilnije prvo (t. j. *Antonije*) od drugoga (t. j. *Antonija*), isp. Pis. 51.

ántrešelj, m. — 1) u sumaru na natovarenom kljusetu mjesto među obje strane, a potom i (Rj.³) ono što se na natovarena konja metne odozgo među strane; S jedne strane pređa nekuvana, s druge strane pređa neprešena, u *ántrešelj* bakina užina, Rj. *vidi* *trešelj*. — 2) u Srijemu *vidi* *krtoč*, Rj. u *prešesom smislu: kajakaki smet po sobi*. — *postanjem od sed.* Lat. *interessare* (indorsare, supra dorsum ponere, quod vulgo dici solet *interessare*, Ducange). DARj. 93a.

Ántün, *Antüna. m. (roc.* Ántüne) (po zap. kraj.) *vidi* Antonije: O *Antüne*, manjak te u majke, Rj. — Na pećinu navalše Turci, ljepo ih *Antün* dočekiva, Npj. 5. 207.

ántünac, *ántünca. m. tuka se zore u Hrv. primorju glicu, koja Njemeč zovu Gimpel*, V. Điković.

Antünica, m. u poslovičju: Antum se tužio, a *Antić* i *Antunica* svjedociu, DPost. 5. — *po Daničiću* je, ARj. 93b. *Antunica dem. od Antun*.

ánun, *čidi* hanun.

ánunna, *čidi* hanunna.

Ánuša, *f. avga. od Ana*, DARj. 93b. *govori se kao* i Anguša, *koje* *vidi*.

Anuska, *f. Anua*, Rj. *upravo je hyp. od Anuša*.

ánjati, *ánjama. v. pf. čidi* jenjati, Rj. *vidi* i *henjati*.

áo! *interj. supplicent!* *rah: ao*, moj brajko! Rj. —

1) *u riknju se u gjuču i u ukoru: Ao* (gjurju, moje čedo, drago! da se hoćeš Gjurju oženiti, Npj. 2. 571. *do Čiro*, moje čedo drago! Kad dogjete u Drekalovice, starijega paz' ka' roditelja, a mlagjega kao braea *svoga*, 3. 506. *do Bajó*, Pivljansko kopile! Nj. 3. 466. *do* moj tupi tupane! S tohom zlo, a bez tebe i gore, Post. 10. — 2) *mjesto aoh uzrikuje se ao i u žalosti u krajerima, gdje se li slabo ili nikako ne čuje u govoru: do* Lazo, zete nesagjuni; kako ću ti ja vesela biti? Npj. 2. 23. *do* njemu do Boga miloga, 4. 436. *do* kume, moje jarko sunce! Dobro ti me hješe ogrunulo, pa mi opet za goricu zagje! Kov. 100.

áoh! *uče!* *ae!* cf. jaoh: *Aoh* jedan Musa pobratime, Rj. *interj. uzrikuje se u žalosti, vidí* i ao 2. — *A oh mine*, prva sreća moja! Npj. 1. 230 (mene datir). Ona žali sva tri pobratima: *ooh njozi*, do tri pobratima! 1. 405. *Aoh* Jlokica, žalosna ti majka, Kov. 105. Nesta kně domaćina, *ooh domu*, Živ.

áono, *tu onaj, so, dann, igitar, at*: ako nije tako, a ono je ovako; ako ne ćeš ti doći meni, a ono ću ja tebi, Rj. *čidi* i 1. 7.

ápa, *f. (u C. G.) Geruch, odor*: Zaudri me *apa* od duhana, Rj. *postalo od vapa izgubiše v.* Daničić, ARj. 91a. *vidi* vap, vapi; tonj, tonja; vonj, vonja; zadah, zadaha, zaduh, isp. blagovonje, mir 3, miris, miris.

ápa drápa, *Tadel gegen eine schlechte Arbeit, conviction in rem male convictam*, Rj. *kaže se, kad se kudi stvar ejuvo načinjena*.

apateka, *f.* die *Apothekc, apotheca, pharmacopolium*. Rj. *vidi* apoteka, ljekarnica. — Ide (se) u *apateku*, te apatekar lijek načini. Danica 3, 240.

apatekár, apatekára *m. der Apotheker, pharmacopola*. Rj. *vidi* apotekar, ljekar. — *Apatekar* lijek načini. Danica, 3, 240.

apatekárev, apatekárov, *adj. des Apothekers, pharmacopolar*. Rj. *što pripada apatekaru, vidi* apotekarev, apotekarov; ljekarev, ljekarov.

apatekárski, *adj. Apothekers-, pharmacuticus*. Rj. *što pripada apatekarima ili kojemu god apatekaru, vidi* apotekarski; ljekarski.

ápkało, *n.* (u Srijemu) *vidi* epkalo. Rj. *zalistak na dlecu*. — *ápkało* (glagol nije u običaju). Osn. 123. *riječi s takim nast. kod bućkalo*.

apokrifi, apokrifski, *adj. ápoçpφico; apokryphisch, unterhehen*: Poslije 150-toga (psalma) stoji: *apokrifni* . . . Dan. III. izanegju stiha 23 i 24 *umetak apokrifski*. Star. 3, 7.

ápostol, *m.* Rj. *vidi* apustol. *Daničić*, ARj. 96a, *piše* *áke, ápostol, ápostolski*, i t. d. *rečiči da je u Vuku griješkom ápostol*. — 1) *Apostel, apostolus*. Rj. *poslanik Hristor*. Sveti Petar i *ápostol* Pavle. Npj. 2, 4. Još se baba jadaću ločaše, no joj ne da Petre *ápostole*. 2, 14. Vino pije care Kostadine . . . šnjime piju *Božji ápostoli*: Sveti Petar i *ápostol* Pavle; al' besedi care Kostadine: *O vrhovi Božji ápostoli!* 2, 85. — 2) *kujiga, Apostellbuch, liber apostolorum*. Rj. *Knjige norogu zarjeka osim jevanđelja sve zajedno i što se iz njih čita koga dana u crkvi*: — Bogorođičino kolo . . . gdje se čita jevanđelje, *ápostol* i t. d. Rj. 34a. *Jevanđelje s ápostolima*. Rad 1, 174.

ápostol, *m.* ime muško. Rj. *i precizno po imenim*: Mirko *Apostolori*. Rj. XXIV.

ápostolski, *adj. apostolisch, apostolicus, adr.*: *otičao apostolski*, t. j. pjeske, *zu Pass, per pedes apostolorum*. Rj. *što pripada apostolima, vidi* apustolski. — *Ali poslanik apostolski* . . . jer je papin poslanik . . . pozdravi kralja kao što se pristoji. Glas, 21, 283.

ápostolstvo, *n. das Apostelamt, apostolatus*. Rj. *vlást apostolska, vidi* apustolstvo. — *Primismo blagodat i apustolstvo*. Rim. 1, 5.

apoteka, *f. vidi* apateka, ljekarnica. — Samo ih (Misirec) još na dramove prodaju *po apotekama*. Priprava 78.

apotekár, apotekára, *m. DARj. 97a, vidi* apatekar, ljekar.

apotekárev, apotekárov, *adj. što pripada apotekaru, vidi* apotekarev, apotekarov; ljekarev, ljekarov.

apotekárica, *f. žena apotekarica, goraci se u Hrc. isp.* ljekarica.

apotekárija, *f. urs pharmacutica*. DARj. 97a. *posao apotekarski*.

apotekárski, *adj. vidi* apotekarski; ljekarski. — Načini ulje najbolje vještinom *apotekarskom*. Mojs. II. 30, 25.

ápril, *m. DARj. 97a, aprilis, četvrti mjesec u godini, vidi* travanj, travnik 3. — *Aprila* je dvadeset osmoga, kad vojvoda u Gradovo dođe. Npj. 5, 523. U *áprilu*. Straž. 1886, 1513. Minčj za mjesec *ápril*. Rad 1, 188.

áprioristički, *adr. aprioristisch, a priori, aprioristic*. — Nije dobro *áprioristički* suditi. Kolo 14 (15).

áps, *m. vidi* haps. Rj.

áps . . . *vidi* haps . . . Rj.

ápta, *f. Atich, sambucus chalus, Linn.* Rj. *vidi* habat, avta, burjam, biljka, *riječ* postala od habat, *gen. hapta, izgubirši sprjedna glas h*. — *voll. aptovina, struk apte aptika*.

áptik, *aptika, m. der Atichstrauch, sambucetum chuletum*. Rj. *áptoro gmenje, vidi* avtik. — *riječi s takvim nast. borik, brezik, bukvik, cerik, drenik, grabik (i grabrik), gmnik, ivik, jablanik, jaskik, jelik, jošik, kestenik, klenik, krušik, lipik, sljivik, topolik i t. d.*

áptika, *f. ein Atichstengel, chulum*. Rj. *struk apte, vidi* avtika, *voll. aptovina, riječi s bukvim nast. bazobiljika, bjelika, bodljika, borika, bunika, crvenika, cvolika, čemerika, čosljika, gorčika, grešika, jaglika, jaskika, jelika, klokočika, konopljika, lovorika, ljuštika, ljutika, mastika, mlječika, okrajika, paljika, raštika, solika, treljika, uljika, vrljika, zelenika, žestika i t. d.*

áptov, *adj. n. p. list, Atich-, chuli*. Rj. *vidi* avtov, *što pripada apti*. Kad ono što riječ znači nije upravo celjade nego se uzme samo kao celjade, može od nje biti ovaki pridjev (s nast. *ari* . . . ?) od riječi muškoga i ženskoga roda koje znače *biljez, jelaca, grana, grana bosičkova, drvo hadimoro, habarica* slama, *jabukova voda* (Sint. 21); *brekčinov, gunjov, ješov, lipov, lozov, oskorušov, sljivov, trušnjov, višnjov i t. d.*

áptovina, *f. der Atichstrauch, sambuci chali*. Rj. *voll. od apta, nešto apte skupi, manje ili više, a po tome i sama apta, vidi* avtovina.

ápostol, *m. vidi* apustol, *mit allen Ableitungen*. Rj. *tako i ostale riječi koje su od njezine čete, dable*: apustolski, apustolstvo. — *Pred blagdanom blaženoga Tome ápostola*. Mon. croat. DARj. 397a. *Primili smo danas poslani na G. Kopitara Ápostol*. Straž. 1886, 1667 (*ordje je apustol knjiga*).

ápostolski, *adj. vidi* apustolski, *isp.* apustol.

ápostolstvo, *n. vidi* apustolstvo, *isp.* apustol.

ar, *vidi* ahar. Rj. *adhar, sačeto ár*.

Arad, *m. Rj. grad u Ugarskoj*.

Aradski, *adj. Rj. što pripada Aradu*.

Áragjanin, *m. (pl. Áragjanin, Rj. čovjek iz Arada*.

árajstvo, *n.* (u Srijemu) *Last, Verpöngn, gradin*: *Sad je kopati od arajstva* (n. p. poslije kiše). *cf. milina*. Rj. — *od arajdati se, reseliti se, razreseliti se, obradovati se, koje glagol sad nije više u običaju, isp. DARj. 98b, isp. i rajdati se, zarajdovati se*.

árak, *árka, m. Lat. arcus; der Bogen*. — *arak*, tabak (papira). Daničić, DARj. 109b.

áram, *árama, m. vidi* haram. Rj.

arambaš . . . *vidi* harambaš . . . Rj.

arámija, *m. vidi* haramija. Rj.

áramiti, *áramim, vidi* haramiti: *Arami* im pogaću belju, i *arami* od ovna janiju. Rj.

aramljiv . . . *vidi* haramljiv . . . Rj.

aramzáda, *m. Spitzbube (wahr im guten Sinne), nequam*: *A sreće je monice aramzáda*. Rj. *znači upravo kopile, a u nasen jeziku psoka za prigovorno, lažno celjade, ali obično kao od mita i od sale, haram-zade* — *kopile*. Rj.³ *vidi* haramzáda.

árandio, *árangjela, m.* (u Dabru) *vidi* arangjel. Rj. *vidi* arhandio.

árangjel, *m. der Erzengel, archangelus*: *sveti šestokrilni arangjelo!* zakrili me krilom tvojim (kad se mole Bogu). *cf. arangjeo*. Rj. *vidi* arhandio, arhangjel, arangjel.

árangjelov, *adj. n. p. dan*; Rj. *des Erzengels, archangeli, što pripada arangjela, vidi* arhangjelov.

árangjelovae, *árangjelovca, m. vidi* arangjelovstak. Rj. *vidi* arhangjelovstak. — *za nast. isp. gjurgjevac*.

árangjelovica, *f. arangjelov post, die Faste 8 Tage vor Erzengelstag, jejunium archangeli*. Rj. *vidi* arhangjelovica.

árangjelovstak, *m. čovjek koji slavi arangjelov dan, der den Erzengel Michael zum Hauptpatron hat, cliens archangeli*. Rj. — *Kako se stariji brat mojega oca oženio od Arangjelovstaka*. Rj. 598a. *vidi* arhangjelovstak.

árangjeo, *árangjela, m. vidi* arangjel. Rj. — *Kad sigje sveti Arangjeo na zemlju*. Npj. 2, 84. *vidi* arhangjeo.

árantos, (u Bismu) *vidi* aratos. *Tako me arantos ne bilo!* Rj. *u aratos untaunto n.*

áranje, *n. Rj. vidi* hranje.

Arap, *m. vidi* Arapin. Rj. — *Tako mi obraz ne pocrnio (kao Arapu)! Posl. 302. kad je Arap (Arapin)*

aga, možu se *uće dca, rjčeri sastariti, kao da je prva ime muska; Arap-aga (vodi aga):* To su dvori age *Arap-aga*, Npj. 2, 622. *Arap-agina*, žena *Arap-agina*: Izagjide, *Arap-agina*, 2, 623. *piše se grjčeskom i sa li sprjeda: Harap (koje rili), a u Crnoj Gori tako se i govori (i u Hrcatskoj gdje ima prezime Harapin).*

Arapčad, *f.* (coll.) *Mohrenkinder, saholes matara*, Rj. *djeca Arapska: Al' t' odatle, deca Arapčadi!* Npj. 2, 374. *jedno od Arapčadi Arapče, Arapinče.*

Arapče, *Arapčeta*, *n.* *ein Mohrenkind, pater matrus*, Rj. *dijete Arapsko, mladi Arapin, ridi Arapinče, coll. Arapčad.*

Arapija, *f.* (coll.) *die Mohren, Mauri*: Sad navali ljuta *Arapija*: nema onog strašnog junaka na šarenu konju velikome, Rj. *sing.* *Arapin*. — *imena coll. elastita s takrima nust.* *Arbanija* 2, *Brgjanija*, *Grčadija*, *Latinija*, *Madžarija*, *Njemadija* (i *Njemčadija*), *Srbadija*, *Turadija* i t. d. *isp.* *nevjerija, neznanija.*

Arapin, *m.* *der Mohr, Aethiops, Maurus*, Rj. *ridi Arap*. — *D* u *pravom smislu, čovjek iz Arapske: Kršćani i Arapi, čujemo gdje oni govore našijem jeziku: veličine Božije*, Dj. Ap. 2, 11. — *2) Crnac: Al' eto ti crna Arapina . . . pet stotina crnijih Arapa: Arap gjevjer, stari svat Arapin, a Arapin crni mladoženja*, Npj. 2, 396. *I gle, vojvok Arapin (Aethiops), u škodjenik*, Dj. Ap. 8, 27. *piše se grjčeskom i sa li sprjeda: Harapin (koje ridi), a u Crnoj Gori tako se i govori, i u sjevernoj Hrcatskoj.*

Arapinče, *Arapinčeta*, *n.* u pjesmi mjesto *Arapče*: *Al' procvili Arapinče crno*, Rj.

Arapinov, *adj.* *des Mohren, Aethiopsis*, Rj. *što pripada Arapinu.*

Arapka, *f.* *die Mohrin, Maurin*, Rj. *ridi Arapkinja*. *žena ili dječica Arapska, ili Crnica* 2, *crna žena ili dječica: A nza me Arapka gjevvojka, zagri li me erinjem rukama . . . Udarih je po svilemu pasu . . . još Arapci glava progovara*, Npj. 2, 378.

arapka, *f.* *ein Art harter, schwärzlicher Birnen, piri genus*, Rj. *nekaka tvrda, crnjasta kruska.*

Arapkinja, *f.* *ridi Arapka*, Rj.

Arapov, *adj.* *ridi Arapinov*, Rj. — *I dade mi sahlju Arapova*, Npj. 3, 13.

Arapskā, *f.* *adj.* t. j. *zemlja; Arabia: Sinaj gora u Arapskoj*, Gal. 1, 25.

Arapski, *adj.* *mohrisch, mauricus*, Rj. *što pripada Arapima (prarcima i Crncima): Na dvanaest ata Arapskih . . . Te udarih crna Arapina . . . odvodeše kralju Arapskome*, Npj. 2, 371, 377.

arār, *arāra*, *m.* *ridi harar*, Rj.

arārima, *f.* *ridi hararina*, Rj.

arāšlama, *f.* (s.) *ridi aršlama: Arašlane* u medu kuvane, Rj.

arati, *rām. v. impf. plandern, erpilo*, Rj. *ridi harati.*

aratos, (áratos) *erpbucht, hof: der Teufel, in malam rem! Aratos ga bilo! Aratos ti kirije, sigji mi s kola. Rj. udaroh ovaj reri se proklinjati, kad se čovjek opusti: kakoga ža di ga se želi oprostiti, što se proklinje, stoji u gu. Idi belo, aratos te bilo*, Rj. 19b. *Aratos ti dva novca! Npr. 172. Aratos ti i takoga zeta. 210. aratos (prokleti) sa unakulijem n: arantos, koji ridi, ridi i kurtadi!*

aratosiljanje, *n.* *arbat, od aratosiljati se*, Rj. *ridi ratosiljanje.*

aratosiljati se, *aratosiljām se, v. impf.* *koga ili čega, etwas vom Teufel wünschen, distor aliquid, casere*, Rj. *proklinjati što aratos, želeći ga se oprostiti. Aratosiljati su se bogtaka*, Rj. 826a. *Idi grijšće od mene! (kad se ko čega aratosilja)*, Npj. 1, 179 (Vuk). *Zar mi u svjećenu da primamo ono, čega se drugi aratosiljaju? Odlg. na laži. 22. ridi ratosiljati se, isp. krtiti se &c.*

Arbanas, *m.* *der Albanese, Albanus, cf. Arnautin*, Rj. *ridi Arbanasin.*

Arbanasa, *m.* u pjesmi mjesto *Arbanas*: *Vino pije Musa Arbanasa*, Rj. — *Arbanasa* je mjesto *Arbanas* ili *Arbanasin*, Npj. 2, 401 (Vuk).

Arbanasin, *m.* — *Arbanasa* je mjesto *Arbanas* ili *Arbanasin*, Npj. 2, 401 (Vuk). *ridi Arbanas, Arnautin.*

Arbanaskā, *f.* *adj.* t. j. *zemlja, Arbanija, Arnautska*. — *Grad u Arbanaskoj*, DRj. 1, 330.

Arbanaski, *adj.* *albauesisch, albanicus: Latinski mu govori, Arbanaski zanos*, Rj. *što pripada Arbanasima, ridi Arbanaski*. — *Kranjsko zvonu, i Arbanaska žena, i gradsko magare, to su najveći mučenici na ovome svijetu. Post. 160. Puni su ti Arbanuske čudi*, Npj. 5, 542.

Arbanaski, *adj.* *ridi Arbanaski. što pripada Arbanasima*. — *E će kupit' Arbanuske ovice*, Npj. 4, 424. *Ne plaćite, Arbanaski Turci*, 5, 42. *Igralo je Vlaško kolo i Arbanusko*, Kov. 50, *za nust. isp. Peraški, Raski.*

Arbanija, *f.* (po juž. kraj.) — *1) Albanien, Albanien*, Rj. *zemlja Arbanaska ili Arbanaska*. — *I da ima, što ima Srbija, jedanak bi Bosnu prihvatila . . . i suviše ravnu Arbanija*, Npj. 5, 61. *ridi Arnautluk*. — *2) (coll.) narod Arbanaski, Albauesenvolk, Albani*. *Malmupša Bušatlija, koji je poginuo na Crnoj Gori 1796, u jednomo pismu Petru vladici zaklinje se tako mi moje ljute Arbanije!* Rj. — *Ne dade se kleta Arbanija, vrlo smo ili malo potisnuli*, Npj. 5, 543.

arbijija, *f.* *ridi harbija*, Rj. *šipka (drvena ili grozdena) što se nabija njom mala puška kad se puni*.

arbuo, *arbuina* *m.* (u Dubr.) *nekakva morska riba, Sebarbe, erythrinus*, Rj. *rotter Goldbrassen, pugellus erythrinus C. F. Rj. 2. Tul. albero.*

arbuo, *arbuo*, *m.* *ridi jarhol, jarbuo, katarka; der Mastbaum, malus, od Lat. arbor (drvo)*. — *Kad se vjetar krene, jedro se promijeni, a arbuo krepko stoji*, DPost. 13. *U Stulca arbu!*, *katarka, ital. albero*. *X. Brod ne može po moru hoditi ni na moru ništa dobiti prije nego se na njemu arbuo (katarka) pobije*, Kov. 66. — *ake, od Dančića*, ARj. 103a.

arē . . . *ridi harē* . . . Rj.

ardōv, *arlovā, m.* *das Fass, dolum, cf. bure*, Rj. *ridi hardov.*

ardōvič, *m.* *dim od arlov*, Rj. *ridi hardovič.*

arēnda, *f.* (u vojv.) *der Pacht, redemptio, conductio: uzeo pod arēndu, cf. zakup*, Rj. — *Crkve pod kesim (arēnda) da se više ne mogu davati*, Miloš 194.

arēndātor, *m.* *der Pächter, redemptor, cf. zakupnik* Rj. **arēndātorov**, *adj.* *des Pächters, redemptoris*, Rj. *što pripada arēndatoru, ridi zakupnikov.*

arēndātorski, *adj.* *Pächters, redemptorum*, Rj. *što pripada arēndatorima ili arēndatoru kojemu god, ridi zakupnički.*

arest, *m.* *der Arrest, ariste, haps, zatvor; buhara, buturnica, hlad*. — *Al' je u njoj jezik . . . snjesa ova sva tri jezika, isarana još k tome mloštvom tngjih riječi bez nevolje (n. p. arest, armija . . .). Danica 1, 102. U militarskom arestu. Straž. 1886., 1669. ake, od Dančića*, ARj. 101b.

arfa, *f.* (u vojv.) *die Harfe*, *harfa*: *Jedna nosi zlatnu arfu, hoće da svira*, Rj. *ridi harfa.*

argat, *m.* (u C. G.) *jama na kakvoj zgradi, kao puškarnica, die Scharte, forum jaculatorium: Od argata trće do argata, te mi Turke biju kroz argate*, Rj.

argatār, *m.* *ridi argatin: stoline gjece argutara*, Rj. *coll. argatija.*

argatija, *f.* (coll.) *die Tagelöhner, mercenarii: Sad navali argatija moja*, Rj. *argatari, argati; nadničari, jedno od argatije: argatar, argatin (nadničar).*

argatin, *m.* (čyzytje) *der Tagelöhner, mercenarius cf. nadničar*, Rj. *ridi argatar, coll. argatija, krajnje -in stoji samo u jedinicu. Blago nama, evo nam argata!* *jeftino će radit' vinograde*, Npj. 2, 370.

argatluk, *m.* *Geschäft eines Tagelohners, opera mercenaria*; Pa naredi mene u argatluk. Rj. argatluk, za završetak *isp.* abalžiluk. — *Argatluk* 1) argatovanje (nadničenje); 2) roblja Npj. 4, 319 posua argatovski, nadničarski.

argatovânje, *n.* *das Arbeiten um Tagelohn, das Tagelohnern, operae diurnae locutio*, Rj. *verbal.*, od argatovati, radnja kojom tko argatuje, *vidi* nadničenje.

argatovati, argatujêm, *v. impf.* *tagelohnern, mercede conducere, laborare*; I naredi mene u argatluk, argatorah tri godine dana. Rj. *viditi na nadlucu, vidi* nadničiti. — Uzeh budak, s čim sam argator'o. Npj. 3, 2.

argûmenat, argûmenta, *m.* *argumentum*. 1) o čemu se govori. — 2) čim se dokazuje što. Daničić, ARJ. 105a. *vidi* dokaz 1, za *ake.* *isp.* godîmenat, godîmenta (od Vuka).

arh ... **arhi** ... *Græ.* ἄρχη... složeno s drugim riječima znači: vrhovni, prvi, glavni, veliki; *Obac* —, *Erz* —, *čitajući Lat.* *ch* (*archi*) kao *k* govore i pišu gdje koji i arki, pa *premostički glasove r i k, i; akri.*

ârhândio, ârhângjela, *m.* *arh-audio, vidi* araudio, za *h* *isp.* arhangjeo.

ârhângjel, *m.* *arh-angjel, vidi* arhangjel za *h* *isp.* arhangjeo, *vidi* i arkanjêl.

ârhângjelov, *adj.* Jer će sam Gospod sa zapovijesću, s glasom *arhangjelovijem* i s trubom Božijom sići s neba. DP. 366, *vidi* arangjelov.

ârhângjelovac, ârhângjelovca, *m.* *vidi* arangjelovac, za *h* *isp.* arhangjelov.

ârhângjelovica, *f.* *vidi* arangjelovica; za *h* *isp.* arhangjelov.

ârhângjelovštak, *m.* *vidi* arangjelovštak, za *h* *isp.* arhangjelov.

ârhângjeo, ârhângjela, *n.*: Sad javlja arhangjeo Gavrielo. DP. 321, *vidi* arangjeo.

ârhîbiskup, archiepiscopus, DARJ. 106b, *vidi* arhiepiskop.

ârhîbiskupov, *adj.* archiepiscopi, DARJ. 106b, *vidi* arhiepiskopov.

ârhîbiskupstvo, *m.* *vidi* arhiepiskopstvo.

arhîdjâkon, *m.* *vidi* arhîdjakon. DAR. 106b, za *dj* *isp.* djak (gjak), djakon.

arhîdjâkom, *m.* (u književniku) *vidi* akriđjakon. Rj. — Tako se neki gjakoni zovu *arhîdjâkoni* i protogjakoni kao stariji megju braćom oko vladike. DP. 237.

arhîepiskop, *m.* *archiepiscopus, vidi* arhîbiskup. — Zovu (se) ili episkopi ili *arhîepiskopi* (a na istoku su najprije prozvali *arhîepiskopom* starijšim nad nekoliko episkopa). DP. 238, *ake.* od *Daničića*, ARJ. 107a.

arhîepiskopov, *adj.* *vidi* arhîbiskupov.

arhîepiskopstvo, *n.* *archiepiscopatus*; Dubrovačka crkva posta *arhîepiskopstvo* ... Apendini veli da se dubrovačko *arhîepiskopstvo* počelo kad je pao Solin. DM. 196. — *ake.* od *Daničića*, ARJ. 107a.

arhîjêrêj, arhîjêreja, *m.* ἄρχιερέυς., *poučitelj, vladika*. Četiri reda ima i megju *arhîjêrejima* ili vladikama. DP. 237. *vidi* akrijera.

arhîmandrit, *m.* (u književniku) *vidi* akrimandrit. Rj. *archimandrita*. — *Arhîmandrit* od Morâve ravne. Npj. 5, 284. Sveto-Studenčke Lavre Arhîmandritu... posvećena. Spisi 1, 3.

arhîmandritov, *adj.* *vidi* akrimandritov. Rj. **arhîmandritski**, *adj.* *vidi* akrimandritski. Rj. **arhîpâstîr**, arhîpâstira, *m.* *biskup, vladika*: Od onakih *arhîpâstira* ne može se ničim boljemu nadati. Danica 2, 115.

Arhipelag, *m.* *Archipelagus*: Jedno ostrvo u *Arhîpelagu*. Priprava 18.

arhitektura, *f.* *architectura*: Jedan će reći postrojnica i »postrojstvenica«, a drugi će kazati da je bolje zadržati *arhitektura*. Pis. 16.

arhiv, arhiva *m.* i *arhiva*, *f.* *das Archiv, sa* *k* *mjesto h*: *arkiv* ministarstva prosvjete. Rad 6, 205.

nepouzdanu što je štampano u Zagrebu. — U Dušmovoju diplomi... koja je sad u Karloveima u *mitropolitskoj arhivi*. Rj. 250b. Po svoj prilici bi se i o njemu moglo što naći u *Scavskijem ili Zadarskijem arhivu*. Npj. 3, 173 (Vuk). Onda se tek otvore *arhive* od *prejugašnjega srjeta*. Priprava 101. Račić kaže, da se ovi zakoni nalaze u starom rukopisu u *arhivi* plemenite GG. Petra i Save ot Tekelija. Rj. 1 III. Onda *arhive* nije bilo *nikakve*. Sovj. 19.

Arîja, *m.* *ime muško, Arîus, po* *anome što je rečeno* kad Antonije *oprma* Antonija *bilo li pravilnije* Arîje, *od* *latine imj. Arîjev* (DRJ. 3, 552) — Tako mi se grob ne prosjeo kao *Arîji* bezumnome! Postl. 301. Tako se ne propao kao *Arîja* bezumni! 310. *ake.* po DARJ. 108a.

arîjanin, *m.* *arîjanus, čovjek koji pristaje za Arîjom*. Nika se nije toliko borio s bogohubnim *Arîjanima*. DP. 305.

Arîlje, *n.* židine od velikoga starog namastira u Srbiji u nahiji Učickoj na utoku Rzava u Moravini. Rj. **arîstokratîja**, *f.* *arîstocratia*: kad više zajedno upravlja, zove se *arîstokratija*. Priprava 72.

ârîš, *m.* *Archenbaum, pinus larix*: Dryo *ârîš*, sjeverni jelen... napreduju samo u vrlo hladnu zemljama. Priprava 4, *ake.* od *Daničića*, ARJ. 108b.

arîštanac, arîštanca, *m.* (u vojv.) *der Arrestant, qui in custodia est, cf.* hapsenik. Rj. *koji je u arîštu*.

ârîšte, *n.* (u vojv.) *Arrest, custodia, cf.* haps, zatvor: metnuli ga u *ârîšte*. Nude se kao *Græ* u *ârîšte* (Postl. 227). Rj. *vidi* i *arest*, i *syn.* *ondje*.

arîtmetîka, *f.* *U arîtmeci*. Nov. Srb. 1817, 536.

ârka⁵, *f.* *der Rücken, dorsum (im Kleide), cf.* lezja. Rj. *legja* od *baljine*.

ârkanjêl, *m.* ârhângjel, ârhângjeo, u *nekim krujerima govori se k* *mjesto h*, *isp.* Postl. XII. — U kolu su svi Božji angjei i krilati redom *arkanjeli*. Here. 320.

ârkv, *m.* *vidi* arhiv.

arîlakača, *f.* *ein hübsches Instiges Frauenzimmer, femina tumultuosa, cf.* alakača, alapača. Rj. *česko koje arla, koje je veselo i mnogo govori i za nast.* *isp.* ajgiruča.

ârîlanje, *n.* *das Lärnen (der Kinder), tumultuatio*. Rj. *verbal.* od arlati... radnja kojom tko arla.

ârlati, lîm, *v. impf.* *lîrmen, tumultuor*. Rj. *lîrmati, vikati, kao osobito djeca što rade, isp.* arlikati, arlovati.

ârli⁵: Jer se Vuco arli dogodio Rj. *Turski adj.* *koji se ne mijanja po oblicima; znači* silan, silovit, ljut.

arîlikânje, *n.* *verb.* od arlikati, *koje vidi*.

arîlikati, arîličeni, *v. impf.* *alutare, vijati*. — Arîliče psoto, kad ga ko nadari. M. Kovačević. DARJ. 110a. *isp.* arlati, arlovati.

ârîlovau, ârlôvna, *adj.* *tumultuosus*. Reče se (u Lieh) čovjeku nemirnu u piću, koji čas pjeva, čas nazbravlja, čas viče, čas zameće šalu, a sve pametno. J. Bogdanović, *isp.* arlovit. DARJ. 110a.

ârîlovânje, *n.* *verb.* od arlovati, *koje vidi*.

ârîlovati, arlujêm, *v. impf.* *vidi* arlati. *isp.* arlikati, nemirovati i vikati bez razloga. Z. Radonjić u Srbiji. Gjeci nemirnoj reče se: šta *arluje* gjece? Nemojte *arlovati*. J. Bogdanović. DARJ. 110a.

ârîlovit, *adj.* koji arluje. Z. Radonjić, *isp.* arlovau. DARJ. 110a.

ârma, *f.* *vidi*, grb, biljeg 2, čimer 3, *das Wappen, insigne, ad Tal.* *arme*: Na barjake *Crnogorska arma*, usred *arm* slovo Damiłovo. Npj. 5, 327. *ake.* od *Daničića*, ARJ. 110a.

armâda, *f.* *vidi* vojska 1. armija 2; *die Armee, exercitus, ad Tal.* *armata*. — Skupije se sva tri paše mlada i njihova *armada* ostala. Npj. 5, 112.

armâgan,* *m.* *vidi* dar i *syn. ondje*, u Rj.: *armâgan*⁵, *m. pl.* u pjesmama, *vidi* dar: Ljubio sam u

majke jedinu, često sam joj slao *armagan*. — *ali* *lađica* i u *pl. m.*: Evo tebe lijep peškeš dogje; od tvog dragog *armagan* kutija... *armagan* mi dragom povratilo. Here, 30.

Armija. *f.* 1) u Crniču *Armija* te izjela! reče se misli, i znači: da bi rekla. *cf.* *mija*. Rj. *lanjska bačest a orla*. 2) *vidi* *armada*, vojska i. *Arme*: Videći da Slesku *armija* nikako ne može u boj da uvuče. Žitije 39, *ake*, od *Daničeva*, ARj. 111a, *isp.* *kad arest primjer iz Danice* 1, 102.

armiralja. *m.* *morski vojvoda*, od *Tal.* *almiraglio*, *idi* *amiralja*. Zanimlje konja u *armiralje*, DPost. 151. *Armiralja*, tako i u *Mikalje*, a sada *amiralja* Skurla, sv. Vlaho 125a, *morski vojvoda*, *ital.* *ammiraglio*, X.

Arnaućad. *f.* *coll.* *l'pntje* *Albaneser*, *saboles albana*. Rj. *mladi Arnauti*, *djeca Arnautska*, *jedno od Arnaućadi*: *Arnauće*.

Arnauće. *Arnaućeta*, *n.* *cin* *Albaneser-Kind*, *puer albanus*, Rj. *dijeta*, *namiti* *arnaućska*, *coll.* *Arnaućad*, *arnaućenje*, *n.* *das Albanisiren*, *mutatio in Albanum*, Rj. *verbal*, od *arnautiti* i *arnautiti se*, *kop* *vidi*.

Arnaut. *m.* *vidi* *Arnautin*: I sa pašom petnaest hiljada ubojnika, *ljuta Arnautu*, Npj. 1, 315. No j' od cara došla Turska vojska, tri hiljade *Arnautu* *ljuta*, 5, 61. *Arnaut stop* *lukuđer* *putarskom* *učinu* *u miru* *napući se* *po obličinu* *ajsto* *odj.* *Arnautski*: Opremi je (knjižnu)... Gjaković *Arnaut-Pazara*, Npj. 1, 214, *prizani* *pašom* *Arnautu*: A od *Kripe* *Arnautova*, Npj. 3, 255.

Arnautin. *m.* Rj. *vidi* *Arnaut*, *Arnautin*, *Arbanas*, *Arbanasin*, *zacsctak* *in* *apuda* *a* *mućiti*: *Gega*, *Arnautin* *iz* *sjeverozapadnih* *krajeva*, *s* *desne* *strane* *rijeke* *Skumulje*, *a* *oni* *s* *lijeve* *strane* *zovu* *se* *Toske*, Rj. 81b, *Ko* *je* *čuvat* *Banje* *i* *Kosova* *od* *Turaka* *ljuta* *Arnautu*? Npj. 4, 298.

Arnautinov. *adj.* *des* *Arnauten*, *Albanen*, Rj. *što* *prigupa* *Arnautin*

arnautiti. *im.* *v.* *impf.* Rj. *v.* *pf.* *staž*, *po-arnautiti* *či* *se*. — 1) *zum* *Arnauten* *marhen*, *facia* *esse* *Albanum*, Rj. *arnautiti* *koga*, *viditi* *ga* *Arnautinam* — 2) *sa* *se*, *refleks*, *cin* *Arnaut* *verben*, *fio* *Albanus*, Rj. *arnautiti* *se*, *postupati* *Arnautin*.

Arnautka. *f.* *Arnautu*, *Albana*, Rj. *Zena* *rala* *Arnautskoga*: Ako t' i jest rodila kraljica... a mene je *ljuta* *Arnautka*, Npj. 2, 107.

arnautka. *f.* *cin* *Arnautin* *(Art* *langue* *Flindo*, *telum* *albanum*, Rj. *duga* *puška* *kakove* *imaju* *Arnauti*, F *Gega* *su* *puške* *arnautke*, *kakove* *su* *i* *u* *Crnoj* *Gori* *i* *Hercegovini*, Rj. 85a.

Arnautluk. *m.* *Arnautska* *zemlja*, *Albanien*, *Albania*, *cf.* *Arbanija*, Rj. *vidi* *Arnautska*. *Arnautluk*, *za* *zacsctak* *isp.* *abadžilik*

arnautovac. *arnaućevac.* *m.* *Arnautski* *pištolj*, *albanesische* *Pistole*, *telum* *minus* *albanum*, Rj.

Arnautska. *f.* *adj.* *t.* *j.* *zemlja*, *vidi* *Arnautluk*, *Arbanaska*, *Arbanija*. *Bela*... *koja* *razdvajaju*... *državu* *Austrijsku* *od* *Turske* *Arbanije* (*Arnautske*), *Pol.* XVIII.

Arnautski. *adj.* *Albaneser*, *albanus*, Rj. *što* *prigupa* *Arnautin*: *Dzefordan* *u* *Bosanskom* *ili* *Dravatskom* *kundaku*, *Kov.* 12, *vidi* *Arbanaski*, *Arbanaski*.

Arnautin. *m.* *vidi* *Arnautin*: A *šujin* *bješe* *trides* *Aravanta*, Npj. 3, 321. — *za* *učinulo* *v* *isp.* *gjavur*, *gjavurin* *prema* *gjavur*, *gjavurin*; *i* *kavur*, *kavurin* *prema* *knur*, *knurin*.

arnjevci. *arnjevci.* *m.* *pl.* (u vojv.) *das* *Dach* *eines* *Geist* *offenen* *Bauerwagens*, *zum* *Staben* *und* *Rohrwagen* *daruber*, *telum* *carrus* *rustici*, Rj. *ser* *mu* *cin* *se* *odpala* *lova*, *drakije* *otvorena*, *natkrivaju* *od* *znova*, *da* *bude* *u* *ajma* *spu*, *u* *i* *od* *koše*. — *Mad*, *i* *arny* *odaj* *arnje*, *spu*.

arpadžik. *m.* *cin* *Art* *Zwischel* *zum* *Versetzen*,

ceparinu *genus*, Rj. *-džik*, *Turski* *dem.* *nast.* *rječici* *s* *lakim* *nast.* *hamandžik*, *jandžik*, *kapidžik*, *paradžik*, *isp.* *i* *kadandžika*, *kadundžika*, *luk* *sa* *sitnim* *lučicama*, *koje* *izniknu* *iz* *sjemena* *crnoja* *luka*, *kad* *se* *ono* *poslje*, *cf.* *sjanac*? Rj.³

arpakása. *f.* *ječmena* *kaša*, *die* *Gerstengrütze*, *plisana* *cf.* *kaša*, Rj. *Mad*, *rječci*: *arpakása*, *arpa* *ječam*.

Arša. *m.* *čista* *vidi* *Arso*, Rj. — *Vršački* *oborknez* *Arša* *umro* *je* *našega* *vremena*, Rj. 279a, *roc.* *Arso*, *dem.* *Aršica*.

Aršen. *m.* *Arsenius*, *cf.* *Arsenije*, Rj.

arsenat. *arsenata*, *m.* *DARj.* 113a, *vidi* *arsenat*.

arsenat. *arsenata*, *m.* *das* *Arsenal*: *Ostavije* *zelene* *topove*... *da* *to* *deži* *u* *arsenal* *knjaže*, Npj. 5, 348, *ake*, od *Daničeva*, ARj. 113a, *vidi* *arsenat*.

Aršenija. *Aršenije.* *m.* *Arsenius*, Rj. *ime* *muško* *vidi* *Arsen*, *hopy*, *Arša*, *Arso*, *dem.* *Aršica*, *— 1)* *Art* *Frakirsche*, *verasi* *genus*, Rj. *ramu* *trešnja*, *vidi* *karaslama*, *ranica*. — 2) *er* *luk* *duguljastijeh* *glavica*, *Art* *Zwischel*, *cepar* *genus*, Rj. *allium* *fistulosum*, L. Rj.³

Aršica. *m.* *dem.* od *Arša*, Rj. *lakra* *dem.* *kod* *Antica*, *Aršlan*, *aršlana*, *m.* *vidi* *lav*. Pa ti kreni *zvjera* *aršlana*, Rj. *Ostavi* *ga* *u* *tijesnu* *klaneu*, *pa* *načera* *j* *srne* *i* *košute* *i* *onoga* *gorskoga* *aršlana*, *Here*, 67.

Aršo. *m.* *čjuž*, *hopy*, od *Arsenije*, Rj. *gen.* *Arso*, *roc.* *Arso*, *vidi* *Arša*. — *Što* *je* *poklomo*... *svome* *pisaru* *Arša* *Protiću*, *Sovj.* 75.

aršin. *aršina*, *m.* *die* *Elle*, *ulna* *cf.* *lakat*, Rj. *mjera* *za* *dužinu*, *vidi* *i* *endeze*, *rif*. — *Postane* *led* *od* *drat* *aršina* *debeo*, *Npr.* 92, *Krojač* *najprije* *uzme* *mjeru*... *pa* *onda* *uzme* *kredu* *i* *konac* *i* *aršin*. *Pis.* 66.

aršlama. *f.* Rj. *vidi* *aršlama*, *ršlama*. — 1) *Art* *Frakirsche*, *verasi* *genus*, Rj. *ramu* *trešnja*, *vidi* *karaslama*, *ranica*. — 2) *er* *luk* *duguljastijeh* *glavica*, *Art* *Zwischel*, *cepar* *genus*, Rj. *allium* *fistulosum*, L. Rj.³

aršov. *m.* *vidi* *ašov*, Rj. *s* *umetnutim* *v*.

Artakserkso. *m.* *Artaxerxes*: *Silni* *car* *Artukserkso* *imao* *je* *ženu* *Jevrejku*, *Prig.* *libl.* 100.

artij.... *vidi* *barij*... Rj.

artiljerija. *f.* *die* *Artillerie*: *Šest* *topova* *konjičke* *artiljerije*, *Žitije* 21, *Četiri* *topa* *lake* *artiljerije*, 68, *ake*, *DARj.* 111a.

ärtovânje. *n.* *Bevathen*, *Hofmeistern*, *consiliatio*, Rj. *verbal*, od *artovati*, *radnja* *kojom* *tko* *artuje* *koga*. **ärtovati.** *ärtujem.* *v.* *impf.* *koga*, *bevathen*, *hofmeistern*, *consilior*, Rj. *sejtorati*, *učiti* *koga* *pokazujući* *storgisinstvo* *nad* *njime*, *nije* *li* *od* *Njem.* *Jemanden* *Art* *lehren*?

ärzлак. *m.* *vidi* *barzлак*.

äs. *m.* *vidi* *Häs*.

äsa *käsa* *lisa*, *äsa*, *käsa*, *fisce*! *viču* *djeca* *trčuci* *po* *snijegu*, Rj.

Äsan-päšina *Pälauka.* *f.* *mala* *varošica* *na* *desnom* *brjegu* *rijeke* *Jasenice* *(u* *Srbiji)*, Rj. *suda* *Palanka*, Rj.³ *isp.* *Hasan*.

asi. *buntornik*, *asi* *se* *učiniti*: *pobunili* *se*, *odmetnuli* *se*, *rebellare*, *dolazi* *u* *pjesmi* *ne* *mijenajuć*: *se* *nikako*: *No* *ne* *možmo* *jude* *podnositi*, *što* *se* *Ruste* *asi* *učinu*, Npj. 4, 486. *E* *se* *raja* *asi* *učinjela*, *ni* *ladu* *mi* *groša* *ni* *haraća*, 4, 488. — *isp.* *poasiti* *se* *poasiti* *se* (*priješkom* *dolazi* *i* *sa* *h* *sprijeda*), *Daničić* *ARj.* 115a.)

Äsija. *f.* *vidi* *Azija*, *DARj.* 115a.

asistenat. *asistenta* *m.* *asistens*, *Misnik* *s* *gjakonon* *i* *asistantom*, B. *Kašić*, *DARj.* 115b.

äsker. *m.* *vojnik*, *rajska*: *Mudijer* *asker* *carsk* *Npj.* 5, 182, *ake*, od *Daničeva*, ARj. 115b.

äšli *väšli*, *vergeblich*, *irrito*, *cf.* *uzalud*: *otišao* *asi* *časti*, Rj. *—* *vidi* *i* *badava* 2, *i* *spu*, *ondje*. — *Turski* *asli* *fasli*, *Daničić*, ARj. 115b.

asni... *vidi* *hasn*... Rj.

äspa. *f.* *der* *Hautausschlag*, *pustulac*, *cf.* *osp*, Rj. *vidi* *i* *osp*, *ospina*, *o-spa*, *osu*, *u* *osuti* (*osipati*)

Petici, nekakva aspa po tijelu, *cf.* petiči. Rj. 496b. Nuto majko *aspe* po rukama. Rj. 670b.

aspida, *f. die Viper, Otter, aspis*; zla kao *aspida* (reku zloj ženi). Rj. *Grč. ἀσπίς, ἀσπίδος, zmijsa otrovniča* — Ja ću pustiti na vas *zmijsu, aspide*, od kojih nema bajaranja, te će vas ujedati. Jer. 8, 17.

aspidin, *adj. der Otter, riparur*. Rj. *što pripadu aspidi*: Njihovo je grlo grob otvoren, jezicima svojima varaju, ijed (*tu norijim izdanjima griješkom slom parskom*; i jedi je *aspidin* pod usnama njihovima. Rim. 3, 13. Vino je njihovo otrov zmajevski, i ljuti jed *aspidin*. Mojs. V. 32, 33.

äspira, *f. (u. U. G.) cili jaspira*. Rj. *ἀσπίρη u nar. Grč. jeziku bijel, sitan srebrn narav Turski odrcapac vrijednosti, a po njemu napre narav ili norci*. Daničić. AKJ. 116a. u množini kao riječi ženskoga roda s osnovom na a: äspre, i kao riječi s osnovom na i: äspri. *gen. pl. äspri, dem. aspria*. — Ondole će izlaziti na stoline *anake aspre* kako ti namijenis . . . nestade *aspri*. Npr. 96. Poslje ga po svijetu da teče, ali ne teče da *aspri* steče nego da steče pamet. 217. Dobra se (žena) nikakvimi *aspirima* platiti ne može. Post. 186. *Äspirima* broji tko malo imajuće vele kazat' boće. DPost. 5. Do 290 *aspri* išlo u jednu litru. DRJ. 1, 19. *isp. mamiaspra*.

äspre, *f. pl. cili jaspre*: Braća ka' i braća, na sir za *aspre* (Post. 29). Rj. *primjeri kod aspra, cili i novci, dinari, penazi, spenza, špale*.

äspria, *f. dem. od aspra*: A madnica po jednu *aspria*. Rj. *cili jaspria* 1. — Da ti ja gladom jednu *aspria*. Živ. 15.

ästa,* *vidi hasta*. Rj. *bolestan*.

astäl, *astäla*, *m. (u vojv.) der Tisch, mensa, cf. sto* Rj. *Madžari su od našega stö (stoly) noćinili astäl, pa tako pomadžarenu riječ prihvatilo narod auš u nekim krajevima*: Na *astälu* u jednoj sobi sveća gori. Npr. 133. Metne na *astäl* i počeo večerati. 136. Bolje je o svoj *astäl* i loš nego o tugj bogat nož otrati. Post. 24. *Ridi i stolica* 2. sinija, sofra, trpeza.

astälcić, *m. dem. od astäl*. Rj.

ästar, *astära*, *m. pamučno platno, u koje se obično urtvi Turci zavijaju, a i haljine se njime postavljaju, huancoellener Zeug, pannus cylindus*: Sad na telu svilenä košulja, do dan do dva *bijelu astara*! Rj.

äsur, . . . *vidi hasur* . . . Rj.

äša,* *vidi haša* . . . Rj.

äšajda! u zagoneci, *cf.* vička Rj. — Vička visi, vička zja, skoči vička pak u vičku *äšajda*. Rj. 61b (*griješkom štamparskom ošajda, odgonetljaj*): Kabao i gjeram.

äšanje, *n. cili hašanje*. Rj.

äšanjka, *f. (u nah. Rudn.) ženska kapa nalik na ovrlijnu, Art Frauenmütze, ritlar genus*. Rj.

äšarijast, *adj.* Rj. *vidi hašarijast*.

äšati, äšäm, *vidi hašati*. Rj.

äščija,* *m. cili kuvar*: Bog sreću dijeli, a *äščija* čorbu. (Post. 19). Rj. *cili i kuhač, kuhar, magjupac*. **äščijtu**, *adj. des Koches, coqui*. Rj. *što pripadu äščiji*.

äščijnica, *f. — 1) cili kuvarica*. Rj. *cili i kuharica, kuharka*. — **2) die Küche, culina. Rj. *vidi kuhina, kuhinja, kuharnica, kuča*** 2. komin 1. kužina, magjupnica.

äščluk,* *m. die Kochkunst, die Kocherei, ars (res) coquinaria*. Rj. *äščluk isp. za nast. abadžluk, rještina kuharska, radnja kuharska (äščijka)*.

äšenje, *n. cili hašenje*. Rj.

äšigdžija,* *m. der gern coressirt (liebelt), qui pullis blanditur*. Rj. *äšč-džija, s promjenom glasa k pred dž na g. za nast. isp. abadžija, koji je äšik, koji rado äšikuje*.

äšik,* *verlicht, amore captus*. On se na nju *äšik* učinio. Rj. *uljubljen, cili jašik*. — *učiniti se äšik: uljubiti se*: Ako si se *äšik* učinio. Npj. 3, 295. —

učiniti se äšik na (s avens): uljubiti se u: Na gjevokju *s' äšik* učinio. 3, 537. — *dragi*: Na poklon inu, neno, svi *äšici* moji. Npj. 1, 290.

äšikovanje, *n. das Coressiren, amores, blanditiae*: Ostavi se. Mujo, četovanja, četovanja i *äšikovanja!* Rj. *verbal, od äšikovati, cili jašikovanje, radnja kojom tko äšikuje*: Kašalj, tuga i *äšikovanje* ne može se sakriti. Post. 133.

äšikovati, äšikujem, *v. impf. s kim, coressiren, blandiri alieni, amores habere*. Rj. *uljubljena biti, pokazivati se takav, ljubiti se, cili jašikovati*. Ne boluje, veće *äšikuje*. Npj. 1, 569. Volim čuti i da mi boluje, neg' da s drugom drugom *äšikuje*. 1, 267. Hodi k mene, da *äšikujemo*. 2, 28.

äšiti, äšim, *vidi hašiti*. Rj.

äščučenje, *n. cili trošenje*. Rj. *vidi haščučenje*.

äščučiti, äščučim, *v. impf. bestreiten, sumtum supedita*: on mene *äščuč*. t. j. troši na me. Rj. *vidi haščučiti*.

äšluk, *m. die Fackelstein, sumtus, cf. trošak*. Rj. *vidi hašluk*.

äšöv, äšova, *m. (u vojv.) gvozdena lopata, die eisern Schaufel, pala ferrea*. Rj. *od Madž. äsó (äsmi, kapoti), cili aršov gdje je umetnuto r među a i š. — riječi tuđe s takim nast. cili kod akov*.

äšta! äšto! (po Here.) *was? quid?* Rj. a šta? a što? t. j. šta? što? *isp.* a l g.

ät,* *m. das arabische Ross, equus arabs*: S tugja *ata* usred blata. (Post. 296). *Dea ata* na jednim jaslina ne mogu biti. (Post. 56). Rj. *koj arapski, piše se i sa h sprijela, pl. äti, ätovi; gen. pl. ätä, ätövä*. DARJ. 118b. — Stane vriška *bijesnih atara*. Rj. 76a. Njima *hate* nesedlane daje. Npj. 2, 37. Tridest *ata*, a tridest paripa. 3, 7. Narod ne samo da preda Turcima oružje, nego i *atove* i ratove. Miloš 31.

Atanačko, *m. Athanasius*. Rj. *vidi Atanasko*. — *Atanačko i bez: pruga* n: *Tanačko, (osn. Atanasije bez: završetka ije: e pred k stoji mjesto s kao u ekvara)*. Osnovo, 292. *tukra hyp. cili kod Angjelko*.

Atanäsije, *m. ime naška Athanasius*: Atanasije Mihailović. Miloš 171. *vidi Tanasija, Tanasije, hyp. Atanasko, Atanasko, Tanačko, Taša, Tašo*.

Atanasko, *m. cili Atanačko*. — *Atanasko Marić*. Miloš 171.

ätanje, *n. Rj. cili hananje*.

ätapot, *m. cili ahtapot*. Rj. *u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru, cili i lobotomica*.

ätär,* *m. cili hätar*. Rj.

ätar,* *m. cili hätar*. Rj.

ätärdžija,* *m. cili hatardžija*. Rj.

ätati, *täm*. Rj. *vidi hätati*.

Atenica, *f. nekako mjesto u Srbiji u Požeškoj nahiji: U Banici i u Atenici*. Rj.

äter,* *m. cili hater*. Rj.

äterov, *adj. cili haterov*. Rj.

ätěstät, *atestäta, m. od Lat. attestatio (scjedobanstvo), cili svjedodžba*. — Da nosi agentu *atestate školske*. Straž. 1886, 1667. Da je davao za novac *läžljive atestate* gajcima. 1887, 62.

ätibür,* *m. koža od erne ovce, što se meće na sedlo kad se jaše*. Rj. *isp. abajja, i sm. ondje*.

ätkinja, *f. cili bedevija*. Rj. *kobila Arapska, od ät, koje cili*.

ätlija,* *m. cili konjik*. Rj. *ät-li-ja, ät (konj) su Turskim (li) i našim (ja) nast.* — Sve *ätlije* i sve tokalije. Npj. 4, 224. Kup' jađuju careva pjesaka i *ätlije* pašine kavaze. 4, 356.

ätljav, *adj. (u Baranji) cili aljkav*. Rj. *neuredan u odijelu, na kome odijelo stoji kojekako, kao nabacano*.

ätmejdän, *m. u Sarajevu nekako mjesto (Rossmarkt): Sretosmo se nasred ätmējdanu*. Rj. *znači napre konjsko trkalisto, ätmējdan, od ät i mejdän*.

äto, (u to) *sich da! eu*: kad ja tamo, u to njega nema. Rj. *vidi a* I, 5; *kadli* 1 (kad li).

átoli, ca to li *rah* akamolli. Rj. *vidi* a kamo li, anekmolli a nekmo li, kamo li, nekmo li (nekmo li, toli to li).

átski, *adj.* *caum Edelross gemäss, equi arabici*. Rj. *što pripada atu, atima*.

átula, *f.* *das Gösins, equinum, cf. atulja*. Rj. *at* i nasjenica.

Austrija, *f.* *Oesterreich, Austria*. — Dok najposlije opet 1813. godine ne pripadne (Boka) sa svijem Austriji. Kov. 39.

Austrijac, Austrija, **Austrijanac**, Austrijanica, **Austrijanin**, *m.* *čorjek iz Austrije*. U Boci se za nekoliko godina izmijene i *Austrijanac* i Rusi i Francuzi i Anđeleži. Kov. 39. **Austrijan**, Ošbr. od ruž. H. Ako bi došlo s *Austrijanin* do boja. Žitije 17. *abv. od Domića*, ARj. 121b.

Austrijski, *adj.* *što pripada Austriji, vidi* Austrinški, Avstrijski. — Dragalji, gdje se sastaju tri granice: *Austrijska*, Turska i Crnogorska. Rj. 137a. Sva gospoda ujedno se krenu, Crnogorska i sva *Austrijska*. Npj. 5. 16. *isp.* Njemački: Izlaz... na gornjem Ujerdapu mjesto iz *Njemačke* strane. Rj. 221b (Austrijski).

Austrinški, *adj.* *vidi* Austrijanski. — Najbliži si zemlje *Austrinški*. Npj. 5. 483. *sačeto od* Austrijanski. *isp.* abadžinski.

avah, *interj.* *uzrikuje se — 1) u tuzi, žalosti*: Avah mene, do Boga miloga! kako su se posilili Turci. Npj. 5. 192. Uđriše mu suze niz obraze... *Arab*, reče do Boga miloga! 5. 208. *vah* avaj, jaoj. — **2) u gnjevu**. Car srdito na noge skočio: *Avah*, reče, gdje kaurina! gdje je kaur usta' na oružje, da otimne zemlje i gradove. 5. 198. *otimije djalekt, mj. otimlja*.

aváiz, *m.* *vidi* vaiz. Rj. *propočjednik u Muhamudovcu*.

aváj! *interj.* *vidi* jaoj. Rj. a-vaj, *uzrici* a i vaj, *vidi* i avah 1. *govori se u judu i urvalji, tuži i žalost, a beza i Srbiji*: Avaj, Vuče, dom te ne vidio! Npj. 3. 227. *Avaj* mene, do Boga miloga! gdje me živa uhvatise Turci. 4. 312. *imene — menij, Avaj* gospodaru, još je u narud uzeta. Car. H. 6. 5. — **1) vaj!** *daq. moći!* s sestrom spavajući... **1) vaj!** *kratko moći!* s drugom spavajući. Npj. 4. 208. *po orome moći stajati a davoru tako se žali, u a gavitaru na što se žali*.

avájlija, *f.* (u V. z. nah.) nekaka jabuka. *Art. Apfel, mali genus*. Rj.

avak, *od* áli *vaičast, od kojega su postali različiti oblici*: alali, alast, lál, *pak primjestiši glasove i*: avak; **1)** *mož* paše pošla *od* sto groša, a dolama *od* sto simđirlija, *avak* *binjiš* *od* sto i četiri. Here. 121. *isp.* D. ARj. 122a.

Avala, *f.* Rj. *vidi*. Havala.

avau, *m.* *vidi* havan, Rj.

avangarda, *f.* *pečalju rajska, Francuski* avangarde: Emanuel s *avangardom* presavči... udari. Žitije 10.

avangardni, *adj.* *što pripada avangardi*: On se, kao npravitelj sviju *avangardnih*, konjika, jednako tukao s neprijateljem. Žitije 19.

avanića, *f.* **1)** *Doletiće* kolbac *avanica*, odvesti će sjenicu gjevojkju. Rj. *Raubrodel, aris rapata*, ptica lovice. Rj.³ **2)** *m.* Bösewicht, *uquum*, zlikovac, nitkov. Rj.³

avansovanje, *n. verb.* *od* avansovati, *radnja* *kojom* *ta* *avansuje*, *das* *Avancement, die* *Vorrückung* *im* *Dienste, Wirtschafsdienste*: *Avanzna* služba... stavlja u izgled *avansovanje*. Zlos. 136.

avansovati, *avansujem*, *v. impf.* i *pf.* *u službi* *se* *naprijed* *ponačati* *što* *ponačati*, *reči* *čin* *u službi* *do* *kapite* *ili* *dobiti*: *avancica*, *potvrda* *u* *prednjem* *verb.* *substantivn.*

aváz, *m.* *die* *Stimme, voc. cf.* *glas*. Rj. — Ovan čuti, ne puša *avaz*. Npj. 3. 287. *Pero* *grlom* *i* *ava*, *om* *vika*, 1. 87. *Kad* *Zekina* *puče* *pa*-*ka* *mala*, *avaz* *ode*

po *svoj* *Parašnici*, 1. 277. *Pa* *poviknu* *grlom* *i* *avazom*, 1. 398. *Pa* *ga* *zove* *glasom* *i* *avazom*, 5. 166.

avdes, *m.* *die* *Abwaschung* *(des* *Turken)* *vor* *dem* *Gebet, ablution*: *uzeo* *avdes*. Cisto *Turski* *avdes* *izmi-* *maše*. Rj. *uvirajuje* *po* *Turskom* *zakonu* *pred* *molitvu*: *Pošto* *Turčin* *uzme* *avdes* *da* *klanja*,... *već* *mu* *je* *ovaj* *avdes* *polovren*, *niti* *može* *klanjati*, *dok* *se* *nanovo* *ne* *umiva*. *Posl.* 76. *Tu* *klanjaše* *i* *avdes* *uzeše*. Npj. 1. 455.

avdesni, *adj.* *n. p.* *mahrama, Abwasch-, ablutionis*. Rj. *što pripada avdesu*.

avditör, *avditöra*, *m.* *der* *Auditor, cognitor* *causarum* *militarium*. Rj. *vojnički* *sudac*.

avditörörov, *adj.* *des* *Auditors, judicis* *militaris*. Rj. *što pripada avditöru*.

avditörövia, *f.* *die* *Auditorsfrau, uxor* *judicis* *militaris*. Rj. *žena* *avditöröva*.

avditörski, *adj.* *Auditors, judicium* *militarium*. Rj. *što pripada avditörima* *ili* *avditöru* *koje* *god*.

Avelj, *m.* *muško* *im*, *po* *Grčkom* *izgororu*: *po* *Lad*. Abel. — *Kain* *i* *Avelj*. Rj. 239a. *Avelj* *postu* *pastir*. Mojs. 1. 4. 2.

aveljčaća, *f.* *vidi* vejača. Rj. *vidi* i *oveljčaća*. *drugi* *mjesec* *u* *godini*: *Februarius*. — *veljčaća* *i* *s* *dodanim* *sprijeda* *a* *ili* *o*: *aveljčaća*, *oveljčaća*. *Osn.* 351.

avet, *avetinja*, *f.* *das* *Gespens, spectrum*. Rj.: *kao* *živo* *strašilo*, *vidi* *utvara*, *utvor*, *utvora*, *utvorica*. *isp.* *počnica*. — Tako su i omi noć dolazile *aveti* i pravile stravu kojekakvu oko njega, ali on ostade zdrav i živ. Npr. 62. U jedan put izigju dve stare oklepane vošti, suhe kao *aveti* i počnu sisati one kosti. 74. *Ko* *me* *god* *vidi*, *misli* *da* *sam* *kakva* *avet* *i* *beži* *od* *mene*, 155. *Jesi* *li* *životinja* *ili* *si* *čovječije* *stvorenje*, *ili* *si* *avetinja?* 221. *On* *lje* *će* *nastaviti* *sove*, *i* *aveti* *će* *skakati* *onuda*. Is. 13. 21.

avgušt, *m.* *mjesec* *kolovoz*. *Augustus*. — *Argust* *ima* *31* *dan*, *Danica* *I. XIV*. *Minej* *za* *mjesec* *avgušt*. *Rad* *1*, 178.

avguštár, *avguštára*, *m.* *suh* *riblji* *(suha* *riblja* *Rj.³)* *mrjest*, *koji* *(koja* *Rj.³)* *se* *(ponajviše* *u* *Skadru)* *vadi* *iz* *ribe* *skakavice*, *Art* *Pökelrogen, ora* *pisćium* *condito*. *Avgutár* *se* *jede* *i* *uz* *časni* *post* *svaki* *dan*, *kao* *i* *hajrar*. Rj.

avizati, *avizám*, *v. pf.* *Ital.* *avisare, jariti, sjetiti, certum* *facere, vidi* *ovizati* *(sek, v. impf.* *avizavati* *(ovizavati* *sek)*. **1)** *Arizan* *na* *pola* *skapulan*. Rj. 685b. *Braču* *svoju* *sestra* *avizala*. Npj. 4. 100. — **2)** *sa* *se*, *refleks.*: *Ja* *se* *tome* *ne* *mogu* *avizati!* Npj. 5. 482.

avizavati, *avizávám*, *v. impf.* *premu* *v. pf.* *avizati*. — **1)** *kao* *jarljati*: *Avizava* *svetoga* *Timoteja* *da* *je* *prokleo* *nike*, 1. *Ančić*, *DARj.* 124a. — **2)** *sa* *se*, *refleks.*, *kao* *sječati* *se*, *dosjećati* *se*: *Al* *se* *Mujo* *jadu* *avizaje*, *e* *mu* *društvo* *počinulo* *bješe*. *Pj.* *ern.* *DARj* 124 *avizaje* *dijalekt.* *m.* *avizavati*.

avlatan, *adj.* *vidi* avlatan, Rj.

avlija, *f.* — **1)** *ulica*, *der* *Hof, unla, cf.* *stobor* *Rj.* *vidi* *i* *dvor* *2*, *dvorište*, *obor* *2*. — *Kad* *dogje* *preu* *vrata* *od* *avlije* *erkorne* *ugleda* *tri* *konja*. *Npr.* 97. *Što* *je* *trava* *po* *avliji* *nikla?* *Npj.* 4. 463. *Ugna* *Sarca* *i* *mermer-avliju*. 2. 350. *Oko* *dvora* *bakrenu* *avlija*, 2 622. *Pak* *se* *šeta* *po* *hjelaj* *avliji*. 3. 7. — **2)** *vid* *havlija*. Rj. — *tugja* *riječ* *presavši* *u* *naš* *jezik* *dobivo* *naš*, *ja*: *avlija*, *avdija*. *Osn.* 75.

avlijski, *avlijski*, *adj.* *n. p.* *vrata*, *Hof, aula, cf.* *stoborni*. Rj. *što pripada avliji, vidi* *avlijski*. — *Na* *avlijsku* *vrata* *prosjekoše*. *Npj.* 5. 119. *Dok* *n* *dogju* *na* *avlijska* *vrata*. *Kov.* 78. *vidi* *i* *oborni*.

avlijski, *adj.* *sačeto* *od* *avlijski*, *koje* *vidi*. *isp.* *abadžinski*. — *avlijski*. *Osn.* 311.

avli-marama, *f.* *vidi* *havli-mahrama*. Rj.

avra, *f.* (u Srbiji i Bosni) *Jevrejska* *hogomolj* *Bethans* *der* *Juden, synagoga*: *Uzavreli* *kao* *čivu* *u* *avri*. Rj. *riječ* *tugja*, *znači* *društvo*. *vidi* *zbornice*

— Skupili se kao Ćifuti u *avru*. (Avra *zmič* Ćifutska bogomoljka). Posl. 288.

Avraam, *m.* *vedi* Avram. — *Potrijajah, Isakov otac, zvaao se do Mojs. 1. 17, 5 Avram (po Grč. Esgorava, po Lat. Abraham), a poslije razda samo Avraam, po Lat. Abraham. Vak piše kao što i tihba: Plene Isusa Hrista, sina Davida Avraamova sina, Avraam rodi Isuka . . . Svega dakle koljena od Avraama do Davida. Mat. 1. 1. 2. 17. Imamo oca Avraama. Mat. 3. 9. i tako Vak piše jednako Avraam. Daničić pok po gororu u radnomu: Za to se više ne ćeš zvati Avram, nego će ti biti ime Avram. M. 1. 17, 5 isušito od Avraam, i sve dalje Avram.*

Avram, Avráma, *m.* Abraham, Abrahamus (*cf.* Mojs. 1. 17, 5). Rj. *sušito* od Avraam.

Avram, *m.* ime muško. Rj. *isp.* Avraam.

ävrlj *bävrlj*, *tamo* amo, ovamo onamo, n. p. kad ko kazuje kako je tumačio kojekuda, dok je što našao. *cf.* bavljati. Rj. *ridi* i trla vrlo, za *završetak* *isp.* kotrlj, krlj, ovrjlj.

ävrlje, *n.* (u Srijemu i u Baranji) *abgefallenes und zum Theil verfaultes wildes Gras, herbär inutitis segmenta putrescentia*. Rj. *na livadi kojekake treske od tesane granje i ogranci od grmnja i travuljiva, što nije za sijeno; i u drvošću kojekakve grančice otrgnute od plota, komadi trnja i kore od drveljdi, što sve ne vrijedi mnogo za loženje catre.*

Avstrijski, *adj.*: U caustvu *Avstrijskome*. Npj. 1. 3 (Vuk). *Avstrijski* rat. Opit. III. *vidi* Avstrijski.

ävta, *f.* *vidi* apta. Rj. *glas* p. *prav* i *promijenio* se na v. *isp.* ptica i vtica.

ävtik, *avtika*, *m.* *vidi* aptik. Rj.

ävtika, *f.* *vidi* aptika. Rj.

avtograf, *m.* *αὐτογράφον, das Autograph*: Ja toga *avtografu* ne vidjeh. D'Posl. V. Od tri znatna čovjeka imamo *avtografu* u ovom rukopisu. Glas. 9, 246.

ävto, *adj.* *vidi* aptov. Rj.

ävtočina, *f.* *vidi* aptovina. Rj. Skuvaću mu *avtočina*, da se najede. Here. 238.

Azacki, *adj.* *con* Azak: U *Azackij* tavnici prokletoj. Rj. *što* pripada Azaku.

Azak, *m.* u pjesmama nekakav grad: O moj babo, od Azaka kralju! Rj. *grad* Azov koji i Turci tako zove. Daničić. ARj. 126a.

äzbüni, *adj.* *što* pripada *azbuci*: *alphabeticus, ridi* alfabetički, alfabetični, alfabetiski. — Ja sam ih (poslovice) za sad sve zajedno pometao *azbünim* redom. Posl. VIII. Obavdvoje da se nalazi po *azbünom* redu. Rj. XVIII. *Äzbüni* teftor ruskih knjiga. Steaž.

1886, 1768. Podaću *azbünim* redom sva tajna slova. Glas. 11, 178.

äzbuka, *f.* *alphabetum, vidi* alfabet, bukvice 3.

Sad naša *äzbuka*, ili kako prosti Srbiji po Srbiji i po Hercegovini govore, bukvice, ima 29 pismena. Spis. 1, 12. Koji glas ima koje slovo u *tajnoj azbuci*. Glas. 11, 171.

äzdija, *f.* (st.) *Art cinis lanqua Obarkleides, toque quans*: Na njemu je kolasta *äzdija*. U skut svilen kolaste *äzdije*. Rj. *plast, aprta, za* *nost, isp.* avljja.

On ogrće kolastu *äzdiju*, pod *äzdiju* sedeli tamburu. Npj. 1, 253.

Äzija, *f.* Asia, Isua. — Koji smo . . . iz Ponta i Äzije. Dj. Ap. 2, 9. Grad u *unolaj Äziji* na Crnom moru. D'Rj. 3, 301. *pisala* se i sa s: Äzija, *ali* da se *tako* i *izgovaralo, mo*, i se *posljedovati samo kuzjigama pisanim čvrdski*. DARj. 127a.

Äzijat, *m.* *čvrjk* i: Äzije: Jedni su bijeli . . . drugi crni . . . treći mrki, kao gotovo svi Äzijati. Priprava 31.

Äzijatiski, *adj.* *što* pripada Äzijatima. — U Peterburgu upravitelj Äzijatoga odsjeka u ministarstvu inostranijeh poslova. Sovj. 31.

äzua, *f.* *vidi* hazua. Rj.

äznad . . . *vidi* haznad . . . Rj.

äzna-ödaja, *f.* *vidi* hazna-odaja. Rj.

äzur, *vidi* hazur. Rj.

azura . . . *vidi* hazura . . . Rj.

äzdäa, *f.* *vidi* äzdaha. Rj. u *krajerinu* gdje se u *gororu* ne čuje glas h.

äzdäha, *f.* *der Drache, der Lindwurm, dravo (serpens fatuus), cf.* äha, zmaj. Rj. *vidi* özdaha; *sa* j *mysta* h: äzdäja, *i* sa v *mj.* h: äzdäva, *i* sa h *sprijela*: haždäja, *koje* *ridi, ridi* i *pozoj, dem.* äzdahica, äzdajica, haždajica. — O *äzdaju!* o *äzdaju!* ta izigji mi danas na međdan da se ogledamo, ako žena miš. Ädäja se odzove. Npr. 16. Čarica je imala negdje potajno nekaku *veliku äzdaju*, i kad bi koga ocarala . . . povelh bi ovoj *mesitaj äzdaji*. 216. Dobavi oči od zmagja, srece *od äzdaha* i zmiđu krilaticu. 262. Pod nogama *prokleta äzdaja*. Npj. 5, 276. Velika *crvena äzdaha*. Otkriv. 12, 3.

äzdähica, **äzdäjica**, *f.* *dem.* *od* äzdaha, äzdaja, *vidi* haždajica.

äzdähin, *adj.* *des* *Drachen, dracenis*. Rj. *što* pripada *äzdahi*: I vidjeh *i* *asta äzdähinijeh* . . . gdje izigjose tri nečista duha. Otkriv. 16, 13.

äzdäja, **äzdäva**, *f.* *vidi* äzdaha. Rj. u *krajerinu* gdje se *glas* h u *gororu* *prečvara* u *glas* j ili u *glas* v.

B.

b, *n.* *drugo* *stora* u *alfabeta*: A i B tko god ne umije, starijem se oprjeti u smije. D'Posl. 1.

bä, *interj.* *azrik* u *čudu* i *potrgivanju*. — **1)** *čudom* se i *poriče*: »Prvane, reči će Golub, može biti, da će se ova buna svršiti i da ne pogine ni jedan čovjek! . . . »**Ba!** Svadba bez mesa ne biva, moj Golube. M. Jurn. 31. — **2)** u *potrgivanju*, *kao* za *čijelo*: Hoće *ba* (to i to učiniti). Ij. Štojanović. DARj. 128a.

bäha, *f.* (*gen. pl.* bähä). Rj. *dem.* *babica, hyp.* bäbe 2, haka, *ayum*, *babetina*, *baburina*, *babuskara*. — **1)** očina ili materina majka, *die Grossmutter, avia*. Rj. *vidi* stara 2. — Ijuto kune Drenovka devojka . . . to začula ovcvareva majka: Ko to kune mojegja ovcvra? Do jeseni u mom dvoru bila i a do druge i čedo rodila! ja mu *baba* košulju spravila! Npj. 1, 381. Opo-minjači se nelicemjerne u tebi vjere koja se useli najprije u *babu traju* . . . i u mater tvoju. Tim 11, 1, 5. *Očina ili materina baba* *prababa; očina ili ma-*

terina prababa *čnkumbaba, šakumbaba, šukumbaba, šukumbaba*. — **2)** stara žena, *altes Weib, vitula*. Rj. *vidi* stara 1, *starija*. — **Baboličan**, u lienu kao *baba*. Rj. 10b. Ona otide jednoj *babi* . . . a ona opet otide *babi*: Što ču, *baba*? načinio . . . Jao, *baba*, šta ču, načinio i od zlata *baljine*. Npr. 223. *Baba* *babi* grebla lan, da joj zamau progje dan. Posl. 10. *Baba* od 60 godina, XLIV. Sadih krušku ukraj puta . . . pod njom sjedi *stara baba*. Npj. 1, 317. I nagjoše *babu ostarala*. 2, 13. — **3)** u Dubrovniku se svaka dojkinja i dadilja zove *baba*, makar bila i djevojka od 12 godina, *die Amme, Kindsfrau, nutrice, annala carans parvitas*. Rj. — **Babovati** djetetu, biti mu *baba*, t. j. dadilja ili dojkinja. Rj. 10b. Broji *baba*, kad (dok) doji. D'Posl. 10. — **4)** mnogo muž zove svoju ženu *babom*, ako i nije stara. Rj. — **5)** gdje koji i za punicu reku: *maja baba, die Schwiegermutter, socrus*. Rj. — **6)** prevesti *babu*, kazu djeca kad

bace malu pločicu od kamena preko vode, ali je tako bace da od-kače povrh vode. Rj. — 7) *Gjedova baba, djedova baba*. U Risnu na bijele poklade obuku se nekolicu momaka u kožne haljine . . . . . jednoga obuku u ženske haljine . . . . . ovi se momci zovu gjedovi a onaj u ženskijem haljinama *gjedova baba*. Živ. 18. 19. — 8) *Baba Misora*, f. *baba* što mijesi poskurice, *die Frau die das Communionbrod für die Kirche backt, davonissa panti sacro pasenda*. Rj. 9a. *cali* poskuricara. — 9) *Baba Korizma*, f. u Risnu na čisti ponedjeljni obuču se kakav momak u ženske haljine i načini se kao *gjedova baba*, pa noseći na ramenu sedam štapova i za sobom vukući kemostre (svrige) ide po varoši i skače ispred kuća i viče: bu! bu! bu! i ovo se zove *baba korizma*, kojom žene plaše djecu da ne istu mrsna jela, govoreći im poslije onoga dana kad bi koje zaškalo mrsa: „*Eno baba korizma* sa štapovima pod tiglama . . . *Babom korizmom* plaše i male prelje i pletilje, kao u Zemunu gvozden-zubom. Rj. 9a. — 10) *Baba ruqa*, f. u Pastru, njom plaše djecu kad često istu kruha: Nemoj iskati kruha, ubiće te *baba ruqa*! Rj. 9b. — Gje je baba *Rupa?* Eno je u koš na petar. Rj. 496a. — 11) *Nadžubaba*, Rj. 112a. madžak-baba, kaže se svadljivoj ženi.

Bāba, f. — 1) planina u Srbiji između Niša i Paraćina. Rj. — 2) *cin Baba in der Hercegovina, mons Hercegovina*. Rj. *planina u Hercegovini*.

bāba, m. s. r. r. *vidi* babo, Rj. *ata, av, bābo*. — Biser Mara po jezeru brada, prema sebe *srota baba* zvala: Dogji *baba*, i dovezi lagju. Nema *babe* ni doveze lagje. Biser Mara po jezeru brada, prema sebe svoju najku zvala . . . . . Npj. 1. 201.

bābac, bāpca, m. u Srijemu) krupan orah. *Art grosser Nuss, nuss majoris nuss*, Rj. *palanis regia L. var.* Rj.³ *cali* debeljas.

bābajev, f. pl. u Mostaru nekake trešnje, koje se zovu i rskavice. *Art Kirschen, varasi genas, cf.* ruševci. Rj. *vidi* hrskavac, hrskavice, hrševci i. fruškinja, fruškinja, *rijeci s bakrim ust, čidi kul* domaja.

bābajin, adj. u pjesmi, *vidi* babov. I izvede glogu *babajina*. Rj. *što pripada babaji (koje sama u dcazi), baba, babu, var. cali i* babajkov, bābin, oćev, oćin.

bābajko, m. iponajviše u pjesmama *vidi* babo: Moj *babajko* ne slušam te stari. Kamo Rade, moj *mla babajko*, Rj. *osn.* u *babo tata*. — Ljuto kune majku i *babajka* Npj. 1. 550. Ljubila su ogospodar i ruču u ovoj djevojčici, i to sve *rade* njenoj *babajka*. Priprava 37.

bābajkov, adj. *vidi* babov; *Vidi*, brate, toke *babajkova*. Rj. *što pripada babajku, vidi syn.* *lad* babajin.

bābak, bapka, m. na kosu što onaj drščić što se drži rukom kad se kosi tu Srijemu zove se ručelj *die Scheuapfel, capuli in annularia fulva panarum*. Rj. — *osn.* *če bati* u baba; *isp.* bapka. Osn. 281.

Bābakāj, Bābakaja, m. u Dumavu velika stijena više Golupca. Rj. — *od* *Farsk.* baba kaja, oćina stijena. DARj. 130b.

bābāluk, m. tast, putac. DARj. 130b. — Ono j' glava Ahmed-bajraktara, Daudbeza, *bababuka* mogla. Npj. 1. 115. *gorovi se i u Star.* *ali u značenju koje se bati puzo*: otišao u *bābāluk*. t. j. u *tabin*, u putac.

babazēmāu, babazēmāna, m. *Od Dančića oke, i tumacup* *Farsk.* baba: *mla, njeđa i zeman; vrpca; t. j. njeđasnje, stara vrpca*. DARj. 131a. — *Od babazēmāna i od cara Šećepana (n. p. to je; i znači: Bog zna od kade. Post. 231. isp.* odzamide.

bābe, f. — 1) u Dubru, *der Sonnenkoffer, cf.* mura. Djevojke je uzmu za prst, pa govore: *vjeri me bābe!* kao u Srbiji: kaži, Maro, otkuda će svatovi doći. Rj. *rhizotragus usticus* Olz. Rj.³ *uke*, je u

Rj. bābe, *ali Dančić.* DARj. 131a. *kaže, da će to biti samo roc, a nam. je bābe, isp.* i Osn. 51. Post. XXXI. — 2) *hup, od* bāba: *Kalom babe, voskom djedo*. DPost. 15. *tumacnje tog poslorici*: Lijepi djed s voskom a *baba*s kalom. DPost. 55 (s?) — *isp.* *taka ženska hup*, grle, mlike, nève, púne, šare, *taka imena ženska rudi kod* Dobre, *tako samo u 1. i 5. paležu, a u ostalima kao u ovu ž. r. r. r. u 1. paležu s nast.* a: bābē, bābi, bābu, bābōm; bābe, bābā, bābama, bābe.

bābētina, f. *angm.* od bāba. Rj. — U tome se još najje neka prokleta *babētina* koja im se obeća da će uljaviti i doznati kako on jabuku sačuva. Npr. 16. Tnd se dala tamna stazića, po njoj šeta *stara babētina*. Npj. 1. 318. *angm.* s *tokrim nast.* bukvetina, curetina, čorbetina, čurdijetina, djedjetina, glavetina, haljetina, jametina, kujžetina, luletina, majčjetina, pličetina, ribetina, sisetina, tikvetina, usnetina, vješičetina, ženetina i. t. d. *isp.* *angm.* kod bardačina, i kod baburina. *Sri se argumentalno govore i za porugu, a neki samo za porugu, isp.* Glas. 12. 474.

bābica, f. — 1) *dem.* od bāba. Rj. *biće dem.* od bāba *pod 1—3.* — a) *dem.* od baba 1. *dok ne dogijo u gumnasiju, nipsam nikad čuo, da se oćina ili materina majka zore drukčije nego* bābica. Iveković. — b) *što će staren djevica, a mladić bābica*. R. 122a. *dem.* od baba 2. — c) *Ja sam izdaleka, bābica* od dvora careva; a ova gjevojčica, ovo je jedina šcer careva, koju sam ja iz malena gojila. . . . ova gjevojka je šcer careva, a ova starija, ovo je careva kutnja *bābica*

Npr. 247. *dem.* od baba 3. — 2) *die Hebamme, obstetrica*. Rj. *vidi* primalja. — Ne zovi druge *bābice* da dijete obabi nego mene. Npr. 213. Povičete (zdravo) *bābica* pošto odreže pupak muškome gjetetu onoga čocka kome su gjeća prije mrla. Post. 350. Car smisli svu mušku djecu Jevrejsku pobiti. . . . Ovo zapovjedi *bābicom* Izraeljskijem. Priip. 37. — 3) ovo gvožđe (kao mali nakovanj) što kosei na njemu otkivaju kose, *der Dangelstock, iucus fonticis*. Rj. — Klepci, kosni kov *thābia* i klepac. Rj. 273b. — 4) u Srijemu) drvo o kome djeca vješaju kavez kad hvataju tice. Rj.

bābičēnje, n. *die Geburtshilfe, mums obstetricis*. Rj. *vrhad*, od bābičiti, *raduju kojom bābiči bābica* (2).

bābičin, adj. *što pripada bābici, govori se gdje i bābica*.

bābičiti, čm. r. *impf.* *Gebirthshilfe leisten, obstetricem curare, cf.* bābiti. Rj. *bābičin* (primaljin) *posao vrsiti, za r. pf.* *isp.* obabiti. — Kad *bābičite* Jevrejke, i u porogaju vidite da je muško, ubijte ga. Mojs. II. 1. 16.

bābin, adj. *der bāba gehorig, 77;* bāba. Rj. *što pripada bābi*. — 1) Šakumbaba, baba *bābina*. Rj. 832b. *adj.* od baba 1. U toj i toj planini ima jedna baba . . . u babe ima jedna kobila. . . . utekla mi *bābina kobila*. Npr. 23 *adj.* od baba 2). Još *mlitjekom bābinijem* vonja. DPost. 10. *adj.* od baba 3). — 2) *pridjev bābin* *pridjeva se mnogim riječima, koje s njim bivaju imena bilja, životinja i drugome kajećemu*. — a) *imena bilja*: Bābina dušica. Rj. biljka, *vidi* majkina dušica, Bābina žila u Pastru. Rj. 9b. *biljka, Storchschnabel, germanium molle L.* Rj.³ Bābini zubi m. pl. (u Dubru) nekaka trava. R. 10a. *tribulus terrestris L.* Rj.³ Bābino uho, n. malo kao gljivica crveno pri korijenju kakva drveta (truhla, mokra, *vine* Art Schwamm, *fungus quans*. Rj. 10a. *periza aurantia Pers.* Rj.³ — b) *ime plići*: Bābin kokot, m. (u C. G.) nekaka tica, koliko kos (kukavičji konjje?). Art *Vogel, avis genus*. Rj. 10a. *vidi* božjak 2. kokotić božji, kukavički konjje, pupavac, Rj.³ — c) u čocka: Bābina rupa, f. *die Ganielhohle, carum verris*. Rj. 9b. *rupa* na *zutičku*. — d) neka doba godišta: *Bābini dni, bābini jarci, bābini kozliči, bābini pozajmenici, bābini ukovi, m. pl.* ono vrijeme kad na svršetu Marta ili u početku Aprila dolari snijeg ili cigani, *etwa Märzschnee, nje*

cadens mense martio. Rj. 10a, *vodi* veljawa 2, za ukovi isp. huk, huka, hukovi. *Babina ljeta*, n. kad je toplo u nevrjeme, osobito u jesen, *der alte Wöcher Sommer, welsch puerceps*. Rj. 10a. *Babina ruba* f. pl. (u C. G.) *vidi* tučin dan. Rj. 10a, *noći badnjega dne*. — *e*) *ima vjetra*: Babin vjetar, Večerin, zapadni vjetar, jedni vele *babin ritur* (u Hnoskome), *Westwind, veniens ab occidentibus ventus*. Rj. 59a.

Bābin, *adj.* *pridjer se ovaj pridjevera riječima koji s njim biraju imena budawa, mjestima, je crvina*: *Baba Drob*, m. brdo u nahiji Biogradskoj kod Resnika. Rj. 9b. *Baba Dub*, m. mjesto, i sad na njemu krema u ravnome Kotaru od Zadra k jugoistoku. Rj. 9b. *Babino jezero*, n. malo jezero navrh Velebita blizu Vlašskog grada. Rj. 10a.

bābin, *adj.* (ist.) *vidi* babov. Rj. *što pripada bābi, oca*: Ode Eanka na gornje čardake, ugledala svoja babe dyore, pa govori Emina djevojka: *Bābin dyore moj veliki jade!* Npj. 1, 479.

bābine, *bālinā*, f. pl. (u Srijemu gdjekoji govore *babinje*). — **1**) *das Wochenbett, puercivna*. Rj. *isp. porozja*. — **2**) *der Wochenbesuch, salutatio puercivae*. Kod Srba traju *babine* obično sedam dana. Za tih sedam dana dolaze danju žene na *babine* (i donose čast...) a noću dođu susjedi i susjede te *curaju babine*, t. j. sjede svu noć kod porodilje... a osobito treću i sedmu noć. Nije sedmu noć dočuvan — imaju običaj reći onome, koji je malo snublasto. Nijesam mu bio na *babinama* (da znam koliko mu je godina). Rj. — Kad su Turci Novi poharali, imala sam trideset godina, od tadar su trideset i sedam; ako li mi tome ne vjeruješ, a ti pitaj Ljiljanu gjevoju, koja mi je u *babina* bila. Npj. 1, 526.

bābinjara, f. *vidi* porodilja. L. K. Lazarević u Šapcu. DARj. 134a. *vidi* i rodilja, rodilica *isp. babinje*. — *za nast. isp. bādjara*.

bābinje, f. pl. *vidi* babine. Rj. — Dečica, kojima sam *babinje čuvau*, sad su oci i matere. D. Obradović. DARj. 134a. u *ženskih riječi s nast.* inja *uohodi s gotovo u svjeh i nast.* ina *bez velike zaočenja*; blazinja, blazina; množinja, množina; nekolicinja, nekolicina; odrinja, odrina; petinja, petina; sedminja, sednina; šestinja, šestina; tolicinja, tolicina; životinja, životina i t. d.

bābiti, *bim*, v. *impf.* (u Risnu) koga, *geborender Mutter Hilfe leisten, abstetricum agere*; žene baba jedna drugu. *cf. bābičiti*. Rj. *vrsti posu babina (primadjin) v. pf. slo.*; o-babiti, po-babiti se. — Kada dogje vrijeme od rođenja, pošlju za ovu proučicu da *dijet bābi*. Npr. 213.

bābljača, f. čioda, *babluča* batuška, bočka. Daničić. ARj. II, 38b. *vidi* i bačenka batušnica, bumbača, kolačara, špioda, *igla bez usiju a s glavom, die Stecknadel, Spinnadel*, od *adj. bāblji* — *ake*, od *Daničića*. ARj. 134a. *gdje se piše bābljaca, riječi s takim nast. vidi* kod ajgirača.

bābljuje, n. *die Geburtshilfe, zo abstetricum agere*. Rj. *verbal*, od *bābiti*. *radnja* kojom *babica (primadja) bābi* rodilja, *dijete*.

bāblji, *adj.* *što pripada bābi, bābin*. DARj. 134b. t. j. *što pripada babama, vidi* bapski, *govori se u Herr*, n. p. bāblje ljeta, u jesen ili zimi kad je *ljepo vrijeme (vidi* sirovinjsko ljeta, *stariji oblik u Stollju; bābii*, t. j. bābji. — Odgovor priličniji *bābjaj pripovesti*. A. Kanižlić. To su *bābje čmišljane curke*. J. S. Reljković. *Bābjaj* pad, mjesto u Srbiji. M. Gj. Miličević. DARj. 134b.

bābo,* m. (juž.) *vidi* otac, *gen. bāba, voc. bābo, vidi* bāba, babajko, bapko, bašta, bato, i kod otac *syn. i hyp.* — Zali mezu starac *bābo*, otkle ima poč. Npj. 1, 35. Miliji Mari svekar svoj, neg' u rod mili *bābo* svoj. 1, 75. *Krasni bābo*, Novaković-Grujo? ne-jake su noge u Stevana. 3, 37. Uledao ga ne-jaki Matuja, gledao ga, pa je govorio: Oj Boga ti *moj ro-*

ajni bābo! Otkud knjiga, od koga li grada? 3, 384. Znas, li Turc, svoga *dobro bābo?* 4, 129. Na junaka Čerović-Novien, koji ti je *bābo* pogubio, Npj. 5, 313. A treću mi *staru bābo* dao, kad sam zli čas na vjenčanje pošla. Here. 23. A da je kralj, *vaš bābo*, uzeo mjesto vas jedno ove proste djece... to bi ova sad ovako prosta dječurlija bila, kako god što ste vi. Priprava 38. — *i sadha ovo sreću babam*. Nova mlada svima kucanima našljene nova imena; tako nekoga zove (starije djete) takom, nekog *bābom*, nekog gospodinom. Rj. 211a. Kada Mari sitna knjiga dogje, knjigu neč, suze prodjewa, pa se mali *sreću bāba svama*. Here. 11.

bābōlicau, *bābōlicna*, *adj.* u lieu kao *bāba, often* *tosichtes, pueri nascantis*. Rj. *vidi* zbabast.

bābov, *adj.* *dis* bābo, *patris*: Daj mi, majko, komad hljeba *bābov*. Rj. *vidi* babajin, i *syn. andj.*

bābovanje, v. *der Ammenanst, milccatvans matris*. Rj. *verbal*, od *bābovati*. *radnja* kojom *bāba odabrlja* (i dojkinja) *bābov* djeteu.

bābovati, *bābovati*, v. *impf.* djeteu, biti mu *bāba*, t. j. *dabrlja* ili dojkinja. *Jemand's Amm sein, nutricum esse*. Rj.

bābovič, m. (u Boču, kaže se: on je *bābovič*, t. j. on je kao i otac mu, *er ist wie sein Vater, patri similitimus*. Rj.

bābovina, f. — **1**) *mjesto gdje se tko radio, gdje* *na p. gjeilo bābo, otac, vidi* baština 1, postojbina, zavičaj. No podockan jedna poturica, i to bješe rodona Ličanine... Abdul Medžid, Turaki sultane, kad razumje onu poturicu, zagrlji ga kano majka sina: To je tvoja *bābovina* bila, a moja je od starine Lika. Npj. 5, 76. — **2**) *što od bāba, oca ostaj* *djece, vidi* baština 2, ocevina, očinstvo, otadžbina 1. — Da u cara preuzmemo carstvo, carevina tvoja gjedovina, kraljevina tvoja *bābovina*. Here. 61.

bābūlice, f. pl. u zagovici, *cf. čučerice*. Rj.: Čučerice čučere pod boboti na zemlji, čučerice dolaze, *bābūlice* odnose. Rj. 763a. *odgovetljaj*: kad uzimlju napore žene.

Bābur, m. *Baïer, Bavarus*. Rj. *čorjak iz Baburske, Bavariske, isp. bavarac*.

bābura, f. *ein Art Irdenen Ofen (ohne Kacheln), fornu, simplissima*. Rj. *uckaka* prasto zemljanu *peč bez pečnjaka*. — *riječ s takim nast. vidi* kod čahura.

bāburāca, f. velika krastava vuzasta žaba, koja ne živi u vodi nego na suhu po jamama, *die Krotz, bufu*. Rj. *vidi* bāburina 2, žaba gubavica, žaba krastava. — *od osnove koja je a bāba*. Osn. 319. *riječ s takim nast. vidi* kod ajgirača.

bāburina, f. — **1**) *augm. od bāba*. Rj. — Poslao si *bāburinu* da mi kreše da brstim, a ona mi natakla gužvu na gubien, pa ne mogu. Npr. 245. *vidi* bābetina, bāburskara. — **2**) *vidi* bāburāca. Rj. *velika krastava žaba*. — *bāba augm.* brašurina, čorburina, djevočurina, gredurina, jamurina, kapurina, lagjurina, majčurina, nožurina, ptičurina, riburina, sisurina, torburina, zemljurina, zenturina i t. d. *isp. augm.* kod bābetina, *cf. kod* bābāčina, *svi se augmētāri govore i za poruqa, a neki samo za poruqa, isp. Vlas 12, 171*.

Bābūrskā, f. *adj. Bāïera, Bavarica*. Rj. t. j. *zemlja, vidi* Bavarska.

Bābūrski, *adj. bāïerisch, Bavarorum*: Na te ide sva sila *Bābūrska*, Pomoći vam poslati ne mogu od velikih *Bābūrskih* topova. Što govore *Bābūrski* gospoda. Rj. *što pripada Bāburima, vidi* Bavarski. — Kao što je Karlo veliki mislio a kralj *Bābūrski* izvršio. Priprava 18.

bābūskara, f. *vidi* bābetina. Rj. *vidi* i bāburina 1. — *za nast. isp. ljudeskara*.

bābušina, f. *das Weckfleisch, caro inquinatis*. Rj. *meso ispod rebara, ove drje janice pod rebaram, vidi* pabušina, pobočina, dimnja, slabina, slabobočina. *isp. prepona*.

babuška, *f.* u Bočju, *der Gollapfel, golla, cf.* Searka. Rj. *vide* — šararica, šararka, šararica, šiska, *ričiči stobam nist*, brungjuška, peruška, pupuška, vajuška, vajuška. Osn. 302.

bačać, *bačaća, m.* koji baca, *paulator*: Bačać mora uzeti dva piljka i opet dočekati onaj ozgo. M. Gj. Milčević. DAKJ. 135a.

bačćakunje, *n.* das *Unterwerfen der Fasse*, *z. B.* von *Kadern, getatet pedum*. Rj. *verbal*, od bacakati se, *radnja* kojom se *ba bacakati n. p. umtuta, kon dva sta čine*.

bačćakati se, *bačćakam se*, *v. v. impf.* u. p. nogama, *mit den Fassen unterwerfen, jato pedes*. Rj. *dem*, prema bacati se, *vidi* batrgati se, gicati se, prujati se, prujicati se.

bačćaljka, *f.* Rj. *die ihre piljoka*, Daničić. AKJ. 135a *pilja se bacaju u veslanu*, *isp. školj 2.* *ričiči stobam nist, ridi kod kazaljka*.

bačćanj, *bačćanja, m.* košar (kao kačica bez lišnogoga dna) sto se po vodi baca, te se u njemu riba hvata, *eine Art Fischerei, nassu gepus*. Rj. *za nist, isp. ričiči*: badanj, bubanj, čošanj, gležanj, kovrtanj, lipanj, nakovanj, nozanj, okrašnj, pucanj, režanj, sežanj, svibanj, tucanj, urovanj, višanj, žrvanj i t. d.

bačćanje, *n.* das *Leis*, *Stochen, panctio leuis*. Rj. *verbal*, od bacati, *kap rudi*.

bačćanje, *n.* das *Werfen, jectatio*. Rj. *verbal*, od bacati, 2) bacati se. — **1)** *radnja* kojom tko baca što, *de se bacu uogam, de se bacu ceqa*.

bačćati, *bačćam, v. impf. dem*, od *bašti, leise stochen, henter panjo*. Rj. *panjala bašti, ridi*: bačćati, bacati, *dem*, bacakati, bočćati, *v. pf.*, bačćati.

bačćati, *čam, v. impf. werfen, jacio*. Rj. *vidi* bačćati, bačćivati, furati, hitati 1, metati 3, potezati 2, trućati, turati 1, vrljiti 2, *v. pf. sloč.*, nabacati, po-, raz-, z-, poz-bacati, *v. impf. sloč.*, iz-bacati (*z. v. pf. 2*), od-bacati, do-bacivati, iz-, na-, nad-, od-, po-, pod-, pre-, raz-, u-, uz-, za-, z-, *v. pf. prosti* bačćiti, *i kod njega sloč.* — **1. 1. a)** u *pratom smislu*: Oca i matere ne postujete, nego im *bacaj* za pa ku da jedu. Npr. 78. Biser ne valja *pred srijuje bacati*. Posl. 11. Stogozj yoko bačće, *sibi za rap bacu*, 351. Pa on gradi lučevu čeliju, *u nju bacu ajuču samonice*, zatvori ga care u čeliju. Npj. 2. 102. I u kolu sestra Maksimova, objesi se Maksu oko grla, pa mu *ruke u njočareu bacu*, iz njeđara jabuk' izvalila, 2. 561. *Na se bacu odijelo divno*, 3. 350. Ostave topove, i svu stoku, što su bili zaplenili, *i rube stanu bacati*, samo da je lakše bačćati. Milos 109. *Bacajuć kula za njih* (thaljine) ko će šta uzeti. Mark 15. 21. Za koje od onijeh djela *bacati kovanje, na m' z. loj*, 10. 32. *sa se, pass.*: Prvi se mačiči u more *bacaju*. Posl. 260.

b) u *pravosnom smislu*: Tvrdi *straže* pokraj Batra bura. Rj. 17a. Ko je *gogj sirac izio*, *bacaj* Mihivoja kry sikala (Kad na kupa za svašto *krivica bacaju*). Posl. 111. Krivicu i stranu svoga neznanja *lanvoja na narod*. Nov. Srb. 1817. 661. A sam *mrziš* na nauku i *v. jeci naje bacaj* za legja. Ps. 50. 17 (— *zaboravljaj*, ne mairi za njih). Stvari koje *bacaju spuku na sloboda* državne radnje njegove (grada Dubrovniku). DM. 231.

2) pušku, *lösschiessen, emillo ietum, cf.* metati. Rj. *ostala sgu, ridi kod puška*. *Puška* pune, na Turke *bacaju*. Npj. 4. 175. Više *pusak'* nemajte *bacati*, već tegnite sablje od pojasa. I. 186. Niko *puske* prije da ne *bacaj*, dok ne pukne puška Bjelječeva. I. 282. Sa gradova *bacati topova*. I. 310. — **3)** *bacati čega u igri*: On zametnu igru pred Zlatijom, *bacaj* ode *kamena* s ramena i iz ruke *nađja oko sebe*. Npj. 3. 296. — **11.** *sa se, refleks.*

1) *werfen, jacio*: bacaju se djeca kamenjem. Rj. *vidi* pometati se. — **V** njegovom budžovanu, kojim je on jednom rukom madao i *ajnu se bacau*, bilo je *šezdeset* i šest oka. Rj. 315b. Koja kruška sama pada, ne valja *se na nju bacati*. Posl.

140. Nije se (ni on) na *Bagu kamenjem bacau*. 217. Mirko joj se s grada *bacaj* *zlatinom jabukom*. Npj. 4. 120. — **2)** *bacati se nogom, ausschlagen, calcitrare*. Rj. *dem*, *bacakati se, ridi* batrgati se, *metati se 2*, prujati se, prujicati se. — On ga *kuje, konj se uogom bacaj*. Npj. 4. 15. — **3)** *bacati se čega u igri*: Kad se momci *bacaju kamena*. Npj. 2. 186. *ridi* metati se 1.

bačćiti, *bačćim, v. pf. werfen, jacio*. Rj. *v. v. pf. sloč.*, do-baciti, iz-, na-, nad-, od-, po-, pod-, pre-, pro-, raz-, u-, uz-, za-, z-baciti; po-z-bacivati, *v. impf. prosti* bačćati, *vidi kod njega sločena v. impf. i v. pf.* — **1. 1)** *werfen, jacio*. Rj. *vidi* bačćiti, hititi, mašiti 4, trućiti, turiti 1, vrliti 1, vrljiti. — **a)** u *pratom smislu*: *Bacila je na sibi magijje*. Rj. 311a. Žena donese komad *hlaba i bačći pred psa*. Npr. 11. Sveti care, sunce ogrejalolo! *bacaj* desnu ruku *preko meće*, 59 (*odmah dalje*: *pre-bacaj ruku preko meće*). Ne postujete oca i matere; *ajnu bacaj* iza pečke *da jedu*. 77. Da ga otpratim do groba i da *bacim zemlje na nj*. 171. Te ga odmah okuju i *bacaj u Laminicu*, 237 (*isp. skrhalo ih sve u haps*. Rj. 689a). *Malo me u top ne bacaj*. (Iskara me vrlo, malo sam živ ostao). Posl. 175. Pa se mlada od zemlje podigla, i *bacila u džepove ruke*, te izvadi tri jabuke *zlatne, i bačći ih uhu u risinu*. Npj. 1. 158.

A kad začu Zmaj-Despote Vuče, *bacaj kupa u mermer-kolbrna, s legja bačći* *divan-kabanicu*, 2. 584 (*isp. krmno ga o zemlju*. Rj. 305a). *Pohvata ljude, pa ih bačći u stadije*. Milos 63. Sve *kmotove bacaj u kulu*. Npj. 4. XLVIII. Na vikanje: *bačćite oružje*, predajte se! *polože oružje*. Žitije 51. Ako se oko tvoje desno sablažujava, *iskopaj ga i bačći od sebe*. Mat. 5. 29. Idi na more, i *bacaj udicu*, 17. 27. Razdijeliše haljine njegove *bačćiši kacke*, 27. 35. Neka Aron *bacaj ždrijeb* za ta dva jara. Mojs. 11. 16. 8. *kuće se: baciti što god džilitimneke, iznašičke, onmaške, pustimneke, može se glugul baciti i izostariti*: Ja mu rekoh sude prati, a on ne kte sude prati, a ja lonac, pa u glavu! Npj. 1. 177. *sa se, pass.*: Mreža koja se *bacaj* u more. Mat. 13. 47. — **b)** u *pravosnom smislu*: *Bacise* godine u *ništa*. (Reku stari ljudi i valja da znači: godine [starost] ih u ništa učinise). Posl. 11. Tvrdi *straže* na brodove *bacaj*. Npj. 4. 261. *Bacićemo krivicu* na njega. Danica 3. 165. Onde na saboru *bacaj valru u narod* i raspali bunu. Milos 80. I tom ustauu črei, te se Turci njihovom bunom zabune i *Srpske postove bacaj na stranu*. 150. Kad *bisno imali još tri slova . . . onda bi „ambli je“ mogli baciti sasvim*. Nov. Srb. 1817. 341. Kako mogu Srpske gramatike Slavenski jezik *u prapost baciti*? Rj. XIII. Čuvaj se da ne *zaboraviš Gospoda . . . bačćiši u nemar zaporijesti* njegovu. Mojs. V. 8. 11. *Bacise* zakon tvoj za legja. Nem. 9. 26. Stoj si me zaboravila i *bacila me za legja svojja*. Jezek. 23. 35. *sa se, pass.*: Te se u *zaborav bacaj* i zanemari što je bilo pre. Vid. d. 1862. 18. — **2)** pušku, *lösschiessen, emillo ietum* (najviše se govori *izbaciti pušku*, i za to kad ko reče: *bacaj* neko pušku, drugi mu odgovori: a ti idi te je uzmi). Rj. *sgn. ridi kod puška*. Pak na gradu *bacise topove*. Npj. 4. 143. Njih trojica tri *puske bacise*, od Turaka *dvadeset* hiljad' *puč.* I. 231.

3) oko na što, *seine Augen werfen auf etwas, es merken, ucalos conjeito, cf.* okomiti 2. Rj. *okomiti oko na što*. — Sve se začudi *njeznoj ljepoti . . . u osobito joj se začudi i oko na nju bacaj* carski sin. Npr. 127. — **11.** *sa se, refleks.* — **1)** čim, *werfen, jacio*: Prosti Bože i bijela crkvo, *da se bacim* jednom preko tebe. Rj. *vidi* metnati se 2, pognetnati se, turiti se 1. — *Colanin se . . . samo kancnom ili čime dragijem bacaj na čikareu*. Rj. 760b. Hajde onamo, *gdje se ja bacaj aram balotom* gvozdenom. Npr. 230. Tada se *Šanl bacaj* kopljem na nj. Sam. 1. 20. 33. — **2)** *sich auf etwas hinwerfen, se conjeitve*: Pa se *bacaj na ramenu* Šaren. Rj. *kun baciti sebe*: Krene uz jedno brdo da se s *njeja bacaj strmoglav . . .* i tek da se *bacaj niza nj*, začuje jedan glas. Npr. 220. Pa

je Ramo vranca dofatilo, hitro mu se u ramena bači. Npj. 4, 90. (bači se dijalekt. mjesto baći sei). Pa se aga na vrančića bači. I. 182. Bači se i on na svoj mač. Sam. I. 31, 5.

bačkanje, *n. dem.* od baćanje. Rj. **bačkani**, bačkani, *dem.* od baćati. Rj. *v. impf. bosti još manje nego baćati. v. pf. bacnuti.*

baćnuti, baćnem, *v. pf. stečen. putao.* Rj. *mala bocnuti. v. impf. baćati i bacnuti. su se, pass.: Ošljača, orački štap narih kojega ima i gvozden šiljak, kojim se ljetiviji ro kašto i baćne.* Rj. 183b.

Baćo, *m. imć auško, koji se govori od naba u monja je postati od kojega govj imova što se počinje glasovinu Ba, kao n. p. Bajislav, Bartolomej, Bank, Bā-ro, gen. Bāca, voc. Bāco, takva hyp, ridi kod Avo.* — Mnogi na to pristati hoćahu, osobito Petrovića Turo, i dijete Dragojević Bāco. Npj. 5, 238.

bač, bača, *m. ridi stanar.* Rj. *ridi i komačar, planinar, koji je na planini kod stoke, der Sever, pcuris custos Alpinus.*

bača, *m.* (u vojv.) tako žene zovu svekra; Otići će bača, ostaće snaša. (Posl. 243). Rj. *va, bačo, ridi baša.*

bačār, *m.* jedan od ljudi koji se združe da im se ove zajednički čuvaju i mužu. *isp. bačijanje.* — Odrredi se koliko oka (milijeka) pripada svakom bacaru za celo leto, i kojim će redom dolaziti bačari da mužu. M. Gj. Miličević. DARj. 112a.

baćati, čām, *v. impf. u jagozap, varječu mjesto baćati: ridi baćivati. v. pf. baćiti.* — Jedno pleće u zobniciu bača. Npj. 2, 20.

baćenka, *f.* Daničić. ARj. 131a. *igla koja mima ušica nego glava, ridi bahljača, i spn. ovilje.*

baćica, *f. ridi stamariča.* Rj. *die Senncrii, carpatie pcoris in Alpbis, ridi i planinka, maja 2, isp. redara, reduša, koja je na planini kod stoka.*

baćija, *f. die Senncrii, locus et casa multigenis acutate ovibus, cf. stan 2, katun.* Rj. *ridi i baćina 1, konak 4, majur, mandra, sadaš, stamarna, u planini mjesto i kotihu gdje se ljeti ove mužu.*

bačijanje, *n. verb.* od baćijati. *koje ridi.* — Bačijanje se zove zajedničko držanje i muženje šitne stoke ... Onda se dogovore kad da prestane baćijanje. M. Gj. Miličević. DARj. 112b.

baćijati, jām, *v. impf. dio u baćiji imati i primati;* kad kome dogje red da baćija, on krene svu svoju čeljad na baćiju. M. Gj. Miličević. DARj. 112b.

baćijski, *adj. što pripada baćijama, piše se i ba;* j. Ni jedan ne istupa iz te baćijske zajednice. M. Gj. Miličević. DARj. 112b.

baćina, *f.* — 1) *ridi baćija.* Rj. *i spn. outj.* — 2) *anqm.* od bāk: Gjaćina ka' i baćina (Posl. 72). Rj. *celiki bak, veliki bik, bika, takva anqm. ridi kod bardačina.*

baćio, baćila, *m. Tul, baćilo, platica ili Alpha od metala, iz koje se i umira;* Dubrovnik je kako i baćio; eukni, tako vas i zući. DPost. 20. Grad je baćio; kueni s jedne strane, udilje zveći vas baćio, 25. baćio, baćila, legjen, ital. baćile. X.

baćijski, *adj. ridi baćijski.*

baćiti, baćim, (u C. G.) *ridi baćiti.* Rj. *v. pf. u jagozap, varječu, v. impf. baćati i baćivati.* — I baćih ih nebu u visine. Baći kotle preko kuće. Rj. Ona baći u zobniciu ruku, ono pleće mesa dofatila. Npj. 2, 21. Baćise se njemu (konju Labudu) o ramena. 2, 27. Baćise mi (ovce) trista jaganjaca. 3, 330.

baćivati, baćivām, *v. impf.* (u C. G.) *ridi baćati;* Nemojte me u jamu baćivat'. Rj. *ridi baćati. v. pf. baćili.*

Bačkā, *f. adj. die Bačka, regio bacensis.* Rj. *kraj u Ugarskoj;* Mira Bačka. Posl. 179. Neka prostota, n. p. u Bačkoj govori ja veljaše. Pis. 91.

Bačkī, *adj. Bačcr, bacensis.* Rj. *što pripada Bačkoj;* Tu ja imam tri stotin' ovnova i stotinu Bačkijeh volova. Npj. 4, 423.

bačva, *f. (u n. pl. bāčvāo.* — 1) *velika kaca zadivena kao bure, in grosses Fass, dolium;* Popše mi iz bacara vino, pujeloše iz mačava mlivo. Rj. — Bačvar, koji bacu gradi. Rj. 18b. Kakva bačra, takvi i tonj daje. Posl. 121. Tko bacra napravlja, meće čap gje hoće. 135. ridi bure, kaca, dem. bačvica. — 2) (u Baranji) stablo u porasla crnoga luka, na kojemu je gore sjeme, *cf. evolika.* Rj. *ridi i bik 2, cima. — riječi s takim nast. bakva, lječva, blitva, bodva, bokva, bradva, bruska (i praskva), brozava, broskva, bukva, dživa, glogjva, grudva, gužva, jetrva, letva, lokva, mestva, nozdrva, obrva, pastva, plodva, rozgva, svekrva, smokva, tikva, zaova, zukva, žukva i t. d.*

Bačvāuce, Bāčvāucea, *n. cin junger Bačcr, puer bacensis.* Rj. *i. Bačlo dijete, mamka.*

Bačvānica, *f. dem.* od Bačvāna. Rj.

Bačvanin, *m. emr aus der Bačka.* Rj. *čovjek iz Bačke.* — zadnje samoglasno osnovi do koje dolazi prvi nast. *aa'* ostaje glaseći *aa'*, tako je samo: Bačvanin (nije od *adj. Bačka*, nego od osnove od koje je i taj adjektiv, ali koja već nije u običaju). Mačvanin (Mačva), Tuzlanin (Tuzla). Osn. 119. i Kastelanin.

Bačvānka, *f. die Bačvica, femina bacensis.* Rj. *žena iz Bačke, dem. Bačvānica.*

Bačvanski, *adj. Bačcr, bacensis.* Rj. *što pripada Bačvanima, pa Bačkoj, ridi Bački.* — Bačvanski medicol. Nov. Srb. 1817, 651. Bačvanski književnici. 1818, 400.

bačvār, *m.* koji bačve gradi, *ridi kačar* Rj.

bačvāra, bačvārov, *adj. dolarić.* Stullj. *što pripada bačvara.*

bačvārski, *adj. dolarićarov.* Stullj. *što pripada bačvarima.*

bačvica, *f. dem.* od bačva. DARj. 111b. *ridi burence, kačica, hardvicić.*

bača, *m. hyp. od brat.* Rj. Čaća, bača, jedno selo plača. (Kad na seosku štetu čini u selu što kome za ljubav, n. p. što mu je rođ). Posl. 323. *ostala hyp. od brat ridi kod brava.*

bađalo, *n.* ono mjesto, gdje nedaraju djeca krajem od štapa kad se bunaju. Rj. *od kor. kojega je bosti, badati.* Daničić. ARj. 115a. — Trlja drugi put sjede na bađalo (t. j. ono mjesto gdje nedaraju štapovima, kad ih bacaju). Rj. 11b. — *riječi s takim nast. ridi kod bješlo 1.*

bađalj, bađlja, *m.* Rj. — 1) (u Hrv.) a i u Boci *bodlj*) nekakva trava koje je list bodljikav a korijen se za nevolju — u gladne godine — i jede, *vine Art Pflanzr, herbai genus.* U Hrvatskoj se ova trava zove i *sjekarac* i (u Lici) pasji stric. Rj. — 2) *ridi obad.* Rj. *ridi i štrk, štrkalj; die Bremsr, tabanus uestrus.* — *riječi s takim nast. bađalj, bodalj, češalj, čukalj, makalj, pregalj, uzalj i t. d.*

bađalj, bađlja, *m.* (u Crm.) oštro gvozdje usagjeno u ostan, te se njim volovi tjeraju, *der Stachel zum Antreiben eines Thiers, Stimulus, cf. slalom.* Rj. *od kor. koja je bosti, isp. Osn. 129, ridi i bodilo 1, ostan, ostanj, ošljača.* — *riječi s takim nast. ridi kod bađalj.*

badanj, badnja, *m.* Rj. *gen. pl., badanjja, badnjčvā.* Daničić. ARj. 115b. *može biti od (uap riječi.* Osn. 200. *riječi s takim nast. kod bacanj, dem. badnjije.* — 1) *velika šuplja klada što kroz nju teče voda, te obrće kolo na kašičari vodenici, die Kohre, canalis.* Rj. — Badnjara, vodenica potočara koja ima badanj. Rj. 12a. Strmac 2) *ridi badanj vodenični.* Rj. 720a. — 2) (u C. G.) kaca 1. *die Kaffe, labrum.* Rj. *ridi kada 3.* — *Badanj mesa,* a kašika juhe. (Veliki tijelom a malen djelom). Posl. 11. Bolja je unča ama nego sto badanja mozga. 22. Govori kao iz badnja. 43. — 3) (u Hrv.) kaca u dnu uska a gore šira (osobito za grozđe i šljive). *Art Kaffe, labri genus.* Rj.

badanje, *n.* Rj. *verhol, od* badati. — **1)** radnja kopanja u vodi, ba ka, bače udas Stechen, punetio. Rj. — **2)** radnja kopanja tla bača, ili palaha (das leise Gehen, suspensus gradus. Rj.).

badar, *badra* *adj.* n. p. konj. *bedajt, alawer*. Rj. *бедар, бор, od* koga p. i budan. Osn. 106, *vidi* budan, čil. českil. Snažan, vatro, zdrav, živ 6, *isp.* budriti.

badati, *bačati, v.* *ampf.* — **1)** leise stechen, punjo leudr. Rj. često u *puwda bosti, isp.* bačati, bačkati, bočati, bočkati. — **2)** leise gehen, unedo punetam. Rj. *od* palaha koo badajči u prvom smislu, *isp.* dabosti.

badavā, badāvād, badāvāde, Rj. *adv.* *vidi* badjava, badjavad, badjavade; bambadava, zabadava. — **1)** unentpfluck, wadis. Rj. *ba; plati, vidi* muftie, mukte, muktie. — *Badavād* se ni Božij grob ne čuva. Posl. 10. — **2)** unsonst, erpfluck, praster; badava si došao kad je već sve prošlo. Rj. *kao ba; koristi, vidi* naprazno, nazalud, uzalud, zaludu, zafajdu, zaman, zamanece, laži, asli vasi. — **3)** badava (besposlen) sjediti, *musin, atwasos*. Rj. — **4)** *ba; upoka, ni za sta;* Mi joj je mati to zaslužila kod Boga, jer je na tebe *badavo* mizila. Npr. 136.

badavādžija, m. — **1)** *der* Altes unsonst haben will, qui omnia vult sibi gratis dari. Rj. *od* badava 1; *koji hoće sve bacara, mukte da ima, vidi* muftadžija, muktadžija, pločadžija, *isp.* nabiguzica, i *syn.* ondje. — **2)** *der* Musseppinger, homo desos. Rj. *od* badava 3; čorjek besposlen, *vidi* besposlica 3, besposlicar.

badelj, m. (u Srijemu) neka riba u koje je glava kao u zmijer; teško se struže i ne poriče, nego joj se crijeva izvlače na usi. *Art Fisch, pesci novus*. Rj. *Sto p. t. g. e. odab s. z. a. n. l. Rj. 3 po* Daničiću *mošljanja*. ARj. 116b, *bide ista* riba koja se zove badavane i grčki badljivi, *kočijan kočijan bosti riječi s. t. l. w. nast. kod* bvezelj.

badelj, m. (u Bosni) vidi badalji. Rj. — *riječ s. t. l. w. nast. kod* bvezelj.

badem, m. Mandel, amygdalus. Rj. *drvo i* rod, *vali* bajam, dvojiceca, grčki, mendno, mijendeo. — U gradini *pod* stablom bademom ... odlomi im granu *od* badema. Npj. 1. 152. U mjesecu Januariju bademi počnu cvjetati. Kov. 33. Tri čašice kao badem na jednoj granu i cvijetu i cvijet. Mojs. 11. 37. 19.

bademov, adv. Mandel, amygdali. Rj. *sto pripada badema vidi* bajamov, mijendeov, *za* nast. *ov vidi* aptov. — Kasno drvo bademno tanko visoko. Npj. 1. 150. Vidim prut bademov. Jer. 1. 11.

badjāvā, badjāvād, badjāvāde, (u Bosni) *vidi* badava. Rj.

badlje, f. pl. badljeyi, *m. pl.* badlji, *m. pl.* nekaka bolest u očima, koja se u Rismu zove: zle dlake, *vali* unersa. Gdje koji vade badlji iz očiju. Rj. *kočija kopau bosti isp.* Osn. 130.

badnjača, f. — **1)** *vidi* badnjačica. — **2)** hljeh koji se mijesi *za* badnju dan. Lj. Kovačević. DARj. 117b. — *riječ s. t. l. w. nast. kod* ajgirača.

badnjačica, f. (u C. G.) mali badnjak kakovijeh se pet nalazi preko badnjaka, *cf.* blažena palica. Rj. *vali* badnjača 1.

badnjāk, m. Rj. *osn. u* badnji. Osn. 261. **1)** širova cerebro glavyja, što se po običaju noći Božića loži na vatru. *Badnjaka* moraju biti dva ili tri i moraju se noći Božića (na badnji dan) i osjeći ... kad se badnjak meće na vatru, triput se osmakne u napredak ... doynku badnjaki na šest ili osam volova ... badnjaki skinu u kući ... i kršćani lože badnjaki. Rj. *Badnjačica, mali* badnjak, blažena palica. Rj. 12a. Poladžanjik onda skrese badnjake, t. j. uzme vatraj, pa ulari njime badnjake gdje gore ota skaču varnice. Rj. 533b. Da je svaki dan božić, ne bi bilo duba vrazjeja svi bi isječeni bili *na* badnjake. Posl.

50. Na čem' čemo Boga molit' *za* staroga *za* Badnjaka, *za* mladoga *za* Božića. Npj. 1. 115. (Ovdje se badnjak spominje kao nekakav čovjek ili bog (kao i Božić! Vuku). Baš kad Srbi *u* baču badnjake. Npj. 5. 91. — **2)** badnji dan, badnji večer; kako biva na badnjak ili ti u oči porogjenja Isakrestova, I. Velikaniović. DARj. 118a. (porogjenje *dijakkt, aj.* rognjenje). i u *riječima* Rjelostijencevu i Voltiggijevu; *govori se i* a Hrvatskoj.

badnjara, f. (u Srijemu) vodenica potočara, koja ima badanj, *vidi* Art Wassermühle, molae aquariae *genus*. Rj. *isp.* badanj 1. — *riječ s. t. l. w. nast.* bohara, brašnara, bugjara, drvjara, dudara, gluhara, guštara, gužvara, gvozdjara, hljebjara, jajara, kačara, kašičara, košara, kozara, ludara, muškara, muzara, ovcara, pecara, pivara, položara, potočara, redara, solara, stražara, travara, ugljara, usara, vračara, vunara, zlatara, zukvara, želudara, žensjara i t. d.

badnjey, adj. (u C. G.) *vidi* kačim. Rj. *sto pripada badnja.* — *Badnjera* voda, f. (u C. G.) vidi raso 1. Rj. 12a. *Badnjera* želje, n. kiseo kupus u glavicama. Rj. 12a.

badnji, adj. *od* karjau koji je u budjeti, *jer se na* badnji dan, badnji večer bdi; *vigilia, die* Vigil. — **1)** badnji dan, badnjega dne, *der* Christabend, *dis* ante festum Christi nativitate. Rj. *dan* noći Božića. *Nu* badnji dan ujutru sakrije se vatraj. Rj. 12a. Ovakvo se na badnji dan duhovno spremaju vjerni. DP. 302. — **2)** badnji večer, badnjega večera, m. (u C. G.) *vidi* badnji dan; *Koja mi je* zlatoglava, ono mi je *badnji večer*. Rj. *To je bilo na* badnjem večeru. Npj. 5. 91.

badnjije, m. dem. *od* badanj. Rj. **Badrljica, f.** — **1)** onaj struk u trave od zemlje do cvijeta, *der* Stengel, caulis, *cf.* stabljika. Rj. *vidi i* ostala *syn.* ondje. — **2)** u sitnoga perja ono što ostane kad se perje čija, *der* Federkiel, caulis pennae. Rj. *isp.* batrljica, klica 2.

badža, f. rupa na kući, kuda izlazi dim, *der* Rauchfang, das Rauchloch, fumarium, *cf.* komin, dimnjak. Rj. *isp.* i čor-badža i džžak 1.

badžāk, m. — **1)** (slabo se govori) *das* Bein, *der* Schenkel, *genus*. Rj. *vidi* stegno, *isp.* krak. — **2)** *vidi* nožanj. Rj.; *Kod* nožanj; ponajviše se govori pl. nožnji (*unwačjenji*) *optaci* *od* kuće i gorenjih nogu. Rj. 421a.

badžaklija, f. *der* Halländer Dukaten (wegen der acharysichten Bein), *unpus* hollandicus. Rj. *dukot* Holandski, *na* kojem je čorjek raširenijeh badžaka (*unpus*), *vidi* mušebaklija.

badžomet, m. (u Hrv.) *der* Rauchfangkehrer, purgator camivorum, *cf.* odžačar. Rj. badžo-met, koji mete badž, *vidi* i dimnjačar. — *riječ tako* slož. *isp.* puškomet, trimomet, vjetromet.

bačr, m. (u Srijemu) *vidi* baiz. Rj. i *syn.* ondje. **bačr, m.** veza, uzica, verižica, *gen. pl.* bača u Rj. *stoji samo* pl. baži i *u* *gen.* ariješkom baža, *u* *značenju* nije *popojaju*. Daničić. ARj. 149a. — U njedrima zlatan sabat s *bačima*. Npj. 1. 153.

bača, f. nekakva bolest u konja. *Art* Pferdekrankheit, morbus quidam equorum. Rj. *die* Maule, paronychia equi. Rj. *isp.* bačljiv, bažljiv.

bačalj, m. bačlja, m. (u Srijemu) *vidi* bačljici. Rj. *mati* *plastič, vidi* naviljak.

bačana, f. kožica jagnjeća, *das* Lammfell, pellis agnina. Rj. *od* *Turskoga* bačana, jagnje. Daničić. ARj. 149b. *isp.* sijaluk.

bačane, f. bačaneta, *u* *dijete*. DARj. 149b. — Bi li se ono njegovo *bačane* (tako od milošte zove svog unuka) moglo pustiti iz kasarne. Megj. 304. Zar ja i ono *jučeranje* *bačana* da imamo jednako ise? Zlos. 281.

bačāš, bačāša, m. (u C. G.) žitna mjera od deset oka. *Art* Getreidemass, modii *genus*. Rj. *isp.* stār, šmik.

u vraćanju. Ps. 58. 5. Ne slušajte dakle . . . ni gatara svojih, ni bajajca svojih. Jer. 27. 9.

bajajčica, *f.* koja bajje. — Za kurvarstva . . . *rješe bajajčice*. Naum 3. 4. *vidi* bahorica i *syn. ondje*.

bajajlica, *f.* *du* Zauberin, incantatrix. Pjevaju kako se u svatovima (kad se ženio bungur čelebija taranom gjevojkom) razboljeo kupus na slanimi, pa mu doveli proju *bajajlica* da mu bajje: Proja bajje, kupusa nestaje. Rj. *vidi* bahorica, i *syn. ondje*. — Kad se za koga misli da je urećen, onda mu *bajajlica* gasi ugljčevlje. Rj. 83b. Otac pošto vjerge poručí za *bajajlica* . . . a ona mu odgovori da lijeka ne zna nikakoga, nego da druge *bajajlice* dobarljte. Car po tom *hojaše* na *mnogo bajajlice*, ali mu svaka odgovori da tone lijeka ne zna. Npr. 116. Govori *bajajlica* kad lijevom rukom *bajje* oko *kake boljetice*. Posl. 169.

bajalo, *m.* *vidi* bajac. Rj. i *syn. ondje*. *riječi* s *takim* *nast.* *zauči* *čeljadu* koje *radi* *ono* *što* *zauči* *glagol*: benetalo, blebetalo, bubalo, čaprdalo, časkalo, davalo, dizalo, drjenalo, egucalo, zatalo, izdiralo, jecalo, kaulalo, lunjalo, mazalo, mrtvopuhalo, naklupalo, oklijevalo, pamtilo, peckalo, sprdalo, šunjalo, tumaralo, uzimalo, vikalo, zlopamtilo i t. d. *isp.* *riječi* s *takim* *nast.* *kad* *bučkalo*; i *kad* *bijelilo* I. i *kad* *ljesnilo*.

bajam, *m.* (u C. G.) *vidi* badem Rj. i *syn. ondje*. — U Mostaru prozvali *bajami*. Here. 121.

bajamov, *adj.* bademov, *što* *pripada* *bajamu*, *vidi* i *najendulov*. — Smole *bajamovi* isuší u peći. I. Vladimirović. DARj. 156a. *za* *nast.* *isp.* *aprov*.

bajanje, *n.* *das* Zaubern, incantatio. Rj. *verbal*, *od* *bajati*, *radnja* *kajom* *ako* *baje*. — Zavaréti travama ili *bajanjem* kakvu boljeticu da ne ide u napredak. Rj. 165b. *Taki* se *oganj* upotrebljava i u *bajanju* *od* *različnijih* *bolsti*. 220a. *Nenačetu* *vodu* upotrebljavaju *bajalice* u *različnijem* *bajanjem* *oko* *bolesnijih* *ljudi* i *za* *piće* i *za* *umivanje*. Rj. 417b. *Ako* *njede* *znija* *prije* *bajanja*, *ništa* *ne* *će* *pomoći* *bajati*. Prop. 10. 11. *Ja* *ću* *pustiti* *na* *vas* *vas* *znije*, *aspide*, *od* *kojih* *nema* *bajanja*. Jer. 8. 17.

bajati,* *bajatan*, *tna* *adj.* n. p. bajat hljeb, bajatno meso, *atbacken*, *nicht* *frischen*, *retus*, *non* *recens*. Rj. *Turski* *bajat* *star*: *što* *nije* *skorašnje*, *nego* *kravao* *od* *duga* *stajanja*. Daničić. ARj. 156a. *isp.* *ubajati* se.

bajati, *čm.* *e.* *impl.* *zaubern*, *incanto* (*morborum*, *doloreum*). Rj. *radi* *bahoriti*, i *syn. ondje*. *e.* *pl.* *slož.* o-bajati, *pres.* *a)* *bajanje* *se* *ničega* *ne* *tiče*: *Basma*, *one* *riječi* *skupa*, *što* *bajalice* ili *bajac* govori *kod* *baje*. Rj. 16b.

b) *konov*: Pa mu doveli proju *bajajlica* da mu *bajje*. Rj. 12a. — *c)* *oko* *čega*: Kad žene *baju* *oko* *kake* *gute*, onda pišu *kašto* *čivitom* i *Solomonovo* *slovo*. Rj. 700a. Kad lijevom rukom *hoje* *oko* *kake* *boljetice*. Posl. 169. — *d)* *od* *čega*: Kad se *baje* *od* *mičine*, *bajajlica* na kućnome pragu govori . . . Rj. 360b. — *e)* *baje* *se* *čim*: Metalje se *baje* *metlom*, *perom*, *bijelije*-m *lukom*, *solju* i *hljebom*. Rj. 351a.

Bajčeta, *m.* ime muško. Rj. — *Bajčeta* (*pred* *e* *je* *osnova* *koja* *je* *u* *Bajko*, *Osn.* 251. *hyp.* *od* *Bajislav* ili *od* *Bauk* ili *od* *drugoga* *imena* *koje* *se* *počinje* *glasovima* *Ba*, *n.* *p.* *Bartuo*, *imena* *s* *takim* *nast.* *Bojčeta*, *Crneta*, *Čoketa*, *Dražeta*, *Grubeta*, *Kreeta*, *Laketa*, *Maleta*, *Radeta*, *Saleteta*, *Vladeta*, *Vučeta* i t. d.

Bajislav, *m.* ime muško. DARj. 157b. *Baji*-slav, *tako* *slož.* *imena* *vidi* *kod* *Berisav*, *hyp.* *Baco*, *Bajo*, *Bajčeta*, *Bajko*.

bajka, *f.* u *Stallija* *fabella*, *basna*. — Ispovijed ima biti razborita ostavivši na stranu pripovijesti ili *bajke*. S. Manjević. DARj. 157b.

Bajko, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* *od* *Bajislav*, *isp.* *Bajčeta*. — *Bajko* *osn.* u *Bajko*, *Osn.* 294. *hyp.* *s* *takim* *nast.* *Dražko*, *Gajko*, *Rajko*, *Stojko*, *Vujko* i t. d.

Bajna Luka, *Bajunolčanin*, *Bajunolčeka*, *Bajunolčki*. Rj. *vidi* *Banja* *Luka* i t. d.

bajni, *adj.* *što* *može* *kao* *ubajati*, *začarati*, *isp.* *čarovni*, *bezobručni*, *fascinatorius*: *Kosmaj* *je* i *danas*

pun nekog *bajnog* *čara*. Megj. 157. *Nemam* *ja* *to* *ga* *bajnoga* *čara*! *Zlos.* 222. *isp.* *što* *kaže* *Daničić* *kod* *riječ* *Banja* *Luka*: *Njeki* *ne* *razumijući* *riječi* *bajna* *pišu* *mjesto* *nje* i *govore* *što* *im* *se* *čini* *da* *razumiju* *bajna*: *Bajna* *Luka*. DARj. 177b.

Baju, *m.* ime muško. Rj. *Bajo* *gen.* *Bája*, *roc.* *Bájo*, *hyp.* *od* *imena* *koje* *se* *počinje* *glasovima* *Ba*, *n.* *p.* *Bajislav*, *Bauk*, *Bartuo*. — *Ja* *imadem* *Bogom* *po* *bratima* *u* *Perastu* *Pivljanina* *Baju*. Npj. 3. 453. *takva* *hyp.* *Bojo*, *Čvijo*, *Gajo*, *Grujo*, *Kojo*, *Mijo*, *Mojo*, *Pajo*, *Pejo*, *Prijo*, *Rajo*, *Rijo*, *Stojo*, *Šujo* i t. d.

Bajov, *adj.* *što* *pripada* *Baju*: *Daću* *tebi* *sve* *ruho* *Bajovo*. Npj. 3. 469. i *po* *nome* *prezime*: *Barjaktare* *Bajorovi* *Paviću*. Rj. 481a.

bajrak,* *m.* *vidi* *barjak*. — *Zeleni* *bajraci*; *krstaši* *bajraci*. HNpj. 4. 668.

bajraktár,* *bajraktára*, *m.* *vidi* *barjaktar*. — *Opaziše* *Osmana* *bajraktara*. HNpj. 4. 466.

Bajski, *adj.* *von* *Baja*. Rj. *što* *pripada* *varoši* *Baji*.

bajunči, *bajunčeta*, *m.* *Francuski* *baionnette*: *Stade* *klepet* *noža* i *paloša*, *bajunčeta*, *sablje* i *handžara*. Npj. 5. 341. *vidi* *paganet*: *hodilo* 2. *špika*.

bák, *m.* (ponajviše se govori *pl.* *báci*) tako žene tepajući zovu *zube* u male djece, kad im počinju *nicati* (mjesto *bak* govori se i *bauk*, i *baučak*, a u *Boeci* *ručiviti*). *Kinderwort* *für* *Zahn*, *dens* *sermone* *infantium*. Rj. — *bak*, mjesto koga se govori i *baučak*, nije ništa drugo nego sažeto *bauk*. *Osn.* 20.

bák, *m.* (u *Hrv.*) *vidi* *bik*. Rj. *gen.* *pl.* *báká*.

bák,* *báká*,* *uzrik* *Turski* *koji* *zauči* *gle*. — *Bak*, *ana* *se* *ni* *silim* (*Gle*, *majku* *mu*). *Posl.* 324. *Báká** *vidi* *gle*! Rj. *Baka* *replje*! (*kad* *se* *ko* *kiti*). *Posl.* 11. *A* *Jelice*, *moja* *zaovice*! *báká*, *báká* *od* *Kladuše* *Muje* *kud* *se* *j'* *đigo* *u* *Vratnik*-*planinu*! HNpj. 4. 412.

báka, *f.* *hyp.* *od* *bába*. Rj. *roc.* *sing.* *báko*, *roc.* *pl.* *báke*. — *1)* *očina* *ili* *materna* *mati*: *Moj* *unuče*, *nejačak* *Maksim!* *li* *li* *mene* *nešto* *sjetovao?* . . . *Besjedi* *joj* *dijete* *Maksime*: *Ja* *ću* *tebe*, *báko*, *sjetovati*. . . *Bog* *t'* *ubio*, *moja* *stara* *báko*! Npj. 2. 480. — *2)* *stara* *žena*: *Bio* *i* *starec* *i* *baba* . . . *sad* *pojge* *báka* . . . *jarac* *igjaše* *za* *babom*. Npr. 245. *Poigraj*, *Pavle*, *poigraj*, *dačemo* *ti* *staru* *báku*. Npj. 1. 187. — *ba-ka*, *tokra* *hyp.* *náka*, *néka*, *séka*, *síka*, *strika*.

bákál,* *bakála*, *m.* *trgovac* *što* *prodaje* *sir*, *maslo*, *med* i t. d., *der* *Spezereihändler*, *condimentarius*. Rj. *vidi* *bakalac*. — *dolazi* *i* *kao* *nadimak*: *A* *treće* *je* *Srpska* *vojevoda* *ja* *iz* *Šapea* *Bakal* *Milosave*. Npj. 4. 213.

bakálác, *bakaláča*, *m.* (u *Bačkoj*) *vidi* *čifta* (*cf.* *bakal*): *Bakaláci* *kolo* *vode*, *a* *paori* *glede*. Rj. *govori* *se* *pogrdno* *za* *bakale*, *kao* *da* *je* *svaki* *od* *njih* *čifta*. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kad* *gluhač*.

bakáláj, *bakalája*, *m.* (u *Boeci*) nekaka *morska* *riba*, *eine* *Art* *Meerfisch*, *piscis* *marini* *genus*: *Svaka* *riba* *voda* *a* *bakalaj* *vojvoda*. (*Posl.* 276). Rj. *gadus* *morrhua* *L.* *Stockfisch*. Rj.³ *Tal.* *baccalá* i *baccalare*, *vidi* *bakalar*, *batok*. — *Nabijáča*, *drvo* *kojnim* *se* *tuče* *bakalaj*. Rj. 377b.

bakálár, *bakalára*, *m.* *vidi* *bakalaj*. DARj. 158b. *Tal.* *baccalare*, *vidi* *batok*.

bákálka, *f.* *die* *Spezereikrämerin*, *condimentaria*. Rj. *trgovka* *što* *prodaje* *sir*, *maslo*, *med* i t. d. *isp.* *bakal*.

bákáluica, *f.* *bakalski* *dućan*, *das* *Spezereigewölbe*, *tuberna* *condimentarii*. Rj.

bakálov, *adj.* *des* *bakal*, *condimentarii*. Rj. *što* *pripada* *bakalu*.

bákálski, *adj.* *Gewürzkraemer*-, *condimentariorum*. Rj. *što* *pripada* *bakalima* *ili* *bakalu* *kajemu* *god*. — *Bakalnica*, *bakalski* *dućan*. Rj. 13a.

bákam,* *m.* *boja* *kojom* *imle* *erljene* *obrazce* *i* *noke*. *Here.* 357. *isp.* *varžalo*. — *Na* *nj* *udara* *bakam* *i* *bjelilo*. *Here.* 13. *A* *da* *vidiš* *Zlatije* *djevojke!* *Diže* *s* *liea*

bakam i *bjelilo*, gjevojačko svlačje odijelo. 36. — *ake*, od *Daničića*, ARJ. 158b.

bakamiti se, m. *m. se, v. e. impf. mazati se bakamom*: Ne b'jeli se i ne bakamiti se, ti ne namiti monike neženjene. Here, 158. *v. pf. služ.* na-bakamiti se.

bakar,* *bakra, m. das Kupfer, cuprum, cf. mjed*, RJ. — Ikone koje su u *bakra rezane* i štampane. Nov. Srb. 1821, 390. Engleska ima *bakra*. Priprava 8. Da se ovo izreže u *bakra*. Straž. 1887, 239. *gen. sing. dalazi* i *bakara*: Slova . . . bismo dali izrezati na *bakaru*. Straž. 1886, 1312. *va oraj gen. isp.* bakaruša, *ridi* i *čukra*, *čukra* i *čukara*, *grđabar*, *grđabra* i *grđabara*, *hřbat*, *hřpta* i *hřbata*).

Bakar, *Bakra, m. Stadt Buccari in kroatischen Küstenlande*, RJ. *varoš u Hrv. Primorju*.

bakarlija,* *f. ridi* bakračlija: Bije njega ostrum *bakarlijom*. RJ. *ono na čemu palubi drži noge, ridi* i *stremen*, uzengjija. *isp. prača* 2, *pračica* 2. — *bakar* — *od bakra, bakren, valja da je stromen* *birao najriše od bakra, riječi*: *bakar dodat završetak Turški li (ja), ridi* *takre riječi*: olječurlija, dramlija, madžarlja, pamuklija, prekomorlija, uzvodlija i t. d.; i *imena* Bosanlija, i *ostala kod oroga imena*.

bakaruša, *f.* (u Srijemu) bakreno zvono što se veže n. p. na vola, *cf. kleпка*, RJ. *zvono od bakara (od bakra), ridi* i *bronzja* i *syn. ondje*. — *riječi s takim nast. kod ajgrinša*.

bakata, *bakta, m. ridi* bahat, RJ. *ridi* i *topot*, u *kravčinu gdje se glas h priteara u k.*

baketa, *f.* (u Risnu) *der Stock, baculus*: Starom Joku srebrnu *baketu*. RJ. *Fal. bachetta, stap, palica, ridi* i *batina* i *syn. ondje*. — *Bakita* je riječ Talijanska i znači *stap*, i Joku se to daje kao da bude starješina i da upravlja; jer kad ko do smrti bude kakav starješina u opštini (n. p. kapetan), kaže se: umro pod *baketom*. Kov. 109. *Ovdje dakle starlja Tak ake, baketa*, u RJ. *Baketa, za koji kaže Daničić*, ARJ. 159a, *da ne će biti dobar reč*: *baketa*.

bakin, *ulj. der* baka, *vetulae*, RJ. *što pripada baki*: U antrešelj *bakina* užina. RJ. 6a.

baklava,* *f. eine Art pita, placentae genus*, RJ. — Odi, Zejno, večer' večerati, večerati šćerli *baklavu*, Npj. 1, 384. *isp. gjul-baklava*.

baklja, *f. (gen. pl. bākālja, u Stallija facula (od kaje je i nastala), luč, zubija, ridi* vaklja. — Duplir kako *baklja*, Oj. Rapje. *Baklja* iskri kund goder se nosi. J. S. Reljković. DARJ. 160a.

bakonja, *m. ein grosser Herr, magnus dominus*: ou je veliki *bakonja*. RJ. *veliki gospodin, isp. imena za ljude s takim nast.* balonja, brkonja, čelonja, dugonja, glavonja, glibonja, gnzonja, hraponja, krastonja, litonja, mlakonja, mlitonja, mumonja, prdonja, šogonja, trbonja, žderonja.

Bako, *m. ime muško hrv. u prezimenu*: I doživja *Bakovića* Laza. Npj. 4, 398. — *Ba-ko, takra hrv. ridi* kod *Dako*, od *Bajislav, Bank, Bartno* i t. d.

bakovit, *ulj.* (u Hrv.) *ridi* bikovit, RJ. *n. p. vo.* — *ulj. s lukrim nast. ridi* kod *barovit*.

bakra, *f. ridi* kotluša RJ.³ (u Imosk., a u Sinju *bakra*, u primorju *lopiša*) zemljan sud koji se nastavlja na vatru kao *katao*. RJ. 294a. *ridi* i *pinjata, isp. bakrač*.

bakrač, *bakrača, m. ridi* kotao. RJ. *katao, osobito od bakra, a po njemu i drugi, dem. bakračić*. — Ne damo ti ogrepsti *bakrača*. RJ. 439a. *isp. bakra, kotluša, lopiza*.

bakračić, *m. dem. od bakrač*, RJ.

bakračlija,* *f. ridi* uzengjija. RJ. *ridi* i *bakarlija, i syn. ondje*. — Garnu Sarca *gjujnom bakračlijom*. RJ. 83a. Udara za *ostrom bakračlijom*. Npj. 2, 110. A zelenku dizrin popustio i pokaza *zlatnu bakračliju*. 3, 241. *bakrač-lija*.

bakren, *ulj. kupfern, cupreus, aeneus*. RJ. *što pri-*

pada bakra, vidi mjedem. — *Bakaruša, bakreno zvono*, RJ. 13a.

bakrenjača, *f.* (u Kotou) *n. p. puška, t. j. okovana rgjavim srebrnom, kao bakrom, ein mit schlechtem Silber beschlagenes Feuerrohr, selopatum argenteo vitiori mundum*, RJ. *kako Val Vače, je* *bakrenjača* *n. p. puška, po tome može* *bakrenjača biti* *i druga kuka god stvar čovjekova vodu bakrom okovana*.

bakšiš, *m. napojnica, dar*: Daji *bakšiš* mladim Sarajlijam', kad ti stam lova donositi. RJ.³ *Dunavé ake, bakšiš*. ARJ. 161a. — Marko Sječe Arapske junake, pa sve glave pred cara iznosi, a car Marku *bakšise poklanja*, . . . Marko nije junak nikoliko, veće mrtve odlijeca glave i pred tebe *na bakšiš donosi*. Npj. 2, 365 (*pa orom* donositi na *bakšiš znači: donositi želju dobiti bakšiš*). Jovo nježi *lijp bakšis dara*, darova joj svileni maramu. Here, 219. Onda veli Bećir-pašinića: Ja dva vrana, dva po Bogu brata! *obdva ste mladi za bakšisa*. Pogje njuina *bakšis do-nijeti*. Npj. 3, 563 (*biti za bakšisa [gen.] znači za-lužiti bakšiš, isp. Sint. 168, ali je i u orim doajajjujima običniji četvrti padč: s istim prijedlogom za, ridi za* 1, 3).

baktanje, *n. ridi* bahatnje, RJ.

baktati, *bākčēm*, RJ. *v. impf. — 1) ridi* bahatati. RJ. — 2) *baktati se, vidi* bahatati *se*, RJ. *glas h u našem se narodu gđjadje pritearu u k. isp. Post. XII*.

bakulja, *f.* na drvetu (osobito hrastovu) i corovom do kore, od prilike tri prsta debelo, *der Splint, albor-nun, cf. belj, bjelika. Bakulja* je *bjelja od pravoga drveta* i prije istruhli od njega, RJ. — Sfrž, u drvetu pod *bjelikom ili bakuljom*, RJ. 719b. *riječi s takim nast. (osim imena kravama):* busulja, gijulja, grdulja, grontulja, jegulja, kadulja, košulja, obdulja, pastulja, pjeskulja, rosulja, srbulja, trtulja i t. d.

bakundrac, *ridi* kundrac, RJ. — Jednom mačku ime *kundrac*, drugom *nakokundrac*: *še kundrac!* *mae kundrac!* *oberbae bakundrac* (ko više puta zasopce brzo može reći da se ne pomete, *cf. jezubat*, RJ. 315a).

bakva, *f.* ono mjesto gdje se staje nogom kad se meće kamena, *Standort der Steinwerfenden, statio jectantium sara*, RJ. *Daničić*, ARJ. 161b *kaže, da postanja može biti istoga kojega je bacati*. — *riječi s takim nast. ridi* kod *bačva*.

bakvica, *f.* (u Šum.), *drven vodeni sud, Art Wasser-gefäss, madič genus, cf. žban, čobanja*, RJ. *ridi* i *džban, žbanj, kaca* 2. — *Nategne bakvica* studene vode. Zlos, 290.

balá, *f.* (u C. G.) *drva, pruča, žila, ridi* denjak, *maramak*, RJ. *Fal. balla: breme, tovar, denjak, maramak*.

balában,* *m. — 1) mazeba, kihavica, der Schimpfen, gracdo, pituita*, RJ. *ridi* i *hunjkačica, i syn. ondje*. — 2) *in einem Liede als Schimpferart gegen den Hahn, couvicium in gallum gallinaceum: Iš kokote balabane*, RJ. *pogrla kokota*.

Balačko vojvoda, *m. (st.) Name eines Riesen, nomen proprium*: Ima jedan *Balačko* vojvoda. RJ. — *Na Balačku* jesu do tri glave. Npj. 2, 152. Kad stigoše cara i svatove, pred njeđ' baci *Balačkovu* glavu. 2, 151. *za nast. isp. Hlečko, Krečko, Vlečko*.

Balač, *m. prezime*: Od Gaje *Balava*, Npj.¹ t. XX. — *ake, bivč* *Balač*, *Balača, isp. taka imena* *Burač, Staláč*.

balantič, *m. der Klöppel, talicula*, RJ. *nekakra maljira*.

balast, *m. der Ballast, teret što se metne u lađu samo da se ne prerne*. — Definicije nvaljuju u do-sodnu i često smiješnu pedanteriju, a ona nagomilava nepotreban *balast*. Ogled V. *ake, će biti* *balast, balasta*.

Balatin, *Balatina, m. Plattensee in Ungarn, lacus Balaton in Ungaria*. RJ. *najveće jezero u Ugarskoj, od slovenske riječi* *blato, jezero*. — Dosta (n. p. no-

ludu, posre uzalud. — riječ, badava za cijelo i u značenjima pod 3) i pod 1) može sprijediti primiti riječevu banu za čelu siba; ali se do sad nije našla tomu potvrda.

bambata, adj. sama u Posl. 299; Tako me sjutra bambata ne našli! gdje Vak bambati; mrtva iznenada, tako ne erkao.

bān, bāna (bāna), m. 1) der Ban, banas; Gje mu je ban, tu i stan (Nema ni kuće ni kućista, nego tugj sluga. Posl. 75). Rj. prvi poglavac u Hrvatskoj, Slavoniji i Dalmaciji, i nekad u Bosni; Počeo pripovijedati koješta od Kraljica bana. Rj. 313a. U opšte maša se misao nešto potvrđuje tijekom što su u Dalmaciji, Slavoniji, Hrvatskoj i u Bosni bani bili namjesnici, predstavnici i vojskove kraljevske. DM. 313. — 2) uopće čovjek u vlasti; Da će čekati ban-vojsvodu Janka. Rj. 682b. Banu je i knezu svegij medjelja (medjeljnik). DPost. 5. On doziva ban-despota Gijuro! — Bogom brate, ban-despote Gijuro! Npj. 2, 311. Nego udri nekoliko vojske, a pred njima dva zemaljska bana, dva rožjaka, oba Petrovića. 5, 217. Al ni mene ne hude kraljevi, ni banari, što su u kraljeva. 5, 267. — 3) u Dnlr. i u C. G. reku u govoru svakome čovjeku kad hoće da pokažu da ga poštuju, der Herr, dominus, ef. gospodar; Kada knjige bani razumješe. Rj. ridi beg. — Ne ostavi Gligoriju bana. Npj. 5, 160. Koje prijatelje Bog našemu prijatelju donacimu do sada darovao, to mu i podržao, a k ovim drugie ovake vrsne banove podario. Here. 319. Da si zdravo banu priveno! Kov. 61. Da da Bog da budu vazda stari svatovi, a gospodski banovi, bratski cvjetovi, a zemaljski kmetovi! 72. Poja Jova, svakom mila, banu pop! 108.

Bančanin, m. der Banater, i Banata. Rj. čovjek iz Banata.

Bančaninov, adj. što pripada Bančaninu. Rad. 14, 90.

bānak, bānka, m. (u vojv.) die Ofenbank, sedes farnatis; legao pokraj peći na banak. Rj. ako peći ozidano šire od nje tako da se može sjediti i ležati, kao na klupi. — Zdrav streljač kad na banak sjedne, u peć pogodi. Posl. 89. od njem. Bank.

bānānje, n. — 1) ridi benetanje. Rj. — 2) das banati se — spiel, ludj genus, verbat, od banati se, radnju kojom se lko bava.

Bānāt, Bānāta, m. das (Temeserarer) Banat, Banatus. Rj. strana u Ugarskoj oko Temišvara. — Dmitar uze zemlju Karavlašku i svy Banat do Dunava. Npj. 2, 626.

bānati, bānām, v. impf. — 1) ridi benetati; bana koješta. Rj. gororiti koješta čineći dangima dosadu. isp. blebetati i sijn. omlje. — 2) bānati se, bānām se, v. impf. Rj. ijrati se igra, u kojoj djecu izvexi svako svoj štap po sredini udaraju okomice u zemlju, i tako redom bacaju štapove s jednoga mjestu, cijelu igru kazuje Vak u Rj. v. pf. slov. za-bānati, t. j. štap.

Bānātski, adj. Banater, banatus. Rj. što pripada Banatu.

bānčēnje, n. ridi pijančenje. Rj.

bānčiti, čim, v. impf. ridi pijančiti. Rj. ridi i pijančovati.

bānda, f. (po jugozap. kraju die Seite, rajin, ef. strana. Da ni Gospodini Bog pomože desnu bandu i lijevu! (Kad se napija, pokazujući punom časom obadrije strane sofre). Sa bande im Bida udariše. Rj. Tal. banda; isp. alabanda. — Kad je (sirotu gjevojk) u goru uvedu, da je zavedu straputicama i zbande od puta neka je uliju. Npr. 131. (zbande s banda). Udriše im sa četiri strane, sa svake im bande opkolíše. Npj. 4, 319. I pitaše za Tursku orljnu na koju će bandu udariti. 5, 181. S ona banda Morave bio čador odvale. Here. 263. Iz Talijanskoga: la banda, strana; alla banda, sa strane, ispreka. Npj. 1, 319.

bāndār,* bandāra, m. (u Srijemu) nekaka riba (koja se u Bačkoj zove bulješ). Art Fisch, piscis genus. Rj. Flussbarsch, perca fluviatilis L.; ridi gregč. Rj. 3.

bāndijera, f. (u primorju) die Fahne, v. vllam, ef. zastava; Jedri li mi drago moje, vije li mi bandijera. Rj. ridi i bajrak, karjak, stijeg. — Trepte li mi bandijera sve bijele i crvene. Npj. 1, 8. Trepte li mi pred dvor bandijera, vije li mi svileni bajraci. 1, 9.

bāndizān, m. (u Boču rudi bangjen. Rj.

bandūnati, nām, v. pf. (u Pastru) rudi zahoraviti (ital. abbandonare); Ti ne nemoj bandunati. Rj. vae nās).

bāngav, adj. n. p. konj. bahm, bankend, claudas. Rj. — Obangaviti, vidi obronati, ef. bangar. Rj. 127a.

bāngjen, adj. (oko Sinja) čovjek koji je što skrivio pa ne će sudu da ide, nego živi prema vlasti kao hajduk, samo što ne čini nikome ništa. ef. bandizau. Rj. Tal. bandire todakli bangjen. Mltakke bandizar odakle bandizau; vae; izgnati, prognati, proscrivere, exbannen, dakle bangjen, bandizau; izgnan, prognan, proscriptus.

bānica, f. — 1) die Baine, bann, bann uae. Rj. čina bannca, ef. ban 1, ridi banovica. — 2) (u C. G.) gospođa, die Frau, domina ef. ban 3; Al bānica Vaskova Danica, sama nosi devet džeterdara. Rj. — Materi se reče: dobra majice, striji: dabra bānica. Rj. 121b. I zdrava bānica domavca. Here. 355. Pozlati, gjevere, ako hoćeš da ti dam ovaku bānicu. Kov. 78.

Bānica, f. — 1) planina u nahiji Požeškoj; Pod Bānicom crkvu Jozevien. 2) voda u klič koja izvire iza Gospića k jugu oko tri sabata i kod Gračca ponire. Rj.

bāničin, adj. što pripada bānici; Pravo ode dvoru bāničina ... Bānica mu Boga prihvatila. Npj. 3, 199.

Bāničina, f. planina u Sumadiji između nahije Kragujevačke i Smederevske. Rj.

bānić, i bānić, m. banac sin, banović. DARj. 173b. odakle pruzor; A ndari uskok Radoica na torine na Bānićevca ... i ubiše Bānićevca-Sava. Npj. 1, 512.

bānija, f. — 1) ovaj kraj Hrvatske gdje su nekad bile drže bauske regovate; Krujača, (u bāniji) kukurnizi hljeb u kiselu. Rj. 305a. — 2) ridi banovina. — kraj Karlareu u Hre. ima selo Bānija, abc. od Bāničica. ARj. 173b.

bāniti se, bāniti se, v. impf. (u C. G.) sich als ban oder banica betragen, affetto 702 ban aut 72; banica diputitum; Nevjesta se bāni i veoma fali. Rj. kao araditi se ban ili bānica, t. j. dičiti se, hraliti se, kolobaniti se, pmošiti se, razmutiti se.

bānka, f. (gen. pl. bānāka) der Bankozettel, syngrapha mensae feneratoria publicae. Rj. — Pesetica n. p. banka, ili karta. Rj. 117a. U Turskoj ne idu banke. Rj. 211b. gen. pl. i banki; Ova je plata određena u vreme Petra velikoga i davala se u srebrn do banki. Žitje 29.

bānkrot, bankrōta, m. (u vojv.) der Bankrottirte, decontor, impur solvendo, ef. propalica. Rj. koji je bankrotirau.

bankrotirānje, n. das Bankrottiren, decontio. Rj. verbat. od bankrotirati, koje ridi.

bankrotirati, bankrōtirām, v. pf. i impf. bankrotitien, decontio, ef. propasti. Rj. — Sopikov je bio prost trgovac (knjizari) pa pišući bibliografiju bankrotirau. Straž. 1886. 1768. Kažete da ne ču bankrotirati. 1887. 62. za nast. irati) isp. akceutovati.

bānov, (bānov), adj. des ban, 702 ban. Rj. što pripada bannu. — Slobodnjak, n. p. banor slobodnjak. Rj. 692b. Dok se spremi mlada banovica, pa poknji sve banoro blago. Npj. 2, 172.

bānovae, (bānovae), bānovca (bānovca) m. akc. DARj. 174b. banor čovjek, koji se drži bannu, isp. begovae. — Banovae je banovae, ako ne ima ni novae, u oslovac je oslovac, ako bi imo i svileni pokrovac. DPost. 5. — nadimac Sekula! (ridi banovici; Veži ruke banovae-Sekula! Idi mudro, ne pogini ludo. Npj. 3, 220.

banovanje, *n.* *da Herrschaft des ban, imperium* 725 ban, Rj. *—* *phal.* od banovati, koji ridi.

banovati, *kunjam, v. impf.* ban *scm.* *scm.* ban: *Da k'o op'ni* i *da gospodjuem*, Rj. *biti ban*.

banovica *banovica, f. ridi banica*, Rj. *lena banova*. Kralje banu pošiljaše: *Podaj mene banovicu*, ja ću tebe kraljevicu, Npj. 1, 312.

banović, *m. Bansohn, bani plus*, U pjesmama i u pripovjeticama o *Banoviću* Strahinji čuo sam gdje se izgovara *Banović*, Rj. *banor sin*, *ridi banic*. To bijaše *banović* Sekule, Here, 15.

banovina, *f. das Land wo ein ban herrscht, das Banthum, banatus*, Rj. *banova država*, ili *zadnja knjiga upotreba ban u srpsm smislu*: Neka znadu sve te *banovine*, da su kadri mladi Crnogorci na militar carski udariti, Npj. 5, 326, *ridi* banija 2. — *i ljudstvo iz banovine u smislu pomoranom*: Vizjeli smo tvoga gospodara, gospodara Grljiljeva Zana, oko njega *deja banovina*: Crnogorci i snjima primorce, Npj. 1, 7.

banški, *adj. Bans-, banalis*, Rj. *što pripada banima ili banu kojemu god*: *Bansko vijće* u Zagrebu, Javor 1855, 762.

Banistol, *m.* brel u Srijemu između Karlovaca i Krušedolca, Rj. — To je gotovo kao s Gerzeleza u Sorokar, ili s *Banistol* u manastir Kovičje, Rj. 113b.

banstvo, *n. da Ward des ban, deputis* 722 ban: A daču ti *banstvo* i vojvodstvo, Rj. *glav banška*.

baniti, *kunjam, ridi banmiti*, Rj.

banja, *f. das Bad, balneum* *cf. Ital.* bagno, Rj. *cf.* toplica 1, lida, Rj.² *isp.* kupalo i *sym.* ondje. — Turci *ka banja*, a bula *iz banje*, Npj. 1, 568. Tko uljeze u *banju*, moruje da se oznoji, DPost, 131. Po svojoj milosti spase nas *banjom* *preročju*, Tit. 3, 5. *Iper bararam recuperationis: durch das Bad der Wiedergerhart*, koji izlaze iz *banje krestuju*, DPost, 357.

Banja, *f.* — 1) varoš u Srbiji (blizu Niša): Da bi posl'o Veljka *barabaštu*, ko će čuvat' *Banju* na krajinu, Rj. — 2) manastir u Boči, Rj. — 3) voda koja izvire iz pećine u selu Petujci u nahiji Valjevskoj i utječe u Kolubaru s desne strane, Rj. — *u postujanju i znanju* *isp.* banja.

Banja Luka, *f. ridi* *Bajna Luka, mit allen Ableitungen*, Rj. *grad i varos u Bosni na Vrbasi*, *banja* je *adj.* od *ban*, *banj* kao *banov*, ali sad nije više u običaju, *Daničić* ARj. 177a, *dakle* *Banja Luka: Banica Luka*: Polici ču zu jezdo sokolova: kas u Bosne Selim adalibega, s *Banj* *Luka* dva brata Pašića, Npj. 3, 263. *Umezju Banje Laka i Lajca*, DPost, 1, 371. Što pripada *Banjaj Luci*, *Daničić*, ARj. 178b, *meki* u *razumajuća* *reči* *banja* *pesu* *mjesto* *aje* *i* *gorog* *sto* *im* *se* *čini* *da* *razumje*: *banja*, *Daničić*, ARj. 177b, *cf.* *Bajna Luka*.

Banjanae, *Banjanea, m. ridi* *Banjanin*, Rj.

Banjani *gorogji i donji, m. pl. Rj.* *Kraj u Crnoj Gori*: Da otide u *Banjane* ravne, Rj.

Banjanin, *m. pl.* *Banjānin*, *čovjek iz Banjana*, Rj. *ridi* *Banjanae*.

Banjanje, *n. ridi* *kupanje*, Rj.

Banjati *se*, *njam se, cali* *kupati se*, Rj. *v. pf.* *šati*, *o-banjati*, *isp.* *banja*.

Banjenje, *n.* u C. G. *das Betenun wie ein ban oder eine banica, appetito* 722 *ban* *aut* 725 *banica deputata*, Rj. *cerbat*, od *baniti se, radnja* *kojom se što banu*.

Banjica, *f.* u *Dubro* *Balenama, balnema*, Rj. *kava, lada* *za* *kupanje*, *isp.* *banja*.

Banjolčanin, *m. čovjek v. Banje Luka*, u Rj.: *Banja Luka, ridi* *Bajna Luka, mit allen Ableitungen*, Rj. *lba* *sa* *svima* *riječima* *od* *nje* *postalijem*.

Banjolčacka, *f. vau* *iz* *Banj* *Luka, isp.* *Bajno-lucka*.

Banjolččki, *adj.* *što* *pripada* *Banjaj Luci*, *isp.* *Bajnoččki*.

Banjska, *f. adj.* *varoš u Kosovu*: Od malene *Banjske* kraj Kosova, Rj.

Baoševa Gradina, *f. ridi* *Balšova Gradina*, Rj. *ridi* *i* *Balšova Gradina*.

bäpka, *f.* — 1) (u Here.) načinjeno kao soha (prava odloga) te se na nju naslone dva čljena. Rj. — 2) (u Inoski) starinski novac, *alte Münze, antiquus annus*, Rj. — *Daničić*, DARj. 179b, *kaže* *da* *je* *gripskom* *zabijezno* *bäpka*, *mjesto* *bäpka*.

bäpko, *m. hyp.* od *bäbo*: *za* *hapka* je riječ govorio, Rj. *hyp.* *s* *takim* *ost.*, *bratko*, *čaćko*, *dječko*, *duško*, *ljejenko*, *nestaško*, *nevenko*, *plučko*, *posinko*, *sinko*, *sečko*, *srlitko*, *svojko*, *zelenko* i t. d.

bäpški, *adj.* *altwärbisch, aniles*, Rj. *što* *pripada* *ba-* *banu* *ili* *babi* *kojaj* *god*: *Poganič* i *hapkič* *gata-* *lica* *kloni* *se*, *Tim* 1, 4, 7, *ridi* *bablji*.

Bär, *m. die Stadt Antivari*: *Zemlje* *tvoje* *Bara* *i* *Učima*, Rj. *grad* *sada* *u* *Crnoj* *Gori*. — Prvu knjigu Ivan opravio, prati knjigu *Baru* *i* *Učima*, Npj. 2, 534.

bär, *m.* (po južozap. kraju) nekakvo vrlo sitno i zuto žito kao pruso (kažu da bi se čovjek u ovo žito mogao udaviti kao u vodu), *Art Hirsou, milü genus*: *Sijala* *je* *baba* *bar*, *da* *je* *babi* *zauvar*. (Postl. 284), Rj. *ridi* *muhar*.

bär, *weingibns, saltm.* *cf.* *barem*, Rj. — *ridi* *i* *bare*, *daj*, *dajbar*, *dajbuli*. — Treće noći u ono isto doba...

Dogjosmo da prošimo vašu najmlađu sestru... Ne dajmo je ove treće noći, zaista moramo *bar* za ovu najmlađu sestru znati, kad je dajemo i za koga je dajemo. Npr. 186, *Odvodiš* *mi* *devet* *mile* *braće*, *ostavi* *mi* *brata* *bar* *jednoga*, Npj. 2, 289.

bara, *f.* Rj. *dem.* *barica, augm.* *baretina, barušina*.

1) *die Luche, Pütze, lucus, lucana*, Rj. — Ko se u *bari* udavi, onom drugo more ne treba. Postl. 155. Prvi se štenci u *bara* bacaju, 260. Kad se *bara* istoči, nezdravoga isparivanja nestane. Priprava 31, *ridi* *baroš*, *batun*, *brljuga*, *kalilo*, *kaljuga*, *kaljuža*, *lokva*, *plošta*, *pljošta*, *isp.* *ubariti*. — 2) (u Hrv.) svaka livada u ravni, *die Wäse, pratum*, Rj. *isp.* *livada*, *i* *sym.* *ondje*.

A kada su na planinu bili, na planinu, na *bare* *ze-* *har*, tu ih danak bio ostavio, a tauna ih noćea pri- *fatila*, *na* *baramu* *noću* *prenošice*. — Npj. 4, 395. Na *zelenu* *baru* *Zajovića*, *ongje* *čete* *tabor* *učiniti*, 4, 197. — 3) *bara*, u *većnici*: *potrošio* *novce* *u* *prdinu* *bara*, *i*, *j.* *uzdud*, *u* *besposlicu*, Rj. 566b.

bara, *f.* *Zugunahme, unnen* *vaprat* *indi* *solitum*, Rj. *ima* *lozi*.

Bara i Bara, *f. hyp.* od *Barbara*, DARj. 181a, od *Bara* *coe*, *Baro*, *u* *hyp.* *Bara* *isp.* *kal* *Andra*. — *Pribrroj*, *Baro*, DPost, 109.

barabär, *m. viner Linie, simul* (it. non sequitur), *parabla*, *cf.* *uporedo*, Rj. — *Hvala* *i* *ništa*, *to* *je* *bar-* *abari*, (Gledaj): *Pravna* *hvala* *kese* *ne* *puni*, *Postl.* 310, *ridi* *i* *naporedo*.

barabärenje, *n.* *das Gehen in gleicher Linie, das Messen, contentio*, Rj. *vrbal*, od *barabariti* *se*, *radnja* *kojom* *se* *tko* *barabari* *s* *kim*.

barabariti *se*, *barabärin* *se*, *v. impf.* *s* *kim*, *sich* *in* *gleiche* *Linie* *stellen*, *comparar*, *contentio*, *cf.* *po-* *rediti* *se*, Rj.

barak, *m. eine Art langhaariger Hunde, canis pili longi*: O skripovu due (kad se *baraci* strigu), Nikad. Postl. 245, Rj. *barak*, Rj.³ *pas* *ritur*.

Baranin, *m.* *čovjek iz Bara*, Rj.

Baranja, *f.* *županija u Ugarskoj*. — *ake*, DARj. 182a. *U Baranju*, na desnom brijegu Dunava više Ošijeka, govore naši ljudi gotovo kakogod usred Hrvatske granice, Pis. 86.

Baranjac, *Baranje, m. čovjek iz Baranje*. Sve se ove riječi mogu čuti i u *Baranji!*... koji su obojica rođeni *Baranji* a žive u Srijemu Pis. 87, *ake*, od *Daničića*, ARj. 182a.

Barat, *m.* Rj. *u pjesmi nekaki grad*: Ja sam junak od *Barata* grada, ja sam dizdar u *Baratu* gradu, Rj. *da* *nje* *Barat* *grad* *u* *Arbaniji?*

baratanje, *n.* *das Zu-thun-haben mit Jemand, ne-*

gotia cum aliquo. Rj. verbal. od baratati. radnja kajom tko barata s kim.

baratati, tām, v. impf. (rom ital. barattare) s kim, mit vem zu thun (*Geschäfte*) haben, negotium habere cum aliquo. Rj. *vidi trgovati, raditi s kim*.

barbar, **barbarin**, m. po *Lat. goroza barbarus*, po *Grč. varvarin*, *vidi i divljak 1. za ake*, DARj. 183a. za *nast.* in *isp. varvarin*.

barbarski, *adj.* barbarus. DARj. 183a. *vidi varvanski*.

barbeža, f. (u Risnu) ženska kapa (šamija a pod njom kapa od crvene čolhe, po tom bijela mahrama), ein *Art Kopfbedeckung der Frauen*, *vittae genus*. Rj. *riječ tuja*. Osn. 368.

barbijer, barbijera, m. brijač, brijalac, berberin. *Tal.* barbiere, u *Hrv. govori se barbir, koje vidi*. — Ne ostavit' ni kože ni dlake kako taman *barbijer*. DPost. 74. Ni stara *barbijera* ni mlada liječnika. 80. *ake. od Daničica*, ARj. 183b.

barbūr, barbūra, m. u *Hrv. vidi barbijer*. — 1) *vidi brijač*. — 2) *čorjek, koji ljudima pušta krv. vidi krvar*.

barbukanje, n. das *Hervorbringen eines sprudelnden Tones*. Rj. verbal. od *barbukati*. radnja kojom *barbuče n. p. patka ili guska*.

barbukati, *barbhūem*, v. impf. (u Baranji) in eine ins *Wasser gesteckte Röhre blasen und dadurch einen sprudelnden Schall hervorbringen*: šta *barbuče* po vodi? Rj. *barbuče po vodi n. p. patka ili guska, kud se zagnjuri te po vodi dolje što traži. vidi brbukati (od kojega će biti postalo barbukati norijim umetkom a izmeggia b i r)*, brbotati.

barbūn, barbūna, m. (u Dubr.) nekaka riba, *Art Seefisch, piscis marini genus. cf. bradovatica*. Rj. *Seebarbe, Bolkbart, mulus barbatus*. L. Rj.³ *morska riba, koju se zove Tal. barbone. a Hrv. bradovatica i treglja*.

barčak,* m. mjesto balčak, koje *vidi*. — Kucaju se sabljak' u balčake. Npj. 5, 147. Krvave im sablje od *barčaka*. 5, 166. Puste sablje oni izlomile baš *barčaku* u travu turše. IINpj. 1, 223 (barčake?).

barčica, f. dem. od *barka*. DARj. 184a.

bardačić, m. dem. od *bardak*, *vidi čmulica, krčazić*.

bardačina, f. augm. od *bardak*. Rj. *sci se augmentativni govore i za porugu, a neki samo za porugu. — augm. s takim nast. bačina, brusina, očina, čančina, čorbina, dervišina, djevojčina, grašina, hajdučina, jarčina, jezičina, klasina, listina, majčina, Njemčina, obojčina, papazina, popina, svjetina, tikvina, uskočina, vjetrina, zličina i t. d. isp. augm. kod babetina i kod baburina*.

bardagdžija,* m. der *Kaumentöpfer, cantharorum figulus*. Rj. koji *gradi bardake*. *bardak-džija, s promjenom glasa k pred dž na g. vidi hardakčija*.

bardāk,* *bardāka*, m. Rj. dem. *bardačić. augm. bardačina. — 1) krčag ili staklo s nosceni, irčene oder gläserne Kanne, cantharus fetilis aut vitreus. vidi i čmula, čupa, koršov, pelhar, testija, vrč. — Da zna kadija što je rakija, on bi mjesto čitapa držao bardak pod glavom. Post. 49. — 2) (u Risnu) bijel i šaren sud koji se u Srbiji zove bokar i milojka (u Poštrovicima majulika), Rj. *vidi i bokal 1, majolika. — Na vodi snaha natoči bardak vode ... nevjesta nosi bardak pun vode*. Kov. 93. *riječ tuja*. Osn. 269.*

bardakčija,* m. — *Bardakčija*. (ili *bardagdžija*). Rj.¹ XXXI. *bardakčija, koji gradi bardake*.

bardaklija,* f. (u Fruškoj Gori) *Art Pflaumen, pruni genus*. Rj. *prunus damascena*. L. Rj.³ *nekakva šljivu*.

bare, *vidi bar i syn. ondje*. — Mi nijesmo ni Srbi ni Turci, ni nekakve grdne poturice, što su naši stari prijed bili, pa su oni bare turkovali. Npj. 5, 505.

barečina, f. (u C. G.) štogod gamiže, n. p. glista, crv i t. d. *das Gewürm, vermes, serpentes*. Rj.

barelo, m. (u C. G.) *vidi barilo 2*. Rj. *vidi i bario, barjelo*.

barem, *vidi bar*. Rj. i *syn. ondje. od bar, bare, barem najčešće dolazi barem. — Barem spremi joj što na put*. Npr. 133. Ako ne miriše, a ono *barem* ne smrdi. Post. 6. Kad kuća gori, *barem* da se čock ogrije. 118. Ne bi li ih kako ili razbio, ili *barem* obustavio. Danica 3, 180. Ako se i ne primi, *barem* da pokažem kako bi trebalo. Odbr. od ruž. 16. U naših glagola mora se znati, ako ništa više, *barem ... i sadašnje vrijeme*. Pis. 57. Požalite *barem* narod ovaj. Sovj. 68. Budite gotovi primiti ili *barem* sleći rame-nima pa čutati. Straž. 1886, 1311. Neka ostane djevojka kod nas koji dan, *barem* deset dana. Mojs. I, 24, 55.

bareš, bareša, m. der *Sumpf, palus*. Rj. *vidi bara (od koje je postalo) i syn. ondje. — riječi s takim nast. Imješ, kostreš, lemeš, peleš*.

bareta, f. (u primorju, ital. baretta) *vidi kapa*: Bilo glava, biće *bareta*. (Gledaj: dok je glave biće kapa. Post. 13). Rj. — *Bareta se bareti klanja*. DPost. 5.

barétina, f. augm. od *bara*. Rj. — *Gdje su same barétine ... ondje ti nigdje ništa ne može rasti. Priprava 5. vidi baruština, pljoštara, takva augm. kod babetina*.

barica, f. dem. od *bara*. Rj. — *Poplavica: barice poslije kiše*. Rj. 542b. *Splaka, mala barica*. n. p. od kiše. Rj. 703a.

barilce, *barilčeta*, n. sud od jednoga *barila*. Rj. *isp. akovče*.

barilo, n. Rj. *vidi barelo, bario, barjelo. dem. barice. — 1) nekaka mjera za piće (ital. barile, franc. baril etwa eine Tonne, orca, amphora: koliko je Du-navo, ima u njemu sto barila vode (u pripovijeci)*. Rj. — *Sud od jednoga barila: barilce*. Rj. 16a. — 2) (u C. G.) duguljasta *fučija* (kao u Loznici se bremenica nosi na ramenu, a *barilo* se u Crnoj Gori uprti na legja poprijeko, kao breme drva) ein *holzernes Wasser-gefäß, rasis aquarii ligni genus*. Rj.

bario, *barjela*, m. (juž.) *vidi barilo*. Rj. i *syn. ondje. — Kad može bario rina kupiti star žita, nije zla godina*. Post. 119. Nije mala ni u *barjelu rina*. Kov. 69.

barioce, n. dem. od *barilo*. Rj. *baril-ce, s promjenom glasa l na kraju sloga na o. — takva dem. blašce, bioce, brasance, brence, dance, dlance, dljice, gr'oce, jajce, jezerec, jutarec, klubace, koljenec, kriose, lišce, mesce, nepce, ošce, pisamec, puce, rebarec, seoce, sree, zujce, žumance i t. d.*

barjačić, m. dem. od *barjak*. Rj. — *Barjaktar (djevojka) nosi na koplju barjačić bijel i crven*. Rj. 298b. Pošalju po veliki samun kruha iskičen pozlaćenijem cvijećem i *barjačićima*. Kov. 52.

barjak, m. (gen. pl. *barjākā*) die *Fahne, signum, vexillum, cf. zastava*. Rj. *vidi i bajrak, bandijera, stijeg. dem. barjačić. — Vija se barjak*. Rj. 61a. *Vijori se barjak*. Rj. 61b. *Katariste, die Fahnenstange, hastile vexilli*. Rj. 256b. (*držak u barjaku*). *Viju ti ma svileni barjaci*. Npj. 1, 9. — *Vije ti se crven barjak nad milim kumou?* 1, 43. *Podaj ... mladom barjaktaru barjak od ilinče*. 101. *Danju nosi zelena barjaka*. 1, 420. *Krstaš ga je barjak poklopio do konja alata*. 2, 290. 1 *pokupi srećake barjake*. 3, 48. 3, 48. *Stade fuka krstaša barjaka*. 3, 244. *Ijetar puše pak barjakom njiše*. 3, 421. *Nad njima se alaj-barjak vije*. 3, 421. *A savijte svilene barjake*. 3, 457. *Što je polje razom procvatilo, pola plavom, a pola crvenom, i su, kado, Erstati barjaci*. 4, 177. *Sre s' vijaju po polju barjaci kamo mrki po nebu oblaci*. 4, 242. *Po bedemu crgoše barjake*. 4, 242. *Po bedemu udriše barjake*. *Po bedemu porejja barjake*. 4, 243. *I zasjase krstati barjaci niz široko polje Mijokovce*. 4, 346. *Pred konake iznese barjake, pod barjake pokupi junake*. 1, 356. *Razviše se bijeli barjaci*. 4, 376. *Barjaktari razvijte*

barjaki, 1. 110. Tu krstaše *pobiše barjake*, 4. 414. Barjaktar jednako *barjakom rija* na sve strane, Kov. 61. *Necarad barjak poperit*... braćo složna pod barjak skupljena... veselo piju i barjak viju, 67. Zdrav si o barjaktaru! zdravo mi hodiš, vuzla barjak nosiš, *barjak te treptio*, a ti pod njim kao pelivan letio, zdravo mi bio, *junaci ga rvo*, 72. Noseći u ruci svoj *vojvodiški barjak*, Miloš 79. I zmie *barjak*, te ga *poboh u zavlju*, i stani se pod barjak kupiti junaci, 79. Mosto *barjaka*, *koje su bili ispodadali* oko samea, Danica 5. 15. Lagja... otišla je *pod Engleskim barjakom*, Nov. Srb. 1817. 753. Odnutra se vijao *barjak morski* (die Flagge) *na pulu risiu*... *Zalosaši barjaci* (Trauerfahnen), 1817. 763.

barjaktar,² barjaktira, *m. der Fahnenträger, signifer*, Rj. *rubi* bajraktar, stjezonoša, zastavnik. — Onamo je prvi starišina u nahiji serdar... za knezovima *barjaktari*... svi ovi zovu se glavari, Rj. 86a. Jamak ide za *barjaktarom*, Rj. 216a. Jedna se *djevojka zove kraljica*... *treća barjaktar nosi na koplju barjače*, Rj. 298b. *Kralju, svetli kralju! dican barjaktaru!* Npj. 1. 98.

barjaktarev, **barjaktarav**, *adj. des Fahnenträgers, signiferi*, Rj. *što pripada barjaktaru*, *vidi* zastavnikov.

barjaktarski, *adj. Fahnenrichs-, signiferorum*, Rj. *što pripada barjaktarima ili barjaktaru kojim god*: Ugrabi mu sandžak *barjaktarski*, Npj. 5. 371. *vidi* zastavnički.

barjam,² *m. praznik, svetae, svetkovina* u Muhamedovaca. — 1) *das Bairamsfest, festum bairam apud Turcos*, Rj. — Top je pukao, a *barjam* je prošao. (Bilo i prošlo, Postl. 315. — 2) *hadžijski barjam*, nekakav drugi svetae osim peavoga barjama (pred kojim se postiti koji osobito praznuju hadžije: Evo sada čestiti Petrov danak, Petrov danak i *barjam hadžijski*, hoće biti u gradu gražjani, da klaujaju i teveridž daju, Rj.

barjamovanje, *n. das Feiern des Bairams, celebratio dei bairam*, Rj. *verbal. od* barjamovati, *radnja* kojom tko barjamuje.

barjamovati, *barjamujuću, v. impf. i pf. das Bairamsfest beghen, apo dieu festum bairam*: Smiljanju, doma der se nazji, neka Turci s mirom barjamuju, jer će tebe na zlo Božić doći, Rj. *praznovati barjam*, *proroditi, procvitati barjam*.

barjelo, *n. (po junozap. kraj.) rudi* barilo: Na negjelju lijevu *djevojku*, i *barjelo* *cinu* iz Vidina, Rj. i *šau*, *kol* barilo.

barka, *f. Rj. dm. barčica*. — 1) u primorju *ein Wasserfahrzeug, navigijl genus*: Ne mogu ti kraju doći, jer mi *barka* vesla nema, Rj. *Tal. barca, bajja, a nas je barka mala bajja*: Brodarina, plata što se vozi na *barci* ili na brodu, Rj. 11b. Goeta, *mala barka bez katarke*, Rj. 92b. *Sekati barku*, pljuscati vodu iz nje, 675b. *Sikulu se barka* put svetoga Marka, puna *barka* senice, Npj. 1. 191. — 2) (u sjev. kraj.) *der Fischbalkter, Fischbalkter, pisčina liqueu*, Rj. *barka je nautična od dasaka kao škričnja, odasrad zatvorani i izbačani: u njoj se drži riba uhvaćena, da li ostaju živa*.

barkat, *barčani, v. impf.* njesam čuo do u ovoj zagovori: Pet braće, sve jedan drugog u zadnjem *barku*, Rj. i: Pet braće, sve jedan drugog u glavu *barbu*, *odgovetljaj*: izle pleniće, *biće* što i *tičati*.

barna, *m. (u vojv.) der Gaul, caballus*, Rj. *od* Modl. *barna, vork, dalkle*: konj mrkov.

barnulja, *f. ime* kravi, Rj. *od* Modl. *barna, mrlk*, *mrdulja, rudi* *imena* *kravama* s *takim* *nast.* *kod* *krava*.

Baro, *m. ime* muško, *hyp. od* Bartolomej, *akc. od* *Dauočica*, ARj. 189b. *gen. Bára, voc. Báro, taka hyp. rudi* *kod* *Dobro*. Nije vjere u *Bara*, kolik ni u *čara*. 1) Postl. 83.

baron, *baróna, m. Freiherr, baro, akc. od* *Dauičiću*, ARj. 190a. — *Birmanac*, *od* *baronovac*? *od* *barona*

Trenka? Rj. 27a. Jer bi imao svojijeh *barona*, grofova i knezova, Kov. 6.

baronovac, *barónovca, m. čovjek baronov, koji se drži barona*: *Birmanac*, *od* *baronovac*? *od* *barona* *Trenka*? Rj. 27a.

baroviti, *adj. sumptuos, paludosus, uliginosus*, Rj. *što je puno barva, rudi* *podbaran*. — Nekaka trava koja raste *po barovitim mjestima*, R. 717a. Osim ravne i *barovite* Mačve, Danica 2. 28. Sve su *barovite* *čamlje* *nezdave*. *Priprava* 31. — *adj. s* *takim* *nast.* *nigivoviti, bakoviti, blatoviti, brdoviti, čvornoviti, čudoviti, dnoviti, džomboviti, glasoviti, goroviti, hasnoviti, jadoviti, klinoviti, ljekoviti, magloviti, nerastoviti, ognjeviti, pjeskoviti, prečeviti, razoviti, stanoviti, školjeviti, šitoviti, vjekoviti, znujeviti, žarkoviti* i t. d.

Bärsk, *adj. vom Bar*, Rj. *što pripada (gradu) Baru*: 1) *nahiji Bärskoj*, Rj. 15b.

Bärtö, **Bärtol**, **Bärtola**, **Bärtola**, *m. hyp. od* Bartolomej, *Rad* 26. 55.

Bartoloméj, *Bartoloméja, m. ime* muško, *Bartholomaeus, po* Grč. *izgorova* *Vartolomije*, *i s* *premjštenim* *glasovima* *Vartolomije, hyp. Baro, Barto, Bartol, Bartolo, Bartul, Bartuo, akc. DARj. 19a. rudi* i *hyp. kod* *Bajislav, koju* *možu* *biti* *i* *od* *Bartolomej*.

Bärtul, **Bärtuo**, **Bärtula**, *m. hyp. od* Bartolomej, *Rad* 26. 55.

barušina, *f. rudi* *barčina*, Rj. *augm. od* *bara*. — *takva* *augm.* *maglušina, ognuština, srebrušina, vatruština, vrućušina. svi se* *augmentativni* *govore* *i* *za* *porug.* *u* *neki* *samo* *za* *poruga*.

barut,² *m. pušeni* *prah, das Schiesspulver, pulvis pyris*, Rj. — *Varničav* *barut*, Rj. 54b. *Palijer, nekakav* *barut*, Rj. 485b. *Potprašljaj* *baruta*, Rj. 556a. *Kad* *barut* *u* *puške* *na* *čanku* *pline*, Rj. 666b. *Tučnik, vesta* *baruta*, Rj. 757b.

barutina,² *f. das Pulvermagazin, die Pulverfabrik, horovni pulveris pyris, officina pulveris pyris*, Rj. *zgrada* *gdje* *se* *drži* *barut* *ili* *gdje* *se* *gradi* *barut*. — *Posagrade* *se* *barutane* *na* *nekoliko* *mjestu*. *Miloš* 12. *riječi* *s* *takim* *završetkom* *rudi* *kod* *njmāna*.

barutna, *adj. n. p. kesa, Pulver-, (Beutel), pulveris pyris*, Rj. *što* *pripada* *barutu*. — *Ovo* *se* *zove* *barutna* *vikica*, *jer* *su* *u* *Srbiji* *od* *prije* *ljudi* *u* *njima* *nosili* *barut* *o* *pojasu*, Rj. 739a. *Barutni* *roy* *ili* *ti* *kvica*, *Danica* 2. 106.

barzast, *adj. fulvus, kao* *zelenkast* *i* *crvenkast* (*isp.* *zelenko* *i* *zeljugo, od* *tal. varza, rum. varza, zelje*. — *Koza* *je* *barzasta*, *koja* *nije* *ni* *bijela* *ni* *šarena*; *i* *kafa* *je* *najbolje* *popržena*, *kad* *je* *barzaste* *baje*, J. *Grupković*, *DARj.* 192a.

barzilo, *m. ime* *jareu*, Rj. *isp.* *barzast*.

basa, *f. pzzz, basis, die Basis*: *Korijenina* *treba* *ovaka* *basa*, *Korijeni* 183. *isp.* *podnožje*.

basalt, *m. nekakav* *kamen, der Basalt*: *Gdje* *god* *ima* *mnogo* *basalta*, *ondje* *se* *misli* *da* *je* *negda* *gorjelo*. *Priprava* 103. *basalat, basalta?* (*isp.* *agenat*) *ili* *basalto?*

basamak,² *m. die* *Treppenstufe, gradus*, Rj. *basamak* *je* *prečaga* *ili* *prečavnica* *u* *ljestava* *i* *u* *stuba, u* *plur. basanaci, riše* *takih* *prečavnica* *pa* *i* *samo* *stube* *ili* *ljestve, rudi* *ljestve, merdivene, skale, skalini, stube*. — *Ode* *Rade* *niz* *tananu* *kulu*, *za* *njin* *paloš* *basamake* *broji*, Npj. 3. 248. *Pa* *kad* *se* *vrate* *ati* *basamake*, *Sovj.* 21. *Nemoj* *uz* *basamake* *ići* *k* *ol* *tuz* *mojemu*, *Mojš.* 11. 20. 26. *Šest* *basamuka* *bješe* *u* *prijestolu*, *Čar.* 1. 10. 19. *Do* *basamuka* *koji* *slaz* *iz* *grada* *Davidova*, *Nem.* 3. 15.

basamegati, *basamégán, v. impf. govori* *se* *u* *Hri* *podravini* *s* *pulsničkom* *mjesto* *madžarati*, *Madžarsk* *govoriti*. *Zna* *li* *Madžarski* *govoriti?* »*Zna* *basamegati* : t. j. *za* *u* *kleti* *Madžarski*, *Glagol* *učinjen* *od* *prstačke* *riječi* *Madžarske*, *koju* *se* *mnogo* *čuje* *i* *k* *letrano* *Madžarskim*.

bāsānje, *n.* *das Daherschleudern, incessus incensatus.* Rj. verbal. od basati. *radnja kojom tko basa.*

bāsati, bāsām, *v. impf. ići, ne gledajući kuda.* *Daherschleudern, incedo temere.* Rj. *v. pf. slož. izbasati, na-, za-, ridi* bavrljati, bazati, bazdrkati, bluditi, glavrnjati, landati, leventovati, lutati, šalabazati, šmilati, tentati 1, trapati, trljati, tumarati, vrjljati 1.

Bāsilije, *m. ime muško.* Basilius. *po Lat. izgovoru: po Grč. Vāsilije.* — Nekoliko starijih štampanijeh knjiga... od 1567 *Basilija* Gradića. Rad 20, 151.

bāskija,* *f. ridi* žioka. Rj. *kao mala gredica, što se više njih pribija po rogovima u kuća i u drugih zgrada, die Latte, asser. ridi i letva, pajanta, pajvanta, panta, paunzica, vjenčanica 3, žila 4.*

baskijanje, *n. ridi* žiočenje. Rj.

baskijati, jam, *impf. ridi* žiočiti. Rj. *pribijati baskije (za robove), v. pf. slož. po-baskijati.*

bāsma, *f.* one riječi skupa što bajalica ili bajac govori kad baje, *acr Zauberspruch, carmen.* Rj. *postanjen od basna, kojoj je samo promijenjeno n na m.* Daničić, ARj. 193a.

bāsma,* *f.* — 1) *gedruckte Leinwand, linteam pictum.* Rj. *nekakvo šareno platno.* — 2) *Art Pulverbüchse, genus pyritis ad pulcrem nitratum.* Rj. *nekakru kesa barutna. ridi* vezma, čila 2, tikvica.

bāsna, *f. (gen. pl. bāsāna i bāsni) fabula, ridi* bajka. — Neko je izvadilo iz *Dositjejerih Basni* neko-like *basuc.* Spisli 1, 9. *Fabula, basna.* Daničić, ARj. 157b. *Koji se već zovu Crnojevići, dodajući basnu o crnome licu njihovog oca.* DM. 96. *Basna* ili pripovijetka o Pavlimiru samo pokazuje da... 326. *ake. od Daničića, ARj. 193a.*

bāstā, Rj. *jamačno treće lice sing. sadašnjega vremena od bāstati, bāstām, Tal. bastare, aosta biti. Dolazi s dat. te znači: može komu biti, moguće mu je, on može.* — *To tibi ne basta učiniti t. j. to ti ne možeš učiniti, möglich, potes.* Ne basta im konja razigrati. Rj. (= ne mogu konja razigrati). — *Ela, ako ti basta.* (= ako možeš). Npr. 215. *Ti treba ovu babu, ako ti basta, prvo nego te ridi, za kosu da uhvatiš.* 220. *E ti basta, bane pope.* Kov. 113.

bāstāh, bāstāha, *m. ridi* amal, nosac 2, nosac, nosilac, sodat 2. — *U ubogu mudrosat, a u kurvi lije-posat, a u bastahu jakosat* nije vrijedna dlaku. DPost. 143. *od Grč. βαστάω, nositi. Bāstāh, bāstāha, nosilac u Mikalje, u Delabele (faehim) i u Stullija. X.*

bāstāhor, *adj. što pripada bastahu.* DARj. 193b.

bāstāškī, *adj. što pripada bastasima ili bastahu kojemu god.* DARj. 194a.

bāstati, bāstām, *v. impf. ridi* bāstā.

bāstisati,* bāstisēm, *v. pf. zertreten, vernichten.* *perdo, cf. pogaziti, pokvariti: Lavi bi mu čador bāstisali.* Rj.

bāstoč, bāstōča, *m. nekakav ždrijeb, ima ga i Stulić.* DPost. X. — *Bāstoči* su mama, a carī su dava. DPost. 5. *Evo bāstoča, a daj bič.* 22. *U ždrijebima je i car i bāstoč.* 143. *Za strjelicom luk, za bāstočom zvrk.* 153.

bāsūlj, bāsūlja, *m. porcorum genus.* Stulli. nekaki krmak koji se lako goji. *isp. basulja.* Navadio se kao *basulj* u bundeve. Nar. posl. DARj. 194b. *ridi* mangulac. *suprotno: jecan, librasno svinjče. — za nast. i ake. isp. bībūlj.*

bāsulja, *f. ridi* mangulica. Rj. *nekakva kрмаča koja se lako goji. isp. basulj. — riječi s takim nast. kod bakulja.*

bāš,* bāša, *m.* Rj. — 1) *glava* (i kod Turaka to znači), *n. p. bāš* od lagje. Rj. 23. *der Vordertheil des Schiffes, prora.* Rj. *ridi* prova, pura, *suprotno* dumen, korman, kрма. — 2) *starljevo pred drugu kaku riječ ne mijenjajući se po oblicima stoji mjesto pridjeva, kao glavni: Pod vladom Turskom u Srbiji svaka je knežina imala svoga kneza, koji se radi razlike od seoskih knezova zvao i oborknez, vilaetski knez,*

na nekim mjestima bāškoz i veliki knez. Rj. 278b. *Vežir ga je divno dočekao, i bāš-ogom njega postavio.* Npj. 4, 322. *Bāš-kaz:* (glavni knezi). *Danica 2, 96. ide li oramo i Baš-Celik u Npr. 185?*

bāš, *gerade, dardhaus, ipsam, plone; bāš* ne ču; nema *bāš* ništa; *bāš* sad dogje. Rj. *adverbom orijem pokrepljuje se besjeda, postanjem od bāh, istoga značenja.* Daničić, ARj. 191b. *bah u ovom značenju dolazi samo s prijedlozima i samo u starija vremena.* — a) *ističe se samo pokrepljivanje besjede: doista, just, eben, ipsam: Bāš* ne ču. Rj. *Ta je haljina bāš viječna.* Rj. 61a. *A on poleti bāš kao tica.* Npr. 26. *Bāš* sam prava budala! 151. *Valaj bāš* je to lažno zboriti. 166. *Ako mu od jednom osećem glavu, bāš je dobra (sablja).* 172. *Hoću bāš* i četvrti put da se vratim. 202. *Mene tibi bāš* ne da, *bāš* ne da, te ne da. Npj. 1, 367. *Bāš* ču poći, da ne ču ni doći. 2, 393. *Ljuta ga je rana dopanula, bāš* od koje preboljeti ne će. 4, 411. *I progje* mi jedno ljeto, pa mi progje *bāš* i drugo, kad obrnu treće ljeto. Kov. 56. *Uvere se, da nisu drveni, nego bāš* pravi topovi. *Danica 5, 36. — b) pokrepljujući besjedu pokazuje adverbom, da je nešto upravo, točno orako a ne onako, ovdje a ne ondje, sada a ne drugdje, i t. d.: recite, gerade: Bakova je mali namastirić bāš* kod Negotina. Rj. 297b. *Bāš* ovdje me nešto uje. Npr. 8. *Začu* nekoliko, ma ne *bāš* onoliko uke. 332. *Car mu da ministra, bāš* onoga kom je kćer svoju obećao. 251. *Valaj bāš* smo u jednoj misli. 257. *Nijesam bāš* iz Sarajeva, nego polbže odande. Posl. 187. *Bāš* je tada bilo nastalo vruće doba godine. *Danica 2, 138. Da ga je pogodio bāš* u čelo. 3, 173. *Ovi Murzovi poslani* dogju u Zemnu *bāš* kad se skupština počela 5, 32. *isp. tik: ova je knež* *tik* od njegove. *cf. bāš* Rj. 139a. *u gdjekojim ovakim dogajajima mjesto bāš mogla bi stajati zamjenjica sām, sāmā, sāmō, n. p. Nijesam iz samoga Sarajeva, kao što ima u Npj. 1, 356: Ljubiću ga do samoga mraka (— bāš do mraka).*

— c) *utvrđuje pristajanje na nešto u pogodbi. isp. ako bi joj muž i umr'o.* Rj. 306b. *Nije smio niko (u njih) darnuti, bāš* i kad bi koji što skrivio. Rj. 826b. *Bāš* da je pseto, dohvativši repom svojim, komade svile i opogamilo, nijesi li ih mogao drugim pranjem opet očistiti? *Danica 2, 129. Neki se prenumeriraju na knjige bāš* ako ih i ne čitaju. Npj. 4, XLIV. *Pa bāš* da se koji dućandžija ondje i zatekao, ne bi on dućana držao zatvorena. Odbr. od ruž. 12. *Da jedan jedin čovjek, koga vladaoem nazivamo, sve sam čini... to nije moguće bāš* da bi malom zemljom upravljao. *Priprava 69. On je mogao kod sovjetnika za badava baviti se nekoliko dana, bāš* i da je konja imao. Sovj. 9.

bāša,* *m.* — 1) u Srbiji i u Bosni zovu svakoga Turčina (koji nije beg ili kakav aga) *bāšom* (kao u vojvodstvu što zovu svakoga varošanina gospodarom) *n. p. Usein bāša, Smail bāša.* Rj. — 2) *baše, pl.* (tako su se u Srbiji zvali janjičari poslije posljednjega Njemačkoga rata) *čine Art Adeliger, nobilitum genus: osliše baše* Biogradske. Rj. *kao kakvi plemići.* — 3) *kako* bāša u *Turskom jeziku znači upravo* glavar, starješina, zapovjednik, *ime onoga nad kim ili nad čim je tko bāša, može stajati sprjeda ne mijenjajući se po oblicima: bazergjambāša, buljubaša, čobanbāša, čosbāša, elci-bāša, delibaša, djever-bāša, dolibaša, gjidi-bāša, harambāša, knez-bāša, kozbāša, mekterbāša, oberbāša, terzi-bāša, vojvod-bāša, koje ridi svako na svojem mjestu.*

bāša, *m.* tako snahe u Srijemu zovu svekra. *cf. bača, Rj. voc. bāšo.*

bāšaluk,* *m. die Wārde eines bāša, dignitas* 765 *bāša.* Rj. *vlast* bāšinska. — *Iznajprije* ne pokažu njihova *bāšaluka*, nego stanu živiti mirno. *Danica 3, 141.*

bāšāca,* *f. dem. bāšāca, auyam, bāšācina.* — 1) *gradina, Garten, hortus.* Rj. *ridi* i bostan 3, čipur, džardin,

tráp 2, vrt, vrtao. — Taj sluga ništa drugo nije radio, nego samo *po bašči* što je trebalo, ali mu je *bašča* bila tako *uragjena*, kao da je u njoj radilo deset ljudi. . . . Bože moj, kakova je to *lepa bašča* i kako je *uragjena*: a radi je samo jedan čovek. . . . kako možeš ti sam toliku *bašču* tako *lepo raditi i držati?* Npr. 206. Ti ćeš naći jednu *bašču grajvanu*, i u *bašči* bokor ruže rumene. Npj. 1, 102. U kovača *gresta bašča*, 1, 530. Podramila gospođa Jerina, te otišla u *voru al-baščen*, i nabrala cveću svakojaka Npj. 2, 197 (*isp.* al-bašča). Sabor čini Bukovac Alaga s aginicom Hasan-aginicom, sabor čini u *zelenuj bašči*. Herc. 26. — 2) Slijivik ili ono mjesto kud su posugjene jabuke il kruške. *Obstgarten, hortus* Rj. *vidi* voćnjak, voćnjak, krušik.

baščeni, *adj.* *Garten-, hortensis*: Sretosmo se na *baščeni vrati*. Rj. *što pripada bašči*; *baščena vrata*, *vrata od bašče*, na *baščeni vrati* — *na baščeni vratah*, *stariji oblici mjesto noćijih* na *baščeni vratima*.

baščica, *f. dem.* od *bašča*. Rj. *vidi* bostančić, gradica. — Ja ću vama pevati u *zelenuj bašči* na rumenoj ružici. Npj. 1, 182.

baščina, *f. augm.* od *bašča*. Rj. *takva augm.* kod *baščina*.

baščovân,⁷ *baščovâna*, *m. der Gärtner, hortulanus*, *cf.* vrtar. Rj. *vidi* i *baščovandžija*, vrtlar. — Stane žvjeti s carevom kćeri kao svaki *baščoran*, noseći zelen u grad i tako po štogod zasluznjuci. Npr. 206. Sjedne ukraj vrata od carske *bašče*, ali dogje *baščoran* te ga otole očera. 252.

baščovandžija,⁷ *m. vidi* *baščovan*. Rj.

baščovânka, *f. die Gärtnerin, hortulana*: Da su momci kod rumena ruža, sve bi frajle *baščovanke* bile. Rj. *vidi* vrtarica, vrtlarica.

baščovânluk,⁷ *m. radnja baščovanska*: Radio bi *baščovânluk*. Npr. 275.

baščovânski, *adj.* *što pripada baščovanima*: Radnja *baščovanska*. Daničić. ARj. BSc.

bašenje, *n.* — 1) *das Basen* (*baša* za *einem sačen*) *appellatio 705 basa* nomine. Rj. *verbal* od *bašiti* 1. — 2) *das sich-zum-baša-machen*, *70 facere se ipsam 700 baša*. Rj. *verbal*, od *bašiti* se. — 3) *das Louqua, infiativ*. Rj. *verbal*, od *bašiti* 2.

bašenje, *n.* *das Betragen wie ein Baša*: *affectatio dignitatis 700 baša*. Rj. *verbal*, od *bašiti* se, *radnja koga* sa tko *baši*.

bašica, *f.* (u Srijemu) *der Vorlauf, einum primum astum*, *cf.* rutića. Rj. *vidi* i *prvina*, *rakija koja prva tice iz kazana, kud se prve od Tur.* *baš*, *glava*, *prednje* sto. Daničić. ARj. BSc.

bašim, *adj.* *des Baša*, *700 baša*. Rj. *što pripada baši*.

bašina, *f.* (u C. G.) Rj. Sačuvao te Bog od šarila Bjelopavličkog i ruba Drobnjačkog, od *bašine Crske*, i divljine Čucke (reku Crnogorec u šali). *Bašina* je kao *bah* 2. i *rsam*. Rj. 831a. *běe* *bašina augm.* od *bah* 2, *dakle celika lapa, baka, rika* s *prijetujom*.

bašinski, *adj.* *Baša*, *700 baša*, *700 baše*. Rj. *što pripada bašama ili baši kojemu god*.

bašiti, *Sim*, *v. impf.* — 1) *a)* *koga zu einem baša!* *sačen*, *700 baša appellatio aliquam*. Rj. (od *bäsa*) *nazivati koga bašom*, *v. pf. slož.* *po-bašiti*, *pobašim koga*, *postaviti ga bašom*, *prema tome i bašiti koga znači ne samo nazivati ga bašom nego i činiti, postarjati ga bašom*. — *b)* *sa se*, *refleks.* *sich zum Baša machen*, *facere se ipsam 700 baša*. Rj. *činiti se*, *postarjati se bašom v. pf. slož.* *po-bašiti se* (*pobašim se*). — 2) *sto*, *louqua*, *infiativ*, *cf.* *bah*. Rj. *v. pf. slož.* *po-bašiti* (*pobašim*), *za-bašiti* (*zabašim*). *isp.* *bašiti se* 2. — *sa se*, *pass.*: *Rečenicu* u kojima se nešto poredi tako, da prema onome što se u prvog tvrdi ili *baši*, dolazi da je još više ili da nije ni onoliko ono što je u drugoj. Daničić. ARj. 17b. *vidi* *bašati*, *hašiti*, *inčariti*, *nijekati*, *poričati* 2, *tajati*, *udarati* u *bah*.

bašiti se, *bašim se*, *v. r. impf.* — 1) *sich als*

Baša betragen, stolz thun, affecto 700 baša dignitate et jus: *šta se bašiš tuda?* *nemojte se tuda bašiti!* Rj. *žičjeti i raditi kao baša*, *razmetati se*: *Dovede 600 ljudi pod oružjem, koji su bašči se po ulicama vikali: 'Cara hoćemo!'* Sovj. 31. *v. pf. slož.* *raz-bašiti se*. — 2) *vidi* *okaniti se*. Rj. *kud znači okaniti se*, *nije li zar v. pf. 2. sm.* *vidi* *kod okaniti se*, *postanjem od bäh*, *isp.* *bašiti* 2.

baška,⁷ *osobito*, *n. p.* on živi *bašku* od svoga oca, t. j. ne živi s ocem, *abgesondert, separatim*: *Baška* će nam dvore pogradići. Rj. *vidi* *obaška*, *pobaška*, *isp.* *osobito* 2, *posebe*, *zase*, *napose*, *suprotno*: *zajedno*. — *Džin baška*, *šejtan baška*. (Ovo je upravo *Turski*, ali se u Srbiji, osobito po varošima, može čuti i od naših ljudi, i znači: *Drugo je div*, a *drugo gjavo*). *Posl.* 531. *Evo, Turci*, *stotina dukata*, *jed'te*, *pijte do u jutru Turci!* *Kad u jutru roblje dovedete*, *bašku* ću vam *bakšiš* pokloniti. Npj. 5, 39.

baškalučenje, *n.* *das Absondern, separatio*. Rj. *verbal*, od *baškalučiti*, *radnja* *kojom tko baškaluči*.

baškalučiti, *čim*, *v. impf.* *absondern, separo*, *cf.* *dijeliti* 1. Rj. *činiti baškuluk*, *odvajati*.

baškuluk,⁸ *m.* što je *baška*, *odijeljeno*, *odvojeno*, *osobito*. Daničić. ARj. 199b. *baška-luk*, *za nast.* *isp.* *abadžuluk*.

baš-knež, *m. cf.* *knez*. Rj. — *Knez* od *knežine* . . . koji se radi razlike od *seoskih knezova* zvalo i *obor-knez*, *vilacski knez* . . . *baškuež* i *veliki knez*. Rj. 278b. *Nazovu se obor-knezovi*, od *Njem.* *Ober-knez*, a po *Turski baš-knez* (*glavni knez*). *Danica* 2, 96. *isp.* *bāš*⁸.

bašluk,⁸ *m.* Rj. *od Turske riječi* *baš*, *glava*. — 1) u *varoške preslice* ono *gore* na što se *povjesmo* *navija* (a *seoska* je *preslica samotvora*, pa je *mjesto bašluka* *gore* kao *lopatica*, *der Hocken, colus*. Rj. — Na *dilčiku* *gore* stoji *bašluk*, *oko kojega* se *navija povjesmo*, a *dolje* se *dilčik zabode* u *kolo*, i *to je sve* u *varoške preslice*. Rj. 120a. *Pouz*, od *kože* ili od *hartije* (s dva tri prsta široko) *čim se veže povjesmo na bašluku*. Rj. 55b. *Bašluk*, *glava* u *preslice*. Rj. 21. — 2) *oglavlar* *konjski*, *der Halfter, cupistrum*. Rj. *vidi* i *oglav*, *oglavina* 2, *oglavnik*.

Bašova Gradina, *f. vidi* *Bašova Gradina*. Rj. *vidi* i *Baševa Gradina*.

bašta, *m.* *otac*, *samo u Dubrovničkim poslovicama*: *li si bašta ili čaća*, ili *hljeb* ili *kruh*, *sve je ter jednako*. DPosl. 32. *Od hašte* do *ćaće*, *koliko od ćaće* do *oca*. 87. — *isp.* *baština*.

baština, *f.* Rj. (od *bašta*, *otac*). — 1) *očevina*, ili *ono mjesto*, gdje se *tko rodio*, *der Grund und Boden wo einer geboren, solum natale*. Rj. *vidi* *babovina*, *postojbina*, *zavičaj*. — 2) *što je očino*, *očino dobro*: *očevina*, *očinstvo*, *otadžbina* 1, *babovina* 2; *što od bašte (ocaj) ostaje djeci*, *patrimonium*; a *po takovu dobru koje od oca ostaje djeci*, *zore* se *baština* *seako dobro koje od koga god ostaje kome god*: *dostojanje*; *naslijeđe*, *nasljedstvo*, *nasljedstvo*, *postojanje*; *haereditas, die Erbschaft*: *Ako osiromaši brat tvoj* i *proda nešto od baštine svoje*, a *poslije* *dogje* *ko od roda njegova* . . . *neka* *otkupi* *što* *brat njegov proda* . . . i *tako neka* *opet dogje* *od baštine svoje* . . . *on će se vratiti na baštinu svoju*. Mojs. III. 25, 25—28. *Selo Arhiljevicu* u *žeglikovskoj župi* *darovao je Dušan u baštinu* *Dejani* i *njegovu potomstvu*. DM. 77. *Dade Mjet u baštinu dvojici svojih vlastela*. 80. — 3) *baština* *da je baština dobro koje jednomu ostane od drugoga* a *on postane gospodar od dobra takova*, *to se baština zore* i *seako dobro koje tko ima i od kojega je postao gospodar na koji god način*, *po tome baština znači* *uopće*: *dobro*, *država* 1, *državina* 1, *imanje*, *milica*, *miljak*, *dominium*, *possessiones*, *osobito* *kud je takovo dobro zemlja* (*das Grundstück, fundus*). Rj. *n. p.* *njiva*, *cinograd*: *Gje nema ograde*, *po zlu ide baština*. *Posl.* 75. *Kuće* *koliko* *te* *može* *pokriti*, a *baština* *koliko* *ti* *oko* *vidi*. 165. *Niko* *nema* *kuće* *ni baštine*:

kuća mu je kamena pećina, a baština zelena planina. Npj. 1, 495. — *pa u krajevima gdje su imanja samo ili najviše vinogradi, baština je što i vinograd*: Teško kući gje nije gospara, a baštini gje nije puđara. Rj. 95b.

baštinića, f. haeres. DARj. 203b. *ona kojoj ostaje od koga baština.*

baštinićin, adj. što pripada baštinići.

baštinićki, adj. što pripada baštinićima ili baštiniću kojemu god. DARj. 208b.

baštinić, m. onaj komu ostaje od koga baština, *der Erbe, haeres, vidi nasljednik, nasljednik, mirašćija*: I baštinića kupovat', a zetu prodavat'. D'Posl. 139. *ok. od Daničića, ARj. 208b.*

baštinićov, adj. što pripada baštiniću. DARj. 201a.

baštinski, adj. što pripada baštini. DARj. 201a.

baht,* m. vidi sreća. Rj. rili i baht.

baht, m. rili baht: Za dobrim se konjem *bat* čuje. Rj. rili i bakat, topot.

baht, bāta, m. u Rj. Bāta, *f. (gen. pl. bātā)* (u C. G., ital. batto). Rj. 17a. *u čemu Daničić kaže*: Pogriješka će biti u Vukovu rječniku u ženskom rodu *bata*, čega nema ni Mikalja ni Stulić, nego imaju *bat*. Osn. 207. *gen. pl. bātā, znači uopće što god čim se udara (a nije oštro da se njim sječe, ni šiljasto da se njim boje)*. — 1) rili batina: Trista bata po tuzjim legjima ne boli ništa. Rj. — Trista *bata* (štap) po tuzjemu hrbatu ne boli ni jedan. Posl. 320. *Bat* sebrn česalo. *Bat* za vrat, a čas' za pas. D'Posl. 5. I vrag se palice — ili *bata* — boji. 31. *syn. rili kod batina*. — 2) ono drvo kojim se skupur u stapa bije, *der Butterstempel, pistillum butyro faciundo*. Ti ne piješ mlacieniu, *batom* bivenu. Rj. rili stapajica. — 3) *nekad se i topuzu, bazdoranu kazalo bat i od njega djeljenu kraju, koji je mogao biti i nasajen na držak*: Za *batom* neka ide i držak. D'Posl. 152. — 4) *oruđe kojim se udarajući rudi, s drškom sa strane ili uzgo dupke ili s ručicama, od drveta ili od gvozdja, kukern se n. p. razbija kamen, ili se kuje što i t. d. vidi malj*. DARj. 205b.

batarić, m. dem. od batak. Rj.

batānk, m. die Hüfte nebst dem Fusse beim Gchwalk, femur (volatilium). Rj. *stejno od žiradi i ptica, dem. batarić*. — Kuvar kaže Knezu da su obo bili *batari* od žaba. Mil. 253.

batāl,* pokvareno, razvaljeno, zapušteno, n. p. puška, sahat, vinograd i t. d. *verderben, verwahrlost, corruptus, desertus*. Rj.

batālija, f. štogod pokvareno, n. p. puška, sahat, *verdorbenes Zeug, ves e rrupta*. Rj. od batāl, *kuje rili*.

batālija, f. rili bitka. Rj. od Franc. bataille.

batāliti, batālim, v. pf. n. p. pušku, sahat, vinograd, verlassen, verwahrlosen, desero. Rj. od batāl, učiniti *batat, v. pf. sloz.* o-batāliti, za-batāliti, rili zapušiti, *isp. zanemariiti, v. impf. bataljivati*. — Ona bana s vojske ne čekaoše: *batali* mu prebijele *drove*, opusti mu devet vinograda, rasprodale devet vodenica, poruši mu erkvu Ježevinu. Npj. 2, 171. *Ti batali šarva, konja tvoga, i batali seljstvo tvoje*, a prihvatit dva para volova i prihvatit ralo od oranja, pa uzorit polja širokoga. HNpj. 2, 237. *Da ja pjevam pjesmu djevojačkn, svak će reći, da su meni drage: batālino smokre i djerovjke!* da pjevamo ljudske davorije! 2, 252 *(u ova dva primjera batāliti znači isto što: okaniti ga se, ostaviti se, proći se)*.

batāljiōn, bataljiōna, m. Franc. bataille: U Šajkaškome *batāljiōnu* sad cigane zovu Alamanima. Rj. 3b.

batāljak, batālka, m. rili batalka. Rj.

batāljića, f. der Riempf des Arms ohne Hand, brachium mutilum manu, cf. bataljak. Rj. *ruka bez šake, od batāl*.

batāljanje, n. das Verwahrlosen, neglectio. Rj. *verbal. od bataljivati, radnja kojom tko bataljuje što.*

bataljivati, batāljujēm, v. impf. verlassen, negligo,

desero. Rj. *kvariti, zapuštati, uništavati, v. pf. bataliti, v. impf. sloz.* zabacaljivati.

batālka, f. Rj. bāt, batina, *der Stock, baculus*: Haljku na *batālka*, (Nema ništa nego haljinu pa štap pa kud hoće. Posl. 310. Rj. *syn. kod batina*. — *riječi s takim nast. rili kod kazaljka*.

Batāljuše, Batāljiša, f. pl. u Tršićkoj planini jedno brlo po kome su negda bili vinogradi pa *batāljiōn*, te sad gdješto stoji samo suho čokoće. Rj. — *za nast. isp. riječi kod ajziruša*.

batānje, n. verbal. od bātati, radnja kojom tko bāta.

Bātar, Bātra, m. u Mačvi potok koji na nekoliko mjesta izvire više Banova polja: Iza *Bātra* sa sela Salaša. Tvrdje straže pokraj *Bātra* bāca. Rj.

batārija, f. hće mjesto batālija: Tu se čini *strasna batārija*. Npj. 5, 331. u *Crnogorskom gororu, isp. barčak mjesto batčak*.

bātati, bātām, v. impf. (st.) (cf. dal. battere?) schlagen, klopfen, pulso: Božić *bāta* na oboja vrata, da unese tri tovara zlata — pjeva se noći Božića. Rj. *udarati, lupati, kucati; takva značenja po Yaku, ali Daničić, DARj. 207a, dokažu iz starih rječnika i pisava, pa iz novijih primjera, da bātati znači: hoditi usiljavajući se kao što biva od slabosti ili od umora ili od tmanosti; jedva ići kao udarajući nogama u zemlju i kao lupajući, v. pf. dobiti* — Božić *bāta, nosi kitu zlata, da požluti vrata*. Npj. 1, 117. Božić štapom *bāta*, nosi suva zlata. Hero. 330. On izvode Mehu iz tavnice, pa sa njega gvozdje oborio. Mehmedaga pogje kroz aylju. Meho *bāta* kako tele malo, pa otiče Meho niz čaršiju. HNpj. 4, 350.

bāti, u zagovici: Zovuti *bāti*, zašigli migli, zaremetli petli, za svemu selu pergatorija. Rj. 213b. *odgovatljaj:* Kad zvono zvonit i svemu svijetu oglašuje.

batīć, m. (u Baranji). — 1) rili palacka. Rj. *ono što izraste na rojazu kao kukurušić*. — 2) odsječen prst, prebijen ključ, *ein Stämmel, truncus*. Rj. *ostatak od odjećega kada mu se što odbije, rili kusatak, isp. bataljak, batalka, batīć* (osn. u *bat.*; *isp. batina*). Osn. 234.

batina, (cf. gen. pl. bātina). Rj. *osn. u bat.* Osn. 152. — 1) *der Stock, fustis*. Rj. *vrzno ga batinom* po glavi. Rj. 74b. *Maviti koga batinom*, 362b. *Za pasom mu palj batina*. Rj. 486a. *Potegu ga sabljom, batinom*. Rj. 552b. *Sve stoš čvalik batinu* kako se tuču. *Coolič batine* (kad se ljudi biju). Rj. 820a. U jošiku *dronocu batinu* tražiti. Posl. 332. *Ili ga odidru batinom* po legjima. Npj. 1, XXVI. *rili ajdamak, baketa, bat, batalka, čula, degenek, durunga, kijak, kijača, mačuga, motka, oblica, oblić, omlat, palica, paljikovača, sopa, supruca, stap, štap, tojaga, toljaga, zakovanica; drenovica, glatogovača, hrastovača, kljenovača, ljeskovača, višnjovača i t. d.* — 2) *Stockstreich, verbera*: *udarili mu dvadeset batinu*. Rj. *udarac batinom*: *Svakom po 50 batina udariti*. Rj. 477b. *Ocijepili mu dvadeset i pet batinu*. 481b. *Udariti čovku 100—200 batina*. Miloš 69. — 3) *suhlust čovjek, der Stock, stipes*. Rj. *rili bozjak i syn.* — 4) *hoće: batinu! du kriegst (thust) es gewiss nicht, neqatqan ou auferes (facies)*. Rj. *kuće se podražljivo, du tko ne će što dobiti ili učiniti, rili: hoćeš brus! hoćeš kijak! hoćeš stisak! hoćeš šipak! cie! njaka*.

batinānje, n. das Vorbringen am dummen Zeug, deliratio, nugae. Rj. *verbal. od batinati*. 1) *radnja kojom tko batina (govori koješta)*. — 2) *radnja kojom tko batina koga*.

batinati, batinām, v. impf. — 1) *govoriti koješta, dummes Zeug daherschwätzen, nugari*. Rj. *isp. batina* 3. *syn. kod baljezgatit*. — 2) (u Hrv.) *batinati koga, batinom ga lupati, tući, v. pf. sloz.* izbatinati.

batinića, f. — 1) *dem. od batina*. Rj. — 2) *ono na vrhu roga u govečeta, dok se rog ne očisti*. Rj.

bātiti se, bātīm se, v. r. pf. (u C. G.) recellere;

batila se puška, t. j. trgla se. Rj. *abgylt se drukčije ne nahodi, vidi trenuti se, v. impf. isp. trzati se.*

bätli, *adj. odel. vidi srećan.* Rj. od *bät*, baht, sreća, s. *Varšk. nast. li.*

bätlija, *n. der glückliche, felice, cf. srećan:* Jer je Lazo u boju *bätlija*. Rj. od *batli* s. *nast. ja.*

bätnjača, *f. (u Paštr.)* pogača što se daje podzuku. Rj. — *riječ s takim nast. vidi kod ajgriča.*

bäto, *m. (u juž.) — 1) hyp. od brat.* Rj. vidi bača, i *syn. kod bricea. — 2) mundmal. sicut als babo Vater, pater.* Rj. *govori se od mila ne samo za brata nego i za bába, oca, vidi bábo.*

Bätöfina, *f. mala varšiča između Bagrdana i Asanpašine Palanke u Srbiji.* Rj.

bätok, *m. (oko Dumava dolje do Poreča) gedorrtes Fischfleisch, piscis arefactus* Rj. *Stockfisch, gulas morhua.* Rj. *riba sušena, vidi bakalaj, bakalar. — postavljen od bat (ibatina), što je kao dječ siba, kao u Njemaca Stockfisch, Daničić, ARj. 209b, riječi s takim nast. palok, svjedok.*

bätokljun, *frönuilla cocothraustes, DARj. 209b, ptica, vrsta zeba, bätokljun, vidi debelokljun, tustokljunac.*

bätrenje, *n. das Ermütern, animatio.* Rj. *verbal. od batriti, valjača kojim ko batri koja.*

batraenje, *n. das Ausschlagen mit Füssen, calcitratio.* Rj. *verbal. od batrgati se, valjača, kojim se tko batrja (nožama).*

batrgati se, *batrgām se, v. r. impf. u hodu, t. j. bacati se 2. ausschlagen, calcitrari:* Batrga se nogama kao udovac u kolu. Rj. *vidi i bacakati se, metati se 2. isp. isturati 1. praćati se, ritati se.*

batriti, *batrim, v. impf. (u Slav.) ermutern, animare, cf. badar.* Rj. *bez sumnje od Mačič, bator (adj.), batran (adv.), brabar, slobodna, govori se ne samo u Slavoniji nego i drugdje u Hrvatu koji sjede blizu Modžara, batriti koga, brabriti, sloboditi, tpsiti pu.*

batrljica, *f. vidi badrljica 2. klica 2. — klica 2. u mladilini tica one batrljice iz kojijeh poslije perje izraće.* Rj. 276a. *za postanje isp. patrlj.*

bätuga, *f. osv. u bat, za nast. isp. čvoruga osv. u čvori, maljuga osv. u malje, panjuga osv. u panji i t. d. — 1) drevn bat kojim obavaju u babunaj, vidi maljica, silalo, šipka 4. — 2) na dilita zabobast drvo ili gradiča šljak: Najteži se odžiliti njemu učino, na njemu ima gradiča batuga. A. Prošić, Rp.*

bätun, *batüna, m. (u Boei) voda koja stoji na jednom mjestu, manja od jezera, vidi büra 1. Rj. vidi sun, udje.*

batuška, *f. Rj. 38b, die Stockmaul, Spinnmaul, was gnet, igla s glavom a bez usica, vidi batušnica, a babljača i sun, udje, postavljen od bät, što je s glavom nalik na nj, Daničić, ARj. 211a. od njega i abe, — čiji s takim nast. kod batuška.*

batušnica, *f. govori se u sjer. Hrv. vidi batuška, i babljača i estala sun, udje, postavljen od bat, kao i batuška.*

bätvo, *n. sacculus, struk kakoga bilja, stabljika, gn. pl. bätová, DARj. 211a, vidi sun, kod stabljika, govori se i u Hrv. — Dvi cijele daleko batvo od batca, J. S. Reljković. Da pro-tora dosta im se dade mladiceama duhanskim, kad list šire, da moreš unići i zaperke od batara doči, DARj. 211a.*

bau, bau, *glusaci kojima se izriče cijanje čuč'e, pu se ujmau plaše djeca: Izgije pred pećinu i stane baukati: bau, bau, bau!* Npr. 168. O ti vuče, bau, bau! Hrv. 287.

baućak, baućeka, m. vidi bák. Rj. *bák, zab u male djece, mješto bák govori se i bauk i baućak.* Rj. 15a. *upravo je hyp. od bauk, vidi bája 1.*

bäuk, m. 1) der Baubau, Bauwan, terriculum. Rj. *Koji bauca, izmestjuo čira strašilo: Odnijeli je kraei. Odgovori se u šali maloj djeci, kad zapitaju gdje im je mati, pa onda mnogo dijete, ne znajući*

da su kraei noge, nego misleći da su bauci ili zvjerke, stane plakati. Posl. 234. — 2) *vidi bák.* Rj. *vidi i baućak.*

Bäuk, m. nadimak muški: Stane govoriti osobito Almetu Bauku iz Nikšića: a ti Bauca na koliko ćeš? Npr. 4, 462, isp hyp. Baco, Bajo, Bajčeta, Bajko.

bäukänje, *n. das Baubauen, terrificatio.* Rj. *verbal. od baukati, radnja kojim tko bauca: Ne bojim ti se ja baukajuja, ti si, striko.* Npr. 168.

bäukati, *bäucēm, v. impf. baubauen, terrifico.* Rj. *vikati bau bau, plašiti čičeći bau, bau: Izgije pred pećinu i stane baukati: Bau! bau! bau!* Npr. 168. *v. pf. bauknuti.*

bäuknuti, *bäuknēm, v. pf. baubauen, terrifico.* Rj. *vikati bau bau, v. impf. baukati.*

bäuljānje, *Rj. n. vidi bahuljanje.*

bäuljati, *ljām, v. impf. (u Šumad.) Rj. vidi bahuljati, ići pobunče.*

bäura, *f. (u Bačkoj.) — 1) šuta ovca, ein Schaf ohne Horner, ovis absque cornibus.* Rj. — 2) u ovoj zagoneci: Jaše tuta na bauri? t. j. svraka na krmači. Rj. *da nije ordje: tuta na bauri: svraka na šutoj ovi?*

bävan, m. (u C. G.) vidi balvan. Rj. *veliki direk kao greda, od balvan čgubički 1. govori se u Srbiji i tu bävan.* Daničić, ARj. 211b.

Bavarska, f. adj. t. j. zemlja, Baiera, Bavaria: Bävćac, krtola koja se tako zove u Hrvatskoj jamačno za to što je donesena iz Baverie (Bavarske). Daničić, ARj. 212a. *vidi Baburska.*

Bavarski, adj. baierisch, Bavarorum: Za Maksimilijana Munojla bavarskoga kneza. DRj. 2, 277. *vidi Baburski.*

Bavera, f. vidi Bavarska, Baburska. Baiern, Bavarior: Baverac, krtola, koja se tako zove u Hrvatskoj jamačno za to, što je donesena iz Baverie (Bavarske). Daničić, ARj. 212a. *Tal. Baviera.*

bävćac, bävćera, m. (u Hrv.) Art Erdäpfel (die aus Baiern gebracht sein sollen), solium quaedam. Rj. *krtola koja se tako zove u Hrvatskoj jamačno za to, što je donesena iz Baverie (Bavarske).* Daničić, ARj. 212a.

bäviti se, vīm se, v. impf. Rj. v. pf. slož. zabaviti se, pozabaviti se, od baviti (koje orako bez se ne dala; i) v. pf. slož. dō-baviti, iz-, na-, pri-, pro-, za-, poza-baviti; v. impf. slož. dō-bavljati, iz-, na-, pri-, za-, v: v pred lj maće i otpusti: zabaljati, zabaljkati (člen.) — 1) sich aufhalten, morari: gdje se on bavi sada? Rj. boraviti, biti gdjegod: Ali se oni slabo bave kod koga namastira. Rj. 395a. Nama niti je vreme ni mesto, da se ode bavimo i da ih čuvamo. Miloš 107. Godine 1-28, bävćei se u Budimu zapitam Luku. Opit VI. Po nekoliko nedjelje dana bavili su se u njihovskoj kući kod sovjetnika za badava. Sovj. 9. Jakov bjevće čovjek krotak i bavljaše se u šatorima. Mojs. 1, 25, 27. David se bavljaše u pustini po tvrđijem mjestima. Sam. I, 23, 14. — 2) nastojati, raditi, misliti, truditi se, vidi zabavljati se 1. — a) čim: Koji se bave zakonom, ne poznaše me. Jer. 2, 8. Narod, koji se bavi stokom i imanjem. Jezek. 38, 12. O stvari, kojim se je mnogo bavio. Dioba 11. Ni malo ne bävćei se njom ne bismo mogli ni doznati šta joj još nedostaje. Rad 1, 106. Bävćei se jezičima svega plemena indoevropskoga 2, 194. Bäviti se tijem pitanjem. Star. 4, 163. — b) oko čega ili oko koga: Mlade i djevojčice... bave se oko djevojke i nju razgovaraju. Kov. 64. Osobito se bavi oko poslora između braće. DM. 5. Najviše radili zemlju i oko stoke se bavili. 59. koji se oko crkvene istorije bave. Kolo 15 (14). c) o čemu: O svom se bavi. DPost. 86. Svak se bavi o svomu. 117.

bävljenje, n. das Verweilen, moratio. Rj. *verbal. od baviti se. — 1) stanje koje biva kad se tko bavi gdje: Nabiti kom ognjište, t. j. dosaditi mu čestim*

dolaženjem ili dugim kod njega barljenjem ili čašćenjem. Rj. 378a. Jer se opominjao, da je u Srbiji za vremena njegovora barljenja onamo bilo vrlo malo ljudi, koji su suno čitati znali. Sovj. 38. Prva godina barljenja mojega u Bečn. GPN. 16. Barljenje u Biogradu. Pom. 129. — 2) radnja kad se tko bari čim ili oko čega.

bävör, bävora, *m.* u pjesmi: Iz kuće ti javor raste, za njom svezan bavor vaška. Here. 251. — *Pa mišljenju Daničiću*, ARj. 212b, bavor je što i blavor, i tjem se imenom u pjesmi naziva pas.

bavrlj, *vidi* kod avrlj; **bävrlj**, tamo amo *vidi* trla vrlo. — *bavrlj je od bavrljati, kao trla vrlo što su od trljati, vrljati, a značenje im je jednako.*

bavrljanje, *n.* *das Umherschlendern, vagatio*. Rj. *verbal.* od bavrljati, koje *vidi*.

bavrljati, **bävrljäm**, *v.* *impf.* *umherschlendern, vagor*. Rj. *vidi* basati, i *syn.* *ondje*, ići ne gledajući kuda. *v. pf.* *slož.* do-bavrljati.

bäza, *f.* *vidi* zova Rj. *die Holunderstaude, sambucus nigra Linn.* biljka, *vidi* i bazag i bzova, gdje se *vidi* kako je od baza preko bzova postalo zova.

büzag, **büzga**, *m.* DARj. 213a. *vidi* baza i ostala oblička *ondje*, u Stallija **büzag**, **büzga** (ü ä), *zu nast.* *isp.* **brüzag** (brüzga); **drozak** (drozga); **mozak** (mozga), *prema tome biće* **bazak**, **bazga**.

Bazägur, *m.* Ceklinsko oko u jezeru Skadar-skome. Rj.

büzänje, *n.* *verb.* od basati. — Ajduo u *büzänje*, J. Bogdanović. DARj. 213a.

büzati, **büzäm**, *v.* *impf.* *ambulare*, ići bez posla. *isp.* šalabazati. DARj. 213a. *vidi* basati i *syn.* *ondje* — »Ajde tamo, ljubo Momeilova! kako s' virna ti Momeilu bila, ti b' i meni tako učinila. Ode vira po polju *büzajuć* prez očiju i jezika svoga. HNpj. 1. 211.

büzajeti, **büzäim**, *v.* *impf.* *stinken, foetere*, *cf.* smrdjeti. Rj. *v. pf.* *slož.* iz-büzajeti, u- (se), za.

büzärgjän,* **büzärgjänä**, *n.* *vidi* bazergjan, *trgovac*: Nijesam paša, što će mene roblje? ni *büzärgjan*, što će meni blago? Here. 125. Kroz tebe se proći ne mogaše od dućana i od *büzärgjänä*. 216. — *vidi* i čardžija.

büzärk, *m.* (u Risnu) *der Fuz*, *crepitus ventris*, *cf.* prež. Rj. *vidi* i prda 1, prbae. — **büzärk** *isp.* **büzajeti**.

büzärkänje, *n.* *das Umhergehen, vagatio*. Rj. *verbal.* od **büzärkati**, koje *vidi*.

büzärlkati, **büzärlčäm**, *v.* *impf.* bez posla hodati, *mässig umhergehen, vagari*. Rj. *vidi* basati i *syn.* *ondje*.

büzärljica, *f.* u Rj. 710b; *stabaljka*, *vidi* **büzärljica**, *u ore nema u Rj.* *na srom mjestu.* — *vidi* **büzärljica**, **bädrljica**, *u kojij je unučato z.*

büzärljika, *f.* (u Baranji) *vidi* **stabadljika**, Rj. *vidi* i **bädrljica**, **batvo**, **büzärljica**, *stabaljka i syn.* *ondje*. — *onaj struk u travu od zemlje do crjesta.*

büzdüb, **büzdüha**, *m.* *pastuh*: tako je i u Delabale (stallone) a po njemu i u Stallicu. DPost. X. — Ni na oslu ni na *büzdühu*. DPost. 80. Ne prim' za zlo, za *büzdühu* da te držim u starosti. J. Kavanjin. DARj. 213b.

büzärgjämbaša,* *m.* *der mit dem Aus- und Einfuhr-Zölle Belehnte, portitorio profectus*. Rj. *bazergjan* (*bazergjan*-) *baša*, *s* *promjenom glasa u pred b na m.* — *po Daničiću*, ARj. 213b: glavni trgovac dvorski, *ali po onome što je rečeno kod baša*'3, *bazergjambaša je nad bazergjanima, trgovcima, njihov glavac, to je carinar, portitorio profectus.*

büzärgjämbašin, *adj.* Rj. *što pripada bazergjambaši.*

büzärgjämbašluk, *m.* Rj. *služba i vlast bazergjambašina*, za *Turski nastanak* *isp.* **abadžluk**.

büzärgjän, **bazergjänä**, *m.* *vidi* *trgovac*. Rj. *vidi* i **büzärgjan**, **čardžija**. — *Bazergjani* *biser* *prelizuju.*

Rj. 576b. *Nagna konja* *ni* *čaršiju* *ni* *ladu*, *koliko ni* *skaće* *polagano*, *ispod nogu* *kamen* *izlijeće*, *na dućane* *tuče* *bazergjane*. Npj. 3. 351.

büzgov, *adj.* *što pripada bazgu*. DARj. 213b. *vidi* **bazov**.

büzgovina, *f.* **bazgovo** *drvo*. DARj. 213b. *vidi* **bazovina** *i* *ondje* *ostale* *oblike*.

büzzi, *m.* *pl.* Rj. *vidi* **büzg**.

Büzjäs, *m.* *mal* *namastiric* *na* *lijevom* *brjegu* *Dunava* *(u* *Banatu)*. Rj.

büzov, *adj.* *što pripada bazi*. *Holander*, *sambucus*: **Bazov** *cvijet*. Daničić. ARj. 214a. **Bazovo** *drvo*, 214b. *vidi* i **bazgov**. — *za* *nast.* *isp.* **aptov**.

büzovina, *f.* **bazovo** *drvo*. DARj. *vidi* **bazovina**, **zovina**, **zobovina**, **ovzovina**; **bazgovina**.

büzdär, **baždära**, *m.* *der Fächer, mensurarum ponderumque examinatio*. Rj. *koji* *kajari*, *posjereva*, *isp.* **vizirdžija**.

büzdärica, *f.* (st.) *die Zollverin, portitoria?* Rj. *vidi* **baždärkinja**, *čenska* *koja* *uzima* *baždäricu*, *carinu*: *Na* *vodiči* *vila* *baždärica*, *te* *uzima* *tešku* *baždäricu*. Rj. 12a.

büzdärina, *f.* Rj. *riječi s* *takim* *nast.* *vidi* *kod* *dinarina*. — 1) (st.) *Zollgeld, portitorium*: *cf.* *carina*: *Na* *vodiči* *vila* *baždärica*, *te* *uzima* *tešku* *baždäricu*. Rj. — 2) *die Eichgebühre, quod solvitur pro mensurarum ponderumque examinatione*. Rj. *što* *se* *plaća* *za* *kajarenje*, *podujeravanje*, *isp.* **vizirinu**.

büzdärkinja, *f.* *vidi* **baždärica**. — *Al'* *je* *vidje* *vila* *baždäricinja*. HNpj. 1. 305.

büzdärskü, *adj.* *n.* *pr.* *kantar*, *das Eichmass, mensura publici probata*. Rj. *što* *pripada* *baždäricu*, *što* *je* *kao* *u* *baždäricu*.

büzgjenje, *n.* *das Stinken, factor*. Rj. *verbal.* od **büzajeti**, *stanje* *koje* *bica*, *kud* *što* *bazdi*.

büzgjeti, **büzäim**, *v.* *impf.* (u **Bjelop.**) *vidi* **büzajeti**. Rj.

büzljiv, *adj.* *vidi* **bagljiv**. Rj. *bolestan* *od* *buge*.

büzenje, *n.* *vidi* **denije**. Rj. *za* *stari* *nast.* *nije* *isp.* **bogojavljenje**, *vidi* i **buljenje**.

buljenje, *n.* *verbal.* od **buljeti**, *kud* *tko* *bdi*. Daničić. ARj. 215b. *vidi* **bulenje**, **denije**, *usporevanje*, *rigilia*. — *danas* *znači*: *noćna* *služba* *u* *crkvi* *uoči* *nekih* *praznika*, *i* *to* *u* *naroda* *istočne* *crkve*, *koji* *riječ* *oru* *govori* *iz* *crkvenih* *knjiga* *sa* *svršetkom* *nije* *mjesto* *nje* *i* *s* *drugim* *akcentom*: **büzenje**; *govori* *se* *i* *okruženo* *bez* *b* *sprijeda*: **denije**. — *Te* *čitaje* *velike* *molitve* *i* *držaoše* *velika* *bdenija*. Npj. 2. 95. *Niti* *se* *čitaju* *proroštva* *i* *evanđelja* *kao* *na* *bdenija* *pred* *praznik*. DP. 37.

buljeti, **bdim**, *v.* *impf.* *bulna* *biti*, *ne* *spavati*, *wachen, vigilare, praes.* **bdim**, **bdiš**, **bdi**, **bdimo**, **bdite**, **bdč**, *imperf.* **bdjäh**, **bdijäh**, *adv.* **bdjäh**, *imperat.* **bdji**, **bdij**, *part. praes.* **bdčē**, **bdčēi**, *part. praes. act.* **bdjio**, **bdjela**; **bdjčv**, **bdjčvši**. Daničić. ARj. 216b. — *Što* *šest* *mjeseca* *bdi*, *a* *šest* *mjeseca* *spi?* *odgovanjaju*: *znija*. Npr. 383 (izdanje *Biogradsko*, 1897). *Na* *suncu* *buljeti* *a* *na* *mjesecu* *spati* *nije* *časno* *ni* *korisno*. DPost. 66.

bč,* *interj. geb!* *abi*: *Be* *ne* *luduj* *moja* *snaho* *draga*. Rj. — 1) *Farski* *uzrik* *beh* *kojim* *se* *učeni* *ga* *pred* *aferim*, *jače* *što* *odbrava* *ili* *polkaduje*: *Jaynu* *ni* *se* *Starina* *Novaće*: *„Be* *aferim*, *dijete* *Grnica!* *dok* *sam* *i* *ja* *tvoga* *doba* *bio*, *mogao* *sam* *tako* *udariti*. Npj. 3. 10. — *drukčije* *se* *pak* *uzrikom* *orjem* *govor* *utvrđuje* *i* *to* *prema* *drugome* *čemu* *protivnom*, *kao* *a* *napomenutom* *prinjere*: *Be* *ne* *luduj* *moja* *snaho* *draga*. Rj. *Bre* *šta* *marim* *ja* *za* *Brka*. *Ja* *ću* *Brka* *ovijem* *buzdovanom*. *A* *čok* *m* *rekne*: *„Be* *i* *Brko* *je* *neki*; *sad* *češ* *ga* *vigjeti*. Npr. 4. *Da* *sam* *ja* *bio* *eroist*, *ja* *bi* *danas* *imao* *više* *dukata*, *nego* *kračjara*, *be* *više* *nego* *feneka*. Straž. 1887. 62.

bēha, *f.* *Kinderwort für eines kleines Kind, in-*

fans sermonum infantium, Rj. tako zovu djeca malo djeteta, etc. bebica, dem. bebica.

bebica, *f. dem. od beba*, Rj. — Dumna u pokrivači gospa je stara u bebici, DPost. 21. Ne znam što je na tom nijestu, X. a u ARj. 218b. kaže Daničić, da je bebica ordje biti u značenju prenesenom na djetinjstvo etc.

beč-, **bež-**, riječi koje se u istočnom goraru tako počuju, *n. p.* bečva, Beograd, bežati, a nijsu crlje u rodu, njih treba gledati među onima kojima je početak bije, bio, lije.

Beč, **Beča**, *m.* Wien, Vienna, Rj. *Mudž.* Bécs. — Pak se triput na Beč obazreo i Beču je care govorio: *Beču grade, ne beči se na me*, Npj. 3, 50. U tom se zapisu govori kako je car Mehmed prošao na Beču, Glas. 11, 178, u DARj. 219a u primjerima instrum. glasi samo Bečom: *Pod Bečom*, Glas. 20, 11. Pod cesarskim Bečom, J. Kavanjin, DARj. 219a.

beča, *f.* (u C. G.) nekaka velika zmija, za koju se govori da ima na sebi kraljušt kao riba, ali se samo pripovijeda da ima ova zmija, ali slabo ko može dokazati da ju je vidio, kao ni škora ni grab nosa, *Art Schlangen, serpentis acutus*, Rj. *isp.* i grabonosac.

Bečanin, *m.* der Wiener, Viennensis, cf. Bečlija, Rj. *čovjek iz Beča*. — Svila kruno, *Bečanin-česaru!* HNpj. 4, 579.

Bečej, **Bečaja**, *m.* Stari Bečej (Srpski) u Bačkoj, i Novi ili Turski u Banatu, Rj.

Bečejac, **Bečejca**, *m.* Rj. *čovjek iz Bečaja*.

Bečejski, *adj.* Rj. *što pripada Bečaju*.

bečunje, *n.* das schlief-Aussehen, torcus asputus, Rj. *verbal. od bečiti, koje vidi*.

bečiti, *bečim, v. impf.* Rj. *vidi buljiti v. pf. slož. iz-bečiti*. — 1) t. j. oči, *die Augen stier richten, stieren, ripidos fijo oculos*, Rj. *izradjirati oči, izradjši oči gledati, i to ili od čudu ili od gnjeva*. *Pnt tebe ile, oči beči*, a zube keči, a tebe sve na manje život dolazi, Rj. 269a. Pošta ga vešač otisne s merdivena, on stane za dugo oči bečiti i kopreati se, Danica 4, 38. — 2) *sa se, refleks. schlief auschen, torce tuari*: *Beču grade ne beči se na me*, Rj. *značenje kao naprijed pod 1.* Pa se beči, pa se korebeči, Rj. 268b. *Beči se kao krava na izjabovče*, Posl. 12. *Beči se kao ubodeno june*, 12.

bečka, *f.* pivarsko bure, *das Bierfass, dolium excisiorum*: Tunda kao pivar bečka, (Posl. 322), Rj.

Bečkerečanin, *m.* čovjek iz Bečkereka, Rj.

Bečkerečki, *adj.* Rj. *što pripada Bečkereku*. — Ja se popelj na Vračačke planine, te ugledah Bečkerečke ravnine, Npj. 1, 351.

Bečkerek, *m.* Rj. *raroš u Banatu*.

Bečki, *adj.* Rj. *što pripada Beču*. — Drugu silje *Bečkame česara*, Npj. 5, 398. *ad.*: *Po Turski; po Beči*, Rj. 519a.

Bečkinja, *f.* Rj. *ženka iz Beča*.

Bečlija, *m.* cf. Bečanin, Rj. *čovjek iz Beča*, Bečlija, *isp.* atlija.

bečar, **bečara**, *m.* Rj. *uqum, bečarina*. — 1) čovjek neženjen, *Jungesalb, coelbs*: U bečara svakoga sičara, pomajviše bulja i usiju (Posl. 325), Rj. — 2) U Srbiji za Karagjorzjeva vremena zvali su se bečari vojnici koji su onamo bili došli iz drugih zemalja i tako nijsu vojevali za svoje kuće, nego za platu, cf. goli sin, Rj. — Ajluk, plata, osobito što se daje vojnicima (bečarima) na mjesec, Rj. 3a. — 3) (u vojv.) *franche Paghbayr ohne Hans und bestauden Aufathalt*, Rj. *čovjek koji manježi čene ni kuće ni kušista skuta se i žiri od padavica, pa riječ znači i beskućanik*. — Zlikovce i bečare i beskućanike prikupivši k sebi načini se dahija, Danica. 3, 209.

bečarina, *f.* 1) *uqum, od bečar*, Rj. — 2) *Jungesellschaft, coelbatus*, Rj. *stanje bečarsko, risti bečarluk, bečarovanje, isp. beženstvo*.

bečarluk,* *m.* stanje bečarsko, *vidi bečarina* 2, bečarovanje, *isp. beženstvo, bečar-luk, isp. abadžiluk*. — Tako me dakle osude, da ostalo vrijeme života moga provedem u bečarluku, Danica 2, 142.

bečaróvanje, *n.* das Jungesellleben, vita coelbs, Rj. *verbal. od bečarovati, stanje bečarsko, vidi bečarina* 2, bečarluk, *isp. beženstvo*.

bečaróvati, **bečarujem**, *v. impf.* *Jungeselle sein, als solcher leben, coelbim vitam agere*, Rj. *bečar biti, žirjeti kao bečar*.

bečarski, *adj.* *Jungesellisch, coelbis aut coelbim*, Rj. *što pripada bečarima ili je kao u bečaru*.

bečaruša, *f.* bubuljica, što po licu izlazi u mladića. I. J. Stojanović, DARj. 220b. — *riječi s takim nast. u ajčaruša*.

Bečko, *m.* (u C. G.) muški nadimak: Te kažeju *Bečku* Bajoviću, Rj. *isp. Bečo*.

Bečo, *m. hyp. od Berislav (Daničić, ARj. 220b)*: U Renuća mlade Ane, ona nema s kim, a u Beču mladi Gjuro, ona hoće s njim, Herc. 267. Beg *Bečirbeg*... Stani, *Bečo*, u mene jedini! HNpj. 4, 207. — *Bečo, može biti hyp. i od drugoga kojeg imenu koje se počinje glasovima Be, n. p. Bečir, Bernardo. takva hyp. Mičo, Pečo, Vičo, isp. Bečko*.

bedem,* **bedem**,* *m.* *vidi zid*, Rj. *coll. bedenje*. — Zazigjuju u bednu od grada, Rj. 175a. Da ne krunim bijelu bedenu, Rj. 208a. Panduri osijeku glavu i odnese je u grad, te se na kocu metne na bednu, Rj. 800a. Pogledajder na bedem od grada! ka' se erne Crnogorske glave, Npj. 4, 91. Trei Anto po bednu gradu kano soko po jelovu granju, po bednu poregja barjake, 4, 243.

bedenje, *n. coll.* *beden, muri*: *Na bedenje*... uzigjoše. A. Kamžlić, DARj. 221b. — Ali grmit, al' se zemlja trese? AP ndara more o *bedenje?* HNpj. 1, 9.

bedevija,* *f.* *Arabische Stute, equa arabs. cf. atkinja*, Rj. *Kohila Arapska (bederi = Beduinske) psmine*: Priprazi me Ljutica Bogdane na kobili *tanjok bederiji*, Npj. 2, 220. Pa opremi sivu *bedeviju*, 2, 388. Pa usede šarn *bederiju*, od koje je i Šavran i Šarac, 2, 433. *vidi bijelka 3 (bijela bederiju)*.

bedevije, **bedevijeta**, *n.* Rj. *ždrijebe od bedevije*: Još je dalje aće *bederije*, Rj.

bedra, *f.* i **bedro**, *n.* (pl. *bedra, [i bedre]*, gen. *bedarā*) *Schenkel, crus*, Rj. *dem. bedrica*. — 1) *kost s kojom je sastarljeno stegno gornjuj krajem svojim; die Hüfte, vara, isp. kuk* 1. — 2) *po kosti ovoj zove se tako i ono što je od nje do rebra i hritence, kuda se puše; die Lende, lumbus, vidi slabina, slabobočina, bok*. — 3) *pa i stegno samo zove se tako što je sastarljeno s bedrom u prvom značenju; femur, crus, Schenkel, vidi stegno*. — 4) *i kako su bedre sa obje strane, zovei bedra napokon i samu stranu; Seite, latus, vidi bok*. — U svakom primjeru nije razgovjetno, u kojim od ovijeh značenja treba uzeti riječ *bedra* ili *bedro, jošte valja napomenuti, da se u prvom (1) i drugom (2) značenju upotrebljavu bedro i bedra, a u trećem (3) i četvrtom (4) značenju ponajviše: bedra čim, ruda; Slomio mu bedre obudivje*, Rj. Ototoli debelo, kao moje koljeno: ako li češ i deblje, kao moje i *bedre*, Rj. 477b. Drži se svjeta od stara, da ne hodi u: *bedru* za njime, DPost. 20. Donesi mi jednu krpu platna, utegni me, sele, od *bedara, od bedara od citih rebara*, da se moje kosti ne razminu, Npj. 2, 165. Sarzoše se toke za jeteke, britki mači za *juvačka bedra*, 3, 419. Neka budu *bedra* vaša zapregnuta, Luk. 12, 35 (*lumbi, Lenden*). Polomi *bedre* onima koji ustaju na nj, Mojs. V. 33, 11. Opasuje snagom *bedra* svoja i krijepti mišice svoje, Prič. 31, 17.

bedreni, *Rj. adj. prema bedra, strana, što je sa bedre, sa strane, Seiten-, laterarius*, u Rj. *samo: bedreni prag* (u Boci), *vidi dovratnik*, Rj. 19b. *vidi rebrani*.

bédrenica, *f.* *bedrenici*, bedreniká, *m. pl.* govegja bolest, *Milzbrand*, Rj. *anthrax*, *cf.* domuz. Rj.³

bédrica, *f.* (st.) *vidi* hedro; l'a potrže mača od *bedrice*, Rj. *upravo je dem. od* hedra; *ali se upotrebljava osobito u pjesmama ne kao umanjeno nego kao i hedra*: Od *bedrice* sablja izvadio. Npj. 2. 28. A zvekeće sablja o *bedrici*, 3. 519. K cijelome Ri-sanskom odijelu idu još za pojasa dvije male puške i veliki nož (ili mjesto njega o *bedrici* sablja). Kov. 12. Pripasa ga (mač) pod haljine svoje uz *desnu bedricu*. Sud. 3. 16. Pripasao mač uz *bedricu* u koricama. Sam. II. 20, 8.

bédrika, *f.* *eine Gattung Apfel*, mali *species*, Rj. nekakva jabuka. — za *nast. vidi* aptika.

bédrinae, bédřina, *m. trava* *pimpinella*, Stulli. — *Cynpura*, *f.* *crnura* mala, trava koja se zove i *bedrinae* i *jarčija* trava, *pimpinella saxifraga*, L. DARj. 817b.

bédričina, *f.* u pjesmi sablja što uz hedru stoji; Povadiše sablje *bedřinice*, Rj. *isp.* *bedrica*.

bédra, *n.* (*pl.* bédra, *gen.* bédřarā) *Schinkel*, *crus*, Rj. *vidi* bedra.

bég,* *m. Rj. hyp.* *begu*, *begu*, *pl.* bėzi, bėža, i bėgovi, bėgova, *gospodin*, *Herr*, *dominus*. — 1) *Art. Add. dem Fürsten entsprechend, nobiles quidem Turcarum*: Živi kao beg na Heregovini (dobro. Postl. 81). Rj. *govori se gospodi Turškoj i drugoj gospodi pod elascu Turskom*: mače se s imenom elascitima sastaviti kao aga. — Kažu da su u Bosni četiri alajbega, pod kojima su onamo svi *begovi* i spahije, Rj. 31b. Svi su *bezi* na Heregovinu, dok ne dogje *begu* Ljuboviću; a kad dogje *begu* Ljuboviću, ali nema *begu* ajaroljega. Postl. 282. *Beg Milan-beg* bratu govorio: A moj brate, *beže Dragutine!* hodi, brate, da se ženimo. Npj. 2. 43. Iza ovijeh (težaka) u njih (u Turaku) idu zanatlije i trgovci, po tom age i spahije, pa onda *beğori*, Kov. 11. Da Turški car prizna Crnoga Gjorgijija za kneza ili *begu* od Srbije, Miloš 30. — 2) u Dubrovniku reku svakome čovjeku kad hoće da pokažu da ga poštuju, *der Herr, dominus, cf.* ban 2, gospodar. Rj. — 3) (u Hrv.) *vidi* mladoženja, Rj.

bėganiča, *f.* (u Uč. nah.) *Art Birneo, piri genus*, Rj. nekakva kruška.

Bėgčj, Bėgeja, *m. Rj. roba* u *Banatu*.

bėgenišanje, *n. verbal.* od *bėgenišati*, radnja kojom tko *bėgeniša* što.

bėgenišati,* *bėgenišem*, Rj. *v. pf.* i *impf.* *zohřjeti, zamilorati*: *htjeti, roľjeti, mlorati*: *isp.* Daničić, ARj. 224b. u Rj. n. p. djevojku, jelo kakvo, čolu. *Gefallen finden, probu*: Ko koga *bėgeniše*, s onim i jegleniše. (Postl. 142). Rj. — A najpotlje bradajage Turci, što ne nose ništa od oružja, do na ruke zlatne perjanice, a da njima *bėgenišu glave*, Rj. 39a. Dokle ružica miriše, dotle svak je *bėgeniše*. Postl. 65. A što me pitaš za mal tvoj, ja bih ti rekao, ako *bėgeniše*, biće najbolje da poharčimo ovjge. Kov. 68. Tako moj brate, stari svate! svi mi to *bėgenišemo*, 69.

bėginja, *f.* (u Dubr.) *vidi* gopogja, *cf.* bėg 2, Rj. **bėglučenje**, *n. der Frohndienst, operae servae praestatio*, Rj. *verbal.* od *bėglučiti*, radnja kojom tko *bėgluču*.

bėglučiti, bėglučim, *v. impf.* *frohnen, ungrariam praesto*, Rj. *vidi* kulukovati, rabiti, tlačiti 2. — Osim toga *bėglučiti* su mu (Tešićani čitluk-sahibiji) htjeti u polju. Rj. 826a. *su se, pass.*: Dok se *bėglučilo* samo u nedjelju, čitluk-sahilija je hranio seljake. Rj. 826a.

bėglučki, *adj.* n. p. čardak, ambar, *herrschafftlich*, domini. Rj. što pripada *bėgluku*.

bėglučkinja, *f. t. j.* puška, od *bėgluka*. — Otrguju puške *bėglučkinje*. HNpj. 3. 534.

bėgluk,* *m. Rj.* *beg-luk* (za *Tur. nast.* luk *isp.* abadžiluk), što pripada *begu*, *gospodinu*, *gospoduru*, i to ili *gospodaru* državnome a po tom i državi ili *gospodaru* vlastelinu, *isp.* Daničić, ARj. 225a. — 1) *die*

Frohne, ungraria, opera servae: otišli na *bėgluk*, Rj. *vidi* kuluk, robija 1, tlaka. — Mladež je na *bėgluk* išla rado kao na mobu, a poslije su mu *bėglučili* o svojoj hrani i aratosiljali su se *bėgluka*, Rj. 826a. Nije to *bėgluk* (kad se što rgjavo radi, ili prosipa. Gledaj: Ko se u gospodskom poslu prekinu). Postl. 218. — 2) *der Fiskus, das Accarium, die Kammer, der fürstliche Schatz, fiscus*: vojnicima daju barut iz *bėgluka*, uzeli mu sve u *bėgluk* (*confisciert*). Rj. *državao dobro*: Ko ti sreza bijel *bėgluk*, otišlo mu sve u *bėgluk*, Rj. 21b. Car se na to jako rasrdi. . . a galiju mu uzme u *bėgluk*, Npr. 237. Jočma takogje uzimali su iz *bėgluka*, Soxj. 8. On (Miloš) bi mogao pomoći i meni i vama, zašto on zahvata iz *Bėgluka*, Straž. 1886, 701.

bėgo, *m. hyp.* od *bėg*, Rj. *gen.* bėga, *roc.* bėgo. Svi su *bezi* na Heregovinu, dok ne dogje *begu* Ljuboviću, Postl. 282.

bėgov, *adj.* *des Bėgs*, *za* bėg, Rj. *što pripada begu*. **bėgovac**, bėgova, *m. einer von des Bėgs Leuten*, *h nu* *za* bėg, *miles, pur*: *Bėgovac* je *bėgovac*, ako ne će imati ni novac, a magari je magari, ako će imati i zlatan pokrovac. (Postl. 11). Rj. *begor* čarjek, *isp.* banovac.

bėgovina, *f.* Rj. *begova žena*: Zavadi se milo i drago: mlad Omer-beg s Omer-bėgovicom. Npj. 1. 561.

bėgovina, *f.* zemlja *begova*. To je bila Ivan-bėgovina, DARj. 226a *isp.* Heregovina.

bėgovski, *adj.* Rj. *što pripada begovinu* ili *begu* *kajemu* *god*.

bėhār,* *bėhāra*, *m.* (u Bosni po varošima) *die Bluthe, flos, cf.* cvijet: Snijeg pada na *bėhār* na voće. Da sašijem jorgan od *bėhāra*. . . da navezem jorgan od *bėhāra*, Rj. *tu dva pošljednja primjera* jorgan od *bėhāra* *valju* *da* *od* *tkanja* *po* *kajem* *su* *cvjetovi*. — Klas mu otezao i pretezao, od *Božjega* dara i *bėhāra*, Here. 352.

bėja, *f.* *pułenda puerilia*, Lj. Kovačević, kĳa 4, kĳa (u djetetu), DARj. 226b. *vidi* i *kĳica*, *resa*, *isp.* kōka.

Bėjo, *m.* *Be-jo*, *hyp.* od *imeu* od *koga* je i *Bečo*. *tkra hyp.* *vidi* kod Bajo. Od Ljeverna Ljeverjanin-Bėja, Npj. 3. 263.

bėka, *f.* ime ovcu, Rj. *vidi* *bekavica* 2, *dem.* *bekica*.

bėkarica, *f.* (u Grblju) ime kozu, Rj.

bėkavica, *f.* (u 1) sricanje u bukvaru, *das Buchstāhren, syllabarum pratio*: uči *bėkavicu*: izučio *bėkavicu*, Rj. — Kad koji gjak tako iz rukopisa izučio *bėkavicu*, onda uzme časlovac, Rj. 812a. — 2) *die Blākerin (z. B. Schaf)*, balatrix: Nagloji selo manitijeh ljudi, i naprosih sto vekavica i trista *bėkavica* (u pripovijeci, Rj. *kaj* *hteti*, *n. p.* *area*, *vidi* *beka*).

Bėke, *f.* (u C. G.) nadimak ženski, Rj. *postavna* *će* *biti hyp.* od *Berisava*, *ake*, *će* *upravo* *biti* *Bėke*, *a* *u* *roc.* *Bėke*, Daničić, ARj. 227b. *isp.* i *Osn.* 51. *Bėke*, *tkra hyp.* *vidi* *kol.* *Dobre*, *isp.* *Bekna*.

bėkčljėnje, *n.* *das Maulfletschen, rictus*, Rj. *verb.* od *bėkčljiti* se, radnja kojom se tko *bėkčljiti*.

bėkčljiti se, bėkčljim se, *v. e. impf.* na koga, *das Maul fletschen, rictus*, Rj. *usta* *kriviti* *ranjaviti* se, *vidi* *beljiti* se.

bėkĳira, *f.* *Kinderwort für Schaf, aris sermoine infantium*, Rj. *ovca* u dječćinom *qecaru*, *upravo* *je* *dem.* *od* *bėka*.

Bėkna, *f.* (u C. G.) nadimak ženski, Rj. — *Bėkna* (jamačno od osnove postale nastavkom ka od imena *Berisara*). Osn. 189. *vidi* *Beko*, *riječi* i *imeu* s *takim* *nast.* *Cvjetna*, *Cetna*, *Čudna*, *depu*, *Dokna*, *Gošna*, *Gjukna*, *Jokna*, *mekna*, *Radna*, *Sokna*, *Stakna*, *Vidna*.

bėknuti, bėknēm, *v. pf.* — 1) *bloken*, *ballare*, Rj. *vidi* *bleknuti*, *v. impf.* *govori* se *blejati* 1, *isp.* *beka*, *bekavica*, *bekne* *area*. — 2) ne zna ni *beknuti* t. j. ne zna ništa, ni progovoriti, Rj. *reči* *he*, *otvoriti* *usta* i *reči* *stogod*, *isp.*: A i B tko ne umije, starijem se *oprijet* ne smije, DPostl. 1.

bekrija. *f.* pijanica. Npj.¹ 3, 397. bekri-ja, *stajći pred vlastitim imenom može ostati sasrijem* Turski bekri: Priповijeda se da je u Carigradu negda bio nekakav Turčin, *Bekri-Muja* (Mujo pijanica ...) car oprostí *Bekri-Muju*. Npr. 307, 309. Pod barjake pokupi junake, sve *bekrije* goreg od gorega. Npj. 1, 336.

bekuta. *f.* *Schimpfwort für ein schlechtes Taschenmesser, vorzüglich im cultum plicatilium obtusum, prarum.* Rj. *pojrda tupuj, rjuroj keb, škloci, vidi bičak, kustura.*

Bela. *u prijevru:* S one strane Morave, *Bela Dudo!* S one strane Morave, beo čulor razapeti. Npj.¹ 1, 209. Ovakvo se *Bela Dudo* priprijevava uza svaku vrstu. Vuk. isp. 183a.

Bēla. *f.* ime žensko: I pred njim *Bela* Stanišića. Rj. *biče hup, isp. takva hup, kod. Andra.*

bēlaisati. bēlaisēm, *v. pf.* udariti na belaj, *vidi ograisati.* Rj. *vidi i nagraisati, nagraisati, udariti na belaj, na zlo; nauči, naguziti na zlo; biti u zlu, u nesreći, isp. belaj.*

bēlāj. *m.* *der Unfall, das Unglück, malum, cf. zlo, bijela: belaj!* udario sam *na belaj.* No da vidiš ala *i belaja.* Rj. *isp. bēlaisati.* — *Belaj* te našao; nuto *belaju!* Rj.¹ 26. Bog te čuvao Turčina zulumčara i njegovu *belaju* i svakoga zla! Kov. 126.

bēlci. bēlcim, *cf.* valja da, može biti: *bēlcim će i on doći.* Rj. — Ni vika *je bēlci* druge nije. Rj. 111b. Idi, Leka, gje ti sedi seka, te se molí, dovedi je amo, neka ona zagleda vojvode, *bēlci* dosle nije ni viđjela. Npj. 2, 235.

bēlčigija. *f.* *vidi* gladilica. Rj. *brus kojim se oštri kosu ili britva brijuća, vidi brus, gladilo.*

bēlčenzuka. *f.* grivna, *orbis, der Ring.* — **1)** *na ruci što se nosi nabita rudi, na svakoj ruci po jedna, dakle po drži, zato utriše u pl. belenzuke, samo tako ima Rj.: Belčenzuke, -zūkā, f. pl. vidi narukvice.* Rj. *vidi i grivna 2.* — **2)** *Dađoh sekam! Latna belčenzuke.* Npj. 1, 368. Da upitam terzibašu: šije li mi hanteriju, da upitam kujundžiju, kuje li mi *belčenzuke*, Here. 251. — **3)** *okoc na rukama: što je na obje ruke, zato u pl. die Handfesseln, manicate, vidi lišće, zavazice.* — Okova ga sve u gvozdje ljuto: a na ruke *deje belčenzuke.* Npj. 2, 113. — **3)** *na pušci, vidi grivna 3, karika, lama, lima 2, pafta.* — Škide Luko puška kraljaljunku, na kojoj je *trideset belčenzuka*, sve od čista ženčenoga zlata. Npj. 4, 268.

bēlčija. *f.* *dist.* Rj.³ 1, j. pogača bijela, *die Weiss, alba:* Arami im pogača *bēlčija.* Rj. *vidi* bijelija.

bēlčučić. *m. dem.* od belnuk. Rj. — Oj gjevojko dilberčiču! u bijelu *belnučiču.* Rj. 21b.

bēlnuk. *m.* *ein langer weibliches Unterkleid mit Aermeln, tunica muliebris genus.* Rj. *vidi* belnuk, *dapa ženska haljina s rukavićima kapit se nosi ispod druge, dem. belnučić.* — Ko ti sreza bijel *belnuk*, otišlo mu sve u *begluk.* Rj.

Belo. *m.* ime muško: Da zamole *Bela* barjaktara ... Mlogo blago obećaju *Belu*, i *Belo* ih vodi pred vladiku. Npj. 1, 399 (ig. i ih, *takova hup, vidi kod* Dobro,

belopandara. *f.* (u Rudn. nah.) bijela krupna sljiva, *cf. jajara.* Rj. *vidi* bjelopandara.

bēlj. *m.* (u Slav.) *vidi* bijelika. Rj. *vidi i* bakulja, *na drvetu (osobito hrastova i verova) do kore, od prilike s tri preša debelo; der Splint, alburnum.* — *je po ist. gorovu mjesto jat.* -je-, od bio. bijela. Dančić. ARj. 230a, *vidi* bijelj.

bēljenje. *v.* *vidi* bekeljenje. DARj. 230a, *verb.* beljiti se.

bēljiti se. bēljim se, *v. impf.* *vidi* bekeljiti se. Što se *belješ* na me. J. Bogdanović, M. Pavlinović. DARj. 230b, *v. pf. sloč.* izbeljiti ti se.

Bēmbaša. *f.* nekako mjesto u Sarajevu: Kolika je *na Bēmbaši* trava. Rj.

bēmbelj. *m.* (u Dubr.) Izlazio je I. Majja (kao Turica na sretenije); imao je haljinu svu iskičenu ze-

lenijem lišćem i svakojakijem cvijećem: oko njega su se vili blavori, i jednoga je u ruci nosio i s njime se igrao. Imao je onaj dan i k namastiru sv. Jakova (oko 1³/₂ sahata od grada). Rj.

bēmber. *m.* *vidi* benberin, berber, berberin, barbijer, barlör, brijač: Pa početa nuz čaršiju mlada, dokle dogje *bēmberu* Mihatu, nu Mihata bila bratimil: Bogom brate, Mihate *bēmberu!* Npj. 3, 350.

bēn. *m.* mladič, *das Muttermal, naevus.* Turkinje a i naše gdjekoje žene po varošima misle da je lijepo imati *bēn* po licu, i zato ih crnom bojom grade i koje nemaju: Dosto moja i dva *bēnu* tvoja, i dva *bēnu* megju obrvama. Rj. *vidi i* madež, biljeg, biljega 1a, *biljeg na tijelu što se gdjekoje dijete s njim rodi.*

bēna. *m.* (u Here. i Hrv.) *vidi* budala: idi *bēno* jelna; idi *bēno* bēnasta. Rj. *vidi i* bezjak, i *syn. ondje.*

bēnast. *adj.* (u Hrv.) *vidi* budalast: idi *bēno bēnasta* Rj. *vidi i* bēnav, i *syn. kod* budakast.

bēnav. *adj.* *vidi* bēnast. Rj. i *budalast, i syn. ondje.* — *Bēnaviti se:* činiti se *bēnavi:* Rj. 22a, *adj. s takim nast. vidi kod* bavag.

bēnaviti se. bēnavim se, *v. r. impf.* činiti se *bēnav, sich nährisch stellen, stultitium simulare.* Rj.

bēnavljenje. *n.* *das sich-nährisch stellen, simulatio stultitii.* Rj. *verbal.* od *bēnaviti se, radnja* *kojom se tko bēnavi.*

bēnberin. *m.* (u C. G.) *vidi* berberin: Te dovedi Petra *bēnberinu.* Rj. *vidi i* bēmber, i *syn. ondje.*

bēnde. *vidi* ende. *bēnde.* *vidi i* šende. *bēnde.*

bēndeš. *m.* u zagoneci: podigle se rogojčac, susrete ih *rendisalo, hoćeš ih rendisati, ne da Bēndeš ni gledati* (ovce, kućak i pas). Rj. *ime* *psu.*

bēnčtalo. *m.* *der langweilige Schwätzer, fabulator longus tadium eius.* Rj. *kaji bēnčće, isp. blebetaš, i syn. ondje.* — *riječ i takim nast. kod* bajalo.

bēnčtānje. *n.* *das langweilige Schwätzen, fabulatio longa.* Rj. *verbal.* od *bēnčtati, radnja* *kojom tko bēnčće.*

bēnčtati. bēnčćem, *v. impf.* govoriti koješta, *langweilig schwätzen fabulari tudiose.* Rj. — *Bēnčće* kao pijan na daći. Posl. 12. *vidi* banati. *isp. blebetati i syn. ondje.*

bēnevreci. bēnevrekā, *m. pl. bēnevreke, f. pl.* (u Hrv.) *die Beinkleider, caligae, čakšire, blače.* Rj. i *syn. kod* čakšire.

bēnevreke. *f. pl. (scherzhaft) vidi* pelengacé. Rj. *kaže se samo u šalí za pelengacé, ručne podebele gaće do niže koljena, isp. bēnevreci, bēnevreke, s kojima su jednoga postanju.*

bēngi. *u ovoj zagoneci:* Uzengi-bengi, u zemlji leži, kiša ga bije, kiša *bēngise.* Rj. 773b, *odgonetljaj:* zlista.

bēngjčluk. *m.* trava, što se meće u vino i u rakiju da se čovjek opije i da zaspi kao mrtav, *das Schlafkraut, herba soporifera.* Rj. — U vino mu *bēngjčluke* meša, dok opoiji Ljuticu Bogdana. Npj. 1, 543. Pred njeg nosi tregodišnje vino i rakiju od sedam godina, a u vino meša svako bilje, ponajviše *bēngjčluka teška*, a na tvrdi sanak namenjuje, 2, 160.

Bēnkovac. Bēnkōvca, *m.* varošica u Kotaru između Zadra i Skradina sa zidinama od staroga gradića. Rj.

bēnluk. *m.* (u Baranji), *vidi* belnuk. Rj.

bēno. *m.* Rj. ime *psu:* Oba, *bēno!* (vikno nekakav lovac rtu *bēno*, koga je bio napustio na dva zeca) pa ni jednoga. Posl. 228, *voc.* bēno.

bēnt. *m.* (u Hrv.) *vidi* brana 1. Rj. brana vode-nična, *das Wehr, Mühlewehr, moles, vidi i* naper.

bēnum. *m.* moj, *mein, meus.* dolazi samo kad se kaže kako govore Turci ili kako se govori Turčinu (ofendim *bēnum; gospodine moj*), niti se mijenja po padežima. — *Fendim bēnum,* baš si ugodio Adžalijo, sve dobro ugugješ. Npj. 5, 513. (ugugješ u *dijalektu* *Craoag, mjesto* ugugjaš).

Beočin. Beočina, *m.* — **1)** namastir u Fruškoj Gori.

— 2) selo kod tog manastira. Rj. *imena njezna s takim nast. ridi kod* Balatin.

Beočinae, Beočina, *m.* čovjek iz Beočina. Rj.

Beđčinski, *adj.* von Beočin. Rj. *što pripada Beočinu.*
běpěc, bēpěca, *n.* das *Pappchen*, pupula. Rj. *hupp.* od bēpka. *ridi ličce.*

bēpka, *f.* die *Puppe*, *pupa*. *cf.* lutka. Rj. *ridi i pīpa.* *hupp.* bēpěc. — bēpka *upravo je hupp.* od beba.

bērāc, berāca, *m.* der (*Wein*, *Kukuruz*-) *Leser*, *lector* (*vinolektor*, *messor*). *cf.* trgalač. Rj. *koji bere vinograd ili kukuruz.* *ridi i* brač, jenač. — Da su došli k tebi *berāci vinogradski*, ne bi li ostavili parbiraka? *Avd.* 5. *od* brati *osu*, bra (*i* ber), *Obl.* 110, *Osn.* 318.

berāčev, *adj.* Rj. *što pripada berācu.* *ridi* bračev, jenačev.

berāčica, *f.* Rj. *koja bere vinograd ili kukuruz.* *ridi* bračica, jenačica.

bērāčki, *adj.* *n.* p. plata. Rj. *što pripada berāčima n. p. plata.* *ridi* brački, jenački.

bērak, bēra, *m.* (u Srbiji) *der Hain*, *nemus*. *cf.* lug. Rj. *od* *Mudž*, berak, *koje tukuđer znači* gaj, lug, *i* *zadnje e* gubi, *n. p.* berki, buški.

Bērat, *m.* grad u Arbaniji. Rj. *isp.* Barat.

bērāt,* berāta, *m.* *diplova*: Dok se listić proučē berati, ode koža na pazar. (*Posl.* 66). Rj. *govori se samo za Tursku diplomu*: U starijem njihovijem *beratima* na *spaliluke* i na ostala gospodstva. Rj. 572a. Obor-knezovi su bili potvrđeni *carskim beratinu*. *Danica* 2. 96. Naj toj su sabiji bili ispisani *berati* (diplome *od* *seba* i *zastjga*) *fanilije* Kulinove. 4. 28. Da se poglavicama *dadu knezovski berati*. 5. 32.

berātlija,* *m.* koji ima berat, *der cin Diplom besitzl*, *diplomate ornatus*. *Beratlje* su se zvali i nasi knezovi koji su berate imali. Rj.

berātlijski, *adj.* *što pripada beratljajima ili beratlji* *kojeme god*: Obor-knezovi su bili potvrđeni *carskim beratima* od koljena na koljeno *s pravama* (*t. j.* *s pravima*) *beratljiskim*. *Danica* 2. 96. Nego su izvršivali *beratljiske službe*. 2. 97.

berātliński, *adj.* *sačeta* od *beratljiski*. *isp.* abadžinski.

bērba, *f.* (u vojv.), a u Srbiji bi se reklo *vinogradsko branje*, a u Boči *jevanje*, *die Weinlese*, *vinodemia*. Rj. *ridi i* vinober, vinoberje, janutva, jematva, trganje, *berba*, od *osn.* od *koje je brati* (*berem*). *isp.* beridba. — Pobljedio kao šljepačka *tikva uz berbu*. (Kad se ko vrlo zacrveni; jer je šljepačka *tikva uz berbu* crvena od onoga vina, koje im ljudi sipaju u nju). *Posl.* 250. *Vrsidba* će vam stizati *berbu vinogradsku*, a *berba* će *vinogradska* stizati *sijanje*. *Mojs.* III. 26. 5. *riječ i s taktiv nast.* *borba*, *dvojba*, *dvorba*, *družba*, *dioba*, *gozba*, *himba*, *karba*, *kinjba*, *ližba*, *nalježba*, *naredba*, *molba*, *parba*, *seoba*, *trudba*, *užba*, *žurba* i t. d.

bērber, *m.* *ridi* berberin. Rj. *ridi i* bember i *syn.* *oulje*. — On dovede Mašina *berbera*. *HNpj.* 3. 134.

bērberenje, *n.* *ridi* brijanje. Rj.

bērberin, *m.* *der Barbier*, *tonsor*. Rj. *ridi* bember, *i syn.* *oulje*. — Redom (je) zvaio *berbere* da ga brijū. . . Tako dogje red na jednog *berberina*. *Npr.* 150. On *namače žestoke berbere*, te su Gjurđu *bradu* obrijali. *Npj.* 2. 571.

bērberina, *f.* (u Risnu) *ridi* ljekarina. Rj. *plata berberinu*. — *riječ i s takim nast.* *što znače* *platu*: baždarina, brodarina, gatarina, govedarina, kozarina, pastirina, pekarina, poljarina, pudarina, sanjarina, skelarina, telalina, vozarina i t. d.

bērberiti, *rim.* *v. impf.* *ridi* brijati: No ti zovi dva *berbera* mlada, *berberino glavu* na hajdučku. Rj. *ridi i* bričiti, brivati. *v. pf.* o-berberiti.

berbērluk, *m.* *die Barbiererei*, *ars tonsoria*. Rj. *berber-luk*, *za nast.* *isp.* abadžiluk, *berberski zamud*, *posao*.

bērbernica, *f.* *die Barbierhude*, *tonstrina*. Rj. *berberski dućan*, *ridi* brijanica, brijanica. — Nekakav Turčin došavši u *berbernicu* da se obrije, kaže na pitanje da je iz Sarajeva. *Posl.* 187.

bērberski, *adj.* *barbierisch*, *tonsorien*. Rj. *što pripada berberinu ili berberinu kojemu god.* *ridi* brijacki. — Odmah dozove onoga *berberskoga momka*. *Npr.* 151.

bērdō? *patrol* povibāj! (Wer da? *Patroll* vorbei!). Rj. *rikali su* *nekad noćni stražari*. — Pod starost *berdo!* (vojnuk pod starost, *Gledaj*: Pod noć *tikve* cvjetaju. Kad ko što pod starost počne raditi). *Posl.* 251.

berdōkānje, *n.* *das berdo-rufen*. Rj. *rehol*, *od* *berdokati*, *radnja* *kojom tko berdoče*.

berdōkati, bērdōčēn, *v. impf.* *berdo rufen*, *clamo berdo*. Rj. *rikali berdo!* *v. pf.* *berdoknuti*.

berdōknuti, bērdōknēm, *v. pf.* *berdo aufrufen*, *clamo berdo*. Rj. *rikali berdo*, *v. impf.* *berdokati*.

Bēri, *f.* *pl.* polje ti *Tursko* i *Crnogorsko*. Rj. *gen. pl.* *Bēri*. *Vo* *Daučičern* *trajenje*. *DARj.* 236a. *selo u* *Crnoj Gori*, *može biti* *pol* *istim selom* *i* *polje*.

beričēt,* *m.* Rj. *ridi* biričēt. — 1) *ridi* *ljčina*: Bije se kao ala *s beričetom*. Rj. *pravo je* *zvučenje riječi* *beričēt*: *blagoslov* (*Božjo*), *i* *po* *time* *ovo* *što* *donose* *blagoslov* *Božji*: *ljčina*. — 2) *das Gedeihen*, *incrementum*, *successus*. *cf.* *sreća*, *napredak*: Da Bog *naspori* i *beričēt učini!* Rj. — *Od* *tebe* *sreće*, *od* *Boga* *beričēt!* *Reče* *trgovac* *onome* *koji* *onaj* *dan* *prvi* *što* *od* *njega* *kupi*. *Posl.* 236. *Sve* *na* *dobro*, *veli*, *ako* *Bog* *da!* *Ja* *se* *namam* *dobrom* *beričetu*. *Npj.* 3. 214. *Bog* *i* *u* *naše* *i* *u* *Vaše* *plene* *mljčelo* *u* *svačem* *sreću* *i* *beričēt*. *Kov.* 70.

beričetan, beričetna, *adj.* *n. p.* *godina*, *gededlich*, *fruchtbar*, *glueklich*, *optatus*. Rj. *blagoslovan*, *napredan*, *srećan*, *obilat*: Za *zdravje* *njegova* *trvdoga* *i* *visokoga* *sljemena* *trvdoga* *i* *svakoga* *rodnoga* *i* *beričetnoga* *sjemena*. *Kov.* 119. *I* *svačem* *sreću* *dobru*, *sreću* *i* *beričetna*. 120.

bērildba, *f.* *branje* *kukuruzno*. *isp.* *berba*. *DARj.* 236b. *osu*, *u* *brati* (*berem*). — *u* *nast.* *je* *db* *pastalo* *od* *tv.* *riječ* *s* *takim* *nast.* *ridi* *kod* *bjelidba*.

Bērilo, *m.* *ime* *muško*. *Rad* 26. 55. *hupp.* *od* *Berisav*. — *takva* *hupp.* *ridi* *kod* *Drailo*.

Bērīsav, *m.* *ime* *muško*. Rj. *Beris-djav*, *tako* *sluč.* *imena* *Budisav*, *Gjurisav*, *Krajisav*, *Milisav*, *Radisav*, *Stanisav*, *Vladisav* *i* *t. d.* -slav, *sluti* (*slovesm*) *čuti*, *čuvati* *biti*, *kojemu* *sud* *ponajviše* *ispada* *glas* *i*. — *hupp.* *Berilo*, *Berko*, *Bera*, *Beroje*, *Bečo*, *Bejo*, *Bošo*.

bērka, *f.* *košarica* *mladena* *tako* *da* *se* *ne* *mogū* *rukom* *dohvatiti*, *u* *Srbiji*. *DARj.* 237b.

Bērkasovo, *n.* *selo* *u* *Srijemu*: *Trči* *brže* *mjestu* *Berkasovu*. Rj.

Bērko, *m.* *hupp.* *od* *Bero* (*Berisav*). *DARj.* 237. *može* *biti* *hupp.* *i* *od* *Bernardo*, *od* *otle* *prezime* *Berković* *u* *Hrvata* *i* *Srba*. — *takva* *hupp.* *kod* *Boško*.

bērmet, *m.* *Wermuthwein*, *vinum absinthiatum*. Rj. *ridi* *pelenaš*, *pelunija*.

Bernardo, *m.* *ime* *muško*. *Bernardus*. — *Bernardo*, *Š.* *Budinić*. *DARj.* 238a. *ridi* *Bernardo*, *sea* *hupp.* *od* *Berisav* *može* *biti* *i* *od* *Bernardo*.

Bēro, *m.* *gen.* *Bēra*, *rar.* *Bēro*, *hupp.* *od* *Berisav*, *u* *može* *biti* *i* *od* *drugoga* *imena*, *koje* *se* *počinje* *glavo-* *cima* *Ber*, *n. p.* *Bernardo*, *takva* *hupp.* *ridi* *kod* *Dobro*. — *Ne* *tuži* *se*, *Bero*, *lijepa* *ti* *je* *vjerenica*. *DPostl.* 75.

Bēroje, *m.* *Rad* 26. 56. *hupp.* *od* *Berisav*. *isp.* *Bero*. — *takva* *hupp.* *ridi* *kod* *Blagoje*.

Bēsac, Bēšca, *m.* *u* *Crnici* *gradina* *na* *kršu*; *kažu* *da* *su* *ondje* *negda* *Civuti* *sjedili*. Rj.

bēsanan, bēsana, *adj.* *insomnis*, *samo* *u* *Stulicevu* *rječniku*. *DARj.* 239a. *bez-sann*, *u* *Stullija*, *schlaflos*, *ridi* *nesanan*.

bēsanošt, bēsanošti, *f.* *insomnia*. *Stulli*. *DARj.* 239a. *ridi* *nesan*.

běsejen, *adj.* unshatzbear, unestimabilis. Rj. bez-
cjen, čemu je tako velika cijena te se ne može čuditi
ni reći, vidi necijenjen. — 1 od zlata dvanaest ja-
buka i u svakoj besjeju kamen dragi. Npj. 3, 83. Čuvaju
vatru u slavu božju, i iz zahvalnosti što je ovaj bes-
jeju dar dao rodu ljudskome. Priprava 160. Mnoga
su (imena) ne samo za poznavanje jezika besjejeno
blago. Ogled. IV.

běsejenje, *n.* Spottgeld, pretium vilissimum. Rj.
cijena tako malena, da upravo nije cijena: Prodao
u besjeju. Rj. U besjejenju si prodao narod svoj, i
nijesi mu podigao cijene. Ps. 41, 12.

běshilan, *adj.* bez-bilan, koji je bez hila,
bez prijecare i lukarstva, vidi bezilan, vidi i beshim-
ben, nelicemjeran.

běshimben, *adj.* bez-himben, koji je bez himbe, bez
prijerare i lukarstva: U koga nema lukavstva, besh-
himben. Daničić, ARj. 239b, vidi beshilan, nelice-
mjeran, suprotno: hilav.

běshljčbara, *f.* njeka gljiva, koja se može jesti i
nepečena bez hljeba. Lj. Kovačević, DARj. 239b. —
riječ s takim nast. kod badnjara.

běshljehović, *m.* vidi breshljehović, brežljehović.

běsjeda, *f.* die Rede, sermo. Rj. vidi govor, riječ.
— Događina i. j. riječ, besjeda, na što će pristati
oni koji se dogovaraju. Rj. 127a. Tek to Mujo u be-
sjedi hješe, puče puška iz gore zelene. Npj. 4, 486.
Čuti u besjedi: besjediti, *g.* voriti: tako i biti u riječi:
dok su oni u riječi bili. Voljan budi, care, na besjedi,
2, 181. (voljan biti na besjedi: po volji, slobodno be-
sjediti). O vala ti, slatki gospodaru! na tvom daru,
na slatkoj besjedi. 4, 275. Krajina im u oči gledala,
besjeda im slušala. Kov. 72. Gjegogj koji, ti si prvi
i junaštvom i besjedom. 112. Pročeto ovi besjedu, Miloš,
157. Što će nam slava (i poborno), kad imamo riječ
i besjedu? Pis. 15. Ja sam ora goravio u sjednici, . .
na ova besjedu moju podignu se odmah ona Gospoda,
21, 28. Ako je ostanete na mojoj besjedi, zaista ćete
biti učeniči moji. Jov. 8, 31. Ovako sam izvila besjedu,
Sam. 11, 14, 20. Jov nastari besjeda svojju i reče, Jov
27, 1. Slušao sam razloge vaše dokle izrijaste besjedu,
32, 11. Nije mi ne upravio besjede, 32, 14.

běsjediti, *dim.* *v.* unpf. sprechen, sermocinari. Rj.
vidi govoriti, praviti III, *v.* pf. slož. pro-besjediti. —
Kad podne pripreje, tada besjedi aždaja: Ta pusti
me evey sine. Npr. 49. Besjedi kao s klanja (ostro,
brzo). Posl. 12. Besjedi u vjetar (uzahud, luduje). 12.
Kao da Famaun besjediš (tako čuti ili ne pomaže). 130.
Sama sebe besjedila . . . Sama sobom besjedila. Npj.
1, 336. (sebe dativ). Zazor mi je za to besjediti. 1, 618.
Turci Turski manj sobom besjede, 2, 436. Xi s kim
Ivo riječ u besjedi, 2, 529. Te Osmann riječ besjedila,
1, 2. S knjigom ne zna niko besjediti, ni kako će
knjizi otkazati. 4, 136. Al' Osmann Salim prekorio i
teško mu riječ besjedila: O Osmann graji od gjevojke!
4, 156. U riječi, kaju besjedila, eto ti im papa Lječe-
vića. 4, 383. Besjedila s tobom o serkocinumu. DP.
335. Što smo u pričatljekom razgovoru besjedili o
svetoj crkvi. 371.

běsjednički, *adj.* što pripada besjednicima ili be-
sjednu kujanu god, vidi govornički. — S neo-pornim
besjedničijem darom Serdar je bio melodija svake naše
skupštine. Zim. 233.

běsjednik, *m.* orator, loquent, ko besjedi: Dobar
besjednik, disertus orator, eloquens. Bella. Nije za-
dosta . . . ni jedan besjednik. A. Kalić. Sveti govor
slušahu uobasjega besjednika. Gj. Paluotić, DARj.
211b. Veoma bi bilo neudljivo ne slušati besjednika,
na on govorio najnešanije laži. M. Gj. Miličević,
Jurm. 38, vidi govornik.

běsjegjčnje, *n.* das Sprechen, sermocinatio. Rj.
verbal, od besjediti, govornja kajan tko besjedi.

běskonačan, *be-kōnačna*, *adj.* infinitus. DARj. 215b.
bez-konačan, što je bez kraja; unendlich, vidi

beskrajn. suprotno: konačan. — 1) vremenom: Po-
klanjaju se Bogu nezvremenom i beskonačnom. Alek-
sand. DARj. 245b. — 2) prostorom: Beskonačna j'
tamo prostorića. Pjevan. DARj. 245b.

běskorka, *f.* Rj. bez-korka, koja je bez kore, bez
korica. — 1) britva, ohne Heft, sine manubrio. Rj.
britva bez korica. — 2) bijela bundeva, vidi misirača.
Rj. bundera bez (trde) kore, suprotno je tvrdokorka.

běskrajn, *adj.* infinitus, *isp.* beskonačan.
DARj. 246a, bez-krajn, što je bez kraja i konca pro-
stora, veličina, vremenom, unendlich. — Bježi kud
znaš . . . beskrajnoj po pučini brodi. I. Gundulić. Grižeh
je apaćina beskrajna. I. Kalić. Stražna je (vječnost),
puna i beskrajna. I. Kavanjin. DARj. 246b. Mačak
drema i predse svoju beskrajnu pregju. Megj. 151.

běskrajnost, *f.* infinitas. DARj. 246b.
osobina ili stanje onoga što je beskrajno, die Unend-
lichkeit.

běskřvan, *adj.* u čemu nema krvi, un-
blutig, versanguis: Da bi i sam imao dijel u prino-
šenju beskřvan žrtve. DP. 240.

běskućanik, *m.* koji nema ni kuće ni kućišta, Mensch
ohne Haas und Hof, cui nec ara, nec focus: Kupi
polno pod barjak junake: sve krvnike i beskućanike.
Rj. bez-kućanik, koji je bez kuće.

běsmrtan, *adj.* unsterblich, immortalis.
Rj. bez-smrtan, što je bez smrti, što nikad ne umre,
suprotno: smrtan, smrtan. — Ove guske neka se meguju
tijem napiju i uzahud muče, da besmrtne najedaju
i mrtve ubijaju. Pis. 60. (Spisatelj) koji su u cijelom
svijetu besmrtno ime zadobili pisanjem o ružnijem
materijama. 69. A ko je bio onaj besmrtni, koji je to
izmislio? Priprava 180. Klanjamo se besmrtnom Bogu.
Š. Budinić, DARj. 247a.

běsmrtnost, *f.* die Usterblichkeit, im-
mortalitas. Rj. osobina onoga što je besmrtno. — Koji
sam ima besmrtnost, i živi u svijetlosti kojoj se ne
može pristupiti. Tim. 1, 6, 16.

běsolica, *f.* Mangel an Salz, inopia salis. Rj. bez-
solica, neimanje soli, bez soli kud je tko.

běsolnica, *f.* koja je bez soli. Rj. bez-solnica. —
Ja sam jedna bezmislivica, ja sam jedna besolnica.
Rj. 20b.

běspamět, *f.* (u Kućima): Šta neimi bespameti!
Osoblito reku djevojoj koja pogje za udova, vidi bez-
umlje. Rj.⁹ bez-pamet.

běspametna, *adj.* bez-pametna, koji
je bez pameti, *isp.* bezumnan, lud, nerazuman, unvern-
ünftig, demens, *alc.* od Daničića, ARj. 247b. — O
Kadiću, bespametna glava . . . tu junaštva nikakvoga
nema, nego luda bespametna glava. Npj. 5, 431.

běspara, *f.* vidi opirnjača. Rj. krpa kojom se su-
dovi peru, vidi i pačura, popirača, sudopera 1.

běsplodan, *adj.* sterilis, *isp.* bezrodan,
jalov. DARj. 248, bez-plodan, suprotno: plodan, vidi
bezrodan i syn. andje.

běspōslen, *adj.* geschäftlos, otiosus: Besposlen pop
i jariće krest. (Besposlen čovek zahavlja se svakojakim
besposlenom. Posl. 12). Rj. bez-poslen, što je bez
posla, *isp.* dokolan, dokoni, i za vrijeme se kaže, u koji
nema posla. — Bavlava (besposlen) sjedi. Rj. 11a. Zujji
besposlen. Rj. 215a. Lastan, vidi besposlen. Rj. 322b.
Optika, koji mnogo kojekuda besposlen trči. Rj. 466a.
Besposlen Mujo bišćeke savija. Posl. 12. Bud snaha u
rod, tud svekrva u poprd. (Kad ko ostayivši kuću
otide kud besposlen). 30. Prodaje zjula. (Kad ko bes-
poslen hoda). 263. Štroji muhe. (Kad se za koga hoće
da kaže da je sasvin besposlen). 361. Nekome se
dosadilo sjedeći besposlen. Danica 3, 196. Toliko
vreme b'lasno besposleni. Miloš 127. Raspre su se
mogle lakće raspravljati u zimna doba besposlena,
ali raspre take, koje su se mogle odgagjati. DM. 266.

běspōslenšt, *f.* besposlenost, *f.* stanje onoga koji
je besposlen i vrijeme besposleno, die Geschäftlosig-

keit, otium, isp. besposlica 1. — Šta je prvog čovjeka najprije . . . iz besposlenosti istrglo? Priprava 150. Svaki posao držeće za ured, lijenost i besposlenost za prikor. D. E. Bogdanić, DARj, 249b.

besposlica, *f.* — 1) *die Masse, atrum*, Rj, *vrjeme kad je tko bez posla, kad nema posla, isp.* besposlenost, dokolica. — Otići ču gdje god na besposlicu, Rj. Gjuventlije su im na besposlicu igrali uz tambure, Danica 2, 95. Pa su danju na lepom vremenu od besposlice krčili i sadili sljivo, Miloš 73. Činiti seir, znači gledati onako od besposlice, Npj, 1, 351. Da sam ja ono činio od besposlice, Odg. na ut, 27.

2) *die Tändelei, ungar.* Rj, *male stravi, ništa, ridi oprdica*, poprđ, sprđnja; pošurice, pošurlije; rutina i putina; trice i kućine. — Projgi se besposlice; to je besposlicu, Rj. Potrudio novce u prđinu haru, t. j. uzalud, u besposlicu, Rj, 566b. Bogati čolu nose (a ja blato gazim ili; ti gaziš), (Kad ko za besposlicu reče: Boga ti), Post, 16. Opipa nam bilo . . . i učini toliko drugih besposlica, da . . . Danica 2, 135, koji su . . . govorili, da je ovo skupljanje pjesama samo sprđnja i besposlica, Npj, 1, LXII. — 3) *Müssiggänger, Tändler, otiator, homo vagans*, Rj, *čovjek koji je rado besposlen; ridi* badavadžija 2. — *ridi* besposličar. — *i čovjek koji se zabavlja besposlicama*, — *ili besposlice jedna!* Rj. — Gospoda i pored njih mloge besposlice žive od raje, Danica 2, 86.

besposličar, *m.* koji besposlicu, koji se bavi besposlicama, ridi besposlicama. — *8* nevaljalijem i podrugljivijem besposličarima krguću na me zubina svojina, Ps, 35, 16. Ofnrije i Fines bijahu vjetrenjaci i besposličari, Prip. bibl, 61.

besposličarka, *f.* žensko čeljade koje besposličar, bavi se besposlicama. — *živjahu kao dve najveće besposličarke*, M. Gj, Milicević, DARj, 249b.

besposličenje, *n.* das Müsiggeln, otialo (?), Rj, verbal, od besposličiti, koje ridi.

besposličiti, *čm. v. impf. müssiggeln, otirati*, Rj, *biti bez poslu ne hotiči raditi*. — Bila dva brata zajedno u kući, pa jedan sve radio, a drugi jednako besposličiti i gotovo jeo i pio, Npr, 71. Koliko su opeka doslije načinjali, toliko izgonite i od sebe, niti što smanjite; jer besposličite, i za to viču, Mojs, II, 5, 8.

bespravilan, bespravilna, *adj.* bez-pravilan, što je bez pravila, što nije po pravilima, ridi nepravilan. — *Bespravilna* smjesa ova sva tri jezika, Danica 1, 102.

besprestan, *adj.* bez-prestan, što je bez prestanka, ne prestajući, neprestano, ridi neprestan. — Ali je mene besprestanu glarobolju tako zabunila da ni o čem ovome za sad ne mogu kazati ništa, Npj, 4, VII, ake, DARj, 250b.

bespristrasnost, bespristrasnosti, *f.* osobina ili stanje onoga koji je bespristrastan; *die Unparteilichkeit, animus partium studio vacuus, suprotno:* pristrasnost. — Svaki odgovara za bespristrasnost donošenja svog, Sr, Nov, DARj, 251a.

bespristrastan, bespristrasna, *adj.* bez-pristrastan, koji ne gleda ko je ko, koji ne radi po strasti, po lateru, *unparteiisch, partium studio vacuus, ake, od Daničića*, ARj, 250b, u Stulija iz *Ruskoga, suprotno:* pristrastan. — Pred pametnijem i bespristrastnijem ljudima, Odbr, od ruž, 2. *Bespristrastan* čitalac, 13. *adv.* Neka ni jedan ne osuguje . . . dok o svenu bespristrasno ne prosudi, Spisi I, 7. Kad se bespristrasno procijeni cjelokupno njihovo vladanje, Zim, 241.

bespuće, *n.* (u C. G.) bez puta, Rj, ridi besputica. — 1) u pravom smislu gdje nema puta: Obrnuće u bespuće Turke, Rj. Ja otolen pješke u bespuće, dan četvrti u Novome zagjem Šćep, mal, 20. — 2) u prenesenom smislu, o besjedi i radu, kad se besjedi i radi bez puta, kako ne treba i ne valja. — *die Ungereimtheit, ineptiue*: govori u bespuće, ti si obrnuo u bespuće, Rj.

besputan, besputna, *adj.* ungeziemend, unanständig, *inderorus*, Rj, suprotno: putan. — 1) *upotrebljava se ponajče u pravom smislu, što je bez puta 2, što je kako u trbu, u rđju, kako se u preštaju*: Pretvorise putno upotrebljavanje u besputno, Rim, 1, 26. Da se izbavimo od besputanjeh i zlijeh ljudi, Sol, II, 3, 2. *adv.* besputna, *uht auf dem rechten Wege, ungerecht, iniquo*, Rj, 23a. Ostranotiče se oni koji se odmeću od tebe besputno, Ps, 25, 3. Prosu imanje svoje živeći besputno, Prip, bibl, 131. — 2) *čjgje u pravom smislu, u. p.* planina besputna, t. j. u kojoj nema puta, isp, DARj, 251a.

besputica, *f.* bez-putica, *ba:* puta, ridi bespuće, Pričaj, paše, je li i Bog dao! al' se čuvaj dobro besputice, jer je kod nas trudno i pretrudno putom hoditi, to li besputarom, Šćep, mal, 62.

besraman, besramna, *adj.* besraman, koji je bez srama, potvrda u supstativu koji *adv.* ake, od Daničića, ARj, 251b, ridi bestidan, suprotno: sraman 2, srameć, sramežljiv.

besramuost, besramnosti, *f.* osobina onoga što je bez srama, što nema srama, *impudentia, Unerschämtheit, ake, od Daničića*, ARj, 251b, ridi bezobraština i sun, *adv.* suprotno: sramežljivost. — Poznata su djela tješena, koja su . . . nečistota, besramnost, Gal, 5, 9. Predaloše se besramuosti, Efes, 1, 19.

besrebrn, *adj.* bez-srebrn, *Grč.* ἀργυρος, koji je bez srebra, koji ne prima, ne čste srebra, plate, mita, u Rj.: Besrebrni vraći, *m. pl.* ridi bezmitni vraći, za suprotno isp. srebroglubiv. — U tom se poju krasni tropari na više glasova: Hristu Bogu . . . svetima besrebrim vraćima i mučenicima, DP, 229.

bestemeljan, bestemeljna, *adj.* fundo carens, vanus, bez temelja, DARj, 252a, *ungrundlich, grundlos, suprotno:* temeljan 2.

bestidan, bestidna, *adj.* bez-stidan, *ake, od Daničića*, ARj, 252a, ridi besraman, suprotno: stidan, stidljiv. — Nastaje car bestidan i lukav, Dan, 8, 23.

bestiduost, bestidnosti, *f.* osobina onoga koji je bestidan, *ake, od Daničića*, ARj, 252b, ridi bezobraština i sun, *adv.* suprotno: stidljivost, stidnoća.

bestija, *f.* (u vojv. bestija) *die Bestie, bestia (als Schimpfwort)*, cf. budala, bena, Rj, *syn.* kod bezjak, pagrida čeljadetu, koje se po ludosti izjednujuje sa zverkom (kaje Latinska riječ bestia upravo znači): Obestijati, postati kao bestija, marvinče, zahldjeti, Rj, 428a. Bože daj to što bestija misli! (Kad tko želi jedno a drugi drugo, Bestija ovdje znači lud čock): a ljudi ljudi ponajviše misle o dobrom, Post, 20.

bestijanje, *n.* ridi ludovanje.

bestijati, bestijam, *v. impf.* (u C. G.) ridi ludovati, Ne bestija Komnen barjaktaru, Rj, v. pf. slož, a-bestijati.

bestijski, *adj.* (u Bosni) *thoricht, stultus, cf.* budalast, Rj, i *syn.* kod budalast, ridi bestinski.

bestijstvo, *n.* (u C. G.) *die Thorheit, stultitia, cf.* budalaština, Rj, ridi bestinstvo, bestiluk.

bestiluk, *m.* ridi bestijstvo, Rj, i bestinstvo, budalaština, bestiluk, za nast. isp. abadžiluk.

bestilj, bestilja, *m.* (u Bosni) kao gust pekmez od sljiva, *Pflaumen-Syrup, syrupus prunorum*, Rj. — *Turski* pestil, Osn, 132.

bestinski, *adj.* sačeto od bestijski, koje ridi, bestinski, Osn, 311.

bestinstvo, *n.* sačeto od bestijstvo, koje ridi, bestinstvo, Osn, 244.

bestjlesan, *adj.* *incorporatus, bez tijela*, DARj, 253a, *unkörperlich, suprotno:* tjlesan.

bestjlesnost, bestjlesnosti, *f.* Stulli, osobina ili stanje onoga što je bestjlesno; *incorporalitas, Unkörperlichkeit*.

bestrasnost, bestrasnosti, *f.* osobina onoga koji je bestrastan, koji ne može stradati, u Stullija iz brevijara glagolskoga, *impassibilitas (theolog)*.

bèstràstan, *bèstràsna*, *adj.*, iz brevijara glagolskoga, *impassibilis*, Stulli, bez-strastan, koji ne može stradati (theolog).

bèstrà, *f.*, bez-strv, *interitus*, propast ili nestaša bez strva, bez traga, iza koje ne ostaje ništa od onoga što propadne ili ga nestane, govori se samo u akus. s pridjell. u. isp. obestriviti. — 1) o čeljadetu: Iz nje čisto vidim i vjerujem da za onu ne znate budalu, no je glavom u bestrv uteka. Šćep. mal. 66. — 2) može se govoriti u bestrv, kad se ludo govori, te od govora ne može ništa biti: Šta u bestrv govoriš? reče se kada tko šta govori a ne zna šta govori. J. Bogdanović. DARj. 253b.

bèstužan, *bèstužna*, *adj.* (u Dub.) *fahrlässig*, *negligens*, *cf.* nemarljiv. Rj. — Ol' bez tuge i kao da bi se reklo: koga nije tuga misleći o čemu, te o tom i ne misli, za to ne kaže, ne mari. Daničić. ARj. 253b.

bèsudán, *bèsudna*, *adj.*, bez-sudan, što je bez suda, kaže se za zemlju, gdje nema suda (ni pravice): Nama zemlja sva besudna lješe . . . sud postavi u zemlju besudnu. Npj. 5. 472. *akc.* po DARj. 254a.

bèsunje, *n.*, kad gdje nema suda, *Gerichtlosigkeit*, *defectus iudicium*. Rj. bez-sunje, besudno stanje.

besumljiv, **besumnjiv**, *adj.*, *indubius*. DARj. 254b. bez-sumljiv, bez-sumnjiv. — 1) u čem nema sumnje, *unverdachtig*, *verdachtig*, *hond suspectus*. — 2) o čemu nema sumnje; *unzweifelhaft*, *zweifellos*, *inlubius*. — *suprotan*: sumljiv, sumnjiv.

bèša, *f.*, *hyp.* od bešika (kolijevka). Nina Jovo, moje čedo drago! nina, nina u šikli bešiku, tvoja beša na moru gragjena, a za skupe pare kupovana. Here. 346.

bèšèast, *f.* (u Paštr.) *Ehrlosigkeit*, *infamia*. Rj. bez-čast, osobina onoga koji je bez časti, bez poštenja.

bèšèinje, *n.*, *nefas*. Govori se i danas: bešèinje što i bezakonje. J. Grupković. DARj. 255a. bez-činje, od bez čina (bez čidi). bešèinje je riše od zločinstra, reoma veliko i ružno zločinstvo; *die Unthat*, *vidi* nedjelo, *isp.* nepočinstvo.

bèšèovječan, *bèšèovječna*, *adj.*, bezčovječan, *vidi* nečovječan, *unmenschlich*, *inhumanus*: Ja ne znam kakvi su to bešèovječni ljudi! Straž. 1886. 771. *akc.* od Daničića. ARj. 255b.

bèšèutan, *bèšèutna*, *bèšèutiv*, *adj.*, *sensus cæpers*, bez čučenja, koji ne čini, ne osjeća. DARj. 255b. bez-čutan, bez-čutiv, *isp.* čutjeti 2, *vidi* neosjetljiv, *suprotan*: čutiv, čutljiv 2b, osjetljiv.

Bèšènova, *f.* (*i* *adj.*) *vidi* Bešenovo: Da kojoj će Laza zadužbini: il' Opovu, ili Krišedolu, il' će Jasku, ili Bešenovoj. Npj. 2. 326. U Bešenovi. Straž. 1886. 1511.

Bèšènovački, *adj.* Rj. što pripada Bešenovu: Igu-mana Bešenovačkoga. Straž. 1886. 1514.

Bèšènovo, *n.* — 1) namastir u Fruškoj Gori. — 2) selo blizu tog namastira. Rj. *vidi* Bešenova.

bèšika, *f.* — 1) *vidi* kolijevka. Rj. *vidi* i kolijepka, šika, žipka. — Skovaše joj srebrnu bešiku, na bešiku od zlata sokola, kad je sahen, da se razgovara. Npj. 1. 471. Zaklaše joj u bešici sina. Here. 317. Turška riječ. — 2) *du Blase*, vesica, *cf.* mjehur. Rj. od Lat. *vidi* i mjehir, mihur.

bèškot, *m.* (st.) nekakav hljeb (*Biscott?*), *panis delicutus*: F beškota hljeba bijeloga. Rj. tal. *biscotto*, *kehl* *den* *puta* *pieten*, *vidi* peksimet. Bilo beškota, biće fratara, Gledaj: Bilo pro-kura, biće popova. Posl. 15. Duće vama praha i gjuleta i beškota hljeba za soldate. Npj. 5. 351.

bèškótin, *bèškótina*, *m.* tal. *biscottino*, kolačić kao beškot. Daničić. ARj. 256b. — Ode Jovo put Kašćina . . . za košćije beškótina. Here. 234.

bèšlja, *m.* Turški vojnik stražar: Udare pored nekoliko Turaka Arnauta, koji su ondje bili bešlje (Turški vojnici koji su po ugovorima izmjeđu Rusa i

Turaka sjedili u Vlaškoj te pazili da Turci u Vlaškoj ne bi kakovo zlo učinili). Kov. 3.

bèšluk, *m.* *pišlak*, srebrn norac Turški od pet groša. Daničić. ARj. 256b. — I da mogu do te čabe doći sa mojim novcem i bešlukom. Npj. 5. 511. Daničić misli, da je ordje bešluk mjesto ašluk, hašluk (trošak).

Bèšo, *m.* *hyp.* od imena, koje se počinje slovima *Be*, *n.* p. Berislav, *gen.* Bèša, *vor.* Bèšo. — Za njim Bèšo konje ošibuje. Rj. 483a. *takva hyp.* kod Dišo.

bèštija, *f.* (u vojv.) *ridi* bestija. Rj.

bètèg, *m.* bolešt, *Madž.* (bolestan): Beteg kila na psu jaše. D. Posl. 5. *akc.* DARj. 257a.

bètežan, *bètežna*, *adj.*, *bolestan*, od beteg: Kila mu je bètežna. DPost. 46.

bèvauda, *f.* zabijeljeno vino, *eingewäserter Wein*. Rj. 3. riječ. Tal. *ridi* činger, polovnik 2, vinoš.

bèvut, *bèvuta*, *m.* došao u berut, t. j. obeznanio se, *ridi* nečnan. Rj. *ridi* i nesvijest, nesvjestica, *isp.* ubevutiti se.

bez, *adv.* *sine* *cf.* brez. Rj. *akcent* je prijedlogu *oome*, kad se sam izgovori: bèz; inače dobira *akc.* različan ili ostaje bez *akc.* prema riječima pred kojima stoji: bèz kraja, bèz traga, bez gljave. Daničić. ARj. 259a. *pred* nekim se glasovima dodaje prijedlogu *ozud* a, da bi se s njima lakše izgovorio, takori su *glasovi*. — a) *du*: Juna bez dna. DPost. 37. More nu je bez dna. 63. b) *št*: Pasati se bez št. Rj. 430a. — *ej*: Sa zlim žlje, a bezu zla još gore. Posl. 274. Tko je bezu zla, ostat će bez dobra. DPost. 129. *Prijedlog bez stoji s gen.* pokazujući s njim, da onoga što znači riječ koju stoji u tom padežu, nema ili da ostaje neupotrijebljeno, kad što biva. *isp.* Daničić. ARj. 259a. — 1) Ode bèz obzira. Rj. 428b. Popiti čašu bez preduška. Rj. 570b. Bez puške n. p. dao ili uzeo grad, t. j. da nije ni jedna puška pukla. Rj. 624a. Bez brice obrijati (prevariti). Posl. 11. Bez zdarlja nema bogatstva. 11. Bez muke nema nauke. 11. Bez para ni u erkvu. 12. Bez treće nije sreće. 12. Ne daj glasa bez bijela dana, nek se moja provessel majka . . . Ne da glasa do bijela dana. Here. 4. 5. *prika oome zadnja primjeru biće i oro*: Bez mala sto dukata. Daničić. Sint. 136. t. j. do mala. — 2) *složenih riječi sa* ni: nitko, ništa, ničiji, nikoji, nikakav, nijedan, *ne rastavlja ovaj prijedlog kao drugi*, da bi došao meju ni i riječ koja je s njim složena: Ko drugima poklanja, taj sam bez ništa ostaje. Posl. 159. Za pasom nu puške pozlaćene bez nikakva noža ni handžara. Npj. 4. 56. I on vodi Laketića Janka bez nikakve rane na junaka. 4. 110. A moja se braća razrodila, a sam sirač bez nje nikoga. 5. 451. Bijah sestra od tri brata. aoh! . . . a sad ostah bez nijednoga. aoh! Živ. 209. — 3) *ore riječi*: nitko, ništa, ničiji, nikoji, nikakav, nijedan *su prijedlogom bez pokazuju, da onoga što znači riječ kojaj su pridjevenc, nema, bilo koje mu drago i kako mu drago; u riječima*: itko, ista, ičiji, ikoji, ikakav, ijedan, koje se pišu i rastavljen: i tko, i šta i t. d. kaže se, da bi dosta bilo što kakovo god ili koje god ili samo jedno, pa se prijedlogom bez pred njima kaže, da ni toga nema. Daničić. ARj. 260a. — Ovo se onamo govori bez i kakve šale. Posl. 48. Globili ga, t. j. bez ikakve krivice. 85. To ostade bez i kakva spomena dalje. 131. Još je bio običaj gjae u subotu poslije podne tući bez ikakve krivice. 296. Govori, da je ono sve pokvareno i iz neznanja bez i kakvoja pravila popisano. Pis. ali izmjeja onoga: bez nikakve rane, i ovoga: bez ikakve krivice, tako je neznatna razlika, da se gotovo i ne razbira, razliku biće dijalektička, a oro zadaje (bez i kakve . . .) svakako je mnogo više u običaju.

bèz, *m.* *ridi* platno. Rj. *Leinwand*, *linterum*. — Bez je tako opreden i otkan da čisto žubori (žene vele). Rj. 161a. Tanak bez kao makovina. Rj. 343a.

Prijesan bez, koji još nije ubijeljen. Rj. 590b. *Sade** bez, vidi ravnik. Rj. 661a (platno koje nije uzvedeno ni malo, nego ravno. Rj. 625a). *Ni beza*, ni veza. Postl. 212.

bezadan, *bezadna*, *m.* *beza(a)-dan*, *beza(a)-dna*, *pred glasovima da prijedlogu bez dodano a*, pa orakno prešlo i u nom. *što je bez dna*, *beza dna*, *što nema dna*, *der Abgrund, abyssus*; *Prije bezadna*, DPostl. 101, *vidi bezdan (m.) i ondje syn.*

bezadna, *f.* *beza(a)-dna*, *vidi bezadan*, *što je beza dna*, *abyssus*; U moru je *bezadna*, DPostl. 111. U moru plije *bezadna*, 111, *vidi bezdan (m.) i syn. ondje*.

bezadnji, *adj.* (u C. G.) *n. p. jama* (koja nema dna), *bodenlos, fundo carens*, Rj. *beza(a)-dnji*, *vidi bezdan (adj.)*, *bezdanji*.

bezadnjica, (*jama*), *f.* (u C. G.) *vidi bezdana*: Tako se ne ambisao kao jama *bezadnjica*? (Postl. 309b. Rj. — Ambis, ef. propast, bezadnjica; *bezadnjica*, Rj. 5a.

bezákon, *adj.* od bezzakonan, *bez-zakonna što je bez zakona*, *protiv zakona*, *narlastilo protiv zakona Božjega*; i *koji tako radi*, *iniquus, impius, gesetzwidrig, ungerrecht, gottlos*; Slušajući *bezakona djela*, Petr. 11. 2, 8.

bezákona, *bezákonna*, *m.* *čovjek bezakona*, *vidi bezakonik*, *bezakonjak*; *der Gottlose, der Missathater, vir iniquus, impius*; Mnogi će ti zboriti *bezakonei*... No ne slušaj takve *bezakonce*. Npj. 5, 410, 111, *ake. od Daničeva*, ARj. 262b.

bezákoničica, *f.* *Frauenzimmer ohne Religion, mulier carens religione*, Rj. *ženska bezakona*.

bezákonički, *adj.* *što pripada bezakoničima ili bezakoniču komu god*. — *Nenavidim društvo bezákoničko*, i s *bezbožnicima* ne sjeđim. Ps. 26, 5.

bezákoničnik, *m.* Rj. *čovjek bezakona*, *koji ne lije za zakon ni Boži ni ljudski*, *vidi bezakonjak*, *bezakona*. — *Bezákoniče jedan!* ko će ti ugoditi? Rj. 836b. Sve lakomeci i *bezákoničci* s njima su me prije zavadili. Npj. 5, 411.

bezákoničkov, *adj.* *što pripada bezakoniču*: *Taki su stanovni bezakoničkov*, i tako je mjesto onoga koji ne zna za Boga. Jov 18, 21. *Bože moj!* uzmi me iz ruke *bezbožnikove*, *iz ruke bezakoničkov* i nasilnikove. Ps. 71, 4.

bezákoničjak, *m.* (u C. G.) *vidi bezakonik*, Rj. *vidi i bezakona*. — *za nast.* i *bezákonič* i *bezákonjak isp.* *anatemnik* i *anatemnjak*.

bezákonje, *m.* Rj. *djelo bezakona*, *koje je protiv zakona Božjega i ljudskoga*, *bezbožno*; *die Irreligion, Ungerechtigkeit, die Gottlosigkeit, die Missethat, facinus legi repugnans, injuria, iniquitas, impietas*, *vidi nezakonstvo*, *isp.* *bešćinje*. — U Ingjiji *teško bezakonje*: ne poštuje milagji starijega. Rj. *Koji čine bezakonje*, Mat. 13, 41. *Kojima se oprostiše bezakonja*, Rim. 4, 7. *To je narod sve većina padao u neznanostvo i u bezakonje*. Prip. bibl. 88.

bežâr, *m.* *vidi platnar*, Rj. *od bez (platno)*.

bežâzlen, *adj.* *ohne Arg, arglos, unschuldig, innocens*, Rj. *beza(a)-zlen (pred glasovima zl prijedlogu bez dodano a)*, *što je beza zla*, u čemu nema zla, *što ne misli učiniti zlo*: *Zbog takijeh sunce grijeh*. (Reče se za dobra i *bežâzlena čocka*). Postl. 88. Prosti ljudi znaju bolje razlikovati *zle običaje* od *dobrijeh* i *bežâzlenijeh*. Nov. Srb. 1817, 640. *Budite dakle mudri kao zmije i bežâzleni* kao golubovi. Mat. 10, 16.

bežâzlenost, *f.* *die Unschuld, innocentia*, Rj. *gen.* *bežâzlenosti*, *osobina onoga što je bežâzleno*: *Po bežâzlenosti mojoj* neka mi bude. Ps. 7, 8.

bežbožan, *bežbožna*, *adj.* *gottlos, atheus*, Rj. *bežbožan*, *koji je bez Boga*, *ne mareći za nj ili odričući ga*: *Jer je tvoja šćer život izgubila po zapovijesti tvoje bežbožne žene*. Npr. 132. *Jer se uvukose neki bežbožni ljudi*, koji su davno odregjeni na ovo osuđenje. Jud. 4. *Božanstvo Isusa Hrista*, koje odričeše

bežbožni Arjui, DP. 279, *adr.*: *Éto postite, da se prete i svagiate i da bijete pesničom bežbožno*, Is. 58, 4. *Svete ikone*, koje biješe počeo *bežbožno* ukidati Lav Isaurski, DP. 105.

bežbožnica, *f.* *die Gottlose, athea*, Rj. *bežbožna žena*.

bežbožnički, *adj.* *der Gottlosen, atheorum*, Rj. *što pripada bežbožnicima ili bežbožniku kojemu god*: *Navede potop na svijet bežbožnički*, Petr. 11. 2, 5. *Blago čovjeku koji ne ide na riječ bežbožnička*, Ps. 1, 1. *Za što je put bežbožnički srećan?* Jer. 12, 1.

bežbožnik, *m.* *ein Gottloser, atheus*, Rj. *bežbožan čovjek*, *vidi bežbožnjak*. *Gospod je pravedan*, a ja i moj narod jesmo *bežbožnici*, Mojs. 11, 9, 27. *Bežbožniče*, poginućes, Jezek. 33, 8. *Kad za njim drugi bežbožnik* *Malakodnije* počeo odričati *božanstvo*, Duba, DP. 281, — *za nast.* *bežbožnik* i *bežbožnjak isp.* *anatemnik* i *anatemnjak*.

bežbožnikov, *adj.* *što pripada bežbožniku*: *Bože moj!* uzmi me iz ruke *bežbožnikove*, Ps. 71, 4. *Nije li jošte u kući bežbožnikovoj* *blago nepravo?* Mih. 6, 10.

bežbožnost, *f.* *die Gottlosigkeit, impietas*, Rj. *gen.* *bežbožnosti*. — *Djela kojima bežbožnost činiše*, Jud. 15. *Koji će hoditi po svojemu željama i bežbožnostima*, 18. *Od bežbožnijeh* *izlazi bežbožnost*, Sam. 1, 24, 14. *Jer jedu hljeb bežbožnosti* i *piju vino nasilja*, Prič. 4, 17.

bežbožnjak, *m.* (u C. G.) *vidi bežbožnik*, Rj.

bežbratnica, *f.* *die Bruderbosc, quæ caret fratre*: *Pa što te ti sestre bežbratnice*, Rj. *bez-bratnica*, *koja je bez brata*, *kojaj je umro brat te ostala bez njega*: *Bijah sestra od tri brata*, *noh!* *Od tri brata ka' tri kralja*, *noh!* *A sad ostali bez nijednog*, *noh!* *kuku sestri bežbratnici*, *noh!* Ziv. 209.

bežbrizân, *bežbrizna*, *adj.* *sorglos, sorgenfrei, solutus cura, securus*, Rj. *bez-brizân je — 1) koji se ne brine a trebalo bi da se brine*: *Udari na vojsku kad vojska stajae bežbrizna*, Sud. 8, 11 *isp.* *nebriga*. — *2) koji se ne brine niti mu se treba brinuti*, *sorgenfrei, solutus cura*: *Čitav čovječij vijek* *trebao bi jednome bežbriznom čovjeku* *da skupi sve naše narodne pjesme*, Npr. 111. *A ja hoću da ste vi bežbrizni*. *Ko je neoženjen*, *brine se za Gospodnje*, *kako će ugoditi Gospodu*, Kor. 1, 7, 32. — *3) kaže se o stanju*, *u kojem se ne treba brinuti*: *Miloš...* *dade mu ženi i detetu bežbrizna učiteljje*, Danica 1, 16. *U ponosu*, *u izobilju hljeba* *i u bežbriznom miru* *hješće ona* *i kćeri njezine*, *a ne pomagahu siromahu i ubogome*, Jezek. 16, 49.

bežbriznost, *bežbriznosti*, *f.* *osobina ili stanje onoga koji je bežbrizân*: *Što će pravila učiniti*, *biće pokoj i bežbriznost* *do vijeka*, Is. 32, 17 (*securitas, Sicherheit*).

bežbrojan, *bežbrojna*, *adj.* *bez-brojan*, *čega ima bez broja*, *te se ne može brojiti*, *vidi nebrojan*, *nebrojeni*, *neizbrojeni*; *unzählbar, innumerabilis*: *Tako je narod naš...* *bežbrojne pogriješke* *u syome jeziku* *poprimao* *od svojijeh spisateljja*, Pis. 18, *ake. od Daničeva*, ARj. 266a.

bežbrôjnost, *bežbrôjnosti*, *f.* *osobina onoga što je bežbrojno*; *Unzählbarkeit, innumerabilitas*, *ake. od Daničeva*, ARj. 266b.

beždan, *m.* (u C. G.) *vidi bezdana*, Rj. *bez-dan*, *od bez-dna*, *s unmetnutim a koje ostaje u srim padežima*. — *Ko će sići u bezdan?* Rim. 10, 7. *Taj dan razvališe se svi izvori velikoga bezdana*, Mojs. 11, 7, 11, *vidi bezadan*, *bezadna*, *bezadnjica*, *bezdana*, *bezdanica*; *ambis*, *džombos*, *ponor*, *propast*.

beždan, *beždana*, *adj.* *što je bez dna*, *bodenlos, fundo carens*: *A kad stane Turčin mirati*, *on ga baci u jama bezdana*, *golje* *mu gavran kosti naći ne će*, Npj. 4, 343, *vidi bezadnji*, *bezdanji*.

beždana, *f.* *der Abgrund, abyssus*: *Čar namače dva dželata mlada*, *otkida ih jednog po jednoga*, *te ih*

baca dole u bezdanu. Rj. *vidi* bezdan (m.) i *syn. ondje*. — Kad pustim na te bezdanu, Jezek. 26, 19. Oganj proždrije veliku bezdanu i proždrije dio zemlje. Amos 7, 1. Mroža, koja nas izvlači iz bezdane zemaljskoga života. DP. 319.

Bezdana, f. kod grada Golupca jama s vodom. 1870. pr. Rj. u Srbiji.

Bezdanica, (jama), f. (u C. G.) *vidi* bezdana; A to nije ledena tavica, no nekaka jama bezdanica. Rj. — Iz kakve nas je bezdanice izvukao spasitelj. DP. 73. *cal. bezdan (m.) i ostala syn. ondje*.

Bezdanji, *adj. vidi* bezdanji. **bezdan (adj.)**: Načinite odjevojkicu vile od snijega izvagjena iz jama bezdanji prema suncu Hljnskomu. Npr. 103.

Bezđin, Bezđina, m. naučastir u Banatu. Rj. — imena nješina s takim ust. *vidi* kod Balatin.

Bezđinac, Bezđinca, m. Rj. *čovjek iz* Bezđina.

Bezđinski, *adj.* Rj. *sto pripada* Bezđinu.

Bezđryan, bezđryna, (u C. G.) n. p. zemlja, t. j. gdje nema drva, *holzlos, carcus ligais*. Rj. bez-drvan.

Bezđušan, bezđušana, *adj.* Rj. bez-đušan, *tako sloj: riječi kod* bogodjušan. — **1)** *što je bez duše u pravom smislu, bez duha, bez života, leblos, inanimus*: Imena bezđušnih stvori. Rj.¹ XXXVIII. Kao neke stvori bezđušne koje daju glas, bila svirala ili gusle, ako različna glasa ne daju, kako će se razumjeti šta se svira ili gudi? Kor. 1, 11, 7. *quae sine animo sunt: leblos; za 2/2/2, isp. mrtav u primjerima* Danica 3, 31; 3, 83. — **2)** *bezglas, fuddlos, capers cordis, sensus*. Rj. *kaj je bez duše u pravom smislu, ne mari za dušu, bez svijesti je, bezbožan: ili koji nema sreće, vrlo nevoljstić*: Među Irokezima za što su i stari tako glupi i bezđušni? Priprava 15. *Narod bezđušan, koji ne će mariti za starea niti će djeteta žaliti*. Mojs. V, 28, 50.

Bezđušnica, f. zensko, koje ne mari za dušu, *die Herzlose, Fuhllose, nullier capers cordis, sensus*. Rj. *čena bezđušna, isp. bezđušan 2.* — Kako im ova baba reče, tako bezđušnica i učiniše. Npr. 112. Gospođa nježina maćeha naredila . . . kako im je ona bezđušna naredila. 131.

Bezđušnik, m. čovjek, koji ne mari za dušu (kao da je i nema), *der Herzlose, Fuhllose, capers cordis, sensus*: Hajt' otale Baži bezđušnici! Gjavoli vam pomjeli dušu! Rj. *čovjek bezđušan*. — Ali ima i takijeh bezđušnika koji iz osvete navedu hajduke na nekoga. Zim. 200.

Bezglasan, bezglasna, *adj. stummlos, rorc carcus*. Rj. bez-glasan, *kaj je bez glasa, nema glasa*. — Znao da kad bijaste nezuboršči, iloste k idolima bezglasnima, kako vas vozjahu. Kor. 1, 12, 2. Treba pisati . . . i bezglasno jerove. Rat 7. U reklakiji bi imalo prilike . . . biti usta sugragjanima, biti glas onih koji su bezglasni. Zlos. 174. *isp. tako sloj: riječi* blagoglasan, jednoglasan, poluglasan, samoglasan, suglasan.

Bezglavan, bezglavna, *adj. što nema glave u pravom smislu*. — **1)** n. p. kuća Rj. *kajoj je starješina umro*. — **2)** žena bezglavna, *kajja nema muža*. Rj. *isp.* Kor. 1, 11, 3: muž je glava ženi. — **3)** Balšići su osvobili nešto srpskih zemalja na zetskoj negji kad Sbhja bijahu bezglavna. DM. 213. *(kad ne imaju glave, starješina)*.

Bezgrešan, (ist.) *vidi* bezgrješan. Rj. *dolazi i u jažnom govoru odmahoviš i za gr, kao što često bica, n. p. vrijeme, vremena*.

Bezgrešnost, (ist.) *vidi* bezgrješnost. Rj. *dolazi i u jaž. govoru, isp. bezgrešan*.

Bezgrješan, bezgrješna, *adj. sandlos, sine nota, sine peccato*. Rj. *kaj je bez grjeha ili koji ne može grijesiti, vidi* bezgrešan. — Bog je mogao njega (Adama) stvoriti i bezgrješna. DP. 90. Krštenje je osvetio Isus krstivši se sam, ako je i bio bezgrješan. 181. *Kako si se razapeo, bezgrješni? 271.*

Bezgrješnost, f. *die Sandlosigkeit, Unschuld, in-*

nocentia. Rj. *gen. bezgrješnosti, vidi* bezgrešnost. *osobina ili stanje onoga koji je bezgrješan*.

Bezilan, bezilna, *adj. aufrichtig, sincerus, cf. bezazlen*. Rj. bez-ilan, *kaj je bez ile t. j. bez hile (bes-bilan), bez prijereve, bez himbe, vidi* beshilan i *syn. ondje*.

Bezimeni, *adj. namenlos, ohne Namen, anonymus*. Rj. bez-imeni, *što je bez imena, nema imena, što se ne imenuje*. *Bezimenca* nedjelja. Rj. 20b (treća nedjelja uskršnjega posta). U tom redu spominju sinove Nemanjine i *bezimeni ljetopisci*. DM. 16. *isp. bezim-njak*.

Bezimenjak, m. *bezimeni čovjek: Bezimenjak ovo rama piše*. Šćep. mal. 31. *ake. od* Daničića, ARJ. 209b. *vidi* neimenjak. *isp. imerek*.

Bezinteresan, bezinteresna, *adj. bez-interesan, koji je bez interesa svoja, ne gleda na korist svoju, niht interessirt*. — *Narodi . . . čine i veliku i bezinteresnu dvorbu i ugodnu najvišim svetiljama nauke*. Zlos. 41.

Bezisten,* m.: *Asan gradi nove bezistene. Da idemo moru bezistenu*. Rj. *mjesto i zgradu gdje se prodaje bez (platio)*.

Bezjak, m. *Tolpel, stolidus: idi bezjače jedan*. Rj. *kaj n. p. otac sinu, kad učini ili reče što god ludo, vidi* batina 3, bena, bestija, bestija, bjelcusna, blčka, blčka, blesan, bleska, bluna, blutiš, budala, bukvan, klebecan, ludak, ludandža, ludacina, ludov, mahnitac, mahnitac, maulaz, mućurla, norac, sakaluda, sklata, slhta, suludnik, suludnjak, šmokljan, tikvan, zukan, zvekan.

Bezličan, bezlična, *adj. bez-ličan, što je bez lica, unpersönlich, impersonalis, suprotno: ličan, ake. od* Daničića, ARJ. 270a. — *Po licu se razdjeljuju glagoli: 1) na glagole lične, koji imaju sva tri lica, 2) na glagole bezlične, n. p. boli, stuzuje mi se, grmi*. Rj.¹ LX. U kojima je rečenicama prirok *glagol bezlični* one nemaju podmeta. Daničić, Sint. 3.

Bezličnost, bezličnosti, f. *osobina onoga što je bezlično: Bezličnost sama ne može uzeti glagolima aktivnosti*. Daničić, Sint. 88.

Bezmatka, bezmatka, m. košnica u kojoj nema matice, *weiserloser Bienenstock, apes sine regina*. Rj. bez-matak.

Bezmatičiti se, čim se, v. r. *impf.* ostajali bez matice, postajati bezmatak. DARJ. 270b. v. *pf. slož.* o-bezmatičiti se. — *Ti se rojevi u jednoj košnici obično bezmatiče, t. j. matice kad osjete da ih ima više u košnici, onda jedna na drugu udare i kose se, te iz boja često ne izide ni jedna živa*. J. Živanović. DARJ. 270b.

Bezmitan, bezmitna, *adj.* Daničić, ARJ. 270b. — **1)** *kaj ne prima plate: Bezmitni vraći, koji nijesu primali mita, unbestechliche Aerzte, incorrupti medici*. Rj. *vidi* besrebrni (sv. Kuzman i Danjan). — **2)** *kaj ne prima mita: Pravi i bezmitni prijatelj*. Odg. na list. 23. Da bi dakle čitatelji, kao prave i bezmitne sudije, o ovome poslu mogli suditi. Odg. na ul. 11.

Bezmjern, bezmjerna, *adj. što je bez mjere, što se ne može mjeriti; immensus, unermesslich: Umnožiti svoj narod narodom važnijem ne toliko po broju koliko po bezmjernoj hrabrosti*. DM. 121. *vidi* nemjeren. *ake. od* Daničića, ARJ. 270b.

Bezjernost, bezjernosti, f. *osobina onoga što je bezjerno: Unermesslichkeit, immensitas, ake. od* Daničića, ARJ. 271a.

Bezmlivica, f. u pripovijeci kako je neka najmljena žena žaleći tugjega muža govorila: »Ja sam jedna bezmlivica, ja sam jedna besolnica« (t. j. koja nema mliva i soli, *die Mehllöse, die kein Mehl hat, que caret farina*). Rj. bez-mlivica, *kaj je bez mliva*.

Bezobraština, f. (u C. G.) *die Unverschämtheit, cf. bezočanstvo*. Rj. bez-obrašćina (*pred št je osnova od koje je bezobražan*). Osn. 170. *vidi* i bezobražluk, be-

sramnost, bestidnost. — *riječ i s takim nast. vidi kod gospoština.*

bezobrazan, bezobrazna, *adj.* *schamlos, impudens, cf.* bezočan. Rj. *koji je bez obraza u prenesenom smislu, t. j. bez stida, i po tom stao se čini ili što čina bez stida, suprotno: obrazan.* — Bezobrazan kao pašće. Posl. 11. Kao Srpski svatovi (*n. p. bezobrazni, vien*). 132. Ove istina umiljate i izotrene, ali pri tom i veoma bezobrazne čine. Priprava 40. *adv.*: Gore joj oči kao u čengije, treće se žensko me koje bezobrazno gleda. Posl. 44. Pa Matica opet mene zato ovako ludo i bezobrazno krivi! Danica 5, 81. *isp.* obezobraziti, obezobraziti se (*postati bezobrazan*).

bezobrazluk, *m.* *vidi* bezobrazština. Rj. *i syn. ondje.* bezobraz-luk, *gdjekojim narodnjem riječima* prešao je Turski nastavak: bezobrazluk, cigantuk, hrščantuk, pasjaluk. — Meni uzima za najgriješ bezobrazluk, što sam se usudio izreći onu presudu. Odg. na ut. 30.

bezobraznica, *f.* *die Schamlose, impudens femina, cf.* bežoćnica. Rj. bezobrazna ženska.

bezobraznik, *m.* *der Schamlose, impudens, cf.* bežoćnik. Rj. bezobrazan čorjek. — Veće kupi Tatarske dahije, nevjernike i bezobraznike, koji nema ni vjere ni duše. Npj. 4, 464. Strašljivci se njemu predadoše, sve strašljivci i bezobraznici. 5, 228.

bezobzirce, bezobzirke, *t. j.* bez obzira, *ohne sich umzusehen, sine respectu: ode bezobzirke, t. j.* tako brzo da se nije imao kad obazreti. Rj. bez-obzirce, bez-obzirke, *za krantitet na posljednjem sloju isp.* ametiche, *vidi* nezreliee.

bežočan, bežoćna, *adj.* (u Dubr.) *vidi* bezobrazan. Rj. *koji je bez očiju u prenesenom smislu, koji ne gleda šta radi, kao da je bez očiju, postupa ne pazivši na pristojnost, ne stidi se ničega: Bežoćni svijet uživaju.* DPostl. 5. *isp.* obežoćiti (*postati bežočan*).

bežoćanstvo, *n.* (u Dubr.) *vidi* bezobrazština. Rj. *i syn. ondje.* — bežoćanstvo (staro bezobzerno, *od osnove koju je u starom bezobziru*). Osn. 244. između osnove, kojoj je u otpalo te joj ostalo na kraju suglasno, i nastavka (stvo), koji se opet počinje suglasnim, umetnuto je a, a tomu umetka još dodano n. *riječ i tako nastale: božoćanstvo, čovježoćanstvo, dožoćanstvo, našanstvo, otačanstvo, rožoćanstvo, svjedžoćanstvo, veličanstvo, visočanstvo, vladičanstvo, isp.* Osn. 244. *iza umetnoga a kadšto se n ne dola: otačanstvo, rožoćanstvo.*

bežoćnica, *f.* (u Dubr.) *vidi* bezobraznica. Rj. bežoćna žena.

bežoćnik, *m.* (u Dubr.) *vidi* bezobraznik. Rj. *vidi* i bežoćnjak, bežočan čorjek.

bežoćnjak, *m.* *vidi* bežoćnik. Rj. *za nast. u bežoćnik i bežoćnjak isp.* anatemičnik i anatemičjak.

bezopasan, bezopasna, *adj.* bez-opasan, *koji je bez opasnosti, nije opasan (nego siguran), gefahrlos, sicher, periculü expers:* Radi ovijeh viših dobara narodu njezinu (zetskom) nije bilo ništa promijeniti koristan ali opasan stanak na nekorištan ali bezopasan. DM. 101.

bezopazan, bezopazna, *adj.* bez-opazan, *koji je bez opaza, nije na opazu, unvorsichtig, incautus.* Stulli: *inconsideratus.* — *adv.*: Ne čini dobra bezopazno, da te zlo ne nagje. DPostl. 70. *ake od Daničiča, ARj.* 274b.

bezorje, *n.* nekako mjesto (?): Sa bezorja Turci keisaše. Rj. *dobu prije zore.* Rj.³ bez-zorje?

bežrazložan, bežrazložna, bežrazložit, *adj.* *irrationalis.* Stulli. bez-razložan, bez-razložit, *što je bez razloga, unvernünftig, suprotno: razložiti.* — Na način bežrazložitijeh živina. V. Andraš. Bežrazložne su ove tuzbe. B. Cucer. Ako bi koje misli bežrazložite bile. M. Divković. Ova (zemlja) bi stvorena za živinu bežrazložnu. F. Glavinčić. DARj. 275a. Da bolje misle o Bogu i svecima, koje drže za čudljive i bežrazložne. Zlos. 299. *adv.* Koliko su tebe bežrazložno uvrijedili. V. Andraš. Blaguje i pije bežrazložito. M. Divković. DARj. 275a.

bežribica, *f.* *der Nestling, Nesterl, cyprinus al-*

burnus minor. Rj. *gobio vulgaris.* Car. Rj.³ nekaka mala riba.

bežrodan, bežrodna, *adj.* *unfruchtbar, infertundus.* Rj. bez-rodan, *što je bez roda, u domaći roda, vidi* besplodan, nerodan, nerodljiv, neplodovit. — Ne pristajte na bežrodna djela tame, nego još karajte. Eges. 5, 41.

bežrodnica, *f.* nerotkinja: Ja nijesan vsoto bežrodnica. Rj. bez-rodnica, *čeno bez roda, koja nema srod-nika.*

bežrotkinja, *f.* koja nema roda, *ein Frauenzimmer das keine Anverwandtschaft hat, nullus carnis cognatis:* Angje moja ti si bežrotkinja: svak mi čedo čestituje mlado, od roda ti niže niko nema. Rj. *vidi* bežrodnica. — *za obličje isp.* nerotkinja.

bežzub, *adj.* *edentulus, koji nema zuba.* bez-zub, *koji je bez zuba.* — Kakva si mi bežzuba djeda dobavio! S. Ljubiša. DARj. 277a.

bežuman, bežumna, *adj.* *unvernünftig, demens.* Rj. bez-uman, *tako slož. adj.* lakoman, maloman, ostroman, slaboman. — **1)** *što je bez uma, nema uma, vernunftlos, brutum, irrationale:* Bog je samo bežumnim životinjama usudio, da ostanu do vijeka, kao što su im i stari bili. Danica 2, 3. Da rećemo, da skotina bežumna može raditi svoje poslove bez pravila i bez promišljanja ali čovjek valja svašto da radi po pravilima. Pis. 68. **2)** *koji radi kao da je bez uma, kao da ga nema, ili radi kako se s umom ne podudara, ludo:* Tako mi se grob ne prošjo kao Arji bežumome! Posl. 301. A još je bežumnije i smješnije, što ovaki ljudi govore . . . Pis. 81. O bežumni (295, 299) i sporoga srea. Luk. 21, 25. *adv.*: Prepade se Strahiniću bane, gje pozibe ludo i bežumno. Npj. 2, 285.

— **3)** *junaci zori se bežumni, koji idući u boj kao da nemaju uma, ne mare ni za što drugo: tollkühn, temerarius:* Drobnjaci su bežumni junaci. Rj. 111a. Brže heri silnu mlogu vojsku, sve Brzjane bežumne junake. Npj. 1, 213.

bežumiti, bežumim, *v. impf.* *betören, hinter das Licht führen, decipere, cf.* varati, zavaravati: Da oide u selo Mletičak, da bežumi Čengić-Smail-aga, dok okupim mlade Moračane. Rj. bežumiti koga, *činiti ga bežumnim, zalagjivati, v. pf.* slož. iz-bežumiti (i se), o- (i se).

bežumlje, *n.* *Unvernunft, dementia.* Rj. bez-umlje. *vidi* bežumnost, bespamet. — **1)** *staje bežumno:* Moj njače od Sibinja Janko! nemoj dati umlje za bežumlje. Rj. — Oni se svi napumise bežumlja. Luk. 6, 11. Njilovo čeni bežumlje postati javno pred svima. Tim. 11, 3, 9. — **2)** *stvar bežumna:* Ne čini toga bežumlja. Sam. 11, 13, 12. Uza sve to ne sagriješi Jov, nit i reče bežumlja za Boga. Jov 1, 22. Proroci tvoji prorokovaše ti laž i bežumlje. Plač. 2, 14.

bežumljeenje, *n.* *das Bethoren, decipio.* Rj. *verbal.* od bežumiti: radnja kojom tko bežumi koga.

bežumnički, *adj.* *što pripada bežumnicima:* Usne mudrijeh ljudi siju znanje, a sree bežumničko ne čini tako. Prič. 15, 7.

bežumnik, *m.* *der Unsinnige, demens.* Rj. čorjek bežuman. Jedno misli razbornik (smotnik, sveumnik), drugo misli bežumnik (misli a drugo nesvjesnik). DPostl. 38. Što je došao taj bežumnik k tebi? Car. 11, 9, 11. Mudri će naslijediti slavu, a bežumnike će odnijeti sramota. Prič. 3, 35.

bežumnikov, *adj.* *što pripada bežumniku:* Misao bežumnikoru grijeh je, i podsmjevač je gad ljudski. Prič. 24, 9.

bežumnost, bežumnosti, *f.* *vidi* bežumlje 1 i 2. bespamet. — **1)** Vigjaste li Turci, braće draga, bežumnosti našijeh glavara. Npj. 5, 501. — **2)** O lakome, prokleta vi duša, na svašto li ljude naćeraste, na bežumnost i na pakost ljutu! Npj. 5, 59.

bežvjeran, bežvjerana, *adj.* *infidelis, bez-vjeran, koji ne vjeruje koje vjere.* — Kako ćemo rajom upravljati . . .

od vlaško-ga roda *bezyjernik*. Pjev. crn. Sijekuć Turke *bezyerni* hajduke. DARJ. 278b. *udj. tako slož.* lakovjeran, malovjeran, suvjerjan.

bézyjernik, u C. G.) Rj. *vidi* nevjern. nevjernik, nevjernjak. — **D**) koji nema vjere, *der Treulose, der Ungetreue, infidelis*: Od Turčina stara *bezyjernika*. Rj. *koje ne drži zdatne vjere*. — **Ž**) koji ne vjeruje vjere *koje, der Unghaubige*: Kad vigoše Turci *bezyjernici*. Npj. 5. 226.

bézyvodan, bézyvodna, *udj. n. p.* zemlja, mjesto, *wasserlos, carens aquis*. Rj. *bez-vodan, bez- vode, gdje nema vode*. — Sinjavina, goletna i *bezvodna* velika planina u Hercegovini. Rj. 681a. *Oblaci bezvodni*, koje vjetrovi prenose. Jud. 12. Sada je posagjena u pustinji, u zemlji suhoj i *bezvodnoj*. Jezek. 19. 13. Nemoj misliti da će te zavesti u kakvu *bezvodnu pustinju*, iz koje ćeš jedva čekati da izideš. DP. 71.

bézyvodica, *f. aquaticae*. J. Grupković. DARJ. 279a. *bez-vodica, kad nema vode*.

bézyvolnik, m. (u Grblju) čovjek, koji nema volu, *der keinem Ochsen hat, bobas carens*. Rj. *bez-volnik, koji je bez vola, isp. jednovolnik, dvovolnik*.

béžen, *udj. coelebs, bez-ženi, neženi, bez-žen, isp. neoženjen, u Stullija i: Ruskoga, isp. umogožen*.

béženstvo, n. *ita coelebs, coelibatus*, *bez-ženstvo, stanje onoga koji živi bez žene; die Ehelosigkeit, u Stullija i: Rus. vid. bečarlik, isp. jednoženstvo, dvoženstvo, umogoženstvo*.

Biač, Bišća, m. *vidi* Bihać.

biber, m. *Pfeffer, pipera, cf. papar*. Rj. *Biber* je zrno maleno, ali pred gospodu izlazi. Posl. 12. *ake. je od DARJ. 280a*.

Biberče, Biberčeta, n. u *prpovijesti ime čorjeka malu kao biberovo zrno, ake. od Daničića*, ARJ. 280a: Bila žena nerotkinja, pa molila Boga da joj da da rodi, makar bilo dete kao biberovo zrno... U tom Biberče dogje u grad... Kad progje nekoliko dana, eto ti Biberčeta. Npr. 261 - 266.

biberenje, n. *das Pfeffern, pipercatio*. Rj. *verbal. od biberiti, radnja kojom tko biberi što*.

biberiti, rim. v. *impf. pfeffern, pipera, pipere condio*. Rj. *biberom začinjati, v. pf. slož. o-biberiti*.

Biberlija, m. *prez. ime: Petar Biberlija*. Danica I. 123.

biberni, *udj. n. p.* zrno. Rj. *vidi* biberov, što pripada bibernu.

biberujača, *f. Pfefferbuchse, pyxis piperis*. Rj. *sudić u kom se drži biber, za obličje isp. cukrenjača. — riječi s takim nast. kod ajgrića*.

biberov, *udj. n. p.* zrno, *Pfeffer-, piperis*. Rj. *što pripada bibernu, za nast. ov isp. aptov, vid. biberni*. — Makar bilo dete kao biberovo zrno. Npr. 261.

biblija, *f. Secto Pisma, die Bibel, biblia*: Istorija prvog svijeta po bibliji. Priprava 88. One psalme od kajanja, koji i sad stoje u bibliji. Prép. bild. 73.

biblijaš, biblijaša, n. *koji se bari oko biblije*: Sad se čuje da su velika gonjenja (i po Angliji) protiv *biblijaša* postala. Straž. 1886, 701. (*gonjenja iz slaveno-srpskoga mj. gonjenja, — za nast. vid. bradaš*).

biblijski, *udj. što pripada bibliji, biblisch, biblicus*: Toče Jordan tiho ndarajući o biblijske bregove svoje dokle ne uterć u jevanđjelsku prpovijest. DP. 310.

biblioteka, *f. vid. knjižnica. — Kopitar otišao poslovinama carske biblijotke u Pariz. Opit VI. U Biogradu u narodnoj biblijoteci. Rad I. 174.*

bibliotekar, bibliotekara, m. *bibliothecarius, radi knjižnicar*. O tom sam radio sa G. Kopitarom, č. k. *deur-lan bibliotekarom*. Rj. VIII.

bičak, bička, m. *ime narasta, kojim se zove kad se nama sanja: U bičak! Ij. Stojanović. DARJ. 280b*.

bič, biča, m. — **D**) *die Peitsche, flagellum, scutica*. Rj. *gr. pl. biča e bičevā, postanjem od biti (bijem), Daničić. ARJ. 281a. bi-č, za nast. isp. tka-č, isp. kaudžija, kaudžija, korbač, krbač. — Gijjotaljka, gijjotka, veliki bič, kojim se četiri vola tjeraju. Rj. 449b.*

Iskezao svigar na biča. 234b. Hajkača. Rj. 801a. (*bič* što ratari tjeraju volove njome). Crnogori biče, što su bili, *bič tiranu* vazla od starine! Npj. 5. 475. Otac vas je moj *šibao bičevima*. Car. I. 12. 14. *Pucaju bičevi*, točkovi prašte, i konji topoću, i kola skuću. Naum 3. 2. — **Ž**) *pramen kose zove se bič budući nalik na nj: Sjutradan ova gjevojka odreže bič kose zlatne i pošlje babu na pazar. Npr. 261.*

bičak, bička, m. *Turski bičak, nož. Daničić. ARJ. 282a. — Bičak čini mi se u nas znači nož (a ne britva), ali se u pravome Srpskom govornu ta riječ slabo čuje. Pis. 41. Mađ. biseak i bieske džepni nož, kojemu se u nas kaže bekuta, keba, kustura, škloca.*

bičalje, n. *der Peitschenstiel, manubrium scuticae*. Rj. *držalo od biča. — riječi s takvim nast. držalje, metalje*.

biče, bičeta, n. *das Sterlein, tuurulus*. Rj. *mlad bik*.

bičić, m. *dem. od bik. Rj.*

bičinovac, bičinovca, m. *Art grosser Messer (Hand-schar), cultri majoris genus*. Rj. *nekakav veliki nož (hand-sar?)*, isp. bičak.

bičji, *udj. što pripada biku, bikovima*: Glavu bičju na trup od juneta. Šćep. 13. *govori se i u Hrv. n. p. bičje meso, ake. od Daničića*, DARJ. 282b.

bičkaranje, n. *das Kwallen mit der Peitsche, sonitus flagelli*. Rj. *cerbal. od bičkarati, radnja kojom tko bičkara*.

bičkarati, bičkarām, v. *impf. (u Baranji) mit der Peitsche kwallen, insonare flagello*. Rj. *pučkarati bičem*.

bičkās, bičkāsa, m. (u vojv.) *ein liebedlicher Mensch, dissolutus*. Rj. *raznolano momče. Mađ. bieskās, lupež koji krade iz džepova (bičke)*, isp. bičak.

bičkija, *f. čim čizmari sijeku kožu, der Schuster-kueif, cultellus crepidarius*. Rj. *bičkija** čim čizmari (saraci) sijeku kožu. Rj.³ *isp. bičak*.

biče, n. Rj. *verbal. od biti, i po tome je biče — D) stanje u kojem se što nalazi tijekom što jest; das Sein, to esse, existentia. — Ž) iz ovoga se značenja izvode druga — a) stanje u kojem se što nahodi po seumu po čem je ono što je, *essenz, natura, essentia, substantia*, Njem. Wesen, Wesenheit. isp. Daničić, ARJ. 283a. *radi bistvo, i syn. ondje. — Koji (sin Božji) budući sjajnost i obličje biča njegovu (Boga) ... sjede s desne strane prijestola. Jevr. I. 3 (figura substantiae ejus; Ebenbild seines Wesens). Cisto je u tjelesnom smislu, što je bez čega drugoga ... ono po tome može biti i samo, a po tom biva i kao pravō, ničim nepomjereno u svom biču. Daničić, ARJ. I. 40b. — b) što u koga jest, te ga ima: imanje. Daničić, ARJ. 287b. u Rj. biče, n. (u Dubr.) *der Bestand, das Vermögen, Habe und Gut, substantia, facultates*: ostao bez biča. Rj. *vidi* imanje 1, i *syn. ondje. — Odmijela bi mu u kljumu svraka biče, a ne bi mu ni deva čindum. DPostl. 89.***

biglisanje, n. u Gijjorjica. *exultatio* — ne prestaje ta nredba i to *biglisanje* bogoljubno. Stulli. *verbal. od biglisati, radnja kojom biglise n. p. starulj*.

biglisati, biglisčim, v. *impf. u Gundulića. exultare, gestire, lactos agere dicit* — biglisi slavici. Stulli, *ake. po DARJ. 288b. pjevati, i pjevajući provoditi vrijeme, podrivirati od reselja; osobito se govori za ptice: Svaka ptica svojijem glasom biglise. DPostl. 117. Pjevati (o pticju pjevanju) i u Delabele (cantare) i u Stulića. X.*

Bihać, Bišća, m. — **D**) izmegju Trogira i Kastela na glavici oko $\frac{1}{2}$ sahata od mora zidine od staroga grada. — **Ž**) grad u Turskoj Hrvatskoj. Rj. *vidi* Biač, Bišće.

Bihor, m. *vidi* Bior, kraj u južnoj Srbiji. orake (sa h) u DRJ. I. 42. *kako se h gučješto ne izgovara ili se pječara u j ili v, u narodnim pjesmama ime Bior, Bijor i Bivor, koje vidi*.

bijeda, *f. (coe. bijedo)*. Rj. — **D**) *zlo, nesreća, ne volja, osobito koja narali na čorjeka iznenada ili bez uzroka: Sačuvaj me Bože bijede neridorne. Naša g:*

bijeda na svu putu. U stara mlad žena *bijedu gatoru*. Rj. — *Snašla ga bijeda*. Rj. 697b. *Snašodi (koga) bijeda*. 698a. Teva m' koja *sukobiti beda*. Npj. 2, 357. Moću Marku na skut na dolamu, ne bi li se *beda ostarila*; al' se *beda ostariti ne će*. 2, 437 (*bi-jeda, čovjek od koga dolazi zlo*). Jedva čekam, da se *skine b'jeda*. 4, 110 (*čovjek*). Da Vas još koja *beda nupađne*. Straž. 1886, 702. Bez novaca *muka i b'jeda!* 1886, 1602. Znajući ja, u kakvoj je *bijedi i nerolji*. 1887, 284. *ridi* al' belaj, čudo, napast, sijaset — *2) unverdiente Beschuldigung, calunnia*. Rj. *potvora*: Štogod stekli, sve Turcima u *bijedu dali!* Rj. 349a. *Bijedu* na pravoga krivca (u sali, kao pravdajući krivca). Posl. 12. Od jalove krave mljeka traži. (kad ko udari u *bijedu*). 233. (*udariti u bijedu: stati bijediti koga*). *Navrž mi bijedu da je tovar psa uio*. DPost. 70. Ne iznos'te globa ni poreza, ne iznos'te na rajnu *bijelu*. Npj. 4, 134. Slučajevima za *bijede* na jedinstvene ljude (n. p. *da* je koji što rekao protiv Turaka i t. d.) nema ni broja. Danica 2, 83. *Pasti u bijedu, da sam je ja ubio*. 2, 110. *ridi* kleveta, opast, pobjeda 1, *potvora*, *museveda*.

bijedan, *bijedna*, *adj.* (u Dubr.) *erbirmtlich, miser, cf. žalostan, tužan, nesrećan*. Rj. *ridi* i *jadan*, *vajan*. — *Bijedna* ti kola, kad ti nijesu tvoja. DPost. 6. Ili mačka ili maćak, zginitu će *bijedni sračak*. 32. Dok skinem s vrata ovaj nesrećni i *bijedni Rječnik*. Straž. 1886, 1386.

Bijedin *Grād*, *m.* u pripovijeci. Rj.

bijediti, *bijedim*, *v. impf.* koga, *ungerecht beschuldigen, inique accuso, cf. potvoriti*. Rj. *ridi* i *klevetati*, *lagati* 2, *musevediti*, *napletati* 2, *oblagivati*, *opadati* 3, *panjkati*, *pridizati* 2, *v. pf. sloč.* o-bijediti, *po-*. — *Bijednik*, *koji koga bijedi*. Rj. 21b. On joj pripovjedi kako *ga* na novo otac *bedi*. Npr. 210. Ima li on u tome pravo, ili me samo *bijedi*. Odg. na ut. 5. Neka ear ne *bijedi* *takim što sluje* svojega. Sam. 1, 22, 15.

bijednik, *m.* koji koga *bijedi*, *ein falscher Ankläger, calumniator, cf. napasnik, opadnik*. Rj. *ridi* i *klevetalo*, *klevetnik*, *musevedžija*, *opadač*.

bijeg, *m. die Flucht, fuga*: *Bijez* su sramni, al' su probitačni (Posl. 12). Rj. — Sramotni su *bijez*, ali su korisni. DPost. 113. Ne će biti *bijega* brzomun. Amos 2, 14.

bijegati, u pjesmi mjesto *bjegati* da bi se vrsta ispunila: Pleći daše, *bjegati* stase. Rj. *ridi* i *biježati*.

bijegajuće, *n. das ungerichte Beschuldigen, accusatio iniqua*. Rj. *verbal.* od *bijediti*, *rahnja* *kojom tko bijedi koga*.

bijel, *bijela*, *adj.* (bijeli, *comp.* bijelij), *weiss, albus*, Rj. *vidi* bio, *bijela*, *dem.* bjelijast, bjelucast, subjel, subjelast. — *Bijela* *loza*, *f. die Waldröhre, clematis vitalba L.* Rj. 24b (*ridi* pavetina, pavit, pavitina, skrobot, skrobotina, skromut, skromutina). *Bijela nedjelja*, *f.* Rj. 24b. *nedjelja dana* pred uskršnji post zove se u naroda istočne crkve *bijela* zato, što je te nedjelje slobodno jesti *bijeli smok*. Daničić. ARj. 314b. u naroda zapadne crkve zove se po nekim krajevima (a gdješto i u narodu istočne crkve) *bijela nedjelja dana* po uskršu (osim ponedjeljnika koji se zove uskršni) *bijela: bijeli utorak, bijela srijeda* i t. d., i po tom *bijela nedjelja*. Iveković. *Bijela subota*, *f.* u nas bi to značilo subota u oči *bijelijeh poklade*, ali u Dubrovniku tako se zove velika (u oči vaskrsenija), a nedjelja čitava i ondje se zove velika nedjelja. Rj. 24b (*po drugim krajevima naroda našega zapadne crkve* *bijela* je subota *prva* po uskršu. Iveković. *isp.* *bijela nedjelja*). *Bijele poklade*, *f. pl.* nedjelja u oči časnoga posta zove se *bijele poklade*. Rj. 25a. *Bijelo zelje*, *n.* (u Dubr.) *Art Kraut, herbae genus*. Rj. 25a (nekakav kupus). *Bijeli grašac*, nekako grozđe. Rj. 99a. *A belaj dvorkinji burmu pozlačenu*. Rj. 113b. *Bijeli luk*. Rj. 335a. Mačvanka, *bijela bundeva*. Rj. 349a (*ridi* i *beskorka* 2, *misiraca*). Prekri kulu teškim

olovom, a omaza *sebrnom bijelijem*. Rj. 157b. Od mora do mora, do *baloga Danava*. Rj. 500b. *Bijela pravica*. Rj. 561a. *Bijela us, Klüberhaus, pedicula cestantina*. Rj. 795a. *Džigrica bijela*, *pluća*. Rj. 831b. Za jaslina stajao *bijel konj*. Npr. 8. Ona je bila *bjelja od snijega*, rumenija od ružice, 103. U licu *bijela kao gorski bjez*. 130. S jedne strane *bijel kao ova*. 111. Oba spavaše do *bijele zore*. 188. Koji nas je nahrani'o bijeloga *bijela* . . . kako ti znaš, da je *bijeh bijel*. 308. Ja sam željna *bela sveta*. Npj. 1, 115. Grad gradila *bijela vila*. 1, 151. Kad u jutru *bio dan osvamu*. 1, 168. Ali *Jela na bilom pendzeru*. 1, 212. Vadi majka svoju *bijelu dojku*. 1, 251. Ne dam, bogine, mog *bisera b'jela*. 1, 430. Romi suze *nič bijelo lice*. 2, 1. Niknu Miloš iz *grla bijela*. 2, 153. Nagrdi mi *prebjelo lice*. 2, 352. Nek ustavi na istoku sunce, i *bijeli mjesec* na zapadu. 3, 62. *Bijeli zubi* dva niza bisera. 3, 257. *Bjeo Sapeu* ne bijelio se, već u živog vatri izgorjeo! 1, 208. U ruci mu vezena *šišana*, a za pasom *bijeli čiseći*. 1, 113. Dokle dogje . . . popu Luki na *bijelo ruku*. 5, 63. Tanka je kao šibika, *bijela kao kajčica*. Here. 208. *Bijele mjedi* za crnijeh dana. DPost. 6. Daću im *kamen bijel*. Otkriv. 2, 17. Ako bude *bijel otok* na koži, guba je zastajela. Mojs. III. 13, 10.

Bijela, *m. imr muško*: oko godine 1120 veliki župan posta raški župan *Bijela Uros* . . . Od *Bijel Urosa* vidimo vlast u jednoga plemena. DM. 3.

bijelâ, *f.* — *1)* (u C. G.) na oku, *der (graue) Staur, glaucoma, cf. biona*. Rj. *ridi* i *bijelo*. — *2)* u *postorici*: zašao kao *bijelo* po pazuru (Posl. 87). Rj. (*čaredio od jednoga do drugoga*). *bijela (psito)*. Rj.³

Bijeli, *Bijelâ*, *adj. pridjev* *se ovaj pridjevica rječima, koje s njim biraju imena mjestina i brdina: Bijela Crkva, f.* varošica u Banatu. Weiskirchen. Rj. 24b. *Bijela Gora, f.* planina između Grahova, Krivosija, Korjenica i Trebinja. Rj. 24b. *Bijeli Grab, m.* brdo kod Užica. Rj.³ *Bijelo Polje, n.* varoš u Here. kod vode Lima. Rj. 25a.

bijelac, *bijelca*, *m. Rj.* — *1)* *bijel konj, der Schimmel, equus albus, vid.* *bjelâ*, *gjozat*. — *2)* *gen.* *bioea*, (u gornj. prim.) u jaju, *vide* bioe. Rj. *vide* i *bjelance*, *bjeluce*. — *3)* *Praemonstratenser, praemonstratensis*. Rj. *redovnik koji po pravilu svoja rila nosi bijelo odjelje; takvi su redovnici dominikani, premonstratani* (u Ugarskoj), *i drugi*.

bijeliti, *bijelim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. sloč.* do-bijeliti, *or. po. us. za-*. — *1)* *n. p.* *platu, blischen, insolari*. Rj. *činiti što biplim*: *Platno bele* *beljare* *devojke*. Rj. 22a. *Bijeli mire* *Stonjskijem morem*. DPost. 6. *Ne bijeli lice*, ne rumeni. Npj. 1, 371. Pa pogjose u banju na vodu, da *bijele prebjelo lice*. 3, 296. *sa se, pass.* Kad se *bijeli u. p. platu, prejau*. Rj. 25b. — *2)* *sa se, reflex.* *weiss anlegen, fucare se*. Rj. *bjelitom se mazati*: Nije *bijepa*, nego se *gradi*, t. j. *bijeli se* i *rumeni se*. Rj. 97b.

bijelka, *f.* Rj. *uopć. bijela žirotnja, a osobito* *bijela kokoš. Name für eine weisse Henne, alba (galina)*. Rj. — *1)* u *Hrr.* *se zore tako i riba koja se zore* i *bjelica, alburnus, isp.* *bijeljka*. — *2)* u pjesmi *bijelka* *bijela bedevija*: Izvede se *bilka bedevija*. HNpj. 4, 35.

bijelo, *n.* na oku, *der (graue) Staur, glaucoma, cf. bijela, biona*. — *Biona, bijelo* na oku. Rj. 26b. *Bijelo* babi na oku, pa ne vidi. Posl. 12. *Belja, beljide* koje ima *bijelo* na oku. Daničić. ARj. 230a.

bijelonja, *m.* *bijel vo, ein weisser Ochse, albus (bos)*. Rj. s *tukrim nast.* *imrua colorima vidi kod vo*.

bijelost, *bijelosti*, *f. vidi* *bjelina, bjeloca*. Daničić. ARj. 383a. *ake*. 295a.

bijelj, *m.* (u Dubr.) *die Kotze, schafwollne Decke, quassape, amphitapa, cf. guber, čebe, biljac*. Rj. *rumena pokrivača i prostirača, vidi* i *bijeljac*, *gunj*, *ponjava*. — *augm.* *bjeljetina, bjelijinja*. — Pruži noge dokle *bijelj* *zapovijeda*. Pruži noge koliko je *bijelja*.

Post. 165. Koliko *bijeļja* čutiš, toliko noge steri. D'Post. 15. Ne ču se *bijeļi* za jednu noć. 71. Ne proširi veće noga nego *bijeļja* čuša. 74.

bijeļjenje, *a.* Rj. *verbal.* od 1. 1) *bijeļiti*, 2) *bijeļiti se*, *v. d. H.* 1) *bijeļjeti*, 2) *bijeļjeti se*. — 1. 1) *radnja kojom tko bjeļi što*, *n. p. pladno, lice* (das Bleichen insolatio, Rj.). — 2) *radnja kojom se tko bjeļi*, *bjeļenom se maće* (das Weisseschminken, fucatio, Rj.). — 11. 1) *stanje koje biva kad tko bjeļi, postaje bjeļ.* — 2) *stanje koje biva, kad se n. p. snijeg bjeļi* (das Glänzen, Weisssein, albitudo, Rj.).

bijeļjeti, *bijeļim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. sloč.* iz-bijeļiti (izbijeļim), *o.* *vo. za- (i) se.* — 1) *weiss werden, albesc.* Rj. *postajati bjeļ.* — *Bijeļi (č)jad.* kad sijedi D'ARj. 295a. — 2) *sa se, reflektiv. weiss glänzen, albesc.* bjeļi se snijeg, Rj. *sjati bjeļenom, sjati se od bjeļoć.* *dem.* bjeļasati se. (Grlu joj se (djevojeći) bjeļi, kao snijeg u gori, Npj. 1. 412. Ona (Ana) s' bjeļi baš ko gruda sniga, H'Npj. 3. 525.

Bijeļjina, *f.* Rj. *v. roš. u nahiji Zvorničkoj u Bosni.*

Bijeļjinac, *Bijeļjinca*, *m.* čovjek iz Bijeļjine, Rj. — A Stanjo o de Bijeļjini... onje Stako desi dva Turčina. *Bijeļjinca* Omera Ismića, Npj. 4. 332.

Bijeļjinski, *adj.* Rj. *što pripada Bijeļjini.*

bijeļjka, *f.* (u Hrv.) nekaka riba (može biti peš), *eine Art Fische, piscis genus, cf. kostreš.* Rj. *isp.* bjeļjka, bjeļjica.

bijeņje, *n. verbal.* od 1. biti (bijeņi), *koje ridi* — H. od biti se. — 1) *radnja kojom se tko bjeļi s kim.* — 2) *radnja kojom se bjeļi riba.*

bijes, *m.* Rj. *tu loc. sing.* bjeļesu, *gen. pl.* bjeļesā i bjeļesōva. — 1) *da Wuth, rabies; bijes* te skobio govore psetetu, Rj. *ridi bijes*, bjeļsnilo, bjeļsnoća. — 2) ili je otišao u hajduke *od bjeļsa* (Mothwill, Uebarmuth), ili od nevolje? *ridi bijes*, obijest. — 3) *Alter der jugendlichen Blüthe, actus florescens;* Do kad bijah na bjeļs djevojka, Rj. *uopn.* pladost u mladosti. — 4) *dacum, ridi gjavo, i syn. ondje* — Bjesomućan, koga bjeļs mući, daemoniaeus, D'ARj. 389b. *i sul se čuje u mnogim krajevima naroda našega;* bjeļs ga odnio! *oramo č. ići i oro;* Nemala baba bjeļsa, nego kupila prase (da je podrije), Post. 203.

biješan, *biješna*, *adj.* (biješni, *comp.* bjeļšnji, *adv.* bjeļšno), Rj. — 1) *wüthend, rabiosus* Rj. *bolstano od bjeļsnoća, ridi goropadan, mahnit* 2. smušen. — Kazvalio vilice kao bjeļsan pas, (kad ko mnogo govori i viće), Post. 269. No se čuvaj bjeļsnoća vika, Npj. 4. 327. 2) *übermüthig, superbis, insolens;* silan i bjeļsan, Rj. — *kao bjeļsan, prvč ljut, razdražen, žestok, ridi drnavan, drnovit, ohroč, zgranov.* — Vilovnjak, bjeļsan čovjek kao da su vile u njemu, Rj. 62a. Zuluhać 2. kaže se bjeļsna vola, ein unruhiger Ochs, bos insolens, 207b. Peće ga salo. (bjeļsan je dobro mu jeo, Post. 247. *Poplješti bjeļsna, da je bjeļšnji,* 255. *Što je hudo i odrpano, to je bjeļsno i pomunno,* 357. Koliko je zoran i bjeļsan! Npj. 4. 51. Bila je kuća Pešikanova zadrudna i silna i bjeļsna, koja se nije bojala nikoga, 4. 93. (Vuku, Ali se oni obojica silni i bjeļsi, ne slože nikako, Danica 4. 23. Kolikogod što je ljuzović bio naučen i pametan, toliko je bio ponosit i bjeļsan, Sovj. 91. *Bjeļsni valori morskii,* koji se pjene, Lud. 3. *adv.:* Ponositom i obijesnom ime je podsnijevać, koji sve radi bjeļsno i oholo, Prič. 21, 24. — 3) *koji ima bjeļse, дѣвоуѣрство, qui dæmonia habet, der von den Teufeln Besessene;* Privođe mu... bjeļsna i mjesočinjake, i uzete, Mat. 4. 24. *ridi bjeļsomućan.*

biješnica, *f. furiosa, bjeļsna* ženska; O dječko bjeļsna, već progjose mesnice; nit' se češljaj ni gladi, već dočjose pokladi, Ij. Kovačević, D'ARj. 299a.

biješnik, *m. furiosus, bjeļsno muško;* Oj ti momče bjeļsna, progjose ti mesnice; metni češalj pod kamen, udri glavom u kamen, Ij. Kovačević, D'ARj. 299a.

bijest, *f.* (u Hrv.) bjeļs, bjeļsnoća, Uebarmuth, insolentia, Rj. *ridi bjeļsnilo, obijest.*

biježati, u pjesmi mjesto bježati, da bi se vrsta ispunita: *Bježaćš,* no pobjeći ne ćeš, Rj. *ridi bježati.*

Bijor, *m. kraj u južnoj Srbiji;* On pokupi sve Gušnjice redom, Suvodola i Bijora ravna, Npj. 4. 216. *ridi Bihor.*

bika, *bika* (bika) — 1) *der Stier, taurus,* Rj. *ridi bika, bak, subićina, dem. bićić.* — *augm.* bikonja. — Pod bikom june tražiti, Post. 25. *Bikov* njihovi skaču, i ne pronasaju; krave njihovih tele se, i ne jalove se, Jov. 21. 10. Jednorozci će sići s njima i junci s bikovima, Is. 34. 7. — *Vodni bik,* die Rohrdommel, ardea stellaris, Rj. 69a (bukavac 1. ptica). — 2) (u Srijemu) lukova prorastljika, *der Saamenstengel (bei Zwiebel), german cepac, cf. bačva* 2. Rj. *ridi i evolika, eima, vreteno* 3.

bika, *n. ridi bik,* Rj. *u pravo augm.* od bik 1, *ali dolazi kao i bik* 1, D'ARj. 300a, *isp.* bikonja.

bika, *f.* (u Bosni osobito po varošima) *ridi nena.* Rj. *nena, kod Muhamedoraca; majka.*

biknuti se, *biknu se, v. r. impf.* (u Dubr.) kako ti se bikno? *wie gold's dir, wie befindest du dich? quomodo valet?* Rj. *isp.* običiti se, privikavati se. *postanjo kojega?* na-viknuti, s-viknuti, *samo što se u biknuti v promijenilo u b.* *isp.* Korijeni 189. — *dolazi i bez refleks.* se kao *ghagol unprelazun;* Kako tko nikne, tako i bika, D'Post. 44.

bikonja, *m. augm.* od bik, *taurus*, Ij. Kovačević, D'ARj. 300b, *isp.* bika. — *riječ i s takim nast. kod bakanja.*

bikovanje, *n. das Betragen als ein Stier, rita tavci,* Rj. *verbal.* od bikovati, *koje ridi.*

bikovati, *bikujem.* *v. impf.* *sich als ein Stier betragen, taurum imitor,* Rj. *gladati se, živjeti kao bik.*

bikovit, *adj.* *n. p. vo.* Stier-Ochs, bos taurus, Rj. *ridi bakovit, isp.* subićina. — *adj. s takim nast. kod barovit.*

bikulje, *bikūlja, f. pl. ridi vitice,* Rj. *zakorčeni elasi, die Haarlockencirri, ridi i kovreća, krkmeta, pipak, uvopak; zolufe, zulovi.*

bila, *f.* (u Sumadiji) *ridi kosa* 4 (*cf.* bilo), Rj. *i kod bilo su.*

bila, *ridi bilah, bilaj.*

bilah, Boga mi; *ponajviše dolazi riječ sastavljena s drugom istoga značenja;* valah-i-bilah, i obje bez h; vala-i-bila, i sa j mjesto h; valaj-i-bila, valaj bilaj. I sprijeđa sa h mjesto v; halaj bilaj. — Turčin mu u reč: *Valaj baš smo u jednoj misli...* A Turčin se odmah utakne: *Valaj i bila,* baš sam to hteo da izreknem, Npr. 257. *Vala i bila* dok uzjašem mojega brnjasa... ja ću sam udariti na 500 uskoka, Npj. 4. 462. *Valaj bilaj* i tako mi duša! 5, 352. *Halaj bilaj,* kaurin nijesam, 5, 513.

bilaj, *ridi bilah.*

Bilaj, *Bilaja, m.* zidine od staroga grada na glavici više Gopića u Lici, Rj. *isp.* imena s takim nast. Blagaj, Kosmaj, Ljubljaj, Maglaj, Milaj, Oblaj, Rožaj.

bili-biljūr, *m. (st.)* Jedna gora od *bili-biljūra*, Rj. — Sastavio sam *bili-biljūr...* *Bili i ekrlj* može biti da nijesu prave Turske riječi, nego da su od naših po Turski uzete, prvo od *bijeļi* = *bili*, Npj. 1, IX. a *Danićev kače* (ARj. 301b); može biti da je (*bili*) kao početak riječi *biljūr* udvojen. *Po mišljenju Ćukora je dable bili-biljūr = bjeļi kristal, po Danićevu samo kristal.*

bilijār, *bilijāra, m. Franc. biliard.* Biljarda, soba gdje stoji *biljūr*, Rj. 25b.

bilo, *n.* — 1) kao velika kosa, iz koje su manje kosnjice otišle na stranu, *Art Bergkette, montes continui.* Senjsko *bilo* zove se jedna takova kosa između Velebita i Vratnika, Rj. *ridi bila;* brdo, *i syn. ondje.* — 2) u grabalja ono u čemu zupci stoje, *das Quer-*

holz eines Rochens, woran die Zähne befestigt sind, pectinis foenarii pars dentata. Rj. — 3) der Puls, die Schlagader, arteria. Rj. *bijenje, kucanje žite i suna žila: Opipa namu bilo (Puls) na različnim mjestima. Danica 2, 135. — 4) vidi klepalo. Rj. daska, u koju se po pravoslavnom manastirima bije (udara) mjesto zvana. vidi i čekalo 2, čektalo, klepetalo, zvečka.*

bilj. m. (zap.) vidi bijelj. Rj. ali je ovaj goror zapadni prešao gdje i gdje i u južni, isp. biljae, biljetina.

bilja. f. ime bijeloj kozi. Rj. od adj. bio, bijela, promijeniti lije na i, koje nije samo po zapadnom gororu. isp. bilj. — riječi s takvim nast. bilja, češlja, bodlja, duplja, krelja, krlja, maklja, nedjelja, raktlje, rašlje, šiklja, taklja, trklja, trlja, trubilja i t. d.

bilja. f. (u Here.) ejepanica ili onako drvo čvor-nato, koje se ne da cijepati. das Scheit, Iqumam jissum. cf. biljka 2. vidi i eječka, hvatljika, dem. biljica. — postavljen od biti (bijem). DARj. 303a.

bilja. m. ime bijelu volu. Rj. za i mjesto je isp. bilja.

biljar. biljca m. (u Hrv.) vidi bijelj. Rj. i će biti samo po zap. gororu. DARj. 303a. po južnom bjeleac, koje vidi. ostala syn. kod bijelj.

biljača. f. (oko Sinja) suknena ženska haljina (s rukavicama), koja je ostrag smrkana, a sprječ sašivena kao sukinja, niz prsi je obično s desne strane nakićena srebrnijem pucima; cure isprošene i koje su za udaju, nose ovakvu haljinu plavetnu, koja se zove modrina. Art. Frauencleider, vestis mulieris genus. Rj. i je po zap. gororu. vidi bjelejača, vidi i ganj. — Žene košulje onda (zim) ne nose, već mjesto nje biljača ili modrina. Rj. 593b.

biljarda. f. (u C. G.) soba gdje stoji biljar. Billardzimmer, sphæristarium: Ulećeše na vrelu Cetinje, u biljardu slavna gospodara. Rj. Tal. bigliardo. — Gospoda ... na jedno se brzo okupila, u biljardu te se sastadoše. Npj. 5, 11.

biljarica. f. die Kräuterkennerin, herbaria: U mene je biljarica majka, svakome me bilju naučila. Rj. ženu koju poznaje bilje i njim vida.

bilje. n. Kräuter, herbae. Rj. coll. jedno iz cijeloga svoga društva (bilja): biljka, razlikuje se od drveta i od trave, ali se u natci u bilje uzima i drvo i trava. — 1) u užem smislu: Gospino bilje. Rj. 95b. Pod pazuhu bocu trusovine, u koju su bilja od planine. 753a. Pošla da bilje kroz goru here da njim mladice zamagijera i u zvejad pretvara. Npj. 91. Pomiješa mu u vino rakiju i neka mirisna bilja. 107. Čubar bilje, beru Pte gjevojke? Zašto mene brat' ne će gjevojke, kad od mene sva gora miriše? Npj. 1, 368. Kad sam prvu večeru donela, u večeru detora bilja. 1, 468. Zar ti nisi, sine, muška glava? Zar ti nemaš na srušenu bilja? 1, 618. (na srušenu bilje: u muža moć roditeljska). Ne znaš kaka bilja od omraze, da omrazim brata i sestrien? 2, 15. Kaži mene bilja od omražja, da omrazim snahu sa gjeverom. Here. 147. Bilje, što nosi sjene po svojim vrstama. Mojs. I, 1, 12. Evo, dao sam vam sve bilje ... i sva drveta rodna ... to će vam biti za hranu. I, 1, 29. Neka udari grād na sve bilje po polju ... i sve bilje u polju potr grād, i sva drveta u polju polomi. II, 9, 22, 25. — 2) u širem smislu kao u natci što se uzima: Najviše životinja i bilja napreduje samo u nekijem klimatima. Priprava 4. Bilje još nije sve izbrojeno. 5. Adjektiva od osnova koje su u supstanciji koga mu drugo roda koja znače bilje ili rod od njega ili što se s njim izjednačuje ... bademov ... brestov ... dubov ... Osn. 91.

biljeg. m. biljega. f. Rj. vidi bjeleg, bjeleg. 1 a) Kennzeichen, nota. Rj. signum. kao znak. vidi biljeska 2. — Vo crni bez biljege. Rj. 72b). Da donese

biljegat. j. da dokaže. Rj. 331a. Stečak, otesan kamen koji se meće na grob ili kakaku drugu biljega. Rj. 715a. Kakav biljeg ima ova gjevojka i na kojemu mjestu ... a on podviruj ne će li joj biljega vijetvi ... ina li kakav drugi biljeg. Npr. 100, 102. (vidi ben, madež, mladež). Rama ako se izlječi, poznaje. DPost. Post. 269. Duz jezik biljeg je kratka života. DPost. 20. On joj diže rukav desne ruke, i gleda tri biljege cruc. Npj. 1, 519. (vidi porše. Npr. 100, 102). Vranac konjice bez biljega. Kov. 85. Odlučim sve što je sarena i s biljegom. Mojs. I, 30, 32. Zabilježi biljegom čela onijem ljudima koji uzliđu. Jezek. 9, 1. Isto je toliko vrijedno bilo i sponuete riječi ... kakom god biljegom obilježiti. Rad 15, 181. b) biljeg je tabogjer ono što se zadohije u boju, jer je znak junaštra, pohjede; Siegeszeichen, Tropicatum: Svaki nosi biljeg od Turčina, netko sablje, a netko barjake. Npj. 1, 83. Svaki nosi biljeg od Turčina, netko kopje, netko Tursku glavu. 5, 96. Tu Srbina, braće, ne imase, ko ne vodi konja sedlenika ali dobar biljeg sa Turčina. 5, 196. — c) znak po kojem se najgaja da bi što mogla biti, ili čim se čara, vraća: Anzeichen, omen: Mrke gaće, zli biljezi. Rj. — Zli biljezi, mrke kukuljice. Post. 91. vidi bilježe; znamenje 2, znamenje 2. — d) biljeg ili biljega biljeska 2: Anmerkung, adnotatio: Neka se sponuete (osim narodnijeh pjesara i uza njih različijeh biljega) samo Srpskoga Rječnika. Odg. na nt. 29. Još jednom da kaže, da su ovo sve samo naše biljege koje sam nimgred opazio. Slav. Bibl. 2, 236. vidi biljeska 2. — 2) Ziel, meta; Zielscheibe, scapus. Rj. znak u koji se gaja — vidi cilj, nišan, meta — pa i mjesto gdje međan dijelci gajaju jedan drugoga, u ovome značenju upotrebljava se riječ u obliku ženskoga roda: biljega. — Činj, biljega (kamen ili drvo) u što se gajja plojkom. Rj. 825b. Na tome će i na tome mjestu biti trkija ... Gjevojka stane na biljegu ... Ja sam ovamo postavila zlatnu jabuku, koji najprije do nje dođe ... Npr. 101. A ja odoh na mome doratu ... na biljegu gdje je Arap rek'o. Npj. 4, 301. Ja ću baciti tri strijele u kraj toga kamena, kao da gajjam biljegu. Sam. 1, 20, 20. Zašto si me metnuo sebi za biljegu? Jov 7, 20. Metnu me strijeli za biljegu. Plač 3, 12.

biljeska. f. Rj. biljež-ka, s promjenom glasa ž pred k na š (gen. pl. bilježakā). — 1) (u Bosni) ein Merkblatt im Buche, nota, cf. zaloga. 2. Rj. što se meće u knjigu kad se čita, da se zna mjesto. — Pomrsiti n. p. biljesku, verrucken, turbo. Rj. 583b. — 2) kao znak, Kennzeichen, Merkmal, nota. vidi biljeg, biljega 1a. — Kad se svratiš s puta u planinu, biljež stine i jele zelene crnom krvi brata rođenoga, po biljeskale moreš k meni doći. HNpj. 3, 314. — 3) što se zapiše (zabilježi) uza što u kratko, da bi se ono dopunilo i objasnilo: i što se u knjigu napiše u kratko bez duga raspravljanja: Anmerkung, Notiz, adnotatio. vidi biljeg, biljega 1d. — Apendini (je) u svojim istoričkim biljeskama o Dubrovniku pokazao kakva je bila vladavina dubrovačka. DM. 336. U dubrovačkom su rukopisu od nekili poslovia dodane biljeske koje je vrijedno sponuete. DPost. V, 1 u zagrebačkom rukopisu ima ovakih bilježaka. V.

biljetina. f. (u Hrv.) augm. od bilj. Rj. po zap. gororu. po juž. bjeletina, koje vidi.

bilježenje. n. das Bezeichnen, notatio. Rj. verbal. od bilježiti, radnja, kojom tko bilježi što. — Male umiče, načinjene za bilježenje granice po livadama. Rj. 370b.

bilježiti. žim, v. impf. bezeichnen, notare. Rj. v. pf. slož. o-bilježiti, po. za. isp. biljeg, notiren, anuoture, zapisivati što u kratko. — Kad se svratiš s puta u planinu, biljež stine i jele zelene crnom krvi brata rođenoga, po biljeskale moreš k meni doći. HNpj. 3, 314. Molim svakoga Srbina, koji bi bio beležio orake reči, da mi ih pošalje. Npj. 1 4, XLIII. (beležiti ist.

na bilježi juša. Neke sam riječi iz tih starina bilježi Slavica, DRJ, I, VIII.

bilježje, *n. Züchten, Signum*: Zlo bilježje, svud mranorje, aoh pope, *Rj. vidi biljeg 1c, znamenje, znamenje 2, znak po kojem se što nagajaju (omen), to čim se vraća, čara*: Da bi znala Budimska kraljica, da dobavi bilje i bilježe, odmah bi se ona nabrzjala i rodila ka' jabuka sina. Here, 61.

bilježnik, *m. notarius*. Stola banskoga bilježnik. Npj, 2, 653, DARJ, 311b.

biljica, *f. dev.* od bilja *f.* Rj. vidi ejepaničica, ejepečica, *isp.* biljka 2.

biljin, *adj.* Rj. što pripada bilji, biljelaj koji.

biljin, *adj.* Rj. što pripada bilji, biljela voda.

biljka, *f.* Rj. *gen. pl.* biljaka. 1) jedinica onoga što znači bilje; die Pflanze, herba, planta. — a) u užem smislu: Gospod Bog stvori nebo i zemlju, i svaku biljku poljsku i svaku travku. Mojs. 1, 2, 1, 5. Zemlju ovu opuljenu sumporom . . . niti na njoj raste kaika biljka. V. 29, 23. *Paldignuče im biljka za slavu, i ne će više umirati od gladi u zemlji.* Jezek. 31, 29. b) u širem smislu, uzimajući u bilje i travu i drva, kao u namci što se uzima: Svaka biljka morala je negdje kao divlja rasti. Priprava 24. Od kakve je biljke što . . . pa je od toga načinjen adjektiv a od adjektiva ime bilje (n. p. metlovina) . . . avtovina, bjelovina, brezovina, brestovina. Osn. 171. *biljka s takovim značenjem kao da je u ovaj narodnoj pjesmi: Šumice jela, Ugrine brajko, javorov momak, pavorava biljka.* Živ. 12. — 2) der Baum, calamus: Nema drva ni jedne biljke. Suh kao biljka. kad je ko vrlo mrsav. Postl. 297. Rj. *mislil se biljka stana, gaba, saha, isp.* biljica. — riječi s takvim nast. bujatka, graška, praška, slamka, travka, vočka, žirka i t. d., značeći je biljica onoga što znači bilje, bujad, grab, prah, slama, trava, voće, žir i t. d.

biljni, *adj.* što pripada bilji, Pflanzlich, plantarum. — Ovakvo spolja preobučena zemlja bješe odmah u početku . . . po carstvu biljnom. Priprava 1. Vegetabilni (biljni) tarani. 105. U imenima biljnim. DARJ, 62a. Prinese raspravu o plamenu biljnom. Rad 21, 195, ake, DARJ, 311b. Razgleda stare rastove i granice . . . u biljnom carstvu; promatra po ošlju bukve, ovu nežnu biljku gospodstvu. Megj. 157. Duboki poznavalac biljnuoga blaga zemlje naše. Zlos. 123.

biljober, *m. qui herbas legit, koji bilje bere*, o sv. Jovanu: Sveti Jovan biljober. S. Pelivanović, jamačno za to što se o Ivanju dne bere bilje. DARJ, 311b. biljo-ber, *isp.* tako što, riječi kod bulhober.

biljorka, *f.* (u Baranji) igla, kojom se veze zlatom, 1st. Stachel, acus genus. Rj. igla od biljura, kao ta se radi iz narodne pjesme: U ruci joj igla od biljura, vede zlatom na bijelu platinu. Here, 29.

biljūr, biljūra, *m.* 1) Brauglas, citram ustorum. Rj. stakla kojim se čič. — 2) Krystallglas, citram crastallum. Rj. najpluže i najčistiji stakla, kristal: Pak dohvati darbin od biljura, da pogledne, ko je i otkud je. Npj, 2, 230. Tu ćeš vidjet' drvo čardak s prozorima od biljura? U ruci joj igla od biljura. Here, 29. Uze joj (sluškinji) čaša od biljura. HNpj, 3, 339. Sve duvari od vakti biljura. 1, 518.

biмбаsa, *m. von Kommandant von 1000 Mann, dabarchas, cf.* vojvoda. Rj. bim-basa, od bin (s prozornom glavom u pred h na m), tisača, i laša, poglavno, upredak nad tisaču vojvoda, vidi tisenik. tako što, repa vidi kod baša. — Pa on piše knjigu na koljenu, te je šalje narodu bimbaši. Npj, 1, 275. Bio je bimbaša nad svom Srpskom vojskom. Danica 1, 6.

bimbasin, *adj.* Rj. što pripada bimbaši.

bimber-grožje, bimberova grožje, eine Art Weintraube, arum unum: A lozica bimber-grožjem. Niti lože pića ni jestiva, nego iste grožja bimberova

iz careva nova vinograda. Rj. nekakvo grožje, za koje kaže Dančić. ARJ, 312b., da može biti da je sitno crno, te se tako čore što je valik na biber; po tome bi i postojem bilo od biber s unctutum m.

biна, *f.* das Gebäude, aedificium. *f.* zgrada, građevina. Rj.

biна-jemin, *m.*: Bivšega negda biна-jemina (Bauaufseher) Bijogradskoga. Danica 3, 187. od biна, zgrada, i jemin, upravitelj: koji upravlja, nadgleda graverine.

Bičica, *f.* tako se zove Morava kod Ljeskovca: Čekaj mene na Moravi Bičici. Rj.

binija, *f.* der Balken an der Thür, in den der Knecht hincingestossen wird, wenn man sie schliesst, trabs recipiens repagulum. Rj. ono na vratima, kada se praveće prijeroruća, kad se zatvoraju.

binjadžija, *m.* der gute Reiter, aptus equus: U Turaka s' vrlo dobri konji i na konjima Turci binjadžije. Rj. dobar jahač, dobar konjik, od binjak, jahači konj, vidi binjodžija. — Konjomora, veliki binjadžija, koji mori konje. Rj. 289a.

binjak,⁷ binjaka, *m.* Reitross, equus equitatorius. Četdeset konja doveloše, sve Turskijeh dobrieh binjaka. Rj. jahači konj.

binjakaš,⁸ *m.* vidi binjtaš. Rj. vidi i binjašer-kamen, binjakaš, kamen s kojega se uzjahuje konj.

binjašer,⁹ birašer, mille (hiljada), u ovoj poslovi: Jedan je rekao binjašer, a drugi birašer, pa su se opet pogodili . . . jedan je rekao hiljadu a drugi jedan pa su se pogodili, ne gledaj ti što ja mnogo istem, nego kaži koliko bi ti dao. Postl. 111). Rj. a Tur. bin, tisača, i akće, noreći, *isp.* birašer, kazu kašer, mečmašer.

binjašer-kamen, *m.* vidi binjakaš: I dohvati široka dorina, izvede ga binjašer-kamenu. Rj. i syn kod binjakaš.

binjekaš,⁸ *m.* vidi binjakaš: Pred dvore ga vod u avljim k binjekasu bijelu kamenu. Npj, 2, 270.

binjiš, binjiša, *m.* ein Scherlachmantel, pallium purpureum. Rj. skerletni oprtač: Ogrnuti skerletu binjiše. Rj. 686a. Binjiš od dva lica, s jedne stran crven, a s druge plavetan. Danica 1, 91.

binjtaš, *m.* kamen, s kojega se uzjahuje konj, Steigstein, um zu Pferde zu steigen, lapis ex quo equum ascendunt: Pod binjtaša, gde se konji jašu. Rj. rto binjakaš, binjašer-kamen, binjekaš.

biо, bijela, *adj.* vidi bijel. Rj.

biоce, *n.* vidi bijelance. Rj. u jaju: Ima li slasti biоce od jajca? Jov 6, 6, vidi i bijelac 2, bijelce. — od bel-ce, s promjenom glasa 1 na kraju sloga na c takva dem. vidi kod barioce.

biоčeg, *m.* gvozden kolut, ein eiserner Ring, . B. Thuring, Fessel, annulus, cf. halka. Rj. bel-čug s promjenom glasa 1 na kraju sloga na o; ali ne još potražuju, da bi riječ bila od adj. bijel, mo: pak biti i od drugoga metala u ne samo od grožje. Četiri . . . ploče koliko talijer, koje su izmjeđ sebe biоčazina sastavljene. Kov. 97. Sali mu (stoli) četiri biоčuga od zlata . . . Prema oplati bijahu biоčuzi. Mojs. 11, 37, 13, 11.

Biоgrаčе, Biоgrаčеta, *n.* mlad Biogradac: Što i meni monče Biоgrаčе, kad mi može zapast' Sarjevče! Rj.

Biоgrаčič, *m.* vidi Biogradac, Biogradjanin: Bi grаčiči neka ostanu ovjege. Danica 3, 172.

Biоgrad, *m.* Belgrad, Belgradum. Rj. po ist. goru Beograd, a gdje kaji gorore i pišu Bijograd, Bel-gra Od Dunava niže Biograda. Kov. 28. U Bijograd Odlg. na ut. 2. Kad bi za Srpska usta bilo kak Rjeograd nego Bijograd ili Beograd. Pis. 19. Ske i gumruke na Ostružici i na Biogradu niko dru nije mogao zakupiti osim njih dvojica. Sovj. 22. Biograda. DRJ, 1, 1. U Beogradu. Sint. 1. — rije kojima su se negda obje pole mjenjale po oblicim

ali se vremenom prestala preu pola mijenjati pred drugom, nego ostala u nominativu; tako su: Bio-grad, velik-dan, Vuči-trn, Slan-kamen, Cari-grad, Osn. 47. **Biogradac**, Biograca, m. Rj. čorjek iz Biograda: To gledaju Turci Biogruci. Rj. vidi Biogračić, Biogragjanin.

Biogradski, adj. Rj. što pripada Biogradu. U pomijatomu Biogradskom Srpskom bukvaru. Pis. 36. **Biogragjanin**, m. vidi Biogradac, Rj. čorjek iz Biograda: Život Jovana Biogragjanina. Rad 13, 231. Mislim da pred Biogragjanima nijesam osramotio u tome Zagreba. Kolo 15 (14). vidi i Biogračić.

Biografka, f. die Belgraderin, mulier belgradina. Rj. žena iz Biograda, gen. pl. Biogradlaka. DARj. 319b. **biografka**, f. (u Vž. nah.) Art Birnen, pivi genus. Rj. nekakva kruška . . .

Biokova, f. Biokovo, n. planina u Dalmaciji blizu Omiša. Rj. — Zagvozd, selo i oko njega planina sa istočne strane Biokore. Rj. 169a. Više Omiša na svršetku planine Biokova zidine. Rj. 171b. postanjem će biti od imena Bijelko. DARj. 319b.

biōna, f. (u Baranji) bijelo na oku, der (grau) Staur, glaucoma. cf. bijela 1. Rj. vidi i bijelo. — Ko ima biōna na oku. Mojs. III. 20, 21. bel-no s promjenom glasa 1 na kraju sloga na o.

Bior, m. kraj u južnoj Srbiji: Suvodola i Biora ravna. Rj. vidi Bihor.

hipiruzana, f. u pripjevju, vidi Šiper-Peana. Rj. i vipiruzana. vidi kod gjuzelana.

bir, m. ono žito što ljudi daju popu svake godine, die Kollektur des Pfarrers, collecta parochi. Rj. vidi birovina, isp. obriti se. — Pop popu nije kriv e mu je porudan bir. Postl. 255. Popovi da uzimaju: bira od seljaka po 12 oka žita. Miloš 195. drži se da je od Madž. bér (platu); ali se može uzeti nasuprot da je bér od bir, jer se ono žito pobira (bira), pa se odalte i Lat. zore collecta.

Birač, birača, m. kraj u Bosni više Zvonika. Rj. vidi takeu imena: Borač, Garač, Lijevač, Unač, Zagarač, riječ zaponjač.

biráč, birača, m. elector, jedan od onih koji daju glas biraju kakoga starješinu ili poslanika na skupštinu: Kad birači (biraju kneza) dohvate kamenje. S. Ljubiša. DARj. 321a.

biráčenje, n. (u Hrv.) die Nachlese (im Weinberge), racematio. cf. pabirčenje. Rj. verbal. od biračiti, radnja kojom tko birači.

biráčev, adj. što pripada biraču.

biráčiti, biračim, v. impf. (u Hrv.) paljetkovati po vinogradu (a za kukuruzne kažu paletkovati) nachlesen (im Weinberge), racemor. cf. pabirčiti. Rj. u Hrv. je biračiti, pabirčiti i paljetkovati (u kajkavcu paletkovati) sve jedno i po vinogradu i za kukuruzne. v. pf. slož. na-biračiti.

biráčki, adj. što pripada biračima. DARj. 321a.

biránje, n. das Kluben, Lesen, lectio. Rj. verbal. od birati. radnja kojom tko bira što.

biránje, f. das Abrichten, condelectatio. Rj. verbal. od birati. radja kojom tko bira koga.

birásće,* eines, unum, jedan, cf. binjašće. Rj. — Jedan rekao binjašće a drugi birásće, pa su se pogodili (. . . jedan je rekao hiljadu a drugi jedan pa su se pogodili). Postl. 111. bir-asće, Turski bir, jedan, i asće, novac.

birati, birám, v. impf. Rj. dem. birkati. v. impf. slož. do-birati, iz-, na-, o-, od-, pre-, pro-, raz-, raza-, sa-, z-. — 1) klaben, legere. Rj. vidi brati 5, v. impf. slož. izbirati. v. pf. slož. izbrati, izabrati. — Nije urokljiv (koji ne bira mnogo). Rj. 787a. Balba mu da konja da bira kojega hoće. Npr. 22. Bira kao megjed gnjile kruške. Postl. 14. Kao da je golub zrno po zrno bira. (kad se za šenicu hoće da se kaže da je vrlo čista). 129. Ne bi l' još kod Srba zastanuo, da još bira gjekoy da pos'jeć. Npj. 4, 145. Četa kupi

Blažević Omera, bira Omer po Liei Ličane. Ne ču Omer stara ni nejak. . . Taku Omer pobira družinu HNpj. 4, 158. pridjez II glagolski biran uzima se i u prenesenom smislu, pa znači kao odabran, pa iz-bora, bolji od drugih: Za Severom desetak Turaka, biravijeh na glasu junaka. Npj. 1, 362. On pokupi braću sve Plješevce, tri stotine biravih junaka. 4, 372. — sa se, pass.: Pop se ne bira po bradi, no po glavi. Postl. 255. — 2) sa se recip. birati se, biramo se, v. v. impf. sich wählen, eligor: Birajte se kom je vama drago. Rj.

birati, birám, v. impf. n. p. konja, abrichten, condelectatio. Rj. obnavrati, učiti konja, n. p. konja da što usježba, vjedžlati.

bircauz, m. Njem. Wirthshaus, kréma. Rj. vidi i birt 1, gostionica, han. — Kako ćemo se vijejeti, kad ti ne ideš u crkvu, a ja ne idem u bircauz. (u vojv.). Postl. 127.

Birčanin, m. čorjek iz Birač: Dok pogubim Birčanin-Hiju. Rj. isp. Birač.

birdem,* od bir-den, u jedan put, u mih. odmah. DARj. 322b. — Čim ga vijeje, birdem ga poznaše. Here. 6. Birdem popi, birdem je umrla. 147.

birí, birí! Laut von die jungen Tratholner zu rufen, somus vocandi pullos gallinae indicare. Rj. uzriči kojima se rube čurčići.

biričet,* m. vidi beričet. — Bori se kao ala s biričetom (kad vodi oblaku, pa hoće ljetim da pobije građom). Postl. 28. Dančić. u ARj. 322b, kod riječi biričet kaže: može biti i grješkom da stoji u prvom slogu i mjesto e, ali ne će biti grješka, jer un navodi drugi primjer, u kom dolazi biričet: po tome se govori i beričet i biričet.

birčanje, n. verbal. od birkati. Rj.³

birkati, birkám, v. impf. dem. od birati. Rj.³

birlija, f. (st.): Birlija dobrija, u ritu tonula. iz rita govori: Darei moji darei, kome mi ostaste? Rj.

Birmanac, birmanca, m. der Linienoldat, miles justus, continuus; uhvatili ga u birmance. Rj. od Njem. werben, od kojega je i vrhovati, čorjek (birman) vrbaran, čorjek uzet u rajničke načinom, kakav je bio u prejašnju vremenu.

birōv, birova, m. der Unter-knez in Dorfe, genus magistri rici. Rj. Madž. biró, sudav: po tome scoski sudav i scoski starješina koji god. — U vojvodstvu zovu draživaške . . . birore i pandure, koji ihu po selu od kuće do kuće, te zovu ljude na robiju i na zapovijesti ti draže vaške. Rj. 138a. Sinator, dolje preko Morave: kamo sinator, neka donese konjima sena, cf. birar Rj. 680b. Maknu ga kao biror kučku (mlari ga). Postl. 174. tuje riječi s takrim nast. vidi kod akov.

birōvina, f. (u Barn) što se god daje popu, die Pfarrgebühren, jura stolae. Rj. vidi bir.

birōvljev, adj. Rj. što pripada birōvu, adj. s takim nast. bjelovljev, garovljev, Ćakovljev, kusovljev, latovljev, Moskovljev, mrkovljev, sabovljev, samsovljev, šarovljev, zeljovljev.

birsa, f. vidi birza.

birt, m. (u Banatu) Rj. od Njem. Wirth (Krémár). — 1) vidi kréma: Kad pijete vino po birtovi. Rj. (po birtorih - po birtorima). vidi i bircauz, gostionica, han, konoba 2, mehana. — 2) vidi kréma: Na kapiji birta Krepsí-birta. Rj. vidi i birtaš.

birtaš, birtáša, m. vidi kréma. Rj. vidi i birt 2, gostioničar, handžija, konobar 2, mehandžija. — Birtaš misli jedno a pijanica drugo. Postl. 14.

birtášenje, n. das Schenken, couponatio. Rj. verbal. od birtášiti, koje vidi.

birtášev, adj. Rj. što pripada birtášu.

birtášica, f. vidi kréma. Rj.

birtášiti, birtášim, v. impf. Wirth sein, couponor. Rj. biti birtaš. isp. krémiti 1.

birtaški, *adj.* vidi krémarski. Rj. *što pripada birtašima ili birtaša kojemu god.*

birvāti, *m. pl.* u Srijemu) an dem Lastwagen zwei starke, runde, der Länge nach auf den Achsen liegende, die Last des Wagens zwischen sich haltende Bäume. Rj. u tovarnijeh kola bez lotara dvije oble jake zrele povrh osovina od jedne do druge, te na njima tovar leži, osolito bačve. *Biče od Muži*. birtuot, što se može nositi. Daničić. ARj. 323b.

birza, *f.* pljevan koja se nhlvati povrh vina. *Schim-mel, mavor*. Rj. vidi bluta. — birsa je u Lici trop de talog vinski. DARj. 323a; u ostalij Hrv. i srijes, strijes.

bisāci, bisāka *m. pl.* od Lat. bisacium dvije vrče, dvije torbe; vidi bisage, bisuzi; egrbe, egrbeta, dem. bisāci, mantica, quersack; Imanje u dva sela, kruh u dvoje bisaka. DPost. 33. I-prazniy bisake, tere k majei, a napuniy, tere k djevojci. 35. Prosjāčki bisaci vazla su prazni. 103. I bisake ptuo dava žutih dukata. Here. 246.

bisāci, bisāciā, *m. pl. dem.* od bisaci. — Kupi rušec u bisāci. DPost. 52.

bisāg, bisāga, *m. (pl. bisāzi)*. Rj.

bisage, bisāgā, *f. pl.* Rj. vidi bisaci, i syn. andje. Ima i u Palcu topuz, ali u bisagama. Post. 102. Sediti popu prazni bisage. 292.

bisāzi, bisāzā, *m. pl.* od bisag. — vidi bisaci, i syn. andje. — Sreću popu prazni bisazi. Post. 293.

biser, *m.* vidi gjingjer. — **1)** die Perle, margarita. Rj. u jednini se govori i za množina; u kad se hoće brojiti da kaže koliko ga je, onda se kaže: zrno bisera, pa se zrno brojī: jedno zrno bisera, dva zrna bisera i t. d. ARj. 324b. — Zelen venac vije, biser-partu niže. Rj. 2ca. Naniž, nanižani novci ili biser, što se nosi oko vrata ili na glavi. Rj. 398b. Niž bisera. Rj. 420b. Potkrito sičanin biseram. Rj. 448b. A drobiti biser do pasa. Npj. 1, 65. Druga nosi sitnu biser, hoće da niže. 1, 281. Tvoji su zubi biser sičani. 1, 325. Ne dam, bogme, moze bisera bjeht. 1, 130. Posnu je svu spajim biseram. 3, 498. Kad se smije ka' da biser sije. 3, 546. A na glavu lesa finofesa, na kome je kita od bisera. 3, 535. Biser niže Biser begovica. Here. 188. Biseram se gura sja, moje jaguje bijelo! 278. Biser se roni, u čašu pada. Kov. 83. Dvije grnje od bisera. 92. Kad nagje jedno mnogojeno zrno bisera Mat. 13, 46. Dyanesti vrata, dyanesti zrna bisera: svaka vrata bijahu od jednog zrna bisera. Otkriv. 21, 21. — **2)** i čljah se zove biserom ljepote i dragosti radi: Biser monie i srna gjevojče . . . Moj bisere, kuda mi se kaniš? Here. 111. Biser niže Biser begovica . . . Jedva čeka da Biser beg dogje. 188. isp. biserče.

Bisera, Biserka, *f. ime ženska*: Na prostirki sidi divljeća . . . Poznađe je monie sa zjogata Bisera lipa bana Zadarskoga. HNpj. 1, 130. A Bisera begu govorila. 1, 132. Di je na Biserku s drugam' sela. 1, Gundulić. DARj. 326b.

biserče, biserčeta, *n. dia* tebe kleine Perle, margarita. Rj. u ppsma naziva tako dragoj dragoga sroga: Ja njoj rekoh: Dudar veće dilberče! Ona meni: Dugi doveče biserče! Npj. 1, 333. isp. biser 2.

Biserlija, *m.* nadimak muški u narodnoj pjesni: Blazio Biserlija Mujo. Here. 220. od biserli, koje je pjesnjec s Turškim nast. biserni, biserov.

biserun, biserov, *adj.* n. pr. zno. *Perle n., margaritarum*. Rj. vidi gjingjerov. što pripada bisera, ili je odlično biserom: Dok opaziš jednu biserun livadu i po njoj pasu svakojaki konji. Npr. 121. Ono drijevo, te je od suhogu zlata u perju su mu biserun. 249. Na zlatoj glavi ciparče je biserun i rukah djeteta nalje otrovni. DPost. 67. Na njoj su kaftani od zlata, a na glavi tri čena biserun. Npj. 2, 491. Biserun hoda, srebrna čena, biser se roni, u čašu pada. Kov. 83. Maleno je zrno biserovo, al' se nosi na gos-

podskom grlu. Post. 174. U jabuci crno biserovo. Here. 86. — *adj.* s nast. ov (ili ev) od riječi koje ne znače čeljadeta ni životinje ni bilja nego stvar: biserov, domov, krstov, lisajev, uskrsov, vinov. isp. Sint. 24. vidi i onihov.

biskanje, *n. das* Läusesuchen, Lausen, pediculorum lectio. Rj. verbal. od biskati, radnja kojom tko bište koga.

biskati, bistēm, *v. impf.* — **1)** koga, einem Läuse suchen, legere pediculos. Rj. trijebiti od rašiju. vidi iskati, *v. pf. slož.* o-biskati, po-. — Gjevojka ga stane biskati. Npr. 4. On premoćni dlake po glavi kao da je bište, jedva nagje naom dlaku. 123. — **2)** sa se, *refleks.*: Baba se s onom ticom igraše i prema suncu biskaje. Npr. 221. Čovjek se bište a ptica se viva, n. p. golub se viva. Rj. 50b.

biskup, *m.* Rj. vidi episkop, vladika. isp. arhibiskup. — Iznikla jabuka . . . pod njom ni sjegjahu biskup popovima. Npj. 1, 495. Više bi popio nego bi biskup bogoslovio. Post. 35.

biskupija, *f. a)* područje biskupsko. — **b)** dom biskupski. — **c)** vlast biskupska; vidi biskupstvo. — **d)** crkva biskupska. DARj. 328a.

biskupov, *adj.* Rj. što pripada biskupu. cf. vladicin.

biskupski, *adj.* Rj. što pripada biskupinu ili biskupu kojemu god. vidi episkopski, vladicanski.

biskupstvo, *n.* episcopatus. vlast biskupska. DARj. 328b. vidi biskupija c.

bistar, bistra, *adj. (comp. bistriji)*. — **1)** klar, limpidus. Rj. što je jasno da se i samo dobro vidi i da se može kroza nj ratijeti ili se može u njemu ugledati, i što je jasno te se srijeti. — Bistra voda kao rakija. Rj. Neko pali bistra džecerdana. Rj. 344b. Moje čarne oči, dva bisera khlunca. Npj. 1, 171. Kopljem junak bistra voda muti. 1, 585. Piju vino i bistra rakiju. 4, 177. (isp. Tu ga Jakov dočekao divno, i dade im bistricu rakiju. 1, 156). Dade vam . . . bistrre oči srca vašega da biste mogli vidjeti. Efes. 1, 18. — **2)** u umnom je smislu bistro, što je razumno, pametno, razgovijetno: U njega je bistra glava. Rj. Otresen čovjek t. j. razuman, pametan, bistar. Rj. 180b. Od mudrosti i bistra razuma, od hrabrosti i sreca uzdana ti slobodno zboriš i tvoriš. Npj. 5, 474. Da zdravo budu do stare starosti, u bistroj pameti. Kov. 72. ade. u značenju 1) i 2): Ko vuka guga bistra valja da gleda. Post. 136. Bistvo zaudem, da je tebe krivo. Npj. 5, 430.

bistijerna, *f.* (u C. G.) eine Wassergrube, cisterna. cf. studenac, bunar, poćno. Rj. jama gdje se drži voda. vidi i čatrnja, gusijerna, puč. — od Lat. cisterna promijentēs se e na b.

Bistra, *f.* (u Risnu) ime žensko. Rj. i ime mjestu u Hrv.

bistrenje, *n. das* Klären, limpidatio. Rj. verbal. od bistriti, radnja kojom tko bistri što.

Bistrica, *f.* rijeka: Dok načini visoke Dečane u primorju kod vode Bistrice. Rj.

bistrica, *f.* rakija: Tu ih Jakov dočekao divno, i dao im bistricu rakiju. Rj. t. j. bistra rakija.

bistrina, *f.* die Klarheit, limpiditas. Rj. vidi bistroća, bistrost, osobina onoga što je bistro.

bistriti, bistrim, *v. impf.* n. p. vodu, klären, limpido: Rogom vodu mućaše, a očima bistrāše. Rj. bistriti što, činiti da bude bistro, u značenju kao naprijed kod bistar. *v. pf. slož.* iz-bistriti (se), raz-

bistroća, *f.* vidi bistrina. Rj. vidi i bistrost, — riječi s takrim nast. bjesnoća, ejenoća, čistoća, dobroća, dragoća, gluhnoća, gruboća, hladnoća, hromoća, jevtinoća, kratkoća, lakoća, mirnoća, samoća, skladnoća, tankoća, tupoća, vrednoća, vrsnoća i t. d. takva apstrakta s nast. ta vidi kod čistota.

bistrōst, bistrōsti, *f.* DARj. 334b. vidi bistrina, bistroća.

bistven, *adj.* essentialis, substantialis, što pripada bistru. *comp.* bistveniji. DARj. 385a. wesentlich. —

Bistvena ili ti *essentiale* reči. M. Dobričić. Ovo jesu dobra bistvena. M. Radnić. DARj. 335a.

bistvo, *n. pred s. apalo t. (bitstvo); essentia, substantia, Wesenheit.* DARj. 335b. *tako tumače rječnici naši značenje ove riječi; po tome je bistvo: stanje u kom se tko ili što nikoli po svemu po čemu je ono što je: ožđa, natura, essentia, substantia, Njem. das Wesen, die Wesenheit. vidi biće 3, sučanstvo, suštastvo, isp. jestastvo, i svu. ondje.* — Da je Bog u svomu bistvu neizmiran. J. Banovac. *Bistvo naše duše jest priliko božijemu. U odrišenju stoji bistvo sacramenta pokore. Bistvo moje prid tobom toliko je koliko ništa (substantia mea tanquam nihilum ante te).* F. Lastrić. Sučanstvo ili ti *bistvo kruha* obračeno jest u bistvo tila Isukrstova. I. Velikanović. DARj. 336a.

bisnu, *n. u zagonce, cf. sisun.* Rj. — Sisun *bisnu*, pun bisera posut, a besjedom pokriven. Rj. 682b. *odgonetljaj*: jevangjelje.

Bišćanima, *n. einer von Bihać: Pobratimu Bišćanin-Aliji.* Rj. *čovjek iz Bišća.*

Bišćanski, *adj.* Rj. *što pripada upravo Bišćanima, po njima i Bišća: U Bišćansku visoku planinu.* Rj.

Bišće, *n.* Može biti da je k istoku dalje od Hrvatske *Bišće* postalo od *Bihać* (osobito po onijem padežima u kojima se *h* pretvara u *š*, n. pr. iz *Bišća*, u *Bišća*): *AP je Bišće* tana popanula. Rj. *vidi Bihać.*

Bišina, *f.* planina u Bosni u Birću: Vino pije trideset hajduka u *Bišini* pod Polom velikom. Rj.

bitanga, *f.* (u vojv.) Rj. *gen. pl. bitanaga. Madž. bitang.* — **1)** ljenivac, skitnica, *der Faulenzer, qui nihil agit, otiahor.* Rj. *vidi bludnik 1. i svu. ondje.* — Pobitanžiti se, postati *bitanga*. Rj. 511a. Da ne da snasi kojekakam *bitangama* deliti. Npr. 83. — **2)** kljuse, koje se nagje u selu ili u polju, a ne zna se čije je, *das herculense Pferd, equus domino cavenus.* Rj. *vidi ajmana 2, jđva, makup.*

bitanženje, *n. das Faulenzen, cessatio, otiaho.* Rj. *verbal. od bitanžiti se, koje vidi.*

bitanžiti se, žm se, *v. r. impf. faulenzen, cessare.* Rj. *skitati se kao bitanga ništa ne raditi, v. pf. sloč. po-bitanžiti se.*

bitevića* (koplje) *f.* (st.): Pa on baca koplje *biteviću*. Rj. *vidi i džida, koštunica, mizdrak. Turski bitevića), što god samotvorno, jedinstavno.* Daničić. ARj. 337b.

biti, *bijem, v. impf. (part. pass. bijen, bijena).* Rj. *isti partic. rjeđe: bjēn, bjēna: Biju zna kako boli.* Posl. 15. *Bjeui zna plakati.* 15. *i: bitven, bivēna: Ti ne piješ mlaćeniceu batom bitvenu.* Rj. 312a. *i. posve rijetko: bit, bita: Ni su vite ni čekićem bite, no u Mletke u kalupu slite.* Rj. 692b. *v. pf. sloč. iz-bititi, na- o-, od-, pos-, pod-, pres-, pri-, pro-, raz-, sa-, u-, uz-, z-, za-, ob-uz-(biti), s-pod-, s-uz-, za-uz-, is-pre-bijati, is-pri-, v. impf. sloč. iz-bijati, na-, nad-, o-, od-, po-, pod-, pres-, pri-, pro-, raz-, sa-, u-, uz-, z-, za-; ob-uz-bijati, s-uz-, za-uz-.*

1.) koga čim, *schlagen, cerberare.* Rj. *vidi tući 1.* — Da *gjak* učitelj *biće* bez ikake krivice ... ako je bio bijen za kaku krivicu. Rj. 16a. Kad *koga biju* za rgjave riječi. Rj. 252a. Labud (koj) *bije jamu kapitima.* Rj. 319a. (*bijuci zemlju, bje jamu: kopa jamu.* Izvuci (češ) lutriju, t. j. zlo češ proći, *bićeš bijen.* Rj. 336a. Valjalo bi ga *biti*, pa mu ne dati plakati. Posl. 31. Valjalo bi ga *po trbulju biti.* 31. Ko istim gudi. *gudalom ga po prstima biju.* 139. Sedlom *biće* o jerozje, a koptinom o mramorje. Npj. 1, 276. *Bije* neko halkom *na vratima.* 1, 476. Zlatne kite *biju* *po pojusu.* 4, 167. Ženama su oblačili gaće, *pa ih biti* *po tabanima.* Miloš 68. Koja je ljuto bila *narade* bez prestanka, i gnjevno vladala nad narodima. Is. 11, 6. *sa se, pass.:* Bat 2) ono drvo *kajim se skorup u stapu bje.* Rj. 17a. *isp. derati koga, krbačiti. lijemati. linjati. ljubiti kandžijom* (Npj. 1, 231), *mazati ljeskovom masti* (Posl. 173.) *mlatiti 3., mlaviti, mazati, malkjati 2, ras-*

preći povrh glave, šakutati (biti šakutati). — **2)** *erlogan, dejićere, n. p. bje zerove, tice i t. d. cf. ubijati.* Rj. *vidi i tući 2, 3.* — Bog gromovima *bije gjacole.* Posl. 330. Videći da se Srbi jednako prikupljaju, i puvajući *biju* *po šarampovu konje i ljude.* Danica 3, 171. On se podiže, i *bi Filistej* dokle mu se ruka ne umori. Sam. II, 23, 10. *sa se pass.:* Drob od svinja kad se u jesen *bija* za zimnu. Rj. 199a. — **3)** *biti boj, kampfem, pugnare: Bojak bise* tri bijela dana. Rj. *vidi biti se 1, boriti se.* — *Boj* *ne bje* svijetlo oružje, *svč boj bje* srce od junaka. Posl. 21. *S Turcima boj biti* nije babe prljiti po mraku. Danica 3, 181. —

4) *n. p. građ, beschiesen, tornatis arborum cerbarare: Bije Beća* sa četiri strane: s jedne strane *iz topora bje* ... *zlo ga bje*, da ga Bog ubije! Rj. *parati na što, n. p. na grad, vrati trjavane: Biše grad* tri godine dana. Rj. 272a. *Biti nišan*, i u nišan: Gijeca *bija nišan* oko crkve. Rj. 122a. Koga Bog čuva, *onoga puška ne bje.* Posl. 13b. *Nesrećnoga* labarda *baje* i kumbarom. Npj. 4, 220. *Turci bje* jednako *Laznica*, 1, 251. Ona (*puška*) *bije* svaku *amajliju*, 1, 269. *Bise Turke prahom* i olovom, 4, 526. Zasto on ide da *bije Ljice* i u njemu careve *Turke*. Danica 5, 36. Opkole Smederevo, i stani *ga biti iz topora* i paliti iz kumbara, 5, 47. Ako li (grad) ne učini mira s tobom ... *tađ ga bij.* Mojs. V, 20, 12. Haldeji koji *bijahu Jerusolim* čuvši glas o njoj (vojsci), otiđoše od Jerusolima. Jer. 37, 5. *sa se pass.:* Bida, s kojih se lasno može (*grad*) *biti i topom* i kumbarom. Danica 2, 150.

5) *biti iz puške ili puškom, iz topa ili topom, schiessen, treffen, ferio.* Rj. *mlati, i: bacati, puška, top, ostolu svu, vidi kod puška.* — Koji dobro *puškom biti* znade. Npj. 4, 276. — **6)** *biju salati, schlagen, pulsare.* Rj. *ocamo ide i primjer: Babuji bje*, a svirale svire. Npj. 1, 169. — **7)** *biti u tamburu, schlagen, spülen.* Rj. — Lulu *pije, u tamburu bje.* Rj. 503a. *Biti u tamburu:* *tamburati.* Rj. 731a. *Tamburati i: biti tamburu: Tambur' bje* Omer beže mladi, *tambur' bje*, uz tambur' popeva. Npj. 1, 219. (*Da nije orlje:* *tambur' bje* *mjesto:* u tamburu *bije, samo stiba radi?*) *Biti u što dolazi i u pratom značenju, udarati u što: Svaki treba dotle da bje u trlju stap,* dokle ne umaši. Rj. 11a. — **8)** *bije* (svake godine) *građ, slana, planemjača, heimsuchen, affligere.* Rj. — Djeca su suhi *građ*, (Širomahu su čouku česta djeca tako na dosadu kakogod *da ga najčešći grad ... bje.* Posl. 59. Ko vina ne pije, *rija ga bje.* 136. Otkud sam se nadao da me sunce grjeje, *odomad me led bje.* 213. Ne će biti gladni ni žedni, *ne će* *da biti crvina ni sunce.* Is. 49, 10. *Bih ras sašom* i medljikom. Amos 4, 9. — **9)** *biti vodu u pušku, u j. sabirajneći vodu u pušku ogledati, je li eijev dobra, jer kažu kad se voda odozgo silom potjera, da će udariti ako gdje najmanja oduška ima. Rj. tiskati, pritiskati što u što.* — **10)** *n. p. bje* voda iz kamena, krv iz rane, vrućina iz peći, *horvorschüssen, prosilire.* Rj. *silno izlaziti, sukati, sipati:* Očl nječ *izdraku* po avliji *bje.* Rj. 155b. Iz usta mu modar *plamen bje.* Rj. 212b. *Bije ključ* (aqua bulliens). Rj. 277a. —

11. *sa se — 1) reciproč. — a) sich schlagen, conflagro: Bije se* kao ala s *bacivatom: bijem se* s pameću, *ringu, luctor.* Rj. *boriti se, tući se:* U naša *sa se* vremena oko *Grahova huli* Crnogorci *sa pašom* Hercegovčkim. Rj. 99a. Kad se kazuje kako *su se biti iz pušaka.* Rj. 116a. Ovakovi duhovi po planini izvaljuju drveta *te se njima bje izmogu sebi.* Rj. 251b. *Biju se kletama,* ili gukaju se, t. j. *gradaju se.* Rj. 270a. *Bile se jećirice* preko svekrvice. Posl. 13. *Sto se ovdje Srbi jednoga zakona bje izmogu sebi.* Npj. 4, 12. *Da se bje bja sekaliko.* 4, 111. *Tu se bise ratom iz pušaka.* 4, 338. Nije pravo, da se *vi ako mene bjeđe.* Danica 1, 33. *Stane se sa Srbima biti puškama kijački.* Soyj. 29. *Jer se Gospod bje za njih s Misircima.* Mojs.

11. 11. 25. — *b)* biju se ribe, *von der Begattung der Fische, vorant passiv*. Rj. *vili* mrijestiti se, mrijestiti se, prporiti se. — Prpor, kad se riba bije. Rj. 616b. *2)* *refleks.*: Ko ga (vina) mnogo pije, *po glavi se bije*. Postl. 136. Da se *bijem* i prebijam od nemila do ne-draga. Npj. 1. 139. On se *bije rukom* po prsima. 3. 49. Ja se *bije more* u uramornoje? . . . Ni se *bije more* o uramornoje. 3. 357. Gdjelekoji još uzmu po jednu klepku u ruke, te se *njome bja* u prsi. Kov. 99. Bijuci se u prsi za *lijepijem ujvramu*, za *ruknijem čokotima*. Is. 32. 12.

biti, būdēm, (būdēnēm, būdnēm) jěsam, bjo, bila, *v. s. n. e. esse*. Rj. *v. pf. slož.* dō-biti, pos. pro. za. z- (se), s-ne-bitii (se), priedo-, za-do-, *v. impf. prasti* bivati; slož. do-bivati, iz-, pro-, z- (se), s-ne-bivati (se); priedo-bijati, za-do-bijati, *glagol je ovaj pf. i impf. praesens perfektivni* budem (od osn. budu, imperfektivni jěsam (od osn. jest); *biti samo imperfektivan je u imperfektu (bijati i u partic. praes. (budući); a u ostalijem oblicima perfektivan i imperfektivan.*

1. I a) *praesens perfektivni būdēm i būdnēm, būdnēm, i būdnēm službu čini, kakva čini sadašnje vrijeme u ostalijem perfektivnih glagola, do nekij osobina, kao što ćemo vidjeti odmah dalje, u mnogim primjerima može se budem zamijeniti perfektivnim glagolima;* postati, dogoditi se, naći se. — Bojim se, da mi *sto ne bude*. Npr. 51. Hajde da je izvadim, ako još *bude živa*. 111. Sto *frisko budu*, *frisko i progje*. Postl. 361. I meguju svetijem *budu riječi*. DPostl. 29. Kade sa mnom *budu* kroz Kosovo. Npj. 2. 269. Ako *budna* glavni prijatelji. 2. 532. Ako *bude* lijepa gljevojka, za njom će se povijati trava 3. 235. Nego im (Turcima) žao *budne* i raja njihova da se njime imenom Srpskim diči. Kov. 6. A kad *budu* iza Jelice u selo Rtare, tu ih sustigne Miloš. Miloš 99. Ne sjedaj u začelje, da *ne bude* meguju gostina ko stariji od tebe. Jak. 11. 8. A kako će se propovijedati ako *ne budu poslani*? Rim. 10. 15. Kao *sto je Bog u snu naprijed objavio*, tako i *bude*. Prip. bibl. 30. — *b)* budem s infinitivom drugih glagola dolazi u službi sadašnjega vremena tih istih glagola u rečenicama privezanima, dajući osnovu drugomu glagolu, ako je imperfektivan, zamjenjuju perfektivnosti: Proklinjače tebe Urnogori, proklinjače i mene i tebe, kad im *budeš* *harač uzemati*. Npj. 5. 32. Kad *budemo* sad na sretni put *krećuti* i onaj prijateljskoj kući *doći*, da pazi svaki svoj rod. Kov. 58. U očemu *dogadjaju* infinitivni *doći*, *hitjeti*, *imati*, *moći*, *smjeti* i *znati* *stoje* pred budem, *i odmah se zabja* i *sastavlja* se obje riječi u jednu, *a u imp. moći još i* *mjesto č dolazi* g; *da* budem, hitjet budem, mog budem i t. d.; Ako *li ne mogbude* potonuti. Rj. 674. Ako j' tako poznat *ne mogbudeš*. Npj. 3. 295. Ali će *doći* kad *imaubude* kad. Kor. 1. 16. 12. Ako *Gospod hitjedubni*. Jak. 4. 15. — *c)* budem složen sa I. pridjevom drugoga imperfektivnoga glagola u privezanijem rečenicama pokazuje, da se u ono vrijeme, koje se čitice sadašnjem vremenu perfektivnih glagola, *nahodi već seosno ono što znači onaj drugi glagol u I. pridjevu*: *Sto bude* sveti Nikola *domio*, ne ćemo sakriti. Rj. 306a. Onaj na koga vele da je ukrao, *zašće* rukave . . . ako on *ne bude ukrao* . . . ne će se ozeći ni malo. Rj. 311b. Oni se dogovore da im treba vodu imati gje *budu zakomučili*, pa tako i učine. Npr. 187. Izgubio negdje u putu kabanicu . . . pusti *belala* da mu da kabanicu ko je *bude našao*. Postl. 177. Kad se svi uljavu, onda onaj *pasti* slumke, pa se *ljube*, ko se s kim *bude ubraliti*. Npj. 1. 173. Ako *Bog da i sreća donese*, te *š* *ne bude jošće oženio*, ja ću *nahala baš* za njega *poći*. 3. 181. Srpska vojska *Četvrtu* vodu *pregje*, i *pred* vojskom Srpske *poglavice* . . . Četvrtu je Srpska *poglavica*, iz *Pocerja* *Pocerac* *Milošu* . . . Ako *bude* *Miloš* *prša* *Drinu*, *Miloša* ću na *neplau* *zavati*. 1. 226-228. Ako *bude* *crni* *Arap doša*, te se s njime *po* *polju* *poćeram*, ja ću *hjezat*

pred *Arapom* *crma*. 4. 304. Da *Bog* da i *ljepa* *milost* *Božja* da *danas bude došla* s *mama* a *k* *vama* *svaka* *dobra* i *čestita* *sreća*. Kov. 71. Želi ga (trecententa), da mu se *djelo* *okuša*, kao *zlatu* u *vatri*, i *ako* *što* *bude pogrijesio*, da *popravi*. Pis. 63. Ako ga i *budu našli* *nesposobna* za učitelja, ništa *zato*. Straž. 1886, 861. Kažu da mu je jedan od oficira *dao* nekakvu *vekvu* od 200 for. da *naplati*; da *ne bude* *kuda utekvu* s *onim* *novcima*? 1886, 1669. Ako *se bude učinilo* *pogrijeskom*, da *zbor* *ne zna*, onda *sav* *zbor* *neka* *prinese* *tele*. Mojs. 1V. 15. 24. Ako *se skoro bude oženio*, *neka* *ne ide* na *vojsku*. 21. 5. Neka *idu* i *traže* *tvojega* *gospodara*, da *ga* *ne bude* *uzeo* *duh* *Gospodnji* i *bacio* *ga* *na* *kako* *brdo*. Car. 11. 2. 16. (*ne forte tulerit cum Spiritus Domini; velleit* *svaki* *brata* *svojega* *Je-vrejina* *koji* *ti* *se* *bude* *prodav* i *slučio* *ti* *šest* *godina*. Jer. 34. 14. Sadašnje vrijeme svršenoga glagola *biti*, t. j. *budem* sa prvijem glagolskim pridjevom n. p. *dao*, *popravio*, *ne znači* da će što *biti* od *onda* *kad* se *govori*, nego da je *dotle* *već* *bilo*, n. p. *kad* *ko* *kaže*: *Sto bude Bog* *dao*, on *ne misli* *ono* *što* *Bog* *može* *dati* u *napredak*, nego *ono* *što* *je* *već* *dao*; *kad* *pak* *misli* *ono* *prvo*, *onda* *će* *reći*: *Sto Bog* *da*. Bukv. 29. *Jamačno* *će* u *ovom* *članku* *biti* *dosta* *nedosta-taka* . . . *nađam* *se* *da* *ću* *moći* *doznati* u *čemu* *budem pogriješio*, *pak* *ću* *popraviti* *uz* *drugi* *koji* *članak*. Glas. 8. 61. Ako *ga* *ne budem našao*, *bolji* *od* *mene* *zaista* *će* *naći*. Kad 1. 117. — *oram* *ide* i *budem* *stoženo* *sa* *I. pridjevom drugoga imperfektivnoga glagola u rečenicama* *sarezum* *ako*, *da* *privezanima*, *te* *pokazuje* *strah*, *da* *se* *nije* *počem* *dogodio* *protivno* *onomu* *što* *se* *očekivalo*: *uzroz*, *ne forte*, *dass* *nicht* *etwa*: *Da* *napise*, *šta* *će* *mi* *se* *činiti*, *ako* *i* *on* *bude* *za* *taj* *posao* *zava* i *Mijailu* *ponagovo* *prepisivati*. Miloš 187 (*tako* *počem* *i* *on* *zna* *za* *taj* *posao* *i* *fako* *je* *ponagovo* . . .). Poslje mi je *palo* *na* *um*, *da* *vi* *ne* *budete* *mišlili*, *da* *se* *ono* *štampa* *na* *onome* *pregje* *poslanom* *listu*? Straž. 1887, 239. *Bojim* *se* *za* *vas* *da* *se* *ne* *budem* *uzalud* *trudio* *oko* *vas*. Gal. 4. 11. — *d)* *kud* *je* u *jednoj* *rečenici* *buduće* *vrijeme*, *budem* *stoženo* *sa* *I. pridjevom drugoga imperfektivnoga glagola u podređenoj rečenici* *črtice* *tako* *ko* *je* *buduće* *vrijeme* (*futurum exactum*); *ali* *ovaj* *složen* *oblik* (*budem* *s* *partic. primum* *imperfektivnoga* *glagola*) *nahodi* *se* *samo* u *starijih* *pisava*, *a* u *Vuku* *i* *Daničevu* *samo* *gljeko* *put*; *sada* *se* *glagolu* *imperfektivnoga* *u* *tom* *dogadjaju* *doda* *sprjeda* *uz*. — *Što* *se* *god* *G. S. bude* *više* *vreau* *i* *ko* *pravio* *protiv* *onoga* *moga* *suda*, *on* *će* *se* *sve* *više* *zapletati*. Olg. na *ut*. 32. Ako *prozoveš* *subotu* *milinom*, *sveti* *dan* *Gospodnji* *slavnijem*, i *budeš* *ga* *slavio* . . . *tada* *ćeš* *se* *veseliti* u *Gospodu*. Is. 58, 13 (*ordje* *bi* *se* *mjesto* *budeš* *slavio* *moglo* *očekivati* *ako* *uzaslaviš*). *Ako* *se* *budeš* *trudio*, *smetnućeš* *jaram* *njegov* *sa* *svojega* *vrata*. Prip. bibl. 22 (*i* *ordje*: *ako* *se* *ustrudiš*).

2) *praesens imperfektivni* *od* *osnove* *jes*: *jěsam*, *jěsi*, *jěst*; *jěsmo*, *jěste*, *jěsu*, *gorori* *se* *i* *okrnjeno*: *sam*, *si*, *je*, *je*, *smo*, *ste*, *su*; *ali* *tako* *okrnjeno* *ne* *može* *uigla* *stajati* *u* *početku*, *niti* *onda* *kud* *je* *na* *njemu* *sila* *u* *gororu*; *samo* *treće* *lice* *jednine* *stoji* *tako* *okrnjeno* *i* *u* *početku* *onda* *kud* *se* *u* *njim* *i* *riječu* *li* *pišu*, *n. p.* *je* *li* *tako*? *Samo* *se* *tako* *krnje* *treće* *lice* *jednine* *gorori* *i* *u* *poricuju* *koje* *bira* *riječu* *ne*; *ali* *se* *kod* *takoga* *poricanja* *u* *vijelom* *sadašnjem* *vremenu* *glasoro* *od* *osnove* *je* *sljeveraju* *sa* *glasom* *e* *od* *riječi* *ne* *u* *jednu* *glas*, *koji* *je* *u* *staro* *vrijeme* *bio* *č*, *a* *sadu* *glasi* *u* *južnom* *gororu* *ije* (*u* *istočnom* *e*, *u* *zap.* *i*); *nijěsam*, *nijěsi*, *nijě*; *nijěsmo*, *nijěste*, *nijěsu*. Obl. 115 — *a)* *treće* *lice* *jedn.* *kaže* *se* *i* *jeste*, *kud* *je* *na* *njemu* *veća* *sila* *u* *gororu*: *Jest* *on* *neki* *govnović*, *jest*: Rj. 91b. Tu su *valja* *da* *i* *moja* *dva* *brata* *propala*. „*Jesu* *bogme*“. Npr. 41. *Je* *li* *namirio* *konja* . . . *a* *on* *odgo-vori* *da* *jeste*. 88. *Zapita* *je* *je* *li* *živina* *nahranjena*? „*Jeste* *da!* *kakva* *ti* *je* *ono* *gjavolska* *živina*? (*ordje*

jeste da znači odricanje s preziranjem). 113. Objavo... crn kao što i jest. 111. A ova reče gjevojka jest šeer careva. 217. Jest istina dragi oče. 251. Kad ko u sobi govori da na poštu nije zima, a jeste. 115. A namjera bješe namjerila jest od Brda Brgjanku gjevojku. Npj. 4, 61. (ordje jest znači baš). Radi bismo dobre kazat' glase, ne možemo, već kakono jeste. 4, 166. Čevap jest pečenje, ali nije savno. Pis. 41. Kako ste? Straž. 1886, 1733. Vidi braću svoju kako su. Sam. 1, 17, 18. (Njem. sich befinden). — **b)** to jest, das ist, das heisst, id est: Želim vidjeti vas... ta jest, da se s vama utješim. Rim. 1, 12. To će reći Petar, to jest kamen. Prip. bibl. 116.

3) imperfekat (II. prejšnjice), bijah, bijaše, bijāše; bijāsno, bijāste, bijāhu. i bjech, bješe, bješe; bješmo, bješte, bjechu. Obl. 80. — **a)** kad se ovaj imperfekat složi sa particijom praeter, actio. II. drugoga glagola, odatte postane složen oblik onoga drugoga glagola, koji se oblik u gramatici zove plusquamperfectum (pršnjeri su za imperfekat i za plusquamperfectum). Tad ja bijah od sedam godina, tada sam ga očima vidjela. Npj. 3, 140. Tu bijaše zaspala gjevojka. 1, 317. Kad bijasmo u tijelu, bijahu slasti grjehovne. Rim. 7, 5. Kad bijaste robovi grijehu, prosti bijaste od pravde. 6, 20. — **Bjeh** se jednom na čubu spremiti, sa svacim se baš bjeh sigurno. Npj. 5, 511. Gdje god bješe vlaha valjatnoga. 4, 367. Još to oni u riječi bjehu... u Maksima sina despotova, u njegov' bjehu tri kitice cvjeca. 1, 399. — **b)** Bješe s infinitivom drugoga glagola pokazuje, da je trebalo ono raditi što znači glagol koji je u infinitivu; dakle bješe; trebaše: Bješe mi ga davati, dokle mogah žvatati. (kazao vo ženi kad je od gladi pao, a ona mu onda stala davati kukolj da jede). Postl. 15. Ne dam, grle, ni jednoga; bješe brati, ma ne spati. Npj. 1, 168. vidi dalje 9c.

4) aorist, bih, bi, bi; bišmo, biste, biste; što bi, bi. Postl. 353. Pa ja odoh na carevu vojsku, bih na vojsci devet godin' dana. Npj. 1, 360. A kad bi dan, ne poznavahu zemlje. 1. Jiel. Ap. 27, 39. Ali ne bi odgovora. Sud. 19, 28. Davidova sreća ne bi za dugo. Prip. bibl. 67.

5) kondicional (složeni oblik od aorista glag. biti i od partic. praet. actio. II. drugoga glagola, kojemu pripada tako složeni oblik): bih (i bisam), bi, bi; bišmo, biste, bi, dakle kao i aorist izuzetki samo treće lice mn.; ali treće lice mn. bi dohaci i za sva ostala lica jed. i mn. — **a)** pokazuje pogodnu ili želju: A gdje je to vrzino kolo, i šta je, Bog bi ga znao! Rj. 75a. Da si ti meni pod kolenima kao ja tebi, ja bih znao šta bih radio. 32. (prema tome je u prejšnjaj rečenici elipsa: šta bih, naime radio). Da je ovdje sad ono naše dvoje dece, dali bisamo im ovo malo koricu, pa bi i oni mogli večerati. 138. Bih li ja mogao tu malo samljjeti? Bi, za što ne bi? 159. Kad to carev sin vidje, jako se prepao, bi se vratio, ama se ne može, nema se kud kamo. 189. Bi li ti štogodj mojoj braći da sad koji od njih ovamo dogje?... Onog najstarijeg i srednjeg bi zaklao ih u pećao, a najmlagijem ne bi ništa. 197. (bi li štogodj, razumije se učinio). Bi se na srebrnoj pari okrenuo. Postl. 11. Ja bih, sinko, sa bukve jabuku. Npj. 2, 31. Bi volio, draga poginuti, neg gledati tebe u vezira. HNpj. 4, 553. Zato molim svakoga Srbina, koji bi bio beležio ovake reči, da mi ih po zgodnoj prilici pošalje. Npj. 4, XI. III. Rekao bi, da vi znate vrlo dobro ići na četiri noge. Danica 2, 130. Pa bih rekao, da to nije najbolji izbor. Pis. 14. Nego bih rad, da... 17. Mi bi pisali čisto Srpski, ali ne znamo... Kad bi ova ostala Gospoda tako mislila i rekla, onda... bismo gledali kako će se učiti ono, što se ne zna. 30. Kad bi riječ »zbilja« i bila postala od Turskog »belli«, opet mislim da je ne bi trebalo goniti iz jezika našega. 42. Onda mi ovdje ništa drugo ne bi novo našli. Odg. na ut. 9. Ja bi vam odmah bio ot-

pisao, da nisam čekao... Straž. 1886, 703. Mi bi radi od tebe znao odpet. Mat. 12, 38. Da nije Bog ova mojega... bio sa mnom, bi me za cijelo dpušio prazna. Mojs. 1, 31, 12. **b)** Kao što 1. i 2. lice mn. kondicionala imaju bi i bismo, bi i biste, tako ima i 1. lice jedn. bih, bi i bi sam (tako rastavljenno pise Vak; ali treba pisati bisam, kao što se pise bismo, biste): Za 5' me nisi prije bratimila, sve bisam ti svate ostario. Npj. 3, 501. Kad bisam koga za molio za pomoć... svi bi mi odgovorili: Valja da si... Danica 2, 130. Ako bisam te i ja na vru zno, Miloš 121. Kad bisam stampao bez izbora sve pjesme, koje imam, jamačno bi bilo još pet ovolikih knjiga. Npj. 1, XXXV. Kad bisam po svojoj volji počeo popravljati, ne bisam znao, gde bi se ustavio. Opit. X. Kad bisam imao na njese 50 for., onda bisam mogao u Beču živiti se onim, što bisam ja od knjiga još za služio. Straž. 1887, 207. **c)** kondicional ne pokazuje samo pogodnu i želju već i pouzavljanje; kazaju naime, da što bira sragla u neko vrijeme, kad tu vrijeme dođe; vrijeme može biti i vrijeme kazano a može i u biti; ako nije izričkom kazano niti se i ostaloga govora razumije, onda kao da bi se reklo: sragla, kondicionalom se ovako govori uvijek u priporijekanju. DARj. 365a: Kad bi god majstor zapitao dete šta je naučio, ono bi mu sragla odgovorilo da nije ništa. Npr. 37. Bila tri brata, pa na belome svetu ništa više nisu imali do jednu krušku, te bi tu krušku redom ćurali; jedan bi ostao kod kruške, a druga dvojica išla bi na nadnicu. 79. Mi imadijasmo mnogo košnica, pa bih ih ja svako jutro brojio, i sve bih čele prebrojio. 160. Samo je trebalo da zvižne, pa bi odmah došćao znajevit konj i donio gospodsko odelo i oružje. 206. Što bi za dan na vojski dobio, za noć bisam ja i on popali. Npj. 1, 111. Što bi zvižerje zaklalo, nijesam ti donosio, sâm sam podmirivao; od mene si iskao što bi mi bilo ukradeno danju ili noću. Mojs. 1, 31, 39.

6) imperativ, biđi (biđni); biđimo, biđite, u sta rije vrijeme oblik budi bio je i za 3. lice jedn. a oblik budite i za 3. lice mn.; sada se za lica ora upotrebljavaju složeni oblici; neka bude ili nek bude, neka (mek) budu; Biđni devoj, dišter Anđelija! naše snahie Hajkine devojke. Npj. 3, 189. Dakle neka bude vaša riječ; da, da; ne, ne. Mat. 5, 37. Budite vi dakle savršeni, kao što je savršen otac vaš nebeski. 5, 48. Hodi ti, biđi nam car. Sud. 9, 10. **b)** imade jušte i u dvanajem jeziku tragova tova, da je oblik budi bio i za treće lice jedn. imperat.; to se čini da je u ovijem primjerima: Pomozi Bog! Bog daj budi gospodinu! Npr. 111. Ne bud' po zapovijesti. Postl. 195. Budi kruha, bit će zuba. D'Postl. 10. Budi pečenica, bit će i ražanj. 10. Svila sam ti zelen vjenac ruže rumene, stavila sam u maštrati, da ne uyene, ako bi ti uyehno, ne bud' do mene. Here. 267. budi složeno sa daj; dajbudi, koje čidi. — **c)** ali sada oblik budi za treće lice dohaci pouzavljanje u značenju drugom nego što ga je imao u imperativu, tako okrenuo bud' uz relativne riječi koji. Što znači što riječ god: Biđ' za što, u. p. kupio ili prodao što, um Spottpreis, pretio vilissimo, cf. besćenje. Rj. 16b. za što god. — **d)** oblik budi, pouzavljanje krnj bud' stoji kao kad bi se njesto vjeza reklo; kad, kad je već tako, pak mu se u tom dogovaju može dohaci riječca li, bud' li. Biđ, usnu anch, quinquam (cigunlich so viel als budi, est, est, cf. tud; Bud, si more, čohu ukopao, ti nijesi srebro ukopao. Rj. 16b. Biđi, u pjesmi njesto bud; Budi li ideš na vojsku, kome me mladu ostavljaš? Rj. 16b. Bud ih Bog dade, kako ih sastade? Postl. 30. Bud ja, more, tvoje dobro kudim, a za što ga ti kudis? 251. Bud mi zakla konja na livadi i sokola u zelenoj bašci, zaš' mi zakla čedo u kolevci? Npj. 2, 17. To će vama ružno vrlo biti, od gospode biti prekoreni, biđi li ste tako mamili pred,

svijetom tako naružili. 5. 9. *Bud* predobi grada Kolalashina, što će činiti od drugih gradova? 5. 398. *Bud* te kažeš, da si Crnogorac, poznaješ li druga ikakvoza u mojemu društvu velikome? 5. 531. *Bud* si luda a nejakka, što se udade? Here. 303. No se ne mogu nadebiti: *bud* li ovoliki mal se poharči, i ovoliko čuda pića nabavi, kako se zaboravi još ovgje malo poharčiti i nešto nabaviti. Kov. 66. *Oratio ille i oca; Bud* snaha u rod. *tud* svekrva u poprd. Posl. 30. *isp.* Snaha u rod. a svrkrva u poprd. 291.

7) *particip. praes. activ.* bñdñci, *regje* bñdñc, *u u orome obliku dolazi sada kao prilog sadašnjeg*; *Pervis ne budući gladan ne načne pogače odmah.* Posl. 351. No ona, ili *budući nešto ljutita* i onako, ili joj se pred komioćima učini sramota, da . . . Npj. 1. XXVII. Kako malo srkne rakije, on se, i onako, koje od starosti, koje od rana . . . *slab budući* tako zubani da . . . 1. XV. Predsedatelj, *budući veliki eszjak*, nei-kazano se obraduje. Panica 2. 127. Drugarici, koja, *budući odrasla* u hladu pod očimim krovom, nije bila naučena. 2. 131. No ni ona ne *budući u boatstvu*, ne mogne ih primiti k sebi. Miloš 41. Miloš, u njegovim rukama *budući*, nije mogao ništa drugo reći nego: Dobro. 119. Javi, da *oni*, u zatoru *budući*, nemaju više nikake vlasti. 150. Rodofnik, koji *budući* rodom čak iz Rodosa, može biti da nije ni znao. Sovj. 25. A Josif muž njezin, *budući podošan*, i ne hoteti je javno sramotiti, namisli. Mat. 1. 19. Kad dakle *vi, zli budući*, umijete dobre dare davati djeci svojoj. 7. 11. I *budući izjedni* od crvi izdahnu. Ujel. Ap. 12. 23. Ne *budući* pristanište zgodno za zimovnik, svjetovahu mnogi da se odvezu odanle. 27. 12. Savjest njihova, *slaba budući*, i gani se. Kor. 1. 8. 7. Muške a za njima i ženske trijeći, *jednake budući* u tom padežu s njima, preše su među muške. Istor. 111. Ta je *riječ budući* srednjega roda takogje imala u rečenom padežu je . . . Obl. 16. Lako može biti da se ovaki slozovi — *budući* i danas kratki i jedva se razlikujući od slovova kratkih neakcentovanih — nijesu mnogo na um uzimali. Rad 20, 196.

b) Budući da, (u vojv.) *indem, cum, citat. essendo* *elo* — Rj. 17a. *služeni oblik budući da pokazuje razlog nečemu, što se izriče u potonjoj rečenici. (uaspred sav: jer, jera, jero, jerbo pokazuje razlog onomu što se prije kaže). S oprostjenjem! (budući da se obično govori s oprostjenjem, tako je kašto i ova sama riječ dosta da se pokaže da je ono u čemu se govori sramotno ili nevaljalo.* Posl. 291. *Budući da* je on jelo gotovio, tako jednom skuva kupus bez mesa. 310. *Budući da* je ova knjiga i onako već ukrasena imenom Vašega brata, zato je nisam smeo posvetiti njemu. Miloš V. *Budući da* se ova buna kod njegove kuće počela . . . zato se ona nazove buna Adži-Produnova. 67. Čardaklija se takogjer nametao da bude sovjetnik, no *budući da* nije imao nalije, nije mogao ni biti. Sovj. 8. Kad obasja sunce, povenuše, i *budući da* nemahu žilja, posadnuše. Mat. 13. 6. *Budući da* je ovaj oblik prvi jetzež, za to se govori samo . . . Obl. 58. *Budući da* ovo nije rječnik iz koga bi se neko prevoditi . . . s toga niti je potrebno niti bi dovoljno bilo . . . Ozled V. *isp.* kake, sto. c) *bñdñci, bñdñc, bñdñc, bñdñc, adj. der laufige, zukunfuge, futurus, venturus*: No u samo u vreme sejala se već seme za *budući usreće*. Miloš 13. Ako ga kakav *budući Agatun* poslije sto godina uzamije. Pism. 69. Ni smrt, ni život . . . ni sada-nje, ni *budući* . . . može nas razdvojiti od ljubavi Božije. Rim. 8. 38. Otac *budući* vijeka. 1P. 100. Jemstva za *budući* *ovca*. 365. *Budući* *crijume*. (u gram.) Obl. 2.

8) *particip. praes. act. I.* a) *prilog prejašnji*. *biv, bivši; biv samo, a nominativu jedn. muškoga roda a bivši za isti taj nom. jedn. muš. rada i za nom. svakoga broja i roda*: Hvala dakle Bogu što *bivši*

robovi grijehu poslušaste od srea tu nauku kojoj se i predadoste. Rim. 6. 17. Došavši k vama, i *bivši* u sirotinji, ne dosadili nikome. Kor. 11. 11. S. Hristos . . . nas privede k Bogu, *ubijen*, istina, *bivši* tijelom, no oživljen Duhom; kojijem sisavši propovijeda i duhovima. Petr. 1. 3. 18. — b) *bivši, bivša, bivše, adj. der awesene, qui fuit*: Stolica *bivšega* kralja Dragutina. Panica 2. 50. Onda ove sve *bivše* Biogradske baše. 3. 138. *Bivšega* negda bina-jemina Bijogradskega. 3. 187. Njegovome *bivšem* gospodaru. 4. 28. *Bivši* prezident slavnoga magistrata. 5. X. *Bivšega* tolmača. Miloš 8. S. Čaplovićem, *bivšim* sekretarom Putnikovim. Straž. 1886. 1513.

9) *particip. praes. activ. II. pridjer* I. *bio, bila, bilo; bili, bile, bila, Dancić, ARj. 371b. oblici s ake. oštrim (bila) mijenjaju i za ne ake, na obl: nñ bilo te majci! Rj. particip. sam pokazuje — a) želju: Živ bio! Srećan bio! Nñ bilo te majci! (dass dich der Guckuck! abt in malam rem). Rj. *Bilo* mu probitačno kao jareu juška! Posl. 13. — b) dopuštanje. *kad se dopušta oro ili ona, najviše se putu kaže*: bio (bila, bilo i t. d.), *na onda*: ili . . . ili . . . U Srbiji se od prije zvala haljica od bijela sukna kao gunj, i to *bila* muška ili ženska. Rj. 802a. *Bilo* staro, *bilo* mlado, ljubicu ga ja. Npj. 1. 173. Brat je mio, koje vjere *bio*. Posl. 29. Razgovori se ovi provode *bilo* na objedu ili samo uz rakiju. Kov. 74. Odmah da mu se sudi, *bilo* da se pogubi ili da se progna ili da se oglobi ili da se bacu i tammim. Jezdr. 7. 26. Sveštenici da ne jedu mrećoga ni što zvjerka raskine, *bilo* ptica ili što od stoke. Jezek. 44. 31. Ovo se *bilo* po akcentu ili po prosodijskom kvantitetu ni najmanje ne razlikuje. Glas 8. 2. — c) *taj particip s infinitivom drugoga glagola pokazuje da je trebalo ono raditi što znači glagol koji je u infinitivu, ili uz poricanje da nije trebalo raditi; dakle bio kao trebalo, trebalo ti: Bio ranije doći, da hättest sollen früher kommen; ne bio ga zriti, ne bio mu davati*. Rj. Ako S' smiješ malenij večeri, ti je *bio* veću prihvatiti. Rj. 585a. *Bio* *rat* na Kosovo. (reče — u Podgorici — Turčin Srbinu, kad ga čuje gje se tuži na težak život). Posl. 13. Tader mu je ljubava govorila: *A Manojle, trag ti poginuo! Ti ne bio davati kuma*. Npj. 2. 21. *Istu oca sluču koju imu ovaj particip sam, vrsi i imperfekta glagola biti*: bješe, *vidi* naprijed 3b. — a) *Ovaj particip slučen sa praesensom glagolske osnove čini perfekta*: jesam bio, jesam bila, jesi bio i t. d.; bio sam, bila sam; bio je i t. d. a *taj slučeni oblik perfekta sa participom praes. activ. II. drugoga glagola čini pluskvamperfekta oroga drugoga glagola, kao što ga čini i imperfekta s istim participom. vidi naprijed 3a. — u perfektu i pluskvamperfektu od perfekta učinjenju izostari se kašto praesens glagolske osnove jes kad nije na njemu sila u gororu, a osobito se često je izostavlja i za zamjenice se; o tome vidi kod riječi se, sebe. — Bio (izost. je) jedan car pa (izost. je) imao tri sina. Npr. 7. Moli Boga gje se moja mater nije doma namjerila, nego (izost. je) pošla da bilje kroz gorn bere. 91. Mi roditelja svojijeh nijesmo sčeli slušati, nego (izost. smo) protivu njihove volje sve drukčije radili, a ne (izost. smo) nijesmo pokajali se. 98. Ja se našim rukom, a to noma glave, zaboravio (izost. sam) je na vodi 163. *Bilo (je)* i bitisalo. Posl. 13. *Bio (je)* i na situ i na rešetu. 13. Nekakakav čok koji se (je) skoro bio oženio, opremao se (je) na vojsku, a žena (je) uvrazila konac u iglu. 178. A kad (je) Luko Novom selu bio. Npj. 4. 265. *Iza zampanar me*: Mene je istinita reynost k rodu moje obodрила i prinudila me da zažmurim . . . Spisi 1. 5 (vidi ja, prim.). *Eto primjera, kako se je i za zamjenice se ostavlja i izostavlja*: Dogodilo se je već više puta da se (izost. je) kakvo grčko djelo našlo bolje sačuvano . . . tako da se je grčki original mogao slovenskim prijevodom popuniti i popraviti. Rad 13, 230.**

10) infinitiv biti. — **a)** Okrajeno bit' u rečenicama: *Bit' mi brata i željeti*, na glumuje mu ne sjegeti, (sestra voli brata i željeti, nego da je on hrani — do vijeka). Posl. 11. *No ću odli' put grada Pariza, bit' mi znati izgubiti glavu*. Npj. 5, 57. *u takim rečenicama bit' znači kao da se kaže* makar: *makar i željela brata (bez njega bila), makar znato izgubiti glavu.* — **b)** biti s lokativom predikata: *Bolje je biti i izbjeću nego posve ubijem*. Posl. 22. Ali mi najprije treba postradati i okrivljeni biti. Luk. 17, 25. Samo treba malim biti zadovoljan. Rad 20, 155.

11) futur, buduće vrijeme. — **a)** postaje, kad se infinitivu biti dodaje praesens glagola hotjeti, hoću biti, biću, ... ću biti; kad je praesens glagola hotjeti u početku rečenice ili je na njemu sila u govoru, onda se uzme cijel praesens hoću, a drakčić skraću ću: Sredina joj izgori, hoće li još biti za što? Jezek. 15, 1. *Biće gladi i pomori i strahote i veliki znaci biće* na nebu. Luk. 21, 11. *Ja ću mu biti otac, i on će mi biti sin*. Jevr. 1, 5. — **b)** kad tko misli, da je što orako ili onako, ali ne zna posve jamuču, može to reći futurum biće; a k tomu se dodaje pomjriše: po svoj prilici, ralo: *On će rado sad tamo biti*. Rj. 625b. Ali Gokriše ... po svoj prilici biće naš oporujak. Pis. 25. Što na jednom mjestu stoji ... ne će biti drugo nego pogreška. DRJ. 1, 7. To će biti sadašnje selo u Hercegovini blizu Stora. I, 40. Ima zapis koji ne će biti stariji od prošloga vijeka. Rad 1, 176. *vidi* hotjeti 3e. — **c)** kad se pak tako drži, misli da je bilo što u prošlosti, može se izreći futurum biće dodajući pridjev I. ovoga glagola, koji pokazuje što je u prošlosti, i u orome se dogajaju čestu domče po svoj prilici ili rade: *U šali za pijana čoveka reku: biće pio iz lijeve ruke*. Rj. 327b. *Bit će nam ga (brata) Turci popibiti*. HNpj. 1, 293. *Po svoj prilici biće u nas jezik došlo od Bugara*. Pis. 76. Ako je riječ dobro u rukopisu zapisana i dobro pročitana, biće postala od lat. DARJ. 79a. *vidi* hotjeti 3e.

11. J. značenje glagola biti. jesam u srezi s različnijem prijedlozima. — **a)** s prijedlogom do: *Reči je do jela*. Npr. 14. *Mački je do igre* a mišu *do plaća*. Posl. 176. *Gospodare, nije meni do tebe*. HNpj. 1, 232. *Što je tebi do nas?* Mat. 8, 29. *Što je vama do mene?* Sam. 11, 16, 10. — Ako njemu bude do nerolje, da se njemu u nevolji nagješ; ako li mu ne bude nerolje, možeš doći, da se ne kazuješ. Npj. 2, 138. — A kad Zlato do kugjelje bilo, skovaše joj srebrnu kugjelju. Npj. 1, 471. *Ti ćeš, Marko, prvi carovati, a ja ću ti biti do koljena*. Npj. 2, 195. — **b)** s prijedlogom iz: *Šta će biti iz ovoga djeteta?* Luk. 1, 66. (kao: šta će izaići iz njega? u prenesenom smislu, isp. Sint. 185). — **c)** s prijedl. kroz: *Kad je bila kroz goru zelenu, al' povika iz gorice vila*. Npj. 1, 560. (bila: prolazila). — **d)** s prijedlozom među: *Da ne bude među gostima ko stariji od tebe*. Luk. 14, 18. — **e)** prijedlog na — **uu)** s akus.: *Ne mož' njozi na ino da bude, već se vrati belom dvoru svome*. Npj. 1, 212. *Ako li vince pije, na zdravlje mu bilo!* 1, 268. *Nu čast tebi srna i košta*. 1, 319. *Bac'te vino, na zlo vana bilo!* 3, 282. *Jer mu oni bijahu savjetnici na poqibuo njegovu*. Dn. 11, 22, 4. *Ali mi oni biše na to da padne*. 28, 23. *Ni jedno drvo u vrtu Božijem ne hješće na ljepotu tako kao on (Asirac, kedar na Livanu)*. Jezek. 31, 8. *Prizivajući Boga da bi dao da kome bude dobro ili da što bude na dobro*. DARJ. 415b. — *Kad je Omer za ženidbu bio, i Merima bila na udaju*. Npj. 1, 252. (*vidi* dalje prijedl. za s akus.: sad bi veće bila za udadbu). — *Ode pravo bijehu Oridu*. *Kad je bio vodi na čupriju*, al' eto ti jednoga junaka. Npj. 2, 411. (bio: došao). — *s glavnim značenjem toga prijedloga može biti pomiješano neprijateljstvo*. (isp. Sint. 495): *Na koga su mnozi na toga i bozi*. Posl. 188. *I našli su na nas*. DPost. 29. *Ako je Bog s nama, ko će nu nas*. Rim. 8, 31. —

bb) na s lokativom: *Čudje si sinoc' bio?* ... *na sradhu sam bio*. Npj. 1, 150. *Kad sa bili Mletku na pomolku*. 1, 534. *A kada je na tom doba bilo*, robi majka desetog gjevojku. 1, 560. (*vidi* riječ doba). *Kad su bili svati na pohodu*. 1, 582. *Koji si mi bio na pomoći*. 2, 36. (isp. pr. u: *da vam bude u pomoći*). *Kad sam bio s društvom na doabi*. 2, 77. *Triput se mi bio na urolji*, triput si me ropstva oprostio. 3, 39. *Ja sam bio na Moskoru i na Njemenu*, ali ovoga boja nijesam vidjeo. Danica 3, 173. (*vidje je u barljenju i neprijateljstvo*. Sint. 612. *ko je na koga vojera, može se reći, da je bio na njemu*. ARJ. 317b. *Čovjek na kome hješ debela bolest*. Luk. 11, 2. — **f)** prijedl. nad s instrum. u prenesenom smislu, kao: *se, da je kome u rasti ono, što stoji u instrumentalu: Jasto i nad grominjom grominjak*. DPost. 10. *Vlastelin, što hješće nad njezinjom rječnicama*. Dj. Ap. 8, 27. *Jedan je bio nad vjetrov krunom*, a drugi nad pčom. Prip. 27. — **g)** prijedlog o s akus.: *O što je to tebi?* t. j. *nemaš nikakve nevolje to činiti*. Rj. 126a. *Nje mi o glavu*. Sint. 520. *Kao što pčica leti u zamku ne znajući da joj je o život*. Prič. 7, 23. *radnjom misli se dokučiti ili — ako se već ima — sačurati stvar*. Sint. 520. — **h)** prijedlog od s gen. *pokazuje, da se stvar u gen. mijenja te postaje druga ili drukčija*: *Već Bog zna šta je od njih bilo*, a sad se spomunjalo. Npr. 103. *Bi li on znao, što je od njih bilo*. HNpj. 4, 401. *Kad ljudi čuju, šta je bilo od Gajala*. Miloš. 185. *Hoće li biti što od onih diploma?* Straž. 1886, 1511. *Od toga ne će biti ništa*. Mojs. IV, 11, 41. — To bi sve bilo za istoriju našu od predelke cijene. Rj. predgov. *Da mi Kuće, braćo, ne koljemo...* mogli bi nam od potrebe biti. Npj. 5, 378. *Ako ovijem trudom budem od koristi kajževnosti sepskoj*. DRJ. 1, V. — *da njima bude u indatu, ako bi im od nerolje bilo*. Npj. 5, 314. (*vidi* naprijed a): *ako njemu bude od nerolje*. — *Nijesu bili od njegovara društva*. Danica 1, 117. *kazuje se dob*: *Da je bila od sedam godina*, sad bi veće bila za udadbu. Npj. 3, 154. *Odmah usta djevojka, i hogaše; a hješće od dranaest godina*. Mark. 5, 42. — **i)** prijedl. oko: *Kad je ko sve oko koga i navraća ga na kojesta; posljeo ga*. Rj. 525a. — **j)** prijedl. po s lokativom: *ne bud' po zapovijesti*. Posl. 135. *To je bilo po slabosti ljudskoj*. Miloš predgov. *Neka mi bude po riječi trojoj*. Luk. 1, 38. *Po tvojoj riječi baciću mrežu*. 5, 5. — **k)** prijedl. pod s instrum. u prenesenom smislu, kaže se, da je kome u rasti ono što stoji u instrum.: *Ti si pod krivicom*. Miloš 47. *Sva carstva zemaljska koja bijahu pod njegovom vlašću*. Jer. 31, 1. — *O velikoj porazi što bi pod njim (carem Joasom)*. Dn. 11, 21, 27. (*pod njim: za njegovu vremenu*, isp. Sint. 594). — **l)** prijedlog prema s lokat. u prenesenom smislu: *Hoće jednom biti prema glavi, jali mojoj, jali prema trojoj*. Npj. 2, 440. *riječ u lokat. pokazuje, da je nešto okrenuto onome što znači sama riječ, onlje neprijateljski*. Sint. 286, 287, 634. — **m)** prijedl. pri: *Kad su bili pri večeri*. Npr. 107. — **n)** prijedl. s — **uu)** s genit. za mjesto, u prenesenom smislu: *Mrzeći na Stefana što je bio s Petrove strane*. Danica 4, 23. *Ja nijesam s raskide*. Rj. 638a. *Ne bi s gorega bilo da je primenom pokazano*. Ovit XIII. — **bb)** s instrum.: *Kad čuje šta je sa ženinom kćerju bilo*. Npr. 136. (*odmah u istijem Npr. 136: Kad žena čuje šta je od njene kćeri*). *Ne znajući što je sa onijem gore na bedemu bilo*. Npr. 190. (isp. naprijed h) prijedl. od. — **o)** prijedl. suproč (suprot, protiv) s gen.: *Mjerite joj kosu s mačem; ako bude suproč mača, biće mene mla snaha*. Npj. 1, 337. (*ovijem se kazuje podudaranje*). — **p)** prijedl. u — **uu)** s genit. u koga je što, on ima ono: *U nekakru čoveka bio jedan čoban*. Npr. 10. *U jednoga kralju bila dva sina*. 84. *U Boga su pune ruke*. Posl. 325. *U koga je pogača u togu i nož*. 332. — **biti u koga: biti kod koga**: *Pripovedi joj kako*

je bio i *carica* sestre. Npr. 31. — *bb*) s akus.: Kada budeš u *istom dvoru*. Npj. 1, 5. (*budeš*: *dojčeš*, *isp. vajprijel e*, nar: Kad je bio vodi na čupriju. Ja sam s' suram' bio u *lijepu*. 2, 267. Je l' ti u *čud* moja Angja seka? 3, 206. Al' ti nije u *valju* večera? 3, 188. — *cc*) s lokat.: Ovi su svi bili u mene u *najmu*. Npr. 26. Ja sam bila u *ribama*. 24. I carica nebesnica da vam bude u *ponoći*. Npj. 1, 148. *isp. e*, bb: Koji si mi bio na *ponoći*. Dok su oni u *riječ* bili. 1, 600. Kakav bijaše junak u *svator* ma. 2, 152. Dok je Musa u *troutu* bio. 2, 409. Ako tebe bude do nevolje, oni će ti biti u *nerolji*. 2, 473 (*biti komu u nerolji*: *ponoći komu u nerolji*). Podaj kćerku Vilipu Madžaru, te će ona biti u *bogatu*. 2, 480. U *riječ* u kojoj bijahu, kad evo ti čelebije Jova. Here. 131. U *tim vojvodama* bude i Miloš. Miloš 47. Kad je Ruski car bio u *gostinu* kod praiskoga kralja. Danica 1, 34. Kad liješe u *mukama*. Luk. 16, 23. Ako i jesu u *sili* i mnogo ih ima, opet će se isjeći i proći. Naum 1, 12. — *qi* prijedl. za — *au*) s genitivom, *znacenje kao u prijedlozi* za s akusativom: Ne bi meni ni za *sluge* bio, a kamo li, da mi lice ljubiš. Npj. 1, 263. Sto bi Turak' za *sjeca*, isječe; za *predaje* sto bi, to predade; za *kštenja* sto bi, to iskrsti. 4, 151. Ja za *toja posla* i *gospoeta* nijesam. Kov. 66. — *bb*) s akusativom: Mol' mi Boga, konju, dobro moje! da ti budem u *dvor* za *gospoju*. Npj. 1, 300. Gradli, knezo, biće ti za *duša* i za *zdarlje* Visokom Stevanu. 2, 209. Pozna laka, za *čudo* mu bilo. 2, 230. Jest mi bilo za *acrolju ljutu*. 3, 1. Da je bila od sedam godina, sad bi veće bila za *ukadbu*. 3, 454. *vidi e*, aa: Merima bila na *udaju*. Tako moja muka za *novu* ne bila! Posl. 307. Reče svatovima... da pjevaju koji su za *to*. Kov. 57. Atinjani ne bijahu ni za *sto*. Dj. Ap. 17, 21. Nije za *careca* da piju vino, ni za *kucova* da piju silovito piće. Prič. 31, 4. Ko je za *smrt*, na smrt. Jer. 15, 2. Videći ga da nije za *raduoca*. DM. 25. — *ujena*: Biće mišja rupa za *dukot*. Posl. 14. — *zanjpa*: Je si l' čuo, da li zapamtio; da je bila proja za *šenica*? Npj. 2, 486. — *ccj* s instrument. *biti komu za čim*: *biti komu do čega*: Vama je najprvo za *tim bilo* da sebi date ime. Danica 5, 68. Nezo mu je za *tijem bilo* da mu Srbija bude u *miru*. DM. 31. — *kad što biva redom jedno na drugo*: Pokazati ti što će biti za *ovijem*. Otkriv. 6, 1. — *pokazuje se radnja ako koje se nastoji*: Biti za *poslom* kako igla. DPosl. 6. U to vreme čovek i žena bili su za *rečom*. Npr. 138. — *žena je za onijem, koji joj je muž*: U Tršću je bila za *ukim Zecanom* mlada iz Klubaca. Npj. 1, XXVI. Ti znaš da je Pljakićeva sinovica za *Adži-Prodanovim* sinom. Miloš 61. Kći joj je Katarina bila za *vajvodom* Sandaljem. DRj. 1, 12. Car greki, čija kći liješe za *sinovcem* Savinjem kraljem Radosavom. 3, 82.

2) osobita *znacjenja* *glagola* biti, jesam, kad nije a svrzi s razliječnim *prijedlozima*. — *a*) s *nominativom*: Meni se čini da je dukat onda bio 9 groša. Sovj. 8. — *b*) s *genitivom* *kazuje se pripadanje*: Je li to kuća *toja* i *toja*. Npr. 179. Da ćeš biti moja, ali *brata moja*. Npj. 1, 111. — *kazuju se osobine koja ili čega*: Brat je mio, *koje rjece bio*. Posl. 24. Kozogij bude *rodu gospodskoga*. Npj. 1, 10. Jedno liješe taj delija *svjelo bradu* do pojasa, drugo liješe taj delija *brava bradu* do ramena. Kov. 89. Sad vas molim da budete *dobre volje*. Dj. Ap. 27, 22. — *ponajprije se biranje, i to ponajprije dijela od onoga što zove rije u au*, *osobito kad je rije kolektivna*: *subjekt je ono, što znači rije i gen.*: Biće vama *hlada* nad *izjergjetom*. Npj. 1, 152. *Čijegog liješe elaha calatovoga*. 1, 367. A *česa* će biti *drakčijega*? 5, 182. Biće *lese!* *izetaju* se magarci. Posl. 14. Biće *seca* dovih *vreba*. 11. *Čije je brava* tu je i *dijela*. 73. *Čije je gvozdaka liješe i gjetiča*. 73. Dok je *Boga* i *dobrih prijatelj*, donde se ništa ne valja bojati. 64.

Dok je *seca*, nije šteta. 64. u *takovijem događajima jošte je češće subjekat u genitivu s poričanjem*: A *majke* mu doma ne *bijaše*, no otišla u rodbinu majka. Npj. 2, 573. Po večeri tri sata progjoše, *ni!* *bijaše zvezde ni mjeseca*. 4, 300. Ni malo *nije sramote* na pošten način starati se za to. Odrb. od ruž. 7. Gdje mu po Slavenskome jeziku *nije mjesta*. Pis. 8. *Nije rlike sramote*. 15. — *cc*) s *dativom*, *kad se komu što događa ili čini*: Ali drya izgore, a *topu* ne bude ništa. Rj. 197a. Šta mu je *bilo onome zubu*, te je onako mimo sve ostale pokvaren. Npr. 6. Car skoči da vidi *šta mu je*. 153. Mi ćemo njega umiriti, i načiniti da *vama ništa ne bude*. Mat. 28, 14. — *kao kad komu ili čemu što pripada*: Od kako sam te zaručio, *svaka mi je dobra sreća bila*. Npj. 1, 462. Kad je *bila čadu* godinica. 2, 64. Govoreći, da buni sad nema vremena, i da *joj je vreme*, on bi najbolje znao. Miloš 60. — *kao doći kudu ili komu*: Kad su bili *dvorn devojčkom*. Npj. 1, 533. Kad su bili *kraljervu šatoru*. 2, 194. Kad je bio *pobratimu svome*, pobratimu Petru nalbantinu, on dozivilje svoga gospodara. 2, 468. — *tl*) s *instrumentalom*, *kao ići kuda*: Snjom ode gorom zelenom; kad *bješe gorom zelenom*, pušta se grana od jele. Npj. 1, 310. Kad su bili *pošjem širokijem*. 3, 120. — *kazuje se biranje*: U *riječ*, *kojom liješe bhabu*, pogledala na daleko mlada. Npj. 1, 466. Sejo moja, *dobrom srećom bilo!* Here. 100. — *u instrument. predikat, koji je češće u nominativu*: Car ti bijah, dok *djerokom bijah*. Npj. 1, 300. Bolje je za godinu *volom* nego sto godina *kravom (biti)*. Posl. 23. Lasno je pokraj časa *junakom biti*. 167. — *e*) *glagol biti, jesam u odraženu obliku (ponajprije su subjektom u dativu)*, s *infinitivom drugoga glagola pokazuje, da treba, valja, mora se nešto učiniti ili dogoditi, a gdjekad i da se to može*: Oh da mi je *evjenati* gjevojkju. Npr. 92. Da će mu biti dugo *čekati* dokle... 171. Ako bude po redu *mrjeti*. Posl. 1. Zimnoj vedrini i ljetnoj oblačini *nije čjerovati*. 90. Jedan put mi je *mrjeti*. 111. Kad je vojsku *vojevati*. 117. Koga je *moliti*, nije ga *srditi*. 136. *Spred tijem*: Koga valja moliti, ne valja ga *srditi*. Što nije *gladati*, nije ni *glodati*. 358. Ako bude *čerati* al' *bježati*, hoće nama doro trebovati. Npj. 4, 395. A mene evo *zafaliti* mi milom Bogu, svašto ovjge zapalo da vladam i vladah. Kov. 65. Nikšić je mislio, da mu je samo kako *Molera maknuli* s puta. Miloš 137. Što je Nenadović... ovako mislio... *tome se nije čuditi*. Sovj. 5. Bolje nam je *srina izginuti*, nego se Turcima u ruke *predati*. 63. Kad se nije bilo ničemu *nadati*. Rim. 4, 18. — *u ovom događaju mjesto infinitiva dolazi kad i kad rečnica suzevan da privezana*: Da mi je da komogod kažem, odmah bi mi otlahnulo. Npr. 151.

III. *glagol* biti, jesam *zamjenjuje se kašto drugim glagolima, kao*: doći, imati, sjediti, teći, koje vidi.

bitisati, bitišem, v. pf. *vergehen, praeterlabor*. Rj. Dančić. ARj. 372a, *dorodi iz Tur*, bitmek, proći, ne biti više. Bilo i bitisalo, t. j. bilo pa i prošlo. (Posl. 13). Rj. Kralj Prominlije provodi veselje manje nije neg pun miece dana. Kad *veselje kralju bitisalo*, jedno jutro kralju podranio. HNpj. 3, 75. Kad je *pola noći bitisalo*, tada buga zdraka ošinula. 3, 271.

bitka, f. *die Schlacht, pugna*, cf. boj. Rj. *gen. pl.* bitakâ. Obl. 21. *vidi* i *batalija*, džanak, dženzak, krešvo, ograsje, okrš, okršje. — Al' junaku odolela žegjca, kako svakom u *bitke* junaku. Npj. 3, 187. Gje se u *onoj staroj bitki* rano u lijevu ruku. Danica 1, 79. U *onoj znamenj bitki*. Žitije 19. Da se tu sad ova sva *bitka* mora dobiti ili *izgubiti*. 32. Gde je Fridrik II. *izgubio bitku protiv česaraca*. 38. Ovu *strašnu bitku* prekine noć. 50.

Bitva, f. u Mačvi kao bara koja otječe iz Zasavice a izvire u Dublju i utječe u Savu na Drenovcu, gdje je i same bio. Rj.

bitva, f. (u Dubr.) nekako pitomo zelje, u kojega je

list kao *blitea* (i u Zemunu se zove *pačjak*, a u Hercegovini *pazija*). Rj. *dem.* bitvica. *vidi* blitva, cvekla, meko zelje, pazija, pažjak; *beta*, *die rothe Rübe*.

blivica, *f. dem.* od bitva. Rj. — Pažjak, u Dubrovniku se zove *bitvica*. Rj. 481b.

bivānje, *n. das ofthalmige Sein, so frequenter esse*. Rj. *verbal.* od bivati, koje *vidi*.

bivanti, bivām, *v. impf. sein, esse*. Rj. *postanjen* od biti (budem) *kojemu i značenje ostaje, samo se više puta vrši; pa znači što i: postajati i dogagjati se.* — Ne biva, *es geht nicht*. Rj. (*ne može biti*). Niže mosta gdje svake nedjelje *bira pazar*. Rj. 467a. Kad bi samo i danju onakav bio kao što noću *bira*. Npj. 55. Ali što je ona nju gore držala, to je ona sve *zdraviju i lepu bivala*. 141. Od gjece *ljudi biraju*. Post. 232. S male začepice *rečja bira*. 290. Kao što s takim slovima i u proizvodu drugih riječi *bira*. Danica 3, 128.

Da zove Nijenica u pomoć, *ne bira*, to je za njega sramota; da zove Moskova, *ni to ne biva*, to je još veća sramota; da kakvu to vojsku misli car? 3, 151. No vojske stane svaki dan *manje bivati*. 3, 203. U Marsovoj godini *vino bira vrlo dobro*. 5, 20. Svaka imućnija kuća svake subote . . . šalje svome manastiru po poskuricu, koja nije manja od 2 oke, a *gdjekoje biraju* i od 5 oka. Kov. 35. Za vremena Crnoga Gjordgija bio mu je prvi monak i drug, a pošto su se predali Turcima *birato mu je tolmač* i haznadar i svršivo je druge različite narodne poslove. Miloš 49. Ovu pjesmu ja sam čuo u Negotinu od jednoga Turčina, koji je mlogo godina *birao subaša* po Turskoj. Npj. 1, 154. *Bivalo* je više puta *ljudi* koji su ovako u Šumi odrasli. Priprava 120. Mladen je takogjer ponajviše *bivao po vojsci*. Sovj. 6. Da *birate* sve izobilniji. Sol. I, 4, 1. *Ne bira* u našem mjestu da se uda mlađja prije starije. Mojs. I, 29, 26. Zemlju obilnu maslinom, od koje *bira ulje*. V, 8, 8. Zaluna u okolu *bivase* sve veća. Sam. I, 14, 19. Pastiri su tvoji *birali* kod nas. 25, 7. Ali je otač Nestov mislio da ovo *ne bira uzalud*. Prip. bibl. 26. Po smrti Avesalomovoj još je *bivalo bana*. 76. Zakletva . . . bila tako jaka da je tuženi odmah dolazio na muke ili *birao osuđen*. DM. 294. Besjedeći s tobom o svetkovinama, koje *biraju* u veseloj erkvi, zar ništa da ne rečem o svetkovini koja *bivu* kad se ona sveti? DP. 335. Što *biru* u imenica muškoga roda, ono biva i ovdje. Obl. 39. *Ista promjena biva* i u oba ruska jezika. Rad I, 112.

bivō, bivola, *m. der Büffel, bubalus*. Rj. bivohi. *životinja*. — Ne bi vidio *bivola* na slami. DPost. 70. U vrijeme koj je službi ošo, konj i *bivo*. 143. Glas Gospodnji lomi kedre . . . Kao tele skaču od njega; Livan i Sirion kao *mlad bivo*. Ps. 29, 6.

bivōlke, bivōlčeta, *n. das Büffelkuh, bubalus vitulus*. Rj. *mlāde* od *bivalive*.

bivulica, *f. die Büffelkuh, bubala*, muško bivo, žensko bivolica.

bivolov, *adj. što pripada bivolu*; Sačuvaj me od usta lavovijeh i od rogova *bivororijeh*, čuvsī, izbavi me. Ps. 22, 21. *isp.* bivolski. — *za nast.* ov *isp.* alatov.

bivolski, *adj. n. p. koža, Büffel-, bubalinus*. Rj. *što pripada bivohi, bivolina*; Oslov posluh, konjev razum i *bivolska snuga* čine momka svakomu draga. DPost. 91. *isp.* bivolov.

bivoljača, (koža), *f. Büffel-tell, pellis bubalina*; U budžaku je koža *bivoljača*. Rj. *bivolska koža*.

Bivor, *m. kraj u južnoj Srbiji*; Po *Bivora* grada zgorio sam, i nahiju Gusinjsku uzeo. Npj. 5, 541. *vidi* Bihor.

bivši, *adj. vidi biti* (budem) 8b.

biza,* *f.* (u C. G.) *vidi* ker; Kad eto li *biza* Sekulova. Rj. *vidi* i bizin. — A kad začu dijete Sekula . . . pred njim *biza* samovoljna pogje. Npj. 3, 248. (*Biza* u Crnoj Gori zove se *pseto*, Vuk).

bizīn, bizīna, (bizidin. Rj.³) *m.* (u C. G.) *vidi* ker. Rj. *vidi* i biza (*pseto*).

bjčeva, *f.* — 1) (u gornj. primorju *der Strampf, tibiale*, cf. čarapa. Rj. *vidi* i čarapa. Bjelajica, *dem.* bjčevica. — Služit' obje noge u jednu *bjčevu*. DPost. 112. Ta *bjčeva* ne ide na tu nogu. 125. Dadu za to uzdarje . . . djeveru ličnjak i *bjčevu* (poškir i čarape) u marami zavijene. Kov. 15. — 2) (u Hrv.) ženske dokoljenice, *Frauen-dokoljenice, antillarum dokoljenice*. Rj.

bjčevica, *f. dem.* od *bjčeva*. — Kragujca u *bjčevicah* bez putila prodaje. DPost. 50.

bjčēi, (bjčegnēm) *glagol* *ne dolazi orako prost u infinitivu nego samo složen: di-bjčēi, iz-, od-, po-, pre-, pri-, raz- (se), u-, uz-, za-, z- (se); ali dolazi bjčegnuti* (bjčegnemu, koje *vidi*).

Bjčēōv, Bjčēōva, *m. prezime*. Rj. 572a. *akc.* DARj. 376b.

bjčega, *f.* samo u ovoj zagoneci: Čuča čučā, *bjčega* bjčēi, skoči čučā te uhvati *bjčegu* (t. j. mačka i miš).

Rj. *kuja bjčēi*.

bjčegac, bjčeka, *m. vidi* bjčegnac; *Bjčegac* se drži jednog puta, a počera sto. Rj. *vidi* i bjčezunar, *isp.* bjčega, bjčegnūc, bjčegunica, dobjegalac, prebjeg, uskok.

bjčeganje, *n. vidi* bjčezanje. Rj.

bjčegati, gām, *v. impf. vidi* bjčezati. Rj. *vidi* i bjčegati, *v. pf.* bjčegnuti, pobjčēi. — 1) Pleći dade a *bjčegati* stado. Rj. 382b. Sagne *begati*. Npr. 49. Kad oni počnu *bjčegati*. 201. Pa on *bjčega* dalje u napredak. Čeraju ga pješci i konjici. Npj. 4, 23. Naklopi se i on za onima što *begaju*. Danica 4, 7. — 2) u prvom smislu *bjčegati* *pred* kim *znači* da je onaj *naprijed* koji *bjčega*; Srbiji stase *pred* njima *bjčegati*. Npj. 4, 270. — 3) u prvom smislu *bjčegati* od koga *znači* *uklanjati mu se*: A ti, o čovječe Božij, *bjčegaj* od ovoga. Tim. II, 6, 11.

bjčegnuti, bjčegnēm, *v. pf. vidi* pobjčēi; Riječ reče, *bjčegnū* na tragove. Rj. *s ovim glagolom složena v. pf. vidi* kod *bjezati*; *v. impf.* bjčegati, bjezati.

bjčegnac, bjčegūca, *m. der Flüchtling, fugitivus*. Rj. *vidi* bjčegac, i *syn. onlje*. — *Bjčegnaci* i *bjčegnūci* niz ulicu. Rj. 54b. *Bjčegnac* se drži jednog puta a počera sto. Post. 14. Bičēc potukač i *bjčegūnc* na zemlji. Mojs. I, 4, 12. *tako se zore i dičljī voj koji postlje nekoliko dana uteče iz košnice*. J. Živanović. DARj. 378b.

bjčegnūc, bjčegnūčeta, *n. ein junger Flüchtling, puer fugitivus*. Rj. *dijete koje pobjčegne* kudu za što god, u Rj.; u Boči se osobito govori za ženu koja pobjčegne od muža, kao *bjčegnūca*.

bjčegnūca, *f. die Flüchtige, profuga*, (u Boči se osobito *bjčegnūca* zove žena koja od muža pobjčegne u rod); Da ne reče, e ste *bjčegnūci*. Rj. *isp.* bjčegnūc. — *Bjčegnūci* i *bjčegnūci* niz ulicu. Rj. 54b.

bjčēl, bjčēla, *n. eine Gattung Eiche, quercus genus*. Rj. *quercus sessiliflora Saesb.* Rj.³ nekakur hrast.

bjčēla, *f.* samo u ovoj zagoneci: *bjčēla bjčēla* zove; daj mi *bjčēla* bjčēla *bjčēla*, ispod *bjčēla* skuta (t. j. ova i jagnje). Rj.

bjčēlača, *f.* (po jngozap. kraj.) *bjčēla* suknena muška haljina s rukavima, koja se u Hercegovini nosi kao u Srbiji *gunj*, samo što se *po bjčēlaci* opasuju, a po gunju ne. Bjčēlača se u Crnoj gori zove i *gunjica*. *Art weissen Mannerkleides, vestis genus*; Dlaka po dlaka, eto *bjčēlača*; zno po zno, eto *pogača*; kaplja po kaplja, eto *Morača*. — (Mjesto eto *hplūca* u Koturu sam čuo; čini *bjčēlača* i t. d. Post. 59). Rj. — Gege (nose) čak-šire, dolame (seljaci i *bjčēlače* kao i Crnogorci) i oko glave saruke. Rj. 85a. *vidi* *gunj*, haljina 1. *isp.* *bjčēlača*, *riječi s takim nast. vidi* kod *ajgirača*.

Bjeladin, *m. ime muško u prezimenu*; I od Risna *Bjeladinovića*, po imenu Rišnjana Marka. Npj. 5, 285. — *od osn. koja je od bjčēl. imena s takim nast. kod* Miladin.

bjelaica, *f.* bijela čarapa, *weisser Strumpf, tibiale album*, Rj. — *Daničić pise* bjelajica, Osn. 318.

bjelajica, *f.* vidi bjelica.

bjelance, *n.* *das Kweiss, albumen*, Rj. *vidi* bijelac 2. bjede, bjeluge. — Neki probiju jaje od ozdo te ispuše žužge i *bjelance*, Rj. 55a. Menuu *bjelance* od *vičeta* u čašu vode, Rj. 216a. U njemu (mučku) je pomiješano žumanje i *bjelance*, Rj. 376a. Tvor. *bjelance* razmučeno što se meće na prijesan rann, Rj. 733b. *u istom* je upravo *dem*, *isp.* blatance, čedance.

bjelasaenje, *n.* *das Weisslich-sein, Blitzen, albeatio*, Rj. *verbal.* od *bjelasati se, stanje koje biva kad se što bjelasi*.

bjelasati se, *šam se, v. r. impf. weisslich sein, albata*, Rj. *dem.* od *bijeljati se*. — Opazi gdje se nešto kroz pomrčinu u sumi *balasa*, Npr. 133.

Bjelasica, *f.* planina u Hercegovini, Rj. *planina koja se bjelasa od snijega? isp.* Bjelasica (vidi dalje *bjelasati se*, Korijeni 111, *isp.* Bjelašnica).

bjelaš, *m.* bijel konj, *der Schimmel, equus albus*, *cf.* bijelac, gjozati: A najdalje paša na *bjelaša*, Rj. *imati konjina s takim nast. vidi kod* konj.

Bjelasica, *f.* planina u Bosni oko 6 sabata od Sarajeva, Rj. *isp.* Bjelasica.

bjelava, *f.* *raca albi coloris*, Stulli, *bijelo krava*, *gorari se i u Her.* vidi *bjelavka*, *bjelulja*, *za nast.* *isp.* smava.

bjelavka, *f.* ime kravi. Lj. Kovačević, DARj. 380a. *vidi* *bjelava*, *bjelulja*.

bjeljeg, *m.* (u C. G.) *vidi* biljeg: Zla *bjeloga* na putalja tvoga, Rj. *vidi* i biljeg.

bjeljusna, *f.* *sladasto* čeljade muško ili žensko, *postanjen od bijela usna, a po tome će biti upravo ovaj u koga je bijela usna, još nije crna, još nema krvava, mlad, a po tom lud.* DARj. 380b. *za obliče* *isp.* miljusna (*kod* Miljusnić); *bezoreka*.

bjeljusnast, *adj.* *sladkast*, od *bjeljusna*. Lj. Stojanović, DARj. 380b.

bjelica, *f.* 1) *n. p.* šenica, jabuka, trešnja, šljiva, *die Weisse, alba (kao aposicija)*, Rj. *bijela rola radi*: Ko ne dođe na loj na Kosovo, od ruke mu ništa ne rodilo: ni u polju *bjelica pšenica*, Npj. 2, 310. — 2) *ovca* *bjelica*, *bijelo ovce radi*: Da Bog da . . . polje nam rodilo vinom i šenicom . . . planine nrdom i tjeničom (gdjeljeko poslije ove riječi dodaju) i *ovcom* *bjelicom!* Kov. 71.

Bjelica, *f.* — 1) *ein Fluss in Serbien, fluvius Serbiae*: Niz *Bjelica* i niz Moravien, Rj. *cola u Srbiji*. — 2) *m.* *čorjak iz* *planina* *Bjelica u C. G.*: Dva Njegaša i dvije *Bjelice*, Npj. 4, 36.

bjelicašt (*bjelicašt* *adj.* *weisslich, albidus*, Rj. *dem.* od *bijel* *blon*, *vidi* *bjelicašt*, *subljel*, *subjelast*. — *adj.* *s takim nast.* *galičast*, *graničast*, *kukričast*.

bjelidba, *f.* kad se bijeli *n. p.* platno, *pregja*, *das Bleichen, die Zeit da man Leinwand bleicht, tempus insolandi linteis*, Rj. *raduju kojemu se bijeli n. p. platno: i vrijeme kad se bijeli*. — *s takim nast.* *riječi*: *gubidba*, *komidba*, *kridba*, *prašidba*, *prošidba*, *rezidba*, *vršidba*, *ženidba* i t. d. *bjelidba*, *alb nastalo od tv.* *isp.* *molitva*, *isp.* Osn. 241.

bjelija, *f.* u Rj. *sumo po ist.* *goraru*: *belija* t. j. *pogača* *bijela*, *die Weisse, alba*: Arami im *pogaču belija*, Rj. 21b. *bjelijja*, DARj. 381b. — *isp.* *riječi s takim nast.* *postale od* *adj.* *poganija*, *tvrdija*.

bjelijanka, *f.* (u Uz. nah.) *Art Birnen, piri genus*, Rj. *nekakva* *kruška*.

bjelika, *f.* (u C. G.) *der Splint, albumum, cf.* *belj*, *bakulja*, Rj. *u drvetu (osobito hrastu i ceroru) do kure, od* *pešlike s tri prsta debelo*, *vidi* *bjelj*. — Strž. u drvetu *pod* *bjelikom* ili *bakuljom*, Rj. 719b. *riječi s takim nast.* *kod* *aptika*.

bjelilo, *n.* 1) *mjesto*, *gdje se bijeli platno, die Bleiche, der Bleichplatz, locus insolandi linteis*: Jeka *bjeli na* *bjelilu* *platno*, Rj. — Sreća Teodoru, *gdje*

ide s *bjelila*, Nov. Srb. 1817, 480. *s takim nast.* *riječi koje znače* *mjesto gdje se bira*: *bu pilo*, *kalilo*, *kupalo*, *legalo*, *močilo*, *pošlo*, *pregibalo*, *progledalo*, *solilo*, *točilo* i t. d. — 2) *die weisse Schminke, cerussa*, Rj. *baja*, *strar* *kajom se bijeli lice*: Na dan joj je po *oke* *bjelila*, a trideset drama *rumenila*. Her. 170. — *s takim nast.* *riječi* *vidi* *kod* *bučkalu*.

bjelijja, *f.* *die Bleicherin, insolatrix*, Rj. *ženska koja bijeli platno*: Haljine njegove *postadoše* *sjajne* i vrlo *bijele* kao *snijeg*, kao što ne može *bjelijja* *ubijeliti* na zemlji, Mark. 9, 3. *vidi* *bjeljara*, *bjeljaria*. — *riječi s takim nast.* *dadilja*, *dojilja*, *nosilja*, *perilja*, *petilja*, *redilja*, *rodilja*, *porodilja*, *vezilja*, *vidi* i *kod* *grebanalja*.

bjelina, *f.* — 1) *die Weisse, albedo*, Rj. *osobina onoga što je bijelo, vidi* *bijelost*, *bjeloća*. — 2) *što god bijelo*: Uze *Jakov zelenijeh* *prutova* . . . i *naguli ih do* *bjeline* *koja bješe* na *prutovima*, Mojs. 1, 30, 37. — 3) *napose* — a) *bijelo odijelo*, DARj. 382a. — b) *vinova* *loza* *bijelo* *grožnja*, i *bijelo* *grožnje*, DARj. 382a. *jednu* i *drugu* *gorari se i u Her.* — 4) *bijelo* *meso*, *n. p.* u *pure* ili u *kokoši* *na* *prsima*, *Daničić*, ARj. 382a.

bjelinski, *adj.* *što pripada* *bjelini*, t. j. *lozi vinovoj koja se zove* *bjelina*: *Grozid* *bjelinski*, u *zagrebčkoj* *okolici*, *Iveković*, *takra* *adj.* *isp.* *kod* *bundesvski*.

bjelobrč, *m.* *der einen blinden Schwarzbart hat, ahnobarbus (?)*, Rj. *bjelo-brk*, *čorjak* *bijelijeh* *brku*, *isp.* *tako* *što*, *riječi* *crvenbrk*, *dugobrč*, *gladibrč*, *Pušibrč*, *Šišobrč* — *dolazi* i *kao* *prezime* *Bjelobrč* *n. p.* u *Gjurjerecu* u *Uratskoj*: *ali* *su* *ga* *Nijemci*, *gospodari* u *birovoj* *Krujini*, *pretvorili* u *Belloberg*, *po* *ovu* *bjelobrču* *prezime*: *On* *pogubi* *pet* *Turskih* *katila*, *pet* *katila* *Bjelobokorica*, Npj. 4, 528.

Bjelocerkvanski, *adj.* Rj. *što pripada* *Bijeloj* *Crkvi*, *bjelōća*, *f.* *Daničić*, ARj. 381b. *albedo*, *candor*, *vidi* *bijelost*, *bjelina*. — *riječi s takim nast.* *kod* *histroća*.

bjelodan, *adj.* *bjelo-dan*, *apertus, evidens, manifestus*, *što je kao* na *bijelom* *danu*, *javan*, *očit*, *comp.* *bjelodaniji*, DARj. 383b. u Rj. *sumo* *adr.*: *bjelodano*, *adr.* (u C. G.) *sichtbarlich, offeubar, clare, manifeste*: *bjelodano* da se *obidemo*, Rj. — *Ovijem* *bilježim* *bjelodanijem* *ukrijepljeni* *apostoli*, B. Cuceri. *Evo* *vam* *bjelodanu* *abraćenja*, V. M. Gučetić. *Očito* je *ovo* i *bilodano*, A. Kanižlić, DARj. 383b. *isp.* *objelodaniti*, *objelodanjivati*.

bjelograb, *m.* (u C. G.) *drvo* *nekako*, *Art Baum, arboris genus*, Rj. *carpinus betulus* L. Rj.³ *bjelo-grab*, *bez* *sumje* *bijeli* *grad*. — *riječi* *tako* *što* *čene*: *bjelolug*, *bjeloljabuka*, *ernograb*, *galovran*, *golovran*, *modrokos*, *pastogjak*, *pastosvat*, *slatkogrm*.

bjelogrli, *adj.* *weisskalsig, colli albi*: *Grad* *gradila* *bjelogrli* *vila*, Rj. *bjelo-grli*, *što* *ima* *bijelo* *grlo*.

bjelogrlika, *f.* *bjelogrli* *žensku*: I *njegova* *bilogrlika* *ljuba*, HNpj. 3, 566. *Moj* *se* *aga* *neženjen* *zgodio*, *bilogrlike* *kod* *kolina* *nema*, 4, 99. *ake*, DARj. 384a.

bjeloguz, *m.* *Weissarsch, clunibus albis*, Rj. *bjelozuz*, *u kaju* *je* *bijel* *guz*, *isp.* *bjelozuga*. — *riječi* *tako* *što* *čene*: *ernoguz*, *golozuz*, *krivoguz*, *krpiguz*, *Ledoguz*, *masnoguz*, *nadriguz*, *obloguz*, *punguz*, *razbiguz*, *svrbiguz*, *svrboguz*, *vrtiguz*, *strmoguz*.

bjelozuga, *f.* (u C. G.) *nekaka* *tica* *kao* *pliska*, *Art Vogel, aris genus*. *Kažu* *da* *ove* *tice* *zimuju* *u* *zemlji* *u* *redu* *turivši* *kljun* *jedna* *drugo* *u* *perje*, Rj. *der* *gemeine* *Steinschmätzer, saricula oenanthe* L. Rj.³ *bjelo-guza*, *isp.* *bjelozug*.

bjeloljabuka, *f.* (u *Sumad.*) *Art Apfel, mali genus*, Rj. *nekakva* *bijela* *jabuka*, *isp.* *bjelica* *jabuka*.

bjeloljka, *f.* *konopljika* *muška*, *Konoplja* *bjeloljku* *evati* *a* *nema* *roda*; *ernojka* *pak* *ne* *evjeta* *a* *ima* *sjeme*, S. Novaković, DARj. 384b. *Izbornica*, *konoplja* *bjeloljka* *koja* *nema* *sjemena*, ARj. IV, 141a.

bjeloljug, *m.* (u *Dubr.*) *južni* *vjetar* *bez* *kiše*, *ein* *trockener* *Südwind, auster siccus*, Rj. *bjelo-jug*, *što*

je taj jag vjetar be: liše, i po tom vedro, kad on dvara, zulo se zavr bijel, koje je sastarljena s njim u jednu riječ. DARj. 381b, tako slo. riječi vidi kod bjelograb.

bjelozujzi, *adj.* što biva kod je bjelozug. — *Bjelozujzni* jaganjci po moru se trkaju. DPost. 6.

bjelokapac, *bjelokapca*, *m.* liša sa svijetom, susnjeznica. Pada *bjelokapac*, J. Bogdanović, od bijel i kap. DARj. 381b, vidi i alauza, i *syn.* andje.

bjelokorac, *bjelokôrca*, *m.* nož bijelijeh kora (kamzi). *Messer mit weissem Hefte, cutter manihéu alb.* Rj. *bjelo-korac*, *isp.* *ernôkorac*.

bjelolik, *adj.* *weissbackig, facie alba*. Rj. *bjelo-lik*, u koga je *bjelo lice*. — Ili reci, jedna, tvojoj majci, da ne rodi, jedna, drugo čedo, drugo čedo, jedna kao tebe, kao tebe, jedna, *bjelolika*. Npj. I. 339. — riječi tako složene: *bjelolik*, *jednolik*, *mladolik*, *starolik*.

bjelolipa, *f.* bijela lipa. Izasla krasna velika *balolipa*. M. Gj. Milčević. DARj. 385a, *bjelo-lipa*, *isp.* *bjelograb*.

bjelonog, *adj.* *bjelo-nog*, u čemu su *bjele noge*; *Rišćanice bjelonoga!* Rj. 31. — tako složenu riječi vidi kod bosonog.

bjelopandara, *f.* u Rj. po ist. govoru: *belopandara*, *f.* (u Rudn. nah.) bijela krupna sljiva. cf. *ja-jara*. Rj.

Bjelopavlič, *m.* vidi *Bjelopavlič*.
Bjelopavlič, *m. pl.* Rj. *plum u Crnoj Gori, čorjek iz tuju plamenu zore se Bjelopavlič*. — Crne Gore i *Bjelopavliča*. Rj. On okupi sve *Bjelopavlič*. Npj. 4. 108. Od Filipa Boškovića *Bjelopavliča*. Npj. I. XXIII. *tako se zavr po Bjelom Pavlu, od koga su narodili*. *isp.* DARj. 385b.

Bjelopavlički, *adj.* što pripada *Bjelopavličima*. U *Bjelopavličkoj* planini imaju četiri ponikvice. Rj. Rj. 539b, *pišu i Bjelopavlički, ali to će biti ostatak od Starenosrpskoga pisanja*; Zid, koji je išao, ... preko Ostroga, planine *Bjelopavličke*. Rj. 79a, *isp.* Pećski.

Bjelopoljac, *Bjelôpôljca*, *m.* čovjek iz *Bijeloga polja*. Rj.

bjelorepast, *adj.* *bjelo-repast, bijela repa*; Jagrije *bjelorepato*. Lj. Kovačević. DARj. 386a, *isp.* *ernorep*.

Bjelostjenac, *bjelôstjenca*, *m.* čorjek iz *Bijele Stijene*, dolazi kao prezime prošloga vijeka, *kajkavski*: *Belostenec* (koji je pisao rječnik). DARj. 386b.

Bjelostjencev, *adj.* što pripada *Bjelostjencu*; Između rječnika ima tako samo u *Bjelostjencevu*, *Jambrešćevu* i *Daničćevu*. DARj. 88b.

Bjelôš, *Bjelôša*, *m.* planina u *Čučama*. Da ide mo u *Bjelôš* planinu. Rj. — *Bjelôš (usu, u adjekt, bijel)* *isp.* Osn. 360, *imena s takim nast.* *Budoš, Cvjetôš, Divoš, Juroš, Malôš, Miloš, Petoš, Radoš, Tvrdoš, Uroš, Vinoš*.

bjelôša, *f.* u *zagoneci*. Rj. — *Zaćerah tolaša, a tolaš grbošu, a grboša bjelôšu, a bjelôša bjež' te doma*. Rj. 743a, *a odgonetljaj*; *mlin i brašno, riječi s takim nast.* *cvjetoša, člankoša, grboša, kriloša, nemogoša, neznađoša, rogoša, vočkoša, zelenoša*.

bjelôsljiva, *f.* (u Rudn. nah.) vidi *turgunja*. Rj. u Rj. 756a *kaže se da je turgulja ili turgunja sljiva, koja rano dospijeva*, cf. *ervenjača, bjelo-sljiva, bijela sljiva*, *isp.* *bjelica (sljiva)*. — *tako slaž, riječi kod bjelograb*.

bjelôsljivača, *f.* rakija od *bjelôsljive*. Rj. *s takrim nast.* *riječi koje znače rakiju*: *jabukovača 2, komovača, oskornovača 2, smrekovača 2, trešnjavača 2, i t. d.*

bjelôtrep, *adj.* vidi *bjelotrepast*. DARj. 387a.

bjelôtrepa, *f.* *čensko bijelijeh treparica*. Lj. Kovačević. DARj. 387a.

bjelôtrepan, *bjelôtrepana*, *m.* čorjek ili živinec *bjelijeh treparica*. Ž. Radonjić. Lj. Kovačević. DARj. 387a, vidi *bjelotrepuš*.

bjelôtrepast, *adj.* u koga su *bijeli treparici*, *albis ciliis*. DARj. 387a, vidi *bjelotrepe, dem.* *bjelotrepušast, bjelôtrépûš, bjelôtrépûsa, m.* vidi *bjelotrepan*. Ž. Radonjić. DARj. 387a.

bjelôtrépûšast, *adj.* vidi *bjelotrepast*. Ž. Radonjić. DARj. 387a, *kao da je dem.* od *bjelotrepe, bjelotrepast, isp.* *bjelûšast prema bijel*.

bjelôuhast, *adj.* *albas auricularis habas*, u koga je *bijelo uho* jedno ili oba, *Junac bjelôuhast*. DARj. 387b, *bjelo-uhast, vidi* *bjelouš*.

bjelôuš, *adj.* *bjelo-uš, bijelijeh usija, vidi* *bjelôuhast*. — A za pasom do dva džehverdara, među njima noži *bjelouši*. HNpj. 3. 91.

bjelôv, *bjelôva*, *m.* *cin weissce Hund, canis albus*, Rj. *bijel pas — s takrim nast.* *imena psima vidi kod pas*.

bjelôv, *adj.* Rj. *Što pripada bjela (dovasta)*. — *za nast.* *isp.* *aptov*.

Bjelôvár, *Bjelôvára*, *m.* Rj. *varoš u Heratskoj, tako se zavr u dva sela u Heratskoj, pa u onim krajevima bjelovar znači bijela zemlja*.

Bjelôvár, *bjelôvára*, *m.* *bijela močvara zemlja, isp.* *liga*. Trsja su na *balavirih* ove godine slabo rodila; grožđe se u cvetu osulo. *Kazivan mi je seljak zemljak prije mnogo godina, za drugu polu bjelo-var isp.* *močvar (močara, močvara, Tvečović)*.

Bjelôvárac, *Bjelôvára*, *m.* čovjek iz *Bjelovara*. Rj.

Bjelôvárski, *adj.* Rj. *što pripada Bjelovaru*.

bjelôvina, *f.* Rj. *bjelovo drvo*.

bjelôvljev, *adj.* Rj. *što pripada bjelocu (psu), tako adj.* vidi kod *birovljjev*.

bjelôvce, *n.* vidi *biocce*. Lj. Kovačević. DARj. 388a, i *syn.* kod *biocce*. — *biće* *bjelôvce*.

bjelôzug, *m.* *das weiss manliche Schwein, porcus albus*. Rj. *bijel krmak, u Heratskoj krmcima gorore crnag, bjelung, pasug, sivug, zeljug, žutug i t. d. kako je crn, bijel, pasast, siv, zelen, žut i t. d.*

bjelôzuga, *f.* *die weisse Sau, sus alba*. Rj. *bijela kmača, u Hrv. gorore krmcima* *bjeluga, crnuga, pasuga, sivuga, zeljuga, žutuga i t. d. kako je crna, bjeluga i t. d.* — *riječi s takrim nast.* vidi i *česljuga, četvrljuga, čvoruga, četvrljuga, haluga, jaruga, kaljuga, mačuga, maljuga, motoruga, obrljuga, panjuga, pastruga, pepeljuga, piljuga, ševrljuga, valjuga, vlačuga i t. d.*

bjelôzgov, *adj.* Rj. *što pripada bjelogu*. — *za nast.* *isp.* *alatov*.

bjelôulja, *f.* ime kravi *bijeljoj*. I. Pavlović. M. Kovačević. DARj. 388a, vidi *bjelava, bjelavka*.

bjelôušast, *adj.* *weisslich, subalbus* cf. *subjel*. Rj. *dem.* od *bijel (bioc, vidi i) bjelijast, subjelast*.

bjelôušina, *f.* u *liči* trava, nalik na *kopitnjak*. Art *Pflanzl., herbar genus*. Rj. *marrubium candidissimum L.* DARj. 388a, — *riječi s takim nast.* *babušina, crnjušina, komušina, pabušina, perušina*.

bjelôuška, *f.* obična ili vodena zmija, *tropidomatus natrix*. L. K. Crnogorac. DARj. 388b, — *riječi s takim nast.* kod *babuška*.

bjelôutak, *bjelôutka*, *m.* *der Quarz, quartzum L.* Rj. *Što je u puške i u topa tane, ono je u groma strjelica ... poslije nekoliko godina izigje na zemlju, pa je onda mnogi nagju (kamač bjelutak koliko veliki orah, glatko zatesan sa mnogijeh strana)*. Rj. 102b, vidi *solja*. — *bjelôutak (pcel t osu, u adj. bijel)*. Osn. 286, *riječi s takim nast.* *imatak, navijutak, obhtak, salatak, smrzutak*.

bjelj, *m.* po *jaž, goraru za bjelj u istočnom*.

Bjelja, *m.* ime muško. Rj.

bjelja, *m.* *čeljad, koje ima bijelo na oku*; Ne reci mi: čoro, dok ti ne rećem: *belja*. Post. 209, *belja u istočnom goraru; u ječnom bjelja, isp.* DARj. 230a, i 388b.

bjeljac, *bjelja*, *m.* DARj. 295a, *u zap. goraru biljac, cab bijelj, i syn. andje*.

bjeljača, *f.* *isp.* biljača. DARJ. 388b. *isp.* bjelača. **bjeljar**, *bjeljara*, *m.* — **1)** (u Dubr.) *der Kotzenmacher, gausparius, cf.* čebedžija. Rj. *koji gradi bijele, ebata*. — **2)** *koji valja sukno, der Walker, fullo, rudi kod adjektiva bjeljarev.*

bjeljara, *f.* *die Bleicherin, insolatric.* Rj. *koja bijeli platno, ridi bjeljarica, bjeljilja*. — Platno bele beljare devojke. Rj. 22a.

bjeljarev, *adj.* *što pripada bjeljaru*: Stadoše kod jaza gornjega jezera, koji je pokraj puta u polju bjeljarecu. Car. II. 18. 17. Nakraj jaza gornjega jezera, na put kod polja bjeljarecu. Is. 7. 3 (*in via agrī fulonis, Strasse des Walkersfeldes*).

bjeljara, *f.* *die Bleicherin, insolatric.* Rj. *koja bijeli platno, ridi bjelara, bjeljilja*. — Gledale je s brega *bjeljarec, heljarice*, njene drugarice. Rj. 22a.

bjeljarski, *adj.* *što pripada bjeljarcima ili bjeljaru kojemu god*: Jer je on kao oganj živčev i kao milo bjeljarsko. Mal. 3. 2.

bjeljeg, *m.* (u C. G.) *ridi* biljeg: Svaki nosi bjeleg od Turčina. Rj. *ridi i* bjeleg.

bjeljčina, *f.* *augm.* od *bijelj*, u *juž. govoru*, u *zadunome* biljetina, *koje ridi, ridi i* bjeljina. — *takva augm.* kod *babetina*.

bjeljina, *f.* *augm.* od *bijelj*: Ko pruža noge izvan *bjeljina*, *ozapšće mu*. Rj. *ridi i* bjeljčina. — *takva augm.* kod *bardaćina*.

bjesnilo, *n.* *ridi* bjesnoća. Rj. *ridi i* bijest. — **1)** u *pravom smislu, bolest, kad je čeljade ili živinče bjesno*: Udariće te Gospod ludilom i sljepotom i bjesnilom. Mojs. V. 26. 28. — **2)** u *prenesenom smislu stanje u kome je tko kao izvan sebe od jarosti*: Zatvoreni gubjev odmah provali sebi na silu odušku s velikim bjesnilom. Danica 2. 141. — *riječ i s takim nast. koje znače stanje ili stvar*: ludilo, mrtvilo, ništavilo, tammilo, tutilo.

bjesniti, *nim.* *ridi* bjesnjeti. Rj.

bjesnōća, *f.* *die Wuth, furor, rabies*. Rj. *ridi* bjesnilo, *bijest*. — **1)** u *pravom smislu, bolest od koje čeljade ili živinče bjesni*: Zapisati n. p. od groznice, od glave, od bjesnoće. Rj. 188b. — **2)** u *prenesenom smislu, bijest, sila, der Muthwille, Ungestüm, violentia*: Od objesti, t. j. od sile, od bjesnoće. Rj. 428b. Vrijeme i bjesnoća utimača zbrisaoše ih sa zemaljskog lica. Priprava 174.

bjesnōučan, *bjesnōučna*, *adj.* *daemōnisch, daemōniacus*. Rj. *bjesno-ručan, koga bijes utiči, druga pola* *adj.* *ručan u značenju: koji podnosi muku*. Os. 185. — *To on čini ludim, besnoučnim, slepim*. Miloš 202.

bjesnōvanje, *n.* *verbal.* od *bjesovati*. *koje ridi*.

bjesnōvati, *bjesnōvati*, *v.* *impf.* *ridi* vragovati. *isp.* *bijes* 4. — *Koji Turci leže na uzuru, a radi im srotnja raja, njina jeste lasno bjesovati*. Npj. 4. 38.

bjesnōnje, *n.* *das Rasen, furor*. Rj. *verbal.* od *bjesnjeti, koje ridi*.

bjesnjeti, *bjesniti*, *v.* *impf.* Rj. *ridi* bjesniti *v. pf. slož.* *po-bjesnjeti*. — **1)** *wuthend werden, rabiosus fio*; nešto *bjesne* psi ove godine. Rj. *bicati bjesau u pravom smislu, bobovati od bjesnoće* (1). — **2)** *rasen, toben, furre*. Rj. u *prenesenom smislu, biti izvan sebe, izbaciti iz svijesti od jarosti, od objesti ili od želje*, *isp.* *drnjivati se, goropaditi se*. — *Koji se s njom kurvaše i bjesniše*. Otkriv. 18. 9. Znam . . . kako *bjesniš na me, jer bjesniš na me, i tvoja objjest dogje do mojih usijui*. Is. 37. 28. 29. *Jer bjesnjeste kao junica na travi*. Jer. 50. 11. — *isp.* *drnjivati se, goropaditi se*.

bjěžan, *f.* — **1)** *Flichende, fugientes*. Rj. *coll. čeljad koja bjež i*: U Tršćin se bilo skupilo *bježani* nekoliko stotina duša. Danica 3. 199. *Ne će biti nikoga da sakupi bježan*. Jer. 49. 5. *Sva bježan njegova sa svom vojskom njegovom pašće od mača*. Jezek. 17. 21. *Niti trebaše da staneš na raspucieu*

da ubijaš *bježan* njihovu. Avd. 1. 14. — **2)** *die Flucht, fuga*: rodio se uz *bježan*. Rj. *bježanje, bježanje, bijeg*: Nego se molite Bogu da ne bude *bježan* vaša u zimu ni u subotu. Mat. 24. 20.

bjěžan, *m.* *der gern fliehet, fugitor*. Rj. *koji rado bježi, ridi kod adjektiva bježanov*.

bjěžanov, *adj.* *što pripada bježanu*: Bježanova majka *bjeva*, a Stojanova *plaće*. Posl. 14.

bjěžanje, *n.* *das Flichen, fuga*. Rj. *verbal.* od *bježati, radnja kojom tko bježi, ili bježi od koga*. — *Stanu puške pucati na njega, i odmah ga onako u bježanju udari sedamnaest pušaka*. Danica 3. 207. U *bježanju Fravruskom do Levenberga* dobili su Rusi 105 topova. Zlatije 33.

bjěžati, *bježim*, *v.* *impf. flichen, fugio*. Rj. *ridi* bjezati, *biježati*; *v. pf. prosti* bjeznuti; *slož.* *iz-bjeznuti, od-, po-, pre-, pri-, uz-*; *do-bježati, iz-, pre-, z-*; *ise*; *i kod bjeći. v. impf. slož.* *pre-bjegavati, pri-bjegavati, probježivati*. — **1)** u *pravom smislu: Bježi odatle, geh weg, ab!*. Rj. *Da ne može bježati . . . dass es nicht davon laufen könne*. Rj. 159a. (*da ne može pobjeći*). *Perjati: perja preko polja*. Rj. 495a (*bježati, gobljarke*). *ridi* *pramati*. *Onda oni bježi gorom* *šć bolje mogu*. Npr. 91. *Poče tamo amo bježati*. 112 *On beži bez obzira*. 172. *Poče da natrag bježi*. 231 *Kad Čurčija bježi u planinu*. Npj. 4. 169. *Pa on oč stra' obje puške baci, dade pleća bježat' u orđiju*. 4. 235. *Al' se Turčin ne smje obazreti, veće bježi s glavom bez obzira*. 4. 236. *Kao što su u gomil bežati*. Miloš 96. *Ako li se i vi nijeste radi Turcima predavati na ovaj način, a mi da bježimo jednu noć kroz Turke . . . pristanu da bježe kroz Turke*. Sovj 68. — *kad tko ispred drugoga ili pred drugim bježi on je naprijed: I jagnje bježi ispred noža*. DPostl. 28 *Ja ću bježat' pred Arapom* *ermim*. Npj. 4. 304. *Pre Petrom sam tri puta bježao*, da me konje nije nosio ja se glave ne bih nanosio. 4. 362. *Kad bježahu ispred Izraelja i bijahu niz vrlet Vektoronsku, baci Gospod na njih kamenje*. Is. Nav. 10. 11. *Obrućaš nas te bje žimo ispred neprijatelja*. Ps. 44. 10. *ridi* *izdirala bježi*; *nokat u ledinu!* Posl. 98. *Nokat u ledinu (uteče ili bježi?)* 226. *Cistac kolovogja! Bježi! uteče!* 348 *ridi i* *izadirati, izdirati, nādati, nadrijeti, perjati, pleć dati, pramati, strugati, sumati ti mati*. — **2)** *bježati o koga ili čega, u prenesenom smislu, uklanjati se komi ili čemu, čuvati se koga ili čega*: *kažn da vještje osobito bježi od smrada ovoga*. Rj. 67a. *Misli da san kaka avet i beži od mene*. Npr. 135. *Bježao od ruske pak puo megjedu u šape*. Posl. 14. *Bježi kao od kuga*. 14. *Lisica . . . govorila kokošima, da ne bježe od nj nego da sigju dolje (s drveta)*. 93. *Koji ne zna plivati, bježi od vode i čuva se*. 177. *Kojigod sam o mene bježi, srećan mu put*. Miloš 88. *David izjese pobli se s Filistijima, i razbi ih vcoma, te bježaoe u njega*. Sam. I. 19. *S. Jona usta da bježi u Tarsis o Gospodu*. Jona 1. 3. *Neki — upravo mnogi — knj ževinici bježe od riječi osuditič*. Rad 1. 115. — *isp* *čuvati se, krstiti se, bradu u šake* (Od zle žene brad u šake [bježi] Posl. 233). — **3)** *bježati komu ili čemu kao pribjegavati, pribjeći*: *Namisli da ostavi prvog muža i da bježi orome drugome*. Npr. 155. *Gje zu boli tu i jezik bježi*. Posl. 73. *Bježi, Gjoko, Srijen zemlji ravnoj*. Npj. 4. 312. *po značenju ovamo iđ ovo*: *Podigne narod da bježi pod Austrijsku vladu* Kov. 10. *ali oramo ne ide ovaj primjer*: *Al' mu Gruj ni bježat' ne šćede*. Npj. 3. 9. *ordlje je daturus ethicu bježeći*. *adj.* *upravo partie, praus, ali de lazi i kao adjektiv: Bježećem neprijatelju čin' pu stran put*. DPostl. 6.

bjěžunār, *bježunāra*, *m.* *ridi* bjezunac. Rj. *ridi* bjezac, i *syn. onlje*.

blāćenje, *n.* *verbal.* od **1)** *blatiti*, **2)** *blatiti se*. — **1)** *radnja kojom tko blatiti koga*. — **2)** *radnja koja se tko blati*.

blag, blága, (bláži, *comp.* bláži) *adj.* Rj. *prvo* je značenje dobar, *po tom* — **1)** milostiv, umiljat, dobroćud, mao, sladak: N. p. blago mljeko, *siess, gut, bonus, dulcis*: Pogibe ni mu hodža iz Stambola, koji *blage r'pči* govoriše, kog je care bio opremio da po zemlji *blage* zbori *r'ječi*; ne bi F kako zemlju umirio, Rj. (blage riječi, *suprotno*: prijekne riječi). Da se za strahom pomolimo i poklonimo Gospodu Bogu i Bogorodici, *blagome Hristu* i časnome krstu, Rj. 365b. Imao je od prve žene samo jednu *šcer blagu kao andi*, dobru kao kruh, Npj. 130. *Blaga laza*, a prosta gazeta! (kad ko kupi čašu vina i slatko je popije), Post. 15. *Blago dijete* i dvije majke posisa, DPost. 6. Ah moj Bože blagi! gdi F je sad moj dragi! Npj. 1. 268. Te krstiše Hristu *preblagoga*, Here. 315. Jer je *jarom* moj *blag*, i breme je moje lako, Mat. 11. 30 (*jugom snave*). *Vičitlja blagi!*... što me zoveš *blagijem?* niko nije *blag* osim jednoga Boga, Prip. bibl. 136. — **2)** *blag* dan je *praznik*, *kao* dobar dan, koji se osim uedjelje u dobru ne u trudu provodi, Daničić, ARJ. 396b. Blag dan, blága dně, *m. 1) i. q.* krsno ime. 2) *grosser Feiertag, dies festus*, Rj. 290. (— *gđl* se, *prázniik*, svečanik 1, svete 2). *Blagu duc* i ptiće se n gori vesele, DPost. 6. Zaradi velike svetkovine i *blaga dneca*, A. Bačić, *Dana* nediljnih i *blagih*, 1. L. Garanjin. Za otajstva *blagih dana*, A. Kanižlić. *Oko blagaj dneca uskršnjega*, E. Pavić. *F blage* i svećane *dnere*, Gj. Rapić. *F dni* poslone i *u dni blage*. Besjeda kr. DARJ. 397a. Bješe radost i veselje među Judejcima, gozba i *blagi dani*, Jest. 8. 17. Osim Lazareve subote i Cvijeti, jer su ovo *blagi dni*, DP. 76. *premda se i danas gorori* *blag* dan *kao* *drije riječi*, *koje se ohje mijenjaji po padočimn, upit dolazi i kao složena riječ, i to tako da* *adj.* *blag* *ostaje u nom. i samo se dan mijenja po padočimn: Blagajni studenoga*. I. Bandulavić. Osmi dan istoga *blagdana*, A. Kanižlić. *Pred blagdanom* blaženoga Tome apostola, Mon. croat. O *blagdanima* vazmenim, Turf. blago, DARJ. 397a.

Blagaj, Blágaja, *m.* varošica i grad u Hercegovini blizu Mostara, stolica Hercega Šćepana, Rj. — *imenu s takim nast. kod Bilaj.*

blagajnica, *f.* — **1)** *Casse, Schatz, avarium*: Glavnica uložena na zakonite kamate u *zemaljskoj blagajnici*, Rad 5, 200. Upravi *zemaljske blagajnice*... osjeća nna da je dužna zahvalnost, 9, 200. Opštoj *blagajnici* narodnoga duha to je svakojako šteta, Megj. 56. *vidi* hazna, kasa, *isp.* blago 1. — **2)** *thesauri custos femina*, DARJ. 398a. *žena koja čuva blagajnicu 1. — ake. od Daničića*, ARJ. 398a.

blagajnički, *adj.* *ad avarium spectans*, Stullli, što pripada *blagajnici* (1), ili *blagajnicu* ima ili *blagajnicama* (2), *ake.* DARJ. 398b.

blagajnik, *m. der Schatzmeister, Cassier, praefectus avarii*: *Atleta* ime *blagajniku* Aleksandra Velikoga, Daničić, DARJ. 120b. Nikad nije brojao pare g. Herber nego uvek glavni *blagajnik*, Mil. 26. *ake.* DARJ. 398b. *vidi* haznadar.

Blagajski, *adj.* Rj. što pripada *Blagaju*.

blago, *n.* Rj. *hyp.* blašće. — **1)** *Schatz, Geld, pecunia*: Blago nebrojeno; tri tovara *blaga*; nije *blago* ni srebro ni zlato (nisu *blago* groš ni dukat), već je *blago* što je sreću drago, Rj. *dobro, imanje, bogatstvo, dragocjenosti, novci, spenza*: Duša je *blago*, ne znam (nijasam vijegje, ili ne mogu reći. Kad koga pitaju da što posvjedoči što on ne zna, a krivo ne će da kaže. Mjesto duša je *blago* govori se i: duša valja), Post. 71. Tako mi *oroqa blagu Božjega* (hljeba) i tako ga ne željeo! 303. (hljeb, *blago* Božje: dobro od Boga). Uzeh vruga pored *blaga*: *blago* propade a vrug ostade (kad se ko ženi samo novaca radi), 330. Volim drago neg' *carero blago*, Npj. 1, 221 (*carero blago*: silno). Kada sveci *blago* podjelice, Petar uze vince i šenicu i ključeve od nebeskog carstva 2, 2.

Otkud tebe ova britka sablja? ili si je za *blago* kupio? ili si je u boju dobio? 2, 313. A *veliko blago* zadobio, 2, 379. Ujko Janko, *namirno blago!* 2, 506. Sablja valja mnogo *bilo blago*, 2, 550. (*hljelo blago*: srebro). Nigd ti se ne ču poturčiti, da mi podiš *blago ad svijeta*, 2, 609. Sve dukati, osim *silna blaga*, 2, 642. (*silno blago*: novci manji od dukata). Al' ti žališ *golennoga blaga*, 3, 7. Jer Latinin čera *silna blago*, *silno blago*, puno pet masaka, 3, 319. Da ti imaš *učenjano blago*, tvoju čerun milu jedinicu, 3, 500. Sve meka dukata a sve *pusa blaga bl'čevca*, 4, 137. (*bl'čevce blago*: koji se ne troši nego se čuva). Evo tebi i sto *kasa blaga*, 1, 141. I on tebi nosi *mlago blago*, 1, 306. Postavi ga za sopro svijetle pa mu daja *blaga blagorati*, HNpj. 1, 309. Što li padit' bijeli šenicu? što šenicu? to je *božje blago*, Here. 316. Blagoslovena je zemlja njegova od Gospoda *blagom s neba*, rosom, i iz dubine ozdo, i *blagom koje dolazi od sunca*, i *blagom koje dolazi od mjeseca*, i *blagom starjih brda*, i *blagom ečjenijah hanovra*, i *blagom na zemlji* i obiljem njezinijem, Mojs. V, 33, 13—16. — **2)** (*n* Hrv.) živa stoka: sitno *blago*: koze i ovce; a krupno: goveda, *das Vieh, pecudes*, Rj. *vidi* imanje 2, marva, stoka 1, žitak 3, jedno blašće. — *Božje blago*, *vidi* mazga, Rj. 35b.

blago meni! blago tebi! blago njemu! *wohl dir! beatum me! blago ti si meni!* Rj. *uzvik kojim se uzdaje kačje, da je kome dobro, da je srećan, tako da se može radovati*, Daničić, ARJ. 101b. *vidi* blagoš, blaško, *muo (meni!)* vele 3 (*meni!*) *suprotno*: kuku, lele, teško. — *Blago tebi* kad imaš dva veselja u jedan put, Npr. 64. *Blago meni* kad si mi došla! 140. *Blago* *naome* ko dava, a kuku ko izgleda! Post. 16. Ni *blago* da dogje ni kuku da ne dogje, 212. *Blago* *majci*, koja te rodila, i *ujaku*, koji te imade! Npj. 2, 154. *Blago* *kratkima*, jer će naslijediti zemlju, Mat. 5, 5. *Blago* *čovjeku* koji ne ide na vijeće bezbožničko, Ps. 1, 1.

blagočastiv, *adj.* pobožan, koji Boga pravo i dobro vjeruje i časti, *tako u neodređenom obliku* u Osn. 94. u Rj. *samo*: blagočastivi Rim, *m. (po εὐσεβῆς) fromm, rechtgläubig, Gott recht verehrend, pius, orthodoxus*, Srbi kažu: prvi je Rim bio *blagočastivi*, pa će biti i posljednji, Rj. 30b. — Drugima su poklanjali svete haljine *blagočastivi carci*, i tako je postalo cijelo odijelo našijeh vladika, DP. 43. Kad po vremenu slabost duhovna *blagočastivih Hrišćana*... ne mogaše podnositi da... 57. Po smrti njegovoj (cara Teofila) *blagočastiva mu žena* carica Teodora... izabra za patrijarha svetog Metodja, 105.

blagoća, *f.* *riječi s takim nast. kod blastroća*. — **1)** *abstrakt, osobina onoga koji je blag, vidit* blagost. — Djetešće pmo milosti i *blagoće*, B. Cucevi. David bi nadaren *blagoćom*, dobrotom i pravednošću, I. Gjorgjić. Vidjet ćeš da *tiba blagoća* bijaše najpoglavitije i najsvjetlje obilježje sreća njegovoga, Gj. Mattei, DARJ. 402a. — **2)** *konkret, što god blago, vidit* blagota. — *Dragi i sladei sredi blagoće* i tišine, za vaš put se čuti čine pomoćnici zorni hladci, I. Gundulić, DARJ. 402b.

blagodarau, blágodárna, *adj.* (*n* Srijemu, u Bačkoj i u Banatu po varošima i po namastirima, *samt allen Ableitungen*). — **1)** *dankbar, gratus*, Rj. 35. *vidi* zahvalan, háran: *Blagodarno* potomstvo, Miloš VI, *suprotno*: neblagodarau. — **2)** *podatljiv, koji dobro tvori, freigebig, mildthätig, liberalis, munificus*: *Blagodarau* iskrujenu ima Boga druga u svemu, DPost. 6.

blagodarjenje, *n.* *das Danken, gratiarum actio*, Rj. 35. *verbal.* *od* blagodariti, *radnja* kojom tko *blagodarit*.

blagodariti, blágodárivati, *v. impf. danken, gratias ago*, Rj. 35. *vidi* zahvaljivati. — **1)** *komu se zahvaljuje, stoji u akus. zahvalnost se izriče tako samo Bogu kao hradeći ga, uzirajući ga dohotvorom*: Kunem ti se, a vjeru ti dajem, ko s Voinom boja

blo nije, ne umije *Božu blagodariti*. Npj. 3, 321.
 2) *bož.* se : *idealnije, stoji u d. tiru*: a) On *blagodari Boga*, kako je najbolje znao, Miloš 21. Da *blagodari caru*, Straž. 1887, 382. — b) *dobro kaže se zahvaljivijem priznaje, stoji u rečenici pravecaoj riječi* što: Evropa je *Englezima* *dažna blagodariti* što Indijane malo bolje poznaje, Danica 2, 123. Da *su blagodari*, što je tu bunu utišao, 68. *Blagodari mu*, što je Karanovčane tako lepo ispratio, 113. Neka on *blagodari Bogu* ili *sljepoj sreći*, što on sad ne gladuje, Nov. Srb. 1817, 663. — c) u *lokativu s predlogom na*: *Fala brate, fala rode!* Ja vam talim, *blagodarim na vašemu stvarnom čaru*, Npj. 1, 148. *Blagodarimo* gospodine stari svate *na vašemu ljepome društvu*, Kov. 72. *Blagodarimo* caru na milosti, Miloš 116. *Blagodariteš Milošu* na njegovu trudu, Npj. 1, XLIII. — d) u *okasativu s predlogom za*: *Za oću milost* dužan sam *blagodariti* mome pokojnome ocu, Danica 2, 112. *Kome* sam dužan *blagodariti* i za *pjesmu* o Predragu i Nenadu, Npj. 1, XVIII. Ja ću *svakome za tokaru ljubav* k svojoj narodnosti u predgovoru *jurno blagodariti*, Posl. 111. Primio sam Vaše pismo od 27. o. m. j. po Rimskome, za koje *Vam blagodarim*, Starine 11, 196. *Blagodariti Bogu* za srećnu pobjedu, Žitje 61.

blagodarnost, blagodarnosti, *f. Dankbarkeit, gratias animus*, Rj. 35, *vidi* zahvalnost, harnost. — Milovniku . . . za znak *blagodarnosti* za njegovu osobitu *ljubav* i revnost, Danica 4, III. Za znak *blagodarnosti* za njihov trud, Miloš 229. S najvećim visokopoštanjem i *blagodarnosti* posvećena, Npj. 2, III. Slabo će i od ostaloga *svijeta dobiti* za to drukčiju *blagodarnost*, Ogl. na ut. 23. Da . . . *ohjarim* moju *blagodarnost* G. Latiču, LIII.

blagodat, *f. Rj. milost od Bogu, gratia, die Gratale* (7272), *vidi* blagodjet, u Rj. *der Segen, favor, salus, incrementum; Blagodat* Božja pada na zemlju (kad ide kiša), Rj. (*blagosov*, *milost, spasenje, napredak*); *blago-dat, dobro dato od Bogu*. — *Primesmo blagodat* i apostolstvo, Rim. 1, 5. Mnogo se veća *blagodat* Božja i dar izli izobilno na mnoge *blagodaću* jednoga čovjeka Isusa Hrista, 5, 15. *Blagodat* Gospoda našega Isusa Hrista s vama, Sol. 1, 5, 28. *Blagodat* teče iz usta tvojih, jer te je blagoslovio Bog do vijeka, Ps. 45, 2. Carska vrata . . . su u taj par zatvorena, dokle mu ih po molitvi ne otvori *blagodat*, DP. 12. Da bi joj se *trudi* darovala *blagodat* sv. Duha, 315.

blagodatna, blagodatna, *adj. što je puno blagodat, qualitercoll, qualitercib, gratia plenus, vidi* blagodjetan. — Kadaj se, *blagodatna!* Gospod je s tobom, Luk. 1, 28. *Blagodatni* si *dažd* izliva, Bože, i kad iznemagaše dostojanje tvoje, ti si ga krijepio, Ps. 68, 9. To mu se prije otvoraju vrata od *blagodatnih* tajna, DP. 16. Da bi poslije mogli sveštenici odmah na krštenju davati *blagodatnu dar* Duha svetoga, 358.

blagodjet, *f. i m. vidi* blagodat, u Rj. *po ist. gorore*; *blagodjet, f. vidi* blagodat, Rj. *blago-djet, od* blag i djeti (činiti), DARJ. 107b. — *Gde si taku blagodat* na sebe dobila? Npj. 110. *sadu se govori* i u *moškum rodu*: Kako što se dići i kiti Gjurjev dan listom i zelenom travom, a Spasov dan ljetom i cvijećem i Božijem svakijem *blagodjetom!* Kov. 120.

blagodjetan, blagodjetna, *adj. što je puno blagodjeti, vidi* blagodatna, u Rj. *po ist. gorora*; *blagodjetan, saoprečih, salutare, prosper* Rj.

blagoglasan, blagoglasna, *adj. blago-glasan, što dobro glas,* *što je mlu čuti, wohlkautend, wohlkautig, bene sonans, euphonicus* (?), *akr. po akcentuaciji* Badmutoraj na riječi *dobroglasan*, ARJ. II, 523b. — Sta je lijepo i *blagoglasno*. Pis. 37. *što je* jednemu narodu *blagoglasno*, to drugomu može biti *najprotivnije*, u. p. Srblijnu su *blagoglasne* *ore riječi*: prst, krst . . . a Crk i Talijan zatišnuli bi niš od ovakvih riječi, Rj. 333. *riječi* *tako složene* *vah kod* bezglasan.

blagoglasje, *n. stariji oblik* blagoglasije, *der Wohlkaut, euphonia, vidi* blagoglasnost; *eufonija*. — Kvarili dišmo svoj jezik i *protiv* njegova svojstva i *blagoglasija* gradili drugi, Pis. 29. Jer je narod *blagoglasija radi* i izostavio, 37. Često se dogaja u riječima, da se, *blagoglasija radi*, jedno polglasno slovo pretvori u drugo . . . Ovo je *blagoglasije* gotovo tako različito među narodima . . . Rj. 333. Kvaru narodni jezik i gde njegovo *blagoglasje*, Slav. Bibl. 1, 91.

blagoglasnost, blagoglasnosti, *f. vidi* blagoglasje; *eufonija*. Jesu skraćena *blagoglasnosti radi*, Spisi 1, 31. — *ore tri riječi* blagoglasan, blagoglasje, blagoglasnost *izostavljene* su u *Akademjskom rječniku*, bez *svinje* *sauo* *shtućaju*.

Blagoje, *m. ime* muško, Rj. *hyp. od* Blagonir, DARJ. 109a. Izbibe mu u kulu družina, pogibe mu Lako i *Blagoje*, Npj. 4, 142. *muška hyp. s takrim nast.* Autoje, Boroje, Crnoje, Čoroje, Pragoje, Gjuraje, Ivaje, Kresoje, Ljuboje, Miloje, Petoje, Radoje, Sladoje, Saškoje, Vlačoje i t. d.

Blagonir, *m. ime* muško, u *naše vrijeme*, DARJ. 109b. Blago-mir, *tako sloz.* *imena kod* Dragonir. — *hyp.* Blagoje, Blaško, Blažo.

blagonaklonost, blagonaklonosti, *f. die Wohlgeogenheit, benevolentia, favor*: Po svojoj milosti i *blagonaklonosti*, Danica 2, 58. Preporučujući se za vaza vašoj dojakašnjoj *milostivoj blagonaklonosti*, Javor 1885, 439. Tom *milostivom blagonaklonošću* k meni i k narodnim pjesmama našim dali ste mi slobodu, Npj. 3, V. Poznajuci Vaše rodoljubivo sree i Vašu *milostivu* k meni *blagonaklonost*, Posl. V. — *blagonaklonost, isp.* naklonost.

blagonaklonjen, *adj. wohlgeogen, benevolus, blagonaklonjen, isp.* blagonaklonost. — *Blagonaklonjenome* čitatelju, Miloš IX. *Blagonaklonjeni* čitatelju! Spisi 1, 5.

blagorodan, blagorodna, *adj. blago-rodan, plemenit, wohlbar, edel, generosus, nobilis, vdr.* blagorodno, *plemenito, auf edle Art, generose, nobiliter*: To je jedini način *blagorodno* se osvetiti neprijateljima, Straž. 1886, 835. — *akr. od* Daničeva, ARJ. 411a. *tako složene riječi* *isp.* hrzorođan, prvorođni, visokorođni.

blagosiljanje, *n. das Segnen, benedictio*, Rj. *verbal.* od blagosiljati, *vidi* blagosivanje, blagosilivljanje; *halaljivanje*.

blagosiljati, blagosiljám, *v. impf. segnen, benedicere*: Kralj *ga kune*, Uroš *blagosilja*, Rj. *vidi* blagosivati, blagosilivjati; *halaljivati, v. pf.* blagosloviti, blagosloviti. — Nije dobro ni *koga* mnogo *blagosiljaju* a kamo li koga kumu, Posl. 214. Pa za tolike trud i fantazije jedva mi *blagosiljate jednu Hloju*, Straž. 1886, 1221 (*ovdje* blagosiljati komu što znači *darati pustiti, dopuštati komu što s blagoslovom, t. j. nu zavideti da mu bude kako sam želi*, Njemački ver gönnen). *Blagosiljajte one*, koji vas gone; *blagosiljajte* a ne kunite, Rim. 12, 11. *Blagosloviću one* koji *teb* *u blagosiljanju*, Mojs. 1, 12, 3. Isav vidje gdje Isal blagoslovi Jakova i gdje *blagosiljajuć* *ga* reče . . . 28, 6. *sa se, recipiō*: Narod će se *blagosiljati* njim i njim će se *hvaliti*, Jer. 4, 2.

blagosivanje, *n. das Segnen, benedictio, verbal.* od blagosivati, *vidi* blagosiljanje, blagosilivljanje; *halaljivanje*.

blagosivati, blagosivám, *v. impf. vidi* blagosiljati, blagosilivjati; *halaljivati, v. pf.* blagosloviti, blagosloviti. Tu ti ni papa ne *blagosiva*, Posl. 323.

blagosilivljanje, *n. vidi* blagosiljanje, Rj. *vidi* blagosivanje; *halaljivanje*.

blagosilivjati, blagosilivjám, *vidi* blagosiljati, Rj. *vidi* i blagosivati; *halaljivati, v. pf.* blagosloviti, blagosloviti.

blagoslov, blagoslova, *m. Segen, benedictio*, Rj. *blago-slov, vidi* blagosov; *halal*. — *Turski aferimi kalajperski blagoslavi*, Rj. 8b. Neka uzme *nalježb* s *blagoslovom*, Rj. 391b. Pak ga s *blagoslovom* otpusti

Npr. 217. »Ako joj ne ćeš na svadbu, a ti joj pošlji blagoslov.« »Iđi joj ne ću na svadbu, nego joj šaljem blagoslov.« Npj. 1, 269. *Kači njemu od mene blagoslov, nek da barjak kome njemu drago.* 2, 289. *(ovdje blagoslov znači dopuštenje, sa željom da bude blagosloveno, srećno).* I ja ću ti slušak pokloniti, a blagoslov na tebi ostavliti. 3, 73. A kad Ivan primio blagoslov, ljubi babu u skut i u ruku. 3, 394. No vladika vojsku isknjpio pred bijelu Vračevima crkvu, te im *dade Božje blagoslove.* 4, 76. Kalugjer mu blagoslove dava. 1, 324. Da pričesti grješne duše i blagoslov blagoslovi. Herc. 321. Obreće dati s blagoslovom sto groša onome, koji je bude našao. Danica 4, 39. Od starih sveštenika blagoslov! Kov. 126. Kad otiđem u Karlovec na blagoslov, onđe vidim i razumijem, da to za vas u ovaj par ne bi dobro bilo. Straž. 1887, 110. Riječima i blagoslovima prelaščuju sreća. Rim. 16, 18. Znajueći da ste na to pozvani da *nasljedite blagoslov.* Petr. 1, 3, 9. Blagosloviću te, i ime tvoje proskaviću, i ti ćeš biti blagoslov. Mojs. 1, 12, 2. Dogje brat tvoj s prijeverom, i *odnese troj blagoslov.* 27, 35. Eto sada mi ure i blagoslov. 27, 36. Nijesi li i meni ostavio blagoslov. 27, 36. Radi blagoslova, kajim ga blagoslovi otac. 27, 41. Blagoslov Gospodnji liječe na svemu. 39, 5. Od svemogućega koji će te blagosloviti blagoslovima ozgo s neba. 49, 25. Neka bude na narodu tvom blagoslov troj. Ps. 3, 8.

blagoslovan, blagoslovena, *adj.* što pripada blagoslovu, gdje je blagoslov, gdje je dobro, des Segens, benedictionis, *isp.* blagosloven. — U dolini blagoslovnoj. Dn. II, 20, 26 (*callis benedictionis, Thal des Segens*). Puštaću dažd na vrijeme; daždi će blagoslovni biti. Jezek. 34, 26 (*pluviae benedictionis, Reges des Segens*). Blagoslovno, u pjesmi mjesto blagosloveno: Od mene ti prosto blagoslovno. Rj.

blagosloven, blagoslovena (blagosloveni), *adj.* *gesegnet, benedictus.* Rj. u čemu je blagoslov (Božji), ili što je tako dobro da ga za to treba blagosloviti. blago-sloven, postavljen je *partic. pass.* od sluti (sloven) koje *vidi, i ad.* blago, ali se *saba* ne govori *upravo kao particip.* nego kao *uljektiv*, tako da *kal* je *potreba reći participom*, onda se govori *part. blagoslovljen ili blagoslovljen od blagosloviti ili blagosloviti (n. p. za što god što se u erкви blagoslovi, ne bi se saba reklo, da je blagosloveno nego blagoslovljeno, blagoslovljeno).* DARj. 415a. *isp.* blagoslovan. — Svaka sila prokleta, a ta blagoslovena! (kad se ko nudi n. p. da ostane na ručku). Posl. 277. Blagoslovi! Tako Srbin kaže svagda kad se sastane sa sveštenikom, a on mu na to odgovori: Da si blagosloven! Npj. 3, 326 (Vnki). Blagoslovena si ti megju ženama. Luk. 1, 28. (Tvornic) koji je blagosloven va vijek. Rim 1, 25. Blagoslovena je zemlja njegova od Gospoda blagom s neba, rosom, i iz dubine ozdo. V. 33, 13. Kad Samuilu dogje k Saulu, reče mu Saul: blagosloven da si Gospodit! Sam. 1, 15, 13.

blagoslovinna, *f.* u pripovijeci kako je nekakav hoteći ustaviti taljige uhvatio za čatlov pa se čatlov skinuo i onaj na taljigama pobjegao a on s čatlovom pao natraške. Ej tužan! gde ne uhvati za osovinu i za blagoslovinu, nego za ono što se smiče i naniče! Rj. *bice stvar blagoslovena ili blagoslovna.*

blagosloviti, blagoslovim, *v. pf.* segnen, benedicere. Rj. blago-sloviti, drugoj poli značenje govoriti, *isp.* pro-sloviti (progovoriti), *vidi* blagosloviti; hadaliti, *v. impf.* blagosloviti, blagosloviti, blagosloviti. — 1) Na-li ženu na izvoru pa je (djevojeću) žena blagoslovila. Npr. 140. Da donese kvasna kruga, crna vina od lozice, blagoslova anđjelskoga, da pričesti grješne duše i blagoslov blagoslovi. Herc. 321. Isav omrže ljuto na Jakova radi blagoslova, kajim ga blagoslovi otac. Mojs. 1, 27, 41. Od svemogućega, koji će te blagosloviti blagoslovima ozgo s neba, blagoslovima ozdo iz bezdana. 49, 25. Gospod će blagosloviti narod svoj mirom. Ps.

29, 11. 2) blagosloviti kome što znači i dati, pustiti, dopustiti kome što s blagoslovom, t. j. ne zadržati da mu bude kako sam želi: Njemački vergönnen, *vidi naprijed* kad blagosloviti primjer iz Straž. 1886, 1221: Zar ne možete Vi meni blagosloviti jednu Hloju? Straž. 1886, 1106. — 3) sa se: blagosloviti se, blagoslovim se, *v. r. pf.* u koga, *vidi* blagosloviti se. Rj. blagosloviti se, blagoslovim se, *v. r. pf.* u koga, t. j. reći svešteniku: blagoslovi! kao što Srbin govori vazda kad se s njim sastane, a on mu na to odgovori, da si blagosloven, ili: Bog da blagoslovi! *sich segnen lassen, Segn nehmen:* U oba se hajduk blagoslovi. Rj. to je sa se *pasivno sa subjektom.* DARj. 416b.

blagosov, blagoslova, *m.* *vidi* blagoslov. Rj. *izgubiš V i za s. isp.* Bogosav (*mj.* Bogoslav). — primjere *vidi* kad blagoslov.

blagoslovena, blagoslovena, *adj.* *vidi* blagosloven. Rj. i primjere *andje.*

blagosloviti, blagoslovim. — 1) *vidi* blagosloviti. Rj. — 2) blagosloviti se, blagoslovim se, *vidi* blagosloviti se, *v. r. pf.* Rj.

blagost, blagosti, *f.* die Gut, Gutmuthigkeit, barmh. Rj. osobina onoga koji je blag, kao blaga čud, blaga narav, dobrotu duševna: U strahu će pristupiti ka Gospodu i blagosti njegovoj u posljednja vremena. Os. 3, 5. *vidi* blagoća 1.

blagostiv, *adj.* barmhertig, kao blag, milostiv, u starim Hrv. rječnicima i u pisacu. — Divico blagostiva, moli za nas. B. Kačić, *adr.:* Blagostivo pogleda ga. Zbor. DARj. 118a.

blagostojanje, *n.* der Wohlstand, res secundae, prosperac. blago-stojanje, kao (blaga) dobro stanje. — Trudeći se o sreći i o blagostojanju njegovom (naroda). Spisi 1, 1. *isp.* boljinjak, boljistik.

blagoš! (u C. G.) *vidi* blago: blagoš meni! Rj. *vidi* i blaško. Daničić, ARj. 118b. *kačić* da je *ake*, blagoš grješkom, već da je blagoš, na kraju će 3 biti isto koje je u dva, triš, gjađaš.

blagota, *f.* bonum, dobro, što god dobro: Imanje nije grehota nego blagota i krasota. M. Gij. Milicević. DARj. 418b. *vidi* blagoća 2. — riječi s takim nast. kad čistota.

blagovanje, *n.* verb. ad blagovati, koje *vidi*. — Devojke su videle ... na jednoj (strani) svadbu, a na drugoj blagovanje. Jurm. 83. Za stoku je on (Miroč) pravo blagovanje. Zim. 84.

blagovati, blagujem, *v. impf.* — 1) schmecken, epulor: ili čemo vragovati, ili čemo blagovati (u pripovijeci). Ajte sada pijte i blagujte. Rj. *jesti, v. pf.* slož. na-blagovati se. — Carevu kramu tko blaguje, do deset joj godišti kosti bljuje. DPost. 10. Postavi ga za supre svijetle, pa mu dava blaga blagovati. HNpj. 1, 309. — 2) Jedoše i nasišće i ugojiše se, i blagovahu po velikoj tvojoj dobroti. Nem. 9, 25. *tabularerunt deliciis; possent uber in Freuden.* Veselili se i gosteli se i blagujući. Jest. 9, 19. u dva posljednja primjera uzima Daničić riječ u starijem značenju: *biti u dobru, biti u stanju u kome se učira što dobro, tako je i u ovom primjeru:* Ovi iz ovake blagote i krasote nete ustati nikad. Zar ne vidiš kako blaguje u ovu hladovinu? ... kom je dobro, nikad se ne buni. Zim. 345 u ovu hladovinu *mj.* u ovoj hladovini *dijalekt Crnogorski.*

blagovijest, *f.* — 1) *govori se i* blagovijesti *plj,* das Fest Mariä Verkündigung (den 25. März), *annunciatio B. V. M.:* Blagovijest pripovijest (što se tiče zime) ... na blagovijest kad dogje k erкви ... Rj. *vidi* blagovještenje, glavjenica. — 2) Da čuješ blagovijest anđjelsku. DP. 317. u tom je primjeru blagovijest sama ona blaga (dobra, vesela) vijest, onaj *cesiti glas*, koji donese anđjel (Gavriilo Djericu) Mariji.

blagovjēštenje, *n.* u Rj. stariji oblik: blagovjēštenje (po manastirima, *vidi* blagovijest. Rj. — U narodnom jeziku nema riječi, koje se svršuju na *ije*

osim nekoliko, koje su uzete iz Slavenskoga jezika i koje se ponajviše govore na *ije* i na *nje*, n. p. preobraženije i preobraženje. Pis. 15. Daničić. ARJ. 122b. *blagorječstuje*.

blagovonje, *n.* (po zap. kraj.) *der Wohlgeruch, odor suavis*, *cf.* miris. Rj. blago-vonje, *blagi vonj, vidi* i mir 3. mirlis, *isp.* tonj, tonja, vonj, vonja, zadah, zadaha, zaduh.

bläva, *f.* *boletus rejius Kromb. u Stullija*, fungo rosso, boletus. DARJ. 423b. *gljiva*.

blānda, *f.* (u Ban. i u Bačk.) kao šklopac, n. p. kad ujede komarac. Rj.³

blāuka, *f.* koritasto izdubeno drvo što se podmeće pod pečenicu, kad se peće, da n. njega kaplje mast. Lj. Stojanović. DARJ. 421a.

blāor, *m.* (u C. G.) *vidi* blavor. Rj. i *syn. onlje*. **blāsrp**, *n. hyp.* od blāgo. Rj. — *nastarkom je upravo dem. takva dem. vidi* kod barioce.

blāšće, *blāšćeta*, *n.* *jedno od blaga (čire stoke)*: nema ni jednoga blašćeta, *govori se u Hrv. vidi* goveće, *isp.* marvinče.

Blāško, *m.* ime muško. Rj. — *Blāško, osn. u Blaž*. Osn. 292. *može biti hyp. od* Blagomir i od Blaž. *imena hyp. s takim nast. vidi* kod Baško.

blāsko, *hyp.* od blāgo: *blāsko* li si meni! *wohl mir! beatum me!* *cf.* blāgo: Mene vele da ožene, *blāsko* li si mene! Ali žena hleba hoće, teško li si mene! Rj. *vidi* i blagos, pamo (meni)!, vele 3 (meni)!

blātan, *blātna*, *adj.* *kothig, morastig, lutosus*. Rj. *gdje ima blata, vidi* blatav, blatovit, glibav, glibovit, kalan, kalovit, kaljav.

blātance, *n. dem.* od blato. Rj. *takva dem.* bje-lance, čedance.

blātānje, *n. verbal.* od blatati. *radnja kojom tlo blata.*

blātati, *blātām*, *v. impf.* *gaziti blato, ići po blatu*. M. Ruzičić. DARJ. 425a. *vidi* glibati. *v. pf. slož.* do-blatati.

blātav, *adj.* *lutosus, vidi* blatam. i *syn. onlje*. Stull. M. Kovačević. DARJ. 425a.

blātīsta, *n. pl.* u Lovčenu niže Ivanovijeh Korita njive ili doline. Rj.³

blātīste, *n.* (u Boči) mjesto gdje je bilo blato (jezero). *Ort wo einst ein See gewesen, locus ubi lacus fuit*. Rj. *s takim nast. riječi što znače mjesto*: bostanište, erkvište, dvorište, gradište, kačarište, kućište, kalište, namastirište, selište, vatrište, vodeničište, vršite, zborište i t. d.

blātīste, *n. anqm.* od blato. Rj. — *unquam utinam su zavčeni s takim nast. jošte* čocište, čudovište, ljudište.

blātīti, *blātām*, *v. impf.* *vidi* kaljati. *v. pf. slož.* iz-blātīti. — **1)** *blatom prljati, činiti da bude što blatavo*: Oprala sam noge, pak kako ću ih opet blātiti? DARJ. 425b. — **2)** *sa se, refl.*: Čeljade se blati od čestoga pola. DARJ. 425a.

blāto, *n.* Rj. *dem.* blātance, *anqm.* blātīste. — **1)** *der Koth, lutum, cf.* kao. Rj. *vidi* i čagalj, glib, klanac 2. mīra. — *Naputalo se blato na točak*. Rj. 381a. Okidati blato n. p. ispred kuće. Rj. 452b. Lijep je kao ljepe na platu (kao blato, kojim je što nlijepijeno). Post. 169. Učji u kao i ngazi blato, opravi peć za opeke. Naum 3. 11. — **2)** (u C. G.) *der See, lacus, cf.* jezero. Rj. *isp.* i bara, lokva. — Po Crnoj Gori i po svim okolinama njenim blato znači jezero. Post. XLVI. *U celiku blata velike se ribe love*. DPost. 113.

blātōvit, *adj.* *voll Koth, lutosus*. Rj. *gdje ima mnogo blata, vidi* blatam, *gdje su syn.* — *takva adj. vidi* kod barovit.

blātūšina, *f.* *Sumpfwasser, aqua palustris*. Rj. *nastarkom je anqm. od* blato, *isp.* *takva anqm.* gvožđina, orlušina, vinčina, *rođa iz* blata, *iz* bare, lokve. — *Napiše se vode blātūšine, popadlaše ka* i orlušine. Rj.

blāvōr, *blāvora*, *m.* (u C. G.) velika zmija zabata, za koju kažu da ne kolje ljudi nego zmije koje ljude kolju. *Art Schlange, serpentis genus*. Rj. *riječi tuđa*. Osn. 110. *vidi* blaor, blavoruša, blavor, blor, bloruša, glavor. — Bembelj, oko njega su se vili blavori, i jednoga je u ruci nosio i s njime se igrao. Rj. 22a.

blāvōruša, *f.* (u C. G.) *vidi* blavor. *cf.* bloruša. Rj. i *syn.* kod blavor. — *riječi s takim nast. vidi* kod ajgiruša.

blāvūr, *m.* (u Dubr.) *vidi* blavor. Rj.

blāzina, *f.* (u Hrv.) — **1)** *vidi* perina. Rj. — **2)** *znači što* i blazinja *t. j. uzglavlje, jastuk* po Rj. 755b: *tundjela, das Kissen, das Polster, pulvinum, cf.* blazina, jastuk. Rj. — *za nast.* blazina i blazinja *isp.* babine i babinje.

blāzinja, *f.* — **1)** (u Kastelima) *vidi* uzglavlje, jastuk. Rj. — **2)** *vidi* blazina 1, *t. j.* perina.

blāzūiti, *blāzūim*, *v. impf.* (u prim.) milovati (n. p. rukom koga). *liebosen, ströckeln, blandior*. Rj. — *Blāzūi* zmija u skutu. DPost. 6.

Blāž, *m.* Rj. ime muško. *Blasius, vidi* Vlaho, Vlašije. — Kandelora zima fora; veli *Blaž* da je laž (ili: za njom ide *Blaž*, koji veli da je laž). Rj. — (*Tal.* candelora *srijetlo Marijaje*; *fora* — *nupolje*). — Kad progje sretinije, prošla je i zima; ali sveti *Blaž* — sv. *Blasij*, koji je po rimskom kalendaru prvi dan po sretinju, i koji se u Dubrovniku, gdje sam ja ovu poslovicu čuo, obično zove sv. *Vlaho* — veli da je to laž. Post. 128.

blāžan, *blāžna*, *adj.* *vidi* mrsan — *Mrsna* ili *blāžna jeta*. M. Gj. Miličević. DARJ. 430b. *isp.* blažiti 1.

blāžen, *adj.* — **1)** *selig, beatus*: Trpljen spasen po gotovu *blāžcu*. Rj. — *Blāženca Marija*, *f.* den 17. Juli alten Styls, ognjena Marija: Njim dolazi blažena Marija. Rj. (*pada* 17. *julija* po *starom kalendaru*). Ja sam čuo u Slunju od katolika i u Cetinu od pravoslavniha, da su dnevi 20. 21. i 22. srpnja *tri ognjena dana*, u koje ne valja raditi oko stogova, jer će drukčije ognjem izgorjeti. 20. pada Ilija gromovnik (po starom i novom kalendaru), 21. Simeon (po starom), 22. Marija Magdalina, Magdalena (po starom i novom) i ovu Mariju zvali su preda mnogim jedni i drugi *Ognjenom Marijom, tome ima potvrda u* Hrv. nar. pjes. III. 605: Pa j' u crkvi ognjena Marija... u ruci joj dva zlatna ugarka, *na aljgna što stogore pali (na aljgna — na Iliju dan)*. Iveković. — *Blāžcu palicu* *f.* (u C. G.) *vidi* badnjaci: Naložiše *blāžne palice*. Rj. — *Blāžni čekalj*, *m.* die Kardobenedikte, centaurea benedicta. Rj. (biljka). — *Blāžni* izmijajući (jako ti utekoša). Rj. 35 (*u šali kao* *Stavroslav, parodija biblijskih blaženstva*). — *Blāžne duše* čock (dobar, pošten). Post. 16. — *Blāžne* su mnoge ručice, al' su proklete guzice, (mnogi mnogo urade, ali mnogo i pojedu). 16. Od sad će me zvati *blāžnom* svi naraštaji. Luk. 1, 48. Po jevangjelju slave *blāžnoga Boga*, koje je meni pojtereno. Tim. I, 11. — **2)** u Dubrovniku kao mjesto *praket*. *Euphemismus für verflucht, maledictus*: do polne sam stajao u toj *blāžnoj komardi* dok sam oku mesa kupio. Rj.

blāženica, *f.* *beata*, *koja je blažena*: Njeko me zove *blāženicom*. I. Gjorgjić. Dok evo ti svete *blāženice*. Npj. petr. DARJ. 432a.

blāženički, *adj.* *beatorum, što pripada blaženicima*: Svjetlost *blāženička*. I. Gjorgjić. DARJ. 432a.

blāženik, *m.* *beatus, koji je blažen*: Ne mogući ništa neiniti ni Bogu, ni *blāženicima*. A. d. Bella. Božja milost... stvara od grešnika *blāženike*. I. Gjorgjić. DARJ. 432a.

blāženstvo, *n.* *die Seligkeit, beatitudo*. Rj. — *Ona mi (vlastići) odgovori: »Vaše blaženstvo! što je god vaše slijeparije, nigdje narod toliko ne dolazi*. Rj. 814a. Blago čovjeku kome Gospod ne prima grijeha. Ovo dakle *blāžestvo* ili je u obrezanju ili neobrezanju? Rim. I. 3. Kakovo bijaše onda *vaše blaženstvo?*

Gal. 4, 15. Pojući *decretora blaženstva* jevangjelska. DP. 61.

blaženje, n. Rj. *verbal.* od blažiti. — **1)** radnja kojom tko blaži, mrsi (das Essen von guten [d. i. Fleisch-] Speisen, im Gegensatz des Fastens, epulatio. Rj.) *vidi mrsenje*. — **2)** radnja kojom tko blaži koga, das Besänftigen, mitigatio. Rj.

blažiti, blažim, v. *impf.* — **1)** (dolje preko Morave) što i mrsiti. Rj. mrsno jesti. *isp.* blažan; blagovati. — **2)** koga, besänftigen, mitigare, Rj. *isp.* letošiti, v. *pf. slož.* raz-blažiti, u-, za-; v. *impf. slož.* raz-blaživati, u-blaživati. — Čovjek je stane blažiti: Pa ne moj ženo, za Boga! kuda znam s njima? Npr. 137. Car je stane blažiti, i jedva je malo umiri. 209.

blažni, *adj.* što pripada blagu; Vich-, pecuarius. *vidi* marveni, marvinski. *isp.* stočan 2. gorovi se oko Gospića: gdje je ovdje blažni doktor? ovo je blažni put (kuda blago ide). S. Gjurasiin.

blaženje, n. Liebkosen, Streichen, blaudtue. Rj. *verbal.* od blažiti. radnja kojom tko blažni koga.

blažo, m. ime muško. *gen.* Blaža, *roc.* Blažo, *hyp.* od Blagomir ili Blaž. I od brda Martinića Blaža... Drugo bješe Martiniću Blažo. Npj. 5, 216, 283.

blebětalo, m. *vidi* blebetaš. Rj. i *syn.* ondje. Daničić. ARj. 434a, kaže da je riječ upravo srednjega roda, pa se govori o muškom čeljadetu. — riječi s takim nast. kod bajalo.

blebětanje, n. das Plappern, blateratio. Rj. *verbal.* od blebetati. radnja, kojom tko blebeće. — Blebetanje postla ne opravlja. Postl. 247.

blebětáš, blebětáša, m. (u Risnu) koji blebeće koješta, der Plauderer, blaterator. Rj. — *vidi* blebětalo, blebetaša, brhlo, čeretaš, čaprdalo, časkalo, kurelalo, naklapalo, naradalo, prtijaš, sprdalo, sprdaš, traskalo, zanovijetalo, zanovjetaš. riječi s takim nast. kod bradaš.

blebětati, blēbēcēm, v. *impf.* plappern, blaterare. Rj. v. *pf. slož.* iz-blebetati. — Blebětáš, koji blebeće koješta. Rj. 31a. Protivu sreća što se Hrišćanskoga zakona tiče, blebēcū i mudruju. Priprava 57. *vidi* brhlati, brhljati, čaprdati, časkati, čepurkati, čeretati, drndati, frljati, klapnjati, kuretati, landati, landarati, mrndžati, naklapati, naprdivati, naradati, onoditi 2, prtijati 1, sandati, sandarati, tepsti, vrndati, zanovijetati. — I o janjetu se rli da blebeće: Oko nje se janje vije, te skakuće i blekuće. Od' otole, janje moj! ne skakneć, ne blebeć, ne budi mi Jova moga. Here. 316.

blebětáša, f. das Plauderman, blaterator, blateratrix. Rj. muško ili žensko koje blebeće, za takovo muško *syn.* *vidi* kod blebetaš; za žensko *vidi* govoroša, talandara. — Blebetaša kao žaba. (kaže se govornjivoj ženi). Postl. 16. s takim nast. riječi *vidi* kod ajguroša.

blečanje, n. *verb.* od blečati. radnja, kojom bleći ovcu. *isp.* bleka.

blečati, blēcim, v. *impf.* bleći ovcu. *vidi* blejati 1. *dem.* blekutati. v. *pf.* bleknuti. — Ovcu bleće, mali janjci kmeće. HNpj. 3, 355.

blejan, m. nječkava trava, u basmi: Ja se umih sa blejanu, da svako u me blene. Lj. Kovačević. DARj. 434b.

blejānje, n. Rj. *verbal.* od blejati. — **1)** das Blöken, balatus. Rj. radnja, kojom ovcu bleji. *vidi* blečanje. — **2)** das Gaffen, hiatus. Rj. radnja kojom tko bleji, zija.

blejati, blėjim, v. *impf.* — **1)** blöken, balo. Rj. bleji ovcu (*vidi* blečati) i jaguje. v. *pf. slož.* iz-blejati se, za-blejati. Ona se prometnu ovcu, i poče kroz kuću blejati... Ovcu (je) svegjer uz cara skakutala i blejalu. Npr. 116. Dobra ovcu mnogo ne bleji, ali mnogo vune daje. Postl. 59. Lijepo bleji, ali zlo doji. 169. Što si sjedio medju torovima slušajući kako bleje stada? Sud. 5, 16. — **2)** gaffen, Maulaffen feil haben.

hio. Rj. zijati, kad se tko zagleda u što ne značaji što je ili ne misleći. v. *pf. slož.* za-blejati se. — Bleji kao juce. (Gledaj; zagledao se kao tele u šarenu vrata). Postl. 16.

blek, m. der Blokkant des Schafes, balatus; makar blek ne ostao t. j. da bi ni jedna ovcu ne ostala. Rj. glas od ovcu ili jagujeta kod blekuc. *isp.* bleka 1.

bleka, f. — **1)** das Blöken, balatio; stoji bleka ovača. Rj. *vidi* blečanje. *isp.* blek. — Navrvijske oko njega Bog zna koliko jagujeta od svake vrste i skakuće uza nj stane ih bleka. Npr. 101. Stoji bleka ovača za jagujeta. Npj. 1, 187. Stoji bleka ovcu e janjati. 4, 401. — **2)** (u Boči) budala, der Dummbart, stultus. cf. blesan. Rj. od blejati 2, koji bleji gledajući što u ne značaji što je, a po tom lud. *vidi* bleka. *vidi* i bezjak. i *syn.* ondje.

bleka, f. (u Boči) *vidi* bleka 2. *vidi* i bezjak, i *syn.* ondje.

bleknuti, blēknēm, v. *pf.* blöken, balare. Rj. v. *impf.* blečati. 1. blekne ovcu ili jaguje, kad se oglasi. — Kad god koje moje jaguje blekuc. HNpj. 1, 365.

blekūtānje, n. *verbal.* od blekutati. radnja kojom blekuce n. p. jaguje.

blekūtati, blēkucēm, v. *impf.* *dem.* od blečati: Oko nje se janje vije, te skakuće i blekuće. Hod' otole, janje moje! ne skakuć, ne blebeć, ne budi mi Jova moga. Here. 316.

blēnti, blēnēm, v. *impf.* blene čeljade, kad gleda bez svijesti od čuda ili od straha ili samo ne misleći ništa ili o onomu u što gleda, a po tom može biti da ga i ne vidi, stupere. Daničić. ARj. 435b. *isp.* blejati 2. v. *pf. slož.* zablentiti se. — Ja se umih sa blejanu, da svako u me bleuc. Lj. Kovačević. DARj. 434b. Stah, blenuh kako slip. Gj. Baraković. Ne! on to ne vidi... on samo blene! M. Gj. Milčević. Blene po saboru kad čovek bez svesti. DARj. 436a.

blesan, m. Dummbart, stultus. Rj. *vidi* bezjak, i *syn.* ondje. — od kor. od koga je blejati 2, (za-)blehnuti se, (za-)blešiti se.

blesast, *adj.* dumam, stultus. Rj. *vidi* budalast, i *syn.* ondje. za postanje *isp.* blesan.

bleska, f. (u Boči) *vidi* blesan. Rj. *vidi* i bezjak, i *syn.* ondje.

blēzga, f. Stulli; insulsus, fatuus, stultulus. U Here. i u C. G. govori se o mlitavu čovjeku. S. Dučić. DARj. 436b.

blihānje, n. *vidi* blijanje.

blihati, blihām, v. *impf.* *vidi* blijati. *isp.* blihati u Stullija.

bljānje, n. der Durchfall, profusio alvi. Rj. *verb.* od blijati, koje *vidi.* *isp.* lijavica, protoč.

blijati, blijām, v. *impf.* dinnu misten, den Durchfall haben, fluit alvus (pecori). Rj. *vidi* litati, proljevati (o marri). Po mišljenju Daničićevu, ARj. 435b, treba mjesto j govoriti i pisati h: blihati (blihām), blihānje.

bljēd, bljēda, (bljēdi, *comp.* bljēgji) *adj.* bleich, pallidus. Rj. *dem.* blējau. — Koja ti je golema nevolja, te si tako u obrazu bljēda, a na sreću vrlo zaostiva? Npj. 1, 619.

bljēdjēti, bljēdim, v. *impf.* bleich werden, pallesco. Rj. birati bljēd. v. *pf. slož.* po-bljēdjēti, pre-, u-. — Bolje se jedan put zacrjeniti, nego što puta bljēdjēti. Postl. 26. Tugjini bljēde, dršću u gradovima svojim. Sam. H. 22, 46.

bljēdōst, bljēdosti, f. Daničić. ARj. 455b. osobina onoga što je bljēdo, *vidi* bljēdilo, bljēdoča, *akc.* od Daničića. ARj. 438b.

bljēgjuje, n. das Bleichwerden, zō pallescere *verbal.* od bljēdjēti. stanje koje bira kad tko bljēdi.

bljjesak, bljjeska, m. splendor kao srjetlost. *vidi* sijevak. — U bljjesku pa bljjesku oganj gori, a u oganj čovjek stoji (odgonetljaj; ogledalo). Nar. zag.

Svijetlo puške ognju *bljesak* daju. Osveću. DARj. 438b.

bljėska, *f.* u Risnu. Rj. *vidi* bljėsujak, i *syn.* *auhe*.

bljėsujāk, *m.* u C. G. syjetlica ispred oćiju (u. p. od udarca) *das Blitzen vor den Augen, scintillatio oculorum*; polećeše mu *bljėsujaci*, *cf.* svjetujak. Rj. *vidi* i bljėska, svitar osvjetl. syjetlac.

bljėsštānje, *n.* *das Geklendetwerden, obstrictio oculorum (splendore)*, verbal, od bljėsštati, stanje koje biva, kad komu bljėsše oći.

bljėsštati, bljėsštīm, *v. impf.* u Rj. *ima infinitiv* bljėsštiti, *ak.* Danić, ARj. 43a, drži da je *jamajno arjėsšom* mjesto bljėsštati. — Bljėsše mu oći, *geklandet werden, praestrinquatur oculi splendore*, Rj. *isp.* bljėska, bljėsujak.

bljėsštiti, *stim, v. impf.* Rj. *vidi* bljėsštati.

bljėjn, *m. n.* Rj. *dola i kao adjektiv i ba; značjept, ali Danić* u Osnovama 173 drži da će biti *poprjjska* sta u Valova rječniku stoji da *v. adjektiv; misli da p. riječi postala od blizanae nastarčom* — ja (bljjo, kao n. p. Pajov, pa je do toga nastarčak došao još nastarčak na i, kao u Pajam, po tome je bljėjn *hup*, od blizanae, *Zwilling, geminus*; Te mu zakla dva bljėjna sina. Rj. — riječi s takim nast. *vidi* kod bogatun.

bljėštānje, *n.* *das Glanzen, fulgor*, Rj. verbal, od bljėštati i bljėštati se, stanje koje biva, kad što bljėsti ili se bljėsti.

bljėštati, bljėštām. **1)** *v. impf. glanzem, fulgeo*; bljėsti zlato na njemu. Rj. *za v. pf. prosti* *isp.* bljėsmuti. — **2)** *sa se, reflex, s istim značenjem* bljėštati se, bljėstati se, *v. r. impf. glanzem, fulgeo*, Rj. *v. pf. slož.* za-bljėstati se. — Kako mi se mi bljėsti, Nov. Seb. 1817, 191. Kad je svemoguć rasiptao careve na ovoj zemlji, *ona se bljėstaje* kao snijeg na Selmonu. Ps. 68, 11, *riči* sijati, bljėsti se; sijati, sjāti se.

bljėtva, *f.* cvetka, *die rothe Rube, beta*, Rj. *vidi* i bitva, meko zelje, pazjaja, pazjak.

bljėtvičn, *adj.* n. p. list, sjeme, *von der rothen Rube, beta*, Rj. *sto pripada bljėtri*; Rasad, n. p. kusijski, bljėtrni, duvan-ki Rj. 637a.

bliz, bliza, *veom.* blizi, *adj.* što je blizu, *nabe, propinquitas, civitas*; Riječka blizu zemlju mimohodi, a daleku nataplja. DPost. 107, a *sabišajem se gorcu* riječi *oca* *slaha* *nubodi*, *uoga* mjesto nje upodri-bljava se blizak, bližnji 2, obližnji.

blizak, bliska, *adj.* propinquus, *vidi* bliz, bližnji 2, obližnji, *comp.* blizi. — Lepote Niške okoline, bliski i dabeke, valja gledati očima. Megj. 29. Da ste ti i stamena tako bliski rod, da ne može biti braka među vama. 133. Tek tada nasto veselje među onima koji behu bliski koca i kovači, Mil. 17. Koju strah i nevolja i bliska smrt daci, J. Rajić, DARj. 110b, *i; primjera se* *vidi*, da *može* *sto* *biti* *bliska* *ćemu* *mjestom*, *rodom* *ili* *civitatom*.

blizau, blizna, *m.* *vidi* blizanae, blizanak, bliznak, blizne; dvojeći, dvojnjak, *hup*, bljėjn, *vall.* bliznael, u Rj. *samo a pl.*; bliznovi, bliznovā, *vall.* bliznovinac, *Zwilling, gemini*, Rj. 31b. — Žene kažu da njima ne valja jesti sraslice, jer će roditi bliznare, Rj. 60a.

blizanae, blizāna, *m.* *Zwilling, geminus*, Rj. *vidi* blizan, i *syn.* *auhe*. — Ondar će ti roditi žena *drau blizanae* sina, Npr. 117. Dvije su ti dojke kao *drau blizanae*, koji pasu među ljljanima. Pjesm. 1, 5.

blizanak, blizānka, *m.* *vidi* blizanae; Pričuvaj mi *mo* *blizanka* sina, Rj. *vidi* i blizan, i *syn.* *auhe*.

blizānica, *f.* *die Zwillingsschwester, gemella*, Rj. *bro* *de* *sister* *blizānica*, *kao* *sinar* *ili* *brat* *blizānica*, *vidi* blizanka.

blizānka, *f.* svaka *ocet* dvoje jagunjaca, a *blizānka* traje jagunjila, Rj. — *vidi* blizānica, DARj. 111a.

blizika, *f.* *vidi* blizika, *čeljad* *iz* *rod* *bine*, u Here. N. Dučić, DARj. 111a.

blizna, *f.* (u Srijemu) *cf.* blizni, Rj.

bliznad, *f.* *vall.* *vidi* bliznovi, Rj. *jedno* *od* *bliznadi*, blizne.

bliznaiv, *adj.* *vidi* bliznajiv, Rj. *vidi* bliznajiv.

bliznajiv, *adj.* *tako* *piše* Danić, Osn. 95, *bliznajivo* *n. p.* *platin*, *t. j.* *po* *kojem* *su* *blizni*, *vidi* bliznaiv. — *adj.* s takim *nast.* bliznajajiv, čukljajiv, lećajiv, sipljajiv, suljajiv, zuljajiv.

bliznak, blizānka, *m.* (u C. G.) *vidi* blizanae (u pjesmi mjesto *sindžirlije*): U nj sam vrga' *dra* *brata* *bliznaka*, Rj. *sto* *se* *kaže*, *da* *u* *pjesmi* *stoji*: dva brata bliznaka, *mjesto*: *sindžirlije*, *to* *su* *u* *prenesenom* *smislu* dva zrna koja se *srećana* *među* *sa* *nom* *sindžirćem* (*cerizćem*) *meću* *u* *puška*, Danić, ARj. 441b, *vidi* i blizan, i *syn.* *auhe*.

bliznākinja, *f.* puška dvojećevka; Sve, sve, samo da mi ne odnese bliznākinju, S. Novaković, DARj. 111b, i *syn.* *auhe*, kod dvojećevka.

blizne, blizneta, *n. der Zwilling, geminus (sive discriminatus sensus)*, Rj. blizne je blizanae ili blizānica *u* *uvjaju* *na* *umu* *kojega* *je* *rod* *(muškoga* *ili* *žen-skoga)*, *vidi* blizan, i *syn.* *auhe*.

blizni, *f. pl.* prije je bilo *naštampano* (u Rj.) — koliko sam se opominjao iz Tršića — da se *blizni* zovu ono, kad se u brdo uvedu dvije žice mjesto jedne i tako ostane u platinu; u Srijemu pak *blizni* ili *blizna* i jedna *blizna* zove se ono kad se u tkanju prekinu jedna žica (bilo od potke ili od osnovu) i tako se oće te se u platinu poznaje; žene poslije uvlače izlom konce u *blizne* da se ne bi poznavale, *cf.* *popunjavati*, Rj. — Bliznajivo *platin*, t. j. po kojemu su *blizni*, Rj. 31a. Porednici, *cf.* blizni, Rj. 511b.

bliznica, *f.* *chalybs*, nado, čelik, *isp.* acal, ocal, i sada u Starom Vlahu stariji ljudi zovu čelik bliznica, M. Kovačević, DARj. 411b. Stulli: bliznica, *chalybs*, *ostala* *syn.* *kod* *acal*.

blizniti se, blizniti se, *v. impf.* *Zwillinge* *gebären, geminos pario*, Rj. *blizniti* *ragjati* *v. pf. slož.* o-blizniti se. — Kao stado ovaca jednakih . . . *Koje* *se* *sre* *blizni* i ni jedne nema jalove. Pjesm. 4, 2.

bliznovi, bliznovā, *m. pl.* Rj. *vidi* blizan.

blizno, *adv.* rijetko mjesto blizu; Tader Turci blizo dolaziše. Npr. 5, 112, *upravo* *sređuju* *rod* *od* *adj.* bliz, *isp.* u *quiritu* s *prijedlogom* *iz*: izbliza (iz bliza), Rj. 218b.

blizoća, *f.* *osobinu* *onoga* *što* *je* *blizu*, *Nähe, propinquitas, vid* blizost. — Propinquitas, blizoća, blizost, Danić, ARj. 416a, *ak.* DARj. 412a. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *vidi* *kod* *bistroća*.

blizost, blizosti, *f.* *osobinu* *onoga* *što* *je* *blizu*, *Nähe, propinquitas, vid* blizoća. — Propinquitas, blizoća, blizost, Danić, ARj. 416a, *ak.* DARj. 412b.

blizu, *comp.* blize) *nabe, prop.* Rj. *adv.* i *praepos.* *upravo* *je* *lokat, siag, od* *adjektiva* *bliz, vid* blizo.

1. *adv.* — **1)** blizu je što god mjestom ili vremenom u pravom ili prenesenom smislu: Primaknu se oni blizu i nazovu: Dobar večer, ima li ko tamo? Npr. 118. A ja polaganu hajde hajde, te se privučem blizu, pa potegnem ligano nogom. 163. Videći Jakov, da mu se Turci ne dadu blizu gradu prikućiti, a izdaleka ne mogući im ništa iz pušaka učiniti . . . Danić 3, 176. Znaite da je blizu ljeto. Mat. 24, 32. Vrijeme je moje blizu, 26, 18. Blizu ti je riječ u ustima. Rim. 10, 8, *isp.* poblizu. — **2)** *pred* *adv.* blizu stoji *prijedlog* *na*, *koji* *značenje* *svoje* *sastavlja* *s* *objgovijem*, *i* *ak.* *se* *mijenja*: na blizu, Danić, ARj. 113b; Gdje koji pak, koji su na blizu sa Srbima. Npr. 1, 400 (Vuk). A kada se na blizu sretoše 4, 328. Sto su kuće na blizu. Dan. 2, 48. — **3)** *pred* *adv.* blizu stoji *prijedlog* *u* *koji* *značenje* *svoje* *sastavlja* *s* *objgovijem*, *i* *ak.* *se* *mijenja*: u blizu (u blizu) *nabe*,

propc. Rj. 761a. Vatra i slama ne mogu u bližu stati. Posl. 32. Po ravnim mjestima . . . kuće su po selima dosta u bližu. Danića 2, 99. S jezikom ovoga roda gjekoji su drugi srodni u riječima i u gramatici vrlo u bližu. 2, 122. Istina da je amanet i ostava dosta u bližu. Pis. 10. — 4) može biti što god blizu poregjanju, kao da se kaže: od prilike (onoliko koliko brajari sami sobom znaju), vidi do 1e, jedan 2b, neko, oko 2a, za 8. — Sad koje po selima koje po varošima ima bližu 300 maljih škola. Rj. 812a. Kad čuje, da Miloš vodi bližu dve hiljade ljudi. Miloš 115. Premećanta imam bližu 150. Straž. 1886, 1514.

11. praepos. — 1) *prijedlog s genitivom:* Dozje bližu stotice onoga cara. Npr. 156. Kad se bližu grada primakne. 190. Zmijji na rep stati (Doći bližu 21a). Posl. 92. *Bližu tebe živjeti* ne mogu. Npj. 1, 381. Ja posijah ljiljen šenica, dalek' sela, bližu putu. 1, 502. Al' Sinitra . . . nosi . . . krasne Srpske bijele klobuke, ovaj klobuk bližu kraja liješe. 2, 303. Što je vetko i ostarjelo, bližu je kraja. Jevr. 8, 13. *prijedlog bližu može stajati i iza genitiva:* Koja (zemlja) nosi trnje i čičak, nepotrebna je i kletve bližu, koja se najposlije sažeće. Jevr. 6, 8. — 2) *prijedlog bližu sastavlja se s riječju po, što se tiče značenja isp.* podobro, poveliki, pobolje, ponajviše, cizntlich, satis. Rj. 510a. Kad dozje onako makolo idni, opet *pro bližu onoga trna*, onda stane. Rj. 808b. — 3) *pred prijedlog bližu može doći prijedlog do, i oba ostaju sradki u svom značenju:* Kad je bio do bližu Budima. Npj. 2, 56. A kad bilo veće o jaeiji, i dozjoše do bližu kapije, od hajduka jedan zajauka. 3, 45b.

blize, ulr. i praepos. comp. od bližu: Bliza (*comp.* blize), Rj. 31b. *naher, propius, sa naj dobiti i kao superlativ najbliže, bliže može biti što nestom u vremenom, u pravom ili prenesenom smislu.*

1. ulr. — 1) Uglada majka Milenka, bliže ih majka susreta. Npj. 1, 311. A klijuku Grahovske ovčare i Banjane što su bliže bili. 4, 517. Za nas je bliže ovu riječ ispodrediti s plazati se nego li sa sadašnjijem Slavenskijem popoznuti. Pis. 76. Njeko selo koje se pomnije prije našega vremena, bliže nepoznato. Daničić, ARj. 101a. (za ovaj primjer isp. niže 6). — 2) *komu ili čemu je što bliže, stoji u dativu:* Blize sam grobu nego domu. (reče u razgovoru star čovek). Posl. 16. Opet je malo bliže kni. (ima pomoći makar koliko). 240. Što dalje sve bliže smrti. 355. Glavni dio naroda, koji je bliže ili namrečije Carigradu, ostane s Grima. Kov. 4. — 3) *u dativu s prijedlogom k:* Što bliže k Nišu, sve gore pišu. Posl. 353. Jer se gjaur na ornjezi diže, primiče se ka Kosovu bliže. Npj. 4, 245. Govori (se) Srpski onako kao i oni što su govorili, t. j. između Srpskoga i Bugarskoga, ali opet bliže k Srpskome nego k pravome Bugarskome. Kov. 1. Tako su majstori i trgovci (osobito manji) najbliže k narodu i najviše mare za njega. 15. Ni malo ne bi bilo bliže k Slavenskoj ortografiji. Pis. 6. — 4) *u genitivu s prijedlogom do:* Gledj care na četiri strane, ne ima li tko bliže do Marka. Npj. 2, 432. Svak bijaše rad da je što bliže do njega. Prip. bibl. 125. — 5) *pred ulr. bliže stoji prijedlog u, koji značenje svoje sastavlja s njegovijem i prima akcent:* ũ bliže. isp. bližu 1, 3: Pogledala na daleko mlada, ugledala Omera gjevera, u bliže ga susretala mlada. Npj. 1, 466. A i ošim ovijeh glavijnih mjesta s obje strane su zaliva od mora do Kotora, gdje malo razdalje, gdje u bliže sve velike prekrasne kuće. Kov. 30. — 6) *pred ulr. bliže stoji prijedlog iz, koji značenje svoje sastavlja s njegovijem i prima akc. iz bliže:* Da iz bliže kazujem. O Sv. O. 4. Ne kaže se ni malo iz bliže. DRj. 2, 276. vidi izbliže vidi i poblize, su-bliže.

11. kao prijedlog s gen. dolazi vrlo rijetko, pa se i u tijem rijetkim događajima može zamijeniti ul-

verbum bliže sa prijedlogom do sprijeda, isp. 1, 1. Teško onom, tko j' najbliže Marka. Npj. 2, 432. pomučno bi se dobro reklo i: najbliže do Marka.

bliza, bliža, ulj. comp. od bliz, *naher, propius, sa naj superlativ: najbliži. Bliže može biti što god najstom, vremenom, srodstvom, u pravom ili prenesenom smislu, isp. bliže.* — 1) *Da ga baci u najbližu rijeku.* Npr. 229. *Bliže je kosulja nego haljina.* Posl. 16. Tako čovek može imati bližicu komsiju iz drugoga sela, nego iz svoga. Danića 2, 99. Armani su u ovoj stvari za nas još bliži i priljublji primjer nego i Madzari i Nijemci. Kov. 3. On sazove u kuću svoju braću . . . i ostahu bližu rodbinu. 11. *Najbliže sanar načini na Kamenici.* Miloš 11. *Ko se nagje najbliže od njega rodu.* 130. Jest istina, ja sam ti osvjetnik: ali ima jošte bliže od mene. Rut 3, 12. — 2) *komu ili čemu je što bliže, stoji u dativu:* Svak je sebi najbliži. Posl. 278. *Kojih se jezik malo razlikuje od Srpskoga, ali je opet bliži Srpskome nego i jednome Slavenskom narječju.* Kov. 7. Ono je najbliže i Slavenskom narječju. Pis. 19. Ruse, koji su i u ovome umu najbliži. 90. O Ikavcima, koji su umu svakojako bliži od Čakavca. Srb. i Hrv. 5. Stari je slovenski jezik toliko bliži onome koji bi mogao biti zajednički svjeh Slovena. Dioba 9. — 3) *u genitivu s prijedlogom do:* *Najbliži do njega (cara) bijahu Karsena, Setar . . .* Jest. 1, 11. — 4) *u gen. s prijedlogom kod:* Kavazi su najbliži momci kod Turskih paša. Rj. 257b.

5) u dativu s prijedlogom k: Udare na šanac Stefana Singeljića, koji je bio najbliži k Nišu. Danića. 1, 23. Da je Sremački jezik bliži k Kosijškome. Rj. 1 IV.

blizika, f. *ko je komu rod, Rod, srodnik, bližika.* Daničić, ARj. 117a. vidi blizika. — 1) *u jednom čljadetu u jednini, u o rje u množini:* Vazda se nagje blizika (neko od svojce) po dobeloj ili tankoj krvi. V. Bogišić. Dražnik i Novak buduci bližike jednolitei. P. Zoranić. DARj. 416b. — 2) *u jednini u rje čljadi, coll.:* Prizva Jakova oca svojca i svu svoju bliziku. Ant. Dalm. Dočekivajući svojcu i bližiku. 8. Ljubica. DARj. 416b.

bliznjajiv, ulj., n. p. platno, t. j. po kojemu su bliži. Rj. vidi bliznajiv, bliznajiv. Daničić piše bliznjajiv. Osn. 95.

bliznjajiv, ulj. vidi bliznajiv.

bliznjenje, n. die Gebart von Zwillingen, partus geminorum. Rj. verbal, od bliziti se, radnja kojom se u. p. oca bliziti.

bliznji, ulj. — 1) *m. čovjek je čovjeku bližnji, pravimus, der Nächste, vidi iskruji.* — Zadržao sam 19 riječi Slavenskih . . . bliznji. Nov. Zav. VI. Ljubi bližnjega svojega kao kao samoga sebe. Mat. 22, 39. Svaki od vas da uzgaja bližnjima na dobro. Rim. 15, 2. Reče onomu koji činjaše krivo: za što bijaš bližnjega svojega? Mojs. 11, 2, 13. — 2) *blizna u radu, srodstvom, sada se pomajrije govori u tom značenju, propinquus, nahe verwandt; n. p. bližnji rođaci (suprotno: daljnji) comp. bliži rođaci (daljnji).* DARj. 118a. govori se i sada u Hrv. vidi bliz, blizak, obližnji.

blōr, m. (u C. G.) velika šarena zmija plosne glave. . . Ovakijeh blorova kažu da je bilo do skora u jezeru Skadarskome. Rj. vidi blaor, i sijn, odlje.

blōrsa, f. (u C. G.) nekaka zmija, Art. Schlange, serpentis genus. Ona je dulja i tanja od blorova. Rj. 69a. vidi sijn, kod blaor, riječi s takim nast. vidi kod ajgiruša.

blūcenje, n. das ungerichte Reden, ineptia. Rj. verbal, od blutiti, radnja kojom tko blutiti.

blūd, m. nedopušteno nživanje između muškoga i ženskoga: fornicatio, isp. kurvarstvo. . . Kad s bludničom blud činjaše. DARj. 416b. die Unzucht, res venerea.

blūdan, blūdna, ulj. lakom na nživanje između muške i ženske strane, koji se daje na takovo nživanje;

una u l'og. wollustig, libidinosus, DARj. 450a. u Rj. 32a; Blüder son, der verlorene Sohn, filius prodigus Luk. 15. 11. Rj. 32a. Bludne ljude mačem kara. V. Došen. O kolika će žalost biti budalastima i bludnima zecama. Gj. Rapić. DARj. 450a.

bluditi, blüdim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* raz-
-bluditi. *1 a)* (u Dubr.) n. p. dijete, t. j. mazitu, *heisseln, corruppo nimia indulgentia*, Rj. *vidi i* pe-
-čiti. — *b)* sa se *reicht*, (u Dubr.) *sich verhaselt*
betragen, nimia sibi indulgere: bludi se dijete, *cf.*
maziti se, pečiti se, Rj. — *2)* u značenju činiti
blud sad se *slabo čuje u narodu*: Koji je s njom
bludni, F. Iastrič. Samo s njime da b' bludila, V.
Došen. Žena koja bijaše bludna, Turl. blag. Bludnik
misli, kako će bluditi, L. Vladimirović. DARj. 452a.

bluditi, blüdim, *v. impf.* zašavši s puta ići kojekuda,
ne znajući kuda; *latiti, errare*: Biješe ovice bez zvo-
nara blude ... Momče kaže tko je i otkle je, i za
kijem po planini bludi, Osvetn. Vozla su bludili ovi
svam, M. Divković. Pamet daleko bludi od molitve,
I. Velikanović. DARj. 451b. *govori se u Hrv. vidi i*
bazati, i syn. ondje, v. pf. slož. za-bluditi.

bludnica, *f.* žena bludna, *isp.* kurva, *govori se u*
Hrv. akc. od Daničica, ARj. 452b. — *Jesi li se vezao*
s bludnicom? J. Rapić. DARj. 453a.

bludničica, *adj.* što pripada bludnici. — Ako bi
imao grehe bludničice, J. Rapić. DARj. 453a.

bludnički, *adj.* što pripada bludnicima ili bludni-
-cima, *n. p.* život bludnički. DARj. 453a.

bludnik, *m.* — *1)* po zap. kraj. *der Fugohand,*
erro, cf. skitnica. Rj. *za postanje isp.* bluditi, blüdim,
vidi i bitanga I. lomija, potućnja, potukač, prouha,
skitač, tučnica. — *2)* čovjek bludan, *lakom na mije-*
sanje sa ženskijem, isp. kurvar, DARj. 453a. *za po-*
stanje isp. bluditi, blüdim *2.* — *3)* njim griši kao
bludnica s bludnikom, M. Dobretić. Čedo nije tužno
za bludnika grijeh mirijeti dužno, Osvetn. DARj.
452b.

bludnost, blüdnosti, *f.* usobna ili stanje mnogo
koj je bludan; *lascivio, libido, incuria, Wollust, Aus-*
glossenheit, Schwärgeri, Unzuchtigkeit, akc. od
Daničica, ARj. 453b. — Ostaviše grih i bludnost, M.
Dobretić. DARj. 454a.

blugjenje, *n.* Rj. *verbal, od* bluditi i bluditi se. —
1 a) *das Hutscheln, corruptio per nimiam indulgentiam*,
Rj. *radnja kojom tko bludi n. p. dijete, b)* *das*
verhaselte Betragen, nimia indulgentia, Rj. *radnja*
kojom se bludi n. p. dijete, 2) *radnja kojom tko*
bludi, čini blud, 3) *radnja kojom tko bludi, luta*.

bluna, *f.* (u Hrv.) *eine einfältige Person, simplex*
proter, Rj. *vidi* bezjak, i *syn. ondje*.

bluta, *f.*: Tko umije, bjepeo ije; a tko ne umije,
bluta pje, DPost. 431. u Stulčiću *pljisan rnska*, prvi
je sloz krauk. X. *pljisan* na vino i vino *pljesnivo*,
pokvareno, *akc. od Daničica*, ARj. 455a. *vidi* birza,
isp. uzblutiti se.

blutav, *adj.* Vino blutava, Mikalja, DARj. 455b.
na čemu ima bluta, Stullič: blutav, mucidus, mucore
obsans.

blutiš, blutiša, *m.* (u Risnu) koji mnogo govori
koješta, *der ungerant, unpassend spricht, qui impit*
Rj. *kaj bladi, cadi* blebeteš, i *syn. ondje, s tabčin*
ust, riječi: gladiš, gjubriš, nemariš, obliš, slatkiš,
sporš, turgiš i t. d. *maru kod Galis*.

blutiti, blütim, *v. impf.* u Risnu, govoriti koješta
bez prilike, *ungerant, unpassend sprechen, impit*,
cf. budaliti, Rj. *vidi i* baljezzati, i *syn. ondje*.

blječkanje, *n.* *das Quatschen, streptus*, Rj. *verbal,*
od blječkati se, *kaj vidi, isp.* brčkanje.

blječkati se, blječka se, *v. impf.* *quatschen* (rom
Kath. u derfl.), *strept*, Rj. *bljčka se po blatu i*
drugom činu blom, isp. brčkati se.

blječkavica, *f.* (u Dubr.) *vidi* brčkavica, Rj. *vidi*
i bljuzavica, kačkavica.

blječva, *f.* *vidi* bječva, *po jugozapadnijem kraje-*
vima gdje se i u drugim riječima mjesto bje govori
blje, u Rj. pl. blječve, *vidi i* blječati (*mj.* bječati),
mlječina (*mj.* mječina), oblje (*mj.* objel), vljegja (*mj.*
vježja), *tako i u glagula treće vrste koji u osnori*
pred nast. je imaju glasove b, p, m, v: svrbjeti (*mj.*
svrbjeti), trpjjeti (*mj.* trpjjeti), nijemjeti (*mj.*
nijemjeti), živjeti (*mj.* živjeti) i t. d.

bljedira, *f.* (u Srbiji) *Bleichsucht* (chlorosis), Rj.³
32a. u Rj.³ *ima po istom, govoru* bljedica, *bolest od*
kaje čelude bljedi.

bljedilo, *n.* Daničić, ARj. 438b. *vidi* bljedost, blje-
-doća. — *riječi s takim nast. kod* bjesnilo.

bljedofa, *f.* *die bleiche Farbe, Blässe, pallor*, Rj.
vidi bljedost, bljedilo.

bljedolik, *adj.* bljelo-lik, koji je bljeda lica, *blassen*
Gesichts, facie pallida: Oj djevojko bljedolika, koledo!
Što si tako bljedolika? Živ. 9. — *riječi tako slož.* kod
bljedolik.

bljedolika, *f.* ženska bljedolika: Oj djevojko *ble-*
doliko, koledo! Što si tako bljedolika? Živ. 9.

bljégjan, *adj. dem. od* bljed. Rj. — A što sam
blegjan, *prehlegjan*, mnoge sam škole učio, Npj. 1, 391.
isp. dem. s takim nast. mlagjan.

bljésnuti, bljésnem, *v. pf.* (u Boci) *cf.* sinuti, Rj.³
v. impf. isp. blistati, *za postanje isp.* bljesak 1.

blječžati, blječžim mjesto blječati, bječžim, *isp.* blječva
(mjesto bječva). — Nego blječži iz bijele kule, sva se
sila u Grahovo spila, Npj. 4, 452.

bljuenuti, bljuenem, *v. pf. dem. od* bljunuti. Nisam
mnogo bljuvao, no sam samo malo bljuenuo, DARj.
456b.

bljüda, *f.* bljüdo, *n.* (u Paštr.) zemljan sud za jelo,
irvene Schüssel, putim, cf. činija, kalenica, Rj. *vidi*
i poradlija, *isp.* čuak.

bljünuti, nem, *v. pf. brechen, eromo*, Rj. *dem.*
bljunuti, *v. impf.* bljuvati. — Ovaj odmah uskoči u
peć pa bljuue iz sebe silnu vodu i žar pogasi, Npr.
273, *isp.* povratiti 3 (jelo).

bljüsti, bljüdem, *v. impf. čuvati, paziti, v. pf. slož.*
sa-bljüsti. — *samo u starim poslovicama*: Strah vino-
grad bljüde, DPost. 115. *sa se puvir.*: Mučno se
bljüde što mnogi žude, DPost. 64. Što se ne bljüde,
pas i mačka jede, 123. *sada nije u običaju.* — *akc.*
od Daničica, ARj. 457a.

bljüšt, *m.* nekakva trava, koja gore raste kao loza,
a korijen joj je kao rotkva, *Art Gewüchs, herbae*
genus, Rj. *tamus communis*, L. Rj.³ — bljušt (hedera,
glasi i pljušt), Osn. 63, pljušt *vidi* bršljan, Rj. 510a.

bljüstiti, bljüštim, *v. impf. sich eckeln, fastidio*:
bljüsti mi sree (n. p. kad čovjek jede mnogo grožgja),
Rj. *značenje prelazi u* izbacivati, gaditi se (*isp.*
bljutav); bljüstiti, Korijen 152, *isp.* stuživati se.

bljüštür, *m.* neka trava kojoj je lišće nalik na lišće
od duvana, ali nema stabla, nego je lišće odmah od
zemlje, za postanje *isp.* bljušt, DARj. 458b. — *riječi*
s takim nast. božur, čapur, čepur, kotur, mjehur.

bljütak, bljütka, bljütav, *adj. abgeschmückt* (ron
Spersen), *fastidii plenus, nullius saporis*, Rj. *što je*
tako nenagolno u grlu, da se od njeju može bljuvati,
vidi lutav, mlakav *2.* — Jede li se bljüturo bez soli?
ima li slasti u biocu od jajca? Jov 6, 6. — *isp.*
obljutaviti.

bljuvájak, bljuvájka, *m.* *vidi* bljuvotina, Rj. *što*
se izbljuje, isp. izbljuvak.

bljuvájanje, *n.* *das Brechen, vomitus*, Rj. *verbal, od*
bljuvati, *radnja kojom tko bljuje*.

bljuvati, bljujem, *v. impf. brechen, vomo*, Rj. *v.*
pf. bljunuti, *dem.* bljuenuti, *v. pf. slož.* iz-bljuvati (*i*
se), *na-* *po-* (*i* se), *u-* — Djeca ovu travu kadšto i
jedu, ali često i *bljuje od nje*, Rj. 13b. Počne *blju-*
vati te i ono sree izbaei, Npr. 110. Paru daj, *rakiju*
bljuj, Post. 324. Pijte i opijte se, i *bljujte i* palajte,
Jer. 23, 27.

bljuvotina, *f.* das Weggebrochene, vomitus (*auoh fig.*) Rj. što se izbljuje, i u prenesenom smislu, vidi bluvanjak, *isp.* izbljuvak. — Povrača se kako pas na bljuvotine. D'Posl. 39. Ovakove bljuvotine da dogju slučajno u ruke Dobrovske, Šiškovy . . . oni bi mislili da su to zaista Srpski običaji. Nov. Srb. 1817. 477 (*u prenesenom smislu*). Ove bljuvotine i budalaštine ljubomirove može svaki pročitati. 1817. 479. Kao što se pas povrača na svoju bljuvotinu, tako bezumnik ponavlja svoje bezumlje. Prič. 26. 11. — riječi s tukrim nast. bušotina, erkotina, mrežotina, obrezotina, oklizotina, parotina, pukotina, strugotina, škrbotina, zarezotina.

bljuzgāca, *f.* — 1) njeka kruška, koja se zove i jerbasma, vidi i pljuskača. — 2) *pl.* njeke kraste po licu, koje se zovu i pljuskače. DARj. 460a. i *syn.* kod pljuskače.

bljuzgānje, *n.* ravnja kojom što bljuzga.

bljuzgati, bljuzgām, *v. impf.* šikljati, brizgati, bljuzgati; *hercurspruden.* prosilitre. Daničić, ARj. 792a. *ake.* DARj. 460a. (*postanju kojega je brizgati*). vidi i lopiti, šiktati. *v. pf.* bljuznuti.

bljuzgavar, bljuzgāven, *m.* njeka šljiva, kao džanarika, tanke ljuske i vrlo vodena. Lj. Kovačević. DARj. 460a.

bljuzgavica, *f.* vidi blečkavica, brčkavica, u *Hercegov.* P. Brantner. DARj. 460b. vidi i kačkavica, *put po kom je židak kao.*

bljuznuti, *nēm.* *v. pf.* effundi. *v. impf.* bljuzgati. *isp.* briznuti: Bljuznu mu krv na usta. Lj. Kovačević.

Bnetri, Bnetākā, *m. pl.* Venetiae, Mleci. DARj. 460b. Bnet-oi, *postalo od Venetiae, Vnetiae promjenom glasu V na B, i na M; Mleci.* — Gredu u Bnetke. U *Bnečjeh.* DARj. 460b.

Bnetākki, *adj.* što pripada Bnećima, Mlećima, *re-netičinski, venetus:* I naša se galija kako i Bnetākka vozi. D'Posl. 29. vidi Mletākki, Mnetākki.

bo, (u Dubr.) *dem.* enim, *cf.* jer: on bo je znao; a osobito se govori poslije *za što* (*za što bo je znao*) kao i u vojvodstvu po varošima što se dodaje poslije jer, te se govori jerbo. Rj. *saraz* (*vojnj.*) *oraj ne može stajati na prvom mjesto u rečenici, nego najobičnije iza prve riječi ili ako se prva inače ne rastavlja od druge, onda za njima:* Bo (jer), n. p. on bo je znao; a osobito se govori poslije za što, n. p. za što bo je znao (*otuda će biti došlo u Mađarsku jerbo*). Posl. XLIX. Jerko Keke ne će smokve meke, želi bo čim stisne, mlijeko van da brizne. D'Posl. 39. *kad pred bo stoji aj, onda s njim poriče, vidi aj bo.*

bōb, bōba, *m.* Rj. *hyp.* bōbac, *isp.* bōbica. — 1) *die Bohne, faba.* Rj. — Bōžanja, mahuna od boba. Rj. 34b. Jer im ni jedna dogovorna zrna boba ne valja. Rj. 127a. Kao da je u bob vraćao. (*kad ko što pogodi, ili učini kad treba*). Posl. 130. Sve smokove zove u svatove: starosvati boba glarotoga. Npj. 1. 533. — 2) vidi brabonjak: Ne zna od knda koza bob toči. D'Posl. 77.

bōba, *f.* Rj. malo što god okruglo, *postanju kojega je i bob.* Daničić, ARj. 463a. *isp.* bōbica. — 1) *račja.* Krehroggen, *ova caneri.* Rj. *juja u raku bobara.* — 2) *rod u krompiru:* Krompiri izniknu, ukaze se najprije cimima, pa onda cvijet a za ovijem bōba. Npr. 276. — 3) u smreke, *die Wackholderbeere, bacca juniperi, vidi smrekinja.* — Smrekovača 2. smrekova voda (*kad se uspe na smrekove bobe te uskisne*). Rj. 696b.

bōbar, bōpea, *m.* u pjesmi kao *hyp.* od bob: Navadi se pipae vrabae u bōbae. Rj. — I starac mi štapak dade, te išcerah brzolovea iz bōbae. Herc. 289. — *od supstantiva muž. roda postaju osnove za deminut. (hyp.) riječi, koje se prenose i na drugo što, čemu bivaju ime:* bōbac, bratac, bungurac, čep-čezac, dizlarac, dolac, drobac, dnućnac, gradac, grašac, hljebac, humac, izvorac, kiljerac, krušac, lućac, oblućac,

posalac, rukavac, skutac, tovarac, ubrusac, vinogradac i t. d. Osn. 313.

bōban, bōbna, *adj.* što pridada bobu: Od kud bih se nad'o pogaći od tud me dopade bōban. D'Posl. 88. (*t. j. krulo*). U Studici je *adj.* bōban, bōbna, i u Mikalje bōbni, što bōbor. X. vidi bobov. — *za nast. isp.* kukuruzan, pšenican.

Bōbani, Bōbānā, *m. pl.* knežina u nahiji Trebinjskoj. Rj.

bōbānje, *n. verbal.* od. bobati se. Rj.

bōbara, *f.* bōbārac, bōbāra, *m. der Koggekrebs, cancer femina ora gestans.* Rj. *rak koji ima bobu.* — *za nast. kod bōbara vidi riječi kod badnjara.*

bōbati se, bōbām se, *v. impf.* bobaju se čurići, *jujge Truthühner bekommen ihnen eigenthümliche rathe und bläuliche Fleischklappen am Kopfe.* Mnogi čurići pokerkaju kad se bobaju. Rj. *dobivati bōbice.*

bōbica, *f.* sitni bob, *Art Bohne, fabae genus.* Rj.

bōbica, *f.* Rj. *upravo dem.* od boba. — 1) (najviše se govori *pl.* bōbice) kao male kraste koje izlaze u čurići po glavi kad se bobaju, *Fleischklappen der Truthühner.* Rj. — 2) u bilja (*bacca, eine Beere*), u zove, u smreke: Naberu zrelih bōbica od zove. Bōbice smrekove. Rakija od smrekovih bōbica. DARj. 464a.

Bōbija, *f.* — 1) mala i velika, dva brda u Račjivini. — 2) dva brda više Žabljaka zovu se mala i velika Bōbija. — 3) i u nahiji Rudničkoj ima Bōbija. Rj.

bōbljja, *f.* (u Srijemu) *eine Menge, copia:* čitavu bōbljju mesa pojedje. Rj. Daničić misli, DARj. 464b. *da je riječ ora može biti pokrovenu od bubla, koje vidi, isp. i guka.*

bōbnja, *f.* (u Biogradu) kao zelena paprika, i kuva se za jelo, *Art Genuse, oleris genus.* Rj. zeleni plod od *hibiscus esculentus* L. Rj.³ *isp.* bobošara.

bōbolicē, *ale.* vidi bozbolice. Rj. *dosta, izobila, vidi i bozbole.* — *za krantitet na posljednjem slogu isp.* ameticē.

bōbōšara, *f.* njeka krupna paprika, koja nije vrlo ljuta, te se i peče za jelo nadjevena mesom. Lj. Kovačević. DARj. 465a. *isp.* bobnja.

bōbota, *f.* u zagoneci, *cf.* čučerica. Rj. — Čučerice čučere pod bōbati na zemlji, čučerice dolaze, bōbolicē odnose. Rj. 763a. *odgovotljava:* Kad uzmlju napore žene, *ordje je pl.* bōboti.

bōbōtānje, *n.* vidi cokotanje. Rj. *verbal.* bōbōtati, bōbōčēm, *v. impf.* (u Boči). vidi cokotati. Rj. *dritati od zine.* — U babe zubi bōbōčū, brzo će baba pod ploču. Herc. 270.

bōbov, *Bohnen-, fabaginus:* Bolja je i bōboru slama nego prazne jasli. (Posl. 21). Rj. što pripada bōbn, *za nast. isp.* aptov, vidi boban. — *Bōbora kuga, f.* (u Dubr.) Sommerwurz, orobanche (*spec.* Rj.³). Rj. 32b. biljka.

bōbovina, *f.* Bohnenstroh, *culmi fabae.* Rj. bōboru slama.

bōbovište, *n.* mjesto bobom posadjeno, *locus fabis consitus.* Stulli. — *riječi s takim nast.* Kod duvanšte.

bōbovnik, bōbovnika, *m.* (u Dubr.) *Art Krant, herbac genus.* Rj. *sedum maximum* Sut. Rj.³ biljka, vidi bobovnjak. — bobovnik *prema bobovnjak vidi anatomik prema anatomijak.*

bōbovniak, *m.* trava, *fette Henne, sedum telephium.* Rj. *sedum maximum* Sut. Rj.³ vidi bobovnik.

bōbūk, *m.* klobuk na vodi, *die Wasserblase, bulla.* Rj. — *riječi s takim nast.* klobūk, anuk, zvižduk.

bōbut, *m.* (u Dubr.) *Art Pflanze, herbac genus.* Rj. *riburnum apulus.* L. Rj.³ biljka. — *riječi s takim nast.* vidi kod brskut.

bōca, *f.* (*gen. pl.* bōcā), *eine Flasche (Bouteille), lugena, cf.* gostara, botulja, bocun. Rj. vidi i srce, butela, *dem.* bočica. — *Boca* je strašni sud. Posl. 28. Na ti bocu oru rode hladno. Npj. 2. 614. Uzme . . . bocu rakije. Kov. 46. riječ tugja. Osn. 313.

boca, *f.* *cine stichende Pflanze, plantae pungentis* *q. n.* *asp.* Rj. — *in thama spinosus*, L. Rj.³ nekakva bodljikava bodica. — Mešaju lekovite trave kao: ružiku i t. d. M. Gij. Miličević. DARj. 466b. *bōca*, *od kor.* *ad bōcā* — *u bosti*, *isp.* Osn. 315.

bocanjje, *n.* *dem.* *od bodenje*, Rj.

bocati, *v.* *impf.* *dem.* *od bosti*, Rj. *radi būcat* — *pf.* *prosti* bocnuti.

bocanjje, *n.* *dem.* *od bocanje*, Rj.

bocakati, *ekām.* *v.* *impf.* *dem.* *od bocati*, Rj. *radi būckati*, *v.* *pf.* *prosti* bocnuti. — Čin kad raste i gnoji se, pa kao *boka*, Rj. 719a. Prema sebi gjergječ okrenula odjevojka, iglom *boka*, a zlatom provlači. HNj. I, 130.

bocman, *m.* *das Nachbar, Knecht, panis furfuraceus*. U Loznicu jekmekčije imale su otprije ... prvo obične *šomane* ili *šimti*, po tom *uštrouki*, pa onda *bocmani*, Rj. *hljeh od mekinja*, *isp.* trušnica, otrušnica.

bocnuti, *enēm.* *v.* *pf.* *cicun Stich geben, punja*, Rj. *vidi* bocnuti, *v.* *impf.* *bocati*, *bocakati*. — Valja da ga njom izglo m prije malo *bocne*, Rj. 216b.

bocnin, *bocnina*, *m.* (u C. G.) *vidi* *bōca*, Rj. i *syn.* *od b.*

bocenje, *n.* *das Streichen mit Warten, ricatio*, Rj. *verbal.* *od* *bociti* se, *raduju* *kajom* se *čeljad* *bōce*.

bōcica, *f.* *dem.* *od bōca*: Evo ti ova *bōcica* *pinjana* *ode*, *drži* je *pri* sebi ... F ta isti tren zamuti se *bratu* *mu* *bōcica* *vođe*, Npr. 117, 118.

bōcina, *f.* *unju*, *od* *bok*: udario ga u *bōcinu*, Rj. — *takra* *augm.* *radi* *kol* *hardaćina*.

bōčiti se, *čim* se, *v.* *impf.* Rj. *v.* *pf.* *staž*, *od* *bociti* se, *pod.* — 1) *streiben* (mit Warten), *ricio*: on se *bōči* s njime, i oni se *bōče* (sa među sobom i između sebe, i bez tagu), Rj. *svagjati* se, *tjerati* se *riječima*, *radi* *riječati* se. — 2) *certare*, *tjerati* se *s kim* *oružjem*: Izlomil mi po laktovih ruke, *bōčevi* se s banom dušmaninom, ne bi li mi puške njagmila. HNj. I, 609. Sva jakosti silu skupi, da se s *kosim* *biže* i *bōči*, J. Krmotić. DARj. 468a.

bōčka, *izgl.* *f.* (u C. G.) *die Stecknadel, acus genus*, *cf.* *batuška*, *čioda*, Rj. *igla* s *glavom* *a* *bez* *ašica*, *vidi* i *babljaca*, i *syn.* *odlje*.

bōčnjāk, *m.* (u C. G.) *das Flaschenfutter, theca ampullarum*, Rj. *spicna* *za* *bōce*, *isp.* *kanāve*.

bōd, *m.* *cine* *Art* *Stiekeri*, *genus* *pictureae* *ope* *acus*, Rj. *nekakav* *vez*, *od* *bosti*, *isp.* *bodački* *vez*.

bōda, *f.* — 1) kao *šilo*, ali *debelo*, čim se *buše* *rupe* *na* *opancima* *za* *uputu*, *pavtorium*, u Srbiji, *isp.* *probodac*, *zumbal*. — 2) *viljuška* *kojima* se *jede* u *bosti*. — DARj. 468b, *vidi* i *pantaron*, *pirun*.

bōdar, *bōca*, *m.* — 1) n. p. vo. *Ochs, der im Stoss* *u* *Sieger* *bleibt, bos* *cictor*, Rj. *koji* *dobro* *bode*, *koji* *boda* *i* *se* *s* *dragima* *udjuca*, *isp.* *bodač*, *boditelj*. — 2) *bolst*, *opuči* se u *Hrc*, *vidi* *bodež* I, i *syn.* *odlje*, *radi* *protisli*, *bōdar*, *Daničić*, ARj. 468b.

bōdāč, *bōdāca*, *m.* — 1) n. p. vo. *ein stossiger Ochs, bos* *patiens*, Rj. *isp.* *bōdar*, *boditelj*. — Ako vo *ubode* *čovjeka* ... ako je vo *prije* *bio* *bodač* i *gospodar* *njegov* *znao* *za* *to* ... Mojs. II, 21, 28, 29. — 2) (u C. G.) *mreža* u *koju* se *ukljeve* *veće* *hvataju*, *Art* *Fischnetz, retis* *genus*, Rj. *radi* *bodar*, *bodarae*.

bōdački *vez*, *m.* *Art* *Stiekeri*, *genus* *pictureae* *ope* *acus*, Rj.³ *isp.* *bok*.

bōdalj, *bōdlja*, *m.* (u C. G.) *nekaka* *trava* *bodljikava*, *Art* *Kraut, herbae* *genus*, Rj. *carduus* L.? *cirsium* L.? Rj.³ *isp.* *bōdalj*.

bōdar, *bōdarin*, *bōdārac*, *bōdārcin*, (u C. G.) *retis* *pinis*, Ij. *Kovacović*, DARj. 469a. *nekako* *mreža*, *isp.* *bōda* 2.

bōdenje, *n.* *das* *Stichen, punctio*, Rj. *verbal.* *od* *bōsti*, *raduju* *kajom* *tko* *bōdri* *što*.

bōdēč, *bōdēcin*, *m.* *njeka* *mala* *riba* *koja* *bode*, u *Dubr.* I, *Zore*, DARj. 469a. — *za* *nast.* *isp.* *grgōč*.

bōdež, *f.* (u *Srijem*) *dis* *Scutenstechen, pleuritis*.

cf. *protisli*, Rj. *vidi* i *bōdar* 2, *probadi*, *protisei*, *provor*: *bolst* *pleuritis*. — 1) *m.* *pučio*, *nož* *tanak* i *šiljat*, *kajom* se *bode*, a *ne* *siječe*, DARj. 469b. — *riječ* s *takim* *nast.* *kod* *derež*.

bōdilo, *n.* *uopće* *oružje* *kajom* se *bode*, *za* *nast.* *isp.* *būckalo*. — 1) *stimulus*: *Trško* ti je *protivu* *bodila* *praćati* se, *Djel.* Ap. 9, 5 *contra* *stimulum, wider* *Stachel*, *vidi* *badalj*, i *syn.* *odlje*. — 2) *bujunet*?: *Naperena* *pod* *oružjem* *vojska* i *topuzi* i *bodila* *bojna*, *Osvešt.* DARj. 470a.

bōdimice, *adv.* n. p. *udariti* *koga*, *stichweise, auf* *den* *Stich, punctum*, Rj. *kao* *bodunarš* ili *bōdāči* n. p. *udariti* *koga*, *za* *krantitet* *na* *posljednjem* *slogu* *isp.* *amotice*.

bōditelj, *m.* u *zagomeci*, *cf.* *hoditelj*, Rj. *koji* *bode*. — Tri *četiri* *hoditelja*, *peti* *šesti* *bōditelja*, *sedmi* *osmi* *bodlopis* a *deveti* *završ* (vo), Rj. 805b. *odlje* je *boditelj* *voj.* — *riječ* s *takim* *nast.* *hranitelj*, *krstitelj*, *mučitelj*, *nadziratelj*, *prijatelj*, *neprijatelj*, *prepriatelj*, *roditelj*, *spasitelj*, *stvoritelj*, *samostvoritelj*, *šišitelj*, *tomučitelj*, *učitelj*, *upravitelj*, *žitelj* i t. d. *kao* *što* se *odatle* *vidi*, *mogu* se *imenice* s *takvim* *nast.* *graditi* *od* *v.* *pf.* i *v.* *impf.*

bōdlja, *f.* *der* *Stachel* *an* *Gewachsen, spina*, Rj. *što* *na* *bilju* *bode*, *isp.* *drača* 2. — *Bodljika* I, *jedna* *bodlja*, Rj. 31a. *Noćurak*, *nekaki* *cvijet* *koji* se *noću* *razvija*, *kao* *tanula*, *ali* *bez* *bodlje*, Rj. 425a. *Otac* *vas* je *moj* *bičem* *šibao*, a *ja* *ću* *vas* *jakrepima* (ovako su se *zvali* *nekaki* *bičevi* s *bodljama*), *Prip.* *bibl.* 79, *riječ* s *takim* *nast.* *kod* *bilja*.

bōdljača, *f.* (u C. G.) *stacheliges* *Gewächs, herba* *spinosa*, *cf.* *drača* I, Rj. *biljka* *bodljikava*, *riječ* s *takim* *nast.* *kod* *ajgraca*.

bōdljica, *f.* — 1) *jedna* *bodlja*, *ein* *Stachel, spina*, Rj. — *Rašak*, *ima* *koru* *sa* *tvrdijem* *bodljikama*, Rj. 645a. — 2) *nekaka* *bodljiva* *trava* u *vinogradu*, *Art* *Stachelgewächs, herba* *quedam* *spinata*, Rj. — *riječ* s *takim* *nast.* *kod* *aptika*.

bōdljikast, *adj.* *na* *čemu* *su* *bodljike*, *stachelig, spinosus*: *Dovedite* *konje* *kao* *skakavce* *bodljikaste*, *Jer.* 51, 27, *vidi* *bodljikav*, *bodljiv*. — *adj.* s *takim* *nast.* *kod* *budalst*.

bōdljikav, *adj.* *stachelig, spinosus*, Rj. *na* *čem* *su* *bodljike*. — *Badalj*, *nekakva* *trava* *koje* je *list* *bodljikav*, Rj. 11a. *Bodalj*, *nekaka* *trava* *bodljikava*, Rj. 31a. *vidi* *bodljikast*, *bodljiv*, *adj.* s *takim* *nast.* *kod* *bagav*.

bōdljina, *f.* *rana* *učinjena* *bodenjem*: *Tečahu* ... *kaplje* *od* *krvi* *iz* *prigorikih* i *ljutih* *bodljina* *trnove* *krunce*, P. B. Bakšić, M. Lekušić. DARj. 470b.

bōdljiv, *adj.* n. p. *trava*, *stechend, pungens*: *Bodljivu* *korovu* *nije* *Bog* *dao* *rogove*, Rj. *na* *čem* *su* *bodlje*, *radi* *bodljikast*, *bodljikav*. — *Bodljika*, *nekaka* *bodljiva* *trava* u *vinogradu*, Rj. 31b. *Šipurika*, *drvo* *bodljivo*, *kao* *ruža*, Rj. 810a. *Ja* *ću* *vas* *šibat* *bodljivim* *bičevima*, *Car.* I, 12, 11.

bōdlnuti, *nēm.* *v.* *pf.* *radi* *bocnuti*, Rj. *v.* *impf.* *bosti*.

bōdrenje, *n.* *radi* *oštrenje*, Rj. *verbal.* *od* *bodriti*, *raduju* *kajom* *tko* *bōdri* *što*.

bōdriti, *bōdrim*, *v.* *impf.* (oko *Rijeke*) *schleifen, ampr.* *cf.* *oštriti*, Rj.

Bōdrusko, *m.* *ime* *muško*, *Rad* 26, 55. — *imenā* s *takim* *nast.* *Andrusko*, *Mijuško*.

Bōdlāca, *f.* *cf.* *morlak*, Rj. *ženska* *između* *Bōdlāta*. **Bōdluo**, *Bōdlua*, *m.* *cf.* *morlak*, Rj. *U* *Hrc*, *primorju* i u *Dalmaciji* *zoru* *imenom* *ovim* *čovjeka* s *obličnjih* *ostru*.

bōdva, *f.* (u *Slavoniji*) *der* *Dreizack* (*der* *Fischer*), *trdens*, *cf.* *ostve*, Rj. *oružje* *ribarsko* *sa* *šiljcima*, *od* *kor.* *od* *kujuga* *je* *bosti*, *vidi* i *ohči*, *osti*, *ošči*, *ošče*. — *riječ* s *takim* *nast.* *kod* *bačva*.

Bog, *Bōga*, *m.* *Gott, Deus*, Rj. *rac.* *Bōže*, *pl. nom.* *bōzi*, *bōgovi*, *gen.* *bōgā*, *bōgōvā*, *hyp.* *Bōga*.

1. 1) *Bože pomози!* nove novine od nove godine. Postl. 20. Na koga su imozi, na toga i *baži*. 188. Pa ćele postati kao *bagori* i znati što je dobro što li zlo. Mojs. I. 3, 5. U kući njihovih *lačnijih bagora*, Sam. I. 31, 8. Danilo, koji se zove Valtazar po imenu *bagu majega*, i u kom je duh *svetijih bagora*. Dan. 4, 8. — **2)** *atributa Bogu u narodnijem umotvorinama: Vđlpani Bože* (verwundernd) guter, mächtiger Gott! bone Deus. Rj. 71b. *čudolj se. Samosadzani Bože!* Rj. 664a. *Jaki Bože* samostvoritelju. Rj. 664a. *Ubio ga živi Bog!* Npr. 90. *Bog je jak*. Postl. 17. *Bog je jakostan*. Postl. 17. *Već to bija dobra sreća od mila Boga*. Npj. 1, 57. *Ah, mili Bože i dragi!* ima F što žire od mora? Npj. 1, 196. *Bože dragi*, ognjevit vojske. 4, 397. *Molimo se rišnjem Bogu*. Npj. 1, 141. *Drž u ruke Hrista Boga istina*. Npj. 1, 121. *A tako mi Boga istinoga*. I. 553. *Vala Boga, vala jedinoma!* Npj. 1, 168. *Vrat' se amo, Boga ti jednoga!* 4, 192. *Ali moj Bože blagi*. Npj. 1, 268. *Fala Boga rlikome!* 1, 336. *Bog je dobar*, sinovi će doći. Npj. 3, 299. *Sladki Bogo!* što li će ti jako? Npj. 1, 217. *Bože milostivi!* šta je to. Npr. 40. *Jakov moli Boga milosnoqa*. Npj. 4, 417. *Gospod Bog zapovijeda*, Npr. 95. *Viđo ga domaćine i gospodni Bog*. Npj. 1, 71. *Da ih pomože gospodni Bog*. Npj. 1, 78.

11. osobite rečenic. — **1)** Na prava (pravca) Boga, za prava Boga, na pravdi Boga, *unsonst, unschuldigerweise, innocens*. Rj. Za prava pravca Boga (n. p. globili ga, t. j. bez ikakve krivice). Postl. 85. — **2)** *Daj za Boga!* Udijeli za Boga! Nemoj za Boga! *un Gotteswillen! per Deum*. Rj. *Ah za Boga!* ne ubij me! Npr. 231. *Ne, za Boga tako!* 261. *Za Boga prositi* a za dušu dijeliti (nije pravo). Postl. 82. *Ko prosí, da krunu nosi, valja mu dati, (ko za Boga íste, valja mu dati, ako i ne bi bio siromah . . . Udijeli za Boga ili Boga radi) 152. Što za Boga udelite i za dušu namenite, anđjel piše, Gospod gledí.* Npj. 1, 145. *Pomagaj, gospodaru za Boga!* Miloš 90. *Šta činite za Boga?* Jeste li živi? Straž. 1886, 1733. *za Boga: Boga radi, naručí za Boga, oramo ide i primiti ili primati za Boga, kud naime tko učini što, za što ga kao po Bogu brata ili sestru tko zamoli: Gjavov poviče: »Drži, da si mi po Bogu brat! izvuci me na polje . . . Ček primí za Boga, i izvuci gjavola na polje.* Npr. 145. *»Bogom brate, Pero Bugarine! Izved' mene iz zemlje Bugarske.* To njoj Pero za Boga primio, povede je iz zemlje Bugarske. Npj. 1, 126. — **3)** *Boga mi, bei Gott, melins: Boga ti; a pjesmuma i: Bogu ti; Bogu tebe* Kraljeviću Marko. *Oj Boga ti* mihi sinko Marko. *Oj Boga ti* naša harambašo. *Oj Boga vi* kićeni svatovi. *Mjesto ovoga guljekoji pobožni ljudi (kao da imena Božijega ne pominju uzalud) govore: bõra mi, i bõra mi, i gloga mi!* Rj. i goga mi! *Tijem se rečenicama zaklinje i urjevava se i moli se: Kako se ti zoveš, Boga ti, po imenu?* Npr. 195. *Bog ti* i Božija vjera (i po tri put!) (Zakletva.) Postl. 17. *Bog ti, a duša ti* (kad zaklinju koga i znači: ako si rad da ti Bog dušom upravlja, ne kuni se krivo). 19. *Bog ti* i bratska! (kad ko što moli koga). 29. *A tako mi Boga istinoga!* Npj. 1, 553. *Vrat' se amo, Boga ti jednoga!* Npj. 4, 192. *O Boga mi*, Tursko momće mlado! Here. 179. *O Boga ti*, moja stara majko! 182. *Pak sad Bog vam a duša Vam!* Pis. 27. *gl'je Bog i onaj koji se zaklinje stoji u dativu, može se razumjeti kao da se kaže: tako ti Boga doći ili govoriti. oramo ide i zaklinjanje i urjevavanje: Bogue! bei Gott! (ništò manje od Boga mi) me dius fidius.* Rj. 33b. *Bogue* Brko nije šala. Npr. 5. *Te ti ona bogne zatrudni.* 55. *Bogue, momće, tvoja su braća junaci.* 193. *Bogue* ja ne mogu, ujeti mi noćas vnci konja. Postl. 1. *Bogue, cure, jošte nije vreme.* Npj. 2, 403. *Bogue, brate, mrijeti valjade.* 3, 124. *od bogne jošte je manje bõme: Ne ću, bome, moja mila majko.* Rj. 37a. *I kao što se njesto Boga*

mi govori bora mi, tako je i njesto bogne u abijaju borine. Hoću, borme, Esko Meho. Rj. 37b. *njesto bogne govori se i nebore, koje rida.* 1 *Bog zna i neka Bog zna u zaklinjanju i urjevavanju znači što i Bog me: Neka Bog zna, dobra biti ne će.* Npj. 2, 110. *A Šćepan je, Bog zna, opraznio, prazan sjedi, ništa ne imade.* 2, 631. *i rečenicama: ako Boga znaš, ako znaš za Boga, zaklinje se kao i rečenicama: tako ti Boga: Šta pobratime, ako Boga znaš!* Pa to tvoja žena! Npr. 145. *Pobratime, ako znaš za Boga!* . . . Udri, polje, Gjurgevića Sulja. Npj. 4, 327. — **4)** *Na Boga (n. p. ne udari kiša, dogje on! zam Glück.* Rj. *na sreću, kao da je tako Bog lio: Potegli smo na Boga i sreću a po tvoju šćeru ljeoposavu.* Npj. 3, 517. *gledati pak ili pogledati na Boga znači kao sjetiti se Boga ili sjetiti se njega, po volji njegovoj činiti ili učiniti: To su Lasi na Boga gledali,* Turcima su aman dopuštali. Npj. 1, 320. — **5)** *Jao meni do Boga miloga! teško meni do Boga miloga!* Rj. *Kao da tko a relikoj nerolji buduće (a i u velikoj sreći) hoće, neka se žalost njegovu (ili radost) čuje do Boga: Blago mene do Boga višnjega! Bog mi dade sina iznenada.* Npj. 2, 156. *pred riječi do Boga može se domnutiti i i: Jao mene i do Boga!* Npj. 1, 283. *Blago mene i do Boga moga! Blago mene, eto sina moga!* 3, 523. — **6)** *Ako Bóg dá, wenn's Gott will, si deo placurít.* Ovo Srbi govore kadgod što ugovaraju da rade ili se čemu nadaju ili što žele: *ako Bog da, ići ćemo na proljeće tamo i tamo: biće kiše ako Bog da: ne će tako biti, ako Bog da.* I to pašo Srijem ne raseli, a ti ćeš ga pašo raseliti, ali ne ćeš pašo, ako Bog da. Rj. — *A ja znam, gje će te otići, ako Bog da i sreća junačka.* Npj. 2, 395. — **7)** *Ako Bóg dá, kaže se njesto: kud ćeš? kud si pošao? kud si namnio?* jer vele da sa riječi *kud* ne valja zapitati; ako li bi ko zaboravivši se ili navaliče zapitao koga sa *kud*, onaj mu kašto odgovori: *Idem u Kadijevo da te skudim; wohin? quorsum?* Rj. — **8)** *Teško do zla Boga, skupo do zla Boga, veteufelt schwer, theuer, nimie.* Rj. *kaže se o čemu vrlo neudličnu, osobito o čemu vrlo tešku ili skupu.* — **9)** *Ništa pod (jakim) Bogom, n. p. nema, ne zna, gar nichts, prorsum nihil.* Rj. — *Pod najim Bogom* (n. p. nema ništa). Rj. 382a. *u poricanju se jače kaže ništa: nijdje ništa.* — **10)** *čeljom: Bože saćuvaj, ili: ne dao Bog, često se samo jako poriče: Bože saćuvaj!* kako bilj ja ostavio tako svoga pobratima? Npr. 171. *Ali Bože saćuvaj takovo što i pomisliti.* Nov. Srb. 1817, 477. *Bože saćuvaj.* Rim. 3, 1 (*absit, das seil ferne*). *Saćuvaj Bože* da sluge tvoje učine tako što! Mojs. I. 44, 7. *Zar da pogine Jonatan, koji je učinio ovo spasenje veliko u Izraelju? Bože saćuvaj!* Sam. I. 14, 45. — *Ja ne emilim, ne da' Bog, za tobom.* Npj. 4, 364. *Ne dao Bog* da to učinim gospodaru svojemu. Sam. I. 21, 7. *Ne dao mi Bog* da dignem ruku svoju na pomazanika Gospodnjega! 26, 11. — **11)** *rečenicama Bog bi znao, Bog zna, neka Bog zna, kaže se da se što ne zna niti se može znati: A gdje je to vrzino kolo, i šta je, Bog bi ga znao.* Rj. 75a. *Dune jaki vetar te odnese galiju Bog zna kuda.* Npr. 42. *Navrviše oko njega Bog zna* koliko jagnjića od svake vrste. 101. *Ona sirota ni pomislila nije da je to čovek, nego je mislila da je Bog zna* kaka zverka. 134. *Ovo je dijete življelo Bog zna* koliko i dokle. 214. *Da otmu vlast onima, kojima je to od Bog zna* koliko dedova ostalo. Miloš 173. *Što je u svemu narodu Bog zna* od koliko stotina godina. Pis. 34. *Jezič . . . u kome su sve riječi prošle preko suda Bog zna* koliko puta. 64. *Za Simu nisam čuo ništa, Bog zna* od kad. Straž. 1886, 1514. *Tako Bog sretí zna, kud će mi pismo vaše doći.* 1887, 14. — **12 a)** *rečenicu u pozdravljanju nazvati Boga, nazivati Boga znače pozdraviti, pozdravljati, a prihvatiti Boga, prihvatati Boga znači nu pozdrav odgovoriti, odgovarati,*

odpovijedati, odzdravljati: Nazvati kome Boga, t. j. nazvati *Bože pomozi*: *Boj ili dobar reče, deam i. p. 131*. Kada sjede, onda *Boga nazva*: Dobro jutro *Bože*, Lj. Soviću, Rj. 389a. Nazivati Boga (st) *sagru pomozi*: *Bože*, *Deam pripraviti*: Vojvodama kada ono bogu, ono njima *Boga ne naziva*, već ovako njima odgovaraju, Rj. 389a. Reče joj: *Pomozi Bog bako!* A ona mu *podrati Boga*: *Bog ti pomogao* sinko. Npr. 22. Carev sin joj *nazva Boga*: *Pomozi Bog, bako!* A baba njemu *prihvati*: *Bog ti pomogao* sinko. 14. Pa mu *Turski Boga nazivaše*, a Kulin mu *Boga prihvatase*, Npj. 1, 197. *b)* *Ti idi s Bogom*, sad ti pravitim, Npr. 22. *Ti, Šćerice moja, hajde s Bogom*, kuda znaš... ti si mlada i zelena, pa kako ti Bog da, 261. *Bog s vama! odgovori se u Katoru onomu Bogu polazeći reče*: *S Bogom ostajte! U Srbiji se najesto toja odgovore*: *S Bogom pošao! He! U dobri čas! A da ko u Srbiji ili Srijemu reče komu: Bog s vama! pomislilo bi se na: Bog s nama de!* Posl. 18. *Kad ko nazva Boga, t. j. kad ko reče: ... Pomozi Bog! ... u Srbiji se odgovori*: *Bog ti pomogao! ili: Bog ti dobro dao! de: Dao Bog dobro! ili: Dobro ti Bog dao!* 60. Ode, ne reče ni s *Bogom*... Niti reče: *ostaj s Bogom*, draga! ni ja njemu: *pojji s Bogom*, dragi!... I ja njemu: *hajde s Bogom*, dragi! Here, 133. *c)* *Bog-pomoć*, u pjesmi mjesto: *Bozja pomoć*: *Kapu skida, Bog-pomoć naziva*, nego je to knjažica rečenica, u kojoj se izostavlja glagol, i trebalo je nastampati: *Kapu skida, Bog-pomoć naziva*, nego je to knjažica rečenica, u kojoj se izostavlja glagol, i trebalo je nastampati: *Kapu skida, Bog-pomoć naziva*. — *13)* *gdjekoje rečenice koje se upotrebljavaju u pozdravljanju, znače kadšto drugo što*. — *a)* *kad tko govori ili čini što kao da nije pri sebi, kaže mu se u čudu: Bog s tobom! Bog s tobom*, sinko! ovamo ne može ni tica doleteti, a kako će rajska dušica doći? Npr. 58. *Bog s tobom!* šta ti govoriš, to nijesu drva nego kukurnizi! Posl. 116. *Bog s tobom zeno!* otkuda sad bukova megrza? Sad bukve paraju od mraza, 202. — *b)* *Bog s nama de!* *kad se čemu čudi, kao budu ili gjarolskom poslu*, Posl. 19. *Bog s nama i anđeli Božiji!* (*Gledaj*): *Bog s nama de!* 19. *Da ko u Srbiji ili u Srijemu reče komu: Bog s vama! pomislilo bi se na: Bog s nama de!* Posl. 18. — *c)* *Bog s dobrim!*... (valja da znači da bi ga Bog spomenuo s dobrijem gjelima), Posl. 19. *Daniče*, ARJ. 473a; priliježuje je da je izostavljeno *budi ili bio*. — *d)* *idi s Bogom! znači i: Idi da tko otide ili da se tornja*: On joj sridito odgovori: *Idi s Bogom*, kad mi pomoći ne možeš, i pogje dalje, Npr. 66. Hoću li ti doći pomoći crpat volicu? *Idi s Bogom*, star na konju, stara delija! Volim sama i do noći nego s tvojom pomoći, Npj. 1, 291. *e)* *I Bože pomozi!* (*kajkako, može pohvaliti, u. p. ako je tako, i Bože pomozi!*) Posl. 91. *14)* *Bog se pričinu u rokatiru, gošte i kad se onjke čemu čudi, vidi primjere naprijed 1 2: Vabano Bože! ... Mili Bože, velike nepravde! ... Bože dragi, oznujvite vojsko... i u orjenu primjerina: Kad u veće, Bože! duva vetrina, krše se drva, mislić sve će se iz korena izvaliti, Npr. 112. Devojka stane mamiti živinu, kad al' Bože! skupiše se eje, sovuljage, vrane, kurjaci... 112. Pa kad je vidi, Bože! te radosi i toga veselja, što je činio, 226. *15)* *kad tko bratima ili sestrama kaže, kaže mu po Bogu ili Bogom brat ili sestra: Od mene mu Bogom pobratimstvo*, Rj. 512b. *Po Bogu* da si mi brat! bac! me u vodu, Npr. 20. Drži, da si mi *po Bogu brat!* izvuci me na polje... Coek primi za Boga, i izvuce ga, 115. Te izgleda dva dželata mlada, pa ih stade *Logom bratimati: Bogom bratca*, dva dželata mlada! nemojte me odmah obesiti, Npj. 2, 162. Vagje junak kod vode gjevojku, pa je počeo *Bojom bratimati: Bogom sestru*, lijepa gjevojko, 2, 310. — *16 a)* Aram-*

baša, *od Boga našao!* ubiše Valjevci Sima! Danica 3, 206, od Boga našao, *misli se: ono što je zaslužio*. *b)* *Dobvati nekaku svralu... i počne u nju svrjeti da se od mila Boga ne mogaje slušati, i na ovi glas poče se sve kamenje i drveće šikati*, Npr. 152, od mila Boga *odlje kao da znači: od milice*. — *c)* *Na mene Bogu meće*, a sam čini šta mu je drago, Posl. 189, *po ovom metati Boga na koga znači trati od Boga da što čini ili učini što Boga radi*. — *d)* *Zali Bože!* (n. p. tolike muke, tolikijeh novaca i t. d.), *kad se što uzalud potroši*, *Mjesto Bože reče se kadšto i Bog*, Posl. 79, *Zali Bože tri oke sapuna, što polarči bula na Arapa*, 79. — *e)* *Hajd'no leći, Boga reči*, Here, 322. *Boga reči* *Bogu se pomoliti*. *Boga, m. hup, od Bog*: kara se *Boga* (kažu djeca kad grmi): *milij Bogu!* Rj. *vidi* *Bogo 2*. — *Okolo Boga*, u kuću gjavole! Posl. 237. *Bogo mili*, čuda golomega! Npj. 1, 171. *Slatki Bogo!* što li ću ti jako? 1, 247. *bogat*, bökea, m. (u Hrv.) — *1)* *der Krüppel, saucius, mutilus, cf. bogalj*, Rj. *bogaljast, sakat čojek*. — *2)* *der Bettler, mendicus, cf. božjak, prosjak*: *Nema većeg bukca od popa udova*, (Posl. 202). Rj. *vidi* i *bogoradnik, i syn, ondje*. — *riječ postala od ubogar izgubivši sprijeda u, oro značenje preneseno je na bogalja, u zato što je bogalj nego zato što prasi kao ubogi*, isp. DARj. 479b. *bogaćenje, n.* — *1)* *das Bereichern, zō ditare*, Rj. *cechal, od bogatiti: radnja kojom tko koga bogati*. — *2)* *das Reich-werden, zō ditescere*, Rj. od bogatiti se: *stanje kaže bira, kad se tko bogati, bira bogat*. *bogalj, m. der Krüppel, saucius, mutilus*, Rj. *vidi* *bogac 1, čorjek bogaljast, sakat, t. j. bez noge jedne ili obje ili uzetijeh nogu tako da ne može stati na noge ni hoditi*, isp. DARj. 479b. — *Jednoga bogalja, koji nema ni jedne noge, nego samo trup*, Danica 5, 92. *Kako si mogao onakog bogalja meju sveštenicima držati*, Straž. 1886, 1288. *osnova u bog, isp. nebog i ubog i bogac*, Osn. 130. *riječi s takim nast.* četvrtalj, čkalj, drozdalj, gubalj, kravalj, kusalj, mralj, putalj, sivalj, štrkalj, šutalj, vatralj, zekalj, *imena s takim nast. vidi kod Dragalja*. *bogaljast, adj. krappelhaf, mutilatus*, Rj. *koji je kao bogalj, koji je sakat*: *Dovedi amo siromaha, i kljaste i bogaljaste, i slijepe*, Luk. 14, 21. *isp. sakat. ujed s takim nast. kad budalast*. *bogaljka, f. žensko čeljadje bogaljasto*, I. Pavlović, DARj. 480a. *bogastvo, n. der Reichthum, dititiae*, Rj. *vidi* *bogatstvo, bogatstvo, bogastina; zengjiluk*. — *Da je pored svega prevelikoga bogastva bio vrlo tvrd i nemilostiv*, Rj. 81a. *Ne razlikuje (se) ... nego samo bogastvom i gospostvom*, Kov. 11. *Narodni jezik, kojega silu i sladost i bogustvo oni već i ne poznaju*, 11. *Ne ni ona ne ludnici u bogustvu ne mogne ih primiti k sebi*, Miloš 41. *Ili ne mariš za bogustvo njegove (Božje) dobrote i krotosti i trpljenja?* Rim, 2, 4. *bogaština, f. vidi bogastvo, i syn. ondje*. *Daj tvojoj djeći... od krjeposti bogastine*, J. Kavanjin. *Onake bi i vi šle, da vas Alah nije doveo u moju kuću, u oruku bogastinu*, M. Gj. Milčević, DARj. 480a. — *riječi s takim nast. kad gospoština*. *bogat, adj. reich, dives*, Rj. *vidi* *zengjil. suprotno: nebog, nbog, siromahan, potreban 2, potrebit*. — *Idu ljudi, koji su pohogati*, Rj. 395a. *Nagje jedne velike i bogate drove*, Npr. 17. *Satra puna robe, što je na vašaru ne će biti lepše i bogatije*, 39. *Džardin nekakoga prebogatoga čovka*, 230. *Bogat jede kad hoće, a siromah kad može*, Posl. 16. *Paučinami bogat*, DPost. 91. *Nek je Manda i lipša i viša, i bijelim rubom bogatija*, kada nije mome sren mila, Npj. 1, 212. *Pa Bog da našem bratu domaćinu u svaćem sreću dobru... puna i bogatu*, Kov. 120. *Vidim, da su ovi rodoljubivi trudovi moji nagragnjeni bogatijem*

plodom. Odg. na nt. 29. Budući da se starate za duhovne darove, gledajte da budete *očima* (darocinac) bogati koji su na popravljauje crkve. Kor. I. 14, 12. A bijaše Avram *vrlo bogat stokom*. Mojs. I. 13, 2. Za službu Božiju načini se *bogat čador*. Prip. bibl. 48. *udr.* Negro me još i *bogato* obdario. Npj. 1. LXII. Tu je za dve godine *bogato* nakupio ono, što u dečinstvu nije imao prilike naučiti. Žitije 9. *bogat* osu. u *bog* i složena u *u-bog*, *u-bog*. Osn. 42. *pridjevci s takim nast.* bradat, brkat, duhat, glavat, granat, jukat, kljunat, krilat, mesat, nosat, okat, prsat, repat, šušnjat, usnat, vunut, zubat i t. d.

bogatac, *bogatac*, *m.* *bogat čovjek*, *vidi* bogataš, bogatoš, bogatun. — *Bogatac* je nezarovit kako stabar neplodovit. D'Posl. 7. *akr. od Daničića*, ARJ. 4811.

bogatstvo, *n.* (u C. G.) *vidi* bogastvo. Rj. 1 *vidi* i bogatšina.

bogatšas, bogatšas *m.* (u Boei.) *vidi* bogatun. Rj. *bogat čovjek*, *vidi* i bogatac, bogatoš. — Opotrebi jedan seljaniu . . . skloni se da ide kod kojega *bogatša* službu tražiti, i nagje jednoga bogata no pri tom prostaka. Npr. 286. *riječi s takim nast. kod hradaš.*

bogatškī, *adj.* *što pripada bogatšima*: Bejaše gospodskih i bogatških sinova. Zlos. 14.

bogatiti, *fin. v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* o-bogatiti (i se). *v. impf. slož.* o-bogatičiti (i se). — 1) *berci-chern, ditare*: to nas bogati; stoka ljudi bogati ovdje. Rj. *bogatiti koga*, *činiti ga bogatim*: Gospod siromaši, i bogati; ponižuje, i uzvišuje. Sam. I. 2, 7. 8 toga je gradio i *bogatio crkve*. DM. 33. — 2) *su se, refleks. reich werden, ditesi*. Rj. *bitati bogat*: Neka se bogate dobrim djelima. Tim. I. 6, 18. *Bogati* se u Efrati, i proslavi ime svoje u Vittejemu! Rut 4, 11.

bogatoš, *m.* (u vojv.) Rj. *bogat čovjek*, *vidi* bogatac, bogataš, bogatun. — *s takim nast. riječi* galoš, junoš, kicoš, kozoš, papoš, zeljoš i t. d.

bogatstvo, *n.* *vidi* bogastvo. Rj. *vidi* i bogatstvo, bogatšina. — Imao je . . . mnogo imovinu i *veliko bogatstvo*. Npr. 12. *Bogatstvo* pokriva bogatstvo. Posl. 17. Trst, opština . . . *po bogatstvu* prva u svemu narodu. Kov. 27.

bogātun, bogatūna, *m.* (u C. G.) bogat čovjek, *der Reiche, dives. cf.* bogataš. Rj. *vidi* i bogatac, bogatoš. — Jer su *bogatuni* njegovu pumi nepravde. Mih. 6, 12. Zazove sav narod, osobitu gospodu i *bogatune*, da prilažu zlata i srebra. Prip. bibl. 77. *riječi s takim nast.* bljun, gladun, kačun, krezun, sladun, tekun, zekun i t. d. *imena s takim nast. kod Kreun.*

bogav, *adj.* *timidus, voluosus. u Dalm.*: bogava ruka, otekla, *na kojoj je kakav otok*: štap bogav, *črornat*. J. Grupković. DARJ. 484a.

bogavica, *f.* *morbis articularius*, ulož, kostobolja. *u Dalm.* J. Grupković. *od bogav, koje* *vidi*. DARJ. 484b. *za postanje isp.* bogalj. *isp.* nogobolja.

bogaz, *m. gen. pl.* *bogāzā*. — 1) *der Engpass, fauces. cf.* klanac ždrijelo: Društva malo, a i to nevjšto, ne poznaje staza i *bogaza*. Rj. *vidi* i grotlo 2, klišura, tjesnac, ždrlo, žvalo 2. *isp.* grlo 8. — Da uhodi klanec i *bogaze*. Rj. 272. A vodi nas u tjesne *bogaze*. Npj. 4, 278. — 2) (u vojv.) *pregja* u koju se riba hvata, *Art Fischeretz, retis genus*. Rj.

bogazluk, *m.* u lisice ono bijelo ispod grla, *der Theil des Fuchsbalges, unter dem Halse, fauce pellis vulpis*. Rj. bogaz-luk. *za nast. isp.* abadžluk. — *riječ* *Turska* *bogaz* ne znači samo klanac, ždrijelo nego i grlo, i *odulle se objašnjuje značenje riječi* bogazluk.

Bogdān, Bogdāna, *m.* (*roc.* Bōgdāne) ime muško. Rj. Bog-dan.

Bogdana, *f.* ime žensko. Rj.

Bogdānic, *m.* u lič' brdo sa zidinama. Rj. **bogdicē!** *dass duch! hätte Gott gegeben! utinam!* da je *bogdice* on došao! da sam ja *bogdice* to onla znao! Rj. bog-dice. *od riječi* *»bog da«* *uzetijeh od*

ako bog da , da bog da , *učinjen adverb*, *koji se umetā u kondicionalnu rečenicu kao da bi se reklo*: da je bog dao , ili srećom , kojom srećom , *Daničić*. ARJ. 486a.

Bogelj, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od Bogo, u oro hyp. od Bogosav, isp.* Osn. 131. *riječi s takim nast. kod bezelj.*

Bogič, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od Bogo*. Ne izlazi ljuba *Bogičeva*, *e* je mlada skoro dovedena, stid je hješe od *Bogiča scoga*. Here. 12.

boginja, *f.* *vidi* božica, *Gottin, dea*. — Dijela u kradbi ni će bog ni *boginja*. D'Posl. 16. Četir stotine sveštenika Astarote *boginje* od *mjeseca*. Prip. bibl. 81.

boginjav, *adj.* *vidi* ospicav. Rj. *kojemu je obca: uaprgnu od boginja, vidu* i *uravav, rohav, sorav*.

boginje, *boginja*, *f. pl.* *vidi* ospice. Rj. *variolac, Blattern, Pocken, vidu* i *kozice*, kraste, mrasc, nepomeniše I. šeše. — On je oslepio od *boginja*. Npj. 1. XII.

bogiša, *f.* (u Dubr.) *die Schierblie, iris germanica Lönn. cf.* perunika. Rj. biljka.

bogmanje, *n.* *das Bog me!* *sagen, testatio deorum, juratio per deos*. Rj. *verbal.* od bogunati se, *koje* *vidu*.

bogmati se, *mām se, v. r. impf.* mit *Bogme* *theuern, deum testor*: što se *bogunat!* nemoj se *bogmati*. Rj. *uvjeravati govoreći*: bogme!

bogme! *hoi Gott!* (*utras veniør als Boga miu me dius filius!* Rj. *bog-me, zakletu manja* od Boga mi. *vidi* bone, borne; *isp.* nebore, *isp.* Bog. II. 3.

Bogo, *m. hyp. 1)* od Bogosav. DARJ. 487a. *odale* prezime *Bogović*, *taku hyp. vidu* kod Dobro. — 2) *od Bog*, *vidi* Boga, i *primjeri* *andje*, od *kajih* *možu gdje-koji* i *oramo* *pristati. roc.* Bogo. DARJ. 487a.

bogobojazan, bogobojazna, *adj.* Rj. *bogo-bojazan*, *kaji se Boga boji*: *gottesfürchtig, pius, vidi* bogobojazljiv, bogobrižljiv. — *Čovjek* po imenu *Kornelije . . . pobožan* i *bogobojazan* sa cijeljem domom svojijem. Dj. Ap. 10, 1, 2. I *preparaše* se s *Jevrejima* i s *bogobojaznima* u *zbornici*. 17, 17.

bogobojazljiv, *adj.* *vidi* bogobojazan: Jesu li *bogobojazljivi*? Npj. 5, 552. *Daničić* u ARJ. 487a: *bogobojazljiv. vidi* bogobojazljiv.

bogobojāzljiv, *adj.* *vidi* bogobojazljiv. *pred* *ljiv* *samo se glasovi z i s mijenjaju* u *z i s* (bogobojazljiv) *a i mi* *ne* *scagha* (bogobojazljiv). *isp.* *prelazljiv, pozuljiv*.

bogobojāzljivost, bogobojazljivosti, *f. dei timor*: Tu se *udružila bogobojazljivost* s *vojničkim vežbanjima*. M. Gj. *Miličević*. DARJ. 487a. *usobina* *mnoga* *kaji je bogobojazljiv, strah Božji*.

bogoborac, bogoborec, *m.* *3992792*, *koji se s Bogom bori, koji se protivu volji Božjoj*. — Ima 47 riječi koje su od *slavenskijeh* *posrljene . . . bogoborac*. Nov. Zav. VI. Ako li je (djelo) od Boga, ne možete ga *pokvariti* da se kako ne *nagjete* kao *bogoborci*. Dj. Ap. 5, 39. *akr. od Daničića*, ARJ. 487b.

bogodān, *adj.* što je od Boga dano, *von Gott gegeben, a Deo datus*. Rj. *bogo-dan, isp.* bogodaran. — *Svoj bogodani* um. Straž. 1887, 15.

bogodāran, bogodārna, *adj.* što je od Boga darovano, *von Gott geschenkt, a Deo donatus, isp.* bogodan. — *Radost* i *veselje*, *bogodarnu* *zadovoljstvo*, *svaka radost, izobilatost*. Npj. 5, 530. *akr. od Daničića*, ARJ. 488b.

bogodāvan, bogodāvna, *adj.* (u Slavoniji) *andächtig, pius, cf.* *pobožan*. Rj. *kaji Bogu daje, što Bogu ide, vidi* i *bogodušan, duševan*.

bogodušan, bogodušana, *adj.* (u Risnu) koji često ide u crkvu i Bogu se moli, *andächtig, pius, cf.* *pobožan, duševan*. Rj. *bogo-dušan, u kojega je Božji duk, vidi* i *bogodavan, suprotno (?)* *vragodušan, isp.* još *tako slož.* *adj.* *bezušan, dobrodušan, jednodušan, jednodušan, malodušan, velikodušan*.

bogohulan, bogohulna, *adj.* *bogo-hulan, koji* *na*

Boğu hahı, gıttelsterer sch. blasphemus, vidi bogosovan. — Niko se nije toliko borio s bogohulnim Bogom. — DP. 305.

bogojavljenje, n. *vid.* bogojavljenje. Rj. U našem jeziku . . . niti ima riječi, koje se svršuju na -lje, osim nekoliko, koje su uzete iz Slavenskoga jezika i koje se pomajviše govore i na lije i na lije . . . *je bogojavljenje i bogojavljenje i t. d.* Pis. 15.

bogojavljenjski, adj. *što pripada bogojavljenju;* Bogojavljenjska vodicica. Rj. *ovda bogojavljenica na ovaj parčanj.* — U Boči velika vodicica zove se bogojavljenjska, a druga mala ili zakrštena. Rj. 69a.

bogojavljenje, das Fest der h. drei Könige, epiphania Domini. Pripovijedaju da se noću noći Bogojavljenja svake godine otvara nebo . . . Mnogi se na Bogojavljenje ujutru prije sunca kupaju. Rj. bogojavljenje, *kad se juče Kristus Bog, vidi bogojavljenje, vodokrće.* — Hristos se rodi! (Od božića do Bogojavljenja govori se). Post. 343.

Bogojje, m. ime muško. Rj. *hyp.* od Bogosav. — *hyp.* s takim vlast. kod Blagoje.

Bogojno, m. varoš u Hercegovini blizu Duvna. Rj. **Bogoljub, (Bogoljub, m.** ime muško. Rj. Bogoljub, *imeina tako služba Dragoljub, Slavoljub.*

Bogoljubac, m. Doi amans, *akr. roc.* bogoljupče; *gen. plur.* bogoljubčaci. DARj. 189b. bogoljubac, *tko ljubi Boga, tako slož. riječi:* bratoljubac, častoljubac, čovjekoljubac, dobroljubac, mudroljubac, narodoljubac, rodoljubac, srebrljubac.

bogoljubiv, adj. bogoljubiv, *koji Boga ljubi, pobožan, nabostiv iz ljubavi k Bogu;* Sad vi javljam radost i veselje, novog knjaza i novoga dana, da vi bude srećin i radostan, *bogoljubiv na svoje narode.* Np. 5, 476. — *akr. od Daničića,* ARj. 490b. — *isp. tako slož. adj.* bratoljubiv, častoljubiv, čovjekoljubiv, dobroljubiv, gostoljubiv, miroljubiv, mudroljubiv, narodoljubiv, srebrljubiv, trudoljubiv.

bogoljublje, n. bogoljublje, *ljubav k Bogu, stanje onoga koji je bogoljubiv.* — *tako slož. riječi:* bratoljublje, častoljublje, čovjekoljublje, mudroljublje, srebrljublje, *akr. od Daničića,* ARj. 491a.

bogomilski, adj. *što pripada bogomilima;* U naše vrijeme u jednoga pisca čovek bogomilski (babunski) jereši. Daničić, ARj. 492b.

bogomjstvo, m. *vidi* bogomoljstvo: Koji nigdje bogomjstva nema; do džamije od kamena gradiš i one ti samo prazne trube. Rj. — bogomoljstvo *ti s promjenom glasa lj na j;* bogomjstvo.

bogomolja, f. — *1)* crkva, *Gotteshaus, Bethaus, Kirche, templum.* Rj. *zgrada u kojoj se ljudi Boga mole, vidi moljnica.* — Avra. Jevrejska bogomolja. Rj. Hb. Predaj mi se na jmačku vjeru, da ne gorim *Sepku bogomolja.* Npj. 5, 115. Crkva Ružica . . . sad više nije hrišćanska bogomolja, nego Turska barutana. Daničić 2. B3. — *2)* molitve što uče djeca u školi, *das Gebet, preces.* Rj. *u opće molitve i moljenje, i po tome služba Božja, vidi bogomolje, bogomoljstvo 2.*

bogomoljac, bogomoljica, (bogomoljac, bogomoljica) m. der Beter (z. B. vom Monche, precator. Rj. *koji se rado ili mnogo Boga mole, kaže se n. p. za monaha.* — Ali ide vrijeme, i već je nastalo, kad će se pravi bogomoljci moliti oću duhom i istinom, jer otac bože takavijih bogomoljaca. Jov. 4, 23. *isp.* molibog.

bogomoljan, bogomoljna, adj. bogomoljan, *koji se rado Boga mole, po tom i pobožan;* Stanje čeljadeta bogomoljan, kao pobožnost. Daničić, ARj. 491a.

bogomolje, n. *das Beken, preces;* strašno tvoje bogomolje, *apost. ne!* Rj. *moljenje, molitve, i po tome služba Božja, vidi bogomolja 2, bogomoljstvo 2.*

bogomoljka, f. žensko koje se rado Boga mole. B. Musićki, I. Pavlović, DARj. 191b.

bogomoljstvo, n. — *1)* *da* Andacht, *pietas.* Rj. *stanje onoga koji se rado Boga mole, koji je bogomoljan, po tom i pobožnost;* Ne mogući ga (Danila) ni za što okriviti osjete se njegova bogomoljstva. Prip. bibl. 98. — *2)* *molitve i po njima uopće što se moleći Boga čini Boga na čast, po tom i služba Božja;* (Braća moja, koja su Izraelci, kojijih je posinaštvo i slava, i zavjet i zakon, i bogomoljstvo, i obećanja. Rim. 9, 4 *εἰς λατρείαν služba Božja*). Da date tjelesa svoja u žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu; to da bude vaše dnevno bogomoljstvo. 12. 1. *vidi* bogomolja 2, bogomolje.

bogomrzac, bogomrseca, m. *θεοσυγής, koji na Boga mrzi;* Sapačci, opadači, bogomrsci. Rim. 1, 30. Ima 17 riječi koje su od Slavenskih posrbljene: bogoborac, bogomrzac, bogomrski. Nov. Zav. VI. *akc. od Daničića,* ARj. 494b.

bogomrzak, bogomrska, adj. *što je Bogu mrsko, θεοσυγής, isp.* bogomrzac. — Ženo bogomrska, da te anatema! S. Ljubiša. DARj. 494b.

bogonijekalac, bogonijekaoca, n. *atheus, u starim Hrv. rječnicima,* DARj. 495a. bogo-nijekalac, *koji ničije Boga, kaže da nema Boga.*

bogonijekanje, n. *atheismus, n* rječnicima Belinu i Stulićevu. DARj. 495a. *radnja* *kajom tko ničije Boga, govori da ga nema.*

bogonosac, bogonosca, m. (po Grčkom θεοφόρος) *n.* p. Ignjat Bogonosac, Ignatius theophorus (26. decembra po starom). Rj. bogo-nosac, *koji Boga Isusa Hrista nosi (u sebi).*

bogonosni, adj. (θεοφόρος) *n* p. oči. Rj. bogo-nosni, *koji Boga Isusa Hristu nosi (u sebi), tako slož. riječi:* gradonosni, krstonosni, mironosni, smrtonosni. — Pomozi trista i osamdeset bogonosnih otaca. Rj. Tako mi trista i osamdeset bogonosnih otaca! Postl. 306. *(to su oči koji su na crkvenom saboru Nikejskom božanstvo Isusoro obranili od Arija).* Kao novinu od svega što jest, tvorec svijeh stvari vasseljena prinosi tebi, Gospode, bogonosne mučenike. DP. 346.

bogootpadnik, m. bogootpadnik, *otpadnik od Boga, tko je od Boga otpao;* Da ngode nečovječnoj čudi tiranina bogootpadnika. Šćep. mal. 106.

bogoprimec, bogoprimeca, m. Čim bi se mogla ljepše završiti nego molitvom svetog Simeuna Bogoprimeca, koji . . . povika: Sad otpuštaš s mirom slugu svojega . . . DP. 13. bogo-primec, *koji je u hramu Jerusalimskom primio na ruke svoje Boga, dijete Isusa.* (Luk. 2, 28). *akc. od Daničića,* ARj. 495b.

bogopsóvac, bogopsóvca, m. blasphemus. DARj. 195b. bogo-psovac, *tko Boga psuje, nu nj huli; der Gotteslästerer, isp.* hulnik.

bogopsóvan, bogopsóvna, adj. blasphemus. DARj. 495b. *koji Boga psuje, vidi bogohulan, isp.* hulni.

bogopsóvka, f. blasphemia, hula na Boga, *die Gotteslästerung, isp.* hula 1. — Isuse od Kaife bogopsorkom okrivljeni! A. Kanižlić. Bogopsorku jest rič nepravedna i pogrlna Bogu ili svetim rečena. I. Velikanović. DARj. 495b.

bogoraditi, bogoradim, v. impf. iskati Boga radi, *beteln, mendicare.* Rj. *vidi* džebirati, prositi 2. *isp.* drljančiti, prosjčiti. — Mnogi ne pjevaju pjesama nego samo bogorade uza njih (uza gusle). Npj. 1, XVIII. Slijepac Filip Višnjčić . . . podsmijevao se govoreći: Vasi slijepci ne znadu ništa da pjevaju, nego samo bogorade uz gusle i viču: podarujete, obradujete! Npj. 1, 127 (Vuk). Tada se stane Juda moliti Josipu i bogoraditi da to ne čini. Prip. bibl. 33.

bogoradnik, m. (n Boči) Bettler, mendicus. Rj. *koji bogoradi, vidi bogac, božjak, džebrak, prosjak, tucaak, ubogi.*

bogoradjenje, n. *das Beteln, mendicatio.* Rj. *verb.* od bogoraditi. *radnja* *kajom tko bogoradi.*

Bogorodica, f. (θεοτόκος) *die Gottesgebäuerin, Dei genitrix.* Rj. Bogo-rodica, *koja Boga rodi.* — Pomozi gospođo živa Bogorodice! Rj. 96a. U ime Boga i

svete Trojice, *životnačelnice Bogorodice*, Rj. 158b. Pa što da Bog i Bogorodica, Npj. 4, 47.

Bogorodičin, *adj.* der Gottesgebäuerin, genetricis Dei, Rj. što pripada Bogorodici. — 1) u pravom smislu: Neki se zavjetuju... da poste ponedjeljničnik ili čitavu nedjelju dana kakom svecu (kao n. p. sv. Savi, sv. Arangjelu, sv. Petki Paraskeviji, *Bogorodičinu pokrornu*), Rj. 166b. Radi *molitvama* njihovih i *Bogorodičinjeh* čuvaj u dubokom miru crkvu, svoj stan. DP. 346. — 2) *Bogorodičino kolo*, pred oltarom u gdjeokojem crkvama izvišeno kolo, a u gdjeokojem od mernera različite boje načinjeno, gdje se čita jevan-gjelje, apostol i t. d. U jednoj pjesmi (može biti samo stih radi) zove se i kolo crkveno: Spušta čedo na kolo crkveno. Rj. 34a. — 3) u *imenima bilju*: *Bogorodičin lan*, m. Leinkraut, linaria vulgaris, cf. divlji lan. Rj. 34a. *Bogorodičina trava*, f. (u Srijemu) das Harthen, hypericum perforatum, cf. pljuskavica. Rj. 34a. (*vidi* i gospino zelje), *Bogorodičino crvjeće*, n. die Lilie, liliun. Rj. 34a (*vidi* ljeer, ljljan, krim).

Bogosav, m. ime muško. Rj.: Vino piju Novak i Radivoj kod nekakog kneza *Bogosava*, Knez *Bogosav* stade besjediti. Npj. 3, 1. — *Bogo-sav* (Bogoslav), *hyp.* Bogelj, Bogić, Bogo, Bogoje; Boško, Božo. — *slav* (kor. znači *čuti, čuvati, čuvati*) u vlastitijem imenima složenijem, u kojima sada ponajviše ispada korijenu glas *š*: Dobrosav, Dragosav, Ljubosav, Milosav, Radosav, Skorosav, *isp.* Berisav, Osn. 17.

bogoslov, m. *vidi* bogoslovac. To ti odgovaram kako svi *bogoslovi* i mudarci odgovaraju. Priprava. 115. Prva saborna poslanica svetoga apostola Jovana *bogoslava*. Jov. 1, 1, 1. Kao što su tri vladike: Vasilije, *Bagoslov* i Zlatoust. DP. 318.

bogoslovac, bogoslovljac, m. (u vojv.) der Theolog, theologus: Il' trgovca ili *bogoslovca*. Rj. bogo-slovac, koji *slori* (gorori, *isp.* proslaviti) o *Bogu*, *vidi* bogoslov. — Da sam ruža, ja bi se razvila u čašlovcu mladom *bogoslovcu*. Npj. 1, 635. Najviše tamošnjih *bogoslovaca* ne zna drugoga jezika. Rad 15, 183.

bogoslovčev, *adj.* theologij. Stulli, što pripada bogoslovcu.

bogoslovica, f. theologia, nauka o Bogu: Svete bogoslovice štioću vridnomu. Gj. Rapić. Što neč tanko-umna bogoslovica. A. Tomiković. DARj. 498a. *vidi* bogoslovija, bogoslovlje.

bogoslovija, f. theologia, nauka o Bogu i stvarima Božjima, i škola gdje se uči ta nauka, *vidi* bogoslovlje, bogoslovica. — Po varošima ima blizu 300 maljih škola, osim ovijeh... u Biogradu... vojnička škola i bogoslovija... U Karlovcima je još odavno bila bogoslovija. Rj. 812b. Profesor u *Lutoranskoj bogosloviji*. Danica 2, 123. Profesoru bogoslovije. Starine 1, 3. I to samo u bogosloviji, pa kako se i ondje uči? Rad 15, 183.

bogoslovlje, n. theologia, DARj. 498a. *vidi* bogoslovija, bogoslovica. — Ivan nauči bogoslovje spavajuć na krilu Isusovu. I. Ančić. Drago mi je da sveto bogoslovje braći tomačić. P. Knežević. Bogoslovlja meštar glavni. J. Kavanjin.

bogoslovski, *adj.* što pripada bogosloviji i bogoslovima (bogoslovcima), theologicus: Ali ne nadaj se mnogome od moje nevjestine u stvari za koju se hoće bogoslovsku znanja. DP. 4. Da sam vještiji u bogosloveskim stvarima. 5. Orao znači visinu bogosloveske nauke. 246. *adv.*: U ovom članku tumači Konstantin te riječi bogosloveski. Starine 1, 31.

bogostovan, bogostovna, *adj.* religiosus, pius. DARj. 499b. koji *Boga štaje*, i čim se *Bog štaje*, bogo-štovan.

bogostovlje, n. Dei cultus, religio, pietas. DARj. 500a. *isp.* bogostovan.

bogougodan, bogougodna, *adj.* bogo-ugodan, što je Bogu ugodno, gottgefällig, Deo placens: Bio nekakav bogougodni kalugjer, bijele brade i glave, koji se vazda Bogu moljaše. Npr. 97.

bogouk, m. cultus, pravcept, est Deus. Stulli, komu je *Bog učitelj*, *isp.* samouk.

Bogov, *adj.* (u Grblju) Gottes-, Dei: Tako mi *Bogova dama!* Rj. što pripada Bogu, *vidi* Božji. — Bogu *Bogoro*, a cesaru cesarova. DP. 507, 7.

Bogovagja, f. namastir u Valjevskoj nahiji. Rj. *adj.* ima u *Vuku*: Arhimandrit *Bogovagjski*. Danica, 1, 8. *ali se za cijelu može učiti, da tako narod ne gorori, nego Bogovački, isp.* varmečki; *vidi* i kod Goražde, nalečke, Pečki.

bogovauje, n. das Gott-sein, zo Deum esse. Rj. *cerbul.* bogovati, *koje ridi*.

bogovati, bogujem, v. *impf.* Gott sein, Deum esse: Bog *boguje* (t. j. Bog sve čini i uređjuje, a ljudi su ništa). Rj. *hiti* Bog.

bogovetni, *adj.* u rečenici: svaki bogovetni dan, *jeden Tag, den der liebe Gott gegeben, u Deo datus*. Rj. *gorori se samo među riječima svaki dan utrguju-jući da je baš svaki: kao što se gorori*: svaki u *Bogu* dan, *postanjam od Bogov*. DARj. 501a. *isp.* ciglovetni, dugovetni, istovetni.

bogovski, *adj.* quod ad deos spectat: Ovo je *bogorsko piće*. M. Gj. Miličević. DARj. 501b. *što pripada bogovima, ima i u Stullija*.

Bog-pomoć, u pjesmi mjesto: Božja pomoć: Kapu skida, *Bog-pomoć* naziva Rj. *vidi* Bog II, 12.

Bogjani, m. pl. namastir u Bačkoj. Rj.

Bogjanski, *adj.* Rj. što pripada Bogjanima.

Böja, Böju, m. imena muška. Rj. 10, u Rj.: Böjica, Böjün, *prezime po ocu Böju*: Böjović. Danica 1, 16.

boj, böja, m. Rj. (*adv.* böju, Rj.⁵) *postanjam od bit* (bijem), *pl. nom.* böji, böjevi, *gen.* böja, böjeva. — 1. *vidi* bitka, i *syn.* *oudje*, *boj* koji *postaje kad se pobiju vojske, Schlacht, pugna, proelium, hyp.* bojak. — 1) *attributa* *baja*: *Sahi boj*, kad nije oko plijena, nego onako, leer, inanis. Rj. 727b. Poslije *strašnoga* *baja* *nočevima* i praznim puškama. Danica 3, 183. Poslije *čestoka* *baja*. 3, 197. U različitim *bajevima* s Turcima. 5, 48. Posle *srećnih* *bajeva*. 5, 49. Poslije *Muhačkoga* *baja*. Kov. 7. Posle *dujuga* i *strašnoga* *baja*. 3, 197. Stupe u *veliki boj*. Žitije 49. Posle *zdravoga* *baja*, osobito iz topova. 57. Mellisdedek... kad se vraćate s *baja* *čarčva*. Lev. 7, 1 *u caude regum, von der Niederlage der Könige*. — 2) *početak* *baja*. — a) A četvrti dan *započete se boj*. Npr. 207. Kako se *boj* većma *počinjao*, tako se i ona (kriša) sve više spuštala. Žitije. 31. Kad se *otvori boj*. Sam. 1, 1, 2. *Zudjesti*, n. p. kavgu, govor, *boj* t. j. započeti. Rj. 172a. *Onada se boja zagjenuo*. Npj. 4, 109. I s *Crncima* *baja zametnuše*. Npj. 4, 123. Jer *Katiću* *nilo* ne bijaše *boj zametla* u zemlji neznanju. 4, 181. *Zametnu se boj* u šumi. Sam. 11, 18, 6. *Završi* n. p. *boj*, kavgu, cf. *zavrgnuti*. Rj. 168a. — b) Kako li *mi na boj* *ishoditi*. Rj. 241a. *Hoćemo li opet* *izaći u boj* na sinove Venijanina brata svojega. Sud. 20, 28. Ako *su* *izašli na boj*, *poхватajte ih žive*. Car. 1, 20, 18. *Ko u boj ne ide* *taj ne gine*. Post. 158. *Vi polazite* *danas u boj* na neprijatelje svoje. Mojs. V, 20, 3. *Ko ne daje na boj* na Kosovo. Npj. 2, 310. *Stupe u veliki boj*. Žitije 49. — c) *Namesti* *vojsku svoju za boj*. Žitije 77. *Da ih skupe na boj*. Otkriv. 16, 14. *A sutra se na boj spravlja*. Npj. 1, 191. Kad *vide*, *da se Srbi...* *opet kupe i na boj spremaju*. Miloš 98. *Ko će staviti u boj na suprot* *meni* *čkalj i trnje?* Is. 27, 1. *Vojska izlazaše da se vrsta za boj*. Sam. 1, 17, 20. — d) *Na boj* *su je* (vojsku) *rodile* *buljubaše*, Danica 3, 139. *Ima li* *mного* *vojske u Turaka?* Je li podobna *da boja ubije?* Rj. 523b. *Al' je mika na boj* *udariti*. Npj. 4, 254. *Odmah uleti u boj*. Npr. 207. *Da ovi ne će u boj* *da se upuštaju*. Žitije 31. *Urinuo u boj*. stürzen. irruo. Rj. 578a. *Videći* *da* *Slesku* *armiju* *nikako* *ne može u boj* *da učne*. Žitije 39. — 3) *boj sam*. — a) *Nema* *danas* *boja sa Turcima*. Npj. 4, 169. *Boj* *Moračana s Turcima*. 4, 375. A

bijemo *boja s vavavata*, 4, 398. Vi polazite danas u *boju* i *neprigotova* svoje. Mojs. V, 20, 3. Ko će staviti u *boju* na *saprot meni* čkalj i trnje? Is. 27, 4. *Boja* i *moja* *sobom*. Npj. 3, 121. *Suhli boj*, kad nije *boja* *pljena*, nego *onako*. Rj. 727b. — *b)* *Koj* s *malijm boja* *biti* ne će. Rj. 752b. *Uboje* se *bojom* niz *Rudine*. Npj. 1, 59. *Da se biže boja* *svakoliko*, 1, 114. *A bijemo boja* s *junacima*, 1, 398. Može li *boja učiniti*. Rj. 794b. *Al* s *Turčinom* *da boja čini*. Npj. 1, 89. *Boj čini* *puno* i *za mloga*, 4, 172. — *c)* *I pripasa sve* *srčno oružje*, *sa kojim* *je na boj udario* i *zdravo* *se na trag* *povraćao*. Npj. 1, 299. Tu već *sad drugoga boja* *nije bilo*, *osim* *sa šančeva iz topora* i *iz kumbara* i *iz pušaka*. Danica 1, 85. *Poslije strašnoga boja* *noćerimo* i *praznim puškama* . . . *nadvladaju Turci*, 3, 183. — *d)* *Poginuo u boju*. Rj. 1 *boj postu* *žešći*. Sud. 20, 31. *Boj bi* *žestok* *onoga dana*. Car. 1, 22, 35. *Boj se* *raširi* *po svoj zemlji*. Sam. II, 18, 8. U *ono* *će vrijeme* *Gospod* *biti* . . . *sila* *onima* *koji* *uzbijaju boj* *do vrata*. Is. 28, 6. *One* *su im* u *vojnu boja* *držale* *konje*. Danica 2, 95. *Obeća* *se*, *da će* *na prvom boju* *ili* *poginuti* *ili* *Turčina* *živa* *ulavati*. 4, 18. I *tako* *se* *u malo* *bez boja* *rastanu*. Sovj. 37. *Puna* *se* *utisa* *bez boja*, 57. — *e)* *od boja* (*bojni*, *adj.*): *A* *priteže* *od boja* *oružje*. Rj. 155b. I *izvuče* *od boja* *topora*. Npj. 4, 372. *Tri* *njegove* *od boja* *labarh*, 5, 151. — *4)* *zaršetak boja*: *S* *Bregjaninu boja* *rasklasi*, *niz* *planinu* *Turci* *okrenuše*. Npj. 1, 110. *Noć* *boj* *prečine*. Danica 5, 15. *Boj* *prestane*. Danica 3, 219. *Da* *kažemo* *narodu*, *da* *prestane* *od boja*. Miloš 129.

II. Schläge, rebra: *mrtvo* *od boja*. Rj. *udarci*: *Ognili* *ga* *bijući*: *ognili* *ga* *bojom*. Rj. 439b. *Odrli* *ga* *bijući*: *odrli* *ga* *bojom*. Rj. 117b. *Biće* *poklepaka*, *1. j.* *boja*. Rj. 539b. *Tako* *ga* *iskaraju* i *izruže*, *da* *jedva* *bez boja* *ostane*. Npr. 256. (*Turčin* *domaćina*) *stane* *biti*, *da* *mu* *nađe* (*meda*) . . . *domaćin* *načeran* *bojom* *dones* *malo* *meda*. Posl. 73. *Ljeskova* *je* *mast* *čudotvorna*. *Bojom* *se* *učini* *mного* *koješta*. 172. *Zatvorom*, *bojom* i *globama* *ngone* *kmetove*. Danica 2, 91. *Za* *manje* *su* *krivice* *obične* *kazni* *boj* i *zatvor*. Miloš 192. *Ako* *krivi* *zashaju* *boj*, *tada* *sudija* *neka* *zapovjedi*, *da* *ga* *povali* *i* *biju*. Mojs. V, 25, 2. *Modrice* *od boja* i *udarci* *koji* *prodiru* *do* *sreca* *jesu* *lijez* *zlobe*. Prič. 20, 30.

boj, *boja*, *m.* *nije* *postanjam* *od* *biti* (*bijem*) *već* *od* *Turskoga* *boj*, *visina*, *rast*, *uzrast*. *isp.* *Daničić*, ARj. 506a. — *1)* *rast*, *uzrast* *čorječji*: *Ovaki* *koševi* . . . *visoki* *su* *oko* *deset* *čorječja* *boja*. Rj. 235b. *Ono* *moje*, *što* *je* *na* *vratima*, *na* *vratima* *među* *kanetama*, *zrednjev* *boja*, *u* *najljepše* *doba*. Here. 126. — *2)* *Pöhl*, *das* *Stockerwerk*, *tabulatam*, *cf.* *tavan*, *kat*, *boj*, *podina*. Rj. 518a. *Načinila* *bilu* *kulu* *morn* *na* *obali*, *a* *visoku* *od* *sedam* *bojera*. HNpj. 3, 319. *Brod* *je* *imao* *tri* *boja*. *Priprava* 197. *Načini* *ga* (*kočevac*) *na* *tri* *boja*: *donji* *drugi* i *treći*. Mojs. I, 6, 16.

boja, *f.* (*pl.* *gen.* *boja*) *die* *Farbe*, *color*. Rj. *vidi* *mast*. — *I* *Turskoj* *žene* *uzimaju* *rastok* *kad* *grube* *boja* *za* *obrvu* i *za* *kasu* *Rj.* 613a. *Metni* *u* *boju*, *pa* *nosi* *kao* *svoju*, *izgubio* *kabanicu*, *ko* *je* *nađe* *neka* *metne* *u* *boju*, *pa* *neka* *nosi* *kao* *svoju*. Posl. 177. *Pa* *uzimlje* *boju* *karabaja*, *bijelo* *je* *obojio* *lice*. Npj. 2, 381. *Iz* *beza* *je* *boja* *ošunula*: *Stani*, *sestro*, *od* *Boga* *ti* *teško*! HNpj. 3, 117. *Što* *s'* *u* *lieu* *boju* *prominilo*, *što* *s'* *se* *prville* *vraga* *prepanuo?* 3, 305. *Ibro* *pije*, *ni* *mukast* *nije*, *neg* *u* *lieu* *boju* *prominjuje*. 3, 336. *Zato* *raju* *ne* *smije* *nositi* *zelene* *boje*. Danica 2, 87. *Onuda* *se* *opace* *crvenijem* *ili* *od* *kake* *druge* *boje* *pojasom*. Kov. II. *Boja* *nije* *šara*, *jer* *u* *Sari* *može* *biti* *različn* *nijeh* *boja*. Pis. 12.

Boja, *f.* — *1)* *hyp.* *od* *Bogdana*. — *2)* *hyp.* *od* *Bojana*. Rj.

Boja, *m.* (*ista* *vidi* *Boja*, Rj. *roc.* *Bojo*).

bojac, *bojca*, *m.* — *I a)* *der* *Kämpfer*, *pugator*

avcr, *cf.* *ubojica*: *Boja* *Vuka* *rođena* *učeka*. Rj. *koji* *hrabro* *biže* *boj*, *vidi* i *bojadžija* 2, *bojnik* 1, *ubojnik*. — *b)* *koji* *se* *rado* *biže*, *tuce*: *Ne* *pijanica*, *ne* *bojac*, *ne* *lakom*. Tim. 1, 3, 3. *vidi* *bojadžija* 2, *bojnik* 2. — *2)* *die* *Nuss*, *mit* *der* *man* (*im* *Spiele*) *wirft*, *una* *quae* *mittitur* (*missilis*), *cf.* *ojnak*. Rj. *orah* *koji* *se* *zove* i *ojnak*, i *kojim* *djevu* *igrajući* *se* *kupe* *biju* *druge* *orake* *slučene* *u* *kupe*.

Bojadin, *m.* *ime* *muško* *u* *prezimeu*: *Na* *konjicu* *Bojadinorova*. Rj. 247a. *osn.* *u* *Bojo*. — *takva* *hyp.* *vidi* *kod* *Miladin*.

bojadisanje, *n.* *vidi* *bojenje*. Rj.

bojadisati, *bojadisem*, *v.* *impf.* *vidi* *bojati*. Rj. *vidi* i *masti* 2, *farban*, *tingo*. — *Djevojke* *to* *ne* *čine*, *no* *samo* *nokte* *od* *ruke* *bojadisa*. Here. 149.

bojadžija, *n.* — *1)* *der* *Fürber*, *tintor*, *cf.* *mastiac*. Rj. *od* *boja*. — *Tako* *se* *u* *Dubrovniku* *i* *bojadžije* *zovu* *mastioce*. Npj. 1, 381 (Vuk). — *2)* *der* *Streiter*, *pugator*, *cf.* *bojac*. Rj. *postanjam* *od* *bojac* 1, *promijenivši* *zaršetak* *na* *Turski*, *vidi* i *syn.* *kod* *bojac*.

bojagi, (*kao*, *rekao* *bi*) *clava*, *fortasse*: *on* *mishi* *bojagi* *da* *mi* *to* *ne* *znamo*. Rj. *vidi* i *gjoja*, *korsem*, *tobože*, *tokorse*. *Pošto* *je* *ovakijem* *riječima* *svoje* *srec* *iskalio* i *već* *bojagi* *dokazao*, *da* *Vuk* *ništa* *ne* *zna*. *Odg.* *na* *ut.* 3. *Što* *drugi* (*koje* *on* *bojagi* *nije* *čitao*) *prije* *njega* *nijesu* *kazali*. 8. *Kako* *je* *kod* *Poreča* *zagragivao* *Njavu*, *bojagi* *radi* *hvatanja* *riba*, *a* *upravo* *da* *hvatat* *ljude*, *koji* *bi* *na* *čamcima* *išli* *s* *pisnima* . . . *u* *Karavlašku*. Sovj. 55.

bojak, *bojka*, *m.* *hyp.* *od* *boj*: *Bojak* *biše* i *pomirše* *se*. Rj. — *Da* *je* *ono* *bojak* *opjeveriti*. Rj. 438a. *Sve* *jednako* *bojak* *bez* *prestanka*. Npj. 4, 245. *Ono* *j' tečaj* *bojak* *bez* *prestanka*. 1, 252.

bojali, *adj.* *od* *boja* s *Turskim* *nast.* *li.* *ne* *mijenja* *se* *po* *pučelima*, *kao* *bojadisan*. *bojen*, *mašćen*, *gefärbt*, *tinctor*, *coloratus*: *Oplet* *mi* *kosu* *na* *fesu*, *bojali* *soluf* *niz* *obraz*. Here. 232.

bojan, *bojna*, *adj.* *DARj.* 507b. *što* *pripada* *boju*. *isp.* *boj* 13c (*od* *boju*). *u* *Rj.*: *bojni*, *n.* *p.* *koplj*, *sedlo*, *Schlecht*, *Krieges*, *bellicus* (*ponajviše* *u* *pjesmama*): *iz* *bojana* *ga* *sedla* *izbacio*. Rj. — *I* *na* *konju* *bojan* *sedlo*. Npj. 1, 178. *Tuku* *grada* *sa* *četiri* *strane* . . . *s* *druge* *strane* *bojnim* *labardama*, 4, 256. *Načini* *u* *Jerusalimu* *bojav* *šprave*. Dn. II, 26, 15.

Bojana, *f.* — *1)* *ime* *žensko*. Rj. *vidi* *Boja* (*f.*) — *2)* *rijeka* *što* *teče* *pored* *Skadra*: *U* *bijelu* *Skadru* *na* *Bojani*. Rj.

bojana, *f.* — *1)* *vidi* *ukljeva*. Rj. *mala* *riba* *u* *jezeru* *Skadarskome*, *koja* *se* *Talijanski* *zove* *scoranza*. — *2)* *u* *prigovoru*: *Pošetalo* *je* *pet* *gjevojaka*, *šiperana*, *šikom-bojana*. Rj. *kao* *ime* *djevojci*.

Bojanić, *m.* *prezime*, *po* *materi* *Bojani*: *Ako* *li* *je* *kome* *otac* *mrtvo* *prije* *matere*, *on* *se* *je* *pozivao* *po* *materi* *dođavši* *materinome* *krštenom* *imenu* *mjesto* *u* *čič*, *n.* *p.* *Ružić* . . . *Bojanić* (*i* *to* *je* *opet* *značilo*: *sin* *Ružin* . . . i *t. d.*) Rj. 571a.

bojanje, *n.* *verbal.* *od* *bojati* *se*, *koje* *vidi* — *Da* *ne* *trpi* *strah* i *škadu* *i* *bojanje* *privelik*. Gj. *Baraković*. ARj. 509b.

bojati *se*, *bojím* *se* *v.* *r.* *impf.* *v.* *pf.* *slož.* *po-bojati* *se*, *u-bojati* *se*, *v.* *impf.* *slož.* *po-bojavati* *se*, *pri-bojavati* *se*. — *1)* *farehiten*, *tingo*. Rj. — *a)* *značenje* *se* *ničim* *izbliče* *ne* *udrčavaju*: *Čuti*, *ne* *boj* *se*. Npr. 92. *Ne* *boj* *se*, *no* *me* *je* *strah*. Posl. 194. *Muč*, *ne* *boj* *se*, *draga* *moja* *ljubo!* Npj. 2, 159. *Pobješko* *od* *groba*; *jer* *ih* *uhvati* *drhat* i *strah*; i *nikom* *ništa* *ne* *kazaše*, *jer* *se* *bojahu*. Mark. 16, 8. — *b)* *bojati* *se* *koga* *ili* *čega*: *Ne* *boji* *se* *svaka* *šnja* *Boja*, *nego* *batine*. (Posl. 195). *Bojiš* *li* *se* *još* *koga* *do* *Boga*. Rj. *Ne* *bojim* *ti* *se* *ja* *baukanja*. Npr. 168. *Ne* *boj* *se* *ništa*. 209. *Ko* *se* *štu* *boji*, *ne* *će* *se* *ubojati*. Posl. 156. *Moralj* *su* *ga* *se* *bojati* *kao* *žive* *ratke*. Sovj. 74. *Strah* *kojim* *me* *se* *boje* *zapovijest* *je* *ljudska*. Is. 29, 13. — *c)* *bojati* *se* *od* *koga* *ili* *od* *čega*: *Ne* *boj* *se* *od* *svijetle* *puške*. Posl. 194. *Oda*

šta se čovek malo *boji*, od onoga nek se vrlo čuva. 231. Jer se *ljuto bojim* od hajduka. Npj. 1. 385. Tođiko se od njega *bojao*. Miloš 68. Cukić ubije kneza Petra, od koga su se *bojali*, da ne odvratni narod za sobom. 90. Ne *boj* se ni *ada* šta. Otkriv. 2. 10. — *d*) *bojati* se komu ili čemu da se *dogodi*, što ne želi onaj koji se *boji*: *Bojčić se ženi i gveći dozove svoju opaku mater*. Npr. 233. Kad u selu kuća gori, svak se *sabi boji*. D'Posl. 43. Kaži pravo, i *ne boj* se *glavi*, doisto ti Tursku vjern dajem. Npj. 5. 196. — *e*) *misao*, *koja se po d*) *izriče dativom*, *može se kazati i akuzativom s prijedlogom za*: Ja se *bojim* za mojega sina, ustr'jelice mog sina jedinca. Npj. 1. 254. *Bojim se za vas da se ne budem uzalud trudio oko vas*. Gal. 4. 11. *Ne boji se snijega* za svoju čeljad. Prič. 31. 21. — *f*) *boja ti se s infinitivom drugoga glagola*: Ako li se *bojiš* meni *kazati*, a ti idi duhovniku, pa kaži njemu. Npr. 151. Strah je mene, ja se *bojim* ljuto *prolaziti* proz Dugu krvavu. Npj. 4. 384. *Ne boj* se uzeti Marije. Mat. 1. 20. *Jer se bojaše ostati u Sigoru*. Mojs. 1. 19. 30. — *g*) *čuju se tko boji*, *izriče rečenicu pričevanom sazevom da*. — *aa*) u *glavnoj se poriče u u pričevanj se trdi što za vrijeme buduće*: Više je ljudi pomrlo od jela i od pića nego od gladi i od žeđe. ikad ko hoće da kaže da se *ne boji* da će *umrijeti* od gladi makar mu se kakva nesreća dogodila. Posl. 36. *smisao je ordje razgorjetan*. — *bb*) u *glavnoj se u pričevanj trdi, pu pričevana čini službu, koju infinitiv pod f*: Gospodaru, kad se *bojiš* tako, da *provedeš* svate kroz planinu, daj ti meni muško odijelo. Npj. 3. 180. — *cc*) u *glavnoj se trdi, a u pričevanj se poriče sa željom da nije što se u njoj kazuje*: Preko grobova u kojima se *boje* da *nije* vukodlak. Rj. 79b. Kad se *boje* Turaka da ih *ne porobe*. 89b. Ja od toga zebem, t. j. *bojim se* da se to *ne dogodi*. 208b. *Bojčić se da ne bi* Stojica tumario u svet da ih traži. Npr. 27. *Bojim se*, majko, da mu *što ne bude*. 51. Ali se *boji* da mu sveti Arangjel dotle *ne odnese* sunce. 91. *Bojčić se da konji što ne učine* čoveku. 97. Pa se sve *bojao* da mu i ćerka jednom *ne bude* pojedena. 191. *Bojčić se*, da ga carev sin *ne čee* doći. Npj. 1. 91. Strah je mene a ljuto se *bojim*, da me *ne bi* pretekli gragjani. 4. 417. *Bojao se* da Milenko u nevolji *ne bi* Poreča predao Turcima. Sovj. 39. *Jer se bojim da ne dogje* i ubije mene i mater s djecom. Mojs. 1. 32. 11. — *isp.* *pređati*, *ulibati* se od koga, *zestiti* od koga. — *2*) *ne bojati se koga znači* i *ne biti gori* od koga u Rj.: *nicht mehr stehen, nihil cedere*: Čudno Simo kujigu izučio, *ne boji se* *gjaka nijednoga*, ni svojega starca igumana. Njč. 2. 65. — *3*) *n. p.* *bojim se doći će*, t. j. čini mi se, *ich vermüthe, opinor*. Rj. — *Mlad je zelen, bojim se* *ozepešće*. Npj. 1. 352. *Ja se bojim*, izgubiću vojna. 1. 562. *amo pripada i ovo*: *Böjse* (*upravo uzersi imperativ* *boj se*), *bojske* (*takogjer imperativ sa dodatkom riječe ke*, *pred kojom otpada e* od se; *isp.* čimiske), valja da, *može biti, vielleicht, kann sein, opinor, cf.* *bojati se* 3. Rj. 36a. Da li *ne bi* i Šafarik došao vama za sekretara? Ali vi *boj se* *hoćete* katolika. Straž. 1887, 285.

bojžan, *bojžani*, *f.* *vidi* strah, *sujna*, *die Furcht*, *timor*, *postanjem* od *bojati se*, *ake*, od *Daničić*, ARj. 514b. — *Gospoda* nad vojskama svete; i on neka vam je strah i *bojžan*. Is. 8. 13.

bojžan, *bojžana*, *adj.* *furchtsam, timidus*, Rj. *koji se boji*: Takova groza od ovijeh glasova poduzima *bojžano srce*. DP. 65. *vidi* *bojazljiv*, *bojazljiv*, *isp.* *plašiv*, *plašljiv*, *puđljiv*, *strašiv*, *strašljiv*, *suprotno*: *nebojžan*. — *priljevci s takim nast.* *gojžan*, *ljubžan*.

bojazljiv, *bojazljiv*, *adj.* *furchtsam, timidus*, Rj. *vidi* *bojžan*, *adj.* i *syn.* *onajje*. — *za z* i *ž* *pred lj* *isp.* *bogobojazljiv*, *bogobojazljiv*.

bojazljivost, *bojazljivosti*, *f.* *timiditas*, DARj. 515b, *osobina onoga koji je bojazljiv*: *die Furchtsamkeit*.

Bojčeta, *m.* *ime muško*, Rj. *osa*, u *Bojo*, *taka* *hyp.* *vidi* kod *Bajčeta*.

bojenje, *n.* *das Färben, tinctio*, Rj. *verbal.* od *bojiti*, *radnja kojom tko boji što*.

Bojica, *m.* *ime muško*, Rj. *dom*, od *Boja m.*, *Bojo*, *vidi* *Boica*.

Bojin, *m.* *ime muško*, Rj. *Bojin* *osm*, u *Bojo*, *Osn.* 118, *imena s takim nast.* *Cvijetin*, *Gajin*, *Kulin*, *Milin*, *Radin*, *Rajin*, *Stojin*, *Večerin*, *Veselin*, *Vojin*, *Vujin*, *Živojin*, *Osn.* 118, *vidi* i *imena kod* *Bojčin*.

bojiste, *n.* *bojno polje*, *das Schlachtfeld, locus pugnae*: *David brže istrča na bojiste* pred *Filistejima*. Sam. 1. 17. 18, *vidi* *razboj 2*, *razbojiste*, *riječi s takim nast.* *vidi* kod *daniče*.

bojiti, *bojiti*, *v.* *impf.* *färben, tingere, cf.* *mastiti 2*, Rj. *vidi* i *bojadisati*, *v. pf.* *stoj*, *o-bojiti*. — *Crna* *raća*, *koja nije bojana*, Rj. 651a. *Boji* i *predu čama*, *Danica 2*, 102. *Onoga koji boji . . . koji prodaje bojna rana*, *Pom.* 101. *sa se, pas.*: *Naržilo se kupuje* o uskrsu, *te se njim boje jaja*, Rj. 51a. U *Krivošijama se drvetom* koje se ovako zove (*zuto*) *koru boji* kao rujevinom. Rj. 162b.

Bojko, *m.* *ime muško*, *Rad* 26, 51, *hyp.* od *Boja*, *ake*, *može biti* i *Bójko* kao *Gójko* i *Gójko* ili *Rájko* i *Rájko*, *Daničić*, ARj. 516b.

bojni, *adj.* Rj. *vidi* *bojan*.

bojnica, *f.* *n. p.* *puška*, *hubarda*, *galija*, *Schlucht-Kriegs-, bellicus*: *Te pripali bojnicu hubarda*, *Puce puška bojnica junačka*, *Još daću ti bojnicu galiju*, Rj. *kaže se u pjesmama mjesto* *bojna* (*uštine* *strar ženskoga ruda*).

bojnički, *adj.* (*u C. G.*) *Kämpfer-, puginatorum*: *1* *bojničke* *puške* *dohvatite*, Rj. *što pripada bojnicima*.

bojnik, *bojnica*, *m.* (*u C. G.*) — *1* *der Krieger, pugnatur, cf.* *bojac*: *1* *junaku valjatnu bojnika*, *Gjegogj* *bješe* *laka* i *bojnika*, Rj. *vidi* i *bojadžija 2*, *ubojica*, *ubojnik*, *isp.* *ratnik*, *vojnuk*, *junak*, *krvavac*, *međandžija*. — *1* *njegove* *vojvike* i *bojnice*, Rj. 181a. — *2*) *der Raufur, Schläger, homo pugnat*: *zatvorili su dva bojnika*, t. j. *dvojicu* *što su se tukli*, Rj. *koji se rado bje*, *tuče*, *vidi* *bojac 1b*, i *syn.* *onajje*.

bojnikopljanik, *m.* *Schlachtlanzenrager, hastatus acer*: *Sedamdeset bojnikopljanika*, Rj. *bojni* *Oppljanik*, *koji se bje* *bojnim* *kopljem*. — *Sedamdeset bojnikopljanika*, *kopljanika*, *izbranih junaka*, Npj. 2. 496. *Povikaše* *Srbliji* *vitezovi*, *sedamdeset bojnikopljanika*, 498. *samo na ora* *dra* *mjestu*, *a* *odatle* u Rj.

Bojo, *m.* (*juž.*) Rj. *ime muško*, *gen.* *Boja*, *roc.* *Bōjo* *vidi* *Boja m.* *može biti* *hyp.* *od* *svakoga* *imena muška*, *koje se počinje* *glasovima* *Bo* (*n. p.* *Bogozav*). — *Vojvode* *Antonija* *Bogičevića* *sin* *Bojo*, *Sovj.* 69, *adj.* i *odatle* *prezime*: *Mene* *babo* *za* *boljega* *dao*, *baš* u *Mleke* *za* *Bojora* *sina*, Npj. 1. 267. *Pogubite* *Bojorič* *vojvodu*, Npj. 5. 78.

bojse, *bojske*, *valja* *da*, *može biti*, *vielleicht, kann sein, opinor*, *vidi* *bojati se* 3. Rj.

bök, *bōka*, *m.* *doc.* *bōkun die Seite, latus*, Rj. *pl. nom.* *bōci*, *bōkovi*, *gen.* *bōkā*, *bōkōvā*, *augm.* *bočina*, *strana*, i *po tom* *što je* *komu* *ili čemu* *sa strane*, *desne* i *lijeve*; u *čeljadeta* *sa strane* *gruži* *dijel* *ima* *usobito* *ime*, *rebra*, a *za* *dozji* *dijel* *ostalo* *je* *općenito* *ime* *bök*. — *1*) *Ne* *gledaj* *me* *izbijena* *oka*, *već* *puna* *boka* (*kazao* *nekakav*, *komu* *su* *za* *ručak* *oko* *izvadili*, *što* *nije* *imao* *čim* *platiti*, *Posl.* 196.); *iz* *oka*, *iz* *boka*, *woher* *war* *immer* (*z. B.* *man* *muß* *zusammenbringen*), *undecunque* (*praestantibus*), Rj. *makar* *otkud*, *otkud* *ti* *drugi*, *n. p.* *ući* *što*, *sustariti*, (*Posl.* 100.); *valja* *da* *se* *misli*: *od* *onoga* *što* *je* *na* *očima*, *što* *se* *vidi*, i *od* *onoga* *što* *je* *pri* *boku*, *što* *se* *u* *pusnu* *nosi*, *te* *se* *krije*, *Daničić*, ARj. 510a. — *Nabokati* *se*, *najesti* *se* (*napunivši* *bokore*). Rj. *Oženi* *se* *siromak*, *uze* *momu* *od* *doma* . . . *erna* *oka*, *bela* *boka*, Npj. 1. 511. *Tvoja* *Mara* *crna* *oka*, *duge* *kose*, *tanka* *boka*, *Herc.* 269.

Nego *će* *vam* *oni* *postati* *zanka* i *mreža*, i *bić* *boko-*

Pravda — *istot.* 18. N. 23. 13. Pravda će mu biti pojas po bedrima i istina pojas po bokovima. 18. 11. 5. Što *bokovina* i ramenima otiškušajte i rožima svojim bodete sve bolesne... za to će izbaviti stado svoje. Jezek. 34. 21. *isp.* bedra. — 2) Na *bokovima* ovijeh otvorenijeh bunara i jama od gline i ruda vide se različni savani minerala od svake ruke. Priprava 101. Kuće su se osule po širokom pobilju kose i po *bokovima* njenim. Zim. 2.

Bōka. *f. akc.* DARj. 520a. — Svu ovu zeljnu oko zaliva, od Kotora pa dolje do mora, zvali su Mlečići *Bōke di Kutaro, Bocche di Cattaro* (ušće Kotsorsko), otkuda je i među našijem narodom onuda postalo ime *Bōka*, ili, kao što govore Dubrovčani u množ. upravo po Talijanskome) *Bōke*. Kov. 30. Istina je, dragi pobratime! da smo često u *Bōki Kotsorskoj*. Npj. 4. 50. Kako u Dubrovniku i gore po *Bōci*. Posl. XXXVI.

bōkāl. *bokāla, m.* (*Ital.* il boccale) — 1) *Becher, poculum*. Rj. *vidi* bokar, bokara, bardak, gjugum, kondijer, kondir, krčag, milojka, majulika, pehar, vrč. — *Bardak* se onamo (u Risnu) zove bijel i šaren sud (kao što je u Srijemu *bokāl*) koji se u Srbiji zove *bokar* i *milojka*, a u Paštrovićima *majulika* (od *majolica*). Kov. 66. — 2) (u prim.) *der Nachtopf, madala*. Rj. *sud za noćnu potrebu, vidi* burežnjak, nokšir, vrčima.

bōkār. *bokāra, m. bokāra, f. cina* *Kannu von Fergane, ras fercantinum, cf.* milojka. Rj. *obje drjeve riječi istoga postaju kajega* i bokal, *promijenivši* i na r. *vidi* bokal i *syn. adlj.* *dem.* bokarić, bokarica. — Gdje smo se na bokarić poznali? DPosl. 23. Otac joj držeći u rukama *bokaru cina* ovako daje dobru molitvu. Rj. 125a. *Narrh bokare* laž a na dnu joj istina. 69. Pripravte mi dosta vina, rujna, crvena, i rakije lozovace *prvi bokare*. Here. 339. U Srijemu bokal, koji se u Srbiji zove *bokar* i milojka. Kov. 66.

bokārica. *f. dem. od bokara.* Rj. Mješila mu pogacien, isprizgala prosuljicu, natočila *bokaricu*. Rj. 238a. Sta ćemo im darovati? Veselo, veselo! Toraljicu, *bokaricu*, koleda, koleda! Here. 313.

bokarić. *m. dem. od bokar.* Rj. — Moliva, (u Konavljui) *bokarić* napunjen vina i nakičen vijencem od cvijeća. Rj. 366b.

bōkat. *adj.* velikih bokova, *ventriosus*, u zagoneci o zemljanom sudu u kom se drži oganj. Nešto malo okato, *bokato*, među nogami vruće. Nar. zag. DARj. 521a.

Bōke. *f. pl. vidi* Bōka: U Dubrovniku i u *Bokama* teže su litre. Posl. 346.

bōkāluk. *m. vidi* boščaluk: Tri jagluka, tanka *bokčaluka*, t. j. *košulje, gaće, hjačve* i t. d. *datu na dar*.

Bōkēlj. *Bokēlja, m.* čovjek iz Bōke (Kotsorske), *vidi* Bokokotorac. — Kad *Bokēlj* u šali što pripovijedaju. Posl. XXIX. Malo *Bokēlja* ima oko zaliva koji nijesu bili u Izmirnoj... Pravi *Bokēlj* nosi bijele i tiješne čarape. Kov. 46. *akc. po* DARj. 521a.

bokēljica, bokēljka, f. (u Dubr.) ruža koja cvate i ljeti i zimi, ali nema mirisa. *Art Monatsrose, rosa menstruae genus*. Rj. *ime će joj biti od Bōke Kotsorske*. — Crvene se ruže (*bokēljke, Monatsrosen*) po vrtovima. Kov. 33.

Bōkēljski. *adj. što pripada Bokēljima i po njima Bōci, vidi* Bōkeski. — Verige, jedno usko mjesto u zalivu *Bokēljskom*. Rj. 58a. *Bokēljka* je kapa kao povisok fes... Ovo je pravo *Bokēljsko odijelo*. Kov. 41.

Bōkeski. *adj. vidi* Bokēljski, *mjesto* Bokēlj *gdje-koje govore* i Bōkēz *po Tal.* *Bocchese; od toga se gradi pridjev* Bōkēski i Bōkēski (*isp.* DARj. 521b).

Ovakvi dubovi po planini izvaljuju drveta te se njihova biju izvezju sebe, n. p. *Bokeski* s Napolitanskima. Rj. 251b.

Bōkeski, *adj. vidi* Bokeski.

bōkile. *m.* (u Grblju) ime jareu. Rj. *isp.* šutile (*ime ornat*). — *nast. le mj.* lo u C. G. i *onamo po onim krajevima, isp.* Danile, Gavriile, Mihaile (*mj.* Danilo, Gavriilo, Mihailo). Posl. XXXII. *vidi* i Krile.

bōkin. *bokina, m.* (u Bōci) *das Maulstück, prostomis*: A u ruke čibuk *Carigradski, u čibuku bokin* od Misira. Rj. *Tal.* *bokhino, u kumiša ono što se melne u zubu, kad se puši, vidi* grlić 4, imam, ustasca 2.

Bokokotorac. *Bokokotorea, m. čovjek iz Bōke Kotsorske, vidi* Bokēlj. — Sarajlije, Mostarci i *Bokokotoreci* zato grade od jednoga sloga dva, što ne će da izgovaraju razmazeno i ačević se. Nov. Srb. 1817, 664.

Bokokotorski. *adj. što pripada Bōci Kotsorskoj: Bok kotsorski megdje jede med.* Nov. Srb. 1817, 664. Episkop Dalmatinski, *Bokokotorski*. Rj. XVI.

bōkonj. *m.* (u Baranji) u lagje rebra iznutra. *die Schiffswand, costa navis*. Rj. *Madž.* *bokony, biče od našega boka (bok), isp.* egrije.

bōkōr. *bōkora, m. (loc. bokōru) das Büschel, die Stauch, fasciculus caulium ejusdem herbae*. Rj. *struk kahve biljke s više pera ili grančica. Madž.* *bokor, isp.* džbum, džomba, *dem.* bokorić. — Bus, 1) kao *bokor sa zemljom zajedno*. Rj. 49b. Šepurika, *bokor* od divlje ruže. Rj. 836b. Ti ćeš maći jednu bašću gragjenu, i u bašći *bokor ruže* rumene, ti uberi jedan stručak ružice. Npj. 1. 402.

bokōrčnje. *n. die Bestaudung, frutificatio*. Rj. *verbal. od bokoriti se, stanje koje biva, kad se bokori u. p. pšenica*.

bokōrić. *m. dem. od bokor.* Rj.

bokōriš. *bokoriša, m. njeka trava u prijevru: Raste trava bokoriš; što ti, Maro, tu stojiš? 1j. Kovačević.* DARj. 521b. — *riječi s tukim nast. kod* blutiš.

bokōriti se. *rim se, v. r. impf. n. p. pšenica, sieh bestauden, frutificare*. Rj. *kao razrastati se u bokore, v. pf. sloč. raz-bokoriti se, isp.* bokor.

bōkūm. *bokūma, m.* (po prim.) *vidi* komat. Rj. *od Tal.* *boccone, zalogaj, od zalogaja prenijelo se značenje na komat nopic, vidi* i komad. *dem.* bokunić.

bokūnić. *m. dem. od bokum.* Rj. — Izvadi jedan *bokunić* kruha, i dade ga carevu sinu. Npr. 93. *vidi* bukanić.

bōkva. *f.* (u Dubr.) *vidi* bokvica 1. Rj. — *riječi s tukim nast. kod* bačva.

bokvica. *f. — 1) der Wegerich, plantago: bokvica mala (plant. minor L. Rj. 3) bokvica podvodna (altissima plant. L. ? Rj. 3) bokvica srednja (plant. media L. Rj. 3) (u Dubr.) Rj. biljka koja se zove i bokva, triputae. — 2) u svake zeleni srce, koje se vidi usred lišća; u koje rasade bokvice nema, ili ako je kilava bokvica, od nje glavice biti ne može. Rj. vidi* srce 2, sredica.

bōl. *m.* Rj. u starije vrijeme bila je a još je i sad po nekim krajevima riječ ova ženskoga roda: bōl, bōli, *f.* DARj. 522b. — 1) *der Schmerz, dolor*. Rj. *vidi* bola. *znači* i što bolest. *gen. pl.* bōlā, bōlōvā. *hyp.* bolja 1. — Vrtnja, *bol u kostima*. Rj. 77a. *Odumino bol*. Rj. 419b. Ružba, u žena zimi otok i *bol na nogama*. Rj. 656a. *Umine bol*. Rj. 781b. *Čujem bol za plećem*. Rj. 830b. Kao da vatra izvuče vatra i *bol*. Posl. 32. Ja ću s' teško bolan učiniti od *zla bola* teške srdobolje. Npj. 2. 357. Razboliću s' *bolom* brez bolesti. 3. 519. Bio sam se *bolom* razbolio. HNpj. 1. 116 (*bolom* se razboljeti *isp.* *takre izražuje kod eikom porikivati*). Ali mi *bol u glavi* i u očima tako *dosajuje*, da kažto po nekoliko mjeseca pera u ruke ne snijem uzeti. Javor 1885, 439. Treći dan kad oni bijahu u *balovinu*, uzeše dva sina Jakovljeva... mać. Mojs. 1. 31, 25. *Obuzeše me snivati bolovi*. Sam. H. 22, 5. Micaenje usana mojih *oblakšalo bi bol vaš*... Ako govorim, ne će li *odlabnati bol moj*. Jov 16, 5. 6. Duh čovječiji *suosi bol svoj*. Prič. 18, 14. *Podnositi bolore*. Pom. 102. — 2) *bolovi, kad se žena*

poragja, kad se trudi: Savi se i porodi, jer joj dogoše *bolovi*. Sam. 1. 4. 19. Ne će li te spopasti *bolovi* kao ženu kad se poragja? Jer. 13. 21.

bōla, *f.* *vidi bol. ake. od Daničića*, ARj. 523b.

Valjala se jabuka od Marina koljena da Šćepova koljena, probi Šćepu koljeno. Žalila ga Marija... pa poljubi koljeno, Šćepu *bola* prebolje. Here. 260.

bōlahan, *bōlahna, adj. dem. od bolan. ake.* DARj. 524a. *takra adj. dem. vidi kod grubahan.* — On čas Ajku zaholjela glava... Progovara *bōlahna* Ajkuna. Here. 57.

bōlan, *bōlana, bōlano i bōna, bōno.* Rj. *ali i bōlan, bōlno.* — **1)** *krank, aegrotus.* Rj. *koji boluje.* Bolestan, nemoćan. *dem. bolahan.* — Pa besjedi *bolani Dojčine.* Ana j' moja *od gorice bona.* Rj. Dobra Voda, k njoj ide svijet i *nosi bonu.* Rj. 121a. *Bolan* da se liječiš. (kad se hvali kakvo jelo). Postl. 21. *Teško bonu* u domu голу. 313. Da je ljubiš *bolan od groznice.* Npj. 1. 458. Tu Jókica *bolan bolovaoše.* Kov. 105. Neka dom Joavov ne bude nikad *bez čovjeka bolna od tečenja* ili gubava. Sam. 11. 3. 29. Jer sam *bolna od ljubavi.* Pjesm. 2. 5. Po tom pomaže bolesnika... Ovako i ostalih šest svetenika... pomazuju *bolno* njemu. DP. 230. Pomaže bolesnika... moli Gospoda da oprostí *bolnome* grijehu. 233. **2)** *un- glücklich, miser, cf. jadan:* šta ti učini *bolan* brate! *Što je bolan* slugo Milutine! zar izlade cara na Kosovu? Rj. *vidi syn. kad jadan.* — Hoćeš, *bolan,* više dovest vojske? Npj. 4. 167. Što se, *bolan,* nako ne vladate, ko su stare vojvode vladale? 4. 217. Pa se *bolan* Turci uzodaše. 4. 283. *Daničić*, ARj. 525a. *veli kad se kome tako gorori u nom. sing. — u sing. stoji kad se govori i u množini — želeći ga ili ne odobruvajući što, da će biti skriveno od:* bolan ne bio. — u *tom značenju dolazi i u nom. sing. ženskoga roda bōna:* Da obidem *bona* tebe, mnogo jada! Kov. 110.

bōlāndža. *f.* Rj. *bilanr, libra; mjerila od Tal. bilancia.* Daničić, ARj. 525b. — Pa izmjeri ploču *na bolāndžu.* Rj.

bōlbolice, *adr.* (u Baranji). *vidi bozbolice.* Rj. *dosta, izobila.* — za *krantilet na posljednjem sloju isp. ameticie.*

bōlēći, *adj. mitleidig, gefühlvoll, theilnehmend, qui moretur alterius mala.* Rj. *žubostir, kome je živo koža, upravo partie, pracs, activ. od glasgola boljeti, ali dolazi kao adj.* — E! moj čovječe! nema *bōlēću.* Rj. Pri svemu tom može se i danas naći *bōlēćih srca.* Zlos. XV.

bōlēćica. *f.* (u Risnu) *vidi boljetica.* Rj. *rana kakva na tijelu koju sama od sebe iziđe. osn. u boleći. isp. za postanje vrućica.*

bōlesan, *bōlesna, adj. vidi bolestan.* Rj. *bolesan je prema drugim padežima bez t: bolestan, bolesna.*

bōlesnica. *f. die Kranke, aegroti.* Rj. *bolesnu žensku, vidi nemoćnica.*

bōlesničkī, *adj. što pripada bolesničimu, bolesnoj čeljadi, n. p. bolesnička kuća.*

bōlesnik, *bolesnik, m. der Kranke, aegrotus:* Bolesnik malo jede, ali mnogo troši. Rj. *bolestan čovjek, vidi bolnik, bonik, nemoćnik. sama sazdana kost kaže se od bolestiti, koji se od bolestiti osušio i okoreo.* Rj. 663a. Imadijahu *bolesnike od različenih bolesti.* Luk. 4. 40.

bōlesnikov, *adj. što pripada bolesniku:* Divno pjevaju stihire *slabost bolesnikovu* i ljubav Hristovu k ljudima. DP. 273.

bōlest, *bōlesti, f. (loc. bōlesti) die Krankheit, morbus.* Rj. *vidi bol. bola, bolezanja, bolijest, nemoć, augm. bolešćina, boleština. hyp. bolinak, isp. obolestiti se. — 1) kakve su bolesti:* badlje (bolest u očima); baga (konjska bolest); balaban 1; besanost, biljedica; bodae 2; bogavica; ernae, erni prišt, ernaj; erkavica (bolest od koje stoka erkava); čamalica; čarvonica (nekaka bo-

lest konjska u grlu); debela (bolest); djetinja bolest; djetinjce; dobrac; drhtavica; glavobolja; gora 3, gorica 2, gorska (velika) bolest; grinta; griz 3; grla, grlobolja; gronica; groznica; guba; guzobolja; hri-pavac; hropuja; hropotinja; hujkavica; izlječiva bolest; iznutrica; izvudna bolest; jektika (suha bolest); kihavica; kokošinjak; klini; kokošinji mrak; kosto-bolja; krka; lijavica; magareći kašalj; matica, materica, maternica; maraz; metalje, metaljka; metilj; mimohoci; mora; mukavica (svinjska bolest); bolest na smrt (Jov. 11. 4); nahlada, namorina, nabez, nazeba, nabezao, nazima; neizlječiva, neizvudna bolest; nogobolja; novčana bolest u prenesenom smislu: boluje što nema novca. Postl. 226); nesani; muzla; oganj 2, ognjica; padavica (gorska, velika bolest); pijehinja; pijuk; podrast; poljak, poljačina; prelazljiva, priljepljiva; probadi, protisei, protiši, provor; prokaza; prostreo; prošlica; protoč; rednja; rjavjva (suha bolest); rikavac; rnija; rusa bolest; sčija (suha bolest); sinigle; sijnaja; smrtina bolest; srčanik 3; srdomas; suha bolest, sušica; svrab (srab); šap; široka; šuga; šuljevi; tresavica; trpija; uloz; asjed; vada 3; velika (gorska) bolest; vrlesina; vrućica, zaduha; zle dlake (badlje); zli prišt, zlić; zubna bolest; žučanica (žutica); žura; žutica. — **2) o bolesti u opće:** *Narezała me se bolest,* ne mogu da je se oprostim, *nicht nachlassen, adhouerere.* Rj. 379a. *Narezała me se nekaka bolest.* Rj. 381b. *Bolest me obrala.* Rj. 133b. *Ognjica, svinjska bolest, koja ih napadne kad jedu žir a nemaju dosta vode.* Rj. 138a. *Ostati od bolesti (ozdraviti).* Rj. 473b. *Bolest ga jela!* *Ženska kletva.* Postl. 21. *Matica je učrijevu bolest,* ma je teška, alio je Bog! 175. *Nalijepio negdje,* (magazio na zlo, *dobio bolest*). 188. *Njegova bolest drugoga zdravlje.* 227. *Smrtina bolest.* Npj. 1. 210. (natpis pjesmi). *Kaka bolest na ovom junaku, taka bolest na mom bratu bila.* Npj. 1. 569. *I teško ga bolest obrala.* 4. 250. *Car kaže, da od te njegore bolesti zna bolje lečiti Bekri-Mujo, nego svi lekari.* Danica 5. 93. *Postajale (su) male, slabačke i padale u suhu bolest.* Priprava 40. *Priljigavši se od bolesti.* Sovj. 47. *Tukao ja tako jako, da je Luka od toga dobio poslije i nekaku bolest u prsima.* 48. *Kažu da je umro od suhe bolesti.* 92. *Čovjek na kome bješe debela bolest.* Luk. 14. 2. *Bolest njegova bi vrlo teška.* Car. I. 17. 17. *Obuzao me smrtne bolesti.* Ps. 18. 4. *Bolest koja se businom odgoni,* može stajati u gen. s prijedlogom od. Daničić, ARj. 133a. — osnovi zadnje suglasno pred nastavkom ti glasi e, a) nast. ostaje bez pridjevenoga sprijeda s: gōlet (osn. u gol. b) nastavku se pridijeva sprijeda s: bōlest (osn. u bol.) Osn. 228.

bōlestan, *bōlesna, adj. krank, aegrotus.* Rj. *vidi bolan, nemoćan, nemōći (nemōgu), nelagodan, rjav, slab; hasta? isp. obolestiti se. — 1) ne odrejuje se pobliže ili samo odrebnim:* Brvljiva ova. t. j. *bolesna.* Rj. 11a. *Nij-sam vele dobar, t. j. slab sam, malo sam bolestan.* Rj. 123b. *Kad izvade bolestan zub.* Rj. 214a. *Ova bolesna od stroke.* Rj. 720b. — **2) od čega je tko bolestan: Njegova bolest drugoga zdravlje. (kad se n. p. za kakva gospodina kaže da je *od najmanjeg čega bolestan*). Postl. 227. *Kaže mu, kako je bolestan i odu šta.* Danica 5. 93. *Bolestan sam od muke i od tuge.* Straž. 1886. 1602. *Privodeše mu sve bolesne od različenih bolesti.* Mat. 4. 24. *Bolestan od groznice.* *Bolestan od poganca.* J. Banovac. DARj. 529b. — **3) bolestan s čega:** Il' s' vilena, il' s' gore bolesna, il' s' u piću prečerala? HNpj. 3. 561. *ali tako dolazi samo bolest koja se zore gora: koji zavru i padaju od malkaduka, mi rećemo z gore bolesni.* M. Dobretić. Daničić, ARj. 529b.**

bōlešljiv, *adj. kranklich, valentianarius.* Rj. *koji je slabu zdravlja, koji često pobolijeva, vidi bolešljiv, ljohav.* — Mrlutina, kaže se slabu i *bolešljivu* čelja-

žeta. Rj. 371b. Devetoga (mjeseca) biće joj lakše, kaže se *bolesnjivici* za koju se misli da je trudna). P. 5. 78. To on čini ljudim . . . onako *bolesljivim*. M. s. 202. *Bolesljiv* (osn. u *bolest*). Osn. 96, pred samim se glasovi *i* i *s* mijenjaju u *i* i *š* a i oni su svagda nepopuljivi. Osn. 95.

bolesljivost, *bolesljivosti*, *f.* *valetudinis imbecitas*. Pa se zavjetuju o *bolesljivosti* njegovoj. Nov. sb. DARj. 530b, *stanje onoga koji je bolesljiv*.

bolesnina, **bolestina**, *f.* *anqm.* od *bolest*. Rj. . . . *taka kod* *baradačina*.

bolezanja, *f.* *što radi bolest*; A Bog pusti tešku *bolezanja*, *bolezanja*, strašnu srdobolju. Rj. — od *bolezna*. Osn. 191.

bolesljiv, *adj.* (u *Licin radi* *bolesljiv*, Rj. *koji je slab zdračlja*, *koji često poboljšava*).

bolijest, *f.* (u C. G.) *radi* *bolest*. Rj. — Po svemu primorju i po Crnoj Gori govori se . . . *bolijest* nj. *bolst*. Postl. XLVIII.

bolinak, *bolinka*, *m.* *akao* *bolesti* *der* *Schmerz*, *dolor*. I. Vojna za *bolinak* pita. Rj. *hyp.* od *bol*. — *hyp.* s *tkim* *mst.* *boljinak*, *milinak*.

bolnica, *f.* *kuća* za *bolne*, *bolesni*. *Krankenhau*s, *valet almshaus*: Bili su i drugi čuvari ovakih imanja. n. p. sv. Petra, Lavrentija i Andrije, *bolnice kaluđerske* itd. DM. 312. *Koje (oslo)* je car Lazar dao *bolnici Hilendarskoj*. Džj. 1. 229. *akc.* DARj. 531a.

bolničar, *m.* *Stalli*, *tko doori bolnički*, *der* *Krankenwarter*. Za ranjenike . . . *bolničari*. Zim. 61.

bolničarka, *f.* *žensko* *čeljadu* koje dvori *bolne*. DARj. 531a. *Krankenschwartin*, *Bolničarke* . . . oko postelje njegove. M. Gj. Milicević. DARj. 531a.

bolnički, *adj.* 1) *što pripada bolnici*. — 2) *što pripada bolnicima*, *od argutus spectatus*. Stalli.

bolnik, *m.* *radi* *bolni*: *Dadoše mi tog bolnika da ležim*. Rj. *radi* i *bolesnik*, *nemoćnik*.

bolovanje, *n.* *das* *Kranksein*, *aggratatio*. Rj. *verbal.* od *bolovati*, *stanje koje biva*, *kad tko boluje*: *Posle dugoga bolovanja ostao malo poguren*. Danica 1. 13.

bolovati, *bolujem*, *v.* *impf.* *krank sein*, *aggratate*. Rj. *bolna*, *bolesna biti*, *radi* *hortati*, *boljeti* 2. *v.* *pf. slož.* *iz-bolovati*, *od-*. — Kao borinom pomlaćeno (kad gdje *boluje* mnogo čeljadi). Rj. 98b. *Odvatio se ležati* *čeladaru*. Rj. 111b. *Tri tereta imam od švalera* . . . *treći mi je*, *bolujem za njime*. Npj. 1. 638. *Na polju se od šator vijaje*, *pod njim dovo bola bolovaje*. Here. P. 8. *Tu Jokica bolan bolovaje*. Kov. 105. *To je zakon i za zenu kad boluje od tečenja krvi*. Mojs. III. 15. 33. *Ali u starosti svojoj bolovaje od nogu*. Car. 1. 15. 23.

bolozan, *m.* *radi* *lagja*. Rj. *Daničić*. ARj. 533a. *kaže da znači* *trubač*, *te se u primjeru iz* Npj. 3. 373 *bolozni misle* *trubači koji na tajnama trube razgovor*: *Idu u Savom vodom bolozani?* . . . *Idu Savom vodom bolozani*. Npj. 3. 373. *po ovu bolozanu prezna*. *Gjul-kaduna* *mobu* *namolila*, *i dozvala* *prošenu* *gjevojku*, *što je prosa* *Bolo*, *amirčan*. Npj. 1. 566. *ali se bolozan biva* *na sto borozan*, *Turski borozen*, *trubač*. DARj. 536b, *isp.* *borija* *trubač*.

bolta, *f.* Rj. *radi* *bolta*, *dom*, *boltica*. — *veliki* *dućan*. 1) *das* *Gaualbe*, *der* *Laden*, *taberna*. Rj. — 2) *što je* *lova* *skupa* *kupovina* *spol* *Piroša* *u najvećoj* *bolti*. Npj. 1. 631. — 3) *prvo je* *zvučenje riječi* *Tal*, *volta*, *valeno*, *der* *Walzung*, *der* *Schreibbogen*, *radi* *čemer* 1. *svod*, *a tam* *zvučenja* *dobaze* *i sad* *jaše* *u* *natrodu*, *isp.* DARj. 563a.

boltadžija, *der* *ein* *Gaualbe* *bolt*, *Kaufmann*, *wehrtac*. Rj. *koji ima* *bolta*, *dućan* *bolžija*. — *od* *bolta* *Luvsim* *završkom* *žija*, *radi* *tako* *riječ* *od* *djevanžim*.

boltanje, *n.* *verb.* od *boltati*, *valja* *kojom tko bolta*.

boltati, *boltam*, *v.* *impf.* *amirac*, *graditi* *na* *bolta*, *radi* *čemeriti*. DARj. 533a, *isp.* *svoditi* 1.

boltica, *f.* *dom*, od *bolta*, *radi* *bolica*.

bolja, *f.* — 1) *hyp.* od *bol*. Rj. — *ledva* *osjeća* *dobro* *ili* *zlo* *koje* *mu* *se* *dogodi*, *kad* *ga* *nedovidna* *bolja* *snagje*. *Priprava* 126. — 2) *velika* *bolja*, *die* *fallende* *Sucht*, *epilepsia*, *cf.* *gora*. Rj. *radi* i *gorska* *bolest*, *gorica*, *goropad*, *padavica*. — *Crnoj* *se* *zemlji* *ne* *pokazalo*, *kad* *se* *spomene* *velika* *bolja*, *erni* *prišt*. Postl. 345.

boljār, *boljāra*, *m.* *der* *Bojar* (*Grosse*), *magnus*, *optimas*. Rj. *boljar*, *osn.* u *bolji*, *koje* *je* *prije* *značilo* *veći*. Osn. 116. *radi* *boljarin*, *velikaš*. — *Karavlaški* i *Karabogdanski* *boljari*. Soyj. 25. *Carevi* *zemaljski*, *i* *boljari* (od *boljar*) i *bogati*, i *vojvode*, i *silni*. Otkriv. 6. 15. *Trgovci* *tvoji* *bijahu* *boljari* *zemaljski*. 18. 23.

boljarin, *m.* *pl.* *boljari*, *radi* *boljar*. *Daničić*, ARj. 531a.

boljarka, **boljarkinja**, *f.* *die* *Bojarin*, *wor* 703 *boljar*, Rj. *žena* *boljarova*.

boljárov, *adj.* *što* *pripada* *boljaru*: *Boljarka*, *žena* *boljarova*. *Daničić*, ARj. 531a.

boljārski, *adj.* *bojarisch*, *optimatum*. Rj. *što* *pripada* *boljarima*: U *Karavlaškoj* *se* i *danas* *zove* *Arnantin* *svaki* *boljarski* *momak*, *koji* *je* *u* *Turskijem* *haljinama*. Soyj. 42. *Onamo* *je* *držao* *boljarsku* *selu* *pod* *zakup*. 76.

boljāvati, *boljāvā*, *v.* *impf.* *dolere*, *često* *boljeti*. *Boljiva* *me* *češće*. J. *Grupković*. DARj. 534b.

bolje, *adv.* Rj. *radi* *boljna*, *kad* *riječ* *bolji* *adv.* *boljče*, *koje* *će* *biti* *pomiješano* *s* *adj.* *srednjega* *roda*. *Daničić*. ARj. 514b. — 1) *komparativ* *zu* *dobro* *u* *pravom* *zvučenju*: *besser*, *melius*: U *velike* (n. p. *ima* *trešanja*, *gjevojka* *za* *udaju*, *voće* *exjeta*, t. j. *u* *ujbolje*). Postl. 326. *A* *ni* *oni*, *što* *su* *bili* *otišli* *uz* *Moravu*, *ne* *progju* *mlaga* *bolje*. *Miloš* 95. *Onda* *bi* *se* *i* *Zagrebačke* *narodne* *noxine* *morale* *na* *bolje* *promijeniti*. Slav. bibl. 1. 9f. *Ako* *ćeš* *tako* *činiti* *sa* *mnom*, *ubij* *me* *bolje*. *Mojs.* IV., 11, 15 (*est* *ist* *besser*, *dass* . . .). *Zarka* *ne* *treba* *miješati* *s* *Dekanom*, *ili* *bolje* *Dejanom*. DM. 77. *Nemojte* *krvi* *proljevati*, *bolje* *ga* *bacite* *u* *kakvu* *jamu*. *Prip.* bibl. 26. — 2) *Al* *se* *oni* *više* *razdražise* i *na* *Turke* *bolje* *ubariše*. Npj. 1. 371 (= *jače*) — 3) *uz* *glagol* *hoditi* *i* *druge* *glagole* *takoga* *zvučenja* *bolje* *je* *kao* *brže*: *Onda* *oni* *hječi* *gorom* *što* *bolje* *mogu*. *Npr.* 91. *Pa* *hječi* *natrag* *što* *bolje* *može*. 123. *Hajde* *bolje*. *Krivokapić* *Joko!* *Evo* *sam* *t* *ručak* *pripravio*. Npj. 1. 522. *Tako* *i* *bez* *glagola* *kad* *tko* *koga* *zore*: *gesehwind*, *lang!* *propera*: *Bolje*, *sestro*, *ako* *Boga* *znadeš*. Rj. *A* *bolj* *k* *meue*, *moja* *vjerna* *ljubo!* *ne* *bi* *li* *mi* *zniju* *izvadila*. Npj. 1. 200. *Više* *paša* *iz* *čadora* *svoga*: *K* *meue* *bolje*, *erni* *kalugjeru!* *k* *meue* *bolje* i *čadoru* *meue*. 3. 74. *Bolje* *mi* *spremaj* *velikog* *ata*. HXnj. 1. 257. *u* *istom* *se* *zvučenju* *bolje* *dodaje* *zu* *altreborn* *brže*, *da* *bi* *se* *pokazala* *jaš* *veća* *bržina*: *Brže* *bolje* *sjašu* *sluge* *i* *vojvode* *s* *konja*. Rj. 429a. *Carev* *sim* *odmah* *brže* *bolje* *za* *njom* *u* *goru*. *Npr.* 112. *On* *skoči* *pa* *brže* *bolje* *glavu* *zabode* *u* *snijeg*. Postl. 16. *Brže* *bolje* *dozovu* *seoskoga* *drvodjelju*. *Danica* 2. 135. *isp.* *brže*.

boljenje, *n.* *verbal.* od *boljeti*: *stanje* *koje* *biva* *kad* *što* *koga* *boli*: *das* *Schmerzen*, *so* *dolere*: *Boljenje* *glave*. *Bella*. *Život* *jest* *obastri* od *boljjenja*. M. *Radnić*. DARj. 531b.

boljeti, *bolji*, *v.* *impf.* Rj. *v.* *pf. slož.* *do-boljeti*, *iz-*, *o-*, *po-* *sest*, *pre-*, *pro-*, *raz-* *(se)*, *u-*, *za-*; *isporazboljevati* *se*, *poizrazboljevati* *se*, *v.* *impf. slož.* *po-boljevati*, *pre-*; *razboljati*, *frequent.* *boljavati*. — 1) *schmerzen*, *doleo*. Rj. *boli* *što* *koga*, *od* *čega*, *za* *kim* *ili* *zu* *čim*, *s* *koga* *ili* *sa* *čega*: *Oda* *šta* *glava* *boli*. Rj. 87a. *Na* *Gjurgjev* *dan* *ne* *valja* *spavati* *(da* *ne* *boli* *glava)*. 151a. *Ozlobio* *sam* *se*, *t.* *j.* *tjera* *me* *na* *polje* *(boli* *me* *trbuk)*. 151b. *Srdobona* *šeta*, *t.* *j.* *tako* *velika* *da* *srece* *boli* *za* *njom*. 708a. *Ne* *boli* *ga* *srece* *za* *njam*, *jer* *ih* *nije* *jedna* *mati* *rodila*. Postl. 195. *Ne* *boli* *ga* *što* *je* *lud*, *(ne* *osjeća* *da* *je* *lud)*. 195. *Od* *znana* *zelja* *glava* *ne*

boli, 233. Sve zlo s tobom! (. . . da više nijedan *zub* ne bi *boljeo*). 280. *Za onom me boli glava*, majko. . . za onom me srce boli, majko. Npj. 1, 239. Vito jelo, mene boli glava. Bolan Jovo, ne boli te s mene, već te boli s triju dječujaka. 1, 271. Pa šta će činiti, ako me posle, kad otreznim, opet *glava* *uzboli*? Danica 5, 94. — **2)** (u Dalmi.) boli me, t. j. bolestan sam, boljelo me i t. d. *krank sein, acgroto*, Rj. *vidi* bolovati, bortati.

boljetica, f. rana kakva na tijelu koja sama od sebe izigje, die *Wunde, rufnus*, Rj. *vidi* bolećica. — *Zaravčići* (travama ili bajanjem) kakvu *boljeticu* da ne ide u napredak, nego da udari natrag. Rj. 165b. Kad lijevom rukom bajje oko kake *boljetice*, Postl. 169. Kad se ko potuži da mu se kaka *boljetica* gje *popela*, 186. Kad se ko tuži da mu je *od male kake boljetice* zlo, 218. Neka sveštenik *vidi boljeticu* na koži tijela njegova. Mojs. 11, 43, 3. *od osnove koja je u* bolja. Osn. 318.

bolji, adj. *besser, melior*. Rj. *komp.* za dobar; *saperb.* najbolji. *adv.* *bölje*, *značenje* *vidi* kod dobar. — Iz svega je Spuža nogu iznio, t. j. *bolji* je *od* *scrijti Spužanu*. Rj. 423b. Sve *bolji* *od* *boljega*. Npr. 68. A to *kaću* velika, ne može *bolja* biti. 87. *Bolje* je, da ja ovo nosim sama, a on neka gleda kako će izići iz jame. 170. *Bolje* (*bi bilo*) da sam rodila klupko *pregje* (nego njega). Postl. 22. *Bolje* je *biti* i *izbijenu* nego *posve* *ubijenu*. *Bolje* je i *zaći* u zdravo doma doći. 23. Ne kaže baba kako je snila, već *kako* je *po nju* *bolje*. 200. Što je veće, to je *bolje* za te. Npj. 2, 535. Po izboru *bolji* *od* *boljega*. 4, 206. *Bolje* *joj* je *bijelo lice* nego *hartija*. Here. 214 (*kao* da je *bolje* *bijelo* *mjesto* *bjelje*). Može biti da *bi* *najbolji* i *najpriličnije bilo*, da se one (nar. pjesme) *postave* za temelj i ugled učene naše poezije. Opit XXIII. Ali se izberu sve *najprikladniji* i *najbolji*. Sovj. 39. *Bolje* *nam* je *svima* *izginuti*, nego se *Tureima* u ruke predati. 68. Da ne bi nedostalo i nama i vama, *bolje* je *iđite* k *trgovcima* i *kupite* sebi. Mat. 25, 9. *Bolje* je *za vas* da ja idem. Jov. 16, 7. Ako ne budem našao, *bolji* *od* *mene*. . . *zaista* će *naći*. Rad 1, 117. *isp.* *prēmje* *kod* *dobar*.

boljinak, *boljinka*, m. *die Besserung, melior rerum conditio*. Rj. *bolje stanje*, *isp.* *blagostojanje*. — *za* *nast.* *isp.* *bolinak*.

boljma, *besser, melius*, Rj. *adv.* *vidi* *bolje*. — *Pěče* *onda* *boljma* *prionu* *raditi*. F. Gjorgjević. *Vičite* *boljma*, *spava* *more* *bit*, *vaš* *bog*. E. Pavić. *Poslušajte* *boljma*. Gj. Rapić. DARj. 517a. *za* *nast.* *isp.* *lišma*, *nušnjma*, *većma*, *veoma* (*velma*).

boje, *vidi* *bogme*: Ne ću, *boje*, *moja* *mila* *majko*. Rj. *vidi* *kod* *Bog* *II*, 3.

hondža, f. (u Bačkoj). — **1)** *vidi* *hrt*: kao *bandža*, kaže se *slaboj* *ženi*. Rj. — **2)** *mršava* *krava*, *magere Kuh*, *vacca macra*. Rj. *isp.* *zbonđžati* se (*izmršaviti*).

bojnik, m. *vidi* *bolesnik*. Rj. *vidi* i *bojnik*. — *Bončić* se *pitaju* (a *zdravina* se *daje*). *Gledaj*: *Bolesni* se *ljudi* *pitaju*. Postl. 28. *bol-nik*, *boo-nik*, *bönik*.

bor, *bōra*, m. (*pl.* *bōrovi*) Rj. *loc.* *bōru*, *pl.* i *bōri*, *bōrā*. DARj. 518a. — **1)** *die Föhre (Kiefer), pinus silvestris Linn.* Rj. *vidi* *bōra*, *borika*, *luć*. 2. — *Osta* *ka* *Čuprija* *na* *Višegradu*. (. . . *dogje* u *jedan* *put* *voda* i *ponese* *klade* i *čitave* *jele* i *borore* *te* je [*čupriju*] *pokvari* i *odnese* . . .). Postl. 211. Iz *Omera* *zelen* *bor* *nikao*, iz *Merime* *zelena* *borika*; *borika* *se* *oko* *bara* *vila*, *kano* *svila* *oko* *kite* *smilja*. Npj. 1, 259. — **2)** u *zaklinjanju* *govori* se *mjesto* *Bog*: *boru* *mi*. Ne *mari*, *sinko*, *za* *boru*! *Tebi* *boru*, *dite* *Nikolice*! *O* *boru* *ti* *dragi* *gospodar*! Rj. *Sestro* *moja* *boru* *ti* *jednoga*! Here. 111. *Okle* *knjiga*, *da* *je* *bor* *ubio*! HNpj. 2, 106. — *vidi* *Bog* *II*, 3.

bōra, f. — **1)** *die Falte, plica*. Rj. *što* *se* *ubere* *n. p.* *na* *košulji*. *vidi* *nabor*, *sabor* 3. — **2)** *die Runzel*,

ruge Rj. *što* *se* *ubere*, *varuće* *na* *koži*, *na* *licu*, *vidi* *urežotina*, *mrška*, *mrština*, *grošpa* 2, *braska*, *fraska*, *vraska*. — *isp.* *namežurati* se, *smežurati* se.

bōra, f. u *pjesmi* *mjesto* *bor*: *Pade* *moniće* *za* *boru* *zelenu*. Rj. *vidi* i *borika*.

bōra, kaže se u *molitvi* *od* *more*: *Mora* *boru*! *ne* *prelaži* *prek'* *ovoga* *bijela* *dvora*. Rj. 367b.

bōrač, *bōrača*, m. *koji* *se* *bori*, *adv.* *od* *Daničića*, ARj. 519a. — *Duhovni* *borac* *treba* *da* *je* *naoružan* *riječju* *Božjom*. DP, 11. *Barci* u *krv* *svi* *ležahu*, *koji* *slavno* *tu* *padoše*. Šćep. mal. 98.

Bōrač, *Bōrača*, m. *zidine* *od* *staroga* *grada* u *nabijji* *Kragujevačkoj* u *Gruži*. Rj. — *takva* *imenu* *kod* *Birač*.

Bōrak, *Bōrka*, m. *planina* *blizu* *Omiša*, cf. *Visuč*. Rj. — *Iznogju* *Visuču* i *Borka* *planina* *je* *Dinara*. Rj. 61a.

bōran, *bōrana*, adj. *što* *ima* *bōre*, *što* *je* *puno* *bōrā*: *Bōrana* *suknja*, *faltenreich*, *plievarum plenus*, cf. *saborit*: *Ko* *ti* *reza* *boru* *suknju*? Rj. 37b.

borānija, f. *dič* *noć* *gruncu* *Fisoleu*, *phascidi rivides*, *immaturi*. Rj. *boranija*. Rj. *grah*, *pasulj* *jošte* *zelen*, *nezero*: *Grah* *rogačić* t. j. *grah* (*pasulj*) *zelen* u *mahunama*, cf. *boranija*. Rj. 652a.

Bōrauja, f. *planina* u *Ragjevinu* u *Srbiji*. Rj. — *taka* *imenu* *Bukanja*, *Dobranja*, *Zrnunja*.

borāvīšte, n. *domicilium, habitatio*. *Stullj*, *mjesto* *gdje* *tko* *borari*. — *Neg* u *paklu* *borarīšte* *nagje*. HNpj. 1, 39. *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *daniće*.

borāviti, *vīm*, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* *po*-*borāviti*, *pre-*, *za-*, *po*-*za*-*borāviti*; *po*-*za*-*borāvljati*, v. *impf. slož.* *po*-*borāvljati*, *za*-*borāvljati*. — **1)** *neprelazno*, *leben*, *ago*, *dego*: *kako* *boravis*? *gdje* *boravis* *sad*? Rj. *Ko* *me* *slusa*, *borarīće* *bezbrīžna*. Prič. 1, 33, u DPosl. 77: *Ne* *zna* *što* *je* *dobro* *tko* *zlijem* *nije* *borario*. — *prijedlog* *s* (*sa*) *stio* *se* u *gororu* *pa* i u *pisaruju* *sa* *riječju* *zlijem*, *pak* *bi* *trebalo* *čitati*: *s* *zlijem*, *sa* *zlijem*. *isp.* DPosl. VII. *vidi* *živjeti*, *stajati*, *prebivati*. — **2)** *prelazno* — *a)* *objekat* *je* *san*, *sanak*, *pak* *san*, *sanak* *boraviti* *znači* *što* *i* *spavati*. u Rj.: (st.) *sanak* *boraviti*, *schlafen*, *dormio*: *I* *pod* *jelom* *sanak* *borario*. *Leže* *junak* *sanak* *boraviti*. Rj. — *Bez* *gjevojkje* *san* *boravit* *ne* *ću*. Npj. 1, 486. — *b)* *objekat* *nojca*: *Pa* *su* *ongje* *nojeu* *boraviti*. Npj. 2, 33. *nojeu* *boraviti*: *nočivati*.

borāvljēnje, n. — **1)** *das* *Leben*, *sich* *Befinden*, *vita*. Rj. *verbal.* *od* *boraviti* 1: *Može* *biti* *izrečeno* *različijem* *načinom* i *mjesto* *ili* *vrjeme* *boravljēnja*. *Daničić*, ARj. 550b. *Tvoje* *boravljēnje* u *Dubrorniku*. Pom. 43. — **2)** *das* *Schlafen*, *somnus*. Rj. *verbal.* *od* *boraviti* 2: *radnja* *kujom* *tko* *borari* *san*, *sanak*, *nojeu*.

borāzje, n. *bōrāzina* (u prim.) (*ital.* *borago*) *Frühlingsgemüse*, *alus rerum*, cf. *pakoleč*. Rj. *svako* *prolječno* *zelje* *što* *se* *jede*, *vidi* i *lišćina* 2, *dem.* *borāzina*. Rj.

bōrāzīnica, f. *dem.* *od* *borāzina*. Rj.

borba, f. *der* *Streit*, *pygna*, *certamen*: *Mnoge* *dobi* u *borbi* *međane*. Rj. *postanjen* *od* *boriti* *se*, *isp.* *borenje*, *prijegom*, *prijetjer*. — *Hoću* *dakle* *da* *vi* *znate* *koliku* *borbu* *imam* *za* *vas*. Kol. 2, 1. *riječ* *s* *takim* *nast.* *vidi* *kod* *berba*.

Bōrača, f. — **1)** *Dunavska* *otoka*, *koja* *se* *odvaja* *prema* *Biogradu* i *utječe* u *Tamiš*. Rj. — **2)** *selo* *na* *desnoj* *strani* *te* *otoke*. Rj.

borēnje, n. *das* *Kampfen*, *certatio*. Rj. *verbal.* *od* *boriti* *se*, *koje* *vidi*, *isp.* *borba*. — *Da* *odahne* i *da* *opočinje* *od* *umora* i *teškog* *borēnja*. HNpj. 2, 178. *Budući* u *borēnju* *moljaše* *se* *bolje*. Luk. 22, 41.

bōrija, f. *truba*, *trublja*, *Trompete*, *tuba*, *buccina*. *Daničić*, ARj. 552b. u Rj. *bōrije*, *bōrija*, f. *pl.* (st.) *cin* *musik*. *Instrument*: *Udarise* *zile* i *borije*. Rj. 37b. *Ustavite* *zile* i *borije*. *Stade* *jeka* *zila* i *borija*. Rj. 209b. *Zile* *miću* a *borije* *riču*. HNpj. 4, 142. *isp.* *holozan*.

bōrik, *borika*, m. *Kieferwald*, *pinetum*. Rj. *borova* *šuma*, *isp.* *borje*. *za* *nast.* *isp.* *aptik*.

bōrika, *f.* *vidi* bor, Rj. *vidi* i bora, luč. 2. — Iz Omera zelen bor nikao, iz Merime zelena borika: *boriša* se oko bora vila kano svila oko kite smilja. Npj. 1, 259. *riječ* s takim nast. kod aptika.

Bōrika, *f.* ime žensko. Rj. — imenu ženska od *vidi* *vidi* kod Višnja.

Bōrilo, *m.* ime muško. *hyp.* od Borisav. Rad 26, 55. — *takva hyp.* kod Drailo. *prezime* po ocu Borilu: Vuk Borilović. Npj. 5, 531.

bōrina, *f.* *tačba*, luč od borovine. M. Gjurović. DARj. 553a.

Bōrisav, *m.* ime muško. Korijeni 140. Bori-schav. *takva imenu* *vidi* kod Berisav. *hyp.* Borilo, Boriša, Borko, Boro, Boroje.

Bōriša, *m.* ime muško. *hyp.* od Borisav. *takva hyp.* *vidi* kod Pabiša. — Ču F. Boriša mene kapetane. Npj. 5, 358.

bōriti se, *r*imu se, *v. r. impf.* Rj. *v. pf. slož.* poboriti se. — 1) *kampjin, verbura*. Rj. *Bori* se kao ala s beričetom. Postl. 28. Rijeka se s morem *bori*. DPostl. 107. *S tjepe topobuna on se borio* za cijelo vrijeme svojega vladanja. Sovj. 12. *Mi se sami ne možemo boriti s crvcem* Tur-skijem. 23. — 2) *Bori* se s dušom, *cr lept im Todskampje, agonizat*: To govori, a s dušom se *bori*. Rj. *bori* se s dušom, tko je na umoru.

borje, *n.* colla. Kieferwald, pinetum. Rj. *mnogo borova*, *jednina bor*, *isp. borik*. — Popovi su dvori *borjem* ograzjeni, *borjem* i *javorjem*. Npj. 1, 101. *Jako borje* po vodi stanulo. 4, 418.

Bōrko, *m.* *hyp.* od Borisav. *takva hyp.* *vidi* kod Boško. *po ocu* Borku *prezime* Borković, *ake*, *može biti u voc.* Borkoviću, *a tako i u ostalim oblicima*. Daničić. ARj. 555a. Borkoviću, *(voc. od Borković) cf.* Pirgitanče. Rj.

bōrme, *vidi* bogme: Hoću, *borne*, Eško Meho! Rj. *vidi* bor 2.

Bōro, *m.* ime muško. *gen.* Bōra, *voc.* Bōro, *hyp.* od Borisav. *takva hyp.* kod Dobro. — Drugu silje *Boru* kapetanu. Npj. 5, 270. Mogu njima *Boro* kapetane. 5, 278. O Miliji *Boro* kapetane. 5, 319.

Bōrogovo, *n.* planina u Bosni: I Papatrn blizu B rapora. Rj. — Pod planinom *Borogovom*. Straž. 1886, 1150.

Bōroje, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Borisav. *takva hyp.* kod Blagoje. — Uđri svaki na druga svojega: *kum Bor* je nek ide na kuma. Npj. 3, 27.

bōrovj, *adj.* *Föhren-, pinus, e pino silvestri*: Oj na *brdu* na *bororu* bor se zeleni. Rj. *što pripada boru*, *za nast.* *ov* *vidi* aptov. — Prozihoj *goru* . . . *kaola dogloj* u četvrtu *bororu*. Npj. 1, 332. — Trn mu pod rep *či borova sešarka*. Postl. 321.

bōrovica, **borovnica**, *f.* Wachholder, *juniperus communis* Linn. Rj. *ovcinum nardyllus* L. Rj.³ *isp.* venja, kleka, sureka. — Urodile *borovnice* prema Prači u vrtači. Rj. 77a.

bōrovic, *m.* (u Slav.) nekake vrlo sitne bumdvice. *Art kleinere Karbasse, cucurbitae genus*. Rj. *vidi* di-njica 3, naruča 2.

bōrovina, *f.* Kieferholz, *liquum pini silvestris*. Rj. *borova drvo*.

Bōrovnik, Borovnika, *m.* vrh nasred Lukavice. Rj.

borovnjāk, borovnjāka, *m.* *ptica tako nazvana po borovici* *lujom se brani*. DARj. 612a. *vidi* bravenjak, branjug, surekar, venjar, *ake*. DARj. 556b.

bōrtanje, *n.* *vidi* bolovanje. Rj.

bōrtati, *tām, v. impf.* (u Bačkoj) *vidi* bolovati. Rj. *dr* i *boljeti* 2.

bos, **bōsa**, *adj.* *barfuss, nudipes*: Bos kao pas Postl. 28. Rj. *ucobitica*: Bosonog, u jednu nogu obuzen *a u drugu bos*. Rj. 38a. Obositi, *postati bos*. Rj. 633a. Obosom-i da već nije imao ni opanaka nego *issa bos*. Npr. 72. *Videti* za gola i *bosa* odmah mu da jedne opanke i novaca. 72. *Jeste bosu u papuče* žute. Npj. 1, 389 *čoco završ*, *da su joj na goljem*

unpama, bez hječava, papuče, i o nepotkovcu *konju kaže* se da je bos: Brate Pavle, *konja* poželio! koga goniš *bosa* priko gore. Npj. 1, 580.

Bōsa, *f.* Bosna, ime žensko. Daničić. ARj. 559b. *hyp.* od Bosiljka.

Bōsānac, Bosāna, *m.*: Jer *Bosanci* Turci mladijahu. Rj. *čorjak iz Bosne, vidu* Bosanlija, Bošnjak, Bošnjanim.

Bōsānka, *f.* — 1) Rj. *ženska* i: *Bosne, vidu* Bošnjakinja, Bošnjakuša. — 2) brdo više Dubrovnika. Rj.

bōsānka, *f.* — 1) t. j. čutura. *Art čutura, evisis rimaru genus*. Bosanka čutura nije plosnata kao ploska, nego je okrugla i duguljasta. Rj. *čutura kakova se pravi u Bosni*. — 2) motika, *kaka se u Bosni kuje*, *na tri ugla kao zibarska lopatica*. DARj. 557b. — 3) njeka kruška, *jamačno iz Bosne presajena*. DARj. 557b. i *sud* se *jošte govori u Hrv.*

Bōsānlija, *m.* Rj. *vidu* Bosānac, *od kojega je i postalo promijenješi završetak na Turski, vidu* i Bošnjak, Bošnjanim. — Da ne udre Turci *Bosantije*. Rj.

Bōsānski, *adj.* *bosnišch, bosniens*. Rj. *što pripada Bosni*: *Zlo* *Vam bilo*, *dvije tice vrane, malo* *P' vi je Bosonskih planina?* Npj. 4, 312. *adv.*: *S Bošnjani bosanski govorit*. DPostl. 108.

bōsilak, bōsioka, *m.* *vidi* bosiljak, i *syn.* *ovdje*, *dauos u narodnijem pjesmava u palčžu svukom osim nom, i akus*: *kad treba nom, ili akus, enla se uzimu bosiljak*; *ali se nalazi gdje gdje i kvaran bosioak*. Daničić. ARj. 558a. — *Struk bosioaka* mnogo lijep i preko njere mirisan. Npr. 258. *Prometnu* se ona u *bosioak*. 260. *Ja mu dadoh kitu bosioaka*. Npj. 1, 285. U bostaju tri sofe sadlje . . . drugu sofu *sitna bosioaka*. 1, 397. *Na prozor joj stručak bosioaka* . . . *Blago tebe, struč bosioče!* 4, 437. *Ne umiju dvoru puta naći od mirisa rana bosioaka*. Kov. 59.

bōsilica, *f.* pogača koju kuvaju i katolici po Zagorju i Primorju na mlato ljeto. M. Pavlinović. *vidi* sijalica, *s kojim je i postanja istoga*. DARj. 558a.

bōsiljak, bōsiljka, *m.* *Basilicakraut, ocimum basilicum* Linn. Rj. *vidi* bosilak, bosilje. — *Konjski bosiljak*. Rj. 289b. *Miriše* mu duša kao *ran bosiljak*. Npj. 1, 106. *Struk bosiljka* zimi zelena. 1, 293. *Da zaliva rano cvече, rano cvече, bel bosiljak, bel bosiljak*, *žut karanfil*. 1, 330 *(bijel po cvijetu)*. *Al' ne mogu do njih doći od mirisa struk-bosiljka*. 1, 363. *kao što je bosilak, bosiljak, bosilje postalo od Grč. βasilikon, tako i riječi feshigen, feshigjan, feshigjen, mesligjen, mislogjin, vaslegjen, veslgen, koje vidu*.

bōsilje, *n.* *vidi* bosiljak: *To je smilje i bosilje*. Rj. i *syn.* *kod* bosiljak. — *Itāj-bosilje*, *može biti samo u pjesmi* *mjesto rano bosilje*: *Ma se snaha obzirase na sestriro raj-bosilje*. Rj. 635b. *Čitluk-sahibije* su i u Srbiji narodu bile gore i teže . . . ali su one opet prema Bosanskiem *čitluk-sahibijama* bile *smilje i bosilje*. Rj. 827a. *Ova je žena gojila ovi struk bosilju*. Npr. 258. *Kovilje i rano bosilje!* *Što si zeleno tako poleglo?* Npj. 1, 10. *Po polju je bosilje sijala*. 1, 39. *Ovoga su spreznaja glagoli tako različni* . . . ali prema glagolima Grčkim i Latinskim sve je ovo još *smilje i bosilje*. Rj.¹ LIV. *(ovo je smilje i bosilje, t. j. oro je prema drugome zlu ništa, isp. Smilje i kovilje)*. Postl. 290.

Bōsiljka, *f.* ime žensko. Rj. — *Idi tamo, Bosiljku dječak*, *idi sjedi, gdje si i sjedila*. Npj. 1, 158. *za nast.* *isp.* Drenka. *hyp.* Bosa, Bosna 3. *imenu ženska od bilja* *vidi* kod Višnja.

bōsiljkov, *adj.* *n. p. kita, Basilikum-, basilici*. Rj. *što pripada bosiljku, za nast.* *ov* *vidi* aptov. — *Oj oraču, mlad oraču!* *ko ti dade mlade voke* . . . i *palice šimširove*, i *zavornje bosiljkove?* Npj. 1, 161. *Nad njim maše granom bosiljkovom*, *svome bratu čini lepa hlada*. 2, 162.

bōsiok, *m.* Rj. *vidi* bosilak.

Bōsna, *f.* — 1) Rj. *vala* Bosna: *Vino piju Novak i Radivoj, a kod Bosne* kod vode studene. Npj. 3, 1.

— 2) zemlja Bosna; Te je šalje na Bosnu ponosna, I čestitu Bosnu polaziti. Od čestite Bosne kamoćite. Rj. Tako ona . . . bježeći nekako joj spade papuča s desne noge, i ona ne imajući kad tražiti je pobjegne bosonoga. Npr. 129. — ali ima primjera, u kojima je bosonog što i bos; Ona gledaše više puta s prozora iz dvora djecurliju, koja bosonoga, izdrpana i neumivena onuda trčahu. Priprava 37. tako će biti i u ovom primjeru: U košulji bosonoga prečerao preko polja. Npj. 1, 191. bosonog, tako slož. riječi bjelonog, brzonog, četvoronog, krivonog, putonog, stonoga.

busoća, f.: Bosotinja, basoća, bosota. Daničić, ARJ. 560a. ake. DARJ. 559b. riječi s takim nast. kod bistroća.

bosonog, adj. u jednom nogu obućen, a u drugu bos, nar auf einem Fusse bekleidet, altero pede nudus. Rj. Tako ona . . . bježeći nekako joj spade papuča s desne noge, i ona ne imajući kad tražiti je pobjegne bosonoga. Npr. 129. — ali ima primjera, u kojima je bosonog što i bos; Ona gledaše više puta s prozora iz dvora djecurliju, koja bosonoga, izdrpana i neumivena onuda trčahu. Priprava 37. tako će biti i u ovom primjeru: U košulji bosonoga prečerao preko polja. Npj. 1, 191. bosonog, tako slož. riječi bjelonog, brzonog, četvoronog, krivonog, putonog, stonoga.

bosota, f. Daničić, ARJ. 560a. vidi busoća, bosotinja. — za nast. isp. čistota.

bosotinja, f. Barfussigkeit, pedum nuditas. Rj. stanje koje biva, kad je tko bos, vidi busoća, bosota. — riječi s takim nast. goločinja, hromotinja, hropotinja, samotinja, sirotinja, slabotinja, skupočinja, strahotinja, subotinja.

bostan,* m. Rj. vidi trap 2. — 1) Melonengarten, hortus pepinum. Rj. vrt za dinje i lubenice.

2) Melonen selbst, pepones et anguriae, fig.: Kako radi, obraće zelen bostan, t. j. propašće. Rj. dinje i lubenice što rastu u bostanu 1. vidi vriježa (vreža) 2. — Obrati zelen bostan (zlo proći). Postl. 230. —

3) (u Crmn.) vidi vrt. Rj. vidi i bostanj, i bašča 1. i syn. ondje, dem. bostančić. — U nekakvome bostanu pnuanu cvijeća. Npr. 99. Dičo se . . . i kitio slayom i ponosom kao gora Gjurgevdanom u bostan ručom i bosiljem. Here. 352.

bostančić, m. dem. od bostan 3. Rj. vidi baščica, gradinica.

bostandžija,* m. der Melonengartner, hortulanus; Bostandžiji prodavati krastavce (kazivati što onome koji ono bolje zna. Postl. 288). Rj. vrtar, koji sje dinje i lubenice i krastavce. — Bostan radi bostandžija Mujo, bostan radi, Bogu se moljaše: daj mi Bože, da mi bostan rodi. Here. 17.

bostanšte, n. Ort, wo ein Melonengarten gewiss, locus ubi olim pepones satii erant. Rj. mjesto gdje je bio posijan bostan (2). vidi lubeničšte. — riječi s takim nast. kod duvanšte.

bostanov, adj. n. p. sjeme, Melonen-, pepinuum. Rj. što pripada bostanu 2, dinjama i lubenicama. — za nast. ov vidi aptov.

bostanj, m. (u prim.) vidi bostan 3. Gjevojkice su bostanj posadile. U bostanija da pospe cvijeće. Rj. vidi i bašča 1, i syn. ondje.

bosti, bōdēm, v. impf. Rj. v. pf. slož. do-bōsti, iz-, na-, nad-, o-, po-, pod-, pri-, pro-, u-, za, z-bōsti; v. impf. slož. iz-badati, na-, nad-, po-, pod-, pri-, za- v. pf. isprihadati, isprobadati; v. pf. prosti bōstati, bōdnuti; v. impf. dem. bōceti, bōcati. I. pregj. bōdoh. II. pregj. bōdljāh (i bōdlāh). prilog sad. bōdnući. prilog pregj. bōdāvisi, bōdlāv. I. pridjev bō (mjesto bōo), bōla, bōlo. II. bōden, bōdēna. — 1) stechen, pungo. Rj. — Drača 2) u trnja ono što bode. Rj. 138a. Truje bode a koprive žare. Rj. 155a. Mrtva,

kaze se i za kopriva kad uvenc, pa ne bode. Rj. 372b. Guja peca trn, a trn bode guju. Rj. 808b. I tuzjoj zemlji krava vozna bode vola. D'Postl. 113 (rozina). Bodu mi, majko, djedove kosti. Npj. 1, 297. vidi zacati. 2) sa se, recipio. a) bode se krava, sie ist stossig, carna pitit. Rj. kače se za goreće koje bode, isp. bodač 1. isp. i grepsti se 413; i klati se 414. — b) bodu se volovi, stossit ciner den anbern, cornibus se incivem pituit. Rj. bodu jedan drugoga. — Sačuvao te Bog s rogatičjem se bosti i s čelavijem se čupati. Postl. 275. Teško je šutu s rogatičim bosti se. 311. Stali se (srbi) s ujom (s Turcima) biti . . . i bosti se noćima. Miloš 108.

Bōst, m. 1) voda u Srijemu utječe u Savu niže Rače). Rj. 2) selo na utoku te vode u Savu. Rj.

bōs,² prazno, her, vacuus (im Ringspiel). Rj. (Kad se igraju prstena) . . . mjesto ambara može se kazati bōš (t. j. prazno). Rj. 617b. vijeć se ne mijenja po padečinu. isp. boškati, bošnuti.

bōsarija,* f. vidi isječak. Rj. Isječak, od pućna brava ono izmaju balava i rebava. Rj. 233a. U pećena brava cijela lubina zove se bosarija. Rj. 334b. Daničić, ARJ. 561b. kače, da je riječ postala od Turskih riječi bōš, prazno, i ara, sredina. isp. lubina.

bōšča,* f. — 1) Wickelutuch, incederium. Rj. ono u što se što uvija, zamotava; Treća nosi u boči gjušije . . . a četvrta u boči haljine. Here. 15. došei po zlu gororu ili pisatnju mjesto bōšči. isp. jašmak-bōšča kod jašmak (česnsko porvata). 2) Schurze der Frauen (Furchel, prociuntorium; opežina je od same vunenae pređe različenijeh boja, a bōšča je od platna pa u tkanju šarava vunenom ili pamučnom pregjom. Rj. syn. vidi kol kerelja. — 3) der feinste türkische Tabak, nitotiana genus optimum. Rj. najbolji dahan Turski.

bōščaluk,* m. ein Geschenk von Hund, Hosen, Strümpfen, donum amictus; A gjevojkica sedam bōščaluka, nit su tkani niti su predeni, ni u sitno brlo uvogjeni, već od čista zlata saljevani. Rj. vidi bokčaluk, košalja, qače, bječev i sto god od odijela što se daje nu dar. bōšča-luk od bōšča, koje vidi. Sve svatove redom darivao, kog jaglukom, koga bōščalukom. Npj. 2, 517. Pala im je bjele bōščaluke. 2, 521. Pa stadoše . . . svate darivati: junacima tanke bōščaluke. 5, 552.

bōškauje, n. Rj. cechal, od boškati, rudaju kajom tko boška.

bōškati, skām, v. impf. Rj. gvoriti bōš u igranju prstena, v. pf. bošnuti. Kad ovaj što traži, sačera na dvije kape bōškajuci, onda su obje nje-gove; ako li nađe prsten bōškajuci, onda . . . Rj. 617b. sa se, pass: Kad se bōška, onda se dižu one kape. Rj. 617b.

bōški, adv. (u Bačkoj) ljudski, lijepo, kao što Bog miluje, Gott gefällig, ut Deo placet. Rj. osnova u Bog, isp. božanski.

Bōško, m. ime muško. Rj. Pred njima je Bōško Jugoviću. Npj. 2, 289. A na ruke Bōška kapetana. 5, 272. Bōško (osn. u Bōžo). Osn. 293. imena s takim nast. Branko, Cvjetko, Draško, Gjurko, Ivko, Janko, Jerko, Mirko, Noyko, Pavko, Ratko, Slavko, Tripko, Vitko, Zdravko, Žarko i t. d.

bōšnuti, šnēm, v. pf. Rj. reći bōš u igranju prstena, v. impf. boškati.

Bošnjāčina, f. anqm. od Bošnjak. — Što budališ, jedna Bošnjāčina! Šećp. mal. 82. isp. Grcina, Hrvatina, Mladžarina, Njemčina, Vlašina i t. d.

Bošnjāčki, adj. der Bosnier, Bosnorum. Rj. što pripada Bošnjācinu ili Bošnjaku kojemu god.

Bošnjāk, Bošnjāka, m. der Bosnier, Bosnus homo. Rj. čorjak iz Bosne, vidi Bosame, Bosanlija, Bošnjaniu. hyp. Bošujo. anqm. Bošnjāčina. — Vojsku kupi care Otmanine . . . i Bošnjake na glasu junake. Npj. 3, 45.

Bošnjakinja, Bošnjakuša, f. *vidi* Bosanka 1. Rj. *žensko glava iz Bosne, za nast. u Bošnjakuša isp. niži ruka.*

Bošnjanim, m. Rj. *čorjek iz Bosne, vidi* Bošnjak, i *spn. ond. i. hup.* Bošujo. — Janko gleda Relju *Bošnjanim*. Rj. *U Bošnjani bosanski govorit.* DPost. 108.

Bošujo, m. hup. od Bošnjak, Rj. *takva hup.* Čigo, Čimo, Hero, Hrvo, Srbo.

böta, f. bötieta, mala böta (bolta). Daničić, DPost. X. *vidi* bolta.

botanički, adj. *što pripada botanici (ili botanicima).*
botanika, f. — O njemu (o biljni) uči *botanika*. Priprava 5.

botanik, m. *Botaniker, herbarius.* — *Botanik srpski.* Vid. d. 1862. 36.

botica, f. dem. od bota, mali srod. *vidi* bötieta. Kreat. iz *Spotica, k'o* Pustijerna *botica*. DPost. 50. (*Spotica posolica, od* Njem. Spott, spotten). bötieta, mala bota (bolta), svod. i n. Stulića, X.

bötulja, f. (u prim.) *vidi* böca. Rj. i *spn. andje.* od *Franc. bouteille.*

bötür, m. — Iskat' koljenac u *boturu*. DPost. 33. Stapat' se *štapom* od *boturo*. 121. Bogišić mi pisa da je to *rogac* ili druga trava nalik *u rogac*. X. *scirpus palustris L. aka.* od Daničića. ARj. 564a.

bözhole, bözholice, ude. n. p. ima, *ričl. aberflüssig, multum, abunde, cf.* bolbolice, dosta, izobila. Rj. — *Daničić, ARj. 561b, kaže, da je od* *Turskoga bol, mnogo i bos, koje ne znači ništa nego samo pokrpljuju značenje druge riječi.*

Boža, m. ist. *vidi* Božo. Rj. *rov.* Božo. — *Majka Božu jutro veće kara: Sine Božo, živ ne bio majci!* Nj. 1. 399.

Božana, f. ime žensko. Rj. *ženska imena s takim nast. vidi kod* Andrijana. — *isp.* Božica.

božanski, adj. gottlich, divinus. — *Božansko zdanje, ljudsko stvorenje, znanja osedlana, voljoatljaj: most.* Nar. zag. DARj. 565b. Böski, *isp. božanski*, su čim je jednoza postanja. Daničić, ARj. 562a. *vidi* i božanstven.

božanstven, adj. što pripada božanstvu, gottlich, divinus, divus: Sumo nekolicinija znadu ovo *božanstveno umjesto*. Priprava 136. Budući da su nam sve *Božanstveni* (džez) sile njegove, koje trebaju k životu i pobožnosti, darovane. Petr. II. 1, 3. Najposlije *božanstveni* Zlatousti... završuje ovaj red pobožnijih bogomoljaca. DP. 213. *vidi* božanski, *isp.* boški.

božanstvenost, božanstvenosti, f. divinitas. DARj. 566b. *osobina onoga što je božanstveno, die Gottlichkeit.* — *Zlobnost koja se protivi božanstvenosti.* A. Kosta. DARj. 566b.

božanstvo, n. die Gottheit, divinitas: ima li u toj knjizi stogod od *božanstva?* Rj. *Lat. deitas, Grč. θεότητα.* — Moglo se poznati i vidjeti na stvorenjima, i njegova (Božja) vječna sila i *božanstvo*. Rim. 1. 20. Blagoslovi trojakom *vidjelom božanstva*. DP. 21. Tako živo opisuje *božanstvo Hristovo*, 166. Za znak da je zaručena (prečista) djevojka *božanstvo*. 317. božanstvo (osn. u hup. Osn. 211. *tako postale riječi vidi kod* božeočanstvo.

božanja, f. (u Dubr.) mahuna od boba (a od graha zove se *mahunna*), da *Bohnenschote, silijpa fabarica*. Rj. *reč je tuja preko ital. taginolo od iste riječi od* hup. i u pasulj. Osn. 191.

Boži, adj. što pripada Bogu, Gottes-, Dei, postalo od Božji otpadajući j. *za ž. kao što bira i u drugom* *rečenju.* — Poznato je iz naših narodnijeh pjesama da se po južnijem krajevima naroda našega poslije ž. i i s izostavlja j pred samoglasnijem slovom. n. p. *uče* m. *učeje*, *Boža* ti *vača* (m. Božja, *učeče* (m. *učeje*). Rj. — *A ovo ti Bože vjeru dajem.* Nj. 5. 156. *Ou li, euro, bože otpadnuć!* 5. 189. *vidi* Božij, Božji; *daj se* *takva adj. ne napominju napose.*

Božica, f. ime žensko. Rj. — *postajem dem. od*

ženskoga imena Boža, *koje samo nije u običaju za žensko čeljude, a od kojega je i* Božana. Daničić, ARj. 567b.

božica, f. boginja, *Gottin, dea:* Böginja, dea, *božica*. Daničić, ARj. 486b. *ake.* od DARj. 567b.

božičiu, adj. deac. DARj. 567b. *što pripada božici.*

Božić, m. dem. od Bog. *Heihnachten, festum nativitatis Christi.* Rj. *piše se i božić, blag dan rođenja Hristova.* — *U oči Božića...* Na *Božić* se obično ruča s vreoce... Prvi dan *Božića* niko nikome ne ide u kuću... *O Božiću* se objesti i poljubiti nije nikakove sramote... Na nekim mjestima sjaču na *Božić*, t. j. domaću rano u jutru vreoce: Sjač Bože i *Božiću* našemu ili našoj... U Bačkoj momčad posjedaju na konje pa po polju *rijaju Božić*... U Boci mnogi ljudi *pred Božić* načine slavnice. Rj. *Mali Božić*, Rj. 313b (osmi dan po *Božiću*, kad se svetkuje obrezanje Hristovo i počinje se novo ljeto). Znajuci da ima (*pravi*) *Božić* i *mali Božić*, lako razumijemo rečenice: *Među božićim* stač u Gružu a među gospojam u gradu. DPost. 60. Ne bojte se, doći će i nama *Božić* jedan put. Straž. 1886. 1386.

Božičev, adj. što pripada Božiću, Hristu. u božičnim pjesmama: Poručila *Božičevu* majka: tamo ću vam poslati *Božića*, po *Božiću* tri kite cvijeca. Here. 336. Crkvu gradi *Božičevu* majku, u nju stavlja veliko saborje. 312.

Božičko, m. ime muško. Rj. — *Božičko (osn. u božić, isp. Nedjeljko).* Osn. 292.

božični, adj. Rj. *što pripada Božiću: Božični* ražanj, *Božična* svijeta. Rj. *Pjesme božične.* Nj. 1, 117. *vidi* božičnji, božitnji.

božičnica, f. znači u *Hrv. uopće dar kao i jabuka što zmiti: pu* *napose dar koji se daje o božiću, a* *takar je dar ponajviše jabuka.* *isp.* DARj. 569a.

božičnjak, m. što god što pripada *božiću* (što je božičnje) a *muškoga je roda, vidi* božitujak.

božičnji, adj. *Božičnje* gere prodava. *Božičnje* noći a *lini dni.* DPost. 9. *vidi* božični, božitnji.

božičevanje, n. das Feiern der Weihnachten, celebratio festi natalis Christi. Rj. *verbal. od* božičovati, *koje vidi.*

božičovati, božičujēm, v. impf. die Weihnachtsfeiertage zubringen, agere diem festum natalitiorum Christi. Rj. *prodati božić.* — *za glas o izu é, é, dž. lj. s vidi* buljubašovati, *harambašovati, kiridžovati, pašovati, pijančovati, prijateljovati, samočovati, stajesovati, subašovati, učiteljovati, veljovati. nusu-prot isp.* *kraljevati.*

Božidar, m. ime muško. Rj. — *Boži-dar, isp.* Osn. 47. *isp. ime tako složeno* Mirodar.

Božij (Božiji), Božija, adj. što pripada Bogu, nominalni je oblik Božij najstariji, *ali je izišao iz običaja* — *premda se još i sada nahodi* — *a mah je uzeo složeni* *Božiji, u kojem između ž i j ispade i, i tako* *postale oblik* *Božji, Božja, Božje, koji je sada najriše u običaju: ali se j i za ž gdješto i odbacuje. vidi* *Boži, isp.* Osn. 82. — Kad tamo, a to u podrumu *sed* *Božij*. Npr. 50. Otac mu da sve to i opravi ga u *ime* *Božije*. 236. *Angjeo* *Božij*. 255. Ko izgubi sram ljudski, izgubi i *stah* *Božij*. Postl. 139. U *Lipisci na* *Božij dan*. 1823. Nj. 1. LXII. Na dnu morskome ima *sila božija* mrtvijeh morskijeh životinja. Priprava 105. *Božij* *napredak* u vjeri. Tim. I. 1, 4. Da otrčim *do* *čorjeka* *Božijega*... *dogje k* *čorjeku* *Božijemu*... *kad je* *čorjek* *Božij* *ugleda.* Car. II. 4, 22, 25. Ti *bješe na* *svetoj gori* *Božijoj*. Jezek. 28.

božiti, božim, v. impf. (st.) koga, t. j. nazivati *mu* *Boga* *ili* *Boga* *pomoć: Božio je* *Janković* *Stojane: Božja* *pomoć* *široćice* *stara.* Rj.

božitujak, m. što god što pripada *božiću* (što je božičnje) a *muškoga je roda: tako se* *pridijeva* *badnjaku u narodnoj pjesmi: Da* *kitimo* *naše* *kuće, svete*

ikone, i *badnjake božitunjake*, što nas veselo. Here. 340. *vidi* božičnjak.

božitunji, *adj.* *vidi* božičnji, božični. Rj. — Od *božitunje* *stame* gljekoji nose na njive . . . Gljekoji udaraju rogom od *božitunje* *pevira* vočku nerotkinju. Rj. 35a. Zato se mnogi o bijelini i *božitunju pakladanu* namazu bijelinu lukom. Rj. 66b. *Božitunji post*. Danica 5, 20.

božjak, *m.* — 1) *der Bettler, mendicus, cf.* prosjak, bogac; Eto vama, *božjaci*, 1 besede *božjaci*. Pa ga dade *božjaku*. Rj. *vidi* i bogoradnik, i *syn. ovdje*. — 2) (u Dubr.) *der Wiedehopf, upupa, cf.* pupavac. Rj. *ptica, vidi* i balin kokot, i *syn. ovdje*.

Božji, *Božja*, *adj. gottlich, divinus*. Rj. *što pripada Bogu, Gottes-, Dei. vidi* Boži, Božij; tožji. — *Božja platicia*, *f.* (u Hrvatskoj) nekaka trava. Art *Pilante*, *herbae genus*. Rj. 35b. (*vidi* božje drvece). *Božje blago*, *m.* (u zap. kraj.) *vidi* mazga, *cf.* blago 2. Rj. 35b. *Božje drvece*, *n.* Schlafkraut, die Stabwurz, artemisia abrotanum Linn. Rj. 35b (*vidi* božja platicia, rutvica). *Božji dan*, *m.* (u naroda istočne crkve) prvi dan po božiću (prvi je dan Božić, drugi *božji dan*, a treći Stjepanj dan), der Tag nach Weihnachten, dies primus post natiuitatem Christi. Rj. 35b. Nazvavši mu *Božju pomoć*. Npr. 163. *Božje lice* celivaku. Npj. 1, 147. Služio sam *Božju majku*, 1. 161. Kad su *Božji* *zakin* savršili, devojka se sa rodom opršta. 2, 24. Iz tvojih usta u *Božje uši!* Post. 100. Tako mi ovoga *blaga Božjega* (hljeba). 303. *U Božju* se niko ne može. 325. Ne kudi li moju knjigu na *pravdi Božjoj?* Odbr. od ruž. 3. Izjednačuje: srce svoje sa srcu *Božjim*. Jezek. 28, 2. Zato ću te baciti kao nečistotu s gore *Božje*. 28, 16. *Šin Božji*. DP. 321. *isp. tožji* (u Dalmaciji osobito kod kršćana) u zaklinjanju mjesto *Božji* (kao da se ne bi grijesilo spominjući ime *Božje*), *n. p.* po lice *tožje!* imena *ni tožje!* *cf.* brod, bor. Rj. 742b.

Božo, *m.* — 1) ime muško. Rj. *gru.* Bóža, *roc.* Božo, *hyp.* od Božidar ili Bogdan ili Bogosav, *vidi* Boža, Boško. — Popadaće na glayvinu zbornu u mehanu Popovića *Boža*. Npj. 4, 448. *Božo* Grujović. Sovj. 2, *udatle i prezime*: Sobom uze . . . ljetu zmiju *Božurić*-Lazara. Npj. 5, 114. — 2) *hyp.* od Božić; o *djetetu Isusu*: U Božića tri mile sestrice: *Božo* sestre divno razregnuje. Here. 335. Gramu sunce iza brda, veselo, veselo! Nije sunce nego *Božo*, koledo, koledo! 337.

božogrobac, božogropea, *m.* kahgjer iz Jerusalima (od *Božjega groba*), *cin Monch rom h. Grabe, monachus sancti sepulchri*. Rj. božo-grobac, *prvoj poli osu*, u Boži (Božji), *druga* u grob, *vidi* Jerusalimac.

božole (st.) u dololskoj pjesmi: Udri, udri, sitna kiša, oj dodole! moj božole! Rj. *bice* upravo *dvije riječi*: *roc.* božo, *mali bog (vidi* Božo 2), i *zvuk* le, *koji dolazi i uz roc.* došlo, *razlika u akcentu* (božo i božole) *tomu ne smeta*. Daničić, ARj. 573a. *isp.* Glas. 12, 481.

božur, božúra, *m.* die *Paunur, Gichtrose, ptarmica officinalis* Linn. Rj. *biljka, vidi* božurak, brozava, *riječ* s *takim nast.* kod bljuštur. — AF *vinograd listao*, i lozicu pustio, i pod lozom *božur* *vet.* Npj. 1, 278. Kad udari cvijet u planinu, kad poraste *ruža* na *božuru*, dizahu se Prizrenske gjevojke. 3, 430. *K riječi* božuru *dodaje* Vak: Ovdje *ruža* valja da znači *božuror* *cvijet*, kao što se i načinjen od čega mu drago na ružu nalik cvijet zove ruža.

Božúr, Božúra, *m.* planina u Heregovini blizu Jeleća. Rj. — *ime s takim nast.* Kostur.

božura, božúrica, *f.* (u Grblju) prasica što se kolje na Božić, *cf.* pečenica. Rj. *vidi* i pekna.

božurak, božúrka, *m.* *vidi* božur 1. Rj. *nast. hyp.* od *božur*, *ali značenjem što* i božur 1.

božurov, *adj. što pripada božuru*: *Božuror* cvijet. Npj. 3, 430. Brdo *Božurovo*, 4, 506. (*isp.* Božur). Gora *božurova*. Here. 199.

brábar, braqea, *m.* *mjesto* vrábac, vrápea, *u knj. i pisanoj prošlosti* *cička u Dubrovniku*: Bolje je *bra-bac* u ruci neg soko na prci. DPosl. 7. Zore mi piša da nije ništa drugo nego *erobar*, a Bogišić da se ne opominje da je ikad tako čuo nego da se u Dubrovniku govori *bravac* *m. erobar*, *N. vidi* i vrebac.

brábonjak, brábónjka, *m.* *cin Kuppchen Ziegenkoth, globulus stercoris caprius*: Stara baba a *brabonjka* gata: ziv' mi simi, sve su gola govna. Rj. *zno* *balge* *kožje ili urče*. — Ostao kao *brabonjak* na cjelili. (Gjekoja se ova ili koza pobrabonja u muzlici kad je muza, pa kad se mljeko procijedi, *brabonjci* ostanu na cjelili). Post. 212.

brabónjanje, *n.* *das Masten der Zage, capra cavata*. Rj. *verbal.* od brabonjati, *radnja* *kojom koza ili ova* *brabonja*.

brabónjati, njám, *v. impf.* *masten* (von der Zage), *cavo* (de capra). Rj. *balgati, kači* se u *stava* za *kozu* *negu* i za *ova*, *kao što se vidi i*: Post. 212 *napomenute* *kad riječi* brabonjak, *v. pl. sloč.* po-brabonjati se.

brábónjčenje, *n.* *dummas Gerade, sermo insulsus*. Rj. *verbal.* od brabonjčiti, *radnja* *kojom tko brabonjči*.

brábónjčiti, čm, *v. impf.* govoriti koješta, *dummas* *Zag reden, ineptare*: ne brabonjči! Rj. *isp.* brabonjak, *vidi* baljezati, i *syn. ovdje*.

bráca, *m.* *hyp.* od brat. Rj. — *Tugjeg* brata *bracom* *zovem*. Npj. 1, 144. Zdravo *brava* *poderu* čelenku, 1, 552. *vidi* bráca, braco, braće, braja, brajan, brajen, brajin, brajko, brajo, brate, brata, bratac, bratan, bratko, brato; bača.

bráca, *m.* (ist.) *vidi* braco. Rj. *roc.* bráco, *vidi* i bráca, i *syn. ovdje*.

Brácan, *m.* ime muško. *hyp.* od Bratoslav. — I vitezu vojvodu *Bracana*, Npj. 5, 227. Kad vitezi knjigu proučiše, serdar Spaho i *Bracan* vojvoda, 5, 235. *hyp.* s *takim nast.* *vidi* kod Cvijan.

brácin, brácin, *adj.* des braca, fraternuli. Rj. *što pripada bráci, bráci*: Držle, snašo, konja *bracinoqa*. Npj. 3, 507.

bráco, *m.* (juž.) *hyp.* od brat. Rj. *gen.* bráca, *roc.* bráco: Kaduna se bratu *synomu* moli: aj tako te ne želila, *braco!* Npj. 3, 534. *vidi* i bráca, i *syn. ovdje*.

Bráć, Bráća, *m.* die *Insul Brazza*, Rj. *otok u Dalmaciji*: Mrdulja, malo ostrvce od kamena kod Spjeta kraj *Bráća*. Rj. 371a. Za Dvarom je *Bráć*. DPosl. 152.

bráć, bráća, *m.* *koji bere vinograd ili kukuruz*, *govori se u Hrv. od osu, koja je u brati, isp.* klac (od klati) (kač (od tkati), *ake.* DARj. 571b, *vidi* berač jemač, trgatac.

bráčan, bráčna, *adj.* od brák, *što pripada braku, vidi* ženidben, *Ehe-, nuptialis, conjugalis*: Je li iko kad čuo, da se obrije glava udatoj ženi, koja dužnost *bráčne rjernosti* nije namršila? Danica 2, 133. Već tri godine vodi se u konsistoriji *bráču* *parnica*. Ml. 231. *ake.* po DARj. 571b.

Bráčanin, *m.* Rj. *čovjek s otoka Bráča*: Da su *Bráčan* negla htjeli ovo ostrvce (Mrdulju) da privuku kraju. Rj. 371a.

bráće, bráča, *f. pl.* (u Boči) *vinova* *komina, die Weinreber, vinova, cf.* komina. Rj. *vidi* i bréce, drop, dropina, kom, komina, mozga 2, trop, tropina.

bráće, bráćeta, *n.* *hyp.* od brat *vidi* bráca, i *syn. ovdje*. — *Ozeni se* *brájo bráće*, i *rodi* se *golo* *mače*. DPosl. 93. *ake.* od *Dučića*, ARj. 575a. *za* *brájo* *bráće* *isp.* brajen brat *kad riječi* brajen, *isp.* bratac.

bráćev, *adj.* *što pripada bráču, vidi* beračev, jemačev.

bráćica, *f.* *koju bere vinograd ili kukuruz*, *ake.* DARj. 575a. *vidi* beračica, jemačica.

Bráćinac, Bráćina, *m.* brdo u Jadru (gotovo na megji nahije Valjevske, Šabačke i Zvorničke). Rj.

Bráčki, *adj.* Rj. *što pripada Bráču* *otoku*: Bog mi

te nklonio maha zadržarskih i djece Dubrovačke, buha kotorskih i mladosti bračke. DPostl. 6.

brački, *adj.* *Što pripada bračima ili braću kojemu od. — p.* plata bračka, *vidi* berački, jemački.

braća, *f. coll. di* Brüder, fratres, Rj. *vidi* braća; bračijeni, bračine, *dem.* braćica, *jedan od braće* brat.

Bit braće sve jedan drugog u zaduhjen barka, Rj. 16b. *Onda starija braća* oduđu kuda su znali, Npr. 63. *Ono su tvoja braća ukrado*; kako su činili onako su i prošli. . . . *Ono su braća koja se dobro ne žive*, 30. *Dok kuga ne umori deset braće*, Postl. 219. *Trojica braće*, Npj. 1. 106. *Nosioci, braća u rođjnu!* nerogjena, *kao i očajna*, 1. 251. *Al' m' u tebe kažu majku preselitu, braću očajevatu*, 1. 111. *Veleći mi, da ne ljubim nikog togjina, nego moju rođnu braću i roditelje*, 1. 126. *Ona poji po putu putnike a za zdravlje dječju braću seče*, 2. 622. *Onda Bjeleči viknu na družinu: Srodna braća*, oganj oborite, 1. 281. *Braća Mibusavić*, Miloš 222. *Ona po rodu i po jeziku braća* nasa zakona Gurskoga, Pis. 20. *Svi jezici slovenski stoje među sobom kao braća*, Rad 1. 106 (*Brat i sestra ukrali se ne nazivaju braća; zato ne valja što učki psu, da je saduoro braće [put braće i dječji sestri] dovala Herde na jugu*).

braćenje, *n. verbal.* od bratiti i bratiti se, *koje vidi, isp.* bratimljenje.

braćica, *f. dem.* od braća, Rj.

braćunici, braćunina, *m. pl. (st.)* Bruder, fratres, Rj. *sinj.* braćine *nije u obitaju*. — *Ti imadeš deset milih brata, ti povedi deset braćunaca*, Rj. *vidi* i brateni, bratijenci.

brada, *f. uocens.* brādu i brādū, Rj. *dem.* bradica, *augm.* braditina, bradurina. **1) der Bart, barba**. Ako kaže, *brada* mu ne smeta (mlad je, može mu još podnijeti, jer je stari čokcu osobito sramota) i grješna lagati, Postl. 5. Rj. *u čarjaka dlake ni; obraze*; Zaogumriti se, *n. p.* brada, Rj. 186b. *Nadigao (ili zakeserio) krasilo (podrugljivo za: bradu)*, 267b. *Keser (u selu brada)*, 265b. *Bradu oberbariti, obrizati*; da mu *erna* oberberit bradu, 428a. *Majko moja, oženi me mladu, dok me nije obuzela brada*, obuzela brada i brkovi, 135b. *Bradu ostaviti*, den Bart wachsen lassen, pronitttere barbam, 173a (*ostaviti da raste, i; pustiti bradu*), *Progrusala se kosa, brada*, počela sijediti, 605a. *Svrzibrada*, čovjek koji jedan put ostari bradu, pa je opet obrizao, Rj. 673a. *Od zle žene bradu u sake dježi*, Postl. 233. *Ženite ga, ne držite ga, da ga brada ne pčevari*, Npj. 1. 100. *Kad u erkvu ide, obrizati mu bradu* kao zaborika, 1. 106. *To začuo star djedina, on obrizati kupa bradu*, 1. 295. *A s jedu mu brada do pojasa*, 1. 615. — **2) das Kinn, mentum**, Rj. *depl glave pod donjom usnom gdje raste brada*; *Jedno se golyu a drugo sijediti brade* pristoji, DPostl. 39. — **3) kukuruzna, der Bart um Kukuruz, barba zem. Rj. *a bilja što rasi kao u čarjaka brada, vidi svila 3*; *Kunina, brada na tseli*, Rj. 315b. — **4) s nekum** *braljecima ime bilja*; *Kozja brada*, der Boksbart, trzapogon praten-sis Linn, Rj. 282b. *Košutina brada*, srčanik 1. Rj. 290b.**

bradajaga, *m.* u pjesmi: *A najpotlje bradajage Turci, što ne nosi ništa od oružja, do na ruke zlatne perjanice, a da njima bezgrišno glave*, Rj. *aga što ide za vjaskom te daje datore dobrihju junucima*, Rj.³ bradajaga?

bradanje, *n. das Bekommen des Bartes (von Kukuruz), za učestis unući*, Rj. *verbal.* od bradati, *stanje top bar e, kod brada u, p.* kukuruz.

bradaš, bradaša, *m.* — **1)** lonac najveći od jednog oha, pa ima usnu kao bradu otoboljenu, *Art Topf, oha gova*, Rj. — **2)** čarjč bradul, Daničić, ARj. 578b. — *rejeci s takim nast.* brazdaš, brnjaš, brvnaš, budalaš, burgijas, čergaš, dimljaš, dupljaš, funtaš, gurbetaš, ikraš, jadaš, kartaš, lakrdijaš, megjaš,

noktaš, okuš, pletkaš, rabotaš, stražaš, tamburaš, volaš i t. d. Osn. 358.

bradat, *adj.* bartig, barbatus, Rj. *što ima bradu*. — *Ne ču stara ni bradatu, veće mlada golobrada*, Npj. 1. 295. *isp.* obradatiiti.

bradati, *dām. v. impf.* t. j. kukuruzi, *Bart bekommen (von Kukuruz), spica aristarum callo munitar*, Rj. *dobivati bradu, vidi* svilati, *v. pf. slož.* u-bradati.

bradavica, *f.* Rj. *dem.* bradavica. — **1) die Warze, verruca, Rj. *gljegal na tijelu u čeljadetu ili u žičinčetu*. — **2) na sisi, die Brustwarze, papilla mammae**, Rj.**

bradavičica, *f. dem.* od bradavica, Rj.

bradčitina, *f. augm.* od brada, Rj. *takvu augm. kod* babetina.

bradica, *f. dem.* od brada, Bartlein, barbula, Rj.

bradići, *m. pl. samo u ovoj zagoneci*; *nagjoh tiće bradići*, viš' bradića ustoičie, viš' ustoičiea nosoičie, viš' nosoičiea gledoičie, viš' gledoičiea čeloičie, viš' čeloičiea Gojko krmke vrača (t. j. brada, usta, nos, oči, čelo i češalj u kosi).

bradići, *m. pl.* selo u Jadru, Rj. u Srbiji.

bradovitica, *f.* (u Dubr.) vidi barbut, Rj. *morska riba*.

bradurina, *f. vidi* bradetina, Rj. *takvu augm. vidi* kod baburina.

bradvā, *f. Zimmeract, ascia*, Rj. *gen. pl.* brādāvā. Obl. 20. *oruđe dvodjeljsko kojim se teše, nalik na sjekiru, vidi* keser, vaneaga, *dem.* bradvica, *augm.* bradvetina, bradvurina. — *Kad se baje od micine, bajalica na kućnome pragu prekrštajući bradom* (odaj ili kaži. . . . znači: ili me obraduj ili ubij, *posijeci bradom*), Postl. 9. *Začudio se kao da je vijčio lijevu bradru*, 87. *Ko o svadbi ko o bradi*, (valja da je nekakav došao na svadbu pa ukrao bradvu), 151. *Sve u njemu (mjestu sabora Božjih) šlo je rezano, razbiše sjekirama i bradruma*, Ps. 74, 6.

bradvēni, *adj.* von Zimmeract, asciae, Rj. *što pripada bradi*.

bradvitina, *f. augm.* od bradvā, Rj. *takvu augm. kod* babetina, vidi bradvurina.

bradvica, *f. dem.* od bradvā, Rj. 44. *uke. od Du- ućica*, ARj. 580b.

bradviti, *vim. v. impf. mit der Art behauen, de- dolare*, Rj. *bradvom tesati, v. pf. slož.* o-bradviti.

bradvurina, *f. augm.* od bradvā, Rj. *takvu augm. kod* baburina, vidi bradvetina.

Brāčci, Brāčci, *m. pl.* pleme u Austrijskome primorju više Budve, na granici Crnogorskog, Rj. — *Opravio posao kao Petronije nu Brāčćima*. (. . . išao sam na Brāčce), Postl. 240. *Tri male knežine ili opštine: Mame, Pobor i Brāčci*, Kov. 31. *Daničić*, ARj. 581b. *piše* Brajići.

Brāilo, *m.* ime muško. Rad 26, 55. u ARj. 582a. *piše* Daničić; *Brajiilo. hyp.* od Bratoslav. *takva hyp.* kod Drailo.

brāja, *m.* (ist.) vidi brajo; *Svi su bolesni osim kilavoga braje*, (Postl. 282), Rj. *voc.* brajo, vidi brāca, i *syn.* ondje.

Brāja, *m.* (ist.) *hyp.* od Bratoslav. DARj. 581a. *dem.* Brajica, *koje vidi*.

brājan, *m.* Bruder (vertraulich zu einem Freunde), fraterculus, Rj. *hyp.* od brat, vidi brāca, i *syn.* ondje. *kaže se prijateljski komu koji i nije brat*: *A sad da ti za Omera kažem, poslušaj me, moj mili brajane!* Npj. 5. 137. *vjeći s takim nast.* bršljan, bukvan, divljan, domišljan, dragan, goran, grkljan, klipjan, kovren, kopilan, koštan, krcan, krtan, macan, mesan, mrtvan, raštan, rigjan, smrdan, stričan, šaran, šupljan, zavrzan, zekan, zvekan, zukvan i t. d.

Bràjan, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Bratoslav. *takva hyp. vidi kod* Cvijan.

brájda, *f.* *pergula*, odrina u vinogradu. *rišora loza koja se pušti te raste u visinu uz odar, koji joj se za to načini. vidi* čardaklija *i syn. ovdje.* — Gdi šenica nikne, kukolji mesto najde; prez zločeste trave ni moć naći *brájde*. M. Kulačević. DARJ. 58ta.

bràjen, *m.* *vidi* brajan: Karantile, *maj mili brajenc*. Rj. *vidi i* bràica, *i syn. ovdje.* — Dvorba turska i pilarska vrata ni znaju kuma ni *brájena brata*. DPost. 21. *riječi s takim nast.* busen, drobljen, greben, jasen, jelen, kučen, lipen, pelen, presljen (*i* pršljen), prsten, sršljen (*i* stršljen), tresljen, ugljen.

Brájica, *m.* ime muško. Rj. *dem.* od Brája, *a oro hyp.* od Bratoslav.

Brájici, Brájica, *m. pl. vidi* Bráici.

Brájio, *m.* ime muško. *vidi* Brájio.

brájim, *adj.* što pripada braji: Čisto, kao *brájine* gaće. (Post. 348). Rj.

brájim, *m. hyp.* od brat. *vidi* bràica, *i syn. ovdje.* — Te pogubi lepu Janju sternu ložnicu... susreće ga mlagajčan Janjin *bráime*... jer je njojzi mila ruža od milog brata. Npj. 1. 6E. *brájim*. DARJ. 582a.

brájko, *m. hyp.* od brat. Rj. *vidi* bràica, *i syn. ovdje.* — Jedni viču: Jao moja majko! Drugi viču: Ne boj mi se, *brájko*! Npj. 1. 561.

brájio, *m.* Rj. *gen.* brája. *roc.* brájio. *hyp.* od brat. *vidi* bràica, *i syn. ovdje.* — **1)** *vidi* brajan. Rj. — Oženi se *brájio bràce*, i rodi se *golo maće*. DPost. 93. (za brájio bràce *isp.* brajan brat *kod riječi* brajeni. Stavi *brájio malom* prstu) u riliću, ne umije ni zagristi. 115 (zagristi *dijalekt. n. mesto* zagristi). — **2)** (u Boći) muževiji rogjak ženi. Rj. — Srbija je nedaleko, — čuj me, *brájio*... Nemoj mi se zaustavit', — *mladi brájio*. Npj. 5. 458 (*nuritiču i* *žabjuči dječera*).

brájov, *adj.* što pripada braju: Ovo mi je *brájov* duduk. Rj.

brák, *m.* *vidi* ženidba, ndaja; *Ehe, matrimonium, conjugium*: U srpskome jeziku niti što znači brak ni suprug. Pis. 15. Da je srpski zakonopisac... znao, kako narod misli i govori o onijem stvarima, koje on piše, jamačno bi on, n. p. ono... mogao napisati bez „braku“ i bez „bráčnjij“ i bez „brakolomstva“... Ako u našem narodnom jeziku nema riječi, n. p. za matematiku i za hemiju, valja da ima za ženidbu i za puštanje žena. 16, 17. *ali vidi* bráčni. Da ste ti i Stamera, tako bliski rod, da ne može biti *braka* među vama. Megj. 133 (*riječi su* *popove*) — *ake*. DARJ. 583a.

brále! *Bruder! frater!* Rj. *to je roc. a u nom. je ake.* brále, *gen.* brála. *isp.* Post. XXXI. Osn. 51. *hyp.* od brat. *vidi* bràica, *i syn. ovdje.* — Za ran', Pavle, za ran', mili *brále!* Npj. 1. 4. Hajde, sele, na tanke čardake. Sestra bratu riječ progovara: Hajde, *brále*, na tanke čardake. 2, 236. *takva hyp.* čile, čule, male, pole, sele, tale. *imena vidi kod* Krule.

brána, *f.* — **1)** *das Wehr, Mährwehr, moles*. Rj. *postanju kojega je* braniti: u *rodenice* ono što ustavlja *vodu*, ne da joj teči, *brani* joj teči. *vidi* bent, naper. — **2)** *eine Art Egge, occae genus*. Rj. *nekakva drljača*: Bolje se i na *brani* voziti, nego pješice hoditi. (Post. 26). Prevuci *branu*, pa hajde u Bosnu na *branu*. Rj. (Govore Ličanima koji po kamenitoj zemlji ne mogu duboko da oru, i tako im ne treba drljača, nego samo *brana*, grana. Post. 260), u *gjekojim krajevima* *Hrv.* *brana je* upravo što i drljača, *koje vidi i syn. ovdje.*

bránauje, *n. das Eggen, occatio*. Rj. *verb.* od *branati*. *radnja* *kojom tko* *brana*.

bránati, *nám, v. impf.* (u Hrv.) *branu* vući preko oranja, *eggen, occare, cf.* drljati. Rj. *vidi i* *brnati*, *vlačiti*, *zubati*. *v. pf. slož.* do-branati, po-.

brándla, *f. die Landt, puniculus incendiarus* (Brändl?). Rj. *ptilj topovski. riječ* Njom.

Bránegovici, *m. pl.* u nahiji Valjevskoj na desnoj strani rijeke Grača navrh jedne litice zidine od staroga gradića. Rj. od *imena* Bráne, *hyp.* od Branisav. *e je od starog* č. DARJ. 585a.

bránica, *f. t. j.* jabuka ili kruška, *gypflacktes, nicht herabgeschütteltes Obst, poma decurpta, uva decussa*. Rj. *uzabrano a ne otrčeno* *čiče* *činskoga* *roda, u. p. jabuka, kruška.* — U Jadru (oko Loznice) opletu magazu od pruča pa maspu u jesen *jabuka bránica* te stoje preko zime. Rj. 340a.

bránić, *m.* (u C. G.) *Beschützer, defensor*. Rj. *koji brani koga. vidi* branilac, *branitelj.* — Ovak se čovjek naziva starijšina ili *bránić*. Priprava 62. Živ je Gospod, i da je blagosloven *bránić moj!* Ps. 18, 46. *Bránić je* nas Bog Jakovljevi. 16, 7. *Bránić* rjere na šestome vasiljenskom saboru u Carigradu. DP. 93. *riječi s takim nast.* *bránić*, *jarie*, *ljutić*, *mravić*, *vrtić*, *zvonić. nije li* *ake. u tjem riječima* *bránić*, *bránića*, *jarie*, *jarieća* *i t. d.? isp.* *kolić. imena vidi kod* Dević.

Bránićevac, Bránićevca, *m.* Rj. *čovjek iz* Bránićeva: Stavlja redom jednog do drugoga: do Stevana Kućinca Jova, a do Jova Petra *Bránićeva*. Npj. 2. 202.

Bránićevka, *f.* Rj. *žena iz* Bránićeva, *vidi* Bránićevkinja

bránićevka muha, *f.* Rj. (*kojoj je* *legla u* *Bránićevu*), *zavr se i* Golubačka muha, *koje vidi*.

Bránićevkinja, *f.* Rj. *žena iz* Bránićeva, *vidi* Bránićevka. Kućevkinje i *Bránićevkinje*. Rj.

Bránićevo, *n.* tako se zove Požarevačka nahija (t. j. od Morave pa dolje do Porečke rijeke i do Omoljskih planina). Rj. — Kad su bili kod Kućeva grada, kod Kućeva i kod *Bránićeva*. Npj. 2. 506.

Bránićevski, *adj.* Rj. *što pripada* *Bránićevu*.

bránik, branika, *m.* — **1)** u puške odložo što pokriva obaraču, *der Bagel, cf.* straža. 3. Rj. — **2)** *vidi* usperica. Rj. *lijevi (debeli) kraj u* *raonika od* *užiju pa* *goru do* *ukta.* — **3)** *mjesto* *načinjeno za* *obranu. Schutzwehr, Bollwerk, Festungswerk, munimentum, propugnaculum*: Jaki na *brániku*. Post. 108. O svačemu eglen zametnuli: kako j' koji junak na mejdanu, gdje j' Turčin stao na *brániku*. HNpj. 4. 571. — **4)** zemlja, n. p. dubrava, *šuma*, *imajući* *gospodara, zabranjena* *drugima*: *Zabran, zabrana*: *bránik*. Rj. 164b. *vidi i* *branjevica*, *branjevina*.

bránilac, bránioea, *m.* Daničić. ARJ. 585b. *koji brani koga. vidi* branić, *branitelj.* — *Bránioci* svojeg ognjišta izlaze svijetu na vidik. Dubrovnik 1868. *ake*. DARJ. 586a.

Brániło, *m.* ime muško. Rad 26. 55. *postalo od* *Branimir i* *Branislav. takva hyp. vidi kod* Drailo.

Bránimír, *m.* ime muško. DARJ. 586a. *isp.* Osn. 293. *isp.* Branislav. *hyp.* Branilo, Branko. — *Bránimír, tako slož. imena vidi kod* Budimir.

Bránislav, *m.* ime muško. DARJ. 586a. *isp.* Osn. 293. *isp.* Branimir. *hyp.* Branilo, Branko. — *Bránislav, tako slož. imena kod* Berisav.

bránitelj, *m.* *koji brani koga*: *Beschützer, Vertheidiger, defensor*, *vidi* branić, *branilac*. — Ti im bješe upravitelj i savjetnik i *bránitelj*, kod gospode i kod braće. Kov. 112. Imajući nju (Mariju) za turgju vjere imamo *bránitelja* Gospoda, kojega je ona rodila. DP. 152. *riječi s takim nast. vidi kod* *boditelj. ake. od* *Daničića*, ARJ. 586b.

brániteljka, *f.* *koja brani koga, die* *Beschützerin, die Vertheidigerin, defenstric, patrona*: Smrt njezinu (Marijnu), kojom nam je postala *brániteljka* na nebu. DP. 324. — *za* *ake. i* *nast. isp.* *roditeljka*.

brániti, bránim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* o-braniti, od-, za-, *v. impf. slož.* za-branjivati. — **1 a)** *wehren, defendo*. Rj. *čuvati, štiti, zaštićivati, zaklanjati koga*

... što *od njega* *od njega* što: Velika pečina ... u takoj vrbu, da je malo ljudi može *braviti od čitave* ... Rj. 39b. A pokraj nje (čeljenke) krilo okovano, što ... *od vremena* i od vjetra ljuta. Rj. 75b. Svaki nosi svijetlo oruđe, a da *ekru od Turaka* ... Nj. 3. 68. Kako ćemo mi *braviti srpski* ... i od G. Kengelea kao i od njega. Nov. Srb. 1817. 638. Emmanuel je iznajpre *bravio most* iz to-pova. Žitje 26.

b) *pravaditi, opovirati, odgovarati, čuvati, čuvati ili što, zu čines Günsten sprechen, ihn ent-schuldigend, catholisch, excusare, defensare*: Ali zato opet ja *tupe riječi u branim*, nego i ja kažem ... Rj. XX. Onda pop Luka stane *braviti* i odgovarati *Maccana*. Danica 3. 203. Je li on došao, da *bravi Milonka od njega*. Miloš 21. Kao što može *pred učeni-cem sečtom braviti* i odgovarati. Pis. 60. — **c)** *sa se, refleks, u značenju pod a) i pod b)*: Živ se i od *podleže* za nevolju može *braviti*. Postl. 153. Iz nje *kule se bravio* junacki od morskijeh neprijatelja. 310. Da se iz njih (iz šanceva) *od Turaka bravi*. Nj. 1. 317. *Braviti se opjati* od Turaka. 1. 107. Da se valja s rajom biti i *od nje se braviti*. Danica 3. 162. Da su se i u ta vremena s oružjem otimali i *braviti*. Kov. 39. Turci su se sa *neopisanim* *bravošću bravili*. Miloš 108.

2 a) *hindern, impdire*. Rj. *zabraviti, smatati, kraviti, ne dopuštati*: Ko ti *braviti*? ja ne *bravim*, ich bin nicht dazugegen, non respicio. Rj. ... Kad se igraju kmačevi jedan spolja kmaču tjera ... a ostali svi valja to da *bravi* i svo-jijem stapovima da je odbijaju. Rj. 301a. Miševi i jasevi tere na sve strane i sluge s batinama stoje te *bravi* da ne natreće na sto. Npr. 42. Više puta se na-kanio da ih (čječem) jedno jutro polije ... ali mu žena *bravioša*. 122. Ako mi *bravi pjerati*, ne brane mi plakati. Postl. 5. Stvar *bravijena* većma je žugjena. DPostl. 116. Dogje Isus da se krsti. A Jovan *bravioše* non govoreći; ti treba mene da krstiš, a ti li dolaziš k meni? Mat. 3. 14. Evo vode, što *bravi meni* da se krstim? Dj. Ap. 8. 36. Posla k meni po mene i po sinove moje i po srebro moje i po zlato moje, i ja *not ne bravim*. Car 1. 20. 7. Što god želju oči moje, ne *bravim* im niti ukraćivati sren svojemu kakoga veselja. Prop. 2. 10. — **b)** *sa se, refleks, ostravacati se, zapati se, protiviti se, opirati se, kraviti se, ne htjeti, sich weigern, excusare, ab-ducere, nullu*: Žena saleti muža da joj kaže zašto se nastojao. On se stane *braviti*: Progji me se, ženo. Bog s tobom! što ti je? ne znam ni sam. Npr. 13. *Narči se ne bravi* i dvaput brojiti. Postl. 226.

Branko, m. ime muško. Rj. *hyp. od Branimir i Branislav*. — *takva hyp. ridi kod Boško*.

branje, n. n. p. kukuruzno, vinogradsko, *das Lesen (Fischen, Ernten, messis, zenc, vindemine*. Rj. *verbal. od brati, vadaju kojom tko bere* n. p. kukuruz, vinograd, ridi jamanje, jemanje, raganje 2; beridba. — *Berba*, n. Srbiji bi se reklo vinogradsko *branje*, a u Bosci *pmanje*. Rj. 22b. Danja radi da uzraste što posadiš, i jutrom gledaj da ti sjeme nikne; ali kad dogje do *branja* razgradi se, i ostaje ti ljuta žalost. Is. 17. 11. Kad se pabireči *poslije branja* vinogradsčkoga. Mih. 7. 1.

branjčevina, f. (u Hrv.) ridi branjevina. Rj. ridi i branik 4, zabran, zabrana.

branjčenje, n. *das Wehren, defensio*. Rj. *verbal. od braviti, vadaju kojom tko bravi kuga, ili bravi komu to*. No Miloš mi po dugom *branjčuju* (njesto branjenju i prepiranju reče ... Miloš 61.

branjčevina, f. ridi zabran. Rj. ridi i branik 4, branjenica, zabrana. — *riječi tako učenjene*: gragjevina, kosjevina, krčevina, kupljevina, paljevina, projevina, razjevina, tečevina i t. d.

branjčug, m. *der Krametsvogel, turdus pilaris* *Linn. cf. bravenjak i syn. ondje*. Rj. *ptica, pripada*

rodu drozdova, ridi i borovnjak, i syn. ondje. — *riječi s takim nast. isp. kod Hjelug*.

braska, f. ridi vraska. Stull. *Vraska, cresspa, grinza, rapa*. Stull. ridi i fraska. *syn. ridi kod hora 2*.

brastvo, m. ridi bratstvo. Rj. *bratstvo (isp. bogastvo i bogatstvo), ridi i bratimstvo, bratimstvo*.

brašunica, f. *german caulium hiemale*, ono što na kočanu od zelja preko zime izraste na novo, obraslica. u Hrv. S. Pučić. u Dalm. J. Grupković. DARj. 593a.

brašunec, n. — **1)** *dem. od brašno*: daj mi malo *brašunca*. Rj. *takva dem. kod Barioce*. — **2)** *viaticum*. jelo što se nosi na put. DARj. 593a (*isp. brašančevo*). ridi brašanica, i *syn. ondje*.

brašančuni, adj. *corporis Christi*; što pripada *brašančunu*: Brašančuni četvrtak. M. Divković. Na tilo Gospodinovo ali ti na *brašančuni četvrtak*. S. Margitić. DARj. 593b.

brašančevo, n. *das Frohleichnansfest (der Katholiken), festum corporis Christi*. Rj. *u katolika blag dan tijela Hristova, koje se kao brašanica (brašunec 2) uzima na put u rječnost*.

brašanica, f. ridi brašnjevica: I u torbu meće *brašanica*. Rj. *jelo (osobito od brašna) što se nosi na put, ridi i brašunec 2, brašenica, brašnenik, braš-njenik, isp. poputnina, putnina*.

brašenica, f. ridi brašanica, i *syn. ondje*. — Imam *brašenica* u torbi. S. Ljubiša. Uzmi, brate, *brašenicu* tila gospodina našega Isukrsta. L. Terzić. DARj. 593b.

brašnar, brašnara, m. *der Mehlhändler, qui farinam vendit*. Rj. *prodavac brašna*.

brašnara, f. — **1)** *Mehlkanmer, penus farinae*. Rj. *komora gdje se drži brašno (pu i drugo što preko qoline trebu za jelo)*. — **2)** (u Srijemu). Rj. zove se tako i *zatvor za krivce sveštenike*, jer se u njemu nekad držalo brašno. — **3)** *njeka jesenja jabuka koju se zore i ludija*. Lj. Kovačević. DARj. 594a. *riječi s takim nast. kod badnjara*.

brašnarka, f. *die Mehlhändlerin, que farinam vendit*. Rj. *koja prodaje brašno*.

brašnav, adj. **1)** *mit Mehl besreuet, farina conspersus*. Rj. *brašnom posut, koji se obrasnarao, omučio, omučen, isp. obrasnaviti se*. — Ko u mlincu unije, *brašnar* izidje. Postl. 158. — **2)** *jabuka, krompir, mehlicht, farinaucus*. Rj. *jabuka je brašnava, krompir je brašnav, kad se prosipaju kao da su od brašna*. — *adj. takva kod bagav*.

brašneni, (brašneni), adj. n. p. torba, *Mehl-(Sack), farinae (serrandae)*. Rj. *što pripada brašnu, ridi brašneni*. — Mautala, jelo od *brašnenoga cvijeta* i od slatka vina. Rj. 315a. Kola od *mlina brašnenoga*. Npr. 231.

brašnenik, m. ridi brašnjevica: Mijesi mu *lake brašnenike*. Rj. ridi i brašanica i *syn. ondje*.

brašno, n. *das Mehl, farina* Rj. ridi mlivo, mika. — *Puna kuća brašna, kuća od brašna*. I. j. gdje se daje jesti svakome ko dogje. Rj. Buza ... Turci je grade od *brašna* (čini mi se od *prosenca*). Rj. 47a. Balumac, nekakvo jelo od *brašna*. 48a. *Krupno brašno* kao žir, a *sitno* kao pjena. 159b. Usjev od kojega se obično *brašno melje*. 160a. Isijevci, ono *brašno* što se po drugi put isijeva (na rjegje sito) iz mekinja. 232b. Istresine, ono što se najposlije istrese, n. p. *brašno* iz vrece (kad već *brašna* nestane). 240b. Okoliš, ono *brašno*, što ostane oko kamena vodeničkoga kada se ustavi vodeniča. 151b. Pomaz, *šenično brašno* razmučeno u hladnoj vodi, kojom se pomazuje kukuruzan hlječ kad hoće da se metne u peč. 536a. Cvijet od *brašna* 809b (*našitnije brašno*). Ondje (se) za nevolju i *aracnim brašnom* *brave*. Postl. 49. Zna svinja šta je *poskarno brašno*. 93. *Brašno* mjesto *jelo* može se čuti u Crmnici, n. p. *kuća od brašna*, rekne se za gazilinsku kuću, gje se gosti dočekuju i časte. XLIX. Ni žimi bez rula ni ljeti bez *brašna* ne *putaj*. DPostl. 81. *točlje brašno znači što u mojem zaričaju i danas*

jošte, t. j. ne mlivo, muka, nego samo ono što i brašnjenica, t. j. jelo što se nosi na put. Iveković, *vidi* DARj. 595b). Zapovijegje Mačvanima, da na vrat na nos vuku za njim *brašno* u Loznicu. Danica 3. 203. (*nije li i ovdje brašno jelo, braun?*) Mnogi su bili *brašno* razasuli po kojekakijemu haljinama i daskama ako bi udarila kiša da bi ga mogli *zakurati* i hljeb umijesiti. Sovj. 67.

brašnjeni (brašnjeni), *adj. vidi* brašneni: Stado ti se širilo, i iz njega vadio sir koliko *brašnjeni mlin*. Kov. 126.

brašnjenica, *f. jelo što se nosi na put, Reise-zehrung, viaticum, cf.* brašanica, brašnenik, brašnjenk: A. Što ti je u torbi? B. *Brašnjenica*. Pa spremiše *lake brašnjenice*. Rj. — U torbici *tanka brašnjenica*. (Posl. 337) (t. j. torba je rgjav ambar ili magazin, jer se u njoj mnogo ne može poneti. Npj.¹ I, XI. Zapovjedji, da im dadu *brašnjenice* na put. Mojs. I. 42, 25.

brašnjenk, brašnjenika, *m.* (u C. G.) *vidi* brašnenik: Signuraj mi laka *brašnjenika*. Rj. *vidi* i brašanica, *i syn. ondje*.

brat, *m. der Bruder, frater*. Rj. *vidi* hurazer, suprotno: nebrat, *hyp.* brāca, *i syn. ondje*. brat se zamjenjuje u množini riječju brāca (koje *vidi*), ali ima i u množini oblike: imam doma mlilih devet *bratā*. Rj. Ti imadeš devet mlilih *brata*. Obl. 11. u množini i bratja, bratijenci, braćinci. brat nije samo muško djetce muškumu ili ženskomu djetetu istih roditelja ili samo oca istoga ili samo matere iste, nego je i muško čeljade muškumu ili ženskomu bližemu rodu; pa se i prijatelju i drugomu kakvomu čovjeku od mila ili po Bogu ili Bogom kaže brat. — 1) brat oćin: stric, brat od strica (stričev sin); bratčed, brat materin: ujak, žena brata materina: unja, brat od oca i matere i brat od matere: rođeni, brat samo po oca ili samo po mater: polubrat, brat pobratimor ili posestrimor: polubrat, brat matrevlji: djever, ago, zlatoje, brat ženin: šura, *vidi* kod tihj riječi. — 2) Nema ljeta bez Gjurgeva dana, niti brata dok ne rodi majka. Rj. *Brate dragoriju!* Rj. 137b. *Za Boga brate!* umrež od žegji. Npr. 20. *Po Bogu* da si mi *brat!* 21. Ona (sestra) brzine plakati: *Slatki brate!* 29. Najje lovea, i nazvavši mu Boga, zapita ga: *Brate*, čuo sam da se ti znaš s tieama razgovarati. 238. Ko ti je izvadio oko! — *Brat*. — Za to je tako duboko. Posl. 157. Nije krvnika bez brata rodnika. 215. Pas psu brat. (kakav jedan onaki i drugi). 246. Dvorba turska i pilarska vrata ni znaju kuma ni brajena brata. DPost. 21. Gje brat brata po sudovim čera. Npj. 1, 4. Divna ti je brata uzgojila na čistome skntu gjevojčinu! 1, 459. Sedam brata sedam Perovića hoće dati sedam dževerdara. 4, 1. Pa podviknuh dva brata od majke: Vidite li, moja brāca draga! 4, 40. Vigji brate od oca i majke! kako sestru Turci namučili! 4, 101. Ne daj Krsto, brate od matere! 4, 101. Nema smrti bez sugjena dana, ni junaka bez prvoga brata; neka znate, ja ću biti prvi. 4, 185 (brat: drug); No Novica! moj brate milosni! 4, 493. Dva rođena brata. Danica 3, 205. *Ijubavni brate Risto!* Javor 1885, 762. Ima nas dvanaest brata, sve od jednoga oca. Prip. bibl. 31. — 3) i u životinje. Ima jedan u hndžaku konj; on je brat moga konja. Npr. 22. Pas psu brat. (kakav jedan onaki i drugi). Posl. 246. — 4) brat, frat, rečnik, kdujjer, koji pripula u kakav crkveni red. *vidi* frat, frat, prator, vrator. — Dogje brat Petar te razloži kralju svoje apostolsko poslanstvo. Glas. 21, 285.

brata, *m.* (ist.) *vidi* brato. Rj. roc, brāto, *hyp.* od brat. *vidi* brāca, *i syn. ondje*. — Kad te, seko, stanem udavati, kano bratac u milosti seju, kaži *brati* i za treće blago. Npj. 3, 438.

brāta, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Bratoslav, **brātac**, brāca, *m. hyp.* od brat. Rj. *vidi* brāca, i

syn. ondje. — Af besedi *bratac* macan. Što je tebi, *bratac* macan? Rj. 318b. Da se čuje *bratac* Jovan bego, odmah bi ti odsjekao glavu. Here, 201. u *primjerima*: Eja *brāca*, kako je to, ako ja sam strane spjo. DPost. 21. Stavi prvo, *brāca*, ruku za njedra. 115. — može brāca biti voc, od bratac ili od brāca, *kao vidi*.

brātan, *m. hyp.* od brat, *vidi* brāca, *i syn. ondje*. O moj brate, bego Hasan aga! . . . No *bratane*, nudi Hasan aga! kupi svate, hajde po gjevojku. Here, 86. *ake, od Daničića*, ARj. 598b. *riječi s takim nast.* kod brajan.

bratānac, bratānica, *m.* — 1) bratov sin sestri (njegovoj, oćinoj, a svojoj tebi. Lj. Kovačević. DARj. 599a. *vidi* bratanić, bratić. — 2) (bratānac?) bratov sin svome stricu. Lj. Kovačević. DARj. 599a. *vidi* bratić, sinovac.

brātānica, *f.* bratova kei sestri, *da* *Bruderstochter*, fratris filia sorori. Rj. *vidi* bratićina I, bratićina, sinovica.

brātānić, *m.* (u Boči) bratov sin sestri, *der Brudersohn, fratris filius sorori*. Rj. *vidi* bratānac I, *cf.* bratić.

brāti, brētū, *v. impf.* Rj. *impfickal* brāh (od osu, bra) ali ima glješto i brērijah i brērah (od osu, ber). Obl. 122. Rad 6, 135. *v. pf. slož.* do-brati, iz-, izana-, os-, od-, odas-, pos-, pris-, pro-, raz-, raz-, sa-, u-, uz-, uza-, z-brati; do-brati, *v. impf. slož.* *vidi* kod birati. — 1) u. p. kukuruz, jabuke, grožđe, lesca, z. B. Obst, *Fruchten, ernten*, z. B. *Kukuruz, lego, mto*. Rj. *vidi* janati, jemati, zitati 2. — *Berite kukuruz* i *cinograd*. Danica 2, 103. *sa se, pasic*: Eda li se bere s trnja grožđe. Mat. 7, 16. — 2) *sammeln, legere, cf.* kŕpati: *Ber* rojka štogod više možeš. Rj. — Pauk po cvijeću bere jed, a čela sakuplja med. Posl. 246. Bere Novak kićene scature. Npj. 3, 25 *sa se pasic*: Divan ti se *sa bere* oko tebe. Npj. 1, 25. — 3) *fassen, capere*: Zlatna kupa devet bere litar. Rj. *vidi* primati 2, uzimati 5. *isp.* ići 6e. stafi 1. — Čašu sestre svoje ispićeš duboku i široku, bićeš podsmijeh i rug, jer čaša mnogo bere. Jezek. 23, 32. Vat bere desetinu homora. 15, 11. *vrat* i *homor biblijske mjere*. — 4) (u Dubr.) žito brati, *vidi* žeti: beru žito. Rj. — 5) *vidi* birati, izbirati: Koji ti je ndjelio mlada rabra gospodara. Mloge su ga moune brate, ma ga njesu odabrane. Npj. 1, 6. — 6) *ne brati brigu ili brige: ne briniti se, ne brigati*: Za to ne beri brige, Jano moja! Zim. 121. Za to ja ne berem brigu. Zlos. 299.

bratićina, *f.* Rj. 1) *die Bruderstochter, fratris filia*. Rj. bratova kei. *vidi* bratānica, bratićina, sinovica. — 2) (u Srijemu) visok korov po njičama, ima bio okrugao cvijet, *Art Unkrant, herba inutilis genus*. Rj. *chrysanthemum L. vel parthenium Pers.* Rj.³ — Bez sumnje je isto što i *vratić* i *porvatić*, te je i načinjeno od prvoga, kojemu je *v* promijenjeno u *b*, a može biti i samo zlo izgovoreno ili čuveno, po tome može biti da ni prvi vokal nije *ā* nego *ā*. DARj. 601a.

bratićina, *f.* DARj. 601a. *govori se i u Hrc. vidi* bratićina I, *isp.* za nast, sestrićina i sestrićina, s takim nast. *isp.* i djeverićina, gospodićina.

bratić, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Bratoslav, *takva hyp. vidi* kod Bogić.

bratić, *m.* *Brudersohn, fratris filius, cf.* bratānić, sinovac. Rj. *vidi* i bratānac. — *Bratiću* moj dragi. I: *Bratiću* moj, svoj si mi. (u razgovoru dodaje se), Posl. 28.

brātijenci, brātjenāci, *m. pl.* (st.) *vidi* braćinci: Čuti nejak carević Urošu, čuti d'jete, ništa ne besjedi, jer ne smije od tri brātijenca, brātijenca tri Mrnjavčevića. Rj. *singular, koji nije u običaju, bio li* brātjenac, brātijenca, *pa je prema tomu dual* brātijenca, *kao što vidimo u primjeru. vidi* i brāca, bratja. —

de.: Brat je mio, koje vjere bio (kada bratski čini postupa). Posl. 29. Svaki svakoga bratski da sretno pozdravi. Kov. 58. Rukama zagrliti i bratski izljuju. 72.

bratstvenik, *m.* (u C. G.) jedan od bratstva, n. p. bio mi je jednoga bratstvenika, ubili ga njegovi ratstvenici, *ein Mitglied des* bratstvo, *mitglied* 729 bratstvo, *cf.* bratstvenjak, Rj. — *za* *ust.* bratstvenik bratstvenjak *isp.* anatemnik i anatemnjak.

bratstvenjāk, bratstvenjāka, *m.* (u C. G.) *vidi* bratstvenik, Rj.

bratstvo, *n.* Rj. 1 *pred* st može otpasti te glasi i bratstvo, *gen. pl.* bratstvā ili bratstvā (*vidi* primjer iz Posl. 206). — 1) *vidi* bratinstvo, Rj. *vidi* i bratimstvo. — Ja sam tebe najpre bratimila, za št' mi nisi za bratstvo primio? Npj. 1. 599.

2) (u C. G.) nahije se lijele na plemena, a plemena na bratstva, *Familie, amilia*; ljudi od jednoga bratstva imaju jedno preline i slave jedno krsno ime, i tako su svi kao od jednoga roda: *Jako bratstvo* brzo záplće (Posl. 108), Rj. — Kaže mu se ne samo čij je sin i kako se po rezinemu zove, ili — kao što oni kažu — *od koga je bratstva*, nego se još dodā i iz koga je plemena, Rj. 571b. *Nejaka bratstva* nejaka pravda, Posl. 200. Kad ko ubije koga od Gigena, koji nigdje nemaju vojijeh bratstva ni plemena, 206. Sedmo bješe popež Meduna, pope Petre od Meduna grada, *od slavnoga* bratstva Popovića, Npj. 5. 236. — 3) *bratce* (*predornici* i *kulnjari*), koji žive u jednom monastiru, *isp.* brat. — Pozdravite mi sve bratstva, Straž. 1886. 608. Život sv. Petra Tomasija, *od bratstva* presvete bogodice na gori Karmilskoj (*ve ordinu fratrum* ...) *klas.* 21. 278.

bratučed, *m.* brat od strica, *Geschwisterkind, patrušič*; prvobratučedi, to su od dva brata djeća; a rugobratučedi, to su djeća prvobratučedi. On je meni ratučed i ja sam njemu bratučed, Rj. bratu-čed, *meni ratučed od strica, t. j. striče sin, stričević, vid.* bratinac. — Nemoj vodit' tugjina gjevera, već jač' brata, jali ratučeda... Brata nemam, bratučeda nemam, Npj. 1. 332. 333. Dadoh knjigu o kupoynini... pred Anacielom bratučedom svojim, Jer. 32. 12.

bratučeda, *f.* sestra od strica, *Geschwisterkind, oror patrušič*, Rj. bratu-čeda, *meni sestra od strica, tričeva kć.* *isp.* bratučed, *imu* i prvobratučeda i rugobratučeda, *kaje* *vidi* *kol* *tijeh* *riječ.* — Prosi fanđu moju bratučedu, od mene je i viša i lipša, Npj. 1. 242.

bratučedić, *m.* sin bratučedov; S druge strane bratučedi, paka bratučedići, A. Kadčić, DARJ. 610a.

bratučedin, *adj.* Stulli, *što pripada* bratučedi.

bratučedov, *adj.* Rj. *što pripada* bratučedu.

brāv, *m.* Rj. *pl. nom.* brāvi, brāvovi; *gen.* brāvā, ravová, Daničić, ARJ. 610b. *ali* u narodnijem umorinama ne dolazi plural sa unaktnijem ovce. — 1) *Schaffleisch, ohne Rücksicht aufs Geschlecht, oder Alter, pecus, oves*, Rj. brāv je *ovca, ovca, jagnje; urac, kozu, jarc, kail* se hoće da razlikuje, *nazira* se vjeji i kozji brāv, *nazira* se jalov i neškopljen *zu* *uzliku* *od drugoga, po čemu* je brāv i neškopljen, Daničić, ARJ. 610b. — Bravarića, kruh, tako se za o zove, što su po njemu načinjeni različni brāvi ovce, volovi). Rj. 39a. Nutrak, konj ili brāv koji se štroji, pa opet je silovan (nutrast), Rj. 425b. Pecivo, *što* brāv pečen, *ein ganzes* gebratenes Schaf (auch ine Ziege), Rj. 497b. Polbravica, nekoliko brāvā što e manje od 50, Rj. 512a. Vodi dva brāvā na uzlicu... a put kuda će ndariti onaj s brāvima... nze mješim d zaklanoga brāvā, 168. I donese orna devetaka, obra jarcu od sedam godina... oba živa odera raru, Npj. 3. 287. Osamdeset i osam torina, u svakoj e po hiljadu brāvā, 4. 45. Često (je) brāve krala i a sramotu otimala, Npj. 1. 93. (Vuk) — 2) (u vojv.) štrojen vepar, *ein* *verschnittenes* Schwein, *porcus*

castratus, cf. bravac, Rj. Video sam dva brāvā gde se jednako kose, Npr. 90 (*na strani* 89; Nagje dva brāvā a oni se jednako kose).

brāva, *f.* *das* Schloss, *serva*, Rj. *vidi* ključanica 2. dem, bravica, *angm.* bravetina. Sama šleće niz tananu kulu, te otvara na avliji vrata, otvorila devet ključanica i desetn brāvā Dubrovniku, Npj. 3. 136.

brāvac, brāvca, *m.* — 1) *vidi* vepar, Rj. *vidi* i brāv 2. Vepar, krmak, brāvac, nazimac, *das* Schwein (*Monnchen*), *porcus*, Rj. 57b. Novorez, brāvac koji je skoro nštrojen, *ein* *unlängst* *verschnittenes* *monnliches* Schwein, Rj. 123b. Nagje dva brāvā a oni se jednako kose, Npr. 89. (a odmah na str. 90; Video sam dva brāvā gde se jednako kose). Svinje gladne eće po dvoru... svinje jednu... Čar ostane čudeći se, gde se nasitše sto brāvā, 210. — 2) *od* vrbāve *premeturški* v i b; bravac, 1' Dubrovniku se govori brāvā nj, vrbāve, DPost. X. *vidi* i brāvac, vrbāve.

brāvac, Brāvca, *m.* ime muško, Rj.

brāvānje, *n.* *der* Schlafgany, *incessus* *ut* *oris* *est*, Rj. *verbal.* *od* brāvati, *raduju* *kojom* *tko* brāvā.

brāvār, *m.* *faber* *chastrarius*, u naše vrijeme, Daničić, ARJ. 611b, *koji* *pravi* brāve; *der* Schlosser.

brāvārev, brāvārov, *adj.* *što* *pripada* brāvāru, *goravi* se gdje i brāvār.

brāvārica, *f.* kruh, koji se u Kastelima mijesi o Božiću (kao u nas *česnica*); tako se za to zove, što su po njemu načinjeni različni brāvā (ovce, volovi) a i dijete u bešici i t. d. Rj.

brāvārski, *adj.* *što* *pripada* brāvārinu ili brāvāru *kojemu* *god*; *n. p.* posao brāvārski.

brāvati, *vām, c. impf.* ići bez pameti kao ovca, *gehen* *wie* *ein* *Schaf*, *ut* *oris* *incedo*, Rj. *ići* *bez* *pameti* *kao* *brāv.* *c. pf.* *šōi*, za-brāvati.

brāvāc, brāvāca, *n. ein* Stück *Schaf, auricula*, Rj. jedan brāv, *kao* *govoče* *premu* *govedu*, *konjče* *premu* *konju*. — Zakoljak, u brāvācu na grlu ono mjesto gdje je zaklano, Rj. 177a. Zaoblica, brāvāc cijelo s glavom *ispječeno* ili samo odrto za pečenje, Rj. 186b. Zvonarica, brāvāc koje nosi zveno (čakari), Rj. 204b. Kozbaša, koji naprijed kosi pred koscima, njemu se obično daje za stolom *od* brāvāca *rep.*, Rj. 282b. Kraljica 2), u brāvācu ono iz čega se crijeva izvuku, *cf.* opornjak, Rj. 298b.

brāvānjāk, brāvānjāka, *m. der* Krammetsvogel, *turdus* *pilaris* *Linn.* *cf.* branjug, Rj. *ptica, vid.* i borovnjak (*od* *k* je riječi *borodi* Daničić, ARJ. 612a, *riječ* brāvānjak), smrekar, venjar.

brāvātinā, *f. angm.* *od* brāvā, Rj. *takra* *angm.* *kol* *habetina*.

brāvātinā, *f.* bravlje meso, *das* Schafsfleisch, *caro* *avilla*, Rj. *vidi* bravljetina, ovčevina. — *riječ* *s* *takim* *ust.* *kaje* *znače* *meso* *govedina, jagnjetina, janjetina* (*i* *kežo*), *jarčina* (*i* *kožo*), *kmetina, prasatina, svinjetina, srućina, teletina*.

brāvārica, *f. dem.* *od* brāvā, Rj.

brāvārljetina, *f.* bravlje meso, *vidi* brāvātinā. — Ovčevina, *das* Schaffleisch, *caro* *avilla, cf.* bravljetina, Rj. 437a.

brāvāvljā, *adj.* *Schaf-, avillus*, Rj. *što* *pripada* brāvā, *brāvāmu, vid.* ovčiji. — *Bravlje* *meso*: brāvātinā, Rj. 39a. U Rismu nadjene se (*bravlje* *sirište*) kukuruzna brašna, loja i suvica, pa pošto se skuva, jede se, Rj. 314a.

brāvō, *n. rik, Tal.* i *Njem.* *kojim* *se* *što* *odobrava* *i* *heali*: „Brāvō, brāvō?“ odgovori trgovac, »po tome se vidi, da si čovjek pošten, hvala ti! Npr. 289. *ake*, DARJ. 612b.

brāzda, *f. die* *Furche, tira*, Rj. *pl. gen.* brāzđā (*u* *Daničiču*) *i* brāzdi. *Na* *kraju* *na* *mjesto* *da* *dobiraju* *i* *n. p.* brazda... brazdi. Spisi 1. 22. *vidi* rāzor. — Ovaj vozi iz brāzde, t. j. s desne strane, *kud* *brazdu* *pađa*, a ovaj drugi od čovjeka, Rj. *Brazdu* *brazdi*, *vodu* *manj* *da* *namam* *na* *mlavini*, Rj. 362b. Uz

kuzno, toba ogora selo (t. j. *poruku brazdu oko svega ogora*). Rj. 132b. Pa odoremo još nekoliko brazdi, pa ćemo ogora ručiti. Rj. 447a. Zaište mesto za vinograd i da mi se isparta gde će biti *brazde*. Npr. 66. Evo ti gvozdena čoveka. Veliki je, strašan je! vuče buždu na sobom, sve ore zemlju, ide za njim *brazda* kao la osam volova ore. 212. Događjaji bivaju, pa se opet i gube, kao one *brazde*, koje kakav *brad* po *u aru para*. Priprava 172. Možeš li vezati užem jednozoga da ore? hoće li *brčati brazde* za tobom? Jov 39, 13. Na legjima mojim oraše orači, i *colise dug brazde* svoje. Ps. 129, 3. Taj čokot pušti k njemu žile svoje i grane svoje pruži k njemu, da bi ga zaljevao iz *brazda* svoga sada. Jezek. 17, 7.

brázdaš, brazdaša, *m.* (u Srijemu). — 1) *on koji ore iz brazde* (s desne strane). Rj. — 2) *mi smo brazdaši s vinogradom*, t. j. *brazda nam dijeli vinograde*. Rj. *riječ* s *takim nast.* *vidi kod* *bradaš*.

brazdičanje, *n.* *vidi* *brazgjenje*. Rj.

brazdičati, čim, *ridi* *brazditi*. Rj. *graditi brazdu*, *e. pf.* i *impf. slož.* *vidi kod* *brazditi*.

brázdionica, *f.* pogača koja se mijesi oračima prvi dan, kad počnu orati. M. G. Miličević. DARj. 613b. — *riječ* s *takim nast.* *kod* *djeljaonica*.

brazđiti, brázđim, *e. impf.* *graditi brazdu*, *prečati, salutare*, *cf.* *brazdičati*: *Brazdu brazđi*, *vodu mamu*. Rj. *e. pf. slož.* *o-brazđiti*, *n.* *za-*; *e. impf. slož.* *o-brazđjivati*, *n.* *za-*. — Ore li orač svaki dan da posije? ili *brazđi* i povlače njivu svoju? Is. 28, 21.

brazgotina, *f.* *od kor.* *od koga je i* *brazđiti* *s promjenom glasa* *zd na zz.* *što god valik na brazdu*: *Brazgotina*, biljeg od rane. Bella. Kad ko gleda u *brazgotinu od dlanu*, J. Banovac. Uze trči slihom *mačiji brazgotinu*, M. Vodopić. *uopće* *parotina*, *zaregotina*; *ožiljak*, *požiljak*. DARj. 613b.

brazgova, *adj.* *labrosus*: *Od kud ti je ta tikva brazgova?* S. Pelivanović. *a tikvi crnoj po kojoj su čvorovi i brabacica*, *kaja se zove i* *brukava*. DARj. 611a. *isp.* *brazgotina*.

brazgjenje, *n.* *das Furchen*, *zo salutare*. Rj. *erb.* *od* *brazđiti*, *radnja* *kajom tko* *brazđi*.

brbānje, *n.* *verbul.* *od* *brbati*, *radnja* *kajom tko* *brba* *što*.

brbati, brbān (i brbljēm) *e. impf.* *tražiti što papuču i ne puzati, po tome i* *praveljajući i* *pramećući*. Daničić. ARj. 611b. *e. pf. slož.* *na-brbati* (na-brbljēm), *isp.* *brblati* 2. — Kad u jutru svane, napiplje divljan (blijep) vrata od počine i videći da su zatvorena počne po pečini *brbati* *tamo amo* da gjaka uhvati, ali ga ne mogne naći nikako. Npr. 149.

brblanje, *n.* Rj. *erbul.* *od* *brblati*. — 1) *ridi* *blebetanje*. Rj. *radnja* *kajom tko* *brbla*, *blebeće*. — 2) *das Schnuppern, crepitus*. Rj. *radnja* *kajom n. p.* *svinja* *brbla*.

brblati, brblām, *e. impf.* — 1) *ridi* *blebetati*. Rj. *ridi* i *brbljati*, i *syn.* *kod* *blebetati*, *e. pf. slož.* *za-brblati*. — 2) *schnuppern, mit dem Rüssel durchsuchen, crepare*. Rj. *tražiti što* *pramećući i* *lapajući kao što čini* *svinja* *čušom*: *Brbla* *kao* *prase* *po* *praznim* *načvama*. Post. 29. Čini s njine kao *svinja* s mekinjama. (t. j. kao *svinja* *kad jede* *mekinje*, *pa po njemu* *brbla* *čušom* i *razmeće* *ih*). 348. *ridi* *brblotati*, *isp.* *brbati*.

brblo, *m.* *der Pflapperer, blateru*. Rj. *brbljavo* *nosko*, *hyp.* *takva* *hyp.* *kod* *bala*, *ridi* *blebetaš*, i *syn.* *andje*.

brbljanje, *n.* *ridi* *brblanje*. Rj.

brbljati, bljām, *e. impf.* *ridi* *brblati* 1. Rj. *ridi* i *blebetati*, i *syn.* *andje*, *e. pf. slož.* *iz-brbljati*, *za-*.

brbljav, *adj.* koji mnogo *brblja*, *plapperhaft, garulös*. Rj. *vali* *govorljiv*, *jezičan*, *landav*, *kapatljiv*, *prodiven*. — *isp.* *blebetaš*, i *syn.* *andje*.

brbljavac, brbljavca, *m.* *brbljav* *čovjek*. DARj. 611b. *ridi* *blebetaš*, i *syn.* *andje*.

brbljavica, *f.* *conchyligenus*, L. Zore. DARj. 615a. *nekaka školjka*.

brboljenje, *n.* *das Schnalzen, labrorum crepitus* Rj. *verbul.* *od* *brboljiti*, *radnja* *kajom tko* *brbolji*.

brboljiti, bljīm, *e. impf.* *kad* *svinja* *po vodi* *traži* *što* i *kao* *da* *jede*, *schnalzen* (*vom Schweine wenn e im Wasser durchsucht und frisst, labris crepare*). Rj. *isp.* *mljeskati*.

brbosati, brbosēm, *e. pf.* (u Rismu) *weinend sagen* *dvo* *plens*. Rj. *kroz* *pluć*, *ječajući* *reći*, *ake*. *brbosat* *brbosēm* *ili* *brbosati*, *brbosēm?* (*pošto* *ni* *uke*, *ima* *Da* *niče*). ARj. 615a.

brbótānje, *n.* *vidi* *brblanje* 2. Rj.

brbótānje, *n.* *verbul.* *od* *brbótati*. Rj. *ridi* *barbu* *kunje*, *brbukanje*.

brbótati, brbóčēm, *e. impf.* *ridi* *brblati* 2. Rj. *tražiti* *što* *pramećući* i *lapajući* *kao* *što* *čini* *svinja* *čušom*.

brbótati, brbóčēm, *e. impf.* *sprudelnden Scha* *hervorbringen, crepare*; *vodeni* *bik* *brboće* *kad* *viči* i *patka* i *guska* *kad* *se* *zagnjuri* *te* *po vodi* *dolje* *št* *traži*. Rj. *ridi* *barbukati*, *brbukati*.

brbóčiti, brbóčēm, *e. pf.* *tumariti* u *što* *rukom* i *glavom*, *schnell hinein fahren, immatto manum*. Rj.

brbukānje, *n.* *ridi* *brbótānje*. Rj. *ridi* i *barbukanje*

brbukati, brbóčēm, *e. impf.* *ridi* *brbótati*. Rj. *e* *du* *ni* *bik* *brboće* *kad* *riče*, i *patka* i *guska* *brboće* *ka* *se* *zagnjuri* *te* *po vodi* *dolje* *što* *traži*, *vidi* i *barbukati*

brčkī, *adj.* *što* *pripada* *Brdina*, *po* *brzu* *izgoror* *mj.* *Brdski*, *koje* *ridi*.

brčnuti, brčēm, *e. pf.* (u Boči) *malo* *samo* *de* *hvatiti*, *anrühren, attingere*, *cf.* *labrenuti*. Rj. *isp.* *čali* *brenuti*, *pribrećiti* *se* *jela* *samo* *malo* *kao* *u* *hitnji*, *impf.* *čalabreati*.

brč, brča, *m.* **brča**, *f.* (u Boči) *kao* *množina*, *eín*, *grosse Menge, copia*; *kolika* *je* *brča* *vojske!* u *najve* *brč* *od* *grožzja*, *od* *smokava*. *cf.* *jek*. Rj. — *brč* *množina*: *brč* *vrijeme* *čemu* *najbolje*, *stanje* u *koj* *je* *što* *kad* *prispije* *do* *najboljega* *svoga* *vremena*, *d* *najviše* *visine* u *svom* *razvijanju* i *napredovanju*. *o* *kor.* *od* *koga* *je* *brk*, *tako* *da* *je* *po* *njemu* *kao* *ri* *DARj.* 616a.

brčak, brčka, *m.* *das Geräusch des Watender*, *sonus aquae cum quis transit*: *Vodu* *gazi*, *za* *nju* *brča* *nema* Rj. *glas* *od* *rode* *kad* *se* *po* *njoj* *gazi* i *brča*, *a* *i* *mulu* *val* *koji* *se* *tada* *diže*. — *Ujedampi* *brčak* *udari* *iz* *jezera*, *kad* *imaš* *šta* i *vigjeti!* *aždah* *sa* *dvije* *glave*, *pa* *jurši*, *da* *ih* *sva* *tri* *proždere*. Npr. 18

brčān, brčna, *ridi* *brčni*. DARj. 616a.

brčēnova trāva, *f.* *Art Pflanze, herbae genus*. *R* *rinca* *minor* L.? Rj.³ *a* *po* *tome* *bi* *bila* *istu* *koja* *zore* i *zimzelen*, *koje* *ridi*.

brčēnje, *n.* *das Speichen, radiatio*. Rj. *verbul.* *o* *brčiti*, *radnja* *kajom tko* *brči* *n. p.* *točak*.

brčīć, *m.* *dem.* *od* *brk*. Rj.

brčīna, *f.* *uym.* *od* *brk*. Rj. *takva* *uym.* *ridi* *ko* *bardaćina*. — *To* *začuo* *star* *djedina*, *on* *obriči* *bjel* *bradu*, i *oboji* *te* *brčine*. Npj. 1, 295.

brčīšte, *n.* (u C. G.) *gornja* *usna* *gdje* *rastu* *brkov* (*Oberlippe wo Schnurbart wächst, regio mysticis (L* *hinum superius)*: *Brčīšte* *mu* *je* *kao* *peta* *od* *crevlj* (Post. 30). Rj. — *riječ* s *takim* *nast.* *kod* *blātište*.

brčiti, čim, *e. impf.* *speichen*, *radiare*. Rj. *udara* *paove* u *glavčimu*, *postanjem* *od* *brk*, *koji* *se* *uzim* *kao* *što* *god* *šiljasto*, *što* *strši*, *jer* i *paoci* u *glavčim* *strše* *kao* *šiljci* *dok* *su* *bez* *naplataka*, *objekat* *mo*: *biti* *točak*: *brčiti* *točak*, *točkove*. DARj. 616a. *e. p* *slož.* *na-brčiti*.

brčji, *adj.* *krajnji*, *äusserste, extremus*, *n* Rj.: *brč* *péro*, *n* *cine* *der* *äussersten* (*harten*) *Schwemfeder* *pennu* *autans*, *inutilis* *scribendo*, *cf.* *brčni*. Rj. *sam* *o* *peru*, *kakva* *su* *nekolika* u *ptica* *krilima* *na* *kraju* *a* *tvrdi* *su* *te* *nijesu* *dobra* *za* *pisanje*, *postanjem* *o*

brk koji se uzima kao što gol šiljasto, po tom kao rrb, kraj. DARj. 616b.

brćkanje, *n.* *Plätschern im Wasser, agitatio aquae.* Rj. verbal. od brćkati i brćkati se. *cadnja knjom ko brćka po vodi ili se brćka u vodi.*

brćkati, *čkam, v. impf.* Rj. *v. pf.* prosti brćnuti. — **1)** *plätschern, sonitum facio aqua agitata.* Rj. razmetati vodu da se čuje. — **2)** *sa se, reflex.* *plätschern, aquam circumjicio, agito:* brćka se u vodi. Rj. *kupajući se razmetati oko sebe vodu.*

brćkavica, *f.* — **1)** *Weg, der vom riefen Regen oder geschmolzenen Schne plätschert, riar lubricitas et odor.* cf. bljćkavica. Rj. *put po kojem je od mnogo dažda ili od okopnjela snijega žitko blato, te se idući brćka ili bljćka, vidi i bljuzgavica, kaćkavica.* — **2)** *leomurus carliata. L.* oko Niša. S. Pelivanović. *isp.* srćanica. DARj. 617a. *biljka.*

Brćkō, Brćkōga, *n.* mala varošica na desnom brijegu Save (niže Gradiške): Da bi išli Brćko porobiti, daleko je bjezat! niža Savu. Rj. *ime od code Brke, koja ondje utječe u Saru.* — Ev' pogodi agn Omer-agn u Brćkoga, što je Brćkom glava. Npj. 4. 281. *adj.:* Svećenik Brćanski. DARj. 616a.

brćni, *adj.* Rj. *neodrejeno* brćan. — **1)** *n.* *p.* brćno pero, *vidi* brće pero: Kako tice jadoliko graću, sa krila im brćno perje skaće. Rj. — Pošetao panu tica ispod naranče, sjaju mu se brćna pera. Npj. 1. 70. Za njegova slomljena krila, jere su mu oba otpamila, i brćna mu pera poskubena. 5. 116. Neka tica slavico! brćna ti perje opalo. Here. 257. — **2)** (*n* Boei) brćni rućak, *gering, tennis.* Rj. *poreban, sira- maški, tanak.* — **3)** ko je čim god bolji od drugih ljudi, ko stoji više drugih. *isp.* brćnik. — Tako načelnik puštaše preda se jednoga po jednoga od brćniĳh Zlatiboraca. Zim. 207.

brćnik, brćnika, *m.* *procer,* poglavar. *isp.* brćni (pod 3), od čega je i postalo. DARj. 617a. *vidi* čeonik.

brćnuti, *nēm, v. pf.* *cinuil plätschern, sonitum edo aqua turbantia.* Rj. *jednom mubnvrši po vodi razmetnuti je da se čuje, v. impf.* brćkati.

Brća, *n. pl.* Rj. *dijel* Crne Gore: Kada Turci Brća pouaraše. Rj.

brćan, brćna, *adj.* *vidi* brćni. DARj. 617b.

brćlār, *m.* *Weberblattmacher, qui pectines testorios conficit.* Rj. *koji gradi brća (tkalaćku).*

brćäreve, **brćárov**, *adj.* Rj. *što pripada brćaru.* **brćäreve**, *n. dem.* od brćo. Rj. *vidi* brćeljak, *i syn.* ondje. — Da postane brćäreve glinsko od 1.000 sežanja. Priprava 110. Dragi moj ima vinograd na rodnu brćäreve. Is. 5. 1. *dem. s takim nast.* legjaća, mještaće, psetaće, selišaće, sridaće, strmaće, sumaaće, ustaće, vrataća i t. d.

brćelĳak, brćelĳka, *m. dem.* od brćo. Rj. *vidi* brćäreve, *pribrdica; breščići, brećnljak, izbroćak, obrećak. isp.* glavica 3, *i syn.* ondje. — Jelica (planina), koja se oko Čauka svršuje kosama i brćelĳima. Danica 2. 30. Stanu s nekaku brćelĳku iz topova pucati. 5. 16. Da se ne čine žrtvene gozbe... na srakome brćelĳku. Prip. bibl. 49.

brćila, *n. pl.* *am* *Weberstuhle das, worin das Weberblatt (brćo) steht.* cf. ogloblje. Rj. *u stana tkalaćkoga ili razboja ono u čemu stoji brćo.* — Zabrđnjača, na razboju kao mala gredica što stoji odozgo preko stativica, te o njoj vise šipila i brćila. Rj. 164b. Sakuj meni statve i brćila, i ostalo, što stanu valjade. Npj. 1. 166.

brćina, *f. augm.* od brćo: Po brćina i dolina i slepaćki torbetina. Rj. (po brćina(h) stariji oblik *mj. norijega* po brćinama). — Ode baba u brćine, u brćine, u doline. Npj. 1. 349. 350. *tuka augm.* kod bardačina.

brćni, *adj.* *Gebirgs-, montanus.* Rj. *što pripada brću, brćima.* *neodrejeno* brćan. *vidi* brćski, gorski.

— Timok je, kao i ostale brćne code, vrlo brz. Danica 2. 37.

brćo, *n.* — **1, a)** *der Berg, mons:* ųz brćo, *bergauf, sursum:* ųz brćo, *bergab, deorsum.* Rj. (*pl.* brća, *gen.* brća. Rj.) *dem.* brćašće, brćelĳak, *augm.* brćina. *vidi* bilo 1. *dijel* 2. gora 1. kosa 1. planina, strana 4. Kolomija, vagaš u brću. Rj. 286a. Odsjelo se brćo. Rj. 118b. Da ne bi prodnjih zuba, ode preko doret brća. (Kaže se kad ko što zausti da reće, pa se premisli i oćuti.) Posl. 52 (preko devet brća kaže se u velikoj daljini). Zlatna brća obećavati. Posl. 91. Prazna vreća stat ųz brću ne može. D'Posl. 100. (ųza ore postarice ima druga: Prazna vreća ųzgor stat ne može). Porrš, u Delabale (ćime) i u Stulića rrb brća. XVI. Prosu mi se biser po člaćenu brću, gdje car vino pije. Npj. 1. 492. Oj na brću na borovu bor se zeleni. 1. 521. Kao kad čovjek bunca u bolesti pa govori koju s brću, koju s doba. Npj. 1. XXXVII. (govoriti koju s brća koju s dola: *govoriti sad tamo sad amo, smetena, bez vela i prilike.* — **b)** *vidi* brijeg 2. *i syn.* onĳje: *das Ufer, der Rain, rupa:* Te preplovi tu vodu Četinja, preplovi je od brća do brća. Npj. 1. 570. — **2)** *žensko (pl.* brća, *gen.* brćā, *Weberblatt, pecten testorios.* Rj. *u stana tkalaćkoga kao česalj kroz koji je prorućena osuora:* Griješka, kad se uvodeći u brću preskoći jedan zubac. Rj. 101b. Desećano brćaženisko. 117a. Obrvka, onaj konac kojim se brća uvježuju. Rj. 131b. Uрмаćica, pita koja se u Loznici od prije zvala pita na brću. Rj. 787a. Ne mogu joj nići ustajati, ni srćbno brću udarati. Npj. 1. 465. I ovo ti sedam boćaluka, ni' su tkaui, ni' su predeni, ni u silno brću nvogjeni, već od čista zlata zaljevani. 2. 392.

brćovit, *adj.* *bergig, montanus.* Rj. *gdje ima brća.* — Po brćovitijem mjestima tako su kuće razdaleko... Rj. 676a. *Srbija* je gotovo sva brćovita. Danica 2. 27. Po južnim brćovitim kraćevima Srbije. Npj. 1. XVII. Loman, ovdje znači kamenit i brćovit. Npj. 3. 398. *adj. s takim nast.* kod barovit.

Brćski, *adj.* Rj. *što pripada Brćima u Crnoj Gori.* O ĳija Brćskoj zemĳji glavu. Rj. Tu ga Brćske pućke doćekase. Npj. 1. 428. (kako se u brću gororu d i s sastarĳa u e, neki i pišu tako): U to stasa Brća pokraćina. Npj. 4. 365. E se bojim, i kažu mi ĳjudi, e će izdat' Brćki kapetani. 5. 180.

brćskī, *adj.* *što pripada brću, brćima, Gebirgs-, montanus.* *vidi* brćan, brćni, gorski. — Arnautski je narod... kao brćski narod mogao svagda biti u većoj slobodi. Kov. 5.

brćūn, brćūna, *m.* (u Boei) dva grozda na jednoj lozi osjećena. Rj. *od* *Tal.* *hordone, štup putnićki?* *isp.* DARj. 619b.

brć! *interj. imperandi:* daj brć! kamo brć! hajde brć! Rj. *uzrik* *Turški.* *kojim se jaće utrvĳuje što se kaće, kao napominjući da se žiljski misli, a ųtjem goror biva i oštar, kao kad se ųko osjeća, a kad kad kao da se reće: čuješ? ču ĳi? ili a! da! ta! Danićić. ARj. 620a. — Mōre!* Ovom se rijeći pokazuje kao neko starješinstvo (kao malo manje nego sa brć). Rj. 368b. Nabrećivati se na koga (osjećati se na koga rijeću brć). Rj. 378a. „Brć šta marim ja za Brća? Ja ću Brća ovijem buzdovanom. A ćoek mu rekne: „Be i Brko je neki. Npr. 1. Došao da me vidi. Onda zmaj srdito reće: „Brć nije on došao da te vidi, nego da te vodi. 30. Carev sin joj odgovori: „Brć aždajo, ne kopaj trica. 17. Nagomi se junak na junaka, brć koji će ponaprijed poći. Npj. 4. 220. Brć aferim, moj Srpski viteže. 5. 111. A ja nemam ni 600. Brć nemam ni 100 for. nego uzajimĳem te se hranim. Straž. 1886. 1225.

brćberina, *f.* *Art Pflanze, herbae genus.* Rj. *anemona uem rosu L.* Rj. 3 *biljka.*

brććanje, *n.* *vidi* brćkanje. Rj.

brććati se, *čām se, vidi* brćkati se. Rj. *brć komu*

ga orat. — *1) sa na koga, ridi i brekati 2, nabrevica, s. nabrekivati; nabahivati, nabusivati, v. pf. breknuti 2, sloj. nabreknuti.*

brēcavica, brēcunja, f. musca major, velika muha, isp. u njeven. Mijatovića se razvila kao livada, da va nju *brēcavica* pane, bi se moljak učinio, s. ljubisa. *Brēcavica, brēcunja, musca grandior, Stulli.* — za nast. i brēcunja *isp. kod bakulja.*

brēcānje, n. das Hallen, sonitus, Rj. verbal, od brecati, loje rola.

brēcati, brēcim, v. impf. u C. G.) knallten, hallen, s. no. Puške *brēcē*, a junaci ječe. Rj. *kao zvečati, zvečati, zujati, isp. brēciti v. pf. breknuti 1.* — Igra na sambahču, kad najveće *muha brēcē*, DPost. 31.

brēcē, brēcā, f. pl. ridi brēcē, i syn. ondje. — Plaća prasac *brēcē*, DPost. *brēcē* f. pl. drop, konima, i u Delabele (vinaccia) i u Stulica; prvi je slog kratk. X.

brēciti, čim, v. pf. u Rj. štamparskom griješkom v. impf. o zemlju lupiti, za Božen waffen, prajcio, Rj. pf. oboriti koga na zemlju da kao zvečne, DARj. 621b, ridi tresnuti 2.

Brēcava, f. voda koja izvire pod planinom Hrgudom u Hercegovini, Rj. — imena rijekova, mjestina i t. d. s takim nast. ridi kod Gospava, Korava, Krbava, Mlava, Morava, Resava, Tamnava, Trnava, imena čenka s takim nast. ridi kod Gospava.

bręcōvit, adj. koplaj, elicosas, Rj. gdje ima bręcōva; Po bręcōvati im mjestina ima kuća vrlo lije-pijeh i tvrdijeh, Rj. 676a, ude.; Tugja majka rane povregljuje, tugja ljubā *bręcōvita sterc.* Npj. 3. 226 *bręcōvito, uverno.* — *adj. s takim nast. kod bavoviti.*

Bręcovo, n. Rj. — 1) selo na lijevom brijegu rijeke Timoka u Srbiji. — 2) zidine od grada na desnom brijegu Timoka, prema selu.

Bręcovski, adj. Rj. što pripada Bregovu.

bręcunica, f. die Meerschwalbe, hirundo muraria, Rj. elavoda rjgoria 1. Rj.³ nekaku lastavicu. — biće postanjem od brijeg 2.

bręcj, adj. po zap. kraj. — 1) (u prim.) schwanger, gravidus, cf. trudan; Sve biti može, do bregj čok. (Post. 279), Rj. ridi i bremenit, djetinj, kuljav 2, nejak 2, noseč, prisoban, punan 2, sudruzan, tegotan, težak 2, zlaban, zdjetan. — Kad žena bregja naleže kokoš, kažu da će biti sve piplive, Rj. 501a. Prestupnoga gošišta *bręcijeh žena* muževi se raduju, DPost. 100. — 2) u Hrvatskoj najviše se govori samo za kravu, *trječij (von der Kuh), praegnans (ravca), cf. steona, Rj. u Posarini Hrvatskoj govori se za ženu, u u gdje kojim drugim krajevima gotovo za svaku životinju. — 3) u prenesenom smislu: Gora bregja rodi miša, velike hvale u paka ništa, DPost. 24.*

bręcjānje, n. verb. supst. od bregjati, koje ridi, bregjati, gjam, v. impf. praegnantem parere, DARj. Stulli: gravidum reddere, ridi bregju, v. pl. sloj. nabregjati i nabregjati se, prema tome može biti i bregjati se, postajati bregja.

bręcka, f. Geschrei, clamor, cf. vika, Rj. za postanje isp. brecati, ridi i luka, neka, vrdanja, vrdanja.

bręcānje, n. das Bre-sagen, imperatio per vocem brei, Rj. verbal, od brekati se, raduja kojom se tko breka.

bręcati se, kām se, v. v. impf. za Jenachen bre-sagen, imperatio dico, dico brei, Rj. govoriti komu bre, usjećati se na nj, ridi brecati se, i syn. ondje.

bręcinja, f. — 1) der Sperberbaum, sorbus torminalis Linn. Rj. decv. Tu je rasla bręcinja, k njoj dolohle čobani, pod-jakoše bręcinja, od nje prave svirale, Npj. 1. 197. — 2) da Frucht davon, sorbum, Rj. rod od toga drveća. — cvrči za bilje i rod mu s takim nast. gludinja, glotinja, kokotinja, kukinja, maginja, mukinja, smrekinja.

bręcinjov, adj. n. p. drvo, list, Rj. što pripada bręcinji, za nast. isp. aptov.

bręcānje, n. das Schmauchen, anhelatio, Rj. verbal, od bręcitati, radnja kojom tko bręcē.

bręcitati, bręcēem, v. impf. — 1) schmauchen, an-helo, cf. dahitati, Rj. dišiti nadihati se. — 2) sa bre kome govoriti (ridi brekati se), cf. nabrekivati, Rj.³ ridi i brecati se, nabrevivati; nabahivati, nabusivati, v. pf. breknuti 2, sloj. nabreknuti.

bręciti, bręcim, v. impf. kaže se za sablju kad čuprē, ridi čagrtati; klirren, vancerepare, isp. brecati, v. impf. sloj. pod-brektivati, v. pf. breknuti. — Stala mu je sablja podbrektivati, brekti Marku uz desno koljeno, Rj. 519a.

breknuti, breknem, v. pf. — 1) brekne muha, brekne sablja, v. impf. brecati, bręciti, u orom zuečnju biće uke, bręcnuti, bręcneem, isp. DARj. 623a. — 2) rēknuti, prodrijeti se, usjeći se, u orom zuečnju jamačno je uke, bręcnuti, bręcneem, isp. DARj. 623b, ridi nabreknuti, v. impf. bręcitati 2, i syn. ondje.

brēma, f. (oko Kninja) kao ploska za vodu (od dužica), Art platt holzerne Flasehe, rasis lignei generis, Rj. isp. bremēnica, od čega će biti hyp.

brēme, brēmēna, n. — 1) die Bürde, onus, Rj. pl. bremēna, gen. bremēna, Obl. 15. — Barilo se u Crnoj Gori uprti na hegja poprijeko, kao breme drva, Rj. 16a. Kum u kuma ukrao breme slame, pa kako ga je nosio, ispadala ... Rj. 314b. Vežu bremena teška i nezgodna za nošenje i tovare na pleća ljudska, Mat. 23. 4. Ne ču mčnuti na va drugoga bremena, Otkriv. 2. 24. Izvešču vas ispod bremena Misirskih, Mojs. II. 6. 6. — 2) (u Boči) žena s bremenom, t. j. trudna, Rj. što se nosi u utrobi; dijete, u i živinče. — Dogje vreme breme da se ima, Rj. 231a (dijete da se ridi). Iza cara ostane carica trudna, i kad dogje vreme da se breme ima, ona rodi muško čedo, Npr. 27. Glas Gospodnji oprašta košute bremena, Ps. 29. 9.

brēmēnica, f. uska a dugačka vučija, tako da se može lasno nositi na ramena ili dvije natovariti na konja, Tragfass, dolum portatide, Rj. ime joj odatte što se nosi kao breme. — Bremēnice i barila na krajevima su nže a na srijedi deblje, Rj. 266b. Ali se najviše sve nosi na samaru ... i piće — u mješinama ili u bremenicama i t. d. Danica 2. 53. isp. brēma, barilo, kaca.

brēmēnit, adj. n. p. žena, schwanger, gravidus, cf. trudan, Rj. isp. breme 2. ridi i bregj, i syn. ondje.

brēmēnoša, f. (u C. G.) ko nosi breme, der Last-träger, bajulus, Bremenoše nose najviše suhe ukljeve s Rijeke u Kotor, Rj. ridi amal, i syn. ondje. — za obličje isp. zakonoša, 1. j. bremeno-noša, zakono-ša, ordje se dva jednaka sloga sastaju, pa jedan od njih otpadne, isp. Osn. 9. isp. i čabronoša, glasonoša, knjigonosa, kotlonosa, kravajnoša, krstonosa, ručko-ša, torbonosa, vodonoša i t. d.

bręcēo, bręcēota (bręcēna, n. (u Gruži) der Glocken-schwenkel, pistillum campanae, cf. zvečak, klatno, Rj. ridi i jezičak 4, jezičak 2, u zrona ono što visi u njemu i čim se udara u nj.

bręcshljebović, m. ridi bręcshljebović, DARj. 626b.

bręcskov, adj. što pripada breskvi; n. p. breskovo drvo, DARj. 627. — za nast. isp. aptov.

bręcskovina, f. breskovo drvo, DARj. 627a.

bręcška, f. (pl. gen. bręcškā), Rj. (gen. pl. i breskvi), ridi praskva; šetelija 1, šetelija 1, šetelija 1. dem. breskvica. — 1) Pfirsichbaum, amygdalus persica, Linn. Rj. drvo. — 2) die Frucht davon, malum persicum, cf. praskva, Rj. rod od drveća. — Breskva koja se ne može rascijepiti, da otpadne od koščice: glōca, glōgja, R. 89b. Breskva koja se da rascijepiti: lupija, Rj. 335. U Srbiji ima dosta ... breskvi, Danica 2, 101.

bręcskvica, f. dem. od breskva, Rj.

Brèsnik. Bresnika, *m.* brdo na lijevoj strani Ibra blizu Gjakova. Rj. u Srbiji. *Bresitnik*, postanjem od *brjèst*.

brèstov. *adj.* ulmen, ulmeus. Rj. što pripada brjèstu: Prma, brèstova prijad što no se noću svjètli. Rj. 564a. — za nast. *isp.* aptov.

brèstovac. brèstovca, *m.* Ulmstab, baculus ulmeus. Rj. brèstov štap.

brèstovača. *f.* Ulmstock, fastis ulmeus. Rj. brèstova batina.

brèstovina. *f.* Ulmenholz, lignum ulmeum. Rj. brèstovo drvo.

brèša. brèšakinja, brèška, *f.* Rj. puška iz: Brèše (Brescia) grada u Italiji: Puna mu je brèša o ramenu. Rj. — A u ruke drži brèšakinja. Rj. 42b. Tanku brèšku drži preko krila. A dohvatiti brèšku po srijedi. Rj. 42b. Mušaba, nekaka puška (brèša). Rj. 376b. Dočeka ga iz zelene trave i s njegovom brèskom od obraza, od obraza brèskom zahvatio. Npj. 1. 404. Na rano im brèške okièene... nose brèške na rukama sjajne. 4. 510.

brèšèiè. *m.* ridi brèžuljak. Rj. *dem.* od brjèg. ridi i brèljak i *syn.* ondje.

brèšeno. *n.* (u Imosk. i na Korèulji) ridi vreteno. R *isp.* brjème i vrijeme.

brèz. ridi bez. Rj. *prijedlog* brèz ima ista sluèhu i akevad kao *prijedlog* bez. — Kakav danak brèz jarkoga sveta? Kakva j' noèca brèz sjajna mjeseca? Kakvi l' sveti brèz mlada zenika, brèz Omera tyoga? Npj. 1. 253. 254. Prstenci zvone na nova brida, gjevojkje su im vjeru zadale, da ih ne nose brèz pozlaèenja, brèz pozlaèenja, brèz junaèkoga. 1. 451.

brèza. *f.* die Birke, betula alba Linn. Rj. drvo. *dem.* brèzèca. *coll.* brèzje. — Usueèe nekoliko brèze: pa sve poveze. Npr. 2.

brèzèca. *f.* *dem.* od brèza. Rj. mala brèza.

brèziè. *m.* eine junge Birke, betula alba. Rj. mlada brèza. — rijeèi s takim nast. koje znaèe mlada biljku brèziè, bukviè, grabiè, jabuèiè, jasièiè, joèiè, ksteniè, kleniè, krušèiè, šljiviè, tisiè, i t. d.

brèžik. brèžika, *m.* der Birkenwald, betuletum. Rj. brèzova šuma, za nast. *isp.* aptik.

brèzje. *n.* Stull, *coll.* od brèza. množta brèza.

brèzov. *adj.* birken, betulinus. Rj. što pripada brèzi. — Buza brèzova. Rj. 17a. Musa, buza iz drvetu (*m.* p. brèzova, klenova i javorova). Rj. 375a. za nast. *isp.* aptov.

brèzovac. brèzovca, *m.* Birkenstab, baculus betulinus. Rj. brèzov štap.

brèzovača. *f.* der Birkenstock, fastis betulinus. Rj. brèzova batina.

brèzovina. *f.* Birkenholz, lignum betulae. Rj. brèzovo drvo.

brèžina. *f.* augm. od brjèg. Rj. — Tek izide vodi na brèžinu. Npj. 4. 66. ridi brjèg 2. — taka augm. kod bardaèina.

brèžljeboviè. *m.* tko nema hljeba u svojoj kuèi s nerada i ljenosti. govori se u Srbiji za porugu. Ž. Radonjiè. DARj. 639a. brèz-hljeboviè (koje ridi). prel lj otpalo je li pa se z promijenilo na ž.

brèžuljak. brèžuljka, *m.* *dem.* od brjèg. R. — Ledinak, brèžuljak na ledini. Rj. 324a. ridi brèšèiè, izbrèžak. *isp.* brdašèe, brdoljak; glavica. — rijeèi s takim nast. èovjeèuljak, momèuljak, trèuljak, visuljak.

brèžuljast. *adj.* elivous, što je puno brèžuljaku: Brèžuljasti rat zvani Prevlaka. S. Ljubiša. Gledahu put brèžuljastoga Lapada na luku Grušku. M. Vodopić. DARj. 639a.

brègljez. brègljeza, *m.* sitta syriaca. Slovinac 1880. DARj. 639b. ptica, govori se i u Hrv. *isp.* brkljoè, brzelj. — za nast. *isp.* gavez, ljemez.

brègljalo. *m.* èovjek koji brèlja, der schnell und unverstündlich spricht, blatero. Rj. suprotuo: taljz-galo. — rijeèi s takim nast. ridi kod bajalo.

brègljânje. *n.* das schnelle unverstündliche Sprechen, blateratio. Rj. verbal. od brègljati raduju kojom tko brèlja.

brègljati. brègljam, *v.* *impf.* govoriti brzo da se ne može razumjeti, schnell und unverstündlich sprechen, blatero: Brèglja kao jare po lupatku (kad koji brzo i nerazgovijetno govori. Postl. 29). Rj. *isp.* èvrljati, mrdžati, trtositi, poluguno, tromo i nerazgovijetno govorièi gnjevetati.

brègo. *adv.* (po istoè. kraj. Srbije), ridi brzo: Pravo ode u potjeru brgo. Rj. od kar. od koga i brzo. — Jednom rukom za ruku devojkju, brgo drugom za bijela usta. Npj. 3. 181.

Brèjânija. *f.* *coll.* od Brèjanin: Povedi mi Brèjaniju listom. Rj. *ipud* koji ste u Brèdima u Crnoj Gori: A èera ili Brèjanija ljuta. Npj. 1. 101. Uredio svoju Brèjaniju. 5. 216. imena s takim nast. ridi kod Arapija.

Brèjanin. *m.* (pl. Brèjanin) èovjek iz Brèdi: Sve Brèjanin bezimne junake. Rj. — Kud èeš tamo, Gje mo Brèjanine? Npj. 2. 112.

Brèjânka. *f.* žena iz Brèdi: Poslaèu ti drugu i preslicu, pa ti predi kako i Brèjânka. Rj.

Brèjânski. *adj.* Rj. što pripada Brèjanima: Sebi zove Brèjânske kuzore. Rj.

brèhan. *m.* (u Boèi) sukinja prtena, leinener Unterrock der Frauen, vestis genit. *cf.* brujica. Rj. postanjem èe biti od Barchent.

brèbir. Brèbira, *m.* zidine (u selu toga imena) u Dalmaciji izmogu Benkoveca i Skradina; govori se da su tu sjedili Zubièi ili Šubièi, potomji Žrnjanski. Rj.

brica. *f.* (u Baèkoj) — 1) ridi britvica. Rj. — 2) verächtlich für einen Barbier, tonsor (*per contemptum*). Rj. uzica se tako brjèè iz podsnièja. *coe.* brico. Danièiè. ARj. 610b. méeè kod utoga znaèenja *m.* t. j. da je rijeè muškoga rodu.

bricka. *adj.* *f.* mjesto britka (vidi bridak) u pjesmama: Na bricke se sablje udaraše. Npj. 4. 118. ridi brickinja.

brickinja. *f.* (u pjesmi) britka sablja: Tad brickinje èorde povadiše. Rj. bricka sablja, ridi brickinja.

bricèenje. *n.* ridi brjanje. Rj.

bricèiti. bricèim, *v.* *impf.* ridi brjati. Rj. ridi i brivati, berberiti. *v.* *pf.* sloè. o-bricèiti. — Bricèi hitro brèz sapluna. DPost 9. Muèno je lava bricèi. 61.

bricèu. glasori koji se riku žiricèetu kao ptrše (koje ridi) u poslarici prošloga vijeka. Danièiè. ARj. 641a: Lasno je rjet: bricèu, ma se usta tresu. DPost. 53.

bridak. britka, *adj.* oštar. sad se govori samo o maèu, gjordi, sablji: Ukloni se, neko moja, s puta, britka gjorda da te re obrize. Npj. 1. 622. Stoji zveka britkièjih sabalja. 2. 399. Pake britke maèe potrgoše. 3. 421. u Rj. samo: Britka sablja, *f.* (st.) scharfschneidend wie ein Barbiermesser, acutus: Na desnicu i na britku sablju. — *isp.* bridjeti.

bridjeti. bridim, *v.* *impf.* jurken, prurio: brid i mi noga. Rj. ridi svrbjeti. — znaèenje udarati, bosti, ostru biti: bridjeti: britka (sablja) brickinja. Korijen 146.

briga. *f.* Sorge, cura. Rj. ridi dort, griza 2, kar 2, pèka 2, skèb (skrl), starost 2. — 1) attributa brizi: I tko car u velikoj brizi izda zapovest. Npr. 206. Kad padne kuèina briga na glavu, n. p. sinu poslije oèine smrti. Postl. 119. To mi je deveta briga. (Ne marim za to ni malo). 319. Kad sam god na smrt morao pomisliti, prva mi je briga i žalost bila: Šta èe biti od ovijeh pjesama? Npj. Bela marama, briga golema: da tužju majku najkom pozove, a svoju majku da zaboravi. Npj. 1. 73. Postane glavna briga i posao ko èe s kine ostati. Kov. 4. To je najmanja briga, nego najpre da vidimo, gde èe biti starešina. Miloš 88. Ostavimo sad svaku brigu zemaljsku. DP. 21. — 2) kako se rijeè briga uzima u reèenicu. — a) briga za koga ili za što: Ti za to nemaš brige. Npr. 38. Za rukaè mi nije brige, lasno èu ga zgo-

goviti. 127. *Za to ne bari brige*, Jano moja! Zim. 124. Briga babi *za udova starca*. Posl. 30. — **b)** *u brizi biti ili što činiti*: Tako car u *velikoj brizi* izla za povost. Npr. 206. Puši mu se kika! (Kad je ko u velikom postu i *u brizi*). Posl. 267. Bio je u *velikoj brizi*, kako će za pogubiti. Danica 3. 206. Iljeb će svoj jesti u *brizi*. Jezek. 12. 19. — *u brigu zabiti*; u *brigu se dati*, *dati*; *brizi (brigo) se dati*; u *brigu se baciti*. Kuma kuma ako nije darovala, nije mu ni *brigu zabala*. Posl. 163. Veliku, vrlo *velika brigu zabala* ni je križa pariska. Pom. 116. Car se većma u *brigu dade*, pa mu reče: Za što tako učini? Npr. 196. Nemojte se sasvim u *brigu darati*. Straž. 1886. 1670. Ne bojte se! Ne dajte se *brigi* i očajanju! Straž. 1886. 1419. očajanju *stariji obl. mj. uočijega* očajanju. Ja sam se *bacio u brigu*. Pom. 30. — **d)** *umati, u umati brige*: Idu u svet da neim kakav zanat. . . Otac ga je dugo odvraćao govoreći mu da i u *zanatu ama brige* i truda. Npr. 36. — A s čim ćemo, sinko, kad nemamo ništa? — Ti za to *umais brige*. 38. Ti samo jedan kabao izvuci iz bunara, pa uspi u valov, *posle umaj brige*. 211. *Nemajti ni brige*. Straž. 1886. 1311. — *u brigu biti komu, u biti brigu komu, briga čija biti*: *Briga babi* za udova starca. Posl. 30. *To mi je deveta briga*. Posl. 319. Nema (za to) ni halbera, t. j. *nije mi ni brige*. Rj. 798a. Za ručak *ni nije briga*, lasno ću ga zgotoviti. Npr. 127. Sad je *Kara-Gjovranjina briga* samo još *bila*, da dozna, da li . . . Miloš 23. *isp. mār.* — *u brigu pada na glavu; padnuši se; skida se s vrata; izbavlja se brige; briga mori, i razbija se; briga se ostarlja*: Kada *padne* kćerka *briga na glavu*, n. p. sinu poslije očine smrti. Posl. 119. Oženi se, stane ti volak na nogu (*pašće ti briga na glavu*). 237. A kamo strah i *briga*, što sam *padnuo*, da ih gdje u puti kako ne izgubim? Npj. 1. XIV. Ko udava, dva (veselja ima). Jedno . . . a drugo što mu se *briga skida s vrata*. Posl. 138. Ako dočekam . . . onda *ću se izbaviti velike brige*. Npj. 1. XIII. Može li mi *račiti tu brigu*? *Ona me jako muči*. Pom. 31. *Ostarjelo* sad svaku *brigu* zemaljsku. Df. 21. — **g)** *za što je briga, može se pokazati rečnicom prijevratnu rječnicu relativnicu*: Nije mu brige *zabala*, čim će on u nju darovati. Posl. 163. Bela marama, briga *golama*; da tugju majku najkom pozove. Npj. 1. 73. Ostane na sreću . . . *velika briga lako će ih osvetiti*. Npj. 1. 159 (Vuk). Postane glavna briga i *posao ko će s kime ostati*. Kov. 4. — **h)** *ona za što je briga, može se pokazati i govitivom*: *Briga or spa sećeta t. briga za ovaj svijet* i prijevora bogatstva *zagusje riječ*. Mat. 13. 22. — **i)** *briga zore se i ona što briga zabija*: Oj devojko, *briga* materina! Npj. 1. 636. O ti, kozo, *brigo* moja! Here. 288.

brigadni, *adj.*, što pripada brigadi (Franc. brigade), *predložkom dijela vojske*: Brigadomu upravitelju. Žitje 72.

briganje, *n. verbal.* od brigati, radnja kojom tko briga čude brinuće, brizeenje. Toliko ih spopade *briganje*. Osvetu. DARj. 615b.

brigati, *gati, v. impf. cali* brinuti, i *syn. ondje*. Ne *brigaj* ništa. Lj. Kovačević. DARj. 615b. Čovek sanke ne mora ni o kom da se brine, ali i u njemu *u briga* baš niko. Mogj. 191.

brigjenje, *n. verbal.* od bridjeti, stanje u kom je *na sto bridi*. DARj. 612b.

brijač, brijača, *m.* — **1)** *koji brije*. Barbier, tonsor: Bera, bera, tonsor. Daničić, ARj. 610b. *vidi* i brijač, bember, berberin, berber, berherin, barbier, barbier. — **2)** brijača britva, *das Barbiermesser, ovcaba, cf. astra*. Rj. *endi* i brijačica. — Berberin s *brijačom* u ruci. Danica 2. 431.

brijačica, *f.* *brijača britva, das Barbiermesser, ovcaba, cf. astra*. Rj. *vob* i brijač 2.

brijački, *adj.* što pripada brijačima ili brijaču

kojemu god — Uzmi nož oštar, britvu *brijačku* uzmi. Jezek. 5. 1.

brijačnica, *f.* *vidi* brijaonica. Stulli. *vidi* i berbernica.

brijači, *adj. n. p.* britva. Barbier-, *tondendo*. Rj. *sto pripada brijanju, dolazi samo o britvi* *kojom se brije*: Gladilica, beus što se oštri kosa ili britven *brijaču*. Rj. 87b. Navuči *britvu brijača* (na kaišu), abziehen, exacuo, cf. namazati. Rj. 382a. *pridjevi s takrim* *nost.* ejelivači, jahači, jašači, obuvači, orači, pasači, pišači, spavači, stajači, šivači; pletiči.

brijalac, brijaoca, *m. vid* brijač 1, i *syn. ondje*. — Berberin, tonsor, *brijalac*. Daničić, ARj. 235a. Tonsor, brijač, *brijalac*, berber, 616a.

brijanje, *n. das Barbieren, tonsio*. Rj. *verbal.* od brijati, radnja kojom tko brije. — Za svako *brijanje* dobijao po dvadeset dukata. Npr. 150. Tako ja čujući za *brijanje* kažem da mi dozovu berberina. Posl. 187. (Vuk).

brijaonica, *f.* *soba u kojoj se brije, brijački dućan*: Tonstrina, *brijaonica*, berbernica. Daničić, ARj. 611a. *vidi* i brijačnica.

brijati, brijem, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* izbrijati, obrijati, pobrijati, podbrijati, prebrijati, zbrijati; *zaneobrijaniti*; *v. impf. slož.* izbrijavati, pobrijavati, podbrijavati, Vuk u rječniku piše *brijati, zbrijati, izbrijati, pobrijati*, kako sam i sam čuo; ali Vuk ima i *obrijati, podbrijati*, tako ja nijesam čuo, ali ne mislim da je pogreška, jer oba ta glagola ima Vuk tako i u starom rječniku; po tome bi ovaj glagol mogao pripadati i među one pod 68. Rad 6, 137. — **1)** *barbieren, tondere, cf. brivati, bričiti*, Rj. *vidi* i berberiti.

— Redom zvao berbere da *gu briju* . . . momak *brijući* cara opazi . . . ovaj je momak jednako išao i *Trojnom briju*. Npr. 150. Sarajlje da nigda ne dadu nakvasiti, nego suvu *kosu briju* . . . da *ga briju neukrašenu*. Posl. 187. Jedan mi je, drugi *bradu brije*. Npj. 2. 337. — **2)** *su se, reflexs. ili pass.*: Da se *njihovi javani savi briju*, tako i ono (moučee) kaže berberin da ga ne mi je nego onako da brije. Posl. 188.

brijeg, *m. (pl. brijegovi, bregová, bregovina)*. Rj. *loc. syn.* brijegu, *gen. pl. kad je bez ov:* brijegâ. Daničić, ARj. 617a. *dem.* brečić, brežuljak, izbrežak, obrežak, *augm.* brežina. — **1)** *Hügel, collis*. Rj. *omaleno brdo, isp. glavica* 3, i *syn. ondje*. — Na dnu toga sela, pod samijem brdom, ima jedan *okruglu brijeg*, obrastao grabičima . . . a *uže* toga *brijegu* izvire u polju smrdljiva bara. Rj. 281a. *Hober, brijeg*, die Bergkuppe, montis culmen. Rj. 805b. *Cöl*, der runde Hügel, collis. Rj. 823a (*okruglu brijeg*). Žir je pored nje (lake) *okruglu brijeg*. Posl. 50. — **2)** *das Ufer, der Rain, ripa*. Rj. *vidi* baer, bair, brdo 1b, igalo, jalija, obala, strana. — Bazjaš, mali namastirć *na Ujrcem brijegu Dunava*. Rj. 12a. *Motaica, na desnom brijegu Sare* više Broda. Rj. 369a. *Okupinu, die untergabene Uferstelle (brijeg koji je voda izronila)*. Rj. 452b. Oko, u jezenu *Skadarskome kraj brijegu Crnogorskoju* onako mjesto gdje . . . Rj. 454a. *Odmah skoči u vodu . . . i isplivavši izigje ni brijeg*. Npr. 37. Pošto kovčeg *padne* na dno mora, onda da ga izvnuće *na brijeg*. 158. *Mladen bregovi* brzo se preliju. Posl. 171. *Tiha voda brijeg* roni. 317. *Voda leti, brije dere*, na ujoj *lanja noge pere*. Npj. 1. 363. *Sava ima* *suiske bregove*. Danica 2. 35. *Dal'* se njemu (Dunavu) *Simune, brezi lome*. Ugrine? Živ. 13. Bješe ih mnogo kao *pješka po brijegu morskome*. Sud. 7, 12. Mora uči u lagju i sjesti; a narod sav stajaše *po brijegu*. Mat. 13. 2.

brijeme, brēmema, *n.* (u Dubr. i po okolini) *vidi* vrijeme: Ajd' iz dvora, prvijenče, *brijeme* ti je. Rj. — Po svemu primorju i po susjednim krajevima Crne Gore *mjesto vrijeme* govori se *brijeme* (koje se u onim padežima koji su drukčiji od {nominativa}, ne može razlikovati od *brēme*, *n. p.* da ko u Dubrovniku ili

u Kotoru rekne: *nema u bremena*, valjalo bi pogazjati li znači da *nema kad*, ili da nema šta *nositi*. Postl. XLVII. Tko ima *brijeme* a čeka *brijeme*, gubi *brijeme*. DPostl. 129. Pa to malo potraja *brijeme*, pa Danile kupi Goru Crnu. Npj. 5, 35. Ljubovca . . . koja će i tannjet' u tannicu prijed, brate, reda i *bremena*. Kov. 105.

brijest, brijesta, *m. der Umbaum, ulmus campestris*. Rj. *pl. gen.* brijestâ, brijestovâ. Daničić, ARj. 649a. *coll.* brijesće, *vidi vez* (veža). — U *brijestu* krušaka ne prosi, otkle ih ne nosi. DPostl. 139. Na humovima kade pod . . . *brijestovima*. Os. 4, 13.

brijesće, *n. coll. od brijest, die Umbaum, ulmi campestris*. Rj. *mnoštvo brijestova*.

briježni, *adj. što pripada brijegu, obali, n. p. briježno pravo, das Uferrecht, Strandrecht, jus litorale*: Na tom je načelu stajalo i *briježno pravo*. Po tome pravu nije se smjelo dirati u lagju dubrovačku ili mletačku koja bi se razbila kraj srpskih obala . . . Take naredbe za *briježno pravo* imamo i u dalmatinskim opštinama. DM. 304.

briježujača, *f. iskopana u brijegu peč za hljeb, ein Bergofen, furnus subterraneus*. Rj. *osu. u briježni. — riječi s takim nast. kod ajvarca*.

briljanat, briljanta, *m. Brillant, dragi kamen: Prsten od briljanta*. Nov. Srb. 1817, 751. *nominativu nema potvrde*, isp. agenta.

brina, *f. (u Dalm.) rudi strmen*. Rj.³ *vidi i strmac, strmenica, strmo (n.)*, komac. DARj. 650a: *kraj u moru. augm. brinetina*.

brinetina, *f. augm. od brina*. Rj.³

brinće, *n. sollicitudo, cura, briga*. DARj. 650a. *verb. od brinuti se. radnja kojom se tko brine*: Upita s velikim *brinućem*: jeda nekolicu ljudi imaju upasti u one ponore? A. d. Bella. Ne osuznjuje *brinučje pravo*. Živ. is. DARj. 650.

brinuti se, *nēm se, v. r. impf. Sorge haben, sollicitum esse*. Rj. *vidi brigati, brižiti se, gledati, kariti se, nastajavati, nastojati, skrbiti, skrbiti se, skrbiti. Skrbiti se, starati se, trsiti se, v. pf. slož. po-brinuti se, ubrinuti se, zabrinuti se. — 1) brinuti se za koga ili za što: Ne brini se ti ništa za to*. Rj. Putuj ti oče igumane, ne brini se za namastir. Rj. 217a. Ne brini se ni malo za orce: ovcama ne će biti ništa. Npr. 11. Da se ne brine ni za što u knji. 129. Ne brinite se za život svoj, šta ćete jesti. Mat. 6, 25. — 2) brinuti se kim ili čim: Hodajući tako neveseli po polju i brinući se tetom, sretnu ježa. Npr. 216. Bog se brine sirotama. Postl. 19. Moja majko, ne brini se mnome. Npj. 1, 578. Svaki veli: Ne brini se times. HNpj. 4, 133. Ne brinite se nama dahijama. 4, 126. Ne brini se magaricama: našle su se. Prip. bibl. 63. — 3) brinuti se o kome ili o čemu: Nagje se ljudi . . . koji se najviše o tom brinu, kako će od svačega šalu i smej zametnuti. Npj.¹ 4, XVI. Što se tako brines o meni. Pom. 92. — 4) za što se tko brine, može se pokazati rečenicom *franzosom riječima relativnijem*: Spisatelji se ne bi brinuli kako će knjige štampati i prodavati, nego bi se sumo starali, da ih dobro napišu. Pis. 74.

brisačljka, *f. quae tergit*, u basmi: Orač ide da te izore, kopač ide da te iskopa, *brisačljka* ide da te izibriše, kosač ide da te iskosi. M. Gj. Miličević. DARj. 654. *koja briše. — riječi s takim nast. kod kazaljka*.

brisanje, *n. verbal. od brisati. radnja kojom tko briše što*.

brisati, brišem, *v. impf. wischen, abwischen, tergere, abstergere, delere. rudi trti. v. pf. slož. iz-brisati, o-, u-, zbrisati. v. impf. slož. ubrisivati. — Dokle nagje mlada gjuvegiju, nagje njega u krv umrljana. iz krvi ga malo izvadila, pa ga briše svidenim jaglukom*. Npj. 3, 496. Ja, ja sam brišem troje prijestupe sebe radi, i grijeha tvojih ne pominjem. Is. 43, 25. Mnoge su okolnosti *brisale razliku* izmeđju njih (gra-

dova i primorskih susjeda njihovijeh. DM. 327. *kao da znači mjesti*: Bre, sluškinje! *bristate* avlije. Npj. 2, 527. *sa se, pass.*: Zbrisaću Jerusalem, kao što se briše zelja, izbriše se pa se izvrne. Car. 11, 21, 13.

brička sablja, *f. (st.) Rj. rudi britkinja 1. isp. bridak*.

bričkinja, *f. Rj. bričko (oštra, lyta) štopod žensko. — 1) sablja: A bričkinje sablje povadiše*. Npj. DARj. 655a. — 2) žena: Ajd' mi prosi *bričkinju* djevojkju. HNpj. 1, 107.

bričva, *f. Rj. gen. pl. bričvâ, dem. bričvica, augm. bričvetina, bričvurina. — 1) ein Taschenmesser, cutter plicatilis*. Rj. *džepni nož, kojemu se kaže i bo-kuta, bičak, brica 1. bričvica, keba, kustura, škloca. — Beskorka, n. p. bričva, olme Heft, Schale, sine cortice, sine manubrio*. Rj. 23a. (*bez kora*). Škloca, *bričva drvenijeh kora*. Rj. 811a. Škopica, *bričva* kojom se škope svinje. Rj. 812b. Pojas . . . o kojemu na srebrnu sindžiricu visi *bričva* s desne strane do suize koljena. Kov. 97. — 2) *bričvâ bričva, rudi bričvâ (2)*. Rj. *das Barbiermesser, novacula, cf. u-stra*. Rj. 13b. Navači *bričvâ bričva* na kaišu. Rj. 382a. *Bez bričve* obrijati. (Prevariti). Postl. 11. Za ludu bradu smiču *bričva*. DPostl. 152.

bričveni, *adj. n. p. kore, des Taschenmessers, cuttelli plicatilis*. Rj. *što pripada bričvi*.

bričvetina, *f. augm. od bričva, Rj. takva augm. kod babčtina, rudi bričvurina*.

bričvica, *f. dem. od bričva, Rj. — U to padne mu na mu bričvica* koju je pri sebi imao, izvadi je i osječe onaj prst. Npr. 119. Povučee sa sobom nekolicu kola abenih kapica i *malih bričvica* . . . *bričvice* mesto oružja. Danica 5, 13.

bričvići, Bričvičić, *m. pl. polje u Brdima*. Rj.

bričvurina, *f. rudi bričvetina, Rj. augm. od bričva. takva augm. kod baburina*.

brivanje, *n. rudi brijanje*. Rj.

brivati, vâm, *v. impf. (u C. G.) rudi brijati*. Rj. i *syn. ondje, v. pf. slož. o-brivati*.

brizak, brizga, *m. koliko čega u jedan put brizne. rudi mlaz, pl. brizgovi*. Lj. Kovačević. DARj. 656a. — *za nast. isp. drozak (drozga), mozak (mozga)*.

brizgânje, *n. das Anhofen der Milch, im Euter oder auch in der Brust, lactis in mammis affluentia*. Rj. *verbal. od brizgati, koje rudi*.

brizgati, zgâm, *v. impf. n. p. ovcu, koza, Milch absondern, lactare*. Rj. *isp. mlazati. v. pf. prosti briznuti; slož. iz-brizgati, na. — Krava brizga, kad joj je rime puno mlijeka, te hoće mlijeko iz rimevu da izbija; tako i ovcu, koza; ali po onome što Vak kaže kod riječi brizganje (auch in der Brust, i u sisama) i čena brizga, kad joj se sise napune mlijeka, te hoće mlijeko iz sisa da izbija. — Kaže se i za vino da brizga, kad izbija iz tijesta (tijeska): Tijesti zaviti, neka vino brizga. DPostl. 127. rudi bljuzgati, i *syn. ondje*.*

briznuti, briznem, *v. pf. hervorströzen (2), prorrumpo in lacrimas: briznu plakati, t. j. u jedan put zaplaka*. Rj. *koje će upravo reći: zaplakati tako da odmah suze briznu. v. impf. brizgati, brizdati. — Ona se odmah seti i brizne plakati* pa njemu oko vrata: Slatki brate! Npr. 29. *Brižan plakal* Merima djevojka. Npj. 1, 289. Pa *briznu* (Josif) plakati tako da čuše Misirci. Mojs. 1, 45, 2. Jerko Keke ne će smokve meke, želi bo čim stisne, *mlijeko ran da brizne*. DPostl. 39. *iz svaga očuju raspoznaje se, da je briznuti prema brizgati u ovom značenju, kako se u DPostl. 127. kaže za vino da brizga, t. j. brizne što god, kad u jedan put silno poteče odande gdje je, isp. bljuznuti*.

brizan, brižna, *adj. besorgt, sollicitus*. Rj. *zabrinut, koji je u brizi, koga briga mori, od briga, rudi dertli, karli. — Al' su Turci brižni i srditi, otišli su zemlji po čenaru*. Rj. 759a. Pa od jada svi sedam dahija

nardus, Rad. 26, 55, 56, *holje sa e pred r*; Bernarad, Bernardo, *isp.* DARj. 238a, *hypp.* Berko, *i ostala kod Berisav.*

brnğuška, *f.* (u Baranji), *ridi* mrazovac, Rj. *crucis vernus* L. *ridi* (?) mrazovac, Rj. *biljka, riječi s takim nast.* kod babinska.

brnača, *f.* *ridi* drljača. Lj. Stojanović, M. Ružičić, *isp.* brnati, *ad čega je i postala.* DARj. 663b, *i syn.* kod drljača. — On se šareu vrati i *brnači*, pa dobrina bilicu šenicu. HNpj. 3, 18.

brnačujāk, *m.* veliki svrdalo kojnu se vrti *brnača*. M. Ružičić, DARj. 663b.

brnānje, *n.* *cerbal* od brnati, *raduju* kojnu tko *brna*.

brnati, brnām, *v.* *impf.* *occare*, drljati. *isp.* brnati. Lj. Stojanović, *su se pass.*: Njiva uzorana . . . *brnat* bi se dala. Osvetn. DARj. 663b, *biće* postanja kojegu je brnati. *v. pf.* *stōž.* dō-brnati. — Ovde nema mog Alije sina, neg eto ga niže kule bile, gdje on *brna* na šareu šenicu. HNpj. 3, 18.

brnistra, *f.* (u gorju, prim.), *ridi* žuka. Rj. *ridi* i žukva, *der Genster, spartium junceum* Linn. *biljka.* Daničić u ARj. 664a: Postanjem od *Tul. sinistra*, čemu je promijenjeno *q* na *h* (*isp.* bistjerna), a *r* umetnuto prema završetku.

brnka, *f.* (u Banatu) *der Rothlauf, erysipelas*, *cf.* plamenik. Rj. *od riječi Rumunske.* DARj. 664a, *holst.* *ridi* i crveni svetar.

brnja, *f.* brnjasta koza, *Ziege die auf der Nase eine Blässe hat, capra maculata albam habens in naso.* Rj. *ridi* brnjaša.

brnja, *m.* (ist.) *ridi* brnjo. Rj. *brnjast konj* (*ridi* brnjaš), *ili jurac.* — Hajde, jaši brnju velikoga. HNpj. 4, 137.

brnjāk, *m.* *brnjast konj*: Hajde, jaši brnju velikoga . . . A Tomica izvede *brnjaka*, poside ga, pa ga otisnuo. HNpj. 4, 138. *ridi* brnja, brnjaš, brnjo l.

brnjast, *adj.* n. p. konj, koza, *mit einer Blässe auf der Nase, maculata albam habens in naso.* Rj. *što ima bijel biljeq na nosu, n. p.* *brnjast konj, brnjasta koza.*

brnjās, *m.* (u C. G.) brnjast konj, *ein Pferd das auf der Nase eine Blässe hat, equus maculata albam habens in naso.* Rj. — Pod njima su konji doratasti, a vojvoda jaše na *brnjaša*, na *brnjaša* konja od megdana. Npj. 5, 282. *ridi* brnja *m.* i brnjo l, brnjak.

brnjaša, *f.* ime kozi (valja da brnastoj), *Ziegenname, nomen caprae indi solitum.* Rj. *ridi* brnja. *f.* — *riječi s takrim nast.* moreša, rigješa, vraneša.

brnjica, *f.* — 1) kolutić gvozden, n. p. što metnu medvjedu na usnu kad ga vode, *das Narsisen, die Kluppe, annulus ferreus.* Rj. — *Brnjicu* na gubiću! (Čuti! jezik za zube!) Post. 30. Pa se zagna Mičunović-Vučec na bijela vrata od Trebinja, za *brnjicu* rukom dohvatio, i u vrata nogom udario. Npj. 4, 8. Za to ču metnati *brnjicu* svoju na nozdhrve tvoje. Car. II. 19, 28. Žena lijepa a bez razuma *zlatna je brnjica* u gubiću svinji. Prič. 11, 22. — 2) (u Boči), *Ohrring, inauris, cf.* obodac i mingjuša. Rj. *ridi* i ušnjaci. — Ma joj je svila do zemlje . . . u uši *zlatne brnjice.* Npj. 1, 65. — 3) (u Dalm.) sukinja prtena, koja se u Boči zove *brhan*. Rj. *ridi* brhan. — 4) (oko Sinja) od platna ženska dugačka haljina bez rukava upravo kao u Kotarima fuštan. Rj. *isp.* i listan, carza.

brnjik, Brnjika. *m.* vrh Rozački do Trebiješa. Rj. u Crnoj Gori.

brnjo, *m.* (juž.) *ridi* brnja, *m.* — 1) brnjast konj, *ridi* brnjak, brnjaš. — 2) (u Grblju) ime jareu (valja da brnjastu), *Bockswame, nomen capro indi solitum.* Rj.

brōc, brōca, *m.* *die Färberrotke, rubia tinctorum* Linn. Na putu *ma brōc* (i glogovo trnje)! . . . sad se govori za svakoga koga nijesu radi da dogje. Post. 190. Rj. — Obojiti u *brōcu*: obročiti. Rj. 431b. Pogju žene u planinu da traže *drljega brōca*. Npr. 1.

Brōcanac, Brōcānca, *m.*: Al Banjani pripaziše Vuka, pa se za njim potoč otisnula, stigose ga na *Brōcānu* ravni. Rj. *selo u Crnoj Gori, postanjem od brōc*.

brōcast, *adj.* *von der Farbe der Färberrotke, rubiacens.* Rj. *što je crveno kao brōc.* — *tokra* *adj.* *ridi* kod budalast.

brōcēnje, *n.* *das Färberrotkefarben, zu rubia tingere.* Rj. *cerbal*, *od* brōčiti, *raduju* kojnu tko brōči *sto*.

brōcevc, *adj.* *rubius, Brōc* u kolen. Gj. Popović, DARj. 666a, *što pripada brōcu.* — *za nast.* *isp.* aptov.

brōčiti, brōčim, *v.* *impf.* *färberrotkefarben, rubia tingere.* Rj. *bojiti u brōcu, v. pf.* *stōž.* o-brōčiti.

brōcno, *n.* knežina u Ljubočkomo kadiluku u Hercegovini. Rj. *ridi* Brotnju. *isp.* božićni o-božićni.

brōd, brōda, *m.* (*pl.* brōdovi), Rj. *Brōd* *mi*. Mjesto ovoga gdje-koji pobožni ljudi (kao da imena Božijega ne pominju uzalud) govore: bora mi, i *brōda mi*, i gloga mi. Rj. 32b, Kalugjere, da te *brōd* ubije! HNpj. 2, 215. — 1) na vodi ono mjesto gdje se prelazi preko nje, *die Fahrt, radum*: Ludim se *br d* kusa, (Post. 171). Oj Četinjio vodo ponosita! ti se sinoć krivo kunijaše, da na tebi niže *brōda* nema. Rj. Ludijem se *brōd* brodi. DPost. 57. Jer ne vidim belu danka, teške pute da putujem, *teške brōde* da *brōdujem*. Npj. 1, 140. No ga tražite niz vodu Moravu, gdje je vama *brōda* zapušio . . . Niz Moravu vodu otidoše, od jednoga *brōda* do drugoga, na drugome pašu ugledaše, iz Morave njega izyukoše. I. 319, 350. On (Timok) se obično *gazi* na *brōdarima*, Danica 2, 37. I *prebrōdi* *brōd* Javok. Mojs. 1, 32, 22. — 2) (u C.

G.) u blatu (jezeru) mjesto gdje se riba hvata. Rj. *oro je značenje gotovo kao ono pod 1: jer kako je brōd 1) plitko mjesto u vodi gdje se prelazi, tako je i orđje brōd plitko mjesto gdje se kakur posuo, n. p.* *za hvatanje ribe.* — 3) (u primorju) *Schiff, navis, cf.* lagja. Rj. *ridi* i barka 2, bobozan, brodarica 2, deregljija, drjevo 2, galija, gjemija, kaljun, korab, korabalj. *isp.* i *syn.* kod lagja. — Brodarina 2), plata što se rozi na baci ili na *brōdu*. Rj. 41b. Poruanti *brōd*, t. j. pustiti ga u vodu. Rj. 515a. Otac mu da *brōd* i u njema trgovinu . . . On se s *brōdom* narече, i *ploreći* po moru, sretno *brōd* Turski i čuje, gdje u njemu veliki plać stoji, te zapita marnare na Turskome *brōdu*: Molim vas, šta se ta plać u *brōdu* vašem čuje? A oni mu odgovore: *Vozimo roblje . . .* Npr. 246, 247. Da mu drugi *brōd* *napraviti . . .* dade mu drugi *brōd* *riši* i *lepši* od prvoga, *pon* *trgovine* svake . . . on *otplori . . .* kad *doplori* u jedan grad, 248. Potom car mu da svoj *rbiki* i *prekrasni brōd . . .* i tako se oni *otisnu* i stanu *ploriti . . .* i *otisnu* se *ploriti . . .* Kad su već bili na neki dio puta, zove on njega, . . . da izigje na *kuccetu . . .* ovi ga onda uhvati i *preko brōda* u more baci. *Brōd je jedrio*, i on se već nije mogao *njagu* *uhvatiti . . .* vide oni u *brōdu* njega nema, 251. Poslat' u *gujilu brōdu* s dinarom kruha u Pulju. DPost. 99. Da su se na njemu negda zapinjale verice, da *brōdari* *peprjateljki* ne bi gore proći mogli. Kov. 30. Ondje u onoj vrteti nema ni *brōdu* *pristanika*, ni konju *polgrista*. 31. U njoj (Boči) se broji do 250 *patentunich brōdara*, koji *idu* po svemu svijetu. 40. Jesi li vidio kad se *grabi* *brōd* na moru? *Brōd* *ne može* po moru *holiti* ni po moru ništa *dobiti* prije nego se na njema *arbuo* (katarku) pobije, i *po njemu* *platno* se razvije, pa ti tek onda *hitro* *jezdi* i *napreduje*, 66. Dogagjaji bivaju, pa se opet i gube, kao one *brōzde*, koje kakav *brōd* po moru *para*. Priprava 172. Otrok, dijete, momče koje se sala na *brōdarima* zove mali, a koje poslužuje starije. DPost. XIV.

Brōd, Brōda, *m.* varoš u Slavoniji. Rj.

brōdār, brodār, *m.* — 1) čovjek koji na brodu (1) prevozi; *skledijū, der Führmann, portitor.* — Hajde koliko vrana za *brōdara*. DPost. 25. Ne boji

se vrana (1. i. 70, isp. Boji ga se kao vrana skela (1. i. 21. — 2) čovjek koji je na brodu (3), lagji, lagjar, *der Schaffer, wasser*: Nije brodar vjetru gospodu, DPost. 81, *aka, od Daničića*, ARj. 667b.

brodarenje, *n. verbal, od brodariti, radnja kojom*

brodarev, brodarov, *adj. što pripada brodaru.*

brodarica, *f. 1) koja na brodu uzima brodare. Al se ovaj zamuti' jezero; na njemu spava — čuva rila, HNpj. 2, 5. 2) naris victorio, Stullii, Usaja prirozn.*

brodarina, *f. 1) das Eberfahrgeld, portitorium, Rj. što se plaća brodaru (1), skladišnji za prijevoz, isp. skelarina. 2) plata što se vozi na barei ili na brodu, Schiffgeld, wasser, Rj. čidi brodilba 1. — čidi s takim most, i zadržavaj kod berberina.*

brodariti, *brodārati, v. impf. Schiffen, Passagio und Frachten gegen Lohn abzuführen, waculārāram foveri, voziti na lagji, takav radnju čaditi, Daničić, ARj. 670a.*

brodarski, *adj. nauticus, Stullii, što pripada brodarima ili brodaru kojom god.*

brodilba, *f. 1) plata za vožnju na brodu, lagji ili barei, Schiffpald, wasser; 'Izgnit' brodilba, ponos i kirijni, DPost. 35, čidi brodarina 2. — 2) vožnja na brodu ili lagji; die Schiffahrt, wargatio; Najljepša je svinja blizu mora, a brodilba blizu kraja, DPost. 18, čidi brogjenje. — *aka, od Daničića*, ARj. 669a, brodilba *osa, u broditu, riječi s takim most, kod bijlilba.**

broditu, *dim, v. impf. Rj. v. pf. slož. pre-broditi.*

1) waten, wader transire, Rj. prelaziti preko vode na brodu njezinu gazicu ili voziti se, čidi brodati.

A brodi voda duboku, uzdiže skuce visoko, Npj. 1, 359. Daj nam, Bože, vojevati, a Morava ne brodi: Morava je plahovita: sinoć monaka zamijela, a jutros ga na breg baci, 1, 131, *su se, pass.:* Ludjem se brod brodi, DPost. 57. — 2) voziti se po moru da voli kakraj god, čidi brodati 2, *isp. brodariti, jedriti, ploviti. — Brodi sinji more s jedrom od mruže, DPost. 10. Mučno je Dubrovačko more brodit' kraja ne gledavši, 61.*

brodiv, brodljiv, adj. brodiv, po komu se može broditu, Mikadja, Tigris synda je brodljiv, D. E. Bogdanov, Brodljivi zaljevi, S. Ljubisa, DARj. 670b.

brodovanje, *n. verbal, od brodati, radnja kojom tko broduje.*

brodati, *brodovati, v. impf. — 1) prelaziti preko vode na brodu njezinu gazicu, waten, wader transire; Jer ne vidim belu danka, teške pute da putujem, teško brodi da brodujem, Npj. 1, 110, čidi broditu 1. 2) voziti se po vodi, čidi broditu 2. — Kad mornari broduju i putnici putuju, HNpj. 1, 6.*

brogjenje, *n. das Waten, wader, Rj. verbal, od broditu, radnja kojom tko brodi.*

broj, *broja, m. die Zahl, numerus, Rj. loc. broj, pl. nam. broji, brojevi, g. n. brojā, brojčya, Daničić, ARj. 671b. — Čitavna se uzima riječ broj.*

1) bez prijedloga, — a) u nominativu (ili akusativu), a čina se kaže broj, mošta bi se kazati u množini i bez, njega: Što manje bude godina, to će manja biti cijena, jer ti se prodaje broj ljetina, Mojs. III, 25, 16 (prodaju se ljetina). Množase se vrlo broj učinka, DPost. Ap. 6, 1 (množahu se vrlo nčinici). Bješe broj u broj hiljada hiljada, Otkriv. 5, 11 (bješe di... i. Broj svatova na konjima bijaše dvjesto hiljada, 9, 16, 4 — sva u broj episkopstina 12, DM, 22. — gdje broj čudi, bi se kazati koliko: Čudi broj njebar, Otkriv. 9, 16, čudi ljetina de amar, Dobila je akademija dobar broj naučnih riječi, Rad 5, 195. — **b) u gen. broja nema ni riječi čina, 1 od ga je toliko te se misli, da se ne mora izgoviti: Evo ti sa sviju strana vila i valjenjaka... toliko da im broja ne bješe, Npr. 219, 1 pogibe pet stotin' dolja, Arnauta ni broja im nema,**

Npj. 1, 319. Ostalima ni broja nema, Miloš 69. Tako da ga (žito) presta njeriti, jer mu ne bješe broja, Mojs. 1, 11, 19. Nema broja mrtvacima, Naum 3, 3, čidi dalje bez broja. — *amo ide i oro:* Zagje od izvora do izvora i počne ih brojiti redom po gori, ali se pomete i nikako im broja nije mogao naći, Npr. 100. — *v) u instrum. kaže se, da ima čega brojem, kao da se veli: brojeći nalazi se toliko, ili da se broji, nešto bi se toliko, čidi prema broju, na broj, na broju, po broju, pod broj, u broj: Vojska igjase u rat u četama brojem, kako ih izbroji Jelo, Dn. II, 26, 11. Ja ti dajem godine bezakonja njihova brojem dana, Jezek. 4, 5. — amo pripada oro: Ne dijele brojem ni esapom no kalpakom, Rj. 148b. — drukiče je oro: Dvanaest velikih sudova, koji brojem onijem napominju apostole, DP, 355.*

2) s prijedlozima. — a) bez, nešto je bez broja, kad ga ima toliko te se misli, da se ne može izbrojiti: Drina žlere bez broja junake, Npj. 4, 259. Jačina mu bješe Huska zemlja i Misir i narodi bez broja, Naum 3, 9. Posvjedočavaju primjeri bez broja, Rad 20, 151, čidi naprijed 1b. — b) s prijedl. prema: Načini od toga sebi lijeba prema broju dana u koje ćeš ležati na svojoj strani, tri stotine i devedeset dana ješeš ga, Jezek. 4, 9, čidi naprijed 1c, i dalje, isp. Jezek. 1, 5: Ja ti dajem godine bezakonja njihova brojem dana, tri sta i devedeset dana. — c) s prijedl. na (akus.), na broj ima stvari, kad ih ima toliko Koliko treba, čidi na broju dalje pod d. — Brojila ih mlada (Gjurgjevica, sve junake na broj nabrojila, do tri njena dobra ne nabroji, Npj. 1, 217. Što mi na broj ne bude soldata, 4, 340. Kad vidi da su svi na broj, Kov. 58. Opeke da dajete na broj, Mojs. II, 5, 18. Da ga povale i biju pred njim, na broj prema krivici njegovoj, V. 25, 2. Dadoše ih na broj caru, Sam. 1, 18, 27. Izabraše zdribehom Matiju, da bi ih opet bilo na broj potpuno dvanaest, Prip. bibl. 170. — a u primjerima ovijem na broj je što i brojem, koje čidi pod 1c, (isp. dalje d): Ovijeh je zdravica na broj sedam, Kov. 118. Bijaše ih na broj dvadeset i dvije tisuće i šest stotina, Dn. 1, 7, 2. Samoglasna slova, na broj 12, Bukv. II. Tada se... čitaju parimije, na broj osam, DP. 298. u Npj. 4, 396: Ongje vojsku na broj ndariše: sedam stotin' i sedam junaka — na broj ulariti znači po svoj prilici: izbrojiti. — d) s prijedl. na (lokut.), na broju su stvari, kad ih ima onoliko koliko treba (čidi na broj 2 c): Kad dogje (čohan) k ovcama i nagje ih sve na broju i na miru, kaže malo da se odmori, Npr. 12. Ne mogu biti i vuci siti i ovce na broju, Post. 205. Ne mogu biti i vuci siti i kozlići na broju, DPost. 73. — u ovijem pak primjerima na broju je što i brojem (kao čidi pod 1 c): Dvadeset i šest ubio Turaka a četrdeset na broju Hrišćana, Npj. 4, 327. Zdravicu prijateljsku (ovdje na broju petu) napija domaćin, Kov. 118. — e) s prijedl. pod (akus.) (čidi brojem 1 c): Pod broj, sine, na teftere kažu no u cara sto hiljada vojske Npj. 2, 265. — f) s prijedl. u (akus.): Domaćin i domaćica ne primadle u broj svatova, nezo gledaju svoj posao, Nov. Srb. 1817, 477 (primadležati nj, pripadati iz pisanja Starenosrpskog). Novac onijeh koji idu u broj, i novac od ućene svacije... neka sveštenici uzimaju, Car. 1, 12, 4. u broj odlje znači brojiti se, pripadati među... u što. — g) s prijedl. u (lokut.): Dinar je koliko najveća pregjašnja para, ali je u broju od prije bio manji od pare, Rj. 120b (u vrijednosti?).

3. Brojem će primiti pašu s odregjenim brojem vojske, Miloš 33. — Pjesmu pod brojem 62, poslao mi je, Npj. 1, XI. Ne idi za množinom na zlo, i ne govori na sudu povodeći se za većim brojem da se izvrne pravda, Mojs. II, 23, 2 (veći broj većina, die Mehrheit, major pars). — Iz knjige Mojsijevе brojevi uzeta

e druga parimija. DP. 298 (*Brojari; natpis četvrtaj njiči Mojsijevci*). — Posla mi brojače *Jurorac* u kojima je vaš novi srpski rječnik za Kovandžije. Kolo 11 (15).

4. u računanju i u gramatici. U jednomu njezovu. DPosl. 140. U računanju, kad se brojari sabiraju, nalazi se (a) pred drugim brojem, koji se dodaje prvomu: ... 6 a 4, to ih biva 10. Daničić. ARJ. Ib. — *Brojari kardinalli* 10 do 20 kazuju se jedinica ma deseticom. DRJ. 1, 261. *Brojari*. Obl. 45 (*die Zahlwörter*). *Brojari prosti*. 45 (*kardinalli*). *Broj jedan* ... broj je dva izgubio sedmi padež 15. *Broj* oba ima oblike kao i dva. *Brojari* tri i četiri. 47. *Brojari radni*. 50 (*ordinales*).

brojač, brojáča, m. der *Zähler, numerator*. RJ. koji broji, postavljam od brojati (brojiti). — (u Srijemu) koji vinograde desetkuje brojeći brazde. RJ. Gdje je pisar? gdje brojač? Is. 33. 18. *vidi* brojilac.

brojačev, udj. što pripada brojáču: Opet će prozlati stada ispod ruku brojáčevih. Jer. 33. 13.

brojan, brojna, udj. što pripada brojáču: *Zähl-, numeralis*: Na ovo je malik i ono što u brojnim imenima ... dogje glas na posljednji slog. n. p. dvije litre. Postl. XI.

brojanica, brojènica. f. *vidi* poskočica. po njekim krajevima u Srbiji. Lj. Kovačević. DARJ. 675b. *vidi* i brojnica.

brojanice, brojènice. f. pl. der *Rosenkranz, rosarium*. RJ. *vidi* čišlo 2. čitka, kralješ, krlješi, krunica, očenaš, brojaniće od brojati, brojènice od brojati. — Grotulja, kao brojènice od oraha, ili od ljernika. RJ. 104a. Uglada jednoga kaluzgera gje brojènice u rukama drži ... kaluzjer prekrsi one brojènice pak mu ih natače na glavu. Npr. 96. Marasli-Ali-paša ... kao za znak najtvrdije vere pošalje mu (Milošu) svoje brojènice. Miloš 121 (*Kranke prevo Rosenkranz*).

brojanje, n. verbal. od brojati. *vidi* brojjenje.

brojati, brojim, v. *impf.* *vidi* brojiti. — Glagoli četvrtie vrste brojiti i tajiti mogu se čuti i po ovom razdjelu (drugom, treće vrste) u onijem oblicima u kojima glagoli ovoga razdjela imaju u osnovi a: brojati, tajati, brojao, tajao. Obl. 100. Znađu govoriti i brojati. Priprava 43. v. *pf.* *stož.* iz-brojati.

brojenje, n. das *Zählen, numeratio*. RJ. verbal. od brojiti, radnja kojom tko što broji. *vidi* brojanje. — U brojenju narava nešto se zove ruka. RJ. 636b. Solomun izbroji sve inostrance koji bijahu u zemlji Izraeljevoj poslije brojenja kad ih izbroji David. Dn. II. 2. 17.

brojilac, brojilca, m. Stull. koji broji. *vidi* brojač. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

brojiti, jím, v. *impf.* *zahlen, numerare*. RJ. *vidi* brojati. v. *pf.* *stož.* iz-brojiti, na-, od-, pos-, pres-, pri-, raz-, za-, v. *impf.* *stož.* iz-brojati, na-, od- i t. d. — **1**) u pravom smislu: Inadrijasmo mnogo košnica, pa bih ih ja svako jutro brojio. Npr. 160. Brojio zube na dlanu! (Kad ko broji tajju stoku; jer ljudi nijesu radi da im se to čini). Postl. 30. I brojio urec kurjak jede. 94. Riječi treba mjeriti, a ne brojiti. 272. Od prvoga dana po suboti ... brojte sedam nejelja punijeh. Mojs. III. 23. 15. za se, *pass.*: Još su Srbiji samo jedna grana Slavenskih naroda, koji se svi broje na pedeset miliona. Nov. Srb. 1817. 750. — **2**) u prenesenom smislu. — **a**) brojiti: redom kazivali ili pominjali, nabrojati: On mi je brojio sve zalume Suleman-pašine redom. Miloš 119. Tu je sve Suleman-pašine zalume brojio. 130. sa se, *pass.*: Ovde se broj redom sve bune od godine 1690 amo u napredak. 163. — **b**) brojiti koga ili što: čijeniti, držati da nešto vrijedi. Druge Srbe u prvu ne brojim. Npj. 5. 494. Što će skolan čovjek među njima (Crnogorcima)? On je skolan, kad je dobar junak. tako brojé sada Crnogorei. 5. 525. Turci Carigradski ne brojé u Srbiji gradove samo one, u kojima se danas živi, nego i Ram, i

Kulič ... Danica 5. 30. One koje u erkvi ne brojé niko ni a što. Kor. I. 6. 4. sa se, *pass.*: Ako je ko onaj dan prije podne ili makar i poslije podne bio bijen za kaku krivicu, to mu se usta nije brojilo. RJ. 46a. Ta se ne brojé koliko ni lanjski snijeg. Postl. 312. Ko započne, njegova se brojé. Npj. 5. 18. Površni se brojé, ko počinje. 5. 515. Narodi su kao kap iz vijedra, i kao praška na mjerilima brojé se. Is. 40. 15. A onome koji radi ne brojé se plata po milosti nego po dužni. Rim. 1. 4. — *ei* brojiti lupu ili stočenju ... brojiti u ... brojiti čemu ... brojiti s kim ... brojiti ka komu ili čemu ... brojiti da ... držati, misliti, nalaziti da pripada nečemu njemu, *isp.* pisati 3): Narod dijanice u brojé moju državne davije. Danica 2. 117. sa se, *pass.*: Meja one stvari koje djevoje ne mogu dopasti brojé se onamo i gumno. RJ. 107a. Hajduci se ne brojé među ljude društva ljudskoga. Postl. 310. Oni se ne brojé među narod Srpski. Danica 2. 102. Glagoli, koji se brojé a bezlične. RJ. 1.V. Jer se Virov brojáše *Veitpamina*. Sam. II. 1. 2. Ne radovala se (moć ona) među danima godišnjim, ne brojá se u mjesecu! Jov. 3. 6. Jer se brojá se nama. Dj. Ap. 1. 17. Ko ne bi poslušao ... on se brojio k Judu i koji predadoše Hrista. DM. 285. sa se, *refleks.*: Jer se brojá da je književnik, a ne zna ni šta je književnik. Vlazič 1. 9. — *a*) brojiti navedi robu mu ... u ... računati: Dubrovčani su ... brojiti navedi mu perpere. DM. 251. Dubrovčani su primajući navedi na ostavu brojiti i na aspice. sa se, *pass.*: Jegulje ... koja je manja od po oke, onijeh se 300 brojé u tovar. RJ. 768a. Na jednom se mjestu sami dakati brojé na perpere. DRJ. 2. 289. — *ei* brojiti: vrijediti, valjati: Dokle baba dojila, dotle baba brojilo. DPosl. 19.

brojnic, f. izmoga pjesama, koje pjevaju kraljevi, njke se zove brojnice, a kaže tako na, *raue* po tome što se govore ili pjevaju prema korovima, koji idu brojem. *isp.* poskočica. Daničić. ARJ. 675b. 679a. *vidi* brojjanica, brojjenica. — Pjesme koje se brojnice zovu. Pjesma prva brojnicu, Pjesma druga brojnicu, Pjesma treća brojnicu. Živ. 12. 11.

brökule, *pl.* (u Dubr.) *vidi* prokule. RJ. *vidi* i kaulin. Tal. *broccolo* (*klice od zelja*).

brónza, f. — **1**) *Bronze*, *us.* RJ. *vidi* tuč, mješavina od metalu, osobito od cina i bakra. — **2**) *kleine Glocke von Bronze*; *B. am Halse der Kuh*, *tintinabulum*. RJ. *zvonac od bronze, kakvo se meć n. p. na krava*, *vidi* bakaruša, cingara, čakar, čakar, klepetar, klepetuša, mjedenica, mjedenjača. — **3**) *crombulja*, *drombulja*. Zemljak 1871. br. 2. tako će biti nazvana što se misli da je brónza u pravom značenju. Daničić. ARJ. 680a. *vidi* i brunda.

bróuzen, udj. što pripada brónzi: Bronza, 2) *zvonac bronzno*, kakovo se n. p. kravi meće oko vrata. Daničić. ARJ. 680a. od Daničića p. i ak.

bróskva, f. *die Kohlrube unter der Erde* (*Erdrube, osterr. Krautrub*), *brassica oleracea napobrassica* Linn. RJ. zelje kojega korijenje jedmo. *postavljam od Lat. brassica*.

brótnjak. — m. **1**) *der Hugel worauf Färbereith gesetzt wird, cirsium rubia consius*. RJ. brojé na kojim se sudi brojé. — Jer se on (vukodlak) samo glogova koca boji; zato govore kad ga spomenu u kući: na putu mu brojé i glogova trnje. — jer su i brótnjaci pokriveni glogovim trnjem. RJ. 79b. — **2**) *Garten dazn, hortus rubia consius*. RJ. *rtvo u kojem se sudi brojé*. — Zagrnuti n. p. vinograd, brótnjak. RJ. 170b. pred nj stoji i mjesto č. *isp.* Broćno i Brotnjo. — riječi s takim nast. jagodnjak, koprivnjak, košutnjak, lučnjak, ribnjak, ružičnjak, voćnjak (voćnjak) i t. d.

Brótnjo, n. *vidi* Broćno. RJ. knežina u Hercegovini.

Bröz, m. ime muško, od *Lat.* Ambrosius *otpadući*

mu ... u prezimenu: Ivan Brozarić, Kov. 151. od ... stalo i prezime, ake. DARj. 681a.

brozgva, *f.* u Dubr. *vidi* božurak, Rj. *vidi* i božur. *braka* ... s takim nast. kod bačva.

brožditi, *broždim*, *v. impf.* se *conficere*, *uvajlivati* ... u namom smislu u posao rjar. (u Boci), Daničić, ARj. 681a, *v. pf. slož.* ubrožditi, ubroždim *odakle* je ... *v. impf. slož.* ubrožgjavati.

brožgjenje, *n. verbal.* od brožditi, koje *vidi*.
brškut, *brškuta*, *m.* (u Brdina) *vidi* brzlica, Rj. *vođa* ... preko kamenja, Rj. 43a. *vidi* i brzak i brzica, slap, za nast. *isp.* kohut, rdut, šajut, skanut, škrgut, tilut, valut i t. d.

brsnat, *adj.* n. p. grana, drvo, *laubig*, *reich* *be-* *laubt*, *frondosus*, Rj. *brs* *umut*, na čemu ima brsta, što je *pano* brsta, n. p. *brsnata* grana, *brsnato* drvo. — *brstina*, *2. brsnata* grana, Rj. 65a.

brst, *m. junce* *Sporoson*, *frondos*, Rj. *mladić* kad se drvo odbadi, *mlak* *grančice* od bilja i od drveća, s *pupoljkom* i *crjetom* ili bez *topa*, s *listom* ili bez: *lis* a. *avgm.* *brstine* 1.

brstina, *f.* — 1) *avgm.* od brst, Rj. — 2) (u Dubr.) *brsnata* grana, *das* *Laub*, *Laubzwerg*, *frons*, Rj.

brstiti, *brstim*, *v. impf.* *brpsen*, *depasco*: koza brsti n. p. *šum*, i *govela* brste, a *švinja* ne brsti nego *pasu*, Rj. *v. pf. slož.* nabrstiti, obrstiti. — Eto ti jareca kući ... starije ... zupita za šta mu ... a on odgovori: Posloj si snah da mi kreše da brstim, Npr. 215.

bršćenje, *n.* *das* *Befressen*, *depastio*, Rj. *verbal.* od brstiti, *radnja* *kojom* n. p. *koza* brsti *šum*.

bršljan, *m.* *der* *Ephen*, *hedera*, *cf.* brštan, Rj. *biljka*, *vidi* i pljušt. — Jedan momak od roda djevojačka uzme *čuturu* punu vina, na *čuturu* *čije* od šišira i bršljana, Živ. 305. — a Npj. 1. 591: Hoće li Jela zaista u bršljanu goru zelenu? *biće* bršljan-gora, bršljan-ovara *gura*, *gura* u *kojoj* raste bršljan.

bršljanov, *adj.* što pripada bršljanu, DARj. 683a. *vidi* brštanov, — za nast. *vidi* apov.

brštan, *m.* (u Dubr.) *vidi* bršljan, Rj. *vidi* i pljušt. Čaklo kućo, ti se razorila, po vrhu te mašina spopala, po srijedi brštan opasao, Here. 210.

brštanov, *adj.* što pripada brštanu, *vidi* bršljanov, — Pijna li je gora brštanova? Here. 298. Jedno gora jaglikova, drugo gora brštanova, 334.

bršćenje, *n.* *das* *Bekommen* *der* *Schaubware*, *na-* *tio* *ploranu* *čirca* *puclanda*, *pubertas*, *pubescentia*, Rj. 59, *starije* *koje* *bira*, *kad* *tko* *brava*.

bršćenje, *v. impf.* i *pf.* *Schaubware* *bekommen*, *camaser* *pišos* *čirca* *puclanda*, Rj. 51, *ake*, *biće* bršćenje? — Rj. 1. to ma jošte ake, — *Golae*, *djetić*, *mladić* *ak* što još nije *brava*, P. Budmani, ARj. III. 249a.

bršće, *f. pl.* *das* *Schaubware*, *piši* *čirca* *puclanda*, Rj. 51, *ake*, *bršće*, *bršćenje*?

bršćanje, *n.* *das* *Sammen*, *susurrus*, Rj. *verbal.* od bršćati, *radnja* *kojom* *bršći* n. p. *peča*.

bršćati, *jam.* *v. impf.* *summen*, *susurrare*: čele bršće u kosnici, Rj. *vali* *zračiti*, *zujati*, *v. pf. slož.* za-bršćati.

brška, *f.* *Schaub* *und* *Spott*, *homo* *aut* *res* *ridenda* Rj. *scapula* *koja* je *za* *posmjeh*, *za* *rug*, *bruka* *kače* ... i *čeljadu* *za* *ukor*: Šuti bruko manita, šuti! Rj. — Ako ne će bruka na čocka, čock će na bruku, Posl. 6. Gobiljo je i bruka brat i sestra, B6. Da je obe stati pogledati *teska* bruka Bahmuta vezira, kako biži s glavom bez obzira, Npj. 1. 77. I *bišmo* se *gov* *mladiću* i *kojmu* bruku *zabodli*, 1. 505. *Vazda* *na* *bruku* *borardi*, 5. 192. I *od* *vas* *će* *bruku* *por* *obiti*, 5. 597. *Od* *nas* *opšnu* *bruku* *napraviše*, 5. 599. *Od* *bruka* *bruka* *aradiše*, 5. 538.

bršćanje, *n.* *das* *Auslachen*, *derisio*, *risus* *de* *re* *at* *in* *amere*, Rj. *verbal.* od brškati se, *radnja* *kojom* se *čija* *bruka* *brava*.

brškati se, *v. impf.* *komie*, *aaslachen*, *ridere*: *muci* *da* *te* *se* *ljudi* *ne* *brškaju*, Rj. i *brškati* *se* *kim*:

Što se stareom jednijem brukate? Šćcp. mal. 44. — *vidi* *podsmijevati* se, *rugati* se, *v. pf. slož.* o-brukati.

brškav, *adj.* Ridi brazgov, *Brukava* *tkiva*, po kojoj su *čvoruge*, S. Pelivanović, DARj. 684b.

brūnda, *f.* *cremulum*, *drombulja*, *brunza* 3. DARj. 685b, *govori* *se* *u* *Hrv.* *Stulli* *sistrum*.

brūdānje, *n. verbal.* od brūdāti, *radnja* *kojom* *tko* *brūnda*.

brūdāti, *brūdām*, *v. impf.* *udurati* *u* *brūnda*, *drombuljati*, *govori* *se* *u* *Hrv.*

brūs, *m.* (*loc.* *brūs*) Rj. *dem.* *brusić*, *avgm.* *brusina*. — 1) *der* *Wetzstein*, *ros*, *lapis* *politorius*. *Brusom* se *oštri* *rukomi*, a *točilj* se *obrće* i na njemu se *drži* ono što se *oštri*, *gladilicom* se *obično* *oštre* *kose*, ali ne kao *brusom* n. p. *nož*, nego s *ohje* strane, a *brijača* se *briva* *oštri* na *gladilici* (ali ne na onoj *kojom* se *kose* *oštre* nego na *drugoj* *koja* je za *nju*), Rj. *vidi* i *točilo*, — *Sakrivaju* se *brusori* na *badnji* *dan*, Rj. 275a. *Doč* *će* *kosa* *u* *brusa*, (Mjesto *do* *brusa* govori se i *do* *kamena*), Posl. 69. *Namjerila* se *kosa* *na* *brus*, 189. — 2) *vocabulo* *puro*, *sensu* *obscuro*: *hoće* *brus*, *es* *wird* *dir* *nicht* *gelingen*, *non* *proficies*: *daću* *mu* *brus*: *dobio* *kao* *pčela* *na* *brusu*, Rj. *tako* *se* *kaže* *neuljudno*, *vidi* *kod* *batina*: *hoće* *batinu*.

brūsalo, *n.* (u Šum.) *vidi* vodijer, Rj. 3 *vidi* i *brusara*, *brušnjača*, *kuzolica*, *tobalica*, *vodir*, *u* *čemu* *je* *koscu* *brus*.

brūsara, *f.* u čemu je *koscu* *brus*, Daničić, ARj. 687a, *od* *njeju* *i* *ake*. 686a, *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *badnjara*, *vidi* *brusalo*, *i* *syn.* *ondje*.

brūsiti, *m. dem.* od brus, Rj.

brūsina, *f. avgm.* od brus, Rj. — *takre* *avgm.* *kod* *bardaćina*.

brūsiti, *brūsīm*, *v. impf.* *wetzen*, *excucio*, Rj. *u* *p.* *nož* *brusiti*, *t. j.* *oštriti* *brusom*, *vidi* *točiljiti*, *točiti* 2. *v. pf. slož.* na-brusiti.

brūsiti, *adj.* što pripada brusu: *Gdje* *se* *kopa* *brusni* *kamen*, Daničić, ARj. 686b.

brūšćenje, *n.* *das* *Wetzen*, *excucutio*, Rj. *verbal.* od brusiti, *radnja* *kojom* *tko* *brusi* n. p. *nož*.

brūšket, *m.* (u U. G.) *der* *Würfel*, *talus*, *cf.* ždrijeb, Rj. *vidi* i *kočka*. — *Kad* *su* *narodi* *dijelili* *sreću* *ovoga* *svijeta* ... *pa* *da* *brūškete* *meću*, *i* *koga* *što* *dopadne* *na* *sreću*, *neka* *ga* *noši*. *Rišćani* *ne* *pristanu* *na* *brūškete*, Npr. 283. *od* *Tal*, *brnšetete*.

brūšnjača, *f.* (oko *Ibra*) *vidi* vodijer, Rj. *u* *čemu* *ima* *koscu* *brus*, *vidi* *brusalo*, *i* *syn.* *ondje*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *ajgirača*.

brūže, *brūža*, *f. pl.* (u Risnu) *djetinja* *igra* *s* *novcima* *u* *kojoj* *se* *baca* *novac* *u* *tavan* *pak* *se* *gleda* *čiji* *je* *dalje* *ili* *bliže* *pao* *od* *određenog* *mjest*, *Art* *Kinderspiel*, *tudi* *genus*, Rj.

brv, *f.* *vidi* brvina, Rj. *i* *syn.* *ondje*.

brvalj, *bvlja*, *m.* *crv* *koji* *se* *zaleže* *u* *mozgu* *ovčjem*, Daničić, ARj. 662b. 688a, *vidi* *brvica*, *isp.* *brlj*. — *riječ* *s* *takim* *nast.* *vidi* *kod* *badalj*.

brvenik, *m.* *zidine* *od* *staroga* *grada* *blizu* *Novoga* *Pazara*: *Studenicu* *ispod* *Brevenika*, Rj.

brvica, *f.* *vidi* brvalj, Daničić, ARj. 663b. 688a, *isp.* *brlj*.

brvina, *f.* *daska* *ili* *greda*, *što* *se* *metne* *preko* *vode*, *da* *samo* *ljudi* *mogu* *prekazit*, *der* *Steg*, *ponticulus*, Rj. *na* *starom* *je* *avgm.* *od* *brv*, *ali* *nije* *znučenjem*, *vidi* *brv*, *mosnica* 2, *mostanica*. — *Preplaviti*, *n. p.* *konja* *preko* *vode* *pored* *čamca* *ili* *pored* *brvine* *prevesti*, Rj. 578a. *Bogat* *čock* ... *uzme* *jednu* *kesu* *novaca* *te* *metne* *na* *brvinu* *preko* *koje* *je* *malo* *po* *tom* *valjalo* *da* *pređe* *onaj* *nesretnik*, *Kad* *nesretnik* *dogje* *blizu* *k* *brvini* ... *zažmirivši* *pređe* *preko* *brvine*, Npr. 310.

brvljiv, *adj.* n. p. *ovca*, *t. j.* *bolesna*, Rj. (Kažu *da* *se* *u* *brvljivih* *ovaca* *nalaze* *u* *glavi* *nekakvi* *crvi*, *koji* *postaju* *od* *mnoge* *prašine*, Rj. 3) *bolesna* *od* *brlja*.

ili brljiv, *isp.* brvatlj, brvica. — Obrljivita se *orca*, j. postala *brljiva*. Rj. 431a.

brvanje, *n.* das Aufhalken, Ignoranz, Träbium superpositio. Rj. verbal. od brvnati, radnja kojom tko brvna.

brvnara, *f.* kuća od brvana. Rj.³ *vidi* durungača. — *riječi s takim nast. kod* badujara.

brvnaš, brvnaša, *m.* (u Hrv.) konj, koji je kao losan, *cf.* daščak. Rj. — *osu.* u brvno. Osn. 358. u *nast. isp.* bradaš.

brvnati, brvnati, *v.* *impf.* aufhalken, trahes trahis superponere. Rj. udarati brvna jedno na drugo radeći kuću ili kakvu drugu zgradu. *v. pf.* slož. pobrvnati.

brvno, *n.* (*gen. pl.* brvnān) der Balken, lignum, rabs (*ein Brett an drei Finger dick*). Rj. *daska do ri prsta debela*: Konat, u ambaru brvna između dva lireka. Rj. 262a. Kuća od sjeka, t. j. od *dupčičkih* *debeljih* brvanat, koja su na krajevima usječena. Rj. 683b. Kad pogleda kroz brvna u jednu zgradu, to mu majka mijesi hljeb. Postl. 229. A za što vidiš run u oku brata svojega, a brvna u oku svojemu ne osjećaš? Mat. 7, 3. Brvno, kupina i napast u nas maju malo drugo značenje nego u Slavonskome jeziku: u Slavonskome jeziku (i u ovoj knjizi) brvno znači balvan, direk ili greda, a u nas se brvno zove lebela daska. Nov. Zav. IX.

brz, brza (brži, *comp.* bržī, *adj.* schnell, citus. Rj. *vidi* brzovat, frišak, hitan, hitar, list, naprešiti, okretan, pospješan, vrišak 2, suprotno trom, spor. — **1 a**) Otiđe na jedan potok gdje je voda bila vrlo brza. Npr. 40. Brzu osveta gotova šteta. Postl. 29. Brz: kao zec. Br: kao pas 29. Brz kao tica, a frug kao šteta. 29. Br: se mnogo puta prometne, pa ga i trom stigne. 29. Natrč naprč. (Odgovorio Ciganin . . . t. j. onako nesta brzo i okretno). 192. U ludu kmeta brza besjeda. 332. I svakome lice potamnjelo od brzoga prau i olova. Npj. 4, 221. Sakupije petnaest stotina laka pješca i brz konjika. 4, 506. Po dvoru je (snaša) sreću dijelila: svekovima hitro poslušanje, gječrčina brzo susretanje. Kov. 82. Znak . . . kojim grčki brzi pisci sastavljaju . . . Star. 1, 29. Glasnici koji jahahu na brzijem konju i mazgama. Jestir. 8, 14. — **b**) br: na što . . . brz da . . . mjesto da *infinitiv*: Ti znaš ovaj narod da je brz na zlo. Mojs. 11, 32, 22. (*isp.* Rj. 389b: nazlobrz, t. j. na zlo brz). Brz na plijen, hitar na grabež. Is. 8, 1. Noge im trče na zlo i brze su na proljevanje krvi prave. 59, 7. — Njihove su noge brze da proljevaju krv. Rim. 3, 15. Koji će . . . biti brz da čini pravdu. Is. 16, 1. — Neka bude svaki čovjek brz čuti i spor govoriti i spor srditi se. Jak. 1, 19. Srce tvoje da ne bude brzo izgoriti što pred Bogom. Prop. 5, 1. — **c**) Bržaj! pl. bržajte! kad se ko zove kud na brzu ruku Rj. 43a. Učiniti što na brzu ruku, kurzweg, simplieiter. Rj. 656a. Mislim, da je G. P. B. na brzu ruku o ovom presudio. Opit XIX. Na brzu ruku poplave stari sinac. Sovj. 41. na brzu ruku činiti što: u malo vremena hitači da bude prije gotovo, ako i ne bi bilo onako kako bi trebalo. — **d**) *comp.*: Brži od repa. Rj. 648a. Brže je njegovo magare nego drugoga at. Postl. 29. Brže sedlo nego konj. (Kad ko preko mjere hita, pa kvari svoj posao). 29. Brži od ovud nego od onud. 29. Dani koji biše brži od glasnika; poljogoše, ne vigješe dobra. Jov 9, 25.

2. adv. brzo (bržo) — **a**) schnell, cito. Rj. *vidi* brgo, hitno, hitinice, listo, listom, sprešno, vrisko, živo. — Brzo ide, ali izvan puta. Postl. 29. Dok bi dlan o dlan udario (t. j. brzo, za trenuće oka). 63. Da si brzo k meni vodi Drini, dovedi mi nekoliko druga. Npj. 4, 375 (*k oromu isp.* bržati). U red! u red! geschwind hierher, ades. Rj. 647a. (= brzo oramo!) — **b**) bald, brevi: dogji bržo; bržo će on doći. Rj. kao skoro, naskoro: Hoće Turci carstvo preuzeti, hoće

Turci brzo carovati. Npj. 2, 201. Jer ćete se brzo rastati. 2, 110. Postaraj se da dogješ brzo k meni. Tim. 11, 1, 9. — u *zaučuju oramo* (*dv.* dolazi adverbab brzo s prijedlogom i u, koji značenje svoje sastavljaju s *ujegučjem, isp.* skoro i naskoro; blizu, nablizu i ublizu. — s *prijedlogom* na: Nabrzo, *(na brzo)* bald, proximo. Rj. 378b. Ako bi Turci *u* brzo zemljom obladali. Sovj. 12. Sreća tje pošla u napredak; ali nabrzo udari natrag i postane gore. 13. — s *prijedlogom* u: Kad se što *u* brzo proda. Rj. 610a. Oklen tako *u* brzo doma se vrati. Npr. 251. Ona je (košulju) razvije i po tom je *u* brzo zgužvelja i metne pod pazuhu. Postl. 179. Da ne sjede, nego stojke *u* brzo da napije i k svatovima da se vrati. Kov. 63. Tako se stam (Turci) braniti, da im *u* brzo ne mogu ništa učiniti, nego ih okole. Sovj. 10.

c) *comp.* brže, značenje prema brzo 2 a: Onda ova dvojica brže vuci slanu. Npr. 35. Onda brže otrčim kući. 162. Kad to mehandžija čuje, brže potrči i caru sve javi. 193. Viknu Jonatan za monkom: brže, ne stoj. Sam. 1, 20, 38. — značenje prema brzo 2b *br: porcapanja*: On brže zaposjedi slugama. Npr. 230. Kad brže? (*n. p.* dogje, učini, pojede). Postl. 115. Kad brže nagje, sine? Mojs. 1, 27, 20. Tada Arioh brže izvede Danila pred cara. Dan. 2, 25. Brže izvedu Josipa iz tamnice i pred cara dovedu. Prip. bibl. 28. „Što brže“: Onda momci šta brže zahvate vode iz bunara. Npr. 210. *isp.* bolje *uz* glagol hoditi i *drage* glagole *takega* značenja. — Brže bolje, so schnell als möglich, quam citissime: kako ga ugledah, a on se brže bolje sakri. Rj. Adverbu brže dodaju se adverbu bolje, *da bi se pokazala još veća brzina* (*isp.* bolje): Brže bolje sjašu sluga i vojvode s konja. Rj. 129a. Brže bolje javi caru. Npr. 208. Kad treći dan Lavan dozna da je Jakov poljega, brže bolje pogje za njim u potjeru. Prip. bibl. 21.

Brza Palanka, *f.* Rj. *vršicu* na Dnaru magju Kladorom i Praorom u Srbiji.

brzac, bršca, *m.* (u C. G.) der Schnelle, homo veloc: No sve brsca i ljuta bojnika. Rj. brz čovjek, *vidi* brzić, *isp.* brzonja.

bržak, bržaka, *m.* — **1**) (u Resavi) *vidi* brzdica: Raskrećio se kao rak na brzaku. Rj. voda gdje teče brzo preko kamenja, *vidi* i brskut, bržica, slap. — **2**) pasulj ili grašak, koji rano dospijeva. Rj. (brzo raste pa rano dospijeva). — **3**) (u Slav.) nekakav sitan kukuruz, koji se sije oko Vidova dne (pošto Sava opadne i ploštine se prisuše), pa budući da brzo raste, opet prispjeje na vrijeme. Art türkischen Weizens, *zve* genus. Rj. za pravcov Pers. cinquantino. Rj.³ *vidi* brzorast.

bržanje, *n.* das Eilen, festinatio. Rj. verbal. od brzati, radnja kojom tko brza.

bržati, žam, *v.* *impf.* eilen, festinare in opere faciundo. Rj. *vidi* hitati 2, hitjeti, hrliti, prešiti, žuriti se, za *pf.* *isp.* pri-bržati.

brždica, *f.* *vidi* bržica. Rj. *iza* z umetnuto je d. voda gdje teče brzo preko kamenja, *vidi* i brskut, brzak, slap. — A ostalo, koje je brždica uhvatila i odnela, sahranjivano je, Miloš 93.

brželj, *m.* (u Slav.) tica plava a po trbuhu čarjasta, najviše u jesen cvrči, Art Vogel, aris genus. Rj. *tičohroma muraria* L. Rj.³ *isp.* brgljiez, brkljoč. — *riječi s takim nast.* badelj, emelj, gredelj, gundelj, kratelj, krpelj, kurdelj, prdelj, rucelj, stavelj, žeželj i t. d.

bržica, *f.* voda gdje teče brzo preko kamenja, Stelle im Bache, wo er schnell über Kiesel dahin rinnt, locus ubi flumen per silices depræperat. *cf.* brzak, bržica, brskut, slap. Rj.

bržić, bržića, *m.* der Schnelle, homo veloc, *cf.* brzac: bržiću i mladića! kad se napije (za zdravlje . . . kneževa i vitezova, bržiću i mladića. Kov. 124). Rj. brz čovjek, *isp.* brzonja. — *riječi s takim nast. i ukr.* kod bagljčić.

brzina, *f.* — *S. Laetitia, velocitas*, Rj. *vidi* brzoca, brzost. — *Koga se kroz dlaku ne hvati, nego kroz* — P. S. 190. *Ne šće čekati caricu gospođu, dok* — Np. 1. 174. *na brzina brzoc*. Da se njima — *kako zove brzinom!* Kov. 127.

brziti, *brziti, v. impf. t. j. konja, spornen, incitare*, Rj. — *Brziti brzoc, da bude brz u hodu ili u radu*, — *Brziti brzoc, v. pf. sloč. u-brziti*.

brzoca, *f. radi brzina*, Rj. *vidi* i brzost. — *Onomu koji blepi i brzoca je lijena*, D'Posl. 91.

brzoclov, *adj. uuj der Jagd schnell eine Beute* — *clav, cates radorer uenisi*: pred njima su hrti — Rj. brzoclov, *što brzo lovi*, *vidi* brzoclovac.

brzoclovac, *brzocloven, m. der schnell eine Beute* — *clav, cates radorer*: U njega su hrti brzoclovci. Rj. brzoclovac, *koji brzo lovi*, *vidi* brzoclov. — *Neki čovjek posijao bob više kuce na dolac, pa se navranila tica brzoclovac* ... I starac mi stapak dade, te išćerah brzoclova iz bopca, iz bopca. Here, 289.

brzonož, *adj. brzonož, u kapi su brze noge, ima* — *brzonož, v. pf. sloč. u-brzonož*, D'ARj. 697a, *tako sloč. adj. kod* bosonog.

brzonja, *m. brz čovjek ili živinčar*, u zagonci: *Naš brzo je tuguju proju krađe*, Nar. zag. D'ARj. 697a, *isp. brz*, — *u nast. isp. kod* brzonja.

Brzopalančki, *adj. Rj. što pripada Brzjoj Palanci*.

Brzopalančanin, *m. čovjek iz Brze Palanke*, Rj.

brzoplet, *m. Rj. brzo-plet. — 1) eine Art in Eile* — *apflachten Zauns, seipis species tumultuariac*, Rj. *plot u katuji, na brzu ruku opteta*. — *2) čovjek koji ne pazi šta radi, nego sve na prečac, unuber-* — *locher Mensch, homo praecipis*, Rj. *koji je brz splesti* — *što opal, učitati sve na prečac ne razmišljajući*.

brzorast, *m. kukuruz brzak* (u Here.) D'ARj. 697a. *Budni da brzo raste* ... *brzorast*, 697b. — *za obličje* — *isp. šamorast*.

brzorek, *adj. (u C. G.) koji brzo govori ne misleći* — *šta, pa rekne što izgavo, der sich im Reden übereilt, laava praecipites*, Rj. brzorek, *vidi* brzoreka.

brzoreka, *m. homo lingua praecipiti*: Brzoreka pun grjeha. Posl. 29, *tako Daničić*, ARj. 697a; a *Fuk drži da je brzoreka pridjev ženskoga roda od muškoga brzorek dajući k istoj poslovi*: Valja da znači: koji brzo govori, ne razmišljavajući, lisno se može ozrijeti: i a brzoreka mjesto brzoreki valja da je prema grjeha. — *u potvrdu da je substantiv isp. hjelesna*, brzoreka, *čovjek brzorek*.

brzorodan, *brzorodna, adj. što brzo rod donosi*, *paucor*. Brzorodna pšenica, Zemljak 1871, D'ARj. 697a, *brzorodan, tako sloč. riječi kod* blagorodan.

brzoruk, *adj. mana promptus*, Stull, *u koga su* — *ruke brze, na star*: Njegov je otac bio vrlo brzoruk na nejačim. Praydomoša 1851, D'ARj. brzo-ruk, *tako sloč. riječi kod* ljvoruk.

brzost, *brzosti, j. Daničić*, ARj. 695b, *i ako, je od* — *Daničića*, 697a, *vidi* brzina, brzoca.

brzotrk, *adj. velociter curans*: Da je Bog dao među nama brzotrk monika, da ga dostigne, Nar. prip. vré. D'ARj. 697b, *brzo-trk, koji brzo trči*, *isp. tek*, potrk.

brzován, *brzována, m. rov, brzováne, pridijeru se* — *u pjesni pythia*: Petlova, brzována, Koleda, Živ. 19, *de*, D'ARj. 697b.

brzovati, *adj. u pjesmi mjesto brz*: U njega su — *vane brzovati*, Rj.

brzati, *žam, v. impf. u Rj. samo: Bržaj! pl. bržajte!* — *ka — to zove kud na brzu ruku, komu schnell, propira: Br aj k mene ako Boga znadeš*, Rj. *v. pl. sloč. puzozati*. — *I po svijem Fsa posjeđ' čahu* ... *čak u čaju* ... *V d'ljine Fsa: Br aj Fsa*, kurtališ Fsa! Np. 1. 129. *Br aj nosi kuzju habu mome*, Here, 76. *Kupi svate, br aj amo u Biogradu*, 241.

vidi brzati, *kako se samo u imperativu govori isp* — *ponagaj! ponagajte!*

brženje, *v. das Spornen, incitatio*, Rj. *verbal. oc* — *brziti, radnja kojom tko brzi koga ili što*.

bržolica, *f. u Bjelostijčevu rječniku*, D'ARj. 697b, *prčeno meso koje se Njem. zove Rostbraten, govori se* — *i sada u sjer. Arr.*

bū, *uzvik kojim hoće tko koga da plaši*: Baba korizma ide po varoši i skače ispred kuća i viče: »bu! bu! bu! Rj. 9b. Za njima (za gjedovima i gjedovom balom) pristane sila djece, koja viču: »bu gjede! bu baba! Rj. 148b, D'Posl. 76: *Ne umije ni bu, ni mu — kuže se za čeljadu, da ne zna ništa, ni uplašiti koga porikarši bu, ni pokazati da mu što nije po* — *volji mukaršiti (mu), uke*, Rj. XXIX.

būha, *f. — 1) das Ungeziefer, bestiolar molestae*, Rj. *dem*, bubica, *augm. bubina*. — *Glava puna crvi, pa smrli kao buba*, Npr. 112. *Sve voće tvoje i rod zemlje tvoje izješće bube*, Mojs. V. 28, 42, *insectum*. Daničić, ARj. 698a. — *2) der Krebs (Krankheit), cancer, nazaroma, cf. živina 1*, Rj. *bolest koja biče se tako uzrala, što se misli, da se je zalegla buba*. — *3) (u Risnu) vidi* ojačjelica, Rj. *glista koja se zametne u djetetu*. — *4) buba svitena, Seidenwurm, bombyx, vidi* bubica 2. — *Pepelom s česnice posipaju svitene bube, da ih bude dosta kao i prašaka u pepelu*, Rj. 35a. *Bubar, koji trguje svilenijem bubama*, Rj. 46a. *Da predu svilu svilenijeh buba*, Priprava 141.

būbac, *būpea, m. hyp. od* bubreg, ali se govori za — *želudac od živadi*, D'ARj. 698a, *isp. būbalo*.

būbalica, *f. (u vojv.) djetinja igra, u kojoj se buba* — *u legja, Art Spüles, ludi genus*, Rj.

būbalo, *m. — 1) vidi* bubnjak, Rj. *koji bubnja, udara u bubanj*. — *2) gjak koji uči na pamet, buba, a slabo razumije*, D'ARj. 698b. — *riječi takre vidi* — *kod* bujalo.

būbalo, *n. vidi* bubreg, Rj. *isp. bubac*. — *riječi s ta-* — *kim nast. kod* bućkalo.

būbanj, *būbuja, m. (pl. būbnji i būbnjevi) — 1) die* — *Trommel, tympanum*: Pristao kao šipka uz *bubanj* (Turski bubnjari u lijevoj ruci drže šipku, pa kad *bubanj* sprijeđe udare *muljicom*, onda ga i ostrag *širu* — *šipkom*, Posl. 262), Rj. *vidi* doboš. — *Udarati u bubanj*: — *bubati*, Rj. 46a. *Udarati u bubanj*: bubnjati, Rj. 46a. *Oguglao kao Ciganski kouv bubanj*, Posl. 231. *Hoće li biti što na bubanj?* (Hoće li biti kakva dobitka ili poklona, kao što se daje bubnjarima?). 342. *Počne lupati u bubnjere*, Np. 2, 106 (Vuk). *Udarishe bubnji* — *i svirala*, Np. 2, 302. *Ustarite bubnje* i svirale, uga- — *site svirke svekolike*, 3, 159. *Stade jeka bubnja* i svirala, 3, 458. *Bubnji biju*, a svirale svire, Np. 4, 169. *I bubnjari bubnjere baciše*, i svirači svirale baciše, 4, 258. U tom udre *bubnji* i talambasi, Danica 3, 182. *Uza njih je išao čovjek jedan s bubnjem*, te je u nj jednako *udarao*, Pis. 32. — *2) koš od prnca, kojim se riba hvata, Art Fischreuse, nassae genus*, Rj.

būbanje, *n. Rj. verb. od* bubati, *radnja kojom tko* — *būba*.

būbār, *m. koji trguje svilenijem bubama, der mit* — *Seidenraupen Handel treibt, qui bombyces vendit*, Rj. **būbāra**, *f. žensko čeljade koje hraui svilene bube*, D'ARj. 699b, *prema* muškome bubar.

1. būbati, *būbām, v. impf. — 1) udarati u bubanj, trommeln, pulsare tympanum*, Rj. *vidi* bubnjati 1, — *bubnjiti, dobovati, v. pf. prosti* — *bubnati, v. pf. sloč. iz-bubati, z. udarati ili lupati tako da se čuje glas kao od čega šuplja, bubati može tko čeljade ili bu-* — *banj ili drugo što: Neg' te žena bubala, dok ti duša* — *ispala, da bi čim, neg' ničim, već držalom motičenim*, Np. 1, 89, *sa se, pass.*: *Bubalica, djetinja igra, u* — *kojoj se buba u legja*, Rj. 456. — *2) u sjevernoj* — *Heratskoj znači i žderati, vidi* nabubati se, obubati. — *3) būba gjak, koji uči na pamet, a slabo razumije*, D'ARj. 700a, *isp. būbalo 2*.

2. bubati, buham, *v. impf.* boljeti, smro u djetinjem govoru, na Krku. *Buba* te glava, Marice? DARj. 700a. *taku se gorovi i u Urv.*

bubica, *f.* — **1)** *dem.* od buba. Rj. — Zlatna *bubica*, vidi svijetnjak 2. Rj. 210b — (*a kod svijetnjak 2 ima bliješnjak; ali kod krijesnica i kod svitae ima svijetnjak, pa odatle se vidi da je zlatna bubica krijesnica, koju se zove i svijetnjak, svitae*). Što nagju (n. p. crva ili *bubica* kaku) ono daču bolesniku. Rj. 218a. Nevid, nekake *male krite bubice*, koje samo kolju, a ne vide se. Rj. 413b. Oma gde bi god videla rupicu na putu, odmah bi rekla: Ovdje mora biti kaka *bubica*, pak bi joj usula mleka. Npr. 83. Izišao kao mara (u proljeće) na sunce. (. . .) Mara se ovdje razumije ona *mala šarena bubica*. Postl. 98. — **2)** *Bū-bica*, *f.* (u Risnu) svilena buba, *Scidenwurm, bombyx*. Rj. vidi buba 4.

bubina, *f. augm.* od buba. Rj. *bubina* je postanjem *augm.* od buba, *ali značenjem je što i buba i (insectum)*. — *Bulač, bubina* (malik na buhu). Rj. 50a. Nepomenuše, nekake *bubine* u djeći. Rj. 418a. Škorak, *šarena i brkata bubina*. Rj. 687b. Skarambeč, nekaka *bubina*. Rj. 811a. Nije dobro ni nikom vodu piti, da ne bi čovjek, ne videći šta pije, popio kaku *bubinu*. Npj. 1, 150 (Yuk). Pustiću na tebe . . . svakojake *bubine*. Mojs. II. 8, 21. Govorio je o stoci i o pticama i o *bubinama* i o ribama. Car. 1. 4. 33. Kao *bubine zemaljske* drkćući izlješe iz rupa svojih. Mih. 7, 17. Iza onihz muha dogju druge *bubine* na zemlju. Prip. bibl. 41.

bubla, *f.* kao guka, *der Klumpen, massa*: *Bubla* masla, striko naša. Rj. *isp.* bōblja; gruda, grudva, grum, grumen, kila. — korišenu značenje *naputi se, okruglu biti*: buba; bubla, bubulj, bubuljica; bubalo, bubreg. Korijeni 133.

bubnuti, *nēm, v. pf.* — **1)** *mit Getöse schlagen, pulso*. Rj. *v. impf.* bubati 1. udariti ili lupiti *tako da se čuje glas kao od čega šuplja*: Stane lepo na vratima lupati da mu se otvore, a kad vidi da niko ne otvara, *on bubne pesnicom u vrata*, a vrata se odmah na dvoje raspadnu. Npr. 212. *vidi* depiti, depnuti, dupiti, lupiti, udariti. — **2)** *nepredazno, pasti s lupom, gruhnuti*. — *Bubnuti, būšiti*. Daničić, ARj. 748a. *vidi i* bupnuti.

bubnjanje, *m.* Rj. *verb.* od bubnjati. — **1)** *radnja kojom tko bubnja, udara u bubanj*. — **2)** *radnja kojom tko bubnja, govori kojesta javno*. — Učinio je od mene priču narodina, i postao sam *bubnjanje* megju njima. Jov 17, 6.

bubnjār, *bubnjāra, m. der Trommelschläger, tympanista*. Rj. *vidi* dobošar, gočobija. — Pristao kao šipka uz bubanj. (Turski *bubnjari* u lijevoj ruci drže šipku, pa kad bubanj sprijed udare maljicom, onda ga i ostrag šinu šipkom). Postl. 263. I *bubnjari* bubnjeve baciše. Npj. 4, 258.

bubnjārev, bubnjārov, *adj.* Rj. *što pripada bubnjaru, vidi* dobošarev, dobošarov.

bubnjārica, *f. tympanistria*. DARj. 701a. *kaja* *bubnja*.

bubnjati, *njām, v. impf.* — **1)** udarati u bubanj, *trommeln, pulsare tympanum, cf.* dobovati. Rj. *vidi i* bubati 1, bunnjiti. — **2)** *bubnjaju ljudi t. j. govore kojesta javno, öffentlich reden über etwas, rumiture, percerebrest fama*. Rj.

bubota, *f.* subota gjačka *bubota* . . . bio je običaj da gjake u subotu poslije podne nētelj bije (*buba*) bez ikake krivice, samo za to što je subota. Rj.

bubotak, *bubotka, m. der Faustschlag, pugnus*. Rj. *udarac kad tko koga bubne*.

bubreg, (*m. gen. pl. būbrēgā*) *die Niere, ren*: Živi kao *bubreg* u loju. *cf.* bubalo. Rj. *vidi* bubrežak, *isp.* bubac. *dem.* bubrešćić. — Oprčio usnu kao *būzan bubreg* (kad se peče na ugljenvju. Postl. 240). Rj. 331b.

Mrežicu što je na jetri, neka je izvadi s *bubrežima*. Mojs. III. 3, 4. *isp.* nabubriti.

būbrešćić, *m. dem.* od bubreg. Rj.

būbrežak, *būbreška, m. cati* bubreg. Rj. *sada se govori kao* bubreg, *kao da nije diminutiv; zato* *Vuk i ne naznačuje da je dem.*

būbrežnjaci, *būbrežnjākā, m. pl. das Nierenstück, caro renum, cf.* isječak. Rj. *meso oko* bubrega, *u množini se govori za to što su drje strau; za jednu stranu jamčno bi se reklo* *bubrežnjak*. DARj. 702a.

būbrežnjāk, *m. vidi* *kod* *bubrežnjaci*. DARj. *der Nierenbraten*.

būbulj, *būbulja, m.* (oko Budve) *radi* oblatak. Rj. *obao kamen, kao što ih se udaci mnogo oko velikih voda, za postanje* *isp.* *bubla, — riji s takim nast.* dugulj, grasulj, intulj, pahulj, pasulj, trkulj, vrdulj.

būbuljica, *f. die Postel, postula, cf.* *čibuljica*. Rj. *vidi i* gnojnica, gnojivica, puha i puhica, *kao* *pristō, mali prist.* — Čovjek u kojega bi na koži tijela njegova bio otok ili krasta ili *būbuljica*, neka se dovede k Arom. Mojs. III. 13, 2.

būbuljčev, *adj.* *što ima* *būbuljice* *n. p. po licu*: *Bio* čovek . . . *būbuljčev* *po licu*, i u opšte vrlo ružan na oči. Mil. 13.

būčanje, *n. vidi* *deranje* 1. Rj.

būčanje, *n. verb.* od bučati se, *kaje* *vidi*.

būčati, *būčām, vidi* *derati* 1. Rj. *vidi i* cijepati 2. *reissen, lacero, v. pf. slož.* od-bučiti, raz.

būčati se, *būčām se, v. r. impf. catulire, subare*. — **1)** *buca* se kučka, *catulire, kucati se, tjerati se, u Bjelostjencu rječniku*. — **2)** *buca* se krmāca, *subare, bukariti se, u Srbiji, M. Gjurović*. DARj. 703a. *isp.* bucovan, *vidi i* cvclati se.

būčmast, *adj. coll. im Gesicht, facie* *obesa*. Rj. *Krupan u licu, debelih obraza, isp.* *burlav (u obrazu udaren)*.

būčov, *m. eine Art kleinen Flussfisches, piscivoli gemis*. Rj. *alburnus mento* Ag.Rj. *mala* *riba u rije-kama*. — *s takim nast.* rječnik, čalov, drnov, gigo, golov, granov, krvnov, kučov, ludov, mazgov, praznov, rogov, slutov, *tajje* *riječi s takim nast.* *vidi* *kod* *akov, imena* *psima s takim nast.* *kod* *pas.*

būčovan, *būčovna, adj. n. p. nerast* (kad se bukare krmāce) *brunstig, subans*. Rj. *vidi* *cvilovan, isp.* *būčati se* 2.

būč, *m.* nekakav crn haljinac, što ga kršćani nose. HNpj. 1, 671. — Kad obuče crno odijelo, *būč* *ugrne*, a paloš pripaše. HNpj. 4, 32. Još evo ti *būča* *Mađarskoga*. 4, 150.

būča, *f.* — **1)** (u Dubr.) staklen okrugao sud s grlicem gore (ako je ovaj sud opleten maokolo slamom ili prućicom, onda se zove *damićana* . . .). Rj. *od* *Tal. bocca, isp.* *boca*. — **2)** *tikva i bundeva* zove se tako oko Zagreba, *i u rječnicima Bjelostjencu (cucurbita) i Holtiggijevu (Kürbiss)*. Gj. Daničić. ARj. 703b.

būčād, *f. (coll.)* *bučići*, *pilek* od *budije, junge Truthühner, pulli indici*. — u Rj. 762a: *Čučād, f. (coll.)* *vidi* *būčād, u oce* *riječi nema u svom mjestu*.

būčāk, *Bučāka, m. voda* u Grblju. Rj.

būčau, *būčāna, adj. strepens, od* *buka, bučati*. *Būčau* *hvala* *svakolika, J. Kavanjin*. DARj. 703b.

būčānka, *f.* nekaka puščana cijev. Rj.³

būčanje, *n. Rj. verbal.* od bučati. — **1)** *n. p. glave, das Dummsein des Kopfes, z. B. vom vorhergehenden Rausche, torpor capitis (a crapula)*. Rj. *kad* *buči* *n. p. glava od* *pića*. — **2)** *das Toben, saerito*. Rj. *kad* *buči, n. p. more*.

būčati, *būčīm, v. impf.* — **1)** *dumm sein, turbatus sum, ferreo*: i sad mi buči glava od jućeranjeg pića: *buće* *usta* (n. p. od paprike). Rj. *za ovo značenje v. pf. slož.* *uz-bučati*. — **2)** *toben, saerire*: buči more. Ljudi kad *buče*, žene nek muče. (Postl. 172). Rj. *za posljednji primjer* *isp.* *čalakatī, i syn. ondje*. — *Vino*

oder Thun, ineptia, sermo stultus, budalitati znači i budalasto činiti, raditi, videti i ludovati, mahnuti.

budaliti, *tim, v. impf. videti budalitati*, Rj. *Sada samo kad tko govori misleći da je onako kako govori, u drugi mu hoće da kaže da nije onako; ali opet riječ znači ludovati*, Daničić, ARJ. 708b, v. pf. slož. po-budaliti. — Besedi mu Jela udovica . . . Al besedi Sibinjani Janko: »Ne budali, udovice Jelo! ne budali, kad budala nisi. Npj. 1. 461. Svoj družini Arap besjegjaše: »Vi ste meni krivo učinili . . . Besjedi mu Višnjicu Jovane: »Ne budali, pobro Arapine! Ja nijesam tebe prevario. 3. 317. Veli Zuko Čulku barjaktaru: »Slugo moja, Čulko barjaktare! . . . Veli Zuko Čulko barjaktare: »Ne bud ali, dragi gospodaru! Daleko je Tijana planina. 3. 329.

budaljenje, *n. videti budalisanje*, Rj.

budan, *búdna (búdná), adj. wach, rigid*, Rj. *postupnjem od bújeti; kajti bdi*. — Moli se Bogu što sam zaspala, a da sam budna bila, ne bi ti dobio ni tih opanaka. Npr. 73. Kad nas vide oboje sa svim buduc i s prekrštenim nogama sjedeći. Danica 2. 135. Blago onome koji je budan i koji čuva haljine svoje. Otkriv. 16, 15. Ja spavam, a srce je moje budno. Pjesm. nad pj. 5, 2.

búdi, u pjesmi mjesto bud: Budi li ideš na vojsku, kome me mladu ostavljaš. Rj. *videti biti (budem) i 6.*

búdi, *riječ kojom se rube budije: Búdi! búdi! búdi bútička*. 1j. Kovačević. DARJ. 709a (búdi! budija?).

búdija, *f. die Truthenne, gallina indica, cf. čura*, čurka, tuka, misirka, pura, purka. Rj. *videti indijota*, intuša, pučka, pújka. *hyp. butka*. — *Búče*, pile od budije. Rj. 50b. *isp. budac*.

Búdiło, *m. ime muško, hyp. od Budimir* i Budisav. Rad 26, 55. — *hyp. takva kod Brailo*.

Búdim, *m. (loc. Budimu) Stadt Ofen in Ungaru, Buda*, Rj. *grad u Ugarskoj: Pa govori kralju od Budima: »Dajde more, od Budima kralju!* Npj. 2, 518.

Budímac, *Budímea, m. Rj. čorjek iz Budima, cf. Budimlja*.

Búdimír, *m. ime muško, Rj. Budimir, isp. Budisav, hyp. Bučo, Budilo, Budoje, Butko*. — *takva imena* Desimir, Jezdimir, Kazimir, Stanimir, Stratimir, Velimir, Vladimir, Zvonimir. -mir (od starijega mupr, kor. »mar« sjeti, znati se, zvati se). Osn. 31.

Búdimka, *f. die Opferin, Buduna*, Rj. *žena iz Budima: Eno hlada oko Budim' grada, gje boluje Budimka gjevojka*. Herc. 216.

búdimka, *f.* — **1)** (u Bosni) bijela bundeva, *videti* peca. Rj. *bijela bundera* (koja se u Jadru zove *Mačevanka*, u Bosni *Budimka*, i po gdjeokojijem mjestima *Misiruša*, u Srijemu *Bugaruka*). Rj. 497b. — **2)** (u Už. nah.) *Art Apfel, pomi genus, cf. budimlja*, Rj. *nekakva jabuka*.

búdimlja, *f. cine Art Aepfel, pomi species*, Rj. *jabuka koja se zove i budinika 2*.

Budimlja, *m. videti Budimac*, Rj. *sa Turskim završetkom li. isp. Bosanac i Bosanlija*. — *Ženidba Jova Budimlje*. Kad se ženi Budimlju Jova . . . Digni, Bože, Budimlju Jovu. Npj. 2, 637.

Búdimlje, *n. selo blizu Sjenice kod vode Vape*, Rj. *u Srbiji, adj. Budimaljski: episkopstvo Budimaljsko*, DM. 33.

Búdimski, (Budimski) *adj. Rj. što pripada Budimu: Poigrava poljem Budimskijem . . . gleda njega Budimsku kraljica*. Npj. 2, 66.

búdinji, *adj. n. p. jaje, bolest, dem Truthahn gehörig, galloparovis*, Rj. *što pripada bucu, budiji, bucima, budijama, bućadi, videti čurji*. — *adj. takva* buhinji, djetinji, golubinji, gujinji, jadinji, jajinji, kokošinji, uravinji, oćinji, pćelinji.

búdiónik, *m. po namastirima ona daska što u nju lupaju da se bude kalugjeri, der Wecker, exper-*

factor, Rj. *videti budilo*. — *za obličje isp. Kōpaonik, mǝgjonik*.

Búdisav, *m. ime muško, Rj. isp. Budimir*, Budisilav, *tako složena imena* kod Berisav. — *hyp. Bučo, Budilo, Budoje, Butko*.

búdići, *búdim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-buditi*, pro-, raz-, v. *impf. slož. prolugivati, isp. budan i bújeti*. — **1)** *wecken, weiten*, Rj. — *Ne budi mi gospodera: sama sam ga uspavala, sama ću ga i buditi*, Npj. 1, 409. Pa udari Kraljevića Marka, udari ga u pleći junačke . . . Sjedi s mirom Madžarsko kopile, ne budi mi po kočuju baha, 2, 351. — **2)** *su se, refls. erwachen, erigilo*, Rj. — *Pod njega bi karafil sterala, a pod glavu rumenu ružicu, nek mirše, nek se često budi*, Npj. 1, 451.

Búdljanin, *m. čovjek iz Budve, Rj. između d i lj ispalo je v: Budcvljanin*. — *Bio je u Budvi običaj . . . Kako bi Budljani na brdo izišli, odmah bi se mladež na gumnu uhvatila u kolo*, Npj. 1, 188 (Vuk).

Búdljanka, *f. Rj. žena iz Budve: Pitalo ga Budljanke gjevojke, Rj. Kamenje smo razbijali put čineći Budljanci gjevojci*, Npj. 1, 50. *isp. Budljani*.

Búdljanski, *adj. Rj. što pripada Budljani*ma pa po njima i *Budci*. — *Od kad sam se rodio od majke, njesam ljepše gjevojke vidio, što sam danas u kolo Budjansko*, Rj.

Búdoje, *m. ime muško, hyp. od Budimir i Budisav*, Rad 26, 56. — *takva hyp. kod Blagoje*.

Búdos, *m. planina više Zagorača i Komana: A sve lježe uz Budoš planinu*, Rj. — *imena s takim nast. kod Bjeloš*.

búdre, *u staroj poslovi: Šudre budre Milica, kamo piple piplica? DPost. 125. Čijela će poslovia biti zagonetka, DPost. X, isp. šudre*.

búdući, *adj. upravo part. praes. activ. od biti (budem), ali čini i službu pridjeva, videti biti (budem) i 7c*. — *Ima 47 riječi koje su od Slavenških posrbljene . . . budući, (ča, će)*, Nov. Zav. VI, *isp. idući, dohodni*.

búdući da, (u vojv.) *indem, cum, (ital. essendo che)* Rj. *videti biti (budem) i 7b*.

búdućnost, *budućnosti, f. die Zukunft, tempus futurum: Prošlost . . . ne pada u budućnost, nego . . . gubi ovu snagu svoju stojeći vezana s budućnosti*, Bukv. 29. *Za takoga nije budućnost*, S. Ljubiša, *ake može biti i budućnost*, DARJ. 713a.

Búdva, *f. gradić i varošica na moru, iza Grblja k jugu*, Rj.

búdža, *f.* — **1)** (u vojv.) *videti kijača*, Rj. *syn. videti kod ajdamak*. — *Eto ti gvozdena čoveka. Velik je, stečan je! vuče budžu za sobom, sve ore zemlju*, Npr. 212. — **2)** (u Šum.) *videti kručica 2, cf. gudža*, Rj. *igra pastirska u kojoj se budža zare oko tri prsta dugučko i pulebelo drvo (od prilike kao poratak vranj)*.

budžaćić, *m. dem. od budžak*, Rj.

búdžák,* *budžaka, m. videti uzal*, Rj. *videti kut, nugao, tuk i. dem. budžaćić*. — *Za Božijim legjima, t. j. u budžaku ili na strani, gdje ni Bog ne vidi*, Rj. 324b. *Ima jedan u budžaku konj kao da je gubav, tako se čini, ali je on najbolji*, Npr. 22.

budžaklija,* *m. ex tenebris jure consultus, Njem. Winkeladvokat, u naše vrijeme u Srbiji, I. Pavlović*, DARJ. 716b. *čvrkaj koji nije advokat u vrši poslove advokatske potajno kao u budžaku*.

búdzān, *budžana, m. vo iz Srbije zove se tako u Srijemu, isp. budžulja, s kojom je jednoga postanja*, P. J. Marković, DARJ. 716f.

búdzānje, *n. verbal. od budžati se*, Rj. *videti gudžanje*.

búdzast, *adj. petu risokih kao budža: Nosi prepletene opanke, koji su mnogo ljepši od onih budžastih varoških cipela*, M. Gij. Milićević, DARJ. 716b.

budžati se, **budžam se**, *v. c. impf.* igrati se budže (krava). Rj. *vidi* gulžati se.

budžulja, *f.* *Kuhle mit kleinen Hörnern, sa selbst nicht so essbar gut, vacuarum genus.* Rj. *krava s malim rogom, mala ali dobra, isp.* budžan. — *imena s takim nast. kod krava.*

Bugar, *m.* *vidi* Bugarin. Rj. *kad kad u narodnijem jeziku na mjesto Bugarin; Stade svata dvanaest hiljada, te gledaju konja u Bugara.* Polivali se među vojškama gdje je oteo konja *od Bugara*. Rj. *nalazi se u Turska pred drugom riječima mjesto pridjeva Bugarski: A vrlo njega bugar-kubaniću.* Rj. 16a. Iz sreća *Bugar-Morarskog*. Sovj. 95.

bugar, *m.* (u Boči) *vidi* svinjče: *nbio sam bugara.* Rj. — U Boči se svinje zove *bugari*, a jedno *bugar*: ovo se može i u Dubrovniku čuti, ali najviše za one svinje koje dolaze iz Srbije (kao *od Bugarske*). Posl. XLVI.

Bugarčad, *f.* (coll.) *jugae Bulgaren.* *Bulgarica juvenis.* Rj. *mladi Bugari, mladi Bugarska, jedno od Bugarčade Bugarče.*

Bugarče, **Bugarčeta**, *n.* *ein junger Bulgar.* *Bulgarus puer.* Rj. *mlad Bugarin, momče, dijete Bugarsko.* Dobro došo milagjano *Bugarče!* nek je jedan više u družini. Npj. 2, 139, coll. Bugarčad.

Bugarčica, **Bugarčica**, *f.* *dem.* *od* Bugarka. Rj. **bugarčnje**, *n.* *das Bulgarisiren, uulatio in Bulgarum.* Rj. *verbal.* *od* bugariti i bugariti se. — **1.** *a)* *radnja kojom tko bugari koga.* — *b)* *stanje koje buca, kad se tko bugari.* — **2)** *radnja kojom tko bugari, zapijeva.*

Bugarija, *f.* *t. j.* zemlja. *Bulgaren-Land, Bulgarien;* i umiri zemlju *Bugariju*. Rj. *vidi* Bugarska.

Bugarin, *m.* *der Bulgare, Bulgarus.* Rj. *završetak in staji samo u sing. ali se i u sing. govori i bez njega: vidi* Bugar; *Kažo, ljubo, za tri godinice, da će biti buja s Bugarinima.* Npj. 2, 169. Ako mene bog i sreća dade, te dobijem kralja *Bugarina*. 2, 170.

bugariti, *rim. c. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *pö-bugariti* *o se.* — **1.** *a)* *zum Bulgaren machen, facio esse Bulgaram.* Rj. *obračati u Bugarina.* — *b)* *sa se, vplaks. ein Bulgar werden, in Bularus.* Rj. *obračati se u Bugarina, postajati Bugarin.* — **2)** *(u Hrv.) vidi* zapijevati. Rj. *tjerati što žalosan: Salji luda na vojku, pa za njim bugari (plači).* (U Boči). Posl. 351. *Zaman bugariš.* (Posl. 155).

Bugarka, *f.* *die Bulgarin, Bulgara.* Rj. *dem.* *Bugarčica.* Kad se prenju Marko Kraljeviću, onda reče *Bugarčice* gjevojei: *Horjatkinjo, Bugarka gjevojko!* Npj. 2, 338. Na kraju na mjesto a dobivaju *e in. p.* brazda... *Bugarka*... brazdi... *Bugarčice*. Spis 1, 22.

bugarka, *f.* *vidi* budinka I, mačvanka, misirača, pecna, *hepta budica.*

Bugarška, *f.* *adj.* *t. j.* zemlja. *vidi* Bugarija. — A on sjede u zemlju *Bugaršku*, i umiri zemlju *Bugariju*. Npj. 2, 171.

Bugarški, *adj.* *bulgarisch, bulgaricus.* Rj. *što pripada Bugarima: Čar me zove na njegovu vojsku na daleko u zemlju Bugarsku na Mihalja kralja Bugarskoga.* Npj. 2, 169.

bugarski, *adj.* (u prim.) *vidi* svinjski. *n. p.* meso. Rj. *što pripada bugaru, bugarima (svinji, svinjama).*

bugija, *f.* *stark.* *Auslanstung, exhalatio major.* Rj. *pojaka izdijanje para (2), bug² para.* Rj.³

bugj, *f.* **hūgja**, *f.* *der Beschlag, uueor, cf.* pljesan može biti da je *bugj* od pljesni malo manje). Rj. *velo i mah 3. mahovina 3. isp.* birsa (birza). *augm.* bugjavina.

hūgjanje, *n.* *verbal.* *od* bugjati. *stanje koje bira, kad što bugja.*

bugjara, *f.* (u Srijemu) *vidi* zabič. Rj. *der junge Fruch (Froschwarze), Kaulquapp, ranula, larva ranu.* *dadi i divlji somić, crnoglavak, punoglavac.*

hūgjati, **hūgjam**, *v. impf.* *postajati bugjaro.* *vid* bugjaviti, pljesniviti (i se); *schimmeln, mucedere n. p.* hljeb već počeo da *bugja*. Ij. Kovačević DARj. 713a.

hūgjav, *adj.* *beschlagen, mucosus, cf.* pljesniv. Rj. **hūgjavina**, *f.* *augm.* *od* bugja. Rj.

hūgjaviti, *vim. c. impf.* B. Mušicki. *vidi* bugjat DARj. 713a.

hūgjavljenje, *n.* *verbal.* *od* bugjaviti. *vidi* bugjanje

hūgjenje, *n.* *das Werken, excitatio.* Rj. *verbal.* *o* 1) buditi, 2) buditi se. — **1)** *radnja kojom tko bud koga.* — **2)** *stanje koje bira, kad se tko budi.*

būha, *f.* (*pl.* *būhe, būhā*) *der Floh, pulcx.* Rj. *u nekim krajevima govori se bez h: bua, pa se mjesto izgubljenoga h gdješto govori i buva, dem.* bušica. — *Buhač, bubina malik na buhu.* Rj. 50a. *Buhober*... da se tako zove rak, pa mu ga dao, da mu *buh kupi po sobi.* Rj. 50a. *Gdje vjeda buha* (ili stjenice zove se šklopac. *isp.* Rj. 841b. *Metnuti kome buhu u nbo.* (kazati mu što da se uznemiri). Posl. 178. *kad čera bure kroz košulju. Ah! da mi se buvo prometnuti.* Npj. 1, 437. *Ne budi mi po kožuh buha.* 2, 354. *Pripovjedi mu pričn o uši i busi.* Stan 2, 265. (*Die Flohfülle, die Falle znači kod nas raz lično...* *Sad ne znamo ili bi ovgje (za buhe) trebal kazati klonja, ili pastulja, ili tuljac?* *Kako se ovdj opisuje najprilicnije je na tuljac.* Nov. Srb. 1817, 76f *isp.* bušiv, bušljiv, buškati se (*buhe tjerati su sebe*

būhāc, **būhāca**, *m.* *bubina* (malik na *buhu*) što jed rasad kupusni, *der Blattfloh, chermes Linn.* Rj. **būhānje**, *n.* *tjeranje buha.* DARj. 717b. *vidi* buškanje.

būhara, *f.* *der Arrest, carceres, cf.* haps. Rj. *na zira se tako haps za porugu ili u šali, što u njemu ima mnogo buha, vidi i arrest, i syn. ondje.* — *riječ s takim nast. vidi kod budnjara.*

būhati, **būhām**, *v. impf.* *pulicibus se liberare,* *tjerati buhe sa sebe.* DARj. 717b. *nije li buhati kog n. p. djecu, t. j. tjerati buhe sa njih?* *isp.* izbuha (i se). *isp.* buškati se.

būhav, *adj.* (u Bačk.) *t. j.* hljeb. *schwammich locker, taucr.* Rj. *tako se naziva meku stvar (n. j mek hljeb), kuja kad se pritisne, opet se nudi.* *vidi* buhavan. *isp.* buhavac.

būhavac, **būhavae**, *m.* *buhav hljeb.* Rj. *isp.* buhav buhavan.

būhāvan, **būhāvna**, *adj.* *vidi* buhav. Rj.

Būhāvice, *f. pl.*: U planinu nasred *Buhavica*. *R biva ista planina koja se naziva i gora Buhavica: odoše gori Buhavici.* Npj. 5, 183.

būhinja, *adj.* *n. p.* trava, *dem* *Floh gehörig, pulicēi.* Rj. *što pripada busi (buhū), buhana. takra adj.* ko budinji.

buhober, *m.* *Pripovijeda se da je kazao Srbi Turčini da se tako zove rak, pa mu ga dao da m kupi buhe po sobi i noću po postelji i t. d. Floh sammler (Benennung des Krebses in der Anekdote* Rj. *buho-ber, koji buhe bere (kupi).* *isp.* riječi tak složene biljober, klasober, krajober, vinober i t. d.

buhoserina, *f.* Daničić, ARj. 747b. *kod riječi* bi šinjak: *pulicis stercus, buhoserina. i uke, od Dan čića, ARj. 718a. buho-serina, ono što buha izase: (riječ manje pristojna). vidi* bušinjak (*pristojna*). — *isp.* tako složenu riječ *muhoserina.*

būtu, *buina, n.* *ein grosses Fuhrmannspferd, Mekler burger (ein Kärtner), equus rectorius, jumentum* Rj. *reliki kiridžijski, tarnični konj.* — *Kažo, tu tri tovara blaga, a pod blago tri konja buina, i buine tanana robinja.* Npj. 3, 279. *buin* (osn. nezn korijen nezn.). Osn. 151. *imena konjmu s takim nas vidi kod konj.*

būjād, *f.* *vidi* paprat. Rj. *das Furrenkraut, fili. bilje.* *augm.* bujadina. — **būjād** je *coll.*; *jedinić* bujatka.

bujadina, *f.* *uugm. od bujad*, Rj. *takva uugm. kod ardačina.*

bujadnjača, *f.* *vidi papratnjača*. Rj. *zemlja na ovoj imu mnogo bujadi, paprati. — riječi s takim ast. kod ajgiraca.*

būjan, *m.* (u Hrv.) nekaka riba, *Art Fisch. piscis venus*, Rj. — *riječi s takrim nast. vidi kod brajan.*

būjan, *būjna*, *adj.* — **1)** *heftig, stürmisch, praecip.*, n. p. *bujna kiša, Platzregen*. Rj. *Koliko je uta već do sada kakva bujna rijeka najljepša polja . . . kamenjem pokrila. Priprava 24. Braća moja iznevještje kao potok, kao bujni potoci progloše. Jov 6, 15. Ite, ja ću kao rijeku dovesti k njemu mir i slavu naroda kao potok bujan. Is. 66, 12. — 2) *o rastezanju vijja, luxuriosus*, Daničić, ARj. 719a: *A gdje su im reseli požarnici? . . . koji su tu nikli iz žira bujna usena među mnogim riječima jedne ideje? Pom. 131. Piše Daničić u Biograd protiv toga što su ondje počeli upotrebljavati riječ vatrogasei npr. požarnici, u presrenom smislu: Radnja, misli i reči onako rodnoza. onako bujnoga čoveka, kakav je bio knez Miloš, ne mogu se lasno sabiti u nekih desetak odeljaka. Mil. XI. — postanjem od būjati, koje vidi.**

būjanje, *n.* *vidi bućanje*. Rj.

būjanje, *n.* *das Anschwellen, to intumescere*. Rj. *verb. od būjati, koje vidi.*

būjati, *būji*, *v. impf.* *vidi bućati*. Rj. *fromere: Voda buji u najžešći ključ. J. Ljubisa. DARj. 719a. — buati stoji prema bućati kao zujati prema zućati. Daničić, ARj. 719a.*

būjati, *būjam* *v. impf.* *anschwellen, intumescere, cf. nabujati*. Rj. *vidi i v. pf. slož. prebujati, uzbujati. — Nabujati, n. p. nabujalo tijesto, anschwellen, intumescere*. Rj. 378b. *po tome je u običaju i o tijestu: buja tijesto. napre pak prema adj. būjan būjati znači: silno napredovati, rasti, o vodi i o bilju, luxuriare, turgescere: Gust (grad) kako dubrava, puniji neg šipak, već puka neg mrava, već buja neg evitak. Gij. Baraković. DARj. 719a. Druga pola našega društva, koja buja životom i snagom. Megj. 173.*

būjatka, *f.* *vidi papratka*. Rj. *vidi i papratljika. jedinica onoga, što znači bujad, bujad-ka, s promjenom glasu d pred k na t. — Trska (i trstika) ne znači »kad je mala« nego samo jedna iz cijeloga roga društva, kao n. p. i travka, slamka, bujatka, vočka i t. d. Pis. 43.*

bujica, *f.* *Regenbach, torrens*. Rj. *bujan potok, bujna voda u potoku, vidi būjan, būjati, isp. poplav.*

būjiti, *īm.* *v. impf.* *cf. pajiti*. Rj. — *Pajiti, dem. od spavati, (kaže se djeci). pajji buji zlato moje! (zene govore, kao pjevajući, kad uspavljaju djecu). Rj. 484b.*

būjnōst, *būjnōsti*, *f.* *osobino onoga što je bujno: Vaša būjnōst . . . ne osta na mirnom i tihom putu. Zlos. 49.*

būjur,* *nimm, lunge zu, weisse et manduca: Baba: Bujur Musa kupusa. Turčin: Neka bako i mesa. Rj. uzmi! hvataj! izvoli!*

būk, *m.* (loc. būku, pl. būkovi) *der Ort des Wasserfalls, wo das Wasser im Fallen toset, locus cataractae strepitosus: onje u buku ima pastme. Ništa nije gore od debela buku iz rgjava trupa. (Posl. 225). Rj. mjesto gdje voda pada bućeci, i tarlabuka od takova padanja; to znači buk u prom primjeru, i u orom: Gjeno voda bukom teče, tu mi Mara noge pere. Here. 260. u drugom primjeru buk je tarlabuka što izlazi iz kakve šupljine.*

būka, *f.* Rj. *od būkati. — 1) *das Gebrülle, mugitus*. Rj. *takva buku čine goreda. — Stoji rika krava za teladma, a teladi meka za kravama; buka stoji Mačvanskih volora. Npj. 4, 187. — 2)* *koju čine ljudi vičući (i pjevajući) ili lupajući, vidi rogorora. — Tu su gaje, tu su svirale, buka, buku, pjesma i arata velika. Npr. 276. Bez svake nke, buke i vike odu u**

erkvu i vjenčaju se. Nov. Srb. 1817, 478. On (lav) se ne plaši od vike njihlove (pastirsko) niti se pokorava na buku njihlove. Is. 31, 4. Ukloni od mene buku pjesama svojih. Amos 5, 23.

būkac, *būkaca*, *m.* — **1)** *der Brüller, mugitor (rom Ochsen)*. Rj. *koji buće (ra). — 2)* *ptica, vidi bukavac 1. Rj.³ — 3)* *čovjek bukalija, vidi bukavac 2. — 4)* *čovjek koji se rado hoće da rve s drugima uzajajući se u svoju snagu. V. Lješević. Lj. Kovačević. DARj. 721b.*

būkaca, *f.* *buljina*. Lj. Kovačević. Lj. Stojanović. DARj. 721b. *i syn. kod buljina.*

būkagije, *f. pl.* *vidi puto*. Rj. *meću se na noge čovjeku a i konju, vidi i putilo, spome 2. — Jedan trgovac . . . nekakvu babu metnuo u bukagije, pa je pustio noću da ide po livadi; pa kao gdje bi se bukagije same od sebe otvorile, ondje mora biti raskovnik. Rj. 638b. Skloce od drveta kao krpelje, u što se meću konji, kao u bukagije. Rj. 844b. Pa uzima konjske bukagije, te okiva braca rođenoga. Npj. 1, 343. Skoči Ramo od zemlje na noge i na Luku meće gvozdje ljuto, a na noge konjske bukagije. 4, 90.*

būkalište, *n.* *mjesto gdje govoda buću, Ort wo die Ochsen brüllen, locus ubi mugiant boves*. Rj. — *riječi s takim nast. vidi kod daniste.*

būkalo, *m.* *čovjek koji buće*. Rj.³ — *riječi s takim nast. kod bojalo.*

būkanić, *bukanica*, *m.*: *Igra od ruke nije dobra ni bukanić. DPost. 31. valja da je Ital. boccone, zabugaj, u Unka bokunić, a na tom mjestu ni mrve, ni malo. X. akc. od Daničića, ARj. 722a.*

Būkauja, *f.* *u Lici jedna glavica i navrh nje zidine od nekakvoga gradića. Rj. taka imena kod Borauja.*

būkānje, *n.* Rj. *verbal. od bukati. — 1)* *das Brüllen, mugitus*. Rj. *radnja kojom buću (meću) govoda. — 2)* *das Auseinanderwerfen, disjunctio*. Rj. *radnja kojom govoda buću sijeno.*

būkara, *f.* *u Srijemu je običaj da se uz mesojegje svako veće skupe djevojke . . . nasred sela, pa nalože vatru . . . i oko nje igraju i pjevaju; i to se zove bukara ili vatriste (ajdemo na bukaru, pjevaju djeca na bukari). Rj. zabava sa bukom?*

būkārēnje, *n.* *das Bräunen, subatio*. Rj. *verbal. od bukari se. stajje koje bira kad se krmača bukari, vidi cvelanje.*

būkāriti se, *rim se, v. r. impf.* *bräunen, subo (von Schweinen): bukari se krmača. Rj. kad se upaljuje, vidi bućati se 2, cvelati se. — Bueovan nerast (kad se bukare krmače). Rj. 50b.*

būkati, *būčem*, *v. impf.* — **1)** *brüllen, mugio*. Rj. *buću govoda, kad čine buku 1. vidi mkatati, v. pf. bukmiti 1. — Bukalište, mjesto gdje govoda buću. Rj. 47b. — 2)* *govoda buću sijeno, mit Hörnern auseinanderwerfen, disjunctio: Stogozj voko buće, seli za roge vuče. (Posl. 354). Rj. razmetati rozina, n. p. sijeno, kao što čine govoda, v. pf. slož. razbukati.*

būkavac, *būkavca*, *m.* — **1)** *vodeni bik, die Rohrdommel, ardea stellaris Linn.* Rj. *vidi i bukac 2, voden-bika, ptica. — 2)* *der Aufwiegler, concitator, cf. bundžija. Rj. vidi i bukac 3, bunilac, bunitelj; isp. buntovnik, rebelijant, rebelijaš. — 3)* (u Srijemu). *Nešto ide noću te davi ljude, kao vukodlak. cf. drekavac. Rj.³*

būkēenje, *n.* *das Loderen, ardor*. Rj. *verbal. od buktjeti, koje vidi, vidi bukujanje.*

būkila, *f.* *četvrt stara: više valja star no bukila. (Posl. 35). Rj. isp. bagaš, šmik. — Osmānik, žitna mjera, na Cetinju po bukile. Rj. 472a. Bolji je star nego bukila. . . . u jedan star idu četiri bukile. Posl. 28.*

būklja,* *f.* *vidi plo-ka (ponajviše ona što nose prosci): Ne smijem ti prsten pribaviti, ni popiti pro-*

S. ka. 1. — Rj. 10. matara. — Šupalj kodlić i bukuti. — Df. 8. 125.

bukuuti, buk'üm, *v. pf.* — **1)** *anfueca, nigritum* (i. b. krasna vo, krava, Rj. *v. impf.* bukati 1. *vidi* bukuti). — **2)** *ayubakri, cardesca*; buknu vatra, Rj. *v. vtr.* di opju, *kad se razgari i uzme mah.* — **3)** *rastac, v. impf.* bukujati, bukujeti. — **4)** oni u svi bukuti na tebi, t. j. skočiti, ustati, *sich entgegensetzen, opponere* sc. Rj. — **4)** u Dubr.) buknu djevojka, t. j. uzrasla, *heranwachsen, abhüsen*, Rj. — **5)** bukne rijeka, *kad naglo potече i narali*; Pospo za lješnjik govori, *buknuše* iz njega žestoke rijeke, te nječi put prekloše, Npr. 94. Pusti jednu svu, dok — *buknuše* strašne rijeke, te se za malo svi ne potopiše, 101. — **6)** buna ili rat bukne, *kad nastane i uzme mah*; *Buknu buna*; Radoslav bi izagnan, DM. 25. Imamo pisama njegovijeh Uroševih pisanijeh prije i poslije ovoga vremena, *kad rat bjese gotov bukuti*, 28.

buknjanje, *n. dis Dubr. ardor*, Rj. *verbal.* od bukujati. *Boje ridi, ridi* bukunjaje.

bukujati, buk'uj, *v. impf. budern, ardere*; bukuj vatra, *v. bukujeti*, Rj. *v. pf.* bukuti 2.

bukoč, *m. actus*, jejinu; *Bukoč* je dobar da ti ljudi ne mogu ništa ukrasti, J. Vladimirović; *Bukoč*, bulo maximum, Progr. spal. 1880, DARj. 724a. *vidi* i buljina, *v. sup. ondje*. — *riječi s takim nast. kod brkljov, abe, i heto bukoč, bukčena*.

bukov, *ulj. buchu, fugivus*, Rj. *sto pripada bukci*; Razdijela se žena usred zime, pa joj palo na um na *bukova mezyra*; muž joj kaže: — Bog s tobom ženo! otkuda sad *bukova mezyra*? Rj. 37a. Bukvica, *bukor* žr. Rj. 47b. A pred njima *bukova omara*, Rj. 49a. Moja kuća moja sloboda, . . . Došavši jež do jedne klade, utuče se pod nju u *bukova lišće* . . . Posl. 182. Edo Boga i *bukova blada*! gje utuče Gjugumova mlada, Here. 211.

Bukovâ, *f. ulj.* mali namastir kod Negotina, Rj. u Srbiji.

bukovac, buk'ovec, *m. Buchenstab, buculus fugivus*, Rj. *bukor štap*.

Bukovac, buk'ovec, *m.* — **1)** izvor u Jadrnu u Tršćkom polju, Rj. u Srbiji. — **2)** selo u Srijemu (blizu Varadina), Rj. — **3)** prezime čovjeka po mjestu odakle je, koje može biti Bukova ili drugo po bukvi nazvano; Sabor čini *Bukovac* Alaga, Here. 26.

bukovača, *f. der Buchenstoch, buculus fugivus*, Rj. *bukova batina*.

Bukovi, *m. pl.* planina u Srbiji između nahije Valjevske i Užičke; *Već ajdmo u Bukove tvrde*, Rj.

Bukovica, *f.* — **1)** istočni kraj Dalmacije, između Bosne, Hrvatske, ravnoga Kotara i Otrsa planine, Rj. — **2)** planina u Hercegovini; *Bukovica* i Oraovica, Rj. — **3)** rijeka u Urošnjacima, Rj.

Bukovićanin, *m.* Rj. *čovjek iz Bukovce, isp.* Bukovica 1.

bukovina, *f. das Buchenholz, lignum fugivum*, Rj. *bukova drvo*.

bukujeti, buk'uj, *v. impf. budern, ardere*; bukuj vatra *v. bukujati*, Rj. 1. *pridjer* bukujti, bukujtela, bukujtelo, *slava qujete u plamenu, v. pf.* bukuti. — Uzgleda Mojsije kupinu gdje sva bukuj u plamenu, Prip. bibl. 38.

Bukulja, *f.* brdo više sela i kisele vode Bukovika u Kragujevačkoj nahiji, Rj. u Srbiji. — *imena bulov nast.* Dretulja, Gardulja, Savulja.

bukva, *f. gen. pl. bukāvā*, Rj. *dem.* bukvice, *augm.* bukvetina, bukvinu. — **1)** *die Buche, fungus*, Rj. *drvo*; Nasratin hodža u nekakoj vrti sjekao *veliku bukva* za drvo, Posl. 17. *Sad bukve puvaju od meza . . . on bi natožio vatra oko bukve* pa bi se bukva otkrvala, 202. Ja bih, *sluka, sa bukve jabuku* iz velike vode Kneževine, Npj. 2. 31. — **2)** u Dubr.) nekaka morska riba, *Art. sepsch, piscis quidam maritimus*,

Rj. *Gallströmen, boz vulgaris* C. V. Rj. 3 — **3)** *der Dummkopf, stultus, stultu*, Rj. *kaže se za porugu topografcu čeljaditu muskomu ili ženskomu, isp.* bukvan, *vidi* bežjak, i *syn. ondje*.

bukvan, *m.* lud ili suludast čovjek, *der Dummkopf, stultus*, Rj. *isp.* bukva 3. *vidi* bežjak, i *syn. ondje*. — *riječi s takim nast. kod brajan*.

bukvár, *m. das ABC-Buch, abecedarium*, Rj. *knjiga iz koje se uči poznavati slova i čitati, ridi* abecevica 2. Stica. — *Mi nemamo još ni Bukvara Srpskoga, a kamo li što više*, Rj. V.

bukvárac, bukvárea, *m. der ABC-Schüler, puer elementa discens*, Rj. *dijete koje uči bukvar*.

bukvétina, *f. augm.* od bukva, Rj. *takeu augm.* kod habetina, *ridi* bukvinu.

bukvica, *f.* — **1)** *dem.* od bukva, Rj. — **2)** bukvo žir, *die Buchecker, gleus fugiva*, Rj. — **3)** *das ABC, elementa*, Rj. *vidi* alfabet, azbuka. — *Piše vrlo bukricom*, DPost. 95. U hodže uči *bukricu*, a u Hera čurlicu *umče biti da je poigrjesku mjesto* u Hera čurlicu, 110. Da sastavi i odredi *Srpsku bukricu* i ortografiju ili pravopis, Pis. 3. *Tajnu bukrica* u starim rukopisima, Glas. 11, 171. *Da se u glajolskoj bukrici* u starije vrijeme . . . pisao broj 800, Rad. 2, 192. *Biće za glajolsku bukricu* novo svjedočanstvo, Star. 3, 4.

bukvič, *m. junge Buche, fungus parva*, Rj. *mlada bukva*. — *ridi* take riječi kod brezič.

bukvik, bukvik, *m. der Buchenwald, fagetum*; Hajduk česlja kiku u *bukviku*, Rj. *bukoru šumu*. — *vidi* take riječi kod aptik.

bukvina, *f. augm.* od bukva, Rj. *takeu augm.* kod bardačina, *vidi* bukvetina.

bulâ, *f.* — **1)*** *vidi* Turkinja, Rj. *augm.* buletina. — *Pokristiše bule kadunđike*, Rj. 258a. *Kad povelj ljeputu djevojku, jašu konje bule jengj-bule*, Npj. 1, 615. *Poveloše bule kadunđike*, uzimlju ih za vjerne ljubovce, 1, 367. — **2)** (u Pastr.) *der Siegel, sigillum* (bulati; Crna knjiga a u doba crno, *ernom bulom* bješe *zabulana*, Rj. *vidi* pečat. — *Zabulati, zapečatiti bulom*, Rj. 164b. *isp.* bulati.

bulanje, *n. verbal.* od bulati, *rudnja* kojom tko bulu što.

bulati, bulâm, *v. impf.* pečatiti, DARj. 729a. *v. pf.* sloč. za-bulati, *isp.* bulu 2. *vidi* i murleisati.

bulâzniti, bulâznim, *vidi* buncati, Rj. *gororiti koješta u snu ili u kakvoj teškoj opijeritoj bolesti; ali se kače, kad tko i bulan i bez bolesti govori koješta ludo; faseln, fantasiern, alucinari, delirare. ridi* i buncati, čavarijati, klapiti, petljati 3, tlapiti, trabuniti, trabunjati.

bulâznjenje, *n. ridi* buncanje, Rj. *verbal.* od bulazniti, *koje ridi*.

bulčtina, *f. augm.* od bula, Rj. — *takeu augm.* kod habetina.

bulski, *ulj.* što pripada bulama ili kojoj god kuli (Turkinji); *Od onda je postalo čaranje . . . i bulsko varanje*, M. A. Reljković, DARj. 730.

bulumâc, bulumâca, *m.* nekakvo jelo od brašna: A. Sta si jelo? B. Satimacka i *bulumača*, Rj. *žitko zamiječeno brašno s vodom, čim pomazaju bljebari bljeb, kad je u pola pečen*, Ij. Stojanović, DARj. 730b.

bulumčenta, *f.* (u C. G.) mnogo ljudi, *Schuur, turba*, Rj. *isp.* gomila. — *Daničić*, ARj. 730b, *kaže, da je od Tal. foliamente, gomilom*.

buljenje, *n. das Hercorecken der Augen, exsertio oculorum*, Rj. *verbal.* od buljiti, *rudnja* kojom tko bulji oči.

bulječ, *m.* (u Baranji) *vidi* bandar, Rj. *riba. ridi* i grgeč.

buljina, *f. ridi* sova, Rj. *vidi* i bučok, bnkača, bukoč, buljuna, cja, jeina, jejina, hulavica, utina, usara; (*augm.*) sovuļjaga. — *Dovikivače se buljine* u pustijata kućama, Is. 13, 22. *Zato će se ondje* (u

Vavilonu) nastaniti divlje zvijeri i *buljine*, i sove (u ondje stanovati. Jer. 50, 39).

buljioka, *f.* (st.) *die Augen hercorreckt, que ceserit oculos*: Kurvina *buljioka* — *schilt der Krebs den Frosch*. Rj. bulji-oka (*koja bulji oči*), *rače rek žabi psujući je. ridi buljook*, buljookast.

buljiti, *buljim*, *v. impf.* t. j. oči, *die Augen hercorrecken, cesero oculos*. Rj.¹ 51. *izbuljivati oči. isp. bečiti oči. v. pf. izbuljiti oči. akc. od Daničića*, ARj. 731a.

buljook, **buljookast**, *adj.* u koga su oči izbuljene (velike, ispale), *mit hercorreckten Augen, oculis cresclis*. Rj. buljo-ok, buljo-okast. *isp. buljioka*, buljiti. — *riječ i tako složene crnook, čarnook, ulogook, plavook, vrljook; čarnookast, vrljookast.*

buljubaša,* *m. Anführer eines buljuk, der turme, centurio*. Rj. *bulji sastarčijena od buljuk i baša, glava, zapovjednik buljuka vojnika, kao kapetan, stotnik. Riječ i buljuk otpalo je krajnje k; a oro k mijenja se i na g pred b*: buljugbaša, *pa i na m*: buljumbaša, *dem. buljubašica*. — Knežine su opet bile razdijeljene na srezove, nad kojima su bili kapetani ili *velike buljubaše*. Rj. 278b. Pet stotina mladih *buljugbaša* i dvanaest glavnijih vojvoda. Npj. 4, 293. Kad pogleda pope sa dorina, i ugleda *buljumbaša* Meha. 4, 403. *Buljubaše* naše iščeraše. 1, 431. Pred njima su dobre *buljumbaše*, buljumbaše od krvave Čuce. 5, 39. Postavi ga Čurčaga kao *buljubašu* nad desnom stranom Jadra. Danica 4, 17.

buljubašica, *m. dem. od buljubaša*. Rj. — Bio je kao *mla buljubašica* nad frajkorima. Danica 1, 17.

buljubašim, *adj.* Rj. *što pripada buljubaši*.

buljubašinica, *f.* Rj. *buljubašina žena*.

buljubašovânje, *n. das buljubaša-Sein, centuriantus gestio*. Rj. *verbal. od buljubašovati. Eoje ridi*.

buljubašovati, *buljubašovajm*, *v. impf. ich bin buljubaša, sum centurio*. Rj. *biti buljubaša*.

buljugbaša, *m. ridi buljubaša mit allen Ableitungen*. Rj. *kao što se mjesto buljubaša govori i buljugbaša, tako i sve riječi od buljubaša postale. n. p. buljubašim, buljubašovati i t. d., mogu glasiti i buljugbašim, buljugbašovati i t. d.*

buljuk,* *m. die Schaar, Trupp*, turba, turma, cf. gomila, krd: *buljuk goroda*. Rj. *ridi i četa, čutuk*. — Poplasio bi *buljuk goroda*. (Kad je ko neočesljan i čupav). Posl. 255. Al' eto ti buljuk *gjevojaka*, megju njima Rosanda *gjevojka*. Npj. 2, 236 *riče je u običaju*: već sakupih *kolo gjevojaka*. Npj. 1, 432a. Sve razbiše Turke na *buljake*. Npj. 4, 172. Staše zbijati Turke u *buljake*. 4, 231. No sve tuku Turke na *buljake*. 5, 184. Eto ti jednoga trgovca, koji gonjaše pre sobom *buljuk volova*. Danica 2, 139.

buljumbaša, *m.* (u C. G.) *ridi buljugbaša*: Podiže se *buljumbaša* Mujo. Rj. *ridi i buljubaša*.

buljuna, *f. ridi buljina, i syn. ondje*. — *Buljuna* je pokvareno od *buljina*. Pis. 77. *ali se govori u Banatu*. V. Arsenijević. ARj. 731b.

būma, *f. djetinja riječ u Hrv. za vodu. ridi būmba, voša*.

būmba, *f.* (u Dubr.) *Kinderwort für Wasser, aqua sermone infantium, cf. voša*. Rj. *ridi i buma. riječ djetinja za vodu*.

būmba, *f.* (*die Bombe*). kumbara, lubarda. Vuk u Npj.¹ 3, 397. *akc. od Daničića*, ARj. 731b. — Neka voze *bumbe* i topove, pra, olovo i drugu zabiru. Npj. 4, 69. Nego kupi po Gabeli čose, da mu gone kola i kočije, da potežu *bumbe* i topove. 4, 438. Pripasahu sablje dimiškinje, ndariše *bumbe* i svirale, razviše se svileni barjaci. 5, 77. *u posljednjem primjeru bumba kao da znači bubanj ili kuku nosičku sprava*.

būmbača, *f.* (u Slav.) *ridi špioda*. Rj. *igla bez ušica u s glavom. ridi i babljača, i syn ondje*.

būmbaćau, *būmbaćna, adj. gossipinus, pamučan*. DARj. 731b. *što pripada bumbaku 2.*

būmbâk, *m.* 1) (u Rismu) *ridi bumbak*. Rj. *die Hummel, apis terrestris*: *Linu. bubina*. — 2) pamuk, *Baumwolle, gossipium*: I o-star nož mek *bumbak* ne reže. DPost. 30. Othraujan je u skatulici od *bumbaku*. 89. *būmbak*, pamuk u Mikalje i u Delabele (*bambagio*) i u Stulica, X.

būmbalo, *n.*: Sve tojovi i naše kumpare i *būmbala*, naše nakarade. Npj. 5, 482. *znači ti ondje bubanj ili drugo što? isp. būmba u posljednjem primjeru*.

būmbâr, *m.* — 1) *die Hummel, apis terrestris*: *Linu. Rj. bubina, ridi bumbak 1.* — Gje si pjevao ljetos pjevaj i zimus. (Kazale péece *būmbara*). Posl. 77. — 2) (u Rismu) djevenica napunjena brašnom, a uz to često i sulijem grožzjem. Rj.³ *isp. būmbir*.

būmbârânje, *n. das dumpf Sprechen, nach Art des Hummelyemmers, murmur*. Rj. *verbal od būmbarati. rudija kojim tko būmbara*.

būmbârati, *râm, v. impf. dumpf sprechen, wie dir Hummel summt, murmuro*. Rj. *govoriti ovako unoblažiti kao bumbak što zaji*. — *isp. murlati, i syn. ondje*.

būmbâšir,* *būmbašira, m.*: Opazi je (mačku) megjed s kruške poždaleka, pa kaže sviujući: Zlo sviujo; eto lisice gje vodi strašnoga *būmbašira*; ogrnuo čurak od kune, pa i krilate tice hvata oko puta. Npr. 176. *Daničić* — *od koga je i akc.* ARj. 732b — *kaže, da je bumbašir Arap, mubašir, komisar*.

būmbîr, *m.*: Božić zove s Ubala: Doran'te mi būmbira. Božić zove s Ledenica: Doran'te mi gjevenica. Here. 341. *po razbirađu Daničićevu*, ARj. 732b, būmbir je nekaki kolač malik na kobasicu. *isp. bumbar 2.*

būmbîti, *bîm, v. impf.* (u Dubr.) *Kinderwort für trinken, biho sermone infantium*. Rj. *riječ djetinja za piti. ridi būmiti. isp. būmba*.

būmbul,* *m. ridi slavuj*: Dva *būmbula* svu noć prepjevaše. Rj. *ridi i slava, slavici, slavica, slavici, slavja, slavje, slavlja, slavujak*. — O za Boga, dva *būmbula mlada*! Npj. 1, 481. *Būmbul* mi pjeću kraj mora. Here. 256.

būmîti, *būmim, v. impf. djetinja riječ u Hrv. za piti. ridi būmbiti*.

būmujčuje, *n. verb. od būmujiti. ridi būbnjanje*.

būmujiti, būmujim, *v. impf. ridi būbnjati, od čega je i postalo promijenirši b pred nj na m. Daničić*, ARj. 732b. — *Būmuj* u surlu, glumči u bubanj. DPost. 10. Ne umije ni glumit' ni būmujit' 76, sa se, *pass.*: Ne može se glumit' i būmujit'. DPost. 74. būmujiti, valja da būbnjati, X.

būna, būna, *m.* (u Hrv.) *ridi būnika*: Kao da se *būna* nazobao. (Kao da je polugito. Posl. 130). Rj.

būna, *f.* — 1) *Anführer, selbitio*. Rj. *kad se ljudi nezadovoljni bune protiv vlasti kakre god. ridi pobuna, uzbuna, nzbuna, rebelija, ustanak*. — *Gasiti būna, stillen, sedare*. Rj. 53b. *Kad se počne dizati būna na dahije*. Danica 1, 71. *Kad se podigne būna protiv Turaka*. 2, 116. *Koji su kao poglavari te bune bili*. 3, 114. *Da se okane bune i nemira*. 3, 160. *Turci pobjegli sa ženama i s gječom u Bosnu, a būna otišla k nahiji Sabačkoj*. 3, 169. *Stanu būna potpaljivati*. 3, 175. *Kako glas pukne po logoru, da su Turci prešli, odmah uže būna u ljude*. 3, 197. (*Bunaj plane* kao vatra preko sve nahije Požeške . . . i otide u Kragujevačku. Miloš 59. Po Dragačevu *učišacau būna*. 62. *Da su būna počinjali i raspaljivati*. 63. *Baci vatru na narod i raspali būna*. 81. *Samo neka ne čine bune*. 183. *Poharaju nekoliko sela, odakle je būna najviše izišla*. 184. *Biogorajani podignu na nj prava būna*. Sovj. 20. *Būna se učiša bez boja*. 57. *Pošto būna učišaju*. 57. *Būna postu jaka*. Sam. 11, 15, 12. *Diče būna na nj Vaca sin Ahijin*. Car. 1, 15, 17. *Buknu būna*: *Rudoslav bi izagnan*. DM. 25. — 2) *metéž s bukom, evca, graja, turma, der Lärm, tumultus*: *Larma, der Lärm, tumultus, cf. būna*. Rj. 322a. *Otničari ne smiju lasno da udare . . . jer i seljaci, kako stanu puške pucati*

3, 159. Raja se *buni* i odmeće. 3, 160. Kad se bečari stanu protiv njega *buniti*. Miloš 18. Koji ne daju carevo caru i koji se *bune* na pomazanika Božijega. DP. 108. — *b)* *uznemirivati se, suprotiti se*. isp. I b. — A na one (rječnike), što su pisala društva, poznato je da se jednako *spisateljci* . . . tuže i *bune*. Rj.¹ XIV. Narod ne će za to da zna, već se evo *buni protiv toga*. Miloš 175.

būnovan, būnovna, *adj.* *aus dem Schlafe aufstau-melnd, e somno excitatus, exturbatus. cf.* trapovijesan. Rj. — Trapovijesan, *iza sna dok se čovjek još nije dobro razabrao*, bunovan, schlaftrunken, somno gravis. Rj. 746a. Peč'o poje na gredi, te on *buni* snašicu; skoči *snaša bunovna*, svekru bradu očupa i svekri višice. Npj. I, 521. Te još *bunoran* onako iza sna pita. Vid. d. 1861, 18.

būntovnički, *adj.* *što pripada bunturničimu ili bunturniku kojemu god.* DARj. 737b.

būntovnik, *m. der Auführer, homo seditiosus.* Može biti da je ova riječ postala u našu vremena. Rj. *koji se buni*, *vidi* rebeljanat, rebelijaš, *isp.* bukavae 2, i *syn. ondje*. — Od tujde će riječi biti *bunturnik*, premda bi t moglo biti umetnuto onako kao u »imentovati«. Korjčeni 54. Otiđe . . . protiv *bunturnika*. Miloš 60. Koji svoga vladara bez uzroka hoće da smetne (s prijestolja), onaj je *bunturnik*. Priprava 64. *Bunturnici*, da se nijeste podigli. Ps. 66, 7.

būnjāk, būnjāka, *m. dus Aushchricht, quisquiliæ. cf.* būnjište. Rj. — A staru mi majku počušnuše, osta majka stara na *bunjaku*, moja majka osta kuka-jući, a odoše Turci pjevajući. Npj. 4, 39. *po orom je primjeru būnjak mjesto gdje se bava smeće*, *vidi* būnište 1, i *syn. ondje*.

Būnjevac, būnjēvca, *m. Rj. augm.* Būnjēvca. — Čovjek u Bačkoj koji govori zapadnijem govorom. *Postanja tanna. U oblicima u kojima je drugi slog dug, te glasi — njē — govori se po nekim krajevima — nije — mjesto — nje —; kao da bi ti glasovi bili od staroga — nē —; Būnjēvci. što u Vukovu rječniku ima i u nom. sing.* Būnjēvac (*čemu se dodaje da se tako govori u Hrvatskoj*), *biće* pogreška uz *one oblike u kojima je taj slog dug.* Daničić, ARj. 738a. *Bunjevaca* ima i u Baranjskoj županiji u Ugarskoj, u Slavoniji u županijama Virovitičkoj i Požeškoj, i u Hrvatskoj u Lici, gdje se zove i Kranjci. *Bunjevci* može biti da se zovu od Horegovaačke rijeke *Bune*, od koje su se, kao što se pripovijeda, negda amo doselili . . . danas i oni sami reku n. p. »ja sam Šokac,« »ja sam Šokica,« kao i *Bunjevce*, Būnjēvca. Kov. 2.

Būnjevački, *adj.* Rj. *što pripada Būnjēvcima.*

Būnjēvčina, *f. augm. od* Būnjēvac, i *od* Būnjēvca. Rj.

Būnjēvka, *f. Rj. žena koja govori zapadnijem govorom kao Būnjēvac. vidi* Būnjēvca (*isp.* Būnjēvac, Būnjēvca), *augm.* Būnjēvčina. — Oni sami reku n. p. »ja sam Šokac,« »ja sam Šokica,« kao i Būnjēvac. Būnjēvca. Kov. 2.

būnjište, *n. Rj. vidi* būnište. — *1) der Ort wohin das Aushchricht geworfen wird, locus quisquiliarum, finetum.* Rj. *mjesto gdje se bava smeće. vidi* būnište 1, i *syn. ondje*. — Prtište na *būnjište* a nesreća u kuću (kad ko u ženilbi gleda na ono što će mu žena donijeti). Postl. 265. — *2) das Aushchricht selbst, quisquiliæ.* Rj. *po mjestu svom zove se tako i samo smeće:* Vrana o *būnjištu* a soko o mesu (živi), pa oboje na Gjurgjev dan izlete. Postl. 39. Siromaha podiže iz praha, i iz *būnjištu* uzvišuje ubogoga. Sam. I. 2, 8. — za 1) *vidi* riječi kod danšte, za 2) kod godišto. 738b.

būpa, *f. vidi* lupā. *isp.* bupanje. — Stoji *bupa* sjaj-njih mešketa. Npj. 5, 370. *akc. od* Daničića, ARj. **būpānje**, *n. vidi* lupanje. Rj.

būpati, būpām, *v. impf.* (u Perastu). *vidi* lupati. Rj. *v. pf.* bupiti.

Būpilo, *n.* Pripovijeda se i pjeva da je caru Lazaru kad je prvi put došao na pomol Kavanici zazreo konj od nje i zbacio ga sa sebe i da se je to mjesto od onda prozvalo *Carovo bupilo*: Tu se zove *Carovo Bupilo*. (Npj. 2, 210). Rj. *mjesto gdje je tko bupio, lupio, tresnuo sobom o zemlju. isp.* bupiti, *od čega je i riječ postala, isp. s takim nast. riječi koje znače mjesto gdje što bitu kod hjedilo 1.*

būpiti, *pīm. v. pf.* (u Perastu) *vidi* lupiti. Rj. *v. impf.* bupati.

būpnuti, būpñm, *v. pf.* padajući sobom bupiti o što. *isp.* būbnuti 2, būšiti. DARj. 738b, *vidi* i grubnuti.

būr, *m. mokrenje, pišanje, das Harren, mictio:* Šali šdom, *buri buram*, a ne (tiči rukom. DP-osl. 120. *isp.* buriti. *akc. od* Daničića, ARj. 738b.

būra, *f. der Sturmwind, procella (ital. bora).* Bura se po primorju gdješto zove i vjetar od kraja (t. j. sa zemlje): *Bura goni, vrag se ženi* (Postl. 30). Rj. *vidi* grahovkinja, vjetar jak, vitar; vjetar sjeverni. — Oburilo, t. j. okrenula *bura*. Rj. 435b. Gospod podiže velik vjetar na moru, i *posta* *relika bura* na moru da mišljahu da će se razbiti lagja. Jona 1, 4. u *precesum smistu*: Njihovo (Dubrovčana) nemiješanje nije svagda moglo odoljeti *držarnim burama*. DM. 216.

būra, *m. (ist.) vidi* burō. Rj.

būrača, *f. (u Hrc. i u Dalm.)* kao čutura od kože. *Art ledene Flasche, lagenae genus.* Rj. *od* Tal. borraecia, *mijeh.* Daničić, ARj. 739a.

Būrač, būrača, *m. ime muško.* Rj. — *imena s takim nast. vidi* kod Balač; *riječi vidi* kod gluháč.

būrad, *f. (coll.) Passer, dolia.* Rj. *jednica onoga što znači burad bure.* — Tu se *burad* opravljaju, tu se vino sipa. Npr. 80. Popravljajte *burad*. Straž. 1886, 669.

būraž, būraža, *m. der (Thier) Magen, venter.* Rj. *čeludac u živinčeta. vidi* lupatke, prdenjak 2, škembe. *isp.* bubac. — Govnjak, u šali mjesto *buraj*: sto govnjaka masla (u pripovijeci). Rj. 91b. *isp.* proburaziti.

būran, būrna, *adj.* Rj. *postanjem od* bura. — *1) (u Boči) kišovit.* Rj. *isp.* burnik, burnjak. — *2) o vjetru:* Ali ne zadugo po tom dmu na suprot njemu *buran vjetar* koji se zove Evrokildon. Dj. Ap. 27, 14. — *3) o kiši:* Tu se prosu krvea od junaka kako *burna kiša* iz oblaka. Npj. 4, 374.

būrav, *klein und grosshächig, pusillus et ventriosus.* Rj. *nizak a trbušast.* *isp.* buro 1.

burázer,* *m. (u Bosni) vidi* brat. Rj.

būre, būreta, *n. dus Fass, dolium. cf.* kaca. Rj. *vidi* i arđov, bačva, bečka, četvorka 1, desetakinja, desetaka, desetorka, dvadesetakinja, dvojka, fitaljče (vrtaljče), osmak 3, osmakinja 2, petakinja, petorka, polovače, prosijec, sedmakinja, šestakinja, šestorka, trojka, vozionica. *voll.* burad, *dem.* burence. — Zakaditi, n. p. *bure* Rj. 176a. Natega, nategača, 2) sprava kojom se obruci natežu *na bure*. Rj. 408a. Odvraujiti, n. p. *bure*. Rj. 442a. Veliki je kao *bure* od krastavaca (Mali). Postl. 33.

burēnce, burēnceta, *n. dem. od* bure. Rj. *vidi* bačvica, hardovič, kačica. — *Burence* sa šljivovicom. Straž. 1886, 770. *Burence* šljivovica. 1886, 1475. *taku dem.* djetence, dugence, dupence, jarence, prasence, stakence, žvalence.

būrenje, *n.* — *1) vidi* pišanje. Rj. *verbul. od* buriti. — *2) vidi* srgjenje. Rj. *verbul. od* buriti se (srditi se).

būrež, *m. urina, mokraća.* DARj. 740a. *isp.* buriti. *vidi* i piš, pišanjak, pišača. — *riječi s takim nast. kod* derež.

būrežnjak, *m. matula, noćni sud.* DARj. 740a. *sud u koji se noću buri (piša). vidi* bokal 2, nokšir, vrčina.

burgija. *f.* *der Burger.* — 1) mali svrdlić. *der kleine Art. Lohrer, terobra manim, vidi burme-
njak* — 2) u C. G. ona dugačka što se čibuci vrte
a mala se zove serbov, *Rekrutbolzer, terobra per-
sische, stas, Rj. isp. žig 3.*

burgijanje. *n. das Aufwachen, concert dno.* Rj. verbal.
burgijati, radnja kojom tko burinje.

burgijaš. *burgijaša, m.* — 1) *der Mensch der ab-
solut herabkommt, homo circumforans.* Rj. *čorjek
često od sradi bati.* — 2) *Schwaamklee in Ser-
ben, präventiv swaras, cf. kaluz.* Čorjek koji ide
i selama za prava trgovca, te kaparisava svinje di
matri gdje se moju dobro kupiti. Daničić, ARj. 710b.
3) *der grade di prodaje burije.* DARj. 710b.

4) *kao burundžija tju.* DARj. 710b. *isp. burgijati 1.
burgijati, jām, e. impf.* — 1) *aufwachen, concit-
tare, cf. bušiti.* Rj. *vidi i* buriti, *podburiti* ljude da
se buru. — 2) *terobrati,* bušiti burgijom. DARj. 710b.

burgijca. *f. dem od burgija.* Rj. i *burgica.* — 1) —
u sažetu — 2) *mjesto čega pišu:* — 3) —

buriti. *burim, e. impf.* u Dubr. *vidi* pisati. Rj.
vidi mižati, močati, mokiti 2. *korati 2. e. pf. slož.*
posburiti i se, u-buriti se. Sali Salom. *buru* burom.
a ne tiči rukom. DPost. 120. *isp. bur.*

buriti se. *burim se, e. r. impf. vidi* srditi se. Rj.
upravo mičati se i ducati od srdnje, *vidi i* gnjeviti
se, *e. spm. onlje, r. pf. slož.* na-buriti se. *isp. buru.*
burjan. *m. u* Bramičevu *vidi* apta. Rj. *vidi i* avta.
habat. *Attah, sambucus dulcis Linn.*

burka. *f.* Koristi se je otroku od urke neg gospodar
od *burke.* DPost. 19. Bogišić mi piša da će biti ne-
kaka lazja mađu od urke, ali sada nema takih ili se
ne zovu tako. X.

burlav. *adj. n. p.* u obrazu mađuveu, *hansbackig,
hansbaltus.* Rj. *isp. buemast.*

burlikanje. *n. eine Art heulenden Weins, flatus
genas.* Rj. verbal. od *burlikati, radnja* kojom tko *burliče.*

burlikati. *burličem, e. impf. heulend weinen, pla-
rare.* Rj. *plakati ričući.* *isp. urlikati, urlati.*

burljanje. *n. das Herumrühren in flüssigen Din-
gen, scrutata in jesculo.* Rj. verbal. od *burljati.* —
1) *radnja* kojom tko *burlja* po židini kakevoj. —
2) *stanje* kop bica, *kad* kome *burljanja* erijeva.

burljati. *ljām, e. impf.* — 1) *herum wühlen in
Flüssigkeiten, scrutata in jesculo, cf. brljati.* Rj. *pre-
metati* po kakevoj židini. *r. pf. slož.* uz-burljati. —
2) *burljanju* mi erijeva, *der Bouch knarrt, eripant
abstoma, cf. karati se.* Rj. *vidi i* kreći: *kreć* mu
cepca od gladi. Rj. 309a.

burma. *f.* — 1) *ein glatter Pflügering, annulus;*
Prosu po njoj *burmo* i prstenje. Rj. *vidi* vera, vitica 2.
gladak prsten: Na Janku je svilen pojas, na ruci mu
sapra burma. Npj. 1. 327. Udari se rukom po koljenu,
nova čoha prste na koljenu i od *zlata burme* na ru-
kama. 1. 312. Pak izvadi *burmo* i prestene. 5. 291.
2) *Schraube, cubba;* otvara se na *burmo.* A što mu
je puse pod grčevom, ono mu je od tri litre zlata, i
ono se na *burmo* otvara. Rj. *zaraj* kuki je u *svrdlu.*
isp. odburmati, odburnavati; zaburmati, zaburnavati.

burmenjak. *burmenjaka, m.* mali svrdlić. V. Arse-
njevčić, *isp. burma,* od koje je i postao. DARj. 712a.
od *burgija 1.*

burmudžija. *m. der Schuppfabrikant, ren-
ter, scutaria (sternatatorum).* Rj. *burmutj-džija,*
u pravi di prodaje burmut.

burmut. *m. der Schuppfabrik, nicotiana sternata-
torum.* Rj. *burmut* koje se *Smrka, - Dahan od nasa,*
st. burmut. Rj. 116a. Smrk, die Prise, mika: *daj* mi
burmut, mal' burmuta. Rj. 811b. *Burmot* valja da se
po¹ ma² sa³ o⁴ je⁵ p⁶vo⁷ pot⁸ti i *smrkati.* Nov. Srb.
1817. 195.

burmutica. *f. die röhliche, capula nicotianae
(sternatatorum).* Rj. *burmutica* za *burmut:* Valja da je...

imao *burmuticu* pred sobom kad je ovo pisao. Nov.
Srb. 1817. 195.

burnik. *m. (u C. G.) vidi* burnjak. Rj. *duždevnjak,
Salmander, salamandra, postanjm od* buran 1. —
za most, burnik i burnjak *isp. anatemnik i anatemnjak.*

burnjak. *m. vidi* duždevnjak. Rj. *vidi i* burnik.

buru. *m. Rj. hyp. vidi* būra, *m. vidi* tuken *hyp.*
kol bato. — 1) *der Dickrumpst, abdominalis, ren-
triosus.* Rj. *čorjek* burar, *nizak* u *trbušast.* — 2) *vidi*
srditko: što si se *buru* naburio? Rj. *koji* se *buru.*

būrsa. *f. (u Dubr. u gradu, a u okolini česa) die
Borse, der Bantel, crumena, cf. tobolae.* Rj. *vidi i*
kesa, džuzlan.

burši. u Post. 335: *Ārši, būrši,* ka' i Turci. (Reče
se u Kotoru za sebičnu negjelju, koja se ongje zove
uršu — i *arsena* — a po Grblju, Luštini i Krtolama,
kao i po Crnoj Gori *urša* negjelja).

burundžuk. *m.* tanko bijelo svileno platno, *Seiden-
leinwand (zu Hembeln), byssi serivene genus.* Rj. *vrlo
tanko* platno, koje se *provodi (toile anglaise, gaz, crčepe,
Schleiertuch, krepp, flor).* Daničić, ARj. 742b. — Dragi
dragoj sinu knjigu piše, da mu pošlje u pamuku duše,
bijelo lice u *od burundžuka.* Here. 117. Tebe, dragi,
dva crna jagluka od *vrnoga* tanka *burundžuka.* 223.
pred dragim *supstantivom* stoji na *Turski* način
promjene *mjesto* od *burundžuka:* Kad mu Ruža
seće, i plećima kreće... da ne mete, jado! *burun-
džuk-košulje.* Npj. 1. 262.

burundžukli. *adj. indecl.* Rj. od *burundžuk* *Turski*
pridjev, koji se *u* mijenja *po* *padžima:* Po gaćama
burundžukli *košulja.* Rj. Na njojzi je *burundžukli*
košulja. Here. 241.

buruntija. *f. Vesirstrich, dictum reziri.* Rj. *za-
povijest* ili *narodna* *vezira, piše, zemaljskoga* *upra-
vitelja:* Kad se hajduk našti hajdukovanja, on se
preda, t. j. poruči kmetovima te mu *izvade* od *paše*
buruntiju, i onda opet izigje megju ljude. Rj. 800a.
On ne gleda endeva fermana, ni *pušine* *silne* *buruntije.*
Npj. 1. 317. Kaja-paša... ih sad s *buruntijama* poslao,
da narod zovu na predaju. Npj. 4. 347 (Vuk). Pašina
napisana zapovijest ili uredba zove se *buruntija.*
Danića 2, 84. Dade mu *buruntiju,* da je punovlasni
obor-knez nad tri nahije. Miloš 56.

būs. *m. — 1)* kao bokor sa zemljom zajedno, *der
Rasen, das Rasenstück, caespes, cf. busen:* Nazimae
kus kopa *bus* pod kotlokrpovom kućom (*odgonel'aj:*
krtica i krtičnjak). Rj. *vidi i* busenica, ili nešto *trave*
sa zemljom zajedno, *izdignuto* *između* *okoline* *trave*
kao *gomilica* ili *iskopano* *da* se *presadi.* Daničić, ARj.
743b. *coll. busje.* — 2) (u Dalm.) kao ševarić, *das
Gebüsch, frutec:* Nema *busa* gje nema trupa, niti
tebe gje nema glave. Rj. *vidi i* džbun. *coll. busje.*

Hvoja biva *bus,* a *bus* pak dub. DPost. 27. Primi-
zavat' kako pas *uz bus.* 102. Bilo mu u klasu *klas-
ato a u busu* busato. Here. 352. — 3) (u Dubr.)
vidi šimšir (*ital. bosso*). Rj. *Daničić* riječ *oru* u *ovom*
znčenju *akcentuje* *būs.* ARj. 743b. *vidi i* mrčeta.

būs. *m. (u Dubr.) vidi* šimšir (*Ital. bosso*). *vidi*
būs 3.

būsa. *f. vidi* gusa, *gusari* *morski, die Seeräuber,
piratar:* Trvda ti je vojvodina zasjeda, zasjeda, ne
bi mi je mutna voda zanesla, zanesla, a nekmo li
Turska *busa* razbila, razbila. Kov. 84. *ovdje* se *busa*
ponajesla s busijom. Daničić, ARj. 744a.

būsanje. *n. — 1)* *das Bedecken mit Rasen, so
caespite obducere.* Rj. verbal. od *busati, radnja* kojom
tko *busa* što, *vidi* pobušavanje. — 2) *das Buschicht-
werden, frutificatio.* Rj. verbal. od *būsati* se, *stanje*
koje *busa, kad* se što *busa.*

būsanje. *n. das Schlagen auf die Brust, plunctus.*
Rj. verbal. od *būsati* se, *radnja* kojom se tko *busa.*

būsati. *adj.* od *būs 2. što* je *puno* *busa; buschicht,
staudig, fruticosus:* Bilo mu u klasu *klasato a u*

busu *busato*. Here. 352. Iznič, i posta *busat* čokot. Jezek. 17, 6.

būsati, *sām, v. impf.* — **1)** *mit Rasen bedecken, caespitem congero*. Rj. busati što, kao pokriveni busjom. — *vidi pobušavati, v. pf. slož.* po-busati, za-, od bus 1. — **2)** *sa se, reflex. buschicht werden, sich bestanden, frutificare: U dan ma se busato, u srijedi tresalo!* (Kad se napija). Rj. *postajati busato*, od bus 2. *v. pf. slož.* ubusati se.

būsati se, *v. r. impf.* *sich auf die Brust schlagen, plangere: busa se rukama u prsi*. Rj. *v. pf. prosti busnuti se, isp.* nabusati se, nabusivati. — Kad ugleda mati djevojku na mešecini, a ona se stane *busati rukama u prsi*, i jaukati: Kuku mene! Rj. 177a. »Ja sam tvoja sreća. Kad on to čuje stane *se busati*: »I ti li si moja sreća. Bog te ubio! Npr. 73.

būsena, *būsena, m. (loc. busēno) der Rasen, caespes, cf. busenica*. Rj. *vidi i būs 1. coll.* busenje. — *riječi s takim nast. kad brajen.*

būsēnica, *f. ridi busen*. Rj. *vidi i būs 1.*

būsēnit, *adj. n. p. zemlja, oranje, rasurach, caespitosus*. Rj. *što je puno busenja, busja 1.*

būsēnje, *n. (coll.) der Rasenhaut, caespit. s.* Rj. *jedn. od busenja: busen, ridi busje 1.* — Valj, veliki valjak koji se poprijeko na konjima ili volovima vuče preko pošijana žita da se *busenje* satire. Rj. 52a.

būsija* *f. der Hinterhult, insidie, cf. zasjeda*. Rj. *vidi i meteriz.* — Novak stade drumu u *busiju*. Npj. 3, 12. Pa je Crnogorce dočekivao iz *busije 1.* 91 (Vuk). Da *busije* sebe *poigradimo*, pa da ovjge dočekamo Turke. 4, 170. Po bedenu poregja barjake, a Srbije meće na *busije 1.* 243. A oni *ubratit će busije*, stanu se braniti. Danica 3, 183. Kad Srbi opale na njihov iz *busija*. Miloš 99.

būsje, *n. (u Dalm.) coll.* od būs. Rj. — **1)** od bus 1. *vidi busenje.* — **2)** od bus 2. *isp.* grmenje, i *syn. ondje.*

būsnuti se, *nēm se, v. pf. sich auf die Brust schlagen, plangere: Busnu mi se Amza kapetane: Ala mene ne rodila majka, do kobila koja gjoza moga.* Rj. *udariti se rukom u prsi, v. impf.* būsati se.

Būsovača, *f. varošica u Bosni između Fojuice i Travnička*. Rj.

Būsōvnik, *m. brdo u nahiji Lješčanskoj (u Crnoj Gori)*. Rj.

busula, *f. ridi sjevernica, magnetna igla. Tal. bussola.* — Sjevernica, u Delabeci i u Studici (kod riječi *busula*) magnetna igla. Daničić, DPost. XVII.

būša, *f. (ponajviše se govori pl. buše), momčad koja se (pred bijele pokladi obuku u svakojake rite i metnu na obraz obradnu od drveta, pa po selu igraju (u Muluću). cf. uši buši. Rj. ridi bušari, maškare.*

būša, *f. goveće omaleno i čvrsto. govori se u Hrv. isp.* būsāk, bušakinja.

būšāk, *bušāka, m. vo omalen i čvrst, kao što su po brdima, ein kleiner fester Ochs, baum genus.* Rj. *vidi zbojak. isp.* būsā, bušakinja.

būšāk, *būška, m. (u Srijemu) lješnik probušen, kad ga cry izjede, warmstielige Haselnuss, nuc. uglans vermiedlosa.* Rj. *postajati od bušiti. bušan lješnik.* — *isp.* ervljiv, pušljiv (n. p. lješnik).

bušakinja, *f. krava omalena i čvrsta.* DARj. 716b. *isp.* būsā.

būšan, *būšana, adj. foraminatus, probušen, od bušiti.* — Prebrojim ja na novo sve (dukat) i načavši tri būsna kažem mu . . . Žim. 214. Sva su zrna zdrava, a jedno probušeno . . . Ko pogodi *bušno zrno*, taj je krstonoša. M. Gj. Miličević. DARj. 746b.

būšār, *m. čovjek s obrazinom na obrazu; homo personatus, ponajviše pl. bušari. ridi būsā, od čega je i postalo.* u Slav. I. Broz. DARj. 746b.

būšār, *m. konjsko ime: Daj ti mene dorina tvojega, ja ću tehe bušati mojemu.* Rj.

Bušatli, Bušatlja, *m. prezime jedne porodice Tur-*

skoga zakona u Skadru, od koje su bivali ondje veziri, za koje se pjeva i pripovijeda da je od roda Ivana Crnojevića: Pošilje je Skadru na Dujanu ka onome *Bušatli veziru*. Rj. *Bušatli, riječ Tuška načinjena od Bušat, koje je ime selo u Albaniji, od Bušatli postalo Bušatlja, most nekome našim ja.* Po pjesmama se govori, da su danasije *Bušatlje* od Ivanbegovića, ali oni sami dokazuju, da su od Mrnjavčevića, koji su Skadar i zlobili. Npj. 2, 567 (Vuk).

būšav, *adj. ridi trbusat*. Rj. *u kojemu je početki tčub, ridi i trbusat, kuljav, pupav; trobok.*

būšēnica, *f. (u Vrsen), komad mesa na pečenici blizu buta.* Rj.³

būšēnje, *n. das Bohren, tehratio*. Rj. *v. rchul, od bušiti, valjuja kojom tko buši st.*

būši, *u riječima: uši buši, ridi uši bursi.* Rj. 735b. *isp.* burši.

būšica, *f. dem. od buha: Jal' ušien, jal' busien.* Nar. prip. DARj. 747a.

būšina, *f. — 1)* ein Schimpfwort für Schafe, cuniculum in oves. Rj. pogrdla ovčama, *uši bali od bušav.* DARj. 747b. — **2)** (u Dubri) nekakva trava. Art Pflanze, herbe quas. Rj. *inaba coniza DC? Rj.³ — Bušina ne dava vina.* DPost. 10. *postajem od buha.* Daničić. ARj. 747b.

būšinjāk, *m. pulvis stercus, buhoserina.* DARj. 747b. *od osnake koja je od buha, bahinja, most, za obličje isp.* mačjak, mišjak, pasjak.

būšiti, *būšim, v. impf.* Rj. *vidi burgijati.* — **1)** *bohren tehrare.* Rj. *bušiti u p. srdlom dasku, drvo, v. pf. slož.* iz-bušiti, pro-. — **2)** *figural, wdhlen, aufreiben, concito.* Rj. *u precesnom smislu, ridi i buniti.*

būšiti, *šim, v. pf.* kad stogod padne pa lupi, *mit Gepoller fallen, corrump.* Rj. *pasti s lupom, ridi bunuti, bunuti, zrahnuti.* — Nekakijem štapom takne u vratnice te *vratu jednog bušise na tle.* Npr. 215.

būšiv, *adj. pun buha, ridi bušljiv.* V. Arsenijević. DARj. 748a.

būšivac, *būšivca, m. ridi bušljivac.* V. Arsenijević. DARj. 748a.

būšivica, *f. ridi bušljivica.* V. Arsenijević. DARj. 748a.

būškanje, *n. verbal, od buškati se, koje ridi.*

būškati se, *škām se, v. r. impf.* tjerati bule sa sebe. V. Arsenijević. DARj. 748a. *vidi buhati (i se?).*

būšljiv, *adj. pun buha.* DARj. 748a. *vidi bušiv, bušljivac, bušljivca, m. bušljiv čovjek, ridi bušivac.* V. Arsenijević. DARj. 748a.

būšljivica, *f. bušljivca žena, ridi bušivica.* V. Arsenijević. DARj. 748a.

būšotina, *f. jama na dasci, ili na drvetu, das Bohloch, foramen.* Rj. *od bušiti 1. jama što se probuši n. p. na dasci srdlom.* — *riječi s takim nast. kad bljuvotina.*

būt, *būta, m. der Oberschulka, femar.* Rj. *isp. stegno, dem. butić, augm. butina.* — Isječak, od pećna brava ono između *butova* i rebara. Rj. 235a. Kukotres, *vidi but (?)*. Rj. 313a. Čukalji, *u rch buta kraj za koji se drži stražnji čerek kad se nosi.* Rj. 829b. Bušenica, komad mesa na pečenici *blizu buta.* Rj.³ 52b.

butela, *f. Franc. bouteille: Ja sam burence sa šljivovicom iznio u Beč i oteoči u butele.* Straž. 1886, 770, 30 *butela*, 1887, 382. *valja da butelja? ridi butulja, boea, i syn. ondje.*

būtić, *m. dem. od but.* Rj.

būtiga, *f. Tal. bottiga, butiga, taberna, ridi dućan, i syn. ondje.* — Prođava se u *butigi*. K. Madžarović. Zatvorite *butigu* ali ti dućan. S. Margitić. DARj. 749a. On u Klinsku ujahu čaršiju, a *butige* sa obidve strane, po dućanih tu side ajami. HNpj. 4, 97 (Klinski Kuinski. *isp.* iz bijela Klina kamenoga, 1, 91).

būtina, *f. augm. od but.* Rj. — *takva augm. kod bardačina.*

kraljeva ili *careva* zvao kralj ili *car* od *Srbije*, nego Srbijem. Kov. 9. *Sultan-care gospodare!* 85. Kad su gjavoli otpali od Boga... pa ga (sunce) *gjarolski car* nabio na koplje. Živ. 226. Jer je gospodar nad gospodarima i *car nad carevima*. Otkriv. 17. 14. I *carevi narodima* izaci će od nje. Mojs. 1. 17. 16. Moj je glas, *care gospodaru*. Sam. 1. 26. 17. Bičeš *car nad Izrailjem*. Car. 1. 11. 37. *Car* je (krokodil) *nad srijem zvirijem*. Joy 41. 25. Ko se ne bi tebe bojao, *care nad narodima!* Jer. 10. 7. Držeći iznad glave na diskuo kao na štitu *caru sremu* u smjernom liku jagujeta. D'Pis. 21. Dočekaj *caru Hrista*. 320. — *2) car*, neki ždrijeb, kocka, ima i Mikalja (kod riječi igrati, koštee) i Delabela (dado, giocare). D'Post. X. — Bastoči su mama, a *car* si dava. D'Post. 5. Ili *car* ili bastoči, sve tako ter jednako. 32. U ždrijebima je i *car* i bastoč. 143. Ždrijebi, *car* i bastoči digli mu su i vid s oči. 159 (digli mu su *dijalekt. mjesto* digli su mu).

carenik, *m.* tko uzima *carinu*, *der Zollbeamte, portitor, vidi carinar, carinik* (odakle je *ake. orumo prenesen*), gjumrukčija, harmicar. — Dobro jedu *carenici*, ali umiru u tammici. D'Post. 18.

carev, *adj. des Kaisers, imperatoris*. Rj. što pripada *caru*. — Duga noć, ili dan. (kao) *careva godina*. Rj. 92a. *Carer crjet*, *m.* (u Starome Vlahu) vidi prstenik. Rj. 808a (*biljka, vidi* i lipica 2. titrica. *isp. raman, ramenak*). *Carer laz*, *m.* cf. *laz*. Rj. 808a [*Laz*. 2) (u C. G.) mjesto gdje je mnogo šume isječeno (n. p. krčenja radi) i drveta popadala jedno na drugome. cf. *carer laz*. Rj. 320b.] Uglada ga kroz pengjer *careva kći*. Npr. 61. Kakav zanat zna *carer sin*?... Što će zanat *carevu sinu*? 173. *Moja glava carevu plaća*. (Kad ko hoće da kaže da će što učiniti makar glavu izgubio, i znači: i cara da ubijem, ne mogu mi ništa više učiniti nego me pogubiti). Post. 181. Derviš-paša, *carevi rečite!* Npj. 5. 77. Vidio te *carevi delija*. Here. 215. (*carevi mj. carev da izagje cijel stih*).

Careva Gornila, *f.* kod Omiša od južne strane kameniti brijeg, odakle Turci nijesu dalje k Omišu doći mogli. Rj.

carevae, *carevea*, — *m.* **1)** *der Anhänger des car. qui sentit cum car: Carevae* je *carevae*, ako ne će imati ni novae; a *magarac* je *magarac*, ako će imati i zlatan pokrovac. (Post. 313). Rj. koji pristaje za *careu, carev corjek, za nast. isp. česarovac* i. *Čurtinovac, jeminovac, kapetanovac* i t. d. — **2)** (u Srijemu) *kreutzblättrige Wolfsmilch, euphorbia lathyris*. Rj. *biljka*.

Carevae, *Carēvea*, *m.* potok koji utječe u Kolubaru s lijeve strane između Uba i Paleža. Rj.

carevauje, *n. verb. od carevati, vidi carovanje.*

carevati, *carujēm, r. impf. rijetko mjesto carevati (dijalekt?)*, *isp. kraljevati*. — Tada bismo *carevati* s mirom, i za dugo carstvo pridržali. Npj. 5. 352. Niti kažu knjige ni vangjelja, da dva cara mogu *carevati*. HNpj. 1. 261.

carevica, *f.* — **1)** t. j. para, *cine Art Para, unmlit genus*. Rj. *nekakur sitan novac*: Spremiću ti paru *carevicu*. Here. 218. — **2)** *vidi carica*: Mili Bože, čuda velikoga, što *carica* ne ima poroda... Boga moli *carevica* mlada, da joj Bog da od strem poroda. Npj. 1. 470. Poručuje mlada sultanija u Stambolu *carevici* Anki. Here. 160.

carević, *m.* — **1)** *der junge Kaiser, imperatoris filius*. Rj. *carer sin*: Bijaše jedan car, i imagaše tri sina... »Otvorite, *carevići*, vrata. Npr. 185. Nij ovo mladi *carević*, veće je ovo Jelena. Npj. 1. 588. — **2)** (u Dubr.) *vidi zumbul*. Rj. *crjet*. — **3)** u Grblju tako zovu Latine i gospođu koja je u carskoj službi. Rj. — I *carević* je od careva imena. D'Post. 28.

carevina, *f.* — **1)** *das Kaiserqut, res imperatoris*. Rj. *stvar careva, dobro carevo*: Kad dogje u Usudove

dvore, ima šta i videti: u dvoru kao da je *carevina*, tu su sluge i sluskinje, sve se uzurbalo, a Usud sedi sam za gotovom salom pa večera. Npr. 75. Voljela bih sjednu kosu plesti u Prizrenu, našoj *carevini*. Npj. 2. 238. Pregleduje svoju gospoštinu, pregleduje, brate, *carevinu*, 2. 538. — **2)** *das Kaiserthum, Kaiserthum, imperium*. Rj. *zemlja careva, zemlja kojom obla car*: Carski sin... sazove mnogo gospode... lizi svoje i iz tujih *carevina*. Npr. 221. Kad carev sin vigej ovi struk bosioka... Da mi daš polovinu očine *carevine* za nj, ne bili ti ga dala. 259. Šta nema u *carevini!* Post. 352. Veli Marko ostariloj majci: Oj Boga mi, moja stara majko! prošao sam devet kraljevina, i deset u *Tursku carevinu*. Npj. 2. 336. *Naša carevina* do vijeka: kaže se u šali njesto *carevina*. Rj. 810b. — **3)** što se caru plaća, *steuer, tributum*, cf. *harač*. Rj. — Za to, za što nijesu *carevine* caru platili... Koliko, molim te, ima oni narod pohvatani *carevine* da plati? Npr. 248.

Čarevo Pölje, *n.* polje u Hrv. u Ogulinskoj regementi. Rj.

carica, *f. die Kaiserin, imperatrix*. Rj. — **1)** *kao što se Bog nazira car nebeski tako i Bogorodica carica*: Dariov vas car nebeski i *carica nebesnica* lepmi zdravljem. Npj. 1. 148. — **2)** *careca žena, vidi carevica* 2. — Tako ova mlada *carica* zatrudni... kaže staroj *carici*. Npr. 233. 234. Pa govori *gospođji carici*. Npj. 1. 569. — **3)** *careva kći*: »Jesi li došao i ti da me prosiš za ženu? »Ne, *čestita carice*, nego sam čuo da se misliš s dobrijem časom udavati. Npr. 101. — **4)** *nedjelja*: Nedjelja prva po Ilijnu due zove se (u Boči) *carica nedjelja* nad dvanaest nedjelja. Rj. 44b. *pak se i sraka nedjelja zove carica nedjelja*: Kakva ti je golema nevolja, te ti ženješ bijelu ženicu u *scijeltu caricu nedjelju*? Here. 316.

caricin, *adj. der Kaiserin, imperatrixis*. Rj. što pripada *carici*: Carica je imala... da se i sam *caricin sin* začudi. Npr. 216. Kad ngje u *caricinu sobu*, ima šta i videti: *carica* legla na legla, pa spava. 240. Idemo da pozdravimo sinove *careve* i *sinove caricine*. Car. II. 10. 13.

Caricina, *f.* Rj. na glasu izvor u Krajinu Negotinskoj: U Krajinu je... izvor *Caricina* (od prilike sabat i po od Dunava, i malo manje od Negotina). Rj. 297b. Blizu Negotina ispod izvora *Caricine*. Rj. 346a.

caric, *m.* — **1)** *dem. od car*. Rj. — **2)** *der Zaunkönig, motacilla regulus Linn.* Rj. *ptica, vidi caric*, *popic*, *striječ*, *striječ*.

caric, *carica*, *m. vidi caric* 2. Rj. — *riječi s takim nast. i ake. kod bagljic*.

Carigrad, *m.* — **1)** *die Kaiserstult (Konstantinopol), urbs imperatoria (Constantinopolis)*. Rj. — Treće prosi car Osmanoviću od Stambola grada *Carigrada*. Npj. 2. 479. *vidi Stambol*. — **2)** u Tromoškoj planini (od namastira k jugozapadu) brijeg i navrh njegava zidine od staroga gradića. Rj. — *kako je rijec složena (Carigrad) vidi kod Biograd*.

Carigradski, *adj. Konstantinopolitanisch, Constantinopolitanus*. Rj. što pripada *Carigradu*: Tako me čuma *Carigradska* ne omela! Post. 300. — *vidi Carogradski, Stambolski*.

Carigragjanin, *m. (pl. Carigragjani)*. Rj. čovjek iz Carigrada. *vidi Carogragjanin, Stambolac, Stambolija, Stambolin*.

Carigragjanka, *f.* Rj. *žena iz Carigrada*. — *vidi Stambolka*.

carina, *f.* — **1)** *der Zoll, rectigul, portorium*. Rj. što se plaća rasti. — *vidi* haždarina, gjumruk, harmica. — Podajte... *come carinu, carinu*. Rim. 13. 7. Da bi umalili ili sa svijem ukimuli *carinu* za uvoz, prodaju i provoz robe. DM. 242. Trgovci njihovi biše *oslobodjeni od svake carine*. 242. *Da se ne uzimu carina od trgovaca* koji prelaze po njegovoj zemlji. 242.

ceh, *m.* (u vojv.) *die Zech* (oder *Handwerker*), *collegium*, cf. *cej*, *Rj.* *vidi* i *esnaf*. — Kao što pojedini ljudi imaju i slave krsna imena, tako esnaf ili *cehovi* slave pivoce. *Ziv.* 85.

cehmajstor, *m.* *der Zechmeister*, *magister collegii*, *Rj.* *ceh-majstor*, *starijšina ceha*.

cehmajstorov, *adj.* *des Zechmeisters*, *magistri collegii*, *Rj.* *što pripada cehmajstoru*.

cehovski, *adj.* *što pripada cehu*, *DARj.* 766b, *vidi* *esnafski*.

čaj, *m.* (u Srijemu) *die Zunft*, *die Zech*, *tribus*, *Rj.* *vidi* *ceh*, *esnaf*. — *glas* h *pretrara se gdješto u govoru u glas j*; *tako se mj.* *ceh govori* *cej*, *isp.* *Postl.* XII.

čekin, *cekina*, *m.* *vidi* rušpa, *Rj.* *vidi* i *dukati*, i *syn.* *ondje*, *Tal.* *zeechino*. — Sve čiti čekini da budu, *Npr.* 96. Da ga (bič kose zlatne) ne da za manje od sto zlatnijeh čekina. 261. Ko ne čuva karantane, ne broji čekine. *Postl.* 150. I daću ti konja Jovanova i na konja puni torar blaga, sve čekina žutoga dukata, *Npj.* 4. 160. On (svekar) njožji (vjerenici) uklopi u ruku čekin. *Kov.* 45.

Čeklin, *Ceklina*, *m.* pleme nahije Riječke u Crnoj Gori. *Rj.* — Onu šilje, petu kujigu piše, opremi je pitomu Čeklinu. *Npj.* 5, 359.

Čeklinka, *f.* *Rj.* žena od Čeklina.

Čeklinski, *adj.* *Rj.* *što pripada Čeklinu*; Brže kupi nahiju Čeklinsku. *Npj.* 5, 359.

Čeklinjanin, *m.* *Rj.* čorjek od Čeklina; Čeklinjani vojsku dočekaše sa živijem ognjem iz pušaka. *Rj.* 458a.

čeler, *m.*; čerevir, s kojim je *ceh* i postanja istoga, *Daničić*, *ARj.* 741a, *vidi* i *selen*; *Sclleric*, *apium*, *dk.* *DARj.* 767b.

čelija, *f.* *vidi* čelija (*zelle*) *die Zelle*, *cellula monachi* *Rj.* 759a, *sobica monaška*, *fratarska*. — Fratar van celije riba je van mora. *DPostl.* 22, *dk.* *sa riječi čelija prenesen je na riječ celija*.

čeliti, *lim.* *v. impf.* (u Boči) *Kinderwort für cjelivati*; *celi*, *celi*, *Rj.* u djetinjem govoru mjesto cjelivati, *vidi* cjeliti.

čelo, *n. adj.* *Rj.* *vidi* cijelo.

čempres, *u recepciji*; *Cempres*, da *erkneš*, *Postl.* 344; *Cijn*, *mjuj*, da *rasteš*, (kazala nekakva žena dajući pastorčetu tanku krišćicu hljeba, a svome gjetetu pruživši veliku komadinu rekne: *Cempres*, da *erkneš*).

cenura, *f.* *cenura*. — Kad nam ne bi u Biogradu bila onaka *cenura* da je lugje u svijetu nema. *VLazić* 2, 2.

centa, *f.* (u vojv.) *der Zentner* (*osterr.* *der Zenten*), *pondus centenarium*, *centipondium*, *Rj.* *mjera za težinu*, *postanjen od Lat.* *centum* (sto) *jer* sto funti čini centu, *gen. pl.* *centi*, *vidi* maža. — Vo vagnuo pet centi. *Rj.* 51a.

centar, *centra*, *m.* *centrum*. — U *centar* od armade priti. *M.* *Kuhačević*, *DARj.* 768, *vidi* i *sredokraća*.

centralan, *centralna*, *adj.* *što pripada centru*, *centrumu*; *centralis*. — Skupština se sazivala u mestu gde je *centralna* zemaljska uprava. *Mil.* 101.

centralist, *m.* *koji pripada centru*; *Zašto centralistima* pišete prezimena na kraju sa *ć*, a klerikalina sa *č*? *Straž.* 1887, 207.

centrum, *m.* *vidi* centar; *sredokraća*. — Mene je to pitanje otjeralo u *centrum*, iz koga je Živković predložio, da se to pitanje raspravi tek u konstituiranom saboru. *Kolo* 14 (15).

čer, *čera*, *m.* *die Zerzeiche*, *cerus*, *Rj.* *drvo*, *isp.* *granica* 1, *grm* 1, *ranj.* — Cerje, mnoštvo *cerora*, *Daničić*, *ARj.* 769b.

Čer, *Čera*, *m.* planina između nahije Zvorničke i Šabačke; *Savrh Čera* visoke planine. *Rj.*

čerčkânje, *n. verbal.* od *čerakati se*, *koje* *vidi*.

čerčkati se, *čerčkâm se*, *v. r. impf.* *dem.* od *čeriti se*, *smijesiti se nepristojno zijajući te pokazujući zube*. — Čeriti se, *čerčkati se*, i s promjenom glasa e na é; *čeriti se*, *čerčkati se*, *čerčkati se*, nema u Vukovu gječniku. *Korijeni* 241.

čerenje, *n.* *die Lachen mit Weisung der Zahne*, *risus ostensis dentibus*, *Rj.* *verbal.* od *čeriti se*, *koje* *vidi*, *vidi* čerenje.

čeribaša, *m.* *der Zigeunenchauptmann*, *der Zingororum*, *Rj.* *ceri-baša*, *starijšina Čiganski*. — Osašio se kao Čiganski svetae u odžaku, (Pripovijeda se lako su Čigani čeli da i oni imaju sveta, pa svoga *ceribašu*, kad je umro, sušili u odžaku, *Postl.* 242.

čeribašin, *Rj.* *adj.* *što pripada čeribaši*.

čeribašnica, *f.* *Rj.* *ceribašinu žena*.

čerice, *m.* *cine junge Zerzeiche*, *ceras parva*, *Rj.* *mlad cer*; *Sve čerice* po gori posuši, *Npj.* 3, 132. — *riječi* *takre* *vidi* kod *brežje*.

čerik, *cerika*, *m.* *Wald von Zerzeichen*, *ceretium*, *Rj.* *cerora šuma*, *vidi* *cerjak*. — *takre* *riječi* kod *aptik*.

čeriti se, *rim se*, *v. r. impf.* *Zahne weisend lachen*, *risus dentibus ostensis*, *Rj.* *smijati se zijajući tako da se zubi vide*, *vidi* čeriti se, *čeriti se*, *kesiti se*, *sklibiti se*, *dem.* *čerakati se*.

čerjak, *cerjaka*, *m.* *vidi* *cerik*, *DARj.* 769b, *za cerjak* i *cerik* *isp.* *drenjak* i *drenik*.

čerje, *n.* *coll.* od *cer*, *mnoštvo cerora*, *DARj.* 769b.

Černica, *f.* varoš u Hercegovini, Odatle se svati podigoše, u Černici konak učiniše. *Rj.*

čerov, *adj.* *Rj.* *što pripada ceru*; *Badnjak*, *sirova cerora glavnja*, *što se po običaju noći Božića loži na vatru*, *Rj.* 14b, *Želud*, *šir rastov* i *čerov*, *Rj.* 156b. On se fati *cerora gajaka*, *HNpj.* 4, 77.

čerovac, *čerovca*, *m.* — 1) *žir cerov*, *die Eichel der Zerzeiche*, *glandes cerri*, *Rj.* *vidi* *želud*. — 2) *Stab von der Zerzeiche*, *haustus ceruus*, *Rj.* *cerov stap*.

čerovača, *f.* — 1) *Stock von der Zerzeiche*, *fastis ceruus*, *Rj.* *cerora bđina*. — 2) *dinja*, *die schonste Art von Zuckermelonen*, *peponis genus optimum*, *Rj.* *nekaka dinja bolja od drugih*, *vidi* *cerovka*. — 3) *njeka gljiva*, *koju se zove* i *cerovnjača*, *Ij.* *Kovačević*, *DARj.* 770b.

Čerović, *Čerovač*, *m. pl.* brdo od Velebita k istoku. *Rj.* — *Ledoguz*, *glavica u Čerovina*, *Rj.* 324b.

Čerovica, *f.* planina u Banjanima; U planinu Čerovicu tvrdu. *Rj.*

čerović, *cerovika*, *m.* u *zagovoci*; *Ubili bika navrh cerovika*, *Rj.* *biće uko mjesto*, *pa bi trebalo pisati Čerovik*.

čerovina, *f.* — 1) *Zerholz*, *Zirholz*, *liquum ceruum*, *Rj.* *cerora drvo*; *Prošće se cijepa od rastovine ili cerovine*, *Rj.* 416b. — 2) u *šali* mjesto *cerovina*; naša *cerovina* do vijeka. *Rj.*

čerovka, *f.* t. j. *dinja*, *vidi* *čerovača* 2. *Rj.*

čerovnjača, *f.* *njeka gljiva*, *koju se zove* i *cerovača*, *Ij.* *Kovačević*, *DARj.* 771a, — *riječi* s *takim* *ust.* *kod* *ajgirača*.

česar, *m.* *vidi* česar, *car*; *der Kaiser*, *imperator*, *Caesar*; *Bogu bogovo*, a *cesaru* *cesarovo*, *DPostl.* 7. — *kao što se mjesto* *car* i *česar* i *mjesto* *caroy* i *česarov* *govori* i *cesar*, *cesarev*, *tako i ostale riječi od četa njihovijeh*, *kao* *carevac*, *carevica*, *carevič*, *carevina*, *carica*, *caričin*, *carič*, *carovanje*, *carovati*, *carski*, *carstvo*; i *kao* *česarac*, *česarovac*, *česarovina* *moju se* *govoriti* i *cesarevac*, *cesarivica*, *cesarovič*, *cesarevina* i t. d. i *cesaroy*, *cesarovac*, *cesarovina*.

česarev, **česarov**, *adj.* *što pripada cesaru*; *Čovjek cesarer*, *Daničić*, *ARj.* 772b, *Bogu bogovo*, a *cesaru* *cesarovo*, *DPostl.* 7, *vidi* *carev*, *česarov*, *česarov*.

česta, *f.* (po zap. kraj.) *vidi* put, drum. *Rj.*

Četina, *f.* — 1) u *Dahnaciji* voda, koje se dalje po narodu našem u pjesmama zove *Cetinja*, *Rj.* — *Što je godir u Prologu sniga*, *sve se ono u Cetinu* *sliva*, *Npj.* 1, 593. — 2) zemlja oko te vode. *Rj.* —

P. 8. — 189. — *Stolica* a iz Klisa grada bijeloga. *Četinski*. — *Četina ravnina*, Npj. 3, 519.

Četinski, *adj.* Četina, Četina, Rj. *Što pripadala Četinskoj*. — *Četinski*.

Četinja, *n. pl.* Četina; Oj Četinja, vodo Četina, Rj. — **2)** u pjesmi mjesto Četinja: Vino pije trideset Četinja u sred Gore Crne, Rj. — **3)** u pjesmi *na i grad*: Kad sakupi se Četinja... al' eto ti Božić-Alije od Četinja, bijeloga, Npj. 3, 150. — **1)** u pjesmi *na i Zid od c. a to je Morača, naziva Četina*, D. 190. ARJ. 775b.: Od Zabljaka do vola Četina, svi s oko polje pritiskose: konj do konja, junak do junaka, Npj. 2, 757.

Četinjani, *n. pl.* Četinjani *Einur von Cetina* Četina, Rj. *Čorjak iz Četina 2, i sa Četinja*. Vino pije trideset Četinja kraj Četinja tije vode Četina, Rj. — *Četina* i *Četina* — *a u ovim primjerima* — *Četina*: Ja sam s jednim Četinjanim putovao nekoliko puta iz Kotora na Četinja, Rj. 386a. Kad bijaše sa ljelu namjerili Crnogorski izbrani Četinari, Četinari i drugi junaci, Npj. 471.

Četinja, *n. pl.* pleme nahije Katunske (u Crnoj Gori), koje se dalje po narodu našemu, osobito u pjesmama, pomiješalo sa volom Četinjom te se zove *Četinja* *sp.* Četinja, Rj. — Ode pravo vrelu Četinjstome, ljelu dvoru crnogorskog kneza. (Ovdje je pravo pomiješano Crnogorsko pleme Četinja s Dalmaškom sa volom Četinom) Npj. 4, 16 (Vuk). — **2)** u istom plemenu zove se tako i stolica kneza Crnogorskoga: Na Četinja ima namastir... oko njega se nadebla kao mala varošica, Rj. — *Koj bi agi znavu iz ubio i dobio mene na Četinja*: ja bih njega dobro naprovao, na Četinja dvore sagradio, Npj. 1, 165.

Četinjka, *f.* *Einu von Cetinja*: Vino služi Četinjku gjevojka, Rj. *Četina sa Četinja*: ali može biti i *Četina iz Četinja*: Vino pije trideset Četinjana kraj Četinja tije vode hladne, vino služi Četinjku gjevojka, Npj. 1, 570.

Četjnski, *adj.* *von Cetinja und Cetinja*: Ode parvo vrelu Četinjstome, Rj. *Što pripada Četinja i Četinja*. — A voli im Četjnski vladika, Npj. 4, 461. *mjestu nj ome čine*: Knjigu gleda Četjnski vladika, Npj. 4, 71. *za ovo sp.* Knjig, *Knjinski, Zrinj, Zetinski*.

ci ci, kaže se i kako ptice pišti i kako njeke ptice pjevaju, Ij. Kovačević, DARJ. 776a.

cičanje, *n. verb.* od *cihati* (i *se*). *Foje vidi*.

cihati, *ham. v. impf.* **1)** *cihati, cidi* culjati. *Sokol, kao trstac a na udaljoj pokrutati*, u Srbiji, Ij. Kovačević, DARJ. 776a. — **2)** *sa se refleks.* *kao trstac a, pokrutati se*. *Plamate*: Kamen-moste, na *cihatj* a, a pro bebe vojska ide, Here, 263. *isp.* *cihati se*.

cihulja, cihuljica, *dem. f.* njeka sljiva, u *Livi*, V. Arsenjević, DARJ. 776b.

cič! *da behamut es nicht*, Rj. *uzvikne se, kad se hoće kano da kaže, da ne će dobiti čemu se nada*, *isp.* njaka! hoćeš batinu! hoćeš brus! hoćeš kijak! hoćeš šipak!

cič, *cič*, *m. anteanu pictum*, od *Njov*, Zits, Daničić, ARJ. 776b. *obakovo platno*: Oni prave na ovima svezana platna tkanjari kako god i naši *cičovi* što su, Prava 132.

ciča, *f.* — **1)** *od* *sisa*, u *starijima Hrv.* *čječnicima* u *starijima Hrv.* *pesava*. — Da joj se jmajn *ciča* z... 1. Vrančić govori se i u Srbiji oko Valjeva, Ij. Kovačević, DARJ. 775b. i u *Hrv.* — **2)** (u C. G.) *ciča* je kamen, hoćeš, pobre, da se napijemo, Rj. — *ciča* je kamen od utroge ruke: jedna je plosna, koja se zove *ciča*, u C. G. *voj Goru čicu*, Rj. 830b. Iz *ciča* (ciča) *ciča* *ciča* se nosi, časti rakijom ili vinom svakoga čiču, u C. G. 65. *ciča* čiče mjesto *sisa* s promijenjenim glasovima, Osn. 63. — **3)** kamen za-

obljen, u naše vrijeme u Srbiji po njekim krajevima. Ij. Kovačević. *tako nazvan što je nalik na sisu*, DARJ. 776b.

ciča, *f.* Rj. tako zovu djeca mačku. *isp.* *maca, voc.* *ciča*, *ciča* (djetinja riječ za mačku, biće od djetinjega glasa), Osn. 63.

cičiban, *m. cičibanića*, *f.* samo u ovoj zagoneci: Poručuje *cičiban cičibanići*: pošlji mene šetlju petlju na mazarici; pokise mi bela pena na zagalici? (t. j. *čorjel iz vodene poručuje ženi da mu pošlje kola da nosi brašno*), Rj.

cičija, *m. homo tenax, trdica*, Ij. Kovačević. Daničić, ARJ. 812b. *ake*. 777a. *vidi* i *čjepidlaka 2, i sm. ondje*.

cičkoza, *f.* Rj. *nekaku djetinja igra u Bačkoj*.

ciču, u *riječima*: *Ciču* mimicu, na konjicu, DPost. 11. *isp.* *cihati*, od *čegu će biti uzeti prvi glasovi*. Daničić, ARJ. 777b. *cihati se i micati se na konjicu?*

cičvara, *f.* *ein Gericht, meist um Gäste zu empfangen, cibi genus, cf.* maslo, Rj. *nekako jelo ponugriše za goste*. — Žmire, od masti i od brašna kao žitka *cičvara*, Rj. 160b. (... neka mijesi pogaču i *kuha cičvara* i peče kokoš...), Postl. 199.

cičvaraš, *cičvaraša*, *m.* Rj. u šali mjesto *trebnik*, jer se popu kad dođe komu u kuću s trebnikom i svrši posao, obično iznosi *cičvara*. — *riječi s takim nast. vidi kod bradaš*.

cič, *m.* (u C. G.) pukao *cič*, kad je velika zima, *vidi* *ciča*, Rj. *vidi* i *cič*, *cič*, *augm.* *cičina*.

ciča, *f.* *grimmige Kälte, Kraftkälte, frigus intensissimum*, Rj. *velika zima*, *vidi* *cič*, *cič*, *cič*, *augm.* *cičina*.

cičanje, *n.* *das ci, ci-machen, sonus ci*, Rj. *verbal.* od *cihati, koje vidi*.

cičati, *cičim, v. impf.* *ci-machen (wie das junge Schwein, die Maus), edo sonum ci*: *Čiči Arap*, kao zmija ljuta, Rj. *kao cviljeti dajući od sebe glas ci. c. pj.* *ciči, ciknuti*. — *ili čiči zmija krilatica*, C. pj. 303a. Kad svinje pred večer *kač ciče* polako ili stenju, kaže se da ude, Rj. 769b. *Cigulin čiči* u lugu, Rj. 811b. *Petao, vaška, mačka i lav otrče odmah preda nj, i stamu se oko njega umiljavati i čičati od radosti*, Npr. 131. *A srinje gladne čiče* po dvoru. 210. *Dijete pišti i čiči*, te svi u plač i u vrisku. 214. *Čičat* kako zmija u proeijepu, DPost. 11.

cičina, *f.* *augm.* od *ciča*, Rj. — *Kumu daje nebeske višine, a prikumku te zimne cičine, a djeveru te ljetne vručine*, Npj. 1, 156.

cič, *m.* (u C. G.) *vidi* *cič*, Rj. *riječ nije pouzdana glasa č radi; može biti da je pomiješana s drugom koja glasi čič*, Daničić, ARJ. 778b.

ciči, *čiknem, vidi* *ciknuti*, Rj. i *primjere ondje*, *v. impf.* *cičati*.

cičra, *f.* *die Ziffer, znak broju, dem.* *cičrica*. — Od računana samo se uče znaci (*cičre*), *Danica 2, 119. ake.* od *Daničiča*, ARJ. 778a.

cičrica, *f.* *dem.* od *cičra*, DARJ. 778b.

Cigančad, *f.* (coll.) *die Zigeuerkinder, pueri Zingari*, Rj. *Cigansku djeca*, *vidi* *gurbučad, jedno od Cigančadi Ciganče*.

Cigānce, Cigānceta, *n.* *ein junger Zigeuner, puer Zingarus*, Rj. *Cigansko dijete*, coll. *Cigančad*. — *Udri Cigānce dokle nije tikvu razbilo, a kad razbije, po nehari*, Postl. 329. *vidi* *gurbuče, Jegjupče, Magjupče*.

cičāncenje, *n.* *das Benennen einer Zigeuerin, nos Zingarae*, Rj. *verbal.* od *cičānciti*, *rudnja kojom tko ciganči*.

Cigāncea, *f.* *dem.* od *Ciganka*, Rj.

Cigānciči, *m. pl.* *die jungen Zigeuner, pueri Zingari*: *Nestalo mi mladih Cigānciča*, Rj. *Ciganski muškici*.

Cigāncin, *adj.* Rj. *što pripada Ciganči*.

Cigančina, *f. augm. od Ciganka*. Rj. *vidi* Ciganština, Cigančura.

cigānčiti, čm. *v. impf. wie eine Zigeunerin sich benehmen, facio more Zingariae*. Rj. *raditi, postupati kao Ciganka, osobito prositi ili iskati naradujuću, ne odstupajuću. isp. ciganisati, ciganiti se, jegjupčiti.*

Cigančura, *f. augm. od Ciganka*. B. Mušicki. — Ceri se prokleta Cigančura. M. Gj. Milčević. DARj. 779a. *takva augm. kod djevoječura. vidi* Cigančina, Ciganština.

cigani, *m. pl. die Riesel, Groupeln, cf. solja*. Rj. *vidi* i sočica 2, solika; krupa, sugradica. *cigani* su sitniji i mekši od tuce ili gruda, i padaju najviše u zimno doba. — Babini jareci, ono vrijeme kad na svršetku Marta ili u početku Aprilja udari snijeg ili *cigani*. Rj. 10a.

Ciganija, *f. (coll.) die Zigeuner, Zingari*. Rj. *Cigani, mnoštvo Cigana. — riječi s takim akc. kod* Arapja.

Ciganin, *m. der Zigeuner, Zingarus*. Rj. *vidi* Alanan, čergaš, gurbet, gurbetaš, gurbetin, Jegjupak, kašičar, Magjupak. *hyp. Cigo, augm. Ciganština. — Ciganine, ti i u negjelju kujće? — Pa kako mi dobro vidiš?* Posl. 344.

ciganin, *m. morska riba koja se zove i ernčić, aneplocheilus subarquata Kamp. Progr. spal. 1880. DARj. 840b.*

ciganin, *adj. Rj. što pripada Ciganinu.*

ciganisanje, *n. Rj. verbal. od ciganisati. radnja kojom tko ciganise.*

ciganisati, *ciganisēm. v. impf. zigeuern, facio more Zingari*. Rj. *raditi kao Ciganin. vidi* ciganiti se, jegjupčiti. *isp. cigančiti.*

ciganiti se, *ciganim se, v. r. impf. vidi* ciganisati. Rj. *raditi kao Ciganin.*

Ciganka, *f. die Zigeunerin, Zingara*. U Ciganku tražiti kiselu mlijeka. U Ciganke ern obraz, ali puna torba. Rj. *dem. Cigančica, augm. Cigančina, Cigančura, Ciganština. — vidi* gurbetka, Jegjupka, Jegjupkinja, kašičarka, Magjupka.

cigānluk, *m. die Zigeuerer, mos, vagatio Zingatorum*. Rj. *eigan-luk (za Turski nast. luk isp. abadžiluk), postupanje, skitanje Cigansko.*

Ciganski, *adj. Rj. što pripada Ciganima: Ciganska gjeća od varnica se ne plaše. Posl. 344. Ciganska krv nikada se plati ni može. 344. adv.: Ciganski se valja pogagjati, a gospodarski plaćati. Posl. 344. — vidi* gurbetski, Jegjupacki, Magjupacki.

Ciganština, *f. augm. od Ciganka i Ciganin: I uzimlje ernu Ciganštinu. Rj. — za nast. isp. kaluđerština, lijenština.*

ciganjenje, *n. verbal. od ciganiti se, radnja kojom se tko ciganiti, radi kao Cigatin. vidi* ciganisanje, jegjupčenje. *isp. cigančenje.*

cigla, *f. der Ziegel, later, cf. opeka*. Rj. *vidi* i tigla, erijep 2. Rj. — Kuće ... ozidane tanko ciglom pečenom ili nepčenom. Danica 2, 43. Najprije su pisali na opeci (cigli ili tigli). Priprava 182. *isp. čerpić.*

ciglana, *f. die Ziegelhütte, der Ziegelofen, officina lateraria, fornax lateraria*. Rj. *gdje se cigle grade i peku. — riječi s takim nast. kod* ajmana.

ciglar, *ciglára, m. der Ziegelbrenner, laterarius*. Rj. *tko cigle, opeke gradi. vidi* opekar.

cigle, *adv. od cigli. du nije griješkom mjesto ciglo? vidi* ciglo *adv. kod* cigli. *samo: nur, solum, nonnisi: Prošeta se cigle dva put po odaji, i izide na dvor. Npj. 5, 493. za oblik isp. adv. cijene.*

cigli, *adj. einzig, nur, nonnisi: cigli* jedan, cigla dva i t. d.: U Stojana nema mnogo druga, razna *cigle* dvije vjerne sluge. Rj. *vidi* ciglovetni, cikli. — Nema ga koji čini dobro, nema ni jednoga *cigloy*. Rim. 3, 12. Pogubi trista i pet sveštenika ni krivijeh ni dužnijeh ... *cigli* jedan uteče. Pripr. bibl. 68. *adv.: samo. vidi* cigle. Mučno bilo Katić-Simeunu,

jer u njega *ciglo* *deadest* druga. Npj. 4, 381. Ne uteče živa piličnika, da unese kunte ni kulete, nego *ciglo* *dranaes* stotina. 5, 372.

ciglovetni, *adj. n. p. cigli ciglovetni, einzig, nur, nonnisi*. Rj. *ciglovetni što i cigli, samo jačega značenja, te mu se dodaje kad se kaže još jače da kuće nego što bi se njim samijm kazalo. Daničić, ARj. 780b. — za postupnje isp. bogovetni.*

Cigo, *m. vertraulich für Ciganin*. Rj. *hyp. od Ciganin. — takva hyp. kod* Bošnj.

cigulin, *ciguljin*, *m. Rj. samo u zagonetkama: Cigulin* čiči u lugu; da nije *cigulina* u lugu, svi bi ljudi zaludu (vodenica). Rj. *Ciguljin* čiči, čivra vodu vuče, kekeljene družje, kamo moje uže. Rj. *odgovetlja*: Kad praseci sisaju, pa kad koje izubi sisu i čičići traže je. — *gen. cigulina, ciguljina.*

cijec, (u Dubr.) *wegen, propter, cf. radi, zaradi*. Rj. *vidi* i cijeca, poradi, s. sa 1 2, zbog.

cijeca, *privedlog*. Drugi padlež s predlogom *ccca*. Sint. 318. *okrnjena glasi* i cijec, *stoji s genitivom značeći s njim isto što i* *privedlog* radi, *najviše stoji* *iza genitiva, ali dosta često i pred njim, mjesto ije* (cijeca) *u zapadnom je govoru i* (cić, cica) *u istočnom e* (ccca), *ali u njemu nema toga* *privedloga*. Vuk u rječniku *ima* *cječ*; *ali u Dubrovniku ne govore drukčije nego* *cijeca* i *cijec*. Daničić. ARj. 781a. — *Cječ* jednoga čavla izgubi se ploča, a *cić* ploče konj, a *cić* konja konjik. DPost. 11. *Cječ* smrti od tovara vuk ne gubi ništa. 12. *Cječ* zla susjeda ne razvrzi gnjezda. 11 *ipo onome što Daničić kaže, ovdje je krivo pisano* *cječ* *mjesto* *cijec*, *ili se Daničić vara*.

cijediti, *cijeditm. v. impf. seihen, colo, percolo*. Rj. *vidi* žeti (žnem). *v. pf. slož. is-cijediti, o-, pre-, pro-, u-, za-; v. impf. slož. is-cjegjivati, pre-, pro-, u-, za-*. — Glad će ih *cijediti*, vrucice i ljuti pomori proždiraće ih. Mojs. V, 32, 24 (*ovdje* *cijediti* u *prevesnom smislu* znači ožimati, mučiti. Solomun davaše Hiranu ... dvadeset kora ulja *cijeganoga*. Car I, 5, 11 (kor *biblijska* *mjera*). Koji megju njihovijem zidovima *ulje* *cijede* i grožđe u kačama gaze, podnose žegj. Jov 24, 11.

cijegj, *cijegja, m. die Lauge, cinis livina*. Rj. *isp. cijediti. — vidi* liksija, lušija, milo. — Ocjedine, voda ili *cijegj* što se iz košulja *ocijedi*. Rj. 481b. Urnašica je pita ... od tijesta *zakahana* maslom i čini mi se *cijegjem*. Rj. 503a. Kukuruzno i šenično brašno *zakahu* se *cijegjem*. Rj. 628b. (... nekakva snaha polije svekra ... *vrucim* *cijegjem* po glavji). Posl. 16.

cijegjenje, *n. das Seihen, colatio*. Rj. *verbal. od* *cijediti. radnja kojom tko cijedi što.*

cijel, *cijela, (cijeli). adj. Rj. vidi* cio, cjelat, cjelovit. — **1)** *ganz, totus, integer; unvertezt, integer*. Rj. *vas, sar, čitar, zdrar 2, nenačat, neokrnjen: Oplaza, ono što plug preskoči, kad se ore, pa ostane* *cijela* *zemlja*. Rj. 462b. *Trabunja po* *cijelu* *noć*. Rj. 745b. Ali je i to *cijela* *istina* da ... Rj. 799a. Bio jedan vran konj za jaslina privezan s *cijelijem* *tukomom* od čistoga srebra. Npr. 108. Sta je to da sam zaslužio samo jedan novčić *za celu* *godinu* *dana?* 40. Onesvjesnu od čuda, i *za cijelo* *po dana* *razabrati* se nije mogao. 115. *Cijelu* *mu* *istinu* *otkriju*. 194. *Isteš* *ranu* *na* *cijelu* *mesu*. DPost. 34. U zdravlje sofre (*cijeloga* *društva*). Npj. 1, 77 (Vuk). Koji ubiju vuka ... osuše kožu s *glavom* *cijelom*, pa je napume slamom. Npj. 1, 500 (Vuk). Dosta pusta zadobije blaga, *cijel* *torar* *vezireve* *kave*. Npj. 4, 286. *Jutros* *je* *cijelo* *jutro* *bila* *u* *ostanu*. Herc. 99. Koji se *za* *onih* *celih* *deset* *godinu* *jednako* *sa* *Srbima* *tukao*. Miloš 57. Da on ima *cijel* *ljudski* *razum*, on bi odmah poznao, da ... *Straž*. 1887, 62. *Cijel* *vaš* *duh* *i* *duša* *i* *tijelo* *da* *se* *sačuva* *bez* *krivice*. Sol. I, 5, 23. Ona teče *oko* *cijele* *zemlje* *Evilske*. Mojs. I, 1, 11. *Pokri* *sva* *najviša* *brda* *što* *su* *pod* *cijelim* *nebom*. 7, 19. *Cio* *rep* *od* *legja*. Mojs. III, 3, 9. *Gdje* *si* *vidio* *kako* *te*

ova njegova zasluga znati dostojna eijeniti. Npj. 1. i. XLII. *Fažnost knjige ne eijeni se po njezinoj veličini.* Dlg. na sit. I. Gdje se nauka eijeni. Osn. IV. — 2) pogoditi, n. p. jest li eijenjen (kad ko služi u zoga), *dingen, conduco mercede.* Rj. *vidi i* najmiti, najmati. — 3) (u Dubr.) nšliti, *meinen, dufurhalten, vrštimo:* Ja eijenim da će tako biti, *cf.* besopšiti. Rj. Iako je bolje i „Jakova drže za učena čoveka, nego eijene učenin čovekom“. Pis. 31. Ščer mu se stane čuditi šta zbori, i kao za ludu i nesrijesna čovka eijeniti ga. Npr. 115. Kad je eijenio krsnut, tad je poginuo. DPost. 41. Minu kad krsnut eijenjaše. 61.

eijeno, adv. *vidi* eijenu. Stulli. *od* atj. eijenan. **eijenn, adv.** *vidi vel parro pretio.* Stulli. *vidi* eijene, eijeno, ječino: Da nijesu ovako eijenu riječi, manje bi laža bilo za mineu. DPost. 14. *Daničić, ARJ.* 790b, *brži, da postanjem može biti stari instrumental* mjesto eijenom.

eijenjenje, n. *das Schützen, aestimatio.* Rj. *verbal.* *od* eijeniti. *radnja* kojom tko eijeni što ili koga.

eijep, m. (*pl.* eijepovi, eijepovi). Rj. (*po nekim krajevima* sustave se eij u e). (u Crmnici) privezano na stojak, koji se drži u ruci te se žito mlati, *Dreschflegel, barulus.* *cf.* šibak. Rj. — Matuziea, uzica kojom je privezan šibak (*eijep*) za stojalo (stojak) Rj. 317b. Jad jadu brat, a eijep žitu bat. DPost. 36. Jer se grahor ne vrše branom, niti se toak kolski obrće po kinnu, nego se eijepom mlati grahor i kim prutom. Is. 28, 27.

eijepac, eijepca, m. — 1) (ponajviše *plural* eijepci, eijepčaci) oni štapei što stoje u pregji između nita i gornjega vratila, *vidi* štapac. Rj. — Kad je pregja lijepe osnovana pa se u navijanju *pred eijepcima* odbira, onda se kaže da je dobar odbor. Rj. 411b. Uzljenjača, onaj eijepac, za koji se osnova priveže kad se počne tkati. Rj. 77a. — 2) *vidi* eijep 3, i *syn. ondje.* — K Isusu kad dogoše . . . ne razbiše njegove eijepce nogu. Turf. blago. DARJ. 791a. U svakog su (Sarajlije) na kaiš opanci, a na eijepci crveni tozluci. HNpj. 3, 91. — 3) *dio* poročega komada zemlje, *razdijeljena na više gospodara:* Još nijesam taj eijepac zemlje uzorao. J. Bogdanović. DARJ. 791a.

eijepanje, n. *das Spalten, fissio.* Rj. *verbal.* *od* eijepati, koje *vidi*.

eijepati, eijepām, v. impf. — 1) n. p. drvo, *spalten, findo.* Rj. — Kalotine, suho *coće* (što je eijepano ili sječeno). Rj. 260b. *v. pf.* prosti eijepnuti. *v. pf. slož.* iz-eijepati, po-; o-eijepati, raz-. *v. impf. slož.* o-eijepljivati, raz-. *dem.* eijepati ti se. — *Eijepaju* proše. Rj. 511a. Pučiti, n. p. *šljere, t. j.* eijepati za sušenje. Rj. 624a. *Eijepaju* drva. Rj. 835b. *Dlaku* na četvero eijepa. Postl. 59 (*isp.* eijepdlačiti 1). *Eijepu* dlaku na stotero. DPost. 11. *Eijepat* dlaku na dvoje, ali na pola. 11. *sa se, pass.*: Pravo se drvo po polovini eijepa. Postl. 258. *Osnore* na ja eijepaju se u litavskom jeziku na dvoje. Rad 26, 61. — 2) *zerreissen, lucero:* *Eijepaše* kičene darove, zavijaše svoje rane gredne. Rj. *vidi* bucati, derati, drjeti, drpati. *v. pf. slož.* po-eijepati se. — Kako eijepa suru megjedinu, a rastura orlu perušinu! Npj. 3, 32. — 3) n. p. u nozi, *es reisst mich in den Füssen, laboro ex pedibus, cf.* sijevati. Rj.

eijepiti, eijepīm, v. impf.: *Eijepljena* ročka. Daničić, ARJ. 812b. — 1) *Ko eijepi, pri-eijepuje.* 813a. *ake, od Daničića, ARJ.* 792a. *v. pf. slož.* pri-eijepiti, za-; *v. impf. slož.* pri-eijepljivati, *vidi* kalamiti, navrtati 2, privrtati, presagijavati 2, prepisivati (kraste). — Kalamit il pod koru eijepi. J. S. Reljković. DARJ. 792a. — 2) eijepiti u složenim odbeijepiti, raseijepiti znači što eijepati 1.

eijepljenje, n. verbal. *od* eijepiti. *radnja* kojom tko eijepi n. p. ročka.

eijetka, f. *postanjem od* eijediti (eijed-ka, *promjenom* glasa d pred k na v, *sud* na koji se eijedi što, *vidi* ejedilo, ejediljka. u Rj. ima samo po istočnom

govoru: *vetka* (u Srijemu) *vidi* gjevvgjir. Gjevvgjir je od lima, a *vetka* je od zemlje Rj. 811a.

eijev, f. (*loc.* eijevi, *pl. gen.* eijevi). Rj. *dem.* ejevčica. — 1 a) *od* zovine ili od trske što žene suču pregju na nju, *die Spule, Weberspule, tubulus, fistula textoria;* sukati eijevi. *cf.* svička 1. Rj. — Lečanik, *vidi* čekrk (na čemu se eijeri suču). Rj. 326b. — b) *eijev napr, kakva god, za koju god potrebu: das Rohr, die Rohre, tubus, fistula, canalis, vid.* svička 1. — Dulac, eijer što se duše na nju u gadljarsku mješinu. Rj. 114b *vidi* pisak, svička 2. *Zakrklka eijer od kazana.* Rj. 178b. *Prilaljea, na gadljima* ona eijer što stoji gadljaru na raneinu kad svira. Rj. 566a. *Sa svojim se valja kroz eijer ljubiti* (da ne odgrizne nsta). Postl. 275. *Kosti su mu kao eijevi* njeđene. Jov 10, 13. — 2) puščana, *Flintenlauf, schopeti tubus.* Rj. — Dvoeijevka, puška *od* drje eijeri. Rj. 11a. *Kurjučiti t. j.* pušku, ili eijer puščanu. Rj. 317a. *Povijaša, puščana eijer* u koje se spolja *vidi* kako je savijena. Rj. 513b. — 3) u noge, *Schinken, tibia, cf.* ejevčica, goljen, *goljen, Rj. u noge* prednja strana i kost *od koljena do gležnja, vid.* i eijepca 2, *gnjat, goljenica.*

eiju miju da rasteš, pripovijeda se da je kazala nekakva žena dajući pastorčetu tanku krišćicu hljeba, a svome djetetu pruživši veliku komadinu rekne: *Cempreš* da crkneš. Rj. *isp.* cempreš.

eijūk, m. eika, eijkanje, *isp.* eijkutati, *od* eega je i *postalo.* Miša stade eijūk. Nar. prip. DARJ. 792b.

eijūkānje, n. Rj. *verbal.* *od* eijkutati. Rj. — *Eijūkānje* ti slišim, ma ti gnjezda ne nahodim. DPost. 11.

eijkupati, eijučim, v. impf. eiju skreću, *clamo* eiju! Rj. *vikati* eiju! *v. pf. slož.* za-eijkupati.

eik, m. — 1) *das Geräusch, stridor.* Vikom podvikuje, *eikom* poeikuje. Rj. *kao eika, kad tko eiči, za eikom* poeikivati *isp.* logom ležati, nikom poniknuti, skokom skakati, stadom stati, stanom stajati, valom navaliti, vikom vikati i t. d. — *Eik* ga (konja) stoji kao zmije ljute. HNpj. 4, 115. — 2) u *rečenic:* udario ga po eiku, *auf den Kopf, in caput.* Rj. kao tjeme, kad se kazuje, da je ko koga udarivši po glavi ubio na mjesto, tjeme se u toj prilici uzima kao nješto što od udarca prašti, puea. Daničić, ARJ. 793a.

eik, m. (u Boei) *in dem Ausdrücke: u eik* od zore (u. p. podranio), *bei Anbruch des Tages, prima luce.* Rj. (u *izričaju:* u eik zore), *isp.* osvít, osvítak, rasvít, rasvítak, svanúće.

eik! glas puščani, *Knall einer Flinte.* Rj. *uzrik* kojim se kaže da kaže glas puščani.

eika, f. *das Geschrei (der Schweine, Mäuse), editus sonus:* eí! Rj. *postanju* kojega je eičati, *vidi* eik 1, eikljevina. — 1) *biva eika kad eiče svinje, mišeci.* — 2) *biva eika i kad konj eiči:* Stoji eika gojena *Lubuda, Labud* bije jamu kopitima. Npj. 2, 34. Stoji eika Alijna *vrančica*, 2, 50. — 3) *kud i ečjade eiči:* Kad Vlahinja planinama bila . . . sta ju eika, kako zmije ljute. Npj. 2, 20. — 4) *ali najviše kada puška eiči:* Stade eika tankijeh pušaka. Npj. 4, 116. Stoji eika malijeh pušaka. 5, 331. *isp.* eik! a i mač eiči: Stoji eika mača zelenoga. HNpj. 1, 595.

eikati, kām, v. impf. *vidi* skapavati: Tu eikaju tie od groznice. Rj. *vidi* erkavati. *isp. v. pf.* eiknuti 2.

eikavac, eikāven, m. — 1) *njeki* skakavac u Ornoj Gori i u Hercegovini. — 2) *droňjak eikavac, turdus iliacus.* DARJ. 793b. *nekarav drozd, eikav.*

eikavac, eikāven, m. zemlja na kojoj tako mala trava raste da se jedva može kosom zahvatiti, a tako tvrda da se jedva može kositi. J. Bogdanović. DARJ. 793b.

eikavica, f. *erythraeus rubecula.* DARJ. 793b. *ptica, isp.* ervendač.

eikelj, eikēlja, m. *ptica, merula.* Stulli. *turdus musinus.* DARJ. 793b. *nekarav drozd.* — *riječi s takim nast.* kod brzeli.

eikljevina, f. *vidi* eika. — *Več sabulja* stoji eiklje-

cipanje, *n.* das leichtfertige Behauern bei Gott! *emera Dei testatio*. Rj. verbal. od cipati se, koje vidi.

Cipar, Cipra, *m.* otok. Cyprus. *ake.* od Daničevića. ARJ. 801b. vidi Kipar. — To ti je kelj č: Cipra doiesen u Savojsku. Priprava 6. Stradanja tvoja nečuvana na ostrvu Cipru. Šćep. mal. 28.

Ciparski, *adj.* što pripada Cipru. DARJ. 801b. — Rozoljiti u ciparsko vino. Šćep. mal. 11.

cipati se, cipam se, *v. r. impf.* n. p. Bogom, leichtsinnig bei Gott behauern, Deum testor temere. Rj. kleti se Bogom nesmotreno.

cipela, *f.* (*pl. gen.* cipelā) (u vojv.) der Schuh, calceus. *cf.* crevlja. Rj. vidi i posto, postola, dem. cipelica, *augm.* cipeletina. — Zalistak, n. p. na dulecu, na čakširama, na cipelama, die Klappe, valva. Rj. 181a. Maca nosi sukunju od pargala . . . i cipele zlatom štikovane. Npj. 1, 631. Dolje preko njih (čarapa) erne crevlje (cipele). Kov. 40.

cipelār, *m.* koji pravi cipele. DARJ. 801b. vidi crevljar, postolar.

cipelārev, **cipelārov**, *adj.* što pripada cipelebaru.

cipelārevski, *adj.* što pripada cipelarima ili cipelaru kojemu god.

cipelētina, *f. augm.* od cijela: Na nogama je imao neke cipeletine. M. Gj. Miličević. DAR. 801b. — takva *augm.* kod habetina.

cipelica, *f. dem.* od cijela. — U svilemu kavadiću, i u žutih cipelicah. Npj. 1, 118. *ake.* od Daničevića. ARJ. 802a.

cipija, *homo tenax*, tvrdica. Daničić. ARJ. 812b. *ake.* 802a. vidi i cjepljaka 2. i *syn.* unđe.

cipiluk, *m. tenacitus*, tvrdovanje. *isp.* cipija. B. Mušicki. P. I. Marković. DARJ. 802a. cipi-luk. za nast. *isp.* abadžiluk.

cipō, **cipol**, **cipola**, *m.* (u Dubr.) nekaka morska riba, eine Art Meerfisch, pisris quidam marinus. Rj. mužil cephalus Cuv. Rj.³ od cephalus. DARJ. 802a. — Kad riba skakavica (cipoli) u proljeće i u ljeto u plitkoj vodi pomoli glavu iz vode, kaže se: glavaju cipoli. Rj. 86b. Cipoli poskaću a srdjele ostaju. DPosl. 11. *isp.* cipoli poskaću sa riječima: riba skakavica.

cipor, *m.* vidi geak. Rj. vidi i prostak.

ciporka, *f.* vidi geakuša. Rj. vidi i prostakinja.

ciporov, *adj.* Rj. što pripada ciporu.

ciporski, vidi geacki. *adj.* Rj. što pripada ciporinu ili ciporu kojemu god.

cipōvka, *f.* (u vojv.) ein kleinerer Laib Brot auf die Reise, panis compendiosior. Rj. Od Madž. czipō, koje znači mali bijel hljeb.

cipres, *m.* cypressus. vidi čempres, i *syn.* unđe. — Na cipresu al javoru. Gj. Baraković. Križ. na komu Isusa propoče, neki govore da je bio od masline, drugi od cipresa. L. Vladimirović. DARJ. 802b.

cipresov, *adj.* cypressinus. DARJ. 802b. što pripada cipresu. — za nast. *isp.* aptov.

cipulja, *f.* reče se za pogrdu odrasloj djevojci u Srbiji: Kolika je, matora cipulja, a slini. I. Pavlović. DARJ. 803a. — riječi s takim nast. kod bakulja.

cipūn, *m.* (u Jasenić) vidi tuljac I. Rj. manja cijer koja se udara u kuhltnu uglavljenu u budanj, kad nema dosta vode. postanjem od zizov. Daničić. ARJ. 803a.

cirkul, **cirkno**, **cirkula**, *m.* Tal. circulo, circulo, okoliš I, okrug, der Kreis. njeke zemlje dijele se na cirkule — na okruge — uprave radi, a prosti narod zove tako i starješine takih cirkula, Kreishauptmann: A pred njima Domin kapetane, cirkno je od sre Boke slavne. Npj. 5, 289. Poziva ga cirkul kapetane. 5. 426 (cirkul-kapetane?). Ali je u njoj jezik . . . bespravilna smjesa ova sva tri jezika, išarana još k tome mnoštvom tugljih riječi bez nevolje (n. p. arest, armija . . . cirkul, familija . . .) Danica I, 102. *ake.* od Daničevića. ARJ. 803a.

citara, *f.* cithara. vidi kitara. jedno po Lat. gororu,

druga po Grčkom. — Uzmi citaru . . . dobro sviri. M. Divković. Uz citare igrajući. I. Ivaničević. A citare pomajliše cvile. J. Krmotić. David udaraše u citaru. E. Pavić. DARJ. 803b.

cifat, **citāta**, *m.* das Citat, locus allatus, laudatus (citatus): Kinski po citatima. Rad 13, 231.

civijere, *f. pl.* (u Boči) vidi tozgere. Rj. vidi i tranja, sprava u kojoj drojnu nose što mjeđu sobom.

civilni, *adj.* civil-, civilis, vidi građanski: Oni su presugjivali sve civilne raspre po svojim običajima (a za kriminalne sudili su providurini). Kov. 37.

civoljak, **civōljka**, *m.* sitno što: krompiri sitni kao civoljci. Ij. Kovačević. DARJ. 801b.

civor, *kad je što prekiselo, reče se*: civor je kiselo, ne može se jesti. M. Gjurović. DARJ. 801b.

civra, *m.* u zagoneci, *cf.* ciguljin. Rj. vidi zagonetku i odgonetku kod ciguljin.

civrija, *f.* — 1) *pl.* civrije, kještee, kojima se grade kopče, lančić i drugo što tako od žice, u Srbiji. Ij. Kovačević. — 2) *sing.* civrija, ljuto psoto, u Bosni. Ij. Kovačević. — 3) *sing.* civrija, ukor kčeri nemirnoj, ljutoj. Ij. Kovačević. DARJ. 801b.

cjēc, (u Dubr.) vidi radi, *cf.* riječ. Rj. primjere vidi kod cijec.

cjēdilo, *n.* der Seiber, die Seihe, das Seihgefäss, colum. *cf.* čedilo. Rj. sud uluk na sito, kraz koji se cijedi što. — Grundjača, ono prceno cjedilo u koje se sir iz surutke vadi, te se gruda načini. Rj. 101b. Ostao kao hraboujak na cjedilu. (. . . hrabonjeći ostanu na cjedilu). Posl. 212. e i j mogu se sastarljati u č: čedilo, koje vidi. vidi i cjediljka, cijetka. — riječi s takim nast. vidi kod bučkalu.

cjēdiljka, *f.* colum. Stulli. Cjedilo koje je kao rešet, zove se u Srbiji cjediljka. S. Novaković. DARJ. 805a. vidi cjedilo, cijetka. — riječi s takim nast. vidi kod kazaljka.

cjegjenik, **cjegjenika**, *m.* med koji se sam ocjeđuje a ne mulja se zajedno sa saćem, samotok. DARJ. 805a. vidi i sita 2.

cjēlcāt, *adj.* Verstärkung von cijel. Rj. što i cijel samo jače, za nast. vidi golecāt, jedincāt, novcāt, puncāt, samcāt. *isp.* i noveit, i ostalo unđe s takim nast.

cjelica, (cjelica), *f.* n. p. zemlja, vidi ledina. Rj. vidi i preložnica, prijelog, živica 2. stvar koja je još cijela, nenaučta, kao n. p. zemlja još ne oranu ni kopanu.

cjelina, *f.* stanje u kojem je što cijelo, das Ganze, die Vollständigkeit, integritus, vidi cijelost, cjeloća, cjelovitost. — Da su samo delići jedne celine. Daničić. Vid. d. 1862. 18. Preprata je pripadala k celini crkve. Pom. 94. Ove osnove u njihovu cjelinu u rečenijem prilikama sačuvanu imajući na umu . . . Rad 26, 59.

cjeliti, **cjēlim**, *v. impf.* i *pf.* vidi cjelivati, küssen, oscular. u Rj.: cēliti, *v. impf.* (u Boči) riječ djetinja mjesto cjelivati: celi, celi. Rj. 810a. izu e otpada j, te i u jažnom gororu glasi celiti. Daničić. ARJ. 805b, koji taj glagol bilježi kao v. pf., a Vak kao v. impf. bez sumnje je glagol imperfektiran i perfektivan kao i cjelivati.

cjēliv, *m.* der Kuss, osculum. Rj. vidi cjelov, ljubac, poljubac. — Da je ne ćeš bandunati . . . ni sirotu gjeću tvoju bez nastave i nanke, bez celiva i grljenja. Npj. 1, 95. Lajavoj seki celivi rijetki. Posl. 165. Cesti gosti celje gube. 346. Pozdravite braću svu cjelivom svetijem. Sol. 1, 5, 26.

cjelivači, *adj.* što se cjeluje. — Celivača ikona, *f.* (u vojv.) ikona koja se na dan onoga sveca koji je na njoj namolovan, namjesti u jntu nasred crkve, te je ljudi cjeluju.

cjelivānje, *n.* dass Küssen, osculatio. Rj. verbal. od cjelivati. radnja kojom tko cjeliva što. vidi cjelovanje.

cjelivati, **cjēlivām**, *v. impf.* i *pf.* — 1) küssen, oscular, *cf.* ljubiti: Cjeliva je u bijelo lice. Rj. u Rj.

prednja stranu od koljena do gležnja, *vidi i* cijepac 3, gnjat, goljenica.

ejevara, *f.* *podru* *nozi*: Nosi te cevare, ima još ko da se ogrije. Lj. Kovačević, *postanjam od cijev kao i cjevana*. DARj. 814a. *vidi* džolap.

ejevčica, *f.* *dem.* *od* *cijev*. Rj.

ejevčina, *f.* *augm.* *od* *cijev*. Rj. — *takva augm. kod* *hardaćina*.

ejevuják, *ejevujáka*, *m.* — **1**) (u Boci) *vidi* čunak. Rj. *vidi i* čun 2 (u *tkalja*), lajdica. — **2**) (u Hrv.) *vidi* letnjak. Rj. *vidi i* čekrk 1, vitao 2. — *ej može se sastaviti u č*: čevnjak, *koje* *vidi*.

ekū, *f.* *u staroj poslovi*: Prilična eka je drvu od koga je. D'Posl. 102. eka, daska, tako i u Mikalje i u Delabele (tavola) i po prvom u Stulića. X. *postanjam od* *daska tako da joj među d i s nije umetnuto a, pa se slova d i s pred k u govoru stla u e*. *isp.* eklo, *riječ sada nije u običaju*. Ekū, *gen.* ekē, *instrum.* ekōm, *gen. pl.* eakā. Daničić. ARj. 814a.

ekiljeti, ekilim, *v. impf.* *suhlućere*, slabo svijetliti. Tu još svijetla ekili, S. Ljubliša. DARj. 814b.

eklén, eklēna, *adj.* *od* eklo, *vidi* caklen, staklen. Glas-, gläseru, vitreus. — *Ekleni sud* strašni sud (jer se lasno može razbiti). P'osl. 341. *ake.* DARj. 814b. *postanje* *vidi* *kod* eklo.

eklenica, *f.* *vidi* sklenica. Rj. čaša eklena, staklena. *vidi i* caklenica, caklenjača.

ekliti se, eklim se, *vidi* cakliti se, stakliti se: Kad li voda eklit se i svijetli. Rj. *v. r.* *impf.* *vidi i* skliti se. *svijetliti se kao* eklo, staklo.

eklō, *n.* *vidi* staklo. Rj. *postalo od* staklo, što među st i k nije umetnuto a, pa se slova st pred k u govoru stla u e. *isp.* eka.

ekljénje, *n.* *verbal.* *ekliti se, koje* *vidi*. *ake.* *od* Daničića, ARj. 815a.

eknjéje, *n.* *verbal.* *od* eknjeti, *koje* *vidi*. *ake.* *od* Daničića, ARj. 815a.

eknjéti, eknim, *v. impf.* *vidi* doenjeti, kašnjeti, tardare, morari, saumen, zognen: Lisica ka ekni, lov preži. D'Posl. 55. eknjeti *postanjam od* kašnjeti, *koje* *je prije* *glasilo* ksnčeti, *pa mu nije umetnuto a među k i s* *mjesto* *z, nego se s* *premjestilo pred k i* *promijenilo* *u e*. Daničić. ARj. 815b. *sada nije u običaju*. *isp.* eka, eklo.

ekrli-merđžan, *m.* Treća gora od ekrli-merđžana. Rj. merđžan u kom su čari (čini). Rj.³ *tako se riječ* *ekrli u pjesmama priobijeru* *sprijeda* *riječi* *merđžan* *ne mijenjajući se po* *padžimima*. ekrli merđžan, *crvena* *korulja*. Hec. 359. — *Vezak* *vezla* *Cengijčja* *Fatima* ... *na* *gjergrježu od* *ekrli* *merđžana*. Hec. 418. *po* *ovome* *je* *ekrli* *merđžana* *gora i* *gjergrjef*.

ekvāra, *f.* (u Boci) *mast* *kojom* *žene* *mažu* *kosu*. Uzme se loja, sala, ulja i različna cvijeća koje miriše, pa se ovo sve pomiješa i skuha te postane ekvāra, *Art* *Huarsalbe*, *capillare*. Rj. *vidi* skvara. *zapot.* — *Loj i* *ekvara* *jedna* *mast*. (Jedno kao i drugo). Posl. 170. *ekvara* *postalo od* *skvara* *promijenivši s* *na* *c*. Daničić. ARj. 816b. *isp.* *naskvariti*.

emākānje, *n.* *vidi* evokanje. Rj. *vidi i* emokanje.

emākati, emākām, *v. impf.* — **1**) *vidi* evokati. Rj. *vidi i* emokati. *cijelivati ružno, t. j.* *da se čuje.* — **2**) *odveć* *mazati* *kosu, tako da se čini da će s* *nje* *kapati čim* *je* *namazana*. DARj. 817b. *v. pf.* *slož.* *na*-emakati.

Emilova ūlica, *f.* *planina* *do* *Dubovice* *između* *Paštovića* *i* *Arbanije*. Rj.

emilōvanje, *n.* *vidi* cviljenje. Rj. *vidi i* emiljenje 1.

emilōvati, emilujem, *v. impf.* (u Boci) *vidi* cviljeti: Do po noći djetje mirovalo, po po noći djetje emilovalo. *Nevjesto, što mi emiluješ*. Pak sam, babo, emilovala. Rj. *vidi i* emiljeti. — *cviljeti: mjesto* *v* *iza* *e* *govori se i* *m*: emiljeti, emilovati. Korijeni 241.

Emiljana, *f.* *vidi* Šmiljana: *u* *prezimenju*: Ka' de-lja Emiljanić Ilja. Npj. 5, 319. *isp.* *emilje* *i* *smilje*.

emilje, *n.* *vidi* smilje, *od* *koga* *je i* *postalo* *promijenivši s* *na* *c*: *Poraslo* *je* *emilje* *i* *bošilje, emilje* *raste* *pokraj* *mora* *škuna*. Npj. 1, 268. Češće pmi r-nadi jagluka, da ne može emlje propadati. Hec. 441.

emiljénje, *n.* *verbal.* *od* — **1**) *emiljeti*. Rj. *radnja* *kojom* *tko* *emili, cvili, vidli* *emilovanje, cviljenje.* — **2**) *od* *emiljiti*. Rj. *radnja* *kojom* *tko* *emilji, cvilo* *tanko* *prede*.

emiljeti, emilim, *v. impf.* (po zap. kraj.) *vidi* cviljeti: *Emili* *javlan, za* *nevolju* *mu* *je*. *Ljuto* *emili, ne* *presta* *je*. *Ljuto* *emili* *lijepa* *gjevojka*. Tu mi emili pope Dragoviću. Rj. *cviljeti; mjesto* *v* *iza* *e* *govori se i* *m*: emiljeti. Korijeni 244. *vidi i* *emilovati, v. pf.* *slož.* *po*-emiljeti, *pro*-, *za*-. — *Na* *konja* *ljuto* *emiljaše* ... *Nevjesto, što mi emiluješ?* Npj. 1, 304. *Ljuto* *emile* *tiči* *orlovići*. 1, 489. *Ja* *ne* *emilim, ne* *da* *Bog, za* *tobom, nogo* *emilim* *i* *nevolja* *mi* *je*. 4, 361. *Da* *mi* *Turci* *u* *nevolji* *emile*. 5, 139. *Opet* *emili* *lastarica*. Hec. 280.

emiljiti, emiljum, *v. impf.* *vrlo* *tanko* *presti*. Rj.

emōk, *glagori* *uzeti* *od* *emoknuti, kom* *okružen* *imperativ*: emok, emok, uzljubiše se kao braća. I. Pavlović. DARj. 818a. — *Baš* *vam* *vāla* *što* *ste* *došli!* *Pa* *s* *obojućem* *emok* *u* *obraz*. Mil. 225.

emōkānje, *n.* *vidi* evokanje. Rj. *vidi i* emokanje.

emōkati, emōkām, *v. impf.* *vidi* evokati. Rj. *cijelivati ružno, t. j.* *tako* *da* *se* *čuje, postanjam od* *evokati* *promijenivši* *v* *na* *m*. *vidi i* *emakati* *i* *v. pf.* *emoknuti*.

emōknuti, nēm, *v. pf.* *vidi* evoknuti. Rj. *poljubiti, cjebanuti ružno, t. j.* *tako* *da* *se* *čuje, v. impf.* *emokati*.

cōcānje, *n.* *verbal.* *od* cocati i cocati se, *koje* *vidi*.

cōcati, cōcām, *v. impf.* — **1**) *agitare*, ljuljati. — **2**) *sa* *se* *refleks.* *ljuljati se* *iduću*. DARj. 818b.

cōcōnja, *m.* *krupan* *i* *neokretan* *čovjek*. Lj. Kovačević. DARj. 818b. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bakonja*.

cōl, cōla, *m.* (u voj.) *der* *Zopf, cauda* *capillorum, cf.* *kika*, *pletenica*. Rj. *Njemačka* *riječ* *Zopf, vidli* *i* *kosa* *3*, *kurjuc* *2*, *peleš*, *perčin*.

cōkla, *f.* (u Hrv.) *vidi* paočanica. Rj. — *Paočanica*, *ono* *čim* *se* *paoču* *točak*, *pa* *najviše* *od* *gvozdja*, *a* *ima* *i* *od* *drveta, der* *Radschuh, der* *Hammschuh, sufflamen*. Rj. 487b. *riječ* *tuja*. Osn. 121.

cokōtānje, *n.* *das* *Zittern vor* *Kälte, tremor* *prae* *frigore*. Rj. *verbal.* *od* *cokotati, radnja* *kojom* *tko* *cokoće* *n. p.* *od* *zime*.

cokōtati, cōkōcēm, *v. impf.* *n. p.* *od* *zime, zittern, tremo*. Rj. *drhtati* *n. p.* *od* *zime, vidli* *evokotati, od* *čega* *je i* *postalo* *izgubivši* *v*, *vidi i* *bobotati*.

cōkule, *f. pl.* — **1**) *die* *Bundschuhe (der* *Soldaten), calceamenti* *genus*. Rj. *cipele* *kake* *nose* *vojnici* *Ugarskih* *i* *Hrcakskih* *regemenda*. — **2**) (u Baranji) *die* *Holzschuhe, die* *Holzklumpen, verrea* *ligneae*. Rj. *drvene* *papuče*: *Rekla* *je* *doč*, *ma* *ne* *ima* *okula*. D'Posl. 106. *Oko* *njeza* *igraju* *dvojke*, *sve* *Osmana* *biju* *cokulami*. HNpj. 4, 33. *vidi* *nalune, nanule*. — *postanjam od* *Tal. zoccolo, drvena* *papuča*.

cōpa, *f.* *Schimpfwort* *gegen* *ein* *Frauenzimmer, concivium* *in* *mulierem*. Rj. *vidi* *luncupa, isp.* *cuncupa, pagda* *ženskomi* *čeljadetu*. Daničić. ARj. 820a: *Od* *njem. zofe, dvorkinja, ali* *isp.* *i* *rascopati*.

cōpna, *f.* *scoria*, što ostane na dnu stopljene guke željeza a ne valja, te otpadne ili se odbije. M. Gjurović. DARj. 820a. *isp.* *tura* *3*, *troska*, *šlaknja*.

cōprnica, *f.* (u Hrv.) *vidi* vještica. Rj. *od* *Njem. Zauberin*. — *vidi i* *kāmenica* *4*, *magjionica, ordulja, rogulja* *2*.

cōra, *f.* *u* *Dubrovniku* *i* *okolini* *mjesto* *zora, dijalektički: tujnijski* *izgovor*. — *K'o* *san* *o* *cori*. D'Posl. 45. *Rastaje* *i* *cora* *noć* *i* *dan, ako* *su* *i* *nerastavni*. 106. *Tvrtku* *veli* *mekuša: ndri* *i* *bubanj, cura* *je*. 138. — *Tako* *je* *po* *svoj* *prilici* *Talijansko* *izgovaranje* *uzrok* *što* *se* *gljeste* ... *z* *izgovara* *kao* *od* *prilike* *dz* *ili* *de, n. p.* *dzub* (mj. zub), *dzora* (mj. zora). Posl. XXX. *Neke* *riječi* *u* *kojima* *se* *općenito*

zora. — *coriti* u mjesto toga glasa slovo kojim se *coriti* završava, nije sam stavljao, a premda mišlim da se i ne može, ali sa svijem tak: riječi su s tijem završene, a zora, iz nje izvedene *coriti* i *Corina*, — *coriti*, Dančić, Posl. IX.

coriti, *coram*, *v. impf.* u *esto zoriti*: *Cori* junak u sokolu. D'Posl. 11. Ilijuštak *cori* a gospodinjstak bere. 32. *isp. cora*.

cōtav, *adj.* u C. G. *vidi* hrom. Rj. *postanjen od* *lo*, *ciotto*, *cedi* i *antav*, *šepav*, *topadast*.

cr, *alis kojim se čaba čaraci*: *cr*, *pij* *cr*, *cr* *cr*, u *sp.* 1. J. Kovačević, DARj. 820b.

crči, *erkuem*, *v. pf.* *ercoli*, *čiče*, *erka*, *erkla*, Rj. *v. impf.* *erkati*, *erkavati*. **1 a)** *unkommen von Thoren, perre*, Rj. *kače* *se u zerdinji*, *vidi* *erknuti*, *krepati*, *lipsati*, *manjkati*, *onrečiti* *se*, *pisnuti* 3, *skapati*, *uginuti*. — *Armija* *te izjela*! *reče* *se* *masci*, *i znači*: *da bi erkla*, Rj. 7b. *Od straha* *padne (maged)* *s kruške* *na zemlju*, *te se* *razbije* *i erka*, Npr. 176. *Kad bonj* *poslije* *nekoliko* *dana* *erka* *od gladi*, *Čigani* *reče*: *Hej nesreće* *moje!* *tanjan* *kad* *za* *namih* *gladovati*, *onda* *erči*. 312. *U njegovu* *glavu!* *kad* *erka* *kako* *moreću*, Posl. 331. **b)** *kače* *se* *u čeljadu* *kol* *mare*, *s pogrdom* *ali* *bez* *pogrd*: *Ono* *je*, *brate*, *mej* *otac* *i* *mati*, ... *ne* *huše* *erči* *jedan* *put* *ovoga* *sveta*, Npr. 71. *Malo* *za* *ova* *nekolika* *dana* *u* *erka* *od* *njezina* *ženitua* *zla*, 115. *To* *govori*, *a* *s* *dušom* *se* *bori*: *dolje* *pade*, *gore* *ne* *ustade*, *već* *i* *ona* *reč* *od* *zabosti*, Npj. 4, 209. *vađje* *bez* *pogrd*: *Kad* *te* *začn* *junak* *mladoženja*, *glasou* *više*, *a* *od* *jula* *erči*, Here. 115. *bez* *pogrd*: **2)** *horsten*, *rumpi*, Rj. *vali* *pisnuti*, *puči*: *Na* *ruči* *mu* *tri* *zlatna* *prstina*, *ta* *sya* *tri* *mu* *erkla* *ovaj* *prstina*, Rj.

erčpanje, *n. vid* *erpenje*, Rj.

erčpar, *erčpara*, *m. tegulus*, *figulus*, *koji* *gadi* *ili* *probja* *erpeve* *(kojima* *se* *kuće* *pokrivaju* *ili* *zeu-* *ljano* *posuzje*, J. Bošković, DARj. 821a.

erčpara, *f.* u *Srijemu* *glje* *se* *erijep* *peče*, *die* *Zugelschneue*, *literaria*, Rj. — *riječ* *s* *takim* *nast*, *kol* *badnjara*.

erčpati, *erčpljem* (*erčpām*), *v. impf.* (u *Dubri*) *vidi* *erpti*, Rj. *vidi* *erpati*, *grabiti* 3, *dem.* *erpkati*, *v. pf.* *erč*, *is-erčpati*, *na*, *za-erčpati*. — *Creplje* *more* *ožiču*, D'Posl. 11. *Iz* *puta* *erčplje*, 34.

erčpić, *m. dem.* *od* *erijep*, Rj.

erčpulja, *f.* *ein* *grosser* *edhner* *Dackel*, *der* *erwart* *über* *das* *zu* *backende* *Brot*, *n. u.* *Backerlein* *plent* *ard*, *operatum*, Rj. *čeliki* *zeuļjan* *poklopac* *ko* *se* *uvrče*, *pa* *se* *ajm* *poklopi* *hljeb* *ili* *što* *drugo* *što* *se* *kaže* *da* *peče*, *vidi* *erijepnja*, *ožeg* 3, *vršnik*, *isp.* *peka* 1, *pekva*, *saksija* *ova* *su* *od* *gruđija*, Rj. *malahna* *ili* *velika* *pogača*, *huče* *joj* *se* *erčpulja*, D'Posl. 32. *Veća* *pogača* *neg* *erčpulja*, 119. *riječ* *s* *čakm* *nast*, *kol* *bakulja*.

erčs, *m.* *ostrvo* *i* *na* *njemu* *grad* *između* *Hrv.* *primorja* *i* *Istre*, *Tal.* *Cherso*, DARj. 821b.

erčva, *f.* u *Boču* *vidi* *erčvlja*, Rj.

erčvar, *erčvara*, *m. preparator* *intestinarum*, *tko* *spavlja* *i* *prodaje* *erčveca*, M. Kovačević, I. Pavlović, DARj. 822a.

erčvlja, *f.* *po* *jugozap.* *kraju* *der* *Schuh*, *calvus*, *q.* *capula*, Rj. *gen. pl.* *erčvalja*, Dančić, ARj. 822a. *čaba* *i* *erčva*, *filar* *iz* *časka* *erčvlja*, *posto*, *postola*, *ku*, *erčvljena*, *anjam*, *erčvljetina*. — *Terak* *od* *haljine* *Čerčvalja*, *das* *Muster*, *forma*, Rj. 736b. *Stavio* *ona* *na* *stopelu*, *t. j.* *potpelo* *je*, Rj. 817b. *Brčite* *na* *ovaj* *peba* *od* *erčvlje*, Posl. 30. *Ako* *ti* *je* *erčvlja* *na* *čeljadu*, *je* *svijet* *prostran?* D'Posl. 1. *Jednu* *erčvlju* *na* *čeljadi* *nozu* *obuvati*, D'Posl. 39. *Ne* *može* *erčvlja* *na* *čeljadi* *smagivou* *nozu*, 74. *Tijesne* *čarape* *na* *erčvlju* *na* *čeljadi* *erčvlju* *erčvlju* *erčvlju*, Kov. 10. *erčvlja* *na* *čeljadi* *erčvlju* *erčvlju* *erčvlju*, 16, 10.

erčvljar, *v. impf.* (*Dubr.*) *der* *Schuhmacher*, *sutor*, Rj. *Ha* *u* *u* *erčvlja* *U* *J.* *ku* *erčvljara* *velhe* *skornje*,

a *u* *Miljka* *kovača* *ražanj* *drven*. D'Posl. 140. *vi* *erčvljar*, *postolar*.

erčvljarev, *erčvljárov*, *adj.* *što* *pripada* *erčvljar* DARj. 822b.

erčvljarski, *m.* (u *Dubr.*) *Schuhmacher*, *sutoriu* Rj. *što* *pripada* *erčvljarima* *ili* *erčvljaru* *kojemu* *go* *erčvljetina*, *f. anjam*, *od* *erčvlja*, DARj. 822 *talra* *anjam*, *kol* *babetina*.

erčvljica, *f. dem.* *od* *erčvlja*, Rj.

erijep, *m. slor*, *erijepu*, Rj. *gen. pl.* *erijepā* *i* *er* *pōvić*, *Daničić*, ARj. 823b. *dem.* *erēpić*. — **1)** *d* *Scherbe*, *tista*, Rj. *ulomak* *od* *zemljana* *suda*, *či* *rbina*. — *A* *tvoja* *bi* *majka* *sinotnjicu* *pila*, *sinoc* *d* *nešemu* *erijepu* *pokrivemu*, Npj. 1, 121. *Te* *on* *uz* *erijep* *pa* *se* *strugaše*, *i* *sjegjaše* *u* *pepelu*. *Jov* 2, 1. **2)** *der* *Dachzeigel*, *tegula*, Rj. *vidi* *čeremida*. — *Kuće* ... *su* *pokrivene* *erijepom*, *Danica* 2, 44.

erijepnja, *f.* (u C. G.) *vidi* *erčpulja*, Rj. *i* *syn* *ovlje*. — *Zvrst*, *mekan* *kamen* *od* *koga* *se* *kad* *s* *tače*, *nijese* *erijepnje*, Rj. 205a. *Takovi* *hleb* *ume-* *žena* *i* *sud* *za* *gosta* *i* *metne* *ga* *pod* *erčepju* *da* *s* *peče* ... *a* *to* *pod* *erčepjom* *pravi* *hleb*, *narastac* *nista* *ti* *lepše*, *i* *digao* *erčepnju* *nad* *sobom*, Npr. 83. *Lijepa* *kako* *erijepnja*, D'Posl. 11'osl. 55.

erijevan, *erijevna*, *adj.* *što* *pripada* *erijevima*, *er* *jevu*: *intestinarum*, *Darm*, *Gedärm*, DARj. 824a.

erijevce, *n. dem.* *od* *erijevu*: *i* *erijevce* *kopore* D'Posl. 28. *gen. pl.* *erčevāč*. *Daničić*, ARj. 824a. *u* *Daničića* *u* *ake*.

erijevō, *n. der* *Darm*, *intestinum*, Rj. *dem.* *erijevce* *Burļaju* *mi* *erijera*, *der* *Bauch* *knurrt*, *erčepan* *intestina*, *cf.* *karati* *se*, Rj. 49b. *Vitalac*, *obje* *džige* *rice* *i* *erijera* *i* *mabramica*, Rj. 64a. *Guzno* *erijevō* *der* *Mastdarm*, *intestinum* *rectum*, Rj. 106b. (*vidi* *čmar*). *Zergukljala* *ti* *se* *erijera*, Rj. 206a. *Isnorati* *n. p.* *erijera* *iz* *zaklana* *jagnjeta*, Rj. 235a. *Isukati* *n. p.* *erijera*, Rj. 241a. *Krče* *mu* *erijevō* *od* *gladi*, Rj. 309a. *Kurjučka* *erčca* (u *Srijemu*), *Wasserhornkraut* *cerastium* *aquaticum*, Rj. 317a. (*biljka*). *Olkartat* *erijera*, Rj. 476a. *Karaju* *se* *erijera*, (*kad* *kome* *krčē* *erijera* *u* *truhlu*). *Posl.* 133. *Te* *Turčina* *dobro* *po-* *godila* *(puška)* *po* *njegovom* *svilenu* *pojasu*, *opasa* *se* *erijevima* *Suljo*, Npj. 4, 329. *Teleću* *erijevu* *neisukana* *nego* *isporena*, *Pis.* 25.

erijevonja, *m.* *ko* *ima* *veliku* *erijeva* *te* *mного* *jede*. *gorovi* *se* *u* *Slunju*. — *riječ* *ti* *takre* *zu* *ljude* *vidi* *koš* *bakonja*, *syn.* *kol* *izjelica*.

erikva, *f.* (na *Korčuli*) *čili* *erkva*, Rj. *u* *čakavca*. *erkanica*, *f.* Rj. *od* *erkati*. — **1)** (u *Bačkoj*) *vidi* *strvina*, Rj. *ono* *što* *erka*, *vidi* *i* *erkotina*, *mrcina*, *muša* 2. — **2)** *koža* *od* *živinčeta* *koje* *je* *erko*, *das* *Fell* *von* *errektem* *Fische*, *pellis* *morticini* *animalis*. *cf.* *mredlina*, Rj.

erkanje, *n. verbal.* *od* *erkati*, *koje* *vidi*, *vidi* *erka-* *vanje*.

erkati, *kām*, *v. impf.* *ake*, *od* *Daničića*, ARj. 826a. *čab* *erkavati*, *i* *syn.* *andje*, *v. pf.* *erči*, *erknuti*; *slož.* *po-erkati*. — *Tun* *erkaju* *hati* *i* *paripi*, *ginu* *mlogi* *krajinici* *Turci*, *sijeku* *ih* *mladi* *Crnogorci*, Npj. 5, 185. *erka*vanje, *n.* *das* *Krepiren*, *Unkommen*, *interitus*, *mors*, Rj. *verbal.* *od* *erkavati*, *stanje* *koje* *biva*, *kud* *erka* *u*, *p. marca*, *vidi* *erkanje*.

erkāvati, *erka*vām, *v. impf.* *krepiren*, *unkommen*, *perire*, Rj. *vidi* *erkati*, *krepatati*, *lipsavati*, *lipsivati*, *v. pf.* *erči*, *erknuti*, *vidi* *značenje* *kod* *erči*; *samo* *se* *u* *čeljadu* *ne* *bi* *moglo* *bez* *pogrd* *reči*, *da* *erka* *u*: *Marya* *erka* *ametica*, Rj. 5a. *Ona* *(golubačka* *muha)* *stoji* *tako* *dosagunje* *da* *kašto* *i* *erka* *od* *nje*, Rj. 93b. *Od* *toj* *(udarca)* *mugareci* *erka*vaju, *Posl.* 236. *Srećnome* *žene* *umiru*, *a* *nesrećnome* *kobile* *erka*vaju, *(bolje* *da* *čeku* *umiru* *žene*, *nego* *da* *mu* *erka*vaju *krave* *i* *kobile)*, 235.

erkavica, *f.* — **1)** (u *Rišnu*) *bojest* *od* *koje* *stoka* *erka* *va*, *Art* *Thierkrankheit*, *morbus* *quidam* *pecoris*:

Tako ne većao kao brav od *erkarice!* Rj. — 2) (*mit-leidig*) *ein Bisschen Vermogen, facultativa*: A. Ima li on što? B. Ima neku *erkaricu*. Rj. *kaže se žadostu o imanju siromaha koji tako malo ima, te bi pored njega mogao crči (amrijeti)*. — 3) (u C. G.) *innerliche Unzufriedenheit od Gramm*: Nema gore bolesti od *erkavice*. Rj.³ *unutrašnje nezadovoljstvo i jud.*

erkavičav, *adj.* od *erkavica* 1 i 3 Rj.³
erklet, * *m.* *vidi* *srklet*: I na monke *erklet* učinio. Rj. *Daničić*, ARJ. 823b. *tumači*: zapovijest s prijetnjom. od *Tur.* *syklet*.

erknuti, *nēm*, *vidi* *erči*. Rj. *kako imaju erknuti i erči najednako praescens*: *erknem, aorist* *erkoih i particip. praeter. actio. erkao, gotovo svi primjeri kod erči mogu pripadati i amo. v. impf.* *erkati, erkavati*. — Evo ćete *erknut'* od žadosti. *erknut'*, *prsnut'* jednako vi biva. Npj. 5, 498.

erkotina, *f.* ono što *erkne, ein verrecktes Vieh, animal mortuum*. Rj. *vidi* *erknica 1. i syn. ondje*. — *riječ* s takim *nast.* kod *bljuvotina*.

erkovina, *f.* (u C. G.) *imanje* *erkovno, Kirchengut, bonum ecclesiasticum*. Rj. — *Nijesam vrijedan ni svojoj sirotinji paziti, kamo li erkorinu*. S. Ljubiša. DARJ. 827b.

erkovni, *adj.* *vidi* *erkveni*: I *erkovne kube* u visinu. Rj. *što pripada erkovama, erki*: A u *erkve erkorne zaklade*. Rj. 176b. *Nanesa ga put pokraj jedne erkve ... kad dogje pred vrata od urlije erkorne*. Npr. 97. I ostali *erkovni glavauri*. Npj. 5, 306. Sve *erkorne srestenike*. Kov. 107.

erkva, *f.* *die Kirche, ecclesia*. Rj. *gen. pl.* *erkvāva i erkvi. dem.* *erkvica, augm.* *erkvina. vid.* *bogomolja, bram 1.* — *Graditi, machen, vertfertigen, condo. n. p.* *opanke, kuću, erkva*. Rj. 97b. *Zenska erkva, vid.* *preprata*. Rj. 157a. *Zatroušiti, t. j. erkva*. Rj. 198b. *Matica, saborna erkva, Domkirche, aedes cathedralis*. Rj. 347b. *Propjerula erkva*. Rj. 611a. I *nek puje erkva Rozalija* u državi cara Otmanskoga. Rj. 651a. *Služi li ta erkva?* Rj. 693b. Do Tripunja dne, kad *slavi glavna erkva Koterska*. Rj. 748b. *Hrom, die Kirche, aedes sacra*. Rj. 806a. *Uramila, koledo! stara majka, koledo! svetoj erkvi na jutrenju*. Npj. 1, 115. *Sagrađise visoke Decane ... u Prizrenu erkva svetu Petku*. 2, 199. *Vi nejmate tukorijeh erkvi*. 2, 211. *Ta mnogo su majki ucvjelili i našijeh erkvi opustili*. 1, 345. I *bijela erkva poturčiti i načiniti mečet i minare*. 4, 368. *Sjutra te te udariti Turci i Moraće oblje poharati do bijele namastira erkve*. 1, 375. *Opalite erkvu svetog Luku*. 5, 78. *Sve pastire od erkva, — sjajna erkvo*. 5, 460. *Takovi se sabori kupe i kod erkvi, ali ne svagda kao kod namastira*. *Danica* 2, 109. *Kad se erkve razdijele i postane glavna briga i posao ko će s kime ostati*. Kov. 4 (*erkve: istočna i zapadna*). *Da i od Rimskih erkva uzmu sebi jednu kojugod hoće, osim svetoga Trifuna (koja je ondje prva i kao saborna), i oni uzmu svetoga Nikalu, za koju se misli da je i od starine Grčka bila*. 34. *Pa na novo ljeto postije erkve otiđe k Rodofiniku*. Sovj. 88. *Govori se u naroda istočne erkve*. *Daničić*, ARJ. 415a. *Koji je sazidao erkvu Vredeniiju Bogorodice na svojoj baštini*. DM. 48.

erkvārēnje, *n.* *verbal.* od *erkvariti, koje vid.*

erkvāri, *m. pl.* ljudi, što idu *erkvama* ili *namastirima* o velikim godovima (*Kirchgänger*). Rj. — *Tu se svračaju erkvari o velikim godovima (ljeti kad je lijepo vrijeme), te se odmaraju, piju i igraju*. Rj. 32b. *Zar si ti jedan od erkvara u Jerusalmu koji nijesi čuo šta je u njemu bilo ovijeh dana?* Prip. bibl. 166. — *U jedini biće erkvār, erkvāra, isp.* *Daničić*, ARJ. 829b.

erkvāriti, *erkvārim. v. impf.* *erkvāriti*. *Daničić*, Rad 6, 95. *biti erkvar, ići erkvama ili namastirima o velikim godovima, isp.* *erkvari*.

erkvenac, *erkvēna, m. u pripjevu*: Javorov momak,

javorova biljka, *na erkvenen, na zlaćenenu, ran' poje*. Živ. 12, 13. *Da nije erkvenac zlaćenac erkveni toranj gdješto malo odzoga požlučen, u u njemu sat ili kokot na njemu?*

erkveni, *adj.* *Kirchen-, templi, ecclesiae*. Rj. *vidi* *erkovni, što pripada erkvi*. — *Kad sam se nazvao erkveni načelnik, valja mi erkvi našljedovati*. Rj. 112b. *Erkveni sin, (osobito u Srijemu) der Kirchenvorsteher, rerum ecclesiasticarum curator*. Rj. 814b. (*tko erkvi našljeduje, erkveni načelnik*). *Erkveno kolo, vid.* *bogorodično kolo*. Rj. 814b. *Pričuve se polagamo pod erkveni prozor*. Npr. 172. *Poslovice su štampane većim (i budući da građanskih drugih onje za sad nije bilo) erkvenim slovima*. Postl. IX. *Sad ja upravo ne znam, ili je ovo kakva erkvena istorija, ili samo narodna pripovetka*. Npj.¹ 1, 8. *A narod Grčkoga zakona u erkvenijem ili svešteničkijem stvarima ostao pod mitropolitom Ornogorskijem*. Kov. 31. *Postavi te stupove u trčijem erkvenom*. Car. 1, 7, 21. *Po kazivanju erkvenom*. DP. 361. *U spomenicima u kojima preteže erkveni jezik*. Istor. 397. *U rukopisu ... u kom su erkvene pjesme po ruski s notama*. Rad 1, 188.

Erkvenoslavenski, *adj.* *Kirchen-slawisch*. — *Kakav je to jezik? ... Može biti da je Srpsko-Slavenski, ali erkveno-Slavenski zaista nije*. Pis. 83. *jezik Slavenski koji se upotrebljava u erkvi*.

erkvenjāčki, *adj.* *što pripada erkvenjacima ili erkvenjaku kojemu god; u. p.* služba *erkvenjaka*.

erkvenjāk, *erkvenjāka, m.* *der Kirchendiener, aced-tuus*. Rj. *erkveni služitelj, vid.* *poletar 2, zvonar 2, isp.* *paraklisara*. — *Ja zapovjedih gjaku a gjak erkvenjaku, (kad se kome reče da što učini a on opet drugome zapovjedila)*. Postl. 107. *Pop zapovjedi gjaku, a gjak erkvenjaku*. 255.

erkvenjākov, *adj.* Rj. *što pripada erkvenjaku*.

erkvica, *f. dem.* od *erkva*. Rj. *Vladika (je) ondje sazidao okrugu erkvicu*. Rj. 815a. *Oprosti meni, mila majčice, mila majčice, buda erkvice*. Npj. 1, 17. *Tekija je erkvica između Varadina i Karlovaca*. Npj. 2, 251 (Vuk).

Erkvice, *f. pl.* u Hercegovini između Tare i Pive kao knežina, u kojoj ima ljudi i Turskoga i Hrišćanskog zakona. Rj.

erkvina, *f.* Rj. — 1) *augm.* od *erkva*. Rj. — 2) *Ruinen einer Kirche, templi rudera*. Rj. *kao razrušena erkva, zidine od erkve*: *Najstariji spomenici jesu obelisci, piramide i erkvine u Misiru*. *Priprava 174*. — 3) (u Cetini) *Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *biljka nekakra*. *Daničić*, ARJ. 831a. *kač, da se ova biljka zove i drjemak, koje vid.*

Erkvine, *f. pl.* u Lovčenu brdo, koje se zove i *Jezerski Vrh*, jer je pod njim negda bilo jezero ... *Na Erkvine Ornogore iznose krste o Trojičnu dne*. Rj.

erkvište, *n.* *Ort wo ehemals eine Kirche war, locus ubi olim fuit ecclesia*. Rj. *mjesto gdje je nekad bila erkva*. — *rič* s takim *nast.* kod *blatište*.

erljen, *f.* *vidi* *erčvčn*. Rj. *osobinu onoga što je erljeno, vid.* i *ervenilo 2*. — *Erljenjeti se, erljenu biti i tu erljen kao prosipati od sebe, njomu kao sjati*. *Daničić*, ARJ. 834b. *One izabrane boje od najplamenitije erljeni*. M. A. Reljković. DARJ. 832b.

erljen, *erljēna, adj.* *vidi* *erčvčn*. Rj. *erljeni*. — *Južničica erljēna, patlidžan*. Rj. 213b. *Kako je kr. erljenu po bijelu snijegu lijepe vijeti*. Npr. 92. *Dade mi jedan štap dvorogi, erljen kao ratra*. 96. *Ugleda tri konja, jednoga erljenu kao kr.* 97. *Naći ćeš jednu dlaku erljenu kao krv*. 123. *Erljenu svila po moru plila: erljenu svilo, ne okvasi se*. Kov. 77. — *postanju kojega i erven: erylvjen, pa je v pred lj otpulo: erljen, isp.* *zabavljati i zabaljati, isp.* *Osn. 144*.

erljenac, *erljēna, m.* — 1) *allium cepa L.* *erljeni luk, crni luk, kapula, vid.* *ervenac, govori se u Hrv.* — 2) *erljen kumpir, u Lici*. V. Arsenijević. —

to koga erui, kudi, opada: Metat' eruilom kako obohtica. DPostl. 60.

ernina, *f.* — **1)** *die Schwarze, nigredo*. Rj. *osovina čega god što je eruo, vidi eruoča, ernost.*

2) *eruo odijelo*. DARj. 843a *isp.* mreina. — Rušiti e za kim, nositi *eruoča*, *ef.* porušiti se. Rj.³ 678b.

— **3)** *eruoča loza erua grožnja, i eruo grožnje*. DARj. 43a. *gorori se i u Hrr.*

eruiti, *erūm*, *v. impf.* — **1)** *schwarzen, nigro*. Rj. *eruiti što god eruit, isp.* gariti, mreiti, vraniti, *v. pf.* lož, o-eruiti (i se), za. — **2)** *sa se, refleks.* eruiti se. erūm se, *v. r. impf.* *schwarz ausssehen, nigro*. Rj. *eruiti erui, i eruiom srajom kao isticati se, tako u apudnom goraru; u južnom eruiti se, erūm se, upravo je pasiv ili refleks, od eruiti 1, a biti erui i eruitom srajom isticati se kaže se erujeti se, erūm se, koje je vid.*

Eruka, *f.* *erua žena, Arapka*: Dovedi kakvog Eruea li kakru Eruku u našu zemlju, njeni će prauunci već biti bijeli. Priprava 38. *ake, od Daničeva*, ARj. 843b.

erukuša, *f.* *erua kokoš, isp.* jastrebuša, kokotuša. — Jao moja šacemšo; jao moja erukušo; jao moj erveni petle! Mil. 9.

Ernoharac, *Ernohārea*, *m.* *čorjek iz Erue Bare: Ernoharac harambaša* Stanko na danistu bješe kraj Salaša. Rj. 111a. *ake, od Daničeva*, ARj. 844a.

eruoča, *f.* *osobina čega što je eruo, die Schwarze, nigredo*: Biti erui i eruočom srajom kao isticati se. Daničić, ARj. 848b. *vidi* erunia, ernost. — *riječi s takim nast. kod bistroča.*

eruočlav, *adj.* *nigro capite*. DARj. 811b. *eruo-člav, erue glave, schwarzköpfig, isp.* baljast, baljav. — *takru adj. vidi kod bučoglav.*

eruočlāv, *m.* — **1)** *ptica koja se zore i eruočlavka i eruočlavica*. — **2)** *trava koja se zore i pčelinjak, ajuga generensis L. Javor 1878.* — DARj. 811b.

eruočlavac, *eruočlāvca*, *m.* nekakva trava. *Art Pflanze, herbae genus*. Kažn da je list ove trave dobar za ranu. Rj. *behaarter Gansel, ajuga generensis L.* Rj.³ *eruo-člavac, isp.* eruočlāv 2. — *tako slož. riječi jednoglavac, poluglavac, pomoglavac, vrtoglavac.*

eruočlavak, *eruočlāvka*, *m.* (u Srijemu) kao ribica mala, erue glave. *ef.* bugjara. Rj. *i syn. kod* bugjara. — *eruo-člavak, isp.* eruočlav.

eruočlavica, *f.* *ptica koja se zore i eruočlav 2. eruočlavka, isp.* DARj. 841b. *isp.* eruočlavica.

eruočlāvka, *f.* *tica, Art Vogel, aris quaedam*. Rj. *die Mähel-, Grasmücke, sylva atricapilla L.* Rj.³ *eruo-člavka, vidi* eruočlāv 1, eruočlavica. *isp.* eruočlavica.

Ernogorac, *Ernogōrea*, *m.* (*pl. gen.* Ernogorācā). Rj. *čorjek iz Erue Gore*: Kad to čuše mladi Ernogorci. Npj. 4, 73.

Ernogorčad, *f. coll.* djeca Ernogorska. I. Pavlović. DARj. 841b. *jedno od Ernogorčadi*, Ernogorče.

Ernogorče, *Ernogōrčeta*, *n.* *Ernogorsko dijete*: Ja kad najoh ono Ernogorče. Npj. 5, 489. *coll.* Ernogorčad.

Ernogōrka, *f.* Rj. (*gen. pl.* Ernogōrākā, Daničić, ARj. 845a. Obj. 21; *ali isp.* i Bugarka *gen. pl.* Bugarki). *žena iz Erue Gore*: Progovara pope Ernogorče: »istina je, mlada Ernogorko! i još ću ti više pokloniti, Ernogorko! neg' sam govorio.« Kad to začn mlada Ernogorka. Npj. 4, 14.

Ernogōrskî, *adj.* Rj. *što pripada Ernoj Gori*: Zaklala te puška Ernogorska! Tvoju rusu odnijeli glavu! Npj. 4, 55. *adv.*: Rôbar mjesto râbar! . . . samo što se i ono A (između B i R) po Ernogōrskî izvovara između A i E. Npj. 1, 206 (Vuk).

eruočgrab, *m.* (u C. G.) nekako drvo, *Art Baum, arboris genus*. Rj. *Schwarzluche, caprinus orientalis L.* Rj.³ *erui grab, isp.* bjelograb.

eruočgriv, *adj.* *jubaam nigram habens*, *n. p.* konj eruočgriv. DARj. 845a. *eruo-čgriv, erue grive.*

eruočgrivac, *eruočgrivca*, *m. t. j.* konj eruočgriv. *isp.* sivogrivac, zlatogrivac. Doratu se griva ispravila, a taj monak tepa eruočgrivac: haj dorate da se ne bijemo! HNpj. 1, 225.

eruočguz, *m.* riba morska koja se zove i eruočep. DARj. 845a. *vidi* i ukljata. — *eruo-čguz, isp.* bjeloguz.

Ernoje, *m.* ime muško. Korijeni 211. *hyp. od* Erno-mir. *od toga hyp. prezime*: Ernojević, koje se gorori i Carnojević, a od prezimena zore se i rijeka: Erua je Rijeka ovdje mjesto Rijeke Ernojevića. Npj. 2, 573 (Vuk). — *takru hyp. kod* Blagoje.

eruočjka, *f. cf.* pipavica. Rj. — **1)** *vidi* erujka. — Pipavica, djetinja igra . . . Dovede plavu plavočku, ne će plave plavočke, veće hoće eruočjku. Rj. 500b. *riječ načinjena prema* djevojka: eruočanasto žensko. *isp.* ledojka, ljepojka, plavočka. — **2)** *konopljika ženska*. Konoplja ljeljočka evati a nema roda: eruočjka pak ne cvjeta a ima sjeme. S. Novaković. DARj. 845b. Bjeljočke i eruočjke konoplje zovu se u Užičkom okrugu izbornice i sjemenjače. M. Gijurović. ARj. IV, 144.

eruočjova, *f.* njeko drvo, s koga se gali kora, te se vrani pletivo. M. Kovačević. *isp.* jova. DARj. 845b. *eruo-čjova, erua jova, isp.* eruočgrab.

eruočok, *vidi* eruočok. **eruoča**, *vidi* eruoča. DARj. 845b.

eruočkapac, *eruočkapca*, *m.* *die Schwarzmutter (Mensch der eine schwarze Mütze trägt, qui nigram cucullum gestat)*. Rj. *eruo-čkapac, čorjek koji nosi eruoč kapu, tako zoru u Srbiji Braničevce.*

eruočkapica, *f.* *silva atricapilla Linn.* Progr. spal. 1880. *isp.* eruočlavka. DARj. 845b.

eruočkorac, *eruočkōrea*, *m.* nož erujeli kora (kamzi). *Messer mit schwarzem Heft, cutter membrii nigri*. Rj. *eruo-čkorac, vidi* eruočkorast.

eruočkorast, *adj.* *erujeh kora*, *n. p.* nož. *isp.* eruočkorac. — Kad me bodu eruočkorastim nožem. M. Gj. Milčević. DARj. 845b.

eruočkos, *adj.* *schwarzhaarig, nigro capillo*: Oj djevojko eruočkos! ne gledaj me gola, bosa. Rj. *eruo-kos, erujeh kosa, vidi* karakos, *tako slož. riječi* debelkosta, dugokos, srebrkos, svilkos, zlatokos (i zlatnokos.)

eruočkrug, *m.* (u C. G.) *Art giftigster Schlangen, serpentis genus*. Pripovijeda se da ova zmija ima na glavi tri roga. Rj. *die Kreuzotter, pelias berus L. cf.* Sarunica? Rj.³ *vidi* podskok. *isp.* grabarka, kame-narka, klečatica, krugatica. — eruo-krug, za drugu polu *isp.* krug 4. To ti pepeljuka, to ti eruočkrug, sve je ljutica. DPostl. 136.

eruočmanjast, *adj.* *bräunlich im Gesichte, fuscus*. Rj. *eruo-manjast, vidi* eruočpurast, eruočpurast. *isp.* eruočkast, naern. — Čovjek erue masti t. j. eruočmanjast. Rj. 347a. Bio je više rijg, nego eruočmanjast. Opit V. Milenko je bio srednjega rasta i lijep i eruočmanjast čorjek. Soyj. 71.

Erno-mir, *m.* ime muško: Drugi se primorski knez Erno-mir žali što (Dubrovčani) hvataju i prodaju njegove ljude. DM. 225. Erno-mir, imena tako složena *vidi kod* Dragomir. *ake, od Daničeva*, ARj. 846a. *od toga imena kod* Zagreba selo Erno-merci. *hyp.* Crneta, Ernoje.

eruočočić, *m.* *der schwarzungige Jungling, juvenis oculis nigris*: Imaočić eruočočić. Rj. *momčić eruočok.*

eruočook, *adj.* *schwarzungig, nigris oculis*: A za jedno mlado eruočook, dala b' za njga hiljadu dukata. Rj. *eruo-ok, u koga su erue oči, vidi* eruoč, eruočkast. črnook, črnookast. Daničić. ARj. 846b, imu *ake.* eruočok, veleći: oo- se može sažeti u jedno, a tada se i *ake.* mijenja: eruočok, eruoča, miješajući sažeto sa nezajetijem pišu i eruočok. — Treće mi je eruočoka djevojka. Npj. 1, 239. Da ne rodi, jadna,

ncare. — *sa se, se, pass.:* *Črta se pisaljkom, perom, samo ne masnom šarom.* I. Pavlović. DARj. 850a. Nekad se tako . . . *ertaju* planovi za budućnost! Zlos. 95. *reissen, zeichnen, isp. ertarati, v. pf. slož.* na-ertati, u prenesenom smislu mjesto opisivati: Radovan u opće *črta doguđuje* po vjernom predavanju. Osvetu. DARj. 850a.

ertež, *m. linamenta*, što se *črta* ili što je *nacrtano*. I. Pavlović. DARj. 850a. *isp. oert.* — *riječ* s *takim nast.* kod *derež*.

ertica, *f. dem. od erta.* — Odmah se uvjerih da je ista ruka pisala i nikoljsko jevangjelje. O tom sada ne sumnjam ni najmanje, svaka mi *ertica* to potvrđuje; samo je sitnije i ljepše pisan bolonjski. Daničić. Star. 3, 2.

erčv, *m. (gen. pl. erčvi) der Warm, ercmis.* Rj. *dem. erčvi, hyp. erčvak.* — *Črv* u drvetu, Holzwurm, teredo. Rj. Barčina, stogod *gamiče*, n. p. glista, *erč* i t. d. Rj. 16a. Vlasac, vlas, *erči* (kao dlake) što se u ranama *zametnu*. Rj. 67b. Pamrak, *erč* koji se u ovaca i u koza u rogu nalazi. Rj. 486b. Pjevak, *erč* u siru. Rj. 504a. Pregalj, nekakav *erč*, koji u siru živi. Rj. 539a. Pundrav, *erč* koji se kod mršavih konja pod repom nalazi. Rj. 621a. *Črvi ga rastočili!* Rj. 613a. Ugrk, *erč*, što živi ljeti u goveda ispod kože. Rj. 768b. Kad tamo, ali glava puma *erči*, pa smrdi kao buha. Npr. 142. Metnuli kome *erču* u glavu. (kazati mi što, da se uznemiri). Postl. 178. *Pišti* kao *erč* pod korom (kad drvo gori na vatri). 249. Tako me *erči* ne *točili!* 300. *Črv . . . ne puži, nego gamiče (gmiče) ili mili.* Pis. 25. Nahodi se neiskazana množina . . . školjaka i drugih morskih *erči*. Priprava 105.

erčva, *f. (n. p. u buretu) das Warmloch, foramen factum a teredine, cf. erčvotč.* Rj. *rupa koju načini črv.*

erčvac, *erčvica, m. upravo dem. od črv, črv na drvetu (querens cucifera Linn.)* kao *šiška, od kojega biva skerletna črvna boja; po tom znači erčvac skerletna črvna boja, pa i tkanje te boje, carmazin, coccum.* — Ovo je prilog što čete uzimati od njih . . . potčin i skerlet i *erčvac* i tanko platno. Mojs. II, 25, 4 (*skerlet i erčvac = skerletna boja koja biva od črva*). Da uzme dva vrapca živa čista, i drvo kedrovo i *erčva* i isopa . . . neka uzme živoga vrapca i drvo kedrovo i *erčvac* i isop. Mojs. III, 11, 4, 6. (*erčva* i isopa, u *gen.*). Ako grijesi vaši budu kao skerlet, postaće bijeli kao snijeg; ako budu *erčvni* kao *erčvac*, postaće kao vuna. Is. 1, 18.

erčvak, *erčva, m. hyp. od črv, Rj.*

erčvanje, *n. Rj. ridi erčvanje.* — **1)** *das Würmigen, vermienlatio.* Rj. *verbal.* od *erčvati se* 1, *stanje u kojem je što god, kad se črva, kad se kvirni od črvi.* — **2)** *das Lausen, deperio, sublatio pedicularum.* Rj. *verbal.* od *erčvati se* 2, *ručnja* *kojom se tko črva.*

erčvati se, *vām se, v. r. impf.* Rj. *ridi erčvati se.* — **1)** *Würmer erzeugen, warmstichig sein, vermienlor.* Rj. *kviriti se od črvi.* — **2)** *sich lausen, tolle pediculos.* Rj. *trijebiti se od črvi, od rašiju, v. pf. slož.* po-erčvati se, u.

erčvperka, (ervenperka), *f.* — **1)** *eine Art kleinen Vogels mit rothem Gefieder, avienta rubra.* Rj. *ruticilla Briss.*? Rj.³ *isp. eikavica, erčvadač, ptica malu erčvnič peru.* — **2)** *Rothflosser, cyprinus rutilus.* Rj. *leucisus rutilus* L. Rj.³ *ruba erčvnič peru.* — *ervenperka, i s promjenom glasu n pred p na m: erčvperka.*

erčvčn, *f. (loc. erčvčni).* — **1)** *die Rothe, rubor, rubedo.* Rj. *stanje u kojem se što erčvčni, ridi erčvčn, erčvčnilo* 2. — Kome svagja? kome vika? kome rane ni za što? kome *erčvčn* u očima? Koji sjede kod vina. Prič. 23, 29. Ervenjeti se, biti erčvčn i svojom *erčvčnju* kao ističati se. Daničić. ARj. 854b. — **2)** (u Zemnu) Scharlachfieber, febris scarlatina. Rj. *bolest.* — **3)** kao erčvčn čir, *Art Geschwulst, tumor.* Rj.

erčvčn, *erčvčna (erčvčni) adj. roth, ruber.* Rj. *comp. erčvčniji, postanjom od črv, jer je najviše erčvčn, a značenje će biti došlo osobito od onoga koji se zove erčvac (ridi erčvac).* Daničić. ARj. 852a. *ridi erčvčn, i primjeri onlje, ridi i rumen, rumenit, dem. erčvčnkast.* — *Mat, črvčn konj.* Rj. Ia. *Črvčn* kao vampir. Rj. 79b. Jednu sofu *erčvčn garajlja*. Rj. 83b. Poganeina, *erčvčn rjetar*, Rothlauf, erysipelas. Rj. 316a. *ridi brnka, i syu, onlje.* Kao da je harače (po Bosni) kupio (tako je debeo i *erčvčn*). Postl. 130. Šljepacka (je) *tkiva* uz berbu *erčvčna* od novoga vina. 250. Erčvčni se kao oderano goveče, (kad je ko siv obucen u *erčvčn haljine*). 311. 8 dyora erčvčna, a iznutra *erčvčna*. DPostl. 108 (*nije li orđje erčvčno erčvčnja?*). Biće vedro, jer je *nebo erčvčno*. Mat. 16, 2. Tijelo im bješe *erčvčnije* od dragoga kamenja. Pláč. I, 7. Njegove lagje plovile su po *erčvčnima* *mođu* do same Indije. Prip. Bibl. 78.

erčvčnac, *erčvčnea, m. allium capo L., erčvčn luk, erčvčn luk, kapula, ridi erčvčnac* 1. DARj. 853a. *gorovi se u Hrv.*

erčvčnbrk, *f. u koju su erčvčni brci, a pjesni u raku:* Pogji, pogji, žalbo, za mojeg brata, za mojeg, brata, raka sedmokraka, raka *erčvčnbrka*, Nar. pjes. srem. DARj. 855a. *tako slož. riječi kod ujebočrk.*

erčvčndač, *erčvčndača, m. (u Srijemu) Rothkelehen, motucilla rubicula.* Rj. *ptica, isp. eikavica, erčvčnperka* 1. — *erčvčndač (osn.) u adj. erčvčn; d je dodano glasu n, kao u srndač.* Osn. 230. *riječ s takim nast.* kod *gluháč.*

Erčvčn Brjčeg, *m.* brdo između Črnnice i Pastru-
viča. Rj.

erčvčnika, *f.* Rj. — **1)** ime erčvčnoj koži. Rj. **2)** erčvčno vino; Ivan sjedi na tananoj kuli, te on piše *erčvčniku vino*. Rj. *ridi erčvčnjak.* — Pa donesi *erčvčnika vino* . . . Pa donese *erčvčnika vino*. Npr. 2, 183, 184. *tako dolazi goloro seagaj zajedno s riječju vino, — riječi s takim nast.* kod *aptika.*

erčvčnilo, *n.* — **1)** *die Rothe (Farbe) rubia.* Rj. *čim se erčvčni (mažuća ili mačje), erčvčni boju; Drvo-djelja rasteže vrvcu i bilježi erčvčnilom, toše i zaočkrnjuje.* Is. 41, 13. Oblače (prozore) kedrom i *mačje erčvčnilom*. Jer. 22, 14. *ridi rum-nilo.* — **2)** *die Rothe, das Rothgefärbte, rubium.* Rj. *stanje u kojem se što erčvčni, što god erčvčno, ridi erčvčn, erčvčn.* — *za nast.* u **1)** *ridi bučkalno; u 2) *hjesnilo.**

erčvčniti, *nim. v. impf. — 1) *rothen, rubificatio.* Rj. *ridi erčvčniti, rumeniti, čniti da bude što erčvčno, v. pf. slož.* o-erčvčniti, *za. sa se pass.:* Od te bolesti jedu broč, travu, *kojom se pregja erčvčni*. M. Gj. Miličević. DARj. 853b. — **2)** *sa se, reflcks. roth sein, rubea.* Rj. *ridi erčvčnjeti se.**

erčvčnkast, *adj. rothlich, subruber.* Rj. *dem. od erčvčn, ridi revkast, rigj, rigjast, rud, rumenkast.* — *Voda . . . iza nekakve huke i erčvčnkasta proteče.* Rj. 15a. Izagje otok bijel ili *habuljicu* bijela i *erčvčnkasta*. Mojs. III, 13, 19. Ako bude bolest na zidovima kućnim kao *rupice zelenkaste* ili *erčvčnkaste*. 14, 37. *Vino erčvčnkasto*. P. Bolčić. DARj. 853b. *adj. s takim nast.* erčvčnkast, luekast, ljepn-kast, modrikast, plavetnikast, rumenkast, šarkast, viekast, višnjikast, vodnjikast, zelenkast i t. d.

erčvčnorepka, *f.:* Kodorošić (coda rossa — *erčvčnorepka*), *ptica, Rothschwanzelch, ruticilla phoeniceus* L. Rj.³ 292a. *ridi erčvčnguzna, erčvčno-repak, osn. drugoj poli u rep.*

erčvčnperka, *f. ridi erčvčnperka.* Rj. erčvčn-perka. *isp. tako slož. riječ kačperka.*

erčvčnjača, *f. (u Sumad.) — 1) *cili turgunja.* Rj. *šljiva.* — **2)** nekaka jabuka, *Art Apfel, mali genus.* Rj. *za nast. isp. ajgrača.**

erčvčnjak, *erčvčnjaka, m. ridi erčvčnika* 2. Rj. *erčvčno vino.*

erčvčnčenje, *n. das Röhren, rubefactio, rubor.* Rj. *ridi erčvčnčenje.*

erčvčnčeti, *erčvčnčim, v. impf. ridi erčvčnčeti (i se).*

DARj. 84b. — *1)* *postajati crven.* v. *pf.* slož. *postajati crven* i *poteriti i imperfektivnomu.* — *2)* *postajati crven* v. *pf.* slož. *postajati crven* i *svojom crvenju kao isparavanje* v. *pf.* slož. kao *oderano goveće*, ikad je ko *svjetlo crven* i *crvene haljine*. Posl. 311. *Crveno se za pobjedu vinima*. Kov. 33. *vidi crveniti se.* v. *pf.* slož. *crveniti se*.

crvčie. *n.* (u Boči) od *crv.* Rj. *isp.* *crvčak.* — Pa se *crvčie* se *čine* ovu *vodien*, te *malo pijnih i gledam*, *na se* *svjetlo crven* i *siekaju bez vode*. Npr. 272. *Ne crvčie se u Dubrovju*, narodiću Izraeljev, ja ču ti *postajati*. Is. 41. 11.

crvljanje. *n.* *odli* *crvanje*. Rj.

crvljati se. *crvljan* se, *vidi* *crvati se.* Rj. — *1)* *keas* *crvljati se.* v. *pf.* slož. *po-crvljati se.* u. — *2)* *trije-* *se.* *crvljati se.* *crvljati se.*

crvljiv. *adj.* *varnig, eremiculus.* Rj. *što je od* *crvljiv* *stojati*; *i što je puca crvi.* *isp.* *bišak crvljiv* *bišak.* — *Pašnjiv.* *vidi* *crvljiv* *(u p. orab. kesten, žir, jabuka, sljiva).* Rj. 621b. *Zavukao se kao crvljiv* *pas* *u korov*. Posl. 82. *Svega ljeta jedna repa, i ta crvljiv.* 279.

Crvljivica. *f.* *u* *Dalmaciji* *u* *selu* *Čisti* *jedna* *lokva* *bara.* Rj.

crvoljenje. *n.* *verbal.* *od* *crvoljiti.* *radnja* *kojom* *crvoljiti.*

crvoljiti. *crvoljim.* *v. impf.* *sitno* *što* *raditi.* *kao* *seno* *vesti.* *sitno* *plesti.* DARj. 855b.

crvopisak. *crvopiska.* *m.* *narod* *(koji* *pišti* *kao* *crvi,* *srednji* *je* *de* *Bedraughten, miseri).* Rj. — *Ja* *sam* *prvi* *kajav* *zametno.* *crvopisak* *na* *dušu* *uzeo:* *kud* *će* *moja* *duša* *i* *tijele?* Npj. 1. 297.

crvotoč. *f.* *der* *Warmfluss, ein* *Aradinis.* Rj. *crvotoč,* *tečaj* *voda* *je* *crv* *točin* *ili* *grizav.* *vidi* *črva,* *rupa* *lupa* *crvati* *crv.*

crvotočina. *f.* Rj. *crvotočina.* — *1)* *der* *Warmfluss, palvis* *i* *eruptivum* *per* *vermes.* Rj. *prašinu,* *ko* *u* *re* *za* *sobom* *ustavlja* *kuda* *tači.* — *2)* *(u* *Srijemu)* *Bozjapp, bozopolium* *clavatum.* Rj. *biljka.*

crvatjeti. *crvati.* *v. impf.* *vidi* *cvatjeti i* *syn. ondje.* — *Kapnika* *otijasa,* *moža* *žena* *zvaše,* *a* *on* *joj* *se* *ozva* *uzobavši* *grozlja.* DPostl. 15. *postanjem* *je* *riječe* *istu* *koju* *otjese* *i* *cvatjeti* *i* *cvatjeti.* *samo* *nije* *umetnuto* *u* *to* *je* *u* *čuvaju* *e* *i* *t* *ispala.* *Daničić.* ARj. 856b. *saba* *nije* *u* *obinuju.*

crvbaljka. *f.* *kad* *se* *metne* *daska* *ili* *balvan* *preko* *balvana,* *da* *klima* *i* *na* *jednu* *i* *na* *drugu* *stranu,* *pa* *dijela* *postaju* *i* *na* *jedan* *i* *na* *drugi* *kraj* *te* *se* *calaju,* *u* *Schaudel, oscillum.* Rj. *Čibat* *... na* *crvbaljci* *prekratiti.* DARj. 776a. *riječi* *s* *takim* *nast.* *vidi* *kod* *uzajka.*

crvanje. *n.* *das* *Sch* *odeln,* *oscillatio.* Rj. *verbal.* *od* *m.* *... calupi* *kojom* *se* *tku* *calu.*

crvatati se. *crvatati se.* v. *pf.* *impf.* *sich* *schaukeln,* *... Rj.* *djece* *stojči* *na* *jednom* *i* *na* *drugom* *kraju* *tku* *calu.* *crvatati se.* *tako* *da* *se* *jedan* *kraj* *u* *ris* *tek* *od* *drug* *odlje* *pada.* *vidi* *prekratati se.* *isp.* *cbatati se.*

Čuca. *m.* Rj. *čovjek* *od* *plemena* *Čuču.* — *Svijeh* *u* *ih* *po* *imenu* *kazat:* *dvije* *Čuce* *i* *dvije* *Bajice.* Npj. 1. 365.

čučak. *čučeka.* *m.* Rj. *pas.* *hup.* *čuko.* *syn.* *vidi* *od* *pas.*

čučanje. *n.* *das* *Wagen* *auf* *dem* *Knir,* *agitatio* *e* *oculis.* Rj. *verbal.* *od* *čučati.* *radnja* *kojom* *tku* *čučati.* *je* *dijete.* *dem.* *čučanje.*

čučati. *kām.* *v. impf.* *auf* *dem* *Knir* *wagen,* *agitatio* *e* *oculis.* Rj. *dijete* *dijete* *na* *koljenu* *ajdati* *ga.* *čučati.* *dem.* *v. pf.* *dem.* *v. pf.* *čučnuti.*

Čuču. *m.* *pl.* Rj. *plam* *u* *Crnoj* *Gori* *i* *zadnja* *je* *Čuču.* *Prigorje,* *planina* *u* *Cucama.* Rj. 137b. *Čuču* *je* *plam* *u* *Crnoj* *Gori,* *ja* *ču* *goranje* *brzo* *oku-* *ćuje* *na* *plemeno* *Čuce* *pekupiše.* Npj. 1. 521. *Čuču* *od* *toja* *plemena* *toče* *se* *Čuca,* *kuje* *čiti.*

Čučka. *f.* Rj. *čensko* *čeljade* *od* *plemena* *Čuču.* *vidi* *Čučkinja.*

čučkaije. *n.* *dem.* *od* *čučanje.* Rj.

čučkati. *kām.* *v. impf.* *dem.* *od* *čučati.* Rj.

Čučki. *adj.* Rj. *što* *pripada* *Cucama.*

Čučkinja. *f.* Rj. *čensko* *čeljade* *od* *plemena* *Čuču:* *Što* *ti* *daje* *Čučkinju* *robinju.* Rj. *vidi* *Čučka.*

čučnuti. *nēm.* *v. pf.* — *1)* *einmal* *auf* *dem* *Knir* *wagen.* Rj. *čučajući* *dijete* *na* *koljenu* *jedan* *put* *dramiti* *koljenom.* *v. imp.* *čučati.* — *2)* *sa* *se* *refleks.*: *Veselica,* *3)* *u* *zagoneci.* *č.* *čučnuti* *se.* Rj. 58b *(u* *čučnuti* *se* *u* *Rj.* *nema* *na* *srome* *mjestu).*

čuču. *Wort, Kinder* *einzuschlafen.* Rj. *glusovi* *kojima* *se* *uspavljaju* *djece:* *Čuču,* *čuču* *na* *konju,* *vuci* *i* *majka* *zakolju.* Rj. *Čuču,* *čuču,* *kobile,* *kudar* *ste* *ni* *holite?* Rj. 311b.

čučukati. *crvčukām.* *v. impf.:* *Podranila* *na* *vodien* *Fata,* *za* *njom* *Mujo* *sitno* *čučukaše:* **Je* *s'* *li,* *Fate,* *rano* *uranila?* *Here.* 205. *Daničić* — *od* *koga* *je* *i* *ake.* — *ARj.* 857b *kaže:* *kao* *da* *je* *pjerati* *uz* *tauburn,* *udarajući* *u* *tamburu,* *od* *čukati.* *čučati.* — *v. pf.* *slož.* *za-čučukati* *znači* *što* *i* *zaucljati,* *zaljuljati.*

čučka. *f.* *slaba* *rakija.* Rj.

čučkanje. *n.* *vidi* *kucanje.* Rj. *verbal.* *od* *čukati.* *radnja* *kojom* *tku* *čuka.*

čučkar. *čučka.* *m.* *(u* *Boči)* *vidi* *šećer.* Rj. *ima* *gen.* *i* *čučkara.* *isp.* *bakar,* *bakra* *i* *bākara,* *hrbat,* *hrpta* *i* *hrbata.* — *Hotio* *bi* *čučkara* *ljuta.* DPostl. 27. *vidi* *i* *čukor.*

čučkati. *kām.* *v. impf.* *(u* *Budvi)* *vidi* *čučati:* *Ko* *to* *čuka* *halcom* *na* *vratima.* Rj. *čučati,* *s* *promještenim* *glasovim:* *čučati.* *Korijeni* 39. *v. pf.* *čučnuti;* *slož.* *zučukati.* — *Čuka* *Danil* *u* *bijela* *vrata,* *bijela* *mu* *vrata* *otvorise.* Npj. 5, 14.

čučki! *Ruf* *zum* *Hande,* *dass* *er* *fortyche.* *vox* *pro-* *pellentis* *canem.* Rj. *glusovi* *kojima* *tku* *tjera* *psu* *od* *sebe.*

čučkiti. *kīm.* *v. pf.* *(u* *Grblju)* *vidi* *poljubiti,* *čjelivati.* Rj. *vidi* *i* *čjelovati,* *čjelnuti,* *čjeliti,* *paciti.*

čučknti. *nēm.* *v. pf.* *vidi* *kuenuti,* *od* *čega* *je* *i* *pastulo* *promjestaški* *glasove* *k* *i* *e.* *v. impf.* *čučnuti.* — *Dubrovnik* *je* *kako* *i* *bačio:* *čučeni,* *tako* *vas* *i* *zuci:* *DPostl.* 20.

čučko. *m.* Rj. *hup.* *od* *čučak,* *koje* *vidi.* — *cu-* *ko,* *takra* *hup.* *čūko,* *čūko,* *djeko,* *džeko,* *priko,* *striko,* *zeko.* *imena* *kod* *Dako.*

čučkor. *m.* *vidi* *čukar.* DARj. 858b. *vidi* *i* *šećer.*

čučkoriti. *rim.* *v. impf.* DARj. 858b. *vidi* *šećeriti.* *v. pf.* *zučkoriti.*

čučkorni. *adj.* DARj. 858b. *vidi* *šećerni.*

čučkrenjača. *f.* *sud* *u* *kom* *se* *drži* *čukar.* DARj. 858b. *die* *Zuckerbühse.* — *zu* *obličje* *isp.* *bibernjača.*

čučlač. *čučlača.* *m.* *vidi* *puzdra:* *Ustavi* *konja,* *ispustio* *je* *caluč.* *hoće* *da* *mokri.* DARj. 858b.

čučlajka. *f.* *(u* *Boči)* *vidi* *ljuljaska.* Rj. *vidi* *i* *culja,* *ljuljajka,* *gegajlika;* *zalandžak.* *ono* *na* *čemu* *se* *tku* *culja,* *ljulja,* *ljuljaska,* *die* *Schaukel,* *die* *Hautsche,* *oscillum.* — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *dubajka.*

čučljanje. *n.* *(u* *Dubr.)* *vidi* *ljuljanje.* Rj. — *Zlo* *čučljanje* *Rista* *begovice.* *Here.* 211 *(natpis* *pjesmi).*

čučljati. *čučljam.* *v. impf.* *(u* *Dubr.)* *vidi* *eibati,* *ljuljati.* Rj. *i* *syn.* *kod* *ljuljati.* *v. pf.* *slož.* *za-čučljati* *(i* *se).* — *a)* *ljuljati* *u* *koljerci.* — *b)* *ljuljati* *na* *ljuljaci.* *vidi* *i* *zibati.* — *c)* *i* *sa* *se,* *refleks.:* *Pusti* *svijetnjak* *da* *se* *culja.* *M. Pavlinović.* DARj. 859a.

čučljka. *f.* *(u* *Dubr.)* *vidi* *ljuljaska.* Rj. *vidi* *i* *culjajka,* *i* *syn.* *ondje.* — *Zlo* *čučljanje* *Rista* *begovice.* *...* *No* *Jovanu* *s* *culjke* *odgovara:* *ljuljaj* *bolje,* *dijete* *Jovane!* *Here.* 211. *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *kazaljka.*

čučneupa. *f.* *(u* *Dubr.)* *vidi* *depna.* Rj. *zdrava* *i* *debela* *djecačina* *ili* *čenturina.* *isp.* *copa,* *luncupa.*

čučnet. *m.* *(u* *C. G.)* *tijesno* *staklo,* *eine* *Art* *Flasche,* *lagenac* *angustioris* *genus.* Rj. *tijesno* *staklen* *sud,* *tijesna* *bura.*

čunjalo. *m.* *koji* *čunja.* *I. Pavlović.* DARj. 859a.

cupjanje, *n.* *das Schnobern, Herumschnuffeln, quæritatio.* Rj. verbal. od cupjati, radnja kojom tko cupja.

cupjati, njâm, *v. impf.* *herumschnobern, quærito:* šta ti cupjaš tamo? Rj. tražiti što zavrirujući i premećući, vidi orvati, prometati, rlatati, šišnjati, tunjati.

cup! **cupa!** **cupé!** *heim Tanze, interj. saltantis:* Op cup! Opa cupa cupé. Rj. uzvik koji se pjeva u pjesmi, kad se cupka igrajući: Cup cup, cup cup dragana. Rj. 137a. Opa cupa lijevke. Rj. 327b. *isp.* hop.

cupar, cupra, *m.* (u Dubr.) vidi čubar. Rj. biljka.

cupkânje, *n.* — **1)** *das Hüpfen, saltatio.* Rj. verbal. od cupkati 1, koje vidi. — **2)** vidi cucanje. Rj.

cupkati, kâm, *v. impf.* — **1)** *hüpfen, saltare.* Rj. udariti nogama u zemlja kad se sitno igra. *v. pf.* cupnuti. *isp.* cup. — **2)** dijete na koljenu, vidi cucati. Rj. držeći dijete na koljenu njihati ga.

cupnuti, čupnem, *v. pf.* hüpfen, saltare. Rj. sitno igrajući jedan put udariti nogom u zemlju. *v. impf.* cupkati 1. *isp.* cup.

cura, *m.* vidi djevojka. Rj. i *syn.* *andje, dem.* curica, *hyp.* curetak, *augm.* curetina. — **1)** ja sam ti, cura, mušterija; hoćeš poći za me Hasan-agu? . . . Ja sam cura davno isprošana. Npj. 3, 477. Dariuka na glasu gjevojka . . . Proglasi se cura na sve strane. 5, 265.

curenje, *n.* *das Rinnen, manatio.* Rj. verbal. od curiti, koje vidi.

curétak, curétka, *m.* *hyp.* od cura. Rj.

curétina, *f.* *augm.* od cura. Rj. — *takra augm.* kod babetina.

curica, *f.* *dem.* od cura. Rj.

cürin, *adj.* Rj. što pripada curi: Curin zaklad. DPosl. 12.

curiti, cüri, *v. impf.* *rinnen, man.* Rj. tanko teći. *v. pf.* slož. iz-curiti, pro-, za-. — Ako ne curi, a ono kaplje. Posl. 7.

čurko, *m.* Rj. ime muško. *isp.* Curonja. — *takva hyp.* kod Boško.

Curonja, *m.*: Ni je pikat meso, ni Curonja vlastelin. DPosl. 79. ime muško ili nadimak. *akc.* DARj. 860b. *isp.* Curko. — *isp.* ime s takim nast. Radonja, riječi kod bakonja.

evancik, *m.* **evancika**, *f.* *der Zwanziger, nekadušnji Austrijski srebrn norac, u koji je išlo dvadeset (zwanzig) kruzaura starih, a tri takva noren vrijedila su forintu, vidi i vancika, francika, prancika.* — Lep je momak evancik. Posl. 168. Pleta, kaže se za evanciku: velika pleta, t. j. čitava evancika, a mala pleta po evancike. Rj. 507a.

evâo, evâla, *m.* (*pl. gen.* evâlôvâ) (u Mostaru) nekada dlavaka riba, *Art Fisch, piscis genus.* Rj. *squalius svalizze Heck. et Kn.?* Rj.^o — *postanjem od tal. squalo, squalus.* Daničić, ARj. 860b.

evâsti, evâtêm, *v. impf.* vidi cvjetati, i *syn.* *oudje.* *v. pf.* slož. pro-cvasti, raz- (se), u-. — Desnica vam evêcem evala . . . Desnica ti cvetkom evala. Npj. 1, 146. 147. Šarajevu, evalo, ne rodilo. 1, 320. Uz put rasla rumena ružica, uz put evala, na put otpadala. Here, 7. Da vidim evate li vinova loza. Pjesm. 6, 10. Ja Navuhodonosor bijah miran u kući svojoj i evatjah u dvoru svom. Dan. 4, 4.

evât, *m.* vidi cvijet. Rj. *isp.* evasti, evatjeti i cvjetati.

evâtênje, *n.* vidi cvjetanje. verbal. od evasti, koje vidi DARj. 862a.

evâtjeti, evâtim, *v. impf.* vidi cvjetati, i *syn.* *oudje.* *v. pf.* slož. pro-cvatjeti, raz- (se), u-, u Rj.: cvâtiti, tim. *isp.* cvâtjeti, s kojim je jedna riječ, samo je ordje umetnuto a među e i v, a *oudje* među v i t. Daničić, ARj. 862a. — Te ja evêce većma evatim . . . Onda su višnje evatile. Npj. 1, 303. Niti lista niti evetom evati. 2, 162. Prava stara evati i raste bez prestanka. Pis. 60.

evêk, *m.* (u Srijemu) *der Honighaut, melligo.* Rj. sok koji pčele nabere te od njega bude med. Daničić, ARj. 862b.

evêkla, *f.* vidi blitva. Rj. i *syn.* *oudje.*

evêlanje, *n.* vidi bakarenje. Rj.

evêlati se, evêla se, *v. r. impf.* t. j. krmaća, vidi bukariti se. Rj. *brakura (von Schweinen), subo.* vidi i bucati se 2 (*kad se tjera krmaća*).

Cvijâm, *m.* Rj. ime muško. Cvijâm (*osn.* u Cvijol). *Osn.* 111. *hyp.* od Cvjetimir. — Puće puška Šarića Crijana, za njom puće biljadu pušaka. Npj. 3, 260. *hyp.* s takim nast. Čojan, Dejan, Dušan, Goluban, Goran, Grdan, Gruban, Gjukau, Hristan, Jevtan, Milan, Mičan, Ognjan i t. d. *Osn.* 138—141.

evijêce, *n.* (*coll.*) *die Blumen, flores.* Rj. *dem.* evijêcece. — Bogorodično evijêce, lijer, ljljan. Rj. 31a. 328a. Jedan tavan vaslejena evêca. Rj. 55b. Gjurgevo evijêce. Rj. 151b. Ivanjsko evijêce. Rj. 216a. Okruniti, *n. p.* *subo evijêce.* Rj. 456a. Ja sam lice gjuksom umivala, otirala lijerom evijêcem. Npj. 1, 63. Desnica vam evêcem evala. 1, 116. Urem mi evêce . . . Lepo evêce, al' je retko; poslaše me, da ga berem . . . te ja evêce većma venem . . . Te ja evêce većma evatim. Npj. 1, 302. 303. Da zalira rano evêce . . . Da P da berem kitu evêca. 1, 330. 331. Oj ti Cveto, lepo evêce! 1, 339. Karanfite, moje drugo evêce! 1, 617. Pruži njemu tri kite evijêca. Here, 10. Ponese . . . različnoga navinjenog evijêca. Kov. 51.

evijêcece, *n.* (*coll.*) *dem.* od evijêce. Rj.

evijêliti, evijêlim, vidi cvijeljati: Sirotninja našu cvijeli. Rj. *evijêliti koga, činiti da eviti, jade komu zadacati, weinen machen, furio flere, affligere.* *v. pf.* slož. raz-evijêliti, u-. — Nemoj izdati sluge gospodaru njegovu . . . nemoj ga cvijêliti. Mojs. V, 23. 16. Ah kćeri moja! vele li me obori! ti si od onijeh što me cvijele. Sud. 11, 35. Protivnica je njezina vrlo cvijeljše prkoseci joj. Sam. 1, 1, 6. Koji vladaju njim (narodom), cvijele ga. Is. 52, 5. sa se refleksi: Da ti čile oči i da ti se cvijeli duša. Sam. 1, 2, 33.

evijêljanje, *n.* *das Weinenmachen, permotio ad fletum.* Rj. verbal. od cvijeljati, radnja kojom tko cvijelja koga, vidi evijeljenje.

evijêljati, evijêljâm, *v. impf.* *weinen machen, furio flere.* Rj. vidi evijeliti. — Da ne cvijeljâm žalostive majke. Npj. 3, 491. Da hrišćanske duše ne koljemo, jednu našu braću ne cvijeljamo. 5, 211.

evijêljenje, *n.* vidi evijeljanje. Rj.

evijet, *n.* (*loc.* evijetu). Rj. vidi cvat. — **1)** (*coll.*) *die Blüthe, flos;* uzelo voće u cvijetu. Rj. stanje u kojem je što kad cvjeta (i u prenesenom smislu), i vrijeme takoga stanja: Srpska je država bila u najvećoj sili i cvetu i u nadežli za napredak. Miloš 13. I stari su Grci u najvećem cvijetu svoje književnosti pisali različnijem najvećijama. Pis. 94. Stara je književnost naša bila u najboljem cvetu za vremena sv. Save . . . Kad je (književnost) nikla i do cveta prisperala. Daničić, Vid. d. 1862. 18. — **2)** (*pl.* cvjêctovi) *Blume, flos.* Rj. *pl. gen.* cvjetôvâ, i bez -ov-: cvijêta, kad glasovi cvj dogđu zajedno, može v ispasti pa se e i j sastavi u č: cvtovi, u pravom smislu cvijet koje god biljke, i biljka sama koja se cvijetu radi gubi: još s kojom riječi dolazi i kao ime bilju: i što se načini nalik na cvijet. DARj. 864b. Riječ cvijet ima množinu cvjetiti, cvjetovi, kad se mnogi misle pojedince, a *coll.* evijêce, kad se misle skupni. *isp.* Obl. 11. *dem.* evjetie, *hyp.* evijetak. — Behar,^o cf. cvjet. Rj. 23b. Gorska ruža, bijel plavinski cvijet, koji se zove i dokoljena u Turčin-cvijet. Rj. 95b. Ivan-cvijet. Rj. 215b. Noćurak, nekaki cvijet koji se noću razvija. Rj. 425a. (Art Pilanze, herbae genus, po tom ordje cvijet znači biljka). Prsténak, 3) carer cvijet. Rj. 648a. Po livadi cvijet rascvatio. Rj. 644a. Rožica, svaki cvijet. Rj. 653b. Trijebe se šljive od cvijeta. Rj. 748b. Prevne uzglavnicu i nagje pod njom travu žutu kao žukovi cvijet. Npr. 113. U nju ti bjele lice, ka' cvjet pročtan. Npj. 1, 44. Livade su urešene b'jelim cvjetom i crenim. 1, 53. I pod bozom

cvjetnjak, *m. florula*, vrt za cvijeće. DARj. 873b. *Blumengarten*. *vidi* gjulistan.

Cvjetenje, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Cvjetimir. *takva hyp. vidi* kod Blagoje.

cvjetonjsije, *n.* *vidi* cvijeti: Pred Ristovo pred *cvjetonjsije*. Rj. *iz knjiga crkvenih prešto u narodne pjesme*. — Ni ti ima riječi (u narodnom jeziku), koje se svršuju na ije osim nekoliko, koje su uzete iz Slavenskoga jezika. Pis. 15.

cvjetonja, *m.* cvjetast vo, *Ochs der eine Blasse an der Stirne hat, hos notum album in fronte habens*. Rj. *v* između *e* i *j* može ispasti, pa se *e* i *j* sastaviti u *é*: *étonja*, koje *vidi*. — *s* takim nast. imenu *colovima vidi* kod vo.

Cvjetoš, *Cvjetōša*, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Cvjetimir. — *takva hyp. vidi* kod Bjeloš.

cvjetōša, *f.* (u Grblju) ime koji je cvjetasta. Rj. — *riječi s* takim nast. *vidi* kod Bjeloša.

cvjetulja, *f.* Rj. ime kravi koja je cvjetasta. Rj. — *imenu kravama s* arakim nast. *kod* krava.

cvjetunica, *f.* *Cvjetunice* nezdrele kad se meće, budu zdrele. DPost. 12. Zore ni pisa da je neka smokru vrlo slatka, a tada je jamačno ista koju Delabela kod riječi *pio* zove *pio fiore*, petrovača. X. *ake. od Daničića*, ARj. 874b. *isp.* cvijetak 2.

cvjka, *cvokē*, *f.* koliko se jedan put može srknuti. Daničić, ARj. 874b. *vidi* gut 2. gutae, gutljaj, nategljaj. *isp.* ždrkljaj. — u Rj.: *Cvokē, genet. in der Redensart*: u poke nema ni *evoke*, *mit einer halben Oka ist nichts zu machen, nec aperire pretium est bibere dimidium oculum.* (u poke — u po oke).

cvokanje, *n.* *das Schmatzen (lautes Küssen), osculatio cum sonitu*. Rj. *verbal. od* *evokati*, koje *vidi*.

cvokati, *cvokām*, *v. impf.* *schmatzen, cum sonitu osculor*. Rj. *vidi* *emakati*, *cmokati*. *čjelivati ružno, da se čuje v. pf.* *cmoknuti*.

cvoknuti, *nēm*, *v. pf.* *schmatzen, cum sonitu osculor*. Rj. *poljubiti, čjelivati ružno, da se čuje, vidi* *emoknuti*, *štuknuti* 3. *v. impf.* *cvokati*. — Onda dijete potegnu za uho *evoknuti* usnama (koje se ne može ispisati). Rj. 154a. Povuku dijete za uho i ustima kao *evoknu* — koji se glas ne može zapisati. Postl. 232.

cvokolanje, *n.* *vidi* *cokotanje*. Rj.

cvokotati, *cvokōčem*, *v. impf.* (u Srijemu) *vidi* *cokotati*. Rj. *drhtati, n. p. od zime, vidi* i *bobotati*.

cvolika, *f.* (u Srijemu *čima*) *vidi* *bačva* 2. Rj. *vidi* i *bik* 2, *vreteno* 3. — *bačva* 2 (*stablo u prorasu crnoga luka, na kojemu je gore sjeme*). Rj. 18a.

cvrčak, *cvrčka*, *m.* *Act Insect. cf. stridiō*. Rj. *vidi* i *čvrčak*, *stričak*, *makazar*, *rauč*, *šturak*, *die Grille, cicada urai* L. Rj. *isp.* *krijes* 3, *kriješ*, *bubna koja cvrči*.

cvrčanje, *n.* *das Zwitschern, fritinnitus, stridor*. Rj. *verbal. od* *cvrčati*, koje *vidi*.

cvrčati, *cvrčēm*, *v. impf.* *zwitchern, fritinnio, striden*. Rj. *cvrči cvrčak, pliva udu, cvrkutati, svrde, čarli konjski na kaldrmi, vodu kad se lijeva na što rruče (isp. cvrknuti 2), i t. d. v. pf.* *cvrknuti*. — *Brzelj, tica plava a po truhlu čargjasta, najviše u jesen cvrči*. Rj. 43a. *Bubnji biju, a cvrči svrde*, a *pucaju puške bezglučkinje*. HNpj. 1. 311.

cvrčež, *m.* *cvrka od čega masna kad se peče ili kad gori. isp.* *cvrčati*. DARj. 875a. *vidi* i *čvrka*. — *riječi s* takim nast. *kod* *derež*.

cvrče, *n.* *cibus frictus*, prženo jelo. DARj. 875a. u *Hrvatskoj* je *cvrče* *osobito: jelo od juja na masti cvrčih*.

cvrčenje, *n.* *liquefactio*, topljenje (masti). DARj. 875a. *verbal. od* *cvrjeti*, *vidi* *evarenje*.

cvrjeti, *cvrēm*, *v. impf.* *gram. I. progj.* *cvrjeh*. II. *cvrah. I. pridlog* *cvrčēi*. II. *cvrj*, *cvrjši. I. pridlog* *cvrčo*, *cvrča*. II. *cvrt*, *cvrta*. *zapovj.* *cvrči*, *cvrčimo*, *cvrčite, vidi* *čvariti. kao* *pržiti, topiti n. p. mast, sulo. v. pf. slož.* *raz-cvrjeti se*.

cvrka, *f.* *das Gezwitscher, clangor*. Rj. *glas koji se čuje, kad što cvrči, vidi* *čvrka*, *cvrčež*. — *Cvrčež*, *cvrka od čega masna, kad se peče ili kad gori*. Daničić, ARj. 875a. *Stoji cvrka čarli po kaldrmi*. HNpj. 3. 388. *Momci rasplāšivali vrapce, da cvrkom svojom domaćina ne probude*. Mil. 12.

cvrknuti, *cvrknem*, *v. pf.* Rj. *v. impf.* *cvrčati*. — 1) *zwitchern, fritinnio*. Rj. *pučiti cvrčati, pustiti glas kuki je cvrka, n. p. cvrkne cvrčak*. — *A crknaše čarli po kaldrmi, od avlije s' otvorise vrata ... razjahaše ate u avliji*. HNpj. 1. 231. — 2) *zwitchern, schairren (Fusscr auf Erder gegossen), strido*. Rj. *cvrkne n. p. vodu, kad se prolje na što rruče*.

cvrkūt, *m.* *clangor, cvrkutanje ptičje*. DARj. 875b. *n. p. čuje se cvrkūt ptičji*.

cvrkūtanje, *n.* *das Zwitschern, garritus (arrium)*. Rj. *verbal. od* *cvrkutati*, koje *vidi*.

cvrkūtati, *cvrkūčem*, *v. impf.* *zwitchern, garrio*. Rj. *dem. od* *cvrčati, cvrkūtu ptice. v. pf.* *cvrknuti* 1. — *Starujak ... bez toga cvrkūče samo kao vrabac*. Priprava 43.

Č.

1. **čā**, *m.* *indecl.* (u Bačkoj) *verkürzt statt* *čiča*: *ča* *Paja, ča* *Steva, ča* *Pera* i t. d. Rj. — *Srblji govore u brzom izgovoru ... prilj. ča* (prilj i *ča* najviše po Bačkoj *n. p.* prilj *Jova, ča* *Paja*) i t. d. *mjesto* *prilatelj, čiča*. Nov. Srb. 1817, 534. *Ča* *Steva ... u dyoru Ča* *Stevinu ...* (hivala *Ča* *Steri ...* kad nema *Ča* *Stere* u *Karlovcima ... sa Ča* *Stecom ...* *kopiju Ča* *Stevina* pisma. *Straž.* 1886, 866. 1226. 1287. 1475. *vidi* *čiča, čika, čiko, dundo, striko, stric*.

2. **čā**, *govore* *čakavci* *mjesto* *što. isp.* *čakavac. ake. od* *P. Budmana*.

čābar, *čābra*, *m.* *der Zober, labrum, ras aequalē*. U našega *čabra* *gvozdenē uši*. (Postl. 333). Rj. *gen. pl.* *čabārā, čabrōvā*. DARj. 876a. *sud* *drven* *za* *vodu* *i* *za* *drugo* *što. isp.* *čabrenica, čabrica, dem.* *čabrić*. — *Megju* *sobom* *vino* *doniješe, do* *dva* *čabra* *crvenoga* *rina*. Npj. 2, 225. *Jedan* *čabar* *ležene* *rakije, po* *dva* *čabra* *crvenoga* *rina*. 2, 389.

čābrenī, (*čābrēnī*), *adj.* *n. p.* *uši*. *Zober*. Rj. *što* *pripada* *čabra, n. p.* *čabrene* *uši*.

čābrenica, *f.* *vidi* *čabrica*: *Dok* *pomuzem* *hiljadu* *ovaca* *i* *namuzem* *dvadeset* *čabrenica*. Rj. *sud* *kao* *čubar*.

čābrenīk, *m.* *die Zoberstange, pertica portando labro, cf.* *čabrenjak*. Rj. *motku* *na* *kojoj* *se* *nosi* *čubar, čabrenica, čabrica*: *Pronešo* *ga* *na* *čabreniku, trečunaj* *koji* *po* *drugi* *put* *ne* *če* *da* *kaže*. Postl. 261. — *čabrenik* *prema* *čabrenjak, vidi* *anatemnik* *prema* *anatemnjak*.

čābrenjāk, *m.* *vidi* *čabrenik*. Rj.

čābrica, *f.* *ein Wännchen, vasculum*. Rj. *sud* *kao* *malī* *čubar, vidi* *čabrenica, dem.* *čabričica*. — *Zatop, kuhan* *i* *sitno* *išječan* *drob* *od* *kakva* *živinčeta, koji* *se* *poslije* *poprži, pak* *se* *stavi* *u* *kakvoj* *čabrici*. Rj. 198a. *Načeo* *kavu* *s* *kupusom, čabricu* *sa* *sirom* *ili*

čajanje, *n. verbal*, od čajati, koje *vidi*, *vidi* čekanje. **čajati**, *čajem*, *v. impf.* (st.) Rj. *u kažu se značenje*. Daničić u ARj. 880 b: *raspostare, čekati v. pf.* očajati se. — *nahodi se u narodnijem pjesmama: Ne čaj više, Miloševa majko, odbij ovcu u to pusto polje: Miloš ti je juče poginuo*. Rj. 817b.

čajju, *adj. vidi* čajov. Rj. *što pripada čaji*.

čajir*, čajira, *m. vidi* čaj.

Čajnice, *n.*: od Čajnica od dya Bartolčića. Rj. *caruška u Bosni*. Ja sam bosna iz Čajnica došla. Here. 150.

čajo, *m. hyp.* od čauš. Rj. *gen.* čaja, *roc.* čajo, *vidi* čaja. — *takova hyp. kod* brajo.

čajov, *adj.* Rj. *što pripada čaju, vidi* čajin.

čak, *adv.* *weithin, longe; otišao čak daleko; čak u Carigrad; čak u Moskovsku, cf.* ča. Rj. *pokazuje se daljina mjesta (ili vremena), vidi* i tja, tja, dori. — *Uteče čak u sinje more*. Npr. 117. Utekli . . . pa i to čak preko Dubrovnika. Posl. 265. To se čudo na daleko čulo, čak daleko u zemlju Arapsku. Npj. 2. 160. Oba dva sam na vojsku spremila, čak na vojsku na Tursku granicu. Here. 118. Išla je čak i po Bugarskoj. Npj. 1. XXI. Išlo u ruski glavni kvartir . . . čak u Pariz. Sovj. 75. *rjeđe za vrijeme: čak do smrti; čak sutra dan u i dovrije.*

čakanac, čakānca, *m.* — 1) *der Dampfhammer, malleus fulci acutandae*. Rj. *čekić kojim kosei otkrivaju kose, vidi* klepac. — 2) *vidi* čekić. Rj. *malo kladiro kako gol, vidi* maljiv.

čakavac, čakāvca, *m.* *Hrvat koji nješto što govori ča.* — Čakarci (koji govore dite, vira, sima). Kov. 7. Mjesto što govore ča, te ih zovu čakarcima. Dioba. 6. akc. DARj. 883a. *isp.* kajkavac, kekavac, štokavac.

čakavački, *adj.* *što pripada čakarcima, vidi* čakavski. — Po današnjemu Čakavacima govornu valjalo bi da je *šezja*. Kov. 20.

čakavski, *adj.* *što pripada čakarcima, vidi* čakavački. U čakavskom govornu, u kom glas gj glasi j, dolazi . . . Daničić, ARj. 87b. Među spomenutijem knjigama tri su *čakarske*. Rad 20, 151.

čaklja, *f.* — 1) *vidi* kljama. Rj. *vidi* i kuka 2. objetelica, pijuk 3, trnokop 2, s jedne strane pouzak trnokop u 2 drugu kao retki kljua. — 2) *der Huck n. uncut, s. B. auf dem Schiffe, bei Pestkranken*. Rj. *vidi* ganač 2, gandža, kandža 2, motka s grozdenom kukom, te se njom što privlači i odvlači, *n. p.* lajaja, nekad utvara i koji su umrli od kuge. *isp.* kuka i motka (t. j. vući mrtvaca kukom u grob pa motikom zakopaj). Posl. 163.

čakmak*, *m. vidi* ognjilo: U njihov gvozdja ni diveta nema od čakmaka koji organj dava. Rj. *ocilo, kromen, i oboje zajedno, ognjilo, i na pušci gdje oboje stoji: vidi* i čarak, gvozdja puščana, kašiluk, tabandže. — Svaki nosi po dvadeset pušaka . . . sve na jedan čakmak dogonjene. Npj. 3, 333.

čakšira*, *f.*: Pa mu pruži nogu i čakširu. Npj. 3, 353. *tomu dodaje* Vuk: U govornu nigda nijesam čuo čakširu (u jed. broju) nego čakšire (u mn.), *vidi* čakšire.

čakšire*, čakšira, *f. pl.* — 1) *die Beinkleider, caligae, cf. gače*. Rj. *vidi* benevrcei, benevrcke, benevrke, dimije, dimije, blače, kalavre, pelengrke, pelengiri, plundre, šalvare, dem. čakširice, *augm.* čakširetine. — Kolčak, na čakširanu, t. j. zakrpa na koljenima kad se čakšire protru . . . te se i ne poznaje da su čakšire zakrpljene . . . Gdje koji i *nare* čakšire s ovakovijem kolčacima grade. Rj. 286a. Na nogama kovče i čakšire. Npj. 1, 373. Na vojvodi čizme i čakšire . . . čakšire od plave kadire. 2, 483. — 2) čakšire sukna, *Stuck Zeug auf eine Hose, panui quantum sufficit ad conficiendus caligae*: U z'o čas se Kokan pogodilo za dva groša i čakšire sukna. Rj. *omoliko sukna ili čobe koliko ide u jedne čakšire*.

čakširetine, *f. pl. augm.* od čakšire. Rj. — *takva augm. vidi* kod babetina.

čakširice, *f. pl. dem.* od čakšire. Rj.

čaktar, čaktira, čaktor, *m.* u (u C. G.) *die Schlafglocke, Antinodulum*: Te s ugrica salomi čaktara, pa ga bači u njedra junačka. Da mu digne debela čaktara. Rj. *zovu* kako se među bratima oko vrata, *vidi* bakaruša i sja, udjje.

čala*, *ruhrt die Trommel, pulsate tympana*: Čala sado, naše mekterbaše. Rj. čala? Rj. ubri? (u kaku gol spracu musicku, osobito u babatuj).

čalabreanje, *n.* *das Indossnehmen, gustatio*. Rj. *verbal*, od čalabreati, *radnja* kojom tko čalabrea.

čalabreati, čalabream, *v. impf.* *cinco Indiss zu sich nehmen (von dem ordentlichen Essen), anbeissen, jento, gusto*. Rj. *kao dodijecati se jelu, malo jesti hiteći, jesti malo što pred ručak*. — *v. pf.* čalabrenuti, čalabrknuti, labrenuti.

čalabrenuti, čalabrenem, *v. pf.* *anbeissen, gusto*. Ili Kokane, čuo za vratima čabar vina i pečena svinja, i šavolj valjušaka pokriven slamom da se ne truni, te čalabreni malo dok ručak dospje (u pripovijeci). Rj. *vidi* čalabrknuti, labrenuti, *pojesti malo kao hiteći, kao dodjeti se samo jelu, malo što pojesti dok ručak dospje*. *v. impf.* čalabreati.

čalabrčak, čalabrčca, *m.* *(mehr scherzhaft) der Indiss, gustatio*. Rj. *onu što se čalabreue*. — Kad mi vojno na oranje pogje, oprigam mu šnik prijanca, čalabrčak, dok prispje ručak. Npj 1, 528.

čalabrknuti, čalabrknem, *v. pf.* *vidi* čalabrenuti. Rj. *vidi* i labrenuti, *v. impf.* čalabreati.

čalākānje, *n.* *das Tosen, Lärmen (z. B. der Kinder), strepitus*. Rj. *verbal*, od čalakatī, *radnja* kojom čalakuju (čalōuju) *n. p.* djeca.

čalakatī*, čalākām (čalōōem), *v. impf.* *lormen, strepi*. Rj. *vidi* dzagoriti, dzakati, larnati, torokati, vardati. *isp.* bučati 2, rikati, *kao što čine n. p.* djeca.

čalākānje, *n.* *das Pariren, ictus propulsatio*. Rj. *verbal*, od čalakatī se, *koje radi*.

čalčkati se, *kām se, v. r. impf.* *den Hieb pariren, ictum propulsare*. Rj. *odbijati udarac brancu se*.

čalma*, *f.* *der Furhan, taura, cf.* saruk. Rj. *porez oko glave u Turaka*. — Stvorio se Turčin pa zario čalma oko glave. Npr. 38. Vuk sudi, ter u čalmi kadinskoj. D'Posl. 151. Za njime se zubom-čalma suče, pa se ne sme čure da obzare, a kamo li da obmotu čalmu. Npj. 1, 160. Na glavi mu fesa pletenoga, oko fesa zamotao čalmu, svu od svile i žežena zlata, a za čalmom perjanice zlatne. I, 56.

Čalma, *f.* selo u Srijemu. Rj.

čalmāšica, *f.* *vidi* česljugar, česljugarica, biče nazvana po crvenoj glavi, kao da joj je na glavi crvena čalma. DARj. 885a. *vidi* i česljikar.

čam*, čāma, *m.* *ein Schiff (von weichem Holz), meriprum abietinum*. Rj. *čamaca lajaja*: Vojnici Turskoga zakona koji su iz Bosne na čamovima silazili u Biograd. Rj. 818a. *vidi* čamae, *isp.* čm, kaik.

čām*, čāma, *m.* *die Tanne, abies*. Rj. *vidi* jela.

čāma, *f.* *Langweile, tadium*: napala me čāma. Rj. *kao* dosada, čeznje, stanje u kojem tko stabi. *čili, išezara*. — Nije čudo, sine, što ćeš u takvom selu videti . . . ljudi u nekoj dušernoj čāmi. Zlos. 225.

čāmae, čāma, *m.* *ein kleines gezimmertes Schiff, naviola abietina*. Rj. *mali čam, kao* dem. od čām. — Kad onaj koji čāmeom upravlja, vodu ispod njega veslom kao izgrne i tako stražnji kraj odbije dalje a prednji obrne na onu stranu, onda se kaže *iskrmiti*; a kad vodu kao podgrne *pod čāmae* i tako stražnji kraj privuče na onu stranu, a prednji obrne na drugu, onda se kaže *prihvatiti*. Rj. 234b. Da hvata ljude, koji bi na čāmama išli s pismima . . . u Karavlašku. Sovj. 55.

čāmak, čāmka, *m.* u Boči nekaka mala uš koja se jedva može vidjeti. *Art Laus, pediculi genus*. Rj.

čāmalica, *f.* groznica u kojoj se mnogo žmuri a bez sna. *isp.* čāma, čāmati. DARj. 885b.

čāmanje, *n.* *das langweilige Warten, expectatio*

čaprlj, *m.* *vidi* čapur. Rj. *vidi* i čaporak 1, čepur. *yp.* čaprljak.

čaprljak, *m. hyp.* od čaprlj. Rj. *siop. gen.* čaprljaka. Daničić, ARJ. 890a.

čaprlja, *f.* ubrus od svile. Here. 359: Pokriću se stambolskom *čaprljom*. Here. 191.

čapūr, *m.* *Strunk* (*cines abgehauenen jungen Bannes*), *trunculus*. Rj. *vidi* čaporak 1, čaprlj, čepur. *oll.* čapurje, *što ostane od mlada drveta na korištenju, tad se posijede*.

čapūrje, *n.* (coll.) *die Strünke, trunculi*. Rj. *čapuri, mnoštvo čapura*.

čār, *f. gen. pl.* čāri. Daničić, ARJ. 890b. *vidi* čara, čarka, čarebija, čarolija, čini, magjije, vradžbina, ržaza. *der Zauber, fuscinum, fascinatio, incantatio*: Indu muž u kupusu magjije (*čari*). DPostl. 27. *ordje može čari biti i muškoga roda, u jednini čar, čara, kao što se i mlazi u Dubravčana*. Ivković.

čara, *f.* *vidi* čar: Ali su me tebe omrazili, ali su le čarom začarali. Here. 3. Koji čara i vjeruje čari. Daničić, ARJ. 895a. *syn. kod* čar.

čarāk,* *čarka, m. ein Bestandtheil des Flintenschlosses, pars flintae, cf. kašiluk, čakmak*: U njih zvožgja ni drveta nema osim čarka koji vatru gradi. Rj. *na pušci gdje stoji ognjilo, ridi i čekić 2, čekić 2, isp. i zvožgja puščana, tabanulče*. — Macé rukovace, *čarak* gjurkovac i sablja dimiškinja (valja). Rj. 79a.

čaralac, *čaraoca, m. koji čaru, incantator, čaralac*. Daničić, ARJ. 896a. *ake.* 891a. *vidi* čarovnik. — *rišči s takim nast. kod* čuvalac.

čaralica, *f. ženska koja čara, incantatrix, čaralica*. Daničić, ARJ. 896a. *vidi* čarovnica, bajalica, vračarica, *isp. copnica, činilica, činjarica, magjionica, vještica*.

čarānje, *n. das Heeren, incantatio*. Rj. *corbal, od* čarati, *radnja kojom tko čaru*. — Nit se pokajase... *od čaranja svojih*. Otkriv. 9, 21. Tvojijem čaranjem prevareni biše svi narodi, 18, 23. Jer je nepoštenost kao grijeh od čaranja. Sam. 1. 15, 23. To će ti oboje loći... radi mnoštva čini tvojih i radi velike sile čaranja tvoga. Is. 47, 9.

čarapa, *f. (pl. gen. čārāpā) der Strumpf, tibiale, cf. čorapa, bječva*. Rj. *vidi* i blača. *dem.* čarapica, *augm.* čarapčina, čarapetina, čarapina. — Bjelača, *bijela čarapa*. Rj. 28b, Grlić, *grlo u čarape*. Rj. 102a. *Iskončati čarape* (izvesti ih koncem). Rj. 231a. Kalčine od sukna kao *velike čarape* što se nose u čizmanu. Rj. 261a. Klačnja, *dlugačke bijele čarape*, preko kojih se *obuvaju čarape*. Rj. 273a. *Oplesti, n. p. čarape*, rukavice. Rj. 463a. *Čarape na poplet*. Koje čarape nijesu na poplet one su *na igle*. Rj. 513a. — Pa joj *skine* prsten s desne ruke, i s leve *noge čarapu*. Npr. 240. Kad se *ospje* kao čarapa. treće se n. p. kad stane vojska *bjegati*, pa *bjega* jedan za drugim). Postl. 120. *Pletu čarape* i rukavice. Danica 2, 103. Pravi Bokelj *nosi bijele i tiješne čarape* do koljena. Kov. 40. Ličnjak i bječve (peškir i čarape). 45. *isp. priglavak (donja strana u čarape)*.

čarapār, *m.* Rj. *vidi* čorapar. — 1) *der Strumpf-wirker, Strumpfhandler, textor aut negotiator tibialium*. Rj. *tko plete ili prodaje čarape*. — 2) *der Gummischträger, miles braceis decurtatis (mit Verachtung)*. Rj. *iz pogrde se veli vojniku koji nosi risoke čarape u kratke čakšire*.

čarapārev, čarapārov, *adj. što pripada čaraparu, čarapārski, adj. što pripada čaraparumu, n. p. regimenta (čaraparska)*. Rj.

čarapast, *adj.* (u Srbiji) *n. p. konj, u kojega je noga odozdo donekle bijela, kao da je obuio bijelu čarapu, cf. putnogast*. Rj. *isp. putnogast, n. p. konj, pas (koji ima na nozi bijelu biljegu)*. Rj. 623a. — *adj. s takim nast. kod* budalasti.

čarapčina, *f. augm. od čarapa*. Rj. *vidi* čarapina, čarapetina.

čarapčina, *f. augm. od čarapa*. Rj. *vidi* čarapčina, čarapina. — *takva augm. kod* babetina.

čarapica, *f. dem. od čarapa*. Rj. Ko se skoro oženio, svakog dobra poželio: ... od sestrične *čarapice*. Here. 205. *vidi* čorapica, bječevica.

čarapin, *adj.*: Ide mi posao kao *čarapin* početak (ružno. Postl. 96). Rj. *što pripada čarapi*: Usta su mu kao *čarapin* početak (velika, kao čarapa, kad je još nedovršena). Postl. 336. *takva adj. od supstantiva ženskoga roda koja znače stvari: daničin, gjermin, pitin, poštin, prolhin, ružin, trpezin*.

čarapina, *f. augm. od čarapa*: I dones' mi ženske *čarapine*. Rj. *vidi* čarapčina, čarapetina. — *takva augm. kod* bardaćina.

čaratan, *m.* Rj. *tko vara srijet kojekakrijem opsjenama, po tom i tko samo čini opsjene. Od tal. ciarlato, fr. charlatan, praeceptor*. Daničić, ARJ. 892a. *Čaratan*, (u Boči) čovjek koji se rodi u marčanoj svijetli (luni), pa prije nego je kršten prijeđe preko njega mačka ili druga kakova pogama životinja; zato poslije ostane nesrećan, te ne može imati nikakoga zamata niti postojanoga posla, nego se sunca kojekuda, i *scopim najstarijom, igrom i salom ljude zabavlja i vara i novec od njih mami*, ali mu ni ovi novec ne mogu biti probitačni, nego kako dođu tako i otiđu. Rj.

čaratānica, *f. isp. čaratan, od koga je postala*. DARJ. 892a. *što je muško čaratan, to je žensko čaratānica*.

čaratānija, *f. (u Dahm.) die Taschenspielerci, artes magiae*: oni Talijani što čine čarataniju. Rj. *što čini čaratan, radnja čaratanova*. — *vidi* mačtanije, sijeri.

čarati, *čarām, v. impf. heren, incanto, cf. gatai, vračati, bajati*. Rj. *vidi* i čarovati, činiti, opčinjavati, zamagijjavati, zatravljivati. *v. pf. sloč. o-čarati, za-* Mnogi od onih koji čarahu, sabravši knjige svoje spaljivahu ih pred svima. Dž. Ap. 19, 19.

čardācie, *m. dem. od čardak*. Rj.

čardāčki, *adj. n. p. soba (čardačka)*. Rj. *što pripada čardaku*.

čardāk,* *m. — die Warte, specula*: Vezak vozla seja teftedara na *čardaku* na debelu hladu. Rj. — 1) *u risoke zgrade (drora, kule) na rize katora gornji katovi ili jedan od njih ili samo jedan ako ih nema rize osim onoga pri zemlji, mjesto koga mogu biti i sami stupovi, a po tom i cijela tuka zgrada, u množini dolazi i za jedan izmogu rize njih u jednu zgradu, često se nazivaju gornji. Kao i druge zgrade nazivaju se i visoki, tanki*. Daničić, ARJ. 893b. — Ahar, 2) kao *čardak* ili gosposka kuća, *der Hof, palatium, cf. har*. Rj. 8b. Car... pobeagne na *gornje čardake*, i zatvori se. Npr. 212. Ona ide gore na *čardake*. Npj. 1, 250. Kad ja spavam na *gornjem čardaku*. 1, 565. Već mi kažte *risoke čardake*, na *čardake* mekamu postelju. 1, 615. Bijeli se u visinu kula, na *čošetā sičani čardaci*. 2, 526. E ti imaš u Prizen dvorove, oko njih je kamena avlija, u avliju *solam čardakora*, na svaki je ključnica zlatna. 3, 429. Pak poskoči kuli *ni čardake*. 3, 540. To Periša i sluša i gleda sa *čardaka* sa bijele kule. 4, 97. U novija vremena naselilo se u onaj kraj (Drobnjake) od Morače mnogo uskoka... gdje su pogradih na sobama ili na *dircima čardake*, u kojima su zimi sjedili sa ženama i djecom i ljeti išli te četovali... oni bi se opet vratili u svoje *čardake*. Npj. 4, 461 (Vuk). — 2) *eine Wachtstätte auf Pfählen an der Grenze, casa palis imposita*. Rj. *stražura risoka na stupovima. isp. karaula*. — 3) *das Behältniss für die Kakuruzkolben, horrei genus*. Rj. *kao koš za kukuruz na stupovima*.

čardaklija,* *f. eine grosse Weinrebe, die sich an Hatten, Bäumen hinanrankt, vitis suspensa, cf. odrina*. Rj. *vidi* i odrinja, brajla, logoška, lugoška, lomča, *velika vinara toza što se penje uz sjenicu (Turski*

po tom i molitve koje su dušni svećenici molili u predrejene sabute (časore): Kad se očitaju časovi, pristupe gjakoni k vladici. 141. 16. Šta bija o svećeničici, koja ima tri glavna dijela: večernju, jutrenju i prvi čas (t. j. sahat). 37. Prije časova vladika s cijeljenim sveštenstvom otide iz crkve. 356. Časlovac, knjiga u kojoj su molitve koje se čitaju na časovima. Daničić, ARJ. 903a. — 4) u norije vrijeme čas u značenju sahat, ura: Knez Miloš imao je u svojoj sobi-bogomolji časovnik koji je izbjijao i četvrti i cele čase. Mil. 254.

II. kako se riječ čas uzima u rječnicu. — 1) u jen.: Opet se zatrese iz temelja dvor od velike sile... gdje neka sila pa poviče... ona sila onaj časa otide s velikom hukom. Npr. 187. ridi ocean, bez prijedloga, niže II 3 a), i s prijedlogom u (II 5). — 2) gen. s prijedlogom od i s prijell. do: Od onoga časa narva se stane štrkljati. Npr. 78. Ozdravi žena od tuđa časa. Mat. 9, 22. Sužan će se sprostiti, ja slepoče mi do reka, ni do časa umrloga. Npj. 1, 110. — 3) accus. bez prijedloga. — a) pokazuje se koliko vremena što traje, a tijekom i kad bica: orčas, oraj čas, so eben, commode. RJ. 437a. Ončas, t. j. onaj čas, sogleieh, llico: Ončas oni na noge skočiše. RJ. 160b (odmah). Sad s ove stope, iz ove stope, t. j. oraj čas, auf der Stelle, e vestigio. RJ. 717a. Onaj čas počne se ona truditi, i rodi mu muško čedo. Npr. 59. Izvadi jednu hlaku iz glave, te baci i oni isti čas uzrast strašna gora. 104. Reče mu: vrati se doma ovaj čas. 131. Sad oraj čas da je vodim. 185. Sušjed ga seaki čas pominjau. Posl. 321. Neki Haldaji taj čas dogoše i tužise Jevreje. Dan. 3, 8. Oni taj čas ostaviše mreže. Mat. 4, 20. Zar ne mogoste jedan čas postražiti sa mnom? 26, 40. Ustavši onaj čas, vratise se u Jerusolim. Luk. 24, 33. Ko ne bi pao i poklonio se, onaj čas biće bačen u peć. Dan. 3, 6. — b) čas — čas: jedno bica za drugim: Jednako izvrše glavu čas na jednu čas na drugu stranu. RJ. 61a. Kad se što ukrade pa čok čas potvora na onoga čas na ovoga. Posl. 112. Oni su iz početka čas Greina pomagali protiv Avira... čas udarali na same Grke. Danica 2, 71. Gledajući čas jedno čas drugo. Žitije 53. Kojima (glagolima) se osnova svršuje čas na suglasno čas na samoglasno. Rad 3, 49. ridi časom — časom: sad — sad, isp. gja — gja, kad — kad. — c) pred accus. može biti odverah malo: Malo čas (n. p. i ja ću doći). RJ. Kad malo čas, eto ki zamaja. Npr. 35. Malo čas, eto ti aždaje. 46. Stara nije bilo kod kuće, ali malo čas dogje i on. 87. Kad malo čas, ali eto ti gvozdena čovčka. 212. I ova sumnja njegova svjedoči što malo čas rekoh da je... Rat 28. — d) izu accus. može biti odverah prije: čas prije, koje znači: što se prije može: Čas prije (n. p. dloji möglichst bald. RJ. Da gledaju ako se i kako može, da one Turke u Čačku čas pre predadu ili isteraju, dok nije čaja-paša stigao s vojskom. Miloš 81 (čas pre istoč. mjesto juč. čas prije). Nego mi valja da gledamo, ove Turke čas pre da očistimo. 107. Petar da ostavi Ruse i Klabovo, pa čas prije da pohite sa svom vojskom k njemu. Sovj. II. — 4) accus. s prijedlogom na. pokazuje se kad što bica. Sint. 515.: Tako mi ove svijee, i tako mi se našla ut umrlj čas! Posl. 303. — 5) accus. s prijedlogom u. pokazuje se kad što bica, a budući da je čas vrlo malo vremena, zato što bica u čas, bica u onoliko malo vremena koliko čas znači. Daničić, ARJ. 898b: Starac kad primi novce, udari ključevima o zemlju. I taj čas nestane i trgovine i kupca. Npr. 39. Majka gjevojinca pljune u oganj, te se u oni čas udme. 94. Te ona u ta čas napiše knjigu poslanicu. 120. Kad muž njezin otide, ona ti bogme u ta isti čas dozove slugu. 130. Posu je onijem prahom... te ona oživlje u oni čas i druge joj ruke iznikoše. 132. I koji čas on tu zakovrnu, a ta čas oni krilati konj počme... 153. On odmah zapovjedi, da je u isti čas ponesu. 230. I onaj isti čas dozovu svoga pisara. Npj. 4, XIV. Jer

će vam se u onaj čas dati šta ćete kazati. Mat. 10, 19. — 6) accus. s prijedlogom za. kazuje se vrijeme koje što birajući zauzima, i tako bica dok je to vrijeme. Daničić, ARJ. 898b: Za čas, za jedan čas. RJ. Za taj čas, bald, hurig, in kurzor Zeit, brevi, impigre. RJ. 710a. Kad sednu večerati... veliki kazan s jelom za tili čas progje. Npr. 71. Velika drveta dugo rastu, ali za čas padnu. Posl. 33. Konj zelenko rosnu travu pase, za čas pase, za dva prisluskuje. Npj. 1, 220. Vatra za jedan čas obuzae svu varoš. Danica 5, 38. Znaj da me sve te besporedice ni za jedan čas ne odvraćaju od tebe. Kolo 15 (II). — 7) instrum. — a) časom, deu Augenblick, augenblicklich, statim, ad momentum. RJ. mahom, odmah, taki, upit: Vi ste narod tyrdovrat: doći ću časom usred tebe, i istrijebiću te. Mojs. II. 33, 5. — b) časom — časom (isp. čas — čas H 3 b): Kao što je ono vedro nebo, časom vedro, a časom oblačno. Npj. 1, 389. Onaki mu je život kao mjesec: časom pun, a časom prazan. Posl. 238.

časak, časka, m. dem. od čas, RJ. — Malo trenuh, ćuduh sanak usnih, ćuduh sanak, a u ćuduh časak. Npj. 2, 364. Ne mogu ti rane preboljeti: već kad meni sudni časak dogje, ukopaj me na drumu široku. 2, 509. — Sitne knjige zemlju pregaziše, na Cetinje časom dopanuse, a na ruke Petroviću knjazu. Npj. 5, 356. Izgorje ti u vatru pogača. Ja ću drugu časom ukuvati. Here. 188. u dva posljednja primjera za časom isp. čas. H 7 a.

časiti, im. v. impf. rereiten, morari: Andro tréi, času ne časio. RJ. upravo baraviti čas, i po tom baraviti upof. bariti se, zastajati se. v. pf. sloč. počasiti. — Ti si pomoć moja i izbavitelj moj. Bože moj, ne časi. Ps. 40, 7.

časlovac, časlovca, m. das Horologium (altslavisches Lesbuch nach dem Namenbuchlein, und vor dem Psalter), horologium. RJ. gen. pl. časlovaca. Daničić, ARJ. 903a. postanjem od staroga časlovca, koje je knjiga s molitvama što se čitaju na časovima; isp. čas 13. — Kad koji gjak... izučí bekavine, onda uzme (slavenški) časlovac, kad izučí i prečita nekoliko puta časlovac, onda uzme psaltr. RJ. 812a. Da sam ruza, ja bi se razvila u časlovca mladom bogoslovcu. Npj. 1, 635. Rusi su već izvadili psaltr i časlovac iz skola. Pis. 73.

časlovac, časlovca, m. der časlovac-Schuler, puer discens (legere) horologium. RJ. gjak koji učí časlovac. gen. pl. časlovaca. Daničić, ARJ. 903a.

časni, adj. RJ. ridi časom.

časnički, adj. što pripada časnicima ili časniku kojemu god, isp. časnik.

časnik, m. officialis, tko je u kakoj službi javnoj, te je zato u drugih u časti. DARJ. 903a. časnik. časnikov, adj. što pripada časniku, isp. časnik.

časovit, adj. — 1) što za čas traje. momentanus. — 2) promjenljiv, koji se časom promijeni. reče se o ćeljadetu, koje čas pjeva a čas kuka. P. Gjorgjević. DARJ. 903b. — takva adj. kod barovit.

časovnik, m. horologium, sahat, ura, sprava koja pokazuje satu ili ure. DARJ. 901a. koja pokazuje časore (3). — Miloš imao je u svojoj sobi-bogomolji časovnik, koji je izbjijao i četvrti i cele čase. Mil. 254.

časť, časti, f. (loc. časti). — 1) die Ehre, honor, n. p. na časť mu. Neku na časť, neku na sramotu. RJ. ridi pošta 1. stima. — a) značenje. Matice... učinila više štete i sramote, nego koristi i časti. Pis. 3. tomu Vuk dodaje: Ako bi ko rekao, za što ne kažem česti nego časti, ovo mu odgovora: ... časť u jeziku našemu znači die Ehre, po današnjemu Slavenkome i po Ruškome čest... Pis. I U Beču 19. Januara 1812). Otprilje je sam Vuk čiku pisaću napisao čest mjesto čast; tako u Npj. 2, 305; pošta 1) znači postanje, čest. I još u nekim primjerima iz Vuka neće se čest mj. čast; ali se takri primjeri odje samo zato biljež, da u poterd, kako se riječ časť

sucht, radnja kojom tko ljubeći časti granzu za njima.
— *takve riječi vidi kod bogoljublje.*

čāša, *f.* (pl. gen. čāšā) *der Becher, calix, poculum*: U koga je čāša, u tog i molitva. Rj. *vidi* dolija, drvenjača, gjurovača, kupa, maštrata, maštrap, maštrava, molitvena čāša, neumivenica, putijer (putiri, stolovata čāša, umornica, zemljanica, zdravica 1. žmul, žmulj, žmua, *dem.* čāšica, *augm.* čāšina. — *Napija se uz čāšu*. Rj. 60b, *Istjerati čāšu*, ispiti. Rj. 239b. *Da dogtje na čāšu rukije*. Rj. 306a. U Hercegovini *piju jednom čāšom*. Rj. 389a. *Naslušiti čāšu vina*. Rj. 406b (*pružiti čāšu*). *Tridest čāša otpiti zdravica*. Rj. 478b. *Sušiti čāšu*, t. j. piti vrlo. Rj. 728b. *Evo se približila posljednja ura moje čāše*, i ja ću umrijeti. Npr. 114. *Noze u njoj prekrstio ko je načinio!* (rekne se *za malu čāšu*). *Posl.* 226. *Tako mi umre čāše*. 306. *Biserina brada, srebrena čāša*, biser se kruni, u čāšu pada. Npj. 1. 79. *Što se pjera uz čāšu*. *Pade listak naranče usred čāše junučke*. 1. 84. *A rabar konja sedla, da ide, stara mu majka čāšu napija*. 1. 489. *Te im čāše pristlužuje vina*. Kov. 51. *Tako djever uzme i ostavi čāšu*; a pošto se iz nje onda mladjenici *zapuje vinom*, da se nevjesti te je ostavi za spomen. 76. *Okle ovu čāšu natočio*, Bog ti samoseduom nasporio. 126. *Kuckolli se čāšama i pili u zdravlje*. Nov. Srb. 1817. 503. *David uze koplje i čāšu za radu*, što bješe čelo glave Saulu. Sam. 1. 26. 12.

čāšćenje, *n.* *verbal.* od častiti. Rj. — **1)** *radnja kojom tko časti (gosti) koga*. — **2)** *radnja kojom tko časti (gosti) koga, i kojom se tko časti (gosti) se*: *Nabiti kome ognjište*, t. j. dosuditi mu čestim dolazženjem ili dugijem kod njega bavljenjem ili čašćenjem. Rj. 378a.

čāšica, *f.* — **1)** *dem.* od čāša. Rj. *vidi* žmulci. — *Zarf je kao mala čāšica od srebra ili od zjedi*, a u nekoga može biti od zlata. Rj. 193a. *Da pijemo po čāšicu rukije*. Kov. 46. *Srebrnu čāšicu vina*. 75. — **2)** *die Kniescheibe, patella (genulius)*. Rj. *Kost okrugla u koljenu, rudi metvica*. 2. — **3)** *in Hrcj. vidi čanak* 2. Rj. čanak u puške, *vidi* i prašnik. — **4)** *u pleću*: Čeladi u pleće. Mnogi ljudi u narodu našemu prouču koješta iz pleća od pečena brava: *čāšica* ona odozgo kažu da je kuća, i ako nije vrlo duboka, kažu da je puna kuća . . . *ispod čāšice* s one strane . . . imaju male jamice . . . ako su ove jamice tako snisko od čāšice . . . onda . . . Rj. 507a.

čāšina, *f.* *augm.* od čāša. DARj. 913b, *takva augm. vidi* kod bardačina.

čāšar, čāca, *m.* Rj. *gen. pl.* čāšācā. *Postanjem od glagola koji je glasio u inf. učeti, praus. učty (čaitem), te je a među č i t umetnuto mjesto v, koje se ispreo pisalo*. Daničić ARj. 914a. *upravo čitalac, čitatelj; ali kako Vuk u Rj. ima: der gute Leser, lector expeditus, vidi se, da se danas čatac kaže anome koji dobro zna čitati. Još je čatac čorjek, kojemu je posao čitati u erkei: lector. vidi i čatilac, čitač, stilač*. — *Isprija je među njima (pričatnicima koji su kao naprijed pozvani na službu Bogu) bilo ne samo čatac i svjedočnosa nego i zaklinjača*. DP. 239. *Posljednje se riječi pripijevaju uz stihove rječitoga psalma o slavi Sionovu, koji čita čatue*. 209.

čāšanje, *n.* *vidi* čačenje. Rj. *verbal.* od čatati, *vidi* i čatenje, čitanje, štijenje, štičenje, u Rj. i sa *starim nast.* čatanije: svu noć je bilo čatanije u erkvi, iz *ovoga se razabira, da se čatanje kao i čačenje, čatenje (kao i štijenje) govori ponajviše a erkvenom čitanju*.

čātati, čām, *v. impf.* *vidi* čatiti. Rj. *vidi* i čitati, štiti, učiti 3.

čātenje, *n.* DARj. 914b, *sa starim nast.*: čatenije: *Tako mi čatenija i vavedenija!* *Posl.* 307. *samo o čitanju u istočnim erkvama, postanje od čisti vidi kod čatac*.

čātillac, čāticea, *m.* *lector, isp.* stilač. DARj. 914a. *vidi* i čatac, *isp.* čatiti.

čātisati, čātisēm — **1)** *pralazno*, sašiti isklopiti, n. p. haljinu. Rj. *Daničić*. ARj. 914b, *pis.*: v. pf. i impf. — **2)** *upralazno, kao prisjjeti, štiti*: *Jer je Muji knjiga čātisala od našega Like Mustajbega: zove Muju na međan junučki*. HNpj. 4. 217.

čātiti, čām, *v. impf. lesep. lepo: Čati knjigu* *Zadravnine bane*. Rj. *vidi* čatati, i *syn.* molje, *v. pf. slož.* o-čātiti, *pre.*, *pro.* . . . *Va rijetko se govori, va slavu i čast (kad čati slavu)*. Rj. 51a. *Popovi čati molite* i spominju mrtve. Rj. 112a. *Pop izigje među jarugice . . . te im čati molite* i blagoslovi ih. Rj. 151a. *Idu i na groblje s popom, te i ondje spominju mrtve, čate im molite*. Rj. 171a. *Pop Zvololja čati krsnodlja*. Rj. 211b. *Raič je proveo sav svoj vijek čatiti i pišati Slavenski*. Rj. IX. *A j ne može niko drukčije čatiti*. Rj. XI. *Da bi mogao i nečim čatiti i prost štati*. Npr. IV. *Popovi, kalugjeri i vladike čate molite*. 146. *Jevto Savič znao je pisati i čatiti bolje od sviju popova*. *Sovj.* 8. *i: erijeh primjera vidi se, da se glagol čatiti (kao i čatati) upotrebljava ponajviše u čitanju popovskom i erkvom*.

čātlov, čātlova, *m.* *die Querstange beim Leitterwagen, retinaculum sedarum*. Rj. *Madžar.* esatló, u *kola uzal prčaja od jednijeh stuba do drugih ozgo*. Daničić. ARj. 915a. — *Kako je nekakav hoteč ustavitil taljice uhvatio za čātlov pa se čātlov skinu* i onaj na taljigama poljezao a on s čātlovom pao natraške. Rj. 30a, *riječ tuje s takim nast. kod akov*.

čātma, *f.* *das Flechtwerk im Gegensatz der gemauerten Wände, crates*: nije zid, nego čatma. Rj. *isp.* poplet, pletar, *isp.* začatmiti. — *Optica sam jedan kanat u kuće*, t. j. od direkta do direkta čatmom. Rj. 262b. *Čap, komad čatme*. Rj. 818b. *Začatmiti, udariti čatma* između direkta ili zida. Rj. 210a. *Króma joj je od boja četiri, tri su boja od ljuca kamena, a četvrta čatma od drveta*. HNpj. 3. 539.

čātmarā, *f.* kuća od čatme. DARj. 915a.

čātružā, *f.* *die Cisterne, cisterna*. Rj. *vidi* bunar, i *syn.* ondje. — *od Lat. cisterna*.

čāuš, *m.* *der Tschusch bei der Armee, und bei Hochzeiten*. Rj. *hup.* čaja, čujo. — **1)** *stražar deorski, i u vojsci starješina nad njekelečinom vojnika*: (Kad izigjemo iz bijele erkve, vi uzmete svaki po čāušu, te vodite dvoru na večeri. Npj. 2. 158. *A on plann kao vatra živa, pa podviknu omjone čāušu, a čāušu po carevoj vojsci*. 4. 347. *Veljko odmah zapovjedi svome čāušu te udari u talambas, i sa svojijem bečarima otiđe iz Biograda put Banje*. *sovj.* 52. — **2)** *u srbotinu, starješina nad njima*: *Povikaše kičeni čāušu*: *Spremajte se kičeni svatovi! vrijeme je dvoru putovati*. Npj. 2. 151.

čāušev, *adj.* Rj. *što pripada čāušu*.

čāva, *f.* *imē čenska*. Rj. *isp.* čavka.

čāvao, čāvla, *m.* (osobito po juozop. kraj.) *gvozden klin, der Nagel, chirus*. Rj. *vidi* i ekser, klinac, *dem.* čavlič, *augm.* čāvlna, *isp.* začavčiti. *Tal.* chivo. — *Tako me rđa ne ubila kao čāvao na putu!* *Posl.* 299. *Konja kuje mladi Pavle, a ljubi mu dolavaše silne čarčle i potkovi*. Npj. 1. 307.

čāvartjānje, *n.* *vidi* bunčanje. Rj.

čāvartjati, jān, (u sinju) *vidi* bunčati. Rj. i *syn.* ondje.

čāvče, čāvčeta, *n.* *vidi* čavčić: *Podmetnuli mu čavče pod goluta*. Rj. *mlada čavka*.

čāvčica, *f.* *dem.* od čavka. Rj. *mala čavka*.

čāvčič, *m.* *eine junge Dohle, pullus monedula*. Rj. *mlada čavka, vidi* čavče.

čāvčiji, *adj.* *der Dohle, monedula*. Rj. *što pripada čavči, čavkama*.

čāvka, *f.* — **1)** *die Dohle, monedula*. Rj. *ptica, pl. gen.* čāvki. *Uzmu na kraju i mjesto a, n. p.* čavka, čavki. Rj. XI. čāvākā. Daničić. ARj. 917a. *vidi* zlo-

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

čavka, *f.* *colubina*; čavce, čavčić. Čavka
 1) *S. v. l. p. colubina*; čavce, čavčić. Post. 112. 2) *čim*

klopiti se, spustiti se na zemlju toliko, kao kad tko
 hoće nađu svaju da srši.

čedan, čedna, *adj.* modestus, krotak, od Mađ. (?)
 esendes, DARJ. 919a. *bescheiden*, govori se u Hr-
 vatskoj.

čedance, čedanceca, *n.* dem od čedo. Rj. *vidi* dje-
 telice, djetence, djetence.

čedija, *f.* *coll.* die Kinder (*verächtlich*), suboles.
 Rj. *kaže se o djeci s pogrdom*, *vidi* dječina, dječur-
 lja: derčad, derlad. — čedija (stara čed). Osn. 77.

čednost, čednosti, *f.* modestia, *isp.* čedan, DARJ.
 919a. *die Bescheidenheit*, govori se u Hr.

čedo, *n.* (st.) *vidi* dijete: Muško sam čedo rodila.
 U njega se muško čedo nagje, nije čedo kao što su
 čeda, Rj. *coll.* čedija, dem. čedance. — Svako čedo
 umučkara i po gori svako drvee, Npr. 1, 119. A Bog
 sunca nije odgovara: *Jarko sunce, moje čedo drugo!*
 bud veselo, ne bud ljuto. 1, 305. A na postelji
 mlada spi malahnim čedom na ruci. 1, 333. (Vuk do-
 daje: *malahnim* mjesto s *malahnim*). Kudogoj hodim,
 na sreću ga nosim, kao mati čedo premaleno. 1, 377.
 Muško mi čedo plačljivo, tanka mi pregra kidljiva.
 1, 109. Jer imaju selu jedinicu, žiro joj je čedo pod
 pajasom: to je čedo pase *Bosanskoj*, 1, 561. Pa
 Kristine čedo muško glava. 2, 71. On doziva slugu
 Desimira: Desimire, *moje čedo drugo!* Do sad si mi
 bio vjerna sluga, a od sada *moje čedo drugo*. 2, 116.
 Muška čeda grleći, u naručja noseći . . . za svoju čedu
 Boga moleći Bogu se umolile, čeda odgojile, Kov. 71.
 Koliko puta htjeh da skupim čeda troja, kao što kokoš
 skuplja pilice svoje pod krila. Mat. 23, 37.

čedomilj, *m.* ime muško: Mati Svetozarova i Čedo-
 miljara . . . Svetozar i Čedomilj njihova djeca, Nov.
 Srib. 1817, 169. *ake.* DARJ. 920a.

čedoubica, *m.* i *f.* muško ili žensko što ubije čedo.
 Stulli pag. 79: liberorum occisor, i pag. 83. *Kindermor-
 der, Kindermörderin*, *isp.* bratoubica, ooubica.

čedoubistvo, *n.* ubistvo čeda, *Kindermord*, *isp.*
 bratoubistvo, ooubistvo.

čegović, *m.* čegović je on? « *wer ist er, wie heisst
 er? cuius est filius?* Rj. *ad staroga čegov, koje znači
 čiji, čegov je, čegov je sin? = čiji je, čiji je sin?*
vidi kogović.

čegrst, *f.* (u C. G.) mada svagja, *der Zwist*, *alter-
 catio*, Rj. *isp.* zadjevica.

čegrtaška, *f.* *vidi* čegrtaška, Rj.

čegrtšaš, čegrtšaš, *m.* (u Risnu) koji mnogo govori
 kuješta, *ein Plappermaul, blatero*, Rj. *vidi* blebetaš, i
isp. *uolje*.

čeh, *m.* Bohemus: To su i Rusi i Poljaci i Česi.
 Koy. 7. *ake.* od *Daničeva*, ARJ. 920b.

čehanja, *n.* verbal, od čehati, radnja kojom tko
 čeha što.

čehati, čeham, *v. impf.* *vidi* česhati 3, čijati, *v. pf.*
prsti čehnuti, *v. pf.* slož. iz-čehati: o-čehnuti, raz-
 čehati može tko u drveta granu od stabla, ili u zelja
 lišće od stabljike i perje, Daničić, ARJ. 921a.

čehinja, *f.* Bohemia, DARJ. 921a.

česno, *n.* u Rj.: česno, *vidi* česno. — Značenje
 teijepati koje je u česno: čehjno, Korijeni 38. Česno,
 koje sa h mjesto s a po tom odbacivši h glasi i česno,
 Osn. 136. Koje (h) se po njekim krajevima izgubilo
 kao i u drugim riječima, Daničić, ARJ. 921a. česno
 je djetlo: koji se može očehnuti od ostalih djetlica
 u glavicu bijeloga luka, *vidi* i česnu 2. — Da usadi
 u njezinu (zmičinju) glavu česno bijeloga luka . . . da
 mu otmu, ili ukradu ono česno, Rj. 35.

čehnuti, čehnem, *v. pf.* prema *v. impf.* čehati, *kud
 dječa čehaju perje u n. p.* Trica ne će da čeha, reči
 će mater: Trica nije još ni česnno. — *ake.* DARJ.
 921a.

čehulja, *f.* (u C. G.) nekoliko zrna s peteljkom kad
 se od grozda očene, Rj. *vidi* čevulja, dem. čehuljica.

čehuljica, *f. dem.* čehulja. DARj. 921b. govori se u Hrv. kao i čehulja.

čëiz,* *m.* (u Srbiji i Bosni po varošima) djevojački larovi. Rj. što djevojka ponese iz kuće očine kad se ulaje. die *Ausstaffung*, *vidi* sprava. — Poručuje čehijca Jovo: »Ne misli se sa dvorom mojijem, već e misli za čëizom tvojjem. Ona njemu otporuči mlada: »Mene s' davno čëiz sakupili Here. 127.

ček, *m.* mjesto gdje se čeka kad se lovi. DARj. 921b. *n. p.* ostariti koga na čeku. *isp.* dočka.

ček, *okružen imperativ* od čekati mjesto čekaj: Ček me, majko milena, milena, dok priprije šenica, šenica. Here. 269. *ake. od Daničića*, ARj. 922a.

čekäic, čekäica, čekäice, čekäica, *m.* expectans. DARj. 922a. *kaj* čeka.

čekalica, *f.* mulier expectans. DARj. 922a. *kaj* čeka.

čekalo, *n.* Rj. *vidi* čeketalo, čektalo, značnije korišenu udarati, lupati: čekalo, čektalo, čekić, čekić. Korijeni 229. — **1)** (*in der Mühle*) *der Rührangel*, *Rührstock*, *crepita culum*, Rj. *u mlinu drvo koje iz koritauca pol grotom istresu žito u kamen jednako udarajuči u kamen i od njega odskakuči*, Daničić, ARj. 922a. — Žito iz koša samo ide u čanak, a iz čanka ga čekalo izgoni u kamen. Rj. 295b. U kamen žito nadavati, t. j. rukom pomagati da bi išlo više nego što ga samo čekalo nagoni. Rj. 381a. Govori kao čekalo. Kad dijete ne može odmah (na vrijeme) da progovori, onda žene zamijese kolačič čekalom, pa mu dadu, te izjede, da bi počelo onako brzo govoriti kao što čekalo odskake od kamena i zveči. Posl. 43. — **2)** (u Hrv.) obješena daska, u koju se udara kao u klepetalo *n. p.* da se kupe solhati na kakvo mjesto. Rj. *vidi* klepetalo.

čekänje, *n.* das *Warten*, *expectatio*, Rj. *verbal*, od čekati, koje *vidi*: Jer čekänje travi čeka da se javi sinovi Božji. Rim. 8. 19. Vjera je pak tvrdo čekänje onoga čemu se nadamo, i dokazivanje onoga što ne vidimo. Jevr. 11. 1. U prvom je primjeru stvari *genitiv subjektivni* stvar čeka, a u drugom je onoga *genitiv objektivni*: vjera čeka ono čemu se nadamo.

čekäonica, *f.* soba gdje se čeka. *Wartzimmer*, *Wartesaal*: Knez Miloš odjerkine vrata od sale, pogleda po ljudma u čekäonici. Mil. 289. U jednoj čekäonici ... beše naertana karta željezničkih pruga. Zlos. 68. — riječi s takim nast. kad djeläonica.

čekati, *käm*, *v. impf.* *warten*, *expecto*, Rj. *vidi* čajati. *v. pf.* *prosti* čeknuti: slož. do-čekati, iz-, na-(se), po-, pri-, sa- ščekati. *v. impf.* slož. do-čekivati, iz-, o-, pri-, sa-. — **a)** *objekat u accus.*: Teško kupusu iz sela smok čekajuči (Posl. 315). Rj. 696a. Šta čekaš one zmajeri? Npr. 35. Ko čeka božić na božić, na čudo mu je božić. Posl. 159. Tako mi smrtne ure, koja me čeka i koja me ne može proći. 396. Ček me, majko milena, milena, dok priprije šenica, šenica. Here. 269. A na nebu čeka nas spasenje. 312. Čekao je zgodu. Danica 3. 208. Može biti da ste čekali mene, ali ja sad nena koga čekati. Miloš 87. Dohar je Gospod onima koji ga čekaju. Plač 3. 25. On ne zna sintaksisa *n. p.* na tebe se čeka, čeka na Vajka. Nov. Srb. 1817. 526. Ovo su pogrješke protiv sintaksisa: čekao na njega, mjesto čekao njega. 1817. 544. — **b)** *objekat u gen.*: Teško loncu iz sela začine čekajuči. Posl. 315. Teško Marku (Kraljeviću) u zlu dobra čekajuči. 315. Čekaj, djevojko, vromca, ne guli imena! 345. Čeka kao ozelba sama. 345. Svekrovi ti redom sjede, dara čekaju. Npj. 1. 61. Koji čekahu spasenja u Jerusalimu. Luk. 2. 38. Koji i sam čekaše curstra Božijega. 23. 51. Čhe, težak čeka plemenitoga rodu iz zemlje. Jak. 5. 7. — **c)** *objekat se pokazuje rečenicom privezanom riječima relativnijem* da, dok, dokle, kad, tko: Za to su jedva čekali, da izigje vrijeme primrju. Soyj. 27. Eto, čekau sam da vi izgovorite. Jov 32. 11. Čeka Nuko dok svatovi dogju. Npj. 3. 231.

Ne čekajuči dokle konj nogom zakopa. Npr. 88. On tamo i čekaše kad će se sunce smiriti. Npr. 263. Sdne da čeka ko će doći. Npr. 112. **d)** *objekat se ne kaže*. Čekaj nesrečo! ne čes sama tako ići. Npr. 155. Čekaj, ja ti više ne praštam! 201. Ko čeka i dočka, Posl. 159. A ovi uzalud čekaše do pred zoru, jedva se izmaknu natrag. Danica 1. 12. — **e)** *za se*: Ovo se može se dodati svakome glagolu, *n. p.* ne pjeva mi se, jede mi se, plače mi se, ne čeka mi se i t. d. Rj. XVIII. kao čekati bez *objekta* (*pod dj. isp.* DARj. 921a).

čekätalo, *n.* *vidi* čeketalo, Čektalo na kamenu u vodenici. DARj. 921b. *vidi* čektalo.

čekäic,* čekäic, *m.* — **1)** *der Hammer*, *mollens*, Rj. — Giganin svaki po jednom udari maljem čekäicim, Rj. 141b. Klepac, kosni čekäic, Rj. 273b. Korač, čekäic što se konji kuju. Rj. 291a. Majj, *redki čekäic*, Rj. 311a. Maljje, *malj čekäic*, Rj. 311a. Čakanae, čekäic, Rj. 817b. Tu su kovali i oni koji čekäicu premla u rukama nisu videli. Miloš 86. Kovac ... kaže čekäicom. Is. 41. 12. — **2)** *cf.* čarak: Poše čekäic koji vatru gradi. Rj. i kad čarak syn.

čekinja, *f.* die *Borste*, *sata*, Rj. *podoblja*, *krava dlaka*, *kakora* je *n. p.* u srijnji peraja. *dem.* čekinjica, *vidi* četina 2. kočet 2. Bagun, bagunac, svinja koja ima korčastu čekinja. Rj. 11a. *postalo od četina promjenersi t na k i n na nj*. Daničić, ARj. 925a.

čekinjica, *f. dem.* od čekinja. Imaju na kraju trbuha čekinjice. DARj. 925a.

čekljan, čekljuna, *m.* — **1)** (u Baranji) *die Kliale*, *ansa janna*, Rj. *kraka na cratimo*. — **2)** (u Srijemu) kuke u kljucu, kojim se sijeno čupa; tako i u obramnice na kraju ona kuka ili zarezovina koja čuva da se ne smakne povraz, *der Wäckerhaken*, *uans*, Rj.

čekme, *f. pl. čine* *Art* toke *wie man sie in der Horeigornen trägt*, Rj. *nekaka toke što se nose u Horeigornen*.

čekmédže, džeta, *n.* die *Schabuh*, *foralas*, *cf.* škrahija, Rj. *n. p.* u staba, *vidi* i fioka, fjoka.

čekmek-čuprija, *f.* u pjesmi čuprija kod Biograda: Kad je bio na čekmek-čupriji. Rj. *čuprija*, *most koji se spušta i diže*.

čeknuti, *nem. v. pf.* *ein wenig warten*, *expectare parumper*, Rj. *nado počkati*, *v. impf.* čekati.

čekrk,* *m.* Rj. *uopći kolo*, *kotoč*. — **1)** *Spulrad*, *rhombus*, Rj. *vidi* ejevujak 2. ločnik, letnjak, sukalo, na čemu se čijeri saču. — Moja će ti majka dati zlatnu razboj sa zlatnom prezjom i čekrkom. Npr. 58. — **2)** kad se što u visinu diže, *die Höhe*, *Kloben*, *Höhezung*, *arteman*, *truhlen*, Rj. *vidi* stopa 2. vituo *Kajim se što diže u visinu ili spušta*: Pusti mene na čekrk uzicu, izyuei me do pola tavnice ... Pusti njemu na čekrk uzicu, na uzici kuke od čelika, izyuee ga do pola tavnice. Npj. 3. 122. — **3)** *na što se usata što tako da se oko njega kao oko usornu obrće*. Daničić, ARj. 925b: I trinesto noja tice krilo, pa se krilo na čekrk okreće, te kazuje koji vjetar puše. Rj. Te oblači divno odijelo: samur-kalpjak i čekrk-čelenuk. Npj. 2. 227. Na barjaku srebrna čelenuk od dvadeset i četiri stuba, na čekrk se za barjakom rje ... Kad s' obrne na čekrk čelenuk ... 3. 124. — **4)** *ide na čekrk*, (ide gospodski, koč se). Posl. 96.

čekrkli,* *ndj. imbel*, što se okreće kao čekrk. Npj. 1 (1823) 3. 399. I skidoše perje sa Maksima, zlatno perje, čekrkli čelenuk. Npj. 2. 617. Na glavji mu čekrkli čelenuk. 3. 356. *akvitat od Daničića*, ARj. 925b.

čekrklija,* *f.* t. j. preslica (na čekrk), *der Spinnradlein* (*bei einem Spinnrad*), *coll' gemis*, Rj. *vidi* zvrka.

čektalo, *n.* *vidi* čekalo, Rj. *vidi* čeketalo.

čela, *f.* Rj. *vidi* pečela.

čelac, čelca, *m.* Rj. *vidi* pečac.

čelato, mjesto čelo, u pjesmi u kojoj se pjeva kako govori Turčin: Izigji na vrata, da ti vidim čelato. Here. 291.

drugu drugo, Daničić, ARJ, 72b. Babajičanka, f. žensko čeljade iz sela Babajiča. 130a. Benavo čeljadi muško ili žensko. 231a. Dolazi (vi) i za jedno čeljade pošovanja radi. DARJ, 1, 192.

čeljena ljubica, f. (u Dubr.) *vidi* maca 3. RJ, *vidi* čelina ljubica, matičnjak. — (da nije griješkom mj. čelina [pečlinja] ljubica?)

čeljūpi, f. pl. *vidi* čeljūsti, i *syn. andje*. — Dogle zmija od pendžera dogje, čeljūpi je svoje račirila. HNpj, 1, 85, aka. DARJ, 932b.

čeljūska, f. RJ, *postanjam* od čeljūsti. — 1) *die Schraube, die den Flintenstein festhält*, gornja i donja. RJ, u puške kremenjače dva grožaja među kojima stoji kremen, svaka se zove čeljūska, jedno je gornja čeljūska, a druga donja, *vidi* čeljūsti 3. vuk 2. — 2) (u Srijemu) polovina ama (kao pršnjak 1). RJ, *danja polovina hama kaja konju stoji preko prsiju (isp. pršnjak), tako nazivne što je s gornjom polovinom natik na čeljūsti*.

čeljūst, f. — 1) *der Kinnbacken, maxilla*, RJ, *vidi* vilica, baloka. — Nagje čeljūst magareću još sirovu ... Čeljūst magarećom pobili tisuću ljudi ... baci čeljūst iz ruke svoje. Sud. 15, 15—17. — 2) pl. čeljūsti, *der Kachan, fauces*, RJ, *vidi* čeljūpi; žvalo 2, žvalice; žvalo 1, usta, grotlo 1; Urvati (riba) djete u čeljūst. Npr. 211. Mučno je iz čeljūsti vuku ugrabiti. DPost. 64. — 3) (u C. G.) *vidi* čeljuska 1. RJ, *vidi* i vuk 2. u puške kremenjače čeljūsku gornja i donja, čeljūsti.

čember,* m. *ein Kopfschleier der Türkinen, celum femininarum Turcicarum*, RJ, *prekrivalo, prijetjes u Turkinja*; A svekrvi čember i okruhu. RJ, 156a.

čemer, m. grko kao čemer. RJ, 1) *što god kao otrov, tjeljeno ili umno što uli kao otrov, i napose što vrlo grko*: Idi jade i čemer! RJ, 241b. Prva j. sriča u cytu savita, a druga je u suzani salita, a treća je čemerom natita. Npj, 1, 141. — 2) bolest. Madž. esömör, *dobiva se od mnogoga jedenja, te se čovjeku gadi na jelo, vidu očemeriti se, isp. u Bjelostjenu, čemer naseu*. — *riječi s takim nast.* djever, gušter, hober, iver, kučer, leper, mljječer, pletar, sjever, stežer, stožer, seper, večer, žuber.

čemeran, čemerna, *adj. bitter wie čemer*, RJ, *što je kao čemer, grko kao čemer, što je jadno, tužno, žalosno*. — Kad ja sjedem večerati večeru, čini mi se ta večera čemeran. Npj, 1, 236. Iza naše velike žalosti i tužnoga dana čemeroga sud vi javljam radost i veselje. 5, 476. Čemerne li dane dočekasmo, kako su ne stisnuli kauri. 503 (ne) nosi.

čemeranje, n. *verbal. od čemerati, boje rudi*.

čemerati, čemerati, v. *impf. žirjeti čemerno, mačeti se*, M. Ružičić, DARJ, 936b, *vidi* dučiti se, zlopatiti, isp. kubariti, i *syn. andje*.

čemèrika, f. *die Niesewur, heloborus*, RJ, *veratrum nigrum* L. RJ, biljka, *postanjam* od čemer, Oplešće ti (konju) jaste jadicove, metaće ti gorke čemèrike, dan da jedeš, a dva da boluješ. Npj, 1, 45. Borika se oko bora čila, kamo svita oko kite smilja, čemèrika oko obadvoga. 1, 259. *riječi s takim nast. rudi kod aptika*.

čemèrikast, *adj.* (u Grlju) n. p. žena mi je čemèrikasta, *bise, importuna*, RJ, *kao ljut, čemeran u umnom značenju, isp. čemer, čemeran*.

čemèrikov, *adj.* RJ, *što pripada čemèrici*: Pod grlom joj puce jadicovo, jadicovo i čemèrikoro. RJ, — za *nast. isp. aptov*.

čemèrikavati, *kujēm. v. impf. trauern, lugea*: Kudgod hodi, neka jadikuje, a gdi staje, da čemèrikuje. RJ, *tugovati, žalostiti se*.

čemèrno, n. *adj.* ravan u Hercegovini: Olatle se svaći podigoše, i dogjose na ravno Čemèrno. RJ.

čemīn, čemīna, m. (u Dubr.) *Art. Pflanze, herbae genus*: Čjeno cavi čemīn i ružica. RJ, *biljka, jasminum? rudi gjelsamin*,

čēmpres, m. (u Dubr.) *die Cypresse, cypressus*, RJ, *vidi* cipres, čepariz, kipariš; selvija.

čēmpresovina, f. *liquum cypressinum*, Stull, *drvo čēmpresova*.

čēmu, za što? *varam? car?* RJ, *vidi* što.

čēngel,* m. gvozdena kuka, *der Haken, aneus*, RJ, — Načinu kulu u primorju, oko kule gvozdeno čēngele, vješaju mu hodže i hadžije. Npj, 2, 101.

čēngija,* f. u Turskome jeziku ova riječ znači više koješta, a u nas se ovako zove žena ili djevojka koja igra pred ljudima. Čēngije u ponajviše Čiganke. RJ, 3 — Gore joj oči kao u čēngije. Post. 11. Učegla oči kao čēngija. 329.

čēno, n. *vidi* česno. RJ, *vidi* celno.

čēnjača, f. (u Šumadiji) nekaka kisela jabuka. *Art. Apfel, mali genus*, RJ.

čēoce, n. *dem. od čelo, i sa 1 mj. o*: čēoce, DARJ, 938b.

čēona, f. Veći je priložak neg čēonu (ili glavica), DPost. 150, *glavna, glavica*, XI, *od čelo, aka.* DARJ, 938b, *vidi* i glavica.

čēoni, *adj.* frontis, primarius, *od čelo*. — 1) što pripada čelu, što je na čelu. — 2) glavni, prvi, najstariji. DARJ, 938b.

čēonik, m. čel-nik, s *promjenom glasa 1 na kraje slova na o, postanjam od čelo, a tjem je ovaj kaji je naprijed, pred drugima, pred čelom im*, Daničić, ARJ, 939a, *od njega i aka.* *vidi* brčnik, storjesina napje, *der Vorstand, Chef, praefectus, caput, magister*: Sladak k'o med, studen k'o led, sitan k'o muka, potreban k'o ruka, tvrd k'o stijena, a lak k'o sjena, čēonik bit' ima. DPost. 112.

čēp, čēpa, m. (*pl. čēpovi*). — 1) *der Stopfel, cubitus*, RJ, *vidi* čap 2, začepak, zaptivač, zapsač, zatik, zatik, zatisak. — Zalamati čēp, zalomiti čēp. RJ, 180a, 181b, Iskucati, iskucavati, n. p. čēp ili vranj na buretu. RJ, 235a, Čēp zatisnut' kad je vino isteklo. DPost. 12, *isp. kačnik, dom. čēpić*. — 2) na kom vrata stoji, *die Thürangel, curlo*, RJ, *vidi* stožer 2. — Četiri stupa za taj (za zavjes), i četiri stopce pod njim od nijedi, čēpoci na njima od srebra. Mojs. 11, 38, 49. Kao što se vrata obrću na čēpovima svojim, tako ljenivac na postelji svojim. Prič. 26, 14.

čēpac, čēpa, n. *cine Art. Frauenhaub, vittae genus*, RJ, *nekaku ženska kapa, isp. čēpica, šepica, mala kapa*.

čēpanje, n. *verbal. od čepati i čepati se*, RJ.

čēpati, čēpam (*čēpljem*, v. *impf.* RJ, v. *pf.* *prost* čepnati; *slož.* očepiti; v. *impf. slož.* očepljivati, *dem.* čepkati, čepkoriti, čepkati. — 1. a) *unbeschleunigt, circumambulo*, RJ, *kao gziiti, tlačiti, gziiti satienici*: Zemlja kaju sada čēplješ i gaziš, stajati će svrlu tvoje glave kada umreš. M. Rudnić, DARJ, 910b. — b) *vi po kakom mjestu izglodajući što, nadajući se čemu*, DARJ, 910b. — Sirota Todora, od jutra do mraka, čēpala je oko vrata begova konaka, ne bi li je od kud ugledala čerka. Zim. 146. — 2) *civum auf den Fuss treten, pono pedem meum in alterius pedem*: Sna' zaovu papučicom čēpa, ne bi li se ona dosetila. RJ, stajati nogom, čēpati (*of. očepiti*). Npj, 1, 316. *stajati nogom na što, pritiskivati nogom što*. — 3) *sa se, reciproc.* *značenje kao pod 2*: Žetebci se obično čēplja, osobito na mobli. RJ, Na mobu najviše idu mladi momci, djevojke i udade ... pa cijeli dan žanjuci pjevaju, čēpaju se, šale se i veselo. RJ, 365a.

čēpčeg, m. (u Dubr.) *die Saubistel, souchus*, RJ, *biljka, dem. čēpčesca, isp. čēčeg*. — *riječi s takim nast. kovčeg, šljeg*.

čēpčezac, čēpčesca, m. *dem. od čēpčeg*, RJ, *vidi* čepčiježac.

čēpčiježac, čēpčiješa, m. (u Dubr.) *vidi* čēpčeg. RJ, u RJ, ima upravo čēpčiježac, šca, o čēmu Daničić kaže, da je bez sumnje griješkom mjesto čēpčiježac. Riječ dosta nepouzdana; može biti da je nom.

t. — (Čest znači komad ili dijel: otuda je česnica što se lomí na komade). Pis. 1.

česno, n. t. j. bijeloga luka, *ein Stück Knoblauch, pars allii Lima*. Rj. *vidi* čelmo, čeno, česam 2, česanj. od kor. od koga je čelati, *isp.* Korijen 38. *riječi s takim nast.* čelno, dno, krzno, okno, rakno, rmo, sijeno, stegno, sukno, vino, vlakno, zadno, zrno, zveno, žvokno, žvrkno. — Da usadi u njezinu (zmijanju) glavu česnu bijeloga luka da nikne do blagovijesti. Rj. 30a.

česnják, česnjáka, m. Rj. *vidi* česnjak.

česov, adj. (u Herc.) — 1) *ron was, ron welcher Materie, er qu materia*. Rj. *odu šta, od čega (od česa)*, — 2) *vidi* kakav: Česovom te brukom nazivao. Rj. — Nju nesretnijem onako ostave samu u pustnji bez ruka i bez i česore pomoći. Npr. 131. — *isp.* nečesov (nečakov), ničesov (nikakav), svačesov (svakokaj).

čest, f. Rj. *loc. simy, česti, gen. pl. čestí, dat. instr. loc. pl. čestima*. Daničić, ARj. 917b. — 1) *dijel, komal: Čest znači komal ili dijel ... od česti (zjum Theil)*, n. p. zna od česti (t. j. malo nješto), ima od česti (n. p. grožđa kad rgjavo rodi). Pis. 1. (U Srijemu) *in der Rebensart*: od česti, n. p. zna, t. j. pomalo, *zum Theil, er parte*. Rj. *Čest* (u Dnbru.) čim se pričeešuje, *vidi* čestica. Rj. *isp.* čast 1. — 2) *dijel dobra ili zla u srijetu što komu dopadne, i po tom sreća dobra ili zla: Koga čest ostavi, toga svak ogje*. DPost. 46. Prijazan je stanovitičih, a dobra čest uspljenjih. 101. Da joj Bog da lijpu čest i sinova šest. Kov. 74. *Tomu dodaje Vuk: Čest ovdje može značiti i čast (die Ehre) i sreća* (od čega je i čestil i čestitati i t. d.); ako znači prvo, onda je uzeto od skora prema šest.

čestá, čestá, (čestí, comp. čestí) adj. *dicht, densus*. Rj. *suprotnu* rijedak. — 1) *čsto može biti što nje stom, vidí gñst*. — Kad dojose čestaj rashruvci. Rj. 630a. *Čestijem sitom* prosijan. DPost. 12. Mušketi kako goru čestu. Npj. 5, 361. Oko dvora često borje. Here, 273. Tako česta lete taneta. Danica 3, 173. Sela i varoši bivaju česće i veće i ljepše. Priprava 20. Česti i rijetki česalj, u prvoga su zupci sa svijem u blizu a u drugoga razdaleko. Daničić, ARj. 957b. *adr.* Česće meči peca niz njedlara ... Česće puni smrali jagluka. Here, 111. *isp.* nabojit (*dicht, densus*). — 2) *često može biti što vremenom, kao mnogo puta: Čestu služba* retka suknja. Post. 346. Česta su jutra i večeri. (kad se govori o čemu što treba svaki dan). 346. Česti gosti celiv gube. 346. Ili su ti dodijali česti puti na daleko? Npj. 1, 451. *adr.* Često, häufig, erebro. Rj. Kad ko doge u čiju kuću gje odavno nije bio, a valjalo bi česće da dolazi. Post. 51. Riječi, koje se često govore. Pis. 31. Piše se često i bez prezimena. DRj. 1, 71. Nesazeto je česće s ličnim nastavkom ... sažeto se nalazi rjeđe s ličnim nastavkom ... često ima nesazeto u jednoga pisca XVI. vijeka. Istor. 281. *adr. može imati pred sobom riječu po, kao* podobro, poveliki, pobolje, pomajviše, ziemlich, sic satis. Rj. 510a. Šljivovice, koju bi on prevodeći knjig po često pripijao. Sovj. 80.

česta, f. *ein Dickicht, densi frutices*. Rj. *vidi* čestak, dreča, gušta, guštara, lomnica, šib. *isp.* kukrika, mrečava, *augm.* čestina. *osn.* u čest adj. Čuju za rep ne bi izvukao (tako je gusta česta ili trnjak). Rj. 106b. *Gusta šuma*, t. j. česta. Rj. 108b. Ovan iza njega zapleo se u česti rogovina. Mojs. 1, 22, 13. Narod bi pritičejnjen; te se sakri u pećine i u česte i u kame-njake i u rasjeline i u jame. Sam. 1, 13, 6.

česták, čestáka, m. *vidi* česta. DARj. 951b.

čestan, česna, adj. *postanjen* od čest 1. koji imu čest, *dijel u čemu. theilhaftig, Antheil habend, particeps*: Nijesam tomu svijestan ni čestan. DPost. 81. *ake*. DARj. 951b.

čestica, f. Rj. *uopće mala čest, djelić, a napose:*

Ona mrvica hljeba, kojom se u vinu pričeešuje. Rj. Ja se opominjem ... da su popovi i kalugjeri zvali čestica ono, što nose u kutiji te pričeešuju bolesnike. Pis. 1. Vade se na liturgiji iz poskura čestice i meću se na diskos. DP, 363.

čestina, f. *die Dichte, densitas*. Rj. *osobina* kojom je šta često, u smislu 1. ili 2. *dahle*. 1) *osobinu kojom je šta česta (gusto), da Dichte, densitas*: Ne miuju dvornu putu naći od čestina sitne mačarane. Kov. 59. *vidi* gustina. — 2) *osobinu kojom šta biva mnogo puta, die Häufigkeit, erbidus, frequentia*.

čestina, f. *augm.* od česta. Rj. *takva augm. vidí* kod bardaćina.

čestil, adj. Rj. *postanjen* od čest 2. — 1) *glucklich, felice: Čestila ču tebe učiniti*. Rj. *srećan: I čestitu Bosnu* polaziti. Rj. 38a. *Čestru* uvati za ruku i dajući je reče: Neka ti je sretna i čestita! Npr. 186. *Čestita ti kneginja* izbrana, tebe, knjaze, i narodu tvome! Npj. 5, 277. *Čestita* vi svadba i veselje. 5, 289. *Čestita* ti, domaćine, u dvor veselj! Kov. 18. Da Bog da da naše i vaše *plac* bude ... od Boga sretno i čestito! 70. Da danas bude došla s nama a k vama svaka dobra i čestita sreća ... Da Bog da ovi lijepi i čestiti sastanak naš da bude srećan i čestil za sva nas. 72. Čestil (srećan) — kome su dani mnogi ili veliki dijelovi. Pis. 4. — Došao mu na čestilo, um zu gratuliren, um Glück zu wünschen, gratulaturus: Svak mu Lahu čedo čestituje, svak dobodi njemu na čestita. Rj. *doći komu na čestito: doći na čestitanje*. — 2) *govori se velikoj gospodi, n. p. čestiti care, čestiti pašo*. Rj. *tako se govori poštovanju i pohvale radi: Ja sam kćera cara čestitoga*. Npj. 1, 161. Sudi mama, čestiti sudija! 1, 122. *Čestita carica* Jelena, 2, 89. *Čare Lazo, čestita kolona!* 2, 295. Svijetli i čestiti knez. Danica 3, 236. — 3) *orientlich, frugi: je li što čestito*. Rj. *dobar, valjan*. Ni čestita teći, ni zločestu ostavi. Post. 225.

čestitalac, čestitaoca, m. *gratulator*. DARj. 955a. *koji čestita kome što*. — *riječi s takim nast. kod* čevalac.

čestitalica, f. *que gratulatur*. DARj. 955a. *koja čestita*.

čestitanje, n. *das Glückwunschen, gratulatio*. Rj. *verbal. od* čestitati. *radnju kojom tko čestita kome što: Čestitanje* onome koji obuče što novo. Post. 81. *vidi* čestitovanje.

čestitati, čestitám, v. *impf. Glück wünschen, gratular*. Rj. *postanjen* od čestil 1. *čestitati komu što: vidí* čestitovati. — Kad polaznik čestita. Rj. 193b. *Zvanice ... po tom su spravljeni čestitale spravu*. Rj. 701b. Tako čestitaju *udavcima* poslije vjenčanja. Rj. 740a. ... stane mu sreća čestitati ... Post. 106. Kad mu oni stanu čestitati *kršno ime*. 261. Tu se bane s carem sastanuo i za lako zdravlje upitao i sretnu mu putu čestitao. Npj. 2, 170. Eto svati zelenoj livadi, jgak su mene svati otrpavili, da čestitam *zaručnicu* taju. 5, 275. *I gospojni knjazu čestitalu*. 5, 278. Čestita mu veselje izbrano. 5, 281. Tri su tice s neba dolćeke, u ponoći noći Božića, čestitale Božić Rišćanima. Here, 336. Čestitati (čeljeti kome sreću). Pis. 4. *Zene mu čestitale pobudu*. Žitije 53. Da ga pozdravi i da mu čestita što je vojevao na Adad-Ezera i ubio ga. Sam. 11, 8, 10. — *sa se, pass: Kad se kome čestita mora košulja ili druga kaka haljina*. Rj. 158a.

čestitost, čestitosti, f. *Glück, prosperitas, cf. sreća*. Rj. *čestito stanje: Čestitost* oslova u dužijem je ušima. DPost. 12. *Za čestitost* zbora i sabora. Kov. 123 (*nut-pis zdravici*) Neka bude mir oko zidova tvojih i čestitost u dvorima tvojim. Ps. 122, 7.

čestitovanje, n. *vidi* čestitanje. Rj.

čestitovati, čestitujem, v. *impf. ridí* čestitati: Svak mi Lahu čedo čestituje. Da mu care roba čestituje. Rj. često, häufig, erebro. Rj. *vidi* čest adj.

inu 2. Nakreši mi jelore četine, pa mi prostri pod elom zelenom. HNpj. 3, 310. — 2) *praco je značenje*: lebela čvrsta dlaka, kakova je u svinje, osobito po egjima, *seta*. DARj. II. 2a. *die Borste, vidi* čekinja, kočet 2. peraja.

četiri, vier, quatuor. Rj. Brojevi tri i četiri u sintaksi su se izjednačili s brojem dva . . . 1, 2, 5. (padež) četiri, 2. četirijū, 3. 6. 7. četirma . . . Sa četiri sinu ode na vojsku. Obl. 47. 48. Od Turske gospode . . . njih tri četiri mogu popiti nekoliko oke rakije. Rj. 351b. Četirista, četiri stotine. Rj. 823b. Munja groma nadigrala dvjema trima jabukama i četirma narančama. Npj. 1, 161. Za njom sjedi dvanaest vladika i četiri stare patrijare. 2, 89. Nas četiri kada ustanemo . . . Nas četiri velike dahije. 4, 137. U četiri ugla od trjema . . . u njima četirma bješe zid u naokolo. Jezek. 46, 22. 23. — riječi se knjiži i na kraju: U kine se i konj, koji ima četir noge. DPosl. 146. Četir' pakke, tri goluba. Npj. 1, 524. tako okrnjenoj još se i i izmognu t i r izbacuje: četir, koje vidi.

četirides, (u C. G.) vidi četrdeset: Za njim skoči četirides druga. Rj. vidi i četiridest, čemu se krajuje t onamo slabo izgorava.

četiridest, (u C. G.) vidi četrdeset. Rj. vidi i četiridest. — Za njim skoči četiridest drugih. Npj. 4, 113.

četirireška, f.erno uckano grozđe, koje prvo zri i najbolje je za jelo. isp. četereska. DARj. II. 5b.

četirista, (u C. G.) četiri stotine, vier Hundert, quadringenti: Četirista glava posjekoše. Rj. isp. četiri sto.

četka, f. die Bürste, auch der Besen von Borsten, scopae. Rj. vidi kefa. dem. četica, sprava od čekinja kojom se odijelo čisti od prahe: i metla od čekinja, gen. pl. četikā. Daničić. ARj. II. 6a.

četkanje, n. verbal. od četkati, radnja koj m tko četka što. vidi kefanje.

četkati, četkām, v. impf. peniculo tergere, čistiti četkom. DARj. II. 6a. vidi kefati, hürsten, v. pf. slož. iz-četkati, o-.

četni, adj. što pripada četi. DARj. II. 6a.

četnica, f. ženska koja četuje: Saberi se sada u čete, četnice, opsjedi nas. Mih. 5, 1. uke. DARj. II. 6a.

četnik, n. einer von der četa, turmarius. Rj. — 1) tko je u četi, tko četuje: Ode beže u novu mehanu, ode piti s četnicima vino. Npj. 2, 121. A što doru zopce zobat' ne će, mi smo čili od starih četnika, kada konjite zopce zobat' ne će, on se nada dobru dailuku. 4, 28. — 2) pandur, hajduk, oručani općinski sluga: Dva hajduka devet kapetana. (hajduci ovdje znače panduri ili četnici, kao što se obično u vojvodstvu govori). Posl. 57. Kupio hajduk gaće za marjaš, a popio forintu alvaluka. (ovdje hajduk znači pandur ili četnik). 164.

četobaša, m. vidi četovogja, četnik, četi glavar: U pjesmama se mnogo spominje među Turskijem junacima i četobašama Tale od Oraša. Rj. 730a. A ko li je četi četobaša? Četobaša Tanković Osmane. Npj. 3, 278. Sad vas gledam, dvije četobase! 5, 193. Neka da što i novaca onim harambašama i četobašama. Danica 3, 161. ake. od Daničića, ARj. II. 6a.

četokaik,* m. die bewaffnete Tschaike, navicula armata. Rj. sastavljeno od četa i kaik, čim oružan: Sjedne na četokaik, i niza Savu otide u Bijograd. Danica 3, 160.

četovanje, n. das Umberführen von Truppen, cohortis deductio, das Umberziehen als Abenteurer: Ostani se, Mujo, četovanja. Rj. verbal. od četovati, radnja kojom tko četuje. — Gje si, Vuče, moja desna ruko! Mene progje moje četovanje. Npj. 3, 116.

četovati, četujem, v. impf. ausziehen in der Truppe oder mit Truppen auf Abenteuer. Rj. ići s oružjem i udarati na koga da mu se što otme ili zapljene. Hajde, striko, da ilemo u četu . . . Poslije toga pogju

dalje stric i sinovac da četuju. Npr. 167. Idu? često k Senju bijelome, to janačka četa četujuju. Npj. 3, 202. Sto su nama stari bolji bili, jesu oni čete četovali. 3, 262. Poturečivši se onamo stane četovati na Crnu Goru. Npj. 4, 91 (Vuku). Krivošijani četuju kašto po Hercegovini kao i Crnogorci, to jest: ubijaju i haraju Turke. Kov. 40.

četovogja, m. u Rj. je grjijeskom f. — (u C. G.) der Truppenauführer, dno: Četovogje vojsku postaviše. Rj. četi voj, glavar, vidi četobaša, četnik. — Goldvran, u pjesmama prezime nekakoga četovogje. Rj. 93a.

četv, četiri, koje se okružilo izgovriči na kraju i: četiri; oro se još okružilo odhvaciši i izmognu t i r: četv. Četr konja rogatiče a dva trgovine. DPosl. 13.

četrides, Sve ovaca i dobrih koza, ima puno četrides hiljada. Npj. 5, 393. vidi i četrdest, četrdeset.

četrdeset (četrdeseti, vierzig, quadraginta. Rj. Stajala je glava u kladenem lepo vreme četrdeset leta. Npj. 2, 324. Požijče Kajinan osam stotina i četrdeset godina. Mojs. I, 5, 13. Ne ću, ako nagjes četrdeset i pet. I, 18, 28. Sto i četrdeset i sedam godina. I, 17, 28. Četrdeset i šest tisuća i pet stotina. IV, 1, 21. Umrije četrdeset pre godine carovanja svoga. Dn. II, 16, 13. vidi četirides, četiridest, četrdes, četrdest, četr'es, četr'est.

četrdeseti (četrdeseti, adj. der vierzigste, quadragesimus. Rj. — Umrije onlje četrdeset godine po izlasku sinova Izrailjevijeh iz zemlje Misirske. Mojs. IV, 33, 38. Umrije četrdeset pre godine carovanja svoga. Dn. II, 16, 13. vidi četrst.

četrdesetoro, četrdestoro (četrdesetoro). Rj. XLVIII. vidi četr'estoro, za upotrebljavati isp. četvori.

četrdesnica, f. — 1) die Todtnmalzeit, die 40 Tage nach dem Begebniss von der Familie des Verstorbenen gegeben wird, convivium funebre die quadragesima u sepultura cf. dača. Rj. Dača koja se daje četrdeseti dan po smrti: Daće se obično daju tri: četrdesnica (poslije četrdeset dana). Rj. 111b. — 2) die Commemoration für einen Verstorbenen durch 40 Tage, commemoratio pro defuncto per 40 dies. Rj. četrdeset dana po smrti čijoj, u koje se čitaju u crkvi molitve za nj. — 3) korizna (quadragesima), uskršnji post: Sav časnii post, koji se zove i četrdesnica, brojen dana svojih napominje kako se Mojsije postio četrdeset dana. DP. 75.

četrdest, vidi četrdeset: Dvadeset i šest ubio Turaka, a četrdest na broju Hrišćana. Npj. 1, 327. vidi i četrdes.

četr'es, vidi četrdeset, postanjem od četrdes izgovriči d, a r ostariši samoglasno: četr'es, Crnogorce natrag povratise, i četr'es glava posjekoše. Npj. 1, 145.

četr'est (četr'esti, vidi četrdeset. Rj. postanjem od četrdest izgovriči d, a r ostariši samoglasno: četr'est. Nije pargal četr'est krajeara. Rj. 298a. I oteg im četr'est jagnjadi. Rj. 498a. Uze sebe četr'est konjika. Npj. 4, 265.

četr'estero (četr'estero, vidi četr'estoro. Rj.

četr'esti, adj. vidi četrdeseti. Rj.

četr'estoro (četr'estoro). Anzahl von 40, quadraginta. Rj. četrdest nječega što je srednjega roda ili je koje jednoga a koje drugoga ruda, vidi četr'estoro, četrdesetoro.

četnaes, vidi četnaest: Četnaes glava posjekoše, a dvades im ranom obraniše. Npj. 4, 518. četnaes(t).

četnaest, vierzehn, quatordecim. Rj. postanjem od četiri na deset. — Za pojnas mu sedam samokresa, sedam grla, četnaest zrna. Npj. 4, 159. Služio sam ti četnaest godinu za dvije kečeri tvoje. Mojs. I, 31, 41. Svega dakle koljena od Avraama do Davida, koljena četnaest. Mat. 1, 17. vidi četnaes, četvoro-naest.

četnaestoro, vidi četnaestoro. Rj.

četnaesti, adj. der vierzehnte, decimus quartus.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

četnaestoro. *Četnaestoro* je dan... četnaesti je dan...
Mojs. 1. 11, 5.

vori: četvero pilića: četvero konja. Daničić, ARJ. II. 10a. — 3) četvero (četvero) s gen. pl. kad se hoće da kaže za jednu stvar da su take četiri: Tako mi četvero jecanjelija! Posl. 307. Tako mi četvero posta! 307.

11. pl. četvori, četveri. 1) uz riječi koje nemaju jednine nego se govore samo u množini: Dvoja kola i četiri vola dade... A ostala četvora kola i osam volova dade sinovima Merarijevim. Mojs. IV. 7, 8. Četvoro gaće. Obl. 50. — 2) uz riječi koje imaju i jedninu, ali što znače, ono se u množini uzima, da je jedna (u koje idu po više istih stvari) u. p. četvoro rukavice. Obl. 50. Daću tebi četvoro haljina: dvoje od svile, dvoje od kadife. Npj. 2, 618.

četvorića, f. Anzahl von vier, quatuor. Rj. — Broj četiri kad stoji za ljude ili za životinju muškoga rola, može se zamijeniti imenicom četvorića, uz koju stoji u drugom pad. mn. ono čemu ta riječ pokazuje broj, a ona sama dolazi u oblike koji trebaju. Obl. 18. Dvojica, trojica, četvorića i t. d. ponaviše se govori o ljudima, a može se reći i o ostalim životinjama, n. p. poduzet ovoj dvojici volova neka ližu soli i t. d. Rj. XLVII. Tako me u četvoricu ne nosili! Posl. 300. Ubije ih svu četvoricu. Danica 3, 212. Kad su oca četvorića bratani. Sovj. 21. Dade Bog svak četvorići mladića znanje. Dan. 1, 17.

četvorići, četvorići, e. impf. četiri vola ujarmljivati, na četiri vola voziti ili orati. DARj. II. 15a.

četvorka, f. — 1) ein Fass von vier Eimern, dotium capax quatuor urnarum. Rj. bure od četiri akora, za must. isp. desetorka, dvojka, petorka, šestorka, trojka. — 2) (Biogradu) Art Tanz, saltationis genus. Rj. igra koja se Francuski zove quadrille.

četvorni, adj. u. p. peškir, t. j. u četiri žice, ridi četvorocjepan. Rj. ridi i četveronitan.

četvoro, Anzahl von vier, quatuor. Rj. ridi četvori. četvorocjepan, četvorocjepna, adj. pantljika (u četiri nitai, vierfadig, quadreris filis constans. Rj. četvoro-cjepan. ridi četvorni, četveronitan. isp. dvo-cjepan.

četvorogub, adj. quadruplex. Umložna, kojima se odgovara na pitanje: kolikogub ili kolikostruk? n. p. četvorogub, petostruk. Rj. XLIX. ridi četvorostruk.

četvoronaest, (u C. G.) ridi četrnaest. Rj.

četvoronog, adj. u čega su četiri noge, vierfüßig, quadruped, ridi četveronozan, četveronozan. Što god ide na šapama između svih životinja četvoronogih, da vam je nešto. Mojs. III. 11, 27. četvoronog, tako slozi, riječi kad bosonog.

četvoronoške, auf vier Füssen, quatuor pedibus. Rj. ade. izu keantitet na posljednjem slogu isp. ametiver: na četiri noge, ridi četveronoške. — Trlja progje četveronoške između njihovijeh nogu. Rj. 14b. »Vi znate vrlo dobro ići na četiri noge... onako četveronoške poleti po sobi. Danica 2, 130. ridi i početvorožne, početvorke, pobančke, požapke.

četvoronožan, četvoronožna, adj. ridi četveronožan, četvoronog, u čega su četiri noge: Vidjeh četvoronožna zemaljska, i zvjerinje i hubine i ptice nesbeske. Djel. Ap. 11, 6. Pretvorise slavu vječnoga Boga u obličje... četvoronožnijeh životinja i gadova. Djel. Ap. 1, 23.

četvorosložan, četvorosložna, adj. četvoro-složan, što je od četiri sloga, quatuor syllabarum. isp. adj. tako sloziva jednosložan, petorosložan, šestosložan, osmosložan. — Sva ova napomenuta i mnoga druga četvorosložna i petorosložna prezimena. Posl. XLIII. Kad bi G. M. pisao kakve stihove, ili bi mu »usta« u rod. nlož. bila... četvorosložna? Nov. Srb. 1817, 313. akc. od Daničića, ARJ. II. 14a.

četvorostopan, četvorostopna, adj. četvoro-stopan, što ima četiri stope: Došću, pišući Aždaju sedmoglavu četvorostopnim trohejima. Opit. XX.

četvorostruk, *adj.* vierfach, quadrupler. Rj. četvorostruk. *vidi* četvorostruk, četvorogub.

četvorougalan, četvorougalna, *adj.* Quadrat-, quadratus; Srbija ima u sebi, od prilike, hiljadu četvorougalnih milja. Danica 2, 27. četvorougalan. *isp.* četvorougao, četvorouglast.

četvorouglast, *adj.* vierckig, quadrangulus. Četvorouglast da bude oltar. Mojs. II, 27, 1. Načini oltar kadioni od drveta sitima. . . četvorouglast. II, 37, 25. *vidi* četvrtast, četvorouglast.

četvorovolica, *f.* voz sijena što vuku četiri vola. u Srbiji. Daničić, ARJ. II, 15b. četvorovolica.

četvorovoni, *adj.* što vuku četiri vola. *ispred* četvorovolica. u Srbiji. Daničić, ARJ. II, 15b. četvorovodni.

četvrti, *f.* — **1)** das Viertheil, Viertel, quadrans, pars quarta. Rj. četvrti dijel od čega. *vidi* četvrtina; čereg, čerek, fratlj, vrtalj, kvarat I. — Bukila, četvrt stara. Rj. 47b. Oko jedne četvrti sahata. Rj. 41a. Maslić, četvrt rčva. Rj. 346b. Staklence od jedne četvrti satljika. Rj. 828b. Dogjoše vile . . . te ga (prokletnika) šćepaše za četvrti (za ruke i noge) pa ga rastrgaše. Npr. 87. Mjesecne četvrti. Znači mjesecu. . . prvu četvrt . . . uštap . . . posljednju četvrt. Danica I, VI. Te im se čitaše zakon Gospoda Boga njihova četvrt dana, a drugu četvrt ispovijedahu se. Nem. 9, 3. — u muškom rodu: Ja mogu za jedan četvrt sahata. Npr. 203 (*isp.* Četvrt, *f.* u njekih se pisaca griješkom nalazi i u muškome rodu. Daničić, ARJ. II, 15b). — **2)** (u Dubr.) mjera od 20 oka. Rj. Na četvrt kupi, a na četvrt proda. D'osl. 65. Ne kri' svijecu pod četvrt. 73. *isp.* četvrtalj.

četvrtina, *f.* quarta, fehris. DARJ. II, 15b. groznica koja se poroča četvrti dan. viertägiges Fieber.

četvrtak, četvrtka, *m.* Donnerstag, dies Jovis. Rj. četvrti dan po nedjelji. Ratarski je pir veliki četvrtak. Rj. 501a. Pretiži četvrtak, *vidi* sebični četvrtak. Rj. 582b. Podjednaka družina jede mesa i na veliki petak, a nejedina ni na pretiži četvrtak. Posl. 251. *isp.* četvrtin.

četvrtak, četvrtaka, *m.* — **1)** konj, vierjähriges Pferd, equus quadrimus. Rj. konj od četiri godine: Jakov jaše ata četvrtaku, a drugoga u povodu hrani. Npj. 4, 434. — **2)** četvrti roj od matorke. DARJ. II, 16a.

četvrtalj, četvrtalja, *m.* (u Dalmaciji) žitna mjera od 18 oka, Art Getreidemass, modlii genus. Rj. — Polučak, žitna mjera od devet oka (polu četvrtalja). Rj. 535b. *isp.* četvrt 2. riječi s tukim nast. *vidi* kod bogalj.

četvrtast, *adj.* vierckig, quadrangulus. *vidi* četvorouglast. — Po tom izmjeri trijem, i bjese u dužinu sto lakata i u širinu sto lakata, četvrtast. Iezek. 40, 47. Oltar da bude dvanaest lakata dug i dvanaest lakata širok, i četvrtast na četiri strane. 43, 16. Mjesto prozora probušene su neke četvrtaste rupe. Zim. 206.

četvrti, *adj.* der vierte, quartus. Rj. — Kad četvrti danak osvanuo. Npj. I, 388. Nema četvrti daske u glavi. (čanut je malo). Posl. 205. — četvrtu, sred. rod bez supstantiva: Vino piju Senjani junaci . . . jedno bio Galija Tomića, a drugo je . . . u treće je . . . a četvrtu Mandušću Vuče. Npj. 3, 422. — četvrtom, *adv.* zum vierten Mal, quarta vice. Rj. 823b. Kao što se mjesto jedumput govori jednom, tako se i mjesto . . . četvrti put govori četvrtom. Rj. XLIX. Kad se, sinko, udadoh četvrtom. Npj. 2, II. Tri puta je opasa pojasom, a četvrtom od sablje kajasom. 2, 375.

četvrtin, *m.* mjesto četvrtak u ovoj priporijeci: Prela baba noću uoči četvrtka pa izašla na polje i u mraku nagazila i uzjahala na june; kad june skoči i ponese babu na sebi, onda ona stane govoriti: »Gospodine četvrtine! pusti mene, tebe će baka sve-

titi (ona je mislila da je nosi četvrtak: što preduoči njega). Rj.

četvrtina, *f.* Rj. četvrti dijel, *vidi* četvrt. — **1)** *vidi* četvrt I, i *syn. ondje*. Te ti ori Turske pokutnjice, te agama četvrtinu davaj. Rj. Jednu četvrtinu od toga kolača dadu popu. Rj. 306b. Litra, jedna četvrtina od oka. Rj. 331a. **2)** u knjizarnika, kad se tabak papira lubo složi, da su četiri lista pa je svaki list četvrti dijel tabaka, i samoj veličini papira kaže se četvrtina, das Viertel, in quarto; ima rukopis . . . veličine kao što je sadašnja veličina četvrtina. Glas. 10, 310. Rukopis na koži od 180 lista veličine kao što je sadašnja omotaja četvrtina. II, 189. 72 lista u četvrtini. Star. I, 5.

četvrtinka, *f.* jedna mjera. četvrti dio kupljenika. DARJ. II, 17a. četvrti dio vagana u Her.

četvrtnik, četvrtnika, *m.* quaterius: ima riječi 81 kojih nijesam čuo u narodu da se govore, nego sam ih ja načinio; ovo ih redom: vikać . . . četvrtnik. Nov. Zav. VII. Prodaje ga (Petra) četvorici četvrtniku vojničkihah da ga čuvaju. Djel. Ap. 12, 4. *uke.* od Daničića, ARJ. II, 17b.

četvrtobrātūced, *m.* brātūced u četvrtom koljenu: Sinovi dvaju ili više braće zovu se i prvi brātūcedi jedni drugima i kećima kojega brata, a sinovi dvaju ili više prvijeh brātūceda drugi brātūcedi, njihovi sinovi treći brātūcedi, i tako dalje po koljenima . . . Brātūced, s brojevima prvi, drugi i t. d. može se i sastaviti sprijeda u jednu riječ: prvobrātūced, drugobrātūced, trećebrātūced, četvrtobrātūced, petobrātūced. Daničić, ARJ. 609b. i *uke.* od Daničića, ARJ. II, 17b.

četvrtobrātūceda, *f.* Kao što je prvi brātūced, drugi brātūced itd., tako je i prvi brātūceda, drugi brātūceda i tako dalje po koljenima . . . Brātūceda, s brojevima prvi, drugi i t. d. može se i sastaviti sprijeda u jednu riječ: prvobrātūceda, drugobrātūceda i t. d. Daničić, ARJ. 610a. *uke.* od njega, ARJ. II, 17b. **četvrtōm**, Rj. *vidi* četvrti.

čēvo, *n.* brlo u Ornoj gori: Kad se primi čēva kamenoga. U Čeru ga četa dočekala. Rj. *isp.* Kēvo. **čēvljuga**, *f.* (u C. G.) *vidi* ševa. Rj. pica, *vidi* i ševljuga; krunica 3, kukuljača, kukuljava. — Pošetalu jato čēvljuga. Rj. 250b.

čēvolja, *f.* (u C. G.) *vidi* čehulja. Rj.

čēze, *f.* pl. (u Srijemu) *vidi* dyokolice. Rj. kolo nu dra točka. od Franc. chaise, Madž. esza. DARJ. II, 18b.

čēznce, *n.* verbal. od čeznuti, radnju kojom tko čezne. — od svakoga impf. glagola može se načiniti verbal. supstant. *vidi* Rj. IAV. *uke.* DARJ. II, 18b.

čēznuti, *nēm*, *v.* impf. Rj. II. preg. čēznjāl. *v.* pf. slož. išēznuti. — za kim ili za čim. — **1)** verlungen, lange Zähne bekommen nach etwas, das man Andre geniessen sieht, appeto rem, qui alios frui viden. Rj. vrlo željeti što, ginuti za kim ili za čim, schmachten, verschmachten: Rastu mi zazubice. (kad ko čezne gledajući što u drugoga). Posl. 270. Da ne čezne očima za majkom. Npj. 4, 572. Blago onoj, koja će te ljubiti! Ja za tobom čeznut' i uzlisať, sve plaćući tebe spominjati. Here. 3. Neven svijet progovara: Gļevojke me dobro nose . . . Tad ne velnem, nego čeznem. 252. Bože! . . . žedna je tebe duša moja, za tobom čezne tijelo moje u zemlji suhog, žednoj i bezvodnoj. Ps. 63, 1. Čeznu za prubom zemaljskim na glavi siromasima. Amos 2, 7. Psalni opisuju kako duša čezne za Bogom kao jelen za izvorima. DP. 309. — **2)** Sehnsucht bekommen, desiderio corrumpi: čezne za svojim zavijajem. Rj. Galiti, *vidi* čeznuti. Rj. 82b. čeznuti za čim: galiti. Korijeni 73. — Da *vidi* kakva je ta njegova kuća, za kojom on toliko čezne. Posl. 182.

čēznja, *f.* velika želja, ginuće za kim ili za čim. u Here. 92. natpis pjesmi: Čeznja i smrt za rodom. — riječ čeznja biće načinio koji je pisao pjesmu ili

je od sedmorice biti žena? jer je za svima bila. Mat. 2, 28. O vaskrsenju dakle kad ustanu koga će od njih biti žena? Mark. 12, 23. — *b*) u pitanju neravnom, i kao zamjenica neodvojena: Pokupi sve tapove, pa da svakome koji je čiji. Rj. 14a. Pa se čija (novac) je dalje ili bliže pao. Rj. 15a. Dinar nije novac Turski, nego nekakav Hrišćanski Dubrovački ili Mletački, čiji li je. Rj. 120b. Dogje bred kaku kuću a ne zna čija je. Rj. 131b. Kaže nu se ne samo čij je sin. Rj. 571b. Kad na kiši logju pred čiju kuću. Rj. 727b. Svak se čuva da ngj uzgrizak nehotice ne zagriže, jer kažu da će se vaditi s onijem čiji je on. Rj. 768a. Svakomu je namjenjivao čija će koja biti. Npr. 9. Zapita je čije su oči ovec. 72. Onda (se) može kazati, da je što čije. Postl. XXXV. Visti o dlaci (n. p. čij život), 35. Kao la si došao vatre uzeti. (kad ko odmah pojge odakle, n. p. iz čije kuće). 130. Očim i materim. (odgovori onaj koga pitaju čij je, a on ne će da kaže). 241. Čije bilo, da bilo. 347. U svakoga ima vjerna ljubav, čija sjutra na Bojanu dogje . . . zignite je kuli u emelja. Npj. 2, 117. Naše domaće knezove vidimo namolovane u Francuscome (odijelu) ili u čijemu drugome! Odg. na laži. 19. A mi mislimo, ne samo la može, nego da mora to činiti svaki spisatelj (bio čij mu drago). Pis. 64. Treba čistiti jezik od tugihi riječi ne samo Turskih, nego i od svakih drugih, čije mu drago bile. Rj. XX. Pokazuju čije je što. XLII. Potpis sovjetni bio je . . . bez i čijega imena. Sovj. 11. — 2) zamjenica čiji relativna je, kad je riječ s kojom je u svezi, muškoga roda u jedini i znači lice: Takove zadužbine drugi ne smije ni po što opravljati, nego onaj čije su od starine. Rj. 173b. Na čijoj je zemlji krst, onaj donese vina i mesa. Rj. 188b. Kad se izvru (karte), u čijoj gomili donja karta bude veća, onaj dobija. Rj. 531a. Niti mu se trebalo javiti onome spahiji iz čijega je sela polazio, ni onome u čije je dolazio. Rj. 676a. Djevojka nije mogla otići u službu drugome osim svojega gospodara (na čijoj joj je zemlji otac sjedio). Rj. 704a. Čija sam ja onoga su i ovec. Npr. 72. Čija busija toga i junaštvo. Postl. 346. Gospod, po čijoj volji svagda življah, poslače angjela svojega. Mojs. I. 24, 40. S čorjekom čije je ovo zatrudnjeh. I. 38, 25. Sin Narator Efrasanin iz Saride, čija mati bješe . . . Car. I. 11, 26. Kovčeg Boga Gospoda, koji sjedi na heruvimima, čije se ime prizivlje. Dn. 1. 13, 6. Hvalih i slavih onoga koji živi do vijeka, čija je vlast vječna i čije je carstvo od koljena do koljena. Dan. 4, 34. Slavim cara nebeskoga, čija su sva djela istina i čiji su putovi pravedni i koji može oboriti one koji hode ponosito. 4, 37. Ti hvali bogove . . . a ne slavi Boga, u čijaj je ruci dnša tvoja. 5, 23. Uprava je njezina (župe) bila u vlastelina čija je bila župa. DRj. 1, 345. Vladika u čijem je području bila okolina sadašnjega Novoga Pazara. 3, 45. — Protiv toga ima u Vuka, osobito u prijevodu njegovijem, više puta kojega mjesto čiji: Od onoga, po kojega (mj. čijem) se imenu ova megja zove. Rj. 79a. Ovaj susjed kojega (mj. čiji) pendžeri od kuće glade u moje pendžere. Rj. 494a. Bješe neki carev čorjek kojega (mj. čiji) sin bolovaše. Jov. 4, 46. On stoji u nekoga Simona kožara, kojega (mj. čija) je kuća kod mora. Djel. Ap. 10, 6. Dogje u kuću nekoga po imenu Justa, koji poštovaše Boga, i kojega (mj. čija) kuća bješe kraj zbornice. 18, 7. Čorjek kojega (mj. čiji) je ovaj pojas, ovako će ga svezati. 21, 11. Angjeo Boga kojega (mj. čiji) sam ja i kome služim. 27, 23. Poslamo pak s njim i bratu kojega (mj. čija) je pohvala u jevangjelju. Kor. II. 8, 18. Bezakonik . . . kojega (mj. čiji) je dotazak. Sol. II. 2, 9. Ali je Hristos kao sin u domu svojem; kojega (mj. čiji) smo dom mi. Jevr. 3, 6. K Isusu . . . kojega (mj. čiji) glas potrese onda zemlju. 12, 26. — Kad je pak riječ muškoga roda koji ne znači lice, ili riječ ženskoga ili

svedujućega roda kakva god u jedini, ili je riječ kojega god roda u množini, onda mjesto relativne zamjenice čiji stoji zamjenicu koji u gen. čiji u dat.), rudi koji, koja, koje 3b. — Ali ima i protiv toga pravila ovo: Čiji čobani u proljeće s ovcama navrh Kape ugrabe, oni pasu planinu ono ljeto. Rj. 263a. Tre potpise nijesu pisali sami oni čiji su. DM. 288.

čiji god, čiji gozj, čiji mu drago, wessen immer, wussonunque. u Rj.: čijgod, čijgozj, čij mu drago. Rj. *god* (als Anhängesilbe) immer, irgend, -sunque, ali, stogod, kojigod, čijgod, kadgod, gdjegod, cf. *goaj, godijer*. Rj. 92a. *god, goaj, godijer*, riječve koje se dodaju zamjenicama, kao n. p. i zamjenici čije. — Treba čistiti jezik od tugihi riječi (ne samo od Turskih, nego i od svakih drugih, čije mu drago bile). Rj. XX.

čijoda. f. rudi čioda.

čijodin, adj. što pripada čijodi, čiodi. Zrno grozja, koje na svršetku Junija nije veće od glave čijodine, samo je prvo zrno. Priprava 118.

čik! komm heraus! eri. Rj. izijji! na polje! isp. čikati.

čika, m. (ist.) rudi čiko. Rj. voc. čiko.

čikanje, n. das Herausfordern, provocatio. Rj. verbal. od čikati. radnja kojom tko čika.

čikati, kām, v. impf. herausfordern, provoz ad pugnam. Rj. izazvati koga na boj rikući: čik! v. pf. čiknuti. isp. čik.

čikin, adj. Rj. što pripada čiki (stricu). rudi čikov. **čiknuti, nēm, v. pf.** herausfordern, provoz. Rj. izazvati koga na boj rikom: čik! v. impf. čikati.

čiko, m. (juž.) hyp. od čica. Rj. či-ko, gen. čika, voc. čiko. takra hyp. rudi kod cuko. — rudi čika, ča, čiča, striko (stric).

čikoš, čikōša, m. (u Bačkoj) der Tschikosch (Aufseher der jungen ungezähnten Pferde auf der Pastara), equarii genus. Rj. konjušar koji pazi na mlade neukroćene konje. Madž. csikós.

čikōv, čikova, m. der Schlammbeisser, Wetterfisch, eohitis fossilis. Rj. Vrta se kao čikov. Postl. 40. isp. paškor.

čikov, adj. Rj. što pripada čiku, stricu, rudi čikin.

čil, adj. snažan, silan, kraftig, corpore vigens. Rj. rudi čio, čilan. Čio, koje glasi i čil: čio je odmoran. Osn. 121.

čilan, čilna, adj. rudi čil. Rj. rudi i čio.

čilāš, čilāša, m. der Schimmel, albus. Rj. rudi čile, čile, čilāš: A ljubna mu izvede čilāša, dobrijeh se konja dohvatiše. Npj. 2, 110.

čilast, adj. n. p. konj, grau, Schimmel, albus equus. Rj. onake dlake kaku je u konja čilāša.

čile, m. rudi čilāš: Ti ćeš lasno čilu vijget' krila. Tad će čile popuštiti krila. Rj. hyp. od čilāš. Čile (i čile) je voc.: u nom. čile, po tome u gen. čila. Osn. 51. — takra hyp. čile, gole, kale, Kule, pobre.

čiljeti, čilim, v. impf. untergehen, absterben, intermori: Ja se bojim e ćeš poginuti, da ne čili junačko koljeno. Rj. kaputi 2, nestajati, propuštati, ginuti. v. pf. iščiljeti. A koji vas ostanu, čiljeve za bezakonje svoje u zemlji neprijatelja svojih. Mojs. III. 26, 39. Onaj će ostati da ti čile oči i da ti se svijeli duša. Sam. I. 2, 33. Nego čete sa bezakonja svojih čiljeti i uzlisaćete jedan s drugim. Jezek. 24, 23.

čim. — 1) so bald, simul ac, cf. kako: čim začula, odmah se sjetila. Rj. upravo instrum. od što, znači vrijeme. isp. Sint. 555. Čim, kako (čim ti nastao tako —; čim ga vijje, tim ga i poznade). Rj. 399. — Čim carević ugje u sobu, otmu mu se oči gledati gjevojku. Npr. 191. Car ode, a zeta ostavi kod kuće; ovaj čim car otide, otvori jednu pa i drugu sobu. 194. Čim korači u crkvu, provali se pod njim zemlja. 267. Pravo gleda Gačku prostranome, dok ugleda na konju Turčina, čim ga vijje, tim ga i poznade, da je glavom Čorović Osmane. Npj. 4, 3.

17. *... i, ... ga poznade. Here, 6. Kako mi ... i, ... om okusili malo mela. Sam. 1. 11. 29. 20. *Dobro, kom narječju čin znači dok. ... se ... čijem: Čijem se vuk usere, ovač. ...* DPost. 13. Čim baba puha, djed sve iskusa. 13. 6. ... drugi izraju, moja svjedač mami goreći lišće. 13. 31. *Ima čim, čijem, koji se znači vrijeme re: ... se ... zemljenu što u instrumentadu: Čim se koza mela tom se ovač sramila što je digla repu. Post. 347. Čim se nov sud napuni na ovač uvijek udara. 347. Čim se ovač srami, tijem se koza diči. DPost. 13. ... isp. 30.**

čimbari. *n. pl. bei den Wechoren die cistran Stutzeln, im die Leinwand anzuspinnen, ringen ferren od cistrali duni utom. Rj. čimbari. Rj.² Trudni, onaj gvozdje što se njime rasteže platno kad se tka, vidi čimbari. Rj. 618b*

čimbur. *m. em. Einrösels, edas ex aris ctava osterr. gesetzt. For.* Nastavi se voda u tiganju pa se posodi: kad voda uzavri, onda se na nju razbija jaja, te se čitava ne miješaju se skuhaju, pa se onda voda iscijedi i metne se mjesto nje skorpupa te se jaja kao malo začine, glijekoji još utuku bijeloga luka te zaluče. Rj.

čimkaje. *n. das Ablosen des Fleisches von den Beeren, descriptio caracum ab ossibus. Rj. carbat, od činkati robağa kojim tka činka n. p. mesa s kosti.*

čimkati. *kim. v. impf. n. p. kuhano meso, abgla-cken, zapfen, desripo. Rj. čimkati što sa čepa. n. p. mesa kuhano s kosti. v. pj. slož. o-čimkati.*

čin. *m. Rj. čin. low. činu. pl. uom. čini. činovi, gen. čina. činova. Daničić. ARj. II. 26b. — 1) u primorju Gestalt, Form, forma, species: U nju su ti erne oči sokolova čina. Rj. osobine kojim je tko onakar kakar je ili je što onakro kakro je: oči sokolova čina, oči onakro kakro sa u sokolu. — 2) red u koji pripada tka po onomu što je on, služba, Rang, Klasse. Auk, urdo, manus, officium, vidi red 5. klasa, razred. — Kaluzjeri ... žive priljeno njihovom činu. Danica 2. 112. Da su svi Indijani razdijeljeni na četiri nasljedna čina (kasta). 2. 123. Pokazao se dostojan iment i čina svoga. 4. 28. Sveštenik onakar koga čina bio. Miloš 192. Ljudi svakojakih zvanija i činova, n. p. bilo je segreta, kaliti, trgovaca, majstora, propalica ... Nov. Srb. 1817. 663. Ima najmanji oficirski čin. Straž. 1886. 1797. Katau-kom oficiru ti to maloga čina. 1887. 382. Trebaše i poslanik da je osobit i u velikom činu ili gradu alto. Glas 21. 279. — 3) vidi činjenica, čin, djelo; die That, Handlung, factus, actus: Blago dobrom činu i svijetlom obrazu! Post. 15. — 4) voda pomiješana s drugim potrebnim stvarima u koju se meću kože, kad se čine, isp. sepija, stava, činiti kože. ARj. II. 27b.*

činger. *m. u vojv. der Lauter, Tresterwein, lora. 1-pa se voda u kominu, pa počto prevri, otoči se. Rj. loše vino koje postaje, kao što je rečeno.*

čini. *p. pl. die Heueren, imantbu rez: nagazio na čini. Čini čini siji Ivanovoj. Rj. vidi magjije. — Čizanke prodaju gjevojkama naratu obilje ili čini, da na njih navale prošire. Rj. 376a. Nunit mu je na kuću u Crnoj Gorii, kao čini ili magjije. Rj. 376b. Ne bi li nam oćnulu čini. Rj. 482b. Hamu- lpa, zapis ili čini kakvo, što se nose uza se. Rj. 376a. Ona vam je učinda čini: da idemo, da je se- začena, ne bi li vam oćnulu čini ... Činila sam ... čini ... Nad glavom joj otvorila čini. Npj. 1. 270. 271. Dazovu vraćara, da nam čini razdrisji. Danica 2. 195. Jer noma čini na Jakova ni vraćanja na Lazar. Mojs. IV. 23. 23.*

činija. *p. pl. činija čine Schussel, lora, cf. zlati ... R. v. kole čibijuda, porulija, isp. činak, dem. ... Učezjivati, n. p. zemljan činija, te- siju. Rj. 870. Zemljanca, činija ili čaša od zemlje.*

Rj. 208b. *Danica, zemljan sud iz kojega se jede. cf. činija, časa, zdjela. Rj. 487a. Kad se donese pred njih u jednoj činiji s čorbom riba ... uzme činiju s čorbom. Post. 31. Umivaonica je (kao bijela okrugla činija). Kov. 85.*

činijea. *p. dem. od činija. Rj. činilac, činioea, m. u Stalićeva rječniku, auctor, effector, conditor. DARj. II. 28a. tko čini što. — riječi toke vidi kod čuvalac.*

činilica. *f. incantatrix, žensko čeljade koje čini čini. isp. čaralica. i u naše vrijeme. DARj. II. 28b. isp. i činjarica.*

činimiske. *u. j. čini mi se) mir scheint, videtur mihi. Rj. Čini mi se, po njekim krajevima dodaje se kad kul ke (kao u danas-ke), pa se pred njim e od se odhvaanje te glasi i čini mi s'ke. Daničić. ARj. II. 36b.*

činiti. *mm. v. impf. v. pf. slož. na-činiti, ob-, po-, pre-, raz-, u-, za-: po-na-činiti se. v. impf. slož. na-činjati. pres. raz-, za-; ob-činjavati. — 1. a) šta, machen, thun, ago. Rj. isp. djelati, graditi, praviti, raditi, tvoriti 2. — Ne čini nikome ništa. Rj. 14b. Senluk čini Vuča dženerale. Rj. 80a. Ovo se kaže činiti i učiniti zadrživati. Rj. 173b. Činili smo zamakera. Rj. 182b. Čini mu čmet. Rj. 226a. Takovi se čovjek ne smije prije sahraniti, dok ne dogju Turci da ga čine već. Rj. 300a. Oro su prodavali i činili u novac. Rj. 396a. Avet koja čovjeku noću kad spava čini pakost kakro. Rj. 424b. Odvedu djevojkku kući te čine scudbu. Rj. 477a. Tešku Savo pokoru činjase. Rj. 531b. No mi čine zulum po krajini. Rj. 559a. Prekantariti, stogod preko mjere činiti. Rj. 573a. Činiti što schir, činiti sehir. Rj. 678a. On ide o svom trošku u. j. čini po svojoj volji. Rj. 751a. Iasno im je činiti junaštvo. Rj. 775a. Ovakovu službu čini r i kod ostalih, sviju gotovo, Slavenskih naroda. Rj.¹ XXIX. Kad r čini stog. Rj.¹ XXIX. Čini (mačak) štatu, pa hoćemo da ga njihijemo. Npr. 41. Kako će rije žo činiti. 95. Nego pazite dobro što činite. 104. Što junače činiš te se ne ženiš? 111. Kad je vidi, Bože! te radosti i toga veselja, što je činio! 226. Plaka po dlaku čini bjehuća. Post. 59. Sre ćemo čini u tebe. 74. Jedna lasta ne čini proljeća. 112. Kako pravo činio ili govorio) tako zdravo (bio)! 126. Ko svoj posao čini, ruke ne brlja. 153. Prase gje čini slaninu tu je i ostavlja. 259. Prigoda čini lu- puža. 262. S opancima od kože kradene krave milo- stinju činiti. 291. Stotinu malih čini jedno veliko. 295. Tri žene i jedna guska čine cušar. 320. Kad ko mi seosku štetu čini u selu što kome za ljubav. 323. Kameju smo razbijali put čineći Budljaneč gjevojci. Npj. 1. 50. Na glavi joj pauzi, krilima joj hlad čine. 1. 129. Te su čini kojnu i junaku. 2. 98. Sobot čini care u Kruševcu. 2. 202. Saklet čini slavim knez La- zare, soklet čini na svoje vojvode. 2. 205. Da činite s Turcima junaštvo. 2. 288. Ne ču, seko, nerere činiti gospodaru i momo i tvome. 2. 301. Činiču te muhurli vezrom. 3. 58. Da riječu čini s Udbinjanim'. 3. 125. Skoči mlada, riječ ne činila, rastovari Turke i ba- nove. 3. 221. Ne čini kreci bratu na veselju. 3. 506. Poštu čini ... časti svate tri bijela dana. 3. 517. Boj činise tri bijela dana. 4. 244. Haber čini Kolašinu grad. 4. 316. No mu Lazar ne činjase reda, manu sabljom, posjeću mu glavu. 4. 318. Činičemo u cara duvju. 4. 367. Činiče ti doček i poštenje. 4. 381. I činili pogorora ne ču. 4. 496. Pa već više zbora ne činjase. 4. 520. Zalost čini Kopčić alajbego, e je njemu preminula ljubav. Herc. 224. Mrtvijem spomen činili. 350. Dugje vakat, da i mlagjijema mjesto činimo. 355. Kad su Turci činili juris. Danica 1. 85. Kaku su viku u bunu činiti, videći ... 2. 132. 1 put i čini 1, 8 puta 8 čini 64. Danica 2. 24. Kad su Nijemci mir činili s Turcima. 3. 36. Koji su koje- kaka nasilija činili. 3. 136 (nasilija sturiji nast. mj.*

salašnjega nasilja). Ako car čedbude *činiti što protiv* nus. 3, 154. Mogli su to *činiti na Čartinu ime*. 3, 204. *Činio mu je različne važne službe*. 4, 12. *Vidiš, što čini piće!* 5, 92. Ako prostoj (klasi) *ne čini sramote*, časti suviše *ne čini* nigdje. Kov. 16. Što sam jedna majka dočekala, e jaoh! da ja *činim način* sinu svome. 100. Nije znao *činiti ništa drugo*, nego se pred. Miloš 39. Ali zbog politike nije mu *ništa mogao činiti*, nego ga još posini. 56. *Za pretvaranje i izostavljanje slova... činite kako vam drugo*. Pis. 8. (*za što se tiče...*) *Ja ovo činim samo iz ljubavi* k našem jeziku. 22. Hoće drugo da uči i epoha da *čini*. 51. Čim god on (čovjek) ove *naprotiv čini*, ništa ne može biti bez umještva. Priprava E30. *Šta činite za Boga?* Jeste li živi? Straž. 1886, 1733. Da je... *činio* velike *zasluge* dvoru Austrijskom. Žitije 3. *Ne čini preljube*. Mat. 5, 27. Pazite da *pravdu svoju ne činite* pred ljudima da vas oni vide, 6, 1. *Za to čini čudesa*. 14, 2. Ja tebi *ne činim krivo*. 20, 13. *Djela svoja čine* da ih vide ljudi. 23, 5. Kad ga prisvojite, *činite ga sinom* paklenijem. 23, 15. Ljudi s ljudima *činjahu sram*. Rim. 1, 27. Da se pokaže grijeh dobrom *činio* mi smrt. 7, 13. Koji *čini milost* neka *čini* s dobrom voljom. 12, 8. Čašću jedan drugoga *vojeđ činite*. 12, 10. Koji *čine raspje i razdore* na štetu nauke koju vi naučiste. 16, 17. Ovo *činite* meni za spomen. Kor. 1, 11, 24. Hoću dakle da *molitve čine*. 1, 2, 8. Koji *čini umjele svoje rjetrove*. Jer. 1, 7. Djela kojima *bezbožnost činiše*. Jud. 15. Kad on ugje da *čini očišćenje* u svetinji. Mojs. 111, 16, 17. Ako *zapovijesti moje* uzdržite i *učinite*... 26, 3. Koji *čini te* smo razumniji od zvijerja. Jov. 35, 11. *Činiš rjetrove* da su ti angeli. Ps. 101, 4. *Starijega sinu čini* svojim *nasljednikom*. DM. 24. Drugi put stoji za iste *perpere koliko čine drugoga novca*. 254 (*isp.* iznositi 4). U prva vremena koji vjerovali Hrista i *sobom činjuhu opštinu*... svi se skupljahu. DP. 7. Najpošlije oboje zajedno, budući da *oboje čini jednu tajnu*. 31. — **b**) *činiti što od koga ili čega*: Subaše, koje su od seljaka *činile* šta su htjele. Rj. 826b. Evo ti čovjeka da od njega *činiš* što hoćeš. Npr. 218. Ne *činio* Bog od mene što ću ja od tebe! Posl. 211. Od gotovih novaca ne valja *veresiju činiti*. 232. Pare od mrtvoga *živa čine*. 246. Zašto bi *činili* od jasna dana *pomrčinu*. Spisi 1, 83. Evo sam u vašim rukama, *činite od mene* što mislite da je dobro i pravo. Jer. 26, 14. — **c**) *činiti što s kim ili sa čim*: Subaša, koji je *činio sa seljacima* šta mu je volja. Rj. 722b. *Čini s njime* kao svinje s mekinjama. Posl. 347. Šta će *činiti s onijem riječima*, koje se... pišu sa r. Pis. 67. Te će mu pokazati gdje dahije sjede pa onda neka *čini s njima* kako zna. Sovj. 72. *Čini s njom* što ti je volja. Mojs. 1, 16, 6. — **d**) *umotić činiti, viditi unatoč*. — **e**) *su se, refleksi. sich stellen, simulo*. Rj. *isp.* graditi se, izdavati se za koga ili za što. — *Aspre nosi, i nikomu se rješt ne čini* da te ljuta guja ne uvjeda. Npr. 99. *Ne čini se ni rješt (čemu ili kome)*, kad ko ne će što da zna. Posl. 111. *Čini se i nerješt*. Gledaj: Ne čini se ni vješt. 347. Što vidiš, ne viggje; što čuješ, ne čuo (*čini se*). 353. *Ne čini se Bogu brat*. DPostl. 70. Tko se *ovom čini*, vuk ga izije. 133. No ko viggje, *čini s* ne viggio. Npj. 2, 553. Ko bi dalje, *čini se* ne čuo. 3, 324. Nisu hteli to da veruju (*ili su se samo činili* da ne veruju). Miloš 111. On *činjaše se* du hoće dalje da ide. Luk. 24, 28. Što se *činiš* da si druga. Car. 1, 14, 6. Mučah dugo, *činjah se gluh*, ustezah se. Is. 42, 14. Nalazimo... jednoga ili dva kneza, koji se *čine* da su samostalni. DM. 14. — **f**) *sa se, pass.*: Listaj goro, kukaj kukavico: nek se *čini ora* za hajduke. Rj. 312b. Kad čoeck vidi da mu se *što na štetu* iste ili *čini*. Posl. 290. Tako se od mene džombos *ne činio!* 310. Danas se hajduku *čini najveća sramota i psorka*, kad mu se reče, da je lopov. Danica 2, 92. Kažu, da se to *činilo* za nspo-

memu njeđdašnjemu ratnome bogu Turu. Pis. 33. *Nego se to iz početka činilo* za nevođu. 72. Da će im se oblačkati sve *što im se upravo čini*. Sovj. 20. *Zapita cara, šta će se s njim činiti*. Žitije 51. *Za što se čini bika šteta?* Mat. 26, 8. Osveti ga (oltar) da se na njemu *čini očišćenje* od grijeha. Mojs. 111, 8, 15. — **2**) *kome, činem anthon, incanto*. Rj. *Činiti čini kome*. *Čini čini* seji Ivanovoj. Rj. 825a. *vidi čini, f. pl.* — **3**) *kožu, gerben, perficio corium*. Rj. *strojiti kožu, gerben, perficio corium, cf. činiti*. Rj. 720b. *čidi i staviti*. — **4**) *žito, reitern, erbero*. Rj. *vidi rešetati*. — Paljka, od drveta kao duguljasta tepsija, čime jekmekčiđe *čine šnicu*. Rj. 486a. Al je ljuba rano uranila... ona *čini belicu pšenicu*. Npj. 2, 8. Evo vas iste sotona da bi vas *činio kao pšenicu*. Luk. 22, 31. *sa se, pass.*: Očinci, kad se *žito čini*, onda ono ispod rešeta što ostane. Rj. 482b. *Skrruživati, žito u rešetu kad se čini*. Rj. 683a. — **5**) *činiti se, čini se, seheinen, videur*: *čini mi se, cf. tunijeskati se*. Rj. *vidi i činimiske*, *goditi se i, klápliti se, r. pf. sloč.*, *prčiniti se, učiniti se; r. impf. sloč.*, *prčinjati se, isp. vidjeti se. Godi se kome što, i. j. čini se*. Rj. 92a. Svak zna da je *čini mi se* rod s valja da je i s močebiti. Nov. Srb. 1818, 389. — Aman, t. j. *čini mi se*: Aman to će biti. Rj. 4b. *Bojim se doći će, t. j. čini mi se*. Rj. 36a. Bolje je nego što se *čini na oči*. Posl. 24. Kao lisica ili druga kakva zvjerka kad bježi, pa *čaj se od svojega repa čini* da je neko čera. 249. *Čini mi se*, stari svat da ide. Npj. 1, 13. *Čini mi se, da bi pošla* za me. 1, 359. Nešto meni desni obraz gori, *čini mi se*, dobra biti ne će. 1, 606. Ja liih, sinko, sa bukve jabuku iz velike vode Kaladžijuske, *čini mi se*, bi mi bolje bilo. 2, 32. Za jednoga se jamačno opominjem, da je Merkurije, a za drugoga *čini mi se* da je Mardarije. Pis. 51. I koliko se ovo na prvi pomisljaj *čini* lano, ojet ja sumnjam... 57. Šta *ram se čini o tom dogovaju* u Srbskim novinama...? Straž. 1886, 1226. *Čini mi se*, ne će ni on. 1887, 14.

činovni, adj. što pripada činu 2: Nisam nikako mislio toliko pisati o svom *činornom* gospoству. Zlos. 130.

činovničić, m. dem. od činovnik. DARj. II, 37a. *isp.* gaziblato.

činovnički, adj. što pripada činornicima ili činorniku kojemu god.

činovnik, m. der. Beamte, magistratus, postavljen od čin 2, dem. činovničić. — *Pomčili* u Budvu da im se pošlje taj i taj od *činornika* na nekakav razgovor. Rj. 14b. *Gaziblato*, komische Benennung eines geringen Beamten, der sich wichtig macht. (q. d. Watekoth). Rj. 82a. *ikaže se iz pogrđe činovničju*, koji se bami). Koji je kao *činornik nud sumama* prije mene putovao po onijem krajevima. Rj. 715a. *Prevrnite na glavu kapiće, činornici crni velj na ruci*. Npj. 5, 55. Oni ljehu moji *činornici*. 5, 55. Sad su umjesto njih samo *čurski činornici* i gdje koji potiljanjenik. Kov. 12. Posle njega su prvi *činornici* knezovi. Miloš 188. Ovi pomoćnici nazivaju se *činornici* ili držayne sluge. Priprava 69. Isto je tako i u Krusevcu častio sve *gubernske činornike*. Sovj. 76. *Pretvorili su se u prave činornike*, koji se postavljaju, a mogu se i zbaciti. Slav. Bibl. 1, 85. *Ide gajdaš...* po kuma, starog svata, djevera i vojvodu *činornike svatske*, te ih na večeru zove. Živ. 318. Za prodaju na malo trebaše više vještine i više troška na *činornike*. DM. 248.

činovnikov, adj. što pripada činorniku.

činovništvo, m. — **1**) *služba činornička*: Tako se Jovan skloni i od popovine i od *činorničtva*, ostavši kod svoje kuće. Žim. 7. — **2**) *coll. od činovnik. činornici*.

činj, m. (u C. G.) biljega (kamen ili drvo) u što se gajja plojkom, das Ziel, scopus. cf. plojka. Rj. *čidi*

čist. V. Lažić 2, 15. — 2) u srednjem rodu bez supstant. u accus. s prijedlogom na: na čisto. — Dok se ovo na čisto prepíše. Odlg. na ut. 2. Prepíšite jednu odu na čisto i razgovijetno te mi je pošaljite. Straž. 1886. 865. — 3) čist od čega: Ostade čista i zdrava od gube. Npr. 86. Grei, koji su bili sa svijem čisti od etimologije pedanterije. Pis. 29. Treba pisati za potomstvo, koje će biti čisto od sriju današnjijih budalastina naših 70. Tada ću biti svršen i čist od velikoga grijestupa. Ps. 19. 13. Ko može reći: čist sam od grijeha svojega? Prič. 20. 9. — 4) čista nedjelja, prva nedjelja uskršnjega posta: Prva se nedjelja zove čista. Rj. 20b. Tako i vodice nose (popovi) kašto po selima, kao n. p. oko Bogojavljenija i čiste vengjelje. Danica 2. 112. — Na čisti p. udjeljnik obuće se kakav momak. Rj. 9a. i tako po čistoj nedjelji: čisti utrak, čista srijeda, i t. d. — 5) adr. čisto. — a) reim, pure: govori čisto Srpski. Rj. Vjerno, čisto i nepokvareno skupiti (pjesme). Npr. IV. Ne znadu pisati čisto Srpski. Pis. 16. Srpski se govori najčistije i najpravilnije u Hercegovini i u Bosni 85. Sluge čistije govore od gospodara. Rat 48. — b) ganz und gar, ordentlich, plane: čisto me uplašī, čisto me prevari. Rj. gotara. Bez je tako opredel i otkan da čisto zubori. Rj. 161a. Ali mu čisto žao bude. Npr. 89. Devojka iza velikoga straha čisto se obeznani kad vidi. 134. Imao je svoga konja i taljige, i čisto se bio pogospodio. Npj. 4. XII. Čisto skup je danas na Cetinju. Npj. 5. 485. Čisto me je stid, da ovako malu stvar tako dugo od mene očeknjete. Star. 14. 197. Gagić je čisto plakao od radosti. Straž. 1886. 702.

čistac, čisca (čistac, čisea). m. — 1) (u Srijemu) jaje koje pod kvočkom odleže ono vrijeme, za koje se pilić izlegu, pa niti se iz njega što izleže, niti se pomutiti, nego ostane čisto. Rj. — 2) (u Srijemu) nekaka trava (bijeloga cvijeta) koju žene kuhaju pa onom vodom umivaju djecu od uroka, der Zist, stachys (rectu L. Rj. 3), sideritis (?). Rj. — 3) čistac! interj. uif und durm, fugam cepit. Rj. reče se u šali, kad se hoće da kaže, da tko bježi; kao da je ostalo od njega čisto mjesto gdje je bio. Čistac kologvoja! (Bježi! utече!). Post 348. isp. uzriče s takrim nast. čuškac, čutkac, krkac, ljoskac, micac, pljeskac, pljuskac, pučkac, šutkac, voštac, zveekac.

čistikuća, f. die das Haus reinigt, purgativ domi: kad svatovi povedu djevojku (u Srijemu) svirac stane svirati, a oni pjevaju: Jao naša čistikućo! Jao naša sudopero! i t. d. Rj. ženska koja čisti kuću. — čistikuća. imperativ s imenicom, tako složene riječi čuškapa, deri-guša, draži-vaška, grabi-kapa, hlapi-muha, ispi-čutura, izjedi-pogača, kradi-koza, lomī-gora, mami-aspra, nadri-knjiga, pleti-kosa, razrvr-igra, svrzi-brada, teći-kuća, šor-kapa, vući-batina, i t. d.

čistilica, f. n. p. topovska, der Wischer, Wischkolben, peniculus perticatus. Rj. oruđe kojim se što čisti, n. p. top.

čistilo, n. — 1) purgatorium. — 2) lijek kojim se čisti žetudae. DARj. II. 44b.

čistina, f. Rj. — I. konkretno: strar čista. — 1) das freie Feld, Wiese, campus liber (ab aedibus). Rj. polje otvoreno, ničim nezaklonjeno: Paljika, mjesto gdje je žuma izgorela pa ostala čistina. Rj. 486a. — 2) (u Srijemu i u Bačkoj) sama (čista) ženica, reiner Weizen, triticum purum. Rj. — II. apstraktno: stanje u kom je što čisto, čistoća. DARj. II. 44b.: Sve ćemo im po čistini kazat'. Šćep. mal. 64.

čistiti, čistim. Rj. v. impf. v. pf. slož. iz-čistiti, o-, po-, pre-, pro-, raz-; v. impf. slož. očistiti, preočistiti; očičavati, pre-, pro-. — I) reinigend, purgo. Rj. — 2) kehren, purgo scopis, cf. mesti. Rj. — 3) top, wischen, purgo peniculo perticato. — primjeri za 1—3: Srijetliti, vidi mesti. čistiti, n. p. kuću, dvor Rj. 670b. Što nisi svoju kolibu počistila? Nisam ni kod kuće čistila. Npr. 143: Dve devojke, što čiste sav grad

svojim rukama . . . za to im treba dati po metlu. 239. Čisti pute dobroj sreći. DP. Post. 13. Prstima prihvata za svoje baljine, kao da ih od nešta čisti, i ono bacu na zemlju. Npj. 1. 184 (Vuk). Ako si mi gje donio zlata, ja sam zlato u jagluku vezla, tvoje lice i moje čistila. Here. 109. Treba čistiti jezik od tužnih riječi. Rj. 1. XX. Gubare čistite. Mat. 10. 8. Čistite s polja čušu i zdjelu. 23. 25. sa se, refluks. Čiganin se mrci da mu je bolje, (drugi se ljudi peru i čiste, a Čiganin se kujući mrci da lu što zaslužio). Post. 344. Zima popišta i vreme se čisti. Danica 5. 21. sa se, pass.: Na Božić . . . sofa se ne diže (niti se kuća čisti) za tri dana. Rj. 35a. Sveštenik koji za (gubave) čisti neka postavi onoga koji se čisti zajedno s tujem stvarima . . . sveštenik očistit će onoga koji se čisti od svoje nečistote. Mojs. III. 11. 11. 19.

čisto, Rj. adr. vidi čist 5.

čistoća, f. Rj. vidi čistota. — Čistoća je Bogu mila. DP. Post. 13. riječi s takim nast. kod bistroća.

čistomćuka, f.: Čistomćuka Mara našla čestalj u surutki. (kad se ko hvali da je čist, a nije). Post. 348. ženska koja gleda da joj je sre čisto, ake. od Daničića, ARj. II. 46a. vidi čismenka, i syn. ondje.

čistosrdčan, čistosrdčana, adj. čisto-srdčan, od čista srca. — Čistosrdčana ispovijest, natpis pjesmi Npj. 1. 377. ake. od Daničića, ARj. II. 46b. isp. iskren, istinit, prostodušan.

čistota, f. Rj. vidi čistoća. — 1) die Reinheit, puritas. Rj. stanje u kojem je što čisto u umnom smislu, vidi i čistina II. — Ko ne ima od srea poroda, ev' sad može sree otvoriti, kupit' sina ili milu čeren, svoju dušu crči u čistotu. Npj. 1. 201. Da se u svakome jeziku pazi na pravilnost, na čistotu i na osobine njegove. Pis. 21. Evo nas kod čistote jezika. Bkv. 21. Pavle govoraše o pravdi i o čistoti i o sudu koji će biti. Djel. Ap. 24. 25. Znam da si učinio u čistoti srea svojega. Mojs. 1. 20. 6. — 2) Reinlichkeit, munditia. stanje u kojem je što čisto u tjelesnom smislu, vidi snaga 3. — riječi s takim nast. života, dobrotu, gluhota, grjehota, jakota, jasnota, krasota, ljepota, ljudskota, mekota, milota, mīrot, mudrot, njemota, prostota, sramota, strahota, sahotu, šljepota, tegota, tjeskota, i t. d.

čistuljica, f. žena koja čisto drži kuću i sebe. DARj. II. 46b. vidi čistunica, čistomenka, čismenka.

čistunac, čistunac, m. čovjek koji pazi na čistotu i sam se čisto nosi. DARj. II. 46b. vidi čismenko.

čistunica, f. vidi čistuljica, i syn. ondje. DARj. II. 46b.

čišćenje, n. Rj. verbal, od čistiti, radnja kojom tko čisti što, isp. snaženje, mčćenje, svijetljenje. — Što se tiče čišćenja jezika od tužij riječi, to je nužno . . . Nov. Srb. 1817. 536. U svetinju da ne ide (ženat) dok se ne navrše dani čišćenja njezina. Mojs. III. 12. 4. Čitaju se dva članka . . . o Božjim običanjima. Izraelju i o čišćenju. DP. 86.

čit, čita, adj. DARj. II. 17a. u Rj. u složenijem obličju: čiti, čitā, čitō, (osobito u Bosni) n. p. čiti on, ganz, integer, verus, cf. asse, cf. isti. Rj. vidi i isti istovetni, puki, pukabni, pukasti, sušti, kaže se onome koji je tako valik na drugoga, da je sasna kao on.

čitac, čitača, m. tko čita, der Leser, lector: Objje strane odgovaraju čitaču, koji na glas čita pjesmu. DP. 155. vidi čatac, i syn. ondje.

čitak, čitka, adj. što se može (lako) čitati, lesbar, leserlich. — Rukopis mu je bio čitak. Zim. 5. adr. U korekturim tabacima cifre ne izlaze čitko. Mil. XII.

čitakinja, f. kapa kakvu nose popovi i gdje koji drugi ljudi u Srbiji. DARj. II. 47a. — Pop Mata skide svoju čitakinju i poljubī se s kmetom. Zim. 19.

čitalac, čitaoca, m. vidi čatac, i syn. ondje. Bespristrastan čitalac. Odbr. od ruž. 13. Ti mali čitavoće! nijesi izumio svjetske istorije. Priprava 55. Čitaoca

191. 1. N. Slabo pokazuje ono što *čitabar* (191. 2. 191. *ispica s lukar: nast. kod čivalar*).
čitanka, *f.* *knjiga za čitanje: Lesbuch.* — Mogle bi se s njom *čitatice* iz narodnih umotvorina. Zlos. 266. — *isp. izranka, pijanka, pjevanka.*

čitanje, *n.* *red čaćenje.* Rj. *verbal. od čitati, lože čitanje, i sun. oudje.* — Što se skupa od *čitanja i od čitanja molitva.* Rj. 395b. Što je još sva Srpska knjiga u *čitaju častoru i psaltira.* Dajca 2. 2. U petak ču vam poslati recenzije: priprave se za *čitanje.* Straž. 1886. 1768.

čitatelj, *m.* *tko čita, der Leser, lector, vidi čitac, i sp. učitelj, riječi s takim nast. kod boditelj.* Da bi *čitatelj* odmah poznati mogao što je poslovice narodna. Posl. VIII. Najviše našijeh spisatelja i *čitatelja* govore, da... Pis. 5. Blagonaklonjeni *čitatelja!* Spisi 1. 5.

čitati, *tam. v. impf. vidi čitati.* Rj. *vidi i čitati, sun. vidi v. pf. sloz. očitati, prečitati, pročitati: v. cf. sloz. prečitavati, pročítavati.* — Gdje koji popovi i ka uzječi noću *čitaju nekako molite* od zaklinjanja zaključu glavole. Rj. 177a. Zna knjigu (t. j. *čitati*) i pisati. Rj. 289a. Valjalo bi mu *čitati reliku molitva*, kad k' bi što ludo govori, kao da nije pri sebi. Posl. 31. Tako je znao redom govornik kao da *čita iz knjige.* Sovj. 76. *Juce sam čitaju čit u ad.* Straž. 1886. 693. sa se, *issa: Molitva koja se čita bolesnicima.* Rj. 74a. Da se *ne bi... čitalo* u dva sloza. Opit. XI.

čitav, *adj. gaus, integar: uncerbet, integar.* Idi dok si *čitav* olok ti se nije što nepovoljno dogodilo. *ogara, si s dras ess. ris.* Rj. Stelja, koja je od klanja nabožna uzduž *čitavom slanom.* Rj. 663a. Ona *čitava čitava* zašte grozja da jede. Rj. 724a. Jedni seku, jedni mere, jedni noyce primaju, ljudi rade, *selo čitavo.* Npr. 89. Jesi li *čitav?* (gledaj: Jesi li pri sebi? — Posl. 111. *Čitava koloba,* (kad mnogo ljudi u gomili ide. 318. Videći Njemci, da to nije žala, nego da se *čitac rat* otvorio na granici. Danica 3. 185. Prem da je Jakov imao *čitavu rajsku,* a Čurčija samo tri monka. 3. 205. Užice, u kome su se nekakav Omeraga i Bego Novljanin... *čitave dakle* načinili. 5. 35. Tako se počne o tome... *čitavu paspa.* Pis. 23. Jovan Hadžić, koji izgovori *čitavu pobila,* kako... 28. Nekolika mjeseca manje od *čitavich 10 gulova.* Sovj. 12. Kad bi se to htjelo *čitavo* opisati... valjalo bi napisati *čitav porediki* *čital.* 37. Govorio je o tom *čitavo* 13. sata. Straž. 1886. 1288. Velika knjiga na *čitavom listu* (in folio) — na polovini tabaku. 1887. 175. Isav reče: šta će *čitava rajsa* ona koju sretni? Mojs. 1. 33. 8.

čiti, *gl. to.* Rj. *vidi vit.*

čitka, *f.* *red brojećenje, vidi čislo 2 u sun. oudje.* ko m' je jednoga postanja. *isp. DARj. II. 49a.*

čitlučar, *m.* *cf. čitlučdžija.* Rj.

čitlučenje, *n.* *verbal. od čitlučiti.* Rj.

čitlučiti, *v. m. v. impf. unter čitluk bringen, re- tnah čitluk dala subjeva.* Rj. *podrigavati pod te- rta kupa su u čitlaku: Počne ljude na silu čitlučiti.* Danica 3. 148.

čitlučdžija, *m.* *ja ne znam upravo ili je čitluč- ar, ili čitluč-sahibija ili je čičija. cf. čitluk.* Rj. *čitluk- ar, p'pumpov ghesa k pred dž me z. vidi čit- luk.*

čitluk, *m.* *čitluk se u Srbiji zove ono selo koje ima još jednoga gospodar. Gospodar čitluka zove se Turskom riječi čitluk-sahibija, a selo koje njegova čitluka njegove su čit- lukar, a selo u Bosni govornik kmeti, a on je čitlukar. Rj. vidi čitlak.* — Evo tebi *čitlukar* u *čitlukar!* Ne vara se Filip na du- gu *čitlukar* na Zagorju. Npj. 1. 164. *čitlukar* *čitlukar* pod *čitlučmar.* Slav. Bibl. 1,

86. Da su i Hrišćani... bili dodržali po nekoliko knuć svojega *čitluka*. I. 88. — *vidi čitlak.*

čitluk-sahibija,* *m.* *cf. čitluk.* Rj. *g spodar od čitluka.*

čitma,* *f.* *neka žuta čipka.* DARj. II. 49b.
čitmati, *čitmam, v. impf.* šiti tako da strane, koje se sastavljaju, ne dogju sasvijem jedna do druge, nego da se među njima isprepleta. DARj. II. 49b.

čitula, *f.* *der Zettel der Verstorbenen, dergleichen jedes Haus fahrt, und am zudušnice-Fest dem Geistlichen mittheilt, damit er derselben namentlich gedanke, catalogus defunctorum familiae.* Rj. — (Na zudušnice) obično svaki čovjek svima mrtvima svojijem, koje on pamti ili ima *zapisane u čitulu*, na- čini po svijetlu voštanu... i zapali se izgore mrtvima za dušu... Ako li je blizu namastir ili erkyu, onda se te svijetle odnesu onamo, i svaki *sejpu čitulu* da svešteniku te sve mrtve spomene na službi. Rj. 173b. *čedulja u kojoj su zapisani mrtvi. postanjem od Latin. schedula kao i čedulja.*

Čiva, *m.* (ist.) *hyp. od Čivutin.* Rj. *roc. Čivo.*
čivčija, *m.* *vidi čičija. čvrjek ko i sjedi na čitluku (u Bosni), kmit.* — Izagnaše baše i subaše, a *čivčije* age poturiše, oteše im metle i lopate. Npj. 4. 433.

čivčija, *f.* Rj. *vidi vidi. dem. čivčija. — 1) der Nagel, clavus.* Rj. *klin.* Čivčijak, svrdao, što se vrte rupe za *čivčije.* Rj. 824b. Čiviluk, *čivčija*, o kojoj se vješa oružje i drugo koješta. Npj. 2. 305. — 2) *der Schraubnagel, trachlea.* Rj.

čivčijanje, *n.* *verbal. supstant. od čivčijati. radnja kojom tko čivčija što.*

čivčijati, *čivčijam, u narodnoj pjesmi:* Kad se Angja razljutila, slankom vrata kapijala a kanate *čivčijala.* Here. 277. *Daničić, od kojega je i ake,* ARj. 50b. *bižeči, da je glagol impf. a da znači čivčijom za- prijeti, po tome će biti glagol impf. i pf.*

čivčijca, *f.* *dem. od čivčija.* Rj.

čiviluk, *m.* *Nagel (Kleider daran zu hängen), clavus.* Rj. poduga daska ili gvozdje s nekoliko *čivčija*, što se zakiva za zid da se vješa što. *Daničić, ARj. II. 51a. vidi klinarica. isp. čukalj 2.* — Fati britku sablju s *čiviluka.* Npj. 2. 239. Pa dohvati s *čiviluka* nože. Here. 97. Ne će Jovo k mlagjahnjoj gjevojci, no s' prihvće *zlatnu čiviluku*, te uzima perna buzdova. 181.

čivčijak, *m.* svrdao, što se vrte rupe za čivčije (kod kola volujskih), *der Bohrer für Nagellocher, trechta minor pro clavorum riis.* Rj.

čivčit,* *m.* *der Indigo, indicum.* Rj. — *Čivit* za karaboju (pazariti, t. j. kako jedno onako i drugo). Posl. 316.

čivčitar, *m.* *der Indigokrämer, venditor indicii.* Rj. *tko prodaje čivčit.*

čivčijčak, *m.* *der Indigotopf, olla coquendo indicio.* Rj. *lonac u kojem se kuha čivčit.*

čivčlak, *m.* (u C. G.) *vidi čitluk:* Što ponese s *čit- claka* všenicu. Rj.

čivča, *f.* mala smokva duga repa, najpoznija. DARj. II. 51a.

čivo, *n.* *textura, tkanje, što se će (tka), u naše vrieme u Srbiji. od tkati, čemu je k pred i postalo č pa pred njim otpulo t.* DARj. II. 51a. *od tkivo — téivo — čivo. vidi tkanina. tkanje 2. das Gewebe:* Kad tkalja ne će, ona sve to pokrjeje jednom velikom bošćom... da prah ne pada na *čivo.* Zlos. 326. — *riječi s takim nast. vidi mlivo, pivvo, i kod jedivo.*

Čivčad, *f.* *junge Juden, pueri Judaci.* Rj. *mladi Čivčiti, djeca Čivčitka.*

Čivut, *m.* *vidi Čivutin. hyp. Čiva.*

čivutana,* *f.* *das Judenquartier, Judenriertel, regio Judaeorum.* Rj. *kraj kakoga mjesta gdje žive Čivuti.*

riječi s takim nast. vidi kod amana.

čivutarenje, *n.* *das Handeln wie ein Jude, vita julawa.* Rj. *verbal. od čivutariti, koje vidi.*

čivutariti, čivūtārīm, *v. impf.* Judenhandel treiben, mercaturam judaicam exercere. Rj. trgovati kao Čivutin.

Čivutin,* *m.* der Jude, Judaeus. Rj. govori se po-
nuže za porugu: Gle, u ovome selu Čivutin grk! Rj. 102a. Okrojša, koji je obrezan, n. p. Turčin ili Čivutin. Rj. 456a. dolazi u jedini i bez in: Iuhvati cara Jevrejina, te ga muči mukam' svakojakim; al' je tvrda vera u Čivuta, na mukam' će care umrijeti, časnih krsta ne će prokazati. Npj. 2, 86. — mjesto v. govori se i f. Čifutin, i tako i sve riječi od ove čete. *syn.* vidi kod Čifutin.

Čivutinov, *adj.* Rj. što pripada čivutinu.

Čivutka, *f.* Judin, Judaica mulier. Rj. Dogje Filiks za Družilom ženom svojom, koja ljese Čivutka. Novi Zavj. Djel. Ap. 21, 21. vidi Izraelka, Izraijlka, Jevrejka, Jutkinja.

Čivutski, *adj.* judisch, judaicus. Rj. što pripada Čivutima: Uvati ga Čivutka groznica. Npj. 3, 258 (= velik strah). *adv.* Sabra ih na mjesto, koje se Čivutski zove Armagedon. Novi Zavj. Otkriv. 16, 16. vidi Čifutski, Jevrejski, Židovski.

čizma,* *f.* (pl. gen. čizāma) der Stiefel, caliga. Rj. dem. čizmica. — Šan, kalup, na kome se čiste čizme. Rj.³ 862a. Šandaska, ona dašćica što se metne u srijedu, kad se čizme nabijuju na šan. Rj.³ 862a. U moje čizme em gjon (a ženskinje rone cipela mjesto čizme). Gledaj: Luk ti u oči! Posl. 333 (kad se ko čemu začudi — kao da ne bi urekao. 171). Obuvat' dijete u Marka Kraljevića čizme. D'osl. 87. Stala si mi na nogu i na čizmu erremu. Npj. 1, 179. Zute čizme do koljena, voleo b' ih izuvati. 1, 311. Čizme su mu srebrom potkocane. 2, 483. Da s' odmori, da mu čizme skinu. 2, 528. vidi skornja, škornja. *isp.* cipela, crevlja; posto, postola.

čizmar, čizmāra, *m.* der Stiefelmacher, sutor, opifer caligularum. Rj. tko gradi čizme. vidi čizmedžija. *isp.* cipelar, crevljar, postolar. — Bičkija, čim čizmari si-
jeku kožu. Rj. 28a. Derviš od gvozdja, kao šljak u čizmaru, opančara i čerčija. Rj. 116b. Mijolj, majstorski tečaj, ili kod čizmara panj. Rj. 356b. Podaj (čizme) čizmaru, neka udari penđžeta. Rj. 494a.

čizmarev, čizmarov, *adj.* Rj. što pripada čizmaru.

čizmarica, čizmarōca, *f.* Rj. čizmarova žena.

čizmarluk,* *m.* das Schusterhandwerk, ars sutoria. Rj. čizmar-luk (za Turski ust. luk *isp.* abadžiluk), čizmarski zanat.

čizmarski, *adj.* der Stiefelmacher, sutorius, caligarius. Rj. što pripada čizmarima ili čizmaru ko-
jemu god.

čizmedžija,* *m.* vidi čizmar. Rj.

čizmenka, *f.* ime oveći koja ima papke kao čizme. DARj. II. 52b.

čizmica, *i. dem.* od čizma. Rj.

čakkljanje, *n.* das Kitzeln, titillatio. Rj. verbal. od čakkljati. radnja kojom tko čakklja.

čakkljati, kljām, *v. impf.* kitzeln, titillo. Rj. vidi čakkljiti, škakljati, škakljiti, galicati, golicati. — po-
stalo od škakljati promijenivši š pred k na č. *isp.* i čaklja, čekola, čekoljka, i t. d.

čakkljanje, *n.* vidi čakkljanje. Rj. i *syn.* oudje.

čakkljiti, kljīm. vidi čakkljati. Rj. i *syn.* oudje.

čakkljiv, *adj.* kitzelich, titillationem aegre susti-
nens; čakkljiva oka (n. p. žena ili djevojka). reizibar, von viel Temperament. Rj. vidi škakljiv, tugaljiv, koji teško podnosi čakkljanje.

čaklj, čaklja, *m.* die weisse Distel, onopordon acanthium Linn. Rj. biljka vidi češlja, češljika; če-
šljuga. — Blaženi čaklj. die Kardobenedikte, cen-
taurea benedicta. Rj. 30b. Bješe sve zaraslo u trnje i sve pokrio čaklj. Prič. 24, 31. Ne će se (vinograd) rezati ni kopati, nego će rasti čaklj i trnje. Is. 5, 6. Trnje će i čaklj rasti po oltarima njihovijem. Os. 10, 8.

čaklja, *f.* das Krebsloch, die Krebshöhle, caverna cancri, cf. školja. Rj. cupa rađa. dem. čakljica.

čakljica, *f.* dem. od čaklja. Rj. cupica rađa.

čakljanje, *n.* vidi čakkljanje. Rj.

čakli, čakm, vidi čakliti. Rj. čisti što, a. p. zaba, zabudajući čm u njh. vidi i gregati. *v. pf.* služ. na-
čkati, prō-, zā-

čkola, *f.* vidi škola (mit allen Ableitungen). Rj. kao što se mjesto škola govori i čkola, tako se i ostale riječi koje pripadaju čiti riječi škola, mjesto ško počinju i slugom čko, a. p. čkolarića i t. d.

čkoljka, *f.* vidi školjka. Rj. die Muschel, concha.

čkrnjanje, *n.* das Schaben (der Haut). rasio. Rj. verbal. od čkrnjati. radnja kojom tko čkrnja kožu, vidi lešenje.

čkrnjati, njām, *v. impf.* t. j. kože, die zu grunde Haut schaben, fleischen, scabō, cf. lešiti. Rj. strugati kožu prije što će se čivuti.

čkvar, *m.* — 1) (u Ršnu) vidi kvar. Rj. vidi i šteta. — 2) u pjesmi mjesto dobit ili sičor: A ja odoh zelenijem lugom, ne će li nam sreća donijeti, da mi kakva čkvara učinimo. Rj. vidi i čebpir, i sva. oudje.

čkvrlj, *m.* (u C. G.) nekaka crna tica koliko kos. cine Art Vogel, aris genus. Rj. *isp.* čvrljak, hvrljak.

član, *m.* (loc. članu). Rj. pl. nom. člani, članovi, gen. članā, članová. Daničić. ARj. II. 53a. 1) der Abschnitt (die Abtheilung) des Weingartens, sequentium (regio) vineae. Rj. vidi prijevog 2. svaki od glavnijih dijel ra na kup se činograd stazama raz-
dijeljuje: Kad kažemo član i članak u vinogradu, za što da ne kažemo član i u ovome značenju? Pis. 23 (član društva, mjesto član, kao što se pisalo Slaveno-
srpski). — 2) vidi članak: Dok t' opamu noge do članova. Rj. gležanj, der Knochel, talus. — 3) svaki od dijelova na koje se dijeli što napisano, der Arti-
kel: Članovi Bukrečkoga mira. Miloš 111. Članovi u prošennju. 119. Član Akermanskoga dogovora. 151. — 4) jedan između ostalih u društvu kakom: Čla-
novi velikoga suda. Miloš 193. Matice je Srpska prepornčila . . . da u dogovoru još sa nekolicom nje-
zinijeh članova. Pis. 3. Kao član društva toga. 22. Da se u svakoj nahiji postavi pravi sud od tri sudije (predsjednika i dva člana i jednoga pisara . . . od-
ređeno bilo na godinu . . . članovima i sekretaru po 300 (groša). Sovj. 10. Već članovi jednoga dana ili sami Nemanjići tražahu stariji dio. DM. 18. Kršćanin (t. j. član jeresi patarske). 273. Kuća je bila jedno cijelo tijelo, kojemu članovi ujedinjeni . . . trebaše da . . . 296. U crkvi . . . zbor vjernijeh članova jed-
noga tijela, kojemu je glava sam Hristos. DP. 336.

članak, članka, *m.* — 1) der Knochel, talus. Rj. vidi član 2. gležanj. Leži med po dobu do članka, a po brdu do koljena. Npr. 161. — 2) kao član 3: svaki od dijelova na koje se dijeli što napisano: Ali kako će se riječi . . . složiti s nekim člancima mljet-
skoga statuta. DM. 201. Mjesto liturgije čitaju se samo časovi s večernjom i dva članka iz proroka proroka Joila o postu i o sudu. DP. 86. — 3) napi-
sano o čemu što god malo u cijelo, kao n. p. u novi-
nama što se piše, der Artikel: U ljetopis (a i u na-
rodni list i u novine?) članke stali. Pis. 8. Ja sam napisao o ovijem razlikama porediki članak. 22. Pišu članke za Zoru Dalmatinsku. Slav. Bibl. I. 90. Valjalo bi napisati čitav poveliki članak. Sovj. 37. Srbski akcenti. Napisao Gj. Daničić. Članik treći. Glas. 11. 1. Za to bih vas molio da pošljete članak u ovađšnje novine. Kolo 15 (14). Lako može biti porješka u do-
jakošnjim člancima mojim. Rad 6, 48.

člankosa, *f.* (u Srijemu) ein Weib mit (grossen) hervorragenden Gelenken. Rj. ženska krupnijeh čl-
naka. — riječi s takim ust. kod bjelosa.

člankovit, *adj.* articulirt, articulatus: Jezik je već bio na svijetu: ljudi su izgovarali člankovite glasoce,

šva umeću. Rj. 178b. *Klišnjavica*, rgjava čoha. Rj. 273a. *Paragan*, njeakaka čoha. Rj. 188a. *Prólizine*, ona mjesta . . . na čosi n. p. gdje se omasti. Rj. 608b. *Sukno*, das Tuch (das die Frauen zu Hause weben) pannus domesticus, vilior. Rj. 721b (*sukno tku ženc kod kuće; čohu je kupařna*). Na kozu (je) navučena velika kapa od crvene čohc; po čosi je prišivena šamija. Rj. 732b. On se pljesnu rukom po koljenu, *skerlet čoha puće* na koljenu. Npj. 4, 263. Udari se rukom po koljenu, *nora čoha pršte* na koljenu. 4, 312. Od crne svite (*čohc*) prstuk. Kov. 10. Komad sure čohc. Pis. 32. Sukno se kod nas zove ono, što se kod kuće radi, a čoha se u Crnoj Gori zove i srita. 42.

čohali,* *adj. indecl. ridi čohan*: Da ne kalja čohali papuča. Rj. čoha-li, s *Tur. nast. što je od čohc, ridi i čohan, svitan*.

čohan, čohana, *adj. n. p. čakšire, tuchen, e panua*. Rj. što pripada čosi, što je od čohc. ridi čohali, čohan, svitan; *isp. sukuen*. — Nosili su plavetne čohane čakšire i od takove čohc gječerme. Rj. 279a. Kržnat, čohanu kratka haljina bez rukava. Rj. 308a.

čoha, *f. (u vojv.) ridi čoha*. Rj. u krajevima gdje se mjesto glasa h čuje glas j.

čojan, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. *gen. Čojana (u ARJ. gen. Čojnal)* osnova će biti u imenu koje nije u običaju (ili ga nema u Vukovu rječniku): Čojo, od čorjek. Osn. 140. s *takim nastarkom imena ridi kod Cvijan*.

čojk . . . U Hercegovini i po okolinama njenim (govori se) čock; u Crnoj se Gori e izgovara, od prilike, kao ä (ili kao t u riječi *don*), i u gen. kaže se *čojka*, i od tuda *čojstvo*. Posl. 11. Za Boga, *čojče*, od kud ti ovdje? Npr. 200. I da oni sve grade veselje baš onome opakomu *čojku*. Npj. 5, 483.

čojstvo, n. (u C. G.) ridi čovještvo: U sidu gine i čojstvo i junaštvo. Rj. ridi i čoestvo, čovječanstvo.

čok, m. (u Piperima) ridi čovjek. Rj. — U Hercegovini čock; u Crnoj Gori u gen. kaže se *čojka* . . . U Perastu, a i u Dubrovniku od Nikšićana (Turskoga zakona) slušao sam *ček* i *čok*. Čok u nom. nijesam još čno ni od koga, ali u voc. slušao sam od gječkih Bošnjaka i Slavonaca Rimskoga zakona, n. p. dobar *čoč*! Posl. 11.

čok,* *mnogo*. Rj. u *poslovici*: Čorbe čok, mesa jok. Posl. 349.

čokanj, čokanja, *m. (u Srijemu)*. — 1) ridi kočanj. *Kočanj* i s prenjesteženijem glasovima: *čokanj*. Osn. 193. *Kočanj*, a) u kupusa, t. j. ono od zenlice do glavice. b) *okomak*. Rj. 295a. *ono u kukuruza na čemu su zrna, ridi klas 3, i syn. ondje*. — 2) staklice od jedne četvrti satljika; daj mi jedan *čokanj* rakije. Rj. — *riječi s takim nast. kočanj, koštanj, krhanj, lokvanj, šabanj, tartanj, tukvanj, i t. d.*

Čokešina, *f.* — 1) rijeka u Pocerini. Rj. — 2) namastir blizu te rijeke. Rj. — 3) selo blizu tog namastira. Rj.

Čokešinae, Čokešina, *m. čovjek iz Čokešine*. Rj.

Čokešinski, *adj.* Rj. što pripada Čokešini.

Čoketa, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. imena s *takim nast. kod Bajčeta*.

čokće, *n. coll. od čokot*. Rj. čokoti. — Bataljuše, brdo po kome su negda bili vinogradi pa bataljeni, te sad gdješto stoji samo *suh čokće*. Rj. 17a. *Zaljera čokće*, weineno, laerimo. Rj. 182a (*plućc*). Gdje koji ostave zagrnutu *čokće* do drugoga proljeća. Rj. 616b.

čokot, čokota, *m. der Weinstock, vitis*. Rj. ridi krga, trs. — Moj mertik ne će ubiti (a dva mi ne dađu, makar na svakom čokotu akov rodio). Posl. 182. Snih, a preda mnom čokot. Moj. 1. 40. 9. Iznice, i posta *busat čokot, nizak*, kojemu se loze pružahn k njemu. Jezek. 17, 6.

čokov, m. (u Srijemu) ridi okomak. Rj. *ono u kukuruza na čemu su zrna, ridi klas 3, i syn. ondje*.

A kakve su to mašale? *Od kukuruza* u masti upraženi *čokovi*, pa na jedan od dryeta šiljak nataknuti. Živ. 312. u *Daničeva*, Osn. 91 i Korijeni 228, s *akc. čokōv; gen. n. p. pčama ličōv, ličōva bez sumnje čokōva*.

Čoleta, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. U *Daničeva*, Osn. 251 i Korijeni 213 s *akc. Čoleta. — imena s takim nast. kod Bajčeta*.

čolica, *f. ptica pterocorvus alpinus*. Vieill. Progr. spal. 1880. ARJ. II, 59a.

čöm, čöma, m. t. j. duvana, *cin Puckchen Tabak, fasciculus*: Čom duvana, lula okovana. Rj. *Madž. esomō, zamotuljak, srečanj. — isp. kalup duvana, kod kalup 3*.

čöpör, čöpora, m. t. j. svinjā, *cin Herde Schweine, grec porcarii*. Rj. — *Grnuše svinje čöpör*. Rj. 103a. Sa glasom slova r mogao bi čovek poplašiti čitav dželep volova ili *čöpör svinja*. Nov. Srb. 1817, 313. *Madž. esopori, esuport. ridi krl. isp. Pasijače veliki krl svinja*. Mat. 8, 30.

čöpörās, čöpörāša, m. gazda koji ima svoj čöpör svinja, ovaca, i t. d. P. J. Marković. ARJ. II, 60a. — *riječi s takim nast. kod bradaš*.

čöra, *f.* — 1) djevojka od dvanaest godina u Srbiji u okrugu Kruševačkom. Momčilo. — 2) strašilo kojijem se plaše djeca. Slovinac 1880. *isp. čoroje*. — 3) prasica: čora koti, čora prasi. S. Ljubiša. ARJ. II, 60a.

čörapa, *f. ridi čarapa (mit allen Ableitungen)*. Rj. *kao što se mjesto čarapa govori i čorapa, tako se i ostale riječi koje su od nje: cine čete, mjesto ča počinja i slogom čo, n. p. čorapar, čorapin, i t. d. — Zilile struža u platu čörape*. HNpj. 3, 11.

čörapar, m. ridi čarapar. Ključani vam mejdardžije nisu, već *žilari*, a i *čörapari*. HNpj. 3, 11.

čöraparski, *adj. ridi čaraparski*.

čörapast, *adj. ridi čarapast*.

čörapčina, *f. ridi čarapčina*.

čörapčina, *f. ridi čarapčina*.

čörapica, *f. ridi čarapica*.

čörapin, *adj. ridi čarapin*.

čörapina, *f. ridi čarapina*.

čörba* (čörba), *f. die Suppe, jus, jusculum, cf. juha*: Od jevtina mesa čörba za plot. Rj. *dem. čorbica, augm. čorbina, čorbetina, čorburina. — Grahora čörba*. Rj. 98b. Ziva željo kukuruzna projo (ili *podgrijana čörba*! Rj. 158a. *Jilora čörba*. Rj. 216a (*juha njeakaka*). *Klinčörba*. Rj. 275a. Krka, čörba od slatka vina (dok još nije prevrelo). Rj. 303b. *Čarben-čörba*, ridi *klinčörba*. Rj. 817a. Ko panadu često kusa, obraz mu je kako ruša. (. . . panada, hljeb skuhan u gorejoj čörbi). Posl. 151. Čorbe čok, mesa jok. 349. I kod našijeh ljudi u Turskoj kašto se iznese čörba poslije svijju jela, i govore da je čörba *kandžija*, t. j. da nema ništa više, nego kako ona dogje valja ustajati iza trpeze. Kov. 82.

čörbadžija,* *m. der Brotherr, dominus, cf. gazda 2*. Rj. *tko drugomu daje čörbu, nopće hranu, kao gazda što čini, ridi i gospodar, bogatun*.

čörbadžijin, *adj.* Rj. što pripada čörbadžiji, gazdi.

čörbadžijica, *f. die Brautfrau, domina*. Rj. ženu čörbadžijina, i po tome gazdarica.

čörbast, *adj. n. p. jelo, u kojem ima više čorbe nego drugo šta*. Pasulj čörbast. DARJ. II, 60b. ridi juhat.

čörbčina, *f. ridi čorbina*. Rj. *augm. od čörba, ridi i čorburina, takva augm. kod babetina*.

čörbica, *f. dem. od čörba*. Rj. ridi jušica.

čörbina, *f. augm. od čörba*. Rj. ridi čorbetina, čorburina.

čörbölök, *m. der Suppenschlürfer, parasitus*: Dok je čorbe, dosta *čorboloka*. Rj. čorbo-lok, koji (*tujuje*) čorbu loće. *isp. čankoliz i pabiguzica, i syn. ondje. — za obličje isp. krolok*.

žena ne krsti (t. j. dok se ne oženi). Rj. *Djetić*, das Mannsbild, (verheirateter) Mann, vir. Rj. 122b. *čovjek, muž*, der Ehemann, maritus, cf. *čovjek*. Rj. 373b. Čoek ne može biti *čovjek*, dokle ga žena ne krsti (dok se ne oženi, i ne postane *čovjek sroje žene*). Postl. 349.

čovjekoljubac, čovjekoljúbca, m. čovjeko-ljubac, *tko čovjeku (ljude) ljubi*; Menschenfreund, z. d. z. v. 200707. — Gospode, sagriješih ti, ali znam, *čovjekoljubče*, tvoju milost. DP. 84. Ti dakle, *čovjekoljubče vare*, dođji i sad silaskom svetoga svojega diha i osveti vodu ovu. 187. *ake od Daničiču*, ARj. II. 76a. *tako slož. riječi vidi kod bogoljubac*.

čovjekoljubiv, adj. koji čovjeku (ljude) ljubi, *menschenfreundlich*: Da bismo dostojno živjeli i s *čovjekoljubivijem* ocem. DP. 256. *tako slož. riječi kod bogoljubiv*.

čovjekoljublje, n. ljubav k čovjeku u opće pa po tome k ljudima: Ima 47 riječi koje su od slavenskih posrbljene . . . *čovjekoljublje* . . . Novi Zavj. VI. Kad se pokaza blagodat i *čovjekoljublje* spasa našega Boga. Tit. 3, 4. *tako složene riječi kod bogoljublje*.

čovjekov, (čovjekov) adj. što pripada čovjeku, *prema tom pridjeru (čovječij) ima i čovjekov mjesto drugoga padeža samostarne riječi kud je odvejena*: Ugjoso u kuću *čovjekovu*. Djel. Ap. 11, 12. Sint. 34. Ko ima um neka izračuni broj zvijeri; jer je broj *čovjekov* i broj njegov šest stotina i šezdeset i šest. Otkriv. 13, 18. *isp. Bogov prema Božji*.

čovjestvo, n. vidi čovječanstvo. Rj. vidi i čovjestvo, i syn. ondje.

čovjestvo, n. vidi čovječanstvo. Rj. — čovjestvo, *suprotno nečovjestvo, nečovjestvo*. — 1) *stanje u kojem je tko je čovjek: i stanje koje dolikuje čovjeku*: Menschenthum, humanitas: Čemu je blago brez *čovjesta*? DPostl. 12. Uboštvo *čovjesta* gubi. 144. *vidi čovjestvo, čovjestvo, čovječanstvo i čovjestvo, suprotno nečovjestvo, nečovjestvo*. — 2) *narav čovječja, die menschliche Natur, naturu humanu*: Kako se Hristos najprije javio prosto u nezatnoj haljini, u *čovjestvu*. DP. 13. Antifoni kazuju divnu razliku između božanstva i jadnoga *čovjesta*, koje je oboje u jednome Hristu. 136. — 3) *rod čovječanski, rod ljudski, das Menschengeschlecht, genus humanum*: Stupe ognjeni, koji vodiš *čovjestvo* u nebeski život. DP. 115. Blagodat Božiju, koja se kao milost od ozgo razdaje . . . po ljubavi Hristovoj k *čovjestvu*, prima svaki vijek. 182. *vidi čovječanstvo 2*.

čovyo, m. der Mensch (vertraulich), homo. Rj. hyp. od čovjek. gen. čova. voc. čovo. vidi čovo.

čpāg, čpāga, m. die Tusch, Rocktusch, funda, cf. džep. Rj. vidi i špag. — *Džep* se po južnijem krajevima naroda našega zove *čpāg*. Pis. 40. Mnogi od slatkiša s trpeze pomeću i u svoje čpāgove. Kov. 69.

črēda, f. (po manastirima i po crkvama), die Reihe, ordo: sad je njegova *črēda*. Rj. vidi red. — *črēda*, (iz crkvenijeh knjiga). Korijeni, 252.

črēz, (u vojv.) durch, per (bloss im moralischen Verstande): *črēz* njega sam propao. cf. s. Rj. kroz (samo u moralnom smislu). (Južno) je narječije u Dubrovačkih spisatelj, i tako se samo *črēz* njega možemo ujediniti s našom braćom Rimskoga zakona. Pis. 20. Da je gotovo sve . . . od mene iii *črēz mene*. Odg. na ut. 29.

črtalo, n. (u Crmn.) vidi crtalo. Rj.

čubar, čubra, m. der Saturei, satureia hortensis Linn. Rj. vidi eupar. — *Čubar bilje*, beru P te gjevojke? Npj. 1, 368.

čubrast, adj. (u C. G.) bez usiju, vidi čulav. Rj.

čubrića, f. planina u Dalmačiji blizu Pometenika. Rj.

čubrite, m. (u Grblju) ime jareu. Rj.

čubro, m. (u C. G.) muškij nadimak. Rj. nom. Čubro. Osn. 48. gen. Čubra, voc. Čubro. isp. Postl. XXXIX.

čuća, f. cf. bjega. Rj. samo u ovoj zagoneci: Čuća

čući, bjega bježi, skoći čuća te uhvati bjegu (t. j. mačka i miš). Rj. 28b.

čućanje, n. verbal. od čućati. Rj.

čućati, čućem, v. impf. hocken, katern, captivisco. Rj. *čućaruši paziti*, vidi čućati, sjetkariti, v. pf. čućnuti. — Čuća čući, bjega bježi. Rj. 28b. Voli Kule na kocu *čućati*, nego za ručak rućati. Rj. 313b. On (muž) *čućeći* i gledajući u njesec stao govoriti. Postl. 284. A kum svraka navrh trna *čući*. Npj. 1, 533. Maćak *čući* na prekladnju, koleda! Živ. 10.

čućavac, čućavca, m. t. j. grah koji se ne pritiče, die Grünisole, Erdisole (die nicht an der Stütze hinaufwack) phaseolus repens? cf. ložak. Rj. *grah koji kao čući, leži na zemlji, a nema prtiče, di uz nju pušta vrjete*, suprotno grah pricićnik, taćkaš, trkljaš.

čućeg, m. (u C. G.) nekaka trava, eine Art Pflanze, herbae genus. Rj. Gauscidistel, sonchus L. cf. čepčeg. Rj.³ — *riječi s takim nast. vidi kod čepčeg*.

čućnuti, nēm, v. pf. niederhocken, captivisco. Rj. vidi čućnuti, isp. sčućuriti se, poklopiti se, v. impf. čućati. — Dočko izišavši na polje *čućne* u miraku, pa izvadi iz torbe pugaču . . . pa stane jesti . . . pa i on *čućne* i jedva se s velikim natezanjem omeredi. Npr. 257.

čudan, čudna, adj. n. p. čudan čovjek. — 1) *wunderlich, morosus*. Rj. *mržovaljast, a spomenutom pridjeru*: čudan čovjek. — 2) *ausserordentlich, admirabilis*. Rj. *onaj kojemu se valja čuditi, kao uobičaj*: Pi! *čudna* smrada! ja te bogme ne mogu poiskati. Rj. 143. Na vama su *čudna* obilježja: krvava vam krila do ramena. Npj. 3, 561. Otlen pogje, pa pjesmu zapjeva, a *čudnu* je pjesmu zapjevao. 1, 333. A da ti je pogledati, družo, *čudne* muke, što je od Turaka! 1, 377. I još što je *najčudnije*, i sami starci . . . pristanu. Miloš 78. Doista je *čudno* i *smiješno*, da mi . . . Pis. 19. Što pitaš za ime moje? *Čudno* je Sud. 13, 18. *vidi čudnovat*. — 3) *adv. (čudno) wunderbar, wunderbar, ausserordentlich, mirum in modum*. Rj. *uobičajno*: *Čudno* ih je care dočekao, i *čudno* ih darom darivao: svakom svatu od svile košulju. Npj. 2, 57. Udari se junak na junaka, udari se pamet na pamet, te mu Leka *čudno* odgovara: Oj vojvodo, Kraljeviću Marko! 2, 233. Mlav-planino, krvava krajino! *Čudno* li si u krv ogrezнула! 3, 26. I u njima *čudno* kažu blago . . . hajduku bi *čudno* trebovalo. 3, 430. — 4) *kaji se čudi*: Ko je *čudan*, nek se čudu čudi u narodnoj pjesmi. *čudan* je i onaj kojemu se valja čuditi i onaj koji se čudi. Osn. 185.

čudesan, čudesna, adj. čemu se valja čuditi, divan, wunderbar, mirabilis, vidi čudovit. Stane na prozor, pa onu *čudesnu* goru kad vidi, upita je: Ma ženo moja! kazi mi što ona gora gori. Npr. 119. *Čudesno* stvorenje. GPN. 12. Pustiće Gospod na tebe i na sjeme tvoje zla *čudesna*, velika i duga. Mojs. V, 28, 59. Za to kažem da nijesam razumijevao; *čudesno* je to za me, te ne mogu znati. Jov 42, 3. Troje mi je *čudesno*, i četvrtoga ne razumijem. Prič. 30, 18. *Čudesna* žena, sveta Marija Misirka . . . i po tom steće . . . silu čudotvornu. DP. 113. Ovaj *čudesni* znak (krst). 332. Opijelo se započinje psaltinom, ovijem *čudesnijem* izlivanjem radosti i plača. 361. — *adv.* (čudesno). Za to ču evo još radiš *čudesno* s tujem narodom, *čudesno* i divno. Is. 29, 14. Sila će mu biti jaka . . . i *čudesno* će pustošiti. Dan. 8, 24. Gle šta ova zadahnuta usta (proroka Isaije) *čudesno* javiše o Hristu. DP. 109.

čudēstvo, n. vidi čudo. Rj. Boga moli, pa se domolio: golema se *čudēstra* stvorise. Npj. 3, 74. *vidi čudo 1*.

čūdila, n. pl. Wunderdinge, mira, miracula: kakva su to *čūdila*? Rj. *čudesne stvari*.

čūditi se, dim se, v. r. impf. kome ili čemu, sich wundern, miror. Rj. v. pf. slož. do-čūditi se, iz-se,

đovita gora, što preko dan sijeva a po noći gori . . . pa onu čudesnu goru kad vidi. Npr. 118. *za nast. i akc. isp. adj. kod barovita.*

čug, *m. vidi* popik. Rj. *vidi i* vrbac 2. *eine Art Spiels, dem Ballschlag ähnlich, hati genus.* Rj. 542a. (*nekaka igra nalik na igru s loptom.*) — Popik se štapom pustimičke odbija ili sagoni s kereje. Rj. 542a.

čugjenje, *n. das Wandern, miratio.* Rj. *verbal. od* čuditi se. *radnja* kojom se tko čudi.

čujanje, *n. das Hören, auditio.* Rj. *verbal. od* čujati. *radnja* kojom tko čuje.

čujati, čujam, (u C. G.) *v. impf. horen, audio, cf. slušati.* Rj. *ističe se imperfektivnost prema čuti, koje je v. pf. i impf. vidi* čujavati.

čujavanje, *n. verbal. od* čujavati, *koje vidi.*

čujavati, čujavam, *v. impf.:* I glušac čujavu kad mu se dava. DPost. 28. *vidi* čujati, slušati.

čuka i čuka, *f. ova* bez nšiju. u *Lici.* uopće ime ovei. V. Arsenijević. ARj. 11. 97b. *isp. čula.*

čukalj, čuklja, *m.* — 1) u vrh buta kraj za koji se drži stražnji čerek kad se nosi, *die Hakse, der Kniebug, cf. pikalj.* Rj. — 2) (u C. G.) klin o koji se puške vješaju u kući, *der Nagel, hamus.* Rj. *isp. čiviluk, klinarica: vidi* ostrva, oružnica. — Ostrva, kao stuba udarena u zemlju (pred kolibama), te se vješaju puške (a u kući se vješaju o *čukalj*). Rj. 473b. *riječ i s takim nast. kod* badalj.

čukan, *m. ovan* bez nšiju. u *Lici.* V. Arsenijević. ARj. 11. 98a. *vidi* čulan.

čuklajiv, *adj. konj.* u koga koljena udaraju jedno o drugo kad trči. Rj. *Daničić.* Osn. 95. *piše* čuklajiv.

čuklajiv, *adj. vjeda.* čuklajiv. — *adj. s takim nast. kod* bliznajiv.

čuknuti, čuknem, *v. pf. načuti, inaudire* u govoru: to sam i to čuknuo gje o tebi govore, čuvaj se. ARj. 11. 98b.

čukumbaba, *f. die Uraltermutter, ataria.* Rj. *muti* pradjedova ili mati prababina: *haba* djedova ili *haba* babina. *vidi* šukumbaba, šakumbaba. čukun-baba, u *pred b* promijenilo se na *m.*

čukumbabin, *adj. Rj. što* pripada čukumbabi. *vidi* šukumbabin.

čukundča, *f. (u Bačk.) ein Kraut, in chae genus.* Rj. *vidi* sasa. Rj.³ biljka.

čukundjed (čukundjed), *m. pradjedov* otac, *der Ururgrossvater, cf. šukundjed.* Rj. Oni su dugo vremena živjeli zajedno kao djedi i roditelji i djedovi i pradjedi i čukundjed. Priprava 19. *vidi i* šakundjed, šikundjed, prapradjed, čukundjed je i prababin otac. gdješto se d i j u govoru susudaraju u gj: čukundjed.

čukundjedov (čukundjedov), *adj. Rj. što* pripada čukundjedu. *vidi* šukundjedov. gdješto i čukungjedov. *isp. čukundjed.*

čukundruk, *m. (u Srijemu) vidi* okomak. *cf. čokov.* Rj. *ono u* kukuruzu na čemu su zrna. *vidi i* klas 3, i *syn. ondje.*

čukur, *m. čukura*, *f. (u Srijemu) u* sukua. Rj. *značenje se* izblize ne kaže. *vidi* učkur? Rj.³

čul,* *m. vidi* pokrovac. Rj. *čim se* pokrivaju konji. *vidi i* čultan. *isp. abajaja, i syn. ondje.* — »Evo dore, brata gjogetova!« Čul obali, timor učinio, pa na konja sedlo podignu. HNpj. 3. 327.

čula, *f. (u Bačkoj) igra* kao u Srbiji krmača. Kod čule se jame sve zovu kućice, a velika kuća u srijedi salaš; trlja, koji tjera čulu, zove se svinjar. Rj.

čula, *f. mit* kleinen Ohren, *parvis auriculis:* Iznagnala čula rogušu. Rj. u koga ili čega su malene uši. *isp. čuka* (čuka).

čulán, *m. ime* ovnu. *isp. čula.* J. Bogdanović. ARj. 11. 99a. *vidi* čukan.

čulav, *adj. n. p. ovan, ova, mit* kleinen Ohren, *parvis auriculis.* Rj. *malenijeh* ušiju. *vidi* čulav. *isp. čubrast.*

čuloka, *f. ime* kozi. J. Bogdanović. ARj. 11. 99b. *isp. za* obliče vránoka, žutoka (*čemu* orcanju).

čultán* (čultana), *m. vidi* pokrovac: A na vrancu čultan do koljena. Rj. *vidi* čul. *čim se* konji pokriva.

čuma,* *vidi* kuga. Rj. *vidi i* morija. čuma.* Rj.³ *riječ* upravo *Hinesko* došla k nama preko Turaka. — Tako me čuma Carigradska ne omela! Post. 300.

čumina strijela, *f. echinops lunaticus Koch.* J. Pelivanović. ARj. 11. 100a. *biljka.* — *adj. od* čuma?

čun, *m. (bez* čunju. — 1) *der* Kohn, *cumbala, cf. oranica.* Rj. *vidi i* čunica, čun, kaik, oranica, smrt-njak. — Čunori mu vodom plove. Rj. 237a. *Pröm,* lagja veća od čuna. Rj. 561a. *Na čunu* katana. (kad se za koga hoće da kaže da je rgjav vojnič). Post. 192. Ukočila se kao ruža u čunu. 332. *vidi* čunica. *isp. čun, kaik.* — 2) (u Risnu) *vidi* čunak 1. Rj. čunak u tkađa.

čunak, čunka, *m. Rj. vidi* čunjak. — 1) *das* Hegerschifflein, *radius, cf. čun, lajdica.* Rj. *čun u* tkađa. *vidi i* ejevujak 1, sovilja, sovjele. — Kada vidi čunski čunak: Kakvo j' ovo probadalo? Rj. 602b. Platno tkala lijeva gjevojka . . . ne mogu joj nići ustajati, ni zlučeni čunak prolaziti. Npj. 1. 465. Dani moji brži biše od čunka, i progjoše bez nadanja. Jov 7. 6. — 2) *die* Rohre bei Wasserleitungen, *tubus aquae durandae.* Rj. *naprava* kao cijev kojom se dovodi voda: Nalaze se prokopi ispod zemlje, kuda je nekad vođena voda . . . do skora (su) nalazili i čunkore od olova. Rj. 297b. Česma na *zlatnom* čunku izvirala. Npr. 195. Nalazili su od olova čunkore, kroz koje je vođena voda s Carićine na Praovo. Danica 2. 51.

čunica, *f. vidi* čun 1. Rj. i *syn. ondje.* — Ovako se po njoj (po Moravi) vozi samo na čunicama. Danica 2. 38.

čunjak, čunjka, *w. vidi* čunak. Rj.

čupa, *f. das* Buschel (*Haare*), *fasciculus capillorum.* Rj. *čuprak* kose.

čupa. — 1) *f. ein* Weib mit ungekamnten Haaren, *mulier imperis capillis.* Rj. *čupara* čenska. — 2) *m. (ist.) vidi* čupo. Rj. *čuparo* maška.

čupak, čupka, *m. toliko* burmuta koliko se uzme među dva prsta kad se šmrece, *mica, Njem. die* Priese. Lj. Nenadović. ARj. 11. 101a. *vidi* šmrk 2.

čupanića, *f. vuna* s mledina očupana. Rj.

čupanje, *n. das* Ruppen, *rauisio.* Rj. *verbal. od* 1) čupati, 2) čupati se. — 1) *radnja* kojom tko čupa što. *vidi* čerupanje. — 2) *radnja* kojom se droje, drvenja ili više njih čupaju među sobom: Poslije rvanja i čupanja za vratore nadvladaju Turci. Danica 3. 183.

čupati, *pām. v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-*čupati, *na-*o-, *po-*, *pro-*, *raz-*, *v. impf. slož. raz-*čupavati, *dem.* čupkati. — 1) *rupfen, rallo.* Rj. *isp. čerupati, žuliti* 4, ljuštiti 2, skupiti, žuliti, žuljati. — Zle dlake, u očima nekake dlake koje valja čupati na polje. Rj. 211b. Sve čupa kosu s glave od muke i žalosti. Npr. 18. Ključa voda, i u njoj se kuvaju ljudske glave, a orbori ih odložu čupaju. 89. Luk ujutru sadio a u večer čupao. 357. Jaznje mu dati, noža ne dati, neka džidija zubima čupa. Npj. 1. 385. Da ne bi čupajuči kukolj počupali zajedno s njime pšenicu. Mat. 13. 29. Razide se narod po svoj zemlji Misirskoj da čupa stranjiku mjesto pljeve. Mojs. 11. 5. 12. sa se, *pass.:* Vrijeme kad se sadi i vrijeme kad se čupa sugjeno. Prop. 32. — 2) *sa se, reciproč. raufen, ravor.* Rj. *Krčumati se,* kao otimati se oda šta, ili čupati se s kime. Rj. 309b. *Hrkati se,* kao tiskati se, čupati se s kime. Rj. 806b. Sačuvao te Bog s rogatijem se bosti i s čelavijem se čupati. Post. 275. Šaka pére (n. p. biće, čupaće se za kose). 351. Šaka i perčin (n. p. nema drugo ništa, nego šaka i perčin, t. j. da se čupamo i bijemo). 351. Stali se bosti noževima i čupati

glavu. (opio se). Posl. 326. Tu sprtiše torbe prtenjače, otvorivše drvene čuture. Npj. I, 278.

čuturčina, *f.* augm. od čutura. Rj. *takra augm. kod* babetina.

čuturica, *f.* dem. od čutura. Rj.

čuturoispilac, čuturoispilca, *m. der* Čutura-Austrinker, *cf.* čuturotvorac. Rj. čuturo-ispilac, *tko rado ispija čuture*, *isp.* vinopija.

čuturotvorac, čuturotvorca, *m.* *(ine komische Verdrehung statt* čudotvorac, *der* Čuturathäuter *statt* Wunderthäter: On je veliki čuturotvorac! Rj. *kaže se u sali* mjesto čudotvorac.

čuvač, čuvača, *m.* *vidi* čuvar. Rj. *tko čuva, vidi i* čuvadár, čuvalac.

čuvadár, čuvadára, *m. der* Hüter, Beschützer, custos; Srpski čuvadár. Ima crkva dobra čuvadara. Rj. *tko čuva, pazi, štiti*, *isp.* čuvač, čuvalac, čuvar. *s* *turskim su nast. dar (držati):* domädár, čuvadár. Osn. 116.

čuvakuća, *f.* *die* Hauswurz, *scampervivum tectorum* Linn. Rj. *Hauslauch*. Rj.³ *vidi* u-zlu-dobar, u-zlu-dobra. *biljka*, *vidi i* čuvarkuća. *Čuvá-kuća*, što ima i čuvar-kuća, tu prva polu ne će nikako biti čuvar, nego će riječi čuva-kuća biti nmetnuto r da bi se vezala za čuvara, i to po onijem krajevima gdje se rijetkosti radi takila riječi (u kojima je prva polu sadašnje vrijeme) prestaje osjećati da je čuvakuća dovojno. Osn. 45.

čuvalac, čuvaoca, *m.* čuvar. Rj. *tko čuva, vidi i* čuvač, čuvadár. — Angjele Boži, koji jesi stražanim i čuvalac moj. M. Divković. ARj. II, 111b. *riječi s takim nast.* dobjeđalac, hvalilac, komilac, mastilac, nemalac, pilac, prečac, ramoranilac, rukodavalac, stalac, starosjedilac, tkalac, nastalac, i t. d.

čuvalduz,* *m.* *die* Packwadel, *acus serviens consuetudinis fasciculis*, *cf.* sumaruša: Ko njegovu iglu izjede, treba čuvalduz da izasere. Rj. — Samaruša. *igla (vrlo velika), kojom se samari šiju*, *cf.* čuvalduz. Rj. 663a. Oranje je šetanje: sij, vij, pa u kos; ali je nučeno čuvalduze tegliti. Posl. 241. Tražeći iglu izgubio čuvalduz. 319.

čualica, *f.* *koja čuva; quae custodit, custos, die* Beschützerin, Bewahrerin, Wächterin. *vidi* čuvarica. — Ti si čualica duše moje. A. Kamžlić. ARj. II, 112a.

čuvanje, *n.* *das* Hüten, custodia. Rj. *verbal. od* čuvati. *radnja kojom tko čuva što*: Nepriznanje i nečuvanje ove razlike i granice najveći je uzrok, što se . . . Pis. 83.

čuvár, čuvára, *m. der* Hüter, custos, *cf.* čuvadár, čuvalac. Rj. *vidi i* čuvač, *tko čuva, pazi, štiti*. — *Ko će od čuvara sačuvati?* Posl. 157. Oni (mamastiri) su do danas bili pravi i jedini stubovi i čuvari zakonu hrišćanskoj. Danica 2, 108. Zar sam ja čuvar bratu svojega? Mojs. I, 4, 9. Ostavi ovce na čuvara. Sam. I, 17, 20. U ženski dvor pod ruku lgajja dvoranina careva, čuvara ženskoga. Jest. 2, 3. U drugu kuću žensku pod ruku Sazga dvoranina careva, čuvara inočkoga, 2, 14. Šta će ti činiti, o čuvaru ljudski? Joy 7, 20. On moli za angjela čuvara. DP, 27.

čuváran, čuvárna, *adj.* *n.* *p.* čovjek, žena, *wirtschaftlich, haushalterisch, frugalis*. Rj. *koji je (dobar) čuvar, koji dobro čuva imanje svoje, kao* štedljiv.

čuvárev, čuvárov. *adj.* Rj. *što pripada čuvaru*.
čuvárica, *f.* *die* Hüterin, custos. Ja postavih djevojčicu, djevojčicu čuvaricu. Rj. *žensko koje čuva što: vidi* čualica.

čuvárina, *f.* *der* Hüterin, *merces* custodis. Rj. *plata za čuvanje, čuvaru ili čuvaricu*. — *riječi* takie *vidi* kod dimarina.

čuvárkuća, *f.* (u vojv.) *vidi* čuvakuća. Rj. *biljka*.

čuváti, čuvám, *v.* *impf.* hüten, custodia. Rj. *v.* *pf.* slož. do-čuváti, na-, o-, po-, pri-, sa-, u-. —

I. 1) čuváti koga ili što, gledati da mu se ne učini

što: čuváti koga ili što od koga ili od čega, gledati da mu se ono ne učini od koga ili čega, *vidi* gledati 2, *gvarditi*, *varati* 2, *varakati*. — *Te mi* Slivlje *od* *grajjana* čuvaj. Rj. 98a. U Turskoj gdješto čuvaju panduri i putore . . . imaju pandura, koji čuvaju krajinu od Crnogorskih četa. Rj. 187a. Kćer, koju je u kafezu hranio i čuvao kao oči u glavi. Npr. 7. Da mu čuva šćer da joj se ne bi što dogodilo. 130. Zaludu se čok čuva, ako ga Bog ne učuva. Posl. 83 (uz-čura). Ti meće čuvaj od nokta, a ja ću tebe od svakoju zla. 316. — *sa se*, *pass.*: Jerihon se zatvorí, i čuvaše se od sinora Izrailjevih. Is. Nav. 6, 1 (*erat* munita, timore plioram Israhel). — *gen.* najesto *accus.* I Čupiću, koji Drine čuva. Npj. 4, 261. Dobro čuvaj Posavine slarac, Posavine i Turnave. Luko, 4, 288. *Ko će čuvat* Mačre i Podrinju od Turaka, prokletih Bošnjaka? . . . *Ko će čuvat* Banje i Kosora od Turaka Ijutih Arnauta. 4, 297. — **2)** kao *paziti*, *branjiti* (*zabranjivati*): Čuva palicom, da ne pogode u konja. Rj. 275b. Šerežani čuvaju da iz Turske ne bi ovamo prelazili i zlo činili. Rj. 836b. Onla djevoici čuvaju da se ona ne bi obrnula. Kov. 78. Pošalje svog brata k I'žicu, da čuva, da ne bi Turci izišli u narod. Miloš 105. Blago čovjeku . . . koji se drži toga . . . čuvajući ruku svoju da ne učini zla. Is. 56, 2. — *amo pripadaju rečenicu*, u kojima je čuvati što i paziti: Sve gledajte, Srbija ne udrite, ta čuvajte, braćo, ne šajte se. Npj. I, 282. — **3)** čuváti stražu, kao *stražiti*: Vi spavajte, a ja ću stražu čuváti. Npr. 187. *Od šta ćemo stražu da čuvamo?* Npj. I, 27. Jeste li vid'li Čurčju harambašu, koji čuva stražu od Turaka. 4, 165. i *sámo* čuváti *znati* *gdjekad* *stražiti*: On se vrati pored Beograda, knda su Srbi čuvali naokolo, i otiče k Jagodini. Miloš 118. Kapetan i koji s njim čuvala Isusa vidjevši da . . . Mat. 27, 51. Petra čuvala u tamnici. Djel. Ap. 12, 5. — **4)** čuváti koga ili što, *bili* *jednako* *kod* *koga* *ili* *gdjekad*: Čuvaju babine, t. j. sjede svu noć kod porodilje, i razgovaraju se i pjevaju. Rj. 10a. *Nazori-ureca* metnu na nosila . . . pobratim kaže da on pobratima svoga ni po što ne će ostaviti sama, nego da će ga svu noć čuváti. Npr. 171. Hrom trgovac pazari (t. j. koji ne hoda kojekuda, već čuva dičun i kuću). Posl. 313. — **5)** *branjiti* 2, *bewahren*, *serro*, *cf.* čuváti. Rj. 806a: Evo ti devet ključeva, čuvaj ih kod sebe. Npr. 191. Mnoge mu stvari prepomči a najviše da čuva novac. 217. Čuvaj bijele novce za erne dane. Posl. 319. Majka ga došeri bere, u krilo meće, u krilo meće, snasi ga čuva. Npj. I, 231. Ežni sa sobom svega što se jede, i čuvaj kod sebe, da bude hrane tebi i njima. Mojs. I, 6, 21. *sa se*, *pass.*: Zvijezde lažne, kojima se čuva mrok vječne tame. Jud. 13 (*quibus serrata est*). Gešnikovo imanje čuva se pravednika. Prič. 13, 22. — **6)** čuváti, kao *pasti*: O svome komadu tuaja govoda čuváti. Rj. 426a. Hoćeš li čuváti orce? Npr. 46. Odrede je da čuva guske, i sluge je prozovu pepeljugom. 221. Nije sam s tobom *srinje* čuvao. Posl. 222. Otidiu zetu u sajani, da čuvaju stoku. Miloš 41. — **7)** držáti, *vršiti*, *činiti*, *teoriti*: Koji me ljube i čuvaju *zaporijesti* moje. Mojs. II, 20, 6. Čuvajte sve naredbe moje i sve zakone moje. III, 20, 22. Blago onima, koji čuvaju otkrivenja njegovu. Ps. 119, 2. Sad čuвам riječ tvoju. 119, 67.

II. *sa se* *refleks.* *sich* hüten, *carco*. Rj. *bježati od* koga ili čega, *branjiti* se 2, *kloniti* se, *krstiti* se koga ili čega, *varovati* se. — **1)** čuváti se od koga ili čega, (*vidi* dalje pod 2 čuváti se koga ili čega): Zato se onamo žene vrlo čuvaju od toga. Rj. 336b. Govoreći svojoj ženi da se od njegore matere čuva i krije. Npr. 215. Mlad čok valja od sešta da se čuva više nego star. Posl. 95. Čuvaju se Turci od hajduka. Npj. 4, 332. Da se i izmiegju sebe jedan od drugoga čuvaju. Danica 3, 147. Jesu li se momci čuvali od žena? Sam. I, 21, 4. Čuvah se od bezakonja svojega. II, 22, 24. — **2)** čuváti se koga ili čega (*vidi* pod

čvrljuga, *f.* (n. pr. u čovjeka na glavi, u konja na grebenu) *ridi guta* (cf. čvoruga), Rj. *ridi i čvor* 3, *i syn. ondje*.

Čvršnica, *f.* planina u Hercegovini, blizu Imoškoga, Rj.

čvršnuti, *nēm. v. impf. dicht, fest, voll werden* (im Gegensatz der Magerkeit), *solidescō*, Rj. *postajati čvrst, jedar, čest, gust, pun: suprotno: mršati, mršaviti, postajati mladan*. čvršnuti. *između s i u je otpalo t. e. pf. slož. o-čvršnuti*.

čvrst, *čvrsta, adj. tévrstī, comp. čvršćī* roll, *fleischig, plenus*, Rj. *kao pun, jedar, isp. tučan*. — Būšak, ro malen i čvrst, kao što su po brljama, Rj. 50b. *Diplāš, koj omalen čvrst*, Rj. 115b. Nätrenik, dobro natrven i čvrst samun, Rj. 110a. Bolje je svoje lijeno nego tugje čvrsto, Posl. 25.

čvrstina, *f. die Vollheit, plenitudo, soliditas*, Rj. *osobina kojom je što čvrsto*. Pokislo žito izgubi bilinu (bjelinu i čvrstinu, J. S. Reljković, ARj. II, 122b).

Č.

ča, *ein Ruf an den Ochsen, dass er fortgehe, vor impellenti borem: ča, šaronja, ča!* Rj. *riječ kojom se vo odgoni*. — 1) (po zap. kraj. i u C. G.) *weg, procul: ča, gehe weg, abi, pošao ča, er ist weggegangen, abirit*. Rj. — Reče slugama: »Vi hajte ča, ili me ovgjen pričekajte.« Npr. 111 (*idite odavle*). — 2) *weithin, longe: otišao ča u Dubrovnik: ča do sad; ča do Božića, cf. čak, dori, tja, tija: Isteklo je žarko sunce ča iza gore*, Rj. *pokazuje se daljina mjesta ili vremena*.

ča, u riječima: ča, ču! *Lari fari! nugae!* to je ča ču! Rj. 758b. — Ča ču. (ništa, prazne riječi), Posl. 323.

čaba,* *f. die heilige Stätte (Mekka bei den Turken, Jerusalem bei Christen) locus desiderii*, Rj. *mjesto sveto (Turcima Meka, kršćanima Jerusalem): Otišao na čabu*. I pogubim Hadži-Melentija . . . te je Flašku čabu polazio. Kad hadžije na čabu polaze, Rj. — Spremi se na čabu, Rj. 211b. *Turskoga mi đina i korana i prave mi čabe o starine! Njij. 5, 490 (o starine = od starine, 5, 559.) Sedam puta na čabu hodila*, Here. 209.

čabinskī, *adj. što pripada čabi: A pismo je šeha čabinskoga*, HNpj. 4, 576.

čablast, *adj. ridi čanut*, Rj. *vidi i budalast, i syn. onđje*.

čaća, *m.* (u Dubr. i čaća) *der Vater, tata, cf. čale*. Rj. *vidi otac, i syn. onđje, hyp. čačko, čako, čale*. — Čaća, baća, jedno selo plaća, Posl. 323. Ili si bašta ili čaća, ili hljeb ili kruh, sve je ter jednako, DPosl. 32.

čaćin, *adj. Rj. što pripada čaći*.

čaćko (čaćko), *m. ridi otac, cf. čaća*, Rj. *upravo je hyp. od čaća, vid i čako, čale*. — Otac sinu reče: sinko, što nešini? Sin oeu odreče: čaćko, što i ti, DPosl. 91.

čage,* *čageta, n. ridi hartija: Dadoh majei divu u čagetu*, Rj. *vidi i karta 2, knjiga 4, papir*.

čahnūt, *adj. ridi čaknut, čanut, ostala syn. kod budalast*. — Glas slova h ili se izostavlja sa srim . . . ili se pretvara u druga slova . . . b) u k. n. p. čaknut, Posl. XII. — Ponešen pa upušten. (čahnūt kao da je upušten na zemlju, te se razbio kao loac?) Posl. 255. *ake, s riječi čahnūt, čanūt*.

čaidžija,* *m. der Kuchenbäcker, placentarius*, Rj. *tko peče čaije kolače*.

čaidžijim, *adj. Rj. što pripada čaidžiji*.

čajja,* *f. eine Art gefüllter Kuchen, placentae genus*, Rj. *nekaki nadjeven kobač*.

čaja,* *f. (voc. čajo)*. — 1) *Stellvertreter, vicarius*: Nju mi prosī čaja iz Budima. Ne ču za te polaziti čajo, Rj. *vidi čehaja, večil, namjesnik, zamjenik*. — Tražeć kulu Čaje-paše . . . no kaduna Čaja-pašnica, Npj. 4, 341. Beli-efendija, bivši, čaja-beg Adži-Mustajpašin, Danica 3, 186. — 2) *čobanbaša* (u Arnantskijeh čobana koji dogone ovce u Srbiju na zimovnik), Rj.

čákânje, *n. verbal. od čakati*, Rj. *radnja kojom tko čaka vola*.

čákati, *čákam, v. impf. t. j. vola, dem ziehenden Ochsen ča zurufen, exclamo ča*, Rj. *volu privikati ča, v. pf. čakuti*.

čákinica, *f. die Frau des čako (in der Anekdote)*, Rj. *žena čákina, očina (u pripovijeci), prema jučnome čako kao da ima istočno čaka, od čega je adj. čakim, što se tiče oblika isp. čatinica*.

čáknūt, *adj. (u Srijemu) ridi čanut*, Rj. *Príčaknut, vid i čaknut*, Rj. 690a. *vidi i čahnūt*. — *syn. kod budalast*.

čáknuti, *nēm. v. pf. ča! zurufen, exclamo ča!* Rj. *volu privikati ča, v. impf. čakati*.

čáko, *m. Vaterchen, tata*, Rj. *hyp. od čaća, gen. čáka, voc. čáko, takra hyp. ridi kod čuko, ridi čačko, čale*.

čále, *m. (voc. čále) (u Hrv.) zovu Bujjeveč svekra*, Rj. *hyp. od čaća*. — Čaća, der Vater, tata, cf. čale, Rj. 758b. *gen. čála, voc. čále, takra hyp. kod brale*.

čálov, *čálova, m. ridi budala*, Rj. *syn. kod bezjak*. — *riječ za ljude s takrim nast. drnov, golov, krvnov, ludov, praznov, slutov, vitlov, zgranov, za pse ridi kod bjelov*.

čama, *f.*: U kolu moja gjevojka, puštila čamu do zemlje a rusu kosu do bedre . . . Odigni čamu od zemlje, Here. 232. *bije nekaka ženska haljina*.

čánūt, *adj. (im Gehirne) angebrannt, Pedant, angeschossen, non sans-simae mentis, cf. snuludast*, Rj. *vidi čahnūt, čaknut, oblik čanut najriše je u običaju, vid i budalast, i syn. onđje*. — Lakoča 2, čanut čovjek, Rj. 321b. Nema četvrte daske u glavi. (čanut je malo), Posl. 205. Da je Stojković čanut, to sam vam ja još u šišatovu dokazivao, Straž. 1887, 62.

čāondān, (u C. G.) *iza preksjutra, cf. ondan*, Rj.

čāp! kad se kazuje kako je koga n. p. pseto ujelo, *Schnapp! laborum crepitus*, Rj.

čāpa, u ovoj zagoneci: Čāpa koza čāporasta, ča na boku bijela, Rj. *odgonetljaj: svraka*.

čāpiti, *pīm, v. pf. ridi čāpiti*, Rj. *rukom ugrabiti*.

čāporak, *čāporka, m. die Haarflechte, grabus*, Rj. *vidi splet 1 (spletena kosie, isp. pletenica 1)*.

čāporast, *adj. u zagoneci, cf. čāpa*, Rj. — Čāpa koza čāporasta, ča na boku bijela, Rj. 758a.

čāprđalo, *m. der Plauderer, fabulator*, Rj. *vidi blebetaš, i syn. onđje*. — *riječ s takim nast. kod bajalo*.

čāprđanje, *n. das Plaudern, confabulatio*, Rj. *verbal. od čāprđati, radnja kojom tko čāprđa*.

čāprđati, *čāprđam, v. impf. daberplaudern, fabulator, cf. naklapati, časkati*, Rj. *ostala syn. kod blebetati*.

čār,* *čāra, m. der Handel, commercium, cf. trgovina*, Rj. — Nema čara ni šićara, dok ne dogje Karo iz Mostara, Rj. 213b. Od inčara nema boljeg čara, Rj. 232a. Tako sretno čar čarim! Posl. 310. Od nametka ne ima napretka, ni od čara ni od trgovine.

ličien mater dem Hute, mitra sub pileo. Rj. *kapa koju popori nose pod šešinom.* isp. čelepoš.

čelĕtak, čelĕtka, m. klip kukuruza u kom je do pola ili manje zrnja a ostalo pola kočanica. Stojanović, isp. čelav. ARj. II. 129b. — *pred t osn.* u čela. isp. haljetak (*pred t osn.* u halja). Osn. 286.

čelĕbār,* čelĕbāra, m. der Bernstein, succinum. Rj. *vidi* čiribar, ŕambar.

čelĕja, f. (αλλοιον) die Zelle, cellula monachi. Rj. *vidi* celija, sobica monaška, fratarska. dem. čelĕjca. — Isposnica, čelĕju u kojoj se isposnik posti. Rj. 237a. Toliko je od krama do čelĕje, koliko od čelĕje do krama. DPost. 136. U čelĕji je remeta koji gradi rešeta i zlaćena vretena. 139. Za čelĕju svetoga Save. Knjiž. 3, 140.

čelĕjca, f. dem. od čelĕja, cellula. Rj. **Čelĕje**, Čelĕja, f. pl. namastir u Srbiji (u Valjevskoj nahiji). Rj.

čĕlo, m. (juž.) der Kohlkopf, Glatzkopf, calvus. Rj. *hyp.* od čelavac, *vidi* čela, čelĕca, čelonja. gen. čĕla. voc. čĕlo. — Izišlo mala djeca iz grada i rugahu mu se govoreći mu: hodi, čĕlo! hodi, čĕlo! Car. II. 2, 23. *odlatte prezine:* Zavadi se Čelorić sardare. Npj. 4, 7.

čĕlokup, adj. (u C. G.) *vidi* cjelokupan. Rj. *čj sastavilo se u č.* isp. Čĕlo.

čĕlonja, m. *vidi* čelo. Rj. *hyp.* od čelavac. — isp. imena za ljude s takvim nast. kod bakonja.

čĕlupača, f. (st.) ein Schimpfwort von čelav gebildet: A jetrye čĕlupače. Rj. *pogruda ženom čĕludetu kao da je čĕlavo.*

čĕmer, m. — **1**) *vidi* svod. Rj. *vidi* i bolta 2. — Od javora, sine, do Sazlije, do Sazlije *na čemer* čuprije, od čuprije, sine, do Zvečana... Turška sila pritišla Kosovo. Npj. 2, 265. Vidio sam erkvu Filindara, a kakva je, milu Bogu fala! pokrivena čemerom od zlata. 3, 66. — **2**) der Geldgurtel, die Geldkatze, zona. Rj. *pojas u kojem se nose nožci, ali se tako zore i pojus, kojim se paša čene:* Al pošeta gospogja Milica, lako šeta po carskom divanu, na njojzi je do devet čemera, ispod grla do devet gjerdana. Npj. 2, 198. Tad ustade od Konjica Janko, pak otpasa dva svilna čemera, oba puna žutih dukata. 3, 372. Oko sebe (nevjesta u prvu nedjelju poslije svadbe) čemer (pojas od srebrnjih i pozlaćenijeh ploča, o kojemu na srebrnu simžiricu visi brtva s desne strane do sniže koljena). Kov. 97.

čĕmeriti, rim. v. *impf.* boltati, camerare, čemeriti, graditi na boltu, na svod. Daničić, ARj. 533a. isp. svoditi 1.

čĕmerli,* adj. indecl. n. p. kula (t. j. na svod) gewölbt, fornicatus; Već od onda po čemerli kuli. Rj. *što je na čemer 1. na svod.*

Čĕmovskō, n. adj. polje kod Žabljaka: U široku polju Čĕmovskom. Rj.

čĕna, f. (juž.) *vidi* tjena. Rj. dem. čĕnica, kožica n. p. na jabetu, na mljeku. — u južnom govoru smjĕčaju se glasovi čj pred samoglasnima osobito pred samoglasnim e u č, kao čena, čerati, česiti, mjesta tjena, tjerati, tješiti.

čĕnar, čĕnara, m. — **1**) *vidi* kraj: Al su Turci brižni i srditi, otišli su zemlji po čenaru. Gje će stajat' straža i soldati, da mu kulu na čenaru brane. Rj. — **2**) *vidi* krajac. Rj. *kraj od čohc, sukna, vid i ivica 2.* — Da ja imam gjerdan od dukata, oli čenar od suboga zlata. Rj. 457a. (ili ide ovaj primjer pod 3?) — **3**) Art Leinwand, linthei genus: U bečara gaće od čenaru. Rj. *nekatro platno; pa i odičelo od njega:* Sa šnje skide svilu i kadivu, i skide joj koprenu sa glave, i skide joj gjerdan ispod grla, ostavi je u samu čenaru. Npj. 3, 43.

čĕnica, f. dem. od čena. Rj. *vidi* tjenica.

čĕno, m. ime psu. Rj. Od turje će biti i čeno (ime psu). Osn. 49.

čĕnji, adj. *vidi* čĕnji kod riječi čijenat. čj sastavilo se u č: Čĕnja je kod nas duša nego litra luka. (U Grblju). Posl. 324.

čĕpanik, m. čĕpanica, f. Rj. *vidi* čjepanik, čjepanica. za č mjesto čj *vidi* čĕlilo.

čĕpariz, m. (u Boci) die Cyprisse, cypressus. Rj. *vidi* kiparis, cipres, čempres. — Pogledaj oko sebe, dok ugledaš jedan čĕpariz nasred one livade, korijen mu je... Npr. 121.

čĕpĕica, f. (po jugozap. kraj.) *vidi* čjepĕica. Rj. za č mj. čj. isp. čĕdilo.

čĕpenak,* čĕpenka, m. der Lodenflügel (nach türkischer Art), radra tabernac. Rj. *vidi* čĕfenak, kapak, vratašca od dućana kakva su u Turaku: Nagjem na čĕpenku poveliku gomilu starijih kujiga. Sovj. 79.

čĕpica, f. das Käppchen, mitra parva. Rj. mala kapica. — Šepica, *vidi* čĕpica. Rj. 836a.

čĕpĕrkānje, n. das Plappern, blateratio. Rj. verbal. supstant. od čĕpĕrkati, koje *vidi*.

čĕpĕrkati, kām, v. *impf.* (u Srijemu) plappern, blatero. Rj. *vidi* blebetati, i syn.

čĕr, čĕri, f. die Tochter, filia, cf. kĕi. Rj. dem. čĕra, čĕra, čĕrka, ugm. čĕrešina. — Kĕi, koje glasi i šĕi i ĕi. Osn. 246. Riječi mati i kĕi, kojima su osnove mater i kĕer. Po nekijem se krajevima govori i u prvom padžu jednine kĕer i mĕtĕr. Obj. 24. Kako se u prvom padžu jednu, mjesto kĕi govori i kĕer, tako se i mjesto ĕi govori čĕr.

čĕra, f. *vidi* čĕrka: Milu čĕru dužda od Mletaka. Rj. *hyp.* od čĕr. *vidi* i čĕra. — Dva je sina u čĕlo ljubila, a dr'je čĕre u rmmena lica. Npj. 3, 530.

čĕralica, f. (u C. G.) igra, kao u Srbiji klis, samo se bica s konja, koji se zove čĕralica, palica lakat, a klis štĕica. Rj. U Osn. 331: tĕralica. Za č od tj isp. čĕna.

čĕramida, f. *vidi* čĕremida. Rj. *crijep, Dachziegel, tegula.*

čĕramidan, čĕramidna, adj. što pripada čĕramidi: Čĕramidna zemljica, kuća, i t. d. S. Pelivanović. ARj. II. 132a.

Čĕrana, f. ime žensko. Rj. *osn.* u čĕra. *vidi* Kĕerana.

čĕrana, f. staja gdje sapundžije svijēće i sapun grade, die Seifenscielerci, officina saponis. Rj. *vidi* sapundžijnica 2. — *takre tuje riječi vid i* ajmāna.

čĕranje, n, *vidi* tjeranje. Rj.

čĕrati, rām. *vidi* tjerati. Rj. za č mj. tj isp. čĕna. — Čĕra mak na konac. Posl. 324. Čĕra Turc Kraļjevića Marka. 324. Čĕraše ih do grada Klobuka. Npj. 5, 340.

čĕra, f. dem. od čĕr. Rj. *vidi* i čĕra, čĕrka. — No sam čĕra jedina u majke, pak me majka Pjĕpo njegovala. Npj. 1, 49.

čĕreica, f. dem. od čĕrka. Rj.

čĕreivo,* n. der Fensterahn, margo ligneus fenestralis. cf. okvir, oplata. Rj. *drven okvir oko prozora.* — za nust. isp. jĕdivo.

čĕrdati, dām. glagol orako prost ne dolazi nego samo kao složen: pročĕrdati, raščĕrdati, sačĕrdati, šĕrdati; v. *impf.* raščĕrdavati.

čĕrdisati, čĕrdišĕm, čĕrdosati, čĕrdošĕm, v. pf. verderben, pessumdo: Koja im je tĕlja čĕrdosata. Rj. kao upropastiti. — Tako me more ne čĕrdisalo! Posl. 298 (isp. Tako me more ne izjelo! 298). Pak me može more čĕrdosati. Npj. 5, 266.

čĕreće, n. vrsta platna što Mostarke tkaju. ARj. II. 132b. isp. čĕrečĕlja.

čĕrečĕlja,* f. *vidi* uzvod. Rj. *platno uzvedeno.* isp. čĕreće, suprotno sade,* sade bez, ravnik.

čĕremida, f. (ααραι) der Dachziegel, tegula, cf. crijep. Rj. *vidi* čĕramida, kĕpa 2.

čĕrenje, n. *vidi* čerenje. Rj.

čĕrešina, f. ugm. od čĕr. cf. materešina. Rj. *ostala takva ugm. hartješina, rakiješina, sestrešina.*

četnov, adj. *vidi* lanen. Rj. *što pripadu četenu (lanu), vidi i ketenov*. — za *nast.*, *isp.*, *aptov*.

četi, đeu *vidi* htjeti. Rj. htjeti, hčeti, četi. — Ako ti ništa ne čene nimiti. Npr. 197. Ne čene li poslušat' Darinka, divno znadem, poslušati ne će. Npj. 5, 442. A i više čaše, da poživilje. 5, 522.

četko, m. (po jugozap. kraju) *vidi* Cvjetko: Mirkovića Četka iz Banjanah. Rj. za č mjesto cvj *vidi* četati.

čena, f. (u C. G.) ime žensko, koje se najviše nadijeva onima koje se rode na Cvjetu. Rj. — *imena s takim nast.*, *vidi* kod Bekna, *vidi* Cvjetna *kod riječi* četati.

četonja, m. *vidi* cvjetonja. Rj. *isp.* četati.

četovi, m. pl. cvjetovi, *vidi* kod riječi cvjet. Za zdravlje ovijeh četora i darova! Kov. 90.

četrica, f.; këtica, f. *vidi* četica. Rj. 269a. Od tugljih su: këtica i četica. Osn. 326. nije većno značenje ni u Vuku ni u Daničeviću.

čeváp,* čevápa, m. meso isječeno na komadiće i ispečeno na ražnju, *čine* Art. Bratcu, *frusta carnis simul assata (sine ossibus)*. Rj. *vidi* čebap. — *Spica mesa*, t. j. čevap. Rj. 703a.

čevkánje, n. *vidi* ževkanje. Rj.

čevkati, kám, *vidi* ževkati. Rj. *bajati kao ker, pis u lomu što laje, vidi i* kevitati, šteltati, štektati, ževkariti. *isp.* škamutati.

čevnják, m. (po jugozapad. kraju) *vidi* čevnjak. Rj. za č mjesto cv *vidi* čodilo.

čé, čeri, f. *vidi* kái. Rj. *Kéi*, koje glasi i *šéi* i *čé*. Osnove, 246. *vidi* čer. *postanje oblička* čí, *šéi vidi* kod kái. *mijenja se po paležima kao kái, koje vidi*. — I ljepi porod izrodili: *rauc čeri*, a pozne sinove. Npj. 1, 307. Senlak čini od Varada bane, sina ženi, *mlu čer* ndaje. 3, 279. Veli Zlatki starac Čevane: Čeri moja, Zlatija gjevojko! 3, 293. *vidi primjere i kod kái, šéi*.

čé, u *zagoneci*: U nas koja čeverica. *čé* na boku šarena. Rj. 760a. *odgonetljaj*: milojka. *akc.* Rj.³ XXXI.

čehret,* m. *der Schwefelsteden, das Schwefelholzchen, filum sulfuratum, assula sulfurata, cf.* sumporača. Rj. *vidi i* palidrevce, *Zundholzchen*. — U narodu je našemu *čehret* još vrlo malo poznat. Posl. 176.

čéč, m. (u C. G.) *vidi* inje. Rj. — *Inje* je žimi smrznala magla, *der Rauchreif, pruina*. Rj. 232a. *vidi i* šjeverina. *isp.* prikala, rosala, slana.

čéčec, m. u ovoj *zagoneci*: Čéčec, pačéčec, na glavi mu kositer; kad čéčec klikne, sve mrtve dignu. Rj. *odgonetljaj*: kokot u zoru kad zajjeva.

čéčin-bóba, f. *ribes rubrum*. L. 1j. Stojanović. ARj. II. 136b. *vidi* ribizle (f. pl.).

čifta, m. *der Krümer (verächtlich), tabernarius*. Rj. *vidi* čivta, bakalač. *kaže se s preziranjem za trgovca što prodaje sir, maslo, med i t. d.* *der Spezereihändler, condimentarius, dem.* čiftica. — Braminska kái da bude milosna *podlogu čifti*. Danica 2. 141.

čiftica, f. *dem.* od čifta. Rj.

čiftin, adj. Rj. *što pripada čifti*.

čiftinski, adj. Rj. *što pripadu čiftama ili komu god čifti*.

čigličati, n *zagoneci*: Čigličala jaretina, čigličala drvetina, čigličala ti duša dokle mi ne ugonetaš (dipl.). Rj.

čikavač, čikávca, m. (u C. G.) ovan koji se naučé te vodi ovice kad udari neprijateljska četa. Kad čobanin opazi četu, on izbacišé pušku pobjegne kud hoće, a čikavač, na kome je i zvono, odmah za čobaninom a ovice za njim; ako čobanin nije rad metati puške, on se samo kamenom ili čime drugijem baci na čikavač, i on odmah potréi za njim kao i pušku kad čuje. Rj.

čila, f. — 1) *der Pulverbeutel, crumena pulveris igniferi*. Rj. *barutna kesá, vidi* básma 2, vezma, tikvica. — 2) *das Blech an dessen Mundung, lamina*

oripéii crumene illius. Rj. *lim na otvoru od čile, 1 (barutne kesá)*.

čilaš,* čiláša, m. (*voc.* čilášu) *vidi* čiláš: Ha čilášu, pust mu ostanno. Rj. *syn.* kod čiláš.

čile,* m. *vidi* čile. Rj. Čile (i čile) je *voc.* u nom. čile. Osn. 51. *po tome gen.* čila.

čiler,* m. *die Speisekammer, penus, cf.* kučerak. Rj. *kao komorica pored kuhine, gdje se sudi drže i sre što u kuhini treba, vidi i* kiljer, kiljerac, komora, komorica, kučar 2, kučer 2, sprema, *isp.* kljjet, stasina, vajat. Ta je raja gradovima glava, te je čiler bijeh Mostaru. Npj. 1, 433.

čilim,* — 1) *der Pippich, tapes, cf.* šarenica. Rj. *vidi i* kudravac, sadžada, sag, sedmak 3, serdžada, serdžaza, smetenjak 2, šestak 2, velenac. — U knuđ djevojka valja da ugje *preko prostrtoga čilima*. Kov. 81. — 2) (u C. G.) nekakva vrlo vezena opregača, *Art. Schärze, praevinctoria genus*. Rj.

čilimac, čilimec, m. *dem.* od čilim. ARj. II. 137b.

čilimár, m. *tko gradi čilime, imenica u pridjevu* čilimarski, *koje vidi*.

čilimárski, adj. *što pripadu čilimarima ili čilimaru kojemu god*: Ima riječi 84 kojijeh nijesam čno u narodu da se govore, nego sam ih ja načinio . . . čilimarski. Novi Zavj. VII. Budući da bješe onoga istog zanata, osta kod njih i ragaše; jer bijahu čilimarskog zanata. Djel. Ap. 18, 3.

čilimski, adj. *što pripadu čilimu, čilimima*: klččati, tkati, ali onda kad se u pravu tkanje kaka šora (u. p. čilimska) utkiva rukama, ne čunkom. Živojin iz Srbije. ARj. V. 18a.

čilít, m. *vidi* katamac. Rj. *vidi i* lokot.

čimáne,* čimáneta, n. *vidi* ezede: Pogubiše sitna čimáneta. Rj. *vidi* gusle, hegede. — Ja ču ičé svom Garibu, nek me Garib razgovori čimánctom i šarkijom. Npj. 1, 376.

čimlija,* f. (t. j. igla), ne znam kaka je to igla. Npj.¹ 1, 316. u Rj. čimlje, f. pl. — Za pojasom od bisera noževi, po noževim' sitne igle čimlje. Npj. 1, 281.

činter, m. (u C. G.) *vidi* čurčec. Rj. *vidi* činterac. *kožušak, haljetač krznom postarjen*.

činterac, čintérea, m. (u C. G.) *vidi* činter. Rj.

čiotina, f. voda u Hercegovini: I Trojicu nadonak Tašlidže, ukraj vodo ukraj Čotine. Rj.

čiprana, f. (u C. G.) ime žensko. Rj. *Cypriana?*

čipur, m. (u C. G.) kao lijepa njiva ili gradina (vrt). Rj.

čipurak, čipúrka, čipurák, čipurka, m. (u C. G.) *hyp.* od čipur. Rj.

čira, m. (*ist.*) *vidi* čiro. Rj. *voc.* Čiro. *hyp.* od Čirilo i od Čirjak: Svoga Čiru dever' do djevojke; na pohodnu svetovao Čiru: Ao Čiro, moje čedo drago!... Kad onamo devere Čirjčec. Npj. 3, 506, 507.

čira, f. ime žensko. Rj.

čirák, m. ime muško: No ga Čirak upitovat' pogje. Rj. 784b. Sa Jamaka Mirkovića Jova, od Biluća Petrović-Čiraka. Npj. 4, 439. *isp.* Čirilo, Čirjak. — *imena s takim nast.* *vidi* kod Dujak.

čiribár,* čiribára, m. (u vojv.) *vidi* čelibar. Rj. *vidi i* šambar. *der Bernstein, succinum*.

čirica, m. (u Biogradu) monče koje je u službi kod kaka gospodina, *der Bediente, famulus*. Rj. *isp.* čirak 2.

čiridžija,* m. (po jugozap. kraju) *vidi* kiridžija: Iz svijeta sreće čiridžije. Rj. *isp.* vozač, koji čiriju (kiriju) vozi ili usi. — Evo ide trideset čiridžija i pred njima čiridžija Rade. Npj. 2, 31. Tri b' konaka čiridžijam' bila. 2, 617.

čirija, f. *vidi* kirija. — 1) *die Mische, merces conducti*. Rj. *pluta čiridžiji ili od stava*. — 2) *die Frucht, rectora, merces rectorae*. Rj. 270a. *torur, robu, espap*. — Izjede konja čirija. (valja da kad oslabi noseći što često pod kirijom). Posl. 99.

Ecke, angulus, cf. vogalj, ugajl; Na čašeta sićani čardaci. Rj. vidi i mugao. isp. iščoviti se. — Šetajući tamo amo kroz kamiaru ugleda negdje u nekakvom čovsku od kuće nekakav štap vas od suhoga zlata. Npr. 118. Pa beleme gradlu gradi, čudom čuvane . . . na čovške ljneke glave zlatom žikane. Here. 265.

čovseli, *adj. indecl. reckicht, angulosus. Rj. što ima čovške, ugje, vidi uglast.*

čovtek,* *m. (u C. G.) vidi udarac: Omeo je čovtek dobar, t. j. dobio. Rj. vidi i udar.*

čū, *čūa, m. vidi čuh. Rj. u krajerima gdje se glas h u gorovu ne čuje.*

čūba, *f. der Schopf der Henne, cirrus. Rj. vidi kukma. kokoši ili ptici na glavi. dem. čūbica.*

čūba, *f. die Schopfhenn, gallina cristata. Rj. k. kao s čūbām, vidi čūbača, kaporka, kapura, kukmarka. — isprediči riječi čūba i kukma, vidi se, da čūba i čūbača može biti i ptica u koje je na glavi čūba ili kukma, kao i kukmarka što može biti i kokoši u koje je kukma na glavi.*

čūbača, *f. (u Grblju) vidi čūba. Rj. i syn. ondje. kokoši ili ptica u koje je čūba ili kukma na glavi.*

čūbast, *adj. n. p. kokoš, behaubt, cristatus. Rj. vidi kaporast, krunast, kukmast, što ima na glavi čūbu ili kukmu.*

čūbica, *f. dem. od čūba. Rj.*

čūčanje, *n. verbal. od čūtjeti. Rj. od čūtjeti pod 1) vidi čūtanje, mučanje; pod 2) vidi osjećanje; pod 3) vidi ljubljenje, milovanje; pod 4) stanje u kojem je tko se čūti: stanje, das Befinden, status.*

čūčerice, *f. pl. u ovoj zagovoci: Čūčerice čūčere pod boboti na zemlji, čūčerice dolaze, babulice odnose. Rj. odgonetljaj: Kad uzimlju napore žene.*

čūčeriti, *rim. v. impf. u zagovoci, cf. čūčerice. Rj.*

čūčeti, *čūčim, v. impf. vidi čūtjeti. Rj.*

čūd, *f. (loc. čūdi) — 1) das Naturdell, indolis: dobre čūdi. Oj gjevojko i zla čūdi tvoja. Rj. vidi narav, natura, skopost, augm. čūdina. — Ne može čūd da nam se podudari. Rj. 525b. Vuk dlaku mijenja, ali čūdi nikada. Postl. 40. Dvije ti volje, a četiri čūdi (pa čini sad kako ti drago). 57. Koliko ljudi toliko čūdi. 146. Svak svojoj kapi zna čūd. 279. U njega su čūdi naopake. Npj. 5, 525. — 2) nije mi po čūdi, es ist mir nicht recht, non placet. Rj. po čūdi, kao po volji, po želji. — Počudan, po čūdi, angenehm, gratus, cf. povoljan. Rj. 558a. Al ti nije po čūdi gjevojka, ali su me tebe omrazili, ali su te čarom začarali? Here. 3. Ko ne igra po njevojvoj čūdi, u njega su čūdi naopake. Npj. 5, 525. — amo pripada i ora: Je P ti u čūd moja Anđja seka? . . . Kom gospogja u čūd biti ne će? Npj. 3, 206.*

čūdanje, *n. das Scheuwerden (des Pferdes), e. nsteratio. Rj. verbal. od čūdati se. koje vidi.*

čūdati se, *čūdam se, v. r. impf. scheu werden, consternor. Rj. kače se u. p. za konja, vidi plašiti se, vjetriti, zazirati, zvjerati. isp. v. pf. slač. u-čūditi se.*

čūdina, *f. augm. od čūd. ponajviše zla čūd: Odnijela bi mu u kljunu svraka biće, a ne bi ni deva čūdina. DPostl. 89.*

čūdljiv, *adj. n. p. konj, scheu, paridas, facile cuprescens. Rj. što se čūda, vidi čūdovit, plašiv, plašljiv, zazorljiv.*

čūdovit, *adj. vidi čūdljiv. Rj. što se čūda.*

čūfteta,* *n. pl. ein Gericht (von Fleischknodeln), cibi genus. Rj. jelc. Isjeća se sitno prijesno meso i metne se u njega malo bibera i sitno isjecana eroga luka, pa se onda načine kao orasi i umelaju se u šenično brašno (i to se zovu čūfteta). Poslije toga čūftetu se poprže na maslu, pa se pospu bijelim lukom i kiselim mljekom. Rj.*

čūh, *m. der Hauch, spiritus: nema vjetra ni čūha. Rj. kao dah. hyp. čušak.*

čūk, *m. — 1) Name einer Art Nachteule (vom Laute čū), ululae genus. Rj. ptica što noću izlijeće,*

uzvana tako po glasu čū! Nije tu čūka, da ulovi vuka. Postl. 219. Skri se Šrepan ka' čūk u platinu. Npj. 5, 525. Načinici od njega (Vavilona) stam čūkarima i jezera vodena. Is. 41, 23. — 2) (u Bjelopavl.) ženska kapa, visoka od glave oko jednoga pedlja . . . Djevojka se dovede pod čūkom i nosi ga oko po godine. Rj.

čūk, *m. (u C. G.) nadimak muški. — Pope Čūc, što ti knjiga piše? Npj. 5, 196. i u drugim krajerima narada našega doba: Cuk apravo kao prezime.*

čūk! *interj. so ruft man die Hahner herbei, vor gallinus vocantis. Rj. uzrik kojim se rabe kokoši.*

čūkanje, *n. — 1) das Schreien wie ein čuk, clamor bubonis (čuk). Rj. verbal. od čūkati. radnja kojom tko čūc. — 2) verbal. od čūkati se, čūka se, koje vidi.*

čūkanje, *n. das Herbeirufen der Hahner, advocatio gallinarum. Rj. verbal. od čūkati. radnja kojom tko čūka.*

čūkati, *čūčem, v. impf. schreien wie der čuk, clamor ut čuk. Rj. rikati kao čuk. v. pf. čūknati.*

čūkati se, *čūka se, v. r. impf. govori, glasa se, vidi glasati se. Rj.³ v. pf. slač. pro-čūkati se.*

čūkati, *čūkam, v. impf. die Hahner herbeirufen, allicio gallinus. Rj. vaditi kokoši uzrikom: čūk! čūk! v. pf. čūknati. — Čūka koza po lugu, a za ludu. DPostl. 11 (ili postorica ora pripada pod glagol čūkati, u kojem dopunjava glagol taj imao bi praesens i čūkam?).*

čūknati, *čūknēm, v. pf. clamor wie der čuk schreien, exclamo ut čuk. Rj. rikati kao čuk. v. impf. čūkati.*

čūknati, *čūknēm, v. pf. clamor čuk rufen, dico čuk. Rj. rikati čūk! vaditi kokoši. v. impf. čūkati.*

čūko, *m. pās, canis. u Banji. ARj. II. 152b. vidi čūkov.*

čūkos, *m. (u C. G.) nekaka tica koliko kos, eine Art Vogel, avis genus. Rj.*

čūkov, *adj. des čuk, bubonis. Rj. što pripada čūku.*

čūkov, *m. pās, canis. u Braću. ARj. II. 152b. gen. čūkova. isp. bjelčov, bjelčova. vidi čūko.*

čūla, *f. (u Bačkoj) čūdi kijača. Rj. batina u koje je na gornjem kraju čvor. Daničić, ARj. 716b. kod riječi budza b. syn. kod ajdžamak.*

čūlanje, *n. (u Liei) igra koja se u Crnoj Gori zove grabikapa. Rj. verbal. od čūlati se, koje vidi.*

čūlati se, *čūlam se, v. r. impf. (u Liei) igrati se čulanja. Rj.*

čūlav, *adj. vidi čūlav. Rj. moljenjeh usija. isp. čubrast (bez usija). — čūlar (osnova nije u običaju, a od nje i čūliti). Osn. 88.*

čūliti, *čūlum, v. impf. t. j. usi, spitzen (die Ohren), arriqo avres. Rj. v. pf. slač. na-čūliti, vidi rogušiti (uši), strič (ušima), munjati (ušima), nalizati uši kao n. p. konj što rudi, kad se čūda.*

čūlumak, *čūlūmka, m. kao mali topuz, eine kleine Keule, clarula. Rj. vidi tokmak.*

čūljenje, *n. das Spitzen (der Ohren), arrectio aurium. Rj. verbal. od čūliti, radnja kojom tko čūli uši.*

čūma, *f. Rj. dem. čūmca. — 1) das Buschel, fasciculus, crista. vidi čupćrak. — 2) (u Dubr.) gonilica. Rj. hrpica.*

čūmez,* *m. vidi kokošar 1. Rj. vidi i kokošinjak 1. isp. Sjedalo, mjesto gdje sjedaju kokoši. Rj. 683b.*

čūmica, *f. dem. od čūma. Rj.*

čūmur, *m. vidi ugajl. Rj. vidi i ugljen 2.*

čūmurdžija,* *m. der Kohlenbrenner, carbonarius, coctor carbonum. Rj. Ugljar, der Kohlenbrenner, carbonarius. Rj. 767a. tko pali čūmur (ugajl), vidi ugljjar.*

čūmurnica, *čūmurujača, f. jama gdje se čūmur pali, Kohlenbrennerei, carbonaria. Rj. vidi ugjlara.*

čūm, *m. (u Grblju) vidi kljun: Tica ne gine ni s čega, nego sa svoga čūma. Rj.*

čūp, *čūpa, m. eine Art Topf zu Honig, Rindschmalz, ollae genus. Rj. lonac u kojem se čuva med, maslo, i t. d. dem. čupić. augm. čupina. — Da ti do-*

Kao svinja kad jede mekinje, pa po njima brblja čušom i razmeće ih. Posl. 317.

čušak, čuška, *m. hyp. od. čuh*: nema vjetra ni čuška. Rj.

čušanje, *n. das Ohrfeigen, colaphi impactio*. Rj. verbal. od čušati. radnja kojom tko čuša koga.

čušati, šam, *v. pf. ohrfeigen, colaphum impingo*. Rj. davati priuške, vid. priušavati, zamlaćivati, zaljepljivati 2. Počeše . . . čušati ga. Mark. 14, 65. Angjeo sotonin da me čuša. Kor. II. 12, 7, *v. pf. čušiti*.

čuše! *interj. sagt man dem Esel, um ihn zu entfernen, rae asinos repellentis*. Rj. uzvikne magaren tko hoće da ga otjera.

čušica *f.* Ono je glava od čušice, (reče se onome koji nije pristao kod ljudi). Posl. 239, *dem. od. čuša*.

čušiti, šim, *v. pf. ohrfeigen, colaphum impingo, cf. priušiti*. Rj. zaljepiti 2, zamlaćiti 2, zaščućiti, dati priušak, vid. i prdeljusnuti, šakosati, *v. impf. čušati*. — Ko te jedan put čušio, onaj će te drugi put koćem udariti. Posl. 156.

čuška, *f. vid. priušak*. Rj. *vidi i* čušak *i* syn. ondje.

čuškae! kad ko čuši koga. Rj. — *uzrik s takvim nast. vid. kod čistae!*

čuškānje, *n. das Fortstossen, protrusio*. Rj. verbal. od čuškat. radnja kojom tko čuška što.

čuškapa, *f. ein Spiel, ludē genus*. Rj. čuš-kapa, vid. šorkapa. — *ispoređiši čuškat i šorati vid. se da je čuškapa ili šorkapa igra, u kojoj se kapu čuška ili šora, t. j. nogom oturuje.*

čuškati, čuškām, *v. impf. n. p. kapu nogom, fortstossen, protrudo*. Rj. oturivati što udarajući u nj nogom ili štapom, vid. šorati, *v. pf. prosti čušnuti, slož. očušnuti*.

čušnut, *adj. vid. čanut*. Rj. *vidi i* budalast, *i* syn. ondje.

čušnuti, čušnūm, *v. pf. einen Stoss geben, trudo*. Rj. nogom udariti, oturiti, *v. pf. slož. očušnuti, v. impf. prosti čuškat*.

čūt, *f. sensus, der Sinn*: U toj muci koja draži čūt a mrači um, poče svega i svašta da klapija . . . Okolica svojom krasotom plijeni motrioca a čūt mu blaži. S. Ljubiša. Bez sreća tašte su mu čuti. Osvet. ARj. II. 158a. *postavjem od čutjeti 2. isp. čutilo*.

čūtak, čūtka, *m. vid. suljak 1*. Rj. *vidi i* sulj 1, spica 2, *isp. hrek, klada, krlja, krljađ, panj, taslak*.

čūtalica, *f. der immer schweigt, der Schweigsame, taciturnus*. Rj. tko jednako čuti, čutljivo čeljade (muško ili žensko).

čūtānje, *n. verbal. od čutati, koje vid.*

čūtati, čūtm, *vidi čutjeti 1*. Rj. *vidi i* mućati,

šutjeti, *v. pf. slož. u-čutati*. Sleći ramenima pa čutati. Straž. 1886, 1311. Čovjek joj se divljaše i čutāše. Mojs. 1, 21, 21.

čūtiv, *adj.* ARj. II. 158a. *vidi čutljiv 2*.

čūtjeti, ūm, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož. u-čutjeti*, pre-, pri- (sc), u- (i sc). 1) *schweigen, silē, cf. mućati*. Rj. *vidi i* čutati, šutjeti. Čuti, ne boj se. Npr. 92.

Kad dogje pred cara, zapita: Šta si me zvao? A car čuti kao nem. 212. Čuti! jezik za zube! Posl. 30.

Kao da kamenu besjediš (tako čuti ili ne pomaže). 130. Čuti kao kuga. Čuti kao olovom zaliven. Čuti kao svinja. (kad je ko srdit, pa čuto. 325. Čuti, metni ruku na usta. Sud. 18, 19. 2) (u Dubr.) *fallen, empfinden, sentio, cf. osjećati*. Rj. *vidi i* čuti 2.

3) (u Dubr.) koga, *n. p. čuti ga, lieb haben, diligo*. Rj. ljubiti, milovati: Zeti su neprijatelji čučai. DPosl. 157. — 4) *sa se, reflects*. (u Dubr.) *sich fallen, bejuden, se habere*: Kako se čutite? Rj. kako ste?

čūtilo, *n. sensus, sentiendi vis*. Stulli, moć kojom se čuti, *isp. čut*.

čūtkae! *mausestill, obmutait, obmutiere*. Rj. kad tko ućuti, niči sniže riše riječi progovoriti, rudi šutkae! takre uzrike vid. kod čistae!

čūtkanje, *n. das Schweigehalten, impositio silentii*. Rj. verbal. od čutkati. radnja kojom tko čutka koga.

čūtkat, kām, *v. impf. koga, jemand schweigen heissen, silentium impono*. Rj. *vidi* mućkati, umućkavati, šutkati, govoriti kome, neka čuti, šuti, *v. pf. slož. u-čutkati*.

čūtke, *schweigend, tacite*: ja se čutke smijem (t. j. radujem se u sebi). Rj. kao čuteći (šuteći), vid. mućke. — *za duljinn na posljednjem sloju isp. ametire*.

čūtko, *m. (u C. G.) muški nadimak*. Rj. *isp. čutalica*. — Čutko biće od osnove postale od čutljiv 1). Osn. 293.

čutljiv, *adj.* — 1) *schweigsam, taciturnus*. Rj. koji rado čuti, mući, *isp. čutalica*. Čutko, *postavjem od čutati, čutjeti 1*. — 2) *postavjem od čutjeti 2 (osjećati), vid. čutiv*. — a) *što se čutima može poznati: sinulich, in die Sinne fallend, sensibus subjectus*: Zlamenja čutljiva milosti nečutljive. ARj. II. 162b. *suprotno* nečutljiv. — b) *što lasuo sračta čuti: empfindlich, facile sentiens, vid. osjetljiv*. — Bokelj je postojan muž, čutljiv otac. S. Ljubiša. Sama mora čutljiva sračta. Osvet. ARj. II. 162b. *suprotno* beščutan, beščutiv, neosjetljiv.

čūtuk, *m. der Trupp, turma*. Rj. *vidi* buljuk, četa, gomila.

čūžiti, čūžim, *v. impf. ići po zemlji, samo o plicama*. ARj. II. 163b.

D.

da, *conj. i interj. dā, akc. od Budmanu*. ARj. II. 163a.

1. *conj. okrnjeno d'*: Kolika je od zlata džumija. d' u njoj klanja dvanaest Turaka. Npj. 3, 83. —

1) *dass, ut*: Kazao sam mu da dogje i da donese. Rj. *ovdje je da kao neka. tako i u orijem primjerima*: Kud puklo da puklo (bilo kako mu drago). Rj. 623a.

Kad dogju na jedan veliki potok, voda teče, sve uži, onda zapita angjeo najstarijega brata: »Šta bi ti da ti je? A on odgovori: Da je sve vino od ove vode, pa da je moje.« . . . »Šta bi ti sad želeo? . . . »Da su to sve ovce, pa su moje. Npr. 80. Rekoše koga najprije sreću da im o tome sudi. 85. Naredi sluzi, da ga baci. 229. Rekoše da oni imaju krilatu babu, a carski sin nek nagje . . . i koje prije vode donese, onoga da je oplkda. 274. Kakav sam da sam,

tyoj sam. Posl. 121. Kako je da je, naše je. 125. Čije bilo, da bilo. 317. Što je da je. 356. *isp. dalje*

S. — 2) *venū, si*: da sam znao da će tako biti. Da zmija okusi od mene, otrovala bi se. Da je vina, i strina bi pila. Da je mene čelo dobro biti, ne bi lazo na Kosovu poginuo. Da zna muška glava što j' odoljan trava. Rj. *ovdje je da kao kad (kad bi n. p. znalo), tako i u orijem primjerima*: Da ja dajem svakome po čašu vina, ne bi toga bilo. Npr. 81. Da li bi ti štogog mojjoj braći učinio, da otkud dogju?

200. Pa da se barem znao mojlijem poslom pomoći, nikom ništa. Odg. na situ. 9. Psaltir da je i na Srpskom jeziku, opet ga djeca ne bi razumjela, a kamo li Slavenski! Pis. 73. Da se izmijes salitrom i uzmeš mnogo sapuna, opet će se poznavati bezakonje tvoje preda mnom. Jer. 2, 22. *isp. dalje* 11. —

(kuvara) moliti da ona udrobi. — Idi bez fraga! proderu se on na nju, *da* upadne kakva dlaka s tebe, pa da platin glavom. Npr. 225. Ti povedi devet braćunaca, ako tebe do nevolje bude, neka ti se u nevolji nagju... »Moja mati, jadna razgovora! da pogine devet braćunaca, *da* ostane devet udovica, *da* zakaka devet kukavica na našem dvoru bijelome, lakše mene preboljet' jednoga. Npj. 4, 15. — **10**) *pred riječju da može se misliti riječ*: gotovo, malo, već, taman, tek, i t. d. *u kadšto se tako riječ i kaže iz-rijekom: Taman Turci Vida da svladaju, a dopade trideset hajduka.* Npj. 3, 441. *Tek da skoči trideset Turaka da uhvate starca igumana...* al' eto ti jednoga junaka. 4, 105. Al' tek što se konji susretoše, a junaci *da* s' sabljani' udare, a Bakala sreća iznevjeri. 4, 268. Carev sin siromah čujući to, *da* se ubije. Npr. 18. Kad jedan put, ali znaj *reč* da ih stigne, onda konj... 26. Oni se prepadoše, a baba *već* *da* ih stigne, ali u mucu pade na um carevu sinu oni lješnik. 94. Prigrrijala vrućina, voljani Bože! *da* pogore žeteoci. 162. Uzjahao na onoga konja, te se seće po hašči, a konj *da* se pomami pod njim. 206. Stavi se da je zamagijana, te on od žalosti *da* sam sebe ubije. 216. Popne se na jedan veliki stanac kamen, i *tek* *da* se bači niza nj, začuše jedan glas gdje mu govori. 220. — **11**) *da kao* na, makar, *uid sollte auch, wenn auch, etiamsi: Da* bih znao i na koji orati. Rj. 109a. Ta daj mi, Bože, od srca poroda, *da* bi i ljuta zrnija bila! Npr. 54. Bogme, baba, idem da bih se i ne vratio. 93. Koji pogodi, za onoga će poći, *da* bi bio najveći siromah. 255. Veće hoću tako uraditi, *da* bi svoju izgubio glavu. Npj. 4, 239. Hoću sjutra na planinu poći, i mojom ću puškom navatriti na Turčina Gjurgević-Murata, da ću svoju glavu izgubiti. 4, 324. *Da* bih znao i umrijeti s tobom, ne ću te se odreći. Mat. 26, 35. *isp. sprijed* 2. — **12**) *da kao* što: Šta bi to bilo da ona voda nema roda? Npr. 77. Koliko ima vremena *da* te čekam? 232. Za čudo je *da* se o Nasradin-hodži, koji je morao biti pametan čovek, ovake budalaštine pripovijedaju! Posl. 47. To je tvoja velika sramota, da tugjina zoveš za divera. Npj. 1, 579. To je nama zazor i sramota, *da* ti nama hladno vino služiš. 2, 93. *Da* se i ovdje nalazi riječi, koje od opštega pravila odstupaju, to nije ništa novo. Odg. na sitn. 8. — **13**) *da pokazuje mlakunje (nutka tko sam sebe) ili u poricanju odvracanje*: Evo sad ću leći u sanduk pa *da* ti kažem za što sam se nasmejao. Npr. 14. O Jovane, *da* te, sinko, pitam. Npj. 2, 32. Kad me pitaš, *pravo* *da* ti kažem. 2, 181. Lasno može tko (*da* ne rekнем svatko) pomisliti: kaku recenziju zaslužuje to šest lista i po? Odg. na sitn. 4. *Da* ne spominjemo naštanpanih knjiga, nego kad ljudi prosti čuju da... Pis. 18. Ustanite *da* idemo. Mat. 26, 46 (surgite enim). Ona reče: poslušaj riječi sluškinje svoje. A on reče: *da* čujem. Sam. II, 20, 17. — **14**) *da s glayolom u odrečjenu obliku može zamijeniti neodrečjeni oblik njegov*: Vodenica ne može samotegom *da* melje. Rj. 11b. Najposle mu dopusti otac da ide *da* uči zanat. Npr. 36. Nemoj *da* učiniš kao što su naša braća učinila. 88. Namisli *da* ostavi prvoga muža. 155. Devojka se klela *veće* *da* ne nosi. Npj. 1, 333 (odmah na str. 334. ima: Klela se gjevojka v'jencea ne nositi). Nemoj koji pušku *da* isturi. 3, 307 (odmah dalje: Nemoj, Stevo, mača povaditi). Koji piše (a prosto mu *da* govori) što puta gore od toga. Nov. Srb. 1817, 541. *Da* je gledao govorni jezik sam bolje *da* nauči. Odg. na ut. 5. Kako ovi obezobraziše! Još malo, pa će poći za braću *da* hvataju. Straž. 1886, 1731. Ne moguše *da* im govori. Luk. 1, 22 (u st. 20: ne ćeš moći govoriti). Ne marahu *da* poznadu Boga. Rim. 1, 28. Upraviše sree svoje *da* traže Gospoda. Dnev. II, 11, 16. — **15**) *da, dass, quod, rečunica glavnoj savezom da privezana kao da je objekat gluglob glarne reče-*

nice: Pripovijedaju *da* tice na Ćirilov dan traže drugu svaka sebi... pa koja ga ne nagje, ona se objesi. Rj. 760b (ona *da* se objesi). Pa im rekao *da* donese svaki po jednu maramu kući pa koji donese najplešnu *da* će onoga ženiti. Npr. 61. *Kaže* sve kako je bilo i *da* ona hoće *da* pogje za ono momče. 71. *Govoreći* ako mu ne kažu gje mu je šcer *da* će ih sve sabljom iskomalati. 132. *Pa* sad *misli* sve *da* zna. 155. *Megjed pomisli* *da* je ona već svinju udavila, pa ide sad na njega. 176 (pa *da* ide). *Turi glas* po svemu svijetu: ko mu dobavi ova tri prstena, *da* će mu dati... 227. *Da* mi se *potpišeš*, od svega svoga, što bi izgla inao, *da* ćeš mi polovicu dati. 252. *Pripovijeda* se *da* je u Pešti nekakav Bačvanin... nagazio na veliko tane... i padnuvši preko njega, opsovao gosino tane, i od toga *da* je ostala ova psovka. 11 (*da* je opsovao gosino tane). Mogao bi koji *reći*, i mi tako *da* činimo. Pis. 6. Ja sam *uzjeren*, ne samo *da* Vi mene u svemu dobro razumijete, nego i *da* upravo ovako mislite, kao i ja. 7. Jer vam *kažem* *da* ako ne bude veća pravda vaša nego književnika i fariseja, *ne* ćete ni u kraljevstvo nebesko. Mat. 5, 20. *Znao* si *da* ja žnjem gdje nijesam sijao, i kupim gdje nijesam vijao. 25, 26 (i *da* kupim). *Znam* *da* kad dogjem k vama, *doći* ću s obilnijem blagoslovom. Rim. 15, 29. *vidi* ć, jere; *u ovim prinjerima može se mjesto sureza da misliti i relativno gdje*: Kad *čuju* truba *da* zatrubi. Npr. 156. Nijesu mogli *riječti* drugo ništa osim vatre *da* sipa. 185. *Opazi* vatru *da* se sjaji. 189. — **16**) *conj. da u srezi s različnjem odvrabama*: a *da*: Hoću, Ušo, *a* *da* kako ne ću. Npj. 4, 187. Ima. Pero, *a* *da* kako nema? 5, 546. *vidi* *sprijed* 6 b. — *baš* *da*: Išćeraću ispod Beća Turke, *baš* *da* bi mi kćeri ne uzeo. Npj. 3, 48. *vidi* *baš* e. — e *da*, *vidi* e *da*. — kao *da*, ka' *da*, kam' *da*, kanda: Uzmu na Božić sjekirju i zamahnu kao *da* posijeku voćku nerotkinju. Rj. 35a. On se skoči, *ka* *da* se pomami. Npj. 1, 476. Sve se pišuš, *kan'* *da* šljive sušiš. 1, 493. *Kanda* ga je vranu na prudu izbljuvala. (ružan). Posl. 128. *vidi* kao. — makar *da*: *makar* šta *da* ostaviš, ne će teknuti. Rj. 735a. *vidi* makar. — *njesto* *da*: *Mjesto* neznanje svoje *da* priznadi i *da* nauče ono što ne znadu, oni bi radi... Slav. Bibl. 1, 92. *vidi* *njesto*. — *nego* *da*: Šta ima bolje *nego* *da* dobijem dva života. Npr. 195. *vidi* *nego*. — *no* *da*: A navali i muško i žensko, *no* *da* sreću u polju svatove. Npj. 2, 547 (*ovdje* *no* *gubi značenje odvrativno, kao da je metano samo da bude jedan slog više*). *vidi* *no*. — *osim* *da*: Ne ljude nikome ništa dužni *osim* *da* ljubite. Rim. 13, 8. *vidi* *osim*. — *pa* *da*: Sad isti od srebra haljine, *pa* *da* stanu u orahovu ljusku. Npr. 223. *vidi* *pa*. — *samo* *da*: On će još sve tri jabuke od ale doneti, *samo* *da* mu *da* dve svoje slugu *da* idu s njim. Npr. 264. *isp. tek* *da*. *vidi* *samo*. — *te* *da*: Na njega se Ture zagonilo, *te* *da* bi mu okimulo glavu. Npj. 4, 10 (*te* *ovdje* *gubi značenje, kao da je samo zato metano da se dobije jedan slog više*). *vidi* *te*. — *tek* *da*: On moguše lasno dati *tek* *da* hoćase. Npr. 295. *isp. samo* *da*. *vidi* *tek*. — *van* *da*, *ausser wenn, nisi, cf. već* ako. Rj. 53a. *vidi* *van*. — *već* *ako* *da*: Ne će lasno umrijeti, *već* *ako* *da* ga ubiju. Posl. 11. *isp. već* *da*: Ja ne bih ništa drugo, *već* *da* mi Bog *da* ženu. Npr. 80. *vidi* *već*. — *da* *ako*. *vidi* *sprijed* *pod* 7. — *da* *kamo* *li*: Ti nijesi ni čno junaka *da* *kamoli* očima vidio. Npj. 3, 251. Šala nije ni četiri sata, *da* *kamo* *li* dvadeset i četiri. 4, 106. *znači* *što* i *a* *kamo* *li*. *vidi* *kamo* *li*. — *da* *li*. *vidi* *dali*. — *da*... *već*, *veće*: Knjigu uze te Minu vjenčava, *da* *sa* *ki*, *već* *sa* svojom ljubom. Npj. 2, 372. Zavadi se... *da* *oko* *šta*. *već* *ni* *oko* *šta*, *oko* *puste* *zemlje* *Karavlaške*. 2, 445. Krvava krajino! Čudno li si u krv ogrezнула!... *Da* od koga, *reče* *ni* *od* *koga*, *od* *Novaka* i *od* *Radi-voja*. 3, 27. *Od* *koga* *se* *plasi* *vojevoda!* *Da* *od* *koga?*

dahija,* *m. der Prätendent, Vertrübene, Emigrant, exil (redur et ultor)*; To gledaju Turci Biogradi i iz grada svi sedam *daija*. Rj. Poslije smrti Hadži-Mustajpašine u Biogradu su bile četiri velike *dahije*... a oni su opet imali svaki svoje kaba-*dahije*. Rj. 257a. Početak bune na *dahije*. Njg. 1, 499 (natpis pjesmi). Baše podrže neko vrijeme paču kao sužnja, pa ga onda pogube, i oglase njihov bašaluk na novo; i njihov četvorica, koji su kao poglavari te bune bili, nazovu se *dahije*. Danica 3, 145. *kako se riječ dahija trimaći (na prvom mjestu) riječju der Prätendent, dahija je čorjek koji prisrva u vlast, koja mu ne pripada*.

dahijnski, dahjnski, *adj.* Rj. što pripada *dahijama*. *vidi* i *dahinski*. — Za vremena *dahijnskoga* gotovo u svakome selu bio je načinjen ham. Rj. 722b. Koji je iz Bijograda bio utekao od *zuhama dahijnskoga*. Danica 3, 174. U *dahijsko* vrijeme prebjegne u Zemun. Sovj. 22.

dahluk,* *m. das Daithum, dominatus (jus) dahiarum*; On se nada dobru *dahluku*. Rj. — I Srbiju svu razdjeliše na čitlike i na *dahluke*. Rj. 827a. *dahijska* vlast, *dahijska* oblast, što *dahija* kuki sebi *prisroji*. *dahluk*. *za nast. isp.* abadžiluk.

dahjnski, dahjnski, *adj. sažeto od dahijnski, koje vidi. Dahnjnski*. Osn. 311.

dahnuti, *dahnēm, v. pf. athenen, spiro*; ne da mu *dahnuti*; jedva sam *dahnuo* dušom. Rj. *vidi* *dihnuti, v. pf. slož. iz-dahnuti*, na-, o-, pre-, uz-, za-, *v. impf. prosti* *dihnuti, disati, dilitati*. — Ni *dušom* nema kad *dahnuti*. Posl. 213. Dje mi koza *dahne*, tu mi loza sahne. DPost. 16. Ne smije *dušom dahnut*. 75.

dahšanje, *n. das Schnaufen, anhelatio*. Rj. *verbal. od* *dahšati, vidi* *dakšanje*.

dahšati, *dāščēm v. impf. schnaufen, anhele*. Rj. *vidi* *daktati, brektati, kao* brzo u siluo i teško *disati*.

daiđza,* *m. vidi* *ujak*. *Do daiđza*, Ruječina Mujo. Rj. *hyp. daja, dajko, dajo, za oblije isp.* amidža (*strie*). — Moj *daiđza*, aga Hasan aga! Izijede me zvijer arslane. Herc. 68.

daiđzić, *m. daiđzin sin*; Pozovnuti *daju* i obadva svoja *dajdiđža*. HNpj. 4, 188.

daiđzin, *adj. što pripada daiđzi*; Pošetala sirotu *dajvojku* po zelenoj *daiđzinoj* bašci. Herc. 161. *vidi* *ujakov*.

dajj... *vidi* *dahij*... Rj.

dahluk, *m. vidi. dahluk*. Rj.

dainica, *f. daiđžina žena, ujna: Dainice*, Hasanaginice! Kad te ljubi moj mio *daiđza*, stoji P' skripa dibe i kadife? Herc. 66. Povrati se moja *dainice*! 67. Gledala ga mila *dainica*. 68.

daire,* *f. pl. daireta*,* *n. pl. Art Tamburins, Custagnette, tympani genus*. Rj. *kao* mali *bubanj s* *praporcima*, u koji se uz *pjeranje* i *igranje udaru rukom*.

dāj, *adv. bar, barem, dajbar, dajbudi; wenigstens, saltem*. — Ako je kolac, *daj* da je ostar. DPost. 7. Od koga strah imaju, *daj* mu njegovo davaju. 88. *upravo je imper. od* *dati, sad nije u običaju*.

dāja, *m. hyp. od* *daiđza*; Pozovnuti *daju* u svatove i obadva svoja *dajdiđža*. HNpj. 4, 188.

dajana,* *adv. drži se!* ne *daj!* *halte dich!* *sis forti animo: Dajana, Mujo, dajana!* Rj.

dajbar, *adv. saltem, daj, barem, sastavljeno od* *daj* i *bar*, u naše vrijeme u Laci: Ponesi danas na sajam *dajbar* pet vreća. ARj. II. 225a. *vidi* i *dajbudi*.

dajbudi, *adv. vidi* *bar, barem, daj, dajbar; wenigstens, saltem, sločeno od* *daj, koje vidi, i od imperat. budi; piše se i* *rastavljeno daj budi*. — Da je u ovom obliku *e* dugo i po tom da u južnom (*daj budi* sadašnjem) govoru glasi *ije, vidi* u Radu. Istor. 302. Znamo da je ta riječ *dajbudi* na prvom mjestu skraćena. Rad 6, 208. Kad bi sva plemena slovinska (*griješka stamp. mjesto* slovenska?) imala — *daj budi*

u književnosti — jedan jezik. Rad 16, 197. Idem da me ubije Šćepan, *dajbudi* ću umrijeti u postenju. S. Ljubiša. ARj. II. 225a. *Daj budi* vi ja ne trebam ništa. Šćep. mal. 91.

dājka, *f. u* Srijemnu gdje koji zovu mater tako. Rj. *biće hyp. od* *daka, koje vidi*.

dājko, *m. hyp. od* *daiđža*; Na *dajka* se napaćio svoga. Rj. *roc. dājko, — vidi* *dajo, ujo*.

dājō, *m. hyp. od* *daiđža*; No se mišlim oženiti. *dajo*. Rj. *gen. dāja, roc. dājō, — vidi* *dajko, njo*.

Dāka, — 1) *f. hyp. od* *Damjanka*; Onda *Jova Daki* govorio. Rj. *Da-ka, moće biti hyp. od* *svakoga ženskog imena, kojemu je prvi slog* *Da, n. p. Danica, i t. d. takora ženska hyp. Doka, Gjuka, Ika, Jeka, Joka, Soka, Staka, Žika, i t. d. i ženska appellativa imaju takva hyp. vidi* *kod* *baka*. — 2) *m. (isto)* *vidi* *Dako*. Rj. *roc. Dāko*.

dakāko, Rj.³ XXIX. da kako, *adv. vidi* *da* *pod* *H. Ia. Nego ne!* (u Dubr.) *dakako, freilich, utique*. Rj. 114b. Znam, *da* *kako*, u tome sam ja osobito vješt. Danica 2, 130.

dākānje, *n. verb. od* *dakati, vidnja* *kajom* *tko* *daće*. — *Da*... *da*... Šćepan. Ja ne znam što je to *dakānje*, no ja hoću čisto i otkrito, da se zbori preda mnom i tvori. Šćep. mal. 21.

dākati, *dāčēm, v. impf. da-kati, da* *govoriti, isp.* *dakanje, suprotno* *nijekati*.

dāklē, dāklēm, also, daher, ergo, Rj. *vidi* i *daklen*; meger. — *Vidju*... *da* *umiješ* dobro i mudro *zboriti*, bi li *dakle* pošao sa mnom k tome kralju, e da bi mi kako *dajvojku* isprošio? Npr. 164. Moja krava, *dakle* moje i tele. Posl. 181. Onda čemo tek moći presuditi, koji je od vas četvorice u tom prvi, i kome *dakle* pozlavr vojniku pripada. Danica 2, 127. Tako me *dakle* osude. 141. Ova razlika u izgovaranju *n* nije samo u nas... Koji *dakle* u pisanju hoće da se pridržava *slavenskoga*... Pis. 6. Tako je *dakle* vreme *prošavše*... različno. Spisi 1, 39. Njemu govorih iz usta k ustima, i on me gleda doista... Kako se *dakle* ne pobjoaste vikati na slugu mojega? Mojs. IV. 12, 8. Svako drvo dobro rodove dobre raga, a zlo drvo rodove zle raga... Svako *dakle* drvo koje ne raga roda dobra, sijeku i u oganj *bačaj*. Mat. 7, 17, 19. Molim te *dakle* svijetla *gospogjo* *kneginjo*, da... Dlj. 1, VI. Ja mislim da će se ovdje prodati 10 eks... Pošljite *dakle* toliko *ovdašnjemu* *knjžaru*. Kojo. 13. — *Daklem* se mišli da je konj... Npr. 154. Sokci ubokci, *Vlasi* *siromasi* (*daklem* ni jedni nemaju ništa, nego oboji jednaki). Posl. 352. *H*... na kraju riječi *izgovara* se kao *g*, *n. p.* *orag* (ali... *sur* i *glur*... *daklem*... ne pretvara se u *g*) Posl. XIII. *Daklem* valja u subotu dobro činiti. Mat. 12, 12.

dāklen, *vidi* *dakle, daklem*. — Kokoš *pije*, a na nebo gleda (*da* je ne bi *jastrijeb* *prevario; daklen* i čock tako valja da se čuva). Posl. 144. *Daklen* vaču volju ispuniste. Npj. 5, 553. *dakle-n, dakle-m, isp. n. dađ*.

Dāko, *m. hyp. od* *David* i *Damjan*. Rj. *Da-ko, gen. Dāka, roc. Dāko, vidi* *Dāka* 2. — *takva hyp. Dōko, Gjiko, Gjōko, Gjūko, Iko, Jōko, Lāko, Prōko, Rāko, Sāko, Stāko, Stōko, Vāko, Zāko, Žiko, i t. d. Osn. 312. tako se govore hyp. ova u južnom govoru: a u istočnom kao i ženska, ali su muškoju rodu: Dāka 2, Gjūka 2, Ika 2, Lāka, Rāka, Stōka, i t. d. i appellativa imaju takva hyp. vidi* *kod* *enka*.

dāko, *sažeto* *da* *ako, piše se i* *da* 'ko, *vidi* *ako* *pod* *4a, i vidi* *da* *pod* *7*.

dāktānje, *n. vidi* *dahtanje*. Rj.

dāktati, *dākcēm vidi* *dahtati*. Rj. *u* *krajevima* *glje* *se* *glas* *h* *u* *govoru* *pretvara* *u* *k*.

daktilski, *adj. što pripada daktilima*; Stope ili su četiri *daktilske*. Npj.¹ I, LVIII.

dālak,* *dālka, m. die Miltzerhärtung, splenis inlu-*

koje se u svemu *daljem* upotrebljavanju izbacuje. Danica 3, 3. Dade im Solonove zakone bez ikakoga *daljega* ispitivanja i zatezanja. 5, 89. Što je koji bogatiji i od naroda po gospodstvu svome različiji, onaj je i u ostalom svemu od naroda *dalji*. Kovj. 15. S toga je sav *dalji* trud Slajherov oko ove stvari pao. Dioba 12. Poslije njega da pripadne sinu nu Ivanšu i *daljenu* potomstvu. DM. 211. — *adr.* *dälje*, *vidi* dilje; Sutradan *pođe dalje*. Npr. 74. Pogodi, gjevojko, šta se može *najdalje* čuti? 107. *Najdalje do osam dana* da mi dobaviš konja. 120. *Krene* se putnik *dalje* svojijem putem. 163. Ostade *dalje* i kakva spomena *dalje*. Posl. 131. Jedna (gje-ma) ima o caru ... dvije o ... tri o ... četiri o knezu Lazaru ... i *tako dalje* o različijem stariješinama. Npj. 1, XIV. Ko s njihovijem sudom nije bio zadovoljan, mogao je *dalje* tražiti suda u Zadru. Kov. 37. I *najdalje* molim za *osam dana* da me pričekáš. 44. Primi od njega bardak ... i *nastari dalje*: Stari svate gospodine! ovo je bio mal tvoj ... 66. Kako će oni *dalje* izmjestu sebe živeti. Miloš 27. Da se *dalje* ne oteže. 148. Ali kad malo *dalje* veli, da ... Odl. na ut. 18. Da vam nije prosto, ako mi to ne pošljete sad odmah (*najdalje još do 30 dana*). Straž. 1886, 1601. — *Kako gođj* daleko *tako* i *dälje kao adl.* srednjega roda *štočeno* s *prijedlogom kakvim* vrijedi *kao adverb.* *isp.* *poizdalje*: *Bolje se iz daljega ljubit* nego se iz bliza mrziti. Posl. 26. S jezikom ovoga roda gdjekoji su drugi srodni u riječima i u gramatici vrlo u blizu, gdjekoji *iz daljega*, a gdjekoji nijesu ni malo. Danica, 2, 122. *A za dalje* je, po svojoj prilici, imao svaki osobite svoje misli. Sovj. 76. A to bi za vas nužno bilo, i *za dalje*. Straž. 1886, 1580.

daljina, *f.* die Weite, Entfernung, longitudo. Rj. *postanjem od comp.* *dalji bez značenja koje daje comparativ.* *vidi* dalj. Zaprošio Sarajlija Jovo na daleko lijepu gjevojku; *po daljini* ni daleko nije; preko Bosne u Hercegovinu. Npj. 3, 486. Ostavi (Lavan) *daljine* tri dana hoda izmjestu sebe i Jakova. Mojs. 1, 30, 36.

däljuñ, *adj.* entfernt, remotus. Rj. *comp.* u *dru primjera* (Vuk u Npj. 1, XXXI. i Nov. Zav. IX.) *daljniji, inače dalji*, *isp.* dalek, *suprotno* obližnji, bližnji 2. — U Srbiji dogđu crkvari *iz daljnjih sela* na konak, a iz obližnijih dogđu u jutru. Rj. 395a. Što smo *daljnu zemlju* prohodili. Npj. 2, 233. Kako dogagjaju i pjesni prošje makar samo godina dana ili se pjesma gje čuje makar i o jučeranjem a *daljnjem* dogagjaju, niko više i ne misli o njezinu postanju. Npj. 1, XXXI. Često su dolazili bolesni ljudi *iz daljnjih nahija* da traže u Biogradu lijeka kod ljekara. Sovj. 9. Gog i Magog, ovijem su imenima Čivnti u vrijeme Hristovo zvali *najdaljnije narode*. Nov. Zav. IX. Mir *vama daljnjima* i onima koji su blizu. Efes. 2, 17. Jer mi muž nije kod kuće, otišao je na *put daljni*. Prič. 7, 19. Dobar je glas *iz daljne zemlje* kao studena voda žednoj duši. 25, 25.

Damasak, Damaska, *m.* Damascus, za *ake*. ARj. II, 245a. — Na lijevo od Damaska, Mojs. 1, 14, 15. Po tom otišavši u *Damasak* ostaše ondje i obladaše *Damasom*. Car. 1, 11, 24. Poslaše caru u *Damasak*. Dn. II, 24, 23. Za *Damasak*. Jer. 49, 23. *Vuk piše* *Damasak*: Poslanice u *Damasak*. Djel. Ap. 9, 2. *za ovo različno pisanje* *isp.* agnat.

Damaštaniñ, *m.* čorjek iz Damaska: To je Elijezer ovaj *Damaštaniñ*. Mojs. 1, 15, 2.

Damaštanski, *adj.* što pripada *Damaštanima* a *po njimu* i *Damasku*, za *ake*. ARj. II, 246a. Pri-nošaše žrtve bogovima *Damaštanskim*. Dnev. II, 28, 23. Oplijenice se blago *Damaštansko*. Is. 8, 4. Raspliću oganj u zidovima *Damaštanskim*. Jer. 49, 27.

dambullhana, * *f.* türkische Musik: Čauš više, *dambuthanu* riče. Rj. *Terska musika*, *vidi* dabalana, dabalana. — *za nast.* *isp.* ajušana.

damizana, *f.* (u Dubr.) buća opletena prućcem. *Art. geasserer mit Rethen umgeflochtener Flasche.* *laguna* *mejor* *virgulis* *impleta*. Rj. — Buća staklen okrugao sud sa grlicem gore (ako je ovaj sud opleten maokolo slanom ili prućcem, onda se zove *damizana*). Rj. 50b. *Tal.* *damizana*.

Damjan, *m.* Rj. *ime muško.* *Damianus*, *vidi* Damljan, Damujan.

Damjančica, *f.* *hupp.* od *Damjanka*. Nini, nini, *Damjančice* mlada. Rj. 421b.

Damjanka, *f.* *ime žensko.* Rj. *prema* muškom *Damjan*, *dem.* *Damjančica*. — *imenu* s *takim* *nast.* *kod* Drenka.

Damljan, *m.* *vidi* Damjan. Rj. — *Mođ Damljane*, mođe jarko sunce! Npj. 1, 406. *za umetnuto* i *pred* j *isp.* bljećeve, *vidi* i *Damujan*.

Damljanka, *f.* *vidi* Damjanka. Rj.

dammna, *f.* *vidi* davnina, *isp.* damno.

dámno, *adv.* *mjesto* *dávno* (*mit* *allen* *Ableitungen*): Zlatica bi se *dámno* preudala. Rj. *promijenivši* *se* *glas* *v* *pred* *n* *na* *m* *i* *dámnašnji* (*my.* *davnnašnji*), *dammna* (*my.* *davnina*). — *Kralj* *je* *mene* *obnestima'* *dámno*. Rj. 452a.

Damujan, *m.* *ime muško.* *vidi* Damjan, Damljan. *isp.* tamjan, tamjan, tamujan. — *Tree* *bješe* *Damujan* *Kutišanae*. Npj. 4, 167.

dámnašnji, *adv.* *vidi* davnnašnji, *isp.* damno

dán, *m.* — *I. der* *Tag*, *dies*. Rj. *hupp.* danak.

A. gram. *pl.* *dani* i *dnñ*, *n.* *p.* *padaloše* *mi* *toliki* *dani* ili *dnñ*; izgubio sam *tolike dane* ili *dne*; *tako* *se* *kaže* *i*: *drá* *dana* *i* *drá* *dnñ*, *tri* *dana* *i* *tri* *dnñ*, *a* *i* *pored* *i* *tri* *dánu* *moglo* *bi* *se* *reći* *i* *četiri* *dnñ*, *a* *dalje* *samo* *dáná*; *a* *pored* *ovoga* *oboga* *govori* *se* *(po* *južnijem* *krajevima)* *i* *dánci*; *n.* *p.* *padaloše* *mi* *toliki* *dnceri*; izgubio sam *tolike dnceri*; *kad* *se* *pak* *govori* *o* *praznicima*, *onda* *se* *u* *jed.* *hr.* *pored* *dana* *govori* *i* *dnñ* *i* *dnñeri*, *n.* *p.* *uoči* *Gjurgjeva* *dana*, *uoči* *Gjurgjeva* *dne*, *i* *uoči* *Gjurgjeva* *dnceri*; *nadam* *se* *Gjurgjevu* *dánu*, *nadam* *se* *Gjurgjevu* *dnceri*; *o* *Gjurgjevu* *dánu*, *o* *Gjurgjevu* *dne*, *o* *Gjurgjevu* *dnceri*. Rj. — *Porome* *i* *po* *Ohl.* 10. *dan* *mijenja* *se* *po* *padčimá* *ovako*: *sing.* *gen.* *dana*, *dne*, *dnevi*, *dneva*; *dat.* *dánu*, *dne*, *dnevi*; *accus.* *dan*; *voc.* *dane*, *instrum.* *danom*, *dnevom*, *dánjom*, *dánju*, *dnevi*, *dnevlju* (*putenje* *četvoro* *kao* *adr.* *preko* *dan*, *interdiumloc.* *dánu*, *dne*, *dnevi*, *dnevu*; *dual* *dána*, *dnñ*; *plur. nom.* *dani*, *dnñ*, *dnevi*; *gen.* *dána*, *dneva*; *dat.* *danima*; *accus.* *dane*, *dnñ*, *dnevi*, *dneve*; *voc.* *dani*, *instrum.* *danima*; *loc.* *danima*.

B. značenja: *Babine* *rubi*, *vidi* *tučin* *dan*. Rj. 10a. *Babini* *dnñ*, *vidi* *babini* *ukovi*. Rj. 10a. *Babnji* *dan*. Rj. 12a. *O* *škiporu* *dne* *kad* *se* *baraci* *strigu*. Rj. 15b. *nikad*. Posl. 215). *Oko* *tri* *dobra* *dánu* *hoda*. Rj. 24b. *Blag* *dan*. Rj. 29b. *Seaki* *bogopretni* *dan*, *jeden* *Tag*, *den* *der* *liebe* *Gott* *gegeben*. Rj. 33b. *Božji* *dan*, *prvi* *dan* *po* *Božiću*. Rj. 35b. *Vozdan* (*vas* *dau*), *den* *ganzen* *Tag*, *totum* *diem*. Rj. 51b. *Varin* *dan*. Rj. 54a. *Drugi* *dan* *vaskrsenija* (*u* *ponedjeljnik*) Rj. 55a. *Veligdan* (*veliki* *dan*), *vidi* *vaskrsenje*. Rj. 57a. *Današnji* *dan*. Rj. 110b. *Dan* *i* *noć*, *das* *Stiefmütterchen*, *viola* *tricolor* *Linn.* Rj. 110b. (evijet). *I* *dan* *dánji* *t. j.* *još* *i* *današnji* *dan*, *noch* *heutigen* *Tages*, *hodie* *quoque*. Rj. 111a. *Delinstarci*, *treći* *dan* *po* *krsomu* *imenu*. Rj. 115b. *Dan* *dalja*. Rj. 141b. *Švecranjlan*, *den* *Tag* *vorher*, *pridie* *ejus* *dies*. Rj. 257b. *Dan* *i* *komad* (*n. p.* *ima*) *i. e.* *das* *tägliche* *Brot* (*Anskommen*). Rj. 286b. *Drugi* *se* *dan* *krsnog* *imena* *zove* *pojutarje*, *a* *treći* *ustarci*. Rj. 306b. *Kakor* *dan*. Rj. 313a. (*vidi* *škipov* *dan* *nikad*). *Najgo* *dan*, *t. j.* *prevalilo* *podue*, *neigt* *sich* *dem* *Abend*. Rj. 382b. *Već* *je* *prošla* *nedjelja* *dana*. Rj. 414b. *Objetnica*, *Jahrestag*, *dies* *anniversarius*. Rj. 431b. *Ondan*, *vidi* *prekosjutra*. *Poslije* *ondan* *ide* *tá* (ili *čá*) *ondan*, *za* *újem* *šálapá* *ondan*. Rj. 460a. *Prorede* *nekoliko* *dána*. Rj. 511b. *Posteni*

pojge. Here. 48. O negjeljo, *sreti danče*, oprosti nam grjehe naše! 326. Teb' ostavljam tvojoj gjeci miloj... moju braću *bijelomu daniku*. Kov. 101.

danak, *danika*, *m. die Abgabe, tributum*. Rj. *vidi* dacija, i *syn. ondje*. — *Glavurina, glavnica*. Rj. 86a. (danak što se plaća od glave, od kuće). *Dimarina*, (u Bosni) onamo se i drugi nekakav danak koji se daje Turcima, zove dimarina. Rj. 120a. *Mrtvina*, danak što se plaća kad umre domaćin. Rj. 372b. Za to su im često i *danak plaćali*. Kov. 1. Kažu da pod Mlečićima nijesu davali *danika* nikakvog. 38. Da se caru za *sve danke* osjekom *plaća*. Slav. Bilb. 1, 89. Adoram *bješe nal dancima*. Sam. II, 20, 24. *Postari ga nad svijem dancima* doma Josifova. Car. I, 11, 28. Po tom car Asvir *ulari danak na zemlju i na ostrva morska*. Jestir. 10, 1. Glava među zemljama *potpade pod danak*. Plač 1, 1. Osim *danika u novcu* bilo ih je koji su se davali u različnijem stvarima... Obično su se *danci uzimali desetkom*. Doznije su mnoge *danke* koji su se davali u različnijem stvarima zamijenili *novčani*, jer su zgodniji. DM. 66.

danas, (*govore i danaske*), *heute, hodie*. Rj. *danas*, *kao dan ovaj*. *isp. sb.* — Kad *po danas* dogje prva nedjelja. Rj. 110b. Svako je selo u Srbiji imalo svoga seoskoga kneza, za kojega se može reći da je bio od *danas do sutra*. Rj. 279b. Ako reče djevojka... da ona ne će s onijem momkom živjeti *ni danas ni sutra*, makar je svu isjekli na komade. Rj. 477a. Majka nema do tebe jeduoga, a *po danas* ni tebe ne bilo! Rj. 510a. (*po sul, odsul*). I tako ostane do *danas*. Npr. 92. »To na Fati čeri dočekala prije *danas polovine dana!*« Kad je bilo dana polovina... Here. 28. *Danus sutra*, ja ću poći za te. 128. Ako se ovaj (nominativ) i držao još XVI. vijeka a ovaj drugi ostao do *danas*... Istor. 353.

danaske, *adverab* danas s *danatum* riječom ke, koje *vidi*. — Kako onda, tako i *danaske*. Npj. 2, 3. *Danaske* stoji košturnica od Srbalja i još od Turaka. 4, 175.

današnji, *adj.* — **1)** *heutig, hodiernus*. Rj. *što biva danas, što je od danas*: I dan danji, t. j. još i *današnji dan*, *noch heutiges Tages*, *hodie quoque*. Rj. 111a. Darujte me ručicama zarad *danika današnjega*. Npr. 1, 140. Ristos mi vam sreću dao! I *današnja svetkovina*, sveta služba i molitva da vam bude u pomoći. 1, 141. Zlo ti, Mujo, *današnje junaštvo!* 2, 50. Jeste, care, Bog i njina duša! Jeste, care, *današnjeg* nam *danu!* Jeste, care, umrlag nam časa! 2, 161. Po tim mjestima i *današnji dan* gotovo u svakoj kući imaju po jedne gusle. Npj. 1, XVII. Niko ne dozna za grob njegov *do današnjega dana*. Mojs. V, 34, 6. — **2)** *današnji dan*, *n. p. danas* je nedjelja, kad po danas dogje prva nedjelja, onda će biti *današnji dan*: danas ti dogji meni, a ja ću u *današnji dan* tebi. Rj. *von heut über acht Tage*. — **3)** *današnji u širem smislu kao sadašnji*: U *današnje vrijeme* to najviše čine Turci. Danica 3, 237. Sramota gotovo po sve naše književnike *današnjega naraštaja*. Npj. 2, 384 (Vuk). Pravo, mjerilo žalasnoga stanja *današnje naše literature*. 2, 387 (Vuk). Glavna su staništa *današnjih* Čakavaca ostrva. Srb. i Hrv. 3.

dancee, *n. 1)* *dem. od dno*: Ne ispijaj svakoj, čaši *dancee*. Rj. *takva dem. vidi kod barioce*. — **2)** (u Sum.) *pisak u slijepu svirale*. Rj. 9.

Dānēul, *m. Rj.* ime muško. *zu nast. isp. Radul*. **dānguba**, *f. der Zeitverlust, jectura temporis*. Rj. *dan-guba*, *drugo polu osn. koja je u gubitni*. — **1)** *gubjenje dana, vremena*: On je opet ne samo meni pjevače nabavljao i *dangubu im plaćao*, nego... Npj. 1, LXII. Primivši od Njihove Svetlosti pristojni poklon za *dojakošnju dangubu*. Npj. 1, 4, XVII. Samo *dangubu da mu naknadi*. Mojs. II, 21, 19. — **2)** *ono čim se gubi dan, vrijeme. dem. dangubica*. — O tam-

buro, o *dangubo* moja: izdangoubih dane i godine. Here. 205. Stekoh muža kao spuža, nevoljo moja. *dangubo* moja, *čj jadi moj!* 281.

dānguban, *dangubna. adj. n. p. posao, was viel Zeit verlieren macht, temporis jectura adferens*. Rj. *kače se o čemu, n. p. o poslu, što uzrokuje dangubu*.

dāngubica, *f. (dem.) vidi danguba 2*: Tambarice moja *dangubice*. Rj.

dāngubiti, *bim. v. impf. Zeit verlieren, facio jecturam temporis*: Gje si bila, gje si *dangubila*, *dangubila tri bijela dana*. Rj. *gubiti, tratiti dan, vrijeme. v. pf. slož. iz-dangubiti*. — Da ja *dangubim* (ili plaćam) za tuzju guzobolju, t. j. u čemu ja ni malo nijesam kriv niti me se tiče. Rj. 106b. Jer lovac izdangubi, a hrsuzin plaća globu i *dangubi* u zatvoru. Posl. 133. I da daš im tridest kesa blaga, što su mladi *mlogo dangubili*. Npj. 3, 117. O tamburo, o *dangubo* moja: izdangoubih dane i godine, *dangubio* ko te je gradio! Here. 205. Bolje je svaki posao iz početka raditi kao što treba, nego se poslije povraćati i *dangubiti*. Pis. 91. Čovjek reče Joavu... ne bih digao ruke svoje na sina careva... A Joav reče: ne ću ja *dangubiti s tobom*. Pa zvez tri strijele u ruku, zastrijeli ih u srec Avesalomu. Sam. II, 18, 14.

dāngubljanje, *n. das Zeitverlieren, jectura temporis*. Rj. *verbal. od dangubiti, koje vidi*.

danica, *f. der Morgenstern, lucifer*. Rj. *zriježda juturnja, vidi zornjaka, suprotno večernjaka*. — I *istekla juturnja danica*. Rj. 256b. Rano rani gjevojčica i *danicu vjernu moli*: O *danice*, o sestrice! Polaj mene svjetlost tvoju, da naresim mladost moju. Npj. 1, 150. *Tekla zriježda danica*, da preteče mjeseca. 1, 291. Dan osvanu i ograna sunce, i *danica na istok iziđe*, prehodnica vedro nebo pregje. 1, 556. Još zorica ne zabijelila, ni *danica pomolila lica*. 4, 293. Kad s *danica rodi od istoka*. 4, 303.

Danica, *f. ime žensko*. Rj. *pa mater! Danici prezime*: Ono ti je *Daničica* Gjuro. Npj. 3, 156.

danicka, *f. die (Flinten-) Röhre vom Danziger Meister, tabus teli dantiscanus*. Rj. *cijer puščanu načinjenu u gradu Danicu, odakle joj je ime. isp. danickinja*.

danickinja, *f. die Danziger-Pistole, telum Dantisci factum, cf. danickinja*: I za počas dvije *danickinje*. Rj. *pistol iz Danicu, isp. danicka*.

danicin, *adj. dem Morgensterne gehörig, luciferi*: *Danicinu* Bogom posestrimu. Rj. *što pripadu danici*.

danickinja, *f. vidi danickinja*: Pa uzima *pušku danickinja*. Kad pukoše dvije *danickinje*. Rj.

danik, *danika. m.* — **1)** *vidi danište*. Rj. *mjesto gdje se danuje, vidi i danovište*. — **2)** *etesiae*, vjetar sa sjeverozapada što ljeti svaki dan puše poslije podne u Dubrovniku. ARj. II, 267b.

dān-i-nōc, *das Stiefmütterchen, viola tricolor*. Linn. Rj. *vidi dikino oko*.

dānište, *n. Ort wo man den Tag über bleibt, locus morae per diem, cf. danovište*: Crnobarač harambaša Stanko no *daništu* bješe kraj Salaša. Rj. *mjesto gdje tko dani, vidi i danik*. — A tu Vuče *pade nu danište* u zaselje u raži ozimoj. Rj. 451a. Veće oni s *daništu skočiše*. 4, 189. Doznavši Miloš, da je Prelo negde u šumi na *daništu*. Danica 4, 29. *riječ s takrim nast. igrište, igralište, lovište, ljetište, ljetovište, nočište, pazište, plandište (i landište), pjevalište, počivalište, pristanište, razbojište, ročište, sjamistište, skakalište, suđište, utočište, zimovište, i t. d.*

dāniti, *danim. v. pf. den Tag über wo bleiben, transigere diem, cf. danovati. (v. impf. i v. pf.) Rj. danju gdje ostajati. v. impf. danjivati, suprotno nočiti. v. pf. slož. pre-daniti. za- — Dan daniše pak i zanočiše. Npj. 2, 537.*

dāno, *da no, no dodato savezu da. isp. nō 4*. — Kakono se, kado, naučio, naučio često u planinu, *duvo* lovi srne i košute... No ću li me, dijete Ni-

1, 9. Nit' je inje, nit' belo kovilje, nit' kupine eyeće rasturile, no devojka darje rasturila. Npj. Javor. 1880. ARj. 2, 279b.

dār mār, *durcheinander, Wirtswarr, susque deque*: počino (n. p. po kući, po zemlji) dar mar. Rj. *kaž se o čemu što je kojekako razbacano ili pobrkano, u neredu, vidi taulara, mandara*. — Naši su spisatelji od Čirilovske azbuke učinili *dar mar*. Odbr. od ruž. 16.

dārnuti, *dārñem*, *v. pf.* u koga, u što, *ctwas brühren, tango*. Rj. *vidi* darnuti; ključiti; taći, taknuti, teknuti 2, tiknuti; zadjesti 4, *v. impf.* darati, dirati. — U čijiće velikoga gospodara nije smio niko *darnuti*, baš i kad bi koji što skrivio. Rj. 826a. *Daru u Ciganku*, da te naruži. Darnuo mu u *žirac*. Darnuo mu u *zjenicu*. Posl. 51. U *iz* naš niko nije *darnuo*. Miloš 102. Glas narodoljubca mora svakoga Srbijina u *srec darnuti*. Straž. 1886, 769.

dārōvac, *darōvac*, *m. grubo* sukno, i gunj od njega. *akc.* ARj. II. 280b. — Mjesto *darovac* govori se postao od njega u tugjinstvu oblik *dārōc*. Osn. 344. od *darovac* (darove) *načinise* *Madžari* *darōcz*, *u odlatle opet naši*: *dārōc*.

dārōvatelj, *m. čovjek* što daruje. ARj. II. 281a. *vidi* darivalac, darivalo.

dārōvati, *dārñem*, *v. pf.* Rj. *v. impf.* darivati, i *ondje v. pf. slož.* — 1) kome što, *darbringen, dono*. Rj. Ja *ču tebe* (= tebi) *darovati snagu i blagu*. Npr. 95. *Darovanomu* se konju zubi ne gledaju. DPost. 15. *Darova mi kitu* cvjeća. Npj. I. 424. *Daruj meni* Anu sestru tvoju. I. 578. *Pobratime i ortake, koje ti je Bog darovao*. Herc 354. *Megju ostalim milostima, koje je česar . . . narodu Srpskome darovao*. Danica 4, 2. Da Bog *daruje* da nas brat . . . sabira i dočekiva vršne ljude. Kov. 121 (*pred tijem*: Da Bog *da* . . . 120). Godine 1344 *darova* Dušan u *držaru Hilandaru crkve* bogorodice Odigitrije. DM. 46. *Selo* Arhiljeviću *darovao* je Dušan u *baštinu* *Dejumu*. 77. *sa se, pass.*: *Kroz* koje se nama *darovase* časna i prevelika obćanja. Petr. II. 1, 4. — 2) koga, *beschenken, dono*. Rj. *vidi* obdariti. — Pak *ču* je dobro *darovati*. Npr. 105. Ja nijesam za drugo došla nego da te *darujem*. 215. Još bi *Novu* dobro *darovali*, *darovali* *zbućnom* *čelcnkom*. Npj. 4, 380. *sa se, pass.*: *Kraljice* slabo ištu *da se daruju*, nego ovaj posao čine samo radi svojega veselja. Živ. 37. — 3) *sa se, reciproč.*: E *pobratimo*, sad *da se darujemo*. Npr. 95. Da mi bračku našu izvršimo, *da se* pobro, *darujemo* *darom*. Npj. 4, 89. — *vidi* dati, dzabaisati, pokloniti, prikazati 1, šenkovati, udijeliti.

dārōvina, *f.* noveli što mlada o svadbi skupi od darivauja, *cf.* darovnina. Rj.

dārōvni, *adj.* — 1) (u C. G.) *geschenkt, donatus*: *Darovnome* konju zubi se ne gledaju. Rj. (= *darovani*, *isp.* *Darovanomu* se konju zubi ne gledaju. DPost. 15). *Darovnica*, sablja *darovna*. Rj. 111b (*t. j.* *darovana*). — 2) *dārōvan*, *dārōvna*, *koji rado daruje, uzjeljuje, vidi* podatljiv, i *syn. ondje*. *Darovna* ruka siromaška majka. Posl. 54. *suprotno* *nedarovit*.

dārōvnica, *f.* — 1) n. p. sablja, t. j. darovna. *geschenkter Säbel, gladius donatus*: I evo ti *darovnica* čorda. A sve gledam *darovnicu* čordu, mila mi je kako desna ruka. Rj. *Po tome što se kaže, da je darovnica n. p. sablja darovna, može darovnica biti i kakva druga darovna, t. j. darovana strar, kojoj je ime rodu ženskoga*. — 2) *uzerši pak na um pridjer darovni* 2, darovnica je *čeljade žensko, koje (rado) daruje, isp.* ARj. II. 284a. *u tom značenju dolazi riječ u Stullija*: *quae donat, largitor*.

dārōvnik, *darovnika*, *m.* — 1) *der Geschenke, donatus*: A *Kommnu* mladu *gjuveglji* njemu *dade* konju *darovnika*. Rj. *stcar darovna, darovana, koja je muškoga roda, isp.* darovni 1, darovnica 1. —

2) *uzerši pak na um pridjer darovni* 2, darovnik je *čovjek, koji (rado) daruje, u tom značenju dolazi riječ u Stullija*: *donator, largitor*.

dārōvina, *f.* *das Geschenk, donum*: Uze mača u desnu ruku, u lijevu *darovnu* kumu. Rj. *ono što se daruje, daje na dar, isp.* dar, i *syn. ondje*.

dāška, *f.* *lucens, dāšku, pl. dāške, dāškā, das Brett, assis, cf. štica*. Nema četvrt *dške* u glavi, t. j. sulud je. Rj. *vidi* i *platica* *dem*, *dašćica*. — *Zastavnica, krajna daska* u kreveta (prostoga). Rj. 195b. *Plesmo, pouška daska* kojom se što zagraguje ili gradi. Rj. 507a. *Podhojuća (daska)*, ovako se zovu one *dške* od kojijeh je vodenica sa strane načinjena. Rj. 518b. *Podnica, daska* kojom je što popogjeno. Rj. 523b. *Tavanjača, daska*, kojom se tavani. Rj. 729a. *Talpa, talpina*, kao *dehela celika daska* n. p. što se moće poprijeko kad se čuprija gradi. Rj. 730b. *Trenica, daska* *testerona* načinjena. Rj. 717a. *Živi paski, a spava na goloj daski*, (da nije *paski* kazalo bi se *na dasci*). Posl. 81. Nema *treće dške* u glavi, (gledaj: Nema četvrt *dške* u glavi). 201. *Sine* *Konda, jel' ti zemlja teška? Il' su teške dške jucarore?* Npj. I. 272. Kuće su *pokrivene dskom* (*Sindrom*). *Dauica*, 2, 100. Načini za šator *dške* od *drveta*, deset *dšaka* . . . dva čopa neka budu na *dsci* . . . tako načini na svakoj *dsci*. Mojs. II. 26, 15—17. Koji ste se pokazali da ste poslanici *Hristova*, koju smo mi napisali . . . ne na kamenijem *dškama* nego na *mesanijem dškama* *sreca*. Kor. II. 3, 3.

dāša, *m.* u posloviči mjesto *daralac, der Geber, dator*: Svaki *daša* dobar *daša* a nedaša *gjuđibaša*. Rj. *da-ša, isp.* *dati, vidi* i *dayac*. — *riječi s takim nast.* *nedaša, ješa, izješa, kriša* (krišom), *māša, nestaša, pristaša, šuša*.

Dāša, *f.* ime *ženskoga, hyp.* od *Dafina*. Rj. *tačna hyp. ženska imena* *Ješa, Raša; muška* kod *Diša, riječi kod graša*. — Sve *gjuvojke* *redom* *premamio*, al' ne može *Dašu* *materinu*. Herc. 202.

dāščāk, *daščāka, m. (u Hrv.) vidi* brynaš. Rj. *konj koji je kao plosan, osn.* u *daska*. Osn. 264.

dāščan, *adj.* *brettern, assinus* (?) Rj. *što je od dasaka, osn.* u *daska*. Osn. 147.

dāščara, *f.* *eine Bretterhütte, casula assina*. Rj. *koliba od dasaka*.

dāščica, *f. dem.* od *daska*. Rj. *vidi* štica 1, štica. — *Klepetalo, daščica* *poprijeko* *obješena* *pred* *kućom*, u koju se . . . udara kad ljudi treba da idu na *zapovijest*. Rj. 273b.

dāščalica, *f.* *zagonetka*. J. Bogdanović. ARj. II. 286b. *vidi* *daskati* se.

dāščānje, *u.* *zagonetanje, verb.* od *daškati* se. ARj. II. 286b.

dāškati se, *dāškām* se, *v. impf.* *zagonetati* se. *Ajno se daškati*. — *Postaje od riječi: da što mi ti da što, kojima se* *obično* *počinju* *zagonetke*. ARj. II. 286b.

dā *što mi ti da što*, (u vojv.) *vidi* *što mi ti je za što*. Rj. *vidi* *da* 1 6a.

dātala, *f.* *die Dattel, palmula, rove s palme*: *Pod* *česvinom* *dātala* ne išti. DPost. 96. *vidi* *daula, urna*.

dātalov, *adj.* *što pripada dātali*. ARj. II. 287b. — *za nast. isp.* *aptov*.

dāti, *dām* (*dādēm*), *v. pf.* Rj. *v. pf. slož.* *dō-dati, iz-, na- (i se), o-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, u-, uz-(se), za-; pri-pro-dati, pre-pro-, raz-pro-, po-u-, pre-u-(se), raz-u-, po-uz-(se)*. — *praesens* i *dahnem*. Obl. 91. *Zuporjedno: dāj, (i za treće lice: Bog dāj gospodinu! Posl. 17, Obl. 60, rijetko dadi (od praes. dadem)*. Obl. 118 (*Dadi* *njojzi* *blaga* *izobila*. Npj. 5, 442). I. *pregj.* *dāh, dādoh. Prilog* *pregj.* *dāvši*. I. *pridjer*: *dāu, dāla, II. pridjer*: *dān i dāt, dāna i dāta* (kojima je *dano*. Mat. 19, 11. *Dana* *bi* za ženu *caru*. DRj. 3, 189. *što je* *kome* *dato*. Posl. 536. *Duh* *sveti* *koji je dat* *nama*. Rim. 5, 5. *Nama* *je* *dāta* *zemlja*. Jezek.

u novinama o Srbskim slovima i jeziku. 1886, 1513. Ča Stevi ću poslati onaj Ruski slovar, nego *sum ga dao da se ljepo veže*. 1886, 1579. *Daš' razumješ' da osli lete*. DPost. 15. *Daš' vuku kozlice pastir*. 15 (pastiriti dijalekt. mjesto pasti). Ja joj *dadoh konju pravajati*, ona konju tiho govoraše. Npj. 1, 299. Kad punice maslo vare, *dadose mu kotle grepsti*. 1, 522. *Dadoše mu krst nositi*. Here. 331.

II. *sa se passiv*: Svinje gladne čije po dvoru, čekaju da im *se da jesti*. Npr. 210. Volovi drežde oko valova, čekaju da im *se da rodu*. 211. Ne bi li se Srbima *pomoć u džebani dala*. Danica 3, 149. Da istu... da im *se dade onaj mir*, što je Petar lčko bio ugovorio za Srbiju. Miloš 140. *Dadu im se na dar tri prslena s dragijem kamenjem*. Sovj. 24. *Dade im se Mihailo Grujović za sekretara*. 35. *Dade mi se svaku elasti na nebu i na zemlji*. Mat. 28, 18. Jer se zakon *dade preko Mojsija*. Jov. 1, 17. Mora držati za veliku sreću što mu *se dala prilika*, te... Vid. d. 1861, 8. — *isp. jošte i primjere* kod davati.

III. *dati se, dām (dādm) se, v. r. pf. — 1)* na što, za čim, *sich auf etwas verlegen, incumbu in aliquid*: *dao se na nauku, na trgovinu; dao se za naukom*. Rj. — Kad bi se ko *dao na ovaj posao*. Slav. Bibl. 2, 235. Od maloga do velikoga svi *se dadose na lakomstvo*. Jer. 8, 10. Da što dalje dotjeramo u poslu na koji *se dadosmo*. Džoba 7. Oni koji su *se dali samo na službu Božiju*. DP. 35. *vidi* naklopiti se na što, nametnuti se na što, nastaviti se na što, naturiti se, udariti u što. — **2)** *ne daj se, lusse dich nicht, halte dich, sis forti animo*. Rj. — Kad evo ovijeh nema šaka ljudi, pa *se ne dadu*, a kamo li sad, kad stigne Kara-Gjorgijije! Danica 5, 15. *i ovaj primjer ide amo*: Ne bojte se! *Ne dajte se brigi i očajanju!* Straž. 1886, 1149. *amo će pripudati i oro*: Dajana, drži se, *ne daj*. Rj. 110a. (t. j. drži se, *ne daj se*). *isp. I. 3. i ordje može dati se imati značenje imperfektivno*. — **3)** *dada se rana na zlo u pjesmama iz južnijeh krajeva i*: po zlu), *üble II'endung nehmen, verti in malum*. Rj. Dok se gdje malo graenem odmah *se da na zlo*. Rj. 99a. *Na nesan se hješć njemu dalo*. Rj. 418b. *Al' se majci to na žalost dade*. Npj. 1, 575. — **4)** *ne da mi se, es gibt sich nicht, es geht nicht von Statten, geräth nicht, non succedit; ne dadu mi se konji*, ne dadu mi se čele; ne dadu mi se djeca (kad umiru). Rj. *isp. v. impf.* pridavati se. — Kad se kakvoj čeni *ne dadu djeca*. Rj. 78b. *Ne ide mi od ruke, t. j. ne da mi se, gelingen, succedere*. Rj. 656b. *Za što nam se gorodu ne dadu*, nego sve natraške idu. Npr. 74. Obrnem se tamo i amo ne bih li se kako izvadio, a kad vidim da *se ne da*... 162. Jednako sam željeo da obigjem... Bosnu i Hercegovinu, ali se do danas nikako *ne dade*. Kov. 1. Što se tiče čišćenja jezika od tujjih riječi, to je nužno, ali vidimo, da *se ni to ne da* G. V., nego mu ide naopako. Nov. Srb. 1817, 536. Petar je ogledao nekoliko puta da bi se opet pomiješao u Srpske poslove, ali *mu se nije dalo*. Sovj. 75. Rječnik još nijesam počeo pečatati! *Ne da se*. Ali će se dati. Straž. 1886, 1450. — **5)** u jednoj pjesmi: *Dade mu se nešto pogledati*. Rj. *Tud se dala tanka staza*, po njoj šofe Božja majka. Npj. 1, 118. *Dade joj se nešto pogledati*, kad vijejala, gjeno nose Jova. Here. 6. *kao slučajno pogledao, pogledala, našla se*. — **6)** *dati se u*: Od ka' smo *se dali u hajduštvo*. Rj. 801a. *Car se većma u brigu dade*. Npr. 196. — **7)** *dati pomagivše* ne dati značci kao pod I. 2. dopništati, ne dopuštati *kud imu uza se drugi glagol pasivni u infinitivu sa se, ova neakcentovana riječca se dolazi ka glagolu dati, pa tako glagol dati kao da postaje refleksivan*: Šareno gubavo muško ždrijebe... ali se ono *ne dadne ni s mjesta pomaci*. Rj. 316a. (*kao*: ali ono ne dadne ni s mjesta pomaci se, ono ne dadne ni s mjesta da se pomakne). *Sin se nikako ne*

dadne odervati. Npr. 36. *Da Bog da da se moj nožić ne da nikom izraditi bez moje ruke*. 191. *Zlo je ko ne zna a učiti se ne da*. Post. 92. *Ko se ne da pozvati*, motri ga s kim se mijša. 154. *Ne da se ni upepeliti*. *ili*: *Ne da se ni osolati*, (ne će ni da zna za to što mu se govori). 198. *Ne dadu se ni gledati* Turkom. Npj. 2, 298. *Te se Turkom radu' ne dadjase*. 4, 22. *Dati se moći od glave do pete*. Danica 2, 137. (Sudiliste) koje niti se čega boji, *niti se čim podmititi da*. Pis. 60. *On se ne dadjase utješiti*. Mojs. 1, 37, 35. *Ne daj se zlu nadraditi*. Rim. 12, 21.

dātula, f. rod od *palme, die Dattel, palmula*: Ondje same rastu palme i *datule* (urnie). Priprava 121. *vidi* datula, urna.

dātum, m. Lat. datum (*datuo, dato*), *das Datum*: Na Spiridonovoj je (diplomni) *datum* na običnom mjestu... U *datumina* je lako mogao pogriješiti. Kolo 15 (14).

daulbas,* m.: Udariše jasni *daulbasi*, a viknuše kićeni svatovi. Npj. 2, 582. *Daulbas, mali budnjiv, tumaci se u Jukićevim Narod. Pjesmama*. Osijek. 1858, str. 618.

dāva,* f. *vidi* užba. Rj. *vidi* davija. — I caru su *dare* dodijale, zato šilje prvoga vezira... pred vezikom svi *ćine darije*, jer je njima zulum dodijao. Npj. 4, 366. *Zaplakase, daru učiniše*. 4, 435. Sve su *dare paši primijeli*. I. 136. Omer paša kada razumio za *veliku daru od Turaka*, Crna gora šta je dodijala, on Turcima tako govoraše... 5, 177. *Trava euri uze rumećulo... gjevojka je darom učinila, zelen' travu na sudu pozvala*. Here. 201. (*darom koga učiniti: optužiti koga*).

dāvāč, *dāvāca*, m. *der Geber, dator*: ja znam kakvi smo mi *davači*. *cf.* *davalac*. Rj. *vidi* i *davalo*, koji daje. I k ovome *davaču životu*, spasitelju duša, najposlije podiže se pisac duhovnijeh djela. DP. 99. *vidi* i *davalo, daša*.

dāvālac, *dāvāoca*, m. *der Geber, dator, cf.* *davač*: Bog je stari *davalac*. Rj. — *Daša*, u poslovići mjesto *davalac*. Rj. 112a. *Ludi davalac* mabnitu se brat broji. DPost. 57.

dāvālica, f. *čemu, koju što daje*. ARj. H. 307a. **dāvālo**, m. *der Geber, dator*. Kad koje dijete da što drugome, pa opet uzme natrag, onda mu djeca govore ili pjevaju: *Davalo* uzimalo, s kokošima spavalo, kokoši ga litale. Rj. *vidi* *davač, davalac, koji daje*. — *riječi s tuđim nast. vidli kod bajala*.

dāvān, *dāvna (dāvni)*, *adj.* što je *odavno, von lange her, vetus, priscaus*: Na selište, *davno* razbojište. Npj. 3, 275. *vidi* *davnastiji*.

dāvānje, n. *das Geben, datio*. Rj. *verbal. supstant.* od *davati, radnja kojom tko što daje*: Tako mi tvoga lijepoga *davanja!* Post. 306.

dāvati, *dājēm. (dājēm, po jugozap. kraj. dāvām), v. impf. geben, do.* Rj. *v. impf. slož.* do-davati, iz-, na-, o-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, za-, na-do-lavati, pre-u-(se), raz-pro-, raz-u-, *v. pf. slož.* iz-pre-davati, iz-pro-, po-u-, *vidi v. pf. prosti* dati, i *kod njega složene gram. prema praes.* dajem i *davam imperativ*: daji i *davaj, partic. praes.* dajući (davajući *glava je slabu u običuju*): A zavika, što mu grlo daje. Npj. 4, 423. *ProtoPOP im dobro jutro dava*, 4, 454. *Ne daji mu klijčeva u ruke*. Npr. 39. *Te agama četvrtinu davaj*. Npj. 4, 423. *Dajući* mu čest (časti) kao što se se pristoji. Miloš 117.

Budući da se davati učina u rječnicu gotovo kao dati, primjeri kod dati valjuju pomajviše i ordje: ali za poponjanje onijeh i ordje čemo norič pobilježiti u ovim redom i pod onim brojerima i slovima, kao što su kod dati.

I. *dāvati, dājēm (dājēm), dāvām*. — **I. a)**: Hoće biti u gradu gragjani da klanjaju i *teveridž daju*. Rj. 16b. *Doklen ljube, dotlen ejuu daju*. Rj. 129b.

David, *f.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

davijati se, *imf.* *cf. v. impf.* (u C. G.) *rechten, contendere*: davijamo se, davijam se s kim, *cf.* suditi se, pravdati se, preti se. Rj. *postunjem od davija*,* dava.

dāvina, *f.* *vidi* dafina. Rj. — Te odoše u novu gradinu, u gradinu pod suvu *davinu* ... *davinu* se suva pomladila. Npj. 2, 167.

Dāvina, *f.* *vidi* Dāfina. *kopp.* Daša.

dāvinox, *adj.* *vidi* dafinox.

dāvinoovo zrno, *n.* *vidi* dafinovo zrno. Rj. *orušičić*.

dāviti, *dāvim*, *v. impf.* *würgen, jugulo*. Rj. *vidi* dušiti, gušiti, zamstavlјati dihanje, moriti, *v. pf. slož.* po-daviti, pri-, u-, za-. — **1)** Molitva koju onaj *kojega mora davi* valja da očita. Rj. 367b. *Mučak* kad opazi tolike *miše* i *puvare* počne ih hvatati i *daviti*. Npr. 13. Jer se cur bio povampirio pa dolazio noću te *daviti*. 61. Ne zna gјavo *gјecu daviti*? Posl. 198. Gospod posla na njih *lavove*, koji ih *davljahu*. Car. 11. 17. 25. Sluga magje jednoga od svojijeh drugara ... i uhvativši ga *davljase* govoreći: daj mi što si dužan. Mat. 18. 28. — **2)** *sa se, repleks. ersticken, suffocor*: polako, nemoj se *daviti* (kad ko naglo jede). Rj. *isp.* *samodaviti se*. — *Daviti se, ersaufen, suffocor*. Rj.¹ 117 *tu vodi*. *Ne davi se gјavo mastom*. Posl. 197. Poviče roblju, da ne skače u Moravu, da se ne *davi*. Miloš 92.

dāvljenje, *n.* — **1)** *das Würgen, jugulatio*. Rj. *radnja kojom tko davi koga*. — **2)** *das Ersticken, suffocatio*. Rj. *stvarje koje biva, kad se tko davi n. p. jedući naglo*.

dāvnašnjī, *adj.* *von lange her, vetus*. Rj. *vidi* damnašnjī; *davan*, *što je odavno*: Oni će sazidati *dāvnašnje* pustoline, podignuće stare razvaline i pounoće gradove puste, što leže razvaljeni od mnogo naraštaja. Is. 61, 4.

dāvni, *adj.* *vidi* davan.

dāvniina, *f.* (u Dubr.) *fröhliche, ehemalige Zeit, antiquitas*; od *dayniinā, vor Alters, ehemals, von alten Zeiten her, antiquitas*. Rj. *davno vrijeme, vidī* starina 1. — Da je ovaj grad odmetnički i da su se u njemu dizale bune od *davnina*. Jezdr. 4, 15. Riječi s osnovom na suglasnu prelaze od *davnina* i u tom padežu kao i u nekima drugima među riječi s osnovom na i. Isior. 73.

dāvno, *lange her, diu*. Rj. *ade. vidī* damno. *supratno* skoro. — Mati moja, nije *davno* bilo, sad je taman deseta godina. Npj. 1, 511. *Davno* bilo, sad se spominjalo. 3, 167. On bi već *davno* bio sam svoj. Kov. 16. I oni su već (*davno* i *duvno*) izvadili psaltir iz skola. Pis. 72. Skoro prošavše i *davno prošarše* (vrijeme). Rj.¹ LV. Bezbožni ljudi, koji su *davno* odrezjeni na ovo osugjenje. Jud. 4. *isp.* *izdavnia*, *odavno, comp.*: U govorni se i ovo *davno* prošavše vrijeme može uzeti dvojako, t. j. još *davnije*. Rj.¹ LV.

dāvori! *interj.* — **1)** *oj!* n. p. *davori* starosti, *davori!* *davori* pusta crna gorice! dosta ti sam po tebi vjeovao: Oj *davori*, ti Kosovo ravno. *Davor'* lice, *davor'* brigo moja. *Davor'*, Šaro, *davor'* dobro moje. Rj. *u, vrljaje se u žalosti i u ukoru*: A *davori!* da moj gospodaru! ja što si se na mene naljutio? Kov. 100. *Davor* lice, ne ostalo pusto! Herc. 16. *Davor* konju, pusto ostao! 231. *i orđje je davor okrnjeno mjesto davori*. — **2)** *počekaj!* n. p. *davori*, Božo, *davori!* uhvatitiu ja tebe (matī govori djetetu, kad što skrivi pa uteče): *Al davori*, Jankovo kopile. Rj. *bivē i vđje akor*.

dāvōrija, *f.* — **1)** u Rj.: *Dāvōrije, f. pl. allerlei Musik zusammen, concertus*: Udariše sitne *davorije*. Rj. *bivē što dambullhana, Tarska musika*. — **2)** *pjesma*: Pod čangurn *davorije ispijecu*. DPost. 96. Udariše

David, *f.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

davija, *f.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāvina, *f.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāvinox, *adj.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāvinoovo zrno, *n.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāviti, *dāvim*, *v. impf.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāvljenje, *n.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāvnašnjī, *adj.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāvni, *adj.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāvniina, *f.* (u C. G.) *das Daviden*, *contentio*, *cf.* pravdanje. Rj. *verbal* od davijati se, koje *vidi*.

dāvno, *lange her, diu*. Rj. *ade. vidī* damno. *supratno* skoro. — Mati moja, nije *davno* bilo, sad je taman deseta godina. Npj. 1, 511. *Davno* bilo, sad se spominjalo. 3, 167. On bi već *davno* bio sam svoj. Kov. 16. I oni su već (*davno* i *duvno*) izvadili psaltir iz skola. Pis. 72. Skoro prošavše i *davno prošarše* (vrijeme). Rj.¹ LV. Bezbožni ljudi, koji su *davno* odrezjeni na ovo osugjenje. Jud. 4. *isp.* *izdavnia*, *odavno, comp.*: U govorni se i ovo *davno* prošavše vrijeme može uzeti dvojako, t. j. još *davnije*. Rj.¹ LV.

dāvori! *interj.* — **1)** *oj!* n. p. *davori* starosti, *davori!* *davori* pusta crna gorice! dosta ti sam po tebi vjeovao: Oj *davori*, ti Kosovo ravno. *Davor'* lice, *davor'* brigo moja. *Davor'*, Šaro, *davor'* dobro moje. Rj. *u, vrljaje se u žalosti i u ukoru*: A *davori!* da moj gospodaru! ja što si se na mene naljutio? Kov. 100. *Davor* lice, ne ostalo pusto! Herc. 16. *Davor* konju, pusto ostao! 231. *i orđje je davor okrnjeno mjesto davori*. — **2)** *počekaj!* n. p. *davori*, Božo, *davori!* uhvatitiu ja tebe (matī govori djetetu, kad što skrivi pa uteče): *Al davori*, Jankovo kopile. Rj. *bivē i vđje akor*.

dāvōrija, *f.* — **1)** u Rj.: *Dāvōrije, f. pl. allerlei Musik zusammen, concertus*: Udariše sitne *davorije*. Rj. *bivē što dambullhana, Tarska musika*. — **2)** *pjesma*: Pod čangurn *davorije ispijecu*. DPost. 96. Udariše

jasni talambasi, začuše se svatske davorije... Nek ugase svirke i popjerce... Ustavite svirke svako-like, ugasište svatske davorije. Npj. 3, 519, 520.

đavran!* (upravo *davran!* mj. *davranac*?) drž' se! ne daj se! Rj.³ XXXVII. — *Davran* kikilo! oli se miti? oli se miti, oli češljati? Rj. 270a.

đavudžija,* *m. der Klager, accusatus*. Rj. *Iko čini dava, davija, tužba, Iko tuži, vidi tužbae, tužitelj; parae, priča.* — Na njh č' doći mloge *davudžije*. Npj. 4, 384. Kad kadija začuje *davudžije*, on ovaku riječ isturio. Here. 170.

dažd, *dážda*, *m.* (po jugozap. kraj.) *der Regen, pluvia*, *cf.* kiša, *dažda*: *Dažd nahodi*, tche korjen raste. Od kud vama ljetni *dažd nahodi*. Rj. *vidi* i godina 3, *dem.* *daždie*. — *Zadaždjeti se*, *zadaždjelo se* otuda, t. j. *ile dažd*. Rj. 174a. Što više grmi manje *dažd nahodi*. Rj. 411b. *Rösa*, 2) (u Dubr.) *malí dažd*. Rj. 654a. *Ljetni je dažd* kad i vojska. 172. (nekud udari, a nekud i ne udari. Post. 45). *Udari dažd* na zemlju. Mojs. 1, 7, 12. *Pusti Gospod...* s neba *dažd* od *sumpora i ognja*. 19, 24. *Neka se spusti kao dažd* nauka moja... kao *sitan dažd*... i kao *krupan dažd*. Idi, jedi i pij, jer *nji redik dažd*. Car. 1, 48, 41. *Daždu silnome i daždu silnome*. Jov 37, 6. *Blagodati si dažd izliva*, Bože! Ps. 68, 9. *Ljubav je njegova* (careva) kao *oblak s poznijem daždem*. Prič. 16, 45. *Spustiću vam dažd raní i pozni* na vrijeme. Joil 2, 23. *Da ne padne dažd* na zemlju. Otkriv. 11, 6. *Udari veliki dažd*. Prip. bibl. 84. *vidi primjere i kod kiša*.

dažda, *f.* (st.) *vidi* *dažd*: tri *dažde*, tri ljetne kiše (u pripovijeci). *Da ne padne dažda* iz oblaka, *plaha dažda* niti rosa tija. Rj.

daždevica, *f.* (u Sarajevu) *kišna voda, Regenwasser, aqua pluvialis, cf.* *diždevica*, *kišnica*. Rj. *isp.* *kapavica*.

daždje, *daždica*, *m. dem.* od *dažd*: *Nije, pobro, daždje* Kosovijem. Rj. 1 mao *daždje* velik vjetar utazi. DPost. 29. *vidi* *kišica*. — *dem.* s *takim nast.* *Gjurgjie*, *konjje*, *košie*, *mačie*, *maljje*, *ognjje*, *prnjje*, *slavie*, *vjetrie*.

daždjiv, *adj.* (u Dubr.) *regnerisch, pluviosus, cf.* *kišovit*. Rj. *kaže se za vrijeme kad je mnogo dažda*: *Za zimom daždjom* proljetje obilno. DPost. 154. *vidi* i *kišan*, *kišljiv*.

daždjeti, *daždi*, *v. impf.* (u Dubr.) *regnen, pluere, cf.* *šišiti*. Rj. *v. pf. slož.* *izdaždjeti se*, *poddaždjeti*, *zadaždjeti*. *vidi* i *kišjeti*, *šišaljati*; *ići* 5 (kišan), *padati* 2 (kiša); *nakišivati*. — *Kad rečjuca ne daždi*, *Marač dobra ne misli*. Rj. 57a. *Ove godine često nakišnje*, t. j. često *daždi*. Rj. 391b. *Još da bi poluge grozdene daždjele*. DPost. 40. *Učinicu da vam daždi iz neba hljeb*. Mojs. 11, 16, 4.

dažgjenje, *n. verbal.* od *daždjeti*. *stanje koje biva, kad daždi*.

dě, *interj.* Rj. *vidi* *ded*, *dede*, *deder*, *der*, *dere*, *nude*, *nuder*. — 1) *Laßt um das Sumpferd anzutreiben, vor ercitantis jumentum ad progrediendum*. Rj. *uzrik kojim se goni tovarni konj*. — 2) *dela!* *wohlan, age*. Rj. *uzrikom se orijem Iko nagorara, nutka*: *»De da ronimo... A gjavu mu odgovori: »Hajde de.«* Npr. 91. *Dela zvuci upravo nasuprot nemoj*. Rj.⁴ LVIII. — 3) *de, ili der, als Aufmunterung, wohlan, age sodes*: *zovni de ga, nagji de to, podaj de mu, i t. d.* *razberidete, recidete mu, kažidete mu*. *Dodaje se* ponajviše *glagolima* u *imperativu*, ali se može i *rastaviti* od *glagola*, u p. *Smiljanicu doma der se nagji*. Rj. *De se spremi*, *Bogom pobratim!* *da sigjemo tvojoj biloj kumi*. HXnj. 4, 85. *kao što se vidi u potonjim primjermu* *uzrik de umće se kod 2. lice pl. imperat. nagju osnoru i nastavak te*: *razberite, razberide-te, uzrikom se orijem Iko nagorara, nutka*: *Trči de k susjedu tome i tome te zašti jednu papriku*. Post. 352. *Izjaji de*, *Arap-aginice*. Npj. 2, 623. *Pogledajte amo, dragi moj!*... *Poslušajte malo*

sine Adamov. *Priprava 33*, *uzrikom se orijem i pri-staje mu što*: *De da ronimo...* *A gjavu mu od-govori*: *Hajde de*. Npr. 91. *Hajde, sinko, da umi-ješimo kolač...* *Dijete reče čosu*: *Hajde de*. 160. — 4) *uzrikom de orijem se kao čudo*: *Šta se hoće? Šta ćeš de!* Rj. 807b. *Bog s nama de!* *kad se čemu čudi, kao ludu ili gjavolskom poslu*. Post. 19. *Šta čemo mu de!* *kad ne zna Srbski, a ne zna Slavenski*. Nov. Srb. 1817, 527. *amo moće pripobati de i u ovom primjeru*: *Aj džidi, sarum de!* Npj. 1, 122.

děbe, *děbata*, *n. ein vglindisches holzerus Ge-schüre, aus einem Stücke, mit Deckel, zum Honig u. dgl., ras ligneam*: *Iz děbata* pekmez pojedose. Rj. *ohad drecn sud načinjen od jednoga komada, s poklopcem, te se u njemu čuro med, i t. d.*

děbelā, *f. adj.* t. j. *bolest, die Wassersucht, hydrops*. Rj. *vidi* *prókaza*. — *Nekakav čovjek na kome hješe děbela bolest*. Luk. 11, 2.

děbelguzā, *f. die einen dicken Winter hat, amplis claudibus praedita*. Rj. *děbel-guzā*, *vidi* *děbeloguzā*, *ženska* *děbelijeh guzā*, *isp.* *tako slož.* *rijeci kod hje-loguz*.

děbeli Brījēg, *m.* nekako mjesto između Novoga i Dubrovačke države. Rj.

děbeliti, *děbelim*, *v. impf.* — 1) *Što, činiti ga debelim*, *vidi* *gojiti*, *toviti*, *žiriti*. — *Debelis* li jednog prasca ili dva? *Debelim* vola za prodaju. ARj. 11, 325a. — 2) *sa se, rafleks.* *děbela* *postajati*, *vidi* *děbljati*, *u naše vrijeme u Lici*. ARj. 11, 325a. *v. pf. slož.* *na-děbeliti se*, *na-děbelim se*. Rj. 385a. *prema čemu je orđje metnut dke*, *za ako*, *vidi* i *Rad* 6, 101.

děbelkōsa, *f.* nekakva trava. *Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *děbel-kosa*, *děbelā kosa?* *isp.* *kōsa* (*coma*), *ernōkos*... *děbelkōsa*, *Korijeni* 37.

děbelōglāvka, *f. vidi* *visibaba*, *u naše vrijeme u Istri*. ARj. 11, 325a. *vrijet*.

děbelōguzā, *f. vidi* *děbelguzā*, *u naše vrijeme u Lici*. ARj. 11, 325a.

děbelokljūn, *m. corchraustes vulgaris Br.*, *njeka ptica*, *tustokljunac*, *batokljun*. ARj. 11, 325a. *u naše vrijeme*, *děbelo-kljun*, *ptica u koje je debeo kljun*.

děbeljāk, *děbeljāka*, *m.* *zidine* od staroga grada blizu Zadra (Skadra? Rj.³) Rj.

děbeljāk, *děbeljāka*, *m.* *čovjek debeo*. ARj. 11, 325b. *vidi* *děbeljko*.

děbeljast, *adj. dem.* od *děbeo*. ARj. 11, 325b. *vidi* *podebeo*. — *za nast.* *isp.* *pepeljast*.

děbeljās, *děbeljāša*, *m.* *vrsta oraha*, *u naše vrijeme*. ARj. 11, 325b. *děbeo*, *krupan orah*, *vidi* *babac*. — *rijeci s takim nast.* *kod bradaš*.

děbeljēnje, *n. verbal.* od *děbeliti* (i se). — 1) *radnja kojom Iko dēbeli n. p. eba*. — 2) *stanje koje biva, kad se što dēbeli*.

děbeljko, *m.* *děbeo čovjek*, *der Dickbauch, adips*. Rj. *vidi* *děbeljak*.

děbeo, *děbela* (*děbeli*, *comp.* *děblji*). Rj. *dem.* *děbeljast*, *isp.* *podebeo*. — 1. a) *dick, crassus*. Rj. *suptivo* *tanak*. — *Vračala da joj se hvata dēbeo skorup*. Rj. 93b. *Leč* od devet aršina *děbeo*. Npr. 92. *Po tome stela koliko je leč dēbeo*. Post. 118. *Teško zlatu na dēbela platnu* i *gjerdanu na garavu vratu!* 314. *Iz dēbela oblika daždi*. DPost. 31. *Čovek... povelikih i dēbelih bēkora*. *Danica* 4, 20. *Razlika između tan-koga i dēbeloga jera*. Nov. Srb. 1818, 337. *Děbela* i *malo jec*. Rj.⁴ XXXIV. *Jugović... miti je bio vrlo tanak ni dēbeo*. Sovj. 88. *Moj mali prst dēblji je* od *bedara oca mojega*. Dney. 11, 10, 10. *Blizika... dolazi o rodu po dēbeloj* i *po tankoj krvi*. ARj. 446b. — b) *děbeo kao gust*: *Na pendžeru na dēbelam* (*čolatu*). Npj. 1, 258. *Vita jelo, dēbeloga hlada*. Here. 162. *Kedar na Ljavu* *lijepljeh grana* i *dēbela hlada*. Jezek. 31, 3. — c) *dēbela, duboko*: *Kulu gradi od dvadest tavana, ukrāj sinjeg mra dēbeloga*. Npj. 2, 386. *Na Cetinji na vodi dēbela*, *ongje bjehu dva bega go-*

malog. 5, 355. Dočeka ga oganj od topova, pogoli ga deli alka zlatna. 5, 363.

delibaša,* m. Oberster der Leibwache, praefectus praetorianorum. Rj. deli-baša, glava, zapovjednik delijama: Gdje je svadbalo da si delibaša, gdje je sofa da si dolibaša. Posl. 71. Učinio gjeen janjicare . . . pred njima ću biti delibaša. Npj. 2, 269.

delibašin, adj. Rj. što pripada delibaši.

Deligrād, m. (Narrenstadt) seit 1806 eine Schanze der Serben (blizu Niša) gegen die Turken. Rj. od 1806. godine Srpski šnac blizu Niša protiv Turaka. Vaku je Deligrad ludučki, mahnućki grad (Narrenstadt). isp. deli (hrabar, mahnut).

delija,* m. (pl. gen. delija). Rj. i ženskoga je roda osobito u pjesmi. — 1) der Leibsoldat des Vezir, miles praetorianus. Delije su sve konjici, i imaju visoke crne kape kovrdžake. Rj. konjik stražar veziror. — 2) Krieger überhaupt, miles, cf. junak: Sve delije u demije, a u koše žita nije. Oj Boga ti neznanu delijo. Rj. rojnik, hrabar vojnik, junak. vidi deli. — Pij, deliju; toči, Angjelija! (kad se dogje u krčmu da se pije). Posl. 247. Ajde s Bogom, star na konju, stara delijo! Npj. 1, 293.

delijin, adj. Rj. što pripada deliji.

delijnski, adj. n. p. kalpak, der delije, žov delije: na delijnsku, t. j. kao što je u delija, nach Art der delije, more žov delije: Na delijnsku perčin ostavila. Orako se kuže i: na hajdučku. cf. bratska. Rj. i sažeto delijnski (isp. abadžinski); delijnski. što pripada kojemu god deliji ili delijama, što je kao u delija. — Stan' za pos'o ženskogom nogom, a delijnskom ga ufati rukom. DPost. 113. Što si mi se oborio, moj delijo! Što li ljepše izodio . . . u ogjedu delijnskome. Kov. 106.

delijnstvo, n. vidi junaštvo: Ti ne kupi svate po hainstvu, no pokupi svate po delijnstvu. Rj. i sažeto delijnstvo. Osn. 244.

delijnski, adj. vidi delijnski. Rj. što pripada delijama ili kojemu god od njih.

delikanlija, m. vidi momak. Rj. vidi i dječak, dječko, vojnik, junak.

deliluk,* m. Hoffart, superbia. Rj. deli-luk, oholost, ponos, ponositost. isp. deli, delija.

deliustavci, deliustavakâ, m. pl. (u C. G.) treći dan po krsnom imenu. cf. ustavec. Rj. — Ustavci, 2) prvi dan po krsnom imenu; drugi dan zove se prustavec, a treći deliustavec. Rj. 790a.

delkusica,* (tica) f. u pjesmi nekaka tica (čini mi se da se papagaj Turski zove dil kuš): Na grančici tica delkusica. Rj. vidi delkusica.

dembel,* m. ljenivac koji od ljenosti ništa ne može raditi, der Faulenzen, homo deses. Kažu da Turski car dembele hrani . . . jeli upravo za dembele . . . ovoga uzmu u dembele. Rj. isp. derbedenica.

dembelisanje, n. das Faulenzen, desidia. Rj. verbal. od dembelisati. stanje u kojem je tko, kad dembeliše.

dembelisati, išem, v. impf. faulenzen, sejne otium terere. cf. dembel. Rj. vidi dirindžiti, ljeniti se.

deme,* dēmēta, m. vidi naramak. Rj. vidi i denjak, i syn. ondje. srežanj n. p. pruča koliko se može zametnuti na runc.

demerōnja, f. brdo na lijevoj strani Ibra blizu Magliča. Rj. u Srbiji. — takva imena isp. Curonja. Radonja.

demeškinja, f. t. j. čorda, vidi dimiščija: I pri-paše čordu demeškinju. Rj. čorda kakva se kuže u Damasku. vidi i demiščija, demiškinja, demiškinja, dimiškinja, dimiškija, dimiškinja; šamljanka.

demije,* demija, f. pl. (u C. G.) dimije: Sve delije u demije. Rj. duge i široke čakšire. vidi i dimlije.

demir,* m. — 1) vidi gvozdje. Rj. — 2) vidi gvožen: Na demir se pendžer naslonio. Rj. orako metnuto pred supstantiv ne mijenju se po paležima te znači gvožen. vidi demirli.

Demir-kapija,* f. (u pjesmama) das eiserne Thor (in der Dama), porta ferræ (in Istra): Donesi mi vina iz Vidina, i rakije od Demir-kapije. Rj. gvozdna vrata.

demirli,* adj. indet. Turski pridjev. vidi dimirli, gvožen. Porišena memerli avlija, obaljena demirli kapija. Npj. 2, 175. isp. Demir-kapija.

demir-trava, f. thalictrum minus L., oćobajka. u Niškom okrugu. ARj. II, 337a.

demiščija, f. vidi demeškinja. — Poslaću ti dvije demiščije sve u čistu zalivene zlatu. Npj. 3, 491.

demiškija, f. vidi demeškinja, stvar ženskoga roda kakva se kuže u Damasku, n. p. sablja; ovdje je igla: Prošla bi proz uši igle demiškije tri krat kovane. DPost. 101.

demiškinja, f. t. j. sablja, vidi demeškinja: On uzima demiškinju sablju. O pojasu sablju demiškinju. Rj.

denderek, m. (pl. gen. denderekâ) u pjesmi mjesto deynck: Da mu dađe trista dendereku. Rj. udarac štapom ponajviše po tabanima, postalo izrtaenjem od degenek.

denije, n. (bdenije) die Vigilien, vigiliæ (ein Kirchenwort): I držaše velika denija. Rj. — I drži nam četvero denija na osvitu od Petrova dana. Rj. 169b. Popovi, kalugjeri i vladike čute molitve, svejštavaju masla, drže denija, i zovu gjavola da izigje. Npr. 116. riječ crkvena. vidi bljenje.

denjak, denjka, m. ein Bündel, fuscis; auch ein Saek Baumwolle. Rj. vidi bala, deme, naramak, srežanj, zavezak, zavežljaj. — Bala drva, pruča, žila, vidi denjak, naramak. Rj. 13b. Denjak (bič od participa glagola djeti). Osn. 290. po ARj. II, 338b riječ je Turska.

depānje, n. verbal. od depati. radnja kojom tko depu.

depāti, depām, v. impf. biti, tući, lupati. vidi depnuti. u naše vrijeme u Dubr. ARj. II, 338b, vidi i derati 3, i syn. ondje. vidi i v. pf. prosti depiti. isp. v. pf. sloz. zdépati (i se).

depiti, pām, v. pf. koga, einem einen Schlag setzen, percutio, cf. lupiti, bubnuti. Rj. vidi i depnuti, dupiti, udariti, i syn. kod udariti. v. impf. depati.

depna, f. (u Dubr.) zdrava i debela djevojčica ili ženurina, ein starkes dickes Frauenzimmer, mulier obesa. cf. euncupa. Rj. i syn. ondje. — za nast. isp. mekna.

depnuti, nēm, v. pf. vidi depiti. Rj. i syn. ondje. v. impf. depati.

deputacija, f. die Deputation: Sadašnjega starešinu Srpske deputacije u Carigradu. Npj. 4, XIV.

der, interj. Rj. de i re okrnjevo. isp. re, dod.

— 1. a) vidi de 3: Dones'der mi divan-kabanicu. Narež'der mi, vojno le, desno krilo. Rj. Iziggjider Umo, iziggjider, dušo! Npj. 1, 446. Stan' der, pašo, da ti najam platim. 2, 459. Ne kup' svata, ne trošider blaga. 3, 193. — b) uzrik može se i rastaviti od imperativa: Begemina šeta po bijelu dvoru . . . Daj mi je der, majko, za vjerene ljube. Here, 292. — 2) u pjesmi mjesto deder: Ljiljan goro ljiljanova! Der podigni ljiljan listak. Rj. značenje kao pod 1, samo što je ovdje uzrik pred imperativom; ora je reaje od onoga 1.

dera, f. — 1) (u Bačk.) vidi struga 2: Pa za deru privezala keru. Rj. na cratina od tora mali torić u kome se orve kad se iz tora izgone, dučkiju i muzu. — 2) Struga, 1) (u Srbiji) Riss in einem Zaune, disruptio sepis. Rj. 720b. mjesto u gradini, u platu gdje je provaljen. isp. dira. — Sedam dera, četri'est švalera; ndaj čeru, pa zagradi deru. Npj. 1, 638. — dera, od derati. isp. Osn. 30. isp. dira.

derač, derāca, m. der Aufreisser (von einem Ochsen der den Zaun einreißt), destructor, cf. provaljivač. Rj. postanjem od derati: koji derč, rō koji derč gradinu, koji čini deru u platu.

Po imenu dva moja sestrića; baš jednoga Derviše-
pašu mlada. Npj. 1, 211. hyp. Derva, Dervo.

dervišeV, adj. Rj. što pripada dervišu 1.

dervišina, f. augm. od derviš: Id' odatle, gola dervi-
višna. Rj. — *takva augm. ridi kol bardačina.*

derviškî, adj. Rj. što pripada dervišima 1 ili dervi-
šu kojemu god.

Dërvo, m. (juž.) hyp. od. Derviš 2, gen. Dërva, voc. Dërvo. *takva hyp. ridi kol Dobro, ridi Derva.* — Podići ču gn'jezdo sokolovo: Baš sa Bosne Selim alajbega . . . od Stijene Stijenjanin-Derva. Npj. 4, 263.

dësau, dësna, adj. ridi desni. ake. ARj. II, 345a.

desčani, adj. n. p. brdo (žensko). *auf zeln ein-
gerichtet, denarius.* Rj. što je tako načinjeno da na nj
dođe nešto po deset puta. isp. devčani.

desčar, desčara, m. — 1) *der Zehntsammler,
decimutor.* Rj. *tko kupi desetak, desetinu, deseto, ridi
prepisnik. isp. brojač.* — Bio je desčar. DRj. I, 4.

— 2) *glava desetorici vojnika:* Staviću vi dobre de-
sčare, desčare, to su kapurali. Npj. 5, 235. Pozdravi-
više redom . . . barjaktare, barjaktari gječu desčare,
desčari svu ostalu vojsku. 5, 322. ridi desetar, de-
setnik, kaplar, kapural. —

dësët, (dësët), zeln, decem. Rj. Broj deset sad ne
mijenja oblika. isp. Obl. 45. dm. desetak 2. — Što
jedan lud baci kamen u bunar, deset pametnih ne
mogu ga izvaditi. Posl. 356. Ustalo je trideset mo-
maka, na tri mesta sve po deset stalo, kad na prili
deset naišao. Npj. 2, 78. Al' se deset porratilo druga.
3, 287. Platu si mi mijenjao deset puta. Mojs. I, 31.
41. Deset plemena otpadnu od plemena Judina i na-
čine za sebe carstvo. Priju. bibl. 79.

desetača, f. banka od 10 forinata. isp. desetica.
Budmani. ARj. II, 348b.

desetarka, f. Rj. *harc od deset akova, ridi deseta-
kinja, desetorka. isp. bure.*

desetak, desetka, m. — 1) deseto što se daje spahiji,
der Zehnd, decima. Rj. — ridi desetina, 2, deseto.
— Vinarina, novci što se daju spahiji njesto desetka
vinogradska. Rj. 62b. Jemin, upravitelj onih selu
koja nemaju spahije, nego desetak od njih pripada
curu. Rj. 233b. Spahije uzimaju desetak od žita. Rj.
702a. Zemlja seljačka, od koje su darali spahiji de-
setak na ono što na njoj rodi. Rj. 826a. Pokupi
(spajja) glavnicu i desetak. Danica 2, 79. Spahija
uzima, osim žitnoga desetka, po 2 groša glavnicu,
Miloš 203 (isp. desetak vinogradski, Rj. 62b.) Svaki
desetak zemaljski, od usjeva zemaljskoga, i od voća,
Gospodnji je. Mojs. III, 27, 30. ridi desetina 2,
deseto; tulumina. — 2) *dem. od deset:* daj mi de-
setak para. Rj. deminucija *zvuči ordje kao oko*
deset, manje više, ili kao da se kaže: deset nije
mnogo: Oko kamenite planine Mosora desetak—dva-
naest sela. Rj. 535b. Jednom pogjemo nas desetak
su trideset konja u Dubrovnik po so. Npr. 6. Da
donesu desetak boca vina i malo rakije. Npj. 4, 91.
(Vuk). Kao dijete od desetak-petnaest godina. Da-
nica 1, 70. Malo u kojoj knežini nije bio po jedan
harambaša, najmanje s desetak druga. 3, 151. Otmah
je s desne strane pod brolom do same vode desetak
kuća, koje se zovu Röse. Kov. 28.

desetak, desetaka, m. — 1) *der Zehner, numus.*
Rj. *novac što se dijeli na deset munjih novaca.* —
— 2) n. p. konj, zehnjährig, decennis. Rj. *komu li
čemu ima deset godina n. p. konj desetak, od deset
godina.*

desetakinja, f. Rj. bure od deset akova. ridi deseta-
tačka, desetorka. — isp. riječi s takim nast. treća-
kinja, petakinja, šestakinja, sedmakinja, osmakinja.

desetar, desetara, m. starješina desetorici ljudi.
ridi desčar 2 i syn. ondje. — Postavili vam ih za
starješine, za tisućnike i stotinare i pedesetare i de-
setare. Mojs. V, 1, 15.

deseter-, ridi deseter-

dësëti, adj. *der zehnte, decimus, Brojeri redni
imaju oblike kao pridjevi određeni.* Obl. 50. D-
sëtö, dësëtöga, cf. desetak. Rj. 117a. U Srbiji ni u
desetom selu nema crkve. Rj. 391b. Otvorena vrata
desetora i deseta brava Dubrovnička. Npj. 2, 98.
Prošao sam devet kraljevina, i desetu Tursku care-
vinu. 2, 330. Srbin se ni deseti ne svrati na Ljubici.
Miloš 98. Od sitne stoke, koje dođe pod štap pa-
stirski deseto, da je sveto Gospodu. Mojs. III, 27, 32.

desëtica, f. n. p. banka ili karta, *ein Zehner (Papier-
geldes oder im Kartenspieler decenarius, edens decem.*
Rj. *banka od deset forinta, (rudi desetica), karta
igračka sa deset znaka, i upućje star ženskoga roda
koja vrijedi deset čega goj.* — Brojci kardinalni od
10 do 20 kazuju se jedinicama i desëtima, koja uzima
preda se predlog na. DRj. I, 264.

desëtić, m. Povjesna ogrčbene kudelje ili četena
dva i dva vezuju se, a desët ovih vezovaka zove se
desëtić. Podunavka 1818. ARj. II, 352a.

desëtina, f. — 1) *der zehnte Theil, pars decima.*
Rj. *deseti dijel čega:* Da je u drugoj desetini XVIII.
vijeka. Žitije 3. Gomor je desetina etc. Mojs. II, 16,
36 (gomor, etä biblijske su mjere.) U drugoj desëtini
ovoga vijeka, V. Lazić 1, 2. — 2) *in Dalm. der Zeh-
nd, decimus, cf. desetak 1. Rj. deseto što se daje spahiji,
ridi i deseto, tulumina.* — 3) *ein Zehner, decem*
(Franc. une dixaine): desëtina ljudi. Rj. — Ja ndarih
erna Arapina, ja jednoga, mene jedanaest, ja dvojicu,
mene desetina. Npj. 2, 376. Pohitao dijete Maksime . . .
i skupio desëtinu druga. 2, 553. Protiv desëtina, da
društvo riječi više ne pravi, ostanu samo četvorica,
da se prave kao i do sad. Pis. 23. ridi desetinja.

isp. desetorica: desetak 2.

desëtinja, f. ridi desetina 3. — Svi svatovi u
grad uljegose, i divno im konak sigurnju, po dvojicu
i po četvorici, po petinju i po desëtinju. Npj. 5, 299.
za nast. desetina i desëtinja isp. babinje.

desetkovanje, n. *das Zehnd-einsammeln, collectio
decimarum.* Rj. *verbal. od desetkovati: radnja kojom
tko desetkuje, kupi desetak od čega.*

desetkovati, desetkijem, v. impf. i pf. n. p. vino-
grad, *den Zehnd einsammeln, colligo decimas.* Rj.
desetak ndarati na što i kupiti, uzimati od čega. —
Brojač, koji vinograde desetkuje (brojeći brazde). Rj.
44b. Stala će viša desetkovati. Sam I, 8, 17.

desëtunik, desetnika, m. ake. ARj. II, 353a. *sta-
rješina desetorici ljudi:* Pa ih postavi nad njima za
poglavare, tisućnike, stotnike, pedesetnike i desët-
nikike. Mojs. II, 18, 21. ridi desčar 2, i syn. ondje.

dësëtö, dësëtöga, n. adj. *der Zehnd, decimae, cf.
desetak 1. Rj. ridi i desetina 2. Votnjake i vino-
grade mogao je dolaziti te brati svake godine, a spahiji
darati deseto.* Rj. 676a. Od svega ču deseto dati
tebi. Mojs. I, 28, 22.

dësëtöm, deseti put, *upravo od dësëtü instr. sing.
žen. roda.* — Kao što se njesto jedan put govori
jednom, tako se i njesto prvi put, drugi put i t. d.
govori *prvom, drugom* . . . i t. d. Rj.¹ XLIX.

desetori, adj. pl. u sing. samo desetoro, koje ridi.
govori se i deseteri. isp. Rj.¹ XLVIII. ridi četvori.
što goj se ondje kaže za tu riječ, radja i za onu
riječ deseteri. Ponesu desetore stajaće haljine. Car.
II, 5, 5.

desetörice, f. *Anzahl von zehn, decem, decaria.*
Rj. Dvojica, trojica, četvorica i t. d. (dakle i deseteri-
ca) ponajviše se govori o ljudma, a može se reći
i ostalim životinjama. Rj.¹ XLVII. Čuvši to deseteri-
ca počeo se srditi. Mark 10, 41. Tada odvojih . . .
i s njima desetericu braće njihove. Jezdr. 8, 24.

desëtörka, f. ridi desetačka. Rj. ridi i deseta-
kinja. bure od deset akova. isp. bure.

desetoro, zeln, decem. cf. dvoje. Rj. n. sing. isp.
deseteri. kaže se i desetero. isp. Rj.¹ XLVIII. u reče-
nicu se uzima sasvijem kao četvoro, koje ridi. Mogao

od tebe. Šta mi je *derar* za to? što mi je stalo? Gj. Daničić. ARJ. II. 361a.

devčići, *devčiča*, *m. pl. mlād od dere*: Deset deva s *devčičima*. Here. 285. *mladetu od dere reklo bi se devče, devčeta*.

devčičan, *adj. n. p. brdo (žensko), auf neun eingrichtet, nonnarius* Rj. što je tako načinjeno da na nj dođe nješto po *deret* puta. *isp. desčičan*.

devčičar, *devčičara*, *m. der das Neuntel nimmt, cui noua pars frugum debetur, nonarius* Rj. *tko uzima devčetak, dereto*. *isp. desčičar* I.

devčičnje, *n. verbal. od devčičiti se, radnja kojom se tko devčiti*.

devčičesit, *neuzig, nonaginta*. Rj. *deve(t)-deset, glas t otpao pred d*. — Usta Zeko oibirati društvo. ev' izabra *devedeset* brata. Npj. 4, 277.

devčičetero, *vidi devdesetoro*. Rj.

devčičesiti, *adj. der neunzigste, nonagenarius* Rj. *Broj eri redni imaju oblike kao pridjevi odvećeni*. Obl. 50.

devčičesetoro, *Anzahl von neunzig, nonaginta*. Rj. *u rečenicu se uzima sasrijem kao četvoro, koje vidi, vidi devdesetoro*.

devčiduka krāl, *m. n. zagoneci*: Ja udarih gvozdenim maljem u kamen grad, iz njega skoči *devčiduka krāl* i primi se uz mekiš grad (kresivo, varnica i trad). Rj.

devčerika, *f. der Brachsen, cyprinus brama*. Rj. *abramis brama Cur*. Rj.³ riba.

devčermaviš, *m. vidi mavišnjak*. Rj. *vidi i kovrtač, mamuza 2, onaj kotulčić (od gročdju ili pirinča) što se njime listori od tijesta sijeku*.

devčesilj, *m. devčesilje*, *n. (n C. G.) nekakva trava od koje kažu da stoka u proljeće protoči krvlju*. Rj. *isp. nevesilj*, nekakva trava od koje se metle grade. Rj. 413b. — *Devesilj i nevesilj (ista riječ s promjenom prvoga suglasnoga, složena od devet i sila)*. Osn. 68. *deret(s)-sil*.

děvět (děvet), *neun, nocem*. Rj. *Broj devet sad ne mijenja oblika. isp. Obl. 45. — 1) u urodinim umotvorinama devet znači kudšto uopćeno poročji broj: Devet braće (a) jedne gaće. Posl. 58. Devet čupara ima na obrazu. (gledaj: Koža mu je na obrazu kao gjon)*. 58. *Do jako je preko deret brda. (otičao je daleko)*. 62. *Vigješ je deret drugarica*. Npj. 1, 472. *Zaš' ja ranim u mojemu dvoru deret nemo, drugo deret slepo*. 2, 8. *Kome ć' ovu čašu nazdraviti? Napiću je majim deret šura, deret šura, deret Jugovića*. 2, 318. *Ja bih dala butum ruho moje, kojeg nema u deret nerjesta*. Here. 201. *Imaš deret nerjestica kao deret paunice, imaš deret mile braće kao deret paunova*. 233. — 2) *Ne zna on pet na deret. (ne zna mnogo za šalu)*. Posl. 199. *Pet za deret dati kome. (prevariti koga)*. 217. — 3) *ni pet ni devet znači kao odmah: Ni pet, ni deret (nego n. p. nze batinu, pa po njemu, t. j. bez i kakoga govora, odmah)*. Posl. 222. *Kad mu toga momka pokažu prstom, a on ni pet ni deret, nego zapali iz pištolja, te njega po sredini*. Danica 3, 192. *A bogalj ni pet ni deret, nego na njega*. 5, 92.

devčetak, *devčeka*, *m. das Neuntel, nonac*. Rj. *deveti dijel dohotka: Čitluk-sahibija je uzimao od žita devčetak, a u ime devčeka od povrča* . . . Rj. 826a. Čitluk-sahibiji su davali deveto ili *devčetak* od žita. Slav. Bibl. 1, 87. *vidi deveto. isp. desčetak* I.

devčetak, *devčeka*, *m. ein Thier (Pferd, Ochs) von neun Jahren, novennis*. Rj. *živinče (konj, vo) od deret godina*: Nije l' majka rodila junaka, da otide ovcarčobaninu, da donese ovna *devčeka*. Npj. 3, 286. *isp. desčetak* 2.

devčičanje, *n. das Abprägen, dolatio(?)*. Rj. *verbal. od devčitati, radnja kojom tko devčita koga*.

devčitati, *tām, v. impf. abdreschen (abprägen)*,

fuste dolo. Rj. *vidi tuči* I. Rj.³ *vidi i derati* 3, i *syn. ondje, v. pf. slož. iz-devčitati, nadevčitati se*.

devčeter . . . *vidi devčeter* . . .

děvětī, *adj. der neunte, nonus. Dereti u plugu, (der neunte im Pfluge, d. i.) das fünfte Rad am Wagen, plauze superfluous*. Rj. *Devčito*, *n. adj. vidi devčetak*. Rj. 415a. *Devčitoga* (mjeseca) biće još lakše. (kaže se bolešljivoj ženi za koju se misli da je trudna). Posl. 58. *Kao što devet gljčkad znači uopćeno poročji broj, tako je i deveti kadšto u redu iza većega broja uopće: Devete pečke žarilo*. Posl. 58. *Deveti u plugu. (ne znači ništa)*. 58. *Kao da mu dereti u lin psima melje. (kad se ko ponosi i gradi bogat)*. 130. *Nije tu sreće, dok iza devčitoga (brata) desetom ne ostane*. 219. *To mi je dereta briga. (ne mariu za to ni malo)*. 319. *Rodi majka devet posušača . . . kad je stala deretog ženiti . . . Sad sam stala deretog ženiti, dereti me u goru opravljaj*. Npj. 1, 121.

devčičica, *f. die Neun (im Kartenspiel), nocem pineta*. Rj. *karta igračka sa deret znaika. isp. desčica* 1. — 2) *kristina od devet snopova*. Rj.

devčičina, *f. — 1) der neunte Theil, noua pars*. Rj. *dereti dijel. isp. desčičina* 1. — 2) *devčičina ljudi. vidi devčeterica. isp. desčičina* 3. — *Al' su u grad devet bratah, devčičinu sestru imaju*. Npj. 1, 154. *Ja udarih erma Arapiju, ja jednoga, mene jedinaest, ja dvojiem, mene desčičina, ja trojiem, mene derčičina*. 2, 376. *isp. desčičina* 3.

devčičiti se, *děvětīm se, v. r. impf. mirari, čuditi se*: *Ma i ja sam se derčičio, šta taj i taj čovjek uradi ili učini*. ARJ. II. 266a. *v. pf. slož. raz-devčičiti, za-*

devčičnaest, *neuzično, novendecim*. Rj. *Broj devetnaest sad ne mijenja oblika. isp. Obl. 45. vidi devčeteronaest. — Vrgao se u derčičnaest, treće se onome koji se ukoči u novijem haljinama*. Posl. 39. *Ne ljese od sluga Davidovijeh devčičnaest ljudi*. Sam. II. 2, 30.

devčičnaestoro, *vidi devetnaestoro*. Rj. *vidi i devčeteronaestoro*.

devčičnaesti, *adj. der neunzehnte, undeciesimus*. Rj. *Broj eri redni imaju oblike kao pridjevi odvećeni*. Obl. 50. — *Sedmoga dana petoga mjeseca godine devčičnaeste carovanja . . . dogje*. Car. II. 25, 8.

devčičnaestori, *adj. pl. u sing. samo devčičnaestoro, koje vidi, i devčičnaestori. isp. Rj.¹ XLVIII. vidi četvori, pa što goj se ondje kaže za tu riječ, valja i za oru devčičnaestori*.

devčičnaestoro, *ein Neunzehn, novendecim*. Rj. *n. sing. isp. devčičnaestori. kaže se i devčičnaestoro, koje vidi, i devčeteronaestoro, koje vidi, u rečenicu se uzima sasrijem kao četvoro, koje vidi*.

děvětā, *děvětāga, n. adj. vidi devčetak*. Rj. — Čitluk-sahibiji su davali *dereto* ili *devčetak* od žita. Slav. Bibl. 1, 87.

děvětōm, *deveti put, upravo je od děvětī instr. sing. žen. roda. — Kao što se mjesto jedan put govori jednom, tako se i mjesto prvi put, drugi put . . . i t. d. govori prvom, drugom . . . i t. d. Rj.¹ XLIX.*

devčeteri, *adj. pl. u sing. samo devčetero, koje vidi. govori se i devčeteri. isp. Rj.¹ XLVIII. vidi četvori, pa što goj se ondje kaže za tu riječ, valja i za oru devčeteri: Činila sam devčetero čini*. Npj. 1, 620. *Povadite nože devčetero*. 2, 287. *Pojnici devčetera blaženstva jevangjelska*. DP. 61.

devčeterica, *f. Anzahl von neun, nocem*. Rj. *Dvojiča, trojiča, četvoriča i t. d. (dakle i devčeterica) ponajviše se govori o ljudima, a može se reći i ostalim životinjama*. Rj.¹ XLVII. — *Ne iscijeliše li se desčeterica? Gdje su dakle devčeterica?* Luk. 17, 17.

devčetero, *neun, nocem*. Rj. *u sing. isp. devčeteri. vidi devčetero. u rečenicu se uzima sasrijem kao četvoro, koje vidi: Ne bi ga nadlajalo devčetero pasa. (kad koji mnogo zna govoriti)*. Posl. 193. *Majka Maru sitno plela, od petero, devčetero, pletući je sjetovala . . .*

dušom ne diše. 173. *Vazduh*, koji nas opkoljava i kojim *dišemo*. Priprava 10. Dokle *dišem*, ne ću odstupiti od svoje dobrote. Jov 27, 5. Ležim među onima koji *dišu plamenom*. Ps. 57, 4. Jedan je *duh* *lihao* u gorama i jednih i drugih. DM. 112. Cvijeće rajsko, koje *mirom diše*. DP. 280. Primitu rosu Duha koja *ognjem diše*. 281. *Poštovanje, kojim diše prema ljudima* u nauči zaslužnim. Rad 9, 190. — *sa se, impersonalno*: Nešto mi *se diše* i uzdiše, čini mi se, spominje me dragi. Here. 102.

dihnuti, *dihnem*, *v. pf.* einen *Athenczug thun, spiritum ducere*. Rj. *vidi* dahnuti. — Kad *dihne iz sebe*, onda se grane uzvijaju u visinu, a kad povuče paru u se, onda se savijaju k zemlji. Rj. 129a. Kada junak iz travice *di(h)ne*, uz jelu se uzvijaju grane. Npj. 3, 119.

dihnanje, *n. verbal.* od dihtati, koje *vidi*.

dihlati, *dišćem*, *v. impf.* (po jugozapad. kraj.) *vidi* dihati: Niti miče ni *dušicom dišće*. Rj. *sadašnje vrijeme* i *dihćem*: Mrva Mara ni miče ni *dihće*. Here. 174. *dem.* duškati. *isp.* dahnati.

dijalekat, *dijalekt*, *m.* (za *akr. isp.* argümenat). *dialectus, der Dialekt, Mundart, vidi* narječje. — Na *dijalekte* Srpskoga jezika. Straž. 1886, 1288. *nominativu nema poterde, za umetnuto a u nom. isp.* igenat.

dijalektički, *adj.* što pripada *dijalektu, narječju, dialecticus, dialektisch*. — *Dijalektički* (adv.) Rad. 15, 191.

dijamanat, *dijamanta*, *m.* der *Diamant, adamas*: Nać hoćete stotinu dukata, meju njima *prsten dijamanat*. HNpj. 1, 292. U drugom redu: karbunkul, safir i *dijamanat*. Mojs. 11, 39, 11. Griječ je *Judin* zapisan gvozdenom pisaljkom i vrhom *od dijamanta*. Jer. 17, 1. *vidi* dijonanat, diomanat, adamanat, za *akr. isp.* argümenat argümenta (Daničić), godimenat, godimenta (Vuk). Budmani *akcentuje* *dijamanat, dijamanta*. ARj. II, 384a.

dijanje, *n. vidi* dihanje. Rj.

dijati, *dišem* (gdjekoji govore i *dijam*), *vidi* dihati. Rj. u *krajevima gdje se glas h u govoru pretvara a j*.

dijel, *m.* (pl. *dijelovi*). Rj. *vidi* dio. — **1)** *der Theil, portio*. Rj. *vidi* i čest. ise, tal. *dem.* dijelak, dijelić. *znači i što dioba, dijeljenje, die Theilung*: Koga nema na *dijela*, nema mi ni *dijela* (Rj.): *Koga nema na diobi, nema mi ni dijela (česti)*. — Da Bog da tu bila yazda *dra dijela* udovica a *treći* mužatica. Rj. 373b. (Ceta) se razdijeli na dvoje, *pa jedan dijel*, koji se zove udordžije, *idu* na udorce... a *drugi ostane* u zastavi. Rj. 770a. To ti je *dio od sreća* što nam je od oca ostalo. Npr. 85. Kad su već bili *na neki dio puta*, zovne on njega. 251. Jadan je onaj koji nema *dijela od Boga*. (kad ko reče za sebe ili za drugoga da je jadan). Posl. 107. Ko ima polja ima *dio Boga*. 139. Nije žao na *mali dio*, nego na *krivi*. 214. *Dijela u kradbi* ni će bog ni boginje. DPosl. 16. Ubočtvu je mudrost *u dio došla*. 144. Držaću te kako svoju glavu, *dati dio* kako bratu svome. Npj. 4, 66. *Dobar ću ti dio ostaviti* kako mome najboljemu drugu. 4, 417. *Glavni dio naroda* ostane s Greima. Kov. 4. Evo mi ovamo počesmo nešto trgovati i trgovasmo, i fajdu dijelismo, *od koje* i vama *dolje dijel učinismo*. 71. Što su književnici naši... uveli u *jedan dijel naroda* našega. 31. (Gagić napiše ministru odgovor *u 13 malijeh dijelova*. Sovj. 18. Neka je (zemljin) razdijele na *sedam dijelova*. Is. Nav. 18, 5. Kakav *dio* mi *imamo* s Davidom? Car. I, 12, 16. To je *dio od Boga* čovjeku. Jov 20, 29. Daj mi *dio od imanja*. Luk. 15, 12. Slijepota Izrailju *pade u dijel*. Rim. 11, 25. Jer ko se upita s njim, *prima dijel* u njegovijem zlijem *djelima*. Jov. II, 11. Narod *imao dio u gladanju*. DM. 336. Neka... skupi od svakoga po svoj zemlji *peti dio od žita*. Prip. bibl. 29. Trojica mlađijih sinova hrvatskoga i srpskoga naroda... *imaju dio u radnji*.

Rad 17, 160. — **2)** *der Berg, mons*: uz *dijel* *bergom*, na Dugom *dijelu* (u *Černu zore* se *jedno brdo* Dug i *dijel*). Rj. *brdo*, uz *dijel*, uz *brdo*. — Oj *na delu* na *golomu* bob se zeleni. Momak *ide uz den*. Rj. 116a.

dijelak, *dijelka*, *m. dem.* od *dijel*, *mali dijel, vidi* djeliti. — Gagić napiše ministru Budbergu odgovor u 13 malijeh dijelova označivši svaki brojem; prvi *dijelak* toga odgovora ovo je... Sovj. 18.

dijeliti, *dijelim*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-dijeliti, *na-*, *po-*, *raz-*, *u-*, *v. impf. slož.* po-dijeljivati, *raz-*. — **1. 1)** *theilte, divido*. Rj. — **a)** Pa dogovor zgodni nećinše: za oružje, što je ko uzeo, a u blago vrgli gjeladžije, *ne dijele brojem ni esajom*, no *kulpakom* Rosnića Stefana. Rj. 118b. Kad je *šivar dijeliti*, govore mu: *otkuda si neznana delijo?* Posl. 117. Kad *oružje stase dijeliti*, men' *dadoše* staro za'rgjalo Npj. 1, 428. Štogod bude dara *zotovskoga*, da *ni dara nitko ne dijeli*. 2, 546 C. — *da bude samo moji*. Trgovasmo, i *fajdu dijelismo*. Kov. 71. Ova gospoda neka *dijele samo slavu i blagodarnost*... a što bude rgjavo i nevaljalo, moja je krivica i sramota. Rj. 171. Pa čemo *dijeliti što* dobijamo na njima. Straž. 1886, 1288. — **b)** *Mejdan dijeliti*, *duelliren, pugnam* inire. Rj. 352a. Gde su Sribi s Baburina *mejdan delili*. Danica 4, 38. — **c)** Da ne *djeli ljubar* s *Mlekinjama*. Rj. 364a. Tvoje blago i moje i tvoje, *drusta nemam*, da *ga s njime delim*. Npj. 3, 192. Ja ću *život dijeliti snjime*. 4, 127. Nego je s *njim delio i slo i dobro*. Miloš 49. Sovjet... kao *tijelo*, koje je s *Kara-Gjorgijem dije- lilo elust*. Sovj. 11. S *kujim* mi bješe *radost dijeliti* dušu. Prič. 29, 21. *Dijelite potrebe* sa *sretimu*: primajte rado *putnike*. Rim. 12, 13. — **d)** Osim toga još *dijele između sebe* (gdjesto i sa starješinama zajedno) *što se skupi od mirijasa*. Rj. 395b. Oni su ih (morce) *dijeliti između sebe*. Sovj. 12. *Dijele haljinu* moje *među sobom*. Ps. 22, 18. — **e)** I na *troje vojsku dijelo*. Npj. 4, 85. Glavne planine *dijelite* svu Srbiju *na trije polovine*. DM. 1. Da je Isus Navin mogao početi *dijeliti* zemlju *na druvasć plemena*. Prip. bibl. 56. *ano se može dodati i ovo*: Otvori mu sanduk od dukata, on *mu društvo* dukate *dijeli*. Npj. 3, 363. Zar ćeš brata *upućati sama*, da *ga Kranjez ne mućere dile?* HNpj. 4, 336. — **f)** *Kao rastarljati*. Iskra *braću dijeli*. DPosl. 33. *Ja ne delim tebe i Grozdinu!* Rogjeni ste brata i sestrice. Npj. 2, 164. Staru planinu koja *dijeli Srbiju od Mačedonije*. Danica 2, 26. Govoreći mu i zaklinjući se *da ga ne dijeli od svojga sina* *Alekse*. Sovj. 52. Neka budu *vidjela* na svođu nebeskom, da *dijele dan i noć*. Mojs. 1, 14. — **2)** *prosjaku, (dem* *Armen)* *almosen geben, austheilen*, *largirati* stjepem: ko *prosi*, ne *dijeli* Rj. *udjeljivati, davati*: Na družčalo *idu ljudi* na *groblje*... *dijele* za dušu, i *popovi čate* molitve. Rj. 142a. Pale svijeće i *dijele* za dušu. Rj. 171a. Da ja *delim sradome* po *krišku sira*, ne bi toga bilo. Npr. 82. Ne da snasi *kojekakim bitangama deliti*. 83. Do smrti svoje *kajao* se i *siramasi* *djeliti*. 110. Bolje je *dijeliti* nego *prošiti*. Posl. 23. Ustani *lijeni*, *Bog sreću dijeli*. 336. Postavi te *carem* da *sudiš i dijeliš pravicu*. Car. I, 10, 9.

11. *sa se — 1)* *reflex.* sich *theilen (in etwas), dividere*. Rj. *kao* *rastajati se, razilaziti se, odvajati se*: Počne se *dijeliti* dan i noć. Rj. 658b. E se Mare *od roda dijeli*, ali joj se žao od *djeliti*. Npj. 1, 18. Ti se *hoćeš dijeliti* od svijeta *bijeloga?* 1, 92. Tako mi se *ne delilo* meso za života od *mojih kostiju*. 3, 163. Kad se *djeli* sreća i nesreća, *tavna noć* od *bijela dana*. 1, 262. Kad se *duša s tjealom djeli*, *grješnom tjealom* *duša* *veli*. Here. 333. Voda *tecijaše* iz *Edema* *natapajući vrt*, i *odande se dijeljaše* u *četiri rijeke*. Mojs. 1, 2, 10. — **2)** *pass.*: Od *prije* su se *knežine* u Srbiji *dijelile* *na srezove*. Rj. 708b. Ta *mejdan* se *tako ne dijeli*. Npj. 4, 306. Ali se (narod) *po zakonu*

124. Daj mi, dragi, drugi kangal zлата, da navezem zlatnu amajliju, da je turim megju dilbagije. 131.

dilber,* *der Schöne, die Schöne, pulcher, pulchra*: Svi dilberi, mog dilbera nema. Rj. ljepotica (vidi dilberika); *lijepi, lijepa, dem. dilberée, dilberéic, isp. podilberéici*. — Dvorilo moméu u popa Save . . . rad' šćere Stano, i dilber Jane . . . kade mi nabodi dilber Janu. Npj. 1, 216. Na njoj (voditi sjede dva dilbera lijepa: kakve su im šainove obrve. 1, 236.

dilberée, dilberéeta, n. (st.) *dem. od dilber*: Ja joj rekoh: dobar veće dilberée. Rj. *vidi dilberéic*.

dilberéic, m. (st.) *dem. od dilber*: Oj gjevojkó dilberéicu! u bijeln belmuéiu. Rj. *vidi dilberée*.

dilberika, f. ljepotica. *vidi dilber*. — Oj gjevojkó dilberiko! Ubilo te zlo veliko! Here. 250.

dilbero, u pripjevju: Slavuj pile, mori, ne pój rano, — ej Nedeljo, mori, dilbero! Npr. 1, 409. *tomu do-daje Vuk*: Ovako se pripijeva uza svaku vrstu. Po svoj prilici ovo će biti Bugarska pjesma, pa posrbljena.

dilčik,* m. *die Stange (bei der Kunkel und der Schnellwege), pertica* (na dilčiku gore stoji bašluk, oko kojega se navija povjesmo, a dolje se dilčik zabode u kolo, i to je sve u varoške preslice): Mobarice moje drugarice! udrite ga kolom u dilčikom. Rj. *motka na kolovratu (varoške prestici). vidí divčik*.

dilkušica, f. *vidi delkušica*. Rj.

diljč, *vidi dalje*: Što pas duže na repu, to ovce sve dilje. Rj. *adv. comp. vidí dilji*.

dilji, *adj. comp. od dug*: duži, duglji, dulji i dilji. — *Samoglasno postarši u, produljuje se te u slovenskim jezicima biva* 11: dilje, *značenje (korijenu) prozitati se*: dólji, dólj (f.), dóljima, dóljiti. Korijeni 115. *Ali se značenje riječi dilji u gdjekojim krajevima narodu našega pomiješalo sa značenjem riječi dalje, pače je prvoga značenja sada gotovo već sasvijem nestalo, vidí dilje, dalje*. — *Ima dilji jezik nego ruke*. DPostl. 32. *Jaka rijeka sve što dohodi na dilje, to ishodi na šire, a nejaka se izgubi*. 37. *Što se veće muze krava, to joj sisa dilja*. 124. *u ovijem starim poslovicama dilji jošte znači dulji*.

diljka, f. (st.) duga puška: Drže duge preko ramena diljke. Rj. — Drže konje dobre za dizgene, beg Mustaj-beg preko krila diljku. Npj. 3, 161. *vidí divka, divlja*.

dīm, m. *der Rauch, fumus*. Rj. Badža, rupa na kući, kuda izlazi dim. Rj. 18b. Nagutati se dima. Rj. 384a. *Za to se kašto puši u gdjekojijem kućama da hoće oči da ispalnu od dima*. Rj. 676a. *Suklja dim iz peći*. Rj. 724b. *Ako je dimnjak nakrivo, upravo dim izlazi*. Posl. 3. *Dok se čovek dima ne nadimi, ne može se vatre nagrijati*. 66. *Na lijepoga dim ide*. 188. *Nijedan dim bez (malo) ognja nije*. 214. *Dim ne udi ležećim nego stojećim*. DPostl. 16. *Kad . . . ugledaju, gje uzliječn dimovi dolje oko Jadra . . . jedni vele, da Mijailo Nedić pali lješnina*. Danica 3, 197. *Samo su gdjekoji dimovi iz čibuka izletali*. Miloš 130. *Mlogi su čibuke onako u ustima držali, ne puštajući ni dima*. 130. *Popaliću kola tvoja u dim*. Naum 2, 12. *Potekoše jedan na drugoga . . . za male se puške po-jagmiše, četri modra dima poletiše*. HNpj. 3, 456.

dimanje, n. *vidi duhanje*. Rj.

dimarina, f. (u Bosni) *vidi dimnica* (onamo se i drugi nekakav danak koji se daje Turcima, zove *dimarina*). Rj. — *riječi s takim nast. što znače danak ili platu glavarina, krvarina, kućarina, placarina, svadbarina, sokolarina, travarina, vinarina; oramo idu i grijačina, mrtvačina*.

dimast, *adj.* — 1) koji je pun dima, koji čini, pušta iz sebe dim. — 2) koji je sličan dimu, kao dim. — 3) koji zaudara dimom. Budmani, ARj. 11, 399a. *isp. dimljiv*.

dimati, dimām (dīmļēm), v. *impf. vidí duhati*. Rj. *vidi i puhati, i dnti, od čega je ova riječ i postala*

preko starijega oblika: dnti, dntem, isp. Korijeni. 109 v. impf. slož. na-dimati se.

dimije,* dimjā, f. pl. *lunga und weite Hosen vom leichten gefärbten Zeug, braccas, cf. dimlije*. Dimije su od plavetna platna ili od svile, a kad bi bile od čohé, onda bi se zvale *šulvare*. Rj. *duge i široke čuk-šire, vidí demije*. — *Vigleš čudo, i nagledah ga se, gje igjaše patka potkovana . . . a na zecu srilene dimije*. Npj. 1, 529. *Gaće (kao kratke i pouske dimije)*. Kov. 40.

dimirli,* *adj. indecl. vidí gvozden*: Na avliju dimirli kapiju. Rj. *vidí demirli*.

dimiskija, f. t. j. sablja *vidi dimiščija*: O bedrici sablja dimiskija. Rj. *vidi kod demiškinja različne oblike ore riječi*.

dimiščija, f. t. j. sablja: Trže Turčin sablju dimiščiju. Rj. — *Oduzeše bogato oružje: od čelika sablje dimiščije, viši dio srebra bijeloga, nego bješe od ljuta čelika*. 5, 375. *vidi kod demiškinja različne oblike ore riječi*.

dimiškinja, f. *vidi dimiščija*: I da pašeš sablju dimiškinju. Rj. *vidi kod demiškinja različne oblike ore riječi*.

dimiškinja, f. *vidi demiškinja, odakle je amo i ake, prenesen; onamo su i različni oblici ore riječi: Mač ukovac, čaruk gjurkovac i sablja dimiškinja (valjaju)*. Posl. 176. *Pripasasē sablje dimiškinje*. Npj. 5, 77.

dimiti, m. (u nab. Rudu.), potpuniti *dimitom* (u venjenju). Rj. *Tuga su supst. muškoga roda: dimiti, čiviti*. Osn. 219.

dimiti, dimim, v. *impf. Rj. v. pf. prosti dimnuti; slož. iz-dimiti, na- (se), o-, za-, zedimiti*. — 1) *rauch machen, fumo*. Rj. *činiti dim, n. p. pušéti*. — *Kur-njaviti, vidí dimiti* (n. p. pušéti). Rj. 317a. (*isp. magliti, maglu oko sebe širili, n. p. pušéti*. Rj. 340b). *Nije djestra ki ne surdi, ni ognjista ki ne dimi*. DPostl. 81 (*mjesto ki trebulo bi na oba mjestu ko. Daničić*). — 2) *sa se, refleks. rauchen, fumo*. Rj. *dim puštati iz sebe: Pušiti se, 1) dimiti se*. Rj. 624a. *Gle, peć se dimljaše*. Mojs. I, 15, 17. *Gora se Sinajska dimljaše*. Mojs. II, 19, 18. *bezlčno: Teško kući u kojoj se ne dimi*. DPostl. 126.

Dimitrija, Dimitrije, m. ime muško. *Demetrius*. Rj. *Δημήτριος*. — *Pa beseli sveti Dimitrija*. Npj. 1, 125. *Dimitrije, dragi svećenice!* 5, 94. *tako po Grč. govoru; po Lat. Demetrija, Demetrije. isp. ARj. II, 336b, za nastarke isp. Antonija, Antonije, hyp. Dimko, Dišo, Dmitar, Mića, Mičan, Mičo, Miha, Mitar, Mito*. — *Dimitrija znači i crkva, posvećenu svetomu Dimitriju*: *Pa ga vode pred bijelu crkvu, pred bijelu crkvu Dimitriju . . . Vidiš našu crkvu Dimitriju?* Npj. 2, 211.

Dimko, m. Rad 26, 54. *hyp. od Dimitrije, takra hyp. vidí kod Boško*.

dimljāš, dimljāša, m. *der dimlije trägt (im Gegensatz von dem Landbewohner), braccutus*. Rj. *tko nosi dimlije (kao grajanin prema seljaku)*. — *Momei i bečari pohvataju od Biogradskeg trgovača . . . kad su ih bili, momei su govorili: Udri dimljaše!* Sovj. 21.

dimlije,* dīmļjā, f. pl. *vidí dimije*. Rj. — *Mlogim tuma planuše dimlije*. Npj. 4, 352. *vidi i demije*.

dimljāk, m. *vidi dimnjak*: A pogleda na dimljak na kulu. Rj. *lj mjesto nj*. — *Što se dimljak s kule salomio*. Npj. 4, 451.

dimļjēnje, n. Rj. *verbal. od 1) dimiti, i 2) dimiti se*. — 1) *das Rauch-machen, fumatio*. Rj. *radnja kojom tko dimi*. — 2) *das Rauchen, fumatio*. Rj. *stanje koje biva kad se što dimi*.

dimljiv, *adj.* n. p. rakija, *rāucherig, fumosus*. Rj. *što zaudara na dim. dimast* 3. — *Ova je rakija za-kagjena, t. j. dimļjiva*. Rj. 176a.

noye. Danica 4. 28. Veljku Kara-Gjorgjije pokloni nekoliko stotine dukata i vojvodsku diplomu. Miloš, 23. (isp. dalje: diploma na vojvodstvo). Diplome senatorske. 25. Tako stoji u diplomu kneza Lazara, što je data namustiru Ravanici. Rj. 1 IV. U Dušanovoj diplomu. XXX. Dade mu diplomu na vojvodstvo u Banji. Soyj. 52.

dira (dīra), *f.* (u Here., a u Dubr. *dira*) rupa u, p. na haljini kakvoj (što je razdrto, *das Loch, foramen*). Rj. — *dira* i *dīra* i *dīra* i *dira* (korijen koji je u *drijeti*; vidi i *dero*). Osn. 32.

dira, *f.* (u Sum.) put kud vojska progje ili ide, *Durchzug eines Heeres, transitus caecitatus*. Rj. *ea postanje isp. diru*.

diranje, *n. das Berühren, tactio*. Rj. *verbal. od dirati. radnja kojom tko diru u što.*

dirati, *dirām*, *v. impf.* Rj. *vidi* darati; tiati. zadijevati 2. *v. impf. slož.* zadirivati. *dem.* dirkati. *v. pf.* dirnuti. — **1**) u koga, u što, *atque berühren, tangere*. Rj. *ponajče u prenesenom smislu: U hajdukoru rodbinu... nije niko dirao*. Rj. 800a. Sjedi s mirom, kad u te niko ne diru. Posl. 220. Kad zasvira, što u sreć *diru*. Npj. 1, 630. *Ne dirajte u njihove crkve*. Npj. 4, 134. Ili sam ja *dirao* u njegovu ličnost. Odg. na ut. 7. Samo ne *dirajte* u ove ljude. Mojs. 1, 19, 8. *sa se pas.*: *U ličnost spisateljevu diru se*. Odg. na ut. 6. — **2**) *dirati koga, što*: Svežu jednome oči, pa gu drugi *diraju*, a on na pitanje (ko te tiče) pogagja. Rj. 604a. Sjedi s mirom i mahni se vraga, nit' *gu diraj*, nit' mu traži traga. Posl. 286. Jer sam zapovjedio momcima svojim da te niko ne *diru*. Rut 2, 9. Ovako govori Gospod za sve zle susjede moje, koji *diraju* našljedstvo što dadoh narodu. Jer. 12, 14.

direći, *m. dem. od direk.* Rj.

direk*, *m. der Balken, Pflock, trabis genus*. Rj. *Balken*, veliki *direk* kao *gedu*, *Balken, trabs*. Rj. 13b. *Grēda*, der *Balken, trabs*. Rj. 100b. *Kōsnik, direk* (u kuće od pletera, koji u dvaru koso stoji). Rj. 292b. *Stüb, stūp 2: Löza*, 4) na tjestu ona dva *direka* ili *staba* sa strane koji su na zavoj izrezani. Rj. 332b. *Tāk, direk* što drži *gedu*. Rj. 729b. — Dáljan, pregrada kakve vode *direcima*, izmegju kojijeb se namjeste mreže te se hvata riba. Rj. 110a. Postaviću temelj od olova, udaraću četivne *direke*. Npj. 2, 204. Vidio sam erkvu Filidara... a po njoj su *direci* od zlata. 3, 66. Tu je čudne dvore načinio nu šezdeset i sedam *direka*. 3, 273.

direkač, *direkača*, *m.* (u Risnu) *vidi* ledenjača. Rj. *Ledenjača*, Španjolski talijer, koji se po drugijem mjestima zove *direkač* i *direkljija*. Rj. 324a. *osn. u direk.*

direkljija*, *m.* Rj. *vidi* direkač, ledenjača. — *direkljija*, *na talijeru su dva direka* (stupa *Herakloca*). ARj. II. 414b.

dirindžnje, *n. das Finglenzen, otintio*. Rj. *verbal. od dirindžiti. stanje koje biva, kad tko dirindži, lijenji se.*

dirindžiti, *džim. v. impf.* (osobito u vojv.) *finlencen, otirati*. Rj. *vidi* dembelisati, lijeniti se. *isp. besposličiti, lastovati.*

dirište, *n. nadimak? isp. derište? — Neki Gjorgjije, koga su zvali dirište i koji je kod Jakova od prilike bio ono što se u Njemačkoj kod gospode zove kamerdiner. Soyj. 49.*

dirkalo, *m. vidi* zakrivalo, *tko dirka, zadirkuje*. — *riječi s takim nust. kod bajalo.*

dirkânje, *n. dem. od diranje*. Rj.

dirkati, *kām, dem. od dirati*. Rj. *v. impf. slož.* do-dirkivati, za-

dirnuti, *dirnem, v. pf. prema v. impf.* dirati. *vidi* darnuti, i *syn. ondje. v. pf. slož.* do-dirnuti (i se), do-dirnem (i se). — *Zadjesti*, 4) *dirnuti*, anrühren, angreifen, attingo. Rj. 172a. Da bi se poznalo kad

riba u nju (*mrežu*) *dirne*. Rj. 508a. Takni u oganj i u zub, jednako je. (mjesto oganj govori se i svrab, u koji obično kako se *diruc*, stane svrbiti). Posl. 297. *U dare joj ni dirnuti nisu*. Npj. 2, 21. Oba živa odlera bravu, pa ih pusti u jelovo granje, *grava diruc*, stoji dreka jarca. 3, 287. Ja sam se starao, da u ličnost njegovu ne *dirnem*. Odg. na ut. 6. Ragjajući se od *nedirante mojke...* Bog je istiniti. DP. 297.

disanje, *n. das Athmen, spiratio*. Rj. *verbal. od disati. radnja kojom tko diše*: Koji me gledate gdje ležim bez glasa i bez *disanja*, plačite za mnom svi. DP. 368.

disati, *dišem, v. impf. athmen, spirare, cf. dijati, dihati, dihtati*. Rj. *dem.* duškati. *v. impf. slož.* iz-disati, na-, o-, pre-, uz-, za-, *v. pf.* dalnuti, dihnuti. — *Kako ima disati dišem i dihati dišem. primjeri kod dihati mogu i amo pripadati.*

diškos, *m. ukr. ARj. II. 415a. (čizoz, platica, tanjur, kod liturgije u istočnij crkvi): Dárak, a) diskos, b) i diskos i putir zajedno*. Rj. 114a. Naznačujući mjesto gdje će stajati jevangjelje, *diskos* i putir. DP. 341.

Diša, *m. (ist.) vidi* Dišo 1. Rj. Di-ša. *hupp. od* Dimitrije. *roc. Dišo. takru hupp. imena muška*: Gaša, Gliša, Goša, Gjuša, i t. d. u istočnom govoru; u južnom Dišo, Gašo, i t. d. *ženska vidi* kod Daša.

dišer*, *m. (juž.) hupp. od* Dišer, *foras*. Rj. — Ne poniče Fočić Memel-aga, ne poniče, već junak pokliče: *Dišer* more, hodže i vaizi! Npj. 4, 136.

dišerisati, *dišeršem, v. pf. (biće i impf. isp. ARj. II. 415b) koga, činen hinaus-schaffen (zu ihm sagen dišer), expello foras*. Rj. *izagnati koga na polje rekarš mu dišer; goniti koga na polje govoreći mu dišer.*

Dišo, *m. (juž.) hupp. od* Dimitrije. Rj. Di-šo. *gen. Diša, roc. Dišo, vidi* Diša. *takru hupp. imena muška*: Gaša, Gliša, Goša, Gjuša, Jašo, Ješo, Mašo, Mišo, Nešo, Pešo, Rašo, Tašo, Tešo, Tošo, Trišo. *tako u južnom govoru; a u istočnom*: Gaša, Gliša, Goša, i t. d.

div*, *m. (pl. divi, divoyi, divā, divōvā) der* Riese, gigas; Ali u nju devadeset *dira*. Rj. *vidi* divljan, džim. *isp. dil.* — U pećini gori velika vatra i tu ima devet *dirora*. Npr. 189. Džin baška, Seitan baška. (znači: drugo je *dir*, a drugo gjavoi). Posl. 351. Kad Jovana *diri* ugledaše... i posjече sedamdeset *dira*... A majka mu *diru* ugledala. Npj. 2, 28. A bijaše tala *dirora* na svijetu. Mojs. 1, 6, 4. Zar mogu iz jedne porodice izaći *dirori* i maljenice? Priprava 33. Od *dirora* postaju kepeci. 77.

diva*, *f. dība, vidi* diru. Rj. 118b. *Dība* (jedni pjevaju i *diru*). Npj. 1, 3, 397. Uzeću te za vjernu ljubovu, pa ćeš biti gospogja kraljica, a nositi *diru* i kadvu. Npj. 2, 105.

divan, *divna, adj.* — **1**) *wunderbar, mirabilis*. Rj. *čemu se je diriti, čuditi; čudan, čudesan*: I to dolazi od Gospoda nad vojskama, koji je *divan* u savjetu, velik u mudrosti. Is. 28, 29. — **2**) *wunderschön, par-pulcher*. Rj. *što je lijepo da mu se je diriti, divno lijepo, prelijepo, prekrasno*: Koliko je *divan* i ugledan, sve je kolom dikom podićio. Rj. 521a. Anđjelina ruže brala... *divnu kitu* nakitila... *Divna* li sam i rumena! Npj. 1, 336. Sve je kolo glavom nadvisila i *divnijem krasom* pokrasila. 4, 155. Mi za dosta imamo šćara sa Turaka odijelo *divno*. 4, 388. *Oni su na mir predivne*. Straž. 1886, 863. *adr. divno*: A tebe ću darovati *divno*. Npj. 1, 458. Vezir ga je *divno* dočekao. 4, 322. Bratac sestru *divno* poslušao. Here. 53. Za to ću evo još raditi čudesno s tujem narodom, čudesno i *divno*. Is. 29, 14. *vidi* dimno.

divān*, *divāna, m. Rj. isp. divor.* — **1**) *der Rath, die Rathversammlung, senatus(?), consilium, cf. sabor, vijeće*: Pod oružjem na *divan* *izigje*. Roditelji porod pogazili. crn im bio obraz na *divanu* pred samijem Bogom istinjijem. Rj. Car čestiti *divan* učinio, sve vezire nu *divan* poziva. Npj. 2, 454. — **2**) *die Un-*

složenijem oblicima: včljji, *divlji*, suprotno pitom. — *Divlja kafa*, die Feigbohne, lupinus hirsutus (i *lup. albus* L. Rj.³) Rj. 118b. (biljka). *Divlja perunika*, Wasserschwertlilie, iris pseudacorus, Rj. 118b. (biljka) *Divlja proha*, Rj. 615a, vidi prolulja, vrapije sjeme. *Divlja safraonjka*, Sommerlockenblume, centaurea solstitialis, Rj. 118b. (biljka). *Divlja tikra*, u Dubr., die Gilfrübe, bryonia (*divica* L. Rj.²) Rj. 118b. Zračnica, *divlja salata*, Rj. 162b. Ovsik, *divlja zob*, Rj. 437a. Pepeljuga, 1) *divlja lobada*, Rj. 194a. *Divlji kuranjil*, die Bäschelmelke, dianthus armeria, Rj. 118b. *Divlji lan*, vidi Bogorodičin lan, Rj. 118b. *Divlji peršun* m. vidi peršun 2. Rj.² 123b. *Divlji somić*, cf. žabić, Rj. 118b. *Komin* (*divlji* i pitomii), trava, Rj. 287b. Lužanj, kao *divlji luk*, Rj. 335a. Kad li šta vide? ni ljudi ni nikoga drugog, do jednog *divljeg čoka*, Npr. 118. Dogjoše *divlji*, pa iščeraše pitome. (kad gosti u čemu smetaju domaćina). Posl. 62. Zakrvavio očima kao *divlji pijetao*, 83. Da lovimo i *plandište divlje*, ne bismo li štagozj ulovili . . . zahajkaše i *plandište divlje*, Npj. 3. 343. Kad li tko tražio srodstvo našega *tura* sa ovom istom Slaven-skom riječi u značenju *divljega vola* (Aurochs). Pis. 32. Odsječen od rođjene *divlje masline*, i pričiojpio se na nerogjem pitomu maslinu, Rim. 11. 24.

divljina, *f.* vidi divjna. Rj. vidi i divljač 1, divljačina 2, divljažito, osobina, stanje onoga što je divlje: Sačuvalo te Bog . . . od bašine Čevske i *divljine Čucke*, Rj. 834a. Sve *divljina*, a već ništa drugo, sve *divljina* i budalaština i bezumnost, što je u Turaka, Npj. 5. 490. Ali se njemu dosadi da *divljina* i samoća, Mil. 171. Začudismo se tolikoj *divljini* tujeh mladića, Zim. 236.

Divna, *f.* ime žensko Rj. isp. divan, divna.

divokoza, *f.* die Gemse, capra rupicapra Linn. Rj. divo-koza, kao *divlja koza*, isp. tako slož. riječi bjelobjabuka, bjelošljiva, divoljjeska, dobrodoča. — Zadaje meso (n. p. od *divokoze*) divinom, Rj. 118b. Otide da traži Davida po vretima gdje su *divokoze*, Sam. I. 24. 3. Znaš li vrijeme kad se *divokoze* koze? Jov. 39. 4.

divoljjeska, *f.* corvulus colurna L., divlja ljjeska, mačija ljjeska, dolazi u naše vrijeme. ARj. II. 426b. — tako slož. riječi vidi kod divokoza.

divor, *m.* (st.) (u C. G.) valja da je mjesto *divan* (razgovor, skupština): Uzrasa' je zelen bor uz Alagin bio dvor, tu je kmetstvo i *divor*. Ovdje bi rekao čovjek da je *divor* (mjesto *divan*?) da to uzeto da se složi sa *dror*: ali ja sam još kao dijete u Loznicu slušao gdje se pjeva: Magjistoro, moja medna usta! ostala ti tvoja škola pusta! puštaj g'jake na *divor* sokake. Rj. — riječi s takim nast. grabor, javor, kosor, plijevor, preor, puhor, stobor, timor, trator, uhor, žamor, i. t. d.

divorog, *adj.* u zagoneci: *Divoroga* krava iz visoka pala, sva se rasprašila, a tele sačuvala. Rj. *odgonetljaj* orah kad padne s grane u gornjoj ljusci, riječi tako slož. dvorog, jednorog, krunjorog, trorog, vitorog, zlatnorog (i zlatorog).

Divoš, Divoša, *m.* selo u Srijemu: Kokša iz *Divroša* Rj. imena s takim nast. kod Bjeloš.

divošta, *f.* die Wunder-schönheit, mira pulchritudo, Rj. ljepota, krasota, kojoj se je diviti. — riječi s takvim nast. vidi kod čistota.

divotan, divotna, *adj.* što pripada divoti: Zelena gora načinila od njega (od Kosmaja) bokor *divotnoga*, gorostasnoga eveća. Megj. 157. Pogled mu je otvoren na *divotne* . . . planine. Zim. 133.

divovski, *adj.* što pripada divovima, vidi divski. — Vidjesmo ondje i divove, sinove Enakove, roda *divovskoga*. Mojs. IV. 13. 34. Za nju se mislilo da je zemlja *divovska*; u njoj pređe življahu divovi, V. 2, 20.

divski, *adj.* *Riesch-*, što *divi*: Dok dogjoše u *divsku planinu*, Rj. što pripada *divima*, vidi divovski. — Ali u nju selamdeset *diva*, megju njima *divski starješina*, Npj. 2. 28.

divalo, *m.* der Heber, qui levat: Spremo za *divala* (jenae, t. j. zao za gorega ili za jednaka: jedan sprema s puta, a drugi *dive*, t. j. obojica krađu), Rj. tko *dive*, — riječi s takim nast. kod bajalo.

divanje, *n.* das Heben, levatio, Rj. *cerhal*, od *divati*, radnja kojom tko *dive* što.

divati, *divem*, *v.* impf. Rj. *v.* impf. slož. iz-*divati*, na-, o-, po-, pri-, az-, *v.* pf. dići, dignuti; i kod dići *v.* pf. slož. kako se *divati* i dići, i *divati* se i dići se gotovo na isti način uzimaju u rječniku, to mnogi primjeri kod dići s malom razlikom (imajući na umu ondje perfektnost u orđje imperfektnost) erijede i orđje kod *divati*: — 1) *a*) *heben*, *leva*, Rj.: Pobratim iz vreće poviče: *Divi*, pobratime, ujednoše me psi! Npr. 170. Koji zdravo *dive* nos, taj će skoro ići bos. Posl. 142. Tugju *kněu dive*, u svoju obara, 322. *Staru dive* svetiitelj Nikola, i napija u slavu Hristovu; al' se njemu malo zadrijema, u drijemu času ispustio, časa padne na stolove zlatne, Npj. 2. 100. Tad' gjevojka na zemljicu pade, svi svatovi *divat* je dođoše, 3. 516. Rano mene lijegala majka, a docna *me* u jutru *divala*. Here. 302 (*kao budila*). Bolesne isče-ljuje, gubave čestite, *urtre dičite*, Mat. 10, 8 (*činite da se dignu*). — 2) *divati* *vojsku*: *kupiti vojsku*; *divati vojsku na koga*, u neprijateljskom smislu: *Kupivojska*, koji kupi vojsku; otidoše kupivojske, da *divu vojsku*, Rj. 316a. Stade *divat pješce* i *kojčke*, Npj. 1. 228. Da *dive vojsku* nanovo, Danica 5. 34. Pošalje Karagjorgjija u nutra u Srbiju, kao da *dive novu vojsku*, Sovj. 43. Ne smijuje *divati* prave *vojske* na sruju braću, 57. *su se*, *pass.*: Kad se počne *divati* bitna na dahije, Danica 1. 71. — narod *divati* na vojsku: *kupiti vojsku*, *brati vojsku*: On ne čedne narod *divati* na vojsku, Danica 1. 75. — 3) *divati* se, *sich erheben*, *consurgo*, *eristo*, Rj. *uzlaziti* u vis, *ustajati*; *kretati se*: Nek' se *dive tući* gjaurina, Rj. 147b. Ti se *divi* nočas iz taminice, Npj. 2. 98. *Divite* se skupa na *oružje*, Npj. 4. 345. *Dan* od grada *divaše* se do neba, 18. Nav. 8. 20. — 4) *divati* se, *igрати se igre*, u kojoj se što god *dive*: *Divati* se, *kyrge*, t. j. čovjeka u kvrgu vezana preko sebe premetati, (u igri), Rj. 268a. *Divati* se prošca, Rj. 616b.

divdar, *divlara*, *m.* der Thorwacher einer Festung, *junior arvis*, Rj. *vratar gradski*, *vratar trgjače*, *kule*, *hyp.* *divdarac*. — Nije svaka ala za *divdara*, Posl. 217. Zaprošio . . . lijepu djevojku u *divdara* od gornjega grada; bego prosi, *divdar* mu je daje, Npj. 3. 534.

divdarac, *divdarec* *m.* *hyp.* od *divdar*: I ako je moj mali gradac, ali sam ja u njemu *divdarac* (Posl. 94). Rj.

divdarev, *divdarev*, *adj.* Rj. što pripada *divdaru*: U njemu (Kušlatu) nema više do samo jedna *kuća*, *divdareva*, Rj. 319b.

divdarevica, *divdarevica*, *f.* die Pförtnerin, *janitrix*, *janitoris uxor*, Rj. *divdareva žena*.

divdarevica, *f.* izvor u Rudničkoj planini, Rj. **divdarski**, *adj.* Rj. što pripada *divdarima* ili *divdaru* kojemu god.

divga, *v.* vidi krajac, Rj. vidi i *ivica* 2. *krajac* od *čohve* ili *sukna*.

divgen, *divgin*, *m.* od uzde oni kaiši što se drže u rukama kad se jaše, *die Zugel* (*des Reitferdes*), *frena*, i. e. *die Riemen um Zugel*, cf. *vojgice*; Pa

njeka biljka, sasa, u naše vrijeme. ARj. II. 437b, isp. šukundéka.

djedovina, *f.* das Erbe vom Grossvater, hereditas avita, patrimonium avitum. Rj. ovo što je kome ostalo od djedova: Na Loznicu hoću udariti, na Loznicu, moju gjedorinu, koju mi je gjede osvojio. Npj. 1, 239.

djelovski, *adj.* avorum, avitus, koji pripada djedovima. U Stuličevu rječniku. ARj. II. 138a.

djeko, *m. hyp.* od djed. Rj. dje-ko, takva hyp. kod enko, postanje vidi kod Dako.

djeladžija, *m.* der Theiler, divisor. Rj. tko dijeli, od djel-iti, s Turskim zveršetkom džija, pred kojim ima a. isp. boltadžija, kaladžija, larnadžija, magadzadžija, navodadžija, pjanadžija, ploadžadžija, pljaekadžija, provodadžija, prvogjadžija, rahadžija, trošadžija. — Donesoše blago i oružje, pa dogovor zgodni učinise; za oružje, što je ko uzeo, a u blago vrgli gjeladžije, ne dijele brojem ni esapom, no kalpakom Rosnića Stefana. Rj. 148b.

djelanje, *n.* u Rj.: dčlanje, das Thun, opus, to je po ist. gororu, verbal. od djelati, radnja kajom ko djela. — Glagol . . . koji pokazuje djelanje kakove stvari, koje izvan nje biva. Spisi 1, 37.

djelatelj, *m.* tko djela; factor, der Thuter, Arbeiter. vidi djelovac. — Ako revnosnim djelatelju njegovim najmanju prejomu budem uklonio s puta. Spisi 1, 6, riječi s takim nast. vidi kod boditelj.

djelati, djelām, u Rj. dčlati, lām, *v. impf.* (u Hrv.) arbeiten, laboro, *vj.* činiti. Rj. i *syn.* kod činiti, *v. pf.* slož. iz-djelati, u- . . . Posao u nas znači rad, kao i poslovati raditi (arbeiten) a da raditi ne znači »poslovati« ili djelati . . . to može reći samo onaj, koji ne gleda, šta riječi u narodu znače. Pis. 33.

djelec, *m. dem.* od djelo. ARj. II. 410a, takva dem. vidi kod barioce.

djelčić, *m. dem.* od djel. vidi dijelak. — Jedan vrlo mali djelčić cijeloga svijeta jest zemlja. Priprava 1. — Kao da se o svakom djelčiću njegovu i po tom o njemu cijelom kaže. Daničić ARj. 351b. Da su samo djetčić jedne celine. Vid. d. 1862, 18.

djelomicē, *adv.* ex parte, partim, kad se ističe da što biva ne kod čega cijeloga nego samo kod jednoga ili više dijela, dijelom, isp. djelomicē, u naše vrijeme: Blago, što sam djelomicē uštedio od plate. S. Ljubiša. ARj. II. 440b.

djelo, *n.* (pl. gen. djelā). Rj. vidi čin 3, i *syn.* ondje. dem. djelce. — **1 a)** die That, factus: Uziči će gjelo na vijelo. Rj. — Učinio krivo gjelo. Rj. 300a. Dobra gjela, koja si do sud pred Bogom učinio. Npr. 255. Kakav je ko na jelu onaki je i u gjelu. I. 23. Duši mesto ubačeno na prestolu Hristovome gdje stoji dobra dela. Npj. 1, 145. Uzela si grdna rabra, i mladića i ne zdrela, koj pokriva tvoja gjela. Here. 214. Društva je . . . prva dužnost, da jezik načoisti od svega turgjea . . . i da našijem književnicima . . . pokaže pravi put u orome djelu. Pis. 26. Književnici naši, koji tobože sve govore o pravilu, a u samome djelu niči kakvova drugog pravila hoće niči poznaju osim svoje volje. 29. Godine . . . pošalje Ruski ministar inostranijeh djela . . . pismo. Sovj. 18. Koliko se većma samim djelom svi o jeziku narodnom staramo, toliko smo dalje protegnuli . . . život i ričejnost (vječnost) našeg roda. Spisi 1, 94. Sva djela svoja čine da ih vide ljudi. Mat. 23, 5. Odbačimo dakle sva djela tamna. Rim. 13, 12. Spomenuti njegova djela koja trori. Jov. 3, 10. Sve kako ljese zapovjedio Gospod Mojsiju, onako uradiše sinovi Izrailjevi sve ovo djelo. Mojs. II. 39, 42. Počinu vrlo grdna djela idući za gadnim bogovima. Car. I, 21, 26. Koji učim velika djela. Dn. I, 11, 22. Veliki u namjerama i silni u djelima (Bože); jer . . . daš svakome . . . prema plodu djela njegovijeh. Jer. 32, 19. Djelom dokazuju da osjećaju i znaju da su Hrvati. Dioba 5. Ako i nijesu bile izrijekom odvojene zemlje

causkoza doma . . . opet u djela vidimo da su srpski vladavci imali i svoje osobine. DM, 48 (thatssachlich). — **b)** književno djelo, književni rad, knjiga: Šta je pisao Visoki Stefan. Je li se se od dela upogarih što do nas dohranilo? Glas. 11, 166. Da će do skora izaići Miklošičevo djelo o korijunima. Ogled V. Vidi . . . njegovo (Miklošičevo) djelo Bildung der nomina. Rad 1, 108. Ne nalazi ni u poznijim djelima njegovijem (Miklošičevijem). 1, 113. Djelo koje je . . . pisao pop novgorodski Ilija. I. 233. Ali je gramatika njegova, kao i ostala djela njegova, među nama vrlo rijetka. I. 159. — **2)** Što ti, brate, Relju ne upita, od koga je gjela i koljena, ko li otac, ko P njegova majka? Npj. 2, 239. Pa on (car Lazari) spremi Zmaj-Despotu Vuku . . . i spremi mu stčana vernana a za onu sremsku banovinu u državu Zmaj-Despotu Vuku, dokle teče sunca i mjeseca i njegova gjela i koljena. 2, 261. orđje djelo kao da je rod.

djelomicē, *adv.* vidi djelomicē, u Dubr. u naše vrijeme. ARj. II. 116a. — za dužinu na posljednjem slogu isp. am-tice, thalwisc, thails, zum Thail.

djelovac, djelōvca, *m.* tko djeluje, postaje, radi, postanjem od djelovati, koje vidi, vidi djelatelj, i radnik i *syn.* ondje. — Dje je djelovca, ondje je i izjelovca. DPost. 16, što se tiče obdka, isp. prodlavac prema prodavati kao djelovac prema djelovati.

djelovan, djelōvna, *adj.* acticus, actus, officus, qui ad actum pertinet; agendus, uopće koji pripada djelu, iz čega se različita značenja razvijaju. Budmani. ARj. II. 117a. activ, activisch, praktisch; actual; wirksam, thätig, bewirkend.

djelovanje, *n.* verbal. od djelovati, koje vidi. — Bolje stoke ali imanja ni nijel do sveta djelovanja. DPost. 9.

djelovati, djelōvati, *v. impf.* vidi djelati, poslovati, raditi, arbeiten, laboro, operar. — Bolje dobro djelovat' neg se oda zla varovat'. DPost. 7. Dobar je ne tko dobro besjedi, neg tko dobro djeluje. 17. Dugo misli, a pospješno djeluje. 20. Kako bi naša književna djela te vrste mogle biti narodu pristupnija i milija a tim i jače djelovati. Rad 9, 133.

djeljač, djeljāca, *m.* lignarius, drvodjelja. ARj. II. 450b. upravo čorjek koji djelja, t. j. koji vrska drvo: der Schnitzler, Bildschnitzer, isp. djeljnuk.

djeljača, *f.* vidi djeljaonica. Rj. klupa na kojoj se djelja.

djeljanje, *n.* das Schnitzeln, sectio minuta. Rj. verbal. od djeljati, radnja kajom tko djelja.

djeljaonica, *f.* die Schuitzbank, sella sectoria. Rj. klupa na kojoj se djelja, vidi djeljača, riječi s takim nast. koje znače zgrada, soba, kao ograjčen prostor, sud; gostionica, kadionica, kidaonica, klaekaconica, mješaonica, parionica, pljvaonica, umivaonica, valjaonica, vozionica, i t. d. riječi s takim nast. a s drugom značenjem vidi kod brkaonica.

djeljaoničkā, *adj.* koji pripada djeljaonici. ARj. II. 451a.

djeljati, lām, *v. impf.* schnitzeln, secto minutatim. Rj. reskati što gogj osobito od drva, *v. pf.* slož. iz-djeljati, na-, o-, sa-, u-, dem. djeljkati. — Gjak počne djeljati jedan mali šiljak. Npr. 148. Gjeljaj kolac kao ti i otac. Postl. 75. Kogogj što gjelja, predanj pada. 137. Povikao domaćinu, koji je pijan pred kućom gjeljao drvalicu za budak. Postl. 199. Od svakoga drva strijele se ne djelja. DPostl. 89 (ne djelju nj). ne djeljaju dijalektički, isp. Obl. 108). Što remeta djelja, pred remetu pada. 123. Danas jeste nedjelja, u njoj s' ništa ne djelja. Npj. 1, 135.

djeljkānje, *n. dem.* od djeljanje. Rj.

djeljkati, kām, *dem.* od djeljati. Rj.

djeljnuk, *m.* koji djelja; drugje hvati djeljnika. DPostl. 33. isp. djeljač, drugje u Medalje i po njemu u Stullija nj. oružje.

djeno *die Kind* (u Dubr.) *augm. od dijete* (osobito za luda čovieka, cf. adžamija), *ein Mann uerfahren mit ein Kind, homo imperitus*, Rj.

djetni, *particip. djēn, djēnū, uorist djēh, djēdoh djēnūh, particip. djēv, djēvši (djēnūv, djēnūvši); djo, djela (djēno, djēnū), djēvna; djēvni, djēvni; djēnūt, djēnūta, isp. Rad 6. 63 i 80, v. pf. slož. vidī kod djesti, v. impf. dijevati. — 1) U sebra se djetiē rodi, a ne umije mu ime djeti. D'osl. 142 (vidi nā-djeti). Od mila mi lipo ime dio. HNpj. 3, 385. — 2) sa se, reflks.; Glagol djeti ... Ne će znati kuda i se gjeti. Obl. 82.*

djetić, *m. (gen. pl. djetićā)*, Rj. *hyp. djetićak. — 1) das Mannsbild, (verheirateter) Mann, vir* (ovo se ponajviše govori *pl.*) n. p. nema *gjetića* kod kuće (kažu žene kod nema ljudi kod kuće), Rj. *oženjen čorjek*: Žene gdječkoga *djetića* u kući: svekra ili djevera zovu gospodinom. Rj. 96a. Nova mlada ... nekoga zove (starije *djetiće*) takom, nekog bābom, nekog gospodinom. Rj. 211a. — 2) *der Mann, Held, vir, vir fortis*: Namjeri se *gjetiē* na *gjetiēu*. Rj. čovjek, *junak*: Pa topuzu Marko besjedio: »Kad moj topuz iz mora iziše, onda vaki *gjetiē* postanno.« Npj. 2, 442. — 3) (po jugozapad. kraj.) *der Jüngling, juvenis, cf. momak*: U gjevojke igraju, u *gjetiēa* ne znaju (za svatove), Rj. *mlad čorjek, vidi i gjerz, mladiē. — U gjevojke kolo igra, u gjetiēa ni u um nije. (gjevojka se za cijelo nađa da će se udati; a onaj za koga misli poći, i ne misli o tom. Ovo se govori i u drugim ovakim dogagajirua). Postl. 329. — 4) dijete, das Kind, puer*: Za njom trče Gjurovi *gjetiēi*. Rj. *muško dijete, vidi muškiē. — Gjećica oko onoga pećenja »kupe se ... dva gjetiēa — onaki gladni — izjedu. Npr. 109. Kad se gjetiē rodi, i tigre se na knči obesele. Postl. 120. U sebra se gjetiē rodi, a ne umije mu ime djeti. D'osl. 142. Da ni gospodini Bog pomogne ... starce i mladiēe i male gjetiēe! Npj. 1, 79 (zdravica). Ja sam Miliē *mušin gjetiē*, uzimio se mi! 1, 127. — 5) (u Kotoru) sluga, makar i star bio, *der Diener, famulus, cf. momak*. Rj. *vidi i čirak 2.**

djetićak, *djetićka, m. hyp. od djetiē* u Rj. *gjetićak, za nast. isp. hrastićak, mladićak. — Dva gjetiēa onako gladni — izjedu jedan glavu a ona dva gjetićka probude se. Npr. 109.*

djetiēci, *djetiēniēa, u Rj. m. pl. (u Herc.) nedjelja pred matericama, dritter Sonntag vor Weihnachten*, Rj. 149a.

djetiņj, *adj. schwanger, gravidus, cf. trudan, zdjetan, bregj. Rj. i syn. kod bregj. — Carev sin ... odmah snjome ... vjenča se i do malo vremena ona ostane gjetiņja. Npr. 229.*

Djetiņja, u Rj.: Gjetiņja, *f. rijeka što teče kroz Ušće*, Rj. 149a.

djetiņjast, *adj. o čeljadetu koje je još dijete, ili koje djetinji, u naše vrijeme: Ti si još sasvijem djetiņjast, ti ćeš još rasti. ARj. II. 457b. u sjev. Hrv. samo o čeljadetu koje djetinji.*

djetiņje, *f. pl. (u Sarajevu) die Freiss, epilepsia. Rj. bolst djtinja, vidi frās, vras, celampsia (neonatorum s. infantium), convulsiones*, Rj.³

djetiņjenje, *n. das Kindischsein, puerilitas*, Rj. *orbad, od djetinjiiti, radnja kojom tko djetinji.*

djetiņji, *adj. — 1) Kinder-, puerilis*, Rj. *što pri-*

i konju davale: Jegj'te, konji, *gjeteljiju* travu.« Herc. 151.

djetenec (djetēnce), *n. vidi djetešece*, Rj. *dem. od dijete, radi i djetešee. — Ako mu je sad nastala 38. godina, prije 37 godina bio neajko i ludo djetešee. Priprava 120, takra dem. vidi kod burence.*

djetešece, *djetešeeeta, n. dem. od dijete*, Rj. *vidi djetešee, djetešee. — dem. takra dupešee, jarešee, krmēšee, telešee, ždrebešee.*

djetetina, *f. (u Dubr.) augm. od dijete* (osobito za luda čovieka, cf. adžamija), *ein Mann uerfahren mit ein Kind, homo imperitus*, Rj.

djeti, *djēnēm, v. pf. vidi djēnūti, djēsti, imperat. djēni, praesens djēnēm, djēdēm, uorist djēh, djēdoh djēnūh, particip. djēv, djēvši (djēnūv, djēnūvši); djo, djela (djēno, djēnū), djēvna; djēvni, djēvni; djēnūt, djēnūta, isp. Rad 6. 63 i 80, v. pf. slož. vidī kod djesti, v. impf. dijevati. — 1) U sebra se djetiē rodi, a ne umije mu ime djeti. D'osl. 142 (vidi nā-djeti). Od mila mi lipo ime dio. HNpj. 3, 385. — 2) sa se, reflks.; Glagol djeti ... Ne će znati kuda i se gjeti. Obl. 82.*

djetiē, *m. (gen. pl. djetićā)*, Rj. *hyp. djetićak. — 1) das Mannsbild, (verheirateter) Mann, vir* (ovo se ponajviše govori *pl.*) n. p. nema *gjetića* kod kuće (kažu žene kod nema ljudi kod kuće), Rj. *oženjen čorjek*: Žene gdječkoga *djetića* u kući: svekra ili djevera zovu gospodinom. Rj. 96a. Nova mlada ... nekoga zove (starije *djetiće*) takom, nekog bābom, nekog gospodinom. Rj. 211a. — 2) *der Mann, Held, vir, vir fortis*: Namjeri se *gjetiē* na *gjetiēu*. Rj. čovjek, *junak*: Pa topuzu Marko besjedio: »Kad moj topuz iz mora iziše, onda vaki *gjetiē* postanno.« Npj. 2, 442. — 3) (po jugozapad. kraj.) *der Jüngling, juvenis, cf. momak*: U gjevojke igraju, u *gjetiēa* ne znaju (za svatove), Rj. *mlad čorjek, vidi i gjerz, mladiē. — U gjevojke kolo igra, u gjetiēa ni u um nije. (gjevojka se za cijelo nađa da će se udati; a onaj za koga misli poći, i ne misli o tom. Ovo se govori i u drugim ovakim dogagajirua). Postl. 329. — 4) dijete, das Kind, puer*: Za njom trče Gjurovi *gjetiēi*. Rj. *muško dijete, vidi muškiē. — Gjećica oko onoga pećenja »kupe se ... dva gjetiēa — onaki gladni — izjedu. Npr. 109. Kad se gjetiē rodi, i tigre se na knči obesele. Postl. 120. U sebra se gjetiē rodi, a ne umije mu ime djeti. D'osl. 142. Da ni gospodini Bog pomogne ... starce i mladiēe i male gjetiēe! Npj. 1, 79 (zdravica). Ja sam Miliē *mušin gjetiē*, uzimio se mi! 1, 127. — 5) (u Kotoru) sluga, makar i star bio, *der Diener, famulus, cf. momak*. Rj. *vidi i čirak 2.**

djetićak, *djetićka, m. hyp. od djetiē* u Rj. *gjetićak, za nast. isp. hrastićak, mladićak. — Dva gjetiēa onako gladni — izjedu jedan glavu a ona dva gjetićka probude se. Npr. 109.*

djetiēci, *djetiēniēa, u Rj. m. pl. (u Herc.) nedjelja pred matericama, dritter Sonntag vor Weihnachten*, Rj. 149a.

djetiņj, *adj. schwanger, gravidus, cf. trudan, zdjetan, bregj. Rj. i syn. kod bregj. — Carev sin ... odmah snjome ... vjenča se i do malo vremena ona ostane gjetiņja. Npr. 229.*

Djetiņja, u Rj.: Gjetiņja, *f. rijeka što teče kroz Ušće*, Rj. 149a.

djetiņjast, *adj. o čeljadetu koje je još dijete, ili koje djetinji, u naše vrijeme: Ti si još sasvijem djetiņjast, ti ćeš još rasti. ARj. II. 457b. u sjev. Hrv. samo o čeljadetu koje djetinji.*

djetiņje, *f. pl. (u Sarajevu) die Freiss, epilepsia. Rj. bolst djtinja, vidi frās, vras, celampsia (neonatorum s. infantium), convulsiones*, Rj.³

djetiņjenje, *n. das Kindischsein, puerilitas*, Rj. *orbad, od djetinjiiti, radnja kojom tko djetinji.*

djetiņji, *adj. — 1) Kinder-, puerilis*, Rj. *što pri-*

pada djeci ili djetetu kojemu goj. vidi dječičin, i *syn. ondje*. — *Djetinja bolest*, (u Risnu) nekaka bolest, od koje djeca umiru (kažu da se u nju drobu začne). Rj. Ovo su stvari, koje pokazuju *gjetinju pamet* i slijepu pakost. Rj. 1. XII. Isaija vidio Gospoda slave . . . kao na suprot krotkome silasku njegovu u obličju *djetinjem*. DP. 320. — 2) *što pripada djetetu, des Kindes, infantis, vidi dječičin*. — Djetje jednako drži u pameti što mu je otac kazao . . . Coso ustane, pa razgrne *gjetinje* brašno u mučnjaku, a gjetetu reče da donosi vodu. Npr. 160. Uzmi djetje . . . jer su izumrlji koji su tražili *dušu djetinju*. Mat. 2, 20. Govoraše: da ne gledam kako će umrijeti djetje . . . A Bog će *glas djetinji*. Mojs. I, 21, 17. Otiđe djevojičica, i dozva *mater djetinju*. II, 2, 8.

djetinjiti, njim, v. *impf. kindisch sein, pueriliter facio*. Rj. *podnositi se i raditi kao djetje, vidi djetiti se v. pf. slož.* za-djetinjiti.

djetinjski, adj. vidi djetinji I. Rj. *što pripada djeci ili djetetu kojemu god*: Začnu ozdol jedan glas kao *gjetinjski*: »Proj' se, ko si, te rabote danas!« Npr. 99. Ja sam bio isprošio gjevojkju, koja zbog njezine *gjetinjske* mladosti ostane još u oćinoj kući. Danica 2, 138. Naše *djetinjske kopice* pokvarile su nam uši. Priprava 39.

djetinjstvo, n. *die Kindheit, infantia, pueritia*. Rj. *djetinjska dob*: Napisaó mi je . . . knez Mihailo . . . kao što je on slušao u *djetinjstvu* od svojijih dadilja. Npr. VI. Ja se još iz *djetinjstva* opominjem, da . . . P'is. 4. Neka se vrati (kći) kući oca svojega kao što je bila u *djetinjstvu* svojem. Mojs. III, 22, 13.

djetličić, m. *der junge Specht, pullus pici*. Rj. *mlad djetuo*. — *Gjetličić* s jezika ginu (jer ih po kliktanju nalazi lovac). Posl. 78.

djéva, f. u pjesmi, vidi djevojka: Nosióce monke neženjene, pratióce *djeve* neudate. Rj. *hyp.* od djevojka. vidi i djevica. — *Devom* vila a nevom gnjila. Posl. 58. Svaka je dobra *devom*, no da je vidimo nevom. 276. Kod njih došla sveta *djeva* Marija . . . »Tako t' Boga, sveta *djevo* Marijo!« Npj. 1, 121, 122. Oj *devo*, djevojko! milogo devovala! malo nevovala! I, 488. Bogorodice *djevo*! Raduj se blagodatna Marija. DP. 43.

djevčunica, u Rj.: *gjevčunica, f. vidi kobasića*. cf. *djevenica*. Rj. 148a. vidi bumber 2. — Visjela je visjelića, pod njom sjedi kosmatiča, Boga móli kosmatiča da joj padne visjelića (*djevčunica* i mačka). Rj. 63b. U Božića tri nožića: s jednim reže pečenicu, a s drugim *gjevčunicu*. Here. 339. Božić zove s Ledenica: »Doran'te mi *gjevčunica*. 311.

djevčeničar, m. — 1) čovjek koji čini i prodaje djevenice. — 2) čovjek koji djevenice rado jede. ARj. II, 460b. vidi kobasičar.

djéver, djévera, m. Rj. *hyp.* dješo. djeverak. — 1) *der Schwager (des Ehemannes Bruder), levir*. Rj. mužev brat: Despot, 3) snahie zovu *djevera*. Rj. 117a. *Krasni*, zovu žene *djevera*. Rj. 299a. *Spáho*, žene zovu *djevera*. Rj. 702b. Mari *gjever* riječ govoraše: »O snašice, pitoma rižice! . . . Mare njemu riječ govoraše: »O *gjevere*, zlaćeni prstene!« Npj. 1, 49. Oj bregovji, moji *djevčeri*! Obalice, mile jetvice! I, 534.

— 2) ručni djever, *der Brautführer, paranymphus*. Rj. u *svatorima*: Brat i jedan od *djevera* izvedu djevojkju na molitvu. Rj. 124a. Duždević me zove u svatove, da mu budem *dever* kod devojke. Npj. 1, 13. — 3) *der Sekundant (im Duell), amicus, adjutor*: Pa *gjevčeri* od njih odstupiše, a oni se udarát stadoše. Rj. *na mejdanu*: Izlgoše ólviye mejdandžije: Janko uze za sebe *djevera* a od Zupe vojvodu Vučura, Petar uze vojvodu Rada. Npj. 4, 109. — 4) Nova mlada . . . nekoga zove (starije djetiče) takom . . . nekog *djeverom*. Rj. 211a.

djevčérak, djevčérka, m. *hyp.* od djever. Rj. vidi dješo. — Pijanoj snašici mili *gjevčeri*. Rj. 148a.

djéver-baša, m. Rj. *Hauptbrautführer, paranymphus supremus: Gjever-baša*, Kraljeviću Marko, daj darove iz Budima grada. Rj. 148a. *glavni djever svatski, isp.* baša 3. — *Gjever-baše*, braćo naša, dobro ste došli! Npj. 1, 19.

djevčérnje, n. *verbal.* od djeveriti, *raduju* *kojom tko djeveri koga*.

djevčérčić, m. (u Boći) djeverov sin snasi. Rj.

djevčérčina, f. (u Boći) djeverova kći snasi. Rj. — *riječ* s *takim nast.* kod bratična.

djevčérisanje, n. *verbal.* od djeverisati, u *naše vrijeme*: Kani se njega i njegova *djeverisanja*. ARj. II, 461b.

djevčérisati, djevčérisati, v. *impf.* — 1) biti djever. — On ne zna *djeverisati, vidi djeverivati*. — 2) u prenesenom smislu: Nije bývalo u Žeti zborni ni knetstva gdje ne bi on *djeverisao* (kao djever uz nevjestu: poslovaó kao najstariji). ARj. II, 462a. *biće v. pf. isp.* djeverivati.

djevčériti, rim, v. *impf.* za *Brautführer bitten, advocare pro paranympho: Djeveričin* i Petra i Pavla. Rj. *djeveriti koga, pozivati ga u djeverstvo, v. pf. slož.* o-djeveriti. — A *gjevčeri* Mandušića Vuka. Rj. 148a. Sve svatove iz gore hajduke: kuma kumi Borjoja hajduka, starosvati Štedoja hajduka, a *gjevčeri deli Radiroja*. Npj. 3, 25.

djeverivánje, n. *der Brautführer sein, officium paranymphii*. Rj. *verbal.* od djeverivati, *stanje u kojem je onaj koji djevera*.

djeverivati, djevčérnjem, v. *impf.* i *pf.* *Brautführer sein, sum paranymphus*. Rj. vidi djeverisati I. *djever biti (u svatorima)*: I do sad se *gjevčerivalo*, al' nije ovoga poštípanja bilo. (valja da je kazala nekaka snaha koju je gjever štípano.) Posl. 96. i *prilazno*: Metnuše me, da je *gjevčerijem*, prsten mećem, za ruku je stiskam. Here. 129.

djevčérnji, adj. *što pripada djevčeru (vidi djeverov)*, *što pripada djeverima (vidi djeverski)*: Za kumovskinu kolima idu starosvatska, *djevčernja*, pak vojvodina. Živ. 310.

djéverov, adj. Rj. — 1) *što pripada djevčeru (muževu bratu)*: Djevčeričić, *djeverov* sin snasi. Rj. 121b. — 2) *što pripada djevčeru (u svatorima)*. — 3) *što pripada djevčeru (na mejdanu)*.

djevčérski, adj. Rj. *što pripada djeverima ili djevčeru kojemu god*. — *Djevčérské ponude*. Razbole se prošena devojka, devčeri joj ponude nosili. Npj. 1, 284. Neka bude barem pet stotina, pet stotina *gjevčérskih svata*. 2, 534. Brat njegov (unrloga) neka otiđe k njoj (ženi unrloga) i uzme je za ženu i učini joj *dužnost djevčérsku*. Mojs. V, 25, 5.

djevérstvo, n. *die Brautführerschaft, paranymphatus*: zove me u *djeverstvo*. Rj. *čast i vlast djevčérsku*: Žen' se ago i meni je drago, poslaću ti sina u *djeverstvo*. Rj. 536b.

djevčérusa, f. Rj. ženu ručnoga djevera.

djevčérušin, adj. Rj. *što pripada djevčeruši*.

djévića, f. vidi djevojka: Pjevata tica pjevica: Što će starcu *gjevčica*, a mladiću babcica. Rj. *upravo je dem. od djeva, ali joj deminutiva ne mijenja značenja, vidi i djeva*. — 1) vidi djevojka I: Al' da vidiš pašinu Hajkuno! . . . A *gjevčeri* riječ besjedio: Jaši konja, za Boga, Hajkuno! Npj. 2, 616. Ma što će starcu *gjevčica*? U stara kosti grohoću, brzo će starac pod ploču. Here. 270. 2) *die Jungfer, virgo*: Tri svete *djevčice*. Tri *gjevčice* gorom idu, uz goricu maslinovu. 321. Sa svijema angelim' i *djevčicom* Marijom. O *djevčice* Marijo! 332.

djevčičanski, adj. *virginicus, virginialis*, koji pripada djevčicama, koji je onaki kakí je u djevica. ARj. II, 463b. *isp.* djevčica 2. djevčstvenik.

djevčičanstvo, n. *virginitas*, stanje, osobina one koja je djevica. ARj. II, 463b. *ili stanje, osobina*

obrazu rumena ružica, zubi su joj dva niza bisera, usta su joj kutija šećera; kaul govori ka' da gohuh guće, kad se sniže ka' da biser sije, kad pogleda, kako soko sivi, kad se šeće kao pаницe. 3. 516. Svate kupi, grede po djevojku. 3. 532. O Radule, gori od gjevojke! 3. 552. O Osmame, griji od gjevojke! 4. 156. Nego *on se oćenit' vlahinjom*, iz Poerija glavitom gjevojkom. 4. 260. O! Turaka nitko ne utće, razma jednu ov' Asan gjevojka. 4. 285 (kaže se s prijekorom plašivici). Zavjet čini *Danecka gjevojka*. Here. 150. Kroz tebe se čini ne mogase od gjevojak' rumenijeh ruča. 216. Prog' se, Jovo, plavkinje gjevojke. 221. I dovede šezdeset djevojk. HNpj. 4. 180. Djevojku roditi. Danica 3. 169. — 2) (u Dubr.) svaka sluškinja. bila udata ili neudata. udovica ili baba od šezdeset godina. *die Magd, ancilla*. Rj. — Djevojka kako je naučena, a sebica kako je . . . DPost. 17. Zapovjegy djevojei, a djevojka mačei, a mačka repu. 156.

djevojkini, *adj.* što pripada djevojki (Pak djevojk' belo lice ljubi. Npj. 1. 219). *vidi* djevojkini. — Moniak poljubi djevojkine starije u ruku. Živ. 302. Naprijed ide kakva djevojkina snaha ili mlada strina. 303.

djevovanje (djevovānje), *n.* *das Mädchenlohn, der Mädchenstand, virginitas: Gjevovanje* moje carovanje. Rj. — 8 djevovanjem progje mnogo koješta. S djevovanjem progje i veselje. Npj. 1. 301 (matpisi pjesmama). *verbal.* od djevoovati, stanje koje biva, kad tko djevuje.

djevovati, *dj.* vujēm, *v.* *impf.* *Jungfrau sein, virgo sum. Rj. biti djeva, djevicu, djevojka.* — Oj devo djevojko! mnogo djevovala! Rj. 114b. Mlogo djevovala, malo nevovala. Rj. 414a. Da li mi se natrag povratiti, umjela biš sada djevovali. Npj. 1. 300.

djevstvenik, *m.* muškarac koji se nikad nije pomiješao sa ženskom stranom. *vidi* mladenac 2. *ein Mann der sich des Beischlafes enthalten, virgo masculus.* ARj. II. 468b. — Zadržao sam 49 riječi Slavenkijeh . . . djevstvenik. Nov. Zavj. V. Ovo su koji se ne opoganiše sa ženama, jer su djevstvenici. Ot-kriv. 14. 4.

dlāčica, *f.* *dem.* od dlaka. Rj.

dlāka, *f.* (*pl. gen.* dlākā). Rj. *vidi* lāka. *dem.* dlāčica. *augm.* dlāčetiina. — 1) *ein Stück Haar, pilus:* gdje je tvoja dlaka, tu je moja (naša) glava. *Dlaka* me drži (da ne učinim to i to). Rj. *vidi* vlas 1. — 2) *das Haar der Kuh, des Pferdes, pili:* konj lijepe dlake. Rj. u životinja. — *primjeri* za 1) i za 2): Igrati se grada, t. j. lopte koja se umijesi od gorveje dlake. Rj. 97b. Dokle ne bi prebrojila . . . na ovi vune, na *svini* dlake. Rj. 367b. Izvadi iz marame lisičju dlaku. Npr. 24. Izvadi iz marame kurjačju dlaku. 25. Prebirajući njezine kose gledaj nači čes jednu dlaku *erljenu* kao krv . . . Oni premećući dlaku po glavi . . . jedva nagje onu dlaku *erljenu*, pa je odvoji od druge kose, *izgubi* je. 123. Traži crna konja . . . bijelu bedeviju . . . ata vrana . . . i od svakoga uzmi po tri dlake repne. 132. Dok mi padne na um da mi je dugačka kosa . . . pa nzmem nož, pa sve dlaku po dlaku odrezuj. 162. *Visi o dlaci* (n. p. čij život). Post. 35. Vuk dlaku mijenja, ali čudi nikada. 40. *Dlaku* po dlaku, eto bjelača: zrno po zrno, eto pogača (kaplja po kaplja, eto Morača!) 59. *Dlaku* na četvoro cijepa. (kad ko što do najpo-ljednje sitnice istražuje). 59. Koji me pas uvijedao, svojom dlakom liječio. 143. Od dlake do grede. (od najmanjega do najvećega). 232. Prekinuli dlaku. (pokvarili prijateljstvo). 261. Hitio se u bradu, al' u bradi ni dlake. Npj. 1. 520. Vigje dvades sijiđijeh dlaku u junačku Muratovu glavu. 4. 519. Na njenu (na Alagi) se dlaku ispravila ko na vuku miseca prosinca. HNpj. 3. 549. Na njemu se dlaku *podignula*. 4. 72. Koga god on uzme na veru, da mu ne će ni dlaka s glave *poteteti*. Miloš 62. Jovan imaše haljinu od dlake kamilje. Mat. 3. 4.

Dojke ti napučiše, i dlake te probiše. Jezek. 16. 7. — 3) zle dlake (u Risnu, *vidi* badlji. Rj. nekaka bolest u učinu. — *amo se može dodati i ovaj primjer:* Neka sveštenik *vidi* boljeticu na koži tijela njegova (čovjeka): ako dlaka na boljetici bude pobijeljela . . . onda je guba. Mojs. III. 13. 3. — 4) u ribe dlaka, t. j. sitne kosti, koje su kao dlake, *die Garbe, spina piscis*. Rj. — Košljiva se riba onlje (u Here.) dijeli na košljivu (u kojoj nema dlaka) i na dlakavu. Rj. 296a.

dlākār, *m.* strunar, mutavdžija, u Nisu. ARj. II. 170b. u naše vrijeme, *vidi* i strunja, kočetar.

dlākav, *adj.* — 1) *haarig, pilosus*. Rj. na čemu ima dlākā, mnogo dlākā. — 2) riba dlakava, *gatiig, spinosus*. Rj. — Kōljavac, u Neretvi nekakva mala riba za koju se kaže da je puna kostiju kao dlākā (dlakavac). Rj. 268a. Košljiva se riba onlje (u Here.) dijeli na košljivu (u kojoj nema dlākā) i na dlakavu. Rj. 296a. Čvao, nekaka dlakavu riba. Rj. 809a.

dlākavica, *f.* t. j. riba, *Grafenfish, piscis spinosus*. Rj. riba dlakava, puna kostiju kao dlākā. — Sitna riba pljavica. *cf.* dlakavica. Rj. 509b.

dlākaviti, *vim.* *v.* *impf.* — 1) *roll Haare werden, pilis consurgere*. Rj. činiti da bude što dlakavo, puna dlākā, dlakama *posipati*. — 2) *sa* se, *reflex.* *roll Haare werden, pilis consurgere*. Rj. *postajati* dlakav.

dlākavljēnje, *n.* *das Beschmützen mit Haare, adspersio pilorum*. Rj. *verbal.* od 1) dlakaviti, i od 2) dlakaviti se. — 1) radnja kojom tko dlakari što. — 2) stanje u kojem je *mo* što se dlakari.

dlān, *m.* (*pl. gen.* dlānā) *die flache Hand, pala:* Dok bi dlān o dlān udario (t. j. brzo, za trenuće oka. Post. 63). Rj. *dem.* dlānić, *suprotno* ljesica. — Brojio zube *na dlānu!* (kad ko broji tuguju stoku; jer ljudi nijesu radi da im se to čini. Post. 30. Drži ga kao malo vode na dlānu. 70. Ravno kao po dlānu. 268. Udrila je Radna o guzicu dlānoma. DPost. 145. Ja kad začu Rosanda gjevojka, po dlānu se dlānom ošinula. Npj. 2. 238. Kako vigje i okom razgleda. Turčina je dlānom ošinula, ošinu ga po došnom obrazu. 2. 279.

dlānce, *n.* (u Dubr.) *Art Pflanze, herbac genus*. Rj. nekaka biljka.

dlānić, *m.* *dem.* od dlān. Rj.

dlījēce, *n.* *dem.* od dljijeto. Rj. *vidi* gljijeece. — *dljijēt-ec.* takva *dem.* *vidi* kol barice.

dljijeto, *n.* *das Stemmweiden, der Weissel, codium, cf.* gljijeto. Rj. *dem.* dljijeece. — U silu nije dljijeto. DPost. 142. Za prvijeh 6 stvari, na kojima se pisalo, valjalo je dljijeto, od kosti ili od gvozdja. Priprava 183. *isp.* dubač. *Dljijeto* (kor. od koga je *dupstj*; kojijenu je pred nastavkom otjalo *bj.* On. 208.

Dmītar, *Dmītra*, *m.* *vidi* Dimitrije. Rj. — Izostavlja se i između *d* i *m.* to činimo i danas govoreći *Dmitar*. Glas. 10. 314. i *otpućarši jošte sprijeda d:* Mitar.

Dmītra, *f.* Rj. *ime* žensko. *cf.* Mitra. Rj. *Demetria*.

Dmītrov, *adj.* što pripada Dmītru: Dmītrov dan. *m.* *vidi* Mitrov dan: O jeseni o Dmītrovu danku. Rj.

Dmītrovica, *f.* *vidi* Mitrovica: I pokupi Dmītrovicu ravnu. Rj.

dnē, *cf.* dan. Rj.

dnēvi, — 1) *vidi* danju: Dnevni leže, a noći putuju. Rj. — 2) *cf.* dan. Rj.

dnēvicē, (*n.* p. na božić, na uskrs — u Hrv.) Rj.³ u onaj sam dan? licem na božić, na uskrs? Dnevica na Božić dogje od Karagjorgijija pismo sovjetu, da . . . Sovj. 78.

dnēvni, *adj.* što pripada dnavu. Dnevni red. Pom. 119.

dnēvničār, *m.* nadničār. Lj. Nenadović. ARj. II. 474a.

dnēvnik, *m.* *Tagebuch, factorum dictionumque descripta per dies:* Djela Jerovoamova, kako je vojevao i kako je carovao, eno zapisana su u dnēvniku careva

koja gjoga moga. Npj. 4, 39. *(ovdje je do nego; tako i u oba primjera koji idu:)* Al' ne šćeše od grada gragjani, do mi težak zulum učinješe. 4, 38. Više mene ne dadeše Turci, do me natrag otiskoše. 4, 40. Slabo više i on mogne učiniti do što se poslovi Srpski zamute i zapletu još većma. Sovj. 36. Niko ne zna sina do otac. Mat. 11, 27. U siromaha nigdje ništa do jedna ovčica. Prip. bibl. 72. Neman više do šaku brašna. 82. *do kao adverb može se složiti sa riječom li; do li, doli, koje ridi.* — **4)** u prenesnom značenju (vlast, krivnja, briga, mar). (4) *To stoji do tebe, hängt vor dir ab, in te situm est, cf. za.* Rj. (5) *Šta je tebi do toga?* was ist dir daran gelegen? quid tua id refert? Rj. (6) *Nije mi do pjevanja, nego do plaća* (Njem. um), progji me se, nije mi sad do toga. Rj. (4) *Do njega stoji da nam da ili ne da.* Miloš 146. *Koliko do rus stoji, imajte mir sa svijem ljudima.* Rim. 12, 18. *Do orijeh visokijeh i niskijeh činornika stoji,* hoće li država biti srećna. Priprava 70. (5) *Nije mene što do tebe, ni do tvoga vrana konja . . . neg'* do tvoje stare majke. Npj. 1, 307. *Nije mene ni do toga, majko . . . strah je mene, biće poginuo.* 1, 466. *Ako bi ti uvehnuo, ne huđ' do mene.* Herc. 267. (6) *Tebi je do jela, a vidiš gdje gazda hoće da umre!* Npr. 14. *Jednim do zuba (jelo?) a drugim do suza (do gladi).* Posl. 112. *Ludi se penje da visoko sjede; a kad bude do besjede, kaje se što onje sjede 171; Mački je do igre a mišu do plaća.* 176. *Nije meni do vaše večere, već je meni do moje uralje.* Npj. 1, 384. *Mene nije do strčljanja tvoga, već exo me teška bolest naša.* 2, 358. *amo idu i ori primjeri:* *Uzmi ovi orah, čuvaj ga do potrebe.* Npr. 93. *Ako njemu bude do nerolje, da se njemu u nevolji nagješ.* Npj. 2, 138. — **5)** do duše, *wohl, allerdings, epideim; do duše ja ne mogu reći da nije.* Rj. kaže do duše u predgovoru nekē razlogu, ali oni niti su jasni niti su dovoljni. Rad 15, 179. — **6)** do Boga i do moje duše, *bei Gott und meiner Seele, me hercle.* Rj. zakletva. — **7)** do pred drugim prijedlozimu dopunjiva im značenje: *Haljina s rukavima do niže posjasa.* Rj. 290b. *Da je onda do u Kuće dolazio.* Rj. 363b. *Tako su se njih dvoje grlili i ljubili do pošte ponoći.* Npr. 15. *Sve se za njom čuprija gradila . . . do pred njezinu kuću.* 52. *Njezine dvije ruke osjećene do iza šaka i srce da joj donesu.* 131. *Skoči do na brdo.* Danica 4, 33. *Od Dunava do blizu Novoga Pazara.* Kov. 9. *Oteže se . . . do pod samu Crnu Goru.* 28. *Visi britva s desne strane do sniže koljena.* 37. *Do prije neko dvadeset godina bio je u Budvi običaj.* Npj. 1, 188 (Vuk). *Idemo od Vitejlema do na kraj gore Jefremove.* Sud. 19, 18. *Netinji koji življahu u Ofilu, do prema vratima vodenijem.* Nem. 3, 26. *Da ih (vrata) ne otvoraju do posljedne subote.* 13, 19. *Tada se David i Avisaj prikradu noću do asred okola careva.* Prip. bibl. 68. *U rečenici:* *Ras'ječe ga do megju ramenah.* Npj. 4, 87 — *do megju uzima se kao jedan složeni prijedlog, pa zato imu uzu se genitiv.* — isp. dodno, dovrh.

doakati, kām, v. pf. kome, t. j. doći mu aka glave, *zu Grande richten, verderben, perdo.* Rj. — *Doakati, dosaditi.* Npj. 2, 304. *vidi dohakati.*

dōb, dōbi, f. das Alter, aetas: svake dobi ljudi; mi smo jedne dobi. Rj. *koliko je kome godina, ridi doba 2.*

dōba, n. indecl. — **1)** die Zeit, tempus: gluho doba, posleno doba, večeruje doba; u ovo doba godine; žena na tom doba (t. j. gotova se poroditi). *Koje li je doba noći?* rekla mi je draga doći. *Rodi majka dva nejaka sina, u zlo doba u gladnu godinu.* Rj. *erijeme. isp. suprotno nedoba.* — *Žena je na vadu, t. j. na tom doba.* Rj. 51b. *Pašarno doba.* Rj. 56a. *Da će biti muškareci pobratimi, a ženskinje druge do ovo doba godine.* Rj. 142a. *Žetreno doba.* Rj. 157b. *Ljudi uz kužno doba oboru selo . . . to se radi noću*

u gluho doba. Rj. 432b. *Popasno doba.* Rj. 511b. *Ručano doba.* Rj. 658a. *Cu u neko doba noći gje dogoše vile na izvor.* Npr. 86. *Od to doba ovaj je momak jednako išao i Trojana brijao.* 150. *Kad bude neko doba noći.* 187. *Nakom nekoliko doba progje pop pokraj njihove kuće . . . Nakom neko doba srete se na putu hodža i pop.* 292. *U koji si doba?* (zapitaju onoga koji što radi, i znači: koliko si uradio, koliko li ti još ima neuradjeno?) *Posl. 332. U njoj (planini Lovćenu) su sujeza i mrazi u seko doba godišta.* Npj. 1, 190. *Sinoć meni kara haber dogje, kara haber, a u kara doba.* 1, 391. *Sinoć mene crna knjiga dogje, crna knjiga, a u doba crno.* 1, 395. *Ja ne gledam tavnaj noći doba.* 1, 411. *I dok bude doba teturajiji.* 2, 160. *U ta doba oba kapetana, pa za oštre sablje prifatise.* 3, 241 (pluc.). t. j. dopadoše, dodaje Vuk. *Da vam kažem, koga doba pogje: prije zore . . .* 4, 303. *U riječi koju besjedise, u to doba navalise Turci.* 4, 386. *To je malo doba postajalo.* 5, 43. *Od toga doba . . . Danica 2, 137. Vrač doba godine.* 2, 138. *U seko doba godine.* Kov. 28. *Od neko doba noći.* 58. *Zimno doba a drva nema!* Straž. 1887, 207. *Bijase trudna i na tom doba.* Sam. 1, 1, 19. — **2)** kao dob, das Alter, aetas, koliko je kome godina: *Kad mu sinovi prispiju u neko doba godina, jedan od njih dva reče ocu.* Npr. 117. *Nit sam mlada, ni odveće stara, nego mama od najljepšeg doba.* Npj. 1, 526. *Ranković, koji je u mlado doba mnogo puta išao s kraljicama.* Npj. 1, 4, XXXII.

dōba, f. ridi doba n. indecl. — *Druga doba, druge čudi.* DPost. 20 (*druga doba može biti i pl.*) *U žen-skil: bōba . . . dōba.* Osn. 26. *Imaće se slabo naluži u štokaraca.*

dobāciti, dōbāciti, v. pf. Rj. do-baciti, ridi do-turiti, dovrći. v. pf. prosti baciti. v. impf. slož. doba-civati. — **1)** herbeiworfen, adjiciv: *dobari de mi to amo.* Rj. *baciti kome što, da u njega dogje.* — *sa se, pass.*: *Sa zidova . . . može se dobaciti iz puške na Crnogorsku granicu.* Kov. 30. *Otide koliko se može strijelom dobaciti.* Mojs. I, 21, 16. — **2)** genuy weit werfen, assessor: *nije mi ni dobario, a kamo li odbacio.* Rj. *baciti daleko kako treba.*

dobacivānje, n. Rj. verbal. od dobacivati, radnju kojom tko dobacuje što.

dobacivati, dōbācujēm, v. impf. Rj. do-bacivati. v. impf. prosti baciti. v. pf. slož. dobaciti. — **1)** herbeiworfen, adjiciv. Rj. *baciti kome što, da do njega dogje.* — **2)** genuy weit werfen (im Steinarwurfe), assessor: *metam lapide.* Rj. *baciti daleko kako treba, osobito kod bacanja kamena.*

dōbar, dōbra, (dōbrī, adr. dōbro, comp. bōljī). — **1.** **1)** gut, bonus. Rj. *Dobra molitra . . . svatovi sazovu roditelje da joj (djevoici) dadu dobru molitru.* Rj. 124a. *Kad ko na polasku reče: s Bogom ostaj! odgovori mu se: u dohri čas pošao!* Rj. 125b. *Pred kuma, t. j. stogorj tako dobro da bi se moglo pred kuma iznijeti!* Rj. 314b. *Govori ono što je po nj dobro.* Rj. 379b. *U-zlu-dohar.* (u Boči), *u-zlu-dohra.* (u Dubr.) *vidi čuvakuća.* Rj. 774a (*hiľjka*). *Nazavši materu dohar reče.* Npr. 56. *Snaha bijaše dobra kuo dohar dan u godini.* 83. *Imao je jednu sčer blagu kao andio, dobru kuo kruh.* 130. *Dohar glas daleko ide, a zao još dalje.* Posl. 59. *Dobra riječ ne koštuje novaca.* 60. *Dobrog je vina i kislica dobra.* 60. *Ko je sebi zao, kako će drugom biti dobar?* 112. *Lasno je biti s tugijem dobar.* 166 (dijeloci tugje). *Pred-dohar udohar.* 261. *Jer si dobar k sećinu svojim.* Ps. 52, 9. *Dobar je Gospod prema srima, i žalostiv na sva djela svoja.* 145, 9. — **2)** (u Dubr.) *nijesam vele dohar, t. j. slab sam, malo samo bolestan, nicht ganz wohl.* Rj. *Dohri došli, kićeni svatovi!* Npj. 1, 17. *Božja pomoć, draga i mila!* *Ona mene odgo-vara: »Dohar neznan!* 1, 423. *Bolovao devet godina, nit' umr'o, niti bolji bio.* Herc. 151. — **3)** *kuo*

vati. — 2) *gewinnen, lucror; imati dobitak*: Ko mnogo ima onaj i *dobija*. Postl. 72. Ko ništa ne probira, ništa i ne *dobija*. 150. Mnogo *dobija* onaj koji svašta ne kupuje. 181: *sa se, pass.*: Ako se ne *dobija* po mnogo, *dobija se* po štogorji. Postl. 7. — 3) *kao primati, bekommen, accipio*: Za svako brijanje *dobijao* po dvanaest dukata. Npr. 150. Biogradski paša *dobija* mnogo od gjumruka na Šavi. Danica 2, 84. Srbi su . . . sve veću i veću vlast u zemlji *dobijali*. Miloš 190. Carevi Širski *dobijahu* konje preko njih. Car. I, 10, 29. *Dobijamo* svjedocanstvo. Star. 3, 1.

dobijeliti, *dōbijelim, v. pf. svršiti bijeljenje*. Kad njegovu knuću *dobijelim*, odmah ću onda tvoju. ARj. II, 502b. *do-bijeliti, v. impf. prosti bijeliti*.

dobirānje, *n. verbal. od dobirati (v. impf.), radnja kojom dobiraju n. p. beraći*.

dobirati, *dōbirām, v. impf. do-birati, srršivati branje, govori se u Ilrv. n. p. beraći dobiraju, v. pf. dobirati*.

dobirati, *dōbirām, v. pf. birati, pobirati sve, do kraja. slož. do-birati*. — Kada tko po njivi kupi zrnje otučena graba, ili oko guma gdje se grab tuče, reče: »Još nijesam sve *dobirao*«. u Liei. J. Bogdanović. ARj. II, 502b. — *za pf. i impf. isp. nabirati*.

dōbit, *f. vidi dobitak. 1) der Gewinn, lucrum*. Rj. *što se dobije*: Čelđpār, *dōbit*, plijen. Rj. 759a. Čkvār. 2) u pjesmi mjesto *dōbit* ili *šćar*. Rj. 827b. Šćar. cf. *dōbit*. Rj. 840b. Hajdemo . . . da *podělino sraju dōbit*. Npr. 171. I ad *stari* ka smrdi *dōbit miriše*. reče skup. DPostl. 29. Bolje je dvojici nego jednomu, jer imaju *dobru dōbit od svoja truda*. Prop. 4, 9. Te je knjiga njegova *pracu dōbit nauci* o našoj sintaksi: Rad 2, 232. *Princze ne mada dōbit pulcovrjaji* slovenskoj raspravom o tom spomeniku. 5, 192. *Oci-jeni dōbit* koja ide od tih izdanja samomu tekstu. 17, 165. — 2) *das Interesse, interesarius*: dao novce na *dōbit*. Rj. *vidi* interes, kamata. — Gjevojku tvoju šćer za glavno, a tvoj nož čudotvorni za *dōbit*. Npr. 122. Nemoj *uzimati od njega* kamate ni *dobiti*. Mojs. III, 25, 36. *Ne daji na dōbit* bratu svojemu ni *novaca* ni hrane. Mojs. V, 23, 19. Davao im je novaca u zajam i sam *uzimao od njih novaca na dōbit*. DM. 346.

dobitak, *dōbitka, m. vidi dobit*. — 1) *der Gewinn, lucrum*. Rj. *što se dobije*: Okajmaciti, skupiti kajmak, ali se najviše govori o *kakovome dobitku*, uzeti ono prvo što je najbolje. Rj. 452a. Pa smo opet *na dobitku*. Postl. 4. Svaki pop . . . mora mu (vladi) davati po nešto od *gjekojih svojih dobitaka*. Danica 2, 117 (*dohodaka*). Matica Srpska gleda najviše na *trgovački dobitak*. 5, 77. Od svega što ljetina nosi, *najveći dobitak imaju od ulja*. Kov. 39. *Za dobitak* gledaju ko je ko. Jnd. 16. Jer je bolje njom (mudročću) *trgovati nego trgovati srebrom*, i *dobitak na njoj* bolji je od zlata. Prič. 3, 14. Da bih bio *u dobitku*. Pom. 125. — 2) *das Interesse, interesarius*. Rj. *vidi* interes, kamata. — Trebalo je dakle moje srebro da *daš trgovcima*; i ja *došavši* uzeo bih svoje s *dobitkom*. Mat. 25, 27 (*cum usura*).

dōbiti, *dōbijēm, v. pf. Rj. do-biti, mjesto dobijem stariji oblik* dobudem; *ali sada već nema te stare osobine. isp. Obl. 79. partie. passive. dōbit*, *dobijen, dobiven*. Obl. 84. *v. impf. dobijati, dobivati*. — 1) *gewinnen, vinco*: ko *dobije* neka vodi obje. Rj. *kao pridobiti, nadeludati, pobijediti*. Mnoge *dōbi* u borbi *međane*. Rj. 37b. Ispravdati, *dōbiti* na sudu rasprom. Rj. 237a. On *mogaše nadigrati majku*, on *mogaše, nego ne hoćaše, no* je njega majka *nadigrala*: Ja sam *tebe, dijete, dōbila*. Npj. 2, 30. Pa ako mi Bog i sreća *dade, te dobijem tebe* na mejdanu. 3, 450. Ako Bog *da, dōbićemo Turke*. 4, 185. — 2) *gewinnen, lucror*: *dōbio* na kukuruzima, na svinjama. Rj. *imati dobitak*. — *Dobio* kao čela na brnsu (Postl. 59). Rj. 45a. Upljačkati, cf. *dōbiti*, zaplijeniti. Rj. 785a. Bolje

je *na mekinjama dōbiti* nego na zlatu *šetovati*. Postl. 24. Zakovao *patarica (dōbio, pomogao se)*. 83. Što čovek ne potroši, *ono je dōbio*. 361. Na panagjur počeoš (počeo čeoš) *da reče dōbudoš*. DPostl. 66. Ja umrijeh, *vama dōbih carstvo*. Npj. 4, 131. Od Turaka *šćar dōbijemo*. 4, 216. Hoće li s tim naša raspra *što dōbiti?* Danica 2, 125 (82) Vi ste svi zajedno *vašu parnicu dōbili*. 2, 112. *Pobedom* ovom Srbi su *dōbili još i to*, što sad . . . *podigne se* i nahija Biogradska. Miloš 86. Oni nisu mogli ni misliti, *da ih na sevuju stranu dōbiju*. 175. Mi to možemo učiniti, ako ćemo *pregoniti* nekoliko hiljade ljudi, ali *šta ćemo tih dōbiti?* Sovj. 43. *sa se, passive*: Gje se *hiljada dōbije*, stotina se može *pokloniti*. Postl. 77. Prem da *se od vina i od rakije može kašto* po koja *para dōbiti*. Danica 2, 104. — 3) *bekommen, accipio*. Rj. *kao primati*: Gjevojećica kad stane *pripovedati*, a iz usta sve *zlatna ruža*. Onda se *maćija još većna začudi*, pa je *zapita*: Gde si *taku blagolēt na sebe dōbila?* Npr. 140. Da *čeoš od mene za to dōbiti* na dar još jedan život. 195. *Nalijepio negrije*, (magazio na zlo, *dōbio bolest*). Postl. 188. Ne moš je *mladu videti*, kamo P *za ljubā dōbiti*. Npj. 1, 591. Valja da si *dōbio volju*, da svitu opet *podereš* u krpe? Danica 2, 130. Kad ovaj *veseli glas dōbijemo*. 2, 138. *Dōbije dopuštenje*, da ide s vojskom, da ga ubije. 3, 205. *Dobieši elast i silu* u ruke. 3, 216. *Dōbiti penziju* i za osobite *zasluge Madžarsko pleničstvo*. 4, 12. Srbi, *dobieši sad nuležda*, da će njihova *vlada ostati*. 5, 33. Vi ako biste *dōbili i otpust* ne morate svoje zemlje i kuće *prodati odmah*. Javor 1885, 763. U tom *dobiju na vrat* novoga protivnika. Miloš 136. Oni *dobiju djece*, a ova *djece odstru*. Priprava 32. *Lasno nazebe i dōbije groznicu*. 40. Na ovo pismo *dobijem odgovor*. Straž. 1886, 608. Ali ja za toliki moj *trud da ne dōbijem ni krapare*. 1886, 1225. *Od rane, dōbijene* kod Pultuska. Žitije 15. *Dōbije zapovest*, da . . . 23. *Neznabošci dōbiše dijel*. Rim. 15, 27. *Čim dobijem koji (eksamplear)*, za *čast ću držati*, da vam pošljem. Kolo. 14 (15). Onlje *dōbiše zakon od Boja*. Prip. bibl. 45. Reče mu da će *dōbiti sinu*. 107.

dōbitnica, *f. vitrici*, žensko čeljade (i stvar ženskoga roda osobito ako se misli kao čeljade) koje *dobiva* ili koje je *dobilo*. ARj. II, 507a. *n. p. vojsku dōbitnica*.

dōbitnik, *m. qui consequitur aut consecutus est victor*, onaj koji *dobiva* ili koji je *dobio*. ARj. II, 507b.

dobivalac, *dōbivāca, m. (u Boei) der Gewinner, qui lucratur*: Kad bi *trgovac* svagda *dobivao*, ne bi se *zvao trgovac, nego dōbivalac* (Postl. 115). Rj. *koji dōbivao. isp. dobitnik*.

dobivalica, *f. žensko čeljade koje dōbiva*. DARj. II, 508a.

dobivānje, *n. Rj. verbal. od dobivati*. — 1) *das Gewinnen, Siegen, victoria*. Rj. *pridobivānje, nadelajivānje, pobjegivānje*. — 2) *das Gewinnen im Handel, lucrum*. Rj. *tećenje dobitka*. — 3) *das Bekommen, acceptio*. Rj. *primanje*.

dobivati, *dōbivām, v. impf. Rj. vidi dobijati, v. pf. dobiti. 1) gewinnen, vinco*. Rj. *pridobijati, nadelajivati, pobjegivati*: Čija *gine* (vojska), čija li *dōbira*. Npj. 4, 379. — 2) *gewinnen, lucror*. Rj. *imati dobitak*: Kad bi *trgovac* svagda *dobivao*, ne bi se *zvao trgovac, nego dōbivalac*. Postl. 115. Sve *od Turak što smo dōbirali*. Npj. 4, 216. — 3) *bekommen, accipio*. Rj. *kao primati*: Zašto tu ili *dobiva značenje* imena . . . Rj. XLVII. — *sa se, passive*: *Ljubur* k narodn . . . ne *ragja se* s čovjekom, *nego se dōbiva* kroz nanku i odgojenje. Kov. 11.

dōbjeći, *dōbjegnēm, vidi dohjezati*. Rj. *v. pf. dohjeći, hjećiti doći, zaporedno dohjezi*. Obl. 71. *kao prost blagol ne dolazi. isp. hjeći*. *Dobjeglica*, *djevojka* koja *dohjegne* (sama dogje) *za momka*. Rj. 124a. Od

dete, kako s' tepla dobra dodvorilo. Rj. 127b. Ostavljam sve svoje dobro na vama i na Bogu. Npr. 72. Kad si već dva dobra učinio, učini i treće. 195. Zlo dobra donijeti ne će. Posl. 91. Ko zlo čini nek se dobru ne nada. 138. Lasno je s tugijm dobrom dobar biti. 167. Ja se mlada boljom dobru nadam. Npj. 1, 63. Ge su naša velja dobra? t. 91. O ti majko, milo dobru me! 1, 465. Sinko Imbro, vrlo dobru moje! 1, 472. Luko će nam za dobro primiti. 1, 335. Da su Rusi našli za dobro i ostavili... Danica 1, 98. Nego je s njim delio zlo i dobro. Miloš 49. Da im otme njihova dobra. H4. Koji mu je mnogo dobra činio. Opat IV. Reče Avram sluzi... koji bješe nad svijem dobrom njegovijem. Mojs. I. 24, 2. Jer si mi vratilo dobro za zlo... i danas si pokazao da mi dobro činiš. Sam. I. 24, 18, 19. Po tom otide... da kaže Davidu sve što za dobro nagje Izrailj. Sam. II. 3, 19. Odbrani slugu svojega mi dobro njegovu, da mi ne čine sile oholi. Ps. 119, 122. Onima koji ljube Boga sre ide na dobro. Rim. 8, 28. Nadvladaj zlo dobrom. 12, 21. Svagda idite za dobrom. Sol. 1, 5, 16. Kad pisac za dobro nalazi pomenuti štogod. Vid. d. 1861, 3. Ne može... nimiti toliko dobra u duši. DP. 372. Što je dobra u mom poslu. Istor. III. Koliko ste dobro učinili. Kolo, 13. Sve što bi se u tamažu moglo naći nedovoljno... pretežu dobru koja su u njemu. Rad 15, 179.

Dobro, m. (juž.) hyp. od Dobroslav. Rj. gen. Dobra, voc. Döbro. *vidi* Döbra. — *takva hyp.* Ačo, Andro, Anto, Božo, Čiro, Dabo, Gavro, Gjuro, Hristo, Ignjo, Ivo, Jovo, Kosto, Lazo, Makso, Mato, Niko, Osto, Pavo, Rado, Stijepo, Tripo, Vaso, Zaro, i t. d.

dobro, gut, bene. Rj. adv. *vidi* dobar II.

dobročinnac (dobročinnac), dobročinnica (dobročinnica), m. der Gutthäter, benefactor. Rj. dobročinnac. *vidi* dobotvor. koji dobro čini. suprotno zločinnac. isp. tako složene riječi preljubočinnac, štetočinnac.

dobročinstvo, n. das Wohlthun, beneficentia. Rj. dobro učinjeno. suprotno zločinstvo. — Čini (Bog) da se nagje (oblak) ili za kar ili za zemlju ili za dobročinstvo. Jov 37, 13. Usta će moja kazivati pravdu tvoju, svaki dan dobročinstva tvoja, jer im ne znam broja. Ps. 71, 15. isp. tako složenu riječ preljubočinstvo.

dobročica, f. *vidi* dobröta. Rj. — Kadgod je od bremena dobroća, sve trči čela na ljepotu evijčea. Kov. 70. isp. dobrina. — riječi s takvim nast. *vidi* kod bistroća.

Döbročänin, m. čovjek iz Dobrote. Rj.

Döbročänka, f. žensko iz Dobrote. Rj.

dobročüd, adj. vom guten Naturell, bonae indolis. Rj. dobro-čüd, što ima dobru čud, u kojega je dobra čud.

dobroděva, f. (u Srijemu) pirsichblättrige Glockenblume, campanula persicifolia L. Rj. dobro-děva, u istoč. gororu; u južnom dobroděva, kao dobra djera. — tako slož. riječi *vidi* kod divokoza.

dobrodjetelj, f. die Tugend, virtus, krepost (u moralnom smislu). dobro-djetelj, drugoj poli osn. u djeti ili djetati. — Zadržao sam 49 riječi Slaven-skih... dobrodjetelj. Nov. Zavj. VI. Da ništa nije dobro osim dobrodjetelji. XII. Prosta klasa naroda našega ne ustupa ni jednome od 5 ili 6 sebi obližnjih naroda ni u razumu ni u poštenju, niti u kakvoj drugoj dobrodjetelji. Kov. 16. Braćo moja, što je god istinito... što je god slavno, i još ako ima koja dobro-djetelj, i ako ima koja pohvala, to mislite. Filib. 4, 8. Budući da je dobrodjeteli prvo oružje kakanje... za to prije svega... DP. 79. Kakve se dobrodjeteli ištu od kalugjera... da čuva mladenaštvo kao rišu dobrodjetel. 256. — dobrodjetelj i dobrodjetel, isp. obitelj i obitel.

dobrodjěva, f. ARj. II. 522a. *vidi* dobrodëva.

dobrodöšlica, f. — 1) die Willkommene, exoptata: Naša snašice dobrodošlice. Rj. koju je dobro došla.

— 2) *vidi* dobrodošnica: Özgjeldju i dobrodošlica. Rj. *vidi* i dobrodošna. časa vina ili rakije što se daje onome koji dogje, za dobro došao. Dadoše mu čase tri, četiri özgjeldije i dobrodošlice. Npj. 1, 478.

dobrodöšna, f. *vidi* dobrodošnica: Pa mu daju dobrodošnu vina. Rj. *vidi* i dobrodošlica 2.

dobrodöšnica, f. časa vina ili rakije što se daje onome koji dogje, za dobro došao: dobro si mi došao! (tako se reče kad mu se pruži čašal, der Willkommenbecher, poculum salutatorium, cf. dobrodošlica 2. Rj. *vidi* i dobrodošna, özgjeldija. — Dadoše mu trideset özgjeldija, özgjeldija i dobrodošnica. Rj. 450b.

dobrodöšan, dobrodöšana, adj. koji je dobre duše: Omalen starčić vrlo blaga i dobrodöšana lica. ARj. II. 523b. tako slož. adj. kod bogodöšan.

dobroljubac, dobroljüpca, m. boni amator. Stulli. čovjek koji ljubi dobro. ARj. II. 526a. tako slož. riječi kod bogoljubac; isp. i ake, ondje.

dobroljubiv, adj. dobro-ljubiv, koji ljubi dobro. sa ne složeno: nedobroljubiv; jer će ljudi postati... neuzdržljivi, bijesni, nedobroljubivi. Tim H. 3, 3. — tako složeno adj. *vidi* kod bogoljubiv.

Döbrosav, m. ime muško. Rj. Dobro-sav, tako slož. imeno kod Bogosav. — hyp. Döbra, Döbro, Döbrica, Döbrilo, Döbrsko; Dojčil, Dojčilo, Dojčim, Dojko; Doko.

Döbrosava, f. ime žensko: Döbre (Döbrosava). Osn. 51. — hyp. i Doca.

dobrosrećün, adj. *vidi* dobrosretnji. Rj. dobrosrećün, u čega je dobra sreća, suprotno zlosrećün.

dobrosrećunica, f. *vidi* dobrosretnjica. Rj. dobrosrećunica ženska.

dobrosrećünik, f. *vidi* dobrosretnjik. Rj. dobrosrećünik čovjek.

dobrosrećünjät, adj. glücklich, felix: Skin' se s konja dobrosrećünja snašo. Rj. dobro-sretnji, u čega je dobra sreća. *vidi* dobrosrećün, suprotno je zlosretnji. — za nast. dobrosrećün i dobrosretnji isp. božični i božitnji.

dobrosretnjica, f. das Heilliche von dobrosretnjik. Rj. dobrosretnja ženska. *vidi* dobrosrećunica.

dobrosretnjik, m. Glückskind! (als Euphemismus, wenn die Mutter ein Kind ausschilt), albac gallinae filius. Rj. dobrosretnji muški; čovjek. mati kaže eufemistički djetetu koreći ga. *vidi* dobrosrećünik.

dobrota, f. die Gute, bonitas: Molim tvoju dobtrotu (treće se u primorju kad se ko kome molji). Rj. *vidi* dobroća. riječi s takvim nast. kod bistroća. isp. dobrina. — Dobrota se po svijetu glasi, a na ljepotu kupus se vari. Posl. 61. Od dobtrote ne će drugome volje da kvari. 290. Šta je gjerdan pri dobtroti? Npj. 1, 329. Pa je G. Dobrić o dobtroti ove svoje azbuke tako uvjeren, da kaže... Nov. Srb. 1821, 389. Kao što ste imali dobtrotu poslati mi i prvo izdanje. Kolo, 14 (15).

Döbrotä, f. Kao varoš od Kotora dolje pored kanala. Rj.

döbrotskät, adj. Rj. što pripada Dobroti: Koje su kuće Döbrotske. Posl. XX.

döbrotvor, m. der Gutthäter, benefactor. Rj. dobtrotvor, tko dobro tvori. *vidi* dobročinnac, suprotno zlotvor. — Evo ovo su osobiti dobtrotvori ovaqa rječnika. Rj. XIV. Carevi narodni vladaju narodom, a koji njim upravljaju, zovu se dobtrotvori. Luk. 22, 25. Vрати se u zemlju svoju i u rod svoj, i ja ću ti biti dobtrotvor. Mojs. I. 32, 9. tako slož. riječi isp. kod čudotvorac.

dobrotvöran, dobtrotvörna, adj. ake. ARj. II. 534b. dobtrotvoran, što dobro tvori, wohlthätig, beneficus, tako slož. adj. kod čudotvoran. — Kako se u dobtrotvöran pred samijem hodom zaore dobtrotvarne riječi «ostavimo brigu! DP. 24. Da može primiti drugu dobtrotvornu tajnu, miropomazanje 189.

na noge dočeka. Npj. 3, 338. Te on gaga Daničića Vida: pogodi ga u nogu lijevu, na desnu se hajduk dočeka. 3, 443. — 2) dočekala se puška na donji zub t. j. kad se zapeta puška prstom obori, pa ne skroše, nego se dočeka na donji zub, kao što je bilo dok nije zapeta. Rj.

dočekište, n. (u Bocu) *vidi* doček. Rj.³ i *syn. ondje*. — riječi s takim *nust. kod* godišće.

dočekivalac, dočekivaoca, m. *vidi* dočekivao. ARj. II. 513b.

dočekivalica, f. žensko čeljade, koje dočekuje (osobito goste). V. Arsenijević. ARj. II. 513b.

dočekivao, m. čovjek koji dočekuje goste ili čeljad s posla. *isp.* dočekivalac. V. Arsenijević. ARj. II. 513b.

dočekivanje, n. *das Empfangen, exceptio*. Rj. *verb.* od dočekivati, radnja kojom tko dočekuje koga ili što.

dočekivati, dočekujem, v. *impf.* Rj. dočekivati. v. *pf.* dočekati. — 1. 1) *empfangen, exceptio*. Rj. n. p. *goste: vidi* pričektivati 2. prihvatati 2. — *Davno dužde srate dočekuje*. Npj. 3, 525. Da u svom domu sabira i dočekiva vrsne i izabrane ljudi. Kov. 121 (dočekiva m. dočekuje *dijalektski*). Knez u porezu ne sme ništa prirezati, ali selo sme do 20 para na glavu seoskoga troška, što je ko dočekivan (n. p. poročija, knez...) Miloš 202. *isp.* dočekati I. 3. — 2) *erwarten, expecto, exceptio: Dočekujem Sarajliju mlade, te otimam i srebrom i zlatom*. Rj. *s. unprizjateljskom namjerom isp.* dočekati I. 2b: Kako koji (vuk) nastaje tako *ga* on štapom dočekivao. Npr. 222. No *ga* pope hitro dočekuje iz njegova bistra džeceridana. Npj. 4, 408. Stamu ih dočekivati Turci. Miloš 101. — II. *sa se, refleks.* — 1) *sich stutzen, exceptio se*. Rj. *isp.* dočekati se II. 1. — 2) dočekuje se puška na donji zub. *cf.* dočekati se II. 2. Rj.

dočekljiv, adj. koji rado goste dočekuje. *gastfrei, hospitabilis*. Rj. *vidi* gostoljubiv; čazben I. gozben 2.

dočepati, pām, v. *pf.* — 1) što, *hastig ergriffen, arripio, cf.* dokopati, ščepati. Rj. dočepati i s-čepati (ščepariti). *ne nalazi se kao prost glagol. syn. kod ščepati. kao zgrabiti*. — 2) *sa se, refleks. čega. sich bemächtigen, potiri*. Rj. *teško ili lukavo dobariti se čega: Dočepa se carske kćeri i sretno s njome dogje natrag*. Npr. 70. *vidi* dokopati se, domčati se, dosimti se.

dočeti, dočēnēm, v. *pf.* *beendigen, finire, cf.* dovršiti: Friško poče, friško i doče. Bolje je i ne početi nego ne dočeti. Rj. *vidi* i svršiti. do-četi. *ne dolazi kao prost glagol. isp.* četi.

doćić, m. *dem. od* do. Rj. *vidi* dolac. *isp.* dolica, dolinica.

doćka, f. mjesto gdje lovac bez lovačkoga psa dočekuje u večer zečeve, u naše vrijeme u Lici. ARj. II. 516a. *isp.* ček.

dočuditi se, *dim se, v. pf.* *sich genug wundern, satis mirari*: Ne mogu se čudu dočuditi. Rj. dočuditi se. *vidi* iščuditi se, načuditi se. v. *impf.* prosti čuditi se. — Još većma se začuđe kad vide... i nikako se nijesu mogle dočuditi. Npr. 128. *Svakome se mogu dočuditi i svakome jadu dosjetiti, a ne mogu...* Npj. 2, 238. Ovom se čudu moše čovjek dočuditi samo onda kad narodu zna istoriju. DM. 101.

dočuti, dočujēm, v. *pf.* Rj. do-čuti. — 1) *vernemen, inaudire*. Rj. *vidi* čuti. v. *pf.*: Kad šćer oro dočuje, uzme očinu sablju. Npr. 115. Oro nekako dočuje carev sin. 133. Jošt mu ljubi govoriti mogla... Kada Zrnić dočuo riječi, sam sebe je u sree udrio. Here. 23. Još dogje tajno do mene riječ, i *iko* moje doču je malo. Jov 4, 12. — 2) *aus der Ferne her vernemen, caudire*: on nešto reče, ali ja ne dočuh. Rj. u *poricanju: dobro ne čuti, ili kao ne htjeti čuti*: Kad to čuše age svekolike, age čuše, ali ne d-čuše, nego krešnu a u hilu pušu. Npj. 4, 99.

dočuvati, dočūvām, v. *pf.* *bis zu Ende hüten, custodire usque finem*: Nije treću noć dočuvan (gledaj:

Nije sastavljen oko lijeske. Postl. 218). Rj. do-čuvati, *do kraja čuvati, svršiti čuvanje, vidi* dohraniti 2. — Noću dogju susjedi i susjede, poznanici i poznanice, te čuvaju babine, t. j. sjede svu noć kod porodilje... a osobito treću i sedmu noć (Nije sedmu noć dočuvan — imaju običaj reći onome koji je suhljast). Rj. 10a.

doći, dođjēm, v. *pf.* Rj. *vidi* doisti. Glagol *iti* kad je složen s riječima takim da pred njegovu osnovu i dogje samoglasno, onda on ono svoje i pretvara u suglasno j, n. p. na-j-ti (do-i-ti, do-j-ti); ali tada vrlo rijetko ostaje i samo j, nego se s glasom t i d koji je za njim slije u e i gj, n. p. doći, dođjēm, dođjoh, dođi. Obl. 81. Doše, u pjesmi mjesto dojšoše: Zdravo doše u Bjelopavliće. Rj. 136b. *prilog pregj. došavši, došar*. 1. pridjev: došao, došla. v. *impf.* dolaziti, dohoditi. — 1) *kommen, venire*. Rj. *vidi* stići 2. Jer će tebe na zlo Božić doći. Rj. 16b. Dogje kaka žena da iste soli ili kakijem drugijem postom. Rj. 67a. Kad dogje do gusta, t. j. kad dogje do nevolje. Rj. 108a. Došla mu zjehavica. Rj. 209b. Ljekovito piće što se osobito daje onome koji padne u nesvijest, da bi došao k sebi. Rj. 291a. To se odmah razglasi... te dogje u uši i bratu njegovom. Npr. 86. Koji ljše došao tražiti sreću. 87. Arangjel dogje... pred Boga. 92. Kako je popio, doći će joj pamrak u glavu. 112. Neko daje čekin, neko dva, te sve više, sve više, dok dogju do stotine zlatnijeh čekina. 124. Dogje zaporijest od cara da... 130. Dogje red na jednog berberina. 150. Hodajući od dućana do dućana... dogje na dućan gje se platu rogožine. 174. Dogje četva. 175. Ja ču ti onda doći s mojom silom u pomoć. 199. Kad dogju kod cara, jave mu nesreću. 251. Ako nigdje kuma ne nagjme, da mi budeš kum. (kao ukor onome koji dogje kome za što pošto je drugima išao, pa se nije mogao pomoći). Postl. 7. Doći će vrag po svoje. 69. Doći će i meni Božić. 69. Doč će kosa do brusa. (mjesto do brusa govori se i do kamena). 69. Učini onu istu pogrešku za koju je Turčin došao na tuču. 77. Kad dogju vile k očima. (kad dogje do nevolje). 116. Kad ti dogjem na smrt, prevrati uzglavnicu (da i ja o tebi ono isto snim). 122. Kako čok dogje na prosjaci štap, svak ga se kloni. 127. Ko se drugome za što ruga ono će mu na vrat doći. 153. Psuje Turcima šta mu na ustu dogje. 266. Kad čoku dogje kakva nevolja na glavu. 331. Pridrži mi djevojku, dok ja dođjem od tebe. Npj. 1, 440. Ne će snaha konja da odjaše, dok ne vidi, za koga je došla, 2, 523. Od kako je Erđelj postumno, nije taka trgovina došla, 2, 639. Od čuda su ploču izmjerili, sama ploča šest litara dogje. 3, 336. Jedva Angja sama sebi dogje. 3, 484. Nigda vragu kraja ne dođjosmo. 5, 72. Oni valja da ga dočekaju s dobro došao. Danica 2, 98. Doggaj moje žene dogje nasoro do ušiju njezina rođa. 2, 141. Dogju glasovi da su Turci... 3, 201. Piše Curčiji u Jadar, da mu dogje na sastanak da se dogovore. 3, 205. Ovi krajevji dogju pod Mlečiće. Kov. 36. Ovako jedni druge sve pripijevaju. Kad dogje na kuma onda se reče... 53. Kad dogju nevjesti iz roda u pohode. 94. Da mu dogje na veru, da se dogovore. Miloš 124. Kako je on, osobito kao Bačvanin, mogao doći na ovu riječ! Odg. na nt. 15. Gde je bio zatvoren. što je došavši iz ajduka, ubio nekaku babu. Npj. 4, XVIII. Suleman-paša... došao na Srbiju i tu se s Milošem pobio. Npj. 4, 293 (Vuk). Dogje gotovo do svagje. 21. Polje dugo i široko, kome se lasno ne može na kraj doći. Piš. 14. Kako... nije mogao doći na tu misao, da piše. 50. Pa ja... bi došao na gotov jezik, koji bi valjalo samo naučiti iz knjiga. 95. Dogje... u Biograd... na saonicama. Sovj. 53. Prije nego je taj kamen došao u Biograd. 81. Te bi (stihovi) mogli doći caru u ruke. 89. Kad bi ja kako došao u milost kod Miloša. Straž. 1886, 703. Eda li se ne opomenu

... mu u svo... Jer. 41. 21.
... braću svoju. Djel. Ap.
... vidjeli utvaru. 11. 5. Da
... st. Tim. 1. 2. 4. — 2) doći
... K p f l r a c i n . v i s d i m
... Rj. — 3) doći kome.
Rj. 127a. Skivati kome poparn.
... Rj. 511a. Otac je
... paskim pa hoveš i t e t i g l a v e d a
... N p j . 1 . 3 0 7 . T a k o t e d o d a t i m i j e d a b j e č i m o d k u ċ e .
... 2 2 . — 3) doći mi je da bježim od kuće.
... Rj. —
... Rj. —
... Rj. 127a. Dosta mi je moga konja klata, da s' na-
... konja. — 2) doći konjica. Np j . 3 . 1 9 9 . D o š l o m i s e ,
... 3 . 1 9 9 . — 3) došla voda, t. j. došla.
... Rj. — Ustala voda, t. j. došla.
Rj. 79a. U larici, kiša, pa došla mora, i sve proso
... N p r . 1 6 2 . I l o k a K a e b u d , k o j a
... 3 4 . r o b i u z d u š i t i .
... D o j e l i c e k a o r u j u m r i n e .
... Rj. p o s t a t i : D o š l i s m o
... k a d s e k o m i z i n a z l a
... L i j e p a j e r i b a r a k , m a j e n e j e d e
... m o r s k i r a k k o j i m o ž e
... j e l a n i k o j i s e p r o d i j e . — n a k a n t a r
... U z d u š i o k a i s u l i p o t o k .
... p o n e s e — k a o
... 3 3 0 . S t a d e d o k a z i v a t i .
... 1 5 6 . P o o v o m e s a d m o ž e m o z n a t i k a k o j e
... g o v o r i : n i s a m . K o v . 1 9 .
... i m d o j o s e l j e p s a i m s a d i t i .
D a n . 1 . 1 5 . — 6) došlo hljeb za rukom, t. j. uskišlo
... m o ž e s e r a z m j e š i v a t i . i n G e h r u n g
... Rj.

5) doći, doći: Doga lice kao ruju m rince.
Kako k... do usiju dopu. Rj. postati: Došli smo
... kad se ko miži na zla
... D o š l o m i s e ,
... L i j e p a j e r i b a r a k , m a j e n e j e d e
... m o r s k i r a k k o j i m o ž e
... j e l a n i k o j i s e p r o d i j e . — n a k a n t a r
... U z d u š i o k a i s u l i p o t o k .
... p o n e s e — k a o
... 3 3 0 . S t a d e d o k a z i v a t i .
... 1 5 6 . P o o v o m e s a d m o ž e m o z n a t i k a k o j e
... g o v o r i : n i s a m . K o v . 1 9 .
... i m d o j o s e l j e p s a i m s a d i t i .
D a n . 1 . 1 5 . — 6) došlo hljeb za rukom, t. j. uskišlo
... m o ž e s e r a z m j e š i v a t i . i n G e h r u n g
... Rj.

doda, f. hopy. od dodola: Naša doba Boga moli.
... Rj. cor. dodo.

dodatak, dodataka, m. da Zugaba, additamentum.
Rj. 100. priatak, prihvak, nadodadba, prilog 2, za-
... Ovakih dodataka ima u
... Opit XXIII. Sa osobit-
... S r p s k o m j e z i k u . P i s . 1 . D o d a t a k
... 3 7 . K a z a o b i h o p e t . . . o n o š t o
... s d o d a t k o m o n o g a š t o
... 2 3 3 . D o d a t a k g l a g o l a
... 1 1 1 . P o p r a v i d o d a t a c . O n o v e 3 7 0 . D a
... n o v i n e . V l a z i e 2 .
... d o d a t i .

dodati, dan, v. pf. Rj. do-dati, rudi pridodati, v.
... 1) z u l a n g e n , z u r c i c h e n , p r o m e r e :
... U r u k e j e b a n u d o d a t o s e .
... Rj. d a t i d o k o p u .
... K o j i p r e d a t i : M a
... N p r . 5 5 . D o d o m u
... N p j . 2 . 2 0 0 . — 2) h i n z u g e b e n ,
... Rj. r o b i i d o m e t n u t i . p r i -
... 3 5 4 . O c o j e s a m o
... 1 1 6 . O v u t u ž b u p r e -
... 1 5 2 . S a m o t o j o š
... 1 6 7 .
... t a k o s t o j i
... 2 9 . J a s a m m i k t u m d o d a o v .
... 2 2 . G o s p o d
... 3 . A k o u t a m o
... p u s s . : M i r n a
... 1 7 9 .
... M a t . 6 .

dodavanje, n. das Herbei-, Hinzugeben, porrectio, additio. Rj. verbal. od dodavati. rudnja kojom tko dodaje što: Bez dodavanja novih slova ne vjerujem da bi se... Danica 1, 101.

dodavati, dodajem, v. impf. Rj. do-davati, v. pf. dodati. Rk kače: Jer se ne govori dodavam i dodavaju, nego: dolajem i dodaju. Odg. na sit. 18. ali: Isti glagoli (davati, poznavati) i drugi tako složenim imaju po zapadnim krajevima rečene oblike i po prvom razdjelu: davam, poznavam. Obl. 108. — 1) kome što, zulangen, zurichten, promere: Vino služi Četinjka gjevojka, kako kome čašu dodavaše. Rj. vidi dodati 1. — Konja kuje mladi Pavle, a ljubi mu dodavaše sitne čavle i potkovi. Np j . 1 . 3 0 7 . Te zahvati vode u konjiru, te junaku na konju dodaje. 2. 192. — 2) hinzugeben, addo. Rj. vidi pridavati, dometati 1, primetati, pristavljati 2. — Stane joj govoriti... da žive u prijateljstvu kao i prije što su, dodajuci da se ono već ne može povratiti što je neimjeno. Posl. 64. Sad evo i njih oraje dodajem. Danica 3, 234. Da bi se poslovice lakše razumjeti mogle, ja sam kod mnogijeh dodavao po koju riječ. Posl. VIII. su se. pass.: Čije se ovoj poslovice dodaje i ovo. Posl. 116. Obično se dodaje nu sršetku svake junačke pjesme. Posl. 234. Kako su se nauke u ovoj školi sve više umnozavale, tako su se dodavali i novi učitelji. Sovj. 82. — isp. i primjere kod dodati.

doděsiti se, dōdēsīm se, v. r. pf. vidi dogoditi se: A tako se dodesi baš u svetu nedelju. Rj. do-desiti se, v. pf. je i prosti desiti (i se). vidi syn. kod dogoditi se.

dōdijati, jān, v. pf. verdriessen, tuedet: dodijalo mi je. Tavnicia mi nije dodijala, dodiju mi Arapka gjevojka dolazeći jutrom i večerom. Dodijao je earu i česaru, u Latinskoj kralju Latinskome. Rj. dodijati kao prost glagol ne ulazi se. isp. zadijati, vidi dogrdjeti, dojaditi, dosaditi, dotužati, dotužiti, dozlogrdjeti, pritužiti. v. impf. dodijavati. — 1) Gjauri nam teško dodijavaše. Rj. 147b. Gjargju čegjeu dodijala, Oj Lado! oj! Rj. 320a. Popeo mi se na dušu. (dodijalo mi). Posl. 255. A kad oni raji dodijahu sa zulanom i svojim jordamom. Np j . 1 . 4 9 4 . Na mladine vaše i na praznike vaše mrzi duša moja, dosadiše mi, dodijala mi polbositi. Is. 1, 14. — 2) su se, reffleks. zuačene kao bez se; imperson. — Kad se onome čoeku što oraše već dodjia kušajuci ga, ustavi volove. Npr. 167. Meni se dodijalo već ovako živjeti. 248. Već se mene dodijalo sve sjedeći na prozoru. Np j . 1 . 2 6 3 .

dodijavānje, n. der Ueberdruss, tuedium. Rj. verbal. od dodijavati, kuje vidi.

dodijāvati, dodijāvām, v. impf. verdriessen, tuedet. Rj. do-dijavati, vidi dosagijavati, dodijevati 2, prituživati, canjati, v. pf. dodijati.

dodijevānje, n. Rj. verbal. supstant. od dodijevati, i dodijevati se. — 1) (u Dubr.) vidi dosagijavanje. Rj. — 2) das Anrühren, attuetus. Rj. rudnja kojom se tko dodijera čega.

dodijevati, dōdijevām. — 1) v. impf. (u Dubr.) vidi dosagijavati. Rj. do-dijevati, vidi i dodijavati, i sut. onlje. v. pf. dodijati. — S dobrijem drugom put ne dodijera. DPosl. 108. — 2) su se, reffleks. čega. anrühren, attingerc: Bi rekao i bi se zakleo, da si Zeko zemlje ne dodjera. Rj. aktivno dodijevati (kaje ne dolazi). v. pf. dodjenuti se, dodjeti se, dodjesti se. — Mesa od njih ne jedite niti se strea njihova dodijerajte. Mojs. III. 11, 8.

dodirkivānje, n. das Berühren, contactio. Rj. verbal. od dodirkivati, rudnja kojom tko dodirkuje što.

dodirkivati, dodirkujem, v. impf. berühren, contactio. Rj. do-dirkivati, kao da je dem. od dirati. isp. dirkati.

dodirnuti, dōdirnēm. — 1) v. pf. berühren, uttingo. Rj. do-dirnuti. isp. dimuti. — 2) su se, reffleks. koga

ili čega, *berühren, attingo*. Rj. znači što i dodirnuti, samo se dirnuti kaže što, a dirnuti se čega. isp. dotaći se, dodjenuti se, dodjesti se, dodjeti se.

dōdjenuti se, dōdjesti se, dōdjeti se, dōdjedem se, dōdjenem se, v. r. pf. koga, do čega, *anrühren, attingo*: nijesam je se ni dodio. Rj. *praesens* i dōdijem se. Obl. S3. za ostale oblike isp. djeti. v. *impf.* dōdijevati se. isp. dodirnuti se, dotaći se. — Odmah se tako poplaš da se javeta i ne dodjene. Postl. 295. Nisam ga se ni dodela. Njg. 1, 177. Da se on norava nije ni doleo. Danica 4, 30. *Dodjeti se*. Rad. 6, 62.

doduo, prijedlog složen od riječi dno i prijedloga do, koji značenje svoje dodaje značenju riječi dno, tako složeni prijedlog ima uza se riječ u gen. isp. dno 2. — Od Babljaka zelene planine do dno Lisa visoke planine. Njg. 4, 411.

dōdola, f. cf. dodole. Rj. *hyp.* dōdla.

dōdole, f. pl. Nekoliko djevojaka kad je suša idu po selu od kuće do kuće te pjevaju i slute da udari kiša. Jedna se djevojka svuče do košulje sa svijem, pa se onako gola uveže i obloži različnom travom i evijećem tako, da se nigdje ne vidi ni malo, i to se zove *dodola* (načinila se kao *dodola* reku djevojci, ili ženi, koja se mnogo nakitila po glavi); pa onda zagju od kuće do kuće . . . U dodolskim se pjesmama priprijeva na kraju uza svaku vrstu: o j dodo! o j dode! Rj. cf. prporuše.

dōdolski, adj. n. p. pjesma, cf. dodola. Rj. *što pripada dodoli, dodolama*: U dodolskim se pjesmama priprijeva na kraju uza svaku vrstu: o j dodo, o j dode! Rj. 128a.

dōdrijeti, dōdrēm, dōderēm, (dadr'o, dōdfla). *vidi* doderati. isp. Obl. S7. do kraja *drijeti, derati, svršiti deranje*. — *Dodr'o* je već vrag opranke. (kad se hoće da kaže da su čija nevaljala djela već na kraj izišla). Postl. 62. Ne vez vezka, moja šćeri draga! Da Bog dade, ti ga ne dodr!a! Here. 318.

dodržati, dodržim, v. pf. halten bis—, tenco usque—: Kad si bracu konja *dodržala*. Rj. do-držati do nekoga časa *neiniti ono, što znači glagol držati, isp. podržati, pridržati, uzdržati*. — Turci (im. hrišćanima) na silu pouzimali (čitluke) po što za što, i u Heregovini još se samo gdje koji nalaze koji su po koju *kuću dodržali* koje kuće. Rj. 826b. Da su i Hrišćani . . . do našijeh vremena bili *dodržali* po nekoliko kuća svojega čitluka. Slav. Bibl. 1, 88. sa se, *pass.*: Ovaj se stari običaj *dodržao* do danas. DP. 43.

dodvoriti se, dōdvorim se, v. r. pf. Rj. do-dvoriti se. — **1)** *vidi* udvoriti se: I teško se kneže *dodvorio*, za svašto se umoliti mogaoše. Rj. *udvoravanjem, laskanjem omiljeti kome*. — **2)** čega, *durch Dienen erlangen, servitio assquor*: Jedno mlado jučeranje dete, kako s' lepo dobra *dodvorilo*. Rj. *dvoreći steći što*.

dōgagjāj, m. — **1)** *die Begebenheit, eventus*. Rj. *ono što se dogodilo*. Nakvasi malo, nijesam baš iz Sarajeva (nego поблизу оданде. . . . Ovakvi sam *dogagjaj* ja očima svojima *gledao* u Srbiji 1822 godine). Postl. 187. *Zalostni dogagjaj* moje žene *dogje* naskoro do ušiju njezina roda. Danica 2, 141. *Dogagjaji* . . . su se *dogagjali*. Miloš VII. Jer se *dogagjaji* pripovedanjem *iskrvar*. VII. *Najslavnije i najznatnije dogagjaje*. VIII. *Dogagjaje* naroda našega slabo je kad rognjeni Srbin *opisivao*. IX. *Pesme . . . od osobitoga i retkoga dogagjaja*. Njg. 1, 4, XXXVIII. *Istiniti dogagjaj*. Njg. 4, 458 (Vuk). *Dogagjaji* *biraju*, pa se opet i *gube*. Priprava 172. Za taj *sretni dogagjaj*. Žitje 55. Ovo su *dogagjaji Nojveri*. Mojs. 1, 6, 9. Te mu donesoše *knjigu od znamenitijeh dogagjaja*. Jestir. 6, 1. Jer se u mnogima od njih (gradova) na skoro *zbravaju dogagjaji*. DM. 7. — **2)** *der Fall, casus, vidi* nagodba 1, slučaj 1, sutika, zgoda 2. *ono što se može dogoditi ili se misli da se može dogoditi*: Upravo se kaže (n. p. kad se napija . . .) *dobri čas, kao što se*

u protivnijem *dogagjajima* govori zli čas. Rj. 125b. Žene u razgovoru reknu jedna drugoj: *nemoj drugo! jedna drugo!* (djudi bi u *ocakom dogagjaju* kazali jedan drugome: brate!) Rj. 111b. Za što je kod nas . . . mogla u *ome dogagjaju* postati ovaka mrzost. Kov. 1. Ivanišević ima u *ocakijem dogagjajima* i o mjesto 1, 20. Ili se u *takovom dogagjaju* umetne a među z i s. Rj. XXXI. Ako li se nekrštenji razdvaja, neka se razdvoji; jer se brat ili sestra u *takovom dogagjaju* ne zarobi. Kor. 1, 7, 15. *Ostaje u orome dogagjaju* način neodređeni cio. Obl. 118. — *riječi s takim mest. gutljaj, korakljaj, kravaj, ljubljaj, mješaj, nanjštaj, naraštaj, naručaj, naterljaj, nošaj, odgonetljaj, okršaj, omršaj, oproštaj, polražaj, potprašljaj, povračaj, pomišljaj, potpašaj, pripašaj, ročjaj, sječaj, slučaj, širaj, uzdisaj, vrsčaj, zalagaj, zalezaj, zalogaj, zamašaj, zavežljaj, zavičaj, žrlakljaj, i t. d.*

dōgagjānje, n. verb. od dogagjati (i sel. koje vidi. dogagjati, dōgagjām, v. impf. Rj. do-gagjati (i sel. v. pf. do-goditi (i sel. — **1)** *treffen, incido in casum: on dogagja* da će tako biti. t. j. *nagagja, pogagja*. Rj. — **2)** *sa se, reflex. sich ereignen, accidit, cf. sučedavati se*. Rj. *vidi* i *prigagjati se, zragjati se, slučavati se*. — *Kad se šta dogagjalo* u stara vremena. Npr. 124. Ko o zlu (radi ili misli) onaj i po zlu (ide ili mu se *što dogagjalo*). Postl. 151. Raste mu perje. (kad se *kome što po volji dogagja*). 270. To dvije knće gradi! (kad se *što protiv volje dogagja*). 317. Kao što se onda po svoj zemlji *dogagjalo*. Danica 3, 204. Dokle je putovao, i *šta mu se znamenito dogagjalo*. Straž. 1886, 1226.

dōgalāmiti, dōgalāmim, v. pf. s rikom (s galanom) doći, do-galamiti, v. impf. prosti galamiti. On ne će nikad mirno doći kući, nego uvijek *dogalami*. J. Bogdanović. ARj. II. 560a.

dōgāmbati, bām, v. pf. dahergewatschelt kommen, advenio vacillanti gradu. Rj. do-gambati, *gumbajući doći*.

dōgāmizati, dōgāmizēm, v. pf. arrepere, doći gamizati. ARj. II. 560a. do-gamizati. v. *impf.* gamizati.

dōganja, f. (st.) der Kaufmannsuden, taberna: Od *doganje* jedne te do druge. Na *doganju* teribaše Muje. Rj. Tugja *doganja*. Osn. 194. Ja sam juče na *doganje* bila. Njg. 4, 84. *isp. dućan, bolta*.

dōgaziti, zim, v. pf. herbeiwaten, advenio per flumen, nives, etc. Rj. do-gaziti. *guzići doći, isp. dogreati*.

dōglāvača, f. mahrama kojom se povezuje baš odmah do glave. B. Mušicki. ARj. II. 561b. — *riječi s takim nast. kod ajgirača*.

dōglāvni, der erste nach cinem (z. B. Oberhaupt), secundus a principe. Rj. do-glavni, *koji je prvi do glave, do starješine*: Pa ga je (Miloš) nagovorio njegov *doglavni momak* Dimitrijević Grk. Sovj. 57.

dōglāvnik, m. die zweite Person (nach dem Oberhaupt), secundus a principe. Rj. *čeljad pre do glave, starješine*: Car reče stricu onoga deteta, *svome doglavniku* . . . Npr. 68. On ih je udavao za svoje sluge ili poklanjao svojijem *doglavnicima*. Sovj. 75.

dōgledati, dām, v. pf. Rj. do-gledati. — **1)** *mit Augen erreichen, videre qua visus est: daleko je, ne mogu dogledati*. Rj. *ugledati što nadasleko dokle se može vidjeti*: Pa pogleda Hainom planinom, i *dogleda* Gavran *barjaktura*. Njg. 4, 364. — **2)** *zu schinen anfhoren, videre desino: hoćeš dogledati*. Rj. *prestati gledati, gledanje svršiti*.

dōglibati, dōglibām, v. pf. do-glibati, glibajući doći, gorori se u naše vrijeme. ARj. II. 562a. *vidi* doblatati. v. *impf.* prosti glibati.

dōgmat, m. das Dogma, dogma, dogmatis: Postadoše ribari u razumu i utvrdiše *dogmate* prostoja našoj vjeri. DP. 306.

dōgnati, dōgnēm (dōgnām), v. pf. — 1. 1) *vidi* dotjerati: Ti *dočeni* konja do bedema. Rj. do-gnati

izgubili. 131. Za to se dogovore s onijem drugijem carem. 155. Da se s njim nešto dogovori. 251. Da se o tim razgovore i dogovore. Danica 5, 49. Oni se izmagnu sebe dogovore kad će . . . Kov. 53. On se mora sam sa sobom dogovoriti, kojijem će narječijem pisati. Pis. 67. Da se dogovore s Rusima za pomoć, koja će se Srbima davati. Sovj. 23. Što se Sirci i Jefrem i sin Remalijin dogovorise na troje zlo. Is. 7, 5.

dogovornik, dogovornika, *m.* (za uke, *isp.* odgovornik, ugovornik), koji živi s kim u dogovoru i prijatelju: Za zdravlje našijeh plemenika i dogovornika! Kov. 70.

dograditi, dograđim, *v. pf.* Rj. do-graditi, *v. impf.* dogragjivati, *zu Ende bauen*, *erstrucere*, Rj. *srššiti* grajenje. — 1) *bauen bis* —, *strucere usque* —: dokle si dogradio? dogradio sam do pendera. — 2) *anbauen*, *hinzubauen*, *adstrucere*, *cf.* prigraditi. Rj. — 3) *vidi* dopraviti, *t. j.* učiniti.

dogragjivānje, *n.* Rj. *verbal.* od dogragjivati. — 1) *das zu-Ende bauen*, *erstructio*, Rj. *radnja* kojom tko dograđuje što (srššiti grajenje) — 2) *das Hinzubauen*, *adstructio*, Rj. *vidi* prigragjivānje.

dogragjivati, dogragjivam, *v. impf.* Rj. do-gragjivati, *v. pf.* dograditi. — 1) *zu Ende bauen*, *erstruo*, Rj. *srššivati* grajenje. — 2) *hinzubauen*, *adstruo*, Rj. *prigragjivati*.

dogram, *m.* (u C. G.) *Art Rauchtubaks*, *nicotiana* *genus*, Rj. nekaki duhan.

dogreati, *čam*, *v. pf.* *watend* *ankommen*, *radans* *advenio*, Rj. do-greati, *greajući* (*n. p.* po snijegu) doći, *isp.* dogaziti.

dogrdjeti, dogrdim, *v. pf.* *untruglich* *werden*, *ferri jam non posse*: kad čovjeku dogrdi; već mi je dogrdjelo; dogrdio mi je i moj život. Rj. do-grdjeti, *vidi* dozlogrdjeti, dosmrdjeti, dotužati, dotužiti, priužiti, dojaditi; dodijati, dosaditi.

dogustiti, dogusti, *v. pf.* *come*, *in Vergehtheit* *in die Klemme bringen*, *urgeo*, *ad augustus deduco*, *circumvenio*: Kad čovjeku dogusti; dogustilo mu, t. j. došlo mu do gusa. Rj. do-gustiti.

doakati, kām, *v. pf. u* Rj. 123b: doakati, kām, *v. pf.* kome, *t. j.* doći mu aka glave, *zu Grande richten*, *verderben*, *perdo*, *akcentuacija* doakati *popravlja se među štamparskim pogrješkanu*: doakati, za h *vidi* hāk.* — U cara se ne magje junaka, da dohaka mene i obraui. Npj. 1, 287. (mene *dativ*).

dohitānje, *n.* *vidi* dohvatanje Rj.

dohitati, hām, *v. impf.* *vidi* dohvatati: Pa potecē preko polja ravna, ko vijaše Bogom se kijaše, da mu gjoget zemlje ne dohitu. Rj. do-hitati, *v. pf.* dohititi.

dohititi, hām, *v. pf.* *vidi* dohvatiti, Rj. do-hititi. Rj. *v. impf.* dohitati — 1) Nijesu bile ni zrele, (rekao megjed za nekakve kruške, kad ih nije mogao dohititi). Posl. 218. Te Arapu odušječe glavu, pa na sablji glavu dohitio. Npj. 2, 168. Dohititi istina znači dohvatiti, ali hititi i hitati znači baciti i bacati. Pis. 41. — 2) *su se*, *refleks.*: Pa spremiše dobre vitezove, nu dobre se kouje dohitise. Npj. 2, 210. Pak se maši Vlaške zemlje ravne, dok s' dohitit Vrsacke planine. Npj. 2, 481. Pa se dobrih dohitise konju. 2, 488. Za oštre se sablje dohitise, da Dinjaru odsijeku glavu. 2, 521. *vidi* dohvatiti se.

dohod, *m.* Rj. do-hod. (*isp.* dohoditi) *vidi* dohodak. — 1) *die Ankunft*, *adventus*, *cf.* dolaz. Rj. *vidi* i dolazak. — Svatovi su na dohodu, brzo će nam doć. Npj. 1, 44. — 2) kuća mu je u selu odmah s dohodu, t. j. odovul idući, *der Zugang*, *aditus*, Rj. — 3) (u C. G.) *vidi* dohodak 2, *cf.* dovod. Rj. *vidi* i dovodak, prihod. — Nema donosa ni dohoda, Rj. 132a. To su im svi dohodi. Rj. 395b. Velika plaća ili mnogo dohoda. Priprava 66. Od dohoda od zemalja i dcara,

što mu daloše Dubrovčani . . . ne će iskati ono . . . DM. 228.

dohodac, dohoca, *m.* *vedi* uljez. Rj. do-hodac, *čovjek koji daje, ujez čini u kuću, rube i domazet*, domazetović, pripuz, prišupak, privuk, utokalo.

dohodak, dohotka, *m.* Rj. do-hodak, *isp.* dohoditi. — 1) *die Ankunft*, *adventus*, *cf.* dohod 1: Pala tebe, Ture, na dohodak. Rj. *vidi* i dolaz. dolazak. — 2) (po jugozap. kraj.) što gospodar uzima od seljaka na svoju zemlju (u Crmici daje se treći dio, ili polovina od onoga što zemlja donese), *die Einkunft*, *reditus*, *cf.* dovod: Ne daje mi pare ni dohotka, Rj. *vidi* i dovodak, dohod 3, prihod. — Niti je ikakojeh dohodaka imao osim 300 dukata na godinu penzije. Sovj. 71. Svakomu se trbuh siti plodom usta njegovijeh, dohotkom od usana svojih siti se. Prič. 18, 20.

dohodarnik, *m.* *questor*, Stulli, *čovjek koji upravlja dohovinu*: Koji ne daju dobar i pravedan račun dobara drugit . . . na priliku: dohodarnici općeni. I. Velikanović. ARj. II, 574a. *Rechnmeister*.

dohoditi, *udj.* što dohodi, što će doći; *zukunftig*, *future*, *vidi* idući, budući. — Taj samo uživa ki dohodnijem rijekom ne čezne. DPost. 125. *rijč* nij sad u običaju.

dohoditi, dohodim, *vidi* dolaziti. Rj. do-hoditi, *vidi* dolaziti, *v. pf.* doći. — Dokle Tale zahogjaše, zdravo dama dohogaše; a kad pogje u prijeko, doneše ga poprijeko. Posl. 65. Hodila dama dohodila, 312. Ne dohodi svaki kašalj od zime. DPost. 71. Uzmi svijet kako dohodi. 119. Tri puta sam na vojsku hodio, sva tri puta zdravo dohodio, dovodio roba i robinje. Npj. 1, 162. Tad' gjevojka na zemljicu pale, svi svatovi dizal' je dođise, 3, 516 (dohodiše). Durmitora zdravo prijegjaše, na Goransko selo dohodiše, 4, 382. Vrsni i izabrani dohodili na glas i na njegovu lijevu čast. Kov. 121. Zlata što dohogaše Solovonu svake godine, bješe . . . Car. I, 10, 11. Osim onoga što dohogaše od trgovca, 10, 15.

dohogjēnje, *n.* *vidi* dolazēnje. Rj.: Mene majka i bije i kara a ni s kakva huda gjeļa moga, nego s tvoju česta dohogaēm. Kov. 54.

dohraniti, dohrānim, *v. pf.* do-hraniti, *v. impf.* dohranjivati. — 1) *bis zu Ende erahren*, *alere*: Ko F će babu lijebom dohraniti. Rj. *srššiti* hranjenje. — 2) *aufbehalten*, *servo*, *cf.* dočuvati. Rj. — Ako li ne valjaše (haljino), ondar ih nikomu ne ću kazivati nego ću ih dohraniti svojoj urjesti. Npr. 102. Af' evo ti vojvode Jakova, a Stana nu kvau dohranila. Npj. 1, 149. Na vratima je našim svakojako krasno voće, novo i staro, koje za te dohranih, dragi moj. Pjesm. nad pjesm. 7, 13. *sa se, pass.*: Je li se od djela njegorih (Visokoga Stefana) što do danas dohranilo? Glas. II, 166. *isp.* hraniti 2.

dohranjivānje, *n.* Rj. *verbal.* od dohranjivati. — 1) *das Ernähren*, *altus*, Rj. *radnja* kojom tko dohranjuje (1) koga. — 2) *das Aufbehalten*, *servatio*, Rj. *radnja* kojom tko dohranjuje (2), čuva što.

dohranjivati, dohranjivam, *v. impf.* Rj. dohranjivati, *v. pf.* dohraniti. — 1) *ernähren bis* —, *alere*, Rj. *srššivati* hranjenje. — 2) *aufbehalten*, *servo*, Rj. *hraniti*, *čuvati* do kraja.

dohrliti, hīm, *v. pf.* do-hrliti, *hrleći* doći: Vi dusi blaženi, vi dohrlite na pomoć. A. d. Bolla. Pa u Livno dohrlite vojske. Osvetn. ARj. II, 577b.

dohvat, *m.* (*loc.* dohvātu) *der Erreich*, *ut assequi potui*: udario ga na dohvat. Prema sebi udario Meu na dohvatu po bijelu vratu. Rj. na dohvat, na dohvatu: dokle se moge dohvatiti: Iza sebe udari Arapa, iza sebe preko ljeve ruke, na dohvatu po crnome vratu. Npj. 1, 397.

dohvatānje, *n.* Rj. *verbal.* od dohvatati i dohvatati se. — 1) *das Erreichen*, *porrectio*, Rj. *vidi* dohvatānje. — 2) *das Erreichen*, *assecutio*, Rj. *vidi* do-

vojvoda... Uze *Dojčul* onu situu knjigu. Npj. 2, 383. *hyp. od Dobrosav. isp. Dojčin, Dojko. — za nast. i akc. isp. Mōmčil, Mōmčilo. takva hyp. vidi kod Brailo.*

Dojčin, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od Dobrosav. kao Vujčin od Mukosav. Osn. 148. isp. Dojko. — Vino pije Dojčin* Petar Varadinski ban. Npj. 1, 456. *takva hyp. imena Kojčin, Krajin, Vujčin.*

dōjedriti, *drim, r. pf. (u primor.) heranssegeln, navri adrehi.* Rj. *do-jedriti, jedreči doči. u Rj. akc. dojd-driti, ali gu Daničić popravlja u Radu 6, 107: dō-jedriti.*

dōjenje, *n.* Rj. *verbal. od dojiti. — 1) das Säugen, nutritio.* Rj. *radnja kojom tko ili što doji (hrani mlijekom svojim) koga ili što. — 2) das Saugen, lactatio.* Rj. *vidi sisanje.*

dōjesti, *dōjedem, v. pf. Rj. do-jesti. — 1) zu Ende essen, coenam finire.* Rj. *jedenje sršiti. — 2) već si dojeo, du veirst nie mehr essen, non amplius comedes.* Rj. *već si dojeo: ne češ više jesti. — 3) sa se, refleks. već mi se dojelo meso, ich bin schon dessen überdrüssig, satietas ejus me tuadet, kad se hrana kaka jede često, ona se gđjkomu dojede t. j. ne jede je više rado.*

dōjzđiti, *dīm, n. pf. heraucreiten, adrehi equo:* U tom svati pod grad *dōjzđiti.* Rj. *do-jezđiti, jezđeči doči. vidi dojabati. — Prije zore i danice sjajne dōjzđiše Jankovića kuli.* Npj. 3, 141.

dōjilica, *dōjilja, f. vidi dojkinja.* Rj. *vidi dojka 2, dojkinja, dojnica; baba 3. koja doji (1): Trideset kamila dōjilica s kamiladma.* Mojs. 1, 32, 15. Imam *oraca i krava dōjilica.* 33, 13. Izabra Davida... i uze ga od torova ovčijih, i od *dōjilica* dovede ga da pase narod njegov. Ps. 78, 71. Kao što *dōjilica* njeguje svoju djecu. Sol. 1, 2, 7. Vigjevši ovo troje gječice... obraduje se i začudi, dobavi *dōjilju* i pothrani ih. Npr. 230. — *za nast. u dōjilja isp. rižeži kod bjelilja.*

dōjilje, *n. die Ammenpflege, nutritio:* Tri godine bila na *dōjilju.* Rj. *vidi dojenje 1: Ne šće davat' čedo na dōjilje, već ga hrani u svom namastiru.* Npj. 2, 64.

dōjionica, *f. muzlica.* ARj. II. 583b. *dolazi u obliku dojilnica i sada u sjev. Hrv. vidi i dižva, i syn. ondje.*

dōjiti, *jīm, v. impf. Rj. v. pf. slož. na-dōjiti, o-, po-, pri-, za-. v. impf. slož. o-dājati, pri-, za-. — 1) koga, säugen, uberibus alere, mammas praebere:* Lijepo bleji, ali zlo doji. Rj. *hraniti svojim mlijekom:* Nagnala sam tvoju ženu da ih doji. Npr. 234. Ko se žene boji, neka gjeću doji. Post. 153. A nju je majka rodila... majčinim mlijekom dojila. Npj. 1, 65. *Dajše sina svojega.* Sam. I. 1, 23. — 2) (an der Brust) saugen, lactare, cf. sisati: zakumi ga majčinim mlijekom, kog ste iz jednih prsi dojili. Rj. — Umiljeno jagnje dvije ove doji. Rj. 781b. Jer češ mlijeko nārōdā sati, i sise carske dōjveš. Is. 60, 16.

dōjka, *f. — 1) (st.) vidi sisa: Uzrastoše dōjke u njedrima. Dōjke rastu, prsluci pucaju.* Rj. *pl. gen. dōjakā i dōjki. vidi i cica 1. — Vadi majka svoju bjeļu dōjku.* Npj. 1, 254. Ko li će ga *dōjkom* odojiti? 2, 120. Kad dogore do bijelih dōjki, ona zove dva nejaka sina. 2, 179. *Dōjke* ti napuše. Jezek. 16, 7. Ondje im zgnječiše *dōjke* djevojačke. 23, 3. Kad ti pipahu grudi u Misiru radi djevojačkih dōjaka tvojih. 23, 21. — 2) vidi dōjilica, i syn. ondje. — Starije *dōjke* i djeca govore. DPost. 114. *dōjka, dojkinja, XI.*

dōjkinja, *f. Amme, nutritrix, cf. dojilja, dojnica.* Rj. *i syn. kod dojilja. — U Dubrovniku se svaka dōjkinja i dadilja zove baba.* Rj. 9a. Ne da *dōjkinja* najboljega zalogaja gjetetu. Post. 197. Jesu li naši stari običaji... da žene drže *dōjkinje.* Nov. Srb. 1817, 504. Pustiše Reveku i *dōjkinju* njezinu. Mojs. 1, 24, 59.

Dōjko, *m.* ime muško. Rad 26, 54. *od osn. imenu*

Dojo, koje sama ne dolazi. hyp. od Dobrosav. tako hyp. vidi kod Bačko. vidi i Dojčin.

dōjko, *n. vidi dojak.*

dōjmiti se, *dōjmit se, v. r. pf. koga, čega. mit Worten beruhren, attingere, mentionem facere.* Rj. *vidi dodjesti se, dotaći se, dolirnuti se. na primjer kaže Tuk Njemački i Latinski: dojmiti se koga ili čega riječinu, t. j. pomenuti koga ili što. — do-jmiti, imiti, glasu se b, kad stoji u početku, pridijeva sprieda j, koje se sastavlja s njim u i, od koga opet biva u nas suglasno se: dojmiti, najmiti, pojmiti se, primiti (j je otpalo iza ð, ujmiti, zajmiti. isp. Korijeni 10.*

dōjnica, *f. (u Imosk.) vidi dojkinja.* Rj. *koja doji n. p. dōjete. vidi dojilica, i syn. ondje.*

dōjūriti, *dōjūrīm, v. pf. do-jūriti, jureči doči. J. Bogdanović. ARj. II. 585b.*

dōk, *bis (in der Zeit), usque ad: dok dojve: dok prisprije. Dok se jednom ne smrkne, drugom ne mož' svanutī. Dok se gora preogjene listom.* Rj. *vidi dōka, dōke, dokle (dokale, doklen) 2, što 7. oraj savez pokazuje vrijeme: može se veće sile radi složiti i s riječju gōd (dok dok, gorore i pišu i: dogodi, gōde, gōdēr, gōdijer, gōgž (dok gogž, dogogž), gōgje, u glavnoj rečenici može biti korelativ: (dok) — donde, dotle, onda, dotle — (dok), prije — (dok), dok — a to: ali je glavna rečenica najviše bez njega.*

1. značenje kako je sprječ iz Rj. ispisano: Batinica, 2) ono na vrhu roga u govečeta. *dok se rog ne očisti.* Rj. 17a. Ovoga drveta ja u Srbiji nijesam vidio *prije dok* nijesam došao u Biograd. Rj. 243a. *Dok* su oni još to govorili, a to se pomole kola. Npr. 2. *Dok se mi tome još čugjasmo... ne lezi vrazle! eto ti pudara. 7. Dok imaš, dunde i čuvaj.* Post. 63. *Dok je asa, dotle je kuća naša.* 64. Ljubim babu *dok j' u tikvi vina, a gjevojkū dok je gode živa.* 172. Ne lipši, magarče. *dok* trava naraste! 202 (a 345: Ne lipši magarče *dok* trava ne naraste). Inu ti se svuda spominjalo, *dok* je sunca i *dok* je mjeseca. Npj. 2, 198. I ti, Rade, ev' ne meči puške, *dok* naprije moja puška pukne. J, 332. Ovaj komad zemlje... zvaio se *otprije, dok* su Mlečići njime vladali. Mletačka Albanija. Kov. 32. Tako sam i onu pesmu... ostavio za sad, *dok* ne bi li je gje kako čuo od kakva Krajišnika. Npj. 1, XVI. Mušeki *prije, dok* se nije sa mnom udružio... nije tražio. Odg. na nt. 27. Na skapštinu za to nije htio ići, *dok* vidi s kakom će snagom Petar i Milenko doći. Npj. 53. Počekaj, kćeri moja, *dok* doznaš kako će izaći. Rut 3, 18. Izvadi Jeremiju proroka iz jame *dok* nije umro. Jer. 38, 10. Budj onamo *dok* ti ne kazem. Mat. 2, 13. Ne ćete obići gradova Izrailjevih *dok* dogje sin čovječij. 10, 23. Da mu služimo... *dok* smo god živi. Luk. 1, 75. Bijaše u pustinji *datle dok* se ne pokaza Izrailju. 1, 80. Sad vam kazah, *prije dok* se nije zblilo. Jov. 14, 29. Pojaču Bogu mojemu *dok* me je god. DP. 39. Stefan Dečanski *dok* se ne zakralji držaše Zetu. DRj. 1, 376. David *onda dok* Filistimac još nije ustao, pritrči i uzme mač njegov. Prip. bibl. 66. Ne će *prije* umrijeti *dok* ne vidi Mesiju. 110.

II. kad, kula: da, als, wenn: quoniam: *Dok se gdje malo gracnem, odmah se da na zlo.* Rj. 99a. On se stane čuditi gde mlada baci kosti za peć. *dok* u jedan put izigju dve stare oklepane večti. Npr. 74. Kad gjevojkā vigje zlu i goru, pusti jednu suzu. *dok* buknuše strašne rijeke. 104. Kuene... u korijen, *dok* šta češ vigjeti? otvore se i počnu se prosipati iz korijena silne aspre. 121. Car skoči da vidi šta mu je, *dok* konj reče caru... 153. Sad se ja zabrinem kako ću sići na zemlju! *Dok* mi padne na um... 162. *Dok* ja prodam hiljadu volova, kupiću ti svijetlo oružje. Npj. 3, 451. Još zorica ne zabijelila... *dok* poklikta sa Javora vila. 4, 293. Taman oni u riječi

okrugao štap brzo *dotle*, *dokle* se ne zažeže. Priprava 163. Bog stvorio . . . svaku biljku poljsku, *dokle* je još ne hješe na zemlji. Mojs. I. 2, 5. Išti šta hoćeš da ti učinim, *dokle* se nijesam uzco od tebe. Car. II. 2, 9. Osim Boga nije bilo ništa *dokle* Bog nije stvorio. Prip. bibl. 5. — *3) wie weit, quousque: dokle* si išao? Rj. *do kojega mjesta?* — Pa mu veli Golotrbe Ivo: »*Dokle* si mi. Mujo prolazio? Jesi li išo do Janjoka moga? Npj. 3, 100. *Dokle* li si četu podigao? Gje si pusta opazio blaga? 3, 279. *pitajte u rečnici pravezanaj:* Pokazuje *dokle* je snijeg lani bio. (kaže se u šali kad žensko idući po rosi ili po blatu podigne skute povisoko). Posl. 252. Jer se upravo još ne zna *dokle* Srba ima u Arnautskoj. Kov. 1. *Dokle* ovo ide k sjeveru u Hercegovini, ja sad ne mogu kazati. Posl. XXXIV. — *4) wie lange, quousque: dokle* će ovako biti? Rj. *do kojega vremena?* — Gospod reče Mojsiju: *dokle* ćete se protiviti zapovijestima mojim? Mojs. II. 16, 28. *Dokle* će biti s vama? *dokle* će vas trpjeti? Mat. 17, 18. *pitajte u rečnici pravezanaj:* Ovo je dijete živjelo Bog zna koliko i *dokle*. Npr. 211.

dōklē gōd, dōklē gōg, dōklē gōgje, sarv: relativ: do kojega god mjesta i do kojega god (gogj, gogje) vremena. *štočeno od dokle i god, kajim se sarvezu daje veća sila, vidi* dogod, dogogj; *dokle, piše se i sasturljeno:* doklegod, doklegogj, doklegogje; *ali će biti bolje pisati rustarljeno, jer manju čije riječi mogu doći druge riječi.* — *1) do kojega gogj mjesta:* Oni svuda, *dokle gogj* idu, imaju svoje jatke. Danica 2, 93. *Dokle gogj* dopire seoska zemlja. *dotle* su i kuće rastrkane. 2, 39. Sad ih (pogrješkaka) ima dosta *doklegod* vlada Srpska dopire, a može biti i dalje. Pis. 85. — *2) do kojega god vremena:* *Dokle* se god kruh iz peći ne izvadi. Rj. 497b. Ništa ne govori . . . *dokle* te god on sam ne zapita. Npr. 75. Ali ja neću izići *doklegoj* ti ne dogješ. 145. Gdje brat brata izlazi ne sčede, *doklegogje* jedan tečajše. Npj. 2, 294. Mira nema, *dokle* su gogj dahije u životu. Danica 3, 210. *Dokle* je (razliku) god ne priznamo . . . *dotle* ne ćemo upravo moći znati ni Srpski ni Slavenski. Pis. 83. Jer je udata žena pravezana zakonom za muža *doklegod* on živi. Rim. 7, 2.

dōklēm, vidi dokle, doklen, dokle prima na kraju glas n: doklen, i s promjenom glasa u nu m: doklem; kao i dakle, daklen, daklem, ne mijenjajući ništa značenja, isp. n dod. — *Doklem* im se vojska iskupila, ondje vojsku na broj udariše. Npj. 4, 396. Kad su polju Tušinskome bili i u polju plijen sustignuli, *doklem* Turčin sa Sijemena viknu. 4, 413.

dōklēn, vidi dokle: *Doklen* ljube, *dotlen* vjern daju. Rj. dokle-n. *vidi* i doklem, i ondje isp. za dodano n. — Te jedva dočeka *doklen* mu dan dogje. Npr. 119. Ne umije magarac plovati, *doklen* mu voda do usiju ne dogje. Posl. 211.

dōklēn gōg, vidi dokle gogj i doklen. — Da se ne će oženiti *dotlen doklen gogj* (u 2. izdanju štamp. pogrješka dovljen gogj) u snu ne vidi gjevojknu. Npr. 139. Ali opet *doklen* je gogj živio svakoga je ljeta po jedan put u onu goru hodio. Npr. 220.

dōkmet, m. kmetov pomoćnik. do-kmet, u naše vrijeme. Dokle se kmet zvao knez, dotle su se njegovi pomoćnici na više mesta zvali kmetovi a u rudničkoj Moravi „dokmeti.“ ARj. II. 595a.

Dōkna, f. ime žensko. Rj. — isp. Dōka. *Dōkna* (osn. u *Doku* od *Doratija*). Osn. 189. može biti hup. i od Dobrosava. — imena s takvim nast. *vidi* kod Bekna.

Dōko, m. ime muško. Rj. gen. Dōka, voc. Dōko. — *Dōko* (osn. u Dobrosav i Dositije). Osn. 312. *takeu hup. vidi* kod Dāko.

dōkōlan, dōkōlna (dōkōna), adj. *Zeit wozu habend, cui tempus est:* nijesam dokolan. Rj. do-kolan. koji ima kad, koji ima vremena (da uradi što). *vidi* dokon,

besposlen, lastan. isp. Kōlje, dokoljeti, dokolica. — On nije bio tako dokolan da bi cijelih sedam mjeseci mogao stajati besposlen na Atomu. DM. 15. Ali opet ako da Bog i *huben dokolan* i voljan. DRj. I. X.

dōkolica, f. die *Musse, tempus atii:* otići ću gdje-god na dokolici. cf. dokolan. Rj. *vidi* dokon, Kōlje, kad se ima kad, vrijeme kad što nama posla. isp. besposlica I. tenan (na tenani, na tenanu).

dōkoljena, f. (u C. G.) Rj. do-koljena. *1) vidi* dokoljenica. Rj. kao hječa od čohē što pokriva nogu od članka do koljena, i spućava se. — *2) vijet* planinski, koji se zove i *gorska ruča* i *Turčin-crijet*. Rj. *bijet* planinski *crijet*.

dōkoljenica, f. (pl. gen. dōkoljenica, Art tiicher Knopf-Strümpfe ohne Fuss, tibialium genus, cf. tozluci. Rj. *vidi* i dokoljena, dizluci, i syn. ondje. — *Nidoklice* (u šali mjesto *dokoljenice*). Rj. 420b. Gore k Hercegovini mjesto gaća nose pelengice do koljena, a od koljena dolje *dokoljenice*, i preko njih dolje vrlo kratke čarape. Danica 2, 105. Na nogama su bijele čarape, preko njih dolje crvene crevlje, a gore crvene *dokoljenice* sa srebrnijem i pozlaćenijem niz listove pločama i kovčama. Kov. II. kao hječa od čohē što pokriva nogu od članka do koljena, i spućava se.

dōkōljēti, dōkōlim, v. pf. *Musse huben, otium est, cf. dospjeti* 3. Rj. *biti* (v. pf.) *dokolan*. — *dokoljeti*, nije složen sa do, nego je postao od složene riječi. Rad 6, 87.

dōkōn (dōkoon), dōkōna, adj. *vidi* dokolan. Rj. *grješkom mastilo i u miškom rodu kako može biti u ženskom i srednjem dōkōna* (dokolna, dokoon), dōkōno (dokolno, dokoono).

dōkōnati, nām, v. pf. — *1) (u Slavoniji) vidi* svriti. Rj. do-konati. *vidi* i dokonati, dokrajčiti. — *Popravljajući što je ostalo nedokonato, jesmo veće dokonati.* Glasn. II. ARj. II. 597a. — *2) vidi* odlučiti 2; *consilium capere, statuere, beschliessen:* On s vojvodom dokonu u viču, da još dalje iskušaju sriču. Nadod. Najposli dokonuše sebi drugog vođa obrati. E. Pavčić. ARj. II. 597a.

dōkōnčati, čām, v. pf. v. impf. sad nije u običaju, isp. končati 3. — *1) beendigen, finire, cf. dokrajčiti.* Rj. do-končati. *vidi* i dokonati I. — *Ja hoću leteć živat dokončati.* P. Vitezović. — *2) vidi* dokonati 2. — *Naj posli je dokončano da sabor ništa ne valja.* A. Bačić. *Kako dokončahu oči sabora Florentinskoga.* B. Leaković. *Onli obavlja dokončano da ne idemo dalje.* M. A. Reljković. ARj. II. 597b.

dōkōnōbati, bām, v. pf. v. impf. durchbringen, aegre transigere: dokonobati. Rj. do-konobati, konobati se dovršiti. v. impf. konobati se.

dōkōpati, pām, v. pf. Rj. do-kopati, v. impf. kopati. *Danićević misti, da je u sud. vr. ake, dōkopām.* Rad. 6, 119. — *1) zu Ende graben, perf. dio.* Rj. *kopanje srsiti.* — *2) ergreifen, apprehendo, cf. dokopati se.* Rj. *vidi* i skopati, ščepati, i syn. ondje. — *Dokopao ga za gršu* (grlo, grkljan). Rj. 105b. *Kad otmicari dokopaju djvojku u ruke, onda je već ne će ostaviti.* Rj. 477a. *Koga Turci živa u ruke dokopaju,* onoga nabiju na kolac. Rj. 800a. *On dokopao pišku* po sredini. Npj. 4, 169. *Pa dokopaju šibnu okovinu,* koja ždere litru tučenika. 4, 413. — *3) sa se, reflex. čega, etwas erwischen, apprehendo: Dokopao se kao čelav kape.* Rj. *vidi* dokopati 2. — *Da se Turčin Srba dokopao,* ne bi ni on glave iznesao. Npj. 4, 232. *Kad se Marko uoči dokopao,* kamo soko krila na planini. 4, 271. *Ljudi kako se dokopaju snagu,* okrene svaki svojim putem. Danica 3, 198. *Kad se Vukašin mogao dokopati prijestola ubijstvom,* Vuk ga sčase zadobiti izdajstvom. DM. 88.

dōkōturati, rām, v. pf. Rj. do-koturati. — *1) neprelazno. vidi* doteturati. Rj. kao *koturajući, teturajući doći.* — *2) prelazno. dokoturavati što, koturajući dovesti, dotjerati.* ARj. II. 599a.

Kov. 11. Vojnici kad razapeše Isusa uzeše njegove haljine . . . i *dolamnu*; a *dolama* ne liješe živena nego izatkana sva s vrha do dna. Jov. 19, 23.

dolametina, *f. augm. od dolama*, Rj. — *takva augm. kod* babetina.

dolamica, *f. dem. od dolama*, Rj. — Na gjevojeri košuljica, vrh košulje *dolamica*, na glavi joj okružica. na nogama papučice. Here, 235.

dolap,* *dolápa, m.* (u Srbiji i u Bosni po varošimá) *ein Kasten, cistae genus, cf. dolaf*, Rj. i *syn. kod* dolaf. — u *tuyjim se riječima č često mjenja u p*: dolap, Filip, i t. d. *mjesto* dolaf, Filip, i t. d.

dolaz, *m. vidi* dolazak: Dohod, 1) die Ankunft, adventus, *cf. dolaz*, Rj. 136a. — *isp. zalaz*, izlaz, prijelaz, razlaz, Osn. 16.

dolazak, *dolaska, m. die* Ankunft, adventus, *cf. dohod*, Rj. *vidi* i dolaz. — Još pre *dolaska* Miloševa. Miloš 123. Biogradnjani su se i prije slabo radovali *dolasku Kara-Gjorgijevu* u Biograd. Sovj. 21. Tako će biti i *dolazak sina* čovječijega. Mat. 24, 39.

dolaziti, *zim, v. impf.* Rj. do-laziti, *vidi* dohoditi. *v. pf. doći*. — 1) *kommen, venio*, Rj. — Za tihjed sedam dana *dolaze* danju žene na *babine*, Rj. 10a. Plaćni *dolaziti*, doplakivati. Rj. 132b. Skačući *dolaziti*, doskakivati. Rj. 134a. Mala svadba, ona čast kad rod djevojački *dolazi* zetu u *pohode*, Rj. 343a.

Carev sin ne *dolazi* kući. Npr. 44. Žena što je carevu sinu na *snu dolazila*, 113. *Glasovi* caru jednako nesretni *dolaze* da vojska propada. 206. Ne *dolazi* mi više na *oči*. 234. Ide kolo naokolo. (i zlo i dobro *dolazi* redom na *ljude*). Posl. 96. Tako na *tugja vrata* ne *dolazio* da koru kruha pitam! 307. A na *Gjuru* Turci *dolaziše*. Npj. 4, 321 (namah na str. 322: Koji Turci *Gjuru dolaziše*). Sve ove dacije kad se skupe u jedno, zaista *dolazi* manje na *čevčka*, nego i u kakoj Evropskoj državi. Miloš 203. S Čardaklijom, koji, kako je otišao u Peterburg, u Srbiju još nije ni *dolazio*. Danica 5, 30. Kaki su *odgovori* iz Rusije *dolazili*. Sovj. 34. Jamačno bi i on *dolazio* u *sjednire*. 58. Iz svijeh zemalja *dolazahu* u *Misir k Josifu*. Mojs. I. 41, 57. — 2) *dolazi* voda, *schwillt, crescit flumen*, Rj. *vidi* doći 4. — 3) *kosten, constare, cf. stajati, vrijediti*: Dade njemu laka dževerdara, on *dolazi* pet stotinu *groša*. Rj. *vidi* i koštovati. — 4) *kao postajati, birati, biti, vidi* doći 5. — Put tebe ide, oči beći, a zube keći, a tebe svc na manje *život dolazi*. Rj. 269a (pseto). Nosí Petro kitu po sunašcu. al' što nosi kitu po sunašcu, to mu *ljepša kita dolazaše*. Npj. 1, 225 (griješkom nj. *dolazaše*). Sobranjje ne *dolazi* od *sobiraju*. Nov. Srb. 1818, 390. Mnogo *dolazi* to još i *od načina žiljenja*. Priprava 12. Što *dolazi* *otuda?* 117. Teško onom čovjeku *kroz koga dolazi* sablazan. Mat. 18, 7. Jer *kroz zakon dolazi* poznavanje grijeha. Rim. 3, 20. *Od radosti dolazi* izvan sebe. DP. 164. Car ga počne ispitivati poždalka, što mu *dolazi* ona mladica ispisana na krmí od njegova broda i ona starica na provi. Npr. 250 (*dolaziti* — *biti*). — 5) *nalaziti se, nahoditi se, vorkommen, reperiri, legi*. U srednjem rodu *dolazi* kao usklik. DRj. 2, 202. Sedmi padež *dolazi* samo s *prijedlozima*. Obl. 31. Počeli su skraćivati onakove riječi, koje često *dolaze*. Rj. XXXIV.

dolaznik, *m. čovjek koji dolazi*. U naše vrijeme. ARj. II. 605b.

dolazenje, *n. das* Kommen, *ventitatio*, Rj. *verbal. od* dolaziti, *vidi* dohogenje. — Nabiti kome ognjište, t. j. dosaditi mu *čestim dolazenjem* ili dugijem kod njega *navljenjem* ili *čašćenjem*. Rj. 378a. Da mi tebe biju i karaju *sa mojemu čestu dolazenju*. Npj. 1, 377.

dolětjeti, *zim, v. pf. angeflogen kommen, udvolo*, Rj. do-letjeti, *leteći doći*, u *prenesenom smislu*: vrlo brzo *dotrčati*. I. *pregj.* *doletjeh, prilog* *pregj.* *doletjehši, doletjehv, I. pruljev*: *doletio, doletjela, u jugozap. krajevima stije* se tj u č: *doletěti, dem. doletnuti*.

v. impf. *dolijetati*. — U to *doleće* mu *pobratim* govoreći: Evo me, šta je? Npr. 96. Kad *lar* dreku čuje *doleći*, pa šćepa *devojku*, 136. To je dobro kad *toliko doleće čela*, 165. *D lice* na *krljavu* predla nj oni čovjek. 219. Na *Stitara* Turci *dolećoše*, Npj. 1, 271. Svi *golaci* Zeki *dotrčoše* . . . *doleće ih* četiri stotine. 4, 277. Evo *Ignjo* s društvom *poličeo*, kad je blizu *Turcim* *dolećeo*, 4, 281.

dolětnuti, *dolětneń, v. pf. dem. od* doletjeti: *Poletni* mi, *doletni* mi *sivi sokole*. Okle ste mi *juros doletnule*, Rj. do-letnuti. — Al' je *sivi soko doletnuo*, *odnosi* joj na *junaku* *zlato*, Rj. 256a.

dōli (do li), *adv. ausser, praeter, cf. do*, Rj. *vidi* do 3b. *pokazuje izuzimanje, kao* osim. — To začula mila stara majka . . . pa *otide* u *goru zelenu*; za njom ne će *nitko* da *izagje*, *doli* jedna dva mlada unuka. Npj. 1, 125.

dōlibaša,* *m. onaj koji sjedi u gornjem čelu, der* den ersten Sitz an der Tafel einnehmend, qui primum locum occupat in triclinio, Rj. — Gje je *svadba* da si *delibaša*, gje je *sofra* da si *doldbaša*. Posl. 74. Kad *dolibaša* ove *zdravice* *napija*, svi *muče*. Here, 349. *po avome dolibaša* *napija* *zdravice*, *isp.* *dolija*, *časa* *kajom se* *napija*. — *doli*-baša, *isp.* *bāša* 3.

dōlibašin, *adv. Rj. što pripada dolibaši*.

dōlica, *f. dem. od* dōla, Rj. *isp.* *dolinica, dočić, dolac*.

dōlija,* *cf. čaša* *kojom se* *napija*, *Zutruckbecher, poculum quod propinquant*: *Savila* se *dolibaši* oko *dolije*, Rj. *isp.* *zdravica* 1. i *dolibača*.

dōlijati, *dōlijám, v. pf. ausfleschen (van* lja), *d. i. zu* Ende sein mit seinem Fuchskansten, *d. p. behender*: E ljo! sad si *doljaba*, Rj. do-lijati, *lijanje svršiti, sad si doljaba: ne ćeš više* *lijati*.

dōlijčtanje, *n. das* Zustiegen, *adrolatio*, Rj. *verbal. od* dolijetati, *radnja* *kojom* *tko* *ili* *što* *dolijeće*.

dōlijčtati, *dōlijčtém, v. impf. herbeifliegen, udvolo*, Rj. do-lijetati, *leteći dolaziti, v. pf. doletjeti, dem. doletnuti*. — Lepo ti je *rodio* *jablane!* . . . Al' ga je *soko* *okrunio* *dolećući* *jutrom* i *večerom*, *dolećući*, u *goru* *gleděći*, Npj. 1, 319. *Pojeli* *sve* *kao* *skakaveci* (*ovdje* *se* *misle* *oni* *skakaveci* *što* *jutrom* *dolijeću* *kašto* *iz* *Azije*). Posl. 252. *Ispusti* *gavrana*, koji *jednako* *odlijetāše* i *dolijetaše*. Mojs. 1, 8, 7.

dōlijčvānje, *n. vidi* doljevanje. Rj. *vidi* i *dolijvanje*.

dōlijčvati, *dōlijčvām, v. impf. vidi* doljevati. Rj. do-lijevati. *vidi* i *dolivati, v. pf. doliti*.

dōlikovati, *dōlikoviti, v. impf. kome* *što*, *anstehen, doret*, Rj. do-likovati, *vidi* odlikovati (*dereci*, *prilikovati, prilicati, priličiti, ličiti* (*dič*), *podnositi* 5, *do*-*stajati* *se*, *priostajati* (*se*), *sikovati* *se*, *uštati*. — Ako l' nosim *zelenu* *dolamnu*, *mlad* *sam* *junak* i *dolikuje* *mi*, Npj. 2, 432. *Veselite* *se* *pravednici* *pred* *Gospodom*; *pravednima* *dolikuje* *slaviti*. Ps. 33, 1. *Ne* *dolikuju* *bezumnno* *miline*, *ni* *sluzi* *da* *vlada* *knezovima*. Prič. 19, 10.

dōlina, *f.* Rj. *po* *nastavku* *je* *augm. od* *dō, ali* *nije* *po* *značenju*. — 1) *das* Thal, *vallis*, Rj. *vidi* *dō, dōla, dohodolina, drāga, dubodolina, dubovalina, dunnica, laka, presjeka, prodo, prodol, prosjeka, razdolje, vala, vlaka, uvala, vrtča* 1. *dem. dolinica: vidi* i *dočić, dolac, dolica*. — *Načvice*, *polovina* *obla* *rasecijepljena* *drveta*, *po* *kome* *su* *izdubene* *doline*, *u* *koje* *se* *meće* *hljeb* *kad* *se* *razujuše*. Rj. 410b. *Prečka*, *kao* *dolina* *preko* *puta*; *kuda* *voda* *od* *snijega* *ili* *od* *kise* *pretječe*. Rj. 582a. *Pa* *ču* *narediti* *da* *svi* *ljudi* *imaju* *tako* *na* *tabanu* *kao* *dolamnu*, Npr. 92. *Kuda* *češ* *se* *povlačiti* *po* *brlima*, *po* *dolina*, Npj. 1, 133. *Kad* *pukoše* *dvije* *Daničkinje*, *slegoše* *se* *brda* *u* *doline*, 3, 91. *Idući* *dolinom* *plaćernom*, *pretvaraju* *je* *u* *izvoro*. Ps. 84, 6. *Prva* *ga* *je* (*kanon*) *u* *dolini* *plaćnoj* *čela* *lavra* *svetoga* *Save*. DP. 161. *iz* *primjera* Rj. 410b, Rj. 582a i Npr. 92 *vidi* *se*, *da* *dolina* *nije* *samo* *polje* *opkoljeno* *brdima*, *nego* *i* *što* *god* *što* *je* *makar*

domaćin, *m. der Hausvater, pater familias.* Kad putnik dogje pred kaku kuću a ne zna čija je, on viče: »o *domaćine!*« Za zdravlje našega brata *domaćina* (kad se napija). Veseli se *kućni domaćine*. Rj. *tko upravlja kućom, vidi* domadar, gazda I, stopanin. — U *dobra domaćina* gosti razblugjeni, (obezobrazje kad im se dopusti da čine šta hoće), Posl. 327. *U mirna domaćina* gosti svojevoljni. DPostl. 141. Jer je carstvo nebesko kao *čovjek domaćin* koji u jutru rano izigje. Mat. 20, 1. — i *jedan od svatora zove se domaćin*: Neve zove *domaćina*. Npj. 1, 28. *Vuk dodaje*: »t. j. od svatova«. Imenujem s dobrijem časom: . . . za *domaćina od svatora* toga i toga (kojega od roda). Kov. 52.

domaćinov, *adj.* Rj. *što pripada domaćinu*: Pričeh jedan momak od doma te im primi duge puške, iščisti ih, napuni *domaćinovicem* prahom. Kov. 65.

domaćinski, *adj. ake.* ARj. II. 618b. *što pripada domaćinima ili kojemu gojg domaćinu*: Kad pogju kući, onda djevojke drugece na *domaćinskim* kolima prate jabučare pjevajući pjesme. Živ. 305. Čulture, kumovska, starosvatska, djevrska, vojvodska, *domaćinsku* i njine pogače donese se na sto. 314.

domaćiti, *dōmāčim, v. impf.* — **1)** *koga, činiti ga domaćim, svojim?* *v. pf. slož.* o-domačiti se, u-domačiti se. — Ne će Turčin tobož da popušti, i sad broji da smo mi njegovi, radi toga on nas i *domaći*. Šćep. mal. 144. Rad 6, 94. — **2)** *sa se, recipr.*: Kako se sa svakim ne triba *domaćiti* . . . S nijednome ženom nemoj se *domaćiti*. M. Georiceo. A ta ista persona, koju kei pozdravlja . . . i s kojom se pitomi i *domaći*. Gj. Rapić. ARj. II. 619a. *postajati s kim domaći*; *vertraut werden, familiärescere*.

domādār, *domadāra, m. vidi* domaćin. Rj. — Veselio Bog i ovaj dom, i u domu *domadara*, kutnjeg gospodara. Rj. 400b. — S turskijem nast. *dar* (držati): *domādār*, čuvādār. Osn. 116.

dōmāh, *m.* tolika daljina koliko može ruka doseći mašući, u Hercegovini. N. Dnečić. — Proteže se Župa ravna i ruda daleko daleko na očni domah. S. Ljubiša. ARj. II. 619b (*preseno značenje na vid*).

domahivānje, *n. das Hinken mit der Hand, zu manu vocare.* Rj. *verbal. od domahivati. radnja kojom tko domahuje n. p. rukom.*

domahivati, *domāhujem, v. impf. n. p. rukom, einem mit der Hand winken, damit er herbeikomme, manū quem vocare*: Grlom viče, rukom *domahuje*. Rj. do-mahivati, mašući rukom *dozivali koga, v. pf. domahnuti*.

domāhnuti, *dōmāhnēm, v. pf. do-mahnuti, v. impf. domahivati.* — **1)** *mašući doseći*: Mahnu sabljom al ga ne *domahnū*. — **2)** *mašući dozrati koga*. ARj. II. 619b.

domāja, *f.* (u Baranji) *die Heimath, solum natale*: poteglo marvinče na svoju *domāju*. *cf.* zavicaj, postojbina. Rj. *vidi* i *sent.* — *domāja* (osn. u *dom*). Osn. 72. *riječ s takvim nast.* bānje (pl.), krtvaja, kvrgaja, lūdaja, mješšaja, perāja, prekāja, sirnjaja, stržaja, sugjāja, šhvaja, šhrnaja, i t. d.

domak, *dōmka, m. hyp. od dom*: Na ljubicu majko, u svoj *domak*, majko — (kad se čele zovu u košnici). Rj. — Smiri *domak*, majko! . . . Evo *domak*, majko! (govori onaj koji čele zove u košnicu). Posl. 189.

dōmak, *m. s prijedlogom na postaje složen prijedlog, izu kojega stoji riječ u genitivu; znači gotoro što blizu, u Rj.*: Na dōmak, n. p. Beča, Bijograda, *nahe, ul, propc*: I Troien *nadomak* *Tastlīdzē*. Rj. Oti-doše u lov na Jezera. Kad su bili *nadomak* Jezera. Npj. 2, 110. *vidi* nadomak. — Ali *riječ domak sa prijedlogom na može i ostati značenje supstantivno*: Dogje na *domak* Licenn. Žitije 55. *isp. napomol*, a pomolak. — *što se postanja tiče, isp. domaći, dōmaknēm. take riječi isp. izmak, razmak, smak, uzmak.*

domākuntī, *dōmaknēm, v. pf. vidi* domaći, dōmaknēm, *isp.* ARj. II. 620a.

domāmīti, *dōmāmim, v. pf. herbeilocken, pellicio.* Rj. do-mamiti, *v. impf. domamljivati, isp. mamiti.* — Da bi *domamila* Kokana *od oraca*. Posl. 203. Kad mu vrata otvorila, *ogujštu* ga *domamila*. Npj. 1, 350. Djevojka *domamljena na jabuku*, 1, 439 (natpis pjesmi). A vojvode paša *prevario, na terdu ih vjeru domamio*. 4, 19.

domamljivānje, *n. das Anlocken, allectatio.* Rj. *verbal. od domamljivati. radnja kojom tko domamljuje koga.*

domamljivati, *domāmlijūēm, v. impf. anlocken, allecto.* Rj. do-mamljivati *koga, mameći činiti, da dogje, v. pf. domamiti.*

domārānje, *n. verbal. od domarati. radnja kojom tko domara kome.*

domārati, *dōmārām, v. impf. do-marati, kao dosugjivati, dodijarati, v. pf. domoriti.* — Prijatelja *pokaraj, ma mu ne domaraj*. DPostl. 101.

domāšānje, *n. das Erreichen, contactio.* Rj. *verbal. od domašati. radnja kojom tko domaša što.*

domāšati, *šām, v. impf. erreichen, attingo.* Rj. do-mašati, *kao dohvrtati, dokućirati, v. pf. domašiti.* — u *presenoj smislu*: Ali Svetičev razum ne *domaša dotle* da bi mogao poznati. O Sv. O. 10.

domāšiti (*dōmašiti*), *dōmāšim* (*dōmašim*), *v. pf. erreichen, attingo.* Rj. do-mašiti, *kao dohvrtiti, dokućiti, v. impf. domašati.*

domāšnji, *m. pl. adj. vidi* dōmāči. Rj. *adj. zamjenjuje supstantiv. vidi* i čeljad, kućani. — Pozdravite mi G. Boriča i njegove sve *domašnje*. Straž. 1886, 672. Isav uze žene svoje. . . i sve *domašnje* svoje. Mojs. 1, 36, 6. Neprijatelji čovjeku *postaće domašnji* njegovi. Mat. 10, 36.

domāšnji, *njā, njč, adj. vidi* domaći. Rj. — Navale na Srpsko, *domašnjim veslogamu* razdrto carstvo. Danica 2, 75. Pozdravite . . . i *domašnju crkvu* njihovu. Rim. 16, 4.

domāzet, *domāzetović, m.* (u C. G.) *vidi* uljez. Rj. *čovjek koji uje ženi u kuću, vidi* i dōbodač, i *syn. ondje.* — Objje su pole supstantiva, pa im se značenja sastavljaju: *domā-zet*. Osn. 47. *domāzetović* (koje se govori mjesto samoga *domazeta*). 233.

domāzetstvo, *n.* (u C. G.) pošao na *domāzetstvo*, t. j. ušao ženi u kuću, postao *domāzet, er ist domāzet geworden, napsit uvori suve*. Rj. stanje u kojem je onaj tko je *domāzet*.

domāzluk, *m. was bei Hause bleibt, nicht feil ist, quod domi servatur (de grege)*: ostavio za *domāzluk, cf. pripaša*. Rj. *što od stoke ostaje domu a ne prodaje se. doma-z-luk, ova će riječ pripadati megu one narodne, kojimu je prešao Turski nast. luk, kao n. p. bezobrazluk, pasjaluk, i t. d., samo se ne zna zu z odakle je.*

dōmčati se, *čām se, v. r. pf. čega*, (u Dubr.) *vidi* dokopati se. Rj. do-mčati se *vidi* i dočepati se. *Daničić* u Korijenima 171 *oraj glagol dodaje glagolima: māći, domaći . . . omaći, omći, zamāći, zamći, māknuti, izmāknuti, zamaknuti, zamknuti, i t. d., kao od istoga korijena.* — *Domčao se* kao *malnut kape*. Nar. poslovia u Licu. V. Arsenijević. ARj. II. 621b.

dōmedeža, *m.* u pripovijeci: Ja sam *jarac domeđeža*, — kazao *jarac kurjaku*. Rj. — Tamna je *domeđeža*. Osn. 62.

domēnuti se, *dōmēnēm se, v. r. pf. posavjetovati se. do-mēnuti se. glagol koji je i u slož. po-mēnuti.* — Pričekaj dok se ja s mojim kućanima o tom *domēnem*. Ajmo se ja i ti lijepo *domēnuti*, što da učinimo, u Licu. J. Bogdanović. ARj. II. 622b.

dōmet, *m. Wurfweite, teli jactus*: ubiti (iz pjske) na *domet*. I na *domet* tankom puškom ubit'. Rj. *domet, za postanje isp. dometnuti. daljina do koje se može dobaciti, osobito iz puške. isp. puškomet.*

donalijevanje, donalivanje, donaljevanje, n. *verb.* od donalijevati, donalivati, donaljevati, koje *vidi*.

donalijevati, donaljevati, donalivati, donalivati, donaljevati, donalivati, n. impf. do-na-lje-vati. *kao donaljevati još naljevati*: Vino im toči Zlata dizdareva, donaliva ga suzom iz očiju. HNpj. 4, 16. Preko njega uku prebacila a livom mu času donaliva. 4, 362.

donášanje, n. *vidi* donošnje. Rj.

donášati, donášam, r. impf. *vidi* donositi. Rj. u značenju nema razlike između donášati i donositi; samo je donositi više u običaju u štokaracu, a donášati u čakaracu i kajkaracu. *isp.* prinášati.

dōndē, (do onde), bis dorthin, usque illuc. Rj. *vidi* londonē, donle. — 1) do onoga mjesta: Zarohivši (Smiljančić Hija) u Udlini nekaku Tursku gjevovku, i dovedavši je donde, ondje sjedne da se odmori. Rj. 80b. Ako ga do naznačene megje stigne i uhvati, onda... ako li ga donde ne uhvati, onda... Rj. 762a. I sad kad se momci bacaju kamena valja bijelju svoju posjedociti, t. j. po drugi put baciti donde, inače se ne broji Npj. 2, 186 (Vuk). — 2) do onoga vremena. *vidi* doonda. — Kad u koga dućan-ljize ujutru ište ko što na veresiju, a on donde nije ništa pazario, odgovori mu: Nijesam se ručio. Rj. 358b. Od toga časa ne moguće čeljad ni polak jesti koliko su donde jela Npr. 78. Dok imaš, donde i čuvaj. Posl. 63.

dōndolēn, (u Risnu) *vidi* donde. Rj. dondole-n. za dodano n *isp.* n.

donekle, bis auf eine gewisse Strecke, usque aliquo. Rj. *vidi* donikle, adverb, koji se govori i donikle; po tom bi u južnom govoru bilo donjekle, ali tomu u narodnom govoru nemu potvrde, već je i u južnom govoru kako u istočnom: donekle, i u istočnom kako i zapadnom donikle. — do nekoga mjesta: Čarapast, i. p. konj, u kojega je noga odozdo donekle bijela, kao da je obuo bijelu čarapu. Rj. 819a. Opazivši Srbi da su Turci utekli, gdjekoji skoče na konje, te ih poteraju donekle. Miloš 88. Napominje stvari koje donekle pokazuju ono što je ovijem govorom o r i i boćke. Rad 2, 198. U ovom pošljednjem primjeru Du-
vičić, čini se, riječ donekle upotrebljava u značenju tako su i u novije vrijeme stali upotrebljavati neki žrnjevnici: od česti, djelomice, pomalo, ponešto; aliquantulum, nonnulla parte, cum wenig, theilweise.

donēsti, donēsēm, r. pf. Obl. 67. do-nesiti. *vidi* lonijeti.

donijeti, dōnesēm (dōnēsēm), dōnio, dōnijela, r. pf. bringen, adfero. Rj. do-nijeti. *vidi* donesti. II. pridjev donijet; ali i donēsoh, dōnesao, donēsla, dōnesen (griješku donešen). Obl. 67. r. impf. donositi. — Šad će njima donijeti ručak... Kako će on pojestioliko je lo što je doneseno za toliko stotina ljudi! Npr. 2. Kakva ga je tu sreća donijela? 145. Zlo lobru donijeti ne će. Posl. 91. Crni vrane preletio... donese zle glasove. Npj. 1, 95. Bog donese Kraljevića Marka. 2, 329. Pa izvadi dvije puške male, donese h do oči junaku. 4, 10. Pa dohvati bistra džever-lara, donese ga oku i obracu. 4, 429. Darove koje e ona iz roda donijela, i donesuvši ih k trpezi, stane h ona razdavati. Kov. 90. Sve ove pesme... ja sam i Beč u glavi donijo. Npj. 1, XV. (— donio). Gile lonesoše mn uzeta koji ležase na odru. Mat. 9, 2. Kad niče usjev i rod donese, onda se pokaza kukolj. 3, 26. sa se, *pass.*: Kad se ručak donese. Npr. 2. Nije što bi se babi donesla, nego što bi se babi izjelo. DPost. 83.

doniklē, (u Srijemu i u Bačkoj) *vidi* donekle. Rj. u zapadnom govoru, ali je i po istočnom (u Srijemu u Bačkoj).

dōnlē, (u Baranji) bis dahin, cousque, cf. donde. Rj. — 1) do onoga mjesta. Da se prikrsti i reče općenu spovijed tja donle gdi se govori: »moji grijesi...»

M. Divković. Bogji samo donle, nemoj dalje, u Dubr. P. Budmani. ARj. II, 636a. — 2) do onoga vremena. *vidi* do onda. Divica koja donle nije priko praga izašla. A. Kanižlić. Koji donle bilu zlovodjni, počee spivati. F. Vrančić. ARj. II, 636a.

dōnos, m. nema donosa ni dohoda (reče se za samohranicu), Zutrag, quod affertur. Rj. do-nos, ono što se donosi: Ženski donos prazni donos. Posl. 80. Muški donos bogati donos. 181.

dōnosar, dōnosca, m. der Bringer, qui adfert: Moj stećenec i donošec, punan dome! Rj. koji donosi.

donōsiti, dōnošim, r. impf. Rj. do-nositi. *vidi* donášati. r. pf. donesti, donijeti. — 1) bringen, adfero. Rj. — Dolaze danju žene na babine ti donose čust, n. p. pite, uštipke, rakiju, vino i t. d. Rj. 10a. Megjed je jednako koješta donosio i dijete hranio. Npr. 1. Slijepac... prosiu i kući donosio. Posl. 272. Godišta i pamet donose. DPost. 21. A kad Srbi na vođu dogjoše, tu mi Turske ljuge pograbiše, koje bješe paša donosio iz njegovu Skadru zengjiloga. Npj. 5, 165 (donosio — dovezio, *isp.* nositi, voziti, n. p. lagja što se na njoj nosi vino). Od svega što ljetina donosi, najveći dobitak imaju od ulja. Kov. 39. Budući da ovaj posao donosi i bogatstva i slave, to... Priprava 73. I donošać Josif rjzjave glasove o njima. Mojs. 1, 37, 2. Druga (zrna) padaše na zemlju dobru, i donošahu rod. Mat. 13, 8. Ako ko dolazi k vama i ori nauke ne donosi ne primajte ga u kuću. Jov. II, 10. I osnove same... donose glagolu u oblicima njihovijem ovaki ili onaki akcenat. Rad 6, 48. sa se, *pass.*: U tom se stane i jelo donositi. Kov. 82. — 2) ertragen, erlauben, fero, permitto: donosi mi vjera, meću glaube erlaub mirs. Rj. kao dopuštati: Ne donosi zakon. Rj. 177b. Ako pijem uz ranazan vino, ako pijem, vera mi donosi. Npj. 2, 432. *vidi* donositi 3. — amo idi i ovaki primjeri: Pa podviknu, što ga glas donosi (kad podviknu Kommen barjaktare, sve sa jela lisje opadaše). Npj. 3, 188 (lisje — listje, lišće). I za sobom zatvorila vrata, pa privika što ju glas donosi: Ovanote, Turci janičari! 3, 326.

dōnošēc, dōnošēta, n. dijete (ili mlado u živinčeta) rođeno u svoje vrijeme. suprotno nedonošēc. ARj. II, 637b.

donōšenje, n. das Bringen, adlatio. Rj. verbal. od donositi. radnju kojom tko donosi što.

donōsnji, adj. importatus, koji je donesen iz tu-gjega kraja, koji nije domaći (o trgovini i t. d.). U naše vrijeme u Dubr. ARj. II, 637b. importirt.

dōnjāk, donjāka, m. — 1) kamen vodenični, der Bodenstein, meta. Rj. kamen vodenični donji. *isp.* gornjak 3. — 2) u kartama, der Untere (im Kartenspiel). Rj. *isp.* gornjak 3. — 3) vjetar koji duše s donjih strana. u Hrv. *isp.* gornjak 1.

dōnji, adj. der untere, inferior. Rj. suprotno gornji. Donji (od adv. dolje; kor. *vidi* kod dō, dalt, pred nj je ispalo li, promijenivši se na o). Osn. 205. pos-titv donji prelazi su naj u superlativ: najdonji. *isp.* naj 2. — Srbi poznaju dva Gjerdapa u Dunavu t. j. donji i gornji. Rj. 148b. Kad se koji iz Hercegovine sasele u donju zemlju, oni najrije slave, kao i gore, obadvoje. Rj. 597b. Glavu svaku pomaži njome p donjoj usni. Npr. 103. Okretan kao donji žrvanj. DPost. 237. One mečeš u donju trpezu... One mečeš u gornju trpezu. Npj. 2, 356. Dimitar uze donji kraj od grada. 2, 626. Namjestim te na najdonjim kraje-cinu zemlje. Jezek. 26, 20. Taj je red ovo: stari slovenski... gornji lužički, donji lužički. Rad. I, 109.

donjōselac, donjōseoca, m. einer aus dem untern Dorfe, inferioris pagi incolab: Da se bješe s donjoseo-cima. Rj. donjo-selac, čovjek iz donjegu sela.

donjōzemac, donjōzēma, m. der Unterländer, homo terrae inferioris. Rj. donjo-zemac, čovjek iz donje zemlje.

dopisivati, dopisujēm, *v. impf.* Rj. do-pisivati. *v. pf.* dopisati. — **1)** zu *Ende schreiben, perscribiti*. Rj. *svršivati pisanje*. — **2)** do nječega još pisati, *duzu schreiben, ascribo*. Ali je po tome prvom pismu druga ruka mljeda i *dopisivala* i crnijem i crvenijem mastilom. Vuk. prijev. 3.

dopisnik, *m. Correspondent*. — Pa sam samo pozvao *dopisnika* da se imenuje. GLN. 1.

dopjevati, vām, *v. pf.* Rj. do-pjevati. — **1)** *singend herbeikommen, advento cantans*. Rj. *pjevajući doći*. — **2)** zu *Ende sein mit seinem Singen, cantare desino*. Rj. *svršiti pjevanje, dopjevao je, ne će više pjevati*.

doplačivānje, *n. das Darauf-zahlen, solutio*. Rj. *verbal. od doplačivati, radnja kojom tko doplaćuje*. **doplačivati**, doplačujēm, *v. impf.* *darauf-zahlen, solvo*. Rj. *do-plaćivati, jošte što plaćati, v. pf.* *doplatiti*.

doplakati, doplācēm, *v. pf.* *weinend herankommen, advenio flens*. Rj. *do-plakati, plaćući doći, v. impf.* *doplakivati*.

doplakivānje, *n. das Herankommen mit Weinen, adventus flentis*. Rj. *verbal. od doplakivati; koje vidi*. **doplakivati**, doplākujēm, *v. impf.* *plaćući dolaziti, weinend herankommen, advenio flens*. Rj. *do-plakivati, v. pf.* *doplakati*.

doplata, *f. n. p.* kad se pazari stvar rgjavija za bolju pa se uz rgjaviju još što *doplati*, ili kad je meni ko što dužan pa mi da ili učini što, što vrijedi više od duga, te ja njemu valja da *doplatim, der Zuschuss, additamentum cf. priid.* Rj.

doplatiti, doplātīm, *v. pf.* *zuzahlen, auf-zahlen, addere*. Rj. *još što platiti, do-platim v. impf.* *doplačivati*. — *Doplata*, kad je meni ko što dužan pa mi da ili učini što, što vrijedi više od duga, te ja njemu valja da *doplatim*. Rj. 132b. *sa se, pass.*: *Doplata*, kad se pazari stvar rgjavija za bolju pa se uz rgjaviju još što *doplati*. Rj. 132b.

doplešti, doplētēm, *v. pf.* Rj. *do-plesti, v. impf.* *dopletati*. — **1)** zu *Ende flechten, pertero*. Rj. *svršiti pletenje*. — **2)** jedva sam *dopleo, mit Mühe herbeikommen (= z. B. von einem Kranken), aegre advenio*. Rj. *s mukom doći, kao n. p. bolesnik (što mu se nage pletu?) vidi* *dobatati*.

dopleštanje, *n. das zu-Ende-flechten, pertectio (?)* Rj. *verbal. od dopletati, radnja kojom tko dopleće*. **doplešatati**, doplēcēm, *v. impf.* *zu Ende flechten, pertero*. Rj. *do-pletati, svršivati pletenje, v. pf.* *doplešti*.

doplivati, vām, *v. pf.* *schwimmen bis* — *herzusehswimmen, adnato, cf. doploviti*. Rj. *do-plivati, plivajući doći*.

doploviti, vīm, *vidi* *doplivati*: *Plovi, plovi moj zeleni venče! te doplovi do Gjurgjeva dvora*. Rj. *v. pf.* *do-ploviti, ploveći doći, Dančić vopravlja ukr. u pruesensu: doploviti, doplovim*. Rad 6, 100. *isp. otplivati, otplorim*. — Otac mu dade drugi brod... On otplovi... Kad *doplovi* u jedan grad, vidi... Npr. 248. Poslije tri mjeseca odvezosmo se na lagji Aleksandrijskoj... i *doplovriši u Sirakuzu* ostasmo ondje tri dana. Djel. Ap. 28, 12.

dopljeskati, dopljšcām, *v. pf.* *daher geplatscht kommen, advenio per rivum luto et aquis incium*. Rj. *do-pljeskati, doći pljeskajući (gazeći po blatu i vodi)*.

doprātiti, tīm, *v. pf.* *do-pratiti praćenje svršiti, prateći koga doći do* —. Koji su se potrudili, tebe *plaćuće dopratiti*. Npj. 1, 92. Stražani ga jedva *dočekaše*, do b'jela ga *dvora dopratīše*. 4, 300. Kad ga je opet u *Lešnien* natrag *dopratio*. Miloš 121. Tako sav narod *doprati cara*. Sam. II. 19, 40.

do-praviti, vīm, *v. pf.* *vidi* *dograditi*. Rj. O svekrovo, da te Bog ubije! A mene si malo učinila, a sebe si gore *dopravila*. Npj. 2, 60. *svršiti pravljenje, građenje, činjenje, dakle je dopraviti* — *kao što se vidi*

iz primjera — *što učiniti; a tako značenje može imati i dograditi (= doraditi)*.

dopravljanje, *n. vidi* *dogragjivanje*. Rj. **dopravlјati**, vļjāu, *v. impf.* *vidi* *dogragjivati*. Rj. *do-pravlјati, svršivati pravljenje, v. pf.* *dopraviti*.

doprēzati, dōprēzām, *vidi* *dovrežati*. Rj. *do-prēzati, svršiti prēzanje, prēzajući dočekati, vidi i* *dovržati*.

dōpriјeti, dōprēm (dōprō, dōpīla, *v. pf.* *glaugn, reidlan, attingere*. Rj. *do-priјeti započjehno dōpri. I. prej.* *dōpriјeh, dōpriјe, priđog prej.* *dōpīvši, dōpīv.* *v. impf.* *dōpirati*. — Ni *doprla tamo, ni oramo!* već ostala sredi gore čarue. Npj. 2, 21. Griјesi njezini *dōpriјeše* tja *do neba*. Otkriv. 18, 5. Za to ih (Judejce) dade u vaše ruke, te ih pobiste ljuto da *do neba dōpriјe*. Dnev. II. 28, 9.

dōpršiti, dōpršīm, *v. pf.* *do-pršiti, svršiti pršenje*. — Tko *prši, dōprši*. D'Posl. 132.

dōpna, *f. djelo kojim se što dopuni, Ergänzungs, supplementum: Dopune i popravci*. Istor. 399. Samo onda kad *taka dōpna* i jača svjetlost treba. Ogled VI. Da je taj pregled... veoma potrebna *dōpna katalogu*. Rad 13, 231.

dōpuniti, nīm, *v. pf.* *anfällen, nachfallen, expleo*. Rj. *do-puniti, svršiti punjenje; dodati toliko da bude što puno, v. impf.* *dōpunјati, dōpunјavati, dōpunјivati*. — Vi *dōpunјiste* mjeru otaca svojijeh. Mat. 23, 32. Dok ti još budeš ondje govoreći s carem, ja ću doći za tobom, i *dōpunјiću* tvoje riječi. Car. I. 1, 14. Kad ih (svēštenika) nema ovoliko, može ih i manje *toplom molitvom dōpunјiti* očaj *nedostatak*. D'P. 226. Riječi koje su pisci nahvalice ili nehovice ostavili nedopisane *ja sua dōpunјio*. D'Posl. VI.

dōpunјānje, *n. vidi* *dōpunјavanje*. Rj.

dōpunјјati, dōpunјām, *v. impf.* *vidi* *dōpunјavati*. Rj. *do-punјati, vidi i* *dōpunјivati, svršivati punjenje; dodavati toliko da bude što puno; anfällen, nachfallen; expleo, v. pf.* *dōpunјiti*. — Koje se više ne svešta, nego samo javno *dōpunјaju* drugi lik svete tajne. D'P. 62. Taj isti dio *dōpunјaju*ći. Rad 2, 200. Da je riječima iz... rječnika *dōpunјaju* Vukor. 15, 184.

dōpunјāvānje, *n. das Anfallen, expletio*. Rj. *verb. od dōpunјavati, radnja kojom tko dōpunјava što*.

dōpunјāvati, dōpunјāvām, *v. imp.* *anfällen, nachfallen, expleo, cf. dōpunјati*. Rj. *vidi i* *dōpunјivati, v. pf.* *dōpunјiti*.

dōpunјivānje, *n. verbal. od dōpunјivati: Dōpunјivānje k Mikošićevu djelu*. Rad. 2, 200.

dōpunјivati, dōpunјujēm, *v. impf.* *do-punјivati, a riječi dōpunјivanje, koje vidi i u Dubr. u naše riječi*. P. Budmani. ARj. II. 653b. *vidi* *dōpunјati, dōpunјavati, isp. ispunјivati prema ispunјati, ispunјavati*.

dōpūstiti, dōpūstīm, *v. pf.* *erlauben, permitto*. Rj. *do-pūstiti, vidi* *dōpūštiti, dati 2. v. impf.* *dōpūštati, dōpūštati*. — II. *pridjev: dōpūšten, isp.* Obl. 102. — Samo je ostalo *dōpūšteno kalugjeru imati* svoje salate. Rj. 473a. Zamoli se oću svome da *joj dōpūsti* da izigje s braćom. Npr. 7. *Dōpūsti* joj prenočiti s njime. 58. On joj reče, da će učiniti; tada mu je lice *dōpūstila*. Npj. 2, 44. To su Lasi na Boga gledali, Turcima su *aman dōpūstili*. 4, 320. Kuda im se pamet mudra gjeļa... što im *takre vlasti dōpūstīše*. 5, 27. *sa se, pass.*: *Neka mi se dōpūsti, da...* dodam. Npj. 1, 4, V. *Neka nam se dōpūsti* još nješto *napomenuti*. Pis. 73.

dōpūšcānje, *n. vidi* *dōpūštanje*. Rj.

dōpūšcātī, dōpūšcām, *vidi* *dōpūštam*. Rj. *do-pūšcātī, gorori se u čakaracu i kajkaracu, i u zapadnijeh štokaracu*.

dōpūšcēnje, *n. vidi* *dōpūštanje*. Rj.

dōpūštānje, *n. das Erlauben, permissio*. Rj. *verb. od dōpūštati, i dōpūštati se*. — **1)** *radnja kojom tko dōpūšta što*. — **2)** *radnja kojom se n. p. djerojka dōpūšta muškome*.

doro, *m. hyp.* od dorat. Rj. *gen.* dóra, *voc.* doro. *vidi* dóra *m.*, dóre, *mrkor*, *kojnj mrke dlake*: Pred gradom je osjedao *doru*, pa dorinu usturi digzine, sam se *doro* oko grada vola. Npj. 2, 206. Privedoše *doru* od mejdana, turise ga *doru* na ramena. 2, 465. Najprvi je Ljuca na dorata, *torani doro* a Ljuca bijesan. 4, 430.

doróe, doróca, *m.* (u Srijemu i u Bačkoj) *Art Oberkeid, pullii genus*: U devojke suknja od pargala, a u oca nema ni *doruca*. Rj. *njekaku gorinja haljina*. *vidi* darovae.

dorućak, doručka, *m.* — **1)** *das Frühstück, jentaculum*. Rj. do-ručak, *jelo do (prije) ručka*. *vidi* rućak 2, predručak. — Tako ih svaki dan poziva od večere na *dorućak*, a *od doručka* na rućak. Pa mu *da doručak*, i pošto doručkuje, da mu ... Npr. 62. Pošalje onog što je trista oka kačunaka pojco *za doručak*. 273. — **2)** *kao mjera za vrijeme*. — **a)** doba *kad se doručkuje*: Delovi dana zovu se: Zora, jutro, mali *dorućak* ili mala rućmica ... (Bosanska krajina). M. (Gj. Miličević, živ. serb. 2, 7. — **b)** vreme od jutra pa do rućka, $\frac{1}{4}$ dana; tako *njivica*, koja se za $\frac{1}{4}$ dana uzorati može, zove se *dorućak orajuja*. Podunavka 1848, 51. ARj. II, 663a.

dorućati, doručam, *bis za Ende speisen, coentum finire*. Rj. do-ručati, *srsšiti rućanje (rućak)*.

dorućkovanje, *n.* *das Frühstückchen, jentatio*. Rj. *verbal.* od doručkovati, *radnja kojom tko doručkuje*.

dorućkovati, doručkujem, *v. impf.* i *pf.* *frühstücken, jentare*. Rj. doručkovati, *dorućak jesti, biti pri doručku, i srsšiti doručak*: Pa mu *da doručak*, i pošto *dorućkuje*, da mu ... Npr. 62. Onda ovdje *dorućkuju* a onamo *objeduju*. Kov. 61.

doruša, *f.* doratata kobila, *die Braunstatte, equa fusca*. Rj. — *riječ* s takrim *nast.* *vidi* kod ajgiruša.

dosad (do sad), **dosada** (do sada), *adv.* *vidi* dosle, *i syn.* *ondje*. — Što sam *do sad* učinila, neka je za tebe, a od sad da mi Bog da za sebe da zaslužim. Npr. 84. S mukom kao što su se *do sada* mučili ova tvoja dva sina i šcer. 232. Kad si vladao i zapovijedao *do sad*, vladaj i zapovijedaj i po sad. Kov. 66.

dosada, *f.* der Ueberdruss, die Belästigung, *taedium, molestia*. Rj. *vidi* potega, zanovijet 2. — Djeca su suhi grad. (siromahu su čocku česta gjeća tako *na dosudu* kakogog da ga najveći grad-suhi, t. j. čist, sam, bez kiše — bije). Posl. 58. Istina da je penumeracija, kao što je danas kod nas, prava prošnja, i *velika dosuda*, ne samo za skupitelje i za penumerante, nego i za spisatelje. Npj. 4, XLIII. U svemu *bez dosade* *ramu* sebe držah i držaću. Kor. II, 11, 9. Dan i noć radeći, da ne budemo *na dosudu* nikome od vas. Sol. II, 3, 8.

dosadlan, *dosadna*, *adj.* *lästig, molestus*. Rj. *što dosagjuje komu ili čemu*. *vidi* canjav. — Mi znamo da su ovakove suve stvari *dosadne* i pesnosne *čitateljima* našim. Nov. Srb. 1817, 535. Slušao sam mnogo takih stvari; svi ste *dosadni* *tješiovi*. Jov. 16, 2.

dosadanj, *adj.* *vidi* dosadašnji, dojakošnji. — U *dosadanjem* obragjivanju slovenskih jezika. Rad 2, 193.

dosadašnji, *adj.* *der bisherige, qui adhuc fuit*. Rj. *vidi* dosadanji, dojakošnji. *što je bilo dosada, ili jest dosadu*: Istinu ovijeh riječi G. Kengelea posvjedočie sve Srpske *dosadašnje knjige*. Rj. 1 V. Pominju se *sva dosadašnja izdanja*. Rad 15, 178.

dosadër, *vidi* dosada, dosad. — Kako tader tako i *dosuler*. Rj. 729b. *dosader, dodano v okrnjeno re, koje vidi*.

dosaditi, *dosādīm*, *v. pf.* Rj. do-saditi, *v. impf.* dosagjivati. — **1)** *n. p.* vinograd, kupusnu lijehu, *vollends setzen, insero*. Rj. *srsšiti sagjenje*. — **2)** *kome, skuden, nocere*: *uo meni* ne može ništa *dosaditi*. Rj. *kao nautiti*: Skulahati *kome* poparu, t. j. *dosaditi*, doći mu haka glave. Rj. 541a. Sad ga pogubi kako izigje iz galije, drukcije *mu* ne možeš *dosaditi*. Npr.

70. Išćerao mu mačku na odžak. (*Dosadio mu, osiromašio ga*). Posl. 106. Svještaću ja njemu maslo! (*Dosadiću mu, ubiću ga*). 282. Teško *menje dosadiše* Turci, *dosadiše* topom i kumbarom, mluga mi je vojska izginula. Npj. 4, 221. Vuče Gjorgje Njemačke topove ... skoro će ti *gradu dosaditi*. 1, 291. Kako bismo *mu dosadili* da ga svezemo i svladamo. Sud. 16, 5. — **3)** *dosadilo mi je to, diess erdrriesst mich schon, ich bin es überdrüssig, tadet me*: dosadio mi je, *molestum esse, cf.* dodijati. Rj. *i syn.* *ondje*: Nabit kome ognjište, t. j. *dosaditi mu čestim dolazanjem ili dugijem kod njega bavljenjem ili čušenjem*. Rj. 378a. Najposlije *mu dosadi* te stane moliti Boga da umre. Npr. 297. Probio mi je glavu. (*Dosadio mi je moliti se za što ili onako govoreći o čemu*). Posl. 263. *Dosadi mi* ljuta sirotinja sve *tuzeci* na Musu prokletog. Npj. 2, 401. — **4)** *sa se, reflex.* dosaditi se, *dosādi se, v. r. pf.* *lästig werden, tudet*: dosadilo mi se, Rj. *glugol bezličan, značenje* kao dosaditi 3. *vidi* dojaditi se, ukahnuti se. — Kad *mu se* to već *dosadi trpjeti*, on ... Rj. 89a. Kažu da se *bratu dosadilo* njeno *kukanje*. Rj. 312b. Kad se već *gjetetu dosadi*, onda ... Npr. 160. *Dosadiše se* nekakoj *buli* slušajući svaki dan *diverša* gje više sokakom. Posl. 351. *Njemu se* već bilo malo *dosadilo* onde *besposlenu seđeci* i meni *perajući*. Npj. 4, XVI.

dosagjivati, *v.* Rj. *verbal.* od dosagjivati. — **1)** *das Vollends-setzen, insitio*. Rj. *radnja kojom tko dosagjuje, n. p.* vinograd, kupusnu lijehu. — **2)** *das lästig-werden, molestia*. Rj. *radnja kojom tko dosagjuje, hiva dosadan*. Rj. — **3)** *das Schaden, noxa*. Rj. *radnja kojom tko uli komu*.

dosagjivati, dosagjivem, *v. impf.* Rj. do-sagjivati, *v. pf.* dosaditi. — **1)** *vollends setzen, insero*. Rj. *dosagjivati n. p.* vinograd, kupusnu lijehu i *srsširati sagjenje vinograda, i t. d.* — **2)** *lästig werden, molestus sum*. Rj. *biti dosadan*: Pa će *ram* prosti ljudi zaglušati i *rikom dosagjivati*. Npr. 61. Kini mi se s duše! (Progji me se, *ne dosagjivaj mi*). Posl. 133. Umornoj *lisici* i *rep dosagjuje*. 333. Nadam se, da će i meni oprostiti ... Što *ću im* još u napredak, ako Bog da zdravlje, *dosagjivati*. Npj. 1, XLIV. — **3)** *schaden, nocere*. Rj. *kao uliti*: Vršljati koga, kao gaziti koga, *dosagjivati mu*. Rj. 78a. Golubačka muha ... ona *stoci* tako *dosagjuje* da kašto i erkava od nje. Rj. 93b. Koji je rad da *mu* onoga ljeta *znije* *ne dosagjivaju*. Posl. 114. Ali *mi bol* u glavi i u očima tako *dosagjuje*, da kašto po nekoliko mjeseca *pera* u ruke ne smijem uzeti. Javor 1885, 439. Nema nikoga u zemlji *ko bi im čim god dosagjivao* ili otmiao vlast. Sud. 18, 7. — **4)** *sa se, reflex.* *glugol bezličan, značenje* kao dosagjivati 3. — U svemu imamo nevolje, ali *nam se* *ne dosagjuje*. Kor. II, 4, 8.

dosēci, *dōsēgnēm*, *v. pf.* Rj. do-seći. *vidi* dosegnuti, *v. impf.* dosezati. — **1)** *erreichen, attingo*: dohvatiti de mi tu knjigu; — ne mogu je *doseći* (daleko je, ili visoko); *dosagvo bijaše* svojijeh dvadeset i pet godina. *cf.* dostići. Rj. — **2)** *doseći što pameću*. Rj. 3 *kao razumjeti, shvatiti, vidi* dokučiti 2.

dosēgnuti, *dōsēgnēm*, *v. pf.* *vidi* doseći. Rj. dosegnuti, *v. impf.* dosezati. — **1)** *erreichen, attingo*. Rj. — Ne će te zlo zadesiti, i udarac ne će *dosegnuti* do kolibe tvoje. Ps. 91, 10. *sa se, pass.*: Visina nebu i dubina zemlji i srce carevima ne može *se dosegnuti*. Prič. 25, 3. — **2)** *kao razumjeti, shvatiti, vidi* doseći 2, dokučiti 2.

doselica, *m.* čovjek koji se *doseli*. ARj. II, 669a. *vidi* pridošlica, prišgjedilja. *isp.* doseljenik, *premu kome* doselica kaže se kao s preziranjem.

doseliti, *dōselīm*, *v. pf.* Rj. do-seliti (*i se*). *v. impf.* doseljavati. — **1)** *ansiedeln, facio ut quis huc migret et hic consulat*. Rj. *doseliti koga, namjestiti ga iz drugoga selu (mjestu) amo (u ovo selo)*. — **2)** *sa se, reflex.* *sich ansiedeln, commigro huc*. Rj. *premjestiti*

se *ama u ovo selo iz drugoga mjesta (sela)*: U Srijemu pripovijedaju da su im se stari doselili iz Srbije. Posl. 311. Hrvati su se u naše krajeve doselili od nekuda iza Karpatških gora. Kov. 16.

doseljavanje, *n. das Heransiedeln, admigratio*. Rj. *verbal. od doseljavati, radnja kojom tko doseljava koga.*

doseljavati, doseljāvati, *v. in pf. heransiedeln, collocare*. Rj. *do-seljavati, v. umschalten, kome iz drugoga sela (mjesto) ama u ovo selo, v. pf. doseliti.*

doseljenik, *m. dovjek koji se je doselio, isp. doselica, dosljak*. ARj. II. 607a.

doseljānje, *n. das Urrichten, zu attingere*. Rj. *verbal. od doseljati, radnja kojom tko doselji do čega.*

doseljati, doseljāti, *v. impf. erreichen, attingere*. Rj. *do-seljati, v. pf. doseliti, doseljati*. — Malabarke imaju osobite ušnjake, zato im narastu uši tako velike, da im *doselji do ramena*. Priprava 39. Gospoda narodna potse krasne loze njegove, koje *doseljadu* do Jazira. Is. 16. S. Drvo bjese veliko i jako, i visina mu *doseljadu do naba*. Dan. 4. 11.

dosinuti se, dosinēm se, *v. v. pf. sich bemächtigen, potra, et. dokopati se, dočepati se; dasine li se on čega, to već nije više moje*. Rj. *do-sinuti se, -sinuti se davati Danica od koga, od koga je sila*. Korijeni II. *do-sinuti se?* isp. ARj. II. 670a. *vidi i domnati se.*

dosipanje, *n. verbal. od dosipati, radnja kojom tko dosipa što.*

dosipati, pām pljēm, *v. impf. do-sipati, sipajući doneti, dobaciti, v. pf. dosuti*. — Iznese jedan rupnjak proje, te uspe svinjama; svinje jedu a onaj svinjar jednako *dosipa*. Npr. 210. *isp. prišipati, pām pljēm, v. impf. hinzuschütten, atfundo*. Rj. 597a.

dosjevanje, *n. das Gewandreden, unimuldratio*. Rj. *verbal. od dosjevati se, radnja kojom se tko dosjevati.*

dosjevati se, dosjevām se, *v. v. impf. gewahr werden, unimuldratio, cupi*. Rj. *do-sjevati se, kao spjevanje se opaziti, doznavati, dokučiti, v. pf. dosjetiti se*. — Od svata se nitko ne *dosjeva*, već se sili Ive djuvežija... Osta Ive na grebu Jelimu, idu svati dvoru u napriha, al' s' *ad Ite* nitko ne *dosjeva*. Npj. 1. 243. *do-sjevati se, u zap. gorov.*

dosjetan, dosjetna, *adj. vidi dosjetljiv*. Rj. *koji se bismo dosjeti čemu*: Ja sam mlada, ali sam *dosjetna*, mnogom sam se *dosjetila* sanku. Rj. 133b.

dosjetiti se, tim se, *v. v. pf. 1) čemu, merken, gewahr werden, unimuldratio, atal, accipere*. Rj. *dosjetiti se, spiti se opaziti, doznati, dokučiti, vidi prisjetiti se, v. impf. dosjetati se*. — Čuvši on to, *dosjetu se* jaha. Npr. 119. *Bijaše nekakva zla carica, koja mnoge ljude i žene s ovoga svijeta smieše da se nekako neće nitko mogao dosjetiti*. 214. *Dosjete se zla, da je kakva druga gjevajku k sebi dobavio*. 209. *A na sluge namiguje... To se sluge dosjetise, prikože koje kolu*. Npj. 1. 282. *Sna' zaovu papučom čepa, ne bi se ona dosjetila, ne bi l' svome bratu ukazala. Doseti se zaovica Jana, doseti se, pu bratu govori*. 1. 457. *Može biti da će se dosjetiti čima budem*. Pom. 35. — *2) dosjetiti se čega*: I tom s' Iarčin puška *dosetna*, preko sebe puška opadla. Npj. 1. 295. *culi sjetiti se*. — *3) dosjetiti se za što*: Pade čim pa se *dosjetio za* njegova leta Karamana. Npj. 2. 271. *culi sjetiti se*.

dosjetljiv, dosjetljiva, *adj. das sich ansprechen, conspiciere*. Rj. *do-sjetljiv kao s'jak govori se u srijemu*. — *4) do-sjetiti se, pti čemu, culi dosjetan*. — *Čok* *do-sjetiti se, pti čemu, pti čemu*. Posl. 339. *Jugovici... osobito do-sjetiti se, pti čemu, pti čemu*. Sovj. 88.

doskakanje, *n. das Springen, assecutio per saltum*. Rj. *do-skakati, v. in pf.*

doskakati, doskakati, *v. in pf. do-skakati, v. in pf. do-skakati*. — *1) v. pf. do-skakati, v. in pf. do-skakati*. Rj. *skakati doći, v. impf. do-*

skakivati 1. — *2) v. impf. kome, soewit springen, als ein anderer, erspringen, saltu assequor*. Rj. *skakati dotle, dokle je drugi tko skakao, do njega, vidi doskakivati 2, v. pf. doskočiti 2.*

doskakivanje, *n. Rj. verbal. od doskakivati*. — *1) das Heranspringen, adsaltus*. Rj. *radnja kojom tko doskakuje, skučivši dolazi*. — *2) vidi doskakanje*. Rj. *radnja kojom tko doskakuje, skuče dotle dokle je drugi tko*. — *3) das Nicht-betrogen-sein, assecutio*. Rj. *radnja kojom tko doskakuje komu ne dajući mu se varati*.

doskakivati, doskakujēm, *v. impf. Rj. do-skakivati*. — *1) skučivši dolaziti, heranspringen, springend herankommen, adsilio*. Rj. *v. pf. doskakati* 1. — *2) kome, so weit springen als ein anderer, saltu assequor*. Rj. *vidi doskakivati 2, u pravom smislu: skakati dotle, dokle je drugi tko skakao do njega*. — *3) nicht der Betrogene sein, assequor*. Rj. *v. pf. doskočiti kome 3, u prinesenom smislu, kao dotle skakati, dokle drugi tko skuče, pa mu se ne dati varati, smetati mu u varanju ili u drugom kakrom zlu*.

doskočica, *f. cf. doskočiti 3*. Rj. *djelo kojom se doskoči kome (da ne prevuri koga ili mu drukčije ne naudi)*.

doskočiti, doskočim, *v. pf. Rj. do-skočiti*. — *1) do čega, do koga, herbeispringen, adsilio*. Rj. *kao skočivši doći, v. impf. doskakivati* 1. — *Pa odskoči od konja čiča, triput skoči, do gradu doskoči, ali gradu vrata zatvorena*. Npj. 2. 112. *Pade Šćepan nasred drumu puta; k njemu brzo Mitar doskočio*. 2. 632. *Ali s bande drugi doskočio 4, 88*. — *2) kome, so weit springen als ein anderer, saltu assequor*. Rj. *u pravom smislu: dotle skočiti, dokle drugi skuče ili skoči, v. impf. doskakati 2, doskakivati 2*. — *3) kome, erreichen, einholen, fig. nicht der Betrogene sein, assequor: doskočica ja njemu! dobro mu je doskočio*. Rj. *u prinesenom smislu: kao dotle skočiti, dokle drugi tko skuče, pa ga smesti u varanju ili u kakvom gogji zlu, v. impf. doskakivati 3, sa se, pass.: Da se doskoči svakom separatizmu*. Pom. 114. *kao prepriječiti, smesti što, osobito zlo kakro, oprijeti mu se, verhüten, abwenden, procurare, propulsare*.

doskora (do skora), *bis vor Kurzem (ist er da gewesen), bald (da pral)*. Rj. *adv. do (prae-pos.) skora (upr.) kao do oroga časa, vremenu: bio ordje doskora*.

Jer su se do skora ljudi na silu hvatali u soldate. Rj. 56b. *Čovjek je ovaj bio mlad... i bio je u Biogradu živ do skora*. Sovj. 21. *vidi skoro, i syn. onlje*.

doslaviti, vim, *v. pf. do-slaviti, svršiti slavljenje*. *Doslaviti su gjaici*. DPosl. 19.

dosle, dostije, *bisher, adhauc* (u vremenu). Rj. *dosad, dosada, dosider, dosle po istočnom gorovu, nuziti se i u južnom: dodaje mu se na kraju takodjer k ili n: doslek, doslen, suprotno odsad, posad, odele, odslek, osele, posele*. — *Kog' su ljube dosle sjetovale, koga dosli, koga li č' odele?* Npj. 2. 532. *Bolje oslek nežli doslek za zetom*. DPosl. 8. *Sedamdeset i četiri prosca što su sestri doslen dohodila*. Npj. 2. 234. *Dosljē ne iskaste ništa u ime moje*. Jov. 16. 24. *Od sele nemojte davati narodu pljeve za opeke kao doslje*. Mojs. 1. 5. 7.

doslek, dosle-k, *isp. k dolatak. dōslēn, dosle-n, isp. n dolatak, primjere vidi kod dosle*.

doslučivanje, *n. das Erahnden, assecutio omine*. Rj. *verbal. od doslučivati, radnja kojom tko doslučuje što*.

doslučivati, doslučujēm, *v. impf. erahnden, assequi omine*. Rj. *do-slučivati, sluteći nagugjati, v. pf. doslutiti*.

dosluka, *m. čidi prijateljstvo: S popovima u dosluka bud'te*. Rj. *Je F s Milošom paša u dosluku?* Npj. 1. 342. *doslu-luk, upalo d, isp. dost, prijatelj*.

doslutiti, doslūtiti, *v. pf. erahnden, omine assequi*.

Rj. do-služiti, *slučiti nagoliti, pogoditi. v. impf.* do-služivati.

doslužiti, doslužim, *v. pf. bis zu Ende dienen, servisse usque ad finem*: nije godine doslužio. Rj. do-služiti, *serviti služenje. v. impf.* dosluživati.

dosluživanje, *n. das zu-Ende-dienen, finis servitutis*. Rj. *verbal. od dosluživati. radnja kojom tko doslužuje.*

dosluživati, doslužujem, *v. impf.* Rj. do-služivati. *v. pf.* doslužiti. — **1)** *zu Ende dienen, ausdienen, absolvo servitatem*. Rj. svršivati služenje. — **2)** *n. p. čašu, t. j. dotakati punu, anfullen, impleo*: Svakom Grujo čašu doslužuje. Rj. — *Služi vino Novaković Grujo: kako kome čašu dodavaše, tako njemu doslužuje vinom, a kad babu čašu dodavaše, tako čašu vinom preslužuje, sa čaše se vino prosipaše*. Npj. 3, 23.

dosljedan, dosljedna (dosljedan, dosljedna), *adj.* do-sljedan, *kaji sljediti, ide jednako za onim za čim je počeo ići, radi seč onako kako je počeo: riječ načinjena prema Latinskoj consequens, folgerecht, consequent*. — *adv.*: Izvršili su svaku nastavnu disciplinu dosljedno. Zlos. 322. *vidi* konsekventan.

dosmočiti, dosmočim, *v. pf.* do-smočiti, *svršiti smočenje*. — U naše vrijeme: Da mi je još malo sira ili mesa, da oro kruha dosmočim. J. Bogdanović. ARj. II. 673b.

dosmrđjeti, dosmrđim, *v. pf.* *vidi* dogrdjeti: to mi je već dosmrđjelo: on mi je već dosmrđio. Rj. dosmrđjeti, *syn. kod* dogrdjeti.

dosnovati, dosnovjem, *v. pf. anzetteln, ordinar etelam*: malo imam prazne, neću moći osnutka dosnovati. Rj. do-snovati *svršiti snovanje*.

dosoliti, dosolim, *v. pf.* do-soliti, *svršiti soljenje, osoliti koliko je dosta: Ja sam jurac živoderac . . . živ soljen nedosoljen*. Npr. 246.

dospijetak, dospijetka, *m. vidi* dospjetak. Rj. *vidi* i svršetak, svrha 1.

dospijevanje, *n.* Rj. *verbal. od* dospijevati, *stanje u kojem je ono što dospijeva*. — **1)** das Reifen, maturitas. Rj. *vidi* zdrijevanje, zrijevanje. — **2)** die Musse, otium. Rj.

dospijevati, dospijevam, *v. impf.* Rj. do-spijevati. *v. pf.* dospjeti. — **1)** reifen, maturare: ove godine voće rano dospijeva. Rj. *vidi* prispijevati 2, zreti, zrenuti, zrijevati, zdreti, zdrijevati. Vidovača, jabuka i kruška, koja dospijeva o Vidovu dne. Rj. 60a. Požnjaku, voćka, koja počno dospijeva. Rj. 527a. — **2)** Musse haben, otium est mihi. Rj. *biti* dokolnu, imati kad.

dospjetak, dospjetka, *m.* (u Boei) *vidi* svršetak. Rj. *vidi* dospijetak, svrha 1.

dospjeti, dospijem, *v. pf.* Rj. do-spjeti, *kao prost glagol ne dolazi. isp. spjeti. gram. zapovjedno dospij. I. prejš. dospjeh, prilog prejš. dospjčvši, dospjčv, I. pridjev dospio, dospjela. v. impf.* dospijevati. — **1)** reifen, pervenio ad maturitatem: dospjele trešnje. Rj. *vidi* prispjeti 2, dozreti i *syn. mrlje*. — **2)** zu recht kommen, venio: gledaj da dospješ na ručak. Rj. doći na vrijeme. *vidi* prispjeti 1, pristasati, stasati. — Pa govori božur evet: Oj, ti ružo rumena! da je meni tvoj miris, na mnogo bi dospeo: junacima za kalpak, devojkama za kosu, nevestima u nebra. Npj. 1, 278. Na Drinu ih vodu načeraše . . . Tu je Turčin tada prebrodio, aje je koji dospjeti mogao. 4, 259. Za zdravlje sve gospode ove! koji su dospjeli i prispjeli ove godine, da Bog da . . . da dogju i prispiju i do godine. Kov. 121. — **3)** Musse haben, otium est: doći ću ti kad dospjem. Rj. = *kud uzimam kad, kud budem dokolan*. — **4)** (po jungozap. kraj.) *vidi* svršiti: Što se ne počne, to se ne dospije. Rj. sa se, *passiv. svršiti se*: Što se počne, (to) valja i da se dospije. Posl. 360.

döst* dōsta, *m. vidi* prijatelj. Rj.

dōsta, genuy, satis. Rj. *adv. vama rijetko* dosti.

vidi zadosta. *isp. dovoljno. Daničić izo riječi*: Šit, nšit . . . kača: samozlasno ispada: dōsta. Korijeni 212. *isp. nadostačiti*. — *Dosta* je tvoja; *dosta* je njegov; *dost* i *ka* i Balatina. Rj. Ima nas dobre, t. j. *podosta*, genug, satis; *dobro* pada, t. j. *dosta* pada. Rj. 125a. *V* *dosta* šale ima malo i zbilje. Rj. 202b. Krvnik *dosta* puty utče u drugu nabiju. Rj. 300b. Ima unātri, n. p. trešanja na pijaci, t. j. *dosta*. Rj. 782b. Kaže joj da ide kući. *Dosta* si mi veli služila. Npr. 143. Pošto prazje *dosta* vremena, 187. Dade mu nekoliko aspri što će mu *dosta* za put biti. 217. Tača on poče da joj kazuje . . . a ona mu ne dade, nego zavika: *Dosta, dosta*, ja znam što ti je. 228. Mudroj glavi jedno oko *dosta*. Posl. 181. Najmilijeg *gosta* tri dana je *dosta*. 187. *I* malo može biti *dosta*, a u *dosta* malo. 333. Dodajuć još i to da *mu* je *dosta* danju rasti. 357. *Dosta* su ti, sine Iseine! *dosta* su ti, maji beli deori. Npj. I. 609. Da bi tako, Stoko, i ne bilo, *dosta* mene, što govoriš rabro. 4, 281. (mene dat.). Lagje *dosta* velike. Danica 2, 34. *Nije dosta*, zakone samo imati, nego se moraju i držati. 5, 85. Podaj njima piti vina, vina *dosta* izobila. Kov. 89. Bog ti darovao svega *dosta*! 125. *I* Nišu je . . . poslanike *dosta* dobro primio. Miloš 29. Sama Glavačeva glava *dosta* bi bila, da Miloša uveri. 79. I ljudi, od kojih je jedan u sto godina *dosta* za za sar narod naš. Pis. 53. Za sad i o tom *dosta*. Posl. XXIII. Pišite mi što od Karlovača, ali *po dosta*. Straž. 1886. 1476. Pišite mi *dosta* i *dosta*, i javite mi to važno što imate. 1887. 63. Zar ruka Gospodnja ne će biti *dosta*? Prip. bild. 50.

Dōsta, *f. hyp. od* Dostana. Rj. *ime* ženska — *Dosta* moja i dva bena tvoja, i dva bena megju obrvama. Rj. 22a.

dōstajanje, *n.* Rj. *verbal. od* 1) dostajati, 2) dostajati se 2. — **1)** das Hinreichen, sufficientia. Rj. *stanje u kojem je ono čega dostaje, vidi* zadostajanje. — **2)** der Anstand, decor. Rj. *stanje u kojem je onaj komu se šta dostaji*.

dōstajati, dōstajē, *v. impf.* Rj. do-stajati. — **1)** hinreichen, sufficere. Rj. *kao* *dosta* biti čega, *vidi* zadostajati, smagati 2. *v. pf.* dostanuti, dostati, *suprotno* nedostajati. — **2)** dōstajem, *dupke stojeći u vodi dopirati nogama do dna: Tko dostaje, ne tone*. DPost. 128. *v. pf.* dostanuti, dostati 2.

dōstajati se, dōstajim se, *v. r. pf.* (u pjesmi ima i bez se) sich wārdig machen, dignum se probere: Nisi raja dostajala, već si pakla zashžila. Rj. dostajati se, *dostojati postati, vidi* dostojati se. — Pošla majka po vlakauca, da bi raja dostajala, prekide se to vlakauca, pade majka usred pakla. Npj. 1, 134.

dōstajati se, dōstajim se, *v. r. impf.* kome što, sich geziemen, devent: djevojeći se (ili ženi) ne dostoje u oltar neć; njemu se dostoji. Rj. do-stajati se, *vidi* pristojati se, dolikovati, i *syn. ondje*.

Dōstana, *f. ime* žensko. Rj. — *imena* žen. s tukim nast. kod Andrijana.

dōstanuti, nē, dōstati, dōstanē, *v. pf.* Rj. do-stanuti, do-stati. *v. impf.* dostajati. — **1)** hinreichen, sufficere: Biće tebi vina izobila, ako caru ne će ni dostati. Rj. *dosta* biti *vidi* zadostanuti, zadostati, dostići 2, doćeći 1. *suprotno* nedostati. Jer mi ne bi dostalo vremena kad bih stao pripovijedati. Jevr. 11, 32. Eda li će im poklati ove i govoda, da im dostane? ili će im se pokupiti sve ribe morske da im bude dosta? Mojs. IV. 11, 22. — **2)** dōstati, nēm, den Boden (im Wasser) mit Füssen erreichen, fundum attingere: je li duboko? možeš li dostati? Rj. *dupke stati u vodi pa doprijeti nogama do dna*. — **3)** pre-lazno, dostati što, dobiti, postići što: A dušica raj dopala Npj. 1, 146 (Mjesto dopala jedni kažu dostala. Vuku. *isp.* dostajati se, *v. r. pf.*

dōstaviti, vim, *v. pf.* do-staviti. — **1)** apponere, adjicere, pristaciti, dodati, pridati: I od risa podstavi

tjecati, *ausgehen, deficio*. Rj. — **3)** kao dopasti i, *dopusti što koga, doteče što koga*: Ne bi me doteklo prsta omočiti, da rijeka medom teče. DPost. 70. — **4)** kao steći, *erwerben, rompare*. Kad nam je ovako Bog dao, i ovi domaćin dotekao, a ovi prijatelj stari svat dopustio. Kov. 68.

dotegnuti, dōtēgnē, *v. pf. vidi doteći*. Rj. a doteći, dōtēgnēm *nema, ali isp. potēgnuti i potēći (pōtēgnēm)*. — do-tegnuti, *kao potēnući doreći doraći*: Isukrst svako pametno . . . na sud dotegne stvorenje. F. Glavinčić. *Dotegnuti*, k sobi privući. Sad sam dotegu mrižu. M. Pavlinović. ARj. II. 707b.

dotepti se, dotēpēm se, *v. r. pf. doći tepući se*, do-tepti se, u sjev. Dalmaciji. ARj. II. 708a. *gorori se i u Hr.*

dotepuh, *m. čovjek koji se dotepe; kaže se s priziranjem o došljaku*, u sjev. Dalmaciji. ARj. II. 708a. *i u Hr. ake*, biće dotēpuh, dotepuha. *isp. rēpuh*.

dotešćati, čām, dotēštati, štām, *v. pf. schwer, lästig werden, degnaro: Mene j' tvoja dotešćala majka. Još mu nije rana dotešćala*. Rj. do-tešćati, do-teštati, teško postati komu što (osobito u prenesenom smislu), *vidi dotežati*. — Je P t i, dušo, zemlja dotešćala? Npj. 2, 26. Sam sam ovdje u mom belom dvoru, *se-moću mi vrlo dotešćala*. 3, 198.

doteurati, rām, *v. pf. mahsan herbeikomman, aegre ulceno*: jedva sam doteurao. Rj. do-teturati. *teturajući doći, vidi dokoturati*.

dotežati, dotēžām, *v. pf. vidi dotešćati*. Rj. do-težati, teško postati što kome (osobito u prenesenom smislu), *vidi i doteštati, steštati se*. — Ona ga zamoli da bi joj ponio torbu, *koja joj je bila dotežala*. Rj. 502b.

dotežanje, *n. das Berühren, tactio*. Rj. *verbal. od dotočiti i dotočiti se, koje vidi*.

dotočati, dōtōčēm, *v. impf. Rj. do-točati. v. pf. do-tači, dotaknuti. vidi kod dotaći se 3*. — **1)** koga čim, *berühren, attrecto*. Rj. — Konji okolo njega jednako skakahu i vrištjahu, *ma ga ne dotahu*. Npr. 97. — **2)** do čega, *reichen, attingere*: gore do mjeseca dotoču. Rj. — Dogju u nekaku goru, *kojoj vrh do mjesecu dotičaše*. Npr. 218. — **3)** *sa se, reflex.*, — čega ili do šta, *berühren, contingo*. Rj. *vidi dohvatiti se. v. pf. dotaći se, dotaknuti se*. — Koje G. Kirjaković, što se njega dotiče, može posvjedočiti. Ogd. na ut. 2. Ozdravljuhu svi koji ga se dotahu. Mark. 6, 56. Ne dotičete se ničega nečista. Is. 52, 11. Ne će se dotičati onih mjesta. Star. 3, 42.

dotočeni, *adj. riječ u novije vrijeme načinjena od književnika. do-tični, što se kao dotiče, tiče čega, što njemu pripada: betreffend, bezüglich, diessfallsig, attinens, pertinens ad aliquid, spectans aliquid*. — Stvar su tu odobrile sve dotične vlasti. Zlos. 242. *isp. nadležan*.

dotečanje, *n. das Hinreichen, sufficientia*. Rj. *verbal. od dotočati, koje vidi*.

dotečati, dōtēčē, *v. impf. kleecken, sufficit*. Rj. do-tječati, *vidi dostizati 2. v. pf. doteći 1*.

dotočerati, rām, *v. pf. Rj. do-tjerati. v. impf. dotjerivati*. — **1)** *herbeitreiben, uligo*: dotjeraj ga meni. Rj. *vidi dognati, dopirlati, dohvijati*. — Gospodar dotočera kola . . . i krenu blago kući. Npr. 12. Onoliko blaga koliko bi mogli ovi tri konja dočerati. 120. Ne bi li te majka oterala i mom belom dvoru doterula. Npj. 1, 377. — **2)** *a) treiben bis —, ugo usque ad —; dotjeraj ga do vode*. Rj. — Kad dočeram trag do mora. Npr. 160. Vuk mičući dočera do dna stožine. 180. Kad koga nevolja do šta dočera. Postl. 263. Pa do Ire sablju doterao. Npj. 3, 216. — **b)** *dotjerati n, s akus.*: Savitlati, zaokupiti, dotjerati u tjesno. Rj. 660a. Opatiti koga u liko (Dočerati ga u veliku sirotinju). Postl. 240. — *c)* *dotjerati na, s akus: Dotjerati (što) na svoju gjuviju, t. j. po svojoj volji*. Rj. 150b. Ja dočerah na more volove. Npj. 3, 449.

(Gjelu stvar na svoji kalup dotjeratu. V. Lazić 2, 10.

3) *n. p. dijete, konja, abrichten, conductio*: dobro ga je dotjerao. Rj. *obučiti*. — Uđri zlo, da je gore. (Ko je od sebe gjav, n. p. žena ili dijete, ne možeš ga hojem dotjerati da bude bolji). Postl. 328. — **4)** *dokle si dotjerao (kakav posao), wie weit bist vorgeschritten, quousque proficisci?* daleko je dotjerao, *er hat es weit gebracht*. Rj. — Ali su Grčke vladike i mitropoliti dotle dočerati svršenstvo, da je teško naći popa, koji zna dobro čitati! Danica 2, 111. Ja sam se trudio u knjizi Miloš da pokažem primjer toga narječija, i mislim da sam dobro dotjerao. Ogd. na sit. 16. Mi svi valja da se trudimo, *dotle da dotjeramo*, da nam jezik u knjigama bude tako jednak da . . . Pis. 20. *sa, se, pass.*: I tako bi se moglo malo po malo dotjerati, da se i u našoj književnosti može kazati . . . Pis. 27. — **5)** *dotjerao do torbe, do prošnje, kommen auf —, venire*. Rj. — Dočerao do pasa (da ga mrtva pojedu, kao strvinu, t. j. osiromažiti ili oboljeti). 68. Dočerao do *Milicera krsta*. (U kakyome poslu kad se slabo ide u napredak). 68. Stane ga karati, što je toliko blago propio i do takoga strannog stanja doterao. Danica 5, 90. — **6)** *sa se, reciproc.*, kad tjera jedan drugoga. *cf. dognati se Rj.*³

dotjerivanje, *n. Rj. verbal. od dotjerivati, radnja kojom tko dotjeruje što*. — **1)** *das Herbeitreiben, adartio*. Rj. — **2)** *das Abrichten, so conductio*. Rj.

dotjerivati, dotjerivām, *v. impf. Rj. do-tjerivati. v. pf. dotjerati. vidi — 1) herbeitreiben, uligato (2) Rj. vidi dognuti. isp. dotjerati 1. — 2) treiben bis —, ugo usque ad —. Rj. isp. dotjerati 2. — 3) abrichten, conductio*. Rj. *vidi obučavati*. — **4)** *gledati da se što gnoj dobro, što bolje načini: da bude prema nječemu drugom. vidi dognuti 3. isp. dotjerati 1. — U tjem su knjigama naši stari dotjerivati prema svome jeziku stari slovenski. Dioba. 3. Ne može se kazati za ora dva prava . . . da nijesu jedno drugo prema sebi dotjerivalu. DM. 323.*

dotkati, dōtkēm, *v. pf. bis zu Ende wehen, pertero*. Rj. do-tkati, *srsšiti tkanje, praes. sulus v. r.* dotkam, dotkem, dotkēm, *v. impf. dotkivati*. — Djevojka . . . nikad ne mari koliko je otkala, pa kad dotka, opeč . . . Živ. 324.

dotkivanje, *n. das zu-Ende-wehen, so perterere*. Rj. *verbal. od dotkivati, radnja kojom tko dotkira što*.

dotkivati, dotkivām, *v. impf. zu Ende wehen, pertero*. Rj. do-tkivati, *srsšivati tkanje. v. pf. dotkati. — sa se, pass.*: Prošarado se vratilo na razboju (kad se dotkica, pa se kroz pregju drvo ugleda). Rj. 616a. Spuštenjača, zica s kojom se pregja sa stražnjega vratila spušta, kad se dotkica. Rj. 705b.

dotle, *bis dahin, usque eo*. Rj. *vidi doten, dotlen. isp. donde, dome, dovde, doyle. — 1) *do toga mjesta: Dotle je tvoje. (Reče se u žali onome koji padne na zemlju). Postl. 68. Ne vidi se otle dotle. 196. Jao mene do Boga miloga! Dotle li se zulum oglasio od sestrića od Voimovića! Npj. 2, 135. Do pitoma lomna Vlahu starog, dotle su ih, kado, dotjerali. 4, 353. — amo se može dodati i ovaj primjer: Mi svi valja da se trudimo, dotle da dotjeramo, da nam jezik . . . Pis. 20. — 2) *do toga vremena*: Ali se boji da mu sveti Arangjel dotle ne odnese sunce. Npr. 91. Da se ne će oženiti dotlen doklen gozj u snu ne vidi gjevojknu. 110. Bok je aša, dotle je kuća naša. Postl. 64. Dokle žnjela, dotle jela. 65. Dokle Porča sedlo opremio, dotle sluge izvedoše gjoza. Npj. 2, 588. Karagjorgijije i sve ostale poglavice ostanu kao i dotle. Novj. 5.**

dotlēm, *vidi dotle*. Rj. dotle-m. *za dodano m isp. doklem*.

dotlēm, *vidi dotle*: Doklen ljube, dotlen vjeru daju. Rj. doklen, *a za dodano n isp. doklen*.

dotočiti, dōtōčēm, *v. pf. rollschenken, impleo*. Rj. do-točiti, točēći dopuniti. *v. impf. dotakati*. — Uto-

rodu doresti. Priprava 23. Ali su zato opet ovi glagoli pravilni, i mogu se doresti u red. Rj.¹ LV.

dovĕsti, dovĕzĕm, v. pf. fertig sticken, absolvo acu: ja sam navezla, ali nijesam dovezla. Rj. do-vesti, svršiti rezenje, v. impf. prasti vĕsti, vĕzĕm. — Ostaje joj rukav nedorezen, nema majke, da joj ga doreze. Npj. 1. 30.

dovĕsti, dovĕzĕm, v. pf. Rj. do-vesti, rozeći učiniti da što dođe, oblici kao u dovesti (dovĕdĕm), v. impf. dovoziti (i se). — 1) herfahren, adreho. Rj. »Dogji, babo, i dorezi lagje«. Nema babe, ni dorez lagje. Npj. 1. 201. — 2) sa se, refleks. gefahren kommen, advehor. Rj. doresti se n. p. na kolima.

dovija, f. (po manastirima) ridi magjupnica. Rj. kuharica po manastirima istočne crkve. Grĕ. δοζῶν, u našem se jeziku glas k pretorio u v.

dovijānje, n. das Ersinnen, cogitatio. Rj. verbal. od dovijati se, radnja kojom se tko dorija čemu.

dovijār, dovijāra, m. der Küchenaufseher, qui curat culinum. Rj. tko je nad dorijom.

dovijārica, f. die Küchenaufseherin, quae curat culinum. Rj. ženska koja je nad dorijom.

dovijārka, f. (u nah. Rudu.) planićina pomotajica. A kad sigju s planine, onda dorijarka nadgleda i služi svu djecu u grijalici, die Helferin der Sennerin, adjuvrix curatricis ovium. Rj. isp. dovijarica.

dovijati, dovijām, v. pf. herbeijagen, adpellere, cf. dotjerati. Rj. rĕjajući doresti, ridi i do-vijati, dognati.

dovijati se, dovijām se, v. r. impf. sinnen, meditor: dorija se kako će živjeti; dovija se od svake ruke. Rj. do-vijati se. ridi domisljati se. v. pf. dovitii se. — U junaka svilen pojas, svilom nakiten, s devojkama igrajući iskidao ga. Stadoše se dovijati, da ga nakite: koja konac, koja novac, nakitiše ga. Npj. 1. 450.

dovijek. (do vijek, do vijeka). isp. vijek 2, zadovoljiek. — Kuku mama jutros i do vijek! Npj. 4. 116. A ostade Srbim u nevolji, te dorijek u zlo da provodi. 5, 71. Predlog do imamo i pred padežima bez predloga, kad im osim onoga, što sami sobom znače, treba i njegovo značenje. Sint. 164.

dovikati, dovĕčĕm, v. pf. errufen, adsequor vocando. Rj. do-vikati, rĕični dozivati. isp. doviknuti, v. impf. dovikivati. — Da bi mene ne rodila majka ... ni junačkim dovikala glasom. Npj. 3. 273.

dovikovānje, n. das Errufen, appellatio, vocatio. Rj. verbal. od dovikivati, radnja kojom tko dovikuje koga.

dovikivati, dovĕknĕm, v. impf. errufen, adclamo. Rj. do-vikivati, rĕični dozivati. v. pf. dovikati, doviknuti. — U komšiluk dovikuje, da u dyoru vode nema. Npj. 1. 309. A on habu dovikuje ... al' mu baba odgovara. 1. 350. Sa tavnice grbm dovikuje: »Oj junače, Bog te ne ubio!« 3, 122. Pri jelu svatovi često dovikuju djevce kako su. Kov. 84. Srećaće se divlje zvijeri s buljinama, aveti će se dovikivati. Is. 34, 14.

doviknuti, dĕvĕknĕm, v. pf. do-viknuti, dozvati jednom viknušii. isp. dovikati. v. impf. dovikivati. — Al' ne sluša zlosretna gjevojka, viknu jednom, pa ga ne doviknu, drugom viknu, doke ga doviknu. Npj. 2, 557.

doviti se, dĕvijĕm se, v. pf. čemu, domisliti se čemu, ersinnen, cogito. Rj. do-viti se. v. impf. do-vijati se. — Ne mogu se dovitii Latini gospodskome na obrazu licu. Npj. 2, 536.

dovitlati, dovĕtlām, v. pf. herantreiben, cogo (ores). Rj. do-vitlati, plaho dognati, plaho dotjerati, n. p. oree.

dovjerovati, dĕvjerujĕm, v. pf. do-vjerovati, svršiti vjerovanje, prestati vjerovati: Tko saviše vjeruje, brzo dovjeruje. DPosl. 132.

dovlāčĕnje, n. das Herbeischleppen, Herbeiführen,

attractio, adreho. Rj. verbal. od dovlačiti, radnja kojom tko dovlači što.

dovlāčiti, dovlāčĕm, v. impf. Rj. do-vlāčiti, v. pf. dovući. — 1) herbeischleppen, attraho; herbeiführen, adreho: što dovlačiš te ljude amo? Rj. ridi dovu-kivati. — 2) sa se, refleks. sich herbeischleppen, ven-tito lente. Rj. rukući se dovlačiti.

dovlĕ, dĕvlĕm, bis hieher, hucusque, cf. dojde. Rj. adr. koji pokazuje mjesto: dojde, do orle, do ordje, do avoga mjestu, isp. dotle, done.

dovōće, dovōčeta, n. dijete koje dorode žena mužu ili muž ženi, cf. pastorec. Rj. ridi dovodac, dorodjĕc (osn. u dorodac). Osn. 251.

dovod, m. (u C. G.) što gospodar uzima od seljaka na svoju zemlju, ridi dohod. Rj. ridi i dohodak 2, dovodak, ogradak.

dovodac, dovōca, m. muško dijete koje žena dorode mužu ili muž ženi (kad joj ugje u kuću), cf. pastorak. Rj. ridi dovōc.

dovodak, dovōtka, m. (u C. G.) ridi dohod. Rj. ridi i dovod, i syn. ordje.

dovōditi, dovōdim, v. impf. herfahren, adduco. Rj. do-voditi. v. pf. dovesti. — Imaše nekakav car jedinka sina, koji mu oboli ... Car gjeogj je bio koji ljekar u svijetu, na nj je dorodio. Npj. 262.

Ejeti aga ide po četama, te dorodi tanane robinje. Npj. 3. 200. Tko najviše čete dorogjase, iz primorja roblje odvogjase. 3, 376. Vazda mi prvi hodio, i za sobom pošteno družim vodio, zdravo ih doma dorodio.

Kov. 73. Tako sa nam kapetani izbirali i dorodili najholje perĕće iz njihovih kumpanija. Npj.¹ I. XLII. G. 8. dorodi uzroke, za što misli, da nije potrebno držati se ... Odg. na ut. 18. Pravoga spisatelja recenzenti i zakonodavci dorode u rĕve sarrĕstvo. Pis. 62. Osim truda, koji sam podnosio riječi kupeći i u red dorodeći. Rj.¹ XIV. Dorogjahu stoku svoju k Josifu. Mojs. 1. 47, 17. Miklošić dovodi obje riječi (suton i zaton) od korijena od koga je topiti. Korijeni 85. Drugi dorode »zdrav od korijena« »dhar« držati. Osnove, 87. Dorodi sjevernu zoru od elektriciteta. Rad 17, 167. sa se, pass.: U ono vrijeme kad se svako zlo dorogjase ne od svoje volje nego od prije-vare nečastivoga. DM. 40.

dovōgĕnje, n. das Herbeiführen, adductio. Rj. verbal. od dovoditi, radnja kojom tko dorodi što.

dovojĕvati, dovōjĕm, v. pf. den Krieg beendigen, belli finem facere, ab armis discedere. Rj. do-vojevati srršiti vojevanje.

Dovolja, f. namastir u Hercegovini (može biti da je sad i pust): U Dorolju blizu gore Crne. Rj.

dĕvōljan, dĕvōljna, adj. — 1) zufrieden, contentus. Rj. ridi zadovoljan, suprotno nezadovoljan. — Šad mi je milo da si mi veselo i dovoljan od mene. Kov. 68. Ja mislim da ni jedan od učenijeh Rusa ne će biti doroljan ovijem srjedocanstima. Odbr. od ruz. 18. Ko ovijem nabijiskijem sudom nije bio doroljan, mogao se tužiti sovjetu. Sovj. 10. Ne govorim zbog nedostataka, jer se ja navikoh biti doroljan ovijem u čemu sam. Filib. 4, 11. Kad imamo hrann i odjeću, ovijem da budemo doroljni. Tim. I. 6, 8. — 2) što je dosta, hinlänglich, genügend, sufficient. ridi dovoljan 2, suprotno nedovoljan. — Samo ove riječi mogle bi biti doroljan odgovor protiv ove recenzije. Danica 1, 61. To je za njega doroljna biblioteka. 2. 112. Kad bi ova razlika mogla biti doroljan uzrok da se oni koji govore — dite: ne mogu zvati Srbi ... Kov. 7. To je već doroljno bilo, da Miloša na oyu misao navede. Miloš 67. Meni je poznanstvo i prijateljstvo vaše doroljna nagrada za sav trud moj. Straž. 1886, 702. Pregjašnje ime kraljevsko nije doroljno za njegore namjere. DM. 51. — 3) adv. dĕvōljno, genug, satis. Rj. ridi dovoljane, dosta. — Nijesu se mogli doroljno načuditi. Danica 2, 133. Iz ova tri primera može pametan čovek dovoljno videti, kako rgjavi

brojiti, ali u *dovršiti*. Dn. 1. 27, 24. *sa se, pass.*: Tako se *dozriješ* nebo i zemlja. Mojs. 1. 2. 1.

dovršivajuće, *n. das Vollenden, perfectio*. Rj. verb. *do-vršivati, radnja kojom tko dovršuje što.*

dovršivati, *do-vršujućem, r. impf. vollenden, perfectio*. Rj. do-vršivati. *v. pf.* dovršiti. — Trpljenje neko djelo *dovršuje*. Jak. 1. 4. Stitove svoje vješahu na zidovima svojim (grada Tira) u naokolo, oni ti *dovršivahu napodu*. Jerok. 27. 11. *sa se, pass.*: Po tom se *dovršava* liturgija. DP. 157.

dovržati, *do-vržam, v. pf. vidi dovrebati*. Rj. do-vržati. *erzajajući dočekati, vidi i doprežati.*

dovučiti, *do-vučem, v. pf.* Rj. do-vučiti. *v. impf. do-vlačiti, do-vukivati. — 1) herbeizichen, adtraho; herbeifahren, adtraho*. Rj. *Doruku* badnjake na šest ili na osam volova. Rj. 12a. Noži teški, a dete ne jako, jedva *može dovući do babe*. Npj. 3. 41. — **2) sa se, refleks. sich herbeischieben, se trahere, trahen**. Rj. *rukoni se dovi*. — Već se *vuče* od jele do jele, *dovuču* se drumu na raskršće. Npj. 3. 196.

do-vukivajuće, *n. verbal. od do-vukivati, radnja kojom tko dovuče što, vidi dovlačenje.*

do-vukivati, *do-vukujem, v. impf. do-vukivati, vidi dovlačiti, v. pf. dovući. — Dorukuju* careve lubarde. Npj. 5. 172. *isp. obukivati, obukujem i oblačiti, oblačim; svukivati, svukujem i svlačiti, svlačim. dijabolčki.*

dozidati, *do-zidam, v. pf.* Rj. do-zidati. *v. impf. dozigivati. — 1) srsšiti zidanje. — 2) do njčega sa-izdati što, kao prizidati*: Ako je u jednoj (crkvi) bila potreba *dozidati*, kako u svakoj? Pom. 94.

dozizgijavajuće, *n. verbal. od dozizgijivati, radnja kojom tko dozizgija što.*

dozizgijivati, *dozizgijujem, v. impf. do-zizgijivati, v. pf. dozidati.*

doziv, *m. djelo kojim se što dozove*: Mili *doziv*, slatki celiv, o Jakove! Živ. 199.

dozivajuće, *n. Rj. verbal od 1) dozivati, 2) dozivati se. — 1) das Errufen, das Berufen, advocatio*. Rj. *radnja kojom tko doziva koga. — 2) das Besserwerden, so redire ad fruges*. Rj. *radnja kojom se tko doziva, poruču na pravi put.*

dozivati, *do-zivam (do-zivljem), v. impf.* Rj. do-zivati. *v. pf. dozvati. — 1) errufen, advoco*. Rj. *zvati koga da čuje*: Ali Jela na bilom pendžeru, i ugleda svate Ivanove, pak je *milu majku dozivala*: »Nur' ti boro, moja mila majko! da me budeš za Ivana dala, sad bi ono moji svati bili.« Npj. 1. 242. Već iz glasa stase *dozivati*: O družino, braćo Srbađijo!« 4. 173. *Ključ riko prije jarkog sunca, savrh Čera visoke planine, dozivati Srpskome logoru... iz logora zove poglavare*. 4. 263. A i prijatelji *dozivaju svatore* njihovijem svatovskijem imenima i zele im srećan put. Kov. 78. *amo ide i ovaj primjer*: Sve baljemez baljemeza više, a lubarda lubardu *dozira*. Npj. 4. 251. Bozdana bezdanu *dozivilje* glasom slapova svojih. Ps. 12. 7. *sa se, recipročno*: Jetrve se u dvor *dozivaju*: Kome reda na vodiču ići?« Npj. 1. 424. I ovako se *dozivaju* dokle se god mogu čuti i razumjeti. Kov. 78. — **2) herbeirufen, berufen, advoco**. Rj. *zvati koga da dogje*: *Dozivilje Petra imenom*: Izidi amo, delijo!« Npj. 1. 64. A *brat sestru sestrom ne dozira*. 2. 2. Pa *imenu zetu dozivaše, dozivaše*, pa ga ogrtaše, 2. 551. Pa *Miloša na džilit dozivilje*. 2. 560. Onda *sebi vezire dozira*. 4. 134. Već *Stojana arbum dozivaše... Vrat' se amo, Boga ti jednoga!*« 1. 192. — **3) sa se, refleks. in sich gehen, besser werden, ad fruges redire. Rj. *poručati se nu pravi put in prenesenom smislu, popravljati se.***

dozlogrditi, *dozlogrdim, v. pf. vidi dogrdjeti*: *dozlogrdio mi je već*. Rj. a dogrditi je u *zapadnom govoru, u južnom dogrdjeti* (Rj. 127b); *nije li zar pu tomu u južnom govoru i dozlogrdjeti?*

doznati, *do-znam, v. pf.* Rj. do-znati. *v. impf. do-*

brojiti, ali u *dovršiti*. Dn. 1. 27, 24. *sa se, pass.*: Tako se *dozriješ* nebo i zemlja. Mojs. 1. 2. 1.

dovršivajuće, *n. das Vollenden, perfectio*. Rj. verb. *do-vršivati, radnja kojom tko dovršuje što.*

dovršivati, *do-vršujućem, r. impf. vollenden, perfectio*. Rj. do-vršivati. *v. pf.* dovršiti. — Trpljenje neko djelo *dovršuje*. Jak. 1. 4. Stitove svoje vješahu na zidovima svojim (grada Tira) u naokolo, oni ti *dovršivahu napodu*. Jerok. 27. 11. *sa se, pass.*: Po tom se *dovršava* liturgija. DP. 157.

dovržati, *do-vržam, v. pf. vidi dovrebati*. Rj. do-vržati. *erzajajući dočekati, vidi i doprežati.*

dovučiti, *do-vučem, v. pf.* Rj. do-vučiti. *v. impf. do-vlačiti, do-vukivati. — 1) herbeizichen, adtraho; herbeifahren, adtraho*. Rj. *Doruku* badnjake na šest ili na osam volova. Rj. 12a. Noži teški, a dete ne jako, jedva *može dovući do babe*. Npj. 3. 41. — **2) sa se, refleks. sich herbeischieben, se trahere, trahen**. Rj. *rukoni se dovi*. — Već se *vuče* od jele do jele, *dovuču* se drumu na raskršće. Npj. 3. 196.

do-vukivajuće, *n. verbal. od do-vukivati, radnja kojom tko dovuče što, vidi dovlačenje.*

do-vukivati, *do-vukujem, v. impf. do-vukivati, vidi dovlačiti, v. pf. dovući. — Dorukuju* careve lubarde. Npj. 5. 172. *isp. obukivati, obukujem i oblačiti, oblačim; svukivati, svukujem i svlačiti, svlačim. dijabolčki.*

dozidati, *do-zidam, v. pf.* Rj. do-zidati. *v. impf. dozizgijivati. — 1) srsšiti zidanje. — 2) do njčega sa-izdati što, kao prizidati*: Ako je u jednoj (crkvi) bila potreba *dozidati*, kako u svakoj? Pom. 94.

dozizgijavajuće, *n. verbal. od dozizgijivati, radnja kojom tko dozizgija što.*

dozizgijivati, *dozizgijujem, v. impf. do-zizgijivati, v. pf. dozidati.*

doziv, *m. djelo kojim se što dozove*: Mili *doziv*, slatki celiv, o Jakove! Živ. 199.

dozivajuće, *n. Rj. verbal od 1) dozivati, 2) dozivati se. — 1) das Errufen, das Berufen, advocatio*. Rj. *radnja kojom tko doziva koga. — 2) das Besserwerden, so redire ad fruges*. Rj. *radnja kojom se tko doziva, poruču na pravi put.*

dozivati, *do-zivam (do-zivljem), v. impf.* Rj. do-zivati. *v. pf. dozvati. — 1) errufen, advoco*. Rj. *zvati koga da čuje*: Ali Jela na bilom pendžeru, i ugleda svate Ivanove, pak je *milu majku dozivala*: »Nur' ti boro, moja mila majko! da me budeš za Ivana dala, sad bi ono moji svati bili.« Npj. 1. 242. Već iz glasa stase *dozivati*: O družino, braćo Srbađijo!« 4. 173. *Ključ riko prije jarkog sunca, savrh Čera visoke planine, dozivati Srpskome logoru... iz logora zove poglavare*. 4. 263. A i prijatelji *dozivaju svatore* njihovijem svatovskijem imenima i zele im srećan put. Kov. 78. *amo ide i ovaj primjer*: Sve baljemez baljemeza više, a lubarda lubardu *dozira*. Npj. 4. 251. Bozdana bezdanu *dozivilje* glasom slapova svojih. Ps. 12. 7. *sa se, recipročno*: Jetrve se u dvor *dozivaju*: Kome reda na vodiču ići?« Npj. 1. 424. I ovako se *dozivaju* dokle se god mogu čuti i razumjeti. Kov. 78. — **2) herbeirufen, berufen, advoco**. Rj. *zvati koga da dogje*: *Dozivilje Petra imenom*: Izidi amo, delijo!« Npj. 1. 64. A *brat sestru sestrom ne dozira*. 2. 2. Pa *imenu zetu dozivaše, dozivaše*, pa ga ogrtaše, 2. 551. Pa *Miloša na džilit dozivilje*. 2. 560. Onda *sebi vezire dozira*. 4. 134. Već *Stojana arbum dozivaše... Vrat' se amo, Boga ti jednoga!*« 1. 192. — **3) sa se, refleks. in sich gehen, besser werden, ad fruges redire. Rj. *poručati se nu pravi put in prenesenom smislu, popravljati se.***

dozlogrditi, *dozlogrdim, v. pf. vidi dogrdjeti*: *dozlogrdio mi je već*. Rj. a dogrditi je u *zapadnom govoru, u južnom dogrdjeti* (Rj. 127b); *nije li zar pu tomu u južnom govoru i dozlogrdjeti?*

doznati, *do-znam, v. pf.* Rj. do-znati. *v. impf. do-*

znavati. — **1)** *erfahren, rescio*. Rj. *doći do znanja izvanjīm načinom, ponajviše čuvanjem od drugih. rīdi* obaznati, saznati, uzmati. — Poslije nekoga vremena *dozna* najmlagji brat na čaraku da se braća njegova . . . žene. Npr. 9. Car zaželi *doznati* da li se zaista više zna kad se manovo proživi. 71. Kad pastorka za to *dozna*, ona stane jednako plakati. 126. Svakoga putnika da pitaju, nije li *doznao*, ko je divove pogubio. 192. Nije mogla *doznati* od Bač-Celika, gje mu je junaštvo. 201. Nič *doznaše* otkud su joj vrata, a kamo li da uzese Maltu! Npj. 3. 87. Valja da ste *doznali iz norina*, da je . . . Glas. 63, 153. Posle Miloševa dokazivanja, da je on to *junačino doznao*, koje oni nisu mogli *doznati*, narod se ntiša. Miloš 91. Niko ne *dozna* za *grob* njegov. Mojs. V. 34, 6. Od njih *dozna* za *čijelo* da je došao Saul. 26, 4. *sa se, pass.*: Od kako je vijeka ne ču se, niti se ušima *dozna*. Is. 64, 4. Što se može *doznati* za *Boaga*, poznato je njima; jer im je Bog javio. Rim. 1. 19. — **2)** *doći do znanja pameću svojom, kao razabrati, razumjeti: einsehen, intelligo, perspicio. isp.* vidjeti I. 1b. — Kad čuje Adži-Ruvim, da je Fočić uhvatio kneza Aleksu, on odmah *dozna*, šta će biti. Danica 3, 155. Po ovome što je do sad kazato može čitatelj *doznati* kako se u kome kraju naroda našega izgovaraju one riječi. Posl. XXII. *sa se, pass.*: *Iz toga se lasno može doznati*, zašto se junačke pjesme po Srijemu i po Bačkoj . . . gore pjevaju nego po Srbiji. Npj. 1, XVIII.

doznávauje, *n. das Erfahren, exploratio*. Rj. *verbal. od doznavati. radnja kojom tko doznaje što.*

doznávati, doznajēm, *v. impf. erfahren, rescio*. Rj. *po zap. kraj.* i doznávam. Obl. 108. *v. pf.* doznati. — **1)** *dolaziti do znanja izvanjīm načinom, ponajviše slušanjem. isp.* doznati I. Karagjorgijije i Mladen isto su tako radili sa svoje strane, i ponajviše su *doznavali* šta protivnici njihovi misle. Sovj. 48. — **2)** *dolaziti do znanja pameću svojom, razabirati, razumijevati. rīdi* vidjeti 11b. *isp.* doznati 2. — Ni malo se ne baveći njom ne bismo mogli ni *doznavati* šta joj još nedostaje. Rad 1, 106.

dozřeti, dozřim, *v. pf. rīdi* dozřeti. u *Liev.* ARj. II. 731b. *govori se i u sjev. Hrv.* dozřeti. *v. impf. prosti* zřeti.

dōzřeti, dōzřim, *v. pf. reifen, maturor*. Rj. do-zřeti. *rīdi* sazřeti, sazřrenuti, uzřeti. dozřeti; dospjeti 1, prispjeti 2. *v. impf. prosti* zřeti, zřijevati, zřenuti; zřeti, zřijevati, zřeti, dozřijevati. — Jesam, striko, nogo mi oprosti, jer nijesam ni *dozřio* bio. Npj. 5, 536. *isp.* nedozřeo.

dozřijévauje, *n. verbal. supst. od dozřijevati, koje rīdi.*

dozřijévati, dōzřijevām, *v. impf. do-zřijevati, prema v. pf. dozřeti.* — Rani bi mrazovi zabranjivali prozřiti *dozřevati*. P. Bolić. Kad *dozřiva* i voće i žito. J. S. Reljković. ARj. II. 732a. *Dozřijevati*, finir di matursari, maturescere. Stulli. *govori se i u Hrv.*

dōzřalei, dōzřalēā, *m. pl.* (u šajkaškom batalionu?) Rj.³

dozřivati, dozřivēm, *v. pf.* Rj. *v. impf.* dozřivati. — **1)** *erufen, adroco*: zvaio sam ga, pa ga nijesam mogao *dozřati*, t. j. nije mogao čuti, da mi se odzove. Rj. *isp.* dozřivati 1. — Otidu k njemu na dno mora, i *dozřavši* ga kažu mu za što su došli; a on im iz kovčega odgovori. Npr. 158. Dje mož *dozřat*, nigda ne kueaj. DPost. 16. *su se, reciprocno. isp.* dozřivati 1, *reciprocno.* — Prćanjane i Dobročane razdvaja samo zaliv, preko koga se može *dozřati*. — Kov. 35. — **2)** *herbeirufen, adroco*: dozřvao sam ga k sebi. Rj. *isp.* dozřivati 2. — *Dozřove* ga *predu* se. Npr. 50. Pošalje ljude, da mu *dozřoru* gospodara od galije. 236. *Dozřao* ga na čast, a posadio ga za peć. Posl. 62. Kogajod nagjete, *dozřovite* na *sradbu*. Mat. 22, 9. — **3)** *sa se, refl.* *in sich gehen, besser ver-*

den, ad fragam redco: dozřvao se malo; nigda se on ne će dozřati. Rj. *porvati se na pravi put (u prenesenom smislu), popraviti se, rīdi* usavjetovati se, usvijetovati se.

dōzřaliti se, dōzřali mi se, *v. r. pf.* *so rīdi* *leid sein* *dass man nicht mehr aushalten kann, miserci, cf.* sažaliti se: Dožali se Turkinji gjevojeji. Rj. do-zřaliti se, *toliko* *postati* *žao* kome, *da više ne može podnijeti*: Pak se kuzazu bilo *dozřalilo*. Npj. 5, 51.

dōzřeti, dozřanjēm, *v. pf. rīdi* dozřjeti. Rj. do-zřeti. *seršiti* *žetvu, v. impf. dožjeti, dožjevati.*

dōžinjānje, *n. rīdi* dožinjavanje. Rj.

dōžinjati, dožinjēm, *v. impf. rīdi* dožinjovati. Rj. do-žinjati, *seršivati* *žetvu, v. pf. do-žeti, do-žjeti.*

doživjeti, doživim, *v. pf. erleben, video*. Rj. do-živjeti. *rīdi* doživiti. — Nesretno li *dane* *doživեսmo*. Npj. 5, 461. Volio bi za nevolju i unrijeti, nego *doživiti* *sramotu* izgubljene oplade. Danica 2, 135. *Osakovicah* *promjena* po svoj prilici mi ne ćemo više *doživjeti*. Priprava 14.

doživsti, doživstēm, *v. pf. (po zap. kraj.) rīdi* doživjeti. Rj. do-živsti.

dōžnjeti, dōžnjajēm, *v. pf. zu Ende ernten, meto (absoluta messe)*. Rj. do-žnjeti, *seršivati* *žetvu, rīdi* do-žeti. *v. impf.* dožnjati, dožnjevati. — Kad *dožanju* *ujčru* pa pogju kući na večeru. Rj. 365a. *sa se, pass.*: Kad se njiva *dožanje*, onda se *žetoci* hvataju *slanke*. Npj. 1, 173 (Vuk).

dožnjévauje, *n. das zu-Ende-Ernten, messis finitio*. Rj. *verbal. od dožnevati. radnja kojom tko dožnjeva, rīdi* dožinjavanje.

dožnjévati, dōžnjevām, *v. impf. zu Ende ernten, meto (absoluta messe)*. Rj. do-žnjevati, *seršivati* *žetvu, rīdi* dožinjati. *v. pf.* dožeti, dožjeti.

Drāč, Drāčū, *m. varoš* Durazzo. Rj.

Drāča, *f.* namastir u Srbiji više Kragujeva. Rj.

drača, *f.* — **1)** (po jugozap. kraj.) svako trnje, *jeder Dornstranch, sentis*: S desna ploča, a s lijeva *drača*. Rj. *coll.* dračje. — Dračevile, vile na kojima se nosi *drača*. Rj. 138a. Kōsor, na velikoj moći kao kosijer, čime se *drača* siječe. Rj. 293a. Lomina, *drača* i korov. Rj. 333a. Ne više nigdje kolači *od drači*. Posl. 196 (*pl. gen.*) I zapoje tica ševrljuga u *pitomju* pokraj Save *dračci*. Npj. 3, 364. Narasla je *sitna drača*, gjeno voda bukom teče. Here. 260. — **2)** (u C. G.) u trnja ono što bode, *der Dorn (der Stachel), spinä*: *Iz drače* se ruža ragja. Rj. trn, boblja, i *uopće* *sve* što bode, kao *n. p.* u ječa, u ribe (*kost*). DPost. 55. Nije ribe *bez drače*. 83. U maloj ribi nije *drače*. 141.

dračānje, *n. verbal. od dračati. radnja kojom tko drača što, rīdi* oštrenje.

dračati, čām, *v. impf. rīdi* oštřiti, *zu postunje isp.* drača 2. — Stoji eika ata prazovita, jeka g' stoji kako ranjenika, kod njeg adže *dračci* *cordu* *brücku*. HNpj. 3, 34.

Dračevac, Dračevēā, *m.* zidine od stare kule blizu Zadra. Rj.

dračevile, *f. pl.* (u Imosk.) *vile* na kojima se nosi *drača*, *cine Gabel Dornen zu tragen, furca scutibus ferendis*. Rj. — *riječ* *složena* dračevile. *rīdi* u tome kod mrkatunja.

dračje, *n. sentes, spinæ, coll. prema drača.* —

1) Jeda trgaju na trnju grozldje ali ti *na dračju* *smokve?* M. Divković. Znao se poštenjak kroz to *dračje* *probiti*. M. Pavlinović. ARj. II. 736b. — **2)** Gledao je od *prioštra dračja* *krunu*. A. Kanižlić. Vazda ih *dračje* *toj* *zlo* *sasma* *izbode*. D. Ranjina. ARj. II. 737b.

dračošijek, *m. kosor kojijem se drača siječe*, na Braču. A. Ostojić. ARj. II. 737a.

drāg, drāga, *adj.* (drāg, *alt.* drāgo, *comp.* drāžj). — **1)** (po jugozap. kraj.) *theuer (hoch im Preise)*, *carus, cf.* skup. Rj. čemu je *elika cijena, vrijednost*.

je Pero, a treće je najmlađi Kremen. Npj. 5, 11. — 2) (u C. G. koji čineći svašto govori: drago mi je : *Drago* je smi sebi najprije vrat slomio. (Posl. 69.) Rj.

Drăgobrat, *m.* ime muško. Rj. Drago-brat. *isp.* Ljubobrat, Miobrat.

dragôcjen, *adj.* drago-cjen, što je drage, *relike* cijene; *kostbar*, *pretiosus*, *vali* umogojen, skupocjen. *isp.* drag 1. — Pod ovom travom (badljenu) ko je srećan, može naći nekakav *dragocjeni* preden. Rj. 11b. Šanduk otvoren pun svakojakijeh *dragocjenijeh* bačljina. Npr. 127. Ova su mi Gospoda, uvažavajući ovu *dragocenu* narodnost svoju, sklala pesama. Npj. 4 XXXIII. Po imenima i sadržajima svojima *dragocjene* knjige. Pis. 18. *Popis* župa . . . *dragocjene* ne samo za istoriju. Rad 21, 193. Ovaj *rukopis* . . . pripada među naj*dragocjenije* spomenike slovenske književnosti. Star. 3, 10.

dragôrjenost, *dragôcjenosti*, *f.* stvar *dragocjena*, *Kostbarkeit*, *res pretiosa*, *vali* zaklad 1, zaklada. — Tamo ćeš vidjeti da imade i srebra i zlata, oružja i mnogo drugih *dragocjenosti*. Npr. 194. Ne mogu se rastiati s ovom *dragocjenošću* našom (rukopisom arhiepiskopa Nikolima). Glas. 11, 203. Ova mala knjiga pripada među naj*reće* *dragocjenosti* u srpskoj ili hrvatskoj književnosti. Rad 15, 178.

Drăgôc, *Drăgôca*, *m.* planina u Cucama: Iz *Drăgôca*, visoke planine. Rj. — *Drăgôc* (osn. u *drag*). Osn. 352, *imena s takim nast.* Glamoč, Miroč, Perkoč. *riječi* *vidi* kod glavoc.

dragôca, *f.* (u Dubr.) *vidi* skupoća. Rj. *vidi* i dražina, dražinja, skupotinja. *kad* je *drago*, *skupa* ono što je *potrebno* za *željenje*. — *riječi* s *takim nast.* *vidi* kod bistroća.

Drăgoje, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od *Dragosav*. — *taka hyp.* kod Blagoje.

Drăgôjla, *f.* ime žensko. Rj.
Drăgôjlo, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od *Dragosav*. za *nast.* *isp.* Vukajlo. — Ona pade *Drăgôjlu* na lice. *Drăgôjlo* se trže iza sanku. Npj. 1, 369.

drăgokûp, *m.* (st.) *der theuer* *Erkaufte*, *caro centus*: Bula vodi roba *drăgokupa*. Rj. drago-kup, koji je drago, *skupo* kupljen. — O Boga ti! robe *drăgokupe*! Here. 179.

drăgoljûb, *m.* *der Kapuziner Kress*, *tropacolum minus*, Rj. *tropacolum minus* L. cf. *Drăgomilje*, *Ljubidrag*. Rj. 3 *evijeće*. drago-ljub.

Drăgoljub, *m.* ime muško. Rj. — *Drăgo-ljub*. *tako slož.* imena Bogoljub, Slavoljub.

drăgomilje, *n.* nekako *evijeće*: A ružice milijem zaovam, a viole milim jetrvama, *drăgomilja* ko mi bude sugjen. Rj. drago-milje. *isp.* drăgoljub, *Ljubidrag*.

Drăgomîr, *m.* ime muško. Rj. — *Drăgo-mîr*. *mîr* (od starijega *mir*), u složenim imenima vlastitijem, kor. »mar« sjeti, znati se, zvati se. Osn. 31, *imena tako složena* Blagomir, Godomir, Ljubomir, Radomir, Tatomir, Vitomir.

Drăgomîra, *f.* ime žensko. Rj.

drăgoresa, *f.* (u Grblju) ime kozi. Rj. drago-resa. za *drăgu* *polu* *vidi* resa. *isp.* *tako slož.* drăgo-kosa.

Drăgosav, *m.* ime muško. Rj. *Drăgo-sav* (hav. *tako slož.* imena kod Bogosav. — *hyp.* *Drăga* (*m.*), *Drăgaš*, *Drăgić*, *Drăgija*, *Drăgilo*, *Drăgiša*, *Drăgo*, *Drăgoje*, *Drăgojlo*, *Drăgoš*, *Drăgutin*, *Drăjilo*, *Drăjko*, *Drăkša*, *Drăško*, *Drăža*, *Drăžeta*, *Drăžoje*.

drăgost, *drăgosti*, *f.* (po jugozap. kraj.) *theures* *Wesen*, *caritas*: O radosti, velika *drăgosti*! Dnšo moja, mlad Jakšić Mitre. Rj. *što god drăgo*. — Od *drăgosti* što ga zovu Turci, njega zovu malim Mehmedagom. HNpj. 3, 304 (*ordje* je *drăgost* *osjećanje* *du* je *tko drăg*).

Drăgoš, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od *Dragosav*. — *taka hyp.* kod Bjelos.

Drăgović, *m.* manastir u Dalmaciji . . . više izvora

rijeke *Drăgoriça*, koja ondje odmah utječe u Cetinu . . . ima četiri parohije: Plavno, Imoski, Vrliju i *Drăgović*. Rj.

drăgović, *m.* *in der Redensart*: brate *drăgoriça*! (*als ein liebes Surrogat jedes andern Namens, den man weiss oder auch nicht weiss*). Rj. *od mila* *govori* se *njesto pravoga imena*, za koje se ne zna ili i *znađe*. *isp.* rođjeni 2; rođjeni moj! *mein lieber, vater!*

drăgovôljan, *drăgovôljna*, *adj.* drago-voljan, *što biva drage volje*, *bereitwillig*, *libens*, *spontaneus*, *vali* dobrovoljan 2, svojevôljan, voljan *te*, *suprotno* nasilan, u Rj. *samo* *odr.* drăgovôljno. — Dolaziće ljudi i žene, ko god ljese *drăgovôljna* *sreća*, i donosiće spona i obova. Mojs. 11, 35, 22. Onamo nosite . . . i *drăgovôljne* *prinose* svoje. V. 12, 6. Solomunc sine, znaj Boga oca svojega, i služi mu cijeljem srem i *dušom drăgovôljnom*. Dn. 1, 28, 9. Neka ga potpomogni srebrom i zlatom . . . osim *drăgovôljnoga* *priloga*. Jezdr. 1, 4. *odr.* drăgovôljno, *gern*, *mit Vergnügen*, *bereitwillig*, *libenter*, *cf.* *drag* (*drage* volje). Rj. I dušo tu li si! (t. j. rado i *drăgovôljno* što učiniti). Rj. 146b. Onaj je (kugni) nprti na krkače *drăgovôljno* (tjer već njemu i njegovoj kući ne će ništa učiniti). Rj. 311a. Živković se *drăgovôljno* primi toga posla. Danica 3, 174. Svi poviču, da će *drăgovôljno* poureiti. Miloš 108. Pasite stado Božije koje vam je predato, i nadgledajte ga, ne silom, nego *drăgovôljno*. Petr. 1, 5, 2.

drăgulja, *f.* ime kravi: I žareno od *drăgulje* june. Here. 225. — *imenu* *kravama* s *takim nast.* *vidi* kod krava.

drăguna, *f.* *vidi* drăžā, i *syn.* *andje*, *dem.* *drăgunica*. — Ti žalio ne bi poginuti, a *drăgunu* svoju osvetiti. HNpj. 4, 325. *riječi* s *takim nast.* mahunu, sîkma; ime šimuna.

drăgunica, *f.* *dem.* od *drăguna*. — Vigjoste li moju *drăgunicu*? *čavti* li joj hatmer i *garanfil*? here li ga moja *drăgunica*? Here. 221. *ako*. ARj. 11, 757b.

Drăgutîn, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od *Dragosav*. — *nije* *ni* u *kakvom* *srodstvu* sa Carolus, Karlo, *isp.* za *nast.* *Militin*.

Drăilo, *m.* ime muško. Rj. — *vidi* *Drăjilo*. *Drăilo* (od osnove koja nije u običaju a koja bi bila u *Drăjo* od *Drăgosar*). Osn. 124. — *imenu* s *takim nast.* *Do-brilo*, *Jabučilo*, *Momčilo*, *Vnilo*, i t. d.

Drăjilo, *m.* ime muško: *Drăjilo*. *isp.* u St. Novakovića srpski pomenici 62 *Drăja*, *Korijeni* 110. — *vidi* *Drăilo*.

Drăjko, *m.* ime muško. Rad 26, 54. *isp.* *Drăilo*, *Drăjilo*. — *imenu* s *takim nast.* kod Bajko.

Drăkša, *m.* ime muško. Rj. — *Drăkša* (osnova u *Drăgo*). Osn. 363. s *takim nast.* imena Jakša, Mrkša, Nikša, Plavska, Simša, Stojša, Vukša, i t. d.

drăm, *m.* ^{1/100} od oke, ili onoliko koliko je težak jedan dukat, *ein Gewicht* (*von Dukaten Schwere*), *Drachme*, *Drachma*. Rj. — *Dramoser* . . . koji od tvrgje na *dramove* sve čini. Rj. 138a. Oka ima četiri litre, a u svakoj litri *sto drama*. Rj. 452a. Bolji je *dram sreće* nego *sto oka pameti*. Posl. 27. Na litre nhodi, na *drame* ishodi (n. p. bolest). 188. Na dan joj je po oke bjelila a *trideset drama* rumenila. Here. 170. Samo ih još na *dramare* prodaju po apotekama. Priprava 78.

drămlja, ³ *f.* (*pl. gen.* drămljā) *ein Schrott* *von der Schwere eines dram*, *globulus plumbens drachmae ponderae*, *cf.* *dramuša*. Rj. *sačma* *gram* *teška*.

dramôser, *m.* — 1) ovako (u Srbiji) seljaci zovu trgovce varošane (koji od tvrgje na dramove sve čine). Rj. *dramo-ser*, *koji* *na dramove* *sere*, *pogrda* *trgovcu* *trdici*. — 2) u pjesmi: Kada *vidi* ženske niti: Kakvi s' ovo *dramoseri*? Rj. — *isp.* *riječi* *tako* *sastavljene* *krvoser*, *staposer*, *stojser*.

dem Schlaf ergeben, somniculosus, somno delirus: Koji veli sanjljiva, *dremljiva*, ne imao u bolesti sanjka. Rj. — Ne će biti među njima umorna ni sustala, ni *dremljiva* ni sanjljiva. Is. 5, 27.

dremovac, *dremōvca*, *m.* (u Slav.), *vidi* kačunak. Rj. *lychnis viscaria* L. Rj.³ *biljka* *vidi* i kačun 1. dremak, podrimnak. — *dremovac*, osn. u *drijem*, *isp.* Korijeni 105.

dremōvan, *dremōvna*, kome se drijema da spava, *schlāfrig*, *dormitans*. Rj.

drēn, *drēna*, *m.* *vidi* drijen. Rj.

Drēnica, *f.* u pjesmama nekako mjesto: U *Drēnici* bijela Deviča, I *Drēnici* ispod Čičavice, Rj. voda u Metohiji koja utječe u Drinu, i knežina oko te vode. Rj.³

drēnić, *m.* *cine junge Kornelkirsche, cornus parva*. Rj. *mlad drijen*. — *takre riječi* *vidi* kod brezič.

drēnik, *drenika*, *m.* *Wahl von Kornelkirschen, cornutum*. Rj. *drenova šuma*, *vidi* drenjak. — *takre riječi* *vidi* kod aptik.

Drēnka, *f.* ime žensko. Rj. — *imena ženska od bilja uzeta* Bosiljka, Grozdljanka, Jasika, Koviljka, Malinka, Smiljka, Smoljka, Trnjina.

Drenōpoljac, *Drenōpōlja*, *m.* *čorjek iz Drenopolja*: Eto idu Turci *Drenopoljci*. Rj.

Drenōpolje, *n.* *vidi* Jedrene: Dva Turčina ošli *Drenopolju*. Rj. *Adrianopolis, grad u Turskoj*, *vidi* i Edrene, Jedrena.

Drenōpoljski, *adj.* *con Drenopolje*: Kad su došli paši *Drenōpoljskom*. Rj. *što pripada Drenopolju*.

drēnov, *adj.* *der Kornelkirsche, cornus*. Rj. *što pripada drijenu*: *Zavrg'o se drcenom batinom*. Rj. 168b. Ne će li i u našem jošiku *drcenora batina* narasti. Posl. 210.

drēnovac, *drēnōvca*, *m.* *ein Stab von Kornelholz, baculus cornus*. Rj. *drenor štap*.

Drenovac, *Drēnōvca*, *m.* — **1**) selo u Mačvi. Rj.³ — **2**) u pjesmama nekakav potok: Devojka se kraj *Drenova* kupu. Rj.

drēnovača, *f.* — **1**) *ein Stock von Kornelholz, fustis cornus*. Rj. *drenora batina*: Ne more te sječi oštra čorda . . . a more li moja *drcnorača*? Pa požeze drcenova batinu. Npj. 3, 162. — **2**) (u Srijemu) *Art Kirschen, cerasi genus*. Rj. *drcnovača* je najpozniju trešnja, *trda* je kao i hruš, ali je od njega sitnija.

drēnovina, *f.* *Kornelholz, lignum corni masculae* Linn. Rj. *drcnoro drvo*. Donesi mi suve *drcnorine* sa tavana od devet godina. Npj. 3, 404.

drēnjak, *drenjāka*, *m.* *vidi* drenik. Rj. *drcnora šuma*. — *isp.* *cerik* i *cerjak*, *grmuk* i *grmljak*, *ivik* i *ivljak*, *jošik* i *jošljak* (i *jovljak*), *sljivik* i *sljivak*, *topolik* i *topoljak*.

drēnjina, *f.* *die Kornelkirsche, cornum*. Rj. *rod od drveća drijenu*: Ugljeda drijen gje je ucvatio . . . čekajući da *drcnjine* sazre. Npr. 312. Beremo po polju i po šumi jagode i trnjine, *drcnjine* i t. d. Priprava 22. *znači* i *drvo drijen* u Npj. 1, 88: Pade listak *drcnjine* usred čaše gječine, da je znala *drcnjina*, da je čaša gječina, vrhom bi se povila, pa bi čašu popila. *za nast.* *isp.* trnjina.

drēnjinov, *adj.* koji pripada *drcnjinama*, koji se pravi od *drcnjina*. *Drcnjinova rubija*. u Lici. ARj. II. 769b. *za nast.* *isp.* aptov.

drēnjo, *m.* (u Boči) *ein träger Mensch, segnis, cf. trom*. Rj. *gen.* *drēnja, voc. drēnjo, čorjek trom, liven*. — *drēnjo* (adjektiv od koga je uzeta osnova nije u običaju). Osn. 50.

drēteza, *f.* (u Pastr.) *vidi* jagoda. Rj.

Drētulja, *f.* voda u Hrvatskoj, koja izvire iz Kapele i poslije jednoga sahata ponire. Rj. — *taka imena kod Bukulja*.

drētvca, *f.* *der Bindfaden (Spagut), funiculus, cf. vrveca, kanap*. Rj. *dem. drcvica*. — *Krplje*, kao obruč,

što se ispriječaju (iskrpe) *drcvcom* ili oputom. Rj. 306a.

drētvica, *f.* *dem. od drcvca*. Rj.

drēvad, *f.* *coll. drvčeta, drvčće, Baume, arbores, isp. drvljad, jedinica od drcvati drvo, drcjevo, drvo*. — Puna brda jele i borovih, puna smrčc i druge *drcvadi*. Npj. 5, 190.

drēvan, *drēvna*, *adj.* *vidi* stār 1, i *syn. ondje, isp. starōdrēvan*. — Od Turaka niko ne ostade, samo jedna *drcvna* Turkešina. HNpj. 2, 37.

drēvo, *n.* t. j. časno, *das Kreuz-Holz, lignum crucis, i. e. cruce qua Christus supplicium obiit, cf. drcjevo; I* *krstove od časnoga drcva*. Rj. *po crkvenom jeziku* mjesto drvo.

Drēzga, *f.* polje u Piperima: I od *Drēzge* polja širokoga. Rj. *isp.* *drcjezga*.

drēždānje, *n.* *das Stehen und Warten, expectatio*. Rj. *verbal. od drēždati, stanje koje bira, kad tko drēždi*.

drēždati, *drēždim*, *v. impf. stehen und warten, expecto*: *Drēždi* kao konj za praznim jaslina (kao [gladlan] konj. Posl. 70). Rj. *stajati pa čekati, vidu* *ždroncati*. — Kad tamo, a volovi *drēžde* oko valova, čekaju da im se da voda. Npr. 211.

drēgdovac, *drēgdovca*, *m.* njeka zvjerkka slična puhu: *muscus nitella Schrb., muscus dryas Schrb.* ARj. II. 772b.

drēhat, *dřhata*, *m.* *das Zittern, der Schauer, horror*: *nhitio me drhat* (u Dubr.) Uhvati ga *drhat* i groznica. Rj. *vidi* drkat; *trepot* 2, tres. *isp.* jeza, ježuja. — Junake Moavske *spapušće drhat*. Mojs. II. 15, 15. *Strah poduze* me i *drhat*, od kojega *ustreptāse* sve kosti moje. Jov. 4, 14. Tada će biti *drhat* veliki u zemlji Izrailjevoj. Jozek. 38, 19.

drēhtalice, *f.* *pl. die Gallerte, die Salze, coagulum, cf. pače, pitije*. Rj. *vidi* drktalice, *syn.* kod drče.

drēhtānje, *n.* *das Zittern, tremor*. Rj. *verbal. od drhtati raduju* *kojom tko dršće*.

drēhtati, *dršćem*, *v. impf.* (u Bosni) *zittern, schau-dern, horreo, tremo*: *dršće* od zime; *dršće* kao prut. Rj. *vidi* drktati, *drhjeti*, *drktjeti*. *v. pf. slož. uz-drhtati* (sek. za-; *v. impf. slož. uz-drhtavati* se. — Tuzjini *bljijede, dršću* u gradovima svojim. Sam. II. 22, 46. Šjegjaše sav narod na ulici . . . *dršćući rali* te *stravi* i *od dršća*. Jezdr. 10, 9.

drēhtavica, *f.* *vidi* drktavica.

drēhtjeti, *drhtim*, *v. impf. vidu* *drktjeti, drhtati, drktati*. — *Duhar drhti*, a grad ni se *trēse*. Npj. 5, 495.

drēčkānje, *n.* *das Lärren mit Geräusch, dejection ulci*. Rj. *verbal. od drčkati, raduju* *kojom tko drčkca*.

drēčkati, *drčkām*, *v. impf. lariren mit Geräusch, dejection ulrum cum strepitu*. Rj. *imajući protoč nečist iz sebe puštati sa treskom, vidu* *drskati v. pf. drčnuti*.

drēčnuti, *drčnem*, *v. pf. lariren mit Geräusch, ulrum dejection cum strepitu*. Rj. *imajući protoč jednom puštiti nečisti iz sebe sa treskom, vidu* *drsknuti, v. impf. drčkati*.

drijem, *drijēma*, *m.* *der Schlummer (Schlafst), dormitatio*. Rj. *vidi* *drijemež, isp.* *drijemanje*. — *Al* se njemu malo *zadrjēma*, u *drijemu* čas u *ispustio*. Npj. 2, 100. Ne će dati sna očima svojim, ni *vjēgama* svojim *drijēma*, dok ne *nazjem* mjestu Gospodu. Ps. 132, 4.

drijēmak, *drijēmka*, *m.* u Rj. *samo po istočnom govoru*: *drēmak, mka, vidu* *dremovac*. Rj. 138b. i *syn.* kod *dremak*.

drijēmalo, *m.* *der Schlafrieg, die Schlafmütze, dormitator*. Rj. *drcmljir čorjek*. — *riječi* *takre* *vidi* kod *bajalo*.

drijēmānje, *n.* *das Schlummern, dormitatio*. Rj. *verbal. od drijēmati, stanje koje bira kad tko drijēma*.

Rj. *otkrivati prsi. v. pf. slož. razdrljiti; v. impf. slož. razdrljivati.*

drljo, m. (juž.) *der Triefgäuge, homo tippiens.* Rj. *gen. drlja, voc. drljo. hyp. od drljavac. ridi drlja (ist.) — takeu hyp. ridi kod balo.*

drljúvânje, n. *verb. od drljucati se, radnja kojom se dvoje dragih drljucaju:* Ibro jaše s Jelicom divojkom, primiče se jedno do drugoga, sve se facu jedno za drugoga, sve zameću oni *drljucanje.* HNpj. 4, 552.

drljúcati, drljúcati, v. *impf.* — **1)** *leviter percutere, tangere.* Stulli, lako udarati, dèrkati, kao što se čini od dragosti n. p. *ljepušici* — **2)** *sa se, recipr. ridi drljucanje.*

Drmalj, m. (n. C. G.) muški nadimak. Rj. *imena s takvim nast. ridi kod Dragalj.*

Drmanovina, f. *planina (ili brdo?) u Srbiji:* Zavrjala tri zelena vuka:... treći vije na Drmanovinu. Rj.

drmánje, n. *das Schütteln, Erschüttern, quassatio.* Rj. *verbal. od drmati. radnja kojom tko drma što, dem. dranje.*

drmati, drmâm, v. *impf.* — **1 a)** *schütteln, quasso.* Rj. *ridi cimati, tresti. dem. drmati. v. pf. prosti drnuti; slož. iz-drmati, pro-, raz-, uz- (se). za- —* Ta eno ga, mila neno, gdi drama na vratih. Rj. 223b. To li je onaj koji je tresao zemlju, koji je *drmu carstva?* Is. 14, 16. — **b)** *sa se, refleks.:* Vriscu habo da se sve brdo od jakote počne *drmati* kao kad je najveći potres. Npr. 221. Pogledah na gore, a gle, tresu se i svi *hanovi drmaju* se. Jer. 4, 24. — **2)** *drmati o kome, glasno i pohvalno govoriti o njemu:* Povesti uo Hanku sa odžaka, što u njojzi butum *drma* Lika. HNpj. 4, 172.

drmiti, mîm, v. *impf.* (u Srijemu) kao namrgogjen kunjati, *trübe, finster, mürrisch sein, tristem esse:* *drmi* čovjek, *drmi* vrijeme, biće kiše; zub mi nešto *drmi* (kad hoće da počne boljeti). Rj.

drmljenje, n. *das trübe, finster, mürrisch-Sein, zò tristem esse.* Rj. *verbal. od drmiti. stanje koje biva, kad tko ili što drmi.*

drmnati, nêm, v. *pf.* — **1)** *erschüttern, comento.* Rj. *ridi cimnati jedan put zdrmati. dem. drnuti. v. impf. drmati.* Mujo banu dogje i bunaru, *kapu drmu*, Božju pomoć nazva. HNpj. 4, 345. — **2)** *er-behen lassen:* pa on *drmu* na gradu topove. Rj. *učiniti da što drme, gnhue.*

drnda, f. *der Fachbogen, instrumentum carpentae lanæ.* Rj. *sprava kojom se drnda, razbija vuna. —* S ovakijem *drndama* idu drndari od kuće do kuće te razbijaju vunu. U Srijemu je *drnda* (n. p. u šesirdžija) kao pruglo. Rj. *ridi drndalo.*

drndalo, n. *ridi drnda.* Rj. — *riječ i take ridi kod bućkalo.*

drndânje, n. *verbal. od drndati. — 1)* *radnja kojom tko drnda, razbija jarinu. das Fachen, carptio.* Rj. — **2)** *radnja kojom tko drnda, govori koješta.*

drndâr, m. čovjek što razbija vunu, *der Facher, qui lanam carpit.* Rj. *ridi pucar, drndar. —* S ovakijem *drndama* idu *drndari* od kuće do kuće te razbijaju vunu. Rj. 140b.

drndârev, **drndârov**, adj. Rj. *što pripada drndaru* Rj.

drndârski, adj. Rj. *što pripada drndarima ili drndaru kojemu god:* Do prokleta *drndarsko* tetivo. Rj.

drndati, dâm, v. *impf.* **1)** *razbijati jarinu, fachen, carpere lanam.* Rj. *ridi razbijati 2. v. pf. slož. iz-drndati. — 2)* *govoriti koješta, schwatzen, garrir.* Rj. *ridi blebetati, i sijn. ondje.*

drnôv, drnôva, m. *der tolle Schreier, clamorosus, furiosus.* Rj. *bijesan vikâc, tko čiče kao da se pomamio. isp. drnuti se. — riječi s takim nast. kod čalov.*

drnôvan, drnôvna, **drnovit**, adj. *wuthend, furi-*

osus. Rj. *mahnit, bijesan, ridi duran, durljiv, durnovit.*

drnuti, drnêch, v. *pf.* **1)** *einen Bissen essen (um dann soglich, z. B. an die Arbeit zu gehen), paululum comedo:* drnulo ga pseto, t. j. ujelo ga malo. Rj. *zatočiti mulo, pjesti mulo. — 2)* *sa, se refleks. pomamiti se, toll werden, insanio.* Rj. *ridi i pridrmuti se, pogoropaditi se, zgoropaditi se, smušiti se, zgranuti se. v. impf. drnjivati se.*

drnjivânje, n. *das Toll-werden, insanio, verbal. od drnjivati se, stanje koje biva, kad se tko drnjuje.*

drnjivati se, drnjujêm se, v. v. *impf. toll werden.* insanio. Rj. *ridi zgranjivati se, goropaditi se, isp. bješnjeti. v. pf. drnuti se.*

drnjkânje, n. *das Anschlagen gegen etwas, offensio.* Rj. *verbal od drnjkati. radnja kojom tko drnjka.*

drnjkati, kâm, v. *impf. anschlagen gegen etwas, offendo.* Rj. *udarati se o što, abijati se.*

drob, drôba, m. (*loc. drobu*). — **1)** *das Eingeweide, intestina.* Rj. *ridi kaurma. dem. drobac 2. augm. drobina. — Srèvi drob (u Boci) ridi struniti se.* Rj. Djetinja bolest, nekaka bolest, od koje djeca umiru (kažu da se u *drobu* začne). Rj. 122b. Zatop, kulan i sitno isjecan *drob* od kakva živčeta. Rj. 198a. *Podrobak*, 1) *karan drob*, zatopljen lojem, cf. *prôar.* Rj. 524b. — **2)** *svrçi drob (u Boci) ridi struniti se.* Rj. (kad se čovjek *strni*, onda kažu, da spadne želudac. Rj. 724b. Nego joj dogje nekakva muka u *drob*. Npr. 213.

drobac, drôpca, m. — **1)** koji drobi (ubi *drobac* kusa) cf. *kusac.* Rj. — **2)** *dem. od drob.* Rj.

droban, drôbna, adj. *dicht und klein an einander, minutus:* drobna djeca, cf. *sitan:* Podnizati *drobnijem biscom.* Jedno grlo, tri *drobna* gjerdava. Rj. — *Jetrva ma drobne mačtrave,* Vasu svome stručak milodula. Rj. 319b. Od mirisa bosioaka i *lijepo drobne ruže.* Kov. 56.

drobina, f. *augm. od drob.* Rj. — *takva augm. kod bardačina.*

drobiti, hîm, v. *impf. brockeln intero:* Nit' se zna ko *drobi*, ni ko kusa. Rj. *drobiti što, činiti da bude drobno. ridi situiti. v. pf. slož. iz-drobiti, na-, po-, raz-, u-, za-, zdrobiti. —* Ona *drobeći u mleko* spusti onaj prsten u njega... «Ko je *drobio* u ovo mleko?» Npr. 226. Jedan *drobi* a drugi kusa. Post. 111. Ni mi (on) soli, ni *drobi.* 221. Stogogj jedeš, *drobi*, à što nosiš, prti. 351. Ludi *drobe* a multri papaju. 19post. 57. *sa se, pass.* Ko se prije rodi, prije mu se i *drobi.* Post. 155.

drobljen, drobljena, m. *der Brocken, mica, frustum.* Rj. *drobiti komad onoga što se udrobi. ridi mrvca, trina, troha. coll. drobljenje 2. dem. drobljenak.*

drobljenak, drobljenka, m. *dem. od drobljen.* ARj. II, 788b. *ridi mrvica, trinica, trošica.*

drobljenje, n. — **1)** *das Bröckeln, intritio.* Rj. *verbal. od drobiti. radnja kojom tko drobi. — 2)* *coll. die Brocken, micæ, frusta intrita.* Rj. *se ono što se udrobi. jedinicu drobljen. —* Uzme kašiku, te ono *drobljenje* izmiješa po mljeku. Ođg. na kaž. 13.

Drobnjâci, Drobnjâka, m. *pl. Gegend in der Herzegovina, in der Nähe von Piva.* Rj. *kraj i ljudi iz onoga kraja, sada u Crnoj Gori. kraj se zove i Drobnjak, koje ridi.*

drobnjača, f. (n. Daln.) *Art Oliven, olivarium genus.* Rj. *vrsta masline, drobna maslina. —* (Masline) koje se zovu i *male* i drže se za najbolje. Rj.

Drobnjâčki, adj. Rj. *što pripada Drobnjaku, Drobnjačima:* To začula tri bana *Drobnjačka.* Npj. 4, 472.

Drobnjâk, Drobnjâka, m. — **1)** *Gegend in der Herzegovina, in der Nähe von Piva.* Rj. *kraj, sada u Crnoj Gori. ridi Drobnjaci. —* Gje vas *Drobnjak* magla pritisnula. Rj. 216a. — **2)** *čovjek iz Drobnjâka:* Vuk Stef. Karadžić (od starine *Drobnjak* iz Petnice). Npj. 1, 1.

u ovakom dogagjaju kazali jedan drugome: brate!). Rj. *vidi* drugarica, družbenica, ortarica, pajtašica, dem. družica. — Vako bilo svakog *drugi*, koja majke ne slušala! Rj. 52a. Zakumu se da će biti muškarec pobratimi, a ženskinje *druge*. Rj. 142a. Kad *troje drugi* na vodu pogju. Npj. 1. 21. — 2) nema druge, nema joj druge, *ihv gewachsen, gleich, par.* Rj. *isp.* drug 3. — Imao je . . . šćer blagu kao andio, dobru kao kruh, da joj u onome mjestu nije *druge* bilo. Npr. 130. Ja kakva je, jada ne dopala! . . . da joj *druge* u svu zemlju nije . . . ni vila joj, brate, *druga* nije. Npj. 2, 223.

drūga, *f.* drvo, kao veliko vreteno, što žene konce prepredaju na njega i pletivo predu, *die Zwirnspindel, fusus duplicandis filis*. Vreteno se obrne dolje kad se prede, a *druga* se obrne uprijeko od sebe, *cf.* šiljega. Rj. *vidi* i šiljja. dem. družica.

drugaričjē, *adv.* *vidi* drugojače, drugojačiće, drugojako, drugovačiće, drukčiće, mo, inače, inako; *anders, aliter*: kad bi tako bilo, ne bi moglo biti . . . nego bi te riječi glasile *drugaričje*. Rad 1. 115.

drugaričji, *adj.* *vidi* drugojačiji, drugovačiji, drukčiji; *anders, verschieden, alius*: Četiri velike zvijeri iziđoše iz mora, svaka *drugaričja*. Dan. 7. 3.

drūgār, drugāra, *m.* *vidi* drug 1. Rj. i *syn. ondje*. — Dahiće se . . . sa svojijem *drugarima* i pomagaćima nametnu svijem selima . . . Rj. 826b. Kad izigje sluga taj, nagje jednoga od svojijeh *drugara*. Mat. 18. 28 (σὺν συνδούλοις). Pozdravite . . . i moje *drugare* u *sužanjstvu*. Rim. 16. 7 (συνεργῶν δούλων υἱῶν).

drugarica, *f.* *vidi* drug 1: Mobarice moje *drugarice*. Rj. i *syn. ondje*. — Oj Milice, naša *drugarice*! Npj. 1, 432. Dopuste meni i mojoj *žen*i, te pogjemo . . . Naskoro pijesak opali tabane mojoj mladoj *drugarici* . . . ona stane plakati. Danica 2, 139.

drugarič, *m.* (u Dobroti) *vidi* drugar. Rj. *vidi* i drug 1. i *syn. ondje*.

drūgdā, **drūgdāš**, *dann und wann, quandoque, cf.* katkad. Rj. za drugda *isp.* ovađ, *te je drugda i; drugi put (a ne ovaj put)*, za drugdaš *isp.* dvaš, triš, *pa je drugdaš po tome i; drugi put (ne ovaj put)*. *isp.* onako, i u Stuljija, drugda, *alias, alio tempore, u drugo vrijeme, drugi put*. — Ako u čemu ja pomanjkah sada ili *drugda*. V. Andrijašević. Dnd koji se sad sije, jer ga vrime *drugda* sijat nije. J. S. Reljković. Gdje bi *drugda* i dan hoda bilo, tad paloše do užine Turci. Osvetu. ARj. II. 798b.

drūgdje, *adv.* na drugom mjestu, *anderswo, alibi, cf.* ingje, drugovgje, družje. Rj. *vidi* i ingje.

drūgā, *adj.* — 1 a) *der andere, alius, alter*. Rj. *vidi* inji, proči. — Crnogorci se kunu i zaklinju . . . Kad *drugoga koga* zaklinju, onda . . . Rj. 4b. Zaprošiti djevojku gdjeod, ili *drugo što* zaikati. Rj. 5a. Čist led, na kome odozgo nema snijega ili čega *drugoga*. Rj. 56a. Da dozje kaka žena . . . ili *kakijem drugijem poslom*. Rj. 67a. Ovoga običaja . . . kao i *mnogijeh drugijeh* sad nema. Rj. 70b. Drožda, od masti i od *drugog kojččega* ono što ostane na dnu kao gad. Rj. 141a. Drugilje, na *drugom mjestu*. Rj. 141b. Gjtūre, *jedno na drugo, s jednoga na drugo*, osjekom. Rj. 151b. E! to je što *drugo!* Rj. 152a. Košulja ili *druga kaka haljina*. Rj. 158a. Pak se onda izmegzu njih natrapa paprati ili *drugoga čega*. Rj. 166a. Onda kažu da je vojska . . . koja će jača biti, kao i *mnogo drugo kojččeta*. Rj. 507b. Najmlajji (brat) bio . . . odveć dobar, pa su ga *druga braća* držala za budalu. Npr. 60. *Jedan* sve radio, a *drugi* jednako besposličio . . . Bog im da te steku u svačemu: u goviedima . . . i u *sreću drugome*. 71. Ja ne bil *ništa drugo, već* da mi Bog da ženu. 80. Dogjoše vile . . . počē *jedna drugima* govoriti. 86. Stane . . . provati košulju i *drugo ostalo*. 102. Nemadjlahu *ništa drugo* do jednu jedinicu šćer. 113. Da se ne će *drugom* oženiti no carevom gjevojkom. 120. Teke se

sastanu, uhvate *jedno drugo* za ruku dok se poznadu i *jedno drugom* dokaže da se ljube, i zakumu se da ih ne će *drugo ništa* razlvjotiti *rado* crna zemlja. 120. Pretvorice te u ribu ili u *što drugo*. 122. Pobjegne *jedan na jednu* a *drugi na drugu stranu*. 169. Nijesu mogli vjgjeti *drugo ništa* osim vatre da sja. 185. *Postao* sa svim *drugi*. 205. Ja nijesam za *drugo* došla nego da te darujem. 215. Pa se otisne od *drugih djevojaka* i otide k svinjarcetu. 255 *čudmah dalje* 256.: ona uzme prase i radosna otide kući s *ostalim* djevojkama. Ili *drugim riječima* da kažem. Postl. XXVI. Brže je njegovo magare nego *drugoga* at. 29. *Drugi dan drugu* navaka. (što *drugi* dan treba — za jelo — to će Bog dati). 70. Što volovi muću, ništa, samo da kola ne škripe, ništa je to, samo kad ne bi bilo još *nešto drugo*. 351. *Takrag* sanka *drugog* ne usnio. Npj. 3. 73. *Jedni drugim* xjern zadajete. 1, 273. Uzevi *jednu s drugim* može se reći da Boka živi najviše od mora. Kov. 40. Ali sad i on okrenuo *drugi*. Miloš 29. Ja Slavenski jezik ljubim i poštujem kao i *drugi ljudi* mi *drugo* Srbljim. Rj. XIII. Prayopis je *drugo* a jezik *drugo*. Slav. Bibl. 1. 91. On bi, i *drugi svadko*, mogao. 1. 91. Čekamo od *jedne* pošte *do druge*. Straž. 1886, 1385. Piće davahu u sudovima zlatnijem, i to u *sudovima drugim i drugim*. Jestir. 1. 7. Rekoh joj: ne budi *drugoga*; tako ću i ja biti tvoji. Os. 3. 3. Ljudi *mnogi* proštriješe haljine svoje po putu; a *drugi* rezahu granje od drveta. Mat. 21. 8. Kojijem sudom sudiš *drugome, sebe* osugnjuješ. Rim. 2. 1. Po sebi smo udi *jedan drugome*. 12. 5. *isp.* jedan 1c. — b) nije druge, druga: *ne može se drukčiće, es bleibt nun nichts übrig als . . . nihil est reliquū, non possum quin: Drugo* njemu biti ne moğaće, no se braća staše dijeliti. Npj. 2, 630. Ali ćemo begu posjeć' glavu, ali naše tamo ostaviu . . . Već doista *druge biti* ne će. 4, 52. Žao mi je, ali *druge nije*. 5, 225 (*stamp. pogriješkom drukče*). *isp.* drugaičje, i *syn. ondje*. — 2) *der zweite, secundus*. Rj. — Brojevi redni (prvi, drugi itd.) imaju oblike kao pridjevi, odregjeni. Obl. 50. Imao ženu s kojom se *drugi put* vjenčao, a imao je od prve žene samo jednu šćer. Npr. 130. Jedna vrata sva od zlata, *druga* vrata od bisera, *treća* vrata od škerleta. Npj. 1, 152. Nek se moli svecu Muhamedu i njegovu postu ramazanu od *prvoga petka do drugoga*. 3, 62. Ni vina ni žita ne mogu imati koliko im svima treba . . . nego se *prvo* donosi iz Dalmacije, a *drugo* iz Italije. Kov. 39. Nego ćeš carovati nad Izrailjem, a ja ću biti *drugi za tobom*. Sam. 1. 23. 17. *adv.* *zweitens, secundo*: Kad se dvije udariče vojske, *jedno* Srpska, a *drugo* je Turska. Npj. 1, 258. Daj ti mene do dva poglavara: *prvo* daj mi Osman-barjaktara, *drugo* daj mi Tuzlu kapetana. 4, 261. On bi morao biti čovjek, koji poznaje taj posao, a *drugo*, morao bi biti čovjek pošten. Pis. 73.

drūgobrātūčēd, *m.* drugo-bratučed. *ake.* ARj. II. 803b. *Drugobrātūčedi*, to su djeca prvobrātūčēda. Rj. 40b. Zovn se . . . sinovi dvaju ili više prvijeh brātūčēda *drugi brātūčedi* . . . s brojevima prvi, drugi i t. d. može se (riječ brātūčēd) i sastaviti sprijeda u jednu riječ: *prvobrātūčēd, drugobrātūčēd*. Daničić, ARj. 609b.

drūgobrātūčēda, *f.* — Kao što je *prci brātūčēd, drugi brātūčēd* itd., tako je i *prva brātūčēda, druga brātūčēda* itd. . . . s brojevima prvi, drugi itd. može se (riječ brātūčēda) i sastaviti sprijeda u jednu riječ: *prvobrātūčēda, drugobrātūčēdu* itd. Daničić, ARj. 610a.

drugojáčē, *adv.* *vidi* drugačiće, i *syn. ondje, anders, aliter*: Prevario al' ne prevario, *drugojáčē* biti ti ne može. Npj. 5. 530. *isp.* predrujojáčiti.

drugojáčije, *anders, aliter, cf.* drukčiće. Rj. — Ako je koja riječ kad kojim glasom glasila *drugojáčije* nego sada. Oglad V. i *syn. kod* drugačiće.

je braći besjedio: Oj družbino, moja braćo draga! ...
Družbina ga rado poslušala. Npj. 2, 76.

družbinica, *f. dem. od družbina*: Kaži ujkio našoj družbinici. Rj. *vidi* družbinica. — Af besjedi snarica orle: I ja mogoh s krilma poletiti ... sastadoh se s mojom družbinicom. Npj. 2, 329.

družbe, (u C. G.) na drugom mjestu, *andresno*, *alibi*, *ef*, drugdje, inlje. Rj. *vidi* i drugogdje (drugogdje).

družbenje, *n. das Gesellen, sociatio*. Rj. *verbal. od* družiti se, koje *vidi*.

druževan, druževna, *adj. gesellig, socialis*. Rj. *koji* se rado družiti, s kojim je lako družiti se, čidi družben 2. *isp.* zajedničvan. — Lovci su više divlji, nego li pastiri, a težači su družerniji nego li oboji prvi. Priprava 12. Nema tu više grabožljive zvjerači, pitoma stada i družerni ljudi sada poslušaju pod plavim nebom. 77.

druževski, *der Gefährten, sociorum*: I druževske puške zapucale. Rj. *što* pripada drugorima, *vidi* drugovski.

družica, *f. dem. od druga*. Rj.

družica, *f. dem. od druga*. Rj. — Kolènika, 2) s oba dvije strane zaošljeno drvo, kao družica, na koje se suće pregja (kao na mosur). kal hoće da se snuje. Rj. 285b.

družičalo, *n.* (u Srijemu govore *ručičalo*, a u Banatu *pobuheni ponedjeljnik*) *der zwitte Montag nach Ostern, dies lunae secundus a paschate*. Rj. *drugi ponedjeljnik poslije uskrsa*. — Na nekijem mjestima skupe se momčad i djevojke poslije polne na jedno mjesto, pa igraju i družičaju se (ponajviše muško s muškim, a žensko sa ženskim, t. j. opletu vijence od vrbovih mladića, pa se kroza njih ljube i mijenjaju jaja (šarena i crvena), pa poslije promijene i vijence (metnuvši jedno drugom na glavu) i zakumu se da će biti muškareci pobratimi, a ženskinje *druge* (Vlasi kažu *kumača*) do ono doba godine. — Kad opet dogje družičalo, onda se gljekoji ponove, a gljekoji ostave. Rj.

družičanje, *n. dass Kussen und Befreunden der Mädchen am zweiten Montage nach Ostern, amicitiæ initio die lunæ a paschate secundo, ef. družičalo*. Rj. *verbal. od* družičati se, *radaju* *kojom* se *djevojke* družičaju.

družičati se, čam se, *v. r. impf. cf. družičalo*. Rj. *reciproč. uzimati se za družice, kao što djevojke na družičalo uzimaju jednu drugu*.

družina, *f. (coll.) die Gefährten, socii*: Moja braćo i moja družino. Rj. *vidi* družba 1, družbina, *dem.* družinica. — Da donese vode sa jezera, da napoji opranu družinu. Rj. 464a. Nuk ne vije što je mesa gladan, nego vije da družinu seje. Post. 40. Nad grobom. Jesu li ovo tvoji dvori? Kako ćeš se obiknuti ... bez družine izabrane? Npj. 1, 93. Ma ni mene ne kuće družina. 4. 118. Braćo moja, ljubimna družino! da čekamo, dokle noćea dogje. 4. 386. Tek uteče u družinu, a družina njega dočekaće, na gotova konja *naturiše*. 4. 411. Znao gdje upravo treba postaviti granicu između kazni za čovjeka i kazni za družinu. DM. 318. Družina koja vijeća (collegium). DRj. 1, 200.

družinica, *f. dem. od družina*. Rj. *vidi* družbinica. — Pa govori svojoj družinici ... Pa on budi svoju družinicu: „Ustanite, moja družinice“. Npj. 4, 26. 28.

družinski, *adj. što* pripada družini: Da je umio složiti prava čovječija s pravima družinskim, i znao gdje upravo treba postaviti granicu između kazni za čovjeka i kazni za družinu. DM. 318.

družiti se, družim se, *v. r. impf. sich gesellen, sociare se*: on se družu s njim, oni se družu. Rj. *reciproč. v. pf. slož.* pri-družiti (i se), raz-, sa- (i se), u- (i se), z- (i se). *v. impf. slož.* pri-druživati (i se), raz-, u- (i se), z- (i se). — Bolje se s boljim ružiti no

s *grajm* družiti. Post. 26. 155. Ne družu se s onim s kim se ne možeš počupati. 198. i bez se, a u istom značenju (dialektički): Tko sa zlima družu, svagjer tuži. DPost. 132.

dřvalo, *n. na* *dravu od kuće* *mjesto gdje se drva stovaruju i cijepaju*, u Zumberku. T. Smičklas, *vidi* devljanik. — *za* *nast. isp.* hjelilo 1.

dřvar, dřvara, *n.* koji drva nosi ili prodaje, *der Holzer, lignarius*. Rj.

dřvara, *f. Holzhammer, cello lignaria*. Rj. *gdje* se drva drže.

dřvarenje, *n. das Holzen, lignatio*. Rj. *verbal. od* 1) dřvariti, 2) dřvariti se. — 1) *radaju* *kojom* tko dřvari koga. — 2) *radaju* *kojom* se tko dřvari.

dřvarina, *f. — 1) das Holzgeld, die Ausgabe auf Holz, pecunia pro lignis*. Rj. *platu za drva, novac što se doje za drva*. — 2) *Holzabgabe, portitorium lignarium*. Rj. *danak a drvinu*.

dřvariti, dřvariti, *v. impf.* — 1) *koga, mit Holz versehen, providere lignis*: Kako se dřvari? on me dřvari. Rj. *darati, nositi, dohvatjati kome drva*. — 2) *sa se, reflex. sich mit Holz versehen, providere lignis*: Kako se dřvari? Rj. *dobavljati sebi drva*. — Kako se grješe? t. j. kako se dřvari? Rj. 101b.

dřvee, dřveeta, *n. dem. od drvo*. Rj. — *Božje drvee, Schlafkraut, die Stabwurz, artemisia abrotanum* Linn. Rj. 35b. I na sofi *drvee bademora*. Npj. 1, 197. Da sam *drvee*, paklo bi mi sree. Here. 133. Prije 300 godina nije bilo ni jednoga *drveeta* (Hineskoga) u cijeloj Evropi. Priprava 26. *pl. drvea, drvaen, dem. od drva*: Toda ga ne te ljubiti, veće ga posla u drva ... i nosi Todi *drvea*. Npj. 1, 289. Eto kupim *drveca* da otidem i zgotovim sebi i sinu svojemu. Car. 1, 17, 12.

dřveće, *n. (coll.) die Bäume, arbores*. Rj. *drveća* *judinica* drvo. — Na ovi glas poče se sve kamenje i *drveće* šikati. Npj. 152.

dřven, *adj. holzern, ligneus*. Rj. *što* pripada *drveću*. — 1) *što* je *od drva*: Kablina, koja se utvrdi *drvenijem klinima*. Rj. 11a. Bakvica, *drven* *vodeni sud*. Rj. 13a. I oteh im čet' est jagnjadi, sve pečaka na *drvenu račinu*. Npj. 4, 39. — 2) *što* se *bari oko drveća*: Te *dohvati drvene majstore*, od drveća on pravi čeliju. Npj. 2, 128. Terzija, kao i kačar i dungej, ne rade zanate kod svoje kuće, nego kod onoga, kome rade. Seljaci ... najviše grade kuće i ostale zgrade. Ove *drvene zanate* zna gotovo svaki Srbin. Panica 2, 102. — 3) *u prenesenom smislu, što* je *kao da* *je od drveća*: Za čudo je u tome (računu) bio vješt, — osobito što se tiče razlomaka (Brüche), — što se u nas kaže, i u *drvenu glavu* mogao bi uliti. Sovj. 82. *isp.* *drvenast, zacopani*.

dřvenarija, *f. die Holzwaren, mercæ ligneæ*. Rj. *drvena roba, različne stvari od drveća što se prodaju*.

dřvenast, *adj. holzern (unempfindlich) ligneus*. Rj. *što* je *kao da* *je od drveća, isp.* *drven 3, zatucani*. — *Drvendupa, drvenasto čensko*. Rj. 144a. Ne budite *drvenastijeh sree*. Lev. 3, 8 (*isp.* *drvenost*).

dřvnića, *f.* na samaru ono što je od drveća, osim stelje, *das holzerne Gerüste des Samensatts, chitellæ*. Rj.

dřveniti se, nim se, *v. r. impf. holzern werden, lignesco?*: ja se kamenim i *drvenim* (u. p. od čuda). Rj. *postajati drven, u prenesenom smislu, v. pf. slož.* odrveniti.

dřvenost, *dřvenosti, f. osobina* *mnoga što* je *drveno, u prenesenom smislu, isp.* *drvenast*. — Ima riječi 84 ... nego sam ih ja načinio: evo ih redom: ... *dřvenost*. Nov. Zavj. VII. Ne mariš za bogavstvo njegove (Božje) dobrote nego *sejajom dřvenosti* i nepokajanim srecm sabiraš sebi gnjev za dan gnjeva. Rim. 2, 5 *obudita, Verstocktheit*.

dřvendupa, *f.* *drvenasto žensko*. Rj. 3

dřvenjača, *f.* — 1) *n. p. čaša, holzernes Trinkgeschirr, poculum ligneum*. Rj. *kako* *Yak* kaže, *n. p.*

za cijelo, pouzdano). *Blaka me drži* (da ne učinim to i to). Rj. 123a. Kad se kabao rasahne na sunce, pa ne može da *drži vodu*. Rj. 161b. Zaručnu mu ruku, kad *drži što u rukama*, Rj. 193a. Jednom rukom matoroga *rolu drži za rep* preko ramena. Rj. 316a. Na stupačina odozgo stoje opleni ili gredice, te *drže salnice jedan za drugi*. Rj. 662b. Ne daj ovcama na volju kud one hoće, nego *drži* kuda ti hoćeš. Npr. 46. Dijete jednako *drži u pameti što mu je otac kazao*. 160. Prsnuše halke oko vrata, i sve *grajžje* koje je *Buš-Četika držalo*. 196. Sjedi i u *skutu drži jednu tihu*. 220. Dogje do jedne starice, koja je *držala do sebe* prekrasnu *gjevojku*. 247. Jedva mu *koža kosti drži* (mrtva, gotovo umrlo). Posl. 111. *Ko drži za perčin*, udara kud hoće. 137. Krpež i trpež *po svijetu drži*. 161. Svaki svetac seli *ruku drži*. (gledaj). Nijedan svetac od sebe *rake ne drži* nego sebe). 278. Tvrda vreća *prohu drži*. 312. Od volje mi je mlada *gjevojka*, podajte mi je, *ne držite mi je*. Npj. 1. 318. Ne ću pustiti' iz tamnice Marka, *držaću ga* za devet godina. 2. 381. Doista sam u *pameti držao*, da se vrazje koljeno utrlo. 5. 487. Koje (vojvode i knezove) . . . Uroš ne bude kadar *put uzdom držati*. Danica 2. 75. Starešina . . . koji *drži kasu* od novaca. 2. 100. Ovi će novi naši knezovi *držati našu stranu*. 3. 154. Bojnović je *vojšku držao u zaptu*. 3. 196. Kad vidi, da Srbi *drže jedno te jedno*, onda reče: Ja znam gdje je Beograd. 5. 41. Vrlo je iz početka *držao stranu* Crnom Gjorgijju. Miloš 20. Ovoga leta Srbi su *držali svoje granice protiv* Turaka kao i do sad. 25. *Držite*, more, to je poša! 116. Mnogi su *čibuke onako u ustima držali*. 130. Mladen prekrstivši noge *držao* po običaju *sublju preko krta*. Sovj. 31. Da otvori i *drži put* (komunikaciju) između . . . Žitije 14. Podaj mi najam njegov isti dan . . . jer je siromah i *tijem dnu držti*. Mojs. V. 24. 15. Koga ja ejelivam onaj je; *držite ga*. Mat. 26. 48. Jer se otkriva gnjev Božij s neba na svaku bezbožnost i nepravdu ljudi koji *drže istinu u nepravdi*. Rim. 1. 18 (*aufhalten, detinere*). Izbavismo se od zakona koji nas *držaše*, da služimo u obnovljenju Dulha. 7. 6 (*festhalten, detinere*). Značajše *držati u pokornosti* svoju rodbinu. DM. 8. Način kojim postaju mislim da je sa svijem dobro pokazao Slajher, koji ga postojano *držti*. Rad 1. 111. *su se, pass.*: *Drščić što se drži rukom za njega*. Rj. 9a. *su se, recipiēno*: *Pušajte se, bele ruke, ne držite se*, ko se s kime uhvatio, da se ljubimo. Npj. 1. 173. — 2) *kao čuvati, braniti*; *detinere, bewahren, servo*: Svaki čovjek u svom *važtu drži* svoje *haljine* i ostalo koješta. U gdjeokojem se *vajatima drži rino*, rakija . . . Rj. 271b. Imao tri kćeri, i jednako *ih držao u potaji* da nisu nikad na polje izlazile. Npr. 26. *Drži pri sebi* ovi *lješnjik*, jere će ti služiti. 93. Ta erkva i sad stoji u u donjemu gradu, ali ne služi, nego *Turci drže u njoj barut*. Npj. 2. 626 (Yuki). *Drži sebe čista*. Tim. 1. 5. 22. I sami *sebe držite* u ljubavi Božijoj. Jud. 21. Koji (pojavi) u jedno i *jednako i razlikost* njihovu (slovenskih jezika) *u sebi drže*. Rad 9. 192. — 3) *imati, imati u vlasti, haben, besitzen, possideo*: Zove se grk svaki čovjek koji *drži duvan*. Rj. 102a. Župa, nuriya, (*dakle* jedan *pop drži*). Rj. 161b. Jedan *pop drži* po nekoliko sela. Rj. 540b. Bolje je jedno *drž* nego sto uzni. Posl. 24. *Kako orava ne držim*, pasa ne čuvam. 126. A krasnu je pesmu *započeo* od svih naših boljih i starijih, kako j koji *drži o kraljevnu*. Npj. 2. 216. Nijemci, kad su ono dugo *držali Bijograd*. Danica 2. 44. Pošte . . . javno *zakupljuju* oni, koji se *podvate*, da *ih naj jeftinije drže*. 2. 86. *Mlečići* . . . su samo *držali Kotor i Budru*, a narod se upravljao po svome običaju. Kov. 36. *Stoke drže dosta*. 39. Jesu li naši stari običaji . . . da žene *drže dojkine*. Nov. Srb. 1817. 504. Baba je Smiljaga velika gospogja, koja *drži školu* Slaveno-Serbjskoga je-

zika. 1817. 638. Zdravković . . . koji i *novine Srbske drži*. 1818. 392. Jedno *momče* najviše smo zato *držali u službi* (kao kuvara), što je vrlo lepo znalo uz gusle pevati. Npj. 1. N.I.I. Onamo je *držao* boljarska sela *pod zakup*. Sovj. 76. Kako si mogao onakog *bogulja* *mađu svštenicima držati*. Straž. 1886. 1288. Nastanite se i *trgnute i držite baštine* u njoj u zemlji. Mojs. 1. 31. 10. Vlada je bila u vlaste . . . svi koji su *držali vladu* u Dubrovniku ovijem redom: knez sudija . . . DM. 338. Porodica Bašići, koja je za cara Uroša *držala Zetu*. DRJ. 1. 21. *Držase* u kralja *pod zakup carinu*. 2. 362. *oramo se mogu dobiti primjeri*, u kojima vjeru držati u kome *znači: vjeru imati u nj*, *vjerovati mu*: Bog ubio onu svaku drugu! koja *drži vjeru u junaku*. Npj. 1. 389. I bješe ih Rade naučio, da *ne drže vjere u Jerini*. 2. 502. Moj ujače, od Senja Ivane! ti *ne drži vjere u drugomu*. 3. 195. Bog ubio svakog hrišćanina, koji *drži vjeru u Turčinu!* 4. 145. Da ne činim mira sa Turcima, nit' da *držim vjere u Turcima*. 4. 274. — 4 a) *imati koga kod sebe dajući mu za čeljanje* potrebno: *Namastiri držali su ih* (vladike) *po nekoliko dana* kad bi ondje došli. Rj. 395a. *Ko drži konje* na dobroj ogoji, moraju dobri biti. Rj. 438b. Ima njih tri brata *znajaci*, oni su nas *odneli pa nas drže* svak u svome dvoru. Npr. 29. *Babu* do smrti kao svoju mater *drži i po smrti carski ukopa*. 262. Ti *ne držiš kod sebe vojvode*, veće *držiš Turke* janičare. Npj. 2. 493. *Pomenu* ove *Turkinje* nije on samo *držao kod sebe* u kući. Sovj. 73. Nije mogao *držati kod sebe tujege čovjeka* bez carskoga pisma. DM. 280. — b) *u sradstvu je s tije* *značenje*: postupati s kime: *Al što je ona nju gore držala*, to je ona sve zdravija i ljepša *bivala*. Npr. 141. *Drži ga* u škripi. (ne da mu se maći po volji). Posl. 70. *Drži ga* kao malo vode na dlanu. 70. *Drži ga* kao oči u glavi. 70. *Držim* je kako malo vode na dlanu. DPost. 20. *Ne drže me*, k'o se *drži roblje*. Npj. 2. 373. *Držaću te* kako svoju glavu. 4. 66. I *drži ga* kao svoga sina. 4. 265. Nije li *nas držao* kao tugiinke kad nas je *prodao*? Mojs. 1. 31. 15. *Julije držaše* *Paula* lijepe. Djel. Ap. 27. 3. *po značenju idu oramo i ori primjeri*: Najmlagji bio . . . *odveć dobar*, pa su ga *druga braća držala za budalu*. Npr. 60. *Ko ne drži brata za bratu*, on će tugiina za *gospodara*. Posl. 119. *Titra se* njime. *drži ga za budalu*. 317. *Ja ću tebe za bratu držati*. Npj. 1. 603. — 5) *čuvati, vršiti, čuvati* 7; *bewahren, bewahren, halten, servo*: I *držaše* velika *denija*. Rj. 116a. *Pripovijeda se* da ovaj običaj i *Turci drže*. Rj. 151a. *Svagda valja nedjelju dana* da *jednoute*, ili *drže sedmicu*. Rj. 251a. *Bolje je* ne *obreći* nego *riječ ne držati*. Posl. 21. *Drži riječ* ka' i rečeto vodu. 70. *Budni* da su slabo *držali* i kakav zakon. Danica 2. 95. Ovaj čovek *ne drži vere*: s njim se ne može ništa raditi. Miloš 67. Kad bi narod *prestao* . . . *držati zarjetine* i nositi krste. Nov. Srb. 1817. 478. *Spisatelji* novijih naroda *nijesu pravdu* u ovome *držali tako tvrdo* kao stari *Greč*. Pis. 29. *Predsjednik velikoga suda*, koji je svoje *sjednice držao* za sebe. Sovj. 58. *Ti pak drži zarjet moje*. Mojs. 1. 17. 9. *Ako zaporjesti* moje *uzdržite* i ušćinite, *davaću vam* *dažd* na vrijeme. III. 26. 3. *Drži dan* od odmora i svetku ga. V. 5. 12. *Za što* *dakle* *nijesi držao zakletve* *Gospodnje* i *zaporjesti*? Car. 1. 2. 13. *Gospode* *Bože* *Izraeljev*, *drži služti* *svojemu Davidu* *što si mu rekao*. 8. 25. *Sve* *dakle* *što vam rekla* da *držite*, *držite* i tvorite. Mat. 23. 3. *su se, pass.*: *Zakoni* se moraju *držati*. Danica 5. 85. *Ejera* je da *se drži* a zakon da se brani. Posl. 36. *Takovi su se* *ugorori držali* kao i prava *prosidba* ili *vjeridba*. Kov. 43. — 6) *misliti, cijeniti, smatrati* 2; *meinen, dafürhalten, censo, existimo, halten, z. B. für wahr, haben (pro vero)*: ja to *držim* za istinu. Rj. — *Ona će držati* da ti sve znaš *bolje* od nje. Npr. 155. *Turci drže*, da i Srbina

isto i Srbi ponajviše misle, a
 1) *der Besitz, possessio*, Rj. *ono što ho drži, ima, kao imovina, vidi*
državina. — Daću tebe zemlju Skenderliju u državu
 za života tvoga. Npj. 2, 150. Vi ćete naslijediti zemlju
 njihovu i ja ću vam je dati u državu. Mojs. III, 20,
 21. Za to po svoj zemlji državare vaše neka se otku-
 pljnu zemlje. 25, 21. Opomeni se sabora svojega,
 koji si stekao od starine, iskupio sebi u nasljednu
 državu. 18, 71, 2. Darova Dušan u državu Hilandaru
 crkvu bogorodice Odigitrije. DM. 46. — 2) *der Staat,*
civitas, Rj. *vidi rusag, isp. zemlja 2, vilact*. — Glav-
 varina, kao glavnica što se držari plaća od kuće. Rj.
 81a. Svaburija, Srbi iz Austrijskih država. Rj. 834b.
 Banjani se broje u Tursku državu. Npj. 4, 12 (Vuk).
 1: koga si mjesta i države? Npj. 5, 533. — 3) u
 orakim primjerima država znači sila, moć: Jedinome
 premudrome Bogu... slava i veličanstvo, državu i
 vlast. Jud. 25 (zázvz, imperium). Tome slava i država
 va vijek vijeka. Amin. Otkriv. 1, 6. — za nast. isp.
 grmljava, košava, lomljava, mećava, mrćava, puenjava,
 tvrjavava, tutnjava.

državica, f. dem. od država. Rj.
državina, f. der Besitz, possessio, cf. država
 1. Rj. — Vijeće sam dolje u Resavi, u Resavi tvojoj
 državini... jedan ljep. care, zaravanjak. Npj. 2,
 205. Što j' u cara vojske državine, 2, 282. Kud te
 sila slomi preko mora... a kod tvoje zemlje državine.
 2, 530. — riječi s takim nast. grmljavina, grušavina,
 ljućavina, mječavina, pešnjavina, tutnjavina.
državljanin, m. čovjek iz (njke) države. pl. drža-
 vljani. — Od krepostnih državljana prvostole Spljet-
 ske cele. I. Kavanjin. ARj. II. 836a.
državni, adj. Staats-, civitatis. Rj. što pripada
 državi. — Narod dinnice ne broji među državne
 dječje. Danica 2, 117. Postala državna štamparija.
 Pis. 18. One (porodice) žive u državnom društvu.
 Priprava 48. Ovi pomoćnici nazivaju se činovnici ili
 državne sluge. 69. Društvo ovakijeh ljudi... zove
 se sabor državni. 73. S austrijskim državnim istorio-
 grafom. Straž. 1887. 284. U državnim novinama. Žitje
 73. Carska ili državna zemlja. ARj. 74b. Državna
 rčuba. Daničić. Vid. d. 1861, 18. Životom državnim.
 1862, 18. Državni sarjatinik. Glas. 21, 277. Druge
 oblasti srpske ustupaju državnoj misli, koju daje
 dom Nemanjin. DM. 3. Nemanja je bio Srbiji prvi
 državni čovjek. 8.
državnik, m. državni čovjek, der Staatsman. isp.
 politik. — Potonji državnik Ilija Garašanin. Mil. 220.
 Podseti se na veliku dužnost naših državnika.
 Zlos. 139.
držec, držoca, če, adj. n. p. čovjek, gesund, stark
 (gut erhalten), firmus. Rj. adj. postao od part. praes.
 držeci. isp. držeci. Rj. LXVII. što se drži, krepko,
 zdravo, isp. durašan.
dub, m. Rj. augm. dubina. — 1) (osobito po jugo-
 zap. kraju) der Eiche, quercus, cf. rast, eer, granica:
 Od jednoga ndara dub ne pada. Rj. vidi hrast. —
 Da je svaki dan božić, ne bi bilo duba vrazijega
 (svi bi isječeni bili na badnjake). Posl. 50. Neko se
 za list sakrije, a nekoga ne može ni dub da pokrije.
 201. I ja dažda dubu dadoh, i dub mene žira dade.
 Here. 289. — 2) u gljčkajim je krajevima otrpje
 riječ dub značila drvo uopće, sadu još samo u Dubr.
 — Kakav (je) dab, tako (je i) voće. D'Posl. 43. Po
 listju se trava pozna a po voću dab. 96. S tugjega
 duba voće brati. 109.
duba, f. Art Schiffe, die zur See und auf Flässen
 zu gebrauchen, navijski genus. Rj. VII. nekaka lagja
 koju placi po moru i po rijekama.
dubač, dūpeca, m. vidi dubak 1. Rj. i syn. onlje.
dubač, dubaća, m. der Hohlmeissel, das Hohteisen,

isto i Srbi ponajviše misle, a
 1) *der Besitz, possessio*, Rj. *ono što ho drži, ima, kao imovina, vidi*
državina. — Daću tebe zemlju Skenderliju u državu
 za života tvoga. Npj. 2, 150. Vi ćete naslijediti zemlju
 njihovu i ja ću vam je dati u državu. Mojs. III, 20,
 21. Za to po svoj zemlji državare vaše neka se otku-
 pljnu zemlje. 25, 21. Opomeni se sabora svojega,
 koji si stekao od starine, iskupio sebi u nasljednu
 državu. 18, 71, 2. Darova Dušan u državu Hilandaru
 crkvu bogorodice Odigitrije. DM. 46. — 2) *der Staat,*
civitas, Rj. *vidi rusag, isp. zemlja 2, vilact*. — Glav-
 varina, kao glavnica što se držari plaća od kuće. Rj.
 81a. Svaburija, Srbi iz Austrijskih država. Rj. 834b.
 Banjani se broje u Tursku državu. Npj. 4, 12 (Vuk).
 1: koga si mjesta i države? Npj. 5, 533. — 3) u
 orakim primjerima država znači sila, moć: Jedinome
 premudrome Bogu... slava i veličanstvo, državu i
 vlast. Jud. 25 (zázvz, imperium). Tome slava i država
 va vijek vijeka. Amin. Otkriv. 1, 6. — za nast. isp.
 grmljava, košava, lomljava, mećava, mrćava, puenjava,
 tvrjavava, tutnjava.
državica, f. dem. od država. Rj.
državina, f. der Besitz, possessio, cf. država
 1. Rj. — Vijeće sam dolje u Resavi, u Resavi tvojoj
 državini... jedan ljep. care, zaravanjak. Npj. 2,
 205. Što j' u cara vojske državine, 2, 282. Kud te
 sila slomi preko mora... a kod tvoje zemlje državine.
 2, 530. — riječi s takim nast. grmljavina, grušavina,
 ljućavina, mječavina, pešnjavina, tutnjavina.
državljanin, m. čovjek iz (njke) države. pl. drža-
 vljani. — Od krepostnih državljana prvostole Spljet-
 ske cele. I. Kavanjin. ARj. II. 836a.
državni, adj. Staats-, civitatis. Rj. što pripada
 državi. — Narod dinnice ne broji među državne
 dječje. Danica 2, 117. Postala državna štamparija.
 Pis. 18. One (porodice) žive u državnom društvu.
 Priprava 48. Ovi pomoćnici nazivaju se činovnici ili
 državne sluge. 69. Društvo ovakijeh ljudi... zove
 se sabor državni. 73. S austrijskim državnim istorio-
 grafom. Straž. 1887. 284. U državnim novinama. Žitje
 73. Carska ili državna zemlja. ARj. 74b. Državna
 rčuba. Daničić. Vid. d. 1861, 18. Životom državnim.
 1862, 18. Državni sarjatinik. Glas. 21, 277. Druge
 oblasti srpske ustupaju državnoj misli, koju daje
 dom Nemanjin. DM. 3. Nemanja je bio Srbiji prvi
 državni čovjek. 8.
državnik, m. državni čovjek, der Staatsman. isp.
 politik. — Potonji državnik Ilija Garašanin. Mil. 220.
 Podseti se na veliku dužnost naših državnika.
 Zlos. 139.
držec, držoca, če, adj. n. p. čovjek, gesund, stark
 (gut erhalten), firmus. Rj. adj. postao od part. praes.
 držeci. isp. držeci. Rj. LXVII. što se drži, krepko,
 zdravo, isp. durašan.
dub, m. Rj. augm. dubina. — 1) (osobito po jugo-
 zap. kraju) der Eiche, quercus, cf. rast, eer, granica:
 Od jednoga ndara dub ne pada. Rj. vidi hrast. —
 Da je svaki dan božić, ne bi bilo duba vrazijega
 (svi bi isječeni bili na badnjake). Posl. 50. Neko se
 za list sakrije, a nekoga ne može ni dub da pokrije.
 201. I ja dažda dubu dadoh, i dub mene žira dade.
 Here. 289. — 2) u gljčkajim je krajevima otrpje
 riječ dub značila drvo uopće, sadu još samo u Dubr.
 — Kakav (je) dab, tako (je i) voće. D'Posl. 43. Po
 listju se trava pozna a po voću dab. 96. S tugjega
 duba voće brati. 109.
duba, f. Art Schiffe, die zur See und auf Flässen
 zu gebrauchen, navijski genus. Rj. VII. nekaka lagja
 koju placi po moru i po rijekama.
dubač, dūpeca, m. vidi dubak 1. Rj. i syn. onlje.
dubač, dubaća, m. der Hohlmeissel, das Hohteisen,

sculpturum excavatorium. Rj. *orugje kojim se dube, isp. dljeto*.

dubačac, dubačca, *m.* (veliki i mali) (u Dabr.) *Art Pflanze, herbae genus*. Rj. *teucrium chamaedrys L. Rj.³ biljka*.

dubâjka, *f.* (u Risnu) *vidi* dubak I. Rj. i *syn. ondje*.

dubak, dúpka, *m.* — **1)** *der Gangelwagen, machina qua stare et incedere discunt pueri, cf. stalac, dubajka*. Rj. *vidi* i dubac, stojača, stojnica, stolac, vitlič 3. *sprava u kojoj se djeca uče dubiti i hoditi*. — **2)** *eine Art Kirschen, cerasi genus*. Rj. *nekaka trešnja*. Rj.

dubčnica, *f.* (u Dabr.) košnica izlubenja u drvetu. Rj.

dubčnje, *n. verb. od* dupsti. *radnja kojom tko dube što*.

Dubica, *f.* Rj. — **1)** varošica u Hrvatskoj. — **2)** varošica u Bosni.

dubilo, *n.* (u Slav.) *vidi* stublina (na bunaru). Rj. *vidi* i ubao. — *dubilo ili stublina upravo je šuplje veliko drvo, što se u zemlju oko izvora ukopa, pak se iz njega postije voda zahvata, za postanje isp. dubiti*.

dubina, *f.* (acc. *dübim, pl. dübine, dubinâ die Tiefe, profunditas*. Rj. *vidi* dubljina. — *Iskopaj ispod kamena toliko dubine koliko je on visok*. Npr. 99. *Pa ga prokune da ne umre dok ne vidi morske dubine i nebeske visine*. 157. *Sveti Jovan otisnu jabuku, ona pade moru u dubine*. Npj. 2. 82. *Kulin . . . Drinu pregje, ukraj Mačve stade, pored Drine ulogori vojsku, pa Srbiju zove na predaju; od Srbije niko do? mu ne će, već Kulina u dubinu mame*. 4. 194. *Dok mi vojska iz dubine dogje*. 4. 262 (*na oba ora mjestu dubina znači daljina od kraja, što bi Nijemac rekao das Innere des Landes*). *Plugo mu širom gonilo, a ralo s mirom u dubinu ronilo*. Here. 352. *Vidi se . . . kako voda u viru izvire iz dubine*. Kov. 28. *Ne bijaše u dubinu zemlje*. Mat. 13. 5. *O dubino bogastva o premudrosti i razuma Božijega*. Rim. 11. 33. *Koji ne poznaju dubina sotoninijeh*. Otkriv. 2. 24. *Jer si me bacio u dubine, u srce moru*. Jona 2. 4.

dubina, *f. augm. od* dub: *Bre ne laži, moj bum-bule, savrh dubine!* Here. 230. — *takvu augm. vidi kod* bardačina.

dubinski, *adj. što pripada dubini, dubinama: Molila se prečista Gospođa: »Daruj mene ključe od potaje, od nebesnih onijeh visina i onijeh dubinskih dubina, da zatvorim dubinske dubine . . .«* Here. 319.

dubiti, *bim, v. impf. stajati upravo, aufrecht stehen, sto erectus*. Rj. *stajati dupke*. — *Neg' što nu dvi noge dube, i uz goru glavom trube*. V. Došen. ARj. II. 841b. *Ščepan sjedne. Vladika Sava podaleko od njega sjedue, glavari oko njega dube*. Ščep. mal. 16.

dubljer, dubljera, *m.* (u C. G.) velika voštana svijeća, *eine grosse Wachskerze, cereus major, cf. duplir*. Rj. *Tal. doppiere, takve tuje riječi vidi kod* dacijer. — *Pir bez dubljera i nevjesta bez gamure, ni pir ni nevjesta*. DPost. 95. (*gamura, suknja, ital. gamurra*. DPost. XI).

dublje, *n.* Rj. *jedinica dub*. — **1)** (*coll. od* dub) *die Eichen, quercus*. Rj. — **2)** *vidi* drvlje. — *Prvo pada listje, a pak dublje*, DPost. 104. (*dubje stariji oblik mjesto dublje*).

Dublje, *n.* selo u Mačvi. Rj.

dubljenje, *n. das Aufrechtstehen, statio erecta*. Rj. *verb. od* dubiti. *stanje koje biva, kad tko dubi*.

dubljinâ, *f. vidi* dubina. Rj. *dubljinâ, od osnove kakva je u sadašnjem komparativu (dublji), ali bez značenja koje ima komparativ. isp. Osn. 169. — Zelenac, u vodi dubljina*. Rj. 207b. *Silnu jamu ukraj drumâ nagje, pa ga jami u dubljinu bači*. Npj. 2. 34. *Dok mi vojska iz dubljine dogje, Drinu vodu*

prebrodiću hladnu. 4. 260 (*vidi kod* dubina *primjeri iz* Npj. 4. 191 i 4. 262).

dubodolina, *f.* (u C. G.) *das Thal, vallis*. Rj. *dubodolina, duboka dolina, vidi* dobodolina, dubovalina, dumâca, presjeka, vala, uvala. *isp. dolina*. — *Imam tri hiljade ovaca. Pa u jednu dubodolinu muzem, u drugoj sirim, a u treću smok slažem*. Npr. 165. *riječi tako složene dubovalina, pustopoljina, slabobočina, starodružine, staroputine, subomegijina*.

dubok, dubôka, (duboki, *comp. dublji adj. tief, profundus*. Rj. — *Dumâca, dubaka dolina*. Rj. 114b. *Riba po duboku pliva*. Rj. 619a. *Do duboke starosti življe*. Npr. 97. *Loveći on po dubokijem halagama i i gustijem grmenima*. 152. *U svakoga popa turčicu duboka*. Postl. 335. *Duboka je rijeka ka muči*. DPost. 20. *Obaljeni visoki čardaci, obruvati duboki podruvni, porušena mermerni avlija*. Npj. 2. 175. *Iježite bračo, ako Boga znate! Duboko je Gacko polje ravno a daleko mala gora Crna*. 4. 59. *Fala Bogu, duboke pamti!* 5. 511. *Za zdravlje njegova stada širokoga, i vala dubokoga!* Kov. 119. *Da mu ralo ore u duboko*. 120. *Ne može se jeziku dublja propast kopati . . .* Rj.¹ XIII. *Sam praznik ispunila je crkva najdubljin razmišljanjem*. DP. 321. *Nema ni jedne molitve . . . u kojoj ne bi bilo dubokih misli*. 336. *Gospode . . . čuvaj u dubokom miru crkvu, svoj stan*. 346. *Dubaki ispitičac slovenskih jezika P. Lavrovski*. Rad 15. 182. *ade. duboko: Brat bratu najdublje oči vadi*. Postl. 28. *Ko ti je izvadio oko? — Brat. — Za to je tako duboko*. 157. *A brodi vodu duboko, uzdiže skuce visoko*. Npj. 1. 359. *Ukopajte mene u polje široko, u polje široko, za s dublu duboko*. 1. 394. *Ti si nešta iz dublje počeo, ja duboko ne znam mudrovati*. 5. 499. *Iz duboko danas započesmo*. 5. 514. *Činovnici sve regje sude što se dublje ide u starinu*. DM. 262.

Dubokô, *n. adj.* (veliko i malo) *Schluchten zwischen Sabac und Belgrad*. Rj. *gudure između Sava i Biograda*. *Druga puče ukraj Dubokoga, dade glase uza vodu Savu*. Rj.

dubov, *adj. Eichen, quercinus, cf. rastov*. Rj. *što pripada dubu, vidi* hrastov. *isp. cerov, granicev*. — *U Crnoj Gori dublja se zove usukano drvo ljeskovo i dubovo, koje se sulho pali mjesto luča*. Rj. 214b.

dubovalina, *f.* (u Paštr.) *vidi* dubodolina. Rj. *dubo-valina, duboka vala, duboka uvata, duboka dolina, vidi kod* dolina.

Dubovica, *f.* planina između Paštrovića i Arbanije, udara u more. Rj.

dubovina, *f. dubovo drvo*. *Za uboga čovjek kaban od dobre svite, kuća od dubovine, čaša od srebra, a lonac od mjeda*. DPost. 153.

dubrava, *f.* Rj. *dem. dubravica*. — **1)** *vidi* šuma: *Provedoše Dundaru kroz zelenu dubravu*. Rj. *dubravu* (osnova u starom *дубрѣ*, postalom nastavkom *ra* od korijena koji je u *dub*). Osn. 85. — *Puštah hrte niz livade, a ogare uz dubrave*. Npj. 1. 154. — **2)** (oko Imosk.) šuma za koju se zna čija je, *vidi* zaban. Rj. *vidi* i zabrana, branik 4, branjevica, branjevina.

Dubravac, Dubrâvca, *m.* ime muško. Rj.

dubravica, *f. dem. od* dubrava: *Slavuj, slatki razgovore! što nije čuti pjesme tvoje? . . . u tamići u travici, u zelenoj dubravici!* Here. 279.

Dubrovački, *adj. ragusanisch, ragusanus*. Rj. *što pripada Dubrovniku: Vez'te bolje, ob'je ruke moje! sa lijepom Dubrovačkom svilom*. Here. 140 (sa?).

Dubrôvanin, *m. ein Ragusaner, ragusanus*. Rj. *čovjek iz Dubrovnika*. *Lasno je Dubrôvanina u Dubrovniku hvaliti!* DPost. 53. *Zovu se po predjelima, n. p. Slavonci . . . Dubrôvanici*. Danica 2. 78.

Dubrôvka, Dubrôvkinja, *f. Ragusanerin, Ragusana*. Rj. *žensku iz Dubrovnika*.

Dubrôvnički, *adj. vidi* Dubrovački, *što pripada Dubrovniku, sada samo u narodnijem pjesmama: Da razdele blago Dubrovačko*. Npj. 1. 163. *Otvorena*

muško progje *ispod duge*, postalo bi žensko... Kad se pokuće *duga*, kašto djeća pjevaju: Ko ne² *vidi duge*, ne vid'la ga majka do Petrova danka. Rj. — Kad oblake navučem na zemlju, *vidjeće se duga u oblacima*. Mojs. 1. 9. 13. 11.

dūga, *f. (gen. pl. dūgā) die Duube, tabula*. Rj. *vidi* čapnica, dem. dūžica.

Dūgā, *f. adj.* — 1) manastir u Kućima. — 2) nekaka planina u Hercegovini: Prelećeše *Dugu* i Goliju. Rj. *oro je isto mjesto što i Duga krvava, a bješe se nazvalo tako, što se u njemu mnogo krvi prošlo*. Pod Goliju u *Dugu krvavu*... Prati njega kroz *Dugu krvavu*; nekoliko *Duge* prohodise... Sve smo danas u *Dugoj* prošli. Npj. 4. 381. 385.

Dūgā Krvāvā, *f. adj.*, dolina u Hercegovini: Spustiše se u *Dugu krvavu*. Čekaj njega u *Dugoj krvavoj*. Rj. *vidi* Dūgā 2.

dugačak (dūgačak), dugačka, (dūgačkī) *adj.* *vidi* dug. Rj. *i sa d mjesto g: dudāček*. Osn. 306. *adjektiv s takim nast. biraju deminutivna (isp. Osn. 304), ali dugačak znači što i dug, kao što se vidi iz tu-maćenju Fukova; a onolikačak, ovolikačak i velikačak govore se kao augmentativi.* — a) *govori se o prostoru, o mjestu: Ambulja, dugačka vreća*. Rj. 5a. Prig. n. p. konj, cf. *dugačak*. Rj. 618b. (isp. protegljast). Crkva... sasjedeća od debelih greda i 73 stope u opancima *dugačka*, 32 stope široka. Rj. 719a. *Vrijeće* koje su bile tako *dugačke* kao što je od prilike mislio da je more duboko. Npr. 158. Nije zaludu Bog ne dao koži *dugačak rep*. Posl. 214. *Kopajte mi raku... dva koplja široku, četiri dugačku*. Npj. 1. 393. Na glavu *kulpac dugački*. 1. 587. *A dugačke puške* izmoliše. 3. 308. Bješe Vuče bjesan i *dugačak*, bješe Uso i uzak i kratak. 4. 431. *Boinović je bio... svih dugačkih obraca*. Danica 4. 20. *Ovaj posao je... i još više širok i dugačak*. Npr. III. Idu u *dugačkim haljicama*. Mark. 12. 38. — b) *o vremenu: Ovo su sve najprostije riječi... kratke u glasu, a po Sveticeviemu mislima valjalo bi da su dugačke prema sam, schlus*. Rat 10. — *adv.*: *Gdje se god ovakovo »e« ili »i« izgovara dugačko ondje je po južnome narječju »ije«*. Slav. Bibl. 1. 93.

dugačljija, *m. ridi* dugonja. Rj. *čovjek dug, dugačak*. *isp. lola*. — *Završetak ija... zajedno sa Turskim li i dži pred ja prešao je i k narodnijem riječima... Od osnova u adjektiva s dodanim j: dugajlija, zlatajlija, novajlija*. Osn. 77.

Dūgā Poljana, *f.* u Turskoj Hrvatskoj: Hoću s vojskom na *Dugu poljanu*. Rj.

dugmali,* *adj. indecl.* s dugmetima, mit *Knopfen versehen, globulis ornatus*: S njega skida *dugmali* malvutu. Rj. *dugme sa Turskim nast. li*.

dugme, *dūgmeta, n. der Knopf, globulus pilularius. cf. puce*. Rj. *vidi* i *gumb. dem. dugméne, dugméšce*. — *Kliza* n djece kad se igraju *dugmeta* uekako *dugme*. Rj. 274a. Četiri polčeta idu u jedno cijelo (*dugme*). Rj. 535b. *Pihlija*, 1) *ein Knopf, schwellen-artiger Knopf*. Rj. 620b. (*dugme, dugme kao grozdac ili preglja*). Čelb, nekako *dugme* u igri. Rj. 810b.

dugméne, dugméšce, *n. dem. od dugme*. Rj. *za nast. isp. djeténce, djétešce. kako ima djétešce gen. djétešceta, ima i dugméšce gen. dugméšca i dugméšceta; i kako staklénce, staklénčeta. tako i dugméne gen. dugménca i dugménceta*.

Dūgohrāgjić, *m. ein Zuname, cognomen (Lungbart)*. Rj. *prezime: Dugo-bragjić, drugoj poli osn. brada, u kogu je duga brada*.

dugobrče, *n.* u pjesmi kako je žaba ružila raka: *Jedan dugobrče! Rj. ali kuko se kuće jedan, ne može biti jednobrče srednjega roda, nego je voc. od dugobrč, koje vidi*.

dugobrč, *m. dngo-brč, čovjek dugih brkova. vidi* dugobrče. — *isp. bjelobrč, Pušibrč, šišobrč*.

dūgōkos, *adj. langhairig, comatus*: *Kratkoumna,*

dugokosa bila. Rj. *dugo-kos, što je duga kose, tako sloz. adj. kod* crnokos. — *Jedno mi je dugokosa mlada, a drugo je pod prsten gjevojka*. Npj. 1. 338.

dūgōkosa, *f. die Langhairige, comata*. Rj. *žena ili djevojka dugokosa*.

dūgōljetan, *dugoljtna, adj. dugo-ljetan, što je dugi ljeta, što je voc od dugih ljeta, od mnogo ljeta. Dugoljetnu sreća bio vran*. D'Posl. 21.

dūgōnog, *adj. longipes, dugijeh nogu*. ARj. II. 865b. *dugo-nog, tako sloz. riječi čidi kod* bosonog.

dūgōnokat, *dugōnokta, adj. langnaglig, unguisum longiorum*: *Dovedi mi dugonoktu drugu, da prokoja na vratihu trubu*. Rj. *dugo-nokat, što je dugi uokada*.

dūgōnos, *adj. dugo-nos, nasatus, duga nosa, čidi nosat*. — (*Vragovi*) *rejom zmaji, glavom prasci... dugonosi*. I. Kavanji. ARj. II. 866a. *isp. tako sloz. adj. krivonos, knjonos; kukonosast*.

dūgōnja, *ein grosser, langer Mann, longus homo. Longinus*. Rj. *čovjek dug, dugačak. vidi* dugačlija. *isp. lola. imena za ljude s takim nast. kod* bakonja.

dūgōrep, *adj. langgeschwanz, caudatus, caudar longae*: *za vitorogijeh volova i dugorepijeh krava (kad se nazdravlja)*. Rj. *dugo-rep, u čegu je dug rep. — Nesreća je dugorepu*. Posl. 209. *tako sloz. adj. kod* ernorep.

dūgōrepica, *f.* u ovoj zagoneci: *Prepliva tica dugorepica i prepliva more, a krila ne skvasi (barku)*. Rj. *kaja je dugorepa. — riječi tako slozicu (prva pola adj. a druga supst.) golokapica, golomrazica, ljeporjčica, pustosvatica, sitnogorica, starosvatica, subojedica, zlotrbica*.

dūgōruk, *adj. longimanus, dugijeh ruka*. ARj. II. 866b. *dugo-ruk tako sloz. riječi čidi kod* ljavoruk.

dūgōvānje, *n. das Schudden, debitum*. Rj. *verb. od* dugovati. *stanje koje bira, kad tko duguje, i ono što tko duguje. isp. dužnost; dug.* — *Obećanje je teško dugovanje*. Posl. 228 *(na istoj strani: Obećanje je dužnost)*. Dvorit' starijega *dugovanje* je, sebi takmena dobrota je, a mlađjega potštenost. D'Posl. 21. *A ti, bane, danas k meni dogje, da ti uzmeš tvoje dugovanje, a ja, bane, ni dinara nemam... Na poklon ti moje dugovanje! Ja ne tražim, brate, ni dinara*. Npj. 2. 276. *Pušti mene iz tamiće klete, ovo tebe jedna kula blaga... Možeš dati mene dugovanje? možeš dati orahovu lagju, a na njojzi dugmen od kalaja*. 3. 344. *Pošlji meni moga brata zjorda, daću ti za nju lipo dugovanje*. 3. 556. *Hoćete li dati dugovanja, svaki dati a za svoju glavu. dugovanje stotinu dukata*. HNpj. 3. 168. *Hajde svaki svojoj domovini, svaki prosj glavno dugovanje po svoj liči i Turskoj Krajini*. 3. 169. *u pet posljednjih primjera dugovanje znači ucjena, otkup za glavu, koje se takojjer drži za dug*.

dūgōvati, *dūgujēm, v. impf. schudden, debeo*. Rj. *dužan biti*.

dūgōvetni, *adj. u rečenici (n. p. koliki je) dugi dugovetni dan, ein langer Tag, longus dies*. Rj. *govori se među riječima dugi dan utvrđujući da je baš dug (dan)*. *isp. bogovetni, ciglovetni, istovetni*.

dūgōvid, *adj. dugo-vid, što je duga, duleku vidi*: *Daj mi, Bože! krila sokolova, dugovide oči labudove*. Herc. 163.

dūgōvječan, *dnđovječna, adj. durernal, diuturnus*. Rj. *dugo-vječan, što je duga vijeka, što traje dug vijek. vidi* dugovjek, dugovjetan, dugoljetan dugovremen; *vječan. isp. držeć, durašan, suprotno kratkovječan. — Dugovječno nepromjenito! (kad se što čestita)*. Rj. 418a. *Već caruj i uživaj da ti bude dugovječno*. Npr. 255. *Seckru mi dugovječna bila*. Npj. 1. 307. *Da vam carstvo dugovječno bude*. 4. 134. *Oderati sa skota kožu, strojiti je i nčiniti je da bude meka i dugovječna*. Priprava 130. *Da vam Bog podrži dugovječno zdravlje*. Straž. 1887. 281.

dūgōvječnost, *dūgōvječnosti, f. osoblina onoga što*

je *dugovječno*: Al su znali da je sva tvegja i *dugovječ* ost' ovoga mira u Ali-paši. Miloš 139.

dugovjek, *adj.* dugov-jek, *dugovječan*, i *syn. onaj*, *suprotno* kratkovek. — Biće njemu zdravlje *dugovjeka*. Njg. 5, 177.

dugovjetan, *adj.* dugovjetna, *adj.* u *pjesmi* *vidi* dugovjetan: Sve ti tvoje *dugovjetno* bilo. Rj.

dugovrat, *adj.* Stulli, *dugo-vrat*, *duga crata*, *takva* *adj.*, *isp.* kod *golovrat*. — Pokaza se visoka *dugovratna* pandurina. Zim. 99.

dugovremen, *adj.* *dugo-vremen*, *što traje dugovrijeme*, *vidi* dugovječan i *syn. onaj*. — Te to s *dugovremenim* trudom *opjaha*, Danica 2, 31. Konac i namjerenije ovoga *opjaha dugovremenoga* *razmisljanja* i *posla* jest to. Nov. Srb. 1821, 388. *Dugovremenim*, diuturnus. Stulli. Telo koje mnogim i *dugovremenim* *raskošan* nastojalo jest. S. Budinić. Alj. II, 870b.

dugulj, *m.* u *rečnici*: na dugulji, n. p. stoji (novi) mjesec, *nach der Lange*, in *longitudinem*. Rj. *vidi* dulj. *duž*. — Tikva vodena, koja je u dnu široka, po tom gore sužena pa opet malo u *dugulji* raširena. Rj. 739a. — *riječi* s *takim* *nast.* kod *bubulji*.

duguljast, *adj.* *longulic*, *oblongus*. Rj. *dup.* od *dug.* *isp.* *dugulji*. — Arslana, 2: crni luk *duguljastijih* *glavica*. Rj. 7b. Bärilo, 2: *duguljasta* *fučija* u kojoj se nosi voda. Rj. 16a. *Džica*, *snokra duguljasta*. Rj. 144a. *Opornjak*, ono, kao *duguljasta* *maranica*, oko čega su *crijeva* u *naokolo* *prirasta*. Rj. 463b. Miloš je bio *duguljstijih* *obraca*. Danica 4, 30. Koret . . . na rukavima ima *kolčake* — na laktovima kao *duguljaste* *zakrpe*. Kov. 41. *zu* *nast.* *isp.* *krivuljast*, *vražuljast*.

düh, *düha*, *m.* *der Geist*, *spiritus*. Rj. — **1**) *düh* *nije* *lice*, *accus.* *düh*. — *Vjestic* se zove *žena* koja *ima* u *sebi* nekakav *gjarolski* *düh*. Rj. 66b. *Dühori*, *dühová*, *cf.* *trojice*. Rj. 116b. On *padne* u *nesvijest* . . . Malo po tom *počne* se *düh* u *kravlj* i *pošto* *vigje* što je i kako je, *poče* se *kajati*. Rj. 110. *Kamo* *se*ća da *svi* *naši* *spisatelji* . . . *ovako* *pišu* *narodnjim* *dühom* i *jezikom*! Kov. 111. Ali su oni već *bili* *klonuli* *dühom* i *nista* ih *to* *nije* *moglo* *nazgovorit* i *ohrabrit*. Sovj. 54. *I* *dumu* *mu* u *nos* *düh* *životni*. Mojs. 1, 2, 7. Oni *padose* *ničice* i *rekoše*: *Bože*, *Bože* *dühovima* i *svakom* *tijelu*! IV, 16, 22. *Otkriše* se na temelju *vasiljenoj* od *prijetnje* *Gospodnje*, *od* *dühanja* *daha* iz *nozdlara* *njegovijeh*. Sam. II, 22, 16. *Nor* *ču* *düh* *metnuti* u *vas*. Jezek. 36, 26. *OVAKO* *govori* *Gospod* *ovijem* *kostima*: *gle*, *ja* *ču* *metnuti* u *vas* *düh* i *oživjećete* . . . *Ali* *düha* *ne* *bišje* u *njima*. *Tada* *mi* *reče*: *prorokuj* *düha* . . . i *reči* *düh*: *od* *četiri* *vjetra* *dogji*, *düše*, i *duni* na *ove* *poljane* *da* *ožive*. 37, 5, 8—10. *Kako* *dakle* *David* *njega* *dühom* *naziva* *Gospodom*? Mat. 22, 43. *Oče!* u *ruke* *tvoje* *predajem* *düh* *sej*. Lk. 23, 46. *Ne* *primiste* *düha* *ropstva*. Rim. 8, 15. *Što* *su* se *krivci* *sakatili* — *za* *to* *nije* *kriv* *on* *negu* *düh* *crvenca* *koji* *po* *mlu* *umekšava* *ljude*. 1P. 316. — **2**) *düh* *kao* *lice*, *accus.* *düha*. — *OVAKI* *dühori* *po* *planini* *izvaljuju* *drveta* *te* *se* *njima* *bijuh* *izmegju* *sebe*. Rj. 251b. *Ne* *vjeruje* *da* *ima* *dühova*. Nov. Srb. 1817, 496. *Primiste* *Düha* *posinčeka*. Rim. 8, 15. *Koji* *(dogji)* *je* *düha* *sestoga* *Düha* *svogjega* u *vas*. Sol. 1, 4, 8. *Proreči* *za* *düha* . . . i *kaži* *düh*: *dogji* *düše* i *duni* na *mrve* *ove* *da* *ožive*. 1P. 149. *Posla* *im* *Düha* *sestoga*. 315. *Onako* *poplašeni* *mišljahu* *da* *vide* *düha*. *Príp.* *bibl.* 167. *Mojahu* *se* *Božu* *za* *občeganoga* *düha* *sestoga*. 170. *prema* *tomu* *ne* *može* *se* *razumjeti* *ovaj* *primjer*: *Primiste* *Düh* *sesti*. *Jov.* 20, 22 i 1P. 190.

düh, *m.* (u *Dubr.*) — **1**) *der Hauch*, *spiritus*: *Nema* *vjetra* *ni* *düha*, *cf.* *čuh*. Rj. *vidi* *e* *dušak*, *čušak*, *dah*, *huk*. — **2**) u *dühu* *poči* t. j. *polagano*, *leise*, *suspensio* *gradit*. Rj.

dühalo, *n.* *der Bluschaly*, *fallis*, *cf.* *mijeh*. Rj. *vidi*

duvalo, *spratu* *kojom* *se* *düha* u *oganj*. — *riječi* s *takim* *nast.* kod *bučkalu*.

dühän, *?* *dühäna*, *m.* (u *Dubr.*) Rj. *vidi* *düvan*. — **1**) *der Tabak*, *Tabakpflanze*, *herba* *nicotiana* (*nic. tabacum* L.). Rj. *biljka*. — **2**) *der Rauchtabak*, *nicotiana* *fumaria*. *cf.* *tabak* 2, *tutun*. Rj. *što* *se* *puši*. — *Dogram*, *nekaki* *dühän*. Rj. 127b. *Kalup* *düvan*, ein *Pack* *Rauchtabak*, *fasciculus* *nicotianae*. Rj. 261a. *Kryoser*, *pokuda* *dühänu* *rgjara* u *ljutu*. Rj. 300b. *Krčak*, *nekaki* *prosti* *dühän*. Rj. 302a. *Pusmarke*, *pusmarkorac*, *düvan* *koji* *je* *vrlo* *ljut*. *Može* *biti* *da* *je* *ovo* *ime* *postalo* od *Turaka* u *Bosni*, *koji* *rado* *puše* *mek* *düvan*. Rj. 490a. *Piti* *düvan*, *rauchen*. Rj. 503a. *Prdosija*, *pokuda* *staru* *rgjara* *dühänu*. Rj. 563b. *Pušiti*, *Tabak* *rauchen*. Rj. 624a. *Od* *düvana* *kuća* *popljava*. 232. *Devet* *lula* *popio* *düvana*. Njg. 3, 221. *Ne* *može* *se* *carstvo* *zadobiti*, u *dušeku* *sve* *düvan* *pušiti*. 4, 134. *Ko* *sjeje* *düha*, *Danica* 2, 82. — **3**) *dühän* *od* *nosa*, *der* *Schnupftabak*, *nicotiana* *stramentaria* *cf.* *burnut*. Rj. *što* *se* *šmrče*.

dühänčesa, *f.* *vidi* *düvančica*, *dühänčica*, *dühänčica* *kesa*: *I* s *pašine* *düvan* *čese*. *Herc.* 262.

dühändžija, *m.* *vidi* *düvandžija*. Rj. *tko* *puši* *dühan*. — *I* *sto* *je* *tako* u *Turaka* *običaj* *kad* *düvandžija* *puši* *pa* *čuje* *koga* *gje* *pušti* *vjetar*, *da* *onu* *lulu* *istrese*, i *namovo* *da* *je* *napuni*. *Posl.* 76.

dühänčica, *f.* *vidi* *düvančica*. Rj. *luga* *na* *kojoj* *se* *nosi* *dühan*.

dühäniste, *n.* *düvaniste*, *n.* *mjesto* *gdje* *bio* *dühän* *posijan*.

dühäniti, *dühänim*, *vidi* *düvaniti*. Rj. — **1** *a*) *düvaniti*, *v.* *impf.* *mit* *Rauchtabak* *verschen*, *provodere* *herbam* *fumariam*. Rj. 143a. *dühäniti* *koga*, *dobavljati* *mu* *dühan*. — **b**) *sa* *se*, *refleks.* *dühäniti* *se*, *dühänim* *se*, *vidi* *düvaniti* *se*. Rj. *sich* *mit* *Rauchtabak* *verschen*, *computare* *sibi* *nicotianam* *fumariam*. Rj. 143a. *dobavljati* *sebi* *dühan*. — **2**) *(oko* *Sinjaja* *pušiti* *düvan*, *Tabak* *rauchen*, *fumum* *herbae* *nicotianae* *haurio*: *düvanite* *R?* Rj. 143a.

dühänkesa, *f.* *vidi* *düvančica*, *Rj.* *dühänčica* *kesa*, *kesa* u *kojoj* *se* *drži* *dühan*, *vidi* i *dühänčesa*, *tutunčesa*.

dühänški, *adj.* *vidi* *düvanski*. Rj. *št* *prípala* *dühäna*. — *Düvančica*, t. j. *düvančica* *kesa*. Rj. 143a. *Rasad* *düvanški*. Rj. 637a. *I* *düvančice* *čese* *pokrojše*. *Herc.* 192.

dühäje, *n.* *das* *Wen*, *spiratio*, *flatus*. Rj. *verbal*, *od* *dühati*. — **1**) *radnja* *kojom* *n.* *p.* *vjetar* *düha* *ili* *düše*. — **2**) *radnja* *kojom* *tko* *düha* *ili* *düše* *na* *koga*. — *vidi* *düvanje*.

dühänjeuje, *n.* *das* *Wen*, *spiratio*, *flatus*. Rj. *verbal*, *od* *dühati* (i *sel*). — **1** *a*) *radnja* *kojom* *tko* *dühäni* *koga*, *dobavljati* *mu* *dühan* (*das* *Verschen* *mit* *Rauchtabak*, *z* *provodere* *herbae* *fumariae*. Rj. 143a.) — **b**) *radnja* *kojom* *se* *tko* *dühäni*, *dobavljati* *sebi* *dühan*. — **2**) *radnja* *kojom* *tko* *dühäni*, t. j. *puši* *dühan* (*das* *Rauchen* *des* *Tabaks*, *fumatio* *nicotianae*. Rj. 143a).

dühär, *m.* *vidi* *düvar*, *zid*. — *Vas* *se* *dühar* *od* *strahoe* *šeće*. Njg. 5, 483. *Dühar* *drhti*, u *grad* *ni* *se* *trese*. 5, 495. *običaje* *je* *düvar*.

dühät, *adj.* (u *Bocli*) *n.* *p.* *žlje* *dühät*, t. j. *malo* *živ*, *heselt*, *animatus*. Rj. u *čemu* *ima* *düha*, *te* *još* *düše*, *isp.* *slaboduhast*.

dühati, *dühäm*, *(dühem)*, *v.* *impf.* Rj. *vidi* *düvati*, *dimati*, *düti*, *čariti* *čariti*, *piriti*, *puhati*, *v.* *pf.* *dühnuti*, *dimnuti*. — **1**) *blasna*, *što*: *düše* *vjetar*. Rj. *vidi* *dimati*, *düti*, *čariti*, *lavoriti*, *piriti*, *puhati*, *v.* *pf.* *prosti* *dühnuti*, *dimnuti*; *štož*: *na*-*dühati*, *os*, *po*-, *raz*-, *za*-(*sel*). — *Vjetar* *düha* *na* *saginaku*. Rj. 660a. *Düva* *retrina*, *krče* *se* *drva*. Npr. 142. *Vjetar* *kad* *hoće* *da* *prestane* *ondu* *vajrećemo* *düše*. *Posl.* 36. *Zna* *i* *kovati* *i* *dühati*. 33. *Otkud* *vjetar* *drva*, *odnudu* *valja* *i* *ipandže* *okrenuti*. 243. *Teško* *je* *i* *durati* *i* *srkati*. 314. *Gospod* *navede* *astoku* *na* *zemlju*, *te* *drva* *vjetri* *član* *i* *čijelu*

noć. Mojs. II. 10, 13. Vručom mastikom osmolem iz drveta koje se Grčki tako zove, koju svećenici *dubaju* hladu. DP. 337. *sa se, pass.*: Dulac, cijev što se duše na nju u *gadljarska mješina*. Rj. 14b. — 2) na koga. *bosc sein, succensco*. Rj. *kao dubajari ljutiti se na koga*. — *Duba* kao krinak na sjekiru. Post. 71.

dubnuti, *dubniti*, *v. pf.* Dibunuti (mjesto dubnuti, ali i bez ih). Korijeni 114. *sa h.* dubnuti, *ne dolazi u sadašnjem govoru*. *vidi* dunuti. *v. impf.* dubati.

dubnja, *f.* perina što se njom pokriva. ARj. II. 877a. *od Njem.* Ducht. *vidi* dunja 2.

dubovan, *dubovna*, *adj.* u Rj.: *dubovni, geistlich, spiritudlis*: oće *dubovni!* Rj. *što pripada duhu, duhovno suprotno tjelesno; i duhovno suprotno svjetovno (svjetsko)*. — Za alu se misli da ima od azdahne osobitu *dubovnu silu* te leti i vodi oblake i grad navodi na ljetinu. Rj. 3b. Tad govori *dubovni glaveare*, arhimandrit od dvije Morače. Npj. 5, 377. Početelj *dubovnih djela*. Miloš 22. Da vam dam kakav *dubovni dar*. Rim. 1, 14. Znamo da je zakon *dubovan*; a ja sam tjelesan. Prodan pod grijeh. 7, 14. To da bude vaše *dubovno bogomoljstvo*. 12, 1. Kad neznabošci dobiše dijel u njihovijem *dubovnijem imanjima*, dužni su i oni njima u tjelesnima poslužiti. 15, 27. Boriti se . . . u prenesenom smislu kad borbu nije tjelesna nego *dubovna*. Daničić, ARj. 554. Poslije toga vladika se pomoli za *vlasti dub-rac* i svjetske. DP. 31. *Dubovni gorovnici*, učenicu spasovi. 287. Kako je narodima za spasenje potreban *dubovan Jerusolim*. 331. Da pošalje Duha svetoga na miru da bi bilo *pomaganje dubovno*. 357. *atr.* *dubovno*: Koji su po duhu, *dubovna* misle. Rim. 8, 5. Na ulici grada velikoga, koji se *dubovno* zove Sodom. Otkriv. 11, 8.

dubovnjače, *n. das Beichtaterer, status confessorii*. Rj. *verbal.* od dubovati; *koje ridi*.

dubovati, *dubuhjem*, *v. impf.* i *pf.* kome, kome što. *Beichte hören und von Sünden freisprechen, anculto confitentem eigne peccatorum reum et impietatem promitto Dei nomine*: I da grijeh igumann kaže, ne bi li mu *grijev dubovao*. *Jutros ču te bogme pričestiti i vas grijeh tbe dubovati*. Rj. *biti kome duhovnik (ispovjednik), isporijediti, isporijediti koga, te mu u ime Božje oproštati, oprostiti grijeh*. — Ja sam Bog vrlo sagrešio, može li mi za to dubovati? AP' besedi patrijaru Savo: *Čedo moje, Naod-Simeone!* ne mogu ti za to dubovati . . . Ovako ti mogu dubovati. Npj. 2, 73. Oci sveti, trista kalugjera! ne bi P mogli meni dubovati; ja sam grijehi tezak učinio. 2, 90. Lako ćemo tebi dubovati; ti nam piši trista perusija. 2, 91.

dubovi, *dubová*, *m. pl.* (u vojv.) *Pfingsten, pentecoste, cf. trojice*. Rj. *vidi* rusalje. — *V oči Dubovni ili Trojica* opet se naponinju mrtvi . . . Tako dođu *Dubovi ili Trojice*, koje crkva upravo bogoslovski praznuje; jer ona proslavlja silazak sv. Duha. DP. 280. I sad na *Dubove* narod . . . crkve i kuće pretvara u zelene patničke sjenice. 286.

dubovit, *adj.* Stulli, u kojem je duh, u kojem ima duha. ARj. II. 879a. *geistreich, geistvoll, ingeniosus, factus, ingenio praestans*. *kao pun duha*. — *adj.* *takva ridi* kod barovita.

dubovni, *adj. geistlich, spiritudlis*: oće *dubovni!* Rj. *vidi* duhovan.

dubovnica, *f. dubovna žena. ridi* dunna, kalugjerica, opatica. — Pokloni se duhovnik-divojci, pa se Meho fati u džepove, on izvadi dvan'est madžarija, *dubovnici* i ruke spustio. HNpj. 3, 570.

dubovnički, *adj.* što pripada duhovnicima. ARj. II. 879a.

dubovnik, *m. der Beichtater, confessorius*. Rj. *vidi* isporjednik; *ali u mnogim krajevima narodu našega duhovnik znače uopće svećenik ili redovnik, suprotno*

svjetovni covjek, *hoy.* duja, dujo. — Ako li se bojš meni kazati, a ti idi *dubovnik*, pa kaži njemu. Npr. 151. Da mi gospodini Bog pomaže našega *dubovnika*, koji ni je jutros pojaio leturgiju . . . *dubovnici* i od ostalih domovah, koji poj. Npj. 1, 79 (*divarica*). Protopop im dobro jutro dava, vojvoda mu zdravljen prihvatio: *Bog će dati, mia dobroćine!* 4, 451. Ljude isporijediti, to je samo kalugjerski posao, zato se obično svaki kalugjer zove *dubovnik*. Danica 2, 112. Pokloni se *dubovnik-divojci*, pa se Meho fati u džepove, on izvadi dvan'est madžarija, *dubovnici* i ruku spustio. HNpj. 3, 570 (*dubovnik-dvojka dubovnica*).

dubovništvo, *n. clerus*. Stulli. *vidi* kler, i *apstraktion: dubovnička služba*.

dubovski, *adj.* što pripada (pravilno) *dubovcima*: *Služba Dubovska*. DP. IV. *abc.* ARj. II. 880a.

duja, *m. (ist.) ridi* dujo. Rj. *cov.* dujo, *hoy.* od duhovnik.

Dujak, *m.* ime muško. Rj. *hoy.* od *imena* kojemu je prvi slog Du — *tako* i Dujan, Duka, Dukalini. — *hoy.* s *tukim* *nost.* Grijak, Herak, Hrnjak, Modak, Mijak, Milak, Pejak, Radak, Rajak, Selak, Stojak, Vidak, Vujak, i t. d.

Dujan, *m.* ime muško. Rj. *hoy.* isp. Dujak. — *takva hoy.* *vidi* kod Cvijan.

dujo, *m.* (juž.) *hoy.* od duhovnik. Rj. *gen.* duja, *cov.* dujo, *vidi* duja. — *takva hoy.* *vidi* kod brajo.

Duka, *m.* ime muško. Rj. *hoy.* isp. Dujak, *za abc.* Kosta, Krsta. — Nezo piše list knjige bijele, te je šilje u Hercegovinu, na koljenu *Duki* Hercegovcu: Ču li mene, *Duka* Hercegovcu? Npj. 2, 171. *isp.* Đukica.

Dukadin, *m.* ime muško. Rj. *hoy.* isp. Dujak. — *Tako će biti i Dukadin* od *Duka*. Osn. 149. — *hoy.* *takva* Miladin, Stojadin, Vujadin, Vukadin, Zivadin.

Dukagjin, *Dukagjina*, *m. ridi* Metohija. Na onome ravnom *Dukagjinu*, onzje bjese Leka kapetane. Rj. *kraj* u Staroj Srbiji.

Dukagjinac, *Dukagjinca*, *m. Einer von Dukagjin*: I žutoga tra *Dukagjinca*. Rj. *koji je iz Dukagjina, čorjek, a može biti i hrt*.

dukat, *m.* (*pl. gen.* *dukatâ*) *der Dukaten, monus ducatus, aureus*. Rj. *vidi* cekin, gubodšnica, krilac, čič, krunedžija, listje oko, madžarija, madžarlja, misirlja, mleramni, rušpa, severin, šljivak, žučak, žutira, *dem.* dukatić. — *Eklesijan*, *n. p.* *dukat*, mjera, nicht voll, deminutus. Rj. 152b (manjkava). *Kako du sad dukati*. Rj. 241b. Uvezla sam tri *dukata* zlata. Npj. 1, 530. I trista *zatih dukata*. 1, 587. Kakva blaga? Sve *meku dukata*. 4, 137. I na konja puni tovar blaga, sve *cekine žutoga dukata*. 4, 160. Ispod grla skiloše gjerlane, sve na njima *emđije dukate*. 4, 211. Tada je *dukat išao* po 41 dinar. DM. 233.

dukatâr, *m.* *koji kupi dukat carevina (harâc)*: Ovo je glavom *dukatâr* Mjugaja, što na dukat kupi carevina. S. Vojniković. Rp.

dukatiti, *m. dem.* od dukat. Rj.

dukatni, *adj.* *n. p.* zlato, terezje. *Dukaten, ducatus(?)*. Rj. *što pripada dukatu*.

dukatno, *mjesto* dukat, u pjesmi u kojoj se pjeva *kako govori Turcin*: Izgiji na vrato, da ti vidim čelato, da ti nižem *dukatno*. Here. 204.

Duke, *f. pl.* zidine u kutu između Zete i Morače (gdje se ove dvije vode sastaju) od staroga grada Diokleje. Rj. *vidi* Dukljan 2.

Đukica, *m.* (u C. G.) nadimak. Rj. *isp.* Đuka.

Dukljan, *Dukljana*, *m. (cov.* Đukljane), *Diocletianus, cf.* Dukljan I: Jedno jeste care *Dukljane*, a drugo je krstitelj Jovane. Rj.

Dukljan, *m.* — 1) Diocletianus, *cf.* Dukljan. *Car Dukljan*. Rj. — 2) *ridi* Duke. Rj.

dulac, *dulca*, *m.* cijev što se duše na nju u *gadljarsku mješinu*, *die Dudelsackröhre, calamus utri-*

ni ne buduću *vezani dužnostima* . . . mogli bolje patiti na stado. DP. 237. *Sveća* mi je *dužnost*, da tebi zahvaljujem. DRJ. 1. V.

dvā, dvīje, dvā, *zwei*, duo, Rj. *muški i srednji rod: pudež* 1. 4. 5. dvā, 2. dvājū. 3. 6. 7. dvjēma. *ženski rod: pudež* 1. 4. 5. dvīje. 2. dvījū. 3. 6. 7. dvjēma. Pravi se oblik srednjega roda broju dva sačuvao uz dvojinu riječi sred. roda *sto: dije sta, drje ste* i još te i uz dvojinu riječi sred. roda *okaz: drije ači*, ali se u mjesto toga govori i *dva oka* . . . U brojevima *dva, dva, tri, četiri* nerado se mijenjaju oblici, kao što su se u ostaljih sa svijem prestali mijenjati. Obl. 16.

— 1) *dva*. *Dva ljšnika* orahu vojska. Ona poji po putu putnike, a za zdravlje *dvaju braće svoje*. *Dva konja, dva samara (dva)*, u pjesmi da bi se ispunila vrsta mjesto *dva*. Rj. Govori se da ova trava (gavezo) takovu silu ima da bi *dva prsta* kad bi se četrdeset dana ovako njome *zarizala, prirosla* jednom za drugi. Rj. 81a. Stanjuši sve *po dva* i *dva* u red. Rj. 80ff. Imam zverku koja bi to sve *zatrla za dva tri dana*.

Npr. 42. *Dva gjetića* — onako *gladni* — *izjedā* jedan glavu a drugi srce . . . potkupe narod da *jednoga od njih dva* stave za kralja. 109. *Dva bijela goluba* koj joj reku. 129. Tako oni *dva milagju brata* zaspē a najstariji ostane stražu čuvati. 187 (*dijskalktički mj.*) ona dva milagja brata). Kao što su se do sada *uvidi* ona *teoja dva sina* i *šcer*. 232. U vodeniči *se pa deaput* govori. Postl. 326. Otvorile drvene čature, sve *dva* i *dva sješe* nžinati. 4. 278 (*sješe mj.* sjeđoše). Ako se *dva od vas* slože na zemlji u čemu mi drago. Mat. 18. 19. Gdje su *dva ili tri* sabrani u ime moje. 18. 20. Što ste učinili od *dva cara Amorajska* koje bijahu preko Jordana. 18. Nav. 2. 10. Mojsije dade našljedstvo *dejemu* plemenima i polovini plemena. 11. 3. Pogleđaše u nj *dva tri deoravina*. Car. 11. 9. 32

Kod ona dva hrasta, vidlo sam ga *meju* ona *dva brda*, bio sam na *dva mjesta*, bili su se *oko dva* relikva grada, *progoše kroz tri* velika *seba*, bio sam u *oba ta mjesta*, ore na *dva rala*, kod *tri kmaje* ike pjesče, *od dva rha*, su *četiri sina* ale na vojsku. Obl. 48. Imamo još te *dva načinu* na koja *postaje* naše k i b. Rad I, 111. Da su se *dva rakala* pisala mjesto jednoga duga. 20. 153. — 2) *dvije*: Ali mi čisto žao bude što joj (*čupriji*) nema i onih *depu talpi*. Npr. 89. Ko umije *tonu dije*. Postl. 158. *Vako reče dvije, tri riječi*. Npj. 4. 230. Eto, Ajko, *dvaju konjaniku*. HNpj. 4. 272. Kad Turci *noće drje-tri noći* u Šarampovu. Danica 3. 471. Kad progje *nejelja dije* dama. Nov. Srb. 1817. 478. Da Svetozaru *nije bilo dvije* godine i *po*. 1817. 629. Tako poživje Jared *sega devet stotinu i šezdeset* i *dvije* godine. Mojs. I. 5. 20. Sad sam *gospodar od dvije čete*. I. 32. 10. A *drjema kćerima* njegovijem bjehu imena. Sam. I. 14. 49. S *tišuću* i *dvije* *stotine* kola. Dnev. 11. 12. 3.

Kod dvije sestre, *razdvojiše* se na dvije strane, *stoji* na dvije nođe. Obl. 48.

dvādeset, *zwanzig*, *vinginti*. Rj. *dva-deset, ridi* dvadeset, dvaest, dvaes. — Neka im još *sto i dvadeset* godina. Mojs. I. 6. 3. Može biti da će se *naći dva-deset*. Reče: ne ču ih pogubiti *za onih dvadeset*. 18. 31. Dvje sta *koza s dvadeset jarova*, dvje sta *ovaes s dvadeset ornova*. 32. 14.

dvadesetāklnja, *f.* bure od *dvadeset* akova. B. Mušicki. ARJ. 11. 919a. *isp.* bure.

dvādesetēro, *ridi* dvadesetoro, dvadesetero, dva-destoro, dvaestero, dvaestoro. *dva-deset* nečega *što je srednjega roda ili je koje jednoga u koje drugomu roda*, *upotrebljavanju* *isp.* kod četvoro. — I tako sva ostala imaju na oro i na ero. Rj. XLVIII.

dvādeseti, *adj. der zwanzigste, rigesimūs*. Rj. *ridi* dvadeseti, dvaesti. — U *dvadeseti dan* . . . podiže se oblak. Mojs. IV. 10. 11.

dvādesetoro, Rj. XLVIII. *ridi* dvadesetoro, i *syn.* *ondje*.

dvādest, *adv. Hundert*. Rj. Svaki nosi po *dvādest* *pusaka*. Npj. 1. 343.

dvādestero, *ridi* dvadesetero. Rj. *ridi* i dvadesetoro, i *syn.* *ondje*.

dvādesti, *adj. der Hundert*. Rj.

dvādestina, *f.* za *dvadeset* vat. *f.* za *dvadesetina* *akova*. Rj.

dvādestoro, *ridi* dvadesetoro. Rj. *ridi* i dvadesetoro, i *syn.* *ondje*.

dvāes, *ridi* dvāest, *adv.* *diezig*, *hundert*. *isp.* *die* *dvāes* *pokoj*. DP. 1. 109.

dvāest, *adv.* *diezig*. Rj. *Du* *šob* *dva-est*, srebro. Npj. 2. 466.

dvāestero, *ridi* dvāestoro. Rj. *ridi* i dvāestoro, i *syn.* *ondje*.

dvāesti, *adv.* *diezig*. Rj.

dvāestiina, *f.* za *dvadeset* vat. Rj. *ridi* dvādesetiina. *Svāčena* *ne sjeđoše*, *bi* *da dva* *dvā duma*. Pom. 34.

dvāestoro, *ridi* dvādesetoro. Rj. *ridi* i dvāestoro, i *syn.* *ondje*.

dvākrat, *adv.* dva-krat, i *bi* *dvaput*, *adv.* *indje, isp.* *krat*. ARJ. 11. 920a. *u nose* *se* *eripimo* *u* *slaba* *ova* *slaba* *čaje*. — *Dva* *krat* *daje* *tko* *buzo* *daje*. DP. 21.

dvānaes, *ridi* dvānaest, *čemu je otpala* *krajnja* *i*. *Pod* *stotinu* *mladih* *buljurgaba* *i* *dvānaes* *abavajeh* *čajevda*. Npj. 1. 293.

dvānaest, *adv.* *zwölf*, *duodécim*. Rj. dvāna des e t. *ridi* dvānaes, dvānaest, dvānaest. — Na *kapiji* *šob* *dvānaest* *lavova* *i* *čaraja* *grad*. Npr. 239. *Sijomē* *di* *dvānaest* *dvorkinja*, *te* *joj* *nos* *skute* *i* *rukave*. Npj. 2. 504. *Seama* *dvānaest* *koljen* *pasijanjem* *po* *svijetu* *pozdravje*. Jak. 1. 1. Ovo *sa* *dvānaest* *plemena* *Izra- iljevih*. Mojs. 1. 49. 28. Dogaose u *Elim*, *gdje* *bijaše* *dvānaest* *izvora*. 11. 15. 27.

dvānaestākinja, *f.* bure od *dvānaest* akova. B. Mušicki. ARJ. 11. 921b. *isp.* bure.

dvānaestoro, *ridi* dvānaestoro. Rj. *ridi* i dvānaestoro, dvānaestoro, dvōjunaestoro, *dvānaest* *nečega* *što je srednjega roda ili je koje jednoga u koje drugoga* *roda, uzima se u računju* *sačinju* *kao* *četvori* *i* *četvoro*, *koje* *ridi*.

dvānaesti, *adv.* *der zwölfte, duodécimus*. Rj. *Dvānaest* *knjigu* *opremio*, *opremi* je *velikom* *Vidmu*. Npj. 1. 215.

dvānaestōrica, *f.* za *upotrebljavanju* *isp.* dvōjica. — *Tada* *jedan* *od* *dvānaestōrice* . . . *otide* *ka* *glavari-* *ma*. Mat. 26. 11.

dvānaestoro, *im* *Zwölf* *te'n* *Dutzend*, *duodécim*. Rj. *ridi* dvānaestoro, i *syn.* *ondje*. — *Imaše* *dvānaestoro* *vrata*, *i* *na* *vratiima* *dvānaest* *anđela*. Otkriv. 21. 12.

dvānēst, *ridi* dvānaest, dvāna est. — *Devet* *pera*, *dvānēst* *čelenuka*. Npj. 3. 456.

dvānēsti, *ridi* dvānaesti. — *Pa* *otvori* *dvānaest* *odaja*, *u* *dvānēstu* *ostavi* *junaka*. Npj. 2. 611.

dvānēstoro, *ridi* dvānaestoro. — *A* *zavori* *vrata* *dvānēstoro*. Npj. 2. 611.

dvāput, *adv.* dva puta: *zvedim*, *bis*, *op.* *dvažde*, dvaš. Rj. *okrnjena* *od* *dva* *puta*, *te* *se* *iz* *na* *kon* *jedna* *riječ*, *ridi* *i* *dvakrat*, *dvared*. — *Dva* *pat* *je* *čovek* *u* *svome* *vijeku* *veselo* *prvom* *kad* *se* *ozeni*, *a* *drugom* *kad* *zenu* *ukopa*. Postl. 57. *Derjpat* *mjeri*, *trećom* *kroj*, 57.

dvared, *adv.* jedared, *dvared*, *trired*, *cinmal*, *semel*, *bis*, *et*, *jednōm*, *put*. Rj. 617a. *dva-red*, *ridi* *dvaput*, i *syn.* *ondje*.

dvāš, u C. G. *ridi* dvažde: *Dvaš* *čū* *ti* *ga* *iz-* *mjeri* *sa* *zlatom*. Rj. *ridi* *i* *dvaput*, i *syn.* *ondje*. — *Da* *se* *pošō* *ima* *dvāš* *nēmit*, *svak* *bi* *bio* *mudar*. DP. 11. *Dvaš* *mjeri* *a* *jednom* *pristriži*. 21. *Dvaš* *je* *puta* *u* *lice* *poljubi*, *a* *pod* *gelo* *zubom* *ugriznuo*.

... kavgu zametnuti, al' je teško
 Postl. 166. Evoj sevap naš dževap.
 Turskom vladom kad kakvo ga
 ... sudiji da se pogubi. 312.
dževapiti, *v.* vapim, *v.* impf. verantworton, *vidi*
 ... sp. Dževap. — Postaj' meni u Stambolu.
 ... i u Stambolu. HNp. 4. 111.
dževapljenje, *v.* das Verantworton, *colli* odgovar-
 ...
dzever, *v.* 1) *Damascenstahl*, *ferrum da-*
 ... *Pavist* usko. — 2) pokazao
 ... okano se kakav je (da je rđjav). Rj.
 ... pokazao se da je šarem. Postl. 252.
dževerdan, *v.* dzevdān, *m.* dževērdār, dževerdāra,
 dževerlīja, *v.* da *Damascenpflanz*, *telum damas-*
 ... Da bi mu *dževardān*. On pripadi svoju
 ... dževerdan, dževerdar, dževernša.
 ... Neko pali *bastri dževerdama*. Rj. 314b.
 ... sebe i noškale i barake tanke dževerdani.
 Np. 4. 111. Zapevše *bastri dževerkari*. 5. 301.
dževernša, *v.* u Risnu, *vidi* dževerdan, Rj. *puška*
 ... *814 m. nast. kod ajgiruša*.
džibra, *v.* der Satz, *von Brantacin*, *Wachs*, *die*
 ... *3*. Rj. — *džrop*, *i san. ondje*. — Sveti
 ... metne u kavu pa poslije istoči
 ... ostane *džibra*. Np. 277.
džida, *v.* *U* koplje, Rj. *i san. ondje*. — Svaki
 ... na ramenu i *na džidi* od hajbuka glavu.
 Np. 36. 12.
džidža, *v.* *U* *Spalzung* (*Scharben*) für *Kin-*
 ... *2*. Rj. *crpoci i drugo tako što kao džejča*
 ... *Otvori sanduk*, pa stane prospitati
 ... narjaš nadničarski. Np. 76.
džigerica, *v.* Rj. *rdi* pikat, *n*trobica. — 1) *erna*,
 ... *jetra*. Rj. — A desna je ruka
 ... ruka po ramenu, a po sruu sablje
 ... *erna džigerica*. Np. 2. 563 (*pu*
 ... *na džigericu*, *kad se kaže džigerica bez prid-*
 ... *erna džigerice* i *eriva*
 ... *jetra*, *erna džigerica*: *Ura konja konar*
 ... *gledala za mala mlodica*. Np. 1. 531. — 2) *bijela*, *die Lunge*,
 ... *eriva*. Rj. — *Vitalae*: *obje džigerice* i *eriva*
 ... *jetra*. Rj. 64a. Pa za malo mačem za-
 ... *eriva* vide mu se i *eriva* i *bjele*. Np. 3. 31.
 ... *eriva* izlazilo i *junacko srce* iznjelo, i
 ... *eriva*. 3. 272.
džigeričar, *m.* čovjek koji jede džigerice, a ne
 ... *eriva*. Rj.
džigerni, *adj.* n. p. kobasien, *Leber-*, *ječinoris*, *v.*
 ... *eriva*. Rj. *što pripada džigerici*, *što je od džigerice*.
džigerunjača, džigerunjača, *f.* *die Leberwurst*, *far-*
 ... *eriva*. Rj. *džigerna kobasica*, *isp.* mešnjača.
džilit, *m.* *der Wurfstab*, *luculus missilis*. Rj. *štap*
 ... *eriva*. *Car* se *džilitom*
 ... *eriva*. DPost. 11. Pa
 ... *eriva*. Np. 2. 560. Od koplja je
 ... 2. 560.
džilitanje, *n.* *das Spiel mit dem Wurfstab*, *lusus*
 ... *eriva*. Rj. *eriva*, od *džilitati* se, *rudnja*
 ... *eriva*.
džilitati se, *džilitim* se, *v.* *r.* *impf. den Wurfstab*
 ... *eriva*. Rj. *eriva*, *v.*
 ... *eriva*. *Džilit* se *eriva* po sredini pa se
 ... *eriva*. *eriva* pa jedan *džilit* pa
 ... *eriva* pa jedan bacaju jedan za drugim
 ... *eriva*.
džilitinike, *v.* *eriva*, *eriva*, *mare sagittae*.
 ... *eriva*. — *eriva*. — *eriva*.
 ... *eriva*.

džilitnuti se, *džilitnem* se, *v.* *r.* *pf. einmal den*
Dalit werfen, *mitto baculum*. Rj. *baciti se džilitu*.
v. *impf. džilitati* se.
džimirija,* *f.* *der Geizhals*, *avarus*, *ef.* tvrdica. Rj.
vidi i *eriva* 2, i *syn. ondje*.
džin,* *m.* *der Riese*, *gigas* (*fr.* *le géant*), *ef.* div:
 A da su ti *džini* kalauzi. Rj. — *Džin* baška, šejtan
 baška. (Ovo je upravo Turski, ali se u Srbiji, osobito
 po varošima, može čuti i od našijeh ljudi, i znači:
 Drugo je *div*, a drugo *gjava*). Postl. 351.
džjugala,* *f.* *polegijca od lisičje kože* (kod čurčija),
der Rücken am Fuchsbalge, *dorsum cutis vulpinae*. Rj.
džinov, *adj.* *des Riesen*, *gigantis*. Rj. *što pripada*
džinu.
džinovski, *adj.* *što pripada džinovima ili džinu*
kajemu god. — Koliko *džinovskih* prepreka stoji na
 putu do njega? Zlo. 113.
dživâr,* *dživára*, *m.* u Srbiji pod vladom Turskom
 osobito u najnovija vremena zvaao se *dživar* kad
 krvinu ne plaća samo ono mjesto gdje je krv uči-
 njena, nego (da bi više izišlo) i sva okolna sela. Rj.
okolina. ARJ. III. 538a.
Dživâr,* *Dživára*, *m.* kuezina nahije Trebinske. Rj.
džoga, džoganja, *f.* *ein Bein von einem zerfres-*
senen Ochsen, *Pferde*, *os*, *nulum carnibus*, *equi aut*
boris dilaniati. Rj. *gola kost od raskinuta i izjedena*
volu ili konja. vidi džogov, godža, godžura, *isp.* čoga.
 — *čoga* i *džoga* biće s premještenim glasovima *godža*,
 a to opet mjesto *koča*, koje je u *kočanj* i s premješ-
 tenim glasovima *čokanj*. Osn. 27. *za nast. u džoganja*
isp. kopanja, patanja.
džogov, *m.* *vidi* džoga. Rj. — *riječi tuje s takim*
nast. kod akov.
džoka, *f.*: *Toske nose široke košulje*, *kratke ante-*
rije, *bijele džoke* i na glavi fesove. Rj. 85a. *haljina*
nekakra. — *džoka*, *f.* *vidi* čoha. ARJ. III. 538b.
džolâp, *f.* (*verächtlich*) *der Fuss*, *pes*: *perce svoje*
džolâpi gulje ljudi vodu piju. Rj. *noga, s preziranjem.*
vidi čjevara.
džomba, *f.* (u vojv.) džbun site ili šaša u bari ili
 u ritu, *ein Rohrgehüsch*, *urundinetum*. Rj.
džombos, *m.* (u Risnu) propast, ponor, *der Abgrund*,
profundum: Tako se od mene *džombos* ne činio!
 (Postl. 310). Rj. *vidi* i *bezdan* (m.), i *syn. ondje*.
džombovit, *adj.* n. p. put, *vidi* čačkovit. Rj. *vidi*
 i *čagljevit*. — *takva adj. vidi* kod barovit.
džonjanje, *n.* *verbal.* od džonjati. Rj.
džonjati, džonjām, *v.* *impf. sitzend und halb schlaf-*
end erwartend, *erwartend dormitans in sella*. Rj. *sje-*
deći i drjemajući čekati.
džora, *f.* (*ein Schimpfwort*) *ein mageres Schwein*,
sus macra. Rj. *mršava svinja* (*riječ* pogrdna).
džorast, *adj.* *dürr*, *maie torridus*: *džoraste ruke*,
ef. mršav. Rj.
Džuba, *f.* poljana u Hercegovini kod Korenića. Rj.
džube,* *džubeta*, *n.* *ein langes Oberkleid*, *ohne*
Aermel, *tonne genus*. Rj. *duga gornja haljina bez*
rukava, *isp.* džup, džupet. — *Mulija*, u gdjekojijeh
 varoških haljina, n. p. u *džubeta*, sa strane kod
 džepova. Rj. 374b. Imao je na sebi *plavetno džube*
 bez rukava nepostavljeno. Sovj. 21.
džukela, *f.* *Schimpfwort auf einen Hund*, *convic-*
tium in canem, *ef.* *kalaštura*. Rj. *riječ* *pogrdna za*
psu; i *kalaštura* je *taka riječ*.
džulūs,* *džulūsa*, *m.* lisica (t. j. lisičja koža), čar-
 kape i nešto novaca, što su Turci (do 1801) od svake
 erupe uzimali. Rj.
džup, *m.* (džube?): Na njih crne kape i *džupore*. Rj.
džupla, *f.* (u Here. i C. G.) vunena košulja ženska,
wollenes Frauenhemde, *subucula*. Rj. *vidi* džupeleta,
 suknenjača.
Džupa, *f.* *vidi* Župa. — Nogo smo im prihvatili
džupu Nikšićku, Lukovo, Rudine, Zupce i Kruševicu.
 Np. 5. 510. *kad se ovo isporedi sa* Rj. 161b. Župa

sudi iz kojega se pije kava, *vidi* finčan. — Zarf je kao mala čašica, u koju se među *filđžani* kad se kafa pije (da ne bi vrućina smetala *filđžan* držati), Rj. 193a. On ne pije vina ni rakije, veću kavu iz *latna filđžanu*, Npj. 1, 168. Pristavili kavene ilbrike, a prosuli *srebrne filđžane*, 4, 305, *vidi* finčan.

filimān,* filimāna, m. *vidi* viliman, Rj. *veliki cir*. **Filip**, m. ime muško, *Philippus*; i s *promjenom glasa* f na p i v: Filip, Vilip, dem. Filipae, hyp. Filo. — *Filip*, *vidi* *Filip*, Rj. 500a.

Filipae, Filipae, m. dem. od Filip, *vidi* Vilipae, *takva dem. kod* Jovānac.

filir, filira, m. der *Heller*, najmanji *norac* u našoj vrijeme u Austro-Ugarskoj monarhiji, što filira ide u jednu kruvu, ali je riječ već otprije bila poznata u sjever. *Hrvatskoj*: čulo se; nema ni filira (nema ni pare), za f mj. h isp. f 2. Ivković.

Filisteju, m. *Philistaeus*, *Philister*; Nijesam li ja *Filistejin*? ne možeš ti ići na *Filistejina*, Sam. 1, 17, 8. 32. 33. riječ je uzeta oramu zato, što je nema u ARj. s ovim nast., već samo *Filistej* i *Filisteo*.

Filo, m. hyp. od Filip, gen. Fila, voc. Filo, *takva hyp. vidi* kod Dobro. — Nagje momče od Martinovića, po imenu Martinović-Fila: Hajde brže u Ostrug planinu... < *Filip* dodje u Ostrug planinu, Npj. 5, 110.

filolog, m. *philologus*; Mnogi će naši *filozofi* reći. Pis. 36. Znatni *filozofi*, Rad. 2, 195.

filološki, adj. što pripada *filologiji*, *filologički*, *philologicus*; Od *filoloških* poslova Sveticvijeh mnogo su važniji, O Sv. 0, 4.

filosof, m. *philosophus*; — Ćiril *filosof*, Rj. 760b. Gdje marjaši zveče *filosofi* muče, Postl. 75.

filosofija, f. *philosophia*. — U Segedinu je svršio *filosofiju*, Ovit IV. Što je do sada urađeno u nas za *filosofiju*, Rad 6, 205.

filosofski, adj. što pripada *filosofima*. — Oblaziće carstva i kraljevstva i naučit' *filosofske* škole, Npj. 5, 447. Olgovorite mi... ali ne kaluzjerski nego *filosofski*, Straž. 1886, 866. Na *filosofske* poslove g. M. Kujundžića... u *filosofskom* dijelu, Rad 6, 205.

filov, adj. što pripada *filu*: A balčak joj (pali) od *filova* zuba, HNpj. 3, 510. za nast. isp. alatov, *vidi* filjev.

filuga, f. nekaka lagja na moru, *eine Art Seeschiff*, *navis genus*: Darova joj zlaćenu *filugu*, Rj. *tugja* *filuga*, Osn. 367.

filj,* filja, m. *elephas*, fil, vilj, slon. — Ne brojeći mnoštva konjika ni bojnih elefanata aliti *filja*, And. Kačić, ARj. III. 56a. *vidi* elefanat.

filjev, adj. *Elephanten-*, *elephanti*: Kamo li ti dvi zmajevе glave i u svakoj dva *filjeva* zuba, Rj. *vidi* filov, viljev, slonov, elefantov.

filjevski, adj. što pripada *filjevima*, *vidi* viljevski.

fin, adj. (fini) *vidi* vini, Rj. *fin*, *elegans*, *excellent*. — Vještaj pletarici treba osam dana, dok oplete jedne tanke (*fine*) čarape. Priprava 147. Ne razumije se samo za ona, što se zove *finu*, situu i gosposka umještva, 171. Na *finov* velinskoj artiji, Straž. 1887, 175. *adv.*: Ko *fino* laže, ta slično kaže, Postl. 158.

finčan,* finčana, m. *vidi* filđžan, *odakle je amo prenesen ake. kao mala čašica iz koje se pije kava*. — Na nju (sofru) meće kupe i *finčane*, a u kupe kafe i rakije, Kov. 93.

findelj, m. (oko Sinja) od slame ženska kapa, kao šupalj tanjir, *eine Art Kopfbedeckung der Frauen*, *vittae genus*, Rj. isp. *kondelj*, *tugje* riječi.

findika, f. (u Boči) *vidi* mladica (što za jednu godinu izbije iz drveta), Rj. *tugja* *findika*, Osn. 277.

finčea, f. osobina onoga što je *fino* ili onoga koji je *fin*, ARj. III. 57b. *die Feinheit*, *subtilitas*, *tenuitas*, *elegantia*, *praestantia*.

finofes, m. *vidi*: vinoves, *fiacre Fessmütze* (q. d. *fino fes?*), *mitrae genus*, Rj. 626. *po tome je* *finofes*:

fin fes. — *Kamo* (1886, 5) *finofes* na kome je kim od bis... Np. 1886, 1887, 1888, 1889.

finofesak: Na *finofes*... *finofes*, Rj. *hyp.* od *finofes*.

fioka, f. (u Boči) *vidi* mladica, Rj. 833a.

firale, f. pl. (u Boči) *vidi* papirae, isp. *filar*.

Fis! *Schallwort*, u H. *haja pokazuje*, *haja*, Rj. 601.

Fiščki, adj. (u Boči) *vidi* *fišči*, St. osim *fišči*, 1861 br. 18.

Fiška, f. u O. G. I. *Kako čine psuše*, *psuše*, S. raka, Rj. *psuše* i *psuše*, *vidi* viškat, Osn. 33.

Fiškar! *vide* *fiš*, Rj. *fiškar* i *fiškar*.

Fiškanje, n. *verbal* od *fiš*, 4, Rj.

Fiškat, kām, v. *impf.* u C. G. I. *psuše*, n. p. *psuše*, *fišite* *ps. udavajete*, *ps. fišnuti*.

Fišnuti, nēm, v. *pf.* *robi* *viznuti*, Rj. *obaviti* *da se čuje glas* *ps. v. impf.* *fiškati*. *Zajmaće psuše* na hiljade, i *psuše* od sedam hiljada, Npj. 5, 387.

fištan, fiština, m. *Art Epuracul*, *chondrus* *anus*. Jedne noge, u dvoje papirae, jedno telo, tri *zlatna fištana*, Rj. *od dva ženska sakupa*, *isp.* *fištan*, *brujica* 4, carza.

fišćenica, f. *vidi* *fišekese*, Rj. *česa* u *kujoj* *sa nju* *psca*, *vidi* *fišklje*, *fišekluk*, *k. ilete*, *palacke*, *pripojasnice*.

fišek, m. *die Patronats*, *embalris*, *quaracius*, Rj. *vidi* *višek*, *isp.* *naboj* 3 *prah* i *olova* *što se vucio u psuše*, *isp.* *čofišek*. — *Besposlen* *Mujo psuše* *zavija*, *Postl.* 12. *Napunili su psuše* *fišćenice* *sa zrnima*, *Odz.* na ut. 11.

fišek-čese, f. pl. *vidi* *psklje*, Rj. *vidi* i *fišćenica*, i *sup.* *odlje*.

fišklje, f. pl. *čese*, *vidi* *pripojasnice*, Rj. *vidi* i *fišćenica*, i *sup.* *odlje*.

fišekluk, m. *die Patronats*, *peca*, *embalorum*, *igniariorum*, Rj. *vidi* *fišćenica*, i *sup.* *odlje*. — *Remenje*, u *soldata* u čemu *viši* *pskluk* i *panganet*, Rj. 618a.

fištanje, n. *verbal*, od *fištati*, *rodaju* *kujom* *tku fištu*.

fištati, fištiti, v. *impf.* u C. G. I. *vide* *vrištati*: *Konji fište*, *sokolovi pište*, Rj. *vidi* i *tristati*, *vistati*, *oštro rikati*, *isp.* *fiška*.

fišanje, n. *verbal*, od *fišati*, *rodaju* *kujom* *tku fišu*.

fišati, tām, v. *impf.* u *Perastu* *groifen*, *prhacaba*, *cf.* *fišati*: A što me *pišaš*, te me ne *pišaš*, Rj. *vidi* i *lvatati*, f *mjesto* h *isp.* f.

fišilj, fišilja, m. *vidi* *vitiļj*, Rj. — 1) *die Luote*, *funiculus* *incandens*, *vidi* *brandla*, *miča*. — *Sa-mokres*, može biti da je ova riječ postala kad su se na psuše načinili tabaci s kremenjem, jer su ih iz početka *palili fišiljima*, Rj. 653b. — 2) *die Docht*, *elychnium*, *vidi* *stijenje*, *stjenjak*, *svjetilo*. — *Sto sup* se zove u žiska, a u svijetle se zove *svjetilo*, Rj. 716a. — 3) što se u rani meće savije se od svilea, pak namaže melinom.

fišiljača, f.: *Smolčnica*, *die Hornstange*, *signum quo n. lites od arma conchabantur*, *cf.* *fišiljača*, Rj. 696a, *vidi* *vitiļjača*.

fišlin, m. u Grlju *vidi* *vizle*, Rj. *vidi* i *vizao*, *vizlica* 1, *propolicear* *ipso*, — *filin* (osn. u *vizao*), *isp.* Osn. 151.

čjelica, f. kriška ili zalogaj, Daničić, DPostl. XI. Iza *čjelice* ide kupica, DPostl. 31. On ne... ije mesa debeloga, neg *čjelicu* *kruhu* *ječmenice*, HNpj. 1, 125.

galamite? J. Bogdanović. ARj. III. 92b. c. pf. sloj. dogalamiti.

gālōh, *m.* (u C. G.) bijela tica vodena, koliko golub. *Art Wasserrogel, aris quaedam aquatica*. Rj. *larus (ridibundus)* L. Rj.³ — *golub*, (riječ) koja u drugom značenju glasi i *galeb*. Osn. 10.

gālēbina, *f.* (u Imock.) *vidi* balega. Rj. *nečist u. p. goregja, konjska, orčja, balega, haležica* ... s *premjštenim glasovima*: *galebina*. Korijeni 111.

gālība, **gālīdba**, *f.* (u vojv.) *Ungelembach, molestia*. Rj. *neprihika, dosada, smetnja*. *Madj.* *galiba, Plackerei, Beschwerlichkeit, Schwierigkeit, Hindermiss*.

gālīca, *f. der Vitriol, vitriolum*. Rj.

gālīca, *f.* ime crnijem domaćim životinjama, n. p. kravi, ovcu, mački. ARj. III. 91a. *isp.* *galičast*.

gālīcānje, *n. ridi* čakljanje. Rj.

gālīcati, (gālīcēm), *ridi* čakljati. Rj. *ridi* i *galičati*; čakljiti, škakljati, škakljiti.

gālīrast, *adj. schwarz, ater. cf. vran*. Rj. *ridi* i *ern*, i *syn. ondje*. — *Galín*, konj vran (*galičast*). Rj. 82b. *galičast* (vran; pred *č* je osnova koja je prva pola u *galo*-bela i *galo*-vran, a od koje je i *galin*) Osn. 216.

gālīc, *m.* (u C. G.) *ridi* gavran; Polećela dva *galin* vrana. Rj. za *značenje isp.* *galičast*.

gālīdba, *f. ridi* galiba. Rj.

gālīja, *f. die Gälje (grosses Seeschiff), waris*. Rj. *velika luggja morska, ridi* brod, i *syn. ondje, dem galijca*. — *Bojnica*, n. p. puška, lubarda, *galija* ... Još daću ti *bojnica galija*. Rj. 36a. *Vozda se tananu galija* ispod bjele grada Dubrovnika, jedra joj od svile bijele. Rj. 251b. *Osidraše tananu galija*, pod bijelu kulu Kujundžijca. Rj. 470a. *Galija* jednoga ne čeka. Posl. 40. *Galija se kreće*, a van luke ne će. DPost. 22.

gālījās, **gālījāša**, *m. der Schiffsknecht, matro*: U galiji dvan'est *gālījāša*. Rj. *mnar na galiji*.

gālījra, *f. dem* od galija. Rj.

gālīn, *galina*, *m.* (u Srijemu) konj vran (*galičast*), *ridi* vranac. Rj. za *značenje isp.* *galičast*, za *nast. ridi* kod konj.

gālīti, *gālim. e. impf.* (u Srijemu) *ridi* čežnuti. Rj. Značenje koje je u *gorjeti* prelazi u *gorjeti za čim*, čežnuti za čim: *gālīti*. Korijeni 73. *gānti* za čim.

gālōbela, *m.* (u Grblju) ime ovnu. Rj. za *značenje isp.* *galičast*.

gālōnja, *m. ein schwarzer Ochs, bos ater*. Rj. *galičast vō*. — za *nast. ridi* kod vō.

gālōnjn, *adj. des schwarzen Ochsen, bovis atris*. Rj. *što pripada galonji*.

gālōš, *m.* crna pantljika što se upleće u kosu (u Srbiji), *ridi* upletnjak. Rj. *ridi* i *galun*, upletnik, šerit. — za *značenje isp.* *galičast*, *riječ* s *takim* *nast. kod* bogatoš.

gālōvran, *m.* vrana crna kao *gayran*, *eine schwarze Krähe, cornix atra*. Rj. *galo-vran, ridi* *golovran*, *morovran*.

Galōvran, *m. nadimak ili prezime*: Jerko Latinin i *Galovran* Luko. Knjigu piše ... *Galovranu* Luki: »Pobratime, Luko *Galovran!*« Nj. 3. 297. *ridi* *Golovran*.

gālīn, *m. ridi* šerit. Opominjem se još iz djetinjstva u nekakoj pjesmi: *Galun do galuna - cf. galoš*. Rj. *pantljika zlatnom ili srebrnom licom pokana što se za nakit našira na odijelo*.

gālījenje, *n. ridi* čežnjenje. Rj.

gāljuh, *m.* — u Rj. ima: *gāljuh*, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

rijeva, *a. a ridi* obdaporan. Rj. *čovjek koji rado jede, rado se gosti. Daničić*, Osn. 357, *drži riječ galjuh za supstantiv muškoga roda, te dodaje*: U Vinkovu rječniku stoji da je adjektiv, a to će biti od tuda što se može biti i za žensko govori *galjuha*. A *dorodi Daničić*, Korijeni 55, *riječ galjuh i riječ žderati od jednoga ko-*

glasati, sam. *v. impf.* — 1) praviti glasak, *vidi* *glasati*. — 2) *a) vidi glasovati*; *glasati* svakoga, pre *glasati* za nju (za dužnu stvar) nego protiv nje. Zlos. 48. — *b) sa se, glasati se, glasati se, v. r. impf. verlauten, invidior*. Rj. *glasati se glas glas 2, čuje se, vidi glasiti se* 16. govorit se, čukati se. — Kad se *glasilo*, da će sebi da predaju Turčina oružje. Danica 1. 91.

glasiti, *glasiti, m. dem. od glas*. Plačni *glasiti* plađaje. P. Kucrović, *u naše vrijeme u Imbr.* ARJ. III. 158b.

glasina, *f. augm. od glas: glasina* leti kao vjetar. Rj. *glasina, augm. kod bardačina*.

glasinae, *glasinae, m. Rj. ravan k jugu od Zvornika*. Od *glasinae* dva Sam-pasića. Kad iziđe na *glasina ravan*. Rj.

glasiti, *adj. ruzhbar, clarus: Na daleko glasiti!* kad se napija. Rj. *što je ni glasni, vidi glasni* 1. civen, znatan. — Ujzgozi naše *glasiti junaka* i na Srba dobra džefekara, uzimlju ga Turci bez dimara. Npj. 4. 153. I *glasiti plemo* od Njegusa. 5. 125. Da Bog da da naše i vaše plemo bude plemenito. *na daleko glasiti*. Kov. 70.

glasiti, *glasim, v. impf. Rj. v. pf. glasnuti; v. pf. sloz. o-glasiti, proz. razl.; impf. sloz. o-glasivati, proz. razl. proglašivati; oglašivati*. — 1) *a) kao kazivati, najljepi, molben, sagov, nunciatio*. Rj. *razglasivati*: Čovče, ako ne će biti moj prednjak, ja ću umreti. — Pa umri. Žena legne pak se načini da je umrla. Ustaj, ili idem da te oglašim. — Kad nije (prednjak moj), neka me *glase*. Npr. 280. *neka me glase* mrtvom, zroniti u mrtvost. Kujiza *glasi* od moje gjevojke da se skoro misli udomiti. Npj. 1. 365. Bogom sestre, volonose mlade! Bogom sestre *glasite* me po gradu! 2. 630. Stajaje anđjel s trubom, koji će pohjedu *glasiti*. Straž. 1886. 703. Nebesa kazuju slavu Božiju, i djele ruku njegovijeh *glasi* svod nebeski. P's. 19. 1. Jezik će moj *glasiti* prudu tvoju. 51. 14. *sa se, pass.*: *Imbrata se* po svijetu *glasi*, a na ljepotu kupus se vari. Post. 61. Zahvaljujem Bogu . . . što se rjeva vaša *glasi* po svemu svijetu. Rim. 1. 8. — *b) sa se, refleks. verlauten, invidior*. Rj. *vidi glasati se, glasa se, i syn. ondje*. S razlikom što se *glasiti se* *upotrebljava bezlično*, a *glasiti se* *lično*: *Pas* u brazdi zaludu se *glasi*. DPost. 91. Pod mudrim . . . vladanjem Adži-Mustajpačinim slabo (*sa se*) i *glasiti hajduci* u Srbiji. Danica 3. 151.

2) (u Boči) *rufen, voco, cf. zvati* 1. Rj. *vidi i glasiti* 2. klikovati, upijati, vikati 2. — 3) *a) u Boči heissen, voco: kako ga glase? cf. zvati* 2. Rj. — *b) sa se, refleks. i pass.* (u Boči) *zvati se, n. p. kako se glasi on? wie heisst er? quomodo vocatur?* Rj. — 4) (u Boči) *n. p. kako to glasi* Tajlianski? *wie heisst es? quomodo dicitur?* Rj. — Albanija je inače *glasita* i Arvanija. DM. 103. Ovak posljednji š *glasi* ovako . . . 306. Kako bi ta očevitno grčka riječ *glasito* u grčkom jeziku. DRJ. 1. 5. Ako je koja riječ kad god kojim *glasom glasilo* drugojačije nego sada. Ogled V. Phryges ne bi moglo *glasiti* u starom slovenskom jeziku φλαγγη. O Sv. O. 5.

glasnica, *f. rupica* na karabljama i-prijeka. *Glasnica* je duzuljasta i na gornjem kraju ima na njoj vosak, te je gadljav noktom od kake velike tice, koji mo visi o rogu, može načiniti veću ili manju. Rj.

glasnica, *f. die die Nachricht bringt, nunciatio*. Rj. *sa donosi glasnici*.

glasnik, *glasnika, m.* — 1) *der die Nachricht bringt, nunciatio*. Upiće radi da *glasnik* je ode. U *glasnici* *glasiti*, *vidi* *oglašnik*, *glasonoša*; vjesnik. — 2) *Oni* do dogje *glas caru* . . . Ovi prvi *glasnici* još i ne mogu se nazvati onoga junaka, a to dogđu drugi. Npr. 297. *glas* na ljepu Upiću Stojane, ne bi tebe *glasod*. D'v. p. p. ni' bi im'o ko *glas* donijeti. Npj. 4. 272. U tom dogje *glasnik* Saulu govoreći:

brže hodi. Sam. 1. 23, 27. Nego su (imena) često i pravi i najpouzdaniji čuvari i *glasnici narodne istorije*. Ogled IV. — 2) *Lärmkanone, tormentum tumultum nunciatus, cf. habernik*. Pa pripali četiri *glasnika*. Rj. *top ili puška što se meće na glas, vidi i haberdak, haberdur, habernjača*.

glasnuti, *snūm, v. pf. (u Boči) — 1) rufen, voco, cf. zovnuti*. Rj. *v. impf. glasiti* 2. — 2) *sa se, refleks. sich melden, ostendere se: Glasni mi se, Bog te ne ubio*. Rj. *obzvati se, v. impf. glasiti se* 2.

glasonoša, *m. der die Nachricht trägt, Courier, nunciatus, cf. glasnik*. Rj. *i syn. ondje. glasonoša, koji glas nosi, tako sloz. riječi kod bremenoša*. — Došao *glasonoša* s Kosova i našao Miloševu majku na toj riječi kod ovaca, pa joj rekao: Miloš ti je juče poginuo. Rj. Al' dopade hitar *glasonoša* na sokola Vučka Ljubičića. Npj. 3. 425.

glasoudar, *m. glasoudarenje, n. vidi akcenat, glas 1c*. Ovo je a svagla bez *glasoudara*. Danica 3. 3. U Srpskom jeziku imaju 4 različna udarenja glasa . . . koje riječi na kom slogu imaju koji znak *glasoudarenja*, to će se po vremenu odrediti. Rj. XXXVI. *za nast. u udarenje i u glasoudarenje isp. bogojavljenje*.

glasovaje, *u. verb. od glasovati. radnja* kojom tko *glasuje, die Abstimmung, Votirung, suffragiorum latio*.

glasovati, *glasujem, v. impf. i pf. davati ili dati glas svoj, n. p. kod izbiranja, vijećanja, i t. d. vidi glasati za. abstimmen, votiren, suffragium ferre*. — *sa se, pass.*: Sjutra će se *glasovati*. Kolo. 14. (15) *pisna Daničić 1869. godine iz Karlovača Jajčić (u Boč)*.

glasoviti, *adj. što ima dobar glas 1, laut, clarus: Te mu puška hješe glasovita*. Rj. *vidi glasni* 2. u koga ili u čega je dobar, jak *glas*: Pa dvojica rane dopadoše od njegove čete *glasovite*. Npj. 4. 59 *(ovdje kao da je glasoviti što i glasiti, ali takoru značuju nema drugdje u narodnim umotvorinama poterde)*. *adv. glasovito, helland, clara voce*: Pa podviknu tanko *glasovito*. Rj. On zapjeva tanko *glasovito*. Npj. 2. 623. Neka progovore Leviti *glasovito* i reku svjema u Izrailju: Proklet da je . . . Mojs. V. 27. 14. Pavle reče mu *glasovito*: Ustani na noge svoje! Prip. bibl. 180.

glásenje, *n. Rj. verbal, glasiti, radnja* kojom tko — 1) *glasiti (razglasuje) što* (das Melden, nunciatio. Rj.) — 2) *glasi (zove, doziva) koga* (das Rufen, vocatio. Rj.) — 3) *glasi (zove po imenu, imenuje) koga* (das Heissen, vocatio. Rj.). — 4) *stanje koje biva, kad što glasi koga god* (das Heissen, significatio. Rj.)

glāti, *glām, vidi gledati*. Rj. Može se *d* izmegju *e* i *a* izbaciti, *e* sa *a* izjednačiti, te ostaje jedno *u: glati, dglati, pglati, prglati, űglati (mj. gledati, ogledati, pogledati, pregledati, ugledati)*. Korijeni 75. *do-lazi samo u pjesmi*: Jesi P' vid'la koga moga? Nit sam *glata*, ni videla. Npj. 1. 276. Svaki jako *glajte* po Turčina . . . ja ću gledat' Uzuna Memeda. 4. 148. *Glajuč* tebe pod oružjem, ružo moja! Živ. 189.

glätkost, *glätkosti, f. vidi glačina*. ARJ. III. 164a. *u srcijem starim Hrv. rječnicima osobina onoga što je glatko*.

gláva, *f. (dat. glāvi, accus. glāvu, pl. nom. glāve)*. Rj. *dem. glavica, glavica, augm. glavina, glavuča, glavura, glavurda, glavurina*. — 1) *der Kopf, caput: Manu sabljom, osjeće mu glavu*. Kaditi kome o *glavi, nach dem Leben trachten, vitae insidiari*; doći kome glave, *ums Leben bringen, vitam adimere*. Rj. — Baljav, baljast, *erne glave*, *n. p. vo, koza*. Rj. 14a. U njega je *bistra glava*. Rj. 27b. I sad mi bući *glava* od jučeranjeg pića. Rj. 50b. *Galjatnu mu glavu otkinuo*. Rj. 53a. Čovjek se viva, kad često *zabada prste u glavu*. Rj. 50b. Vjoglava, nekakva mala tica, koja jednako *izvrće glavu* čas na jednu čas na drugu

stranu. Rj. 61a. *Plasuta glava*, haatig, pilosus. Rj. 67b. Ne kazuj nikome za glavu, ne smije on to učiniti za život, *um keinen Preis, nulla modo*. Rj. 162b. *Zamjeniti svoju glavu*, t. j. kad čovjek ubije neprijatelja prije nego pogine. Rj. 183b. Zapisati, zapisivati, od groznice, *od glave*, od ljescnoće. Rj. 186b (= *od glavobolje*). *Zeknuo ga po glavi*, auf den Kopf schlagen (dass es erklingt), ferio caput alieni ut resonet. Rj. 203b (*udariti koga po glavi da zekne*). *Zeknulo mu u glavu*, es ist ihm auf einmal einge-fallen. Rj. 203b. *Ne igray se glavom*. Rj. 216b. Konji *klimaju glavom* te se brane od muha. Rj. 271b. *Kobilja Glava*, planina u Hercegovini. Rj. 280b. *Krenuti glavom* (u Dubr.), t. j. poludjeti. Rj. 301a. *Kretati glavom* (u Dubr.) närrisch werden, monte capi. Rj. 301b (*postajati lud, početi ludovati*). *Pa-sjača*. Rj. 490a (*pasja glava*). *Glava glavista*, papa pogleduša. Rj. 516h. Udala se samo da *pokrije glavu*, unter die Haube kommen, cf. zabezloglaviti se. Rj. 532a. Skuvati kome poparu, t. j. dosaditi, *doći mu haku glavi*. Rj. 541a. *Prema glavi*, (es geht) um den Kopf, agitur de capite: *Prema glavi i oca po glavi*. Rj. 575b. Sve mu se to *vrti po glavi* kao prirasloj gvojevici udaja. Rj. 596b. Da ja vjign lijepu gvojevku oko šta ću *rizikati glavom*. Rj. 619b. Kad hoće žena (kojoj je na glavi tarpoš) da ugje na kakva vrata, onda treba da se sagne i da *ukloči glavu*. Rj. 732b. *Vertjeti što (sebi) u glavu*, in den Kopf setzen, in animum induco. Rj. 766b. *Umetnuti se čijom glavom*, verderben, eneco. Rj. 781a. *Ušeliti kome što u glavu*, *useļjavati kome što u glavu*, in den Kopf setzen, in animum induco. Rj. 788a. U dvanaesti (podrum) ne idi ni po što, niti ga otvoraj, *ne šali se glavom!* Npr. 20. Ko se u babe najmu, pa za tri dana ne sačuva kobile i ždrebeta, on je *izgubio glavu*. 22. Pošto čoban tako *dojje glave ađdaji*. 50. Svetli care! Eto tvoje sablje, a *eto moje glave*. 51. Otac je tvoj poginuo s tom puškom pa hoćeš i *tebi glave da dojje?* 65. Ako za sedam dana to ne uradiš, *nije ni tebi glave*. 66. Koji ne pogodi da će *ostanuti bez glave*. 101. Počnu joj o *glavi raditi* i domišljati se kako će je obestriviti. 112. Drukčije ne smiju vako da obadva *glavom plate*. 131. Da ti legnem *glavom* na krilo. 139. Izbi (žena) dijete muško mrtvo i lakom *glavom ne daje*. 213 (glavom dati, *buo glavom platiti, zaglaviti, poginuti*). Počne misliti, kako će *suasi svojoj kridimice do glave doći*, ali ni to od sina ne mogae. 233. *Glava a! a u glavi na!* (Glava velika ali prazna). Post. 41. *Glava* je *skuplja* s jezikom nego bez jezika. (Vredniji je čovek koji umije govoriti nego onaj koji ne umije). 41. *Glava* je *starija* od knjige. *Glava li ga boli?* (Kad se kazuje da ko nema uzroka s čime biti nezadovoljan). 41. *Glava* pred glavu. 41. *Gari mu glava* kao Futoško knezu. 44. Gje je tvoja dlaka, *tu je naša glava*. (Sve ćemo učiniti za tebe. Ponajviše narod govori svojijem starješinama). 74. Zaludu je lijepa brada, kad je *slaba glava*. 83. Ide kao *bez glave*. 96. Izmjeriti koga *od pete do glave* (poznati ga dobro). 99. *Iskrivio glavu* kao crvljivo pseto u koprivama. 105. Ja ja, ja on (življeti ili umrijeti). (*Kad se kome prijeti u glavu*). 107. Kad padne šljeme na tjeme, (*Kad padne kućna brija na glavu*, n. p. sinu poslije očine smrti). 119. Ko se šta boji, ono će mu *na glavu doći*. 156. Lak je ispod kape (*prazne glave*). 165. *Metnuti glavom u torbu*. (Pregoreti svoj život). 178. *Metnuti kome crva u glavu*. (Kazati mu što, da se uznemiri). 178. *Mrtva glava* dugova ne plaća. 183. *Mrtva glava* ne zna govoriti. 183. Nema četvrte *duske u glavi*. (Čanut je malo). 205. Ni s četiri konja ne bi mu *iz glave izvukao*. (Kad ko što *sebi vrti u glavu*). 223. *Od glave do pete* (n. p. ogjenuti koga). 232. Ono je *glava od čušice*. (Reče se onome koji nije pristao kod ljudi). 239. *Radi o svojoj glavi*. (Kaže se u šali njesto):

sam za sebe, ali se uplaćuje i uznemije da *vadi sebi o glavu*. 268. *S glava* riba smrdi. (Do starješine svetoj). 283. *I njepora glava?* (Kad nekne kako marvinče ili se druga kaka žvaće ni i žuci; sva šteta neka bude samo u tome). 331. *Padlonata glavu* sablja ne sječe. (Post. 101). 41 si *uvela glava* bio. Nj. 1. 91. Ali-beg je *ponasiti glavu*. 1. 97. *A se li mu konj usako glavu*. 1. 112. Ne, kako ti *glava glava bila?* 1. 162. (Teško tome, ko pameti ne ma! Samur-kapi na *čubac glavi*, a noćama pod *mesinom glavom*. 1. 513. Danas najaj sugub danak, *glavu udati*. 1. 613. Na east tebe tvoja *rusa glava*. 2. 137. Jer se ne ćeš *namasiti glavu*. 2. 218. *I otkajaj* (konj i glavom i snagom). 2. 282. Glavu tebe dukatima *svrbi glavu do čelne travi*. 2. 284. Od muke *pa glava za-boljela*. 2. 335. Kad bježi *ubij sa ptačom glavom*, kad da nije *na njemu ni bala*. 3. 124. Ne mislim se sa Šarcom rastati dok je moje *u u muci glave*. 2. 140. (Przi njega uz desno koljeno, a ga *dr i loka svoja glavu*. 2. 610. Kad gvojevci Mitra ugleda, *od njega je glavu zamjela*. 2. 633. Zato Ivan ne *obraču glavu*... Zato Tomo ne *obraču glave*. 1. 91. *ne muci*. Gje bi dobar sićar sićarili, ili *dobre glave uklinuli*. 1. 50. Na to Turčin ne *akroče glavu*. 1. 160 (isp. 1. 9). Ti ćeš s roblja *izgubiti glavu*. 1. 198. Ne bi ni on *glavu iznesao*. 1. 232. Veće lježi s glavom *bez obrva*. 1. 236. *Glavom mase*, zubima škrgoće. 1. 250. *Silavu glavu* begu *ugrabio*. 1. 317. Manu sabljom, *posjeca mu glavu*. 1. 318. (Pvadest i pet *glava uklinio*. 1. 318. On će *trajaj glavu uklinuti*. 1. 327. Ako si mi pašu uhvatio, jali mu *rusu zubom glavu*, opravi ni pašu Čaja-pašu jali živa, jali *mrtvu glavu*. 1. 349. Jest mu *rusu izgubio glavu*. 1. 393. (Mnogoreci *ne obraču glave*. 1. 145 (isp. 1. 9; 1. 160). Sve mu s *glave* ginu Gra-hovljani: pogibe mu Lako na pećinu, dobro mu se krila salomise. 1. 155. *I: čije je glavi* zaratio. 5. 177. Al' smo dobro s *glave* poginuli, pogiboše naši stotinjaci, koji našom vojskom upravljahu. 5. 394. S *glave* su se oni iskopali, glavari im obraz oernise. 5. 512. Nemaju mlogo volje ni vremenca s ovakim stvarima *razbijati glavu*. Danica 1. 98 (st.). Znam, kako je *pačara* tvoja *glava namještrava*. 2. 138. Da *nikoga* ne će ni *glava zaboljeti* (za to, što su koješta počiniili). 3. 161. Da će on *njega psvnicom u glavu*. 5. 88. Da piće ono, što je i sinac pio, *pa će ga odmah glavu praći*. 5. 93. *Mudra glava izabrana* i naš divni sveštenice. Kov. 112. Da gledaju da se umire, da se *glavama* ne *ugraju* i naroda da ne gube. Miloš 59. Ali *glavi* ni jednoga ne će biti ništa. 61. Naumi, da se više ne vraća u Beograd, samo sad ako *iz njega glavu iznese*. 70. Ja sam moju *glavu* još odavno *hucio u torbu*, i sad već *trajaj nosim*. 70. Pa su onde kao čuvali Miloševu kuću, a upravo su kod njegove kuće *čvali i krili svoje glave*. 72. Može biti da je i Ali-paša mlogo pomogao Milošu, te je sad *čunco glavu od Rusko-paše*. 120. Ovaj sad *digne glavu i od Miloša i od Malera*, i stane javno pokazivati, da on hoće da je pravi staršina. 137. Da srbima *metne u glavu*, da traže... 140. Po selima su Srbi ne samo za male krivice, nego i *za glavu suditi*. 190. Sve one *pjesme*... ja sam i Boč u *glavi danio*. Nj. 1. XV. Nego ih je (pjesme) *pisao iz svoje glave*, kako se mogao opomenuti, da se pjevaju. 1. XXXVIII. Najprilicnije je misliti da on i to *ubaci po svojaj glavi*. Odg. na ruž. 3. Da *čubije sebi iz glave*, da je već sve naučio. Odg. na ut. 32. U toplim zemljama ljudi ne mogu razmišljavati, niti *glave razbijati*. Pri-prava. 41. Ne pokazuju li *premalo soli u glavi?* Rj. 1. IX. *Va glave* svoje ne plaćaju *porce*. Slav. Bibl. 1. 86. *Kvar-gjornjaju* je već Gagić bio *napunio glavu*, da je Rodofinik Grk kako god i ostali Grei. Sovj. 24. Čudo je u tome u račun) bio vješt — štomo se u nas kaže, i u *drevnu glavu* mogao bi *uliti*. 82. Sad možete suditi, da on to *iz svoje glave* ne govori.

rima i lu vojvode, za vojvodama knezovi, za knezovima barjaktari; svi ovi i ostali znatniji, kao n. p. u Srbiji što su od prije bili kmetovi, i sveštenici zovu se *glavari*. cf. poglavar. Rj. *vidi* i glava 1, poglavica, čelovogja, knez, komendat, oblasnik, starješina, vlasnik 2, upravitelj. — U zdravljie *glav rob* naše komunitadi. Rj. 288a. E se kupje *Srijemski glavari* na sakupu pred bijelom erkvom. Npj. 2, 6. On pokupi braću i *glavare od uskokah* i od Moraćanah. I, 370. Tadi govori *duhovni glavare*, arhimandrit od dvije Morave. 5, 377. Sabravši sve *glavari svešteničke*. Mat. 2, 1. *Glavari od plemena vaših*. Mojs. V, 29, 10. Pristupite ovamo svi *glavari narodni*. Sam. I, 14, 38. Iznemoći će *glavari narodu zemljskoga*. Is. 21, 1.

glavárev, glavárov, adj. što pripada glavaru, isp. ARj. III, 176b.

glavárina, f. (u Dalm.) kao glavnica što se drzavi plaća od kuće, *die Kopfsteuer, tributum in singula capita impositum*. cf. glavnica, . . . Cesare, osijeci mi glavu!« . . . »jer ne mogu plaćati *glavarina*. Onda ga cesar oprostí da ne plaća *glavarine* dok je god živ. Rj. *upravo danak što se plaća na glavu, rídi i carevina* 3, harač. — *takre riječi rídi kol dimarina*.

glavárski, adj. što pripada glavarima: Ruka sveštenička i *glavarska* bješe prva u tom prijestupu. Jezdr. 9, 2.

glavárstvo, n. vlast glavariska: Jest, vojvoda, strela su glavari, koj' nu drago može biti glavar, puni zbora i puni *glavarstva* i junaci, bolji ne trebaju. Npj. 5, 547.

glaváš, glaváša, m. vrsta šipka (*pinicia granitum L.*): Zrnima od šipka sladuna *glaváša*. M. Gj. Miliević. ARj. III, 176b.

glavat, adj. *grasskopfíg, capítu*. Rj. *u ova je (celika) glava*. — *Zelje glavato*, Kopfköhl, bransica capitata, cf. kupus. Rj. 208a. Sve smokove zove u svatove: starosviti *boha glavatoga*. Rj. 696a. Ruzala se sova sjenici: idi *kučka glavata*. Posl. 272.

glavati, vām, r. impf. (u Boei) kad riba skakavica (cipoli) u proljeće i u ljeto u plitkoj vodi pomoli glavu iz vode, kaže se: *glavaju cipoli, den Kopf hervorstrecken (von einem Fische), protrudere caput (de pisce)*. Rj. *pomaljati glavu iz vode (kaže se za ribu)*.

glavatica, f. nekaka riba u Neretvi, za koju kažu da je dobra kao i pastma, *eine Art Forelle, trucha*. Rj. *salmo hucho L.* Rj.³ *vidi* i mladica 3.

glavato, mjesto glava, u pjesmi u kojoj se pjeva kako gorori Turčini: Izšli na vratu, da ti vidim glavato, dati kupim fesato. Here. 294.

glavčina, f. die Nahe, modiolus rotar. Rj. *u točka ono u što se uglave spice ili puoci, rídi glavina*.

Kenjača, mast što se uhvati *na glavčini* ili na osovini. Rj. 268a. Koturašan točak, kad se *glavčina* izjedine iznutra, pa točak klamiće i krivo ide. Rj. 295a. Lastavica, *na glavčini* ona jama u koju se uglavi spice. Rj. 322b. Nabrčiti točak, *u glavčini* udariti spice. Rj. 378b. *Glavčinu napravio* od podanka. Rj. 518a. Razjela se *glavčina*. Rj. 632a.

glavčina, f. augm. od glava. Rj. *vidi* glavnica, glavura, glavurda, glavurina. — *takre augm. kod babetina*.

glavnica, f. (pl. gen. glavčica). — **1) dem.** od glava. Rj. — Mi tebe varice, a ti nama janjice i *maške glavnice* i svake srećice. Rj. 54b. *Glavnice* mi cvjēja iste, a guzica gaća nema. Posl. 11. I komar je *maška glavica*. DPosl. 28. — **2) glavica** kupusa, luka. *Haupt des Kohls, Lauchs n. dgl., caput brassicae, porri*. Rj. — Arslama, **2) erni luk duguljastih glavica**. Rj. 7b. Badnjevo zelje, kiseo kupus u *glavnica*. Rj. 12a. Glavnica se kupus, t. j. nvića se u *glavnica*. Rj. 86b. Izvoda, *glavnica kupusa*, ili drugoga kakvog povrća, što se ostavi za sjeme. Rj. 220a. Koćanj, n. p. u kupusa, t. j. ono od zemlje *do glavica*. Rj. 295a. Sa-sjeći, **2) n. p. glavica** kupusa u lonac. Rj. 666b. Kad

bi se *kupus* (kupus) u loncu, u loncu, u loncu. Pos. 10

3) cin. Haupt (glavnica) u glavnica. Rj. 5. **4) glavica** je glavnica, glavica, glavica. *Ne glavica* vise Bijeljine. Rj. 5. **5) glavica** je glavica, glavica, glavica i sam, *malje*. Rj. 5. **6) glavica** je glavica, glavica, glavica i istoku, glavica. Rj. 5. **7) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **8) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **9) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **10) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **11) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **12) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **13) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **14) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **15) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **16) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **17) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **18) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **19) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **20) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **21) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **22) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **23) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **24) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **25) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **26) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **27) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **28) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **29) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **30) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **31) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **32) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **33) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **34) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **35) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **36) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **37) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **38) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **39) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **40) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **41) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **42) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **43) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **44) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **45) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **46) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **47) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **48) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **49) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **50) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **51) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **52) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **53) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **54) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **55) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **56) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **57) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **58) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **59) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **60) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **61) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **62) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **63) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **64) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **65) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **66) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **67) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **68) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **69) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **70) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **71) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **72) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **73) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **74) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **75) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **76) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **77) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **78) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **79) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **80) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **81) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **82) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **83) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **84) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **85) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **86) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **87) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **88) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **89) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **90) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **91) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **92) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **93) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **94) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **95) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **96) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **97) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **98) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **99) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **100) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5.

glavčanje, a. das Haupt, caput, K. die Haupt, caput brassicae. Rj. *u ova je (celika) glavica*. — **1) dem.** od glava. Rj. *u ova je (celika) glavica*. — **2) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **3) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **4) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **5) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **6) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **7) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **8) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **9) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **10) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **11) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **12) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **13) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **14) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **15) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **16) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **17) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **18) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **19) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **20) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **21) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **22) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **23) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **24) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **25) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **26) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **27) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **28) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **29) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **30) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **31) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **32) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **33) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **34) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **35) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **36) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **37) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **38) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **39) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **40) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **41) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **42) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **43) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **44) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **45) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **46) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **47) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **48) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **49) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **50) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **51) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **52) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **53) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **54) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **55) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **56) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **57) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **58) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **59) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **60) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **61) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **62) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **63) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **64) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **65) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **66) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **67) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **68) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **69) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **70) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **71) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **72) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **73) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **74) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **75) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **76) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **77) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **78) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **79) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **80) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **81) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **82) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **83) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **84) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **85) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **86) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **87) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **88) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **89) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **90) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **91) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **92) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **93) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **94) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **95) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **96) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **97) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **98) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **99) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **100) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5.

glavčiti se, vām, r. impf. (u Boei) kad riba skakavica (cipoli) u proljeće i u ljeto u plitkoj vodi pomoli glavu iz vode, kaže se: *glavčuju cipoli, den Kopf hervorstrecken (von einem Fische), protrudere caput (de pisce)*. Rj. *u ova je (celika) glavica*. — **1) dem.** od glava. Rj. *u ova je (celika) glavica*. — **2) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **3) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **4) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **5) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **6) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **7) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **8) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **9) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **10) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **11) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **12) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **13) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **14) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **15) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **16) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **17) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **18) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **19) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **20) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **21) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **22) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **23) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **24) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **25) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **26) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **27) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **28) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **29) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **30) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **31) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **32) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **33) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **34) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **35) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **36) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **37) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **38) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **39) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **40) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **41) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **42) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **43) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **44) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **45) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **46) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **47) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **48) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **49) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **50) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **51) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **52) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **53) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **54) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **55) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **56) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **57) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **58) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **59) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **60) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **61) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **62) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **63) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **64) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **65) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **66) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **67) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **68) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **69) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **70) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **71) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **72) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **73) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **74) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **75) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **76) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **77) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **78) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **79) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **80) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **81) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **82) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **83) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **84) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **85) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **86) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **87) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **88) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **89) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **90) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **91) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **92) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **93) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **94) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **95) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **96) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **97) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **98) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **99) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **100) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5.

glavčice, f. (pl. gen. glavčica). — **1) dem.** od glava. Rj. *u ova je (celika) glavica*. — **2) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **3) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **4) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **5) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **6) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **7) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **8) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **9) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **10) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **11) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **12) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **13) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **14) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **15) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **16) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **17) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **18) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **19) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **20) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **21) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **22) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **23) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **24) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **25) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **26) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **27) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **28) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **29) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **30) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **31) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **32) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **33) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **34) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **35) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **36) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **37) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **38) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **39) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **40) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **41) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **42) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **43) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **44) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **45) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **46) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **47) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **48) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **49) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **50) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **51) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **52) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **53) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **54) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **55) glavica** je glavica, glavica, glavica. Rj. 5. **56) glavica** je

b) koga Rj. ili što. I mačka je kratka *gledati*, ama ga se nije bojala. Ne *gledaj* *ar gola bosa*. Rj. Što je, suaho, što me tako *glediš*? Npr. 28. Da ne *gleda* *jada* gje mu od gladi umiru. 122. Ja ne mogu tvoje *keeri očimu gledati*. 136. Otmu mu se oči *gledati* *ap-rojku*, kaka je vrlo lijepa. 191. Sav narod stao pa *gleda* *najulugaju caveru snudu*. 209. Neprestano *njeja* u oči *glata*. 216. *Gledaj majku*, a uzmi ščern, t'o majci češ poznati kakva je čerka. Posl. 42. *Gledaj čocku brk* a deliji *trk*. 12. (Ovakvi sam *dogajaj* ja očimu *srojimu gledao*). 187. *Knjige glade*, grozne suze rone. Npj. 4, 133. Ja ću *gledat* *Uzicu Memela*, vigjećete, što ć' od njega biti. 4, 118 (*gledati kao da znači gugjati*); *tako i u orijem primjerima*: Gje je *gled'o*, Gjorgje pogodio. 1, 148. Sve *gledajte*, Srbija ne ud'rite. 4, 282. Gje je *gled'o*, Rade udario. 4, 283. Kad on jednina da *pištolje da gledaju*, drugi ga s legja prevale preko klade. Danica 3, 206. Sina njegovog *Tomu* ja sam *gledao*, kako radeći poljski posao šapće i spevava pesmu o smrti Smail-bega Begzadića. Npj. 4, XXIX. *Mnogo* mu *kajšta gledati* kroz prste. Sovj. 76. Saul *gledaše* *poprijeke Davida*. Sam. 1, 18, 9. Darovnome konju *zubi se ne gledaju*. Posl. 52. U zlu se čock *glada* kakav je. 331. Ne *glada se pas*, nego čigov je. D'Posl. 72. *Ona* mu se ne da ni *gledati*, već se diže nebu pod oblake. Npj. 2, 126. Na muku se *gledaju junaci*. 4, 115. *U orom primjeru i u onome iz* Posl. 331 *gledati biće što ogle-dati, obilaziti, versuchen, tentare*), su se, *recipročno: Gledaju se* k'o pas i mačka. D'Posl. 21. *Fatajte se*, bjele ruke, *gledajte se, crne oči*. Npj. 1, 174. *Dra se dragu iz mala gledala*. 1, 210. *mjesto akusativa dolazi gdješto genitiv*: Tu *gledaju* *momei djevojaka*. Rj. 395a. *Gledajući čuda velikoga*, gje se vila s orlom zavdila. Npj. 1, 489. Jer sam išo dolje u Doljane, to *gledao čudu negledana*. 2, 455. — *c) gledati na koga ili na što: Gledati* kao svinja na sjekinu. Posl. 42. Kokoš pije, a na nebo *glada* (da je ne bi jastrijeb varvio; daklen i čock valja tako da se čuva). 114. *Slanina se na kupusu vari*, a *dobrota na daleko hvali*. (Ne *trebu gledati* čocku na tijelo, nego na razum i na poštenje i dobrota). 289. Kad si rasla, *na što si gledala?* al' *na tanku jetu ponosila?* . . . nisam rasla na bor *gledajući*. Npj. 1, 230. Štid je mene *na te i gledati*, kamo l' nije s tobom besiditi. 1, 211. Iznad crkve polje pritiškoše i po polju popoše čadore, pa na crkvu *poprijeke glade*. 3, 71. No *gledaju* jedan na drugoga. 4, 323. *Matica gled*i najviše na trgovački dobitak. Danica 5, 77. Jedni u pisanju riječi *gledaju na korijen ili etimologiju*. Pis. 28. *Sta gledate* jedan na drugoga? Mojs. 1, 42. 1. Dubrovčani, koji *gled* še samo na svoju korist. DM. 258. *sa se, pass.*: Nuzjemu gostu brojeni zalogaji. (Koga često za trpezom nude, *na onoga se glada* kako jede). Posl. 227. *isp. dalje pod 3 i 4.* — *d) u kogu*. Rj. ili u što: *Gledati u pleće*. Mnogi ljudi u narodu nasumu prođu koješta iz pleća od pečena brava. Rj. 507a. *Gledati* kao štek u juje. Rj. 847b. Mesjedović *gledajući u raičkonšu* . . . omili mu. Npr. 4. *Nego sve u nj gledala*. 28. Često je *gledala* s penđzera u bašnu. 205. *Gledati* kao tele u šarenu vrata. Posl. 12. *Smrt u glada* nikome u brke. 291. *Te sve gladaš* u zelenu travu, a ne *gladaš* s nama u oblake. Npj. 1, 432. *sa se, pass.*: Poklonu se u zube ne *glada*. Posl. 253. — *e) objekat gledanja kazuje se u pricuznoj rečenici*: De da ronimo, da *gledamo koji može dublje*. Npr. 91. *Gledajući kako je krv crljena* po bijelu snijegu *lijepo vijjeti*. 92. *Sav narod stao pa gled* *kakva* je to lepota. 209. *Van stajala*, te *gledala*, *gje se munja* s gromom igra. Npj. 1, 161. *Ona glada*, *kud joj drago šeta*. 1, 369. *Da gledam nemi* ti kakvo *pisano otkud*. Straž. 1886, 669. Jer Bog ne *glada* ko je ko. Rim. 2, 11. *amo idu i ori primjeri: gledaj* konju je l' debela vrata, a gjevojeći *kakva* joj je majka. Posl. 42. (*pass.*);

Moderni se *na glade* . . . *neće* . . . *neće* . . . *neće* . . . *na* namolovao. Pis. 69. *Konju gledati* . . . *neće* . . . *neće* . . . *na* DM. 71. *sta se l' gledati* . . . *neće* . . . *neće* . . . *na* Rj. *Gledaj čocku brk* a deliji *trk*. Posl. 12. *Da* . . . *neće* . . . *neće* . . . *na* *konju zubi se ne gledaju*. Npj. 4, 133. *Ja ću* *gledat* *Uzicu Memela*, vigjećete, što ć' od njega biti. 4, 118. *Gledaj majku*, a uzmi ščern, t'o majci češ poznati kakva je čerka. Posl. 42. *Gledaj čocku brk* a deliji *trk*. 12. (Ovakvi sam *dogajaj* ja očimu *srojimu gledao*). 187. *Knjige glade*, grozne suze rone. Npj. 4, 133. *Sve gledajte*, Srbija ne ud'rite. 4, 282. *Gje je gled'o*, Rade udario. 4, 283. *Kad on jednina da pištolje da gledaju*, drugi ga s legja prevale preko klade. Danica 3, 206. *Sina njegovog Tomu* ja sam *gledao*, kako radeći poljski posao šapće i spevava pesmu o smrti Smail-bega Begzadića. Npj. 4, XXIX. *Mnogo* mu *kajšta gledati* kroz prste. Sovj. 76. *Saul gledaše* *poprijeke Davida*. Sam. 1, 18, 9. *Darovnome konju zubi se ne gledaju*. Posl. 52. *U zlu se čock glada* kakav je. 331. *Ne glada se pas*, nego čigov je. D'Posl. 72. *Ona* mu se ne da ni *gledati*, već se diže nebu pod oblake. Npj. 2, 126. *Na muku se gledaju junaci*. 4, 115. *U orom primjeru i u onome iz* Posl. 331 *gledati biće što ogle-dati, obilaziti, versuchen, tentare*), su se, *recipročno: Gledaju se* k'o pas i mačka. D'Posl. 21. *Fatajte se*, bjele ruke, *gledajte se, crne oči*. Npj. 1, 174. *Dra se dragu iz mala gledala*. 1, 210. *mjesto akusativa dolazi gdješto genitiv*: Tu *gledaju* *momei djevojaka*. Rj. 395a. *Gledajući čuda velikoga*, gje se vila s orlom zavdila. Npj. 1, 489. Jer sam išo dolje u Doljane, to *gledao čudu negledana*. 2, 455. — *c) gledati na koga ili na što: Gledati* kao svinja na sjekinu. Posl. 42. Kokoš pije, a na nebo *glada* (da je ne bi jastrijeb varvio; daklen i čock valja tako da se čuva). 114. *Slanina se na kupusu vari*, a *dobrota na daleko hvali*. (Ne *trebu gledati* čocku na tijelo, nego na razum i na poštenje i dobrota). 289. Kad si rasla, *na što si gledala?* al' *na tanku jetu ponosila?* . . . nisam rasla na bor *gledajući*. Npj. 1, 230. Štid je mene *na te i gledati*, kamo l' nije s tobom besiditi. 1, 211. Iznad crkve polje pritiškoše i po polju popoše čadore, pa na crkvu *poprijeke glade*. 3, 71. No *gledaju* jedan na drugoga. 4, 323. *Matica gled*i najviše na trgovački dobitak. Danica 5, 77. Jedni u pisanju riječi *gledaju na korijen ili etimologiju*. Pis. 28. *Sta gledate* jedan na drugoga? Mojs. 1, 42. 1. Dubrovčani, koji *gled* še samo na svoju korist. DM. 258. *sa se, pass.*: Nuzjemu gostu brojeni zalogaji. (Koga često za trpezom nude, *na onoga se glada* kako jede). Posl. 227. *isp. dalje pod 3 i 4.* — *d) u kogu*. Rj. ili u što: *Gledati u pleće*. Mnogi ljudi u narodu nasumu prođu koješta iz pleća od pečena brava. Rj. 507a. *Gledati* kao štek u juje. Rj. 847b. Mesjedović *gledajući u raičkonšu* . . . omili mu. Npr. 4. *Nego sve u nj gledala*. 28. Često je *gledala* s penđzera u bašnu. 205. *Gledati* kao tele u šarenu vrata. Posl. 12. *Smrt u glada* nikome u brke. 291. *Te sve gladaš* u zelenu travu, a ne *gladaš* s nama u oblake. Npj. 1, 432. *sa se, pass.*: Poklonu se u zube ne *glada*. Posl. 253. — *e) objekat gledanja kazuje se u pricuznoj rečenici*: De da ronimo, da *gledamo koji može dublje*. Npr. 91. *Gledajući kako je krv crljena* po bijelu snijegu *lijepo vijjeti*. 92. *Sav narod stao pa gled* *kakva* je to lepota. 209. *Van stajala*, te *gledala*, *gje se munja* s gromom igra. Npj. 1, 161. *Ona glada*, *kud joj drago šeta*. 1, 369. *Da gledam nemi* ti kakvo *pisano otkud*. Straž. 1886, 669. Jer Bog ne *glada* ko je ko. Rim. 2, 11. *amo idu i ori primjeri: gledaj* konju je l' debela vrata, a gjevojeći *kakva* joj je majka. Posl. 42. (*pass.*);

Moderni se *na glade* . . . *neće* . . . *neće* . . . *na* namolovao. Pis. 69. *Konju gledati* . . . *neće* . . . *neće* . . . *na* DM. 71. *sta se l' gledati* . . . *neće* . . . *neće* . . . *na* Rj. *Gledaj čocku brk* a deliji *trk*. Posl. 12. *Da* . . . *neće* . . . *neće* . . . *na* *konju zubi se ne gledaju*. Npj. 4, 133. *Ja ću* *gledat* *Uzicu Memela*, vigjećete, što ć' od njega biti. 4, 118. *Gledaj majku*, a uzmi ščern, t'o majci češ poznati kakva je čerka. Posl. 42. *Gledaj čocku brk* a deliji *trk*. 12. (Ovakvi sam *dogajaj* ja očimu *srojimu gledao*). 187. *Knjige glade*, grozne suze rone. Npj. 4, 133. *Sve gledajte*, Srbija ne ud'rite. 4, 282. *Gje je gled'o*, Rade udario. 4, 283. *Kad on jednina da pištolje da gledaju*, drugi ga s legja prevale preko klade. Danica 3, 206. *Sina njegovog Tomu* ja sam *gledao*, kako radeći poljski posao šapće i spevava pesmu o smrti Smail-bega Begzadića. Npj. 4, XXIX. *Mnogo* mu *kajšta gledati* kroz prste. Sovj. 76. *Saul gledaše* *poprijeke Davida*. Sam. 1, 18, 9. *Darovnome konju zubi se ne gledaju*. Posl. 52. *U zlu se čock glada* kakav je. 331. *Ne glada se pas*, nego čigov je. D'Posl. 72. *Ona* mu se ne da ni *gledati*, već se diže nebu pod oblake. Npj. 2, 126. *Na muku se gledaju junaci*. 4, 115. *U orom primjeru i u onome iz* Posl. 331 *gledati biće što ogle-dati, obilaziti, versuchen, tentare*), su se, *recipročno: Gledaju se* k'o pas i mačka. D'Posl. 21. *Fatajte se*, bjele ruke, *gledajte se, crne oči*. Npj. 1, 174. *Dra se dragu iz mala gledala*. 1, 210. *mjesto akusativa dolazi gdješto genitiv*: Tu *gledaju* *momei djevojaka*. Rj. 395a. *Gledajući čuda velikoga*, gje se vila s orlom zavdila. Npj. 1, 489. Jer sam išo dolje u Doljane, to *gledao čudu negledana*. 2, 455. — *c) gledati na koga ili na što: Gledati* kao svinja na sjekinu. Posl. 42. Kokoš pije, a na nebo *glada* (da je ne bi jastrijeb varvio; daklen i čock valja tako da se čuva). 114. *Slanina se na kupusu vari*, a *dobrota na daleko hvali*. (Ne *trebu gledati* čocku na tijelo, nego na razum i na poštenje i dobrota). 289. Kad si rasla, *na što si gledala?* al' *na tanku jetu ponosila?* . . . nisam rasla na bor *gledajući*. Npj. 1, 230. Štid je mene *na te i gledati*, kamo l' nije s tobom besiditi. 1, 211. Iznad crkve polje pritiškoše i po polju popoše čadore, pa na crkvu *poprijeke glade*. 3, 71. No *gledaju* jedan na drugoga. 4, 323. *Matica gled*i najviše na trgovački dobitak. Danica 5, 77. Jedni u pisanju riječi *gledaju na korijen ili etimologiju*. Pis. 28. *Sta gledate* jedan na drugoga? Mojs. 1, 42. 1. Dubrovčani, koji *gled* še samo na svoju korist. DM. 258. *sa se, pass.*: Nuzjemu gostu brojeni zalogaji. (Koga često za trpezom nude, *na onoga se glada* kako jede). Posl. 227. *isp. dalje pod 3 i 4.* — *d) u kogu*. Rj. ili u što: *Gledati u pleće*. Mnogi ljudi u narodu nasumu prođu koješta iz pleća od pečena brava. Rj. 507a. *Gledati* kao štek u juje. Rj. 847b. Mesjedović *gledajući u raičkonšu* . . . omili mu. Npr. 4. *Nego sve u nj gledala*. 28. Često je *gledala* s penđzera u bašnu. 205. *Gledati* kao tele u šarenu vrata. Posl. 12. *Smrt u glada* nikome u brke. 291. *Te sve gladaš* u zelenu travu, a ne *gladaš* s nama u oblake. Npj. 1, 432. *sa se, pass.*: Poklonu se u zube ne *glada*. Posl. 253. — *e) objekat gledanja kazuje se u pricuznoj rečenici*: De da ronimo, da *gledamo koji može dublje*. Npr. 91. *Gledajući kako je krv crljena* po bijelu snijegu *lijepo vijjeti*. 92. *Sav narod stao pa gled* *kakva* je to lepota. 209. *Van stajala*, te *gledala*, *gje se munja* s gromom igra. Npj. 1, 161. *Ona glada*, *kud joj drago šeta*. 1, 369. *Da gledam nemi* ti kakvo *pisano otkud*. Straž. 1886, 669. Jer Bog ne *glada* ko je ko. Rim. 2, 11. *amo idu i ori primjeri: gledaj* konju je l' debela vrata, a gjevojeći *kakva* joj je majka. Posl. 42. (*pass.*);

glodanje, *n. das Nagen, rosen, Rj. verbal, od glodati, radnja kojom tko glogje što, isp. glabanje.*

glodati, glōgijem, *v. impf. nagen, roden, Rj. isp. glabaŭi, dem. glōkati, pf. slož. iz-glodati, o, pres. Pripovijeda se da je car Dukljan ... svezan u sandžir koji jednako glogje, Rj. 110b. Meso s ovakoga pleča ne valja glodati, nego se očupa prstima, Rj. 507b. Ko izije meso, valja i kosti da glogje, Posl. 139. Glogj uzdu, na zaludu, D'osl. 21. Ko glogje glogje, slomit će zube, 46.*

glōg, glōga, *m. — 1) der Weissdorn, crataegus Linn. Rj. vidi trn 1, glogov trn, dem. glōšćić, coll. glōžje. — Volim s dragim po gori hoditi, glog zobati, s lista vodu piti, Rj. 415a (ordje je glog glapanja, rod sa glogu). — 2) Mjesto Boga ni gdje koji pobožni ljudi (kao da imena Božijega ne pominju uzalud) govore: bora mi, i broda mi, i gloga mi! Rj. 326. i goga mi.*

glōginja, *f. die Frucht des Weissdorns, fructus crataegi, Rj. glogov rod. — Pogj. mlati gloginje, D'osl. 97. Momće ide planinom, a devojka gradinom; on se meće gloginjom, a devojka trunjom, Npj. I. 355. — riječi tako vidi kod brekinja.*

glōgōnjača, *f. divlja guska (u Bosanskoj krajini, M. Ružićić, ARj. III. 202a.*

glōgov, *adj. n. p. kolac, list, Weissdorn-, crataegi: Ne će mu ništa biti bez glogova koca. Na putu mu broć i glogova trnje, (Posl. 190!) Rj. što pripada glogu, za nast. ov isp. aptov. — Onda se skupie svi seljaci s glogovijem koljem, Rj. 79b. Ohojci glave odsijee, nabi obje na glogoro kolje, Npj. I. 333.*

glōgovac, glōgovca, *m. t. j. kolac ili štap, ein Stab oder Pfahl von Weissdorn, baculus aut palus crataeginus, Rj. — Pjevala je tica na glogovcu: Teško ti se svakome trgovcu, koji nema u svome tobocu! Posl. 249.*

glōgovara, *f. ein Stock von Weissdorn, baculus crataeginus, Rj. glogova batina. — riječi s takim nast. kod ajgirača.*

glōgovina, *f. Weissdornholz, lignum crataegi, Rj. glogoro drvo.*

glōgvja, *f. breskva koja se ne može rascijepiti, da otpadne od košćice, cf. glocra, Rj. suprotno lupija, korijen može biti isti koga je glodati.*

glōmāzan, glōmāzna, *adj. tardus, inhabilis, trom, nespretn. — Ma da je tako pun i glomazan, on je ipak za čudo brz, M. Gij. Miličević. U glomaznoj hijoci od stola, M. P. Šućpanin, ARj. III. 204b.*

glōmōt, *m. Geräusch, strepitus, Rj. vidi gromot, tropot; talabuka, tarlabuka, trlabuka; treska, urnebes.*

glōšćić, *m. dem. od glog, Rj. vidi čobančić.*

glōta, *f. — 1) (u C. G.) die Armen, pauperes, Rj. siromuš, sirotinja. — 2) čeljad 2. t. j. žena i djeca, die Familie i. e. Weib und Kinder, familia; gje je tvoja glota? (pitaju vojnici — na krajini kad se boje Turaka da ih ne porobe — jedan drugoga). Ne mari glota za jednoga skota, Rj. vidi i vojska 3, župa I. — 3) nekako gjubre u žitu, Art Unkraut, herba inutilis genus, Rj. koror nekuki.*

glōtan, *n. p. hljeb, die glota 3 enthaltend, Rj. u čemu ima glote (3).*

glōtina, *f. (u Dubr.) pomiješano i nečisto žito, ibis glota 3 enthaltend Korn, frumentum glota mirtum, Rj. žito u kojem ima glote (3).*

glōžnje, *n. das Zaucken, litigatio, Rj. verbal, od gložiti se, radnja kojom se tko gloži s kim.*

glōžiti se, žim se, *v. rec. impf. sich zaucken, jurgo: oni se glože: on se gloži s njim; glože se među sobom, Rj. vidi inatiti se, kavžiti se, klati se 2, koškati se, riječati se, svagjati se, zubati se.*

glōžjāk, glōžjāka, *m. der Weissdornwald, crataegetum, Rj. mjesto gdje gložje raste, glogova šuma.*

glōžje, *n. (coll.) das Weissdornicht, crataegtum (?), Rj. mnoštvo glogova, jedinica glog.*

gluh, gluhā, *adj. (u) sp. — 1) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 2) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 3) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 4) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 5) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 6) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 7) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 8) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 9) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 10) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 11) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 12) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 13) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 14) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 15) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 16) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 17) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 18) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 19) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 20) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 21) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 22) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 23) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 24) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 25) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 26) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 27) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 28) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 29) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 30) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 31) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 32) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 33) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 34) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 35) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 36) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 37) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 38) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 39) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 40) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 41) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 42) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 43) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 44) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 45) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 46) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 47) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 48) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 49) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 50) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 51) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 52) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 53) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 54) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 55) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 56) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 57) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 58) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 59) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 60) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 61) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 62) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 63) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 64) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 65) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 66) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 67) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 68) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 69) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 70) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 71) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 72) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 73) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 74) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 75) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 76) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 77) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 78) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 79) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 80) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 81) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 82) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 83) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 84) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 85) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 86) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 87) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 88) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 89) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 90) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 91) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 92) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 93) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 94) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 95) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 96) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 97) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 98) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 99) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 100) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d.*

gluhac, gluhāca, *m. (u) sp. — 1) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 2) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 3) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 4) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 5) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 6) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 7) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 8) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 9) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 10) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 11) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 12) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 13) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 14) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 15) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 16) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 17) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 18) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 19) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 20) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 21) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 22) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 23) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 24) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 25) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 26) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 27) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 28) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 29) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 30) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 31) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 32) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 33) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 34) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 35) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 36) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 37) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 38) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 39) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 40) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 41) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 42) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 43) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 44) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 45) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 46) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 47) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 48) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 49) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 50) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 51) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 52) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 53) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 54) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 55) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 56) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 57) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 58) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 59) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 60) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 61) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 62) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 63) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 64) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 65) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 66) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 67) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 68) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 69) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 70) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 71) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 72) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 73) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 74) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 75) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 76) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 77) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 78) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 79) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 80) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 81) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 82) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 83) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 84) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 85) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 86) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 87) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 88) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 89) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 90) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 91) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 92) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 93) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 94) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 95) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 96) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 97) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 98) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 99) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 100) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d.*

gluhak, gluhāka, *m. (u) sp. — 1) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 2) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 3) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 4) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 5) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 6) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 7) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 8) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 9) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 10) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 11) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 12) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 13) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 14) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 15) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 16) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 17) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 18) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 19) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 20) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 21) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 22) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 23) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 24) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 25) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 26) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 27) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 28) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 29) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 30) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 31) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 32) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 33) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 34) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 35) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 36) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 37) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 38) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 39) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 40) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 41) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 42) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 43) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 44) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 45) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 46) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 47) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 48) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 49) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 50) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 51) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 52) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 53) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 54) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 55) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 56) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 57) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 58) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 59) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 60) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 61) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 62) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 63) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 64) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 65) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 66) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 67) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 68) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 69) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 70) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 71) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 72) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 73) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 74) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 75) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 76) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 77) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 78) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 79) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 80) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 81) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 82) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 83) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 84) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 85) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 86) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 87) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 88) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 89) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 90) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 91) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 92) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 93) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 94) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 95) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 96) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 97) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 98) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 99) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 100) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d.*

gluhara, *f. Rj. gljiva, Taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 1) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 2) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 3) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 4) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 5) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 6) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 7) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 8) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 9) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 10) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 11) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 12) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 13) taub, d. e. d. Rj. vidi gluh, taub, d. e. d. — 14) taub, d. e. d. Rj*

mica ostane *gola brada i prijetinja*. Npj. 1. XXVII. li šta će *gole riječi*? Priprava 58. *amo ide udverbačno*: na *golo*, *znućći* samo: Prodajte mi *šezdeset vvara sve na golo* vina i šenice. Npj. 2. 30. Ščepan ze *groše* i *dukate* i *na golo* krupne talijere. 2. 630.

gōba, *f.* (u Boei) *vidi* grba: Mojom *gobom* ne mogu as svijet ispraviti (Postl. 182. u Boei). Rj. *vidi* i gura. — *Tal.* *gobba*.

gōbela, *f.* (st.) u pripovijeci o Solomunu: jedna *obelu* u kao, a druga iz kala — kazao Solomun gleda-rići u točkove kad su ga na kolima vodili da ga ogube. Rj. *vidi* Npj. 155. *naplatak u točka*, *vidi* obelja.

gōbelja, *f.* (u Dalm.) *vidi* naplatak. U Dalmaciji očkovi, koji su mnogo manji i jači od naših, imaju amo četiri *spice*, koje se onamo zovu *kest*, i četiri *obelje*. Rj. 3 i u *Lici*: Jedna *gobelja* iz hlata a druga i blato. ARj. III. 232a: *vidi* gobela. *isp.* izgobeljati se.

gōč, *gōča*, *m.* (po juž. kraj. Srbije) *vidi* bubanj. Rj. *vidi* i doboš. — *gōč* (tympanum, mislim da je tako i srpskom mjesto *gloč*, kao čovjek mjesto čloyek ili zobasica mjesto klobasica). Osn. 60. Može biti da ynamo ide u značenju *slupati*, izbaciivši l : gōč. Korijen 56.

gōčobija, *m.* *vidi* bubnjar: Ako bio torbonoša, bio majci živ! Ako bio *gōčobija*, ne bio joj živ! Rj. *gōčobija*, koji *bije*, *udara* u *gōč*. *vidi* i dobošar. — *riječ tako slož.* *isp.* halobija.

gōd, *gōda*, *m.* — **1)** veliki praznik (u Srbiji, *der Festtag, dies festus*. Rj. *vidi* i blag dan, svečanik 1. svetac 2. — Ljudi idu uz časte poste i o *ostalijem reliquijem godovinu* (n. p. o Trojičnu dne . . .) manastirima, te se ispovijedaju i pričesćuju. Rj. 395a. Kada Vlašće te razumi riči *tal* on *begu* poče govoriti: Mog mi *posta i sviju godova!* HNpj. 1. 419. Pomogao ti jaki *Gospod Bog* i svaki *Božji dan* i *god!* Kov. 125. — **2)** u *riječima*: od god do god (ima hrane) *znači godina*, *das Jahr, annus*. Rj. — **3)** *der Jahreswuchs eines Baumes*. Rj. u *drevta što uzraste u godinu dana*. — **4)** n. p. pet *groša u god*, t. j. ravno ikao ugodjeno), *gerade, ipse*. Rj. *vidi* ugod (na ugod).

gōd, (als *Ahnungssymbol*) *immer, irgend, vunque, ali*. Rj. *riječca što se dodaje zamjenivama i udverbima*, u *južnom gororu glasi* i: *gōde, gōder, gōdijer, gōgij, gōgje*. *isp.* Korijen 60. *vidi* i godic. — *Štogod*, kojigōd, čijgod, kadgod, *gdjegod*. Rj.

gōde, (ist.) *vidi* gōd: *Gdi se gode* krajina *uzbija*. Rj. i u *južnom gororu*. *vidi* gōd.

Gōdeč, *m.* ime muško. Rj. *za nast.* *isp.* Goleč. Jeleč.

gōdler, (ist.) *vidi* godijer. Rj. i u *juž. gororu*.

gōdet, *f.* *das Gefallen, gaudium, cf.* godimenat: *Znade majka gōdet* svome sinu. Rj. *vidi* milina. Rj. 3 što je *kome milo, ugodno*.

godic (u pjesmama) *vidi* gōd. — *Kad bi godic* ja sina ženio. HNpj. 4. 104. *Dok* su *godic* u životu bili. 4. 241. *Što* si *godic* rekla posestrimi. 4. 194.

gōdijer, *vidi* gōd. Rj.

godimenat, *godimenta, m.* (po jugozap. kraj.) *die Freude, gaudium (gaudimonium), cf.* radost, milina: *Staru čoeku mlada žena godimenat*: u mladu čoeku stara žena pogibija. Rj. *Tal.* *godimento; der Genuss, das Vergnügen, die Freude; s kojom tugyon riječju isp.* i *godet*.

godina, *f.* (pl. gen. gōdinā) — **1)** *das Jahr, annus, cf.* godište: Duga *noć*, ili dan, (kao) *carera godina*. *Sad* je *njegovu godinu*, ili u šali: *njegova i pasja godinu*, t. j. *sad* je kao što on hoće. Rj. *vidi* i god 2, ljeta 2. *dem.* *godinica. hyp.* *godinjak*. — *Makar* bila i *djerojka od 12 godina*. Rj. 9a. *Nijesam* mu bio na *babinama* (da znam *koliko* mu je *godinu*). Rj. 10a. *Korijen* se za *nevolju* — u *gladne godine* — *kuha* i *jede*. Rj. 11a. *Prošla* ju je *var* (reče se za ženu koja je u *godinama* već *prevatila*). Rj. 53a.

Godinama se *zauzima* . . . Rj. 112a. *Zvonik* zblao *nečisto*. Rj. 112b. *D.* *Zvonik* zblao *nečisto*. Zvonik . . . *Prisla* na *staro* . . . *godina* *biti* *podrba* . . . *ostade* na *pod* *godinu* . . . *sest.* Rj. 221a. *Prisla* na *staro* . . . *Štejk* *godina* *nečisto*. Rj. 197a. *Kralj* . . . *Rj.* 617b. *Godina* *nečisto*. Rj. 221a. *Kolika* *god* *nečisto*. Rj. 111. *Osumnost* *god* . . . *51.* *Posle* toga *proje* *godina* . . . *Bože* *pomozi!* *nože* *novom* . . . *što* *novu* *pre* *pat* *od* *god* . . . *stara* *godinu* *se* *poje* . . . *32.* *Dosta* je *kupisa* . . . *68.* *Iza* *gladne* *godine* . . . *gladna* *godina*. *Mjesto* *gladne* . . . *Svaka* *sila* *za* *vremena* *a* *knezeva* . . . *se* *u* *vojvodstvu* *knezo* *vi* *po* *selima* *mijenjaju* *slike* *godine*. 276. *Služio* *sam* *Gavana* *godu* *do* *ta* *dne*. Npj. 1. 130. *U* *najbolje* *doba* *od* *godine*. 1. 265. *Duga* *i* *kitu* *tratora* *evijena*, *da* *on* *traje* *a* *puta* *godine*. 1. 355. *Slatko* *je* *vince*, *međo* *je* *vince*, *al* *je* *nože* *godina*, *koja* *ga* *je* *rodila*. 1. 129. *Do* *či* *ni* *kondu* *vini* *od* *tri* *godine*. 1. 512. *Kad* *su* *Turci* *Novi* *po* *harali*, *imali* *sam* *trideset* *godina*. 1. 526. *Rođeni* *ti* *sina* *do* *godine*. 1. 566. *Raste* *dete* *Nadone* *Mami* . . . *odrasao* *od* *stano* *luta*, *kao* *drugo* *od* *trideset* *godina*. 2. 157. *Te* *s* *po* *po* *imje* *junak* *po* *junastvu* *dobro* *danak* *u* *godu*. 2. 262. *Boga* *ni* *Kraljev* *od* *Marko* *od* *godinu* *opet* *do* *godine*. 2. 433. *Već* *međo* *trideset* *godina*, *tri*, *četiri* *vise* *putarada*, *od* *vremena* *i* *toga* *zemana*, *otkad* *kleti* *udarise* *Turci*. 1. 525. *Oni* *gdjekoji* *služe* *letnjegju* *po* *manastirima* *od* *god* *ni* *do* *godine*. *Danica* 2. 112. *Feitelja*, *kol* *ni* *riču* *godinu*, *otпусти* *iz* *službe*. 3. 239. *Kad* *da* *Bog* *te* *vodi* *godinu*. 1. 3. *Godinu* 1802. *zavadi* *se* . . . *u* *početku* *godine* 1804. *pobegne*. 1. 9. *Ja* *sum* *onamo* . . . 1829. i 1830. *godinu* *pravcu* *u* *Kragujevcu* *oko* *sustavljanja* *zakona*. 5. 3. *Kapetani* *su* *imali* *na* *godinu* *po* *10* *dukata* *plate*. Kov. 37. *S* *kojim* *se* *pre* *godinu* *dunabio* *dobro* *poznao*. Miloš 113. *Jer* *sum* *je* *rijeci* *ja* *ni* *osumnu* *stoj* *godinu* *zloba* *mogao* *najprije* *eno*. 158. 32. *Već* *našoj* *literaturi* *ima* *37* *godina*. 63. *Ko* *bi* *mogao* *u* *godinu* *pozgoditi* *koliko* *je* *vremena* *prošlo* *od* *postanja* *svijeta*. *Priprava* 91. *Koji* *je* *godinama* *bio* *mnogo* *starije* *od* *njeza* *i* *prosjeđ*. Sovj. 19. *Moze* *biti* *da* *mu* *nije* *bilo* *još* *putajeh* *30* *godina*. 76. *Kopitar* *će* *vam* *sve* *knjige* *uzeti* *na* *veresiju* *može* *biti* *na* *godinu* *dana*. *Straž.* 1886. 770. *Kalajlović* *je* *mlad* *čovek* *inajih* *godina*. 1886. 1767. *Savi* *kome* *je* *ostala* *već* *šesta* *godina*. 1887. 207. *Imajući* *želju* *od* *mnogo* *godinu* *da* *dogjem*. 15. 23. *Kolika* *ti* *ima* *godina?* *Mojs*. 1. 17. 8. *Tele* *i* *jaguje*, *obaji* *od* *godine* *dana*. III. 9. 3. *Prinesite* *sedam* *paranja* *i* *od* *godine* *zdravijeli*. 23. 18. *To* *je* *živta* *paljenica* *u* *početak* *mjeseca*, *seaboga* *mjeseca* *a* *godinu*. IV. 28. 11. *Niti* *noga* *tvoja* *otče* *za* *orijeh* *čitadeset* *godina*. V. 8. 1. *Sav* *podmladak* *umirade* *a* *najbolje* *a* *dana*. *Sam*. 1. 2. 33. *Nemajući* *a* *djet* *njst* *svojem* *bi* *krsten* *po* *latin*-*kom* *pravilu* . . . *Od* *trideset* *godina* *krsti* *se* *na* *novu* *u* *pravoslavnoj* *vjeri*. DM. 15. *Probu* *Ali* *i* *malu* *davu* *moji* *s* *godinama*. 141. 360. *Što* *se* *čita* *u* *erčki* *preko* *godine*. *Rad* 20. 151. — **2)** *u* *Dubro*, *vrijeme*, *das Wetter, tempestas*: *danas* *je* *lijepa* *godina*; *ne* *smeta* *mu* *rajava* *godina*. Rj. *Godina* *u* *Dubrovniku* *znači* *vrijeme* *das Wetter*, n. p. *danas* *je* *ružna* *godina*, *juče* *je* *bila* *lijepa* *godina*, i t. d. *Postl.* XLV. *Prebila* *orka* *zla* *godina*. 260. *Pričerala* *orka* *zla* *godina*. 263. — **3)** (u Hrv.) *dažd*, *der Regen, pluvia*.

gōjazan, gōjāzna, *adj.* marvinčice koje se lako ugoji, *leički zu mästen, firdle pinggu scens.* Rj. *vidi* gojazljiv. — *priljeviti s takim nast.* bojazan, ljubazan, i t. d.
gojāzljiv, *adj.* n. p. čovjek, konj, *vidi* gojazan. Rj. ³ *adj. s takim nast.* bojazljiv, prelazljiv, i t. d.

gōjōnje, n. Rj. *verbal. od* gojiti. — **1)** radnja kojom tko goji što, n. p. dijete (das Pflügen, Aufziehen, cultura. Rj.). — **2)** radnja kojom tko goji, hrani, tovi živinice (das Mästen, saginatio. Rj.).

Gōjislav, m. ime muško. Korijeni G3. Gojislav, tako slož. imena kod Berisav. *hyy.* Gōjko, Gōjo, Gōšo.

gōjiti, *fin.*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* na-gōjiti, od-raz-, u-, uz-, zgojiti. — **1)** pšlegati, aufziehen, colere. Porasla je u Novi naraudž, *gojiti je* Novkinja gjevovka. Rj. *vidi* gajiti, i *syn.* onđje. — Po tom je oreva svegjer uz cara skakutala i blejala, a on je njuvio i gojio kao svoje dijete. Npr. 116. Jedina šćer carova, koju sam ja iz malena gojila. 217. Dokle šćerea s majkom stoji, pod kosuma jezik goji: a kada se s mužem združ, od aršina jezik pruži. Posl. 65. *Tko saba goji*, najbolji perivoj goji. DPost, 133. — **2 a)** mästen, sagino. Rj. *vidi* hraniti, pitati, pretiliti, tovititi: Gospodareve oči konja goje. Posl. 44. — **b)** sa se, reflaks. sieh mästen, fett werden, saginor, optimus go. Rj. *vidi* titi. — Kad malo dijete spava, reče se: tinjta, t. j. goji se, raste. Rj. 740b. Muško dete zavore da se goji... Kad dete dobro uhrani i ngoji... Npr. 139. Peči loj, ter se goj. DPost, 94. Tvoja se sručla rodila, sunčanom ždrakom povila, mjesecem sjajnim gojila, zvjezdlama sjajnim rosila. Npj. 1. 191. I'aziš sinove svoje većma nego mene, da se gojite prinimma svijeh prinosa Izrađlja naroda mojega. Sam. I. 2. 29.

gōjka, *f.* u Grblju ime ovcu. Rj. *gojka* (osn. s pridlogom u *ogojta*). Osn. 297.

Gōjko (Gōjko), *m.* ime muško. Rj. *hyy.* od Gōjislav, može biti i od Godomir. — A Stanojo Stanić harambaša, on će brata Gōjka pokajati. Npj. 1. 331.

Gōjkovica (Gōjkovica), *f.* *Gojtkovica žena*: Mladi Gōjko vjeru ne pogazi... Al' govori Gōjtkovica mlada. Npj. 2. 119. — *vidi* takve riječi Jankovica, Markovica, Pavlovica, Velimirovica, Živanovica, i t. d.

Gōjo, *m.* ime muško. *hyy.* od Gōjislav, kao Dobro od Dobrosav; ali može biti: Go-jo od Godomir, kao Bojo od Bogosav. — Treće dogje Todorović Lazo, a četvrto Sladojević Gajo. Npj. 4. 416.

gōjūšan, gōjūšna, *adj.* dem. od go, u Livč. Slabo ili nikako odjeven. ARj. III. 248b. — *takva dem. vidi* kod lagūšan. *isp.* golišav.

gōl, gōla, *adj.* *vidi* gō. — *gō* (ГОЛА). Osn. 27.

gōlac, gōlea, *m.* što je gola u muškoj rodu. — **1)** djetić, mladićak što još nije brucuo. — **2)** mlad pić bez perja. ARj. III. 249a. *vidi* golić.

gōlač, gōlača, *m.* *vidi* goli sin. Rj. *vijak koji sam od svoje volje za platu ide na vojsku i lije se*: Goli sine, buljubaša Zeko! ded' ustani i goloče kreni. Npj. 4. 250. — *riječi s takim nast. kod* gluhac.

gōleāt, *adj.* u riječima: gōleat, fadenmact, mottenmact, plume nudus. Rj. *vidi* gōleit. *Kod riječi* cjeleat *kaže* Vuk: Verstärkung von eijel. Rj. 813b. cjeleat *jače nego* eijel; *po tome je* i gōleat *jače nego* go, *go* kao od majke rođen, *sa srijem gō.* *za nast. vidi*: cjeleat, novcat, puncat, sameat.

gōleit, *adj.* u riječima: go gōleit. *vidi* gōleat. *gō* kao od majke rođen, *sa srijem go*: Go (mag) kao od majke rođen. (Mjesto nag govori se i *gōleit*). Posl. 43. *za nast. vidi*: novcit, pravcit, puncit, samecit, zdravcit.

gōle, *m.* *hyy.* od golub. Gole gukće, u Dobrosebu. M. Medić. ARj. III. 250a. *vidi* golubak. — *takva hyy. vidi* kod čile.

Gōleč, Gōleča, *m.* u pjesmi, nekaka planina: Na Goleču visokoj planini. Rj. — *Gōleč* (osn. u *go*, Osn. 352. *za nast. isp.* Godeč, Jeleč.

gōlem, gōlema (gōlemi *adj.*) *grass, magnus, womp.* *kaže se* veći). *cf.* veliki. Rj. *vidi* golijeman, golijevan.

Gije ne na m... Post 75. *Kodje je go... DPost 8. Golubica... M. Boje... golubica? Npr. 1. 24. Golubica... golubica? 1. 271. Golubica... 1. 196. Golubica... resloj činio 2. 643. Usm... posjede... vojska. 4. 337.*

Gōles, Gōles, *m.* u pjesmi, nekaka planina: Zava prežji u Gōles planini. *Novi naraudž... Rj. od osnova... Osn. 297. Gōles... Males, Males, Pales, Vales.*

gōlet, *f.* *slav.* goliti, *lat.* tetanus, *grec.* arboribus distillatus. Rj. *osnova... drevca, gōlet osn. u go... Osn. 27. gōlet... nast. isp.* vřliti.

gōletan, gōletna, *adj.* *takva*... Rj. *sto je kao gōlet*. Po ravni, *osnova... njepe mjestima*, vrlo su kuće rjavave. Rj. 849a. Na trna ni grma ni, p. nema. Kad se hoće za kakvu zemlju da kaže da je *gōletna*. Posl. 221. Vi' Vranjovca duboka potoka, na visoku brdu *gōletnoma*. Npj. 4. 171.

gōlica, *f.* mjesto gōla ženskoga roda. — **1)** *djevojka*, *isp.* gōlac. — **2)** gōla ženska dijete u salje. — **3)** njeka riba. — **4)** vrsta pšavice, u koje na klasiju nema osja. — **5)** vrsta kroske, kroske, kroske glatke kožice. — **6)** gōla *andpa*. — **7)** hartija gōla nemapšana. — **8)** pustinja: Kroz pustinju *gōlica*. II Npj. 1. 22. ARj. III. 252a.

gōlicanje, u ribi gōlicanje. Rj. *gōlicati*, *čim.* *čidi* gōlicati. Rj. *vidi* i *ekakljati*, *ekakljiti*, *skakljati*, *skakljiti*, *v. pf.* gōlicnuti.

gōlicnuti, gōlicnem, *v. pf.* *pećati v. impf.* gōlicati: Ja bilh pored mrtva slagle zaspa, barem znam da me ne bi *gōlicnuto*. ARj. III. 252b.

gōlić, gōlića, *m.* golfo, *der* Nachte, *nubus*: Udri piće na *gōlić*. Rj. *koji je go, n. p. čovjek, pić, m.* *vidi* gōlac. — *Polećela dva gōlića vana* od Rikavca zelene planine. Rj. 650a. Ovo ti je *gōlić m.*, koji polježe u zengijju. Here. 291. Zar mogu iz jedne porodice izaići... kiroš i *gōlić*? Priprava 33. *gōlić s takim nast.* kod bagljiti.

Gōlija, *f.* — **1)** planina u Srbiji. Rj. — **2)** planina u Hercegovini: Pod *Gōliju* u Dugu kravnu. Zdravo prežje Ravnu i *Gōliju*. Rj. — *od osnova u adpektiva*: belija. *Gōlija* (26. poganija, avrdija. Osn. 77.

Gōlijanin, *m.* čovjek ispod Gōlije. Ti pokupi mlado *Gōlijano*. Rj.

gōlijeman, gōlijemna, *adj.* u Rj. *samo oro*: Gōlijemno blāgo. *n. (st.) sa čel als gōlemo, gross, magus*: Al' ti je malo *gōlijemno blago*. Rj. *vidi* golijevan.

gōlijen, *f.* *lov.* gōlijeni, *pl. gen.* gōlijeni *das Schienbein, tibia*: Začudio se prebijenoj *gōlijeni*: reče se onome koji se čemu začući, kao da ne bi urekao. Rj. *u noge prebija strana i kost od kaljona do alčuna, vidi* eijev 3, i *syn.* onđje. — Golokrak, *gōlijen gōlijeni*. Rj. 33b. — Prvome dakle prebiše *gōlijen* i drugome... a došavši na lusa ne prebiše ni *gōlijen*. Jov. 19. 32. Izuj se, zagali *gōlijeni*, idi preko rijoka. 18. 47. 2.

gōlijevan, gōlijevna, *adj.* u Rj. *samo oro*: Gōlijevno blāgo. *n. (st.) sa čel als gōlemo, gross, magus*: I prvome *gōlijevno blago*. Rj. *vidi* golijeman, *m (pred u pretravdo se u v, isp.* tavnica *mj.* tamnica, i t. d.

Gōliš, Gōliša, *m.* brlo u Lovčini. Rj. — *osn. adj.* *gō*, *imena s takim nast.* Ivaniš, Mekiš: *riječi kod* blutis.

golišav, *adj.* *nacht, nudus, cf. go.* Rj. *dem. od go.* ARj. III. 251b. *vidi* gojūšan.

golobrače, golobračeta, *n.* golo-bradiće, *golobrabo*

gorčika, *f.* (u Slav.) *die Miltelstiel, swobas ab-raccus Linn. Rj. biljka, osnara u gorak, isp. Osmoje, 276. — riječi s takim nast. kod aptika.*

Görčile, *m.* muški nadimak utako najviše prozovu onoga koji se rodi u planini kod stoka, Rj. *hva da su hup. Goran, Goras, Goro, Goroje, Goro, ... u nast. isp.: U Crnoj Gori Görčile (mj. Gavrilov, Mihailov, Mihailo), Danile (mj. Danilo), Postl. XXXII.*

gorčina, *f. die Bitterkeit, amaritudo, Rj. osobina onoga što je gorako: Učiteljski je bljed, ... veoma gorak. Še te gorčine mi često smućemo s nama svoju glavnu dužnost. Zlos. 260. Nasiti me gorčinom, opoju me pelenom. Plač. 3. 15. vidi grečina.*

Gördana, *f.* (u C. G.) ime žensko, Rj. *dem. Gordica, hup. Görde, isp. Gordijana.*

Görde, *f.* (u C. G.) *hup. od Gordana, Rj. (u) nom. Görde, voc. Görde. — takva hup. kod Dobre.*

Gördica, *f.* (u C. G.) *hup. od Görde, Rj. upravo je dem. od Görde, isp. Osn. 311.*

Gordijana, *f.* ime žensko, Rj. *ima Latinista ina (srećako) Gordiana, isp. Gordana.*

Gördulja, *f.* (u C. G.) ženski nadimak, Rj. *isp. Gordana. — imena s takim nast. kod Bukulja.*

gōre, (u Here. govori se *gorje*), Rj. *suprotno dolje. — 1) oben, supra, Rj. u putanj gdje? kao: na gori, na rišem mjestu: Eto gore na bijeloj kuli, ondje ima dvoje Latinčadi. Npj. 2. 475. U Srbiji se danas svatovi daruju kod mladoženjine kuće, a u Konavljima i u svemu gore primorju i u Crnoj Gori kod djevojačke. Npj. 1. 29. (Vuku). Sve se ovo nahodi nešto gore na zemlji, a nešto opet duboko u zemlji. Priprava 7. Jesmo li bolji od njih? Ni po što! Jer ovaj dokazasmo da su i Jevreji i Grci svi pod grijehom. Rim. 3. 9. — 2) blizina, sursum, Rj. *na putu kuća? kao: u gori, na riše mjestu, isp. uzbrdo, uzgor, uzgora, uzgori. — Gdje se grane od drveta i dolje savijaju i gore uzvijaju. Rj. 429a. Poločele utirunguske, tamo gorjen po molis Boza, Rj. 710b. Dolje leže, gore ne ustade. Npj. 2. 413. Te barjake gore podigoše. 4. 350. Na rijeku gorje polbjegoše 4. 456. (= pobjegoše, isp. bljećeve). Ustaj gori, nevo naša, saba zora je. Here. 330. Sine Petre, potegnimi me gore. Majko moja, ti ne možeš gore. 310.**

gōrō, *adv. comp. od zlo, Rj. vidi gōri.*

gōrčnje, *n. Rj. revb. od gorjeti. 1) stanje kao biva, kad što gori, das. Bremen, ardor, Rj.: sažori će se ognjem ... i zaplakaće i zajaukati za njom ... kad vide dim gorejanu ajezinu. Otkriv. 18. 9. 2) radnja kojom što gori (palvi) što.*

gōri, *adj. — 1) comp. od zao, schlechter, pišor. Bog zna, jesu u golomu jadu. Kirilžija, ti si u gorenju. Rj. vidi zločestiji. — Kazn da je prvi roj Golubačke muhe) najljući i za stoka najgori. Rj. 93b. Nije s gorega, ne će biti s gorega, wird nicht schaden, Rj. 95a. Kad gjevojka vijeje zlu i gora, pusti jednu suzu. Npr. 104. Gora je odraba nego povala, čovjek je kad se čovek pridigne, pak se podrgni put razboli, nego prva bolest. Postl. 43. Kome ja bolji, ta men gori. 147 (taj meni gori). Najmio se zao u gorenju. 187. Nema Turčina bez poturčenjaka, aber su poturčenjaci za Hrišćane svagda guri od pravih Turaka. 204. Sa zla na gore (udariti). 274. Četverikaju jare, biee, nu za njihoro gore, lovača zovu. DPostl. 13. More, oganj i žena, tri najgora zla. 63. U zlo čas sam roda potražio, a u gori došo od Budima. Npj. 2. 69. Af da vidiš jada još gorijeh! 3. 284. O Radule, gori od gjevojke! 3. 552 (t. j. strasliji). U C. G. i sad kad hoće koga da prekore što nije junak reku mu: Ne valjaš koliko gjevojčima. Vuku. Pod barjake pokupi junake, sre bekriju goreg od gorav, a junaka boljeg od boljega. 4. 356. Ne bi s gorav bilo, da je primjerom pokazano. Opit XIII. Svi su ovi gjaei znali prilično čitati i pisati; najgori je u ovome među njima bio Mladenov sestrić Jovica. Sovj. 81. Jer će se sa-*

krpa od ... M 9. 16. S ... 2) ... 143. Kao ... N ... u gorega, ... N ... kod, ... DPostl. ... 218. Popl ... 197. ... N ...

gōrien, *f. die Dornen, Rj. ...*

gōrinka, *f. ime žensko, Rj. ...*

gōrjanik, *m. Gorbash, od ...*

gōrje, (u Here. govori se *gorje*), Rj. ...

gōrjen, (u Here. govori se *gorje*), Rj. ...

gōrjeti, *gōrum v. imp. Rj. ...*

gorko, *adv. u gorak, hup. sel. u r. Uch. ucebe, Rj. ...*

gōrnat, *adv. u C. G. adv. gorovit, Rj. ...*

gōrnica, *f. gornja soba, na podu, na tavani. P. L. ...*

govedarica, *f.* Rj. *vidi* govedarika, govedarusa. **1) die Rinderhirtin**, bubulca; Ja ne mogu tebe oze niti svinjaricom ili govedaricom. Rj. *pastirica govédina*. — **2) ptica**. ARj. III. 335a. *culi* balegarka, *i* *syn. andj.*

govédarima, *f. das Bindgeld (die Bezahlung des Rinderhirtens)*, *merces bubulci*. Rj. *plata govédica*. — *lakve riječi* *vidi* kod berberina.

govédarka, *f.* Rj. *vidi* govedarica, govedarusa. **1) ridi govedarica. Rj. *pastirka govédina*. — **2) da weisse Buchstelze**, *molecula alba*, *cf.* pliska. Rj. *ptica, ridi i* *balegarka, i* *syn. andj.***

govédarski, *adj. der Rinderhirtens, kuhdeorum*. Rj. *što pripada govédarima ili govédaru kajmu gad*. — **Kako** bi on carski sin uzeo govédarsku kćer. Npr. 173. Ovaj (jezik), što njim govori narod (i oni), da je suno svinjarski i govédarski jezik, i da je pokvaren od prvoga (Slavenskoga). Pis. 87.

govédarusa, *f. ridi* govedarica. Rj. *vidi i* govedarica. — *biće* govedarika *i* *pod 1)* (*pastirka govédina*) *i* *pod 2)* (*ptica*). — *riječi s* *takim* *nast. kod* ajgurisa. **govédina**, *f. ridi* govogjina. Rj. *govogje meso*.

govédo, *n. (u jabučini)* rijetko se govori, *taoqa qu zamjenjuje* govéce (koje ridi). Rj. *govédo, govéda, n. pl. das Rindvieh, armanta, bures, cf.* ovceja. Rj. 91a. *coll.* *goved*. — **Sitno** *blago*: kozo i ovce; a *krupno*: *govéda*. Rj. 30a. *Govéda* *biću* sjeno. Rj. 47b. *Ima* deset *grla* *govéda*. Rj. 102b. *Zbuen* se *govéda*. Rj. 203a. *Obadaju* se *govéda*. Rj. 126b. *Da* *zakolješ* što *najbolje* *imaš*, *sve* *bi* *ti* *se* *štokljata* *govéda*... i *od* *onoga* *časa* *marra* *se* *stane* *štokljati*. *Posle* *toza* *domaćin* *mu* *pokloni* *putora* *govéda*... *Čija* *su* *to* *govéda*?« Npr. 78. *Stane* *ovu* *kravu* *govéti* *na* *pašu* *s* *ostalijem* *govédima*. 125. *Sa* *svim* *je* *govéda*, *još* *da* *ima* *rep*. 275. *Presti* *ne* *ću*, *a* *ne* *umem* *vesti*; *babi* *ne* *ću* *čuvati* *govéda*. Npj. 1, 159. *Čeraj*, *pope*, *šarati* *govéda*. 4, 407. *I* *uze* *mi* *hiljadu* *ovaca* *i* *stotinu* *konjaha* *i* *govédih*. 5, 499 (*isp.* *govedi*).

govéđjaka, *f. u* *naše* *erijave*. — **1)** vrsta jabuke. — **2)** vrsta šljive. ARj. III. 336a.

govéđji, *adj. vom Rinde, bubulus*. Rj. *što* *pripada* *govéđcu*, *govédima*. — *Baleqa* *govéđja*. Rj. 13b. *Izati* *se* *grada*, *t. j.* *lopte* *koja* *se* *umijesi* *od* *govéđje* *blada*. Rj. 97b. *Košara*, *n. p.* *konjska, govéđja, ovejca*. Rj. 296a. *Panada*, *govéđja* *jaha* *s* *krnhom*. Rj. 186b. *Podjabuka, govéđje* *meso* *od* *buta* *ispod* *prepona*. Rj. 521a.

govéđjina, *f. das Rindfleisch, caro bubula, cf.* govédina. Rj. *govéđje* *meso*.

govéti, *govim* (govém?), *v. impf. tvari* *ko* *ne* *vijeta*. Džosl. 25, u Rj. 797b *ima* *suno* *v. pf.* *što*. *ngóveti*, *ngóvém*, *D* *vidi* *ngódi*. 2) *ngovet* *meso*, *t. j.* *porčjao*. — **V** *pomenuj* *poslušnici* *znatnije* *u* *buti*: *ugajjati* (kod *ngoveti* *znatnije* *pod* *D*, *pravens* *od* *goveti* *po* *poslušici* *je* *govim*, *po* *služenom* *ajngolu* *govem*, *akc.* *je* *umo* *prenesen* *od* *ngóveti*, u ARj. III. 336b *ima* *po* *juž. govoru* *govxjeti*, *govijém* *govim?*, *i* *primjere* *iz* *salašajemu* *vremena* *i*: *Sabij: Govéda* *im* *je* *što* *je* *bolje* *mogla*. Jurn. 73. *Mladič!*... *tebi* *se* *čini* *da* *ona* (cijara) *gové* *tebi*, *a* *ti* *sve* *daješ*, *njoj* *da* *ngové!* M. Gj. *Miličević*, *Lepota* *oblika*... *gové* *čovjekovoj* *duši*. Zlos. 311.

govétian, *govítina, adj.* *поводлив* *čovjek*, *koji* *popušta*. u *Lijevcu*, V. *Gjorgjević*. *mače* *bidi* *da* *je* *srodna* *govjeti*. ARj. III. 336b.

govénaŭje, *n. verb.* *od* *govnati*, *radnja* *kajmu* *tho* *govna*, *das* *lästige* *und* *unberechtigte* *Einreden*, *contradictio* *molesta* *et* *iniqua*. Rj.

govnara, *f. ridi* govnovalj. Rj. *i* *syn. andj.* *bubina*.

govnàrije, *f. pl. die Drecker, ungar.* *govna*, *stvari*, *vidi* *govnenica*, *prostaka* *riječ*.

govnati, *govnâm, v. impf. lästij* *und* *ohne* *Grund* *widersprechen*, *objurgare* *iniquo* *et* *moleste*; *ili* *ne* *govnaj* *tu* (otae *reče* *sinu*, *n. p.* *kad* *sin* *više* *sto* *na*

govnati, *govnâm, v. impf. lästij* *und* *ohne* *Grund* *widersprechen*, *objurgare* *iniquo* *et* *moleste*; *ili* *ne* *govnaj* *tu* (otae *reče* *sinu*, *n. p.* *kad* *sin* *više* *sto* *na*

govnâv, *n. govna*. Rj. *govna*.

govnen, *n. govna*. Rj. *govna*.

govnenica, *n. govna*. Rj. *govna*.

govnâra, *n. govna*. Rj. *govna*.

govnes, *n. govna*. Rj. *govna*.

govnići, *n. govna*. Rj. *govna*.

govnići, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

govno, *n. govna*. Rj. *govna*.

— *c*) *objekat u gororu direktnu (oratio directa)*. U sud stane bacati po sobi sve same dukate, *gororeći*: Kako meni danas, tako njima do vijeka. Npr. 75. *Ne govori*: neka! prije nego vidiš na tepezi. (Ne govori da se ne daje ili ne donosi ono što još ne vidiš.) Post. 197. Paštrovići obično *gorore aje* mjesto *ajje*. Npj. 1. 78 (Vuk). Djevojka je tiho *govoriti*: Daj mi, Bože, diziju dukata. I. 261. Koji Srbi *gorore dijete*, oni... 2. 251 (Vuk).

3. govorići komu, ka komu, među sobom, između se, jedan drugomu. — *a*) *govorići komu*: Meni moja stara majka *govori*, da uranim svako jutro na volu. Npj. 1. 386. Mrtvom *ću mu govorići* glavom. HNpj. 4. 441 (*kikisava* mu glavom). Kako je on take riječi *narod*u *govori* mogao. Straž. 1887. 41. Koji je... *govorio ocerima* preko proroka. Jevr. 1. 1. — *b*) *govorići ka komu, potvrda suno iz Vukova prijevoda Nov. Zarieta*: Dok on još *gororaše k ljudima*, gle, mati njegova... Mat. 12. 46. A *k Izraelju govori*: vas dan pružah ruke svoje k narodu. Rim. 10. 21. Nigda iz laskanja ne *gororisimo k vama*. Sol. 1. 2. 5. — *c*) *govorići s kim*: Odmakni se, kako bi s *ovom odrpanicom govori*? Npr. 253. *Sa mnom mladom ne govori*. Npj. 1. 490. Niko nije mogao s *njime ljudski govorići*. Danica 4. 26. *Te ću govorići s tobom svojski* o onome što mi je na sret. DP. 5. — *d*) *govorići među sobom, (rječije) između sebe; jedan drugomu. Među sobom zборе i gorore*. Npj. 1. 81. *I međi sobom Turški gororahu*, 4. 307. Tako se poplaše da stam *među sobom govori* i spremati se da ostave surješine. Sovj. 41. Šute kao braća. Jer se obično misli da braća *između sebe* u kući najmanje *gorore*. Post. 362. Oni su *između sebe* najviše *govori* Turški... Danica 2. 95. Suočiti, sastaviti koga s kim da *govori*, jedan drugomu u oči. Rj. 726a. *Jednu drugom* na rastanku *govori*. Npj. 1. 102.

4. govorići o kome ili o čemu, za koga ili za što. — *a*) *o kome ili o čemu*: U snu se ne snilo! (Kad ko *govori* o čemu što ne bi rad bio da mu se sni n. p. o ribi i t. d. Gdjejoj kad se *govori* o onome što na javi ne bi bilo rđavo, reku: u snu se ne snilo, a na javi se desilo!) Post. 355. *O sračunu govori*, ponajviše o *numa*. Npj. 1. 180. Dobri ljudi *o tlu gororiše*. 2. 431. — *b*) *za govorići za koga ili za što (= o kome ili o čemu)*: Nije hteo ni slušati što baba *govori za svaju kćer*. Npr. 17. *Te se dlimo Turci upitaše, za junaštvo Turci gororahu*. Npj. 1. 316. Jer je to onaj *za koga* je *govorio* Isaija. Mat. 3. 3. Mnogi *govore za dušu našu*: nema mu pomoći u Boga. DP. 45. — *3*) *ali govorići za koga znači i kao braću, prepovječati ga*: *Za bakla* je riječ *govorio*. Rj. 15b. Ovo što ćemo sad reći, neka ne misle čitatelji, da mi *govorimo za obranu* poimence... nego samo da uvjerimo čitatelje da... Nov. Srb. 1817. 512. Starajući se za dobro svojem narodu i *gororeći za sreću* svega sjemena svojega. Jestir. 10. 3. *Sivar govori sama za sebe*. DM. 75. *Tu se govori dobro za njega*. 316. *amo ne pripada ovaj primjer*: Tako se, n. p. pripovijeda da su... još se za *istiuitije govori* da su... Kov. 38.

5. govorići na koga, za kim, protiv koga. — *a*) *na koga pokazuje upućivanje, s kojim je pomiješano neprigateljstvo*: Ako on ne bude ukrao ono što mi *ujepu govore*, ne će se ožeći ni malo. Rj. 311b. *Sto ne bi čovek ni u snu snio* (n. p. *govori se na koga*). Post. 358. Niti oni mogu posvjedočiti šta tebi sad *na mru govore*. Djel. Ap. 24. 13. *Za sve ružne riječi* njihove koje bezbožni grješnici *gororiše na nj* (na Gospoda). Jud. 15. Nevaljalac o nevaljalstvu *govori*... *gororeći na Boga* laž. Is. 32. 6. — *b*) *za govorići za kim, misli se zlo, ako se i ne kaže izrijekom; već ako se reče suprotno*: Vuče se rep za njim. (*Govori se za njim* kojesta ružno). Post. 40. Da nije Turčin pod kapom? (Kad ko hoće za kim što zlo da kaže, i vidi

se da je govornik protiv nekoga) Npr. 76. Kad čuo da je *govorio* protiv nekoga... 77. *Govori se protiv nekoga*... 78. *Govori se protiv nekoga*... 79. *Govori se protiv nekoga*... 80. *Govori se protiv nekoga*... 81. *Govori se protiv nekoga*... 82. *Govori se protiv nekoga*... 83. *Govori se protiv nekoga*... 84. *Govori se protiv nekoga*... 85. *Govori se protiv nekoga*... 86. *Govori se protiv nekoga*... 87. *Govori se protiv nekoga*... 88. *Govori se protiv nekoga*... 89. *Govori se protiv nekoga*... 90. *Govori se protiv nekoga*... 91. *Govori se protiv nekoga*... 92. *Govori se protiv nekoga*... 93. *Govori se protiv nekoga*... 94. *Govori se protiv nekoga*... 95. *Govori se protiv nekoga*... 96. *Govori se protiv nekoga*... 97. *Govori se protiv nekoga*... 98. *Govori se protiv nekoga*... 99. *Govori se protiv nekoga*... 100. *Govori se protiv nekoga*... 101. *Govori se protiv nekoga*... 102. *Govori se protiv nekoga*... 103. *Govori se protiv nekoga*... 104. *Govori se protiv nekoga*... 105. *Govori se protiv nekoga*... 106. *Govori se protiv nekoga*... 107. *Govori se protiv nekoga*... 108. *Govori se protiv nekoga*... 109. *Govori se protiv nekoga*... 110. *Govori se protiv nekoga*... 111. *Govori se protiv nekoga*... 112. *Govori se protiv nekoga*... 113. *Govori se protiv nekoga*... 114. *Govori se protiv nekoga*... 115. *Govori se protiv nekoga*... 116. *Govori se protiv nekoga*... 117. *Govori se protiv nekoga*... 118. *Govori se protiv nekoga*... 119. *Govori se protiv nekoga*... 120. *Govori se protiv nekoga*... 121. *Govori se protiv nekoga*... 122. *Govori se protiv nekoga*... 123. *Govori se protiv nekoga*... 124. *Govori se protiv nekoga*... 125. *Govori se protiv nekoga*... 126. *Govori se protiv nekoga*... 127. *Govori se protiv nekoga*... 128. *Govori se protiv nekoga*... 129. *Govori se protiv nekoga*... 130. *Govori se protiv nekoga*... 131. *Govori se protiv nekoga*... 132. *Govori se protiv nekoga*... 133. *Govori se protiv nekoga*... 134. *Govori se protiv nekoga*... 135. *Govori se protiv nekoga*... 136. *Govori se protiv nekoga*... 137. *Govori se protiv nekoga*... 138. *Govori se protiv nekoga*... 139. *Govori se protiv nekoga*... 140. *Govori se protiv nekoga*... 141. *Govori se protiv nekoga*... 142. *Govori se protiv nekoga*... 143. *Govori se protiv nekoga*... 144. *Govori se protiv nekoga*... 145. *Govori se protiv nekoga*... 146. *Govori se protiv nekoga*... 147. *Govori se protiv nekoga*... 148. *Govori se protiv nekoga*... 149. *Govori se protiv nekoga*... 150. *Govori se protiv nekoga*... 151. *Govori se protiv nekoga*... 152. *Govori se protiv nekoga*... 153. *Govori se protiv nekoga*... 154. *Govori se protiv nekoga*... 155. *Govori se protiv nekoga*... 156. *Govori se protiv nekoga*... 157. *Govori se protiv nekoga*... 158. *Govori se protiv nekoga*... 159. *Govori se protiv nekoga*... 160. *Govori se protiv nekoga*... 161. *Govori se protiv nekoga*... 162. *Govori se protiv nekoga*... 163. *Govori se protiv nekoga*... 164. *Govori se protiv nekoga*... 165. *Govori se protiv nekoga*... 166. *Govori se protiv nekoga*... 167. *Govori se protiv nekoga*... 168. *Govori se protiv nekoga*... 169. *Govori se protiv nekoga*... 170. *Govori se protiv nekoga*... 171. *Govori se protiv nekoga*... 172. *Govori se protiv nekoga*... 173. *Govori se protiv nekoga*... 174. *Govori se protiv nekoga*... 175. *Govori se protiv nekoga*... 176. *Govori se protiv nekoga*... 177. *Govori se protiv nekoga*... 178. *Govori se protiv nekoga*... 179. *Govori se protiv nekoga*... 180. *Govori se protiv nekoga*... 181. *Govori se protiv nekoga*... 182. *Govori se protiv nekoga*... 183. *Govori se protiv nekoga*... 184. *Govori se protiv nekoga*... 185. *Govori se protiv nekoga*... 186. *Govori se protiv nekoga*... 187. *Govori se protiv nekoga*... 188. *Govori se protiv nekoga*... 189. *Govori se protiv nekoga*... 190. *Govori se protiv nekoga*... 191. *Govori se protiv nekoga*... 192. *Govori se protiv nekoga*... 193. *Govori se protiv nekoga*... 194. *Govori se protiv nekoga*... 195. *Govori se protiv nekoga*... 196. *Govori se protiv nekoga*... 197. *Govori se protiv nekoga*... 198. *Govori se protiv nekoga*... 199. *Govori se protiv nekoga*... 200. *Govori se protiv nekoga*... 201. *Govori se protiv nekoga*... 202. *Govori se protiv nekoga*... 203. *Govori se protiv nekoga*... 204. *Govori se protiv nekoga*... 205. *Govori se protiv nekoga*... 206. *Govori se protiv nekoga*... 207. *Govori se protiv nekoga*... 208. *Govori se protiv nekoga*... 209. *Govori se protiv nekoga*... 210. *Govori se protiv nekoga*... 211. *Govori se protiv nekoga*... 212. *Govori se protiv nekoga*... 213. *Govori se protiv nekoga*... 214. *Govori se protiv nekoga*... 215. *Govori se protiv nekoga*... 216. *Govori se protiv nekoga*... 217. *Govori se protiv nekoga*... 218. *Govori se protiv nekoga*... 219. *Govori se protiv nekoga*... 220. *Govori se protiv nekoga*... 221. *Govori se protiv nekoga*... 222. *Govori se protiv nekoga*... 223. *Govori se protiv nekoga*... 224. *Govori se protiv nekoga*... 225. *Govori se protiv nekoga*... 226. *Govori se protiv nekoga*... 227. *Govori se protiv nekoga*... 228. *Govori se protiv nekoga*... 229. *Govori se protiv nekoga*... 230. *Govori se protiv nekoga*... 231. *Govori se protiv nekoga*... 232. *Govori se protiv nekoga*... 233. *Govori se protiv nekoga*... 234. *Govori se protiv nekoga*... 235. *Govori se protiv nekoga*... 236. *Govori se protiv nekoga*... 237. *Govori se protiv nekoga*... 238. *Govori se protiv nekoga*... 239. *Govori se protiv nekoga*... 240. *Govori se protiv nekoga*... 241. *Govori se protiv nekoga*... 242. *Govori se protiv nekoga*... 243. *Govori se protiv nekoga*... 244. *Govori se protiv nekoga*... 245. *Govori se protiv nekoga*... 246. *Govori se protiv nekoga*... 247. *Govori se protiv nekoga*... 248. *Govori se protiv nekoga*... 249. *Govori se protiv nekoga*... 250. *Govori se protiv nekoga*... 251. *Govori se protiv nekoga*... 252. *Govori se protiv nekoga*... 253. *Govori se protiv nekoga*... 254. *Govori se protiv nekoga*... 255. *Govori se protiv nekoga*... 256. *Govori se protiv nekoga*... 257. *Govori se protiv nekoga*... 258. *Govori se protiv nekoga*... 259. *Govori se protiv nekoga*... 260. *Govori se protiv nekoga*... 261. *Govori se protiv nekoga*... 262. *Govori se protiv nekoga*... 263. *Govori se protiv nekoga*... 264. *Govori se protiv nekoga*... 265. *Govori se protiv nekoga*... 266. *Govori se protiv nekoga*... 267. *Govori se protiv nekoga*... 268. *Govori se protiv nekoga*... 269. *Govori se protiv nekoga*... 270. *Govori se protiv nekoga*... 271. *Govori se protiv nekoga*... 272. *Govori se protiv nekoga*... 273. *Govori se protiv nekoga*... 274. *Govori se protiv nekoga*... 275. *Govori se protiv nekoga*... 276. *Govori se protiv nekoga*... 277. *Govori se protiv nekoga*... 278. *Govori se protiv nekoga*... 279. *Govori se protiv nekoga*... 280. *Govori se protiv nekoga*... 281. *Govori se protiv nekoga*... 282. *Govori se protiv nekoga*... 283. *Govori se protiv nekoga*... 284. *Govori se protiv nekoga*... 285. *Govori se protiv nekoga*... 286. *Govori se protiv nekoga*... 287. *Govori se protiv nekoga*... 288. *Govori se protiv nekoga*... 289. *Govori se protiv nekoga*... 290. *Govori se protiv nekoga*... 291. *Govori se protiv nekoga*... 292. *Govori se protiv nekoga*... 293. *Govori se protiv nekoga*... 294. *Govori se protiv nekoga*... 295. *Govori se protiv nekoga*... 296. *Govori se protiv nekoga*... 297. *Govori se protiv nekoga*... 298. *Govori se protiv nekoga*... 299. *Govori se protiv nekoga*... 300. *Govori se protiv nekoga*... 301. *Govori se protiv nekoga*... 302. *Govori se protiv nekoga*... 303. *Govori se protiv nekoga*... 304. *Govori se protiv nekoga*... 305. *Govori se protiv nekoga*... 306. *Govori se protiv nekoga*... 307. *Govori se protiv nekoga*... 308. *Govori se protiv nekoga*... 309. *Govori se protiv nekoga*... 310. *Govori se protiv nekoga*... 311. *Govori se protiv nekoga*... 312. *Govori se protiv nekoga*... 313. *Govori se protiv nekoga*... 314. *Govori se protiv nekoga*... 315. *Govori se protiv nekoga*... 316. *Govori se protiv nekoga*... 317. *Govori se protiv nekoga*... 318. *Govori se protiv nekoga*... 319. *Govori se protiv nekoga*... 320. *Govori se protiv nekoga*... 321. *Govori se protiv nekoga*... 322. *Govori se protiv nekoga*... 323. *Govori se protiv nekoga*... 324. *Govori se protiv nekoga*... 325. *Govori se protiv nekoga*... 326. *Govori se protiv nekoga*... 327. *Govori se protiv nekoga*... 328. *Govori se protiv nekoga*... 329. *Govori se protiv nekoga*... 330. *Govori se protiv nekoga*... 331. *Govori se protiv nekoga*... 332. *Govori se protiv nekoga*... 333. *Govori se protiv nekoga*... 334. *Govori se protiv nekoga*... 335. *Govori se protiv nekoga*... 336. *Govori se protiv nekoga*... 337. *Govori se protiv nekoga*... 338. *Govori se protiv nekoga*... 339. *Govori se protiv nekoga*... 340. *Govori se protiv nekoga*... 341. *Govori se protiv nekoga*... 342. *Govori se protiv nekoga*... 343. *Govori se protiv nekoga*... 344. *Govori se protiv nekoga*... 345. *Govori se protiv nekoga*... 346. *Govori se protiv nekoga*... 347. *Govori se protiv nekoga*... 348. *Govori se protiv nekoga*... 349. *Govori se protiv nekoga*... 350. *Govori se protiv nekoga*... 351. *Govori se protiv nekoga*... 352. *Govori se protiv nekoga*... 353. *Govori se protiv nekoga*... 354. *Govori se protiv nekoga*... 355. *Govori se protiv nekoga*... 356. *Govori se protiv nekoga*... 357. *Govori se protiv nekoga*... 358. *Govori se protiv nekoga*... 359. *Govori se protiv nekoga*... 360. *Govori se protiv nekoga*... 361. *Govori se protiv nekoga*... 362. *Govori se protiv nekoga*... 363. *Govori se protiv nekoga*... 364. *Govori se protiv nekoga*... 365. *Govori se protiv nekoga*... 366. *Govori se protiv nekoga*... 367. *Govori se protiv nekoga*... 368. *Govori se protiv nekoga*... 369. *Govori se protiv nekoga*... 370. *Govori se protiv nekoga*... 371. *Govori se protiv nekoga*... 372. *Govori se protiv nekoga*... 373. *Govori se protiv nekoga*... 374. *Govori se protiv nekoga*... 375. *Govori se protiv nekoga*... 376. *Govori se protiv nekoga*... 377. *Govori se protiv nekoga*... 378. *Govori se protiv nekoga*... 379. *Govori se protiv nekoga*... 380. *Govori se protiv nekoga*... 381. *Govori se protiv nekoga*... 382. *Govori se protiv nekoga*... 383. *Govori se protiv nekoga*... 384. *Govori se protiv nekoga*... 385. *Govori se protiv nekoga*... 386. *Govori se protiv nekoga*... 387. *Govori se protiv nekoga*... 388. *Govori se protiv nekoga*... 389. *Govori se protiv nekoga*... 390. *Govori se protiv nekoga*... 391. *Govori se protiv nekoga*... 392. *Govori se protiv nekoga*... 393. *Govori se protiv nekoga*... 394. *Govori se protiv nekoga*... 395. *Govori se protiv nekoga*... 396. *Govori se protiv nekoga*... 397. *Govori se protiv nekoga*... 398. *Govori se protiv nekoga*... 399. *Govori se protiv nekoga*... 400. *Govori se protiv nekoga*... 401. *Govori se protiv nekoga*... 402. *Govori se protiv nekoga*... 403. *Govori se protiv nekoga*... 404. *Govori se protiv nekoga*... 405. *Govori se protiv nekoga*... 406. *Govori se protiv nekoga*... 407. *Govori se protiv nekoga*... 408. *Govori se protiv nekoga*... 409. *Govori se protiv nekoga*... 410. *Govori se protiv nekoga*... 411. *Govori se protiv nekoga*... 412. *Govori se protiv nekoga*... 413. *Govori se protiv nekoga*... 414. *Govori se protiv nekoga*... 415. *Govori se protiv nekoga*... 416. *Govori se protiv nekoga*... 417. *Govori se protiv nekoga*... 418. *Govori se protiv nekoga*... 419. *Govori se protiv nekoga*... 420. *Govori se protiv nekoga*... 421. *Govori se protiv nekoga*... 422. *Govori se protiv nekoga*... 423. *Govori se protiv nekoga*... 424. *Govori se protiv nekoga*... 425. *Govori se protiv nekoga*... 426. *Govori se protiv nekoga*... 427. *Govori se protiv nekoga*... 428. *Govori se protiv nekoga*... 429. *Govori se protiv nekoga*... 430. *Govori se protiv nekoga*... 431. *Govori se protiv nekoga*... 432. *Govori se protiv nekoga*... 433. *Govori se protiv nekoga*... 434. *Govori se protiv nekoga*... 435. *Govori se protiv nekoga*... 436. *Govori se protiv nekoga*... 437. *Govori se protiv nekoga*... 438. *Govori se protiv nekoga*... 439. *Govori se protiv nekoga*... 440. *Govori se protiv nekoga*... 441. *Govori se protiv nekoga*... 442. *Govori se protiv nekoga*... 443. *Govori se protiv nekoga*... 444. *Govori se protiv nekoga*... 445. *Govori se protiv nekoga*... 446. *Govori se protiv nekoga*... 447. *Govori se protiv nekoga*... 448. *Govori se protiv nekoga*... 449. *Govori se protiv nekoga*... 450. *Govori se protiv nekoga*... 451. *Govori se protiv nekoga*... 452. *Govori se protiv nekoga*... 453. *Govori se protiv nekoga*... 454. *Govori se protiv nekoga*... 455. *Govori se protiv nekoga*... 456. *Govori se protiv nekoga*... 457. *Govori se protiv nekoga*... 458. *Govori se protiv nekoga*... 459. *Govori se protiv nekoga*... 460. *Govori se protiv nekoga*... 461. *Govori se protiv nekoga*... 462. *Govori se protiv nekoga*... 463. *Govori se protiv nekoga*... 464. *Govori se protiv nekoga*... 465. *Govori se protiv nekoga*... 466. *Govori se protiv nekoga*... 467. *Govori se protiv nekoga*... 468. *Govori se protiv nekoga*... 469. *Govori se protiv nekoga*... 470. *Govori se protiv nekoga*... 471. *Govori se protiv nekoga*... 472. *Govori se protiv nekoga*... 473. *Govori se protiv nekoga*... 474. *Govori se protiv nekoga*... 475. *Govori se protiv nekoga*... 476. *Govori se protiv nekoga*... 477. *Govori se protiv nekoga*... 478. *Govori se protiv nekoga*... 479. *Govori se protiv nekoga*... 480. *Govori se protiv nekoga*... 481. *Govori se protiv nekoga*... 482. *Govori se protiv nekoga*... 483. *Govori se protiv nekoga*... 484. *Govori se protiv nekoga*... 485. *Govori se protiv nekoga*... 486. *Govori se protiv nekoga*... 487. *Govori se protiv nekoga*... 488. *Govori se protiv nekoga*... 489. *Govori se protiv nekoga*... 490. *Govori se protiv nekoga*... 491. *Govori se protiv nekoga*... 492. *Govori se protiv nekoga*... 493. *Govori se protiv nekoga*... 494. *Govori se protiv nekoga*... 495. *Govori se protiv nekoga*... 496. *Govori se protiv nekoga*... 497. *Govori se protiv nekoga*... 498. *Govori se protiv nekoga*... 499. *Govori se protiv nekoga*... 500. *Govori se protiv nekoga*... 501. *Govori se protiv nekoga*... 502. *Govori se protiv nekoga*... 503. *Govori se protiv nekoga*... 504. *Govori se protiv nekoga*... 505. *Govori se protiv nekoga*... 506. *Govori se protiv nekoga*... 507. *Govori se protiv nekoga*... 508. *Govori se protiv nekoga*... 509. *Govori se protiv nekoga*... 510. *Govori se protiv nekoga*... 511. *Govori se protiv nekoga*... 512. *Govori se protiv nekoga*... 513. *Govori se protiv nekoga*... 514. *Govori se protiv nekoga*... 515. *Govori se protiv nekoga*... 516. *Govori se protiv nekoga*... 517. *Govori se protiv nekoga*... 518. *Govori se protiv nekoga*... 519. *Govori se protiv nekoga*... 520. *Govori se protiv nekoga*... 521. *Govori se protiv nekoga*... 522. *Govori se protiv nekoga*... 523. *Govori se protiv nekoga*... 524. *Govori se protiv nekoga*... 525. *Govori se protiv nekoga*... 526. *Govori se protiv nekoga*... 527. *Govori se protiv nekoga*... 528. *Govori se protiv nekoga*... 529. *Govori se protiv nekoga*... 530. *Govori se protiv nekoga*... 531. *Govori se protiv nekoga*... 532. *Govori se protiv nekoga*... 533. *Govori se protiv nekoga*... 534. *Govori se protiv nekoga*... 535. *Govori se protiv nekoga*... 536. *Govori se protiv nekoga*... 537. *Govori se protiv nekoga*... 538. *Govori se protiv nekoga*... 539. *Govori se protiv nekoga*... 540. *Govori se protiv nekoga*... 541. *Govori se protiv nekoga*... 542. *Govori se protiv nekoga*... 543. *Govori se protiv nekoga*... 544. *Govori se protiv nekoga*... 545. *Govori se protiv nekoga*... 546. *Govori se protiv nekoga*... 547. *Govori se protiv nekoga*... 548. *Govori se protiv nekoga*... 549. *Govori se protiv nekoga*... 550. *Govori se protiv nekoga*... 551. *Govori se protiv nekoga*... 552. *Govori se protiv nekoga*... 553. *Govori se protiv nekoga*... 554. *Govori se protiv nekoga*... 555. *Govori se protiv nekoga*... 556. *Govori se protiv nekoga*... 557. *Govori se protiv nekoga*... 558. *Govori se protiv nekoga*... 559. *Govori se protiv nekoga*... 560. *Govori se protiv nekoga*... 561. *Govori se protiv nekoga*... 562. *Govori se protiv nekoga*... 563. *Govori se protiv nekoga*... 564. *Govori se protiv nekoga*... 565. *Govori se protiv nekoga*... 566. *Govori se protiv nekoga*... 567. *Govori se protiv nekoga*... 568. *Govori se protiv nekoga*... 569. *Govori se protiv nekoga*... 570. *Govori se protiv nekoga*... 571. *Govori se protiv nekoga*... 572. *Govori se protiv nekoga*... 573. *Govori se protiv nekoga*... 574. *Govori se protiv nekoga*... 575. *Govori se protiv nekoga*... 576. *Govori se protiv nekoga*... 577. *Govori se protiv nekoga*... 578. *Govori se protiv nekoga*... 579. *Govori se protiv nekoga*... 580. *Govori se protiv nekoga*... 581. *Govori se protiv nekoga*... 582. *Govori se protiv nekoga*... 583. *Govori se protiv nekoga*... 584. *Govori se protiv nekoga*... 585. *Govori se protiv nekoga*... 586. *Govori se protiv nekoga*... 587. *Govori se protiv nekoga*... 588. *Govori se protiv nekoga*... 589. *Govori se protiv nekoga*... 590. *Govori se protiv nekoga*... 591. *Govori se protiv nekoga*... 592. *Govori se protiv nekoga*... 593. *Govori se protiv nekoga*... 594. *Govori se protiv nekoga*... 595. *Govori se protiv nekoga*... 596. *Govori se protiv nekoga*... 597. *Govori se protiv nekoga*... 598. *Govori se protiv nekoga*... 599. *Govori se protiv nekoga*... 600. *Govori se protiv nekoga*... 601. *Govori se protiv nekoga*... 602. *Govori se protiv nekoga*... 603. *Govori se protiv nekoga*... 604. *Govori se protiv nekoga*... 605. *Govori se protiv nekoga*... 606. *Govori se protiv nekoga*... 607. *Govori se protiv nekoga*... 608. *Govori se protiv nekoga*... 609. *Govori se protiv nekoga*... 610. *Govori se protiv nekoga*... 611. *Govori se protiv nekoga*... 612. *Govori se protiv nekoga*... 613. *Govori se protiv nekoga*... 614. *Govori se protiv nekoga*... 615. *Govori se protiv nekoga*... 616. *Govori se protiv nekoga*... 617. *Govori se protiv nekoga*... 618. *Govori se protiv nekoga*... 619. *Govori se protiv nekoga*... 620. *Govori se protiv nekoga*... 621. *Govori se protiv nekoga*... 622. *Govori se protiv nekoga*... 623. *Govori se protiv nekoga*... 624. *Govori se protiv nekoga*... 625. *Govori se protiv nekoga*... 626. *Govori se protiv nekoga*... 627. *Govori se protiv nekoga*... 628. *Govori se protiv nekoga*... 629. *Govori se protiv nekoga*... 630. *Govori se protiv nekoga*... 631. *Govori se protiv nekoga*... 632. *Govori se protiv nekoga*... 633. *Govori se protiv nekoga*... 634. *Govori se protiv nekoga*... 635. *Govori se protiv nekoga*... 636. *Govori se protiv nekoga*... 637. *Govori se protiv nekoga*... 638. *Govori se protiv nekoga*... 639. *Govori se protiv nekoga*... 640. *Govori se protiv nekoga*... 641. *Govori se protiv nekoga*... 642. *Govori se protiv nekoga*...

grabonos, grabonosac, *sea, m.* (u C. G.) nekaka (dehela zuniya za koju se govori da joj koze puška ne može probiti, *Art Schlinge, serpulis quous, cf.* heća, Rj. *vidi* i skor. — grabonos grabonosac (kajji grabi i nosi?)

grabov, *adj.* *weissbuchen, carpini betuli*, Rj. *što pripada grabu, vidi* grabrov. — Noseći u njedrima graboru grabčicu, Rj. 151a. *za nast. ov isp.* aptov.

grabovina, *f.* *Wessenholz, lignum carpini betuli*, Rj. *graboro drvo*: Baklja, od *graborine* kao i verje koje se pali mjesto luća, Rj. 52a.

grabrik, grabrika, *m.* (u Slav.) *vidi* grabik, Rj. *grabrova šuma*. — *za nast. isp.* aptik.

grabrov, *adj.* *vidi* grabrov, Rj. *što pripada graboru*. — *za nast. isp.* aptov.

grabulje, grabuljâ, *f. pl. vidi* grablje, Rj. *orugje kojim se grabi, u. p. sijeno, vidi* i grebulja, grebulje. — *riječ i s takim nast. kod* bakulja.

grabunjača, *f.* stara gumarska metla, kad se ... otea, M. Medić, ARj. III. 358b. — *riječ i s takim nast. kod* ajgirača.

grabūs, (u C. G.) učiniše *grabus*; a oni onda *grabus!* t. j. pograbiše, razgrabiše, *das Rauffen, rapina*, Rj. *vidi* grabac, grabilo, *isp.* grabož 1, *isp.* nagrabusiti. — *grabūs* (od osn. od koje su *grabulje*). Osn. 356. *za nast. isp.* Vilūs.

gracki, *vidi* gradski. — *ds u brzu gorora čuje se kao e, pa tako gdje koji i pišu.*

gracnuti, *nēm, v. pf.* malo ogrepsti, *ankratzen, radere*: dok se gdje malo *gracnem* odmah se da na zlo, Rj. *Dančić dovodi glagol od korijena od lupi je grabiti*: značenje koje je u grabiti prelazi u "zadirati": *gracnuti*. Korijeni 61.

Grācāc, Grācān, *m.* varošica u Hrvatskoj: Da idemo pod *Grācāc* u goru. Vučko sjedi *Grācāc* na kapiji, Rj. *nalazi se gen. i* Grācāca: A udari od *Grācāca* Pandza, Npj. 3, 497. — *Grācāc* (osn. u *gradac*, otpalo *d* pred *č*). Osn. 336. *za gen.* Grācāca i Grācāca *isp.* bakar, bakra i bakara.

Grācānica, *f.* — 1) varoš u Bosni: I kasabu ravnu *Grācānicu*, Rj. — 2) voda koja teče kroz župu Nikšićku, od čega se zove i župa *Grācānica*. Dokle vodi *Grācānici* dogje, Rj. — 3) u pjesmama nekaka erkva: Zbor zborila gospoda Rišćunska kod bijele erkve *Grācānice*, Rj. — 4) voda koja teče ispod grada Sokola i utječe u Drinu, Rj.³

Grācānin, *m.* *Einser von Grācāc*: S pobratimom *Grācāninom* Markom. *Grācāni* su bolji od Senjanca, Rj. *čovjek iz* Grācāca.

grād, *m.* (loc. grādū, *pl.* grādi, grādovi, grādōvā), *dem.* grādić, *hyp.* gradac, *augm.* gradina. — 1) *die Festung, arx*: U grad kad hoćeš, a iz grada kad puste, Rj. *vidi* tvrgjva, forteca. — 2) *vidi* varoš, mjesto 2; *die Stadt, urbs, oppidum*. — *Kako je puzete vazda znati, gdje riječ grad znači tvrgjva u gdje varoš, ovdje ćemo primjere staviti bez razlike. (kad hoće ova razlika da se baš pokaže, za tvrgjvaru kaže se tvrdi grad): Način grad Zvornik na vodi Drini, Rj. 415b. Idući tako od sela do sela i od grada do grada ... dogje i u carer grad, Npr. 46. Bio je veliki grad i u gradu carski dvor, 60. Vrijeme grad gradi pa ga vrijeme i razgradi, Postl. 40. Mogju božićim stat u Gradu a među gospođjau u gradu, DPostl. 60 (grad misli se Dubrovnik, XI). Vijor dolom dnje, gradom poljuljuje, Npj. 1, 206. Popio bi ravnu Peštu i sav Budim grad, 1, 456. I sam se bane opkladi u sedam belih gradova, 1, 587. Slijevaće u tope gjulove, te će naše razbijat gradove, 2, 201. A Loznicu gradu opasati, 4, 248. Grad na polju kad je tvrd i uredan, pa kad ti izagje kakav dnušanin da ga na silu uzme, valja tada grad zatorit' ... na grad barjak poperit', Kov. 67. Sažida tvrde gradore u zemlji Judinuj, Dnev. II, 11, 10. — 3) igrati se grada, t. j. lopte koja se umijesi od go-*

Vezje, *kozice* 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 974, 975, 976, 977, 978, 979, 980, 981, 982, 983, 984, 985, 986, 987, 988, 989, 990, 991, 992, 993, 994, 995, 996, 997, 998, 999, 1000.

grād, *v. pf.* *die Stadt, urbs*: H. mnogi i mesu govoriti se sve čini da baš ... sugradica, ... A. *Bije grād*, stara odana ... ono što je *bal* ... Rj. *grade*, Rj. 511a. S. ... kisa ugrusa, Rj. 726b. 1. (kad vodi oblaku pa ... Postl. 28. *Grad* je kal ... i ne udari, E. *Ujeda* ... čorku česta gje ... najveći grad ... 58. Sve bilje u polju ... polju, Mojs. II, 9, 26.

grādac, grāca, *m.* *hop, od* ... mali *grādac*, ali sam ja u njemu ... **Grādac**, Grāca, *m.* u Jadru više sela, ... navrh jedne glavice, i to se ondje zove *obli* ... a *u*li je glavica više sela. S. ... sud da ima livada, Rj. **Grādācāc**, Grādācāca (Grādācāca), ... u Bosni: Uteče im od *Grādācāca* Dodo, Od *Grādācāca* dva Grādācācvića, Rj. **Grādāčki**, *adj.* 1) *von* Grādācāc, Rj. *što pripada* *Grādācāc*, Grādācācvić, tako se zove kapetan *Grādācāc*, Rj. 97b. 2) *što pripada* *Grādācāca*, ARj. III 361a. **Grādācācvić**, *m.* *von* Grādācāc, tako se zove kapetan Grādāčki: Od Grādācāca dva Grādācāca, Rj. *isp.* Zrinović od Zrima. **grādić**, grādić, grādica, *m.* *dim.* od grad, Rj. 1. Krajinu je varos i *mali gradić*, što je zidao Pasmadžijau Negotin, Rj. 297b. Valja da je kakav *gradić*, DRj. 2, 121. **grādina**, *f.* 1) *der Zaun, sepos*, Rj. *radi* gradija 1, ograda, ogragja, zagrada, zagradija, zragja, — Ispod žita otvori otajom, uteči ... kao krajem *gradiu* kud su žita posijana?, Postl. 105. 2) *der Garten, hortus, cf.* vrt, Rj. *radi* bašca 1, *isp.* *u*oily *dim.* grādinica. — Kupus'ak, *kapsune grad* u. r. Rj. 316b. Čipur, kao *lippe* njiva ili *gradiu* vrt, Rj. 760b. Vezak vezle tri lope devojke u *gradiu* pod slatkim badenom, Npj. 1, 452. Gjulistan, *gradiu* gje su *ruže*, *der Rosengarten*, Npj. 1, 315. Osta kći Sionska kao koliba u vinogradu, kao sjenica u *gradiu* od *krastavca*, 18, 1, 8. 3) *augm.* od grad, Rj. **grādinica**, *f.* *dim.* od gradina, Rj. *isp.* basica, hostaneć.

Grādīška, *f.* (Nova i Stara) varoš u Slavonju, Rj. — I' *Grādīški* novoj, Danica 3, 243.

Grādīškō, *u. adj.* *mo* mjesto (staraj imo Grādīški) Pelivanu Savu preletješe: u petak su *Grādīškō* došli, Npj. 1, 445.

Grādīšte, *u. Rj.* *varošica u* *Draučica*, *među* *Rimau* i *Galupim*, *sa* *Zidunama*.

grādīšte, *u.* *mjesto gdje je nekad bio grad*, *vidi* varošiste. — Nalazili su različne starinske novce, komade od zemljanih suda i druge stvari koje se nazivaju *po* *grādīština*, Narod onuda pripovijeda da je ondje bio negda veliki Grčki grad, Rj. 111b. *riječ s takim nast. kod* blāstise.

grādītelj, *m.* *koje* *gradi*: Od mnoštva jezikopravitelja i *araditelja* književnoga jezika odvajaju se ... Pis. 87. — *riječ s takim nast. kod* boditelj.

grāditi, grādīm, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. do-grāditi, *na-*, *o-*, *ob-*, *pos-*, *pre-*, *pris-*, *raz-*, *sa-*, *z-*, *za-*; *v. impf.* slož. do-gradijati, *na-*, *o-*, i t. d. — 1. 1) *gradi* što tjelesno, *vidi* praviti, *maehen, erfertigen, conde*,

ke, kuća, erkvu, most, guše, gadjlje, sešlo.
 16. *... graditi uopćenim, uopćenim graditi kao per-*
... s gorore načiniti, napraviti. Aba-
 najviše *gradjere* od grunjske krpe. Rj. 1a.
 17. *... graditi.* Rj. 18b. *Graditi, graditi*
 Rj. 39b. *Gradi bazu* od kukurnuzna hljeba.
 17. *... graditi grad* tri godine dana. Rj. 97b. Kad
 prije nekoliko godina *gragja pot*. Rj. 111b. *Ki-*
... od rasla, što obično u Srijemu grade. Rj. 270b.
 18. *... graditi se* svakovijem kolčacima *grade*.
 Rj. 280a. *Ko se poje* je od konopalja... koje samo ko-
 kopaci *grade*... ličina je od lika, i ljudi je sami
 ... Rj. 289a. Niseste... od kojega su oni poslije
... i ost da jela. Rj. 122b. *Grade kuće*
 ... Rj. 169a. Kad je vidio gdje *grade no-*
 ... Rj. 301b. Žene uzimaju rastok kad *grade boju*
 za obrve. Rj. 633a. Osim čarka koji *gradu grad*. Rj.
 181b. Od svega onoga voska *grade svijeću*. Posl. 3.
Grade razvoj a *ze* u sumi. 15. Uzeo nož pa *grade*
 sve male *svijeće*. 160. U čeliji je remeta koji *grade*
reseta i *zlaćena crvena*. D'posl. 139. Donesi mi jedan
 listak hartije, da ti *gradim* jednu svinu *kajija*. Npj.
 2. 246. Koza Marko sabljom udaraše, *pu dručicu*
od jednoga gragjasa. 2. 252. Već mi *grade* sočeri kolče.
 2. 331. Pa on *graditi* orahove *šajke*. 4. 241. Pak se
 graditi planinskoj ongje opet razdvaja na dvije grane,
 od kojih se desna vraća k jugu, te *graditi Rudničke*
plavice. Danica 2. 30. Ako Turci zapale manastir,
 narod će ga opet načiniti, kao što je i do sad *graditi*.
 3. 180. Znao je *korvora*, *putujući* i *pećate graditi*. 4.
 11. I dave nekaka kujudžiju, koji je *uvrce graditi*.
 4. 16. *Graditi pjesma*. 4. 36. *Pogusere*, što su im žene
graditi. Miloš 58. Nikakav majstor ne radi svoga za-
 mata, ne znajući što *graditi* ni kako *graditi*. Pis. 66.
 Zato *grade* od jednoga sloja dva, što ne će da izgo-
 varaju razmazano i ačeci se, nego oštro, n. p. snijeg.
 Nov. Srb. 1817. 661. (Kačićeva) nijesu narodne *pjesme*,
 nego ih je on *graditi*. Npj. 1. XXXVIII. *Graditi* od
 njeza od bilja svakojako *posujje*. Priprava 5. *Grade*
velike skube na haljinama svojima. Mat. 23. 5. *Bogora*
 livenijeh *u gradite sebi*. Mojs. III. 19. 4. Šijeci
 olrveta i *graditi zaklon* od grada koji se bije s tobom.
 V. 20. 20. Koji je sam *graditi slova* i stampao crkvene
 knjige. 103j. 2. 50. 2) *graditi* što *ničlesno, uano,*
dihaćno, voli činiti, v. pf. načiniti. — To se kaže
graditi i načiniti — sebi — *zadužbinu*. Rj. 173a. Izgju
 predi njih lijepim načinom i *grade mir*. Rj. 477a.
 Za što, braćo, ako Boga znate! bez nevolje jer *graditi*
ovdja? Npj. 2. 137. Što ti *Turke graditi* kaurima?
 3. 179. Dovele je u bijelu erkvu, od *Hajkine graditi*
Amajbija. 3. 363. Po Srbiji teški *zulum grade*. 4.
 152. Ali Turci više *jade grade*. 4. 153. AF Gjorgjija
 dva *resolja graditi*: brata ženi i sestru udaje. 4. 155.
 Mnogu *štetu* od Turaka *grade*. 4. 409. *Veslje* im
grade iz pusaka. 5. 47. Da Latini tu *radost* ne
grade? 5. 183. Baš su, ja miim, vrlo siromasi, pak
 ne mogu *graditi junaštvo*. 5. 516. Kralj Budinski
 čudan *smak graditi*, još čudnije *graditi zadužbine*.
 Here. 62. *Graditi* još nekako *uvra (uvrjećje)*. Pis.
 19. Opet je bolje uzeti tugju *riječ*... nego li maopako
uvra graditi. Rj. XX. Jer zakon *graditi guber*. Rim.
 4. 15. *Nevolja vrpļioje graditi*. 5. 3. Ako rećemo, da
 ne sagrijehismo, *gradimo ga (Boga)* lažom, i riječ
 govora nije u nama. Jov. 1. 10. U tom razdjelu
 bilo Križaniću mnogo prilike *graditi jezik*. Rad
 16. 175. — 3) *sa se, pass.*: *Gibanica*... u Herce-
 gini se *graditi* i poma. Rj. 85b. *Lanci* se sad *grade*
 u jednom selu. Rj. 103a. Nekakva trava od koje se
grade graditi. Rj. 113b. Soliosko polje... gdje se negda
grade i graditi. Rj. 700a. Loj i ekvara jedna mast,
 i *grade* u gragju, *Ekvara* ili *skvara* se *graditi* od smi-
 ... Rj. 170. Dak su se od stakla počele
graditi graditi. Priprava 130. Da se *graditi* današnjega
 Srpskog jezika *gramatika*. Rj. XIV.

II. *sa se, refleks.* — 1) *sich zu etwas machen, es*
spülen, simulare; graditi se da je učin. Rj. isp. *pre-*
travati se, sich verstellen, simulio. Rj. 582a. — Koji
 nije ništa a *graditi se* da je što veliko. Posl. 34. Kad
 se ko *graditi* odvise pametan. 72. Kad se ko ponosi i
graditi bogat. 130. Kad se ko *veliki graditi*. 211. Rastre-
 sati gaće nad kim. (*Graditi se* *gospodar*, zapovijedati).
 270. Koji se *gradite* *pravedni* pred ljudima. Luk. 16.
 15. E, čovjek budući, *graditi se* Bog. Jov. 10. 33.
 Kad se *gragjahu mudri*, poludješe. Rim. 1. 22. Što
 se sam *graditi* *pravedni* od Boga. Jov. 32. 2. Ima
 ko se *graditi bogat* a nema ništa, i ko se *graditi siromak*
 a ima veliko blago. Prič. 13. 7. Koji se *graditi prorok*
 među vama. Jer. 29. 27. *isp.*: činiti se ko ili što kod
 činiti i e. Izlavati se za koga ili za što kod izlavati 5.
 — 2) nije lijepa, nego se *graditi*, t. j. bijeli se i ru-
 meni: *se schminkt sich, colorem facio mentior*. Rj.
 činiti i e. *izlavati se* za koga ili za što kod izlavati 5.
 — 3) nije lijepa, nego se *graditi*, t. j. bijeli se i ru-
 meni: *se schminkt sich, colorem facio mentior*. Rj.
 činiti i e. *izlavati se* za koga ili za što kod izlavati 5.
 — 4) nije lijepa, nego se *graditi*, t. j. bijeli se i ru-
 meni: *se schminkt sich, colorem facio mentior*. Rj.
 činiti i e. *izlavati se* za koga ili za što kod izlavati 5.

gradjlika, *f.* jedan komad od gragje, *ein Stück vom*
Baumaterial, materia: od toga drveta ne može biti
 nikakva *gradljika*. Rj. — *riječi s takvim nast. kod*
alutjika.

gradni, *adj.* što pripada grādu, *Hugel-, grandinis*:
 Grad veliki kao glava pada s neba na ljude; i ljudi
 huliše na Boga od *zlu gradnoga*. Otkriv. 16. 21. Više
 ih izgibe od *kamenje gradnoga* nego što ih pobise
 sinovi Izrailjevi mačem. Is. 10. 11. Jesi li ulazio u
 riznice šnežne? ili *riznice gradne* jesu li vidio? Jov
 38. 22.

gradobitina, *f.* ono što je tukao grād, *das von*
Hagel beschadigte, calamitas. Rj. *grado-bitina* (*pru*
pala grad, druga pola postala od partie, bit). *isp.*
 Osn. 161 (biti, bijem, *part. pass.* bit, bijen, bičm).

gradonosan, *gradnosna, adj.* koji nosi (donosi)
 grad, *gradinosus*: I snučeni oblak *gradonosni*. P.
 Petrovič gor. vijenac 29. ARj. III. 373b. *roll Hagel*.
 — *grado-nosan, riječi tako slož. kod bogonosni*.

gradski, *adj.* n. p. vrata, *Festungs-, arcis*. Rj. što
 pripada gradu, *gradovima*. *Kako se ds u gororu čuje*
kao e, gdje koji i pišu *gracki*. — On plati slijepcu
 (koji sjeli na *gradskijem vratima* i prosi). Rj. 394a.
 Devet divova baš omijeh *krenika gradskijeh*. Npr.
 192. Momčetu valja večera, i *gradska meka postelju*.
 Npj. 1. 415. Nagna konja niz *gradske sokake*. 2. 606.
 Jedno bješe *gracka buljubaša*. 4. 518. Što se pak tiče
gradskoga papravljanja i drugih troškova, to sad da
 se odredi, ili će biti na Srpski račun, ili na carski.
 Miloš 31. Pogjoše u grad... i kad izgahu uz *brdo*
gradsko, sroćeše djevojke. Sam. I. 9. 11.

gragja, *f.* — 1) (coll.) *das Baumaterial, materia*.
 Rj. *ono od čega se što graditi, vidi jupija*. — *Grad-*
ljika, jedan komad od *gragje*. Rj. 97b. *Siječe gragju*
 za kuću. Rj. 162a. Novu *gragju* iznesosmo, belu
 erkvu *sagradismo*. Npj. 1. 118. Poće prepravljati
gragju za Srpsku gramatiku. Danica 3, I. *Gragja* za
 lep Srpski roman. 4. 32. Poće prepravljati *gragju*
 za most. Žitije 59. Bješe *gragju zida njegovu jaspis*.
 Otkriv. 21. 18. Preda mu... silu *Božiju drvene gragje*
 i miramora. Prip. bibl. 77. — 2) u pjesmi mjesto
gragjevina: *Gragju graditi* tri godine dana, b'jelu kulu
 i tanku avliju. Rj. *vidi zgrada* 1. — Di je veće *gragja*,
 tu je veće ogranja. D'posl. 16. I sve erke i svi ma-
 nastiri, to su *slavne gragje Nemanjića*. Npj. 5. 503.
 — 3) čovjek slabe *gragje, die Leibesbeschaffenheit,*
corporis constitutio. Rj. *stanje onoga što je gragjeno,*
isp. kov 5. — Sam postaje svjedok da je Sveti bio
slabe moralne gragje kad ga je mogla moralno ubiti
 moja recenzija. GPX. 7. Jer zna (Gospod) *gragju*
uša, opominje se da smo prah. P's. 103. 14. —
 4) (u Dalm.) *vidi ograda*. Rj. *vidi i gradina* 1, i
syn. ondje. — 5) (u Lici) šara na zubinama u nao-
 ku. Rj. — 6) oputa na opancima. Rj.

graktanje. Rj. *verbal. od graktati. radnja kojom se graktati. odas Krachzen, erocatio. Rj. graktati, grakćen. v. impf. krahzen, erociti. Ne grakćen. v. verbal. gavrane: ne plaši mi po gori ju- g. v. grakćati. grakćati. grokćati. pf. slož. za- grakćen. Dolećeše dva vrana *grakćau*... jedan drugi progovara. Npj. 2, 292.*

Gramāda, *v.* i kako mjesto u Srbiji iza Paraćina. Rj. *grāmāda, čna. adj. grāmātički, adj. što pripada gramatičnom. U njima ima gramatičnih pogrešaka. N. IX. Kad se kaže: možemo držalo, valja da bi se moglo ka- tati i gramatično pogreška? Pis. 49. Tak- li u gramatičnom broju... i o broju gramati- čnom. Danice, AKj. 672a.*

grāmātik, *m. čorjek koji se bavi oko gramatike. Gramatičans: Po svoj prilici će mu biti i to popravio kakav gramatik. Npj. 3, 531 (Vuk). Ipak se jednoga od njih, i to prvoga, drže svi bolji gramatiči slovenski. Rad 1, 116.*

grāmātika, *f. grammatika: Gramatika drveni mo- tika. Valja da za to što je sulha i opora. Posl. 45. Među ovijem riječima ima ih mnogo koje su u pri- rodi muškoga roda a u gramatiči ženskoga. Obl. 18.*

grāmāziti, *zim. v. impf. (u Srijemu) za čim. lechzen, upre. Rj. kao givati za čim. iz: sre duše težiti nu- sto, radi hlepjeti. — Opština (Dubrovnik) nije gram- ziti za onom korisću, koja je Mletke nepresiano uvla-čila u ratove. DM. 229.*

grāmāzljiv, *adj. koji gramzi. Ali je pusto gram- zljiv za tugom mnikom. Gramzljiv i proždrljiv kao vuk. J. Bogdanović. AKj. III. 383b. isp. lakom, po- hlepac, pohlapac, popašan.*

grāmāzjenje, *n. Rj. verbal. od gramziti. radnja kojom tko gramzi za čim odas Lechzen, sitis cujus rei ardens. Rj.*

grāna, *f. Rj. — 1 a) der Zweig, frons: metnuti djevojni grāna na put. 1. j. smesti je čim da se ne može udati. Rj. vidi hvoja. dem. grāncea, grānica 4. agra. grānina, coll. grānje. isp. razgranati se. — Bredna grāna. Rj. 15a. Zapaljenu grānu lororice... bace na polje. Rj. 97b. Lomača, 3) sulha grāna koja se nosi iz šume kući na vatru. Rj. 333a. Otoka, 2) grāna koja iz dubla izraste kroz druge grāne sama upravo, vidi odroda. Rj. 177b. Potki, grāna koja se ndari u livadu, da se zna dokle je zabranjeno. Rj. 533b. Pašćenica, grāna. Rj. 624b. Da joj (bukvi) okreše grāno. Npr. 2. Noseći svaki preda sobom po zeleni šamatu grānu. 156. Kurjak se ne plaši šuš- natom grānom. Posl. 161. Ugledao gje se grāne od drveća i dolje savijaju i gore uzvijaju. 228. Rasla jabuka Ranku pred dvorim: srebrno stablo, zlačene grāne. Npj. 1, 60. O narandžo, vojko plemenita!... vjetar puva, grāne ti podčija. 1, 74. Plemenita dafina, zlatna grāne spustila. 1, 131. Vezah konja za jelu zelenu, a sokola za jolca grānu. 1, 316. Visoka jela do neba, široki grāne podčila. 1, 332. Odlomio im grāna od badema... Odvila se grāna jergovana, pod njom sedi lepa Julijana. 1, 152. Od gore je grānu atkinua, pa je pope nasel' druma puta, a za grānom Petar zapamio. 4, 55. Lipa Zlato, neobraju grāno! HNpj. 4, 96. Džoh porastao je zelen bore, pustio je grāne na sve strane. Kov. 106. — b) biće nakl nekakog volik na prava grānu u ovim primjercima. Granajlija, puška po kojoj su grāne izrezene. Rj. 98b. Ne zamenu vezatu marānu... na njojzi su grāne izrezene. Npj. 1, 271. Koje su ti zarukavljje vezje: grāne za dvije, tebe klele: Koliko je na rukavu grāne, to bio na Jovanu rana! 1, 271. Pogj u grānu, u svoj odlamu od grāne, vrati se s atom u grānu. Npr. 1, 106. Grāne, DPosl. 97. biće nešto od grāne. Npr. 1, 106. Valja da su po njemu grāne. Npr. 1, 271. Grāne ozio je taban, a ozgo grāna, obas. P. 106. Pars, pars pedis superior: holi za nozje, zas. ob. grānu. Rj. cude lješica, splet 3. —*

3 a) (u Boči) der Arm eines Flusses, cornu: Tu se hladna voda ustavila, pušti grāne na četiri strane. Što su vode raspuštile grāne, moja ljubo, na četiri strane. Rj. vidi otoka 1. — b) kao što se otoka u prenesenom smislu zove grāna, tako se i druge stvari, koje izlaze iz čega kao grāne iz: deblu, zovu grāne onoga iz čega izlaze: Ova planina se razdvaja na dvije glavne grāne. Danica 2, 31. Jedna grānu Srpskoga naroda. Srb. i Hrv. 1. Trgovina s industrijom narodu (je) jedna izmegju najglavnijih grānu držav- noga života. DM. 258. uno možemo dodati ovoj prim- jer: Grad gradila b'jela vila ni na nebo ni na zemlju, no na grānu od oblaka. Npj. 1, 152.

grānajlija (puška), *f. (u C. G.) po kojoj su grāne izrezene: Granajlije puške dohvaćise. Rj. — isp. grāna 1b. za nast. isp. dugajlija.*

grānāi, *grānāta, m. der Granat (Stein), lapis granatus. Rj. kamen.*

grānat, *adj. ästig, ramosus. Rj. što imu grāne. isp. krošnjast, krošnjat. — Gjevojke su ružu brale... od tratora granatoga, od nevena okatoga. Npj. 1, 231. Granata drveća zaklanjaju ga sjenom svojim. Jov. 40, 17. Kad budu pobijem njihovi... pod svakim granatijem hrustom. Jezek. 6, 13.*

grānātir, *granatira, m. (u vojv.) der Grenadier, miles nomen generis grenadier: Za putnika i vojnika, za pastira, granatira, za orača i kopača, za pastira, granatira. Rj. nekakav vojnik.*

grānāciea, *f. dem. od grāna. Rj. vidi granica 4. — Noseći u njedrima grāboru grānceia. Rj. 151a. Od onoga drveta... grānceiu očebnsni. Npr. 232. Cobanin se naslonio na grānceiu orahoru. Npj. 1, 114. Lepo peva slavnjak... na tananaj grāncei. 1, 482. Odmah se kod Zenice iz Javora opet odvaja jedna grānceia. Danica 2, 31. U nstima drži grānceiu lororikovu. Kov. 52. Na grāncei od narunče. 95. Daruje... po grānceiu čevjča. 95.*

grāniea, *f. — 1) die Art Eiche, quereus genus. Rj. nekakav hrast. — Ranj, nekakvo drvo kao cer ili granica. Rj. 637a. isp. i grm 1, slādün. — 2) Grenze, finis, limes. cf. krajina. Rj. vidi i megja, kuntin, mete, meteh, metej, metev, sinor. — I Gomelju na grāncei suvoj. Rj. 94a. Zaužanj, granica dokle žeteoci uznu jednu postat. Rj. 174a. Kazdio, granica izmegju njiva. Rj. 631a. Kad je krajina — granica — 1751 godine ukinuta. Posl. 277. Da idemo s četom na grānceiu. Npj. 4, 125. Te čuvahu čeveru grānceu. 4, 433. Srbija grāncei... s Austrijskom vojničkom grānceom. Danica 2, 26 (isp. granica). Grānce ovijeh prvijeh Hrvata naznačuju se... ali grānce oblasti njihove teže je naznačiti. Kov. 17. Učini grānceu Jastrepcem. Miloš 7. Ostani u lanjskim grānceama. 17. Od Niške je strane bila grānceu rekou Toponicom. 19. Da iz- megju Slavenskoga i Srpskoga jezika nema grānce. Pis. 81. Srbi... za cijelo su se nadali, da će grānce svoje rasprostraniti na sve strane. Sovj. 27. Nije im (Dubrovčanima) bio zabranjen nikakav trg: osim ostaloga žito i so bijaše im ostavljeno na volju — razumije se s nekom grānceom. DM. 240. Znao gdje upravo treba postaviti grānceu izmegju kazni za čovjeka i kazni za družinu. 318. Toliko sam i megju grānceama samijeh slovenskih jezika odstupao od gdje koje dojakošnje misli. Istor. III. — 3) dem. od grāna, vidi grānceia. — Usnula gjevojka drenku na korjenku, lozi nu grāncei. Npj. 1, 410. Porasla je grāncea čemina u Jauda poviše komina, ono nije grāncea čemina, neg' je ono Jandova ljuba. Here. 225.*

Grāniea, *f. brdo u C. G. kod Četinja. Rj.*

grāničār, *m. (u Srijemu i u Banatu) der Grenzer, miles limitaneus. cf. krajišnik. U carstvu Austrijskome jedni su grāničari i vojnici bez prestanka, te čuvaju granien od carstva Turskoga. Kov. 9. čorjek iz grānce. isp. kod riječi granica (2) primjere iz Danice 2, 26 i Pis. 86.*

grđjeti, grđim, *v. impf. postajati* grđan. *vidi* ARJ, III, 403a. *v. pf. slož. do-grđjeti, za-grđjeti.*

grđnja, *f. der Schimpf, convicium*. Rj. *vidi* ps-ovka. — Zato njegova grđnja, kao osveta meni. *Odg. na ut. 2. Jer slušam grđnju od mnogih. Ps. 3. — riječi s takim nast. kod čežnja.*

grđoba, *f. die Häßlichkeit, tarpitudo, cf. grđinja*. Rj. *osobina onoga što je grđno (ružno), i stvar grđna (ružna). vidi i rugoba. — riječi s takim nast. kod gnusoba.*

grđomājčić, *m.* (u C. G.) Kao ukor ili poruka, i valja da znači: kojemu je majka bila grđna, *cu Schimpfwort, convicium*. Rj. *grđo-mājčić* prva je pola osnova u starom *grđ*, druga u *majka*. *Os. n. 232.*

grđosija, *f.* što veliko, *etwas ungeheuer* *Grosses, hässlich gross, ungens*. Rj. *što grđno veliko. isp. alosija, silesija, slđta. — za nast. i predosija.*

grđulja, *f.* (u C. G.) Rj. *grđna, ružna, zenska glava (osobito kao pogrđta), augm. grđuljina. — riječi s takim nast. kod bakulja.*

grđuljina, *f. augm. od grđulja*. Rj. — *takva augm. kod bardačina.*

grěb, *m.* (u Dubr. i po primorju) *vidi* grob: Kad sm' ovuda jučer prohodili, ovog *grěba* ovdle nije bilo. Ovo je *grěb* pobratima moza. Osta lve na *grěbu* Jeline. Rj. *hyp. grebak, coll. greblje. — Ne vjeruj ljetini dok je ne metneš u ambar, ni ženi dok je ne metneš u greb. Postl. 196. Dube sebi greb (jannu). DPostl. 10. greb i grob od grepsti, isp. Korijeni 61.*

grěbača, *f. vidi* ogreb. Rj. *vidi i grebenac, ogrebnica, perajevina, svlak 2. što ostane kad se ogreblje. — riječi s takim nast. kod cjepača.*

grěbak, grěpka, *m. hyp. od greb: Tu mu lipj grebak iskopaše. Rj. vidi* grobak.

grěbanica, *f.* (u C. G.) *vidi* ogrebnice. Rj. *vid. i grebice, ogrebnak, ostružine, ono što se ogrebe, ostruž.*

grěbēn, grěbēna, *m. (loc. grěbēna i grěbēnu. — 1) die Krämpfer, carmen*. Rj. *Zove se svlak i poslije se grebena grebēnina. Rj. 647a. Otpor babi grebēni da su joj zupci mjedina. Postl. 244. Uzrok babi grebēni (da ne može ići na grebenanje). — 2) die Schalter des Pferdes, humeri equi: Popeo mu se na greben. Rj. u konja mjavu plevina gdje je hrbat najviši. — 3) der hervorragende Theil eines steilen Felsen, promontorium, wie bei Porč. Rj. kao kuk u strme stijene, dijel stijene koji strši, vidi: Posjoče mu kupus na grebenjeh. DPostl. 98. (= posječ' čet.*

Grěbēn, Grěbēna, *m. (loc. Grěbēni i Grěbēni* u zidine od stare kule više Spjeta sa zapadne strane Klisa. Rj.

grěbēnac, grěbēnca, *m.* (u Srijemu) *vidi* ogreb. Rj. *vidi i grebača, i syn. oaljje.*

grěbēnālja, *f. die Krämpferin, carminatrice*. Rj. *koja grebena. — riječi s takim nast. nizalja, okretalja, pralja, primalja, švalja, tkalja, zapevalja, zlotkalja. vidi i kod bjetilja.*

grěbēnānje, *n. das Krämpeln, carminatio*. Rj. *verbal. od grebenati, radnja kojom tko grebenat: Uzrok babi grebeni (da ne može ići na grebenanje). Postl. 331.*

grěbēnar, grěbēnara, *m. der Krämpelmacher, confector carminum*. Rj. *koji gradi grebene.*

grěbēnati, *nām. v. impf. krämpeln, carmino*. Rj. *vidi* grepsti 2, vlačiti 2. *v. pf. slož. izgrebenati. — sa se, pass.: Zove se svlak i poslije se grebena grebenima. Rj. 647a.*

Grěbēnik, Grěbenika, *m. kamenita strana izmugju Bjelopavlića i Rovaca. Rj.*

grěbēnište, *n. (pl. grebeništa)* drvo na koje je greben nasajen ili prikovan, *der Krämpelstiel, manubrium carminis; ... drva lijevijeh za grebeništa! za nast. isp. grabljište.*

grěbēnje, *n. Rj. verbal. od I. grepsti, II. grepsti se. — 1. 1) radnja kojom tko grebe što (n. p. nok-*

tima. — 2) Kamenit i drvo. Rj. 2) ...

11. 1) ...

grebēštak, *n. ...*

grěbice, *f. pl. ...*

Grěbice, *f. pl. ...*

grěbište, *n. u Dubr. ...*

grěblja, *f. ...*

grěblo, *n. (1) u Moraču od dasko ...*

grěblje, *n. coll. u primorju ...*

grěboder, *m. u Dubr. koji nosi ...*

grěbotina, *f. što je ...*

grěbulja, *f. u C. G. vidi* grědulje. Rj.

grěbulje, grěbūljā, *f. pl. u C. G. vidi* grablje. Rj. *vidi i grđulje.*

grěd, *vidi* grědom.

grěda, *f. ovce, grědu, pl. grěde, grědiš. Rj. dem. grělica, augm. grědurina. 1) der Balken, trabis. Rj. — Atula, atulja, grěda krajem iznutra na kojoj druge grěde stoje. Rj. 86. vidi* na-jenjena *Baldou, veliki direk kao grěda. Rj. 13b. Biv, breva, daska ili grěda, što se metne preko vode, da samo ljudi mogu prelaziti. Rj. 11b. Breva, der Balken, tignum. Rj. 11b. Van, motka ili grěda kojom se što polize. Rj. 51a. Durek, der Balken, Ploek, trabis genus. Rj. 121a. Zasovnica, kao mala grěda što se iz duvara prevuče preko zatvorenijeh vrata. Rj. 196b. Strijelo, grěde koje se iznutra ispripravaju unakrs od balvana na grědu kad se prevlači čitava zgrada. Rj. 719b. Tetiva, 2) preko ostalih grědi odozdo na tavamu. Rj. 737b. vidi* okagača. V. 1) popa na grědi (pa u popa gleda. Odgovori se u šali, kad ko zapita: gdje ja sjedio. Postl. 36. Od dlake da grědi. Od nosa manjega do najvećega. 232. 4. tugjenoku vidi s amku, a u svome grěde ne vidi. 337. Petu ruku e grědi, te on budi snasien. Np. 1. 529. 1. kod u kija grěda, prebela ti oči b gja. Hera. 251. — 2) u Srijemu u vodi ili u rjuu da, sime grědja, da Sandbank, spētis, cf. pred. Rj. — 3) u C. G. velika stijena, ili kosa od kamenit: Ska ... od grěde do grěde. Nekolika žive u tise, a ostalo u: grěde slomise. Rj.

grědelj, *n. 1) der Pfahl von der trendel, tem. Rj. u plav. cf. zavlavica. — Kozadac, 1 u pluga ona grědica što sastavlja grědelj i plav. Rj. 282a. Podmetana, nasjepljeno i s kraja otanjeno drvo, koje je na grědelj gore podmetnuto pod čiviju koja drži čimer. Rj. 522a. riječi s takim nast. kod brzlj.*

Grědelj, *m. planina u Hercegovini Rj.*

gřmĕn, gřmena, m. (u Crnoj Gori) *das Gibusch, fruticosum*, cf. grm, česta: Nije tu *grmena* iz kojeza će vuk izići. Rj. — Loveći on po dubokijem alugama i gustijem grmenima ugleda jedno jezero. Npr. 152. grmen prema grm *isp.* grmen prema grmu.

gřmĕnje, n. coll. od grm, grmen, *isp.* busje 2, ševarik, šibljak, šiblje. Kupina (od prilike šib, po zapadnijem krajevima grm i grmeni i grmenj). Nov. Zav. IX. za uke, *isp.* gřmĕnje, kĕmĕnje, křmĕnje.

gřmiĕ, m. dem. od grm. Rj. *vidi* ogumak.

gřmik, gřmika, m. der *Eichenwald, quercetum*. Rj. gřmoru šumit, *vidi* gřmljak. — za nast. *isp.* aptik.

gřmina, f. augm. od grm. Rj. — *takva augm. kod* bardačina.

gřmjelica, f. (u Dubr.) mala gřingjuba, *klein Glasperle, margarita vitrea minor*. Rj. *kao* biser od stakla, *vidi* i gřmiza, gřingjušica. *Dauwēde dorodt rijeĕ od osnove gřagola gřmjeti*. Osn. 331. za nast. *isp.* letjelica, višjelica, zagorjelica, i t. d.

gřmjĕti, gřmĕ, v. impf. Rj. v. pl. sb. iz-gřmjĕti (se), pre-, pro-, za-. II. predj. gřmljah i gřmijah. Otd. 99. I. pridjev gřmĕo, gřmjela, gřmi (imperson.): gřmi tko ili što; gřmi ĕim. — *Gřmjĕti, donnern, tonen*: Kad gřmi, svak se sebe boji. Kad najviše gřmi, najmanje kiše pada. U narodu se našem nišli i govori da sveti Ulija gřmi. Rj. *Sila gřmi*, zemlja se prolama. *Gřmi paska*, ĕevo se prolama. Rj. 608a. Iz oblaka gřmi. Postl. 100. Za njom riĕe gřom, gřmi gřsum veličanstva svojega. Jov. 37. I. *Gřmljahu gřmoru tvoji* po nebu. Ps. 77. 18.

gřmljĕk, gřmljĕka, m. *Eichenwald, quercetum*, cf. gřmik. Rj. gřmoru šumit. — *isp.* gřmljak prema gřmik kod drenjak (prema drenik).

gřmljĕva, f. gřmljĕvina, f. *das Donner, tonitru*. Rj. *vidi* gřmljenje. — Grabancijaši... vode oblake u vrijeme gřmljĕve. Rj. 75b. Da (sveti Ulija) trĕi po nebu na kolima, pa od one lupe postaje gřmljĕva. Rj. 102b. — *Koja je gřmljĕvina*, i ne bi mnogo kiše. Postl. 139. *Zagřmje* Gospod gřmljĕvinom velikom u onaj dan na Filisteje i smete ih. Sam. I. 7, 10. za nast. u gřmljĕva *vidi* kod državina.

gřmljenje, n. verb. od gřmjĕti, radnja kajom gřmi, ili tko ili što gřmi. *das Donner, z. tonare, vidu* gřmljĕva, gřmljĕvina.

gřmov, adj. der *Eiche, Eichen-, quercinus*. Rj. *što* pripada gřmu (hrustu), za nast. ov *vidi* aptov.

gřmovina, f. *das Eichenholz, lignum quercinum*. Rj. drvo gřmovo.

gřmuša, f. (u C. G.) neka mala tica, *die Eichen-schnepfe, motacilla ficedula*. Linn. Rj. Nije ovo šuša ni gřmuša. (Nije ovo šala ili besposlica. Postl. 216. Na slavicu je glas, a kad godi gřmuša i ljepše poje. DPostl. 66. *isp.* křmĕguša).

gřn, m. na dugaĕko drvo nasagjena dašćica, kojom se vatra iz peći gřĕe: ova dašćica može biti i od gvoždja. u Lici. ARj. III. 152. *vidi* gřnalo 2, gřnjaĕa, gřblebto 2.

gřnac, gřnca, m. (dolje preko Morave) der *Topf, olla*, cf. lonac. Rj. dem. grne. — Vražogrneći tonuda se govori i gřnac i lonac. Rj. 72b. Gřnĕara. U toj okolini sad ne zna niko što je *gřnac*, nego svi govore lonac. Rj. 103a.

gřnalo, n. — I) daska nasagjena na drvo, kao gřablje, te se žito gřĕe na gřnalu (u Baĕkoj), *cin. Art Rechen, rastri genus*. Rj. *isp.* gřnuti, gřtati. za nast. *isp.* buĕkalo. — 2) *vidi* grn, u Slav. i u Lici. ARj. III. 452a. i syn. ondje.

Gřnĕara, f. (Donja i Gornja) dva sela u Jadru. Više tihaj sela na jednom brdu (koje se zove *Gřnjiba* — »Šreo sam ga kod *Gřnjile* —) kopa se lonĕarska zemlja, a lonci se sad grade u drugom selu (u Korenici) više *Gřnĕare*. U toj okolini sad ne zna niko što je *gřnac*, nego svi govore lonac. Rj.

gřnĕara, f. — I) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*. Grotla, der *Ein*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — II) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — III) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — IV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — V) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — VI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — VII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — VIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — IX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — X) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XL) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — XLIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — L) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXV) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXVIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXX) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXXI) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIII) *der Grotte*, *die Grotte*, *die arabe gřni*, *die arabe gřni*. Rj. 99. — LXXXXXXXIV)

Groamun. *Rj. čovjek iz Grocke.*
Gročanski. *Rj. Sto pripada Gročanima i*
17 nahije Gročanske u Loznicu.

gročica. *strijelica koja teče kroz Grocku i niže*
Dunavo. Rj.

groč. *1) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.*
2) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
3) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
4) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
5) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
6) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
7) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
8) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
9) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
10) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
11) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
12) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
13) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
14) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
15) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
16) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
17) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
18) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
19) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
20) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
21) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
22) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
23) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
24) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
25) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
26) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
27) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
28) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
29) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
30) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
31) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
32) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
33) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
34) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
35) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
36) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
37) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
38) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
39) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
40) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
41) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
42) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
43) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
44) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
45) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
46) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
47) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
48) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
49) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
50) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
51) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
52) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
53) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
54) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
55) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
56) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
57) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
58) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
59) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
60) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
61) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
62) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
63) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
64) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
65) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
66) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
67) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
68) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
69) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
70) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
71) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
72) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
73) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
74) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
75) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
76) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
77) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
78) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
79) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
80) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
81) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
82) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
83) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
84) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
85) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
86) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
87) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
88) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
89) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
90) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
91) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
92) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
93) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
94) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
95) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
96) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
97) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
98) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
99) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.
100) Rj. III. 166a. der Graq. Maß; gróf.

groma strijelica: kad *grom* gdje udara, ona otide u zemlju... nose uza se, kao kakvu amajliju (valja da od *groma*?). Rj. 102b. Puče kao (sinji) *grom* (n. p. puška, top). Posl. 267. Tako me *grom* ne ubio, a vi svi zdrayo i veselo! 298. Uđri *gromom*, *gromovit* Ilija. Npj. 1, 168. A *grom* puče iz vedroga neba, pa u naše ubrio dvore. 2, 45. Ne svetkujaju petku ni negjelju, ni Iliju, koji *gromom* bije. 2, 206. Sijeruju munje i *gromovi*. 4, 8. *Gromovi* zaarmješe. Mojs. II, 19, 16. Pušta (Bog) svjetlost svoju do krajeva zemaljskih. Za njom riječ *grom*, gromi glasom veličanstva svojega. Jov 37, 4. *Gromljahu gromovi* tvoji po nebu. Ps. 77, 18.

grōmila. *f. vidi gomila.* Rj. i *syn. ondje. vidi i* hrpa, kamara, rujaga.

gromiljanje. *n. vidi gomilanje.* Rj.

gromilati. *lām. — 1) vidi gomilati.* Rj. — *2) sa se, refleks. vidi gomilati se.* Rj.

gromoderina. *f. one cepke drveta koje je grom rasepio, naziva naš narod aromoderinom i s jedne i s druge strane Save. Gj. Popović. ARj. III. 460b. gromoderina. isp. tako slož. riječ vododerina.*

gromōradan. *gromōradna. adj. (n. C. G.) velik, nezgrapen, sehr gross, ingens. cf. gorostasan.* Rj. vidi *gromoran*. — *Gromūla, gromoradan čovjek.* Rj. 103b. Dok evo ti izagje iz groba jedan čoek sredoviječan, no *gromoradna* stasa. Npr. 97. Tamo je *gromōradan*, može biti da nije složeno nego od osnove od koje je *gromoran*, s nastavcima *da* i *na*. Osn. 186.

grōmōran. *grōmōrna. adj. vidi gromoradan.* Rj. *velik, nezgrapen. vidi i gorostasan.*

grōmōt. *m. vidi glomot, i syn. ondje. — Sede Vide da večera. Stade gromot, stade tropot oko dvora Vidojeva. Al' govori beli Vide: »Izizg', ljubo, te pogledaj, šta je gromot, šta je tropot oko dvora Vidojeva.« Kad izigje verna ljuba, konji mu se kopitaju... i golubi s krilma biju, raduju se gospodaru, da je skoro s vojske došo. Živ. 7. isp. s lijem riječima riječ gromotan, ne može biti sumnje, da gromot znači glomot, treska, tropot, Gerausch, strepitus. isp. i Korijeni 79 gdje Daničić od istoga korijena dorodi riječi grom, gromotan i glomot.*

grōmōtan. *grōmōtna. adj. schallend, sonorus: gromotno govori.* Rj. u čega je gromot, vidi glasan 2, glasovit.

grōmov. *adj. šta pripada gromu, kad se misli kao lice: Nadjede im imena Voanerges, koje znači sinovi gromovi.* Mark. 3, 17 (filii tonitru, Donnerkinder).

grōmovit. *adj. što pripada gromu, što je kao grom. vidi gromovni.* — Al' govori Ognjena Marija: »Nemoj gromom, gromorit Ilija, nemoj vetrom, sveti Pante-lija. Npj. 1, 169. Progovori gromoritim glasom: »Tko to kua balkom na vratima?« 3, 248. takva *adj. kod* barovit.

grōmovni (*grōmovni*), *adj. Rj. što pripada gromu, što je kao grom. vidi gromovit.* — *Gromōrnū* strijelca, der Donnerkeil, fulmen. Rj. Čuh jednu od četiri životinje gdje govori kao glas gromovni. Otkriv. 6, 1. Postavljaš zakon daždu i put munji gromovnoj. Jov 28, 26. Ko je razdijelio jazove povodnju i put sejtličij gromovnoj? 38, 25. Hvalite ga (Boga) uz jasne kimvale, hvalite ga uz kimvale gromovne. 150, 5.

grōmovniuk. *m. der Donnerer Elias, Elias tonans (eu tonitrua obtingere in caelis): Nju mi pita gromovniuk Ilija. Rj. koji grmi.* — U narodu se našem misli i govori da sveti Ilija grmi; zato se on i zove u narodnijem pjesmama gromovniuk Ilija. Rj. 102b.

gromūla. *m. gromoradan čovjek, sehr grosser Mensch, ingens homo.* Rj.

grōnica. *f. (od grlo) die Bräune (bei Schweinen), angina.* Rj. bolest u grlu od svinja: *Gronica* vas pomorila! (Kletva svinjama). Posl. 46. isp. ogroščati se. — *Gronica* (umjesto ΓΡΑΝΟΝΙΑ, m. promijenjeno na o.). 331.

grōničav, *adj.* *kehtsüchtig, ungina laborans*. Rj. što boluje od graniče.

grōnik, *grolnika*, *m.* (ponajviše se govori pl. *grōnici*) u svinjčeta meso ispod grla, *das Halsstück, collare, cf. naraslica*. Rj. — *grōnik* umjesto *grōnik*, a to mjesto *grōnik*. Osn. 272.

grōntulja, *f.* *vidi* groltulja. Rj.

grōntuti, *grōnem, v. pf.* Rj. *vidi* grolnuti. **1** *horribstürzen* (vom Regen, Thrauen, herabgeschüttelten Obst), *dehno*. Rj. *pašti, spasti, gorori se za da'd, saze, natreseno voće, grolnuti*. Rj. — *Grolnuse* mu saze niz obraze. HNpj. 3, 509. — **2**) *grolna kosti, orasi u vreći, kad se potresu, v. impf.* grolhotati, grolhitati. — Nujan jaše na kukašu Tale, njaminio staru babetinu... A pod njim se kulaš pomamio... Podvikuje stara babetina: »Ustavi ga, uje! ga vnei! *Grolnuse ni kosti u mješini.*« HNpj. 3, 378.

grōnja, *f.* *ein Fruchtzwieg der Kirsche, ramulus cerasi plenus fructu*. Rj. *trešnjora grōna puna trešanja, dem.* grolnjica.

grōnjica, *f.* *dem.* od grolnja. Rj. *trešnjora grōnjica puna trešanja*.

grōš, *grōša, m.* (*gen. pl.* grōša). Rj. u *monetari* i *groševi* (*osim gen.*), *novac prazračiti, vrijednosti, u različitu vremenu i po različitim zemljama, postojanje od Njem. Grosehen, a to od Lat. grossus, eidi* grōšić, karagroš. — *Grōš* i forinta srebrna bili su sve jedno... na svršetku XVII. vijeka bio je *grōš* dvije evančice... današnji *grōš* ne vrijedi više od pet srebrnijeh krajevca. Rj. Krvina je ova bila najmanje lilijadu *grōša*. Rj. 89a. *Onoliko grōša...* kako su sad *grōšeri* spali. Rj. 103a. *Grōšast, šaren na grōšere*. Rj. 104a. *Nije čist grōš.* (Nije posao ili stvar kao što treba). *Posl.* 219. *Junaci se ponasše blaga, belih grōša i žutih dukata.* Npj. 3, 133. *Kao što sa onda grōšeri išli.* Miloš 8. — **2**) *grōš!* reče se kad kome slaže puška. Rj.

grōšast, *adj.* n. p. konj. t. j. šaren na grōševu, *Apfelschimmel, equus scutulatus, cf. puljat*. Rj.

grōšić, *m.* — **1**) *der (deutsche) Grosehen, grossus* (*monetæ germanicæ genus*). Rj. *Njemucki grōš.*

2) (u Hrv. u Otočkoj regementi) *pl.* grōšići, *novci na upletnjaku u djevojaka*. Rj. — **3**) *znači novčić* što i grōš 1. — *Grōšćar*, koji radi što na grōšić. Rj. 104a. *Ustani krajevca, nek sedne grōšić.* (Kad veći diže manjega, osobito gjeen kad se igraju). *Posl.* 336.

grōšćar, *m.* koji radi što na grōšić (n. p. kupuje trgovcima žito pa mu se plati od vagana grōšića, *Unterhändler der Kaufleute, Makler, parvarius*. Rj.

grōšćarčunje, *n.* *das Makeln, vita* na grōšćar. Rj. *verb.* od grōšćariti, *radnja kojom tko grōšćari.*

grōšćariti, *grōšćarim, v. impf.* makeln, *sum parvarius*. Rj. *biti grōšćar, raditi kao grōšćar.*

grōt, *m.* — **1**) (u Hrv.) u vodenici koš gdje se žito zasipa. Rj. *vidi* koš 5. — **2**) *vidi* grolhot: *Al' se Ivo u grol nasmejao*. Rj. *kako se li u groljekojm krajevima ne gorori, od grolot sačinjenjem je postalo grōt.*

grōtko, *adv.* *vidi* grolhotljivo, *kao da je groljek* grolhotak, grolhotka, *adv.* grolhotko, *svieto groltko, isp.* grōt 2. *samo u narodnoj pjesmi: Groltko im se pope nasmijao.* Npj. 4, 397.

grōtlo (grōtlo), *n.* — **1**) *der Schlund, fauces*. Rj. *vidi* željasti, i *spn. ondje, isp.* gut 1. — **2**) *der Engpass, fauces, cf. ždrjelo, klanac, bogaz*. Rj. *ondje se riječ grolto uzima u prenesenom smislu, vidj i grol 8, ždrlo, žvalo 2, ostala spn. vidj kod bogaz.*

Grōtskâ, *f.* *vidi* Grōckâ. Rj. 111. *carosica i coda* u Srbiji.

grōtulja, *f.* kao brojenice od oraha, ili od lješnika, *ein Kranz Nüsse, corona nucum*. Rj. *vidi* groltulja, grōvna 4, grōnja 2, radiš 2. *kao brojenice od kestena (kostonja) u baniji zornu se čina.* P. Leber.

grōza, *f.* *der Schauer, horror, cf. jezva*. Rj. *vidi* i ježnja, *djelo kojim se tko grōzi od čega.* — Ja kad

ponam da...
Joy 21, 62.
dava...
podruma...
grōzan, *adj.* *horribiliter, cf. horribiliter*

grōzan, *adj.* *horribiliter, cf. horribiliter*
Pa on...
puna...
176...
grōza, *sv.*...
vinog...
5, 119, *vidi*...
u grōzi, *Os.*...
grōzi...
a) grōzi...
b) grōzi...
c) grōzi...
d) grōzi...
e) grōzi...
f) grōzi...
g) grōzi...
h) grōzi...
i) grōzi...
j) grōzi...
k) grōzi...
l) grōzi...
m) grōzi...
n) grōzi...
o) grōzi...
p) grōzi...
q) grōzi...
r) grōzi...
s) grōzi...
t) grōzi...
u) grōzi...
v) grōzi...
w) grōzi...
x) grōzi...
y) grōzi...
z) grōzi...

grōzi, *sv.*...
grōzi...
a) grōzi...
b) grōzi...
c) grōzi...
d) grōzi...
e) grōzi...
f) grōzi...
g) grōzi...
h) grōzi...
i) grōzi...
j) grōzi...
k) grōzi...
l) grōzi...
m) grōzi...
n) grōzi...
o) grōzi...
p) grōzi...
q) grōzi...
r) grōzi...
s) grōzi...
t) grōzi...
u) grōzi...
v) grōzi...
w) grōzi...
x) grōzi...
y) grōzi...
z) grōzi...

grōzi, *sv.*...
grōzi...
a) grōzi...
b) grōzi...
c) grōzi...
d) grōzi...
e) grōzi...
f) grōzi...
g) grōzi...
h) grōzi...
i) grōzi...
j) grōzi...
k) grōzi...
l) grōzi...
m) grōzi...
n) grōzi...
o) grōzi...
p) grōzi...
q) grōzi...
r) grōzi...
s) grōzi...
t) grōzi...
u) grōzi...
v) grōzi...
w) grōzi...
x) grōzi...
y) grōzi...
z) grōzi...

grōzd, *m. opl.* grōzdova, *id. 1*...
grōzje, *dem.* grōzje, *ly. p.*...
grōzdu na jednoj bozi ostojena. Rj. 120. *Ko...
grōzd, kad se odsijere s...
grōzbiti, n. p.* grōzd. Rj. 151b. *Pa...
zjen s grōzbitu. Npj. 1, 287. Tolki...
u pitomej tvojoj Gjakovici 2, 142. Sto...
loza grōzja. Sam. 1, 25, 18.*

Grōzda, *f. ly. p.* od Grōzdana. Rj. *...
Bog ni dade...
zjenoga, moja...
grōzđak, grōška, m. ly. p.* od grōzdi. *...
grōzđal, vobila. Rj. ...
Here, 336.*

grōzdan, *grōzna, adj.* *vidi* grōzan 1. Rj.

Grōzdana, *f.* *im. ženska*. Rj. *...
ly. p.* grōzda. — *Posve i se Momir i Grōzdana. Npj.* 2, 167.

grōzdić, *m. dem.* od grōzd. Rj. — *Zatoda...
koje ragna grōzdić, kojijeh su zrna kao...
vena i kiselâ. Rj. 162b.*

Grōzđijanka, *f. v. d.* Grōzdana: *Momir ljubio se u Grōzđijanku. Rj. a) pisma Nahod Momir. Npj.* 2, 155. *sestra se Momirova zove Grōzđijanka. Grōzđina. Grōzda. ...
grōzđiti se, zmi se, v. impf.* — *...
Rj. grōzi se...
ajema, pf. slo.* — *grōziti se.* — *...
iljevi više mneadu i Misi...
prehvaše da se grōzda od...
H. 1, 12. — **2**) (u Hrv.) *komp. dječak, mlađac, cf. prijetiti grōze se ljudi da tuze.* Rj.*

grōznica, *f.* *Fieber, febris, cf. oganj, ogujba*. Rj. *...
vidi i čumalica, cetyrtlač ly. p.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — *Loml me grōzava. Rj. 333a. Maslačak, od grōzave trava. Rj. 316b. Naktapa kao baba u grōznici. Rj. 391b. Braća kad ga izmaja više umlebo grōznica ne abedi. Npj. 9. Tako me...
spopula? Posl. 298. Da je...
po ljubljenju ti bi prečubio. Npj. 1, 158. Kad...
Kraljevica Marka, treptaju je uhvati...
Kfandija papade, ar...
čim. 2, 359. Herogovo...
čimstke grola. D...
stisti grōzava. K...
stasno grōzava. O...
grōzava. Priprava...
i grōzava. Mat. 8, 11.*

grōznica, *f.* *Fieber, febris, cf. oganj, ogujba*. Rj. *...
vidi i čumalica, cetyrtlač ly. p.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — *Loml me grōzava. Rj. 333a. Maslačak, od grōzave trava. Rj. 316b. Naktapa kao baba u grōznici. Rj. 391b. Braća kad ga izmaja više umlebo grōznica ne abedi. Npj. 9. Tako me...
spopula? Posl. 298. Da je...
po ljubljenju ti bi prečubio. Npj. 1, 158. Kad...
Kraljevica Marka, treptaju je uhvati...
Kfandija papade, ar...
čim. 2, 359. Herogovo...
čimstke grola. D...
stisti grōzava. K...
stasno grōzava. O...
grōzava. Priprava...
i grōzava. Mat. 8, 11.*

grōznica, *f.* *Fieber, febris, cf. oganj, ogujba*. Rj. *...
vidi i čumalica, cetyrtlač ly. p.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — *Loml me grōzava. Rj. 333a. Maslačak, od grōzave trava. Rj. 316b. Naktapa kao baba u grōznici. Rj. 391b. Braća kad ga izmaja više umlebo grōznica ne abedi. Npj. 9. Tako me...
spopula? Posl. 298. Da je...
po ljubljenju ti bi prečubio. Npj. 1, 158. Kad...
Kraljevica Marka, treptaju je uhvati...
Kfandija papade, ar...
čim. 2, 359. Herogovo...
čimstke grola. D...
stisti grōzava. K...
stasno grōzava. O...
grōzava. Priprava...
i grōzava. Mat. 8, 11.*

grōznica, *f.* *Fieber, febris, cf. oganj, ogujba*. Rj. *...
vidi i čumalica, cetyrtlač ly. p.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — *Loml me grōzava. Rj. 333a. Maslačak, od grōzave trava. Rj. 316b. Naktapa kao baba u grōznici. Rj. 391b. Braća kad ga izmaja više umlebo grōznica ne abedi. Npj. 9. Tako me...
spopula? Posl. 298. Da je...
po ljubljenju ti bi prečubio. Npj. 1, 158. Kad...
Kraljevica Marka, treptaju je uhvati...
Kfandija papade, ar...
čim. 2, 359. Herogovo...
čimstke grola. D...
stisti grōzava. K...
stasno grōzava. O...
grōzava. Priprava...
i grōzava. Mat. 8, 11.*

grōznica, *f.* *Fieber, febris, cf. oganj, ogujba*. Rj. *...
vidi i čumalica, cetyrtlač ly. p.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — *Loml me grōzava. Rj. 333a. Maslačak, od grōzave trava. Rj. 316b. Naktapa kao baba u grōznici. Rj. 391b. Braća kad ga izmaja više umlebo grōznica ne abedi. Npj. 9. Tako me...
spopula? Posl. 298. Da je...
po ljubljenju ti bi prečubio. Npj. 1, 158. Kad...
Kraljevica Marka, treptaju je uhvati...
Kfandija papade, ar...
čim. 2, 359. Herogovo...
čimstke grola. D...
stisti grōzava. K...
stasno grōzava. O...
grōzava. Priprava...
i grōzava. Mat. 8, 11.*

grōznica, *f.* *Fieber, febris, cf. oganj, ogujba*. Rj. *...
vidi i čumalica, cetyrtlač ly. p.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — *Loml me grōzava. Rj. 333a. Maslačak, od grōzave trava. Rj. 316b. Naktapa kao baba u grōznici. Rj. 391b. Braća kad ga izmaja više umlebo grōznica ne abedi. Npj. 9. Tako me...
spopula? Posl. 298. Da je...
po ljubljenju ti bi prečubio. Npj. 1, 158. Kad...
Kraljevica Marka, treptaju je uhvati...
Kfandija papade, ar...
čim. 2, 359. Herogovo...
čimstke grola. D...
stisti grōzava. K...
stasno grōzava. O...
grōzava. Priprava...
i grōzava. Mat. 8, 11.*

grōznica, *f.* *Fieber, febris, cf. oganj, ogujba*. Rj. *...
vidi i čumalica, cetyrtlač ly. p.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — *Loml me grōzava. Rj. 333a. Maslačak, od grōzave trava. Rj. 316b. Naktapa kao baba u grōznici. Rj. 391b. Braća kad ga izmaja više umlebo grōznica ne abedi. Npj. 9. Tako me...
spopula? Posl. 298. Da je...
po ljubljenju ti bi prečubio. Npj. 1, 158. Kad...
Kraljevica Marka, treptaju je uhvati...
Kfandija papade, ar...
čim. 2, 359. Herogovo...
čimstke grola. D...
stisti grōzava. K...
stasno grōzava. O...
grōzava. Priprava...
i grōzava. Mat. 8, 11.*

grōznica, *f.* *Fieber, febris, cf. oganj, ogujba*. Rj. *...
vidi i čumalica, cetyrtlač ly. p.* grōja, *isp.* ogrozničaviti. — *Loml me grōzava. Rj. 333a. Maslačak, od grōzave trava. Rj. 316b. Naktapa kao baba u grōznici. Rj. 391b. Braća kad ga izmaja više umlebo grōznica ne abedi. Npj. 9. Tako me...
spopula? Posl. 298. Da je...
po ljubljenju ti bi prečubio. Npj. 1, 158. Kad...
Kraljevica Marka, treptaju je uhvati...
Kfandija papade, ar...
čim. 2, 359. Herogovo...
čimstke grola. D...
stisti grōzava. K...
stasno grōzava. O...
grōzava. Priprava...
i grōzava. Mat. 8, 11.*

... od onoga pisma. Olg. na laz. *ca ars chend, jebifer*, n. p. voda.

2) *ca ars chend, jebifer*, n. p. voda. Bunar voda svaka voda svaka samovoljna. Post. 30.

groženje, n. *Rj. verb. od groziti se.* — 1) stanje groženja, kao se tko grozi od čega *dis Schandern*, *Rj.* — 2) radnja kojom se tko grozi kome *Rj. verb. od groziti se, prijevenc. Rj.*

grozje, n. *Rj. od groziti.* — 1) *die Trauben*, — 2) Sahn morsk. grozje (krupno i sitno) *Rj. od Zloben (Zweiben), rosina. Rj.* — 3) Oprezno grozje, slob. grozje. Uropastio gra. Post. 24b.

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grozje, n. *Rj. od groziti, od internacionem ad-*

grše došlo njegovo zlo: dokopao ga za grša. *Rj. grša, takva hyp. kod graša.*

gršak, grška, m. kao rešetka u krčaga kud voda ulazi i izlazi. *durchlocherte Oeffnung eines Kruges, orificium. Rj. gršak (orificium); osn. u grša od grlo.)* Osn. 279.

grštčnje, n. *das Ekeln, nausea. Rj. verb. od grštiti se, stanje koje biva, kad se komu što gršti.*

grštiti se, gršti mi se, v. r. *impf. anckeln, nausea. Rj. v. pf. slož. zgrštiti se, vidi grštiti se, i syn. ondje. grštiti se (š stoji mjesto s.).* Korijeni 76.

grtānje, n. *das Zusammenscharren, corrasio. Rj. verb. od grtati, radnja kojom tko grće što.*

grtati, grćem, v. *impf. zusammenscharren, corrado. Rj.* — Svaki vadi po deset dukata, age vade po dvaest dukata, među Marku na skut na dolamu, grće Marko u džepore rukom. *Npj. 2, 457. Pockrače žabe... na gomile ih grtahu, da je smrdjela zemlja. Mojs. II. 8, 14. vidi grnuti, i ondje slož. v. pf. i impf.*

grub, gruba (grubi) *adj. Rj. isp. pogrubjeti.* — 1) *grub, crassus. Rj.* — Jest (kraljica) ovako nevi besjedila: Kad do veće k tebi zmija dogje, gledaj dobro, moja nevo draga, ne bi li je mogla prevartiti... Kraljica joj grube srjete dade. *HNpj. 1, 94 (= za).* Koji sam mu kazao nekoliko grubijeh (ali pravijeh) istina. Olg. na ut. 7. Da će njemu biti mila svaka recenzija, bila gruba ili učiva. *Pis. 63.* Kad se megu postijem ljudima na grub način što poriče. *Daničić, ARj. 103a. Dušan... ali se opet nije mogao sa svijem otrgnuti od svoga vremena i stati iznad onlašnjih dosta grubijeh misli. DM. 316. Od druge hartije, grublje i novije. Glas. 9, 246. Znam da je grubo ono što kažem. Vid. d. 1861, 18. Ovakove riječi izlaze ili iz slijepe pakosti ili iz gruboga neznanja. Vlazić 1, 13. adr. Car Tatarin odgovori joj vrlo grubo i nepristojno. *Npj. 3, 84 (Vuk).* — 2) (u Dubr.) vidi ružan: nije gruba, *Rj.* — Ako sam ja vlah u gruboj robi, ja imam više blaga nego oni u lijepoj robi. *Npr. 165. Najljepša mojenuća gruba je. DPost. 68. Najljepši nerjesti pir čine kako i najgrupšoj. 68. Tko ima mjeđi, nije grub. 129.**

Grubac, Grūpa, m. ime muško. *Rj.* — Megju njima Grubac Osman-aga. *Npj. 3, 217. — za. nast. vidi Gjurac, Jovānac, Maksimac, Radovanac, Simeunac, Trivunac, Vilipac. — za postanje isp. Gruban.*

Grubač, Grubića, m. ime muško. *Rj. za nast. isp. Vidič, Vukač. — za postanje isp. Gruban.*

grubāhan, grubāhna, *adj.* (u Dubr.) dem. od grub (2), osobito se govori za žene, *garstig, ungestaltet, turpiculus. Rj. — takra dem. bolahan, lagaban, malahan, mlagjahan, ovalihni, punahan, tanahan, trudahan, živahan, i t. d.*

Gruban, m. ime muško. *Rj.* — Gruban (od osnove koja nije u običaju sama, a koja je postala od imena koje sada nije u običaju Grubisav). *Osn. 139. vidi Grubac, Grubač, Grubeša, Grubeta, Grubiša, Gruja, Grujica, Grujo, Grupko. s takvim nast. imenu kod Cvijan.*

Grubeša, m. ime muško. *Rj. vidi Gruban. — ime s takim nast. isp. Uglješa.*

Grubeta, m. ime muško. *Rj. vidi Gruban. — imena s takim nast. kod Bajčeta.*

grubijān, grubijāna, m. (u vojv.) *der Grobium, homo moribus rusticus. Rj. čorčjek grub (1).*

grubijānstvo, n. *die Grobheit, rusticitas. Rj. 1) osobina čorčjka grubijāna; 2) gruba stvar. — Ovdje na novo da postavim sva moja grubijānstva, koja sam mu onda kazao. Olg. na ut. 5. To su sve samo grubijānstva. 7.*

Grubiša, m. ime muško. *Rj. vidi Gruban. — imena s takim nast. kod Dabiša.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grubjeti, grubim, v. *impf. postajati grub, deformem evadere. ARj. III. 476b. v. pf. slož. po-grubjeti. u Stullija grubiti. v. pf. slož. ogrubiti.*

grušavina, *f.* — *1* u Dubro. radi grušečina. Rj. *grušavina* *gruša*, koji se osobito pravi prvijeh *grušavina* oteli, *vidi* i grušalina, urda. *isp.* *grušavina* u Grljuju jelo od jaja i mljeka, *isp.* *grušavina* u Mat. *Milch, ebe* *u* *oris* *genus*. Rj. *hara* *grušavina* *u* *primjeru* *ovom*: Te obali *grušavina* je na ranjene i na mrtve Turke, u *ini* *grušavina* *grušavina*. Npj. 5, 121. — *za* *nast.* *vidi*

grušenje, *v.* Rj. *verb.* od grušiti, *r. dvoja* *kajom* *tko* *grušenje* *grušenje*, das Stossen z. B. des Salzes. *grušenje* *grušenje* odas Enthulsen. *zo* *spoliare* Rj.

grušečina, *f.* ugrušano slatko mljeko, koje se osobito pravi prvijeh dana kad se krava oteli, *geronnene* *Milch*, *u* *grušavina*. Rj. *vidi* grušavina *1*, grušalina, urda.

grušiti, grušim, *v.* *impf.* Rj. *v.* *pf.* *stoj.* *progrušiti*, *urgrušiti*, *grušiti*. — *1* u. p. so, u. j. utnući je, ali da ne bude vrlo ština, *stossen, tuelen*. — *2*) jecam kad bole d. se molje, *enthulsen* *durch* *Schlagent, tumbere* *es* *u* *spoliare*, *cf.* *grubati* *1*. Rj.

gruškanje, *n.* *das* *Stossen, tasio*. Rj. *verb.* od gruškati, *u* *tkoj* *kajom* *gruška*, u. p. *kosulju* *pe*

gruškat, *kam*, *v.* *impf.* u. p. *košulju*, *perući* je *gruškat* *tkoj* u rukama lupati dolje o kamen ili o daski, na čemu se pere, *stossen, tundere*. Rj. *v.* *pf.* *stoj.* *gruškat*, *gruškat* je *tkoj*, od *grubati*.

Gruški, *adj.* *alk.* ARj. III, 181a, *šta* *pripada* *Grušu*: *Prate* se *k'o* *Gruški* *kumovi*. DPost. 99.

Gruž, Gruža, *m.* mala varošica i pristanište iza Dubrovnika k sjeveru, Italijanski *Gravosa*. Rj. — Nije *Gruž* za svakoga. DPost. 82.

Gruža, *f.* — *1* voda u Srbiji u nahiji Krugujevačkoj. Rj. — *2*) kručina oko te vode. Rj. — Svu tu nekom odmetnuše rajnu: odmetnuše *Gružu* i Moravu. Npj. 4, 354.

Gružanin, *m.* *pl.* Gružani. Rj. *čovjek* *iz* *Gruže*. **Gružanski**, *adj.* Rj. *šta* *pripada* *upravo* *Gružanima* *u* *po* *ojama* *i* *Gruži*.

...gub. *s* *ovom* *riječom* *ili* *sa* *riječom* *struk* *slo-*
veni *brage* *postaju* *umnažiti* *(numeralia* *multiplica-*
tiva), *na* *putuje*: *Kolikogub?* *ili* *kolikostruk?* *u.* *p.*
dyogub, *do* *dyostruk*; *trogub,* *trostruk*; *četvorogub,*
četvorostruk; i t. d. Rj. 1 NIX.

gūba, *f.* — *1* *der* *Aussatz, die* *Rauhe, lepra*: *guba* *za* *razgubala* *guba* *vas* *pomorila*! (kletva kozama); *gubilo* *kao* *guba* *(u. p. šljivu, kruška, jabuka), t. j.* *u* *bo*. Rj. — *Guba* *ga* *gubala!* Rj. 105b. *Vidi* šareno *gubavo* *muško* *ždrizjebe* ... *čičiči* *ga* *od* *gube*. Rj. 346a. *Čijevojka* *ostade* *čista* *i* *zdrava* *od* *gube*. Npr. 86. *Kad* *je* *guba* *ne* *na* *jaru?* Post. 163. *Tako* *gubom* *ne* *smehdi*! 297. *Tako* *ne* *guba* *ne* *jela!* 298. *Tako* *ne* *ne* *guba* *ne* *sjela!* 397. *Čovjek* *gubav* *dogje* ... *1* *od* *ne* *od* *este* *se* *od* *gube*. Mat. 8, 3. *Guba* *otide* *s* *nje* *ga*, *i* *osta* *čist*. Mark. 1, 12. *Odmah* *guba* *spade* *s* *nje* *ga*. Luk. 5, 13. *Kad* *je* *guba* *na* *čovjeku*, *neka* *ga* *dovedu* *k* *svet* *beniku* ... *guba* *je* *zastarjela* *na* *koži* ... *ako* *li* *se* *guba* *izasp* *po* *koži* *i* *pokrije* *svu* *kožu* ... *Ovo* *je* *zdravo* *za* *guba* *na* *haljini*. Mojs. III, 13, 9, 11, 12, 30. *isp.* *ne* *jasin*. — *2*) *gljiva, osobito* *na* *drevu*; *gubava*, *Schimmeln, oronno* *javnica* *ide* *primjer* *koji* *je* *u* *gub* *pod* *1*; *Bođilo* *kao* *guba* *(u. p. šljivu, kruška, jabuka), k. ebe*, *isp.* ARj. III, 181b. — *3*) *čisti* *trud*, *1* *u* *gub* *u* *gub*, *habetus* *quarvus* *L.* — *po* *sjev* *kra-*
je *Z. kosi* *guba* *na* *huli*. Reljković. ARj. III, 181b. — *4*) *guba*, *gubavica*, *aspidiatus*, *njeke* *vrste* *gljivica* *na* *drvju* *(osobito* *na* *voćkama)* *i* *na* *koži* *čovjeka* *kao* *male* *čilunje* *izrasle* *iz* *kore* *voćke* *gubavice* *bi*; *gubavica* *na* *šljivu*, *na* *gljgu*, *na* *ro-*
znoj *u* *gljgu* *na* *voćkama*. — *5*) *guba*, *gubavica*, *na* *smokvi*. P. Budmani. ARj. III, 175a. — *6*) *gubavica*, *gubavica* *od* *vine*, *tugja*

riječ: *guba* *(haljina)*. Osn. 35. *Madž.* *guba, ein* *zottiger* *Mantel* *von* *Wolle*. *isp.* *guber*.

gūbac, *gūpca, m.* *die* *äusserste* *Spitze* *des* *Vorder-*
theils *der* *Schiffs, extrema* *pars* *prorae*, *cf.* *gubica*. Rj. *it* *u* *prov.*

gūbāj, *m.* *die* *Grüdmähre, equus* *porriginosus*. Rj. *komj* *gubar*.

gūbājca, *n.* Rj. *verb.* od *1*. *gubati*, *II.* *gubati* *se*. — *I.* *radnja* *kajom* *što* *gūbāj* *koga*. — *II.* *1*) *stanje* *koje* *biva*, *kad* *se* *tko* *guba*, *kad* *postaje* *gubar* (*das* *Aussätzig* *werden, lepra, contagium* *leprae*. Rj.). — *2*) *radnja* *kajom* *se* *tko* *guba* (*das* *Kratzen, frictio*. Rj.).

gūbār, *m.* koji *po* *šumi* *kupi* *gubu* (gljive), *pa* *poslije* *prodaje*, *u* *Fužini*. Gj. Daničić. ARj. III, 485b.

gūbati, *bām, v.* *impf.* Rj. *v.* *pf.* *stoj.* *ogubati* (*i* *se*), *razgubati* (*i* *se*). *isp.* *razgubaviti*. — *1.* *n.* *p.* *guba* *za* *gubala!* *soll* *über* *ihn* *kommen, corripiat* *ipsum!* Rj. *činiti* *da* *što* *bude* *gubaro*: *Tako* *ni* *što* *smo* *zajedno* *izjeli* *i* *popili*, *i* *tako* *me* *ne* *gubalo!* Post. 307. *Što* *je* *ovo?* *riču* *te* *gubalo!* Npj. 4, 91. *Tako* *ti* *vjen-*
čanja *i* *tako* *te* *ono* *ne* *gubalo!* Here. 4. — *II.* *sa* *se*, *refleksir*. — *1*) *aussätzig* *werden, lepra* *corrip.* Rj. *postajati* *gubar*: *Tako* *se* *ne* *gubao* *kao* *žaba* *gubavica*, *a* *prav* *se* *Bogu* *ne* *ukleo!* Post. 309. — *2*) *sich* *kratzen* (*schämpflich, als* *wenn* *man* *aussätzig* *wäre*), *fricari*: *što* *se* *gubaš?* Rj. *kaže* *se* *podsmijeha* *radi* *čovjeku*, *koji* *se* *češe* *kao* *da* *je* *gubar*.

gūbav, *adj.* *aussätzig, leprosus*. Rj. *na* *kojem* *ili* *na* *čemu* *je* *guba*, *isp.* *razgubaviti*. — *1*) *gdjekoji* *ugljenom* *od* *badnjaka* *nažu* *gubavce* *smokve*. Rj. 35a (*isp.* *guba* *4*). *Vidi* šareno *gubavo* *muško* *ždrizjebe*. Rj. 346a. *Da* *mu* *gubaroga* *konja*. Npr. 25. *U* *onoga* *kralja* *što* *mu* *bješe* *šer* *gubava*. 86. *Kad* *je* *koza* *gubava*, *rada* *bi* *svako* *da* *je* *gubar*. Post. 117. *Gubava* *jedna* *oreu* *sve* *stalo* *razgubavi*. DPost. 25. *Čovjek* *gubar* *dogje*. Mat. 8, 3. *Ruka* *mu* *gubava*, *bijela* *kao* *snijeg*. Mojs. II, 4, 6.

gūbavar, *gūbavca, m.* *ein* *Raufiger, Aussätziger, leprosus*. Rj. *čovjek* *gubar*. *hyp.* *gubo*. — *Gubavce* *užo* *bi* *da* *su* *svi* *gubavi*. DPost. 25. *Razgovori* *se*, *gubavce*, *slatka* *ti* *je* *krusta*. 106. *U* *gubavcu* *pomasti* *pita*. 140. *Gubavce* *na* *kom* *je* *ta* *bolest* *neka* *ide*. Mojs. III, 13, 45.

gūbavica, *f.* — *1*) *eine* *Aussätzige, leprosa*: *Ja* *mijah* *da* *je* *gubavica*. Rj. *gubava* *ženska*. — *2*) (*po* *jugozap. kraj.*) *žaba* *gubavica, die* *Kröte, Iufo*. Rj. — *Kad* *čeljade* *požuti* *u* *obrazu* *pa* *se* *mishi* *da* *ga* *je* *zapuhnila* *zujija* *ili* *žaba* *gubavica* *ili* *pseto*. Rj. 188a. *Krustava* *žaba, die* *Kröte, rana* *Iufo*, *cf.* *gubavica*. Rj. 299a. *Tako* *potrbuške* *ne* *hodio* *kao* *žaba* *gubavica!* Post. 309. — *3*) *Schimpfwort* *für* *Ziege, concivium* *in* *capram*. Rj. *kaže* *se* *s* *pogrdom* *kozi*.

Gūbavica, *f.* *Name* *für* *drei* *Wasserfälle* *in* *Dalmatien*: *jedna* *je* *Gubavica* *u* *Krci* *više* *Kninja*, *a* *u* *Četini* *su* *nize* *Zadvarja* *dvije*: *velika* *i* *mala* *Gubavica*. Rj. *tri* *slapa* *u* *Dalmaciji*.

gūber, *m.* *pokrivac* *od* *vune*, *kao* *čebe*, *eine* *grosse* *Bettdecke, stragulum*. *Gubere* *žene* *samo* *ču* *kod* *kuće*. Rj. *vidi* *bijelj.* *i* *syn.* *ondje*. — *za* *postanje* *isp.* *guba* *5*. — *Padne* *(položajnik)* *pod* *guberm*, *kojijem* *ga* *domaćina* *hoće* *da* *ogrne*. Rj. 12a. *Jorgani* *su* *po* *varošima*, *a* *po* *selima* *se* *pokriva* *guberima* *i* *ponjavama* *koje* *žene* *samo* *ču*. Rj. 255b. *Ne* *pružaj* *se* *dalje* *od* *gubera*. Post. 208a. *Prema* *guberu* *valja* *se* *pružati*. 261.

gubernator, *m.* *der* *Gouverneur, gubernator, vidi* *gubernatur*. *Gubernator* *Vuko* *Radonjić* *Njeguš*. Npj. 5, 531. *Bila* *Boka* *pod* *gubernatorom* *od* *Dalmacije*. Kov. 37.

gubernija, *f.* *das* *Gubernium*: *Boka* ... *sastavi* *se* *s* *gubernijom* *Dalmatinskom*. Kov. 39.

guberski, *adj.* *što* *pripada* *guberniji, Gubernial-*. — *Isto* *je* *tako* *i* *u* *Kiševju* *častio* *sve* *guberske* *čino-*
vojnike. Savj. 76.

gubernjača, *f.* *Art* *Kopfbedeckung* *der* *Frauen*,

rittae genus: Gjevojkama kape *gubernjače*. Rj. nekakva ženska kapa.

gübica, *f. der Theil des Thiergesichtes, an dem die Nase und der Mund befindlich, os animalium, nempe bovis, equi, oris, caprae, canis*: Pogledaj mu na *gubicu*, pa ga vodi na muzlicu. Rj. *ona strana glave u životinje (naime u govečetu, konja, ovca, koze, psa), gdje su nos i usta, i o čovjeku se kaže ali s pogrdom, vidi rilica, augm. gubičina, isp. gubae*. — On (jarac) odgovori: »Poslao si snahu da mi krene da brstim, a ona mi natakla gužvu na *gubicu*, pa ne mogu.« Npr. 245. Brnjicu na *gubicu*! Čuti! jezik za zube! Posl. 30. Ožeo mu je *gubicu*. DPostl. 93. Ljuto kune lepa Mara: »Ote! konju, pust ostao! Strelica te ustrelila . . . kroz uzdicu u *gubicu*: Npj. 1, 178. Kad Hrnjica vigje Hadžagića, digli mu se brci na *gubicu* kâ na vuku u zloj godinici. HNpj. 1, 76. Sve je (djevojku) Tale u *gubicu* ljupka. 4, 700. Jer ljesnîš na me . . . za to ću metnuti uzdu svoju u *gubicu* trapti. Car. II, 19, 28.

gübhičnu, *f. augm. od gubica*. Rj. — *takva augm. kod bardačina*.

gübîš, *gubiša, m. vidi gubitak*. — U brjeme i na mjestu *gubiš* je dobit. DPostl. 139. *ima riječ i u Stullija, za nast. i ake. vidi kod blutiš*.

gubîtak, *gubitka, m. der Verlust, jactura*. Rj. *vidi gubiš, izgub.* *suprotno dobit, dobitak*.

gübîti, *gubim, v. impf. Rj. v. pf. sloč. iz-gubiti*, po-, sa-, zgubiti, zagubiti. — **I. Ia)** *verlieren, perdu* Rj. *vidi satarivati, tratiti, zararivati, v. pf. izgubiti, zagubiti*. — Nejačica *pravdu gubi*. Rj. 416a. *Kamatnik dušu gubi*. Posl. 128. *Ko staro ljubi, danka gubi*. 156. *Ne gubi cijene*. (Reče se u šali onome koji se naklaše, i znači da ne *gubi cijene* kao konj). 197. Šuplja para *eijenu gubi*. 361. *Vreme gubiš, a mene ne ljubiš*. Npj. 1, 396. *Danas majci sugjen danak glavu gubiti*. 1, 613. *Zabunjeni smo, ali ne gubimo nada*. Kor. II, 4, 8. *Gubeči duše sramotnoga dobitka radi*. Jezek. 22, 27. *sa se, pass.*: Da se ne *gubi vreme*. Ogled III. — **b)** *gubiti kome šta; činiti da an gubi šta, upropašćivati mu, uništavati mu šta*: *Despet babi dušu gubi*. Posl. 58. *Inat babi duša gubi*. 104. »Ma« gjevojci *sreću gubi* (n. p. kad se za kakvu reče: dobra i poštena gjevojka, »ma — alio, 173. Da vi caru rojsku ne *gubiti*). Npj. 5, 337. *isp. izgubiti 16. — 2)* *hinrichten lassen, interocio*. Rj. *činiti da što pogine; vidi ubijati, smicati 2. pf. izgubiti 2, pogubiti, sagubiti, zgubiti*. — Da gleda vje car *caru gubi*. Npr. 156. *Bog ne trubi za što čocku gubi*. Posl. 18. *Ne gubi me u dvoru tvojemu . . . već me gubi gdi s' gube junaci*. Npj. 1, 538. 539. *Da ne gubim mlagjane junake, da ne cvjelijam žalostive majke*. 3, 491. *Nego i oni da gledaju da se unire, da se glavama ne igraju i narodu da ne gube*. Miloš 60. *Nemoj to činiti ni gubiti pravdu s bezakonicima*. Prip. bibl. 15. *sa se, pass.*: Na teština se *gube i drugi ljudi* osim hajduka. Rj. 738a. *Već me gubi gdi s' gube junaci*. Npj. 1, 539. — **II. sa se, refleks.** — **1)** *sich verlieren, perdi*. Rj. *kao nestajati čega*: U stidu *poštenje*, a u strahu *junastro gubi se*. Posl. 337. *Bliže k Hercegovini, to se lić manje čuje*; ali k istoku ne *gubi se* tako odmah. Posl. XXII (Vuk). *isp. izgubiti 3. — 2)* *mager werden, macresco*: *gubi se čovjek u licu*. Rj. *vidi ispuštati se*. — Ali ga najposle stane mačiti i gristi gde ne sme nikome da kaže, te se počne *gubiti* i venuti. Npr. 151. *isp. izgubiti 4*.

gübļjēnje, *n. Rj. verb. od I. gubiti, II. gubiti se. — I. 1)* *radnja kojom tko gubi, trati što* (das Verlieren, perditio. Rj.). *vidi traćenje*. — **2)** *radnja kojom tko gubi (ubija ili upropašćuje) koga* (das Hinrichten, trucidatio. Rj.). — **II. stanje koje biva, kad se tko ili što gubi (gine). *vidi ginuće*.**

gūbo, *m. der Gube*. Rj. *to je gubica, v. od gubica, tratiti, perditio*.

gubōdušnica, *f. kaze se od gubišta za dukat sibirzhefte Banovina* (v. D. 170). *carus of d'animam perdens*. Rj. *gubica, v. od gubica, d. 188a, n. p. čitica 2. od d. v. od gubica*.

gūčanje, *n. das Heucheln, Heucheln, d. 170, deqlatatio*. Rj. *verb. od gubati, v. od gubiti, to je gubiti*.

gūcati, *vam, v. impf. hie vater d'heucheln d'vorn*. Rj. *apravo je dem. od gubati, v. impf. gubati, v. pass.*: Da se ovaj *gubati*, ne bi se ovaj *gubati*. — *Kazada Ujgunka, sa, s' 7. pokolj, s' 7. pokolj, s' 7. pokolj, koji je iskuda da nureze, isprano, isprano*. Posl. 55.

gūcuniti, *nēm, v. pf. kacheten, hie vater d'vorn*. Rj. *apravo je dem. od gubati, v. impf. gubati*.

gūčēnje, *n. vidi gubljenje*. Rj.

gūčēnje, *n. verb. od gubiti, v. od gubiti, v. p. gubljenje*.

Gūčvo, *n. die Gühve am rechten Ufer der Drava, der Loznica*. Rj. *planina u Srbiji i na desnoj strani rijeke Drave više Loznice*: Dobro čuvaj brda u *Gūčvo*, uteci će u planinu Turci. Npj. 4, 253.

gūčiti, *čim, vidi gubljenje*. Rj. *zarjaviti što pod skut činiti guku 21. v. pf. sloč. sigučiti, zgučiti*.

gūčiti, *gūčim, abe. ARJ. III, 493a. v. impf. vidi gūkati, gūkutati; v. impf. sloč. zagučati, v. pf. prosti gūkutati, goren, gemo*: *Nego rastu dva gūčiba, jedan muči, drugi gūče*: Ko me takne al' pomakne, kljunom ću mu izbiti oči. Hero. 236.

gūda, *f. u Dubru, vidi krunča*. Rj. i *syn. ondje, isp. gudin, gudinje*.

gūdāc, *gudiča, m. der Geiger, catharodus*. Rj. *čovjek koji gudi, vidi guslar, hegeled*. — *Ima riječi 51 kojihel nijesam čno u narodu da se govore, nego sam ih ja načinio: vikac . . . gubač*. Nov. Zavj. VII. *Čuh glas gubiča koji gujjahu u gusle svoje*. Otkriv. 14, 2. *Od njega se narodilo gudiča i svirači*. Mojs. I, 4, 21.

gūdalo, *n. der Fiddelpfen, plectrum(?)*: *Ni gudi ni gudala vadi! sei still (pange nichts an) . . . gusle javorove, i gūdalo od jadikovine*. Rj. *za postanje isp. grizalo (od starijega gusti, koje vidi), za nast. vidi kod bučkalu, vidi gudilo*. — Ko istinu gudi, *gudalom* ga po prstima biju. Posl. 139. *Krivo kao gūdalo*. 160. *Slijepac razmahne gūdalom i zapjeva*. Posl. 324.

gūdilo, *n. u Srijemu, vidi gūdalo*. Rj. — *Kad egeduš pravdu svira, gūdalo ga po nosu bije*. Posl. 116. *postanjem od gudjeti*.

gūdin, *gudina, m. u Dubru, vidi prase*. Rj. *dem. gudinje, isp. guda*.

gudinje, *m. dem. od gudin*. Rj. *prašće, isp. guda*.

gūdjeti, *gūdim, v. impf. Rj. vidi gusti, pf. sloč. zagudjeti. — 1)* *geigen, pdibus cimo*: *Ni gudi, ni gudala vadi*. Kako koji slijepi, sve gore *gudi*. Rj. — *Gud'te gusle Milošu za dušu!* Rj. 108a. *Kad mi gusle ne mogu da gude, ne mili mi se ni što sam slijep*. (Pripovijeda se da je rekao nekakav slijepac u šali). Posl. 119. *Ko istinu gudi, gudalom ga po prstima biju*. 139. *Ko pošije slijepi, hepsje gudi*. 151. *Nikomu zla ne gudi*, ali ga ne zudi, da ti na glavu ne pade. DPostl. 81. *Čuh glas gudiča koji gujjahu u gusle svoje*. Otkriv. 14, 2. *Kad gūdāc gujjaše, dođe ruka Gospolja nala nj*. Car. II, 3, 15 — **2)** *dampfschallou, resonu, wurmura*, n. p. *kad se iz daleka čuje puenjava topova*. Rj. *isp. gruhiti*. — *Puške prašte, a topovi guda*. Npj. 4, 251.

gūdljavina, *f. vidi gudljevina, koja je mogla griješkom čijom postati ova igudljavina*. — *Drvo koje je šuplje i bačva koja je prazna . . . velik zvuk i veliku gudljavinu učine*. M. Divković. ARJ. III, 491b.

gūdljevina, *f. vidi gudljavina i gudljava 2, i syn. ondje. — Da mi danas poljem poletimo, ko će*

... i... *Pasta polja stade gud*
 (Npj. 3, 215. Stade crne zemlje tudjevina.
 ... *gudnjava*, jere Turci plaho udariše.
 ... *takim nast. kod braunjevina.*

gudnjava, *f.* — 1) *der Fou der (serbischer) ross-*
... saas edaus, Rj. *glas gusula jara-*
... gubab kol red. gugi, isp. gudjeti 1.
 2) *der Guder Scholl 2. B. catferder Kanonen*;
 ... *gudnjava topova*, Rj. *vidi gudljavina, gudljevinu*;
 ... *tudnjava, tudnjavina, tudljevinu*, isp. gudjeti 2.
gudura, *f.* — *der Guss und tiefes Flod. vallis au-*
... Rj. Guss edabundolina: Od jednoga kraja do
 ... *... u nekoj prijeviku putem ina oko četiri*
... kad bi se isto preko gudura i litica
... bilo bi mnogo više, Rj. 79a. Da ga Srbi
 ... *... i gudure*, kroz koje valja proći.
 ... 5, 44.
gudža, *f.* — *Samadji čidi budža* 2. *cf.* kрмаča 2.
 Rj. *astašča gje, u kojju se gudža, budža ili kрмаča*
... gista da guka i pulehlu dren.
gudžanje, *n.* *red. budžanje*, Rj.
gudžati se, *gudžati se, red. budžati se*, Rj. *igrati*
... d. krmča.
gugut, *m.* *das Gurren, gemitus (columbarum)*: Od
 ... *gugubi golubova*, Rj. *glas golubar*, *vidi guk*,
 ... 1.
guguta, *f.* — *Baranji redi kukuta*, Rj. *bilja*.
gugutanje, *n.* *das Gurren, gemitus (columbarum)*,
 Rj. *verb. od gugutati, radnja kojom (golubi) guguču*.
gugutati, *gugučem, v. impf. gurren, gemo, cf.* gu-
 kati, Rj. *red. i gučiti, golub guguču*.
gugutka, *f.* Rj. *ukaki golub*, isp. kumrikuša,
 kumrija.
gugjenje, *n.* *das Gurren, cantus filium*, Rj. *verb.*
od gugjeti, radnja kojom tko guči.
guja, *f.* Rj. *dem. gujije, augm. gujina*. — 1) *die*
Schlange, scipens, cf. zmija, Rj. — *Koga su guje*
lile i gastera se boji, Rj. 109a. *Zapuhao iz perčina*
guja, Rj. 191b. *Doke nazje guja atrovica*, Rj. 180a.
Palava guja jezdom, Rj. 186a. *Peranla ga guja*, Rj.
 49a. *Nasred puta sarbu se guja*, Rj. 660a. *Udaji*
ga guja, t. j. *ujede*, Rj. 769a. *Sarka, šarcna guja*,
 Rj. 831a. *A kakva je, štada je guja!* Rj. 839b. *Vije*
se kao guje u procijepu, kad koga što boli, pa se
previja i premeće, Postl. 31. *Guja za rep ne bi iz-*
vikao staki je sibljaci, 16. *Kao da su ga guje pile*
tako je ržjav u licu, 131. *Drugi vele: ljuta, kao*
guja Npj. 1, 38. *Guje mi se oko srea rjele!* 1, 38.
Guje mi se na srea suide! 1, 276. *Od žalosti pisnu*
bar guja, 1, 571. *Niti guči u guje i jakrepi*, 2, 79. *Ona*
vikna kako ljuta guja, 1, 112. *Cedi Miloš kako ljuta*
guja, 2, 215. *Prevaj se, ujede ga guja*, 2, 257. *Na*
siniji opbtenu guju, 2, 302. *Guje su tebe guje i; pa-*
taje? 2, 109. *Čara ču ti ziva domjeti u zubima guje*
šestokodi, 2, 511. *Ono su ti sve braća rođjena, ono*
su ti pod kumonom guje, 3, 156. *Zesih guja u pri-*
morju nema; ono su ti guje prisojkuje, 3, 157. *Nemoj*
Guja da up guja, nemoj kuji pušku da isturi! 3,
 307. *Bio je namalovat go starne, koga su guje opa-*
sale, te ga kolja i pija mi sise, Npj. 1, 127 (Vuku).
Dan će biti zmija na putu i guja na stazi, koja
ujede kumpi za klčen, Mojs. 1, 19, 17. — 2) *qo*
zap kraj, redi glista, Rj. *vidi gujana, gujavica*.
 U Srbiji guja znači što i zmija, a u Dubrovniku se
guja zove glista, Postl. XLVI.

gujana, *f.* — *Lici cabi gujavica (glista)*, Rj. *vidi*
 2.

gujavica, *f.* *der Spulwurm, Brugnawurm, lumbricus*,
 ... Rj. *vidi guja* 2. *gujana*.

gugije, *m.* — *die Him Schlang, parras serpens*, Rj.
 ... *red. zmija*. — *Od osnova koje znače*
z, g, gu, i, ili žen-ku; osnove koje od njih po-
staju z, g, m, l, o, a, e, u, i, u, i, u, i, u, i, u, i,
gugije, zabić,

zmijic. Osn. 232. *po orome je gujije upravo mlada*
guja.

gugijna, *f.* *augm. od guja*, Rj. — *takva augm. ridi*
kod barlačina.

gugijni, *adj.* *Schlangen-, serpentum*, Rj. *što pri-*
pada guji, gujama: *Zar ti ne znaš, od Sibinja Janko,*
da mi jesmo gujjeza sokolova, a Turci su gujjezu
gugijjeza? Npj. 2, 512. *Ubiće ga jezik gugijni*, Jov
 20, 16. — *adj. s takim nast. kod budinji*.

guk, *m.* *vidi gugut*: *Svi golubi gukom gukahu*,
 Rj. *glas gukobinji, ridi i guka* 1. — *A jedan golub*
gukom ne guče, gukom ne guče, biser ne zoblje, Npj.
 1, 60.

guka, *f.* — 1) *das Gurren der Taube, gemitus co-*
lumbus, Rj. *vidi gugut, guk*, *u glasu golubinjem*. —
 2) *Ausruchs am Leibe, gibbus*, Rj. *što se na čemu*
ispuje te uje rarno: *Ako nagju po njoj (po varici)*
guke i brégove, onda vele da sluti na bogastvo, Rj.
 51b. *Gontunar, kila ili guka koja se kome na tijelu*
ispuje, Rj. 91b. *Kukulj, ona guka što žene nose*
navrh glave ispod narame, Rj. 303a. *Pupuška, na*
hljebu guka (kao na drvetu čvoruga), Rj. 621b. *vidi*
čvriljuga, guta, kila. — 3) *guka truda, zlata, der*
Klumpen, massa, Rj. — *Bubla, kao guka, der Klumpen,*
massa, Rj. 16a. *Tugja mika vražja guka*, Postl. 321.

Zar lončar nema vlasti nad kalom da od jedne guke
načini jedan sud za čast a drugi za sramotu? Kim.
 9, 21. *Vidjeh lončara gdje gradi lonce, i lonac koji*
gragjaše razbi mu se u rukama; a on ga onda sabi
u guku i načini drugi od njega, Prip. bibl. 91. *isp.*
gruba, grudva, grum, grumen, kila 3.

gukanje, *n.* Rj. *verb. od gúkati*. — 1) *radnja*
kojom guče golub (das Gurren der Taube, gemitus
columbar, Rj.): *Oni se (golubovi) i po gukanju razli-*
kuju, Rj. 93b. *dem. guktanje*. — 2) *radnja kojom*
tko guče što kome na uho (das Raunen, murr-
ratio, Rj.).

gukanje, *n.* *vidi gudanje*, Rj.

gukati, *gučem, v. impf. Rj. v. pf. guknuti*. —
 1) *gurren, gemo*, Rj. *vidi gučiti, gugutati, dem. guke-*
tati, o goluba, rjeđe o sokolu: *Kad grienjuš guče,*
ljudi kažu da govori ... dupljaš kad u proljeće do-
leti i stane gukati, Rj. 93b. *Svi golubi gukom gukahu*,
 Rj. 106b. *Golub dupljaš gučev i u proljeće*, Postl. 284.
Kolovogja sestra Stojanova, a kakva je! da od Boga
magje! ... kad govori, k'o da golub guče, Npj. 3,
 257. *Sivi soko doletio ... kaha ručam, da mi guče*.
 Here. 271. *i djetence guče, kad stane teputi: Mihun*
raste, smije se i guče, Straž. 1886, 147b. — 2) *raunen*
(einander in die Ohren), in aurem dico, murratio:
nešto ljudi guče, Rj. šupjati komu što na uho, oso-
bito se kaže, kad ljudi jedan drugomu šapću što na
usi (ponajčešće o kakuj rjavaraj stvari).

gúkati se, *kám se, v. r. impf. (u C. G.) ridi gru-*
lati se, Rj. *biti se gukama snijegat, v. pf. slož. pd-*
gukati se.

gúknuti, *gúknem, v. pf. Rj. v. impf. gúkati*. —
 1) *gurren, ingemo*, Rj. *gukne golub, jedan put pusti*
glas gu iz sebe. — 2) *ins Ohr raunen, murratio in*
aurem, Rj. *šavati komu što na uho: Natuknuti kome*
što, kao nagovijestiti, guknuti, Rj. 410a.

guktanje, *n.* *verb. od guktati, radnja kojom go-*
lubak guče, isp. gukanje 1.

gúktati, *gúknem, v. impf. biće dem. od gúkati* 1.
isp. gráktati prena gráktati. — *Góle gukće, u Dobro-*
schu, M. Medić, ARj. III, 250a.

gúlidba, *f.* *die Ausscheidung (des Kukuruz), de-*
cortatio, cf. komilba, Rj. *radnja kojom se guli ku-*
kuruz, i vrijeme kad se guli, riječi s takim nast. kod
hljelidba.

gúlikoža, *m. i f.* *guli-koža, čeljadu muško ili žensko,*
koje kome guli kožu (u prenesnom smislu) globi ga,
dere i suudi, govori se u Hrv. — riječi tako slož. kod
čistikuća.

gusavima i ženska i mušaka, *cf.* gumj. ha-
 1. *gusava* *guma*, kod bardačina.
gumjov, *adj.* što pripada gumji, *Quitten-*, mali
 1. *gumjov*, *tuđjov*. — Od *gumjova* drveta.
 1. *gumjov*, *Slat*, 21. za *nast.* *isp.* aptov.
gumjski, *adj.* n. p. krpca, *ein gumj-zug*, *pullio*
 1. *gumjski*, *Rj.* što pripada gumji: — Abadžije
 grade najviše gumjeve od *gumjske* krpca, *Rj.* 1a.
gūr, *m.* na dugački držak nasadi se podebelo drvo,
 koje je dugačko oko dvije rognuše i s obje strane
 zašljeno jet; to se zove *gūr*. Kad se pravi meljta
 mašter, onda njime mute klak i s przinom mišešaju.
 Bok ne bude muntionica puna i dobra u Dobroselu.
 M. Medić. ARj. III. 502b.
gūra, *f.* *vidi* grba, *Rj.* *vidi* i goba.
gurabija, *f.* mali kolačić od mela i brašna, koji
 se obično i na put nose. Art. Honigkuchen, placen-
 tulae genus: Sefer s mora, smokve iz Mostara, *gur-*
abaje na sunu pečene, *Rj.*
guranj, *gurnja*, *m.* motka, kojom se *gura* riba
 ispod kamenja u rijeci. G. Martić. ARj. III. 503a.
 — *riječi s istim nast.* *Isal* bacanj.
guranje, *n.* *das Stossen, tusen*, *Rj.* *verbal.* od *guri-*
tati, *radnja* kojom što *gura* što *dem.* *gurkanje*.
gurati, *gūrām*, *v.* *impf.* *Rj.* *v.* *pf.* *gurnuti*, *v.* *pf.*
stoj. *izgurati*. — 1) *Stossen, trudo*, *Rj.* *vidi* komati,
porivati, *riivati*, *tikati* 2, *turati* 2. — 2) *sa* se, *refleks.*
stossen, trudo; ne *gurati* se, *Rj.* *isp.* *komati*; u *komati*
 se, *Rj.* 287a. *dem.* *gurati* se.
gurav, *adj.* *hockerig, gekrümmt, gibbosus, incurvus*;
Guravo prase sve polje opase (srp), *Rj.* u *čega* je
gura, *vidi* grbav.
gurbetād, *f.* *swolla junge nomadische Zigeuner,*
juventus zingarica nomadica, *Rj.* *mladi gurbeti*, *gurb-*
etska *djeva*, *Cigančad* koja se *skiču*, *jedno* od *gurb-*
betāli *gurbete*.
gurbete, *četa*, *n.* *ein junger Nomade, zingarus*
vagus juvenis, *Rj.* *gurbetice*, *Ciganče* koje se *skiče*.
gurbet, *m.* *der nomadische Zigeuner, Zingarus*
nomadicus, *Rj.* *Ciganin* *skitac*, *vidi* *gurbetaš*, *gurb-*
betin, *isp.* *čergaš*.
gurbetaš, *gurbetaša*, *m.* *vidi* *gurbet*, *Rj.* *Ciganin*
skitac, *vidi* i *gurbetin*, *isp.* *čergaš*, — za *nast.* *isp.*
bradaš.
gurbetin, *m.* *vidi* *gurbet*, *Rj.* *vidi* i *gurbetaš*, *Ci-*
ganin *skitac*, *isp.* *čergaš*.
gurbetka, *f.* *nomadische Zigeunerin, Zingara*
nomadica, *Rj.* *Ciganka* *skitačica*.
gurbetski, *adj.* *nomadisch, wie die Zigeuner,*
vagus *mora* *Zingavorum*, *Rj.* što pripada *gurbetima*,
 što je kao u *gurbetu*, *Ciganin* *skitaca*.
gūrēnje, *n.* *das Zusammenziehen, z. B. vor Kälte,*
contractio pro frigore, *Rj.* *verbal.* od *guriti* se, *stanje*
 koje *hva* kad se što *guri*, *n. p.* od *zime*.
gūrjela, *f.* *pautiljka, das Band, fascia*: Djever
 onda ponese snasi malač ... *gūrjela* (pautiljka),
 Špiola. Kov. 51. Stane ili (darove) ona (djevojka)
 razlavati: maljem djevoječicama od kuće i rodbine
 crvene *gūrjela*, 30, *isp.* *kūrjelica*, *bijela* *pautiljka*
 od *komaca*, *Rj.* 316b.
gurikalo, *m.* *Rj.* ne kaže se značenje, koji *gurice*?
Ernd?
gurikānje, *n.* *verl* *guritanje*, *Rj.*
gurikati, *gūrīcēm*, *vidi* *guritati*, *Rj.* *vidi* i *grđiti*
 1. *isp.* *roktati*. — *Gūrīcē* *prasei*, *Rj.* 108a.
gūrīmicē, *n.* p. udario za *gurimice*, t. j. *gurnuši*,
 1. *dem* *einu* *Stoss*, *trudendo*, *Rj.* — *isp.* *komice*,
 1. *dem* *einu*, *okomice*, za *kvantitet* na *posljednjem* *stogu*
 1. *smetice*.
gūrīti, *n.* *das Praseci, das Grunzen, grunnitus*,
Rj. *vidi* *gūrīcēm*.
guritanje, *n.* *das Grunzen, grunnitus*, *Rj.* *verb.*
 od *guri*, *radnja* kojom *prasei* *gūrīcē*.
guritati, *gūrīcēm*, *v.* *impf.* *grunzen, grunnio*, *cf.*

gurikati, *Rj.* *vidi* i *grđiti* 3. *isp.* *roktati*, *v.* *pf.* *guri-*
nutiti, u *Rj.* *ima* za *čijelo* *griješkom* *kakvom* *god*
guritati, *gūrīcēm*, *gūrīcē*, *gūrīcē* *prasei*, *koje* *je* *od* *gurikati*,
isp. *Obl.* 106, *gdje* *je* *guritati* *među* *groktati*, *gr-*
tati, ... *dahuti*, *drktati* ili *drhtati*, i t. d.; u *srjema*
ovim *glagolima* *po* *onome*, *što* *se* *kaže* u *Obl.* 104 i
 100, u *sud.* *vrem.*, *glag.* *prilogu* *sud.* i u *zap.* *načinu*
glas i *sljera* *se* *s* *glasom* *j* (*postalim* *od* *i*) u *glas* *č*;
dakle *guritati*, *gūrīcēm*, *gūrīcē*, *gūrīcē*, *gūrīcē*.
gūrīti *se*, *gūrīm* *se*, *v.* *impf.* *Rj.* *v.* *pf.* *stoj.* *pōguri-*
riti *se*, *zgūrīti* *se*. — *sich* *zusammenziehen* (*z. B. vor*
Kälte), *contracti*, *Rj.* *vidi* *grđiti* *se* 1b. *guriti* *se* *n. p.*
od *zime*, *kao* *stazati* *se*.
gūrītūti, *gūrītūcēm*, *v.* *pf.* *grunzen, grunnio*, *Rj.*
gurītne *prase*, *v.* *impf.* *guritati*, *gurikati*.
gūrīvrecā, *f.* *Rj.* ne kaže se značenje, *guri*-*vrecā*.
gūrīkānje, *n.* *dem.* od *guranje*, *Rj.*
gūrīkati *se*, *kām* *se*, *dem.* od *gurati* *se*, *Rj.* *v.* *impf.*
gūrīnuti, *nēm*, *v.* *pf.* *anstossen, offendo*, *Rj.* *v.* *impf.*
gurati. — Udario za *gurimice*, t. j. *gurnuši*, *Rj.*
 107b. Valja ... *pištolje* za *ledja* *gurnuti* ili *gunjem*
zakloniti, *Danica* 2, 88.
gūro, *m.* (*verächtlich*) t. j. koji je *gurav*, *der Hö-*
ckerige, gibbosus, *Rj.* *hyp.* *kaže* *se* *s* *pogrdom* *guravu*
čovjeka, *gen.* *gūra*, *roc.* *gūro*. — *tučva* *hyp.* *kod* *balo*.
gūš, *ein* *Laut* *die* *Gänse* *wegzujagen, sonus* *ubi-*
gendis *anserinus*, *Rj.* *uzvik* *kojim* *se* *odgone* *guske*.
gūša, *f.* *hyp.* od *guska* *tosobito* *kad* *vabe* *guske*:
gusa, *gusa*, *gusa*, *Rj.* — Da *bih* *treću* (godinu) *po-*
živjela, *ja* *bih* *gusu* *podranila*: O ti, *gusko*, *šigo* *migo!*
Here, 287.
gūša, *f.* *vidi* *gusar*: Ustan' se *Mare* *dušice*, *ovudar*
gusa *profazi*, *Rj.* *Kakav* *može* *biti* *razlog* *što* *nije* *prim-*
ljena *stara* *riječ* *gūša* *u* *pravom* *svojem* *značenju*, *nego*
je *za* *Vukom*, *koji* *joj* *je* *samo* *nespretno* *pokazao* *zna-*
čenje, *izjednačena* *s* *gusarom*, *Rad* 15, 185. *Po* *tome*
je *gūša* *što* *gusarina*, *gusarenje*, *gusovanje*, t. j. *radnja*
gusarska, *hajdučka*, *razbojnička*. *Ali* *da* *gusa* *znači* *i*
što *i* *gusar*, *vidi* *se* *iz* *starih* *Hrv.* *rječnika* *i* *pisaca*.
 ARj. III. 504b. *Iz* *čovjeka* *duša*, a u *imanje* *gusa*.
 D'Posl. 31. Zamjerala se (Neretva) susjedima ljubavlu
 k samostalnosti i morskog *gusi*, DM. 9.
gūsak, *gūska*, *m.* *der Gänser, unser* *mus*, *Rj.* *vidi*
gūsāk, *gusan*. — *Šice* *kao* *gusak*, *Rj.* 839a.
gūsāk, *gūsaka*, *m.* *pl. gen.* *gusākā*, *govori* *se* *u* *Hrv.*
vidi *gūsāk*, *gusan*.
gūsān, *gūsāna*, *m.* (u Slav.) *vidi* *gusak*, *Rj.*
gūsār, *m.* (u Boei) *Rj.* *vidi* i *gusa*, *usar*, *usarin*;
haramija, *putajaja*, *razbojnik*, *zalac*. — 1) *der* *Räuber,*
latro, *cf.* *hajduk*: *Sokolu* *dolaze* *iz* *gore* *gusari*. *Konja*
vodim *da* *ti* *ga* *napijem*, a *sokola* *da* *me* *razgovara*,
briku *sablju*, *bojim* *se* *gusara*, a *gusara* *oko* *vode*
hladna, *Rj.* — *Gusar* u našim se *krajevima* *samo* u
pjesmama *može* *čuti*, a u *Dobroti* i u *govoru* *znači*
hajduk *ili* *junak*. *Posl.* L. *Jednoga* *gola* *ne* *mogu* *sto*
gusaru *odrijeti*. D'osl. 39. — 2) *gusari* *od* *mora*, *die*
Seeräuber, piratae, *Rj.* — *riječ* *tugju*, *Osn.* 117.
gusārēnje, *n.* *verh.* od *gusariti*, *radnja* *kojom* *tko*
gusari.
gusārīna, *f.* (u Boei) *die* *Seeräubererei, pirataria*:
otišao u *gusarima*, *Rj.* *posao* *gusarski*, *vidi* *gusa*.
gusārīti, *gūsārīm*, *v.* *impf.* *raditi* *kao* *gusar*, *vidi*
gusovati. — *Poslije* *nastaviše* (Neretljani) *opet* *slobod-*
niji *život* *gusareći* *po* *moru* *i* *braneći* *se* *od* *Mlečića*.
 DM. 1.
gusārļjiv, *adj.* *n. p.* *gora*, *wo* *sich* *die* *Räuber* *auf-*
halten, *lutronum*: *Da* *je* *ovo* *gora* *gusarļjiva*, *Rj.* *gdje*
ima *gusaru*, *vidi* *usarit*.
gūsārski, *adj.* što pripada *gusarima*, ARj. III. 506a.
gūsān, *cf.* *pipavica*, *Rj.* — *Kad* *se* *djece* *u* *početku*
kake *igre* *pogazjaju* *koje* *će* *najprije* *činiti* *ono* *što* *u*
izri *valja* *da* *čini* *onaj* *koji* *izgubi*, *n. p.* *ko* *će* *naj-*
prije *žurniti*, *onda* *jedno* *kao* *brojeći* *sve* *redom* *go-*
voriti: ... *Od* *Dunava* *do* *Dunava*, *do* *dva* *čara* *care-*

— *gvožgjušina* i oko usta. Rj. 118b. Varnica — *gvožgjušina* (Cnogorac) zove ono što odskače od — *gvožgjušina* *kad se kuje*. Rj. 231a. *Ljuskavo gvožgje*, *šest* — *gvožgjušina* u kovanju. cf. drozgavo. Rj. 339b. *Ljuskavo gvožgje*, cf. nado, čelik. Rj. 340a. *Krto drvo*, *gvožgjušina* sprode, nubięsam, durus, fragilis. Rj. 309b. *Čarhalo u gvožju* (u tamići). Rj. 489b. *Porariti gvožju*, vrlo ga ugrjati (da već odmekne) i poslije s kom da se za drugo tako *ugrjavio gvožgje* može — *gvožgjušina*. Rj. 513a. Podumenti *od gvožja testoka*. Rj. 526a. Čok od koljena *u gvožje zakovat*. Npr. 195. Lno je zatvorene u tamići *u gvožja*. 231. *Gvožje valja korati* dok je *vruč*. Postl. 11. Lano je tugjim rukama *za vrlo gvožje* hvatati. 167. Ko *gvožje gvožje*, slomit će zube. DPostl. 16. Kad pomeseš šimšir-kašu ka grlu, čini mi se *šindžir-gvožje*

na grlu. Npj. 1, 236. Da mu metnu *teško gvožje* na noge. 1, 386. *U gvožje* me *postariše* s jednom nogom uz djevojku, s drugom nogom uz snašicu. 1, 510. Pa je oštru sablju zagledao: »Mili Bože, čuda velikogal! *Dobra gvožja* u loša junaka!« 2, 351. *U željez ga gvožje okaj* teško. 2, 381. U mom više buzdovanu nema, četrdeset oka *hladna gvožja*. 2, 436. Prvo dobro sablju navaliju, koja seče . . . i *studen gvožje*. 2, 502. Na Turčinu *oklop gvožje* ima. 2, 586. *Za oštro se gvožje* prihvatite. 3, 93. Pa se junak titra s buzdovanom, *uz buzdohan gvožje* popijeva, moli s' Bogu za zlo bez nevolje. 3, 308. Vežite mu ruke naopako, a na noge *željez-gvožje teško*. 4, 355. Pobiše se, te se pomjčesaše, *na ljuto se gvožje* udariše. 4, 409.

gvožgjušina, *f. augm.* od gvožgje. Rj. — *takra augm.* kod blatšina.

GJ.

gja, *n.* složno slovo za glas, koji se u Vukovoj azbuci bilježi prostim slovom k, a dolazi — **1)** u našim riječima — *a)* kad se *j* s glasom *d* koji je pred njim, slaze po svojim zakonima, t. j. preljeva se u *gj*, n. p. *rođjka* (rođjen), *viđjen* (vid-jen), *zapovjaja* (zapovijed-jui) — *b)* po jugozapadnijem krajevima u dijalektičkom govoru *dj* (de) slijeva se u *gj*, n. p. *gjevojka* (mjesto *djevojka*), *viđjeti* (mjesto vid-jeti). — **2)** u tugjim riječima — *a)* *d* (osobito pred *e*) pretvara se u *gj*: *gjačo* (diabolosa), *gjakon* (diakonosa), *b)* tako i *g*, n. p. *Gjeorgijje* (Georgije).

gja, *gjä* — **1)** *Lockungswort für's Pferd, sonus allouandi equum*. Rj. *uzvik kojim se rabi konj*. — **2)** *gja* tamo, *gja* amo, *balld hin, balld her, modo — modo*. Rj. *čas — čas, časom — časom*, kad-kad. *isp.* *gjačja, gjačjaš*.

gjačad, *f. coll.* od *gjače*, *mladi gjari*. — Živi jedan kalugjer, i troje *gjačadi*, i jedan prost starac. Danica 1, 18.

gjače, *gjačeta*, *n.* *ein Studentchen, parvulus literarum studiosus*; Protuzilo samouće *gjače*. Rj. *mlad gjak*, *coll.* *gjačad*. — *Gjače* po sebi znanće. (Kad ko za drugijem govori zlo, pa ko hoće da mu kaže da on to zna po sebi, t. j. što je sam onaki). Postl. 72.

gjačenje, *n.* *das Student-werden, frequentatio scholarum*. Rj. *verb.* od *gjačiti* se, *stavije koje bira, kad se tko gjači*.

gjačie, *m. dem.* od *gjak*. Rj.

gjačina, *f.* *vidi* *gjakela*. Rj. *augm.* od *gjak*. — *Gjačina* kao bačina. Postl. 72. *takra augm.* kod bardčina.

gjačiti se, *gjačim* se, *v. c. impf.* *ein Student werden, studere literis*. Rj. *postajati gjak, biti gjak*, *c. pf.* *postajati se*.

gjački, *adj.* *studentisch, studiosorum*. Rj. *što pripada gjacima*. — *Suhota gjačka* hubota, c. . . bio odvaj *gjače* u subotu poslije podne tući bez i kakve krivice? . . . Postl. 296.

gjačja, *gjačjaš*, *puccilon, interdum, cf.* kašto. Rj. *kašto*, *isp.* *gja* 2. *za nast.* kod *gjačjaš* *isp.* dvaš, 195. *vidi sup.* kod kad i kad.

gjak, *gjacka*, *m. opl.* *gjači*, *ali u pjesmama i gjačev*, *der Student, literarum studiosus* (od *diaconus, diacon*). *Mad arskom*: Mani bjehu *gjari* manastirski. — *četrdeset gjakova*. Rj. *vidi* *djak*; učenik; *gjak*, školar, *dem.* *gjačie*, *augm.* *gjačina*, *gjačje*, *mladi gjače*, *coll.* *gjačad*. — *Pustogjak*, *gjak* koje ne ide u školu *oppositum gjaku*. Rj. 622b. *Moj otac me molitiev* za sve kuće dobre sreće . . . *gvožje* *u bačevada*, *rubosna* mu majka bila! Npj. 1, 439. Ma i ljudi, i to *gjači* pišu knjige. Pis. 70.

gjakela, *f. augm.* od *gjak*. Rj. *vidi* *gjačina*. — *zu nast.* *isp.* *gjackela*.

gjakon, *m. der Diacon, diaconus*. Rj. *coll.* *gjakončad*. — *Gjakon* Stefan i dva angjela. Rano rani *gjakone* Stevane u nedjelju pregje jarka sunca. Npj. 2, 7.

gjakončad, *f. coll.* *junge Diakonen, diaconi juvenes*; Porobiću trideset *gjakončadi*. Rj. *mladi gjakoni*, *vidi* *djakončad*.

gjakonija, *f. die Bewirthung, luntitia*; Donesoše vino i rakiju, i *lijepu* svaku *gjakoniju*. Rj. *gospodsko jelo*. — Lepo ga je dočekala majka, pred njeg' nosi *slatku gjakoniju*. Npj. 2, 76. Ugosti ga vinom i rakijom i *gospodskom* svakom *gjakonijom*. 2, 114. Sluga nosi vino i rakiju, a Jelica *carsku gjakoniju*. 2, 436.

gjakonisanje, *n.* *das Wohlleben, vita luxuriosa*. Rj. *verbal.* od *gjakonisati*, *radnja* *kojom tko gjakonise*.

gjakonisati, *gjakonišem*, *v. impf.* *jesti*, *častiti* se, *wohlleben, vitam jucundam ducere* ili *ćemo gjakonisati*, ili *ćemo vragolisati* (u pripovijeci). Rj. *isp.* *gjakonija*.

gjakoniti, *nim, v. impf.* Rj. *v. pf.* *slož.* *zagjakoniti* (i se) — **1)** *zum Diakon weihen, consecro diaconum*. Rj. *činiti koga gjakonom*. — *Zapopiću ja tebe!* (Izbiću te, ili upravo, spopašću te za kose kao što čine vladike kad pope i *gjakone*). Postl. 85. — **2)** *sa se, rejtks.* *zum Diakon geweiht werden, consecror diaconus*. Rj. *gjakon postajati*.

gjakonov, *adj.* *što pripada gjakonu*. Rj. — *AP* besede dva putnika stara: »Ajdemote *gjakonorom* dvoru, da vidimo *gjakonoru* ljubnu, što nam radi ljuba *gjakonova*. Npj. 2, 8.

gjakonovica, *f.* Rj. *gjakonova žena*, *isp.* *Gojkovica*. **gjakonski**, *adj.* *diakonisch, diaconicus*. Rj. *što pripada gjakonima*.

gjakonjenje, *n.* *das Weihen zum Diakon, consecratio diaconi*. Rj. *verb.* od *gjakoniti*: *radnja* *kojom tko (episkop) gjakoni koga*.

gjakov, *adj.* Rj. *što pripada gjaku*.

Gjakovac, *Gjakövea*, *m.* *čovjek iz Gjakova*. Gj. Daničić, ARj. H. 957b. *vidi* *Gjakovac*.

Gjakovački, *adj.* *što pripada upravo Gjakovcima, pu po njima Gjakovu*, *isp.* *Gjakovarski*.

Gjakovâr, *Gjakovára*, *m.* *cf.* *Gjakovo*. Rj. *po madžar.* od *Gjakovo*.

Gjakovâra, *Gjakovára*, *m.* Rj. *čovjek iz Gjakovara*, *vidi* *Gjakovae*.

Gjakovârka, *f.* *žena iz Gjakovara*. Rj.

Gjakovârski, *adj.* *što pripada Gjakovaru*. Rj. *vidi* *Gjakovački*.

Gjakovica, *f.* varoš u Metohiji. Rj. Udomi mi sestriću Jelicu u lijepu varoš Gjakovicu. Npj. 2, 169. *dolazi mjesto* Gjakovićanin; Te udara Gjakovicu Vuka... Veli njemu Miloš Voinović: Toliki ti radili grozovi u pitomog tvojoj Gjakovici. Npj. 2, 142. *isp.* Lika, Podgorica, Toplica, Tuzla.

Gjakovićanin, *m.* (*pl.* Gjakovićani) čovjek iz Gjakovice. Rj.

Gjakovićki, *adj.* što pripada Gjakovici. Rj. Rčka, povodna knežina u nahiji Gjakovičkoj izmeđju Gjakovie i Dečana. Rj. 617b.

Gjakovo, *n.* ridi Gjakovar. Rj. varosica u Slavoniji.

Gjakovo, *n.* brdo u Srbiji blizu Studenice. Rj.

Gjakovština, *f.* das Gebiet von Gjakovo, territorium zō Gjakovo. Rj. kraj oko Gjakova, okolina Gjakovačka. — *isp.* Valpovština.

gjakušti, *cf.* varenje. Rj. riječ načinjuna u šali po govornu popovskom i kulunjevskom *isp.* glavušti. — Gjače *gjakušti!* otidi obidi: peče li se pečenje i vari li sa varenjem! Rj. 1 60.

gjam, *m.* (u Srbiji) kao debela daska odozgo preko dna u velike kace (da se ne bi dno prolomilo), ein Querholz über den Boden grosser Hanneu, lignum transverso fundo ladri majoris suppositum. Rj. Madž. gyám, poduporanj.

gjaur, *gjaurin*, *m.* der Ungläubige, infidelis (non Turca); Nek' se diže tuči gjaurin: gjauri nam teško dodijaše. Rj. ridi gjavur, gjavurin, kaur, kaurin, kavur, kavurin, tako zove Muhamedovic čovjeka drugoga zakona. Jer se gjaur na oružje diže. Npj. 1, 215.

gjavao, gjavla, *m.* ridi gjava, i *syn.* udjle. — u Rj.: gjarle, u pjesmi vocat. od gjavuo (koje može biti da se i govori gdje): Pavle, gjarle ne gledaj me, ne smij se na me. Rj. Gjavuo vara ljude. A. Bačić. Veliko mnoštvo gjarala. M. Divković. Koga ti gjavla mogu gore učiniti? N. Palikuća. U ime sviju gjavloru. M. Pavišić. Gjarli došli živa na sud dići. Osvetu. ARj. II, 959a.

gjavō, gjavōla, *m.* (*pl. gen.* gjavōlā) der Teufel, diabolus, *cf.* vrag, nečastivi: Ne da mu gjavō mira (kad ko ne će da miruje). Rj. ridi i gjavao, bijes 2, grijeh 2, melnu, paklenik, sotona, vodac, vran 3, dem. gjavolče, gjavolčić, hyp. gjavolak. — Al je isan, ali gjavō crn? Rj. 232b. Koji ga gjavō natentao na to! Rj. 408b. Ona kao besna: Da gjavola! nemam ni ja koliko mi treba, a da dam vama. Npr. 136. Tu kud ideš... prođi se gjavola, molim te. 197. Gjavō si ti kad se natrčis. (Roče se u šali kad se ko gradit odviše pametan). 72. Kad su se tvoji (gjavoli) ragjali, moji su u kolu igrali. (Ne ćeš ti mene prevariti, znam ja to bolje od tebe). 121. Kome vrag tome i gjavō. 147. Ni gjavō nije onako crn kao što ljudi govore. 213. Sunce grije, kiša ide, gjavoli se legu. 296. Za kamenje vežite nečastive gjavole. Npj. 1, 132. Stan', gjevojko, gjavole! stala si mi na nogu... Šad su ljudi gjavoli, o svačemu govore. Npj. 1, 179. 180. Bači, dive, vraga i gjavola. 2, 34. Koji te je gjavō navratio, da ti dozješ u moje svatove? 2, 398. Zar ti malo čara po kraljinam', no t' donese gjavō u plavinu? 3, 332. Što će tebe selo i gjavoli, otkle će nas Vlasi počerati? 4, 103. Koji će gjavō čitati 30 lista njezina ludovanja! Nov. Srb. 1817, 639. Dakle »h« izostavite sa svim! Neka ga gjavō nosi. Straž. 1886, 1225.

gjavōljak, gjavōlka, *m.* hyp. od gjava. Kad ugleda gjak djevojke... onda gjak: Da kupimo onoga jednog gjavolka. » Rj.

gjavōlan, gjavōlāna, *m.* ridi vragolan. Rj. ridi i vragulin, gjavolast, obijesan čovjek. — Da su to nekaki gjavolani, koji s njim šalu provode. Danica 4, 35. Kako se nekakav vragolan razgovarao s djevojkom. Nov. Srb. 1817, 487.

gjavōlast, *adj.* ridi vragolast. Rj. obijesan

gjavolče, *pl. gen. gjavolča* (i gjavolči, gjavolci) halus. Rj. »... gjavolči, gjavolči...«

gjavolčić, *m.* ridi gjavolče. S. u gjevanj. gjavolče. Rj.

gjavōlica, *f.* zena i djevojka, koja se zove i gjavoljica (u obliku) u Turciji, i gjavoljica, i gjavoljica, *cf.* vragolna. V. u gjevanj. gjavoljica. Rj. »... gjavoljica, gjavoljica...«

gjavōlsanje, *n.* ridi vragolast. Rj.

gjavōlsati, gjavōlsēm, *v.* ridi vragolast. Rj. »... gjavoliti, vragoliti, vragoliti...«

gjavōliti, *v.* ridi vragoliti. Rj. »... gjavoliti, obapšna hata...« Gjavoliti, gjavoliti, gjavoliti, koja gjavoli. Rj. 117a.

gjavolov, *adj.* das Leibelste. Rj. »... gjavolov, gjavolov...« Ovi Sokolove i gjavolov. Turciji, i gjavolov. Npj. 1, 371.

gjavōlski, *adj.* ridi vragol. Rj. »... gjavolski, vragolima: Vukodlak se zove vragol, i gjavolski...« 10 dana uzje nekakav gjavolski vran, i gjavolski. Rj. 79a. Hitnja je gjavolski posao. Rj. 80ff. Pisl. 341. Zapita je je li živina nahranjena. — Jeste da? Kava ti je ono gjavolska žirna? Npr. 143. Pomolno i gjavolskog izgoni gjavole. Mat. 9, 31.

gjavōlstvo, *n.* ridi vragolstvo. Rj. ridi i gjavolisanje, gjavoljenje, vragolisanje, vragovanje, obapst. Zna gjavola na bdu potkovati. Zna mnogo kojesta. Osobito se reče za onoga koji se čini miran i prost, a jua je gjavolstra i likavstvan. Pisl. 93. Berbeni od gjavolstra stane hvatiti kako su Sarajlje svi junaci. 187. Kao mlud monije obuce se od gjavolstva u devojacke haljine. Danica 4, 8.

gjavōljāk, gjavōljāka, *m.* gjače gjavoljāka. Rj.

gjavōljenje, *n.* *verb.* od gjavoliti, rudi kajme Ho gjavoli, ridi gjavolstvo, i *syn.* udjle.

gjavōlji, *adj.* ridi vrazji. Rj. »... gjavolji, i ili kajme gjavolji: Gjavolji mast ovce i Bozja sila. Npr. 92. Pak se prođi gjavolji aspri. 97. Prođi se ti, šuro, toga gjavolji vraga. 200. Sve on vrate Kuće izgorjeti, sve će poći gjavolji vragom. Npj. 5, 237. — bakra *adj.* jelenji, kamilji, kobilji, medvjedji, oslji.

gjavōlji, *adj.* osobito u Here. i u C. G. kom crn žiger, ne anus quidem: Svi su bezi na Hercegovinu, dok ne dogje bego Ijubovčić, ali nima beza gjavoljega. Rj. »... tako u odričanju, i znače nijedan, ridi vrazji (Da je svaki dan božje, ne bi bilo daba vrazjega. Pisl. 50; proklet i Daj mi, svaca, jednu tikvu. — Bogme ne dam ni prokleta. Npj. 1, 517; pilnici vama ni palimna e, t. j. nijednog. Rj. 500a.

Turska se je vojska nazivala, nazivala, ovce ostavila, ne gjavolj brava gjavoljega. Rj. 767b. Nara nestu na bedemu glava, u tamnici sloba gjavoljega. Npj. 1, 99. canaco. Da mi dadeš pod dva Crnogoreu. A vladika kaza gjenarulu, da mu ne da bogme gjavoljega. 1, 310. Ne pastise gjavoljega ziva. 1, 395. postanje kojega gjavolji, ali se razlikuju po obicaji i značenju.

gjavōrk, *m.* u Srijemu veliki komad hljeba, ein grosses Stuck Brot, frustum panis. Rj.

gjavōur, gjavōurin, *m.* nečjernik, od gjavur, gjavurin, kaur, kaurin, kavur, kavurin. Gjavurin su jedni i drugi. Npj. 5, 183.

gje, ridi gjeje mit allen Abhandlung. Rj. ridi gdje: stvsi se dj u gje: gjeje: gjavoljaci spri, čia g: gje, tako i ostale riječi, kop se d rade od ove riječi, kao n. p. gjezozji, rudi kod gjeje i dajje.

gje-, ridi dj- riječi kojima je prvi glas u govoru po vnanjalujuj erogjerima gje oba, u kojih ne magič odje, gledaj kod dj: u. p. gjeea, gledaj djeca; gjed, gledaj djed, i t. d.

gjēbra, *f.* ein Beutel vom Ziegenhaar um Pferde oder auch Buefende zu reiben, strigilis genus. Rj. kesu

(čmo prema gjiĵa (istočmo): Tamao smo se *gjiĵa* atrazili. (Kad koji koga u čem ulovio. Postl. 311. i nijesam lica odgijola za . . . već za *gjiĵa* Jankovitojana. Npj. 3. 139. U Adžijca malo bješe blaga, ali je *gjiĵo* dobro milovaše. Here. 182.

gjiĵo! *uzrik kojim se ljecaĵe konji. isp. gjiĵotaljka. gjiĵotaljka, gjiĵotka, f. (u Bačkoj) veliki bic, oĵim se četiri konja tjeraju u kojemu se tjeranju isto viče; gjiĵo!, eine Fahrmanns-Peitsche, florentina, f. ridi gjuvialjka. — za gjiĵotaljka čidi rajić kod azaljka.*

Gĵikan, m. (u C. G.) muški nadimak: A na ime gĵikana serdara. Rj. osn. u Gĵiko. imant stakom ast. kod evijan.

gĵikān, m. rakija od spirita. U baniji. V. Arseni-ović. ARj. III. 7a. ridi grāzjenica.

gĵikānje, n. das Wachsen in die Höhe, zo crecere in altitudinem. Rj. verb. od gĵikati, konj čidi. gĵikati, gĵikām, v. impf. in die Höhe wachsen, in altitudinem crescere; Na tavamu nagĵikala trava; neka jika, pokosiće dika. Rj. v. iste u risianu, v. pf. sloč. u-gĵikati.

gĵikēla, m. kaže se za veoma velikog monka. B. Jušicki. ARj. III. 7a. u nast. isp. gĵakela. ridi nomčekanja, momčina.

gĵiknuti, nēm, v. pf. (u Srijemu. 1) pasti, allen, čado. Rj. — 2) springen, salin. Rj. rudi gĵipiti, kočiti.

gĵiknuti, gĵiknēm, v. pf. (u Srijemu) sto. u. j. ukrasti, stehlen, furor.

Gĵiko, m. (u C. G.) hyp. od Gĵikan. Rj. Gĵi-ko, nože biti hyp. od gĵiljja, takva hyp. kod Dako, aka, e kuki se govori u Crnoj Gori; deajdjo u mom. Gĵiko. vo. Gĵiko.

Gĵilās, m. ime nekakvoga hajduka: Pozvokuju toke na Gĵilasu. Rj.

gĵilās, m. (u vojv.) pop gĵilas, von einem unsu-lassenem Geistlichen, sacerdos dissolutus. Rj. rudi se za popa raskalašna. isp. gĵilasnuti.

gĵilāsānje, n. verb. od gĵilasati, koje ridi.

gĵilāsati, gĵilāsām, v. impf. trčati, skakati (o divljoj zvijeri, n. p. o vuku, srniu, u Lici. Vidi kako vuk preo njiva gĵilasa. ARj. III. 7a. v. pf. gĵilasnuti.

gĵilāsnuti, gĵilāsniēm, v. pf. skočiti i u jedan mah pobjeći, entziehen, wufugere. Rj. v. impf. gĵilasati.

gĵimigĵir, u igri prestenu. Rj. ali ore rajić nemo kod prsten.

gĵingjer, m. u pjesmama: Kalugjere gĵingjere! ne gĵingjeri brade; ne damo ti Mare, ni u kolu Sare. — Gĵingjer bula izgubila, kalugjera potvorila; ti mi, kale, gĵingjer nagje. Rj. ridi biser. Rj.³ XXXIX. Gĵingjer pade, sunce zagje, o dilberu moj! Here. 272.

gĵingjeriti, rīm, v. impf. cf. gĵingjer. Rj. u kolo se znućenje.

gĵingjerov, adj. (st.): Ovi dvori paumovi, u pen-đeri gĵingjerovi. Rj. što pripada gĵingjeru, ridi biserov. Rj.³ XXXIX. — I deseto zno gĵinĵi čavo, ono valja tri Stambola bila. HNpj. 1. 190

gĵingjuha,* f. (pl. gen. gĵingjühā) die Glasperle überhaupt, margarita citrea, cf. grmjela. Rj. ridi mrgjela, kao biser od stakla, dem. gĵingjušica. Gmiza, najviše se govori pl. gmize, i znači mala gĵin-ĵuĵe. Rj. 90a. Grmjelica, mala gĵinĵuĵa. Rj. 102b. Gĵerlani su od razliĵitelih novcaĵ ili od bisera, ili od gĵingjuha, i t. d. Rj. 145b. Navezati n. p. biser, novce, gĵingjuĵe. Rj. 398b.

gĵingjušica, f. dem. od gĵingjuha. Rj. čidi gmiza, mala gĵinĵuĵa, grmjelica, ridi gĵingjuvica.

gĵingjuva, f. čidi gĵingjuha. Rj. u kvajcima gĵje se mjesto h govori v.

gĵingjuvica, f. dem. od gĵingjuva. Rj. čidi gĵin-ĵušica.

gĵip, m. das Bartyras, andropogon gryllus. Rj. biljka.

gĵipan, m. im. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi.

gĵipanĵe, m. d. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipati, g. n. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipel, m. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipimice, m. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipnuti, nēm, v. pf. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

gĵipiti, v. (u Crnoj Gori) F. n. (u C. G.) R. halbi. gĵipa i gĵipat, halbi. Rj. 100a. gĵipat, halbi. Rj. 100a.

Mađ. hajtás, hajtani (*tjerati*), *biče sarrod, u pomutnoj poslovanju, po svojoj etimologiji od Mađ.* hajtás *prešaš na naše hajde!*

hajter,* *m.* (u C. G.) *vidi* hater: Rad hajtera njegovih sluga. Rj. *vidi* i hátar, *colja, mlást, ljubar.* — Eja bi ni *hajter* učinio. Rj. 152b (*ni = nam*).

hajvân,* *hajvána, m. das Thier, animal, cf. živinče, zvjerka.* Rj. *vidi* ajmana 1. — Oba živa oderala brava... Stoji dreka jarca... Vidite li, moja braćo draga! Kakova je muka na *hajvanu*. Npj. 3, 287. Goni ata prid begluk-mehanu, prid beglukom odjaha *hajvana*. HNpj. 4, 419.

hajvâr, *hajvára, m. u Rj. 2b. ajvâr, ajvára, m. vidi* hajvar. — posoljena ikra. Kaviar, ova pišecim condita. Rj.³ *isp.* avgutar. — Čauak graha i malo *hajvara*. Postl. 95.

hák,* *m.* — 1) *der Lohn, die Besoldung, stipendium, merces, cf. plata.* Rj. — Grahovo će ruke objesiti, sve nam dati groše i harače i agama ake sa zemalja. Npj. 4, 437. Ni mi daju groša ni harača, ni Turskoga *haka* sa zemalja. 5, 350. — 2) *hak* mu je, *das hat er verdient, es ist ihm recht geschehen, habet, habet sibi.* Rj. pravo mu je, mal mu je. *isp.* mal 2. — 3) doći kome haka glave, za *Grunde richten, perdo:* I kad njemu *haka glave* dogjoh. Rj. — Dohakati kome, t. j. doći mu *haka glave*. Rj. 123b. Skuvati kome poparu, t. j. dosaditi, doći mu *glave*. Rj. 511a. Došlo mi je *haka glave*.

(n. p. to i to, t. j. tako mi dosadilo da sam već gotov umrijeti). Postl. 69. Doći kome *aka glave*, t. j. opraviti ga s ovog svijeta. Npj.¹ 4, 319.

hák, *m. dušak, Hauch, halitus, cf. ak:* Pasji *hak* mora ne muti. Rj. *vidi* i dah.

hâl,* *hála, m. bijeda, napast; Unglück, calamitas, miseria, malum.* — No da vidiš *hala* i belaja! Npj. 3, 193. Biće, pašo, *hala* od Turaka. 5, 329. Nem proliša suze iz očiju, kakvi su te *hali* najahali? HNpj. 4, 94. Eto *hala* i žalosti teške! 1, 685. u Rj. 3a: ál, ála, *m. vidi* bijeda, napast: *al* te našao! No da vidiš *ala* i belaja!

hála, f. (u Dubr.) *der Schmutz, sorides:* vonja halom. Rj. *gnusoba, nečistoća.*

hála,* *f. vidi* ála. u Rj. ála *der Abtritt, secessus (latrina), cf. ishod:* Udovice, u ali podnice. Rj. 3b. za h *sprijeda vidi* DARj. 60b.: ála, *vidi* hála. *vidi* i djestro, i *syn. ondje.*

hála,* *f. vidi* ála, *odakle je ovamo prenesen ake, vidi* aždaha. — Bije se kao *hala* s hericetom. Postl. 13. Ždere kao *hala*. 79. *Halo* nesita! 340.

halá, *interj. vidi* alá. *isp. halah.* — *Hala*, Dedo, da strašna junaka! Npj. 5, 328.

háláh,* *m. vidi* Bog: Ne izjedini. Halahu, kresta! Rj. u *Muhamedovaca* Bog, *Gott, Deus, i sa j mjesto zadnjega h: Halaj* bilaj, kaurin nijesam. Npj. 5, 513. *isp.* bilah.

háláj, *m. vidi* háláh. *isp. halá.*

háláj-barjaktár, *m.:* Pogubiše i *halaj-barjaktara*. Npj. 5, 332. *vidi* alaj-barjaktar. — *sprijed* je h *po Crnogorskom izgovoru.*

halákáunje, n. verb. od halakati, *najah vidi.*

halákati, *hálákám (háláčém), v. impf. rikati* halah), i *tako rievči uvaljivati, vidi* alakati, jalakati. *v. pf.* halaknuti. — Svugj po njemu Turci *halakaju*. Ogled. sr. 1 za njima gjeća *halakaju*. ARj. III. 558b.

haláknuti, *háláknêm, v. pf. zuzrati* Boga (u *kršćana i u Turaka*), *Gott anrufen, Deum invocare:* Halaknuše, Boga pomenuše. Npj. 4, 116. *isp.* alaknuti, jalaknuti.

hálál,* *halála, m. vidi* blagoslov: Dao mi je s *halálom*; što čovjek s pravdom steče, to mu je *halál*; da mu je *halál!* Rj.

háláliti,* *hálálím, v. pf. vidi* oprostiti, blagosloviti: Kad koji što kupi od koga, a on kaže: *Halali*

brane! A ovaj mu oči, vama! — *Halo* je *halál*. Jedan drugom krven *haláliso*. Rj. *v. impf.* haláljivati.

haláljivanje, n. d. is. Sotav, haledatav, Rj. bla- *gosteljivaj.*

haláljivati, *haláljivem, v. impf. canav, haledav, Rj. blagoslovljati, v. pf. haláliti.*

hálan, *u zagonci: Hálan* jase na *halanu*, ham mu je kita do kopita ovana. Rj.

hálas, *halása, m. ribar, der Fischei, pescator, Mađ.* halász, *u DARj. álas, alása, u d. halás, od halá Mađ. v. riba, u Rj. álas, alása, m. u 212, der Fischei vidi* ribar. Rj. 3b. — *Hlas* kapu nakrivio, u meamu gleda. Npj. 1, 512. Digose se po momu *alasi*, i po momu ribu polvataše. 2, 71.

hálaska, *adj. što pripada halasima, prama* álaska u Rj. 3b. — *vidi* ribarski. — Sve se *alasi* zelene, a *aláske* crne, *alás* kapu nakrivio, u meamu gleda. Npj. 1, 512.

hálasov, *adj. što pripada halasa, prama* alásov u Rj. 3b. — *vidi* ribarsov, ribarsov.

hálat,* *hábita, m. vidi* álat, *krivo pridjevno sprječati* h. — Bez *hábita* nema zanata. Postl. 12. *gov. sing. i halta:* Što nemahu kuće ni haštine, ni nikakva *halta* ni zanata. Npj. 5, 501. *das Ueckung, instrumentum, vidi* orugje, za *gov. isp.* bakar dákara i bakra.

1. **hálav**, *adj. (u Dubr.) schmutzig, soridus, cf. gnusau, prljav, Rj. adj. od* hála (*gnusoba, nečistoća*).

2. **hálav**, *adj. vidi* pojedljiv, proždrljiv, u Rj. álav, u. p. čovjek, *gefressig, gierig, voraz, Rj. 3b. od* hála, ála, *ázlaha, isp. Halo* nesita! Postl. 340.

háledón, *háledóna, m. dragi kamen* play kao nebo, *po Lat. góvaru (chaledon), po Grčkom (spzázáza) halkidón, koje vidi.*

háлка,* *f. — 1 a) gvozden kolut, ein eisener Ring, z. B. Thüring, Fessel, annulus, cf. biožug:* Ko to *kuva halkom* na vratima? Rj. *vidi* i zovir, zvekir, *gvozden kolut, kojim se kuva na vratima:* Stade *zreka alke* na vratima. Npj. 1, 469. *Bije* neko *alkom* na vratima. 1, 176. Pa on *kuvan alkom* na vratima. 3, 371. — b) *gvozden kolut u okora, veriga, lanca, sindžira:* U onaj mah *pruše alke* oko vrata, i sve gvožđe koje je Baš-Čelika držalo. Npr. 196. I zamače *singjir* oko vrata, *triest alki*, četrdeset oka. Npj. 3, 37. *po orome imu halku gn. pl. i halki.* — c) *u (topora):* Dočeka ga *oganj* od topova, *pogodi* ga *deli alka zlatna*. Npj. 5, 363. — 2) (u *Sinjju* igra u kojoj mladi momci treću na konjima *pogađaju* kopljem u *halku*, koja je osobito za to načinjena, i to se kaže *trati halku*. Rj.

hálkár, *halkára, m. cf. halka* 2. Rj. *momak koji trči halku.* — Starješina... odvede *halkare* na biljeu. Rj. 801b.

hálkárskí, *adj. cf. halka* 2. Rj. *što pripada halkarima ili halci:* Naprijed idu *halkarski* momci. Rj. 801b.

halkidón, *halkidóna, m. dragi kamen* play kao nebo, *Chalcedon, chalcadonius:* Temelji zidova gradskih bijahu ukrašeni svakijem dragijem kamenjem: prvi temelj bijaše *jaspis*... treći *halkidón*. Otkriv. 22, 19. *vidi* haledón.

hálobija, *m. halo-bija, koji bije, ubija* *halu (vidi* hála, aždaha). — U Lijevcu se ovako zove sveti Gjuragj. Ij. Kovačević. ARj. III. 560b. *isp. riječ tako složenu* gočobija.

hálov, *hálova, m. u Rj. álov, álova, m. velika* pređa što se ribe hvataju, *das Fischernetz, rete, Rj. 4a. u ARj. 76b: álov, álova, m. halov, Mađ. hálo, mreža,*

hálovít, *adj. koji je kao* *hála, aždaha:* A on pusti *vranca alorita*. Npj. 2, 385. *Halovite* konje i junake. 3, 51. — *lakra adj. kod* barevit.

háluга, *f. Rj. augm. haložina.* — 1) (u C. G. i po okolinama) *vidi* provalija: Dok uljeze niz *haluge*

hän, *m. akc.* ARj. III. 565a. *der Chan, Khan, poglavica Tatarski, cur Turski.* — Vladalac ... on se zove i car. kralj, šah, sultan, *han*, vojvoda, knez. Priprava 61.

händräca, *f.* (u Dubr.) *vidi* čuma, *cf.* andrak. Rj. — *po* DARj. 81b *andrak znači* česta, *dumetum.*

händžara,* *m.* handžara. *m.* veliki nož, *der Handlar, cutter major, cf.* jatagan; Pa poteže *zlačama handžara*. Rj. *vidi* i päla. — Pa potrže *plamuna handžara*. Npj. 4, 339. Izvadi *handžar*. Npr. 263. Priprajuje svijetlo oružje, u silava dvije puške male, među njima *srijetlo handžara*. Npj. I. 324.

händžija,* *m. der Chamwirth, dominus deversorii*. Rj. *koji drži han*, handžija, *za obličje isp.* abadžija — Kiridžija, kamo ti kirija? — U handžije i u mehandžije. Posl. 133.

händžijln, *adj. des Chamwirths, domini deversorii*. Rj. što pripada handžiji.

händžijuski, **händžijski**, *adj.* Wirths-, *domini deversorii*, što pripada handžijama ili handžiji kojemu god, i sažeto handžinski.

hänskī, *adj.* u. p. vrata, *des Chans, deversorii*. Rj. što pripada hanu, hanima.

hänum,* **hänuma**,* *f.* gospogja, *die Frau, domina*. — Anum Anko, Osman-age majko! Npj. I. 371. u DARj. 95b.: änum, *vidi* hanum; änuma, *f.* *vedi* hanuma.

haos, *m.* *γωσ*, *das Chaos*. — Od te praktičnosti ... došli su u *haos* glagoli u najviše naših gramatika. Knjiž. 3, 586.

häps,* *m. der Arrest, custodia*: u *hapsu* čovjek; metnuti ga u *haps*. Rj. — Ležati u *apsu*. Rj. 177a. Skrhalo ih sve u *aps*. Rj. 689a. *vidi* arest, i *syn. andje*.

häpsäna,* *f. der Arrest, das Arresthaus, custodia*. Rj. *kuća u kojoj se zatvoraju hapsenici*, *za nest. isp.* kod ajmäna. Otkuda je u ovu *apsanu* doveden. Prip. 269.

häpsenčrkī, *adj.* Arrestanten-, *captivorum*. Rj. što pripada hapsenicima.

häpsenkī, *m. der Arrestant, captivus, qui in custodia est*. Rj. *koji je u apsu*, *vidi* arištanae. — Po varošima šalje se i *hapsenicima* jela i pića i svijeca. Rj. 111b. Među ovim *apsenicima*, ili robovima, Miloš 65.

häpsiti, **häpsiti**, *v. impf. uretiren, verhaften, in custodiam mitto*. Rj. *metati u haps*, *zatvoriti u haps*, *v. pf.* slož. po-häpsiti.

häpsenje, *n. das Arrestiren, custodia*. Rj. *verbal. od hapsiti*, *radnja kojom tko hapsi u. p. ljude*.

här, *m. (loc. härn)*. — **1)** *der Pferdestall, stabulum equorum, cf.* konjušnica. Rj. *vidi* ahar 1, i *syn. andje*. — **2)** (u C. G.) *der Hof, aedes, cf.* konak, dvor, ahar: Piju vino age od Nikšića, *na bijelom haru* Mušovića. Rj. i *syn. kod* dvor 1. — Konje vode u konjske podrume, a svatove u nove harove. Here. 51.

här, *f. akc.* ARj. III. 567a. *milost, milošta, dur: die Gnade, die Liebesgabe; gratia, favor, munus*. Štrano je staro *har* (շհար), a od toga će biti sadanje u *har*, za uhar. Osn. 54. — *Har* ragja *har*. DPosl. 25. Tko har čini, *har* čeka. 128.

häräc,* **häräca**, *m. die Kopfsteuer, tributum, exatio caputum*. Haräc se plaća (u Turskome carstvu) caru od muških glava počevši od sedam godina pa do smrti. Rj. *vidi* glävnicia. — Kad dijete još nije doraslo za cijel *haräc*, onda *häräcija* iste okrp, t. j. *pala haräca*, ili štogogj. Rj. 456a. Što se caru plaća u opć. zove se carevina pa i *haräc*, *Steuer, tributum*. Rj. 808a. I pokupit' porez i *haräc*. Npj. I. 370. Kao da je *haräc* kupio (tako je debeo i crven). Posl. 130. Sve je Turcima *haräc* plaćalo. Kov. 38. Carevi zemaljski od koga uzimaju poreze i *haräc*. Prip. bibl. 120.

häräc,* **häräca**, *m. die Anstalt, expensa, cf.* trošak. Rj. — U rukama puške jednolice, *jednog aräc*, od dvanaest drama. Npj. 4, 167. *puške jednog aräc koje jednako troše?* *isp.* häräcija, häräciti.

häräcki, *adj.* *Steuer, die Steuer, der Steuer betreffend, tributiv*. Uglav. 1, 122. 1897. Ja samo po *haräcama* *težetno* ... u potrenice. Srpska sela. Rj. 715b. *Haräc* ... Miloš 71. Pogazite mi *u haräc*. Mj. 2, 129.

häräčlija, *v. der Kopfsteuer, Tributum, exatio tributi*. Rj. *haräc Rj. Kopfsteuer, die Kopfsteuer*. Fazli-aräcija, na nose, što s konjušnicom. Rj. 136a. Vigji zulum ... od Turčina, *caru*. Sač. 1, 7. Kad dolazi da kupi *haräc*, od *caru*. Npr. 263. *häräčlija*. Npj. I. 185.

häräčlijln, *adj. des haräc*, *v. der Kopfsteuer*. Rj. što pripada *häräčliji*.

häräčlijuski, **häräčlijuski**, *adj. Kopfsteuer betreffend, tributiv*. Rj. *des haräc*, *tributivuski*, što pripada *häräčlijama* ili *häräčlijama* kojemu god.

häräcker, *m. die Natur, die Beschaffenheit, die Kultur*: I to je bila postena *čjeva?* *čj. potrže* *supru* *häräckera*? Nov. 8, 1817, 179. Niti poznaje *häräcker* *narada* nasega. 1817, 519. *vidi* *häräcker*.

häräčkëran, **häräčkëra**, *adj. što pripada häräckeru*, *v. vide* karakteran.

häräclac, **häräclac**, *m. ledor, Stulli, Kopf haräc*, *rejtci s takim* *nost*, *kad* *čivclac*.

häräclica, *f. quae terit*, *Stulli, koja haräc*.

häräm, *haräma*, *m. proklesstvo obas* *Geophtel v. halah, Fluch, male verbat*: *haräm* tu bila so i djeca. Što si izjeo kod mene! Rj. *suprotno* *hadal*. — Ako ne čes, moj Jovane sine! *aräm* tebi materina braća. Here. 2.

härämbäsa, *m.* — **1)** poglavica hajdučki, *der Rauberhauptmann, dux latronum*. Rj. *haräm-bäsa, tako* *slož.*, *rejtci* *vidi* *kod* *baša* 2. — Kad uzleda *držj* *harämbäsa* i sa njima devedest druga. Npj. 3, 568. O Murate Srpska *harämbäsa*? 4, 519. — **2)** *u ruske*: Gdi je sopra, tu je dolibäsa; gdi je vojska, tu je *harämbäsa*. Npj. I. 149. *Arämbäsa*, od Boga nasao! ubiše Valjevci Sima! Danica 3, 206.

härämbäšin, *adj. des Rauberhauptmanns, duxis latronum*. Rj. što pripada *harämbäsi*.

härämbäšovänje, *m. das harämbäsa-sein, imperium latronum*. Rj. *v. vrb.* od *harämbäsovati*, *stanj*, *kuje* *haräc*, *kad* *tko* *harämbäsuje*.

härämbäšovati, *härämbäšoväm*, *v. impf. haräm-bäsa-sein, imperio latronibus*. Rj. *harämbäsa* *biti*.

härämija,* *m. der Rauber, Düb, für, latro* *ämüt nichterachtetem Schenckgeiff, wählend der* *haiduk ihn nicht hat*. Rj. *hajduk u regjavu značenju*, *cul* *gusar* 1. i *syn. andje*. — Što se kunes, *Turska arämija*? Npj. I. 370. Ako su stari lupeži i *harämije*, onda krađu i djeca. Priprava 15.

härämiti, **härämiti**, *v. pf. verfluchen, exsecror*. Rj. *prokliti*, *od* *haräm*, *suprotno* *halaliti*, *v. impf.* *harämlijvati*.

harämlijvänje, *n. das Verfluchen, exsecratio*. Rj. *proklinjanje*.

harämlijvati, **harämlijväm**, *v. impf. verfluchen, exsecror*. Rj. *proklinjati*, *od* *haräm*, *suprotno* *halalivati*, *v. pf.* *harämiti*.

harämzäda, *m. vidi* arämzäda.

härän, *adj.* (u Dubr.) *abgetragen, abgemuzt, tritus*.

härän, *härna* *(härni)* *adj.* (u Dubr.) *dnokbar, gratis, cf.* zahvalan. Rj. *vidi* i *blagodaran*, *za postanje* *isp.* *har*, *f.*

häränje, *n. verbal. od* *haräti*: — On odmah odredi čaja-pašu s vojskom, da ide da miri *haränjem* i robljenjem. Miloš 62.

häräp, **häräpin**, *m. vidi* Aräp, Aräpin. — Nogo vigji eria *Haräpina* ... eikuu *Haräp*. Npj. 3, 322.

härär, *harära*, *m.* vreća od kostrijeti, *ein Sack von Ziegenwolle, sacvus e lana caprina, cf.* vreća. Rj. *aräm*, *hararina*. — Mutavdžije su od prije u Srbiji bile najviše Bugari, koji su u proljeće dolazili te

Hašanin, m. (*pl.* Hašani) čovjek iz Hasa. *Hašanin* časmo izbaviti ... da ne gledam Gusijsku nahiju. Npj. 5, 471.

hašanje, n. das Ableugnen, infiltratio. Rj. *verb.* od hašati. *vidi* hašenje.

hašarija, m. cf. nestašno čeljube muška ili ženska.
hašarijast, adj. nestašan. u Rj. 9a.; ašarijast, *vidi* nestašan. u DARj. 117a.; ašarija, *vidi* hašarija. Gjevojke su čudne ašarije. Here. 157. Gjevojke su ašarije, utopiće me. 338. Ašarija, crnuljasto šaljica čeljube. 357.

hašati, šam, v. impf. ableugnen, infiltrar, cf. bašiti 2. Rj. i *syn. oudje, vidi i* hašiti, nijekati, tajati: Žena aša te aša, a sluga bome prepanu se i sve jedno po jedno kažu. Npr. 132.

hašanje, n. das Leugnen, negatio. Rj. *verb.* od hašiti. *radnja* kojom tko haši.

hašir, m. hašir učiniti, *kao da znači* razvaliti, zatrti, uništiti; zerstören, niederreissen, vernichten; cecitere, fronditus tollere. — Svu krajinu do Škadra bijela, i prostranu Zetu svukoliku, hjesmo li je hašir učinjeli. Npj. 5, 413. Da Jarmake selo izgorimo, i Kokote hašir učinimo. 5, 420.

hašiti, šim, v. impf. vidi hašati. Rj.
hašlučenje, n. u Rj. 9b.; ašlučenje, *vidi* trošenje.
hašlučiti, čim, v. impf. u Rj. 9b.; ašlučiti, čim, (*die Unkosten*) bestreiten, sumtum suppedita; on mene ašluči, t. j. troši na me. u DARj. 118b.; ašlučiti, ašlučim, *vidi* hašlučiti.

hašluk, m. u Rj. 9b.; ašluk, *m. die Unkosten, sumtus, cf. trošak.* u DARj. 118b. ašluk, *vidi* hašluk. — Zen' se, sinko, u dobri čas bilo! i ja ću ti ašluk pokloniti, a blagosov na teb' ostaviti. Npj. 3, 73. Razbiše nam hadžije od čabre, ašluk čabu nose na Cetinje. 5, 174. *isp. hūva* (hūčva).

haštrjenje, n. ramorum amputatio. Stulli. *verb.* od haštriti. *radnja* kojom tko haštri, *n. p. ročku.*

haštriti, haštrim, v. impf. arboris ramos amputare. Stulli. *vidi* kaštriti, kresati 2, *sječi s drveta granje što mu može biti škodljivo:* Čijem ću haštriti naručje po džardinu braca moga. HNpj. 2, 87. *v. pf.* ohaštriti.

hāt, m. vidi āt. h *sprijeda* po Crnogorskom izgoru. — Sad se na nesreću narodnu sastanu u Deligradu dva hata na jednijem jaslinu (Miloje i Petar). Sovj. 28. Ostaviše zelene topove ... i dva hata paša carevijek. Npj. 5, 318.

hātanje, n. u Rj. Sa. ātānje, n. das Achten, attentio. Rj. *verb.* od hatati.

hātār, m. (u vojv.) *das Gebiet, ager, fines.* Rj. *područje. Muđz.* hātār. *vidi* kotar 2, *strez. — Stojša ... dočeka* (buzdovan) u ruke pa ga zavitla preko zrnaja čak na drugi hatar. Npr. 29.

hātār, m. vidi hater. Rj. *vidi i* hajter, volja, milost, ljubav; *der Gefallen, gratia, gratificatio.* — Svakom Juže hatar navršuje. Rj. 581b. Teži hatar od sile. Posl. 313. Koji ne rade po pravdi, nego po hataru. 340. Ja sam sebe izabrala draga za moj hatar moja stara majko! Here. 122.

hātārdžija, m. koji radi po hataru: Hātārdžija će najviše biti u paklu (t. j. koji ne rade po pravdi, nego po hataru). Rj. hātārdžija, *za nast. isp.* abadžija.

hātárovy, adj. vidi haterovy. — Hātárova kuća u potoku, jedva joj se sleme vidi. Posl. 340.

hātati, hātām, v. impf. u Rj. Sa. ātati, tām, v. impf. za čim, t. j. mariti ili prianjati za što, achten, attendere; da ti ataš za tim, to bi ti naučio. Rj. u DARj. 119b. ātati, ātām, *vidi* hatati, *vidi i* hajati. — hajati, ātati (h je otpalo). Korijenj 212.

hātēr, m. der Gefallen, gratia, gratificatio. Rj. *vidi* hatar, hajter, volja, milost, ljubav. — Sudi po hataru; ne mogu mu kvariti hataru. Rj. Teži hater od sile, t. j. čovjek kašto učini kome što za ljubav na što bi ga ko teško natjerao. Rj. 731b. Drugomu

hater, a seli zater. Posl. 41. Misli, da su Mrkalj i Vuok po oticu slova zadužili i iz pizme izbacivali. Nov. Srb. 1818, 100. Zeklimen te ... da ovo držiš bez licenzerja, ne čineci nasti po hataru. Tim. 1, 5, 21. *12722 72272722, in altero partem declinando, mit Partidehket.*

hātērisaenje, n. verb. od hater, *v. verb. u* Topoško haterise kome.

hātērīsati, hātērīsem, v. impf. *verb.* po hateru. Hātērīsati, vneči kome stama, ići kome na ruku, obično se upotrebljuje ova reč za sudije, koje kome pamučaru idu na ruku, *abreša* na r. u Sčbi. ARj. III, 582b.

hātérovy, adj. in dem Sprachworte: Hātérova kuća u potoku, jedva joj se sleme vidi. Rj. *v. die Hätar*. hater misli se kao hoc upšte hatarov.

hātmer, m. katmer, alkatmer, alkaton. — Capti li joj hātmer i garantil. Here. 221. Hātmer, nekakav cvijet. 359.

Hāvala, f. vidi Avala. Rj. u Rj. H; Avala, f. 1) Gåbirge, südöstlich von Bålgvad, mit Rå och österr allen Berg des Råttars Vorra von Avala, *namen* modis. Rj. *hodo i* *vidi* rase Biograda. Pokliknula prebijela vila sa Azda iznad Biograda. Rj. 2) gradić u Turskoj Hrvatskoj na lijevoj rijeci Une prema Ostrovici. Rj.

hāvan, m. der Morser, mortarium. Rj. *vide* mortar, stupa 1. — odu u aram tući. Posl. 34.

hāvlija, f. velika bijela mahrama dāvli-mahrama što se zavjesaju djevojke kad se udaju, *der Braut-schleier, flammeum.* Rj. *vidi* hāvli-mahrama. — Razviše im arlije marame, i sa legja skidoše kaftane. Npj. 4, 210.

hāvli-māhrama, f. vidi hāvlija. Rj.

hāzna, f. 1) die Casse, ararium, pecunia. Rj. *vidi* blagajnica, kasa, *isp.* blago. — Daj ti mene aznu i džebanu. Rj. Carova će hāzna pokloniti. Npj. 3, 16 (*ovdje hāzna znači džebana i oružje*). Vuok. Da mi dadeš aznu i džebane. 4, 336. Carcu si hāzna napunio. 5, 173. Jer je mnogo vojske izgubio, i reliku hāznu potražio. 5, 216. Naš je care ... sedam hāzni potražio. HNpj. 3, 33. Uzevši srebrnike rekoše: ne valja ih metnuti u rječnu hāznu, jer je uzeto za krv. Mat. 27, 6. — 2) u C. G. kurjuk u puške, *der Boden des Flintenbaufs, fundus schotti, cf.* ognjište 2, torna. Rj. *amo* na što je naručba vije puščana.

hāznadār, hāznadāra, m. (voc. hāznadāre) der Zahlmeister, quæstor. Rj. *koji je nad hāznom.* — Pozdravlja vas Erast, hāznadār gradski. Rim. 16, 23. *vidi* blagajnik.

hāznadārcē, hāznadārceta, n. ein junger Zahlmeister, quæstor juvenis; i babimo mlado hāznadārcē. Rj. mlal hāznadār.

hāznadārov, hāznadārov, adj. des Zahlmeisters, quæstoris. Rj. što pripada hāznadāru.

hāzna-ōdaja, f. die Schatzkammer, ararium, cf. riznica. Rj. soba, u Eujaj se hāzni hāznu. — Viknu lvo svoga hāznadāra, te odnese erbe s dukatima, i ostavi u hāznu-ōdaji. Npj. 3, 206.

hāzur, imbol, vidi gotov, spreman, opravan: Hāzur kola bez točkova. Hāzur puška bez kremenā. Rj. — Hāzur! hāzur! kičmi svatovi! hāzur svati i hāzur gjevojku. Npj. 2, 524.

hāzurālā! muf, agite! spremajte se: Hāzurālā kita i svatovi. Rj. hāzur-ālā, *zu obličje isp.* izdirālā. — Hāzurālā age i begovi: ko je konjik, konje opremajte. Npj. 4, 317.

hāzurati, rau, v. pf.: Ne vež' veska u svetu negjelju, e je tebe ruho azurano ... Men' je moje ruho azurano, azurano pod ermom zemljicom. Here. 349. *sprijeda* sa h prema hāzur znači spremiti. *v. impf.* hāzuravati (i se).

hāzurāvānje, n. verb. od hāzuravati (i se). *radnja kojom tko hāzurava što, i kojom se tko hāzurava.*

uoga: Kad moj dika ide od mene ka, sve *pa hladu*, ka ga ne poznadu. Npj. 1, 619.

hladak, hlátka, *m. hyp.*, *ad* hlad. Rj. — A ko bi mi *hladak* načinio, ja bi njemu vjerna ljubá bila. Npj. 1, 172. Vezak vezla Merima djevojka na penđeru na *debelom hlátku*. 1, 258.

hladan, hládna (hládná), *adj.* — 1) *kuhl, refrigeratus*. Rj. *kao ohlađen*. — Pećenica se ohlédno nbiže na Tucin dan . . . pa se poslije onako *hladna* jede do Božića. Rj. 198a. — 2) *kalt, frigidus*. Rj. *kao studen*. — Ko se jedan put ožeze, i na *hladno* puše. Posl. 153. Crn ti obraz bio! kao gruda snega; a sreći ti *hladno!* kao jarko sunce. Npj. 1, 109. S sinovinu pije vino *hladno*. 5, 161.

hladenac, hládnéca, *m.* (u Boci) *ruli* izvor, studenac, *cf.* kladenac: Navedoh volu sa tri *hladaca*, Rj. i kod izvor *ostala syn.* — Jutro rano podramile Budinke mlade djevojke, jutro rano zajedno na *hladenac hladve vode*. HXpj. 2, 86.

hladétna, *f.* — *lädetina* (u Hrv.), *f. die Salze, gelatum, coagulatum, cf.* ladetina. Rj. 320a. *vidi* hladnetine, i *syn. ondje*.

hládilo, *n.* *mjesto gdje se ljudi hlade, takre riječi isp. kod* bjelilo 1. — A Hadžagić . . . izirje na *hládilo* Tale Ličanina. HXpj. 4, 75.

hládina, *f. ugm.* od hlad. — Krifina Jovu hlada čini, da on spava u *hladini*. Hrc. 347.

hládionica, *f.* sud u kojem se hladi što (piće ili uopće što žitko). ARj. III, 625a. *Kuhlfaß, frigidarium, u starim Hrc. rječnicima.* — *za nast. isp. djeljionica.*

hláditi, hládim, *v. impf. kühlen, refrigero*. Rj. činiti da što bude hladno. *v. pf. slož.* iz-hláditi, o-od-, raz-, za-; *v. impf. pro-hlagjivati (se), za-*. — Varvarica vari, a Savica *hladi*. Nikolica kusa. Rj. 53b. Žezen *kašu hladi*. Posl. 79. Vladika . . . zalije ih od uzog anakrst vručom mastikom, *kaju sveštenici duhajući hlade*. DP. 337.

hládnetine, *f. pl. die Salze, gelatum, coagulatum, cf.* pače, pitije, lučenje. Rj. 320a. *vidi* i hládétna, drée, drhtalice, mrzletina. i u jedu. (Ladetina, *cf.* ladetina. Rj. 320a.

hládnik, hládnika, *m.* (oko Hra) *der Sonnenschirm, umbrella*. Rj. *sprava, koja nam čini hlad za-klanjujući nas od sunca. vidí* ščita, štít 2.

hládnik, *m. Lauberhütte, casu frondea*. Rj. *vidi* sjénica. — *Skinija*, riječ je Gréka i znači sjénica (hládnik). Nov. Zav. XII.

hládnóca, *f. die Kälte, frigus*. Rj. *kad je hladno.* — Iz početka otopljava se, po tom sneg i *hladnoća*. Danica 5, 20. Dok ne nastaju jače jesenje *hladnoće*. M. Gj. Milićević. ARj. 626a. *riječi s tukim nast. kod* bistroća.

hládnókov, *m. (Kaltsehmel) ein Schimpfwort für einen Schmied, convicium in fabrica ferrarium, cf.* studenklep. Rj. hladno-kov. *podsmijeh korču.*

hládnókrvan, hládnókrvna, *adj.* hladno-krvan, *kojega ili čega je hladna krv, koji rudi s hladnom krelju, bez žestine. kultblutig, ad.:* *Hladnokrvno*, nemarno pogledaš na malu sumporaču, kojemu se vatra pali. Priprava 131. *isp. tako slož. riječ* milo-krvan.

hládnjača, *f. rudi* lukavača. Rj. kukuruznica amiješana *hladnom* vodom s perina od crnoga luka. — *riječi s tukim nast. kod* ajzrača.

hládnjeti, hládnim, *v. impf. kalt werden, frigescer*. Rj. *postajati* hladan, *hladnu, dno. v. pf. slož.* o-hladnjeti, za-.

hládnoleškí (hládnleškí), *adj.* hladno-leški, *što u hladu leži. isp.* hladotež 2. — Nekad mu padne na pamet te porodi biljke samostojne s *biljkama hladoleškim*. Megj. 157.

hládnoléž (hládnlež), *m.* — 1) *die Zaunwinde, con-*

volvulus sepium. Rj. *valéž*. — 2) *coxyjek* koji ne radi rado, nego *coxyjek*. Rj. *trabochet*.

hládóvanje, *n. die Furchbar, von dem optato*. Rj. *verb. od* hládovati, *što je* *verb. od* hladiti *dr.*

hládóvati, hládívam, *v. impf. Die, im Schatze sich erhallen, frisch. I qft. esp. de. un. un. capite, per umbros anabari*. Sokolović, 1. Sadržaj, nazí hlada gdje će *hládovati*. Rj. *zagrebački* *Plata, bastovati u hlada*. — Ko *hládóvati* *na* *hládje*. Posl. 116.

hládóvina, *f. die Kühle, frisch, capite, silone*. Rj. *mjesto* *hladno, gdje čuva* *hládóvati*. S. J. mes. konja i priteramo ih pod *hrast* *debelu* *hládóvati*. M. P. Sapčanin. ARj. III, 627a.

hlággahan, hlággahna, *adj. kom. od* *hláditi*. Glas. 12, 190. i u *Štullju*: *hlággahan, desto je* *hláditi, čidi* *hlággan.* — *Učva* *dr.* *Post. 2, 10.*

hlággan, *adj. dr.* od *hláditi*. Rj. *dr.* *hláditi*.

Od *leske* joj *hladak* *nacina*, i *dr.* *hláditi* *u vodice*. Npj. 1, 172. — *Učva* *dr.* *Post. 2, 10.*

hlággjenje, *n. das Kühlen, refrigeratio*. Rj. *verb. od* *hláditi, valja* *kaju* *tko* *hláditi* *st.*

hlámina, *f.* (u Dubra) *der Pantoffel, creepala*. Rj. *role* *jemenije, jemenije, papuča.* — P. *Budunar* *be-čiči* *ake*. hlámina. ARj. III, 627a.

hláp, *m. ake*. ARj. III, 627b. *slapki, traki, pa* *prstak, uočsan* *čarčk, der Bauer, der Laumer, homo agrestis, rusticus*: *Kaneči* *se* *hlap* *na* *vodu, ta* *se* *postara*. DPosl. 15, *sad* *se* *reč* *slabo* *govori, isp.* *klapac*.

hlápmuha, *m.* *kaze* *se* *čovjeku* *vjetrenjaku, koji* *mnogo* *landa* *jezikom* *i* *misli* *se* *na* *psa* *kad* *hvata* *muhé?*, *das* *Klatschmahl, gerator*. Rj. *hlápmuha, isp.* *blebetalo, i* *syn. ondje.* — *riječi* *tako* *slož. kod* *čistikuća.*

hlápiti, *pim. v. pf. schlauppen, capto*. Rj. *rudi* *hlápiti, hlápiti, biće* *što* *u* *hlápiti, slápiti, kaj* *se* *kaže* *i* *za* *psu, kad* *gubnom* *hoće* *što* *da* *uhvati, v. pf. slož.* s-hlápiti, za-. *Lapiti* i *klapiti, hlápiti, zgrabiti (zagristi).* — A *Anicu* *lapi* *pod* *vlicu* (HXpj. 1, 389). I. j. *poljubi* *je* *u* *podvojak* *po* *istočnom* *občaju.* A *Ruzica* *njemu* *govorila:* *O* *Hadilo, budalasta* *glavo!* *Tako* *s', dragi, ne* *ljube* *dvojke.* *Tako* *vuci* *nase* *kolju* *janjce.* HXpj. 1, 698. *Pa* *Popović* *Melnu* *ufatilo, i* *njeg* *sebi* *na* *pleću* *bacio.* . . . *I* *njega* *lapi* *Popović* *Jovane, i* *njega* *Jovan* *na* *pleću* *bacio.* I, III.

hlápiti, *pim. v. impf. vjetriti, v. pf. slož.* ishlápiti, *zvačenje* *prebazi* *u* *izvjetriti: tako* *će* *biti* *zgrabuša* *h:* *lápiti, izlápiti.* *Korijeni* 222. *verbaustea, venusca*. Rj. 322a.

hlápljenje, *n. verb. od* *hlápiti: situ, e* *kaj* *bara* *kad* *što* *hlápe* *vjetru.*

hlápluati, *ném. rudi* *hlápiti*. Rj.

hláplanje, *n. das Schlauppen des Handes, der etwas Flüssigs isst, mundulatum carina*. Rj. *verb. od* *hláplati, radnje* *kajom* *hlápiti* *n. p. pas.*

hláplati, hláplém, *v. impf. schlampampen, mundulo* *more carina*. Rj. *pas* *hlápiti, kad* *jede* *što* *žitko, isp. v. pf. slož.* *sláptati* *se.* — *Koji* *stane* *lúptati* *je* *dnom* *vodu, kao* *što* *lápiti* *pas, metni* *ga* *na* *stranu.* Sud. 7, 5.

hlápliac, hláplioća, *m.* *coxyjek* *koji* *hlápi.* ARj. III, 629b. — *riječi* *s* *tukim* *nast. kod* *cuvalac.*

hláplioća, *f. zena* *koja* *hlápi.* ARj. III, 629b.

hlápliti, hláplim, *v. impf. živo* *zljéti, ardenter desiderare, anhelare, sich nach etwas sehr schmei.* *isp. čeznuti, gramziti, v. pf. slož.* *po-hlápiti.* — *Onomu* *koji* *hlápi, i* *buzoča* *je* *lijena.* DPosl. 91. *sa* *se* *pass.:* *Što* *se* *hlápi,* *ako* *je* *i* *grubo* *olijepi.* DPosl. 123. *Ne* *hlápi* *više* *za* *častina* *i* *dobrima* *vjetovnjem.* Gj. Bašić. *Hlapi* *da* *jur* *bio* *dan* *svane.* I. Gundulić. *Koji* *hlápi* *u* *raju* *nebeskom.* A. Kaečić. *Prama* *Mariji* *koji* *svi* *hláplju* *valte.* Grgr iz Vuroša. ARj. III, 630.

hlepljenje, *n. verb. od* *hlepiti, radnja* *kajom* *tko* *hlepi.*

hondelj. *Konavca. Art. Franck. ibe. antea. N. 1. pa p. 1. 1. Komaroma.*
 honorar. *honorare. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 honorisanje. *honorisati. r. ubija kojim*
 honorisati. *honorare. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 hop. hupa. *hop. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 Hopovo. *hop. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 Hopovski. *hop. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 horjatin. *horjati. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 horjatkina. *horjati. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 horjatkinja. *horjati. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 horjatluk. *horjati. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 horjatski. *horjati. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 horjatsvo. *horjati. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 horu. *horu. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 Horvati. *horvati. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 Hotas. *hotas. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 Hotistav. *hotistav. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 hoticee. *hoticee. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*
 hotjeti. *hotjeti. m. Pl. ti počeste radi: Fonad honorare i stampa za one knjige.*

da hoće. Rj. 35a. (u Rj. 40: ako oćeš jedan put i meni sjakauti). Sluge je ne ltenu odmah pustiti pred cara. Npr. 51. (Mačcha) mnogo bi je (pastorku) puta sčla ubiti ili gje obstrviti da je od svoga muža sujela. 130. Hoće da te uzmem. Hoćeš li poći za mene? 135. Braću ne hoćeći buditi. 189. Ako ti ništa ne čini učiniti. 197. Zagrlj babu i nikada se od nje odvajati ne hoćeš. 261. Za njim oni trčat' čudijahu. Npj. 1. 387. Tko vi stio nauditi, ne dao mu Bog! Kov. 61. 81. Ne htjerši poslušati. Miloš 36. Za ugled onima koji mu hoće rjerovati. Tim. 1. 1. 16. Zato seš prijte poljeći u Tarsis. Jona 4. 2. Ja te sečudijah čestita učiniti. Prip. bibl. 54. — 2) ono što se hoće, žrtve se rečenicom pričezanom savezom da: Carska koč u htjelue ni da zna za njega. Npr. 71. Hoćeše natrag da bježi. 101. Tako ti mene sešauše da prevari. 170. Da javi govedaru da će car da mu uzme kćer za sina. 173. Kako je sešla zmija da njegovu čerku ujebe. 192. Čaše u top da me baci. Posl. 323. Koliko puta htjed da skupim čeda tvoja. Mat. 23. 37. Ne htje da pije. 27. 31. Ne smjedoh a čudijah da popravim. Straž. 1886. 864. — 3) Kao prelazni glagol ima akusativ: Hoćeš batinu. Rj. 17a. Hoćeš brus. 15c. Golu kost ni pseto ne će. Posl. 43. Ali žena hljeba hoće. 176. Car brata ne će. DPosl. 10. Hoć' dobro? Ne ču. Hoć' zlo? Hoću. 26. Da Bog dade svakomu dko što hoće. Npj. 1. 221. Lazo hoće Milicu gjevojku. 2. 185. Ugrabi mu dvije kumburlje, pa u Turke oblje obrnuo, no mu puste ratru ne hoćahu, od krvi su puške zakisnule. 4. 87.

III. Buduće vrijeme svakomu glagolu u Hrvatskom jeziku postane tako, da se neodređenomu načinu njegovu doda sadašnje vrijeme od glagola hotjeti; n. p. Hoćeš poći, ali ćeš grdn proći. Bog će dati, te će dobro biti. Kad onko skraćeno sadašnje vr. od hotjeti dođe odmah za glagolom, onda se u glagolu nastavak ti izostari pa se ostalo sastavi u govoru u jedno sa sadašnjim vremenom od hotjeti, n. p. hvaliću, hvalićeš, hvaliće, hvalićemo, hvalićete, hvaliće; tako plešću, vešću, ozepešćeš, i t. d. tako sastavljeno gljekoji i pišu, ali samoga izgovora radi ne treba da se tako piše, jer bi drukčije trebalo i druge enklitike sastavljati s prednjim riječima, n. p. smrće te naći (smrt će te naći); nego se može pisati hvaliti ću. Samo u onjeh glagola koji se u neodređenom načinu seršuju na ču, ostaje u otome dogajaju u budućem vremenu način neodređeni ču. n. p. reći ću, peći ćemo, doći ću, i t. d. ali opet: Pomozi se sam, pomoć ću [= pomoću] ti i ja. Posl. 17. Posjere [= posjeći će] mu kupus na grebenijeh. DPosl. 98. tako ču neodređeni način ostaje u budućem vremenu često i u glagolu koji se u tom načinu seršuju na sti, a ne može se reći, da tako srujdu bira samo stih radi: gristi ću, jesti ću, ogristi ću, i t. d. radi niče. — Nego ču te služiti još jednu godinu dama. Npr. 10. Bog s tobom, ženo! Kako će se livala strčiti. 144. Ako hoćete, i vas hoću oženiti. 191. Al' ću poći, makar ću ne doći. Npj. 1. 395. Mirišu žutu dunju na more, a gristi ću zeleniku jabuku, a jesti ću šenien šestoredicu, a popiću vitu lozu vinovu, a ljubiću mladu momu vjenčanu. 1. 448. Plesti ću mu konja usred grive. 2. 635. Stani da vidimo hoće li doći llija. Mat. 27. 49.

IV. Osobita značenja i rečenice. — 1) lieh haben, amo: Dobro ga hoće (u Dubr.), dobro se hoće, t. j. paze se. Namamien koga hoću, nek izdere jemenije; koga ne ču, i većma, nek izdere i četvere. Rj. 1 ako se ne celivamo, dobro se hoćemo. DPosl. 27. suprotno: koga zlo htjeti: nenučeljeti ga, mrziti na nj: Istjeram svu srđžu na psu, koga zlo hoću. DPosl. 33. — 2) hoće se n. p. za taj posao mnogo truda, man bravnit, es ist nothig, erforderlich, opus est: Jer sam se skoro vjerila, pa mi se hoće durovi. Rj. trebati. — Majstorija se svaćemu hoće. Posl. 84. Vještina se hoće svaćemu. 103. Ko više ima, više mu se i hoće. 136.

Megju deset hiljada spisatelja teško je biti najbolji za to se hoće Viland ili Junga. Pis. 62. *Galje se hoće* što da raste, ondje valja da ima suhe zemlje i vode. Priprava 5. Ne tajim da se za ovaj posao hoće silnogo jače od mojih. Ogled III. *Orumo ide i ora*: Pa pričesti Novien i Mirka, da mreino ovdje ne ginemo, e se hoće jutros umirati. Npj. 5, 91. — 5) sta se hoće? šta ćeš de! *was ist zu thun!* Rj. *misti se* glagol činiti, učiniti, raditi, uraditi. — Počne mrzjeti na svoga brata kralja, te *šta će* kako li će da ga smakne s ovoga svijeta, namni da ga ubije. Npr. 109. Jao, baba, *šta će?* načinio i od zlata haljine. 223.

4) Hotjeti u prošlom sa drugim glagolom u infinitivu ili u privezanju rečnici sa sarzcom da znači, da bi se bilo dogodilo ono što kaže drugi glagol, ali se najviše nije žbilo poradi smetnje kakove, ili se umalo reč nije dogodilo: *Htjede od straha pasti.* Npr. 131. Kad je već pod starost htio da umre. 214. Zagri babu i nikada se od nje odvojiti ne hoćše. 261. Ah pusti moji darovi! Kome ni časte ostati? Npj. 1, 383. Tu hoćše izgubiti glavu, no je popu dobra sreća bila. 4, 413. Poljubih je i dva i tri puta, da ko broji hćše više biti. Here. 168. A kad *šćše da svane*, moljaše Pavle. Dj. Ap. 27, 33. Vjerom pošla Avraam kad bi pozvan da izigje u zemlju koju *šćše da primi* u nasljedstvo. Jevr. 11, 8. *(welche er zum Erbe erhalten sollte, accepturus erat).* Stajše pred ženom koja *šćše da se porodi* (erat paritura). Otkr. 12, 1. Od prvence Faraonova, koji *šćše sjedjeti* na prijestolu njegovu. Mojs. 11, 5. O, da *šćsamo ostati* preko Jordana. Is. N. 7, 7. Uze sina svojega prvence, koji *šćše biti* car na njegovu mjesto *ider un seiner Stadt regieren sollte, qui regnaturaus erat pro eo.* Car. II, 3, 27. Jeremija napisa u jednu knjigu sve zlo koje *šćše doći* na Vavilon. Jer. 51, 60. — 5) glagol hotjeti kad je u takoru doganjaju u praescens znači, da se može namati, svaki čas dogoditi ono, šta kaže drugi glagol: Zub mi nešto drmi (kad hoće da počne boljeti). Rj. 140a. Ovea koja će da se kolje. Rj. 272a. Zvinče koje hoće da lipše. Rj. 329b. (Krava koja je gotovo lipsala. ib.). Hoće da umre = svabio seve. Rj. 668a. Pričekaj me, hoću da erknem tebe vijajući. Npr. 26. Hoće kuća da izgori. Posl. 312. Naši žioci hoće da se ugase. Mat. 25, 8. — 6) u takrim rečenicama (pod 5) više se puta stabo može razaznati, ima li se razumjeti, da se štogoj može namati, svaki čas dogoditi, ili se kaže samo budućnost: Evo ću sad da ogledam. Npr. 40. Ja ću da otvorim vrata. 185. No i sad . . . samo ću štogod o tom da Vam naznačim. Pis. 3. Ne to ću i o njemu ovdje na svrčkeni da kačem nekoliko riječi. 74. Onda kaže da će da otvori veliku školu. Sovj. 81. Ne znam, kako ću da Vam počnem ovo pismo. Straž. 1886. 1385. — 7 a) mjesto: držim, mislim, da je sad nešto, kaže se i buduće vrijeme dodajući pouzajče: po svoj prilici ili rado: On će rado sad tamo biti (wahrscheinlich, haud dubie). Rj. 625b. Za kućom ima velika jama u zemlji . . . po svoj prilici biće u njoj novaca. Npr. 169. Izmegju sviju ovdje naštampanih ženskih pjesama najnovija će biti. 347. Npj. 1, XXI. Po svoj prilici ovo će biti Bugarska pjesma, pa posrbljena. Npj. 1, 409 (Vak). — b) a mjesto: držim, mislim, da je to to bilo, kaže se takogjer buduće vrijeme, a drugi glagol, koji pokazuje što je u prošlosti, stoji u I. pridjevu: U šali za pijana čovjeka reku: biće pio iz lijeve ruke. Rj. 327b. Strah je mene, biće poginuo. Npj. 1, 466. Po svoj prilici biće u naš jezik došlo od Bugara. Pis. 76. — 8) buduće vrijeme stoji često, kad se pita ili premišlja, šta treba činiti: Kako ne će biti žalosno, kad nas tuća tuće. Npr. 89. Tražeći kud će da izugje. 141. Kako će carev sin zvati zanat? 173. Kad se ljudi oružani prepanu, kako ne će gjevojka? 231. Da im se valja rano krenuti, kako će moći do podne prispeti u grad. 240. Ministar pogje, galje će vidjeti čuda?

ugleda na krmi od ovoga broda ispo-umije ova vrijeme. 219. 9) buduće vrijeme u infinitivu, isto starljeno, jer se misli ovaj, što će se dogoditi, ili misli glagoli ići, poći, činiti i drugo slovo. Govori se da nikakva zvjerkica ne će na bočliva ovca. Rj. 116. Sta ćeš sad? Npr. 50. Ne zadržite prsiti gje, što u kuda će. 104. Koga čemo za kralja? 110. Stao virke da gleda nje, će sta li se ovi ovci. 152. Ja ću namu što ću, nijesam ovdje nježba ovo nje. 190. Opa kado da ne će ni za kopa nego za Odu. 206. Kako ću sam nesretni sin, na koju li će stama. 218. Sta će to? Posl. 32. Tako mi zemlje u koju ću. 301. Danas mene u tebe izkala, a sutra ću, čemo u drugoj. Npj. 2, 115.

10) što će? što će mu? što će mi? što će ti? što će ti? ne treba, ne treba mi, ne treba mi? Stao u ovci? Ja? Npr. 166. Sta će zanat careva? 173. Sta će sljepicu ogledalo? Posl. 561. Stao, to bi ljube u ovca. Npj. 1, 566. Sta će svoje mlago u komaru? 3, 190. Sta će raji gradovi? Danica 5, 39. — 11) to čija kome ništa: ne htjeti mi, što činiti. Ne, žiti je slaboljno, ne ću joj višta. Npr. 56. Izgjeji, ova ti trasto. 112. Kad mu Bog ne će nista, ptočgi ga se i ti. Posl. 119. 12) hotjeti kome dobro (dobrat) ili zlo: htjeti mu dobro ili zlo: Da ni pomože Bog i svi sveti našega brata domaćina, i ko mu dobro hoće. Npj. 1, 78 (u zdravici). Neka se odbiju natrag i postide se koji mi zlo hoće. Ps. 35, 1. 13 a) u prepričavanju u prošlom doganjaju uzima se dosta česta buduće vrijeme: Kad ih car zagleda, reče svima . . . onla će angjeo reći: Znae li šta? Npr. 81. Dvije sirote vide, gje ispred njihove kuće progje carev sin, pa će reći mlagja. 233. b) buduće vrijeme pokazuje i sadržajnost (reči će . . . znati): Sto će reći, mila moja majko! ne mogu mi niti ustajati, ni srebrno brdo udarati, ni zlaćeni činak prolaziti? Sta će reći, moja mila majko? Npj. 1, 166. 14) hoćeš! kaže se, kad se što ne može, i kad se što zaključuje: Hoćeš batinu! da krost (thust) es gewiss nicht, nichtigum erfors, püch. Rj. 17a. Hoćeš brus, es wird dir nicht gelingen, non proficies. Rj. 45a. Hoćeš kijak! da bekunast es nicht, thust es nicht, non tibi succedet. Rj. 269b. Pruži ruku s konja da mu uzme sjekiricu, ali hoćeš? ne moze da je izvadi iz klade. Posl. 228. avamo pripada i ovo: Da me malo pošteš. Hoću da, Bog zna kakva ti je glavurina. Npr. 111. — 15) hoće li ne će li znači: bez volje, oklijevajući, lijevano: Eudele, bendele, n. p. ide, t. j. hoće li ne će li, zaudern, emctans. Rj. 153a. Kakiću ne ću, t. j. čini hoće li ne će li. Rj. 259b. Jeste bez volje, hoće li ne će li. Rj. 576a. 16) buduće vrijeme: ne će, ne će li, stoji mjesto opativna ne bi li: Došavši ongje, pomisle da ne će u onome čardaku biti njihova sestra, pa se odmah stamo dogovarati kako bi se u nj popeli. Npr. 7. Dano Ture blizu napuštimo, e su brata izgubili moga, ne ću li ga danas osvetiti. Npj. 4, 392. — 17) hotjeti od koga što: tražiti što od njega: Sto hoćeš od mene? Npr. 221. ali u rečnici: pa što ću sutra od popa, kad me nagje u jami? Npr. 169 znači od prilike: ne mogu od popa, šta ću mu sutra reći? isp. ne mogu od majke. — 18) sudašnje srčeno: infinitiv (htjeti) sa sadržajnim srčenom glagola biti (budem): Kod glagola dati, zvati, imati, svjati i četi (htjeti), kad se sumnja, onda se (osobito u Srbiji i Hercegovini) na kriju mjesto i nastavi budem ca t se pred b pretvori u di) u, p. . . ako ćedbudem. Rj. 1, 1, 1, 1, 1. Ko htjedbudu da im učini na žao, onaj valja da bude ubijen. Otkriv. 11, 5. Ako mi uzidete na suprot i ne htjedbudete slušati me, dodacu vam sedam puta više muka. Mojs. III, 26, 21. Ako te htjedbudu uzeti, dobro. Rut. 3, 13. prema sadašnjem srčenom htjedbudem ima htjenem ili htjednem i ushtijem: Koji ne ushtije (ushtije) da mu je prosto. Glas. 21, 285. — 19 a) bi li, majko, kakvijeh ponuda? u oroj je krajnj rečnici izostarljeno pola priroka: glagol kojim bi se iskazala želja. Sint. 86

viti mir, bratstvo i prijateljstvo. DM. 216. Dalje govoraše Isus učenicima svojima . . . da svagda *hrane* *milost* što su od Boga dobili i da se mole da bi još više dobili. Prip. bibl. 122. — **11.** sa se, *refleks.* — **1)** *sich nähren, sustentor.* Rj. *hraniti se živjeti.* — Proso, *ein se* se onuda ljudi najviše *hrane*. Rj. 160a. Njisu se mogli drukčije *hraniti* nego se on najmi da čuva seoska goveda . . . Znamte ljudi uče da se *hrane* njima. Npr. 173. O čem čovek radio, a tom se i *hranilo*. Posl. 241. S mukom *čov se od nje* (zemlje) *hraniti* do svojega vijeka. Mojs. 1. 3, 17. Od te erkye starac da se *hrani* do smrti. DM. 36. — **2)** *sich hüten, curco.* Rj. čuvati se.

Hranaeje, *m. hyp.* od Hranisav. Rad 26. 56. — *takvu hyp.* kod Blagoje.

Hranko, *m. hyp.* od Hranisav. Osn. 293. *vidi* Ranko. — *takvu hyp.* kod Boško.

hranjénica, *f.* — **1)** (u vojv.) *das Zuchtmadchen, die Ziehtochter, puella educata in domo mea.* Rj. *koja je hranjena, othranjena; žensko dijete od kojega othranjeno.* — Bijah kod njega *hranjénica*. Prič. 8, 30. *vidi* nahranka, nahrankinja. — **2)** *krmača.* — Nazimče ispod *hranjénice*, oblo kao valjak. M. P. Sapačani. ARj. III. 686b. *isp.* hranjenice. hranjenik 2.

hranjénice, hranjeničeta, *n.* t. j. prase, *das Mastschwein, porcellus saginatus.* *isp.* hranjenica 2. hranjenik 2.

hranjénik, hranjenika, *m.* koji je hranjen, othranjen, uhranjen. — **1)** *Zögling, alumnus.* Rj. *čovjek.* — Tako hranjenik carske kćeri postane pastir. Prip. bibl. 38. — **2)** *das Mastschwein, porcus fertilis.* Rj. *krmač.* — Evo sam objed svoj ugotovio, junaci moji i hranjenici poklani su. Mat. 22, 4. *isp.* hranjenica 2, hranjenice.

hranjénije, *n.* Rj. *verb.* od hraniti. — **1)** *das Nahren, alio, nutritio.* Rj. *radnja kojom tko hrani koga:* Ljudski duh . . . može zadrijemati, kad mu nesrećna klima . . . i samo *hranjénije* otežava, i osim ove jedine brige ne da mu nit na što drugo misliti. Priprava 127. — **2)** *das Bewahren, serratio.* Rj. *radnja kojom tko hrani (čuva) što.*

hrápav, *adj.* *vidi* rapav. Rj. — **1)** *rauh, uneben, asper.* Rj. *što nije glatko, nije ravno:* Hrapavi puti neka budu glatki. Luk. 3, 5. Dobar razum daje ljubav, a put je bezakonički *hrapav*. Prič. 13, 15. — **2)** (u Grblju) *vidi* ritav, prijav. Rj. *vidi* i dronjav, i syn. ondje.

hrápe, hrápâ, *f. pl.* *vidi* rape. Rj. *Unckenheiten, asperitas.* takove nejednakosti na čemu god, s kojih je ono *hrapavo*.

hráponja, *m.* *vidi* raponja. Rj. *der eine rauhe Haut hat, asper.* koji ima *hrapavu* kožu. *isp.* riječi za ljude s takim nast. kod bakonja.

hrást, hrásta, *m.* *vidi* rást (rásta) mit allen Abcutungen. Rj. *die Eiche, quercus.* cf. hrast, srč. Rj. 642a. *vidi* dub, dem. hrastić, hrastićak. — Na jedanput se *rast* ne posiječe. Posl. 186. Pod svakim *granulijem hrastom*. Jezek. 6, 13. Amoreji, koji bijahu jaki kao *hrastovi*. Amos 2, 9. *isp.* bjel, cer, crnika 1, česvina, lužnjak, lužnjaka, srč, strž.

hrástelj, *m.* u Rj. Rástelj. *m.* (u Dubr.) Rj. 642b. *Po Budmanu:* Hrástelj, biljka, *hemithium echinoides.* ARj. III. 688b. — *riječi s takim nast. kod brzelj.*

hrástić, *m.* dem. od hrast. — Rástić, *m.* dem. od rast (rásta). Rj. 643a. dem. hrastićak.

hrástićak, hrastićka, *m.* dem. od hrastić. u Lici. ARj. III. 688b. — *za nast. vidí* klenićak. *isp.* mladićak.

hrástík, hrastika, *m.* *hrastova šuma.* u Lici. Rj. III. 688b. — *riječi s takim nast. kod aprík.*

hrástov: Rástov, *adj.* *Eichen-, quercus.* Rj. 643a. *što pripada hrastu.* *vidi* dubov, srčev. — *Zir rastor* i *cerov*. Rj. 156b. Gladač kao *rastora kora*. Posl. 41.

hrástovac, hrástovec, *m.* *rástovac, óvea, m.* t. j. kolac ili štap, *eichener Stock, baculus quereinus.* Rj. 643a.

hrástovača, *f.* *rástovaca, f.* — **1)** *batina hrastovača, ein Eichenstock, baculus quereinus.* Rj. 643a.

2) *lagja hrastovača, ein Schöß von Eichenholz, scissus lupus quereus.* Rj. 643a.

hrástovača, *f.* *borlo u Volebiu.* Rástovaca. Rj. 643a.

hrástovina, *f.* *rástovina, f.* *1. scissus lupus quereinus.* Rj. 643a. *hrastova drva.* — *Posle se cijepa od rastorac ili cerovina.* Rj. 646b. *isp.* svovina.

hrábat, hrápa hrábatá, *m.* *der Kecker, darsam.* Rj. *za gen. isp.* bakar. — Trista báta stapa *po hrábatu hrábatu* ne boli ni jednu. Posl. 320. A otati papa Goloviča, te mu odbij od *hráta* mesa. Np. 4. Pp2. Na *hrápu* gospodinovu. Michelangolo. ARj. III. 690b.

hréak, hréka, *m.* *valj teak.* Rj. *der Hamster, mers eructus, Zetotinja valk na miso.*

hréak, hréka, i Hrečković, *m.* *muštar, m. dimek.* *vidi* Reak.

hréce, hréeta, *m.* *ein junger Waidhaid, od das vertaui.* Rj. *hruti-će, mladi hrt.*

hrédánje, *n.* *vali* rlanje.

hrédáti, hrédám, *v. impf.* *premetati, ocvati, v. pf. sloz.* *pohrdati, cidi* rdati.

hrédoroga, *f.* *psovka ženi vremennoj, cidi* rdoroga.

hrédut, hrédita, *m.* nekaka tresnja koja se rška. *vidi* rdut.

hréh, *m.* (po zap. kraju) *vidi* panj. Rj. *hréh (truncus, u Stubiča je dugo e. Korijeni 225. Tesko knič bez čoeka a ognjištu bez hréa.* Posl. 315. *isp.* i čntak, krlja, krljad, spica 2, šulj, šuljak; tasak.

hréčak, hréčka, *m.* (u Dubr.) žilica u drveta, *Wurzelnchen, radícula.* Rj. dem. od hrek?

hréč, *m.* (u Dubr.) *Stamm, Strunk, caudex, truncus, cf.* stablo, debló. Rj. *vidi* stabar, *isp.* hrč. — *Grane su dub, a stabar je hrek.* DPost. 25. *Vojka kraj svoga hréca (stabra) opada.* 151.

hréčja, *m.* muško ime. u Rj. 617b: *Réčja, Mannsname, nomen viri, dem.* Hrečjica, *hyp.* Hrečjko. Na molbu protosjevasta Hrečje . . . Protosjevast Hrečja pominje se. DM. 47. *za h isp.* i u *Daničičev* *opjenuku kod riječi Hrečja.*

hréčjica, *m.* dem. Hrečja. u Rj. 617b: *Reljica, dem. v. Relja: A Reljica, Gosansko kopile.*

hréčjko, *m.* *hyp.* od Hrečja. *vidi* Reljko.

hrén, hréna, *m.* (u Dubr.) *der Meeresrotz, cochlearia armoracea Linn.* Rj. — *Ljut u p. v. u.* Rj. 338b. *Natrti kome venu pod nos.* Rj. 410a. *Rea* raste sam na polju i samo se upotrebljava za lijek. *Danica* 2, 103.

hrégánje, *n.* *vidi* rganje.

hrégati, gám, *v. impf.* *ubrcihau, abnutzén, detero.* *vidi* rgati.

hrégud, *m.* *planina u Hercegovini blizu grada Stoca.* Rj. — *imena s takim nast.* Lopud. Mrnud. Osn. 257.

hríd, *f.* i *m.* (loc. hridu) (u Dubr.) *der Felsen, rapes, cf. rid:* Ter se meće niz visoke *hridi*. Rj. *Kod riječi rid:* Sigjele su tri gjevojke *na ridu*, na kamenu. *vidi* hrida, stijena, kamen, *augm.* hridina.

hrida, *f.* *vidi* hrid. Rj. *kod riječi rida:* Odvali se *rida* od Orida, i ubila sva tri pobratima. Rj. 619b. *augm.* hridina.

hridina, *f.* *augm.* od hrid. Rj. *takva augm. kod* bardaćina.

Hrija, *m.* (ist.) *vali* Rija. *Hrijo*, *m.* (juž.) *vali* Rijo. *hyp.* od Hristofor. — *Hri-jo* (osn. u Hristofor). Osn. 70. *takva hyp.* kod Baju.

hrípánje, *n.* *das starke Husten, tussitio anhela.* Rj. *verbul.* od hripati.

hrípáti, hrípám (hrípljém), *v. impf.* — **1)** *keichen, stark husten, tussio.* Rj. *teško, žestoko kašljati.* — **2)** *teško disati, pijchati.* *isp.* ARj. III. 696a. dem. hriputati.

hrípavac, hrípávea, *m.* *vidi* rikavac. Rj. *kašalj, mayaveči kašalj.*

ou mu odatle nudimak Hrnjetina, Hrnjo, Hrnja, Hrnjak, Hrnjica.

Hrnjica, *m. dem. od Hrnja*, u Rj. Rujica, *m. ridi* Rnjo. Rj. 651a. *isp.* Hrnjetina. — Af' eto ti Hrnjice Mustafe. Npj. 3. 231.

hrnjković, *adj.* u Rj. rnkovit, *n. p.* konj, koji nije dobro podmetnut, nego ostao najirovit, *nicht ganz kastriert, non penitus castratus*. Rj. 651a. Od osnove od koje je rnar. Osn. 222.

hrnjo, *m. u Rj.* rno, *einer der eine aufgeschlitzte Lippe hat, labiis diffissis*. Rj. 651a. *hyp.* od hrnjav čovjek. — *dolazi i kao nudimak, ridi* Hrnjo.

Hrnjo, *m. ridi* Hrnja. *isp.* Hrnjetina. — Tako ti pomogao Hrnjo iz Luštine. (Reče se onome koji sto lažno dokazuje. Pripovijeda se da je nekakav Hrnjo [ili Hrnjo] bio negda ozidao kulu kod Rosa i iz nje se branio junački od morskih neprijatelja. Posl. 310. Onda reče Hrnjo Mustaf-aga. Npj. 3. 156.)

hr̄o, *hr̄la*, *hr̄lo*, (u C. G.) *ridi* vr̄o, *cf.* hr̄li. Rj.

hr̄obar, *m. ridi* r̄obar, r̄abar, hr̄abar, *m. i syn.* ondje. — Hr̄abar (*adj.*) hr̄abar (*supst. isp.* vojno), hr̄abren, hr̄abriti. *sumoglasno glasi o; značenje kao u hr̄abar*: hr̄obar (*supst.*). Korijeni 223. Hr̄abar i hr̄obar (oboje se govori bez h). Osn. 105. *primjere ridi kod robar*. — R̄obar (mjesto r̄abar! Tako mi je kazivalo jedno momče na Cetinju, samo što se i ono A (izmegju B i R) po Crnogorski izgovara izmegju A i B, kao što je napomenuto u predgovoru k poslovicama na strani XXV. Npj. 1. 206 (Vuku).

hr̄om, *adj.* lahm, *hinkend, claudus, cf.* cotav. Rj. *ridi i* bagav, bangav, žantav, šepav, topalast. *isp.* ohromiti. — Hromi dabo. Rj. 109a. Rom sam na nogu. Npj. 1. 185 (na nogu, loc. Sint. 610). Rom sam u nogu. 1. 186. Imaše Jonatan sina hromu na nogu. Sam. II. 4. 4. Bijaše hrom na obje noge. 9. 13. A ja starac romi jarac, kudecaću uz ulicu, ter ću uzrist rzičicu. Npj. 1. 436.

hr̄omac, *hr̄omea*, *m. der Hinkende, claudus*. Rj. *koji je hrom. hyp.* hromo. — 1) *čovjek*. Tada će hromac skakati kao jelen, i jezik nijemoga pijevaca. Is. 35. 6. *ridi* topal.* — 2) *krmak*. Krme koje ohrone na patu. Rj.

hr̄omo, *m. hyp.* od hromac, *gen.* hr̄oma, *roc.* hr̄omo. — Töpāl*, *der Lahme, claudus, cf.* hromo. Rj. 743b.

hr̄omōća, *f. die Lahmheit, clauditas*. Rj. *osobina onoga što je hromo, ridi* hromotinja. — *riječ i s takim nast. kod* bistroća.

hr̄omōtinja, *f.* (u C. G.) *die Lahmheit, clauditas*. Rj. *ridi* hromoća. — *riječ i s takim nast. kod* bosotinja.

hronolōgija, *f. chronologia*. — Hronologija hoće se za istoriju. Priprava 195.

hr̄opac, *hr̄opca*, *m. das Sterberöchel, catremus spiritus*: došao mu hropac. Rj. *ridi* hropnja 2.

hropitānje, *n. vide* hropljenje Rj.

hropitāti, *hr̄opōčm, ridi* hropiti. Rj.

hr̄opiti, *p̄m, v. impf.* Rj. *ridi* hropitati. — 1) (u Dubr.) *schmerzen, sterlo*. Rj. *ridi* hr̄kati. — 2) *röchel (vom Sterbenden), spiritus interclusus ante mortem*. Rj. *na umoru teško i s hukom disati, ridi i* kr̄cati 3.

hr̄opljenje, *n. verbal. od* hropiti. Rj.

hr̄opnja, *f.* — 1) (u Dubr.) *ridi* sipnja. Rj. *ridi i* hropotinja, pijehnja, zaduha, bolest od koje se teško diše; *asthma*. — 2) *Sterberöchel, spiritus interclusus*. Rj. *kad tko na umoru hropi*.

hropōtinja, *f. ridi* sipnja Rj. i hropnja 1, i *syn.* ondje. — *riječ i s takim nast. kod* bosotinja.

hr̄pa, *f. u Rj.* rpa, *f. der Haufe, cumulus, acervus, cf.* gomila, rnjaga. Rj. 654b. *ridi i* gromila, hrnjaga, kamara. *potvrda za h*: Gomila, der Haufe, cumulus, *cf.* gromila, hrpa, kamara, rnjaga. Rj. 94a. *dem.* hrpica. Kuenu njim (štapom) u jedan kamen, a to se izruč i iz njega rpa rušpja zlatnijeh. Npr. 221.

hr̄pat, *adj. cep*. — *u umoru u hrpa*. Bilo u rso trsato a u govnu rpa. Here. 352. — *adj. s takim nast. kod* bogat.

hr̄pica, *f. dem. od* hrpa. — Rj. r̄pica. — *u sprjeda prema* hrpa.

hr̄pište, *m. Ort, wo ein Haufen, Kugel, ein Stauden, locus ubi acervus pat.* Rj. *nije* s *rdje* je bilo hrpa, u Rj. r̄pište, *u h sprjeda prema* hrpa. — *riječ i s takim nast. kod* blatušte.

hr̄pnjak, *m. dem. Ort, wo ein Haufen, Kugel, ein Stauden, locus ubi acervus pat.* Rj. *njera za zito*, u Rj. rpnjak. — *u sprjeda prema* hrpa.

hr̄sak, *hr̄ska*, *m. u Rj.* r̄ska, *skā, m.* *kad se sta u jedenju r̄ska*. Rj. 654b. — *hr̄sak*, *hr̄skava*, *hr̄skavca*, *hr̄skati*, . . . u Vukovu r̄pōniku bez h po sadržajem govoru nekih strana. Korijeni 319.

hr̄skānje, *n. ridi* rskanje, *u das Krachen u d. Spats u zwischen den Zähnen, stridens, h. r. r. d. d. r.* Rj. 654b. *ridi* hrskanje.

hr̄skati, *skām, v. impf.* — 1) *ridi* rskati, *mit Krachen zerhissen, kaorplu, cum fragore comedi*. Rj. *gristi što, da se čuje hr̄sak, ridi* hrskati, *v. pl. sloč.* iz-hrskati, *po*. — 2) *hr̄skati se, skā se, v. r. impf. zwischen den Zähnen Krachen, fragorem edo inter dentes*. Rj. 654b. *hr̄ska se u. p. trešnja hr̄skavac, kad se jede, ridi* hrskati. — *Rdut, neka trešnja, koja se r̄ska*. Rj. 616a.

hr̄skavac, *hr̄skavca*, *m. ridi* rskavac, *die Kaorpl-hirsche, cerasi gaus*. Rj. 654b. *trešnja, koja se hr̄ska, kad se jede, ridi* hrskavac, hrst 1, *isp.* babaje, rdut, vru-kinja.

hr̄skavica, *f. ridi* rskavica, *ridi* hrstolica. Rj. 654b. *n. p. u nosu, der Kaorpl, cartilago, ridi i* gr̄ska, gr̄skavac, rumežda.

hr̄skavice, *f. pl. ridi* rskavice (u Mostaru), *ridi* babaje. Rj. 654b. *ridi i* hrskavice (u *syn.* ondje).

hr̄stati, *stām, v. impf.* — 1) *u prebrazu*: Tko melje u posjek, krulj mu hrsta. DPost. 130. *Hrstati*, rskati se, XII. — 2) *u prebrazu*: dentibus comminere. Slovinci. ARJ. III. 708b. *ridi* hrstati, hrskati.

hr̄suski, *adj. što pripada hr̄suzinu*, u Rj. 654a: *rsuski, Diebs-, furum*. Kasapsko je meso po četiri pare, lovačko po groš, a hr̄suzin plaća globu i dangubi u zatvoru. Post. 133.

hr̄suz, *m. u Rj.* rsuz, *m. der Dieb, fur, cf.* krad-ljivac, lupež. Rj. 655a. *ridi i* lopov, tat. — *Kad se hr̄suzi svade, onda jedan drugoga izdaju*. Post. 121. *Ko jedan put ukrade, uvijek se za hr̄suzi drži*. III. *ridi* hr̄suzin.

hr̄suzica, *f. žensko, što je muško hr̄suz*: kradljivica, lupežica, taticea. — *Na što ću se jedna povratiti? Na svezru jednu u nogorku? Na svezru jednu rsuzicu? Na gjevere ženske stršivice? Here. 215.*

hr̄suzin, *m. ridi* hr̄suz. Rj. i *syn.* ondje. — *Jer lovac izdangubi, a hr̄suzin plaća globu i dangubi u zatvoru*. Post. 133. *Od domaćeg hr̄suzina teško je sačuvati*. 232. *Teško je od hr̄suzina što ukrasti*. 314. *Hrsuzin hr̄suzina hasno pozna*. 313.

hr̄suzluk, *m. u Rj.*: rsuzluk, *der Diebstahl, furtum, cf.* kragja. Rj. 655a. *ridi i* kradba, lupeština, tadbina.

hr̄t, *m. Windhund, canis vertagus*. Rj. *lorni pas drugih noju, tanak, lagaban i brz, ridi* bondža 1, anju, hrtina. — *Pred njima su rti hr̄zlori*. U njega su rti hr̄zlori. Rj. 43a. *i utoga rta Dukavijca*. Rj. 114b. *i darsi rti i ogari*. Rj. 137b. *Uzme sa sobom još dva rta što mogu zeca u polju stići*. Npr. 46. *List kao rti*. Post. 170. *i daj mene dva bijda rta*. Npj. 1. 183.

hr̄tēnica, *hr̄tēnjača*, *f. u Rj.* r̄tēnica, r̄tēnjača, *der Ruckgrat, spina dorsis, cf.* kičmenica. Rj. 655a. *hr̄bat, polhr̄ptina, i izgubivši h: rtenica (pred t otpalo je h), rtenjača*. Korijeni 223. — *Repu mu je vašu saderao*

Rj. 56b. Kosijva riba, u
 ...
 hrtina, ...
 hrtinom, ...
 hrtina, ...
 hrtov, ...
 hrtovogja, ...
 hrūpiti, ...
 hrūskanje, ...
 hrūskati, ...
 hrūsti, ...
 hrvaćanin, ...
 hrvaćenje, ...
 hrvaština, ...
 Hrvat, ...
 hrvaćica, ...
 Hrvatim, ...

711a s d se ovo prezime ulazi u Hrv. s pomadža-
 ...
 Hrvatina, ...
 Hrvatiti, ...
 Hrvatska, ...
 Hrvatski, ...
 Hrvo, ...
 Hrvoje, ...
 Hrvojev, ...
 htijenje, ...
 htjēti, ...
 ĥubav, ...
 ĥubavae, ...
 ĥubavica, ...
 ĥućati, ...
 ĥućanje, ...
 ĥućati, ...
 ĥućka, ...
 ĥud, ...

Hvār. Hvára, *m. akc.* ARj. III. 748a. *ostrro, Pharus.* *Tal. Lesina. vidi* Liježina. — Za Hvarom je Brač. DPost. 152.

hvát, m. (*loc.* hvátu) *dje. Klufter, decempeda.* Rj. *vidi* vat, fat, mjera za duljinu, *isp.* sezanj. — Neka imena imaju u rod. množ. (gen. pl.) i mjesto a. u. p. *ery, civi, ... vat, vati.* Rj.¹ XXXVIII. *gen. pl.* hvátá i hvátí. Obl. 10. Ral. 1600 *hrati* zemlje. Rj. 636a. Pak moj zeko brži od svog barne, jer tri futa u visinu skače. Npj. 3. 422. Drina je od Zvornika dolje široka do 50 futi. Danica 2. 31. Jedna se drva prodaju na fat, druga na komad. Gj. Popović. Kojim posao jest *fatore sivi.* J. S. Reljković (*— drva*). ARj. III. 750a.

hvatánija, f. (u Baranji) *vidi* vezanija: Rj. *valuju* kad ljude hvataju u soldate. — *riječí s* tokim *nast.* kod mještanja.

hvatánje, n. *das* Fängen, *captatio.* Rj. *verbal.* od hvatati i hvatati se, *koje vidi.* — Radi hvatanja ruka. Rj. 645a. Radi hvatanja ribe. Sovj. 55.

hvatati, hvátám, v. impf. fangen, capto. Rj. *v. pf.* prosti hvatiti (*i* se); *pf. slož.* do-hvatiti, nad-, pod-(se), pri-, se-, u-, za-, obu-, podu-; nahvatati (*i* se), pohvatati (*i* se). *v. impf. slož.* do-hvatati, pri-, za-, obu-, podu-, pri-(se); pod-hvatati (se), pri-, se-, podu-. — **1) *vidi* hitati 3, fitati. — Kad su hvatati u soldate. Rj. 56b. Po koliko oka (*rakije*) iz jednoga kazana hvataš. Rj. 946 (= dobivaš). *Vatuj konje u izvove.* Rj. 232a. Jeza me hvata. Rj. 252a. Navale ukljube te ih Crnogorci hvataju u mreže. Rj. 454a. Tu vodu (s kola vodeničnoga) hvataju žene noći (Gjurgjeva dne. Rj. 457b. (*erpu*). Hvatati rolave u plug. Rj. 513b. Lasno je tugjim rukama za vrela gročgje hvatati. Postl. 167. Koji hvataju rake ili ribu. Postl. 139. On je futa za ručicu. Npj. 1. 92. No se skoči Perović-Radule, te on vata Čorović-Osmana: jednom rukom konja za dizgene, drugom rukom Turčina za psi. 4. 4. *Hvataše ga* troljetna groznica. I. 86. Ostalo, koje je brzica ufatila i odnela, saranjivato je, gdje je koje rutano. Miloš 93. Vičnici, da to nije pravo, čoveku noću *ujdučki* cutati i vezati. 181. Još malo, pa će doći za bradu da vataju. Straž. 1886. 1734. Čuvaj se da ne hvataš vjere s onima koji žive u zemlji u koju ćeš doći. Mojs. II. 34. 12. *sa se, pass.*: Sud što se u njega hvata *rakiju* ispod kazana. Rj. 263a. Luda se lisica hvata u jednu nogu, a mudra u sve četiri. Postl. 171. Po drugi se put lisica ne hvata u gročgja. 251. *sa se, reciproc.*: *Fatajte se,* b'jele ruke, gledajte se, crne oči. Npj. 1. 174. — **2)** *sa se, reflex.* — *a)* *hvatati se čega* (*vidi* mašati se čega): Ne hvata se rgja zluta. Postl. 348. Za ručicu vodi čerku Angjeliju. treće joj se vata skal' svihna zobuna. Npj. 1. 106. Da s' rutamo tanke slanke, tanke, tamane... Kad se njiva dožanje, onda se žetoci hvataju slanke. 1,**

173 (Vuki. — **b)** u. p. u kolo, *fissa, prihento.* *vj.* uhvatiti se. Rj. Bolje je i sulha krašca pojediti nego se maopako u snok hvatati. Postl. 21. Ko se u kolo hvata, u noge se uzda. 156. Gjeva se hvataju u stap u igrama. 341. — **c)** *hvatati se za što* *vedí* mašati se za što: Djeva se hvataju sa dva prsta jedno drugo odvozo za kol'u na ruci. Rj. 500b. Kad se čook topi, i za vrelu se gročgje hvatí. Postl. 349. *Fata se* boru za *ogvački.* Npj. 1. 244. — **d)** *hvatati se do čega.* Dol' u polje, dol' u kolo, *u otaj se* da Tomasa... *uyati se* do Tomasa. Tomáš kolom uznahuje. Npj. 282. U tom kolu djevojičica: on se *vata* do djevojke. 1. 391. — **e)** *hvatati se što, kad nastaje, postaje, kao širi se:* Vračala da joj se hvata deba šorap. Rj. 63b. Sunce zarje, *sunrače se vata.* 725b. *Pašne se i satan hvatati.* Npr. 50. — **f)** *sunce di mjesec hvata se, kad se urači:* Od Tripuna do svetoga Gjurgja svaku noću mjesec se *vataše.* Npj. 1. 131. *isp.* *Uhvatiti se, uhlavljih blebca, niht bevent werden, erstarrten, consista, non morar.* u. p. ruka, noga, mjesec, sunce (kad pomrči). Rj. 791a.

hvatiti, tim, v. pf. Rj. v. impf. hvatati (*i* se), *i* *outje slož. v. impf. i pf.* — **1)** *vygríjen, prihento:* *Hvati kuju,* rejo! (Kaže se kad ko čera koga. Postl. 32). Rj. Pa na doru dizgin potkupio, *vatio ga* *halkračijom* sjajnom, i na Turke načera dorina. Npj. 1. 100. — **2)** *sa se, reflex.* — **a)** hvatiti se beda, posla, *dazukommen, ingrediör, aggrediör.* Rj. *isp.* hititi se, latiti se, mašiti se. — *Suma ti mati, grna se hvatí.* Postl. 361. *Pa se fati verna Dragučera,* stize hane pitomaj Pozezi. Npj. 2. 175. *Fatise se* polja Prizrenskoga ispod Šare visoke planine. 2. 230. — **b)** *hvatiti se u što:* *Vatih mu se* rukom u *djepore.* Npj. 3. 3. — **c)** *hvatiti se za što:* Da se jedna za zelen bor *vatin,* i on bi se zelen osušio. Npj. 2. 349. — **d)** *hvatiti se do čega:* *Pa se hvatí* da džamli-pendžera. Npj. Hörm. 1. 295. Čevljani se s Banjanima zluže, *ter se hvatí* i do Korjenica. Osyvet. ARj. III. 752b. — **e)** *s rúčicom* *prícezanom* *savozom* da: *Međjedović se* odmah rukom *hvati* da jede. Npr. 3. — **f)** *njesto, kojegu se ka hvatí, izriče se i instrumentalom:* *Hvatíše se* krajem Kusidskijem. Rj. 317b. — **g)** *hvatiti se na što, kao hvatiti se na nj:* *Pa se* *gjogu fati* na ramena. Npj. 2. 270.

hvatljika, f. — **1)** *ein Scheit Holz, pairs ligni secta.* Rj. *komad* *drva* (*iz hvata*). *isp.* bilja, cjepnica, cjepka, glavnja, poljeno. — **2)** *motka* *kojom se bilježe hvatari.* Zemljak. 1871. ARj. III. 752b. — *riječí s* tokim *nast.* kod alatljika.

hvoja, f. (u Dubro.) *vidi* grama. Rj. — *Hvoja* biva bus, a bus pak dub. DPost. 275. Lasno je ispravit *tvaku hvoju.* J. V. Bunić. Posvoji u pored *udale hvoje* i stare hreke. B. Zuzeri. ARj. III. 753a.

hvošće, n. *vidi* vošće.

I.

i, conj. — **1)** *ud, ct.* Rj. *vidi* pa, pak; te, ter, tere, terem. — **a** *x)* To se pomole kola i konji i mazge i magarci s ručkom. Npr. 2. *Koja je* bila *krupna i zdrava i lijepa* gjevojka. 4. *Udri* ularom *po vodi* i reci: *—* *dura* *babina* *kobila!* 23 (*niže* 24: *udri* ularom o zemlju *pa* reci: *—* *dura* *babina* *kobila!*). Dok upaziš jednu *biseru* *livadu* i po njoj *pasu* *svakojaki* *konji.* 121. *Te se* *gjak* *domišli* *i* *oguli* *jednog* *ovna.* 149 (*poviše* 148: *domišli se* te oni *šiljak* *zavrti* *divljanu* u oko). *Progje* *nekoliko* *vremena* *i* *carica* *ne* *vidi* *svoje* *snah.* 215. *Bilo* *í* *prošlo.* Postl. 319. *Za* *putnika* *i* *vojnika,* *za* *orača* *i* *kopača.* Npj.

1. 112. *Za* *nju* *dao* *toyar* *i* *po* *blaga.* 2. 183. *A* *on* *ide* *često* *u* *planinu,* *sobom* *vodi* *hrte* *i* *ogare,* *i* *da* *lovi* *srne* *i* *košute.* 1. 389. *vođje* *i* *po* *svaj* *prilici* *ne* *zvuči* *ništa* *nogo* *se* *dobala* *da* *se* *ispuni* *crsta,* *kao* *što* *se* *dobaje* *u* *pjesmanu* *a* *isp.* a 19 *i* *da* *pod* 17). *Privilegije* *koje* *su* *potvrđivali* *svi* *Grčki* *i* *Srpski* *carevi* *i* *kraljevi* *i* *Mletački* *duždi.* Kov. 38. *I* *tako* *dalje* *(i* *t. d.)* Postl. VII. *A* *kad* *izjahu* *da* *juve* *učeničma* *njegovijem,* *i* *gle,* *srcte* *ih* *Isus.* Mat. 28. 9. — **2)** *i* *odrivaju:* *Satra* *puna* *robe,* *što* *je* *na* *vašaru* *ne* *će* *biti* *lepše* *i* *bogatije.* Npr. 39. *Oženio* *bih* *se* *i* *ja* *i* *Mija,* *ali* *nema* *hljeba* *i* *vina.* Postl. 237. *Tako*

ibrecenje, *n.* *vidi* čugjenje. *Rj. verb.* od *ibretiti* se, *radnja* kojom se *tko* *ibreti*, *vidi* ugledanje.

ibret,* *m.* *vidi* čudo: Od njega je *ibret* zauzela. *Rj.* — P. Budmani, ARJ. III. 765a. dokaza, da *ibret* znači *primjer*, *ibretiti* se znači *ugledati se (na koga)*, *vidi* *ibretiti* se.

ibretiti se, *tim* se, *v. r. impf.* *vidi* čuditi se. *Rj. vidi* ugledati se. — Bježi jedan paša osamaren, kad je vojska pašu ugledala, *od njega je ibret zauzela* i pobježe glavom bez obzira. Oglod. sr. 501. ARJ. III. 765a.

ibrčić, *m.* — 1) *dem.* od *ibrik*. *Rj. mali sud* od *metala*, *osobito mali sud* od *metala* za *umiranj*.

2) *kleine metallene Kaffeetasse, kleine coffee mettalica*. *Rj. kareni sud* od *metala*.

ibrik,* *ibrika*, *m.* *cinu kupferne Wasekanne, vas cupreum, acenium*. *Rj. sud* od *lakra*, *njedi ili kakva god metala*, *osobito takar sud* za *umiranj*, *vidi* *imbrik*, *dem.* *ibrčić*. — *Zlatna ibrik* iz ruku mu uze, sama poče caru služiti vino. Npj. 2, 130. Pristavili *karene ibrike* . . . Pokupiše *korene ibrike*, pokupiše srebrne *šidžane*. 4. 305. 309. Nosí *ibrik* u desnici ruci, te posiplje po bašči *evjice*. Here, 95.

ibrisim,* *m.* *svileni konci, Seidenzwirn, ein Faden Seide, filum sericum*. *Rj. vidi* *imbršim*. — *Ibrisim*-*tkanica*, *t. j.* *tkanica* od *ibrisima*: Priteže mu četiri kolana, a i petu *ibrisim*-*tkanien*. *Rj.* 215a. Kosa joj je *kita ibrisima*. Npj. 1, 157. Al' *gjevojče* *savezno tankom žicom ibrisima*, 1, 214. Pod šatorom *sitna trava zelena* i na travi *ibrisima* *serdaza*, 1, 386. *Zaiskaše* *svilu* po *veziljah*, i *ibrisim* *konce* po *terzijah*, 1, 397.

ica, *f.* (u vojv.) *vidi* *holba*: *Ica* *trica*, *oka* na *monka*. *Rj. dva satljika*, *po* *oke*. *Mudž. jezice*.

ičanje, *n.* *vidi* *štucaanje*. *Rj.*

ičati se, *iče* mi se (a može biti da bi ko rekao i: *icu* mi se), *v. r. impf.* *vidi* *štućati* se. *Rj. vidi* i *rigati*, *podrigivati* se, *štukati* se, *štukati* se.

ičaga,* *m.* *Art türkischen Adels, nobilitum Turcorum genus: Ali Turci careve ičage*. Mlgo *Turak* carevih *ičaga*. *Rj. nekakur plemić u Turaka*.

iči, *šdem* (po zap. kraj. i: *ičjem*), (i)oh; (i)ah; (i)gjah; (i)šo; (i)šla) *v. impf.* *Rj. neodređeno upravo iti, u glosi i isti. prilog pregj.* *ilavši*. Obl. *Sl.* i: *ičavši, iti, otići; samoglasno i izu samoglasnoga hira suglasno j; najiti (na-iti), poiti, proiti; suglasno j sastavlja se sa suglasnim koje je za njim, i tako je najobičajije: doći (mjesto doiti), izaći, mimoći, naći, nadaći, obaći, poći, podaći, prići, prijeći, proći, saći, ući, zaći, pridoci, znaći, prinaci, pronaci, snaći, poproći, od takih *stozenih prelazi é i u jedinstarni: ići, i po njemu opet u složene: izići, mimoići, naići, nadići, obići, otići, odići, podići, preići, proići, razići se, sići, ući, unići, uzići, zaći, prevazići. iz sadašnjega vremena (idem, prelazi i u infinitiv (koje se pred nastatkom ti pretvare u s): isti, doisti, izisti, naisti, obisti, oisti, otišti. Korijeni 28. za *v. impf. sloz.* *u: imaju se dolaziti, izlaziti, nalaziti, i t. d. ul c. pf. obići v. impf. obidivati, obidivati, ali i obilaziti, oblaziti.***

I. gehen, co. *Rj. vidi* *gresti*, *isp.* *hoditi*. — **1 a) upjev:** *Basati, ići* ne *gledajući* *kuda*. *Rj.* 16b. *Bauljati, ići* *po*-*baunke*. *Rj.* 17b. *Bravati, ići* *bez* *pameti* *kao* *ovca*. *Rj.* 39a. *Kolovoz*, *put* *kuda* *ihu* *kola*. *Rj.* 285b. *Ibi* *svi pješice*. *Rj.* 392a. *Ide* *mu* *posuo* *natraske*. *Rj.* 409b. *Trapati, ići* *ne* *gledajući* *kud*. *Rj.* 746a. *Trljati, ići* *ne* *gledajući* *kud*. *Rj.* 749b. *Ide* *mu* *posuo* *kao* *čarapin početak*. *Rj.* 819a. *Šepeljiti, ići* *naginjući* *se* *za* *svakijem* *korakom* *i* *na* *desno* *i* *na* *lijevo*. *Rj.* 836a. *Šunati* *se, ići* *polako* *na* *prestima*. *Rj.* 849a. *Ti* *idi* *s* *Bojom*, *sad* *i* *praštam*. *Npr.* 22. *Idite* *i* *kažite* *mu* . . . *Idite* *kažite* *znaju*. 35. *Idi* *bez* *traga* *kud* *te* *oči* *vode* *i* *noge* *nose*. 37. *Idi* *s* *Bojom*, *kad* *ni* *pomoći* *ne* *možeš*. 66. *Idi*, *šinko*, *idi* *ogledaj*, *i* *onako* *si* *propao*. 66. *Idi* *k* *caru* *i* *isti* *lagju* . . . *Idi* *isti* *u* *čara*. 67. 68. *Vidi* *da*

lanja *ide*. 69. *Nije* *muo* *ni* *opnaka* *nego* *išao* *bus*. 72. *Idi* *pa* *za* *trazi*. 73. *S* *i* *nam* *se* *zovoda* *ne* *dado* *nego* *svu* *natraske* *ide*. 74. *Koja* *gjevojku* *nagješ*, *nemog* *je* *šjencati* *ako* *joj* *ova* *prsta* *u* *u* *de* *dobra* *na* *prvi* *prst* *desne* *ruke* . . . *hove* *lik* *kojoj* *gjevojke* *oni* *prsten* *dobra* *ide*. 114. *Idi* *kao* *bez* *člaka*, *Ibi* *kao* *da* *ja* *na* *glavi* *nosi*. *Idi* *kao* *močak*, *I* *zlo* *i* *dobra* *dolazi* *redom* *na* *ljude*. *Idi* *naprijed* *ka'* *i* *komad* *u* *šaci* *(u* *mezadali*). *Idi* *ljude* *i* *omene*. *Posl.* 96. *Kad* *berberin* *počne* *svoj* *posao*, *i* *vidi* *da* *trsta* *ide*. 188. *Pred* *zoru* *se* *uzme*. *Ne* *traba* *gledati* *sto* *kakav* *posao* *iz* *početka* *dobra* *ili* *zlo* *ide*; *i* *na* *svatoku* *se* *može* *drukije* *okrenuti*; 260. *Garun* *ide* *lavoyi* *svatovi*. Npj. 1, 11. *Ular* *s* *konju* *ide*. 332. *Idi* *paš* *žrala* *visokoga*. 2, 207. *Vidimo*, *da* *se* *ni* *to* *ne* *da* *č.* *V.*, *nego* *mu* *ide* *napola*. *Nov.* *Slb.* 1817. 536. *Kvarenje* *jezika* *ide* *sud* *mnogo* *brzo*. *Pos.* 18. *Imajiti* *em-sti*; *ovi* *ide* *dvajako*; *u* *kao* *tresom* . . . *b* *kao* *pletom*. *Rj.* LXIV. *V* *posajpa* *ovako* *daleko* *nije* *ni* *šli* *ni* *šre* *ni* *latini*. LXVI. *Kad* *je* *isao* *kud* *ni* *pat*, *Sojv.* 37. *Ajde* *uku* *ide* *izneniti*, *vidi* *zasto* *otvoriti*? *Straz.* 1886. 1344 *učku* *ide*, *kuć*; *u* *metaru*. *Imajiti* *obćejanje* *čarata* *sada* *njega*; *i* *anapa* *koje* *ide*. *Tim.* 1, 1, 8. *isp.* *ideti*. *Ja* *obim* *kuda* *ob* *svu* *na* *zemlji*. 18. *Nav.* 23, 11. *Isarši* *svu* *noć* *skidose* *tijelo* *Saulovo*. *Saa.* 1, 31, 12. *b* *iči* *s* *inpućicu drugoga* *glavola*: *Da* *ide* *prošiti* *gjevojku*. *Npr.* 93. *Idem* *leći*. 170. *Hajde* *vodi*, *da* *obimo* *bježati*. 204. *Ibni* *se* *za* *ni* *Bogu* *ponuditi*. Npj. 1, 243. *Ide* *jaran* *obći* *jarana*. *Here.* 18. — **c** *mjesto* *inpućicu prave* *se* *sa* *savzom* *da*: *Idem* *ja* *da* *ih* *tražim*. *Npr.* 27. *Idi* *mati* *da* *vidiš*. 52. *Ibno* *da* *vidimo*. *(Vjigje* *čemo* *šta* *će* *biti* *od* *toza*. *Posl.* 96. *Da* *obimo*, *da* *je* *prostrano*. Npj. 1, 620. — **2**) *iči* *konu* *di* *čemu*; *iči* *ku* *konu* *di* *čemu*. — **a**) *Posjedovati* *se, ići* *jedan drugomu*. *Rj.* 518a. *Idi* *duhovniča*, *pa* *kaži* *njemu*. *Npr.* 151. *Već* *on* *ob* *čjal*-*čalani* *ubodaj*. Npj. 1, 567. *Da* *ni* *obš* *bijbu* *Luajnu* *muo* *tustu*, *kralju* *Mijailu*. 2, 132. *Vi* *idite* *bijbu* *Kosturu*, *kad* *dogjete* *ka* *Kosturu* *gradu*. 2, 370. *Pak* *neka* *ide* *svaki* *svojoj* *kući*. *Danica* 3, 210. *sa* *se*, *pass.*: *Od* *skoškoga* *se* *suda* *ob* *nahijskom* *magistratu*, *od* *magistrata* *velikom* *sudu*, *Miloš*, 191. — **Pa** *idite* *ku* *droru* *logozatu* *Gavana*. Npj. 1, 132. *K* *njemu* *ide* *age* *i* *spahije*. 1, 563. — **b**) *zračanje*: *pripadati* *konu* *di* *čemu*: *Glava* *glavi* *i* *ob*, *Npr.* 161. *K* *čjbona* *Risanskom* *obijbu* *idu* *jos* *za* *pojas* *dvije* *male* *paške*. *Kov.* 12. *K* *ovima* *(glagolima)* *ide* *i* *mogu* *u* *ako* *mogudom*. *Rj.* LXV. *amo* *moju* *se* *datati* *i* *ovi* *primjeri*: *Skalaburiti*, *smiješati* *stvari* *koje* *u* *ihu* *zapljao*. *Rj.* 685b. *Oraje* *ide* *i* *ono* *što* *su* *kazale* *jetve*. *Posl.* 56. *Može* *biti* *da* *oraje* *ide* *i* *ono* *što* *je*. 318. *Po* *svoj* *prilici* *oravo* *ide* *i* *ono* *što* *sam* *ja* *u* *Hrvatskoj* *slušao*. *Kov.* 17. *isp.* *niže*, *pod* 3b *i* *pod* 6b. — **3**) *iči* *meju* . . . — **a**) *Ko* *svašto* *za* *zlo* *prima*, *onaj* *meju* *ljude* *nek* *ne* *ide*. *Posl.* 153. *Da* *umijem* *moje* *belo* *lice*, *da* *ne* *idem* *grdna* *meju* *divere*. *Npj.* 1, 536. — **b**) *zračanje*: *pripadati* *meju* . . . *Meju* *oci* *riječi* *po* *proizvodu* *ide* *i* *šjećavac*. *Danica* 3, 8. *Meju* *Slavone* *idu* *i* *današnji* *Hrvati*. *Kov.* 23. *Meju* *ori* *ide* *i* *pjesma* 105. *Npj.* 1, LXV. *Meju* *u* *ih* *(povelje)* *rekao* *bih* *da* *ide* *i* *ona*, *u* *kojoj* . . . *DM.* 21. *isp.* *počie*, *pod* 2b, *i* *niže* *pod* 6b. — **4**) *iči* *na* *konju* *čjdati*, *iči* *na* *čameu*, *kolima*, *lanji*: *U* *Hrvatskoj* *vojvoda* *se* *danas* *zove* *šumar* *koji* *ide* *na* *konju*. *Rj.* 70b. *Galje* *svatovi* *ne* *idu* *po* *djevojku* *na* *konjima*, *već* *na* *kolima*. *Rj.* 392a. *Da* *idš* *na* *muo* *konju* *da* *mu* *doneso* *trave*. *Npr.* 87. *Ljude*, *koji* *bi* *u* *čameima* *išli* *s* *pismima* *u* *Karavlašku*. *Sojv.* 55. — **5**) *iči* *na* *konju* *ili* *na* *što*. — **a**) *Da* *svaki* *ko* *pusku* *nosi* *ide* *na* *vojsku*. *Npr.* 130. *Idi* *na* *onu* *buvarinu* . . . *idi* *opet* *na* *buvar*. 209. 211. *Bogati* *na* *mazgu* *šjede*, *a* *siromasi* *idu* *na* *noge*. *Posl.* 16. *i* *idu* *sami*, *pješice*. *I* *na* *smrt* *ko* *ide* *dadu* *mu* *zboriti*. 104. *Koji* *je* *na* *čabu* *išao*. 205. *Kad*

tebe idem ja. Rut 4, 4. Mogle (su) oči u rječnik samo riječi koje *idu* poslije ispadati. DRJ, I, VIII, *isp. poriše pod 7b.* — *i) preko.* *Idi sine, preko Bjele svjete.* Npj, 2, 116. Tako *idu* preko Carigrada, 2, 357. Jedni su Turci padali a drugi su preko njih išli u napredak. Sovj, 29. *(u preusnom smislu):* Svi Srpski poslovi išli su preko njeje (Rodofinika). Sovj, 37. — *j) protiv.* Jer je glavna Turska sila morala protiv Rusa *ići.* Miloš 10, *isp. poriše pod 5e.*

k) za (akus.). Gjevojka se svatovima nada... Kad svati za *Mara* *ijuhaju,* ne mogahu puta razaznati od mirisa sitna bosioaka. Npj, 4, 39. Na dalek' zje se spravljahu po čereu bana Jovana... Kad svati za *nju* *ijuhaju,* 1, 301, *isp. poriše prijedlog po (akus.).*

II. *idu* novci, *caursicu, im Umlaufe sein, valere;* kako *idu* sad dukati; u Turskoj ne *idu* banke (na ovo se u šali reče: *ne idu* ni u Njemačkoj, nego ih nose ljudi). Rj, kao *vrijediti.* — Kao što su onda *groševi išli.* Miloš 8. Sovjet je izdao jednu uredbu i za novce, kako će u zemlji *ići.* Sovj, 11. Izmjeri mu četiri stotine *sikala* srebra, kako su *išli* među trgovcima. Mojs, 1, 23, 16 (*sikal novac Hebrejski*). Kao što su onda *išli dukati,* po 41 dinar u dukat. DM, 237. Tada je *dukat išao* po 41 dinar. 253. Dubrovački su *novci išli* u Srbiji i Bosni. 251.

III. *komenci, venio; ide* zima, ljeto, božić; *ide* vreme nosi breme; *ide* zima kao oštra sablja. Rj, kao *dolaziti, v. pf. doći.* — Kad iz crkve *ide,* miriše mu duša. Npj, 1, 106. Gdje miriše, *ide* moje drago, 1, 251. Susrete je mili gjeveer s vojske *idući,* 1, 296. Kad muž *ide* sa oranja, žena u krevet, 1, 512. *Ero ide* sva careva vojska, pokupiće tvoje bjele platno, 1, 600. *Ne id' amo,* mlada Pavlovice, 2, 18. Sjutra *ide* dan sveta negjelja, boće Murat na Potrk planinu, 1, 322. Nego jednom kad s vojske *iduše,* ukradoh ti pušćanoga praha. Herc, 146. Za *šljivaricu* suo čuli da *ide;* hvala vam, te velika hvala! Nego velite: plati pa onda hvala. Straž, 1886, 1225.

IV. *rinnen, manare; ide* vino iz bureta; *ide* krv iz nosa, *die Nase blutet ihm.* Rj, *teći.* — Žlijeb, drvo iskopano, kao korito, *te voda ide* njim. Rj, 100a. Konjčić, niz donji i dulji njegov krak *ide rakija* u postavu. Rj, 289b. *Biser ti išao* iz očiju mjesto suza. Npr. 140. Zar iz njeza *mlijeko ide* (a *ne ide* krv)? (Ne valja ga se hojati, nego ga čekati i braniti se). Post, 86. Srpska Morava... *ide* u zapadnju Moravu. Danica 2, 39.

V. *ide* kiša, *es regnet, pluit, ide* snijeg, *es schneit, ningit.* Rj, *vidi* padati 2; *daždjeti, kišjeti, šišti;* snijeziti. — *Zadaždjelo* se otuda, t. j. *ide* *dažd.* Rj, 171a. *Idi* kiša *izmogao.* Rj, 225b. *Idi* kiša i iz neba i iz zemlje. Post, 96. *Idi* kiša kao iz rukava. 96. *Idi* snijeg kako je milom Bogu drago (vrlo). 96. *Išla* kiša i snijeg i cigani. 131. Štreha mu mjerata a rok Gjurgejev dan. (Reče se snijegu kad vrlo *ide*). 296. *tu se može dodati primjer:* Na lijepoga *dim* *ide.* Post, 188.

VI. *ide* put, brazda, kordon, međa, planina, *id.* *l. j. protče se:* Drugi put *ide* iz Bijograda na Grocku. Danica 2, 52. Naš je put *išao* preko jedne ravnine, 2, 139. Pogreboše je na *putu koji ide* u Efratu. Mojs, 1, 35, 19. Ali eto ti gvozdena čovjeka... vuče budžu za sobom, sve ore zemlju, *ide* za njim brazda kao da osam volova ore. Npr. 212. Njegov je kordon *išao* od... Žitije 28. *Međa* je zemljama crkve treskovačke *išla* na... DRJ, 3, 493. Jedna (*grana* *planine*) *ih* na lijevo. Danica 2, 31. *Znači* od *zida,* koji je *išao* od Bjele Gore. Rj, 79a.

ičindija,* f. das dritte Gebot der Mohamedaner, nach Mitlag, oratio tertia Mohamedanorum: ičindija Turska zaučila, a Laimče blizu Zadra dogje. Rj, u Muhamedovcu treće klanjanje, i vrijeme kad bira ta klanjanje: poslije podne do zahoda sunčanoga. —

Zaučati, n. p. podne, *ni-ml. ičindija.* Rj, 200a. *Kla updi,* n. p. podne, *akus. ni-ml. ičindija.* Rj, 272a.

iči-tuglija paša, f. od dva tuga: Osim malih paša iči-tuglija. Rj, *uga, kovis' isp. znak čina u kuglu p kalav paša, biće vjele nusičane radi pr p p i paša i učuglija morskoja radi.*

ididi! *als interj. uaj and d'au in a dol.* Rj, *užik kojim se kače, do p. Ulo otisao, padajano.*

idol, m. *Idi* kojima se klanja u znanju, *u d'is teot, en libel, ulobam, rob, kumir, kalav i idol po čija lica lica, riječi ova u znanju i jedn u d'is q' p' d'is i za se terti.* — Imam Boga ta domu, Npj, 1, 100. *Idi:* Gaj vana? Ili kakoga *olabaži.* Kako se odučiste Bogu od *idola.* Sol, 4, 1, 9. Ova *noćna idola* u v. 11: *Ava izlomi idola.* Car, 1, 16, 23. Sjutradan *idola* se oca *idola* gdje leži na zemlji. Prip, 62.

idolopoklōmčik, adj. *što pripada idolopoklonstvu* — Kraljice... igralo se do skota, pa su novi sveto-nici zabranili i iskorijenili govoreći da je to *idola poklōmčik* običaj. Ziv, 36.

idolopoklōnik, idolopoklonika, m. — Otuda je od *idol* *idolopoklonik* (koji se *idola klanja,* t. j. *služi* ga i moli mu se). Nov, Zauj, X, Vračarima, i *idola poklōmčicu*... njima je dijel u jezenu što gori ognjem. Otkriv, 21, 8, za *ake,* *isp. poklōnik.*

idolopoklōnstvo, n. *klanjanje idolima, čjara* *idolopoklōnika; idolobaterija.* — Otuda je od *idol* *idolopoklonik* i *idolopoklonstva.* Nov, Zauj, X, Bjegejate od *idolopoklonstva.* Kor, 1, 10, 11. Koje *centice* donesu svoja *idolopoklonstva* u Jerusaim. Prip, 78.

idolski, adj. *što pripada idolima:* Da jednu *lata* *idolske.* Otkriv, 2, 14. Ukidose se *idolske* mnogi bogovi. DP, 298.

idući, adj. *upravo je* *predaj sud,* od *ići, ali čini i službu predjca* *što ide* za čim, *poslije čega* *po crvenom; der kommunde, venturas, isp. buduć, dohodni.*

Za to namisliti nanovo to da kažem u *idućij* *sjednici.* Pis, 21. *Iduće* *pošte* poslaću Vam pismo na Hadži Konstantina, Straž, 1886, 670. U početku *idućeg* *mjeseca* 1886, 1103. U *idućem* *Peštanskom* *časaru.* 1887, 382. *Te će* početkom *idućeg* *godine* biti predano *idućem* svijetu. Rad 5, 191.

ig, gen. (i accus.) pl. od *zamjenice* *trećega* *lica* *poznatoga,* koju u prvom *padaju* jednine *zamjenjuje* *zamjenica* *on, ona, ono,* *mjesto* *ih* u *gdjekojm* *krajevima* *Hercegovine,* gdje se *ih* u kraju *riječi* *izgovara* kao *g,* n. p. *orag* *mjesto* *orah*... *ig* *on, p. ja* *sam* *ig* *vigjeon.* *isp. Post, XII.*

igalo, n. u primor. *Moravac, litas:* Početale gjevojčice *po igala* *slana* *mora.* Rj, *morška* *olaba, isp. z'ez'ez, ridi* *hair, bijog, jališa, obala, strana.*

igda (i *gda*), *je, aliquando, cf. ikad;* *potrvi* *koliko igda* *može;* udario ga koliko *igda* *može.* Rj, *Cobaniu* *je* *veselo,* *veseljiti* *nego igda.* Npr. 18. *Od* *svega* *svoga,* *što* *bi* *i gda* *imao,* *da* *češ* *mi* *polovien* *dati.* 252. *Ta* *sve* *bi* *ti* *danas* *oprostio,* *niti* *bi* *te* *igla* *prekorio.* Npj, 1, 189. *Pripravivši* *se* *bolje* *nego igda* *do* *sud.* Sovj, 27.

igdje (i *gdje*), *(juzozap.)* *irgendwaa, usquam.* Rj, *ju'no* *iggje* (i *ggje*), *istočno* *igde* (i *gde*), *zapadno* *igdi* (i *gdi*). Rj, — *igje* (i *gje*), *vidi* *igjeje.* Rj, 217a. *Ni* *u* *sto* *sela* *nema* *svuda* *jedne* *škole,* *niti* *joj* *i gje* *ima* *odrejena* *i* *postojana* *mjestata.* Danica 2, 118. *Sve* *pravijeh* *Srba,* *kakovi* *i gje* *mogu* *biti.* Kov, 33.

igla, f. *(iglu, pl. igle, iglā) die* *Nadel, acus.* Kad ko da kome *iglu* u narne, valja da ga *ujom* prije malo *bovne,* kao da se ne bi svadili. Rj, *vidi* *abadžinka, biljorka, bočka, čuvalduz, kolačara, obušica, obuška, pletića, prošivaljka, samarša, šivatka, šivatka, trepanica, dno, iglica, igličica.* *Izjevaniti iglu,* *ausfideln; izjevaniti se,* n. p. *igla, sich* *ausfideln.* Rj, 223a. *Ouššati iglu,* *das Oehr an der Nadel beschädigen.* Rj, 428a. *Ouššati iglu,* *das Oehr sprengen.* Koje čarape njesu na poplet one su *igle.* Rj, 513a. *Po* *nozevim* *sitne* *igle* *čimlje.* Rj, 760b. *I'vrzitič,* v. *impf. n. p.*

iglati, *u. n. p. prstena, klisa, zeca i t. d., ili koji igra karte*: (U igri klisu)... Igrači se podijele na dvije strane, Rj. 275b. (U igri krmaci)... Igrači iskopaју u zemlji poveliku jamu, Rj. 304a. — 2) *der Tänzer saltator*, Rj. koji igra u. p. kolo, koji izvodi tance igračica, f. — 1) *die Spielerin, femina ludens* Rj. ženska koja se igra u. p. prstena, ili igra karte Igrači i igračice n hvata se upravo u kolo, a jednu metnu u srijedu, i ono se zove paun, Npj. 1, 18; (Vuk). — 2) *die Tancerin, saltatrix*, Rj. ženske koja igra u. p. kolo, izvodi tance, vidi igralica. — Pošto svatovi večeraju u ustanu, onda igračice i pjevačice posjedaju za večeru, Kov. 53, 57.

iglar, *lat. n. der Noller, opife, mearius*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

iglena, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

iglenica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

iglenka, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

iglica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igličar, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igličica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjan, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjat, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjati, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

ignjica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

zatvori učitelj u školu, te uči sam čitav dan (tako je bilo do našega vremena), Rj. — *Regracija*, (die Re-creation, studiorum intermissio, cf. *igracija*, Rj. 646b

igrač, *igračica, m.* — 1) *der Spieler, lusor*, Rj. koji se igra, u. p. prstena, klisa, zeca i t. d., ili koji igra karte: (U igri klisu)... Igrači se podijele na dvije strane, Rj. 275b. (U igri krmaci)... Igrači iskopaју u zemlji poveliku jamu, Rj. 304a. — 2) *der Tänzer saltator*, Rj. koji igra u. p. kolo, koji izvodi tance

igračica, *f.* — 1) *die Spielerin, femina ludens* Rj. ženska koja se igra u. p. prstena, ili igra karte Igrači i igračice n hvata se upravo u kolo, a jednu metnu u srijedu, i ono se zove paun, Npj. 1, 18; (Vuk). — 2) *die Tancerin, saltatrix*, Rj. ženske koja igra u. p. kolo, izvodi tance, vidi igralica. — Pošto svatovi večeraju u ustanu, onda igračice i pjevačice posjedaju za večeru, Kov. 53, 57.

igračka, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

igračica, *f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b. *Iglar, f. n. p. usi*, Rj. 706b.

onda ne samo to može, nego će morati biti. Pis. 27. ake. ARj. III. 793a.

Hirac, *Hirca*, *m. ridi* Hir. — Da reku da su Hiri ili *Hirci*, to je mrtvo i tamno ime. Kov. 8.

Hirski, *adj. što pripada Hirima*. — Risan, za koji se ondje pripovijeda da je u njemu živjela *Hirska* kraljica Teoka. Kov. 29.

Hiti, *vidi* ili. Rj. *ridi* i *aliti*. — Da se prevezu preko jedne rijeke *iliti* blata . . . izvrne se čim te svi u blato. Npr. 294. U broku si udrio. — *iliti* u eilj. DPost. 139 (broka. *Ital. brocca, mali čvrtac*). Ali-paša postavi svoje vojvode *iliti* muslimi. Miloš 131. *iz ovijeh se primjeru razabiru, da iliti znači ono što ili pod 2. ili-ti; za drugu polu isp. ti 1.*

Hika, *f. ime žensko* (od Hija). Rj. *ridi* Hinka.

Ilo, *m. hyp.* od Hija. *gen. Ha. voc. Ho. takra hyp.* kod Dobro. — A do Nika Mašoviću Ilo, a do Hatri su stotinaša. Npj. 5. 411.

Hoćanin, *m. čovjek iz Hoka*. Rj.

Hoćki, *adj. što pripada Hoku*. Rj.

Hok, *Höka*, *m. Dorf und Schloss an der Donau in Sirmien, arais nomen*. Rj. *varošica na Danacu u Srijemu*.

Hovača, *der Letten, argilla*. Rj. *lončarska zemlja, ridi* glina, *i syn. ondje*. — To je ear salivao u ravnici Jordanskoj u zemlji Iboraci. Car. 1. 7. 46.

Ilj . . . *vidi* hilj . . . Rj.

Iloj, *m. hyp.* od Hija: *Ovud Ilo načera dorata*. Rj. *gen. Iloja. voc. Iloja. takra hyp. ridi* kod Aljo.

Imaće, *n. die Habe, facultates, cf. imanje*. Rj. *vidi* i imovina, imučie, imatak. — *imaće* tosu. u *ima-ti*). Osn. 240.

Imaće, *imalea, imaoea, m. imaticia, f. habens*. Stull. *koji ima, koja ima. Kao vlasnik, gospodar: der Besitzer, Eigentümer, Inhaber; die Besidlerin, Eigenthümerin, Inhaberin; possessor, possessrix, dominus, domina, isp. suprotno nemalae, neimalicia*. On nudi svakog *imaoea zemlje*, da mu dade novaca u zajam. Nov. sr. 1834. 30. ARj. III. 795b.

Imān,* *imāna, m. u kamišu* ono što se metne u zube, *das Mundstück einer Tabakspfeife, prostomis*. Rj. *vidi* bokin, grlic 4, ustašea 2.

Imān,* *imāna, m. der Glaube, fides*: A tako mi dina i *imana*. Bog ga s dinom rastavio, a i s dinom i s *imanom*! Rj. *vjeri, zakon*.

Imānce, *imānceta, n. magare* (u Ni-u. Gj. Daničić. ARj. III. 796a. *u starijih pisacu uopće domaća životinja, isp. imanje* 2. *kuo imanje*).

Imanje, *n. das Haben, 2/3 habere, verbud. od imati, koje ridi*.

Imanje, *n.* — **1)** *die Habe, habentia, facultates, cf. imovina*. Rj. *vidi* i imaće, imučie, imatak; biće 2b, dobro, sermija. — Glavarina što se državi plaća od kuće (*o imanju*). Rj. 86a. Crkovina. *imanje crkovno*. Rj. 815a. Prodaj sve *imanje* svoje. Npr. 250. Bolje ga je na putu odrijeti nego na domu polharati. (Više mu vrijedi odijelo nego sve ostalo *imanje*). Post. 22. Pokućstvo i *imanje* sve da su ljudi *razgrubili*. 118. Nekakav Cigamin *razgrajujući* pred smrt *imanje* svoje kazao . . . Post. X. Djevojka je *imanje* do vijeka. Npj. 1. 330 (*natpis pjesmi*). Stariješina, koji vlada i *upravlja* kućom i *srim imanjem*. Danica 2, 100. Blago tome sluzi . . . *postarivče ga* (gospodar) nad svijem *imanjem* svojijem. Mat. 24, 47. Kad neznabošci dobiše dječ i njihovijem *duhovnijem imanjima*, dužni su i oni njima (siromasima svetima u Jerusalimu) u *lješesnim* poslužiti. Rim. 15, 27. Koji se rode u zemlji vašoj, i ti neka vam budu *imanje*. Mojs. III. 25, 45. — **2)** (po Bačkoj) *ovece, die Schafe, oves, cf. blago* 2. Rj. *i syn. ondje, isp. imanče*.

Imašan (imāšan), *imašana* (imāšana), *adj. wohl habend, dives, cf. imatan*. Rj. *vidi* i imovit, imučie, imučan; moguć, mogućan.

Imatan, *Imatna, adj. wohl habend, dives, cf. imučie* Rj. *vedi* i *imasa, i suo imolje*.

Imati, *imām* (imadem), *Imah, imeloh, imah, imā-dijah; c. impf. Rj. II. praj. i imā-rah, 09d, 101, eca ne može i postati sablasa i: imajati; a tade naj-cise otpada: imati*. Korijeti H. *pa-ssas* jf. *imad-buden*. Ako *wohlhabend*. Rj. XVI *vali* imavati.

1. 1) *haben, habeo, Rj. Imajo oboraj* rca. Rj. 10a. *Ne imajate kad žiči na polje*. Rj. 33b. Vojstvi s dječom, t. j. *imati posle* njima. Rj. *Ha. lo. e. e. u i gjeću na cratu*. Rj. 73a. *resp. uca*. *Sto imajo and readom* Ca Stevo. Straz. 1886. 1512. *Ovaj i va takovu silu imaj*. Rj. 81a. *Koji su vlast u celavac imaj*. Rj. 95b. *On imajo zab na upaju, ce lca imajo*. Za. u. P. k. auf ihm, *mudum meditari* in illam. Rj. 214. *Peči a dobro biti, zla nikad ne imajo*. Rj. 100b. *Imajo me je u narok imati*! Rj. 101b. *ni . . . nam*. *Neajis ne-kake volje to imiti*. Rj. 126a. *Nema s oje i sveta, kao vjetar s opaklijom*. Rj. 161a. *Imajo paziti na oboro*. Rj. 399a. *Imajo paziti na to*. Rj. 528a. *Me jeloje gladan ne imajate kad kamo prekrši se*. Npr. ca. *S nama često rad imaj*. 31. *Sad skoro imajo rok da se udarimo*. 31. *Ti za to ucajoh brija*. 38. *Npr imajo od sva poroda*. 51. *Ako tvoj sin u imajo u svome dvoru svasta boje nego što je u momo, daju mu djevojku*. 52. *Imajo veslje u kući*. *Onaj ear ucaudne kad, nego da keer onome*. 81. *Nemadijahu nista drugo do jednu jedinicu šcer*. 113. *Postajta se boje samo bogati ljudi, a ja ih se ucaum za što bojati*. 134. *U to padne mu na mu britvica kaj je imajo pri sebi*. 119. *Odgovori da imajo nista na sva, ali ne sme nikome kazati*. 154. *Ali ne imajate ni njih odva novca kod saba ostane mu ih dužan*. 169. *Kad dojde bliže, imajo čudo i rijetki*: devet divova. 192. *Imajo sad od njih pomog*. 206. *Da što ti imajo sa mnom*. 212. *Sjetuje da posan sega bolji opaj imaj*. 213. *Ne imajate otkada da sve svakome isplati*. 218. *Da niko noma vlasti pitati ga, ko je*. 237. *Nemajate on što tražiti kuće svoje*. 247. *Obećavajući se da će unaprijed bolju pomet imati*. 248. *Bitas misli jedno a pijanica drugo, . . . birtas misli: ako ovaj ne uzimo čim platiti, skimaju mu haljinu*. Post. 11. *Bolji ti ne mogu biti, a gregji nemam kad*. 28. *Grli bože, imas i koga!* 46. *Nemala baba bijesa, nego kupila prase (da je podrije)*. 203. *Nemaj na čemu (zabraljavati)*. 205. *Nemam nikakve potriche hitati*. 210. *Ne čes te svaće imati*. 210. *Nemamo nista više imaju sebi*. 223. *Gledati ko imajo pravo* . . . 311. *Ne imajo u bolesti sanka*. Npj. 1. 38. *Selom ihu, selo strah imajo od ljepote od ljepote gospode svatova*. 1. 42. *Imajo je gjevojeica hjebu rihu posestrimu*. 1. 150. *Ona imajo svoje dosta: ser zvjezde za jetre, prehodnu drugaricu, a duvnu zavicu*. 1. 155. *Koliko hljeba pojela, toliko jeda imajo!* 1. 269. *Imajo sam trihset golina*. 1. 526. *A junaka sa sobom ne imajo nijednoga*. 2. 136. *Ni će imat groba ni ukopa*. 2. 228. *Neka pogje za koga joj drago, a mi braća kargu u imamo*. 2. 235. *Ak tamo kad naprijed nemam, ni otrag se nemam kad vratiti*. 1. 23. *Nemaj koga kloroditi, vilo!* *Ma u tebe nad imamo*. 5. 458. *S drugom ženom nije imajo gjeteta*. Danica 1. 91. *Bimbace su imajo pod sobom po nekoliko buljubaša*. 2. 96. *Narod što imajo od paje da iste*. 2. 98. *Valja imati dopuštenje i od cara*. 2. 107. *Patrijar, koji je svoju stolicu imajo u Peči, a gladu od Maćedonije do Adrijićkoga mora*. 2. 113. *U varošci uca nje sjediti*. 3. 167. *Kad mu ovaj nemudne rim da plati*. 3. 212. *Sela, koja su pod srajom cladom imajo*. 3. 228. *Zaista je Rim imajo pravije od Grčke*. 5. 86. *Ne imatoh časti primiti odgovor*. Glas. 63. 153. *Najveći dobitak imajo od ulja*. Kov. 39. *No ovo mu imam kazati a) da . . . Nov. Srb. 1818, 389. 8 takima sam knožo imajo mku*. Npj. 1. XXXIV. *Ali sam u skupljanju njihovom (ženskih pjesama) imajo drugu smetnju*. Npj. 1. XXXIII. *Kod naroda nemaju pravoga po-*

indāt,* indāta, *m. die Hilfe, (Hulfstrappen), artilia, cf. pomoć; otišao mi u indat; došao mi indat.* Sud će nama *lijep indat* doći, viđećete jada od Turaka. Valja davat *indat* u Loznicu. *Rj. vidi hinfat.* — Ne nadam se od Senja *indatn.* Npj. 3, 213. Ali si se na me rasrdio, da ti nisam *na indatu* bio? 3, 556. Te ukopah dva brata od majke, oba moja brata bez *indata.* 4, 40.

indi,* also, *demnach, igitur, itaque, ergo, cf. dakle.* *Rj.* — To od Boga ne čujemo, zašto *indi* vjerujemo? V. Došen. Kada su tako hotili, *indi* neka i bude. Gj. Rapić. Ja nje odneo nisam, *indi* si ti. M. A. Reljković. Car vam *indi* zapovijeda silno. Osvetu. ARj. III. 835b.

Indija, f. Indien, India, cf. Ingjija; Povešću vas u zemlju *Indiju*, gje štir konju raste do koljena, gjetelina trava do ramena, otkle nikad ne zalazi sunce. *Rj.*

Indijot, m. (u Dubr.) *vidi* ćurak. *Rj. i syn. ondje.*
Indijota, f. (u Dubr.) *vidi* ćurka. *Rj. i syn. ondje.*
Indijski, adj. što pripada Indiji: Kakija je riječ *Indijska.* Nov. Srb. 1817, 536.

indiviu, m. (u Here.) n. p. otišao u indiviu, *unsicher, incertum.* *Rj. kao ne znajući kud.*

Indje, u Rj.: Ingje. (u Boči) na drugom mjestu. *undersuo, utibi:* gje ingje. *Rj. in-dje, vidi drugdje.* — Indje. -je- *stoji po južnom gororu, po Herecovačkom glasi* ingje. ARj. III. 837b.

Indoevropski, adj. indoeuropäisch: Tu su izloženi korijeni — sada poznati — jezika *indoevropskih.* Osn. III. U jezicima plemenu *indoevropskoga.* Rad I. 112.
industrija, f. die Industrie. Ima stvari o negdasnjem narodnom pravu i *industriji.* Rad 6, 211.

industrijski, adj. što pripada industriji. — Taka (je) trgovačka i *industrijska* radnja morala imati uticaja na kulturni život. Zlos. 112. *za sačeto* ij *isp.* harmonijski.

indžijel,* indžijela, **indžil,*** indžila, *m. das Evangelium, evangelium (ist der Koran gemäht):* K nama brže hodje i vaizi! ponesite knjige *indžije.* Ja sam gled'o u vašem *indžilu.* *Rj. evangjelje, a Turci misle Koran stroj.*

indžinir, indžinira, m. der Geometer, Ingenieur, geometres. *Rj. isp. mjerac, mjerčin.*

indžirica, f. (u Už. nah.) *Art Birnen, piri genus.* *Rj. nekakva jabuka.*

Ingleski, adj.: A četvrtu (knjigu) siljei *Ingleskoj* eariei. Npj. 5, 399. *vidi* Ingleski, Engleski, Engleski, Anglijski.

Ingleski, adj. (u Boči) *vidi* Anglijski: Mletačkijem zlatom šikosane, *Ingleskijem* srebrom potkovane. *Rj. vidi i Engleski, i syn. ondje.* — E su došli carski poslanici... od Francije i zemlje *Ingleske.* Npj. 5, 376.

inglizica, f. vidi ostraguša. — Glišice ili *inglizice* zovu Crnogorci puške ostraguše Martinijeve sisteme, jer se ne čuju daleko. ARj. III. 211b (*što su iz Ingleske došle u Ornu Goru?*)

Ingja, f. hyp. od Ingjija 3. *Rj.*

Ingje, Rj. vidi indje.

Ingjija, f. — 1) Indien, India: iz Ingjije, iz zemlje proklete. *Rj. vidi* Indija. — 2) selo u Srijem. *Rj.* — 3) ime žensko. *Rj. hyp. Ingja.*

inkanat, inkanta, m. auctio, javna prodaja, kad se što prodaje onome, koji izmagaju svjeh daje naj-reću cijenu. Tal. incanto. ARj. III. 810b. — Kulu gradi erni Arapine *na inkant* krajem mora slana, koliku je kulu zasnovao. *Rj. 195b (grješkom Stampano nainkanat).*

inkona, f. (u Boči) *vidi* ikona. *Rj.*³

inkonosae, inkonosca, m. vidi ikonos. *Rj.*³ — *pred k umetnuto n.*

ino, (st.) anders, aliud: Na *ino* se njemu ne može — *auf eine andere Art, alto modo, cf. drukčije.* *Rj. kao drugo, isp. inji, vidi i inače, i syn. ondje.*

Ne moze Jehova... bozi... vec nesoli svojoj staroj majci. Npj. 1, 362. *U ino* se njemu ne mogasi, zavole za sjeću potkolac. 4, 26. Sultana se od *ino* ne moze, vec poči od silnu svoju vojsku. 5, 216. Mlatisima, ne mogasi *ino*... izvadi nekoliko dukata. Postl. 15. Ja, ovu se ne mogasi *ino*, nego opravi i Venjamina. Prip. bibl. 32.

inoča, f. inočica, f. danc, s. drugu ženu, da Nebuprav... *vede. U ino* *inoča* *dey* *erst* *ni, ucar albica:* Neka bude sestri inočica. *Rj. U ino* *inoča* *risi žena, žna kaja ney* *per* *de* *glorija, u inoča* *1007.* Osn. 352. *isp. ino.* — Osn. 1b. rodi Melha Naboru bratu Avramovu. *A inoča* *inogova*... rodi i ona Zaveka. Mojs. I. 22, 24. *Pis*... iz njile vido ti i kuzovji tvoji, žene tvoje i *inoče* tvoje. Dan. 5, 23.

inočki, adj. što pripada inočici. — U juri bi se vratila u drugu kuću ženska pod ruku Sazgiza dyoranina careva, *inočica inočica.* Jost. 2, 11.

Inogor, m. raselje gdje su Turci stajali više Bajica: Na *Inogor* malo polje doše. *Rj.*

inokosan, inokosina, adj. ein, ein, einssam, d. h. ohne andere verwandte Familienhaupter, bloss mit einem Weib und Kind im Hause, sine cognatis, cum sola uxore et liberis degens, cf. jedin. *Rj. inokosan* *tosnova* u riječi koja nije u običaju **inokocti, vidi** inokostina. Osn. 177. *kuji* *u kući živi sa ženom i djetom sam ho, zadržuje; napre sam ho; druga.* — Da si gjever uz tanku Latinku; no ni nemoj *inokosan* poći, kupi svate bonnu Goru Ornu. Npj. 2, 531. Pripovijeda se da je na kući bio potreban i *inokosan*... a na Trešnjavu bila je kuća Pošikanova zadržana i silna i bijesna. I. 93 (Vuku. Ako bude *inokosna*, neka i otide *inokosan;* ako li bude imao ženu, neka ble i žena s njim. Mojs. II. 21, 3. Ima ko je sam *inokosan*, nema ni sina ni brata, i opet nema kraja trudu njegovu. Prop. 4, 8.

inokostina, f. der Zustand da man inokosan ist, vito cognatis destituta. *Rj. stanje onoga koji je inokosan.* — Bolja je slozna *inokostina* nego nesložna množina. Postl. 21. *suprotno* zadruga, *inokostina* *tosnova* u **inokocti**, od **inokci**, a to od **inok** jedin. Osn. 157.

inokrajni, adj. (u C. G.) iz druge zemlje, *ausländisch, peregrinus.* *Rj. inokrajni, što je iz (inoga) drugoga kraja, okulin, isp. inostran, inostranski.*

inorija, f. (u C. G.) *vidi* nurija. *Rj. vidi i* parohija, parokija, plovanija, župa 2, županija 1, od *Grč. žuzza.*

inostran, adj. ino-stran, što je iz drugu (inoga) strane, auswärtig, ausländisch, externus, vidi inostranski, *isp. inokrajni, tugjozemski.* — Ruski ministar *inostranijeh djela.* Sovj. 18. U ministarstvu *inostranijeh poslova.* 37. Da i ostali neeni svijet naš i *inostrani* vidi kakav bi bio ovaj rječnik. Ogled III.

inostranac, inostranca, m. ein Ausländer, Fremder, peregrinus. *Rj. inostran* *čovjek, vidi* stranac, tugjin, tugjinac, tugjiš, tugjozemac, *suprotno* domorodac. — Dosta knjiga, iz kojijeh bi *inostranci* mogli poznati i naučiti naš čisti narodni jezik. Pjs. 27. Oni kao *inostranci* u narodu nijesu mogli ništa učiniti. Sovj. 17.

inostranski, adj. ako. ARj. III. 817b. *vidi* inostran, *što je iz drugu (inoga) strane.* — Mislao, da će za *inostranske* čitatelje biti korisnije. Odg. na laž. 32.

inövjerac, inövjerca, m. ein Andersgläubiger, von einem andern Glauben, alius fidei. *Rj. ino-vjerac, koji je drugu vjere, suprotno* jednovjerac.

inövjerka, f. ein Andersgläubige, alius fidei. *Rj. kuja je drugu vjere.*

isān, isāna, m. Mensch ohne Unterschied des Geschlechtes und des Alters, homo, cf. isan. *Rj. čovjek, čeljad.*

insānski, adj. što pripada insanima: Već (je magla) od pare konjske i *insanske.* HNpj. 4, 127.

instrument, instrumenta, m. instrumentum, vidi sprava 1. — Čangura, Bogišić mi pisa da je muzički

Iscjepuše drvu od kola, i prinesoše one krave na žrtvu paljenicu Gospodu. Sam. I. 6. 11. — **b) ridi** zderati I, i *syn. udije.* Kako je bije, sam ga Bog ubio! . . . *sru iscipa bilu anteriju.* HNpj. I. 324. *isp. iscijepati se.* — **2) sa se, refleks. sein** Kleider zer-rissen haben. *lucera veste sam.* Rj. *imati poderano odijelo.*

iscjegjivânje, n. das Auspressen, pressio. Rj. *verbal.* od iscjegjivati. *radnja kojom tko iscjegjuje što.*

iscjegjivati, iscjegjujem. *v. impf. auspressen, ex-primo.* Rj. *v. pf. iscijediti. ridi* izajimati, izimati, izi-vati, izvijati 3.

iscjelivati se, iscjeljujem se, ridi izljubiti se; ja sam se s njima iscjelivao. *iscjelivati* smu se. Rj. *iz-cjelivati se. v. pf. reciproc. v. impf. cjelivati se.*

iscjeljenje, n. sanitas, salus. Stullii. *verbal.* od is-cijeliti. *djelo kojim se što iscijeli:* Sad ide krst Gos-podnji i vjerni ga primaju bezljno, i dobijaju isce-ljenje duši i tijelu i svakoj bolesti. DP. 331. *takva verb. subst. kod dopuštenje.*

iscjeljivânje, n. das Aushülen, purgatio. Rj. *verbal.* od iscjeljivati. *radnja kojom tko iscjeljije što:* Lišće od drveta bijaše za iscjeljivanje narodna. Otkriv. 22, 2.

iscjeljivati, iscjeljujem. *v. impf. aushülen, pu-rgeo.* Rj. *v. pf. iscijeliti.* — *Iscjeljavaju* svaku bolest i svaku nemoć po ljudima. Mat. 4. 23. Dade im vlast, da iscjeljavu od svake bolesti i svake nemoći. 10, 1. On udara, i ruke njegove iscjeljavu. Jov 5. 18.

iscerpâti, iscrepljem (iscerpâm), v. pf. (u Dabr.) ridi iscrpsti. Rj. *iz-crepati. v. impf. crepati.*

iscerpiti, iscrepim. *v. pf. ausschöpfen, exhaustio.* Rj. *iz-erpsti. ridi* iscrepati. *v. impf. prosti* erpsti. — Da mi javite, da ne čekam, nego da *iscerpim* iz Javora. Kolo 14 (15).

isceriti, iscerim. *v. pf. iz-eruti, eruti isti.* Ako je med pod košnicom *isceruo.* ARj. III. 858a. *v. impf. eruti.*

iscejtati, iscejtâm. *v. pf. iz-eyjetati, susna pro-eyjetati, svršiti erjetanje. v. impf. eyjetati.* — *Iscetati, vidi iscerjivati.* Rj. 242b. Ako *iscejeto*, ali ne ostane. DPost. 2.

ise,* iseta, n. der Theil, der Anthek, portio, cf. dijel. Rj. — *Hoćeš mene (dativ) učiniti ise?* Npj. I. 197. Jakov nzevši rado te novce i atove, učim od njih ise svima svojim vojnicima. Danica 5. 38.

isekati, isekâm. *v. pf. iz-sekati, ispljuskati (trudu), isp. presékati. v. impf. sekati.* — *Štitom vodu isekaj,* mačem travu okosite . . . *Štitom vodu isekaj,* mačem travu raskosije. Kov. 92.

iseliti, iselim. *v. pf. Rj. iz-seliti. v. impf. iseljavati.* — **1) übersiedeln, transféro.** Rj. *prelazno. iseliti koga, kao premjestiti ga (iz sela).* Dovešću vas opet na mjesto, odakle sam vas iselio. Jer. 29. 14. — **2) aus-ziehen, auswandern, emigro.** Rj. *neprelazno. kao ise-liti se.* — **3) sa se, refleks. ausziehen, auswandern, emigro, sedem mudo. Rj. *ridi* iseliti 2. — *Kuće . . . sve su bile seljačke koje su oni mogli . . . ako bi se iz sela iseliti, prodati.* Rj. 826a. *Iseli se iz srajega mjesta na drugo mjesto na njihove oči.* Jezek. 12. 3.**

iseljavânje, n. Rj. verb. od 1) iseljavati, 2) iseljavati se. — **1) radnja kojom tko iseljava koga** (das Übersiedeln. Rj.). — **2) radnja kojom se tko iseljava** (das Ausziehen, Auswandern, emigratio. Rj.).

iseljavati, iseljävâm. *v. impf. Rj. iz-seljavati. v. pf. iseliti.* — **1) übersiedeln, transféro.** Rj. *prelazno iseljavati koga, kao premjestiti ga (iz sela).* — **2) aus-ziehen, auswandern, emigro.** Rj. *neprelazno, kao iseljavati se.* — **3) sa se, refleks. ausziehen, auswandern, emigro. Rj.**

isfrigati, gâm. *v. pf. iz-frigati. govori se u Hrv. ima i u Stullija. ridi* isprigati. *v. impf. frigati (i prigati).*

isheriti se, isherim se, u Rj.: izériti se, izerim se,

v. r. pf. rati iskrknuti se. Rj. — *u rječju ridi* nahero; naeriti se *rati* naheriti se. Rj. 388a. — *iz-heriti se, posre se aubéate. I am just afraid of doing esp. heriti se.* — *U rječju rati* i *Lo, quare, se i bez se rati.* — *Vidi, kako i ovaj rječju daju i c. rati!* J. Bogdanović. ARj. III. 806a. — *Pa ridi* sobom *gjer-gri isheriti,* po gjer-griju platio razavila. HNpj. I. 320.

ishititi se, tui se, rati izvitoperiti se. Rj. *iz-hititi se, rati i izvitnuti se, isperi i se, izviti se, ishati se u. p. duska, kod postam n. rati.*

ishladiti, ishladam. *v. pf. Rj. iz-hlad i. r. v. pf. hladiti.* — **1) ausshülen, refrigero.** *ishladiti se* u sobu. Rj. — **2) sa se, refleks. sich ausshülen, refrigero: ishladila se soba; ishladilo se jelo. Rj.**

ishlapiti, ishlápim. *v. pf. iz-hlapiti.* *Znao nije pre-glazni u iscjeljenju:* tako će biti izgubivši k. *Isapiti i. lapiti.* Korijeni 222. *Izlapiti, pum. v. pf.* — **1) er-rüchen, fugere, cf. izyjetiti:** nemojte davati vino *izbapiti.* Rj. *ridi i izlušiti 2 isćenati.* — **2) u Srbiji** kaže se za čovjeka, u je koji u starosti postam slabu razuma, *schwachen, erwasen.* Rj. 221b.

ishod, u. Rj. iz-hod. — **1) rati** zahod 3. Rj. *ridi i šla, i syn. ond.* — **2) kao ishodak, svršetak.** *Moljenje na ishod duše,* koja se preporučuje predštoj djevoji. DP. 359. — **3) druga kugaja** Mojsijeva, *Israhel. Jere se ishod u ovom pranjru:* I Bibliji. *ishod* glava XII stih 7 i 22. Npj. I. 117 (Vuk, u *Daničevića prijedoru* *ere se u knjigi* *izszak.*

ishodak, ishotka, u. ridi svršetak: *Kad deseta na izobku bila Rj. iz-hodak, ridi ishod 2.*

ishodati se, ishodam se, v. r. pf. sich aussphlen, abshablen. Rj. *iz-hodati se, isp. iserati. v. impf. prosti* hodati.

ishoditi, ishodim. *v. impf. aussphlen, erco:* Na litre uhodi, na drame *ishodi* (bolesti). Na rane vam vino *ishodilo.* Kamo li mu na boj *ishoditi.* Rj. *iz-hoditi, ridi* izhoditi, izkazit, izkazit. *v. pf. izeriti, izeriti.*

A dva sinu pred nju *ishodaju.* Npj. 3. 532. Jaka rijeka sve što dohodi na dilje, to *ishodi* na šire, a nekaka se izgubi. DPost. 37. *Sveti, besmrtni Duše,* koji tješiš, koji od oca *ishodis* i u sinu počivaš. DP. 282.

ishogjenje, n. verbal. od ishoditi. radnja kojom tko ishodi.

ishrakati, ishrakam (ishračem), v. pf. iz-hrakati hracati izbacati. *v. impf. hrakati.* — **1) erereare.** Stullii. — *Klas od palulje djetetu odleti odmah dalje u usta i jedva ga izračje natrag.* Rj. 559a. — **2) sa se, refleks. erereare. Stullii. *ishrakati se, hracati iz-bacati sve što je u grlu.***

ishraknuti, ishraknem. *v. pf. u Rj.:* izraknuti, iz-raknem. Rj. *iz-hraknuti.* — **1) ausspersen, erereare:** izraknuo malo krvi. Rj. *hraknuvši izbaciti.* — **2) sa se, refleks. sich ausspersen, erereare. Rj. *hraknuvši izbaciti sve što je u grlu.***

ishraniti, ishranim. *v. pf. ernähren, alo.* Rj. *iz-hraniti. v. impf. ishranjivati.* — *Potragušo, 2) svinje koje se meću na žir gdje su već jedne ishranjene.* Rj. 556b.

ishranjivânje, n. das Ernähren, sustentatio. Rj. *verbal. od ishranjivati. radnja kojom tko ishranjuje što.*

ishranjivati, ishranjujem. *v. impf. ernähren, sus-tento.* Rj. *v. pf. ishraniti.*

ishrgati, gâm. *v. pf. ridi* izrgati.

ishrknuti, ishrknem. *v. pf. u Rj.:* izrknuti, izrknem. Rj. *iz-hrknuti.* — *hrka* (rhonchus), i bez *h* u nas: *řka, řkati . . . izrknuti.* Korijeni 317. — **1) izrknuti** (iz nosa), *ausschnäuzen, emugno.* Rj. *upravo hrknuvši izbaciti: po tumačenju Njemačkom i Latinskom: usck-nuvši se izbaciti što (iz nosa).* — **2) sa se, refleks. sich ausschnäuzen, emungere. Rj. *upravo hrknuvši izbaciti sve što je u grlu: po tumačenju Njemačkom i Latinskom: uscknuvši se izbaciti sve što je u nosu.***

iskapljivati, iskāpljujēm, *v. impf. his auf den zteu Tropfen austrinken, erschau*, Rj. iz-kapljivati. *spijati sre do kapi. v. pf. iskapiti.* Mujo pije, aše iskapljuje. HNpj. 1, 335.

iskārtati, iskārām, *v. pf. (u Rj. impf. pogriješkom tumparskom) ausscheitern (osterr. ausgreinac), objurgac.* Rj. iz-karati. *vidi iskoriti, iskrpiti 2, ispsovati, iščeljati 2, izgrđiti 2, izružiti, izvikati 2. v. impf. karati.* — Malo ga nije u top bacio, t. j. *vrlo ga isarao* i ispsovao. Rj. 743b. *Otao ga za drugo prase oš većina iskaru.* Npr. 256.

iskārtati, tām, *v. pf. izgubiti kartanjem.* iz-kartati. *v. impf. kartati se.* — *Noćas sam iskartao pet rajničkih.* J. Bogdanović. ARj. III, 873b. (rajnički, fo-ntiča.)

iskāsapiti, pīm, *v. pf. isjevi ueso (kao kasapiti).* z-kasapiti. *v. impf. kasapiti.* — *Bome, brate, ti to nije sporo dereš, već ti Jovan vala odro i iskasapio.* J. Bogdanović. ARj. III, 873b.

iskasati, sām, *v. pf. iziči kasajuči.* iz-kasati. *v. impf. kasati.* — *u prevesnom smislu: Sve su žime iskasale, iskasuće vala i ova.* J. Bogdanović. ARj. III, 874a.

iskāsānje, *n. verb. od iskašati. radnja kojom tko iskušu n. p. trauu.*

iskāšati, iskāšām, *v. impf. iz-kašati. v. impf. prosti kositi, v. pf. iskositi.* — *Što ti tu radiš? Evo ogje nešto malo trave iskušam, ostalo nam sinoć, uhvatilo mrak, pa se nije moglo sve iskositi.* J. Bogdanović. ARj. III, 874a.

iskāšljati, iskāšljēm, *v. pf. Rj. iz-kašljati. v. impf. iskašljivati (se).* — *1) uastusten, cussio.* Rj. *is-kašljati što, kašljuči ispljuvati: iskašljaju, sersio kašljanje. isp. iskrhati. — 2) sa se, refleks. hūstun, tussio.* Rj. jednom se dosta ili vrlo prokašljati.

iskāšljivānje, *n. verb. od iskašljivati se. radnja kojom se tko iskaštuje.*

iskāšljivati se, iskāšljujēm se, *v. v. impf. preva v. r. pf. iskašljati se.* — *Mrsa se iskaštuje.* M. Gj. Miličević. ARj. III, 874a.

1. iskati, ištēm (u Bosni po varošima iščēm, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-iskati, por. za. v. impf. slož. iziskivati.* — *1) verlaugen, peto.* Rj. *nastojati da se što dobije, zahtijevati, željeti, viditi pitati 2, prositi 3. iskati što (accus.), čega (gen.), od koga, u koga što ili koga za što.* — *Bogoraditi, iskati Boga radi.* Rj. 31a. *Objavao istuču, moleći.* Rj. 452b. *Čtjevojka ti se udaje, od tebe iste oproštaj.* Rj. 465a. *Današnji popovi istu da im se reče paroh.* Rj. 511a. *Kad u kopa dvačudžije u jutru iste ko što na veresiju.* Rj. 658b. *Jera si nas od Zeke iskao.* Rj. 782b. *Pa uči zanat kad ti tako sree iste.* Npr. 36. *Idi i istu u cara na kom će mestu da bude vinograd.* 66. *Upita ga šta iste za njih (za jaja).* 108. *Pokazujući kao da je nijem i da istu pimoči.* 123. *Neprijatelj iste mir.* 207. *Ako te onaj pre koji ti i sudi, onda (samo) od Boga valja suda iskati.* Post. 8. *Vinograd ne iste molite, nego motike.* 35. *Ko gleda na Boga, iste za Boga.* 137. *Ko za čorbom vino pije, od onoga ne valja surjata iskati.* 138. *Svaka jaja masla istu.* 276. *Što svoj braći ne poruču, da im isteš oproštenje.* Npj. 1, 95 (= njihovo oproštenje = od njih oproštenje). *Za mene Turci mlogo ne iste: tri litre zlata i dve bisera.* 1, 211. *U ponoći iste piti.* 1, 308. *Teško tome, kom na konak dogjem! ... Iskuću mu rinu od tri ljeta.* 1, 186 (= od njega). *Kako je Bog od njega iskao odgorac za 80.000 duša, koje su njega radi izgimle.* Danica, 2, 77. *Kaži mu, da su iskali njega za crava.* 5, 12. *Onda svaki svoje norce iste udrag.* 5, 76. *On bi narodu ovome dao pravicu, kakoru god isto.* Danica, 2, 77. *Nego istite najprije carstva Božijega, i pravde njegove, i ovo će vam se sve dodati.* Mat. 6, 33. *Sve što usištece u molitvi vjerujući, dobićete.* 21, 22. *Istite mi koliko god hoćete uzdarja i dara, ja ću dati*

Što god kazete, Mojs. 1, 31, 12. *isp. potise primjer v. Npj. 1, 95.* *Koliko je za što učiniste pred tjo spodom iskarsi sba čera.* Sam. 1, 12, 17. *Iskati miru Jerusolimu.* Ps. 122, 6. *Poslušao se čiti pogriješka srit ... upisao se i. Iskuste sli.* Istov. 246. *sa se, pass.* *Ne bojim se, da se u me se kad odgorac iskati, zasto je to onaj.* Danica, 2, 82. *Kome je god mnogo dara, nekaj se sa sli od njega.* Luk. 12, 48. *Mogao je biti onaj isp se ist u za kcau ili budim knez.* DAL, 345. — *2) u Dubr. sūchen, quero, q. trazit.* Rj. *gledati da se njega što.* *Ako uštes, rades.* DPost. 1, *nač ves. Iskat d d u u jaju.* 33. *Iskat slame na pozaru.* 33. *U prosu ne istu, ako hoće što na?* 441. *Junak na Fonju je zeriše, predraga se u iskati.* Npr. 1, 191. — *3) sa se, refleks.* *iskati se, istem se u Bosni po varošima iščēm se, v. v. impf. uo. Karadurac, kapa, i. h. u. bitten, peto.* Rj. *ima iskati dopu tump. osadatu i odhazatu.* *To će zacuti i cureva devojka, pa će se iskati u oca da je pusti da i ona vidi.* Npr. 63. *isp. iskati se kod izškati 3; izlagati se kod izlagati 2.*

2. iskati, ištēm, *v. impf. u. Stijenu radi biskati.* Rj. *iskati koga, trjebati ga od usija.* — *biskati, obiska i, polibskati; može se b. i odhaciti: postate.* Korijeni 240. *tako po odhaciti i u iskati.*

iskauriti se, iskauri se, *v. v. pf. iz-kauriti se, v. impf. kauriti.* — *A baš da se svi iskauro bolje bi ni bilo nego vako.* Npj. 5, 518. — *sri radnu da postumno kauri.*

iskazati, iskāzēm, *v. pf. usceden, u Ende sprechen, omnia diciss.* Rj. iz-kazati. *svaditi ka. anje. v. impf. iskazivati. isp. neiskazani.* — *Ne pridisi si dobroga junaka, kom bi seje dite iskati.* Rj. 588b. *1) prestonje svaki ma iska.* Rj. 616b. *Sri radom iskati kako je bilo.* Npr. 135. *Pa se po radu iskati, kako se zemlji ispovalno.* 151. *Ko bi sad mogao iskati radost ovu, koja ih obuze, kad su se poznali.* 251. *Kad iskati Turcana tu naobli.* Turci im dadu ... Miloš 110. *Ko će iskazati sda Gospodnju? ispričati svu slavu njegovu?* Ps. 106, 2. *Mista tujem riječima iskazani.* Bukv. 18. *sa se, pass.* *O moj zete, iskazati se ne može sta sam video.* Npr. 400.

iskazivānje, *n. verb. od iskazivati. radnja kojom tko iskazuje komu što.*

iskazivati, iskāzujēm, *v. impf. iz-kazivati. da kraju ka. icati, dirajekt. iskazivati. v. pf. iskazati.* — *Još ću ti se, anje, radovati i velike jade iskazati* za Novien za krvnika tvoga. Npj. 1, 185.

iskēčiti, iskēčēm, *v. pf. iz-kečiti. vidi iskesiti.* U naše vrijeme u Dubr. *Iskećio zube.* P. Budmani. ARj. III, 880b. *v. impf. kečiti.*

iskelati, tām, *v. pf. iz-kefati. kejom sascijem oistiti: svako jutro robu dobro iskeraj!* u prevesnom smislu iskarati: *Bome sam ga živo iskeru.* J. Bogdanović. ARj. III, 880b. *v. impf. kefati. prema taj abcontu-eiji biće iskelati. iskefām. vidi isčetkati.*

iskēsiti, iskēsīm, *v. pf. t. j. zube, die Zahne weisen, ringor: Iskesio zube, kao lišca na šipak.* Rj. iz-kesiti. *pokazati zube, n. p. saipati se, vidi iskečiti, isklibiti. v. impf. prosti kesiti n. p. zube.*

iskidati, tām, *v. pf. Rj. iz-kidati. v. impf. prosti kidati.* — *1) col. uer. rassen, rump.* Rj. *kao kidajuči istegati: Iskidase knjižju na komate.* Rj. 280a. *U junaka svilen pojus ... s devojkanama igrajuči iskidao ga.* Npj. 1, 160. *Povandit može devetore, au komate knju iskadajte.* 2, 287. *Turski konji oage iskiduše setajuci junom i večerom.* 3, 52. *Pa je iskidao verige i puta izlomio.* Mark. 5, 4. — *2) gubre. štalu, auswinden wefen, aufspun, disjicno, cverro.* Rj. *iskidati gubre. kidajuči izbaciti ga, n. p. iz stala: iskidati stalu, očistiti je iskidarsi iz nje gubre.* — *3) sa se, refleks. bersten, disrumpor, n. p. od smijeha.* Rj. *vidi prsnuti, pući, pukuati.*

iskihati, iskihām, *v. pf. iz-kihati. v. impf. kihati.*

a *iskomadaju* u kaču i naliju vodom. Rj. 286b. Da e ih *see subltom iskomadati*. Npr. 132.

iskomarditi, dim. *v. pf.* (u Dubr.) koga, t. j. isprebijati, *zusammenschlagen, contundo*. Rj. iz-komarditi (*isp.* komarda, kasapnicu): *isprebijati koga kao i komardi? isp.* raskomarditi.

iskom. *m.* (u C. G.) *der Anfang, initium*: od iskona, *von je her, inde ab omni tempore*. Rj. *početak*: od skona, odzamaude. — Nijesi li čuo da ja to odavna činim i od iskona da sam tako uredio? Car. II. 19. 25. Prijesto tvoj stoji od iskona; od vijeka ti si. Ps. 93. 2. Kraj, koji može biti i prednji (početak) i stražnji (svršetak): Kón (od kona do kona, *iskom*, nakon, pokon, napokon, i t. d. Korijeni 31.

iskončati, čam. *v. pf.* n. p. čarape, mit *Zwirn austicken, filo pingo*. Rj. iz-končati, *kavcem čvrsti, v. impf.* končati.

iskonski, ulf. (u C. G.) *von je her, inde ab omni tempore*: Tako te *iskonska* rđa ne ubila! Rj. *što je od iskona*: Koji sjedi na nebesima *nebesa iskonskih*. Evo grmi glasom jakim. Ps. 68. 33.

iskop, *m.* (u C. G.) *die Vernichtung, der Untergang, perniciēs, interitus, cf.* istraga. Rj. *vidi i iskopanje*, pogibija, propast. — Gjevojke su *iskop* ali čast kući. (Jer kuću zatiru svojom udajom, ali se s njima opet steku prijatelji, kojima se čock diči. Posl. 72.

iskopanje, *n.* (iskopanje, Stullii, *verbal.* od iskopati. *djelo kojim tko iskopa koga, vidi iskop. i syn. ondje*. — Tvrđica uzveši soli baci u pijunatu govoreći: »Eh moga *iskopanja!* Npr. 293. *isp.* iskopati. I. 3. II. 1.

iskopati, *iskopām, v. pf.* Rj. iz-kopati, *zu akc, vidi kod kopati, v. impf.* iskopavati. — **1.** **1)** *ausgraben, effodio*. Rj. — Tu mu lipi *grčak iskopao*. Rj. 109a. Žlijeb, *dro iskopano*, kao korito, te voda ide njim. Rj. 160a. *Iskopaj* ispod kamena *toliko dubine* koliko je on visok. Npr. 99. *Iskopaj juna*, 151. Kad vidi da je (žena) mrtva, onda je zakopa... te je noći *iskopaju*. 155. Niže nogu *binar iskopajte*. Npj. 2. 26. *Iskopac* temelj od olova. 2. 201. *Iskopac* *opkop* oko grada. Sam. II. 20. 15. — **2)** kome oči, *aussuchen, effodio*. Rj. — Te bi (devojke) čoveku odmah *oči iskopale*. Npr. 239. Hoće li oči ovijem ljudima da *iskopuš*? Mojs. IV. 16. 14. — **3)** (u C. G.) *vertilgen, vernichten, perdo, cf.* istražiti, zatreti: I *iskopu* svu krajinu Tursku. Rj. *vidi i istrjebiti*. — Iskopajnik, koji *koga iskopa*. Rj. 234a. Pa mu vučiji *trajak iskopamo*. Rj. 745b. Svju njegovu *kuću iskopajte*. Npj. 4. 441. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *zu Grund gehn, vernichtet werden, intereo, cf.* zatreti se: Ne će se svijet *iskopati* (n. p. ako se to i to dogodio. *Ka' se iskopa kuća vojvodina*. Ako mi se *iskopase* ovice. Rj. *očiđe* se se može *shvatiti i kao pass, vidi i istražiti se, istrjebiti se, propasti*. — Tako mi se trag ne *iskopao!* Posl. 305. S glave su se oni *iskopali*. Npj. 5. 512. — **2)** *iskopati se, kao izvući se ispod čega, izbaviti se, isp. išćupati se* 1b, *iskopreati se, iskolbejati se*. — Mrtav Musa pritisnuo Marka, i jedva se *iskopuu* Marko. Npj. 2. 409.

iskopāvānje, *n.* Rj. *verbal.* od iskopavati. — **1)** *radnja* *kojom tko iskopava što, n. p. kosti iz zemlje* (das Angraben, effossio. Rj.). — **2)** *radnja* *kojom tko iskopava (zatire) koga* (das Vertilgen, interitus. Rj.).

iskopāvati, *iskopāvām, v. impf.* Rj. *v. pf.* iskopati. — **1)** *ausgraben, effodio*. Rj. *isp.* iskopati. 1. — Ako se o kom uvjere (da se povampirio) i dogodi se da *ga iskopavaju*, onda se skupe svi seljaci s *glogovijem* koljem. Rj. 79b. *sa se, pass.*: Ne nahode se u zemlji samo morska stvorenja... nego se *iskopavaju* i kosti od zemaljskih životinja. Priprava 108. — **2)** (u C. G.) *vertilgen, vernichten, perdo*. Rj. (*isp.* iskopati 3).

vidi *istrebjavati, istrebljati, tamaniti, utamanjivati, uništavati, zatirati*.

iskopnjak, *m.* (u C. G.) koga koga *iskopa, der Vertilger, Vernichter, exterminator*. Rj. *ga koga iskopa* (3), *istraži, zatire, isp.* zatire

iskopnjeti, *iskopnjam, v. pf.* n. p. *libenba, zergeren, zerchaubeln, unweiligh vertilgen, erseuen, dissolvieren*. Rj. *v. impf.* kopnjeti. — Da bi od tuge i od suza vas *iskopnjo*. P. Knazović. ARj. III. 894a.

iskopreati se, čam. *se, v. v. pf.* cover *Verlegenheit erkommen, erado, cf.* iskolbejati se. Rj. *z kopreati se, kao s mukom izbaviti se, napravit će koga, vidi i iskopati se* 2. i *syn. ondu, v. impf.* kopreati se.

iskorenjavānje, *n.* *verbal.* od iskorjenjavati. *odlaga* *kojom tko iskorjenjuje što*.

iskorenjavati, *iskorenjavām, v. impf.* *Korjenen čupati, v. pf.* iskorjeniti. — Što sam sagradio, ja razgragnjem, i što sam posadio, *iskorenjavam* po svoj toj zemlji. Jer. 15. 4.

iskorjeniti, *iskorjenim, v. pf.* *auswurzeln, erlösen*. Rj. iz-korjeniti, *s korjenom išćupati, v. a. praesensm, smištu, vidi iskorjijeti, v. impf.* iskorjenjavati. — Sam u sobi pomisli: *haš su to se divovi iskorjeniti i ponijeli!* Npr. 191. Svi pametni ljudi trude se da bi *urzust* zbog zakona ili sa svijem *iskorjeniti* ili barem umalili. Kov. 6. Pa će se onda javiti bezakonik, *kojega će Gospod... iskorjeniti* svjetlošću dolaska svojega. Sol. II. 2. 8. *sa se, pass.*: Ovakve *uradnosti* treba kupiti dok se nijesu... *zagušile i iskorjenile*. Posl. IV. **iskorjijepiti**, *iskorjijepim, v. pf.* *auswurzeln, znuči što iskorjeniti tu praesensm smištu*: Dobro je *iskorjijepiti* zlobe, da ne zlobnijeh. DPost. 18. da... *alic, isp.* ukorjijepiti se.

1. iskoriti, *iskorim, v. pf.* Rj. iz-koriti, *ausheften v. P. das Federmesser aus dem Hefte dröhen*. Rj. iskoriti, *i: koru izvaditi, n. p. nati, saprotino ukoriti, prama akc.* ukoriti *biće iskoriti* *poigrjavati, pa raju akcentirati iskoriti*.

2. iskoriti, *iskorim, v. pf.* (u C. G.) *aussschelten, objurgo, cf.* iskarati: već bi u žene sree puklo, kako ga je *iskorio*. Vi junačka srea *iskorite*. Rj. iz-koriti *koju, sasrijem ga prekoriti, syn.* kod iskarati. *isp.* ukoriti, ukorim; *prama tome raju i urdj akcentirati iskoriti, iskorim, sa se, reipraeno*: Kolašinci te se *iskoriše*, na Brđjane juris učiniše. Npj. I. 109.

iskos. *m.*: Moja je bara na *iskosu* u toga i u toga. J. Bogdanović. Uzeti livadu na *iskos*. J. Grupković. ARj. III. 894b. *aba je ima prava kositi*.

iskositi, *iskosim, v. pf.* Rj. iz-kositi, *v. impf.* kō-iti. — **1 a)** *abraben, altero*. Rj. *kao izdrijeti, v. p. sukno, vidi izrgati*. — **b)** *srsiti košanje, see pokusiti*: Danas ćemo tu i tu *livadu iskositi*: hoćemo li onda odmah drugu načeti? J. Bogdanović. ARj. III. 894b. *v. impf.* *skoč.* iskosati. — **2)** *sa se, — a)* *reflex, sich ausreiben vom Kleide, detero*. Rj. *kao izdrijeti se; iskosi se sukno, isp.* izlizati se. — **b)** *reciproč.* čete se među sobom *iskosile*, t. j. potukle. Rj. *iskosi se ucrtati, pite*. — **c)** *reflex, na koga, sich entgegen stemmen, abnutz*. Rj. *kao oprizeti se, znuči i: na koga mrko pogledati, preko ramena*: Ja mu nešto samo u šali rekoh, a on ti se na moju bratu *iskosi*, rekao bi, da će me živa proždrijeti. J. Bogdanović. ARj. III. 896a.

iskotrljati, *ljam, v. pf.* iz-kotrljati, *kao kotrljajući enijeti, raspršiti, v. impf.* kotrljati. — Nagzu sve pečenje i varivo *iskotrljavo* kroz kužinu i sve prosto tamo amo. Npr. 259. Ma jedva i to s mukom *iskotrljasmo* onaj kamen iz jame... u *prones, smištu*: A nekako ču i ja, ako i mično ako Bog da, *iz oće zime iskotrljati*. J. Bogdanović. ARj. III. 895b.

iskoziti, *iskozi, v. pf.* — **1)** *eine Menge werfen v. m. Zogen, pario*: ova je *koda iskozila* sve ove koze. Rj. iz-kozi *koza, kad mnogo jaradi okozu, v. impf.* koziti. — **2)** *sa se, refleks.* *iskoziti se, iskožē*

iskrstiti, *iskrstim*, *v. pf.* *nach einander tunfen, baptizo alium cr. alio*, Rj. iz-krstiti, *njih više po redu pokrstiti*, *v. impf.* krsiti. — Ubivši careva vozira i *iskrstiši Turske čene i djecu po Biogradu*, Sovj. 23.
iskršiti, *iskršim*, *v. pf.* iz-kršiti, *kao susvijem krsiti*, *vidi izlomiti*, *v. impf.* krsiti. — Tar, na vršaju sitna *iskršnu stama kao pljeva*, Rj. 732a. Jer sam čuđtu lutum *iskršio*, dones komad, pa m' olsiči glavu! HNj. 4, 226.

iskrvaviti, *iskrvavim*, *v. pf.* *bebluten, crucato*, Rj. iz-krvaviti, *krelju izmazati*, *v. impf.* krvaviti. Kako su me derali, nijesu me ni *iskrvavili*. Poisl. 127. Pjeme popanule... Strahin-bana bijele, pa krvave, *iskrvaviti* niz prii haljine, *iskrvaviti* čizme obadvije, Nj. 2, 281. A od Srba i što je ostalo, sve ranjeno i *iskrvavljeno*, 2, 293.

iskrviti se, *iskrvimo se*, *v. v. pf.* *streiten, so dass Blut fließt, rivas vivo crucatas*, Rj. iz-krviti se, *svaditi se i u svagji potući se, da teče krv*, *v. impf.* krviti se.

iskrzati, *zâm*, *v. pf.* Rj. iz-krzati, *v. impf.* krzati. — 1) *abwetzen, abschleifen, deterso*: iskrzao svigar na biču, Rj. *vidi* istreati. — 2) *sa se, reflex.* Istreati se, *vidi* *iskrzati se*, Rj. 210b.

iskuecati, *čâm*, *v. pf.* n. p. čep, ili vranj na buretu, *aufklopfen, pulsando remoreo*, Rj. iz-kuecati, *kucaviti* *istjerati*, *izraditi*, *dem.* iskuecati, *v. impf.* iskuecaviti.
iskuecavanje, *n. das Losklopfen, Aufklopfen, remotio que fit pulsando*, Rj. *verbal.* od iskuecavati, *radnju kojom tko iskuecava što*, n. p. čep, vranj.

iskuecavati, *iskuecavam*, *v. impf.* *aufklopfen, pulsando remoreo*, Rj. *kucaviti* *istjerivati*, *raditi*, *v. pf.* iskuecati.

iskuecati, *kâm*, *v. pf.* *dem.* od iskuecati, Rj. *palmo kucaviti* *izraditi*.

iskukljati, *kljâm*, **iskukljati**, *kljâm*, *v. pf.* *herauswollen, prunumpo. cf.* kuljati, Rj. iz-kukljati, iz-kuljati, *kao isleći, izrjerjati*, *iskukljaju (ili iskukljaju) n. p. dim* iz peći, *pčele iz košnice*, *erjever, krv.* *radi* i kuljati.

iskup, *n. die Versammlung, conventus*, Rj. *radi* skup, *sakup, postanjem od iskupiti* — sküpiti, *sakupiti*. — Tu ćeš braću na *iskupu* naći. Crnogorci na *iskupu* pita. Lakše bi se zvjezde izbrojile nego Turska na *iskupu* vojska, Rj.

iskup, *n. radi* iskupljenje, *otkup, die Erlösung redemptio, postanjem od isküpiti, oke, prona* *otkup*. Pjevači pak pjevaju dalje: Izvedi iz tamiće dušu moju da hvali ime tvoje, i kao radosno *nahajuje si iskupu* počnu... DP. 41.

isküpitelj, *m. koji isküpi, der Erlöser, redemptor*: Ali znam da je živ moj *isküpitelj*, i na posljedak da će stati nad prahom, Joy 19, 25. *riječi s tokom nast.* kod boditelj.

isküpiti, *isküpim*, *v. pf.* *loskaufen, redimo*: *Iskup me, brate, iz Turskih ruku*, Rj. iz-küpiti, *vidi* *otkupiti*, *v. impf.* iskupljivati. — *Iskupio si nas Bogu krelju* svojom. Otkriv. 5, 9. *Od prijevare i nasilja iskupiće duše njihove*, Ps. 72, 14. *sa se, reflex.* Grčka *iskupi se* *muošteom* zemalja i gradova, DM. 53.

iskupiti, *pim*, *v. pf.* Rj. iz-kupiti, *vidi* *sküpiti*, *sakupiti*, *v. impf.* iskupljati. — 1) *sammeln, colligo*, Rj. — Četu kupi Lički Mustajbeže... dok *iskupi* *Udbinjana trideset*, Rj. 488a. Da *iskupi* *raljeje na gomilu*, Nj. 4, 352. Korej *iskupi* *sar narod pred čador* zavjeta, Prip. bibl. 52. — 2) *sa se, reflex.* Na pijacu gdje se gotovo svi *varošani iskupe*, Rj. 669a. Svatovi se na broj *iskupise*, Nj. 2, 548. *Iskupirše se* svi Turci prema Srbima, jedan dan udare Turci, Sovj. 29.

iskupljanje, *n. das Sammeln, congregatio*, Rj. *verbal.* od iskupljati, *radnju kojom tko iskuplja što*.

iskupljati, *iskupljâm*, *v. impf.* Rj. iz-kupljati, *radi* *sakupljati*, *skupljati*, *v. pf.* isküpiti. — 1) *sammeln, congrego*, Rj. — Crnogorci *iskupljaju* *vece*, a donose

od Turaka glavo, Np. 1, 48. Luko silnu *iskupljose* *evjska, iskupljose* *pasara i lampke*, 1, 239. *Iskupljati* *pače*: od Tusanje, 1, 293. — 2) *sa se, reflex.* Svaki dan se *iskuplja* *ka* *slajati* *velika* *čudesa*, i *bijase* *ih* *oko* *sto* i *dvadeset*, Prip. bibl. 171.

iskupljenik, *iskupljenika*, *m. koji je iskupljen* *otkupljen, oči* *otkupljenik*. — *Oni* *će* *se* *prozvati* *narod* *sveti, iskupljeni* *Gospodu*, 18, 62, 12.

iskupljenje, *n. Stullii, verbal.* od *iskup* *otkupiti*, *djelo* *kojom tko iskup* *otkup*, *otkup*, *otkup*, *die Erlösung, redemptio*. — *Koji* *ne* *puna* *bilosodat* *koju* *imamo* *od* *iskupljanja* *popovjedat* *u* *jevans* *gjeljem*, DP. 197. Završuje *jevanselsko* *nazivanje* *u* *iskupljanju* *nasom*, 325.

iskupljivanje, *n. das Loskaufen, redemptio*, Rj. *verbal.* od iskupljivati, *radnju kojom tko iskuplja* *otkup*.

iskupljivati, *iskupljujem*, *v. impf.* *loskaufen, redimo*, Rj. *radi* *otkupljivati*, *v. pf.* isküpiti. — *Gospod* *iskupljaje* *dusa* *svojih*, Ps. 31, 22.

isküpiti, *isküben*, *v. pf.* *auskaufen, colligo. cf.* sküpiti, Rj. iz-sküpiti, *v. impf.* sküpiti, *sa* *zavajep* *isp* i *izgulliti* 2. — *Iskupi* *komaru* *naqni*, *erjever* *na* *su* *na* *dvoru*, DPosl. 33.

iskus, *m. die Probe, der Versuch, experientium, proba, radi* *iskusnje, isp.* *iskusanje*. — *Koji* *zeli* *biti* *kahngjer*, *treba* *tri* *godine* *da* *kusa* *sile* *svoje*. Ovo se vrijeme zove *iskus* ili *iskusnje*, DP. 257.

iskusam, *iskusna*, *adj.* *u* *kojima* *ima* *iskustvo, experientia, experitas*. — *Vieć* *na* *iskusne* *starec*, *koji* *su* *ostarili* *u* *naukama*, Pis. 61. Drugi je *iskusna* *knjižnik* *Serbi* *na* *selu* *nezo*, Spisi 1, 91. *Dopustite* *mi* *kao* *stari* *i* *iskusna* *opaziti*, *da* *senice* *bez* *kukolja* *nema*, S. Ljubiša. On je *radi* *iskusam* *kovandilja*, T. Gjoz-gjević, ARj. III, 307b.

iskusati, *iskusam*, *v. pf.* iz-kusati, *radi* *iskusiti* 2, *iz* *kašike* *izjesta*, *v. impf.* kusati. — *Čim* *baba* *puha*, *dijed* *sa* *iskusa*, DPosl. 13.

iskusiti, *iskusim*, *v. pf.* Rj. iz-kusiti. — 1) *n. p.* *hljeb*, *isjevi* *ga* *na* *komade*, *erschneiden, cavato*, Rj. *v. impf.* kusiti. — 2) *iz* *kašike*, *essend* *cinna* *Löffel* *ausleeren, plenum cochlear* *ori* *inunda*, Rj. *iz* *kašike* *izjesta*, *vidi* *iskusati*.

iskusiti, *šim*, *v. pf.* iz-kusiti, *kušajati* *doznati* *što*, *aus* *Erfahrung* *konnen, experiri*: Pri samom djelu *sva* *su* *oni* *još* *većina* *osjetio* *i* *iskusio*, Spisi 1, 5, *isp.* *iskusati*.

iskusstvo, *n. die Erfahrung, experientia, sapientia* *neiskusstvo*. — *Zadezao* *sam* *u* *riječi* *Slavenskih*... *iskustvo*, Sovj. Zavj. VI. Znajni da nevolja trpljenje gradi; a trpljenje *iskustvo*, a *iskustvo* *nađanje*, Rim. 5, 4. *Koji* *(Srbijim)* *je* *iz* *tugjih* *jezika* *veće* *iskustvo* *k* *ovome* *djelu* *dobio*, Spisi 1, 6.

iskusuriti, *iskusurim*, *v. pf.* *alle* *Knechtstube* *ber* *richtigen, debite* *resulna* *casobu, cf.* *izmiriti*, Rj. *isp* *plati* *kasur*, *A. j.* *ostatak* *od* *duga*, *isp.* *iscijeiliti* 2.

iskusanje, *n.* *iskusanje*, *Stullii, verbal.* od *iskušati*, *djelo* *kojom tko* *iskuša* *koje* *ili* *što*, *Versuchung, tentatio*. — Drugo *iskusanje* *ne* *dogje* *na* *vas* *osim* *čovječijega*; *ali* *je* *vjeran* *Bog* *koji* *vas* *ne* *će* *puštiti* *da* *se* *iskusate* *većina* *nego* *što* *možete*, *nego* *će* *nećiti* *sa* *iskusajem* *i* *kraj*, *da* *možete* *posnijeti*, Kor. 1, 10, 13.

iskušati, *šam*, *v. pf.* *ersuchen, tento*, Rj. iz-kušati, *kušajati* *doznati*, *isp.* *iskusiti*, *probati*, *v. impf.* *iskusavati*, *kušati*. — *Pa* *sve* *ljubi* *ono* *meo* *gde* *ti* *kaže* *da* *joj* *je* *snaga*, *kao* *od* *milne*, *dokle* *je* *iskusas*, *pa* *češ* *mi* *posle* *kazati* *kad* *dogjem*, Npr. 15. *Pogje* *u* *njegov* *dvor* *da* *ga* *iskusaj*, *je* *li* *istinito* *što* *mi* *sree* *kaze*, 250. *Pa* *vas* *kako* *ne* *iskusaj* *kušaj*, Sol. 1, 3, 5. — *ne* *u* *veći* *na* *znoj*, *Bog* *dogje* *da* *vas* *iskusaj*, Mojs. II, 29, 29. *Prevari* *ga* *i* *iskusaj* *gdje* *mu* *stoji* *velika* *snaga*, Sud. 16, 5. *Dogje* *da* *ga* *iskusaj* *zagonetkama*,

iskusavanje, *iskusavati*, *v. pf.* (u Dalm.) pušku, *abfeuern*, *incendo*, Rj. iz-paliti, *vidi* opaliti, upaliti 2; izbačiti 2, *v. sup.* kod izbačiti 2, *v. impf.* paliti. — Tu *ispali* bistra džerđdana i četiri kufurljije male, Npj. 4, 401.

ispanutiti, *ispanutiti*, *v. pf.* iz-panutiti, *za ukr.* *isp.* pripanutiti, pridanutiti, *vidi* ispasti.

ispapati, *ispapati*, *v. pf.* iz-papati, *izjesti*, *v. impf.* papati, *mjesto* jesti, Rj. 487b. — Tko krivicu tugu čeka, studeni je *ispapa*, DPost. 430.

isparaklisati, *isparaklisati*, *v. pf.* zerfetzen, *dilatiro*, Rj. iz-paraklisati, *može biti da je riječ* načinjeno od *isparati* 2, *nišaneći na* paraklis, paraklisara, *radi* izderati, razderati, izrpati, *isp.* rasparaklisati, *kao* prvost glagol *na* nalazi se.

isparati, *isparati*, *v. pf.* Rj. *isp.* isporiti, *v. impf.* parati. 1) *auseinander schneiden, discindo*, Rj. *kao* parajući rasjeći; Dogđoše ljudi iz Sihema ... razdrtijeh haljima i *isparati* po tjeleu, Jer. 41, 5. — 2) *in Hrv.* *vidi* poderati (n. p. knjigu), Rj. *vidi* i izderati.

isparavanje, *n. Ausdünstung, exhalatio, verbal.* od *isparavati se, stanje* koje biva, *kao* se što *isparava*, *vidi* isparivanje. — Katkad može žuma braniti koju zemlju od rgjavog *isparavanja* druge kakve zemlje. Priprava 31.

isparavati se, *isparavam se, v. r. impf.* iz-paravati se, *ausdünsten, exhalare, respirare*, *glagol* se *nahodi u verbal.* isparavanje, *vidi* isparivati se.

ispariti, *rim. v. pf.* Rj. iz-pariti, *v. impf.* päriti. 1) *abbruchen, aqua ferida duo*, Rj. *vrлом* rodom *ispariti*. — 2) *sa se, reflect.* *sich im Bade oder beim Feuer erwärmen, calefacio*, Rj. *zgrijati se u kupanju ili kod vatre*.

isparivavanje, *n. vidu isparavanje*. — Sve su barovite zemlje nezdrave sa svojega rgjavog *isparivanja*. Kad se bara istoči, nezdravoga *isparivanju* nestane. Priprava 31.

isparivati se, *isparivam se, v. r. impf.* *ausdünsten, exhalare, respirare*, *glagol* se *nahodi u verbal.* isparivanje, *vidi* isparavati se.

ispasti, *ispadnem, v. pf.* Rj. iz-pasti, *vidi* ispadnuti, ispanuti, *v. impf.* ispadati. — Kad jedna nedelja progje govori se djeoi: *ispade* babi zub. Rj. 9b. Kad kome *ispadne* zalogaj iz usta, Rj. 87b. Iz vrane što *ispadne*, teško soko postane, Posl. 97. Dake njemu *ispadnu* duša, Npj. 14, 365. Voinović je bio ... suvih dugačkih obraza s *ispalim* jagodicama, Danica 4. 20. Tamnoj majci oči *ispanuše*, Kov. 105. — 2) *na* brdo, pred kulu, *hiniauslaufen, excurrere, cf.* iskočiti, Rj. *istrčati*. — Kad *ispade* Jovan na Labudu, željno li ga sluge ugledale, Npj. 2, 37. Sva Korita pritisnula tama, a iz tame *ispadoše* vuci, 3, 157. Ne smijahu Blatom prolaziti nit' na Blato *lovca ispanuti*, 5, 113. (spanuti prelazno? učiniti da *ispadne*?).

ispasti, *ispasem, v. pf.* iz-pasti, *kao* *sustajem* *popasti*, *v. impf.* pästi I. — Ni gora *ispasena*, ni Bog izmoljen, DPost. 79.

ispaša, *f. vidu* paša: očerao ovce na *ispašu*, Rj. *isp.* ispašti (ispasem).

ispasćanje, *n. n. vidu* ispaštanje, Rj.

ispasćati, *ispasćam, radi* ispaštati. — *ispasćati se, ispašćati se, radi* ispaštati se, Rj.

ispaštati, *n. (u Hrv.)* mjesto gdje stoka pase, *die Weide (Weideplatz), pascuum*, Rj. *ispašišće* (*osn.* u ispaša, *Osn.* 353, *vidi* pašite, pašnik, pašnjak. — *čiji* s *takim* *nast.* kod *ilanšte*.

ispaštanje, *n.* Rj. *verbal.* od 1) ispaštati, 2) ispaštati se. — 1) *radnja* kojom tko ispaša što (das Büssen, hitio, Rj.). — 2) *radnja* kojom se tko *ispasta* (das Fasten, jejunium, Rj.). — *vidi* ispasćanje.

ispaštati, *ispasťam, v. impf.* iz-paštati, *v. pf.* is-

... Bog ne će pustiti da se ... Kor. 1. 10. 3.

iskusavanje, *iskusavati*, *v. pf.* (u Dalm.) pušku, *abfeuern*, *incendo*, Rj. iz-paliti, *vidi* opaliti, upaliti 2; izbačiti 2, *v. sup.* kod izbačiti 2, *v. impf.* paliti. — Tu *ispali* bistra džerđdana i četiri kufurljije male, Npj. 4, 401.

ispanutiti, *ispanutiti*, *v. pf.* iz-panutiti, *za ukr.* *isp.* pripanutiti, pridanutiti, *vidi* ispasti.

ispapati, *ispapati*, *v. pf.* iz-papati, *izjesti*, *v. impf.* papati, *mjesto* jesti, Rj. 487b. — Tko krivicu tugu čeka, studeni je *ispapa*, DPost. 430.

isparaklisati, *isparaklisati*, *v. pf.* zerfetzen, *dilatiro*, Rj. iz-paraklisati, *može biti da je riječ* načinjeno od *isparati* 2, *nišaneći na* paraklis, paraklisara, *radi* izderati, razderati, izrpati, *isp.* rasparaklisati, *kao* prvost glagol *na* nalazi se.

isparati, *isparati*, *v. pf.* Rj. *isp.* isporiti, *v. impf.* parati. 1) *auseinander schneiden, discindo*, Rj. *kao* parajući rasjeći; Dogđoše ljudi iz Sihema ... razdrtijeh haljima i *isparati* po tjeleu, Jer. 41, 5. — 2) *in Hrv.* *vidi* poderati (n. p. knjigu), Rj. *vidi* i izderati.

isparavanje, *n. Ausdünstung, exhalatio, verbal.* od *isparavati se, stanje* koje biva, *kao* se što *isparava*, *vidi* isparivanje. — Katkad može žuma braniti koju zemlju od rgjavog *isparavanja* druge kakve zemlje. Priprava 31.

isparavati se, *isparavam se, v. r. impf.* iz-paravati se, *ausdünsten, exhalare, respirare*, *glagol* se *nahodi u verbal.* isparavanje, *vidi* isparivati se.

ispariti, *rim. v. pf.* Rj. iz-pariti, *v. impf.* päriti. 1) *abbruchen, aqua ferida duo*, Rj. *vrлом* rodom *ispariti*. — 2) *sa se, reflect.* *sich im Bade oder beim Feuer erwärmen, calefacio*, Rj. *zgrijati se u kupanju ili kod vatre*.

isparivavanje, *n. vidu isparavanje*. — Sve su barovite zemlje nezdrave sa svojega rgjavog *isparivanja*. Kad se bara istoči, nezdravoga *isparivanju* nestane. Priprava 31.

isparivati se, *isparivam se, v. r. impf.* *ausdünsten, exhalare, respirare*, *glagol* se *nahodi u verbal.* isparivanje, *vidi* isparavati se.

ispasti, *ispadnem, v. pf.* Rj. iz-pasti, *vidi* ispadnuti, ispanuti, *v. impf.* ispadati. — Kad jedna nedelja progje govori se djeoi: *ispade* babi zub. Rj. 9b. Kad kome *ispadne* zalogaj iz usta, Rj. 87b. Iz vrane što *ispadne*, teško soko postane, Posl. 97. Dake njemu *ispadnu* duša, Npj. 14, 365. Voinović je bio ... suvih dugačkih obraza s *ispalim* jagodicama, Danica 4. 20. Tamnoj majci oči *ispanuše*, Kov. 105. — 2) *na* brdo, pred kulu, *hiniauslaufen, excurrere, cf.* iskočiti, Rj. *istrčati*. — Kad *ispade* Jovan na Labudu, željno li ga sluge ugledale, Npj. 2, 37. Sva Korita pritisnula tama, a iz tame *ispadoše* vuci, 3, 157. Ne smijahu Blatom prolaziti nit' na Blato *lovca ispanuti*, 5, 113. (spanuti prelazno? učiniti da *ispadne*?).

ispasti, *ispasem, v. pf.* iz-pasti, *kao* *sustajem* *popasti*, *v. impf.* pästi I. — Ni gora *ispasena*, ni Bog izmoljen, DPost. 79.

ispaša, *f. vidu* paša: očerao ovce na *ispašu*, Rj. *isp.* ispašti (ispasem).

ispasćanje, *n. n. vidu* ispaštanje, Rj.

ispasćati, *ispasćam, radi* ispaštati. — *ispasćati se, ispašćati se, radi* ispaštati se, Rj.

ispaštati, *n. (u Hrv.)* mjesto gdje stoka pase, *die Weide (Weideplatz), pascuum*, Rj. *ispašišće* (*osn.* u ispaša, *Osn.* 353, *vidi* pašite, pašnik, pašnjak. — *čiji* s *takim* *nast.* kod *ilanšte*.

ispaštanje, *n.* Rj. *verbal.* od 1) ispaštati, 2) ispaštati se. — 1) *radnja* kojom tko ispaša što (das Büssen, hitio, Rj.). — 2) *radnja* kojom se tko *ispasta* (das Fasten, jejunium, Rj.). — *vidi* ispasćanje.

ispaštati, *ispasťam, v. impf.* iz-paštati, *v. pf.* is-

isporazbolijevati se, isporačbolijevamo se, v. r. pf. *Meine, wahr, contripar*, Rj. kad *... ali* porazbolijevati se, po-

isporediti, *am. pp. ar da Sede stellen, com-*

... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 a) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 b) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 c) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 d) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 e) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 f) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 g) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 h) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 i) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 j) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 k) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 l) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 m) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 n) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 o) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 p) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 q) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 r) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 s) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 t) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 u) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 v) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 w) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 x) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 y) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 z) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 aa) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 ab) ... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

ispovijati se, ispovijam se, v. r. pf. *sich winden, colet*; Sitna se trava *ispovijala* dol po igrištu, po devojačkom. Rj. iz-povijati se, *sre se po malo poriti, v. impf. povijati se.*

Isповijed, f. die Beichte, confessio. Rj. *vidi ispo-*

... upe, ali radi uporoditi, v. impf. porediti.

1 a) radnja kojom tko (du-

1 b) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 c) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 d) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 e) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 f) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 g) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 h) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 i) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 j) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 k) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 l) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 m) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 n) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 o) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 p) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 q) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 r) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 s) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 t) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 u) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 v) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 w) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 x) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 y) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 z) radnja kojom tko priznaje, pri-

1 aa) radnja kojom tko priznaje, pri-

ispraćati, *am. v. impf. Rj. iz-praćati, prateći koga*

1) hinausbegleiten, comitor discedentem. Rj. — 2) sa se, recipr.: I onamo se česte i daruju i isprašuju od prilike kao i u pohodima. Kov. 96.

isprašiti, ispraši, v. pf. Rj. iz-prašiti, v. impf. prašiti. — 1) (eine Menge) werfen (von der Saug. putio. Rj. kaže se za krmaču, kad izleže više prašića. — 2) sa se, refleks. t. j. krmače, werfen (von mehreren Säuen). purio. Rj. kaže se za više krmača, kad izlegu prašiće.

isprašanje, n. verb. od isprašati. radnja kojom tko ispraša što od koga.

isprašati, isprašam, v. impf. iz-prašati, prosci dobiti; durch Bitten erlangen. impetrare. v. pf. isprašiti 3. — Isprašaju ono što prose veće puta. M. Divković. Sve što od sinka tvoga prosiš, vazda isprašas. A. Kanižlić. ARj. III. 948b. vidi izmaljati.

isprašiti, ispraši, v. pf. n. p. haljinu, bestauben, pulvere adsperso, cf. uprašiti. Rj. iz-prašiti, kao prahom posuti, prahom izmaljati. vidi i oprasiti 3. v. impf. prašiti.

isprati, isperčm, v. pf. auswaschen, clavo. Rj. iz-prati, seršiti pranje, pa i perati istrti, izvaditi što. vidi izprati. v. impf. ispirati. — A bijelo platno neisprato... »Ja ću tvoje izapрати platno. Npj 2, 121.

ispratiti, tm, v. pf. hinausbegleiten, comitor. Rj. iz-pratiti, prašiti izići s kim, eidi popratiti, v. impf. isprašati. — Odmah ispratiti šaru neugošćena da ide od kuda je i došao. Npr. 88. Ispratiese sre (čene i gjeon) u Bosnu, vrate se samo oni, koji su za oružje. Danica 3, 174. Da im dadu nekoliko hiljade groša na put i da ih isprate natrag. Miloš 16.

ispratuja, f. adj. der Abschied, das Geleit auf den Weg, salutatio (osculum, verbera) ratiaca. Rj. djelo kojom tko ispratiti koga, n. p. čjelirajući ga ili pak bijući, i t. d. — pridjer zamjenjuje imenicu.

isprava, f. das Recht zu etwas, die Bewilligung der Regierung, jus scriptum rei faciendae; donio ispravu iz Carigrada da ponovi (ili da načini iznova) namastir. cf. ispravica. Rj. pismo kojom se komu daje pravo, da čini što. vidi oprava. dokument. — Naženi mu srne i jelene, ne će li ga jelen razbučiti, da ti bude pred ljugnja isprava, pa njegove ti dojavi ovece, ne bismo P se od rjeje oteli. Npj. 2, 631 (kao opravdanje?). Što je pisao ispravu u kojoj se spominje. DRj. 1, 35. Prvi, koji se i u domaćih i u inostranih javnih ispravah nazivlje kraljem. Rad 17, 165.

ispravan, isprāvna, adj. u ponesenom smislu, što je kako treba, na vrijeme, pravilno; recht, geborig, richtig, accurat, pünktlich; rectus, diligens, ad tempus. adv. isprāvno, recht, recte. Rj. Polanik... koji u. p. sve ispravno plaća, što vladalac zapovjedi da plati. onaj je pošten čovjek. Priprava 61.

ispravdati, dān, v. pf. dobiti na suda raspro. mittels eines Prozesses gewinnen, lite assuqi. cf. pravdati se. Rj. upravo: pravdajući se (s kim) dobiti.

ispravica, f. vidi isprava. Rj. upravo je dem. od isprava, ali značenje nije deminutivno.

ispraviti, vīm, v. pf. — 1) gerade richten, corrigo: Ne može se kriva Drina ramenom ispraviti. Rj. iz-praviti, učiniti da što (krivo) bude pravo. v. impf. ispravljati. — S mojom gobom ne mogu vas serjet ispraviti. Rj. 91a. (u Posl. 182: Mojom gobom ne mogu vas svijet ispraviti). Hotjet' krivu ulicu ispraviti. DPosl. 27. Krmaudžije, ispravite lagje. Npj. 5, 416. Niti je mogao prsta dobro skupiti, ni ispraviti. Danica 1, 79. Ako sam u čemu pogriješio, vrlo bi mi milo bilo da me ko ispravi. Rat 63. sa se, pass.: Ne može se (kriva) Drina ramenom ispraviti. Posl. 205. — 2 a) kao ispraviti, aufrichten, erigo, statuo. isp. i izdici, poperiti. — Plojka, glatka kamena pločica, kojom se gadja u drugi ispravljani kamen, koji se zove cilj. Rj. 508b. U krvi ga poznat' ne mo-

gaše... iz l... q... n... ispravica. Npj. 2, 562. Isprav vas da hodite pravo. Mojs. III, 26, 13. Treći ispravljena četa na nj. Juc. 15, 26. — b) sa se, refleks. kao ispraviti se, (sich) aufrichten, sich aufrichten. isp. ispraviti 3a, vidi izdici se... Al... e nazovi narivac u jedan put ispravi i seome. Npr. 172. Plam M. oko, tako vatra živa, ispravice se na sa... v... Npj. 2, 358. Isus saze se dolje i pišase pristom po zemlji... ispravice se i reče... Jov. 5, 7.

ispravljanje, n. Rj. verb. od ispravljati. 1) ispravljati, 2) ispravljati se. — 1) gerade richten, aufrichten. Rj. onaj što se ispravljaju, bade prava ca, misla pravom i pravo... Doh... p... šiba tanka, treba je ispravljati. Posl. 91, 6. V... s... a... Vljamio, neka ispravljaju je... Npr. Srh. 1817, 536. Ispravljase narod Avinjonski. Glas. 21, 279 (tako je Dubravica prava... Avinjonski... populom Avinjonskem reformante). — 2 a) kao ispravljati, aufrichten, erigo, allere. — Ispravljaju potlačengga, dajte pravice siroti, branite udavca. Is. 1, 17. — b) sa se, refleks. kao ispravljati se, statui (stājem) apravo, sich aufrichten; isp. ispravljati 2a.

Vladika držedi na glavi krs, saziba se pod njim do zemlje... i po tom se opet ispravlja kao ona (crkva) kad je nadvladala. DP. 335.

ispravno, recht, recti. Rj. adv. vidi ispravan.

isprazniti, ispraznim, v. pf. ausleeren, evacuare. Rj. iz-prazniti, učiniti da što gnoj bude prazno, vidi izručiti 1. v. impf. ispraznjivati. — Tu sve nase sile izlomismo, i sa svijem hajno ispraznismo. Npj. 5, 192. sa se, pass.: Sa svijem će se isprazniti zemlja, i sa svijem će se opljuniti. Is. 21, 3.

ispraznjivanje, n. das Ausleeren, evacuatio. Rj. verb. od ispraznjivati, radnja kojom tko ispraznjuje što.

ispraznjivati, ispraznjujem, v. impf. ausleeren, evacuo. Rj. v. impf. prazno, v. pf. isprazniti.

Lud je tko svoj utjeh ispraznjuje grijehom nj. ispraznjuje za napumiti tugj. DPosl. 57. vidi izručivati.

ispreati, čām, v. pf. (u Dubra) ispreao luk, t. j. izvretenao, prorastao, eidi izvretenati. Rj. — P. Budu... kaže, da je što zabijem ako ispreati, mogu da ima ispreati, ispream. Od velike kiše, senica mu je na gumnu ispreala. u Stonu. M. Milas. ARj. III, 957b.

isprdak, isprtkā, m. Er, anguss des Furchers, eripitus (?): Koliko je dijete, kao isprdak (osterr. Furchknodel). Rj. ono što se isprdu.

isprdeljuskati, isprdeljuskām, v. pf. (u Dubra) Einem mehrere Ohrfeigen geben, volapis percutio. Rj. iz-prdeljuskati, pridljuskati, priusati koga ristu puta. isp. pridljuska (vaska).

isprdjeti, dim, v. pf. iz-prdjeti. 1) izbažjeti. vidi isprdjeti. Rj. 218a. prdeći izbačati što iz sebe. isp. isprdmati. — 2 sa se, refleks. sich ausfahren, satis pepedisse. Rj. dosta puta prdmati.

isprdmati, nēm, v. pf. ausfahren, expedo. Rj. iz-prdmati, prdmući izbačati što iz sebe, isp. isprdjeti, izbažjeti. — Potegnem lisien nogom u stražnjicu, a ona se uplaš, pa od straha prdne, i isprdmie lefter. Npr. 163.

isprebijati, isprebijām, v. pf. Rj. iz-prebijati, v. impf. prebijati. — 1 a) koga, što, vielfach erschlagen, condudo. Rj. posve prebati: jako i svakojako izbiti koga ili što, eidi iskomarditi. — Svatovi polete na tavan, lisien skoči s tavana i nteče, a jadrnoga ruka srega isprebijaju. Npr. 180. Kad Turčina u knežini nagje, topuzioa mu rebra isprebija. Npj. 4, 139. Mlogi isprebijaju noge i ruke. Miloš 102. — b) sa se, refleks.: Pripovijeda se da je nekaka žena... poletjevši sva se isprebijala koje o šta. Rj. 66b. — 2) isprebijati jedno za drugo, gegen einander berechnen, compenso,

ispričanje, (ispričanje, Stulli), *n.* *dialo kojim tko ispriča koga ili se ispriča, u starim Hrv. riječnicima u pisacima, i u naše vrijeme:* Ispričanje, *Entschuldigung, disculpa.* B. Petranović. ARJ. IV. 3a. *vidi izgovor 2, otpor. — tekuu verb. supst. kod dopuštenje.*

ispričati, ispričam, *v. pf.* Rj. iz-pričati. — **1.)** *vor-zählen, enarro:* ispričaj mi jednu priču. Rj. *pripovjediti. v. impf. pričati. — 2.)* *ausser-ahlen, enarro:* čekaj dok ispričam ovu priču što sam počeo. Rj. *svršiti pričanje, iskazati:* Ko će iskazati silu Gospodnju? *ispričati* svu slavu njegovu? Ps. 106, 2. — **3.)** (po zap. kraj.) *entschuldigen, excuso, cf. opravdati, izgovoriti 2.* Rj. *vidi odgovoriti 2, ogovoriti.* To neka me u tebe ispriču što ti do sad ne pišah. Kolo 15 (14). — **11.** *sa se, reflex.* — **1.)** *sich ausser-ahlen, sat narvasse.* Rj. *dosta, do sita pripovjediti, vidi izgovoriti se 1. — 2.)* *sich entschuldigen, excuso me.* Rj. *vidi izgovoriti se 2, odgovoriti se.*

ispričavānje, *n. verb. ad* ispričavati i ispričavati se, *radnja* kojom tko ispričava koga ili se tko ispričava.

ispričavati, ispričavam, *v. impf.* iz-pričavati. *v. pf.* ispričati 3 (i se). — **1.)** koga. *vidi izgovoriti 2, odgovarati 2, ogovarati, pravdati. — 2.)* *sa se, reflex.:* Ispričavajući se da on nije bio . . . D. Obradović. ARJ. IV. 3a. *govori se u Hrv. vidi pričati se.*

isprigati, gām, *v. pf.* *vidi* poprigati: Mjesila mu pogacuju, *isprigula prosuljicu*, uočila bokariću. Rj. iz-prihati. *vidi isfrigati, svršiti prigovje, pripovjedi zgotoviti, načiniti. v. impf. prigati.*

ispriječati, ispriječam, *v. pf.* *n. p.* opanke, *kreuz-weise* mit oputa *befestigen, decusso lora.* Rj. iz-priječati što; *metnuti poprijeko na nj što gani; n. p.* opanke *ispriječati oputom: utrditi optuku mitnarsi poprijeko na njih oputu. v. impf. priječati. — Mrežale, ispriječano* kao mreža, te se u njemu slama nosi. Rj. 371a. *sa se, pass.:* Kriplje, kao obručci, što se ispriječaju (iskrpe) *dretvom ili oputom.* Rj. 306a.

ispriječati, ispriječim, *v. pf.* Rj. iz-priječati. *isp. isopriječati* (i se). — **1.)** *n. p.* pušku na vratima, *schieß anlehnen (dus Gewehr z. B.), anlehnen.* Rj. *kao poprečke, koso nasloniti što. — 2.)* *sa se, reflex. sich anstemen gegen Semund, adnitor in alipum.* Rj. *kao nasloniti se na koga, stati pred koga, uprijeti se, da ne može dalje. vidi* razogačiti se. — Kad si kako pseto ili dijete, makar bilo najmanje i naj-labije, *ispriječi* i stane da se brani, onda slabo ko snije na nj udariti. Npr. 311.

isprijekā, *von der Seile, u latere. cf.* izrebar. Rj. iz-prijeka, *prijeok u gen. s prijedlogom iz, gorori se kao adverb. kao iz strane, sa strane. — Glasnica, rupica na korabljama isprijekā.* Rj. 88a. Zalaziti kome *n. p. s legja ili isprijekā.* Rj. 180a. Maksim gleda jade *isprijekā, isprijekā, ali* poprijeko. Npj. 2. 552. Ali stade jeka *isprijekā*, začuše se jasni talambasi. 3, 111. Milan će *iz prijeka* doći i dovesti tri hiljade Kuća. 5, 385.

isprikivati, isprikivam, *v. pf.* *insgesamt an-schmieden, acudo.* Rj. iz-prikivati, *svre redom prikovati. v. impf. prikivati. — Cujneći, da se carski fermani čate, i da su gješto isprikivani* po zbjegovima i po zasjekama, mlogi su mislili . . . Danica 3, 177. *sa se, pass.:* Strijeke, grede koje se iznutra *isprikivaju* unakrst, kad se prevlači čitava zgrada. Rj. 719b.

ispršivati, ispršivam, *v. pf.* *insgesamt un-nohen, adsno.* Rj. iz-pršivati, *svre redom pršiti. v. impf. pršivati. —* Čoroje je imao haljimu čupavu, po kojoj su bili *ispršivani* kojekaki repovi, a najviše lisjeji. Pis. 32.

isprkositi, isprkosim, *v. pf.* iz-prkositi, *dobiti prkošenjem:* Ti meni u svaćenju prkosiš, ma prkosio ne prkosio, neš ništa *isprkositi.* J. Bogdanović. ARJ. IV. 5a.

isprōbādati, isprōbādām, *v. pf.* *zerstechen, com-*

potupn. Rj. iz-prōbādati, *svre redom prōbādati. v. impf. prōbādati.*

isprobijati, isprōbi-jam, *v. pf.* *probijati, svre redom prōbati. v. impf. probijati.* Ploze usiti led, u p. oko lagje, i j. *isprōbiti.* Rj. 905a.

isprodāvati, isprōdā-jem, *v. pf.* *prodāvati, svre redom prōdāti. v. impf. prodāvati.* Ploze usiti led, u p. oko lagje, i j. *isprōbiti.* Rj. 905a.

isprōpadati, *dani, v. pf.* *prōpadati, svre redom malo prōmalo prōpadati. v. impf. prōpadati.* Nošice odjeca vasa kar za prōbaje, *svre redom malo prōpadati, v. impf. prōpadati.* Mejs. IV. 14, 233.

isprozeivati, isprōzeiv-am, *v. pf.* *durchschneiden, des vada.* Rj. iz-prozeivati, *svre redom prōzeivati. v. impf. prōzeivati.*

ispros. *m. u C. G.* kad se isprōsi djevojka. Rj. *isp. isprōsiti 2.*

isprosijecati, isprōsijec-am, *v. pf.* *durchschneiden, wadm ee also dussen.* Rj. iz-prosijecati, *svre redom prōsijecati. v. impf. prōsijecati.*

isprōsiti, isprōsiti, Rj. iz-prōsiti, *prōsiti dobiti.*

1.) *erhalten, erwidern.* Rj. *prōsiti kao prōsiti, prōsiti dobiti, vidi isprōsijecati.* Kao da ti isprōsio. (Kad ko što malo donese, Postl. 139. *Ko što isprōsiti* dozna nosi. 159. — **2.)** djevojku, *erhalten, erwidern, impetra.* Rj. *isprōsiti djevojku kome ili za koga, u koga, isp. isprōs.* Da tu ti isprōsiti drugu djevojku. Npr. 196. Bio poslan da prōsi djevojku za drugoga pa je isprōsio za sebe. Postl. 261. Raduje se zvijezda danica, ženi brata sjajnoza nijesega, *isprōsita mujina od oblaka.* Npj. 1, 196. Da isprōsim u Laku djevojku. 2, 221. U Risim . . . umjesto isprōsiti djevojku kaže se *erwidern ili erwidern se.* Kov. 13. *sa se, pass.:* Jednu jabuku zlatnu mi je moja majka dala, kada sam se isprōsila za te. Hrv. 23. — **3.)** *prōsiti (uvaliti) dobiti kome što od koga ili u koga; durch. Rotten erhalten, impetrate. v. impf. što; isprōsiti. —* Roditelju, Senkoviću (iskurgju). *Od Boga su nam isprōsio,* Bog je mene tebi poklonio, ja cu, babo, na mejdan izići. Npj. 3, 391. Spominje druge poklone, koji bijahu monastira isprōsiti u cara. DML. 17.

isprōsjačiti, isprōsjačim, *v. pf.* iz-prōsjačiti, *dobiti prōsjačenjem:* Nema ni čim da miša otruje, nego što isprōsjači. J. Bogdanović. i u Stullija. ARJ. IV. 5b. *vidi isprōsiti 1.*

isprōsni, *adj. erhalten, pcedaus impetratus.* Rj. *što je isprōseno; esp. isprōsiti 3.* Srdlji pripovijedaju da samo četiri patrijara treba da budu na zemlji, i da se Srpski patrijarh zvao peti isprōsni: jer su ga Srdlji isprōsili od one četvorice. Rj.

isprōvaljivati, isprōvaljijem, *v. pf.* iz-prōvaljivati, *svre redom malo prōmalo prōvaliti. v. impf. prōvaljivati. —* No Turke iz erkye ne mogu isterati, jer su bili naukolo *poškaraće isprōvaljivati.* Miloš 109. Iskopaše sebi studenc, *studenc isprōvaljivane,* koji ne mogu da drže vode. Jer. 2, 13.

isprōvlačiti, isprōvlačim, *v. pf.* *nach einander durchziehen (da Faden, Riemen, Heftel), trajicio.* Rj. iz-prōvlačiti, *svre redom prōvlači. v. impf. prōvlačiti. —* Mlika, na gječerni sprjel kod parea od kosi-tera kroz koja su unakrst isprōvlačeni rajtani te se čini kao da su toke na pesima. Rj. 230b.

isprōvrčivati, isprōvrčijem, *v. pf.* *nach einander durchbohren, durchlochern, perfor avum et alio.* Rj. iz-prōvrčivati, *svre redom prōvrčiti. v. impf. prōvrčivati.*

isprōzēbati, isprōzēbāmo, *v. pf.* *sich erkühlen (von einer Menge, vefriehrer.* Rj. iz-prōzēbati, *o riše ljudi, kad svi prozebu. v. impf. prozebati.*

ispršiti se, ispršim se, *v. pf.* iz-pršiti se, *učiniti da iskoče prsi, te tako stajati ili hoditi, pa i razmetati se, hamiti se, šepiriti se.* Vide, kako se ispršio. M. Medić. i u Stullija. ARJ. IV. 9b.

179 (= *prdnula*). Pritisni nogom. (Kad ko *sto ispusti* ili obori nu zemlju, — kao da ne bi dalje uteklo?). 263. *Ispustiť iz šake*. DPost. 36. Zmaj prolaze s mora na Dunavo i pod krilom promose djevojku... Ali je zmaju žegža dodijala. *ispod krila ispusti djevojku*. Npj. 1, 163. To izusti, a dušu *ispusti*. 1, 239. Desnica ti usunula ruku, iz koje si strelce *ispustio*. 2, 80. I ovako njemu besidila (zmijati)... Kad je zmija *riječ ispustila*, vrnula se na pendžer od dvora. HNpj. 1, 86. Paši nije nikako bilo milo, da *Miloša ispusti iz ruku*. Miloš 120. Preda seljacima onog vezanog čoveka, a oni *njega ispuste*. 181. Kad kakav raspusti mladbi *ispusti koju riječ u svoj govor*, koju mlada pletarica valja da ne čuje, onda ona spusti oči na svoje pletivo, i traži marljivo *ispuštenu zauku*. Priprava 146. — 2) *sa se, refleks.* — a) *sich verwehrolsen, negligo rem meum*. Rj. *vidi* zapušiti se. — b) on se malo u licu *ispustio*, t. j. izmršavio. Rj. *vidi* izgubiti se. c) *kao iziči*: »I ja b' onje mog'o tamnovati gledajući na licu tvojem... I' kojoj sam tamnovatavnicu, Bog ti ne d'o onje tamnovati; što l' si moje lice zamotrio, podavno je *jesam ispustio*, te s' mi nio i kosu obrj'o, i najjo hljeba bijeloga... te u lice krvece zadobio. Npj. 3, 131. I' kolu će biti moja majka... stara će se *ispustiti* majka, pa će njest' u bijele dvore«. Pa se stara *iz kola pustila*, i utrča u bijele dvore. Here. 8. *vidi* pustiti se.

ispušćanje, *n. vidí* ispušćanje. Rj.

ispušćati, *ispušćam, vidí* ispušćati. Rj.

ispušiti, šim, *v. pf. n. p. lulu, ausrauchen, fumando consumo, cf. popušiti*. Rj. *iz-pušiti. vidí* izdmiliti. *v. impf. pušiti*.

ispuštanje, *n. Rj. verb. od 1) ispuštati, 2) ispuštati se.* — 1) *radnja kojom tko ispušta što* (das Auslassen, emissio. Rj.). — 2) *stanje koje licu kad se tko ispušta*.

ispuštati, *ispušćam v. impf. Rj. iz-pušati, vidí* ispušćati. *v. pf. ispuštiti, ispušćiti.* — 1) *auslassen, dimitto, cf. ispušćati*. Rj. — Ali nijesmo, brate, drijemali, ni *iz ruku čaša ispuštali*. Npj. 2, 100. Još navlaže *ispuštaje rukoretí* i ostavlja je joj neka kupi. Rut. 2, 16. Jesi li vidio kad se košute legu?... Kako se savijaju, *mlad svoju ispuštaju*, i oprastaju se bolova? Jov 39, 6. *Ispuštaju dušu svoju* u narudnju matera svojili. Plač 2, 12. — 2) *sa se, refleks.* — a) *sich verwehrolsen, negligo me*. Rj. *vidí* zapušiti se. — b) u licu, *mager werden, macresco, cf. ispuštiti se* (2 b). Rj. u licu *mršati, mršariti; u licu gubiti se*.

ispužati, *ispužem, v. pf. Rj. iz-pužati, v. impf. pužati.* — 1) *hinwaskriechen wie die Kriecher, crepo*. Rj. *pužeti iziči* (kao *n. p. djeca*). — 2) *hinwaskletteln, enitör, crepo*. Rj. *pužeti iziči, pupati se*.

isred (iz sred), *mitten aus, v. medio*. Rj. *iz-sred*. Prijedlog sred uzima preda se druge (i., na, pa, s, u, koji mu značenju dodaju svoje. Sint. 308. — *Isred* grada, *isred vojske*. Rj. Progovori Gospod k vama *isred ognja*. Mojs. V. 4, 12. Užeše dyanaest kamena *isred Jordana*. Is. Nav. 4, 8.

Istā, (st.) *durch poetische Lizenz verkurzt, statt od istoka, vom Anfang, ab oriente*: Sjelo sunce *ista* do zapada, a ne sjalo gje je moja majka. Rj. u pjesmi *riječ skraćena mjesto*: od istoka.

istaći, *istaknem, v. pf. iz-taći. vidí* istaknuti. *v. impf. istaći, istjećati.* — 1) *kao pomoliti, učiniti da se što osobito pokaže, pomoli, hervorheben.* — Elan uze tul, s kolima ljudi i s konjicima, i Kir *istaće štít*. Is. 22, 6. *sa se, pass.*: Ide jedno za drugim, pa se hoće prema prednjem da *istakne drugo*. DARj. 3a. Da se samo *istaknu razlike* prema glavnom ili prema prednjem značenju. Ogled VI. — 2) *sa se, refleks. sich hervorheben, erbielen zu einer Unternehmung, ersisto, cf. istaknuti se*: *Istaće* se silna poturica. Rj. *kad se što izmoli između drugih, pukaće se gotor da sam što učini. vidí* nataći se, istisnuti se. — Ali evo muke i nevolje: nema nitko za me u tamicu. ... *Istaće*

se. Iaki. Huseni. — *Pera* i... od Hovata. Muta! Ja ću pariti za te u tamicu. Npr. 83.

istakanje, *n. das Hervorheben, erheben, Rj. verb. od*, *istakati, radnja kojom tko istakne što*.

istakati, *istacem, v. pf. istaći, erheben, erheben, Rj. iz-takati, v. pf. istaći, erheben, erheben.* — *Be mu nice i barila... osnu onje jame odlož, a na samu mrežu jama i sa strane pod vrhom, a se i sa onje jama, što je na dan, u njih peće ili vodu sipa, a na ovu stranu istaće.* Rj. 260b.

istaknuti se, *mian se, v. pf. istaći, erheben, erheben, Rj. iz-taknuti se, istaći, erheben, erheben.* — *Nestino se vrkne, ne istaknuti se s istaknutim.* DPost. 77. *dejele, v. pf. u poročanju nikad, ispušćati*.

istaknuti se, *istaknem se, v. pf. istaći, erheben, erheben, Rj. iz-taknuti se, istaći, erheben, erheben.*

istaneći, *am, v. pf. Rj. 261. erheben, erheben, Rj. tanak, vidí* otančati. — 1) *dan uzerben, erheben, Rj. tanak postati.* — 2) *neniger werden, erheben, erheben* li još koliko *rakije?* — nema, već je *istančalo*. Rj. *učinj postati ista postava, tanak, nijeta ona i manje*: I' taj će dan *istančati* slova Jakovljeva, i debelo tijelo njegovo *ourasće*. Is. 17, 1.

istanjiti, *istanjim, v. pf. erheben, erheben, Rj. iz-tanjiti, učiniti da što bude tanje, tanko, v. impf. istanjivati, sa se, pass.*: Kad se nadi u p. sjekira, onda se na ostrice njezino nastavi nuda oćelika, pa se poslije *istanji* i izostri. Rj. 386a.

istanjivanje, *n. das Verdunnen, erheben, Rj. verb. od* *istanjivati, radnja kojom tko istanjuje što*.

istanjivati, *istanjujem, v. impf. erheben, erheben, Rj. iz-tanjivati, erheben da bude što tanje, tanko, v. pf. istanjiti.*

Istarski, *adj. st. pripada Istra, Isteiji*: U jednoj pjesmi *istarski*. DARj. 224a.

istaštiti, šim, *v. pf. vidí* izglašnjati. Rj. *iz-taštiti, postajem od tasi, prazan, postati prazan, gladan*.

istaviti, šim, *v. pf. Rj. iz-staviti, dajati što s jednoga mjesta staviti u drugo, v. impf. istavljeti.*

1) *n. p. locate, wegstellen, erheben, Rj. kao staviti na stranu.* — 2) *vrata, ausheben, erheben, Rj. Koliko ga lako udarila, iz bojna ga sedla istavila.* Rj. — Dozovu seoskoga drvogjelju s njegovim alatom, *te istavi erda*. Danica 2, 135.

istavljanje, *n. Rj. verb. od* *istavljeti.* — 1) *radnja kojom tko istavlja (stavlja na stranu) što, n. p. locate, erheben, wegstellen, erheben, Rj. radnja kojom tko istavlja, n. p. locate, erheben, erheben, Rj. v.*

istavljeti, *vijam, v. impf. iz-stavljeti, davati što s jednoga mjesta na stavljati u drugo, v. pf. istaviti.*

1) *erheben, erheben, Rj. kao stavljati na stranu, n. p. locate.* — 2) *vrata, ausheben, erheben, Rj. —* Kada budeš na ulicu, čuvaj, ne lupkaj... Kad je bio na ulicu, *vrata istavlja*. Npj. 1, 522. Navlaše jako na čovjeka, na Lou, i stadoše *istavljeti vrata*. Mojs. 1, 19, 9.

istavoriti, šim, *v. pf. n. p. zimu, iz zime, mahschig zubringen, misere transigo, cf. pretavoriti*. Rj. *iz-tavoriti, tavoriti, kabare u prorsti, n. p. zimu, iziči iz vje, v. impf. tavoriti.*

istecći, *istjećem, v. pf. Rj. iz-toći, v. impf. istjećati.* — 1) *auslaufen, efflue*. Rj. — Odnese pomije u valov svinjama... *pomije ni kapi, a oko valova zemlja suha, nisu istekle!* Npr. 83. Petar Petru *jače peće, ako puče, ne istecí*. Post. 247. Piši... kako ti kad *iz pera istecí*. Rj. VI. *(isp. Pišu kako im kad izmije iz pera, Pis. 28. Istecí rose iz ruma puna zdjela, Sud. 6, 38.* — b) *kao proći, minuti*: To će proći, a ti ćeš! Bože! ostati: sve će to kao haljine ovetšati... Ali ti si taj isti i godinu traje ne će *istecí*. Ps. 102, 27. — 2) a) *kao iziči, ausgehen, oriri*: I *isteklu* jutarnja *danića*. Rj. 256b. *Isteklo* je žarko sunce ču za gore. Rj. 75a. *Istecí* sjajan *nješecé*, o bumbule moj! Here. 278. — b) *kao iziči, postati*: Molitve su njezine (crkve) s tolikim obiljem *blagodati istekle iz*

i odgovara se: *va istina* vaskrs, Rj. 55a. *Va istina* ti si sin Božij, Mat. 11, 33. Djeci njezinoj, koju ja ljubim *va istinu*, Jov. 11, 1. — **6) istina je, da...** *ali, a; u takim se događajima sestarak (kopala) je i izostavlja: istina, da...* *ali, no; napokon riječ istina bez sreće gramatične s ostalim dobija značenje adverbijalno: istina...* *ali, nego, no; war...* *aber; quidem...* *sed tuncin: Istina je, čestiti care, da si mi to kazao, ali pogledaj što si mi na ovoj karti potpisao.* Npr. 108. *Istina je, ljubice, da si svijet nad cvjetovima, a i još bi lepša bila, da ti nije mała mana.* Npj. 1, 227. — Izvan Bijogradskog pašaluka *istinu* da imam iz mlogih nahija po nekoliko imena od sela, no budući da ih nemanu sviju, zato ću... Danica 2, 73. *Istina* da će ona za vas i tako propasti; *ali* je opet bolje... 2, 119. — Pa mi je iz najprije *istina* bilo teško, a poslije sam se bio kojeko navikao; *ali* kako ta prokleta žena dogje k meni... Npr. 115. Kad oni dogju u Beograd, dogje *istina* i Jakov, *no* on udari natrag. Miloš 23. To se »h« manje čuje; *ali* k istoku ne gubi se tako odmah, nego se, *istina* sve slabeei, proteže preko Zete može biti čak do Metohije. Posl. XXII. *Istina*, ja sam kriv što se nezvan istakoh, *ali* sam reci šta me je naglao; razmetanje ili ljubav? DP. 5. Želim da iz ovoga, *istina*, slabog opisanja sam sebi sastaviš u misli veliku sliku naše erkeve. 372. U čem ću, *istina*, napominjati ponajviše stvari već poznate. Rad 1, 110.

Istini, *adj.* *wahrhaft, verac.* Rj. *istini* (mjesto **ИСТИНОУ**). Osn. 177. *primjere ridi kod istin.*

Istinii, *adj.* u Rj. *samo kao odvejen: istiniii, wahrhaft, verac.* što pripada *istini, ridi istin, istini.* — Da ga iskušā, jeli *istiniii* što mu sree kaže. Npr. 250. Neistinito vijek ne istakni se s *istiniii*jem. DP. 77. A još se za *istiniii*je govori da su... Kov. 38. *Istiniii* dogajju. Npj. 4, 458 (Vuk). Znamo da si *istiniii*. Mat. 22, 16. *Iljeb istiniii* s mla. Jov. 6, 32. Dajte mi *znak istiniii*. Is. Nav. 2, 12. Eto je napisano u knjizi *istiniii*toga. Sam. 11, 1, 18. Sam je *istiniii*, i tumačenje mu vjerno. Dan. 2, 45. *adv.*: Poznadoše *istiniii*to da od tebe (očeb) izigjoh. Jov. 17, 8. Služite mu *istiniii*to. Sam. 1, 12, 24. Samo ako ih (grijehe) *istiniii*to priznamo. DP. 175.

Istiniist, *istinii*stosi, *f. veritas.* Stulli. *osobina onoga što je istiniii*to, die *Wahrhaftigkeit, veracitas.* Ne čete ni malo posumnjati o *istinii*stosi ove moje želje. Javor 1885, 439.

Istinski, *adj.* u p. istina, *wahr, wahrhaft, veris-simus, ipsissimus:* to je *istinska* laž (*scherzhaft*). Rj. (u šali). Ovo je sve *istinska* istina; a i u ostaliem Crnogorskiem pjesmama više je istorije, nego pozije. Npj. 4, 127 (Vuk).

Istiranje, *n. verb.* od *istirati.* *radnja* kojom *tko istire* što.

Istirati, *istirēm, v. impf. prema v. pf. istriti.* *iztirati.* *za obličje isp. dīrati, dīrēm, pōtirati, pōtirēm, i t. d.* — Reče ove riči Lovrinac, počev *ubrasom istirati*, i onim noge otirati. P. Hektorović. Alj. IV, 46b. Iz kaleža rujno vino piju, kaležnjacim' brke *istiraju.* M. Pavlinović. IV, 771a (*istiraju dijubekt. mjesto istiru*).

Istiskivanje, *n. das Hinusdrücken, extrusio.* Rj. *verb.* od *istiskivati.* *radnja* kojom *tko istiskuje* što.

Istiskivati, *istiskujēm, v. impf. hinausdrücken, extrudo, argeo foras.* Rj. *iz-*istiskivati, *tiskati koga ili što da izauje.* *v. pf. istisnuti.*

Istisnuti, *snēm, (istisnuh, istiskoh, istisnu, ististe; istisnuo, istiskao, istisnula, istisla) v. pf. Rj.* *iz-*istisnuti, *v. impf. istiskivati.* — **1)** *hinausdrücken, extrudo.* Rj. *kao tīsnuti koga ili što da izauje: Iz nahije Uzice još iz početka je Kara-Ojgorgije Jakova bio istiskao s pomoću Milana Obrenovića.* Sovj. 11. — **2)** *sa,*

refleks, ridi istaći se. Rj. *kad se tko čimoli čimaju drugih, paku v se gatao da sam šta učini, eate i natači se.*

Istiva (istivan), *f. unverschämten Ueje.* *postala fundatura i sporna materija.* Rj. *istiva je upravo nekakva bijaba (odpa od kop. se gatao labe, pa i lala od nje.*

Istivan, *istivina, m. ridi istivan.*

Istjecanje, *n. verb.* od *1) istjecati, 2) istjecati se.*

1) *stump* koje biva, *kad šta istječe, a p. sauo.* — **2)** *rubaja* kojom se *tko istječe* das Hervorathun zu einer That, adpariti, oblatio. Rj. *ridi istjecanje 2.*

Istjecati, *istjecēm, v. impf. istječe.* **1)** *kao* *tebi v. čopa, v. pf. istječē, u učepe ridi kad istječi.*

Okrenu se kugj *istječe sauo.* Rj. 311b. — **2)** *sa se, refleks. sich hervorthun zu etwas, existo.* Rj. *istječe se, ridi istjecati se.* Rj. 230b. *kad se tko čimoli čimaju drugih, pokazuje se gatao da sam šta učini.* *v. pf. istaći, istaknuti, se ostali imperfektivu postade od perfektiva: taknuti, dotaknuti se, potaknuti, i t. d., doatači se, natači, potači, i t. d. namogu v. v. i t. d. (kao što je od istaći se: istjecati se i istjecati se mgo sauo i: tjeati, dotjeati; nātjeati, pōtjeati, pītjeati, i t. d.*

Istjerati, *rām, v. pf. Rj. iz-*stjerati, *ridi isčerati.* *v. impf. istjerivati.* **1)** *hinausjagen, expello.* Rj. *ridi ispirati, izagnati, izgnati, izjuriti, izvijati v. pf.*

Nekakva baba *istjerala* jariče u planinu. Rj. 10a. Ima travu *kojom je on do sad isčerao* nekoliko gjavola. Npr. 116. Ako toga najmladjega sina ne *istjeraš iz drora,* 209. Otae mu se na to razljuti... pa ga *isčera od sebi,* 218. *Isčerao* ga v. *kaže* (dosadio mu). Posl. 106. Mladena i Jugovića sa svim da *istjeraju iz narodnih postava,* Miloš 23, Zivković... *istjeran* u službu. Sovj. 32. *sa se, pass.*: Najviše od ovih Tur-skijeh riječi mogu se bez svake muke *isčerati v. našeg jezika.* Rj. XX. — **2)** *času, austrinker, chilo:* Jednom naže Risnjaniu Ivane a *isčera* Obločinu Rade. Rj. *advje: ispiti, upjeć pak kao istjerati što na kraj, srsati što sasrijm.* — Ejera mak na konac (kad ko što hoće do najmanjega da *istjera na kraju,* Rj. 312b. Jedan uhvati rukom nadno štapa, pa drugi do njegove ruke... dok ne *isčeraju na rrb.* Posl. 311. *sa se, pass.*: Može se do mraka *istjerati* još jedna postat. Rj. 550b. — **3)** *Isčerao* graš zolotu, t. j. donio tu trgovini kad ko izgubli. Rj. — **4)** *unpirlato.* Klipali kukuruz, t. j. osjekli, *istjerati klipari.* Rj. 275. — **5)** *sa se, recipr.*: Po ravnu se polju počerāse, na čarku se zbilja *isčerāse.* Npj. 4, 233.

Istjerivanje, *n. Rj. verb.* od *istjerivati.* *radnja* kojom *tko istjeruje* što, *ridi isčerivanje.*

Istjerivati, *istjerujēm, v. impf. Rj. ridi isčerivati;* *izgoniti, v. pf. istjerati.* — Svašto ne valja *na kraj isčerivati.* Posl. 279. Ja ne ću sad *istjerivati* koliko se ovi ostali pravopisi slažu sa Svetićevijem. Rat 4.

Isto, Rj. *adv.* od *isti, koje ridi.* — **1)** *n. p.* tako *isto, garde so, vadem plane modo.* Rj. — Kad u veće dogje hala *onaku isto* s vetrom. Npr. 113. Jarec *isto onako* uradi i njemu. 215. *Orako isto* od korenih slova u glagolu, ali s dodatkom A. Danica 3, 95. U Malesiji tako *isto* rade i Arnauti. Kov. 99. Gilje-koje *isto orako* po imenima i sadržajima svojim dragocjene knjige. Pis. 18. Kakogod što bi bilo nerazumno... *isto* bi tko bilo... 83. Kara-Ojgorgje i Mladen *isto* su tako radili sa svoje strane. Sovj. 17. — **2)** *ridi zaista: Isto* Jovan uteći mogāse. Tu ćemo ih *isto* dočekati. Isto sestru svoga oca Janka. Rj. *ridi i doista, i syn. malje.* — Videći gjevera koji bijaše *isto* kao brat, kao da si jabuku razrezao po napoli. Npr. 118. No hajdemo u Donje lugove, da čekamo Ceklinske trgovce, tu ćemo ih *isto* dočekati. Npj. 1, 126.

Istōriti, *istočim, v. pf. za Ende schenken, effundo.* Rj. *iz-*točiti, *učiniti da što isteče.* *v. impf. istakati.* —

... kad' stoji u Kov. 126, sa se, pass.: ... dravo, a isparivanja nestane.

istočni, *adj.*, *st.* *de oriente sibi*, Rj. *sto pre-*... Gospod... *stočna riata!* Npj. ... nepovijetke su obučene u krasno... *istočnom*... Priprava 192. ... Mojs. I, 29, 1. Blagosloven... govori u govori se u narolu *istočni*... upravo kao parta, nego kao naj-... govora oba se... slijevaju... ime, Obl. 93.

istočnik, *im.*, *st.* *de oriente, carus, cf.* is-... *istočnik*, Rj. *sto al' istar, rad*: istočnjak.

istočnjak, *im.*, *st.* istočnik, ARj. IV, 55a, *govori*... *istočnjak*, *isp.* anatomik i ana-

istok, *im.*, *st.* *de oriente, sol, arcus, ortus*... Rj. *istok, postinje od* isteci, istjecati.

istok, *im.*, *st.* *de oriente, sol, arcus, ortus*... Rj. 725b. A mala ti... istoka žarka sunca, Npj. 1. Joki... *istoka* rukam, *od istoka* obrnu... 116. Kako se poznaje i danica zvijezda... *istoka jutroam!* Kov. 123. *2) strana u kojoj istječe sunce*: Ispodsun-... *istoka*, Rj. 236b. Isti, u pjesmi skraćeno mjesto *od istoka*, Rj. 239a. No s' obrni s desnom stranom, s desnom stranom *put istoka*, Npj. 1, 53. Okrenu se pravo *ka Istoku*, 2, 325. Kad sam proš'o zemlju i gradove, i obiš'o *Istok* do Zapada, 2, 441. Kad s' danica rodi *od istoka*, 1, 303. I našljem krajevina, amo *k istoku* i k sjeveru, vode se žini zamrznu, Npj. 1, XIII. Poslije otiđe odande na brdo koje je *pravo istoku* od Vetilja... te mu Vetilj hjęše sa zapada a Gaj s *istoka*, Mojs. 1, 12, 8.

istolkovati, *istolkujem*, *v. pf.* upo manastirima i u vojv, po varosima *radi* istumačiti: Još sam dela ne *istol' vala*, Rj. *istolkovati, ridi i* izložiti 3, *v. impf.* *istolkovati*. Grk *istolkuje* sre sa svim drukčije, Dječica 3, 88. Srpski rječnik, *istolkovan* Njemačkim i Latinskim riječima, Rj. 1 *drugomu izdanju ina*: Srpski rječnik *istolovan* Njemačkim i Latinskim riječima, *ripi azba iz erkrvoga jezika*.

istom, Rj. *govori se i istom*. — 1) *mur. nichts als, numerus*: došao sam *istom* da vidim, Rj. *radi* manj. netom, poslije 3, *putlje, side*, samo, tek 2, teke 1.

Istom kažeš crne zube, DPostl. 31. Sto se hoće, sve se može, *istom* da nije zlo, 123. Zovi me lopizom, *Istom* me ne razlđj, 159. Po tebe me zmiija zaklat' hjęše, a kod ljube *istom* ne hoćate, Npj. 1, 201. — 2) *vst. primum demum, cf.* tek 1: *Istom* oni u bes-... *Istom* aga za večeru što, Rj. *radi* i netom, *oprav.* *Istom* care u besjedi hjęše, Miloš ide, a kalasa vodi, Npj. 2, 114. *Istom* oni u besjedi hjęšu, *dal* se pamen zapogjede tame, 2, 220. *Istom* oni tako besjeđahu, *al' ovo* ti služe Milutina, 2, 293. *Istom* Sjepan iz razbine dođe, *pa* je bratu Gijuri *sjede*, 3, 363. *Istom* on to reče i ne reče, *pak* on sari dade oganj živi, 3, 123. *Istom* oni u riječi biše, knu se se Turci iz Lješnice, 1, 169. *Istom* on to iz-... *svi*,... Prip. bibl. 110.

istopiti, *istopim*, *v. pf.* *schmelzen, liquifacio*, Rj. ... *istopiti* u ognju, *v. impf.* ... i u ognju, Kočijeni 86. — *istopiti* se, *istopiti* se zajedno, te se tijem... *istopiti*, Rj. 696, sa se, pass.: Tara, tro-ka... *istopiti*, Rj. 732a. Kako se... *istopiti*,... *istopiti*... Da, skupieću vas, i... *istopiti* u njemu, 27, 1, 22.

istoprvice, *adv.* I pit' *istoprvice*. DPostl. 30, *radi* imovice, opet.

istorički, *adj.* *nyravo što pripada istoričinu, pa po tome i istoriji, ridi* istorijski. — Da je još prije 1000 godina ljudi na zemlji bilo, to se zna i *istorič-*... *istore*. Priprava 126, *adv.* Neke od ovijeh pri-... *istorički*, 192.

istorija, *f.* *historia, die Geschichte, historia, ridi* povijest. — Kad *srđi* on *sroju istoriju*, reče jedan od sudija, Danica 2, 130. *Smešna* se *istorija* pripo-... 5, 86. Dođe je *istorija Miloša Obrenovića* opisima po redu, Miloš 134. Srđeci se na pogrješke u *istorijama drugih naroda*, Odg. na sit. 6. To su važni ljudi u *srjetskoj i ljudskoj istoriji*. Priprava 50. *Šta je istorija cijeloga svijeta?* 76. *Isto-*... *istorija* srpskoga i hrvatskoga jezika, Istor. I. Sava, koji se oko *erkvene istorije* bavi, Kolo 15 (14). Govoreći prvi put o *ist* *riji slovenskih jezika*, Rad 1, 107.

istorijski, *adj.* *što pripada istoriji, geschichtlich, historicus, ridi* istorički. — Poslije nastaje nov *isto-*... *istorijski* svijet. Priprava 190. Ali se taj *razlog*, koji se užímao iz istorije, obarao drugim, takogje *istorijskim*. Dioba 4. Da bi se *istorijska istraživanja* mogla učini-... DPostl. 371. Bushajev u *istorijskoj gramatici* ruskoga jezika kaže samo ovo, Rad 1, 116. Ima manje *isto-*... *istorijskih stvari*, Živ. s. 8, i s. 8, XI.

istorik, *m.* *tko piše istoriju, Geschichtsschreiber, historicus*: Svi znatniji *istorici* dokazuju da stari Itri nijesu bili Slaveni, Kov. 8. Od g. II. Ravarea... našim *istoricima* jamačno već dobro poznatoga, Rad 6, 205.

istoskati, *kām. v. pf.* kola natraške isturiti, *rück-*... *istoskati, ridi* tosnuti, *v. impf.* *toskati*.

istovaravānje, *n.* *das Abladen, deoneratio, exone-*... Rj. *verb. od* istovaravati, *radiju* *kojom* *tko* *istovarava što*.

istovaravati, *istovarāvām. v. impf.* Rj. *iz-tovara-*... *istovaravati, ridi* istovarivati, *isp.* iskreativati.

istovarivati, *im.* Rj. *iz-tovariti, v. impf.* *istovaravati*, *istovarivati*. — 1) *abladen (die Waare), deonero*, Rj. *tovar skinuti, snimati sa koga ili čega*. — 2) *abladen (den Waagu), exonero*, Rj. *istovariti, n. p.* *kola, t. j.* *sa kola skinuti tovar*. — *isp.* iskreati.

istovarivānje, *n.* *ridi* istovaravanje, Rj.

istovarivati, *istovarivjem, v. impf.* *ridi* istovaravati, Rj.

istovetni, *adj.* *ganz derselbe, ipsissimus*: isti *istov-*... *istovetni*, *isp.* bogovetni.

istovetnost, *istovetnosto, f.* *die Identität, eudem*... Rj. *osobina onoga što je istovetno*.

Istra, *f. aka.* ARj. IV, 63b. *Istria, Istrija, ridi* Istrija. — *Vidi* bošiljak u *Istri*, DARj. 198b. *isp.* Istrski.

istraga, *f.* — 1) (u C. G.) *ridi* iskop: ove će go-*line* biti *istraga* svemu, Rj. *ridi* i iskopanje, pogibija, propast. — Bolja je *istraga* nego rjgava natraga. (Bolje da se čouku *koljeno zatre*, nego da zao porod iza sebe ostavi, Postl. 21, *isp.* istražiti 1. — 2) *djelo kojim se što istraži (istražiti 2), die Untersuchung*: Službena akta... u *cijeloj istrazi* s presudom proti banu Petru Zrinskiomu i knezu Franu Frankopanu, Rad 17, 168.

istrajati, *jem. v. pf.* *verbringen, transigo*: Kamo moji ljtni danci što ja *istrajah*, Rj. *iz-trajati, kao* *trajući provesti, v. impf.* *trajati*.

istražiti, *istražim, v. pf.* Rj. *iz-traziti*. — 1) (u C. G.) *auscotten, extermio, cf.* *zatriti, istrijebiti, iskopa-*... *istražimo njihovo koljeno*, Npj. 5, 58. Megjer, pašo, ti si pomislio, kad izgubiš knjaza

Isusovac, Isusōvca, *m.* Jesuita (*societatis* Jesu), redovnik družbe Isusove, u dva stara Hrv. pisca. ARj. IV. 77a. *vidi* jesuit, ježovan, ježovit.

isūšiti, isūšim, *v. pf.* iz-sušiti, *seršati* susenje, *učiniti* da bude što susretno suho, *v. impf.* isušivati. — **1)** *Isušio sam stopama svojim sve potoke* Car. II. 19, 24. — **2)** *sa se, refleks.* Gjekoje se bare slabo kad išuše. Danica 2, 31.

isušivati, isušujem, *v. impf.* *činiti* da bude što susretno suho, *v. pf.* isušiti. — Prijetnjom svojom isušujem more, obraćam rijeke u pustinju. Is. 50, 2. Zaprećuje moru i isušuje ga. Naum 1, 4.

isvilati, lām, *v. pf.* (u C. G.) isvilati kukuruzi, t. j. ubradati. *Bart* bekommen, *spica aristarum rallo manitu est*. Rj. *iz-svilati*, *v. impf.* svilati.

Is, *interj.* der Lant um die Hahner zu vertragen, *sonus pellendis gallinis*: Is, tugja, is! Rj. *uzrik kojim se odgone neke životinje, ponajviše kokoši: Pipjav skoči na korito pak zapjeva...* Mačha poviče: Is, orao te odnio! Npr. 129. Is, ne praši! (Kad ko što slaže ili se hvatli). Posl. 106 (kao da je kakat ili kokoš?) Is otole, košutice! Here. 217. Is paune zlatopere! 347. *isp.* iskatati, isnuti.

isakētati, isakētām, *v. pf.* iz-sakētati, *šakom izbiti*, *v. impf.* *isp.* sakātati. — Knez isaketa rukom obojicu, i dotera ih u dvor na posao. Mil. 5.

isārati, išārām, *v. pf.* Rj. iz-sarati, *v. impf.* šarati. — **1)** *bunt machen, variegato*. Rj. *učiniti* da bude što šareno: Bespravilna smjesa ova sva tri jezika, isarava još k tome mnoštvom tugjih riječi. Danica 1, 102. — **2)** *sa se, refleks.* kao pokazati se šareno: Ispod ruke glednu po ordiji, al' se Turska vojska isaraba, gdje je čador, tu je i robinja. Npj. 4, 196.

išāret,* *m.* *Wink, uturus*: kazao mu išaretom, t. j. namignuo na njega. Rj. *vidi* mīg.

išrašiti, šim, *v. pf.* n. p. nogu, ruku, *ausrenken, lizo*. Rj. iz-čašiti. *vidi* hašiti, uganuti, *isp.* čašica 2. — *sa se, pass.*: Te se Jakovu išrašī stegno iz zglavka. Mojs. I. 32, 25.

iščehati, iščehām, *v. pf.* iz-čehati, *seršiti* čhanje, *vidi* iščijati, *v. impf.* čehati (čijati).

iščekati, kām, *v. pf.* Rj. iz-čekati, *v. impf.* iščekivati. — **1)** *abwarten, expecto*: Ja ću tebe brate iščekati. Rj. — **2)** *sa se, recipr.* iščekati se, k-čemo se, *einander erwarten, expectare se loco dicto*: ovdje da se iščekamo. Rj. — Prvi Srbiji u Runjane došli, još posljednji Jadar prelazahu, u Runjanin' iščekat' se hoće. Npj. 4, 253.

iščekivānje, n. Rj. *verb.* od iščekivati, iščekivati se. — *radnja* kojom tko iščekuje koga ili što, *ili kojom se ljudi iščekuju (jedan drugoga)* (das *Sammeln* an einem verabredeten Orte, *expectatio in loco certo*. Rj.)

iščekivati, iščekujem, *v. impf.* Rj. *v. pf.* iščekati. — **1)** *koga, sammeln, erwarten bis alle beisammen sind, expecto dum contentant*. Rj. — Upita ga car-ki zet, šta on ovdje radi i šta iščekuje. Npr. 271. Kad se sastajete da jedete, iščekujte jedan drugoga. Kor. 1, 11, 33. — **2)** *sa se, recipr.* iščekivati se, iščekujemo se, *sich sammeln, expectare se invicem loco certo*. Rj. iščekivati jedan drugoga, *dok se svi skupe*.

iščepkrati, kām, *v. pf.* Rj. iz-čepkrati, *v. impf.* čepkrati. — **1)** *ausscharren (wie die Henne), crado*. Rj. *kaže se za kokos*. — **2)** *zerscharren, rudendo corrupto*. Rj. čepkajući pokvariti što.

iščerupati, pām, *v. pf.* *zerrupfen, cavello*. Rj. iz-čerupati, kao izguliti 2, iščupati 2, *v. impf.* čerupati.

iščesati, iščešēm, *v. pf.* iz-česati, *vidi* iščešati, *v. impf.* česati.

iščesati, iščešēm, *v. pf.* Rj. iz-česati, *vidi* išcesati, *v. impf.* česati. — **1)** n. p. nš iz glave, *hencskratzen, effricco*. Rj. *česati* izraditi, *česanje* ili *česanje seršiti*: Svrab išcesat' komu godi. D'Posl. 120. Tugja ruka

svraba ne čese 138. — **2)** *komu strugati, trupati rube*. Rj. *česati* istupati.

iščesljati, iščesljām, *v. pf.* Rj. *česljati*, *v. impf.* iščesljati. — **1 a)** *ausblasen, putzen, pf.* očešljati. Rj. *seršiti* česlju n. Lajeno, *blasen* ne niče; i ako je izmije, ne česlja n. D'Posl. 56. Kad u rube bio vrat u crn pericu iščesljao. Here. 251. — **b)** *sa se, refleks.* I česlja se, blizu je Isupid. D'Posl. 56.

2) *durchhoheln, schauf* (als ob per te ego, R' *česlo* čsparati, *iskupati* 2, *šau*, *Isupid* isčesati. — **3)** n. p. vnu, *rupfen, cava*. Rj.

iščetkati, iščetakām, *v. pf.* iz-četakati, *četakom isčeti*; *suscipim acellata, četi* isketati.

iščezavānje, n. *verb.* od išezavati. *Čep* Isupid bica, *kad što isčava*.

iščezavati, iščezavam, *v. impf.* iz-čezavati, *v. pf.* iščeznuti. — *slabiti, isčezavati*, *čije* n. D'ARj. 885b. Gmiti, *isčezavati*, *smunjivati se*. D'ARj. 885c.

iščeznuti, nēm, *v. pf.* u vojva *erschrecken, erschrecken, cf.* iščijeti. Rj. iz-čeznuti, *kao* isčabati, *sa* isčesati, *isčesati*, *v. impf.* iščezavati. — *Padeti...* i tako na jedanput iščeznu i: oja, Npr. 196. Da kolona naše ne iščezne, da se naše ime ne ispiše. Npj. 5, 152. Kao sam odletjeće, i ne će se naći, i iščeznuće kao noćna utvara. Jov. 20, 8. To je o n ostalijem jezicima slovenskim slabeci još većma iščezlo. Rad. 26, 50.

iščibukati, kām, *v. pf.* *ausklopfen* (z. B. ein Knecht, *verlorene pulverem c. veste*. Rj. iz-čibukati, n. p. bočljiva, *čibukajući isčibati je od praha*, *v. impf.* čibukati, *vidi* izlupati 3.

iščijati, jān, *v. pf.* iz-čijati, *vidi* iščehati, *seršiti* čijanje *čchanje*: Eto, djeco, čijajte to perje, i ako mi sve to večeras išcijate, svakom ću u jutro kolač ukovati. J. Bogdanović. ARj. IV. 82a.

iščiljeti, iščilim, *v. pf.* *ausplehen, sein Ende erreichen (vom Wein u. dgl.) deficio, catabasso*. Rj. iz-čiljeti, *nestati*, *isp.* iščeznuti, *v. impf.* čiljeti. — Bilo je u stara vremena gospode naše... ali je malo po malo to sve iščiljelo još prije nego u Dubrovniku. Kov. 12. Nego će ti Gospod dati ondje sreće plišljivo, *oči iščiljelo* i dušu iznemoglu. Mojs. V. 28, 65. Iščljeje u žalosti *čitat moj, i gubim* moje u uzdisanju. Ps. 31, 10. Kao puž, koji se raščinja, *učka iščljeje* (čezakonica). 58, 8. Zar nema više mudrosti u Temanu? iščljeje li mudrost njihova? Jer. 49, 7. Koja je (pogreška) postala otuda što je *rukopis iščljeje* te se ne vidi dobro. D'Kj. 3, 48. Nijesu ništa drugo nego od *pravilnih impativia iščiljelijeh iz serijesti narodne* mačijeni novi. Rad. 1, 120.

iščinjānje, n. *verb.* od iščinjati, *radnja* kojom tko isčinja što.

iščinjati, iščinjam, *v. impf.* iz-činjati, *do kraja činiti, jusse činiti*, *v. pf.* učiniti. — Tko vele posla ima, ni jednoga ne iščinja. D'Posl. 135.

iščistiti, štim, *v. pf.* *reynigen, expurgo*. Rj. iz-čistiti, *susrijem očistiti*, *v. impf.* čistiti. — Pritrči jedan momak od doma te im primi dugo paske, iščisti ih, napuni domaćimovijem prahom. Kov. 65.

iščuditi se, *dim se, v. pf.* iz-čuditi se, *vidi* dočuditi se, mačuditi se. — Svacemu se mogu čuditi, ma se čudu ne iščudi što s' učini, što s' ogradi, od sokola popa Marka! Kov. 112, *v. impf.* čuditi se.

iščupati, pām, *v. pf.* Rj. iz-čupati, *v. impf.* čupati. — **1 a)** *ausraufen, ravlo*. Rj. *cupajući* izraditi, *iz-čupati*, *vidi* iskititi, iskupiti, izguliti 2. — Ako tu bakra možeš iščupati iz zemlje. Npr. 1. Od orla ćeš iz repa iščupati jedno pero. 69. Išcupaj komarcu nogu, i erijeva su mu na dvoru. Posl. 107. Kukulj valja iz korijena iščupati. 163. Sebe obje odgrizoše ruke, mene živog *seu iscupaše*. Npj. 3, 157. Udarice Gospod Izraelja... i išcupaše Izraelja iz ove dobre zemlje. Car. I. 11, 15. *sa se, pass.*: Bezbožni će se istrijebiti sa zemlje, i bezakonici će se iščupati iz

... i kraj zlatar. Postl. 62, isp. e) ... i di tvoj što izaje, kad progije, ... Kad se svi izjed, onda je jedna ... kad počnu opet na novo, onda je ... Rj. 1326. Kad izaje i treća godina, ... Npr. 11. Nedilja progje, re- ... okrenu svojoj domovini. Npj. 3, 498. ... na izdaju rjeva primirju. Sovj. 27. ... Zb. izdaje knjima care- ... Mitoševu. Npj. 2, 143, isp. ... se radi, da se oblik izdi ... izdi.

izadiranje, *n.* Rj. *erz.* od izadirati. 1) *radnja* ... das Ausreissen, evulsio. Rj.). 2) *bjekstvo*, *u.* *flucht* — *hčeti* (Flucht, izba. Rj.).

izadirati, *čm.* *v.* *impf.* Rj. *iza*(= *iz*)-dirati, *vidi* ... *impf.* izadirjeti, izdirjeti. — 1) *ausreissen*, *erello* Rj. *Podjelo* i *čupaju* valiti, izvlačiti, iz- ... 2) *Reissens nehmen*, *fuga*. Rj. *hčeti* što se ... *pramti*.

izadjesti, *izoljenčm.* *v.* *pf.* *vidi* izdjesti. Rj. *iza*(= *iz*)-djesti, *vidi* i izadjeti, izdjeti, izdjemati, *v.* *impf.* izdjevati.

izadjeti, *izoljenčm.* *v.* *pf.* *vidi* izdjeti. Rj. *iza*(= *iz*)-djeti, *da* i izadjesti, *e* *ostala* oblika *ovdje*. — *Lijepe* ... je ... *Rj.*

izadrjeti, *kadčm.* *izaderčm.* *izadr'o.* *izadrila.* *v.* *pf.* Rj. *iza*(= *iz*)-drjeti, *vidi* izdrjeti, *v.* *impf.* izadirati, izdirati. — 1) *heraussessen*, *erello* Rj. *kao* ... *čupaju*, *čupaju*, *čupaju*. — 2) *Reissens nehmen*, *napući*, *jedva* je izadr'o. Rj. *polje* ... *pluća* ... *izba*.

izagnati, *izagnati* *izáždenčm.* *v.* *pf.* *ausdraben*, *čje* ... *erelto* Rj. *iza*(= *iz*)-gnati, *izgnati*, *ispirati*, *ispirati*, *izgnati*, *izgnati* *sv.* *pf.* *v.* *impf.* izgoniti. — *Sokolovi* ... za njom *iza* *uvom* i *obande* je ... Npr. 204. *izgnala* *čija* *vojaka*. Postl. 97. *izgnala* *što* *tko* *sve* *čija*. DPostl. 36. *Pošto* *izgnala* *zgodu*. Mac. 9, 33. *izgnaj* *č* *ujaku* *svakoga* *zloga* i ... *izgnaj*. DPostl. 34. *izgnala* se *Mašo* *barjaktare* od *Nizgna*, *seli* *malabnoga*, *na* *veliku* *bagu* *Musa* ... Npj. 5, 131 *izgnaj* *li*; *izagnala* se *kakrom* *god* *po* ... *izgnaj* i *sagna* se?.

izagnjiti, *njm.* *v.* *pf.* *po* *južozap.* *kraju* *erfunden*, *patent*, *čf.* *istruhliti*. Rj. *iza*(= *iz*)-gnjiti, *postati* *izgnjiti*, *pronas* *izagnjijem*, *isp.* *gnjiti*, *gnjijem*, *vidi* *č* *istruhliti*, *v.* *impf.* — *Vas* *hješ* *već* *poernio*, *la-* *ham* *na* *njemu* *izagnjiti*, *da* *se* *ne* *mogaše* *poznati*. Npr. 252.

izalaziti, *žm.* *v.* *impf.* *vidi* izlaziti. Rj. *iza*(= *iz*)-laziti.

izalaženje, *n.* *vali* izalaženje. Rj.

izamljeti, *izumljčm.* *v.* *pf.* *iza*(= *iz*)-mljeti, *seršiti* *uljevanje*, *v.* *impf.* *uljeti*, *sa* *se*, *pass.*; *Evo* *č* *se* *mog* *svel* *izumljeti*, *pa* *onda* *mljeti* *koliko* *ti* *drago*.

— *Kad* *se* *č* *č* *izumlje* i *dijete* *zasp* *svoje* ... *tako* *malo* *pomalo* *dok* *se* *svi* *izumlje*. Npr. 159, 160. **izangjati**, *gžm.* *v.* *pf.* *sich* *erlügen*, *pućalo* *vor-* *impf.* *er* *pannon*. Rj. *izangjati*, *pokvariti* *se*; *kaže* *se* *na* *sabam*, *kad* *za* *duga* *leže*.

izapirati, *izaperčm.* *vali* ispirati. Rj. *iza*(= *iz*)-pirati, *v.* *impf.* ispirati, *pranjer* *vali* *kad* ispirati.

izasipanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) *izasipati*, 2) *izasipati* ... 1) *radnja* *kojom* *tko* *izasipa* *što* *das* *Aus-* *reissen*, *evulsio*. Rj.). 2) *stanje* *koje* *bira*, *kad* *se* *iza-* *reisse* *das* *Ausschlagen*, *eruptio*. Rj.).

izasipati, *paun* *pljemo*, *v.* *impf.* Rj. *iza*(= *iz*)-sipati, *v.* *impf.* *izasipati*. — 1) *ausgeschütten*, *erfundo*. Rj. — *Kako* *koji* *izasipa* *blago* ... *Kako* *koji* *izasipa* *blago* ... *Nomad* *Nomad* *svoj* *izasip* *blago*. Npj. 2, 76. *Jedna* *iz* *staro*, *od* *mnogo* *godina*, *i* *izasipavite*

staro *kad* *dogje* *ново*. Mojs. III, 26, 10. — 2) *sa* *se*, *refleks.* *ausgeschlagen*, *erumpo*; *izasipaju* *se* *kraste* *po* *njemu*. Rj. *vidi* *izlaziti*, *ispinjati* *se*, *penjati* *se*.

izasjeci, *izasjččm.* *v.* *pf.* *iza*(= *iz*)-sjeci, *vidi* *isjeci*, *v.* *impf.* isjččati. — *Te* *mi* *moju* *izasjčče* *čovjku*, *izasjčče* *i* *zarabi* *žive*. Npj. 5, 398.

izasmiјati *se*, *žm* *se*, *v.* *r.* *pf.* *iza*(= *iz*)-smijati *se*, *vali* *ismijati* *se*, *gdje* *su* *i* *primjeri*, *v.* *impf.* *smijati* *se*.

izāsirati, *izāserčm.* *v.* *pf.* Rj. *iza*(= *iz*)-srati, *v.* *impf.* *srati*. — 1) *herausschissen*, *pućalo*, *seruč* *is-* *pućati* *iz* *sebe*; *Koji* *njegovu* *iglu* *izjede*, *onaj* *treba* *čuvati* *da* *izasere*. Rj. — 2) *sa* *se*, *refleks.* *luxieren*, *eravuri*. Rj. *seršiti* *sranje* *posruči* *se* *dosta*.

izāsuti, *izaspčm.* *v.* *pf.* Rj. *iza*(= *iz*)-suti, *korijenu* *je* *otpalu* *p* *pred* *ustarkom*, *ne* *ulazi* *se* *kao* *prost* *glugol*, *isp.* *suti*, *v.* *impf.* *izasipati*. — 1) *ausschütten*, *erfundo*. Rj. — *Kako* *koji* *izasipa* *blago* ... *A* *kad* *Nomad* *svoj* *izasip* *blago*. Npj. 2, 76. *Obratite* *se* *na* *karanje* *moje*; *evo* *izasipaju* *vam* *duh* *svoj*, *kazaju* *vam* *riječ* *svoje*. Prič. 1, 23. — 2) *sa* *se*, *refleks.* *ausgeschlagen* *(aus* *der* *Haut)*, *erumpo*, *prodeo*; *već* *su* *se* *izasule* *kraste*. Rj. *vidi* *ispeti* *se* 2b, *popeti* *se* 2, *iza* 2. — *Ako* *li* *se* *guba* *izasupe* *po* *koži* ... *proglasiće* *da* *je* *čovjek* *čist*. Mojs. III, 13, 12.

izātkti, *izāčm* (izātčkm), *v.* *pf.* *fertig* *weben*, *pertern*. Rj. *iza*(= *iz*)-tkati, *seršiti* *tkanje*, *tkujući* *učiniti* *što*, *v.* *impf.* *tkati*. — *Ovi* *je* *osnoyao*, *a* *oni* *je* *iztkao*. DPostl. 93. *Zlo* *osnuj*, *a* *vrag* *č* *iztkao*. 158. *Dolama* *ne* *hješ* *šivena* *nego* *iztkanu* *sva* *s* *vrha* *do* *dna*. Jov. 19, 23.

izātoga, *t. j.* *iza* *toga*, *darauf*, *erim*, *čf.* *iza*. Rj. *vidi* *kod* *iza*.

izāttri, *izatrčm.* *v.* *pf.* *iza*(= *iz*)-triti, *vidi* *istriti*; *seršiti* *trnje*, *i* *taruči* *izvaditi* *što*, *a* *i* *taruči* *po-* *kevariti* *što*, *i* *izbršiti*, *v.* *impf.* *triti*. — *Izatri* *je* *uljem* *od* *česvine*. DPostl. 35, *isp.* *kod* *istriti* *put*, *pass.* *istruven*.

izāvrti, *izāvri*, *v.* *pf.* *hervorsprudeln*, *scuturio*. Rj. *iza*(= *iz*)-vrti, *eruč* *istruči*, *vidi* *izvrti*, *v.* *impf.* *izvirati*. — *Izavrta* *je* *bila* *živa* *vala*. S. Rosa. *U* *duši* *pravdomoga* *izavrti* *č* *jedan* *kladenu* *bistre* *vode*. B. Zuzeri. ARj. IV, 123b.

izazada, *adv.* *a* *tergo*, *retro* — *iza* *zada* *navaliti* *na* *koga*, *a* *tergo* *aliquem* *aggredi*. Stull. *uke*. ARj. IV, 123b. *izazada*, *isp.* *olzada*. — *Ti*, *moj* *zete*, *ndri* *izazada*, *udarite* *lasni* *na* *umorne*, *pa* *sjećite* *Turke* *iznenada*. H.Npj. 1, 284.

izazivaje, *n.* *das* *Herausrufen*, *evocatio*. Rj. *verb.* *od* *izazivati*, *radnja* *kojom* *tko* *izaziva* *koga*.

izazivati, *izāzivām* (izāzivljčm), *v.* *impf.* *heraus-* *rufen*, *evoco*. Rj. *iza*(= *iz*)-zivati, *vidi* *izazivati*, *zvati* *koga* *da* *izaje*, *v.* *pf.* *izazvati*.

izāzvati, *izāzōvčm.* *v.* *pf.* *herausrufen*, *evoco*. Rj. *iza*(= *iz*)-zvati, *zornati* *koga* *da* *izaje*, *v.* *impf.* *izā-* *zivati*, *izivati*. — *Jedni* *pjevaju*, *da* *Maksim* *nije* *Miloša* *iznenada* *ubio*, *nego* *da* *ga* *je* *na* *međan* *izazvao*. Npj. 2, 559 (Vuk). *Tada* *ga* (Avrama) *iz-* *zove* *Bog* *na* *polje*. Prip. bibl. 14.

izāždenuti, *nēm*, *vidi* *izagnati*. Rj. *iza*-ždenuti. — *Dunič* *č* *sumnja* *da* *se* *tuči* *infinite* *govori*, *vidi* *kod* *dorenuti*.

izāžeti, *izāžmčm.* *v.* *pf.* (u *Dubr.*) *auspressen*, *ex-* *primo*, *čf.* *izeti*, *isejediti*. Rj. *iza*(= *iz*)-žeti, *vidi* *iz-* *viti* 3, *isejediti*, *v.* *impf.* *izāžimati*, *izāžimati*. — *Naranču* *izāžeto* *na* *košo* *se* *meće*. DPostl. 69 (koso, kosala, *a* *Stulliju* *kuća* *razorena*, *puna* *smeća*).

izāžimānje, *n.* *das* *Herauspressen*, *expressio*. Rj. *verb.* *od* *izāžimati*, *radnja* *kojom* *izāžima* *što*, *n.* *p.* *naranču*.

izāžimati, *nām*, *v.* *impf.* (u *Dubr.*) *auspressen*, *ex-* *primo*, *čf.* *izimati*, *izvijati*. Rj. *iza*(= *iz*)-žimati, *vidi* *i* *isejčgijvati*, *v.* *pf.* *izāžeti*.

izba, *f.* (u *Here* i *po* *Srb.* *oko* *Novog* *Pazara*)

diče, biće nam poslije jednako posao. Dioba 3. Kad se ista stvar samo iz bliže kazuje. 19Kj. 1. 2.

izbljavak, izbljivka, *m.* ono što se u jedan put zbljuje, *der Auswurf, sputum, ejectamentum*, Rj. *isp.* izvovčina, bljvaujak.

izbljavati, izbljavčm, *v. pf.* Rj. iz-bljavati, bljavati izbućiti, *v. impf.* bljavak. — 1) *ausspeien, espua*, Rj. — Kada ga je vrama na prudu izbljavati. (Ružan) Posl. 128. Budući mlak, i nijesi ni studen ni vruć, izbljavaju te iz usta svojijeh. Otkriv. 3. 16. Blago što je proždri'o izbljavče. Jov 20. 15. — 2) sa se, *refleks. sich ausspeien, satis sputisse*, Rj. srsršiti bljavanje, dosta se pobljavati.

izholovati, izbōljem, *vidi* izboljeti. Rj. iz-bolovati, od *holoranju izmšaviti, ološati*.

izholjeti, izbōlim, *v. pf.* ubmageru (durch Krankheit), morho maeresco. Rj. iz-holjeti, od *holesti izmšaviti, ološati*, *vidi* izholovati. — Af govori Marko: »Mol' Boga, devojko, gde sam izboleo. Npj. 1. 121.

izbor, *m. die Auswahl, delectus*, Rj. *postanja kojega je izabrati*. — 1) *vidi* odabranje, probir; 8 reda uzeti što, t. j. bez izbora. Rj. 617a. Najstrašniji su bili za Gjurjija . . . Jakov pak (koji nije bio na izboru Gjurjijinu) s imenom pokojnoga svoga brata. Danica 3. 218 (izbor u *pass.* značenju: *djelo kojim je Gjurjija bio izbran*). Izbor djerocijn. Npj. 1. 635 (*natpis pjesni*): izbor u *aktiv.* značenju: *djelo kojim djerocka izbira*: »Sve študiram, koga da izbiram. . .) Kad biseram (štampano bez izbora sre pesme, koje imam . . . Npj. 1. XXXV. (Terminologija) koju je društvo za sad izabralo za svoj posao, ja bih rekao, da to nije najbolji izbor. Pis. 14. Ovo je bio izbor relikoga knuza. Žitije 13 (izbor *aktiv.* t. j. *reliki je knuz izbran*). Da ostane Božija naredba po izboru. Rim. 9. 11 (izbor *aktiv.*: po izboru kojim izbira Bog). Znajuci, braćo ljubazna, od Boga izbor vaš. Sol. 1. 1. 4 (izbor *pass.*: izbor kojim ste vi izabrani od Boga). — 2) u mnogim primjerima riječi po izboru, po izbor, osobito u narodnim pjesmama, znače da je onaj najbolji ili ono najbolje, za kojega ili za što se kaže da je po izboru: Izbra mu krava po izboru, a izbra pusač po izboru. Npj. 2. 510. I za njime trideset Cetinjana po izboru dobrih konjanika. 3. 150. Skup' der, brate, pođ barjak junake sve po izbor' koga holjey znadeš. 3. 297. Te sakupi šezdeset junaka sve po izbor' holjey od holjega. 3. 298. *isp.* izabran, izbran.

izbōrni, *adj. akc.* ARj. IV. 110b, što pripada izboru, *Wahl-, Chur-, Kur-, electoralis*. — Bilo je država, gdje kad vladalac umre, odmah izberu drugoga. Ovo su se zvale *izborne države*, i takove su bile negda Poljska, Njemačka, Madžarska . . . treća je na svoju sreću prestala biti *izborna država*. Priprava 74.

izbornica, *f. konoplja bjelocka koja nema sjemena*. Beločke i ernojke konoplje zovu se u Užičkom okrugu *izbornice* i semenjače. M. Gjurović. ARj. IV. 141a.

izbōsti, izbōdēm, *v. pf.* Rj. iz-bosti, *v. impf.* izbadati. — 1) *aussleichen, espungo*, *n. p.* kome oči. Rj. *bodući učiniti da što izide*: Mneči se čovjek prikrstit' oko izboda. DPosl. 62. (prikrstiti u *zap. gororu mj. prekrstiti*). — 2) *zerstecken, compungo*, *n. p.* iz-bosti kožu. Rj. *srsršiti bodenje*; i ubosti na mnogo mjesta: Ako u njemu (grobu) nagju čovjeka da se nije raspao, u onj ga izboda onijem koljem. Rj. 79b. Doveden na te ljudstvo . . . i izbošće te mučrčinu svojim. Jezek. 16. 40.

izbrājajuje, *n. verb.* od izbrajati, radnja kojom tko izbraja što.

izbrājati, izbrājām, *v. impf.* iz-brajati, *sve redom brojiti. vidj* nabrajati, *v. pf. slož.* izbrojiti, izbrojati. — (Gospod) izbraja mnoštvu zrijeda, i sve ih zove imenom. Ps. 147. 4.

izbrān, *adj. upravo part. pass.* od izbrati, s oso-

bitim narocno, što je po izboru, što u bulje od ostalih, *edipato raso e ab избран*. — Pa dok mi je slugu odbranijeh, odbran' odbran' izbranjeh. Npj. 1. 290. Skadnu u čuju dbranjeh ljunaka. Žitije 37.

izbrānka, izbrānka, *acc. ab.* ARj. IV. 112c, koji je izbran, *der Auswählte, electus*: Ima riječi 84 koje sam ja načinio: *izbrānka*. Nov. Zav. VII. Ako je on Hristos, izbrān holje. Luk. 23. 35. Nastredie ih ogore i *izbrānka* u oči, i sluge moje naselice se omilje. Is. 65. 9.

izbrati, izberem, *vidi* izbrati. Rj. iz-brati, *v. impf.* izbirati, izabirati, *provinci. vide* kod izabirati.

izbrbljati, bljām, *v. pf.* iz-brbljati, *srsršiti blbljanje, sve izgoroviti blbljajati*. I neristin' prikonom i blbljati molitvice. A. Kanizlić. Blbljaj u blbljaj, vidie: šta s' izbrbljati. J. Bogdanović. ARj. IV. 113a.

izbrožak, izbročka, *m. da. Adabo, cibus, v. p.* brožljak. Rj. *vidi* i brošić, obročak, pribrodica.

izbrijati, izbrijēm, *v. pf.* *nachrasiren, crado*, Rj. iz-brijati, *srsršiti brijanje, sasrijem čisto obrijati, vide* pobrijati, *v. impf.* izbrijavati.

izbrijāvānje, *n. das Nachrasiren, crasio*, Rj. *verb.* od izbrijavati, *radnja kojom tko izbrjāva*.

izbrijāvati, izbrijāvām, *v. impf.* *nachrasiren, crado*, Rj. iz-brijavati, *srsrširati, brijanje, sasrijem, čisto brijati, vide* pobrijavati.

izbrisati, izbrisēm, *v. pf.* *erwischen, delco*, Rj. iz-brisati, *najčešće se govori za slova: istiti ih, da se ne mogu više čitati, isp.* istrii, *v. impf.* brisati. — Poklonivši nam sve grijeha, i *chrisasi* pismo urebde koja ljese protiv nas. Kol. 2. 14. *Ubrisu me iz knjige svoje*. Mojs. 11. 32, 32. Nemoj im oprostiti bezakonja ni grijeha njihora *izbrisati ispred seba*. Jer. 18. 23. *Ubrisem dobro svoje su, ne oči*, M. P. Šapčević. ARj. IV. 113b, sa se, *pass.*: Zbrisacu Jerusalem, kao što se briše zdjela, *izbrise* se pa se izvme. Car. 11. 21. 13 (*kao atrti*).

izbrizgati, zrgām, *v. pf.* iz-brizgati, *srsršiti brizganje* (ne brizgati veće, kaže se o kravi itd. što ne daje mlijeka, ili ga daje malo i nedobra): Ne valja ova krava ni Suplja boba, *izbrizgata* je. J. Bogdanović. ARj. IV. 114a.

izbrljati, izbrljām, *v. pf. n. p.* po čauku, *verwirren, conturbo*, Rj. iz-brljati po čauku *prestima* ili *kaškom ispremetati, v. impf.* brljati.

izbroćine, *f. pl. der Nachkrapp, rubia tinctorum sceneda ider Sat: der Färbetroth, nachdem sie einmal gebraucht wurde. Man braucht ihn 2. B. zum Färben der Ostcar, wie das varzilo*, Rj. izbroćine, *ostatak od braća, kad se njim već jedan put bojadjesilo*. *Ubroćinama* se u. p. u uskršu boje jaju kao i varzilom.

izbrojati, izbrojīm, *v. pf.* *vidi* izbrojiti, *v. impf.* izbrajati, *isp.* izbrojiti i brojiti. — (Dijete) ne bi znalo izbrojati do tri . . . kad ne bi odraslo meguju drugima . . . koji već znadu govoriti i brojati. Priprava 43.

izbrōjiti, izbrojīm, *v. pf. auszählen, enumero*, Rj. iz-brōjiti, *vidi* izbrojati, *srsršiti brojenje, sve pobrojiti, v. impf.* izbrajati. — Sto cekina što je za tuc izbrojio. Npr. 109. Pošto izbrojio nove, reče seljaku. Danica 1. 40. Ne zna ni pol izbrojiti. Priprava 35. Najde izbroj Izrajlja i Judu. Sam. 11. 21. 1. Da mi hiljada srebrnika na alan izbrajš. Prip. bibl. 75. sa se, *pass.*: Megju nekoliko spisatelja, koji se za jedan čas mogu u prstu izbrojiti, lasno je biti najbolji. Pis. 62.

izbūbati, izbūbām, *v. pf.* (*omomatopocia*) zerblāuen, *contundo*, Rj. iz-bubati, *vidi* izbiti 2. i *syn.* ondje, *v. impf.* bubati.

izbućiti, izbućim, *v. pf.* oči, *die Augen hervorstrecken, ersero oculos*, Rj. iz-bućiti, *vidi* iskolačiti, i *syn.* ondje, *isp.* bućiti se. — Maćak čući na prekladnju, koledo! otegao repetinu, *izbućio* (štampano pogreškom izbućio) očetine. Živ. 10.

izdavačev, *adj.* što pripada izdavaču: Čava ... u jednoga pisca prošloga vijeka ... po mišljenju *i* - *davačeva* može biti mjesto čama. (DARj. 916a.)

izdavalac, *izdavaoca, m.* koji izdaje; *n. p.* knjigu, *vidi* izdatelj, *izdavač*. — Aman ... Nar. pripj. bos. 1, 57. (gdje *izdavaoci* tumače da je što i blizu u DARj. 78b. Na svijet izlao Gj. Daničić ... Juliji M. Obrenovički zahvalni *izdavaču*. Živ. kr. i arh. III.

izdávánje, *n.* Rj. *verb.* od *izdavati* u *scijem* značenjima, *radnja* kojom tko izdaje što; Magarašević je imao za *izdavanje* 1. letopisa na godinu 100 for. Danica 5, 81.

izdavati, *izdávám, v. impf.* Rj. *i* *izdávám*. Obl. 108. *v. pf.* *izdati*. — **1)** *geben, do, kao davati, davati na polje, od sebe, isp.* *izdati* 1. — Kad počnu svirati, *svirala izdaje glas*: U cura Trojana kozje uši. Npr. 151. A soldati stoje u paradi, i *žalosno svirke izdavaju*. Npj. 5, 443. Drukčije bi *izdavao od sebe* samo *glasove* kao živinče. Priprava 43. — **2)** *weggeben, interverti*: izdaje iz kuće *n. p.* sluga ili drugi ko od mlagijih. Rj. *bez znanja i dopuštenja starijih, vidi* *izdati* 2. — **3)** *verrathen, prodo, Rj.* — **a)** *isp.* *izdati* 3a: Kad se lrsuzi svade onda *jedan drugog izdaju*. Posl. 121. Od Boga je velika grijota ... *izdarati Brigane junake*. Npj. 4, 72. Va istinu i ti si od njih; *jer te i goror tvoj izdaje*. Mat. 26, 73. — **b)** *sa se*. — **aa)** *refleks.* *izdavati se, vidi* *izdati* 3aa. — Da se i sam u tomu *izdaje*. M. A. Reljković. ARj. IV. 151b. — **bb)** *receipr.* *izdavati se, vidi* *izdati* 3bb. — **c)** *izdati što koga, kad ga ostavlja, kad mu nije od koristi, isp.* *izdati* 3c. — Ali je već bio oslabio, a i oči ga počele *izdavati*. Ovit V. Nemoj me odbaciti pod starost, kad me *izdaje svaga moga*, nemoj me ostaviti. Ps. 71, 9. — **d)** *izdarati (na scijet)*, *n. p.* knjigu, *herausgeben, (in lucem) edere, isp.* *izdati* 1. *isp.* *izdavač, izdavalac, (Narine), koje izdaje* slavni Ruski literator. Danica 1, 103. Za mladež ja *knjižicu ovu najviše izdajem na scijet*. Pis. 91. *amo pripadaju i ovake rečenice*: Nego im je odmah počeo *izdavati zapovijesti*, i *prestupnike Sibati*. Danica 3, 196. On (senat) *stane odmah izdavati različne uradbe*, *n. p.* za *novce* (kako će ići), *za papire* (po koliko će im se plaćati za njihove službe). Miloš 12. — **5)** *izdavati se za koga ili za što, kao graditi se ko ili što*: On (Kulin) je sam vrlo potpomogao tu jeres, *premu da se izdavao za rimokatolika*. DM. 116. Bosanski kraljevi, koji se *izdavaše za potomke* doma Nemanjina. 323. *isp.* činiti se ko ili što *kođ činiti* te: *graditi se ko ili što kođ graditi* za.

izdávna (iz *davna*), *von längst her, prähm.* Rj. *adv.* *upravo srednji rod od davna, koje vidi*, *n. gen.* *s prijedlogom iz, na pitanje: od kada? vidi* *odavno, koje isto znači u govori se češće*.

izdázđjeti se, *izdázđi se, v. r. pf.* (u Dubr.) *gewog regnen, satus pluisse*. Rj. *iz-dázđjeti se, kaže se, kad prestane dažđ, pošto je mnogo dažđjelo, v. impf.* *dažđjeti*.

izdékklamovati, *izdékklamujém, v. pf.* *iz-deklamovati, deklumovanje srsiti; ausdeklamiren, v. impf.* *deklamovati*. — *Izdeklamova* nežnu narodnu pesmicu. Zlos. 318.

izder, *m. n. p.* platno, sukno na izder, *Leinwand, Tuch, so Strupatze aushält, pannus aut linteum laboris patiens*. Rj. *postanjem od izderati, na izder je stvar, koja se lasno ne dere, pa se može nositi za drugo i u svakakim prilikama, na putu, u: rično vrijeme i pri poslu, vidi* *iznos* 1.

izdérati, *izderém, v. pf.* Rj. *iz-derati, isp.* *izdrijeti, izdrijeti, v. impf.* *derati, isp.* *izdirati, izdirati*. **1)** *zerreißen, lacerare*. Rj. *srsiti deranje, sasrijem poderati, vidi* *izdrijeti, iscijepati* 1b, *izdrpati, isparati, isparaklisati; podrijeti* 1. Već se čudim *zeen* i *gačama*: *kud se vere kako ne izdere*. Rj. 57b. *Zenu i izderanu kapu lasno je steći*. Posl. 80. Što će teli

izderatu zlato, kad ti more čini *moderato*. Here 26. *So di kromale svale, iderem u Lepo*. Danica 7, 129. *sa se, pass.*: *Rukav č* se *odmah izderat*. Kov. 399. **2)** *durchdringen, durch, als, aufdr.* Dobro su ga *izderali*. Rj. *vidi* *izderati* 2. *isp.* *updo*.

izdérilitjeska, *p. n.* *Erreisswache, Keil, hoveo co hastus*. Rj. *izderilitjeska, dvoje i jela upadnu, na koju može izderati, i kao t* *ljeskovicu i u nista ma ne će biti, i rječi tda bo, kad vstiknuća*.

izdevétati, *im, v. pf.* *izdevati* *logu, verb. acc.* *contando*. Rj. *izdevetati, vidi* *izdevati* 2. *isp.* *im, v. impf.* *devetati*.

izdići, *izdignem, v. pf.* *izdići, vidi* *izdigmati, v. impf.* *izlizati*. — **1 a)** *aufziehen, aufheben, erheben, erigo*. Rj. *kao u d*: *dići u rasi; Popovci, uspraviti, izdići, aufziehen, erigo*. Rj. 511b. Na sinji cpeleca guja, *parvisko glava izdignuta*. Npj. 2, 397. Zlapi za pas Popovič-Jovana, *vidi* *u go* *poviše sebi*, *sa njim ošinu o stinu studenu*. HNpj. 1, 411. 87. — **b)** *sa se, refleks.* *sich aufziehen, eripen, Rj.* *ispaviti se, uspraviti se*: *Vskakaveti noge, delegati na legja skupiti malo noge da se koljena izdignu, kao u skakavca kad stoji*. Rj. 788b. *Zmija se izdigne i u jedan put gjevojku u čelo mezu oči da ujde*. Npr. 194.

2 a) (u C. G.) *austreiben, expello, cf.* *izlizati*: *izdignati ovcu u Stospude*. Mene *djele ovcu izdignu*. Rj. *izagnati*. — **b)** *u praba, na, krećući se, sich hegen, erco*: *Hodi, Meho, da se pomirimo, ... da izdignem s arcam u Rudine, da zajedno ovcu popasemo*. Npj. 1, 518. *isp.* *izdizu s ovcama u planinu, t. j. kreću se, sich hegen, erco*. Rj. 222b.

izdignuti, *ném, v. pf.* *vidi* *izdići*. Rj.

izdijéliti, *izdijelim, v. pf.* *iz-dijeliti, v. impf.* *dijeliti*. — **1)** *austheilen, vertheilen, distribuo*. Rj. *srsiti djeljenje, sa podijeliti*. — **2)** *sa se, recipr.* *sich vertheilen, auseinander kommen, distribui*. Rj. *srsiti djeljenje među sobom, sru podijeliti među se*.

izdijévánje, *n. das* *Aufbringen eines Spitzwauens, inditio nominis scammaticae*. Rj. *verb.* *od izdijevati, radnja kojom tko izdaje komu ime*.

izdijévati, *izdijevám, v. impf.* *n. p.* *ime kome, aufbringen (einem Spitzwauens), indere scomma*. Rj. *iz-dijevati, v. pf.* *izdjenuti, izjesti, izdjeti*. — *sa se, pass.*: *Nek zovu i loncem, samo nek ne razbiju, (Kad se ko tješ* *što mu se ime izdjevati*). Posl. 200.

izdimiti, *im, v. pf.* *iz-dimiti, n. p.* *bitu, ispušiti, do kraja popusiti*. — *Po četiri hule izdimismo, a po osam kafa okidismo, da riječi jedne ne piskosmo*. Šeep. mal. 159. *v. impf.* *prosti dimiti*.

izdirala, *interj. auf und davon! aufgüt*: *kad on to ču, a on outa izdirala, t. j.* *polježe*. Rj. *izdir-alá, prva poba impurá, od izdirati, za drugu alá isp.* *jačalo, vidi* *maknairala*.

1. izdiralo, *m.* koji izdire, *der sich abmühet, qui laborat, cf.* *izdira*. Rj. *koji se trudi i muči*. — *riječi s takim ust, kođ bajalo*.

2. izdiralo, *n.* *trud onoga koji izdire, die Bemühung, labor*. Jednoga nazivalo, a drugoga *izdiralo*. Rj. *k prvij poslovcij dodaje Vak*: *Kad se jedan oko čega trudi i muči, a za drugoga se misli da to radi*. Posl. 112. *vidi* *izdiranje, riječi s takim ust, kođ bjesnilo*.

izdiranje, *n.* Rj. *verb.* *od* **1 a)** *izdirati, b)* *izdirati*; **2)** *izdirati se*. — **1 a)** *radnja kojom tko izdire, trudi se i muči odie Bemühung, labor*. Rj.). — **b)** *radnja kojom tko izdire, bježi* (Reissaus, fuga. Rj.). — **2)** *radnja kojom se tko izdire, na koga*.

izdirati, *ném, v. impf.* Rj. *iz-dirati, vidi* *izdirirati, v. pf.* *izdrijeti, izdrijeti*. — **1)** *sich abmühen, laboro*. Rj. *truditi se i mučiti oko čega*: *Izdire* kao revka na avratinama. Posl. 98. — **2)** *Reissaus nehmen, aufgüt*. Rj. *bježati bezobzirke*: *Al' to Turčin ništa ne slušaše, no sve bolje poljem izdiraše*. Npj. 3, 310. *vidi* *nalirati* 2. — **3)** *sa se, refleks.* *Izdirati se, iz-*

nogla izgoroviti. P's. 53. *b)* sa se, *refleks.*, *sah* *entschuldigen, excusare me.* Rj. *izgoroviti se, kao oprardati se, radi ispričati se.* — Za to se ne može izgoroviti, o čovječe, koji god sudiš. Rim. 2. 1.

izgrabiti, l'm, *v. pf.* iz-grabiti, *grabiti i. cauti*, *isepsti*: Dok je njemu česar namirio, šest je kasi svojih izgrabio. HNpj. 3. 36.

izgrāditi, izgrādīm, *v. pf.* iz-graditi, *srsiti građenje, gradeći načiniti. v. impf.* graditi. — Oko njihova šanca naše šance izgradimo. Soyj. 16.

izgrāditi, izgrādīm, *v. pf.* Rj. iz-graditi, *v. impf.* graditi. — *1)* što, *hasslich machen, deforare*: Za zjeverom lice izgradi. Rj. učiniti da bude gđno, ružno — *2)* koga, *beshimpfen, ignominia afficio*, Rj. *ridi iskarati, i syn. ondje.*

izgrebenati, nām, *v. pf.* iz-grebenati, *isčisljati grebenima. v. impf.* grebenati. Jesi li ti rodo ono svojih kočina već izgrebenala? Jesam počela već i presti. J. Bogdanović. ARj. IV. 185b.

izgriepsti, izgriepēm, *v. pf.* Rj. iz-griepsti, *v. impf.* griepsti. — *1)* *herausscharen, laranskrat: en, crado*, Rj. *griepiti i. cauti*. — *2)* *zekerzen, laere ungribus*. Rj. *sasrijem ogriepsti*: Sav izgriepi i poderan, pa kako dogje, nazva materij pomozi! Bog! Npr. 58.

izgrijeti, jēm, *v. pf.* mit *Hül:* *aushalten, ligare suppedicare*. Rj. iz-grijeti, *oskrbiti drvinu za upje.*

izgriskati, skām, *v. pf.* dom. od izgristi, *v. impf.* griskati. — Limuna ču ispijati, a naranču mirisati, a jabuku izgriskati, a livadu pokositi. Here. 237.

izgristi, izgrizēm, *v. pf.* *zerbeissen, zernagen, erodere*. Rj. iz-gristi; *seršiti grizenje; na mnogo mjesta agristi dem.* izgriskati, *v. impf.* gristi. — Pusti ljku žutu izgrizenu. Npj. 1. 388.

izgrizauje, *n. verb.* od izgrizati, *radnja kojim tho izgriza što.*

izgrizati, izgrizām, *v. impf.* iz-grizati, *erodere, erodere, exedere, ausaugen, ansbeiten: en. v. pf.* izgristi. — Nenavidost koja i nas mnokrat smeta i izgriza sree naše. P. Vuletić. ARj. IV. 186b.

izgrliti, l'm, *v. pf.* Rj. iz-grliti, *v. impf.* grliti. *1)* *umarmen (mehrere), amplexor alium v. alio*. Rj. *zagrliti nekolicinu vedom; zagrliti (jednog) v. putu*: Izgriji i dogji da nas izgrliti a mi tibe. Npr. 235. — *2)* sa se, *recipr.* izgrliti se, izgrlimo se, *einander umarmen, amplexi se invicem*: Da se željno izgrlimo, i od plaća nećešmo. Rj. — Pošto se izmryja sebe izgrlise i izljubiše suze roneći otidoše. Npr. 98. Jesi li se s Jovom izgrlila? Here. 47.

izgrm, *m.* Čobani (u Lici) čuvajući blago po šikari, naigju gje pod grmom na mišlju rupu, te stanu takovu raskopavati u dubljinu; i nagju veliku rpu lješnika, i u takoj rupi kad i kad nagju i po više litara lješnika, i takovu rupu zovu čobani *izgrmom*. »Danas sam naša veliki izgrm lješnika. J. Bogdanović. ARj. IV. 187a.

izgrmjjeti se, izgrmj se, *v. v. pf.* iz-grmjjeti se, *kad se seršit grmljavina, pošto je mnogo grmjelo, u Stullija, i u naše vrijeme u Dubr.* P. Budmani. ARj. IV. 187a.

izgrnuti, izgrnēm, *v. pf.* Rj. iz-grnuti, *1. preaj.* izgrnuh i izgrtno. Obl. 90. *v. impf.* izgrntati. — *1)* *herausscharrn, crado, cruo, n. p.* žar iz peći; žito iz koša u vodenici (izgrnuo mi je). Rj. *grčuti i. cauti*: Kad onaj koji čameem upravlja, *vodu* i spod njega *vestom kao izgrnu*... onda se kaže iskrnuti. Rj. 234b. Pregrepesti, *izgrnuti žito iz koša* da se drugo zasipa i melje. Rj. 569b. — *2)* *vinograd, raumen, ablaqueare*. Rj. *vinograd (t. j. čokča u njemu) u jesen se zagrne a u proljeće se izgrnu, isp.* odgrnuti 1.

izgrft, *m.* zemlja koja se o izgrtu vinogradskom i otud i otud s čokota megju vrste zgrue. S. Novaković. ARj. IV. 187a. — *za riječ izgrt u primjeru isp.* izgrtanje 2.

izgrtanje, *l'm.* izgrtanje, *1)* *verloren*. *1)* *verloren* *kojom tho*... *2)* *verloren* *kojom tho*... *3)* *verloren* *kojom tho*... *4)* *verloren* *kojom tho*... *5)* *verloren* *kojom tho*... *6)* *verloren* *kojom tho*... *7)* *verloren* *kojom tho*... *8)* *verloren* *kojom tho*... *9)* *verloren* *kojom tho*... *10)* *verloren* *kojom tho*... *11)* *verloren* *kojom tho*... *12)* *verloren* *kojom tho*... *13)* *verloren* *kojom tho*... *14)* *verloren* *kojom tho*... *15)* *verloren* *kojom tho*... *16)* *verloren* *kojom tho*... *17)* *verloren* *kojom tho*... *18)* *verloren* *kojom tho*... *19)* *verloren* *kojom tho*... *20)* *verloren* *kojom tho*... *21)* *verloren* *kojom tho*... *22)* *verloren* *kojom tho*... *23)* *verloren* *kojom tho*... *24)* *verloren* *kojom tho*... *25)* *verloren* *kojom tho*... *26)* *verloren* *kojom tho*... *27)* *verloren* *kojom tho*... *28)* *verloren* *kojom tho*... *29)* *verloren* *kojom tho*... *30)* *verloren* *kojom tho*... *31)* *verloren* *kojom tho*... *32)* *verloren* *kojom tho*... *33)* *verloren* *kojom tho*... *34)* *verloren* *kojom tho*... *35)* *verloren* *kojom tho*... *36)* *verloren* *kojom tho*... *37)* *verloren* *kojom tho*... *38)* *verloren* *kojom tho*... *39)* *verloren* *kojom tho*... *40)* *verloren* *kojom tho*... *41)* *verloren* *kojom tho*... *42)* *verloren* *kojom tho*... *43)* *verloren* *kojom tho*... *44)* *verloren* *kojom tho*... *45)* *verloren* *kojom tho*... *46)* *verloren* *kojom tho*... *47)* *verloren* *kojom tho*... *48)* *verloren* *kojom tho*... *49)* *verloren* *kojom tho*... *50)* *verloren* *kojom tho*... *51)* *verloren* *kojom tho*... *52)* *verloren* *kojom tho*... *53)* *verloren* *kojom tho*... *54)* *verloren* *kojom tho*... *55)* *verloren* *kojom tho*... *56)* *verloren* *kojom tho*... *57)* *verloren* *kojom tho*... *58)* *verloren* *kojom tho*... *59)* *verloren* *kojom tho*... *60)* *verloren* *kojom tho*... *61)* *verloren* *kojom tho*... *62)* *verloren* *kojom tho*... *63)* *verloren* *kojom tho*... *64)* *verloren* *kojom tho*... *65)* *verloren* *kojom tho*... *66)* *verloren* *kojom tho*... *67)* *verloren* *kojom tho*... *68)* *verloren* *kojom tho*... *69)* *verloren* *kojom tho*... *70)* *verloren* *kojom tho*... *71)* *verloren* *kojom tho*... *72)* *verloren* *kojom tho*... *73)* *verloren* *kojom tho*... *74)* *verloren* *kojom tho*... *75)* *verloren* *kojom tho*... *76)* *verloren* *kojom tho*... *77)* *verloren* *kojom tho*... *78)* *verloren* *kojom tho*... *79)* *verloren* *kojom tho*... *80)* *verloren* *kojom tho*... *81)* *verloren* *kojom tho*... *82)* *verloren* *kojom tho*... *83)* *verloren* *kojom tho*... *84)* *verloren* *kojom tho*... *85)* *verloren* *kojom tho*... *86)* *verloren* *kojom tho*... *87)* *verloren* *kojom tho*... *88)* *verloren* *kojom tho*... *89)* *verloren* *kojom tho*... *90)* *verloren* *kojom tho*... *91)* *verloren* *kojom tho*... *92)* *verloren* *kojom tho*... *93)* *verloren* *kojom tho*... *94)* *verloren* *kojom tho*... *95)* *verloren* *kojom tho*... *96)* *verloren* *kojom tho*... *97)* *verloren* *kojom tho*... *98)* *verloren* *kojom tho*... *99)* *verloren* *kojom tho*... *100)* *verloren* *kojom tho*... *101)* *verloren* *kojom tho*... *102)* *verloren* *kojom tho*... *103)* *verloren* *kojom tho*... *104)* *verloren* *kojom tho*... *105)* *verloren* *kojom tho*... *106)* *verloren* *kojom tho*... *107)* *verloren* *kojom tho*... *108)* *verloren* *kojom tho*... *109)* *verloren* *kojom tho*... *110)* *verloren* *kojom tho*... *111)* *verloren* *kojom tho*... *112)* *verloren* *kojom tho*... *113)* *verloren* *kojom tho*... *114)* *verloren* *kojom tho*... *115)* *verloren* *kojom tho*... *116)* *verloren* *kojom tho*... *117)* *verloren* *kojom tho*... *118)* *verloren* *kojom tho*... *119)* *verloren* *kojom tho*... *120)* *verloren* *kojom tho*... *121)* *verloren* *kojom tho*... *122)* *verloren* *kojom tho*... *123)* *verloren* *kojom tho*... *124)* *verloren* *kojom tho*... *125)* *verloren* *kojom tho*... *126)* *verloren* *kojom tho*... *127)* *verloren* *kojom tho*... *128)* *verloren* *kojom tho*... *129)* *verloren* *kojom tho*... *130)* *verloren* *kojom tho*... *131)* *verloren* *kojom tho*... *132)* *verloren* *kojom tho*... *133)* *verloren* *kojom tho*... *134)* *verloren* *kojom tho*... *135)* *verloren* *kojom tho*... *136)* *verloren* *kojom tho*... *137)* *verloren* *kojom tho*... *138)* *verloren* *kojom tho*... *139)* *verloren* *kojom tho*... *140)* *verloren* *kojom tho*... *141)* *verloren* *kojom tho*... *142)* *verloren* *kojom tho*... *143)* *verloren* *kojom tho*... *144)* *verloren* *kojom tho*... *145)* *verloren* *kojom tho*... *146)* *verloren* *kojom tho*... *147)* *verloren* *kojom tho*... *148)* *verloren* *kojom tho*... *149)* *verloren* *kojom tho*... *150)* *verloren* *kojom tho*... *151)* *verloren* *kojom tho*... *152)* *verloren* *kojom tho*... *153)* *verloren* *kojom tho*... *154)* *verloren* *kojom tho*... *155)* *verloren* *kojom tho*... *156)* *verloren* *kojom tho*... *157)* *verloren* *kojom tho*... *158)* *verloren* *kojom tho*... *159)* *verloren* *kojom tho*... *160)* *verloren* *kojom tho*... *161)* *verloren* *kojom tho*... *162)* *verloren* *kojom tho*... *163)* *verloren* *kojom tho*... *164)* *verloren* *kojom tho*... *165)* *verloren* *kojom tho*... *166)* *verloren* *kojom tho*... *167)* *verloren* *kojom tho*... *168)* *verloren* *kojom tho*... *169)* *verloren* *kojom tho*... *170)* *verloren* *kojom tho*... *171)* *verloren* *kojom tho*... *172)* *verloren* *kojom tho*... *173)* *verloren* *kojom tho*... *174)* *verloren* *kojom tho*... *175)* *verloren* *kojom tho*... *176)* *verloren* *kojom tho*... *177)* *verloren* *kojom tho*... *178)* *verloren* *kojom tho*... *179)* *verloren* *kojom tho*... *180)* *verloren* *kojom tho*... *181)* *verloren* *kojom tho*... *182)* *verloren* *kojom tho*... *183)* *verloren* *kojom tho*... *184)* *verloren* *kojom tho*... *185)* *verloren* *kojom tho*... *186)* *verloren* *kojom tho*... *187)* *verloren* *kojom tho*... *188)* *verloren* *kojom tho*... *189)* *verloren* *kojom tho*... *190)* *verloren* *kojom tho*... *191)* *verloren* *kojom tho*... *192)* *verloren* *kojom tho*... *193)* *verloren* *kojom tho*... *194)* *verloren* *kojom tho*... *195)* *verloren* *kojom tho*... *196)* *verloren* *kojom tho*... *197)* *verloren* *kojom tho*... *198)* *verloren* *kojom tho*... *199)* *verloren* *kojom tho*... *200)* *verloren* *kojom tho*... *201)* *verloren* *kojom tho*... *202)* *verloren* *kojom tho*... *203)* *verloren* *kojom tho*... *204)* *verloren* *kojom tho*... *205)* *verloren* *kojom tho*... *206)* *verloren* *kojom tho*... *207)* *verloren* *kojom tho*... *208)* *verloren* *kojom tho*... *209)* *verloren* *kojom tho*... *210)* *verloren* *kojom tho*... *211)* *verloren* *kojom tho*... *212)* *verloren* *kojom tho*... *213)* *verloren* *kojom tho*... *214)* *verloren* *kojom tho*... *215)* *verloren* *kojom tho*... *216)* *verloren* *kojom tho*... *217)* *verloren* *kojom tho*... *218)* *verloren* *kojom tho*... *219)* *verloren* *kojom tho*... *220)* *verloren* *kojom tho*... *221)* *verloren* *kojom tho*... *222)* *verloren* *kojom tho*... *223)* *verloren* *kojom tho*... *224)* *verloren* *kojom tho*... *225)* *verloren* *kojom tho*... *226)* *verloren* *kojom tho*... *227)* *verloren* *kojom tho*... *228)* *verloren* *kojom tho*... *229)* *verloren* *kojom tho*... *230)* *verloren* *kojom tho*... *231)* *verloren* *kojom tho*... *232)* *verloren* *kojom tho*... *233)* *verloren* *kojom tho*... *234)* *verloren* *kojom tho*... *235)* *verloren* *kojom tho*... *236)* *verloren* *kojom tho*... *237)* *verloren* *kojom tho*... *238)* *verloren* *kojom tho*... *239)* *verloren* *kojom tho*... *240)* *verloren* *kojom tho*... *241)* *verloren* *kojom tho*... *242)* *verloren* *kojom tho*... *243)* *verloren* *kojom tho*... *244)* *verloren* *kojom tho*... *245)* *verloren* *kojom tho*... *246)* *verloren* *kojom tho*... *247)* *verloren* *kojom tho*... *248)* *verloren* *kojom tho*... *249)* *verloren* *kojom tho*... *250)* *verloren* *kojom tho*... *251)* *verloren* *kojom tho*... *252)* *verloren* *kojom tho*... *253)* *verloren* *kojom tho*... *254)* *verloren* *kojom tho*... *255)* *verloren* *kojom tho*... *256)* *verloren* *kojom tho*... *257)* *verloren* *kojom tho*... *258)* *verloren* *kojom tho*... *259)* *verloren* *kojom tho*... *260)* *verloren* *kojom tho*... *261)* *verloren* *kojom tho*... *262)* *verloren* *kojom tho*... *263)* *verloren* *kojom tho*... *264)* *verloren* *kojom tho*... *265)* *verloren* *kojom tho*... *266)* *verloren* *kojom tho*... *267)* *verloren* *kojom tho*... *268)* *verloren* *kojom tho*... *269)* *verloren* *kojom tho*... *270)* *verloren* *kojom tho*... *271)* *verloren* *kojom tho*... *272)* *verloren* *kojom tho*... *273)* *verloren* *kojom tho*... *274)* *verloren* *kojom tho*... *275)* *verloren* *kojom tho*... *276)* *verloren* *kojom tho*... *277)* *verloren* *kojom tho*... *278)* *verloren* *kojom tho*... *279)* *verloren* *kojom tho*... *280)* *verloren* *kojom tho*... *281)* *verloren* *kojom tho*... *282)* *verloren* *kojom tho*... *283)* *verloren* *kojom tho*... *284)* *verloren* *kojom tho*... *285)* *verloren* *kojom tho*... *286)* *verloren* *kojom tho*... *287)* *verloren* *kojom tho*... *288)* *verloren* *kojom tho*... *289)* *verloren* *kojom tho*... *290)* *verloren* *kojom tho*... *291)* *verloren* *kojom tho*... *292)* *verloren* *kojom tho*... *293)* *verloren* *kojom tho*... *294)* *verloren* *kojom tho*... *295)* *verloren* *kojom tho*... *296)* *verloren* *kojom tho*... *297)* *verloren* *kojom tho*... *298)* *verloren* *kojom tho*... *299)* *verloren* *kojom tho*... *300)* *verloren* *kojom tho*... *301)* *verloren* *kojom tho*... *302)* *verloren* *kojom tho*... *303)* *verloren* *kojom tho*... *304)* *verloren* *kojom tho*... *305)* *verloren* *kojom tho*... *306)* *verloren* *kojom tho*... *307)* *verloren* *kojom tho*... *308)* *verloren* *kojom tho*... *309)* *verloren* *kojom tho*... *310)* *verloren* *kojom tho*... *311)* *verloren* *kojom tho*... *312)* *verloren* *kojom tho*... *313)* *verloren* *kojom tho*... *314)* *verloren* *kojom tho*... *315)* *verloren* *kojom tho*... *316)* *verloren* *kojom tho*... *317)* *verloren* *kojom tho*... *318)* *verloren* *kojom tho*... *319)* *verloren* *kojom tho*... *320)* *verloren* *kojom tho*... *321)* *verloren* *kojom tho*... *322)* *verloren* *kojom tho*... *323)* *verloren* *kojom tho*... *324)* *verloren* *kojom tho*... *325)* *verloren* *kojom tho*... *326)* *verloren* *kojom tho*... *327)* *verloren* *kojom tho*... *328)* *verloren* *kojom tho*... *329)* *verloren* *kojom tho*... *330)* *verloren* *kojom tho*... *331)* *verloren* *kojom tho*... *332)* *verloren* *kojom tho*... *333)* *verloren* *kojom tho*... *334)* *verloren* *kojom tho*... *335)* *verloren* *kojom tho*... *336)* *verloren* *kojom tho*... *337)* *verloren* *kojom tho*... *338)* *verloren* *kojom tho*... *339)* *verloren* *kojom tho*... *340)* *verloren* *kojom tho*... *341)* *verloren* *kojom tho*... *342)* *verloren* *kojom tho*... *343)* *verloren* *kojom tho*... *344)* *verloren* *kojom tho*... *345)* *verloren* *kojom tho*... *346)* *verloren* *kojom tho*... *347)* *verloren* *kojom tho*... *348)* *verloren* *kojom tho*... *349)* *verloren* *kojom tho*... *350)* *verloren* *kojom tho*... *351)* *verloren* *kojom tho*... *352)* *verloren* *kojom tho*... *353)*

izjagnjiti, njim, *v. pf.* Rj. iz-jagnjiti, *vidi* izjagnjiti, *v. impf.* jagnjiti. — **1 a)** werfen von Schafen, lamme, pario, caitur: ova je ova izjagnjila te svo oree. Rj. kaže se za oru kad ojnaju (izlež) rodnu više jaganjaca. — **b)** Jesi li ti svoj oree izjagnjio (aufziehen). Rj. (podgajiti, podići). — **2)** sa se, refleks. izjagnjê se, t. j. ovec, werfen von mehreren Schafen, pario. Rj. *vidi* izjagnjiti se. *Kaže se za više ovcu, kad ojnaju (izlegu) jaganjal:* Krave ti se istelile ... oree ti se izjagnjile, sve ovcêe svilorne. Npj. 1, 111.

izjahati, izjašëm, *v. pf.* Rj. iz-jahati, *vidi* izjati, *v. impf.* jahati. — **1)** iz kaka mjesta, *ausreiten, erchar equo*. Rj. jašahi iziži. — **2)** konja, *ein Pferd ausreiten, equum vchendo eireco, cf. projahati*. Rj. *pasvi konja izrejdžhati, sasrijem projahati*. — **3)** za Sebani reiten ein Pferd, *equitando pessimido*: Kada stase konje dijeliti, meni daše staro izjahano. Rj. *abrise jašahi pokvariti*. — **4)** *vidi* izjahati: Uprav gone niz Liku Vučjaku, *izjahaše* navrh Vučjijaka. HNpj. 3, 303.

izjalôvêc, izjalôvêta, *n. akc.* ARj. IV, 208b. *izvinêc pobuêeno, kad se izjalovi n. p. krava, kobila*. — Beči se kao krava na izjalovêc. Posl. 12.

izjaloviti, vim, *v. pf.* Rj. iz-jaloviti, *v. impf.* jaloviti. — **1)** um die Frucht bringen (durch Verletzung), *eine Fehllebert verursachen (von Thieron, abortum ero)*. Rj. učiuti da se izjalovi što, n. p. krava da pobuêi tele, kobila da pobuêi ždrijebe, i t. d. — Kako bi koju kobilu opasao (krilati konje), on bi je udario nogama u trbuh, te se izjalovi ... Kad opase jednu kobilu, onda on (Momičilo) počne lupati ... te se poplaš (krilati konj) i ne uzima kad izjaloviti kobila. Npj. 2, 106 (Vuk). — **2)** sa se, refleks. — **a)** um die Frucht kommen, *eine Fehllebert thun (von Thieron), abortum pati*: izjalovila se krava, kobila, t. j. pobuêila tele, ždrijebe i t. d. Rj. — On bi je (kobilu) udario nogama u trbuh, te se izjalovi. Npj. 1, 106 (Vuk). — **b)** u prenesenom smislu, *kad čemu u budi nupretka*: Još se nije zima izjalovila. (Doći će zima makar i docnije). Posl. 114. Da njega (dopunjavu na Cvijeti) nije bilo, ili da se (kao više starijih) izjalovio, ne bi svega potonjega bilo. Pom. 121.

izjanjiti, njim, *vidi* izjagnjiti. Rj. i sa se, refleks. — **A oree mi sve se izjanjile**. Npj. 1, 361.

izjarmiti, izjarmim, *v. pf. abjochen, jugum domo*. Rj. iz-jarmiti *n. p. rolere, skinati im jarum, supretno ujarmiti, postanjem od jarum*.

izjati, izjašëm, *vidi* izjahati. Rj. iz-jati, izjahati u kruevima gdje se ne izgovaru glas h: izjati, sačeto izjati.

izjaukati, izjaučëm, *v. pf.* Rj. iz-jaukati, *v. impf.* jaukati. — **1)** erklagen, erheulen, *cululo, ululato acquirò*. Rj. *juučući dobiti, steći*. — **2)** sich aushulen, *ululando defessus sum*. Rj. kaže se za onoga koji naujkarši se svrši jaukanje.

izjava, f. iz-java. *isp.* izjaviti, *djelo kojim se što izjavi*. — Evo kakav slučaj izazva oru karakternu izjavu. Zlos. 120. On bolove snosi obično h: velikih izjava. 300.

izjaviti, izjavim, *v. pf.* Rj. iz-javiti. — **1)** *n. p.* ovec, *hinansleiten (die Heerde, dnuca: I izjavi na planinu stado*. Rj. *izvesti, n. p. oree, v. impf.* javiti. Kako izjaviš ovec, one odmah idu onamo. Npr. 16. I izjavih stado na planinu. Npj. 1, 360. — **2)** *kazati misao, izreči, na znanje dati, ausdrucken, erbis erprimere, declarare, v. impf.* izjavljivati. — Da biste imali dobrotu izjaviti svoju toplu zahvalnost gospodi. Pom. 16. Izjavi mi svoju srdačnu zahvalnost. 38.

izjavljivanje, *n. verb. od izjavljivati, radnja kojom tko izjavljuje što*.

izjavljivati, izjavljujëm, *v. impf.* iz-javljivati, *kazivati misao, v. pf.* izjaviti 2. — *Izjavljujuci ... zahvalnost na svakom daru*. Rad 5, 201. Isti član izjavljujuci žalost. 17, 165.

izjediniti, izjednimim, *v. pf.* *vidi* ujediniti: Ne iz-

jedni halalu, kista Rj. — *Edini, ase jem upadate, v. impf.* jedini.

izjedipogaća, *n. p. od izjedipogati, pogaća Vercher, jedip sa amara i t. d.* — *izjedipogati, jed pogati*: jedan ispucuna. Rj. *izjedipogati, t. j. izjedipogati kad oistikuca*.

izjednačiti, izjednačim, *v. pf.* Rj. iz-jednačiti, *v. impf.* jednačiti 1. — **1)** *der beherrschende pasci*: izjednačio me sa njim. Rj. *izjednačiti, t. j. izjednačiti, da sto budi jednako s om drugom, te se moze činiti u samom mislu*: Misa, t. j. uopćeno, pasci spruviti i jednačiti. Posl. XXV. Ovi polbovici su u slobod radiše, i o jednako, t. j. jednako, su moći, pravdan nunišili. Mat. 20, 12. *izjednačiti, t. j. izjednačiti, Biograf* 18, 10, 18, 0. *izjedipogati, t. j. izjedipogati, Zlos. DM. 13. Pomenute i t. d. izjedipogati, t. j. izjedipogati, Knjiz. 3, 110. — 2) *sa se, refleks. izjednačiti, t. j. izjednačiti*: Ovi ljudi odmah primaju izjedipogati, t. j. izjedipogati, riječi, da bi se banem u toj, t. j. izjedipogati, t. j. izjedipogati, Pis. 18. Nogo čemo vam učiniti po vjedi, t. j. izjednačiti s nama. Mojs. 1, 31, 15, 10. *izjedipogati, t. j. izjedipogati, za to vrijeme u suprotnosti, t. j. izjedipogati, t. j. izjedipogati, riječi Bozje, DP. 21.**

izjednačivanje, *n. verb. od izjednačiti, t. j. izjednačivati se*. — **1)** *radnja kojom tko jednačava koga ili što s kim ili s om*. — **2)** *radnja kojom se tko ili što izjednačava s kim ili s om*.

izjednačivati, izjednačujem, *v. impf.*; *v. pf.* izjednačiti. — **1)** *činiti sto jednako, t. j. da sto budi jednako s om drugom, te se moze činiti u samom mislu*: Čovjek si a ne Bog, i izjednačava sva stvaja sa svom Božjim. Jezek. 28, 2. *I jednačavaju pasu svoj s pravom istorijom, O Sv. O. 7. — 2) *sa se, refleks. ili pass.*: Oni se izjupani i knezovi izjednačuju s ebstelnima zemaljskim. DM. 14. Ima glagola u kojih se svaki ovaj umetak izjednačuju s glisom krajnjim. Obi. 53.*

izjelica, f. — **1)** *der Volkrass, guba*. Rj. *koji moze mnogo izjesti, vidi* izješa 1, izjelovac; erijevonja, pokusalica, pojedljivac, prozdrlica, zberalica, žderonja. — *Gle čovjeka izjelice i pijanice*. Mat. 11, 19. — **2)** *der Abfresser, devorator*. Rj. *koji tuje dobro jede, vidi* izješa 2, badavadžija 1, muktadžija, pločadžija, propalica. — Svjetska gladnica, *izjelica*, *n. p.* kakav poglavar koji rado mit prima, Posl. 282. Tu knezovi nisu radi kavzi, nit' su radi Turci izjelice, al je rada sirotinja raja. Npj. 1, 131. Izmogj sebe daju zubumčare, *zabumčare izjelice Farke*, prodaju ih u Srbijjske ruke. 1, 151. *izječi s takim ust, mnogoznačen, nezjelica, pokusalica, popalica, priselica, pristalica, propalica, prozdrlica, sveznalica, sustalica, i t. d.*

izjelovac, izjelovca, *n. vidi* izjelica 1, *v. impf.* *andje*.

Di je vele djelovaca, ondi je i izjelovca. DPosl. 16.

izjesti, izjedëm izijëm, izio izjeco, izjela, *v. pf.* R. iz-jesti, *v. impf.* jesti. — **1. 1 a)** *empressen, aufpressen, dnuca*: izjeco bi masno čebe. Rj. *sa svojim jesti, vidi* okuhati 2, ofukati, opreriti, opucati, opnekati, smazati. — Kad izvjestio nazje čovjeka ... te mu se otvore prsi dok izjedni sree i izjedni, pa se onda prsi opet srastu. Rj. 66b. *Izjede se u meden kus*. Rj. 317b. *Lebu* na jedan obrok pun kazan jela. Npr. 77. Ako je pas pitu izio, tepsija je ostala. Posl. 1. Vuci te izjeli! 10. Dosta je kupusa čuo. Dnet mu dosta godinama. 68. Izmuči sebarski, a izpoj vlasteoski. DPosl. 95. Sto si sam udrobio. *izjopi* 121. — **b)** *u prenesenom smislu*: Izjesa, 2, propalica (koji je drugima uvero izio). Rj. 221b. Tu su za sedamnaest dana tabora vatra izjela i muku podneli, kakova ni na jednome kraju Srbije nije bila. Milos. 51. — **2)** *nuten, crucen: Izjede ga akor u svamta*. Rj. *kao izmučiti, sarti, anstati*: Arnjija te izjela! (da bi erkla!) Rj. 7b. *Izjed*, neoprastina. Rj. 117b. Griza te izjela! Posl. 16. Sto je tvrže od griznja? pa ga opet raji izje. 356. *Istie* su me izede: majka mi sree vadila.

16. *1) sich werfen vom Holze; rječ. cf. izvitoperiti se. Rj. rđi i izvrići se 1. ishititi se, isperiti se. izmetue se n. p. daska, kad se iskrvi. — 3) ansarten, degenere, cf. izvrići se 2. Rj. rđi i izvrotiti se 2. postadi gore od onoga od čega se rađa. — Ja te posadih lozu izabranu, sve sjeme istinito; pa kako mi se promijeni i izmetnu se odvoda od turge loze? Jer. 2. 21. Što se novina njegova (Dušanova) na skoro izmetnu na zlo, za to nije on kriv. DM. 54.*

izmicanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) izmicati i 2) izmicati se u svojim značenjima. — Da zakloni izmicanje Ruske garde. Žitije 23. od izmicati se 1.

izmirati, izmicēm, *v.* *impf.* Rj. iz-micati. *v. pf.* iz-maći, izmaknuti. — *1. 1) wegrücken, remorco. Rj. kao odmirati 1. n. p. lonur od ratre. — Izmiče ga iz te mloge krvi, umiva ga laglanom vodicom. Npj. 2. 315. — 2) vorausgehen, praveuro, cf. odmicati 2. Rj. vi naprijed tako da drugi zaostaju: Svako gleda te žanjuci brže izmiče od svojega susjeda. Rj. 822a. — 3) prima izmaći 1. 4 kao uzmicati, ustupati: Čekaj čaše, nego ne smijaše, no sve bježi i izmiče vojskom. Npj. 5. 167 (sa vojskom?). — II. sa se, refleks. — 1) zurucktreten, recedo. Rj. uz-micati, ustupati, usprezati, isp. izmicati 1 3. isp. izmaći se II. — Stade mi se paša izmicati, a k njemu se knjaže primicaše. Npj. 5. 166. Izmičući se pred Turcima dogje u Negotin. Danica 1. 84. Oni se poplaše, i stanu se izmicati na trag. Miloš 106. — 2) sich entwenden, entorquer: izmiče se, n. p. što glatko iz ruke. Rj. — Nije ga za što nhititi: izmiče se kako ječulja. DPost. 81. — 3) izmiče se bljeba, geht zu Ende, defeat, cf. premaći se. Rj. nestajati. rđi i premicati se.*

izmet, *n.* *cf.* Ausschuss, als Schlebster, rječ. Rj. *verb.* *se* izmetne (izhaci, istari) izmetju (stari) i izmetaju, rječ. rđi izmetak, postati, od izmetati 2.

izmet, *n.* od *Bedienung, servitas*; otišao na izmet; otišao na izmet. Rj. služba. — Pa Turcima ne čini izmet, ne nosi voje ni gjuguma. Npj. 2. 412. Našem ovčaru izmet ucinimo. 1. 18. isp. izmečar, izmečarka.

izmetak, izmetka, *m.* — *1. der Ausschuss, rejč. odmet. cf. izmet. Rj. — 2) Pütlak, pütlacić, kao mališ, izmetak. Zwerg, pumilus. Rj. 623a. rđi i kepec, starin. ali maljenica 2. malo 2. manjo 2.*

izmetaljka, *f.* u vojv. djevojačka igra, nalik na France. cotillon. Art Tanz, saltus quibus; izraju se devojke izmetaljke. Rj. — rječ. s takrim ust, kad kazaljka.

izmetanje, *n.* Rj. *verb.* od izmetati i izmetati se u svojim značenjima. — *1) das Auswerfen, ejection. Rj. od izmetati 1. — 2) das Ausschissen, rejection. Rj. od izmetati 2. — 3) das Einweichen hinter Farben, to interfere. Rj. od izmetati 3. rđi pirlitanje.*

izmetati, izmicēm, *v.* *impf.* Rj. iz-metati. *v. pf.* iz-metati. — *1. 1) auswerfen, ejection: Izvir voda izvirala, bježu pjenu izmetati. Rj. kao na polju metati. isp. izbačivati 1. — A kako ih lako udaraše, iz lagnih ih sedal' izmetahu. Npj. 2. 495. — 2) ausschissen, rejection. Rj. rđi izbačivati 2. isturati 2. isp. izbačiti 2; izbačio mu desetoro svinja (trgovac koji ih kupuje). — 3) einweichen, interfere. Rj. mkivati šarene boje. rđi pirlitati. — Načinise košulje od tanjave platna izmetavaju Aronu. Mojs. II. 39. 27. Tanko platno Misirko izmetano razapinjao si da su ti jedra. Jezek. 27. 7. — 4) puske, abjourn, emitto javalum: Što izmečeš puske bez nevolje. Ni na Turke puske izmetahu. Rj. *syn.* rđi kod puška. — 5) (u priroju prim.) n. p. masline dobro izmeću, sind erquibig, cupium effundere. Rj. kao davati koristi, dobitka. — Izmeče li ti rašica? DPost. 36. — II. sa se, refleks. — *1) sich werfen (vom Holze); rječ. cf. izvitoperiti se. Rj. izmeče se n. p. daska, kad se iskrivljuje. rđi vitoperiti se. v. pf. izmetnuti se. — 2) ansarten, degenere. Rj. isp. izmetnuti se 3. izvrići se, izvrotiti se. kao postajati gore od onoga od čega se izvriće.**

izmetnuti, nēm, *v.* *pf.* Rj. *v. impf.* izmetati. — *1. 1) auswerfen, ejection. Rj. metnuti na polje isp. metnuti 1. — 2) Tmetnuti zemlja stanovnike svoje. Mojs. II. 18. 25. Zemlja će izmetnuti mrtvace. Is. 29. 19. — 2) ausschissen, rejection. Rj. rđi izbačiti 2. — 3) rđi 2. isp. izbačio mu desetoro svinja (trgovac koji ih kupuje). — 3) abjourn, emitto javalum v toz. — 4) rđi davati puska 1. j. ispaliti. *syn.* kod puške. — Nenaj niko puske izmetnuti. Npj. 3. 316. — II. sa se, refleks. — *1) sich hinweis werfen, se**

einweren: 1) bojnoga se sedla izmetnuo. Rj. isp. izmetati 1. 1; iz bojnih ih sedal' izmetahu. — 2) sich werfen vom Holze; rječ. cf. izvitoperiti se. Rj. rđi i izvrići se 1. ishititi se, isperiti se. izmetue se n. p. daska, kad se iskrvi. — 3) ansarten, degenere, cf. izvrići se 2. Rj. rđi i izvrotiti se 2. postadi gore od onoga od čega se rađa. — Ja te posadih lozu izabranu, sve sjeme istinito; pa kako mi se promijeni i izmetnu se odvoda od turge loze? Jer. 2. 21. Što se novina njegova (Dušanova) na skoro izmetnu na zlo, za to nije on kriv. DM. 54.

izmicanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) izmicati i 2) izmicati se u svojim značenjima. — Da zakloni izmicanje Ruske garde. Žitije 23. od izmicati se 1.

izmirati, izmicēm, *v.* *impf.* Rj. iz-micati. *v. pf.* iz-maći, izmaknuti. — *1. 1) wegrücken, remorco. Rj. kao odmirati 1. n. p. lonur od ratre. — Izmiče ga iz te mloge krvi, umiva ga laglanom vodicom. Npj. 2. 315. — 2) vorausgehen, praveuro, cf. odmicati 2. Rj. vi naprijed tako da drugi zaostaju: Svako gleda te žanjuci brže izmiče od svojega susjeda. Rj. 822a. — 3) prima izmaći 1. 4 kao uzmicati, ustupati: Čekaj čaše, nego ne smijaše, no sve bježi i izmiče vojskom. Npj. 5. 167 (sa vojskom?). — II. sa se, refleks. — 1) zurucktreten, recedo. Rj. uz-micati, ustupati, usprezati, isp. izmicati 1 3. isp. izmaći se II. — Stade mi se paša izmicati, a k njemu se knjaže primicaše. Npj. 5. 166. Izmičući se pred Turcima dogje u Negotin. Danica 1. 84. Oni se poplaše, i stanu se izmicati na trag. Miloš 106. — 2) sich entwenden, entorquer: izmiče se, n. p. što glatko iz ruke. Rj. — Nije ga za što nhititi: izmiče se kako ječulja. DPost. 81. — 3) izmiče se bljeba, geht zu Ende, defeat, cf. premaći se. Rj. nestajati. rđi i premicati se.*

izmicauz! *interj.* (scherzhaft, germanisierend) auf und davon! fupim! Rj. izmic-auz, šale radi učinjeno od izmaći, izmicati i od Njemučke riječi aus (= na polje). *te znači: pobježe! izdrije! uze utrenik!*

izmigoliti se, *im se*, izmigoljiti se, *lijm se, v. r. pf.* entschlüpfen, clabor. Rj. iz-migoljiti se, *dem. od izmaći se II 2. v. impf.* migoljiti se, *dem. od micati se.*

izmijeniti, izmijenim, *v.* *pf.* Rj. iz-mijeniti. *v. impf.* izmjenjivati. — *1. 1) što, wechseln, muto. Rj. kao redom promijeniti: Razboli se... tako da je u dvije tri godine dana se ljekare nad sobom izmijenio. Npr. 297. Gledkoji su Srpski junaci po deset konja Turskih taj dan izmjenili. Miloš 100. Dušan je dosta jasno naredio... ali je godine 1350 već izmijenio nu staro... DP. 261. — 2) koga, ablösen, subire, cf. izručiti 2. Rj. izmijeniti koga, kao doći na njegovo mjesto: rđi i odmijeniti. — Kad ovu vojsku oko Glogave izmeni Praski landver. Žitije 22. — II. sa se, refleks. ili pass. — *1) sich ändern, mutor. Rj. isp. izmijeniti 1. — 2) abgelöst werden, u statione recedo. Rj. isp. izmijeniti 2. — Pošto Mletačka republika propadne, u Boči se za nekoliko godina izmijene i Austrijanci i Rusi i Franczi i Anglezi. Kov. 39. Samih sekretara u Sovjetu izmijenilo se 8 — i to samo u Biogradu od god. 1807—1813. Nov. Srb. 1817, 662.**

izmijenjati, izmijenjam, *v.* *pf.* auswechseln, muto. Rj. iz-mijenjati, dati ili metnuti jednu stvar za drugu. *v. impf.* mijenjati. — Nego su i u drugina (pjesmama) mnoge riječi (na stotine) izmijenjane i čitavi stihovi nagrnjeni. Npj. 2. 385 (Vuk).

izmiješati, izmiješam, *v.* *pf.* Rj. iz-miješati. *v. impf.* miješati. — *1 a) vermischen, commisceo. Rj. posve pomiješati različne stvari: Karišik, izmiješano koješta. Rj. 261b. Od zmije je jeda natočila, izmiješa medom u maštrafi. Herc. 8. U Novome... izmiješani su ljudi od obadva zakona. Kov. 33. Ni ona (pjesnica) nije sa svim čista, nego izmiješana sa šestosložnim stihovima. 1. IX. — b) sa se, refleks. ili pass.: Oguli jednog ovna, pa se obuče u onu kožu i izmiješa među ovce. Npr. 149. Ništa se s obruzom nije izmiješalo.*

izmjeljivati, *izmjeljivati*, *v. pf.* (u vojv.) *mulca, depauro*, n. p. čovjeka, sobu, crkvu. Rj. iz-mulovati. *v. d.* izmlati, islikovati, ispisati. J. v. *impf.* mlovati. — Uledaju trepezarije (kao n. p. u kavanići, gdje je *izmolovana Kosovska bitka*). Rj. 395a. Vrlo bi dobro bilo, kad bi ga mogli *izmolovati* s guslama. Straž. 1896, 1226.

izmoriti, *izmorim*, *v. pf.* iz-moriti koga, učiniti da bude sasvim umoran, trudan. *v. impf.* moriti 2. — 1) Evo ču ti danas poginuti, Tursko me je momče *izmorilo*. A. Kačić. Pogjoše počimuti bivši od puta izmoredni. J. Palmotić. ARj. IV. 250b. — 2) *su se, refleks.*: Premda se bjehu putujući *sasna izmorili*. I. Gjorgjić. ARj. IV. 251a.

izmrevariti, *izmrevarim*, *v. pf.* *izraniti, isjeći, iskubati*: Sav je živ *izmrevaren*. J. Bogdanović. ARj. IV. 251b. iz-mrevariti. *v. impf.* mrevariti.

izmrčnena, *f.* (u Dubr.) *vidi* pepeljuša. *cf.* izmrčiti se. Rj. *vidi* i pepeljušnica, lužnica, pepeljuba, ženska glava izmrčena, nagaravna, osobito uprljavu pepelom, *valde* mnogo u kuhini. *vidi* i *syn.* kod pepeljuša.

izmrčiti, čim, (u Dubr.) *vidi* nagariti. Rj. iz-mrčiti. *v. impf.* mrčiti. — 1) *posve omrčiti, upravo učiniti da što bude posve mrko, crno*. — 2) *su se, refleks.* (u Dubr.) *vidi* nagariti se. Rj. *posve se omrčiti; postati posve mrko, crno*.

izmrļjati, *izmrļjam*, *v. pf.* *hesulcn, conspurco*. Rj. iz-mrļjati, *sasrijem umrļjati, vidi* izgnusiti, izmeljati. *v. impf.* mrļjati.

izmršiti, *izmršim*, *v. pf.* n. p. lonce, *mit Fleischspeisen für die Fasttage verunreinigen, contaminare*. Rj. *sud kakav n. p. lonac mrsnom hranom učiniti učest, da se ne može u njemu kuhati hrana posna*.

izmršaviti, *vim*, *v. pf.* iz-mršaviti, *postati mršav. cf.* omršaviti; *zhondžati se, zgonđžati se. v. impf.* mršaviti, mršati. — On se malo u lieu ispustio, t. j. *izmršario*. Rj. 239a. Špasti s mesa, izgubiti se u mesu. t. j. *izmršariti*. Rj. 353b. Pustivši *svinje* kad *vidi* kako *su izmršavile*, stane ženu grđiti što ih nije hranila. Npr. 83.

izmrviti, *vim*, *v. pf.* *zerbröseln, perfrío*. Rj. iz-mrviti, *posve smrviti, u mrve raščiniti. isp.* izdrobiti. *v. impf.* mrviti.

izmućati, čam, *v. pf.* iz-mućati, *izgovoriti mucajući*: Jedva oom riječi i to sa žalosti devetorom *izmuca*. J. Bogdanović. ARj. IV. 253a.

izmućanje, *n. vidi* zaragjivanje. Rj.

izmućati, *izmućam*, *v. impf.* *vidi* zaragjivati. Rj. iz-mućati, *s mukom zaragjivati. v. pf.* izmućiti 2.

izmućiti, čim, *v. pf.* Rj. iz-mućiti. — 1) koga, *abquelen, discrucio*. Rj. *sršiti mučenje, kad se već mnogo mućilo. v. impf.* mućiti. — Kad je (svekrvu) *vidi* kakva je *izmućena*, zaplače se. Npr. 84. Pošto *ga strašno izmuće*, posijeku ga. Danica 3, 155. *sa se, refleks.* — 2) što. *mühsam verdienen, labore acquiro, cf.* zaraditi. Rj. *s mukom zaraditi. v. impf.* izmućati. — Koji se mući ta i izmući. Posl. 143. *Izmući sebarski, a izjegj vlasteoski*. DPosl. 36.

izmući, *izmućnem*, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* promučiti: *izmućko mu grlo; izmućko mu glas*. Rj. iz-mući. *vidi* izmukuati, *vidi* i promukuati.

izmūdriti, *izmūdrim*, *v. pf.* koga. *vidi* nadmudriti. Rj.³ iz-mudriti, u *Liet precariti*: »Nude, ne bi li ga kako ti *izmudrio?*« J. Bogdanović. ARj. IV. 254a.

izmūknuti, *izmūknēm*, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* izmući. Rj.

izmuljati, *ljām*, *v. pf.* iz-muljati, *sršiti muljanje, sasrijem smuljati, vidi* izgnječiti. *v. impf.* muljati. — On nabere *grožgaja, izmulja* i odnese caru slatka vina i u marami grožgaja. Npr. 67.

izmusti, *izmustim*, *v. pf.* n. p. mlijeko iz vimena-
ausmelken, emulgeo. Rj. iz-musti, *muzući izvući. v. impf.* musti.

izmjeljivati, *izmjeljivati*, *v. pf.* Rj. *v. pf.* iz-mjelijivati. *v. d.* izmlati, islikovati, ispisati. J. v. *impf.* mlovati. — Uledaju trepezarije (kao n. p. u kavanići, gdje je *izmolovana Kosovska bitka*). Rj. 395a. Vrlo bi dobro bilo, kad bi ga mogli *izmolovati* s guslama. Straž. 1896, 1226.

izmoriti, *izmorim*, *v. pf.* iz-moriti koga, učiniti da bude sasvim umoran, trudan. *v. impf.* moriti 2. — 1) Evo ču ti danas poginuti, Tursko me je momče *izmorilo*. A. Kačić. Pogjoše počimuti bivši od puta izmoredni. J. Palmotić. ARj. IV. 250b. — 2) *su se, refleks.*: Premda se bjehu putujući *sasna izmorili*. I. Gjorgjić. ARj. IV. 251a.

izmrevariti, *izmrevarim*, *v. pf.* *izraniti, isjeći, iskubati*: Sav je živ *izmrevaren*. J. Bogdanović. ARj. IV. 251b. iz-mrevariti. *v. impf.* mrevariti.

izmrčnena, *f.* (u Dubr.) *vidi* pepeljuša. *cf.* izmrčiti se. Rj. *vidi* i pepeljušnica, lužnica, pepeljuba, ženska glava izmrčena, nagaravna, osobito uprljavu pepelom, *valde* mnogo u kuhini. *vidi* i *syn.* kod pepeljuša.

izmrčiti, čim, (u Dubr.) *vidi* nagariti. Rj. iz-mrčiti. *v. impf.* mrčiti. — 1) *posve omrčiti, upravo učiniti da što bude posve mrko, crno*. — 2) *su se, refleks.* (u Dubr.) *vidi* nagariti se. Rj. *posve se omrčiti; postati posve mrko, crno*.

izmrļjati, *izmrļjam*, *v. pf.* *hesulcn, conspurco*. Rj. iz-mrļjati, *sasrijem umrļjati, vidi* izgnusiti, izmeljati. *v. impf.* mrļjati.

izmršiti, *izmršim*, *v. pf.* n. p. lonce, *mit Fleischspeisen für die Fasttage verunreinigen, contaminare*. Rj. *sud kakav n. p. lonac mrsnom hranom učiniti učest, da se ne može u njemu kuhati hrana posna*.

izmršaviti, *vim*, *v. pf.* iz-mršaviti, *postati mršav. cf.* omršaviti; *zhondžati se, zgonđžati se. v. impf.* mršaviti, mršati. — On se malo u lieu ispustio, t. j. *izmršario*. Rj. 239a. Špasti s mesa, izgubiti se u mesu. t. j. *izmršariti*. Rj. 353b. Pustivši *svinje* kad *vidi* kako *su izmršavile*, stane ženu grđiti što ih nije hranila. Npr. 83.

izmrviti, *vim*, *v. pf.* *zerbröseln, perfrío*. Rj. iz-mrviti, *posve smrviti, u mrve raščiniti. isp.* izdrobiti. *v. impf.* mrviti.

izmućati, čam, *v. pf.* iz-mućati, *izgovoriti mucajući*: Jedva oom riječi i to sa žalosti devetorom *izmuca*. J. Bogdanović. ARj. IV. 253a.

izmućanje, *n. vidi* zaragjivanje. Rj.

izmućati, *izmućam*, *v. impf.* *vidi* zaragjivati. Rj. iz-mućati, *s mukom zaragjivati. v. pf.* izmućiti 2.

izmućiti, čim, *v. pf.* Rj. iz-mućiti. — 1) koga, *abquelen, discrucio*. Rj. *sršiti mučenje, kad se već mnogo mućilo. v. impf.* mućiti. — Kad je (svekrvu) *vidi* kakva je *izmućena*, zaplače se. Npr. 84. Pošto *ga strašno izmuće*, posijeku ga. Danica 3, 155. *sa se, refleks.* — 2) što. *mühsam verdienen, labore acquiro, cf.* zaraditi. Rj. *s mukom zaraditi. v. impf.* izmućati. — Koji se mući ta i izmući. Posl. 143. *Izmući sebarski, a izjegj vlasteoski*. DPosl. 36.

izmući, *izmućnem*, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* promučiti: *izmućko mu grlo; izmućko mu glas*. Rj. iz-mući. *vidi* izmukuati, *vidi* i promukuati.

izmūdriti, *izmūdrim*, *v. pf.* koga. *vidi* nadmudriti. Rj.³ iz-mudriti, u *Liet precariti*: »Nude, ne bi li ga kako ti *izmudrio?*« J. Bogdanović. ARj. IV. 254a.

izmūknuti, *izmūknēm*, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* izmući. Rj.

izmuljati, *ljām*, *v. pf.* iz-muljati, *sršiti muljanje, sasrijem smuljati, vidi* izgnječiti. *v. impf.* muljati. — On nabere *grožgaja, izmulja* i odnese caru slatka vina i u marami grožgaja. Npr. 67.

izmusti, *izmustim*, *v. pf.* n. p. mlijeko iz vimena-
ausmelken, emulgeo. Rj. iz-musti, *muzući izvući. v. impf.* musti.

iznutiti, iznutim, *v. pf.* (po jugozap. kraj.) *verwären, perturbo*: Al' joj ruse *kase iznutio* (isp. kosu razbarusiti). Već kako je konja zalećela, i *srotca* bila iznutila, sve svatove pret-eknula redom. Rj. iznutiti, *posre smutiti. v. impf.* nutiti.

Iznuža, *f.* krava se daje na iznuža, t. j. da je onaj hrani a da je muze. Ij. Stojanović. ARj. IV, 255b.

iznaći, iznagjem, *v. pf. ausfindig machen, invenio (omnia quae commisit)*. Rj. iz-naći, *iziskati* 2. kao istražujući naći, proučiti (što je i kako je), *v. impf.* nalaziti. — Kome je čela za klobukom i sam se sjeća. (... da iznagju ko je ukrao košnicu ...). Posl. 147. Vrijedno bi bilo iznaći kako je ovo postalo. Slav. Bibl. I, 88. Okretih se sretni svojim da poznami i izvidim i iznagjem mudrost i razum. Prop. 7, 25, sa se, *pass.*: Ako smo mi radi da se u našem jeziku pravila jedan put iznagju i utvrde. Slav. Bibl. I, 96.

iznad, *von oben herab, de.* Rj. *S ocim prijedlogom, složenim od prijedloga iz i nad, drugi padež* pokazuje — 1) micanje s mjesta koji se kaže prijedlogom nad i šestim padežem (kao na pitanje kuda ti kamo?); *slabo se glje oro prosto značenje njegovoro čisto pokazuje: Proletje tica iznad mne.* Rj. *Okrvnuši je* (praću) nekolika puta sebi iznad glave. Npr. 7. Soko gjogo pade na koljena, iznad njega koplje preletilo. Npj. 2, 282. — Da se u toj sujeti naravno i ispije iznad drugih ljudi. O Sv. O. 17. — 2) micanje je običnije bavljene na mjestu tako kaočanom (na pitanje gdje? *isp. nad*): To ne bio oblak iznad djevojak'. Npj. 1, 2. Vjetar donese od mora prepelice, i pospe ih onuda ... sve dva luktka iznad zemlje. Prip. bibl. 51. — 3) *amo idu i primjeri, u kojima se misli gornji kraj onaj, koji imaju stari, kad se uz duž gledaju*: Proje iznad kuće: ode iznad grada. Rj. *Sad iznad puta* sad ispod puta trči za ticama. Npr. 176. Pješake ostavi iznad Vidinskoga polja u brdima. Danica 1, 81. Provehla je jasna zora iznad mjesta b'jela Risna. Kov. 62. — 4) *s bavljnjem je pomiješano primicanje*: Nalvi se oblak iznad djevojak'. Npj. 1, 2. Kad pogledaš s grada iznad sebe, ništa nemaš lijepo vidjeti. 2, 105. — *isp. Sint.* 190 do 191.

iznahoditi, iznahodim, *vidi* iznalaziti. Rj. iz-nahoditi.

iznajprije (iz najprije), *anfänglich, principio, primitus*. Rj. kao iz prvoga kraja, t. j. isprva, isprvice, sprva, sprvice, ne znači samo od kad nego i kad. *correl.* pošlje, po tom, najposlije. — Mati se obraduje iznajpre kad vidi svoj porod, ali se odmah zabrine. Npr. 51. Muž je iznajprije ženu od toga odvracao, ali najposlije kad se žena nije šćela okaniti, pristane. 126. Otide k Redžepu, pa iznajprije postane kod njega pandur, a po tom kao buljubaša nad pandurima ... a najposlije kao nastojnik nad soli. Danica 2, 115. Da su se u Bosni iznajprije isturčila najviše gospoda. Kov. 5. Perpera je iz najprije bila $\frac{1}{2}$ a poslije $\frac{1}{3}$ dukata svojega vremena. DRj. 2, 291. Zaharija iznajprije na ljtene vjerovati ovome čudnovatu glasu, nego zašte znak. Prip. bibl. 107.

iznakaziti, iznakazim, *v. pf. iz-nakaziti, nagrediti koga, učiniti da postane kao nakaza*: Ma šta si ono od djece uradio? kako si ih ono išiša', svu si mi djecu iznakazio. J. Bogdanović. ARj. IV, 259a. *v. pf. i prosti* nakaziti.

1. **iznalaziti**, *zim, v. pf. aufreiben, invenio*. Rj. iz-nalaziti, kao istući naći sve redom ili malo po malo, *vidi* iznahoditi. *isp.* poiznalaziti. *v. impf.* nalaziti. — Naravno mudrost njegova postavi ga u stanje sve ona sredstva svijesno iznalaziti koja mu potrebna bijahu. D. E. Bogdanović. ARj. IV, 259a.

2. **iznalaziti**, *zim, v. impf. prema v. pf. iznaći*. *isp.* ARj. IV, 259a.

iznalazjenje, *n. verb. od iznalaziti. (v. impf.).* —

Mi smo radi da ... *topova* tako iznesimo, kako ... Megj. 188.

iznamćtati, *iznamćtati, nicht einander aufbringen, abtroteln*: Rj. *iznamćtati, se, zechen*: I malo po malo iznamćtati.

iznaoditi, *iznaoditi, abtroteln*. Rj. *iznaoditi, vama gdje narod ne može doći*.

iznaopćiti se, *iznaopćiti, v. pf. postaći naopako, verkehrt werden, pervertit*: *isp.* iznaopćiti se, *pačilo*. Rj. iznaopćiti se, *pačilo, v. pf.* *iznaopćiti se*.

iznubiti, *iznubijem, v. pf. učeptati, učeptati*: bila žena dijete, t. j. pobacila. *v. pf.* *iznubiti, v. pf.* *izbiti* 3. Rj. *vidi* iznubiti.

iznububa (iz nebuba), *zelnububa, et nebub*. Rj. *i sja, kod iznenada*. *Turke od njega postado*, Turški. *Sine, od Jednoga mje.* Npr. 2, 266.

iznubušice, *adv. iz nebušice, et nebub*. Rj. 413a. *sna, kod iznenada*.

iz nedaj Boga, (u Risnu) *zob iznenada*. Rj. *amo od ne daj Bog i prijedloga iz, i na daj Bog daj Bog jedna riječ nedajboga, onajica maskova rod i, po tome bi se moglo i pasiti: iznedajboga kao iznububa. Pa ovam adverbu narod drže da nije dobro, kad što god bude iznenada*. *v. sja, kod iznenada*.

iznemaganje, *n. verb. od iznemagati, stanje koje biva kad tko iznemaga*.

iznemagati, *iznemagem, v. impf. iz-nemagati, postati slabomoran, gubititi moć, snagu, isp. malaksavati. v. pf. iznemohi*. — Kad iznemogase dostojanje tvoje, ti si ga krijepio. Ps. 68, 9. Bjehu gladni i žeđni, i duša njihova iznemogase u njima; ali zavikaše ka Gospodu u tzi svojoj; i izbavi ih iz nevolje njihove. 107, 5.

iznemohi, *iznemogućim, v. pf. schwach werden, debilitat*. Rj. *iz-nemohi, sosečjem onemohiti, postati slabomoran, oslabiti, izgubiti moć, snagu, vidi iznemohiti se, izliugati se, malaksati, oslabiti. v. impf. štati, iznemagati; prosti nemohi*. — Nerotkinja rodi sedmoro, a koja imase djece, iznemohi. Sam. I, 2, 5. *Od jaha iznemohi oko moje*. Ps. 31, 9. *Koljena moja iznemogohu od posta*. 109, 34.

iznemogao, *iznemogla, adv. upravo protiv, protiv, od iznemohi, ali se uzima kao adv.* — *Iz-nemohi opasahu se snagom*. Sam. I, 2, 4. *Dok je umoran i iznemoglih ruku*. Sam. II, 17, 2. *Ako uzjem u grad, eto iznemoglih od gladi*. Jer. 41, 18.

iznemoriti se, *iznemorim se, v. v. pf.* (u Dubra, *vidi* iznemohi. Rj. *i sja, ondje, iz-nemoriti se*.

iznenada, *unerhofft, et unperada, cf. iznububa, izubaha, izobušice, iznevesi*. Rj. *iz-nenada, nenad i ncajanje kao da je iznenica moć, rada, i prijedl. iz. iznenada biva, čemu se nitko ne nada, vidi i iznubušice, iznedajboga, iznenatke, nenadno*. Na jedan put se prometnu gjevjojkom i megju one dvije iznenada stade. Npr. 260. *Radost iznenada*. Npj. 1, 222 (*natpis pjesmi*). Da su Turci posjekli, koga su onako iznenada zatekli. Danica 3, 202. *Jedan će doći iznenada*. Dan. 11, 10.

iznenadan, *iznenadna, adv. fortuitus, Stulli, koji iznenada biva, postaje, dopajaju se, vidi iznenadanji; nenadan, nenadnji*. — Je li ono srućenje grada moglo biti iznenadnije? Gj. Rapić. ARj. IV, 263a.

iznenaditi, *iznenadim, v. pf. iznenada se javiti (objektu), iznenada se dogoditi, pa tako uplastiti*: Turke iznenadi grubanje topova. S. Ijubiša. ARj. IV, 263a. *uberraschen*. — *Koliko nas to iznenadi*, toliko nas i obradova. Zlos. 65. *Mene je i iznenadilo i obradovalo ovako uzdanje u narodnu školu*. 135.

iznenadnji, *adv. Stulli, vidi iznenadan*.

iznenagjenje, *n. verb. od iznenaditi, djelo kojim što iznenadi koga; die Ueberraschung*: Nego ga je zbumilo ono iznenagjenje. Zim. 343. *Ja ozbiljno, bez*

izopasti, izopastiti, se kaže da će biti kiše. Rj. 523a. Koji izopasti, izopastiti, njima radi iz okola raja. Rj. 775a. Izopasti, izopastiti, ljudi. Npj. 1, 354. Kozacke je čete izopastiti, izopastiti, ljudi u nemirivale. Žitije 26.

izopačiti, izopáčim, *v. pf.* iz-opačiti, *v. impf.* izopáčim, *v. pass.* izopáčim, *v. r. pf.* izopáčim, *v. r. impf.* izopáčim, *v. r. pass.* izopáčim, *v. r. impf.* izopáčim, *v. r. pass.* izopáčim. — *1) ausbleiben, absum. cf.* izopastiti, Rj. iz-opastiti, kao ne doći krda bi trebalo doći; idući ostati iz drugoga, *v. impf.* izopastjati. *Izopastio* kao baba za krstina. Posl. 100. Mislim, da ih je (pjesme) bolje i ovdje naštampati, nego da izopastim sa svijem. Npj. 1, 188 (Vuk). »Hajde malo da izostanemo... Kad su bili do Klisure blizu, izopastio do tri šćardžije, 2, 141. Danica je za prošave četiri godine izopastila zato, što sam ja otišao u Srbiju. Danica 5, 3. Dozovite mi sve proroke Valove... ni jedna da ne izostane. Car. II, 10, 19. — *2) amo pripadati i ori primjeri, u kojima* ne izopastiti znači kao: u ostali nenaravno, neispunjeno, neučinjeno, *isp.* izopastiti 2. — *Nije izopastilo ništa* od svega dobra što vam je obrekao Gospod Bog vaš, sve vam se narvilo, *nije izopastilo ništa*. Is. Nav. 23, 14. *Nije izopastila ni jedna riječ* od ovijeh dobrijev riječi njegovijeh. Car. I, 8, 56. Tražite u knjizi Gospodnjoj: čitajte, ništa od ovoga ne će izopastiti i ni jedno ne će biti bez drugoga. Is. 34, 16.

izopačivati, izopáčivati, *v. impf.* iz-opačivati, *v. r. pf.* izopáčivati, *v. r. impf.* izopáčivati, *v. r. pass.* izopáčivati, *v. r. impf.* izopáčivati, *v. r. pass.* izopáčivati. — Nasilje obezumljuje mudroga, i poklon izopačuje srce. Prop. 7, 7, *su se, refleks.* impf. opačiti se.

izopčiti, čim, *v. pf.* Stulli, iz-opčiti, *izopčiti* i *izopčiti* i *izopčiti*, *v. r. pf.* Stulli, *v. r. impf.* izopčivati, *v. r. pass.* izopčivati. — Da bi ih Farizeji izopčiti, iz skupštine i izopčiti. S. Rosa. ARj. IV, 280b, *v. impf.* izopčivati.

izopćenica, *f.* Stulli, *izopćenica žena*.
izopćenik, *m.* Stulli, *izopćen čovjek*.
izopćenje, *n.* Stulli, *djelo kojim se tko izopči, communitio*.

izopčivanje, *n.* radnja kojom tko izopčuje koga.
izopčivati, izopčívati, *v. impf.* Stulli, *izopčivati* i *izopčivati*, *v. r. pf.* izopčivati, *v. r. impf.* izopčivati, *v. r. pass.* izopčivati.

izopijati se, izopijám se, *v. r. pf.* iz-opijati se, *opiti se malo po malo, ili sri redom*, *v. impf.* opijati se. — Tako se udi izopijati, da već gotovo nijesu vizjeli jedan drugoga... onako pijani sretu Turke. Danica 3, 182. Kad spaljuje vide, da Miloš ne kte doći u Beograd, oni se srditi jedan dan izopijaju, pa onako pijani... Miloš 117.

izopirati, izopírati, *v. pf.* nach einander abwaschen, abluo, Rj. iz-opirati, *sri redom oprati*, *v. impf.* opirati.

izor, *m.* das Ackertracid, frumentum aratorium: dao volove pod izor, ili na izor, t. j. dao drugome da njima ore pa da mu da za to žita koliko ugovore. Rj. Čoek uhvatio moga čela u ralicu, pa ore za prosu... Pa mi da čela, i još punu torbu prosu od izora. Npj. 161 (Laž za oplkladu).

izoran, izórna, *adj.* (vo) koji se drži na izor: Imam jednog izoranog vola, da mi je na još gje jednog dobiti. J. Bogdanović. ARj. IV, 281a.

izorati, izorém, *v. pf.* ausackern, curro, Priповijeda se kako je nekakav čovjek ornó izorao šarava. Rj. iz-orati, *ovaj izorati u prodajm primjera*: orati dobiti, steći u primjeru koji ide, *v. impf.* orati. — Vec on ore čarave drumove... To sam tebe danas izorao. Npj. 2, 139 (tebe diti).

izosijecati, izosijecám, *v. pf.* iz-osijecati, *sri redom osjeći, radi izosijecati*, *v. impf.* osijecati. Mnoge pobije i glavi mu vasjera. Npj. 1, 459 (Vuk). Da će im osijecati nosare i usi. Straž. 1887, 11.

izostajanje, *n.* das Ausbleiben, absentia, Rj. *verb.* od izostajati, koje čati.

izostajati, izostájati, *v. impf.* ausbleiben, absum. Rj. izostajati, *kao ne doći, kada bi trebalo doći, v. r. pf.* izostajati, *za drugoga, za posljednje: znači v. r. pf.* izostati.

izostati, izostátim, *v. pf.* izostati, *svako po imenu, i svako po imenu njegove i jake moći ne izostaje ni jedno*. Is. 19, 26. Svako jutro iznosi sud svoj na izostati, *v. r. pf.* izostati, *5, a ponesenom snišbe*. S. Rosa. ARj. IV, 281a. *izostati*, *dalba i ostaju od kuća*. J. Bogdanović. ARj. IV, 281a.

izostanak, izostánka, *m.* kad tko izostane. — Pri

tom čitanju izostanaka... Koje dete ostane od škole. Zlos. 261.

izostanuti, nēm, *vidi* izostati, Rj.
izostati, izostánam, *v. pf.* — *1) ausbleiben, absum. cf.* izostanuti, Rj. iz-ostati, *kao ne doći krda bi trebalo doći; idući ostati iz drugoga*, *v. impf.* izostajati.

Izostao kao baba za krstina. Posl. 100. Mislim, da ih je (pjesme) bolje i ovdje naštampati, nego da izostam sa svijem. Npj. 1, 188 (Vuk). »Hajde malo da izostanemo... Kad su bili do Klisure blizu, izostaše do tri šćardžije, 2, 141. Danica je za prošave četiri godine izostala zato, što sam ja otišao u Srbiju. Danica 5, 3. Dozovite mi sve proroke Valove... ni jedna da ne izostane. Car. II, 10, 19. — *2) amo pripadati i ori primjeri, u kojima* ne izostati znači kao: u ostali nenaravno, neispunjeno, neučinjeno, *isp.* izostaviti 2. — *Nije izostalo ništa* od svega dobra što vam je obrekao Gospod Bog vaš, sve vam se narvilo, *nije izostalo ništa*. Is. Nav. 23, 14. *Nije izostala ni jedna riječ* od ovijeh dobrijev riječi njegovijeh. Car. I, 8, 56. Tražite u knjizi Gospodnjoj: čitajte, ništa od ovoga ne će izostati i ni jedno ne će biti bez drugoga. Is. 34, 16.

izostaviti, vím, *v. pf.* — *1) auslassen, weglassen, omitto*, Rj. iz-ostaviti, *uopće: ostaviti što iz čega, ostaviti što da ne bude tu i tu*, *v. impf.* izostavljati.

Dobra riječ ne koštuje novaca. (Za to je ne treba izostriiti). Posl. 60. Žao mi je izostaviti ovu imena od sela. Danica 3, 222. Srbliji su izostavili u ženskom rodu „ja“. Nov. Srb. 1818, 392. Uzrok, što je Bliher ovaj događaj izostario u svojoj relaciji. Žitije 54, sa se, *pass.*: U pjesmama kad treba izostavi se „i“ (kao što se i ostala samoglasna slova obično izostavljaju). Rj. XVII. — *2) ne izostaviti: ne ostaviti što nenaravno, neučinjeno, neispunjeno*. *isp.* izostati 2. — *Ništa ne izostavi* od svega što bješe Gospod zapovjedio Mojsiju. Is. Nav. 11, 15. Nemoj izostaviti ništa što si rekao. Jest. 6, 10, sa se, *pass.*: Na veliki četvrtak... onda se izostavi pranje nogu, ali ne sveštanje masla, koje biva. DP. 355.

izostavljanje, *n.* das Auslassen, omissio, Rj. *verb.* od izostavljati, *radnja kojom tko izostavlja što: Za pretvaranje i izostavljanja slova, činite, kako Vam drago*. Pis. 8.

izostavljati, ljám, *v. impf.* weglassen, omitto, Rj. iz-ostavljati, *za značenje isp. v. pf.* izostaviti. — su se, *pass.*: Ovakove riječi, u kojima se »in« ne izostavlja. Danica 3, 20. U pjesmama, gdje se samoglasna slova poslije j izostavljaju. Pis. 7.

izoštriti, izoštrím, *v. pf.* ausschleifen, ausschärfen, curavo, Rj. — *1) iz-oštriti, svršiti oštrenje, susvijem unoštriti n. p. nož, brtvo, sjekiru*, *v. impf.* oštriti. — su se, *pass.*: Kad se nadi n. p. sjekira, onda se na oštrice njezino nastavi nada (čelika), pa se poslije istanji i izoštri. Rj. 386a. — *2) su se, refleks. ili pass. v. r. pf.* sich abschleifen, expolior, witziger werden, curavor, Rj. — Što se više ljudi tako sastane i zajedno ostane... to se bolje mogu izoštriti i uglatiti. Priprava 49. ovamo ide i ovaj primjer: Nije ih sramota ugledati se na ove istina umiljate i izoštrene, ali pri tom i veoma bezobrazne žene. Priprava 40.

izotkidati, izotkidám, *v. pf.* iz-otkidati, *sri redom otkidati*, *v. impf.* otkidati. — su se, *refleks.*: Kouji im se još izotkidaju, pa udare preko logora. Danica. 1, 76.

izotpadati, izotpadám, *v. pf.* iz-otpadati, *sve redom otpasti*, *v. impf.* otpadati. — *Izotpadaše* konjima kopita od tjeranja junaka njihovijeh. Sud. 5, 22. Naknagjujući što su drugi nastavei ispred njih izotpadali. Obl. 36.

izračuniti, izračúnim, *v. pf.* iz-računati, *svršiti računje, računje iznaći koliko ima čega, ausrechnen, computare, rationem rei inire*, *v. impf.* računiti, računati. — Francuz Bifon izračunio je da 14.000 go-

lina treba da postane brdašće glinsko od 1.000 sežanja. Priprava 110. Ko ima um neka izraditi broj zvijeri. Otkriv. 13, 18.

izrada, *f.* što se dobije radnjom: Kako naš Mih-živi tamo dolje u Slavoniji, dali isto bolje neg ograde? »Svejedno, brate, ka i ograde, od same izrade živi. J. Bogdanović. Život na izradi. J. Grupković. ARJ. IV, 284b.

izradak, izratka, *m.* što se izradi. J. Grupković. ARJ. IV, 284b.

izraditi, izradim, *v. pf.* Rj. iz-raditi, *v. impf.* iz-ragjivati. — 1) *erarbeiten, labore acquiro*. Rj. *radeći dobiti, steći, postići što*, vidj. isposlovati. Ko radi, izradi. Posl. 152. Milan istina umre u Bukresu, ali za života izradi te se odredi da ... Sovj. 51. Koji izradi u Carigradu te se skine kletva. DRJ. 1, 415.

— 2) *svršiti radjenje, raduju, kao načiniti što, ausarbeiten, elaborare, perficere*: Svakomu vještoj čovjeku u sreće dadeh vještina da izrade sve što sam ti zapovjedio. Mojs. II, 31, 6. Došav k caru Solomunu izradi mu sav posao. Car. 1, 7, 14. Kako mislim izraditi rječnik. Ogled III.

izragjivaje, *n. verb.* od izragjivati se, stanje koje biva, kad se što izragja.

izragjivati, se, izragjivam se, *v. r. impf.* prema *v. pf.* izraditi se 2. — »Nema ništa od današnjega ovoga naroda ... sve se to, moj gospodine, počelo izragjivati. J. Bogdanović. ARJ. IV, 285b.

izragjivanje, *n. das Erarbeiten, acquisitio per laborem*. Rj. *verb.* od izragjivati, radnja kojom tko izragjuje što.

izragjivati, izragjivjem, *v. impf.* *erarbeiten, laborando acquiro*. Rj. *radeći dobijati, teći*, *v. pf.* izraditi 1. — Ja sad novce morem izragjivat. M. A. Reljković. ARJ. IV, 285b.

izraknuti, izraknem, Rj. iz-čuraknuti, *vidi* ishraknuti.

izrana (iz rana), *kao odmah, ispera, isp.* rano 2, zarana. — Dobro se proljeće iz rana poznaje. Posl. 61.

izraniti, nīm, *v. pf.* — 1) *durch und durch verweunden, zubierben conficere*. Rj. iz-raniti koga, *zdati mu mnogo rana*, *v. impf.* izranjati. — Gdje li su vas prevarili Turci, gdje vas tako grdu izraniti? Npj. 3, 497. Da bi kako predoljela izranjenu srca tvome. Here. 330. — 2) *sa se, pass.*: Al se Marko ljuto izranio: sedamdeset rana dopanuo. Npj. 2, 368.

izraniti, izranim, *vidi* ishraniti. Rj. iz-čuraniti.

izranjati, izranjam, *v. impf.* iz-ranjati, *prema v. pf.* izraniti. — Ne izranjaj mrtca. M. Radnić. Ako se obzire na zloće, izranja dušu svoju. ARJ. IV, 287b. *isp.* ranjavati.

izranjivaje, *n. vidj.* ishranjivanje. Rj. iz-čuranjivanje.

izranjivati, izranjivjem, *vidi* ishranjivati. Rj. iz-(h)ranjivati.

izrastanje: *n. verb.* od izrastati. Rj.

izrastao, izrastli, *f. der Auswuchs, stolo, sarcoma*. Rj. *ono što izraste na čemu, n. p. na drvetu*. — *ri-ječi s tukim nast.* kod iznikao.

izrastati, izrastam, *v. impf.* — 1) *herauswachsen, crescere*. Rj. iz-rastati, *rastući izlaziti, v. pf.* izrastiti. — Loze čokota katkad visoko izrastaju. P. Bolić. Iz srca mu zloba, kō iz zemlje, izrasla. I. Gjorgjić. Listje i voće koje izrasta iz ovoga stabla. F. Lastrić. ARJ. IV, 288a. — 2) *erwachsen (von einer Wurde), evalesco*: Lice grdi, a lice izrasta. Rj. *lice izrasta, t. j. zarasta, vidj.* zarastati, *isp.* izrasti 2. — 3) *iz haljina, das Kleid erwachsen, ita crescere ut vestis non amplius apta sit ad corpus*. Rj. *toliko rasti da haljina bivaju prekratke za odijevanje, isp.* izrasti 3.

izrastiti, izrastem, *v. pf.* — 1) *herauswachsen, crescere*. Rj. iz-rasti, *rastući izći (iz čega), v. impf.* izrastati. — Gvozd, u planini kamen izrastao u visinu. Rj. 84a. Više dragog zelen bor izraste, a viš drage

rumena ružica. Npj. 1, 210. — 2) *erwachsen (von einer Wurde), evalesco*. Rj. *izrastati, v. p. rasti, t. j. zarasti*. — 3) *iz haljina, das Kleid erwachsen, ita crescere ut vestis non amplius apta sit ad corpus*. Rj. *toliko narasti, da haljina biva prekratke za odijevanje*.

izravmati, nām, *v. pf.* *ausgleichen, compo*. Rj. iz-ravnati, *svrsiti izravnanje, postati ravno, n. p. izravnanje, v. impf.* ravmati. — *svrsiti, ispraviti*. Niti ga je Bog stvorio, ko bi nas d i z r a v n a n i, n e c e t a m a m m e s e m u s d v o j l e m t a k o l a k o, J. Bogdanović. ARJ. IV, 289a.

izravniiti, izravnim, *v. pf.* *eben, compo*. Rj. iz-ravniti, *svrsiti izravnanje, postati da bude što postojedno n. p. sa zemljom, v. impf.* ravniti. — *svrsiti se, post.*: Mnoge kule, bijeli gradovi sa crnom se zemljom izravniše. Npj. 5, 201.

izrebar, izrebra, *aus der Seite, n. l. bar*. Rj. iz-rebar, rebar, *stari oblik ana, pl. od reba, za oblik isp.* izmagao, izsti, izrebra, *od rebar, ana, sva s prajeljom iz, sa strane, vidj.* is-prijeka. — Rebrati, *n. p. pendžer, t. j. sa strane, izrebra*. Rj. 646b.

izreći, izrečem izreknem, *v. pf.* Rj. iz-reći, *vidi* izistiti, *v. impf.* izrećati. — 1) *ausprechen, eloquor*. Rj. — 1) *ur izreko hje se treću reč*: ustanite ... oboje ustadoše na noge. Npr. 113. Ono je podize govoreći ... Ono izrekaše izvali jedan prsten. 215. To je Arap kuli izreba. Npj. 2, 387. Sto sam se usudio izreći mu presudu o Muzi njegovoj. Odg. na ut. 31.

— 2) *sa se, reflex.* *sich erbrechen, davo quod molim dicesse*. Rj. *nhatice izreći, izreći što se nije htjelo reći, isp.* izlanuti se.

izredan, izredna, *adj.* *extraordinarius, principus*. Stulli. iz-redan, *što kao izbavi iz reda, izvan reda je, reuma dobru, v. r. sva, halje od ostaloga*: Imaće dovoljno izrednoga vina. Mogj. 28 (Educazio).

izrediti, izredim, *v. pf.* — 1) *nach der Reihe etwas errichten, ordne compono*: Dokle tako izrediti bili, dugo bilo, i vrijeme prozje. Sav je Solun pogr: izredio. Rj. iz-rediti, *svr. rebum što dati, načiniti, isp.* obrediti, *v. impf.* obredjivati. — 2) *sa se, reflex.* Da se danas zgotovi čast kod jednoga seljaka ... a sjutra kod drugoga, i tako redom dok se svi ne izrede. Posl. 85. *isp.* narediti se 2, obrediti se.

izredom, *ade*, u pjesmi mjesto *redom, die Reihe nach, ordine*: Sve daruje izredom svatove. Rj.

izregjati, izregjam, *v. pf.* *ardere, redere, dispono*. Rj. iz-regjati, *svrsiti regjanje, sve poranjati, sve posbiti u rok, v. impf.* regjati.

izrenuti, izrenem, *v. pf.* *upo jugozap. kraja, vidj.* izagnati. Rj. *Dunice sunja, da se tako upinute gorati, isp.* dorunuti.

izreskati, kām, *v. pf.* *erschutzen, discindo*. Rj. iz-reskati, *dam, prema* izrezati, *svrsiti reskanje, izreći na rebo što u koudlaci, v. impf.* reskati.

izrešetati, šam, *v. pf.* *zerloben, perfuro*: sav barjak izrešetata tuneta. Rj. iz-rešetati, *ispodajati što da bude kao reseta, v. impf.* rešetati. — *Ersetztum* zaklopcem pokrivač. P. Bolić. Onda Turci opale na njega citav plout, i sreća ga izrešetaju. M. Gj. Milicević. ARJ. IV, 293b.

izrezak, izreska, *m. der Ausschnitt, segmentum*. Rj. iz-rezak, *ono što se izreže (iz čega ili od čega), isp.* odrezak, nareznicna, rezanj.

izrezati, izrežem, *v. pf.* Rj. iz-rezati. — 1) *a) herausbrechen, cresco*. Rj. *režati izvaliti*: Viljevi će se opiti i popadati, a dugjeri onda neka im sve zube izrežu. Npr. 67. — *b) izrezati znači režući (iz drvetu, plota, kamena i t. d.) načiniti što na drvetu, plota, kamena i t. d.*: Loza, na tijestu ona dva dikeba ili stuba sa strane koji se na zavoj izrezati. Rj. 322b. One ploce na kojij je izrezao (natpis) nema više onlje. Sovj. 81. Ovo je izrezano na kamenu. Star. 14, 196. u daćemo izrezati. Straž. 1886, 1225.

te ja učiti, nego *ču te srići u ruke čvrst*. Njezinu brigi izručeno bijaše stado. ARJ. IV. 290b, 300a.

izručivaje, *n. das Ausleeren, vacuifacio*. Rj. verb. od izručivati, radnja kojom tko izručuje što.

izručivati, izručivati, *v. impf. iz-ručivati, v. pf. iz-ručiti*. — 1) *ausleeren, vacuifacio*. Rj. *vidi* ispraznjivati. — Kad izručivahu vreće svoje, gle, svakome u vreći bjehu u zavežljaju novci njegovi. Mojs. 1. 42, 35. Donoseći (priloge) metahu u kovčeg... vidjevši da ima mnogo novaca... izručivahu korću. Dn. 11. 21, 11. — 2) *kao predavati, isp. izručiti* 3. — Bože moj i arkangjele gospodine, kojim naređujete i izručujete najveće poslove. A. Kanižlić. Komu man ostavljaš i izručuješ? sa se, *refleks.*: Izručujem se volji tvojoj. ARJ. IV. 300b.

izručiti, (u Srijemu) *n. p. udario ga batinom iz-ručke, rudi vrzmiće*. Rj. *udr. baciti i: ruku, rudi i: bičmiće, pustimiće*.

izrukovedati, *dām, v. pf. (u Srijemu) handrallweise legen, in manipulos colligere*: sve smo žito izrukovedati, ali nijesmo povezali. Rj. iz-rukovedati, u rukovedi skupiti. *v. impf. rukovedati*.

izružiti, izružim, *v. pf. ausschimpfen, excutitis obruo*. Rj. iz-ružiti *vidi* iskarati, i *syn. udje, v. impf. ružiti*. — Tako ga iskaraju i izruže, da jedva bez boja ostane. Npr. 256. Ostali uhvatitše sluge njegove, izružiše ih, i pobije ih. Mat. 22, 6.

izubaha, (u Boči) *vidi* iznenada. Rj. i *syn. udje, iz-ubaha, isp. bahnuti, iznenadu doći*.

izučiti, izučim, *v. pf. Rj. iz-učiti, v. impf. učiti*. — 1) *auslernen, edisco*. Rj. *srišiti učenje, sve učiti, kaže se za onoga, koji je učio n. p. knjigu, pa je svu naučio*. — Neki gjaici, kad izuču dravnest škola, otidu na vrzno kolo. Rj. 75a. Dete koje je već dobro gjavolski zanat izučilo bilo, odmah skoči na vodu. Npr. 37. Ispekao zanat, izučio dobro. Posl. 105. Čudno Simo knjigu izučio, ne hoji se gjaka nijednoga. Npj. 2, 61. sa se, *pass.*: Nema učenika nad učitelja svojega, nego i sa svijem kad se izuču, biće kao i učitelj njegov. Luk. 6. 10 (22777139702).

— 2) *auslehren, edoceo*. Rj. *srišiti učenje, poučavanje, kaže se za onoga, koji uču drugoga, pa ga sve naučio*.

izuditi, izudim, *v. pf. iz-uditi, vasturati na ud, v. impf. ūditi*. — Zakolji ovna... A ovna izudi, i operi drob i noge i metni ih na udove njegove i na glavu. Mojs. 11. 29, 17.

izumakati, izumaćem, *v. pf. n. p. čitav hljeb, durchs Eintunken verzehren, immersum consumo*. Rj. iz-umakati, *izjesti n. p. čitav hljeb, umaćući ga u vino, v. impf. umakati*.

izulariti, izularim, *v. pf. iz-ulariti, skinuti ular: Izulari to kljuse, sa se, refleks.*: Naš se parip svaku noć izulari. J. Bogdanović. ARJ. IV. 303a. *suprotno* zaulariti.

izum, *m. ono što se izumi*: To je, brate njegov izum. J. Bogdanović. ARJ. IV. 303b. *vidi* izumak.

izumak, izumaka, *m. ništa izum*. ARJ. IV. 303b.

izumijevanje, *n. das Erfinden, inventio*. Rj. verb. od izumijevati, radnja kojom tko izumijera što.

izumijevati, izumijevam, *v. impf. erfinden, inventio*. Rj. *umom promisliti, rudi izmisljati, izmisljavati, izvijati* 1. *v. pf. izumjeti*.

izumiti, mīm, *v. pf. (u C. G.) Rj. iz-umiti*. — 1) *bethören, decipio, induco, cf. obezumiti*. Rj. *prevariti, rudi i izbezumiti, izhuditi, izlukaviti*. — 2) *sa se, refleks. rudi obezumiti se, Rj. prevariti se*.

izumjeti, izumijem, (izumio, izumijela), *v. pf. erfinden, inventio*. Rj. iz-umjeti, *umom izumiti, rudi izmisliti, v. impf. iz-umijevati*. — Ima nekijeh učitelja ljudskijeh, koji nijesu ništa izumijeli. Priprava 51. Koje je (zanate) ljudski um izumio, t65, sa se, *pass.*: Mnogo se kojesta veliko izumjelo samo srećom. Priprava 53.

izumrijeti, izumriem, *v. pf.* — 1) *ausschlehen, extinguo*. Rj. iz-umrijeti, *vidi* obamrijeti 2, zamrijeti,

sa rebum, mäheln, v. pf. — Jer su, anah koji su nazili dušu, (1870. Mar. 7, 70. Dakle ne obamrije u oklohu... sag Mojs. V. 2, 11

2) *a uer drey p... u... obamripte* 1. Od ljutine sva je p... izves, ne mabo potavnila, a od ljutine sva je izves, prebi iglu od biljura. Npj. 1. 258. A... za zem j korijen njegov, od deveta... putu u... putu njegov; čim osjeti v... opet njegov. Jov 11, 8.

izum, *m. rudi dopustenje*. Rj. — Anam... takvi od sultana, da pokopu po... Npr. 5, 312.

izusti, izustim, *dala i: sumo, la: em, predokopam na, rudi na izusti, isp. izustiti, i: abli, isp. izmagao, izrebar*.

izustiti, izustim, *v. pf. ausspochen, slopan, to usta, a dušu ispusti*. Rj. *izustiti, upravo, i: abli, stiti vrijeće, rudi*. — Tak sumo... a Turinu mu u reč: Vadalj bas smo u jednog miš. Npr. 207.

izuti, izujem, *v. pf. Rj. iz-uti, H. dui, präber, izuti; iziven, izuvina; izivim*. Rad 6, 59, *uti i: abli se samo složno; obuti, nuz-uti, abli, se, sel, re, po Rj. izujem; ali Dančić Rad 6, 60 ka, da je izujem; a tako ina a Rj. i: nuzuti, nuzujem; obuti, izubim, suprotno obuti, v. impf. izavati*. 1) koga, obuču, *ausschuh'n, exalbero*. Rj. *izuti koga, i. j. izuti mu obuču*: Pa ga istarca izuju i počnu ga istiha odgrijevati. Rj. 501b. Otide pobrzo naprijed, pa izuju jednu opakov pa ga bacu na put. Npr. 166. Izuj obuču sa svojijeh nogu. Djel. Ap. 7, 33. Ja mu nisam dostojan izuti nogu 1. Ančić 8. izujem nogama. I. Gjorgjić. ARJ. IV. 307b. 2) *sa se, refleks. sich ausschuh'n, exalbero*. Rj. — Da se izuju i noge operu. Gj. Baraković. Mnogi se i izuju ter dohode bosu k telu. P. Knezović. ARJ. IV. 207b.

izuvanje, *n. das Ausziehen, Ausschuh'n, exalberatio*. Rj. verb. od 1 izuvati, 2 izuvati se.

1) radnja kojom tko izuva koga ili izuva komu obuču. — 2) radnja kojom se tko izuva.

izuvati, izuvam, *v. impf. Rj. iz-uvati, v. pf. izuti, suprotno obuvati*. 1) koga, obuču, *ausschuh'n, exalbero*. Rj. — U drugu su, u devojke, žute izune do kolena, voleo bi ih izuvati, nego s carem u lov bi. Npj. 1, 311. 2) *sa se, refleks. sich ausschuh'n, exalbero*. Rj. Ne valja se izuvati prije vode. Posl. 126.

izuzetak, izuzetka, *m. djelo kojim se što izuzme n. p. ispod pravila, die Ausnahme, exceptio, isp. izuzeti* 1, *vidi* izuzimanje. — Među izuzetke moglo bi se pomisliti da idu i glagoli šeste vrste. Rad 6, 118. Oni koji redovno zatim i ruše gde god vladaju, usu ni u Vranji čudi izuzetaka. M. Gj. Milčević. ARJ. IV. 308b. Učenice... čine u tom vrlo sretan izuzetak. Zlos. 323.

izuzeti, izuzem, *v. pf.* — 1) *iz-uzeti uzeti iz čega, izmeju čega, ispod pravila, ausnehmen, excipere, rudi izeti, isp. izuzetak, v. impf. izuzimati*. Ja bi to i sam svakome Srblijim kazao, samo bi sebi izuzeo, traž. 1886, 769. Samo je Smolevo izuzeo ispod toga zakona. DM. 239. Po njegovoj želji izuzeo je (ukrpa) sv. Sava ispod vlasti vladike zetskoga. DJJ. 1, 155. 2) *sa se, refleks. na koga, fündlich verfolgen, insecto*. Rj. *kao uvaliti, uobahnuti na koga, rudi ispižniti se na koga, izvrti se na koga*. — Kad svjetina uzme ūk, (Kad se narod na što izuzme i stane vikati). Posl. 120. Nije on izuzet na mene. M. P. Sapčanin. ARJ. IV. 308 b.

izuzimanje, *n. verb. od 1 izuzimati, 2) izuzimati se*. 1) radnja kojom se tko izuzima što n. p. ispod pravila: Bez i kaka izuzimanja. Danica 3, 72. Od ovoga prostoga značenja pasta izuzimanje. Sint. 272. *isp. izuzetak*. — 2) radnja kojom se tko izuzima na koga das feindliche Verfolgen, insectatio. Rj.).

izuzimati, mām mljēm, *v. impf. iz-uzimati, rudi izimati, v. pf. izuzeti*. — 1) *uzimati iz čega, izmeju čega, ispod pravila, ausnehmen, excipere, isp. valiti*.

izvoljavanje, *n. s. g. od izvoljavati, v. uleži kojom*
 izvoljavati, *izvoljavám, v. impf. iz-voljavati, be-*

izvoljavati, *v. impf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvoljím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*
 izvoljeti, *izvolím, v. pf. od izvoljavati, prema v. pf. izvoljeti.*

2) die Ausfuhr, exportatio, n. p. na gjerdapu.
 Rj. — isp. *correl.* provoz, uvoz.

izvozan, izvozna, *adj. što pripada izvozu: Ausfuhr-, Export-, isp. correl.* provozan, uvozan. — Najviše se izvozilo žito, stoka i metali... Kako ova glavna izvozna roba prijeko trebaše Dubrovčanima... DM. 258.

izvoziti, izvozím, *v. impf.* Rj. iz-voziti, *v. pf. iz-*
 vesti (izvözém). — 1) *herausführen, führen, vcho.*
 Rj. *voziti iz* —, *napolje:* Dušan je prema okolnostima
 zabranio *izvoziti* oružje u Bugarsku. DM. 240. *su se,*
pass: *Junaci se iz mora izvoze.* Npj. 217. *Najviše*
se izvozilo žito, stoka i metali. DM. 258. — 2) *hinauf-*
führen, vcho. Rj. *uzvoditi, voditi na riše mjesto, isp.*
izvesti 2.

izvoženje, *n.* Rj. *verb. od izvoziti.* — 1) *radnja*
kojom tko izvozi što (napolje) (das Herausführen,
 evectura, evectio, Rj.). *isp. izvoz.* — 2) *radnja kojom*
tko izvozi (na riše mjesto), uzroci što (das Hinauf-
führen (auf dem Wagen), evectio Rj.).

izvracati, izvračám, *v. pf. erwahrsagen, acquirö*
vaticinandum. Rj. *iz-vračati, vraćujući dobiti, steći, isp.*
izgati, v. impf. vraćati.

izvracanje, *n.* *aus Waschen, versio.* Rj. *verb. od*
izvracati, radnja kojom tko izvraca što.

izvracati, *čám, v. impf. wenden, certo.* Rj. *iz-vra-*
ćati, n. p. kola, haljimu i t. d. t. j. činiti da bude
dolje, spolju, koso i t. d. što bi trebalo da bude gore,
iznutra, upravo i t. d. v. pf. izvratiti. — Ja mislim
 jednako, da je mnogo bolje i pametnije uzeti i tugje,
 nego li Slavensko naopako *izvracati* i kvariti. Nov.
 Srb. 1821, 389. *isp. izvrtati 2.*

izvratiti, izvratím, *v. pf. wenden (umwenden),*
certo, n. p. kola, haljimu, cf. izvrtati. Rj. *iz-vratiti,*
učiniti da bude dolje, spolju, koso i t. d. što bi tre-
balo da bude gore, iznutra, upravo i t. d. v. impf.
izvracati. — Ako *izvratiti kožu* naopako. DPosl. 2. (*isp.*
kod izvrtati: Kad izvrtam kožulu naopako, t. j. *kod*
se rasrdim). Na kola *izvracena* svak ruku stavlja. 65.
 Tada usta Kraljeviću Marko, on *izvrtati čurak*
 od kurjaka, i *izvrtati kapu* od kurjaka. Npj. 2, 397.

izvrći, izvrgnem, *v. pf.* Rj. *iz-vrći, vidi izvrgnuti.*
vrći, izvrgnuti = metnuti. — 1. 1) *n. p. pušku, ent-*
laden, lossgeschossen, vjucator. Rj. *vidi syn. kod puška.*
 — Onda Gorgije veselje učini, i *izvrče trideset topova.*
 Svi Srbinu veselje činiše, na gradov'na pucaše topovi.
 Npj. 4, 309. — 2) (u Dubr.) *iz ruke, n. p. žnuo na*
tle, t. j. ispušiti, fallen lassen, dimitto, cf. izvrgnuti.
 — 3) *tko izbíti 3, iznebíti t. j. pobaciti, verwerfen,*
missgebären, abortio: Konj koji ima očit u boj, ni
 ga *kobila izvrče* ni vuk nije. DPosl. 48 (*sud. vr. iz-*
vrgnu, govori se i u kajkavcu samo za životinju.
 H. sa se, *vrefleks.* — 1) *sich werfen (vom Holze),*
vjucator, resilio. Rj. *izvrigne se n. p. daska, kad*
postane uručena, vidi ishititi se, i syn. onlje. — Ljfo-
pera n. p. daska, vrato, t. j. izvrgnuta. Rj. 328a.
 Izrgla se vrata. Rj. XVIII. — 2) *ausarten, dege-*
nero. Rj. *vidi izmetnuti se 3, izroditi se 2.* — Izvrći
 se, *n. p. izvrgli se ljude.* Rj. XVIII. Čuša u ovom
 smislu (koji je vodio svatove i među njima red držao)
 izvrgno se poslije u vrata koji šalu zbija. DARJ. 915b.

izvretenati, *nám, v. pf. (u Dubr.) izvretenao luk,*
 t. j. prorastao, *treiben (von Pflanzen), emitto germen.*
 Rj. *Ispreni, ispreao luk, t. j. izvretenuo, prorastao.*
 Rj. 238b.

izvreti, izvri, *v. pf. iz-vreti, vidi izvreti. v. impf.*
 izvirati. — Pak će u istoku *izvrjeti* jezero ognjeno.
 M. Vetranić. ARJ. IV. 354a.

izvrgnuti, *ném, vidi izvrci.* Rj. *izvrgnuti se, ném*
 se, *vidi izvrci se.* Rj. *vidi primjere kod izvrci.*

izvrh, *prap. akv. ARJ. IV. 354a.* S ovijem pri-

jedlogom, složenim od *i:* i *vrh*, drugi padež pokazuje

uvjetne s mjestu koje se kazuje prijedlogom *vrh* i

drugim padežom. — *izvrh, von oben herab, desub:*

jagodica, *f.* — **1)** *dem.* od jagoda. Rj. — **2)** jagodice, *pl. die* Wanga, *genus*: U Milice duge trepačice prekrile joj rumeni jagodice, jagodice i bijele ico. Rj. u obrazu gornji djel ispod oka koji je obično umeniji. *vidi* jagode 3. — Jes' video rajno vino? Dlake su jagodice. Npj. 1, 325. Bojnović je bio ... avih dugačkih obraza s ispalim jagodicama. Danica 1, 20.

Jagodina, *f.* varoš (i zidine) u Srbiji blizu Morave. Rj. **Jagodinae**, *Jagodinae*, *m. civer* von Jagodina. Rj. *vojek iz Jagodine*.

Jagodinka, *f.* *Eine* von Jagodina. Rj. *čenska glava z Jagodine*.

Jagodinskî, *adj.* von Jagodina. Rj. *što pripada jagodini*.

Jagodnjač, *f. adj.* brdo u Ragjevini. Rj.

jagodnjača, *f. t. j.* kruška, *cine* Art. *Frühbarnen*, *nri maturi genus*. Rj. kruška. — *riječî s takim nast.* od ajgirača.

jagodnjač, *m.* mjesto gdje jagode rastu, *Erdbodenstrauch, fragetum?* Rj. — *riječî s takim nast.* *vidi* kod brotnjak.

jagorčevina, *f.* (u Srijenu) *vidi* jagočevina. Rj. jagorčevina (r će biti umetnuto po što se pravo obliče riječi zaboravilo). Korijeni 1. *vidi* i jaglav. i *syn. ondje*.

jagovčina, *f.* (u Baniji) *vidi* jagočevina. Rj. jagovina (e je umetnuto, mjesto jagovina, a to mjesto jagočevina). Korijeni 4. *vidi* i jaglav. i *syn. ondje*.

jägerz, *m. der Fuchsschimmel, equus variogatus*. Rj. *bijeli konj s rijjastijem pjecama*. ARj. IV. 116b. — Izljičeće Bakal Milosave na jagerzu konju velikome. Npj. 4, 244.

jägerzast, *adj.* *klein geschackt, equus variogatus*. Rj. *što je šareno kao konj jagerz*.

jägerzov, *adj.* *des Fuchsschimmels, equi variogati*. Rj. *što pripada jagerzu (konju)*. — *za nast. isp.* alatov.

jajenje, *n. verb.* od jediti i jediti se, *radnja kojom tko jadi, ili se jadi (kome)*.

jaha, *f. isp.* jahanje. *der Ritt, equitatio*. — Eto namu dvaju konjanika! ... nake jaha u svoj Lici nema. HNpj. 4, 58. Na njegovu jahu gledajući, kô kad je husar iz Principovine. 4, 100.

jahač, *jahača*, *m. koji jaše*; *der Reiter, eques, sessor, vidi* konjik, konjanik, atlija. — Ti si mi bio malj, oružje ubojno ... tobom zatih konja i jahača njegova. Jer. 51. 21. Dobar jahač, drugo ne znam ništa. Šćep. mal. 19. Jahač ga drži uzdom. M. Gij. Milčević. ARj. IV. 417a.

jahačev, *adj.* *što pripada jahaču*, govori se u Hrv. **jahački**, *adj.* *n. p. bič*. *što pripada jahačima ili jahaču kojemu god*.

jahači, *adj.* *n. p.* konj, *Reit-, equitarius, cf.* jahači. Rj. *što pripada jahanju*. — Binjak (jahači konj). Rj. 26a. Ti odjaši konja jahačeva, pa uzjaši na jedeka svoga. Npj. 3, 268. *za nast. isp.* kod brijači.

jahalicca, *f.* — **1)** *das Nebenpferd des Saumfuhrmanns, das sein Gehäck trägt und das er zuweilen selbst reitet, equus jumentarii equitarius*. Rj. *konj povodnik koji kiridžiji nosi prtljagu, a i sam kiridžija na njemu katkad jaše*. — **2)** *der Trümmerhut im klis-Spiel, jactus victor in bulo klis, quon vidi*. Rj. Onaj što baca klis, čuva palicom da ne pogode u konja ... onda im baci klis tripit s konja ... onda im baci posljednji put *jahicu*: pa onda gdje padne klis, *uzjašu* svi one što su naligrani, i jašu ih do konja. Rj. 275b. *vidi* jalka.

jahalka, *f.* jahalicca, *jahalka*. Korijeni 29. *vidi* jalka.

jahanje, *n. das Reiten, equitatio*. Rj. *verb.* od jahati. *radnja kojom tko jaše*, *n. p.* konja. *isp.* jaha. — U cijelome Risnu ne znam imaju li sad dva konja za jahanje. Kov. 69.

jahati, *jāšen*. *v. impf.* *reiten, equito, vehor equo*.

Rj. *vedi* jezdim. — **1)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **2)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **3)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **4)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **5)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **6)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **7)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **8)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **9)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **10)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **11)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **12)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **13)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **14)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **15)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **16)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **17)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **18)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **19)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **20)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **21)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **22)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **23)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **24)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **25)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **26)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **27)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **28)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **29)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **30)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **31)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **32)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **33)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **34)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **35)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **36)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **37)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **38)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **39)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **40)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **41)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **42)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **43)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **44)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **45)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **46)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **47)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **48)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **49)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **50)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **51)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **52)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **53)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **54)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **55)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **56)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **57)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **58)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **59)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **60)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **61)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **62)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **63)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **64)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **65)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **66)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **67)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **68)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **69)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **70)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **71)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **72)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **73)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **74)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **75)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **76)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **77)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **78)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **79)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **80)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **81)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **82)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **83)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **84)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **85)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **86)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **87)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **88)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **89)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **90)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **91)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **92)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **93)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **94)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **95)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **96)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **97)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **98)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **99)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ... — **100)** *die* Jagodine, *n. p.* od, *po*, *pre*, *po* ...

Jahor, *Jahora*, *m.* u C. G. *vidi* javor *mit allen Ableitungen*. Rj. *pa biljezi*. Njemačkoj u Crnoj se *Gore u srpsu od riječi javor dvedodijem riječima* mjesto s čep. h; *dabli*, jahorina, Jahorje, jahorov, jahorovina.

Jahorina, *f. vidi* Javorina; Kolika je Jahorina planina. Rj. *vidi* Javorina.

Jahorje, *n.* ime planini. Ti proturi glase na *Jahorje*. Npj. 5, 271. *vidi* Javorje.

Jahorov, *adj.* *vidi* Javorov. **Jahorovina**, *f. vidi* Javorovina. *isp.* jahor.

jajča, *m. vidi* pjesak; Kup' jajca, careva pjesaka. Rj. **jajz**, *m.* (u Hrv.) nekakva vodena tica, kao čaplja, ali je odozgo erca, i jede se. Rj.

jaj, *n. rik u pripjevci narodni pjesme*; Rj! jaj ziga ga. Here. 277.

jajnja, *adj.* *n. p.* ljuska. *Er-, vidi*. Rj. *što pripada jajeta*, *vidi* jajnja, jaj-ki.

jajača, *f. t. j.* sljiva. *Art grusser, weisser Pflanzens, pruni genus*. Rj. *jajča* *osn.* u *jaja*. *osn.* 350. *sljiva* *krupna bijela (kao jaj z)*, *vidi* jajara, bjelopandara, mudaca.

Jajački, *adj.* von Jajce; Pokraj Jajca poljem *Jajačkim*. Ti se vraći Jajcu bijelome, te ti čuvaj *Jajačka* govoda. Rj. *što pripada Jajcu*.

jajara, *f. t. j.* sljiva. *Art grusser, weisser Pflanzens, pruni genus*. Rj. *sljiva* *krupna bijela (kao jaj z)*, *jajara* *osn.* *jaje*, *osn.* 109. *vidi* jajača, bjelopandara, mudaca.

jajat, *adj.* *n. vega* sa *jaja*; Ziri kopuna *jajata*. D'ost. 160. *isp.* jednoljajce *koji ima samo jedno jajce*.

jajce, *n. dem.* od *jaje*. Rj. u *gdjekojim* *krupnima izgulato se značivoj* deminutiva, *pa i s tym nast.* znači što i jaje. — *Ima li slasti u bioeu od jajca?* Jov. 6, 6. *Koji noj saze na zemlji jajca seaja*. 39, 17.

Jajce, *n.* ime gradu u Bosni; Ti se vraći Jajcu bijelome. Rj.

Jajčanin, *m.* čovjek iz Jajca; Kulu gradi beže *Jajčanin*. Rj.

jaje, *jajeta* (jajca), *n.* Rj. *dem.* jajce. — **1)** *das Ei, ovum*. Rj. *Jaje* ima dvojako, ali samo u jedini: *jajeta* i *jaja*, u *jajeta* i *jaja*, a u množini ima samo *jaja*, *jajima*, *itd.* Obl. 16. — O vaskresnju se tuku *šarenim* i *crvenim* *jajima*, t. j. udaraju *vrhovima* *jaje* o *jaje*, pa koje se *razbije* ono je samo onaj koji je razbio. Rj. 55a. Vrška, 2) u *jaja* vrh značljivast. Rj. 78a. *Zabnjak, žablja jaja*. Rj. 151a. *Iznosak, mudo jaje*

... na poslijetku kad već hoće da pre-
... Rj. 228a. Kaluzijer, 2) uskršnje samo
... koje je i *pasiva* i omasceno, ono se

Rj. 290c. *M. ad. Rj. 375b. jaje: u kojat*

Rj. 406a. Natječak, *terdo jaje* kajijem se druga

Rj. 410b. *radi* tučak 2).

Rj. 479a. Polog, *jaje* sto se ostav-

Rj. 610a. *Radava jaje*, vidi *radto* jaje. Rj.

Rj. 780a. Uskršnjak, *jaje* *obajem* ili i šareno koje

Rj. 780a. *Costae*, 1) *jaje* koje

Rj. 820b. Tada mu car dade *trahset jaja* i reče mu:

Ponasi ovo tvojaj sleri i reci joj neka mi i tjech

Rj. 105. Da je *ica snajla* dra *jaja*. 108.

Rj. 110. Našao bi i *jaka*. Post. 182. Cokk je izvrgji od kamena,

Rj. 318. Onaj će se gnijezditi *čak* i

Rj. 31. 15. 2) *du Hode, testiculis*.

Rj. 31. *pl. titre, isp. jednoujaje (koji ima*

Rj. 31. *kanarsko*. Rj. *grozdna*

Rj. 31. *što na kanturu pomičaće se*

Rj. 31. *što se njere*.

jajer, *m. lat. aer, cali aer, ajer*: povjetarce, vazduh,

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

Rj. 31. *što u pricasu, za sprijedu do-*

sreštenstro. DM. 118. Od tri vrste *vorista* ... slabi
vorist ... *jaki* gdje je u drugima slabi. Star. 3, 72.
isp. jakostan, krepak, silan, sileni, silovau, silovit,
snažan, tvrd. *adv. jako vidi nič napose*.

1. **jäka**, *f. vidi* kolijer. Rj. *dem. jačica, od odijela*
ovaj dio koji stoji oko vrata, vidi i ogrica, ogrlica,
ozdrijelje. — Nikad ne će steći da obuče tri *jake* za vratom.
(Nikad ne će steći da obuče tri haljine). Post. 219.

2. **jäka**, *f.* (u C. G.) n. p. nas je *jäka*, t. j. mnogo,
jaki smo, vrl, multi, ef. jačina, jarka. Rj. *jäka* (co-
pia, kor. kod *jak*). Osn. 262.

jäkata, *f.* u zagoneci: U nas koza *jakača*, *jaka*
šma rodila i unuka manita. Rj. *odgonetljaj: vinova*
loza.

Jäketa, *m. hyp. od Jakob, Jakov: Što ću od Ja-*
kete i od Jaketine brade? DPost. 121. — *hyp. s takim*
aust. kod Bajčeta.

jäkija,* *f. das Pflaster (von Seife, Brantwein und*
Eiern) auf die Stelle des Pferdrückens, die vom Sattel
wund gerichen ist, emplastrum in dorsum equi
atritum a sella. Rj. *uclen (od sapuna, rakije i jaja)*
knju na sadnu, na raju od sedla.

jaklika, *f.* u ovoj zagoneci: Majka kukrica, otac
paklika, gječica manita (čokot, grozd i vino ili rakija).
Rj. 318. *vidi jakča*.

1. **jäko**, *vidi* sad. Rj. *vidi i sada, isp. jakom, ja-*
kosnji. — Do *jako* si pila smotnjicu ... *od jako* češ
piti jutrošnjem. Npj. 1, 45 (*vidi* dojako, odjako). Al'
mi vjnuja *jako* za trganje, al' mi kona *jako* za lju-
bljenje. 1, 361. Tripit si me ropstva oprosto, a *jako*
si u ropstvo zapio! 3, 39. Slatki Bogo! što li ću ti
jako? 1, 217.

2. **jäko**, *schr. valde, ef. zdravo, vrlo: osramotismo*
se — te jako, jako! Rj. *adv. prema pridjevu jak.*
vidi i veoma, puno 4. — On se *jako* prepane. Npr.
187 (*na stranu* 273: uplaše se žestoko). Kad car to
vidi, jako se obraduje. 192. Car se na to *jako* rasrdi.
237 (*niže*: Car se *strašno* rasrdi). U nevolji se *jako*
Bog molj. Post. 334. Jer si, sine, *jako* nerazuman.
Npj. 3, 392. Pozdrav vojnikov tako im je *jako* na
sreu ležao, da ... Danica 2, 126. Udri još *jače* na
grad i raskopaj ga. Sam. II, 11, 25. Carstvo se nje-
govo utvrdi *jako*. Car. 1, 2, 12.

Jäkov, *m. akc. ARj. IV. 432a. ime muško, Jacobus.*
vidi kod Jakobov, po lat. govoru; po Grčkom Jakob.
hyp. Jaketa, Jakša, Jaša, Jašo.

Jäkovov, *adj. što pripada Jakobu: No nagjoše*
tri Marije: Prvo Maru Mandaliju, drugo Maru Jako-
boru. Here. 329.

Jäkou, *sad tek (n. p. staće ljudi to govoriti), od*
jako, vrst. virdum, ef. tek, topvr. Rj.

Jäkostan, *sna, adj. vidi jakostan.* Rj. *postalo od*
jakostan prema drugim paležima: jakosna, jakosnu,
i t. d.

jäkost, *jäkosti, f. akc. ARj. IV. 434a. osobina*
onoga što je jako, vidi jačina, jakota, isp. i jäka. —
U Turaka sva *jakost* nestade, tad Brgjani na Turke
udriše. Npj. 4, 373.

jakostan (jäkosan), *jakosna, adj. mächtig, stark,*
potnis (weist von Gott): Bog je jakostan. Rj. *u ko-*
jeja je jakost, govori se najviše za Boga, vidi jak, i
syn. uvdje.

jäkosnji, *adj. itzig, qui nunc est.* Rj. *što je jäko*
(sad), vidi sadašnji, sadanji.

jaköta, *f. die Stärke, fortitudo, ef. jačina.* Rj. *vidi*
i jakost, za nast. vidi riječi kod čistota. — Vrisne
baba da se sve brdo od *jaköte* počne drmati kao kad
je najveći potres. Npr. 221.

Jäköv, *Jaköva, m. Jacobus.* Rj. *ime muško, po*
Grčkom govoru, vidi Jakob (po Lutinskom). hyp.
Jaša, Jašo, Jaketa, Jakša. — Ti kaži *Jakovu* a *Jakov*
će svakom. Post. 316.

Jäkövljev, *adj. des Jakob, Jacobi.* Rj. *što pripada*
Jakovu, vidi Jakobov, Jakobov. adj. s takim nast.

kod bírovljev. — Dok pogubim Stevu Jakovljeva. Np.j. 4, 138. *odatle prezime: Očunice Jakovljević* Pilja. Rj. 481a.

Jakovljevac, Jakovljeŕevca, *m. koji pristaje za Jekorom, tako su se zvali momei Jakova Xenulovića; kao što su se momei Gijorajija Čurčije Čurte nazivali Čurtinovići, takra imenu vidli kod Čurtinovaca.* Onda Čurčija pobjegne preko logora, a Jakovljevac poviću: »Aj, more! udrite hajduka! ... pobiju više od 30 Čurtinovaca. Danica 3, 207.

Jakovov, *alj. što pripada Jakovu, vidi* Jakovljevi, Jakobov. — Njega ubi Jakovoriv Anto ... Pred bijelu Jakorovu kuću, tu ih Jakov divno dočekao. Np.j. 4, 441.

jäkrep, *m. der Skorpion, scorpio, scorpius, cf. špurak: Gje plivaju guje i jakrepi. Rj. vidi i akrep (od čega je jakrep. isp. j 1), skorpionja. Otac vas je moj bičem žibao, a ja ću vas jakrepima tovakos sa se zvali nekaki bičević s bodljama. Prip. bibl. 99.*

Jäkša, *m. Maimname von Jakob?., maim car.* Rj. *hyp.* od Jakob, Jakov, *takra hyp. kod* Džakša. — Poočime, *Jakša kapetane!* Np.j. 2, 581. *isp. Do dva brata, dva Jakšina sina. Np.j. 2, 589.* Al' eto ti dva *Jakšića* mlada. 2, 582.

jalà! (st.) *ha! (heini Allah'j, hinc, heret: Jala kardáš! juraš na dušmana. Rj. uzvik kojim se uopiraju, ili se pokazuje žalost ili čuđenje, zvali u prava Bože! ili Boga mi! od* hăläh *(koje vidi) postalo* hăläh, jaläh, jalà. — *Jala* more, velikoga vraga! Np.j. 5, 73. *Jala* bračo, ako Boga znate! 5, 108. *Jala* ljube, već ja ne sasnila! 5, 434. *Jalah* Turci, zlo li dočekasmo! 5, 498.

jaläh! *vidi* jalà.

jalak, *m. der Graben, Canal, fossa, cf. jàrak. Rj. vidi i* prokop, hendek, jendek.

jalàkànje, *n. das jala rufen, exclamation jala! Rj. verb. od jalakati, radnja kojim tko jalaka (jalac).*

jalàkati, jalàkàm (jalàčem), *v. impf. jala-rufe-n. exelamo jala! Rj. vikati* jalà! jaläh! *vidi* alakati, halakati. *v. pf. jalaknuti.*

jalàknuti, jalàknêm, *v. pf. jala-rufe-n. exelamo jala: Kad li bolan Turci jalaknuše. Rj. zarikati* jala! jaläh! *vidi* halaknuti. *v. impf. jalakati.*

jali, *oder, aut, cf. ili, ali. Rj. omj. okruženo jal'. Daničić: savez; u (at) — pridjeva mu se sprijeda j: ja (at); ja — ja (aut — aut), i samomu a, i kad mu je pridjeveno sprijeda j, pristupa ozad još i riječea li, te biva: ali (sed, aut), jali (aut). Korijen j. *vidi* i oli. — *Jal'* je vi udajte, *jal'* je nama dajte. Np.j. 1, 98. *Da ti mi je čuti, jal'* vidjeti, il' boluje. *ili* ašikuje! 1, 267. Gje rečemo, da se sastanemo, *jal'* u mome, *jal'* u tvome dvoru, *jal'* u bašci pod žutom narančom. 1, 354. Mani, Marko, *jali* da omanem. 2, 408. *Ja* ti vraćaj blago sa jabane, *jal'* naprijed ni kročiti ne ću. 2, 555. *A* na domu maa staru majku, *jali* majku, *jali* ljubn vernu, *jali* braca, ja sestru rogiem. 3, 299. *Jesu* li zdravo ovec i čobani? *jal'* da nisi dušmane gledao? 3, 334. No se misli dobro oženiti ja Moravkom, *jali* Šumadinkom. 4, 356.*

jalić, *f. vidi* jahalic. Rj. jahalic, sačeto jalic.

jalija, *f. das Ufer, riva, litus: Mrtva. Marka na svog konja vrže, pa ga snese moru na jaliju. Rj. vidi* brijeg 2, igalo, obala, strana, bair.

jalka, *f. (u Šumadiji vidi* jahalic. Rj. jahalka, sačeto jalka.

jalkuniči, *m.: Tu tići jalkuniči legu. Rj. značnji nepoznato. isp. delkušica, dilkušica, nekako ptica (papagao?).*

jalmán, *m. der Flintenschicht bis zum Schloss, scapus teli: Kojano je zlatom obljena od jalmána do gornjega nišana. Rj. u duga puška od talovna mo dolje. vidi* stolica 4. — Duga puška toska ... ona je od arnautke malo kraća, a u jalmána šira i pravija. Rj. 85a.

jalov, *alj. Rj. stari i. vidi* stariup. **1**) *u. p. zemlja, unfruchtbar, teine i. vidi* bezvodan i sun. *vidje.* — Neke su zemlje i. vidi. **2**) *u. p. krava, ovec, jalt, non gravidus. Rj. vidi* ovecu i kravu tele izmamio. Posl. 98. **1**) *u. p. S. unfruchtbar i neto taneti; svo. na noću porok i. vidi* N. 2, 189. **Na** Solun je porok mladića, a u tvojim pojalova ovec. 2, 191. *isp. jalova, jala, ja, jolva. 3) *u. p. unfruchtbar, smela, st. vidi* v. vidi. **4**) *u. p. usprekli. Jala i. vidi. 5) *u. p. Ar. S. unfruchtbar, enli genus. Rj. 246a. 6* *u. p. v. vidi* S. v. vidi. **7**) *u. p. sramota kad se iz sela otme odjevan, v. vidi* v. vidi. još veći kad se vrate odjevan. Rj. 177a. **8** *u. p. v. vidi* u. B. ostalo jala. Pom. 129.**

jalovac, jalovca, *m. n. p. ovec, v. vidi* v. vidi. *schutteln, sterilis, castrat. Rj. vidi* v. vidi jala, t. j. uskopljena. *isp. skopiti* 1.

jalovan, *m. čovjek koji poscom i. vidi jalova ili konje jalovi, djem obično stase jalovan. Rj. žite djeca, ova jalovan. 1. Bogdanović. ARJ. IV. 113a. akontavica biva trina uveluti, moza biva u. jalovan di jalovan. v. vidi jalovac, strojar, strojar.*

jalovica, *f. 1) *u. p. krava, ovec, jalt, non parvatus, sterilis, cf. jalovka: A ženice iz ravna srijema i debela s jalovce mesa. Rj. jalova zenska ženica. 2) *u. p. nezgorana njiya, unblaubencher. Akar. uje sterilis. Rj. 3) *u. p. Dular, malo tele koje još samo sisa. Rj.****

jalovnje, *n. das gelte Fuch, pueri sterili. Rj. jalova stala.*

jaloviti, *vim, v. impf. Rj. v. pf. šal' izjaloviti, u.*

1. *imiti da bude sta jalova. 1*) *ovna, verschneiden, castro, gelten, unfruchtbar u. v. v. vidi sterilum. Rj. vidi* napravljati, strojiti, strojiti, skopiti.

2) *kravu, kobihu, ovec, daroh* Misshandlung *im die Frucht bringen, pueri abortire. Rj. Abortirevi krava, kobila, ovec imiti, da se vjalovi, t. j. da pahviti tele, izrijebi, jajuje i t. d. — 11. *sa so, rufels, n. p. krava, kobila, kommt uia die Frucht, abortit: svake mi se godine jalovi po jedna krava. Rj. jalova se, u. p. stane krava, t. j. jalovanja: Ova tvoje i kova tvoje ne jalovise se. Mojs. 1, 31, 38. Bikovi njihovi skaću, i ne promašuju; krava njihove tele se, i ne jalove se. Jov 21, 10.**

jalovka, *f. vidi* jalovica 1. Rj. jalovi *u. p. krava, ovec.*

jalovljenje, *u. Rj. verb. od* 1. jaloviti. 11. jaloviti se. — **1.** **1)** *raduje kojim tko jalovi stroji, skopiti u. p. ovec, v. vidi* das Verschneiden, castratio. Rj. — **2)** *raduje kojim tko Abortirevi jalovi u. p. krava, kobila. 11. stanje koje biva kad se jalovi uphavaju u. p. ovec, kova odas* Misswerden, abortus. Rj.

jama, *die Grube, fura, cf. rupa. Rj. vidi* i šorta, dem. janica, ang. jametina, jamirina. *kao* mjesto iskopava, izdubena: *kao* vašto sta je ustalo, v. vidi pravo. — Tako se ne ambisao, kao *jama* bezudajica! Rj. 5a. *Arzat, jama* na kakovoj zgradli, kao puškarnica. Rj. 7a. Bušotina, *jama* na dasci, ili na drvotu. Rj. 51b. *Grabulajica, jama* u zemlji. Rj. 91a. *Dvorača jama, t. j. koja ima dva ulaska. Rj. 113b. Zarivuti, zariti jama, verschutten, obruo. Rj. 192b. Bire odozgo na srijedi ima jama na koju se piće u nj lijeva ... i koja se vranjem zavrtajuje. Rj. 266b. Iznaci u igri krmaci i kopaju u zemlji porciju jama. Rj. 301a. Labud bije jama kopitima. Rj. 319a. Pač, jama, gdje se drži voda. Rj. 623a. Rivača, jama, n. p. što svinjice izrije. Rj. 649b. Snijeznica, jama gdje ljeti ima snijega. Rj. 698a. Vor-balza, nekaka jama na krovu. Rj. 761a. Čumarnica, čumarnjaka, jama gdje se čumur pali. Rj. 762. I biao, jama kao bunar, iz koje se vodi voda caprom. Rj. 763b. Po solu slabo je koji imiš još treće, nego su izvirivali iz jama. Np.j. 43. Prele gjevjeke kod govuda oko jedne duboke jame. 125. I-*

pa onda opet *jama zatrpeti*. 151. Si-
 čina, sva su loči, dok mu trene voda nazad. Li-
 sčina, *zeleno vino ratison*, pa mu reče: Loči, vojo.
 152. Kaka je *ceret*, izišavši u proljeće gladan iz
 153. Vagor, krijen je je novatio. Postl. N. Raž
 154. *gorski* u vojvodstvu se sipa raz u *jama*
 155. *ambara* ili *koseva*. 269. Povedi ga zelenom
 156. *ma* to ga baš u *jama studena*. Npj. 3. 33.
 157. *ukraj* druma nagje, pa ga *jami* u du-
 158. *Stanoja* ni u *jama* *taese*. 2. 462.
 159. *kapu* *zate* nasred vrha tako smrskana
 160. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* od evančke: *u* *ora*
 161. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* crvene ili zelene kadife iz-
 162. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*. Kov. 11. *Nuante* po ovoj dolini
 163. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*. Car. 11. 3. 16. *Ko* *u* *vala* *u* *vala*, uhva-
 164. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*. Is. 24. 18.

jamac, *jāma*, *m.* *vidi* *jamac*. Rj. *vidi* i poruk, *der*
Barpa, *spasor* *postane* *vali* *kaol* *jamac*. Spromo
 165. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* za jednaka:
 166. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*, a drugi diže. t. j. obojica
 167. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*. Rj. 119a. *Ko* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*? Rj. 162a.
 168. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* Turci osijecali otkup, pa ih
 169. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* da prose i otkup da sasta-
 170. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*. Rj. 651b. *Ako* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*, DPost.
 171. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*. Da se molim Peri gospodaru, da
 172. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*. Npj. 2. 96. *Da* *u* *vala* *u* *vala*
 173. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*, tvrda *u* *vala*.
 174. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*,
 175. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*. 2. 275. *Za* *u* *vala* *u* *vala*
 176. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 177. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 178. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 179. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 180. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 181. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 182. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 183. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 184. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 185. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 186. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 187. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 188. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 189. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 190. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 191. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 192. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 193. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 194. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 195. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 196. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 197. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 198. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 199. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 200. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 201. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 202. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 203. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 204. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 205. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 206. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 207. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 208. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 209. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 210. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 211. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 212. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 213. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 214. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 215. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 216. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 217. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 218. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 219. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 220. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 221. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 222. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 223. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 224. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 225. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 226. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 227. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 228. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 229. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 230. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 231. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 232. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 233. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 234. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 235. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 236. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 237. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 238. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 239. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 240. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 241. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 242. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 243. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 244. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 245. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 246. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 247. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 248. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 249. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 250. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 251. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 252. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 253. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 254. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 255. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 256. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 257. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 258. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 259. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 260. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 261. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 262. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 263. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 264. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 265. *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala* *u* *vala*.
 266. *u* *vala* *u* *vala* <

zanjenjivala *sve formalna jamstra*, 291. Samo se onda zatvarao krivac kad nije imao *za sebe jamstra da će do roka platiti globu*, 307. Ali ni *ujmanje jamstra* nemamo da nije pogriješio, Rad 6, 214.

jamurina, *f.* vidi jamčina. Rj. *uqum*, od jama, vidi i jamina, *takva uqum*, vidi kod baburina. I tu bješe jedna jamurina, kamen bacih u tu jamurinu... Nešto erno iz jame iskoči, pa utede u jaminu. Npj. 5, 512.

jana, *f.* vidi Janja. Rj. *roc.* Jāno. Ana, *sa j sprjeda pridjevenim*, vidi Jane, dem. Janica. No se Janko u jad domislio, u tamićen knjigu nakitio, te ju posla svojoj sestri Jāni: Brže Jano, da si dvoru momo. Npj. 3, 222. *drakčićje Daničić*: Jānja (osn. u Janu, u kojoj je opet sažeto *Jurama*), Osn. 69, *ali radi primjere kod Janja*.

jāndal, * *adv.* na strani, *seitwärts*, a *later*: Što je momak jāndal od svatova. Rj. — Te Maksima jāndal očušnuše, a Miloša zetom učinise. Npj. 2, 517.

jāndžik, * *m.* vidi tarčeg. Rj. *poruča kačna torba*. — Silaj je dvojak... u drugi se pištoľi metnu pa se objesi preko ramena kao jāndžik. Rj. 680a. Čutura, koju je u jāndžiku nosio. Npj. 1, XV.

Jānr, *f.* ime žensko, *roc.* Jāne, vidi Jana. Ijetko se Jane napučila. Rj. 230a. *takva hyp.* kod Dobra. **Janica**, *f.* dem. od Jana: Ulježe s mladom Janicom. Rj.

jāničār, * *m.* vidi janječār, jenječār. *tako se nekad zvaó Turški vojnik regularš*. — Oyamote, Turci jāničāri! Npj. 3, 326.

jānija, * *f.* Art Fleischspeise, *cibi genus*: I arani od ovna janiju. Rj. *jelo od mesa*.

jāuka, *f.* *dkc.* ARj. IV, 153a, neka mala mreža kojom se riba lovi. DPost. XII. Creplje more jāukom. DPost. 11 (creplje *dijalekt.* mjesto creplje, koje ima odmah iza toga: Creplje more ožicom).

jānkesa, * *f.* (torba što se nosi sa strane. Rj. u: Metnu glavu u jānkesu pasu. Rj. — On se maš u jānkesu pasu. Npj. 3, 402.

Jānkūr, Jankića, *m.* dem. od Janko. Rj. — *takva imenā dem.* Mārkić, Mitrić, Pāvlić, Petrić.

Jānko, *m.* Mannsnahme (con Jovan?), *nomen cōm.* Rj. *ime musko*, u našegü naroda *zapadne crkve* Janko je Ivan *evanđelist*, a Ivan je *Krstitelj*, dem. Jankić, hyp. Jānjo. Jan-ko, *prva polu sažeta od Joannes*, druga *polu nastarak hyp.* kao u riječi koje vidi kod Boško, *isp.* Osn. 293. — *Janko* misli o boju. DPost. 57.

Jānkovica, *f.* Jankova žena: Platno beli mlada Jānkovica... Slušao je Janko gospodaru. Npj. 1, 456. — *takve riječi* kod Gojkovica.

Jānočki, *adj.* con Janok: On pokupi *Jānočka* katanе. Rj. *što pripada Januku*, vidi Janjočki.

Jānočinja, *f.* žensku glavu iz *Janoka*: U Janoku ispisi devojkju, plemenitu *Jānočinju* Janu. Npj. 2, 637.

Jānok, Jandka, *m.* nekako mjesto u pjesmi: Jesi f' čuo od *Janoka* Janka. Rj. (ponajviše u pjesmama, *die Stadt Ruab, Juavinum*, cf. Gjur. Rj.³) vidi Janjok.

Jānoš, *m.* *ake.* ARj. IV, 454b, *ime musko* *Madžarsko*, Ivan, Janko, hyp. Jānjo. — Pod jarakom Dikliča *Janosa*. Rj. 247a.

januār, januāra, *m.* prvi mjesec u godini. — Mjesec *januar*, sijebanj. M. Divković. *Januar* ima dan 31. F. Glavinici. ARj. IV, 455a.

1. jāuj, *m.* vidi jagujed. Rj. — jagujed, jagujeda; i bez *g: jānj*, Korijeni 4.

2. jāuj, *m.* (u Hrv.), vidi jasen. Rj. jāsēn... i bez suglasnoga (s) od korijena: jānj. Korijeni 26.

3. Jānja, *m.* u pjesmi nekakav grad: Rami care u *Janju* devojkju. Rj.

Jānja, *f.* — I *Frauenname*, *nomen feminine*. Rj. *ime žensko*, Jana, Ana, *roc.* Jānjo. — Car nebesei kad ženjaše sunce... otidoše sveci po gjevojku u gjevojke svetoduhe *Janje*... Otolen se svati podigoše, i na

nebu trudni počosahu, a otolena sve obuha. *Itol*, Here, 301, I *deludaj*. I *večera*, koji je ovu pjesmu kazivada, reče, da je *Janja* bila Ana, majka svete Bogorodice, *deludaj* *de* *Janja*. *Tečaj* (osn. u Jana, koje je opet sažeto u *de* *Janja*, Osn. 69, *ili se i samo pjesma od Jana radi dala u Jana*, Ana, *mogla sveti Bogorodice*, 2, 261, an. Osn. *deludaj* u Starome Vlahu, Rj.

Jānja, *f.* (u Hrv.) od janičar. Rj. *Janja* *Jano* *sta j* *jani pisma* pignod, *tako j* *Janja pisma* jagujoda.

Jānja, *f.* — I *varosica* u *Zvonickoj nahiji* na lijevom brjegu *Donice*. Rj. *2) der Fluss der so durchflusst*, Rj. *voda* *lopi* *tako* *voda*.

Jānjae, jānjaja, *m.* *dkc.* *Janja* *u* *matko* *mjesto* *s* *govornu*. Rj. *od* *janja*, *janja* *imam* *zborovna*, vidi jagunjei, Osn. 347. — *Janjevara* *jesa* *od Janja*, Rj. 216b. *Ža* *na* *ode* *po* *čistu* *Janja*, Npj. 2, 150. *Stoji* *međ* *gornu* *za* *ovsima* *1*, 187. Svi poklani kao mali *janje*. Here, II, *pa* *u* *mjestu* *uj* *ima* *i* *na* *svaka* *ovna* *po* *penđen* *dadu* *svonica* *gvoja* *i* *jagunje*. Here, 236, *isp.* ARj. IV, 157a. *Kod* *riječi* *jagunjae*, u *156a* *kod* *isp* *janja*.

janjad, *f.* *od* *Ja* *radi* *jagunja*. Rj.

janjara, *f.* obor za janjece, u Sarajevu. Dr. Gaj. Surin, *za* *nost.* *isp.* budnjara.

janjei, jānjaja, *m.* *pp.* vidi jagunjei. Rj. *primjer* *vodi* *cod* *janjae*, *dem.* jānjieči.

janječār, jānjeara (jājear, jānjeara, *m.* *čaban* *sta* *čura* *janje*, J. Bogdanović, ARj. IV, 157a.

janječarica, *f.* koja čuva janje. ARj. IV, 157b.

janječevina, *f.* meso od janja. *Linnæusfleisch*, *agnona*. Rj. *od* *jagunjetina*, jānjčina, — *riječi* *s* *takim* *nost.* *kaj* *Janje* *sta* *od* *svatovj* *muskoj* *rođa* *jar* *evina*, *miševina*, *ovnovina*, *praševina*, *prečevina*, *bisovina*, *samurovina*, *skočevina*, *zečevina*.

janječiči, *m.* *pl.* *dem.* od janjei. Rj. vidi jagunjeiči.

janje, jānjaja, *n.* radi jagunje. Rj. *primjer* *vodi* *cod* *janje*.

janječiči, *adj.* vidi jagunjeiči. Rj. *primjer* *vodi* *cod* *janje*.

janjenje, *n.* vidi jagunjenje. Rj.

janješer, *n.* dem. od janje. Rj. vidi jagunješer.

janjetina, *f.* vidi jagunjetina. Rj.

Janjeva, *n.* u Kosovu više Pristine varosica oko 300 kuća: *Janjeva* ravno. Rj.

janjica, *f.* vidi: jagunja, *žensko* *janje*. Rj. 211a. *primjer* *vodi* *cod* *janjica*.

janječār, *m.* vidi janječār. Rj. *vodi* *i* *janječār*, *tako* *se* *nekad* *zvaó* *Turški* *vojnik* *regularš*. — Kazu, sine, drugi vojsku silnu ognjevite *janječara* Turke. Npj. 2, 266.

janječarski, *adj.* *sta* *pripada* *janječarima*. Kako je... lijepo primio *janječarskoga* poglavicu Deli-Ahmeta. Odbr. od ruž. 19.

Janjina Planina, *f.*: Kroz nekakvu *Janjinu* *planinu*. Rj. *isp.*: *Uzdaj* *nam*, *sokole*, *Janjina* *planina*, Npj. 1, 187.

janjiti, njini, *vodi* jagunjiti. Rj.

janjiti se, njim se, vidi jagunjiti se. Rj.

janjivo, *n.* vidi jagunjivo. Rj.

Jānjo, *m.* ime musko, *hyp.* od Janko, Janos, *gen.* Janja, *em.* Jānjo, *takva* *hyp.* kod Aljo. — *Piklič* *Janjo* *čardak* napravio. Npj. 2, 273. *Diklič* *je* *devojke* *ima* *Janos*, *voj* *vodi*. *Piš*, sine, list knjige bijele, te je pošlji seru Dmitrovici staren *Janju* od starine knezu... Starce *Janjo*, od Srijema kneze! 2, 580, 581.

Janjočki, *adj.* *sto* *pripada* *Janjoku*: On okrenu kroz *Janjoka* *grada*, *ode* *pravo* *poljem* *Janjočkim*. Npj. 3, 97, vidi Janočki.

Janjok, Janjoka, *m.* (u pjesmama, vidi Janok Rj.³): Vino pije od *Janjoka* *kralju* u *Janjoku* *gradu* *bije* *lome*. Rj.

jedan pa onda drugi, srčki napose. — Carev sin zapovjedi da svi izlaze *jedan po jedan*... Izlazeći tako jedan za drugim, eto ti i braće njegove. Npr. 50. *Jedan po jedan* ispovjedite mi se na tajno. 98. Kad stanes provati *jednu po jednu* od ovijeh haljina, neću niko kod nas da bude. 102. Sluge bogme prepam se i sve *jedno po jedno* kažu što je i kako je bilo. 132. Car namaže dva dželata mlada, otkida ih *jednog po jednoga*, te ih baca dole u bezdanu. Npj. 2, 167. *amo mogu se dodati oni primjeri*: Dva čovjeka koji se paze a imaju *jedan* muško *jedan* žensku dijete, vjere djecu još u kolijevci. Kov. 43. Raspeše s njim dva hajduka, *jednoga* s desne a *jednoga* s lijeve strane. Mat. 27, 38. — *e*) jedan... drugi, jedno... drugo (*u nabiranjju*; *jedan prema drugome*. — Dva gjetića — onako gladni — izjedu *jedan* glavu a *drugi* srece, pa pobjere. Npr. 109. Bio čokk neoženjen, pa ga *jedni* nudili gjevojkom, *drugi* udovicom, *treći* puštenicom. 154. *Jedan* drobi a *drugi* kusa. Posl. 114. *Jedno* misli, *drugo* govori, a *treće* tvori. 113. Ona vije tri vijenca: *jednoga* mi bratu vije, *drugi* Petru vjereniku, *treći* mlada sama sebe. Npj. 1, 8. *Dre* se vode putem preticale: *jedno* Sava, a *drugo* Morava. 1, 428. Ovce paste *drže* čobanice, *jedno* Mare, a *drugo* Ljiljana, snjima pasu dva čobana mlada, *jedno* Niko, a *drugo* Nikola. 1, 525. A ti uze *jednu* siročadi, uze njega na lijevu ruku, *drugo* uze na desnicu ruku. 2, 356. U Srbiji su kalugjeri još stariji od popova, *jedno* što su bogatiji i ogjeveniji od njih, a *drugo* što bolje razumiju crkveno pravilo. Danica 2, 112. Po nekijem krajevima u *jedno* doba raslo je *jedno* bilje, a u *drugo* opet drugo. Priprava 15. *Jednu* zrna padoše kraj puta... a *drugu* padoše na kamenu mjestu... a *druga* padoše u trnje... a *druga* padoše na zemlju dobru. Mat. 13, 4-8. *Jedan* reče ovo a *drugi* ono. Dnev. II, 18, 19. *Jedan* prema *drugome*: Braća Driunja (t. j. *jedan* ka i *drugi*). Rj. 110a. Da svi izlaze *jedan po jedan*... Izlazeći tako *jedan za drugim*. Npr. 50. *Jedna* mu *može* *drugoj* dobra ne misli. Posl. 112. *Jedno drugomu* (valja da pomazemo) a Bog (če) svakomu. 112. Šilo za ognjilo, *jedno za drugo*, ili: jednako za jednako. 352. *Jedne* uči *drugi* vide, a sebe ne vide. D'Posl. 38. Af u Musi tri srea junačka, troja rebra *jedna po drugijem*. Npj. 2, 109. Nek postavi tvrde straže sve *jednu do drugu*. 1, 264. *Jedni drugim* (: *Srbi i Turci*) vjeru zadajete. 1, 273. Tako bi čovek, od prilike, mogao uzeti sva sela *jednoga na drugo* po 50 kuća. 2, 99. Izevši *jednu s drugijem* može se reći da Boka živi najviše od mora. Kov. 40. Slova, koja... nijesu tako nalik *jedno na drugo*... ali... pretvaraju se *jednu a drugo*. Pis. 29. Kad su ljudi imali za što raspru *jedan s drugijem*. Rj. predg. IV. Časću *jedan drugoga većej činite*. Rim. 12, 10. *Jedna* krv stize *druga*. Os. 4, 2. Različna značenja mogu ići *jednu za drugim* bez ikakve smetnje. D'ARj. 74a. *vidi primjere i kod drugi 1*. — *a*) jedan, kao isti; jedni, kao isti; kao jednaki, kadšto se isti i dodaje izričkom. — Topola i jagnjed može biti da je *jedna*. Rj. 243a. Oni su parnjaci, t. j. *jedniji su godina*. Rj. 489a. Sve *jedno*, te *jedno*. Rj. 669a. Car pošlje drugoga vezira, ali govodar kaže *jedno te jedno*. Npr. 174. Oba sina oženi i šcer uda u *jedan isti dan*. 232. Dva ata na *jednim* jaslima ne mogu biti. Posl. 56. Ie *jednoga drveta* ikona i lopata (biva). 99. Dva se draga vrlo milovala, na *jednoj se vodi* umivala, a *jedna se peškir* otirala. Npj. 1, 239. Su njegova dva ata zelena, *jedna* dlake kako *jedne* majke. 4, 421. *Jednjih pjesama* različno pjevanje po narodu pokazuje očevitno, da sve pjesme nijesu odmah postale onake, kakve su. Npj. 1, XXXII. Nego i današnji dan (ne samo na *jednome* tubaku, nego na *jednoj strani* i gotovo u *jednoj* vrsti) *jedne riječi* sad piše ovako, sad onako! Ogd. na sit. 12. »Kaffa« i ortak - u nas ne znače

jedno. Pis. 12. Da jedan i na *jednoga s istom* navelite Boga. Rim. 15, 6. A u svim svim *jedna i s jed*. Duh. Kor. 1, 12, 14. Nepr. amo komekaj ka i o s'idi dazid, i zeml' v'edluraj, *jednoga*. Pis. 75, 16. Ako mi ne kazete što sam stao u što drugu, *jednoga* u sud. Dan. 2, 9. Oba mogu se *jednoga* zvanati. Rad 1, 175. *amo uda primjeri* (sve u svim) u svim. Obo i forinta bili su s *jednoga*. Rj. 104. Dva *jednoga* krava i sahat to je *jednoga*. Posl. 70. Braća ka menu ili kamen jaju i pi komekaj s'it'aj, i obo se razbihi te razbihi. 109. Ta se u tobo i u tobo udavio *svak jednoga*. 312. Na svim svim svim. Srpski jezik *se jednoga*. Pis. 93. Kao da je *jednoga* pravopis *se jednoga*. Rim. 3, 1. *isp. jednoga* napredna, *jednoga*, uzajedna: *jedan* put, na *jednoga* put, na *jednoga* put (kad vječi put... 2) *jednoga*. Rj. 110a. *jednoga* ukukar: Doga *jednoga* po... 1) *jednoga* (jednoga) megdjed. Npr. 1. Rjezar *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 2) *jednoga* car, pa imao tri sina i *jednoga* s'it'aj. Doga je *jedan* put *na jednoga* put i *jednoga* put i *jednoga* put i *jednoga* put. 3) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 4) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 5) *jednoga* car, pa imao tri sina i *jednoga* s'it'aj. Doga je *jedan* put *na jednoga* put i *jednoga* put i *jednoga* put i *jednoga* put. 6) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 7) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 8) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 9) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 10) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 11) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 12) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 13) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 14) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 15) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 16) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 17) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 18) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 19) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 20) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 21) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 22) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 23) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 24) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 25) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 26) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 27) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 28) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 29) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 30) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 31) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 32) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 33) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 34) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 35) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 36) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 37) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 38) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 39) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 40) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 41) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 42) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 43) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 44) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 45) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 46) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 47) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 48) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 49) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 50) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 51) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 52) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 53) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 54) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 55) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 56) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 57) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 58) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 59) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 60) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 61) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 62) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 63) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 64) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 65) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 66) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 67) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 68) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 69) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 70) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 71) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 72) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 73) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 74) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 75) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 76) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 77) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 78) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 79) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 80) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 81) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 82) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 83) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 84) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 85) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 86) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 87) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 88) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 89) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 90) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 91) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 92) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 93) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 94) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 95) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 96) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 97) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 98) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 99) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 100) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 101) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 102) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 103) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 104) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 105) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 106) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 107) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 108) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 109) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 110) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 111) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 112) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 113) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 114) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 115) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 116) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 117) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 118) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 119) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 120) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 121) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 122) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 123) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 124) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 125) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 126) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 127) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 128) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 129) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 130) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 131) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 132) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 133) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 134) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 135) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 136) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 137) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 138) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 139) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 140) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 141) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 142) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 143) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 144) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 145) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 146) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 147) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 148) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 149) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 150) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 151) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 152) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 153) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 154) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 155) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 156) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 157) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 158) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 159) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 160) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 161) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 162) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 163) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 164) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 165) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 166) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 167) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 168) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 169) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 170) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 171) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 172) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 173) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 174) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 175) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 176) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 177) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 178) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 179) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 180) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 181) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 182) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 183) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 184) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 185) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 186) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 187) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 188) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 189) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 190) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 191) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 192) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 193) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 194) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 195) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 196) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 197) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 198) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 199) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 200) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 201) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 202) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 203) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 204) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 205) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 206) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 207) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 208) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 209) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 210) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 211) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 212) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 213) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 214) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 215) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 216) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 217) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 218) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 219) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 220) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 221) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 222) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 223) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 224) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 225) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 226) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 227) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 228) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 229) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 230) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 231) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 232) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 233) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 234) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 235) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 236) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 237) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 238) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 239) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 240) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 241) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 242) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 243) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 244) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 245) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 246) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 247) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 248) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 249) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 250) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 251) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 252) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 253) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 254) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 255) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 256) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 257) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 258) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 259) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 260) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 261) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 262) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 263) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 264) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 265) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 266) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 267) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 268) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 269) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 270) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 271) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 272) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 273) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 274) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 275) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 276) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 277) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 278) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 279) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 280) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 281) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 282) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 283) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 284) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 285) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 286) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 287) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 288) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 289) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 290) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 291) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 292) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 293) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 294) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 295) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 296) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 297) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 298) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 299) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 300) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 301) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 302) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 303) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 304) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 305) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 306) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 307) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 308) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 309) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 310) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 311) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 312) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 313) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 314) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 315) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 316) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 317) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 318) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 319) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 320) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 321) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 322) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 323) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 324) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 325) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 326) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 327) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 328) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 329) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 330) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 331) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 332) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 333) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 334) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 335) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 336) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 337) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 338) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 339) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 340) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 341) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 342) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 343) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 344) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 345) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 346) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 347) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 348) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 349) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 350) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 351) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 352) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 353) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 354) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 355) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 356) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 357) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 358) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 359) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 360) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 361) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 362) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 363) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 364) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 365) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 366) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 367) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 368) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 369) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 370) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 371) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 372) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 373) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 374) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 375) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 376) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 377) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 378) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 379) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 380) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 381) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 382) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 383) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 384) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 385) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 386) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 387) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 388) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 389) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 390) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 391) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 392) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 393) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 394) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 395) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 396) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 397) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 398) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 399) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 400) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 401) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 402) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 403) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 404) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 405) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 406) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 407) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 408) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 409) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 410) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 411) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 412) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 413) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 414) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 415) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 416) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 417) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 418) *jednoga* (jednoga) s'it'aj. 419) *jednoga*

jedinkati, kām, v. *impf.* u zagoneci. *cf.* jedinkalo. Rj.

jedino, *adv.* za akc. *isp.* ARj. IV, 520b. *vidi* jedanak, jednak; odmah, i *syn. andj.* — Svi na noze *jedino* gipjiše. Npj. 5, 362.

Jedinođušan, *šna, adj.* jedino-đušan, *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jedinođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jedinođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jedinođušno, *cinhellig, unanimi consensa*, Rj. *adv.* prema jednođušan. *vidi* jednodušno. — Oni ne tuže starješinama, koje me *jedinođušno* osude. Danica 2, 141. *Jedinođušno* borite se za vjerni jevangjeliju. Filib. 1, 27 u Nov. Zav.

Jedinomisleni, *adj.* jedino-misleni, *kuji je jedni (iste) misli s drugim, isp.* jednomislenik. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskihje... *jedinomisleni*. Nov. Zav. VI. Da jednu ljubav imate, *jednodušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2.

Jedinomislenik, *m.* čorjek *jedinomisleni, kuji je jedne misli s drugim, vidi* jednomislenik. — Vajda da bi G. K. P. sa ostalijem svojijem *jedinomislenicima* kazao... Pis. 53.

Jednoplemeni, *adj.* jedino-plemeni, *kuji je jednoga (istoga) plemena s drugim.* — Evo Rusi, naša *jedinovjerna* i *jedinoplemena* braća. Pis. 72.

Jednorodni, *adj.* jedino-rodni, *kuji je jedni rođen, eingeboren, unigenitus.* — *Jednorodni*. Nov. Zav. VI. Ne vjerova u ime *jednorodnoga* sina Božijega. Joy. 3, 18. U slavu *jednorodnoga* sina Božijega. DP, 18.

Jednost, *jednostiti, f.* osobina *anoga što je jedno, die Einheit, unitas, vidi* jedinstvo 2, jednina 1. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskihje: *jednost*, *jedinstvo*. Nov. Zav. VI. Ovo su oni što se odvajaju od *jednosti* vjere. Jud. 19. Trojstvo ili trojčima *jednost*. E. Pavić. Ali o duše *nebeski! jednosti* i složnosti duše! Gj. Rapić. ARj. IV, 534a.

Jedinosučan, *jedinosučna, adj.* jedino-sučan, *u koga ili u čega jedno je (isto) sučestvo koje i u drugoga; consubstantialis, vidi* jedinosučan. — Sin Božji rođen od oca Boga... *iste* naravi, *jedinosučan*. S. Bardiné. Jere jest *jedinosučan* (Duh) sinu. Da je Isakrist njegov sin... *jedinosučni*. B. Kasić. ARj. IV, 534a.

Jedinosučan, *jedinosučna, adj.* jedino-sučan, *u koga ili čega jedno je (isto) sučestvo koje i u drugoga; consubstantialis, vidi* jedinosučan. — Da bismo mogli *jednodušno* priznavati oca i sina i svetoga duha, *Trojicu jedinosučnu* i nerazdjeljnu... DP, 27. Da pjevamo *jedinosučnu* *Trojicu*. 325.

Jednovjerni, *adj.* jedino-vjerni, *kuji je jedne (iste) vjere s drugim, vidi* jednovjerna. — Evo Rusi, naša *jednovjerna* i *jedinoplemena* braća. Pis. 72.

Jedinstven, *adj.* postojem od *jedinstvo, isp.* božanstven od božanstvo. — *1)* *kuji jedan od mnoštva napose, einzeln, singulari, vidi* pojedini. — Ovo su obične opšte globe; a slučajnima za bijede na *jedinstvene* ljude (n. p. da je koji što rekao protiv Turaka i t. d.)... nema ni broja. Danica 2, 83. Osim ovijeh glavnijeh razlika, koje se prostiru na više riječi, ima mnogo razlika u značenju *jedinstvenih* riječi. Post. XLIV. — *2)* u gramatici u mn. broja... a *jedinstvenome*. Pis. 35. *jednina, die einzeln Zahl, numerus singularis.*

Jedinstvo, *n.* — *1)* (u Boci) *die Einheit, unanimitas*: Mir i *jedinstvo!* (kad se nazdravlja). Rj. *sloga*. U nas nigda prave sloge nema, prave sloge i *pravom jedinstva*. Npj. 5, 444. — *2)* *vidi* *jednost*, jednina 1. *die Einheit, unitas*: Težnja pojedinih ljudi *k jedinstvu narodnom*. Vid. d. 1862. 18. Pleme se ne pokazuje drukčije nego kao *jedinstvo između* kua. DM, 68.

Tyrdilav *stopa*, a d. *jebo, u d. ustro s Dubcevanom*. S5. Prosvjetljenje... *kuji je jedinstvo u svetom tajni*. DP, 51. *kuji je jedinstvo*. Glas. 21, 281. *kuji je jedinstvo*. *Pravni*. *Ida* *kuji je jedinstvo*. I. d. s. i. n. .

Jedinjak, *m.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jedinjenje, *m.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jediti, *jestiti, v. impf.* Rj. *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jediti, *jestiti, v. impf.* Rj. *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jedivo, *n.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jedljiv, *adj.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednačenje, *n.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednačiti, *jednati, v. impf.* Rj. *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednak, *adj.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednako, *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednako, *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednako, *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednako, *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednako, *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednako, *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednako, *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Jednako, *adv.* *kuji je jedni (iste) duše s drugim (u pravoslavnom smislu), cinuathly, unanimis, vidi* jednođušan. — Ima 17 riječi koje su od Slavenskihje posrbljene... *jednođušan*. Nov. Zav. VI. Ispunite svoju radost, da jedno mislite, jednu ljubav imate, *jednođušni* i *jedinomisleni*. Filib. 2, 2 u Nov. Zav. (u izdanju od 1868. godine *putaraka se pogrješka: jednodušni, akc. vidi kod adv. jednodušno.*

Da ga je nikoji *jednook* ndario. A. Kanižlić. Tu Gorgoni *jednooki* i Cerberi. J. Kavanjin. ARj. IV. 552a. *riječi tako slož. kod bulbook.*

jednorog, *m.* jedno-rog, *žiratinja s jednim rogom, das Nashorn, rhinoceros, riječi tako slož. kod divorog.* Možeš li vezati užem *jednoroga* da ore? Jov. 39, 12, 13. *Jednoroz* će sići s njima i junaci s bikovima. Is. 34, 7.

jednorogav, *adj.* što pripada *jednorogu*, za *vast*, ov *vidi* alatov. — Bog ga je izveo iz Misira, a on mu je kao snaga *jednorogaca*. Mojs. IV. 23, 22.

jednostožan, *jednostožna*, *adj.* jedno-složan, *što je od jednogu stoga, vinslöbig, monosyllabus, tako slož. riječi kod četvorosložan.* — A ponajviše nepostojano, već ako u *jednostožnim* riječima. Danica 3, 43. Sva imena . . . osobito *jednostožna* narastu u malož. broju na »evi« ili »ovi«. Rj. XXXVIII.

jednostavan, *jednostavna*, *adj.* *aus einem Stück, ex uno, continuus, cf.* samotvor: I dvostruku ribra *jednostavna*. Rj. jedno-stavan, *što je načinjeno od jednog (samo) komada, vidi* prost 3, *suprotno* složan. — Misli, da su oni za ljubav malome Jeru tražili *jednostavne* oblike za da, bi, ni. Nov. Srb. 1818, 190. Načini svijetnjak od zlata, *jednostavan*. Mojs. II. 37, 17. *Rečenice* samostalne jedna prema drugoj, *jednostavne* ili složene. DARj. 7a. Daleke planine . . . onu njihovo *jednostavno* plavilo. Zlos. 81.

jednostran, *adj. parziade, adreuti: futor, studios.* Stulli. jedno-stran, u *koga je kao jedna strana samo, obzire se samo na jednu stranu, kao pristrastan.* — Vlast, radeći *jednostrano*, samo štrpka urvu po mrvu poslušnosti. Zlos. 19.

jednostranost, *f. foror, studium.* Stulli. *osobina onoga koji je jednostran.*

jednostruk, *adj.* jedno-struk, *kaji je jedne struke, vidi* jednostavan (*od čega se razlikuje u tome što mu suprotno može biti i dvostruk, trostruk i t. d., simplex (non duplex).* Stulli. *einfach*. ARj. IV. 555b. — *Prilipostim* ili *jednostrukim* storima. M. Dobretić. *Vira* je jedna i *jednostruka*, to jest, virovati sve. F. Lastrić. Zašto Boga zoveš *jednostruka*? Dakle je duh, inđi je *jednostruk*. I. Velikanović. Bog za *jednostruka* stostruko daje. F. Vrančić. ARj. IV. 556a. *ude.* Ne umije sebar *jednostruko*. DPostl. 76.

jednôš, *vidi* jednom. Rj. *vidi* i *jednôš*, i *syn. ondje*, *jedno-š. za pridjevne š isp. dvâš.*

jednôditi, *dim, v. impf. nur einmal des Tages essen (an gewissen Fasttagen, oder sonst aus Andacht), non nisi semel de die manducare.* Kad odrasli ljudi i žene hoće da se pričeste, svagda valja nedjelju dana da *jednoude*, ili »drže sedmice«, *cf.* *jednôditi*. Rj. *jedan put samo na dan jesti (au nekje posne dan ili i u druge dane iz pobožnosti).* — Sedmica, 2) nedjelja dana koja se *jednôdi*, *n. p.* kad hoće čovjek da se pričesti: ne može ni izći sedmice (kad počne *jednôditi* u utornik, pa hoće u nedjelju da se pričesti). Rj. 675a.

jednôngjênje, *n. das nur einmal des Tages Essen, manducatio unica de die.* Rj. *verb. od* *jednôditi*. *vidi* *jednôničenje*.

jednônm, *adj.* jedno-nm, *kaji jedno (samo) umije (ili umije), pu po tome tvrđoglav, koji se radi po svojem umu. isp.* *jednônmac.* — A pak svi su *jednônm*, ter pristupiti ne daju ni. J. Knežević. ARj. IV. 556b. *vidi* i *jogunast*, i *syn. ondje*.

jednônmac, *jednônmca*, *m.* (u Boči) čovjek tvrđoglav, koji sve radi po svojem umu, *ein eigensinniger Mensch, homo qui nihilum sui juris sententiâque est.* Rj. jedno-nmac, *čovjek jednônm.*

jednôvjerae, *jednôvjera*, *m.* jedno-vjerac, *čovjek koji je jedne (iste) vjere s drugim, suprotno* inovjerac. — Oni su svi braća i rođaci, i oni su vaši *jednôvjerci*. Npj. 5, 450.

jednôvjéran, *jednôvjérna*, *adj.* jedno-vjeran, *kaji*

je jedno (iste) vjere s drugim, ali je inovjérni. *Pačijarski*, *nama op.* . . . v. *nasi čiti jednôvjéran*. Npj. 5, 553.

jednôvolnik, *m. einmal, kaji ima samo jednoga vola: I koga je bilo dobade volova i vrelne mončadi, on bi Boga zvali primatno u spoz. za po nekoga jednôvolnika ili dvovolnika. M. Gaj. Milicević. ARj. IV. 557b.*

jednôženstvo, *n. Stulli, univocitas, stup u kôpm nu, ima istanu jednu, ein ARj. IV. 557b. isp.* *beženstvo.*

jednôžičan, *jednôžična*, *adj.* i *članost* *n. p.* s *kôko* koje je uvedeno u jednu zenu. *Art. Leck, pino geots, cf.* *jednôica*. Rj. *jednôžičan, što u čla u jedna žica.* — *Jedno i, 2.* *riječko* suzno, *što se kôko jedni žica: neki za zovu Hâsaga. Rj. 250b, v. post. i oba.* *dvožičan, umogozičan.*

jednôjak, *m.* u Srijemu *da Sperschäfer, wasspinner, cf.* *dušnik. Rj. postajem od jesti, isp.* *Korijem v. ama cijer u grlu, kada ide hrana iz usta u glavu, vidi* i *ljtnik, isp.* *grkljan.*

jednôgonja, *m.* u Ršmu čovjek iz kojega u snu iziđe duh (od prilike kao iz vjestice). Rj. *vidi* *vjedogonja; tenac, tenjac.* — *vjedogonja* i *oblavivsi e: jedogonja.* Korijem 209. *vidi* *dalje* *tunâncip* i *prôjmer* *kod* *vjedogonja.*

jednôvača, *f. jedovna zmijs: On* prevraća drvlje i kamenje, dok je našo kacu *jedovna*. HNpj. 2, 59. *vidi* *otrovna.* — *za* *vlast, isp.* *ajgrâna.*

jednôvan, *jednôvna*, *adj. akc.* ARj. IV. 559a. *ode* *jelovit, giftig, venenâus: u čemu ima jedu 2 otrova:* Čuvaj se sunca marčanoga kô podskoka *jedovnoga*. DPostl. 43.

jednôvit, *adj. giftig, venenâus.* Rj. *vidi* *jedovan, otrovan, otrovit, u čemu ima jedu 2, otrova, adj. s takim vlast, kod* *barovit.* — Kako iz pakla izlôžeše *jedovite* zbe nemani. J. Palmotić. U kojoj se legu svaki dan na stotine *jedovite* one zmijs. B. Zuzeri. ARj. IV. 559b.

jednôranje, *n. das Festwerden, consolidatio.* Rj. *verb. od* *jednâti, stanje koje biva, kad što jedna, postaje jedno.*

jednâti, *drâm, v. impf. fest werden, consolidor.* *n. p.* *grogzje* *jednâti.* Rj. *postajati jedna, v. pf. slož. majâti, zajâti.*

jednâre, *n. dem. od* *jedro* *u* *gornjem* *primorju,* *u* *u* *nas* *bi* *kazali* *jednâre:* *Vozila* *se* *tanana* *gadija* *ispod* *bjela* *grada* *Dubrovnika* *jednâre* *joj* *od* *svile* *bijele.* Rj.

jednârene, *Jedrârena, n. Adrianopol, Adrianopolis, cf.* *Drenopolje: Sto* *Jedrâne* *drže* *kulu* *bilu.* Kad u *ovjedem* *gradu* *Jedrâna.* Rj. *v. p. u* *Jedrâna: Turski sine, od* *Jedrâne* *care.* Npj. 2, 263.

jednârenje, *n.* *po* *primu* *das* *Segeln, navigatio.* Rj. *verb. od* *jednâti, vodijs* *kajom* *tko* *jednâti.*

jednârina, *f. die Festigkeit, Dichtigkeit, soliditas.* Rj. *osobina* *onoga* *što* *je* *jednâti.*

jednâriti, *drâm, v. impf. po* *primu* *segeln, navigo.* Rj. *akc. u* *Daničeva* *Rad* *6, 107: jednâriti, isp.* *broditi* *2, ploviti, v. pf. slož. do* *jednâriti, pres. us. zas.* — *Jedra* *li* *ni* *drâga* *mojs, vije* *li* *ni* *ni* *bandijera.* Rj. *IIb. Brod je* *jednâri.* Npr. 251.

jednâro, *n.* *u* *primu* *Segel, velum.* Rj. *dem.* *jedarec, jedarec.* — *I* *u* *vasa* *ve* *jednâre* *vjetar* *puhat.* DPostl. 31. *Ide* *na* *sra* *jednâri.* 31. *Jedra* *je* *otvorio,* *a* *sidra* *nije* *izvadio.* 39. *Odrâjâsio* *je* *voće* *jednâri.* 90. *Skupâti* *jednâri.* 112. *Vidim* *brod* *bez* *jednâri.* Koy. 67. *Podjuprâši* *jednâri* *plovljânu* *pokraj* *Krita . . . spustismo* *jednâri . . . rasirâsio* *mojo* *jednâro* *prema* *vjetriću* *koji* *duhâse,* *vo* *zâsno* *se* *kraju.* Dj. Ap. 27, 13, 17, 19. *Oslabiše* *tvoja* *uza,* *ne* *moju* *tvrdô* *držâti* *katarke* *svoje* *ni* *razapeti* *jednâri.* Is. 33, 23.

jednâva, *kaum, v. r:* *jednâva* *jednâve, kaum und kaum: To* *je* *Milôš* *jednâva* *dočekao.* Rj. *vidi* *gjorgjorice, komaj,*

hlada oko Budim' grada, gje boluje Budimka gjevojka; kad mi *jekue*, vas mi Budim zveknje, kad uzdane, vas Budim ustane. Here, 216. **2) erschallen, intono.** Rj. *dati od sebe glas uopće, učiniti da se glas razlegne*; Volj' ti piti, volj' kapu kupiti, t. . . Kad talijer padne na žabu, ona *jekue* i da od sebe glas »pit« . . .). Posl. 39.

jeko, m. koji ječi, *Einur der ächzet, qui ingemat*; jeko ječi, a zdrav zveči (u Grbljuu, Rj. *obličjem je hyp.* Osn. 49. *gen.* jéka, *voc.* jéko, *korijenju kojega je ječati.* *isp.* Korijeni 2.

Jéko, m. ime muško (od Jeyto?). Rj. *hyp. gen.* Jéka, *voc.* Jéko, *osn.* od *Jertimije* ili *Jervim.* Osn. 312. *takva hyp.* kod Dako.

jéktañje, n. das Hallen, sonitus. Rj. *verbal.* od jektati, *radnja kajom što jékće.*

jéktati, jékćem, v. impf. hallen, sono. Rj. *darati od sebe glas, činiti da se glas razliječe, vidj. ječati 1. dem.* jeckati, *v. pf.* jeknuti. — Gjerdan zvećće, sree *jékće.* Rj. 203b. Gorum idu Petrovi svatovi, gorom idu, *gora jékćijaše*, poljem idu, polje zveććijaše. Npj. 1, 42 (jékćijaše *mj.* jektaše *kao i zveććijaše mj.* zveććaše *biće u pjesmi da se dubije jedan slog rison.*

jékćičav, adj. hektisch, tabe laborans. Rj. *kupi boluje od jékćike, žene bolesti, sušice.* (Teodor Filipović) došao u Arkov za profesora, no budući da mu se, osobito kao *jékćičaru čaroka*, ona zemlja nije dopala, zato stane moliti . . . Danica 5, 29.

jékćika, f. (u vojv.) *die Hektik, hretica, cf.* suha bolest. Rj. *vidi i čičija, i syn. mutje.* — Čirč, *lezavaz.*

jěl, vidj. jer: *Jel* se vatra sa slanom ne gasi, Rj. savez: *jère, jër, jëra*; taj se savez govori i bez *re* pa mu se i *j* odbaci: *e*; tada mu se opet dodaje *li* i okrnjeno *l:* *čl, žl;* i sa *j* sprijeda: *jël.* Korijeni 172. — Voljela bih . . . no . . . Markova se nazivati ljuba; *jël* je Marko Turska pridvorica. Npj. 2, 238. Tade konjje usred polja stade, *jël* poznade druga Dmitrovoga. 3, 341.

jéla, f. (pl. jële) *die Tanne, abies.* Rj. *vidi jëla, jelika, čim. coll.* jelje. — Kad si rasla, na što si gledala? al' na tanku jelu ponosiš? Npj. 1, 230. Bolan Jovan po gori hodio, na ritu se *jelu* naslonio: »Vita jelo, mene boli glava. 1, 271. *Visoka jela da ueba, široke grane podvila.* 1, 332. Dva su hora naporedno rasla, megju njima *tankorihla jela.* 2, 14. Al' zelena usanula *jelu.* 2, 167. Gjeno ima *suhorihla jël.* 3, 301.

Jéla, f. ime žensko. Rj. *voc.* Jëlo, *hyp.* od Jelena, *vidi* Jelača. — Kaloper Pero, leho! Kaloper Pero! — Što zoveš, *vita Jelo?* Što zoveš, *Jelo?* Npj. 1, 277.

jëla, f. (u Hrv.) *vidi jëla.* Rj.

Jëlača, f. ime žensko. Rj. — *Jeluča* (osn. u *Jela*). Osn. 350. *ime s takim ust.* Stanača (osn. u Stana). Osn. 350. *prezime po materi Jelači:* Jelačić. Npj. 2, 653.

jëlās, m. ime volu. Rj. *isp.* jelen 3, jelonja. — *imena volovima s takim nast. kod vo.*

Jelāšin, m. ime muško. Rj. — Daničić Osn. 119 *dovodi od Jezdimir. biće od Jelešije, Jelisije.* *takva hyp.* kod Gjurašin.

jëlāsije, n. (coll.) das Erlengebusch, ulni (cf. jël-ar: Zagje joj se košulja za zeleno *jelāsje.* Rj. *mnóstvo jëlšu.* *vidi* jošje.

jëlce, n. dem. od jelo, aka. od Badmava. ARj. IV. 575b. *vidi* jeoce. Neke dogje . . . i zgotovi preda mnom *đu jëlca* da jedemu iz ujezine ruke. Sam. II. 13, 6. Brašance, *jëlce* ili malo jela. Daničić. ARj. 593a. *takva dem. kod barioce.*

Jële, f. ime žensko. *hyp.* od Jelena, *vidi* Jëla. Ljepa li je Zrnčeva *Jële!* Here, 21. *voc.* Jële, *isp.* *takva hyp.* kod Dobre.

Jëlč, Jëlča, m. varošica u Heregovini blizu Foče. Rj. *riječ i s takim nast. kod Gideč.*

Jëlčanin, m. Rj. čorjek iz Jëlča.

Jëlčëkî, adj. Rj. u pripada Jelcu.

Jëlčëkînja, f. Rj. u pripada Jelcu.

jëlcek, f. volu (u vojv.) Rj. *voc.* jëlčëkima, *kaa pësak.* — Zakup sjebi *jëlčëk*, *ake nosi, imome se ponosi.* Npj. 1, 166. N. . . . . po košulji *sija jëlcek* do ludra. 1, 359.

jëlen, m. 1) der Hirsch, cervus. Rj. *od* ljeljen, ljeljen, *hyp.* jelenak, jëleno, jëljenko. — Nek ubovi *labuvoraj jëlca.* Rj. 211a. 1. . . . . dancu dolra domaćina *jëla* volova, kaloper pirovi. Npj. 1, 98. Uranila . . . stana načl . . . . . je sveta Petru *na jëla* *Labuvoraj jëlca* *reputaj.* 1, 116. Onda ode u zelenu bascu, *jëla* rovu u sara osodi. t. . . 1, 169. *mjesto jëlenov* *il jëljenji rog, od jëlca jëljenov.* *O jëlca,* smusko gosku, *reč.* 1, 274. Zauze se mlada niz svatove, *kanu jëlca* *od god.* *1, 357.* Jesam juče bio u planini, *ranio sam jëlca* *jëla* 2, 629. Ti mi hajkni *zvje* *il jëlca* *planine* *ovine* *na sru* *il jëlca,* *ne ču* *il jëlca* *reč.* 2, 631. *Jëlca jëlca,* a riknu kosuta, 3, 9. Taba čuo, *Rj* *kad jëlca* *reč.* 3, 239. A još imas velikoga vianca, *grila* *mu je,* *ka jëlca* *brada,* 3, 329. Laponci *zivo* *od sprerung jëlca* (Renuthier). Priprava 21. **2) der Hirschbuck, cervus robus Leon.** Rj. *babuna.* **3) u Hrv. ime volu.** Jëkovčić, *isp.* jëlca, jelonja.

Jëlena, f. ime žensko. Rj. *Hëlena, vidj* ljëljena, *hyp.* Jëca, Jëka, Jëla, Jële, Jëlača, Jëlenka, Jëlena, Jëka. — Kad preminu care Kostadine i čestita curica *Jëlena.* Npj. 2, 89.

jëlënak, jëlënika, m. Rj. u voc. isp. danak, *danër,* jablanak, *jablanič.* **1) hyp.** od jelen; Jëlenak mi vom lomi, putak da mu je. Rj. *vidi* jëlëno, ljëljenko.

Pašla noma *jëlëka,* na volu ili navruća, *jëlëka* joj pregjose. Npj. 1, 167. **2) vidj** jëlënski jezik. Rj. *trava, vidj i jëljenji jezik, jezicac 2.*

jëlëner, jëlënera, n. das Hirschbalb, pullus cervinus. Rj. *mlado od kosuta, mlado jëlca, volu* ljëljenče. Tu bijase *zaspada gjevojka;* a u krilu *šaravo jëlëno.* Npj. 1, 317. Ulovio sru i kosutu, i *jëlëno* zlaćenih rogova. 1, 319.

Jëlënika, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od Jelena, *takva hyp.* kod Drenka.

jëlëno, m. hyp. od jelen, *vidj* jëlënak 1, ljëljenko. Crveno vino ispijahu, *jëlëno* im uz trepezu šeta, te im čaše prišlužuje vina. Kov. 51.

jëlënov, adj. što pripada jëlca, vidj ljëljenov, *za ust.* *ov isp.* atov. — Jëlen-rog, u pjesmi *mjesto jëlënor* ili *jëljenji rog.* Rj. 253a. *vidi i jëljenji.*

jëlënski jezik, m. trava, die Hirschzwanz, scelopendrium officinarum, cf. jëlënak 2. Rj. *vidi i jëljenji jezik, jezicac 2.*

jëlënji, adj. Hirsch-, cervinus. Rj. *Šta pripada jëlënjaju, vidj* ljëljenji, jëlënov. — Strugotine od *jëlënjaj roga.* Z. Orlefin. ARj. IV. 578b. *takva adj.* *kad zjavôjli.*

Jëlëšije, m. Rj. ime muško. II. *Elisauz* (den 11 *Juni.* St. *Elisauz;* *Jëlëšije* proso sije, *ile* Vide, da obide, Rj. *Jëlëšije* i t. d. to znači, da se proso sije oko Vidova dna; jer je sveti *Jëlëšije* 11. u Vidov dan 15. Junija. Rj. 59b. *vidi* Jëlëšej, Jëlëšije, *isp.* Jëlëšin.

jëli! je li *gell ist's so?* Nicht wahr? an? wann? Rj. *kako je je . . . jestu glupid u li osobita riječca kopom se jëla, treba pisati* *vastučljeno je li.* Još reče: *je li?* za moga vjeka biće mir i vjera? Is. 39, 8. *vidi kod biti* budem 2.

Jëlica, f. ime žensko. Rj. *dem.* od Jëla.

jëllica, f. nekaka trava za koju se govori da žena može od nje dijete pobaciti, *herbae genus.* Rj.

jëllic, f. mlado jela, takve riječi kod brezič. — On se pope u kitu *jëlca.* HNpj. 3, 541. A Mlija sa *jëllicu* sije. 1, 107.

jëllic, jelika, m. Fannenschwalm, silva abietum. Rj.

jelika, *f.* ime ženske, *m.* *vidi* jelik, *za obličje isp. drenjak* i *drenik*. — *Zec pasao po gustim jeljovima*. Mil. 170.

jelje, *n. coll.* od jela. — *Oganj gusto jelje* u pepel obrati. I. T. Mrnavić. *Kad bila u najčešće jelje*. Pjever. crn. ARJ. IV. 584b.

jeljen, *n.* (u Here.) *vidi* jelen. Rj. *vidi* i ljeljen. — *Zatrea se hitro niz planinu, kako jeljen* od godine dana. Npj. 3. 301.

jeljenji jezik, *m.* (u Dubr.) *vidi* ječmac 2. Rj. *brava, vidi* i jelenski jezik, *jelčnak 2. isp. jelenji*.

jeñnac, jeñca, *m. der Burge, sponsor*. Rj. *vidi* jamac, *gdje su i primjeri*. — *od kor. od koga je stari Hrv. alagol jeti* (imčm, jamem) *capere. isp. ARJ. IV. 629a. isp. dojmiti*. Korijeni 10.

jeñmac, jeñaća, *m.* (u Dubr.) *vidi* berač. Rj. *čovjek koji jema (bere) n. p. grožđe, vidi* i brač, trgalač.

jeñaćica, *f.* (u Dubr.) *vidi* beračica. Rj. *ženska koja jema (bere) n. p. grožđe, vidi* i bračica.

jeñaćki, *adj.* (u Dubr.) *n. p. jeñaćki koš, vidi* berački. Rj. *što pripada jeñaćima, vidi* i brački.

jeñanje, *n.* (u Dubr.) *das Lesen, lectio. cf. branje*. Rj. *vch. od jemati, radnja kojom tko jema (bere) n. p. grožđe*. — *Prut kratak dugo jeñanje*. DPost. 104.

jeñati, jeñam (jeñlčm), *v. impf.* (u Dubr.) *n. p. grožđe, lesen, lego. cf. brati*. Rj. *vidi* i jamati, trgati 2, *za postanje jemati i jamati. isp. jemač i jamač*. Korijeni 11.

jeñatva, *f.* (u Dubr.) *die Lese, spicilegium, vindexiar. cf. berba*. Rj. *vidi* i jamatva, *riječi s takim nast. isp. kod kletva*.

jeñćenje, *n.* Rj. *vidi* jamćenje.

jeñčiti, čim, *v. impf.* Rj. *i jeñčiti se, čim se, v. impf.* Rj. *vidi* jamčiti i jamčiti se, *gdje su i primjeri*.

jeñenija,* *f.* marama, šamija, *eine Art Kopftuch, ritac genus*: Na glavni mu kapa od kurjaka, privezo je mekom jeñenijom. Rj. *vidi* emenija.

jeñenije, jeñenije,* *f. pl. die Pantofeln, sandalia, solace*. Rj. *kao papuče, vidi* firale. — U Carigradu se beratlije razlikuju od ostale raje i po odjelju (čini mi se da smijju nositi žute mestve i crvene jeñenije). Rj. 22b. Namamiću, koga hoću, nek izdere jeñenije; koga neću, i većmaću, nek izdere i četvete. Npj. 1. 367.

1. jeñin,* jeñina, *m. vidi* zakletva: Jer sam Bogu jamu nećinjo, da t' u oca više prosi' neću. Rj.

2. jeñin, *m.* upravitelj onijeh sela koja nemaju spahije, nego desetak od njih pripada caru, *der Emin, magistratus turcici genus*: Zabrinno se kao jeñin o Martu (jer se o Martu mijenjaju jeñin). Rj.

jeminluk, *m.* sela koja su pod jeminom, *das Eminthum, dignitas et munus 765 jemin*. Rj.

jeminovac, jeñinovec, *m. einer von des Eminus Leuten, homo 765 jemin*. Rj. *čovjek jeñinov, koji je pod vlašću jeminovom, za nast. isp. carevac*.

jeñinski, *adj.* Emin-, 765 jemin. Rj. *što pripada jeminima ili jeminu kojemu god*.

jeñmeš, *m.* (u C. G.) *vidi* lemeš. Rj. *vidi* i ljemeš, i s preumještenim glasovima: jeñlješ, a to opet i bez l: jeñješ. Korijeni 177. i lemeš, lemješ; oralo, raonik.

jeñlješ, *m.* (u Grblju) *vidi* lemeš: Sirotinjska suza jeñlješ probija. Rj. *vidi* postanje i syn. kod jeñješ.

jeñstvo, *n.* *vidi* jamstvo, *gdje su i primjeri*.

jeñuža, *f.* *vidi* jomuža. Rj. *mljeko istom izmucano, uvaravano*. — je-muža, jomuža. prva je pola u obje riječi stara riječ **JEVA**, koja glasi i **JEVI** i **JEAV**... ta je prva pola izgubila završetak **AV** u riječi je-muža, a u je-muža postalo je od **JEVI** u srpskom jeziku jeo, a po tom se e izjednačilo s o i dva se o sažela u jedno. Osnove 59. druga pola od musti. isp. Korijeni 165.

jeñužan, jeñužna, *adj.* *vidi* jomužan. Rj. *što pripada jemuži*.

jendečica, *f.* u ovoj zagoneci: Jendek ide ispód

jeljāk, jeljāka, *m.* *vidi* jelik, *za obličje isp. drenjak* i *drenik*. — *Zec pasao po gustim jeljovima*. Mil. 170.

jelje, *n. coll.* od jela. — *Oganj gusto jelje* u pepel obrati. I. T. Mrnavić. *Kad bila u najčešće jelje*. Pjever. crn. ARJ. IV. 584b.

jeljen, *n.* (u Here.) *vidi* jelen. Rj. *vidi* i ljeljen. — *Zatrea se hitro niz planinu, kako jeljen* od godine dana. Npj. 3. 301.

jeljenji jezik, *m.* (u Dubr.) *vidi* ječmac 2. Rj. *brava, vidi* i jelenski jezik, *jelčnak 2. isp. jelenji*.

jeñnac, jeñca, *m. der Burge, sponsor*. Rj. *vidi* jamac, *gdje su i primjeri*. — *od kor. od koga je stari Hrv. alagol jeti* (imčm, jamem) *capere. isp. ARJ. IV. 629a. isp. dojmiti*. Korijeni 10.

jeñmac, jeñaća, *m.* (u Dubr.) *vidi* berač. Rj. *čovjek koji jema (bere) n. p. grožđe, vidi* i brač, trgalač.

jeñaćica, *f.* (u Dubr.) *vidi* beračica. Rj. *ženska koja jema (bere) n. p. grožđe, vidi* i bračica.

jeñaćki, *adj.* (u Dubr.) *n. p. jeñaćki koš, vidi* berački. Rj. *što pripada jeñaćima, vidi* i brački.

jeñanje, *n.* (u Dubr.) *das Lesen, lectio. cf. branje*. Rj. *vch. od jemati, radnja kojom tko jema (bere) n. p. grožđe*. — *Prut kratak dugo jeñanje*. DPost. 104.

jeñati, jeñam (jeñlčm), *v. impf.* (u Dubr.) *n. p. grožđe, lesen, lego. cf. brati*. Rj. *vidi* i jamati, trgati 2, *za postanje jemati i jamati. isp. jemač i jamač*. Korijeni 11.

jeñatva, *f.* (u Dubr.) *die Lese, spicilegium, vindexiar. cf. berba*. Rj. *vidi* i jamatva, *riječi s takim nast. isp. kod kletva*.

jeñćenje, *n.* Rj. *vidi* jamćenje.

jeñčiti, čim, *v. impf.* Rj. *i jeñčiti se, čim se, v. impf.* Rj. *vidi* jamčiti i jamčiti se, *gdje su i primjeri*.

jeñenija,* *f.* marama, šamija, *eine Art Kopftuch, ritac genus*: Na glavni mu kapa od kurjaka, privezo je mekom jeñenijom. Rj. *vidi* emenija.

jeñenije, jeñenije,* *f. pl. die Pantofeln, sandalia, solace*. Rj. *kao papuče, vidi* firale. — U Carigradu se beratlije razlikuju od ostale raje i po odjelju (čini mi se da smijju nositi žute mestve i crvene jeñenije). Rj. 22b. Namamiću, koga hoću, nek izdere jeñenije; koga neću, i većmaću, nek izdere i četvete. Npj. 1. 367.

1. jeñin,* jeñina, *m. vidi* zakletva: Jer sam Bogu jamu nećinjo, da t' u oca više prosi' neću. Rj.

2. jeñin, *m.* upravitelj onijeh sela koja nemaju spahije, nego desetak od njih pripada caru, *der Emin, magistratus turcici genus*: Zabrinno se kao jeñin o Martu (jer se o Martu mijenjaju jeñin). Rj.

jeminluk, *m.* sela koja su pod jeminom, *das Eminthum, dignitas et munus 765 jemin*. Rj.

jeminovac, jeñinovec, *m. einer von des Eminus Leuten, homo 765 jemin*. Rj. *čovjek jeñinov, koji je pod vlašću jeminovom, za nast. isp. carevac*.

jeñinski, *adj.* Emin-, 765 jemin. Rj. *što pripada jeminima ili jeminu kojemu god*.

jeñmeš, *m.* (u C. G.) *vidi* lemeš. Rj. *vidi* i ljemeš, i s preumještenim glasovima: jeñlješ, a to opet i bez l: jeñješ. Korijeni 177. i lemeš, lemješ; oralo, raonik.

jeñlješ, *m.* (u Grblju) *vidi* lemeš: Sirotinjska suza jeñlješ probija. Rj. *vidi* postanje i syn. kod jeñješ.

jeñstvo, *n.* *vidi* jamstvo, *gdje su i primjeri*.

jeñuža, *f.* *vidi* jomuža. Rj. *mljeko istom izmucano, uvaravano*. — je-muža, jomuža. prva je pola u obje riječi stara riječ **JEVA**, koja glasi i **JEVI** i **JEAV**... ta je prva pola izgubila završetak **AV** u riječi je-muža, a u je-muža postalo je od **JEVI** u srpskom jeziku jeo, a po tom se e izjednačilo s o i dva se o sažela u jedno. Osnove 59. druga pola od musti. isp. Korijeni 165.

jeñužan, jeñužna, *adj.* *vidi* jomužan. Rj. *što pripada jemuži*.

jendečica, *f.* u ovoj zagoneci: Jendek ide ispód

jogunluk, *n. der Eigensinn, pertinacia*. Rj. *vidi* *jabučica*.

joh, *n. der Johannisnacht od jaoh, valj jōj!* — *Joh* ti ga *praznoma, teško bonu, što mu drugi dadu.* HN 1. 249.

joha, *n. die Duler, die Felle, das, cf. jōva*. Rj. *Što je postalo ribi i joha.*

johov, *n. die Johannis, Rj. Što pripada johi josi.* *č. jehov, jehov.*

johovina, *n. das Ederholz, das mam alucnu.* Rj. *Što je jehovina, jehovina.*

jōj!, *n. die Nacht, Rj. u jōje se u julu i ždosti.* *Što je jōje, jōje, jōje, jōj.*

jōj, *n. die Nacht, Rj. treći pulež.* *Što je jōje, jōje, jōje, jōj.*

jōja!, *n. die Frucht, Rj. kojim volove pod kolima ili pod plugom stavljaju.* J. Bogdanović. ARJ. IV. 656a.

jōk, *n. die, cf. ne, niže.* Rj. *Čorbe čok, mesa.* *Postl. 349, isp. jōktur.*

Jōka, *n. die, od Jovana.* Rj. *dem. Jōkica, vidi* *Jokna.*

jokanje, *n. die, od jokat, boje valj.*

jokati, *n. die, cf. jōk, jōk, jōk, u Besanskoj krajini* *oko i mežu kosina, ako koji kosac prebije kosu ili struku, pokvari ili izgubi što od kosačkoga alata, da na pjevaju podrugljivu pjesmu na koju se svak odziva: O jōjōjōjō! to zovu jōkati i jōkaje.* M. Ruzić. ARJ. IV. 656a.

Jōkica, *n. dem. od Jōka.* Rj. *muška dem. s takva rast, kod Antica.*

Jōkica, *f. dem. od Jōka.* Rj.

Jōkna, *f. ime ženska.* Rj. *Jōkna osu, u Jōka od Jovana.* Osu. 189. *takva hup, kod Bekna.*

Jōko, *n. hup, od Jovana.* Rj. *Jo-ko, takva hup, kod Pako.* — U to *Jōko* Sinanović dogje ... Stijenjani ne slušaju *Jōka*. Npj. 5. 191. 192.

Jōksim, *n. ime muško.* Rj.

jōktur, *n. udario jōktur u kesu (Nema novaca. Postl. 327, uchts, dā: nāid est! valj nema. Rj. isp. jōk.*

jōldaš, *n. vidi drug. Rj. — Hodi, jōldaš, da pijemo vino.* Npj. 2. 166. *Ali-paša Mehla sjetovaše: O jōldas, Orugdzijēn Mehlo!* Npj. 4. 226.

Jōle, *n. hup, od Jovan.* *Jōle, takva hup.* Krile. *Sale, Sale, Vuile; riječi takve kod brale.* — O *Jovane, pile od sokola! jes! T mene u životu. Jōl?* Npj. 5. 158. U senatu *Piletiča Jōla, Jōle* uze polak od *Pjpera*. 5. 215. *Jōlazi u nam, i ruc, i Jōlo:* U to prispije *Mašoviću Jōla.* Npj. 5. 117.

jōltava, *n. die, Resceptum, casis, genus.* Rj. *jōltava, mēklo tara, pusušja što se nosi u put.*

jōmuža, *f. mliječko nevareno, frisch gemolkene Milch, bei weis.* Rj. *vidi jemuža, gdje se kaže je postalo rječ.* — *Zāljeva, kad se uspe jōmuža na kšelu surutku pa ono što se digne na vrh.* Rj. 182a. *Samokšelinu, sama jōmuža kšela.* Rj. 663b.

jōmužan, *jōmužna, odj. n. je sir, von frisch gemolkener Milch, die harte rechte.* Rj. *Što pripada jōmuži, vidi jemužan.*

jōpet, *vadi jōpet, čemu se pridjelo sprjeda j. isp.* *1. 1. — Ne bi li kakogod oca sklonili, da ga jōpet se sli primu.* Npr. 218. *Ti što si se jōpet zamučila do moglea dyora bijeloga?* HNpj. 1. 396. *Jōpet* mu *vila* besidila. 2. 317.

jōrdam, *jōrdama, n. stolzes, Geyrauge, fastus:* *Što je jōrdama velikog jōrdama.* Rj. *Što dika, ponos.* *Što je jōrdam, — Prodaje jōrdam, (kad se koji čim ...)* *Što je jōrdam, — Kad oni raji dodijaše sa zulumom ...)* *Što je jōrdam, — Kad oni raji sa četiri kraja.* Npj. 1. 396.

jōrdamdžija, *n. der Stolz, Stolzirend, super-* *1. 1. — Ne bi li kakogod oca sklonili, da ga jōpet se sli primu.* Npr. 218. *Ti što si se jōpet zamučila do moglea dyora bijeloga?* HNpj. 1. 396. *Jōpet* mu *vila* besidila. 2. 317.

Rj. *vidi* *kerebečiti se, taslaisati, kao dičiti se, nadi-* *mati se, ponositi se.*

jōrdamljēnje, *n. das Stolziren, superbia, fastus.* Rj. *verb. od jōrdamiti, raduju kajom lko jōrdam.*

jōrgan, *n. eine Art Bettdecke, die gewöhnlich deutsche Bettdecke, straguli genus, cf. pokrivač.* *Jōrgan* su po varošima, a po selima se pokriva guberima i ponjavama koje žene same ču. Rj. *dem. jōrgančić.* — *Jōrganluk, lice od jōrganu.* Rj. 255b.

jōrgančić, *n. dem. od jōrgan.* Rj.

jōrganluk, *n. die oberer Jōrgan, das obere Blatt der Bettdecke, straguli pars media et princeps.* Rj.

jōrgovān, *jōrgovāna, n. vidi jergovan.* Rj. *vidi* *jargovan, biljka.*

Jōsif, *n. ime muško, Joseph, Josephus, يوسف.* *vidi* *Josip.* — Ni u moje, ni u naše zdravlje, ni u onog *Josifa* česara. Npj. 3. 557. *No nagjoše tri Marije ... i Josifa staru majku.* Herc. 329.

Jōsip, *n. ime muško, vidi Josip.* — *p* i *f* često stoje u našem rukopisu jedno mjesto drugoga ... prema tome i govorimo *Stepan Josip, Tripun, pasulj,* i t. d. Glas. 10. 346. *Kako su Josipu braća prodala.* *Prp. bibl. (1850). 29.*

jōš, *noch, etiam, adhuc, cf. jōšt, jōšte.* Rj. *vidi* *i jōšter.* — *jōšte (KMIT);* mjesto *sk), jōšter, jōšt, jōš.* *Korijemi 29. — 1 a) adverb jōš pokazuje da nije šano to i to nego i k tomu što: On se spremi i jōš s jednim slugom pogje u svet.* Npr. 17. *Sve opuka do mrve ... i reče: Aha, sestro, da bijaše jōš!* 29. *Prikuće se jami jōš bliže.* 125. *Vide haljine, postelje i jōš što što careva sina.* 260. *U radiše svega biše, u štediše jōšte više.* *Postl. 334.* *Da li se govore jōšte gdje osim Vršca.* *Pis. 77.* *Eda bi se jōšte što otelo od smrti.* *Sovj. III.* *Dalje se samo to opominjem, da je iza jōš jednoga ili nekolicina stihila bilo: »Štidište se vi ...» 87.* *Koji umrije, pa jōš i vaskrse.* *Rim. 8. 34.* *Ima li jōšte ko da je ostao od doma Saulova?* *Sam. II. 9. 1. — b) Kao što je u narodnim pjesmama osobito norijimu metnuto da kadšto tek da se dobije jedan slog više, tako čini se da je pred da metnuto jōš samo da se dobije i jōš jedan slog, u ovakim stihovima: Jōšt da veli Ali-paša ... Jōšt da veli Ali-pašinica.* *Herc. 83.* *Jōšt da veli care gospodare.* 160. *Jōšt da veli Jovo momče mlado.* 218. *isp. da 17. — 2 a) adv. jōš pokazuje da je što jednako, bez preklada: kao jōš jednako, noch immer, etiam nunc, usque, adhuc semper.* *To im je ime onako ostalo jōš i do danas.* Rj. 81b. *U tom svane; ali braća jōšte spavaju.* *Npr. 187.* *Da sluša na vratima, kupa li se jōš.* 223. *Jōš to oni u riječi bjehu, al' dogjoše sluge despotove.* *Npj. 1. 399.* *Hristos jōš kad slabi bjesimo umrije.* *Rim. 5. 6.* *Je li jōšte živ?* *Mojs. I. 43. 17. — b) tako i u negativnim rečenicama: Jōš te rječē izgreče, k njoj doleće plahi zmaje.* *Npj. 1. 189.* *Miloš pogje s Kličevca u svoj čamae; no jōš ne dogje u njga, a ova se trojica dogovore ... te Čukić ubije kneza Petra.* *Miloš 90.* *Jōš dok se nijesu bili sastali, nagje se da je ona trudna od Duha svetoga.* *Mat. 1. 18.* *U šestom vijeku jōš dok crkva nije bila razdijeljena.* *DP. 56. — 3) kao reč: noch (dann), schon:* *Varica se obično, gotovo svuda, pristavi jōš u veće (uoči Varina dne), pa se ujutru gleda.* Rj. 54a. *Što je Laza sgeradio crkvu za života jōšte svojega.* *Npj. 2. 326.* *Srpska je crkva jōš od starine bila pod patrijarom Carigradskijem.* *Kov. 9.* *Ona je (liturgija pregje osvećen) postala jōš u prva hrišćanska vremena.* *DP. 56. — 4) adverb jōš pokazuje nešto kao suprotno, močkirano: Kakova je to lepa bašča i kako je urazjena, a radi je samo jedan čovek, pa jōš da je kakav, nego mali kao šušica!* *Npr. 205.* *Ja te zovem i molim, a kad ne češ, jōš volim.* *Postl. 110.* *Kakva (je) duplja, jōš dobre ćele izlijeću.* 124. *On ne samo što se ne boji recenenta, nego mu se jōš raduje, i želi ga.* *Pis. 63.*

kajba, *f.* kajba, kajba, Stullij: *gablia, caven.* — *Lamerlan izvori Bažareta u velikiu izvodu kajba.* A. Kani, *ib.* ARJ. IV, 739a.
kajda, *f.* *Was keda, modus mensurans;* Od te kajde nema valbe. *Rj. znači: to alos u mensura, vidi nota.* — *Hrv.* 271 *umica, atpse; Kajde.* Pjesma, koje imaju: nza svaki stih neki svoj pripjev ili nakl pripjeva, i ove se u narodni najradlje pjevaju. *imalik 1899.* — *Sto, od valbe, ne pripjeze.*
kajgama, *f.* *Arct. Kaspais, per adum ovorum;* *Rj. 1899. kajgama od jaja.*
kajica, *m.* ime musko, *vidi* *Kajca, dem.* od *Kajo, tal. i dem.* od *Antica.*
kajkavae, *kajkaven, m.* *vidi* *kékavae, kékaven.* — *Hrv.* ... seji mjesto sto govore *kaj,* te ih za to zovu *kajkavae.* *Diola 5.*
kajkavski, *vidi* *sto pripada kajkavcima, vidi* *kékavski.* — *Hoće li ući u rječnik i kajkavske riječi?* *Ozled IV, vidi.* Mjestani govore *kajkavski.* *DARJ.* 85a.
kajmak, *m.* *vidi* *skorup.* *Rj. vidi* *i* *pavlaka I, p.* *vlaka.* — *Okajmaviti, skapiti kajmak.* *Rj. 452a. Skimati kajmak.* Uzeti ono što je najbolje u kakvoj stvari. *Postl.* 208. Polje nam rodilo vinom i šenicom planine melom i tjenicom. — *tjenica* ovdje znači skorup. *Kajmak.* *Kov.* 71.
kajmakān, *kajmakāna, m.* i *kajmakam.* *Tarski umarsak, upućenik.* *ARJ.* 710a. — *Dok posijeće mlada kajmakāna.* *Npj.* 5, 371. Srpska vlast piše u *Kraljevo kraljčanu* da se oni ljudi poluvataju. *Kov.* 3.
kājo, *m.* ime musko, *ga.* *Kāja, v.* *Kājo, hpp.* *amona kajma u prii shaj Ka u. p.* *Kazimir, isp.* *Os.* 311. *takra hpp.* *od* *Kajo, dem.* *Kajica.* — *Utekoše tri Kājova sina, i stari se Kājo sumakno.* *Rj. 725a.* Na torinu Bažajekog *Kaja* ... i *Kājova* Zilu uvatiše. *Npj.* 1, 126. Ođe najavi ovce *Kājovca*. 1, 127.
kajpa, *f.* Pustio je ptiča iz *kajpe.* *D'Postl.* 105. *I bapa* morsk i slavie ne poje. 140. — *kajpa,* krletka, kavez i na brodu goraji kraj katarke gdje su jedra privezana. *dal.* *gablia.* XII. *vidi* *i* *kajba, gajba, kolon.*
kājsar, *kajsar, m.* *Karmesinler, cucium cocconum.* *Rj. E za crveno kao grimiz.*
kājsarli, *kajsarli, vidi, indet.* *am* *Karmesinler, cocconus;* Da ne praši *kajsarli* papuča. *Rj. kajserli, sto pripada kajseru (kajsarju).*
kājsija, *f.* — *1* *do* *Aprakse, prunus armeniaca Linn.* *Rj. drvo.* — *2* *die Frucht davon, prunus armeniaca, punicum.* *Rj. vidi.* — *vidi* *čevčelija, zerdelija.*
kāka, *f.* *Kak (in der Kindersprache), Stercus.* *Rj. vidi* *kaplam pčara* neist čovječja. *igovno, isp.* *da.* — *P. kaka,* kaže se djevoj. *Rj. 498b.*
kākav, *f.* *čava, vidi, was für ein, qualis.* *Rj. ga.* — *čavčav, vidi* *u* *odraženi ili neodraženi pridjev.* — *čavčav, kakovi; česov, isp.* *ikakav, nekakav, vidi* *1* *u* *čavčava (odraženi).* — *am* *čavčav, prunus.* Lijep je gledati, no *kakar* je ... *Postl.* 109. Je li *kakar* Koučiča kaduna? *Npj.* 1, 47. *čavčava* je čavčav junak? 3, 407. Je

li *kakva* ta gjevojka? *Hrv.* 261 (= *je li ličepa?*) *Pitajući: Kakav je to jezik?* *Pis.* 83. *Kaku* će korist imati čovjek ako ...? *Luk.* 9, 25. *Samuilo* reče: *kakva* je to bleka ovaca u našima nojnim? *Sam.* I, 15, 14. — *Da u pitanju nepravom:* *Začudi se kakva* su to stvarjenja. *Rj.* 117a. Ja te gledam, sugien gospodaru, *kakav* ćeš mi sada *naik* dati. *Npj.* 1, 60. »*Simeune* ... ti se ne znaš od *roda kakva* si ... *Kore* mene ... da se ne znam od *roda kakva* sam.» 2, 65. Te kazuje *Starini Novaku, kake* Grće sabira *seatore.* 3, 25. *Naučivahu* oči njegovu *kako* bi on htio da mu nadjemu *ime.* *Luk.* 1, 62. *Vidite, kakve* je *velike stvari* učinio za vas. *Sam.* I, 12, 24. — *2*) *kao zamjenica neodražena, kao* koji, *kakav* god: *Alija, spahijuska zemlja* koja niti je naseljena niti pripada *kakome selu.* *Rj.* Ja, *Zalučiti kakovo jelo.* *Rj.* 182a. *Opravi* se *konj kao kaka* tica. *Npr.* 28. *Idite u kakru varoš,* te zasluzite po maramu. 60. *Zagjem* u šumu da ulovim *kaku* vjerku. 161. *Kad* se pije iz čuture ili iz drugoga *kakvog* suda. *Postl.* 89. *Biraj platna, kakroga* ti drago. *Npj.* 2, 610. *Pak* ću otle četu povratiti ... ne bi ti *kaka roba* zarobio. 3, 409. *Kad* ... čuju da *kakav* *gospodin* govori drukčije od njih. *Pis.* 18. *Da iste kaku pravoga Rusa.* *Sovj.* 24 (*malu niže:* neka istu *kakoga* *pravog Rusa*). *Da* vam dam *kakav duhovni dar.* *Rim.* 1, 11. *On* se sada sakrio u *kaku jamu* ili na drugo *kako* mjesto. *Sam.* II, 17, 9. *amo* *ida* i *ori primjeri, u kojima* *kakav* *znači* *kao* *kako,* koliko: *Bože* moj, *kakva* je to lepa bašča i *kako* je urejena. *Npr.* 205. *Kakav* je (*izdrpan*), oprosio bi njegime bijeli svijet. *Postl.* 123. *Ovaj kakav* je *lut,* on će to i učiniti. *Danica* 1, 78. *Kad* se ear pred gospodom stane hvaliti *kakav* je *ličep* grad naćino. *Kov.* 31. — *3*) *kao* *relativna zamjenica, corr.* *ovaki, onaki, onakov, taki, onako, tako;* i *ponajviše* *be: korrelativ:* *Kakav* *takav, so wie er ist, prout est, talis qualis.* *Rj.* *Odvoji* se od *pobratima* te *onaki kakav* je *krenu.* *Npr.* 96. *Provrže* se čovjekom *kakav* je i bio. 97. *Kakva* je *onako* sam je i *nahraniła, batinom.* 143. *Kaka* je *taka* je; a može biti da će se u napredak sto i *popraviti.* 144. *Premećuci oni prsten, kakoga* još u svome vijeku nije *vigjela,* tako je bio *ličep.* 216. *Do* više ne će biti *onakov kakov* i *dosad.* 249. *Ti* se *provzi kakva* si *danas.* 260. *Kakav* *gospodar* *onaki* i *malgi.* *Postl.* 123. *Kakav* je *ko tako* i *ćini.* 123. *Kakav* *otac taki* sin. 124. *U kakvo* kolo *doješ* *onako* i *igraj.* 332. *Kakav* *tat* *krasti, taki* se *kleti.* *D'Postl.* 44. *Konj* mu nije *kakvino* su *konji.* *Npj.* 2, 249. *Kakovi* su *damašnji* naši *književnici,* mogao bi koji reći. *Pis.* 6. *Onaki ljudi, kakovi* su *jezik* naš *kvarili.* 18. *Kakovijem* *sudom* *sudite, onakovijem* će *vam* *suditi;* i *kakovom* *mjerom* *mjerite, onakov* će *vam* se *mjeriti.* *Mat.* 7, 2. *Popadaše* (*skakaveš*) ... *silni* *veoma, kakih* prije *nigda* nije *bilo* niti će *kad* biti *onakih.* *Mojs.* II, 10, 14. *Skupi* *vojsku kakru* je *bila* ona koja ti je *izginula,* i *konje kakvi* su *bili* oni *konji,* i *kola kao* ona *kola.* *Car.* I, 20, 25.

kākavgöd, *kākavgöd, kākvgöd, was immer für einer, qualiscumque.* *Rj. vidi* *kakavgöj, makur kakav, kakur mu drugo, isp.* *kakav* 2. — *Dok* *carev* sin ne nauči *kakavgöj* *znat* ... *dotle* ... *Npr.* 174. *Stanu* *gledati,* da *ima kakoga* *god* *traga.* 186. *U* oni čas *očima* ga *zatrave* i *u kaku* *göj* *hoće* *živinu obrnu.* 219. *Car* bi *narodu* *ovome* *dao pravicu, kakovu* *god* *iste.* *Miloš* 117.

kākī, *kākā, kākō, vidi* *kakav.* *Rj. osim nominat.* *može* *imati* *oblike kakve* *imaju pridjevi neodraženi,* *isp.* *Obl.* 31. *vidi* *i* *kakov, kakovi, primjere vidi* *kod* *kakav.*

kākīgöd, (*kākī* *göd*), *kākāgöd, kākögöd vidi* *kakavgöj, gdje su i primjeri.*

kākīgögj (*kākī* *gögj*), *kākāgögj, kākögögj vidi* *kakavgöd, gdje su i primjeri.*

kākilo, *m.* kaže se za čovjeka koji *rasteže* *riječ*

kad govori, *der verdriesslich langsam spricht, qu-
lente ut molestè loquitur.* cf. kakiti, Rj.

kákíiti, kím, r. impf. *kaken, cava*; Rj. u djetinj-
skom govoru srati, v. pf. kaknuti, isp. káka. *Kakáča*
ne ču, t. j. čini hoće P' ne će F. Rj. u privesnom
smislu, *prostáčki*.

kákunúti, nóm, r. pf. *kaken, cava*; A. Kako je?
B. *Kakni* pa lazni (pa čes vidjeti kako je). Rj. *pros-
tački* u djetinjskom govoru posrati, v. impf. kakiti,
isp. okekatí se.

káko, Rj. *atr. ridi* 2 ka', kakono, kakonoti.

1. wie, quomodo, Rj. — **a)** u pitanju upravnom
(i u usklikima koji se izjednačuju s pitanjem): *Kako*
je? *wie geht's, quomodo valet*, Rj. *Ada kako?* Rj. 2a.
Da *kako* je kad nije tako? Rj. 109a. Da *kako*, Rj.
109a. O moj sinko, *kako* ne bih! Npr. 45. *Kako* ti
sa zmijom ostade trudna? 53. Bog s tobom zeno!
Kako će se livada strići? 111. *Kako* ne zaboravi
gaće vezati! (Kad je ko vrlo zaboravan). Posl. 126.
Kako ne ču bleđa biti? Vojno mi je pijanica. Npj.
1, 490. Je li *kako* gjevovati, Jane? Here. 106 e. *Je*
li bjepeo? Je li *kako* večerati samu? 106. *Kako* su
vam vinogradi i šljive? *Kako* li žita i ostali usjevi?
Straž. 1886, 1312. Ta to ti je žena: *kako* si kazao;
sestra mi je? Mojs. 1, 26, 9. *Kako* opustije! postu
loža zvijerju! Sof. 2, 15. *amo moče se dobatí ora*
primjer: »H« Srbiji nemaju ni u kakvoj riječi, a
ostali Slavenski narodi imaju (te *kako*). Rj. X. —

b) u pitanju neupravnom: Zapita suhu *kako* bi ga
mogla videti. Npr. 53. Pitalo je Vuka i Sava Teke-
liju, *kako* oni misle o ovoj stvari. Pis. 3. *takro* je
značenje *adverbu* i u *urakim rečenicama* *sto idu*:
Umije, nebore, i Latinsku, te da znaš *kako*, Rj. 113a.
Počese se razgovarati *kako* bi pobešli. Npr. 22. Bog
zna *kako* je (sin) i gde je. 61. Bijen zna *kako* boli
a sirak *kako* se molí. Posl. 15. Takovi su n. p. ko-
madi od pjesme, *kako* je u Biograd došao nekakav zno-
paša. Npj. 1, XLVIII (isp. viče pod 5). Ali će mi slabo
ko vjerovati i razumjeti, *kako* je pripovijetke teško
pisati! Rj. IX. — **c)** od značenja *pod b.* *njez dakeho*
značenje neodređena načina: kao kakogod, na koji
god način. — *Počem*, 1) etwa, forte, ako počem dogje,
cf. *kako, kakogod*, Rj. 561a. Pogje opet po sumi ne
bi li *kako* iz nje izišla, ali šuma sve gušća a kraja
nikako. Npr. 133. Obrnem se tamo amo ne bih li se
kako izvadio. 162. Nikšić je mislio, da mu je samo
kako Molera maknuti s puta. Miloš. 137. Za Miljka
laskala im je nadežda, da će ga primamiti *kako*, 176.
Da ne dogju *kako* učeniči njegovi noćni da ga ne
ukradu. Mat. 27, 61. Da vas *kako* ne iskuša kušać.
Sol. I, 3, 5. Za to ih je svjetovao da se poprave eđa
bi ih *kako* pogibija minula. Prip. bibl. 93. — **d)** *relati-
vni adverb* *kako* *sa korelativima* tako, onako, i
bez njega. *Kako* tako, so wie es ist, prout; *kako* kad,
wie es sich trifft, cf. kad *kako*, Rj. *kako* meni danas,
tako njima do veka. Npr. 75. *Kako* je meni bilo onu
noć kad se ko rodio, onome će *onako* biti do veka.
76. *Kako* ti hoćeš neka bude. 107. Ti si mlada i ze-
lena, pa *kako* ti Bog da. 261 (*krnja rečenica*). Ako
ne možemo *kako* hoćemo, a mi ćemo *kako* možemo.
Posl. 6. *Kako* ko zna *onako* i pjeva. *Kako* koji šli-
jepi, sve gore gudi. 125. *Kako* mi je *tako* mi je. 126.
Kako onda i lani. (*Kako* je ostalo onda *tako* stoji
danas). 126. Pa vi raja *kako* što se bili. Npj. 1, 370.
Nemojte nas zaboraviti *kako* i mi što nijesmo vas.
Kov. 71. Zajauču u glas *kako* koji može. 99. *Kako* si
vjerovao neka ti bude. Mat. 8, 13. *Kako* što se dakle
kukolj sabira, i ognjem sažize, *tako* će biti na po-
šljatku ovoga vijeka. 13 40. *amo pripadaju i primjeri*,
u kojima riječi kako ... tako znače što od prilike i ...
i (vidi i II): Srbi stanu ... donositi tain, *kako* Bečir-
paši i Agi-Asan-paši, *tako* i Gušanču. Danica 3, 210.
Haljina, koja je *kako* sprijed *tako* i ostrag po šaro-
vima izvezena svilenijem gajtanima. Kov. 41. Da im,

kako pu ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
Miloš. 137. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
čije se ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
Posl. XIV, 576. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
zakona. Rj. XXI. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
kako ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
čiji ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
erkvene službe. 147. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
posao d. sv. sv. ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
žiti zabudnost. 148. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
dado, kako ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
po mać, sadu ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
evijet. Rj. 161b. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
atova i čukova ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
nica 3, 221. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
kako ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
i ysmi svat? 72. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
pelivan le jo. 79. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
106. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
sto za kao sto. 11) *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
Rj. 9. *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ... *kako* ...
Rj. 9. Te *kako* *kako*, *and* ... Rj.

2. sabud, quampremio *kako* dogje, pom ...
nazje. Rj. Cim, sabud, simulac, et. *kako*, Rj. ...
skorlativom: oduah, tako, onda, npr. s mjestu, ...
lična zamjenica ti, on, i t. d. i bez *korelativa*.
kako počnu ljudi omogo miirati po selu, *onda* po nu
govoriti da je vukodlak u groblju. Rj. 79a. *kako* tie
oprnat, *tako* polječno. Rj. 161b. *kako* dogje k njima,
a on legne nićece. Npr. 1. *kako* ga udari, znoj ostane
na mjestu mrtav. 8. Carev sin *kako* uzje unutra,
odmah reče carici. 26. *Ona* *kako* ga ugleda, daleko
istreči preda nj. 37. *Sud* za pogubi *l do* izigje iz
galije. 70. *kako* gjavjo zaroni, a sveti Arangjel pre-
stiski rukom moče, 91 in Npj. 2, 81. *Vuk* ... *lar-*
plativa a: *kako* gjavjo zaroni, sveti Arangjel ...
kako mu voda pospe glavju, a *onaj* mah prsmu-
alke oko vrata. 126. *Sutradan* *kako* zora zabol, *im*
ponstaju. 210. *kako* kum prase, ti *odmah* vreo. Posl.
126. *kako* doletiš, pod pender padni. Npj. 1, 177.
kako dogjem, hoću s' poturčiti. 2, 565. *Suje* poleće
tridesi kukavica ... *kako* pale, *uput* zakukalo. I, 118.
kako izigje iz škole, s mjestu ljujnant. Straž. 1886,
833. *blite* u selo ... i *odmah* *kako* ugjete u njega,
naći ćete magare privezano. Mark. 11, 2. *kako* ih
nasutih, stadoše činiti prjebuju. Jer. 5, 7.

3. seit, seitdem, ex quo: *kako* sam postao, nije mi
podobac ostao. Rj. *od kako*, *od onoga vremena kad*,
vidi 2 ka', otkako. ... Evo dva dana *kako* se s
zđajom bori, pa mi ništa ne naudi. Npr. 18. *Od* *kako*
je ovoga grada, jos ovake galije nije bilo. 69. Koliko
ima *kako* te Bog ostavio? Kad ko što ludu ili neva-
ljano radi. Posl. 115. *Od* *kako* je Novi, svak sebe
voli. 233. Evo dvadeset godina, *kako* pes-me tražim
i kupim. Npj. 1, XL1. *Od* *kako* je zemlja vidna i
suh ... biće sad oko šest, selam hiljada godina.
Priprava 12. *četnaeste* godine *od* *kako* se uze grad.
Jezeck. 10, 1. *Ima* više od deset godina *kako* skuplja
gragju za rječnik. Ogled III.

4. da, dum, Rj. *vidi* kad 5, budućí da. — *Kak-*
je sad lijepo vrijeće, mogli bismo sto radni. *kako*
sad ideš onamo, mogao bi otići k njemu. *kako* ovaca
nemam, jasa ne čuvam. Rj. ... *Ja* ču ići blizu druma,
Zeko, *kako* mogu vjigjet' na sve strane, sve ču tebi
kazat' od istine. Npj. 1, 279. *kako* su kuće bile sve
divene ... *tako* vatra za jedan čas obuzme svu varoš.
Danica 5, 38. *kako* Turski car po tom ... pogazi i
Akermanske uzgore, i opet se zavadi s Rusima, *to*
i ovi poslanići ostaju u Carigradu u zalozí. Miloš.
172. *kako* sad opštiš globa nema, *tako* su glavne
dneije zemaljske harač, poreza, dimnica, čibuk i spa-
hijnsko. 204. U Srpskom jeziku ima glasova, kojijeh
Slavenski jezik nema; a *kako* ima glasova, mora
imati i slova za njih. Rj. IX. Tako se skupština

strove i imab po novome ljetu, pa kako na njoj ne
... ni Petra ni Jakova, vojvode sve
... uradbu. 51. *Kako* su braća Jurjevići
... Zupu, po tome mislim, da su Prijeva
... Gor-koj Zupi ... DRJ. I. 312. Ovo je odavno
... ali *kako* još ne posla, mislim da ne može
... Kolo 15 114.

5. ... da 15, gdje H. 2. — Onda mu mati
... sve po redu, *kako* je imala tri kćeri kao
... i *kako* ih nestalo, i *kako* su ih tražili uzalud
... strane. Npr. 27. Onda joj ona kaže svu ne-
... svoju, i *kako* je bila kod sunca ... i reče *kako*
... sunce poslalo da pita meseca. 57 (= da). Kad se
... poslana gjevojka privuče te *vidi kako* krava
... uzima i žvače ... ona se vrati kući. 126
... gdje. Jedem, jedem, pa ne mogu. (*Pašio* se
... *kako* jesti ne može. Posl. 112. Turci pak ...
... pogju iz Čačka k jugu, *kako* će preko Jalice u Bosnu.
... Dok ... ne donesu *ferman*, *kako* car Srbima
... oprašta. 123. isp. Dok ... ne donesu *ferman*, da car
... oprašta. 124. *Uglada* ga paša sa čardaka *kako*
... pamnina dorata. Npj. 1. XLVIII (*kako* = gdje).
... na zidu prikovane *pesudu*, *kako* se Mi-
... i Petar izgone iz zemlje. Sovj. 55 (= da se
... *Cula* ste *kako* je kazano starima: ne čini
... preljube. Mat. 5. 27.

kakodakanje, *n.* *vedi* rakočenje. Rj.

kakodakati, kakodačim, *v. impf.* *vidi* rakočiti se.
Rj. *kakos* *kad* hoće da snese *naje*, *onda kakodače*,
vidi i kakotati.

kakogöd, **kakogögj**, *vidi* i kakogodi, i *rastavlja*
se *uklatikama*: kako je god, kako se gög. — 1) *wie*
immer, *utoliko*. Rj. *makar kako*, *u koji god način*,
vidi kako (i e), *isp.* kako mu drago, počem. — Ja
sam zadovoljan *kakogod* ti uradiš. Npr. 71. Pa će te
slušati *kakogoj* ti hoćeš. 155. Kudijengogj *pasše*,
posaše n. p. ovice ili krave, i znači: *kako* je *gogj* bilo,
ele se steta učinila. Posl. 162. Izblavljanj nas, *kakogodi*
znadeš, ne pušti nas ti u Turske ruke. Npj. 4. 498.
Svima sam bio sve, da *kakogod* spasem koga. Kor.
I. 9. 22 *počem*?. Ako se srpski dohodak *kako* god
osteti. DM. 235. — 2) *u porajaju*: *kao*, *kao*
sto ... *tako*, *isp.* kako (i d i e). — U otmicu se ide
oružjem *kakogod* na vojsku. Rj. 476b. *Kakogoj*
sto žene vežu u matericama, *tako* ljude u oćima. Rj.
481b. Zato je bio načinio nekoliko kozaka, s kopljima
i sa sabljama *kakogoj* *sto* su Ruski. Danica I. 90.
Kako se *gogj* bojao (Jakov) njega (i určije), *tako* se
bojao i njegova nonka. 3. 206. *Poka* je zemlja zdrava,
kakogod Hercegovina. Kov. 33. *Kako* počnu o svome
jeziku, odmah zastrane, *kakogod* da su poljegli iz
ludnice! 83. Vi znate da sam služio ocu vašemu *kako*
sam *god* mogao. Mojs. I. 34. 6.

kakogödi, *vidi* kakogod, kakogögj.

kako mu drago, *ču ako*, *isp.* koji mu drago, *isp.*
kakogod, kakogögj 1. — Činite, *kako* *Vam* *drugo*.
Pis. 8.

kakono, *vidi* kako (*cf.* nov: Baš *kakono* mulu u
mešćeni. Rj. *vidi* kaonoti, kaono, kano. — Da ti
kaže, *kakono* je bilo. Npj. 4. 272. Ej! *kakono* ti reče
meni, da se molim Bogu? Danica 5. 95. Sad da si
mi pozdravo zdrav, *kakono* bih i sam sebi rad! Kov.
70. Odbi se Stane od roda *kakono* čela od roja, prvi
se k milom gjeveru *kakono* zlato k junaku. 77.

kakonoti, *vide* kako. Rj. *kakonoti*, *vidi* kaonoti,
kaonono. — Da priprave ovaj naprijed obročeni vaš
blagoslov da bude *gogov* tako *kakono* ti *blagoslov*,
... kao *likomstvo*. Kov. II. 9. 5.

kakotanje, *n.* *das* *Gaksen*, *clango*. Rj. *verb.* od
... *clango* *kajom* *kakot* *n. p.* *kakoš*.

kakotati, *kakotim*, *v. impf.* *kaksen*, *clango*. Rj.
... *kakotati*, *otkakotati*, *raskakotati* se, *vidi*
... *kakotati*, *rakoliti* se. — Kad *kokoš* hoće
da *prave*, *ona* *naprije* *kakot*. DPost. 118. *Kakoče*

kao kvočka. (Osobito se govori ženama, kad se što
mного karaju i viču). 127.

kakov, *adj.* *vidi* kakav. Rj. *vidi* i kakovi, kaki.
primjeri *kad* kakav.

kakovgöd (kâkav göd), *kakovagöd*, *kakovogöd*,
vidi kakavgod (*gdje* su i *primjeri*), *kakigod*.

kakovgögj (kâkav gögj), *kakovagögj*, *kakovogögj*,
vidi kakavgod, *gdje* su i *primjeri*.

kakovî, *adj.* *vidi* kaki, kakov, kakav. — Prelazeći
u pridjeve riječi *orakori*, *unakori*, *takori*, *kukovi*
mogu po starinski biti bez toga i. Obl. 34. *primjeri*
kad kakav.

kakvoća, *f.* *osobinu* *unoqu* *što* je *kakvo*, *qualitas*.
— Pokazuju *kakvoću* imena. Rj. XLII. Pokazuje
kakvoću neizvjesne stvari. XI.II. Jest neka *kakvoća*
(*qualità*) vrhunaravna ili Božji dar. T. Ivanović.
Za ranu od jedne do dvanaest krvi po *kakvoći* rane.
Pravdomoša. ARJ. IV. 762b. *riječi* s *takim* *nast.* *kad*
bistroća.

kâl, *m.* *vidi* kao. Rj. *vidi* blato, čagalj, glib, klanac
2. mura. *primjeri* *kad* kao.

kalabâlak,* *m.* *vidi* množina. Rj. — Nemoj kupit'
kalabâlak vojske. Npj. 4. 488.

kalabürenje, *n.* *das* *Mischmaschen*, *confusio*. Rj.
verb. od *kalaburiti*, *radnja* *kojom* *tko* *kalaburi*.

kalabüriti, *kalabürim*, *v. impf.* *mischmachen*, *con-*
fundo. *cf.* *kalamutiti*. Rj. *miješati* *stvari* *koje* *i* *ne*
idu *zajedno*, *v. pf.* *sluč.* *skalaburiti*.

kalabürnja, *f.* *der* *Mischmasch*, *res* *confusae*, *con-*
turbatae. Rj. *stvari* *skalaburene*, *smiješane*, *koje* *i* *ne*
idu *zajedno*. — Naši su spisatelji od Čirilovske azbuke
nčinili dar mar, i ja po tom počevši se starati o pravil-
nima jezika našega, iz sve one *kalaburnje* izabrao
sam ovaj svoj pravopis. Odbr. od ruž. 16.

kâlac, *kâlca*, *m.* *das* *junge* *Gras*, *herba* *recens*.
Rj. *mlada* *trava*: Pustio konja na *kâlac*. Rj. u šali
kaže se za Turke, *kad* *nijesu* *obučeni*: Pustio guzieu
na *kâlac*. Rj.

kaladžija, *m.* čovjek koji kala ribu, *einer* *der* *sich*
mit *Aufschwimmen* *und* *Dorren* *der* *Fische* *beschäftiget*,
qui *torrendos* *pisces* *dissecat*. Rj. — *kaladžija* (od
kala-ti). On. 78. *Turski* *završetak* *džija* *prešao*
k *narodnoj* *riječi* *kalati*, *isp.* *djeladžija*.

kaladžijuica, *f.* *zgrada* (ili *mjesto*) gdje se riba
kala. Rj. — *za* *nast.* *isp.* *djeljaonica*.

kaladžinskâ voda, *f.* (st.): Ja bih, sinko, sa bukve
jabuka iz velike vode *kaladžinske*. Rj. — Iz velike
vode *kaladžijske*. Npj. 2. 31.

kalajisati, *kalajisem*, *vidi* kalajisati, *gdje* je i *primjer*.

kalâj,* *kâlaja*, *m.* *vidi* kositer. Rj. *vidi* i cin. —
Možeš dati orahovu lagju, a na njojzi dumen od *ka-*
laja, od *kalaja* i suvoga zlata? Npj. 3. 344. Engleska
ima bakra ili mjedi i *kalaja* ili kositera. Priprava 8.

kalâjdžija,* *m.* — 1) *der* *Verzinner*, *qui* *obducit*
stanno. Rj. *koji* *kalajše*. — 2) *der* *Hausirer*, *insti-*
tutor, *cf.* *torličar*. *Kalâjdžije* su od prije u Srbiji
nosile po selima rubu te prodavale: gdjekoji su išli
na konjima i rubu nosili u bisagama, a gdjekoji su
išli pješice i rubu nosili u torbi na legjima. Rj. *vidi*
i torbar 2.

kalâjisânje, *n.* *das* *Verzinnen*, *inductio* *stanni*. Rj.
verb. od *kalajisati*. *radnja* *kojom* *tko* *kalajše* *što*.

kalâjisati, *kalâjisem*, *v. impf.* i *pf.* *verzinnen*,
stanno *induco*. Rj. *vidi* kalajisati, *kalaj* *naručiti* i *na-*
ručiti *na* *što*. Tasovi su ponajviše od bakra pa *kalaj-*
sati. Rj. 733a.

kalâjljija,* *f.* *ein* *zinerner* *Teller*, *orbis* *stanneus*.
Rj. *kalajni* *tanjir*. — Za uzdarje bacaju na *kalajlju*
po koju krajcar. Živ. 309.

kalâjjuî, *adj.* *zinern*, *stanneus*. Rj. *što* *pripadu*
kalaja, *vidi* cinen, kositeran.

kâlâm,* *m.* *das* *Pfropfreis*, *Einsetzling*, *Pelzreis*,
Pelzer, *sarculus*. *cf.* *kalem*, *navrt*. Rj. *ono* *što* se *na-*
kalemi, *narvne*, *prijepi*, *vidi* i *navrtak* 2, *vijoka*.

kalamauak, kälamänka, *m.*, pileolus quo Illyrii infantium recenter natorum caput cooperire solent.

Kakav u *kalamauku*, takav i u naglavku. Stulli, *kapića kakrom* *Hrvati po običaju svane pokrivaču glavu djeći nororočijavaj.*

kälamär, kalamára, *m.*: Evo ja imam pri sebi *kalamar* i pero, ako miješ pisati da mi se potpises. Npr. 252. *vidi* divit. *spravu za mastilo*. *Vindocfuss*; *Tal.* calamaro, calamajo. *Madž.* kalamáris.

kälamiti, nüm, *v. impf.* — 1) *pfropfen, insere et navrtati*. Rj. *kalamiti n. p. vočka. v. pf. slož.* naka-lamiti. — *vidi* kalemiti, cijepiti, presagjivati, privrtati, prijepljivati. — 2) *ospice, impfn. vacuina*. Rj. *vidi* i prepisivati, presagjivati 3.

kälamljénje, *n. das Pfropfen, insitio*. Rj. *verb. od* kalamiti. *radnja kojom tko kalami n. p. vočku di ospice.*

kalamútčenje, *n. vidi* kalaburenje. Rj.

kalamútiti, kälamútim, *v. impf. vidi* kalaburiti. Rj. *miješati stvari koje i ne idu zajedno.*

kälau (u Vukovu rječniku grije-kom stoji *käon*. Osn. 177), (käon), käona, käono, *vidi* kaljav. Rj. 263a. *gdje imu kala. syn. kod* blatan.

kälänje, *n. verbal. od* kalati. Rj.

käläs,* kalása, *m.* — 1) *der Taugenichts, Lump, homo nihil.* Rj. *vidi* nitkov, pušt. i *syn. aulje.*

2) (u Dubr.) *vidi* varalica (osobito koji uzima u zajam ne misleći vratiti). Rj. *isp.* kalasiti.

käläsčenje, *n.* (u Dubr.) *das Betrügen deceptio*. Rj. *verb. od* kalasiti. *radnja kojom tko kalasči svrati.*

kälásiti, kälásim, *v. impf.* (u Dubr.) *vidi* varati (osobito uzimati u zajam ne misleći vratiti). Rj. *vidi* kalaš 2. *isp. v. pf. slož.* raskalásiti *sv.*

kälásšura, *f. ein Schimpfwort von Hunde, concitium in canem*. Rj. *pogrda psa, rihl* džukela. *Tugje su ili tuma postanja: kalásšura*. Osn. 112.

käláti, kälám, *v. impf. t. j. ribu. den Fisch auf-schneiden um ihn zu dünnen, disseco piscem torculari*. Rj. *cijepati ribu za sušenje. v. pf. slož.* iskáláti, pokáláti; raskoliti. *vidi* rasplastiti (ribu). *u Hrvatskaj kaže se kalati drva t. j. cijepati, i kalati voće n. p. šljive. isp.* kalotine. *vidi* i pučiti.

káláti, kälám, *v. pf.* (u Srijemu) oslabiti, *mitt werden (von einer Krankheit), fatigari, artus passos habere*. Rj. *oslabiti od* bolesti.

käláura,* *f.* (u Hrv.) *vidi* karaula. Rj. *stražara, stražarski toravj. s* pronještenim glasočima *mjesto* karaula.

käláura,* *f.* u Udbini jedan veliki kamen, kod kojega je negda bila karaula. Rj. — Novi u Lici... zidine na brdu *Käláuri*. Rj. 123a.

käláušće, käláuščeta, *n. der junge Wegweiser, ein dux juvenis*. Rj. *mladi kalauz.*

käláština, *f. Geld, die Belohnung für den Kalauz, pecunie debitae* $\frac{2}{3}$ kalauz. Rj. *plata kalauz.*

käláuz,* *m.* — 1) *der Wegweiser, dux viar;* Zemlja tugja, *kalauza* nema. Rj. *koji pokazuje komu put, vidi* kazivač, kažiput 2. — Kad se vidi selo Piroš, ne treba nam *kalauza*. *Postl.* 120. *Te potraži lake kalauze*. Npj. 4, 398. — 2) *der Unterhändler des Schwendhändlers, procurator suum*. Rj. *vidi* burgijaš 2. *ko ide po selima za prave trgovce, te kuparisava svinje ili motri gdje se mogu dobro kupiti.*

käláuziti, zím, *v. impf. den Weg weisen, ministro viam*: A pred njima Purko barjaktaru, barjak nosi, vojsci *kalauzi*. Rj. *biti komu* kalauz, pokazivati put.* — Upute se k vilinoj gori sve stranputicama nekijemu, *kalauzeći* otkupljenik a mladić sustopice za njim, dok tako dogju u nekaku goru. Npr. 218. A pred četom tri Srpska viteza, *kalauzi* Petar Pustuhija. 4, 53. *Kalauz'te namu uz planinu*. 4, 399.

käláuzčenje, *n. das Wegweisen, monstratio*. Rj. *verb. od* kalauziti. *radnja kojom tko kalauzi.*

kälávačenje, *n. das Kälverfahren, reflectio, densatio*

nun. R. verb. od kalavati. *odnos kažu tko ka-
lavati* *isp.*

kalávanje, *n. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávár, *n. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

kalávati, *v. die Besichtigung, die Besichtigung*

Kaplja *kaplje* u kabao, i nakapa pun kabao. D'Post. 45. Njegovom (Gospodnjom) mudrošću razvališe se bezdane i oblaci *kaplju rosom*. Prič. 3, 20. *Tada će gore kaputi slatkim vinom*. Joil 3, 18. — 2) *schmachten, conficior*: kaputi nad knjigom, u tamnici, s tebe danas *kapljen* u tamnici. Rgjom *kapu* dok mu je koljena. Rj. *čiljeti, nestajati, propadati, ginuti*: Volim mjestan *kaputi* nego gladan plakati. (Valja da je kazao nekakav kradljivac, da voli *kaputi s rješali*, ili *s kola*, ili *s koca*?). Post. 38. Oči će tvoje gledati i *kaputi* jednako za njima (za sinovima i kćerima tvojima). Mojs. V, 28, 32 (*videntibus oculis tuis et deprecantibus; deine Augen ... werden schmachten*).

kapavica, *f.* (u C. G.) voda od kiše što *kapla* s kuća, *das vom Dache herabträufelnde Regenwasser*; *aqua pluvialis de tecto stillans*. Rj. *vidi* kapavica 2. streva, *isp. daždevica, diždevica, kišnica*.

kapca, *f. dem. od kap*. Rj. *vidi* kapljica. — *za nast.* *isp. djeca*.

kapela, *f.* planina u Hrvatskoj. Rj.

kapela, *f. die Kapelle, capella, dem.* kapelica. Pokraj koje *kapela* sv. Terezije diči se. M. A. Reljković. Šta je naša Rakovica spram one bogomolje *kapela*. M. P. Sapčanin. ARJ. IV, 810a.

kapelica, *f. dem. od kapela*: U Požeškoj *kapelici* lavretanskoj. A. Kanižlić. U *kapelici* crkve sv. Avgustina. J. J. P. Lučić. ARJ. IV, 810b.

kapetan, *m. der Hauptmann, Feldhauptmann, tribunus, dur.*: U Bosni su *kapetani* starješine i upravitelji od gradova i njihovih okolina. Rj. Molim vas, šta se ta plać u brodu vašem čuje? ... Vozimo roblje ... »Upitajte *kapetani* vašeg, bi li ih na otkupe za gotove novce dao? Npr. 217. *isp. rasskapetaniti (i se), zakapetaniti (i se)*.

kapetanica, *f. žena* kapetanova. Rj.

kapetanija, *adj. Rj. što pripada kapetanu*.

kapetanija, *f. das Kommando, imperium i unius*: izgubio *kapetaniju*; došao s *kapetanijom*. Rj. *rlast kapetanska* (*isp. kapetanstvo*); *četa kojaj z uporijeda kapetan*; i *područje kapetansko*. — Iznogju mora i zaliva su dvije opštine ili *kapetanije*: Luština i Kistole. Kov. 30.

kapetanov, *adj. Rj. što pripada kapetanu*.

kapetanovac, *kapetanoveca, m. einer von des Hauptmanns Leuten, homo ducis*. Rj. *čorjak kapetanov, za nast. isp. carevac*.

kapetanški, *adj. n. p. plata, Feldhauptmanns- (z. B. Sold), ducis et ducum*. Rj. *što pripada kapetanima ili kapetanu kojemu god*.

kapetanstvo, *n. die Feldhauptmannschaft, imperium*. Rj. *rlast, služba kapetanska, isp. kapetanija*. — Za to mu (Koči) Nijemci dadu *kapetanstvo* u Srpaskijem frajkorima. Rj. 295a.

kapetina, *f. augm. od kapa*. Rj. — Nikakih drugih haljina nije imao, osim nekake stare *kapetine*, kroz koju mu je perčin bio propao. Danica 5, 90. *vidi* kapurina. — *takva augm. kod* babetina.

kapica, *f. dem. od kapa*: *Kapica* ti *kapica* mi (t. j. ni malo nijesi bolji od mene) (Post. 133). Rj. *vidi* čepica, šepica. — *Popina kapica*, nekakva trava. Rj. 542a. *Pocelica, ženska kapica*, što se njom samo kosa pokriva. Rj. 559a. Korotuj ga i mlado i staro ... prevrnite na glavu *kapice*, činovnici erni velj na ruci. Np. 5, 53. Povučte sa sobom ... nekoliko kola *abevih kapica* ... *kapice* da razda narodu mesto fesova i šalova. Danica 5, 43. Naše *djetinjske kapice* pokvarile su nam uši. Priprava 39.

kapic, *m. — 1) der Theil des Kopfes, den die türkische Fess-) Mütze bedeckt, pars capitis cui insidet mitru*. Rj. *onaj dijel glave, koji se pokriva*. — 2) u furune, *der Huth*. Rj. *u peći vrh*. — *Kapic* (osn. u *kapu*). Osn. 233. *za nast. isp. jamić* (osn. u *jama*), *kladić* (osn. u *kladu*), *oblić, polić, živić*, i t. d. Osn. 233.

kapidžija, *m. die Kapuzen, Kapuzenorden, f. vratec*. Rj. *kapuc*. — *kapidžija* (osn. u *kapuc*). On bijese *kapidžija* (osn. u *kapuc*). — *kapidžija* (osn. u *kapuc*). — *kapidžija* (osn. u *kapuc*). — *kapidžija* (osn. u *kapuc*). — *kapidžija* (osn. u *kapuc*).

kapidžik, *m. die Kapuzen, Kapuzenorden, f. vratec*. Rj. *kapuc*. — *kapidžik* (osn. u *kapuc*). — *kapidžik* (osn. u *kapuc*). — *kapidžik* (osn. u *kapuc*).

kapija, *f. die Kapelle, capella, dem.* kapelica. Rj. *kapidži*. — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*). — *kapija* (osn. u *kapelica*).

kapinika, *f. die Kapelle, capella, dem.* kapelica. Rj. *kapidži*. — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*). — *kapinika* (osn. u *kapelica*).

kaplar, *m. der Kaplar, Kaplarorden, f. vratec*. Rj. *kapuc*. — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*). — *kaplar* (osn. u *kapuc*).

kaplarčić, *m. dem. od kaplar*. Rj.

kaplarija, *f. die Kaplarerschaft, Kaplarorden, f. vratec*. Rj. *kaplar*. — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*). — *kaplarija* (osn. u *kaplar*).

kaplarov, *adj. des Kaplars, Kaplarorden, f. vratec*. Rj. *kaplar*.

kaplarovica, *f. Rj. žena kaplarova*.

kaplja, *f. radi* kap: *Kaplja* te zgodila! Rj. *gen. pl. kaplja*. Obl. 21. *dem. kapljica*. — 1) *radi* kap. U *der Tropfen, stiller* Marko Kraljević uzeo u ruku silu dremovinu, pa kad ju je stisao rukom, ona prsla na dvije na traju i *drap kaplje* *radi* iskočili iz nje. Rj. 316a. Fos. kao *kaplja* u listu. Post. 35. *Kapja* po *kaplja*, eto Moćeta! 50. *Kapja* kaplje u kabao, i nakapa pun kabao. D'Post. 45. *Kaplja* vodu u vrelu vode ne čuje se. 45. Ko je radio *kaplje rosom?* Jov 38, 28. *Košava kaplja* u razmu k-avas je zemlju, blagosiljas je da rajja. Ps. 65, 10. — 2) *radi* kap. 2) *umirio od kapi*. Rj. 263a. *u tom značenju* *bice riječ u ovom primjeru*: *Kaplja* te zgodila! Kletva u Rimu. Post. 133. *isp. ustrijelilo ga*.

kapljica, *f. dem. od kaplja, die Tropfen, stiller*: Kiša pada *kapljica*, pak napada lokvica. Rj. *vidi* kapea. — Nijesam pjanica, ma mi je mila *kapljica*. Post. 217.

kapljevina, *f. mast* iz brava ili svinjeata što istec kad se peče. M. Ružičić. ARJ. IV, 817b. *što kaplje*.

kapljiv, *adj. radi* pokapljiv. — Od kuće *kapljive* i od zene karljive slobodi ukloni nas Boze. D'Post. 88.

kapnica, *f. — 1) u pećinama* *što kaplje* te se skamenil. *st. d. d. u* *Taljevu*. G. J. Daničić. ARJ. IV, 818a. *radi* sedra, siga. — 2) *voda* od kiše što *kaplje* s krova; *kapavica*, *streva*. u *Loci*. V. Arsenjević. ARJ. IV, 818a. — 3) *mjesto* pod strehom od kuće gdje *kaplje* voda s krova. u *banji*. M. Krljuš. *radi* podstreže.

kapnuti, *kapnuć, v. pf. radi* kanuti, *v. augm. kaputi*. — E će od men' *kapnuti* kaplja krvi. Pjev. ern. ARJ. IV, 818a. *gocati se u Hee*.

kaporast, *adj. n. p. zohub, kokos, radi* čubast. Rj. *radi* i *krunast, kukmast, što* *ovci na glavu čubu kukmst* *k u kapu* *isp.* kapocka, *kao* *krava*.

kaporka, *f. kokos* koja ima na glavi kao *kapu*, *da* *Schupfhaare, gallinga cristata, cf. čuba*. Rj. *kaporasta kokos, kaporka* pred *v* osn. u *kapu*. Osn. 301. *radi* čubica, kapura, kukmarka.

kapot, *m. (u C. G.) gumj* s kukuljičom. Rj. *vidi* kaput 2. Razumijemo se kao kroz rukav od *kapota*. (Ne razumijemo se). Post. 269. Turzja: *kapot*. Osn. 218. *augm. kapotina*.

kapotina, *f. (u C. G.) augm. od kapot*. Rj. — *takva augm. kod* bardaćina.

kapski, što pripada *Kapa, con Cap*: Još je *ovoga Kapsko vino*. Priprava 25.

kaptar, *f.* od tuba kao kapa što se meće na košću a to čuva od kiše, Rj. Tugja: *Kiptar*. Osn. 371.

kápula, *f.* u Dubru die *Zwibel, capti, cf. luk*. Rj. 120. *ni, erljowac, erren v.* — Tugja: *kapula*. Osn. 120.

kápün, *v.* vidi *kápün, odakle je amo prenesen* Gospareva *Kypu* i ne može or'o odnijeti. 10. Post. 21. *Kypu* i udovica sve što papa, sve ne bavlja. 48. *Ziti i qunai jajat* t. 160.

kápura, *f.* u Gorbju vidi kaporka. Rj. i *syn.* *capra*, i *parista lokos, kak*: je u kaporka osuova kapa, *čto se bez sumnje* u kapura.

kápüräo, *kapürälä, m.* der *Körperal, nominativu* *ne i poterde: može biti i kapüräl, isp. dženärao i dženäral, gen. dženärala, proma čemu je ovdje i uke.* — Staviti vi dobre desecäre, desecäre, to su *kapüräli*. Npj. 5, 235. vidi *kaplar, i syn. audj.*

kápürina, *f. augm.* od kapa. Rj. vidi *kapetina*. — *t. d. t. augm. kol baburina*.

kápüt, *kapüta, m.* — *1. der Kaput (osterr.), Kaput, genus topu*. Rj. — Ne treba mu *kaput*, nego čemu mu načiniti frak. Straž. 1886, 861. — *2)* (u C. G.) vidi *kapot*. Rj. *gnaj s kululjicom*.

1. kār, *m.* — *1 a) das Ausschelten, increpatio*: Od *kara* glava ne boli. Rj. vidi *karba, karija; karauje*. — *Gotov kao baba na kar*. Post. 35. — *b) kao kazna, kastara, pedepsa, pijewa, Zuchtigung, castigatio, supplicium*: Kar je Božji dar, ali je zlo kad biju, pa ne dolu plakati. Post. 133. Nošće oljecaš *kar* za preljube vaše. Mojs. IV. 11. 33. Ovo je dan nevolje i *kara* i ruga. Car. II. 19. 3 (*Ein Tag ... der Zuchtigung*). Ne ču te ostaviti sa svijem bez *kara*. Jer. 46. 28 *ich will dich strafen mit Mass*. — *2)* *kār*, vidi *briga, Suqo, vara*. Rj. Sav komšilik i sve selo više da im s margvom oni (pastiri) čine kvare, i u tomu men' zavlja *kare*. M. A. Rejtković. Ove je godine lipa jesen bila, pa su se umile nasline bez *kara*. M. Pavlinović. ARj. IV. 851b. *isp. kāriti se, raskariti se*.

2. kar, *postalo od ka što se dodaje kad kad drugim riječima kao da bi im se utvrdilo značenje*. Korijeni 31. i od *re od čega se samoglasno e najviše odhaucije: sadekar, menekar, tebekar*. Korijeni 69. *Menikar, tebekar; menekar, tebekar; njegakar i t. d.* Rj.¹ L. vidi *ka, karena*.

1. kára, *f.* palus infamans C). (Njem. Pranger, Franc. pilori, Tal. berlina), pedepsa pod Dubrovačkom republikom po kojoj bi se krivac postavio i vezao na javno mjesto, gdje bi nekoliko vremena ostao izložen sramoti. *Postanje nije jasno*. — u *rječniku Staljevu* berlina: na *karu* koga vezati, privezati. Vidjeti na *kari* Petrušu nebogu. N. Nalješković. ARj. IV. 851b.

2. kára,* *adj. indecl. vidi orn*: I metni mu rastok na obrve, *kara* boju na *kara* zulove. Sinoć mene *kara* haber dogje, *kara* haber, a u *kara* doba. Rj. — Uzimlje boju *karabaju*. Npj. 2, 384.

kārahe, *kārābā, f. pl. vidi karablje*. Rj. *dem. karabice*.

kārabice, *f. pl. dem. od karabe*. Rj. vidi *karabljece, karablje*, *f. pl. Rj. vidi karabe, dem. karabljece*. — *1) eine Art Hartwafel, fistulac genus*. Rj. *nekada ovoga caraba*. Lasno je gjavolu u ritu svirati (u *karabje*). Rj. 650b *staj poslovinci dodaje Vak*: Jer *karaba* u ritu trske ima dosta za *karablje*? Post. 166.)

2) eine gulljina, das Flohstuck am Duddsack, die Kattschale, gulljar u karablje udara prstima, a gulljar u karabljama rog. Rj. — Glasnica, rupica od *karaba* čeprijaka. Rj. 88a. Rožnjak, prst najviše od *karaba* što se najtu rozi. t. j. udana u posljednju pupu u *karaba* *gulljina*. Rj. 653b.

kārabljice, *f. pl. dem. od karablje*. Rj. vidi *karabice*.

kārabögđānskā, *f. adj. die Moldau, Moldavia*: Dmitar uze zemlju *Karabogđansku, Karabogđansku* i *Karavlašku, Rj. Kara-Bogđanska i Karavlašku sad su zajedno kraljevina Rumanska*.

kāraboja,* *f. kára boja, crna boja*. Uzimlje boju *karaboju*. Npj. 2, 381. vidi *kara**.

kārač, *karāča, m. der Scheller, objurgator*. Rj. *ko kara*: Ima riječi 81 koje ... sam ja načinio: vikač, *karāč*. Nov. Zavj. VII. Zlatna je grivna i nakit od najboljega zlata *madri karāč* onome koji sluša. Prič. 25. 12. *prema karāčica karāč je i onaj koji se kara*.

karāčica, *f.* ona koja se kara, *die Schellerin, quac überpad, objurgat*: A jetrve *karāčice*. Rj. *po Njemačkom i Latinskom tumačenju karāčica je i ona koju kara koga, isp. i karāč*.

karāfilje, *n.*: Vrlo miri cvjete *karafilje*. Rj. 359a. *različne oblike ovoj riječi vidi kod karantil*.

kāragroš, *m. crni groš, nekakav novac*. Grci ... zakupe Srpsku patrijaršiju ... za 40 kesa *karagroša*. Ako *karagroš* ovdje znači *Turski groš*, onda ovo iznosi 20000 forinti u srebru; ako li znači Španjolski talijer, onda dva put toliko. Kov. 10. *isp. grošić*.

karāgūlj, *karagūlja, m.* (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj. — *tugja riječ*. Osn. 132.

kārakōndžula,* *f.* (u Biogradu) *cf. nekršteni dani*. Rj.³ *oni dani od Božića do Krstova dne*: I tada svaka nečista sila ima oblast nauditi čoveku koga bi u nedoba desila van kuće; a osobito neka *avet* koju zovu *karakōndžula* i kojoj je radost da magna koga noću stigne na putu da je nosi kud ona hoće, dokle petli ne zapevaju pa onda ona beži. M. Gj. Miličević. ARj. IV. 851b. Pokazala sam im (susjedama) da razboj, koji one često zovu *karakōndžula*, može da bude i lep kao kakav cvet. Zlos. 327.

kārakos, *adj. kara-kos. vidi ernokos, u Rj.*: *kārakosa, f. die Schwarzhaurige, puella nigris capillis, cf. ernokosa*: Oj devojko, *karakosa*, ne gledaj me gola bosu. Rj.

kāraktēr, *m. der Charakter, χαρακτερ. vidi karakter*. — Što se tiče Kolosova *karaktera*, on je čovek pošten. Straž. 1887, 382.

kāraktēran, *kāraktērna, adj. što pripada karakteru; charakteristisch, Character-*. — Evo kakav slučaj izazva ovu *karakternu* izjavu. Zlos. 129.

karānūka, *f. eine Art Birne, piri genus*. Rj. *nekaka kruška*.

Karānūlija, *m.* Turčin zakona Hrišćanskoga. Rj. *Karaman-lija, čovjek iz Karamanije*.

Kāran, *m.* ime muško. Rj. *osn. u Karo. hyp. od Kariman? hyp. tukva kod Cvijan*.

karānūč, *m.* (u Srijemu) *die Gewürznelke, caryophyllus aromaticus Linn. cf. karantil*. Rj. i *ondje različne oblike*.

karānūč,* *m. vidi karavilje*. Rj. *die Nelke, dianthus caryophyllus Linn. biljka, cvijeće, i od njega mirodija, ova riječ dolazi u prerazičnim oblicima: garanil, garanfilje, garanfio, garanfilje, garofan, garofilje, karafilje, karantil, karantil, karantilje, karavilje; dženđelil?* — Nakiti me evecem svakojakim, ponajviše evecem *karanfjom*. Npj. 1, 250. Bel bosiljak, *žut karanfjil*. 1, 330.

karānūčje, *n. vidi karanfjil*. — Na čibuku lula od merđžana, a u luli tutum *karanfje*. Herc. 121.

Kāranovac, *Kāranōvea, m. varoš (sada Kraljevo)*. Rj.³ (u Srbiji) na desnom brijegu Ibra, koji odande dolje nedaleko utječe u Moravu (*Kāranovac* je između Ibra i Morave). Rj. *za postanje isp. Kāran*.

Kāranovački, *adj. Rj. što pripada Karanovcu*.

Kāranovčanin (Kāranōvečanin), *m. Einer von Karanovac*. Rj. *čovjek iz Karanovca*.

karāntāu, *karantāna, m.* (u primorju) vidi *krajcara*:

je iz narodne kase po 1200 groša. Soyj. 8. — 2) asa kása lisa, asa kása lisee! viću djeca tréniči po snijegu. Rj. 8a.

kasaba, * f. mala varošica, *ein Flecken, Marktflecken, oppidulum vicus*. Rj.

kásuč, kasáča, m. n. p. konj, koji dobro kasa. *der Traber, gradicus tolutim*. Rj. *isp.* kasalica, kasalo.

1. kásalica, f. *uopće koja kasa*. **1)** žensko odijelo štice (skače, trči, ali u prijekornom smislu): One devojke zovu se kod nas *noine kasalica*. G. Zelič. ARj. IV, 875a. — **2)** vrijeme (medjelja) u koje žene kasaju (*isp.* 1). Trapavica (trapava medjelja, *čenska kasalica*, u baniji. V. Arsenijević. ARj. IV, 875a.

2. kásalira, m. (u Zemuni) onaj što se s parlatarije šalje u varoš te zove koga na razgovor. Rj. *koj kasa, trči*. *isp.* kasuč, kasalo.

kásalo, m. *Traber, gradicus tolutim*. Rj. *kače se za kasuća ali kao s podsmijehom*. *isp.* kasuč, kasalica. — *lječič s takim nast. ridi kod bajala*.

kásalov, adj. *des kasalo*, z. B. kod kasalove kuće, *sehiekt man jemand (in April), wenn man ihn durch vergebliche Gänge foppen will, tolutim gradicus*. Rj. *što pripada kasalu*. — Kod kasalove kuće. (Kad ko za što pita, pa onaj koji se pita ne će pravo da mu kaže, nego ga vara, t. j. da kasa jednako uzalud). Post. 137.

kásau, kásna, adj. *ridi docam*. u Rj. *dolazi samo kao adverb*: kásno, *ridi docam*. Rj. 265b, kásno (*samo u srednjem rodu kao adverb*). Osn. 177, *comp. adv.* kásnije. — *Valja znati i u kome su se reči dogodjale (promjene)... koje su se dogodile ranije, koje li kasnije*. Priprava 80, *dragulj se u Vuku i u Daničiću čita: prije... poslije, doznije, poznije, koje ridi*. U orom starijem primjeru: Ni srna kásno, ni kuna nevnihvena. DPost. 80 — *kasau je koji nije brz, a u tom značenju govori se i sada u Hrv. u ovom primjeru iz sadašnjega vremena: Rani ranila i kásna kasnila kuću teče*. Nar. posl. u Lici. V. Arsenijević. ARj. IV, 875b. — *suptrotno je adj. rani*. *isp.* kasniiti.

kásanje, n. *das Traben, gradus tolutidis*. Rj. *verb. od kasati*. *radnja kojom kasa n. p. konj*.

kásapin, * m. *ridi mesar*: Novi *kasapi* pod rep kolju. Rj. *ridi i komandar*.

kásapiti, p̄m, v. *impf.* sječi meso, *Fleisch aus-hauen, lanius sum*. Rj. *sječi meso kao kasapin*, v. pl. slož. iskasapiti.

kásapljenje, n. *das Fleischhauen, ars lanii*. Rj. *verb. od kasapiti*. *radnja kojom tko kasapi*.

kásapnica, f. *ridi mesarnica*. Rj. *ridi i komanda*. *gdje se meso sječe*. *ridi i mesnica*.

kásapski, adj. *ridi mesarski*. Rj. *što pripada kasapima ili kasapinu kojemu goji*. — *Kasapsko je meso po četiri pare, lovačko po gros, a hrsusko po dukat*. (Jer lovac izdangubi, a hrsuzin plaća globu i dangubi u zatvoru). Post. 133.

kásár, kasára, m. *Njem. Kaserne*: kasarna, u Hrv. V. Arsenijević. ARj. IV, 878b. *ridi i kasarna*.

kásárma, f. (u C. G.) *die Kaserne, castra*: A glas-begu na kasarnu dogje. Rj. *ridi kasar, kasarna*.

kásárna, f. *ridi kasarna, ridi i kasar*. — *Kasarna, kasar, u Bačkoj*. V. Arsenijević. Nova *kasarna*. M. Gj. Miličević. Na misto onih... *kasarni* uzidane su kuće. M. A. Reljković. ARj. IV, 878b.

kásati, s̄am, v. *impf.* *traben, tolutim incedo*. Rj. *iči kasom*, v. *pf. slož.* do-kasati, iz-, na-, po-, prez-pro-, s-; v. *impf. slož.* dokasivati, prokasivati; *dem.* káskati. — *Tvrd više daje, a lijen dalje kasa*. Post. 312. Af eto ti jednoga junaka, sve kurjacički kasu preko polja... »Morete li, braćo, poznavati ono psu što kasa uz polje?« Njč. 4, 105.

kasija, f. *casia, mirisara kora od nekakva drveta*. — Sve haljine tvoje mirišu smirnom, alojem i kásijom. Ps. 45, 8. Dolazahu na sajne tvoje; uragjeno

gvozdje i lještice. Rj. *tojom tobom*. Jezek 27, 19.

káskanje, n. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

káskati, k. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*. *impf.* kaskati, *pf.* kaskati.

kásnilac, n. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásniiti, sn. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

kásno, u x. *der Kasken*. Rj. *što pripada kaskati*.

koji govori kaj mjesto što ili ča, isp. čakavac, stoka-
vac. — Mjesto što govore kaj (po čemu ili nasti
i Kekavima zovu). Kov. 23.

kekavački, adj. što pripada kekavima, valj. kaj-
kavski. — Čakavački i Kekavački padež. Npj. 3, 528
(Vuk). U Kekavačkome (jeziku). Slav. Bild. I, 95.

kekčlju, u zagonici, cf. ciguljin. Rj. u ovoj zago-
nici: Ciguljin čiči, čivra volu vuče, kekčlju u ovoj,
kamo moje nže. Rj. 811b, odpruhtljaj; kad prasi
sisaju, pa kad koje izgubi sisu i čičci traži je.

keleraba, f. die Kohlrabe i Kohlraba, brassica
gongyloides, biljka, pripada povrću. — Kelj, keli-
rabu, mrkvu (žutu repu) i spinač gotovo niko i ne
poznaje. Danica 2, 103. Kao n. p. što se medijevaju
tikve ili keleraba. Pis. 41.

1. kélj, m. ukr. ARj. IV, 934b, der Kohl, Bitter-
kohl, biljka, pripada povrću, isp. šamadrina, šenadrina,
šumarica. — Krecev n. p. list u kelja, Rj. 301b, kelj,
kelerabu, mrkvu (žutu repu) i spinač gotovo niko i
ne poznaje. Danica 2, 103. Tako ti je kelj iz Cipra
donesen u Savojsku. Priprava 6.

2. kólj, m. ridi kelje, klija, tutkalo, der Lauch, u
Lici. J. Bogdanović. ARj. IV, 935a.

kéljavac, kéljavec, m. u Neretvi nekakva mala
riba za koju se kaže da je puna kostiju kao dlaka
(dlakava). Rj.

kélje, n. Stulli, ridi kelj, garare u špe, Hre.

kéljenje, n. verb. od keljići, radaju kopim tka
kelji što.

kéljiti, lj̄im, v. impf. liječiti keljom, ridi tutkaliti,
tutkalisati. Uimen. u Lici. J. Bogdanović. ARj. IV,
935a. i u ostaloj Hre. v. pf. stbi, su-keljiti, s.

kénjar, kenjač, m. (u Hre.) ridi magarac, Rj. ridi
i magaran, osao, ovič konj. — kenjac od tugje ri-
ječi. Osn. 337.

kénjara, f. — 1) mast što se uhvati na glavini
ili na osovini, die Hagenschwärze, die wärische
der Achse und der Nahe sichthbar wird, wänig
apprens ex parte utraque rotue. Rj. isp. okenječiti.

2) (u Boci) ridi magarica, cf. kenjica, Rj. ridi i
oslica, isp. kenjac.

kénječev, adj. ridi magarčev. Rj. što pripada kenja-
ridi i oslov.

kénjica, f. (u Hre.) ridi magarica, Rj. ridi i ke-
njača 2, oslica.

kénjkünje, n. ridi knježenje, Rj.

kénjkati, kām, v. impf. ridi knježiti se, Rj. kad
se tko preč kao da će plakati, ridi i kisati, kme-
žiti se.

kép̄e, m. der Zwerg, nanos, cf. manjio, maljenica,
starmali. Rj. ridi i preč 2, i izmetak 2, i andy san.
Tugje su: kēe, kēp̄e. Osn. 313. — Jedni su (ljudi)
veliki kao divovi ... drugi su veoma maleni i zbe-
pasti gotovo kao kepci. Priprava 31. Od divova po-
staju kepci. 77.

kép̄ečiče, u zagonici, cf. titirín-guske. Rj. u
oroj zagonci: Polečele titirín-guske, tamo zorjen po
molišboga, susrete ih opečiče: «Gje idete titirín-
guske?» «Gje idemo da idemo, tebe ne pitamo, i var-
nice od ognja i vriže ili tavani. Rj. 710, kao što se
ridi, u ovoj zagonici nema riječi kēp̄ečiče, nego
ima mjesto nje opečiče; po tome kēp̄ečiče znači
što i opečiče t. j. vriže (ili tavani).

kér, m. (pl. kérovi) der Spürhund, vadis sapia,
Rj. pas šljednik, dem. kerče, hyp. kéra, dem. kérien,
ridi kēruša, ridi biza, bizin (bizilino). — Ker njuška
i nanjuši trag zeon. Rj. 426b.

kéra, f. hyp. od ker. Rj.

kérče, kéréta, n. das Spürhundchen, vaditus sapia,
Rj. mali pas šljednik. — Šibe kerče, ne laj na šva-
lerče. Rj. 835a.

kerčičenje, n. das Stolzieren, invasus magni-
ficus. Rj. verb. od kerebečiti se, radaju kajom se tka
kerebeči.

kerčičiti se, v. kerčičiti se, Radaju kajom se tka
kerebeči. Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčijak, m. kerčijak, Rj. 835a.

kerčijak, m. kerčijak, Rj. 835a.

kerčijak, m. kerčijak, Rj. 835a.

kerčijak, m. kerčijak, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kerčija, f. kerčija, Rj. 835a.

kesetina, *m.*, od kesa, radi kesurina. — takva na.

kösezar, *m.* ili keseg, rado jede ili njima trguje. Kesar, Kesarjane u sili čova *Lescharina*, jer kesar se i jedu. Rj. 3.

kesezina, *m.* od kes-za. Rj.

kesica, *f.* *1)* od kesa, *das Bantelchen*, *das Keselchen*, Rj. Pilsak, kao mala kesa. Rj. 710a. *2)* od kes, kao kesa od srebra. Rj. 710a. *3)* od kes, ili kajica što se u njoj nosi. Rj. 369a. *4)* boli dijete kesica. *Hohlensack*, Rj. 369a. *5)* masnije, mostjice.

kesim, *m.* — *1)* *der Keschumme*, *aversio*, *Aversio* u Turskome caru kesim, t. j. ospikom. Rj. *2)* Pjesma Lazarevoj postane Srpsko despotstvo *der Keschumme*, Danica 2, 76. — *3)* *Mitha* od *der Frucht*, *aversio*, *pro usufructu*, *die meist in einem Thale der Frucht selbst besteht*; dio krave pod kesim. Rj. — Volovi se daju na izor, krave i ovce pod kesim. Rj. 390a. Ukyvo pod kesim carendu da se vidi, ne mogu davati. MEOB 194.

kesimača, *f.* ovca koja se daje pod kesim, *ein Schaf das unter der Fruchtweiss abgewaschen wird*, *aus pro usufructu praestanda*; I on kupi Turske kesimače. Rj. — Krave se daju pod kesim, isp. kesim 2. *4)* *der Keschumme* od *biti i krava*, što se daje pod kesim. Da je vjera Džaradžiću Vulu, koji goni pašu kesimača. Njg. I, 117. I ostade krava kesimača, 3. 199. No će guniti ovca kesimača, 5. 500.

kesiti, kesim, *v.* *1)* *pf.* Rj. radi kećiti, *v.* *pf.* iskesiti *v.* *pf.* isklibiti zube. — *1)* t. j. zube, *die Zahn weissen*, *ostende dentes*, *ringor*, Rj. pokazivati zube. — Kesitamb, koji kesiti zube. Rj. — *2)* sa se, *reflex.* *lachen* *mit die Zahn weissen*, *ringor*, Rj. smijati se po pokazivati zube, radi sklibiti se.

kesizub, *m.* u Rimu koji se jednako smije, *der L. blusten*, *schimpflich*, *risor*, Rj. koji se jednako kesu, radi keso-zubi, pestozubi, tako što, riječi kod krezulu.

kestén, kěstana, *m.* *ipm.* *pl.* kěsténai, Rj. *coll.* kestenje. — *1)* *da Kastanie* *osterr.*, *die Kestani*, *Baum und Frucht*, *castanea*, Rj. gorski kesten, *drvo i reb.* radi kostanj, goras, gorskač. — *2)* *oko Gilve* *kažu kesten krompiru*, a kestu u pod i govore kesten gorski, goras, gorskač, radi krompir, i spu, *onljic*.

Kestena planina, *f.*: 1 Kestena visoka planina. Rj.

kesténár, kěsténára, *m.* koji kestene prodaje, *Kastanienerkäufer*, *qui castaneas vendit*, Rj. radi kesten-džija, kostonjar.

kesténárka, kěsténárka, *f.* *Kastanienerkäuferin*, *qui castaneas venditans*, Rj. koja kestene prodaje.

kesténdžija, *m.* radi kestenar, Rj.

kesténič, *m.* *dem.* od kesten, Rj. — takva *dem.* kod kestic.

kesténik, kestenika, *m.* *der Kastaniewald* *Kesteniwald*, *castanetum*, Rj. — riječi stakim nast, kod aptik.

kesténov, *adj.* što pripada kestu. Uže Jakov prava kesto-ov. Mojs. I, 30, 37.

kesténje, *m.* *coll.* die Kastanien, castaneae, Rj. *maestra kest na*. — Kasorunja, nekaka trava, koja u vodi ima rod kao kesto-je, koji svinje jedu. Rj. 265b. Orasi rastu sumi, kao po zelje-kojim njezinima kesto-je. Danica 2, 101.

kestözub, *m.* u C. G. radi pestozub, Rj. kesto-zub, radi kestic, radi i kesizub.

kesurina, *f.* *capm.* od kes-ri. Rj. radi kesetina. — *1)* od kes, od balurina.

kesenje, *v.* *verb.* od kesiti i kesiti se, *radnja* *kojom* *kesiti se*, *radnja* *kojom* *kesiti se*.

keske, *m.* — *1)* *die Speise von Weizen und Gerste*, *aversio*, *abominosa*. Najprije se šenica keske, a onda ne bude ništa do samoga zrna, po keske, od keske, od spulne ljudska s nje, pa se keske, keske, keske, keske mesom tako ukula u

kotlu da se meso sve raspadne; onda se kosti povade napolje, a meso se lopaticom tako izmiješa s onom raskuhanom šenicom da se ni malo ne raspoznaje; po tom kad hoće keske da se jede, vade se po nekoliko kašike u tiganj te se pogrije. Rj. radi češke.

ketén, *m.* (u Hrv.) radi četen, Rj. radi i lan.

keténiste, *n.* njiva na kojoj je ljetos keten lanasto. J. Bogdanović, ARJ. IV, 941b. radi četeniste, radi.

keténov, *adj.* što pripada ketenu, isp. ARJ. IV, 941b. radi četenov, lanen.

keténš, *m.* *cin.* *Art* *sorbischen Tunzes*, *chorae* *sorbicae* *genus*, Rj. *Mudž.* *kett stáncz*, *pas de deux*, radi ketuša, nekakva igra, *tanac*, radi ketuša.

ketriča, *f.* radi četriča, Rj. a četriča *nemu* u Rj. Od tugjih su: *četriča* i *četriča*, Osn. 326.

ketuša, *f.* radi ketuš, nekakva igra, *tanac*, *Mudž.* *kett stáncz*. — Istu svati dopuštenje od kuma da smedu igrati s mladom... i to se obično igra ketuše, Živ. 318.

keva (Kěva), *f.* ime žensko. Rj. — *Kěva* i *Kěva* biće okrnjeno *Paraskava*, Osn. 94.

kevtánje, *n.* *das Befzen der Jagdhunde*, *allutratio* *canis vocatit*, Rj. *verb.* od kevtati, *radnja* *kojom* *keve* *n. p. ker*.

kevtati, kevcém, *v.* *impf.* *befzen wie ein Spärhund* (*klaffen*), *latro ut canis sagax*, *gunno*, Rj. *osobitím* *načinom* *lajati*, *kao ker*, *kao pas u loru*, radi čevkati, ševkati, šekvati, ževkati, isp. skanutati.

kežün, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. za nast. isp. Krcun.

ki, *gen.* kojega, *relativnu* *zamjenicu* *muškoga* *roda* *u* *starom* *hrvatskom* *jeziku* *prema* *sudašnjemu* *obliku* *koji*, *radi* *ka*. — *Kami ki* se valja maha ne prima. DPost. 45. *Ki* muči, neš što ne zna da zna. 46. Teško onomu *ki* sve svoje vidi. 126. Zamjenica *koji* u staro je vrijeme glasila i *ki*, tako ima sada samo složeno *meki*, Obl. 33. *sada* *se* *ne* *piše* *u* *kunjičevnu* *jeziku*.

kicoš, *m.* *ein Zierling* (*vom Manne*), *qui mollius* *incedit*, Rj. *muškarac* *koji* *se* *mnogo* *kiti*, *kingjuri*, *koji* *se* *kicoši*, *radi* *vrkoč*, *ficiric*. — Zar mogu iz jedne porodice izći... divovi i maljenice, *kicoši* i *goličji*? Priprava 33. *Kicoš* (osn. nezn., isp. *kičeljje*). Osn. 359.

kičošenje, *n.* *das Zieren*, *mollior* *incessus*, Rj. *verb.* od kicošiti se, *radnja* *kojom* *se* *tko* *kicoši*.

kičošiti se, šim se, *v. r.* *impf.* *sich zieren*, *mollius* *incedo*, Rj. *mnogo* *se* *kititi*, *nakićen* *hoditi*, *ponosito* *hoditi*, *radi* *vrkočiti* *se*.

kičac, *n.* Nad kilom *kičac*. (Reče se za čocka koji je što osobito). Post. 186.

kičeljiv, *adj.* (po jugozap. kraj.) *hochmüthig*, *superbus*, *cf.* ohol, ponosit. Rj. isp. *pokičeljati* *se*, *isp.* *kicoš*.

kičeljstvo, *n.* *der Hochmuth*, *superbia*, Rj. *oholost*, *ponositost*. — *kičeljje* *stvo*. Korijeni 33.

kičica, *f.* Rj. *Kičica* (pred č je otpalo t, od osnove koja je u *kitu*). Osn. 317. — *1)* *die Krone* *im* *Pferdefuss*, *corona*, Rj. *u* *nozi* *konjskoj* *stragu* *nul* *kaptnu* *gdje* *su* *duge* *dlake*, *radi* *kičica* 3. — Dan će biti zmija na putu i guja na stazi, koja ujeđa *konju* *za* *kičicu*, Mojs. I, 49 17. — *2)* *der Busch*, *erista*: *De* *se* *popni* *jeli* *na* *kičicu*, Rj. *vrh* *n. p.* *od* *jete*. — *3)* *das* *Tausendguldenkraut*, *gentianu* *centaurium* *Linn.* *cf.* *kičica*, Rj. *biljka*. — *4)* (u Srijemu) *radi* *pisaljka*, Rj. *urugje* *za* *pisanje*. — Za prvijeh 6 stvari, na kojima se pisalo, valjalo je dijete od kosti ili od svozga. A za potonje mekse osim boje trebala je *kičica* (kao još i sad u Hini) ili trska. Priprava 183. *kičica*.

kičma, *f.* radi legja, Rj.

kičmenica, kičmenjača, *f.* *der Rückgrat*, *spinu* *dorsi*, Rj. radi rtenica, rtenjača. — *osn.* *u* *kičma*.

kićen, *adj.* *upravo* *part. pass.* *od* *kititi*, *radi* *kitan* 2. u Rj.: *Kičeni* *svätovi* (i čauši), *m. pl.* (st.) *das*

stehende Epitheton der Hochzeitgäste, cf. kititi: Di-
goše se *kićeni* svatovi. Poyikaše *kićeni* čansi. Rj.
Naćiniše košulje ... i kapu od tankoga platna i
kapice kićene od tankoga platna, i gaće. Mojs. II,
39, 28. — *vidi* kita i svatovi *kod* kita 2.

kićenka, *f.* — 1) t. j. kapa, *ein Art Hut u mit*
Quasten, (kita), *tiare genus, divergencia besonclers*
die hajduci tragen. Rj. *kapa s kitana*. Hajduci
nosili su ... na glavi ili čelepoše ili fesove ili svilene
kapice kićenke, od kojih su svilene kite visike s jedno-
strane niz prsi. Rj. 799b. — 2) žensko koje se mnogo
kiti, *ein Zierling (von Frauen), quae mollans in orbit*.
Rj. *vidi* kaćipera, kaćiperka.

kićenje, *n. das Schmecken, ornatio*. Rj. *verb.* od
kititi. *radnja kujem tko kiti slo.* Rj.

Kićo, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. *gen.* Kića,
roc. Kičo.

kiđanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) kidati, 2) kidati se.
1 a) *das Entzweissen, ruptio*. Rj. *radnja kujem*
tko kida n. p. konce: Ujalovljeno nvrtnjem, tucenjem,
kidanjem ili rezanjem, ne prinosite Gospodu. Mojs.
III, 22, 21. — b) *das Ausmisten, purgatio stabuli*.
Rj. *radnja kujem tko kida n. p. košara, gjubre.*
2 a) *stanje koje biva kad se kuhaju n. p. kova,*
b) *stanje koje biva kad se tko kida n. p. od kake*
muke.

kiđanica, *f.* (u Hrv.) rupa na kosari kroz koju
se gjubre baca na polje (kad se košara *kida, ein*
Loch, bei welchem der Mist aus dem Stalle hinaus-
geworfen wird, hiatus officinae i stabuli fimo. Rj.
s takim must. riječi kad djeđjanica.

kiđati, *dām, v. impf.* Rj. — 1. 1) *reissen, rumpi*.
Rj. *cf.* trgati 1. *kiđati n. p. kova, v. pf. slož.* Az-
kiđati, na-, o-, po-, iz-kinuti, o-, od-, pod-, pre-,
pro-, raz-, s-, u-, uz-, za-; *v. impf. slož.* o-kiđati, od-,
pod-, pre-, pro-raz-, s-, u-, uz-, za-; *v. pf.* poskiđati,
poisprekiđati. — 2) *n. p. košaru, gjubre, ausmisten,*
purgo stabulum. Rj. *kiđati košaru, Stula; iz košara,*
iz štule bacati gjubre napolje; kiđati gjubre; metati
ga n. p. na kola. v. pf. iskiđati, okiđati, pokiđati,
raskiđati, *sa se, pass.*: Kiđanica, rupa na kosari
kroz koju se gjubre baca na polje (kad se *košara*
kida). Rj. 269b. — II. *sa se, rupleks. isp.* kiđati I,
gdje su i v. pf. i v. impf. slož. isp. i kititi se. —
1) *reissen, rumpi*: ovi se konci *kiđaju*. Rj. — 2) *kida*
se čovjek *n. p.* od kake muke, od brige ili od velikoga
posla, *sich in Beschwerlichkeit befinden, labori*. Rj.

kiđisati, **šēm, v. impf. gewaltsame Hand anlegen,*
vim infero: hoće sam sebi da *kiđisa*: Ko bi mog'o
bratu kiđisati. Rj. u Rj.² i u Rj.³ *stoji da je v. pf.*
vađi kchisati. — Ma Nikšić *zorno kiđisati*. Rj. 214a.
Moš ti mene (*dat.*) danas *kiđisati*, i moš puškom
mene išteti. Rj. 212b. *Pridgadi*, kao navaliti, *Fidesati*
za što, drängen, urgeo. Rj. 601b. Kad joj se muž
probudi i ne nagje punane sto, *kiđise joj tako* da je
pogubi, te ona od straha baci na nj oće cekine. Npr.
110. Ščaše Lekl glavu da ukine ... Ne da Miloš *Leki*
kiđisati. Npj. 2, 240. Mene, brate, dodijaše Turci,
kiđisati sa četiri strane, robe, pale, a sijeku glavu. I,
336. Što su, ljubo, tri sokola siva, te *su našaj kadi-*
sali kuli, to su, bogme, tri gazije carske, zatekle se
caru i veziru, da će moju donijeti glavu. I, 151. *Ki-*
disati komu, čemu, ne štediti, ne poštedjeti. Za one,
koji znadu latinski, najbolje je tumačenje: *parcere*
— *ne kiđisati, non parcere — kulisati*. Nemoj mojoj
kiđisati glavi! »On je vrlo konju *kiđisao!* Ja ti
krivo učiniti ne ću, *m obrazu kiđisati tvome*. Jer
sam jako *vinu kiđisati*. HNpj. I, 691.

kiđljiv, *adj. n. p. pregja, was gern reißt, quod*
facile rumpitur: Muško mi čedo plačljivo, tanka mi
pregja *kiđljiva*. Rj. *što se tako kida*.

kiđanje, *n. das Niessen, sternutatio*. Rj. *verb.* od
kihati. *radnja kujem tko kiha, vidi* kijanje I.

kihati, *kiham, v. impf. uessen, sternuto*. Rj. *vidi*

kijati I. — *p. 1000*. — *kiham* i *kihamiti* iz *kiham*.
Kiba i *on* te *pa* ... *kiham* ... *kiham* ... *kiham* ...
Kad je ... *kiham* ... *kiham* ... *kiham* ...
kiham ... *kiham* ... *kiham* ... *kiham* ...

kihavica, *f.* Rj. *vidi* kihavica. Rj. *stara*
stara ... *kihavica* ... *kihavica* ... *kihavica* ...
kihavica ... *kihavica* ... *kihavica* ... *kihavica* ...

kihnuti, *kihamiti*, *v. impf.* Rj. *stara*
stara ... *kihnuti* ... *kihnuti* ... *kihnuti* ...
kihnuti ... *kihnuti* ... *kihnuti* ... *kihnuti* ...

kija *Osjeklija*, *f.* Rj. *stara*
stara ... *kija* ... *kija* ... *kija* ... *kija* ...

kijača, *f. vidi* kijati. Rj. *stara*
stara ... *kijača* ... *kijača* ... *kijača* ...

kijačica, *f. dām, od* kijati. Rj. *stara*
stara ... *kijačica* ... *kijačica* ... *kijačica* ...

kijačić, *m. dām, od* kijati. Rj. *stara*
stara ... *kijačić* ... *kijačić* ... *kijačić* ...

kijački, *u v. mit* *cinna Kattel*. Rj. *stara*
stara ... *kijački* ... *kijački* ... *kijački* ...

On rasplivali puškom *kiđati* Turca, pa zavr-
onsvesti ga mulo. Pucica I, 18. Turci su svaki
sa Srbima bili puškama *kiđati*. Sovj. 29.

kijak, *m.* 1) *der Kattel, putes*. Ja jeva u
drzalicu, a ono se naći *kiđati* *kiđati* i volu. Rj.
dām, kijaci. — Nakasno kao pas na *kiđati*. Psk. 187.
vidi batina, i sun. *odp.* — 2) *hoće es, kiđati, da bi*
komest es nicht, thust es nicht, man lila saccidit. Rj.
kiđati od toga n. p. n. sba, vidi kad hoćerki: hoće
batinu! hoće brus! hoće sipak! eie! *kiđati!*

kijamet, *m. der Sturm weg, n. p. die Welt*
Ende, wade intritas; kida čes-ti na tom kijačetu.
Kao u oči *kijačeta* (kad je vrlo razno vrijeme, a os-
bito kad je mećava. Psk. 163. Rj. — *Swad, scapta,*
Ende der Welt, finis, interius cf. kijačeta. Rj. 691a.
Kijamet zagrmio! *Kijamet* pukao! (kad se ... kao
proklinje). Psk. 51.

kijanje, *n.* — 1) *vidi* kihanje. Rj. — 2) *stanje*
koje biva, kad kija snijeg, mećava. Hove li ovi? *janj*
mećave ikad prestati? J. Bogdanović. ARJ. IV, 948b.

kijati, *kijam, v. impf.* 1) *odi* kihat. Rj. *u k-*
jezama gdje se glas h u govoru pretvara u glis j.
2) (u Dalm.) *kija snijeg*, t. j. oće ili nadodi. Rj.
Kijati, padati snijeg zaslede oće se u snijegu?
Snijeg *kiđati*. M. Pavlinović. Ali ga na dvoru mećava
kija! J. Bogdanović. ARJ. IV, 948b. *v. pf. slož.* za-
kijati.

kijavica, *f. vidi* kihavica. Rj.
kika, *f. der Zapf, v. rube (capillarum):* rijetko se
čuje u prostom govoru nego u pripovjetkama i u
pjesmama, *n. p. Spopade ga za kika*. Čem se obrće,
kika se omice. Hajduk će-lja *kika* u bukviku, sa
svojom se *kikom* razgovara: *Kika* moja! gdje es ojeđ-
nuti? Rj. *vidi* col. kosa 3, kurjak 2, pešer, peron,
pletenica I, vijenac 3. — Puš mi se *kika!* Kad je
ko u velikome poslu i u brizi. Psk. 267.

kikanje, *n. das Zucken beim Zapfen, v. capillis se*
uracem trabare. Rj. *verb.* od kikat se. *radnja kujem*
se n. p. čem kikanje.

kikati se, *kām se, v. v. impf.* vući se s kim za
kiko, *sich bei dem Zapfe nehmen, capillis se uricem*
trabare. Rj. *v. v. v. v. pf.* pokikati se.

kikav, *adj. koji ima kiku; zapfaj*. — Vidje Vlasče
u travu meraji, *kikava* Vlasče zelenih očju. HNpj.
3, 126.

kikilo, *m.* ime jareu: Neg' zavrela kazan liksije,
pa zove svekra da ga izimje: Davraj *kikilo!* Ili se
miti? ili se miti, ili ćešljati? Rj.

V. 39a): *sturljati, posturljati, metati* tu Vukovu je rječniku zabilježen kao *perfekturni glagol*, ali nema primjera u kojemu ne bi mogao biti *imperfektivan*; a *imperfektivan* je i u drugijem slovenskijem jezicima: Sad njoj *klade* lomac na hrbat. Nar. prip. Mikul. 15. ARj. V. 39b. — 2) *klásti, kládém, raditi jela iz zdjele*, u Lici. V. Arsenijević. ARj. V. 11b. *ali la vardi jela iz zdjele, on ga märe, klade, u usta ili na tanjur, pa je značenje glagola odje koje i pod 1. Iveković.*

2. *klásti*, kládém, *v. impf.* u. p. kládé gnoj iz rane, mozak iz glave, *langsam und dick flüssen* (wie Honig, Rotz), *leute flucen*. Rj. *kaže se za gustu strar* (kao med, bale, sline), *kad polugino tré.*

klásnja, *f.* Rj. *gen. pl. klásnja, klásnja i klásnja* (kor. nezn.). Neki misle da je od tuđe riječi. Osn. 202. — 1) (u Kotaru) dugačke bijele čarape, preko kojih se obavaju čarape (kao u Lici natikače preko hlača), *Art Strumpf, tibidium genus, cf. bječva*. 2) (u Hrv.) djevojačke šarene dokoljenice. 3) u Srijemu komadić čohle ili druge kake krpe što se čurki ili guski (u. p. kupljenj) omota oko noge da bi se mogla poznati ako bi kud otišla. Rj. *može biti da ovamo ide ovaj pranjer*: Skrojicu tu tambar od klásnja, a kupiti gjerdan od oraha. Here. 225.

4) (oko Vinkovaca) na amu ono od kože kroz koje su provučene štranjke, da ne bi strugale konja po rebrima. Rj.

klásnjavica, f. (u Imosk.) rjjava čoha, *Schimpf wort für ein schlechtes Tuch, conricium in pannum, cf. klásnje*. Rj. *vidi i jedinica 2.*

klásnje, *n. vidí jedinica*. Rj. *rijetko sukno, što se tka u jednu žicu, vidi i klásnjavica*. — Na samaru ima drevnica i stelja. Stelja, koja je od klásnja i naložena uzduž čitavom slamom, stoji po konju. Rj. 663a. Digni magaretu klásnje, magaretu lašnje. Postl. 58.

klátárúnje, n. das Umherstreichen, vagatio. Rj. *verb. od klátariti se, raduju kojim se tko klátari*.

klátáriti se, klátárim se, v. r. impf. (u Hrv.) klátari se po svijetu, t. j. vuče se, *umherstreichen, vagat, cf. potucati se, skitati se*. Rj. *vidi i klátiti se, pobijati se, potezati se 3, potucati, prebijati se, tepsti se, tučvati se, tući se* (po svijetu).

kláti, kóljém, *v. impf.* Rj. *v. pf. sloč.* dđ-kláti, *iz. na-, o-, od-, po-, pri-, s- (se), sa- (se), za-, gramm. II, prepj.* kláh i kóljáh, Kad 6, 133. — I. 1) *dstechen, schlachten, maeto*. U Srbiji i danas muskareci *kolju marnu i žirinu*. Rj. — Nemoj *mrcniti* to živinče, nego ga ljudski zakolji (kad ko što *rajáro kolje*). Rj. 373a. Ja sam jarae živoderac, živ *klan* ne doklan. Npr. 246. Sveštenice *klahu* žrtu narodnu. Prip. bibl. 49. *sa se, pass.*: Osamu stolova na kojima se *kaljase*. Jezek. 40, 41. — 2) *stechen, punyá*: kolju me buhe. Rj. *vidi jesti 2, ujedati*. — Blavor, velika zmija zabata, za koju kažu da *ne kolje ljudi*, nego zmije koje *ljude kolju*. Rj. 29b. *Koju su guje klade i guštera se boji*. Rj. 109a. Evo ovgje me nešto ujede... Evo ovgje me nešto kolje. Npr. t. Pokrivši se po licu jednomo od one tri marame da *ga mluc ne kolju*. 28. Čuvaj se *pseta* koje muče kolje. Postl. 350. — II. *sa se*. — 1) *v. r. impf. heissen, bissig sein, mordeo*: kolje se, n. p. mačka, konj; dijete, ne kolji sel Rj. *kaže se za čeljadu ili žirinuče kolje, njaba, gotovo je nješti koga, isp. hosti se 2a; grepsiti se II 3*. — 2) *raufen, rixor*. Rj. *recipročno, u prenesenom smislu, svajajati se, gložiti se, kositi se, isp. klanje 2*. — Ukoljica, ko se rado inati i kolje. Rj. 777a. Pošljí meni onu krpú platna, što ste prele, kála ste se kiele; što ste tkale, kada ste se klade. Npj. 1, 569. Ako se *mejjja sobom koljete* i jedete, gledajte da jedan drugoga ne istrijebite. Gal. 5, 15. — 3) *recipročno, kao jesti se, njeđati se, u pravom smislu, isp. kláti I 2*. Nagje na putu *dve kačke gde se kolju jed-*

nako, Npr. 89. *... i kolje mejjja soba*, ali kako kurjake opaze, oni se... ne ni za. Postl. 282.

klátiti se, klátim se, v. r. impf. Klatiti se, zaklátiti, uklátati se, v. r. impf. Klatiti se, zaklátiti se, vidi klátati se, v. r. impf. Kad 6, 52. U doklátiti se, vidi klátati se, v. r. impf.

klátno, n. (u vojv.) *der tibidum genus, cf. v. r. impf. postellum, cf. zvoniti*. Rj. *zvoniti, zvoniti, v. r. impf. u zvoniti amo sbor, u apokrif, u zvoniti u zvoniti u zvoniti*.

kláto, n. (u Hrv.) troje dryljudi sa svlačicom kmetu oko vrata, da se ne može provući u nj, a gdje jedni govore *opelica* krmčea. U Srbiji u čitavom a svrže se kmetu pod grlo jednog poljara, a od v. r. impf. Rj.

klávir, klavira, m. des. Klavir, F. klavir. Ujeva i Jupa po štogod *u klavira*. P. v. r. impf. 141.

klebčan, m. u Srijemu u Bačkoj, *zvoniti, zvoniti, budala*. Rj. *syn. bod budjal*.

klečalo, n. kao mala klupa, na kojoj se... u kršćanskim crkvama u Slavoniji. *Knecht, zvoniti, zvoniti*. Rj.

klečanje, n. das Wanken der Fassa, wie Schwinde, cavallata pedum. Rj. *verb. od klečati, raduju kojim kléca, klécaja noge od slabosti*.

klečati, čam, v. impf. wanken wie ein Fass, cavalla; klécaju mi noge. Rj. *klécaju noge od slabosti*.

klečák, klečáka, m. klečák (mjesto gdje raste kleka; osnova u *kleka*). Nema u Vukovu rječniku, ali se govori. Osn. 264. *za n. r. isp. lještak, tršćak*.

1. *klečanje, n. das Kneuen, flechtengewinn*. Rj. *verb. od klečati, raduju kojim tko kléca*.

2. *klečanje, n. verb. od klečati, raduju kojim tko kléca*: U lepi... srpski jezik misli su oni psokac kao neko pogrdno *klečanje* u divno govorno platno. M. Gj. Milčević. ARj. 17a.

1. *klečati, čm, v. impf. knéca, nitur gradus*. Rj. *v. pf. sloč.* kléči, kléčnuti; *v. pf. sloč.* pokleči, pokleknuti; *v. impf. sloč.* poklečivati. — Na obadva kolima *kléča*. M. Bijanković. Domačin *kléca* u kolinih. M. A. Reljković. ARj. V. 15a.

2. *klečati, kléčam, v. impf. kláti, ali andá kad se u prava tkaču káda šara (u. p. čičamska) utkiva rukama, u čuknom, Živojin iz Srbije, ARj. V. 15a.* Za svilene marame, za *kléčane* kecelje. Rj. 274a.

klečatica, f. ripera umoidytes, otrovna guja, kamenarka ili grabarka... tako prozvana izvesno sa one cik-cak-linije niz celo telo odozgo, kao u sarana, te liči na *kléčane* kecelje. M. Gjurović, *isp. emokrug*. ARj. V. 15a.

klečeka, f. račvasto i probušeno drvo, što se klinom zatvori govocetu u Srijemu i kljusetu oko prednje noge, da ne može daleko otići. *wie Art Fessklot; für wäldendes Vieh, campedis genus pro armato*. Rj.

— *klečeka* od osnove koja nije u običaju a biće postala od korijena od koga je... *kléčeka*. Osn. 297.

kléči, kléčnem, v. pf. wackeln, in genua pro-cido, cf. kléčnuti, kléčnem. Rj. *gramm. I, prepj.* kléčkoh, kléčmuh, *prednj prepj.* kléčkāv, kléčkāv-i; kléčnúv, kléčnúv-si. I. *prednj kléčko, kléčka; kléčmo, kléčnula, v. pf. sloč.* pokleči, pokleknuti. *v. impf.* klečati, poklečivati. — Metanje su male i velike... velike: kad *klécau na koljenu i na ruke* pa dolivati glavom do zemlje. Rj. 354a. *Onda bi ona (spravljenica) kléka pred gospojnu*. Rj. 705a. Pak ti idi cam gospolinu, *kléka*, hrano, *pred njom na koljenu*. Npj. 1, 626. To izveće, *crnoj zemlji kléce*, svojoj junak šarci vatru dade. I. 332.

klék, kléka, m. — 1) kamenito brdo u Hrvatskoj više Ogulina... da se vještice skupljaju *na Kléku*. Rj. — 2) uzak komad zemlje koji razdvaja Dalmaciju od Dubrovačke države. Rj.

kléka, f. vidi venja. Rj. — 1) *die Wachholderstaude, juniperus communis*. Rj. 57b. *vidi i smreka, smréc, smrécá*. — *Kléčak* (mjesto gdje raste *kleka*). Osn. 264. — 2) *die Wachholderbeeren, (zum Rouchern)*.

kmeta, megju kojima je jedan najstariji . . . seljacima sude za kojekake sitnice . . . kupe porezu . . . Rj.

2) u Crnoj Gori *kmetovi* se zove sudije koje parci izberu da im što presude . . . *Schiedsrichter, arbiter*, Rj. *isp. za 1) i 2) raskmetiti, zakmetiti.* **3)** u Bosni se zove *kmet* (pl. *kmēti*) seljak koji sjedi na tugjoj zemlji i u tugjoj kući . . . *cf. kmetić*, Rj.

kmētica, *f. die Frau des kmet, uxor 709 kmet*, Rj. žena *kmetova*: Ovakvo su na spravu najviše služile *kmetice* kod vlastele. Rj. 705a. (*ovdje je kmetica ženska prema muškom kmet 3.*)

kmētić, *m. (u Boči) koji na tugjoj zemlji sjedi, der Lehmann, feudatarius*, Rj. *vide kmet 3.*

kmētov, *adj. des kmet, 709 kmet*, Rj. *što pripada kmetu*. — Ako su aginji volovi i on da sjeme, onda mu kmet od ljetine daje polovinu, a kad su volovi *kmetovi*, trećinu. Rj. 278a.

kmētovānje, *n. Rj. verb. od kmetovati.* **1) radnja** kojom tko *kmetuje*, čini što *kmet 2* (das Richten, 709 jus dicere, Rj.). — **2) radnja** kojom tko *kmetuje*, čini što *kmet 1* (das Befehlen, dominatio, Rj.).

kmētovati, *kmētujēm, v. impf.* **1)** n. p. potrebne kukuruzе, ili za drugu kakvu stvar, *entscheiden, abschätzen, aestimo litem*: Nema brata ni kičena svata, nema brata *tome* da *kmetuje*. Nu *kmetujući* *moje* (*id.*) i *Milošu* za *našegu* *daru* iz *Latina*. Rj. (*za našegu daru** iz *Latina* — stoji drugi padež njesto četvrtoga, Daničić, Sint. 446). Da *kmetuju* *koliba* je štete učinjeno. Slav. Bibl. 1, 86, *kou suditi, presajjirati, isp. kmet 2*. — **2) befehlen, den Herrn spielen, dominari**, nemoj ti meni tu *kmetovati*. Rj. *kao zaparijedati, gospodariti, isp. kmet 1.*

kmētovski, *adj. den kmeti eigen, 709 kmeti*, Rj. *vidi kmetski, što pripada kmetovima ili kojemu god kmetu.*

kmētski, *adj. vidi kmetovski*: Ljuekom snagom mudrom glavom *kmetska* *diko*. Rj. *što pripada kmetima ili kojemu god kmetu.*

kmēstvo, *n. eidi kmetstvo*, Rj. *elast koju ima kmet (1, 2).*

kmēziti se, *zīm se, v. r. impf.* (u Srijemu) *vidi* knjeziti se. Rj. *kad se tko prēt kao da će plakati, vidi i kenjkati, kisati.*

kmēženje, *n. verb. od kmežiti se, radnja* kojom se tko *kmeži*.

knā,* k'na, *f. Art Färbehäuler für die Haare, faci genus*: Našoj Mejri *k'na* postavise. Rj. *mastilo nekakro što Turkinje njime waste ili boje kosa.* — *isp. kniti.*

knēginja, *f. — 1) die Frau des knez, uxor 709 knez*, Rj. *vidi knēževica, knēžica žena, vidi i knječinja*. — Svijetloj gospogji *knēginji* srpskoj. Živ. kralj. i arhiēp. III. — **2) nekaka gljiva, koji se zove i gōspa**. — *kaža za nju, da je ljelovita.*

Knēginja, *f. Frauentame, nomen feminac.* Rj. *ime žensko, vidi Knječinja.*

knēginjin, *adj. der kneginja, uxoris 709 knez*, Rj. *što pripada knēginji 1.*

knēšćie, *m. dem. od knez*, Rj.

knēstvo, *n. Würde eines knez, 709 knez dignitas*, Rj. *vlast i zemlja koju ima knez*. — Humiska je zemlja XIII vijeka bila *knēstvo*. DRj. 3, 116 — *knēževina*. Kada je hrvatsko *knēstvo* postalo kraljevstvo. Rad 17, 165.

knēz, *m. (pl. knēzovi — po jugozap. kraj, i knēževi — knēzōva, knēzōvina)*, Rj. *isp. baš-knez, knēz-baša, oborknez, suknežica*. — **1) der Fürst, princeps**: knez Lazar. Rj. *vladaluć u knēževini, i napre vladaluć gospodar od zemlje kakve*. — *Kneže* Janjo od Srijema glavo. Rj. 86a. *Knezovi* narodni zapovijedaju narodu. Mat. 20, 25 (*principes gentium, die Fürst n der Völker*). Dvanaest *knezova* nad svojim narodima. Mojs. I, 25, 16. Sihem sin *knezu* *one zemlje*. 31, 2. Ne postavljajte me *knezom* narodu. Is. 3, 7. — **2) knez od knēžine**:

Pod *Ala lom* Turci . . . *Silipi* svaka je *knēžina* mala svoga *knēza*, koji se od njihle od srpskih *knēzova* zove i *oborak, oborak, knēz* na nekijem mjestima *baškne, i eidi, Trn* . . . od kojih od ovakvih *knēzova* imali su i *knēz-kobara* i zove ih *knēz-kobara* . . . Ovakovi *knēžinski knēz* . . . *Hercegova* . . . *domas* zove *vojvode* . . . *Za Armena* *Miloša Obrenovića* nahije su imale po *glavnom knēzu*, *knēz* je bio *od srpska knēz instam* . . . U Crnoj Gori u svakom plemenu ima *knēz*, za kojega se može reći da je po gospodstvu u zemlji treći prvi se sudar, i za sudara je *vojvoda*, a za *vojvode knēz*. Rj. *Kneževica je knēz* sjedio u *Nezstini*, a od *Krpača i Kladača*. Rj. 297b.

3) knēz srpski. Osim *knēza od knēz* im svakog je selo u Srbiji imalo svoja *srpska knēz* . . . *Za Armena* *Miloševa* *akine* se ime *knēz* *knēz* *od knēz* . . . *knēz* *ostanu samo knēzovi*, Rj. . . *Suknežica* *koje se kao zove knēz* u *nije prava*. Rj. 794b. *Za zbračje* našega *okolinosog* *kapetana, knēz* *ova i vite ova, božica i mladića*. Kov. 121.

knēz-bāša, *m. kao glava knēzovina, eidi baša*, — *Pripovijeda* *Gospodar* *Miloš Obrenović*, da mu je govorio *Skopljakov* *čaja-pasa: Knēz-baša*, ako ja *ispitam* *svijeta* . . . *Danića*, 3, 237, *isp. baš-knez*.

knēzōvanje, *n. das knēzsein, imperium 709 knez*, Rj. *verb. od knēzovati, koje eidi.*

knēzōvati, *knēzujēm, v. impf. knēz-sein, impero ut knez*, Rj. *biti knēz*. — Ne će više *knēza* *Petra* *da im knēz*. Rj. Miloš 182.

knēzōvski, *adj. den knēzovi gebortig, 709 knēzovi*, Rj. *što pripada knēzovima ili kojemu god knēzu, eidi knēževski, knēževska je elst* bila gotovo *jos manja* nego pod *Turcima*, Rj. 279a. *Jedan je od njih* *pucao na knēz* *oskoga* *monka*, *Miloš 129, ade*, *Karapandžić*, koji su . . . *narodom dosta knēzovski* *vladali*, *Danića* 2, 97.

Knēž-pūlje, *n. u Bosni u nahiji* *Bajmoluckoj* kao *knēžina* Rj.

knēženje, *n. Rj. 1) knēžiti, 2) knēžiti se*. — **1) radnja** kojom tko *knēži* *koga* *odas* *knēz* *rafca, appellatio vocabulo knez*, Rj. . . **2) radnja** kojom se tko *knēži*.

knēžev, *adj. des knez, 709 knez*, Rj. *što pripada knēzu*. — *Oj Boga ti, knēževa* *vajroba!* Npj. 2, 307.

knēževica, *f. knēžica žena, rudi knēžinja 1, knječinja*. — On *knēginji* *stari* *podvikuje*: *Brže, ljubo, kuhajder* *požače!* *Knēževica* *spremila* *požaču*. HNpj. 3, 559.

knēžević, *m. knēžev sin*: *Lovio* po *planini* *nekaki knēžević*. *Nar. prip.* vil. 1867, ARj. V, 115a.

knēževina, *f. abe. ARj. V, 115a, zemlja knēževa, zemlja kojom knēz vlada, isp. knēžina*. — *Prema* *broju knēževina* *Filstejstih* . . . *jer je* *zlo* *jednako* *na svima* *vama* *i na knēzovima* *vašim*. *Sani*, I, 6, I. *Sadašnja knēževina* *Crna Gora*. DRj. 3, 173.

knēževski, *adj. što pripada knēzovima ili kojom knēzu, vidi knēzovski*. — *Kako* *su* *lijepo* *noge* *tvoje* *u obuč*, *knēzi knēževska*. *Pjes. nad pj.* 7, I, *ade*, *Knez* *mišlja knēževski*, *i ustaje* *da radi knēževski*. Is. 32, 8.

knēžina, *f. des Gebiet eines knez, provincia 709 knez*, Rj. *područje knēzova, isp. knēževina, dem. knēžinica*. — U Srbiji je od prije *svaka nahija* *bila* *razdijeljena* *na* *nekolike knēžine*, *n. p. Mačva* *je* *bila* *jedna knēžina* *Sabačke* *nahije*. . . Rj. U *Crnoj Gori* *pleme* *znači* *ono* *što* *je* *u Srbiji* *od* *prije* *značila knēžina*, Rj. 506b. U *Brdima* *su* *tri* *male knēžine* *ili opštine*. Kov. 31.

knēžinica, *f. dem. od knēžina*. — *Orahovac, knēžinica* *niže* *Dobrote*. Rj. 167b. *Više* *Risna* *na* *planini* *knēžina* *Kuivošje* *sa* *još* *drže* *male knēžine*. Kov. 29.

knēžinski, *adj. von knēžina*, Rj. *što pripada knēžini, knēžinama*. — *Knēžinski* *stariješine* *i* *upravi-*

N. ... i ... je ... mirnija je ...
 ... je dobra nestalo. 101.
 ... što sam tebi *kad* ...
 ... Kad dogđe u Beograd, on odjaše ...
 ... onaj bijese po nat ...
 ... Jov. 18, 15. — *o* u ...
 ... ni takoga *mjestu*, ...
 ... mači riječ koja ...
 ... padu; 1. Što reče go ...
 ... nastanu kod bijele crkve, sto ...
 ... Npj. 2, 102. Danas ...
 ... *stajati*, 2, 313.
 ... koja je riječ ostavio ...
 ... 2, 528. Mlogi se *kad* ...
 ... dobiju. Danica 3, 141. Sad ...
 ... *glavica* *kad*. Miloš ...
 ... u milosti *kad* *Boja* i *kad* ...
 ... Rad 2, 202. — *o* pomda se glazolom kazuje primicanje, ...
 ... gdje ne pokazuje kuda je primicanje ...
 ... U njoj crkvi ...
 ... došla sveta djeva ...
 ... na divan i zije. 2, ...
 ... da svete ...
 ... 2) prajedlog pokazuje, da *jest* ...
 ... ali *bica* nešto ...
 ... *gladuje*; *kad* ...
 ... Kako ...
 ... ni sam kadar ...
 ... Oni vode svezana ju ...
 ... Nije pravo, ...
 ... *kad* *te* *proja*. Danica 4, 3. ...
 ... *kad* *svjeh* *nedostatka* ...
 ... *kad* *pored* 1. pri 2b. — *isp.* ...
 ... 201.

kodorosić, m. u C. G. nekaka tica, koliko kos. *Art Vogel, aus quabow*. Rj. *codu* *rossa* (*Tal.*) = crvenoropka, *Roths huanichen, raitilla phoenicurus L.* Rj. *rod* i erljenguz.

kodžamiti čovjek, m. p. nijesi ti dijete, nego *kodžamiti* *čovjek*, *da bist kon Kind, sondern erwachsen alt, geschicht amtor čovjek, juna adultus*. Rj.

kogod, kogazog, **kogogji**, kogazogji, koguzogje, koguzogje *wer immer, quaquis*. Rj. *rod* i žogod, tkogogji. *ko* ko tko mu drago, makar ko tko, *za obliki* *rod* *ko*. — Sad sam slobdi *kožu* riječ dao; *kožogogji* sretan i susret, *er* *ko* je krvice napojiti. Rj. 401a. *Ko* *po* *god* *viti*, misli da sam kaka avet. Npr. 135. *Ko* *gaj* *gaj* *sto* *gledja*, *proda* *nj* *pada*. Posl. 137. *Ko* *je* *gogj* *gogj* *zlo* *brnja* *Milivoja* *kry* *sikala*. 141. *Ko* *nas* *gogj* *viti*, od Turaka, svak će misli, njima indat bile. Npr. 1, 175. *Ko* *po* *god* *patem* *sretan*, *nude* *ga* *i* *časte* *raki*. K. a. 91. *Ko* *je* *se* *god* *opomene*, *prepašće* *se*. 18, 19, 17.

kogović, m. u C. G. n. p. *kogović* si ti? *kogović* *on* *ona* *ti* *ti*, *rod* *rod* *čogović*. Rj. *čogović* = *čogar* *po*, *čogar* *je* *se* *u* *čogar*, *koji* *je* *sin*. *isp.* i *nikogović*, *nikogović*.

koja, m. 1st. *rod* *Kojo*. Rj. *hup*, *ad* *Kostadin*.

kojadiko! pripjeva se gdješto u pjesmama: *Oj!* ... *uz* *more* *gradon*, *oj!* *Kojadiko* *uz* *more* ... *oj!* *kojadiko* ... *oj!* *kojadiko* ... Rj.

kojadin, m. *hup*, *ad* *Konstadin*. — On ugleda dva ... *kojadin*, mlagogz *Miladina*. 11 Npj. 3. ... *Miladin*.

kojasiti se, m. p. **kojasnuti** se, nēm se, v. z. ... *pratericus* *saluto*. Rj. ... *strucata*. — Od obraza pali ... *lojasilo* *dernuše* *ga* *dije* *stroz* *ko* *koja*. 1, 68. *Turema* *se* *sreća* *kojasilo*,

te po noći Turci pobjegoše. 5, 128. *isp.* *prekdjasiti* se, *prickjasiti* se.

kojčin, m. ime muško. Rj. — *Kojčin* (od osnove koja je postala nastavkom «ka» od *Kojo* od *Kostadin*). Osn. 118. *takva* *hup*, *kad* *Dojčin*.

kojgdjč, *hie* *nad* *da*, *hinc* *inde*. Rj. *adv.* *kao* *na* *različam* *mjestima*. — *Jakov* ... *kojgdjčje* *po* *obliz* *nju* *selima* *nakupivši* *malo* *vojske*, *pojge* *opet* *k* *onima* *u* *pomoć*. Danica 3, 183. *Diplome*, *što* *se* *nalaze* *koje* *gdje*. Rj. IV. Početak se tome već i pokazuje *koje* *gdje* i *koje* u čem. Kolo 15 (11).

kojekād, *dann* *und* *wann*, *interdam*. Rj. *vidi* *kad* i *kad*, i *syn.* *ondje*.

kojekākav, *kojekākva*, *kvo*, *wie* *immer* *beschaffen, qualiscunque*. Rj. *vidi* *kojekaki*. *od* *različne* *vrste*, *pa* *i* *od* *vrste* *ne* *baš* *dobre*. — Oni izvade svaki svoju *maranu*: njihove bile *kojekakve*, a kad on svoju izvadi, svi se začude ... *Dolazile* *aveti* *i* *pravile* *stravu* *kojekakru* *oko* *njega*. Npr. 62. *Nego* *su* *tukli* *koru* *od* *kojekaka* *drevca* *i* *od* *toga* *hleb* *mesili*. 82. *Pri* *brali* *se* *k* *njima* *kojekaki* *begunci*. Danica 5, 33. *Po* *tom* *stann* *pići* *rakiju*, *kafu*, *i* *jesti* *slatkiša* *kojekakrvjeh*. Kov. 58.

kojekāki, *kojekākā*, *kō*, *vidi* *kojekakav*. Rj. *i* *pri* *mje* *ondje*.

kojekāko, *wie* *immer, utenque*: *kako* *živiš?* *kojekako* (*schlecht*). Rj. *na* *način* *različit*, *pa* *i* *na* *rgjav*, *na* *težak*. — Tako tako, t. j. *kojekako*, *svakojako*. Rj. 30a. *Od* *ostaloga* (*gvožđja*) *buzlovan* *slupa* *kojekako*. Npr. 2. *Što* *traži* *mene*, *kojekako*; *ali* *tebe!* 147. *Bolje* *je* *ništa* *ne* *znati* *nego* *kojekako*. Posl. 24. *Jedna* (*kći*) *kao* *nijedna*, *dvije* *ka'* *i* *jednā*, *a* *tri* *misli* *ti*. (*Jednu* *je* *lasno* *udati*, *a* *i* *dvije* *kojekako*, *ali* *kad* *su* *tri* *onda* *je* *nevoljan*). 112. *Sveštenici* *njihovi* *ne* *razlikuju* *se* ... *osim* *što* *znadu* *kojekako* *čitati* *i* *što* *zapisati*. Kov. 12.

kojekō, *kojekōga*, *irgend* *wer, unus* *alterve*. Rj. VIII. *prema* *ko* *i* *tko*: *kojetko*, *ovaj* *ili* *onaj* *od* *ljudi*. *isp.* *gdjetko*.

kojekūd, *kojekūdā*, *hin* *und* *her, hinc* *inde*. Rj. *kao* *na* *različna* *mjestu*. — *Tumarajući* *kojekuda* *po* *planini*. Npr. 139. *Hrom* *trgovac* *pazari* (t. j. *koji* *ne* *hoda* *kojekuda*, *već* *čuva* *dućan* *i* *kuću*). Posl. 343.

kojekūde, govorio je Karagjorgjije često *uz* *riječ*, *za* *to* *se* *i* *sad* *dodaje* *kad* *ko* *pripovijeda* *kako* *je* *on* *što* *govorio*. Rj. *vidi* *kojekūd*, *kojekuda*.

kojēšta, *kojēšga* (*kojēšta*), *allerlei, was* *immer, varia, quidquid in buccam venerit*: govori *kojēšta*. Rj. *kojekake* *stvari*. — *Poletjevši* (*žena*) *sva* *se* *ispri* *bijala* *koje* *o* *šta*. Rj. 66b. *Pa* *ga* *sve* *Turci* *bijedili* *koji* *za* *što* *i* *globljavali*. Rj. 78b. *I* *sad* *kad* *ko* *kojēšta* *iste* *mного*, *reče* *mu* *se*: *još* *da* *ti* *platim* *i* *žvakalicu*. Rj. 150a. *Narod* *naš* *pripovijeda* *mного* *kojēšta* *smiješao* *od* *Nasradin* *hodže*. Rj. 407a. *Kazuju* *još* *koje* *je* ... *kao* *i* *mного* *drugo* *kojēšta*. Rj. 507a. *Vuče* *se* *rep* *za* *njim*. (*Govori* *se* *za* *njim* *kojēšta* *ružno*). Posl. 40. *Dodavši* *k* *njoj* *još* *kojēšta* *svoje*. Danica 3, 152. *Obećavajući* *mu* *novce* *i* *drugo* *mного* *kojēšta*. Miloš 176. *Ovo* *je* *kojēšta*, *pa* *ništa*. Nov. Srb. 1818, 390. *Mislim* ... *dodati* *još* *kojēšta* *onakoro* *uoro*. Npj. 1, V. *Kao* *što* *su* *naši* *književnici* *iskvarili* *mного* *kojēšta* *drugo* *narodno*, *tako* *su* *i* *ovo*. Pis. 54. *Koji* *bi* *se* *o* *mногоme* *kojēčemu* *mošli* *razgovarati*. 83. *Trznujući* *koje* *čime* *živio* *je* *gospodski*. Sovj. 76. *I* *pića* *ga* *mного* *koje* *za* *što*. Luk. 23, 9. *Početak* *se* *tome* *već* *i* *pokazuje* *koje* *gdje* *i* *koje* *u* *čem*. Kolo 15 (11). *Mislim* *da* *je* *i* *tu* *kao* *u* *mногоm* *drugom* *kojēčem* *glavno*. Rad 1, 117.

kojetko, *kojekōga*, *vidi* *kojeko*. *isp.* *gdjetko*.

kōji, *kōjā*, *kōjč*, *welcher, qui*. Rj. *gramm.* *Zamjenica* *koji* *u* *staro* *je* *vrijeme* *glasila* *i* *kī*, *tako* *ima* *suda* *samo* *složeno* *nekī*. *Zamjenici* *koji* *osnova* *je* *koj*. *Kojima* *se* *osnova* *svršuje* *na* *oj*, *kao* *moj*, *tvoj*, *svoj*, *Kojj*, *u* *njih* *se* *u* *nastavku* *može* *glas* *e*, *ako* *nije* *sam* *na* *kraju*, *izjednačiti* *s* *glasom* *o* *koji* *je* *u*

osnovi pred njim, istinivši ispred sebe j, koje za razdvaja od onoga o, pa se onda oba o slijevaju u jedno dugo; za to se mjesto *kojega, kojemu, kojim* govori i *koga, komu, kom*. Takav sedmi padež (*koj*) može na kraju dobiti e: *komu, isp.* Obl. 31. Zamjenici *koji* mogu se na kraju dodati riječice *ni, ni; kojino, kojizi, koje ridi, isp.* gdje, što, te, ... u drugojčini značenju. *der wie ichste, quibus.* Rj. u. p. koji si? Jesi li prvi? ili drugi? — 1) *kao zamjenica interrogativna.* — a) u pravom pitanju. *Koji* ono junaka najprije dogđe? odnese mi lišću! Rj. 501b. Bog ti pomogao, sinko; a koje dobro? Npr. 23. Pa ih upita: »Koji ste i što ste vi? 98. Ženo, ovdje čoečja kost miriše, koji imade? kazuj odmah. Ona mu reče: »Nema nikoga.« 197. Za koga si se, sestro, ti udala, koji je tvoj čok? 199. *Koji* ti je ukraden konj? Zeleni. Nov. Srb. 1818, 390. *Koji* je od ove dvojice ispuniu volju očinu? Rekoše mu: prvi. Mat. 21, 31. O vaskrseniju dakte *koga* će od sedmorice biti žena? jer je za svima bila. 22, 28. Idite ... A koji su što će ići? Mojs. II, 10, 8. Avenir se odazva i reče: koji si ti što vičeš cara? Sam. I, 26, 14. — b) u nepravom pitanju. De da roinmo, da gledamo koji može dublje. Npr. 91. Začengjen ljepoti onih gjevojaka, ne moguše razlikovati koji je od koje ljepša. 111. U Dalmaciji se po izgovaranju ove dvije riječi poznaju seljaci, *koga* su zakona. Odg. na sit. 17. Valja pomisliti, koje je od ovoga dvoga pametnije. Pis. 17. *Koje* su se (riječi) od njih u nas iznubile, koje li se govore, to je za sad teško odrediti. 79. Ne mogu vam kazati, u kojoj sam ja sad uvolji. Straž. 1887, 207. Da biste mogli kašati koji je dobra i zgodna i savršena volja Božija. Rim. 12, 2. Između nje (stoke) treba da uznemo čim ćemo poslužiti Gospodu, a ne znamo kojim ćemo poslužiti Gospodu. Mojs. II, 10, 26. Ne misli se svuda jednako koje su Srbi koje li Hrvati. Dioba 5. Pobijni se između sebe ne znajući koje su neprijatelji. Prip. bibl. 58.

2) *kao zamjenica neodređena.* — a) *Koji* si da si. Rj. Doći će koji dan, koji čas, gleich, statim. Rj. Kazujući narodu da se kaje i da ne bi koji bez isповijesti pošao s ovoga svijeta. Npr. 98. Ogdledajući svakoj gjevojci papnu na nogu, ali kojaj duga, kojaj kratka, kojaj uska, kojaj široka, ne može nijednoj da pristane. 129. Kad vidi kakva je živina, uzme batinu pa kom nogu, kom glavu, kom krilo odbije. 143. Hodite koji od vas da mi pakučete. 190. Da ide ženu na na koji učini ukrasti. 203. Za tili čas vojka neprijateljska prsne i razbегne se kud koje. 207. Sazove sve tice te ih zapita: Jeste li kad koja radele taki i taki grad? 239. *Koja* je grmljavina, i ne bi mnogo kiše. Posl. 139. Braćo moja, ljubimna družino! Nemoj koji pušku opaliti ... Ako ne bi bra pogodilo, udri koji, rodila ga majka! Npj. I, 386. Oprostivši jedan drugome ako je koji komu što na zao učinio. Miloš 78. Te ih sve rasteraju kud koja. 95. Da su Srbi mogli počekati još koji dan. 111. Kad čovek bunca u bolesti pa govori koji s brda, koji s dola. Npj. 4, XXXVII. Čekati Bog zna koje vrijeme. Pis. 74. Neka mi dadu mjesto u kom gradu ove zemlje. Sam. I, 27, 5. — b) koje ... koje, *uodređeno.* *Koje, theils, aliud, partim: koje* ja, koje ti; koje tamo, koje amo; koje otud, koje odovud. Rj. VIII, isp. nešto ... nešto (3). — Ali se opet jedno od drugoga razlikuje koje manje koje više. Rj. 243a. Jadna carica koje od stida koje od bolesti i od zime do malo dana umre. Npr. 230. Što su ova mjesta koje vodom koje kame-njajcima zatvorena. Kov. 36. 16-ti Januarija progje koje u časti, koje u sastavljanju i prepisivanju ovih aktova. Miloš 170. Goljeni mu od gvozdja, a stopala koje od gvozdja koje od zemlje. Dan. 2, 33. Lična zamjenica ... ali se ona jako pomjerila koje u samoj osnovi koje što je izgubila neke padeže. Obl. 29. — 3) *kao zamjenica relativna.* — a) *uopće, korrelativ-*

na zamjenica koji ... on, koji ... ovaj, koji ... taj, koji ... takov; on ... koji, onaj ... koji, ovaj ... koji, onakov ... koji, sadi ... koji, često ... takih korrelativa. — *Koji* je ovaj oči? 110. Rj. 29b. Vezilac, t. j. koji veze vlograd. Rj. 506a. Rj. 502d. t. j. sta veze vino i mli. *Koji* mli je ovo, u onaj se mli olazio. Rj. 508b. Skip. 2. *Koji* u lani se peru košulje. Rj. 511a. *Koji* od dvanest ... onaj koji kojega ložeš ... Daj ti meni ... koji je ... Npr. 25. *Koji* zna najmanje zanata, tog svaki boji ... *Koji* od svakoga težaka 36. *Koji* mli se u ... *Koji* žito se upali. 79. *Koji* je škola na mli, zapalila, svaki ojeziva suzavri u lani. 81. *Koji* mli se u lani su žice žrako sunano. 101. *Koji* je mli na koju preteče da će biti ... 103. *Koji* u ... *Koji* je što nikome drugome dati da ... *Koji* li se neko mudriji od njega. 163. *Koji* koji popasi ... *Koji* pivo da počne jesti. 167. Da kazuj sedmo koji pred nje progje, šta je rodila. 230. Ne vije za zemlja ... *Koji* hodi 10 posl. 70 (po koj mjesto, pa lani, dva u istu snuvisi između sebe glas j stila su se u jedno dugo o). A žali junak poginuti, kom je sablja i otac i majka. Npj. I, 356. Kapetani vojsku okrenuse, pred njima su *Sepse vojevode, koji* žele vojevat' s Turcima. 5, 322. Ona vije dva vijenca; koje Kostu namjenjuje, a nj mi zdravlja primizuje. Kov. 63. Zapovjedni da se nosi barjak u crkvu, koji barjaktar uzvici pogju svi put crkve. 88. Bog mu udijelio, a najviše srdalnoga veselja i *junakoga* zbravlja, koji će *junaci* svud na dobro poteći. 120. Tako iskupi sve Turko robe na jedno mesto, ... a koje bude ranjeno, onima naredi lekare, te zaviju rane. Miloš 102. *Vala na koji* nam to kaže. Nov. Srb. 1817, 662. *Na ovom* (bukvaru), koji je meni poklonio prijatelj moj. 51 (*koji* kvarno mj. koji). I, koji sam u roku izdao ... iz onih istih ovo izdajem ... Rj. VII. Počeli su skraćivati *onakove* riječi, koji često dolaze. XXXIV. *Koji* se pak *slapovi* izovaraju oštro, *onđe* se u južnome najvećju izovaru ... Slav. Bibl. I, 92. *Sto* učini David kad ogladnje, on i koji bijahu s njim? Mat. 12, 3. Na kamenu posjimo to je koji sluša riječ. 13, 20. Baci udicu, i *koju* prvu uhvatiš ribu, uzmi je. 17, 27. *Nema ga koji* čini dobro. Rim. 3, 12. Jer su *sluge* Božije koje su za to isto postavljene. 13, 6. *Da* sam ja koji ispitujem srea. Otkriv. 2, 23. *Vratit* se, *srdci* kojega podize sree njegovo i *koga* god duh pokrete druzovoljno, i domoše prilog. Mojs. II, 35, 21. *Šta* ste učinili od *dva cara* Amarijska koji bijahu preko Jordana. Is. Nay. 2, 19. Ove četiri velike zvijeri jesu četiri cara, koji će nastati na zemlji. Dan. 7, 17. *Bandari* dovođi svjedočanstvo *Tuburova, koji* veli da ... DM. 195. *Zupa* konavoska, koji pripadaše Sankovićima i *oni* je daboše Dubrovniku. 207. *Neke* su gragjanske dužnosti na ljudima, koji se po dužnosti koji izvršuju ne mogu nazvati činovnici, ali koji rade *poslaci*, za koje se hoće osobito poštenje. 272. *Ko* ne bi poslusa, on ... brojio se k Judi i koji predadoše Hrista. 285. *Počeu* od *ona dva* (praznika), koji dolazeći ... sastavljaju spomen o Hrista sa spomenom o svetoj majci njegovoj. DP. 319. *Što* su na Tavoru bila *dravci, koji* su Boga gledali. 325. U ovom padežu i u *ona* koji su saba s njim jednaka nena u nastavku glasa i ... Obl. 8. U rukopisu ... istom koji pominje Vuk. Rad. I, 181. — b) *napose, zamjenica relativna* koji, koji, koje u *govit*; samo ako je riječ, s kojim je ona relativna zamjenica svez, *rođa* muskoga u jednini i znači lice, *onda* se mjesto koji, koja, koje uzima relativna zamjenica čiji, čija, čije. — *Badalj, nekakva trava* koje je list bodljikav. Rj. 11a. *Od onoga* po kojega se imenu ova međa zove, ništa se više u narodn danas ne čuje. Rj. 79a (od *onoga* po čijem se imenu). *Koji* žire svinje u šumama drugih sela, oni i sad plaćaju žirovnicu kojih su planine. 159b. *Zutokora, drvo* koje ragna

— *1) kao kolibu smješteni ku e radi, da se odmah s ostalim srijetom.*

kolibica, *f. das Hutchen, casula*, Rj, dem. od koliba. — *2) Sjaja, kao odar ili koliba nad vodom, ali se i lica hvata i bije ostvama*, Rj, 683b. Naganje lica oca, i onde stane ziveti, Npr. 41.

kolica, *f. pl. 1) dem. od kola*, Rj. — *Doći će s kolima i s kolima i s kočkovima*, Jezek, 23, 1. — *2) der Schabbarren, paha*, Rj. — *S jednoga psa na drugo oni su vukli kolica*, na kojima su bili Sovj. 21.

kolice, kolica, *n. koji koli lozu, govori se u sjev. Hrv. s. kolice, k d e u je u k d p a c, za ust, isp. branić.* — *Kolice, točak koji koli vinograd, oko Zagreba*, Gij. Daničić, ARj, V, 190a, ako, nije takav.

količak, količak, količka, količka, *adj. avqm. od kolik*, Rj, kao: tako ralik, isp. ovalički.

kolčina, *f. quantitas, quantitas*, Stullii, *usobitna ona je sto je kolika*, isp. množina, veličina. — *Od Beograda do Nisa nigde se ne vidi livada s većom kolčinom semu*, Mezj. 12.

kolidba, *f. rubnja i vrijeme kad se koli loza, vidi kolijava, govori se u Hrv. za ust, isp. ljelidba.*

kolijepka, *f. vidi kolijevka*. — *Izbi mu zube, i stavi za u kolijepku*, DPostl. 35. *Kad vrag ne udre kolijepku, takoj udre grobom*, 43. *Sto se u kolijepci nauči, nigda se ne odnuči*, 121. — *b* pred *k* mijenja se na *p*, za *postanji*, isp. kolebatu (koljebatu).

kolijer, kolijera, *m. der Krapp, Linbus collaris?* Franc. le collier, *af. jaka*, Rj, *od odijela ovaj dio koji stoji oko vrata, radi i jačica, ogrlica, ogrlica, odrijelje*. — *Srbi u sebiem nose ... preko gaća do koljerna pašulju većom rukava i kolijera*, Danica 2, 105.

kolijevka, *f. die Wägel, cunau, af. šika*, Rj, *vidi i kolijepka, zipka, bešika 1, hup, kola 2*. — *Imaju valja da na zdjekom pleću male jamice, kao da je izlom ubodeno, neke se od njih zovm raka, a neke kolijevke*, Rj, 507b. *Na kraju na mjesto a dobivaju i n. p. brazda, vrsta ... kolerka ... (n gen. plur.) brazdi, vrsti ... i t. d. Spisi 1, 22, kolijevka (e mjesto b, isp. kolebatu set, Osn. 297.*

kolik, kolika, koliko, Rj, dem. kolisan, avqm. količak. — *1) wie gross, quantus*, Rj. *Da je mlika kolika je Lika, bio bi sir koliko Zir*, Postl. 50. *Kakva je i kolika je (gramatika), da je: uvjeren sam da će biti bolja od prve*, Rj, XIV, 46. *Ole, mala vatra i kolike rlike šume sažoje*, Jak. 3, 5. *Dužina je njegova tolika kolika i širina*, Otkriv. 21, 16. — *2) als gross, quantus*, Rj. — *Kolike si (veliki), a gaća nemaš, t. j. mator si čovjek, a nemaš pameti*, Rj, 83b. *Kolika je Miloševa, da je puna proskurica!* Postl. 144. *Kolike oči, kuma ne vide!* 141. *Koliki mu je nos, kao patlidžan!* 115. *Koliko mu je čelo, mogao bi neskvemaja na njemu napisati*, 146. *Kolika je noćea noćasnja, svu noć ja zaspat ne mogohu*, Npj, 1, 222. *Kolika je sila u Turaka!* 4, 186. *Ja ne umijem iskazati koliko ste dobro učinili*, Kolo, 13.

koliki, a, o, *vidi kolik*.

koliki god, *vidi kolikogod*.

koliko. — *1) wie viel, quantum*, Rj. — *a) u pravom pitanju: Po koliko oca rakije goniš? t. j. po koliko oca iz jednoga kazana hvataš?* Rj, 94b. *Kad dakle vi ... Koliko će riše oca nebeski dati ...?* Luk. 11, 13. *Kad za grijeh jednoga caraova smrt kroz jednoga, toliko će većina oni ... carovati kroz jednoga Isusa Hrista!* Rim. 5, 17. *Koliko ima, kako mi nijeste pisali?* 2. Kor. 12, 1886, 1733. — *b) u nepravom pitanju i odgovoru: Ima li još koliko rakije?* — nema, Rj, 240. *Da je dijete živjelo Bog zna koliko i dokle*, Npr. 214. *Je li toliko vojske u Jakova?* Npj, 4, 165. *Naravno je, sto, toliko su dužni zemlje raditi crkvi*, Koliko, l. c., 191j, 2, 256. — *2) sociel, quantum*. — *a) Koliko pjevače u praga skočiti može*, Rj. *Treći put*

se primakne koliko može skočiti, a četvrti put koliko je dug kad pruži ruke, Rj, 13b. *Potrci koliko igda možeš; udario ga koliko igda može*, Rj, 216b. *Bubina, malo tanja od sršljena, ali je dugačka koliko i on*, Rj, 687b. *Stane lelekatu koliko da je glavom poginuo*, Npr. 213. *Ali ih ne poznavашe, koliko ni oni njega*, 230. *Koliko bi pljunuo čovek (tako je blizu)*, Postl. 115. *Koliko je go i opet mu je zima*, (Kaže se čoveku koji je zimi slabo obučen), 145. *Koliko crno iza nokta*, 146. *Ta se ne broji koliko ni lanjski snijeg*, 312. *Koliko je meni poznato, u narodu našemu nema imena za poslovice*, VII, A1' *da vidiš vojvodinu Jedn, koliko je krasna i ugledna!* Npj, 4, 155. *Indijana ima gotovo dvaput koliko Slavena*, Danica 2, 122. *No i on se vrati ne učinivši ništa, koliko ni Turci*, 3, 162. *Makar koliko bio čovjek uvjeren o vrednosti svoga posla, opet rado sluša*, Npj, 1, V. *Ono će i onako biti savršeno, koliko je moguće*, Pis. 61. *Ali je to, koliko je istina, po svoj prilici moralo biti davno*, Primj. 20. *Ako je moguće, koliko do vas stoji, imajte mir sa svijem ljudima*, Rim. 12, 18. *amo pripadaju i oraki primjeri: Babin kokot, nekaka tica, koliko kos*, Rj, 10a. *U taj čas postane mu glava koliko osmak*, Rj, 33b. *Dinar je koliko najveća pregjašnja para*, Rj, 120b. *Da nije mogla svoga pastorka koliko krv na očima vijetiti*, Npr. 130. *Ne zna ništa koliko magarac*, Postl. 199. *Četiri ... ploče koliko talijer*, Kov. 97. *Samo što sam ih (pjesama) ja čuo, bile bi čitave dvije knjige koliko ova treća*, Npj, 1, XXXIX, *mjesto koliko dolazi i kolik (kolik')*. *Moja kokoš koliko tvoj soko*, DPostl. 63. *Vira moja, mila majko moja! nerogjena, kolik' i rogjena*, Npj, 1, 381. *Kad je bila čedu godinica, kolik' drngo od tri godinice*, Npj, 2, 64. *Saul u jedan put pade na zemlju kolik je dug*, Sam. I, 28, 20. — *b) u relaciji. koliko ... toliko, koliko ... onoliko, toliko ... koliko, onoliko ... kolika*. — *Na koliko nedjelja prije Gjurčjeva dne zagrmi prvi put od godine, po onoliko groša kažu gdjejoj da će one godine biti sto oka žita*, Rj, 102b. *Iskopaj ispod kamena toliko dubine koliko je on visok*, Npr. 99. *Gnska koliko leda može proždrijeti onoliko će i odbiti*, Postl. 46. *Onoliko znamo koliko u pameti imamo*, 239. *Koliko je vino slagje, toliko čini ocat ljutiji*, DPostl. 48. *Bojeći se koliko jedan drugoga, toliko svi Turaka*, Danica 3, 218. *Mi imamo dakle još jedan put onoliko glagola, koliko ostali narodi*, Rj, 1, V, *korrelativno onoliko, toliko mogu se i izostariti: Ne moguće čeljad ni polak jesti koliko su donde jela*, Npr. 78 (*onoliko ... koliko*). *Careva brada valja koliko tri kiše ljetne*, 107 (*toliko ... koliko*). *Gijevojka sirota bluču za govedima prela je koliko je mogla*, 125 (*toliko ... koliko*). *Ako ga Bog zna koliko ja, zlo po nj*, Postl. 2 (*toliko ... koliko*). *Koliko više kleči, svoj rep meči*, 145 (*koliko riše ... toliko riše*). *Jer imas, Juda, bogova koliko gradova*, Jer. 2, 28 (*toliko ... koliko*). *sa koliko od 2) do ovdje isp. kako*. — *c) koliko toliko, kao: barem nešto, barem malo: Tako su mogli vatru naći i koliko toliko poznati je*. *Priprava 157. Trebalo bi se i na to oboje koliko toliko obzirati*, Bukv. 5. *Da bi i oni mogli poznati ovu gramatiku koliko toliko*, Vid. d. 1861, 3. — *3) n. p. doći će koliko (je) danas, koliko (je) sutra, er kommt vielleicht heute noch, quam proxime*, Rj, *doći će može biti, počem još danas, sutra*.

kolikogod, kolikogodj. — *1) sociel immer, quantumque*, Rj, *vidi koliki god*. — *Koliko je god starac zveznio, toliko je Turčin odmah platio*, Npr. 39. *Uz Dunav (dogju) vojničke lagje, kolike je god Dunav mogao nositi*, Miloš, 35. *Kolikogod što je Jugović bio nančen i pametan, toliko je bio ponosit i bijesan*, Sovj. *Koliko ih god po ovome pravilu žive, na njima biće mir i milost*, Gal. 6, 16. *Car Turski dade Solomunu drva kedrovijeh koliko mu god volja bješe*, Car. I, 9, 11. — *2) sociel immer, quantumvis*.

Rj. kao premda: *Koliko je guji* nastojala da je vidi, ništa nije mogla učiniti. Npr. 215. Pečatao je ... i *kolikoguj* nijesu znali šta je, opet je poznao Ruske poslovice. Straž. 1886, 1767.

kolikogub, kolikoguba, *adj.* — *Kolikogub?* ili *kolikostruk?* n. p. dvogub, trogub, četvorogub, i t. d. Rj.¹ XLIX.

kolikōstruk, kolikōstruka, *adj.* — *Kolikogub?* ili *kolikostruk?* n. p. dvostruk, trostruk, četvorstruk, petorostruk, i t. d. Rj.¹ XLIX.

kolikrat, *kolik'krat*, *koliko-krat*, *koliko-puta*: *Tolikrat* se mati udaje, *kolikrat* je punica. DPost. 137. *isp.* krat.

kolīšan (kolīšan), žna, žno, *dem. od* kolik, Rj. *Kat: kako muden, za nast isp.* omolīšni, ovolišni, tolišni. — *Kolīšno* je dijete, kao isprdak. Rj. 237b. Stari koji su zapamtili pregjašnju kuću (gospodnju), briznu plakati videći *kolīšana* se sad počinje. Prip. bibl. 109.

kolīti, lim, *r. impf.* n. p. lozu, udariti kolje u nju, *govori se u Hrv.* vidi pritičati, trkljati, v. *pf. slož.* na-koliti, za-. — *Kolīć*, težak koji *kolī* vinograd, oko Zagreba. Gj. Daničić. ARJ. V. 190a. I kad zećjak staneš *kolīt'* granjem. J. S. Rešković. ARJ. V. 206b.

kolītva, *f.* radnja kad se *kolī* vinograd (oko Zagreba. Gj. Daničić. — I u Bjelostijenčevu rječniku: *kolītva*, spalatio, impalatio. ARJ. V. 206b. vidi kolidba, prema kojoj je stariju *kolītva*. *isp.* molitva.

kolīn, *adj.* kotač, Stull. *što pripada kolima, vidi koni.* *isp.* kolski. — *Kolne* puške nisu im vrijedne. J. A. Nenadić. ARJ. V. 182a (= *topori*).

kolīnica, *f.* vidi konicica, u *Lici* reč kolnica. J. Bogdanović. ARJ. V. 206b.

kolīnik, *m.* vidi kōnik.

kōlo, n. Rj. *dem.* kolce. — **1)** n. p. vodenično, od kola, *das Rad, rota, cf.* točak. Rj. *vidi* i kotač, tekun. — *Vodenica* od tri ritla t. j. kola, *koje svako alav* po jedan kamen. Rj. 64a. *Obiti kola* (točak). Rj. 435b. *Upaočiti kola*. Rj. 783b. (*v. impf.* *pačiti kola*). Frčka, *kolo* na dršku, kojim se u stapu maslo mēče. Rj. 798a. Ide kao *kolo* bez naplatka. Post. 96. Ide *kolo* naokolo. (I zlo i dobro dolazi redom na ljude). 96. Kućku kurvu Bogičević-Antu ... hoću njega na *kolo* ergnuti. Npj. 4. 239. Sigjoh u kuću lončaricu, i gle, on ragaše posao na *srom kola*. Jer. 18. 3. — **2)** *der Kreis, orbis*. Rj. *kao krug, pa kao skup, kad se riše njih skupe* na mjesto kakro unakolo. — *Vražla*, vidi *kreno kolo*. Rj. *Božorodičino kolo*, pred oltarom u gdjekojijem crkvama *izrišeno kolo* ... gdje se čita jevangjelje, apostol i t. d. U jednoj pjesmi zove se *kolo crkveno*. Rj. 34a. *Kovrtanj, savijeno što u kolo*. Rj. 281b. *Kolabije, gače valja da šarene na kola*. Rj. 284b. *Krvno kolo*, kad se skupe kmetovi te sude za krv i mire krvnike s rodbinom ubijenoga. Rj. 300b. Taj je bio i *na vrzinu kola*. (Kad se za koga misli da je mnogo učio i zna). Post. 297. Tako mi *kola nebeskoga!* 301. — **3)** *Art Tanz, charac genus: Ko se u kolo hvata*, u noge se uzda. Rj. *igra, tunc.* vidi oro, horo. — *Djevojke uhvatile kolo* pa igraju. Rj. 147a. *Zaresti kolo*. Rj. 165b. *Zaroditi kolo*. Rj. 167a. *Zaritati kolom* u igri. Rj. 168a. Ostale djevojke *uhvate* oko nje (kraljice) *kolo kao sip* ... ali se oni ne hvataju za *kolo*. Rj. 298b. *Sarena kolo*, kad već gotovo na svršetku igranja natjeraju mladoženju i nevjestu, te se i oni *uhvate u kolo*. Rj. 834a. Nabasa na nekakvo *kolo krljati* ujerovjku ... opazi ga kolovogjica. Npr. 219. *Dala baba paru da se uhvati u kolo*, a poslije dvije da se *pušti*. Post. 51. *Ko kolo vodi taj i počinje* 143. *Mara knipila kola* vazdan u subotu, da *igra* vazdan u negjelju. 203. *Oj ti kolo veliko!* — Što nas zoveš, maleno? — Imate li djevojak? — *Ima, kolo veliko!* Npj. 1. 1. Digođi se, *odo(h) u kolo*, ali se *kolo raspusti*. I. 222. *Već pogjoh dolje do kola* ... kad li se *kolo razvrglo*. I. 223. *Tomaš Kolom uzmahuje*. I. 282. Da ja *progjem* i pro-

vodem *dicno kolo drcanala*. I. 356. *Na livadi kolo drcanala*, u tom kolu paja. *Dundjanova*. I. 105. Što u tebi ni seba, sad *kolo mrcanala* ... Kad umire. *Mali Badoica koji im ... kolo mrcanala*. I. 379. *A pred dvorom dicno kolo mrcanala*, *kolo mrcanala* Fine gospođa ... *napako kolo mrcanala* od roniba, pak se ustavila. I. 580. *Car Suleman pjesni ne mrcanala*, *dicno mrcanala kolo* u kadunje; *Mali mrcanala kolo* u kadunje. 2. 130. *I u kolo sestra* *Malsarova*, *dicno mrcanala* *u kolo vijor gorom*. 2. 564. *I kolo mrcanala* *Jožica* *ova kolo mrcanala*, *kolo pjesmi kazje* ... *I kolo mrcanala* *skedi* *trgova* ... *gledati se kolo mrcanala*, *ka* 199. *Trgova* *kolo* i *kolugje kolo mrcanala* *kolo mrcanala* *kolo vesela* ... *kolo mrcanala*. 246. *Već je vakar kolo raspusti*, ha vi hui svad ... *svađo kolo*. *Onko kolo divojke rasuo*. HNpj. I. 37. *Narod stao u kolo vrdilo*, *pa kolo se zidalo*, *svađo kolo mrcanala*. 71. — **4)** *Suplje kolo, dicno kolo*, *oba*. Rj. ... *Suplje kolo* s vojskom *ucina*. Rj. 840b. *AP* ne bjeze junak Kadripaša, ne ustavlja *carva nizama*, *suplje kolo čini* od nizama. Npj. 5. 342. — **5)** *da* *Rejvan* *ot*, z. *B. der Karbisse, Melmen*, n. p. prvo kolo, drugo kolo, i t. d. Rj. *koko* n. p. *bandera, kabanica* i t. d. *ne dospijeraju sve u jedno vrijeme, već neke prije a neke poslije* *tu ama vrijeme kad prvo dospije, zoro* se prvo kolo, *kad drugo kolo*, i t. d. *kao red, uphoaja*. — *može biti da bi se ama uphoja dodati ovaj primjer*: Bježi Marko oko bjele crkve, oko bjele crkve Samodrože, bježi Marko, a čera ga kralju, dok su *triput kolo sastavili* oko bjele Samodrože crkve. Npj. 2. 196. *Ujrapuči kralj Fokasija* *Marko tri puta oko crkve sastavio je s ajom tri puta kolo, tri red ga tjerao oko crkve, ucinio tri uphoaja*.

kōlobran, *m.* drven ili kameni stupac, ukopan u zemlju, visok do po metra, pokraj ceste na nještima gdje su strmenice i ponori. Riječ ovu čuo sam prvi put g. 1885. od nekakvog Bošnjaka, koji me je vodio u Vranograd, a poslije od Jose Klobučara iz Selišća sela kraj Gline. Nijemac takvom stupcu kaže Westenstein. P. Leber. *kolo-bran*, *što kolo brani*, da se ne skotrljaju niz strmen, *po tome su labro mrcanaje riječi* domobran, kšobran, Srbobran i t. d.

kōlomāt, *m.* (u Č. G.) n. p. na gumbu, *die Einfassung wurga*. Rj. *kao obod, optok, ograda* n. p. *oko gumba*. — Onamo su gumba potavajena kamenjem i žito se na njima slabo vrše, nego se mlati, a i *kōlomāt* je unakolo svud od kamena, te se na njemu može sjediti, i na njima se često i dogovara, a kašto i igra. Rj. *isp.* *kolo-mat, druga pala od kor, od koga je metati, motati, omotati*. Korijeni 157. *okolomatiti*, *okolomativati*.

kōlomáz, *m.* *die Wangenschmire, a ummia*. Rj. *kolo-maz, ama čiu*, se *kolo maču*, *isp.* *katran, katran, paklina*.

kōlomija, *f.* vagaš u bđu, *das Wangengebiße, orbīta*. Rj. *kolo-mija* (druga je pala od *mīouti*). Korijeni 243. *ama jamica što ostane od točkova na putu kul mina kolo, vidi i kolosijek* I.

kōloperka, *f.* *datura stramonium L.* biljka. A. Ostojić. ARJ. V. 213a.

kolōplet, **kolōsuk**, *m.* *das Drehrad, rota torquens*. Rj. *kolo-plet, kolo-suk, druga je pala od pletti, dukati. kolo kajm se plete, stiče*.

kōlosijek, *m.* *kolos-sijek*. **1)** *put koji točkovi od kola obrću* se sijeku, *govori se u Srbiji*, vidi vagaš, kolomija. — **2)** *šamica u kojoj se kolje siječe*, u *Hrv.* ARJ. V. 313a.

kolōture, *f. pl.* na razboju ono o čemu vise niti, *cf.* školci, skokei. Rj. *vidi* i *koloturice, koloturici, koturici, skočki*. — *koloture* (može biti od osnove postale nastavkom *tu* od osnove koja je u *kolo*). Osn. 371.

kolōturice, *f. pl.* (u Hrv.) vidi *koloture*. Rj.

kolōturići, *m. pl.* (u Srijemu) vidi *koloture*. Rj.

kolōvagja, *f.* *kolo-vagja, druga pala od osn. gl.*

voda... v. jato. = konao pokriven kroz koji se...
 Kolovir, m. brdo u Lovčenu, Rj.

kolovozja, Rj. i. kolo-vozia, koji kolo vodi, su-
 ...
 kolovozja, f. koja kolo vodi, Anführerin im
 ...
 kolovozja, f. koja kolo vodi, Anführerin im
 ...
 kolovozja, f. koja kolo vodi, Anführerin im
 ...

kolovoz, m. Rj. kolo-voz. — 1) put kuda idu kola.
 Rj. ...
 kolovoz, m. put između Spuza i Podgorice: Oti-
 dose u Kolovoz, tvrdi Rj.

kolovrat, m. Rj. kolo-vrat, drugoj poli osn. koja
 je u vrijeme. — 1) der Wasserrübel, vortex. Rj.
 ...
 kolovrat, m. Rj. kolo-vrat, drugoj poli osn. koja
 je u vrijeme. — 1) der Wasserrübel, vortex. Rj.
 ...

kolovrtta, f. čija reda po goveda, kolovrtta navrta,
 i t. d. sprechen die Hirten, indem sie einander zeh-
 ...

kolozim, Koloziina, m. veliko brdo između Crne
 Gore i primorja (blizu Budva), Rj.

kolski, adj. — 1) što pripada kolima; Wagen-
 ...
 kolski, adj. — 1) što pripada kolima; Wagen-
 ...

kolubara, f. Rj. voda u Valjevskoj nahiji, u Sr-
 ...

kolut, m. Rj. dem. kolutić, ridi kotur. — 1) die
 ...
 kolut, m. Rj. dem. kolutić, ridi kotur. — 1) die
 ...

kolutanje, n. das Spülen mit der Wurzelscheibe,
 ...
 kolutanje, n. das Spülen mit der Wurzelscheibe,
 ...

kolutati se, čim se, v. r. impf. die Scheibe werfen,
 ...
 kolutati se, čim se, v. r. impf. die Scheibe werfen,
 ...

kolutati se, čim se, v. r. impf. die Scheibe werfen,
 ...
 kolutati se, čim se, v. r. impf. die Scheibe werfen,
 ...

kolutić, m. dem. od kolut. Rj. — Agršak, kao
 mali kolutić od kosti ili od roga, što žene natiču na
 vreteno. Rj. 2a. Brujica, 1) kolutić gozden. Rj.

koljaj, m. u praseni, a osobito u nerasta onaj za-
 ...
 koljaj, m. u praseni, a osobito u nerasta onaj za-
 ...

koljanje, n. verb. od koljati, radnja kojom tko
 kolja.

koljati, koljati, v. impf. probijati kocom zemlju,
 kad se hoće što da radi, u Hrv. V. Arsenijević. ARJ.
 V. 220a. ridi koljati.

koljčanje, n. verb. od koljčati, radnja kojom tko
 koljča.

koljčati, čim, v. impf. kod nas (u Lici) ne siju
 kukuruze; nego kada se oranje lijepo pobrana, uzme
 se kolac, ozdo tubasto zaoštreu, pa po tom oranju
 tijekom kocom grade se školje, ili rupice, a jedno če-
 ...
 koljčati, čim, v. impf. kod nas (u Lici) ne siju
 kukuruze; nego kada se oranje lijepo pobrana, uzme
 se kolac, ozdo tubasto zaoštreu, pa po tom oranju
 tijekom kocom grade se školje, ili rupice, a jedno če-
 ...

kolje, n. (coll.) die Pfähle, das Pfahlwerk, päli.
 Rj. koci, kocići (pl. od kolac). isp. prakolje. — Onda
 se skupe svi seljaci s glogorijem koljem. Rj. 79b.
 Uhvate Turci Kočen živa i sezdeset frajkora ... te
 ih ondje ponabijaju na kolje. Rj. 295b. Podvore ... u
 Srbiji kažu sijensko kolje. Rj. 519b. A vojvode na
 kolje udriti. Npj. 1. 212.

kolje, (u C. G.) Musse, Zeit, tempus vacuum: nije
 mi kolje (a može se čuti i: nije mi kolju, kao gen.)
 t. j. nemam kad. Kome je putovati, nije mu kolje
 drijemati. (k tome dodaje Luk: Nije mu kolje znači:
 nema kad. Postl. 147). Neka zove i prizivlje, sad
 nemam kolje. Mi nemamo kade piti vino, danas mi
 je kolje ići tamo, da junački megdan dijelimo. Rj.
 isp. dokolan (njesam dokolan), dokolica.

koljčanje, n. das Drücken mit Knie, to genibus
 comprime. Rj. verb. od koljenati, radnja kojom tko
 koljča, koljenima gujeći što.

koljenati, nām, v. impf. biti, guječiti koljenima,
 mit Knieen drücken, comprimo genibus. Rj.

koljenca, n. (pl. gen. koljenāca) dem. od koljeno:
 1 donesi durbin od biljura, pa mu pruži sedam ko-
 ...
 koljenca, n. (pl. gen. koljenāca) dem. od koljeno:
 1 donesi durbin od biljura, pa mu pruži sedam ko-
 ...

koljenčanje, n. verb. od koljenčiti, radnja kojom
 tko koljenči n. p. konja.

koljenčiti, čim, v. impf. ispod koljena užetom sa-
 ...
 koljenčiti, čim, v. impf. ispod koljena užetom sa-
 ...

koljenika, f. ridi kolenika. — U Lici. M. Medić.
 U Bosni se zove koljenika. Bos. vila. 1890. ARJ.
 V. 221a.

koljeno, n. (pl. gen. koljenā). — 1) das Knie,
 genu: biti kome do koljena, t. j. prvi poslije njega.
 Ti ćeš, Marko, prvi carovati, a ja ću ti biti do ko-
 ...
 koljeno, n. (pl. gen. koljenā). — 1) das Knie,
 genu: biti kome do koljena, t. j. prvi poslije njega.
 Ti ćeš, Marko, prvi carovati, a ja ću ti biti do ko-
 ...

komšijin. *f. die Nachbars, rivini.* Rj. *što pri-
sjećaš se, susjed, u di komšijin.*

komšijka. *f. die Komšijnica, susjeda.* — *Komšijka.*
f. die Komšija.

komšijnica. *f. die Nachbarin, rivina, cf. susjeda.*
f. die Komšijka.

komšijski. **komšijski.** *adj. nachbarlich, rivin-
lich.* Rj. *što komšijski (isp. abadžijski), što
komšijski (isp. ma. u di komšijski, komšij-ski, su-
sjedski).* Ako li, Šišak, kuća zori, pazi na svoju.
f. die Komšija.

komšiluk.* *f. die Nachbarschaft, rivina.* Rj. *vidi
komšija.*

komšo. *f. die Komo, Rj. vidi i komša, kona, hyp.
komša.*

komunitat. *f. die Pastr. die Gemeinde, communi-
tas.* U općinama Udravljje glavarah naše komuni-
tate kad se nazdravlja. Rj. *vidi i općina.* — *Tal.
comunitàde.*

komušanje. *n. das Schalen der Nusse, exortit-
ra.* Rj. *verb. od komušati, radaja kojom tko ko-
mušati, p. o. b.*

komušati. *šam. v. impf. n. p. orah, schalen, exor-
titar.* Rj. *vdi komiti, i sva. ondje.*

komušina. *f. — 1) die Blätter des Kukuruzkolbens
oder der Ahorn, cf. oljvina.* Rj. *kukuruzna slama,
oljvina, labudina, listička, sužbina, coll. komušje.* —
U Srijem najviše beru kukuruzne s *komušinom.* Rj.
257. — **2) u Boči vidi okomak. Rj. *okomljen ku-
kušina, komuškinja, komuškina, okominja, tuluz,
tuluzina, šipurina 2.***

komušje. *n. coll. (u Hrv.) vidi komušina.* Rj.

komuškina. *f. u Boči vidi okomak.* Rj. *komuš-
ka, bjez pogriješka mjesto komuškinja.* Korijeni 36,
vdi komušina 2. i sva. ondje.

komuškinja. *f. vidi komuškina.*

kon. *n. u Sentandriji i u Slavoniji u riječima:
od kona do kona ili: od kon do kon, t. j. od kraja
do kraja, von Anfang bis Ende, ab initio usque ad
finem.* Rj. — Prilježlog kod postao je od staroga kon
promijenivši u na d, koji je jednoga korijena s riječju
kono u kraj. Sint. 195. *izlazi se još i sud kao pri-
klad od rečtho: Tu zakopan care je Lazare, oba cara
jedan kon drugoga.* HNj. 1, 286. Značenje prene-
seno na *traj,* koji može biti i prednji (početak) i
stranji (svrsetak): *kon, iskon, nakon, pokon, napokon,*
pokon, napokon, napokone. Korijeni 34.

kona. *f. die Na kharin, rivina hyp. od komšij-
nica: Kona kona preko plota zvala.* Rj. *Kono moja!
da ti jade kažen.* Here, 220.

kona. *m. ist. vidi kono.* Rj. *hyp. od komšija, vidi
komša, komšo.*

konač. *könec.* — **1) ein Zwirnfaß, Zwirn, filun,
cf. v. o. d. Rj. *dem. konačie.* — *Vunica 2) rivini konač.*
Rj. *Sna. Zid diti konac, cf. atkaditi.* Rj. 176b, Ibršim,
šilena konac. Rj. 215a. *Prode konac:* kupio sam *kon-
ac.* Rj. 289a. *Zena ocrasila konac u iglu da nešto
zašije.* Rj. 378b. *Obrvka, 1) destraki konac* na koji
se nije ništa: *3) onaj konac* kojim se brda uvezuju.
Rj. 61a. *Tiriplik, bijeli konac,* što se prodaju po du-
šinima. Rj. 710a. *Ujanak, onaj konac* kojim je bilo
što odanočeno. Rj. 775b. *Ko staro kрпи, konac trati.*
Posl. 159. *Al je tanka vjera u Turaka, ka' od vune
konac u veziku.* Npj. 1, 121. — **2) das Ende, finis,**
*od se rijetko govori, n. p. sve mu kaza od kraja do
kraja.* Rj. *čub: kon od kona do kona, ili: od kon
do kon, t. j. od kraja do kona.* — *Već treći dan
od kraja po istoj pustinji i nigdje ni kraja ni konca
ništa ni narogre.* Npr. 188. *Nema ni kraja ni konca
ništa ni narogre.* t. j. zamršeno sa svim. *Posl.
200.* *Čekaj, čeka me čeka!* 301. *Cera mak
ništa ni narogre.* *Ko to što hoće do najmanjega da išćera
na tvoj.* 321. *Suzan će se oprostiti, ja slepaće ni do
već ništa ni narogre i do konca samrtoga.* Npr.**

1, 140. *Jedan namastir sazidan u nahiji Šabačkoj na
koncu prošavšega vijeka.* *Danica 2, 108. Na konac
preporučujem . . .* *Spisi 1, 94. Koncem mjeseca sep-
temvra biće sve gotovo.* *Straž. 1886, 1602. Nalaze
se do konca XV. vijeka ovake riječi izjednačene.*
Istr. 128.

Konač. *Kónca, m. u Hercegovini polje u kome je
varošica Ljubinje.* Rj.

konačan. *kónačna, adj. što pripada koncu, kraju;
što ima kraj i konac, što nije bez kraja i konca;
endlich, finit, finalis, suprotno beskonačan.* — *Do
konačnoga zatrenija togoje naroda.* Š. Kožičić. *Povrnu
konačnu pravdu pred vas.* *Mon. eroot.* *Tadaj konačno
bi rečeno.* *Mon. serb. ARj. V, 258a.*

konačar. *m. (u Hrv. podravini) tko živi na konaku
4. vidi bač, i sva. ondje.*

konačenje. *n. das Übernachten, pernoctatio.* Rj.
verb. od konačiti koje vidi.

konačie. *m. dem. od konak.* — *Kneginja je u
malom konačiju nad manastirskom kapijom.* *Mil. 45.
okr. ARj. V, 258b.*

konačiti. *čim. v. impf. i v. pf. übernachten, per-
nocto, cf. konakovati:* *Na Čevu je vojska konačila.*
Gjegogj svati konak konačili. Rj. *vidi i načati, no-
ćivati; noćiti, v. pf. slož. pre-konačiti, za-* *Prvu noć
kad smo došli konačiti kod jednog jezera . . .* *Npr.
193. Pa ga vodi u svoju kamaru, i kod njega noću
konočio.* *Npj. 4, 54.*

konački. *adj. što pripada konaku, konacima:* *U
avliji konačkoj bila je jedna srna.* *Mil. 5.*

konagdžija.* *m. der Quartiermacher, designator
hospitiorum.* Rj. *konak-džija, k se pred dž pretvorilo
u g. vidi konakčija, koji narekuje konake.*

konak.* *m. Rj. dem. konačie.* — **1) der Hof, aula,
cf. dvor, odžak; vladieću konak, novi konak, stari
konak, šareni konak u Kragujevcu Milošev prvi
dvor. Rj. *syn. kod dvor 1.* — *Namjestili se u naj-
ljepšu kuću u Biogradu (u konac ili dvore Mehmed
age Foćića).* *Sovj. 22 — 2) das Nachtlager, munsio:
primio nas na konak; otišao da gotovi konak.* *Gđjeno
sinoć na konaku hjesmo.* *Na Zagorju konak učinise
kod Čengriju dvora bijeloga.* Rj. *vdi noćiste, isp.
kvartir, stan 4.* — *Gjegod svati konak konačili.* Rj.
288b. *Da će noćas na konake doći.* Rj. 435a. *Da
ranije konak uhvatimo.* Rj. 504a. *Kratki danci, daleki
konaci.* *Npj. 3, 239.* *Silni Turci na konak puaše.*
4, 38. *Na konake rohlje naredio,* pa im daje ručak
i večeru. 4, 200. *I gradi mi konak u Prizrenu.* 4, 214.
Onje ćemo konak doručiti. 4, 474. *Da ja pogjem u
Petnicu kući, da ti, aga, konak siguravam.* 4, 493. *Kad
Miloš čuje, da Odžačan ide, on mu naredi konak u
Beogradu.* *Miloš 143. — 3) die Taqreise, dieci iter.* Rj.
jedan dan hoda. — *Jedan konak hoda;* od Biograda
do Carigrada ima deset konaka. *Daleko je Tijana
planina: odavde je do mora sinjega ravnih, Zuko,
trideset konaku, a uz more trideset i četiri do Tijane
visoke planine; uz planinu kažu tri konaku, gje je
kula Kosteš-harambaše. A daleko kosti zanijeti braći
našoj preko mora sinja, preko mora četrest konaku,
gje nam tamo svoje vjere nema.* Rj. — **4) u Hrv.
podravini konak je mojur, salaš, stan 2; der Meier-
hof, villa, vidi i bačija, i sva. ondje. *isp. Ssevetski
Konaci, zaselak.* *ARj. V, 260b.* *isp. konačar, kaže se:
ode na konake, na konačima je.*****

konakčija.* *m. vidi konagdžija.* Rj. *konak-čija,
koji narekuje konake.*

konakovanje. *n. das Absteigen, Übernachten,
pernoctatio.* Rj. *verb. od konakovati, koje vidi.*

konakovati. *kónakovati, v. impf. übernachten, per-
nocto, cf. konačiti, noćiti.* Rj: *U koga li konakuješ?*
Here. 257. Konakovati, kad bi ko u Srpskome jeziku
rekao, značilo bi noćiti. *Pis. 41. — Kako je noćiti
glagol perfektiran a konačiti imperfektiran i perfek-*

tivan, bez sumnje je i konakovati impf. i pf. viditi naći, noćivati

kónao, kónála, *m.* (n. Бои) *der Kanal, canalis*. Rj. *vidi* kanal, prokop. — Prokljan, morski *konoa* između Skradina i Sibenika. Rj. 607b. *od Lat. canalis; isp. more i Lat. mare, oltar i altare, orati i arare, orman i armariuni, i t. d.*

kónaoka, *f. vidi* Konavoka. Rj. *ženska iz Konavala*. — *Konavoka* (mjesto Konavaoka, osn. u *Konavlju*) i bez *v.* *kónaoka*. Osn. 303. — *Budmani kaže*: Može biti da bi ko tako u brzom govoru rekao, ali ne znam da sam igda čuo. ARj. V. 261a.

kónat, *m.* (n. primorju) *vidi* račun: Domaći *konat* na putu ne valja ništa. Rj. *konat, gen. konat*: Sa zla *konat* na bolji. DPost. 109. *konat, ital. conto*, cijena, poštovanje. XII.

kónata, *f.* (n. primorju) nekaka vinska mjera. *Art Weinmass, mensura quaedam riararia*: U njem' vina trideset *konata*. Rj. — Polutkinja, mjera od po *konate*. Rj. 535b. *riječ tugja, od konoa, canalis*. Osn. 212.

kónavle, *f. pf. kónavli*, *m. pl.* — Vuk u rječniku ima „*Konavle n.*“, ali kako mi kaže jedan prijatelj, sada se zovu *Konarli* i *Konavle*, *gen. Konacala*, *dat. Konarlima*. Istor. 399. Konavoka (mjesto Konavaoka, osn. u *Konavlju*). Osn. 303. U *Konarlah* ni u crkvi sam. DPost. 140. *vidi* kónavlje.

kónavljanin, *m. Einer von Konavljie*. Rj. *čovjek iz Konavlija, iz Konarda*. — Crnji su od *Konarljane*. DPost. 11.

kónavljje, *n.* kao kuczina u Dubrovničkoj državi. Rj. *vidi* Konavle, Konavli. — Česvinica, nekakvo erno vino dobro iz *Konavlja* i Stona. Rj. 822b. Sanković dajući Dubrovniku *Konavljie* i Vitaljimu. DM. 332.

kónavôka, *f. Eine von Konavljie*. Rj. *ženska iz Konavlija, vidi* Konoaka. — *Konavoka* (mjesto Konavaoka, osn. Konavli). Osn. 303. a *Konavaoka m.* Konavalka.

kónavôski, *adj. von Konavljie*. Rj. *što pripada Konavliju, Konavlima*. — *Konavski* (mjesto Konavaoski, osn. u *Konavljie*). Osn. 408.

kónceat, kónčerta (*za akc. i umetnuto a isp. argent*), *m. das Concert, concertato (?)*. — Sada Holanđez po velikim dvorovima *daju koncerte*. Priprava 18. **kóncei**, kónčacá, *m. pl. der Zwirn, fila*: prede konce: kupio sam kónceat. Rj. *vidi primjere kod* kónac I.

kónčanje, *n.* Rj. *verb. od* kónčati. *radnja kojom tko kónča što*.

kónčati, čam. *v. impf.* — 1) *n. p. čarape, mit Zwirn stecken, pišuga acu filo manita*. Rj. *restli kónčima, v. pf. slož. iskónčati*. — 2) drvo kóncepm (podebelim kóncem) u boju umočenim za tesanje bilježiti: Ajde *kónčaj* te komade da tečmo. Jesi li sve komade *okónčao*? J. Bogdanović. ARj. V. 264b. *v. pf. slož. okónčati*. — 3) *isp. dokončati, v. impf. sad nije u običaju*.

kónčie, *n. dem. od* kónac. Rj. Siromasi mjesto imbreta imaju spone, t. j. sa svake strane po jedan *kónčie* kojima se veže košulja na zaniku. Rj. 231a.

kónđa (Kónđa), **kónđija**, *f.* ime žensko. Rj.

kónđa, *adv. sužto i skrčeno* kaono da: *Kónđa* ti to nijesi znao. J. Bogdanović. ARj. V. 265a. Stade jeka niz Drinu ledenu *kónđa* ona u abez okrenu. HNpj. 3, 100 (abez, *abyssus, bezdina*).

kónđijer, kónđijera, *m. vidi* kondir: I *kónđijer* žežene rakije. Rj. — Pije Turčin vino *kónđijerom*. Npj. 2, 273. *tukre tugje riječi kod* dacijer.

kónđir, kónđira, *m.* — 1) (st.) *der Becher, poculum*: *Kónđir* vina od dvanaest oka. Donesi mi *kónđir* vina od tri godine. Rj. *vidi* bokal, i *syn. ondje*. — 2) (u Srijemu) u rezanju vinograda: kad se loza u *kónđire* odsiječe, onda više rodi. Rj. *isp. lučanj*.

kóngja, *f.* ubradač ženski (osobito po Šumadiji,

vine Art weißer Kopfbedeckung, rittu acous. Rj. *vidi* džega, tuniža.

kóni, *adj. vidi* kolni, *syn. pe pete ka ma, isp. kol-ki*. — *Kóni* sadić, u Istri. V. Arsačević. ARj. V. 267b.

kónica, *f.* (u Baranji) *der weiß kopfe, weißhaubten curruum*. Rj. *u ovom mjestu kóniču*. Osn. 431. i *sad se još u ovom mjestu*. — *Der weiß kopfe gavori kónica, ona i Sadić, gavori kónica, vidi* kolica.

kónik, *m.* u C. G. *pe* *der Kónik, vidi* kolovoz. Rj. *kóni* *pe* *der Kónik, vidi* kolovoz. Osn. 273. *esad se u ovom mjestu kóniču gavori kónik*. — *Sadić, gavori kónik, vidi* kolica.

kóno, *m.* (jazyk) *hap. od* kónina. Rj. *gen. kóno, voc. kóno, vidi* kóna, *nač. kóno*, *nač. kóno*.

kóno, *adv. sužto* ka ono. — *Vidjeti* u ovom mjestu Srdina na atina, a pod mizdracima *der kóno* po njem golubova. Npj. 1, 183.

kónoba, *f.* 1) (po zap. kraju) *od* kóna. Rj. *gen. kóno, voc. kóno, vidi* i pivnica. — 2) (u Hrv.) *od* kóna *pe* *der kóno, vidi* zemlji, gdje se *pe* i jebo gotovi. *im. Art kóno, v. caupona*. U Senju pjevaju ljudi ka *časa* je samo po *kónobama*, nego i po ulicama i po podne. Rj. *vidi* krema. — *Tugja kónoba*. Osn. 260.

kónobanje, *n. kónobančos* *Leben, vidi* pivca. Rj. *verb. od* kónobati se, *radnja kojom se čka kónoba*.

kónobár, *m.* 1) (po zap. kraju) *vidi* kljuncar. Rj. *u koga su kljunci od kónoba, isp. kónoba 1, vidi* i podrumar. — 2) (u Hrv.) koji ima kónobu, *ein Gastwirth, caupona, cf. krema*. Rj. *isp. kónoba 2*.

kónobarica, *f.* (po zap. kraju) *vidi* kljubarica. Rj. *ženska u koje su kljunci od kónoba, isp. kónoba 1*. — 2) (u Hrv.) žena koja ima kónobu, *die Gastwirthin, caupona*. Rj. *vidi* krenarica, *isp. kónoba 2*.

kónobati se, kón se, *v. r. impf.* trudom otinati se od zla i od sirotinje, *sich kónobach behelfen, parec w dardur ritam agere*: dobro se ovaj čovjek *kónoba*. Rj. *vidi* kubititi, i *syn. ondje, isp. i čemerati, i syn. ondje*.

kónop, *m.* (po zap. kraju) *vidi* konopac: Dva pelivana ne mogu na jednom *kónopu* igrati. Rj. — Ludi Jovan rastegnu rukama, na sedmoro *kónop* *ostkinuo*. Npj. 2, 39.

kónopar, kónopca, *m. ein Strick von Hauf, fanis canubinus*. Rj. *vidi* konop, stranja, uže, *dem. kónopčić*. — *Kónopac* je od *kónopalja* i dobro je usukan, koje samo konopari grade; *uzna* može biti i od *kónopalja* i od *vine*; ali nije usukana, nego je opletena i svaka je žena seli plete; *lična* je usukana kao i *konopac*, ali je od lika, i ljudi je sami prave. Rj. — I sastavi trideset *kónopaca*, i zasuka po dva u jednoga, te napravi petnaest *konota*, pa se Rade preko pasu sveza. Npj. 2, 35. Na satoru isekli *kónopce*, pale sator na sokola Marka. 2, 374. I kradi nože od manere, te preseći na ruku *kónopce*. 3, 10.

kónopan, kónopna, *adj. što pripada konopljanu, vidi* konopljan. — U ruci mi *kónopna* fitilja ... Sto ne pališ na kuli topove? HNpj. 1, 596.

kónopár, *m.* (u Dubr.) *der Seher, restin*. Rj. *ka gradi kónopce*. — *Kónopac* je od *konopalja* i dobro je usukan, koje samo *konopari* grade. Rj. 289b. *vidi* konopčar, užar.

kónopčár, *m. ka gradi kónopce, vidi* konopar, užar. — Od seljaka ima kovača, tufekčija, teržija ... *kónopčara*, po gjekejim mjestima i lončara. Danica 2, 102.

kónopčić, *m. dem. od* konopac. Rj.

kónoplja, *f.* ime žensko. Rj. *imena ženska od* bilja *uzda vidi* kod Višnja.

kónopljak, *m. Rj. vidi* konopljište? Rj.³ — *Koju je (čegrtaljk) jedan Poročinin namestio a konopljaku*. Zim. 88. *za nast. isp. šljivak*.

kónopljan, *adj. Hauf-, canubinus*. Rj. *što pri-*

ga opet stane *kopati*: šta bi to bilo u tome podrumu! Npr. 20. *Ne kopaj trica!* (Progji se besposlice i budalaštine). Posl. 201.

kôpra, *f.* dem. od kob: Dobra ga je *kopen* sukobila. Rj. *vidi* kobak.

kôpča, *f.* *vidi* kovča. Rj. *vidi* i spoua 3. dem. *kopčica*. — Kovčar, muška korča. Rj. 282a. Čupica, *kopča* (ženska). Rj. 830b.

kôpčanje, *n.* Art *Kinderspiels mit Knöpfen*, *ludi genus*. Rj. *verb.* od *kopčati se*, radnja kojom se *tko kopča*.

kôpčati se, čam se, *v. r.* impf. (u Hrv.) bacati puce (dugme) ili *kopču* u junicu. *Knopfenspielen* (ein *Kinderspiel mit Knöpfen*), *modulus ludere*. Rj. *igrati se kopč.*

kôpče, *f.* pl. *vidi* kovče. Rj. *die Heftel, pbulu*, *vidi* imbrete, maite, zglobi. od *kopči* jedna je muška (kovčar, kukac, mužjak), druga ženska (kopčica, kovča, čupica). — Košulja, ne imajući *kopče* ni sapetljača, razdrhljala mu se. Zim. 274. (*pl. gen.* *kôpči*). Za to prinosimo Gospodu prinos, svaki što je ko zadovolio, zlatnijeh zaklada. *kopčica*, narukvica. Mojs. IV. 31. 50 (*ali isp. gen. pl.* *kopči*, *i kod* kovče: Npj. 3. 119 kovči).

kôpčica, *f.* dem. od *kopča*. Rj. *vidi* kovčica.

kopilača, *f.* djevojka koja rodi kopile, *cf.* grčevica. Rj. *vidi* i kopiljača.

kôpilād, *f.* (coll.) *die Bastarde, spurii*. Rj. *djeca nezakonita, vidi* mulad. — jedna od *kopiladi* kopile 1.

kopilan, *m.* Rj. *vidi* kopiljan. — 1) ein *Sohn ausser Ehe, filius spurius*. Rj. *nezakonit sin*, *vidi* kurvić 1, spurjanin. — 2) ein *tuchtiger Kerl, nebulo, cf.* kurvić 2. Rj. *vidi* i kopile 2. — *isp.* klet 1.

kôpile, *kôpileta*, *n.* — 1) ein *Kind ausser der Ehe, spurius, spuria*. Rj. *dijete nezakonito, vidi* spurjanče. — 8 meka obraza *deveto kopile*. (Kad čovek vidi da mu se što na štetu iste ili čini, ali od dobrote ne će drugome volje da kvarit. Posl. 290. Sjedi s mirom. *Madžarsko kopile!* Npj. 2. 354. Ha naprijed, *kurrino kopile!* 4, 114. Stan' Lazare, od *kurre kopile!* 4, 318. — 2) ein *tuchtiger Kerl, nebulo*: I odvesti Kosu Smljanića za *kopile* od Zadra Todora. Rj. *vidi* kopilan 2, kurvić 2.

kopilica, *f.* — 1) ein *vor der Zeit trächtiges Schaf, Ziege, oviula gravidu ante justam aetatem*. Rj. *prije prave dobi sjanjna ovcu ili skozna kozu, isp.* kopiliti se. — 2) *Schimpfwort für ein Frauenzimmer, concivium in muliere*: A zbog jedne grдне *kopilice*. Rj. *pogrda ženskome*.

kopiliti se, *kôpilim se*, *v. r.* impf. *trächtig werden in einem Alter vor einem Jahre (vom Schafe, von der Ziege), ingravidari ante justam aetatem*. Rj. *kaže se za ovcu (i za kozu) kad imajući istom godinu dana postaje sjanjna (skozna)*. *isp.* kopilica 1. — *v. pf.* slož. okopiliti se.

kopiljača, *f.* *vidi* kopilača. Rj. *ženska koja rodi kopile, vidi* i grješnica 2.

kopiljan, *m.* *vidi* kopiljan. Rj. — *Kopiljane*, Babičić-Jovane! Npj. 4, 191.

kopiljanski, *adj.* dem. *kopiljan* *gehorig, filii spurii*. Rj. *što pripada kopiljovu kojemu god*.

kôpilje, *n.* polje u Piperima: Da izjavim na *Kopilje* ovcu. Rj.

kopiljenje, *n.* das *frühe Tragen, ingravidatio ante aetatem*. Rj. *verb.* od *kopiliti se*, *koje vidi*.

kopirânje, *n.* das *Wimmeln der Würmer, circum-reptatio (securitio) vermium*. Rj. *verb.* od *kopirati*, radnja kojom *n. p.* crv *kopira* u rani.

kopirati, *râm*, *v. inf.* *wimmeln, securatio*. *Nach ein einziger Würm kopira* u rani. Rj. *kuo vrvjeti, kažu se za crve, u i jedan crv kopira* u rani. *vidi* vrvjeti, kopirati.

kôpitânje, *n.* *verb.* od *kopitati*, radnja kojom se *kopita* *n. p.* konj.

kôpitati se, *kôpitam se*, *v. r.* impf. Konji mu se *kopitaju*. Ziv. 8. *kopitaj, udarati*.

kôpitnik, *m.* u C. G. *die kopf nat.*. Rj. — za *nast.*, *isp.* anatemnik, anatemnjak.

kôpitnjak, *m.* Rj. *vedi* kopitnik. — 1) *europäische Hasehwarz, asinae europaeae Fava*. Rj. *baljka*, — Bjelušina, trava, nalik na *kopitnjak*. Rj. 296. 2) u prirođaju kao *kopito* u m. du. a unutra kao kamenica ostriga. Art *Seiers hal, ostru a mors*. Rj. *muška školjka, vedi* konjsko kopito.

kôpito, *n.* der *Haf, angula*. Rj. — Stoji eka gojena Labuda, Labud bježe *para kopitima od kopitoh* cjepanice skaču... Višti Labud, *kopitima ba i*. Npj. 2. 34. Konjsko *kopito*, u m. Du. v. li *kopitnjak*. Rj. 289a (*morska školjka*).

Kôpito, *n.* planina u Hercegovini. Rj.

kôpkanje, *n.* dem. od *kopanje*. Rj.

kôpkati, *kâm*, *v.* impf. dem. od *kopati*. Rj. — Čopka i čeljade kad po čemu kao *kopka* prstima ili čim god. DABJ. 942. *isp.* kopirati.

kôpljača, *f.* — 1) da *Eidmännern, hawes signifer*. Rj. *država od koplja*. — Sjedi za polaće, mladi za *kopljace*. DPost. 110. (*kopljaca stariji oblik*). *Kopljaca* od *koplja* mu bješe kao vratilo. Sam. I 17. 7. — 2) u C. G. *Stap* s panzanom. Rj.

kôpljanik, *m.* *Lanzenträger (Lanzier, Jastatus)*. Rj. *koji nosi koplje, vidi* kopljanik, mizdraklija.

kôplje, *n.* die *Lanz, Lanze, Lanze*: Poslije boja *kopljem* u trnje. Odkosilo ili iskočilo sunce *skoplja*. Rj. *stariji oblik* *kopje*, *vedi* bitevija, džbla, kostolovka, koštica, mizdrak, zazalica, *isp.* sulica. — *Pobijati, pobiti kopljem*. Rj. 511a. *Pobiti koplje*. Rj. 512a. Pa je *hajno koplje pobasano*. Rj. 512a. Gagja njeza *kopljem uložnjem*. Rj. 701a. Zmja krihatica... u sunce pogleda, i doklen sunce dobro *kopje* ne oskoči, sljepa stoji. Npr. 263. *Kopje* je *edo* uzdan drug. DPost. 99. Sad omi *kopje lome*. 109. Više glave *kopje udariše*. Npj. 1. 14. Kopajte mi raku u polju široku. *dra koplja široka*, četiri labuška. Npj. 1. 333. A više mi glave *koplje posulite*. 1. 394. *Baci koplje* bijelo Latince na Miloša u prvi junače. 2. 116. Vrtače mu se mahom pomamio, *po tri koplja* u nebesa skače. 3. 236. *Prabode* mu rebra *kopljem*. Jov. 19. 31. Rekoše: da ne bi *gradili* Jevreji mačeva ni *kopolja*. Sam. I. 13. 49. Tada se Sand baci *kopljem* na nj da ga ubije. 20. 33. Da ga *pribodeu kopljem* za zemlju jedan put, ne ču više. II. 26. 9. Kad zvokće nad njim tul i *sjera kopje* i sulica. Jov 39. 26. *gen.* i *kôpljeta*, *pl.* *kôpljeta*, *kôpljčeta*: Puška puca, bitka čorda siva, a *kôpljeta* stoji krljjevina. HNpj. 1. 150. A *kôpljčeta* stoji krljjevina, a izliću konji sedlenici a brez svojih jadrnih sabibija. 1. 601.

kôplje, *n.* planina u Hercegovini: Neka bježi uz *k. plje* planinu. Rj.

kôpljenik, *m.* *vidi* kopljanik: Kučajinska bojna *kopljenika*. Rj. *vidi* i mizdraklija.

kôpljevčić, *m.* zidine od namastira neglje u nahiji Sabačkoj. Rj.

kôpuna, *f.* *schwooser Platz, locus nigrus rarus*. Rj. *mjesto kopna*, gdje je već *okopunio snijeg*.

kôpno, *n.* *vedi* suho (suha zemlja, suhozemski). *isp.* kôpan. Sto u pisaca ima *kopna* (suha zemlja prema moru), značenje je: gdje je vode nestalo, te je suho: — tako i danas je *kopno* t. j. toplo, nema kiše ni studeni. Korijeni 235. *Kopna*, terra: *posred kopna*, *posred mora: kopnom* i *morem: na kopna* i na moru. Stulli.

kôpnja, *f.* das *Umgraben, Umhauen des Weinbergs, des Kukuruzackers, fossia*. Rj. *vidi* kop. *isp.* kopanje. — Prašak, prašilba, *rinogradska kopnja* poslije pokopice. Rj. 265a. *vidi* kop. *isp.* kopanje. — *riječ* s *takrim nast.* kod čežnja.

kôpnjenje, *n.* Stulli. *verb.* od *kopnjati*. *stanje koje biva kad kopni n. p.* snijeg.

kopnjeti, *kōpnim*, *v. impf. schmelzen, liquesco* (vom Sol. *cc. aber auch vom Abliegen der reifen Wasserdunst*). Rj. *kopni sijeg, kad ga nestaje n. p. u jesnje e od toplote; a kopni i lubaica, kad dospije pa se ostavi, v. pf. slož. izkopnjeti, o. pro. u.* — A tu uzmi onu grudu sušanu, pa je metni u nedarca do srea: kako kopni ona gruda sušana, tako kopni srea moje za tobom. Npj. 1. 403.

koporan, *m. cinu Art Kleides mit Aermeln, vestis cinctiva genus*. U Srbiji po selima, n. p. u Jadru, *koporan* se zove od plavetne čoh haljina s rukavima donje pojasa, koja se oblači vrh gječerme, po kojoj se opasuje, a u Biogradu gdjekoji zovu *koporan* veliki gurnj koji se i postavlja kožom. Rj. — Haljak, kratak gurnj, koji nije našaran (a koji je našaran onaj se zove *koporan*). Rj. 804b.

koporanje, *n. cerb. od koporati, radnja kojom što kopore.*

koporati, *kōporēm*, *v. impf.* — koporati u Mikalje micati se. DPost. XII. *isp. kopirati, vrvjeti.* — značenje *praviti se, vreati se*: kopirati. Korijeni 234. — I *crijeve kopore*. DPost. 28. Kako *pregulj* u siru *kopore*. 41. Nije mjesto bez rogobore gdje jezik ne pristav kopore. 82 (ne prestavi).

koprećanje, *n. das Zappeln, palpitiatio*. Rj. *verb. od koprećati se, radnja kojom se što koprea.*

koprećati se, *čim se, v. r. impf. zappeln, palpito*, n. p. kad se što zakolje ono se koprea dok sa svijem ne izdahne. Rj. značenje (korijenu) *vreati se, otimati se*. Korijeni 234. *v. pf. iskoprećati se.* — Osude nekakva konjokradica na vešala. Pošto ga vešač, nametnuvši mu licinu na vrat, otisne s meridvena, on stane za dugo oči bečiti i *koprećati se*. Danica 4. 38. Onda spahija potegne iz pištolja njega posred srijede, pa ostavivši ga u sobi još *koprećajući se*, pobjegne u Njemačku. Npj. 1. XXX. *Što se god G. S. bude više vreo i kopreć protiv onoga moga suda, on će se sve više zapletati.* Odg. na ut. 32.

koprena, *f.* — 1) (po zap. kraj.) *vidi mahrama*: Ne ndrj jelu po grani, neg' mladu Janu po glavi, mudra je Jana gjevojka, *koprenom* ranu pokrila. I skide joj *koprenu* sa glave. — 2) (u Dubr.) *der Flor. panii genus*. Rj. *nekakvo sukno.* — 3) *velum* ... pod koprenom, *sub specie*. Stulli. *vidi perda, prijevjes 1, veleta, velj, veo.*

kopriva, *f. (pl. gen. kōpriva, die Nessel, urtica, cf. žara*: Ne će grom u koprive (Unkraut verdirt nicht): trnje bude a *koprive žare*, mrtva kopriva, *die Taubnessel, lamium purpureum*. Rj. *dem. koprivica.* — Ozarila me *kopriva*. Rj. 450a. *Steraću mu kopriv jastuk, da se naspava.* Here. 238. — *kopriva (osu, u kopri)*. Osn. 94. *riječi s takvim nast. odiva, stativa, tetiva.*

koprivica, *f. dem. od kopriva. Rj.*

koprivica, *m. nadimak muški*: Dočeka ga *Koprivica* Stanko. Npj. 5. 372. *isp. nadimke Vatica, Vrbica, Žetavica.*

koprivnjak, *m. izvor u Jadru (između sela Tršića i Paskovca); mislim da bi se tako zvalo mjesto gdje rastu koprive, ali ja nijesam čuo: Konj do konja, junak do junaka, od Mednjaka do Koprivnjaka. Rj.*

koprivnjak, *m. mjesto gdje rastu koprive. isp. Koprivnjak. Daničić piše riječ kao imenica općenitu: koprivnjak. Osn. 268. kopriva, koprivica, koprivnjak. Korijeni 234. ima i Stulli: koprivnjak, locus urticis consitus mjesto gdje rastu koprive.* — *za nast. vidi riječi kod brotnjak.*

kōpūn, *m. der Kapun, capo*. Rj. *vidi kapun.* — *kōpun prima Lat. capo isp. konao (canalis), oltar (altare), i t. d.*

kōpūniti se, *kōpūniti se, v. r. impf. stolzieren, superbia, offeror*. Rj. *podnositi se kao kōpun, ponosito hoditi. vidi kokotiti se, i syn. ondje.*

kōpūnjūnje, *n. das Stolzieren, superbitio*. Rj. *verb. od kōpūniti se, radnja kojom se tko kōpūni.*

kōra, *f. Rj. dem. korica, vidi i kore.* — 1) n. p. na drvetu, *die Rinde, cortex*. Rj. — Zabijeliti drvo, t. j. *podguliti mu koru*. Rj. 163b. Mekokorka, bijela bundeva (u koje je *kora meka*). Rj. 352a. *Oguliti koru* u drvetu. Rj. 439b. *Nego su tukli koru od koje-kaku drevca i od toga hleb mesili.* Npr. 82. Gladak kao *hrastova kora*. Postl. 41. *Podmetnuo mu lubeničnu koru pod nogu (te pao, t. j. prevario ga, navratio ga na zlo).* 251. — 2) n. p. hljeba, *die Rinde, crusta*. Rj. — *Pokorūšiti se, smrznuti se malo (kao da se po zemlji uhvati kora)*. Rj. 531b. Tako na tugja vrata ne dolazio *da koru hljeba pitam!* Postl. 307. — 3) (u Resavi) *vidi juška. Rj. vidi i jupka, ljupka, obga, razrijezo tijesto.* — 4) *ljuska u spužu: Svi se kralji natrag povukoše, kako spuži u svojim korama.* Šćep. mal. 76.

kōrāb, kōrābalj, kōrāblja, *m. das Schiff, navis, cf. lagja. Rj.* — Tugja misli se da je *kōrābalj* kao i *kōrāb*. Osn. 133. *vidi brod 3. i syn. ondje.*

kōračāj, *m. passus, gradus, gressus. Stulli. govori se u Hrv. vidi korak, korakljaj.* — *riječi s tukim nast. kod dogagjaj.*

kōračanje, *n. das Schreiten, gressus*. Rj. *verb. od kōračati. radnja kojom tko kōrača.*

kōračati, *čim. v. impf. schreiten, gradior. Rj. vidi krakati. v. pf. kōračiti, kročiti. v. impf. slož. opkōračavati, prekōračivati; zakōračivati. v. pf. slož. opkōračiti, prekōračiti, raskōračiti se, zakōračiti.* — Opazih mezuju dječom bezumna mladića, koji ... *kōručaše putem* ka kući njezinoj. Prič. 7. 8. Troje lijeno *kōrača*, i četvrtu lijeno hodi: lav ... 30, 29.

kōračiti, *kōračim. v. pf. sehreiten, gradior. Rj. vidi kročiti. v. impf. kōračati, kod čegu vidi v. impf. i pf. slož.* — *Taman kad sveti Arangjel kōrači jednom nogom k Bogu na nebo, onda gjavio stigne.* Npr. 92. *Jednom nogom kōračio u grob.* Postl. 35.

kōrāč *kōrača, m. (u C. G.) čekić što se konji kuju, Art Hammer Pferde zu beschlagen, malleus calcando equo.* Rj. *dem. kōračić.* — *tugja riječ. isp. Osn. 230.*

kōračić, *m. dem. od kōrač.*

kōrāk, kōrākljāj, *m. der Schritt, passus, cf. škrok. Rj. Oko dvjesta kōraku od mosta ... poznaju se ostaci.* Rj. 114a. *za nast. u korakljaj isp. nategljaj. vidi i kōračaj.*

kōrāl (kōrao), *korāla, kōrāl, korālja (Stulli), m. vidi merđan. die Koralle, corallium, corallum.* — *Dolužase na sajme tvoje sa smaragdnom ... koralom i ahatom.* Jezek. 27, 16 (*nominativu nema potvrde*). *Od koralja nsti objavi. Gundulić. u Stullija.*

kōrāljan, kōrāljna, adj. coralii: *Proz koraljnu neka vrata žarko sunce izide.* Gundulić. Stulli. *što pripada koralju. corallinus, korallenroth.*

kōrāu,* *korāna, m. vidi alkuran. Rj. vidi i kuran, musaf, kuzija, zakon Muhamedov. vidi i čitap.*

kōrana, *f. voda u Hrvatskoj. Rj.*

kōrao, *korāla, m. vidi koral.*

kōrava, *f. Name eines Flusses, fluvii nomen*: *Na sastavak Save i Korave. Rj. ime vodi.*

kōravica, *f. (u Sinju) squilius Turkyi. Heckel. Rj. riba.*

kōravljica, *f. selo u Hercegovini: Imam kmete sela Koravljice. Rj.*

kōrba, *f. Vorwurf, exprobratio, cf. ukor*: *Nije umrla baba od korbe, već od prazne torbe. E je njojzi korba dodijala i od oca i od stare majke.* Rj. *isp. korenje. za nast. isp. berba.*

kōrbāč, *korbāča, m. (po Hrv. i po Slav.) vidi kam-džija. Rj. korbač po Muđ. govoru vidi krbač. vidi i kandžija; kajkača, bič.*

kōrčula, *f. die Insel Curzola, Coreyra. Rj. ostrvo.*

kōrčulānski, *adj. von Korčula. Rj. što pripada*

Korčuli. — Zubac, 3) *Korčulanski kamen* koji se meće oko prozora. Rj. 211b.

kōrda. f. u pjesmi, *vidi* čorda: I *daj meni kordu zargjalu*. Rj. *sablja, vidi* i gjorda.

kordijāl. kordijāla, m. (*Ital. cordiale*) ljekovito piće što se osobito daje onomu koji padne u nesvijest, da bi došao k sebi, *die Herzkirkung, Lavamentum*. Rj.

kōrdovān. m. *das Corduan-Leder, dula Cordubensis*. Rj. *finu učinjena koža, osobito jarčja ili kožja, isp. saktijan.*

kordovāndžija. m. *der Corduan-Fabrikant, alutarius*. Rj. *ko pravi kordovan.*

kōrdōn. kordōna, m. *Frauc. cordon, varičica, simđžirč.* — Na glavu joj (mevjesti) načine kukuljicu. . . o vratu *kordun* (zlatan simđžirč koji je zavijen oko vrata nekoliko puta i po tom sa zlatnom kolajnom visi niz prsi do pojasa). Kov. 96.

kōre. kōrā, f. pl. Rj. *dem. korice, vidi* i kora. — 1) n. p. od noža, *die Scheide, vagina, cf. nožnica*. Rj. *ono iz čega se n. p. sablja ili nož vodi i u što se povraća, vidi* i cagrije, nožnica, krunja. — Pavle nze zlaćene noževe, pa ih vodi iz *srebrnih kora*. Npj. 2, 16. Pa obrisa mača zelenoga, povrnu ga u *kore srebrne*. 3, 189. Kara-Gjorgjije pucao na nj i . . . zrno mu iz pištolja dohvati malo *kora od sablje*. Sovj. 31.

— 2) u britve, *das Heft des Taschenmessers*. Rj. u *noža ono gdje se drži rukom, vidi* kamze. — Bjelokorac, *nož bijelih kora* (kamzi). Rj. 29a. *Britvena kora*. Rj. 44a. *Ornokorac, nož crnijih kora* (kamzi). Rj. 815b. *Škloca, britva drvenijeh kora*. Rj. 811b. — 3) u knjige, *der Einband, tegumentum*. Rj. *isp. koričiti, ukoričiti (knjigu).*

korččak. korččka, m. (u Srijemu) *hyp. od korijen*. Rj. *vidi* korijenak. — *za nast. isp. kod grumičak.*

korrekturni. *adj. što pripada korekturi.* — *U korekturim tabuicima cifre ne izlaze čitko.* Mil. XII.

Kōrēn. m. brdo koje razdvaja Otočku regementu od Like. Rj.

kōren. *adj. što pripada korijenu, vidi* korenit. *za nast. i ake. isp. kâmen, plâmen, i t. d.* — Sve riječi u jeziku mogu se po etimologiji razdijeliti na *korēne*, proizvodne i složene. O *korenima* ovdje nema ni riječi, nego samo o proizvodnima i složenima. Danica 3, 2. Osnova, ili *korena* imena. Spisi 1, 30.

kōrenit (i korēnit? *isp. Korēnita; kâmenit i kâmenit*), *adj. što pripada korijenu, vidi* koren. — 1) aoristu ne stavlja ga (akcenta) na *korenitom* *sloju* »ja« nego na riječi »se« . . . ali u aoristu nije (akcentat) na *korenitom* *sloju* kao u ostalijem primjerima nego na prvom. Star. 1, 36.

Korēnita. f. voda i selo u Jadru. Rj. — *Korēnita* (ime riječi, biće adjektiv pa se uzima za supstantiv, osnova može biti u *korijen*). Osn. 220.

kōreunje. n. *die Forwürfe, exprobratio*. Rj. *verb. od* 1) koriti, 2) koriti se. — 1) *radnja kojom tko kori koga.* — 2) *radnja kojom se n. p. žene kore, jedna drugu.*

kōret. m. (u C. G.). — 1) zoban ženski (bio od čohē ili od sukna), *Art langes Frauenkleid ohne Aermel, restis genus*. Rj. — 2) kao čurče dugačkih tijesnijeh rukava s kapeima, *Art kurzes Kleid mit langen engen Aermeln, restis quaedam mundicata*. Rj.

kōriva. f. — 1) *dem. od kora*. Rj. Da je ovdje ono naše dvoje dece, dali bismo im ovo malo *koriva*, te bi i oni mogli večerati. Npr. 138. *isp. kora 2* — 2) od knjige, *der Einband, tegumentum, cf. kora 3*. Rj. — *Stružnja koriva* u jednoga kožnog apostola. Glas. 11, 173. Na listu prilijepljenu na *stružnoj korici* piše . . . Rad 1, 177. *vidi* i korice 3.

1. **kōrice.** f. pl. *dem. od kore*. Rj. — 1) *Bijaše pripasao mač uz bedricu u koricama.* Sam. 11, 20, 8. Jaoh, maću Gospodnji, kad ćeš se smiriti? vrati se u *korice svoje*, stani i smiri se. Jer. 47, 6. *isp. kore 1*. — 2) *Mali nožić crnijeh korica.* Kov. 81. *isp. kore*

2. — 3) *Jer je oknjerao na finoj velin-koj artiji u dragom korivanu.* Straz. 1887, 17a. *isp. kore 3, korica 2, isp. i koriti.*

2. **kōrice.** n. Rj. *korice, 1) dem. od korito*. Rj. *vidi* koritanec, koritase. — 2) u Havi, načno grota, odakle žito pada u kameni potok u Sbjaji se zove *kos*, a ono *korice* čanak. Rj.

kōričenje. n. *verb. od koričiti, radnja kojom tko korač (kupuju).*

kōričiti. čim. v. *impf. korice, udavati na kupuju.* — *Kōričiti*, nema u Vuka. Rad 6, 109, v. *pf. ukoričiti, isp. kōrice 3.*

korijandro. *adj. što pripada korijandu (biljci), Korander, caranda.* — *A mana bješe kao čime korijandro.* Mojs. IV, 11, 7. *u v. ist. isp. apōs.*

korijen. m. Rj. *dem. koričenič, hyp. korččak, korijenak, coll. korijenje.* — 1) *a) der Wurzel, radica*. Rj. *vidi* žila 2. — *Duga vorina, krše se dva, misli se ču i: korica izraditi.* Npr. 112. *Kukulj valja i: korijena isčupati.* Posl. 163. *Sjeme . . . počta dolj korijen, a gore rastu stabla.* Pis. 25. *Vidjese smokvu gdje se posusila i: korijena.* Mark. 11, 20. — *b) u pravećenom smištu: Jer je korijen seju zaba srebrljublje.* Tim. 1, 6, 10. *Gledajte da ko ne ostane bez blagodati Božije: da ne uzroče kakav korijen grova, i ne učini pakost.* Jevr. 12, 15. — *c) gram.* Proizvodne riječi . . . koje su proizvedene *od* *probatnoga korijena*. Danica 3, 2. *Jedni u pisanju riječi gledaju na korijen ili etimologiju.* Pis. 28. *Korijena* je dio riječi u kom joj je glavno značenje. Osn. 1. — 2) u kupusa.

der Krautstrunk, stîrps. Rj. *vidi* kočanj. n. p. u kupusa, t. j. *ang od zemlje do glavice, Stängel, strunk, caulis.* Rj. 295a. — *amo pristojni i ori primjeri: Pa će mi te, bosioče, mlada potrgati ostrnom čordom, bosioče, po bježu korijena.* Npj. 1, 7. *Ono na čemu su zrna, n. p. u Jadru se kaže okomak . . . u Palmaciji gdje sto kukuruzni korijen.* Pis. 77. — 3) u Boči i po okolini) *vidi* drvo 1, n. p. *deset korijena maslina.* Rj.

korijēnak. korijēnka, m. *hyp. od korijen*. Rj. *Zaspala devojka drenku na korčaku.* Rj. 291a. *vidi* korččak.

kōričenje. n. (*coll.*) — 1) *die Wurzel, radices.* Rj. — *Meska, korijenje od rogaza, koje svinje jedu.* Rj. 333b. *Ako je trava pokošana, ostalo je korijenje.* Posl. 4. *Gomila Ismailjaca izgjaše s kamulama natovarenim mirisavoga korijenja.* Mojs. 1, 37, 25. *Koji bratu lobodu po čestama, i smekoro korijenje ljboše im hrana.* Jov 30, 4. — 2) *Krautstranke, stîrps: S kehom u korijenje, t. j. propalo sve, niti se ima čim drugim hraniti, nego da se ide u kupusište, gdje je kupus posječen, da se traži korijenja.* Rj. *kočanj (što ostaju na Kupusištu), isp. korijen 2.*

kōrisan. kōrisna, *adj. vidi* koristan. Rj. *za ispalo t isp. holesan.*

korilac. kōrioca, m. *Stulli, koji kori.* — *takve riječi kod čnyalac.*

kōrist. f. *der Nutzen, das Gedeihen, utilitas; Mrzost na stranu, a korist predi se.* Rj. *vidi* hasna, fajda, vajda, probitak. — *Čuvaj kuću i radi o koristi, oca pošuj.* Npr. 117. *Kako ti može biti korist kad ti se toliko senice prometnu? 165. Koja je korist od one krave koja da punu muzlicu mlijeka, a potegne nogom te prospet? (Reče se za čeljade koje je vrsno, ali s druge strane čini što nepovoljno).* Posl. 110. *Od valike bi koristi i potrebe bilo kad bi se skupilo.* Kov. 22. *Tako bi društvo učinilo jeziku . . . neiskazanu korist.* Pis. 27. *Da bude i koliko na korist jeziku našemu? 81. Upotrebi to na svoju korist.* DM. 3. *Nije znao ni za koristi koje trebaju postojbiti ni za koristi elastooski . . . Vukašin je radio samo za svoju korist na štetu zemlji.* 83.

kōristan. kōrisna, *adj. gedeihlich, salvus; Koristan ti vo, krava! Rj. vidi* kōrisan, hasnovit. *isp. blagosloven, napredan, što se našla, probitačan.* — *Novine*

koje se može biti za jezik i za svu literaturu bile (kao što, nego sve troje političke, što imamo). Odg. u str. 3. Sve je pismo od Boga dano, i korisao za one. Tim. II. 3. 16.

koristovati, stajem. v. pf. — 1) Nutzen, professe. Rj. *bati koristiti*, isp. probuditi (probudem), prudit. — 2) *sa se, refleks* u Boči *Nutzen ziehen von etwas, tentum capere de re*; ne ćeš se koristovati. Rj. *apostrojbiti što na korist svoju, vidi* okoristovati se, okoristiti se. — u *predjeru koji ide bice v. impf.*: Kuća je bila jedno cijelo tijelo, kojemu članovi... trebaše da dobijaju, da se hrane, da se *koristuju* i odgovaraju svi zajedno. DM. 296. *po tome je ovaj glagol v. pf. i v. impf.*, pa i u Rj.³ *im v. impf.*

Korita, Kōrita, n. pl. *Wald in der Herzegovina, saltus in Herzegovina*; Udari smo kroz Korita ravno, sva Korita pritisnula tama. Rj. — *šuma u Herzegovini*.

koritance, n. dem. od korito. *vidi* koritašce. 2 korice. — Točak, u sredini bašte, točoč bistru vodu u mramorno *koritance*, liježe vrevu. Megj. 76. *takva dem. kod* hrlance.

koritast, adj. *ausgeholt, trogartig, alveolus*. Rj. *izdubeno kao korito, mulik na korito*.

koritašce, n. das *Tropfen, alveolus*. Rj. dem. od korito. *vidi* koritance, kōrice. — *takva dem. kod* brdašce.

koriti, kōrim, v. impf. Rj. v. pf. *služ.* iz-kōriti. po. pres. pro. u. v. impf. *služ.* pokoravati, prekoravati, ukoravati. — 1) koga. *einem Vorwürfe machen, erproben*. Rj. — *stane koriti sina, zašto je vjenčao gjevojku, koja nije njemu prilika*. Npr. 233. *Ako kore, ne more*. Posl. 5. *Reći mi dok ti nijesam rekao. (Kad ko koga koriti čim, čim bi valjalo, da onaj njegu koriti)*. 271. *Kad to čuo beže gospođine, da ga koriti begovićom mladom, on dozivlje begovinu mladu*. Npj. 1. 611. *Oni ga koriti za zulum i nepravde*. Danica 3. 161. *Mene je proto Nenadović pred ljudima u oči korio i karao i gotovo ružio za ovo*. Sovj. 4. — 2) *sa se, recipr. cinander Vorwürfe machen, erprobare sibi in vrem.* Rj. — Tako opravi braću svoju; i pogjoše; i reče im: nemojte se koriti putem. Mojs. 1. 45. 24.

korito, n. (gen. pl. kōrita) *der Trog, alveus*. Rj. *vidi* načve, tekne, dem. koritašce, koritance, korice. — *Prosta korita*, (n. p. za pojenje stoke, za luženje košulja po selima i t. d.) *grude* seljaci svaki sebi. Rj. 735a. *Škip, 2 korito* u kom se peru košulje. Rj. 841a.

korizma, f. (u primorju). — 1) *die grossen Fasten vor Ostern, jejunium quadragesimale*. cf. časni post. Rj. *post četvrti četrdeset dana pred uskrs. od Lat. quadragesima, četrdeset*. — 2) *baba korizma*; ovijem imenom u Crnici plaše malu djevu kad uz post zaštu mrsno. Rj. — (U Risnu) na čisti ponedjeljnik obuče se kakav monah u ženske haljine i načini se kao *gjedora baba*... ide po varoši i skače ispred kuća i viče: bu! bu! bu! i ovo se zove *baba korizma*. Rj. 9b.

korizmenj, adj. *Stulli, što pripada korizmi, quadragesimalis*.

korjenčić, m. dem. od korijen. Rj. *vidi* žilica 2.

Korjenčići, m. pl. u Hercegovini, u Nikšićkom kadiluku, kao knezina, u kojoj ima i Hrišćana i Turaka. U *Korjenčima* je na stijeni grad Klokuk. Rj.

Korjenčićki, adj. *von Korjenčići*. Rj. *što pripada Korjenčima*. — *Poče kupit*... Kara-Mahmut *Korjenčićke* Turke. Npj. 4. 135.

kōrmān, kōrmāna, n. das *Steuerruder, gubernaculum*, cf. kruna. Rj. *vidi* i *dumen*. *ono čim se lagju upravlja*. — Kao lagja bez kormanu. (Kad što nema upravitelja, n. p. kakva kuća). Posl. 131.

kōrmāniti, kōrmānim, v. impf. *steuern, guberno*, cf. krmiti. Rj. *vidi* i *dumen*-sati. *upravljati lagjom*. — *Lasno je na dobrom vremenu kōrmāniti*. Posl. 166.

kōrmānos, m. *der Steuermann, gubernator*, cf. krmar. Rj. *vidi* i *krmadžija*, *dumadžija*, *koji upravlja*

lagjom, upravitelj lagje. — Onuda lagjari odozgo idući uzimaju obično *kōrmānose* iz ondašnjijih mjesta. Rj. 149a

kōrmānošev, adj. *der Steuermanns, gubernatoris*. Rj. *što pripada kōrmānosu*.

kōrmānjnje, n. das *Steuern, gubernatio*. Rj. verb. od kōrmāniti. *radnja kojom tko kōrmāni*.

kōrmoš, m. (u Bačkoj) nekaka buba. *Art Insekt, insectum quadlban*: Muti kao kōrmoš po sirku. Rj. *isp.* *Premeće se kao pregalj* po siru. Posl. 261. — *riječ tugja*. — Osn. 360.

kōrnujača, f. *die Schildkröte*, testudo. Rj. *vidi* čančara, želka, želva. — dem. kōrnujačica. — Da Bog da prometnula mi se leturgija *čabom kōrnujačom* i po kući mi proskakala! Posl. 48. Drugi love zvjerad... *kōrnujače* i t. d. i jedu ih. Priprava 21.

kōrnujačica, f. dem. od kōrnujača. Rj.

kōrnujačin, adj. *der Schildkröte, testudinis*. Rj. *što pripada kōrnujači*. — *Kōrnujačina* trava, *Art Pflanze, herbac genus*. Rj. 292a biljka.

Kōrona, f. uvrh Ovečara više namastira Sretenija jedna dolina zove se mala *Korona*, a više ove doline... *vidika Korona*, a ispod njih zove *Korunski do*. Priповijeda se da su... bacali *krunu* u nebo, da gledaju na kome će se mjestu ustaviti, pa ondje da grade crkvu; i od toga ostalo ime *Korona*. Rj.

kōrot, m. (u Dubri), **kōrota**, f. (u C. G.), žalost za mrtvim, *die Trauer, luctus*; u koroti smo. cf. žalost. Rj. — *Carey sin ras grad u korotu stavio za svoje ljubavnice*. Npr. 261. *Tugje: kōrot (corrotto)*... *kōrota*. Osn. 218.

kōrotovānje, n. das *Trauern, luctus*. Rj. verb. od korotovati. *radnja kojom tko korotuje koga*.

kōrotovati, kōrotujem, v. impf. (po zap. kraj.) *trauern, lugere*, cf. žaliti: *Zena muža korotuje* toliko koliko vri zemljana piujata kad se s ognja digne (Posl. 80). Rj.

kōrov, m. das *Unkraut, herba inutilis*: Nema ga ni od korova (kad koga ne mogu da nagju. *Ni od korova*, valja da kao pseto kad se vabi pa izigje ot-kud iz korova). Rj. u *Daničičeva ake. kōrov*. Osn. 91. *tugje riječi s takim nast. kod akov, vidi* haluga 2, lomina (*drača i korov*), plijevor, travuljina, travurina. — *Bodljivom korovu nije Bog dao rogove*. (Bog nije kriv što ljudi zlo čine). Posl. 20. *Zašto je ovdje njiva zarasta u korov*. Pis. 73. *Madž. koró*.

kōrpa, f. (u vojv. po varošima) *vidi* kotarica i *syn. ondje*. Rj. *Njem. Korb, u ovo od Lat. corbis*.

kōrpus, m. *Lat. corpus (tijelo, gomila, zbor, stalež), u značenju Franc. corps*. — Dva sina, koja su oba umrla u Peterburgu u *kadetskome kōrpusu*. Sovj. 77. *Odreli ga, da ide sa letućim kōrpusom u varoš Cvikavu*. Žitije 33.

kōrpusni, adj. *što pripada kōrpusu, Corps*. — *Preda se starešini od kōrpusnoga štaba*. Žitije 29. On, kao *kōrpusni komendant*. 55.

kōrsem, *vidi* tokorse. Rj. *po Daničičevu je mišljenju riječ tokorse složena od to (= tā, tāj), ko (od korijena od kojega ko, tko) re (odbacivši e; isp. jere, jer i t. d.) i Gb (staru zamjenicu)*. Korijeni 31. 44. 69. 81. — *vidi* i bojagi, gjoja, kao, rekao bi, tobože. **kōrsöv**, kōrsöva, m. (u vojv.) *vidi* kring. Rj. *vidi* bardak, i *syn. ondje*. — *Madž. korszó. tugje riječi s takim nast. kod akov*.

kōrübānje, n. das *Auslösen (von Kukuruz), e-corticiatio*. Rj. verb. od kōrubati. *radnja kojom tko koruba kukuruz*.

kōrubati, bām, v. impf. (po jugozap. kraj.) ljuštiti kukuruz, *auslösen (den Kukuruz), solco cortice*, cf. komiti, sužbati. Rj. *vidi* *syn. kod* komiti.

Kōruna, f. *vidi* kruna: Na glavi joj kruna i koruna. *Čar korunu vrže pod kapicu*. Rj. *vidi* i vijenac 4.

— Pa ugrabi od zlata korunu. Npj. 2, 83. *isp.* Korona.

Kōruna, f. *Name eines Flusses, nomen fluvii*: Da

počeva čardak na *Koruni*, da ne progje od Karlova bane. Rj. ime vodi.

Korunski Dô, *m. cf.* Korona. Rj.

Korunski, *f. udj. t. j. zemlja, Karantia, Carinthia*. — Novi slovenski jezik u Stajerskoj, *Korunskoj* i Kranjskoj. Dioba ô.

kôs, *m. (pl. kôsovi, kosôvi) die Amsel, merula*. Rj. *ptica, ridi kosovac, kosovica*. — *Falken kos*. Rj. 62a (*vodena ptica*). Gje *kosovi* sude. U šumi, gje nema nikakva suda. Posl. 75.

kôs, *udj. schief, obliquus, ridi odv. kôsa, schief*, oblique. Rj. 292b. *isp. kosnik*. — Gdje mi se smišta radi činilo potrebno dodavši *kosim slovima* ili *Daničić, DPost. VI*.

Kôsa, *f. hyp. od Kosana*. Rj. — Jes' vidio *Kosa Smiljanica*? Nj. 3. 147.

kôsa, *f. (akus. kôsiu)*. Rj. *dem. kosica*. — **1)** *die Sense, fahr fœnaria*. Rj. *ridi trpandžuk*. Babica, 3) ono grovje što kôsi na njemu *otkôcaju kôse*. Rj. 10b. *Dvozlajna kosa*. Rj. 113a. *Doč' će kosa do brusa*. (Mjesto »do brusa« govori se i »do kamena«). Posl. 69. *Sad j' udrila kosa u sijeno, kose Turci široke livade*. Nj. 4. 51. — **2)** *čurovjska kosa, das Abzweigen*. Rj. *ubaljška čurovjska*. — **3)** *die Haare, capilli*; bi mi uz kôsu, *zuvider*. Rj. *ridi dlaka, vlas, vlasi*. *see dlake što se nahode čljapetu na glavi, zoru se kosa ili kose, i vlasi*. — Vila je svaka mlada . . . i *dugečke, niz legje i psi raspustene kose*. Rj. 61b. *Vilina kosa*. Rj. 62a (*biljka*). Af' joj *ruse kose izmatio*. Rj. 227b. *Krećuća kosa (čurovjska)*. Rj. 301b. *Striče kosa djetetu*. Rj. 311a. *Kum-tvo sišano, u kome kum djetetu već podraslu sijecu kôsu*. Rj. 315a. *Oplesti kôsu*. Rj. 463a. *Osturiti, osturjati kôsu, bradu, brkove (da rastu)*. Rj. 173a. *Popala ih kosa do pojasa*. Rj. 541b. *Za koga je dika kosa popustala?* Rj. 544b. *Progrušala se kosa, brada, počela sijediti, t. j. promiješale se bijele dlake sa crnim*. Rj. 605a. *Razbarušiti kôsu, razbarušiti se*. Rj. 627b (*i razbarušivati*). *Rusprovit kôsu*. Rj. 641a. *Pak niz pleći kôsu rusprošula*. Rj. 641b. *Onge čes' naći jednu gjevojku . . . prosatijeh kôsu niz pleći*. Npr. 122. *Prebirajući njezine kose gledaj naći čes' jednu dlaku . . . jedva nagje onu dlaku erljenu, pa je odvoji od druge kose*. 125. *Rasčesljaj mi kose i pušti mi polovicu sprijed a polovicu niz pleći . . . pa rasplete joj kôsu koja pade po dolini sva crnu kao ugulj, samo gjezje koju sijeda*. 228. *Ja ću prodati moje zlatne kose . . . odreže bič kose zlatne i pošlje babu na pazar*. 261. *Zar se svaka opletena uda? . . . u Hercegovini i ženskoj gjeći briju kôsu . . . dok joj i ne naraste kosa . . .*. Posl. 86. *I očesljaj svoju rusu kôsu*. Nj. 1. 60. *Oj kneko devojko! ne plet' na mû kose, ne mami mi sina*. 1. 104. *Sedila Kosana, te kôsu očesljala*. 1. 109. *Kôsu joj je kita ibrišima*. 1. 157. *Moja sitna kôsa, zelena livada*. 1. 171. *Rusu sam kôsu pustala, a drobni biser prosula*. 1. 309. *Bog t' ubio, moja kôsu rusu! što sam tebe gojila zaludu*. 1. 338. *Te plete kôsu široko*. 1. 359. Af' te, seko, *kôsa pokurila*; jer si tako, seko, osedila? 2. 418. *Gjuzel Ajka . . . opleta kose na osmoro*. Herc. 164. *Agapija poleđu Teodori u kose*. Nov. Srb. 1817. 485. *Za opadanje kose nisam još bio kod Belečkoga, nego ću otići, i pitaću ga mene radi (zašto i ja ću da ostanem čelava*. Straž. 1886. 1513. *Dragi je moj bio i rminen . . . kôsu mu je kudrava, crna kao gurrin*. Pjesm. nad pj. 5. 11. — **4)** *eine Art Berge, montis genus*; *otičao az kôsu, kosom*. Kako viju po kosama vuci. Rj. *dem. kosanjica, kako je kosa od prilike što bilo, grêda, strana, to se kosa razlikuje od brda po tom, što se kosa pruža u duž, a brdo ide u šiljak te strši*. *isp. ARJ. 618a kod brdo, kosa je opt manja od bîla*. — Bilo, kao *veliku kôsu*, iz koje su manje kosanice otišle na stranu. Rj. 25b. *Greda, 3)* *velika stijena, ili kosa od kamena*. Rj. 100b. *Poslik, kosa sa strane*

drage. Rj. 562a. *Spušta se u Danavo jedna kamena i stamena kosa pod imenom Gredena*. Danica 2. 36.

kôsac, *kôsica, m. — 1) der Mahler, Maler fœnaria*. Rj. *koji kôsi, i do kôsac, kosilac*. *Kozbaša, koji naprijed kôsi pred kosarima*. Rj. 282b. **2)** (u Srijemu) *onoliko livade koliko jedan kosac za dan može pokositi*. *Mahel, palestram*. Rj. — **3)** *eine Art Ansicht, Ansicht genus*. Rj. *phalantem njemu 1.* Rj. 9 *ukala babu*.

kôsac, *kôsica, m. voli kosac 1.* Rj. *koji kôsa, voli i kosilac*.

kôsarčki, *udj. sta pripada kosarima*. — *Kovacka je kôsarstva imago veća od kosarstva*. Rj. 267b. *Lovna, kôsarčka uzina*. Rj. 343b.

kôsajčić, *m. cf. Kosajčica*. Rj. — A na ovaj ravnoj Kosajnici, *onje ljese Kosajce*. Ivano. Rj. 292b. *carjek az Kosajca, z. nast. isp. Mbečić*.

Kôsajnica, *f.* — A na onaj ravnoj Kosajci, *onje ljese Kosajčić*. Ivano. Rj. *rijeka i kraj u Srbiji, a Topličkom okrugu*. Rj.

kôsana, *f. ime ženska*. Rj. *hyp. Kôsa*. — *Kôsana osn. u kôsu*. Osn. 111. *s takom nast. imena ženska kod Andrijana*.

kôsanjica, *f. dem. od kosa 1.* Rj. — Bilo, kao *velika kosa*, iz koje su manje *kôsanjice* otišle na stranu. Rj. 25b.

kôsati, *udj. langhaarig, ematus*. Rj. *u čega je dupi kosa, ridi kosmat, kosmat*. — *Ponajprvi ide pred družinom u vranciji kôju kosatima*. Nj. 3. 26.

kôsica, *f. — 1) dem. od kosa*. Rj. — U gjevojčice crne očiće, a u junaka *ruse kôsice*. Nj. 1. 355. *zuzama ga univala, kôsicom ga otirala*. Herc. 327. — **2)** *ona uzicića, kojom je bjč za držalje privezan*. Rj.

kôsilda, *f. die Mahd, pomiscato*. Rj. *radnja kojom se što kôsi, i rrijune kad se kôsi, s takom nast. rječji kod ljelidla*.

kôsijer, *kosijera, m. das Pflanzmesser, fahr viatorica*. Rj. *krivi nož za rezilba, ridi kosir, dem. kosjerić*. — *Kôca (u Boči) vidi kosjer* *mas, a u njih kosjer* ima mnogo duži držak, i njime se sijecê drača i sasijeca se granje stôci. Rj. 319a. *Kosijer mokar, bačva puna*. DPost. 49. *Kosijer moli, a gnoj zapovijeda*. 49. *Pokaj njima krive kosijere, i daj njima lagane motike*. Nj. 2. 379. *Zamahni kosijerom svojijem ostrijev, i odreži grožđe vinograda zemaljkoga*. Otkriv. 15. 18. *kosijer osn. u kosav*. Osn. 112. *za nast. ridi vodijer*.

kôsijerevo, *n.* *namastir u Hercegovini imože biti da je sad i pust?*. Rj.

kôsilac, *kôsica, m. koji kôsi, ridi kosac, kôsac*. — U *ugleda trista kosilaca na livadi Cengrij-Atajbeza*. Nj. 1. 54. *rijeci s takim nast. kod čuralac*.

kôsiste, *n. der Sensenstiel, manubrium falcis*. Rj. *držak u kose*. — *Babak, na kôsistu onaj dršić što se drži rukom za njega kad se kôsi*. Rj. 9a. *za nast. kod grabljiste*.

kôsiter, *m. (zxxz.71204) das Zinn, stannum*. Rj. *ridi cin, kalaj*. — *Ilika na gječermi sprije kao puca od kositera*. Rj. 290b. *kositer prema Grič, kassiteros kao kongo prema Lat. canalis*.

kôsiteran, *kôsiterna, udj. zinnern, stannens*; *sakuj nama šajku kositeran*. Rj. *što pripada kositeru, ridi einen, kadajni*.

kôsiti, *kôsiti, v. impf.* Rj. — **1. 1)** *machen, meto, fœnare sevo*. Rj. *v. pf. slož. iz-kôsiti, na-, od-, po-, pod-, pre-, pro-, raz-, u-, za-; v. impf. slož. iskašati, pokâšati, ukašati*. — *Kadzogj kôsi rukavice nosi*. Rj. *Kozbaša, koji naprijed kôsi pred kosarima*. Rj. 282b. *Foljati što, t. j. kôsiti, da upravo pada*. Rj. 743a. *Ne vidiš da to nije košeno nego striženo!* Npr. 144. *Kôsi bezu zelenu livadu na sramotu a ne s dobre volje*. Nj. 4. 51. *Što će tebe košenu livadu, kad ti može biti ukošena?* Herc. 26. *sa se, passiv.* O *prohinoj žetvi*. *Nikad, jer se proha u nas obično kôsi,*

ne nije se. Postl. 240. — 2) u prenesenom smislu: čovjek se viva, kad često zabada prste u glavu, ili kad ranećima kosi kao da je ušljiv. Rj. 59b. — 11. sa se. = 1) refleks. n. p. sukno, sičih abrciben, debri. Rj. *rgati se, habati se, isp. krzati se.* — 2) *raipr.* kose se nerastovi, čele, *raufen von Ebern und Baucen, ricvari.* Rj. *kao koškati se, klati se.* — Nagje dva brava a oni se jednako kose. Npr. 89. *n. pf. slož.* iskositi se.

kosjerić. *m. dem.* od kosijer. — *Kosjerić reže,* a nožika kepa. PPostl. 49.

kösmāj. Kösmaja. *m. ein Berg in der Belgrader nahije:* Pala magla po golom Kösmaju. Sa Kösmaju na Jankove dvore. Od Kösmaja gumezda sokolova. Rj. *brdo u nahiji Biogradskoj, imena s takim nast.* kod Bilaj.

kösmat. *adj. haurig, pillosus:* Kroz kosmate gornje trepavice. Rj. *u čega je duga kosa, u čega ima mnogo dlaka, vidi kosat, kosnat.* A za njime Šćepanović Vuče na njegova kosmata rrančeva, pala mu je kosa do kopita. Npj. 1. 391.

kösmatica. *f. u zagoneci.* Rj. *kösmata stear.* — Visjela je visjelicu, pod njom sjedi kosmatica, Boga moli kosmatica da joj padne visjelicu odjevenica i mačka. Rj. 63b. *maika (kosmatic).*

kösmöy. kösmöva. *m. ime psetu.* Rj. *kösmat pas, imena psima s takim nast.* kod pas.

kösmura. *f. (u Dubr.) nekaka trava.* Rj. — *riječ s takim nast.* kod djevojčura.

kösmat. *adj. langhaarig, pillosus, cf. kosmat:* I dvojga kosmata mrkora. Jaši, brate, kosmata doraba. Rj. *u čega je duga kosa, u čega ima mnogo dlaka, vidi i kosat.*

kösnī. *adj. n. p. kov, gladilica, Sensen-, falcis mesoriat.* Rj. *što pripada kosi.* — Klepac, kosni čekić. Rj. 273b.

kösnik. kosnika. *m. direk* (u kuće od pletera, koji u duvaru koso stoji. Rj. *kosi direk, isp. kös.*

köso. *schief, oblique.* Rj. *adv. od Kö, koje vidi.* — Sjedi zetelčki (kad ne mogu sjesti svi oko sofe lijevo, nego svaki sjedne koso). Rj. 157b. Kosnik, direk koji u duvaru koso stoji. Rj. 292b. Ukösiti, 2) namjestiti što koso. Rj. 777b.

kösöglav. *adj.:* I dva kosöglava. Rj. koso-glav, u koga je kosa glava, komu glava stoji köso, *isp. tako složene riječi kod bučoglav.*

kösör. *m. u Dalm.* na velikoj moci kao kosijer, čime se drača siječe, *Art Messer Dorn zu schneiden, cutter secundis reperibus.* Rj. *kösör* (osn. u kosa falk). Osn. 110. *isp. riječi s takim nast.* kod divor.

kösövae. Kösovea. *m. (u Boci) vidi kos, ptica, vidi i kosovica.*

kösövae. Kösovea. *m. čovjek iz Kosova.* Rj.

kösöveca. *f. riječka (ili potok) u Dalmaciji,* koja izvire pod planinom Kozjakom i više Kninja utječe u Krku. Rj.

kösöveca. *f. (u Hrv.) vidi kos, Rj. ptica, vidi i kosovae.*

kösövić. *m. das Auge der Amsel, pullus merulae.* Rj. *mladi kos.* — *za nast. isp. čvorković.*

kösövka. *f. ein Frauenzimmer von Kosovo:* Poranila Kosorka gjevujka. Rj. *čvot iz Kosova.*

kösövlji. *adj. Amsel-, merulae.* Rj. *što pripada kosi, kosarima, adj. takva kod čvorkovlji.*

kösövo. *n. — 1) das Amselfeld, Campus merularum.* Rj. *kaže se Kosovo Polje i samo Kosovo, u pjesmi i kao pridjev:* Otiša je Janko u Kosovo... Pa potraća u polje Kosova, on nazomi Kosovijem rranca. Npj. 3. 218. I pogleda poljem Kosovijem. 3. 219. — 2) u Dalm. dolina opkoljena kamenitijem planinama, u kojoj je devet sela. Rj.

kösövski. *adj. 1) von Kosovo, Cossovinus.* Rj. *što pripada Kosovu:* Komadi od različenijeh Kosorskih pje-anna. Npj. 2. 309. (Vuk). — 2) *alt, noch*

von den Zeiten der Kosovo-Schlacht, Cossovinus (marathonius). Rj. *Kösorski* (n. p. on je, star je kao da je još od boja Kosovskog). Postl. 156.

köst. Kösti. *f. (gen. pl. köstijñ i köstñ).* Rj. *dem. koščica, augm. koščina.* — 1) *das Bein, os:* to mu je kost u grlu (t. j. to ga vrlo mrzi i muči). Rj. — *Vratna kost.* Rj. 73b. *Guzna kost.* Rj. 106b. Njegova mi je sila dorreba od kostiju. Rj. 127a. Koji su gotovo svi osim njega u Srbiji kosti ostavili. Rj. 310a. (poginuli). Lomilica: ona rücvasta kost u kokoši pod gušom koja se lomi za opladn. Rj. 335a. *Mrta kost.* Rj. 372b. *Sama sazdana kost,* kaže se za bolesnika, koji se od bolesti osušio i okoreo. Rj. 663a. *Tanka kost,* guzna kost. Rj. 731b. Čoga, *kratka kost* koju djeca igrajući se gone štapovima. Rj. 828a. Idite i kažite mu nek mi ide iz dvora, jer ako mu dojem, *ne će mu ni kost s kosću ostati.* Npr. 35. Do sto godina ni kostiju ni mesa (od nas ne će biti). Postl. 68. Došao gost na голу kost. 69. Došli gosti, da ogloju kosti. 69. Ubila me rđa od tavnice, jedra nosim u kostima dušu. Npj. 2. 417. Evo grebu mači grebešćaci, ev' škrjavu kosti od junaka. 4. 258. Okrećeni grobovi, koji... unutra su puni kostiju mrtačkijeh. Mat. 23. 27. Vraćahu se lagje Tarsiske donoseći zlato i srebro, *slonove kosti,* majmune i panne. Car. 1. 10. 22. — 2) *uhvatiti se u kosti,* ili *porvati se s kime u kosti,* t. j. obuhvatiti jedan drugoga rukama pa gledati ko će koga oboriti, *ringen, luctari.* Vračli se kašto, po pogodbi, *ne rru u kosti* nego u pojas... kad se uhvate u kosti slabo vještina pomaže, nego snaga: Od dobrijeh konja odskočiše, *šćepaše se u kosti* junačke. Rj. *vidi košnac:* uhvatili se u košnac. — 3) od ribe, *die Grate, spina pisces.* Rj. — U ribe dlaka, t. j. *sitne kosti,* koje su kao dlake. Rj. 123a. Rj. 268a. — 4) (u Dubr.) *vidi koščica* (n. p. od sljive). Rj.

1. **Kösta.** *m. (contr.) Constantinus.* Rj. *hyp. s takim abc.* Kösta, Mića, Nina.

2. **Kösta.** *m. (ist.) vidi Kosto.* Rj. *hyp. od Kostatin.* **Köstadin.** *m. Constantinus.* Rj. *ime muško, vidi Konstantin.* — Vino pije care *Kostadine.* Npj. 2. 85. Konje jašu do dva pobratima, beg *Kostadin* i *Kraljević Marko.* 2. 355.

Köstajnica. *f. varoš u Hrv. (kod vode Une).* Rj. **Köstajnicauin.** *m. Eimer von Kostajnica.* Rj. *čovjek iz Kostajnice.*

Köstajnički. *adj. von Kostajnica.* Rj. *što pripada Kostajnici.*

Köstantin. *m. vidi Kostadin.* Rj. *vidi i Kostatin.* *za izostavljen u isp. Vićentije premu Vincentius, vidi Konstantin.* — A *Köstantin* žešći od Lesandra. Npj. 5. 492.

köstanj. *m. (u Boci) vidi kesten.* Rj. *prema castanea, kao konao prema canalis.*

köstanjär. köstanjara, *m. castancarum assurum venditor.* Stulli, koji prodaje pečene kostanje. *vidi kestenär, kestenđija.*

Köstatin. *m. n. p. car Kostatin* (u pripovijetkama), *vidi Kostadin.* Rj. *vidi i Konstantin.*

köstilo. *n. ein Werkzeug der Riemer, instrumentum.* Rj. *vidi šikalo, kod uzdara od drveta čim kožu glade.*

köstilja. *f. (u Boci) vidi koščela.* Rj. *vidi i kostjela.*

köstjela. *f. vidi koščela, kostilja.* Stulli: dub, *carpinus.*

Kösto. *m. (juž.) hyp.* Rj. *gen. Kösta, voc. Kösto.* — *Kosto* (Kostadin). Osn. 49.

köstobolja. *f. chronische Gicht, arthritis.* Rj. *kostobolja, vidi bogavica, ulož.* *isp. nogobolja.* — Tako Milenko kad potroši sve... a uz to se on još *raz boli od kostobolje,* onda se pomiri s Kara-Gjorgijem. Sovj. 39. *tako slož. riječi kod glavobolja.*

Köstölar. Köstöra, *m. zidine od staroga grada na desnoj strani Mlave gdje ona utječe u Dunavo.* Rj.

osn. biće castellum, od koje su n. p. i Kostel, Kostelsko, selu u Hrv. isp. i Kaštela.

kostolom, *m. cine erdichtete Pflanze* (geratl. *Braunbrecher*), herba picta (*g. d. ossifragus*): Kad nabrada kostoloma, vratoloma, Rj. kosto-lom, izmišlja na trava, koja hojaju kosti lom.

kostolomiti, *mim, v. impf. plagu, moltraten, rezure, cf. mučiti* (n. p. kakijem poslom), Rj. tako mučiti koga n. p. toškim poslom, da mi se kao kosti lome.

kostolomljénje, *n. das Plagen, ceatio*, Rj. verb. od kostolomiti, radnja kojom tko kostolomi koga.

kostolovka, *f. kaže se za koptje; be: sumnje se tako kaže mjesto kostolomka, što kosti lom, pretraviše se m na v. — Pa poteže kuplje kostolovku, na Janka ga Ture upustilo*, Npj. 3, 115.

Köstovo, *n. nekako mjesto u Kosovu; U planinu na Köstovo ravno*, Rj.

kostöder, *m. ptica, vultur*, Stulli. kosto-öder, koji kosti židere? nekaki jastrijež, — *takre riječi kod hljebožder*.

Köstreš, *m. ime nekakoga hajduka koji se u pjesmama spominje; Kostreš harambaša*, Rj.

köstreš, *m.* (u Hrv.) nekaka riba, može biti poš, Rj. *vidi* bijeljka, Rj.³ *vidi* i bjelica, za *nast. vidi* kod bareš.

kostrešti, *adj. indecl.* od kostrijeti, *von Ziegenwolle, e luna caprina*: O ramenu kostrešti torbiću, Rj.

kostriješnje, *n. das struppige, Ausscheln, hirsutus aspectus*, Rj. verb. od kostriješiti se, radnja kojom se što kostriješi.

kostriješiti se, *kostriješim se, v. r. impf. das Haar strüben, arrigo comam*, Rj. *vidi* renočiti se, *isp. ježiti se, činiti da dlake ili kosa strši, v. pf. stož.* nakostriješiti se.

kostrijet, *f. Ziegenwolle, luna caprina, cf. kozina*, kočet, Rj. *vidi* i kozjevina 2. — Kakva je koza takva i loza. (Stara koza slabo daje i mlijeko i kostrijet, a tako i star vinograd slabo ragja), Posl. 124. Razdrije Jakov haljine svoje, i veza kostrijet oko sebe, i tužava za sinom svojim. Mojs. I. 37, 34. Metnu mu pod glavu uzglavlje od kostrijeti, Sam. I. 19, 13.

kostrika, *f.* (u C. G.) nekaka trava, *Art Pflanze, herba quaedam*, Rj. *ruseus aculeatus* L. Rj.³ *Daničić kaže da se gorori i kostrika*, Osn. 276. *pa tako ima i Stulli: kostrika i koštrika. — za nast. isp. aptika*.

Koštrikovia, *f. namastir u Rovcima*, Rj.

Köstür, *Kostūra, m. nom. propr. — 1) einer Stadt in Macedonien: U zavadi s Minom od Kostura*, Rj. *varoš u Mačedoniji. — 2) Ruinen um Berge Kličevac* (na lijevoj strani Drine niže Zvornika): Sa Kličevca od grada Kostura, Rj. *zidinu na brtu Kličevac*.

Köstürskī, *adj. von Kostur: Okaljao se da ga ni Kostursko jezero oprati ne može*, Rj. *što pripada Kosturu*.

koš, *kōša, m.* Rj. *dem. košie, košic, košičić, uqum*. košina. — **1)** za kukuruze, *Art Scheuer von Flechtwerk für Kukuruz, horrei genus*. Ovaki se košeri pletu od ljeskova pruča okragli . . . Rj. — *Kotobanja*, 2) *kukuruzni koš* nalik na čardak, Rj. 291b. *Oplesti vijenac, koš, kosu*, R. 463a. *isp. kukuruznjak* 3a. — **2)** n. p. za pasulj, za eljdu ili za objijene kukuruze, *Art Korb, corbis genus*. Ovaki su košeri pomajviše od bijele loze ili od rakitova pruča, pak se ulijepa balebom govogjom, i mogu se premješati. Rj. — *Raž jamu puni* . . . U Bačkoj se sipa raž, a kašto i drugo žito, u jame mjesto ambara ili košera. Posl. 269. Sve delije u demije, a u koše žita nije. 280. — **3)** za ribu, *Art Korb Fische zu fangen, mussie genus*, Rj. — *Bubanj*, 2) *koš od pruča, kojom se riba hvata*, Rj. 45b. *vidi* košar, bacanj. — **4)** u karuca ostrag gdje se prtljag sprema, *die Schoskelle, cf. zakosak*, Rj. *vidi* i košak. — **5)** (u Srbiji) ono gdje se žito zasipa kad se melje . . . žito iz koša samo ide u čunak, a

iz čunaka ga čekako izgoni u kamen, Rj. *vidi* grot 2. **6)** (u Dubru), dar spravljenici od gospogjina roda.

Rj. — **1)** od kuće djevojake, valjalo je da joj se ispravljenici pošalje na spravu barem jedan ili dva kosa, granama od masline lijepo iskičena, s različitim darovima . . . *Kosera* oni nose se po dvije lijepo obučene djevojke, Rj. 701b. *po ovome darovi spravljenici od roba up. ona nosi se u u kosovima, ali se ona, u na darovi od gospogjina roba, nižu: radi kosovi čući ako košta u pravašnom smislu, odje koš žučo batara i, vide u kosie u Boči dem. od koš koje onamo znači i batara*, Rj. 296a. *radi i košičić, ama du i ovi primjeri: Jemački, bojački koš*, Rj. 253a. Okruglo mjesto na dno liješta, na koje se meću kosi s n. p. *slabost, samljenica*, zove se donja pogača, Rj. 516a. *Čerjen, 2) kao platal koš u kojemu se suši žito više vatre*, Rj. 822b.

koša, *f.* — **1)** *hup. od kosulja*, Rj. — *U zemlju uzeti će svjeće, na meću se kōsa osušiti*, HNpj. I, 50. — **2)** *hup. od koka, radi koka*. Vrativši se s vode, pospu varicom po kući govoreći: Ovaklo ljudi, volova, brodova, konja, ulišta, pila, koša, da se plodi plod i rod. Rj. 51b.

košak, *koška, m.* (u Baranji *vidi* zakosak, Rj. *vidi* i koš 1. u karuca ostrag gdje se prtljag sprema.

košanica, *f. livada u banji, P. Leber, koja se kosti, sm. kod livada*.

košar, *m. ein koš zum Fischfang, mussie majoris genus*, Rj. *parčik: koš za hvatanje ribe, vidi* koš 3, bacanj.

košara, *f.* — **1)** n. p. konjska, govogja, ovčja, *Stall von Flechtwerk, stabulum vimineum*, Rj. *pujata od pletu, vidi* klancica. — *Kilaonica, rupa na košari kroz koju se gljube baca na polje (kad se košara kida)*, Rj. 269b. *Ovčara, ovčarica, ovčja košara*, Rj. 437a. *optinjiti košaru*, Rj. 106a. *Podboj, patos u košari konjskoj*, Rj. 518b. *Metne zdrijebje u košuru . . . da ne otvora vrata na košari . . . sakrije se za sjek od košare*, Npj. 177. — **2)** *corbis*, Stulli. *gorori se u Hrv. vidi* korpa, i kotarica i *syn. onlje, dem. košarica*.

košarica, *f. dem. od košara 2: Drvenjača, košarica* pletena od pruča, *oko Zagreba*, Gj. *Daničić*, ARj. II, 819b. *vidi* kotarica, krošnjica.

košava, *f.* u Srbiji oko Dunava vjetar neki koji odozdo uz Dunava duše, Rj. *isp. košljiv 2. za nast. isp. kod država*.

košćica, *f.* — **1)** *dem. od kost, das Beinchen, ossiculum. — 2) der Keru (in der Pflanze u. dgl.) nucleus*, Rj. *vidi* kost 1, koštica; pica. — *Glogjva, breska* koja se ne može rascijepiti, da otpadne od košćice, Rj. 896.

košćina, *f. uqum. od kost. — Pa udari snijme o kaldrnu, stade praska u Talu košćinu kano plata od sedam godina*, Npj. 3, 261.

koščela, *f.* (u C. G.) nekako drvo i rod, Rj. *celtis australis* L. Rj.³ *vidi* kostilja, kostjela, *dem. koščelica*.

koščelica, *f.* (u C. G.) *dem. od koščela*, Rj.

koščelica, *f.* (u C. G.) glijavica više Črnojevića rijeke, gdje su dvije velike koščele: Ne bi znao naše koščelice, Rj.

košnje, *n.* Rj. *verb. od 1) kositi, 2) kositi se. — 1) radnja kojom se kosti odas Mähen, messio*, Rj.). — **2 a)** *radnja kojom se kosti n. p. sukno. — b) radnja kojom se kose n. p. nerastori*.

koševina, *f. vide oben abgemalte Wiese, pratium rous desectum*, Rj. *livada skoro pokošena. — Podotaviti se, kad na novo naraste trava po košerini ili po strništu*, Rj.

košie, *košica, m.* (u Boči *dem. od koš* (koje onamo znači i kotarica), Rj. *isp. kos 6. vidi* košic, košičić. — *takva dem. od daždic*.

košičić, *m. dem. od košie. — Ode Jovo put kaščela*

2) *košica*, beskotina. Here, 213, *isp.* konjičić (osn. u *pl.*), Osn. 237, *vidi* košić.

košić, *m.* — 1) *dem.* od koš, Rj. *vidi* košice, košičić. 2) (u Dubr.) manji dar što donese dalji rod gospođin spravljenici, *cf.* koš 6, Rj.

košija, *f.* — 1) *vidi* trka. Rad bih bio ogledati dora, ogledati na tuđnoj košiji, more li mi uzimat' košije, (Npj. 3, 231), Rj. *vidi* i trkija. — 2) ono, što se metne na trku, Npj. 4, 350, za ovo značenje *isp.* Abdulja: *ono što se do omame koji utiče na trku*, Rj. 197b.

košina, *f.* *augm.* od koš, Rj.

košiničić, *m.* (u Dubr.) *vidi* kotarica, Rj. i *syn.* *ondje*. — *košiničić* (osn. košina, koja je augmentativ kosin, Osn. 237.

koškânje, *n.* *das Wortwechsel, altercatio*, Rj. *verb.* od koškati se, *rudnja* kajom se *n. p.* čeljad koškaju.

koškati se, *koškâm se*, *v. r.* *impf.* *sich zanken, wortwechseln, altercar*, Rj. *koškati se* (*isp.* *kositi se*), Korijeni 37, *kao kositi se riječima, videti* gložiti se, i *syn.* *ondje*.

košlje, *n.* (u Risnu) *vidi* plotina 3, Rj. *vidi* i kosje; okrešine, ovršine, *ono što se kosijerom s drveta sa- siječe*. — *košlje* (kor. od koga je *kositi*), Osn. 130.

košljiva, *adj.* — 1) *n. p.* riba (u Here.), u kojoj ima *koštija* osim rtenice, *n. p.* jezulja i pastrma nijesu *košljive*, a šarani su *košljivi*. *Košljiva* se riba ondje dijeli na *košljivu* (u kojoj nema dlaka) i na *dlakavu*, Rj. *košljiv* (u značenju n. kom je *riba košljiva*, osnova je pred. lj. koja je u *kost*, Osn. 96, — 2) (u Dubr.) *košljivo* vrijeme, *junter, trube, anbilus*, Rj. *košljivo* vrijeme, t. j. ružno, Korijeni 37. — *košljiv* (u značenju u kom je *vrijeme košljivo*, biće osnova koja je u *košiti*, *isp.* *okositi se na koga*), Osn. 96, *isp.* *košava*.

košnica, *f.* *der Bienenkorb, alveare*, *Košnice* su u Srbiji i u Srijemu opletene od bijele loze, a spolja ulijepljene govežjom balegom, *cf.* ulište, Rj. *vidi* i bezmatak, dušenica, nerojka, pećlac (ćelac) 2, praznica, praznik, sūd (sūda) 2, trnka. — *Zikaditi*, *n. p.* bure, *košnica*, Rj. 176a. Krajnik, u *košnici* krajni sat, Rj. 298a. *Podreznati*, *podreznivati košnica*, Rj. 521a. Ljupka, die Zelle (u satu, u *košnici*), Rj. 351a (*vidi* okeci). *Potkaditi*, *potkagjivati*, *n. p.* *košnica*, kad hoće da se *podreznje*, Rj. 553b. Dobro tiši, a u glavu ne tiči, dieće se za ćelce kad se *sabijaju u košnicu*, i znači da ih zviždeći valja zvati, a u *glavu od košnice* ne tičati, da budu dobri, Posl. 61. Donese malo meda u kašici valja da od onoga što je bio ostavio, da *hrani košnice* preko zime, 73.

koštar, *n.* riječima: uhvatili se u *koštar*, t. j. u *kosti* kad se rvu, Rj. *vidi* kost 2. — *Utvatili se u koštar*, Nose se, čeraju se, Posl. 338.

Koštar, *Košca*, *m.* planina blizu Crne Gore: Često gleda na *Koštar* planinu, Rj.

1. **koštam**, *m.* *cin* *Pflanze, herbac genus*, Rj. *sorghum halpense Pers.*, Rj. 3 *vidi* češnjik, koštanj.

2. **koštana**, *adj.* *heimern, assens*, Rj. *što pripada kosti, što je od kosti*. — Na ti, vrama, *koštana* zub, daj ti mene izvoden zub, Rj. 211a.

koštanj, *n.* (u Baranji) nekaka trava. Od žile ove trave djeca prave hule te puše, Rj. — *koštanj* od osnove iste od koje je 1. *koštan*, jamačno i značenja istoga, Osn. 193, *riječi s takim nast. kod čokanj*.

koštica, *f.* *vidi* košćica 2, Rj. *n. p.* od *tršnje*, od *šjere*, t. d.

koštovati, *koštujem*, *v. impf.* od *Xjen*, *kosten*, *u gnu od Lat. constare, videti* dolaziti 3, stajati 3. — Dobra riječ u *koštuj* *ovocna*, Posl. 60. Biće (rječnik) *zov*, ali će *siba Božija da koštuje*, Straž. 1886, 703.

koštreba, *f.* (u Požeškoj nahiji) nekaka riba smuzg, Rj.

koštrika, *f.* *vidi* koštrika.

koštrike, *f. pl.* (u Kotoru) nekaka trava što se jede

kao u Dubrovniku *kuke* 3, Rj. *asparagus L.?* Rj. 3 *vidi* kuka 3.

koštunica koplje, *n.* (st.): Zaiska mu koplje *koštunica*, Rj. — Kumu daje od zlata siniju . . . a čušu koplje *koštunica*, Npj. 2, 517. *Koštunica* (koplje od drveta koje se obično zove *kesten*), Osn. 327, *isp.* *ko- stolovka i koštunj*, koštunjav i t. d. *biće pripisuje tračiti riječi koštunica osnuru u kost*, *isp.* i okošt, 2 koštan.

koštunj (orah), *m.* (st.) *vidi* koštunjarac: Viš' kuće mi *koštunj* orahi, te sam zube polomila, Rj. *vidi* i koštunjak. — *osn.* u *kost*, *isp.* 2 koštan, okošt, koštunjav, *trdi* orah.

koštunjak, *koštunjka*, *m.* (orah) *vidi* koštunjavac, *vidi* i koštunj, *trdi* orah.

koštunjav, *adj.* *hart* (z. B. *die Nuss, aber auch der Mensch*), *durus*, Rj. *trdi*, *n. p.* orah, ali i čorjek, *isp.* koštunj, okošt, koštan.

koštunjavac, *koštunjavca*, *m. t. j.* orah, *harte Nuss, nur dura*, Rj. *vidi* koštunj, koštunjak, *trdi* orah.

košturuica, *f.* *das Beinhaus, ossarium*, Rj. *gdje se nalaze kosti mrtvače*. — I damaske stoji *košturuica* od Šebalja i još od Turaka viš' Vranjevca duboka potoka na visoku brdu goletnome, Npj. 4, 175. Došavši na mjesto koje se zove Golgota, to jest *košturuica*, Mat. 27, 33.

košulja, *f.* (*pl. gen.* košuljâ). — 1) *das Hemd, indusium*, Rj. *dem.* košuljica, *augm.* košuljetina, *hyp. kôsa*. — *vidi* košulja odrpulja, rita (ritava), stajačica (stajaca), sukunjača, šapčatica, vjenčanica (vjenčanâ), udalbenica (udaldbena), ukopnica (ukopna), uskršnjaca (uskrсна), uzvodljija. — Oplećak, 2 *kratka ženska košulja*, po kojoj se skuti opasuju, *cf.* opleće, košuljac, Rj. 163a. Skablica, u *žensko košulje* gornji kraj (polovina do pojasa), Rj. 685a. Skuti, donji kraj *košulje* osobito *ženske*, Rj. 689b. Džupca, *rimenu košulja ženska*, Rj. 832b. Preko dan je znojia, ali kako veće dogje, on svuće sa sebe onu zmijuju *košulju*, Npr. 55 (= *slak*). Daj, da darujemo: mladom barjaktaru *svilenu košulju*, Npj. 1, 104. Dok mi ne *sakrojiš od maku košulju*, od svile rukave! 1, 110. Da ne mete, jado! *burundžuk-košulje*, 1, 262. Ja bih pošla i dar ponijela: Svekru babi od *svile košulju*, 1, 266. Po gaćama od *crna košulja*, 1, 281. Po gaćama *burundžuk košulja*, 1, 359. Razvija joj žut kavad i *vezenu košulju*. . . imam seju vezilju, *uvrešće ti košulju*, 1, 439. Pa uzima *tananu košulju*, 1, 620. Na jastuku od *zmije košulja*, u dušeku dobar junak spava, 2, 59. Ona veze *sačmenu košulju*, Here, 29. — 2) *pl.* košulje, *die Wäsche, albe vestes*: juče smo prali *košulje* (t. j. i košulje i gaće, i skute, i oplećke, pregače, i peškire, i čaršave), Rj. *isp.* prište, rublje, rubina, rubište. — O mijeni žene ne će da peru *košulja*, jer kažu da će se onda svako prište u vodi omijeniti, t. j. postati kao truhlo. . . Za to se reče u žali „*omijenio košulje*“ (kad je ko poderan), Rj. 356a. *Odvirirati*, *n. p.* *pregju, košulje (kad se peru)*, Rj. 441b.

košuljac, *košuljca*, *m.* (u Srijemu). — 1) ženska kratka košulja po kojoj se skuti pripasuju, Rj. u Srijemu i u Bačkoj malo žena nose dugačke košulje, nego *košuljce*, Rj. 689b. — 2) muška kratka košulja, koju težaci, *n. p.* kad zanju, oblače syrh ostaloga odijela, *der Kittel, amiculum linterum*. *Zenski* je *košuljac* od ljepšega platna nego skuti, a *muški* je od debeloga, Rj.

košuljetina, *f.* *augm.* od košulja, Rj.

košuljica, *f.* *dem.* — 1) *das Hemdchen, indusiolum*, Rj. *mala košulja*. Iz one žabe izigje krasna devojka, samo *žablja koža* ostane na zemlji. . . izvuče se iz *one košuljice*, Npr. 208 (*isp.* zmijanja košulja *kod* košulja). — 2) *das Schafweiden (heim foetus), amnion*, *cf.* vodenjak. Koje se dijete rodi u *košuljici*, za ono se misli da je vidovito, Rj. — Kad li evo rodi sina

u krevcoj košuljiri... sjeti se da je vjedogonja. Npr. 213.

košuta, *f.* Rj. *dem.* košutica. — 1) *die Hirschkuh, Hündin, cervat.* Rj. — Veseli se ženom mladosti svoje. Neka ti je kao košuta mila i kao srna ljupka. Prič. 5, 19. Košuta u polju ostavlja mlade svoje, jer nema trave. Jevr. 14, 5. Daće mi noge kao u košute. Avak. 3, 18. — 2) ime kravi. Rj.

Košuta, *f.* ime žensko. Rj. *imena ženska od životinja kod Golubica.*

košutica, *f.* — 1) *dem.* od košuta. Rj. — *Moja rosnja košutice!* što si skuce obrosjela! Npj. 1, 76. — 2) nekaka biljka. Rj. *frithularia meleagris* L. Rj. 1

Košutica, *f.* planina u Dalmaciji s lijeve strane Cetina iznad manastira Dragovića: S *Košutice* visoke planine Rj.

košutin, *adj.* što pripada košuti. — *Košutinu brada, f. vidli srčanik.* Rj. 296b. *Srčanik*, 1) trava od srdobolje (u Lici *srčanjak*, u Dalmaciji *srčanjača*, a gdješto *kašutinu brada*, *gentiana lutea*). Rj. 710b.

košutnjak, *m.* mjesto (zagrebačko) gdje *kosute* i jeleni stoje, *der Hirschgarten, cervarium cervorum*, Rj. *zu nast.* *isp.* ribujak.

1. **kõt**, *kõta*, *m.* — 1) (u C. G.) *die Brut, progenies, cf.* skot. podsud, vriježa. Rj. *vidi i* nakot, leglo, što životinja koti. — 2) (u Osijeku) *vidi* kotac. Rj. *mula košara (pojuda) u. p. za jagnjad, jural i t. d.*

2. **kõt**, *ein Wort Gänse zu treiben, vor pallentis anseres.* Rj. *riječa kojom se tjeraju guske.*

kõtar, *kõca*, *m.* — 1) *ein kleiner Stall, z. B. für Lämmer, Ziegen u. dgl., stabulum parvum*: Pleći kotac, kao ti i otac. Rj. *toj poslorice Vak dodaje*: Radi i živi onako kao što ti je i otac. Post. 219. *vidi* 1. kot 2. *mula košara (pojuda) u. p. za jagnjad, jural i t. d.* — 2) (u Srijemu) u barama zgrada u koju se riba hvata. Rj.

kõtãč, *kõtãca*, *m.* (u Hrv.) *vidli* točak. Rj. *Točak* (gdje gdje se govori s premještenim glasovima i s produljenim *a*: kõtãč). Osn. 281. Ali može biti da je od korijena od koga je *katar*, i tada mu je u nastavku suglasno č. 372. *vidi i* kolo 1. tekun.

kõtãlac, *kõtãlca* (*kõtãoca*), *m.* — 1) *die Hohlung des Schlüsselbeins, jugulum*, Rj. *sapljina u krljiča*. — 2) u nitima, t. j. žica u srijedi za drugu zakopčana što se oko daske omota, i na čuvalduzu namakne, i obrvka načini. Rj. — Obrvka, 2) zamka se načini oko obrvke *na kotaleu*, i ta zamka zove se obrvka *na kotaleu*. Rj. 434a. — *kõtãlac*, koji glasi i *kõtãlac* (u prvom je umetnuto *a* među *tl*: osnova u *kõta*; *isp.* *kõtãli*). Osn. 337.

kõtãli, *m. pl.* (u Boči) kamene ploče koje se među povrh zida da bi od njega odbijale vodu koja kaplje sa streha. Rj.

kõtão, *kõtãa*, *m.* Rj. *dem.* *kõtãlić, augm.* *kõtãlina*. — 1) *der Kessel, cucubus*, Rj. *vidi* kazan, bakrač, gvozdenjak, *kõtãca*; *isp.* oranija. — Bači *kõtã* preko kuće. Rj. 18b. Snježnica, jama gje ljeti ima snijega... na takovijem se mjestima ljeti snijeg topi u *Kõtãovima* i u *koritima*, te se stoka poji. Rj. 698a. *Kõtãore* krpe... Turski cigani po varošima. Danica 2, 192. — 2) (u C. G.) rakijinski *kõtão, vidli* kazan. Rj.

kõtãr, *m.* — 1) *der Zorn um den Henschaber (am das Fich abzuhalten), septimentum circum mibum foeni*, Rj. *ogruha oko crlikoga sijena*. — 2) *territorium, status, ager, dominium*, Stullj. *vidi* hatar, srez; *der Bezirk, što je u Srbiji srez, u Hrv. je* kotar.

Kõtãr, *Kõtãra*, *m.* *vidi* Kotari; u pjesmama se *Kotar* uzima i kao grad kakav: Bježi mlada bijela *Kotaru*. *Kõtãre* se vrata otvorila, iz *Kõtãre* izišli svatovi. Rj. — Bukovica, 1) istočni kraj Dalmacije između... *ravnoga Kotaru* i Otresa planine. Rj. 15a.

Kõtãrac, *Kõtãra*, *m.* čovjek iz Kotara: Al' ne gleda *Kõtãrac* Jovane. Rj. *vidi* Kotararin.

kõtãraca, *f.* u Grblju put kroz koji protječe voda iz kakve lokve. Rj. *kõtãraca* osn. u *kõtãr*, Osn. 350.

kõtãranin, *m.* čovjek iz Kotara: Dake tvoji *Kõtãr* uo dođu. Rj. *vidi* Kotara.

kõtãresa, *m. pl.* u priповjedi: Seli bako u *kõtãresa*, da te virem u nebesu. Rj.

Kõtãri, *m. pl.* Rj. *od* Kotar, *kraj a Dalmacija* — *Kõtãri* od sjevera granice Z manjama, od juga Kekom, od istoka Bukovicom, a od zapada morem: Jesi l' čuo Latinsko primorje, kod primorja Riđanske *Kõtãre* Stojan ode u *rađu* *Kõtãri*. Rj.

kõtãrica, *f.* *der Korb, carbas*, Rj. *dem.* *kõtãricica*. — *rabi* kos 6, košara, kosinac, korpa, kobiljka, krta, krošnja, mješica, ribnjak, sčitna, sepet, sepetka, sprtva, tavnik, vretenata... Zagreb, 1) po schma manastirski gjaei s *kõtãro* moe na daju navoru za jaja. Rj. 55a. I tvari dva noja... pa im onaj privče za noge *velika kõtãra* u u koju oca 12je. Npr. 159. Majstor pletkotarića, 1) u narodu nasenu svaki čok zna *kõtãro*u *oplošiti*... Post. 171. Hvaljene jagode, *pram* *kõtãrice*, 344.

kõtãricica, *f.* *dem.* od *kõtãrica*, *das Korchen, carbas*, Rj. *vidi* kosarica, krošnja.

kõtãrka, *f.* u Banatu kao ambar, *Art Scheuer, horra gaus*, Rj. *vidi i* žitnica, magacin, magaza.

kõtãrkinja, *f.* *kapa kakva se nosi u Kotarima*: A na glavu *kapa kõtãrkinja*, HNpj. 3, 555. A na glavu turi *kõtãrkinja*, 1, 335.

kõtãrnina, *f.* u Srbiji novi što su se plaćali spaljivama u ime desetka od sijena, *die Hutzeln, die wam jura*, Rj. *isp.* kotar 1.

kõtãrski, *adj.* od *territorium spectus*, Stullj. *što pripada kõtãra, kõtãrima, vidli* sreski.

kõtãlica, *f.* *koja koti*. — Sedam ima braće Hrujičića, i imaju *kõtãlica* *mama*, HNpj. 1, 323.

kõtãlo, *m.* mjesto gdje se ko okotio, *Geburtsort (Schimpfluch), locus natalis*, Rj. *za čovjeka kaže se s porugom, isp.* jagnjilo. — I s njima se na kraj ne dolazi, dok s' nevjerno ne utre *kõtãlo*, Sčep. mal. 161. *zu nast.* *isp.* ljelilo 1.

kõtãti, *kõtãta*, *v. impf.* Rj. *v. pl. slo.* *na-kõtãti* se, o- u sel, u- o sel, za- u sel. — 1) *werfen von der Hand, Kätzer, pario*, Rj. *bači se za knječa, mačka ili za kãra god drugu životinja (za ora potonju s parolom), kad ispusta i: sebi mlade, isp.* kãči. — *Što mačka koti*, sve miše lovi. Post. 357. *Mačka knječe ne koti* (ne plodi). D'Post. 58. Jala Turci, *kaja vas kõtãla!* HNpj. 1, 271. — 2) *sa se, refleks. werfen, pario*, Rj. *značeni kão kõtãti, s razlikom što ondje nema objekta, isp.* kãči se.

kõtãla, *f.* (u gornjem prim.) kao što je u pluga čimer, tako je u rala *kõtãla*: samo što je ona od drveta, i nije odozdo provučena kroz lemes, nego kroz raliću pred njim. Rj. *vidi* kotlja. — *isp.* riječ *s takrim* *nast.* *metla*.

kõtãlac, *m. vidli* *kõtãlac*. Rj. — Siromasi Grei odu s dušom u *kõtãlacu*, Mil. 216 (u *retikom* *strahu*).

kõtãlca, *f.* *vidli* gvozdenjak (kõtão), Rj. *kõtão od gvođa*.

kõtãlar, *kõtãlãra*, *m.* *der Kesselschmied, abnormus*, Rj. *koji gradi kãle, vidli* kazandžija.

kõtãlarov, *kõtãlarov*, *adj.* Rj. *što pripada kõtãlãra, kõtãlaru*.

kõtãlić, *m. dem.* od *kõtão*, Rj. — Načini sve posugje za oltar, lonce i lopatice i *kõtãlić* i viljuške i mašice, Mojs. 11, 38, 3.

kõtãlina, *f.* *augm.* od *kõtão*, Rj.

kõtãlokrp, *m. der Kesselflicker, abnormus reflector*, Rj. *koji kãle kãpa*.

kõtãlokrpov, *adj.* *što pripada kõtãlokrpu*: Nazimac kus koja bus pod *kõtãlokrporom* *kućom* (ovo je nekakva zagonetka, ali ne znam šta znači), Rj. *odgonatnja*; *krkica* i *krtičnjak*.

kõtãlonoše, *kõtãlonoša*, *f. pl.* prve ospice koje se

pojave u kakvojme mjestu. Kažu da se *kotlonoše* lasno preboljevalju, i slabo ko umire od njih. Rj. *kotlonoše*. — *riječi tako složene kod bremenosa.*

kotluša, *f.* u Imosk., a u Sinju bakra, u primorju *p* — zeuljan sud koji se nastavlja na vatru kao *kotla*. *Art. videsse Gieschirr, cas quoddam fictile.* Rj. — *h* — pinjata. — Provrilo, provraz (u kotla i u *kotluša*). Rj. 601a. Ako stijena *kotluši*, jao *kotluši*; ako *kotluša* stijeni, jao *kotlusi*. Posl. 8. *riječi s takim nast. kod ajgirusa.*

kotlja, *f.* u Hrv. od drveta što se pred cimerom od one daske na koju se natiče lemeš provuče gore kroz gredele (kao i cimer). *cf.* kotla. Rj.

kotlaniti se, *kotbāniti se*, *v. r.* *impf.* (u C. G.) *vidi baniti se*. Rj. *dičati se, hrditi se, ponositi se, razmetati se.*

kotbanja, *f.* — *1)* (u Srbiji) *der Huhnerkorb, gallinarium od ora ponuda*. Takove se *kotbanje* opleću od bijele loze, pa se objese ispod strehe. Rj. — *h* — *banja*. Ista riječ mislim da je druga pola u složenoj: *kotb-anja*, a prva je pola osnova u *kot*. Osn. 192. *kot, kotu, kotarica, gdje kokoši nose jaja*. — *2)* (u Srijemu) kukuruzni koš nalik na čardak. *eine Art čardak zum Kukuruz, harrč genus*. Rj. *vidi kukuružnjak*. 3a.

kotbanjenje, *n.* (u C. G.) *vidi banjenje*. Rj.

kotor, *m.* Cattaro. Rj. *grad u južnoj Dalmaciji*.

Kotoranin, *m.* *Einor von Cattaro, Cattarensis*. Rj. *čovjek iz Kotora*.

kotorka, *f.* *Eine von Cattaro, Cattarensis mulier*. Rj. *ženska iz Kotora*.

kotorski, *adj.* Rj. *što pripada Kotoru*. Nije zime ni zime do *Kotorska* tripunjske. Posl. 215.

kotrlj, *m.* — *1)* *srebrom ili zlatom izrezeni vrh u ženskih kapa djeva*. — Tepe, *kotrlj* svrh tjemena u dževa. *cf.* tepeluk. Rj. 730a. *vidi i tjemenača 2*. — *2)* *oblatnici koji čine starlaju na glavu za nositi teške stvari*. Stulli. *vidi kotuljač*, spara, svitak 3. — *za oblatje isp.* *ovrlj, oblatke umu prenesen uke.*

kotrljan, *n.* *die Feldmannstreue, eryngium campestre Linn.* Rj. *biljka*.

kotrljanje, *n.* *das Rollen, Kollern (ein Spiel), rotatio*. Rj. *verb.* od *1)* *kotrljati*, *2)* *kotrljati se*. — *1)* *rotacija kojom tko kotrlja što*, *vidi kovrljanje*. — *2)* *rotacija kojom se tko kotrlja*, *dem.* *ko-trškanje*.

kotrljati, *ljam*, *v. impf.* — *1)* *rollen, colro*. Rj. *vidi kovrljati*, *koturati*, *váljati*. — *2)* *sa se, refleks. rollen (spicula) rotro*: *Kotrlja se Golotrije Ivo*. Rj. *vidi valjati se*. Rj.³ *dem.* *ko-trškati se*, *v. pf. sloč.* *skotrljati se, uskotrljati se*. — Pečen liheb ječmen *kotrljše se* k okolu Madijanskom. Sud. 7. 13.

kotromanac, *kotromānac*, *m.* u Rj.: Lazaret, die Quarantäne, *cf.* *kotromanac*. Rj. 320b. *a riječi nama na mjestu, vidi kontumae, kontumanac*.

ko-trškanje, *n.* *dem.* od *kotrljanje*. Rj.

ko-trškati se, *kām se*, *v. r. impf. dem.* od *kotrljati se*. *Djeva se ko-trškati u vaskresenju polupanim jajima u Srijemu*. Rj.

kotuljač, *kotuljāča*, *m.* (u Podgoricij) *vidi spara*. Rj. *kao gažva od krpa, što se meće na glavu kad se sto nosi na glavi, vidi i kotrlj 2, svitak 3*.

kotūr, *m.* Rj. *dem.* *koturič*. — *1)* *vidi kolūt*. Rj. — *2)* *der Wachsstock, glomus*. Rj. *voštani svitac*. — *načenje (korijenu) ertjeti se, savijati se, okruglu biti*: *komac, kotur ... kotuljač ... kotrljan, kotrljati ... Korijeni 231*.

koturiranje, *n.* *das Rollen, rotatio*. Rj. *verb.* od *1)* *rotati*, *2)* *koturati se*. — *rotacija 1) kojom tko koturi što*; *2) kojom se što koturi*.

koturisanu, *koturāšana*, *adj.* t. j. točak, kad se glavna izjede iznutra, pa točak klamiče i krivo ide. Rj.

koturati, *řam*, *v. impf.* — *1)* *rollen, colro*. Rj. *di k* (č) *ljam*, *kovrljati, isp.* *valjati, v. pf. sloč.* *dokoturati*. — *2)* *sa se, refleks.* — *a)* *vidi kokutati se,*

Rj. *metati se kotura (diskosu)*. — *b)* *kao okretati se unakolo*. — Nikada ne prestajući *kotura se* ona (zemlja) oko sunca. Priprava 93. Oko ovijeh planeta *koturaju se* opet druge. 91.

kotūrič, *m. dem.* od *kotur*. Rj.

kotūriči, *m. pl.* *vidi koloture*. Rj. *i syn. ondje*.

kōv, *kōva*, *m.* — *1)* *konjski, das Gerāth zum Pferdgeschlagen, instrumenta calcandis equis*. Rj. *oruđe za potkivanje konja*. — *2)* *kosni, das Denalzeug, instrumenta feniseae falci acuendae*. Rj. — *klepci, kosni kor* (babica i klepac) Rj. 273b. *Okor, vidi kor kosni*. Rj. 476a. — *3)* *ženski, vidi ukovica*.

Rj. *ukorani novci što žene nose kao nakit na glavi*. — *4)* *der Beschlag, ornamentum*: *Zlatni kove i srebrni da Ejevo ti sjaš*. Rj. *kao okor, okorica*, *Zlatni kove i srebrni, lijepo ti sjaš! Vak tumači*: t. j. toke, kopče i ostalo srebro i zlato na haljinama i na oruđu. Npj. 1. 69. *Zarki kove i srebrni, da živno ti sjaš!* Kov. 83. — *5)* *čovjek staroga kova* (t. j. jak i zdrav kao što su stari ljudi bili). *Schlag, constitutio*. Rj. *vidi gragja 3*.

— *Staroga je kova* (zdrav kao ljudi pregja-nji što su bili). Posl. 294. *Sluškinja ona kaže maloj kraljevov kćeri, da je ona baš sasvijem drugoga kova, nego li što su drugi ljudi*. Priprava 57. — *kov*, *okov ... kovati*. Korijeni 39.

kōva,* *f.* *Schöpfmeier, arcuus*. Rj. *sud kojim se voda crpa iz bunara, vidi kabao, romijenca, rumendža, sič, vjedro* (na bunaru). — *Onda ide na tavnička vrata, i donese jednu koru vina, na uzicu spuši u tavnicu*. Npj. 3. 122.

kōvāč, *kōvāča*, *m.* — *1)* *der Schmied, faber*. Rj. — *Kovāč* kuje, *kovačica* prede. Rj. 281a. *Nalbanta, kovāč što potkiva konje*. Rj. 393a. *Studentek, vidi hladnokov*. Rj. 722a. *Hladnokor*. Rj. 804b (*pogrdju kovāč*). *Kovāč* za to ima klijeste da ruke ne žeže. (Čoek za to ima mlagjega da ga u tešku poslu zamijeni). Posl. 135. *augm.* *kovačina*. — *2)* (u Šumadiji) *vidi šljuka (?)*. Rj. *alcedo ispida L*. Rj.³ *ptica, isp.* *kokoška 4*. — *3)* (u Dubr.) nekaka morskā riba. Rj. *Herings-kōniq, zeus faber L*. Rj.³

kōvāč, *Kovāča*, *m.* *vidi Kovači*: *Pokupi mi po ravnu Kovāču*. Rj. *nekakav kraj*.

Kovāčanin, *m.* *čovjek iz Kovača*; *Pokupi mi po ravnu Kovāču pet stotica*; *silnih Kovāčana*. Rj. *isp.* *Kovāčina*.

kovāčev, *adj.* *des Schmiedes, fabri*. Rj. *što pripada Kovāču*.

Kovāči, *m. pl.*: *Te je šalje u Kovāče ravne*. Rj. *vidi Kovāč, kraj nekakav*.

kovāčica, *f.* *die Schmiedin, uxor fabri*: *Kovāč kuje, kovāčica prede*. Rj. *kovāčeva žena*.

kovāčina, *f.* — *1)* *die Eisenspanne, stricturae ferrē*. Rj. *što otpada od grozgu kad se kuje, isp.* *opiljci, pospa*. — *2)* *augm.* od *kovāč*. Rj.

Kovāčina Rama: *Na Turčina Kovāčinu Rama*. Rj. *Prvu Turčin knjigu nakitio, te je šalje u Kovāče ravne na Turčina Kovāčinu Rama*. Npj. 3. 109. *po ocemu Kovāčina kao da je što i Kovāčanin*.

kōvāčki, *adj.* *der Schmiede, fabriorum*. Rj. *što pripada Kovāčima ili Kovāču kojemu god*. — *Kvasilica kovāčka*. Rj. 267b. *Lijevom rukom maši se za kolac a desnom za malj kovāčke*. Sud. 5. 26.

kōvāčnica, *f.* *die Schmiede, fabrica ferraria, zygrada u kojoj kovāč kuje*. — *riječi s takim nast. kod ceduljarnica*.

Kōvana, *f.* ime žensko. Rj. — *Kovana* (osn. ču biti u *Kova*, koja nije u običaju), od *Kovljkā*. Osn. 141. *imenu žensku s takim nast. vidi kod Andrijana*.

kovāndžija,* *m.* *der Bienewärter, apiarius*. Rj. Rj. *vidi pčelar*. — *Neradin uzme ... za čele kovāndžija*. Npj. 72.

kovāndžijin, *adj.* Rj. *što pripada kovāndžiji, pčelarac, pčelarov*.

kovāndžijunka, *f.* *die Frau des Bienewärters,*

uxor apūrii: Da subaše ljube *kovačljičke*, a anđži mlade stanařice. Rj. *čena kovačljičina*.

kovačluk (kovačluk), *m. ridi* uljanik. Rj. *ridi* pčelinjak. — A Stanojlo ode Bijeljini, i optraži Turske *kovačluke*. Npj. 1. 332.

kovačnje, *n. das Schmieden, cusio*, Rj. *cerb. od kovati. radnja kojom što kuje*. — Ljuskavo gvozdje, koje se ljušti u *kovaču*. Rj. 339b.

kovačaru, kovařina, *adj.* (u C. G.) *falsch, astutus, cf. lukav*; mudar i kovařu. Rj. *kovařan* (od osnove koja nije u običaju a koja je postala od osnove koja je u kor). Osn. 178.

kovařstvo, *n. die Schluheid, astutia, cf. lukav* stvo. Rj.

kovati, kōvēm (po ist. kraj. može se čuti i *kovem*), *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* na-kovati, os-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, raz-, s-, sa-, u-, za-; isprekivati, *v. impf. slož.* o-kivati, od-, po-, pod-, pre-, pri-, raz-, u-, za- — **1)** *schmieden, cud.* Rj. — Ali ga (*ovčje*) on lepo očisti i uredi te sine kao novo *karano*. Npr. 28. Bolje zlato i poizerato nego *srebro* iz nova *kovatu*. Posl. 22. Bog ubio sabadžije, koji *kuju zlatne sa'te!* Npj. 1. 186. Kovač klijestima radi na živom ugljivlju, i *kuje čekićem*. Is. 44. 12. su se, *pass.*: Varnica se u njih (u Ornogoraca) zove ono što odskače *od vrata gvozdja kad se kuje*. Rj. 231a. u *prinesenom sništu*: David doznaviš da mu Saul *zlo kuje*, reče Avijataru. Sam. I. 23. 9. — **2)** *novce, Geld prägen, cud.* Rj. — **3)** *konja, das Pferd beschlagen, mutuo pedes equi soleis ferris*: Te junaci *konje kuju*. Rj. *vidi* potkivati. — *Mila konju* na Bosni potkiva, *ne kuje ga*, čim se *konji kuju*, već *ga kuje srebrom i olovom*. Npj. 1. 15. su se, *pass.*: Mrivi se *konji ne kuju*, nego raskivaju. Posl. 183. — **4)** *kovati koga* u zvijezde, t. j. hvaliti. Rj. *Kovati* ili *podizati koga u zvijezde*. Rj. 201a.

kōvča, *f. das Heftel (eigentlich das Ohr), fibula*. Rj. *vidi* kopča. *upraru ženska kovča*, *isp. kovčar*, *kovče. dem. kovčica. ridi* čupica, spona 3.

kōvčali, *adj. indecl. mit Hefteln geziert, fibulatus*: Obuka je *kovčali* čakšire. Npj. 3. 350.

kōvčar, kovčara, *m.* (u C. G.) muška kovča, *der Haeken (eines Heftels), fibula*. Rj. *vidi* kucak, mužjak.

kōvče, *f. pl. die Heftel, fibulae*. Rj. *kovča muška i ženska zajedno. ridi* kopče. — *Mate, korče* na prsima, *cf. imbrete*. Rj. 342a. Sa strane manje pločice, pod kojima su *korče* (za *spućanje*). Rj. 621a. Na nogama *kovče* i čakšire... iz *korči* su sindžiri od zlata, na sindžirim' sitne titrovice. Npj. 3. 119 (*isp. gen. pl. kod* kopče — Mojs. IV. 31. 50 — kopčani). Dade braći puške Taljanke... i *ubave korče* i čakšire. 3. 298. *Zlatne* su im *korče* do koljena. 5. 288.

kōvčeg, *m.* (u Herc.) *die Kiste, Truhe, arca, cista*: Pa odoše u bijelu erkvu do *kovčega* više Petra svetog, svetog Petra *kovčeg* celivaše. Rj. *vidi* sanduk, skrinja, škrinja. *dem. kovčezić*. — Kad stvari ove slože u skrinju (*kovčeg*), svak baci u nju po kakav novac. Kov. 51. Načini sebi *kovčeg* od drveta. Mojs. I. 6. 11. Umrije Josif... i pomazavši ga mirisima metnuše ga u *kovčeg*. 50. 26. *riječi s takim nast. kod* kovčeg.

kōvčezić, *m. dem. od kovčeg*. Rj. *vidi* sandučić. — Gjecu od matere sakrije, zatvori ih u *jedan kovčezić*... Hajde s ovijem *kovčezićem* te ga zakopaj u zemlju. Npr. 234. *Kovčezić* za istoriju, jezik i običaje. Kov. I. Kad ga ne može više kriti, *uze kovčezić od site*. Mojs. II. 2. 3.

kōvčica, *f. dem. od kovča*. Rj. *vidi* kopčica.

Koviljača, *f. selo u Jadrn (pod Gnečevom, blizu Loznice)*. Rj. u Srbiji.

kōvilje, *n. das Pfriemengras, stipa pennata* Linn.: Lepa Pava u *kovilju* spava, njoj se Rade kroz *kovilje* krade. Rj. — *Smilje i kovilje* (u. p. to je, ovo je; t. j. to je prema drugome zlu ništa). Posl. 290.

Kōvilje, *n.* namastir u Starome Vlahu pod planinom Kobiljem. Rj.

kōviljka, *f. imo* zensko. Rj. *čest* i *metu* od bilja *kol* Višnja.

kōvniča, *f. die Mauve oder Maukraut, montia*. Rj. *geude* *adj. se* *kuje* *ovčje*. U nas nema ni *kuvice* ni *kovniča*. Rj. 375a.

kōvrčan, *m.* (u Srijemu) *kovčica* (od se mačku). Rj. *isp. kovčica*.

kōvrčast, *adj. der weiche, weiche*. Rj. *v. di. kovč.* *krčav*, *kudrav*, *kuzdrav*. — *Bacna, kovčana*, svinja koja ima *kovčasta* *okripa*. Rj. 11a.

kōvrčanje, *n. das Krausen* (u. p. *ovčje*). Rj. *cerb. od kovčiti. radnja kojom što kovčica*.

kōvrčica, *f.* u Srijemu *ponajviše se govori* *pl. kovčice, das Haarlockchen, einwulst*. Rj. *kovčica* *šta* *dlaka, kovčasti* *vlasi, coli* *ovojka, vitica; kinkmeta, zulovi*.

kōvrčiti, čim, *v. impf. krauseln, weisp.* Rj. *činite da bude što kovčasto, v. pf. zakovčiti*.

kōvrčin (mačvo, ne znam ni ja kakav je to mačvo). Npj. 2. 301 (Vuko). — *Potegose* *moje kovčine*. Npj. 2. 185.

kōvrđzak, *m. die cylindrische Mat. e der Mauer in Bosnien, mitra cylindrica, coronara*. Rj. *čitaka* *u obli* *muška kapa u Bosni*. — *Delije* su sve *konjičji*, i imaju visoke *erme kapa kovrdžake*. Rj. 115b. *vidi* kovrdžik.

kōvrđžik, *m.* (u Srijemu) *vidi* kovrdžak. Rj.

kōviljak, kovrljaka, *m.* (u Petrovu polju) kao *grizva* od crvena i erma, što *žene nose na glavi*, a preko toga okruža *čja-mak-bošom*. *Art Kopfbedeckung, ritue genus*. Rj.

kōviljanje, *n. ridi* kotrljanje. Rj.

kōviljati, ljam, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* kotrljati. Rj. *vidi* i *kovurati. isp. valjati, v. pf. slož.* skovrljati se.

kōvritać, kovrtića, *m.* onaj *kolutić* (od *gvozdja* ili *pirinca*) što se njime *histovi* od *tijesta* *sijeka, ostere, Krippenradl, cf. devernaviš*. Rj. *vidi* i *mavišnjak*, *manuza* 2.

kōvrtnaj, kōvrtinja, *m.* savijeno što u kolo, u je kosa na glavi, *die Rande, orbis*. Rj. *riječi s takim nast. kod* bacanj.

koza, *f. (gen. pl. kōzā)*. — **1)** *die Ziege, capra*. Rj. *dem. kozica*. — *koza*: *baljasta, baljava, bāra, bekarica, bilja, brnja* (brnjasta), *brnješa, crvenka, cvjetoša* (cvjetasta), *čakaša, čuloka, dragoreša, zolubica, jakača, kamenjača, liša* (lasasta), *lomigora, ljepoša, maše, moraša, muzara, pojasica* (pojasasta), *prvokoska, dvokoska, trokoska, rirja, rirješa, rogoša, sabljarka, šugava, šika* (šukava), *šiša* (sušava), *ve-kavica, vranša, zelenosa, zutarica*. — *Bēzga*, u. p. *krava, ova, koza*. Rj. 15b. Ova je *koza iskožila sve* *koze*. Rj. 233b. *Iskože se koze*. Rj. 233b. *Opo-dajčiti*, u. p. *kravu, ovcu, kozu*. Rj. 163a. *Dokle* ne bi prebrojila... na *kučki dlake, na kozi strunje*. Rj. 367b. *Prea se koza*. Rj. 619a. U *svinja*... zove se *salo*, u *govečeta, u koze* i u *ovce laj*. Rj. 663a. Još *(sic)* nije *koza okazda*, a *kozle* igra po polju. Posl. 111. *Koza* *ne prska* *dokle* *ne vidi vuka*. 138. Pa se lvo *vere* oko klada, *k'o šugara koza* od obada. Npj. 3. 197. *Selam hiljad'* *bijelih ovaca, pet hiljada crvenijeh koza*. I. 186. *Eka* *stoji koza za jarići*, a *jarića* *draka za kazama*. I. 187. — **2)** *vidi* pl. *koze*. Rj. *vidi* lažila, *makare, skele*. — **3)** *koza (Holzbank)*, za rezanje *drva*, u *Sarajevu*. Dr. Gj. Šurmin, *sprava na koju se metu čipranica, da se prepili; der Holzbock, Sägebock, Iveković*.

kozilac, lea, *m.* — **1)** u *pluga* ona *gredica* što *sastavlja gredelj* i *plaz*. Rj. — **2)** nekaka *trava, artemisia dracunculus* Linn. *cf. kozlac, zakozlik*. Rj. *arum* L. Rj.²

kōzalina, *f.* (u Risnu) *vidi* kažiža. Rj. *mjesto gdje se baca smetlišće, tugja kozalina* (casalino). Osn. 163.

kōzār, kozāra, *m.* — **1)** *der Ziegenhirt, caprarius*.

Rj. *koz* čuva koze, vidi kozopaša. — Uzme za ovice ovcara, za koze *kozara*. Npr. 72. — 2) (u Dabr.) krut varak, *das Knistergold, aurum tremulum*. Rj. isp. klobodan, telej, šik, žik.

Kôzâr, Kozára, *m.* planina u Bosni: 1) utiče u *Kozar* planinu. Rj.

kozara, *f. der Platz wo die Ziegen geschlachtet werden, macellum caprarium*. Rj. mesarnica gdje se olju koze. — Tu se načini i *kozara*, jedni sek, jedni mere, jedni novce primaju. Npr. 80.

Kôzara, *f.* planina u Bosni više Motaice. Rj.

Kôzárac, Kozarec, *m.* grad u Bosni pod gorom Kozarom na rijeci Kozaruši, koja utiče u Gomionicu Gomionica u Sanu, a Sanu u Unu. Rj.

kozarev, *adj.* vidi kozarov. Rj.

kozárca, *f.* — 1) *der Ziegenstall, stabulum*. Rj. *kozja košara*. — 2) *die Ziegenhirtin, capraria*. Rj. *kozja čuva koze*.

kozárina, *f.* *das Ziegenpeld (für den Hirten), pecunia pro capra pascenda*. Rj. plata kozaru ili *kozaru*.

kozárov, *adj.* Rj. *što pripada kozaru, vidi kozarev, kozárski*, *adj.*

kozárski, *adj.* 1) *der Ziegenhirten, caprarium*. Rj. *što pripada kozarima ili kozaru kojemu god*. — 2) govori kozarski, *cine Art Rothwälsch: krdokrajši krdakraši*, t. j. dogji meni; *krdokrajski krdokraše*, t. j. donesi vode, i t. d. Rj. *isp. zegavački, poslovički*.

kozáršća, *f.* rijeka u Bosni. Rj.

kôzbaša, *f.* (u Lici) koji naprijed kosi pred koscima, njemu se obično za stolom daje od bravčeta rep. *Mäher der den andern voraussetzt, fuisseca primus*. Rj. *koz-baša, prva pola od kositi, druga pola baša, koje vidi*.

kôze, *f. pl. (gen. kôza) das Bauerüst, machina utilitatis*. Rj. 282a. *vidi lazla, makare, skele*. — *Učala, koze od drveta na kojima se plug vozi od kuće na njivu i s njive kući*. Rj. 68b. Nije se kamene moglo nositi drukčije do na *kozama*. Rj. 283a.

kôzica, *f.* — 1) *dem. od koza*. Rj. — 2) (u Hrv.) *ein irdener Dreifuss, tripus peltis*. Rj. *vidi serpa, serpenja*.

kôzice, *f. pl.* (u Baranji) *vidi aspice*. Rj. *vidi i božinje, kraste, šese*.

kôzina, *f.* — 1) *die Ziegenwolle, lana caprina, cf. kostrijet, kočet, kozjovina*. Rj. *kozja dlaka, vidi i košina 1, kozlina 1*. — 2) *Ziegenfell, pellis caprina*. Rj. *kozja koža, vidi kozlina 2*.

koziti, *kôzim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iskoziti (*i se, okoziti i se*. — 1) *werfen (von der Ziege), pario*. Rj. *kože se za kozu, kad ispušta iz sebe mlade*. — 2) *sa se, rufks, werfen (von der Ziege), pario*. Rj. *zaučnje kao koziti, s razlikom što ovdje nema objekta*. — Dvoko-ka, *koza koja se drugi put koži*. Rj. 113a.

Kôzjak, *m.* planina u Dalmaciji (u Kosovu blizu Kninja). Rj.

kozjan, *m.* planina u Hrvatskoj u Otočkoj regementi. Rj.

kozjovina, *f.* — 1) *das Ziegenwisch, caro caprina*. Rj. *kozje mesa*. — 2) *die Ziegenwolle, lana caprina, cf. kozina 1* Rj. *i sin. udje*.

kozji, *adj.* *Ziegen, caprinus*. Rj. *što pripada kozi, kozama*. — *Vek, kozji glas*. Rj. 56b. *Kozja brada*, *f. der Boeksbart, tragozon prutensis* Linn. Rj. 282b (*chiljka*). *Kozji ropari*, *m. pl. dreitheiliger Zweizahn, löbner tripartita*. Rj. 282b (*chiljka*). U cara Trojana *kozje ose*. Npr. 150.

kozjôbrad, *m. ein Schimpfwort, convicium*: Od god ni je u dom došla, svakome je ime našla: *svakra zove te obradi*. Rj. *u koga je brada kao u kozi, Kozja brada, pogrdla čovjeka, isp. kozos*. — *isp. tako slož. rije. gošôbrad*.

kozlac, *kozlaca kozalec*, *m.* (u Srijemu) *vidi ko-*

zalac. Rj. — *Kozalac*, koji glasi i *kozlac* (u prvom je umetnuto *a* među *zl*; od osn. od koje je *kozle*). Osn. 337.

kôzle, *kôzleta, n.* (po jugozap. kraj.) *vidi jare* (u Crnoj Gori dok sisu domde je *kozle*, a poslije *jare* do godine, pa onda *drže*, pa *trećak*, a žensko *uhotku, uhotka*): Još (se) nije koza okozila, a *kozle* igra po polju (Posl. 114). Rj. — Od zla dužnika i kozu *bez kožeta*. Posl. 233. *pl. kozličić*.

kozletina, *f.* koža od kozleta, *das Fell von einer jungen Ziege, pellis capellae aut capri juvenis*. Rj. — *takvi riječi kod divljeta*.

kozličić, *n. p.* (po jugozap. kraj.) *vidi jaričić*. Rj. *jednica kozle*. — *Babini jari, babini kozličić*, *babini pozajmenici, babini ukovi*. Rj. 10a. Kako će odijeliti jaganjce od *kozličića* samu nebeski pastir. DP. 106.

kozlina, *m.* — 1) *vidi kostrijet*. Rj. *kozja dlaka, vidi i košina 1, i sin. udje*. — 2) (u C. G.) *kozlina* *kozja koža, Ziegenfell, pellis caprina*. Rj. *vidi košina 2*.

kôznik, *m.* zidine od staroga gradića u nahiji Kruševačkoj na desnoj strani Rasine. Rj.

kozôder, **kozômor**, *m.* (u Dabr.) rgjavo vrijeme (osobito u proljeće) kad *koze erkavaju, cf. kozoder*. Rj. — *Kozomor* zao je zimi, a gori ljeto. DPosl. 50.

— *kozo-mor, mor* (korijen koji je u *mrjjeti*), *kozômor, mišomor*. Osn. 21. *kozo-der, druga pola od drijeti, derati, tako slož. riječi kod greboder*.

kozôderac, *kozôlêrea, m.* (u Dalm.) nekakav vjetar od koga erkavaju koze. Rj. *isp. kozoder*.

kozôpaša, *m.* (u Boci) *der Ziegenhirt, caprarius, cf. kozar: Kôzopäse nadmontäse*. Rj. *kozo-paša, koji koze pase*. — *posloviči: Kozopäse nadmontäse dodaje Luk: Oni koji su bili ništa — pasli koze — postadoše gospodari — nadvisje nas*. Posl. 139. *isp. tako slož. riječ völdpaša*.

kôzos, *m.* matori *kozôš!* reče se staru čovjeku, *Schimpfwort, convicium*. Rj. *pagrdla, isp. kozjôbrad*. — *Kozôš* (osn. u *kozje*). Osn. 359. *riječi s takim nast. kod bogatoš*.

kôza, *f.* Rj. *vidi košina, čapra 1, dem. kožica, aum. kočetina, kozurina*. — 1) *Haut, cutis*. Rj. *u čovjeka*. — *Vaša, komad kože što se odadre s tijela*. Rj. 55b. *Ježi mi se koža*. Rj. 251b. *Koža i kosti*. (Gledaj: Jedva mi koža kosti drži). Posl. 138. *Koža* mu je na obrazu *trda* kao u vola. 138. *Koža* nam se ne *deri*, meso nam se ne lije, ako nemamo obraza, šta imamo? 138. *U zraj se koži nahodi*. (Zlo mu je). 331. Kad se u Srbiji podigne buna na Turke, i njemu kao da ngje sto šiljaka *pod kožu*. Npr. 4, IX. — 2) *das Fell, pellis*. Rj. *od životinje*. — *koža: atibur, bivoljaca, erkanica, čapra, gagrčica, izlužena, konjina, kordovan, kozina, kozletina, kozlina, mišja, mrledina, ovcina (ovčja), ovnujska, počelak, poguzina, prijesna, saktijan, slanica (soljena), sušica (suh), vučetina, vučina (vučja), zečina, žablja, žavka*. — *Varagovati, strugati izluženu kožu* (kod opančara). Rj. 53b. *Varnica, 2) kaca ukopana u zemlju, u kojoj opančari kože zalutaju*. Rj. 54b. *Perlušiti kožu*. Rj. 494b. *Prijesna koža* (koja nije suha, nego onako odmah kad se skine sa živinčeta). Rj. 590b. *Strojiti kožu, cf. činiti*. Rj. 720b. *Ustrojiti kožu, cf. učiniti, uštariti*. Rj. 790b. *Čkrnjati kože, cf. lešiti*. Rj. 827b. *Stariti kožu, cf. činiti*. Rj. 845b. Gjak u onoj *koži ornujskoj*. Npr. 149. Iz one žabe izigje krasna devojka... samo *žablja kožu* ostane na zemlji. 208. Da svaki čovek donese po toliko i toliko *kožu od mišera*, i tako za nekoliko dana dobije keć careva haljine od same *mišje kože*. 223. — 3) *das Laler, corium*. Rj. *učinjena koža*. — *Prikivačka, komad kože što se metne na peticu, te se utvrdi klinčima*. Rj. 591b.

kôžan, *kôžna (kôžana), adj. von koža, coriaceus*. Rj. *što pripada koži, što je od kože*. — *Obuku se nekoliko momaka u kožne haljine izvrnuvši dlaku*

napolje. Rj. 148b. Jovan inaše . . . pajas kažna oko sebe. Mat. 3, 4. Stražnja korica u jednoga kožnog apostola. Glas. 11, 173. Obukoh se u smokovo lišće i u kažna haljina. DP, 89.

kožar, *m. der Gerber, coriarius*. Rj. koji struji i prodaje kože. vidi tabak 2.

koženje, *n. das Werfen der Züge, partus caprae*. Rj. verb. od koziti i koziti se. — radnja kojna koža kozi kozilice ili se kozi.

kožetina, *f. augs. od koža*. Rj. vidi kožurina, takva augs. kod babetina. — Ja s' ne bojim ni ziva kurjaka, a kamo li mrtvih kožetina. Npj. 3, 392.

kožica, *f. dem. od koža*. Rj. — Bagana, kožica jagužica. Rj. 11a. Škrjetica, mala jagužica kožica. Rj. 843a.

kožina, *f. (u krajini Negotinskoj) vidi koža*. Rj. **kožujača**, *f. bolest kože, u Sarajevu*. Dr. Gij. Šurmin. kožna bolest. za nast. isp. ajgirava.

kožoder, *m. kad u proljeće udari mećava, te polipse stoka, ein schlechtes dem Vieh schädliches Wetter, tempestas pecoribus perniciosa, cf. kozomor, kozoder*. Rj. — kožo-der, preu pola riječi od koža, druga od derati, drjeti, riječi tako slož. kod greboder.

kožuh, *m. der Pelz, vestis pellicea, pellis villosa*. Rj. haljina od kože s dlakom, dem. kožušić, augs. kožušina. hyp. kožušak, vidi kuntuš 2, pršnjak 2, (isp. opaklja). — Ostrižine, ona vuna što čurije sastrign s kožuda. Rj. 474a. Kad izvrem kožuh naprako. (Kad se rasrdim). Posl. 117. Na njemu je kožuh od megjeda. Npj. 3, 31. riječi s takim nast. kod galjuh.

kožuhar, *m. der Kürschner (Pelzer, pellio*. Rj. koji pravi kožuhe. vidi čurčija, krzuar.

kožuharev, **kožuharov**, *adj. des Pelzers, pellionis*. Rj. što pripada kožuharu. vidi čurčijin.

kožuharski, *adj. što pripada kožuharima ili kožuharu kojemu god*. — Čehmaister rufta kožuharskoga. Danica 4, 88.

kožurica, *f. — 1) die Schwarte, cutis*. Rj. padebja koža, n. p. svijska. — 2) (u Bocvi die Puppe des Seidenwurms, nympha bombycis, cf. čaura. Rj. ono u što se uprede sritenu buha. vidi čahura 3.

kožurina, *f. vidi kožetina*. Rj. takva augs. kod baburina.

kožušak, **kožuška**, *m. hyp. od kožuh*. Rj.

kožušić, *m. dem. od kožuh*. Rj.

kožušina, *f. augs. od kožuh*. Rj. — takva augs. kod bardaćina.

krača, *f. vidi plečka, der Vorderhinken, petusa, dem. kračica*. — govori se u Hrv. osn. u krak.

kráčanje, *n. das Kürzwerden, zu brevem fieri*. Rj. verb. od kráčati. stanje koje biva kad što krača.

kráčati, *čam, v. impf. kurz werden, brevior*. Rj. kratuk postajati. v. pf. slož. okračati, skraćati se. — postanjem od kratak, pretvorivši se k u č ispado je t pred č.

kráčica, *f. upravo je dem. od krača; ali u Baniji govori se upjece za kraču*. P. Leber.

kráčan, *adj. dem. od kratak, takva dem kod mlazjan*. — Porasle su do tri jela, od odoljena, od umiljena, od tratora granatoga, od nerenu kráčanoga, od šebuja i ružice, hoj mile moj! Hrv. 283.

kráčanje, *n. das Kürzwerden, brevitas*. Rj. verb. od kráčati. stanje koje biva kad što krača.

kráčati, *čam, v. impf. n. p. dan krača, kurz werden, brevior*. Rj. kráčati postajati. v. pf. slož. okračati. — postanjem od krači.

kráčnje, *n. Rj. verb. od kratiti*. — 1) radnja kojom tko kratiti što (čini da bude kratko) (das Kürzen, brevitas). Rj. — 2) radnja kojom tko kratiti kome što (ne dopušta) (das Hindern, impedire). Rj.

kradba, *f.*: Dijela u kradbi ne će bog ni boginje. DPosl. 16. kradba, kraja: ima i Stulčić. XII. vidi i tadbina, lupeština, hrsuzluk. — za nast. isp. berba.

kradikoza, *m. (u C. G.) Ziegenlieb, qui caprus*

furatur. Rj. krad-koz — Topi kradu krad isp. kradje-kradica.

kradimice, *pl. die Kraume*. Rj. v. obr. vidi u kradom, i spu. onako. — u kradbu, v. u postavljanu slova isp. amice.

kradljiv, *adj. das Dieb, furor*. Rj. Topi i do kradu, i Tvrdica u kradljiv. Posl. 347.

kradljivo, *kradljivo, m. diebescher Mensch, furor*. Rj. kradlj. čovjek. isp. kradlj. hrsuz, hrsuzim, kradje-kradica, lupov, lupez, podica, podozar, (v). Lako kradljivac mora dvaput ukradeno svat plicati, ili je vratiti i jedan put platiti. Midos 192.

kradljivica, *f. die Stehlerin, doch selb. Werk jar, jama furor*. Rj. kradljivica, v. k. vidi lupozica, hrsuzica.

kradom, *kradlich, occulte*. Rj. ime, vidi kradimice, kradimice, kradice, kradice, kradice: najgno, počajno, tajno, tajom: ispod zina dno kradom. — Što mi se kradom ne kradu kroz one luge zelene. Rj. 196a. Smiguti, kradom polječi. Rj. 811b. Da sutra u jutro rano kradom do nje dođe. Npr. 120. Sakupio trideset junaka, a sve kradom od sestrića svoga. Npj. 3, 211. Za što tajno polječe i kradom otiđe od mene? Mojs. 1, 31, 27. — postanjem od krad ukrasti koji se samo u tuštrav, govori kao ukrad.

kragu, **kragija**, *m. nekaka tica koja se pripitoml pa hvata druge tice kao soko cvrsta sokola, Wurz-falk, falco fideligi Schleg*. Rj. v. cf. akmadza, žurica. Rj. hyp. kragujac, kragujak. — Sva gospoda sokole ponela, a Dragija malena kragujica. — kraguj plica utve ne ulvati. Npj. 2, 150.

kragu, **kraguja**, *m. ime muško*. Rj.

kragujac, **kragujica**, *m. hyp. od kraguj*. vidi kragujak. — Kragujac je da lovi, a prepelica da liježi. DPosl. 50.

kragujak, **kragujka**, *m. (voc. kragujčev hyp. od kraguj*: O ti vnače, moj kragujčev. Rj. vidi kragujac.

kragujev, *adj. što pripada kragujici*. — Te staze ne zna plicca, niti je vidje oko kragujčeva. Jov. 28, 7. za nast. isp. alatov.

kragujevac, **kragujčeva**, *m. varoš u Srbiji*. Rj.

kragujevački, *adj. Rj. što pripada kragujčevu*. **kragujčevanin**, *m. Rj. čovjek iz kragujčeva*.

krājja, *f. der Diebstahl, furum*. Rj. vidi kradba, i spu. onlje. — Kod (tolike) braće i kod sve kragje pa na božić bez mesa. Posl. 137. Niti se pokajase od ubistva svojijeh . . . ni od kragju svojijeh. Otkriv. 9, 21.

Kraisav, *m. ime muško*. Rj. takva imena kod Berisav. — Kraisav (prva je pola od kraja). Osn. 17. hyp. Krajein.

Kraisava, *f. ime žen-ko*. Rj. takva imena kod Dikosava. Kraisava. Osn. 19. hyp. Kraja.

krāj, **krāja**, *m. (pl. krajčevi, krajčevi)*. Rj. dem. krajčjak. — 1) der Rand, das Ende, der Saum, finis, margo, limes: kraj od marame; otišao na kraj svijeta; od kraja do konca. Rj. kao kumac, srsčetak, mjenja, ono u čega što je okrajica u hljeba. vidi čenar I. — Ajam, ono, kao prednji kraj od samara, što stoji upregnutu konju oko vrata. Rj. 2b. Aftulja, gređa krajem iznutra, na kojoj druge grede stoje. Rj. 8b. Oni (bangjeni) kašto dolaze i u varoš, ali samo s kraja i to jednako na oprezn. Rj. 11b. Tjera mak na kome (kad ko što hoće do najmanjega da istjera na kraj). Rj. 312b. Kuća od sjeka, t. j. od brvana, koja su na krajerima usječena jedno u drugo. Rj. 683b. Skuti, donji kraj košulje. Rj. 684b. Up-rak u debela konca (tauj kraj). Rj. 784a. Zove divljan gjaka da s njim jede . . . gjak meće u usta pa opet bara u kraj. Npr. 148. Sjedne u jedan kraj od bašće. 253. Jedva kraj s krajem sastavljam. (Jedva nabavljam ono što mi treba za življenje). Posl. 111. Pohvatali mu se krajeri (od laži). 257. Čuje se glas ovoga slova (h) vrlo dobro na kraju riječi. XXII. Gjevojka se svatovima

nada, po polju je bosiljke sijala, *krajem polja* rimeni rasti. Npj. 1, 39. Ali Čincar iz *kraja* povika: Stani, Turci! nije si uteklo! — 4, 207. Bože! vijor od planine pada, da *rat ona* maglu u *krajec*, da ja vijgu, čija gine vojska. 4, 378. Ne mogasmo *tome kraja* doći. 5, 489. *Krajem konja* koplje položio. HNpj. 4, 392. Što se *srnce* širom raširilo i pokrilo *s kraj na kraj* *su čta*, to će svijet od grijecha pasti. Here. 313. *Svotijem (Grcima)* ne možemo nikako *na kraj* da *zajemo*. Sovj. 24. Pročitajte ovo pismo *do kraja*. St. 17. 1886. 1449. Da bih ja umro *smuću* pravedničkom i *kraj* moj da bi bio kao njihov! Mojs. IV, 23, 10. Hoće li biti *kraj* *praznijem riječima*. Jov 16, 3. *Učinih kraj pjesmana*. Is. 16, 10. Još *na kraju* XIV vijeka dolazi. Istor. 96. Oblici se u ove riječi mogu *s kraja* kruniti... i *na kraju* im se može dodati. Obl. 52. — 2) *die Gegend, regio*: u našem *kraju* toza nema. Rj. *vidi* predjel, mete, metej, meteh. — *U istočnijem krajevima* Srbije. Rj. 142a. *Na svemu onomu kraju* najslavniji harambaša svoga vremena. Dаница 3, 179. Bolje je poznavao *onaj kraj* i ljude na njemu. Sovj. 65. — 3) *iz prva kraja*, t. j. isprva, *anfängs, initio*. Rj. *kao iz početka*. — 4) *kao obala, suha zemlja prema moru, jezera, vodi*. — Bura se po primorju gdješto zove i vjetar od *kraja* (t. j. sa zemlje). Rj. 19a. Galija već stane *u kraj*. Npr. 70. Najljepša je šetnja blizu mora, a brodišba blizu *kraja*. 191. 68. Otvorio je jedra, a još je *za kraj* vezan. 92. Kao mreža koja se bacila u more... koja kad se napuni, izvukoše je *na kraj*. Mat. 13, 48.

kraj, Rj. S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje da je mjesto gdje što biva *na kraju* onoga što znači ona sama, i to *na kraju sa strane*. Sint. 204. — *nben, bei, an, ad*: Gjevojka sjedi *kraj* mora. Gjevojka je *kraj gore* stajala. Rj. Za to se i sad vide dvije stražare *kraj puta*. Rj. 366a. Spopane ga i ubije, navrta na razanj i metne *kraj ognja* da se peče. Npr. 148. Ja posijah hlijecnu šenicu dalek' sela, blizu puta, *kraj huga zelena*. Npj. 1, 502. Na vode je tridest Udbinjana, *kraj svakoga dvori* po devojka. 3, 188. *za uke*, isp. bez. *prijedlog kraj uzima predla se drugo*: iskraj, nakraj, pokraj, skraj, ukraj, koje *vidi*.

krajca, f. ime žensko. Rj. *hyp.* od Krajisava. Osn. 70. *takva hyp. kod Boja*.

krajca, krajca, m. *das Ende (von Tach), latus panni, cf. ivica*. Rj. *vidi* i čenar 3. dižga. *kraj od čoh, sukna*.

krajcar, f. (*gen. pl. krajcarā*) ein Kreuzer (österreichische Münze), numi genus: Nije pargal čet' est krajcar. Rj. *Austrijski norav, vidi karantan*. — Kako prvi da vrvi. (Vele trgovci kad ujutru *prva krajcaru pazare*). Postl. 126. Ustani *krajcar*, nek sedne grošić. (Kad veći diže manjega, osobito gjeca kad se igraju). 336.

krajcarš, m. koji radi što na krajcaru, ein Krämer der kreuzweise handelt, *vaupo*. Rj.

krajčin, m. ime muško. Rj. *hyp.* od Krajisav. *takva hyp. kod Dojčin*.

krajcugalan, krajcugaona, *adj.* kraje-ugalan (*Stall* krajougalan, *što pripada krajnomu uglu, Haupteck-, summus angularis, po Grickom žargovazju*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene... *krajcugalan*. Nov. Zavj. VI. Evo mečem u Sionu kamen *krajcugalan* izbrani i skuporjeni. Petr. 1, 2, 6. *na drugom mjestu ima Vuk kamen od ugla*: Gdje je kamen od ugla sam Isus Hristos. Efes. 2, 20. *a tako i Dvačić*: Ja mečem u Sionu kamen, kamen izabran, kamen od ugla, skuporjeni. Is. 28, 16. *isp.* Ko joj je zemlja metnuo kamen *uglomi*? Jov 38, 6.

krajčrak, krajčicka, m. *dem.* od kraj, *äußerstes Ende, pars extrema*. Rj. *kao krajnji kraj*.

krajčeni, *adj.* *što pripada krajini, granici*: Uzmi

sobom... Korjenice, *krajčene* junake. Npj. 5, 77. *isp. krajčeni*.

krajčeni, m. (u C. G.) *vidi* krajčeni: Kako brane krajčeničke Turke. Rj. *vidi* i granicar, seratlja, *čovjek koji živi na krajini, na granici, međi*. — No pokupi tvoje *krajčeničke*, moj serdaru, listom Moračane. Npj. 1, 395. Kad boj biju, po talijer davaj na svakoga moga *krajčenička*. 5, 76.

krajina, f. — 1) *die Grenze, finis, cf. međa*: Kojino je bio desno krilo čjele Bosne i njene *krajine*. Rj. *vidi* i granica, serat, *isp.* i pokrajina. — Svaki bratac sebi za užitak a *krajini* šipak. (*Potisku*, kad je *krajina* — granica — 1751 godine ukimuta). Postl. 277. U Hrvatskoj *vojničkoj krajini*. Kov. 22. Da Bog da da budu među svojom braćom i *tujom krajinom* vazda stinani. 70. — 2) *der Krieg, bellum*: Oj *krajino!* krvava haljino! krvav bio, ko te zaigrao. Rj. *rat, razmirica*. — *Zametnuti, zametati*, n. p. *krajinu*, kavgu. Rj. 183a. Otac njezin otpiše da narod primi ono momče za cara, ako li ne će da će on dignuti *krajinu* na njih. Npr. 71. Od tada se *zakrevi krajina*. Npj. 4, 330. Da po Bosni čera jaramaze, i umiri se *krajine* redom po svoj Bosni i Hercegovini. 1, 366. Naskoro *zavrgnu se krajina*. Prip. bibl. 62.

krajina, f. Rj. u različnim zemljama ime *kraju koji je bio ili je još i sad na krajini (međi, granici) zemlje*. — 1) *Krajina* Negotinska: jedan komad zemlje između Timoka, Dunava, Ključa i Porečkijeh planina. Rj. — 2) *Krajina* u Bosni na Hrvatskoj granici, *Türkisch-Kroatien*. Rj. *Turska Hrvatsku*. — 3) u Boči Novska *Krajina*. Rj.

krajiniti, nīm. v. *impf. Krieg führen, bellum gerere*: I kraljevi s carem umiriše, te se nema *s kime krajiniti*. Rj. *zametati krajina, ratorati, vojevati. v. pf. slož. zakrajiniti*.

krajinski, *adj.* *što pripada krajini*. — *Krajinski* je knez sjedio u Negotinu. Rj. 297b.

krajinjenje, n. *die Kriegführung, 70 bellum gerere*. Rj. *verb.* od krajiniti, *radnja kojom tko krajini*.

krajisav, m. ime muško. *vidi* Krajsav. *Krajis(s)lav*.

krajisava, f. ime žensko. *vidi* Krajsava.

krajisnički, *adj.* *den (türkischen) Grenzern gehörig, confinis*. Rj. *što pripada krajisnicima*.

krajisnik, m. *der Augenzeu, confinis*. Rj. *čovjek koji živi na krajini (granici, međi)*. *vidi* krajčeni, granicar, seratlja. — I ljuto li nam plaću *krajisnici*. Npj. 5, 466. *krajisnik* (pred u osnova u starom *krajiste*). Osn. 273. *isp.*: Župe na granici zvaahu se *krajista*. DM. 58.

krajni, *adj.* *vidi* krajnji. Rj. *što pripada kraju, što je na kraju*. *isp.* skrajni, skrajnji. — Zastavnica, *krajna daska* u kreveta (prostoga). Rj. 195b. *Krajnik*, u košnici *krajni sat*. Rj. 298a.

krajnici, krajnikā, m. *pl. die Geschwulst der Ohrdrüsen, tumor parotidum*. Rj. *otok zaušnika. isp. podušnice*.

krajnik, krajnika, m. u košnici *krajni sat*. Rj.

krajnost, krajnosti, f. *osobinu onogu što je krajno; das Extreme*. — Kralj je Vukašin znanat *čovjek*; on je sobom pokazao *zlu krajnost* novog poretka. DM. 83. Uroš na sebi osjeti *krajnost* novoga reda Dušanova. 131. Ali dogje druga *krajnost*... *Nesrećna* se *krajnost* pokazala na Vukašinu. 133.

krajnji, *adj.* *äußerst, extremus*. Rj. *što pripada kraju, što je na kraju. vidi* krajni. *isp.* skrajni, skrajnji. *Najskrajnji*... dolazi sam pozitiv kao komparativ, prelazeći sa *naj* u superlativ. Rad 26, 72.

— Poznaju se zidine od nekakve zgrade, za koje se ondje pripovijeda, da su *krajnji ostatak* Gavanovijeh dvora. Npj. 1, 132 (Vuk). Kad to čuše ljepe gjevojke, *ohje krajnje* srednju pogledaše. 2, 151. *Izagnaće se u tamu najkrajnju*. Mat. 8, 12. Raspali se na njih *oganj*. Gospodnji, i sažeže *krajnje* u okolu. Mojs. IV, 11, 1. *Krajnje* se *stvari* novoga poretka na

lucus, Rj. *čovjek* 12. *Kranjske*. — 2) *vidi* katolik, i *sv. v. d. d. f. d. f.* — Izvadio španjursko odilo, što ga nose *kranjci*, po Kotarib. HNpj. 3. 417. Vino piju Kotarski sendači... Kad se pića napojili *kranjci*. 3. 451. Sto su glasli sliši do Gospića, da su te *kranjci* u more bacili. 4. 303. — *Kranja* mjesto *Krajinac*. Osn. 311. — krajinu, Sloveni, ili kao što ih mi zovemo *kranjci*. Kov. 23.

kranjadlja, *f. coll.* od *Kranjci*. — Ja lišca nagojila nisam, da ga žuta ljubi *kranjadlja*. HNpj. 3. 217. *Kranja* = *katoliki*.

kranje, *n. vidi* krljanje. Rj.

kranjica, *f. du* *Krainerin, Carniolana*. Rj. *žena* 12. *Krajske*.

kranjski, *f. adj.* — 1) *Krain, Kraunland, Carniola, Carnia*. Rj. *t. j. zemlja*. Novi slovenski jezik u Štajerskoj, Koruškoj i *Krajskoj*. Dioba 5. — 2) *zemlja u kojoj žive Kranjci-katolici*; A kotarski pučko-topovi, i na Zadru pa na Šibeniku; Sva se *kranjska zemlja* zapalila. HNpj. 4. 696.

kranjski, *adj. kranjisch, carnioianus*. Rj. *što pripada Kranjcima*. — Hrvati u varmeđji Zagrepskoj... — kojih je jezik kao prijelaz iz *Kranjskoga* u Srpski. Kov. 23.

kraosica, *f. u pjesmi. Art. Schlang, serpens quidam*: Ona ima zlatoruka sina, a bacića zmija *kraosica*. Rj. *vidi* *kravosica*. — *kravosica* i bez *v*: *kraosica* odruga pola stoji mjesto *člucuk*, kao i u *sati*. Osn. 328. *zmija koja kravu sisa*.

krajp, *m.* (po juozop. kraj.) *vidi* šaran. Rj. *riba*. — *kraj* carpio. Osn. 17.

kraš, *m. (st.) kao* *krasota*: Sve je kolo glavom nadvisila i divnjem *krasom pokrasila*. Npj. 4. 155. *isp.* nikom poniknuti; stadoj stati.

krasna, *f.* Srbi pripovijedaju da se zmija zvala *krasa* dok nije bila Jevu prevarila. Rj. — *krasa* (korijen koji je i u *krasan*). Osn. 18.

krasun (krāsun, krāsna (krāsna), (krāsun) *adj. schun, pulcher, cf.* ljep. Rj. *dem.* *krāsun*. — Ne skrvi mi moje ime *krasno*. Rj. 688a. Najposle ga konj donese na jednu *prekrasnu livadu*. Npr. 89. Da se jarka sunca nazreje mo i *lepote krasne* nagledamo, kako jezde kićen svatovi! Npj. 1. 12. Ili si se danas poturčio, časnog krsta pod noge zgrazio, časnog krsta i *krasnog zakona*. 2. 7. Dok je bio care Kostadine, časni krsti na zemlji sijali, sjali *krasnom avradu hršćanskom*. 2. 89. S tobom da smo *krasni prijatelji*. 2. 235. *Krasna* ti si *stasa* i *uzrasta*? 2. 418. Kralju Gjurgju, *raditelja krasni*? 2. 484. *Krasno čelo*, samonče gjače! 3. 72. Koliko je *krasna* i uzgledna! 4. 155. Blagodarimo... svoj *krasnog i čestitog gospodi*. Kov. 72. Kako je *lijepo* i *krasno*, kad sva braća žive zajedno! Ps. 133. 1. *adv.*: Bi li ovakog brata istetio, koji nas je *krasno* dočekao? Npj. 2. 240. Učen Nijemac *prekrasno* opisuje. 1. 298 (Vuk).

krāsiti, *krāsiti, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-krāsiti, na- (se), po- (s), u-; *v. impf. slož.* ukrašavati, ukrašivati. — 1) *schmucken, orn.* Rj. *vidi* *kiiti*, *resiti*. — *Krasio* Gospod Bog dom *traj*? Kov. 126. Licemjeri, što zidate grobove prorocima i *krasite rake* pravdnika. Mat. 23. 29. — 2) *su se, refleks.*: Zaludu se *krasiš*, preziru te milosnici. Jer. 4. 30.

krāsiti, *m. adj.* (u Kotaru) zovu žene djevera. *cf.* *zlatije*. Rj.

krasnica, *f. krasna žena*: Kad vidim ovoga *krasnika* i ovu *krasnica*. Megj. 92.

krasnik, *krasnika, m.* ljep. *čovjek, ein schöner Mann, vir venustus*: pozibosha onaka dva *krasnika*. Rj. **krasnorječiv**, *adj.* *krasno-rječiv, u čemu su krasne riječi, što mnogo krasno govoreti*. — Njih je (pjesme) iz *krasnorječih* usta svetoza pustinika izvuklo sažaljanje. DP. 359. *isp.* ljeporječiva; rečev, riječan, rječit.

krasnorječiv, *n. In redsmkeit, obsequentia, vidi* rječitost. — U tom je njegov kumu su svojim *krasno-*

rečijem malo pomalo već bio postao prvi poste Crnoga Gjorgjija. Danica 4. 21.

krāsije, *m.* ime muško. Rj. *takva hyp. kod* Blagoje. **krāsota**, *f. die Schönheit, pulchritudo, cf.* ljepota. Rj. — Kad dogje na omu čupriju, začudi se njenoj *krasoti*. Npr. 89. Povratiti joj (dragocjenosti) ako i ne potpunu a ono ipak *spajnu krasotu*. Knjiž. 3. 140.

krāsta, *f. (pl. gen. krāstā)*. Rj. *dem.* *krastica*. — 1) *die Blatter, pastula, cf.* *kraste*. Rj. *isp.* i *bojinje*, *kozice*, *ospice*, *šeše*. — 2) *der Grind, erusta*. Rj. *kraste mogu biti*: bobice, nepomenuše, pljuskače, pljuskačice, pljuske, stroka (štrok), strup, uljezina, živi ogañ. — *Izasipaju se već kraste* po njemu... *već su se izasule kraste*. Rj. 218a. *Izišle kraste* po njemu. Rj. 223b. Postaje prali, a od njega će *postati kraste pune gnaja* i na ljudima i na stoci. Mojs. II. 9, 9.

krāstauje, *n. Rj. verb. od* 1) *krastati*, i 2) *krastati se*. — 1) *radnja kojom* *tko krasta koga* (infectio erustarum. Rj.). — 2) *stanje kuje bira kad se* *tko krasta*. Rj.

krāstati, *stām, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-krastati se, o- (u) se. — 1) *mit Grind anstecken, scabie infectio*. Rj. *činiti da se* *tko ili što okrasta*. — 2) *su se, refleks. den Kopfgrind bekommen, porrigine corripit*. Rj. *krasta se onaj po kome izlaze kraste*.

krāstav, *adj. gründig, porriginosus*. Rj. *u čemu ima* *krāsta*. — Baburača, velika *krastava rugasta žaba*. Rj. 10b. Šogonja, *čovjek krastare glave*. Rj. 844b.

krāstavae, *krāstāvea, m. die Gurke, cucumis*: Prodaje bostandžiji *krastavae*. Rj. *vidi* *krastavica*, *kukurmar*. — *Metuti kupus, krastavee*. Rj. 354b. *od osnove koja se* *nahodi u* *priljeva* *krastav*.

krāstavica, *f. vidi* *krastavae*. Rj.

krāste, *krāsta, f. pl.* velike i male. *Pocken, Blattern, variolae, cf.* *bojinje, ospice*. Rj. *vidi* i *krasta* 1. *kozice, šeše*. — Ogrubiti *n. p. od* *krasta*. Rj. 439b (*od* *loginja*). *Padbobe se* *kraste* (bojinje), *t. j.* na srijedi kao *ulekle se* malo. Rj. 518b. *Prepisati, prepisivati* *kraste*, *t. j.* *kalamiti*, *navrnuti*. Rj. 578a. *Presaditi* *kraste*, *cf.* *prepisati*. Rj. 579b. *Presagjivati* (*kraste*). Rj. 579b. *Na* *Maksima* *kraste napanule*, *te mu bijelo lice nagrđile*, *bijelo mu lice našarale*. Npj. 2. 528.

krāsti, *krādim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *na* *do* *krasti* (se), *iz* (se), *na*, *po*, *pod*, *pri*, *u*, *v. impf. slož.* *dokradati se, iskradati se, potkradati*. — *gram. I. pregj.* *krādoh, krāde. II. pregj.* *krādijah* (i *krādāh*). *prilog sud.* *krādūci, pregj.* *krādāvši, krādāv. I. pridjev* *krāo, krāla. II. pridjev* *krāden*. — 1 a) *stehlen, furor*. Rj. *krasti što* *kome*. — 1z *očiju* *krasti* (sa osobitom vještinom). Posl. 100. Nema *slagjeg mesa od* *kradenog*. 204. Svašta mu se za ruku prilijepi. (*Krade*). 279. Teško su mi Turci dodijali... pak mi *Muñru iz* *prevare* *kradu*. Npj. 4. 179. — b) *krasti koga, bestehlen* *Jemanden, furtivum alicui fivere*. — *Ko oca* *krade* *svojega i mater* *svojaj*, i govori: nije grijeh, on je drug krvniku. Prič. 28, 21. Caru lavu dvoranj oblagrača druga svoga *da* *ga* *krade*. Star. 2. 306. — 2) *su se, refleks. heraus schleichen, arrepo*. Rj. *kradom* *v. vidi* *šunjati se*. — Lepa Pava u kovilju spava, njoj se *Rade* *kroz* *kovilje* *krade*. *Te se* *krade* *od* *jele* *ilo* *jele*. Rj. — *Što* *mi* *se* *kradom* *ne* *krade* *kroz* *one* *luge* *zelene*. Rj. 493b. *Što se* *sunce* *pokraj* *gore* *krade*? Npj. 1. 578.

krāstica, *f. dem.* od *krasta*. Rj.

krāstonja, *m. der Gründige, porriginosus*. Rj. *krastav* *čovjek, s* *takim* *nast. riječi* *za* *ljude* *kod* *bakonja*.

krāsun, *krāsuna, adj.* (u Lici) *dem.* *od* *krasan*. Rj. *takva* *dem.* *kod* *mlagjan*.

krāsunje, *n. Rj. verb. od* 1) *krāsiti*, i 2) *krāsiti se*. — 1) *radnja kojom* *tko* *krasi* *što* (das Schmücken, ornatio. Rj.). — 2) *radnja kojom se* *tko* *krasi*.

krāt, *m. Art arabischen Pferdes, equi arabis genus* (zelen konj. Rj.²): Kudgogj ide on *krāta* *jaše*. I *krāta* *konja* u *kopito*. Rj.

krat, *vidi*: put 3, jedan put, dva puta. red 2, je-

lječi vrlo oslabi. Rj. — 2) zemlja od Lake k istoku, u kojoj je glavno mjesto Udbina: Te je šalje Lici i *Krbulja*. Rj.

krbulja, *f.* kao kotarica od sirove kore s mlada drveta (n. p. jovina, lipova). *Krbulje* ponajviše grade dječica za jagode. Rj. *riječ i s takim nast. kod bakulja*.

Krea, *m.* (u C. G.) nadimak. Rj. *upravo ime muško, a istočnom govoru, u južnom: Kreo, koje vidi, vidi i Kreta*. Kreun, *okv.* je Krea u govoru Crnogorskom, *inoče Krea, voc. Kreo, isp. Poisl. XXXIX, Osn. 51. — Krea* (osn. u *Krsto*, Osn. 317. *takra hyp. kod Aca*.

Krean, *m.* (u Srijemu) svat koji od mladoženje djevojačkoj kući nosi noći svadbe meso i drugo koješta za jelo. On valja da je šaljiv i smiješan, i jedva ga čekaju da se vrati od djevojačke kuće da kaže nadaju li se svatovima, je li zdrava i vesela djevojka i t. d. *cf.* varimeso, krtan, krtoprcja, krekalo, sukalo, debeli svat. Rj. *Krean* (osn. može biti u *Kreati*). Osn. 139. *riječ i s takim nast. kod brajan*.

1. kreanje, *n.* radi tovarenje. Rj.

2. kreanje, *n.* *das Knucken (Aufknucken, frantio, disio)*. Rj. *verb. od Kreati, radnja kojom tko Krea n. p. uradi*.

kréat, *adj.* — 1) *partio, pass. od Kreati*. — 2) (u Boči i u Srijemu) puno kreato, t. j. uvršeno, nabijeno. *voll uf, uffut m.*; u Boči se kaže: *kreata* kuća žena. Rj. *pun, vrlo pun, pun punot, pun punot*. — *Kreat* je do više oči. DPost. 50.

1. kreati, *čim. v. impf.* (u primorju) n. p. lagju, *vidi tovariti*. (Ital. *caricare*). Rj. *v. pf. slož.* iskreati, makreati, prekreati.

2. kreati, *čim. v. impf. Knucken (z. B. Nüsse) dentibus frango*. Rj. *zubama hrskati n. p. ordi*.

Kreeta, *m.* (u C. G.) nadimak muški. Rj. *upravo ime muško, vidi Krea, Kreo, Kreun*. — *imeni s takim nast. kod Bajeta*.

krekalo, *m.* (u Srijemu) *vidi krean*. Rj.

Kreo, *m.* *ime muško, u južnom govoru; u istočnom Krea, koje vidi, g. Krea, voc. Kreo, vidi i Kreta*. Kreun, *takra hyp. kod Aca*. — Odgovara Petrovića *Kreo*. Npj. 5. 100.

Kreun, *m.* (u C. G.) nadimak muški. Rj. *upravo ime muško, vidi Krea, Kreo, Kreta, Kreun* (osn. u *Kreo*, Osn. 173. — Jedan Drago, a drugo je Pero, a treće je najmlađi *Kreun*. Npj. 5. 11. *takra hyp. Milun, Tajun, Rädun, Vládun*.

kréag, *kréaga*, *m.* *der Krug, urvus*. Rj. *dem. kréažić, vidi barjak, čemula, koršov, pehar, testija, vrč*. — Nagai *kréag* da se napijem. Mojs. I 24. 14. Iđi i kupi *Fréag* zemljan u lončara. Jer. 19. 1. *kréag* (osn. u *kréag* faber, od koje je *krémaj*). Osn. 365. *riječ i s takim nast. mutljag, prtljag, šiprag*.

kréale, *f. pl. radi kréale, kréale*. Razvalio vilice kao *kréale* (kad ko mnogo govori). Rj.³

kréalo, *n.* kao palica ili zavornaj za koji se uhvati kad se pluz otiskuje ili privlači: Uze Marko ralo za *kréalo*. Rj.

kréanik, *kréanika*, *m.* (u Srbiji) put koji je *kréanjan* načinjen. Rj. *vidi krévenik, s takim nast. riječi koje znače put, isp. kod čavleka*.

Kréanin, *m.* čovjek iz namastira Krke. Rj.

kréanje, *n.* Rj. *verb. od Kreati*. — 1) *radnja kojom kréi n. p. vojska u polju* (das Geräusch einer sprechenden Menge, strepitus, susurrus loquentium. Rj.) 2) *radnja kojom krée n. p. crijeva od gladi*. (das Knurren im Leibe, crepitus. Rj.) — 3) *radnja kojom krée n. p. prase kad se dobru ne zakolje* (das Röcheln, spiritus interclusus. Rj.)

kréati, *čim. v. impf.* Rj. *v. pf. krknuti*. — 1) *sumno (con calce Rotendenz), susurrare*: kréi vojska u polju: puna mehana kréi. Rj. *kao zućati, zujati, kod s. mnogim razgovoraju, umu pripada i ovaj prigovor*: Pstavila u lončić, *inoče kréi*, momak tréi,

ka'no pašće preko bašće. Npj. 1. 350. *isp. vreti*, 2) *vri tamo mesto, es ist ein Getöse, Tumult, tumultuantur*. Rj. 75a. — 2) n. p. krée mu crijeva od gladi, *knurren, crepo*. Rj. *vidi karati se, mrštati*. — Karaju se crijeva. (Kad kome *krée crijeva u truhku*). Poisl. 133. — 3) *kréi n. p. prase kad se dobro ne zakolje*. *rocheln, spiritum interclusum ducere*: Polomljeni konji i junači, no po polju *krée ranjenici*. Rj. *na umoru teško i s bukom disati*. — Krka, 2) bolest na poodraslim *guščevima* od koje *krée* i lipsuju. Rj. 303b. *vidi bropati* 2. hropiti.

Krčava, *f.* varoš u Skopalskom pašaluku. Rj.

kréažić, *m. dem. od kréag. Čmlicu, ein kleiner Krug, urvulus, cf. kréažić*. Rj. 827b.

kréale, *f. pl. radi kréale*. Rj. *vidi i kréale, sprava koja sastavlja jermore rolora u plugu*. — krka, krkača, krkačka, *kréale* (jer su oko vrata). Korijeni 247.

kréčnik, *kréčnika*, *m.* *vidi krčanik*. Te je putove valjalo provoditi kroz gornu koja se morala kréti. Za to su ti putovi nazvani *kréčnici*. Zim. 290.

kréčnje, *n.* *das Roden, silvar caesio*. Rj. *verb. od kréti, radnja kojom tko kréi što*. — Laz. 2) mjesto gdje je mnogo šume isječeno (n. p. *kréčnja radi*). Rj. 320b.

kréčvina, *f.* *das Rodland, terra silvis liberata, norule*: Nema očevine bez *kréčvine*. Rj. *zemlja krčena, vidi trebežina*. — Orište sebi *kréčvinu*, i ne sijte u trnje. Jer. 1. 3.

kréčlba, *f.* *das Roden, crutio silvae*: hajdemo na *kréčlbu*. Rj. *radnja kojom se što kréi (vidi kréčnje), i vrijeme kad se što kréi, riječi s takim nast. kod ljelidba*.

kréčlac, *kréčoca*, *m.* *der Roder, qui silvam caedit*. Rj. *koji kréi, vidi trebežnik*. — *za nast. isp. čuvalac*.

kréčti, *kréčm, v. impf. roden, cruo, caedo silvam*. Rj. *v. pf. slož. iz-kréčti, o-, pri-, pro-, raz-, za-, v. impf. slož. prikrcivati, raskrcivati, zakrcivati*. — »Kamo ti, Milošu, Mačvani? ... Ostali, čestiti kneže, da *krée* i da siju šenjen. Rj. 349a. Mogao je načiniti kuću ... i sebi *kréti njive i livade*. Rj. 676a. Na nogu, sokole, *put kréi*, a svatove vječ!« Kov. 73 (*isp. krčanika*).

kréma, *f.* — 1) *die Schenke, caupona*. *Krème* su se u Srbiji, u Bosni i u Hercegovini od skora gotovo samo u pjesmama sponinjale. Rj. *vidi gostionice, i spu. ovdje*. — U Zemunu u *krémi* kod Kraljevića Marka vidio sam ... Rj. 212a. Već on ide iz *kréme u krému*. Npj. 2. 368. Trgovac po tom u *krémi* kod *zelenoga drveta* pripovedi ovaj dogadjaj. Danica 4, 35. — 2) prodaje na *krému* (n. p. jabuke), *kleinweise, en détail, venditi minuta*. Rj. *prodaje na malo*. — 3) na njemu je ostala *kréma, er hat das letzte Glas ungetrunken und muss daher frischen Wein nachholen lassen*. Rj. *ko ispije posljednju čašu, na njemu ostane kréma, t. j. na nj je red da zore opet čina*.

Krémâr, *Krémâra*, *m.* brdo u Lici kod Gospića više Smiljana: navrh njega su zidine od negdašnjega gradića. Rj.

krémâr, *krémâra*, *m.* *der Wirth, caupo*. Rj. *vidi birt* 2. birtaš, gostioničar, handžija, konobar 2, mehandžija. — *Krémâri* *kréme* vino, rakiju i jabukovaču. Rj. 395a. *Krémâri* odmah stanu tovariti svoje mješine s pićem. Danica 3, 197 (*ovdje su krémâri kod vajske*: margetani).

krémârev, *adj. vidi krčmarov*. Rj.

krémâricea, *f.* *die Wirthin, uxor cauponis*. Rj. *krémâricea žena, ili žena koju drži krému, vidi gostioničarica*. — Pitat' *krémâriceu* ima li dobra vina. DPost. 95.

krémâričin, *adj. der Wirthin, copac*. Rj. *što pripada krémârici*.

krémârov, *adj. des Wirthes, cauponis*. Rj. *što pripada krémâru, vidi krémarev*.

krémarski, *adj.*, *der* Warthe, *carpinum*, Rj. *što pripada krémarsima ili krémaru kojemu god.*

krémiti, *mim.*, *v. impf.* Rj. *zračaj (korijenu) sječi, cijepati, na malo prodavati.* Korijeni 217. — **1)** *anschenken, singulatum vendi vinum*, Rj. *čino točiti, na malo prodavati.* — Krémari *kréme rina, rakiju i jubukovaču*, Rj. 395a. Da mogu *krémiti piće* po njegovijem zemljama, DM. 239. — **2)** *jabuko, kleinweise verkaufen, minutim vendi pomu*, Rj. *na malo prodavati n. p. jabuko.*

krémljénje, *n.* Rj. *verb.* *od* krémiti. — **1)** *radnja kojom tko krémí piće (das Ansschenken, venditio vini)*, Rj.). — **2)** *radnja kojom tko krémí t. j. na malo prodaje n. p. jabuke (das kleinweise Verkaufen, venditio minuta)*, Rj.).

krémáuje, *n.* *das Strauben, renisus*, Rj. *verb.* *od* krémati *se, radnja kojom se tko krémí.*

krémúti se, *mim se, v. r. impf.*, kao otimati se oda šta, ili čupati se s kime, *sich strauben, renitor*, Rj. *v. pf. slož.* pokrémúti se.

krđ (krđ), *m.* (u C. G.) *die Herde, grex*; Tu magošje *jedan krđ oruca*, Rj. *vidi čorda, stado, isp.* ukrditi. — Daleko od njih pasijaše *ediki krđ sruja*, Mat. 8, 30. U kroti zvijer u ritu, *krđ rolora* s točima, Ps. 68, 30. Ispred stadhli sve idu čobani, kad opaze otrov na pasistu, ne puštaju po njima *krđure*, Šćep. mal. 174.

krđár, *krđára*, *m.* *Schwertreiber, sabuleus*, Rj. *kuji čuvu krđ, vidí čorda*.

krđisati,* *krđišem, v. pf. vernichten, perdo*; Stono moju *krđisaše vojsku*, Rj. *krđisati, rabihi, pokvariti*, Npj. 4, 350.

krđža, *f.* (u Srijemu), *Art uilher Euter Kleinster Galtung, minor quachan anas fera*, cf. krža, Rj. *kaka mla dirlju patka, vidí i kržulja*.

krđžalija, *m.* *krđžalije* su bile kao Turski hajduci, koji su postali u Urumenliji poslije posljednjega Njemačkoga rata... *Krđžalije* su išle na konjima, Rj. 1 u Toriaku ima hajduka, koji se obično zovu keso-džije... i budući da ih je iz početka najviše bilo iz varoši Krdže, zato se prozovu *Krđžalije*, Danica 2, 95.

krđžaljuka, *f.* duga piška kakove su krdžalije nosile: Uze Luko *pušku krdžalijuku*, Rj. *Krđžaljuki živu vatru dade, puče šara, pusta ostat' ne će*, Npj. 4, 269.

krđžaljuški, *adj.* *den* krdžalije *gehorig*, *so* krdžalije, Rj. *što pripadu krdžalijama, i sačeto krdžaljuški, isp.* abadžinski.

krđevy, *adj.* (u Vršen) *n. p.* kosa (*cf.* kovrčasti), list u kelja, *kraus, crispus*, Rj. *vali i kudrav, knždrav*.

krđevlj, *m.* u bijeloju luka *jednijuka glavica je sva samo jedno čeno*. Ovo čeno ili česno zove se u Ripnju *krđevlj*, M. Gij. Miličević. MRj. IV, 536b *vještí s takim nast. kod* brezlj.

krđe,* *krđča*, *m.* *der Kalk, calc.*, cf. klak, vapno, Rj. *vidí i japno*. — *Zugasiti*, *n. p.* *krđe, vezj*, Rj. 168b. Krečar, koji *krđe peče* ili prodaje, Rj. 301b. Po-digni sebi veliko kamenje i nanauzi ga *krđem*, Mojs. V, 27, 2. Sažeže kosti cara Edomskoga u *krđe*, Amos 2, 1.

krđčana,* *f.* *der Kalkofen, die Kalkhutte, calcaria, cf. klačina*, Rj. *peč u kojoj se peče krđe, rih i japneica, vapnenica*, — *vještí s takim nast. kod* ajmuna.

krđčanje, *n.* *das* kre-Schreiben *der Henne, clangoris genus*, Rj. *radnja kojom kreči n. p. kokoš, kreštalica, seruka*.

krđčár, *krđčára*, *m.* koji *krđe peče* ili prodaje, *der Kalkbrenner oder Verkäufer, calcarius*, Rj. *kako se kreč u mnogim krajevima naroda našega zove i japno, vapno, tako se i njesto krečar kaže* japnar, vapnar.

krđčati, *čim, v. impf.* *kre-schreiben, clango*, Rj. *vikati kre kre, kao kokoš, kreštalica ili srraka, vidí* kreštatí, kriještatí.

krđčénje, *n.* *das* Weissen mit Kalk, *illitus calcis*,

dealbata, Rj. *senad, so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što.

krđčiti, *krečim, v. impf.* *kreč, kalt, ab, zu, allem calrem dealba*, Rj. *krečiti, senad, so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*.

krđča, *m.* *das* Kalk, *so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*, *krečiti*, *krečim, v. impf.* *kreč, kalt, ab, zu, allem calrem dealba*, Rj. *krečiti, senad, so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*.

krđem, *adj.* *n. p.* kamen *Krdž, so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*, *krečiti*, *krečim, v. impf.* *kreč, kalt, ab, zu, allem calrem dealba*, Rj. *krečiti, senad, so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*.

krđča, *f.* *der* Kalk, *so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*, *krečiti*, *krečim, v. impf.* *kreč, kalt, ab, zu, allem calrem dealba*, Rj. *krečiti, senad, so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*.

krđča, *f.* *der* Kalk, *so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*, *krečiti*, *krečim, v. impf.* *kreč, kalt, ab, zu, allem calrem dealba*, Rj. *krečiti, senad, so* krečar, *radnja kojom tko kreči* što, *okrečati*.

krđčin, *adj.* *des* Habers, *grawal*, Rj. *što pripadu kriji*.

krđča, *f.* *das* Fischei (*kre* kreči *der* Habner, Frosche, clamor gallinar, ranar), Rj. *reda* kre krečakosa, srraka, *žaba*. — *A srraka* stano *krđča*. Kad gjavio čuje srračij glas, onda... Npr. 92, *reda* krečanje.

krđčtanje, *n.* *das* Quacken, *convata*, Rj. *verb.* *od* krečtatí, *radnja kojom krečča žaba, redi* kreča.

krđčtatí, *krđččém, v. impf.* *quacken, convata*, Rj. *krđčča žaba čuvati*. — *Sada* Holandzi po velikim dvorovima daju koncerte, gdje su prije *žaba* po baruna *krđčtaté*, Priprava 18.

krđčtuša, *f.* *die* Quackra, *convatra* (*v. r.* *der* Frosch), Rj. *t. j. žaba* što *krđčča*. — *Napniguso* *krđčtuša* kurvija magaricu ozovorio rak *žaba*, kad su se psivali, Rj. 101b.

krđčnuti, *krđčném, v. pf.* *kre* schreien, *clamo* (*ut* *quillo* *t.* *gravalis*), Rj. *varakati* kre kao kokos, *kreštalica* *di* srraka, *v. impf.* *krečati*.

krđča, *f.* *ponajviše* *pl.* *krđči*, *die* Fischhoren, *brambura*, *cf.* skreže, Rj. *u* *žaba*.

krđčjušt, *f.* *vidi* krđjušt, Rj. *reda* *i* *krđjušt*, *ljusku* *od* *žaba*.

krđem, *krđčena*, *m.* (u C. G.) *calc* *krečmen*, Rj. — *krečmen* *prama* *krečmen* *isp.* *grum* *oprema* *grumena*.

krđmalj, *Krđmalja*, *m.* *krejara* u Moskvi. — *Iziđe* u *Krđmalj*. Žitije 10. Skupi se *svestenstvo* u *Krđmalju*, DL. 355, *za* *vost*, *i* *dko*, *isp.* Gžbalj, Sibalj.

krđmečák, *krđmečka*, *m.* u Srijemu *Katarh:ctel*, Rj. *upravo* *je* *dem*, *od* *krečmen*, *krije* *glasi* *i* *krđmečák*, *sočé* *valik* *na* *krečmen*, *za* *odbi*, *isp.* *kamčák*, *kořčák*.

krđmen, *krđčmena*, *m.* *der* Feuerstein, *pyrites*, Rj. *redí* *krečm*, *dem*, *krđmeččé*, *krđmečák*, *coll.* *krečmenje*.

Ja ču njemu dosta opraviti, opraviti prada i olova, iz *Silistre* *ostruga* *krečmena*, Npj. 1, 313.

krđčmena, *krđčmena*, *m.* — **1)** *planina* u Krbavi, Rj. — **2)** *brlo* u Slunjskoj regimenti, i na njemu *erkva* *sv. Nikole*, Rj.

krđmeččé, *m.* *dem.* *od* *krečmen*, Rj. *vidí* *i* *krđmečák*, *za* *vost*, *isp.* *grumčmečé*.

krđmečnje, *m.* (*coll.*) *die* Feuersteine, *pyrites*, Rj. *muštro* *krđčmena*.

krđmečák, *krđmečka*, *m.* *vidi* *krđmeččé*, Rj. *za* *vost*, *isp.* *grumčmečák*.

krđčnuti, *krđčném, v. pf.* Rj. *v. pf. slož.* *iz* *krečnuti*, *na*, *o*, *od*, *pos*, *prez*, *pri*, *s*, *za*, *preo*, *zao*, *v. impf.* *krečtatí*; *slož.* *ridi* *kod* *krečtatí*, *gram.* *osnova* *ocugu* *glagola* *postaju* *i* *nastarkom* *nu* *gubi* *pred* *n* *suglasno* *t*: *krečnuti*, *1.* *pregj.* *krđnuli* *i* *krđčtob*. — **1.** **1)** *n. p.* *drvo*, *kamen*, *bergigen*, *von* *der* *Stelle* *bringen*, *marco*, *cf.* *pokrenuti*, Rj. *isp.* *maknuti*, *mači*, *odnijeti*, *ukloniti*. — **a)** *krečniti* *koje* *ili* *što*: *Ako* *li* *bi* *koja* *(djevojká)* *otišla* *(drugome* *u* *službu)*, *gospodar* *je* *imao* *vlast* *na* *sih* *je* *odmud* *krečniti* *i* *k* *sebi* *dotjerati*, Rj. 704a. *Gospodar* *datora* *kola* *pa* *otkopaju* *vrata* *od* *podruma* *i* *kreču* *blago* *kući*, Npr. 12. *Zao* *spahija* *očera*

redne kažu, a dobar dvije, t. . . kako su ljudi iz nekakvog sela tažili i *krenuti čimegju seba sabašu* što nije šeo s njima da se nižeša i razgovara . . . Posl. 81. Gije je hladna voda porevala . . . svu mu *kuhu* i: *kuhiti krenu*, Npj. 1. 118. Brat djevojeću sjede na *stolcu*, i ne da je s *mjestu krenuti*, Kov. 51. Da bi *zajz Bogova* što prije *krenuti* i od Petra i Milenka odvojili, načine pismo . . . Sovj. 52. — **b** *krenuti čim*: Kolovozja, diko naša! okom treni, *kolom kreni*, Npj. 1. 176. — **2** n. p. *zeva, aufbrechen, crevo: krenuto sam danas tri zeca*, pa nijednoga nijesam mogao uloviti. Zavikase po gori hajkači i *krenuše vijera uršana*, Rj. *Kto poljezati: Krenu orca* i pogje u grad svirajući u gajde, Npr. 17. Kad pogjoše i *kretose orca*, čoban putem jednako veselo, 18. — **3** n. p. vojsku, *das Lager aufbrechen, vastra morere: Krenu vezir silnu mnogu vojsku*, Rj. — Kad se posumrači, a ti *kreni galiju*, Npr. 69. Del' ustani i *gobče kreni*, Npj. 4. 250. — **4** n. p. na put, *aufbrechen, sich auf den Weg machen, proficisci, se dare in viam, cf. krenuti se, poći*: Otlen *krenu* gore uz planinu, Rj. — *Krene* jedno jutro carev sin u lov, Npr. 92. On uzme krah i *krenu dalje* i do malo srete opet drugu babu, 93. *Krenu* put doma, 119. Na ti ovi štap da čeraš stoku, jer ti bez njega *neće nijednu krenuti*, 149. Evo *šam krenuo k tome* i tome kralju, 161. Kad *krenula č: svoj rodu*, da *krene* u dobru čas, Kov. 73. — **5** (u Dabr.) glavom, t. j. poljudjeti, Rj. — **11**, *sa se, reflex, aufbrechen, proficisci, cf. krenuti 4*: Pa se vezir iz Kosova *krenu*, Rj. — *Odab se on krene* i otide u Srbiju, Rj. 678a. *Po tom će se odmah galija krenuti . . . Tako se on krene* s galijom, Npr. 70. *Te se opet krenu putovati*, 239. *Krenulo se malo i redko*, da se boja bije sve koliko, Npj. 4. 316. *Krenuo se paša* Džinalija *na sokala*, Milosa vojvodu, 4. 317. Kad se *seatori krenu* od kuće po djevojku, Kov. 61. *Krenuši se iz* Rađina *dogjoše* u pustinju Sinajsku, Moj. II. 19. 2. *Sinovi Izraeljevi kretose se* svojega mjesta, Sud. 20. 33.

krepak, *krēpka, adj. krapaj, stark, firmus, Rj. comp. krepčiji, Obl. 15, vidi krepak. — Krepka* ti desna *raka* bila!, Npj. 3. 393. Ljudi *krepjki za službu*, Dnev. I. 96. 8. Sveti Bože . . . sveti *krepjki* . . . sveti besmrtni, DP. 282.

krepati, *pām, v. pf. krepiren, perco, cf. erći, lipsati, Rj. v. impf. krepavati. — Da vodi jareca u šumu, da mu nakrese da u bi krepaju od gladi*, Npr. 241.

krepavānje, *n. das Krepiren, interitus, mors, Rj. verb. od krepavati, stanje koje biva kad što krepira.*

krepāvati, *krēpāvām, v. impf. krepiren, unkommen, perco, Rj. vidi erkavati, lipsavati, lipsivati, v. pf. krepati.*

krepčina, **krēpkōst**, *krēpkostī, f. firmitas, constantia, Stullī, osobina onoga što je krepko, vidi krepost, i syn. onđja. — On stavljase po načinu u svoj ured rajske žide i nebesku svu krepčinu, Palmotić, u Stullju.*

krepōsnica, *f. krepōsnik, krepōsnika, m. virtute excellens, Stullī, čarjek krepōstan, čina krepōsna.*

krēpōst, *krēpōstī, f. die Starke, firmitas, cf. snaga, jačina, Rj. vidi krepjost, krepčina, krepkost. — Jo Kaica, moje čedo drago! diko moja svagda na divanu . . . a krepōst među vojvodama! Rj. Ti si prvenac moj, krepōst moja i početak sile moje, Mojs. I. 19. 3. i u moralnom smislu, die Tugend, virtus: Poslub je otac krepōstima, a neposlub svijem zloćama, DPosl. 99. vidi dobrodjetelj.*

krepōstan, *krēpōsna, adj. virtute praeditus, oratus, excellens, Stullī, u koju ima krepōstī (u moralnom smislu), dobrodjetelji, tugendhaft.*

kresanje, *n. Rj. verb. od kresati, dem. kreskanje.*

1) *radnja kojom tko kreše vatru* (das Feuer-schlagen, exussio ignis, Rj.). — **2**) *radnja kojom tko kreše n. p. brsnato granje* (die Abästung, abscissio ramorum arboris, Rj.).

kresati, *krēšēm, v. impf. Rj. v. pf. kresnuti; v. pf.*

sluč, iz-kresati, nar. o-, pod-, s-, u-; v. impf. slož. pokresivati, s-, dem. krēškati. — 2 a) Feuer schlagen, crevatio ignis, Rj. — Povadi ona sva tri pera i kresivo, pa stane kresati dok malo vatru prižeže, Npr. 202. Age čuše, ali ne dočueše, nego krešu a u lulu pušu, mā ne kreše Asan-Begoviću, nego Asan paši odgovara, Npj. 4. 99. sa se, pass.: Kad se vatru kreše pa trud ne će da se zapali, kaže se; ne će da uhvati, Rj. 793b. — b) u prenesnom smislu: Knez je sedeo kod Milovana i Milenka . . . Ne ćemo ni ložiti, gospodaru, veli Milovan, a okom kreše Milenku i misli; samo dok ti legneš! Mil. 69. — 2) die Aeste abhaueu, abscindo ramos, Rj. kao osijecati n. p. brsnato granje, vidi kaštriti. — Željati gumno, t. j. motikom kresati travu po njemu, Rj. 161b. On (jarec) odgovori: »Poslao si snahu da mi kreše da brstim«, Npr. 245. sa se, pass.: Raštan, kupus . . . pa mu se lišće kreše i kuha, Rj. 615b. — 3) si se, recipi, isp. komati se. — Ti si prva duka česarova, što se s Turci krešoš po granici, dobro čuvaš kraljeve granice, Npj. 3. 330.

krēsiti se, *krēšim se, v. r. impf. (u Baranji) u riječima: kreše se varnice, t. j. leta u nebo i razilazili se jedna od druge nestaje ih, cf. krijes, kresovi, Rj. u udjekojim krajevima kresiti se znači što i sjati se, svijetliti se kao iskre.*

krēsivo, *n. das Feuerzeug, igniarium, Rj. vidi sjecalo, sprava za kresanje vatre, t. j. ocilo, ogujilo i kremen. — Onako bez vatre (valja da nije imao kresiva, ili vezir nije mogao od žime da iskreše vatru), Rj. 591a. Povadi ona sva tri pera i kresivo, pa stane kresati dok malo vatru prižeže, Npr. 202. za nast. isp. jeliivo.*

krēsikanje, *n. dem. od kresanje, Rj.*

krēsuti, *skām, v. impf. dem. od kresati, Rj. kresnuti, sučm, v. pf. einen Schlag führen, im Feuer aufzuschlagen, silicem tundo chalybe, Rj. udariti ogujlom u kremen, vidi sjeknuti 4. v. impf. kresati 1. — Ako u kremen ne kresnemo, nigda ne će iz njega iskra iskočiti, Priprava 117. — u prenesnom smislu: Govoreći to, Pop Jevrem kresnu trespnom od levoga oka, Megj. 107.*

krēsoje, *m. ime muška, hyp. od Kresimir (ili Kresislav)? isp. Krečko. — Jest ga i nad Kresojem, DPosl. 40. Nad Kresojem ga ne ima, a do Vrtoja nije ga, 67. takru hyp. kod Blagoje.*

krēsovi, *m. pl. nekoliko dana oko Ilijna dne. Ovako se n. p. u Srbiji zovu tri dana prije i tri poslije Ilijna dne, i žene onih dana ne će košulja da peru, jer kažu da bi se iskrasale; ali će po svoj prilici ovo biti pl. od krijes, Rj. isp. Blažena Marija, Ognjena Marija.*

krēsta, *f. vidi ober, Rj. vidi hober, huhor. — Krēsta čuranova, f. vidi ratorak, Rj. 301b (biljka). Peļova krēsta, Rj. 496b (biljka). Čurčija krēsta, Rj. 762b (biljka). Poznaje se pijetao po krēsti, Posl. 252. Čurani su ugojeni: crvene im se one krēste kao žeravica, Zim. 276.*

1. krēsēnje, *n. verb. od kresiti se, Rj.*

2. krēsēnje, *n. das Gedeihen, profectus, Rj. verb. od kresiti, stanje koje biva kad što kreši (raste).*

krēsēvo, *n. das Gemetzel, magna caedes: čitavo krēsēvo, cf. ograsje, Rj. žestoka bitka, vidi i okrš, okršaj. — Značenje (korijenu) skakati, udarati, sjeći: kresati . . . krēsēvo, Korijeni 256.*

krēsiti, *šim, v. impf. (u Paštr.) wachsen, gedeihen, proficere: Da ti kreši i renši svaka tvoja rabota (t. j. raste i napreduje, Npj. 1, XIII.) kako voda o Božiću, a list i trava o Gjurģevu dne! Rj. rasti, vidi kresivati, Ital. crescere.*

krēsivānje, *n. das Gedeihen, incrementum, Rj. vidi krēsēnje.*

krēsivati, *krēsivām, v. impf. (u Boci) rasti, napredovati, gedeihen, cresco, Rj. vidi kresiti, Ital. crescere.*

krēsitalica, **krēsitelica**, *f. der Häher, graculus, cf. kreja, Rj. vidi marša, sojka, ptica što kreši.*

u isto vrijeme uzme pod krilo carevu ćerku... i isčezne iz očiju. 196. Dok evo ti odnekud *doleće na krilima* preda nj oni čovjek. 219. *Krila* su mu pala. DPost. 50. Daj mi, Bože, oči sokolove i *bijela krila labudova*. Npj. 1. 8. Pošli mi sivog sokola... »Skoro je u lov išao, *ritko je krilo slomio*. 1. 213. Da ufati *ridu* od ses *krila* 2. 61. Te pogubi tolike *vojvode* i *polomi krila* od krajine! 2. 500. Doklen *p'jerei u krila udriše*. 4. 112. Koji mi je Jadar posvojio i *pod svoje krilo prihvatilo*. 1. 239. O vojvodo, *sokolovo krilo!* 5. 273. Na *levo krilo* armije. Žitje 24. — 2) *der Schoss, sinus*: Drži dijete u *krilu*. Gospodar gospođji *na krilu* zaspao. Rj. *vidi* naručje. — Dogje i jedna mala vaščica, stane se oko nje (sirote) umiljavati, a ona joj odlomi parčence pogače pa je *uzmu na krilo*. Npr. 131. Mladen prekrstivši noge *držao* po običaju *sablju preko krila*. Soyj. 31. Ja ti metnuh *na krilo* roblinju svoju. Mojs. I. 16. 5. Ona ga uspava *na krilo* svojem. Sud. 16. 19. Da dogje *u krilo rimske crkve*. Glas. 21. 279 (prijevod riječi: ad gremium Ecclesiae Romanae venire). — 3) (u C. G.) od čadora, *Forhung* (statt der Thüre), *velum*: Hoću njemu pod čadora doći. *ad čadora* osjeći mu *krilo*. A kad dogje *šatoru* na vrata, podiže mu *krilo* dževerdanom. Rj. *zarjes od čadora* (mjesto vrata): *krila su i na vratima* (dvokrila). — Na ulasku u crkvu načini... vrata dvokrila: na dvije strane *otvorase jedno krilo*, i na dvije strane *otvorase se drugo krilo*. Car. 1. 6. 34. Zilaše vrata ovcija, i osvetiše ih i metnuše im *krila*. Nem. 3. 1.

krijumčarenje, *n. der Schleichhandel, die Schmuggelhandlung, contrabandura*, *retita*, Rj. *verb.* od krijumčariti, *rudari* *kojom* *tko* *krijumčari*.

krijumčariti, *krijumčarim*, *v. impf.* (u primorju) *tko* kakav *pronositi krijuču* bez carine, *Schleichhandel treiben, s contraband, mercaturam retitam facere*, Rj.

krika, *f.* *Stulli čuje se krika*, *kod tko kriči*, *isp.* *kricanje*.

kriknuti, *kriknućm*, *v. pf.* (u C. G.) *aufschreiben*, *exclamo*: *Savić viknu ka' da soko kriknu*, Rj. *v. impf.* *kričati*.

krilača, *f.* (u C. G.) nekaka mala tica, *Art Vogel, avis genus*, Rj. — *krilača* (osn. u *krilo*), Osn. 350.

krilan, *m.* ime muško, Rj. — *Krilan* (osn. biće u *Krila*), Osn. 139. *imena s takim nast. kod Cvijan*.

krilast, *adj.* n. p. *svinjče, goveče, činen* *weißen Fleck* (*wie* *Flügel*) *über* *den* *Bauch* *haben*, *notam* *iparsi* *alarum* *habens*, Rj. *u čega* *je* *po* *trahu* *s obje* *strane* *bijela* *biljega* *kao* *da* *su* *krila*, *isp.* *pasast*, *pojast*.

1. **krilaš**, *krilaša*, *m.* — *der Adlerthaler, thalerus cum aquila* (*havo* *crucis*), Rj. *talijer* *sa* *orlom* (*mjesto* *krsta*), *vidi* *krtaš*, *isp.* *krilašić*. — 2) *Art Schiff* *an* *der* *Danau* *von* *Balgad* *abwärts*, *navis* *genus*, Rj. *nekaka* *ludja* *koje* *idu* *od* *Biograda* *ni*: *Dunaro*.

2. **krilaš**, *m.* *vidi* *krilonja*, Rj. *krilast* *vč*.

krilašićić, *m.* *ćesarski dukat*, *ein österreichischer Ducat*, *aureus* *austriacus*, *cf.* *madžarija*, *krmencija*, Rj. *isp.* *krilaš* 1.

krilat, *adj.* *gplugelt, alatus*, Rj. *u* *koju* *ili* *u* *čega* *su* *krila*, *isp.* *okrilatiti*. — *Nevid*, 2) nekake male *krilate* *babice*, koje samo kolju, a ne vide se. Rj. 113b. Uzgleda *krilate* *koju* i na njemu *krilate* *čaka*, Npr. 152. Nabasa na nekakvo kolo *krilatijeh* *gjerovjaka*. 219. Glas na *krilatijem* *kolom*, DPost. 25. Nije *šala* *jedan* *krilat* *junak*! Npj. 2. 229. U kolu su svi Božji anđjeli i *krilati* *redom* *arkanađjeli*. Here. 320. Stvorio Bog... sve *ptice* *krilate*. Mojs. 1. 1. 21.

krilatice, *f.* nekaka zmija: *ili* *ciči* *zmija* *krilatice*, Rj. *krilata* *zmija*. Udarila te *krilatice!* (Kletva), Post. 326.

Krilatica, *m.* *der* *Geplügelte, alatus*, *Beiname* *des* *Helden* *Relja*: *Relja* *Krilatica*, Rj. *pridjerek* *Relji* *Bošnjanima*. — *Kuma* *kumi* *Delčić-Novaka*... a *čauša* *Relju* *Krilatica*, Npj. 2. 171. *vidi* *Krilatnik*, *Krilatović*, *isp.*: *Ne* *da* *vidiš* *divna* *gjuvegljije*, *gjuvegljije*, *Relje* *Krilatoga!* Npj. 2. 229.

Krilatnik, *m.* *vidi* *Krilatica*, *Krilatović*. — *Njede* *Janka*, *te* *ti* *kizju* *piše*, *a* *na* *ruke* *Relji* *Krilatniku*, HNpj. 2. 259.

Krilatović, *m.* *pridjerek* *Relji* *Bošnjanima*. — *Onzje* *bješe* *Relja* *Krilatović*, Npj. 3. 54. *vidi* *Krilatica*, *Krilatnik*.

Krile, *m.* *hopp.* *od* *Krsta*, Rj. — *Krile* (Hristofori), Osn. 127. *vidi* *Krilan*. *Kri-le*, *takva* *hopp.* Šule. *Šule*, *isp.* *apčente* *riječ* *s* *takim* *nast.* *kod* *brale*, *ako* *je* *uridje* *po* *govoru* *Crnogorskom*: *drugdje* *nom*. *Krile*, *gen.* *Krila*, *voj.* *Krile*, *isp.* *Post.* XXXI. Osn. 51.

kriliti, *krilim*, *v. impf.*: *v. pf.* *sluč.* *pre*-*kriliti*, *raz*-, *za*-, *v. impf.* *sluč.* *ra*-*kriljivati*. — 1) *protjere*, *defender*, *turci*, *potrimirani*, *javre*, *contegere*, *Stulli*, *kao* *beauti*, *Stata* *Krilimu*, *pod* *okrilim* *držati*, *pod* *okrilje* *primati* *koju*, — 2) *su* *se*, *repleks*, *kriliti* *se*, *alas* *opandere*, *Stulli*, *kao* *krila* *ščititi*: *Ter* *se* *krili*, *ter* *let*, *Palmotić*, *u* *Stullija*.

Krilo, *n.* Rj. *dem.* *kriove*. — 1) *der* *Flügel*, *ala*, Rj. *u* *ptice*, *u* *ribo* (*poro*), *u* *anđjela*, *u* *čovjeka* *i* *čupava* *čega* *ta* *prausenom* *smištu*. — *Sveti* *šestostol* *ucavanih!* *zakrili* *me* *krilom* *trajim*, Rj. 6b. *Bezime* *gjuvojka* *odvojila* *bješe*, *jer* *pusti* *nekaka* *mala* *leba* *ispod* *pazula*, Npr. 101. *Vidi* *jednu* *tičicu* *šarenu* *gje* *kriloma* *lepuće*, 108. *Bas*-*Čelik*... *poleti* i

u isto vrijeme uzme pod krilo carevu ćerku... i isčezne iz očiju. 196. Dok evo ti odnekud *doleće na krilima* preda nj oni čovjek. 219. *Krila* su mu pala. DPost. 50. Daj mi, Bože, oči sokolove i *bijela krila labudova*. Npj. 1. 8. Pošli mi sivog sokola... »Skoro je u lov išao, *ritko je krilo slomio*. 1. 213. Da ufati *ridu* od ses *krila* 2. 61. Te pogubi tolike *vojvode* i *polomi krila* od krajine! 2. 500. Doklen *p'jerei u krila udriše*. 4. 112. Koji mi je Jadar posvojio i *pod svoje krilo prihvatilo*. 1. 239. O vojvodo, *sokolovo krilo!* 5. 273. Na *levo krilo* armije. Žitje 24. — 2) *der Schoss, sinus*: Drži dijete u *krilu*. Gospodar gospođji *na krilu* zaspao. Rj. *vidi* naručje. — Dogje i jedna mala vaščica, stane se oko nje (sirote) umiljavati, a ona joj odlomi parčence pogače pa je *uzmu na krilo*. Npr. 131. Mladen prekrstivši noge *držao* po običaju *sablju preko krila*. Soyj. 31. Ja ti metnuh *na krilo* roblinju svoju. Mojs. I. 16. 5. Ona ga uspava *na krilo* svojem. Sud. 16. 19. Da dogje *u krilo rimske crkve*. Glas. 21. 279 (prijevod riječi: ad gremium Ecclesiae Romanae venire). — 3) (u C. G.) od čadora, *Forhung* (statt der Thüre), *velum*: Hoću njemu pod čadora doći. *ad čadora* osjeći mu *krilo*. A kad dogje *šatoru* na vrata, podiže mu *krilo* dževerdanom. Rj. *zarjes od čadora* (mjesto vrata): *krila su i na vratima* (dvokrila). — Na ulasku u crkvu načini... vrata dvokrila: na dvije strane *otvorase jedno krilo*, i na dvije strane *otvorase se drugo krilo*. Car. 1. 6. 34. Zilaše vrata ovcija, i osvetiše ih i metnuše im *krila*. Nem. 3. 1.

krilo, *m.* *krilast* *nazimac*, *porcellus* *alarum* *notam* *genus*, Rj. *hopp.* *takva* *hopp.* *kod* *halo*.

krilonja, *m.* *ein* *Ochs* *der* *am* *Bauche* *weiss* *ist* (*als* *hätt* *er* *ein* *Vortuch*), *bovis* *nomen*, Rj. *krilast* *vč*. *vidi* *krilaš*, *imenu* *valovima* *s* *takim* *nast.* *kod* *vo*.

kriloša, *f.* *ein* *am* *Bauche* *weisses* *Schwein*, *sus* *albo* *circu* *alrau*, Rj. *krilasta* *svinja*.

kriljenje, *n. verb.* *od* *kriliti* i *kriliti* *se*. — 1) *rudnju* *kojom* *tko* *krili* *koju*. — 2) *rudnju* *kojom* *se* *n. p.* *ptice* *krili*.

krimicē, (u Cetinju) *vidi* *kridimice*, *krišom*, Rj. *adv.* *kao* *krijuču*, *vidi* i *kradom*, i *syn.* *ondje*.

kriminalan, *kriminalna*, *adj.* *crimindis*, *crimindis*, *crimindis*, *vidi* *krivičan* 2. — *Oni* *su* *presugjivali* *sve* *civilne* *raspre* *po* *svojim* *običajima* (a *za* *kriminalne* *sudili* *su* *providuri*). Kov. 37. *Dakle* *su* *na* *sud* *kraljev* *ili* *carev* *ili* *Dubrovački* *za* *velike* *kriminalne* *stvari*. DM. 261. U drugom slučaju *kao* *da* *kriminalno* *pravo* *u* *općtinama* *nije* *gledalo* *koga* *je* *reda* *onaj* *kome* *se* *činilo* *krivo*. 312.

krin, *m.* (u vojv.) *vidi* *bogorodičino* *cvijeće*, Rj. *vidi* i *ljer*, *ljiljan*. — *Grbovi* *Srbije* — *koji* *su* *na* *srijedi* *svezani* *jedan* *za* *drugi* *i* *između* *njih* *raste* *krin*, Soyj. 2.

krinca, *f.* *scutella*, *Stulli*, *vidi* *zljela*, i *syn.* *ondje*, *dem.* *krinčica*.

krinčica, *f.* (u Dubr.) *eine* *kleine* *Schale*, *scutella*, Rj. *zljelica*, *dem.* *od* *krinca*. — *Krinčicom* *more* *mjeri*. DPost. 50. *krinčica*, *zljelica* *u* *Mikalje* *i* *u* *Delabete* (*scodella*), i *u* *Stullija*, XIII.

krinka, *f.* *barva*, *Stulli*, *vidi* *čuvida*, i *syn.* *ondje*. **Krinjice**, *f.* *pl.* *mjesto* *kamenito* *u* *nahiji* *Riječkoj*: *Preko* *Sinja* *i* *preko* *Krinjica*, Rj. *u* *Crnoj* *Gori*.

Kričoe, *n. dem.* *od* *krilo*, Rj. *kril-ce*, *gen.* *pl.* *krilaca*, Obl. 14. *takva* *dem.* *kod* *barioce*. — *Pa* *se* *Drašku* *savi* *u* *kričoe*, Npj. 4. 62.

krimicē, *adv.* *vidi* *kradom*, i *syn.* *ondje*. — *Muč* *Maksim*, *muči* *i* *djevojka*, *krimice* *na* *nju* *pogleguje*, HNpj. 1. 350. *isp.* *u* *Stullija*: *krinom* (*iz* *brev.* *glag.*) *vidi* *kradom*.

Kris, (u vojv.) *der* *Gries*, *glarca* *frumentii*, Rj. **Krist**, *m.* *vidi* *Hristos*: *Da* *se* *mašim* *ramena* *Krista* *Boga* *ranjena*, Npj. 1. 137.

kristāl, *kristāla*, *m.* *Crystall*, *κρυσταλλος*. — *Pred*

pravda, pravica. — Sad je bolja *krivica* nego li pravda ... Hajde da se okladimo da nije bolja *krivica* od pravde. Npr. 85.

krivica, *f.* *krivica*, *f.* *Schuld, culpa*: Rj. ³ *crimen, I. schen, Verbrechen, krivica*. Ljčevica, Ovjih obiju nema u Vukovu rječniku. Osn. 329. — Bio je običaj da žake ... učitelj bije bez *krivice* ... ako je ko ... bio bijen za *krivicu*, to na se ništa nije brojilo. Rj. 16a. Svu *krivicu* na njeoga oborišo. Rj. 433a. Laska je *odlati krivicu* na njeoga. Posl. 167. *Brachmo krivicu* na njega. Danica 3, 165. *Ti si pod krivicom*, i moraš biti u savjet, da se pravdas. Milos 17. On uteče i *odnese krivicu* sa sobom. 67. Da sude Srbima za *već krivicu*. 132. *Krivici* se oca mođu tjeom opravdati, što su oni proveli mladost ... Pis. 16. Vikali su najviše ... na Miloja i na Jugovića, i nalazili su im *glavu krivice*: 1) da oni ... Sovj. 18. Metnuše mu više glave *krivica* njegova *napisana*. Mat. 27, 37. Ako je kaka *krivica* na meni, ubij me sam. Sam. 1, 20, 8. Neka na me i na dom oca mojega *puta krivica*. II. 14, 9. Od vremena otača svojih do danas *pod krivicom* smo celikom. Jezdr. 9, 7. *Ti skude s nama krivicu* za *krivicu* m, da ne dođu do pravde tvoje. 69, 27. Svu *krivicu* za *šljepu* u svoja hana na oca. DM. 10. Svagla je poslije zakletve bivao *čest od krivice* koja se na njemu *iznosila*. 293. Jedno ili više sela odgovarase za *krivicu* učinjenu na njihovoj zemlji ... Opšte je jeststvo bilo samo za *krivodolje krivice*, kao: ubijstvo, pozez, poharn, vraćanje itd. 299. Ja *nikakva krivica* ne nalazim na njemu. Prep. bibl. 158.

krivican (krivican, krivičan (krivičana), *adj.* — 1) *vidi* *kriv*, *Stulli*, *gorori* se u Hrv. *rub* i nepravedan, *suprotan* pravican. — 2) *vidi* *kriminalan*. — Policijski činovnik mora ... da izvršuje *krivičan* *presude*: da izvršuje osude carinarske. Megj. 19. Ona si *kriv*: i kazniš se po tačci 11. §. 365. *krivičnoga* *zakona*. 139.

krivina, *f.* *der Krümmung, curvitas*, Rj. *osobina* onoga što je *krivo* (t. u tjelesnom smislu).

kriviti, *krivim*, *v.* *impf.* Rj. — 1. *v.* *pf.* *sluč.* *izkriviti*, *na*, *o*, *pre*, *ss.* *u*, *za*; *e.* *impf.* *sluč.* *izkrivljivati*, *na*, *u*. — 1) *što*, *krummen, curvo*, Rj. *činiti* da bude *što* *krivo* (t. u tjelesnom smislu) *kao* *iskrivljeni*, *sa* se, *pass.*: *Kriva* *drvo* na ognju se prave (a *prava* *krivo*). DPosl. 50. — 2) *koga* *beschuldigen, accusa, incusa*, Rj. *kriviti* *koga* za *što*, *krivicu* na nj *havati*, *esp.* *bijediti*, *i* *sgu.* *odlje*. — Provođačiji najprije opusju mater ... oboje *Erice* *produljeju*. Posl. 263. Pa Matice opet *me* za to onako *ludo* i *bezobrazno* *kriviti*! Danica 5, 81. Ne *krivo* li *ovdje* G. M. Gij. M. *meu* i ne *knudi* li *moja* *kuzju* na *pravedi* *Bozju*? Odbr. od ruž. 3. Za to mislim da *me* po *pravedi* niko ne *može* *kriviti*. Opit VII. Starješine *kriviti* ih za *propust* na *Kamenici*. Sovj. 34. Stane za *moliti* za *oproštenje* *krivici* *Jakova* i *druge*. 18. *Bijediti* ... *kriviti* *pravu* *znajući* ili ne *znajući* da je *prava* *kao* *potvoriti*. DARj. 291b.

II. *kriviti* se, *krivim* se, *e.* *v.* *impf.* *brullen* *wie* *der* *Ochse*, *nach* *dem* *Kende*, *clamo*, Rj. *kriviti* se *u* *kuć* *reči*: a i za *dijeti* se, *kriviti* *kuć* se *drži*, *e.* *pf.* *sluč.* *raskriviti* se. Vređa *javu* *vina* od *ovaca*, *na* se *kriviti*, do *Boga* se *čuje*. Npj. 3, 177.

krivljenje, *n.* Rj. *verb.* od *kriviti* i *kriviti* se. I. 1) *radnja* *kajom* *tko* *krivi* (*iskrivljenje*) *što* *odas* *Krummen, curvatio*, Rj. — 2) *radnja* *kajom* *tko* *krivi* *pa* *u* *kuć* *reči* *što* *djetu*, *odas* *Beschuldigen, accusatio*, Rj. II. *radnja* *kajom* se *tko* *ih* *što* *kriviti* *drži* se. *Bijben, clamatio*, Rj., *esp.* *krivnjava*.

krivnjava, *f.* *das* *Böllen* *oder* *Reinleides*, *was* *man* *kriviti* *drži* se. *krivnjava*, Rj. *radnja* *kajom* se *tko* *ih* *što* *kriviti* *drži* se, *esp.* *krivljenje* II. — za *nast.* *sp.* *krivica*.

krivo, *avahit, afjara*: Brate Mišo, nije po te

krivo, Rj. *pridjev* *srednjega* *roda* *zamjenjujući* *ime* *nuca, vidi* *krivica*, *suprotno* 2 *pravo*. — Nešto mi bi za *despet*, t. j. *učinio* mi se *krivo*, kao da mi je *nepravda* *učinjena*. Rj. 117b. *Kome* je *krivo*, *namirio* mi *Bog*! Posl. 117. Da vas *pitamo*, *šta* *vam* je, *od koga* je *krivo*, *te* *ste* se *podigli*. Danica 3, 171. Ali su one (pjesme) tobožnijem *popravljanjem* tako *iskvarene* i *nagrgjene*, da je *krivo* *po* *sar* *narod* *naš*. Npj. 2, 381 (Vuk). *Vama* *ako* je *što* *krivo*, *eto* *vam* *polja*, *pa* se *ndrite* *sami*. Sovj. 39. *Prijatelju!* *ja* *tebi* *u* *čim* *krivo*. Mat. 20, 13. *Kome* *sam* *učinio* *krivo*? Sam. 1, 12, 3.

krivodrška, *f.* *nekaka* *kruška* *s* *krivijem* *drškom*. Rj. *krivo*-*drž*-ka.

krivoglav, *adj.* *koji* *glavu* na *krivo* *nosi*. *Krummkopf, incurvatus, cf.* *krivovrat*. Rj. *krivo*-*glav*, *takre* *riječi* *kuć* *bućoglav*.

krivoguz, *adj.* *Krummursch, curvi podicis* Rj. *krivo*-*guz*, *krivijeh* *guza*, *riječi* *prostačka*, *riječi* *takre* *kuć* *bjeloguz*.

krivoklčunica, *f.* *perjura*, *Stulli*, *koja* se *krivo* *kaže*.

krivoklčnik, *krivoklčnika*, *m* *der* *Meineidige, perjurus*, Rj. *krivo*-*kletnik*, *kuji* se *krivo* *kune*. — Grgji je *mevjernik* nego *krivoklčnik*. Posl. 46. *isp.* *kletvoprestupnik*.

krivokletnikov, *adj.* *što* *pripada* *krivokletniku*. — Da se ne *zaboravi* ni *popov* *rug* ni *krivokletnikov* *strah*. Zim. 209.

krivonog, *adj.* *krummbeinig, curripes*, Rj. *krivo*-*nog*, *krivijeh* *nozu*, *tako* *sluč.* *riječi* *kuć* *bosonog*.

krivonos, *adj.* *ubuno* *naso* *pracidus*, *Stulli*. *krivo*-*nos*, *u* *koga* je *kriv* *nos*, *isp.* *tako* *sluč.* *adj.* *duzanos, kukonosast*.

krivošija, *m.* *der* *Krummhalsige, incurvicervicus*, Rj. *krivo*-*šija*, *kuji* *si*ju (*crat*) na *krivo* *nosi*, *vidi* *krivovrat*.

krivošijanin, *m.* (*pl.* *Krivušijani*) *Einer* *von* *Krivušije*: Da nije *Ršnjana* i *Krivušijava*, *Boka* bi *Turema* *haruč* *plaćala*. Rj. *čorjek* iz *Krivušija*.

krivotvórac, *krivotvórac*, *m.* *documentorum coruptor vel qui falsa documenta componit*, *Stulli*, *kuji* *krivotvóriti* *što*, *n.* *p.* *dokumente; der* *Falscher, Falsificator*.

krivotvóriti, *vim.* *v.* *impf.* *adulterare, vitiare, corruptare*, *Stulli*. *krivo*-*tvoriti*, *tvoriti*, *činiti* *što* da *bude* *krivo*, *lažna*, *falschen, falsificiren*.

krivoust, *adj.* *distorto ore*, *Stulli*. *krivoust*, *u* *koga* *su* *krivo* *usto*, *tako* *sluč.* *adj.* *mekoust, tvrdoust, zlatoust*.

krivovjerac, *krivovjérea*, *m.* *chisticolu simulatus*, *Stulli*, *čorjek* *krivo* *čjere*: *jeretik, der* *Haeretiker, vidi* *krivovjernik*.

krivovjeran, *krivovjerna*, *adj.* *Stulli*, *kuji* je *krive* *čjere*.

krivovjerje, *n.* *Stulli*, *vidi* *krivovjerstvo*, *jeris*, *kriva* *čjera*.

krivovjernica, *f.* *Stulli*, *čena* *krivovjerna*.

krivovjernički, *adj.* *Stulli*, *što* *pripada* *krivovjernicima*, *vidi* *jeretički*.

krivovjernik, *m.* *vidi* *krivovjerac*, *Stulli*.

krivovjerski, *adj.* *Stulli*, *što* *pripada* *krivovjerju*, *krivovjerstvu*.

krivovjerstvo, *n.* *Stulli*, *vidi* *krivovjerje*.

krivovrat, *adj.* *krummhalsig, incurvicervicus*: Svi bi *moment* *krivovrat* bili *gledajući* u *zvezdice* *sjajne*. Rj. *krivo*-*vrat*, *kuji* *crat* na *krivo* *nosi*, *vidi* *krivošija*, *esp.* *krivoglav*, *tako* *sluč.* *riječi* *golovrat, tvrdovrat*.

krivudalo, *n.* *der* *nicht* *den* *rechten* *Weg* *folgt, exorbitator*, Rj. *kuji* *krivuda*, *kuji* *ide* *krivim* *putem*, *ne* *ide* *pravim* *putem*. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kuć* *bajalo*.

krivudanje, *n.* Rj. *verb.* od *krivudati*. — 1) *radnja* *kajom* *što* *krivuda* (*oramo* *onamo*, *n.* *p.* *put*) (*das* *Schlingeln, sinuatio*, Rj.). — 2) *radnja* *kajom* *tko* *kriv-*

vada, t. j. ne ide pravim putem (die Abweichung, exorbitatio. Rj.).

krivudati, *đam*, *v. impf.* — 1) *sich schlangeln, sinuor*: put krivuda ovamo onamo. Rj. *vidi* verugati se, vijugati se, zavijati se. — 2) *Zaliv ... krivudajući* između prevelikih gora oteže se k jugoistoku oko šest satišta hodat. Kov. 28. — 3) *nicht den rechten Weg verfolgen, exorbito*. Rj. *vi krićim putem, ne ću pravim putem*: U ovome njegovu izmještanju, s kojim je, ovamo onamo *krivudajući*, varao i zamaunljivao Francuze ... Žitje 27 (82).

krivuljast, *adj.* *krivum, curvus*. Rj. *što je kao kriva* (1. u tješnom smislu). — Tada će Gospod pokarati maćem svojim ... levijatanu, *krivuljastu zmiu*, i ubiće zmiaju koji je u morn. Is. 27, 1. *za nast.* *isp.* duguljast.

krizma, *f.* (u Boei) Firmelung, confirmatio. Rj. *chrisma, ʒizmaz; mäst*, u *Katolika* jednu između sedam sakramenata. *vidi* krizmanje.

krizmanje, *n.* *das Firmeln, confirmatio*. Rj. *verb.* od *krizmati*. *radnja* kojom tko (t. j. biskup) *krizma*.

krizmati, *mām*, *v. impf.* (u kršćan) *firmeln, confirmo*. Rj. *glagol* je i *v. pf.* *datati* (t. j. dati) *krizmu*.

kriz, *kriza*, *m.* Rj. *das Kreuz, crux, dem.* *kriziv*, *hyp.* *krizak*. *vidi* *krsit*; *propječ*; i *sun.* *oudje*. *isp.* *kriziti* (i se). — Tako zovu kršćani *krsit* od drveta ili od čega drugoga, ali *krsit* koji čovjek prekrstivši se načini na sebi, ne zovu *kriz* nego *krsit*, kao što govore i *krsiti se* i *prekrsiti se* i t. d. Tako i kršćani koji ne govore *kriz* nego *krsit*, govore svuda *raskrsiti*, *krizati* i *kriska*. Rj. — Nema *kriz* za poljubiti. (Nema ništa. *Kriz* znači *krsit*). *Post.* 203. Vramu kosu niz pleća puštala, a oplete sitne pletenice, a uplete za sedam krsitova ... pa uplete *deva kriza* od zlata, svaki sedam maldžarija važe. HNpj. I. 508. U baniji kaža: sve ide u *kriz* i na *krsit*; *es geht alles ins Kreuz u. in die Quere*. P. Leber.

kriza, *krizā*, *n. pl.* *vidi* *krsita* 1. nadrepak, nadrepina. — Care leži na meku dušeku, Miloš mu se noge prihvatio ... u *kriznu* cara rastavio. HNpj. I. 270. *gorovi se u Hrv.*

1. **krizāk**, *krizāka*, *m.* (u Hrv.) *vidi* *krsak* 1. Rj. *vidi* i *krizar*. *krizar* talijec.

2. **krizak**, *kriška*, *m. hyp.* od *kriz*. Rj. **krizanje**, *n.* Rj. *verb.* od 1) *krizati*, 2) *krizati se*. — 1) *das Schneiden, scissio*. Rj. *radnja* kojom tko *kriza*, (reže) *n. p.* *lubenicu, jabuku*. — 2) *stanje* koje biva, kad se *n. p.* *drojica krizaju na putu*. — 3) *kad se krizaju putovi*.

krizār, *krizāra*, *m.* (u Dalm.) *vidi* *krsar* (talijer). Rj. *vidi* i 1. *krizāk*.

krizati, *krizām*, *v. impf.* — 1) *schneiden, dissecare*, *n. p.* *lubenicu, jabuku, duvan*. Rj. *re: di, sjeći*. *v. pf.* *slož.* *iz-krizati*, *na-*, *pod-*; *raskriziti*. — 2) *sa se, reci-proč.* u *Hrv.* *vidi* *mimoilaziti se* i *mimoći se*, u *arom* je *zaučenju* *v. impf.* i *v. pf.* *n. p.* *ja sam išao na Kaptol a ti s Kaptola, pa smo se krizali*, t. j. nijesmo se na putu susreli ni vidjeli. Iveković. — 3) (u Hrv.) *krizaju se putovi* na *krizopuču*; *die Wege kreuzen sich, ein altera huc fert, altera illuc*. Iveković.

Krizavar, *Križevca*, *m.* — 1) polje u nahiji Rudničkoj (između Brusnice i sela Lunjevice). — 2) varoš u Hrv. Rj. *narod* govori *Križevci*.

kriziv, *m. dem.* od *kriz*. Rj. *vidi* *krsiti*. **kriziti**, *krizim*, *v. impf.*: *v. pf.* *slož.* *pre-kriziti* (u se), *raz-*. — 1) *signo crucis mutare*. Stulli. *činiti znak krizu na kome ili na čemu, vidu* *prekršćati* 1. — 2) *sa se, refleks.* *signo crucis se mutare*. Stulli. *znak krizu činiti na sebi, vidu* *krsiti se*. — *govori katolici u Hrv.*

krizni, *adj.* *što pripada krizu, vidu* *krsni* 2. — *Križna* vrata, *n. pl.* u pjesmi: *Križna* vrata otvoraj. Rj. 303a. *Križna* vrata, valja da su *krsata* (?). Npj. 1, 316.

kriznoša, *m. que*, *in ea fert*. Stulli. *krizo noša, kaji kri, nosi*, takve riječi kod bračimnoša. *isp.* *kristo-noša*.

krizopuč, *m.* (u Hrv.) *roh* *raskrsac*. Rj. *krizopuč*, *gdje se kriću puti, radićek stat. put. raskrsnica*.

krjepak, *krjepka*, *adj.* *od* *krjepati*.

krjepost, *krjeposti*, *f.* *od* *krjepati*.

Krka, *f.* 1) voda u Erdmaun, kaja nije Skradina utječe u more. Rj. — 2) *Jedna u subavici, a Krić više* Krićja. Rj. 196b. — 2) *namoću* kod te vode. Rj. U manastiru Krić pripovjeda se da se ondje ... Rj. 372b.

Krka, *f.* (u vojsci). 1) voda od šaka vama dok još nije prevrelo. *1st. Mastaba, ʒiz u vrbu*. Rj. 2) bolest na podraslim grčevima od koje *krka* i lipsuju, *ein Krampf der Lippen, tansa, einbitt, quidam ansram*. Rj.

Krkač, *f.* *Wort rucen ruschach* (Voll. *in rucach*). Rj. *az rucen se, kad s abanotom sta p aban*. *isp.* *krkač* *uzvika* kod čistač.

Krkača, *f.* *n. p.* *nositi* dijete na *krkaču*, *der Knod auf dem Rücken* (*backpack*) *tragen*, *so dass es sein Haupt am den Hals des Tragenden schlingt, gista in dorsa*. Rj. *roh* *krkača*, *čarjek upre dijete na kaja, a dijete mu abahvati rukama vrat*. — Ja sam kuga, već hajde da me nosiš tamo i tamo ... kad ona hoće. Onaj (čovjek) je upre na *krkaču* drugovojnu. Rj. 311a. Onaj valja da ide da *course* na *Kriću*, onoga kojega je ... Rj. 500b. *Krkača* osnovna u starom *krkač* *collum* (*erat*). Osn. 350.

krkačka, *f.* (u C. G.) *roh* *krkača*. Rj.

krklama, *f.* u Srijemju ona vma koju čuvaju sa šivenijeh kozula sastrigu. Rj. *isp.* *krkleisati*.

krkleisati, *krkleišem*, *v. pf.* *sastrići* vunu u kozuha oko rukava u *makolo*, *statzen, absindn*. Rj. *isp.* *krklama*.

krkljanje, *n.* *das Brausen des siedenden Wassers, fremtus*. Rj. *verb.* od *krkljati*. *radnja* kojom *n. p.* *lonac* *krklja*, *kad u njemu što vri*.

krkljati, *kljam*, *v. impf.* *n. p.* *lonac*, *kupus* u *loncu*, *brausen* (*im siedenden Topfe*), *fremo*. Rj. *lonac* *krklja*, *kad u njemu što vri, vidu* *krkati*, *dem.* *krkoriti*.

krkmeta, *krkmēta*, *n. pl.* *vidi* *zulovi*. Rj. *vidi* i *kovrčica*, i *sun.* *oudje*.

krkmuti, *krknēm*, *v. pf.* *n. p.* *ne smije* od njega *krkmuti*, *er darf nicht mucksen, mutto*. Rj. *vidi* *jšmuti* 2. *v. impf.* *krčati*.

krkorenje, *n. dem.* od *krktanje*. Rj.

krkoriti, *rim*, *v. impf.* *dem.* od *krkati*. Rj.

Krkota, *m.* (u C. G.) *muški* *nadihuak*. Rj. — *za nast.* *isp.* *imena* *Rādota* (*osn.* u *Rado*), *Vukota*, *Zlota*, *Života*.

krktanje, *n.* *vidi* *krkljanje*. Rj. *dem.* *krkorenje*.

krktati, *krkčem*, *v. impf.* *vidu* *krkljati*. Rj. *lonac* *krkče*, *kad u njemu što vri, dem.* *krkoriti*, *v. pf.* *slož.* *zakikvati*.

krkuša, *f.* *ein* *Act Flussfisch, piscis quous*. Rj. *Grundling, gobio fluviatilis* *Flem.* Rj. *riba*, *dem.* *krkuša*. — *u nast.* *isp.* *ajgriša*.

krkušica, *f.* *dem.* od *krkuša*. Rj. — *Pak* *otide* *moru* na obalu, *suze* *roni*, *potijio* *govori*: *Oj bregovi, moji dezerovi! obalice, mile jetrice! krkušice, moje zaviece!* Npj. I. 531.

Krletka, *f.* (u Hrv.) *der Kofig, crava, cf.* *kayec*, *kobača*. Rj. *vidi* *škrletka*. — *Kobača* se od *krletke* razlikuje po tome što je *krletka* mala za tice, a *kobača* velika za kokoši i drugu živul. Rj. 280b.

Krlješi, *m. pl.* (u Dubri.) *vidi* *brojanice*. Rj. *vidi* *čisto*, i *sun.* *oudje*.

krlješi, *m. pl.* (u Boei) *Schlüsselbeine, jugulum*. Rj. *drže kosti kaje od pleći preko prda rebara pre-lučiti čine zglobov sa prsnom košću, svaka od njih zove se i ključ i ključna kost*.

krlj. — u Srijemiu *die Saudistel, somchus oleraceus* L. Rj. ³ *biljka*.
krlja. — *die Krpelj*. Rj. *vidi i* krpijel, krpuša.
krlja. *v. en Block Holz, caudex, cf. krljad*. Rj. *krpelj, a sijn, ondje*.
krlja. *f.* Evo sam ti četnu podigao: *do bijele Krlje* — *ola*. Rj. — Ode pravo Krljetina Mujo ka — *Krlju vinogradu*. Npj. 3. 280. *imi vinogradu*.
krljad. *m. en Block Holz, caudex*. Rj. *vidi krlja*. — *krljadak, krljadić*.
krljadak. *krljatka, m. dem. od krljad*. Rj. *vidi krljadić*.
krljadić. *m. dem. od krljad*. Rj. *vidi krljadak*.
krljušt. *m. die Schuppe, squama*. Rj. *vidi krljušt*.
krljušt. *ljuska od ribe*. — *Krljušti* su mu jaki stitovi spojeni tvrdo. Jov 11. 6. Učiniću da se ribe u rijekama tvojim nahvataju na *krljušti* tvoje. Jerzek. 29. 1.
Krm. *Krma, m. Stall Krim*: Savi knjigu, posla *Krma* bijelom. Rj.
krma. *f. Rj. dem. krmica*. — **1)** (u Hrv.) hrana za mlihu: sijeno, slama i t. d. *das (Winter-) Futter, pabulo*. *cf. pica*. Rj. — **2)** *das Steuerader, gubernaculum, cf. korman, dumen*: Na galiji stotina Turaka od stotina Turskihaj gradova, a na *krmi* Kličić Vseine. Rj. *ona čim se lajži upravlja: i po njemu se obliži kralj u lozje odje*. *je krmaj*, suprotno prova, pora. — On ispiše *na krmu* od broda iznutra svoju zenu a na provu onu stariju. Npr. 249. *Bi njezda ut krmu*, a sad ni na pari. DPost. 5. *Od pure do krmu*. 88.
krmača. *f. (pl. gen. krmiča)*. Rj. *dem. krmaćica, augm. krmaćina, krmaćetina*. — **1)** *die Sau, porca*. Rj. *vidi čora* 3. guda, opara, prasica. — *Bukari se krmaća*. Rj. 47b. *Zeljuga, zelena krmaća*. Rj. 208b. *Stočić krmaća*. Rj. 686b. *Troje prasćica*, koji su u isti mah *Krmačič* sadi. Npr. 255. *Od krmaći* kund će plemeničije šta biti, koja po osmoro *oprasć*? Post. 234. — **2)** *en Hartenspal, ludi genus*. Rj. *pastirska igra*. — U ovoj igri *krmača* se zove oko tri prsta dugačko i podelelo drvo (od prilike kao pokratak vranj). Rj. *vali budza* 2. čila, gudža.
krmačar. *m. koji goni krmaću kad se igra krmaće*. Rj.
krmaćetina. *f. augm. od krmaća*. Rj. *vidi krmaćina*. *takva augm. kod babetina*.
krmaćica. *f. dem. od krmaća*. Rj.
krmaćim. *adj. der Sau, porcav*. Rj. *što pripada krmaću*.
krmaćina (*krmaćina*). *f. augm. od krmaća*. Rj. *vidi krmaćetina*. *takva augm. kod bardaćina*.
krmad. *f. (colla) die Schwein, sues, porc.* Rj. *vidi krmec*. *svinje, jedna od krmadi* krmce. — Jošt kad *krmad* u Stambol *zadrece*. Šćep. mal. 169.
krmak. *krmka, m. (voc. krmčec) das (männliche) Schwein, porcus*. Rj. *vidi prasac, vepar; kukurnžujak, žirovnjak, dem. krmčić*. — *Krmak* prasen brat a svinji otac. DPost. 50.
krmadžija. *m. vidi krmar*. — *Krmadžije* ispravite lagje, na gjemiji Otauovičćara. Npj. 5. 416. *Krmadžije* lagje ispraviše, i gjemiju carsku opkolise... On iz lagje skoči u gjemiju. *krmadžiji* osjiece glavu. 5. 117.
krmar. *krmara, m. der Steuermann, gubernator, t. korman, dumenžija*. Rj. *vidi i* krmadžija, *upravljati lagje*. — Mudarci tvoji, Tire, što bijahu u tebi, bijahu ti *krmari*. Jerzek. 27. 8. *Lagjari* tvoji *krmari* tvoji... pasće u sree moru. 27. 27.
krmaukanje. *n. vidi mankanje*. Rj.
krmaukati. *krmaučem, v. impf. vidi mankatu*. Rj. — *cf. pavać, vidi i* krnjukati, jaukati.
krmeć. *krmáká, m. pl. die Schweine, sues, porc.* Rj. *Krmaci, scinje*.

krmčie. *m. dem. od krmak*. Rj.
krmce. *krmca, n. das Schwein, sus*. Rj. *vidi* svinjče. *coll. krmad, dem. krmčeece*. — *Hromac, krmce* koje ohrone na putu. Rj. 807a.
krmčaći. *krmčáká, m. pl. (scherzhaft) opanci od krmčee kože*. Rj. *kaže se u Šali*. — *za nast. isp. ja-rećak, telećak*.
krmčič. *adj. Schweins-, suillus*. Rj. *što pripada krmca, krmadi, vidi* krmski, svinjčie, svinjski. — *Klato, jedni govore ogrlica krmčica*. Rj. 272b. *Krmčaći, opanci od krmčee kože*. Rj. 304b.
krmčguša. *f. (u C. G.) nekaka tica, Art Vogel, avis quacham*. Rj. *isp. grmuša*.
krmčlj. *f. 1) die Augenbutter, gramiac*. Rj. *nekaka bijela mokrin (koja klude ispod oka*. — *Nagje jednu sedu matoru devojčuru gde spava... ona se jedva digne i jedva otvori oči od krmčlji*. Npr. 73. — **2)** *u loze, cf. oko i krmelj*. Rj. — *Oko i krmelj* na lozi, kad se reže vinograd. Rj. 454a.
krmčljanje. *n. das Frieren, lippitudo oculorum*. Rj. *verb. od krmeljati, radnja kojom oko krmelja*.
krmčljati. *ljam, v. impf. tricien, lippio*. Rj. *oči krmeljatu kad postaju krmčljive, v. pf. slož. zakrmeljiti*.
krmčljiv. *adj. voll Augenbutter, gramiosus*. Rj. *što je puno krmčlji*.
krmčnetija (*krmčnetija*). *f. vidi* madžarija. Rj. *Madžarski dukat, Madž. Körmeči (= Kermnički, u Kermnici korani), vidi i* madžarija, *krlaščić*.
krmčsee. *Krmčseta, n. das Schweinchen, sucula, suculus*. Rj. *dem. od krmce, vidi* prasence. — *dem. takva kod* djetešee.
krmčtina. *f. das Schweinflisch, caro suilla*. Rj. *krmčie meso*. — *Navadio se kao Turčin na krmčtinu*. Post. 185. *vidi* prasćevina, svinjetina.
krmčica. *f. dem. od krmca*. Rj.
krmčiti. *krmim, v. impf.* — **1)** *hraniti stoku, füttern, pabulo*. Rj. *v. pf. slož. do-krmiti, na-, pre-, pri-* — **2)** *steurn, gubernu*. Rj. *biti na krmu* (2), *upravljati lagjom*: *Krmi* u zapad na sva jedra. DPost. 50. *Krmi* put Napule. 51. — **3)** *čim, lenken, regieren, rego, cf. upravljati*. Rj. *znatnjez proveseno od lagje na drugo što, čim se upravlja*.
krmčjenje. *n. Rj. verb. od krmiti*. — **1)** *radnja kojom tko krmu n. p. stoku* (das Füttern, pabulatio. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko krmu na lagji* (das Steuern, gubernatio. Rj.). — **3)** *radnja kojom tko krmu (upravlja) čim* (das Lenken, Regieren, Leiten, rectio. Rj.).
krmčica. *f. vidi* krmnica, *od čega je postalo promjeniši v na m*. — *Hajte s vojskom... na Stubienu, Taračku krmčicu*. Npj. 5. 79. *Krmčica* je *Turačka krmčica*, 5. 80. *koju je učinila krc*.
krmčki. *adj. (u C. G.) vidi* krmčie, svinjski: *kakav Vlah, krmška poturice! Neka bježi krmška poturica*. Rj. *što pripada krmadi, vidi i* svinjčie.
krdnija. *f. velika gomila čega bez reda, grosser Haufen übereinander geworfener Gegenstände, cumulus*: *cijela krdnija* po sobi. Rj. — *Kad upade Omerica mali, ad krdnija* leži po odaji. HNpj. 4. 342 (*posjećeni hajdine*).
krdnija. *f. planina izmegju Našica i Požege*. Rj.
krdnički. *adj. (u Boči) vidi* krvnički. Rj. *što pripada krdnicima (krdnicima)*.
krdnik. *krnika, m. (u Boči) vidi* krvnik: *Na snagi ti glave nije, krdnici* je osjekose. Rj. *vidi i* prekmik. *Krdnik*, i bez *v*: *krdnik, pčerkrdnik*. Osn. 273.
Krnovo. *n.*: *Dolazio* u ravno *Krnovo*. Rj. u *Crnoj Gori*.
krnuti. *nem, v. pf.* — **1)** *schlagen, percutio*. Rj. *udariti*. — **2)** *krnuo ga o zemlju, niederwerfen, projicir*. Rj. *bačiti, može biti da se izgubilo h: krdnuti, isp. Korijeni* 269. *v. pf. slož. isp. okrdnuti*.
krnj. *krnja, nje, (krnji) vidi* krnjav: *Čorava žena i krnj lonac, šteta gotova. Ko najprvi dogje jeli krnjaj*.

Rj. *vidi* i krunjast. *Krunj sud* ne može se lasno razbit'. D'Post. 50. Bogdanova peć daje hljeb s krunjom mjerom . . . što prodaješ jeksik hleb'. Mil. 210.

krunja, m. (ist.) *vidi* krunjo. Rj. *roc.* krunjo.

krunja, f. (u Hrv.) kore od noža ili od sablje, *die Scheide, vagina*. Rj. *vidi* cagrije, kore, korice, nožnica, nožnice.

krunjača, f. (u baniji) kukuruzan hljeb u kiselu, *gesäuertes Kukuruzbrot, panis fermentatus e zea*. Rj.

krunjadak, krunjätka, m. (u Boči) komadac od zuba koji ostane u vilici (n. p. kad se zub vadi pa se slomi), *der Stummel, mutilum*. Rj. — *osn.* u adj. *krunj*. *Osn.* 286. *za nast.* isp. krunjadak, truhladak.

krunjaga, f. komad od čega razbijenoga (tikve, sudac, *ein abgebrochenes Stück, fragmentum, cf.* rbina. Rj. *osn.* u krunj. *za nast.* riječi kod brljaga.

krunjast, adj. *vidi* krunjav. Rj. *vidi* i krunj. — *Krunjast* oblik (u gram.) Star. 3, 41.

krunjaukänje, n. *vidi* krunmankanje. Rj.

krunjaukati, krunjaučem, v. *impf.* *vidi* krunmankati. Rj. *krunjauče* n. p. *mučka, ridi* i jaukati, mankati.

krunjav, adj. n. p. lonac, *splitterig, psalis*. Rj. *vidi* krunj. krunjast. — Nema ti gorgora od bazava čovjeka, *krunjava lonca* i čovave ređuše. Rj. 11a. Pak će onda za krunjari bardak da pije rakije. Rj. 305a. Nagje jedan krunjav zub. Npr. 5.

krunjuče, n. *das Zersplittern, diffissio*. Rj. *verb.* od krunjiti. *radnja* kojom tko krunji što.

krunjevo, n.: Dak Krunjere kletu uainuše. Rj.

krunjiti, krunjim, v. *impf.* *zersplittern, diffinda*. Rj. r. *pf.* sloč. okrunjiti, okrunjiti; r. *impf.* sloč. okrunjavati, skrunjavati. — Poče Gospod krunjiti Izraelja. Car. 11. 10. 32. *sa se, pass.* ili *refleks.*: Nego im se još i sama osnova krunji. Obl. 15.

krunjo, m. (juž.) n. p. čovjek (bez nhas, vo (bez roga), sud (okrunjen), *splitterig, diffissus, nicht arm, mutilus, z. B. Mensch mit abgeschaltencem Ohr, u. dgl.* Rj. *krunj* čovjek ili stvar krunja koja je muškoga roda, *gen.* krunja, *roc.* krunjo, *vidi* krunja. — Nekakav Krunjo harambaša . . . još pet, pa krunja za uši . . . j. još da sveže pet, pak će onda za krunjari bardak da pije rakije). *Krunjo* čvsi to spolja . . . Rj. *osp.* Skrunjo. — Zapahću trideset topova, pa zapahiti Krunja i Zenlenka. Nj. 2, 533 (= *krunj top*).

krunjonos, adj. krunjo-nos, u koja je krunj nos: Onaj kaplar bejaše neka omalena krunjonosa satear. Mezj. 97. — *tako sloč.* adj. kod dugonos.

krunjorog, adj. *horngestümmelt, mutilus cornu*. Rj. u čega je krunj rog. — *tako sloč.* riječi kod divorog.

krunjoroga, f. *eine horngestümmelte Ziege, capra cornu mutila*. Rj. krunjorog koza.

kročići, kročim, v. *pf.* *einen Schritt thun, gradum facio*: bolestan je, ne može kročiti. Skočiti Turčin ka' da se pridru, jednom kročić, da konja dekrečić, drugom kročić, konja pojalhao. Rj. v. *pf.* sloč. do-kročići, o-pre-, za-, *vidi* korčići, v. *impf.* krakati.

kročenje, n. *verb.* od 1) krotiti, 2) krotiti se. — 1) *radnja* kojom tko kroti koga. — 2) *stanje* kaju biva, kad se tko kroti.

kročj, kročja, m. *der Schnitt, sectum*. Rj. — Okupicu . . . erne kape kroja Bugarskoga. Nj. 3, 319. Ako hoće azbuku bez krpca, pa kroja, ili svojstvu jezika našegu. Nov. Srb. 1821, 389.

kročjác, kročjácsa, m. Rj. *za postanje isp.* krotjiti. — 1) *der Schneider, sartor, vestiens, cf.* terzija, šavac. Rj. *isp.* krpa, krpedžija. — Nikakav kročjác ne uzme nožice u ruke, pa da komada čohu, ne znajući . . . Pis. 66. — 2) u čurčija kratak i širok nož kojim kožu kroje, *ein Schneidewerkzeug der Kürschner, cutter quidam pellionum*. Rj.

kročjácév, adj. *des Schneiders, sartoris*. Rj. *šta pripada* kročjácu.

kročjácica, f. *sartura, quae sut.* Stulli. žena koja kroji, šije; i kročjácica žena. — *vidi* švalja, terzilia.

kročjácski, adj. *Schneider, sartorum*. Rj. *šta pripada* kročjácima ili kročjácu kojemu god.

kročjenje, n. *das Zuschneiden des Kleids, sectio ad fornicium*. Rj. *verb.* od krotjiti. *radnja* kojom tko kroja.

krotjiti, jmi, v. *impf.* *zuschneiden, secto ad fornicium*: Dvaput injeri, trgom kroj. Rj. v. *pf.* sloč. iz-krotjiti, nas. os. pos. pos. raz-, sa-, s-, v. *impf.* sloč. ra-krojivati; pe-krojiti, us-krojiti, *vidi* ročati. 1a Krojác, 2) u čurčija kratak i širok nož kojim kožu kroje. Rj. 305b. Stane čavac, što prazni kosulju i drugo ostalo . . . i sve joj pođe krojiti, *u njaj krojavu*. Npr. 192. Njima čohu od krojavu daje. Nj. 2, 37. Kakvu će košicu da kroj. Pj. 66.

kromid, m. u Polgortici rudi lok, do Začabal, *cepa*. Rj. *vidi* kromiti lok.

kromiti lok, m. u Boči rudi kromid. Rj. *cepa lok*. — Tuga riječ kromiti lok. *Osn.* 222.

krompir, krompira, m. od *Njema.* Grundbirn, *Erbsen, Kartoffel, edis* koston 2, krtida, usak. Bayerac, Art Erdapfel. Rj. 106. *okalo* krompir, Brašnac krompir. Rj. 11a. *Krompiri* su od skona poznati, i vrlo se malo siju. Danica 2, 104.

kropilo, n. *instrumentum quo aliquid aqua aspergitur*. Stulli. *ocunje* koja se krapom, *vidi* škropilo, — *za nast.* isp. krapalo.

kropionica, f. *vis aqua lustrales*. Stulli. *sud* u koja se dži blag osvjetliti, *vidi* za krapnjače, *vidi* škropionica. — *za nast.* isp. ojedjaonica.

kropiti, pmi, v. *impf.* *spradza, aspergo*. Rj. *verb.* škropiti, šrapnati, v. *pf.* sloč. nakropiti, pokropiti. Kvasilica, 2) u kovcau čim vatra krapo. Rj. 267b. Nebo će njegovu krapiti rosom. Mojs. V, 33, 28.

kropljenje, n. *das Spritzen, aspersio*. Rj. *cehal*, od kropiti. *radnja* kojom tko kroja što: Jakov metnu spomenik . . . i pokropi ga krapljenjem, i proli ga uljem. Mojs. I, 35, 11.

krošna, f. (u Hrv. u kršćanar *verb.* razboj 1. Rj. u *tkalaca, ridi* i natra, stan 1, tara.

krosred, *mitten durch- u. per.* Rj. prijedlog *sred* uzima preda se prijedlog *kro*: *kro*: *sred*, koji mu značenje dodaje svoje. Sint. 308. — Veljko uzjase na uta, pa krosred *čvrste vojske* izgje među Srbe, te im kaže, gje će . . . Danica 1, 77. Koji razdvoji crveno more . . . i provede Izraelja krosred njega. Ps. 136, 11.

krošnja, f. (u Dabro, i dalje k jugu *vidi* kotarica. Rj. i *syn.* *ovdje, dem.* krošnjica. — Hvali se krosnja, or te imam prodat'. D'Post. 27. *isp.* krošnje.

krošnjar, m. *capthoriarum artifex*. Stulli. koji plate krosnje, *isp.* pletko-njara.

krošnjast, adj. (u Srijemu n. p. drvo, t. j. široko gore u granama, *astia, ramosus, cf.* krošnje. Rj. *vidi* krošnjat, *isp.* granat.

krošnjat, adj. *vidi* krošnjast. Rj.

krošnje, f. *pl.* (u Srijemu i u Bačkoj) na dva savijena drveta ispredetano uzicama, te se u njemu nosi slama (jedni govore *trajje*, *eine Art Heutrage, fectrum*. Rj. *vidi* i mrežale, sak. *isp.* krošnja).

krošnjica, f. *dem.* od krošnja. Stulli. *vidi* kosarica, kotaričica.

krošnjonoša, m. i f. *qui capinos portat*. Stulli. krošnje-noša, koji ili koga nosi krošnju ili krošnje. — *tako sloč.* riječi kod bremenosa.

krotak, (kroz što) *vidi* zašto. Rj. *vidi* kroz. **krötak**, krötka, adj. *zahn, sanftmuthig, mansuetus*. krotak kao jagnje. Rj. — Nemać svetae (što se tiče suda i urelbe zemaljske), . . . što je *Njemać krotak* i skladan . . . Post. 201. Smjeran sum i krotak dušom svojom, kao dijete kraj matere. Ps. 131, 2. *adv.* krotko, *sanft, mansuet*: Al' mu Bogdan krotko odgovara. Rj. 305b. Krotko hodi, dok do njega priđe. Nj. 2, 121.

krotilac, krotioea, krotitelj, m. *domitor, domator*. Stulli. koji kroti, *der Bändiger, Bezwinger*.

krotiti, krotim, *v. impf.*; *v. pf. slož.*, o-krotiti se, *v. impf.*; *v. pf. slož.*, ukročavati. — **1)** mansuetuere, mansuetudo, mansuetum reddere, etc. Stulli, hanc mansuetudinem, krotiti koga, činiti ga krotkim, činiti ga skromnim. — **2)** sa se, refleks. mansuescere, mansuescit. Stulli, postojati krotak.

krotost, krotosti, *f. die Zähmheit, der Sanftmuth, des Sattels*. Rj. — Ili ne mariš za bogatstvo njegove dobrote i krotosti i trpljenja? Rim. 2. 1. — krotost od osn. od koje je krotak. Osn. 227.

krov, krova, *m. das, krovy das Dach, tectum*. Rj. *gd* pokrivi 2. pokrivać 2. urtija. — Koji smo se ovjige sastali danas u ovi poštenu dom, a *pod krova* Rj. Kov. 70. *od krovijeva koji je u kriti, isp. koj. rov, na-poj, i t. d. od krovijeva koji su u riti, na-piti, i t. d.*

krovina, *f. schlechtes, ungenussbares Heu was zum Bedecken nur zu geringen Nutzen*. Rj. *ovnja*, krovuljina — *slama nečista, koja nije ni za što drugo nego da se njom pokrivi zgrada kakva osim je isto za krov*. — Podina, 2) prostirać od kakve krovine ili stene. Rj. 521a. Pritiskovi se meću po krovnatijem kućama da vjetar ne odnese krovinu. Rj. 599b.

krovinjara, *f. Krovnata kuća, vidi krovnjača*. — Milos se rodi u seljačkoj krovinjari. Mil. VI. za ust. esp. budnjara.

krovnat, *adj. n. p. kuća, mit Stroh, Heu bedeckt, tectus stramine*. Rj. čemu je krov od krovine, od slame, sijena. — Pritiskovi se meću po krovnatijem kućama da vjetar ne odnese krovine. Rj. 599b.

krovnjača, *f. Strohhutte, casa*. Rj. krovnata kuća, zaruka, vidi krovinjara. — Dok je moje prebijele kule i A on je sjedio u krovnjači. Npj. 1. XXI.

krovuljina, *f. ovnja, od krovina*. Rj. za ust. isp. travuljina.

kroza, kroza, *is akus.* durch, per; krozanj, krozanja, t. j. krov njega. Rj. vidi črez. proz. — **1 a)** S ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je u onome što sama znači, mjesto po kome se što miče s jednoga kraja na drugi, ili je samo upravljeno tako. Sint. 152: On se može provući i kroz najmanju rupicu. Rj. 79b. Opletu vijence od vrbovih mladica, pa se kroza njih ljube. Rj. 112a. Uzevi ga za ruku stane ga voditi kroz svu sobu. Npr. 8. Ovi mladici imajuć čudotvorni prsten, te s njime kroza svjet, najze ađaju. 265. Nagju sve pečenje i varivo iskotrljano kroz kućinu. 259. Kroz pešteru bi prošla. (Kaže se za tanku košulju). 161. Kroz jedno uho ulazi a kroz drugo izlazi. DPost. 50. Poroblo nam ruke iskopajte, i kroz ruke ruke sastavite. Npj. 1. 239. Kad je bila kroz goru zelenu, al' povika iz gorice vila. 1. 560 (bila i prolazila). Ne udara Golotrba Iva, da zjevojuku kroza nj ne ubije. 3. 101. Jednu noć provuku se kroz maglu i kroz pomrčinu. Miloš 38. Kroz vijelu našu zemlju (u priječniku) ima 1720 milja. Priprava 101. Da se krozu svu ocu nješavina može doći do stvari vrlo dobrih. Rad. 20. 155. — **b)** ovo se značenje prenosi i na stvari umne, na staoje i na raduju. Sint. 456. Kroz san besjedi. DPost. 50. Seja bratu kroz pluć progovara. Npj. 2. 112. Roni suze niz junačko lice, a kroz suze gnjevno progovara. 2. 421. Kroz svu jezik valja da progje i za sebe pravila da postavi. Pis. 68. Da nam kroz ovjige nješave valja ući u carstvo Božije. Djel. Ap. 11. 22. — **2)** što pomoće ili čini da što bude može se uzeti kao da raduju kojom se čini da što bude prosto rekavi. Kroz nj probavi. Sint. 456: Prava ljubav k narodu... ne razja se s čovjekom, nego se dobiva kroz vanu i odgojanje. Kov. 11. Isteke onim čovjeku kroz koga dolazi slabazan. Mat. 18. 7. P' sa sina svojeza... da se svijet spase kroza nj. Kov. 3. 17. Držite urudbe moje... ko ih vrši, živće ući kroz njih. Mojs. III. 18. 5. Mnogi oblici...

njesu mogli ni postati drugačije nego kroz oblike staroga slovenskoga. Djoha 9. — **3)** po tome (pod 2) ovako se kaže i uzrok u značenju koje ima uzrok u drugom padežu s prijedlogom s: «Koja ti je golemo nevolja, te si tako u obrazu bleđa? Ili kroz braću moga Alil-aga, ili kroz majku ostarilu majku?» Nij kroz majku, već kroz brata teoga. Npj. 1. 619. Sint. 157. vidi črez (samo u moralnom smislu): črez njega sam propao. cf. s. Rj. 829a. — **4)** uz ovo (pod 3) značenje dobija uzrok ovako kazan i ono koje ima u drugom padežu s prijedlogom radi. Sint. 457: Krotost, (kroz što) (u vojvodstvu) vidi zašto. Rj. 305b — rasto, radi što. Konj se kroz dlaka ne hvati nego kroz brzinu. Post. 150. Svagja kroz jagluk. Zavadi se i milo i drago... da kroza što, ne bi ni žalili, već kroz jednu vezenu jagluku. Npj. 1. 561 (da u pjesmama drugi padež često stoji mjesto četvrtoga, to je poznato. Sint. 457). I čaše se otet od Turaka, al' se seti nekaja Stevana... Kroz dete se predaje Turcima. 3. 37.

křpa, *f. (pl. gen. křpav. — 1) ein Fleck (Tuch, Leinwand), Lacinia*. Rj. komad čahe, platna, dem. křpica, ovnm. křpetina, křpurina. — Inspiraća, křpa što se njom ispira što. Rj. 235b. Ladžnjaka, debela křpa što se meće navrh parionice. Rj. 335b. Privezać, lipba křpa, što se metne preko fudolja. Rj. 586a. Gde brazdila, tu zaspala... pokrila se tankom křpom. Npj. 1. 330. Spopadnem u ljutini komade svile, i sve ih izderem u křpe. Danica 2. 129. Izmagjoše... našu sada toliko poznatu hartiju od křpa. Priprava 183. — **2)** křpa platna, ein Stück Leinwand von 20 Ellen, massa lintae. Rj. dradeset lakata platna. — **3)** křpa gunjska, Art wollener Zeug für gunj, panni genus: ova je křpa kao domaće ovranjeno sukno, ali iznutra ima rese, i toplija je od sukna. Rj. nekakvo pamučno čiro. — Abadžije grade najviše gunjeve od gunjske křpe. Rj. 1a. — **4)** (u C. G.) křpa slanine, t. j. veliki komad kao n. p. polovina ili četvrtina čitave slanine. Rj. 3

křpa, *m. der Flicker, sartor verdo*. Rj. koji křpi, vidi křpedžija, od čega je hup.

křpedžija, *m. vidi křpa*. Rj. koji křpi. — křpedžija, *isp. takve riječi kod četedžija*.

křpele, křpela, *f. pl. das Verbindungswerk der Joeh-paur Ochsen am Pfluge, jagi pars. Rj. sprava koja sastavlja jarmore volova u plugu, vidi křcele, křrale*. — Zadavaća, kao oje u plugu od kola od prevjeh křpela. Rj. 171a. Plutujice, drvo, kao uska daščica, što stoji kroz křpele (kod pluga i kod kola volujskijeh). Rj. 507a.

křpelj, křpelja, *m. — 1) eine Schaflaus, (ixodes) Rj. 3, ricinus*. Rj. kao orulka uš što se upije ovcu u meso, vidi křpijel, křpuša, křlja. — Upio se křpelj u meso. Rj. 784b. Siromah je křpelj koji guzice nema. Post. 285. — **2)** vidi křpiguz. Rj. biljka.

křpeta, *f. (u Dobroti) šarena ponjava, kao čilim, što stoji na stolu (Talijski carpetta), der Tisch-teppich, tapetum in mensa ponendum, cf. trpežnjak*. Rj. vidi i postolnjak, stolnjak.

křpetina, *f. ovnm. od křpa*. Rj. vidi křpurina. — takva ovnm. kod babetina.

křpež, *m. das Flickerwerk, die Flickerei, consarvinatio*: Trpež i křpež po svijeta drže (Post. 161). Rj. raduju kojom se što křpi (isp. křpljenje); i ono što se křpić načinu, vidi okrp 2. pešnjavina. — Křpež je sirotinjska majka. Post. 161. Ako hoće azbuku bez křpeža, po kroju ili svojstvu jezika našega. Nov. Srb. 1821. 389. Kad se Slavenska ortografija u Srpskom jeziku mora pokvariti, i Srpska ostati opet puna křpeža i natege; zato... Rj. 1. XI. — riječi s takim ust. kod derež.

křpica, *f. dem. od křpa*. Rj.

křpiguz, *m. quirlförmiger Fennich, panicum verticillatum*. Rj. Quirlblätige Borstenhirse, Borstengras,

setaria verticillata P. B. Rj.³ *vidi* krpelj 2. *biljka*. krpj-guz. *riječi* tako slo., kod bjeloguz.

krpitelj, *m.* (u O. G.) *vidi* krpelj 1. Rj. i *syn. ondje*. **krpiti**, *pi-m, v. impf.* Rj. *e. pf. sloz.* iz-krpiti, na-, o-, po-, pod-, pri-, raz-, s-, za-; *v. impf. sloz.* potkrpljati, raskrpljati, skrpljati; raskrpljavati, skrpljavati. — **1)** *flieken, pannum adsum.* Rj. *isp. pešnjati*. — Dorem nogavicu, pa *krpim* tur. (Kuburim). Postl. 58. Ko staro *krpi*, konce trati. 156. *Krpi* rupu dok je manja. 161. *Koitorre krpe* Cigani. Danica 2. 102. U jeziku našemu protiv zdravoga razuma opet *da krpimo* i da natežemo. Pis. 7. — **2)** koga. *schelten, inreipa.* Rj. karati.

krpljanik, krpljanika, *m.* put ili prtina od krpalja, *eine mittelst der krpelje gemachte Schneeschuh, ein per nives instrumento krpelje dicto facta.* Rj. — *s. takim* *nast. riječi koje znače put* *vidi* kod čvlenik.

krplje, krpaljā, *f. pl.* (u Here.) kao obruči, što se ispriječaju (*iskrpe*) dretvom ili oputom, te čobani i lovci po Heregovini obuvaju na noge, da se može ići povrh snijega, *der Schneeschuh, calceatus quidam per nives rabuntium*: Ma da vidiš Radović Šćepana, *erbove je krpelje* napravio, pa razgazi snijeg u planinu. Rj. — Krpljanik, put ili prtina od krpalja. Rj. 306a.

krpljenje, *n.* Rj. *verh. od* krpiti. — **1)** *radnja* kojom *tko krpi* što *n. p. rupu u haljini* (las Flecken, reparatio. Rj.) — **2)** *radnja* kojom *tko krpi* koga. Rj. *vidi* karanje.

krpūriua, *f. videti* krpetina. Rj. — *takra auquo, kod* baburina.

krpuša, *f.* (u Boei) *vidi* krpelj 1. Rj. i *syn. ondje*. — *za* *nast. isp. ajgrimša*.

Krsman, *m.* ime muško. Rj. *isp.* Krsto Krsctiman. i imena Rádo Rádmán. (Vúko) Vúkman.

Krsme,* krsmeta, *n.* (u Srbiji) *vidi* mrtvina. Rj. što se *pluća* za mrtvoga, *vidi* i mrtvačina.

Krsni, *adj.* Rj. što *prispada* krsnu. *Krsni* (osn. u krs). Osn. 178. krsitni, t. *između* s i n *otpada*.

— **1)** N. p. kolač, svijeća, u *zum Hauspatron ghorig, peritens ad diem patrono coeliti suorum, bñadis* (?). Rj. *Krsno* ime, n. Svaki Srbín ima po jedan dan u godini koga on slavi, i to se zove *krsno* ime, sveti, svēto, i blag dan. Rj. 306a. Lome *krsni* kolač. Rj. 306b. Tako mi *krsne* svijeće. Postl. 301. — **2)** On nam dade ovu besrnutu hranu kao plod koji uzre na njegovu *krsnom* drvetu. DP. 196. Svi koji uzeste na sebe u životu *javam krsni* i za mnoga idoste u vjeri. 363. *vidi* križni. — **3)** *krsni, ad sacram ablationem spectans.* Stullli. što *prispada* krsnu (6), *krsnjenja*, *govori* se u *Hrv.* *vidi* krseni.

Krsnice, *f. pl.* u sablje ili u mača ono gdje se drži rukom, *der Griff an Sabel, capus, cf. balčak*: Dokle im se sablje polomiše *do krsnicah* i rukah desnicah. Rj. *vidi* i balča, barčak.

Krsnuti, krsnem, *v. pf.* kao *ustati, dići* se, *pokazati* se, *izići*. iskrsnuti, škrsnuti, vškrsnuti. Korijeni 256. *exire, egrredi, comparere, resurgere, ad vitam redire.* Stullli. — Kad je cijenio *krsnut*, tad je poginuo. DPostl. 41. Minu kad *krsnut* cijenjaše. 61. Učiniti kako žunjević mačak, ki *krsnu*, kad scijenjaše poginut. 141.

Krst, krsna, *m. Rj.*: *Krst* (od *Hristos*, i od njega u srednj. rodu množ. *krsna*). Osn. 21. — **1)** *das Kreuz, crux*, n. p. *krst* od drveta ili od zlata; *krst* što čovjek načini na sebi kad se prekrsi: *krst* što kod svojega potpisanoga imena načini onaj koji ne zna pisati. Rj. *dem. krsčić* *auqm.* krsčina. *isp.* krsni 2. *vidi* križ. — I *krsiore* od časnoga drveta. Rj. 138b. Krsionoše, oni što idu s *krsiocima* i s ikonama po polju i po selu. Rj. 167a. Izreže sjekirom *krst* na kori onoga drveta u kojemu su čele. Rj. 178b. Kalup, n. p. za *krsiore* što djeca liju od kositara. Rj. 261a. Izostao kao baba za *krsima*. Postl. 100. *Krste* lipovi! (Reče Turčin

Hrišćaninu kad ga to pita): 161. Svak svoj *krst* nosi. DPostl. 117. Gdi su saše nam *casno krsiti*? Npj. 2. 85. Nigda ti se ne ču početi ti ni *odla* i *od krsiti* *mojega*. 2. 609. Kad je Gorgije Stojom zavlačio, i Srbiju *krsnom* prekrsio. 1. 151. Ne bi bilo *krsta* od *traj* *pešta*, da ni nije vidio *čoda* 5. 1. 3. m. — *namu*. Znao je... *krsiore*, *pannag* i *peštor* *ak* *el* *el*. Danica 1. 11. Svakoga brata *kopi* se *kri* *to* *krsiti*. Kov. 121. Ordna Leopoldova *val* *lovi* *krsiti* *na* *el*. Rj. XV. Koji i sam trazi preporuke, *da* *dobije* *ke* i *em* *krsiti* *više*. Straž. 1887. 62. — **2)** *nemam* *ke* *krsiti* *da* *Christenheit, christiani.* Rj. *vidi* krsanstvo, krsčanstvo, hrišćanluk. — Ne *izjedim*, *haladim*, *le* *le*? Rj. 221a. *suprotno* *nel* *est*, *f.* — **3)** *Krst* *ne* *robu*, *ein* *Gstern, ostem.* Rj. osam izvješćenju *id* *el* *el*. Rj. — **4)** *gomila* u *paoriji*, *vdje* se *da* *je* *ostek* od 20 *na* u *krajini* od 18; *snopu* *zita* u *krsiti* *je* manja od *krsiti* u *paoriji* od 10 *snopa*, u *kršim* može biti i od 18, i onda se kaže da je u *krsiti* *čitav krsiti*: deset *krsiti* nasadio na *zavnu*, *cf.* *krsina* 2. Rj. — **5)** u *Dalm.* *četiri* *spice* u *to* *ok*, *cf.* *gobelja*. Rj.³ *četiri* *gobelje*. — **6)** *Krsitno*, *da* *buje*, *baptisma, u* *arom* *primjra*: Nekakvoje *čovku* *mir* *rahu* *gjeca*: neka *jedva* *krsit* *dočekaju* a neka u petnaest dana... Kad li *ovo* *rodi* *šina*... *obeseli* se *otac* i *hoće* i *put* *da* se *dijete* *krsiti* *bojeći* se *smrti*. Npr. 212. *isp.* *krsni* 3 *može* *biti* *da* *umro* *ali* i *ovaj* *primjer*: Tako mi *krsiti* u kom sam *krseni*? Postl. 302.

Krsta, krsna, *m. vidi* Hristos. — Krsćanin tako sebe zovu Srbi zakona Rimskoga tjer oni mjesto Isus Hristos kažu Isu Krsiti, a one koji su zakona Grčkoga zovu Hrišćanin tjer oni govore Hristosi. Rj. 310b. *isp.* Krsina, Krsinja od Hristina.

Krsta, krsni, *n. pl.* — *Udas* *Kren.*, *als ein* *Had* *des* *Korpers, regia* *sava*, *lumbas*, Rj. *donja* *strana* u *čorjeka* *pod* *pluća*. Stullli. *vidi* križ, nadrepak, nadrepina. — *Sjekim* me (n. p.) u *krsima*, t. j. *zabolje* me u jedan put. Rj. 683b. Izvezena je po jedna grana spred, i sa strag *nad krsima*. Zim. 116. — **2)** *nositi* *krsta* ili *krste*, *cf.* *zavjetina*: Od tada su *krsiti* nastanula. Rj. — Takovo se veselje zove *zavjetina*, a u Jadru govore: *nose* *krsta*, *krsiti* 2. ili *krsionoše*. U Tršću *nose* *krsta* drugi dan Trojičina dne. Rj. 167a.

Krsta, *m.* ime muško. Rj. *hupp. od* Hristolov. *postanje* *vidi* kod Kristinja, *za* *ak*, *vidi* Kosta. — *Tukao* *nađzakom* *kneza* *Krsu* *Ignjatovića*... *Krsta* mi se *poslije* *tužio*. Sovj. B.

Krstac, krsca, *m.* — **1)** u *Gacku* *karaula* s nekoliko *topa*: Od *palanke* *Krsca* *krvavoga*. Rj. — **2)** *brdo* *između* *Ormnice* i *Pastrovića*. Rj.

Krstac, krsćica, *m.* krsćac barjak: Sve ugleda *krsćica* *barjaka*. Npj. 5. 327. *Stade* *huka* *krsćica* *barjaka*. 5. 333. *vidi* krsćac barjak. — *krsćac* *prema* *krsćac* *kao* *krajičnik* *prema* *krajičnik*, *krsćac* i *krajičnik* *govori* se *na* *vrše* u *Ornoj* *Gori*.

Krstara, *f.* — **1)** *Stamm, Stammel* *cinis* *Kren.* *es, trunca* *crux*. Rj. *krnjag* *od* *krsta*. — **2)** (u *Risnu*) *reče* se *za* *rjesticu*, kao da joj se *one* *pred* *djecom* *ne* *bi* *spomenulo*, *cf.* *rogulja*. Rj. *cušim* *izam* *za* *rjesticu*.

Krstarec, *f. pl.*: Tu *Osmanu* *jadnu* *zapamše* *na* *Krstarec* *na* *debele* *doce*. Rj.

Krstas, krsćina, *m. Rj.* što *ima* *na* *sabi* *znak* *krsta* (*križ*). *vidi* krsćac, krsat. — **1)** *krstaš* *talijer*, *der* *Kronthaler, thalerus*. Rj. *vidi* križak, križar. — **2)** *krstaš* *orao*, *der* *Kreuzadler* (?), *apud* *el* *genus*. Rj.: *Da* *zastreliš* *orla* *krstatoga*, *krstaš* *orla*, što *vodi* *oblake*. Npj. 2. 330. *dem.* *krstašić* *auqm.* *krstašina*. — **3)** *krstaš* *barjak*, *die* *Kreuzfahne, ceccillum* *cruciatum*: *Krstaš* *ga* *je* *barjak* *poklopio*. Rj. — **4)** *krstaš* (*vojniki*), *Kreuzfahrer, cruciger* (*miles*). *vidi* krsćski.

Krstšica, *f. der* *halbe* *Kronthaler, auch* *der* *vierte*

... *th. leri crucati dimidia, et vel quart*
... *krstašica t. l. ier i poborica, pa i četert.*

krstašie, *m. dem.* od *krstaš orao*. — Na Jabučju
... *krstašima, f.* u C. G. *augm.* od *krstaš*: Pok do-
... *krstašica orle*. To ne bješe *krstašina orle*, no
... *gese Mikonču Marko*, Rj.

krstaški, *adj.* *Što pripada krstašima* (isp. *krstaš*
... *krstonosni*. — U srijedi ovoga perioda stoji
... *osobiti sveštenik*, po imenu Gregur Hildebrando.
... *krstaški orao*. Priprava 84.

krstat, *adj.* *1)* n. p. *burjak orao*, *Kreuz-Fahne*,
... *signatum cruce, scilicet cruciatum*: Da zastrelim
... *krstat*, *krstat*, Rj. *sto ima na sebi znak krsta*, vidi
... *krstat*, *krstat*. Sve su sami *krstati taljeri*. Npj. 3, 437.
... *krstat*, *krstat*, I. 177. Križna vrata,
... *krstat* da su *krstati*?, Npj. 1, 316. — *2)* *krstat put*,
... *krstaški*: Kadu dogđe na *krstati pute*, Rj. *vidi*
... *krstaški*, *krstaški*.

krsti, *krstā*, *m. pl.* *radi krsta*, Rj. — Mrković ...
... *zakona Turskoga*, ali ne samo slave krsna imena, nego
... *u Trojici dne nose krste* na gori Rumiju, Rj. 371b.
... *krste nositi*, a Boga moliti mnogo je. *Dva posla je*
... *teško raditi*, Posl. 161. *Tako mi krsta koje smo dr-*
... *žali!* — K. pobratimcu, 304.

krstici, *krstički*, *m. pl.* u *Stallija*: *krstički*, *la*
... *stennito del battesimo, su via abbatinatis eucromoniae*,
... *krstički*, u *Hrv.* *tako se zove čast koja se daje, pošto*
... *se daje krsti*, isp. *kumalo*.

krstić, *m. dem.* od *krst*, Rj. *vidi* *krzić*. — U drvetu
... *izrezan krst* ... po tom se *krst* ponovi nožem, pa se
... *od sjekice otkine malo yoska*, te se od njega načini
... *krstić* i prilijepi u onaj ponovljeni *krst*, Rj. 188b.
... *krstić* u starijem karlovačkom crkopištu a nema
... *u layovskom*, ono stavili *magia dea krstića*, Živ. kralj.
... *arh. X.*

krsti-kume-dijete, *holjka*, u Rj. *po gacaru isto-*
... *nom*: *krsti kume dete*, u Srijemju *Kriechander Kle-*
... *trifolium reptans str. repens*, Rj. u *Leun*, Rj. *Krsti-*
... *kume-dite*, Osn. *Bi odje se udahla tako sta, eue riječi*.

krstilac, *krstiova*, *m. radi krstijeli*, *Stulli*, *koji krsti*,
... *riječi s takim nast. kod čuvalac*.

krstina, *f.* *1)* *augm.* od *krst*, Rj. *2)* *elliche*
... *Garbn, die auf dem Felde beisammen liegen, ver-*
... *gatum annulus, cf. krst 1*, Rj. *Devetica*, *2)* *krstina*
... *od deset spopova*, Rj. 115a. *Prorasto žito*, n. p. u
... *krstinama*, Rj. 611b. *3)* u samara stružnji kraj
... *koji je gore u udrlst sastavljen*: Svaka štica svata
... *udarila a krstina kuma po pršima*, Rj.

krstina, *f.* ime žensko, Rj. *vidi* *Krstinja*.

Krstinja, *f.* ime žensko: No *Krstinja* kneževa lju-
... *bovea*, Rj. *Krstinja* *osn. Krsta* od *Hristina*. Osn.
... *isp. Krst* od *Hristos*, *bacca imena kod Draginja*.

krstionica, *f.* *Taufstein*, Rj. *baptisterium*. — Tada
... *sveštenik s kumovima koji nose dijete tri puta obilje*
... *oko Krstionice*, DP. 191.

krstitelj, *m.* Rj. *koji krsti, der Tauffer, baptista*,
... *radi krstilac*. — *Krstitelj Jovan*: Jedno jeste care
... *Duklijane*, a drugo je *krstitelj Jovane*, Rj.

krstiti, *stati*, *v. pf.* i *impf.* *partic. pass.* *kršten* i
... *kršeni*, Rj. *v. pf. slož.* iz *krstiti*, *pos.*, *pre.*, *raz.*, *v.*
... *impf.* *kršavati*, *krštavati*; *v. impf. slož.* *prekrštati*,
... *rekršćati*, *raskršćavati*. *1.* *taufjen, baptizo*, Rj. —
... *Ona mi obalari stane govoriti*: Moj sinko ... i ja
... *sam krstom duša*, Rj. 37. *Krsti vuka*, a vuk u gori,
... *Posl. 161*. *Čoek ne može biti čoek, dokle ga čena ne*
... *krste* dok se ne oženi, i ne postane čoek svoje žene),
... *349*. *Krste* Todor čedo mušku glavu, Npj. 2, 157. *On*
... *čena* *krsti* *Dubom* svetijem i *ogrvem*, Mat. 3, 11.

11. *sa se*. *1)* *impf. v. pf. getauft werden, bap-*
... *tizo*, Rj. *Hoćete u put da se dijete krsti* bojeći se
... *smrti*, Npr. 213. *Možete li ... Krstiti se krštenjem*
... *Jovane* *u pt* *Krstu*? Mat. 20, 22. *Nemanja ...* *Od*
... *trideset godina krsti se na novu a pracostrnoj rjeri*,

DM. 15. — *2)* *impf.* *Kreuz machen, digito crucis*
... *figuram initor*, Rj. *znak krsta (križa) činiti na sebi*,
... *vidi* *kržiti se*, *v. pf.* *prekrstiti se*. — *Kažu da se ne*
... *valja krstiti* kad grmi, jer veće da onda sveti Ilija
... *bije glavole*, pa bi glavio mogao pobjeći pod *krst*
... *znajući da grom u *krst* ne će*, Rj. *On se stane krstiti*
... *i čuditi šta bi to bilo!* Npr. 83. *Da se i sam caričin*
... *sin začudi*, i ne mogaje da progovori riječ, *krstioći*
... *se od čuda*, 216. *Krsti se lijevom rukom*, DPost. 51.
... *3)* *impf.* Rj. *3)* *koga*, *čega*, od *koga*, od *čega*, *Kreuz*
... *machen vor etwas, abominari*: *krsti se ti njega*, t. j.
... *bježi od njega*, čuvaj ga se, Rj. *v. pf.* *prekrstiti se*
... *(od koga ili čega)*, *vidi* *aratosiljati se*, *kloniti se koga*
... *ili čega*, *isp.* *mahnuti se*, *manuti se*, *okaniti se*, *osta-*
... *viti se*, *ostanuti se*, *parasiti se*, *proći se*, *ukloniti se*
... *koga ili čega*. — *To su laže i varalice, od takovijeh*
... *se ti krsti*, i bježi! Priprava 56. *A ti se, dragi moj!*
... *krsti takovijeh mudaraca*, 57.

Krsto, *m. hyp.* od *Křsta*, Rj. *gen.* *Křsta*, *voc.* *Křsto*,
... *hyp.* od *Hristofor*.

krstónosuī, *adj.* *krsto-nosni*, *što nosi krst*, *vidi*
... *krstaški*. — *Branicevo*, koje je poznato još *od krsto-*
... *nosnoga ratu*, *Danica* 2, 57. *Papa stade propovijedati*
... *krstónosni rat* na njega, DM. 36. *tako slož. riječi kod*
... *bogonosni*.

krstónoše, *f. pl.* Rj. *krsto-noše*, *upravo koji krste*
... *nose*, *isp.* *križonoša*. — *Pa se onda dignu svi s krsto-*
... *vima i s ikonama* po polju ... po tom ručaju i čitav
... *se dan časte*. Takovo se veselje po *Branicevu* zove
... *zavjetina* ... a u *Jadru* govore: *nositi krsta* (*krste?*),
... *ili krstónoše* (oni što idu s *krstovima* i s *ikonama*
... *po polju*, Rj. 167a. *Kad se nose krsta ...* *Na čijoj je*
... *zemlji krst*, *onaj donose vima* i *mesu* te počasti *krsto-*
... *noše*, Rj. 188b. *tako slož. riječi kod bremenoša*.

krstópokloni, *adj.* *kad se krstu poklonja* (*klunja*).

U treću pak nedjelju slavi se *poklon časnome krstu*
... *Gospodnjemu* i po njoj se cijela nedjelja dana zove
... *krstópoklonu*, DP. 110.

Krstov, *adj.* *Christi*, *Stulli*, *što pripada Krstu*,
... *isp.* *Isukrstov*.

Krstov dan, *krstova dne*, *m. das* *Fest des Kreuzes*,
... *deren es zwei gibt, den 5. Jauner und den 14. Sep-*
... *tember, festum sanctae crucis*, Rj. *što pripada krstu*
... *(križu)*, *dan kad se slavi sveti krst* (*križ*), u *pravo-*
... *slavnijeh dne 5. sijčnja i 14. rujna*, u *katolika dne*
... *5. sebnja i 14. rujna*, za *nast. ov isp.* *biserov*. —
... *Vodični post, krstov dan* noći *Bogojavljenja*, Rj.
... *Koja se zanjuja po jesenju krstovu dne nagje*, za
... *onu se misli ...* Rj. 213a.

Krš, *krša*, *m.* Rj. *augm.* *kršina*. — *1)* (u C. G.)
... *der Felsen, sarrum, cf. stjenjak, kamenjak*: *Meso pri*
... *kosti*, a *zemlja pri kršu* (*valja*) (*Posl.* 177), Rj. —
... *Valovlje*, gdje su *veliki krši*, *die Felsen, rupes*, Rj.
... *52b*. *Da mi naše izvedemo roblje u planine i kršere*
... *ljute*, Npj. 1, 33. *vidi* *i* *grohot 2*, *kuk 2*, *stijena*. —
... *2)* (u C. G.) *der Stein, lapis, cf.* *kamen*: *udario ga*
... *kršem*: *diže krš* da ga udari, Rj. — *Ili lonac o kršu*
... *ili krš* o loncu (*udario*), *loncu kami svakojako!* (*Po*
... *pravilu našega jezika valjalo bi kazati o krš i o*
... *lonac* *mjesto o kršu i o loncu*», ali se ovako tamo
... *(u C. G.) govori*, *Posl. 102* (isp. *Ili loncem o kamen*
... *ili kamenom o lonac*, teško loncu svakojako! 102).

— *3)* (u Srijem) *das durch ausgetretenes Wasser Ange-*
... *schwemmte, adverbio?*: *Snijela voda šušanj pa na-*
... *činila krš* (kad ko kaže da je s kim rođ, a ne zna
... *se po čemu)*, Rj. *ono što snese rodu kad zaplavi*, *vidi*
... *i* *nanos*, *snos*, *okršanj*, *ološ*.

kršak, *krška*, *adj.* *vidi* *loman*, Rj. *gdje ima krša*
... *1.* *vidi* *i* *kršan 1*.

kršan, *kršana*, *adj.* — *1)* *felsig, sarvosus, cf.* *loman*:
... *U punice u kršno primorje*. *Od Kosova nz kršno pri-*
... *morje*, Rj. *gdje ima krša 1.* *vidi* *i* *kršak*, *valovit 2*.
... *— Kujigu piše od Kotara Janko*, te je šalje u *kršnu*
... *Kladušu*, Npj. 3, 107. — *2)* *wacker, trefflich, bonus*,

praeclarus: kršan je to čovjek. Rj. *val un, dohar*. — Ja ću t' naći za djecu divojke, a ti tebi *kršna prjateljca*. HNpj. 3, 193. O Jelice, *kršna diričice!* 3, 306. Da ti, draga, *kršna haber* kažem. 4, 171. Jer sam *kršan šćar* potpazio. 4, 175. u *prinjera*, koji *dv*, *biće s ironijom* rečeno: *Kršna* ti mi nastu ova godina! Ah jadi, jadi moj! A još *kršni* dan bijeli srijeda, ja izgubih svoj! dilbera lijepa. Here, 271.

kršćanin, m. Rj. *der Christ, christianus, tako zore Hrvat katolik sebe i sve ljude kršćane, u Srbiju pravoslavni kaže tako katolika, isp. hrišćanin*. — Vazda i Marija! Odgovore *kršćani* oko Spljeta kad im se nazove: Faljen Isus! Posl. 31. Tako je i *hrišćanin* koji glasi i *kršćanin* (od *christianus*). Osn. 119. *isp. Krst i Hristos*.

kršćanica, f. *vidi* kršćanka. Stulli. *isp. hrišćanica*. **kršćanka**, f. Rj. *Hrvatu je svaka kršćana žena, u Srbiju katolikića, vidi hrišćanica, isp. hrišćanka*.

kršćanski, adj. Rj. *sto pripada kršćanima, u Rj.: römisch-katholisch, romano-catholisch*. Rj. 310b. *isp. kršćanin*. — Njemački božić našemu melje. (Kad je o *Kršćanskom* božiću jugovina). Posl. 227 (Njemački = *kršćanski* = katolički).

kršćanstvo, n. *christianismo, christianitas, Christi religio*. Stulli. *vidi* krst 2; hrišćanstvo, hrišćanlak.

kršćavanje, n. *das Taufen, baptizatio*. Rj. *verb. od kršćavati, radnja kojom tko kršćava, vidi kršćavanje; kršćenje, krštenje*.

kršćavati, *kršćavam, v. impf. taufen, baptizo*. Rj. *vidi* kršćavati, *ovijem se oblijevi ističu imperfektivnost prema obliju krstiti, koje je impf. i pf.* — Kad su Ćirilo i Metodije *kršćavali* Slavene. Nov. Srb. 1817, 528. Jovan krstitelj . . . on ih *kršćavaše* u Jordani. Mat. 3, 6.

1. **kršćenje**, n. *vidi* krštenje. Rj.

2. **kršćenje**, n. *vidi* krštenje. Rj. *verb. od imperf. glagolu krstiti, vidi* krst 5. A *kršćenje* i vjenčanje svršuju popovi po kućama. Danica 2, 198.

kršćenje, n. *das Brechen, fractio, ruptio*. Rj. *verb. od kršiti, radnja kojom tko krši što; Zdrav je jezik drvo životno, a opaciina s njega kršćenje od vjetra*. Prič. 15, 4.

kršitelj, m. (u Boei) nekakav mali krpelj, koji se ukoti psima u usi. Rj.

kršina, f. *augm. od* krš. Rj.

kršiti, žim, v. *impf. brechen, frango, cf. lomiti*. Rj. *vidi* i krhati 1, trošiti 3. *dem. krškati, v. pf. slož. po-kršiti, pre-, s-, u-, uz-*. — Kad ali eto ti *vetra, duva, ruši, krši*, prevrće galegol što nazje. Npr. 58. Javuka se vjetru moli, da joj grane ne odlomi: Ne lomi me, ne krši me! Npj. 1, 188. *sa se, pass.*: Kad u večer, Bože! duva *vetrina*, *krše* se drva misliš sve će iz korena izvaliti. Npr. 142.

krškunje, n. *dem. od* kršenje. Rj.

krškati, kām, v. *impf. dem. od* kršiti. Rj.

kršljav, adj. in *Wachsthum zuruckgeblieben, hatt, terkümmert, qui non juste crevit, cf. kržav, kržljav*. Rj. *kršljavo je što ne uzraste kako treba, isp. zakršljati, zakršljaviti*.

kršno, adv. *prema* adj. *kršan* 2. *Kao dobro, kako valja*. — Ja ću tebe *kršno* opremiti. HNpj. 3, 116. *Kršno* ću tebe darovati. 3, 220. Svi ste mene *kršno* milovali. 3, 355.

kršnjāk, m. Rj. *kršnjāk* (pred a ja = osn. u *kršnin*). Osn. 268. — 1) (u C. G. i u Lici) *vidi* svećar. Rj. *koji slavi krsno ime*. — 2) (u Hrv.) *kršna* ime (t. j. svetac kojega ko slavi). Rj. — 3) (u Bosni) *kršni kolač*. Rj. — 4) veliki lonac u kome se kuva jelo o *kršnome* imenu. Rj.

kršötina, f. *fragmen, fragmentum*. Stulli. *kud se što krši, komad je od njega kršötina; ono što se od čega okrne. — riječi s tukim nast. kod bljivotina*.

krštavanje, n. *vidi* kršćavanje. — Ovo *krštavanje* Jovana, koji stajase na sumegji oba zavjeta. DP. 313.

kršćavati, *kršćavam, v. impf. vidi* kršćavam. Koje znači mjesto gdje je *krštavao* Jovan na Jordani. DP. 313. *sa se, pass.* — Za što se u ovaj dan *krštavali* naznabos. DP. 155.

kršteni, adv. n. p. *kuca, Tauf-, baptis-malis*. Rj. *vidi* krsni 3, *sto pripada krštenju; Kršteno pasmo, u. (u voj.) vidi* krsnomen. Rj. 310a. *Kršteni Jan*. Rj. 311a. *Makro krsnoma, t. j. Kršteno*. Rj. 310a. *Ne zovu ga krštenom imenom, no za zovu pasom Smeđ-pašom*. Here, 31.

kršćenica, f. u *Zelru, der Tauf-schem, lituro baptis-malis*. Rj. *kršćeno pasmo*.

1. **krštenje**, n. *das Taufen, baptizatio*. Rj. *verb. od imperfekt, krstiti, radnja kojom tko krši vidi* kršćenje, kršćavanje, krsćavanje.

2. **krštenje**, n. *der Tauf-, baptis-mas*. Rj. *verb. od glagolu imperfekt, krstiti, vidi* kršćenje, krst 6. Kad svrši pop *krštenje*, krsnu svi doma. Npr. 211. Možete li . . . krstiti se *krštenje* kojijem se ja krstim? Mat. 20, 22.

1. **krš, adv.** — 1) *krto meso, das Fleisch allem mit Anschluss des Fettes, carnos excepto adip.*, cf. *kršina*. Rj. *Krto meso; meso samo bez tustina, prutina*.

2) n. p. *drvo, gvozdje, sprode, nabogam, durus, fragilis*. Rj. — *Ljuto gvozdje, sprode, durus, cf. Prt.* Rj. 339. *Kao tvrdo što se ne da savijati ve! se prig prekrši, suprotno gibak, prutak, Krt* (dijče ponijereno od *kršćak*, od kojijena od kojega je *krhata*, vidi *krhu*). Osn. 210.

2. **krš, krtā, m. talpa. Stulli. *govore se u Hrv. vidi* krtica, krtina 2. *isp. krtovina*.**

kršan, m. (u Srijenu) *vidi* sukado. Rj. *vidi* krcan, gdje su i *syn.*

kršica, f. *der Maulwurf, talpa*. Rj. *vidi* 2 krt, krtina 2. — *Tada će baciti čovjek idole svoje srebrne i idole svoje zlatne krticama i slijepijem mišima*. Is. 2, 20.

kršćenjak, m. *der Maulwurfsbaugel, Maulwurfs-haufen, annulus terreae u talpa operatus, cf. krtovina*. Rj. *vidi* i krtovina, mrginj 1, *gomilica zemlje što v rjeje krtica. — riječi s tukim nast. krtavičnjak, matičnjak, ožičnjak, paličnjak, ružičnjak*.

kršina, f. — 1) (*kršina*) *das Fleisch mit Anschluss des Fettes, carnos excepto adip.*, cf. *krto meso*. — 2) *vidi* krtica: *Krtina* ispod zemlje ide pa opet ne može da se sakrije (Posl. 162). Rj. *vidi* i 2 krt.

kršō, *kršōla*, m. (u Hrv.) *Art Korb, corbus manus, cf. rudičjak, sepet*. Rj. *neka krtovina, kod* kourica *syn.*

kršog, m. *der Urath im Zimmer, sordes in cubili sparsae*. Rj. *kojekako smeće po sobi, vidi* antrešelj 2. *rijeci s tukim nast. kod* hrlog.

kršōla, f. (u C. G.) *Kartoffel, Erdapfel, salubum tuberosum, cf. kroupir*. Rj. *vidi* i bavërme, ksten 2, *rašak*. — Tako se *kršōla* (kroupir . . . raznese po ostaloj Evropi. Priprava 6.

kršōle, f. pl. opština izmegju Kotora i mora. Rj. **kršōliste**, n. (u C. G.) *Ort wo Kartoffel gebauet worden, locus ubi salubum tuberosum fuit institum*. Rj. *mjesto gdje je bila krtōla posijana. — za* *nast. kod* dvanāšite.

kršōprzja, m. (u Srijenu) *vidi* sukado. Rj. *vidi* krcan, i *syn. ondje. — tako* *slož. riječ* gluho-przja.

kršōrovina, f. (u Baranji) *vidi* krtičnjak. Rj. *krtorovina, što krt (kršōla) izrije, vidi* i krtovina, mrginj 1.

kršōvina, f. *terra quam talpa palibus accurat*. Stulli *viz* Hablelićan. i *danus se govori u sjev. Hrv. vidi* krtičnjak, krtorovina.

kršōženje, n. *das Urath-machen im Zimmer, confusio suppellectilis in cubili*. Rj. *verb. od* krtožiti. *radnja kojom tko krtoži*.

krtožiti, žim, v. *impf. Urath machen im Zimmer, sordes spurgere in cubili*. Rj. *smeće rasipati, neči-*

... a *Umt. po soli, vidi przniti 3. strviti.*
... *sluč. zakrtožiti.*

kručina. *f. die Dack, crassites, Rj. osobina onoga*
... kručist.

krug. *Rj. dem. kružić. 1) eine Scheibe, discus.*
Rj. D. m. ovdje u krunu glavu Jovana kršitelja ...

... glavu njegovu na krunu, i dadeše dje-
... Mat. 14. 8. 11. esp. kolut, kotur. 2) onaj

... od drveta što se na dno bunara metne te se
... kolač 5. Rj. 3) u Dalm. okruglo

... p. glavica ili njiya. Rj. — 4) (u C. G.)
... zavija savije a kruna: Sjekni ka' zavija iz kruni.

Rj. esp. okrug 2. Sve po čurku od zlata krunovi.
HNpj. 3. 325. — 5) kao kolo, društvo ljudi osobito

... Kreis, Cirkel, cercle. — Osim glasova, koji po inostranih krunovih visoko

... radnju s pohađalom spominju. Kad 9. 197.
... do skera izaci na svijet i ologati

... nauku književnost naučenjenu širim krunovom.
13. 169. Sve to mudi Tur-ki jezik vrlo brzo u sic

... okružio, esp. Korijeni 250.

krugatica. *f. zavija, isp. crnokrug. — Prepala se*
... sarovite ... Gruba ti je zavija krunatica ...

... strah je mene zavije krunatice. HNpj. 1. 402.

krüh. *m. po zap. kraju vidi hljeb: S trbuhom za*
... što je ruha na meni je, što je ruha u meni

... Rj. hyp. krušac, kruh: bravarica, česnica, simica,
zobinica, a tako dajje, koje vidi kod hljeb. — Nemoj

... ubiće te baba ruga. Rj. 9b. Glava
... Kad se poša kruh ... dokle se god

... u cradi ... Kruh ne bi u kras došao.
Rj. 197b. Kruh lakoga toga u. j. ovas, sitna proba

... Rj. 734b. Izvadi jedan bokunč kruha, i dade
... Jednu šcer blagu kao audio,

... Ko se motikom ne nabusa, ta
... Tako na tugja vrata

... Sjedn kruše
... Pošalju vjerenikovoju kni po

... Pöhogjani nose veliki
... 25.

krüharica. *f. ženska glava koja pje kruh, vati*
... ljeti tovjernarica, a zimi kruharica,

... DPost. 56.

krüjanin. *m. Uz koljeno paše Krüjanina. Rj.*

krüma. *f. voda koja teče kroz Dukagjin i utječe*
... Rj.

krüna. *f. — 1) die Krone, corona, cf. koruna. Rj.*
... dem. krunica, isp. korona. — Kad

... To je moja jedina šcer ...
... ali reče

... Svetli vare,
... Meni, Maro, krunu od

... Zdravo, kralju od Mačedonije! zlatna
... pod nebom na zemlji. 2. 481. U kraj njega

... Imahu krunu zlatnu
... Otkriv. 1. 4. — 2) novac srebru

... u Austro-Ugarskoj monarhiji u
... Ivković.

krüna. *f. hyp. od Krunija. Rj. ime žensko.*

krünašt. *adj. n. p. kokoš, gekront, coronatus, cf.*
... što ima kao krunu na glavi. syn. kod

... Sestro Jele, zavija te copila, kratka repa
... od koje se zavija ne prelulja! HNpj.

... 1. 325

krünica. *f. — 1) dem. od kruna. Rj. — 2) (u*
... od brojenice. Rj. i syn. ovdje. — 3) (u C.

... vati ševa. Rj. plava, vati i čevrljuga, ševrljuga;
... ševa se zove krunica, što je

... Krunija. f. ime žensko. Rj. dem. Krunijca. hyp.
... u kruna. Osm. 76. za nast. isp. An-

krünašanje. *n. die Kronung, coronatio. Rj. verb.*
... radnja kojom tko kruniše koga, vidi 2

... Ima n. p. više o krunisanju kralja Stetana
... Živ. sv. Sav. i Sim. XI.

krünašati. *krünašem, v. impf. i pf. (u vojv.) krönen,*
coronare. Rj. metati ili metnuti kome krunu na glavu.

... videni 2. vjenčavati 2.

1. krünašiti. *krünašim, v. impf. bröckeln, pflücken,*
carpo; n. p. kukuruze, suho cvijeće (n. p. da se iz

... Gjul se kruni te gjevojuku budi.
... Rj. vidi runiti (i sel).

... nakruniti, okruniti; v. impf. slož. okrun-
... Skute drže da se ne

... a rukave da s' ne kruni zlato. Npj. 2. 640.
... kukuruze, vidi kruniti. Rj. 75b. Kömiti,

... grama eximere, et. kruniti. Rj. 287
... n. p. sa klasa kukuruznoga, vidi i

... 2. krünašiti, ním, v. impf. coronare, coronam alicui
... Stulli, vidi krunišati, v. pf. slož. d-kruniti,

... 1. krünašnje, n. das Pflücken, carptio. Rj. verb.
... radnja kojom tko kruni što (n. p. kuku-

... 2. krünašnje, n. verb. od krünašiti, radnja kojom
... vidi krunisanje.

krüpa. *f. der Haugl, Graupen, grando: krupa se*
... po tome što je sitnija i mekša i

... grad samo ljeti; cf.
... Snijeg pade oko Mostara, sitna

... kao krupa. Prip. bibl. 44.

krüpa. *f. namastir u Dalmaciji. Rj.*

krüpa. *f. grad u Turskoj Hrvatskoj na Uni, od*
... poslovice spominje i Krupa

... Gjakovica.

krüpan. *krüpan, (krüpani) adj. — 1) n. p. so, brašno,*
... Rj. 9b. Grozna liša, u. j. krupna. Rj. 103a. Krupno brašno

... Sčepan uze groše i dukate i na
... Mitru daje pare i dinare. Npj.

... a ne mjerite, a ložite krupna
... Here. 339. — 2) čovjek, riba, konj,

... raskrup-
... snopit, stasit, trsnat,

... Živa stoka: sitno blago: koze i ovce,
... Mezejedović gledajući u

... koja je bila krupna i zdrava i lijepa gje-
... Bio je krupni i pun čovjek.

... U sitno se ne desilo, a u
... Mitru daje pare ili ukрупno kakav

... da sve satvore,
... pa stane i on svojim krupnijem

... Kobo, koblice! ... »Ne otvoraj ni
... već na vrlo tanak.« Npr. 177.

krüpanj. *krüpanja, m. Stadt in der Ragjevina. Rj.*
... Ragjevini.

krüpanjski, *adj. com Krüpanj. Rj. što pripada*
... Krüpanju.

krüpatica, krüpatka. *f. Art Fisch, piscis genus.*
... blicca argyroleuca Heck. Rj. 3

... u nast. u kruptaka isp. rukatka, suvatka,
... šivatka, ušatka, zabatka.

krüptica, *f. t. j. soli, die Graupe, das Stück, frustum,*
... Rj. kao mrv. vidi krušac.

krüpnik. *m. eine Art Getreidepflanze, triticum*
... Zito se zove svaki usjev

... raž, eljda, proso, krupnik
... vidi karišik 2. püpir noktaš, strvno

... Kad (orač) poravni ozgo, ne sije li grabor i

kim? i ne meće li... *krupnik* na njegovo mjesto? Is. 28, 25. *osnova* u krupan.

krupnina, *f. grobe, grosse Sachon, crassitudo*, Rj. — 1) *krupna stvar*. — 2) *osobina onoga što je krupno*, *vidi* krupnoća, krupnost.

krupnoća, *f. osobina onoga što je krupno, vidi* krupnina 2, krupnost. — Alosija, čovjek tako krupan da već njegova *krupnoća* prelazi u rugobu. M. Kovačević. DARj. 76b. *riječi s takim nast. kod* bistrova.

krupnost, krupnosti, *f. Stullii, vidi* krupnina 2, krupnoća.

krupski, *adj. von Krupa, Rj. što pripada Krupa*, **krusovolj**, *m. (u C. G.) Chrysobulle; Pop Zbovdja čita krusovolja*, Rj. *vidi* hrisovulj, hrisovulja. *Zbopara vladatučka sa zlatujem početom*.

1. **krušac**, *krušca, m. hyp. od kruh*, Rj. *bolje je i saba krušca* pojediti nego se napako u smok hvatati. Posl. 24.

2. **krušca**, *krušca, m. t. j. soli, ein Brocken Salz, frustum salis*, Rj. *kao mrea, vidi* krupica, *dem.* kruščić. — Ugledala više sebe na tavani *krušac soli*... da padne onaj *krušac soli* s tavana. Posl. IX. *riječi od* korijena *koji je i u krušiti*, *isp.* Korijeni 269.

krušćica, *f. dem. od kruška*, Rj.

1. **krušćić**, *m. dem. od krušac*, Rj.

2. **krušćić**, *m. dem. ein kleiner Birbaum, pirus parva*, Rj. *mlu krušku (drvo), upravo mlada kruška (drvo), riječi s takim nast. kod* brezić.

Krušćol, *m. — 1) namastir u Fruškoj Gori*, Rj. — 2) *selo kod tog namastira*, Rj.

Krušedolac, *Krušedolca, m. Einir von Krušedol*, Rj. *čovjek iz Krušedola*.

Krušedolski, *adj. von Krušedol, Rj. što pripada Krušedolu*.

krušenje, *n. das Brockeln, captio*, Rj. *verb. od* krušiti, *radnja kojom tko kruši* st. u. p. so.

Kruševac, *Kruševca, m. Krudi (und Rainen) in Serbien, urbs Serbiac*, Rj. *varoš (i žulina) u Srbiji*.

Kruševački, *adj. von Kruševac, Rj. što pripada Kruševcu*.

kruševica, *f. knežina u Trebinjskom kadiluku*, Rj.

krušica, *f. u Lici rijeka koja utječe u Banicu*, Rj.

krušik, *kruška, m. Birngarten, locus in quo piri sunt consistue*, Rj. *mjesto gdje su posajene kruške*, *isp.* bašća 2. — *riječi s takvim nast. kod* aptik.

krušiti, *krušim, v. impf. bröckeln, carpere*, u. p. so. Rj. *korijenu značenje* lomiti, razbijati. Korijeni 269. *v. pf. slož. skrušiti, sakrušiti; v. impf. slož. sakrušiti*.

kruška, *f. (pl. gen. krūšākā, — 1) der Birbaum, die Birn, pirus. — 2) die Birn (Frucht), pirum*, Rj. *drvo i rod. dem. krušćica. — kruška: arapka, bedrika, beganica, bjelijanka, bljuzgača, bosanka 3, branica, divljaka, gnjilica, gospodnjača, gove-gjača, ilijnjača, indžirica, jagodnjača, ječmača, ječme-njača, jeribasma, kadumanka, kamenjača, krivodrska, kvrgaja, medenjača, mednica, mekuš, mirisavka, miščetinka, ognjilača, okrugljica, pljusk-ača, prunjača, sedak, svilaica, takša, tepka, topuzlija, tvrdija, usein-begovača, vidovača, vodena, vodenjača, vodnjikova, žutica. — Bašća, 2) šljivik. ili ono mjesto kud su posajene jabuke i kruške*, Rj. 19a. *Namčuraba se kruška, kad* uvene. Rj. 396b. *Oljuštiti: krušku, ja-buku, jaje, repu*, Rj. 457b. Ja se uzdam u brata mojeg, da će za mnog ponijet darove: *iz pušaka crnijeh krušaka*, Npj. 3. 268. I hoćemo vjeru potvrditi, suviše se darom darovati, *iz pušaka cručijeh krušaka*, 4, 328.

kruškov, *adj. Birn-, pircicus, v. piro*, Rj. *što pripada kruški*.

kruškovar, *kruškovca, m. Birustab, buculus pircinus*, Rj. *kruškor štap*.

kruškovača, *f. der Birustock, fastis pircicus*, Rj. *kruškova batina*.

kruškovica, *f. Birbractaca, cinam ustina puris*, Rj. *kruškora rakva*.

kruškovina, *f. des Birbod., lapidum pira*, Rj. *kruškovo drvo*.

krušni, *šna, adj. u p. pos. Brak., pirus, cf. ljiljbnj*, Rj. *što pripada kruhu*.

kruti, *kruta (kruti, comp. kruti, adj. — 1) dick, crassus*. Voda mutna a *dicajla kruta*, je potomu Filip i Aneta, Rj. *dem.* krutuljav, *vodi* krupan 2, i *suu, udje*. Zolepast *comp.*, pomzal a *krut*, Rj. 204b. Kozar, 2) *krut carak*, Rj. 982b. Čijena je knjige na pisanoj hartiji a *kruti* polnokoznoj *seci*, Spis 1, 94. 2) *vodi* krutan, *migavac, strac, amoniac, pirus, echemus, sacus, inkammas*, Stullii, *vodi, pol. estak, bjigšan, isp.* okrutati: *kruti*. Čije je *tyoja kruta snaga? kruti siaka?* Rj. 664b. Za zdravlje i dugu život... kuma i druga... koji nije mogao prispijeti radi dugoga puta a *posla kruta*, da ih pomozu Bog. Here. 353.

krutau, *krutna (kruti), adj. vodi* krut 2. Čini mi se u sreću mojemu, da sam *krutna* rodila *junaka*, *junackijem* pasom opasala. HNpj. 1, 155.

kruto, *adj. od adj. krut 2*. Pa djevojku *kruto* udarila. HNpj. 2, 75. To se Marku *kruto* na za' dalo, 2, 235.

krutost, *krutosti, f. Stullii, osobina onoga što je kruto, vidi* kručina.

krutuljav, *adj. dicklich, subcrassus*, Rj. *dem. prema* krut 1.

krūv, *m. (u Slavoniji vodi* kruh, Rj. *glas slova h gdješto se u govoru pretvara u v, isp.* Posl. XII.

krūžat, *kružata, m. (u Rišmu čobana* kratka haljina bez rukava, koja se presamiti i po njoj se opaše; mnogi imaju na *krūžatu* sprijed srebrna puca s obje strane; neki broji puca na *krūžatu*, Rj. Prsluk, koji oni (Bokelji) zovu *krūžat*, Kov. 10. *krūžat* (od korijena od koga je *kruq*, Osn. 241.

krūženje, *u. verb. od* kružiti, *radnja kojom tko kruži* st.

krūžić, *m. dem. od* kruq, Rj.

krūžiti, *krūžim, v. impf. circumbari, ambire, circumgre etc.* Stullii. *opkoljavati, kao* činiti *kruq oko čega*. — Svekrvu babu svilenu košulju, svile mi se kosti od bolesti! Svekrvice svilenom okruglu, *krūžila* je zemlja i travica! Here. 157. *v. pf. slož.* okružiti, skružiti, zakružiti, zaokružiti, *v. impf. slož.* okruživati, skruživati, zakruživati, zaokruživati; *skruživati se*.

krv, *křvi, f. Rj. dem. kryca, — 1) das Blut, sanguis, cruor; popiti* kome *krv*, t. j. ubiti ga. (*isp. niže*: Pije krv na pamuku, Rj. *Bije krv* iz rane, Rj. 28a. *Stoka u proljeće protoči krevlu*, Rj. 114b. *Nasjela krv*, Rj. 496a. *Krv i nož* (kad se hoće da kaže da je ko s kim u velikoj omrazi ili zavadi), Rj. 423b. *Otvrdla mi se krv* na nos ili iz nosa, Rj. 475a. *Pudastu mi se krv* (kad čovjek oteče na zdravu mjestu), Rj. 526a. *Krevlu točilo?* Rj. 745a. *Šikala ga krv*, t. j. točila ga, i-ša od njega, Rj. 839a. Ja ne bih ništa drugo, već da mi Bog da ženu od *prave krvi Hrišćanske*, Npr. 80. Nije mogla svoju pastorku *koliko krv* na očima virjeti, 130. *isp. niže* *pod* 4: *Nosi mi krv s očiju*, *strašno* smo se pobili *snjime, krv pada do koljena*, 199. *Pije krv* na pamuk, Posl. 247. (*isp. poriša*: *popiti* kome *krv*, t. j. ubiti ga). I o slabiji rukavice *cruom krevlu* napunjene, Npj. 1, 178. *Vas se Turo u krv učinio*, baš od noža kamez salomio, 1, 14. Pa da *erkvu krvi obojimo*, 4, 170. *Sva gjevojka u krvi opranu*, Here. 5. *Jer smo mi... dosta krvi proliti* tukući se oko njega. Miloš 133. *Poslije žestokoga boja i proljeva krvi* s obje strane obladaju šancem. Sovj. 11. *Žena koja je dvanaest godina bolovala od tečenja krvi*, Mat. 9, 20. (*isp.* *krvotofje, krvotok*). *Kad se krv u čovjeku zaplanti*, hoće i oči da zaslijepe. Prip. bibl. 71. — 2) *krv* pustiti, *zur Ader lassen, sanguinem mittere*, Rj. — *Pa* *pastim* *pijetlu*

krvoproliće, *n.* *das Blutvergiessen, carides*: I tu vijgje Lopusina Vuće, na Krnovo da bit' ništa ne će a do zliča i krvoprolića. Rj. krvoproliće, proljec krvi.

krvoprolitnik, *m.* *Blutvergiesser, qui sanguinem profundit*. Rj. krvoprolitnik, koji proljere krv, čim kre. *vidi* krvolija.

krvosalija, *f.* težak kakav posao, čim *Schwererger Arbeit, labor immensus, cf.* krvopija 2. Rj. težak posao koji kao sisu čorjeku kre. — *krvo-salija* (gdje je druga pola načinjena od partice glagola *saliti*) Osn. 77.

krvoser, *m.* *Schimpfwort für einen schlechten und starken Rauchtubak, concisum in herbam aromaticam acrem*. Rj. kaže se za rajav i jak duhan. — *krvoser*, druga je polu riječi od glagola *serati*. tako slož. riječi kod dramoser.

krvoščina, *f.* *das Blutharnen, munitio cruenta*. Rj. krvo-ščina, kad tko mokreći boji kretja.

krvoščoje, *n.* **krvotok**, *m.* *sanguinis fluxus*. Stulli. krvo-ščoje, krvo-tok, tečenje krvi.

kržanje, *n.* *verh.* od 1) kržati. 2) kržati se. 1) radnja kojom tko krža što. — 2) radnja kojom se tko krža oko koga.

kržati, *zám.* *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. iskržati, okrznuti. — 1) *absetzen, detoro*. Rj. kao ržati. *trči.* — 2) *sa se, reflects.* — a) *abgewetzt werden, detorar*. kao kosili se, *n. p.* krža se šejpar na biću. b) kržaju se oko njega djevojke, t. j. otimaju se, *wettfeiern, contendere*. Rj.

kržaraga,* *m.* *Frauenhater, Morderschmittler, canuorum praefectus*: I svojega agn kržaraga. Rj. čuvar ženski, starješina hačimima.

kržnar, *krznára*, *m.* (u Hrv.) *der Kürschner, pelliv.* *cf.* kožuhar, čurčija. Rj. koji prodaje krzno.

kržnica, *f.* *das Taufkind, das Taufkind, vestis baptismalis, linteum baptismale*. Rj. kao haljinića tijela, što se na krštenju meće djetetu na glavu. — Prikumak, kumov monak, koji na krštenju dodaje kržnicu. Rj. 592a. Prostrinać, koji se meće na trpezu kao na djeteta na krštenju *kržnica*. DP. 312. *osnova biće u chrisma*. Osn. 331.

kržno, *n.* *Pelz, pellis, tunica pellicea*. — Kržnar (osn. u starom krzno, od tuge riječi). Osn. 115. Tugje: krzno (od koga je krznar). 136. U Hrv. gdje se govori krznar, govori se i krzno. *isp.* zvijer 2. zvjerinje 2.

kržva, *f.* nekaka divlja patka, *cf.* kržulja, kržva. Rj. mala divlja patka, dem krživa, *isp.* kržav.

kržvak, *kržaka*, *m.* *Art gamicen Rauchtubaks, herbae nicotianae villosis genus*. Rj. nekakur prosti duhan. *kržvak* (osn. može biti u *krža*, *isp.* *kržav*). Osn. 263.

kržav, *adj.* *vidi* kržljav. Rj. *vidi* i kršljav, što ne uzraste kako treba.

kržica, *f.* *dem.* od krža. Rj.

kržljav, *adj.* *vidi* kršljav. Rj. *vidi* i kržav, što ne uzraste kako treba.

kržulja, *f.* mala divlja patka. Rj. die Krickente, *querquedula crecea* L. Rj.³ *vidi* krža, kržva. — za *nust.* *isp.* kod bakulja.

ksi, u Posl. 265: Psi ksi, ksi psi, svi ste psi.

ktjeti, *hoću, vidi* htjeti. u Rj. *po gororu istočnom*: kteni, oću. *vidi* hteti, *glas* slova h u *gororu* se gljesto pretvara u k. *isp.* DPosl. XII. — *Ktjo* bi jaje obljušteno i posoljeno. Posl. 51. *Ktjet* ribu bez draće. 51.

küba,* *f.* — 1) *vidi* kube: I *erkorne kube* u visinu. Rj. *vidi* i trulo, *die Kuppel in der Kirche, tholus, cf.* kube. Rj. 752b. — 2) (u Baranji) svod nad ognjistem. Rj.

kübas, u zagoneci: Uteće mi *kübas* uz brdašće niz brdašće, ko mi ne će kazati, krvavo mu sridašće (zeć). Rj.

kübe,* *kübeta*, *m.* (u Srbiji) *vidi* trulo. Rj. *vidi* i kuba 1. — A iz neba luča polećela i kroz kube crkvi ulećela. Npj. 3. 74.

kübur,* *m.* (u Srijemu) *vidi* česma. Rj. *vidi* i

grošpa, prije plet, spled, spleti, spljuka. — *čubasna re.* u *čubasima* od *kušpa*.

kübruzanje, *v. verb.* od česma. Rj.

kübruzati, *zám.* *v. impf.* u Srijemu *vidi* česmati, *cf.* spljuka. Rj. *čest*, *potrebno*, *isp.* spljuka, *vidi* i splutati.

kübur, *kubúra*, *n.* *pestola* u *česma, cf.* kubure 2: On potrže zloćena *česma*. Rj. — A *čest* ide iz vrnja junaka te zatopi zloćena *česma*. Rj. 198a. — *česma* i *kuburas*, *kuburlija*.

kübur,* *f.* — 1) *die Kuburische Zustand anstau*. Rj. *vidi* kuburenje, *stau* u *česma* u *česma*, *česma*, *isp.* petljati. — 2) *vidi* kubure 1: Pa onda metnuvši pistolu u *kubura*, potegne saldu. Mlč. 106.

küburas, *kuburas*, *m.* *rečivje* se govori pl. *kuburas*, t. j. pistolji što se nose u *kuburama*, *die Sattel-pistolen, cf.* kubur, *kuburlija*. Rj. *čest* u *kubure* 2.

kübure, *kübúra*, *f.* *pl.* — 1) *die Scheide im Sattel für die Pistolen*. Rj. *na* *sadlu* gdje se nose *pestolje*, *male* *putka*. — Ne more ga sjeći oštra gjorda, ni probiti *putka* u *kubura*. Npj. 3. 158. — 2) *die Pistolen selbst*. Rj. *pistolje* same *stase* nose u *kuburama*. — U Crnoj Gori i onuda po okolini *kubure* se zovu *pistolje* koji imaju okrugle jabuke a ne šiljate kao što su u Armantskijeh *pistoljav*. Rj. *vidi* kubur, *kuburas*, *kuburlija*.

küburenje, *n.* *das Kumburliche Leben, vita augusta*. Rj. *reč.* od *kuburiti*, *stanje* koje biva kad tko *kuburi čest živo*.

küburiti, *rim. v. impf.* *Kumburlich leben* *ist ein Geschäft treiben, auguste vivo, ago*. Rj. *čest* živjeti, *vidi* komračiti, kumatoriti, petljati, tavoriti, teturati 1, živariti, životariti, živcati, *isp.* cemerati, *e syn.* *undje*. *Kuburi* kao gjavo u paklu. Posl. 162.

küburlija, *f.* *vidi* kuburas: On potrže *putka* *kuburlija*. Rj. *čest* u *kubur*, *kubure* 2. — Pa *iz* *česti* daje *kuburlija* i obljena iskrnu ognja daje. Rj. 231a. Tu *ispali* bistra džeterdana i četiri *kuburlije* *male*. Npj. 1. 101.

kühüz, *m.* (u Srbiji) *die Haubitze, tormenti ballis gonus, cf.* obica. Rj. kao *prangija*. — Dogje Kara-Gjorgjije u Jagodini sa pet hiljada ljudi i sa tri topa i jednim *kubuzom*. Danica 5, 15.

küce, *od* *Kücati, klopfen*) *što* *kuc* to *mne* *wie* *gearbeitet, so* *gegessen, Von einem kleinen Erwerbe, der kann seinen Mann wehrte*. Rj. — *što* *kuc* to *mne*, *što* *zaradi*, to i *pojede*. Posl. 357.

küca, *f.* *hyp.* od *kučka*: Ne laje *küca* sela radi, nego sebe radi. Rj. — Dogje *küca*, uvjede ga. Here. 285. *govori* se i *küce*: Manje je što uvjede neg' što *küca* pogane zube ukaza. DPosl. 59.

1. **kücauje**, *n.* *das Klopfen, pulsatio*. Rj. *verb.* od *kucati*, *radnja* kojom *n. p.* sree *küca*, *vidi* *kucanje*.

2. **kücauje**, *n.* *das Laufgiss in der Hand, catulivö*. Rj. *verb.* od *kucati* se, *radnja* kojom se *kučka küca*.

1. **kücati**, *čám.* *v. impf.* *klopfen, puls*: *küca* sree, *küca* duša: *Al* u njemu jošte *küca* duša. Rj. *vidi* *cukati* (*s* *promještenim glagorima*), *korijen*u *znamenje* *udarati, isp.* Korijen 39. *v. pf.* *prosti* *kucati*: *v. pf.* *slož.* *iz*-*kucati*, *pos.* *ss.* *üs.* *zár.* *v. impf.* *slož.* *iskucavati*, *pokucavati*, *zakucavati*. — Od *krstova* *zlatne* *küte* *vise* *te kücaju Boska* *po* *plöima*. Rj. 271a. *Zrono küca*: ko za čim, ko za čim! Svak neka gleda svoj posao. Posl. 88. Ko *küca*, tomu se i otvara. 141. U svoj domak majko... (*kücaju*) kakim *štopom* *po* *ulicu*... govori onaj koji čele zove u košnicu. 189. Baš Omera pogodi u prvi među puea, gje mu sree *küca*. Npj. 4. 333. *Alkom küca* *Jusković Matija* na avliji *papa Lješevića*. 1. 382. U *Jova* je sedeli *tambura, situu küca*, *tanko* *popijeva*. Here. 9. A *gljekoja* *puška* *otrguje*, a *kücaju* *jušni* *tubambasi*, jer je *Hrnjica* *doveo* *svatove*. HNpj. 4. 306. *Büdi* *nas* *ruka* *blage* *erkve*, *rano kücajući* u *zatorcuca* *crata* *našega* *srea*. DP. 121.

2. **kücati** se, *kücäm* se, *v. r. impf.* *laufig sein* (*cu*)

igri kрмаći. — Igrači iskopaju u zemlji poveliku jamu, pa oko nje unaokolo toliko manjih jamica koliko je njih. Velika ona jama u srijedi zove se kazan, a one manje unaokolo zovu se *kuće*. Rj. Kod čule se jame sve zovu *kućice*, a *velika kuća* u srijedi salaš. Rj. 830a. isp. kućica 2. — *kuća* (kor. od koga je i *kut*). Osn. 65.

kućani, *m. pl. die Hausgenossen, qui in eadem domo habitant, familia(?)*. Rj. koji u jednoj kući sjede, čeljad od kuće, *vidi* domaći, domaćinj. — Po-nese... *sve*ma kućanima po Stogod. Kov. 15. Starom Boriću srećan put, a ostalim kućanima dobar ostanak. Straž. 1886, 863.

kućanica, *f. die häusliche Frau, bona mater familiae, cf. kućnica*. Rj. žena brižljiva za kuću, *vidi* i *kućnjica*. isp. ukućnica.

kućanički, *adj. što pripada kućanicama*: Baba-Kata želi da joj će sada dovrši *kućaničku školu* pod njenom upravom. Zlos. 173.

kućanik, *m. der gute Haushalter, bonus pater familiae, cf. kućnik*. Rj. čorjek brižljiv za kuću, *vidi* i *kućnjik*.

kućanski, *adj. što pripada kućanicama*: Da makar jednu poguču ispećemo na *kućanskom ognjištu*. Mil. 131. Pitanja koja su koliko školska toliko isto i *kućanska*, porodička. Zlos. XIV.

kućar, *kućara, m.* — 1) u zadrudnijem kućama u kakvoj zgradi pregradak, gdje oženjeni ljudi žive sa ženama. Rj. *vidi* pojatak. — 2) (u Slav.) *Art Speise-kammer, cellu promptuarie*. Rj. kao komorica pored kuhine, gdje se sudi drže i sve što u kuhini treba, *vidi* kućer 2, kućerak. *syn. kod čiler*.

kućarina, *f. (u Boči) Haussteuer, tributum in singulis domos impositum*. Rj. poreza od kuće, isp. ukućanstvo. — *tukre* riječi isp. kod dimarinja.

kućenje, *n. das Haushalten, curatio rei familiaris*. Rj. *verb.* od kućiti, *radnja kojim tko kući (kućuje)*.

kućer, *m.* — 1) čobanska koliba na kolima, što se privlači za torom. Rj. isp. glada. — Prestaviti n. p. kućer ili tor, t. j. prenjesti. Rj. 581a. — 2) kao komorica pored kuine, gdje se sudi drže i sve što u kuhini treba, *vidi* kućerak. Rj. *rudl* i *kućar* 2. *syn. kod čiler*.

kućerak, *kućerka, m. die Speisekammer, cella promptuarie*. Rj. kao komorica pored kuhine, gdje se sudi drže i sve što u kuhini treba, *vidi* kućer 2, kućer 2. *syn. kod čiler*.

kućerica, *f.* kao koliba. *Hütte, tugurium*. Rj.
kućerina, *f. (augs. od kuća) uafornliches, verfallenes Haus, caduca domus, cf. kućistina*: Kuća mu se *kućerinom* zvala. Rj. *vidi* i *kućetina*, *kućurina*. *za nast.* isp. kljuverina. — Dokle sve podijelo od najvišega grada do najmanje *kućerine*. Npr. 254.

kućetina, *f. augs. od kuća*. Rj. *vidi* kućerina, i *syn. ondje*. — Nema mala, a nema irada, poslje nješto stare *kućetine*. 11Npj. 4. 323. *tukre augs. kod babetina*.

kućević, *f. vidi kućić*. Rj. čorjek od dobre kuće.
kućevni, *adj. dem Hause, der ganzen Familie gehörig, universae familiae*. Rj. što pripada kući (*kućanima*). isp. domaći (*adj.*), domaćinji (*adj.*). — U Srbiji su od prije u dodole išle po selima naše *kućevne dječvojke*, a sad ponajviše idu Ciganke. Rj. 128b. Radila sve ostale *kućevne pastore*. Npr. 127. Nije bio ajtdadžija (koji bećare i hajduke kupi oko sebe, a *kućevne ljude* prezire), nego *kućevni čovek*. Miloš 50.

kući, (u Dalm.) *zu Hous, domi* (kao doma): bio sam *kući* (t. j. kod kuće), on je *kući* i t. d. Rj.³

kućica, *f.* — 1) *das Häuschen, casa*. Rj. *dem. od kuća*. Moja *kućica* moja slobodica. Posl. 182. — 2) *ein Häuschen für Fusolen, casula phascolorum*. Rj. kao jamica, n. p. u sijanju pasulja. — Odžak, 2) u sijanju dinja i lubenica, kao *kućica* u sijanju pasulja: odžak je od *kućice* malo poveći. Rj. 482b. Čula (u

Bačkoj) igra kao u Srbiji *krmaća*. Kod čule se jame sve zovu *kućice*, a velika kuća u srijedi salaš. Rj. 830a. isp. kuća 3.

kućiceenje, *n. das Besetzen der kućice für die Fusolen, tumularum phascolis inserendis praeparatio*. Rj. *verb. od kućićiti, radnja kojim tko kućice*.

kućićiti, *čim, v. impf. da kućice besetzen für die Fusolen, puro tumulos phascolis inserendis*. Rj. *kući* kućice u. p. za sjanju pasulja, *čuli* jamčićati.

kućić, *m.* (u C. G.) čovjek od dobre kuće, *von guter Familie, nobilis, cf. odzaković* plemić, koljenović. Rj. *rudl* i *kućević*, odzaklja m. — U Crnoj Gori... među glavarima i *kućevima* mnogo ih više ima koji ne znadu citati nego koji znadu. Kov. 12.

kućiste, *n. Ort, an dem ein Haus gestanden, locus ubi domus fuit*. Rj. *njesto gdje je bila kuća*. — Visi kao kaplja o listu, (N. p. kod ko nema u kuće ni *kućista*, niti drugoga čega što bi za kakvo njesto vezalo. Posl. 35. S *kućista!* Reče se u sali kod kogog lukne, 288. Niti čemo se pre vratiti na svoja *kućista*, dok ti među nama sa svim ne ostanješ. Miloš 131. *za nast.* isp. blatište.

kućistina, *f. (u Grljiv) vidi kućerina*: Tako mi se kuća ne zvala *kućistinom!* Rj. i *syn. kod kućerina*, *tukre augs. isp. kod barušina*.

kućiti, *čim, v. impf. t. j. kuću, Haushalten, rem familiarem curare, auferre*. Rj. *kao tko kućuje, brinudi se za kuću i za napredak njezin*. isp. gazdovati. *v. pf. slož.* okućiti se, raskućiti, zakućiti; *v. impf. slož.* raskućivati. — Tugja *kuća*... u *kućim* ti, sve te raskućujem. Rj. 639b. Lijepo kolo vode, a ružne *kuću kuće*. Posl. 169.

kućni, *adj. n. p. vrata, Haus-, domesticus*. Rj. što pripada kući, *vidi* *kućnji*. — Na *kućnome* pragu prostru struke. Rj. 125a. Veseli se *kućni domaćine*. Rj. 131b. Da je *kućna sljeme* tvrgje. Rj. 507b. Nametkinja *kućna razmetkinja*. Rj. 633b. Da mi budeš mlada za snašicu, a u kuću *kućnu ukućnica*. Rj. 778b. Kad padne sljeme na tjeime, (Kad padne *kućno* briga na glavu, n. p. sinu poslje očine smrti). Posl. 119. Šta imate živo? (U Kotoru pitaju ovako i za *čeljad kućnu*). 352. U ovi poštene dom, i pod *kućni* kror. 70. Progovorije mu na *vratinu kućnim*. Mojs. 1. 43, 19.

kućnica, *f. (u C. G.) vidi kućanica*. Rj. *ženska brižljiva za kuću, vidi* i *kućnjica*. isp. ukućnica.

kućnik, *m. (u C. G.) vidi kućanik*. Rj. čorjek brižljiv za kuću, *vidi* i *kućnjik*.

kućurina, *f. vidi kućetina*. Rj. i *syn. ondje*. — *tukre augs. kod babinina*.

kud, *kudā*, Rj. *vidi* i *kudar*, *kude*, *kudije*, *kudijen*, *kudijer*, *kugj*, *kugje*, *kuj*, *složeno od kud*, od *kuda*; *vidi* otkud, otkuda. — 1) *whoin, wo vorher? quo? qua? cf. ako*. Rj. *vidi* *kamo*, 2) *osobito po zap. krajevima, (po ostalimaj) kud*. isp. Rj. 262a. *po tome* kud, *kuda znači a) što po zapadnijem krajevima kamo*; b) *što i po zapadnijem krajevima kud*, t. j. kojim putem. — a) u *pracam* pitanju: Ako Bog da? kaže se njesto: *kuda ćeš? kud si pošao, kud si naumio?* Rj. 33a. Jedna od ove dvije zapita onu treću: *kuda ćeš?* A ona odgovori: *Idem na vodu*. Rj. 151a. Čuen, čuen, *kobile, kuda* ste mi *hodile?* Rj. 311b. *Kuj si diğa? Piperske* prošnjake. Rj. 312a. *Kud se to deva rod s naše jabuke?* Npr. 15. A *kuda* je znamo, ženo, *poslati? kud* je devojka sama *pristala?* 133. »Ta nemoj ženo, za Boga! *kuda* znam s njima?» »Makar *kuda*. 137. »Stado se pitati: *Kud* je ta *lepota?*« 224. Bože, Bože, *kud* će naše *kože?* (Reče se u šalji). Posl. 20. *Kud* će suza neg' na oko? 163. *Kud* odoše, na koju li stranu? Npj. 2, 621. *Kud* li ješ tako *zaputio?* 3, 482. *Kugj* ta sreća, da se *pokamrim!* 5, 513. I ovako veli svoja majka: »*Kud* si mi se *opremio, sinko?*« Braca vele: *Kud* ćeš naša *diko?*« Kov. 103. *Kuda* ćete, nesrećni sinovi? *Kud* mislite da *utećete?* Miloš 106. *Kud* si ti, star i pametan čovek, *pristao* za bu-

nima, a gjeveri motikama, a zaove *kugjeljama*. Rj. — Za pojmasom od zlata *kugjelja*, pri *kugjelji* svila graničasta. Rj. 98b. U Crnoj Gori i u svemu susjednome primorju preslika se zove *kugjelja* (kao što sam u Risnu i u pjesmi slušao: Skovaše joj srebrau *kugjelju*). Posl. XLVII. — 4) (u Hrv.) kad se konoplje ili lan grebanju ono što ostane na grebenu, *vidi* kućine, stuba 5. isp. sebica 1. — On pokida gužve, kao što se kida konac od *kudjelje* kad osjeti vatru. Sud. 16, 9 (*filum de stuppae tortum putaminu: Zwirnfaden von Werg*).

kudjeljica, *f. dem.* od *kudjelja*. Rj.

kudjeljište, *n. vidi* konopljište. Rj. *mjesto gdje je bila posijana kudjelja (konoplje)*. — *riječi s takim nast. kod duvanšte*.

kudjeljni, *adj. vidi* konopljan. Rj. *što pripada kudjelji*.

kud mu drago, *vidi* kuda mu drago Rj.

kudrav, *adj. kraus, crispus*. Rj. *vidi* kuždrav, kuštrav, kovčrast, krečav. — Glava mu je najbolje zlato, *kosa mu je kudrava*, erna kao gavran. Pjesni. nad pjes. 5, 11.

kudravac, *kudrāva, m.* (u Srijemu) *kudrac* *čim* koji se u dva nita tka, *Art Teppich, tapetum quoddam*. Rj.

kudrov, *kudrōva, m.* ime psetu, *ein Hundesname, nomen eani indi solitum*. Rj. *kudrar pas*. — *imeno psina s takim nast. kod pas*.

kuga, *f. die Pest, pestis*. Rj. *u trećem i sedmom padežu jedn. kuži*. Obl. 19. *dem. kužira*. — *Srbi kažu da je kuga živa kao žena (to osobito dokazuju oni koji su ležali od nje) . . . Kuge imaju preko mora svoju zemlju . . . Kad kuga mora, onda joj slabo govore kuga, nego kuma (kao da bi je s tim umilostivili) . . . Kupi kao kuga gjecu. Ne izbiva kao kuga iz Sarajeva. cf. čuma, morija*. Rj. — *Bobara kuga, Sommerwurz, orobanche*. Rj. 326 (*biljka*). *Sjeknu kuga, t. j. udari, pojuri se*. Rj. 683b. *Kuga ga umorila!* (Kletva). Posl. 162. *Sarajevu, što si potavnjelo? Hi te je vatra pogorela ili te je kuga pomorila?* Npj. 1, 493. *Prosvjeta je prijeljeva (u dobrom smislu) kako god kuga ili ospice (u rječavom smislu)*. Priprava 44. *Od 35 ljudi samo jedan umre . . . koje osim prirodne smrti, kuga ili vojna ili kakvo nevaljalstvo pozoblje*. 114.

kugin, *adj. što pripada kuži*, kad se ona misli kao lice. — *Travljaca, nekakav zli prišt, za koji se govori da je kugina sestra*. Rj. 745a.

kugla, *f.* (u vojv.) *die Kugel, globus*. Rj. — *Tuaju riječ kugla*. Osn. 120.

kužlana, *f. der Kegelpatz, die Kegelhahn, der Kegelpun, area conorum lusui destinata*. Rj. *gdje se kuglom igra, riječi s takim nast. i akc. kod ajmana*.

kužlanje, *n. der Kegelschub, lusus conorum*. Rj. *verb. od kužlati, rudnja kojom se tko kužla*.

kužlati se, *kužlām se, v. r. impf. Kegel schichen, ludo conis*. Rj. *igrati se kuglom*.

kužj, (po jugozap. kraj.) *vidi* kud. Rj. i *primjere ondje*.

kužje, (u C. G.) *vidi* kud. Rj. i *primjere ondje*. **kužjenik**, *kuženika, m. der Tadler, rituprator*, u ovoj poslovi: *Kad dogje sugjenik, nek izjede govno kuženik*. Rj. *koji kuži, isp. kudilac*. — *inače riječi s takim nast. postale od partic. pass. prošloga vremena imadu značenje passivno; dakle kuženik: koji je kužen, koga ljudi kude, isp. Osn. 275*.

kužjenje, *n. das Verleumdung, calumniatio*. Rj. *verb. od kužiti, rudnja kojom tko kuži koga*. — *Citatelj sam neka sudi, što je za falu, što li za kuženje*. Miloš X. Odbrana od ruženja i kuženja. Odbr. od ruž. 1.

kužar, *kužāca, m. vidi* kuhar. Rj. *koji kuba, vidi i aščija, magjupac*. — *Koliko je lačniji gospodar, toliko je izvrsniji kužar*. DPost. 48.

kužarica, *f. kuharska celka drrna žica, govori se u Hrv. vidi* mješavica 2, varjaca, varnjača. — *riječi s takim nast. kod čjupača*.

kužanje, *n. das Kochen, coctio*. Rj. *verb. od kuhati, rudnja kojom tko kuba*; i *frakija se zove mješavica (valja da za to što onako u kužanju postaje i kroz lulu prolazi)*. Rj. 376b.

kužar, *m. der Koch, coquus, cf. kužar*. Rj. *vidi i aščija, magjupac*. — *Odmali kažu kužaru . . . Ili bez traga! prodere se on kužaru na nju . . . Ne će, kužare, reće mu ona*. Npr. 225. *Kužar i podrumar uvijek se dobro razumijevaju*. Posl. 162. *Tada donose kužar pleće*. Sam. 1, 9, 22.

kužarev, *adj. vidi* kuharov. Rj.

kužarica, *f. die Kochin, coquina*. Rj. *koja kuba, vidi* kuharka, aščijnica 1. — *Uzimaće i kćeri vaše da mu budu kužarice i hljebarice*. Sam. 1, 8, 13.

kužaričin, *adj. der Kochin, coquae*. Rj. *što pripada kužarici*.

kužarka, *f. vidi* kuharica. Rj. *vidi i aščijnica 1*.

kužarnica, *f. tu Grljan gdje se kuba jelo, da Kuche, culina*. Rj. *vidi* kuhina, kuhinja, kužina, kuća 2; aščijnica 2, komin 1, magjupnica.

kužarov, *adj. des Kochs, coqui*. Rj. *što pripada kužaru, vidi* kuharev. Rj.

kuhati, *hām, v. impf.* Rj. *v. pf. slož. na*-kuhati, *pres, pro-, raz-, s-, u-*; *v. impf. slož. raskuhavati, zakuhavati*. — **1.** *1) kochen, coquo, Rj. vidi* variti, peći 1. — *S* jedne strane *pregja nekuvana, s druge strane pregja nepredena*. Rj. 5b. *Daj mlijeka ili kuhanih šljiva da zaslavimo malo*. Rj. 196a. *Peći kavu, t. j. kurati*. Rj. 497b. *Ko hrće, ne srće*. (Ko mnogo spava, onaj slabo jede što kuvaju). Posl. 159. *Viči Vlahinju neka mijesi pogaču i kuba cecaru i peće kokos*. 199. *Metne gvozdenjak s kuhanim jagnjedom preda se*. Danica 1, 37. *Pirinač kuban gusto gotovo kao u nas pilav*. Kov. 82. — **2)** *hljeb (u Srbiji), Brot anmachen, pinso, coquo panem, cf. mijesiti*. Rj. — *Kuvoj meni bijele kolače*. Npj. 3, 130. — **II.** *sa se, reflex. di pass. — 1) kochen, sieden, coqui*. Rj. *vidi* variti se. — *Bobinja, kao zelena paprika, i kuba se za jelo*. Rj. 32b. *Na vatri veliki kazan, kuba se u njemu večera*. Npr. 73. *Ali se so nigdje ne vadi, niti se kuba*. Danica 2, 29. — **2)** *figurl. nešto se kuba, es gahrt, fermentat*. Rj. *u prečusnom smislu, isp. zakuhavati rat, kavgu; zakuhavati se, kad se vide znaci, da će nastati buna, rat, karga, i t. d.*

kuhina, *f. gdje se jelo kuba, vidi* kuhna, za h *isp. kuhati, kuhinski*. — *vidi i* kuharnica, *i syn. ondje*.

kuhinski, *adj. što pripada kuhini*. — *kuhinski*. Osn. 309. *vidi* kuinski; kuhinjski.

kuhinja, *f. culina, Stull*, *gdje se kuba jelo, vidi* kuharnica, *i syn. ondje*. — *Ovo su kuhinje, gdje će žrtve narodne kuhati koji služe domu*. Jezek. 46, 24.

kuhinjski, *adj. što pripada kuhinji, isp. kuhinja i kuhinski*.

kuhina, *f.* (u vojv.) *die Kuche, culina, cf. kuća, kuharnica, kužina*. Rj. *vidi i* kuhina. — *u krajevima gdje se ne izgovara glas h*.

kuinski, *adj. Kuchens-, culinarius*. Rj. *što pripada kuhni, vidi* kuhinski, kuhinjski.

kuj, (u C. G.) *vidi* kužj: *Kuj si diga! Pijerske prosjake*. Rj.

kuja, *f. vidi* kučka. Rj. — *Jala Turci, kuja yas kotila!* HNpj. 1, 271. *za nast. isp. žija (žuta svinja)*. **kujundžija**, *m. vidi* zhtar. Rj. *vidi* kulundžija. — *Imam brata mlada dobra kujundžiju, skovaće mi prsten i veći i lepši*. Npj. 1, 429.

kujundžiju, *adj. des Gold- und Silberarbeiters, aurificus, argentarii*. Rj. *vidi* kulundžijin, *što pripada kujundžiji*.

kujundžijica, *f. die Goldschmiedin, uxor argentarii*. Rj. *žena kujundžijina, vidi* kujundžijica; *i* kujundžijinka.

kujundžijka, *f.* *cidi* kujundžijica: Od gjevojke *ku* i *ju* i *ndžijka*. Rj. *vidi* i kulundžijka.

kujundžijški, **kujundžijski**, *adj.* *Goldschmid* — *der* *aus*. Rj. i *stato* kujundžijki *isp.* abanški. *Što pripada kujundžijama ili kujundžijama* *isp.* *cidi* kulundžijki, kulundžijski.

kujundžiluk, *f.* *da* *Goldschmuckkunst*, *auriferus* — *Rj.* *isp.* *isl.* *zlat*, *cidi* kulundžiluk.

kūka, kūka, *m.* — *1)* *der* *Hauptin*, *os* *ovae*. Rj. *st.* *hoku*, *isp.* *bedra* 1. — Drugi potegne iz puške, *to ga radi u luk*. *Danica* 4, 18. — *2)* (u Dalma) veliki kamen stijenat, *der Felsen*, *sacum*. Rj. *cidi* kr 1, *sum*, *odba*.

kūka, *f.* Rj. *den*, kukica, kućica. — *1)* *der* *Haken*, *moos*, *n. p.* *kuka* od drveta, kućica, kojom se dohvataju grane od tresanja: *Fuku* izvazlena na kantaru i t. d. Rj. *cidi* čekljun, cengel, kljuka, kyaka 1. — *Kantarska kuka*. Rj. 262b. *Kukara*, *kuka* što se njom vuku naviljei. Rj. 312b. Ojiste, *kuka* koja je privezana za oje. Rj. 452a. Turci se kroz zemlju tako priključe k srpskojme sanci, da su *kukama* otimali barjake i oni od Srba i Srbi od njih. Miloš 35. Da će vam ovo doći lani, te će vas izvlačiti *kukama*, i ostatak vas mlicama ribarskim. *Amos* 1, 2. — *2)* s jedne strane kao pouzak, truočop, a s druge kao veliki kljun, *ostere*, *Kr* *nap.*, *harpanis* *quans*. Ovakijem se *kukama* po kamenitijem mjestima najviše kopa i radi; i može biti da se ovaka *kuka* misli u ovoj poslovici: Kad ustan *kuka* i motika: *cf.* kljuna, čeklja: Ti ne piješ mladiću batom bivenu nego vino kratošiju *kukom* trapljenu. Rj. *syn.* *kod* čeklja 1. — *3)* (u Dubr.) ponajviše pl. *kūka*, *Art* *Spargel*, *asparagus*. U Dubrovniku se *kuke* obare pa se hladne jedu s uljem i s octom ili limunom. Rj. — *Koštrike*, nekaka trava što se jede kao u Dubrovniku *kuke*. Rj. 296a.

kūkae, kūkae, *m.* (u Here.) *vidi* kočvar. Rj. *noška* *koča*, *rali* i mužjak.

kūkanje, *n.* *das* *Guckguck-sagen*, *sowohl* *von* *Guckguck*, *als* *auch* *von* *Wekkl-maden*, *ulubatus* *cauculi* *et* *moventium*. Rj. *cerb.* od kukati, *radnja* *kojom* *tku* *ili* *što* *kuka*, *isp.* kuknjava, *dem.* kukutanje. — Jedni kažu da se bratu dosudilo njeno *kukanje* i jaukanje. Rj. 312b. Začu lelek, i začu *kukanje*, staru majku Jova kukajući. Here. 91.

kūkara, *f.* *kuka* što se njom vuku naviljei, *vidi* ojiste. Rj. — *Plasnjača*, bičina kojom se veže plašće kad se vuče *kukarom*. Rj. 506b.

kūkast, *adj.* *kukenförmig*, *uncinatus*. Rj. *što* *je* *valik* *na* *kuka*, *ili* *u* *čegu* *je* *kuka*, *vidi* kūcast.

kūkati, *kām*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* *prosti* kuknuti: *služ.* o-kukati, *pres.* *pro.* *raz.* *za.* *dem.* kukutati. — *1)* *quk*, *guck* *sich* *aus*, *elimo* *in* *ru* *teom* *Guckguck*: *čistaj* *gora*, *kučaj* *kukavica*. Rj. *kuka* *ptica* *kukavica*. — *2)* *ackklagen*, *ulubo*: *Muč*, *šervec*, *u* *jadu* *kukata*! *Ona* *kuka* *Mari* *čelo* *glave*. *No* *kukajte* *mene* *bez* *prestanka*. Rj. *gocirite* *kuku* *čenu*, *u* *jula* *i* *zaloste*. *kukati* *za* *kom*: *kukate* *kupa* *ili* *što*. — *Imala* *brata*, *pa* *joj* *brat* *umro* *i* *ona* *je* *u* *njom* *tako* *mnogo* *tužila* *i* *Fakala*, *dok* *se* *nije* *pretvorila* *u* *tiu*. Rj. 312b. *Tako* *u* *jadu* *ne* *kukata*! *Posl.* 311. *Ali* *mlada* *plače* *i* *janče*, *ona* *kuku*, *kano* *kukavica*, *a* *uzliše*, *kano* *udovica*, *pa* *pl.* *placē*, *kano* *i* *djevojka*. *Npj.* 1, 256. *Neka* *bježi*, *od* *čelo* *na* *majka*! *5.* 365. *Začu* *lelek*, *i* *začu* *kukanje*, *staru* *majku* *Jova* *kukajući*. Here. 91. *Što* *ni* *ovako* *nam*, *nevijeli*, *da* *ja* *kukam* *srčca* *od* *napretka*, *od* *napretka*, *od* *srea* *svojeja*? *Kov.* 101.

kūkav, *adj.* u C. G. *vidi* kukavni: *znam* *ja* *kukav* *kukavica*: *Kukav* *bil!* Rj. *vidi* i *jadan*.

kūkavac, kūkavac, *m.* *ein* *arm* *unbucklicher* *Teufel*, *musa* — *što* *či* *kukaru* *sinji*? Rj. *kukar* *čovjek*.

kūkavića, *f.* Rj. — *1)* *ptica*, *vidi* pjčvaćica 2. *isp.* *kukavićica* *der* *Guckguck*, *cauculus* *canorus*, *L.* Rj. — *2)* *Polovica* *kao* *kukavica* *jaje*, (*Posl.* 251.) *Kad*

kukavica *kuku* *po* *zelenoj* *šumi*, *onda* *su* *hajduci* *veseli*: *čistaj* *gora*, *kučaj* *kukavica*, *nek'* *se* *čini* *ora* *za* *hajduke*! Rj. *Kukavica* *kukuće* *Radosavu* *viš'* *kuće*. Rj. 333b. *Govorila* *tica* *lastavica*: *Blago* *tebi*, *sinja* *kukavica*! *kad* *š'* *ne* *leže* *kuć* *u* *kominu*. * *Npj.* 1, 559. *Jadikuje* *kano* *kukavica*, *a* *prevrće* *kako* *lastavica*. 1, 208. — *2)* *ein* *clender* *Mensch*, *homo* *nihil!*: *idi* *kukavica* *jedna*! Rj. *čovjek* *kukar*, *rgjar*, *pašljiv*. — *Ti* *si* *tič* *od* *kukavice*. (U C. G. reče se kakvoj *kukavici* *kad* *se* *junači*. *Posl.* 317. *Turci* *njemu* *neveselo* *vele*: *Ali* *pašo*, *sinja* *kukavica*! * *Npj.* 4, 272. — *3)* *lema* *kukava*, *judna*. — *Znam* *ja* *kukava* *kukavica*! Rj. 312a. *Mat* *kad* *to* *čuje*, *udari* *se* *rukama* *u* *prsi*: *Kuku* *mene* *kukavici*! *zar* *da* *majka* *ostane* *i* *bez* *sina*! *Npr.* 27. *Da* *ubije* *moga* *sina* *Jovana*; *što* *bi* *onda* *majka* *kukavica*! *Pa* *onda* *udri* *u* *plać* *i* *u* *tučnjavu* *iza* *glasa*. *Posl.* X.

kūkavićica, *f.* *dem.* od kukavica. Rj.

kūkavićić, *m.* *der* *junge* *Guckguck*, *cauculi* *pullus*. Rj. *mlada* *kukavica*, *ptič* *od* *kukavice*.

kūkavićji, *adj.* *des* *Guckgucks*, *cauculi*. Rj. *što* *pripada* *kukavici* (*ptici*). *isp.* kukavički. — *Kukavičju* *suca*, *f.* *Eier* *des* *Ringelspinners* (*öster.* *Guckgucks* *brot*), *ova* *neustriac*. Rj. 312b (*jajca* *od* *nekaku* *lepira*). *Kukaričji* *konjic*, *m.* *Wiedehopf*, *epops*. Rj. 312b (*ptica* *pupavae*, *vidi* i *kukavički* *konjic*).

kūkavički, *adj.* *što* *pripada* *kukavici*. *isp.* *kukavići*. *zu* *kukavički* i *kukavičji* *isp.* *kurjački* i *kurjačji*. — *Kukavički* *konjic*, *m.* *Wiedehopf*, *epops*. Rj. 312b. *Pokazao* *bi* *malodušnost* *i* *kukavičku* *slabost*. *Zlos.* 212. *ade*. *Svoju* *nemoć* *i* *nerad* *kukavički* *traže* *da* *pravdaju* *tim* *izdajničkim* *izrekama*. *Zlos.* 213.

kūkāvni, *adj.* *tranrig*, *moestus*, *cf.* *jadan*. Rj. *judni*, *neodvojeno*: kūkāvni. *Osn.* 182. *vidi* i *kukav*.

kūkica, *f.* *dem.* od *kuka*, *cf.* *kućica*. Rj.

kūkinja, *f.* Rj. (u Slav.) — *1)* *vidi* trnjina. Rj. *rad* *od* *trna*, *tačke* *riječi* *kod* *brekinja*. *dem.* *kuku* *njica*. — *2)* *sakma* *nalik* *na* *trnjinu*, *Art* *Schrott*, *grando* *plumbea* *quaedam*. Rj.

kūkinjica, *f.* *dem.* od *kukinja*. Rj. *vidi* trnjica.

kūkljanje, *n.* *vidi* kuljanje. Rj.

kūkljati, *ljām*, (u Srijemu) *vidi* kuljati. Rj. *hercorcallen*, *provolti*, *kao* *teči*, *vrejeti*, *n. p.* *kuklja* *dim* *iz* *peći*, *kukljaju* *erijeva*, *kuklja* *krv*. *v. pf.* *služ.* *iskukljati*. — *kūljati*, *od* *korijena* *udcojena*: *kūljati*. *Korijen* 261.

kūkma,* *f.* (u Slav.) *vidi* čuba. Rj. *ptici* *ili* *kokoši* *na* *glavi* *kao* *kruna*.

kūkmarka, *f.* *tica* *u* *koje* *je* *kukma* *na* *glavi*, *gehobter* *Vogel*, *avis* *cristata*. Rj. *i* *kokoši* *kukmasta*. *vidi* čuba, čubača, kaporka, kapura.

kūkmast, *adj.* *vidi* čubast. Rj. *u* *čegu* *je* *na* *glavi* *kukma*. *vidi* i *kaprnast*, *krunast*.

kūknuti, kūknem, *v. pf.* *kukne* *kukavica*, *kad* *pjevne*: *kuku*, *v. impf.* *kukati*. — *Zaknaše* *do* *tri* *kukavice*, *treća* *kukuu* *u* *mojoj* *odaji*. S. *Vojniković*. *Rp.*

kūknjava, *f.* *des* *Jammgeschrei* (*das* *kuku* *meneklagen*), *epulatio*. Rj. *čika*: *kaku* *meni*! *isp.* *kukanje*. — *Kuknjava* *i* *lelek* *stane* *svijeh* *Misiraca*. *Prip.* *bibl.* 42. *tuka* *riječi* *isp.* *kod* *der* *java*.

kūkolj, *m.* *die* *Wicken* (*Kornrade*. Rj.?) *agrostemma* *githago* *Linn*: *U* *svakom* *žitu* *ima* *kukolja*. Rj. — *Dozje* *njegov* *neprijatelj* *i* *posija* *kukolj* *po* *pšenici*. *Otkuda* *dakle* *kukolj*? *Hoćeš* *li* *dakle* *da* *idemo* *da* *ga* *počupamo*? *Ne*: *da* *ne* *bi* *čupajući* *kukolj* *počupali* *zajedno* *s* *njime* *pšenicu*. *Mat.* 13, 25—30.

kūkonosast, *adj.* *hakennasig*, *naso* *aduneo*. Rj. *kuko* *nosast*, *u* *čegu* *je* *nos* *kao* *kuka*, *isp.* *krivonos*.

kūkotrēs, *m.* *cidi* *but* (?): *Oštet* *mi* *suru* *bedeviju* *od* *kraj* *repa* *do* *vrh* *kukotresa*, *da* *ne* *valja* *sedlu* *ni* *samari*. Rj. — *tres* . . . *kuko* *tres*. *Osn.* 38.

kūkov, *adj.* — *U* *postovici*: *o* *kukovu* *dne*, *na* *kukoro* *ljetu*, *nie*, *ad* *caudulus* *graceus*. Rj. *t. j.* *nikad*. *syn.* *vidi* *kod* *nikad*.

kukovina, *f.* (u Dubr.) *citis nigra*, Rj. *brunna alba* L. Rj.³ *biljka*.

kukrica, *f.* u ovoj zagoneci: Majka *kukrica*, otac jaklika, gječica manita (*čokot*, grozd i vino ili rakija). Rj. *isp.* kukričast, kukrika.

kukričast, *adj.* (u Bočij) voćka ili drugo kako drvo, koje se ne čisti i ne potkresuje, nego se zapusti i zakrčlja. Rj. *isp.* kukrika.

kukrika, *f.* (u Dalm.) *vidi* česta. Sevarić, grm 2. Rj.³ i kod grm *syn.*

kuku! n. p. kuku mene! kuku njemu! *vech mie, hei mihi, me misrum*, Rj. *suprotu* bligo. - Lele meni i do Boga! *kuku lele!* Rj. 321b. *Kuku* mene kukavič! Zar da majka ostane i bez sina! Npr. 27. Blago onome ko dava, a *kuku* ko izgleda! Postl. 16. *Kuku kući, kuku mjestu*, ah bez tebe, mudri pope! Kov. 112.

kukulj, *m.* - 1) (u Risnu) ona guka što žene nose navrh glave ispod marame, *cf.* kukuljica. Rj. - 2) Mjesto kamilavke među nu (kuluzjernu) na glavu *kukulj*. DP. 263. *i ondje valja bez sunanji što se kaže pod 1: cf.* kukuljica; *u Stultija kukuljica je cucullus, die Capuce! vide* kukuljica 1.

kukuljača, **kukuljva**, *f.* ptica, *atutaba*, Stulli, *toko se zove ševa, što imu na glavi kao kukuljicu, vidi* krunica 3, *i syn. ondje, za* *nast. isp.* ajzirača i hje-laya. - *Kukuljara nije bez kike*, DPostl. 51.

kukuljica, *f.* - 1) *eine Art Kapp, cucullus*, Rj. *nekaka kapa, vidi* kukulj 2. - Kapot, gumj s kukuljicom. Rj. 264a. Zli biljezi mrke *kukuljica*, (Gledaj: Mrka kapa zla prilika). Postl. 91. - 2) (u Risnu) na glavi pletenica od kose iskičena igluma, *Art Houb-flechte, gradus*, Rj. *vidi* kukulj 1. - Na glavu joj (nevjesti) načine *kukuljicu* (od njezine kose, u koju se pozadijeva oko 200 igala sa šupljijem od srebra ispletenijem i pozlaćenijem glavama). Kov. 96.

kukumar, *m.* (u Dubr.) *vidi* krastavač. Rj. *Tal. cocomero. Lat. cucumis, cucumeris. Kukumara* vrtarn ne prodavaj. DPostl. 52.

kukuma, *f.*: Vino piju u Kosovo ravno pod *Kukunom* zelenom planinom kod bijele Ružarice crkve. Rj.

kukurijek, **kukurijeka**, *m.* - 1) *die schwarze Kress-warz, helleborus foetidus (helleborus L. cf.* kukurijek. Rj.³): *Kukurijek* s brda viče: oženite me, ljubica iz doline: povedite me. Rj. *biljka. cf.* tita 3. - 2) (u C. G.) erven cvijet kao turčinak. Rj. *paconit L.?* Rj.³ - Crveno kao *kukurijek*. Postl. 314.

kukurijekanje, *n.* *das Kikeriki-schreien, galli cantus*, Rj. *verb. od* kukurijekati, *radnja* kojom kukurijče n. p. pijetuo.

kukurijekati, **kukuriječm**, *v. impf.* *kikeriki-krohen, eino kikeriki*, Rj. *kukuriječe* pijetuo, *v. pf.* kukurijeknuti.

kukurijeknuti, **kukurijeknēm**, *v. pf.* *einmal kikeriki-schreien, dico kikeriki (i. g. in artem*, Rj. *v. impf.* kukurijekati.

kukurijeku! *uzvik kojim se kazuje glas pijetlov kad kukuriječe*. - Carev sin zapita imaju li u kući još kaku gjevojku, a ona (mačeha) mu kaže da nemaju više nikake. U tom pijevac skoči na korito pak zapjeva: *»Kukurijeku*, evo je pod koritom. Mačeha poviče: *»Is, orao te odnio!* Npr. 129.

kukurjāk, **kukurjāka**, *m.* (u Hrv. u Otočkoj rez. nekakva trava (*cf.* kukurijek 1). Rj. *vidi* i tita 3.

kukurušić, *m. dem. od* kukuruz. Rj. - Palacka, 1) ono što izraste na rogozu kao *kukurušić*. Rj. 485b.

kukuruz, *m.* Rj. *dem.* kukurušić. - 1) *der Kukuruz, türkisches Korn, zw. mais Linn.* Rj. *vidi* golokud, fermentum, frmentin, furmetin, rümetin, urmetin; brzak 3, pestrak, purenjak, sparak, sturac, zelenjak. - Biračiti, paljetkovati po vinogradu (a za kukuruze kažu *paljetkovati*). Rj. 27a. *Brada kukuruz*, Rj. 39a. *Brati* n. p. *kukuruz*, jabuko, grozđe. Rj. 40a. *Vrijeci kukuruze*, *vidi* kruniti. Rj. 75b. *Gruhati*

kukuruz, Rj. 105a. *Zato se zove svaki usjev od kojega se obično brašno melje i hljeb mijesi* n. p. *senica, jeram, kukuruz, ovas*, ... Rj. 169a. *Kukuruzi su veći od tih*, Rj. 171b. *Znači kukuruz*, t. j. *posijati ga po neuzoranoj zemlji pa onda uzoriti*, Rj. 185a. *Turci svoje konje zobe najviše ječmom, a seljaci kukuruz*, ma. Rj. 243a. *Zrećkati, kupiti zrna* n. p. *krme kad jeste okomljen* *U kukuruz*, Rj. 244a. *Isre-biti kukuruz*, t. j. *abradati*, Rj. 252b. *Iskupati ku-kuruz*, Rj. 253b. *Klijati kukuruz*, Rj. 275b. *Kokati kukuruz*, Rj. 283b. *O rani* *kukuruz*, t. j. *okomati*, Rj. 130b. *Oprijati kukuruz*, Rj. 139b. *Ostaviti, ogru-hati kukuruz*, Rj. 139b. *Oprijati vinograd, U kukuruz*, Rj. 164a. *Osijajati kukuruz*, Rj. 179a. *Uč* *nijsu kukuruzi osijeli*, Rj. 171a. *Osuhati kukuruz*, t. j. *odjastati*, Rj. 471b. *Osuh kukuruz*, *cf.* *odjati*, Rj. 180b. *Ima li veći kukuruz za poroć?* *Učati ku-kuruz*, Rj. 621b. *Sačupati, počti kukuruzi osijeka sa-šjei im vrhove*, U *čelju sasija ga kukuruz počti veći bude na njima purenjaka*, Rj. 661b. *Selati ku-kuruzi*, Rj. 671a. *Oprijati kukuruz*, *cf.* *komiti*, Rj. 827a. - 2) klas kukuruzni sa zrnima, *Kukuruzbalon, spora zra*, n. p. *udarilo ga kukuruzom*, Rj. *vidi* klas 2, *i syn. mije*.

kukuruzna, **kukuruzna**, *adj.* n. p. hljeb, brašno, *Kukuruz*, *v. zra* *mais*, Rj. *što pripada kukuruzu, vidi* golokudni. *Boda kukuruzna*, Rj. 33a. *Brati kukuruzna*, Rj. 10a. *Grude buzu osobito uz čarne poste od kukuruzna hljeba i od vohle*, Rj. 17a. *Banjar kukuruzna* ili *seničan*, Rj. 18b. *Često ga vukolilako privijaju*, ... *oko čardaka i bašeri kukuruznih*, Rj. 79b. *Klas, 4) kukuruzna rosa*, Rj. 272b. *Puvare, ono kukuruzna zračelje*, koje u kokanju ne ispucava, Rj. 629a. *Kukuruzna slama*, *vidi* komušina, Rj. 630b. *Živa željo kukuruzna prago!* Postl. 81. U narodu našemu ima mnogo riječi za *kukuruzno stablo*, Pis. 76. *Okomak*, ... *klas*, ... *oklasina*, ... *kukuruzni kovrca*, 77.

kukuruzina, *f.* (u Bočij) *rebi* okomak. Rj. *klas kukuruzni bez zraja*, - *Ima mnogo imena i za ono, na čemu su zrna*, n. p. *okomak, kočanj, čokanj, čokov, tuluz, otučak, šararica, klas, oklasina, kukuruzni korijen, šuparina, šuparina*, Šuparina. Pis. 77. *vidi* i okominja, tuluzina.

kukuruzište, *n. der Acker, wo die Kukuruz abant war, uyer in ipu zea mais fut saba*, Rj. *mjesto gdje je bio posijati kukuruz*, - *riječi s takim nast. kod* *duvaniste*.

kukuruznica, *f.* - 1) *das Kukuruzholz, pinis e zea*, Rj. *kukuruzna hljeb, vidi* kukuruzovnica, kukuruznjak 3b, golokudnica. - *Lukovača, kukuruznica* umiješana hladnom vodom s perima od ermoza luka (*cf.* hladnjača), Rj. 335b. *Uplodžati se kukuruznica u vatri*, Rj. 785a. - 2) (u *sp. Hrv.*) *kukuruzna slama, kukuruzno stablo, vidi* kukuruzovina, *i syn. onaj*.

kukuruzovina (kukuruzovina), *f. das Kukuruz-stroh, stramen zea mais*, Rj. *kukuruzno stablo*, - U narodu našemu ima mnogo riječi za *kukuruzno stablo*: kukuruzovina, šararovina, šušovina, šušljika, kukuruznjak, strunljika, tuluzina, kukuruzna slama. Pis. 76. *vidi* i golokudina, kukuruznica 2, paprčina, stablina, strkao, strnjina, šararika 1, šesarovina.

kukuruzovnica, *f. vidi* kukuruznica 1, Rj. *kukuruzna krub, vidi* i kukuruznjak 3b, golokudnica.

kukuruznjak, **kukuruznjaka**, *m.* - 1) krmak koji je uhranjen *kukuruzom* (za razliku od žirovnjaka), *ein mit Kukuruz gemastetes Schwein, sus zea saqumtus*, Rj. - 2) (u Hrv.) *vidi* šararovina, Rj. *kukuruzno stablo, vidi* kukuruzovina, *i syn. ondje*. - 3) u *Hrvatskoj* kukuruznjak *znači* *takojer* - a) *kukuruzni koš (kao* *Kotobanji*) - b) *kukuruzni hljeb, vidi* kukuruznica 1, kukuruzovnica, lveković.

kukuta (kukuta), *f.* Rj. *biljka, vidi* guguta, trbulja, trbuljika. - 1) velika, *der Schierling, conium macu-*

dim iz peći, čele iz košnice, erijeva, krv. Rj. *kao teći, erijeti, rudi* kukljati. v. *pf. slož.* iz-kuljati, po-, pro-.

kuljav, *adj.* Rj. *isp.* okuljaviti. — **1)** *rudi* trbušat. Rj. *u kojega su kulje, rudi* i bušav, pupav, trbušat, trobok. — **2)** (u Srijemu) kuljava žena (*schimpflich*) t. j. trudna, *schwanger, gravidna*. Rj. (*kaže se s pogrdom*). *rudi* i bregji, i *sup. ovdje*.

kulje, *kulja*, *f. pl.* (u C. G.) (*schimpflich*) *rudi* trbul. Rj. *kaže se s pogrdom*.

kuljen, *m.* (po jugozap. kraj.) kao velika kobasica, *die Mugenwurst, venter*. U Risnu nadjene se (bravljje sirište) kukuruzna brašna, toja i suvica, pa pošto se skuva, jede se. *cf. kuljin*. Rj. — Nadjeven je kako *kuljen*. DPost. 68. *rudi* i kulen. *isp.* kulenica.

kuljenov, *adj.* *što pripada kuljenu*. — Mir baba, mir djeđe, peći toj, ter se goj, *kuljenova juba* do dna je gusta. DPost. 61. — *što se tiče nast. ov.* jlo kuljen *izjednačuje se gramatički s radom od hulja, isp.* Šećerov. Osn. 91.

kūm, *m.* Rj. *dem.* kumić. *hyp.* kumak, kuman, kumašin, *suprotu* nekum. — **1)** krštenj, *der Taufpathe, sponsor baptismalis*. Kum se zove i omaj koji prvi put striže kosu djetetu; takovi *kumori* bivaju i Turci našim ljudma, i naši ljudi Turcima (po Bosni): Oj Turčine za nevolju *kume!* Ne kumim to što ja *kuma* nemam. Rj. — *Šištelj, cf. kum*. Rj. 81a. Ako nigdje *kuma* ne nagjem, da mi budeš *kum*. Post. 7. *Kum* kesa, a torba prijatelj. (Hranim se onim što kupim i što nosim u torbi). 164. — **2)** vjenčani, *der Beistand bei der Trauung, testis conjugij*: Obraz valja, *kum* će doći. Ni ti meni *kum*, ni ja tebi stari svat. *Kum* se zove i svaki od rodbine pravoga *kuma*. Rj. — *Kuma meću* krstitelj Jovana. Rj. 351b. Tu mi veže te *milom kumom* konja, *milom kumu* i starome svatu. Npj. 1. 13. Ajd' iz dvora, *zlatni kume*, brijeme ti je. 1. 14 (Na svadbi). U našega *milostica kuma* na ruci nu zlatan golub guče. 1. 56. Ma mu reče Airović Bro: »A ne boj se, moj *milosni kume!* 4. 385. Inucnjem s dobrijem časom: 1) za prvijenca pominene toga i toga. . . 5) *sretnoga kuma* toga i toga. Kov. 52. Pa je Janko svate razredio . . . a za *kuma* mlada Marijana — da si zdravo naš *visoki kume!* Npj. 84. — **3)** pred kuma, t. j. šogorji tako dobro da bi se moglo *pred kumu* izmijeti! Rj.

kūma, *f.* Rj. *dem.* kumica. — **1)** *die Pathin, Geratterin, commater(?)*. Rj. *Kūma* kūma ako nije darovala, nije mu ni brige darovala (čim će on nju darovati). Post. 163. *Kūma* nugjena kao i časčena. 163. — **2)** *die Pathin, puella cui sum commater*. Rj. *Kūma* se zove i svaka ženska glava od rodbine prave *kume*. Rj. i *kuma djevojeći, kojoj je ona kuma (kumčeta svomu) kaže kuma*. — **3)** *euphemismus* za kuga. *cf. kuga*. Rj.

kūmača, *f.* Rj. — Na družičalo . . . družičaju se . . . i zakuma se da će biti muškareci pobratimi, a ženskinje druge (Vlasi kažu *kumača*). Rj. 112a.

kūmak, *kūmka*, *m.* *hyp.* od kum. Rj. *rudi* kuman, kumašin.

kūmalo, *n.* za *postarije isp.* kumati se, kao *kumstvo*, i *veselje nakon kumoranja, isp.* krstici. — Tebi ne dam dva posopca sina, da ti sami idu pod planinu, Pavešću, tebi na *kumalo*. S. Vojniković. Rp. za *nast. isp.* bjesnilo.

kūmān, *m.* *rudi* kumašin. Rj. *hyp.* od kum. *rudi* i kumak. — *riječi s tukim nast. kod* brajan.

kūmanovo, *n.*: Na onome ravnom *Kūmanovu*, onje bješe Kostadine bego. Rj. — Na bijelju gradu *Kūmanovu*. Npj. 3. 56.

kūmauje, *n.* *das gegenseitige Begrüssen als kum, salutatio 75 kum vocabulo*. Rj. *verb.* od kumati se, *radnju* *kojom se* *kuma s kim*.

kūmaš,* *m.* — **1)** *der Atlas (eine Art Seidenzug), sericus punnus densus et collustratus*: I sa nogu gaće

od kumasa. Rj. *kao platno od svilc Atlas*. Npj. 4. 350. — Gjevojka sam, *kumaš* na prodaju, dok sam *kumas*, svakome sam draga. Here. 208. *isp.* kumašli. — **2)** (u Srijemu) crna pantljika od kadife, što seske djevojke nose na vratu. Rj.

kūmašin, *m.* *ceptralob* jar kam. Rj. *hyp.* od kum. *rudi* kumak, kuman. — *što nast. isp.* prijašnu: *imamo muska kod Gjurašiu*.

kūmašli, *adj.* *indecl. is. Larsum nast.* *liu* *što pripada kumasa*. — Meće njemu *kumašli jorgane*. Here. 17.

kūmati se, *kūmām* se, *v. r. impf.* s kim, *sach als Geratter begrüssen, salutare se invicem*. — *Kum vocabulo*. Rj. *recipr.* *gurardi* jedan *dragomu kum*. Milan Obrenović, *s kojim se* je Kara-Gjorzije *kumato*, jer mu je bio vjenčani kum bratu Milosu. Sovj. 17.

kūmbāra,* *f.* *rudi* luharda: 1 *kumbare*, čim gradove prima, i luharde, čim gradove pali. Rj. *rudi* i kumpara, luharda. — Te na Petra vatra oborio, oborio tope i *kumbare*. Npj. 1. 220. Stoji *jeka sjajnih kumbara*, 5. 67. Opkole *Smederevo i stana* *ga* *biti* iz topova i *paliti iz kumbara*. Danica 5. 47.

kūmbarādžija,* *m.* *der Bombardier, pyrobolarius*. Rj. *koji nastoji oko kumbare, koji pali iz kumbare*.

kūmčad, *f.* coll. od kumčie, *die Pathin (ohne Unterschied des Geschlechtes, plii aut plau) baptismalis*. Rj.

kūmčeta, *kūmčeta*, *n.* *der Pathe (das Kind), filius baptismalis*: *Umre kumčie, raskide se kumstvo (das Kind ist gestorben, die Geratterschaft ist so, hort auf)*. Rj. coll. *kumčad, isp.* kuma 2. — Najzad ode majstore Manojlo i on nosi *kumčeta* u naručje. Npj. 3. 326.

kūmčica, *f.* *dem.* od kuma. Rj.

kūmić, *m.* *dem.* od kum. Rj.

1. kūmīn, *adj.* *der kuma, commatris et postis*. Rj. *što pripada kumi*.

2. kūmīn, *kūmīna*, *m.* *cumīnum, cuminum*. Stulli. *biljka, gorori se i u Hre, rudi* kim, 2 *komin*.

kūmir, *m.* *rudi* idol. — Od trgovaca (kojima je *kumir* srebro i zlato). Straž. 1886. 704. i u Stullija: *kumir, idol*.

kūmiti, *kūmīm*, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* o-kumiti, po-, raz-, za-. — **L. 1)** *koga, zu Geratter oder zu Beistand bitten, adlocare pro teste baptismi aut conjugij*: *Kuma kumi* Debelić-Novaka. Rj. *zrati* *koga* za *kuma*. — **2)** (po jugozap. kraj.) *moliti, bitten, rogo*, n. p. otac sinu i sin oca može reći: *kumim te Bogom*, učini to. Otvamo ide i ovo što se govori u Srbiji: *Kumičeš kuga* da te umori. Rj. — *Kumim* *re* za Boga *svakom* *stvari!* (Kad ko koga moli). Post. 163.

Kumim *ti* *zmiju* pod kamenom! (Kad se ko moli kome). 163. Tako me ne *kumite* *gori* i vode! 299. Opet *kumi* vojvoda Gijuro: O Turčine Salim-muslime! Pašti Jelu, ne gredi joj lice. Npj. 1. 160. *Kumim* *tebe* *Bogom* istinjim. *Bogom kumim*, a ruku ti ljubim, nemoj *kneta* toga izgubiti! 4. 384. —

II. *sa se recipr.* s kim, *mit Jemand kum werden, amatus necessitudine* *inc.* Rj. — *S kumarima se kumili*, sve drage volje, bez nikakve nevolje. Kov. 122.

kūmljēnje, *n.* *verb.* od kumiti i kumiti se. Rj.

kūmodraž, *f.* Rj. selo u srezu Vrnčarskom okruga Podunavskog. Rj.³

kumov, *adj.* *des kum, ad testem baptismi aut conjugij pertinens*. Rj. *što pripada kumu*. — Prikumak, *kumav* *umak*. Rj. 592a.

kumovānje, *n.* *verb.* od kumovati. Rj.

kumovati, *kumujēm*, *v. impf.* *kome, zu Geratter stehen, testis sum baptismi aut conjugij*. Rj. *biti* *kum*. — Ovo (šišano) *kumstvo* može biti da je za to postalo da bi Turčin *Hriščanin* a kašto i Hriščanin Turčina mogao *kumovati*. Rj. 315a. Ako nijesam *kumovao*, a ja sam kroz plot gledao. Post. 7. *sa se recipr.*: Oni su se *kumorali* s njime. HNpj. 4. 29.

kumovski, *adj.* *dem.* *kum* *zustehend, quod deest*

raju (igraju se *kupce*). *Ein Kinderspiel mit Nussen, busus nucam*, Rj.

kūpac, *kūpa*, *m. der Käufer, ontar*: A. Po što je to? B. Ko je *kupac*? A. Ja sam. Rj. *Muster rija, cf. kupce*, Rj. 377b. *Žitni kupac* i gjevojački otac ne mogu srećni biti. Posl. 81.

kūpac, *kūpa*, *n. u vodenicama od nekolike oke mjera sa drškom, ein Getreidemass, modli genus*, Rj. — *kūpac* (osn. u *kūpa*). Osn. 338.

kūpalac, *kūpaoca, m. baluator, Stulli, koji se kupu*. — *riječ s takim nast. kod čuvalac*.

kūpaliste, *n. balneum, Stulli, mjesto gdje se kupu, ridi kupalo, der Badeort*. — *riječ s takim nast. kod danište*.

kūpalo, *n. (u Dalm.) mjesto gdje se kupu n. p. marva na suhoj megji (Turskoj), der Badeort, balneum*, Rj. *ridi kupalšte, kupatilo; kupaonica; kupelj; banja*. — *Zubi su ti kao stado ovaca kad izlaze iz kupala*, Pjesm. nad pj. 6. 5. — *za nast. riječi kod hčelilo 1*.

kūpanje, *n. das Baden, lavatio*, Rj. *verb. od 1*) kupati, 2) kupati se. — 1) *radnja kojom tko kupu koga*: Hristos ljubi erkvu... da je osveti očistivši je *kupanjem rođenjem* u riječi. Efes. 5, 26 (*mundans lavatio aquae; in der Wasserreinigung*). — 2) *radnja kojom se tko kupu*.

kūpaonica, *f. zgrada ili soba gdje se kupu; das Badhaus, Badezimmer*. — Plati 40 grana zakupu jedne *kupaonice* na Savi. Zlos. 35. za noš, isp. djevojaonica.

kūpati, *kūpām (kūpljēm), v. impf. Rj. v. pf. slož.* o-kupati se, okupati, prokupati se. — 1) *badati, bati*, Rj. — *Kupajte me gđulom rumenijem*, Npj. 1, 246.

2) *za se, refleks. badati, sich baden, lavar*, Rj. — Na Gurgjev dan... počinju se prvi put *kupati*. Muškarci se ponajviše *kupaju u potoku*, a žene i djevojke donesu u veće kući omaje, pa se u jutru *njom kupaju* u gradini. Rj. 151a. Dogođe vile da se *kuplja*, Npr. 86. Gjevojka se u *radići kuplje*, Here. 213.

kupatilo, *n. ridi kupalo, i syn. ondje*. — Istina, svinje se kačkaju po barama i kaljama; ali za Boga, to su njihova *kupatila*, Megj. 10.

kūpelj, *m. ridi banja*. — *Banja, balneum, isp. kupelj, kupalo, Daničić, Arkj. 176a. Kupelj, kupelja, n. ridi kupalšte, Stulli*. — *riječ s takim nast. kod brzelj (sve su muškoga roda), u sjer. Hrv. kupelj je ženskoga roda (isp. obitelj), i znači djelo kojim se tko okupa; das Bad, lavacrum*.

kūpica, *f. — 1) dem. od kūpa*, Rj. — 2) *der Schröpfkopf, cucurbitula, cucurbita; metati kupice*, Rj.

kūpić, *m. planina Plješivačka; Za Kūpićem, zelenom planinom*, Rj.

kūpijerta, *f. — Otkriven je s kupijerta, DPost. 89. — kupijerta, krov kućni, ital. coperta, XIII. ridi kuvijerta*.

kūpikrastavčić, *m. der sich bloss mit Gurken abgibt, qui leigt cucumers*: Odžaković je odžaković, a *kupikrastavčić kupikrastavčić*, Rj. *kupi-krastavčić, koji kipi krastavce*.

kūpilac, *kūpioca, m. (pl. gen. kūpilacū) der Leser (Aufleser, Klausur), lector, collector (v. g. focii, prunorum, pomorum)*, Rj. *koji kipi n. p. sijeno, sljice, jabuke*.

kūpilica, *f. koja kupi n. p. sijeno, sljive, di Leser, lectrix*, Rj.

kūpina, *f. Rj. ridi kupjena*. — 1) *der Brombeerstrauch, rubus fruticosus Linn. Rj. biljka, ridi ostruga 1*. — A mene je ljuta Arnautka... u crnu me struku zavijala, a *kupinom* lozom povijala, odranila skrobom ovenijem. Npj. 2, 407. *Kupina* u Slavenskom jeziku (i u ovoj knjizi) znači *das Gebüsch* (od prilike *ših*, po zapadnijem krajevima *grm* i *grmen* i *grmenje*), a u nas znači *Brombeerstrauch (rubus fruticosus Linn.)*, Nov. Zauj. IX. Jer se smokve ne beru s trnja, niti se grožđe bere s *kupine*, Luk. 6, 44. Raduj se zemljo

nezasišana, *kupino* *nepoljeno*, dubino nezimjerena... 117, 323 (*požudačja se pirseda Bopandica*). — 2) *da Stachelbeere, hawca grossularia*, Rj. — Od loze grozd, a od trca *kupina* n. p. biva, Posl. 231, *baba kupinova*.

kūpina, *f. ime žensko*, Rj. *ime, ca. od kupu kod Višnja*.

kūpinova, *f. (u Dubr.) ca. od kupu*, Rj.

kūpinov, *adj. sto pripada kupu, ridi kupjenov*.

1) *pravo adjektiv* pa se uzima: *es gstanov: Kupa-*

kūpinovo, *n. u Srijemu na Savi, selo sa židnima*: Razbolje se Despoćovic Jovi u Srijemu u toj zemlji ravnoj u lijepu selu *Kupaovra*, Rj.

1. **kūpiti**, *kupim, v. pf. kupiti, omi*. Kako sam *kupio* onako i prodajem, t. j. kako sam ono onako i kazujem, Rj. *ridi uzeti 1 v. pf. slož. iz-kupiti, od-, pod-, pres-, zas-, v. impf. pristo kupovati; bi-, iz-kupljivati, od-, pod-, pres-, zas-... Kupiti kuma da za koga sto od koga ili u koga za vepanu ili po... Za njegova Šarca pripovijedaju da ga je *kupio u ukabakijeh kiridija*, Rj. 316a. Da bi on *kupio sto* u drugome carstvu *za njegov uoceri*, Npr. 11. Toga *šarava kupi po sto po to*, 63. Dva jaja da prodi, i sto od njih ulvati da *im za ono kruho kupi...* Teko da mogu *kupiti za siba* i za svoja *čeljad krada*, 108. *Rovčani te od pase kupše*, za te daše dvije bove blaga, Npj. 1, 22. *Ovo sre on kupu na vesanju* dok izigje u vilani, Miloš 79. Idite k trgovcima i *kupite siba*, Mat. 25, 9. *Kupljenje* je njiva i počina na njoj u sinora *Hetoricjeh*, Mojs. 1, 40, 32. Oni su... *kupljeni jurname mizaju* u Moskvi za 2500 rubalja, Rad 13, 231.*

2. **kūpiti**, *pim, v. impf. Rj. v. pf. slož.* iz-kupiti, na-, os-, pod-, piti, si-, sa-, pri-, okupiti, zaokupiti, v. impf. slož. iz-kupljati, os-, pod-, pri-, si-, sa-.

1. 1) *auslesen, collige*, n. p. vojsku, porezu, sljive, sijeno, drva, itd.; *kupi da pusti, er ist in den Ulzen Zugen*, Rj. — *bari se s danoj, ridi brati 2*. — Sve ove *dvije kupio je od naroda* bašknez preko seoskihje kmetova, Rj. u predgovoru. Čah na Bosnu tebe zapušiti, a da *kupiš po raji boruće*, Rj. 188a. *Mohiti, kupiti moha*, Rj. 365b. *Kupi ogluške*, t. j. ne će da niimi odmah kako mu se prvi put rekne, nego mu valja više puta govoriti, Rj. 188a. *Kupi* kao kuga gjeću, Posl. 161. *Kupi Elasje po knjskom strništu*, 164. *Odrede Kućuk-Aliju...* da *kupi vojsku pod platu*, Danica 3, 163. *Nije bio aj-tadžija (koji bečare i hajduke kupi oko sebe, a kućevne ljude prezire)*, Miloš 59. *sa se, pass.*: Društvo pristane na to, da se *kupi gajja* za Srpsku frazeologiju. Kajem se, što nijesam iskao, da se *kupr glasovi*, Pis. 39. — 2) n. p. svinje, kože, zvijer, vosak, *aufkaufen, zusammenkaufen, comere*, Rj. *ko kupujuvi kipi, skupljati*. — 11. *sa se, refleks.* — 1) *sich sammeln, congregor*, Rj. — Tako mi se na jade ne *kupiti!* Posl. 305. Turci se stamu *kupiti u čete*, Danica 3, 200. *Stanu se pod barjak kupiti junaci*, Rj. Miloš 79. — 2) *kupi se n. p. čoha, opanci, einlaufen, sich zusammenziehen, contrahi*, Rj. *kau sačirati se, ridi skupljati se, v. pf. skupiti se, zbjeći se*.

kūpivōjska, *m. (u C. G.) koji kipi vojsku; otidoše kupivōjske, da dižu vojsku, Anwerben von Soldaten, conquisitor militum*: O Saviću, naša *kupivōjska*, Rj.

kūpjena, *f. (u Dubr.) ridi kupina*, Rj.

kūpjenov, *adj. sto pripada kupjeni*. — Jedno gora jaglikova, drugo gora bršanova, treće gora *kupjenova*, Here. 234. *ridi kupinov*. — *za nast. isp. aptov*.

kupljenik, *kupljenika, m. žitna mjera*. — Četvrtinka, četvrti dio *kupljenika*, u hrvatskoj krajini, DARj. 11, 17b.

kūpljēnje, *n. Rj. verb. od 1) kupiti, 2) kupiti se*. — 1) *radnja kojom tko kupi što, n. p. porezu (das Lesen [Auflesen], lectio, collectio, Rj.)*: Da se Turci ne mešaju u *kupljenje dacijske*, nego knezovi sami da

rame kurjaču dlaku, i protre je, a kurjak u jedan put te preda nj. Npr. 23.

kurjački, *adj.* *vidi* vučji. Rj. *vidi* i kurjači, što pripada kurjacima. Kurjački i kurjači *isp.* kukavički i kukavičji. — Kurjačka *crca*, n. pl. u Srijemu Wasserhornkraut, cerastium aquaticum. Rj. Wasser-Weichkraut, malachium aquaticum Fr. Rj.⁴ *adr.* Al' eto ti jednoga junaka, sve kurjački kasa preko polja. Npj. 4, 105. *isp.* vučki.

kurjāk, *m.* *vidi* vuk 1. Rj. *dem.* kurjačić, *augm.* kurjačina. *isp.* pokurjačiti (i se). — Na glavi mu kupa od kurjaka. Rj. 253b. Kad je bilo oko ponoći, ali kurjaci zauraju, a psi zalaju. Npr. 13. Čeln noć su kurjaci po zemlji ispod nje urlkali. 133. Oči mu se bjehu uzmutile, kao u glavna u gori kurjaka. Npj. 2, 428. I povede Prekodrinca Radu, Radivoja, staroga kurjaka. 4, 276. Biće dosta mesa i gavrana i u gornu zelenu kurjaku. 4, 278.

kurjakuše, *f. pl.* *vidi* kurjače. Rj.
kurji, *adj.* od staroga *supst.* kur (i kokot), od čega je i kurjak, koje *vidi*. — Kurje oko, *znj.* što se na nozi načini od tijesnih čizama; das Hahnrauge, govori se u Hrvatskoj.

kurjučuđe, *n.* das Anschrauben des Flutenbodens. Rj. *verb.* od kurjučiti, radnja kojom tlo kurjuči (pasku).

kurjučić, *m. dem.* od kurjak. Rj.

kurjučiti, *čim, v. impf.* t. j. pušku, ili cijev pušcanu, den Boden des Flutenbodens anschrauben, fudalo instruere telum glundarium. Rj. *cijev* pušcanu *navrtati* nu kurjuk.

kurjuk,* *m. Rj. dem.* kurjučić. 1) der Schwanz, cauda, *cf. rep.* Rj. — 2) der Zapf, cauda capillorum, *cf. kika*, pletenica. Rj. *vidi* i cof, kosa 3, pekoš, perčin. — 3) (u puške) der Boden des Flutenbodens, fudalus teli glundarii (selopeti), *cf.* ožnjiste, torna, hazna. Rj. *ono* na što je navrnuta *cijev* pušcanu.

kurkov, *adj.* *vidi* kurikov. Rj.

kurkovina, *f.* *vidi* kurikovina. Rj.

kurnjāk, *m.* *vidi* kokošinjak 1. Stulli, i *syn.* *ovdje*. — govori se u Hrvatskoj, za postanje *isp.* kurji.

kurnjaviti, *vim, v. impf.* (u C. G.) *vidi* dimiti (u p. pušaći). Rj. *v. pf. sloz.* zakurnjaviti.

kurnjavljenje, *n.* *vidi* dimljenje. Rj.

kursivna, *kursivna, adj.* *kursiv*. — U bukvaru je nekoliko članaka naštampano *kursivnjem* slovicu. Bukv. 8.

Kursumlja, *f.* varošica u Srbiji iza Kruševca: U bijelu gradu Kursumlji ongje bješe Banović Strahinja. Rj.

1. kurtala, *f.* kad se lagja vuče, onda onaj koji je na kurtali ide pored jedeka, te gleda da ne bi gdje za što zapco, i ako bi zapco, da ga odapne. Rj. — riječ tuđu. Osn. 123. *isp.* kurtalisati.

2. kurtalā! Rj. *uzvik*. — 1) kad se raduje da je kakav nepovoljan posao prošao, *cf.* aratos. Rj. — 2) kad koji vidi prije onoga koji je na kurtali da je jedek gdje zapco, onda mu viče: Kurtala! Rj. *isp.* kurtalisati.

kurtālisati,* *kurtālī-ēm, v. pf.* — 1) koga čega, befreien, libero. *cf.* izbaviti, oprostiti. Rj. *vidi* i litrositi, osloboditi. — Bržaj Uso, kurtālīš Uso! Npj. 1, 429. — 2) sa se, refleks. koga, čega, los werden, liberor, *cf.* oprostiti se: jedva sam ga se kurtalisao. Rj. — *isp.* kurtalā.

kurva, *f.* — 1) die Hure, impudica, meretric. Rj. *vidi* bludnica. *dem.* kurvica. *augm.* kurvetina. — Štan' lazare, od kurve kopile! Npj. 4, 318. Kad je vidje, pomisli da je kurva. Mojs. 1, 38, 15. — 2) auch als Schimpfwort gegen Männer, wendac, perfidum coertum: kurvo jedna od Zadra Todore. Rj. *psorka* čorjeku nepouzdanu, nevjernu: Kučku kurru Bogičević-Anta, hoću njega na kolo vrgnuti. Npj. 4, 239. Gje si, Šujo, očigledna kurco! koji meni o nevjerni radiš? 4, 492. — 3) kurva u kartama — dama. Rj.³

1. kūrvañje, *n. de* Hure, scortatio. Rj. *verb.* od kurvati se, raduje se, se do kurva.

2. kūrvañje, *n.* das kurrwäntze, Böhemia, mare meretricia. Rj. *verb.* od kurvati, raduje se, se do kurva. — raduje se kao kurva.

kurvär, *kurvara, m. de* Hure, scortatio. Rj. *corjek* koj se kurva.

kurvärev, **kurvärev**, *adj. de* Hure, scortatoris. Rj. *sto* pripada kurva.

kurvärski, *adj.* — 1) Hure, meretricus. Rj. *sto* pripada kurva. *de* kurva, kopila, *qod*: Malo je kurvarskoga pija. DBoš. 59. Pokvam kače kurvarske. Čar. 23, 7. — 2) *adj.* ubio za kurvarski, t. j. iz pijevare (umachobovidsch). Rj. — 16) si bio srea junačkoga, ti kurvarski ne bi poljezao. Hore. 74.

kurvärstvo, *n.* Hure, scortatio. Rj. *raduju* kurvarsku i kurvarsku. — Od se u izlaze zle misli, ništiva, preljube, kurvarstvo, kragje. Mat. 15, 19. Ploč se preko mrtvaca, za množivo kurvarstvo (ljupke k rvy). Nam. 3, 1.

1. kūrvaťi, *vim, v. impf.* uo čjo Hure, sah bi nimen, tugan, meretricia mare se qiere. Rj. *radovati* se kao kurva, *n. p.* Ugoti.

2. kūrvaťi se, *vim se, v. r. impf.* kuren, scortat. Rj. *v. pf. sloz.* prökurvaťi se. — Hođi da ti pokazem sud velike kurve, s kojom si kurvari carevi zenašjski. Otkriv. 17, 2.

kurvčina, *f. augm.* od kurva. Rj. — *talra* *augm.* kod babetina.

kurvica, *f. dem.* od kurva (u Srijemu kurvica). Rj. — To je nešto nalik na štđljicu kurvica. Nov. Srb. 2817, 480.

kurvič, *m.* — 1) der Hurensohn, spurus. Rj. *sin* kurvin. — 2) ein trachtiger Kerl, abalo, *cf.* kopile: O kurviču, Gijoko Petroviču, Jer je kurvič Vatrica Stjepane. Rj. *vidi* i kopila 2.

kurvin, *adj.* što pripada kurvi. *isp.* kurvinski. — Napniguoš kreketušo! kurvina magarico ogovorilo rak za bi, kad su se psovali. Rj. 101b. Ha naprijed, kurvino kopile! Npj. 4, 114. Ne nosi u dom Gospoda Boga svojega ni po kakom zavjetu plate kurvino. Mojs. V, 23, 18.

kurvinski, *adj.* meretricus, kurvinski dom. Stulli, što pripada kurvica, *isp.* kurvin, govori se u Hrv.

1. kūs, *kūsa*, (*kūsi*) *adj.* *gestuzt.* cauda truncata: Kus pijetao pile do vijeka. Rj. *u čega* nije čitar *rep.* *vidi* kusati, kusorep. — Kūsa, kūsa kokoš. Rj. 317b. Kusinja, kus co. Rj. 317b. Kusulja, kūsa krava. Rj. 317b. Ima ih ka' i kusijeh pasa. (Mnogo — ali kusijeh pasa nema tako mnogo). Poš. 103. Daj ti, petle, nama harač. Odgovara kasi peto. Npj. 1, 311.

2. kūs, *m.* — 1) dass Essen mit rohem Löffel: Ako se kusom ne makusa, jezikom se ne naliza. Rj. *jednuje* punom kašikom. — 2) a) *n. p.* izjede sve u meden kus. Geschmack, gustus. Rj. u Učlesnom smislu: I samo vino i pivo nije ništa drugo nego rodu pomiješana s drugim stvarima, te tako dobila kus i boju. Priprava 9. Kus joj (manu) bijaše kao kus od noroga ulja. Mojs. IV, 11, 8 (*isp.* okus). Ima mi danas osamdeset godina: može li sluga tvoje kusom razlikovati što će jesti i što piti? Sam. II, 19, 35. — b) u umnom smislu, *vidi* ukus. — Osobite struke prosvjete jesu: moralna... estetička prosvjeta, gdje se mnogo govori o kusu. Priprava 170. — kus tod korijena od koga je kusati, okusiti, *isp.* Osn. 34.

kūsa, *f.* kusa kokoš, *gestuzte* Henu, gallina cauda truncata. Rj. *vidi* kumla.

1. kūsac, *kūsa*, *m.* koji kusa. Rj. — Ubi drobac kūsac. Rj. 111a. *vidi* kusavac.

2. kūsac, *kūsa*, *m.* *vidi* kusalj. konj kus, kusast. — Vodaju se kūsaci prekomorei, sve su ati u kolan metnuti. HNpj. 4, 143.

kūsalo, *n.* u kašike ono što se meće u usta, der vordere Theil des Löffels, pars cochlearis quae ori

kusalom ga zakusuje, a drškom mu oči
kusalom pokazuje, da je kome prijatelj, a
kusalom ga, Posl. 161. Rj. — Ako što ne
je bilo u grizalo, Posl. 9.

kusalj. *adj.* *nestatus.* *Pfeil, capus cauda cartata.*
Rj. *id.* kuso.

kusanje. *das Essen mit collem Löffel, z. co-*
lum, v. adunare. Rj. *verb.* od kusati.
Rj. *id.* kusa.

kusast. *adj.* *gestalt.* *cauda truncata, cf. kus.* Rj.
id. kusorep.

kusatak. kusatka, *m. der Stammel, truncus.* Rj.
id. kusa.

kusati. kūsati, *v. impf.* *mit collem Löffel essen.*
die Pfanne der Adunare. Rj. *puru.* *Haar, puru*
ausst. unasti, v. usta, v. pf. *prosti kūsuti; slož.*
zakusati se; iskusiti, zakusiti, *v. impf.* *slož.* zaku-
sivati. — Jedan dobi a drugi kusa, Posl. 111. Kako
ndrodiš onako — 5 i kusati, 127. *Ko panola često*
kusa, obrat mu je kako rusa. 151.

kusavac. kušavac, *m. radi kūsac.* Rj. *koji kusa.*
— Ja nijesam kusavac, nego livavac, Rj. 327a.

kūsida. *f. Fluss in der Gegend gegen Montenegro,*
Gavranica; Kod Kusida studene vollice. Rj. *cauda*
in megi k. Crnoj Gori.

Kūsidski. *adj.* *von Kusida; Hvatiše se krajem*
Kūsidskijem. Rj. *što pripada Kūsidi.*

kūsiti. kūsiti, *v. pf.* *den Schwanz stützen, caudam*
truncare. Rj. *učiniti učiniti? da bude što kusa, rep*
odsjek odsjekati? v. pf. *slož.* iskusiti, okusiti. —
može biti da je v. pf. *kod ovoga alajulu pogrjerska*
st. pirska mjesto v. impf. *jer u Rj. ima više*
oprava takih pogrjerska.

kuskun. *m. radi podrepina; Da padnu kuskuni*
s neba. Vujašu bi se o vratu objesili. Rj. *radi i ku-*
skune; podrepak, podrepnica. — na sedlu onaj kuš
što stoji konju ispod repa. — Zakuskuniti konja,
metnuti mu kuskun ispod repa. Rj. 179b. *Povi tu*
Lioš na sanaru ona uzica, što stoji konju ispod repa
a na sedlu i ondje se zove kuskun. Rj. 513b.

kuskune. *f. pl.* *vidi kuskun.* Rj.

kūsnuti. kūs-nēm, *v. pf.* *einen rollen Löffel zum*
Munde tragen, vohlor plenum in os ingerere. Rj.
puru. *den učitati u usta, v. impf.* kūsati.

kūsunja. *m. kus vo, der Stützholz, bus cauda truncata;*
Da puste kūsunja pod plast onarastao bi mu
rep. Rj.

kūsunjūn. *adj.* Rj. *što pripada kūsunji (caudi).*

kūsorep. *adj.* *animal pravicae, dimidiatae, mutila*
cauda. Stullj. Kusorep. *vidi kus.* kusast. —
takva adj. *kod eriorep.*

kūsorepa. *f. n. p. kobida.* — San uteče od Dunaja
bane na kobili kūsorepi svojoj, HNpj. 1. 453.

kūsōv. kušōva, *m. kus pars, der Stützholz, cauda*
truncata. Rj.

kūsōvljev. *adj.* Rj. *što pripada kūsōvu (psu).* —
adj. *s takim mast.* *kod birovljev.*

kūsura. *f. Schimpfwort für ein Messer, vorwärts*
in cultum. Rj. *kaže se s poardom za nož.* — *Zaprdio*
nekaku kūsuru za pojas. Rj. 190b.

kūsulja. *f. kusa krava, da Stützholz, rava cauda*
truncata. Rj.

kūsuljin. *adj.* Rj. *što pripada kūsulji (kravi).*

kūsūr. *m. der Kuckstüdel, resubum debiti, cf.*
statai. Rj. *ostatak duga, esp. dokusuriti, dokusuriti,*
iskusuriti. — Stan' ustavi, da ti kusur erotim,
z. zaplo malžarije pića. — Ja gdje pijem, kūsura
u tvojim. HNpj. 3. 536.

1. kūs, *n. vov.* *Busch? castor, par hall's Maul,*
cf. vov. Rj. *uzed.* — *kuš, muči, psota!*

2. kūs, *m. u Hrv. oko Perušiću nekakva trava,*
poznata pod imenom. Art. Pflanze, herba quaedam.
Rj. *u Hrv. p. s. s. silon oppoidis, radi žalfija, ku-*
dulja, pean. 1.

kūsār. kušāca, *m. der Versucher, tentator.* Rj. *koji*
kuša. — *Pristupi k njemu (Isusu) kušar i reče . . .*
Mat. 1. 3.

kušācey. *adj.* *što pripada kušācu.* — *S ovom se*
molitvom i dijete prima u oglašene, po tom idu četiri
zakletve da se odriče lukavstva kušācey. DP. 184.

kūsāk. kušāka. — **1)** *m. das Querholz (z. B. bei*
den Fische), lignum transversum. Rj. *drvo što stoji*
uprijeka, n. p. u stolu. — **2)** *Jer išeta Zlate dizda-*
reva, sva se sjaje kao sunce žarko . . . kušakom se
utegla čemerom, u čemera sve ploče od zlata. HNpj.
1. 63. *Kušak, obično kušak-čemer, vrsta ženskog pāsa.*
1. 698.

kušāma. *f. u Sarajevu i u ostalim varošima po*
Bosni die Zunftgala, bei Empfang des Vesirs, pompa
collegiorum. Rj. — *parada koju čine četvori (esnaf)*
n. p. pri dolasku vezirova.

kūsānje. *n. Rj. verb.* od kušati. — **1)** *vidi isku-*
šavanje. — a) radnja kojom tko kuša koga (hoće da
ga navedi na zlo), (das Versuchen, tentatio. Rj.): *Adam*
pade u kušanje, jer sotona preko Jeve podiže
u njemu želju da sam postane Bog. DP. 91. — **b)**
radnja kojom tko kuša koga ili što (gleda, kuko
je što, je li dobro, i t. d.) (das Versuchen, periculum,
experientia. Rj.): *Pamti dobro šta je učinio Gospod*
Bog tvoj s Faraonom i sa svijem Misirecima, velika
kušanja, koja vidjese oči tvoje, i znake i čudesna.
Mojs. V. 7. 19. — 2) radnja kojom tko kuša (jede) što.

kūsati. kūsati, *v. impf.* — **1)** *versuchen, tento.* Rj.
v. pf. *slož.* iz-kušati, o-, po-, pro-; *v. impf.* *slož.* iz-
kušavati, po-. — **a)** *uroditli koga na zlo; Isusa od-*
vede Duh u Justinju da ga gjavu kuša. Mat. 3. 1.
— **b)** *gledati kako je što, je li dobro, je li tko po-*
stojan u dobru, u rjevi, i t. d. vidi pokušavati, i syn.
kod oghédati. — Obraduje se ovi čovjek . . . pa počne
da kuša sreću u štapu. Npr. 96. *Ja ću ujeću najprije*
kušati, ako ti ništa ne (h)ćene učiniti, ja ću mu ka-
zati za tebe. 197. *Dogji ženi, pa je nauči da kuša*
kuš-čelika gje mu je junaštvo. 203. *Jesam došo u*
zemlju neznanu, pa te kušam u birtiji biloj, imadem li
sreem prijatelja; sad ja znadem, da s' prijatelj pravi.
HNpj. 3. 564. *Da biste mogli kušati koje je dobra i*
ugodna i savršena volja Božija. Rim. 12. 2. *Sre kuša-*
juči dobro držite. Sol. 1. 5, 20. *Kušāse Bogu u sre-*
svom, istući jela po volji svojoj. Ps. 78. 18. *sa se,*
pass.; Ludim se brod kuša. Posl. 184. — **2)** *Ko sluša,*
on i kuša, t. j. daju mu te jede. Rj. — *značenje pre-*
lazi u gristi, jesti; kusati . . . kušati. Korijeni 232.

kušī-gjidija. *f.;* Susrio ih kušī-gjidija, Rj. *iz*
primjera se vidi, da riječ nije ženskoga roda (f.) nego
muškoga.

kušlat. *m. grad između Zvornika i Sarajeva; Oj*
gjevojko u Kušlatu gradu! Bog zna jesi u golemu
jadu . . . Kušlat je u velikoj vrleti i kažu da u njemu
nema više do samo jedna kuća, dizdareva. Rj. —
imen s takim mast. Hrvat, Mihai, Mijat, Milat,
Miškat, Osat, Stamat.

kūšlja. — **1)** *f. n. p. žena koja je kušljava, die*
das Haar verworren hat, mulier capillis perturbatis.
Rj. — **2)** *m. (ist.) vidi kušljo.* Rj.

kūšljānje. *n. das Verwirren, perturbatio.* Rj. *verb.*
od kušljati. radnja kojom tko kušlja što.

kūšljati. kūsati, *v. impf.* *(den Flachs) verwirren,*
perturbo. Rj. *kušljati n. p. kudjelju, kosu, dlaku;*
kao hekatī, uršiti 3. — v. pf. slož. uskūšljati se.

kūšljav. *adj.* *verworren, zertrüttet, perturbatus.* Rj.
kao zamršen.

kūšljo. *m. (juž.) der das Haar verworren hat, ca-*
pillis perturbatis. Kušljo je bio konj u Hajduk-Veljka
Petrovića, Rj. *hyp. koji je kušljav, komu je dlaka ili*
kosa zamršena, gen. kūslja, voc. kūslja. vidi kūslja 2.

kuštrav. *adj.* *gekravst, crispus, n. p. kokoš, koja*
je naježena perja. Rj. *vidi kudrav, kuždrav, kovrcast,*
krecav.

kūt, kúta, *m. der Winkel, die Ecke, angulus*. Rj. *vidi tük (s premještenim glasovima od kut); upid. nugao. dem. kutić.* — Duke, zidine u kutu između Zele i Moraće. Rj. 141b. Od Novoga oko tri subata na onoj je strani, ali tako u kutu da se sa srijede zaliva ne može vidjeti. Risan. Koy. 29. — u mnogim krajevima naroda našega različite se kut od ugla; kut je iznutra (*der Winkel, hülzak*), a ugao je izvanka (*die Ecke, čošak*).

kútao, kúta, *m.* Rj. *vidi* kutlaća, goružda I. *dem. kutlič. augm. kutlina. Tal. cutlo. Lat. cotula.* 1) *ein grosser Schöpfloffel (um Wasser schöpfen, haustuar, cochlear haustorium*. Rj. *velika žlica kojom se voda crpe:* Svaki misljaše da nam ne će dati ni iz kutla vode, a kamo li vina i rakije. Koy. 68. Ali je voda zla i zemlja nerodna. A on im reče: donesite mi nov kutao, i metnite u nj soli. Car. II. 2. 20. — 2) (u C. G. i u Licu) samotvor veliki sud, kao čaša ili kablica. Rj.

kútlíc, *n. dem. od kut. govori se u Hrv. vidi* budžaćić. *ima i* Stulli.

kútija,* *f. die Schachtel, capsia*. Rj. *vidi* skatula. *škatala. dem. kutijca.* — Nasmjeja se čerka dizdareva, pa otvori šarene sanduke, i otvori zlaćenu kutiju. Npj. 1, 621.

kútijca, *f. dem. od* kutija. Rj. *vidi* skatulica. *skatunica.* — Hamajlija. 2) ona kesica ili kutijca što se u njoj nosi zapis. Rj. 802a. Da mu mala kutijca. Npr. 62.

kútljača, *f. vidi* kutao. Rj. *dem. kutlačica.*

kútljačica, *f. dem. od* kutlaća. Rj. *vidi* kutličić.

kútlíc, *m. dem. od* kutao. Rj. *vidi* kutlačica. — Načini od čistoga zlata ... zdjele i čaše i *kutlice* i vijedra. Mojs. II. 37, 16.

kútlina, *f. augm. od* kutao. Rj.

kútlovac, Kútlóveca, *m. selo u* Kosovu: Od *Kutloveca* sela malenoga. Rj.

kútni, *adj. angulatus, angularis* — kutni zubi. Stulli. *što pripada* kutu. *vidi* kútnji.

kútnjāk, (kútnjāk), *m. der Stockzahn, dens mularis*. Rj. *kútnji zub. isp. oćnjak, pasjak 2, prednjak.*

1. **kútnji**, *adj. n. p. zub, der Stockzahn, dens mularis*. Rj. *što pripada* kutu. *vidi* kutni.

2. **kútnji**, *adj. vidi* kućni. Rj. *što pripada* kući. *za nast. isp. božićni i božitnji.* — *Kutnji starješina*. Rj. 713a. Oni se čovek zabavi u razgovoru s ostalom *kutnjom čeljadi*. Npr. 109. Ova starića, ovo je *čavera kutnja bahica*. 248. *Kutnji lupč* kuću kopa. Post. 164. *Preko kutnjeg pruga* prenosio. Kov. 120. *Kutnji krov*. 121.

kútnjica, *f. (u C. G.) vidi* kućnica. Rj.

kútnjik, *m. (u C. G.) vidi* kućnik. Rj. — *Oslobodim na moru mrnare ... a u selu jedna seljanina, a u kući ženjena kutnjika*. Here. 320.

kutóleža, *m. kuto-leža, koji u* kutu *leži.* — *Kutoležu* maćak. DPost. 52. Maćak *kutoležu* nuša ne hita. 58. *riječ* tako slož. kod kalogaža.

kúvāč, kuvāča, *m. vidi* kubač. Rj.

kúvānje, *n. vidi* kuhanje. Rj.

kúvār, *m. vidi* kuhar. Rj.

kúvārev, *vidi* kuharev. Rj.

kúvarica, *f. vidi* kuharica. Rj.

kúvaričin, *vidi* kuharičin. Rj.

kúvārka, *f. vidi* kuharka. Rj.

kúvārkin, *vidi* kuharkin. Rj.

kúvārov, *vidi* kuharov. Rj.

kúvatí, vám, *vidi* kuhati. Rj. *kúvatí se, vám se, vidi* kuhati se. Rj. *za pretevaranje glasa* h u v *isp. h 2a.*

kúvelica, *f. ficus flaccida*. Stulli. *smokva kuvela.*

kúveo, kuvela, lo. (u Boci) prezreo, *n. p. smokva, grožđe, überreif, fracidus*. Rj. — *Značenje (korijenu) prelazi u sušiti, sahnuti:* venuti. ... *kuveo*. Korijeni 310.

kúveždm, Kúveždina, *m. manastir u* Fruškoj Gori. Rj.

kúveždinae, Kúveždinea, *m. Kuor van* Kúveždin. Rj. *čorjek iz* Kúveždina.

kúveždinski, *adj. van* Kúveždin. Rj. *što pripada* Kúveždina.

kúvijerta, *f. gornja strana od* broda *na*is *pars superior*. Stulli. *das Verbock.* — *Zovne* on njega *notjujo*, da iziđe *na* *kuvijerta* ... On izagje gore, a ovi njega uhvati i preko broda u more bací. Npr. 251. — *Tal. copërta, copërto, eidi* kupijerta.

kúzma, *m. ime* muške: *Kuzma* Majumski. 14P. 281. *Kuzman* (osn. u *Kuzma*. Osn. 139. *Cosmas*.

kúzman, *m. Cosmas*. Rj. *ime* muške. *Kúzman* (osn. u *Kuzma*. Osn. 139. *vedi* Kuzma. *imena s* *takim* *nast. kod* Ujgan.

kuzólica, *f. (u Hrv.) vidi* vodijer. Rj. *eidi* e brusalo, *i* *syn. udje*, *u čemu* *stoji* *brus* *kasen*.

kúžan, kúžna, *adj.* 1) *can* *der Pest angsteckt, verpestet, pestilentus, pestifer*. Rj. *što je* okuženo. — *Bolje* je Božić *kužar* nego južan. Rj. 31b. *Ijudi* *uz* *kužna* *doba* *oboru* selo, da kuga u nj ne bi došla. Rj. 432b. — 2) *unglucklich, miser, cf. jadan:* *Opet* *kužna* *Rada* *doživjaše*. Rj. *i* *syn. kod* *jadan*. Pa dohvati *Rajkove* *noževce*, udari se *posred* *sreća* *živa*, *mrtva* *kužna* *pokraj* *Rajka* *pado*. Npj. 3, 57. *kužna* *i* *ovdje* *znači* *tužna, žalosna, nesrećna*, kao i u knj. II. na strani 123 u stihu 222. Vuku.

kúždrav, *adj. n. p. glava, vidi* kudrav. Rj. *vidi* i *kuštrav, i* *syn. udje*. — *kuštrav, kuždrav* (*čdr* *njesto* *str.* kao *što* *je* *zdr* *mjesto* *str* u *ozdrav*). Korijeni 265.

kúželj, *m. vidi* kudjelja. Stulli. *vidi* i *kudeljka.*

— *Deset* *kuželja* *ili* *dvadeset* *povećama* *čine* *desetice*. B. Mušićki. Mj. II. 352a. *za* *nast. isp. brzlj*.

kúženje, *n. verb. od* kužiti, *valnja* *kojom* *tko* *kuži* *koga*.

kúžica, *f. dem. od* kuga: *Lijepa* *vas* *kužica* *pororila!* Rj.

kúžina, *f. (u C. G. i po* primorju) *die Kuche, cucina, cf. kuina:* *Teško* *onoj* *kužini* *gje* *gospa* *ne* *udazi*. Rj. *syn. kod* *kuharnica.* — *Kad* *objed* *bude* *gotov ... kad* *se* *vrate*, *magju* *sve* *pećenje* *i* *varivo* *iskotrljano* *kroz* *kužinu* *i* *sve* *prusoto* *tamo* *amo ...* *Sutradan* *opet* *nešto* *sve* *rasprša* *u* *kužini* ... *oni* *čuvadari* *jedan* *skoće* *i* *u* *kužinu* *ntrec*. Npr. 259. *tujja* *riječ* *kužina* *coquina*. Osn. 163. *upravo* *Tal. cucina*.

kúžiti, žim. *v. imp. peste* *inficere, corrupture*. Stulli. *kužiti* *ljude*, *na* *njih* *kuga* *prevesti*. *v. pf. slož. d-kužiti, pres.*

kúžnica, *f. molár* *peste* *laborans*. Stulli. *kužna* *žena*.

kúžnik, *m. der* *Pestkranke, pestilentia correptus*. Rj. *čorjek* *kužan, koji* *leži* *od* *kuge*.

kvāk, *m. u* riječima: *ja* *njeza* *ni* *u* *kvak, ignoviren, ignoro*. Rj. — *Ja* *njeza* *ni* *u* *kvak*. (Se *bojim* *ga* *se* *ni* *malo*). Post. 108.

kvāka, *f.* — 1) *vidi* kuka I. Rj. *i* *syn. udje*. — 2) *tegliti* *se* *kvake*, *kad* *dvojica* *zakućče* *srednje* *peste* *od* *ruke*, *pa* *se* *vuku* *koji* *će* *biti* *jači*. Rj. — *od* *kor. koji* *znači* *savijati, kriviti, koga* *je* *i* *kuka*. *isp. Osn. 18.*

kvār, *m. die* *Beschädigung, damnium, cf. šteta:* *Nije* *kvara* *da* *stotinu* *dadeš*. Rj. *vidi* i *čekar* *1, pačariz, škoda.* — *Da* *po* *vratim* *oni* *poturicu*, *da* *nam* *kakva* *kvara* *ne* *učini*. Npj. 4, 232. *Po* *tom* *se* *stanu* *ženiti* *i* *udavati* *jedn* *s* *drugima ...* *tako* *se* *rasprostire* *kvār* *malo* *po* *malo* *svida* *kao* *kuga*. *Príprava* *200* *udje* *kvār* *znači* *stanje* *kvarno, pokraveno, u* *moralnom* *smislu*.

kvāran, kvārna, (kvārni) *adj.* — 1) *n. p. orah, lješnik, žito, verdorhen, corruptus*. Rj. *kao* *pokraveno, oštećeno; suprotno* *o* *čjeku, zdravo, vidi* *črnuk, manjičav, šatanan.* — *Ako* *dakle* *bude* *oko* *tvoje* *zdravo, sve* *će* *tijelo* *tvoje* *svijetlo* *biti. Ako* *li* *oko* *tvoje* *kvarno* *bude, sve* *će* *tijelo* *tvoje* *tamno* *biti*. Mat. 6, 23. La-

3) dizati se kvrĝe, t. j. čovjeka u kvrĝu vezana preko sebe premetati (u igri). Rj.

kvrĝaja, *f.* (u Šumad.) nekaka kruška po kojoj imaju kao male kvrĝe, *Art Birne, piri genus*. Rj. riječi s takim nast. kod domaja.

kvřka, *f.* *das Kuecken, streibar oder Katzen*. Rj. *kad mačka krčiti, esp. kvrcanje*.

kvřkanti, *nēm. v. pf. In tricen. immanemaro iscat plesa*. Rj. *kvřkan mačka zmanjajeva, v. impf. kvřcati*.

L.

lā, u riječima: ko što *he* (ko što *rodi*. Postl. 159), *nach Belieben, plucet*. Rj.

Lāb, Lāba, *m. Fluss in Serbien, fluvius Serbicus*: Uvatio i Lab i Sītnicu. Rj. *voda u Srbiji*.

Labardēnik, Labardenika, *m.* brdo u Velebitu. Rj.

lābav, *adj. schlaff, lose, locker, latus, solutus, remissus*. — Značenje padati, raspalati se: *lābar thaxus*, dlabaviti, rāzlabaviti. Ovjeh riječi nema u Vukovu rječniku, ali se govore. Korijeni 177. *Laharo* je ono što nije čvrsto, tvrdo, zategnuto. M. Gj. Miličević. *vidi kod olabaviti*.

Labīn, Labīna, *m.* Albona. Rj. *varoš u Istri*.

lābrenuti, *nēm* (lābrenūti, lābrenēm), *v. pf. vidi čalabrenuti*. Rj. *vidi i čalabrkanti. pojediti malo kao hiteći, kao dođjeti se samu jela, malo što pojediti dok ručak dospje, v. impf. čalabreati*.

lābrda, **lābrnja**, *f. vidi usna (schimpflich): sad ču te po labrnji*. Rj. *kaže se za usne s pogrdom*.

lābūd, *m.* — 1) *der Schwau, ober. cygnus*. Rj. *ptica: Dočekaše tiči labudori ... labudorom perja otpadaju*. HNpj. 4, 184. — 2) u pjesmama ime konju (valja da koji je bijel kao labud): Ti odjaši konja *labuda*. Skočī Jovan od zemlje na noge i *labuda* svoga uzjahao. *Labud* bija jamu kopitima. Rj.

labūdica, *f. das Weibchen vom Schwau, ober. femina*. Rj. *ženka, mužak labud*. — Tica *Labudica* ... izlegla dva tića *labuda*, meĝju njima tića *labudica*. HNpj. 3, 398. Za njom gĝjika trijest divojaka, sve se bilē kao *labudice*. I, 176.

labūdīc, *m. dem. junger Schwau, pullus alarinus*. Rj. *pile od labuda*. — Padaju mrtvi tići *labudica*, pojagmiše tice *labudice*. HNpj. 4, 181.

labūdina, *f.* (u Bjelovaru.) *vidi komušina*. Rj. *syn. ondje, kukuruznu slama*.

lābūdov, *adj. des Schwans, cygni*. Rj. *što pripada labudu*. — *Pera* paunova, pelikanova, *labudora* i gušćja, čim se sad ovako zgodno piše, nijesu ljudna na un došla prije od prilike 1300 godina. Priprava 183. — *zu nast. vidi alatov*.

lāčkānje, *n. vidi laskanje*. Rj.

lāčkati, *ekām, vidi laskati*. Rj. *lāčkati, i sa e mjesto s pred k: lāčkati*. Korijeni 178. *vidi i lastisati*.

lācman, *m.* (u C. G.) *etwas verächtliche Benennung eines Deutschen und Italiäners (von Landsmann?) quasi contemptum nomen Germani et Itali*. Rj. *kaže se kao s preziranjem za Njemcu i Talijana, vidi lacmaniu*. — To ti se zna kao *Lacmanu* božić. (Valja da što se misli da on ne posti, pa i ne zna kad mu je božić). Postl. 319.

lācmančūd, *f. coll. od lacmančue*: Desetero erio *lacmančadi*. Rj. — Voda mu se putalj kraj šatora ... četvero ga voda *lacmančadi*. HNpj. 4, 258.

lācmančue, *n. ein junger lacman, juvenis lacman*. Rj. *mlad lacman, coll. lacmančad*.

lācmanin, *m. vidi lacman*. — Oba bija Jovan *lacmanine*. HNpj. 3, 221.

lācmanka, *f.* (u C. G.) *etwas verächtliche Benennung einer Deutschen und Italienerin, quasi contemptum nomen Germanae et Italicae*. Rj. *kaže se kao s preziranjem za Njemicu i Talijanku*.

lācmanškī, *adj. einem lacman gehörig*. Rj. *što pripada lacmanima ili lacmanu kojemu god*.

lārenuti, *lārenēm, v. pf. dom, od lārenuti, lārenuti*. Kačni mi jedan put da *Lārenu* dvaput. S. Novaković. ARj. IV, 741b.

lāra, *f. rob blača*. Rj.

lārau, *lāra, adj. vidi gladan* (najviše se kaže psetnut. Rj. — *Lārau* pas lajat' ne može. DPostl. 52. *Lārau* blah ne čē riječi. 52. *Lārau* za gospodarstvo ne nari, a šit o drugom ne radi. 52. *Lārau* svaki je kruh s medom. 52.

lāre, *lāra, f. pl. vidi blača*. Rj.

lāranje, *n. das Ergehen, arripere*. Rj. *carb. od lačati i lačati se, raduju kojim tko ima što ili se lača čepi*.

lāčati, *čām, v. impf. Rj. v. pf. prosti lačiti, lačiti se: sloz, zahatiti*. — 1) *erripere, arripere*. Rj. *kao bica prihvatati*. — 2) *sa se, refleks. ubaruchen, erripere, arripere*. Rj. *kao prihvatati se čepi*.

lāči, (u Pastr.) *vidi uzabud*. Rj. *vidi i badava 2, v. syn. outp, kao ba, koristi*.

lācman, *m. der Leutnant, subalternus*. Rj. *vidi poručik i lajtnan, od čepi je postalo lačman preujestisi se glasovi j t, i sliša se u č*. — Dogje u lači u selu smiljvanu *lācmanu* Nikoli Borojeviću jedan starač. Rj. 755b.

lācmanov, *adj. Rj. što pripada lācmanu*.

lācmanovica, *f. Rj. žena lācmanova*.

lācmanški, *adj. Rj. što pripada lācmanima ili lācmanu kojemu god*.

lāčūh, *lačūha, m.* u Risnu odsječena loza sa nekoliko grozda na njoj, *ein Weizen mit Trauben, sarmatium cum avis*. Rj. *riječi s takim nast. kod goljuh*.

lād, *m. vidi hlād*. Rj.

Lāda, *f. aka*. Rj. XXXIX. — Tako mi *Lade* i *Vlade* i devet sjemena? Rj. 67a *isp. lada, L. ad*.

lāda, *f.*: Penje mu začē stara *lāda*. DPostl. 94. — *lāda*, u Stulicu žena svome mužu; prvi je slog kratak, jer i u rukopisu i u Stulicu stoji dva d. XII. *isp. lada, 2 ladan, lādo*.

lādak, *lāka, m. vidi hlādak*: Na pendžeru na *debelom lāku*. Rj.

1. **lādan**, *lādna, adj. vidi hladan*. Rj.

2. **lādan**, *m.*: Puni mi, puni *labuce!* Dogji mi, dogji, dragano, u moju baču zelenu. Here. 236. *isp. lada*.

lādānje, *n. verbal, od lādati*. Rj.

lādati, *lādām, v. impf.* — 1) (u Hrv. oko Karlova) djevojke kršćanske nakičene vijencima idu po selima uoči Gjurĝeva dne, a u varoši na Gjurĝev dan ujutru od kuće do kuće i pjevaju. Rj. *isp. ladavica, lādo, lādo je, lādom*. — 2) (u C. G.) *vidi vladati*. Rj. *otpalu sprjeda v. isp. Lah, lālinja, sa se, refleks.: No se lādaj, kako tebi drago*. Npj. 5, 87. *Lādajmo se, da više duramo, a vidimo, da mrijet' hoćemo*. 5, 112. *vidi vladati se*.

lādavica, *f. djevojka koja lada, cf. lādati 1*. Rj.

lādētina, *f.* (u Hrv.) *die Salze, gebitum, coagulum, cf. ladetine*. Rj. *vidi hladetina*.

lādika, *m. vidi vladika, kojaj je riječi otpalo v, kao u lādati 2 (vladati), Lah (Vlah)*. — Poslušāše *ladiku* Danila. Dubovičke iskopaše Turke. Npj. 5, 84.

lāditi, *lādum, vidi hlāditi*. Rj.

ladu ... praco. Rj.
Lado, s. m. u pjesmama pripjeva, n. p.: Gleda
... ma na Lado! *Lad!* od malena do go-
... *Lad!* Rj. esp. Lada, lada, ladati, Lado le.
Lado le, pripjeva se u pjesmama: Gjuragj kosi
... *Lado le mile (u Rj. zaob im c):* ladole
... *U. G. jeziga jeziga dodijala. Oj Lado! oj!* Rj. esp.
Lado, lada, Lado.

ladolež, s. m. i hladolež, Rj.

ladom, pripjeva se u pjesmama: Gradila, tedenom,
... *oj ladom!* Na tem gradu, tedenom, troja
... *oj ladom!* Koja vrata, tedenom, u krs zlatna,
... *ladom!* i t. d. Živ, 13, esp. Lada, lada, ladati,
Lado, Lado le.

ladov ... rudi hladov ... Rj.

1. *lād.* m. rudi razgovor: Vino piše a *lad* pro-
vodiše. Da se malo *ladu* premetnemo, Rj.

2. *lād.* m. u C. G. mjesto *lāv*: U boju su kako i
ladov, Npj. 5, 166. S njime idu mnogi Crnogorci,
sokolovi *lad* odabrani, 5, 332. Nije Saha grada osvojiti,
ni onake *ladje* savladati, 5, 376.

lagaan, f. rudi lagahan, Rj.

lagacko, *adr. aka, od M. Gj. Milčevića, dem. od*
lagano. — Kaoz opati Vuka da još *lagacko* kleca od
stupnja na stupanj da ne bi pao, Mil. 280. Momak
lagalo prizje iza jezga ka Dudiji, Žim. 122, esp.
polagati se.

lagacak, lagacka, *adj. dem. od lagaan, Rj. upravo*
je dem. od lak 1, rudi i lagahan, i syn. ondje.

lagahan, lagahau, *adj.* (u Dubr. i u Boči *leicht,*
leis, cf. *lagan*: Ako sam malen, premalen, mome
sam *lagan lagahau*. Da tražimo *lagahau* čime, Rj.
dem. od lak 1, što nije teško nositi, rudi i lagau, lagun,
lagacak, lagušau. — *takva dem. kod grabahan.*

lagala, lagala, n. pl. *Lagenwerkzeug, die Lagen-*
mittel, instrumenta menducii: Ostala su mi *lagala* u
selu, nego daj mi kola i volove da ih donesem, pa
ću ti onda lagati koliko ti drago (pripovijedaju da
je nekakji laza odgovorio caru, kad mu je car rekao:
kad se tako ljudi tuže da mnogo lažeš, dede da vidim
možeš li meni što slagati. I car mu dao, te tako i
njeza prevario, Rj. sprave za laganje, oruđe kojim se
laže.

lagan, *adj. leicht, leis,* Rj. *dem. od lak 1, takva*
dem. kod mlagan, rudi lagahan, i syn. ondje, što
nije teško nositi. — Kad dogoše na to more sinje
i sedoše na lagane lagje, Npj. 1, 556. Skočio se na
vode lagun, 3, 5.

lagano, leis, leiter, Rj. *ne brzo, dem. lagacko,*
što je lagano ono je i kao brzo, a lagano baš je su-
protano: ne brzo, esp. lako polako, najlak, polagano,
polako, ponajlak. — Kad magarac uz brdo ide, *la-*
gano ob: ali kad se okrene niz brdo, sve se premeće,
Posl. 118.

laganje, n. *das Lagen, 70 mendiri, menducia,* Rj.
orb. od lagati, rudi lagom (ko) laže: Vilino sito,
nekakva trava, koja kad se nosi uza se, ne mogu
čovjeku nauditi neprijateljli osobito *laganjem* i opa-
danjem, Rj. 62a.

lagarije, f. pl. *die Lagen, menducia,* Rj. *laži.* —
za nast. esp. ništarija, petljarija, sljeparija, tričarija

lagati, *kāžem, v. impf. Rj. v. pf. slož:* do-lagati,
iz. nast. nabl. obs. por. pris. pros. ss. za-; v. impf.
la-; do-lagivati, nabl. obs. por. u- (se), za-, dem. la-
20) — 1. lagun, mentior, Rj. lagati komu i lagati
komu. — Ona čoso počne kojšta lagati, oramo onamo,
kad se sve izlaze i umori, onda ... Npr. 160. Laže
... Boga moli, Posl. 165. Lazo laže, a Mato
... 165. Ne valja šarati, jere čemo nmrjeti. (Ša-
... *lagati, v. impf. lagati,* 196. Tako pokajnice za mnog
... *lagati, v. impf. lagati,* ... u rodu niko ništa ne učinio
... bi ... hvaliti nego pokajnice sve da bi la-
... 398. Na lagati, mi polagujemo ... Onaj laže,
koji meni kaže, onaj laže, a ja polagujem, Npj. 2, 60.

Sam ti kažeš, da ti jurno lažeš, 4, 370. No je Gjoko
očigledna kurva, što te laže, te ti blago mami, panjka
raju svome gospodaru, 4, 493. Ili laže navažlede,
ili ne razumije, Nov. Srb. 1817, 639. Ali laže sebi u
obi, mjesto da prizna svoje bezakonje, Ps. 36, 2. La-
skahu mi ustima svojima, i jezikom svojim lagahu
mo, 78, 36. — 2) na koza, *ciuen verleidnen, mentior*
in quem, Rj. rudi bijediti, i syn. ondje. — Da ne
laže jedan na drugoga, Danica 4, 5. Na mene lažu
i opalaju me, Odrb. od ruž. 14.

lagati, *gim. dem. od lagati,* Rj.

lagljč, (u Hrv.) *comp. od lako mjesto lakše,* Rj.
rudi laglji.

laglji, *adj. comp. od lak.* — Mjesto *lakši* govori
se i *laglji*, Obl. 45.

lagum, s. m. — 1) *die Mine, cuniculus:* potkopati
ili podmetnuti lagum, *cine anlogen, euniculum*
ago, cf. tavnik: Pod Turke je lagum potkopala, i na
lagum Turke namamila, kad lagumu živu vatru dade,
Rj. prokop ispod zemlje. — Nas će Turci lagumom
dignuti, Npj. 2, 503. Zapale lagum pod mostom, koji
ga svega raznese, Žitije 51. — 2) (u Srijemu) u brdu
iskopan podrum za vino, *Art Keller, cellae genus,* Rj.

lagumdžija, s. m. *der Minierer, eunicularius,* Rj.
koj lagum potkopara.

lagun, *adj.* (u Here, *rudi lagahan, Rj. i syn. ondje.*

lagušau, lagušna, *adj. dem. od lagun, Rj. rudi*
lagahan, i syn. ondje. — za nast. *isp. majušau,* ta-
nišan: gojūšan (nije li i ordje ake, gojūšan?).

lagja, f. *das Schiff, navis,* Rj. *gen. pl. lagji i lagja.*
Obl. 21, *dem. lagjica, augm. lagjurina, rudi brod 3,*
i syn. ondje. — Lagja može biti: brodarica, čam, du-
vanica, čluga, brastovača, krilaš 2, lončarica, nevrat,
novica, pram, prijelod, oranica, oršenica, ribarica,
šajka, šiklja, vinarica, žitara, žitarica. — *Vožiti nu*
lagji, cf. veslati, Rj. 70a. *Zavesti lagju,* Rj. 165b.

Zamanica, pomoć konjma ili ljudma koji lagje vuku,
Rj. 182b. *Otišla lagja na zais:* uhvatio zais lagju,
Rj. 200a. *Kerep, 1) skela od riše lagju svezanih*
čukerepljenih, 2) dno ili lagju na kojoj stoji vode-
nica, Rj. 265b. *Nasaditi, nasagjirati lagju,* Rj. 405a.

Nasudila se, nasagjirala se lagja, Rj. 405a. *Nasjeda,*
nasjede lagju, Rj. 406a. *Nasukala se lagja,* t. j. na-
sadila se, nasjela, Rj. 408a. *Natisniti lagju na vodu,*
Rj. 408b. *Plavi se lagja,* Rj. 505a. *Razbila se lagja,*
Rj. 628a. *Drino vodo, što s' se ponijela?... donijela*
od merčama lagju, i u lagji momče Biograče, Npj.
1, 316. *Vozar kaza orahoroj lagji, lagja kaza stu-*
demoj vodici, 1. 324. Sava vazi drylje i kamenje, a
Morava od oraha lagji, 1, 414. Kad dogoše na to
more sinje i sedoše na lagane lagje ... 1, 556. A
judima ustavila lagju, niko ne mož da otisne lagje ...

Ode lagja morem plivajući, 1, 557. Ti otisni na du-
bljine lagju, 3, 348. Pogradivru orahove šajke, šajke
lake, orahore lagje, 4, 238. To izreče, na noge skoćio,
i u crnu lagju uskoćio, 5, 415. Do Zvornika idu po
ujoj (po Drini) lagje dosta velike, Danica 2, 34. Voj-
ničke lagje, kolike je god Dunav mogao nositi, Miloš
35. On u jutru rano sedne u lagju, i pobegne u
Zemun, 41. Most, koji je bio na lagjama, Žitije, 39.

Trećina lagji propade, Otkriv. 8, 9. Svi gospodari od
lagji, i sav narod u lagjama, i lagjari ... vikahu, 18, 17.

lagjan, *adj. rudi hlajgan, Rj.*

lagjar, lagjara, n. *der Schiffer, nuuta,* Rj. *rudi*
brodar 2, hajoš. — Jarmenica, ono drvo što u lagjara
stoji preko prsiju kad vuku lagju, Rj. 247b. Posla
Hiram na tujem lagjama slugu svoje, *lagjare vješte*
moru, Car. 1, 9, 27.

lagjarev, lagjárov, a, o. Rj. *što pripada lagjuru.*

lagjarski, *adj. Rj. što pripada lagjarima ili la-*
gjaru kojemu god. — (Zbirka) *lagjarskih riječi,* Rad
9, 196.

lagjēni, *adj. n. p. trošak, jedek, zum Schiffe ge-*

horig, navališ. Rj. što pripada lagji, lagjama, isp. lagjin.

lagjenje, n. *vidi* hlagjenje. Rj.

lagjica (lagjica), *f.* *das Schifflein, navičala.* Rj. *dem.* od lagja, *isp.* lagjica. — Vrket, mala lagjica. Rj. 76a. Ribarica, lagjica s koje se riba hvata. Rj. 619a.

lagjin, adj. što pripada lagji. — Troje mi je čudno... put lagjin posred mora. Prič. 39, 19, *isp.* lagjeni.

lagjürina, f. *augm. od* lagja. Rj. — *tukra augm. kod* baburina.

Läh, Lähä, m. u *C. G.* mjesto Vlah, izgubivši sprijeda v. *isp.* Lahinja, ladati, ladika, lat, i t. d. — To su *Lasi* od Boga gledali. Rj. 322a. Da na vlaško plemo udarimo... s tijem bismo lake uplašili. Npj. 5, 420 (s? tijem).

Lähinja, f. u *C. G.* mjesto Vlähinja. — Što će njemu *Lahinje* skupiti i doznati maslo na tovaru. Npj. 5, 501, *isp.* Lah.

lahörénje, n. verb. od laboriti, radnja kojom vjetar lahori. *vidi* lavörénje.

lahöriti, rim. v. impf. *vidi* lavöriti, vjetar lahori, *kud* pirka. — Suglasno s glasi u slovenskim jezicima *h*: lavöriti (*v* mjesto *h*). Korijeni 21.

lājānje, n. Rj. *verb.* od lajati, *isp.* lavež. — 1) radnja kojom laje *n. p. pas* (das Bellen, latratus. Rj.). — 2) radnja kojom tko laje (schimpflich für Reden, gannits. Rj.).

lājati, jēm, v. impf. Rj. *v. pf.* länuti; *v. pf.* slož. do-lajati, iz-, nad-, ob-, od-, raz- (se), zä-. — 1) bellu, latro. Rj. — Nije onjeje vuka, za kojim psi ne laju. Post. 216. Pas i na zrijezde laje. 216. Što pas laje, vjetar nosi. 359. Kera laje, švaler hleba daje, ja nuz keru, a švaler na deru: Šibe, kerče! ne laj na švalerče. Npj. 1, 632. Viju vuči na Terezijama, sa Tatinea lajše lisića. 4, 176. — 2) schimpflich für Reden, gannire: sve laje za njim koješta; šta laješ; ne laj (halt's Maul). Rj. *kaže se s* pokudom za čeljude u koga je za? jezik. — Ko na zrijezde laje, ispašće mu zubi. Post. 149.

lājav, adj. *der eine böse Zunge hat, boszungig, qui linguae acerbae et immodice liberae est, cf.* jezicān: Lajavoj seki celivi rijetki (Post. 165). Rj. *kaže se za* čeljude zla jezika, koje laje za drugima koješta; i za pseto koje rado laje. — Lajava kučka selo učeva. Post. 165. Lajav (jezik) što više zbori, manje se mori. 165. Opasala se jezikom kao kuja repom. (Reče se za lajavu žensko). 240.

lājavac, lājāva, m. (u Boci) čovjek zla jezika. *Mensch der eine böse Zunge hat, homo linguae acerbae et immodice liberae.* Rj. lajav čorjek.

lājāvica, f. žensko zla jezika, *Frauenzimmer das eine böse Zunge hat, mulier linguae acerbae et immodice liberae.* Rj. lajavā ženska glava.

lājdia, f. (u Hrv. u kščćama) *vidi* čunak 1. Rj. i *syn. ondje.* — mjesto lagjica od star. ladijica, ladjica s premetnutim glusorimu, *isp.* lājja (ΛΑΥΙΑ). Korijeni 13.

lājtmān, m. ridi lačman, poručik. — A podviknu Pavle kapetane... On i lajtman ate otiskoše. HNpj. 4, 147.

lāk, lāka (*comp.* lākāš). Rj. *adj. comp.* i lājti. Obl. 45. — 1) leicht (zu tragen), levis: lak je ispod kape, t. j. slaba razuma. Rj. što nije teško nositi. *dem.* lāgačak, lagan, lagahan, lagun, lagnān, lak (od ΛΑΓΓΑΒ). Korijeni 19. — Mijesi mi lake brašnenike. Rj. 41a. Devojka uzme najlakši sanduk. Npr. 112. Bi se na srebrnoj pari obrnno. (Kad se za koga hoće da kaže da je lak i okretan). Post. 14. Devetoga (mjeseca) biš joj lakše. (Kaže se bolesljivoj ženi za koju se misli da je trudna). 58. Lako kao pero. 165. Lakši od pera. — od pluta. DPost. 53. Posla care dva laka ulaka. Npj. 1, 158. I nadnica laku ostaviše, a nadnica po jednu aspricu. 2, 206. Za lako se upitaše zdraclje.

2, 286. On mi pušta lakoga tabala. 3, 324. Sakupije petnaest stotina laka pješca i brza konjika 1, 596. Četiri regemene lakih konjika. Žitije 39. Četiri topa lake artilerije. 68. Lakse od orlova bijahu. Sam. 11, 1, 23. Asailo bijase lak na anpa kao srna u polju. 2, 18, *odr.* Koliko za je lako udario, tri mu zuba u grlo sasno. Npj. 2, 113. *ava od čovek pjevača* *isp.* lāgnān: Lako polako ide se u dabo, DPost. 53. Lak! polako, jedinice! Lako! Here. 17. Lak! polako, dijete Jovane! 212. — 2) leicht i a thinn, fadis. Rj. što nije teško čitati, vol. lāsan. — Lako će biti i to. Npr. 67. Lakse je vjerovati nego biti te pitati. Post. 166. Na Deligradu je još lakše bilo. Milos 10. Kad bi za srpska usta bilo lakse ljek, nego ljek... zaista bi to narod tako zadržao. Pis. 19. Da napomenem najlakše uvatimo t. j. najopovidnije, koji se mogu razumjeti bez mnogoga razmišljanja. Rad 1, 110, *odr.*: Onda ćemo lako za glazare. Npj. 1, 188. Samo da je lakše bežati. Miloš 99. Sta si nam učinio? lako je mogao ko od naroda ovoga leći s tvojom ženom. Mojs. 1, 26, 10.

Lāka, m. (ist.) ridi Lako. Rj. *hyp. od* Lazar, *coe.* Lāko, *vidi* i Laketa.

lāka, f. (u *C. G.*) kao proda, koja nije vrlo ugnata; govori se i *rlaka*: Tomanović uz hajlučke lake. Rj. — *isp.* ladati, Lahinja, lah, i t. d. mjesto vladati, Vlahinja, vlat i t. d.

lākac, lākea, m. (u *C. G.*) *der Leichtfuss, homo color, cf.* lakić: Gjegorj bijše lākca i bojnika. Rj. čorjek lak, lak na nogu.

lākat, lākta, m. t. pl. gen. lākātā. — 1) *der Ellbogen, cubitus*: okrenuti kome lakat. Rj. a ruka, *vidi* lāktača. — U laktiti koga, t. j. svezati mu po laktovima ruke maopako. Rj. 778b. U sobi jedan čok do koljena u gvozdje zakovat i ruke do lakat i zakovate obje. Npr. 165. Kroz čakšire propala koljena, kroz rukave propali laktovi. Npj. 3, 91. Teško onima koji siju uzglavlja pod sre laktove. Jezek. 13, 18. — 2) *die Elle, ulna*: trista lakata un. p. propao u zemlju: Nekom dukat nekom svite lakat. Rj. mjera za dužinu, *vidi* aršin, ondže, rif. — Puče crna zemlja po tri lakta. Npj. 2, 5. Zatočnik po imenu Golijat iz Gata, visok šest lakata i ped. Sam. 1, 17, 1. Dubina umivaonice od vrha do dna nad stepem bijase s laktu. Čar. 1, 7, 31. — 3) (u *C. G.*) *cf.* čeralica. Rj. — Čeralica (u *G. G.*) igra, kao u Srbi: čiji klis, samo se baca s konja, koji se zove čeralica, palica lakat, a klis šticeca. Rj. 759b.

Lāketa, m. hyp. od Lazar. Rj. — *tukra hyp. kod* Bajčeta.

lākīć, lakića, m. ridi lākac: Sve lakiće momke neženjene, koji mogu stići i uteći. Rj. čorjek lak, lak na nogu.

lāknuti, lākne, v. pf. *vidi* lānuti, odlaknuti. — Da i nama lakni od aga i spahija. Zlos. 171.

Lāko, m. (juž.) *hyp. od* Lazar. Rj. La-ko, *gen.* Lāka, *coe.* Lāko, *vidi* Laka, Laketa. — Pogibe mu Lako i Blagoje. Npj. 1, 142. *tukra hyp. kod* Dāko.

lākōca, f. — 1) *die Leichtgkeit, levitas.* Rj. *vidi* lakota, lakost, osobina onoga što je lako, laganu, *isp.* lasnoća, i *syn. ondje.* — 2) čanut čovjek, *der Unbeschossene, nim sanissimae mentis.* Rj. *isp.* Lak je ispod kape (prazne glave). Post. 165.

lākōm, adj. Rj. *vidi* lakoman. — 1) *habstüchtig, avarus*: Lakom hajduk bijše na dukate. Rj. *vidi* pohapan, pohlepan, popašan, *isp.* gramzljiv. — Koji zi su lakomni na blago. Rj. 209a. Lakoma kročka ne može piplica izvesti. Post. 165. Lakome su oči prenia pogaci. 165. Lakom dvaš plaća. DPost. 53. Postaje lakomi na vlast i samostalnost. DM. 133. — 2) svrdlo, t. j. oštar kojim se lasno vrti, kao da sam ide. Rj.

lākōm, m. (u Boci) umalo, bećnaha, *hauul multum abfuit.* Rj. *ubr.* *vidi* malo 2 (*i syn. ondje*), *isp.* skoro 3, gotovo, upravo je instrum. jednine žen. roda od lāk,

lakomac se i čer, jibno, za oblik isp. jednom, lakomac. — Ona tri doma i teke dogje, izbi lakomac. — Lakomac i lakomac ne daje. Npr. lakomac i lakomac na d'ole; i malo glavom na d'ole.

lakomac, lākōma, lakōmae, lakōnica, m. — 1) der H. s. 17. g. c. v. r. s. 1. Lakomac tri toboga. Ni u lakomac, ni u psa vjere. Rj. lakom čarjek. ugm. lakomina. 2) u valjaonici od drveta kao veliki vak, u koji voda teče ozgo žlijebom (kao lakomićom — badanj u iz njega dolje u katu u kojoj su čebeta koja se valjaju. Art. Roum in der Walkmühle, ca. 1815. g. v. s. 1. cf. lakomica. Rj. — 3) u Hrc. se u velikim trojama četvrtak prije četvrtak i katoličkih zore lakomac i lakomi d. tust' četvrtak; isp. pretili četvrtak. Ivčković.

lakoman, lākōma, adj. vidi lakom. — Koji zi su lakomni na blago. Rj. 209a.

lakomičina, m. ugm. od lakomac. Rj.

lakomica, f. Rj. ugm. lakomičina. — 1) Habsucht, avaria. Rj. lakōma ženska gl' r. v. — 2) žlijeb, što njim teče voda u badanj u Jadrnu, die Röhre, candelis. Rj. isp. lakomac 2. — 3) u Crnu. vidi lijevac. Rj. ono na što se u. p. vino ulijeva u bocu, vidi lijevac, prija. Spjeverien, Spürleia. — 4) vrh u ramika, cf. nokat 2. Rj.

lakomičina, m. ugm. od lakomica. Rj. bez samaje je riječ ženskoga roda, a m. pogriješka stamparska. i u Osnovama 153. uvelodi se riječ ora pod natpisom: u ženskih.

lakomislen, adj. lako-mislen, a kojga su lake misli, koji ne promisli see dobro; leichtsinnig. isp. lakomizan. — ad. Imna posugja koje se lakomisleno ne raznosi. Megj. 10.

lakomislenost, lakomislenosti, f. osobina onoga koji je lakomislen; der Leichtsinne, animi levitas. isp. lakomnost. — O zemidbi nije govorio od kake lakomislenosti. Mil 11.

lakomiti se, niim se. c. e. impf. na što, lobsüchtig sein, avaritia ducor. Rj. biti lakom na što. v. pf. slož. pblakomiti se, slakomiti se. — Na tajje se ne lakomiti. Npj. 1. 137. Ako se lakomiš na blago, biće blaga i tebi i Janku. 3. 373.

lakomljenje, n. das Habsüchtigsein, die Habsucht, avaritia. Rj. verb. od lakomiti se, radnja kojom se tko lakomi na što.

lakomost, lakomosti, f. osobina onoga koji je lakom. vidi lakomstvo. — Za bezakonje lakomosti njezove razgrnijevili se. Is. 57. 17.

lakomstvo, n. die Habsucht, avaritia. Rj. vidi lakomost. — Koji mrzi na lakomstvo, živjeće dugo. Prip. 28. 16. Sv.štenik nabraja svakojake prijevare... duha idolopoklonstva i svakoga lakomstva na kumatu. Dp. 181.

Lakonski, adj. što pripada Lākōnima; λακωνικός, lakōnisch. — ad. Odgovori mi starac lakonski. Zim. 178.

lakosrd, adj. lako-srd, koji se laka rasrdi. — Ali su u ovom pitanju narodi veoma lakosrdi, i često nepravedni jedan prema drugome. Zlos. 54.

lakost, lakosti, lakōta, f. levitas, facilitas, agilitas. Stulli. — Nesta mi snage, nesta lakosti. Zlos. 290. Odmah osetim neku lakotu na sreću. Megj. 95. vidi lakoća.

lakomian, lakōmiana, adj. lako-umian, laka ama. — sp. lakomislen. — poterdna a imovici.

lakomnost, lakōmnosti, f. osobina onoga koji je lakomian. — Uprnost ni lakomnost ni pakost nikad se ne moguće na njemu opaziti. Prip. bibl. 113. isp. lakomislenost.

lakovjeran, lakōvjeran, adj. lako-vjeran, koji sre dno spruje; leichtgläubig, credulus. — Stan' Serdare, d'gora li si' Ščep. mal. 10. lakra adj. kod bez-

lakrdija. f. die Fandeln, avarie: A šta ću ti duljiti' lakrdija. Rj. Lakrdija, ovde znači besela. Npj. 4,

350. po tumačenju Njemačkom i Latinskom lakrdija je što besposlica 2. triec. — Tada njemu ona pravo kaže: Ljubise me dva pašina sina... i još neki, sve za suvo zlato, sve sam blago sobom donijela, i sviše čedo pod pojasom. Kada Haso začu lakrdije, Hasan agi vrlo mučno bilo. Hrc. 87.

lakrdijaš, lakrdijaša, m. der Spassvogel, jocosus. Rj. koji rado lakrdiše, zbija šalae, isp. šalae, i syn. ondje. — riječi s takim nast. kod bradaš.

lakrdišanje, n. vidi šaljenje. Rj.

lakrdisati, lakrdišem, v. impf. vidi šaliti se. Rj. lakšanje, n. verb. od lakšati, radnja kojom tko lakša kome što.

lakšati, lakšam, v. imp. levare, moderare, facilem reddere. Stulli. činiti da bude (kome) što lakše, lako. v. pf. slož. ob-lakšati. od-, o-, u-. v. impf. slož. ob-lakšavati.

laktača, f. vidi lakat 1. — Pogodi jednoga čobanina u desnu ruku, i odere mu kožu s laktače. Zim. 85. za nast. isp. ajgruća.

lale, adj. indecl. cf. ad: Kupiću ti lal papuče. Rj. račičast, i syn. kod ilf.

lala, n. Rj.: lāle*, f. pl. poujajviše u pjesmama: lale i veziri: Turci braća lale i veziri. Lale šcahu biti Bugarina. Bude njega lale i vojvode. Rj. učitelj, odgojitelj. Čar (Turski) tako zove sve svoje dvorske a i druge službenike. Tako i vezir zove svoje. HNpj. 1. 698. Lalo moja, Gjino paša stari! mojijem ćeš carstvom upravljati. Npj. 5. 354.

lale, n. Tulpe, tulipa. Rj. tulipan, cvijet, i svaki nakit oko ženske glave, na kapi, obično umjetno živjeće. HNpj. 4. 698. — Lijepu ti djevojku vijesmo! Za glavom joj od biserca lale. Npj. 1. 299. isp. U meani tri devojke... trećoj ime Gondželale. 1. 451.

Lāle, m. muški nadimak Rj. ake. takar u nom. u C. G.: drugdje u nom. Lāle, gen. Lāla, voc. Lāle. — Osn. 51. isp. i Post. XXXI. Lale Drekalović. Npj. 5. 531.

laloka, f. vidi veljust 1, vilica, die Kinnlade, muvilla. — Celjust... u jedini je što i vilica ili laloka. ARj. 932b. Laloka (maxilla; osni. nezni., kor. nezni.) Noma u Yuka, ali se govori oko Zagreba. Osn. 270. govori se oko Zagreba s ake. laloka. Iveković.

lalom, pripijera se u pjesmi na babinama: Kolalom lalom ko mu otac beše? Kolalom lalom ko mu deda beše? i t. d. Rj. 10a. isp. kolalom.

lama, f. (u C. G.) vidi pavta, n. p. na pušci: Puško moja... hoću tebe divno opraviti a srebrne lame udariti. Rj. vidi i grivna 3, karika, lima 2, patba. — O ramenu zelenu latinku, na njoj devet srebrnijeh lama. Npj. 4. 325. riječ tuja. Osn. 101.

Lāmēuka, f. ime žensko. Rj. imenu s takim nast. kod Drenka.

lampa, f. (gen. pl. lāmpā), die Lampe, λαρπιά (λαρπιζιά), vidi fenjer, fenjer-vidjelica, vidjelica. — Kad preda mnom gori lampa. Zim. 352.

lāmpin, adj. što pripada lampi. — Ja ne vidim ni dokle dopire lāmpinu srećlost. Zim. 352.

lan, m. der Lein, linum, cf. četen. Rj. vidi i keten.

lan može biti: fintaš, jarik, okaš, ozimae. — Bogorodičim lan, divlji lan. Rj. 34a (biljka). Ogreb, ono što ostaje na ogreblu kad se ogreblje kudjelja ili lan. Rj. 438a. Ručica kuzjelje ili lanu. Rj. 658b. Tiliti lan, t. j. tili ga, (kao kudjelja što se nabija). Rj. 749b. Baba bali grebla lan, da joj zaman progje dan. Post. 10. Trla baba lan, da je progje dan. 321. Čaruje kao pas na pozderu. (Obično se pred kućama nabija kugjelja ili lan, pa psi leže na pozderu). 343.

lānac, lānea, m. (pl. lānci, lānācā) (u vojv.) Rj. dem. lančē. — 1) die Kette, catena, cf. sindžir, verige. Rj. — Koji donese lanar da se devet puta obavije oko naše kuće, onoga ću ženiti... Starija braća

donela po lanac koji se nije mogao ni jedan put otmotati oko kuće. Npr. 62. Izvadi iz nje (iz kutije) zlatan lanac. 63. Tu je bila strašna lupa, vika, zveka lanaca. 63. Da svežu carove njihove u lanac. Ps. 119, 8. — 2) lanac zemlje, das Joch, jagerum, cf. jutro, dan. Rj. i syn. kod jutro 11.

lānd, f. (coll.) die Rehkälber, pulli capreae. Rj. sing. lāne, srnče.

lāničē, m. dem. od lanac. Rj. vidi sindžirić, verižen. — Otelā si mi srce jednijem okom svojim i jednijem lančivem s grla svojega. Pjes. nad pjes. 4, 9.

lāndānje, n. Rj. verb. od landati. — 1) radnja kojom tko landa (kojekuda) (das Schlendern, obambulatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko landa jezikom (das Klatschen, garritus. Rj.).

landārānje, n. das Klatschen, garritus. Rj. verb. od landarati. radnja kojom tko landara n. p. jezikom.

landārati, rām, v. impf. n. p. jezikom. klatschen, garrio. Rj. vidi landati 2. šandarati, šandati; i syn. kod blebetati.

landati, dām, v. impf. — 1) umherschlendern, obambulo. Rj. vidi basati, i syn. ondje, v. pf. slož. izlandati se, ulandati se. — 2) jezikom, klatschen, garrio. Rj. vidi landarati, šandati, šandarati, i syn. kod blebetati, v. pf. slož. izlandati, izlandati se. — Hlapimuha, kaže se čovjeku vjetrenjak, koji mnogo landa jezikom (i misli se na psa kad hvata muhe?). Rj. 805a.

landav, udj. koji landa jezikom. klatschhaft, garulub. Rj. vidi brbljav, i syn. ondje, isp. lajav.

landište, n. (u C. G.) vidi plandište: Ujlegle su ovice u landište. Rj. mjesto gdje se stoka oko podne skloni od sunca. — plandište i bez p: landište (osn. u pladne, t. j. podne; glasovi premješteni. Osn. 353. vidi i plandovište, riječi s takim nast. kod danšte.

landra, f. (u Srijemu) ona tanka kožica na salu, die Schmerhaut, membrana ulipis. U landri se salo suši. Rj. riječ tuđa. Osn. 106.

lāne, lāneta, n. das Rehkalb, vitulus capreae, hünulus. Rj. mlade od srne, vidi srnče, coll. lanad. — Kao lanē. (Reče se za zdravo malo dijete). Posl. 132.

lānen, udj. Flaech-, lineus. Rj. što pripada lanu, vidi četenov, ketenov. — Služaše u općeku lamenom. Sam. II. 2, 18. Čovjek s nžem lanenijem u ruci i s trskom mjeracom. Jezek. 40, 3.

lāni (lāni), (juž.) voriges Jahr, anno clauso; kako onda i lani. Rj. vidi lanih, lanik. — Tu i tutilo, cf. lani (kako onda i lani). Rj. 757a. Kako onda i lani. (Kako je ostalo onda tako stoji danas). Posl. 126. Ja sam još od lani sastavljao koješta za drugu Srpsku gramatiku. Rj. XIV. lani (tamna postanja). Da je lani lokativ od osnove na i, potvrđuje onom lani. Osn. 312. isp. onomlani, preklani, šalapa onom lanih.

lānih, (u C. G.) vidi lani. Rj. vidi i lanik. — Šalapa onom lanih, (u C. G.) prije tri godine. Rj. 833a.

lānik, mjesto lanih, u krajevima gdje se u govoru h pretvara u k. Da l' ne znate, što je lanik bilo, kad posječe na Grahovac vojsku? Npj. 5, 524.

lānište, n. Acker auf dem einst Flaech gebaut war, uger olim lino consitus. Rj. mjesto gdje je lan bio posijan. vidi četenište, ketenište. — riječi s takim nast. kod duvanište.

1. lānuti, lānēm, v. pf. einmal hellen, adlatro. Rj. kao zalajati, v. impf. lajati. — u prenesenom smislu: A kad lanc puška u gomili, pobiće se ljuti Kolašinci. Npj. 4, 323.

2. lānuti, lānē, v. pf. leichter werden, lenius est; sad mi je lanulo malo, cf. odlahnuti. Rj. vidi i lakanuti, odlanuti, odlaknuti. kad kome bude lakše, n. p. bolesnu, od korijena od kojega je lak, lagan, slahak.

lanjski, adj. vorjährig, anni superioris; Prošao kao lanjski snijeg. Rj. što je od lani. Ja sam lanjski i onomlanjski. (Kazao vrabac kad su ga pitali kako

će prezimiti. 119. Kupi klasje po lanjskom struištu. 164. Jedva ove godine ostani u lanjskim granicama. Miloš 17. Od lanjske sivočane spidnu do današnje. Rad 13, 167.

lāp, m. grička zemlja u rivi, wasseriger Boden, terra humida. Rj.

lāpācke, f. pl. u vodenoj preskaje one daske na kolu sto udaraju u vodu. Lapačke su pribijene za motoruge. Rj. za postaje (isp. lapačke).

lāpatke, f. pl. (u Dubr. vidi burag. Rj. lalada u šrinčeta, val i govrijak. Skembo. — lapačke (burag, upravo će biti listovi u njenom, Korijeni 176. lapačke osn. u star. МАПТК; postanjem će biti ista riječ, samo sa e mjesto t: lāpācke). Osn. 301.

lāpātljiv, udj. (u Srijemu vidi zovortljiv. Rj. isp. landav, i syn. ondje. — Značenje (korijenu) udarati, lupati: lapačljiv (govortljiv). Miklosić verzl. gram. 2, 227 misli da je sprijeda otpalo h. Korijeni 176.

lāpavica, f. Regen und Schnee durch einander, pluvia nribus mixta, cf. alauza. Rj. silna kasa sa snijegom, val i bhelokapac. klapavica, lanza, slota, susnježica. — Kad je mećava ili lapača, rekne se: Kao noći kijameta. Pis. 11. — Značenje (korijenu) teći, padati: tako može biti da je izgubivši sprijeda h: Lapačica (isp. klapavica). Korijeni 222.

lāpimuha, f. vidi hlapimuha. Rj.

1. lāpiti, pūm, vidi hlapiti. Rj.

2. lāpiti, pūm, v. impf. verdunsten, cranisco. Rj. vidi vjetriti 1, v. pf. slož. izlāpiti. — Značenje (korijenu) prelazi u izpiti: tako će biti izgubivši h: lāpiti, izlāpiti. Korijeni 222. vidi hlapiti.

lāpljenje, n. das Verdunsten, za cranisco. Rj. verb. od lāpiti, vidi hlapljenje.

lāpnuti, nēm, vidi hlapnuti. Rj.

Lapōnac, Lapōnca, m. gen. pl. Lāponiēci čovjek i: Laphandje. — Laponci (žive) od sjevernog jelena. Priprava 21.

lāpor, m. der Mergel, govori se u šec. Hrvatskoj. vidi liga.

lāptānje, n. vidi hlaptanje. Rj.

lāptati, lāpčēm, vidi hlapitati. Rj.

lārma, f. (u vojy.) der Lärm, tumultus, cf. buma. Rj. — Nanos se noću zapali kad se učini kakva larma. Rj. 487a. od Njem. Lärm. vidi džagor, gungula, luka, vardanja.

lārmadžija, m. der Lärmwäher, tumultuaris. Rj. koji čini larmu, isp. bmdžija.

lārmānje, n. das Lärmen, tumultatio. Rj. verb. od larmati, radnja kojom tko larma.

lārmati, mām, v. impf. larmen, tumultuar. Rj. vidi arlati, bñcati 2, čalakatati, džagoriti, džakati, torokati, vikati 1.

lāsa, f. — 1) hyp. od lasica: Lāso lasičice, pozdravili te naši miši, da ti odgrizu uši (kažu da valja reći lasici, kad je čovjek vidi, pa će onda sve miše poklati i rastjerati). Rj. — 2) (scherzhaft) der Sabel, winares. Rj. kaže se u šali za sablju.

1. lāsau, lāsna (comp. lāsni) adj. leicht (zu thun), facilis, cf. lak. Rj. što nije teško činiti, vidi lak 2. — Digni magaretu klašnje, magaretu lašnje. Posl. 58. Lāsno je biti s tugišjem dobar. 166. Lašnje je — Gledaj: Lakše je — 168. Koliko se ovaj posao čini lāsno toliko je i još više širok i dugačak. Npr. III. odv. Za rñčak mi nije brige, lāsno ću ga zgotoviti. Npr. 127. Ko tvrdo veže, lāsnije driježi. Posl. 156. Lāsno se dobro zaboravi, ali zlo mučno. 168. Lāsno ćemo s prokletom devojkom. Npj. 1, 305. Lāsno ti je starca izgubiti, no je muka monče dočekati. 4, 318. Iz uzroka, koji bi se lāsno mogli opravdati. Pis. 26. lāsau (facilis); upravo što se može učiniti ne morci se, bez truda). lāsau (idoneus). Korijeni 178. bistan (otiosus, osn. u last), i prema drugim padežima bez t: lāsau (facilis) i lāsau (idoneus). Osn. 178.

2. lāsau, lāsna, adj. darauf ausgehend, geeynet,

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se
je, ali se jeste, idonens: Snaho naša, dilber So-
vost, kaj f' lasni, hočeš preboljeti? Rj. koji se

lastavičad. — Oči su joj dva draga kamena, a obrve
morske pijavice, trepavice krila lastarice. Npj. 3, 543.
Jadikuje kako kukavica, a prevrće kako lastarica. 4,
208. Majka kuka kako kukavica, a prevrća kako lasta-
rica. Here. 11. — 2) u pjesmama ime konju (valja
da što je brz i lak kao lastarica): Sedlaj slugo dva
konja viteza: Mene Vilu, tebe lastaricu. Rj. — 3) na
glavčini ona jama u koju se uglavi spiga. Rj.

lastavičad. f. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. coll.
od lastavičiči.

lastavičenje, n. verbal. od lastavičiti. Rj. radnja
kojom tko lastaviči, t. j. gudi lastaricu na glavčini.

lastavičica, f. dem. od lastarica. Rj.

lastavičić, m. die junge Schwalbe, pullus hiru-
dinis. Rj. mlada lastarica, pile od lastarice. coll.

lastavičad. f. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. coll.
od lastavičiči.

lastavičiti, čim. v. impf. graditi lastaricu na glav-
čini. Rj.

lastavičji, adj. Schwalben-, hiruudininus. Rj. što
pripada lastaricama; n. p. lastavičje gnijezdo. isp.
lastin.

lastavičnjak, m. svrdao kojijem se vrti kad se
grade lastarice na glavčini. Rj. — riječi s takim nust.
vidi kod krtičnjak.

lastin, adj. Schwalben-, hiruudinis. Rj. što pripada
lasti (lastarici). isp. lastavičji.

lastisanje, n. vidi lastkanje. Rj.

lastisati, lastišen, vidi lastkati. Rj. vidi i lastkati.

lastovanje, n. das Müsiggchen, otiositas. Rj. verb.
od lastovati, stanje koje biva, kad tko lastuje.

lastovati, lastujem, v. impf. (u Dubr.) biti bes-
poslen, müssig gehen, otior, cf. besposličiti. Rj. biti
lastan. — Roh ne može lastovat'. D'Post. 107.

lastovica, f. — 1) (po jugozap. kraj.) vidi lasta-
rica mit allen Ableitungen. Rj. Jedna lastovica ne
čini primaljeća. D'Post. 38. Pokraj tica sokolovi, uz
sokola lastarice. Here. 301. kao što se kaže lastovica
mjesto lastarica, tako se mjesto lastavičenje, lasta-
vičica, i t. d. govori i lastovičenje, lastovičica, i t. d.

— 2) (u Dubr.) nekaka morska riba, Art Scipisch,
pisces quidam marinus. Rj. cf. kokot 3. — 3) (u C.
G.) sastavljeni rogovu u kuće, na kojima šljeme stoji,
za to se kaže: kuća načinjena na lastovicu, u koje su
strane njezine dužine nema rogova nego stoji osječena,
nalik na lastaricu kad raširi krila: Bijelu mu zanjela
kuhu, odnijela desnu lastovicu. Rj.

lastovičenje, n. vidi lastavičenje. isp. lastovica 1.

lastovičica, f. vidi lastavičica. isp. lastovica 1.

lastovičić, m. vidi lastavičić. isp. lastovica 1.

lastovičiti, čim. v. impf. vidi lastavičiti. isp. la-
stovica 1.

lastovičji, adj. vidi lastavičji. isp. lastovica 1.

lastovičnjak, m. vidi lastavičnjak. isp. lastovica 1.

Lastovo, n. Insel Lagosta unweit von Ragusa. Rj.
ostrovo ne daleko od Dubrovnika.

Lastva, f. ovako se zovu mnoga mjesta u Crnoj
Gori i onuda po snsjedstvu, n. p. Lastva Ozrinička,
planina od Nikšića do Kćeva, Cucea i Pješivaca; Kastel
Lastva, lazaret i nekoliko kuća u Paštrovićima kod
mora. Rj.

Lastkanje, n. verb. od lastkati, radnja kojom tko
lastka koga.

lastkati, lastkām, v. impf. last-kati koga, ugoniti ga
u last. — Ti čijega lastkaš pobratima? HNpj. 3, 222.

Lastenje, n. Stulli. verb. od 1) laštiti, 2) laštiti se.

— 1) radnja kojom tko lašti što. — 2) stanje koje
biva kad se što lašti, splendor, fulgor, nitor. Stulli.

Lastilo, f. instrumentum perpoliendis metallis. Stulli.
oruđe kojim se lašte n. p. metali.

Lastiti, čim. v. impf. partic. pass. lašten. v. pf.
složi. na-laštiti, n. — 1) laerigare, polire, poliren,
feln, glattmachen u, glatten; kao gluliti, glatko činiti
što; Njih je taj posao vas obrve tančati, i laštiti
obruč, ne prestiti, ni tkati. Palmotić. Stulli. isp. otvo-

rati 2. — 2) *su se, refleks. fulgere, corruscure*. Stulli. *kao sjati se*.

Lašva, *f.* rijeka koja teče kroz Travnik i utječe u Bosnu. Rj.

lāt, *m.* (u Hrv.) *vidi vlat*. Rj. *vidi i klas 1. za otpulo v* (v[ylat] *isp.* Lah. — značenje prešlo u zbirati, zbijati: *lāt* (gdje su zrna zbrana, zbijena). Korijeni 197.

Lāta, *f. hyp.* od Latinka: Tebe *č' Lātu* omraziti s majkom. Rj. *roc. Lāto*.

lātica, *f.* klinčić u košulje pod pazuhom, *der. Arm-zwickel, cuneus tunicae*. Rj. *vidi klin 4*.

Lātineād, *f.* (coll.) *die junger Lateiner, juvenis latina*. Rj. *jedno od Lātineādū* Latince. — Eto gore na bijeloj kuli, onđe ima *drvoje Lātineādū*, zovu tebe na mejdau junački. Npj. 2, 175.

Lātinee, Lātineeta, *n. das Lateinerchen, latinellus*: A povika sa grada Lātinee. Rj. *mladi Lātini*.

Lātinija, *f.* (coll.) *die Lateiner, Latini*: Nek se čudi mudra Lātinija. Rj. *jedan od Lātinije* Latinin. — *riječ coll. s takim nast. kod Arapija*.

Lātini, *m.* — 1) *der Lateiner, Latinus*. Rj.

2) *der Italiener, Italus*. Rj. *Talijan*. 3) u Crnoj Gori i onuda po okolini zove se *Latinin* svaki čovjek zakona Rimskog: Pokraj mora sve *Latine* ljute. Rj. *vidi Bunjevac*, Kranjac 2, Madžar 2, Nijemac 2, Sokac: katolik. — 4) kao što u Dalmaciji primoreci i Boduli zovu sve ljude sa sube zemlje iznutra Vlasima, tako i Vlasi svako koji je obučeni u Talijansko odijelo, zovu *Latininom*, makar bio koga roda i zakona. Rj. — *Kako nije moći razabrati u srakom primjeru, u kojem li se od ora četiri značenja uzima riječ Lātini*, *ero primjera ne gledati na razliku značenja*: Carević, 2) u Grblju tako zovu *Latine* i gospodu koja je u carskoj službi. Rj. 808a. Mudar kao *Lātini*. Posl. 183. Posla zeta Miloš-Obliču u *Latin* da kupi harače. Npj. 2, 211. Kog će vruga *Latinim* ono »met« na kraju riječi, kad kaže »egomet, ipsemet« i t. d.? Nov. Srb. 1817, 511.

Lātinka, *f.* Rj. *hyp. Lāta*. — 1) *die Lateinerin, Latina*. Rj. *isp. Latinin 1*. — 2) *die Italienerin, Itala*. Rj. *Talijanka. isp. Latinin 2*. — 3) *Frauenzimmer römischer Religion*. Rj. *ženka glava zakona Rimskoga. isp. Latinin 3*. — 4) *Frauenname, nomen feminæ*. Rj. *ime ženka. No primjera ne gledati na ova različita značenja*: Da joj druge u svu zemlju nije, ni bijele bule ni vlahinje, niti ima *tanane Lātinke*. Npj. 2, 223. Te *Latini* snasi progovara. 2, 553. Piatno b'jeli *Latinka gjerovka*. Here. 139.

Lātinka, *f. t. j.* puška (*Talijanska*). — No upali *bijelu latinku*, al' mu pusta oganj ne prihvati. Npj. 4, 130. O ramenu *zelenu latinku*, na njoj devet srebrnijeh lama. 4, 325.

Lātinskā, *f. adj. t. j.* zemlja: Dodij'o je caru i cesaru, u *Lātinskoj* kralju *Latinskome*. Npj. 3, 159.

Lātinski, *adj. latinisch, latinus*. Rj. *što pripada Latinima ili kojemu god Latininu (u značenju kojem govijer od nupomenuta četiri)*. — Umije, nehere, i *Latinsku*, te da znaš kako (rekao polaža kad je laža kazao za nekoga da umije knjigu). Rj. 413a. Jesi l' čuo *Latinsko primorje*, kod primorja hrišćanske Kotare? Npj. 3, 120. Dodij'o je caru i cesaru, u *Latinskoj kralju Latinskome*. 3, 159. Luka je ... izučio šest *Latinskih škola*. Opat 111.

lātiti, (tim, *v. pf.* — 1) *schnell ergreifen, icipio*. Rj. *kao brzo uzeti, uhvatiti, prihvatiti. v. pf. sloz. salatiti. v. impf. laćati*. — *Lati*, nije svatko mati. (Uzmi što ti se daje, jer nije svatko mati da ti da ono što je najbolje). Posl. 168. Onda *ga* (žensko dijete) jedno *lati za noge*, a drugo *za glavu*, kao da ga ponesu. Npj. 1, 496 (Vuk). Pa u *ruke lati* (zeverdara. 4, 52. — 2) *su se, refleks. n. p.* posla, konja, *ergreifen, aggredivor*. Rj. *kao dohvatiti se, prihvatiti se čegu. v. impf. laćati se*. — Dosta zamršen *posao koga sam se latio*. Rad 20, 155.

lātōv, *lātova, m. der Ueberreiter (Aufschar bei der Mauth und bei der Uebefuhr), portitoris genus*. Rj. *Modl. lātō, nadzaratelj, koji nadzire, nadgleda carinu i prijevoz*. — *buje riječ s takim nast. kod akov*.

lātovljevi, *adj. des Ueberreiters, portitoris*. Rj. *što pripada lātovu*. — *adj. s takim nast. kod birovljev*.

lātovljevića, *f.* Rj. *ona lātovljevića*.

lātovskī, *adj. Ueberreiters, portitoris*. Rj. *što pripada lātovima ili lātova kopama god*.

Lāud, *m. ist.*, a kad što pripovijedaju o njemu, onda kažu *Lāudam* general London (čđaj Londoni): Megju njima *Lāud* generala. Rj.

Lāudan, *Laudina, m. cf. Laud*. Rj.

Lāudanov, *adj. n. p.* šamac (na Vračaru). Rj. *što pripada Lāudanu*.

lāura, u zagoneci: Pendo visi, penda zja, pendo pendu *laura*. Rj. *odgnatljaj*: zvonu i zvečak, *laurā, 3. lice jedn. sad. vrem. ubanoba laurati, koji se drak-čije ne valazi*.

Lāuš, *m. ime muško, Landovik, koje vidi. Modl. Lajos*. Tako ti Boga *Lāuš-bau!* ... Kad *Lāuš* reči razabra ... *Lāuš* se banu poklanja. Npj. 1, 592. *Lāuš* se banu poklanja (mjesto *Lāuš-banu* se poklanja). Npj. 1, VIII. *odatle prezime*: Jakov *Lāušević*. Npj. 1, 322. *u i samo ime valodi se kao prezime u Bosni i u Hrvatskoj*.

lāuža, *f. vidi alaūza*. Rj. *Tugja*: alaūza, i bez *a*: laūza. Osn. 369. *sitna kisa sa snijegom, vidi lapavica, i syn. ondje*.

lāv, *m.* — 1) *der Lave, la, Rj. vidi arslan, laf*. Na kapiji stoji *drvanast lavra* i čuvaju grad. Npr. 239. *Lavica* jedno okoti, ali *lava*. Posl. 165. Oko koplja devet dobrih konja, a pored njih devet *lutih lava* ... i *valaja devet lutih lava*. Npj. 2, 305. *Povika glasom velikijem, kao lav kad riče*. Otkriv. 10, 3. *Galje je loža lavovima*. Naum 2, 11, 12. — 2) *u pravcuom sniži kaži se za čovjeka junaka: Moji momci, lavi odabrani! jašte konje, hajte u ljescnicu*. Npj. 1, 251.

Lāv, *m. ime muško, Leo*: Svete ikone, koje bješe počeo bezbožno ukidati *Lav Isuurski*. DP, 105.

lāva, *f. die Lava, Tal. lava*. — *Većva lava* iz Vezuva. Priprava 24. U nutra u zemlji strašne velike vatre ... izbavuju silu rastopljenijeh metala (*lava*), pepeo i kamenje. 102.

lāvež, *m. das Gebelle, latratus*: stoji *lavež* pasa. Rj. *isp. lajanje, od korijenu od koga je lajati. isp. Korijeni 174*. — *riječ s takim nast. kod derež*.

lāvica, *f. Lavin, lavna*. Rj. *ženka*. — *Lavica* jedno okoti, ali *lava*. Posl. 165.

lāvici, *m. ein junger Löwe, catulus lionis*. Rj. *mlad lav, mlade od lavice*. — *Zubi lāvici*ma satiru se, *Lav* gine nemajući lova, i *lāvici rasipaju se*. Jov 1, 10, 11.

lāvōrenje, *n. das sanfte Wehen des Windes, ventus lenis et mitis*. Rj. *verb. od lāviriti, raduju kojom rjetar lavori, vidi lahorenje*.

lāvōriti, *rim, v. impf. in Baranji) sanft wehen, de cento leni et miti*: vjetar pomalo lavori. Rj. *lāvōriti (v mjesto h)*. Korijeni 21. *vidi duhati 1, i syn. ondje*.

lāvov, *adj. des Löwen, lionis*. Rj. *što pripada lavu. za nast. vidi alatov*. — *Zvijer koju vidjeli ... usta njezina kao usta lavova*. Otkriv. 13, 2.

lāvovskī, *adj. što pripada lavovima, vidi lavski*. — *Car usta u jutru rano i otide brže k jami lavorskoj*. Dan. 6, 19.

lāvra, *f.* tako se zovu veći manastiri, kao n. p. *lavra Studenička*. Rj. *gen. pl. lavri*. — *Vino piju Srpski poglavari kod velike tvrre Nemanjica*. Npj. 5, 401. *Sveto-Studeničke lavre* arhimandritu. Spisi 1, 3. U Srbiji bilo velikih manastira, *lavri*, pod koje su se stavljali drugi manastiri i crkve. DM, 58.

lāvskī, *adj. Löwen-, lioninus*. Rj. *što pripada lavima, vidi lavovski*.

lāv, *m.* — 1) kao mala njiva, osobito između ka-

lažičica, *f. die Brusthölle, cavum pectoris, cf. ložičica, zličica*. Rj. *vidi i žličica 2. jamica na prsima*. — Metne onu šipčicu u vatru... pa onda uzvši je klješćima, dovati me njom po tabanima, ispod pazulja, *po lažičici*, i najposlije po tjemenu. Danica 2, 136. Die Herzgrube prevedeno je srećna jamica (a to se u narodu zove *lažičica* ili *žličica*). Pis. 25. Jelek joj se taj na *lažičici* spučava sa tri srebrna dugmeta. Zim. 147. *upravo je dem. od lažica, budući jamica na prsima nalik na lažicu*.

laživ, *adj. koji rado laže, vidi lažljiv, lažav*. — Vigje Marko, kad će umrijeti, suze proli, pa je govorio: „*Laživ srčete, moj lijepi cvjetu!* Npj. 2, 411.

laživac, *laživica, m. laživ čorjek, vidi lažljivac; laža 1. i sun. ondje*. — *Laživcu* nije ni istina vjerovana. DPost. 54.

laživica, *f. mendaciloqua, quae mentitur*. Stull. *laživa ženska, vidi lažljivica*.

lažljiv, *adj. lügenhaft, mendax*. Rj. *koji rado laže, vidi laživ, lažav*. — E lijo, sad si doljiala! (t' nekakoj zemlji oglaš se *lažljiv vrac*...), Posl. 78. Kum svoza kuma na sudove čera, i dovede *lažljive sejbake*. Npj. 2, 2. Da mu se potuži, kako se nekaka *lažljiva kupa* uvatila pod njegovim imenom. Danica 3, 150. Pa je davao za nove *lažljive atelate* gajacima. Straž. 1887, 62. Neka onijeme usta *lažljiva*. Ps. 31, 18.

lažljivac, *lažljivica, m. der Lügner, mendax*. Rj. *lažljiv čorjek, vidi laživac; laža 1. i sun. ondje*. — Lakomac i *lažljivac* odmah se pogode. Posl. 165.

lažljivica, *f. die Lügnerin, mendax femina*. Rj. *lažljiva ženska glava, vidi laživica, isp. laža 1.* — *Dužo* moja... Bog će na tebe kao *lažljivicu* omrznuti. DP. 86. *i muškoga je rada: Oj devojko, morská trujnice! Trne nože sree za tvojjem*. — *Id' odatle, jedan lažljivo!* Npj. 1, 455. *isp. lažljivac*.

lažov, *lažova, m. isp. lažovski*. — *s pogledom se kaže lažavu čeljadetu, kao da se reče: lažavo pseto, za nust, isp. bjelov*.

lažovski, *adj. što pripada lažovima ili lažovu kojemu god, imenici lažov nema potvrde, ali će se ondje govoriti gdje i pridjev, pa prema bjelov značivo kao od prilike: lažavo pseto*. — Pa to su kao petačke, oca ti *lažorskoga!* cikne knez. Mil. 6.

1. le, dodaje se u pjesmama kod gdje kojih riječi na kraju n. p.: Paun šeta vojno le na venčanje, s sobom vodi vojno le paunien. — Poranile devojke, Jelo te Jelo dobra devojko. — Oj! i dva svata i dva uprosnika, le lejla le! Kud vi bodite, što vi tražite? le lejla le! — Naša doda Boga moli, oj dodo, oj dodo le! — Gjuragj kosi po pobrgju: lado le mile. — Neven vene le, za goricom le, lejla le. Rj.

2. le, *vidi lje*. Rj. *riječica kojom se utrguje poricanje*.

lebditi, *dim, v. impf. zärtlich pflegen, forco, cum amore curo*. Rj. *njeđorati s velikom ljubavi i skrbi*. — *Lebdi oko njega* kao mati oko gjeteta (ili nal gjetetom). Posl. 168. Prorok Jezekilj vidi na ognjenijem kolima divne likove životinja... iđu i *lebede nal zemljom*. DP. 122. Značenje (korijenu *maloti, prućati se, treptjeti*: leper, lepir; lepetati; leptir; ovamo mislim da ide s promjenom glasova *pl* na *bd*: *lebditi*. Korijeni 176.

lebrnji pendžer, (u Srijemu) koji nije sa sokaka nego iz avlije. Rj.³

lećanje, *n. das Unpasssein, die Unpasslichkeit, inutilitudo*. Rj. *verb. od lecati se, stanje koje biva, kad se tako leca*.

lecati se, *lećam se, v. impf. unpass sein, minus bene valeo*. Rj. *nešto naloš biti, isp. kunjati 2. u Stullija*: lecati se, *vidi* plašiti se.

lećanik, *lećanika, m. (u Srijemu) vidi čekrk (na čemu se čijevi snu)*. Rj. — *lećanik* (pred u je osnova u *leka*). Osn. 272.

lećice, *f. pl. (u Baranji) vidi sočivica*. Rj. — *lećice*

(sočivica; biće od tuđe riječi, ako nije grijeskom r mjesto ž. Osn. 321.

leća, *f. u C. G.) vidi leće*: Dvije te volje, ka' i kadlju *leću* zobat'. Rj. — *Lećak*, krupnije i okruglije od *leće*. Rj. 326b. Metavščina, 1. kao *enchele*, što u bolesnika pred smrt iziđe po tijelu. Rj. 372b.

lećajiv, *adj. (u Srijemu) sammarplekig, leutiniosas*. Rj. *u koga su leće na obrazu, vrb. pjecast, pjegav 2. piše se i lećajiv, v. adj. s takim sost. kad bližnjiv*.

lećajiv, *adj. Osn. 95, vidi lećajiv*.

lećak, *lećka, m. u C. G.) krupnije i okruglije od leće, cum Art. Lincis, Lincis quasis*. Rj. — *lećak* (osn. u *leća* ili *leće*). Osn. 279.

leće, *n. (u Here) vidi sočivo 1. Rj. vidi leća*. Jakov daje Isavu biljeba i *skahomoga leća*. Mojs. 1, 25, 31. Doneso... hoba i *leće* i prženijeh zrna. Sam. II 17, 28. Ondje bješe *ojca jana leća*. 23, 11.

leće, *n. (u Srijemu) der Sammarpleck, leuticula*: ima leće na obrazu, *cf. leće*. Rj. *vidi* pjega 2.

lećelica, *f. u ovoj zagoneci: Lećela je lećelica, svako jutro i večer, petinja je četaju, a petinja čekaju čunak i prsti*. Rj. *u jaganju, gacora lećelica, riječi s takim sost. kad izjelica*. — Svačije su riči *lećelica*. HNpj. 3, 38. *Koja leći od usta do usta...* Jer su riječi jedne *lećelica*. I, 699.

lećenje, *n. das Fliegen, volatus*. Rj. *verb. od lećeti, radolja kojom leći u, p. plava*. — Za zmaja pak misli se da je kao ognjeviti junak, od kojega u *lećenju* oganj odskae i svjjetli. Rj. 3b.

lećeti, *lećim, (juza) vidi lećjeti*. Rj.

lećev, *adj. što pripada leći (ili leći)*. — *Proć u lećev zvonu*. DPost. 103. *riječ s takim sost. vidi kad lećev*.

1. leći, *ležem (leženje, ležao, ležao v. pf. Rj. v. pf. sloč. nalđei, odleći se, polđei, pod-, pri-, razleći se, sleći, ulđei se, zalđei; sležnuti, v. impf. ležati*. — **1 a)** *uspješno, sich legen, decumbere*. Rj. — *Leći junak snak boraviti*. Rj. 37b. Dok se mi tome još čugjasno i konje tovarasmo, *ne lezi vrže!* eto ti pudara. Npr. 7. *Kad legau u krevet*, 59. *Leće onde sparati*, 67. *Pa ti legau glavom na krilo*, 139. *Carica leže na legju*, pa spava, 210. *Legau aza nju*, 258. *Leći bljbe* da te jednom. Posl. 168. *Pobij zube, pa leći u kolijevku*. (Kad ko kaže da je mnogo mlagij nego što jea, 219. *Leći bez večere*, da ustanu bez duga. DPost. 54. *S onu stranu Turska leće rajska*.

Npj. 1, 600. — **1 b)** *predavno, učiniti da tako legue, položiti ga*. — *Kad gjevojka leće u odaju*, eto ti joj mile svekrvice. Here, 44. *Leće Ala* na zelenu travu, a pokri ga zelenom dolamom. 89. — **2)** *leže krv, t. j. pade krv, pogibe neko*. Rj.

2. leći, *ležem (ležoh, leže, ležao, ležao) v. impf. Rj. isp. kotiti, kotiti se, v. pf. sloč. izleći, nalđei, razleći se, ulđei se, zalđei*. — **1)** *bruten, incubo*. Rj. *životinja leće ispuštajući iz sebe mlude: A ti, koke, jaja nosi, a ti, jaju, pila lezi*. Here, 286 (jaju?).

— **2)** *sa se, pass. ili reflex.*: Divlji golubovi... manji, koji se zovu dupljaši, jer se *legu* u dupljama. Rj. 93b. *Duplja, rupa u drvetu, gdje se mogu leći tice ili čele*. Rj. 115b. *V travu se ljute zmije legu*. Npj. 2, 17. *Ne se legu žabe* i *bičoli*. 2, 567. Pod granama njegovijem sve *zrijeri poljske lezijahu se*. Jozek. 31, 6. *Verujem da se nauka... leći u svakom amu na po se*. Zlos. 159.

leđ, *leđa, m. (ar. Edm.) — 1) das Eis, glacies*: navesti koga na tanak led. Rj. — *Vodrae*, 2) *čist led*, na kome odzogo nema snijega ili čega drugoga. Rj. 56a. *Plasa leđa*. Rj. 505b. *Ručiguz*. Rj. 627b (u šali kaže se za led). *Santa leđa*. Rj. 665a. Sveti Jovan more zaledio, on *zaledi dravaest ledova*... pa se zagna moru iz dubine, *tri je leđa glavom prolomio*... i *prolomi dravaest ledova*. Npj. 2, 83. — **2)** *der Hagel, grandis, cf. grad*: *pobio led* vinograde. Rj. *vidi i tuča*. — *Nije dobro led* ni u marani kroz

jednoga! Rj. *isp.* kuku! jao! kami! te-ko! *suprotan* blago! — Kad te vidim, vele mene, kad ne vidim, *lele mene!* Postl. 121. Ali lopiza k kačulu, ali kačeno k lopizi, svegij *lele lopizi!* DPostl. 1. Kad muž ile sa oranja, žena u krevci: 'Jao muž! *lele* muž! umreti hoću!' Npj. 1. 512.

leležanje, *n. das Wogen, fluctatio.* Rj. *verb.* od leležati se, *radnja* kojom se leleja *n. p.* *lido*, *vidi* leljanje.

leležati se, *jam se, v. r. impf.* (u Srbiji) *wogen, fluctuare*: leleja se žito, *cf.* lelijati se. Rj. leležati se *u ist. gororu, u juž.* lelijati se, *isp.* sejati (ist.) i sijati.

lelek, *m. das Wehgeschrei, ululatus* (lele mene!). Rj. *vika*: lele! — Cara stade lelek za sinom. Npr. 153. Lelek je veliki u zlu dobra čekati. DPostl. 54.

lelek*, *m. der Storch, ciconia, cf.* 3trk. roda. Rj. **lelekânje**, *n. das Wehklagen, ululatio.* Rj. *verb.* od lelekatī, *radnja* kojom tko leleće.

lelekati, (lelekati), (lelečēm) (lelečēm), *v. impf.* vikati: lele mene! *wehklagen, ululo*: I leleće jedan bez prestanka. Rj. *v. pf.* slož. zalelekati. — Kad čuje muž za nesreću, stane lelekati koliko da je glavom poginuo. Npr. 213. No je junak, Bog mu pomagao! te ne uče Petar ni leleće. Npj. 4. 221.

lelijanje, *n. das Wogen, fluctatio.* Rj. *verb.* od lelijati se, *vidi* lelejanje.

lelijati se, *jam se, v. impf.* ljuljati se polako od vjetra, *wogen, fluctuare*: šaš se sve lelija. Rj. — Biće pšenice na zemlji izobila; po vrhovima gorskim lelijaće se klasje njezino kao Livanska šuma. Ps. 72. 16.

lelja, **leljo**, samo se u pjesmama pripijeva: Neven vene le, za goricom lelja le. — Oj! i dva svata i dva uprosnika, le lelja le. Rj. — Kraljičke su pjesme sve od šest slogova... i drugi se put dodaje na kraju leljo! *n. p.* (djevouj) Ovdje nama kažu, ovdje nama kažu leljo! momu neudatu. Rj. 298b.

lem, *m. der Kitt, maltha, ferrumen.* Rj. *isp.* ljeper, lućum. — *Tugja*: lem. Osn. 28. od Njem. Leim? *isp.* lemīti.

lemeš, *m. vidi* raonik. Rj. *vidi* i jemješ, jemlješ, lemješ, jemlješ, ljemješ; oralo, *riječi s takim* mast. kad bareš. — Nokat, 2) *vrh* u lemeša, *cf.* lakomica. Rj. 424a.

Lemeš, *m.* planina u Dalmaciji između Vrljike i Drišća. Rj.

lemeta, *f.* valja da je navrh munare ona jabuka: A lemeta sve od svog zlata. Rj. Na džamiji trideset munara, a lemete sve od svog zlata. Npj. 3. 83. *po tome* je Vuk krivo čitao: A lemeta sve... *Tugja*: lemeta. Osn. 219.

lemīti, *mūm. kīten, ferrumino.* Rj. *biće* od Njem. leimen. *vidi* lem. *isp.* ljejpiti.

lemješ, *m.* (jugozap.) *vidi* lemeš, *i syn. ovdje*. — Strijeljat se lemješom. DPostl. 116.

lemljēnje, *n. das Kitten, ferramentatio.* Rj. *verb.* od lemīti, *radnja* kojom tko lemī što.

lemljēš, *m.* (jugozap.) *vidi* lemeš, *i syn. ovdje*. — Lemljēš što veće ore to je svjetli. DPostl. 54.

lemūn, *m. vidi* limun: Je l' i ovaki stabar u lemuna. Rj. *vidi* i četruna.

lenger,* *m. der Anker, ancora, cf.* mačka 5. sidro. Rj. **lēja**, **lēja**, *adj.* (u Srijemu i u Bačkoj) *vidi* len (mit allen Ableitungen). Rj. tako u istočnom gororu: u južnom bilo bi ljenj, ljenja, i tako se riječi koje se dovode od ljen. — Oj Danice, lenja ležavkinjo! Ti preleza od večer' do sveta. Rj. 324b.

lējir, lenjira, *m. das Lineal* (österr. Lenier). *regula*. Rj.

lenjirsānje, *n. das Linieren, ductus regulae.* Rj. *verb.* od lenjirisati, *radnja* kojom tko lenjirše.

lenjirisati, lenjiršēm, *v. impf.* linieren, regulam ducō. Rj. lenjrom činiti linije.

lēpā káta, *f.* (u vojv.) *die Sternblume, aeter chi-*

nensis Linn. Rj. *vrijet*. — tako u istočnom gororu, u *južnom*: ljejpā káta (kata).

lēpak, lēpka, *m. die Mehl, vesicula albata* Linn. Rj. *buljka*. — lēpal u istočnom gororu, *osa*, u ljejp illitō. MAB v. seom. Osn. 282.

Lēpā Vīna, *f.* manastir u H v. Rj. *u istočnom gororu*: u *južnom*: ljejpā Vīna, *vija* je u naradnom gororu *ponajveš* još u *uvazju*, *svetnjaci* vala: idem u *idi* na Lepa Vīna, *hoo* samo u *de* na Lepim Vīnima, *crāčam* se *iz* *idi* sa Lepih Vīna: *idi* kako se *pise* i od *gospode* *gore* *krivo* Lepavīna, *idm* u Lepavīnu, i t. d. *čip* se *tako* *čip* od *prstapa* *aroda*.

lēpe! (u Srbiji i u Bosni) po varošima. *Antuāt anif* *cinea* Raf. *bombers* *cinea* *varochana* Herrm. Rj. *kao* *odgor* na *pažir*, *osobito* *čipjka* *čipjcapna*.

Lēpenac, lēpenca, *m.* voda koja više Skoplja utječe u Vardar, i od Skoplja dolje pušta se u nj ulije Velika, zove se Veliki Vardar. Rj.

lēper, *m.* (u C. G.) *vidi* lepir. Rj. *vadi* i leptir, lepirica 2. *metopir*, za *postanje* *isp.* lepetati. Korijeni 176.

lēperica, *f.* (u C. G.) *vidi* lepirica. Rj. *vadi* i leptirica, *ženka* od lepera.

lēpētānje, *n. das Flattern* *idm* *geflognen* *Fisches, Vogels, agitato* *alarum* (corporis) *avis* *aut* *pisces* *capti*. Rj. *verb.* od 1) lepetati, 2) lepetati se. — 1) *radnja* kojom lepeće *n. p.* lepirica, — 2) *radnja* kojom se lepeće *udržena* *riba*.

lēpētati, lēpēcēm, *v. impf.* Rj. — 1) *kao* *mahati*, *trepljati*, *isp.* Korijeni 176. — U ovoj zagoneci: Lepirica lepeće kroz bijelo plijesće, petinja je čeraju a petinja čekaju. Rj. *odgovatljaj*: čunak i prsti. *Vidi* *čiču* gje *krilima* lepeće. Npr. 108. — 2) *sa* se, *čipks*, *flattern, agitir*. Rj. lepeće se *udržena* *riba*, *isp.* lepetanje, *kao* *pravati* se. *isp.* Korijeni 176.

lēpeze, lēpēzeta, *n. der Fächer, fubellum, cf.* mahać. Rj. *vidi* i mahalica. — Djever onda donese snasi mahać (lepeze). Kov. 51.

lēpī čovjek, *m.* (u vojv.) *die Balsamine, impatiens balsamita* Linn. Rj. *vrijet*, u *gororu* *istočnom*: u *južnom*: ljejpī čovjek.

lēpina, lēpinja, *f.* (u vojv.) *cine* *Art* *Brots, schmal* *und* *lang*: *daher* *das* *Rohrsel*: (što mi ti je za što: Dok se otac rodi, sin po kući hodi? t. j. lepinja, et. predjira. Rj. *nekar* *hljeb*, *uzak* i *duj*: *odlat* i *pomcanta* *zagunetka*, *odgovetljaj*: lepinja (*primo* *hljebu*). — Pre bi lepinje u furanu utrčao. (Kad je ko ozehao). Postl. 260.

lēpīr, *m.* — 1) *der* *Schmetterling, papilio*. Rj. *vidi* leper, *i syn.* *ovdje*, *dem.* lepirić, *isp.* konjice 2. vilenski konj. — 2) (na Korčuli) *vidi* prudelj. Rj. *debo* *lepīr* *muhjeh* *krilo*.

lepirica, *f.* — 1) *das* *Weibchen* *vom* *Schmetterlinge, papilio* *femina*. Rj. *ženka* od lepira, *vidi* leperica, leptirica. — Lepirica lepeće kroz bijelo plijesće, petinja je čeraju a petinja čekaju. Rj. 325b. *odgovatljaj*: čunak i prsti. — 2) (na Korčuli) *vidi* lepir 1. Rj.

lepirić, *m. dem.* od lepir. Rj. *vidi* leptirić. — Cvjeta voda, kad u proljeće nekaki mali bijeli lepirići povrh vode lete i po njoj padaju. Rj.

lepršānje, *n. das Walzen* *der* *Huhner* *im* *Sande, volutatio* *in* *arena* (*pulvere*). Rj. *verb.* od lepršati se, *radnja* kojom se leprša *n. p.* kokoš u pijesku.

lepršati se, *šam se, v. r. impf.* *sich* *im* *Sande* *walzen, flattern, volutari* *in* *arena* (*pulvere*). Rj. *kao* *valjati* se, *kokoši* se lepršaju u pijesku, *patke* se lepršaju po vodi, i t. d. — Pošlje jednoga slugu da sluša na vratima, kupa li se (kći) još. Sluga otide i stane slušati, pa kad čuje gde se patke lepršaju po vodi, on pomisli da je ona. Npr. 223. *vidi* prpošiti se, prpuškati se.

lēpīr, *m.* (u vojv.) *vidi* lepir. Rj. *i* leper, *i syn.*

leptirica, *f.* — Ja ću s' stvoriti u bela leptira. —
leptirica, *f.* = leptirica, Rj. i leperica. — Čovjek
 — mesom, na vatru, kao što leptirice idu na svi-
 jet, p. 31.
leptirice, *pl. dem.* od leptir, Rj. *vidi* leptiric.
lepunuti, *pl. p. dem.* (u Srijemu) *dihm sein*,
pl. p. dem.; *pari*; taj je već *lepunuo* (prošao, umro).
 Rj. — Značenje korijenu *nahiti*, *pračiti* se, *treptati*;
leptati, *lebliti*, *leptati* se, *lepunuti*, *proći*, t. j. umri-
 jeti. Korijeni 176.
lepuškast, *adj.* u vojvođ. *dem.* od lep, Rj. *tako* u
dem. — *op. dem.*, *pl. dem.*; *lepuškast*, *dem.* od lijep.
lesandra, *f.* = *Perdeson* (*Perde-Eppich*), Rj. i
Sanderson (u *dem.* *strum* L.), Rj. *beljka*.
lesandrija, *f.* u Boči *Alexandria*, *Alexandria*,
 Rj. *grad* u *Mesari*, *vidi* Aleksandrija.
lesandrijski, *adj.* Rj. *što pripada Lesandriji*,
vidi Aleksandrijski.
lesandrina, *f.* u Dubro *Lichtstockel*, *ligusticum*
leosticum L., u Rj. *biljka*.
lesandro, *m.* ime musko, *vidi* Aleksandro, Alek-
 sandar. — Prestavi se care Nikolaje ... *Lesandro*
 se za cara postavio. Npj. 5. 53. *hup.* Leso.
lesandru, *a.* u jezenu škadrskom malo ostrvo
 sa zbilinama između Vranjine i Crmnice. Rj.
leso, *m.* po južozap. kraju *hup.* od Aleksandro.
 Rj. *hup.* u *op. dem.* od Lesandro. — S desne strane
 Gopevićev spiro, s njim u redu Marinović *Leso*.
 Npj. 5. 191.
lestelaj, *m.* *die Schlüsselhülle*, *primula ceris* (*co-*
cabulum serbicum est significationis obscurae: de-
cumbit et dat, Rj. *crjet*, *riječ* *scamotna*; *lež* te *daj*.
leš, *leša*, *m.* *vidi* strvinar; (kaze se i za čovjeka
 mrtva, osobito kad leži gdje na polju, n. p. preko
 svega polja može se proći *s leša* na *leš*, kad gdje
 izgine mnogo ljudi. Rj. *leš*, Rj. *das Aas, cadaver*; *er-*
kotina, *mrtnica* i *upječ* *mrtvo tijelo*, *angl.* *lešina*. —
 On prevrće te *lešer* *antre*, i krvave ogleduje glave,
 sve tražeše dijete Maksima. Npj. 2. 562. Pa *otide* od
leša do *leša*, dokle narje milosnoga kuma. 3. 195.
lešanje, *n.* *vidi* čkrnjanje. Rj.
lešina, *f.* *angl.* od *leš*, Rj.
lešinar, *m.* t. j. *arao*, *der Aasgier*, *culturis genus*.
 Rj. *leš* *lešina* *jele* *ucaprom* *pevnaplervis* *Sar*, Rj. *leš*.
lešiti, *sim.* *vidi* čkrnjati. Rj. *die* za *gerbende Haut*
schoben, *fleisch*, *sedari*; *stagnati* *kažu*, *kaja* *ve* se
činiti.
leškanje, *n.* *dem.* od ležanje 1, Rj.
leškarene, *n.* *dem.* od leškanje, Rj.
leškarije, *leškarij*, *dem.* od leškati. Rj. *v.* *impf.*
isp. *poleskivati*.
leškati, *leškam*, *dem.* od ležati 1, Rj. *v.* *impf.* *isp.*
poleskivati.
leški, *adj.* *polovas*. — Leška zemlja, *Polonia*,
Stulli, *što pripada Lesima*, *vidi* Lehanski.
leš, *m.* *vide* lešaj, *isp.* lešanje. — *Letom* leti na
 rjeku Jordanu, HNpj. 1. 163. Kod nas krivce pu-
 škama gazjaju, puškom na trk kako tien na let. Ščep.
 mal. 157. od *korjen* od *koju* *lešati*, *isp.* Korijeni
 16; leš, lešjeti.
lešaj, *m.* *vidi* let, *isp.* lešanje. — Koji bije tien
 na letaju. Rj. *riječi* s *takim* *nast.* *kod* *dogazjaj*.
lešeci, *op. dem.* *priloga* *sadašnje* *glavula* *lešjeti*, *apo-*
trebljavu *kao* *priloga*. — Odredi ga, da ide sa *le-*
šim *korpusom* u varo: *Cvikavu*, *Žitije* 23. Izabraše
volesce *soldana*, koji *spija* *tien* na *lešeci*, HNpj. 1.
 221. *spija* *vrba* *gazja*, *isp.* *lešasti*.
lešija, *m.* u Bačkoj *vide* proljet, Rj. *kaj* *mnogo*
leš *čini* *be* *poslen* *leš*, *trci*, *vidi* i *lešipas*, *optрка*,
šest *leš* *leš*, *vjetrnjak*, *vjetrozgonja*, *od* *korjen* *od*
koju *lešati*, *Korijeni* 16; *riječi* s *takim* *nast.* *le-*
šija, *morija*, *pozibij*, *provalija*, *sudija*, *tršija*, *vitlija*.
lešimice, *adj.* *kao* *lešeci*, *samo* *što* *god* *malo* *raz-*

gledarši; *fluchtig*, *cursum*. — Da se, ma i *lešimice*,
 poznamo s tim dobrim ljudma. Megj. 302. Divnu
 Boku Kotorsku ... razgledao sam tek *lešimice*. Zlos. 32.
lešipas, *lešipsa*, *m.* *der Windbeutel*, *homo ventosus*.
 Rj. *leš*-*pas*, *sastavljeni* *riječ*, *prva* je *polu* *glavolski*
oblik (od *lešjeti*) *u drugu* *samo* *njegov* *subjekat*. Osn.
 46. *koji* *mnogo* *kojekuda* (*besposlen*) *leš*, *trči* *kao* *pas*.
vidi lešija, i *syn.* *ondje*.
lešjelač, *lešioča*, *m.* *ko* *leš*, *der* *Fliegende*, *u* *Stallija*
pagresno; *lešioč*, *lešioča*, *volans*. — *adj.* *lešiočev*, *isp.*
vidjelac; *vidiočev*.
lešjelica, *f.* *vidi* lešjelica.
lešjeti, *lešim*, *v.* *impf.* Rj. *v.* *pf.* *prosti* *lešnuti*;
slož. *do*-*lešjeti*, *na-*, *nađ-* (*se*), *ob-*, *od-*, *po-*, *pod-*, *pre-*,
pri-, *pro-*, *raz-* (*se*), *s-*, *sa-*, *u-*, *uz-*; *kod* *lešnuti*, *vidi*
s *njim* *složena* *pf.*; *v.* *impf.* *slož.* *vidi* *kod* *lešjeti*. —
plaju, *volu*; *tica* *leš*, *leš* *čovjek* *na* *konju*; *kud* *leš*
tamo; *leš* *vođa* *niza* *stranu*. Rj. *Leti* *kao* *vjedogonja*.
 Rj. 65a. *Glasina* *leš* *kao* *vjetar*. Rj. 88a. *Leti* *kao*
pas *bez* *gose*. Rj. 95b. *Leti* *u* *oči* *kao* *zolja*. Rj. 213b.
Leti *kao* *smušen*. Rj. 697b. *Strdimke* *leš* *tien*. Rj.
 719a. *Tamo* *njoj* *krvave* *suze* *lešle* *kad* *plakala*. Npr.
 141. *Neka* *rođoljubivi* *Mušicki* *leš* *za* *Pindarom* *i* *za*
Horacijem. III. *Lete* *danci* *kao* *rijeka*, *a* *godištu* *kao*
ništa. Posl. 168. *Leti* *kao* *muha* *bez* *glave*. 168. *Leti*
kao *munja*. *Leti* *po* *nebu*. 168 (*biti* *vjetrozgonja*). *Soko*
perjem *leš*, *a* *ne* *mesom*. 291. *Bježi* *škadru*, *bježi*
svojoj *majci*; *za* *njom* *leš* *Ture* *haznadarče*. Npj. 1,
 692 (*isp.* *juriti*?). *A* *sestra* *mu* *dvore* *nadgledaše*, *pake*
leš *bratu* *na* *mehanu* 3. 15. *Iz* *kajih* *su* (*topova*)
neprestano *lešeti* *kartači*. *Žitije* 39.
leška, *f.* na čerkru *gvozdena* *šipka*, *što* *se* *na* *nju*
matkne *cijev* *kad* *se* *suče*. Rj. *leška* (*tamna* *postanja*;
isp. *lešjak* i *leto*). Osn. 298.
lešnuti, *lešim*, *v.* *pf.* *anfliegen*, *prorolo*: *Soko* *lešnu*,
a *praporac* *zveknu*. Rj. *kao* *paletjeti*, *v.* *pf.* *slož.* *do-*
lešnuti, *po-*, *pre-*, *s-*, *v.* *impf.* *lešjeti*.
lešnjak, *m.* (u Hrv.) *der Haspel*, *rhombus*, *cf.* *čerk-*
Rj. *vidi* i *čjevunjak* 2, *vitao* 2. — *lešnjak*. (*isp.* *leto*).
 Osn. 268.
lešo, *n.* *die* *Oeffnung* *vorne* *am* *Bienenstocke*, *das*
Flugloch, *ostium* *alvearis*. Rj. *u* *košnice* *kao* *vratašca*
kuda *peče* *izlijeću* *i* *ulijeću*. — *let.* *lešjeti*, *lešo*. *Kor-*
rijeni 16.
lešurdija, *lešurgija*, *lešurgija*, *f.* Rj. *vidi* i *li-*
turgija, *služba* 2. Grč. *λετουργία*, *služba*. — 1) *die*
Liturgie (*Messe*), *liturgija*; *Na* *jutrenji* *i* *na* *lešurgiji*.
 Rj. — *1* *trudnja*, 1) *posljednja* *lešurgija* *što* *se* *mr-*
tvoje *za* *dušu* *služi*. Rj. 220b. *Crkva*, *kojoj* *na* *Troj-*
ice *dolazi* *na* *lešurgiju* *obližnji* *narod*. Rj. 657b.
Sluša *ju* *časnu* *lešurgiju*. *Danica* 2, 108. *Za* *zdravlje*
našijeh *sveštenika*, *koji* ... *lešurgije* *poju*, *i* *za* *nas*
grešne *Bogu* *se* *mole*. *Kov.* 123. *Kako* *se* *svratismo*
od *ostojimo* *liturgiju* *na* *veliku* *Gospogju* *u* *slavnome*
manastiru. DP. 3. *O* *čemu* *bih* *ti* *prije* *besjedio* *nego*
o *svetaj* *liturgiju*, *koju* *toliko* *puta* *slušašmo* *zajedno*.
 6. — 2) (u C. G.) *vidi* *poskurica*: *Kumim* *ti* *plou*
na *koju* *pečeš* *lešurgiju*. *Da* *ne* *rodi* *vino* *ni* *šenica*,
ni *za* *erkvu* *časnu* *lešurgiju*. Rj. — 3) *para* *koja* *se*
da *u* *erkvu* *das* *Kirchengeschenk*, *donarium*. Rj.
lešušti, *adj.* *in* *einer* *Sage*: *lešušti* *životinje*, *t. j.*
ptice, *plječun*, *volutilis*. Rj. *isp.* *lešeci*. — *u* *osnovi*
se *mjesto* *č* *uzimalo* *iz* *erkenjeh* *knjiga* *št* ... *os-*
nova *se* *pomjerila* *i* *tijem*, *što* *imajući* *i* *pred* *ntja* *iz-*
jednaci *se* *s* *osnovama* *koje* *pred* *ntja* *imaju* *a*. *Istor.*
 369. *za* *nast.* *isp.* *nemušti*, *sušti*; *čorbašti*, *posipušti*,
repušti.
lešva, *f.* *die* *Dutte*, *asser*, *cf.* *žioka*. Rj. *vidi* *i*
pajanta, *pajvanta*, *panta*, *pauznica*, *vjenčanica* 3. —
lešva (*hiće* *od* *tugje*). Osn. 11.
lešvar, *m.* *brdo* *u* *planini* *Glivi* *više* *Trebinja*. Rj.
lešvanta, *f.* (u primorju) *Lerante*: 1 *skatulu* *grožgja*
od *Levante*. Rj. — *Tal.* *levante*, *istok*, *istočni* *kraj*,

t. j. zapadna obala od Asije na sredozemskom moru, i ostrea onano.

levēnta, f. (st.) Rj. karatijer besposličar. *Madž.* levente, Ritter, Paludin, Abenteuerer, Cavalier, Bio Sator razapet, pod njim sjedi *levēnta*, na krilu mu Latinka. *Here.* 262. A na dori obala *levēnta*. *HNpj.* 4, 4.

levēntovānje, n. *das Müsiggucken, otiatio*. Rj. *verb.* levēntovati, stanje koje biva, kad tko levēntuje.

levēntovati, levēntujēm, v. *impf.* müssiggucken, otior. Rj. besposličiti, biti *levēnta*.

levēr,* m. (gen. pl. lēvērā) vojnik koji ima carsku *platu*: I četrest od grada *levēra*. Daj mi ti, o Bože! svekrve kneginje, devere *levēre*. Rj. — Drugi alaj od Bosne spahije, treći alaj od grada *levēri*. *Npj.* 3, 331, *isp.* ulēla,* ulēva* (*plata*), *vidi* plaćnik, plaćenik, plainik; soldat. *isp.* bečar 2, golač, goli sin.

levīf, levīta, m. *levites, der Levit*. — *Leviti* zvali su se potomci Levijevi, koji su imali nekaku službu u crkvi. *Nov. zavj.* X. Mjesta *Levitska* svagda mogu otkupiti *Leviti*. *Mojs.* III, 25, 32.

levītski, *adj.* što pripada *levitima, leviticus, levitisch*. Treća knjiga *Mojisijeva* koja se zove *Levitska*. *Mojs.* III (matpis). Mjesta *Levitska* svagda mogu otkupiti *Leviti*. 25, 32.

levūn, m. (u Boči): Vodi li mu majka kolo? Začinju li sestre pjesme? Poje li mu *levun* u dvor? — I poje mu *levun* u dvor. Rj. *ptica uka*. — *Tuzja: levun*. *Osn.* 173.

ležāčina, f. *uym.* od ležak. Rj. — *takva uym.* kod *bardačina*.

ležākī, *adj.* što pripada ležacima ili ležaku kojemu god. — Težakī smok pripijevat' a ležakī bok obirat'. *DPost.* 126.

ležāj, m. (u Srijemu) *vidi* loža 1: na ležaju ubili zeca. Rj. *mjesto gdje liježe n. p. zec, vidi* i legalo.

ležāk, ležaka, m. — 1) *der Faulenzler, segnitiosus*. Rj. *koji leži (od lijenosti), lijenština, lijenivar, uym.* ležaćina. — Bog pomaže ležaku kao i težaku. *Post.* 18. — 2) *vidi* čučavac. Rj. *koji se ne pritiče, leži na zemlji u ne penje se, suprotno* grah pričanik, tačkaš, tekljaš.

ležākinja, f.: Što ćemo im darovati? Jednu *kozū ležākinju*, veselo, veselo! i gjevojku uhodnisa, koleda. *koleda!* *Here.* 343. *Ležākinja*, pigra, desidiosa, ignava. *Stull.* *koja leži (od lijenosti), vidi* ležavkinja. *isp.* ležak 1. — Oj danice, jedna ležākinjo! gdje omrkneš, tute i osvaneš. *HNpj.* 2, 245.

ležānje, n. Rj. *verb.* od ležati. — 1) *stanje koje biva, kad leži tko (n. p. čovjek da počine) ili što (das Liegen, cubatio*. Rj.). — 2) *stanje koje biva, kad tko leži od bolesti, boluje, vidi* bolovanje (das Darniederliegen, Kranksein, aegrotatio. Rj.).

ležāti, ležim, v. *impf.* Rj. v. *pf.* slož. iz-ležati (se), na- (se), ob-, od-, po-, pre-, raz- (se), za- (se): v. *impf.* slož. odležavati, *dem.* leškariti, leškati, *frequent.* poleškivati, lijegati, i kod onoga *glagola vidi* složenac s njime nalijegati, i t. d. — 1) *liegen, cubo, juvo*. Rj. Ovaj *vinograd leži u zapadu*. Rj. 187a. *Eda Bog da, sve kreli, a sve Mačva u trnju ležabu!* Rj. 349a. *Leži u neznani*. Rj. 415b. *Moraju ležati u apsu i plaćati globn*. Rj. 477a. *Prdi mrtav na ravni*. Rj. 566b (= leži). *Pod jagnječom kačom mnogo puta kurjak leži*. *Post.* 251. *Tamo snijeg nigda ne prestaje, već sve leži jelan na drugome*. *Npj.* 3, 474. *A kod hunke carske i česarske logor leži Vladikić-Jovana*. *HNpj.* 4, 258. *Noseći u ruci barjak, koji je do sad ležao negde sukriven*. *Miloš 79*. *Toliko vreme ležasmo besposleni*. 127. *Da daje vojsci Turskoj, koja bi u zemlji ležala ili preko zemlje išla, tain*. 142. *Kakogoj što mi je onda ležao na sreći i u pameti moj Jadar... tako mi je isto ležala na sreći i u pameti i Crna Gora*. Rj. XV. *Kao što jarebica leži na jajima ali ne izleže, tako... Jer*. 47, 11. *Gdje ležahu mjesta: Toplica... Ibar... Rasa*. *DM.* 4. *Kojemu su kosti*

1399 *le. ali* u *Hilandari*. *DIJ.* 1, 148. — 2) *darniederlegen, aegrot.* Rj. *le. ali* od *bolesti*, t. j. *buravati*. *Srbi* kazu da je *loga ziva* kao *zema* (to osobito dokazuju oni koji su ležali od nje). Rj. 311a. *Leže logom*. Rj. 332a. *Od koje je rano puslje le. an* i *vidio* se. *Sovj.* 31.

ležavkinja, f. *die Faulenzerin, malber dices*: Oj Danice, lenja ležavkinjo! Ti preleza od večer do sveta. Rj. *čenska glava kopa leče od lijenosti, vidi* ležavkinja. *isp.* ležak 2.

ležēcae, ležēca, m.: *Mlu ležēca* veče vode prost. *DPost.* 62. *koji bi pološka? kao mlu ležēci?*

ležēci, *adj.* *aprio* *predog sad ispu* *glagola ležati, upotrebljivan kao pridjev, vidi* leževiv. — *Dina* ne *udi ležēci* neg *stojećim*. *DPost.* 16. *Nije le. ego svijeta*. 82. *Voda tekućija zdravija je od ležēca*. 150. *Kakva blaga? Sve meka dukata, a sve pusta blaga ležēca*. *Npj.* 1, 437.

ležēciv, *adj.* (st.) *legend, cubans*: Na *Stitara* *Turci* *dolečeće, ležēciva* da ga *posijeku*. Rj. *zaučenj* *kajoga ležēci*.

ležēckē, *adv.* *legend, cubans*. Rj. *glagolski pridog ležēc, ležēci* su *dodanom na kraju riječom* ke, *koja vidi*.

ležēnje, n. *das Bruton, incubatio*. Rj. *verb.* od leči, *rahnja kojim izrotinja le. u mladi*.

ležnica, f. (u Boči) *der Lagerstätt, ubilo, cf.* ložnica, postelja. Rj. *soba ili sprava gdje se leži*.

li. — 1) *Fragpartikel, ob? an? ima li? had er? habet ne? Rj.* *okružim* *V. riječva* *kojom se put.* — 2) *u pravom pitanju, s pitanjem izjednačuje se uzvikivanje*. — a) *riječva* li *stoji iza glagola: Oti mi se, Savo, poturčiti? Mjesto: hoće li? Rj.* 457a. *Sjajni meseci! nisi li gdegod video takoga i takog čovčeka?* *Npr.* 57. *Znae li šta?* 62. *Jesam li ti kazala, sinko, da će tebi ona puka doći glave?* 66. *Bih li ja mogao tu malo samljeti?* — *Bi* za što ne bi. 159. *Je li moguće da ja toga čovčeka od smrti otkupim?* — *Za* što ne! *plati*. 218. *Eda što, sine? Nije li Bog dao da si našao što si tražio.* 241. *Bi l' se cura! danas poturčila?* *Here.* 29. *A da ču li i rije li* što učini ovi naš brat? *Kov.* 68. *Jesi li veliki uzrastao?* *Pš.* 36. *Sta velite za Stanimira! šta će li se u Karlovcima za njoga reći?* *Straž.* 1886, 1751. *Ljerkuje li* da mogu to učiniti? *Mat.* 9, 28. *Ne znae li* da je naš *Ramot* u *Galadu?* *Car.* 1, 22, 3. — b) *li* *ne stoji iza glagola nego iza druge riječi, na kojoj je siva gvorica: Blago li si meni?* Rj. 30a. *Mili Bože, na svemu ti vala! Često li se vojske udaraju?* Rj. 326b. *Ja sam tvoja sreća. Kad on to čuje stane se busati: I ti li si moja sreća. Bog te ubio!* *Npr.* 73. *O ženo, dobro li te neki uči da me kušat!* 201. *Ah lijep li je oni carev sin!* 233. *Velji glase, što li me napase!* *Post.* 33. *Glava li ga boli?* 31. *I dušo tu li si!* (*Rado, dragovoljno* što učiniti n. p. A. *Bi li ona pošla za njega?* *B. Bi, i dušo, tu li si!* 96. *Kad li se prije poturci, kul li čalmu steče?* 118. *Rug nanese i nesreća crna cca li ti Anze kapetana*. *Npj.* 4, 38. *Moja majko! što li ču ti jako?* 4, 297. *Koliko li je čovjek pretežnji od ovec?* *Mat.* 12, 12. *Ko će nas rastaviti od ljubavi Božije?* *Nevalja li ili tuga?* *Rim.* 8, 35. *Istina li je* da ču *roditi* kad sam *ostarjela?* *Mojs.* 1, 18, 13. *Na sar li ču se zbor gnjeviti?* *IV.* 16, 22. *Ko li im je otac?* *Sam.* 1, 10, 12. *Moj li put nije prav?* *Jeze.* 18, 25. — B, u *nepravom pitanju, li stoji poriče kao* *pod* A, a i b): *Te ih... ne smiju pitati jesu li platili harač.* Rj. 22b. *Ne znajući je li ga pogodio ili nije.* Rj. 31b. *Dinar nije novac Turski; nego nekakav Hrišćanski (Dubrovački ili Mletački, čiji li je).* Rj. 120b. *Kakiću ne ču, t. j. čini hoće l' ne ču l'.* Rj. 259b (*isp.* niže 4 b). *Da ogleda može li* sad *iščupati* *bukvu*. *Npr.* 2. *Pa sam došla pitati tvoga sina, ne bi li mi mogao* od na njega što *kazati, nije li ga gde vidio*. 56 (*isp.* niže C). *Da sluša, kupa li se još.* 223. *Ne znajući,*

— 5) u grammatiči, die Person, persona. Naznačeno su ovijem znacima (.) riječi samo drugoga lica, koje odgovara. Npj. 1. X. U jednoj pjesmi čuo sam i u drugome licu: Je l' istina, što obećaješ; ali u drugom licu njesam mogao čuti. 1. 82 (Vuk). Od glagola »umeti umem« u trećem licu množ. broja ... Rusi pišu i u prvome licu muškoga roda ... Pis. 37. Tako su oblici padeži i lica. Obl. 1.

lice-mjer, m. der Heuchler, hypocrita, vidi licemjerae, pretvorica. lice-mjer, ko lice svojo mjeri, namješta? — Zadržao sam 19 riječi Slavenskih ... **licemjer**. Nov. Zavj. VI. **Licemjer!** izvali najprije brvno iz oka svojega. Mat. 7. 5. On će mi biti spasenje, jer **licemjer** ne će izati preda nj. Jov 13. 16.

licemjeran, licemjerna, adj. što je kao u licemjera, vidi vuhven, suprotno nelicemjeran. — Koji su licemjerna sruca, navlače gnjev. Jov 36. 13.

licemjeruje, n. verb. od licemjeriti, stanje kaj biva, kad tko licemjeri.

licemjeriti, rim. v. impf. biti licemjeran, raditi licemjerski; simulate, fingere, heuchelen. — Vuhovati, u Stulića licemjeriti. D'Posl. XVIII

licemjerje, n. vidi licemjerstvo, die Heuchelei, hypocrisis. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih koje posrbijene ... **licemjerje**. Nov. Zavj. VI. Iznutra ste puni licemjerja i bezakonja. Mat. 23. 28. Čuvajte se kvasca farizejskoga, koji je licemjerje. Luk. 12. 1.

licemjerov, adj. što pripada licemjeru. — Nandanje licemjerovo propada. Jov 8. 13.

licemjerski, adj. što pripada licemjerima ili kojemu gojji licemjeru. — Jer će opustjeti zbor licemjerski. Jov 15. 31.

licemjerstvo, n. vidi licemjerje. — Taj kaluzjer pun je licemjerstva. Šćep. mal. 66.

licemjerac, licemjerca, m. vidi licemjer, pretvorica. — Licemjerac sebi je istomu nevjerac. D'Posl.

Ličanin, m. čovjek iz Liče. Rj. — Omer-paša, rodum Ličanine ... na Brda je vojskom udario. Npj. 5. 108.

ličar, m. (u C. G.) na čemu se ulvačena riba vuče za sobom po vodi. Rj. — Smače se s ličaru. (Kad se izgubi ono što je čock kao pouzdano u rukama imao). Posl. 290. ličar (biće od lika). Osn. 117.

ličba, f. edictum, praeconium, denunciatio publica. Stulli, vidi ližba, ližba. isp. ličiti 2.

ličenje, n. Rj. verb. od 1) ličiti (ličim), 2) ličiti se. — 1) a) radnja kojom tko liči (kiti) kožu odas Toilettemachen, comitio. Rj.). — b) radnja kojom tko liči krr na kožu. — 2) a) radnja kojom se tko liči (kiti) (das Toilettemachen, comitio. Rj.). b) radnja kojom se tko liči česa.

ličilo, u. stibbio, antimonio, stibium, pomaza oči svoje ličilom. Stulli, isp. ličiti (ličim) 1, ono čim tko liči n. p. oči; Pulver aus zerstoßnem Spiessglas, als Augenschwärze gebraucht. isp. rastok, surma, za nast. isp. bućkalo.

ličina, f. ein Baststrick, funis e libro: vuče za sobom ličinu, cf. konopac. Rj. usukuje se od lika, dem. ličinica, vidi litar, plašnijača. — Omastiće on ličinu, t. j. biće obješen. Rj. 157b. Vuče za sobom ličinu. (Zasluzio je vješala). Posl. 40. Osude nekakva konjokradiću na vješala. Pošto ga vešaće, nautovršu mu ličinu za vrat, otisne ... U tom ličina pukne. Danica 4. 38. ličina (osn. u lika). Osn. 161.

ličinar, m. — 1) der Bastseiler, caustor fimum e libro arborum. Rj. koji gradi ličine. — 2) koji je zaslužio ličinu, ein schlechter Mensch, ucpnam. Rj. nevaljalac, vidi ličinaš.

ličinaš, m. vidi ličinar 2. Rj. nevaljalac, koji je zaslužio ličinu. — riječi s takim ust. kod bradlaš.

ličinica, f. dem. od ličina. Rj.

1. ličiti, liči, v. impf. — 1) kome što, vidi dolikovati. Rj. i syn. udjce. — Konj ne liči onome koji ga umije jahati, nego onome koji ga ima. Posl. 150.

Tijem neini vrlo krivo jedno ženi, kao što ai liči poglavaru svešteničkom. Pj. bibl. 61. — 2) ličiti na što, kao nalk. biti na što. — Liči kao pesnica na dko. Posl. 170. Srbi već ni malo ne liče na rajnu carevu. Danica 3. 208. Što je god dole i najmanje le do na samostalnost sve pozibje u talasima turskoga potopa. DM. 184. Knjiga ova liči na roman. Zlos. XI.

2. ličiti, heim. v. impf. — 1) koga, emus Toilette machen, comor. Rj. kao kititi se, isp. ličiti 1. 1. v. pf. sloč. uličiti. — 2) u Dabro, vikati kao telah, n. p. kad ko što izgubi ili nagje, ausreißn, pruden, praeconium facit, edictio ... Za vremena republike bio je odredjen čovjek koji je ovako liči i zvao se zdur. Rj. — Kad ko što izgubi, on plati slijepu nekoliko krajeare, te liči po gradu i oko njega, t. j. viče iza glasa: ko je to i to našao, neka donese. Rj. 394a. I dobro vam trebaje liči. D'Posl. 28. isp. ližba. — 3) (u C. G.) kry na koga, t. j. kazati da ju je on učinio it. j. ubio čovjeka, das Mordes beschuldigen, caedis arguo. Rj. vidi obličivati, v. pf. sloč. obličiti. — Tako Čigazin na mru krr u liču! Posl. 311. — II, se se, reflex. — 1) sein Toilette machen, comor. Rj. kao kititi se, isp. ličiti 1. 1. v. pf. sloč. uličiti se. — 2) (u C. G.) česa, od čega, koga, od koga, t. j. odriecati se (n. p. kad ko učini kriv, pa ga se rodbina liči da ne će za nj da zna, i tako ostane na miru od rodbine ubijenoga, verheugnen, nego, desero: Likom i palikom ličem se. Rj. v. pf. sloč. obličiti se, isp. različiti. Tako se od mure ne ličilo malo i velje! it. j. čeljadu. Posl. 310.

lički, adj. von Lika. Rj. što pripada Liči. — Fala tebi, Lički Mustajbeže. HNpj. 1. 53. isp. Lika-Mustajbež.

lični, adj. što pripada licu, prisutlich, personlich (2). — 1) što pripada licu (i), odputato, varjeka. Što se čovjek mogao zakletvom opravdati ... to nije malo olakšavalo ličnu odgovornost, te opšte jemstvo ne bješe potrebno. DM. 296. adr. Mi kneza Miloša ne poznajemo lično, Miloš 111. Da će ... u slavu božju služiti svoemu misu sam lično. Glas. 21. 285 (prijevod Latinskoga personalitet). — 2) u gramatiki, što pripada licu (3): Po licu se razdjeljuju glagoli: 1) na lične glagole, koji imaju sva tri lica. Rj. 1 LV. Izmegju ličnoga sustarka i osnoye. Glas. 11. 202. Lična zamjenice trećega lica poznatoga. Obl. 29.

ličnost, ličnosti, f. osobini onoga što je lice (4). čljade, varjek; die Personalität. — Da se ne dira u ličnost speculjerna. Odg. na sit. 3. Koji nas dvojicu lično ne poznaju niti uare u naše ličnosti. Odg. na ut. 24. U zakonima dalmatinskih opština bijaše ličnost čovjeka većma za sebe stavljena nego u Srbiji u zakoniku. DM. 296. Da ostavi ličnost, pa da gleda otadžbinu. Megj. 302.

ličnjak, m. (u Risnu) das Hammtuch, mantile, cf. ubrus, peškir. Rj. u što se lice otire, vidi i otarak, otirač, vrida 2, ručnik, isp. jaglak, jagluk. Djever pored nje drži ličnjak te se otiru. Kov. 85.

ličinice, (u Risnu) n. p. udariti koga nožem ličinice, t. j. ni oštrijem ni tučnem, nego ploštinićem, mit dem flachen Messer, leunina cultri percudere. Rj. adr. vidi i ličinice, isp. lit (t. j. suprotno nasatice, tilutice).

ližba, f. vidi ličba, kojnj se č pred b pretvara u dž, svjedodžba, radje da se tako ima čitati u Stullija ližba, vidi i ližba.

liža, f. der Mergel, vidi lapor, u Baniji. P. Leber.

1. lih, adv. (u Boci) vidi liho. Rj. vidi i lij, adv. isp. lih, adj.

2. lih, liha, adj. kaže se za heoj koji nije tak, nije na par. Kao što su brojevi 1, 3, 5, 7, i t. d. isp. liho, lih (adv.), lijo, lij (adv.) — Ili tak ili lih, i dolu i goru bih. D'Posl. 32. Liho je rebro oholo. 55. što je u Rj. zubilježeno lih i lij kao adverb. biće pri-

... *amo pripadati ono* lijo ili lijanje.

lihanje, *n.* *Pair oder Unpair-spülen*, Rj. *lihanje* se, *radnja* kojom se tko liha, *vidi* lihanje.

lihati se, *lihan se, v. r. impf. Pair oder Unpair spülen*, *v. r. liho*, Rj. *lihati se*; *tako li liho?* *vidi* lihanje.

lihee, *n.* u gornjem primorju *dem. od lice, cf. kca. liš*; *v. r. Vrd' k' e* koje je prijed bilo. Veletu sam *lihehe* razdrla Rj. — *lihe* jesto *s* pred *e*; *vidi* i *lihehe*, *sedalce, sunahee, isp.* Osn. 346.

lihnuti, *li nēm, v. pf. ovittere, praetermittere, praeterire*, Stulll. *vidi* *minuti*, *l. i syn. ondje*. — Brat lija, paška ga ubika, on *ne lihno* sbljje Halilove! HNspj. 1. 326. *Ne lihnuo čorde* Mujazine! 1. 699.

liho, *adv. ungerade, impariter*; *tako ili liho, gerade oder ungerade? par impar? cf. lih*, Rj. *je li? tako li liho?* *upravo* *adv. sedajuća ruda od lih*, *koje rudi, vidi* lijo. Oviheh domaka koji idu po barjak valja svagda da bude *liho* n. p. 5 ili 7. Kov. 17.

lihöper, *adv. rudi lihöper*, n. p. *daska, vrata, t. j. izcrpana*, Rj. 328a. *lihöper* (lihöpero, Osn. 44. *lih*, *lihati se, lihöper*, Korijeni 21.

lihya, *f. rudi kamata*, Stulll. *iz Stroslov, jezika, govore se i saba u špr. Hrv.*

lihyen, *adv. rudi kamatan*, Stulll.

lihyenicki, *adv. rudi kamatnicki*, Stulll.

lihyenik, *m. rudi kamatnik, kaisar, potvrda u prednjem* *adv.*

lihyovanje, *n. verb. od lihyovati, rudi kamatovanje*.
lihyovati, *lihyujem, v. impf. rudi kamatovati*, Stulll. *vidi* i *kaisariti*.

lij, *m. rudi lisac*, Rj. *vidi* i *lis, lisjak*.

liju, *adv. rudi lih*, Rj. *u gdjekojim se krajevima u govoru li prevaru u j. isp.* Posl. XII, *vidi* *lih* *adv.* i *lih* *adv.*

lija, *f.* — **1** *hyp. od lisica*, Rj. *E lija*, sad si dolijala! Posl. 78. *lija* (osn. u *lisica*), Osn. 70. *s takim nast. hyp. kod* *groja*. — **2** *južnoj* *vidi* *lijeha*, Rj.

lijanje, *n.* — **1** *das Schließen wie ein Fuchs, circumrepta vulpina*, Rj. *verb. od lijati, radnja kojom tko lija, prorbati se kao lija*, — **2** *vidi* *lihanje*, Rj.

1. lijati, *lijam, v. impf. umberschließen wie ein Fuchs, vulpino mare circumrepta*, Rj. *verati se, prorbati se kao lija, v. pt. sloz.* dolijati.

2. lijati se, *lijam se, v. r. impf. rudi lihati se*, Rj. *igrati se; tako ili lijo (liho)*.

lijavica, *f.* u Kastelima, *der Durchfall* (*vidi* *bljanje*), Rj.³ *vidi* i *lijanje*; *protoč*.

liječak, *liječka, m. hyp. od lijek*, i znači vrlo malo, kao *lijeha rudi*, n. p. *spavao sam liječak*, Rj.

liječenje, *n. das Heilen, medica, sanatio*, Rj. *verb. od liječiti, radnja kojom tko liječi*; *stane se odgovarati da je on već pobacio liječenje*, i da više ne zna liječiti, Npr. 147. *Što su plaćali* *liječarima* *za lijevove* *i liječenje*, *Sovj. 9*. *Kad sve* *molitve* *glase o liječanju*, *DP. 227*.

liječiti, *liječim, v. impf. heilen, medeor*, Rj. *v. pf. sloz.* *iz-liječiti*, *za-*, *vidi* *vidati*. — *Što* *ludi* *zaludu*, *što* *modrijeh* *ne liječe*, *Posl. 357*. *Liječi*, *a od* *što* *ne zna*, *DPosl. 55*. *Dobroše* *mi tog bolnika da liječim*, *Npj. 1. 351*. *Da* *mu liječe* *onoga* *što* *je* *bio* *pokvario*, *Nov. Srb. 1817. 503*, *sa se, refleks. ili pass.*; *Dati-tovo* *zima*, *Orjević* *se* *u* *onijem* *zemljama* *liječe* *od* *vzobrenih* *bolosti*, *Rj. 112a*. *Oude* *u* *Peštu* *da* *se* *liječe*, *Sovj. 78*.

liječnicki, *adv. medicinalis*, Stulll. *što* *pripada* *medicini* *da* *liječniku* *kojenu* *god*, *arztlich, medicinal*.

liječnik, *m. hyp. liječi, der Arzt, medicus, rudi heilen, rudi mediz. vidar*. — *Medig, cf. ljekar, liječnik*, Rj. 351a. *Duhovniku* *i* *liječniku* *i* *parcu* *ne*

taji *istine*, *DPosl. 21*. *Liječnik* *liječči* *a* *Bog* *ozdravlja*, *55*. *Mrtvu* *liječnika* *vodit*. 64. *Pameti* *nemoćnoj* *slatka* *je* *riječ* *liječnik*, 93. *Ti* *dovodi* *tri* *dobra* *liječnika*, *oni* *će* *izridat*! *Milicu*, *HNspj. 1. 231*.

liječnikov, *adv. Stulll. što* *pripada* *liječniku*; *des* *Arzt's, medici*.

liježanje, *n.* Rj. *verb. od* *lijegati*. — **1** *stanje koje* *bara* *kud* *tko* *liječe* (*das Liegen, decubatio*, Rj.). — **2** *radnja* *kojom* *tko* *liječe* *koga* (*das Legen, locatio*, Rj.).

lijegati, *liječem, v. impf. Rj. v. impf. sloz.* *na-lijegati*, *od-*, *po-*, *pri-*, *raz-* (*se*), *u-*, *za-*; *v. pf. leći*. — **1** *lijen, cubo*, Rj. *upreluzno*. *Kad* *pogjemo* *legati*, *ja* *ću* *izvaditi* *ključ* *iz* *vrata*, *Npr. 53*. *Kad* *počnu* *lijegati* *da* *spavaju*, *onda* *reče* *najstariji* *brat*: *»Vi* *spavajte*, *a* *ja* *ću* *stražu* *čuvati*.« 187. *Ko* *sa* *psima* *liječe*, *pun* *buba* *ustane*, *Posl. 152*. *Jedno* *veće* *liježući* *u* *postelju* *rečem* *ja* . . . *da* *su* *žene* *blebetuše*, *Danica 2. 131*. *Budite* *gotovi* *za* *treći* *dan*, *i* *ne* *liječite* *sa* *ženama*, *Mojs. 11. 19, 15*. *Koji* *liječete* *na* *odrima* *od* *slonove* *kosti* *i* *pruzate* *se* *na* *posteljama* *svojim*, *Amos 6. 4*. *i* *promjera* *se* *vidi*, *da* *u* *Rj. prijerod* *Njemački* *riječi* *lijegati*: *liegen* *nije* *dobar*, *jer* *liegen* *znači* *ležati*, *a* *lijegati* *je* *sich* *niederlegen*. — **2** *preluzno*, *koga*, *legen, loco*: *lijegao* *bih* *ga* *svako* *veće* *kod* *sebe*, *Rj. rindi* *da* *tko* *liječe*. — *Rano* *mene* *lijegatu* *majka*, *a* *docna* *me* *s* *duška* *dizala*, *Herc. 113*.

lijeha, *f.* (u *C. G.*) *das Beet, lira, cf. lija* 2. Rj. *rudi* *lijez*, *v. u* *dem. liječica*. — *Dosadiu* *kupusnu* *lijehu*, Rj. 133b. *Obrazi* *su* *mu* *kao* *lijehe* *mirisnoga* *bilja*. *Pjesm. nad* *pj. 5. 13*. *Valjalo* *je* *imati* *mnogo* *žive* *moralne* *sile* *da* *bi* *čovjek* . . . *predao* *život* *svoj* *lijehama* *zemlje* *nanošene* *pregrštima* *na* *kamenje*, *DM. 101*.

lijeck, *liječka, m. die Arznei, das Arzneimittel, medicamentum, remedium*. *Prije* *bio* *lijeck* *nego* *ti* *zapitao* *odgovore* *žene*, *kad* *nose* *(ili* *traže)* *kakovu* *travu* *ili* *drugo* *što* *lijecka* *rudi*, *pa* *ko* *zapita*: *šta* *je* *to?* *ili* *što* *će* *ti* *to?*). *Nema* *ni* *od* *lijecka* *(ili:* *za* *lijeck)*, *t. j.* *ni* *malo*, Rj. — *Megjudnevnička* *jaja*, *jagode* *(to* *žene* *ostavljaju* *lijecka* *rudi)*, Rj. 351b. *Od* *metilja* *nema* *lijecka*, Rj. 354b. *Švaka* *odgovori* *da* *tome* *lijecka* *ne* *zna*, *Npr. 116*. *Ojse* *su* *danci* *tu* *su* *i* *liječi*. (*Dok* *ček* *još* *ima* *dana* *da* *živi*, *lasno* *mu* *je* *lijeck* *naći*). *Posl. 78*. *Štukome* *zlu* *smrt* *je* *lijeck*, 278. *Apatekar* *lijeck* *naćini*. *Danica 3. 240*. *Tvrđoglavi* *samovoljei* *ne* *će* *da* *slušaju* . . . *Dakle* *nema* *drugoga* *lijecka*, *nego* *ovaj*: *cijelo* *državno* *društvo* *izbere* *megju* *sobom* *jednoga*: *Brate!* *budi* *nam* *ti* *sudija*.« *Priprava* 58. *Ne* *verujem*, *da* *od* *toju* *ima* *kakav* *lek*. *Straž. 1886, 1513*. *Oni* *se* *rugahu* *glasnicima* *Božijim*, *dok* *se* *ne* *raspali* *gnjev* *Gospodnji* *na* *narod* *njegov*, *te* *ne* *bi* *lijecka*, *Dnev. 11. 36, 16*. *Zaludu* *su* *ti* *mnogi* *liječkovi*, *ne* *ćeš* *se* *izliječiti*, *Jer. 46, 11*. *Kad* *se* *nije* *nančio* *misliti* *da* *su* *pričešće* *i* *sveštanje* *masla* *tajni* *liječkovi*, *DP. 227*.

liječanje, *n. das Schlagen, verberatio, pertusio*, Rj. *verb. od* *lijemati, radnja kojom tko lijeva koga*.

lijemati, *lijemam, v. impf. schlagen, pertudo*, Rj. *v. pf. sloz.* *izlijemati*, — *vidi* *biti*, *bijem*, *i* *syn. ondje*.

1. lijen, *lijeņa* (*lijeņi*) *adv. träge, piger*: *Kad* *se* *lijen* *nakani*, *sav* *svijet* *popali*, Rj. *vidi* *lijeniv*, *lenj*, *isp. gıngav*, *tranjav*, *tutljav*. — *Kola* *gjubreta* (*kaže* *se* *za* *krupna*, *a* *lijeņa* *čorjeka*), Rj. 150a. *Lipov* *čovjek*, *t. j.* *mlak*, *lijen*, Rj. 329b. *Zu* *mišljenje* *lijen*, *i* *za* *drugovanje* *s* *ljudna* *nesusano*. *Priprava 41*. *Ne* *budite* *u* *poslu* *lijeņi*. *Lim. 12, 11*. *Što* *sam* *lijen* *na* *pisnaje*, *što* *sam* *ovdje* *gost* . . . *to* *neka* *me* *u* *tebe* *ispriča*, *Kolo 15* (14).

2. lijen, *m.* *mjesto lijenost* (*da* *bi* *se* *složilo* *sa* *drijem* *i* *drijen*) *u* *ovim* *riječima*: *Ja* *kad* *vidjeh* *zelen* *drijen*, *predadoh* *mu* *vas* *moj* *drijem* *i* *lijeņa*, *koje* *ugledavši* *u* *proljeće* *prvi* *drijen* *s* *cvijetom* *rekn* *tu* *Boči* *onaj* *koji* *je* *rad* *da* *mu* *se* *ne* *drijemlje* *onoga* *lijeņa*. Rj.

lijēnac, lijēnca, *m.* *lijen čorjek*, *vidi* lijēnština, *i syn. ondje. augm.* lijēnčina. — Tako je *lijenac* i zemlji breme. Daničić ARj. 625a.

lijēnčina, *m. i f.* *pigerrimus*. Stullii. *augm.* od lijenac, *isp.* lijēnština. — *takva augm.* kod bardačina.

lijēniti se, lijēnitim se, *v. r. impf.* *sich der Traueheit ergeben, cesso*. Rj. *lijenu biti, u lijenosti pravaditi danc, vidi* čuvavati, dembelisati, dirindžiti, *isp.* besposličiti, lastovati. — I vi ne marite? nemojte se *lijēniti*, nego pohitajte da uzmete zemlju. Sud. 18. 9.

lijenka, *f.* *die Aufhängung für die Wasche u. dgl., suspensorium, cf.* srg. Rj. *motka preko koje se prenješa rublje i t. d.* Prevjesi taj pojas preko *lijenke*. Rj. 568a.

lijēnost, lijēnosti, *f.* *die Traueheit, pigrdost*. Rj. *osobina mnoga što je lijeno, vidi* 2 *lijen.*

lijēnština, *f.* *der Bärenhüter, desidiolosus*. Rj. *vidi* lijenac, ljēnvac, dembel, derbedenica, truntaš, *u nast. isp.* ciganština, kuluzjerština (*augm.*).

lijēnjēnje, *n. verb.* od *lijēniti se, stanje koje biva, kad se tko lijēni.*

1. lijep, *m.* *der Anwurf (z. B. des Lehms auf das Flechtwerk), illitus*. Rj. *ono čim se što uljepi, vidi* poljep. *isp.* lem, lućum. — Lijep je kao *ljep* na platu (kao blato, kojim je što uljepljeno). Posl. 169. Neka se razruši ona kuća, kameenje i drva i sav *lijep* od one kuće. Mojs. III. 14, 15.

2. lijep, *lijepa* (lijepi), *adv.* *lijepo, comp.* ljēpsi, *a govori se* i ljēvši, *a kašta* i ljēšvi i ljēši *na ućum mjestima, kao n. p. u Dalmaciji* *schon, pulchre*. Rj. *i vjēši s premetnutim glagolima mjesto* ljēvši, *srdnj.* *roda lijepo složeno s prijedlozima na i u upotrebljavu se adverbijalno, vidi* dilber,* glavit, gjuzel,* krasan, pembe,* prikladan, ubav, vijen; *dem.* ljepahan, ljepuškast. *isp.* olijepiti; ljepšati, proljepšati se, uljepšati (i se), uljepšavati. — Boški, ljulski, *lijepo*, kao što Bog miluje. Rj. 38b. A kakva je, stara moja majko, takva može a *ljēša* ne može. Rj. 68b. Rjgavio vrijeme, *lijepo vrijeme*. Rj. 75b. Donesoše vino i rakiju, i *lijepu* svaku *gjukoniju*. Rj. 147b. Kad ne mogu sjesti svi oko sofre *lijepo*, nego svaki sjedne koso. Rj. 157b. A ja ću vas izogjesti divno, da budete *ljēši* od svakoga. Rj. 228b. *Ljēpa Vina, f.* namastir u Hrvatskoj. Rj. 325a. *Ljēpa Kāta, f.* (u vojv.) die Sternblume, aster chinensis Linn. Rj. 325 (evijet). *Ljēpi čorjek, m.* (u vojv.) die Balsamine, impatiens balsamina Linn. Rj. 325b (evijeti). Sve po izbor *ljēša* od *ljēšijeh*. Rj. 337b. Crven evijet *lijepoga mirisa*. Rj. 691b. Neka ide te se miri na *lijepo* s pokradenijem. Rj. 699b. Evijet koji *lijepo miriše*. Rj. 756b. *Lijep* kao upisan. Rj. 781a. On se *lepo umije* i opravi. Npr. 47. *Nahrani ga lepa i napoji*. 61. On joj *lepo zahvali*. 62. *Zet ga lepo opravi* sa velikim darom. 91. Gledajući kako je krv crijepu po bijelu snijegu *lijepo vijeti*. 93. Evo ti prsten . . . kojoj (gjevojeji) pristane *umljēše* na ruku. 114. *Lijepa* (kći) kao vila od gore. 130. Za to što si me *lepo služila*. 142. A hoćeš i na sramotu, ako ne ćeš na *lijepo*. 148. Steče silno blago i ima *lijep porod*. 219. Odvede je (pepeljugu) ocu i materi, te se *lepo rečea* s njome. 226. Delija se likom opasala, a još pita gje je *lepše vino*. Posl. 58. I jevangjelije dugo nije *lijepo slušati*. 101. Kalina je *lijepa gledati*, al' je grka zobati. 128. *Lijepa* laž siromaška sermija. 169. *Lijepo riječ* gvozdena vrata otvara. 169. *Lijepo bleji*, ali zlo doji. 169. Malo jede, al' se *lijepo nosi*. 175. U njeđrina bi ga nosio. (Reče se za *lijepo sijenu*). 334. Zlato mi treba konju na uzdu, kada ga jezdim, nek mi je *lepo*. Npj. 1, 215. Odber'te se šezdeset delija, na *lepotu* da nema *lepšega*. 2, 72. *Lepu* im je imenu nadela: jednom Predrag, a drugom Nenade. 2, 75. Svome bratu čini *lepa blada*. 2, 162. *Lepše grlo* u Miloša carsko, jeste *lepše* nego je u vile. 2, 216. Ja sam s šuram' bio u *lijepo*. 2, 267. Sjutra jeste *lijep Vidor-dunak*. 2, 311.

Na Dunavu *lepoj vodi bladaog*. 2, 191. Tvoju cerecu milu jedinicu . . . da je *lepša od beloga dana*. 3, 500. Eala Bogu *lijepo ljepota*, a ljepota, udovjere Jane! 3, 552. Imao je *erbo lep glas*, i rado je gojao u erkvi. 1, 5. Da *lepim i postanom nuznom* izagje iz Rusije 5, 29. *Znava ljepo* da sjutra postena ona braća . . . yama se radosno molaju. Kov. 52. Ma govori *prelepeju Stano*. 59. Da Bog da i *lijepa mladi* *Bo'pa*. 71. Jedno *frtaljeje ljepo*, stane i čiste *sljavoce*. Straž. 1886. 1579. *Drveta ljepa za gledanje*. Mojs. 1, 2, 9. *Znam* da si žena *lijepa u lovu*. 12, 11. Žena *lijepa erbo ljepa na oč.* Sam. 11, 11, 2. *Kako je ljepo* i krasno, kad sva braća žive zajedno! Ps. 133. 1.

lijēpiti, lijēpim, *v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* olijepiti, ob-, od-, pri-, u-, za-; *v. impf. slož.* od-lijepivati, pri-, za-. **1)** u p. kuća, košim, *unverfen, ulino*. Rj. — *Lijepo ljel* s *roskom* a baha s *edom*. D'Posl. 55 (s 2). **2)** sa se, *paljeh, kloban, ulinac, buvica*. Rj. **lijēpljenje**, *n.* Rj. *verb.* od 1) lijepiti, 2) lijepiti se. **1)** *ruduju kupnu tko lijepo* *stodas* Anwerfen, illitus. Rj.). **2)** *stanje koje biva, kad se što lijepo*. **lijepo**, *adv.* *schon, pulchre*. Rj. *primjere vidi* kod *adj.* *lijep.*

lijēpost, lijēposti, *f.* (u Dalm.) *die Schonheit, pulchritudo, cf.* ljepota. Rj. *osobina mnoga što je lijepo.*

lijer, *m.* (u Risnu *die Liric, lilium, cf.* bogorodiceino cvijeće, ljiljam; Rj. *vodi* i kri. (sči bijaše) rumena kao jabuka i u licu bijela kao *gorški lijer*. Npr. 130. Ja sam lice gjušlom umivala, otirala *lijerom* cvijećem. Npj. 1, 63.

Lijer, *m.* ime muško; Porastao *Lijer* momče mlado, spored njega Ruža cvatijelo. Npj. 1, 230.

lijera, *f.* (u Dubr.) *vidi* lica. Rj. *musička sprava, dem.* *lijerica.*

lijerica, *f.* *dem.* od *lijera* Rj. — Kao jedan *muskarac udurajući u lijericu* ili u miješnice. Rj. 794b. *vidi* *lijerica.*

lijes, *m.* — **1)** (u Here.) *der Wald, silva, cf.* *suma*. Rj. — **2)** (u Brilima) *na kući sljeme, ključevi* (rogovi) i nauznice (žioke). Rj. — **3)** (u Jadru) *das ganze Ackergerathe (sammt dem Joche), aratrum et jugum*: Nešto nešto izjelo, pa od nešto kosti ostale (pripovijeda se u Šali da je kazao nekakav Heregovac kad je vidio u polju *lijes* pa ga neko zapitao šta je to). Rj. *sva sprava što treba za oranje zajedno sa jarumom*. Zglobiti n. p. *lijes*. Rj. 205b. **4)** (u Hrv. i Slav.) *mltvački sanduk; Sarg; arca, loculus, sarcophagus*. Dr. T. Marcitić.

lijeska, *f.* *die Haselstaude (Hasselnussstrauch, Rj. 3) corylus avellana L.* Rj.). Rj. *coll.* *lijēšće, vidi* ljēšnik 2. — Medvjegja *lijeska*. Rj. 350b. Na kojoj bi se *lijesci* našla mela, pod onom *lijeskom* ima gjuja s dragim kamenom na glavi. . . jer se mela rijetko nalazi na *lijesci*. Rj. 352b. Nije sastavljen *oko lijeske*. (Nije u glavi kao što bi trebalo). Posl. 217.

lijēšće, *n.* (*coll.*) *der Haselbusch, coryletum*. Rj. *mnogstvo ljēsaka, vidi* ljēstak.

Lijēsnica, *f.* rijeka koja u Bosanskoj posavini utječe u Bosnu s lijeve strane. Rj.

lijētānje, *n.* *das Fliegen, volitatio*. Rj. *verb.* od *lijētati, ruduju* *kojom n. p. plien uljeđ.*

lijētati, lijēćem, *v. impf. hin und herfliegen, volito*. Rj. *tono i amo letjeti, v. impf. slož.* do-lijētati, iz-, na-, ob-, od-, po-, pre-, pri-, pro-, raz- (se), s-, sa-, u-, za-; *v. pf. slož.* poslijetati. — Puske prašte, a topovi gude, ispod neba *lijēva lubarde*. Npj. 4, 251.

lijev, *m.* *vidi* lijevak. Rj. *i syn. ondje. ono na što se u. p. vino ulijeva u boru.*

Lijēvač, *Lijēvča, m.* *vidi* Levač, *mit allen Ableitungen*. Rj. *Lēvač, Lēvča, m.* (ist.) *ein Theil der Jagodinska nahija, cf.* *Lijevač*. Rj. 323b. *dijel Jagodinske nahije.*

lijevak, *lijevka, m.* (pl. ljēvkovi) *der Trichter, infundibulum*. Rj. *ono na što se u. p. vino ulijeva u*

Lima, *f.* — **1)** (u C. G.) turpija za gvozdje, *die Feile, lima*: Udarila *lima* na acal. Rj. *turpija* je za drvo. — **2)** (u Liei) *vidi* pavta, lama. Rj. *vidi* i grivna 3, karika, pašta.

limān, *limāna*, *m. der Wirbel, vertee*, *cf.* vir, viliman. Rj. U Novom Sadu tako se zove jedna bara. Rj.³ *vidi* i kolovrat 1, vrtača, vrtlog. — Tugja: *limān*. Osn. 141.

Limo, *m.* ovako se zvao znatni naš harambaša... Ja mislim da je *Lima* i *Limun* jedno ime i jedan čovjek. Koji pjevaju *Limo*, oni misle na *Lim*, t. j. da je od *Lima* (*Limljanin* ili *Polimac*): A ne vide jade isprijeke, zla junaka arambašu *Lima*. Rj.

Limov, *adj. des Limo*: Sto dvadeset druga *Limov*-*vijeh*. Rj. što pripada *Limu*.

Limūn, *m. die Citrone, Limone, ital. il limo*. Rj. *vidi* lemun, četruna. — *Očeti, iscijediti* rukama, n. p. *limun*. Rj. 450b. Zafali se *čuti limun* na moru: Danas nema ništa ljepše od mene... Ja ću obrat' *čuti limun* na moru.* Npj. 1. 447.

Limūn, *m.* ime našega znatnoga junaka i harambaše, *cf.* *Limo*: Na *Limunu* sastavi nišane. Rj.

limunāda, *f. die Limonade, aqua limonata*. Rj. — Davao se što da piju, n. p. muškarcima rozolije a ženskinju *limunade*. Rj. 705a.

Limūnov, *adj. dem Limun gchorig*: Pa on složi pušku *Limunovu*. Rj. što pripada *Limunu*.

Limūnov, *adj. što pripada limunu*. bademov, biberov... *limūnov*. Osn. 91.

lincura, *f.* nekakva trava što se jede od trbuha. *Enzian, gentiana (lutea L. Rj.³)*. Rj.

linija, *f. die Linie, linea*. — Sandalj ne imajući potomaka u pravoj *liniji*, ostavlja nakon sebe... DM. 68. Harmoniju *linije* gledali su duže od pola sahata. Zlos. 311. *isp.* vrsta 4.

linuti, *linčm, v. pf. (dem. od liti) ein wenig giessen, einen Guss thun, infundo*. Rj. *vidi* linuti.

linj, *m.* (u Hrv.) nekakva riba (valja da je *linjak*). Rj.

linjačić, *m. dem. od linjak*. Rj.

linjak, *m. die Schleie, cyprinus tinca L. (tinca vulgaris Cuv. Rj.³)*. Rj. *riba, vid* linj. *dem.* linjačić. — Jednaci kao *linjaci*. Posl. 112.

1. linjānje, *n. Rj. verb. od linjati i linjati se.* — **1)** radnja kojom tko *linja* (*bije*) koga (das Prügeln, verberatio. Rj.). — **2)** stanje koje *bira*, kad što *linja* (das Schwimmen, zu tabescere. Rj.). — **3)** stanje koje *bira*, kad se što *linja* (das Haaren, amissio pili. Rj.).

2. linjānje, *n. verb. od linjati*. Rj.³

1. linjati, *njām, v. impf. — I. 1)* biti koga, *derati, prügeln, verbero*. Rj. *syn. vid* kod biti (bijem). — **2)** (u C. G.) *schwinden, tabesco*. Rj. Značenje *opadati, venuti*. Korijeni 175. *vidi* linjati. — **11.** sa se, *refleks. sich hären, pillos amitto*. Rj. *gubiti* dlaku. *v. pf. slož.* izlinjati se, *vidi* oslabiti. Rj. 225a.

2. linjati, *linjām, v. impf.* (u C. G.) *schwinden, cf.* linjati 2. Rj.³

lipa, *f. die Linde, tilia*: Go kao *lipa* (valja da kad joj ogule kornu luba ili lika radi). Rj. *dem.* lipica. *isp.* bjelolipa.

lipaćūr, *lipaćūra*, *m. die Fetzen (Lumpen), die vom Kleide herunter hängen, lacinae*: vise lipaćūri. Rj. *dronjak* što kome s odijela visi.

lipan, *m. vid* lipen.

lipanj, *lipnja, m.* (u Dubr.) mjesec Junij. *der Juni, mensis Junius*. Rj. *vidi* jun. junije. — U Zagrebu mjeseca *lipnja* 1873. Star. pis. hrv. 5, X.

Lipār, *Lipāra, m.* brdo između Jagodine i Bagrdana. Rj.

lipen, *m.* nekakva riba u Srbiji po južnim krajevima i po Heregovini (*lipan* = *Asche, thymallus vulgaris Nilss.* Rj.³) Rj.

lipien, *f.* — **1)** *dem.* od lipa, *das Lindchen, tiliola*. Rj. — **3)** (u Šumadiji) *die Kamille (Bastard-Eibisch*

Rj.³) *chamomelum vulgare taboulon Arvenae L. Rj.³* *cf.* prstenak: Dokle kosih *trava lipien*. Rj.

Lipić, *m.* mlada lipa. — Tvorilo načine čobani od lipove kore: ogule kornu s *lipića*, pa saviju i svežu te načine onoliki kolut koliki će sirač biti. Rj. 733b. — *riječ* s takom *nast.* kod brežić.

lipik, *lipika, m. der Lindenwald* *sdra tiliarum, tiliatum?* Rj. *lipova šuma. rič* s takom *nast.* kod aptik.

Lipiska, *f. die Stadt Leipzig, Lipsa*. Rj. *grad Leipzig u Njemačkoj. — U Lipsci, U šumpariji, Npj.¹ 1, 1. U Lipsci na Božij dan, 1, LXII.*

Lipiska, *f. eine Art Fisch, panu genus, Rj. nekaka čuha.*

Lipljan, *m.* polje (selo. Rj.³) u Kosovu: U *Lipljanu* da se sastanemo. Rj.

Lipnica, *f.* — **1)** (Turska) mala varošica između Loznice i Iješnice (sada je nema. Rj.³). Rj. — **2)** (Vlaška) Srpsko selo (blizu Turske Lipnice). Rj.

Lipničani, *m.* čovjek iz Lipnice. Rj.

Lipnički, *adj. von Lipnica*. Rj. što pripada *Lipnici*.

Lipnik, *m.* manastir u Turskoj Hrvatskoj u nahiji Krupskoj. Rj.

Lipotočina, *f.* (oko Sinja). Rj. *u koje se zadržuje. — Idući s Trilja u Vedrine odmah iza Sušnjarine Glavice ispod Lipotića kuća ima Lipotića vrela, od koga otiče potokom voda, a taj potok zovu Lipotočina. Ugljane, fr. Marko Balić.*

Lipov, *adj. lindes-, tiliugines*: *Lipov* čovjek, t. j. mlak, lijn. Rj. što pripada *lipi*. za *nast.* *isp.* aptov. — Tvorilo načine čobani od *lipove* kore. Rj. 733b. *Krste lipovi!* (Reče Turčin Hrišćaninu kad ga što psuje). Posl. 161.

lipovac, *lipovca, m.* — **1)** *der Lindenbovig, mel tiliacum*. Rj. *lipov med.* — **2)** *der Lindenstab, baculus tiliugineus*. Rj. *lipov stap*.

lipovača, *f. der Lindenstock, baculus e ligno tiliuco*. Rj. *lipova batina*.

Lipovača, *f.* u Jadru jedno brdo i izvor na tom brdu: A Čuskiju meću na zasjedu na studenu vodu *Lipovača*. Rj.

Lipovica, *f.* u nahiji Valjevskoj kod sela Lubinića polje. Rj.

lipovina, *f. das Lindenholz, lignum tiliac*. Rj. *lipovo drvo.* — Gašljikovo drvo, kao n. p. vrhovina, jovovina, *lipovina*. Rj. 84a.

1. lipsa, *m.* n. p. krava, koja je gotovo lipsala. Rj. *vidi* lipsanica.

2. lipsa, *m. (ist.)* *vidi* lipso. Rj. *n. p. vo. koji je gotovo lipsao*.

lipsanica, *f.* živinče koje hoće da lipše. *ein Thier, das dem Tode nahe, animal moribundum*. Rj. *isp.* lipsa, lipso.

lipsati, *lipšēm, v. pf. verrecken, morior*: Ne *lipši* magarče, dok trava naraste. Rj. *vidi* erči, erknuti, krepati, manjkati, skapati, ngimuti. *v. pf. slož.* polipsati; *v. impf.* lipsavati, lipsivati. — Ranjena (ala) utekla u onu pećinu i ondje *od rane lipsala*. Rj. 94a. Bacio potkove. (Umro, kao konj kad *lipše*, pa mu skinu potkove). Posl. 11.

lipsavanje, *n. vid* lipsavanje. Rj.

lipsavati, *lipsavām, vid* lipsivati. Rj. *v. pf.* lipsati.

lipsavanje, *n. das Verrecken, casus pecoris*. Rj. *verb. od* lipsivati. *stanje* koje *bira*, kad što *lipsuje*. *vidi* lipsavanje.

lipsivati, *lipsujēm, v. impf. verrecken, morior. cf.* lipsavati. Rj. *vidi* erkavati, krepavati, manjkavati, skapavati. *v. pf.* lipsati. — *Krka*, 2) bolest na podraslim gušćićima *od koje krče i lipsuju*. Rj. 303b. Gospođe a *lipsuje*. Posl. 41. *Koza lipsuje*, a rep ne spušta. 138.

lipso, *m.* (juž.) n. p. vo, koji je gotovo lipsao. Rj. *gen.* lipsa, *voe.* lipso. *vidi* lipsa, *m. isp.* lipsanica.

lira, *f.* u Boči: *Leer, lyra, cf. ljera*: Stoji *elik* tambura. Rj. *musička sprava, dem. lirica*.

lirica, *f. dem. od lira*. Rj. *vidi ljerica*.

lis, *m. der Luchs (das Mannchen), vulpes mas, cf. asae*. Rj. *vidi i lisjak, muškarac; ženka lisica*.

1. **lisa**, *f. eine Blisse am Kopf der Thiere, ma-
nna alba*. Rj. *bijela biljka na glavi životinji, n. p.
ovna, psu, asp. cvjetast (ru, krava)*.

2. **lisa**: *Asa kisa lisa, isa kisa lisice!* viču djeca
trčeci po snijegu. Rj. 8a.

lisae, *lisca, m. vuli lis*. Rj. *vidi i lij (m.), lisjak*.

lisae, *lisca, m. lisast konj, der Blasshengst, equus
nota alba insignis*. Rj.

Lisac, *Lisea, m. planina u nahiji Katunskoj; Navrh
Lisca visoke planine*. Rj.

lisast, *adj. z. B. Pferd, das eine Blisse hat, ma-
nna alba insignis*. Rj. u čega je *Lisa, n. p. konj*.

lisababa, *f. u Sinju aranthopsis tacinia Agassiz*.
Rj. *biljka*. — *kako je riječ sastavljena isp. višibaba*.

lisica, *f. pl. gen. lisica*. — 1) *der Fuchs, vulpes*.
Rj. *dem. lisčića, hyp. lija*. — *Lisica koja se lila
utajala, digne se*. Npr. 178. *Lisica mu na put!* Posl.
170. *Kad se ko pomine za koga ni bi rad onaje da
dođe, n. p. rjedogonja, 10. Luda se (lisica) hvata
u jednu nogu, a mudra u sve četiri*. 171. *Ne zna
lisica s kijem lisčić*. DPost. 77. — 2) (u C. G.) *Art
weisse Weintraube, urua genus*. Rj. *nekako bijelo
grožđe, isp. lisčića 2*.

lisice, *lisica, f. pl. die Hundfesseln, Handschellen,
Händchen, manica*. Rj. *od grožđa što se veće zlo-
ćnicima na ruke, augm. lisčine, rudi zavezice*.

lisičenje, *n. das Fuchsschwänzen, vulpini doli et
mundaria*. Rj. *verb. od lisčići, radnja kojom tka lisčić*.

lisčića, *f.* — 1) *dem. od lisica*. Rj. — 2) *vrsta
aradžja: Pinka, koja se tako zove u Srijemu, a u
Srljbi plovinka, niševica, lisčića, a u Zagrebu kra-
jevina*. Gj. Daničić. *isp. dinjka*. ARj. II. 401b. *isp.
lisica 2*.

lisčić, *m. der junge Fuchs, cubulus vulpinus*. Rj.
mlada lisica, mladi od lisice, rudi ljičić. — *Ućkla
ni babina kobila. A lisica mu odgovori: Eyo je
među nama, stvorila se lisica a ždrebe lisčić*. Npr. 24.

lisčićin, *adj. što pripada lisčić*. — *Pozna da to nije
onaj tanki glas lisčića*. Npr. 177. *isp. lisčići*. — *za
nast. rudi grličin*.

lisčina, *f.* — 1) *der Fuchsbaly, pellis vulpina*.
Rj. *lisčija koža, takre riječi kod divljatina*. — 2) (u
Pastr.) *cehium italicum L. Rj.³⁾ rudi boražina*. Rj.
*svako proljetno zelje što se jede, rudi i boražnje, pa-
koleć*.

lisčine, *f. pl. augm. od lisice: Al' na ruku teške
lisčine*. Rj.

lisčići, *čim, v. impf. fuchsschwänzen, vulpino more
app.* Rj. *raditi kao lisica, laskajući i lažujući curati*.
v. pl. slož. ulisčići se. — *Ne zna lisica s kijem lisčić*.
DPost. 77.

lisčiji, *adj. Fuchs-, vulpinus*. Rj. *što pripada li-
sicama ili lisčići kojoj god, glasi i lisčiji, isp. Božiji
i Božiji*. — *Lisčije ova, kaže se kao u šali za dukat*.
Rj. 320a. *Lisčije ova*, (u C. G.) nekaka trava. Rj. 330a.
Lisčiji rep (u vojv.) die Natterwurzel, *cehium vulgare*.
Rj. 330a *biljka*. *Pročera lisčiji tray* po snijegu. Rj.
501a. *Izvadi iz marane onu lisčiju dlaku, i protre je*.
Npr. 24. *Bježi! lježi! te u lisčije jamu, a lisice ne
ječe kod kuće*. 245.

Lisina, *f.* mjesto u Pivi: I Adžijca kneza iz Li-
ne. Rj.

lisjak, *lisjaka, m. culpes mus, Stulli, govori se u
Hee, rudi lij (m.), lis, lisac*.

liska, *f.* — 1) *die Blatt (Auh), folium*. Rj. *jedi-
na i manja što znači lisčje, isp. biljka, fiska (folium;
osn. u list, Osn. 298*. — 2) *die Bohrerne, fulica
chloropus, gallinula chloropus L. Rj.³⁾ Rj. cf. trčka*.

ptica. — *Ovijeh ne jedite ... ni čuka ... ni liske,
ni kopač*. Mojs. V. 14, 15.

liskanje, *n. dem. od lizanje*. Rj.

liskati, *skām, v. impf. dem. od lizati*. Rj. *liz-kati,
pratorivši se z pred k u s*.

Lisnat, *adj. belaubt, frondosus*. Rj. *na čemu ima
lisca, Lisnat (pred u osn. u list)*. Osn. 213. *vidi šumnat,
šušnjat*.

Lisnik, *m. (od list) ein Laubschober, acervus ra-
morum quercinorum cum foliis siccatis, depusculus
hinc u capellis*. Rj. *kao stog hrustova granja s lišćem
za koje zimi da ga brste*.

lisov, *lisova, m. lisast pas*. Rj. *imenu psima s takim
nast. kod pas*.

list, *m. (loc. listu)*. Rj. *dem. listić, augm. listina*.
hyp. listak, coll. lišće. — 1) *das Blatt, folium ur-
baris, et libri*. Rj. *list a) u biljke, b) u knjige*. —
a) *vidi liska 1*. *Badalj, nekakva trava koje je list
bodljivak*. Rj. 11a. *Grabor list*. Rj. 98b. *Zlatica, trava
kojoj je list s natičju žut kao zlato i rutar, a ozgo
zelen i gladak*. Rj. 210b. *Krevar list u kelja*. Rj.
301b. *Dokle ne bi prebrojila na nebu zvijezde, na
gori listore, na moru pijesak*. Rj. 367b. *I naranč
s listima*. Rj. 403b. *Pero, 3) list, n. p. od zelja, ruže*.
Rj. 495a. *Ukresati lista kupusnoga*. Rj. 778a. *I on
je naše gore list*. Posl. 104. (Naš je, od našega je
roda). 234. *Crna gora listom urodila, sitnim listom,
i zelenom travom*. Npj. 1. 273. *Vrati se k njemu go-
lubica, i gle, u kljumu joj list maslinor*. Mojs. I. 8,
11. *Metnuću strah u srca njihova, te će ih goniti list
kad šušne zaljuljavši se*. III. 26, 36. — b) *list knjige,
list u knjizi*: *Što je nebo, da je list artije ... ne
bih) moj(ih) ispisala jada*. Npj. 1, 401. *Poslajte mu
list knjige bijele*. 2, 136. *Kako primiš list knjigu
bijelu*. 5, 258. *Neki listovi od rukopisu poderani*. *Opit
VI. Knjiga na čitarom listu (in folio — na polovini
tabaka)*. Straž. 1887, 175. *Nekoliko lista (u knjizi)*.
Bukv. 5. *Na posljednjim listovima*. 7. *Ovo nekoliko
lista (u knjizi)*. 29. *Na jednom od posljednjih lista*.
Star. 2, 311. — 2) *list jufke, list od tjesta, ein Stück
ausgewalzten Teig, massa farinea distenta*. Rj. *jedan
komad razrijeđen tjesta: Vavežnjice, nekoliko listova
pospu se sirom, pa pošto se savjuju, onda se ispresje-
čaju i kvajuju*. Rj. 51a. *Kovrtac, onaj kolutić što se
njime listovi od tjesta sijeku*. Rj. 281b. *Sabirača,
pita tu koje se listovi saberu*. Rj. 659a. — 3) *die
Wade, sura*. Rj. *u noge ispod koljena stražnju stranu*:
*Na nogama su bijele čarape, preko njih dolje crvene
crevlje, a gore crvene dokoljenice sa srebrnijem i
polačnijem niz listore pločama i kovčama*. Kov.
42. — 4) *odoše (svi) listom, alle insgesamt: Aje
listom u lješnicu b'jelu*. Rj. *kao svi zajedno*. —
*Dobro nije, moj dragi Alile! dočekati: izginuti listom,
ne dočekat: zazor i sramota*. Npj. 3, 159. *Hoću
dici silu i ordiju, na Piperu kršne udariti, sje Piperu
listom popaliti*. 4, 32. *Ja P' ću svoju izgubiti glavu,
ja P' Brgjame istražiti listom*. 4, 71. *Skupio sam amo
krajičnike od ljevišta sve uskoke listom*. 4, 395. *Od-
metnu se Daković Jakove od široka polja Grahovskoga
i ostali listom Grahovljani*. 4, 433. *Stijenjani listom
pristadoše do sokola Vula kapetana*. 5, 191. *Evo tebe
svi Piperi listom i pred njima svi tri kapetana*. 5,
261. — 5) (u Dubr.) nekaka morska riba, *Art Sec-
fish, pisvis genus*. Rj. (*listoci = Schollen, pleuro-
nectidae*). Rj.³⁾.

list, *adj. (u C. G.) schnell, celer, cf. brz: List kao
zec. List kao rt*. Rj. — *list (celer; tamna postanja)*.
Osn. 210.

listak, *liska, m. hyp. od list, das Blättchen, folium*.
Rj. — *Mene je gora rodila, u zelen listak povila*.
Npj. 1, 65. *Pisacu mu listak knjige tanke*. I, 268.
*Događen ga moru do obale, pa ću hvatit' listak še-
misljkor ... po listu ću pisati zajiju*. 2, 558.

listanje, *n. das Blätter-bekommen, renovatio foli-*

orum arboris. Rj. *verb.* od 1) listati, 2) listati se. — 1) stanje koje biva, kad n. p. vinograd lista. — 2) stanje koje biva, kad se n. p. pita lista.

listati, stam, v. *impf.* — 1) Blätter bekommen, sich belauben, redeunt arboribus comae, frondescat: Listaj goro, kukaj kukavico, nek se čini ora za hajduke. Rj. *preoblačiti se listom, dobiti liste, v. pf. slož.* iz-listati, pod- (*aktivno*), pro-, u-. Drvo da ostane živo i da lista. Rj. 388b. Vinograd . . . drugo jutro listao. Npr. 67. Gorica listom listala, u njojzi bratac i seja. Npj. 1, 212. — 2) sa se, *refleks.* lista se pita, gužvača, sich blättern, in lamellis dissolvi. Rj. kao *raspadati se na listove, isp.* list 2.

listić, m. *dem.* od list. Rj. — Na jedan listić kate zapiše. Npr. 213. Stihovi su ovi one iste godine štampani na dva mala listića. Sovj. 89.

listina, f. *augm.* od list, n. p. u kupusa: nema glavica, nego sve sama listina. Rj.

listo, (u C. G.) *schnell, celeriter*: Listo pogje tavnici na vrata. Rj. *brzo, adv.* od list, *vidi* listom. — Listo treći vojvodina ljuba. Npj. 1, 159.

listom, (u C. G.) *vidi* listo: Listom Nikae u plućnu dogje. Rj. *upravo instrum.* od *adj.* list *averhijalno upotrebljivan*.

listonoša, m. *tabellarius, cursor*. Stulli. listo-noša, koji nosi list knjigu bijelu, riji knjigonoša.

listopad, m. Rj. listo-pad, *vidi* sastavljen od list i padati. — 1) (u Ratu niže Dubrovnika) liste sa drveća, koje se (ongje) kupi i ostavlja, da se njime gnoje njive i vinogradi, die von Bäumen abgefallene Blätter, folia arboris delapsa. Rj. — 2) (po zap. kraj.) der Oktober, mensis October. Rj. *deseti mjesec u godini, kao mjesec u kojem list opada sa drveća, vidu* oktobar. — Tko ilinštaka lije srdjele, listopadu im sere drače. D'Posl. 129.

listopadski, *adj.* octobris. Stulli. što pripada mjesecu listopadu.

listovnica, f. *tabularium*. Stulli. gdje se listari (knjige), pisma drže.

listra, f.: A dva mrka zavijaše vuka a na desnu listru od istoka. Rj. — Tanina je: listra (ili može biti listar ili listro?). Osn. 106.

lišaj, m. die Zitterflechte (Hautkrankheit), lichen (österr. der Zitterricht). *vidi* zjerjinac, kao bolest na koži. *dem.* lišajić.

lišajev, *adj.* što pripada lišaju. — Lišajeva trava, f. die Krebsblume, heliotropium europaeum Linn. Rj. biljka. — od osnove riječi koja znači stvar — lišajer. Osn. 93. *isp.* biserov.

lišajić, m. *dem.* od lišaj. Rj.

lišajiv, *adj.* mit der Flechte behaftet, lichen laborans. Rj. *bolestan od lišaja, na kome je lišaj.* — Niko na kome bi bila mana ne valja da pristupa, ni šugav, ni lišajiv. Mojs. III. 21. 20.

lišajiviti se, vtm se, v. r. *impf.* Flechten bekommen, lichen laboro. Rj. *postajati lišajiv.*

lišajivljenje, n. *verb.* od lišajiviti se, stanje koje biva, kad se tko lišajiv.

lišan, m. (u Podgorici) *vidi* nišan: biti lišan. Rj. *vidi* i liksan. — mjesto n govori se i l.

lišaniti, ntm, v. *impf.* (u Podg.) *vidi* nišaniti. Rj. *isp.* lišan.

lišanjenje, n. *vidi* nišanjenje. Rj.

lišavanje, n. das Verlieren, spoliatio. Rj. *verb.* od lišavati se, stanje koje biva kad se tko lišava čega (od lišavati: rađnja kojom tko lišava koga čega).

lišavati, lišavam. — 1) v. *impf.* govori se u Hrvatskoj premu v. *pf.* lišiti, i lišavati koga čega, znači: uzimati mu što, berauben, spoliare. — 2) sa se, *refleks.* lišavati se, lišavam se, v. r. *impf.* (u vojv.) verlieren, beraubt werden, entbehren, spoliari: zbog njega lišavam se zdravlja. Rj. lišavati se čega, gubiti ono, ostajati bez njega. v. *pf.* lišiti se.

lišec, n. (u gornj primor.) *dem.* od lice: Umiva

se gizdava divojka, sinu lišec kano jarko sunce. Rj. *vidi* lihec, likee. — Za godinu lišec ne umila. Npj. 3, 513.

lišec, n. *coll.* das Falsch, jaha. Rj. jednaka list 1. liška. — Lišje, (po ist. kr. Srbije) *vidi* lišec. Sve sa jela lišje opadaše. Rj. 330a. *stari i nast.* listje, *po otpadavši* t: lišje. *Prig.* 2. *Abli lišje*, n. p. od zelja, kupusa, trave. Rj. 166a. Nagje čelo u gori zelenoj u vinaru lišje zavijeno. 2. 155. Rasće drveta, kojima lišje ne će opadati. *Jezek.* 17. 12.

lišiti, lišim, v. *pf.* Rj. v. *impf.* lišavati. — 1, 1) (u vojv.) koga čega, berauben, spolia. Rj. lišiti koga čega, uzeti kome što, koga mentovati. — Poslao sam Vam jedno pismo, koje Vas je moralo lišiti sve noževite. Straž. 1886, 1149. — 2) ne lišila te sablja, t. j. ne minošla te, ne ostao od nje, soll dich treffen, assaugu. Lišiti meni i moje duše! t. j. duboko od mene bilo! Rj. *vidi* i minuti 1, i san, *adv.* — II. sa se, *refleks.* čega, koga, beraubt werden, verloren, entbehren, privar, spoliari. Rj. *izgubiti što, ostati bez čega.*

lišma, besanders, imprimis, cf. osobito. Rj. *vidi* najliše. — za *adv.* *isp.* kod boljuna.

1. lit, m. (u C. G.) *vidi* litica. Rj. *strmenit kamunjak.*

2. lit, liti, f. u Gundulića, *piattomata, colpo che si dà col piano della spada, liti gladii ed ensis actus* — udarati liti od mača, dare delle piattomate, verberare cuso (quo in casu instar bucci utimari). Stulli. *isp.* litimice, ličimice, iz riječi Hrvatskih udarati liti od mača i iz *adv.* *vidi* si, da je lit *pljosna strana* u mača ili u sablje; die Flache des Degens.

litauje, n. *vidi* blijanje. Rj.

litár, m. — 1) *vidi* ličina. Rj. *kompar* od lika. — 2) (u Dalm.) oko dva prsta širok i s puljama od kositera načaran kaiš, kojijem se žene opasuju (što je koji duži, da se više puta njime opasati može, to je ljepše). Rj. — Pokraj gjoza hrće poskakuje, a *zabun* mu litar pozekuje. Npj. 2, 271. Osim litarara, što bijahu oko vrata kamila njihovijeh. Sud. 8, 26.

litati, litam, v. *impf.* *vidi* blijati. Rj. *meću (tanuku) nečist ispuštati iz sebe, isp.* projevati 2, v. *pf.* litnuti; v. *pf. slož.* po-litati, u-. — Davalo uzimalo, s kokošima spavalo, kokoši ga litale. Rj. 109a.

literatúra, f. *vidi* književnost. die Literatur, literatura. — U današnjemu stanju naše literature ne mogu ni najučelniji naši spisatelji u jedan put odrediti, kako će se pisati. Danica 5, 73.

literaturni, *adj.* što pripada literaturi, *vidi* književni. — Ali se sad načinila učena (literaturnaj) partija. Danica 5, 72. Matice . . . pretvorila se u literaturnu partiju. Pis. 4.

litere, u ovoj zagoneci: Litre litere niz kamenje visjele, nit se pekle ni varile, sav svijet odramile. Rj. *odgovljudaj*: sise u zene.

liti, ličm, v. *impf.* (*part. pass.* ličen, ličven, a i li) giessen, fundo. Rj. *vidi* lijevati, livati, lijevati, i *odlje* v. *impf.* slož. v. *pf.* *dem.* lituti, lijnuti; v. *pf. slož.* dđ-liti, iz-, na-, ob-, oba-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, sa-, sa-, u-, za-. — *Kalup*, n. p. za krstove što djeca liju od kositera. Rj. 261a. Bratac lije abornu bešiku. Rj. 457a. Lije kiša kao iz kabla. Posl. 169. Knjigu štije, *grazne suce lije*. Npj. 1, 257. Zvonar . . . onaj koji lije zvonu. Danica 3, 6. Ko je izmišlio peći hljeb, liti svježje . . . to ispituj marljivo. Priprava 55. Otišao si i načinio sebi druge bogove i *likore ličene*. Car. 1, 11, 9. sa se, *pass.*: Počnu se liti zvonu, pa i topori. Miloš 13.

litica, f. ein steiler Felsen, puccipitium. cf. 2 lit. Rj. *strmenit kamunjak.*

litija, f. (u vojv.) die Prozession, der Bittgang, Umgang, pompa: danas nose litiju; idu s litijom. Rj. od Grč. ληζαία, molitra, po tome crkveno običajenje s molitvom, koje se u Grčkoj crkvi zove litija, u Rimskoj procesija (i litanija).

litimice, *adv.* udariti litimice, dar delle piattomate,

litniti, *v. s. vedre, stulli, vidi ličimice, pljoštimice, ...* Milos Vuka sabljom udario, ne udri sabljom sjelomice, neg za udre sabljom litniti. HN p. 1, 279.

litniti, nēm. *v. pf. einen weichen Schuss thun.* — Ne. Rj. meku nečist ispustiti iz seba. *v. impf.*

litonja, *n. d. s. Bind, oder auch der Mensch, der ...* Durckfall hat, dysentericus. Rj. gorče ali i čede sto litu, proljeva. — riječi s takim nast. kod akonja.

litorešt, *f. u Zagvozdu* marva od onoga ljeta u. p. jaganjevi, jaričiv, *das Erzeugniß der Wasser von einem Jahre, partus animalium unius anni.* Rj. Bio-rest, preta paba litu (ljetu), drugi od resti rasti, po jačinom govoru: litorešti: Sto jedno litu kao naraste.

litra, *f. gen. pl. litarū* jedna četvrtina od oke, *Græc lit und Mass, ponderis et mensuræ græcis.* Rj. mēra za težinu i za težinu. *Græc. litra.* dem. litrica. — Zlatna kupa deset bere litar. Rj. 40a. Miljar, hiljada litara. Rj. 355a. hektolitara. Star. žitna mēra od 120 Metričkih litara. Rj. 712b. Bolja je unēa pameti nego sto litara saine. Posl. 21. Na litru ubodi, na drame isходи u. p. bolesti. 188. Čenja je kod nas dva nego litra luka. 321. Pa nametnu namet na yliaci, sve na kuću po tri litre zlata. Npj. 3, 2. Od čada su ploča imjerili, sama ploča šest litara dogje. 3, 336.

litrenjača litrenjaca, *f. ein Gefass das eine litra halt, amphora litram capiens.* Rj. sad sto bere litra.

litrica, *f. dem. od litra.* Rj.

litrositi, rim. *v. pf.* koga cega su Boči, *beffren, liber.* *cf.* oprostiti: Sjeku lju oko noga gvozdje, te oni jedva gvozdja litrosise. Rj. vidi i izbaviti, kurtasiti, osloboditi. — od *Græc. litrosō* oprostiti, *litrosōōōō*, oslobodjenje, otkup.

liturgija, *f. vidi letindija, leturgija, leturgija, i primjer molje.*

litac, *lyca. m. koji lije litac, der Glässer, fusor, za abe.* *isp. Alj. H. 306b* olivac. — Uzun od srebra trosku, i izaci će litca zaklad. Prič. 25, 4.

livada, *f. da Wiese, pratun, cf. sjenokos, sjenokosa:* Dva se draga na livadi ljube. Rj. vidi košnica. *isp. i bara 2, koševina, luka 1, podvornica, potkurnica, pokutnjica, potes, dem. livadica.* — Govori devojka: moja sitna kosa, zelena livada. Npj. 1, 171. Pokosiću nakošnu livadu. 1, 417. Pogji dalje u *livadi livadi*, 1, 159.

livadar, *m. der Wiesenbauer, qui pratun colit:* Oj Lazare livadar! Ko ti dade tu livadu. Rj. *tho livadu obrađuje.*

livadica, *f. dem. od livada.* Rj.

livanje, *n. zap. vidi lijevanje.* Rj. *gacori se i na pupu, vidi i lijevanje.*

livati, livam, *v. impf.* vidi lijevati. Rj. vidi i lijevati. Ili, livati *gacori se u samu govoru zapadnom nego i u južnom, isp. dolivati, dolijevati, doljevati: izlivati, izlijevati, izljevati, i t. d.*

livčev, *adj. Sto pripada livcu:* Ko će se održati kad se pokaže? jer je on kao opunij livčev i kao milo bjeljarsko. Mal. 3, 2.

livica, *f. die Wässer, officina operum fusorum:* U nas nema ni livara ni kovnice. Rj. *zgruda gdje se sto lju, di sprava za lijevanje.*

Livno, *n. vidi lijevno:* Sjeu smo ti u Livno proči, te družina u vinu popila. Rj. u zapadnom govoru, vidi i Hlijevno.

livanje, *n. das Liegen, cubitus, lambitus.* Rj. *verb. ...* vidi ljuja kojom *tho lju* sto.

lizati, *v. dem. v. impf.* Rj. *v. pf. prosti lizniti, lazati, ...* *isp. sloz.* iz-lizati, ma- se- ob-, ob-, po-, pro-, raz-, ... *isp. sloz.* ob-lizniti, u-lizniti se: ob-lizniti, u-lizati, ... *isp. mpf. sloz.* ob-lizivati, pod-, pro-, u-

(se), za-; *dem. v. impf.* liskati; *v. pf. lacnuti.* — 1) *lecken, lumbo.* Rj. (Devojka) pruži i njemu (lavu) pogače, i lav uzme, pa joj stane ruku lizati. Npr. 131. I stara ova so lije. (I staru se čocku mili veselje kao i mladu). Posl. 105. Kad se kučka nauči ždrnuje lizati, ili kučku ubij ili ždrnuje slomi. (Kad se kučka nauči brašavre žrnje lizati). 120. Lije kao mačka, a ždere kao vuk. 168. Ne valja pljuvati pa lizati. (Ne valja od svoje riječi natrag udarati). 195. Svaka krava svoje tele lije. 276. sa se, *reipr.:* U zajam se i gorđa lizu. Posl. 329. — 2) lije plamen, lodern, lumbo: Iz nozdra maven plamen lije. Rj.

lizavac, lizavca, *m. der Lecker, qui lambit:* Ja nijesam kusavac, nego lizavac. Rj. koji lije.

lizdēkača, *f. (u Boči) opregača s dugijem resama, eine Art Schürze der Frauen, praecinguli genus.* Rj. Tamma: lizdēkača. Osn. 351.

liznuti, liznem?, *v. pf. vidi laznuti, v. pf. sloz.* u-liznuti se, u-liznem se (da nije pogrešno u-liznuti se mj. u-liznuti se? *isp. Rad 6, 76.* *v. impf.* lizati. — Pušti mi kre ispod ove zvijezde, pa neka svako jagnje od nje samo lizne jezikom. Npr. 103.

lizba, *f. (u Dubr.) der Ausruf, pronuntiatio (cf. ličiti 2):* Udari ližbu u grade, i tu mu doše gjevojke. Rj. rikanje kao telu što riku. — ližba (ž) stoji mjesto č: osn. u liž nunciatio. Osn. 260. jamačno rgjav izgovor Dubrovački mj. lizba, koje vidi, kao što oni govore izgovaraju i sržba mj. sržba.

lobōda, *f. die (Garten-) Melde, atriplex hortensis Linn.* Rj. biljka.

loča, *f. (u vojv.) eine lüderliche Weibsperson, mulier ignava et immunda.* Rj. žensko trouo i nečisto. vidi loča. — Tugja: loča (načinjeno od osnove koja je u lotar). Osn. 61. *isp. lotinja.*

ločika, *f. (u Dubr.) der Kopfsalat, lactuca (sativa L. Rj. 31.* Rj. salata. — Tugja: ločiku. Osn. 277. Tal lattuga.

ločka, *f. (u vojv.) vidi loča.* Rj.

ločkar, *adj. weik, fluidus:* u. p. kad zelen list divjana na suncu postoji, onda postane ločkar, dok se ne osuši. Rj. sto je kao urlo, učmalo. — ločkar (od osn. koja će biti načinjena od tugjega lotar). Osn. 87. *isp. loča, ločka.*

log. loga, *m. das Liegen, cubitus:* leži logom. Rj. kao ležanje. log (kor. kojega ležati, leći). Osn. 24. za: logom ležati *isp. rikom* pokikivati, i ondje ostale takve izričaje, za pretvaranje glasa e u o *isp. grob.*

logički, *adj. sto pripada logici.* — Po logičkom značenju. Knjiž. 3, 588.

logika, *f. logica.* — Ovdje bi Mrkalj rekao: čudna i smešna logika, sveca mi! Nov. Srb. 1818, 390.

logor, *m. das Lager, castra, cf. škō.* Rj. vidi tabor, tambor: taobor, *isp. padalište.* — Bio je naš logor baš pod Koviljačom ... u tom udare Turci, i logor se prospje i premjesti. Rj. Kad dogju tamo, stanu u logor. Npr. 207. Pa u Čačku logor učinide. Npj. 4, 355. A kod hunke carske i česarske logor leži Vladikič-Jovana. HNpj. 4, 258. Gje su se i ostale čete već odavno bile skupile u logore. Danica 3, 185. Pak se opet vrate natrag u glavni logor. Sovj. 41.

logorēnje, *n. das Lagern, castrametatio.* Rj. *verb. od 1) logoriti, 2) logoriti se.* — 1) radnju kojom logoriti u. p. vojsku. — 2) radnju kojom se u. p. vojska logori.

logoriti, rim. *v. impf.* Rj. *v. pf. sloz.* u-logoriti (i se). 1) u. p. vojsku, lagern, castra pono. Rj. namještati u. p. vojsku u logor. — 2) sa se, *refleks. sich lagern, castra pono.* Rj. činili logor, namještati se u logor.

logoška, *f. (u Bačkoj, a u Baranji lugoska) vidi čardaklija:* Svaki čokot vidru vina dao, a logoška i četiri dala. Rj. vidi i odrina. vinova toza, koja se postu te naraste u: kakovo drvo ili onako uzu što.

— *Tugje*: logoška, lugoška. Osn. 300. *isp.* *Madj.* lugas.

lógov, lógova, *m.* (u vojv.) — 1) *der Beispanner, equus additus solito ani, duobus*: Teraj kume *logura* preko toga korova. Rj. *kud se u kola preću, obično sumo jedan konj ili dva, pa se uz onoga jednoga ili dvojicu upreže još jedan, taj se zove logov.* — 2) na gatu u vodenice, *das Freigerinne*. Rj. *Madj.* logó. *tugje riječi s takim nast. kod akov.*

lógovskî, *adj.* dem *logov* *gehorig*: Otobolio usnu kao *logovski* am. Rj. *što pripada logoru, logorima.*

lój, lója, *m.* *der Taly, das Inselt (Veschlitt), schum.* Rj. — U svinja i u mnogijeh životinja n. p. u zeca, u i u čovjeka zove se salo, a u govečeta, u koze i u ovce *loj*. Rj. 663a. *Loj* i ekvara jedna mast. (Jedno kao i drugo). Postl. 170. *Tugja* koza *go loj*. *Tugja* koza puna *loja*. 321. Ti načini lučevu čeliju, namaži je *lojem* i katranom. Npj. 2. 91. — *loj* (kor. koji je u *liti*). Osn. 24.

lóján, lójana, *adj.* *von Taly, schawens*. Rj. *što pripada loju.* — Po varošima šalje se i hapšenjeima jela i pića i *sriječá* (*lojanijeh*). Rj. 111b.

lójánica, *f.* *vandula ex sebo*. Stulli. *t. j.* *sriječá*. **lójár**, lójára, *m.* (u Boci) koji loj tuče i topi. *der den Taly zubereitet, qui parat schum.* Rj.

lójárica, *f.* (u Boci) zgrada gdje se loj tuče i topi. *die Stätte, wo der Taly bereitet wird, locus parando sebo*. Rj.

lójénje, *n.* *das Fieberzichen mit Taly, schatio*. Rj. *verb.* od lojiti. *radnja kojom tko loji što.*

lójiti, *jim.* *v. impf.* *mit Taly ubereichen, in Taly tauchen, sebo*. Rj. *u loj umakati.* *v. pf.* *slož.* *na-lojiti.* — *Lojiti* komu godi. DPostl. 56.

lókalo, *n.* *potator, hibar*. Stulli. *kaji loče, mnoga pije, vidi pijanac i syn. ovdje, riječi s takim nast. kod bajalo.*

lókánje, *n.* *das Schlürfen (wie der Hund trinkt), sorbitio*. Rj. *verb.* od lokati. *radnja kojom loče u. p. pas.*

lókati, lóčem, *v. impf.* *schlürfen (wie der Hund) sorbo*. Rj. *loče u. p. pas pijući.* *v. pf.* *prosti* lókati; *v. pf.* *slož.* *iz-lókati.* *na-, po-, pod-, pro-, raz.* Eno vidiš koliki je sirac u vodi, nego *loči*, pa ćeš ga izlokati. Onda siromah *vuđ loči*, *loči*, dok mu trgne voda nazad. Npr. 179. *Pusto mljeko i psi ločn*. Postl. 267.

lókma,* *f.* (u Srijemu) *ein Stück gekochtes Fleisch, frustum carnis coctae, cf.* lokva 2. Rj. *komud kulana mesa.*

lóknuiti, nēm, *v. pf.* *einen Schlurf thun (vom Hunde), sorbo semel*. Rj. *v. impf.* lokati.

lókot, *m.* *vidi* katanac 1. Rj. *vidi* i čilit. — *Pijamu čoeku ne metnu lasno lokota na usta.* (Ne možeš mu zabraniti da ne govori). Postl. 247. — *Tugja*: lókot. Osn. 218.

lókuma,* *f.* *eine Art harter Krappfen, cibi genus*. Rj. *nekaki trrdi uštipak.* dem. lokumici.

lókumíc, *m.* dem. od lokuma. Rj.

lókva, *f.* Rj. dem. lokvica, *augm.* lokvetina. — 1) *eine kleine Lache, luvus, palus*. Rj. *kao mala bara 1, barića.* — Doge na jednu vodu, pa idući pokraj one vode opazi u jednoj *lokei* malu ribicu gdje se praćka. Npr. 20. — 2) (st.) *daj. aščija*, jednu *lokru* mesa, *ein Stück, frustum (?)*. Rj. *komud, vidi* lokma.

lókvánj, lókvánja, *m.* *die Sechslume, nymphava, i to a) bijeli (Seerose. Rj.³), alba, b) žuti (Teichrose, nuphar luteum Sm. Rj.³) lúca.* Dva *lokvanja* oko panja (u zagoneci, t. j. uči oko glave). Rj. *vejet.* — *riječi s takim nast. kod čokanj.*

lókvétina, *f.* *augm.* od lokva. Rj.

lókviceá, *f.* dem. od lokva: Kiša pada kapljicama, pak napada *lokricama*. Rj.

lólá, *m.* *Schimpfname für einen lungen, hageren Menschen, longinrus*. Rj. *kaže se s podsniježom čo-*

rjeka dugi, nrsarai, isp. *dugajlija, dugonja.* — Ah, Avrame, Avrame, i ti Zivanoviću! . . . Vidi, sinko, te su me *lole* toliko izbezumile da je Obradović jetik, da sam . . . Mil. 281.

lólá, *f.* planina u Hercegovini: Iziđjoše na *Lolu* planinu. Rj.

lólánje, *n.* *vidi* skitanje. Rj.

lóláti se, lólám se, *vidi* skitati se. Rj. i *syn. ovdje.*

lóm, *m.* (u Baranji) *vide* pavitnjak: hajdemo *pod lom* u hlad. Rj. *qñem paritum, za postanje lom*, polom, prolom, slom . . . lómiti. Korijeni 177. *lom, m. fractura*. Stulli (*isp.* lomljava), u Osnovama 24 *Daničić kazarsi da korijen znači* rastavljati *dodaje* u potočini dubokoj i *lomom* zasutoj. S. Milutnović, ist. srb. 104. U lazak svoj granjem i *citavim lomom* nabacav i zatrpav prekrivali. 105. Sto u Vakovu rječniku stoji da znači *paritnjak*, ne mislim da je postanjem druga riječ: a tako i u primjeru: livata se riba obično u *lomocima* i vrbacima. S. nov. 1860 br. 39. *isp.* lomina, lomina. — Pa se onamo preko poljanice u česti začu neki *lom*: suši lišće, kriši se suvad, ide nešto krupno! Megj. 281. Onamo je još *lom* među gjačima i profesorima. Zlos. 63. *za oca dva primjera isp.* lomljava, i Stullija.

lómáca, *f.* 1) (u Slav.) *vinova* loza, koja je puštena uz drvo kakvo ili niza zgradu (u Srbiji čardaklija, a u primorju *odrić*). Rj. *vidi* i logoška, lugoška. 2) breme trnja ili granja, *vin Bundel Reiser, fascis sarmentorum*. Rj. *vidi* olomača, polu-vača. 3) (u Srijemu) *sula* grana koja se nosi iz šume kući na vatru. Rj. *lómáca* (osn. u *lom*). Osn. 350.

lómán, lómna, *adj.* 1) *gebrochen, male, fractus, lassus*: nešto sam *loman*. Rj. *kao* slomljen, umoran. 2) *steinig, steil, saccosus, praeceptus, cf.* krsan 1: *Đokle s' primi lomna Flaba starog.* Za haraće od *lomnijeh* Brba. Rj. *vidi* i krsak, lóvni. *Loman*, ovdje znači *kamčati i bediti*. Npj. 3. 398. *A na lomnoj u Hercegovini, onđe* bješe Herceže Stjepane. Npj. 3. 55. *Što se sluči lomnoj Guri Crnoj!* 5, 1.

lómigora, *m.* *Ziegenname, woman capra indii solum*: Svekra zove: Kozjohrade! a svekrvu: Čičoglava! a gjeverce: *lomigore*. Rj. *ima što se nadijera kaži (u radja da i javen, kad je riječ muškoga roda, ako nije Stumparska grjeska: m. mj. 1: u zovu se tako i djereri).* — *lomi-gora, prva pola imperativ od lomiti, a druga supst. čenški gora; kaja lomi gora, isp.* Osn. 46. *tako* sastarljene riječi kod čistika.

lómilica, *f.* (u Dubr.) *ona* račvasta kost u kokoši pod gušom koja se *lomi* za opljadu. Rj. *vidi* kobilica 2.

lómína, *f.* (u Boci) *drača* i korov (n. p. po njivi), *das Fakraut, herbae inutilis*. Rj. — *lómína* (osn. u *lom*, koji *vidi*, prema da se ne osjeća da mu je augment, *isp.* *lomača*). Osn. 153.

lómínica, *f.* (u Boci) *vidi* česta: Pale su patke u slano more a prepelice u ravno polje a jarebice u rudinice, *male tiče u lominice*. Rj. *vidi* i gušta, guštara. *isp.* lom, lomina.

lómítí, mím, *v. impf.* Rj. *vidi* krlhati 1, krsiti, trošiti 3. *dem.* lomkati. *v. pf.* *slož.* *iz-lómíti.* *na-, ob-, od-, po-, pod-, pre-, pro-, raz-, s-, sa-, u-, za-: isprelmatí, naprelmatí, poisprelmatí.* *v. impf.* *slož.* *iz-límáti.* *ob-, od-, po-, pre-, pro-, raz-, s-, u-, za-.* — 1) *brechen, frango*, n. p. drvo, hljeb. *Lomi* me *gronica*. Na nesretnom se kola *lome*. Od igre koje igrahu, srebrna sedla *lomljahu*, zlaćene nzle *kidahu* a brúke *sablje lomljahu*. Rj. *Ijerna ko lomi*, njega će vjera. Postl. 36. Ne zna onaj što drobi, no onaj što *lomi*. 199. Sad oni *kojje lome*. DPostl. 109. *Oj sam me lomi*, sam me mori, sam zaspat ne mogu. Npj. 1, 378. *Jabuka se vjetru moli: »Da moj vjetre, ne lomi me!*

— 1) *lo* k si me. 1. 188. Kakva tebe očera
 — 2) *lo* po gori hoditi. 3. 1. sa se, *pass.*
 Tako se mala mnou nebo ne *lomo*? Posl.
 — 3) *lo* gura lomlja po tri lakta, te se *lomo* konji
 — 4) *lo* Nj. 2. 5. Dal' se njemu (Danavu), Ši-
 — 5) *lo* Ugrino? Živ. 13. — 2) u gornj-
 — 3) *lo* na uskrs, *vidi* tucati se tucati se 2. Rj. u
 — 4) *lo* a Ugrina, prvi put orati a drugi put kaže
 — 5) *lo* *braban, vorago*, Rj. — 4) lomiti
 — 5) *lo* poguđa Rj. *kod riječi poguđa uen u o*
lome 187a.

lomkanje, *v. dem. od lomljenje*, Rj.
lomkati, *kām, v. impf. dem. od lomiti*, Rj.
lomljava, *t. des Gebroche, fragor*, Rj. *vidi* lomlja-
vina *lo* *braban, treska i lomljenju*, *— rječ. s t. des*
u est. kod država.

lomljavina, *f. u Srijevera*, Dr. Gj. Sarmin, *vidi*
lomljenje, *v. 200 list. isp. državina*.

lomljenje, *u des Brechen, fructu*, Rj. *verb. od*
lomiti, *redovi koji*, *Braban, Sto*. — Ostaše jednako
 u manj. apostolskoj, i u zajednici, i u *lomljenju*
lpo, i u molitvama, Djel. Ap. 2. 12. Čehnuti ...
 kao prasnuti, značenje će biti došlo od *lomljenja*,
 koje je u prvom značenju, DARJ. 321a.

lona, *t. kop, od lomac*, Rj.

lomac, *lomca, v. pl. lōmē, lōmēno der Topf, olla*,
f. 2 znači: ovaj *lomac* ka' i oca kad je puno, Rj.
lo, *lōmē, oim*, *lōmēna, hup*, *lōna, vidi* bradaš,
 tučtas 3, kantara, kršnjak, mažska obručan, ruka-
 čica, trojak. — *Lomac* se sad *arab* u drugom selu,
 Rj. 103a. *Zaklopit lomac*, Rj. 176b. *Zaklopiti lomac*,
 Rj. 177a. *Kavovski lomac*, *lomac* što se donosi iz
 Austrije, za razliku *od onajh lomaca* što se prave u
 Srbiji, Rj. 266a. Povražacu, uzica, što se porazi
lona, n. p. kad se u njemu nosi jelo u polje, Rj.
 515a. Poznajem te, *lōmē*, i prije sam te grebao, Posl.
 252. *Vri lomac, i vri lomci*, Pis. 58.

lomčija, *f. u vojv. vidi* skitnica, Rj. *vidi* i bludnik,
— v. u ovoj isp. lola se.

lomčopera, *f. sluškinja koja pere lomce, die Magd,*
weil he do Topf, auswascht, wendelb quae ollas abbat.
 Rj. lomčopera, *vidi* sudopera 2.

lomčar, *lomčara, m. der Topfer, figulus*, Rj. *koji*
arab. lomac. — *Lomčar lomčara*, a kovač kovaču za-
 vidi. DPost. 57.

lomčarev, *adj. vidi* lomčarov, Rj. — Kipiče za
 njih (za srebrnike) *lomčarica njera* za groblje gostima,
 Mat. 27. 7.

lomčarica, *f. — 1) n. p. lagja, das Topfschiff,*
navis musta ollis, Rj. *lagja na kojoj se nose lomci*.
 — 2) u C. G. nekaka mala tica, *eine Art Vogel,*
avis quidam, Rj. — 3) u Hrv. *žena lomčarica*.

lomčarnica, *f. die Geschirrhandlung, taberna pap-*
larica, Rj. *zgrada ili soba gdje se prodaje lomčarsku*
posudu. — *riječi s takim nast. kod* ceduljarnica.

lomčarov, *adj. des Topfers, figuli*, Rj. *što pripada*
lomčara, vidi lomčarev.

lomčarski, *adj. Topfers, figularis, t. B. zemlja,*
Topfererb, creta figulina, Rj. *što pripada lomčarima*
di *kujeva god lomčaru*. — Trojak, u *lomčarskoj*
travici lomac, u koji idu tri lomca manja, kad se i
 oni pomoću jedan u drugi, Rj. 750a. Oni će se raz-
 frobiti kao *sudac lomčarski*, Okriv. 2. 27. Naopake
 nisi, vase nijesu li kao *lomčarski*? 1s. 29. 16.

lomčić, *m. — 1) dem. od lomac*, Rj. — 2) *Art*
traci arab, testis parvulus, Rj. *nekaki kalj, pečojak,*
— v. od *arab. peča*. — Vurun-ki lomčić, Rj.
 — 3) u Srijemu, djetinja izra, Rj.

lomčina, *f. arab. od lomac*, Rj.

lomča, *t. Rj. najstari uhrvrena ut ravnim krucn,*
— v. u *arab. naracija, gdje se sastaje na dogo-*
— v. u *arab. naracija, t. d. — 1) u pjesmama die*
1000 *— v. u* *arab. naracija, Na lomči je sedamnaest*
aga, Rj. — Algori i od Kladuše Muja, ide Turčin

sa zelene lomče, Nj. 3. 108. — 2) *vidi* vijeća:
 Među njima od Udbinje Zuko u ponoći učinio
lomču, Rj.

lomžanje, *v. vidi* vijećanje, Rj.

lomžati, *džam, v. impf. vidi* vijećati, Rj. *isp.*
lomža.

lopār, *lopāra, m. Rj. dem. loparić*. — 1) od drveta
 kao okrugla i ravna lopata, n. p. na koju se meće
 hljeb pa s nje u vatru ili u peć, *der Schieber, pala*,
 Rj. — Svačem ima prilika a prijesnacu *lopār*, Posl.
 279. — 2) (u Osijeku) suha riba rasječena niz legja,
Art geborrtter Fisch, piseis tostus, Rj. *vidi* loparac.

lopārac, *lopārca, m. (u Osijeku) vidi* lopar 2. Rj.

Lopāri, *m. pl. planina u Bosni* više Zenice, Rj.

lopārica, *f. kao mala lopatica n. p. čime se čisti*
svinj-ki valov, Art Schaufel, pala, Rj.

lopārić, *m. dem. od lopar*, Rj.

lopāta, *f. (pl. gen. lōpātā, Rj. dem. lopatica*. —
die Schaufel, pala, Rj. — Ašov, *grozdena lopata*,
 Rj. 9b. Kad pada grad ... gdjekoji *lopātu* žeravice
 bace na polje, Rj. 97b. Ispolac, kao *izdubena lopata*
 kojom se pljuska voda iz lagje, Rj. 237a. Pāla, *podu-*
hoka lopati kojom se bace voda na povrće (kad se
 zaljevaj), Rj. 185a.

lopātānje, *v. verb. od lopatati, stanje kuje biva,*
kad snijeg lopata.

lopātara, *f. t. j. vodenica, što ima kolo poprijeko*
 i na njemu pera kao lopata, *cf. prekađa*, Rj. *vidi* i
 kašćara.

lopātāš, *lopātāša, m. koji se krsti čitavom šakom,*
 kao *lopatom, eine scherzhafte Benennung für römisch-*
katholische Christen, Rj. *kaže se s podsmijehom*
katoliku, syn. kod katolik. — *riječi s takim nast. kod*
 bradaš.

lopātati, *tām, v. impf. (u Dalm.) kad pada* krupan
 snijeg, kaže se da *lopata*, Rj.³

lopātica, *f. — 1) dem. od lopata*, Rj. Meso se *lo-*
paticom tako izmiješa s onom raskuhanom šenicom
 da se ni malo ne poznaje, Rj. 269a. Loparica, kao
 mala *lopatica*, Rj. 333b. Bosanka motika, kaka se
 u Bosni kuje, na tri ugla kao *zidarsku lopaticu*, Da-
 ničić, ARJ. 557b (*vidi* misticija). — 2) kost više zad-
 njice: I pogubi drugoga Turčina, pogodi ga *izmeđj*
lopatica, ne dade mu tora otvoriti. Pogodi ga *međju*
lopaticu, izgorje mu erne utrobice, Rj. — 3) *lopatica*
 od ramena, *la parte più larga della spalla, spathula,*
pars humeri largior, Stulli. *govori se u* Hrv. *vidi*
 pleće.

lopiti, *pim, v. impf. in Menge fließen, prosto:*
 krv mu iz noge sve *lopi* koliko se posjekao, *cf. šik-*
 ljati, Rj. *kad teče mnogo čega, isp. bljuzgati, brizgati,*
 šiktati. — Značenje (korijenu) *teči*: tako može biti
 da je izgubivši h: *lōpiti*. Korijeni 222.

lopīža, *f. (u Grblju) zemljan sud koji se vješa iznad*
 vatre kao kotao, te se u njemu jelo gotovi, *cf. pi-*
 njata, Rj. *vidi* i bakra, kotluša. — Ako se razbi *lo-*
pīža, pilječi kamo su? DPost. 3. *Lopīža* općena zlo
 spjenjena a gore skuhana. 57. Tugja će biti *lopīža*,
 Osn. 369. za nast. *isp. gustiža*.

lopōv, *lopova, m. vidi* luež. U Srbiji su se od prije
lopovi zvali oni *luežci* koji obijaju zgrade te kradu,
 ili koji udaraju na ljude u kućama ili u polju te ih
 haraju a nijesu pravi hajduci; tako n. p. onaj koji
 ukrade jare ili makar konja i vola nije *lopov*, nego
 samo *rsuzin* ili *kradljivac*, kao ni *hajduk*, koji čovjeka
 na kući ili gdje u polju pohara, Rj. *Otprije su se*
dakle u Srbiji razhojnici zvali lopovi, *sad pak riječ*
lopov znači što i luež, t. j. kradljivac, rsuzin, tat,
što i Mađarska riječ *lopó znači*. U Hrv. *lopov kaže*
se čovjeku rijavu, nitkoru, vidi horjatin, i *syn. ondje*.
 — *riječi tuđe s takim nast. vidi* kod akov.

lopovski, *adj. vidi* lueški, Rj. *što pripada lopo-*
vima ili loporu kojemu god.

lopāta, *f. (u vojv.) der Ball, pala*, Rj. *vidi* balun.

dem. loptica. — Vakavica, kad se igra lopte. Rj. 52a. Igrati se grāda, t. j. lopte koja se umijesi od govoreje dlake. Rj. 97b. Maška, palica kojom se odbija kliš ili popik ili lopta. Rj. 350a. Maška, kad se igra lopte pa se ne pogodi. Rj. 350a. Igra se srećom na lopte. DPost. 31. Gospod . . . zavilaće te i bititi kao lopta u zemlju prostranu. Is. 22, 18. — *Tugja*: lopta. Osn. 224.

loptalac, löptaoca, *m. pilae ludens*. Stulli, koji se lopta.

loptanje, *n. verb.* od loptati se, radnju kojom se tko lopta.

loptati se, löptām se, *v. r. impf.* igrati se lopte, govori se u Hrv.

loptica, *f. dem.* od lopta. Rj.

lopuđ, *m. Insel di Mezzo in Dalmatica*. Rj. ostrvo blizu Dubrovnika. — imena stakrim nast. kod Hrgud.

lopuh, lopūha, *m.* (u C. G.) *dic Klitte, loppa (pustitis officinalis Much.* Rj. 3). *cf.* komodljika. Rj. biljka. *augm.* lopušina. riječi s takvim nast. kod galjuh.

lopušac, lopušca, *m.* (u Dabr.) nekaka trava [*pe-tasites officinalis. Much.* (2) Rj. 3]. Rj. lopuh.

lopušina, *f.* (u C. G.) *augm.* od lopt. Rj.

loš, *adj. unglücklich, schlecht, miser.* Dva loša izbiše Miloša (ne Hercules quidem adversus duos), *cf.* rđjav: Dobra konja a loša junaka. Da je meni i pošosa vina. Rj. — Al' je njojzi loša sreća bila: ne mogu joj nići ustajati, ni srebriano brdo nđarati. Npj. 1, 465. Ja sam sinoć vrlo pijano bio, da što loše besjedio nisam? 2, 131. Tamo tebe (dlativ) loše biti ne će. 2, 237. A narodu lošu naučio: otimati lovak od drugoga. 2, 427. Rasrđi se Komnen barjaktare, pa s' na Jelu loše namrštio. 3, 179. Prepade se Sijenjanin lva od besede Arnaut-Osmāna, te od sreća loše uzdanno. 3, 213. Knjiga loša, a loša je glasa. 4, 223. Na loše ga mjesto pogodio, gje spućava toke na prsima. 4, 358. Dobro gagja, al' loše pogagja. 4, 387. Pa mu Savo lošu riječ reče: A gje si mi, Nikšane serdare? O serdaru, da te ne bi bilo! 5, 155. Kad car vidi lieū vaša lošija nego u ostalih mladića. Dan. 1, 10.

loš, *m. das Loth, semencia.* Rj. mjeru za težinu.

lošar, löra, *adj.* (u Dabr.) *vidi* trom. Rj. *isp.* uzlo-triti (i se); murdar. — Kad lovcī iz lova, tada lotar u lov. DPost. 42. lotar, lijen XIII. Tugja: loća (načinjeno od osnove koja je u lotar). Osn. 61.

lošinja, *f. der Schmutz, die Liederlichkeit, ignavia, negligentia.* Rj. tromost, ljenost (sa nečistoćom). — lošinja (osn. u tugjem lotar bez glasa r). Osn. 197. *isp.* loća, ločka.

loštra, *f.* (u vojv.) *die Leiter am Wagen, sedulo re-kievū.* Rj. u kola. vrtli stramica. — Karve, prečuge u lotre. Rj. 264b. Obrtanj, 2) u kola ono na čemu prednji kraj lotara stoji. Rj. 434b. Lupa kao puto o lotru. (Kad ko što ludo govori). Postl. 171. od Njem. Leiter.

lošv, löva, *m.* (loc. lövn). Rj. dem. lovak. — 1) *dic Jagd, venatio.* Rj. kao lovljenje. — Stane s gospodom ići po lovu. Rj. 100a. Najstariji sin pojje u lov. Npr. 43. Krene carev sin u lov. 92. Car dođe iz lova. 156. Prispjeje iz lova. 216. Te je daje kuezu u hitrom lovu. Npj. 1, 613. Podranio u lov u planinu. Here. 12. Lov ptičji, lov riblji (ribolov). *isp.* Stulli. — 2) *das Wild, venatio.* Rj. što se lovi ili ulovi. *vidi* lovina.

— Opet skoči zec iza grma . . . a carev sin ne htjede ići za njim, nego pogje da trači drugoga lova. Npr. 44. Što lov ne loviš? neg' tako stojš? Npj. 1, 318. Podiže se litar lov lovitī: lov lovio letnji dan do podne, i od lova ništa ne ulovi. 2, 71. Izidi u planinu, te mi ulovi lova. Mojs. 1, 27. 3. Njedi da jedeš mojeg lova. Prij. bibl. 22. Pouči svakog kako da se vlada, kad lov nauige. Megj. 280.

lovac, lövca, *m.* (*gen. pl.* lovčaci) *der Jäger, venator.* Rj. *vidi* lovnik. *isp.* lovđžija. — Psi stanu lajati, onda lovcī potuči onano. Npr. 221. Lovac da uvijek ulovi,

zvao bi se nosac a ne lovac. Postl. 170. Lovci su da love, a prepelice da bježe. 170. A ja junak hitri lovac, pa ćeš opet moja biti. Npj. 1, 131. Učinića vas lovcima ljudskijem. Mat. 1, 19. Francuski lovac. Žitije 12 (= rđjavici). Bješe dobar lovac pred Gospodom. Mojs. 1, 10, 9.

lovac, lövca, *m.* voda u Mojležu u Bosi. Rj.

lovacki, *adj. jugerisch, Jäger-, venatorius.* Rj. Što pripada lovcima ili kojemu od lova. — Kasapsko je meso po četiri pare, lovacko po groš, a hrsasko po dukat. (Jer lovac izdangubi, a hrsazin plaća globu i dangubi u zatvoru. Postl. 133. Jedanaesta lovacka regimenta. Žitije 21. Duša se naša izbavi kao ptica iz zamke lovacke. Ps. 121, 7.

lovak, lövka, *m. dem. od lov.* Rj. — Dolećnici u goru gledači, gdje dva brata litar lovak lovi . . .

Ajde, brate, da lovak delimo. Npj. 1, 319. A navadu lošu naučio: otimati lovak od drugoga. 2, 127. I dobar ste lovak uloviti. 1, 197.

lovđžija, *m. ein Liebhaber von Jagd, amicus venationū.* Rj. prijatelj lova, koji vodu ubi u lov. *isp.* lovac, lovnik. Turski čaršabak džijem presao je k narodnoj riječi. *isp.* buvdžija.

lovica, *f. n. p.* mačka, puška, *die Jägerin, venatrix (als Apposition con der Plante, der Katze, cf.* lovka, lovnica. Rj. riječ se dodaje kao atribut riječima mačka, puška.

lovina, *f.* u Zlatarića. *venatorum vel piscatorum praeda, captura.* Stulli. *vidi* lov 2. Što lovi ili ribari ulove.

lovište, *n.* (u C. G.) mjesto gdje se riba lovi, *cf.* ribolov. Rj. mjesto gdje se što lovi. — riječi s takvim nast. kod danište.

loviti, *vim. v. impf.* Rj. *v. pf.* sloč. polđviti, uloviti. 1) *jagen, enor.* Rj. lovitī *n. p.* zrijer, ptice: Akmadža, tica . . . u jesen lovi s njome prepelice. Rj. 3a. U to doba carev sin lovio u šumi. Npr. 221. Lovi zecu na kolijeh. DPost. 57. Neka pogzu s tobom u planinu lov lovitī po gori zelenoj. Npj. 3, 8. — 2) *ribu, fischen, piscare, cf.* ribati. Rj. *vidi* i hvatati (ribu). *isp.* ribolov. — Eto ti jednog starca na štapu pokraj mora gdje riba lovi. Npr. 252. Idem da lovim ribu . . . onu noć ne uhvatiše ništa. Joy 21, 3. Ja ću poslati mnoge ribare, da ih love. Jer. 16, 16.

lovka, *f.* (u Srijemu). — 1) mačka. *dic Jägerin, venatrix, cf.* lovetica. Rj. *vidi* i lovnica. — 2) *vidi* mišolovka. Rj. *vidi* i kljusa, stupica.

lovljenje, *n.* Rj. *verb.* od lovitī, radnju kojom tko lovi. — 1) *n. p.* zrijer (das Jagen, venatio. Rj.). — 2) *ribu* (das Fischen, piscatio. Rj. *vidi* ribanje. — Prijeboj, 2) u vodi od kolja i pruća radi lovljenja ribe. Rj. 590a.

lovoči, *adj.* Jagd-, venationis: Ni torni ni lovnī (t. j. pas, koji nići je za tor (da čuva ovce), ni za lov). Rj. što pripada lovu, suprotno nelovni.

lovnī, *adj.* (u C. G.) *vidi* lovnī: I ostalu lovnū Goru Ornu. Rj. *v.* mjesto m pred *n.* *isp.* tavnica mj. tavnica. — Knjigu piše Skadarski vezire, ter je šalje u lovu Pipere. Npj. 5, 130.

lovnica, *f.* (u C. G.) *n. p.* puška, mačka, *vidi* lovcin. Rj. koja je lovnica. *vidi* i lovka 1.

lovnica, *f.* — 1) u Bosni rijeka koja izvire pod Polom u planini Bišini i utječe u Drinjacu: Kad su svati trudno počimūli na Lovnici na vodi studenoj. Rj. — 2) namastir kod te vode (može biti da je sad i pusti. Rj.

lovnica, *f.* *vidi* naviljak. Rj. mali plastič.

lovnik, lovnika, *m.* *vidi* lovac. *isp.* lovđžija. — Lovnik lovi, a prepelica neka se čuva. Postl. 170. *isp.* Lovac je da lovi, a prepelica da se čuva. Postl. 170.

lovor, lövora, *m.* u S. Mincetića. *laurus* — pod gramati lovor pade. Stulli. *vidi* lovorika. — Lovorika (osn. u lovor). Osn. 276. *abc.* od P. Budmanica.

lovoričica, *f. dem.* od lovorika: Pripravte mi sve

lubauja, *f.* der *Schüdel, calvaria, ridi* tikva 4. — Otidoše da je (Jezavelju) pogrebu, i ne nagjose od nje ništa do *lubauja* i stopala i šake, Car 11. 9. 35. za *nast. isp.* džoganja.

lubārda, *f.* — 1) die *Bombe, globus ferreus, bomba, cf.* kumbara. Rj. *ridi* i *lumbarda*, kumpara. — Puške prašte, a topovi gude, ispod neba liječu *lubard*; sve baljemez baljemeza viče, a *lubarda lubardu* doziva. Npj. 4. 251. — 2) (u C. G.) *ridi* top; Nesretnoga *lubarda* bija. Rj. Te pripali *bojuicu lubardu*, a kad puče *bojuica lubarda*, čini ti se, zemlja se potrese. Npj. 2. 458. *Tuku gradu* sa četiri strane . . . s druge strane *bojuicu lubardama*. 4. 256. Kad *otrije deset lubarada*. HNpj. 4. 211.

lubārđauje, *n. verb.* od *lubardati, radnja* *kojom tko lubardu, ridi* *lumbardanje*.

lubārđati, *diam, v. impf.* *lubarde metati, lumbardiren, ridi* *lumbardati*. — S gjevojkom doma pjeva jući i *lubardajući*. Npr. 103. *lubārđati* (toga prostoga glagola nema u Vuka). Rad 6. 126. *v. pf. sloč.* iz *lubārđati*.

lubēnica, *f.* die *Wassermelone, angruria, ili encurbita citrullus* Linn. Rj. *dem.* *lubenićica*. — *Vreza, lubenice* i *dinje*. Rj. 74b. Pipun, u Boči *dinja* (a *dinja* i *karpuz*) ondje se zove *lubenića*, kojega imeu oni sa svijem ne poznaju). Rj. 501a. *Turkinja, 2) lubenića*. Rj. 756a. Izbila je (momu) sitna rosa, kao letnju *prepelicu, k'o jesenju lubeniću*. Npj. 1. 330.

lubēničār, *m.* — 1) der *Wassermelonenquartier und Händler, qui angrurias serit aut vendit*. Rj. *koji lubenice sije ili prodaje, isp.* *bostaniđija*. — 2) der *dergleichen gerne isst, amans angruriam*. Rj. *koji rado jede lubenice*.

lubēničica, *f. dem.* od *lubenića*. Rj.

lubēničiste, *n. ein ehemaliger Garten zu Wassermelonen, hortus olim angruris consitus*. Rj. *mjesto gdje su bile posijane lubenice, isp.* *bostanište*. — *riječ* s *takim nast.* kod *duvanište*.

lubēnični, *adj.* n. p. *kor.* der *Wassermelone, angruriae*; *podmetnuti kome lubeniću koru* pod nogu (da padne), t. j. *prevariti ga* (navratiti ga na zlo. Posl. 251). Rj. *što pripada lubenići*. — *Kילו*. *Metne* se u kakvo korito *gjubreta* i *zemlje*; u ono *gjubre metne se sjeme (lubenićno* ili od *krastavac*). Rj. 274b.

lubina, *f.* (kao *augm.* od *lub*) na tijelu ljudskome ili kake životinje ono gdje su crijeva i džigerice, der *Rumpf, truncus*; udario ga *batinom uz lubinu*, t. j. po *legjima* ili po *rebrima* ili po *trbuhu*. U pečena *bravčica* eijela *lubinu* zove se *bošarija*. Rj. *lubinu* (ne samo *uvećan lub*, nego i *tijelo*: *legja* s *rebrima* i *trbuhom*, t. j. što *obuhvataju legja* i *rebru*). *Korijeni* 187. — *Pogledaj mi na lubinu*, pa *sigurnavaj užinu*. Posl. 250. *Čare* leži na *meku dušeku*. *Miloš* . . . u *križima cara* *rastavio*, *prisonja* mu *noge uz lubinu*. HNpj. 1. 270. *Grudni koš* od *oderane ovce*, *bez glave* i *stražnjega trupa*, *kad se rasplasti* *posred* *grudi* i *osuši*, zove se *lubina*. Mil. 21.

lubnjača, *f.* knća ili *koliba* *pokrivena lubom, ein mit Bast bedeckte Hütte, casa libro tecta*. Rj.

lubura, *f.* ein *Gefäss von Baumrinde* (z. B. für *Kirschen, Erdbeeren*), *ras* e *corticis, cf.* *krbulju*. Rj. *sud* od *lubu*, od *sirove kore* s *mladu drvetu* (n. p. *šovova, lipova*) za *trešnje, jagode*.

lubanj, *lubnja*, *m.* (oko *Zagreba*) u *rezavju* *vinograda* *dugu reznicu, uz koju se udari kobac, pa se kao napet luk priveže za nj*, na *lubnju, kad radi, sve* su *navizani* *grozd* do *grozdu*, *ali kažu* *da je slabije vino* od *takroga grožnja*; i *loza* *slabi* od *lubnja*. *Boğensehniit, isp.* *kondijer* 2. — za *nast. isp.* *bacanj*.

lückast, *adj.* *ridi* *suludast*. Rj. *ridi* i *sulud, suludan, dem.* od *lud* (2). — *lückast* (*pred e* je *osnova* u *lud*, *kojoj je pred e* *otpada* *dan*). Osn. 216.

lucprda, *f.* ein *dummes Frauenzimmer, mulier*

stulta. Rj. *luc-prda, luda, luc-ista* — *čuska glava, rijić prstačka, ridi* *luda* *ludalica, mahnutica*.

luc, *luća, m.* — 1) der *Kumpspan, luda, cf.* *zublja*: *Al' mi voliš lućno* *svjetlići*. Rj. *isp.* e *borina, lućka, svjetlika*. — *Vuklja*, od *radovine* kao *ivčije* koje se *pali* *mjesto luci*. Rj. 52a. *Zoblja luda*, t. j. *čepava luća*. Poljeno, *podobna* *čepavica* ili *čepak luda*. Rj. 535b. *Dojaro* *voč luda* do *mokata*. *Kad dogje* *taka nevolja* *da se više* *ne može* *trpjeti*. Posl. 62 *isp.* 116). *Kao da ga je s lućno* *trazio*. 129 *isp.* *Kao da ga je sa svijećom* *trazio*. *Kad lućno* *trazio* *čepava mlijko*. 129. *Drzahu* u *lijevoj ruci* *lućno* *a u desnoj* *trube*. Sud. 7. 20. *Samson* *uhvati* *tri* *sta* *lućna*, *a e lućno*, i *sveza* *po* *dviije* *za* *rebove*, i *metnu* *po* *među* *luc* *među* *dva* *repa*, *pa* *opali* *lućno*. 15. 5. — 2) *drvo, ridi* *bor, bōra, borika, der* *Korn, der* *Korn, pinis silvestris*: *Ne bi mi u lućno* *izgorio*. D'osl. 70. *Od drveta* *on* *napravi* *čeliju*, *od* *lijepe* *luća* *palanapa*. Npj. 2. 128. *mače* *bili* *da* *umri* *do* i *primo* *u* *aku* *pod* *1. kam* *i*. Rj. 52a. 535b. *isp.* *lućno*.

luća, *f.* *ridi* *zrak*. Rj. *roh* i *zraka, zdraka, zdrak, zdraka, zrak, žraka* (*svučana*, *der* *Samenstahl, radulus sales*, *Golema* se *čudstva* *stvorise*; a e. *luća luća* *putčela* i *kroz* *kube* *erky* *ulećela*, *ona* *pade* na *svetoga* *Savu*, *pod* *lućom* *se* *čivot* *otvorio*. Npj. 3. 74. *Xur, luća*, *što* *ise* *govori* *da* *pada* *iz* *neba* *svćen* *na* *grob*. Npj. 1. 316 (Vuka). *Na* *pecatu* *ona* *konje* *su* *bili* *grbovi* *Srbije* . . . *odozgo* *ogrijalo* *sunce* *i* *luć* *svoje* *spustilo* *do* *kruna* . . . *sovj.* 2.

lućac, *lućca, m.* (u *Srijemu*) *na* *kolijevci, der* *Wagenspiegel, areus, cf.* *oblučac*. Rj. *drvo* *kao* *pred* *svrjeco* *na* *kolijevci* *riše* *djetinje* *glave, da* *u* *pada* *pokrivati* *djetetu* *na* *glavu, ridi* i *šluk* 1. — *osn.* u *luk* 3.

lućan, *lućana, adj.* *mit* *Knoblauch gewart, conditus allio*. Rj. *što* *je* *zublčeno*. — *lućan* *osn.* u *luki*, Osn. 147.

lućār, *lućāra, m.* *koji* *luć* *sijede* *i* *prodaje*. Rj. *ridi* *lućarić*.

lućarić, *m.* (u C. G.) *ridi* *lućar*. Rj.

luće, *lućeta, n. dem.* od *lutka* *čin* *Bačka* *Benennung der* *Geliebten*: *Siggi* s *duda* *luće* *mohvano*. Rj. u *Bačkoj* *taku* *kažu* *dravaj*. — *Bila* *je* *jedanput* *nekakva* *kraljeva* *kći*, *bila* *je* *lijepa* *kao* *kakvo* *luće*. *Priprava* 36.

1. lućēnje, *n.* — 1) *das* *Wurzen* *mit* *Knoblauch, alliatio*. Rj. *verb.* od *lučiti, radnja* *kojom* *tko* *lući* *n. p.* *jelo* *kakvo*. — 2) (u *Srijemu*) *ridi* *paće* (*pitije*). Rj. *ridi* *hladnetine*, i *syn.* *ondje*.

2. lućēnje, *n.* *das* *Absondern, separatio*. Rj. *verb.* od *lučiti, radnja* *kojom* *tko* *lući* *n. p.* *jaganjce* *od* *ovaca*.

lućera, *adj.* *Klein-, Föhren-, pinis silvestris*. Rj. *što* *pripada* *luća* (*drveta*). — *Ti* *načini* *lućeru* *čeliju*, *namaži* *je* *lojem* *i* *katranom*, *zapali* *je* *sa* *četiri* *strane*. Npj. 2. 91. *lukra* *adj.* *graničev, rujev, smiljev, sunčev, srčev, stržev, zmajogorčev*.

lućica, *f. dem.* od *luka*. Rj.

lućič, *m. dem.* od *luk*. Rj.

lućinae, *lućina, m. ridi* *lućinštak*. Rj. *koji* *slavi* *Lućin dan*. — za *nast. isp.* *mratinac, nikoljac*.

Lućin dan, *m.* *der* *Tag* *des* *heil. Lukas* (*den* 18. *October*). *dies* *S. Lucas* *festus*. . . *na* *Lućin dan* *podrani* *domaćin* . . . Rj. *dan* *sv. Luke*. — *Pa* *pobjegoh* *Cevu* *kamenome* *o* *čistitu* *u* *Lućin danu*. Npj. 4. 41. *ridi* *Lućinu*.

lućinštak, *m.* *der* *den* *h. Lukas* *zum* *Hauspatron* *hat*. *clivus* *S. Lucas*. Rj. *čovjek* *koji* *slavi* *Lućin dan*. *ridi* *lućinae*. — *lućinštak* (*osn.* u *lućinski*, *koje* *se* *ne* *govori*). Osn. 267. *riječ* s *takim* *nast.* kod *arangjelovštak*.

Lućinje, *n. ridi* *Lućin dan*. — *govori* *se* *u* *Hrv. isp.* *Prokoplje*.

1. lučići, *lućiu, v. impf.* n. p. *jaganjce* *od* *ovaca*,

svi *ludocali*. Nov. Srb. 1817, 178. Jer je zemlja idolska, i oko lažnijeh bogova *luduju*. Jer. 50, 38.

Ludovik, *m.* ime muško. *Ludwig*, *Ludovicus*, *nije ni u kakvom srodstvu s imenom* Ljudoviti, *vidi* Lauš. — Madžarski kralj *Ludorik* posjekao 1100 Paštrovića. Rj. 580b.

1. lüg, *luga*, *m.* Rj. *augm.* lužina. — **1)** *der Hüin*, *lucus*. Rj. *vidi* gaj. Pogubi ga pope Smiljanicu u *Kitogu lugu zelenome*. Rj. 271a *tu kaže se ondje da je Kitog velika šuma u Mañri; po tome lug znači i šuma*. Ključ vila iz Posavlja slavna iz *zelena luga posavskega*. Npj. 4, 330. Puče puška, k'o grom od nebesa, svi se *pesti lazi* prolomiše. 4, 333. — **2)** (u C. G.) *vidi* rit (po blatu). Rj. *vidi* i tršćak. — *moja biti da ide amo*: Bog te sačuvao *kaborita luga*, malo vrijedna druga! Kov. 126.

2. lüg, *luga*, *m.* *vidi* pepco. Rj. **lögär**, *logára*, *m.* — **1)** (u Dalm. i Hrv.) *vidi* Šumar. Rj. *koji nadgleda lug, šuma*. — **2)** (u Šali) jarac (jer i on najviše u lugu živi), *scherzhafte fur jarac*. Rj. **lögoska**, *f.* (u Baranji) *vidi* logoška. Rj.

lögjenje, *n.* *das sich mürrisch-stellen, simulatio stultitiae*. Rj. *verb.* od luditi se, *ralnja* kojom se *tko ludi*.

1. luk, *m.* *der Lauch, allium*. Rj. *dem.* lukac. **1)** bijeli, *der Knoblauch, sativum*. Rj. *vidi* česan, češnjak; jedinjak. — *Pa se onda zaluči bijelim lukom*. Rj. 287a. Znači da je *bijeli luk* zdraviji kad se *ne ljušti*, nego onako s *ljuskom* kad se jede. Postl. 316. — **2)** crni, *die Zwiebel, cepa*. Rj. *vidi* crljenac, crvenac, kaputa, kromid, kromiti luk. Arslima, 2, *crni luk* duguljastijeh glavica. Rj. 7b. Bačva, 2, *stablo u prorasta crnoga luka*, na kojemu je gore sjeme. Rj. 18a. Sijanac, *crni luk* koji se sije pa poslije rasgajuje. Rj. 679a. — *primjeri za 1) i 2):* *Glavica kupusa, luka*. Rj. 86b. *Asprevo luk*, t. j. *verretino*, *prorastao*. Rj. 238b. *Ozimec luk*, lan, jočam. Rj. 151a. Kao *luk* i oči. (Kad se kazuje da se ko s kim ne slaže). Postl. 132. *Luk* i voda. (Oil toga nema ništa). 171. *Luk* ti u oči! (Kad se ko čemu čudi — kao da ne bi nrekao). 171. *Tući kome luk* na glavi. (Koriti ga čime često, dosagivati mu). 323. Udario *luk* na *luk*. (Kad udari jednak na jednako). 327. *Sah* i *pijavec luk*. Danica 2, 119. — **3)** *različne vrste luka*: aljuna, arpadžik, čapljan, čapljani luk, divlji luk, ljutika, Inžanj, por, pras, vilin luk, vranji luk.

2. luk, *m.* Rj. *dem.* lučić. — **1)** *bei der Pistole und Flinte, die Feder, elater*. Rj. u *pistolju* i *puške*, *vidi* tetik. — Dvolučan, *n. p.* dvolučna grozđija, t. j. *od dva luka*, zweifelerig, dupličie elatere. Rj. 113a. Jastuk, 2) u Arnauskijeh pistolja tabani su Njemački (na kojima su *lukovi* i *zubovi* iznutra). Rj. 310b. — **2)** (u Dubr.) kolač (kao mjesec) koji se o božiću daje služiteljima i kad ko što donese sa sela. Rj. — Božić *lukove*, uskrs tehare mjesi. DPostl. 9. — **3)** *luk iz koga se strijelja*, *der Bogen, arcus*. — Pritvrdivi jedan kraj od nje (opute) za strijelj, da *prete* odozdo *strijelj iz luka* da se dobro za čardak prihvatiti. Npr. 7. *Luk* dugo *napet* pnce. DPostl. 58. Pak uzima *luke* i strijele, pak izlazi na drum na bnsiju. Npj. 2, 79. *Jedan zastrijelj iz luka* nagonom. Car. 1, 22, 34. *Mak potežu bezbožnici, zapinju luk svoj*. Ps. 37, 14. *Strijele će im biti oštre, i svi lukovi njihov zapeti*. Is. 5, 28. K narodima, koji *natežu luk*. 66, 19.

luka, *f.* — **1)** *die Aue, pratun pone flumen*. Rj. *livada pored vode*, *dem.* lučica, palučak. *isp.* livada, i *syn.* *ondje*. — Izmegju planina pored voda i rijeka ima mnogo *luka* i palučaka. Danica 2, 33. Zasjeđe Izrailjeve iskočiše iz mjesta svojega, *iz luka* (Gavajskih. Snd. 20, 33. — **2)** (u primorju) *der Hafen, portus*. Rj. *vidi* porat, pristan, pristanište. — *Vješta je galija luci*. DPostl. 150.

Lūka, *m.* Lucas. Rj. *m.* *musko*, *hup.* Luko, *adj.* Lukin i Lučin, *odatto* *per. imena* Lukić i Lučić. Popu *Luku* na lijele ruke, i tako mu vojevoda piše: *Popo Luka*, moj milosni kume! Npj. 5, 63. Pop ni *Luka* u nevolji emili, a sa *Luka* pritužili Turci. 5, 356.

lūkac, *lūka*, *m.* *dem.* od luk. Rj. **lūkareca**, *f.* (u C. G.) *pča* s Lukom. *1st Kauchen mit Lauch, placentae allia conditi*, Rj.

lūkav, *adj.* *listig, schelm, callidus*. *lūkav* kao *lisica*. Rj. *vidi* kovaran. — *Dva sina*, jedan liješe *lūkav* i nepravedan, a drugi dobar i pravedan. Npr. 81. *Lūkavo* kao maće, *Kazu* da je *musko vrlo lūkavo* i da se u jedan put okrene i hoće *očka* da ubije nogama, kao psoto kad mačke hoće da ujede. Postl. 171.

lūkavae, *lūkavea*, *m.* Stulli, *lūka* *čaplj.*, *vidi* lukavica.

lūkavica, *f.* lukav čovjek a i žensko — on je podmukla *lukarica*. Rj. *vidi* lukavac.

Lūkavica, *f.* planina ili pravog ravčina s udjelcima izmegju Nikšića i Bjelopavlića. Rj.

lūkavstvo, *n.* **lūkavština**, *f.* *die Listigkeit, Schlantheit, dolositas, calliditas*. Rj. *osobna onoga koji je lukav*, *vidi* kovarstvo. — Ne zna nikakve obinje, t. j. nema *lūkavstva* u *svbi*. Rj. 129b. *Pač* je *gjavolstva* i *lūkavstva*. Postl. 93. *Razamjeri* Isus *lūkavstva* *njehoro* reče: što me kušate, licemjeri? Mat. 22, 18.

lūkijerna, *f.* *vihi* lukijernar. *Lat.* lucerna: *Komu trebaju lukijerna*, nadoljeva je ulja. DPostl. 48.

lūkijeruar, lukijernara, *m.* (u Dubr.) kao svijetnjak u kojemu mjesto svijetle gori *zvitin*, *da Oltamp*, lucerna. Rj. *vidi* lampa. *isp.* kandiil, kandilo, kanzjelo: žizak.

Lūko, *m.* *vidi* Lūka. Rj. *hup.* od Luka. *isp.* Osn. 18. *gen.* Lūka, *ror.* Lūko. — Presjeku je čuvao *Luko* Lazarević. Rj. 580b.

lūkov, *adj.* *n. p.* svijet, pero, *Lauch-*, *allii*. Rj. *što pripada lūku*, *za must*, *isp.* aptov, *vidi* lukovi, lučni. — *Vkrasdi* lista kupašnica, *lūkovijski* *para*. Rj. 778a.

lūkovača, *f.* kukuruznica umiješana hladnom vodom s perima od crnoga luka (č. hladnjača), *čine Art Kukuruzbrot mit Zwiebel, panis i zea allia conditi* *genus*. Rj. *za must*, *isp.* ajgirača.

lūkovi, *adj.* *n. p.* lijeha, gradina, *Lauch-*, *allii*. Rj. *što pripada lūku*, *vidi* lukov, lučni.

lūkovicca, *f.* *ein Holzrums Gefass um Lauch zu stossen, mortarium ligneum comminandum allio*. Rj. *drven sud*, u *kou* se *luče* lūk.

lūkovina, *f.* kad se skinu glavice s vijenca, pa ono što ostane. Rj. — *Luk* babi, a *lukovima* djedu. DPostl. 58.

lūla, *f.* (*pl. gen.* lūlā. Rj. *dem.* lūlica. *hup.* luša. *augm.* luletina. — **1)** *die Pfote zum Kauchen, pistula fumatoria*. Rj. *vidi* simsija, simsija. — *Zapalju lula*, te puši. Rj. 187b. *Ispušiti*, *popušiti lula*. Rj. 239a. *Zapaliti lula* *paraćinski*, t. j. *napuniti lula*, pa zaljaviti njom vatre i pepela. Rj. 489a. *Lula* *pije*, u tamburu *biše*. Rj. 503a. U Turaka je običaj kad *duvandžija* puši pa čuje koga gje pušti vjetar, da *onu lulu istrese*, i *nanovo* *da je napuni*. Postl. 76. Ne bih za to *daa ni lule ducana*. 194. Pošto se umiju, *zapale* svatovi *na dugjem čibucima lule*. Kov. 85. — **2)** *kazanska*, *die Rohre beim Brantweinbrennen, fistula vini ustorum, cf. lulić*. Rj. *ona cijev na koju ide iz kazana rakija*. — *Konjice*, *račvasto* malo drvo, koje se *zavuče* odozdo u *kazansku lulu*. Rj. 289b. Postava, 2) onaj sud, u koji ide rakija iz *kazanske lule*. Rj. 530a. — **3)** kao *ćurčijnski* *naprstak* (koji je *spalj* sa svijem) *sauo* malo *podeblje* i *poteže*: *Već poteže trostruku kandžiju*, tri su na njoj *lule* od *tumbaka*. Rj. *k* *tijem stihovima* u Npj. 3, 2. *Luk dođje*: *Lula* *ovdje* znači kao mala *čašica*, od prilike, kao *poveliki* *naprstak*.

luledžija, *f.*, *dim.* *Verfertiger der lule, postalaricus*, Rj. *grün lule* — za vašt, *isp.* četedžija.

lulečina, *f.*, *dim.*, *od lula*, Rj.

lulica, *f.*, *dim.*, *od lula*, Rj. — Tamburice moja — *lule* a *lule* moja zahidnice! Rj. 181b.

lulje, *dim.*, *od* Srijemci *vidi lula* 2. Rj.

lumbarda, *f.*, *od lumbarda*, kumbara, kumpara. — Prsta. Ko prah *od lumbarda*, DPosl. 99.

lumbardanje, *n.*, *das Schiessen mit Feuegewehren, u. d. l.* Rj. *verb.* *od lumbardati*, *radnja* kojom tko *od lula* i *od lumbardanje*.

lumbardati, *dim.*, *v. impf.* u primorju metati piške, *Schiessen mit Feuegewehren, jocular*: Pa s'ogole podigosmo majko pjevajući i lumbardajući, Rj. *oprat*: metati lumbardi, *po tom i piške*, *vidi lumbardati*.

luna, *f.*, *dim.*, Rj. XXIX. — Čaratan, čovjek koji se rodi u marčanoj svijeci *luna*, pa prije nego je kršten prijegje preko njeza majka ili druga kakova pogana životinja, Rj. 819a. marčana luna: *lanavija mjenca nješa i maria obojka*.

luncupa, *f.*, *od luncupa*, Rj. *poprid* i *ženskomu* i *čeljadeta*, *isp.* cuncupa.

lunja, *f.*, *Art Kananen, tormenti bellici genus*: Otporenju naokolo *lunja*, Rj. *nekarar top*, *Njem*, *die Lunte* *in die pfl.*

lunja, *f.*, *Art Vogl* *da Gabelweib*, Rj. 3, *aris genus, nidius nidius* L. Rj. 5, Rj. — Dogje *lunja*, odnese za vojnat, jao mene! odnese za: uja, uja, pusta *lunja*! ne nosi mi vojna moza, Npj. 1, 527.

lunjalo, *m.* koji se lunja, Rj. *riječi s takrim nast.* *od lunjalo*.

lunjanje, *n.*, *das Drehen mit rotirendem Kopfe*, *ze inwendig capite demisso*, Rj. *verb.* *od lunjati*, *lunjati se*, *radnja* kojom tko *lunja*, *lunja se*.

lunjati, *lunjām*, *v. impf.* **lunjati se**, *lunjām se*, *v. impf.* *mit rotirendem Kopfe* *gelen*, *inwendig capite demisso*, Rj. *spustiti glavu* *idi*, *laditi*, *v. pf.* *slož.* *odlunjati*, *isp.* *polunjiti se*.

lunjav, *adj.* *mit rotirendem Kopfe*, *demisso capite*, *u Poga* *je spustena glava*, *koji spusta glavu*.

lupa, *f.*, *das Schloß, Klopfen, pulsatio*, Rj. *vidi lupa*, *isp.* *lupanje*. — Oko ponoći stane *lupa* po sobi i vika, Npr. 61. Tu je bila *strašna lupa*, vika, zveka *lunaea*, 63. Feinien da nestane među njima *lupe* *od žrvanja*, Jer. 25, 11.

lupanje, *n.*, *das Klopfen, pulsatio*, Rj. *verb.* *od lupati*, *radnja* kojom tko *lupa*, Rj. *dim.* *lupkanje*.

lupar, *lupara*, *m.* u Dubr., *Art Austern, ostrace genus*, Rj. *ukaku Kameniva, ostrica, ostriga*. — Drži se *lupar* mrkijente, DPosl. 20. *Lupa* *sljepac lupare*, 58. *mrkijenta* = *plućina*.

luparanje, *n.*, *vidi lupanje*, Rj.

luparati, *dim.*, *vidi lupati*, Rj. *dim.* *lupkati*, u Rj. 3; *luparati* *dim.* *od lupati*.

lupatak, *lupatka*, *m.*, *die Bret, ascia*, Rj. *daska*, *ascia*, *rafja* *da*: *assis, axis* = *daska*. — Brzlja kao jare *po lupatku*, *Kad koji brzo i nerazgovijetno govori*, Posl. 29.

lupati, *lupām*, *v. impf.* *Flupfen, pulsio*, Rj. *vidi luparati*, *lupati*, *dim.* *lupkati*, *značenje* udacati. Korijeni 186. *v. pf.* *prosti lupiti*, *lupnuti*: *slož.* *iz-lupati*, *na-*, *o-*, *od-*, *po-*, *pro-*, *raz-*, *s-*, *za-*: *prilupiti*, *prilupnuti*, *lupati što*, *o što*, *u što*. — *Lupati* *koješta*, *t. j.* *govoriti*, *dreschen*, Rj. *Budionik*, *po manastirima* *ona daska* *što u nju lupaju* *ujutru* *da se bude kalugerji*, Rj. 166. *Orukati* *kočnjulu*, *perući* *je držeći* *jedan kraj* *u ruku* *ona lupati* *dolje* *u komanu* *ili* *u dasku* *na čemu se pere*, Rj. 196a. *Neko lupu* *na vratima*, Rj. 116a. *Tu će moćas* *dozaziti* *i lupati* *oko tebe* *da te plaše*, Npr. 61. *oprat* — *Ko s vragom* *tkve* *sije*, *sve mu se* *o glavu lupaju*, Posl. 153. *Lupa* *kao puto* *o lotru*, *Kad ko što bude zovao*, 171. *Sta lupše* *(ili vičeš?)* *niješ* *ti ovdje* *zjevojke* *doveo*, *jer svatovi* *obično lu-*

paju *i viču*, 352. *Lupa* *glavnu* *o kumi*, DPosl. 58. *Lupa* *sad u ploču*, *sad u klinac*, 58. *On uzme* *bubnjeve* *i talambase*, *i ostale* *kojekake spruce*, *što lupaju*, Npj. 2, 106 (Vuk). *Pa poteže* *tešku* *topuzinu*, *u ime* *lupa* *carere* *dvorore*, 2, 389. *ili more* *od obale lupat*? HNpj. 3, 75. *Našavši* *negde* *doboš*, *dade* *ga* *arhimandritu* *Melentiju* *na vrat*, *te stane lupati* *po sancu*, *da bi se* *ljudi* *svračali* *u sanac*, *Miloš* 97. *Djevojka* *je* *izobrazena*, *a to će* *reći*: *zna* *čitati*... *pjeva* *i lupu* *po štogod* *na klaviru*, *Priprava* 171. *Onda* *ne će* *smjeti* *svaki*... *o njima* *(o obadva jezika)* *koješta lupati*, *nego će* *govoriti* *samo* *ljudi*, *koji stvar* *pozna* *i razumiju*, Rj. 1 XIII.

lupeski, *adj.* *diebisch, furum*, Rj. *što pripada lupčima* *ili lupčju* *kojemu* *god*. — *Ni lupeskoj ženi* *nije* *vazda* *sujielj* *na ustih*, DPosl. 79. (*adr.*) *A ne* *hoće* *rata* *objaviti*, *no lupeski* *ide* *Gori* *Crnoj*, Npj. 5, 86.

lupesčina, *f.* (u Boci) *Diebstahl, furtum*, Rj. *vidi* *kradba*, *i syn.* *ondje*. — *Kad* *se* *lupeski* *svade*, *lupesčina* *se* *nagje* *(iznagje)*, DPosl. 42. *riječi s takim nast.* *kod* *gospočina*, *osu*, *lupeski*, *isp.* *Osn*, 169.

lupež, *m.* (osobito po jugozap. kraj.) *der Dieb, fur*: *Prigoda* *čini* *lupeža*, *čj.* *kraljivac*, *lopov*, *rsuzin*, Rj. *vidi* *i* *hrsuzin*, *hrsuzin*, *tat.* *augm.* *lupežina*, *za značenje* *korijenu* *isp.* *lupine*, *riječi s takim nast.* *kod* *derež*. — *Kutuju* *lupež* *kuću* *kopa*, *Posl*, 164. *Lupež* *od* *igle* *doče* (= *doći će*) *na vola*, *a s vola* *na vješala*, DPosl. 58. *Od* *domaćega* *lupeža* *ne* *može* *se* *učvat*, 88. *Ne* *sabirajte* *sebi* *blaga* *na zemlji*... *gdje* *lupeski* *potkopavaju* *i* *kradu*, *Mat*, 6, 19.

lupesžica, *f.* *die Diebin, fur*: *A* *zaove*: *lupesžice*, Rj. *ženska* *glava* *koja* *kradu*. — *vidi* *kraljivica*, *hrsuzica*, *tatica*.

lupežina, *f.* *augm.* *od* *lupež*, *takva* *augm.* *kod* *baročina*. — *Ljudi* *mi* *kažu*, *da* *imade* *teška* *lupežina* *po* *imenu* *Kraljeviću* *Marko*, HNpj. 2, 239.

lupitja (*breskva*), *f.* (u Dubr.) *breskva* *koja* *se* *da* *rascijepiti*, Rj. *supratno* *gloca*, *glogjiva*. — *za* *postavlje* *isp.* *lupine*, *riječi s takrim nast.* *kod* *letija*.

lupiti, *dim.*, *v. pf.* *auf etwas losgeschlagen, percutio*, Rj. *kao* *udariti*, *pa* *značenje* *prelazi* *na* *glas* *koji* *bude* *kad* *se* *lupi*, *vidi* *lupnuti*, *prilupiti*, *prilupnuti*; *v. impf.* *lupati*, *luparati*, *lupkati*. — *Brečiti*, *o* *zemlju* *lupiti*, Rj. 12b. *Bušiti*, *kad* *štogod* *padne* *pa lupi*, Rj. 51b. *Kad* *viknuše* *ognjani* *čauši*, *a lupiše* *jasni* *talambasi*, *pa* *počera* *katana* *Tatara*, *oko* *Beča* *sva* *zemlja* *zaječa*, Npj. 3, 50. *Pjesni* *rukama* *i lupi* *uogom*, *i* *reči*: *jaoh!* *Jezeck*, 6, 11.

lupkânje, *n.* *dim.* *od* *lupanje*, Rj.

lupkati, *lupkām*, *v. impf.* *dim.* *od* *lupati*, Rj. — *Kada* *budeš* *na ulicu*, *čuvaj*, *ne lupkaj*, Npj. 1, 521.

lupnuti, *nem.* *vidi* *lupiti*, Rj. *v. pf.* *slož.* *prilupnuti*, *prilupiti*; *v. impf.* *lupati*, *luparati*, *lupkati*.

Lupoglav, *m.* — 1) *planina* *u* *Lastvi* *Ozriničkoj*: *Kad* *dogjose* *u* *Lupoglav* *tvrdi*, Rj. — 2) *selo* *u* *Hrv.* *Iveković*. — *Lupo-glav*, *riječi* *lako* *slož.* *vidi* *kod* *lupoglav*.

lusa, *f.* *hyp.* *od* *lula*, *Osn*, 364. — *takva* *hyp.* *kod* *grasa*.

lušija, *f.* *die Lauge, liscivum*, Rj. *vidi* *eijegj*, *liksija*, *isp.* *lūg* (*lūga*). — *Tal.* *lisciva*, *lissio*.

luški, *adj.* (u Pastr.) *n. p.* *drvo*, *t. j.* *iz* *luga*, *Wald-, silvestris*, Rj. *što* *pripada* *lugu*, *vidi* *gajski*, *šumski*.

Luštica, *f.* *opština* *između* *Kotora* *i* *mora* *blizu* *Krtola*, Rj.

Lušćianin, *m.*, Rj. *čovjek* *iz* *Lušćice*.

lulanje, *n.* *vidi* *vrljanje*, Rj.

lutati, *lutām*, *v. impf.* *vidi* *vrljati*, Rj. *v. pf.* *slož.* *zabitati*, *vidi* *i* *basati*, *i* *syn.* *ondje*. — *Ona* *otišavši* *lutaje* *po* *pustinji*, *Mojs*, 1, 21, 14. *Ko* *god* *za* *njim* (*za* *činom*) *luta*, *ne* *će* *biti* *mudar*, *Prič.* 20, 1. *Koji* *lutaju* *duhom*, *oraznimice* *se*, *Is.* 29, 24. *Orce* *moje* *lutaju* *po* *svijem* *gorama*, *Jezeck*, 34, 6.

lutav, *adj.* (u Boči) *vidi* bljutav, Rj. *vidi* i bljutak, mlakav 2. što je tako neopodno u grbu, da se od njega može bljurati. — **lutar** (*vidi* bljutar, čemu je odbačeno *l*). Osn. 87.

Lüterovac, Lüteröva, *m.* čovjek zakonu *Lüterova*, *vidi* lutor, lutoran. — Danas se Madžar Kalvinovac od Madžara *Lüterovca* ne razlikuje ni malo, Zlos. 163.

lutka, *f.* die *Puppe*, *püpa*, *pupula*, Rj. *vidi* bopka, püpa, hyp. luče. — Kaži, maro, otkuda će svatovi doći. (...) gjevojke načine... kao kolo i usred njega posade vavoljak od kućina — kao malu lutku... pa s koje se strane zapali lutka s one strane kažu da će doći sugjeni prosici. Postl. 123.

Lúto, *m.* ime muško: Mladi *Luto* i mladi *Tomore*, Rj.

lutor, *m.* *vidi* lutoran, Rj. čovjek zakonu *Lüterova*. — Došavši jednom na dućan nekoga Jova *Lutora* (kojeza su za to tako zvali, što se govorilo da nikad ne posti). Sovj. 79. *vidi* Lüterovac, lutoran.

lutórân, lutorâna, *m. der* *Lutheraner*, *Lutheranus*, Rj. *vidi* lutor, Lüterovac.

lutórânuka, *f.* die *Lutheranerin*, *Lutherana*, Rj. žensko čeljadu zakonu *Lüterova*.

lutórânskî, *adj.* *lutherisch*, *lutheranus*, Rj. što pripada lutoranima. — Pak ćemo onda biti jedan narod i imati jednu književnost, kao n. p. Nijemci zakonu Rimskoga i *Lutoranskoga*. Pis. 20.

lutrija, *f.* (u vojv.) die *Lotterie*, *aleu sortium*: uzmiđer se u pamet, jer ćeš sad črvači lutriju, t. j. Zb. ćeš proći, bićeš bijen. Rj. — *Njem.* *Lotterie* od *Tal.* *lotto*.

luži, *m. pl.* (od lug) sela u ravni na desnoj strani Lima prena (Gjurgjevijem stupovima, *cine* *Gogud* od *in südlichen Serbien*, *regionis nomen*, Rj. u južnoj Srbiji).

lužna, *f.* *Tal.* *loggia*, kao *nadrivicu* *bednik*, *trijem*. — Liči s luže i s Orlande, DPostl. 55 (Orlanda u *Dubrovniku* *statua* i *kod* nje *stup* na koji se *pojula* *zustava*). *Luža* je i pokriveno i otkriveno. 58. *Luzo*, zgrada u kojoj su stanovali stražari građski u *Dubrovniku*, *ital.* *loggia*. XII.

lužan, lužana, *adj.* *aschig*, *cincrosus*, *cf.* pepeljav: Oprćio usnu kao lužan lumbreg (kad se peče na ugljčevlju. Postl. 240). Rj. što je *putno* *luga*, *pepela*.

lužânî, *m. pl.* pripovijeda se u Erdina da su onamo u nekakome polju, koje se zove *Britvići*, negda sjedili

Lužani, koji su se izmiegju sebe poklali i zatrli i raselili: Pa ćemo se poklati ka' *Lužani*, Rj.

lužauski, *adj.* Rj. što pripada *Lužanima*.

lužauj, lužuja, *m.* (u C. G.) kao divlji luk, *Art. Lat. h. allii genus*, Rj. — *Lužauj* osn. u *lug* *luens*, Osn. 201. *riječ* s *lutim* *ist.* *kod* *luentaj*.

luženje, *m. der* *Luzen*, *Luzen*, *infusio*, Rj. *verb.* od lužiti, *radnja* *luzen* *tko* *luže* *sto*: Prosta korita n. p. za pojenje stoke, *u lužu* *kosalja* po selima i t. d.) *građe* *soljaci* *svaki* *seli*. Rj. 759a.

lužice, *f. pl.* *Lusitz*, *Lusitan*. — Dije-lislo slovenske jezike u dvije polovine: jedna je zapadna, i u njoj jezici: poljski, češki, oba srpska u *Lužanima*, Radl. 1. 107.

lužički, *adj.* što pripada *Lužanima*. — Bez takih primjera nije ni jezik *lužičkih* *Selva*,... govornji *lužički*, donji *lužički*. Radl. 1. 109.

lužina, *f. anam.* od *lug*: Poginulo ti danas u *lužni*. Ajde leti kroz jebove grane i ti njuši *kro*: *lužne* *krve*, Rj.

lužiti, lužina, *v. impf.* n. p. košulje, preglju, *Lužica*, *auslangen*, *luzico* *imburo*, Rj. u *lugu* *pariti*, *v. pf.* *služ*, iz-lužiti, za-; *v. impf.* *služ*, zaluzivati.

1. **lužnica**, *f.* *vidi* parionica, Rj. *sud* u *kome* se *luž* *v. p.* *košulje*.

2. **lužnica**, *f.* (u Baranji i u Srijemu) *vidi* pijanica: on je velika *lužnica*, Rj. *vidi* i *pijanac*, i *sua*, *andje*.

3. **lužnica**, pepellužnica, *f.* *Aschenbrodel*, *pulla* *faralla* *plena*, *cf.* pepeljusa, Rj. *radi* i *pepeljuga*, *pepeljaha*. — ženska *glava* *koja* se *mungo* *baci* u *kuhinju*, *oko* *centa* i *pepela* *duga*.

lužnica, *f.* — 1) rijeka u Srbiji koja utječe u Moravu pod Požeom, Rj. — 2) plemićki dvor u Hrv. Iveković. — od osnove *lug* (*luens*), *isp.* *Korijeni* 19.

lužnja, *f.* kad se luže košulje, n. p. svake lužnje, *das* *Luzen*, *luzico* *infusio*, Rj. *rad* i *crijume* *kad* se *luž*. — *riječ* s *lutim* *nast.* *kod* *lužnja*.

lužnjak, lužnjaka, *m.* *quercus pedunculata* Ehrh. Rj. *vidi* lužnjaka 1.

lužnjaka, *f.* — 1) *cine* *Art. Eiche*, *quercus* *gemes* *lužnjak* *quercus* *pedunculata* Ehrh. Rj. 3). Rj. *nekak* *krast*. — 2) (u Šapcu) debela krpica što se meće navrh parionice, Rj. *krpa* *što* se *meće* *navrh* *lužnjac*. — *riječ* s *lutim* *nast.* *kod* *lužnjaka*.

LJ.

lj, *n.* složeno slovo za glas, koji se u Vukovoj azbuci bilježi prostim slovom *l*.

ljäga, *f.* (u vojv.) *der* *Schandfleck*, *labes*, *macula*, Rj. mačka (*na* *čeljadetu*) u *narodnom* *smislu*, *prječ* *korno*, *sramotno* *što*: Oprat' Srbu *ljagu* sa obraza. Šécp. mal. 9. — *Tugje* su ili se može misliti da su tugje... *ljaga*, Osn. 19.

ljäljak, ljäljka, *m.* (u C. G.) nekaka trava, koja je okrugla u zemlji (kao poveliki duguljast orah i jede se. Rj. 3). Rj.

ljë, *cine* *Verstärkung* *der* *Vernichtung*, *fortioris* *negationis* *vox*, Rj. *vidi* *lë*, *riječ* *ka* *kojom* se *utraguje* *poricanje*. *Ljë*, *garvis*, *sane*, Rj. 1 VIII. kao *jamačna*, za *cičelo*: Taj te Turčin *lje* pogubiti' ne će. Npj. 1. 269. To može biti po razumu V. Lazića, ali po razumu ljudskome *lje* ne! *Vlazić* 1. 12. *nahodi* se i u *tergenju*, i *tada* *čini* se: *znaci* *što* i *samo*: A *lje* mačka za mišima DPostl. 1. A *lje* raba o uštipku. 1. **ljëb**, i t. d. *vidi* hljeb. i t. d. Rj.

-ljëci, ljëgnëm (ljëžëm), *glagol* *koji* *orako* *prost* *ne* *dolazi*, *nego* *samo* *složen* s *prijedlozima*: izljeći (izljëgnëm), naljeći, preleći, sljeći, ňljeći, zaljeći.

— *znacnje* *koje* *je* u *laziti*, *vidi* ljesti. *isp.* *Korijeni* 19.

ljëdžba, *f.* u *Stallju* *ljëčba*, *citra* *medicinalis*, *curatio*, *Stalli*, *radnja* *kojom* *tko* *lijëči* *koja*, ili *kojom* se *tko* *lijëči*, *isp.* *lijëčenje*, *die* *Cur*.

ljëkär, ljëkara, *m. der* *Art.* *medicus*, Rj. *vidi* liječnik, vidar, hečim, medig, doktor 2. — Kralj je sazvaio sve *ljëkare*, ali je niko ne može izlječiti. Npr. 86. Imaše nekakav car jednaka sina, koji mu oboli. Car... gjevogj je bio koji *ljëkar* u svijetu, *na* *nj* *je* *dorođio*. 262. *Ljëkar* nije tko lijek spravlja, neg tko lijekom ozdravlja. DPostl. 56. U stara su vremena doktori bili i *ljëkari* i *apatekari*. Danica 3. 239. — *ljëkar* *upravo* *je* *onaj* *koji* *ljëkore* *pravi* *i* *prodaje*, *u* *to* *je* *sadu* *apatekar*. *Kako* *je* u *preglajuja* *vremenu* *shaba* *bilo* *apateka*, *lijëčnici* *su* *sami* *ljëkore* *imali* *kod* *kuće* *i* *davali* *ih* *bolesnicima*, *pa* *ih* *po* *tome* *narod* *naziva* *ljëkarima*: *ali* *imaju* *mi* *lijëpu* *riječ* *lijëčnik* *mođli* *bismo* *riječ* *ljëkar* *u* *književnom* *jeziku* *uzimati* *za* *ono* *što* *po* *nastarku* *srome* *i* *znaci*, *t. j.* *apatekar*, *na* *koje* *nas* *upućuje* *i* *riječ* *ljëkarnica*.

ljëkäre, *adj.* *vidi* ljëkarov. Rj.

Ljekarica, *f.* *die Heilerin, medicus* (mulijeri). *Rj.* koja se zove i *apotecarica*, *isp.* apotecarica. — Kad se vještampor ispovaljela i oda, onda više ne može jesti i postane *lek. ro. a.* i daje travu i jzelenima. *Rj.* 100b. Kada se prikući sobama gje boluje careva i vidi gje lete lekari i *lekari*. Npr. 116.

Ljekarije, *f. pl. die Arzneien, medicamina*. *Rj.* 100b. i *lekarsva*. — *riječ* s takim nast. kod *azulje*.

Ljekarina, *f. die Heilgelb, die Gahhr des Arztes, peccator u m. dieu debitor, merces medici, cf. hečimština*. *Rj.* 100a *lek. ro. a.* i berberina, vidarina, melenašće.

Ljekarnica, *f. vidi apoteka*. — Paži dakle, kad si dostaneš *lek. ro. a.* da ne oideš možliječen. DPost. 208. Da crkva bude pristanite nevoljnicima, *lekarnica* od srasti, priliježite bolesnicima. 339. *riječ* s takvim nast. kod *cehljarnica, nezalije držeći da je ordje demantirani nast. psu knjižarna, lekarna* i t. d.

Ljekarov, *adj. Rj.* vidi *lekarev*, što pripada *lekaru*.
Ljekarski, *adj. Rj.* što pripada *lekarniku* ili *lekaru kojemu govji*.

Ljekarstva, *n. pl. vidi lekarije*. — Nego su mu čorbu i *lekarska* spalj u usta. Žitije 8.

Ljekovit, *adj. heilsam, medicus*. *Rj.* što može izliječiti *bolesni*. — Kordijal, *lekovito piće*. *Rj.* 291a. Lazarkinja. Govori se da je ova trava *lekovita* za razariva usta i desni. *Rj.* 321a.

Ljelja, *f.* u starome moljteniku zove se *tetka*. *Rj.* 2 sp. *ljelja, soror nata major*. Stulli (= *starija sestra*). *aka, hći ljelja (kao hup)*.

Ljeljen, *m.* u Herce vidi *jelen*: Ak' udara gjeteljnom travom, to je, vuče, od *ljeljena* krvea. *Rj.* hup. *ljeljenko*. — Ja se priječ na najviše visine, pa pogledah na najniže dubine, gje mi *ljeljen* i košuta planuhje. Herce. 284.

Ljeljena, *f.* (u Herce) vidi *Jelena*. *Rj.* ime žensko, Helena. *isp.* *ljeljen* i *jelen*.

Ljeljenče, *ljeljenčeta*, *n. vidi jelenče*. — *Ijeljenče*, *jelenče*. Npj. 1, 316.

Ljeljenko, *m. hup. od ljeljen*: Gje gospoda piju vino hladno, *ljeljenko* im uz koljeno šeta. *Rj.* vidi *jelenko*.

Ljeljenov, *adj. što pripada ljeljenu, vidi jelenov*. — Iste roge *ljeljenove*. DPost. 33.

Ljeljka, *f. soror nata major*. Stulli, *starija sestra*, *isp.* *ljelja*.

Ljemeš, *m.* (u C. G.) vidi *jemješ*. *Rj.* vidi i *lemeš*, i ostale oblike i *syn. ondje*.

Ljeméz, *m. vidi pritisak*. *Rj. coll.* *ljemezje*. — *riječ* s takim nast. *brgljez*, *gavez*.

Ljemézje, *n. coll. od ljemez*. *Rj.* *ljemezi, pritisakori*.

Ljeniv, *adj. vidi ljen*. *Rj.* — Govozden šljak, kojim se *ljeničije* va kašto i *barne*. *Rj.* 183b. Zli i *ljenivi sluga!* Mat. 25, 26.

Ljenivar, *ljenivica*, *m. der Faulenzer, desultorius, pigra*. *Rj.* *ljeniv čarjak, vidi ljenština, i syn. ondje*. — Što bih ja i za ovoga *ljeniva* radio? Npr. 71. Ili k miravu, *ljenivč*, gledaj putove njegove, i omudraj. Prič. 6, 6.

Ljenivica, *f. die Faulenzarin, pigra*. *Rj.* *ljeniva ženska glava*.

Ljepahan, *ljepahna, adj. pulchellus, bellulus, constatus*. Stulli, *dem. od ljep*, vidi *ljepušak, ljepušam, ljepuškast, lahšeh*.

Ljepava, *f.* ime žensko. *Rj.* — *Ljepava* (osn. u *Ljpa* od *Ljposava*). Osn. 85. — *imenu ženska* s takim nast. *Gospava, Stanava*.

Ljepójka, *f. riječ naravnja od ljepa ili ljepota* *prema riču djevojka, kna: ljpa djevojka, gorari i u puparici*: Dovedi djevojku, *lepu ljpojku*, *crnu ljpojku*. *Rj.* 500b. *isp.* i *belojka, plavojka*.

Ljeporječica, *f. ein laudtes Frauenzimmer, eloquens*: *Ljeporječica* li je ona, isukala bi čovjeku i

erijeva. *Rj.* *žena ljeporječica, koja je puna ljepih riječi, koju ljepo govori*.

Ljeporječiv, *adj. ljepo-rječiv, koji ljepo govori, vidi krasnorječiv*. — *Ljeporječiv*, a, o, (ist.) vidi *ljeporječiv*. *Rj.* 325b.

Ljeposava, *f.* ime žensko: Potegli smo na Boga i sreću a po tvoju šćeru *Ljeposavu*. Npj. 3, 517. *isp.* *Ljepava*. — *Ljepo-s(0)ava*, *imenu ženska tako sastavljena kod Dikosava*.

Ljepošeta, *f. ein Ziegenname, nomen caprue indi solitum*. *Rj.* *ljepo-šeta, koja ljepo šeta, ime kozi*.

1. Ljepóla, *f. die Schönheit, pulchritudo*. *Rj.* vidi *ljepost*: *krasota, isp. ljepotica, za nast. isp. čistota*. — *Ligje momak, lepota na setu*. Npr. 55. Kad opaziše da je (djevotke) nema, stadoše pitati: *»Kud je ta lepota?»* 221. *Ljepota* ako nije mila, nije izersna. DPost. 56. *Ljepota je utvarna ljepota prava*. 56. *Da se lepote krasne nagledamo*. Npj. 1, 12. Umrijež, majko, za mladom, za njenom rajskom *ljepotom*. 1, 418. Odberite se šezdeset deljia, *na lepota* da nema *ljepšega*, na visinu da nema višega. Npj. 2, 72. *Da je čerca Erdeljske banice jedinica lepota na glasu*. 3, 198. *Fala Bogu ljepote, a ljepote*, ndovice *Jane!* 3, 552. Sve tri čela *na lepota crivjeća*. Kov. 70.

2. Ljepóla, *m.* ime volu. *Ochsennamen, nomen bovi indi solitum*. *Rj.* — *imenu volovima*: *bajlota, vránota*.

Ljepotica, *f. Rj.* *isp. ljepušica*. — *1) eine Schöne und ein Schoner, pulchra, pulcher*: Stogogj sunce obasja zemljice, ne vijesmo take *ljepotice*. *Mrtva ne dam, neno, ljepotice Majja*. *Rj.* *ljepa i ljep*. — *Pamba, vidi ljepa, ljepotica*. *Rj.* 493b. *O ljepje ljepotice* ove mlade gjevotjice! Npj. 1, 150. — *2) ein Mädchenname, den die Schwiegertochter z. B. ihrer ledigen Schwägerin gibt*. *Rj.* *nova mlada nadlijeva sečima kćeranima nova imena (samo za sebe); tako zove djevotke ubavicom, ljepoticom, sekom, gospogjicom*, i t. d. *isp. Rj.* 211a. — *3) u jednoj pjesmi mjesto ljepota*: Pa je posla na vodicu od *ljepotice*. *Rj.*

Ljepšanje, *n. das Verschönern, exornatio*. *Rj. verb. od ljepšati, radnja kajom tko ljepša što*.

Ljepšati, *šam. v. impf. verschönern, reddo pulchrius*. *Rj. činiti da bude što ljepše. v. pf. slož. uljepšati; e. impf. slož. uljepšavati*.

Ljepušak, *ljepuška, adj. (ljepušan), u Sarajevu*. Dr. Gj. Šurmin. *dem. od ljep*, vidi *ljepahan, i syn. ondje*.

Ljepušan, *ljepušna, adj. u Sarajevu*. Dr. Gj. Šurmin. *dem. od ljep, vidi ljepahan, i syn. ondje*.

Ljepušica, *f. delicie meae, meus ocellus, vitu meu*. Stulli, *gorari se od mila djetetu, ljepuškastoj djevotjici*. *isp. ljepotica*.

Ljepuškast, *adj. dem. od ljep, vidi lepuškast; ljepahan, i syn. ondje*.

Ljesa, *f. die Früchte, Flechte, erates*. *Rj. dem. ljescica, augm. ljesetina*. — *Gruhati kukuruze, t. j. u čardaku na ljesi tuči klipove maljem, da zrnevlje propada kroz ljesu, a okomei ostaju gore*. *Rj.* 105a. *Na tavau, koji je bio od ljesi*. DPost. 54. *Narediše te se među dve motke isplete ljesu od loze*. *Na tu ljesu postavije pokojnika seljaci i odnoseće ga u selo*. Megj. 286.

Ljesen, *adj. što pripada ljesu (drvetu)*. *lisen* (zapadno mjesto *ljescen*, osn. u *lis, ljes*). Osn. 145. vidi *drven*. u *Rj.*: *lisen*, a, o, (u *Sinju*) *von Holz, ligneus, cf. lis, ljes*: *Nacini joj liseni nosila*. *Rj.* 330a.

Ljesčina, *f. augm. od ljesa*. *Rj.*

Ljesica, *f.* — *1) dem. od ljesa*. *Rj.* — *Kanica*, 2) od smokava (nazimanih na tanko drvo) kao *ljescica* na četiri ugla. *Rj.* 262b. — *2) (u Paštr.) u noge protiv tabana a u ruke protiv dlana, die Oberhand, der Oberfuss, Oberriest, Spanu, convexum pedis, dorsum pedis et manus. cf. grana 2. Rj. vidi i splet 2*.

Ljeskov, *adj. von Haschholz, colurnus*. *Rj.* što pripada *ljesici*. vidi *ljesnikov 2*. — U *Crnoj Gori* *zublja*

se zove usukano drvo *ljeskovo* ili dubovo, koje se snuho pali mjesto luča. Rj. 214b. *Ljškova mäst*, f. die Hasel-salbe (Prügel, Schläge), ungentum viteum (i. e. verbera): *ljeskova* je *mäst* čudotvorna (Bojem se učini mnogo koješta. Postl. 172). Rj. 337a. Uze Jakov zelenijeh *prutova*, topolovijeh i *ljeskorijeh* i *kestenovijeh*. Mojs. I. 30, 37.

Ljškovac, *ljškōvca*, m. der Haselstab, baculus colurnus. Rj. *ljškor stap*.

Ljškovača, f. der Haselstock, baculus colurnus. Rj. *ljškova butina*.

Ljškovina, f. das Haselholz, lignum colurnum. Rj. *ljškoro drvo*. — *Ljškovina* je iz raja izišla. Postl. 172.

Ljšti, *ljščm*, v. impf. *glagol ovaj orako prst sada samo rječko dolazi; nego najpriše kao v. pf. slož*. izljšti (izljščm), nāljesti, prljjesti, sljčsti, iljjesti, zāljesti. *Značenje koje u laziti. vidi lječi. isp. Korijeni 18.* — Što ni *ljeze* ni grede. DPostl. 123. Kad je guja rič razumila, ona *ljeze* priko bilog grada. HNpj. I. 97.

Ljštve, f. pl. (u Baranji) *die Leiter, scabae, cf. merdivene, stube*. Rj. *dem. ljestvica. vidi i merdiven*. — *Korijena koji je u ljesti*. Korijeni 19.

Ljštvenica, f. *dem. od ljestve*. — Taj da rečemo, da je prosvjeta kao *ljestrica* i da je na njoj dvadeset prečaga. Priprava 131. Opisali sav časnih post, da bi u jedan mah mogao pregledati ovaj duhovni *ljestvicu*, koja nas vodi od zemlje na nebo . . . a sad ćemo se pozabaviti na nekim prečanicama njezinijem. DP. 77.

Ljštvičnik, m. *Climacus, pridjevak monahu se. Joannu, koji je napisao knjigu pod imenom Ljštvenica (Climax)* — Duhovni trudi dvojice velikih pustinika: u četvrtu (medljeju časnoga posta) — svetoga Jovana *Ljštvičnika*, koji nam je ostavio svoju visoku mnostvorinu pod imenom *ljestvica*. DP. 113.

Ljšti, *adj.* (po jugozap. kraj.) mjesto *ljepši*: sve po izbor *ljšti od ljepših* (h). Rj. *vidi kod lijep*. — *p* pred š otpalo; *isp. šenica mjesto pšenica*.

Ljšeica, f. *dem. od ljeha*. Rj.

Ljšeinica, f. — 1) voda koja utječe u Šibēnac. Rj. — 2) varošica navrh Mačve blizu Jadra i Drine. Rj. — 3) *Beğora Lješnica*, selo u Jadru. Rj.

Ljšeničanima, m. (pl. *Ljšeničani*). Rj. *čorjak iz Lješnice*.

Ljšeničiste, n. mjesto gdje je bila Lješnica. — Udari preko Lješnice (ili upravo reči, preko *Lješničista*). Danica 3, 202. — *riječi s takim nast. kod blātiste*.

Ljšenički, *adj. von Lješnica*. Rj. *što pripada Lješnici*.

Ljšešnik, m. (pl. *gen. lješnikā*). — 1) *die Haselnuss, nur juglans*: Dva *lješnika* orahu su vojska. Rj. *vidi lješnjak*. — Bužak, *lješnik probušcn*, kad ga crv izjede. Rj. 50b. *Zyarica*, *vidi jezgarica*, n. p. od oraha. *lješnika*, šljiva i t. d. Rj. 155b. — 2) (u Boči) *vidi ljehka*. Rj. *biljka na kojoj rastu lješnici* (1).

Ljšešnikov, *adj.* — 1) n. p. *ljuska, von Haselnuss, nucis juglandis*. Rj. *što pripada lješniku* (1). — 2) (u Boči) *vidi ljškov*. Rj. *što pripada lješniku* (2). — *za nast. isp. aptov*.

Ljšešnjak, m. *vidi lješnik* 1. *Stulli, govori se u Hve*. — *lješnik prema lješnjak isp. anatomik prema anatomnjak*.

Ljšeštāk, *lješštāka*, m. *ein Haselbusch, coryletum*. Rj. *ljškor grm*; mjesto gdje raste *ljehka*, *vidi lješčeče*. — *za nast. isp. klečak, trščak*.

Ljšeštārka, f. *das Haselkorn, tetrao boausia Linn.* Rj. *ptica. vidi kokica* 2. — *ljšeštārka* (pred r osnova u *ljehka*). Osn. 302.

Ljšešvi, *comp. od lijep, s premetnutim slovinu od ljevši. vidi lijep*.

Ljėti, *adv. im Sommer, aestate*. Rj. *upravo je stari lokativ bez pridloga od ljeto* (1). — *Ljėti toxjermanica*, a zimi kruharica. DPostl. 56. Zimi bi se gru-

dale gjevojke . . . *ljeto* bace stručak bosioka. Npj. 2, 377.

Ljětina, f. *die Zeit, im Reichs hof Fruchtbarkeith, annus*: *kaže li ljeto koje godine? doći ću kad saherem ljětina*. Rj. *U od rod od ljeta, vidi borčet* 1, teg 3, *isp. usješt, usjelba*. — *Za alu se misli da . . . leći i vodi oblaku i grad. vidi u ljétinu*. Rj. . . *rod od ljeta* u putniku na svoju zemlju. Rj. 251b. Bori se kao alu s borčetom, grad vodi oblaku, pa hoće *ljétina da padaj qradom*. Postl. 28. Od svega što *ljétina* donosi, najveći dobitak imaju od nje. Kov. 39. Sta ćemo jesti sedme godine, eto ne ćemo sjitati niči ćemo *ljėti ljétina?* Mojs. III. 25, 29.

Ljětiste, n. mjesto gdje se *ljétuje*. n. p. sa stokom na planini, *der Sommerquartier, aestiva, cf. ljeto-toviste*. Rj. *isp. ljetikovae. — riječi s takim nast. kod danište*.

Ljětini, *adj. Sommer, aestatis*. Rj. *što pripada ljeta* (1). *vidi ljetni*. — *Od kud vama ljeta do d nahodi*. Rj. 110a. *Petrovo suno*, t. j. *Petrovska ljétina*. Rj. 197b. U hvati se s njim popojaske, pa se ponesi *ljeta* do podne. Npr. 16. *Ljetnoj oblaci* (koliko) i zimskoj vedrini ne valja vjerovati. Postl. 172.

Ljětunik, m. (u C. G.) *vedi dushnik*. Rj. *vidi i jednjak, una cijer u gbu kaha probazi hrana*. — *Danište darodi riječ od korijena koji je u ljėti, dodaju: ljětunik odš-nik, upravo prokaz. isp. ljeto*. Korijeni 16.

Ljětnikovae, *ljětnikōvca*, m. *stan gdje se provodi ljeto; Sommerquartier, Sommerwohnsitz; aestiva, habitatio (domus) aestiva*. Mnoga sela imaju dva naselja. Jedno je drago selo; a drugo je — neki *ljetikovae* . . . ovo drago naziva se kako gde: *Pejate, salaši, bačije* . . . Zim. 81. *isp. ljětiste, ljeto-toviste*.

Ljětunji, *adj. što pripada ljeta. vidi ljetni*. — *Lov lovio ljétunji dan do podne*. Npj. 2, 71 (i 181).

Ljeto, n. (pl. *gen. ljětū*). — 1) *der Sommer, aestas*. Rj. *isp. oljetiti se; preljetiti, zaljetiti*. — *Babino ljeto*, kad je toplo u nevrijeme, osobito u jesen. Rj. 10a. *Zensko je ljeto* posljedje Petrova dne. Postl. 80.

Ljeto i zima godinu izmijela. 172. *Šrotinjsko ljeto*. (U jesen ili zimi kad je lijepo vrijeme. 285. Zima, *ljeto*, to t' godiste. DPostl. 157. No izdaše, *ljeto ih izdalo!* Npj. I. 427. Mravi, koji su slab narod, ali opet pripravljaju u *ljeto* sebi hranu. Prič. 30, 25. Svakojako sam rad doći na *ljeto* k vama. Kolo 14 (15). — 2) (st.) *das Jahr, annus*: Stare Fočo od *statine ljeto*. Jedno *ljeto* niko ih ne znađe, drugo *ljeto* svatko ih saznađe. Rj. *vidi godina, godiste*. — O kukovu dne, *na kakovo ljeto*. Rj. 313a (= *nikud*) Odrastao od *petnaest ljeta*, kao drugo od trijest godina. Npj. 2, 157. Evo ima *sto i šest ljeta* kako sam se s tobom sastanno. 2. E39. Crni Gjorgjije o *novom ljeto* (1815 godine) sazove u Beograd sve vojvode na skupštinu. Miloš 29. On će vam pisati *oko novog ljeta*. Straž. 1886. 703. Da vam *čestitum novo ljeto*. E385.

Ljětopis, *das Jahrbuch, liber annalis*. Ne očekuj dakle sad od maha, kako su slova izmišljena, i da ti dogjn i knjige, *Ljětopisi*, istorija. Priprava 184. Na to pitanje nema potpuna odgovora u *oskudnia i kratkim ljětopisima*. DM. 1.

Ljětopisar, *ljětopisca*, m. *koji piše ljětopis*. — Svuda su sveštenici bivali prvi *ljětopisci*. Priprave 185. Prije Nemanje, za kojega sinovi i poznaji *ljětopisci* ne govore uzalud da je sabrao srpsku zemlju. DM. 1.

Ljětorašt, f. *po jačnom govoru; po zapadnim: litoršt. koje vidi. ljeto-rast, što jedno ljeto naraste*. — Da li je svuda pozadevala *po letorast od vrbe*, da joj se kuća pomladi? Zlos. 122.

Ljětošnji, *adj. von diesem Sommer, hujus aestatis*. Rj. *što pripada ovom ljeto* (1), *što je od ljeto*. — Duge su noći jesenje, ne bilo njojzi veselje! A dulji danci *ljetošnji*, bili joj časi žalosni! Here. 257.

prijatelji. Postl. 122. Tako mi ljubavi koju imamo ta neka Bog zna! (K prijatelju. 302. Ako mi skupitelji i u napredak ovaku ljubav i povjerenost pokazu. Danica 3, XXIII. Nastojate vam koliko srdačno ljubav u dočeku prikazati, toliko i . . . Kov. 52. Vaše prijateljske ljubavi koju ste mi pokazivali. Slav. Bibl. I, 90. Otkud je to ljubav mnogijeh. Mat. 21, 42. I sami sebe držite u ljubavi Božjoj. Jud. 21. Veća mi je bila ljubav troja od ljubavi ženske. Sam. II, 1, 26. Mržnja ljube veća od ljubavi kojom je prije ljubljivo. 13, 15. — **b**) ljubav k: Ona plemenita i čista ili prava ljubav k urodu. Kov. 13. Takovi bi činio mnogo pametnije i ljubavi k sebi i svojini priličnije da piše narječijem svojijem. Slav. Bibl. I, 92. Da imate zlobitnu ljubav jedan k drugome. Sol. I, 3, 12. Sveti oči iz ljubavi k ljudima odredise. DP, 83. Poznajui plemenitu ljubav ka svakomu napretka narodnomu tvrdo sam uvjeren. Ogled VII. — **c**) ljubav prema: Josifu goraše srce od ljubavi prema bratu svojemu. Mojs. I, 43, 30. Tako li je ljubav troja prema prijatelju tvojemu? Sam. II, 16, 17. Da ne bi kogod saznajući Božije ljubav prema čovjeku postao nemaran govoreći: Bog ljubi ljude . . . DP, 81 *odmah udo dalje*: ljubav Božiju k čovjeku. 85). Na ovu molbu ne nagoni me ništava ljubav prema sebi samom. 372. — **d**) ljubav među . . . između: Da imamo ljubav među sobom. Jov. II, 5. Pa je njegovim (sv. Save) dolaskom samo utvrjena ljubav među njima. DM, 20. Da hranimo ljubav između sebe i s ljubavlju da priznamo istinoga Boga. DP, 27. — **e**) biti, trpiti s kim u ljubavi: Navidjeti se, kao slagati se, živjeti u ljubavi. Rj. 379b. Pili i zdravi biti, u ljubavi drugoj. Here. 351. Koji je s njime u velikoj ljubavi živio. Kov. 112. Miloje Petrović i Petar Dolbrinjac nisu bili u ljubavi i u dogovoru. Miloš 15. Kakva je u ono vrijeme bila ljubav s Turcima. O Sv. 0, 16. — **2**) kao milost, dobro, porolnju stvar, dobru: der Gefallen. — **a**) ući u ljubav u koga: Učinici da narod uojuje ljubav u Misiraca. Mojs. II, 3, 21. Otac tvoj zna dobro da sam našo ljubav u tebe. Sam. I, 20, 3. — **b**) učiniti ljubav, imati ljubav: Učini mi ljubav (svoj so gut, thu mir den Gefallen, kad koji što moli koga): dala ljubavi ti (u Šumadiji: ljubave ti), fac quiesco, fac sis. Rj. Ko ne učini ljubav u tugoju trpazi, kam ču u svojoj! Postl. 150. Meni bi svatko učinito rekla ljubav, ko bi mi još kaku narodnu pesmu poslao. Npj. 4, XLII. Srpska su djeca i do sad činila ljubav jedno drugome. Bukv. 22. Imajte ljubav, propitajte. Pom. 24. Da pozdraviš svakoga ko bi imao ljubav zapitati za me. 131. — **c**) za ljubav kome: Teži hatar od sile, t. j. čovjek kašto učini komi što za ljubav na što bi ga ko teško natjerao. Rj. 731b. Ovu je pjesmu meni za ljubav prijateljsku propisao i poslao G. A. Ž. Npj. I, 128 (Yuk). Daj mi vidro, da ti dodam vode a za ljubav Dore sestre tvoje. I, 595. Ja hoću za ljubav Pljukićeru da je sakrijem. Miloš 64. Da su oni za ljubav malome jeru tražili jednostavne oblike. Nov. Srb. 1818, 400. Za ljubav orakijeh uzimala ja moram ovo posvjedočiti. Odlr. od ruž. 15. Ja ovo niti govorim za ljubav Luma . . . niti uz prekos Zagrepanima. Slav. Bibl. I, 91.

ljubāvan, ljubāvna, *adj.* lieberoll, amans, Rj. što pripada ljubavi, vidi ljubovan, *isp.* neljubovan. — **ljubavno** vrucanje. Npj. I, 467 (natpis pjesmi). Ujja bi žena zastranila . . . a njemu bi došla sumnja ljubavna, te bi iz ljubavi sumnjao na svoju ženu. Mojs. IV, 5, 14. Pjesmu ljubavna. Ps. 45 (u natpisu). Dolažahu k njoj u postelju ljubavnu. Jezek. 23, 17. Vukoh ih uzicama čovječijim, učima ljubavničjem. Os. 11, 4. Ondje nagjose ljubavne ljude, koji im odlučah oganj naložiše da se osuše. Prip. bibl. 186.

ljubavnik, *m.* — **1**) ej ljubavnice! ruft man einem Unbekannten zu, dem man etwas sagen will. Rj. ljubavan čorjek. — *pririke* se nepoznata čovjeku ho-

teži mu što govori . . . **2**) vidi ljubovnik, milosnik, dragi, svader: Ljubovnik. *cf.* ljubavnik. Rj. 333b. Idi opet, ljubi ženu koju ljubi ljubavnik a ona čini preljuba. Os. 3, 1.

ljubazan, ljubazna, *adj.* Rj. *od* ljubezan. — **1**) (u C. G.) gelicht, Lieb, carus, Rj. *od* ljubljiv, drag, vidi ljubimni. — Ovo je sin moj i daj, u koji mi je po volji. Mat. 3, 17. dilus meus gelicht, uita gelichta Solm. Svima koji su u Rimu, ljubavnu Boga, Rim. I, 7. obeltes Del. Gelichte Gottes. N. osvjećuje se za sebe, ljubazan. 12, 19. carissus, Gelichtest. 16, 5. Zaujuci, bava ljubazan, od Boga ljubav, Sol. I, 4, 1. — **2**) ljubazan k drugima, i. deljubežljiv, ljubljiv, ljuborodan. — Ljuborodan, ljubav in P. drugom a. liebreich, zuyorkommend, humanus, amicus, Rj. 379b. Prava svojijem područnicima i drugovima bio je vrlo ljubazan. Soyj. 76. Sa svojijem učenicima bio je prilično ljubazan. 94. Velika mu hvata na ljubavnom pismu. Kolo II, 15. Osobito tvome bratu . . . ljubavno podražlje. 15 (11). Ljubav u svjetu sat meda, slast duši i zdravlje kostima. Prič. 16, 24. *od*. Svaki svakome da da mirno i ljubavno što je za koga. Kov. 58. — *pradjeri s takim nast.* božajan, gožajan.

ljubaznica, *f.* *de* Gelichte, amicus, Rj. ljubavna (1), ljubljiva, dragi ženska osoba, vidi ljubovnica, milosnica, svaderka, druga, suprotno neljubaznica. — **Kralj** Trojan, koji je svaku noc kao u Srijem te ljubio nekaku ženu ili djevojku . . . Kad bi došao k svojoj ljubavnici, natakli bi konjima zob. Rj. 759a. Dvije carova sina ljubavnice, videći da je carov sin prestao k njima dolaziti. Npr. 260. Nazvaču narod svojijem koji nije moj narod, i neljubaznici ljubavnica. Rim. 3, 29.

ljubaznik, *m.* *der* gelichte Freund, amicus, dilectus, Rj. ljubavna (1), ljubljiva, dragi čorjek.

ljubaznost, ljubaznosti, *f.* *de* Lieblieckheit, suavitus, Rj. osobito onoga koji je ljubazan (2), ljubljiv.

Ljuben, *m.* ime muško, Rj. — *imamo s takim nast.*: Malen, Maljen, Mavren, Milen, Miljen, Mladen, Mlagjen, Mragjen, Obren, Ognjen, Raden, Ragjen, Ralen; *(postavljen participijem)* Mišljen, Obreten, Sreten, Uješen.

Ljubenko, *m.* ime muško, Rj. osn. u Ljuben. Osn. 294. — *takva hyp.* Milenko, Miljenko, Radenko, Ražjenko.

ljubezan, ljubezna, *adj.* vidi ljubazan. — Neka su miene kao i ružica, neka su ljubezna, kao i ljubica. Npj. I, 102. Ja joj rekoh: dobar večer, draga, ljubezna! Here. 252. T kući ljubeznoga prijatelja moga. Npj. 4, XVIII. Ljubezno vas pozdravljam. Straž. 1886, 606.

ljubežljiv, *adj.* (u Dubr.) lieberoll, suavis, Rj. koji je pun ljubavi (dobrote) k drugima, vidi ljubazan 2, i syn. ondje.

ljubi, *f.* *lieb*, (po jugozap. kraj.) vidi ljuba: Al' dotra ljubi nevjerna, pri ruci joj gajtan prezeala. Rj. čena 2, vidi i ljube škod ljuba. — Od dobrote drugu ljubi što je znao. Npj. I, 41. Sa knežijom, svojom ljubi drugom. 5, 126. Proggi me se moju ljubi drugu. Here. 23.

Ljubičica, *f.* ime žensko, Rj. *dem.* Ljubičica. *hyp.* Ljuba.

ljubičica, *f.* — **1**) vidi ljubičica. Rj. vidi i vijojla, vijola, vijojla, viola, *cipt.* — Ljubičica je sama rekla, da je prvi cvjet od ljeta. Po kitu ljubice, po drugu ružice. Rj. — **2**) (u Boči) trava maca, kojom se košnice mažu, *melissa officinalis*, *cf.* matičnjak: Na ljubicu majko, u svoj domak majko! (govori se rojm). Rj. vidi čelma ljubica, čeljena ljubica.

ljubičast, *adj.* *vulcanellus, violaceus*, Rj. što je boje kakva je u ljubice (cvijeta) 1, vidi mormeneviš. — *Zarjasi* bijeli, zeleni i ljubičasti bijahu obješeni. Jestir. I, 6.

Ljubičica, *f.* (u Srijemu i u Bačkoj ljubičica) *das*

Ljubovan, ljubovna, *adj.* *vidi* ljubavan. Rj. *što pripada ljubovi (ljubavi), vidi* ljubavan.

Ljubovec, *f.* (st.) *vidi* ljuba: Ne će Puljo groša ni dukata, veće iste ljepotu gjevojkju tavnu noćen za vjernu ljubovec. Rj. *čena* 2. — Ako mu da šćer za ljubovec, i car mu bez odgovora obeća. Npr. 263.

Ljubovigja, *f.* rijeka u nahiji Sokoskoj, utječe u Drinu. Rj.

Ljubovnica, *f.* (po krajini Negotinskoj) *Gelichte*, *amasius*. Rj. *vidi* ljubaznica. i *syn.* *ondje*.

Ljubovnik, *m.* (po krajini Negotinskoj) *der Gelichte*, *amasius*. *cf.* ljubavnik 2. Rj. i *syn.* *ondje*.

Ljubškânje, *n. dem.* od ljubljenje.

Ljubškati, ljubškâm, *v. impf.* *aliquantulum admirare*. Stull. *dem.* od ljubiti, *vidi* ljupkati.

Ljučki, mjesto ljudski, koje *vidi*, kako se d i s u govoru sastavlja u *e*, neki i pušu tako: Ljučki čovek ljučki i govori, a pogani poganski. Posl. 173.

Ljućavina, *f.* (u Bočji) Stucanje, *das Hulpen, eratio*, *cf.* rigavica, Stucavica. Rj. *vidi* čikavka, podrig. — Ljućarina (osn. u starom prvom liću jedn. sadaš. vrem. od ljutiti). Osn. 166. — riječi s takim nast. kod državina.

Ljućenje, *n. das Erhossan, exacerbatio*. Rj. *vrb.* od 1) ljutiti, 2) ljutiti se. — 1) radnja kojom tko ljuti koga. — 2) stanje koje biva, kad se tko ljuti. **Ljuda**, *f.* (u Bačk. i u Banatu) *augm.* od čovek. *cf.* ljudina, ljudeskara. Rj. *vidi* i ljudetina, ljudirina. **Ljudeskara**, *f. augm.* od čovek. Rj. *vidi* ljuda, i *syn.* *ondje*. — za nast. *isp.* babuskara.

Ljudetina, *n. homo procerus, ingens, grandis*. Stull. *augm.* od čovek. *vidi* ljuda, i *syn.* *ondje*.

Ljūdi, ljūdi, *m. pl.* Rj. u 3. 6. i 7. *pad.* *mnol.* *ima*: ljudna i ljudima. Obl. 8. *vidi* ljuggi: za *syn.* *uzima* se čovek. — 1) *die Menschen, hominis* s. Rj. *muškara*, *mužeri*, *djetici*: Carica, koja mnoge ljude i žene s ovoga svijeta smučae. Npr. 211. Zdrave žene i decu potupa u kola, a ljude posadi na konje. Miloš 102. Ohrabrite se i budite ljudi, o Filisteji. . . budite ljudi, i udrite. Sam. I. 4. 9. Ljudi tada bijasæ na broj preko 600.000, a svega duša oko tri hiljade hiljada. Prip. bibl. 45. — 2) *die Leute, homines*. Rj. *bez* razlike muškoga i ženskoga roda. *vidi* ljudstvo. — Dundar. *gomilite ljudi*. Rj. 145a. Kad pop s ostalim ljudima pogje iz crkve. Npr. 171. Bolje je božić kužan nego južan. (Jer među ljudma više bolesti ima. . .). Posl. 22. Muka ide po ljudma. 184. Vi još ne poznajete ljudi od srijeta. Straž. 1887, 62. Kao što se u Hristu javio Bog ljudma. DP. 306.

Ljudina, *f. vidi* ljudeskara. Rj. *vidi* i ljuda, i *syn.* *ondje*. — Učitelj, koji je bio zdrava i jaka ljudina, priuš seljaka i s jedne i s druge strane. Danica 3, 239.

Ljudište, *n.* (u C. G.) *der Unmensch, moralisches Ungeheuer von einem Menschen, homo inhumanissimus, monstrum hominis*: bio čovek, pa sad ljudište. Rj. *vidi* čoečište, nečovek, odljud. — osim *ora* driji riječi (ljudište i čoečište) jošte je *samo* kod riječi blatište nastaruk iste značenja *augmentativnoga*.

Ljudokradica, ljudo-kradica, ko ljude krade, biće muškoga i ženskoga roda. *isp.* konjokradica. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio. . . ljudokradica. Nov. Zav. VII. Pravedniku zakon nije postavljen, nego ljudokradicama, lažjivcima. Tim. I. 1, 10.

Ljudomora, *f. m.* (u Srijemu) kaže se panduru, koji n. p. na spahijskome poslu ne da ljudina odmoriti se. Rj. *ko ljude mari n. p. nagoneti ih odeći na posao*.

Ljudožder, *m.* ljudo-žder, *ko ljude ždere, jedn.: der Menschenfresser*. — Ako roditelji ljude jedu, postaju i djeca mali ljudožderi. Priprava 15. *isp.* tako sluč. riječi kod hljebožder.

Ljudski, *adj.* *menschlich, Menschlich, humanus*: ljudski čovek, (u Dubr.) *ein ardentlicher Mensch*. Rj. (= valjan čovek). što pripada ljudima, a i čo-

rvjku *lujemu god, vidi* ljudski. Klocolica, jedan se obuče od prilike kao čoroje da mu se ljudsko ništa ne vidi. Rj. 276b. Kad se čovek jedan put otpedi od ljudskoga društva, on počne. . . Rj. 792a. Kazu da je nekakav gur boveći ukazao na mrten ljudsku glavu i progazio s konjem. Rj. 808a. U jednom velikom kazanu ključa voda, i u njoj se kuvaju ljudska glava. Npr. 89. Ko izgubi svog ljudski, izgubi i strah Božij. Posl. 139. Fako mi se ne iskopala tri spomena: ljudski, skotski i zemaljski. 305. Nastojao . . . s ljudskim govorom svakome počast dati. Kov. 52 s 7. Jer bismo imao na svomom *von Luchko* kvaniti svoj jezik. Ps. 29. To su važud ljudi u svjetskoj i ljudskoj obzi. Priprava 50. Pčinjen vas loceim ljudskim. Mat. 4 19. Pčinose zvan bez krvi za grješa ljudski. DP. 315.

Ljudski, *adv.* *menschlich, menschlich, menschlich, ut car*: ne zna ljudski, nego paski ili čiganski: hoćeš ljudski? Rj. *kada dubljaj ljudina, zapadni rgjava, vidi* ljučki. — Būska, *adv.* ljudski, Rj. *po*, kao što Bog miluje. Rj. 38b. Nemoj nemišiti to živine, nego ga ljudski zakolji (kad ko što rgjava kolje). Rj. 373a. Ljučki čovek ljučki i govori, a pogani poganski. Posl. 173. Tako se ljo ponca, da ni od starešina niko nije mogao s njime ljučki govoriti. Danica 1, 26. Tako će i nama svjerna biti sve ljučki i počeno. Kov. 58.

Ljudskost, ljudskosti, *f.* (u Pastr.) *die Menschlichkeit, humanitas, cf.* ljudskota. Rj. *osobina onoga što je ljudsko, isp.* čovječnost.

Ljudskota, *f.* (u Pastr.) *vidi* ljud-kost. Rj. *riječi* s takim nast. kod čistota.

Ljudstvo, *n.* *die Menge Leute, multitudo*. Rj. *kao coll.* od ljudi, *mnogo ljudi, vidi* dundar, svjetina. — Pored svega toga na sreću *prosećivnoga* ljudstva ne bi platića izla iz ruku ženskihje istrgetna. Priprava 148. Ljudstvo će se sleći oko tebe, iznad njega izagji u visinu. Ps. 7, 7. Viko stoji ljudstva na gorama kao da je velik narod. Is. 13, 1.

Ljudarina, *f. augm.* od čovek, *vidi* ljuda, i *syn.* *ondje*. — Al' eto ti jedna ljudarina, crinjaše se kao i paklina. Npj. 5, 511. — *taka augm.* kod baburina.

Ljuggi, *m. pl.* (u C. G.) *vidi* ljudi: Da je suda u orijeh ljuggi. Ako bude kako ljuggi kažu. Rj. — Jes' li čuo, kako ljuggi kažu: Ka' je Mitar ovce ukradio? Npj. 2, 631.

Ljulj, *m.* (u Dalm.) u Senici nekakav izrod nalik na štur ječam, kojega kad čovek više izije, kažu da se opije tako da se za tri dana jedva otriježni, *der Trunzel* = Rj.³ *Luleh, lulum stomulatum* Rj.³, *cf.* vrat 2. Rj. — *Trunjo*: ljulj (lolum). Osn. 64.

Ljuljajka, *f.* (u Dubr.) *vidi* ljuljaska, enljajka. Rj. *vidi* čuljka, gerajka, salandžak, *ono na čemu se tko ljulja*, za nast. *isp.* dubajka.

Ljuljanje, *v. das Wagen wach das Hutscheln, agitatio inanis, aut in machina suspensa*. Rj. *verb.* od ljuljati, *radnja kojom tko ljulja koga, dem.* ljuljkanje.

Ljuljaska, *f.* *die Schaukel, (osterr.) die Hutsche, machina suspensa, oscillum*. Rj. *vidi* ljuljajka, i *syn.* *ondje*. — pred 8 osn. u ljuljati. Osn. 302.

Ljuljati, ljuljâm, *v. impf.* Rj. *v. pf.* *prosti* ljuljmati; *sluč.* zaljuljati, *v. impf.* *sluč.* poljuljivati, *dem.* ljuljškati. 1) *wagen, agitatio inanis*. Rj. *ljuljati dijete (u koljčevu), vidi* culjati, nihati (njihat), šikati, zibati. — Da su tebe zaboljele ruke ljuljajuci nekaka uvik. Npj. 1, 612. — 2) *(osterr.) hutschen, agitatio in machina suspensa*. Rj. *ljuljati na ljuljaji, vidi* culjati 2. — b) *sa se, refl.*: Gdje koji se na Gjurjev dan ljuljaju o drjepnu, da bi bili zdravi kao drjepn. Rj. 151a. *vidi* i gegati se 1. — 3) *a) ljulja n. p. cjetar drvo, vidi* njihat. — Vjetar duva, javorinu ljulja. Npj. 1, 288. Sta ste izišli u pustinji da vidite? Trsku, koju ljulja cjetar? Mat. 11, 7. — b) *su se*,

Ljũteza, *f.* mjesto kamenito u Cucama: Iz torine u *Ljũtezu* ljutu. Rj.

Ljũtica, *m. n. p.* Bogdan, *der hase* i: *Himno* Bogdan. Rj. *ljuti* (3), *žestoki, vatrou* (*Bogdan*), *hyp.* Ljũto.

Ljũtica, *f.* (u Grblju) zmija ljutica, *die Basc*: Tako se ne vakao potrbušice kao zmija *ljutica*. Rj. *ljuta* (3) *zmija*. — To ti pepeljuba, to ti emokruz, sve je *ljutica*. D'osl. 136.

Ljũtić, *m.* (ljutić? Rj.³). Rj. — **1**) *raunwalus* L. Rj.³ *biljka*. — **2**) *raunwalus stevni* Bess. Rj.³ *biljka*. — *riječ* s *takvim* *ust.* *kod* *branić*.

Ljũtika, *f.* (u Dubr.) *vidi* aljma (dika). Rj. — *osp.* u *ljut* (1). *riječ* s *takim* *ust.* *kod* *apika*.

Ljũtina, *f.* — **1**) *die Herbe, acerbis* s. Rj. *osp.* u *ljut* 1. — **2**) *mori* me *ljũtina*. *Sadobrennen, soba, pyrosis*. Rj. — **3**) *die Erbussheit, irritatio*. Rj. *osp.* u *ljut* 2. *vidi* *ljũtnja*, i *šja*. *kod* *gnjev*. — *Pocrditi se od ljũtine*. Rj. 515a. Pak ti u *ljũtini* može što učiniti. Npr. 56. Spopađnem u *ljũtini* komade svile, i sve ih izderem u krpe. Damica 2. 129. Proklet da je gnjev njihov, što bješe nagao, i *ljũtina* njihova, što bješe *žestoka*. Mojs. 1. 49. 7.

Ljũtiti, *adj.* *zornit, iratus*. Rj. *vidi* *ljut*. 2. *šju*.

kod *gnjevan*. — *Ljũtit* kao pas u *žezelju*. Rj. 156b. *Ljũtit* kao zmija između gospođa (uz međjudnevni, kad se vađa da puzi da odlazi sa zemlje). Posl. 173.

Ljũtiti, *lũtũm, v. impf.* Rj. *v. pf. slov.* iz-ljũtiti se, *na-*, *sa-*, *ods-*, *po-*, *pa-*, *ra-*, *uz-*. — **1**) *hase mačkan, erblassen, erble*, *od* *arom*, *eraba*, Rj. *ljũtiti koga, čuati ga* (*erba* *erba*). — **1**) *pp-* smi, namiti konja, t. j. *ljũtiti ga* i *ukati*. Rj. 314a. *što* ti *konja* *ljũtis*? Here. 258. — **2**) *sa* se, *refleks. v. pf.* *prasti* *ljũtanti se*. — **2**) *ar*, *erblassen, erablen*. Rj. da se nije tako *jed* *ljũtiti* *za* *pramom*, može biti da bi. Nov. Srb. 1817. 542. — **3**) *ljũtiti se*, *zami*, *kad* na velikoj zimi *promieć* *snijeg*, a *od* zime ne može dobro da *udari*. Rj. — *osp.* *od* *kod* *gnjev* (1).

Ljũtanti se, *ljũtanti se, v. r. pf. maza, v. r. impf.* *ljũtiti se*. — *Samo* *kad* bi *u* *sto* *ljũtanti* *u* *apika*, *zornio* bi ga *pravim* *preinamam*. Mil. 89.

Ljũtnja, *f.* *die Erbussheit, irritatio*. Rj. *vidi* *ljũtina* 3. *srdnja, šja*, *kod* *gnjev*. — *erba*, *bitim* *ust.* *kod* *žeznja*.

Ljũto, *adv.* Rj. *vidi* *ljut*, *asobito* *pod* 1.

Ljũto, *m. hyp.* *od* *Ljũtice*: *Ole* *Ljũto* *dyoru* *bi* *jelome*. Rj. *gpa*, *Ljũta*, *roc*, *Ljũto*.

M.

1. ma, Rj. *conj.* — **1**) *aber, ut, cf. a.* ali: Sve si dobro učinio, *no* *govori* *ne* *samo* *sagradio*. Rj. *vidi* i *ama*. — *Baba* *mu* *odgovori* . . . u *toj* *kući* *da* *ima* *taka* *gjevojka*. *„ma“* *reće* *mu* *„sinko* *moj! kogod* *je* *tano* *hodi* *da* *je* *prosi*, *nijedan* *se* *nije* *više* *vratio*. Npr. 93. Onu *čudesnu* *goru* *kad* *vidi*, *upita* *je*: *„Ma* *ženo* *moja! kaži* *mi* *što* *ona* *gora* *gori*. 119. Ako je *med* i *sladak*, *ma* *ne* *valja* *prst* *ugrizati*. Posl. 4. I *mačka* *cara*, *gleda* (*ma* *ga* *se* *ne* *boji*). (Odgovori se *kad* *ko* *reče*: *što* *me* *gledaš?*). 103. *Ma* *gjevojevi* *sreću* *gubi* (n. p. *kad* *se* *za* *kakvu* *reče*: *dobra* *i* *poštena* *gjevojka*, *ma* — *ali*). 173. (*Ma* *mu* *reče* *Airović* *Ibro*). *ma* *na* *strani* *306* *znači* *ali*, *ama*. Npj.¹ 4. 350. — **2**) *vidi* *makar*: *ma* *što* *bilo*. Rj. — *Stijena*. 2) u *Dubrovniku*, *kamen* *ma* *i* *mali*. Rj. 715b. *Da* *će* *jošt* *jedanput* *da* *ide* *sreću* *pokušati* *i* *ženu* *ma* *na* *koji* *način* *ukrastu*. Npr. 203.

2. m̃a, Rj. *interj.* — **1**) (u Boči) *vidi* *m̃a*: *ma* *ti* *ovo*, *cf. maj*. Rj. *vidi* *i* *m̃aj*. *uzrikuje* *se* *kad* *se* *što* *daje*: *Pos* *voko* *pos!* *ma* *voko* *mi!* Rj. 71a. *Peškir* *ma!* *Rekao* *gjever* *kad* *mu* *je* *snaha* *počila* *te* *se* *umio*, *a* *ne* *dala* *mu* *peškira* *da* *se* *obriše*. Posl. 217. — **2**) *vidi* *m̃a* *m̃a*. Rj. *uzrik* *kajim* *se* *vabi* *krava*.

3. m̃a (*m̃a*), *m̃a*, *m.* *vidi* *mah*. Rj. u *krajevima* *gdje* *se* *u* *gororu* *ne* *čuje* *glas* *h*.

maa . . . *vidi* *maha* . . . Rj.

m̃ac (*m̃ac*): *Laut* *um* *die* *Katze* *zu* *raufen*. *sonus vocandi felcm: m̃ac* *m̃aco* *m̃ic!* Rj. *uzrik* *kajim* *se* *zore* *mačka*. — Jednom *mačku* *ime* *kundrac*, *drugom* *nakundrac*: *Šic* *kundrac!* *mae* *kundrac!* *oberbac* *bakundrac* (*ko* *više* *puta* *zasopee* *brzo* *može* *reći* *da* *se* *ne* *pomete*). Rj. 315a.

M̃aca, *f.* *ime* *žensko*, *hyp.* *od* *Marija*, *cf.* *Mara*. Rj. *roc*. *M̃aco*. — *M̃aca* *nosi* *suknju* *od* *pargala*, *i* *maramu* *žuta* *gazimira*. Rj. 82a. *Ma-ca*. *toknu* *žen*. *hyp.* *Doea*, *Jeca*; *Vice*.

m̃aca, *f.* (*roc*. *m̃aco*). — **1**) *hyp.* *od* *mačka*, *das* *Kätzchen*. Rj. *vidi* *cica*. — *Pis* *m̃aco* (*na* *kiselo* *govno!* (*Kad* *kihne* *dijete*). Posl. 248. *Stogozji* *m̃aco* *okoti* (*ili* *omaci*), *sve* *miše* *lovi*. 355. *Dogje* *m̃aco*, *ogrebe* *ga*. Here. 285. *A* *da* *bih* *jošt* *živa* *bila*, *ja* *bi* *m̃aco* *podranila* (*pothranila*): *O* *ti* *m̃aco*, *mau*, *mau!* 287. *takra* *hyp.* *brića*, *kuća*. — **2**) *trava* *što* *se* *njom* *mažu* *košnice*

kad *se* *roj* *stresa*, *vidi* *marjenjak*. Rj. *vidi* *i* *ljubica*. — **3**) *kad* *se* *roj* *hyata*, *ili* *sačeraje* *u* *košnici*, *onda* *se* *više*: *sjedn* *m̃aco!* *sjedn* *m̃aco!* *sjedn* *m̃aco*, *sjedn* *i* *ja*. Rj. *hoće* *hyp.* *od* *m̃acica* 1. — **4**) *adv.* *Flocke* *der* *Weidenblüthe* *das* *Kätzchen*, *aphousus* *ulub*. Rj. *u* *u* *erbi* *kuć* *ro*. — **5**) *povjema*, *što* *se* *izvlače* *iz* *velikoga* *vlasa*. Rj.

mačacau, *m. hyp.* *od* *mačak*, *vidi* *mačau*. — *Njeza* *mačaka* *pića* *domaćine*: *Mar* *mačane*, *mačacane*, *kakva* *ti* *je* *nevoljica* *te* *si* *setan*, *neveseo?* *A* *govori* *mačacane*: *Kako* *ne* *ću* *setan* *biti* . . . Živ. 11.

m̃acau, *m.* *vidi* *mačak*: *M* *besedi* *bratue* *m̃acau*: *Što* *je* *tobi* *bratue* *m̃acau?* Rj. *hyp.* *od* *mačak*, *vidi* *mačacau*. — *Njeza* *mačaka* *pića* *domaćine*: *Mar* *mačane*, *mačacane*, *kakva* *ti* *je* *nevoljica?* Živ. 11. *m̃acau* *ro*, *u* *m̃aca*, t. j. *mačau*. Osn. 139. *i* *deru* *hyp.* *kod* *brajan*.

mačárno, *mačárula*, *m.* (u Boči) *dijete* *koje* *umre* *nekršteno*, *pa* *poslije* *(kao* *što* *se* *priopovijeda* *u* *grobu* *ozi* *vi* *i* *iz* *groba* *kašto* *izlazi* *i* *malu* *djeću* *umci* *i* *lavci*. *Kazu* *da* *mačarali* *moću* *idu* *u* *društvu*, *i* *svakome* *navrh* *glave* *gori* *mala* *syješica*, *a* *oni* *plještu* *rukama* *i* *podvikuju*. Rj. *vidi* *mačárno*. — *Tuzje* *su*: *mačárno* *i* *mačárno*. Osn. 126.

m̃acast, *adv.* n. p. *krava*, *katzenfarbig, coloris felini*. Rj. *u* *čepu* *je* *dlaka* *kao* *u* *m̃ac* (*mačka*). — *M̃acanja*, *vo* *m̃acast*. Rj. 319a. *M̃aculja*, *krava* *m̃acasta*. Rj. 319a.

m̃acim, *adv.* *što* *priopada* *muci*. — *M̃acina* *trava*, *f.* *der* *gemeine* *Baldrian*, *valeriana* *officinalis*. Rj. 348b. *biljka*, *M̃acim* *staba*, n. (u Vršcu) *vidi* *znajevce* *otresine*. Rj. 348b.

mačárno, *mačárula*, *m.* (u Boči) *vidi* *mačárno*. Rj. **m̃aciti**, *m̃acim, v. impf.* Rj. *v. pf. slov.* iz-m̃aciti *ti* *se*, *o-m̃aciti* *ti* *se*, *vidi* *koiti*, *koiti* *se*; *l̃c̃i*, *l̃c̃i* *se*. — **1**) *šnje* *werfen* (*von* *der* *Katze*), *pario*. Rj. *m̃acika* *m̃aci* (*katji*) *m̃acice*. — **2**) *sa* *se*, *refleks.* *werfen* (*von* *der* *Katze*), *pario*. Rj. *mačka* *se* *m̃aci*, *kad* *muci* *m̃acice*, *zaučenje* *kao* *kad* *i*, *s* *razlikom* *što* *ordje* *nema* *objekta*.

mačko, *m.* — **1**) *vidi* *derež*. Rj. *kupa* *na* *koju* *bi* *pricerzili* *onoga*, *kojemu* *su* *davali* *batine*: *Kako* *je* *kmec* *povalio* *na* *mačke* *nekog* *seljaka*, *i* *udario*

mągļenje, *n.* *das Umwelta, obumbildita.* Rj. *verb.* od magļiti, radnja kojom tko magli.

mągnēt, magnēta, *m.* *das Magnet, Magnet.* *der Magnet.* potvrda u pridjevu magnetni, koje vidi.

mągnētū, *adj.* *što pripada magnetu.* — Sjevernica, u Delabeli i u Stufica (kod riječi busula) *magņetau igla.* Daničić, DPosl. XVII.

mągļjānje, *n.* *verb. od.* magļijati, radnja kojom tko maglja.

mągļjast, *adj.* *što može zamagļijati:* U mene su oči *magļjaste.* Here, 159.

mągļjati, *jām, v. impf.* magļije sastarjati, *vidi* činiti 2. *v. pf. slož.* zamagļijati. — Dozovu jednu vještici, babu iz sela, koja je znala *magļijati.* Npr. 112. Da sam vače brata *magļijaba.* Here, 145.

mągļje, mągļja, *f. pl.* *vidi* čini: Bacila je na sebe *magļije.* Rj. *vidi* i *čar. i syn. mąļje.* — Magļionica, žena koja *magļije* sastavlja. Rj. 311a. Magļionik ... nosi uza se različn *magļije* ... on zna *koje* od ovjeh *magļija* valja *sastariti* i na kakovo *zlo* namijeniti. Rj. 311a. *Lūķek* od *magļija* (matpīs pripovijeci) ... Šetajući jedan dan *nastupi* na *magļije*, oboli i kljoni ostane savrtijeh noga i ruka. Npr. 262. Hudu mužu u kupusu *magļije* čariti. DPosl. 27. *Tal.* magļa.

mągļjiskī, *adj.* *što pripada magļijama:* Pokorava se kao da je pred kakvom *magļjiskom* silom! Megj. 219 (Daničić u takom dogovjēju *uz* sačima ij, *isp.* abadžinski).

mągļilan, mągļiona, *adj.* *što pripada magļijama:* Koja nema pristupišta prek' ovoga bjeđa dvora ni kamena kamenica, ni udovna udovica, ni *magļiona* magļionica. Rj. 376b. — *isp.* magļionik.

mągļionica, *f.* žena koja *magļije* sastavlja, *čine* Zautherin, *magļa.* Rj. *isp.* čaralica, i *syn. mąļje.* — *postanje* *vidi* kod magļionik.

mągļionik, *m.* (u Boči *der Herrenmeister, mepts.* Magļionik je malo nalik na vješticu, ali se ne može kao ona pretvoriti u drugu životinju, nego nosi uza se različne *magļije*, kao n. p. igle bez nšiju, sjele dlake iz glave, osječene nokte, prezju koja je sagrinjala, crnu vunu itd.; pa kad hoće kome da naudi, on zna *koje* od ovjeh *magļija* valja sastaviti i na kakovo zlo namijeniti. Rj. *vidi* čarovnik, i *syn. mąļje.* — *osn.* u magļilan.

mągļistor, *m.* *vidi* učitelj. Rj. *Lat.* magister. — *Magļistore*, moja medna usta! Ostala ti tvoja škola pusta! Puštaj gjake na divor sokake. Rj. 119a. Ako li bi gje u nahiji bila škola, onda ljudi iz okolnijeh sela vode djecu *magļistora.* Rj. 841b.

mągļistorov, *adj.* *vidi* učiteljev. Rj. *što pripada* *magļistora.*

mągļistorovica, *f.* *vidi* učiteljevica. Rj. *žena* *magļistorova.*

mągļistoriskī, *adj.* *vidi* učiteljski. Rj. *što pripada* *magļistorima.*

mągļistrāt, magļistrāta, *m.* (u vojv.) *der Magistrat, senatus.* Rj. *vidi* magistrat, *poglararstvo* (a. p. *caroško*).

mągļistrātskī, *adj.* *magļistrātsch, senatorijs.* Rj. *što pripada* *magļistrātu, vidi* magistratski.

mągļupac, mągļupca, *m.* (u C. G.) *der Koch, coquis, cf.* kovar, magļupnica, Rj. — Megju ljudma ... koje kralj ... dade Dečanimu da budu *magļupci.* DRj. 1. 59. Valja da su bili ljudi koji su davali nastavru hljeb, 2. 55 (*kod* riječi *magļupca*). — *mągļupac* (od tugje). *Osn.* 338, *syn.* kod kuhac.

Mągļupačkī, *adj.* (u Baru) *vidi* Ciganski. Rj.

Mągļupak, Mągļupka, *m.* (u Baru) *vidi* Ciganin, Jegļupak. Rj.

Mągļupče, Mągļupčeta, *n.* (u Baru) *vidi* Ciganče. Rj.

Mągļupka, *f.* (u Baru) *vidi* Ciganka. Rj.

mągļupnica, *f.* *Klosterküche, culina monasterii.* Rj. *kuhina* *manastirska, isp.* magļupac.

māh (māh), māha, *m.* — **1 a)** *der Hab, itus:*

osjekao mu glava na jedan *mah* (jednu *mahonu*, t. j. od jednou, u jedan pat; Samo jednim od sabljice *mahona*, Rj. *vidi* zamajaj, *cf.* tir. — **b)** *kako* riječi: na jedan *mah* *zabiti*; u jedan pat, *riječi* *mah* *primila je i zabiti* *čes.* paripat, *rod.* sugamak, tren (treni, koje *vidi*, Kad ih sve vještice čovjeko sigleda ... U ovaj isti *mah* one sve prsun kad koja, Rj. 67a. Sad će jagnje u biti. U u taj se *mah* jagnje ovdje obri, Rj. 81a. Gijlasnuti, skočiti i u jed u *mah* pobjeći, Rj. 119b. Arambaša opkoli njutru sa svojijem društvom kuću nekakoga čovjeka, pa udare na nju. U taj isti *mah* čovjek se u kući obavija, Rj. 365a. Repac ... kad se najedi: u ovaj *mah* (cvelo) jos da mu se rep napne, mogao bi ... Rj. 648a. U koji *mah* on to reče, žito se upali, Npr. 79. Sad ne može da se pripne, dok na jedan *mah* *vidi* gje ... 91 *cf. gje*, U tri *maha* zakumi ga da se mače, 100 *(- patu)*, Čuva jednu kramač i troje praćica koji su u isti *mah* kramač sisali, 255. I tako se Pasmundžija u ovaj *mah* ome, Danica 3, 110. U koji *mah* zapita Petra: Sta je to? u ovaj *mah* potezne iz pišcolja, Sovj. 31. Ako u prvi *mah* koji od ovjeh pozinu, ko god nije svaki će reći: pobijen je narod, Sam. 11, 17, 9, *isp.* mahovi; boli me glava na *mahove*, Rj. 348b. — *crvčiti mah*, *za* *čeljade, kao* *osloboditi* s: Uzeti gjem na zub, *osloboditi* se, *uzeti mah* — kao konj, kad u me gjem na zub, pa ne mari što se nsteče, Posl. 339. Mā, m. *uzeo ma*, hat seinen Kopf aufgesetzt, gehorcht nicht mehr, cepit impetuous u *ma*, impetus, Rj. VIII *kao* *ukapstio* se *pa* u *sluša* *riše*, Ali su Turci tako bili oslilili i *uzeli mah* da ih ne mogu suzbiti, Sovj. 30. *za* *stev*, *überhand* *nehmen*, *überwachen*: Misirci prodavahu svaki svoju njivu, kad *glad* *uz* *jaka mah* ovaqu njima, Mojs. 1, 17, 20. Ima riječi u kojih je ovako u prvom pad, jedn. umetnuto a sa *svijem* *uzelo mah* i u ostalijem padežima te se bez njega ne govori ni jedan ... take su riječi n. p. lav, lan, mač. Obl. 4. — **2)** *od* *maha*, *odmah*, *nāmah*, *māhom*, *ogleich*, *ilico*: Tu s' *odmah* zametnula kavga, Rj. *vidi* *mahom*, *odmah*, *namah*, *omah*, *umah*, i *ostala syn.* kod *odmah*. — **3)** (u Boči *der Schimmel, wacer, cf.* mahovina, bugja pljesan: Na konjima nam sedla potrunuše, čadori nam *mahom* popadoše, Rj. *vidi* i *bugj*).

māhāc, māhāca, *m.* (u Boči *der Fächer, fahellum, cf.* lepeze, maholica, Rj. — Djever ovda donese snasi *mahac* (lepeze, crvčije i bječeve, Kov. 51.

māhāca, *f.* (u Baranji *vidi* mahaljka 1. Rj.

māhala, *f.* *das Viertel, das quartier* (u einer Stadt oder einem Dorfe, *cegio* *ubis*: Ja usadih višnju na igrištu, u zagledah konu u *mahali*, Rj. *kraj*, *predjel* *grada* *ili* *sela*).

māhālica, *f.* (u Boči *vidi* māhac, Rj. *vidi* i *lepeze*).

māhālĳka, *f.* Rj. *vidi* māška 1. — **1)** *das Bret* *auf dem der Hauf abgeklopft wird, frangibulum pro cinnabi*, Mahaljka je na dva drveta kao koca u visinu prema čovjeku poprijeko utvrjena hrastova potanka i o obje strane oštra dascica u širinu s dobre šake; ko māha on uzme nabijenu rječiu konoplje ili lana, pa stojeći udare njome o *mahālĳku*, te ispada pozder, *cf.* māhāca, Rj. — Po tom se počne (kudjelja ili lan) rediti: najprije se māha na *mahālĳe*, Rj. 647a. — **2)** (po juž. kraj.) *vidi* stiljega, Rj. *vidi* i mahānica, druga, stilja, *drvo* *kao* *veliko* *vrčeno* *što* *žene* *konce* *prepredaju* *u* *njegu* *i* *pletivo* *preda*. — *riječi* *u* *takrim* *vast*, *kod* *kazaljka*).

māhana, *f.* Fehler, Ausstellung, error, ritium, *cf.* māna: Kad ustala nevjestu, svemu tome *māhanu*, Rj. *vidi* falinka, *isp.* nedostatak, *pogrješka*. — Da ti nije *mal* *māna*: što je teli kriva glava, Npj. 1, 227. Sedamdeset i četiri prosca što sa sestri doslen dohodila, svakom sostra *nahodi māhanu*, 2, 231. Toj tazični mojfoj *mam* *nema*, 2, 267. Što je malen i neznan, *to* *bi* *mladoženji* ... *bila* *manu* e. Straž. 1887, 382. Jer su

mula mahrama: Nevjesta daruje sve (nekoga od kućana košuljom, nekoga čini drugim; svatove *mahramicima*). Npj. 1, 73 (Vuk). — 2) *bei den Lämmern das Talg der Eingenade, schum intestinum bestiarum*. Rj. — Vitale, obje džigerice i crijeva u *mahramcu*. Rj. 64a. *Oporujak*, ono, kao *dupuljasta mahramcu*, oko čega su crijeva u naokolo priraskala; u Šumadiji na gdjekojijem mjestima, kao n. p. u Bukoviku, u jaganjaca zovu *kraljiva*, i najviše se prodaje s džigericom. Rj. 463b. — 3) u goveda pod vratom što visi, *die Wamme, palear*. Rj. *vidi* pećica 2, plahitica 3, podvratnik.

māhuna, *f.* (*pl. gen. māhūnā die Schotte, siliqua, follicule*. Rj. *vidi* meluna, mohuna, dem. mahunica — Božanja, mahuna od hoba (a od graha zove se *mohuna*). Rj. 34b. Grah rogačić, *grah* (pasulj) u *mahunama*. cf. boranija. Rj. 98b. Pasulj se već u *mahunama* ozrnio. Rj. 451b. am. 2) u *mahuna* ono kao končić, što se skida odrezavši oba kraja u *mahune*. Rj. 46.

māhūnānje, *n.* *das Bekommen der Schotten, das Hälsen, siliquae apparitio*. Rj. *verb.* od mahunati se, stanje koje biva, kad se mahuna n. p. *grah*.

māhūnati se, *nām se, v. r. impf.* n. p. *grah, hal-sen, Schotten bekommen, siliquar*. Rj. u *banji* i *ba*; *refleks.* se: mahuna *grah*. M. Krkljuš.

māhūnica, *f. dem.* od mahuna. Rj.

māina, *f. die Hindstille (auf dem Flusse), silvium venti, mulcra*. Rj. *tišina (na vodi)*. — biće od tuge riječi. Osn. 162. *isp.* *Pal. mainare, maimainare, jedra spustiti*.

Māina, *m.* *Einer von Maine*. Rj. *vojvok od plemena Maina, vid. Mainac*.

Māinae, *Māinea*, *m.* *vidi* Maina. — Krivošijani, Pobori, *Māinci* i Bračić nose se kakogod i Crnogorci. Kov. 42.

Māine, *f. pl.* kao mala kuczina ili plemu u planini izmeđju Budve i Crne Gore. Rj.

māite, *f. pl.* (u Hrv.) kovče na prsima, cf. imbrete. Rj. — *tugja riječ*. Osn. 219.

1. māj, (u Bosni) *vidi* naj: Zabun asta! *maj*, oslad i usta. Rj. *vidi* mā 1. nā. *nāj* 1. *uzvikuje se, kad se što daje*.

2. māj, *m.* *peti mjesec u godini, vid. cvjetanj, svibanj*. — Meseć *maj*. Glas. 11, 194.

1. māja,* *f.* — 1) *vidi* kvasac. Rj. *vidi* i *kyas*. — 2) Nemoj koji pušku opaliti, dok ne pukne moga džesferara, e sam njega dobro napunio, sedam *majah* zelenoga praha. Rj.

2. māja, *f.* — 1) *hyp.* od majka, najviše snabe svekrvu tako zovu. Rj. — Devojka se vrati kući *maji svojoj*, a *maju* je jedva dočeka. Npr. 141. Što ćeš ovdje, odnili te vrazi? . . . more tebe poželiti *maju*. HNpj. 4, 408. — 2) *vidi* ređuša, staničica: Gje je mnogo *maju*, tu je malo *jaja*. Rj. *vidi* i *redara*.

majčētina, *f. augm.* od majka. Rj. *vidi* majčina, majčurina, *isp.* i *materešina*.

mājčēica, *f. dem.* od majka. Rj. — Mjesto dobar čoeće= materu se reče: *dobra majčēice*. Rj. 124b. Oproštaj iste od svoje majke: Oprosti meni, *milu majčēicu! milu majčēicu*, bela crkvice, oprosti meni, i blagosov' me. Npj. 1, 16.

mājčēići, *m. pl.* (u Risnu) kao da su od jedne majke, *als Brüder, ut fratres*. Rj. *isp.* majković.

mājčēin, *adj. vid. majkin*. Rj. *što pripada majci*. — Popovac, *vidi* *mājčēinu* *dušica*. Rj. 543a (*vidi* majkina *dušica*). *Mājčēino* *mlijeko*. (Kaže se za dobra čoeća). Posl. 174. Tako mi *mājčēine* *hrane!* 302. Nego *mājčēin* *sine* a sivi sokole, kad nam je ovako Bog dao . . . Kov. 68.

mājčēina, *f. vid. majčētina*. Rj. *vidi* i *majčurina, isp.* i *materešina*. — *takva augm. kod* *bardačina*.

majčūrina, *f. vid. majčētina*. Rj. *vidi* i *majčina, isp.* i *materešina*. — *takva augm. kod* *baburina*.

Mājda, *f.* *ime žensko*. Rj.

mājdan,* *m.* — 1) *die Erzgrube, fodina*. Rj. *gdje se kopa ruba, n. p. Jato, ulova itd. vid. rudnik, Grozdani majdan*. Rj. 84b. *Obaški majdan*. Rj. 457a. Dok su mene *deca majdana* *lutina*; jedan *majdan* u Kopaoniku, *degni majdan* Rudnička planina, od svih je ču bolje načiniti. Npj. 2, 201. — 2) *der Fandort, domēdium*: tu je majdan od gjevokaja, od dobrijež konja i t. d. cf. *matica* 3. Rj. *gdje čuju najviše ima*.

Mājdan-Pēk, *m.* *osada varošica*. Rj. u Srbiji u Porečkijem planinama.

mājdauski, *adj. Grabens, fodina*. Rj. *što pripada majdanu, majdanima*.

mājde (*mājdo*), *ipo* jugozap. kraja *zaista, qawiss, certe: Majda* *Cengić* *Smail-aga* *ne ču*. *Majda* *ne čes*, stari *gjeđe*. Rj. — *isp. Pal. mađ u poročanja, vid. jamačno i syn. majje*.

majdōnos,* *die Petersilla, petroselinum*. Rj. *vidi* *peršun, petrusina, biljka*. — Ne zna magarac što je *majdōnos*. Posl. 199.

mājjin, *adj. der* *māja, zj; māja*. Rj. *što pripada māju, Rj.*

mājka (*mājka*), *f. die Mutter, mater*. Rj. *vidi* *mati, nana, nena, bika, dada, đajka, dem. majčica, augm. majčina, majčētina, majčurina, materešina, hyp. māja, māle, māma, mājka* ne postaje upravo od *mati* nego od *māja*. Kad 2, 204. *gen. pl. majjaka*. Obl. 20, i *majki*. — *Bāba*, 1) *očina* ili *materna mājka*. Rj. 9a. Na ljubicu *mājka*, u svoj domak *mājka* — (kad se čele zovu u kosnicu). Rj. 131a. Zaujiti *jagnje* (n. p. kad nema *majke* ili kad mu neda sisati, nego je valja držati). Rj. 172b. *Mājka* *bila, mājka mila*. Posl. 173. *Mājka* *rodila, mājka* *liječila*. 173. *Mājka* i *Bog* *ima*. 173. *Siračijška mājka*, (Kaže se za dobroga starješinu narodnog). 285. Poslaću te na *tragove mājci*, da *stavica* obeseli *mājka*. Npj. 1, 338. *Māziću* *ga*, k'o *rajevna mājka*. 1, 356. *U gospođe mājke* *lepu* *čerku* *kažu*. 1, 356. *Pije* *vinu* *ljutica* *Bogdane* *s* *ostarilom* *na* *većeri* *mājkom* . . . *Stava* *mājka* *suze* *prolivaše*. 1, 541. On je silnu *sakupio* *vojsku*, al je *silnu* *uvelio* *mājku*. 1, 556. *Avaj* *Leka!* *vesela* *ti mājka!* 2, 235. (I ovdje *vesela* *znači* *gotovo* *žalosa*). Vuk. *No* *starije*, *moja* *slatka* *mājko!* 3, 522. Al bi dosta *jada* *počinio*, i *Srpskih* *mājki* *ucv* *jelio*. 4, 232. *Ta* *mlogo* *su* *mājki* *ucv* *jelili* *i* *našijeh* *crkvi* *opustili*. 4, 345. *Dosta* *sam* . . . *jadnijeh* *majak* *objadio*. Here. 227. Još sam ti *rad* *kazati* *što* *o* *posljednjem* *milostivom* *djelu* *koje* *na* *nama* *čini* *dobra* *mājka* *naša* *crkva*. DP. 359.

mājkatō, u pjesmi *vidi* *mājka*: A *djevojko*, *ka*'*oko!* *Id'* *npitati* *mājkatō*. Rj. *mājkatō* *mjesto* *mājku*, u *pjemi* *u* *kojoj* *se* *pjera* *kako* *govori* *Tarčin*: *kao* *što* *ima* *u* *takoj* *pjesmi* *i* *oro*: *Izidi* *na* *vrata*, *da* *ti* *vidim* *glarato*, *da* *ti* *kupim* *fesato*; i t. d. Here. 294. *mjesto*: *na* *vrata*, *da* *ti* *vidim* *glaru*, *da* *ti* *kupim* *fes*.

mājkin (*mājkin*), *adj. der Mutter, matris*. Rj. *što pripada mājki, vid. majčin*. — *Mājkina* *dušica*, *f. der* *Quendel, thymus serpyllum* *Linn.* Rj. 342a (*vidi* *mājčina* *dušica*, *babina* *dušica*, *popovac, biljka*).

mājkovīc, *m.* (u Boči) *n. p.* *dede* *mājkovīču!* kao *mājčin* *sin, der Mottersohn, matris deliciae*. Rj. *isp.* *mājčēići*.

mājmun,* *m. der Affe, simius*. Rj. *vidi* *mojemun, Simija*. — *Mājmun* je *mājmun*, ako čes ga u kakve haljine oblačiti. Posl. 173. *Mājmun* dakle, najpametnija od svih životinja, ne mogu ništa izmisliti. Priprava 52.

mājmunast, *adj. affisch, simiac similis*. Rj. *što je nalik na mājmunu*.

mājmunčād, *f. (coll.) die jungen Affen, simiolae*. Rj. *jedno od mājmunčadi mājmunče*.

mājmunčēe, *mājmunčeta*, *n. der junge Affe, simiola*. Rj. *mladi mājmun, mlade* *od mājmunčice, coll. mājmunčād*.

majmunica, *f. s. n. a.* — Mojemunaca, majmunica. D'Post. XIV.

majmunov, *f. l. des Affen, simii*, Rj. što pripada za nast. isp. alatov.

majmunski, *adj. Affen-, affisch, simiavum*, Rj. što pripada za nast. isp. alatov.

majolika, *f. n. primorju* Maiolica-Krui, casis (kako se zove, cf. bokar, burdak, milojka, Rj. vidi majolika, bokal, zemljan sad, bijel i šaren, za Sast. d.).

majstor, *m. — 1) der Meister, magister*, Rj. vidi m. star. — Paradižija, majstor koji drugim mogućnijim (kako se na par radi), Rj. 189a. Majstor za to ima ključa da ne boze rake, Post. 174. Majstor pletko-varića. Reče se u sali kad se hoće za koza da kaže da je *čak i da majstor*, 171. Te dohvati *drvene majstore*, od deveta on pravi ćeliju, Npj. 2, 128. Nikakav majstor *ne radi seoga zanata*, ne znajući šta gradi ni kako gradi, Pis. 66. Ovaj je Jovan Manojlović bio *čist st. i esli majstor* (tiskari, Sovj. 38, u primjerima cf. Post. 174, Npj. 2, 128, Pis. 66, Sovj. 38 majstor zanatliji, zanadžija, meštar. — 2) *Meister, peyter*, Rj. kao rj. šak, unijšau čenjek. — Za majstore zagađara plaće. Majstorija se svacemu hoće. Gledaj: Od nevolja i gora plaće, Post. 81. Nevolja je najbolji majstor, D'Post. 78. Može se kazati, da je Luka bio prvi ... majstor naučiti stihova, Opit. XXIV.

majstorbaša, *m.* majstor-baša, *glava, starješina majstorina*, isp. baša 3. — Majstorbaša na majstore više, HNpj. 3, 99.

majstorica majstorića, *f. die Meisterin, uxor magistri*, Rj. žena majstorova, vidi meštrovica.

majstoričin majstoričini, *adj. der Meisterin, magistra*, Rj. što pripada majstorici.

majstorića, *f. die Kunst, artificium*: to nije nikakva majstorića načiniti. Majstorića koze pase: dvije ožjera a tri dožjera (Post. 174), Rj. kao rješitina, unješitina, isp. majstor 2. — Za majstorom gora plaće. Majstorića se svacemu hoće, Post. 81. Nije nikakva majstorića među dobrima dobar biti, 216. Turci zeca na kolima hvataju (majstorićom posao rade), 322.

majstorišanje, *m. das Verfertigen einer Sache als Meister, artificium*, Rj. verb. od majstorisati, radnja kojom tko majstoriše.

majstorišati, majstorišćen, *v. impf. weistern, als Meister an etwas arbeiten, artificium ecreco in aliquo v.*, Rj. raditi što kao majstor.

majstorov, *adj. des Meisters, magistri*, Rj. što pripada majstora.

majstorski, *adj. meistlich, cregius*, Rj. što pripada majstora ili kojemu god majstora. — Bilo je šezeta, Kolje argovačkih i majstorskih, trgovaca, majstora, prodalica i t. d. Nov. Srb. 1817, 663. Nigda neću ni u kakav majstorski duvan bez poštovanja, Pripr. 174, ulec: Crkve majstorski sazidane od kamena, Danica 2, 108. Majstorski načinjena srebrna pica, Kov. 41.

majulika, *f. vidi* majolika, Rj. i syn. ondje. — Koliko je u oca majulika pisani toliko ti Bog dao sinu, Kov. 126.

majur, *m. der Meierhof villa*, Rj. vidi bačija, i suo, ondje.

majurdžija, *m. der Meier, villicus*, Rj. ko nastoji oko majura, vidi zaposat.

majurdžijin, *des Meiers, villici*, Rj. što pripada majurici.

majurdžijunica, *f. vidi* majurica, Rj.

majurica, *f. da Meierum, villici uxor, villina*, Rj. majur od njene zena, da ženska glava koja nastoji oko majura, vidi majurdžijunica.

majuricin, *adj.*, Rj. što pripada majurici.

majušau, majušna, *adj. dem. od* malen, Rj. vidi maecuk, i syn. ondje, za nast. isp. lagušau, tanušau.

mak, mākā, *m. der Mohn, papaver (somniferum)*, Rj. 3): tjera mak na konac (kad ko što hoće do najmanjega da istjera na kraj, Post. 324), Rj. u Post. 171. *Vak tumaci tu postoriću avaka*: Istraživati što do najpošljednje sitnice, 174. Zečji mak, vidi gorovijet, Rj. 209a. biljka, cf. sasa? I suviše tri kite cvijeca ... treću kudu maka bijeloga, da se smakne s ovoga svijeta, Npj. 1, 385.

makalj, māklja, *m.* (u C. G.) vidi obarača, Rj. u puške, vidi i otpnac. — makalj (kor. od koga je makovati i domak i zamka), isp. Osn. 129. za nast. isp. badalj.

makar, und sollte auch, wenn auch, etiamsi: makar kako bilo: makar ni jedan ne došao. Makar gdje, makar kad, makar ko, makar kako, makar kud, makar čiji, makar po što, makar što, Rj. ma-ka-(e), isp. dodajte ka, re. vidi ma 2, baš e. — Ili se utopio u vodu ili umro od zime, ili mu makar šta bilo samo kad se mrtav našao, Rj. 89b. Izvojštiti, nači makar otkud, Rj. 220b. Pak se molila Bogu da joj da da zatrudni makar zmiju rodila, Npr. 51. Makar hljeb u pepeo umakao, Post. 174. AP' ću poči, makar ću ne doći, Npj. 1, 305. Gledaju da ga pokaju makar i poslije pedeset godina, Danica 2, 93. U zidanju Jerusalima njegove su sluge radile i pomagale kao makar ko drugi, Pripr. bild. 101, isp. ovake rečenice: Ta daj mi, Bože, od srca porodica, da bi i ljuta zmija bila! Npr. 51. Da bili znau hljeb u pepeo (mjesto soli) umakati, Post. 47. Štogod zaišteš u mene daću ti, da bi bilo i do po carstva moga, Mark. 6, 23. Naumi na koji mu drugo način osvojiti, DM. 19. Njemu se trebaše utvrditi na prijestolu, stalo ga šta mu drugo, 165.

makare, *f. pl. vidi* skele, lazila, Rj. isp. i koze.

Makarije, *m.* — 1) ime osobito kalugersko, Rj. Macarius. — 2) *civis Gegend, regio quedam*: Dokle dogje Makariju tvrdom, Rj. nekakav kraj, vidi Makarje, isp. Makarijevo.

Makarijevo, *n.* kad sam pjevača zapitao gdje je to Makarijevo i šta, on mi odgovori da je Makarsku: Pravo ide uz Makarijevo, dokle dogje zelenoj Gabeli, Rj. isp. Makarije 2, Makarje.

Makarje, *n.*: Neretvu je vodu pregazio, pak on ode niz Makarje tvrdo, Npj. 3, 549. vidi Makarije 2, isp. Makarijevo.

Makarska, *f. adj.* mala varošica u primorju između Cetine i Neretve, Rj. vidi Makarijevo.

makarun, makaruna, *m.* (u Baranji) vidi kačamak, Rj. jelo od kukuruznoga brašna, kao žganci, syn. kod kačamak — isp. makaruo.

makaruo, makarula, *m.*: Što su gere i gavni, to su ženski makaruli, D'Post. 124. makaruo, makarula, macheroni, XIII, isp. makarun.

makazâr, *m.* (u Srijemu) der Rebenstecher, curcubacuchus (Aethrus cephalotes Fabr. Rj. 3), cf. strićak, Rj. cf. rauš, Rj. 3.

makaze, mākāzā, *f. pl. vidi* nožice, Rj. vidi i škare, dem. makazice, isp. mumakaze.

makazice, *f. pl. dem. od* makaze, Rj.

make, *f.* (u Grlju) Ziegenname, nomen caprae indî solitum, Rj. ime kozi, u nom. je uke, upravo make, u voc. make, isp. Osn. 51, isp. bābe, mā-ke, hyp. prema macast, macusta koza, tukva hyp. kod baka.

makinja, *f. vidi* mašuta, Rj. žensko dijete od 5—6 godina, vidi i mālā. — za nast. isp. robinja; riječi s takim nast. za bilje i rod mu kod brekinja.

Makiš, *m.* polje više Beograda pored Save (između Topčidera i Ostružnjice), Rj. imenu s takim nast kod Bjelisi.

Makivije, *f. pl.* nekakav svetac koji čini mi se pada prvi dan Gospogjina posta, Rj.

māklja, *f.* das Schabmesser, Schabeisen, Schabe-hobel, cutter doliarii. Rj. nož za makljenje, dem. makljica.

mākļjānje, *n.* Rj. *verb.* od makljati. — **1)** radnja kojom tko maklja što (das Schaben, rasio. Rj.), *vidi* makljenje. — **2)** radnja kojom tko maklja (bije) kogu (das Schlagen, verberatio. Rj.). — **3)** radnja kojom tko maklja (mnogo ide) (das viele Gehen. Rj.).

mākļjātī, *kljām*, *v. impf.* — **1)** schaben, scubo. Rj. *vidi* makljati, kao strugati. *v. pf.* slož. omākļjati. — **2)** fig. für: schlagen, dedoto. Rj. u prenesenom smislu: biti (bijem). i *syn.* kod biti. — **3)** riel gehen, iucelo; ima dosta do kuće pješice makljati. Rj. mnogo ići.

mākļjen (mākļjēn), *m.* (u C. G.) (Französischer Ahorn, ucer monspessulanum L. Rj.³) nekako drvo, nalik na kun. Rj. — *kljēn* i *kljēn* i *kljēn*, jamaće, ču je ista riječ biti složena sprjeda s nepoznatijem *ma* u *mākļjēn*, koji glasi i mākļjen. Osn. 135.

mākļjenov, *adj.* što pripada makljenju. Stullī.
mākļjenovīna, *f.* Stullī. makljenovo drvo.
mākļjēnje, *n.* das Schaben, rasio. Rj. *verb.* od makljati. radnja kojom tko maklja što, *vidi* makljanje 1.
mākļjica, *f.* dem. od maklja. Rj.

mākļjītī, *kljīm*, *v. impf.* schuben, rudo. Rj. kao strugati. *vidi* makljati 1.

mākūīrālā, *im* Scherze: auf und davon, abhit, excessit, cf. izdirala. Rj. u šalī: ode! pobježe!

mākūnūtī, *mākūnēm*, *v. pf.* *vidi* maći. Rj. *v. pf.* slož. iz-maknuti, ispod-, na-, od-, po-, pre- (se), pri-, pro-, raz-, s-, su- (se), u-, uz-, za-, zāmknuti. *v. impf.* mi-
cati. — *gram.* i primjeri kod maći.

māko! (māko!) ein charakteristisches Interkulture, wenn ein Zigeuner redend eingeführt wird. Rj. — Šante (braco!) kad se kazuje da je što govorio Ci-ganin, cf. mako. Rj. 849b.

mākōkūndraē, *m.* *vidi* kundraē. Rj.
mākōv, *adj.* Mohn-, pupaverens. Rj. što pripada maku: Učinio se koliko makoro zrno. DPosl. 141. — *zu* *nast.* *isp.* aptov.

mākōvača, *f.* pita od maku kao gibanica, eine Art Mohnkuchen, placentā quaedam pupaverē condita. Rj.

mākōvīna, *f.* u riječima: tanak bez kao makovīna, Mohnzeug, e pupavere. Rj. kao makoro platno, kao da je od maku.

mākōvīšte, *n.* Ort, wo ehemals Mohn gestanden, locus ubi pupaver fuit. Rj. mjesto gdje je bio mak posijan. — riječi s tukrim *nast.* kod davanīšte.

Mākōvīšte, *n.* planina (ili brdo?) u Srbiji.
mākōvskī, *adj.* *n. p.* kec, das Treffe-Ass. Rj. što pripada karti (kartanju), koja se zove Mač. makk (= žebul, žir) a Njem. Treff.

Mākra, *f. hyp.* od Makrena. Rj.
Mākrena, *f.* (u vojv.) ime žensko. Rj. dem. Makrenica. *hyp.* Makra. — Grčko žensko ime Makrina.
Makrenica, *f. dem.* od Makrena. Rj.

Māksa, *m.* (ist.) *vidi* Makso. Rj. *hyp.* od Maksim.
Māksim, *m.* Maximus. Rj. ime muško. dem. Maksimac. *hyp.* Maksa, Makso.

Maksimac, *Maksimac*, *m. dem.* od Maksim. Rj. *zu* *nast.* *isp.* Jovanae. dem. Maksimčić.
Maksimčić, *m. dem.* od Maksimac. Rj.

Maksimija, *f.* ime žensko načinjeno prema muškom Maksim. *isp.* Gjurčijija. — Maksimija pred šatorom veze... Maksimija, moja verna ljubō. Npj. 3. 31.

Mākso, *m.* (juž.) *hyp.* od Maksim. Rj. *gen.* Māksa. *voe.* Mākso. *vidi* Maksa. — Milošu se od ina ne može, no izije Maksu na megdana. Npj. 2. 560.

mākul,* *adv.* makul učiniti, *vidi* dogovoriti se: 1 tako su makul učinili, da ne smiju njemu udariti. Rj.
mākup,* *m.* *vidi* bitanga 2. Rj. *vidi* i ajmana. jova. — *kljuse* koje se najje u selu ili u polju, a ne zna se čije je.

1. māl,* māla, *m.* — **1)** das Vermögen, facultas: Nije rečeno da se vjeruje malu, nego Bogu. Mlada

moma mal do veka. Rj. kao imovina, imetak. *vidi* imanje 1. i *syn.* ondje. — Nije māla što se pod pažnjom ne može ponijeti (kao novci). Post. 215. No im dajmo nekoliko mala, i dajmo im hljeba nekoliko, da po putu ne lipsu od gladi... I daše im malu nekoliko, nekoliko malu od araca. Npj. 5. 397. — **2)** mal mu je, es geschicht ihm recht, lobent sibi. Rj. pravo mu je, hok mu je.

2. māl, māla, mālo, *adj.* koji u prvom padežu jedn. muškoga roda (māl) suda nije više u običaju, nego se njesto njega govori odrejeni māli ili neodrejeni malen; a u ostalim padežima može biti i neodređen. *isp.* Obl. B. *vidi* mao, i primjere kod mālo 1.

1. māla, *f.* *vidi* mahala. Rj. — maula: māla.
2. māla, *f.* (u Dubr.) žensko dijete, die Kleine, parva, cf. mašuta. Rj. *vidi* i makinja.

mālac, māla (maōac), *m.* — **1)** Uzni u maoca nakon paoca. DPosl. 149. malac, mali, ima Mikalja. X111. biće bez sumnje malac = mali *prst.* prema palac (*gen.* pāca, mjesto čega je ordje paoca). — **2)** *vidi* mali: sEj ti malac, je li čača kod kuće. J. Bogdanović.

mālahan, mālahna, *adj.* (po jugozap. kraj., a osobito u Dubr.) *vidi* malen: Ni mālahna ni velika. Rj. dem. od mali, takra *adj.* dem. kod grubahan. *vidi* i malan, malašan, mološan; maecak, mačcak, majušan. — 1 mālahan zalogaj kad godi prisjede. DPosl. 29. A s mālahūm u bešici šinom od'jelit' se nikako ne mogla. Npj. 3. 530.

mālaksati, mālaksēm, *v. pf.* schwach werden, debitor, cf. izemoči. Rj. *vidi* spješati, oslabiti, malaksati, izgubiti snagu. Rj. 703a. *v. impf.* malaksavati. — Izvukli se konji, t. j. malaksati. Rj. 221a (rukūci spješati). Budalasta snaga brzo malaksē. Postl. 30.

mālaksāvānje, *n.* das Ermüden, defatigatio. Rj. *verb.* od malaksavati. stanje koje bira, kad što malaksava.

mālaksāvati, mālaksāvām, *v. impf.* ermüden, defatigor. Rj. iznemogati, gubiti snagu. *v. pf.* malaksati.
mālan, mālana, *adj.* dem. od mali, takre dem. kod mlārgan. — Samo malo što je ostanulo, u malanu našu Goru Crnu. Npj. 5. 2. *vidi* malahan, i *syn.* ondje.

mālānje, *n.* *verb.* od malati. radnja kojom tko mala što.

mālāšan, mālašna, *adj.* Nastaveina postaju deminutivi adjektivi: H, s adjek. *nast. n.* pred kojim se h pretvara u š: malašan. Glas. 12, 489. *vidi* mālahan, i *syn.* ondje.

mālati, mālām, *v. impf.* pingere, depingere. Stullī. od Njem. malen. *vidi* molovati, pisati 4, slikovati. — *v. pf.* iz-malati. na.

mālčičē, *vidi* malko. Rj. dem. od malo.

māle! (osobito u pjesmama) Mutter! mater! (kao brale, sele): Pogjoh po putu, māle! po kamenitu, sretoh devojku, māle! iz banje ide. Rj. *hyp.* od majka, *vidi* māja, māma. — riječi s tukrim *nast.* kod brale.

mālen, malēna, (mālenī) *adj.* *vidi* mali. Rj. *vidi* i mal. dem. maecak, i *syn.* ondje. — **1)** Badañj mesa, a kašika juhe. (Veliki tijelom, a malen gjelom). Postl. 11. Maleni brigori brzo se preliju. Malen lončić brzo pokipi. 174. Ja ne žalim, lvo gospodare! što si mene danas pogubio, nego žalim čedo premaleno. Herc. 137. — **2)** iz malena, od malena: iz djetinjstva, od mladosti, *vidi* iz mala. — Ovo je jedina šcer careva, koju sam iz malena gojila. Npr. 247. Carevu šcer, koju mu je car još iz malena obećao bio. 249. Oni su se iz malena gledali, iz malena, do golema djeteta. Npj. 1. 401. Hrani care u Janju devojku od malena do desnog kolena. 2. 70. Mi dvorismo cara od malena, od malena pake do golema, i sede nam brade do pojasa. 2. 158. rrijeme je i ordje: Zemaljsko je za maleno carstvo, a nebesko u vek i do veka. Npj. 2. 296.

Malen. *m.* *vidi* Maljen. Rj. — *imena s takim nast.* Viden.

malenića. *f.* (u Dubr.) *vidi* milinića. Rj. *vidi* i milin. Lenić. — s umetnutim a među prva dva suglasna: *malenić* milinića. Korijeni 162.

malenkost. malenkosti. *f.* *vidi* malečnost. — Desnačka ... kada bi je takve malenkosti mogle vratiti i dovoljiti. Šćep. mal. 67. Iči ovako sa stajom. Ta čovek je tek s ovom malenkostu potpuni ozbiljni čovek! Merj. 181.

maleno. *adv.* *vidi* mǎlo, *wenig, parum*: Ma su loše struke na ovcare, a za njima maleno ovaca. Npj. 4. 510. *odmah niže*: Stono malo imaju ovaca. 4. 510. *dem.* malčice, malčo.

Malėsija. *f.* Turška ili Arnautska Brda oko Skadra: On pokupi Malėsiju ljutu. Rj. — Malisor, čovjek iz Malėsije. Rj. 343b.

Malės. Malėsna. *m.* muško ime. Rj. *isp.* Maleta. Mališa. — *osn. adj.* mali. *isp.* Osn. 360. *imena s takim nast.* kod Goleš.

malėsna. malėsna. *adj.* Nastavećima postaju deminutivi adjektivi: *II* s adjekt. nast. *n.*, pred kojim se *h* pretvara u š ... s umetkom *e*: malešan. Glas. 12. 489. *vidi* malahan. i *syn. onđje*.

malėsnaost. malėsnaosti. *f.* što god malešno, malešna stvar. *vidi* malenkost. *die Kleinigkeit*. — Videći koliko smo malešni, strahujemo da ... ne uništimo sa svim svoju malešnaost. Zlos. 201.

Maleta. *m.* ime muško. Rj. — Pred crkvom ga namjera namjeri na junaka vojvodu Maletu ... pa govori vojvoda Maleta. Npj. 3. 515. *isp.* Maleš, Mališa. *imena s takim nast.* kod Bajčeta.

I. mǎli. mǎla. *adj.* *adv.* mǎlo, *comp.* mǎniji. Rj. *vidi* mal, mao, malen. *dem.* malahan, malan, malašan, malešan; maecak, maecak; majušan. — Pridjev, koji sada u prvom padežu jedn. muškoga roda glasi *mǎli*, dolazi u tom padežu samo tako odregjen. a u ostalim padežima može biti i neodregjen. Obl. 43. — **1)** Agršak, kao *mǎli kutubić* od kosti, ili od roga. Rj. 2a. Prevesti babu, kažu djeca kad bace malu pločicu od kamena preko vode. Rj. 9a. Velika i mala gospođa. Rj. 96a. Mala puška. *f.* die Pistole, pistola (telum manuarius ignivomum). Rj. 313a (pi-tolj). Mala svadba. *f.* (u Biogradu) ona čast kad rod djevojački dolazi zetu u pohode: gdje koji ovo čine osmi dan poslije prave svadbe, a gdje koji odmah drugi dan svadbe. Rj. 343a. *Mali boćić*; *m.* das neue Jahr, calendae Januariæ novo ljetu ist in Serbien unbekant. Rj. 343b *ovom ljetu* koje se ne govori u Srbiji. *Mali Gjurgjer dan.* *m.* (u Liei) kad se navrší nedjelja dana po Gjurgjevu dne, der achte Tag nach dem Taze des heil. Georg. dies octavus a die S. Georgii. Rj. 343b. Megjedoviću se učini *huzdoran mali* prema onolikome gvožđu. Npr. 2. Za njim pogje i malo i veliko. 207. Na sokolu je malo mesa. (Ne treba gledati na čovka što je mali ili mršav). Posl. 491. Jedan i nijedan *o mala* se rastaju. DPosl. 37. Ne plaćem mala dijela nego plaćem kriva dijela. 74. U dugu putu a *o malu* brasan. 133. U ovoj su knjizi poslovice iz rukopisa koji je u biblioteci male brće u Dušrovićku. III. Tako Moler, protiv svoje, javno pokazane volje, ostane manji od Miloša, ali je zaista bio prvi do njega. Miloš 135. Zemlja je prevelika sama sobom, ali je prema cijelome svijetu mala, pre-mala. Pripr. 2. Veći će služiti manjemu. Rim. 9. 12. Ta ja sam siromah i mali čovjek. Sam. 1. 18. 23. Sav narod. malo i veliko. Car. II. 25. 26. — **2)** iz mala. *von Kindheit an, u parva, cf.* malen: Dva se draga iz mala gledala. Rj. iz djetinjstva. *vidi* iz malena.

2. mǎli. mǎlčica. *m.* (u Dubr.) muško dijete, *der Kleiner parvulus*. Rj. *vidi* malac 2, mališ. — Otrok, dijete, monić koje se sada na brojevima zove mali, a koje poslužuje starije. DPosl. XIV.

malić. *adv.* *vidi* mǎlo 1: Ne uz polje Radović-vojevoda! *Malić* imaš u planini druga, mnogi su se Turci prikupili. Npj. 4. 405.

mǎlim. umalo. *hald, beinhalb, pauc.* Rj. *upravo instrum. adverbijalno upotrebljavan.* *vidi* malo 2, i *syn. onđje*. — Svu je srušio kamenu avliju, a i kula s' bila iščošila, *mǎlim* nije pala u avliju. HNpj. 4. 22. *Mǎlim* tebi tvoja osta glava. *mǎlim*, kuku od brata Ivana! 4. 163.

mǎlin. malina. *m.* ime konju u ovome komadiću od nekake pjesme: Biraj, Vuče, konja, kog ti drago: il' vrančića Poprženovića, il' malina Gojena Alila. Rj. *mǎlin* (osn. u mali). Osn. 151.

1. malina. *f.* — **1)** *die kleine Anzahl, parva minus, parvitas*: nas je malina (*unsere sind wenig*). Rj. malo čega. *suprotno* množina. — Turci Bog zna koliko hiljad naroda pogube, a on samo s *mǎlinom* jedva nteče. Kov. 10. Gospodu ne smeta izbaviti s množinom ili s *mǎlinom*. Sam. I. 14. 6. Množina ili malina *jednost* ne presugnuje, ako ima ista čim stvari nikako ne idu u jedan red. Knjiž. 2. 587. — **2)** *osobina onoga što je mǎlo, malino, die Kleinheit, parvitas. suprotno* veličina. — O sine zemaljski! pokloni se, kad ugledaš ovu malina naše zemlje i slabost našega roda ljudskoga. Pripr. 96.

2. malina. *f.* (*pl. gen.* mǎlinā) *Wegedorn, Christdorn (Himbeere, rubus idaeus L. Rj. 5) puliurus*. Rj. *vidi* sunica, biljka.

Mǎlina. *f.* ime žensko. Rj. *imena ženska od bilja kod Višnja*.

Mǎlinka. *f.* ime žensko. Rj. *osn. u Malina*. Osn. 295. — *imena ženska s takim nast.* kod Drenka.

mǎlinjak. *m.* *Himbeerentrauch*. J. Bogdanović. *mjesto gdje maline rastu; mǎlinov* grmen. — *za nast.* *isp.* brotnjak.

Malisor. *m.* čovjek iz Malesije: Dočeka ga tridest Malisora. Rj.

mališ. mališa. *m.* (*voc.* mǎlišu). Rj. — **1)** *Kleiner, parvulus*: idi mališu donesi mi — (reku djetetu kad mu ne znadu imena). Rj. *isp.* mǎli. — **2)** puflak, puhačić, kao mališ, izmetak. *Zwerg, pumilus*. Rj. 623a. *vidi* i kepec: starmali; maljenica 2, maljo 2, manjo 2; patljak.

Mališa. *m.* ime muško. Rj. od *osn.* koja je u adjektivu (*mali*). Osn. 363. *imena s takim nast.* kod Da-biša. *isp.* Maleš, Maleta.

mališa. *m.* čovjek malo, maloga rasta. *vidi* maljenica, maljo, manjo. — Stekoh muža kao spuža, kad junaci vodu gaze, svakom voda do koljena, *mon' mǎliši* do ramena. Here. 285. —

mǎliti. mǎlim. *v. impf. verringern, weniger machen, cutzichen, minus*. Rj. *činiti da bude čega malo.* *vidi* manjiti. *v. pf. slož.* omaliti, umaliti. *v. impf. slož.* omaljivati, umaljivati; umaljivati.

Mǎl-kaduna.* *f.* *Mal-kaduna*, virna ljubo moja. Rj. *isp.* kaduna, gospođa (Turkinja).

mǎlko. *dem.* od malo. Rj. *vidi* malčice. — Nareži *malko* to drvo. Rj. 401a. Ukloni se *malko* za vrata. Npr. 58 (*ova str.* 57: Da se malo skloni za vrata).

mǎlo. (*comp.* mǎnje), *wenig, parum*. Rj. *adv.* — **1)** *suprotno* mnogo. *vidi* malić. *dem.* malčice, malko. *upravo je srednji rad od mǎl, koje vidi, i adverb.* — malo prije, *unlängst, vor einigen Minuten*; malo kad, *selten, raro* (*vidi* rijetko kad, slabo kad); malo po malo, *allmählig, sensim*. Nije žao na malo nego na zaboravljeno. Rj. Eksik, *manje*. Rj. 152b. Sad je malo živno. Rj. 158b. Ali se opet jedno od drugoga razlikuje koje *manje* koje više. Rj. 243a. Kad je fncija mala pa ostane *uu* malo. Rj. 266b. Komat, malo: Od vojske se komat odvojiše. Rj. 287a. Nema ni od lijeka (ili: za lijek), t. j. ni malo. Rj. 327b. *Liječak*, znači *vrlo malo*, n. p. spavao sam liječak. Rj. 328a. Daj mi šaku vina, šaka kruha (mjesto malo). Rj. 364b. *Urta*. Rj. 370b (*syn.* kod marva 2). Koliko bi muha

na peru ponijela, t. j. *vrlo malo*. Rj. 376a. Nagrk, *malo grk*. Rj. 383b. *Ni malo*, gar nichts, plane nihil. Rj. 421b. *Ozrnica*, kad se *što malo* ostavi, n. p. *voda* na drvetu. Rj. 451b. *Octena voda*, t. j. pomiješana s *malo octa*. Rj. 482a. *Odžak* je od kućice *malo poraći*. Rj. 482b. *Poradno*, kao *malo*. Rj. 544b. *Trošice*, *malo*, mrvice. Rj. 751a. Nema ni truna, t. j. *ni malo*. Rj. 752b. Pošto dijete *malo poobraste* . . . Tako se dijete *malo poumiri*. Npr. 1. *Malo za živem* eto ti na gumno i Brka. 5. Oženivši se stane živeti, i *malo po malo* izigje on najbogatiji čovek. 12. *Posle malo*, kad znaj dogje i vidi da carice nema, rekne. 26. Kad *malo čas*, eto ti zmaja. 35. Krene dalje i *do malo* sreće opet drugu balu. 93. Ovo se u *malo dana* razglasi po svemu svijetu. 103. *Malo poslije* evo ti onoga trgovca. 109. *Malo po tom* povrne se duh u kralja. 110. *Malo postoji*, al eto ti joj maćeha. 128. *Ne postaju malo* dogje i jedna mala vaćeha. 131. I ja sam *nešto malo* učinio. 193. Po tom žena *malo* je kud izvan kuće i izlazila. 213. Da ga ne da za *manje* od sto zlatnijeh cekina. 261. *Malo* besjedi, al mnogo tvori. Postl. 174. *Malo* je prave njegre i tvrde vjere (već). 175. *Malo* pljeve dosta vjetra. (Više se govori nego je). 175. *Manje*, više, svak ima svog vrana. 175. *Šta t' je malo* u carevu dvoru? H' t' je malo izest', il' popiti? 2, 94. *Malo F ti je traje kraljevine?* 2, 196. Opet to, *malo* drukčije. 2, 328 (Vuk). No i to je *malo postajalo*: jedno jutro junak uranio. 4, 346. Ne misleći *ništa manje*, nego da me na smrt istuku. Danica 2, 141. Premda ona ni *najmanje* nije bila kriva. 2, 141. *Malo* u kojoj knežini nije bio po jedan harambaša. 3, 151. Pak se i oni *malo bolje* prepravre. 3, 168. *Ono malo varošana* i gragjana sjede među Turcima. Kov. 13. Bog te sačuvao kalovita puta, *malo vrijedna* druga! 126. Propalo je *najmanje* oko trista ljudi. Miloš 65. Ostavi onde Garašanina s *nešto malo vojske*. 80. Uz to još pošalje mu i *dara malo*. 113. Nego je pogrešio, što nije kazao, kao i *malo pre*. čini mi se. Nov. Srb. 1818, 389 (juž. prije). *Lobod*, drvo puta *malo pokrće* i *podoble* od džilita. Npj. 3, 398. *Zna od česti* (t. j. *malo nešto*). Pis. 4. Što je *malo* ko s njime mogao govoriti. Sovj. 21. I tako se u *malo* bez boja rastanu. 31. *Nešto malo* iz fizike. 82. Još sam *malo vremena* s vama. Jov. 7, 33. Kad dogje, za *malo* će ostati. Otkriv. 17, 10 (vidi zamalo 2). Može biti pravednika pedeset *manje* pel. Mojs. I, 18, 28. *Još malo* pa će me zasuti kamenjem. II, 17, 5. Izlazi dioba koja se *ne malo* razlikuje i od one Slajherove i od one Miklošičeve. Rad I, 109 (ne malo nego mnogo). Prem da u njoj (čakavskoj akcentuaciji) pisano *ne malo* (ne malo nego mnogo). 20, 152. — 2) *malo* ne padoh, *malo* me ne ubi, *malo* nije umr'o, *malo* u oko ne udari, *halid*, *brevi*. Rj. *vidi* malim, nemalo, umalo, zamalo; lakom, skoro 3. — Toliko puta *malo* se *nijesu* iz pušaka tukli za to. Rj. 262b. Imali smo se pomesti, t. j. *malo* nas *nije* snijeg zameo. Rj. 537a. *Umalo* te *nijesam* prožderao. Npr. 6. *Umalo* ih groznica ne uhvati. 9. Sinu oganj da se za *malo* sva gora ne zapali. 94. Da njega pritiskoše i *zamalo* ne udaviše. 96. Dok ne steče, *mal'* ne crče, a kad steče, a on crče. (Kad umre kakav bogat tvrđica). Postl. 66. *Malo nijesu* pokrčali od smija. Danica 2, 130. Ovaj nesrećni dogagaj u *malo* svn zemlju ne okrene bez traga. 4, 24. *Mal' nismo* pukli od smija. Straž. 1886, 865. Noge moje u *malo* ne zagjoše, u *malo* ne popnznuše stopala moja. Ps. 73, 2.

malobrojan, malobrojna, *adj.* malo-brojan, *čega* ima malo na broj, *suprotno* mnogobrojan. — Usluvi koji se gotovo češće nahode u maloj državi, u *malobrojnom narodu*, nego u mnogobrojnim carevinama. Zlos. 124.

malobrojuost, malobrojnosti, *f.* paucitas. Stulli. *osobina onoga što je malobrojno. suprotno* mnogobrojnost.

malodušan, malodušna, *adj.* kleinmüthig, pusillanimis, *suprotno* velikodušan. — Učješavajte malodušne. Sol. I, 5, 11.

malodušje, *n.* stanje onoga koji je malodušan; der Kleinmuth, die Kleinmüthigkeit, pusillanimitas, animus pusillus, *suprotno* velikodušje, *prema* kojoj je riječi ovo obličje. *vidi* malodušnost.

malodušnost, malodušnosti, *f.* animi abjectio, demissio, defectio (idem fere ac timiditas). Stulli. *vidi* malodušje. — Videći toliku malodušnost Turaka prema svojoj časti . . . pomeri pameću. Jurm. 90.

maloprešnji, *adj.* neu, frisch, recens. Rj. *vidi* skorašnji; frešak, frišak, vrišak; prijesan; تازه.* — *maloprešnji* (od *malo* prije). Osn. 206.

maloprešnjica, *f.* n. p. voda, t. j. ona koja je malo prije donesena, kao skorašnjica, ein frisches Wasser, recens aqua. Rj. *Kako se kaže* maloprešnjica, n. p. voda, maloprešnjica može biti kako god maloprešnja stvar ženskoga roda, n. p. pivenka, malo prije, skoro ispečenu.

Malorus, *m.* der Kleinrusse. — U Malorusa. Rad 26, 58.

Maloruski, *adj.* što pripada Malorusima. — Jezik maloruski. Dioba 8.

Maloš, Maloša, *m.* (st.): Iz Maloša grada bijeloga. Rj. — osn. u mali. Osn. 360. *imena s takvim nast. kod* Bjeloš.

malouman, maloumna, *adj.* malo-uman, u koga ima malo uma, *isp.* kratkouman. — Djeca su obično maloumna. Prip. 60, tako slož. *adj.* kod bezuman.

maloumnik, *m.* čovjek malouman. — Kojekakih 10—15 ljudi. Jedan od njih beše maloumnik. Megj. 307.

maloumuost, maloumnosti, *f.* osobina onoga koji je malouman.

Malovan, *m.* — 1) planina u Bosni: U Šuice povrh Malovana. Rj. — 2) brdo u Hrvatskoj blizu Gračca. Rj.

maloviječnik, *m.* (u Dubr.) koji je za republike pripadao u *malo* riječe. Rj.

malovječan, malovječna, *adj.* von kurzer Dauer, non diu durans. Rj. malo-vječan, što je od maloga vijeka. *vidi* malovjek. *suprotno* mnogovječan.

malovjek, *adj.* malo-vjek, što je od maloga vijeka. *vidi* malovječan. *suprotno* mnogovjek. — Da ti ljuba bude malovika, malovika, do prve subote. HNpj. 4, 329.

malovjerni, *adj.* malo-vjerni, u koga je mala vjera. — Zadržao sam 49 riječi Slaveniskijeh: malovjerni. Nov. Zav. VI. Kad travu po polju Bog tako odijeva; a kamo li vas, malovjerni? Mat. 6, 30, tako slož. riječi kod bezvjerni.

Malta, Maltija, *f.* Malta (?), Meleda (?). Melita: Kad dogjoše pod prokletu Malta, Gospodine od Maltije kralju. Rj.

malvasija, *f.* (u Dubr.) — 1) nekaka loza, Art Weinrebe, ritis genus. Rj. — 2) Wein davon, der Malvasier, vinum Malvasense. Rj. vino od loze malvasije. — Sedi aga, pije malvasiju. Npj. 3, 394.

malvuta,* *f.* *vidi* mavluta: S njega skida dagmali malvuta. Rj. nekaka Turska kabanica.

malj, málja, *m.* — 1) die Ramm-, fistuca. Maljevi su svi od drveta, ali su različno načinjeni: jedni imaju na srijedi držak za koji čovjek uzme te maljem udara gdje hoće n. p. kad se kako kolje udara u zemlju; drugi su tako teški da ih jedan čovjek ne može podići i ovi nemaju drška, nego se unaokolo utvrde savijena drveta koja oko njega od prilike stoje kao pera iz buzdovana, pa za ova drveta uzme po nekoliko ljudi te ga podižu i njime udaraju; ima maljeva dugačkih koji niti imaju na srijedi drška ni naokolo ovijeh drveta, nego su nasagjeni na drvo od prilike kao što se okomak natiče na vreteno, pa se za ono na što su nasagjeni uzimaju i njima se n. p. nabija zemlja od prilike onako kao što se velikijem tučkom so ili kava tuče. Rj. — Maljuga, 2) kao drveni sa-

malj, *r. m. dj.* Rj. 314a. *Torni malj*, Rj. 744b. Svaka 3. kir. samac sebi *malj* načini (kojim je poslije biju u ušice kad se što cijepa). Posl. 277. *dem. maljić*. — 2) u C. G. veliki čekić, *Hammer, malleus*, Rj. *vidi* bat 4. *dem. maljije*. — Čigani svaki po jednom udari *m. djem* (velikijem čekićem) u nakovanj te pritrude. Rj. 144b.

maljav, *adj. mit Milchhaaren bewachsen, plumig, lanuginosus* Rj. *u koga su malje, koga gari naušnica*.

malje, *mālja*, *f. pl. Flamm, Milchhaar, lanugo*, Rj. *preč dlake što se trpiju mladici na bradi, isp. naušnica, naustica*.

Maljen, *m. u Rj.*; *Mälen*, *m. vidi Maljen*, Rj. 313b. *ime planini*: Čanci Kraljevića Marka, u nahiji Uzičkoj u planini *Maljenu*, Rj. 818b. *imena s takim nast. kod Ijuben*.

maljenica, *m. i f.* — 1) *der Kleine, kleiner Statur, homo parrus*, Rj. *čljade malo, maloga rasta, vidi maljo 1, manjo 1*. — 2) *Kepee, der Zwerg, nanus, cf. manjo, maljenica, starmali*, Rj. 268a. *vidi i izmetak 2, mališ 2, maljo 2, patuljak, patuljica, puflačić, puflak, isp. oškerica*. — Zar mogu iz jedne porodice izaći ... divovi i maljenice, kicoši i golići? Pripr. 33.

maljēnje, *n. das Ferringern, diminutio*, Rj. *verb. od maliti, radnja kojom tko mali što*.

maljje, *maljica*, *m. (u C. G.) mali čekić, ein kleiner Hammer, malleolus*, Rj. *dem. od malj 2*. — Kad si *maljje*, *bij*; kad si nakovan trpi. DPost. 43. Megju nakovanom je i *maljicem*, 60. — *riječi s takvim nast. kod daždie*.

maljica, *f. der (Binder-) Schlagel, tudicula*, Rj. *bučarsko (a i drndarsko i bubnjarsko) oruđe, osn. u malj*, Osn. 321. — U tetivu drndar udara *maljicom*, te zahvata i razbija vunu. Rj. 140b. Pristao kao šipka uz bubanj. (Turski bubnjari u lijevoj ruci drže šipku, pa kad bubanj sprijeđ udare *maljicom* onda ga i ostrag šinu šipkomi. Posl. 263 (*vidi* batuga 1, šibalo, šipka 1).

maljić, *m. dem. od malj 1*, Rj.

maljka, *f. das Bret, auf dem der Hauf abgeklopft wird, frangibulum pro cannabi, cf. mahaljka*, Rj. *vidi i mahaca, maška*. — *mahaljka, sačeto maljka*.

maljo, *m. vidi manjo*, Rj. *gen. mālja, voc. māljo, Manjo, vidi maljenica*, Rj. 345a. *po tome maljo i manjo znači što i maljenica*: — 1) *čovjek mali, mala rasta*. — 2) *kepee, syn. kod maljenica*.

maljuga, *f. (u C. G.) — 1) vidi prtljaca*, Rj. *drvo (kao mala lopatica), što žene liquaju njim košulje kad peru*. — 2) kao drveni samotvor *maljje, eine Art Kamme, fistulae genus*, Rj. *isp. malj 1*. — (osn. u *malj*). Osn. 367. *za nast. isp. batuga*.

mā, mā! *Laut, um die Kuh herbeizulocken, sonus alluciendi rucam*, Rj. *uzrik kojim se rabi krava*.

1. *māma*, *f. (voc. māmo) hup, od mati*, Rj. *vidi māja, male, dem. mamica*. — Nova mlada zove žene gospom, *mamom*, majom, nakon ... Rj. 211a.

2. *māma*, *f. die Wuth, furia, furor*: Oj gjevojko *māno* i pomāmo. Rj. *vidi pōmama, kao bijes, hjesnilo, hjesnoća*. — *Kam!* gjevojko, *māma* i pomāma? Dok bijaše u mile majčice, sve bijaše *mamom* pomāma. Npj. 1. 301.

3. *māma*, *f. (u C. G.) vidi mamac 1*, Rj. *i syn. ondje*.

māmac, *māmea*, *m.* — 1) *der Koder, esca, cf. meka*, Rj. *vidi i 3 māma, namama, zamama; obrum*. — 2) *vidi mamilac, Stulli, koji mami*: Lupežu jedan u *mamea* dva bića. DPost. 58.

māmak, *māmka*, *m.* onaj *končić* nadno kazanske hube, niz koji rakija teče u kapalicu. Rj. — *māmak* od osn. koja za maški rod nije u običaju nego za ženski *māmam*, Osn. 282.

mamāljugā, *f. vidi kačamak*, Rj. *jelo od kukuruz-*

noga brašna, kao žganci, syn. kod kačamak, tugja riječ, Osn. 367.

māman, *māma*, *adj. vidi maneni, i syn. ondje*. — Pod Korićem dorat *maman* skače. HNpj. 3. 417. Gjogo spremi na prezidu *māma*, 4. 246.

māmenū, *adj. vidi pomaman*: Na zelenku konju *māmenome*, Rj. *osn. u 2 māma, vidi i māman, mahnit 2, bijesan*.

māmiaspra, *f. stvar koja je na prodaju a čovjeku nije od potrebe da je kupi, Geldlocker, pecuniam eliciens*, Rj. *mami-aspra, stvar koja mami aspru (novac) bez potrebe*. — *isp. riječi tako slož. kod čistikuća*.

māmica, *f. dem. od māma*, Rj. *isp. majčica*.

māmicin, *adj. der mamica, matris*, Rj. *što pripada mami*.

māmilac, *māmioea*, *m. Stulli, koji mami, vidi mamac 2*. — *riječi s takim nast. kod čvalac*.

māmju, *adj. der Mama, matris*, Rj. *što pripada mami, vidi mājin*.

māmiti, *māmūm*, *v. impf.* — 1) *locken, allucio*, Rj. *v. pf. slož. do-mamiti, iz-, na-, o-, od-, po-, pre-, pri-, s-, za-; v. impf. slož. do-mamljivati, iz-, na-, o-, pre-, pri-, s-, za-*. — Ribari *mame* *somove* na udicu. Rj. 50a. Mamljiv, 1) koji *što mami u koga*, Rj. 344b.

Čaratan ... ljude zavavlja i vara i *novce od njih mami*, Rj. 819a. Devojka stane *mamiti živinu*, kad al bože! skupiše se eje, sovljage, vrane, knjaoci. Npr. 142. Baba *mamila mladice njome* (pticom), 221. *Ne mami mi sinu leti od oranja, zimi od ovaca*. Npj. 1. 104. Junak *mami djevorku na zelenu jabuku*,

umami je u čardak, 1. 439. Ta ne bježe, da Turcim' uteku, veče *mame Turke na pjesake*. A kad Srbliji Turke domamiše ... 4. 270. No je Gjoko očigledna kurva, što te laže, te ti *blago mami*, 4. 493. — 2) u pjesmi *mamiti* konja, t. j. ljutiti ga i trkati, *in Wuth bringen, in furorem ago*: Neko pjeva, neko *konja mami*, neko pali bistra dževerdana. Rj. *v. pf. slož. pomamiti, raspomamiti se; v. impf. slož. pomamljivati, raspomamljivati se*.

māmlaz, *m. (u vojv.) vidi blesan*, Rj. *syn. kod bezjak, Muž, mamlasz, blesan*.

māmļje, *n. das Locken, allucio*, Rj. *verb. od mamiti*. — 1) *radnja kojom tko mami što od koga*. — 2) *radnja kojom tko mami konja*.

māmļjiv, *adj.* — 1) koji *što mami u koga, der entlockt, qui elicit*, Rj. — 2) (u Boći) *mamljiva para*, t. j. koja nije s trudom i s pravdom stečena, nego izmamljena, *entlockt, alluctus*, Rj.

māmnuti, *māmēm*, *v. pf. samo u ovom primjeru*: Peškir *ma!* (Rekao gjever kad mu je snaha polila te se umio, a ne dala mu peškira da se obriše; a ona mu odgovorila: Oš o skut gjevere? Gjever da bi snahu osramotio, *māmno peškir* kao pseto, a ona mjesto »hoćeš« rekla »oš« kao psetu). Posl. 247.

māmuran, *māmurna*, *adj. com Rausche noch benebelt, qui crapulam nondum exhalavit*, Rj. *vidi sutrusan, koji se još nije sasvijem otrijeznio od pića*. — Svoje bratu čini lepa hlada, da joj bratac *māmuran* pospava. Npj. 2. 162.

māmurluk,* *m. die Nachwachen des Rausches, dolor capitis cet. a crapula*: razbiti *māmurluk, die Nachwachen des Rausches (wieder durch Trinken) vertreiben, crapulam discutio bibendo*, Rj. *stanje onoga koji je māmuran, razbija se māmurluk pijuci nanovo*.

māmurov, *adj. što pripada māmuru, Māmuroth's*. — Tako se iskopavaju na bregovima Sibirskih rijeka *Māmurore kosti*. Pripr. 108. *za nast. isp. alatov*.

māmuzā,* *f. — 1) Sporn, calcar, cf. ostruga*, Rj. *vidi i ostruga 2*. — 2) (u Baranji) *vidi devermaviš*, Rj. *vidi i mavišnjak, kovrtač, onaj kolutić (od grožgju ili pivinca) što se njime listovi od tjesta sijku*.

māmūzānje, *n. das Spornen, incitatio*, Rj. *verb. od māmuzati, radnja kojom tko māmuzā n. p. konja*.

manjkânje, *n. vidi* mankanje.

1. **manjkati**, *kâm. v. pf. umstehen, verrecken, mori*, lipsati. Rj. *vidi* i erći, erkuuti, krepati, skapati, zginuti. *v. pf. slož.* pomanjkatu 1. *v. impf.* manjkavati.

2. **manjkati**, *kâm. v. impf. vidi* mankatu, *ed čega je postalo*; nedostajati, mangeln, fehlen, Mangel haben. *v. pf. slož.* pomanjkatu 2 (nestatiti), premanjkati, sumanjkatu, *da je ako, takar i kod oroga glagola, vidi s. kod*; pomanjkatu. — Gjavolu pakla ne manjka. Rj. 357a. Lijepoj gjevojci sreća ne manjka. Post. 170. Osam ni manjka, a devetu čeram (tuen da uhvatim, dakle nema ni jedne). 241. U zle i doma nikad ne manjka. 331 (*vidi* ovu *psalnicu* kod mankatu). Manjka vragu pakla. DPost. 59 (*isp. kod* mankatu Post. 72). Još bi neki prigovori bili, *papir manjka*, a pisar mi zaspao. Npj. 5, 453.

manjkavanje, *n. das Umstehen des (Viehes), mors bestia*. Rj. *verb. od* manjkavati, *stanje koje biva, kad manjkava živinče*.

manjkavati, *manjkāvām. v. impf. umstehen (vom Viehe), mori (de bestia)*. Rj. *manjkava živinče, vidi* erkatu, krepavati, lipsavati, lipsivati, skapavati.

mānjma, *weniger, minus*. Rj. *vidi* mānje kod malo. — Što ljudi manjma viču na knjige s i pečatane. Nov. Srb. 1818, 398, *za nast. isp.* bōljma, lišma, včema.

mānjo, *m. vidi* maljenica. Rj. *gu.* mānja, *cor.* mānjo, *vidi* i maljo. — 1) čovjek mali, malo rasta. — 2) *Sturmali*, der Zwerg, nanus, cf. *manjo*. Rj. 713b, *spu. kod* maljenica 2.

māo, *māla, adj. vidi* māl. — *Mao*, mali, suda samo u složenoj deklinaciji; u nominalnoj deklinaciji, dok se u njoj govorilo, bio je prvi slog kratak u svijem padežima. DPost. XIV. I *māo* *daždie* velik vjetar utazi. 29. I *māš* je *māo*, ma kad godi i veliku štetu učini. 29. *Māu* *stadu māo* i *zvižd*, 59. *Māo* *rok* jedan dan. 59. *prinjeri još kod* 1 māli.

māo . . . *vidi* māho . . . Rj.

māpa, *f. die* *Mappe, mappa*. — Studba, kažu da se ova voda na *mapama* zove *Špačva*. Pj. 721b. Ša-farik, od koga ćemo skoro dobiti *mapu od Srbije*. Danica 3, 222. *Nekolike mape*, koje su na zidu bile obješene. Sovj. 82.

1. **mār**, *m. die* *Bekümmerniss, sollicitudo*; nije mu mar (t. j. ne mari); da mu je mar, učinio bi to. Rj. *isp.* briga 2e. *suprotno* nemar.

2. **mār**, *u riječima*; *dār mār*: počimio (n. p. po kući, po zemlji) *dār mār*. Rj. 111a. *isp.* tamlara mandara.

3. **mar**, *conj. u pjesmi od kolede*: Maćak čući na prekladnju, koledo! Otegao repetinu, izbućio očetine. Njega pita domaćine: *Mar* macane, macane, kakva ti je nevoljica te si setan, neveseo? Živ. 11. *biće* ma (1) *aber, at, cf. a, ali*. Rj. 340a. *za dodatom riječnom re. kojaj se samoglasno e najviše odbacuje. isp.* ništar, tadar, tudar, ondar, i t. d. *mjesto* ništa, tada, tuda, onda, i t. d. Korijeni 68.

Māra, *f. hyp. od* Marija. Rj. — Gjevojci je ovaj bilo ime *Māra* . . . *„Māro! uzmi iz sanduka haljine koje hoćeš*. 127.

māra, *f. šarena bubica (österr. Frauenküfer und Marienkäfer)*. Rj. *vidi* babe. — Izišao kao *māra* (u proljeće) na sunce. (Kad ko rijetko izlazi među ljude. *Māra* se ovgje razumije ona mala šarena bubica). Post. 98. Kaži, *māro*, otkuda će svatovi doći. (Govore gjevojke bubici *mar*i metnuvši je na prst, pa na koju stranu poleti, od onnda kažu da će im doći prosci i svatovi, t. j. na onu stranu da će se udati). 123.

mārae, *mārea. m. vidi* marač, marat, mare, ožujak (*ujesec*). — Blagovijest pripovijest (što se zime tiče) . . . *Pre, Marcu!* ne bojim te se, moji jarčići petoročiji . . . . Post. 15 (*za voc.* Marcu! *isp. od* Sabae: Sapeu!).

mārač, *mārea. m. (u prim.) vidi* Mart: Od po *Māra*

u nas u hlad lježi. Kad veljača ne daždi, *mārač* dobra ne misli. Rj. *vidi* i marac, i *syn. ondje*.

mārama,* *f. vidi* mahrama. Rj.

mārāmčina, *f. vidi* mahramčina. Rj.

māramica, *f. vidi* mahramica. Rj.

mārat, *mārta. m. vidi* marac, i *syn. ondje*. — *Marat*. Obl. 3. U Zagrebu *mjesecu* *mārta* 1866. Živ. kr. i arh. XV. *isp.* marat, mart se agent, agent.

māraz,* *m. n. p.* maraz na sreću, *er ist innerlich krank (man sieht äusserlich keine Ursache seines Uebelbefindens), malo* *intestino* laborans. Rj. *bolestan iznutra, čijemu se bolovanju ne vidi s polja* uzrok. *isp.* marasmus.

mārčanī, *adj. (u Dubr.) März-, mensis Martii*: Bolje je da te zmiija upekne, nego da te *mārčano* sunce ogrije. Rj. *što pripada* *mārču* (*mjesecu*). — Caratan, čovjek koji se rodi u *mārčanoj* svijeći (luni). Rj. 819a.

māre, *m. hyp. od* marač: Kad Velje ne veljuje, *Māre* opakuje. Rj. (*ožujak* *mjesec*).

mārčnje, *n. das* *Kammern um etwas, sollicitudo*. Rj. *verb. od* mariti, *radnja* kojom tko mari za što.

Mārgeta, *m. (st.) eigener name einer Kanone, nomen proprium tormenti*: Dok mi gleda kruno na Zemuna, a *Mārgeta* na Vračar na polje. Rj. *ime* *vladito* *topu*, i *ime* *žensko. isp.* Margita.

mārgētān, *mārgētāna. m. (u vojv.) der* *Marketender, licitator, mundinator castrensis*. Rj. *koji vojnicima u logoru prodaje jelo, pilo, i t. d.* — To znadu i Rusijski *mārgētāni*, a naš Sekretar ne zna! Nov. Srb. 1817, 664.

mārgētānica, *f. die* *Marketenderin, mundinatrix castrensis*. Rj. *koja vojnicima u logoru prodaje jelo, pilo, i t. d.*

mārgētānskī, *adj. Marketender-, licitator*. Rj. *što pripada* *mārgētānima*.

Mārgita, *f. ime* žensko. Rj. *skraćeno od* Margarita. Pa doziva *Mārgitu* gjevojku: »Sele moja, *Mārgita* gjevojko! Npj. 3, 52.

mārba, *f. vidi* marva.

Mārica, *f. — 1) dem. od* Marija, cf. Marijca. Rj. — 2) voda (u Kosovu?) (u Rumeliji. Rj.³): Na *Māricu* bijeliti platno. Okreće se niz vodu *Mārieu*. Rj. — 3) crkva: Pola su mi Beča osvojili do Ružice i crkve *Mārice*. Npj. 3, 47.

Mārija, *f. ime* žensko. *Māria*. Rj. *roc.* Marija, *ali se još naziva*: Marijo. Obl. 20. *dem.* Marica, Marijca, Marijca. *hyp.* Mara, Maca. *isp.* Marijana, Marijeta, Marinka, *angm.* Maruša. — Što zna Balija što je zdrava *Mārija*. Rj. 206b. Sestro naša, *Blažena Mārija!* Npj. 2. 1. O *Mārijo!* mila dušo moja! Here. 7. Ne boj se, *Mārija!* Prip. bibl. 108.

Mārijana, *f. ime* žensko: Što gjevojka divna *Mārijana*. Rj. — *za nast. isp.* Andrijana.

Mārijea, *f. dem. od* Marija. Rj. *vidi* Marica 1.

Mārijeta, *f. (u Sarajevu i dalje k moru) ime* žensko. Rj. *biće od* Marija *po* *Talijanskom*, kao što je Aneta od Ana, koje *vidi*.

Mārīnka, *m. ime* žensko. Rj. *osn. u* *Māra*. Osn. 296. *isp.* Hlinka, Milunka.

Mārīnko, *m. ime* muško. Rj. *osn. u* *Mārin*. Osn. 292.

mārīti, *mārīm. v. impf. za* koga, za što, *sich küm-mern um etwas, curio*: ne mari za to. Rj. *isp.* mār. — Atati (hatati) za čim, *mariti* ili prijanjati za što. Rj. Sa. On i ne gleda na njega, t. j. *ne marī*. Rj. 88b. Ti si se mene sa svijem odbacio, t. j. ne ćeš da znaš za me, *ne marīš*. Rj. 441a. Hajati za koga ili za što, cf. mariti. Rj. 799a. Bre šta *marīm* *ja* za Brka? Ja ću Brka ovijem *bnzdovanom*. Npr. 4. I za mene *ne marīš* da poginem. 48. Kad me sunce grije, za *mjesec* i *ne marīm*. Post. 119. Za nj vi ne ću obrnuti glavu. Npj. 5, 515 (*za nj* *vam* *ne marīm*). *Slabo* *ko i mari* da pamti zapijevke. Kov. 99. *Za jela* osobita *nije* *mario*. Sovj. 92. »Dogjite na svadbu.« A oni *ne* *ma-*

rišči otidoše ovaj u polje svoje, a ovaj k trgovini svojoj. Mat. 22, 5. Kao što ne marahu da poznadu Boga. Rim. 1, 28. Sada ne marim umrijeti, kad sam te vidio. Mojs. 1, 46, 30.

-mārīti, -mārīm, *glagol ovaj dolazi samo složen sa pridložima*. — Značenje (korijenu) grijati (kao usijati, usjati): omara; primariti, primariti, razmariti. Korijeni 160.

Mārjān, *m.* ime muško. Rj. i Marijan. — Pa Marjanu mesto načinjaše do onoga Pandze Huseina, ali ne će mladi Marjanc. Npj. 3, 214.

mārjās, *m.* Rj. osn. u Marija. Osn. 358. riječi s takim nast. kod bradaš. — 1) (u Srbiji kažu *karurski*) *der Siebzehner, minus 17 cruciferorum* (Marie imagine insignis). Rj. *norac što vrijedi 17 krajcara, a zove se i*: Dešnjak, *marjaš*, ili petak, na kojemu Bogorodica drži Hrista na desnoj ruci. Rj. 118a. U Solunu su čakšire za *marjaš*, ali do Soluna sto somuna, a od Soluna sto somuna (valja). Posl. 336. — 2) *eine Münze und Rechnungsgeld von 10 Para's, numi Turcici genus, n. p. tri groša i marjaš*. U groš idu četiri ovaka *marjaša*. Rj. *Turski norac od 10 para, amo će ići ovaj primjer*: Stane prospitati sve same džidže i gdekoji *marjaš nadničarski*. Npr. 76.

Mārktē, Markića, *m. dem. od Marko*. Rj. — *taka dem. kod Jančić*.

Mārkiša, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od Marko, takra hyp. kod Dabiša*. — *adj.*: A do Joka Markišin Stefane. Npj. 5, 411.

mārkiž, markiza, *m. Franz. marquis, Tal. marchese*. — Pošalje pismo po *markizu* Pavlučiju . . . u skupštini, u kojoj je od Rusa bio osim pomenitoga *markiza* Pavlučija i general-major Isajjev. Sovj. 18.

Mārko, *m. Marv, Marcus* (Turci Bošnjaci govore *Mārko*). Rj. *dem. Markić. hyp. Markiša, Maša, Mašo, Mašan, Maško*.

Mārkov, *adj. što pripada Marku*. — *Markova Kapija*, f. vrlo tiješan klanac iza Sofije (k Carigradu). Rj. 345b. *Markova Kuća*, f. pripovijeda se da se tako zove nekakva kuća u Carigradu u Galati. Rj. 345b.

Mārkovica, f. *Markova žena*: Do sad si se *Markovica* zvala, a od sad si Minina gospojka. Npj. 2, 372. — *isp. Gokjovica*.

mārļjiv, *adj. fleissig, diligens*. Rj. — *adv.* Počeli su bilježiti *mārļjivo*, kada i o kojima su praznicima . . . Pripr. 144. Zaključao bi kasu, i ključ predao knezu, koji bi ga *mārļjivo* spustio u džep. Mil. 26.

mārļjivost, mārļjivosti, *f. osobina onoga koji je mārļjiv, der Fleiss, diligentia*. — Pisac sa *scam mārļjivostu* navodi sve oblike. Rad 2, 201.

Māroje, *m.* ime muško. Rad 26, 56. *biće hyp. od Marijan, takra hyp. kod Blagoje*.

mārt, *m. der März, mensis Martius*: Zamislio se kao jemin o *Martu*. Rj. *vidi marat*. — *iz crkvenoga jezika*: *Mart* ima 31 dan. Danica 1, 9. Nestojan kao *Mart* mjesec. Posl. 208. *vidi marac, i syn. ondje*.

Mārta, *f.* ime žensko. Rj. — *Žena neka, po imenu Marta* . . . »Marta! Marta! brineš se i trudiš se za mnogo, a samo je jedno potrebno.« Luk. 10, 38, 41.

Mārting, *m.* ime muško: Ljubiš. Doro. *Martina?* Rj. — *hyp. Mrata*.

mārting, *m. der gewöhnliche Name des Tanzbären, Martinus (ita vocant ursum saltare edoctum)*: ded' poigraj moj *martine!* Rj. *tako obično kažu medjeđu, koji se naučio igrati*.

Mārtingi, *m. pl.* pleme u Brdima kod Crne Gore. Rj.

martōloz, *m.* (tako su se u prošlom vijeku zvali Austrijski pogranični stražari prema Turskoj. Rj.²). Mila seja *martoloz*? Nikole. Rj. *vidi martonoša, mertonoša*. Grč. *μαρτολόζ* (grešan); *mango, praedo; koji ljude krade, i koji trgovje vijma, u našim narodnim pjesmama martolozu su nekaki krajišnici vojnici*. — Ako P bere ljute *Martoloz* . . . tu će biti muka za hajduke. Npj. 3, 25.

martōloz-baša,² *m. das Haupt von martoloz, princeps 759 martoloz; I Nikolu baš Martoloz-baša*. Rj. *baša (glava) martolozima, isp. kod baša* 3.

martōnoša, *m. cf. martoloz*: Piju vino trideset *martonoša*. Rj. *vidi i mertonoša*.

mārulja, *f.* (u Dubr.) nekakva trava, koja se meće na uboje. Rj. — *za nast. isp. bakulja*.

mārūša, *f.* (u Dubr.) *vidi kreštelica*. Rj. *ptica, vid i kreštelica, kreja, sojka*.

Mārūša, *f. augm. od Marija. Mārūša* (osn. u *Mara*). — Osn. 362. *takra augm. kod Angjuša*.

mārva, *f. (coll.) das Vieh, pecudes, pecus*. Rj. *jedno marvinče. vid i blago, govoda, stoka*. — *Marcu crkuru ameticu*. Rj. 5a. Podvratnik, u *marre* ono debelo pod vratom. Rj. 519b. Da zakolješ što najbolje imaš, sve bi ti se štrkljala *govoda* . . . od onoga časa *marca* se stane štrkljati. Npr. 78. Ne mari *marca* za jednog mrava. Posl. 204. Svega ću ti dara pokloniti, već ja ne dam *cigle da tri marre*, ne dam s glave tastove čelenke . . . Npj. 2, 556. (*Marre* u narodu našem, osobito po sjeveroistočnijem krajevima, zove se *žira stoka*; ali ovdje znači *stear*, Vuk). *Vidi stoka*, gje će putovati . . . Lakše, Mujo! ne umori *marre*. J. 187. Ali je to sve ništa *prema rojatoj murri* i prema svinjama. Danica 2, 104. — *Madž. marha (govedo), pa tako se i u narodu našem po sjeverozapadnim krajevima govori ne mijenjajući h na v*.

mārven, *adj. n. p. zemlja, vid i stočan 1*. Rj. *gdje ima mnogo marre*.

marvēni, *adj. n. p. vašar, Vieh-, pecuarins*. Rj. *što pripada marri. vid i marvinski, blažni, stočan 2*. — Sap. 2) nekakva *bolost marvena* (na svinjama i na govodima) u paponjeima. Rj. 833a. Avdramanović, *marvēni trgovac*, odgovori mu, Danica 3, 169. Svagda je na jedan dan pre *marvēni vašar*. 3, 241.

marvinče, marvinčeta, *n. das Vieh, pecus (pecudis), bestia*. Rj. *coll. marva, isp. blašče, govče*. — *Govuzno marvinče* koje se lasno ngoji. Rj. 92b. Izmetnuo joj kosti (kao podsnijeh *mršaru marvinčeta*). Rj. 226a. Da nije kršten, bi valjalo od njega meso jesti (*Lud je kao marvinče*). Posl. 52. Tu ti glas, na moru večera! (Reku gavranu kad ga čuju gdje grakće, kao da ne bi *kakvo marvinče uginulo* . . .) 323. U njegovu glavu! (Kad crku *kakvo marvinče* . . . znači: sva šteta neka bude *samo* u tome). 334.

marvīnski, *adj. thierisch*. To je *marrvinski* posao. J. Bogdanović, *što pripada marri. vid i marvēni, i syn. ondje*.

marviš, *m.*: Pečenje je sve pokriveno kolačima tako zvanim *šakama*, otmjeniji ljudi zovu ih *marvišima*, a u Srbiji zove se *žušanj*. Živ. 319. *isp. maviš, pendževiš*.

māsak, māska, *m. (u C. G.) der Maulsch, mulus*. Rj. *vidi mazgov, žensko māska i mazga; mlide mašče, maždže*. — *māsak (MACKT)*. Osn. 33.

māsan, māсна, *adj. vid i mastan*. Rj. *za ispido i isp. milosan*. — *Masan* tarčug, a jareta nema. Posl. 175.

māsat,² *m. vid i ognjilo*. Rj. *vidi i ocilo, čakmak, isp. kresivo*. — Čelik ili ocilo ili *masat*. Pripr. 155.

masēntica, *f. (u Imosk.) lewisens muticellus Bonaparte*. Rj. *riba nekakva*.

1. māska, *m. vid i mazga, die Maulschlin, das Maulthier, mulus, mula, u Rj.* — *mazga* (glasi i *maska* i muško *masaka*). Osn. 33. *masak, māska, mašče*. Korijeni 168. — Armija te izjela! reče se *masci*, i znači: da bi crkla. Rj. 7b. Uljetnica, što se Ciganinu daje na godinu za kovanje . . . *od maske* po jedan bagaš (žit). Rj. 780a. Lukavo kao mašče. (Kažu da je *maska vrlo lukava* . . .) Posl. 171. *Maska* bijena sluša, a glagljena primjica se. DPost. 59. Latiniin čera silno blago, silno blago, puno pet *masaka*. Npj. 3, 319.

2. māska, *f. gen. pl. māsškā i māski. vid i obraza, die Maske, Larve*. — Čoroje, vila je bila obučena u bijelu žensku haljinu . . . imala preko lica.

na kome je bila maska, komad sure čohc. Pis. 32. u Rj. 828b *kađ jeli čoroje*: Vila je imala . . . preko kca, na kom je bila obrazina, komad sure čohc. isp. maskara, maškare.

maskāra, maškara, *f.* (u Bosni) *verlachs-werthe* *S. 100*, i *liboda res*: Šala maškara putem praskala (u Posi. *dad'ri towe* Uk: Kad se kaže da je što šala i besposlica. Pripovijeda se kako je nekakav Bošnjak Turškoga zakona dokazujući nešto Nijemcu rekao: Tako ja ne obrijao brkova i ne postao maskara tako kao ti. Rj. *strar snijehna, za podsniyel*, isp. maska obrazina, maškare. — Mator kurjak *pasje maskara*. Post. 175. Star je pas vuku za maskaru, 291.

māsla, ma-sāla, *n. pl. das gweichte Oel, die letzte Oelung, unctio extrema*: svećili (svještali) mu masla. Rj. *osvećno ulje, pomazivanje osvećenim uljem*. — Dozovu popove i kalugjere te čite molitvu, *sveštaju maslu* i svete vodicu. Rj. 167a. *Sveštiti kome drvena maslu*. Ubiti ga podobro kakijem drvetom). Post. 281. *vidi* maslo 4.

maslāčak, maslāčka, *m. der Lenczahn, Leontodon taraxacum (taraxacum officinale, Rj.³), biljka*. — 2) *(taraxacum Juss. Rj.³) cf. popino gumno, od groznice trava*. Rj. od osn. koja je u maslo. Osn. 280.

māslen, ulj. *schmalzig, fett, pinguis, pinguedine unctus, n. p. ruke*. Rj. što je masno od masla, namazano maslom (1).

maslēni, ulj. *n. p. lonac, Schmalz-, butyri*. Rj. što pripada maslu, što je za maslo.

maslējāca, *f.* neka vrsta jela od tijesta sa maslom. J. Bogdanović. — za mast, isp. ajirača.

maslējāk, maslējāka, *m. t. j. lonac ili čup, der Schmalztopf, olla butyro serranda*. Rj. *maslēni lonac ili čup*.

maslīc, *m.* (u Hrv.) četvrt vrea. Rj. *mjera za cino, vidi* meselj, mjerica, satljik. — *maslīc* (od tugje riječi). Osn. 233. od Njem. Mass (Mass'1).

māsliua, *f. gen. pl. mā-linā der Oelbaum, olea (europaea L. Rj.³) cf. uljika*: Sve porasle smokve u masline. Rj. — Digne su ti na maslini grame. Herc. 226. Kao kad se otrase maslina, pa dvije tri ostanu u vrhu, i četiri pet na rodujem granama. Is. 17, 6. Ti ćeš cijediti masline, ali se ne ćeš namazati uljem. Mih. 6, 15. — *iz primjera se vidi, da maslina znači drvo i rod, isp. maslika*.

maslinīca, *f. dem.* od maslina (*upravo od maslinica, koju ne dolazi*): Pripravite mi sve badnjake svilom kičene, a odaje i pendžere lorovićom, a ikone i stolove masliničom. Herc. 339.

maslinik, *m.* mjesto gdje rastu masline, riječi s takvim nast. kod aptik. — Kad te uvode Gospod Bog tvoj . . . u vinograde i u maslinike, kojih nijesi sadio . . . čuvaj se da ne zaboraviš Gospoda. Mojs. V. 6, 11.

masliuka, *f. du Olive, olea, oliva*. Rj. *vidi* zeitintane, rod od masline; ali i sama riječ masliua znači drvo i rod, *vidi* masliua.

maslinov, ulj. što pripada maslini, za mast, *vidi* aptov; za značenje maslini. — Tri gjevice gorom idu, uz gorien maslinovu. Herc. 321. Gle, u kljumu joj (golubici) list maslinov. Mojs. I. 8, 11. Neka ti donesu ulju maslinova čista cijegjena. III. 24, 2. Načini dva heruvima od divca maslinova. Car. I. 6, 23.

maslinski, ulj. što pripada maslinama, *vidi* maslinov, za mast, isp. jablanski i jablanov, vinski i vinov. — Kad se približi k Jerusalimu, kod gore Maslinske, posla dvojicu od učenika svojijeh. Mark. 11, 1. Nože će njegove stati u taj dan na gori Maslinskoj. Zah. 14, 4.

maslo, *n.* — 1) *das Schmalz, butyrum liquidum*: Ne bi ni psi s maslom izjeli (Post. 193). Rj. *Mesti maslo u stapu, die Butter scheiden, facere butyrum*. Rj. 351a. Jedne žene stoku muzu . . . jedne maslo tope.

Npr. 80. Tašta zetu maslo vari, dokle mu zlo u kuću uvadi. 312. *iz primjera se vidi, da je maslo i netopljeno, t. j. ono što je u Nijemaca die Butter*. — 2) *vidi* cievara. Rj. *jelo nekakvo ponajviše za goste*: Pustilo maslo (n. j. cievara) mast. Rj. 622a. — 3) sve je to njegovo maslo, *Verantlaunig, ille autor est*: i tu ima njegova masla (*ovaj poslovice dodaje Uk*: On je uzrok što se to dogodilo. Post. 106); ni to nije bez njegova masla. Rj. u *prencenom smišlu*. Srbi skoče na Redžepa, i stamu vikati, da je to sve njegovo maslo. Danica 5, 28. Je l' da je to Hranisavljevo maslo? Straž. 1886, 1226. — 4) ulje, *zeitin*. — Zna Bog čije maslo u kaudilu gori. (Ova poslovice pokazuje da su Srbi negda i *zeitin* zvali maslo. U primorju i u Crnoj Gori i u Heregovini govori se — u ovoj poslovice — ulje mjesto maslo). Post. 93. *Srještaju ja njemu maslo!* (Dosađiću mu, ubiću ga). 282. Šesta tajna, *sveštanje maslu*, na kojoj sveštenici pomazuju bolesnika *osvećenjem uljem*. DP. 226. Za tjem se poju tropari i prekrasni kanon o maslu (t. j. ulju). 228. *vidi* masla. — *korijenu kojega je mavati*. Korijeni 169.

māsnića, *f.* — 1) *eine Strieme, blauer Fleck, vibex*. Rj. *od udova na tijelu, vidi* modricea, isp. požuljak 1. — Ubiću čovjeka za ramu svoju i mladića za masniću svoju. Mojs. I. 4, 23. — 2) (u Licij) nekaka pita sa svinjskom masti, *Art Kuchen, placentue genus*. Rj. — *osn. u mastan (isp. masnića 2)*.

1. **masnoguz**, *m. der Gourmand, liguritor, homo delicatus*. Rj. masno-guz, u koga je mastan guz, *ko rado jede samo dobra (masna) jela, isp. 2 masnoguz, nabiguzica*. — *riječi tako slž. kod* bjeloguz.

2. **masnoguz**, ulj. *leckerhaft, delicatus*. Rj. *ti kojega je mastan guz, koji rado jede samo dobra (masna) jela, isp. 1. masnoguz*.

māsōnica, *f.* (u Pastr.) pogača izlomljena i posuta medom, što se daje svatovima kad dovedu djevojku; po tom pustosvati idu svaki svojoj kući. Rj. — *māsōnica to stoji mjesto ao, масоуница*). Osn. 331.

1. **māst**, *f. loc. schmalz*. Rj. *augm*, mašćina, mašćurina. — 1) *das Schmalz, geschmolzenes Fett, pinguedo liquida*. Rj. *stopljeno сало*. — Drožda, droždina, od masti i od drugog kojecčega ono što ostane na dnu kao gad. Rj. 141a. Kazu da zvjerinac progje kad se namaže maš' u od kurjaka (zvijerca). Rj. 204b. Masnića. 2) nekaka pita sa svinjskom masti. Rj. 346b. Pritop, prijetop, *srvinsku mast*. Rj. 600a. Šalo, 3) *srvinsku mast*. Rj. 663a. — 2) *die Salbe, unguentum, aleps*. Rj. *ono čim se ko ili što maže, vidi* pomast, mazanje 2, isp. pomaz. — Vještica kad hoće da poleti od kuće, *namaže se nekakvom masti ispod pazuba*. Rj. 66b. Kenjača, 1) *mast što se uhvati na glavčini ili na osovini*. Rj. 268a. Ckvara, *mast* kojom žene mažu kosu. Rj. 813b. Ljeskora je *mast* čudotvorna. (Bojem se učini mnogo koješta). Post. 172. *Masti očinjom pomazi oči svoje da vidiš*. Otkriv. 3, 18. Uzimaće i kćeri vaše da mu grade mirisne masti. Šam. I. 8, 13. *Gotorljahu mast od tjeih mirisa*. Dnev. I. 9, 30. Metnuše ga na postelju koju bješe napunio mirisavijeh stvari i *masti zgotorljenijeh rještinom* apotekarskom, i spališe mu ih vrlo mnogo. II. 16, 14. — 3) *die Farbe, color, cf. boja*: čovjek crne masti, t. j. crnomanjast. Rj. — Jugović je bio vrlo lijep čovjek . . . masti je bio smegje. Sovj. 88.

2. **māst**, *m. der Most, mustum, cf. mastika*. Rj. *ovro vino, vidi* i must, šira. — Kurvarstvo i vino i *māst* oduzima sree. Os. 4, 11. Ti ćeš cijediti masline, ali se ne ćeš namazati uljem, i *māst*, ali ne ćeš piti vina. Mih. 6, 15. — Misli se da je od Lat. *mustum* (novo vino); po nekim se krajevima govori i *māst*, jamačno po Njemačkom *Most*). Osn. 207.

māstan, māstan, *adj. fett, pinguis*. Rj. *vidi* masan. — Volim *māstan* kapati nego gladan plakati. Post.

38. Nek se zna čija je *kuća masna*. 201. Što je *masnije* to je časnije. 356. *isp.* prijetran.

māstika, *f.* (u Boči) *Mast, mustum. cf.* māst. Rj. *novi vino, rudi i must, šira. — riječi s takvim nast. kod aptika.*

māstilač, *māstioča, m.* (u Dubr.) *der Färber, tinctor, cf.* bojadžija. Rj. *koji masti (boji):* 1 omastiti sve ogjelo moje. Omastiti ovdje znači obojiti (crnom bojom); tako se u Dubrovniku i bojadžije zovu *māstioči*; a od tuda je i u nas *mastilo*. Npj. 4, 381 (Vuk). — *riječi s takvim nast. kod čuvalac.*

māstilo, *n.* — 1) (u vojv.) *die Tinte, atramentum*. Rj. *isp.* ernilo, murečep 1. tinta. — Nijesmo mogli naći ni pera ni artije ni *mastila*. Danica 3, 240. Niti su imali knjige, niti *mastila*. Pripr. 78. Mnogo bih vam imao *pisati*, ali ne htjedoh hartijom i *mastilom*. Jov. 11, 12. U njemu (rukopisu) su pisane (riječi) *errenijem mastilom*. Star. pis. hrv. 4, VI. — 2) *čim se masti n. p. haljina: die Farbe*. — Dala sam haljinac u *mastilo*, i kričala sam *mastilji*, da mi samo lijepo i uredno sve omasti i izmasti. J. Bogdanović. ARj. IV, 231b. — *riječi s takvim nast. kod bučkalu.*

māstilja, *f.* *koja masti (boji)*. — Dala sam haljinac u *mastilo*, i kričala sam *mastilji*, da mi samo lijepo i uredno sve omasti i izmasti. J. Bogdanović. ARj. IV, 231b. *riječi s takvim nast. kod hčelijja.*

māstionica, *f.* Stulli: *mastilnica, infectoris officina*. Stulli, *zgrada u kojoj se masti, bojadise. — za nast. isp.* djeljanica.

māstiti, *māstin, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* iz-mastiti, o-, za-, *v. impf. slož.* zamašćivati. — 1) *mit Fett beschmutzen, pinquellene imbuo*. Rj. *mašću (1) mazati, začinjati. —* Kupusa mu riječi ne *mašte*. DPostl. 52. — 2) (u Dubr.) *färben, tingo, cf.* bojiti Rj. *vidi i* bojadisati.

māsulj, *masulja, m.* (u Srijemu) *rudi* trkulj. Rj. *rudi i* kljuk. *izgriječavo grozđe sa šivom zajedno. —* masulj (turski masur). Osn. 132.

1. māša,* *f.* *rudi* vatralj. Rj. 55b. *rudi i* ožeg 1, *posipka, kuhinjska lopata (za prenošenje ratre).*

2. māša, *f.* (*pl. gen.* māšā) — 1) *das Fehlen im bananje. Spiel, error in budo bananje*. Rj. *djelo kojim tko umaši u igri bananju. rudi māška. isp.* mašiti (i se) 3. — Drugi put ima car (u bananju) tri maše (t. j. pogagja u trljim štap dok triput ne umaši. Rj. 14b. — 2) (po zap. kraj.) *rudi* mīsa 1. Rj. — Mašiti, 2) *služiti mašu*. Rj. 350a.

Māša, *m.* (ist.) *rudi* Mašo. Rj. *roc.* Māšo. *hyp.* od Marko. — *takva hyp. kod Diša.*

māšak, *māška, m.* (u Srijemu) — 1) *rudi* paperje. Rj. *vidi i* pahuljice. *sitno ono perje kao bez badrljica što se nečchano meće n. p. u jastuk. — 2) n. p. na šljivama, na grozđu, das Stäubchen, pulvisculus, cf.* pepeljak. Rj. *onaj prašak n. p. na šljivama i na grozđu.*

mašala*, *f.* *die Fackel, far.* Rj. *isp.* palja, zublja. — Panos, od slame i od smole načunjeno kao *mašala*, te se noću zapali. Rj. 487a. Hoćemo se pomiriti, ali se ne ćemo više *mašalama* pratiti. Postl. 312.

Māšan, *m.* ime muško. *hyp.* od Marko. — Mašo, Maško i Mašan od Marko. Rj. 386a. Drugu silje Petrovič-Mašunu. Npj. 5, 270. *takva hyp. kod* Cvijan.

māšanje, *n.* *das Greifen in etwas, immisso manus*. Rj. *verb.* od mašati se. *radnja* kojom se tko *maša čega*.

mašati se, *māšam se, v. r. impf.* Rj. *v. pf.* mašiti se; — čega, za što, *greifen, immitto manum, attingo*: On s' ne *maša* za 'nu čašu vina, već se *maša* ruke i njeđava. Rj. i *mašati se u što. —* Maša joj se Relja preko bojna sedla u *svilena nedra*. Npj. 1, 110. Nisu bili naumili, *mašati se* drugih *spahiluka*. Danica 5, 46. Zar mu je malo što bunca i luduje u drugim stvarma, nego se još *maša* i u običaje *narodne*? Nov. Srb. 1817, 477. *Rukama* svojima *maša*

se preslice, i prstima svojima drži vreteno. Prič. 31, 19.

māšće, *māšćeta, n.* (po jugozap. kraj.) mala mazga. *ein junges Maultier, pullos muli*: Lukavo kao *mašće*, (jer kažu da mazga muče bulje nogom), *cf.* maždže. Rj. *māde od maske (mazge).*

māščina, *maščarina, f.* *augm. od* māst. Rj. — *takva augm. kod* bardaćina i baburina.

māščenje, *n.* Rj. *verb.* od mašiti. — 1) *radnja* kojom tko *masti što, n. p. kapus* (das Beschnieren mit Fett, unctio. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko *masti, boji što* (das Färben, tinctio. *cf.* bojenje. Rj.).

māše,* *māša, f. pl.* *div. Fingerringe, foreeps.* Rj. *klješta* kojima se *rudi* ratra, dem. *mašice*.

māšenje, *n.* (u kršćan.) *das Messe-lesen, messe celebratio*. Rj. *verb.* od mašiti. *radnja* kojom tko *maši, služi mašu*.

māšice, *f. pl. dem.* od maše. Rj. *klješće* kojima se *rudi* ratra. — Načini sve posugje za oltar, lonce i lopatice i kotliče u *mašice*. Mojs. 11, 38, 3.

māšina, *f.* (u Baranji). — 1) *rudi* mahovina. Rj. *biljka. — 2)* (po varošima) *rudi* kumadra. Rj. *ono od pređe što se ubrači u utina kao pamuk.*

1. māšiti, *māšin, v. impf.* (u Hrv.) služiti mašu, *eine Messe lesen, missam celebr.* Rj.

2. māšiti, *šim, v. pf.* Rj. *v. pf. slož.* dđ-mašiti, po-, pre-, pro-, n-; domāšiti, nadmašiti. *v. impf. slož.* domāšati, prenašati, promašati. — 1) (u Crm.) *werven, projicio, cf.* baciti. Rj. *rudi i* metnati 8, turiti 1, vrći.

— 2) *sa se, refleks. greifen, manum immitto, attingo, cf.* dohvatiti se. Rj. *rudi* hvatiti se. *v. impf.* mašati se. — Poči (ili pristupiti) kome k ruci, t. j. *mašiti se* da poljubi ruku. Rj. 656b. Udari zmaja u glavu, a zmaj iza sna *maši se* rukom na ono mjesto gje ga je on udario. Npr. 8. Pošto baba to čn, sazali joj se pak se *maši u ajeđra* i izvali jedan bokumie kruha. 93. Kad hoćeš o Turčinu da pogovoriš, *maši se za kupa* (da ti nije za njom ili pod njom). Postl. 122. Da se *mašim* ramena Krista Boga raujena. Npj. 1, 137. On se *maši džeću svilenome*, te izvadi dva dukata žuta. 4, 224. Kad s' *mašice* brda Runjanskoga, od Turaka niko ih ne vijeje. 4, 255. To bijaše banović Sekule, pa se *maši* vrancu *na ramenu*. Here. 15. (*rudi* baciti se 2, tšnuti se, turiti se 3). *Mašiši se* rukom izvadi nož. Mat. 26, 51. Svi koji se *maše za nož*, od noža će izginuti. 26, 52. — 3 a) *isp.* promašiti, umašiti. *rudi* minutu 4, i *syn. ondje. —* Da Bog dade i sreća Božija, ne mašio Aljijine čorde! Ahmet Čančević 8. Rp. — b) *sa se, refleks. fehl-*

schleissen, Fehlschuss machen: Kada ko u što zgađja pa ne pogodi reku: *mašio si se*. J. Bogdanović.

1. māška, *f.* — 1) *rudi* mahaljka. Rj. *vidi i* māljska. — 2) (u Šumadiji) *palica* kojom se odbija kliš ili popik ili lopat. *cf.* palica 4. Rj. *vidi i* lakat 3. *cf.* čeratica. — māška (osn. u mah, ictus). Osn. 209.

2. māška, *f.* kad se igra lopte pa se ne pogodi. Rj. *kad se udaraju što palicom umaši. isp.* māša 1.

māškare, *f. pl.* (u C. G.) uz bijelu nedjelju djeca se nagare i objese o sebi zvoma i svakojako drukčije nagrde se, pa idu po selu od kuće do kuće, te istu sira, masla, jaja i t. d. . . Rj. *vidi* buše, bušari. — U Dubrovniku za vremena republike išlo je uz meso-jezje osim *različnih māškara* troje čeljadi, kojijeh su imena bila: čoroje, vila i turica. Pis. 32. — *Tal.* māschera. *isp.* maska (obrazina), maskira.

Māško, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od Marko — Mašo, Māško i Mašan od Marko. Rj. 386a. — *takva hyp.* Miško, Neško, Raško, Vlaško.

māšlja, *f.* (u vojv.) *die Masche, macula, nodus, cf.* šeput, zamka. Rj. — od Njem. Masche.

mašlja, u zagoneci. Rj.

māšljika, *f.* (*der Spindelbaum*. Rj.³), *cronymus europaeus* Linn. Rj. *biljka, cf.* popova nuda. — *riječi s takvim nast. kod* aptika.

mašljikovina. *f.* das Holz von evonymus europaeus Linn. Rj. *mašljikovo drvo*, valj kurikovina, arkovina. — Taj je momak vrlo ogolio . . . megjer se doruši kobili, na njoj sedlo od orahovine, kumani joj od *mašljikovine*. HNpj. 3. 102.

mašno. *str.*: Kad Bakonji šli na poljane, otulen je u *mašno* pogledati. HNpj. 1. 611.

Mašo. *m.* (juž.) *hup.* od Marko. Rj. *gon*, Maša. *er.* Mašo, *valj* Maša. — Na torinu Mašo Lakčevića. Npj. 1. 121. *od imena prezime*: A do Nika Mašaciu ilo. Npj. 5. 411. *takra hup.* kod Dišo.

maštanije. *m.* (u C. G.) *vidi* siji: gjavolja *maštanija*? Rj. *iz crkvenoga jezika*, die Spiegelfechterei, Taschenspielerci, prastijani, *vidi* i opsjena, *isp.* čaratanija. — *Gjavolja maštanija* i Božja sila. Npr. 92. *matpis* pripovijeci, *za nast.* (mjesto maštanje) *isp.* bogojavljenije.

maštrala. *f.* maštrap, *m.* maštrava, *f.* ein Glas mit Handhaben, pocalum ausatum: U ruke mu jedan *maštrap* zlatni. Rj. *časa s drskom*. — Te mi daj jednu *maštravu vode* da popijem. Npr. 195. Crpa, lijeva vodica sa *zlačnom maštrafom* i bijelom ručicom. Npj. 1. 294. Pa će uzet' od *zlata maštrafe*. Here. S. Svila sam ti zelen vjenac ruže rumene, stavila sam u *maštraj*, da ne uvene. 267.

mašuta. *f.* u Crnoj Gori i omuda po primorju zovu tako svako žensko dijete do 5—6 godina (mjesto *mašuta* govori se i *mākinja* i *māla*). Benennung eines Mädchens von 5—6 Jahren, puella. Rj.

Māta. *m.* (ist.) *vidi* Mato. Rj. *roc.* Māto. *hup.* od Matej i Matija.

matara. *f.* Art čutura (Wingefüss), vasis rinarii genus: Dodaje mu čašo i *matara*. Rj. *matara*, *f.* *vidi* buklija. Stulli. *čutura ploska* (ponajviše ona što nose proseč). — Pa zavrže krgu i *mataru*. Rj. 300b.

Matěj. Matčja, *m.* ime muško, Matthäus. — Sveto jevanđelje *po Matjuju*. Mat. 1. 1 (matpis). Gdje stajahu Petar i Jakov . . . Vartolomije i *Matěj*. Djel. Ap. 1. 13. *vidi* Matije. *hup.* Mata, Mato, Matko.

matematika. *f.* mathematica. — Pogje u Imnu k Ruskim pevecima, koje je učio *matematice*. Opit. IV.

matēr. *f.* mjesto māti, koje *vidi*. Po nekijem se krajevina govori i u prvom padežu jednine kečr i *matēr*. Obl. 25. — Moli Boga gje se *moja mater* nije doma namjerila. Npr. 91.

matērjenje. *n.* die Begrüssung als Mutter, salutatio pro matre. Rj. *verb.* od materiti, *radnja* kojom tko *matēri* ženu koju.

matērešina. *f.* augm. od mati. Rj. *vidi* i majčina, majčetina, majčurina. — Ne bih ja ni došla ovamo, da me nije *moja matērešina* oterala. Npr. 111. *takva augm.* kod čerešina.

matērica. *f.* die Mutter, Birmutter, Mutterleib, matrice, *cf.* matica, maternica. — Vyraatu ne oslabivši vjerom ne pogleda ni na svoje već umoreno tijelo . . . ni na *mitost Sarine matērice*. Rim. 4. 19.

matērice. *f.* pl. praznik koji svagda pada u drugu nedjelju pred Božić (a u prvu pred oca). *Matērice* su kao žensko krsno ime; za to je običaj *noći matēricu* (ili *na matērice* u jutru) vezati sve žene, koje sa se majke nazvale . . . i moraju se otkupljivati: orasima . . . Rj. *isp.* oci.

matērić. *m.* sin matērin, t. j. koji se *erqao* na *matēra* a nije na oca, pa nije *janak*: A ovo mi Mehmed beza sina: strašiv mi se d'jete prigodio . . . Nije pravo d'jete očeviću, moj je Meho d'jete *matēriću*. HNpj. 1. 591.

matērija. *j.* materia, die Materie: Mi mi-limo, da se u *seobu matērije* može pisati dobro i lijepo. Pis. 62. *Kao strap*.

matērijāl. materijala, *m.* materiale, das Material. — Istina, da *matērijāl* za to daje priroda, kamenje za kuću, drvo i gvozdje za pokućstvo . . . Tako daleko

ne ide vlast ljudska, da bi mogla i same *matērijale* stvarati. Prip. 132. *Kao grajuju, za akc.* *isp.* kordijāl.

matērijālan. materijalna, *adj.* što pripada *matērijabu*: *matērijāl.* *materialis*: U boljih okolnostih nego što su one, i *matērijalne* i moralne, u kojih se nalazi naš narod. Rad 9, 197.

matērin. *adj.* der Mutter, matris. Rj. *što pripada matēri*, *vidi* majčin, majkin. — Oj gjevojko, *zlato matērinu*. Rj. 211a. Odojče, malo prase koje . . . još ne zna ni za kaku hranu osim *matērinu mlijeka*. Rj. 116b. Tetak, očine ili *matērine sestre* muž. Tetka, očina ili *matērina sestra*. Rj. 737b. Ujak, *matērin brat*. Rj. 775a. Ujna, *matērina brata* žena. Rj. 776a. Očim i *matērin*. (Odgovori onaj koga zapitaju čij je, a on ne će da kaže). Posl. 244.

matērinški. *adj.* maternus. Stulli. *što pripada materini* ili *matēri* kojoj god, *vidi* maternji. — Razumevati i vršiti veliki i sveti posao *matērinški*. Megj. 268. Ovo dete ima neka *matērinška svojstva*. Zlos. 240.

matērinstvo. *n.* mütterliches Vermögen, opes matēricae. Rj. *matērinje imovje*, *isp.* očinstvo.

matēriti. *rim.* v. *impf.* zu einer sagen: Mutter! saluto matrem. Rj. *govoriti ženi* kojoj: *mat!* *zvati* je *matērom*, *uzimati namjesto matere*, v. *pf.* pomateriti. *isp.* pomati, pomajka.

matērnica. *f.* — *vidi* materica. Rj. *vidi* i matica 5. — 2) Kao protisli u žena, die Hysterie, hysteriu. Rj. *bolest*.

matērničav. *adj.* n. p. žena. hysterisch, hystericus. Rj. *koja boluje od matērnice* (2).

matērnji. *adj.* što pripada *matēri*, *matērama*. Mutter-, mütterlich, maternus, *vidi* materinski. — Da se ne valja čuditi što književnici naši *stoga matērnjega jezika* ne znadu. Rj. 842b.

matī. matere, *f.* *vidi* majka. Rj. *dem.* i *hup.* *vidi* kod majka, *augm.* matērešina, *suprotno* nemati, *gram.* Po nekijem se krajevina govori i u prvom padežu jednine *matēr*. Obl. 25. — *Dijka*, u Srijemu gdjekoji zovu *matēra* tako. Rj. 110a. Panica, *ževina mati*. Rj. 621a. Svekruva. Rj. 663a (*matērlja mati*). Ona druga devojka *sa srajom matērom* i očuhom ostane onako. Npr. 141. *Zlato* ti je *matī*. (Kad ko stigne baš kada hoće da se jede. Mjesto *matī* govori se i *punica*). Posl. 81. U svoj domak majko! (kao sjedavši!) *Sjedi matī*, sjedoh ja, gjelorina majko! *Sjedi matī medena!* . . . (Govori onaj koji će zovu u košnicu). 188. Progovori Popović Stojane: Mirno sam ti, *matī*, putovao. Npj. 2. 515. Ne kuhaj jareta u mlijeku *matere njegore*. Mojs. V. 14. 21.

matīca. *f.* — 1 a) die Bienenkönigin, apum dux, regina. Rj. u *pčela*. — Bezmatak, košnica u kojoj nema *matice*. Rj. 20b. Košnica se obezmatčila, t. j. izgubila *maticu*. Rj. 427b. — b) animalium foemina, quae speciei propagationi destinatur. Stulli. *ženka od životinja odgojena za rasplod*. — 2) der Thulweg, medius alveus fluminis: Uzela ga voda na *matīcu*. Rj. u *rijeci gdje voda najjače teče*: Da se izbavim od nemavidnika i iz duboke vode; da me ne uzme voda na *matīcu*, da me ne proždre pučina. Ps. 69, 15. — 3) (u Pa-tr.) n. p. od maslina, t. j. gdje ih najviše ima, der Frondort-, domicilium, *cf.* majdan 2. Rj. — 4) (u Dubr.) saborna crkva. Domkireč, aedes cathedralis. Rj. *vidi* i stona crkva. — 5) (u C. G.) *vidi* materica: *Matīca* je nevigjena bolest, ma je točka, jad je ubio. Rj. — 6) *matīca* — pisati u matīcu. Stulli. *knjigu matīca*, u koju se *zapisuju* n. p. rođeni, umrli, itd.

Matīčar. *m.* član Matice (Srpske ili Hrvatske). — Koji je bio najrevnosniji i najzasluženi *matīčar*. Danica 5. 76. Budući da su *Matīčari* najviše prosti ljudi. Pis. 4.

matīčnjak. *m.* — 1) die Zelle der Bienenkönigin, cellula reginae. Rj. *okre* u kojem sjedi *matīca* (1). — 2) melissa officinalis Linn. (sonst auch maca genannt).

Rj. *vidi* ljubica 2, maca 2, trava kojom se mažu košnice, kad se roj stresa. — riječi s takrim nast. kod krtičnjak.

Matija, *m.* *Matthias und Matthaeus*, Rj. *prosti narod ne razlikuje imenu Matija (Matthias) i Matej (Matthaeus), vidi* Matijaš, *dem.* Matijca, za obadva imena *hyp.* Mata, Mato, Matko. — On govori nejaku *Matiji*: »Zahod' konja, nejadi *Matija*«. Npj. 3, 388.

Matijaš, *m.* ime muško (*od* Matijav, Rj. *vidi* Matija (*Matthias*). — Kralj madžarski *Matijaš*, DRj. 1, 305, imena s takrim nast. kod Andrijaš.

Matijca, *m. dem.* od Matija, Rj.

Matije, *m. vidi* Matej. — *Matije* Nenadović, Miloš 37, *isp.* za nast. Dositije i Dositelj.

Matko, *m. hyp.* od Matej i Matija *vidi* Mata, Mato. — Jedan Bog, jedan Rim, jedan *Matko* Babulin. DPost. 37, *Matko*, Rad 26, 54, imena s takrim nast. kod Boško.

Mato, *m.* (juž.) *hyp.* od Matija, Rj. i od Matej (*Matije*). *gen.* Māta, *vor.* Māto. — Lazo laže, a *Mato* maže. (Jedan laže a drugi polaguje, Postl. 165. A puštiše od Horvata *Mata*, ode *Mato* dvoru bijelome. Npj. 3, 345. Kad dogoše od Horvata *Mata*, 3, 317.

Matokit, *m.* planina u Hercegovini blizu mora i Ljuboškoga, Rj.

mātor, *adj. ult. senex (hesouders van den Thieren), cf.* star. Rj. govori se osobito za životinje. Značenje (korijenu) prelazi u mjeriti: *mātor* (koji je došao do neke mjere). Korijeni 152, *vidi* i drevan. — Nijesi ti dijete, nego kodzamiti čovjek (*mator* čovjek). Rj. 295b. Marko namolovan kako jednom rukom *matoroga* volu drži za rep preko ramena, Rj. 346a. Mezinjima bijaše jedan *matori* pas koji samo još dva zuba imadijaše u glavi. Npr. 43. Nagje jednu *sedu matoru* derojčuru pod jednim gnomom gde spava. 73. *Matora* drva ne dudu se presagijvati. 175. *Matora* lisica čuva se gvozdja. 175. *Mator* kurjak pasja maskara. 175. *Mator* se konj ne uči igrati. 176.

matórac, *matorca*, *m. der alte (von Thieren), senex; auch* rom *Weinberge würde man es gebrauchen*, Rj. *matori* *n. p.* pas ili druga kaka životinja muškoga roda; a može se kazati i za mator vinograd *isp.* stárac (= star vinograd), *isp.* matorka.

mātorúnje, *n. das Altern, senescutio(?)*, Rj. *verb.* od matoriti, stanje koje bira, kad što matori, čiti starenje.

matorina, *f. (österr. die Alte) das Alter, senectus, cf.* starina, Rj. *matora* *dob.*

mātoriti, *rim, v. impf. alt werden, altern, senesco*, Rj. *postajati mator, starjeti, v. pf. sloč.* omatoriti, zamatoriti.

mātórka, *f. die Alte, z. B. beim Geflügel, senex, cf.* matorac, Rj. *matora*, *n. p.* kokoš ili druga kaka životinja. — Četvrták, četvrti roj od matorke, DARj. II, 16a. Pčela se danas izlegla, a sutra zna raditi kao i matorka pčela. F. Gjorgjević, ARj. IV, 218a.

mātoruják, *m.* stara voda, od koje se odvode jaz. *Hauptfluss von welchem Wasser abgeleitet wird*, Rj. — Podjaže, mjesto između jaza i matorujaka, Rj. 521a.

mātuzica, *f.* (u C. G.) uzica kojom je privezan šibak (cijep) za stojalo (stojak), Rj. — Stojak, motka za koju je *mutuzicom* privezan cijep, Rj. 716b.

māñ, *glas mačji*: A da bih još živa bila, ja bi macu podranila: O ti maco, *mau mau!* Here, 287, *vidi* mank.

māñk, *m. das Mau, voc felis*, Rj. *glas mačji, vidi* mau.

mañkánje, *n. das Miauen, mutio felis*, Rj. *verb.* od mañkati, radnja kojom mañe mačka, *isp.* mañkava.

mañkati, *māñcēm, v. impf. miauen, mutio*, Rj. *glas* mau *ispustiti iz sebe, mañe mačka, v. pf.* mañkuti. Ona *mañe* koja dohvati ti ne može. (Kad se ko ruga matrijemu od sebe za to što i on nije

onako mudar. Postl. 239. — *vidi* jaukati, krñjaukati, krmaukati.

mañkav, *adj. genous (de felibus), fig. precibus revans. Stulll. n. p.* mačka mañkava, kaja mnogo mañe, u preucenom smislu, što mnogo mañaka, mañkavjem dosagaju.

mañkava, *f.* (u Grblju): U proljeće dogje *mañkava* i u cara, Rj. *isp.* mañkanje. — riječi s takrim nast. kod država.

mañkavac, *mañkavca, m. Stulll. isp.* mañkav, *n. p.* mañak ili čorjek.

mañkavica, *f. Stulll. isp.* mañkava, *n. p.* mačka ili žena.

mañknuti, *māñknēm, v. pf. ein Miau machen, mutio*, Rj. *ispusti iz sebe glas* mau, *v. impf.* mañkati.

maun . . . *vidi* mahun . . . Rj.

māvāc, *māvācā, m. vidi* mahāc, Rj. *vidi* i lpeze, mahālica.

māven, *māvenā (māvenā, adj. vidi* (modar, Rj.³) *plav*, Rj. *vidi* i mavi. — Dao bih mu *mavenu dolanu* i pol čohu od tri stotin' pulja, Npj. 4, 323.

māvez,* *m. u* Srijemnu *plavi* pamuk, *blaues baumwollenes Garn, filo cilina*, Rj. *isp.* maven, mavi, *vidi* titik.

māvi,* *adj. indecl. vidi* (modar, Rj.⁵) *maven*, Rj. *plur. vidi* i meneviš. — *Māvi-pirūz*: Jedna gora od bili-biljura, a druga je od *mavi-pirūza*, Rj. 310a.

māvi-pirūz': Jedna gora od bili-biljura, a druga je od *mavi-pirūza*, Rj. *mavi* dragi kamen, *safir ili labcedan?*

māvis,* *m.* (u vojv.) *ein Art Mehlspeise, cibi farinaei genus (osterr. Schmeibollen, Krapfenteig in Schmalz gebackten)*, Rj. *jelo nekako od brašna, vidi* mavis, *isp.* pendževis.

māvisuják, *m. vidi* kovrtac, Rj. *onaj* kolutić *što se njime listari od tjestu sijeka, n. p.* kad se gutore *marisi, vidi* i *devernavis*.

māvlūta,* *f. Art türkischen Mantels, pallii turcici genus*, Rj. *nekakva* Turska kabаница, *vidi* mālvuta. — Ide Turčin sa zeleno londže, prigruo zelenu *marutu*, Npj. 3, 108.

Māvren, *m.* ime muško, Rj. — osn. u *Mavra*, Osn. 143, imena s takrim nast. kod Ljuban.

Māvro, *m.* ime muško, *Maurus*. — *Mavra*, Rad 26, 55, *gen.* Māvra, *vor.* Māvro, *uzina* se i kao *hyp.* od Mauritius.

māz, *m.* — 1) *litura*, Stulll. *ona* čim se što maže, *kau* lijep; *die Schmieze, der Schmierleim, u* Hrvatskoj, *n. p.* kad grade peč, upotrebljavaju maz (ponajviše od ilovači). — 2) *vidi* kolozam. — *Māz, die* *Wagenschmiere*, J. Bogdanović.

māza, *f.* Rj. *isp.* māziti. — 1) *das* *Matscheln, indolgentia*: Od maza je prsi razdrljila, Rj. *isp.* maženje 2. — 2) *das* *Muttersöhnchen, ein* *verhatscheltés Kind, delivue matris, puer (puella) corruptus nimia indolgentia*: maza materina, *cf.* poka, Rj. *mazno, razmačeno* dijete.

māzalic, *māzolica, m. Stulll. koji* maže. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

māzālica, *f.* — 1) *die* *Oelbüchse, pyris olei*, Rj. *vidi* uljarica, zeitinica. — *Mazalica* nose ljudi koji imaju oružje . . . u njoj je masna krpa kojom se maže oružje da ne bi zargjalo, Rj. — 2) ono čim pop mironoše, Rj. (mironoše?, *isp.* mirosanje. — 3) od drveta čim zidari zid mažu, Rj. — 4) *Schmeichler, adulator*: ala je mazalica, *cf.* udvorica, Rj. ko maže oko koga, *laska* mu, *vidi* i pridvorica, ulazica, ulizica. — 5) (u C. G.) *das* *Schmeichelreden, blunditiue*, Rj. *mazanje oko koga, laskanje; laska, lile* mile.

māzalo, *m. ein schlechter Maler (eigentlich der Anstreicher), pictor imperitus*, Rj. *rgjav slikar (upravo koji maže 1)*. — Kao *n. p.* što se kaže za rgjavoga molera da je *mazalo*. Odg. na ut. 31, *riječi s takrim nast. kod* bajalo.

mazan, mazna, *adj.* n. p. dijete, *verhatschelt, in- corruptus*. Rj. *razmažen*.

māzanje, *n.* Rj. *verb. od mazati (i se)*. — 1) das Schien. Schmierer, unctio. Rj. *radnja kojom tko se isto što li kojom se tko maže*. — 2) die Salbe, unguentum: Grebenom se očehljala a mazanjem namaže. Rj. *radi mast 2. pomast, isp. pomaz*. — 3) das Schmeicheln, adulatio. Rj. *vidi laskanje, udvoravanje*.

4) radnja kojom tko maže koga (ljeskovom masti). *tu bijenje*.

māzati, māžem, *v. impf.* Rj. *v. pf.* māznuti; *v. pf. slož.* iz-mazati, na-, o-, po-, pod-, pre-, raz-, s-, u-, za-, *v. impf. slož.* o-mazivati, po-, pod-, pre-, raz-, za-. — 1 a) schmieren, salben, ungo. Rj. *Počne snasi srce mazati njome (travorom)*. Npr. 113. — b) sa se, reflects: Turčin pomisli da se ono (svinjariće) maže svojom nečistu. 258. — 2) oko čega, streicheln, schmicheln, domulceo verbis. Rj. *luskati, udvoravati se*. — Lazo laže, a Mato maže. (Jedan laže a drugi polaguje). Posl. 165. — 3) (ljeskovom masti) stark schlagen, fuste dolo. Rj. *biti (bijem)*. — Mažu ga ljeskovom masti (biju ga). Posl. 173.

māzga, *f.* die Mauleseln, das Maulthier, mulus, mula, *cf.* maska: No tovari mazge i sejsane. Rj. *gen. pl.* mazgi, mško mazgov, mlāde maždže, mašče. — Rmija . . . gdjekeji vade one žljezde mladijem mazgama. Rj. 651a. Onoj dvojici dade dvije mazge noraca. Npr. 194. Kažu, brate, sedam mazgi blaga. Npj. 3, 301. Nekoliko natovarenijih mazgi. Odbr. od ruž. 10.

māzgal,* *m.* māzgala,* *f.* Rj. *vidi* mazgalo. — 1) *vidi* puškarnica. Rj. *isp. argat*. — 2) mazgale po njivi (prazna mjesta, kud ništa nije pomiklo). Rj. — 3) razvaljena mjesta na ogradi ili na šanenu. Bresche, munimentorum ruinae. Rj.

mazgālija, *f.* dummes Zeug, nague, ineptiae: pravi kojekakve mazgalije. Rj. *vidi* ludorije.

māzgal,* *n.* *vidi* mazgal, mazgala: Ali Turci kroz mazgalo gazju. Npj. 5, 221 (gazju dijalekt. mj. gazjaju).

Māzgit, *m.* polje u Kosovu između Laba i Sitnice: tu kažu da je bio čador Muratov: Murat pao na Mazgit na polje, uhvatio i Lab i Sitnicu. Rj.

māzgov, mazgova, *m.* der Maulesel, mulus (kaže se i čovjeku). *cf.* maska. Rj. *čensko* mazga, maska. mlāde maždže, mašče. — riječi s takrim nast. kod bucov.

māzija, *f.* — 1) *vidi* čelik. Rj. *vidi i* acal. ljuto gvozdje, nado, ocul. — 2) die Probe des glühenden Eisens und heissen Wassers, experimentum per ignem. U Srbiji su do skora kašto ruddi mazija, t. j. kad na kakvoza čovjeka reku da je što ukrao, a on se odgovara da nije, onda uzvare pun kazan (ili veliki kotao) vode, pa u onu vrelu vodu metnu komad vruća usjula gvozdja (ili kamen), a onaj na koga vele da je ukrao, zasueć rukave, pa objema rukama izvadi ono gvozdje iz vode. Ako on ne bude ukrao ono što na njega govore, ne će se ozeći ni malo, ako li bude ukrao, izgoreće mu ruke. Rj.

māziti, māzim, *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. iz-maziti, raz-, *vidi* bluditi (i se), pečiti (i se). — 1) n. p. dijete, kutscheln, corrupio nimia indulgentia. Rj. *kao preceć ugujajuti kome, činiti mu sve po volji i puštati mu očka radi što mu je volja*. — Sakuj meni od zlata junaka; maziti ga, k'o roljena majka. Npj. 1, 356. Ako ko mazi slugu od malena, on će najposlije biti sin. Prič. 29, 21. — 2) sa se, reflects, sich verhatschelt betragen, nimie sibi indulgere: nemoj se maziti. Rj. *čudati se kao čeljadu razmaženo, radi i* čepiti se.

māzno (māzno, u C. G.) lijepijem riječima, kao mažuč. schmichelhaft, blaud: Občava mu mazno na prazno. Kad ko koga vara lijepim riječima. Posl. 228. Rj. *isp.* mazati 2.

maznoglavka, *f.* — Ništa ti ne radim . . . Ne mogu od svetaca . . . Pa, etc, preraćuni sam: ponedeljnik je

sveti posedeljnik . . . petak Turski svetak; subota maznoglavka. Megj. 317.

māznuti, nēm, *v. pf.* Rj. *v. impf.* mazati. — 1) einmal schmierer, ungo. Rj. *isp.* mazati 1. — 2) einen Hieb versetzen mit dem Säbel, Stock, percutio. Rj. *udariti koga sabljom, batinom, isp.* mazati 3.

māzušćica, *f. dep.* od mazuška. Rj.

māzuška, *f.* (u Šunadliji) kaurski lonac, ein österreichischer Topf, ollav genus. Rj. — Madž. mázos (glegjeisau n. p. lonac), a mázos od naše riječi maz (mazati).

māza, *f.* (u vojv.) der Zentner (100 Pfund), pondus centenarium. Rj. Madž. mázsa. *vidi* centa (sto funti), mjera za težinu.

māždže, māždžeta, *n.* (u C. G.) *vidi* mašče. Rj. mlada mazga, mlāde od mazge. — māždže (osn. u mazga). Osn. 249.

māženje, *n.* das Verhatscheln, corruptio per nimiam indulgentiam. Rj. *verb. od* 1) maziti, 2) maziti se. — 1) radnja kojom tko mazi koga. — 2) radnja kojom se tko mazi.

māžurana, *f. govori se u Hrv. primorju, vidu* mačurana, mažurana.

me, (acc. i gen. od ja) mieh, me. Rj. *reći* oblik mene. *vidi* kod ja (pronomen). — Boji me se. Obl. 26 (gen.). Vi ćete me vidjeti. Jov. 14, 19 (accus.).

meau . . . *vidi* mehan . . . Rj.

mēcānje, *n.* das Weichschlagen, emollitio. Rj. *verb. od* mecati, radnja kojom tko meca što.

mēcati, mēčam, *v. impf.* n. p. jabuku, weichschlagen (klopfen), emolli. Rj. *mecati* jabuku, činiti (tucajući) da bude mekana, *v. pf. slož.* namecati, umecati.

mēcav, *adj.* o kruhu, koji nije dobro umiješen, kao da je mecan te se lijepi. *vidi* dvekv. *isp.* ARj. II. 923b.

mēcānāt, mēcānāta, *m.* Maecenas (Maecenatis), čorjek podatljive spisateljima. — Najveći pomagači i Meccati knjižestva našega. Danica 3, XXIII (knjižestvo iz Ruskoga, *vidi* književnosti). Slavenskome meccatu Rumjancovu. Npj.¹ 2, III.

mēčānje, *n.* das Blöcken der Lämmer, balatio agnorum. Rj. *verb. od* mecati, radnja kojom meće n. p. jaganjci. *vidi* kmečanje.

mēčati, čm, *v. impf.* blöcken, bado. Rj. n. p. jaganjci meće (za orečanu), i teoci za kravicama. *vidi* kmečati, *v. pf.* mēknuti. *isp.* mēka.

mēce, mēčeta, *n.* das Junge vom Bären, pullv. arsi: Bijelo meće niz polje teće, za njim se meće jumčko pleće. Rj. mlāde od medrjedu. *pl.* mēdići, mēdvjedići. — mēce, osn. u mēčka (medvjedica). *isp.* Osn. 251.

mēčēnje, *n.* *vidi* gnječenje. Rj.

mēčēt,* *m.* die Moschee, templum turcicum: Oborio mečet i munare. Rj. *vidi* mečit, džamija. Turska crkva.

mēčit,* *m.* *vidi* džamija: Širokijem drumom niz Grabovo a do Umca i mečita starog. Rj. *vidi i* mečet. Turska crkva. — A da mečit gjedovinu traže, tu se hoće ustaviti Turci. Npj. 4, 451.

mēčiti, mēčim, *v. impf.* n. p. grožgje, *vidi* gnječiti. Rj. i *syn.* ondje. *v. pf.* slož. o-mečiti, pri-, s-. — Koliko više kleči, svoj rep meči. Posl. 145. sa se, *pass.*: Cvjetunice nezdrele, kad se meće, bndu zdrele. DPost. 12.

1. mēčka, *f.* die Bärin, ursu, *cf.* medvjedica. Rj. — Igra mečka pred ččinom kućom. Doći će i pred našu. Posl. 95. mēčka, od kor. od koga je mečati, munlati. *isp.* Osn. 298.

2. mēčka, *f.* (u Boci) *vidi* muljalo. Rj. mečko kojom se meči, malja n. p. grožgje. *vidi i* kljukalo, i *syn.* ondje.

mēca, *f.* das flüssige Futter des Viehes, liquidum quod prachetur pecori. Meća se mete od brašna ili od mekinja i daje se psima i svinjama. Rj. žitku hrana psima i svinjama. — Nekakv Turčin hranio zimi svinje, pa usuo eruću meću u korito. Rj. 280a.

Pčenicu hrane kukuruzima i mećom. Rj. 498a. Rašćinili meću, t. j. u meću, koja je gusta kao kačamak, usuti vode. Rj. 645b. meća (kor. koga je i mešiti). Osn. 65.

mećaica, *f.* (u C. G.) kao malo muljalo, čim se kaša mete (u nje su rogovu natrag obrnuti). *Art Stange den Brei einzurühren, partien pulvi immiscendue.* Rj. *ligulae species, qua res liquidae (speciatim cochlearia) ad spumandum excutuntur.* Stulli. kao malo muljalo, čim se metu žitke stvari, n. p. čokolada, da bi se pjenile. *Schäumer, Schaumkelle.* vidi mećajica, mećavica.

mećajica, *f.* vidi mećaica. — Rekla je mećajica loncu: znam te i po dnu i po vrhu. D'Posl. 106.

mećava, *f.* der *Schneesturm, imber nivium procellosus*: Jede ko mećava (sijeno i slamu?). Rj. *kud snijeg mete.* vidi pomet, salankovina, vijavica, čorava Angjelija. — Ne da oka otvoriti (n. p. mećava). Posl. 198. Išli svatovi pa udarila mećava te nijesu mogli stići na vrijeme. 293. *riječi s takim nast. kod država.*

mećavica, *f.* (u C. G.) vidi mećaica. Rj. vidi i mećajica. — mećavica (osn. koja je od meća, isp. mećajica). Osn. 321.

1. mēl, mēda, *m.* (loc. mēdu) der *Honig, mel.* Rj. vidi bagrenovae, ejegjenik, lipovac, samotok 1. — *Kljuk*, 2) *med s roskom izmiješan zajedno.* Rj. 277a. *Med* na osovini rodi. (Valja košnice često promiješati). Posl. 176. Ni svakome *med* ni nikom žuč (ne valja biti). 222.

2. mēl, n. p. med nama, vidi megju. Rj. *prijedlog s kojim riječi stoje u četvrtom ili šestom padežu.* vidi i megj. — *tumačenje vidi kod megju.*

mēdalja, *f.* *Franc, medaille.* vidi mēdulja, kolaina, kolajna, ake. su mēdulja. — Darova ga Marko gjeneralu, a on njemu od zlata medlju. Npj. 4, 11. Poklanja im *zlaćene medulje*. 4, 367.

Mēdāk, *m.* ime muško. Rj. — (osn. u *Medo*). Osn. 263. *takva hyp. kod Dujak.*

mēdan, mēdna, *adj.* vidi meden. Rj. vidi i mēdnī što pripada medu ili je slatko kao med. — Na ti, snaho, žita, da si žitna; na ti, snaho, meda, da si mēdna. Rj. Kiša pade, mēdna rosa u polju. Npj. 1, 153. Veće hoće mēdna usta da ljubi. 1, 351. Slatko je vince, mēdno je rince, al' je mēdna godina, koja ga je rodila. 1, 429.

mēdār, mēdara, *m.* der *Honighändler, mellarius.* Rj. *ko trguje medom.*

mēdārnica, *f.* die *Honigstube, officina mellaria.* Rj. *zgrada ili soba gdje se prodaje med.* — *riječi s takvim nast. kod čeduljarnica.*

medēkānje, *n.* das *Medet-Rufen, exclamatio medet.* Rj. *verb. od medekati, radnja kojom tko medeće.*

medēkati, mēdēcēm, *v.* *impf.* medet-rufen, *exclamo medet.* Rj. *vikati medet, uzvikati medet.* v. *pf.* medeknuti.

medēknuti, mēdēknēm, *v.* *pf.* medet-rufen, *exclamo medet.* Rj. *viknuti medet.* v. *impf.* medekati.

mēden, *adj.* *Honig-, mellitus.* Medena usta gvozdena vrata otvaraju (Posl. 176). Rj. vidi medan, medni. što pripada medu, što je od meda, slatko kao med. — Izjede sve u meden kus. Rj. 317b. Sećerni i medeni moj! Rj. 838a. Ona njima da medenijeh kolaču. Npr. 176. Sjedi mati mēlena! Sniri domak majko! Sniri mati medenu! Evo domak majko! (Govori onaj koji čele zove u košnicu). Posl. 189. Uz to pogača, mēdena rakija i eievara. Danica 2, 104. Lijepi glas po svemu svijetu nosio, kako što nosi čela po medenu vrijetu! Kov. 121.

medēnica, *f.* kaea za med, eine *Wanne zu Honig, cadus condendo melli.* Rj. vidi mednica 2.

medēnjāca, *f.* (u C. G.) — **1)** *Art Birnen, piri genus.* Rj. nekaka kruška, vidi mednica. — **2)** *Art Aepfel, pomi genus.* Rj. nekaka jabuka. — kao mēdena kruška ili jabuka.

medēnjāk, medēnjāka, *m.* Rj. *ponajviše se govori u množini: medēnjāci.* *Honigkuchen, placentae mellitae.* Rj. *medeni kolači.*

mēdēt, *v.* *Ausruf eines sterbenden Türken, exclamatio Turcae morientis.* A bre medet na kulašn Tale. Rj. *uzrik Turčina kad umire.* isp. medčkati. — Da ga je nekakav hajduk pogodio baš u čelo, i da nije ni medet mogao reći. Danica 3, 173.

mēdica, *f.* (u Srijemu i Slavoniji) vidi medovina. Rj. *piće od meda.* vidi i muselez, šerbe.

mēdičinski, *adj.* što pripada medicini. — Hrvatska terminologija medicinska. Rad. 5, 194.

mēdići, *m.* *pl. junge Baren, pulli ursini:* Navrani se medo s medicini. Rj. vidi medvjedići. *jedno mēće.*

mēdiģ, *m.* (po jugozap. kraj.) *der Arzt, medicus, cf.* ljekar, liječnik: Hajd' ujaće mēdiģe da tražiš. Rj. vidi i medik. *Lat.* mēdico. — *Medicini* bećimštinu plati. Rj. 153b.

Medija, *f.* Medina (?): Kad ustane kuka i motika, biće Turkom po Mediji muka (Posl. 122). Rj.

mēdik, *m.* vidi mēdiģ, liječnik: Tu ranjena kojaza nahodiše, i kod njega dvanaest mēdika, te mu grdne rane utezahu. Npj. 5, 438.

mēditi, *dim.* *v.* *impf.* mit *Honig versüssen, condio melle, mellio, cf.* medljati. Rj. *medom sladiti.* v. *pf.* zamēditi.

mēdjed, *m.* vidi medvjed, megjed. — Zakrij kruške, medjed ide. *cure rebus tuis.* Stulli (*paži na svoje!*) medvjed, mēd-jed. Osn. 29. *koji med jede.*

mēdljānje, *n.* das *Versüssen mit Honig, mellitio.* Rj. *verb. od medljati, radnja kojom tko medlja što.*

mēdljati, ljām, vidi mediti. Rj. *v.* *impf.* medom sladiti. v. *pf.* slož. zamēdljati.

mēdljika, *f.* der *Mehlthron, robigo.* Rj. *isp.* omediti se. — *Sijer* kao mēdljika, što pada u proljeće na lipu, a u jesen na vrjes. Rj. 679b. Bih vas sušom i mēdljkom ipak se ne obratiste k meni, govori Gospod. Amos 4, 9. — *mēdljika* (pred lj osn. u med). Osn. 277. *riječi s takim nast. kod aptika.*

mēdūi, *adj.* *honiģuss, mellitus:* Kapetane, moja medna usta. Rj. *što pripada medu, što je od meda, slatko kao med.* vidi medan, meden.

mēdnica, *f.* — **1)** (u C. G.) *Art Birnen, piri genus.* Rj. nekaka kruška, vidi medenjača 1. kao mēdna kruška. — **2)** fućija za med. Rj.³ vidi mēdenica.

Mednjāci, Mednjākā, *m.* *pl.* potok i brdo u Jadru, izmegju sela Tršćica i Klubaca: Od Mednjaku te do Koprivnjaka. Rj.

Mēdo, *m.* ime muško *hyp.* *isp.* medo, prema *Lat.* Ursus, Ursinus? — Medak (osn. *Medo*). Osn. 263. *odatle prezime Medović.*

mēdo, *m.* *hyp.* od medvjed. Rj. *gen.* mēda, *roc.* mēdo.

mēdōkradica, *f.* *vespa.* Stulli. *osu nekaka?* medokradica, *što med kraće.* — *tako slož. riječi kod konjokradica.*

mēdonja, *m.* *Name für einen Ochsen, nomen boris (an den medvjed denkend?)* Rj. *ime rolu (misli li se pri tome na mēda, medvjeda?).*

mēdōustan, mēdōusna, *adj.* *affabilis, lenis, blandus sermone, mansuetus.* Stulli. mēdo-ustan, u koga kao da su medna usta (asne?), tako slatko i milo besjedi. *isp.* tako slož. *adj.* kod krivonst. i bjeleusna, mileusna.

medōvina, *f.* der *Meth, mulsum:* slatko kao medovina: S večera se vinom umivala, u po noći slatkom medovinom. Rj. vidi medica, muselez, šerbe. — Najjeva vino i rakiju, prisiplje im šerbet medovinu. Rj. 393b.

medōvogja, *m.* *ursi ductor.* Stulli. medo-vogja, *koji vodi mēda, medvjeda.* *Barenführer.* — *tako slož. riječi kod čelovogja.*

mēdulja, *f.* — **1)** ime kravi. Rj. *isp.* medonja, imenu kravamu s takim nast. kod krava. — **2)** (u

slaju *die Medaille, wemus in honorem ejus cusus*, solajna. Rj. *radi* i medalja.

medūn, medūna, *m.* šipak još slagji od sladuna, *die Art Granatapfel, mali granati genus*. Rj. — *kolib* osn. u *med*. Osn. 173. *riječi s takrim nast. kod bogatun*.

Medūn, Medūna, *m.* u pjesmama nekakav grad (sad u Crnoj Gori. Rj.²): Knjigu piše aga od Medūna. Rj.

medvčđak, medvčtka, *m.* (dolje preko Morave) *vidi* ronac 2. Rj. *vidi* i gnjurac, sarka, *pliva* (dirlja putka).

Medvednik, *m.* (št.) *vidi* Megjednik. Rj. *brdo u Srbiji*.

medvjed, *m. der Bär, ursus*. Rj. *vidi* medjed (medjed s *unctantim* v.: medved, *isp.* Korijeni 6). *megjed*, *augm.* medvjedina, megjedina. *hyp.* medo. — Brnjica, kolutić gvozden, n. p. što metnu *medvedu* na usnu kad ga vode. Rj. 41b. a Rj.² 50: što metnu *megjedu* na usnu. *Ričemo* svi koliki kao *medvedji*, i jednako učemo kao golubovi. Is. 59. 11.

medvjedica, *f. vid* mēčka. Rj. *radi* i megjedica. — Izdoše dvije *medvjedice* iz šume, i rastgoše četrdeset i dvoje djece. Car. II. 2. 24.

medvjedići, *m. pl. radi* mediči, jedno mēče. — Da su ljuta srca kao medvjedica kad joj otmu *medvjedice* u polju. Sam. II. 17. 8.

medvjedina, *f.* — 1) *die Bärenhaut, pellis ursina*. Rj. *vidi* medvjegjina, megjedina, *medvjegja koža*, imena kožama kod divljatina. — 2) *augm.* od medvjed. Rj.

medvjedov, *adj. des Bären, ursi*. Rj. *što pripada medvedju, radi* megjedov. — *u nast. isp.* alatov.

medvjegji, *adj. Bären-, ursinus*. Rj. *što pripada medvjedima, medvjedu, radi* megjegji. — *Medvjegja lijeska*, *f. Art Baum (Dicknuss, Rj.² XI), arboris genus*. Rj. 350b. *drvo nekakvo, Corylus colurna, L. isp.* šemišljika. Rj.²). *Medvjegja stupa*, *f.* (u Dubr.) *Bärenklaus, acanthus mollis* Linn. Rj. 350b (*biljka*). U sobu ugje nekako stvorenje u *medvjegjoj koži*. Npr. 134

medvjegjina, *f. radi* medvjedina 1, megjedina 1. *medvjegja koža*. — Al to strašno stvorenje skide sa lica *medvjegju kožu*, i zbaci *medvjegjinu* sa sebe. Npr. 134.

medđan,* *medđana, m. radi* mejdan. Rj. *radi* i udvoj. — Pognaše se s njime *po medđanu*. Npj. 1. 35f.

medđandžija,* *m. radi* mejdandžija. Rj. *koji medđan dijeli*.

megj, *okrnjeni prijedlog* megju, *koje radi. radi* i 2 med.

mēgja, *f. (dat. mēgji, accus. mēgju, pl. mēgje)*. Rj. *dem.* megjica. — 1) *die Grenze, terminus, limes*. Rj. *radi* granica, krajina, kufin, mejaš, meteh, mrginj, plotina, pokrajina, serat, sinor, sklad, sumegja. — Vukodržica se sadi *po megji* mjesto ograde. Rj. 79b. Drina vodo! *plimenta megjo izmegj* Bosne i izmegj Srbije! Npj. 4. 15f. Tako za sad ostann Turci u Lješnici, a dalje *se učini megju Cerom* do nahije Zvoničke. Danica 3. 176. Miloš susretavši ih (Turke) u Rudoveima (*na megji nahije Beogradske* i Kragujevačke) pobije se s njima. Miloš 80. Gijekoje su pjesme tako *na megji izmegju* žen-skih i junačkih, da čovek ne zna, megju koje bi ih uzio. Npj.¹ 1. XIX. Iz Hrvatske iz sela Ljubine (*na sijekoj megji* u II. banskoj regementu). Npr. VIII. *Megju* mu je (selu) *ud vrata . . . megji* mu je išla. DRj. 1. 2f. — 2) *das Gebüsch, fruticetum*: Eto majko *iz megje* megjeda. Rj. — *Omegjak*, kao žbun, *malu megju*, *das Gebüsch, fruticetum*: kao zec u omečku. Rj. 458a. *radi* grm, grmen; česta, kupina, plotina 2. šib. — 3) (po jugozap. kraj.) ograda od kamena, kao zid, ali bez kreča i zemlje: Teškoj *megji* za tugjij zemlji. Kakva megja, takva *medja*. (Kako ga hrani onako mu i radi. Posl. 124). Rj. — *Omegjina*, temelj od *megji* (zid). Rj. 458a. *Debele megje* vode i u Gruži i iz Gruža. DPost. 15. Po mnogijem su

mjestima preko kamenitijeh strana podzidane *megje* sve jedna iznad druge. Kov. 33.

mēgjaš, mēgjaša, *m.* koji s kim megji (do njega stoji), *der Angrenzende, confinis*. Rj. *radi* mejaš, mrginjaš. — Tvrdostjene kotar ište *megjuše*. DPost. 138. *riječi s takim nast. kod bradaš*.

mēgjašenje, *v. verb.* od megjašiti. Rj.³

mēgjašiti, mēgjašim, *v. impf.* *radi* megjiti. Rj.³

mēgjed, *m.* (juž.) *radi* medjed. Rj. *vidi* i medjed, *od kojega je postalo* megjed *slivši se d i j u gj, augm.* megjedina. — Udruže se *megjed* i svinja i lisica. Npr. 175. Na glavi im kape od tri vuka, na legjima *kože od megjeda*. Npj. 3. 333.

mēgjedica, *f. radi* medvjedica. Rj. *radi* i mēčka.

mēgjedina, *f. radi* medvjedina. Rj. — 1) *megjegja koža, radi* i medvjegjina. — Da je kome stati, pa gledati, kako kroji kapu vučetinu, kako *e'jepa suru megjedinu*. Npj. 3. 32. *imena kožama kod divljatina*. — 2) *augm.* od megjed.

Mēgjednik, *m. Berg in Serbien* (izmegju Valjevske i Užičke nahije). Rj. *brdo (ili planina?) u Srbiji, radi* Medvednik.

mēgjedov, *adj. radi* medvjedov. Rj. *što pripada megjedu*.

Mēgjegjā Grēda, *f.*: Sagnaše ih pod Megjegju gredu. Rj.

Mēgjegjē, *n. adj.* sjenokosi Ostroški: Uljegoše uz *Megjegje* ravno. Rj.

mēgjegji, *adj. radi* medvjegji. Rj. *što pripada megjedima, megjedu*. — *Megjegja lijeska*, *f. radi* medvjedja lijeska. Rj. 351a.

1. mēgjenje, *n. Rj. verb.* od megjiti. — 1) *stanje koje biva, kad tko megji s kim* (das Angrenzen, confinium. Rj.) — 2) *radnja kojom tko megji što* (das Begrenzen, limitatio. Rj.).

2. mēgjenje, *n. radi* medjanje. Rj. *verb.* od mēditi, *radaju kojom tko med* što.

mēgjer,* *adv. folglich, also, igitur, ergo*. Rj. *radi* dakle, indi. — A to mu (Miloš Obilić) majka mijesi hljeb, a prebacila desnu sisu preko lijevoga ramena, a lijevu preko desnoga, te on ostrag sisa. Onda ear reče: »*Megjer* obila majka rodila obila junaka.« Rj. 429a. Kadija mu (Hercegovcu) odgovori da ne valja (žene slušati); onda Hercegovac nastavi: »Moja žena jutros lješe navalila da ti ponese jedan čup masla; no sam ja *megjer* dobro učinio što je nijesam poslušao.« Posl. 6f. *Megjer*, pašo ti si pomislio, kad izgubiš kajaza opakoga, da si Crnu Goru istražio. Npj. 5. 490. Ne smijem joj ono pismo čitati . . pa se bojim sad da ne reče (u sebi): »E *megjer* on mene zato hvali i spominje u svojim odama.« Straž. 1886, 1355.

mēgjica, *f. dem.* od megja. Rj.

mēgjiti, *gjm. v. impf.* Rj. *radi* megjašiti. — 1) *angrenzen, conterminus sum*. Rj. *megjiti s kim, biti* mu *megjaš, radi* graničiti. — Megjaš, koji s kim megji (do njega stoji). Rj. 351a. Selo koje je *megjilo* sa Zerzevom. DRj. 1. 84. — 2) *begrenzen, limitem pono*. Rj. *megjiti što, megju* mu *činiti, radi* sinoriti. *v. pf. slož.* omegjiti, razmegjiti; *v. impf. slož.* razmegjavati.

megju, (*s accus. i instrum.*) *zwischen, inter*. Rj. *prijedlog, radi* 2 med, megj.

1. s accus. — 1) s ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da su stvari koje sama znači, sa svake ili barem s dvije strane *mjestu*, na koje se što *primiče* ili je *samo upravljeno*. Množina jednakih stvari može biti kazana kolektivno (n. p. narod, tabor, i t. d.) ili je može zamijeniti jedna stvar dijelovima svojim (n. p. vrata), *na pitanje: kud (kamo)?* — Videti ear gde je (kćeri) nema zadugo da *dogje megji goste*, pošlje jednoga slugu. Npr. 223. *Bacio kost megju njih*. (Žavadio ih, kao kad čovek huci kost *megju pse*). Posl. 11. Ko *meče* prst *megju tugu vrata*, otkinće nu. 148. Puče puška iz gore zelene, dobro Muja bješe *pogodila*:

megju toke u prsi široke. Npj. 1, 486. Odletiše (jato golubova) na Kosovo ravno i *padoše megj Murutar tabor*. 2, 300. Zasjeđoše u bogazim Turke, *megju use* upuščaste Turke. 3, 459 (*Megju use* je [mjesto *megju se*] samo da se ispuni stih; moglo bi se reći i *megju sebe*, ali mi se čini da je onako običnije, kao što sam i ovdje čuo od Podrugovića. Vuk). Da gledaju, da *ne pitašju* Afis pašu *megju se*. Miloš 5. — 2) u primjeru: Carevi se otimlju o carstvo, *megju se* se hoće da pomore, zlaćenima da pobodu noži. Npj. 2, 190. *upravljanje je vrlo nalik na prosto barljenje*, po čemu je mjesto četvrtoga palca običniji šesti. isp. i između 3. — *amo ile i primjer u kom se oro značenje prenosi na vrijeme*: Kada bude *megju gospojne*, sa tri će ti strane pomoć doći. Npj. 3, 16. *vidi megju sa instrum.*, i između 5. — isp. Sint. 459.

II. (sa instrum.). — 1) s ovim prijedlogom riječ u šestom padežu pokazuje, da su stvari koje sama znači, sa svake ili barem sa dvije strane onome mjestu, na kome što biva. Tako je bavljenje i ondje gdje se bavi ono, što dvoje ili nekolicina čine jedno drugome ili što od jednoga biva drugome (n. p. govoriti megju sobom). Množina se stvari ondje potrebna može kazati kolektivno (n. p. braća, društvo), na pitanje: gdje? — Izvadiš iz marame omu ljusk, *ga megju sobom i njim samijem*. Mat. 18, 15. Nema razlike *megju Jerrejinom i Grkom*. Rim. 10, 12. *Megju rlusima koje je . . . dao Ziči*, jednom bješe ime Zluna. DRJ. 1, 384 (isp. Između vlahi koje je . . . dao krkvi . . . jednom bješe ime Kandak. 1, 438). isp. između 3. — 2) vrijeme početkom i svršetkom svojim može stajati ovako sa dvije strane onome, što bude dok vrijeme traje. — *Megju bažičim' stat' u Gružu a megju gospogjam' u gradu*. DPost. 60. *Megju tijem Petroviću knjaže uregjuje mlade Crnogorce*. Npj. 5, 191. Turci su *megju tim* jednako bili opkolili onaj jedan šauac, i tukli se sa Srbima. Miloš 97. Kad što izvjesnije razberemo, javiću Vam odmah. Vi *megjatim* nemojte se sasvim u brigu davati. Straž. 1886, 1670. isp. megju 1 2, između 5. *vidi i to II 5.* — 3) u glagolu samom može biti primicanje ili odmicanje (isp. megju s accus.), ali se u primjerima koji idu kazuje samo mjesto gdje to biva. — Obeća mi se da će pisati caru, da ga *ostavi megju njima*. Miloš 131. Veliki prorok *izvijje megju nama*. Luk. 7, 16. Kad oni ovo govorahu, i sam Isus stade *megju njima*. 24, 36. *Ne postavi nikakve razlike megju nama i njima*. Djel. Ap. 15, 9.

III. prijedlog megju može se složiti sa prijedlogom iz: između, koje *vidi: i s prijedlogom do: domegju: I Ameta dobro udario, rasječe ga do megju ramenah*. Npj. 4, 87. kao jedan složeni prijedlog imu uza se *genitiv. vidi do (prijedlog) 7.*

megjudnevira (megjudnevica), *f.* one tri nedjelje između Gospogje velike i male (od 15. Avgusta do 8. Septembra), die Zeit zwischen den beiden Frauentagen, temporis inter utrumque festum B. M. V. interallium. Rj. Ljutit kao zmija između gospogja (uz megjudnevici, kad se valja da sprema da odlazi sa zemlje). Post. 173.

megjudneviki (megjudnevicki), *adj.* n. p. jaja, jagode (to žene ostavljaju lijeka radi). Rj. što pripada megjudnevici.

megjusbuni, *adj.* što imaju čeljad ili stvari megju sobom, uzajmice, gegenseitig, wechselseitig, mutuas. *vidi uzajmčni.* — Sada se razvijaju pletke (intrige) i megjusbunu proterivanja, bačajući krivicu jedan na

drugoga. Miloš 17. Pored sviju ovijeh bojeva i briga i nevolja, ni jedna strana nije zaboravljala ni *svaje megjusbune raspre*. Sovj. 47.

Mehādija, *f.* mala varošica blizu Rsave, Mehadija. Rj.

Mehādijski, *adj.* rou Mehadija. Rj. što pripada Mehadiji.

mehāna, *f.* *vidi* krēma I, stranja: Dva dućana i nora mehāna. Rj. *vidi i* gostionica, i *sm. ondje.*

mehāndžija,* *m.* *vidi* krēmar. Rj. — A more, a! iz me pjesma. Hej mehāndžija! daj mi liću rakije. Post. 324.

mehāndžijin, *adj.* *vidi* krēmarov. Rj. što pripada mehāndžiji.

mehāndžijuski, mehāndžijski, *adj.* *vidi* krēmarski. Rj. i sačeto mehāndžijski (isp. abadžinski). — Vršak mehāndžiske spokojnosti *vidi se u* onoj zgradici koja se ne pomijne u društvu! Megj. 10. (u ocakorom dogovaju Davičić ne sačinu. isp. abažijski).

mehānički, *adj.* što pripada mehānici, mechanisch, physizisch. — Početak ljudske prosvjete izmišljanjenjem mehāničkih umjetva. Pripr. 88.

mehānisānje, *n.* *vidi* krēmljenje I. Rj.

mehānisati, mehāničm, *vidi* krēmiti. Rj. v. impf. — *rivo točiti, na malo prodati.*

mehānski, *adj.* što pripada mehāni, mehānima. — Da dolijje mehānsko pravo. Megj. 303. Mehānski momci govore za njih da su to -sobe ekstrā. Zlos. 12.

mehēbe, *glas jarčji*: Eto ti jareca kući, pa se stane drekovati oko kuće: Mehēbe! . . . jarec se onda vrati kući po svome običaju i stane ga dreka oko kuće: „Mehēbe!“ Npr. 245.

mēhuna, *f.* *vidi* māhuna, mōhuna. — Mīuna, *f.* (u Banatu) *vidi* mahuna. Rj. 355a. značenje kao u māhuna: mēhuna. Korijeni 168.

mēit,* *m.* *vidi* mrtvace: Ne kopaj me, neno, gdje se mēit kopa. Rj.

mējās, mējāsa, *m.* (u Sinju) megja, die Grenze, juis, terminus. Rj. u sjevernoj Hrvatskoj znači mējās što i megjaš: koji s kim megja, do njega stoji, nasuprot kod riječi megjaš u primjeru iz DPost. 138: Tyrdostjene kotar iste megjaše, riječ megjaš znači po svoj prilici što ovdje mējās, t. j. megja. — riječi s takim aust. kod bradaš.

mējdan,* mējđina, *m.* mjesto, der Plat.: forum; mejdan dijeliti, duelliren, pugnam inco: Izidi mi na mejdan junački. Rj. *vide* megdan; udvoj. isp. posjeći se s kim. — Ljubović me na mejdan zadržu. Rj. 175a. Zatači koga, zadržati na mejdanu. Rj. 197a. Kako je Zmajognjeni Vuk pod Spljetnom nu mejdanu popuhio Zlotu protopopu. Rj. 212a. Održao mejdan. Rj. 347b. Sramota je pohjē sa mejdanu . . . *Vidi* Miloš na konju djogatu, gje će taj dan mejdan otvoriti. 4, 229. Osta mejdan Lazarević-Luke. 4, 271. Mene Arap nu mejdan pozicu. 4, 301. Dok s Arapom mejdan podijelim. 4, 302. Nu čljeci mene nu mejdanu. 4, 317. No je njemu Bog i sreća dala, dobio je nu mejdan junački. 4, 380. Udvoj (mejdan između dvojice). DM. 73.

mējđandžija,* *m.* der Kämpfer, pugator. Rj. *vidi* megđandžija, koji mejdan dijeli.

Mējra,* *f.* ime žensko u Turaka: Našoj Mėjri k'nu postavise. Rj. hap. od Mejrema, *vidi* Mera.

Mějrema,* *f.* *vidi* Merjena. Rj. *vidi i* Merima, ime žensko u Turaka. hap. Mejra, Mera. augm. Meruša.

mējtef,* *m.* die Kinderschule (der Türken), schola puerorum: I kod dvora bijele mējtefe. Rj. — mējtef,* mala škola, gje se Turska gjeća neć Bogu moliti i čitati. Npj. 1, 316.

mēk, mēka (mēki, comp. mēksī) *adj.* *vidi* mekan. Rj. dem. mēkahan. — mēk (od мѣккѣт, čemu je ot-palo jedno k prema padežima u kojima dolazi jedno do drugoga). Osn. 305. primjere *vidi* kod mekan.

I. mēka, *f.* das Blöcken der Lämmar, balatio

mečica, Rj. isp. mećanje. — Stoji meka janjac' za mečica. Stoji rika krava za teladna, a teladi meku za mečica. Npj. 4. 187.

2. meka, f. u Hrv. vidi mamac 1. Rj. vidi i mēna, namama, zamama; obrum, čim se mami n. p. mēna, = meka kor. biće koga je i mek. Osn. 38. sp. mamečiti se.

mekāc, f. meso bez kosti zovu mekač. J. Bogdanović. meko meso.

mēkača, f. (u Už. nah.) Art. *Aepfel, pomi genus*. Rj. nekakra (meku) jabuka, isp. mekušca.

mēkahan, mēkahna, adj. dem. od mek, mekan. — Dužd izbroji mekane cekine. HNpj. 3. 419. One jagme mekane cekine. 4. 101.

mēkan, adj. Rj. vidi mek, dem. mekahan. — 1) *weich, mollis*, n. p. lječan, trud, kruška: meko kao pamuk. Rj. suprotno tvrd. — Strvno žito, (u Lici) tako se zove zob i pir (karišik); a šenica, kukuruz, raz. ječam i proso zove se sitno ili meko žito. Rj. 719a. Ako mi ne meteš kuće, mekše mi je spavati. Posl. 5. *Kao ruva* (sijeno — t. j. lijepo i mekano). 129. Podvuci pod koga meku postelju, (oblastati ga). 251. Pa on sjede na meku lažicu. Npj. 2. 469. Da ti tražim od mora bečime, da ti gradim mekane meleme. 2. 512. Pa prodade njega u Latine, u Latine za meke rušpije. 3. 24. Nekada ti tvrda rjara bješe, a sad ti je mekša od pamuka. Here. 129. Aprilij. Vrune meko. Danica 5. 21. Što je b mekše od p. Rj. XXX. Eto, koji meke haljine nose po carskijem su dvorovima. Mat. 11. 8. — 2) n. p. čovjek, *zu gefüllig, nimie facilis*: S meku obraza deveto kopile. Rj. vrlo ugodljiv, koji je rad svakomu ugoditi, suprotno oštar. — Antonije je bio čovek mekan, i više kmet nego vojnik. Danica 4. 19. Milan, kao bogat gospodar i mek naravi čovek, nije rado napred u boju trčao. Miloš 44. Kakogogj što su amo dolje ljudi mekši, tako su gore i žene oštrije. Npj. 1. XIX. Čovjek koji je bio mek i vrlo nježan među vama, prozliče se. Mojs. V. 28. 54. — 3) n. p. rakija, *schwach, vilis*. Rj. kao slab, suprotno ljut. — Onako se uz jelo najviše pije šljivova rakija, koja je srećom vrlo meka: i tako zdravljn ni malo ne udi. Danica 2. 104.

mēkinjara, f. vidi kiselica 2. Rj. 3. kiselu jaha od mekinju. — riječi s takrim nast. kod badnjara.

mēkinje, mēkinja, f. pl. die Kleinen, farfur: Kupio bi ga za mekinje. cf. trice, osjevine, palje. Rj. vidi i istijevci, posije. — Bolje je na mekinjama dobiti nego na zlatu štetovati. Posl. 24. U svakom bljebu ima mekinju. 335. mekinje (osn. u mek). Osn. 197.

1. mekiš, m. riječ za čeka, koji je slaba, nekaka tjelesnog sustava. J. Bogdanović, čovjek mekun, slab, riječi takve kod blutiš, vidi mekušac 2.

2. mekiš građ, u zagoneci. Rj. vidi zagonetku kod devenduka.

mēkna, f. debelo žensko, *ein dickes Frauenzimmer, molliter crassa*. Rj. — od kor. od koga i mek, mekan, isp. Korijeni 156. riječ s takrim nast. isp. depna, imena kod Bekna.

1. meknuti, mēknēm, v. impf. weich werden, mollesco. Rj. mek postjati, v. pf. slož. odmeknuti, umeknuti.

2. meknuti, mēknēm, v. pf. einmal blöcken, edo balatum. Rj. v. impf. mećati. — mekne n. p. jagunje za orom.

mēkōkorka, f. (u Jadru) bijela bundeva (u koje je kora meka). Rj. meko-korka, suprotno tvrdokorka.

mekoobrazan, zna, adj. zu gefällig, facilis: Mekoobraznoj gjevojci trhub do zuba. cf. mekan 2. Rj. meko-obrazan, u koga je mek obraz, koji je mek, mekun (2), vrlo ugodljiv.

mēkoput, adj. t. j. konj, koji je tako slab da mu uzda na glavi ili kolan na trbuhu odmah načini ranu, ein zartliches weiches Pferd, das keine Strapazte aushält, equus mollis, delicatus. Rj. — meko-put, riječ

složena kojoj je prva pola mek a druga pūt (f. meso): u kojega je meko meso.

mēkōta, f. die Weichheit, mollities. Rj. osobina onoga što je meko, vidi mekušina. — Žena koja je meka i vrlo nježna među vama, koja od mekote i nježnosti nije bila navikla stajati nogom svojom na zemlju. Mojs. V. 28. 56.

mēkōust, adj. t. j. konj, koji se boji uzde, weichmüthig, equus oris mollis. Rj. meko-ust, u kojega su meka usta, suprotno tvrdust, isp. tako slož. adj. krivoust. bjeleusna, mileusna.

mēksanje, n. d. is Erweichen, mollitio. Rj. verb. od mekšati, radnja kojom tko mekša što.

mēksati, sām, v. impf. erweichen, mollio. Rj. činiti da bude što meko (mekše), v. pf. slož. na-mekšati, raz., u-; v. impf. slož. razmekšavati, umekšavati. dem. mećati.

mēksina, f. vidi mekota. Rj. osobinu onoga što je meko.

mēkterbaša,* m. der Kapellmeister, magister concertus: Čala sada naše mekterbaše! na sramotu Baju i Limunu. Rj. mekter-baša, baša (glavu) mekterima, isp. baša 3.

mēkterin,* m. der Musikant, symphoniacus. Rj. vidi musikanat, kao gudić i sruć.

mēkuša, f. — 1) jabuka promrzla, ili gnjila kruška, *weicher Apfel oder Birne, molum aut pimum mite (molle)*. A i za mekanu travu (i pošto se pokosi i osuši) kaže se mekušu. Rj. meku jabuka ili kruška, isp. mekača, za gnjilu krušku vidi gnjilica, ognjilača, tepka. — 2) kao meko čeljade: Tvrtku veli mekušu: udiri u bubanj, cora je. DPosl. 138. — riječi s takrim nast. kod ajgiruša.

mēkušac, mekušca, m. — 1) rak kad se svuču u proljeće, *der Krebs der sich gehiutet, cancer qui cutem posuit (leucopie tenerior est)*. Rj. — 2) vidi mekiš. J. Bogdanović.

mēkušica, f. — 1) Na grančici tica mekušica. K njoj dolazi s mora lastavica: »Seko moja, tico mekuširo! Here. 123. — 2) žensko što je muško mekušac 2. J. Bogdanović.

mēla, f. die Mistel, viscum. Rj. vidi imela, lijepak. dem. melica. — Na kojoj bi se ljesci našla mēla, pod onom ljescicom ima guja s dragim kamenom na glavi... jer se mēla rijetko nalazi na ljesci. Rj.

mēlaš, melāša, m. nekaka tica, koja se melom hrani, *die Misteldrossel, turdus viscivorus Linn.* Rj. vidi imelaš, cf. drozak. Rj. 3. — riječi s takrim nast. kod bradaš.

mēlem,* das Pflaster, emplastrum. Rj. vidi obliž. isp. tvor 2. tvdrac. — Moreš li mi rane preboljeti, da ti tražim od mora hećime, da ti gradim mekane melme? Npj. 2. 512. I pogodi Amidžić Osmana baš u čelo među obje oči, gje Osmanu melme trebat' ne će. 4. 333.

mēlemāšće, mēlemāščeta, n. vidi ljekarina. Rj. melme-ašće, ašće = akće Tur. novae, isp. binjašće. platu liječniku. vidi i hećimština. — Plaćajte mi slugi mēlemāšće. Npj. 2. 436.

mēlez,* m. — 1) der Zwitter (Mulatte), hibrida, von Menschen und Thieren. Rj. čeljade ili živinče kojemu su otac i mati od različne vrste. vidi polutan, sustrimak, umetak, sustrnica. — 2) platno u kojega je osnova prtena, a potka pamučna. Rj.

mēlica, f. dem. od mēla. Rj.

mēlōdijski, adj. što pripada melodiji. — Podizanje i spuštanje glasa u pevanju (melodijski ton). Opit 19.

mēlun,* melūna, m. (u Bosni, Here. i u Dubr.) vidi gjava. Rj. i syn. ondje.

melj . . . vidi hmelj . . . Rj.

mēljanje, n. das Zusammendrücken, zwischen den Fingern oder in Händen, convolutio. Rj. verb. od meljati, radnja kojom tko melja što.

méljati, mēljām, *v. impf.* zwischen den Fingern oder in Händen zusammendrücken, *convolvere*. Rj. *gnječiti što među prstima ili u rukama, isp.* meljaviti. *v. pf. slož.* izmeljati, umeljati.

meljáva, *f. vas gemahlen wird, quod molitur*; nema meljave (govore u Srijemu kad nema vodenica šta da melje). Rj. *ono što se melje, vidi* meljivo. — *riječi s takvim nast. kod država.*

meljaviti, mēljāvīm, *v. impf.* (st.) *cf.* pomeljaviti. Rj. — *mljeti*, meljem, tako u istom značenju: *meljaviti*, pomeljaviti. Korijeni 162. *isporediši oro sa tu-mućenjem riječi pomeljaviti, meljaviti će biti što mljeti zubima, gnječiti zubima, u ustima, isp.* meljati.

meljavljenje, *n. verb. od* meljaviti, *radnja kojom tko meljari što.*

Meljina, *f.* seoce više Novoga u Boei (u ovome selu ima mnogo bijele loze, koja se ondje zove skrobčina). Rj.

mēljivo, *n. rudi* meljava. Rj. *ono što se melje. — riječi s takvim nast. kod jedivo.*

mēlja, *f. dus Malter, isp.* lijep. — Kad se pravi mēlja (malter), onda njime (gurom) mute klak i s przinom miješaju. M. Medić. ARj. III. 502b.

mēmla,* *f.* (st.): Ubila ga *mēmla* od kamena. Rj. *vidi* vloga.

mēnduo, mēndula, *m.* (u Dubr.) *vidi* badem. Rj. *i syn. ondje, i* mijendeo, *prema čemu treba i* mēnduo *pisati* mījenduo, *kao što piše* Budmani. ARj. III. 442b. — *Tal.* mādola.

mēne. — 1) *accus. od* ja, *mihi, me*. Rj. — 2) *gen. od* ja. Rj. — 3) (po narodu) *dat. od* ja, *mir, mihi*. Rj. *manji oblik za* *accus. i gen. me, za* *dativ mi. — vidi* kod ja (pronomen).

mēnečal, mēnečala, *m.* (u Dubr.) *vidi* sačma. Rj. *Stulli*: mēnecao. *vidi i* sita 3. — *Tugja* *mēnečal*. Osn. 122.

mēngele, *f. pl.* kao procijep u kom čurčije iglu oštre. *cf.* mēngjele. Rj. — *Tugje* *mēngjele i* *meugjele*. Osn. 125.

mēngjele, *f. pl. die Presse, prelum, cf.* tijesak. Rj. *vidi i* tijest. *isp.* mēngjele.

mēngjuše,* mēngjūša, *f. pl. vidi* mēngjuše, *i syn. ondje*. — Uši jedne, četvere *mēngjuše*. HNpj. 3. 411.

mēngjušto, *mjesto* mēngjuše *u pjesmi u kojoj se pjeva kako govori Turčin*: Bilber Fato, zlato! izigji na vrato, da ti vidim ušato, da ti kupim *mēngjušto*. Herc. 295.

mēnovati se, mēnovjem se, *v. r. pf.* u pjesmi *mjesto* *menjati se* (mijenjati se). Ja njoj dadoh struk rumene ruže, ona mene struk bela bosiljka, *te se, babo, mēnovasmo* *crećem*. Rj. — *sa e* *mjesto* *1.*: mēnovati se. Korijeni 154.

mēntovati, mēntujēm, *v. pf. vidi* lišiti. Rj. — *takogjer sa e* *mjesto* *1.*: *mentorati* (*t* je iza u umetnuto). Korijeni 154. *biće iz* *Madž.* *menteni, izbariti, ispričati*.

Mēoca, *n. pl.* sjenokosi Čevski u Lastvi Ozriničkoj: Dok dogjoše na Čucka *Mēoca*. Rj.

Mēra, *f. hyp. od* Merima: Moja *Mēra* nije tako lepa, al' je *Mēra* sreću mome draga. Rj.

merája,* *f. ein ungenchmer kuhler Ort, culritium*. Rj. *ugodno* *goletno* *mjesto*. — Kad pogleda Zlatka divičica, vidje vlašce u travu *meraji*. HNpj. 3. 426.

1. mērānje, *n. das* *Wachsziehen, ductus cerae*. Rj. *verb. od* mērati. *radnja kojom tko mēra vosak.*

2. mērānje, *n. das* *Schlagen, contusio*. Rj. *verb. od* mērati. *radnju kojom tko mēra n. p. košulje, peručiti ih.*

1. mērati, mērām, *v. impf.* kad hoće da se gradi voštana svijeća, onda se *mera* *vosak*, t. j. komadić voska grije se prema vatri, pa se prstima rastanjuje, te se načini kao tanak kolačić, koji se po tom čitav (ili najprije jedna pola pa onda druga) obavije oko svještila, koje jedno zategnuto drži za obadva kraja, pak se među dlanima obrće i razgoni, dok se ne na-

čini svijeća. *Wachs ziehen, duco ceram*. Rj. *v. pf. slož.* umerati.

2. mērati, mērām, *v. impf.* mlatiti *n. p.* *pratljačom* *haljine* kad se peru. *schlagen, contudo*. Rj.

mērdiven,* *f. pl. die Leiter, scala, cf.* ljestve, stube: *A* on tajom ide *uz mērdiven*. Rj. — *A* ja onda *uz mērdiven* *lujde* *gore*. Danica 4. 37.

mērdžan, mērdžāna, *m. die* *Korallen, corolla*. Rj. *vidi* koral, koralj. — *Pred* *Ajkom* je *gjergjev od mērdžana*. Herc. 29. *Vežak* *vežla* *Cengijča* *Fatima* *na* *gjergjevu od* *ekrlj-mērdžana*. 118.

mērdžanač, mērdžānač, *m.* (u Bosni) *grah, vidi* *višnjica* 2. Rj.³ *vidi i* *višnjak, sećepac.*

mērdžankinja, *f. n. p. paška*: Čul obori sa konja *gavrana*... o njem¹ *viša* *paške* *mērdžankinje*. HNpj. 3. 512. *mērdžanom* *ukičevu*.

mēredōv, mēredōva, *m.* u Baranji *na* *drvetu* *mreža*, *kojom se* *riba* *vadi* *iz* *barke, der* *Fischbennen, retis* *genus* (*exerricidum?*). Rj. *vidi* *neredov, Madž.* *mēregetō, merettyū, tugje, ponajviše* *Madžarske riječi s* *takvim nast. kod* *akov.*

mērgjuo, mērgjula, *m.* (u Risnu) *zlatan* *šerit* *koji se* *tolara* *po* *dolami* *sa* *strane* *od* *vrata* *do* *pasa*. Rj. *vidi* *friz*. — *Tugja* *mērgjuo*. Osn. 126.

Mērma,* *f. vidi* Merjema: Dvoje su se *zamilili* *mladi*: *Omer* *momče, Mērma* *devojka*. Rj. *vidi i* *Mējrema, hyp. Mēra, augm. Mēruša.*

Mērjema,* *f.* *Tursko* *žensko* *ime*: *I* *Mērjema* *na* *glasu* *gjevojka*. Rj. *vidi* *Mējrema, Mērma; hyp. Mēra, augm. Mēruša. — u* *kršćanu* *Marija.*

mērkanje, *n. das* *Aufwerken, attentio*. Rj. *verb. od* *merkati, radnja kojom tko merku (pazi) na* *što.*

mērkatī, kām, *v. impf. aufmerken, attendo*. Rj. *paciti* *na* *što. od* *Njem. merken.*

Mērkurije, *m. Mercurius*. — *Merkurije*, *bio* je u Rimljana *bog* *rječitosti* *i* *trgovine*, *koji se* *Grčki* *zva*o *Ἑρμῆς*. *Nov. Zav. XI. Nazirahu* *Pavla* *Merkurijem*, *jer* *on* *upravljao* *riječu*. *Djel. Ap. 14. 12. Merkurije*. *Rad* 26. 57. *za* *akr. isp.* *Vušilije.*

mērmer,* *m. der* *Marmor, marmor, cf.* *mramor*. Rj. — *Gospodar* *mu* *iznese* *jedan* *mermer* *kamen*, *lepo* *otesan* *na* *četiri* *ugla*. Npr. 43.

mērmērlī,* *adj. indecl. od* *mermera, marmora, marmoreus*: *Oko* *kule* *mermerli* *avliju*. Rj. *mermerli*, *od* *mermera, mermerom* *pokaldrmljena*. Npj.¹ 4. 350. — *vidi* *mramorni.*

mērōv, mērōva, *m.* (u vojv.) *ein* *Getreidemass, modii* *genus*. *Požunski* *mērov* *uzima* *40* *oka*, *a* *Peštanski* *60*, *a* *Banatski* *80. cf.* *Šinik*. Rj. *mjera* *za* *žito, vidi i* *požunac* 2. *vagan* 2. — *riječi* *tugje s* *takvim nast. kod* *akov. Madž. mēro, koju* *riječ* *uzeše* *od* *nas* (*mjera*), *pa* *nam* *ponudžarenu* *porvatiše.*

mērtik, *m.* (po *namastirima* *Fruškogorskim*) *das* *Wēindeputat in den* *Klostern, vinum* *dēmensum* *monacho*: *A*. *Pobila* *tuča* *vinograde*. *B*. *Moj* *mertik* *nije* *ubila*: *a* *dva* *mi* *ne* *dadu*, *unak* *na* *svakom* *čokotu* *po* *akov* *rodio*. Rj. *određena* *mjera* *vinu* *što* *se* *daje* *kalugjerima*. — *Madž. mérték* (*mjera*), *nama* *uzeta* *riječ* *i* *ponudžarena* *porvatiše. po* *sjer. Hrcatskoj* *gorori* *se* *mertuk, te* *znaiči* *određena* *mjera* *vinu* *ili* *žita, n. p. žita* *onima* *koji* *mlate.*

mērtōnoša, *m.* (st.) *vidi* *martoloz*: *Zgubio* *sam* *trideset* *mērtōnoša*. Rj. *vidi i* *martonoša.*

mērtuk, *m. vidi* *mertik.*

Mēruša, *f.* *ime* *žensko, augm. od* *Merima*: *Hodža* *im* je *Omer* *efendića, kalla* *im* je *Mēruša* *gjevojka*. Herc. 172. — *takra* *augm. kod* *Angjuša.*

mēsa, *f. hyp. od* *meso, hoće* *guza* *mese, sagt* *man* *zum* *ertappten* *Fleischstücke*. Rj. *kažu* *čeljadetu, kad* *gu* *zateku* *gdje* *krade* *meso.*

1. mēsau, mēsna, *adj. von* *Fleisch, fleischern, car-nens*: *Mesan* *ražanj, gvozdeno* *pecivo* (*t. j.* *prsten* *na* *prstu*). Rj. *što* *pripada* *mesu, što* *je* *od* *mesa, kao* *od* *ređen* *pridjev*: *mēsni, koje* *vidi, vidi* *mesat*. — *Izva-*

ona iz tijela njihova kameno sree i daću im sree
(*Isa. 66. Jezek. 11. 19.*)

2. mēsan, m. (u Slav.) nekako grožđe bijelo i crno.
Art Weinrebe, vitis genus. Rj. — *mēsan* (osn. može
biti u *meso*). Osn. 139. *riječ s takvim nast. kod brajan.*

mēsār, mesāra, m. — **1)** *der Fleischer, carnarius,*
lucius, lauo. cf. kasapin. Rj. *vidi i komardar.* —
2) *der gerne Fleisch isst, carniūm amans.* Rj. *koji*
rado jede meso.

mesārev, adj. *vidi mesarov.* Rj.

mēsārnica, f. *die Fleischbank, macellum.* cf. ka-
sapnica, komarda. Rj. (u Madž.) *vidi i mesnica, gdje se meso*
siječe. — *riječ s takvim nast. kod ceduljarnica.*

mesārov, adj. *des Fleischers, lantionis.* Rj. *što pripa-*
*da mesāru, *vidi mesarev.**

mēsārski, adj. *Fleischer-, lantionum.* Rj. *što pripa-*
da mesārimu ili mesāru kojemu god.

mēsāt, adj. (u gornj. prim. u zagoneci) *vidi mesan:*
Mesat ražanj gvozdeno pečivo. Rj. *što pripada mesu,*
što je od mesa.

mēsce, n. dem. od meso: hoćeš malo mesca. Rj.

mēselj, m. (u Madž.) *vidi satljik.* Rj. *mjeva za vino,*
četvrt vrča. Madž. *messzely.* *vidi maslić, koji je kao*
*i Madž. messzely postuo od Njem. Mass (Mass'l), *vidi**
i mjerica.

Mēsīc, m. namastir u Banatu. Rj.

Mēsīčkī, adj. *von Mesić.* Rj. *što pripada Mesiću.*

mēsija, m. messias: *Mesija.* u Cjvutskome jeziku
ono što u Grčkome Hristos, t. j. pomazanik. Nov.
Zav. XI.

mēsijin, adj. *što pripada mesiji:* Da udare na
carstvo *Mēsijno.* Nov. Zav. IX.

mēsina, f. *augm. od meso:* našderao se mesine. Rj.

mēska, f. (u Bačkoj) korijenje od rogoza, koje svinje
jedu. *Rictgraswurzel, radices typhae latifoliae.* Rj. —
mēska (osn. može biti u *meso*, ali će prije biti od
mezga s promijenjenim glasovima). Osn. 298.

mesliĵen, m. (Imosk.) sitni bosiljak, *Art Basi-*
likum, herbae genus. Rj. *vidi mislogjin: i tumačenje*
kod festligen.

mēsna, f. (u Risnu) *vidi guz.* Rj. — osn. u *meso.*
Osn. 175.

mēsnaat, adj. *što je puno mesa, na čemu ima mesa,*
fleischig, carnosus. — Poslije deset dana *lica* im do-
gjoše ljepša i *mesnatija* nego u svijeh mladica koji
jeglihu carsko jelo. Dan. 1, 15.

mēsni, adj. n. p. poklade. Rj. *što pripada mesu,*
kao neodređen prihjev: mēsna, mēsna, koje *vidi.* Zauzi,
poklade mesne i bijele. Rj. 199b.

mēsnica, f. *vidi komarda.* Stulli. *gdje se meso siječe,*
govori se u Hrv. u Zagrebu ima Mesnička Ulica, gdje
*su nekad bile mesnice. *vidi i mesarnica, kasapnica.**

mēsnjača, f. *vidi mešnjača.* Rj. *mesna kobasica.*

mēsno, n. *das Fleisch, caro.* Rj. *dem. mēsce, augm.*
*mēsina, *hvp. mēsa.* isp. podmesiti se. — Spasti s mesu,*
izgubiti se u mesu, t. j. izmršaviti. Rj. *Brāretina,*
bravlje meso. Rj. 39a. *Volorsko, volujsko meso.* Rj.

71a. *Goredina, gorejčina.* Rj. 91a. *Gronik, u svinj-*
četa meso ispod grla. Rj. 103b. *Zadaje meso* (n. p.
od *divokozce*) divinom. Rj. 118b. *Dirĵač 2.* Rj. 118b.

Gjvručē, 1) zemljan sud, što se u njemu peče meso
u peći; **2)** *ono meso.* Rj. 150b. *Zalučiti, n. p. koko-*
šnje meso. Rj. 182a. *Zecrinu, zeće meso.* Rj. 209a.

kasapiti, sjevi meso. Rj. 265a. *Krtina, krto meso.* Rj.
307b. *Narastica, Rj. 403b. Nareznica, režanj meso.*

Rj. 401a. *Puzla, boljest, kad holi meso oko zuba.* Rj.
425b (*isp. dosni*). *Obrczotina, komad mesa ili sala, što*
se obrezuje od ulova svinjskijeh. Rj. 434a. *Omēsiti*
(načiniti mesa) vōden, oceido. Rj. 458a (*ubiti*). Kašto

se pobiju djevojačka braća i roĵaci s otmīćarima i
hudi mesa dosta. Rj. 477a (*isp. prednji primjer: ome-*
siti, načiniti mesat. *Pastrna, kuzja, arĵa.* Rj. 490b.

Pirĵan. Rj. 501b. *Poboićina, u bravčeta meso ispod*
rebara. Rj. 512a. *Podjĵubka, goveĵeta meso od buta*

ispod prepona. Rj. 521a. *Praščevinu:* svinjsko meso.
Rj. 565b. *Prepona.* Rj. 578b. *Prijesno meso* (koje
nije soljeno ni sušeno). Rj. 590b. *Stitozito meso,* t. j.
od neujalovljena živinčeta. Rj. 847a. *Kasapsko je*
meso po četiri pare, lovačko po groš, a hrsusko po
dukat. Posl. 133. *Ne jede se meso od svake.* 200.

Nokat i meso (n. p. oni su ili on je s njim, t. j.
paze se). 226. *Primakni mi vina i rakije, i debelu*
mesa ornujskoga. Npj. 2, 404. *Nijesu ne (= nas)*

Turci osvojili, no smo dostu mesu nupravili, ma sam
brata izgubio svoga, ema sam ga dobro osvetio. 5,
123 (*isp. poriče primjer iz Rj. 477a*). *Kad se meso*
izreže na komadiće pa se nuniče na ražanj. Pis. 41.

mēssojĵje, f. pl. *der Fesching, die Karnevalszeit,*
huchanalii(?). *tempus ante jejuniūm quadragesimale*
quo carniūb vesci licet christianis. Rj. *ono vrijeme*
pred časni pust (korizmu) kad se može meso jesti.

*meso-jĵje. *vidi mesuveĵje, mesvijĵje.* — Poklade,*
*(u Dubr.) *vidi mesojĵje* (a što su hrišćanima poklade,*
ono kršćani zovu posljednji dan od poklada). Rj. 530a.

U Dubrovniku za vremena republike išlo je uz meso-
jĵje troje čeljadi: čeroga, vila i turica. Pis. 32.

mēsopust, m. *vidi pokladi.* Stulli. *meso-pust, vri-*
jeme poslije mesojĵja kad se meso pušta te se ne
jede više. carnevale.

mēsopustan, mēsopusna, adj. *vidi pokladan.* Stulli.
što pripada mesopustu.

1. mēsti, mētēm, (mētōh, mētĵāh, mēo, mēla) v.
impf. Rj. *v. pf. slož. iz-mēsti, na-, o-, po-, raz-, s-,*
za-. — **I. 1)** *kebren, verro.* Rj. *vidi čistiti 2, svije-*
tliti 2. isp. metla. — *Nosila vodn . . . mēla kuću i*
radila sve ostale kućevne poslove. Npr. 127. *Nova*
metla dobro mete. Posl. 225. *Svaki ispred svoje kuće*
neka mete. 278. *Meteš muom kako metlom.* DPosl.

61. — **2)** *mete snijeg, mečava, stark velen, nives*
pluvinae cadunt. Rj. *mete snijeg, kad ide zdravo*
s vjetro. isp. pomet. — **II. su se, reflks. — 1)** *sich*
rcvirren, contrarbor: metu se ždralovi. Rj. *kao na-*
hoditi se u smetnju, dolaziti u smetnju. isp. metež.

— *Zašto su ljudi i navikli čitati kao i se, pa će se*
jednako varati i mēsti. Nov. Srb. 1818, 400. *Toga*
radi rasrdih se na taj rod. i rekoh: jednako se metu
u srčima, ali oni ne poznaše putova mojĵjeh. Jevr.

3, 10. — **2)** *mete mi se po ustima, kad čovjek ne*
može da pogodi, a čini mu se da zna. Rj.

**2. mēsti, mētēm, (mētōh, mētĵāh i mētāh, mēo,
mēla) v. impf. Rj. *značenje (korijena) vrtjeti, miješati:*
mēsti (metem). Korijeni 158. *v. pf. slož. iz-mēsti, o-,*
po-, pod-, raz-, s-, n-, za-; v. impf. slož. omētati
se, podmētati, smētati. — 1) *cinrühren, immisceo:*
mete svinjama. Rj. *sa se, pass.: Meću se mete od*
*brašna ili od mekinja i daje se psima i svinjama.***

Rj. 355a. — **2)** (u C. G.) maslo u stapu, *die Butter*
schneiden, facere butyrum, cf. prepirati. Rj. *vidi i*
bučkati, tepsti 1a. su se, pass.: Frēka, kolo na dršku,
kojijem se u stapu maslo mētē. Rj. 798a.

mēstva,* f. *eine Art ledernen Strumpfes, tibialium*
e corio factorum genus: Na nogama *mestve* i papuče.
Rj. *nekaka kožna bječva.* *dem. mestvica.* — *Beratlije*
se razlikuju od ostale raje i po odijelu (čini mi se
da smiju nositi žute mestve i ervene jemenĵje). Rj.

22b. *Stade klepet mestva i papuča.* Rj. 273b. *Stoji*
klopot mestva i papuča. Here. 79.

mēstvica, f. dem. od *mestva.* Rj.

mesuveĵje (mesuveĵje), mēsvĵĵje (u Pastr.), f. pl.
vidi mesojĵje. Rj. — *Obje posljednje (mesuveĵje*
i mesvijĵje) mislim da tako glase za to što se drugoj
poli dometnulo sprijeda v (kao u a-v-jesti), a taj do-
latak pomjerio i prednje o. Osn. 62.

mēsčīni, Srbliji govore u brzom izgovoru meščīni
mjesto meni se čini. Nov. Srb. 1817, 534. *me(n') s' čini.*

mēsčēma,* f. *der Richterstuhl, tribunal.* Rj. *vidi*
sūd (sūda). — *Baš kakono mulu u meščēmi.* Rj. 259b.

Kad ugleda mati djevojknu na meščēmi, a ona se stane

busati rukama u jaukati. Rj. 477a. A ja ilem s agom na kadiju, na mešćem da nam sindžilati. Npj. 2, 359.

měškoljénje, *n.* *vidi* migoljenje. Rj.

měškoljiti se, ljm se, *v. r. impf.* (u Srijemu i u Bačkoj) *vidi* migoljiti se. Rj. *dem. od* micati se. *v. pf.* proměskoljiti se.

měšnjača, *f.* kobasica s mesom, *die Fleischwurst, Brutwurst, fureimem comminutis carnibus incudatum.* *cf.* džigernjača. Rj. *mesna kobasica. vidi* mesnjača.

měštar, *měštra*, *m.* (u Hrv.) *Meister, magister, cf.* majstor. Rj. *koji radi zanat kakar: U nemeštru nije mēštar.* DPost. 141. *vidi* i zanadžija, zanatlija.

měštarski, *adj.* *magistrorum.* Stulli. *što pripada meštrima ili meštru kojemu god.* n. p. kći mēštaraka.

měštarija, *f.* *mugisterium.* Stulli *das Handwerk, ars. vidi* zanat, *isp.* majstorija.

měštrov, *adj.* Stulli. *što pripada meštru.*

měšte, *vidi* mjesto, *n. p.* mēšte mēne. Rj. *vidi* i mjeste, mješt, *iz čega se vidi da je mēšte po istočnom gororu n.* mješte. — Pa uzeo k sebi sinovicu, sinovicu, njenu osobnicu, mēšte kēci i mēšte sinovu. Npj. 2, 551. *značenje prijedloga vidi kod* mjesto (praepos.).

1. mēt, *m.* (u Osijeku) ono mjesto gdje se mēće pređa kad se riba lovi, *der Ort wo das Netz beim Fischen ins Wasser geworfen wird. jactus.* Rj. — *od* korijena *od* koga je metati. *isp.* Korijeni 158.

2. mēt, *m.* u zagoneci. Rj. — Šeremet *mēt*, kraljev zet, za vratima stoji, gjevoju prosu. Rj. 837a. *odgo-netljaj*: mačka i miš. *od* korijenu *od* koga je mēsti. *isp.* Korijeni 158.

měta, *f.* (vojv.) kad se igra lopte, *das Ziel, meta.* Rj. *vidi* cilj. *Lat.* meta.

mětāl, *metála*, *m.* *metallum*: Zemlja je okrnula . . . gruda od minerala t. j. zemlje, pijeska, kamenja i *metala.* Pripr. 2. *Metali* (kao srebro i zlato, što je najskuplje, gvozdje i bakar, što je najkorisnije). 7. Da rade i iz zemlje svoje šalju sirovu robu, a osobito *metale* i loj. DM. 138.

mětālan, *mětālna*, *adj.* *što pripada metālu: metallen, metallisch, metallicus.*

mětalo, *n.* ono sijena što se u jedan put zimi položi govečetu, *der Vorwurf (des Futtertheils vor das Vieh), portio pabuli.* Rj. *što se u jedan put metne govečetu.*

mětālje, *n.* (u C. G.) *eine Art Augenkrankheit, morbus quidam oculorum*: navuklo mu se *metālje* na oko. *Metālje* se baje metlom, perom, bijelijem lukom, solju i hljebom. Rj. *nekaku očinja bolest. vidi* metaljka 2. — *osn.* može biti u *metati.* *Osn.* 134. *riječi s takvim nast.* bičalje, držalje.

mětāljka, *f.* — **1)** mjesto gdje se momci mēću kamena, *die Wurfstätte, jactus (?)*. Rj. — *Igra*: klis . . . skakanje, *metaljku*, obrtaljka. Rj. 216b, *po* *ovome* *metaljka nije samo mjesto gdje se momci mēću kamena nego i igra, metanje kamena.* — **2)** (u Sarajevu) na oku kao čibuljica, *Art Augenübel, morbus quidam oculorum, cf.* *metalje*, *poganica*. Rj. *nekaku očinja bolest; pa i prišt nu prstu: Poganica, 2) prišt na prstu, cf.* *metaljka*. Rj. 516a. — *riječi s takvim nast. kod* kazaljka.

mětanija, *f.* (μετανία) *die tiefe Verbeugung und Bekreuzigung, prostratio, adoratio*: udariti deset, ili sto *metanija.* *Metanije* su male i velike: *mal:* kad se čovjek prigne i dohvati rukama do zemlje a *re-like*: kad klekne na koljena i na ruke pa dohvati glavom do zemlje. Rj. — μετανία, *poenitentia* (*n. p.* Mat. 3, 8), *pokunjenje, pōkora. ordje* je *metanija znak pokunjenja, pokore.*

mětānisānje, *n.* *das Niederfallen und Bekreuzigung in der Kirche, adoratiois genus christianorum ecclesiae graecae.* Rj. *verb. od* *metanīsati.* *rudnja* *kojom tko metāniše.*

mětānisati, *metānišem*, *v. impf.* *sich tief neigen*

(oder auch niederfallen auf's Angesicht) und bekreuzen, *adoro prostratus.* Rj. *udarati metanijtu, t. j. pregi-bati se i dohvatiti rukama do zemlje; ili: pokleci-vati na koljena i na ruke pa dohvatiti glavom do zemlje. isp.* *metanija.* Te on sede s njima za trpezu, a još nije ni slave napio, a zaista ni *metānišao.* Npj. 2, 94.

mětānj, *mětinja*, *m.* (u gornj. prim.) *der Schuss, teilm, cf.* *hitac, naboj.* Rj. *vidi* i hit. *jedan metanj baruta, t. j. onoliko da se puška može napuniti jedan put. isp.* *metati 4.* — *riječi s takvim nast. kod* bacanj.

mětānje, *n. verb.* *od* *metati* i *metati se.* Rj. — **1)** *radnja* *kojom tko mēće što.* — **2)** *radnja* *kojom se tko mēće.*

mětati, *mětēm*, *v. impf.* Rj. *v. pf.* *mětnuti, koje vidi i* *ordje slož.* s njim *v. pf.:* *v. impf. slož.* *do-mětati, iz-, na-, nad-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, uz-, za-; nadometati; v. pf. slož.* *name-tati, iznāmetati, poispremetati.* — **1.** **1)** *thou, legen, stellen, pono, cf.* *stavljati.* Rj. — *Metati kupice.* Rj. 316a. *Gjak mēće u usta pa opet baca u kraj.* Npr. 148. *Mečūđ jāj ori prsten na prst* *pronajmori* *ne-liko riječi.* 215. *Digni se, tako se ne mēćio kao oni što mēću rodu u rino!* Post. 58. *Ko bačvu napravlja, mēće čap gje hoće.* 135. *Na mene Boğu mēće, a sam čini šta mu je drago.* 189. *Ovake sam poslorice ja orgje mētāo* *kao što sam mislio da se najviše govore.* VIII. *Konja mēće u stenu kamenu.* Npj. 1, 358. *I na Luku mēće grovčje ljuto.* 4, 90. *Nebom sveći staše vojevati i prilike različne metati viš'* *Srbije po nebu vedrome.* 4, 131. *Po bedemu porgja barjake, a Sr-bine mēće na busije.* 4, 213. *Britke sablje prije ne-pasane, samur-kape prije nemetane.* Kov. 55. *Onde ne treba metati znaka, da je što izostavljeno.* Opit XX. *Niko ne mēće nove zakrpe na stari haljini.* Mat. 9, 16. *Još mečom neprijateljstvo između tebe i žene.* Mojs. 1, 3, 15. *Neka udaraju rese po skuto-vima od haljina svojih, i nad rese neka mēću rrvu plavu.* IV. 15, 38. *Ima članaka, koji mēću pod od-govornost cijelu kuću.* DM. 298. *sa se, pass.:* *Potra-guše, 2) svinje* *koje se mēću na šir* *gdje su već jedne ishranjene.* Rj. 556b. *Iz nahije Sjeničke mēću se orgje imena samo onih sela . . . Danica 3, 228.* — **2)** *govedima, ovcama, Futter vorlegen, pabulum prae-beo.* Rj. *vidi* *položati 2.* — *Ako, konju, dobro do-vedemo . . . mētāće ti smilja i bosilja; ako I, konju, udo dovedemo . . . mētāće ti gorke čemerike.* Npj. 1, 15. — **3)** *vršen, prujiti, cf.* *bacati:* *Mlad je Vaso s grada gleda, klobuk jāj mēće:* *Uzmi Mare žuti klobuk, pogji za me.* Rj. — *Vojnici nesretne seljane u tamiću mēću.* Npr. 218. *Gde junaci vino piju, mladi momci kameu mēću.* Npj. 1, 339. *Mēće oči po družini redom.* 3, 215. *Vidje dva brata gdje mēću mrcnu u more, jer bijahu ribari.* Mat. 4, 18. *sa se, pass.:* *Sve se praštalo i u zaborav mētalo.* DM. 218. — **4)** *puške, topove, strijele, schiessen, mitto:* *Delibaša hajde mēći strele.* Rj. *vidi* *bacati* (puške), *pa-liti* (puške), *puškarati.* — *Lumbardati, metati puške.* Rj. 335b. *Puškom mēće, ko je junak!* vika. Npj. 4, 113. *I ti, Rade, ev' ne mēći puške, dok najprije moja puška pukne.* 4, 332. *sa se, pass.:* *Habernik, t. j. top ili puška (što se mēće na glas).* Rj. 798a. *ovano ide i ovaj prinjer: Mēće (sijeva) srjeljicu.* Rj. 672a. (*bez* *objekta*). — **5)** *aufstellen, pono, cf.* *postavljati: Kunna mēću krsitelja Jovana.* Rj. — *Megju čoravijem ko ima jedno oko mēću ga za caru.* Post. 176. — **6)** *anlegen, anziehen, intho:* *Na se mēće toke Tadžijne.* Rj. *kao* *oblačiti:* *Pa s nje skida ruho gjevojačko, na nju mēće ruho nerjestinsko.* Rj. 114a. *Na njev' mēće tananu košulju.* Npj. 2, 138. — **7)** *kupus, krastavec. Kraut, Gurken einlegen, con-dio.* Rj. *kupus se mēće u kupusaru, krastavci u ocat.* — **8)** *n. p.* *kupusa, pasulja ručku ili večeri. t. j. pristavljati da se kuha, zusetzen, admoreo.* Rj. —

9) koža na muke, *auf die Folter bringen, in tormenta sein*. Rj. *vali* muke udarati kome. Nek' ga dadu čini mladoj u ruke, *metava ga na zle muke*, na muke. Npj. 1. 386. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** metati se kamena. *Steine werfen (ein Spitz)*, *jačo se, čerit*. Kamena se među momci dvojako: s ramena i lomanske. Rj. Goli. bosni stoje u avliji i *meću se kamena s ramena*. Npj. 2. 176. Na pločama polje raznijese *mećući se džide i lobuda*. 3. 52 (lobud*, kao džiliti). Te s' *meće malja i kamena*. 3. 295. *vidi* metati se 1. — **2)** nogama, *ausschlagen, herum-schlagen mit den Füßen, jato pedes*: Ne meći se nogama, nije jorgan ponjava: veće moja dolama. Rj. *vidi* baciti se nogama. — **3)** *sich spreizen, se jactare*: Čor Spasoju po Tršića daju. Čor se *meće*, ni gledati ne će, već on ište Gnjilu Koreničku, da uzimlje gjumruk od lonaca. Rj. *vidi* razmetati se. — **4)** *kao baciti se na što, skakati*: Njivi momče vrana konja ... *meće mu se na ramena*. Rj. 425b. *Meće se* k'o zmija iz kruga. DPost. 60. — **5)** čim, *vidi* baciti se: On se *meće gloginjom*, a devojka *trnjinom*; ne misle se ubiti, već se misle ljubiti. Npj. 1. 355. *Tko se hatom sela meće*, *hate od sela prima u pleće*. DPost. 132. *isp.* metnuti se 2. — **6)** *u što god*: U Božju se niko ne *meće*. Post. 325. *isp.* metnuti se 3.

meće, *cf.* metej: Te silazi u *meće* Udbinjske. Rj. *vidi* i meteh, metev, *mete biće sačeto od meteje ili metehe (acc. pl.)*.

meteh, (u C. G.) kao granica, *die Grenze, limes*, *cf.* metej, mete. Rj. *vidi* i metev, *vidi* megja 1, i *sun. onlje*.

metej, m. (u Srbiji) kao zavičaj, kraj, *Gegend, regio*, *cf.* mete, meteh. Rj. *u krajevima gdje se u govoru mjesto glasa h čuje glas j. vidu* i metev.

meteriz*, m. — **1)** *die Erdschanze, aggeris genus*. Rj. *opkop načinjen od zemlje. vidu* šanac, šarampov. *Meterize* nove podizati. Npj. 4. 437. Po avliji *meterize grade*. 5. 94. *Stane kopati meterize* pored Drine. Danica 2. 194. — **2)** (u C. G.) *vidi* zasjeda, busija: *Na meteriz* šunja Pešikana. Rj. — *Turci nama druma pretekoše, meterize tride ufatitše*, megju sobom te nas opkolise. Npj. 4. 403.

meteriziti, žm, v. *impf. verschanzen, vallare*: Kada budeš Beču na pogledu, *meterizi* tvoju silnu vojsku. Rj. *meterizima* ogragijati što.

meterizenje, n. *verb. od meteriziti. gradnja* kojom tko *meterizi* što.

meteriznjača, f. t. j. puška, *die Schanzflinte, teli majoris genus*. Rj. *puška* poredika što se *meće iz meteriza*.

metev, m. *vidi* meteh, metej. Rj.³ XXXVII. *mj. glasa h glas v.*

metéž, m. *der Tumult*: *metéž* i vreva. Rj. *postalo od mesti se. — riječi s takrim nast. kod derež.*

metilj, metilja, m. *der Egelwurm, distoma*... kažu da od metilja nema lijeka. Rj. *bolest (fer) od koje orce liparaju. Dmčić* dorodi riječ od korijenu od koga je metati. *isp.* Osn. 133.

metiljanje, m. *das Erkranken der Schafe am metilj*, metilj morbi *irruptio*. Rj. *verb. od metiljati se. stanje* koje biva, *kad se metiljaju n. p. orce. vidu* metiljenje.

metiljati se, ljam se, v. r. *impf. n. p. orce, den metilj bekommen, metilj morbo corripit*. Rj. *postajati* bolestan od metilja. *vidi* metiljiti se, v. *pf. slož.* *po-*metiljati se.

metiljav, *adj. den metilj habund, oris morbo metilj corrupto*. Rj. *bolestan od metilja. — Rašta govori* kako? — *Rad svoje metiljave pameti*. Zim. 196.

metiljenje, n. *vidi* metiljanje. Rj.

metiljiti se, metiljiti se, *vidi* metiljati se. Rj.

metla, f. *fokus, mētho, pl. mētho, metalā der Besen, scopula*. Rj. *dem. metlica*. — *Nevesilj, nekakva trava od koje se metle grade*. Rj. 413b. *Trnomet, velika*

metla, što se njom skida slama i balega sa žita na gumnu kad se vije. Rj. 749b. *Nora metla* dobro mete. Post. 225. *Metes* mnogom kako *metlom*. DPost. 61. *postajem od mēsti. riječ s takrim nast. kōtla. isp.* Osn. 127.

metlāš, metlāša, m. (u Hrv.) *vidi* sijerak. Rj. *od sijerka grade se metle. — riječi s takrim nast. kod bradaž.*

metlica, f. *dem. od metla*. Rj. — *Gje gjevojka kuću mete: metlica joj je od bošioka*. Here. 233.

metlovina, f. *das Besenkraut, scoparia Linn*. Rj. *biljka*.

metnica, f. *pregja, Art Fischnetz, retis genus*. Rj. *nekaka mreža. — Plovac, od mlječke kao obručić na tri ugla, što ribari vežu na mrežu metnicu*. Rj. 598a. *korijenu koga je metati. isp.* Korijeni 158.

metnuti, metnēm, v. *pf.* Rj. v. *pf. slož.* *do-metnuti, iz-, na-, nad-, od-, po-, pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, uz-, za-; nadometnuti. v. impf. metati, koje vidu i ondje s njim slož. v. impf. i v. pf. — I. 1) thun (legen, stellen), pono: Metni koje drvo na vatra; metni kapu na glavu; metnuti novce u kesu, što u torbu, na zemlju; cf. staviti. Rj. vidu i vrći 1. — Metnuti ga u grožđe. Rj. 84a. Metnuti djevojci *grau na put*, smesti je čim da se ne može udati. Rj. 98a. *Da ih metne u začelje*. Npr. 77. *Spopane ga i ubije, i metne kraj ognja da se peče*. 148. *Metnuti mu perdu na oči*. (Zalugjeli ga da ne vidi ništa). Post. 177. *Metnuti glavu u torbu*. (Pregoreti svoj život). 178. *Metnuti kome huhu u uho*. Ili: *Metnuti kome crva u glavu*. (Kazati mu što, da se uznemiri). 178. *Metnuti kome crn komad u torbu*. (Činiti mu kaku štetu). 178. *Metnuti obraz* pod noge. (Obezobraziti). 178. *Da ono što mi nedostaje, na njegov račun metnem*. LII. *Desnu ruku na prsi metnuo*, Stojanu se do sedla poklanja. Npj. 4. 192. *Kako su se planine razgranale ... to sam metnuo po geografiji, naštampanoj ... Danica 2. 25. U Zemunu ga metnu pod straču*. 4. 25. *Ja sud upravo ne znam, ili je pećat* gragjen 1804. godine, ili je ta godinu zato metnuta, što se onda počela bunu. 5. 50. *Riječi ... one što su metnute za primjer*. Rj. LXXI. *Rodofinika okriži što je pobjegao iz Srbije i metne ga pod sud*. Sovj. 36. *Nek je (odu) metne u norine*. Straž. 1886, 1580. *Ne ču metnuti na vas drugoga bremena*. Otkriv. 2, 24. *David metnu ove riječi u sree svoje*. Sam. I. 21, 12. *sa se, pass.*: *Da se u sve gradove metne Srpska vojska*. Danica 5. 30. — **2)** *govedima, ovcama, Futter vorlegen, pabulum praebere*: *jesi li metnuo govedima? cf. položiti. Rj. — Namesti konja u konjušnicu, i metne travu predu nj. pa otiđe u kuću*. Npr. 88. *Pa mu metnem sijena, a ja legnem spatati*. 161. — **3)** *schiessen, emitto: Metnu* Turčin prvu belu strelu. *Metnu strelu*, pa mere aršinom. Rj. *isp.* metati I 4. — **4)** *anlegen, anziehen, induo, cf. metati* (16). Rj. *kao obući. — 5) *kupus, krastavce, Kraut, Gurken einlegen, condio*. Rj. *kupus se metne u kupusaru, krastarci u ocu*. *isp.* metati I 7. — **6)** *ručak, večeru, ručku kupna, graha, mesa, t. j. pristaviti da se kuha, zusetzen, admoreo*. Rj. *isp.* metati I 8. — **7)** *koga na muke, auf die Folter bringen, in tormenta dare, tako i na šibe, cf. vrći*. Rj. *Udarili (ili metnuti) ga na muke*. Rj. 374a. *Metnuti ga (udarili ga) na šibu*. Rj. 838a. *isp.* metati I 9. — **8)** *kao baciti, turiti, vrći: Metnuti ga u aršite*. Rj. 7a. *Metnuti ga u haps*. Rj. 802a. *Oči metnu*, pogleda na se, te ugleda dva dželata mlada. Npj. 2, 162. *Metnu oči niz polje Kruševno, te ugleda šator u pšenici*. 2, 259. *To je dosta bilo, da Srbima metne u glavu, da traže od Turaka, da im se mir bolje utvrdi*. Miloš 140. *Da metne razdor i neslogu megju Srbe*. 174. *isp.* metati I 3. — **9)** *kao postaviti: Metnutu te do sebe vezioru*. Npj. 2, 455. *Je li iznova metnuo knezove? 4. 503. vidu* turiti 2. *isp.* metati I 5. — **II.** *sa se, refleks. — 1) *metnuti****

se na koga. *nacharten, similem alicui fieri. cf. vrći se.* Rj. *vidi i* umetnuti se 2, turiti se 2. *sin se metnuo (turió, vrgao) na oca. — 2)* čim, *vidi* baciti se; A Mara ga s pendžera gledaše, *metnu* mu se *dunjom* i jabukom, *dunja* ga je u pas udarila, a jabuka u njedra panula. Rj. *isp.* metati se 4. — 3) *metnuti se u što god:* Kad to začu bego Zotovića, od straha se u *bolest metnuo.* leža Tnre. glave ne dignulo! Npj. 4. 126. *isp.* metati se 5.

Metodije, m. ime muško. *Methodius;* što su Cirilo i *Metodije . . .* bili iz Bugarske, Dioba 4.

Metohija, f. — 1) *der südöstliche Theil Serbiens, Metochia.* U *Metohiji* je Prizren, Peć i Gjakovica i manastir Dečani. Rj. *jugoistočni dio Srbije. — 2)* u Gacku nekako mjesto sa 30—40 kuća: Bijelome gradu *Metohiji.* Rj.

metopir, m. (u Slavoniji) *vidi* lepir. Rj. *vidi i* leper. lepir. — *metopir* (n stoji mjesto n: u starom je slovenskom *МЕТО-ПІРІ* (vespertilio); od te je riječi (*metopir*) opet postalo *lepir* (papilio), gdje se promijenilo prvo suglasno na l (*metopir*), odbacilo se o (*lepir*) i premjestili se glasovi *tp* (*lepiri*), a poslije svega toga još se i odbacilo *t*, pa glasi *lepir*). *isp.* Osn. 64.

metropolit, m. po *Lat. izgovoru, po* Grikom *mitropolit;* i tako seć riječi od njihove čete.

metva, f. (u Dubr.) *vidi* metvica. Rj. *biljka. — metva* (biće od tuge *mentha*). Osn. 41. *riječi s takim nast. kod* bačva.

metvica, f. — 1) *die Münze (Pflanze, mentha.* Rj. *vidi* metva. *biljku, što* dajete desetak od *metvice* i od kopra i od kima. Mat. 23. 23. — 2) (u Palm.) *vidi* čašica u nozi. Rj. *kost* okruglu u koljenu.

mehuna, f. (u Banatu) *vidi* mahuna. Rj. *vidi* mehuna.

mēza,* mēzeta. n. što ljudi zalazu kad piju rakiju ne jedući upravo. *der Zubiss, das Zubeissen, quod comeditur posteaquam bibaris.* Od Tnrske gospode . . . po malo piju, a *mezeta* za svakom časom ja koji *uzme malo* ja ne uzme; tako njih tri četiri mogu popiti nekolike oke rakije n. p. *uz jednu jabuku . . .* Istina da se *meze uzima* najviše *uz rakiju . . .* Pije junak erveniku vino, služi mu ga iz gorice vila dešnom rukom i časom od zlata, a lijevom *meze* mu dodaje. Rj. — Dala bih mu bačvu museleza i *uzu nju slatkoja mezeta.* Here. 96.

mēzećenje, n. das Zubeissen. *to simul comedere.* Rj. *verb. od* mezetiti. *radnja* kojom tko *mezeti* *piće* jedući *uz to što god malo.*

mēzetiti, tim. v. *impf. zubeissen, simul comedo. cf. meze:* Pak sjedoše piti rujno vino. *mezete ga* groznom vinogradom. Rj. *pijući rakiju (ili i vino) uzimati mezeta. sa se, pass.: Ali se u našijem narodnijem pjesmama mezeti i vino, i to još groždjem.* Rj. 351b.

mēzevo, n.: Pa ne idi bijelu Budimu, već ti ajde na *Mezevo* ravno. Kada dogješ u *polje Mezevo,* živo pregi u Goleš planinu. Rj. *Mudž. mezo, polje.* u Npj. 2. 597 *riječ je napisanu s malim slovom kako i treba:* No ne idi bijelu Budimu, već ti hajde na *mezevo* ravno.

mēzga, f. — 1) (u C. G.) *vidi* mezgra. Rj. *sok u drveta. vid i* mrezgra. — 2) (u Boci) sve ono što ostane ispod tjeska, i više ne valja ni za što, *die Treber, recrementum, cf. trop.* Rj. *vidi i* braće. breće. drop, dropina. kom. komina, tropina. — *postanje* *vidi* kod mezgati.

mēzganje, n. mezgranje. Rj.

mēzgati, gām, v. *impf. vid i* mezgrati. Rj. *drvo mēzgā, kud se u njegu u proljeće pokazuje mēzga. v. pf. slož. podmēzgati. — star. slov. MEZGA,* pa je u nas e mjesto t; značenje (korijenu) *meknuti, od* tuda i *močiti i mokru biti:* mezgati: mezgati. Korijeni 168.

mēzgra, f. *der Baumsaft, succum arboris.* Rj. *vidi* mezga 1, mrezgra. — Nema bolećega. (Nekakoj bolesnoj ženi padne na um usred zime na *bukovu mezgru.*

Kad joj muž reče. Bog s tobom ženo! otkuda sad *bukova mezgra?* Sad bukve pucaju od mraza, ona mu odgovori: E moj čoeče! nema bolećega, a on bi naložio vatru oko bukve pa bi se bukva otkrivila, i bilo bi *mezgra.* Posl. 202.

mēzgranje, n. *verb. od* mezgrati. Rj. *vidi* mezganje. **mēzgrati,** grām, v. *impf. kad se mezgra u drveta pokaže, den Saft bukomen erod den Bäumen im Frühjahre, succum arboris.* Rj. *vidi* mezgati. *gdje se* *tumači i* *postanje.*

mēzil,* m. *die rathnir. Post, tabellarius publicus equester.* Rj. *pošta* *okonjma. vid i* mezul. — Knjigu piše, na *mezile* prati, prati knjigu k moru *debelome.* Npj. 3. 300.

mēzilana,* f. *das Posthaus, domus cursus publici.* Rj. *kuća* *mezilska, poštanska. vid i* mezulana. — *za* *uost. isp. ajmāna.*

mēzildžija,* m. *vidi* mezuldžija. Rj. *der Posthalter, cursus publici curator: mezilski* *naslojnik, poštar.*

mēzilski, adj. *Post-, cursus publici.* Rj. *što* *pripada mezilima* *ili mezilu kojemu god, vid i* mezulski. — *Mezilskih* se ja dotatih *konja, te* otidoh gradu Jedrenetu. Npj. 2. 275.

mēzimae, mēzīmae. m. (u vojv.) *vidi* mljezinac. Rj. *vidi i* mjezinac, poskupac, poskupak. — *sin koji se* *posljednji* *rodi. — mezimae* *te* je po istoč. govoru. Korijeni 157. *isp. mezimica.*

mēzimica, f. (u vojv.) *vidi* mljezinica. Rj. *vidi i* mjezinica, poskupica. *kći* *koja se* *posljednju* *rodi. — mljezinica* (po južnom govoru stoji *lje* mjesto *z* iza *m:* govori se i sa *m* umjesto *n:* *mezimica*). Osn. 322. *isp. mezimac.*

mēzul,* m. *vidi* mezil. Rj.

mezulana,* f. *vidi* mezilana. Rj. — Načine pismo, kao da su Turci udarili na Banju, pa ga u Grockoj ladu u *mezulama,* te ga odande *surudžija* donese u Biograd. Sovj. 52.

mēzuldžija, m. *der Posthalter, cursus publici curator.* Rj. *vidi* mezuldžija.

mēzulski, adj. mezulski. Rj.

mēždēnik, mēždenika. m. *vidi* gmeždenik. Rj. *vidi i* papula. — *kud se* *kućun* *grah* *agnječi* *bez* *čorbe:* *tako i* *od* *sočica, gmeždenik* *i* *odbacivši* *g:* *meždenik* (*isp. gmežditi*). Osn. 275.

1. *mī. vir. nos.* Rj. — 1) gram, zamjenica za *prvo lice* u 1. *pučežu* *mužine. pučež* 2. *nās. 3. nāma, nam. 4. nās. 6. i 7.: nāma. u* *trećem* *mjesto* *nam* *govori se i* *ni* (*tako je* *drojako* *bilo i* *u* *staro* *vrijeme*), u *četvrtom* *i* *ne* (*to je* *pravi* *stariji* *četvrti* *pučež*) *mjesto* *nas. u* *šestom* *se* *pučežu* *i* *sudu* *još* *gdjegdje* *govori* *kako* *je* *bilo* *u* *staro* *vrijeme:* s *nam* (*mjesto* *s* *nama*). 3. *je* *pučežu* *reči* *oblik* *nama. manji* *nam.* Obl. 25. — 2) *Mi* o vuku, a vuk te u ovce. Posl. 178. *Mi* o psu, a pas te na vrata. (Kad ko gje dogje baš onda kad se za njega pita). 178. 4. *pučežu* *dodaje se* *kadšto* *na* *kraju* *riječu* *ke:* *Može* *se* *čuti* *i* *vaske, naske.* Rj. 268a. *Vodi* *naske,* da Foću robimo. Npj. 3. 568. *Treći* *i* *četvrti* *pučež* *ni, ne:* O Boga *ni,* prelijepa Stane, mi smo sada od babova dvora. Kov. 94. *Čuješ* *li* *ne,* mili gospodaru! sve smo čuli, što si uradio. Npj. 5. 40.

2. *mī. — 1)* *mir, mihi (mī).* Rj. *od* *zamjenice* *za* *prvo lice* *ja* *manji* *oblik* *trećemu* *pučežu* (*reči* *oblik* *meni).* *vidi* *ja.* — *Javite* *mī,* da i ja idem da mu se poklonim. Mat. 2. 8. — 2) *syntaktisch* *statt* *moj:* *jesi* *li* *mī* *vrijeo* *brata?* ukrao *mī* *konja.* Rj. *po* *syntaksi* 3. *pučež* *mi* *zamjenjuje* *zamjenicu* *moj, moja, moje:* *Onaj* *mī* *je* *brat,* koji *mī* *je* *dobru* *rad.* Posl. 238.

mīc pō **mīc.** kad se kazuje kako se ko polako *pomicao,* n. p. pužući u drvo. *Laut eine langsame Bewegung zu bezeichnen, vor exprimendo motui gravi ac lento.* Rj.

mīca, f. *hyp. od* mīcina. Kad se baje *od* *mīcine,* bajalica na kućnome pragu prekrštajući bradom *po*

ričeti govori: *T' mice* devet muževa . . . Bježi *mico* pasječ' ču te! . . . Rj.

miceac! u pripovijeci mjesto: *miči, vuci*. Rj. — *čakre vprike* *vidi* kod čistac!

miceanik, *miceanika*, *m.* (u C. G.) *vidi* obarača. Rj. *di* makalj, otpomac, u *puške*. — *od* *korijena* *od* *koga* je *micati*, *isp.* Korijeni 171.

miceanje, *n. das* *Bewegen*, *wotio*. Rj. *verb.* *od* 1) *micitati*, 2) *micitati* se. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *mice* *što*, — 2) *radnja* *kojom* *se* *što* *mice*.

micitati, *mičem*, *v. impf.* Rj. *v. impf. slož.* iz-*micitati*, *na-*, *o-*, *od-*, *po-*, *pod-*, *pre-*, *pri-*, *pro-*, *raz-*, *s-*, *š-*, *ž-*, *z-*; *v. impf. slož. dem.* omičkivati; *v. impf. prostu dem.* migoljiti se, mekoljiti se, *v. pf. slož.* pōsmičati; *v. pf. prost* mīči, mīknuti. — **I.** 1) *bewegen*, *morco*. Rj. *micitati* *što*, *micitati* *čim*, *isp.* kretati. — *Plaćne* *vici* s *Rada* *ne* *miceše*. Rj. 506a. Vuk pogje da preskoči upravo iznad stožine, te se na nju nabode. Lisica videći to obeseli se vrlo i reče: *Miči* vujō, *mīči*, sad čes' sači . . . A vuk *mīčeti* dočera do dna stožine. Npr. 180. *Mīčeti* *rukam* kao da što naglo ispred sebe uzima i trpa u usta. — A ja bili je ovako jeo . . . Posl. 49. Glavu dukut' ne mogaše; *uogom* *mice*, *maknut'* ne mogaše. Npj. 1. 544. Namiguje očima, kad misli naopako; kad *mice* *usuama*, čini zlo. Prič. 16. 30. — 2) *wiegen*, *pōndro*, *cf.* tegliti: *Ona* *puca* *što* *su* *pod* *grōve*, *ona* *mīču* *po* *po* *oke* *zlata*. Rj. *vidi* i težiti *čimati* *tičinu*, vagati 1. — Na dolamu trideset putica, svako *puce* *mice* *litru* *zlata*. Npj. 4. 56. Nekakve ni čes' upriše, koje *mīču* *po* *plućnost* *oka*. 5. 505. — **II.** *sa* *se*, *refleks.* — 1) *sich* *bewegen*, *morcor*. Rj. — Tako je tvrdo okovat bio da se *nije* *uoguo* *nikako* *micitati*. Npr. 195. — 2) *fortgehen*, *abco*: neka se *mīču* *s* *moje* *zemlje*. Rj. *kuo* *odlaziti*. — *Ja* *se* *odolcu* *ne* *mīčam*. Npr. 100. Pjevajući stajahu na svom mjestu . . . *ne* *mīčaju* *se* *od* *služe* *svoje*. Dnev. II. 35, 15.

mice, *mīča*, *f. pl. die* *Mühle* (*als* *Spindel*), *mola* *lusoria*, *cf.* lekovi. Rj. *igra* *u* *kojoj* *se* *mīču* *zrna*, *odakle* *čaj* *i* *ime*, *isp.* Korijeni 171. *u* *zore* *se* *gdjēgje* *u* *nus* *i* *mlin*. — Smicaljka, kad se u *mīčama* *zrna* tako namjestre da se jedna vodenica otvori kad se druga zatvori. Rj. 695b.

miceina, *f. die* *Beule*, *tuber*, *cf.* *nicina*. Rj. *hyp.* *mīca*. — Kad se baje *od* *mīčine* *bajalica* na knuome pragu prekrštajući bradvom *po* *mīčini* govori: U *mice* *devet* *muževa* . . . Rj. 360b.

1. **Mīča**, *m. (ist.)* *vidi* Mīčo. Rj. *hyp.* *od* Mitar.

2. **Mīča**, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* *od* Mitar. *za* *ake*. Kōsta, Křsta.

mīča, *f. (u* *Boci*), *cf.* *fitilj*. Rj. *vidi* i *vitilj*, *ono* *čim* *su* *se* *nikad* *palile* *puške*.

mīčan, *m.* ime muško. Rj. — *osn.* u *Mīčo*. *Osn.* 139. *takva* *hyp.* *kod* *Cvijan*.

mīčanje, *n. das* *Bestehen*, *corruptio*, *largitio*. Rj. *verb.* *od* *mititi*, *radnja* *kojom* *tko* *miti* *koga*.

mīčivōldos, (*samo* u *zagoneci*). Rj. — Ozdo *toldos*, ozgo *toldos*, a u *sredi* *mīčivōldos* *toldos*? (t. j. *kornjača*). Rj. 743a.

Mīčo, (*juž.*) *hyp.* *od* Mitar. Rj. *takva* *hyp.* *Pečo*. *Vīčo*. — *Pogubiču* *Mīča* *Angeljijca*. Npj. 3, 409.

Mīčūn, *m. ime* u *prezimenju*: *Vuk* *Mīčūnorič*. Npj. 5, 531. *osn.* u *Mīča*. — *takva* *hyp.* *kod* *Kreun*.

Mīdžau, *m.* muški *nadimak*. Rj.

Mīdžor, *m.* muški *nadimak*. Rj.

mīg, *m.* *djelo* *kojima* *tko* *namigne* *na* *koga*, *W'uk*, *antus*. — *mīg*, *neima* u *Vukovu* *rječniku*. Korijeni 170. — *Kud* *on* *mīgom*, *tud* *on* *skokom*. J. Bogdanović.

miga, *cf.* *šigo*-*migo*: A ti *patko* *šigo*-*migo*. Rj. *u* *pripjevju*, u *Here*, 287. *pripijeva* *se* *tako* *guski*: A ti *gusko*, *šigo* *migo*? A ti *patko*, *šever* *pever*!

mīgānje, *n. verb.* *od* *migati*, *radnja* *kojom* *tko* *miga*.

migati, *gām*, *v. impf.* *nictari*, *nictari*, *adnictare*.

Stulli, *govori* *se* *i* *u* *sjev*. *Hrv. isp.* *namigivati*, *v. pf.* *prosti* *mignuti*. — *Varuj* *se* *žene* *ka* *mīga*, *i* *mladiča* *ki* *kima*. DPostl. 149.

1. **mīgavac**, *mīgavca*, *m.* (u *Smederevu*) *okrugla* *šljiva*, *koja* *se* *u* *nahiji* *Rudničkoj* *zove* *piškor*, *a* *u* *Jadru* *džanurika*. Rj. *vidi* i *ožana*, *dženarika*.

2. **mīgavac**, *mīgavac*, *m.* *crna* *mala* *tica*. Rj. — *Daničar* *odrodeći* *ocu* *riječ* *i* *prednju* (*mīgavac*) *od* *korijenu* *od* *koga* *i* *mig*, *namigivati* *kaže* *znučenje* *korijenu*: *brzo* *se* *micati*, *vrjetiti* *se*. Korijeni 170. *isp.* *migati*.

mīgli, *m.* u *zagoneci*. Rj. — *Zovuti* *bati*, *zašigli* *migli*, *zaremeći* *petli*, *za* *svemu* *selu* *pergatorija*. Rj. 213b. *odgōmtljaj*: *Kad* *zvono* *zvoni* *i* *svemu* *svijetu* *ozlašuje*.

mīgōljēnje (*mīgōljēnje*), *n. dem.* *od* *micanje*. Rj. **mīgōljiti** (*mīgōljiti*) *se*, *ljim* *se*, *v. r. impf. dem.* *od* *mīcati* *se*. Rj. *vidi* *mekoljiti* *se*. *v. pf. slož.* *izmigoliti* *se*, *izmigoljiti* *se*.

mīgnuti, *nēm*, *v. pf.* *semel* *nictari*. *Stulli*, *učiniti* *mīg*, *v. pf. slož.* *nāmignuti*, *namāgnuti*, *v. impf.* *migati*.

Mihāilo, *m.* ime muško, *Michael*, *vidi* *Mihōil*, *Mihōilo*, *Mihovio*; *Mijailo*, *Mijajlo*, *hyp.* *Mihat*, *Miho*, *Mihōje*; *Mija*, *Mijak*, *Mijan*, *Mijat*, *Mijo*, *Mijok*, *Mijuško*; *Miša*, *Miškat*, *Miško*, *Mišo*. — *Mihāilo* *jedan* *od* *prvih* *knezova* *dođe* *mi* *u* *pomoć*. *Dan.* 10, 13. *Mihāilo*. *Osnove* 52.

Mihat, *m.* ime muško, *hyp.* *od* *Mihāilo*. — *Dokle* *dođe* *bemberu* *Mihatu*, *pa* *Mihatu* *bila* *bratimila*: = *Bogom* *brate*, *Mihate* *bembere!* Npj. 3, 350. — *imenu* *s* *takim* *nast.* *kod* *Kušlat*.

mihīr, *mihīra*, *m.* *vidi* *mjehir*: *Njekomu* *mihīrom*, *a* *njekomu* *sikrom*. DPostl. 85.

Mihōil, *Mihōilo*, *m.* ime muško. *vidi* *Mihāilo*. — *Mihōil*, *Mihōilo*. *Rad* 26, 55. — *isp.* *Momčil*, *Momčilo*.

Mihōje, *m.* ime muško, *hyp.* *od* *Mihāilo*. — *Mihōje*. *Rad* 26, 56. *takva* *hyp.* *kod* *Blagoje*.

Miholj dan, *Miholja* *dne*, *m. das* *Fest* *des* *Erzengels* *Michael*, *festum* *Arch. Michaelis*, *die* 29. *Septembris*. Rj.

miholjača, *f.* (u *C. G.*) *vočka* *koja* *dospijeva* *o* *Miholju* *dne*. Rj.

miholjštāk, *m. der* *Michael* (*den* *Erzengel*) *als* *Hausputron* *verehrt*, *clens* *Arch. Michaelis*. Rj. *čorjek* *koji* *slavi* *Miholj* *dan*. — *riječ* *i* *s* *takim* *nast.* *kod* *gurgjvštāk*.

Miho, *Miha*, *m.* ime u *prezimenju*: *To* *pokupi* *kneže* *Mihovīču*. Npj. 4. 438. — *hyp.* *od* *Mihāilo*. *takva* *hyp.* *kod* *Dobro*.

Mihōvīo, *Mihōvila*, *m.* ime muško. *vidi* *Mihāilo*. — *Mihovio*. *Rad* 26, 55.

mihūr, *m.* *vidi* *mīur*.

Mija, *m. (ist.)* *vidi* *Mijo*. Rj.

Mijāilo, *m.* *vidi* *Mihāilo*. Rj.

Mijājlo, *m. (st.)* *vidi* *Mijailo*: *A* *Mijajlo* *kajigom* *iz* *njedara*. Rj. *vidi* *Mihāilo*. — *Mijailo* *i* *Mijajlo* *govori* *se* *u* *Krajevima*, *gdje* *se* *glas* *h* *u* *govoru* *pre-
teara* *u* *glas* *j*.

Mijāk, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* *od* *Mijailo* (*Mihāilo*). — *takva* *hyp.* *kod* *Dnjak*. *osn.* u *Mijo*.

Mijān, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* *od* *Mijailo* (*Mihāilo*). *takva* *hyp.* *kod* *Cvijan*. *osn.* u *Mijo*.

Mijana, *f.* ime žensko. Rj. *premu* *muškom* *Mijan*. — *imenu* *ženska* *s* *takrim* *nast.* *kod* *Andrijana*.

Mijat, *m.* *vidi* *Mihat*. Rj. *osn.* u *Mijo*.

mijeh, *m. (pl.* *mjehovi*). Rj. *vidi* *mješina*, *tulum*, *dem.* *mjehčić*, *mješac*, *mješće*, *mješčić*, *mješčić*; *mješnica*; *augm.* *mješetina*. — 1) *der* *Schlaueh*, *uter*. Rj. — *Ja* *uhvatih* *jednu* *buhu*, *i* *zaklah* *je*, *pa* *je* *odrijeh* *na* *mijeh*. Npr. 166. *Ne* *paraju* *sad*, *već* *nu* *mijeh* *gule*. (Kaže *se* *u* *šali* *onome* *koji* *ište* *para*). *Postl.* 208. *Mijeh* *prazan* *koža* *se* *zove*. DPostl. 61. *Niti* *se* *ljeva* *vino* *u* *mjehore* *stare*; *inače* *mjehovi* *prodru* *se* *i* *vino* *se* *prolije*, *i* *mjehovi* *propudnu*. *Mat.*

9, 17. *Otvori mijeh mljeka i napoji ga.* Sud. 4, 19. Sto gruda smokava i mijeh vina. Sam. II. 16, 1. — **2)** *der Blasebalg, föllis.* Rj. *mijeh n. p. u kovačnici.* — *Napuhati, naduhati mijeh.* Rj. 403b. *Mijeh nadmen ne tone.* DPost. 61. — *mijeh znači i koža.* isp. *mješina 2 i površe pod 1 tri prvu primjera.*

mijena, f. — **1)** (*der Mondwechel und zvar*) *der Neumond, nordunim.* Rj. *mijena mjesečna, osobito mladjak, nov mjesec, novljak.* — *O mijeni žene ne će da peru košulja.* Rj. — *Gospode! pomiluj sina mojega; jer o mijeni bjesni i muči se vrlo.* Mat. 17, 15. — **2)** *u igri krmači:* Ako krmača kad je krmačar udari štapom pogodi koga od igrača u nogu od koljena dolje, onda kažu da ga je opario, i u jedan put svi povikavši: opara mijena, brže bolje mijenjaju kuće. Rj.

mijendelov, adj. Stulli. *što pripada mijendelu, vidi bademov, bajamov, mijendulov.*

mijendalovina, lignum amygdalinum. Stulli. *drvo mijenduloro.*

mijendeo, mjenđela, m. amygdalus; amygdalum. Stulli. *drvo i voće. vidi i badem, i syp. onulje.* — *A koliko je mjenđela tak?* DPost. I. *ali Budmani, ARJ. III. 442b, piše* mijendeo, *a tako i treba prema mēnduo (mijenduo).*

mijendulov, adj. vidi mijendelov. — *Kako b'jelo lišće m'jenduloro.* HNpj. 1, 347.

mijendno, mjenđula, m. vidi mēnduo.

mijeniti, mjenim. — **1)** *v. pf.:* Romi suze, i nevolja mu je: *sedam žena mijenio bio.* a od srca ne im'o poroda. Npj. 2, 551. *v. pf. slož. iz-mijeniti, o-, od-, pre-, pro-, raz-, za-; izmijenjati. v. impf. mije-njati, i slož. onulje.* — **2)** *mijeniti se, mjeniti se, v. r. pf. (i impf. Rj.³) n. p. mjesec, der Neumond fängt an, inchoatur luna.* Rj. — *Pošto se mjesec mijeni prva se nedjelja zove mlada nedjelja.* Rj. 114b. *Ne vjeruj ženi, er se kako mjesec mijeni.* DPost. 77.

mijenjanje, n. das Wecheln, das Tauschen, mutatio, permutatio. Rj. *verb. od 1) mienjati, 2) mienjati se.* — **1)** *radnja kojom tko mijenja što:* U jedan put svi (igrači u igri krmači) povikavši: opara mijena, brže bolje mijenjaju kuće, u kojem mienjanju i krmačar gleda ne bi li svoj štap metnuo glje u kuću prije drugoga. Rj. 304b. — **2)** *radnja kojom se ljudi mienjaju za što (čim).*

mijenjati, mjenjam, v. impf. Rj. v. pf. mienjati, koje vidi i onulje slož. s njime: *menovati se; v. pf. slož. izmijenjati, pomijenjati, smijenjati. v. impf. slož. izmjenjivati, od-, pre-, pri-, pro-, raz-.* — **1 a) tauschen, commuto:** *Mijenja kao Giganin konje.* Ajde Anto konje mienjajmo. Rj. *darati jedno za drugo. v. pf. promijeniti 1.* — *Daje voće za žito utaknice, t. j. mienja jedno za drugo.* Rj. 791b. *Sada mienjajmo sina za sina, a otac da mu je prost.* Npr. 153. *Gde je god koji Turčin video na Srbimu malo bolji gunj ili bele čakšire, skidali su i menjali za svoje gore.* Miloš 58. *Ispremeta trpeze omijeh što mienjaju nove.* Mat. 21, 12. — **b)** *kao metati mjesto prejašnjega što drugo; wechseln, verändern, mut.* *v. pf. promijeniti 2, omijeniti.* — *Izjede ga neopraniština (kad ko dugo košulje ne mienja).* Rj. 417b. *Vnk dlaku mienja, ali čudi nikada.* Posl. 40. *Nego je ona morala donositi jelo, dvoriti i tanjire mienjati.* Danica 1, 90. *Jer sila ima primjera, kako riječi mienjaju značenje.* Pis. 42. *Arijanitu ne bi bilo za što mienjati u Aracitu.* DM. 103. *sa se, pass.:* *Istina da se ni takovi obor-kuczori ne mienjaju bez uzroka.* Danica 2, 97. — **2 a)** *sa se, reciproc. untereinander tauschen, permuto:* *hajde da se mienjamo!* Rj. *isp. mienjati 1.* — **b)** *sa se, pass. ili refleks. isp. mienjati 2.* — *Poslije odmora ili je trohej i daktil, koji se često mienjaju mjestinu: ili je trohej i amfinaeer.* Npj.¹ 1, LIX.

mijenje, n. das Kopfwaschen, lavatio capitis. Rj.

verb. od 1) miti, 2) miti se. — **1)** *radnja kojom tko mije, n. p. glaru.* — **2)** *radnja kojom se tko mije.*

mijesiti, mješim, v. impf. Rj. v. pf. slož. na-mije-siti, pod-, raz-, u-, za-; v. impf. slož. pod-mješivati, raz-, u-, za-. — *Mijesiti. t. j. hljeb, das Brot bereiten, paro panem, cf. kucati.* Rj. *Baba klisara, baba što mijesi poskurice.* Rj. 9a. *Čija mati veću pitu mijesi?* Posl. 316. *Od zemljice mješete kolače.* Npj. 2, 40. *sa se, pass.:* *Zvrst, mekan kamen, od koga se kad se stuce miješe crjepnje.* Rj. 205a.

mijesanje, n. Rj. verb. od 1) miješati, 2) miješati se. — **1 a) *radnja kojom tko miješa što (das Mischen, Umrühren, mixtio. Rj.):* *Ja mješanje narječja u pisanju držim za kvarenje jezika.* Slav. Bibl. 1, 91. — **b)** *radnja kojom tko miješa n. p. njiru (das Wenden, iteratio, cf. dvojačenje. Rj.).* — **2)** *radnja kojom se tko miješa s kim ili u što:* *Dušan presiječe i vlastelima mješanje u tu stvar.* DM. 79.**

miješati, mješam, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-miješati, po-, pro-, sa-, u-, uz-. — **1. 1) *mischen, misceo. miješati što sa čim, u što.* Rj. — *Ne će od nas tražiti, da imena poštenih ljudi mješamo u naše raspre.* Nov. Srb. 1817, 663. *Mješali su narodni jezik s crkvenim jezikom.* Rj.¹ III. *Samo što Ham miješa s diokletijanskim primjorjem.* DM. 22. **2)** *umrühren, verso.* Rj. *miješati n. p. jelo u loncu.* — **3)** *(u Crmn.) drugi put orati. wenden, iter.* *cf. dvojačiti.* Rj. *vidi i preoravati.* — **II.** *miješati se, v. r. impf. sich abgeben mit einem, miscere se:* *Ne mješaj se više snjim.* Rj. *miješati se s kim, u što. vidi pačati se, plesti se u što. isp. nositi se, upletati se, utrčavati se.* *Svak nek gleda za se. (Svak neka gleda svoj posao, a u tugj neka se ne miješa).* Posl. 46. *Ko se ne da poznati, motri ga s kim se miješa.* 154. *Ono malo gragjama i varošama... drukčije se od naroda nose i žive; i s njim se ne mješaju ni u kakijem narodnijem poslovima.* Kov. 13. *P'ćanjane i Dobroćane razdvaja samo zaliv... i u Kotoru se svaki drugi dan na pazaru mješaju.* 35. *Ko je god rad, da se miješa među književnike svoga naroda, valjalo bi da zna, kako se upravo govori.* Pis. 53. *Srce svačije zna jad duše svoje; i u veselje njegovu ne miješa se drugi.* Prič. 11, 10. *Druga se plemena ne bi imala za što miješati Crnojevićima u zapise.* DM. 99. *Ljudi mješajući se među sobom prenose riječi iz jednoga govora u drugi.* Ogled IV.**

miješanje, n. das Bereiten des Brodes, zo panem parare. Rj. *verb. od miješiti. radnja kojom tko miješi n. p. hljeb.* — *Uzevši kolač i na njemu na mjestu u mješanju za to načinjome srebrnu čašicu vina.* Rj. 124b. *Tekne, korito... (n. p. za pranje košulja, miješanje hljeba i t. d.).* Rj. 735a.

miješni sir, m. (n Dabu.) sir koji se drži u mihu. Rj.³

miješnice, f. pl. vidi mješnice. Rj. kao gadlje bez prdaljke. — *Pred njima je išao jedan muškarac udarajući u ljericu ili u miješnice.* Rj. 701b. *osn. u mjeħ.* Osn. 331.

miješnja, f. 1) die Portion Mehl um einmal Brot daraus zu backen, portio farinae. Rj. *toliko brašna, da se može od njega jedan put zamijesiti hljeba. vidi mješaj.* — **2)** *na mješnje n. p. Nikolja dne, t. j. drugi dan do Nikolja dne (kad se mijesi bljeb za slave?).* Rj.

Mijo, m. hyp. od Mijat. Rj. *Mi-jo. gen. Mija, roe. Mijo.* — *takva hyp. kod Bajo.*

Mijok, m. ime u prezimenu: *Nikšić sa svojim prejašnjim pisarom, Jovanom Mijokorićem, zametne različne pletke.* Miloš 137. — *imena hyp. s takvim nast. kakav je u Mijok gorore se u Hrvatskoj podravini:* Gjurok, Ivok, Matok, Mihok (i Mijok), Perok i t. d. *isp. Tumok.*

mijolj, m. majstorski tezaj, ili kod čizmara panj, die Werkbank, mensa. Rj. *što ili klypa na kojoj*

... i teza. Mudl. mühely (= mjesto
mijoljaca. *f. vidi miholjaca. Rj. vočka koja dos-*
ti. Milolj. dno.
Mijolj dan. *m. vidi Miholj dan. Rj. dan sv. Mi-*
mijoljstak. *m. vidi miholjstak. Rj. čorjak koji*
u ...
miju. *v. riječima: ciju miju da raste. Rj. 812a.*
...
mijur. *m. vidi mjehur. Rj. vidi i mihir.*
Mijuško. *m. ime muško: Do ludoga Neška i Mi-*
uš. Rj. ... hyp. od Mihailo. takva hyp. Andruško.
Bodruško.
1. Mila. *f. ime žensko. Rj. voc. Milo. hyp. od Mi-*
losava.
milā. *f. adj. vidi draga. milosnica: Na polasku*
prizove scaju milu pa joj reče. ... Npr. 260.
2. Mila. *m. — 1) isto vidi Milo. Rj. voc. Milo.*
hyp. od Milosav. 2) brdo u Velebitu. Rj.
milāč. *milāča. m. vidi miljak. Rj.*
Miladin. *m. ime muško. Rj. — imena s takvim*
... Bječin. Bojadin. Stojadin. Vujadin. Vukadin.
Zivadin. postalo od hyp. Bojo. Stojjo. Vujo. i t. d.
u slovom da i nastackom na. isp. Osn. 149.
Milaj. *m. u saljivoj pjesmi nekakvoj planini koje*
može biti da i nema. Rj. — Uz Milaj. mili kume.
uz ... Lapa ti se prva vidi. I az Milaj u pje-
vanju se može misliti azai taj. Rj. 619a. imena s ta-
locim east. kod Bilaj.
Milak. *m. ime muško. Rj. — hyp. od Milosav. takva*
hyp. kod Dujak.
Milan. *m. ime muško. Rj. takva hyp. kod Cvijan.*
Milana. *f. vidi Milena. Rj. imena ženska s takvim*
nast. kod Andrijana.
milani. *adj. vidi mili: O ti bego moj milani sinko.*
Rj. nastackom je adj. dem. isp. Osn. 142. vidi i
mileni. — To su snahi milane sckrre ... to su snahi
milani gjereri ... to su snahi milane zavre ... to
su snahi milane jatrec. Kov. 94.
Milanko. *m. ime muško. Rj. — hyp. od Milosav.*
— z i obliže isp. Ivanko.
milauje. *v. die Ceremonie ran milati se. Rj. verb.*
od milati se. radnja kojom se tko mila.
Milāš. *m. ime muško. Rj. — takva hyp. kod Dragaš.*
Milāšin. *m. ime muško. Rj. — takva hyp. kod*
od Gjurasiu.
milati se. *milām se. v. r. impf. Pripovijedaju da*
se u Heregovini mila u na Božić s česnicom. t. j.
uzmu dvojica česnici. pa je okreću među sobom i
pita jedan drugoga: Milam li se? (t. j. pomila li
se iza česnice? Onaj mu odgovori: Milaš malo.:
A onaj prvi onda reče: Sad malo. a do godine ni
malo. t. j. da rodi žito dobro. i da tako velika bude
česnica da se ni malo ne pomila iza nje). Rj. —
v. impf. slož. iz-milati. o- (se). po-: v. pf. slož. iz-
moliti. na- se. po- pro-.
milce. *v. u pjesmi. v di milje: Zora viče, hajd' na*
vodu milce. Rj. čeljade mila kome. — osn. u adj.
niy; isp. Milka. Osn. 252.
1. mile. *v. riječima: lile mile: sve oko njega lile*
mile. Rj. 325b. kao laskanje i milovanje (1). umilja-
vanje.
2. mile. *m. mileta. v. u C. G.) vidi mile. Rj. puk.*
... isp. millet (mnogo djeca).
3. mile! *dodaje se gdješto u pje-mama na kraj*
vesel. n. p.: Gjuragj kosi po pobrgju. lado le mile!
Paš viče mi tiče. mile moj mile! Rj. — Beli
Vič. ... mođ. Ziv. 13.
Milena. *f. ime žensko. Rj. — osn. u Milo. Osn.*
... hyp. kod Ljubcu.
Milena. *f. ime žensko. Rj. osn. u Mila. Osn. 144.*
milena. *adj. vidi mio: I Vukovu milenu ljubovu.*
Rj. ...

Milēnko (Milēnko), *m. ime muško. Rj. — osn. u*
Milen. Osn. 294. vidi Miljenko. takva hyp. kod Lju-
benko.
Mileš. *m. ime muško. Rj. — osn. adj. mio. takva*
hyp. Osn. 360. takva hyp. isp. kod Goleš.
Mileševa (Milševa), *f. vidi Miloševa. Rj. vidi i*
Milješevka.
milet. *m. (u Risnu) mnogo djece. eine Menge*
Kinder. suboles. cf. 2 mile. miule. Rj.
Mileta. *m. ime muško. Rj. — osn. u Milo. Osn.*
254. takva hyp. kod Bajčeta.
Milētīn. Miletina, *m. izvor u Dalmaciji kod Sinja.*
Rj. — Da mi odu do bijela Sinja, i donesu vode
Miletina. Npj. 2. 549.
Milēusnič. *m. prezime po ocu Milēusni: Braća*
Milēusniči. Miloš 222. — mileusna. f. čeljade muško
ili žensko u koga su mile usne. isp. bjeleusna.
Mileva. *f. ime žensko. Rj. — od osn. koja je u*
Mila. Osn. 94.
mili. *milā. adj. vidi mio.*
Milica. *f. ime žensko. Rj. dem. Miličica. hyp. Milja.*
— Oj Miljo Milice! srebrno putašce. Rj. 622b.
milicija (milicija), *f. die Miliz (Gegend), terra*
militum. Rj. kraj u kojem sjede militarci (vojnici).
militarska. vojnička granica, krajina. — U voj-
vodstvu zovu draživaške pa miliciji vrajtove, a po
paoriji birove i pandure. Rj. 138a. vidi militarija,
soldatija.
Milicica. *f. dem. od Milica. Rj.*
Milič. *m. ime muško. Rj. — Na Miliču Vujadi-*
noviću, još je na njem' ljepše odijelo. Npj. 3. 355.
osn. u Milo. Osn. 237.
Milija. *ime — 1) m. muško. Rj. — 2) f. žensko.*
Rj. — imena takvim nast. Dobrija, Dragija.
Milijaš. *m. ime muško. Rj. — imena s takvim*
nast. kod Andrijaš. isp. i imena kod Dragaš.
milijūn. milijūna, *m. eine Million, Tal. miliōne.*
vidi milion. — Šada će biti na zemlji najmanje do
1000 milijuna ljudi. Pripr. 32. Oko tri milijuna ta-
lijera. Prip. bibl. 138.
Milin. *m. ime muško. Rj. — osn. u Milo. Osn.*
148. takva hyp. kod Bojin.
milina. *f. das Liebscin, gratia: ne može od miline*
(n. p. da se nagleda koga). Rj. vidi arajstvo, milota.
kao dragost i radost. kao milo (od mila). — Pa sve
ljubi ono mesto gde ti kaže da joj je snaga, kao od
miline. Npr. 45. Imena ženska ... koja su, kao od
miline. skraćena od drugih imena. n. p. Mára, Káta.
Posl. XXXI. Zena vidiči da je rod na drvetu dobar
za jelo i da ga je milina gledati. Mojs. I. 3. 6. Opo-
minje se Jerusolim u muci svojoj i u jadu svom svjeh
milina što je imao od starine. Plač 1. 7.
milinak. milinka, *m. der Liche, carus: Sve milinke*
od majke jedinke. Rj. koji je komu mio.
Milinko (Milinko), *m. vidi Milenko. Rj. — takva*
hyp. Ljubinko, Radinko.
miliōn. miliōna, *m. vidi milijun. — Pa onda za-*
ludu da ima milione. Straž. 1886, 1513.
Milisav. *m. ime muško. Rj. vidi Milosav. — imena.*
tako slož. kod Berisav.
Milisava. *f. ime žensko. Rj. vidi Milosava.*
militār. militāra, *m. (u vojv.) Rj. — 1) vidi militarac,*
i sym. onlje. čorjak iz vojnike (militarske) granice. —
2) vojska. vojnici. das Militār: Evo na nas Otma-
nović-cara i njegovra vojska silnovita ... kadri (su)
mladi Crnogoreci na militar carski udariti. Npj. 5. 326.
militārca. militārca, *m. (u vojv.) der aus der Mi-*
litār-Grenze ist. homo e regione militari. Rj. čorjak
iz militarije. vidi militar 1, graničar, krajčienik, kra-
jišnik.
militārta. *f. vidi milicija. Rj. kraj gdje sjede mi-*
litarci, graničari: vojnička granica. vidi i soldatija 1.
militārski. *adj. Militār-, militaris. Rj. što pripada*
1) militarima, militarcima, graničarima; graničarski,

krujašnički; 2) što pripada *militaru* (2), *vojsci*, *vojnicima*; *vojnički*. — U *militarskom* arestu. Straž. 1886, 1668.

militi, *mīlīm*, *v. impf.* — 1) *kome što, činiti da mu bude ono milo*: Ovaj očinski vaspitač na takav način detetu *mili čistoću i urednost*. Zlos. 23 (vaspitač = odgojitelj). — 2) *militi se, mili se, v. r. impf. n. p.* ništa mi se ne mili, *nichts freut mich, arrideo*. Rj. *mili se kome što, milo mu je, veseli ga, v. pf. služ.* smiliti se, umiliti se, zamiliti se; omiljeti. — 1 stara ovca so liže. (1 staru se čocku *mili veselje* kao i mladnu). Postl. 105. Učini (Gospode!) *uika se mili sreću* mojemu *bojati se* imena *tvojega*. Ps. 86, 11.

Milivoje, *m.* ime muško. Rj. — *imena s takvim nast. kod Ljubivoje*.

milo, *m. die Laube zum Kopfwaschen, livivium ad lavandum caput, cf. cijegj.* Rj. *čim se nije glava, od korijena od koga je miti, riječi s takim nast. kod bučkalu*.

Milo, *m.* (juž.) ime muško. Rj. *gen. Mila, roc. Milo, vidi Mila, m. 1.* — *Milo* (Milosav, Miloš). Osn. 49.

milobruka, *f.* (u Boei) *vidi šaljivac*. Rj. značenje *ružiti, rugati se*: *brūka, brūkati se, milobruka*. Korijeni 151.

milobrnković, *m.* (u Boci) *vidi šaljivac*. Rj. *vidi milobruka*.

miloduh, *m. fremde Liebstockel, ligusticum levisticum Linn. cf. selen: Miloduha, da se milujemo*. Ne mogu ti puta naći ni dvoru doći od visine vite jele, od *zaduha miloduha*. Rj. *crijet*. — *Ja usadih vitu jelu, u kamenu u grohotu, i dva listu miloduha . . . pristupit' se ne mogah od visine vite jele, od treptanja miloduha*. Here. 249.

Miloje, *m.* ime muško. Rj. — *takva hyp. kod Blagoje*.

Milojevac, *Milojčevca, m. čorjek koji pristaje za Milojem*. — Petar nije htio Milojdu da se pokori . . . Tako se i ostale sve manje starješine podijele na dvoje: jedni postanu *Milojčevi* a drugi *Petrovi*. Sovj. 29. *isp. Čurčinovac*.

milojčica, *m. Rj.* — *Nova mlada zove mlagje brátom, zlatojem, sokolom, miloštom, milojčicom i t. d.* Rj. 211a.

1. **Milojka**, *f.* ime žensko. Rj. — *imena ženska s takvim nast. Radojka, Stanojka, Vidojka*.

2. **milojka**, *f. das Majolica-Geschirr, vasis fetilis genus, cf. majolika*. Rj. *zemljan sud, bijel i šaren, za vino i t. d. syn. kod majolika*. — U Crmnici onaj koji ih (badnjake) unese u kuću nazdravi im *milojkom vinu*. Rj. 12a.

Milójko, *m.* ime muško. Rj. — *imena s takvim nast. Radojko, Vidojko*.

milokrvan, *vna, adj. lebenswürdig, dem man gut sein muss, amabilis*: nije lijepa, ali je *milokrvna*. Rj. *milo-krvan, u koga je mila krv, koji je ljubežljiv i vrijedan ljubavi*. — *isp. tako slož. riječ hladnokrvan*.

Milorad, *m.* ime muško. Rj. — *Milo-rad, isp. Osn. 47. tako slož. imena Obrad, Prerad*.

milosna, *mīlosna, adj. vidi milostan*. Rj. *milosan je prema drugim padežima bez t: milostan, milosna, i t. d.*

Milösav (Milosav), *m.* ime muško. Rj. *vidi Milisav, imena s takvim nast. kod Bogosav*. — *s tijem u značenju srodnu, ponajviše hyp. imena: Mila (m. 1.), Miladin, Milak, Milan, Milanko, Milaš, Milašin, Milat, Milen, Milenko, Mileš, Mileta, Milić, Milija, Milijaš, Milin, Milinko, Milivoje, Milo, Miloje, Milojko, Milorad, Miloš, Milovan, Milun, Miluš, Milutin, Miljen, Miljenko, Miljko*.

Milosava, *f.* ime žensko: On imaše jednu seku *Indu Milosavu* od sedam godina. Npj. 3, 554. *vidi Milisava*. — *imena s takvim nast. kod Dikosava*.

milosnica, *f.* (u vojv.) *die Geliebte, amasia*. Rj. *vidi draga, mila, ljubavnica, ljubovnica, švalerka*. — *Braminska kći da bude milosnica podloga Gilte!* Danica 2, 141. *Svojoj milosnici darove kupuje*. Pripr.

65. *u ovom primjeru: Svojoj staroj besidija majci: »Stara majko, moja milosnice! opravi mi debela šarina.* HNpj. 2, 53 — *milosnica: milosna (majka)*.

milosnik, *milosnika, m.* (u vojv.) *der Liebhaber, amasius, cf. ljubovnik*. Rj. *vidi i dragi, ljubavnik, švaler*. — *Ja ću skupiti sve milosnike tvoje, s kojima si se milovala, i sve koje si ljubila*. Jezek. 16, 37.

milosrdan, *dna, adj. milo-srdan, što je mila, milustiva srea, barnherzig, misericors, vidi milostiv*, *milostivan, suprotno nemilosrdan*. — *Uslisi me, Gospode, jer je blagost traja milosrdna*. Ps. 69, 16. *Jer si ti, Gospode, dobar i milosrdan i veoma milostiv svima koji te prizivlju*. 86, 5.

milosrđeje, *n.* (u Dubr.) *die Barnherzigkeit, misericordia*: *Gospa od milosrđja, Kirche der barnherzigen Frau*. Rj. *vidi milost 1. suprotno nemilosrđeje*. — *Pogledaj s neba . . . gdje je revnost tvoja i sila tvoja, mnoštvo milosrđja trojega milosti tvoje?* Is. 63, 15.

milost, *mīlosti, f. (loc. mīlosti)*. Rj. — 1) *die Gnade, gratia, favor*: *Na milosti care gospodine*. Rj. *isp. milosrđeje (u Svetom Pismu prevode Vuk i Daničić riječ misericordia, Милост; milost), suprotno nemilost*. — *Koji je starješina u milosti kod vladike, on čini od namastirskog imanja šta mu je drago*. Rj. 395b. *Da mu je milost!* (Reče se kad — ponajviše drugi ko — pomene kakvog sveda u p. A. Sjutra je sveti Luka. B. *Da mu je milost!*) Postl. 51. *Upadoše Todorove sluge: Na milosti, Todor-gospodar! pred dvorom ti kraljeve vojvode, oni tebe pred dvore zavijlju*. Npj. 2, 495. *Megju ostalim milostima, koje je cesar Leopold II. narodu Srpskome darovao*. Danica 4, 2. *Nego te molim, da učinis jednu milost pre nego me pogubiš*. 5, 91. *Zahvalnost . . . na milosti koju ste pokazali starome vojvodu Šuju Karadžiću*. Javor 1885, 431. *Da Bog da i ljepa milost Božja da danas bude došla s nama a k nama svaka dobra i čestita sreća*. Kov. 72. *Da Bog da i velika milost Božja*. 120. *Kako car Srbima sve oprašta i prima ih u milost svoju*. Miloš 123. *Blagodarimo caru na milosti, što nam je dao; ali hoćemo, da nam ostane svagla slobodno, u caru milosti iskati*. 146. *Kad bi ja kako došao u milost kod Miloša*. Straž. 1886, 703. *Eda bih našao milost pred tobom*. Mojs. 1, 32, 5. *Stee milost u njeju*. 39, 4. *Da nagjete milost u onoga čorjeka*. 43, 14. *Činim milost na tisućama onih, koji me ljube*. II, 20, 6. *Ne ćeš ukrititi milosti svoje domu mojemu*. Sam. I, 20, 15. *Hvalite Gospoda svi narodi . . . jer je velika milost njegovu k nama*. Ps. 117, 2. *Oprosti se . . . bezakonja svojih milošću prema nevoljima*. Dan. 4, 27. *Za koje (poslove) me je milost srietloga muža trojega htjela spremiti*. DRj. 1, V. — 2) *die Liebe, amor, cf. milošta*. Rj. *ljubat, pažnja, suprotno nemilost*. — *Nema lica bez crvena vinca, ni radosti bez zelena venca, ni milosti bez tugja junaka*. Rj. *Moja sestrice! Bog ti dao mjesto poroda devet sinova i deset u kećeru za milost*. Rj. 125a. *Ako bi mu maranu uzela, maranu sum u milosti dala*. Npj. 2, 352. — 3) *die Liebesgabe, munus*: *Braća seju vrlo milovala, sraku su joj milost donasila*, najposlije nože okovane. Rj. *dar od milosti, ljubavi*.

milostan, *mīlosna, adj. vidi mio*: *AP ti žališ milosna gjevera?* *Dokle nagje milosnoga kuma*. *Sve za slavu Boga milosnoga*. Rj. *vidi milosan, milani, mileni*. — *Da mu našim sinu milosnoga*. Rj. 840b. *Majko moja, i braćo rođjena, i ljuborcu moja premilosna!* Kov. 103. *No Novica, moj brate milosni!* Npj. 4, 493. *Od mene ste knjigu prifatili, i milostni pozdrav primovali*. 5, 292. *Jer si ga dočekao blagoslovima milosnim, metnuo si mu na glavu vijenac od dragog kamenja*. Ps. 21, 3. *U vrijeme milosno uslihih te, i u dan spasenja pomogoh ti*. Is. 49, 8.

milostinja, *f. das Almosen, elemosina*. Rj. *vidi prošnjevina*. — *S opancima od kože kradene krave*

kojom tko mili što kome. — 2) stanje koje biva, kad se što kome mili.

Milješevka, *f.* (st.) *vidi* Miloševa. *Rj. vidi* i Mileševa. — Dok načini erkuv kod Trebinja, *Milješerku* na Hercegovini. *Rj.* Protužilo samouće gjače *Milješević* na kapiji erkvi. *Npj.* 3. 72.

miljeti, *milim*, *v. impf. kricchen, repo.* *Rj. vidi* gmiljeti (i odbacivši *g*: miljeti. Konjieni 52), ganizati, gmizati, *v. pf. sloč.* iz-miljeti, od-, po-, s-, u-. — *Črr* ne puži, nego gamiže (gmiže) ili *mili*. *Pis.* 25. *Pauče*... ja ću te opet u jutru pustiti da *miliš po vretu*. *Živ.* 324.

Miljka, *f.* ime žensko. *Rj.* osn. u *Milja*. Osn. 296. imenu *s* takim nast. kod Drenka.

Miljko, *m.* ime muško. *Rj. gcu.* Miljka, *roc.* Miljko. — *osn. u* Milj. *takva hyp.* kod Boško.

mimicu, *u rječima*: *Cicu mimicu*, na konjicu. *DPost.* 11t. *isp.* micati, od *čega će biti uzeti prvi glasovi*. *cibati se i micati se na konjicu?*

mimo, (*s akus.*) *vorbei, praeter.* *Rj. za akc. isp.* bez. — 1) *S* ovim prijedlogom riječ u četvrtom padžupokazuje, da se ono što saua znači prolazi (mimel). — *Mimuh* imomi *mimo dror.* *Rj.* *Mimo Boga* nikuda. *DPost.* 61. Pa prolazi pokraj dvora moga, kao roblje *mimo Tursko groblje*. *Npj.* 1. 314. Junak vode ne gledati ne će, *mimo kondir* dohvatiti devojkju. 2. 492. Koji može ranu dočekati, iz nevolje druga izbaviti, a gorega propustit' *mimo* se. 5. 66. Ja otidoh, da progjem *mimo nju*. *Here.* 171. Kad progjesmo *mimo jedno ostrvo*. *Djel.* Ap. 27. 16. Mnogi će narodi prolaziti *mimo tuj grad*. *Jer.* 22. 8. *kako se u pjesmama upoče nalazi drugi padž* mjesto četvrtoga, tako i s tujem prijedlogom: Kad progjode svati *mimo dvora*. *Npj.* 1. 242. Kada bude azi *mimo dvora*. 3. 531. — 2) kad se što prolazi, onda se ide dalje od njega, a u prenesenom smislu može što biti dalje od njega po tome a) što se s njim ne podudara, ili b) po tome što su isprejgane stvari pretekle jedna drugu u dobru ili u zlu. *isp.* osim 3b. — Ne ubij Bože *mimo srijet*, ni pomozí Bože *mimo srijet*. *Rj.* Otpao od ljudi, t. j. postao zao i *nevaljao mimo sve ljude*. *Rj.* 478a. Što mu je bilo onome zubu, te je onako *mimo sre ostale pokvaren*. *Npr.* 6. Za što je kod nas *mimo ostale narode* mogla u ovome dogagjaju postati ovaka mrzost. *Kov.* 4. Zmija bješe *lukava mimo sve zrijeri* poljske. *Mojs.* 1. 3. 1. — *isp.* Sint. 461.

mimoći, mimogjēm. — 1) *vidi* mimoći. *Rj. za oblike isp.* ići. *v. impf.* mimohoditi, mimoilaziti. — Razum zadržava čovjeka od gnjevja, i čast mu je *mimoći kriciti*. *Prič.* 19. 11. *sa se, pass.*: Ali on je govorio da *se to mimoći može*. *Pripr. bibl.* 93. *vidi* i *primjere kod mimoći*. — 2) *sa se, v. r. pf.* *vidi* mimoći se.

mimogred, *im* *Vorheigehen, obiter, in transitu.* *Rj.* kao *mimo* što *greduei* (*isp.* gresti). *vidi* uzgred, uzgredom, gredom. *suprotno* navalice, navlaš. navo; kasten, kastile, kastilice. — *Mimogred* nije u red. *Posl.* 178. Matičari svi imaju drage trgovine i poslove, a ovo rade *samo mimogred*. *Danica* 5. 76. Tako se i ja usugjujem ovde, *kao mimogred*, naznačiti nešto i o tome. *Opit* XIII. Nama, koji smo prosvijećeni — *mimogred govoreći* — postale su gadne neke životinje. *Pripr.* 153. Ja sam... *samo kao mimogred* spomenu zavadu Srba s Rodofinikom, a kad bi se to htjelo *upravo* opisati i redom prebrojiti, sve... *Sovj.* 37.

mimohoci, mimdhodākā, *m. pl.* (u *Zemunu*) *cin kurzer epileptischer Paroxysmus, paroxysmus epilepticus praeteriens.* *Rj.* kad *padavica koga više puta snagje a brzo mine* (kao da bolesnika snahodi samo *mimohodeći*).

mimohodac, mimdhocca, *m.* (oko *Sinjā*) *cin Vorübergehender, praeteriens.* *Rj.* koji *mimohodi, mimoilazi.*

mimohoditi, mimdhodīm, *v. impf. vidi* mimoilaziti, i *su se, recipr.* prema mimoilaziti se. *vidi* križati se.

v. pf. mimoći, mimoći. — *Rijeka blizu zemlju mimohodi, a daleku natapdja.* *DPost.* 107.

mimohogjēnje, *u. verb.* od 1) mimohoditi, 2) mimohoditi se. — 1) *raduja* kojom tko *mimohodi koga*. — 2) *raduja* kojom se *n. p. dvojica mimohode*. — *vidi* mimoilazjenje.

mimoći (mimoći), mimōōlēm (mimōōlgjēm), *v. pf.* *Rj. vidi* mimoći. *v. impf.* mimohoditi, mimoilaziti. *za oblike isp.* ići. — 1) *koga, vorheigehen, praetero.* *Rj. vidi* lišiti, 2) ne lišila te sablja, t. j. *ne mimoišla te*, ne ostao od nje. *Rj.* 331b. *vidi* i mimiti. I diže se braca da potraži, da *ga živa želja mimoigje*. *Npj.* 2. 78. Ako je moguće da *ne mimoigje čaša ova*. *Mat.* 26. 39. *sa se, pass.*: Kad bi se *mimoišla Živa*. *Pom.* 20. *vidi* i *primjere kod mimoći*. — 2) *sa se, v. r. pf.* s kim, *bei einander vorheigehen ohne sich zu sehen, praetero praeter amicum quin cum videam aut ille me, cf.* mimoći se, razminuti se. *Rj.* — *mimoigješ se s kim, kad progješ mimo njega, da ti njega ne vidiš ni on tebe; mimoigju se dvojica, kad progju jedan mimo drugoga, da se ne vide, vidi* i razminući se, razmimoći se; križati se.

mimoilaziti, žim, *v. impf.* *Rj. vidi* mimohoditi, *v. pf.* mimoći, mimoći. — 1) *vorheigehen, praetero.* *Rj. koga ili što*: Ugejiše se, sjaju se, *mimoilaze zlo*, ne čine pravde ni siročetu. *Jer.* 5. 28. — 2) *sa se, v. r. impf.* *bei einander vorheigehen ohne sich zu sehen, praetero praeter amicum quin cum videam aut ille me.* *Rj. vidi* križati se. — *mimoilazi se s kim, kad prolaziš mimo njega, da ti njega ne vidiš ni on tebe; mimoilaze se dvojica, kad prolaze jedan mimo drugoga, da se ne vide.*

mimoilazēnje, *u. das Vorheigehen, 7o praeterire.* *Rj. verb.* od 1) mimoilaziti, 2) mimoilaziti se. — 1) *raduja* kojom tko *mimoilazi koga*. — 2) *raduja* kojom se *n. p. dvojica mimoilaze*. — *vidi* mimohogjjenje.

mimoprosava, *f.* *Rj. u prijepnu. vidi* kod gjuzelana. **minder**,* *m. die Matratze, stragulum*: Na minderu i svilnom dušekju. *U. minder*, kao dušek. *Npj.* 1. 4. 350. kao *blazina glje se leži*.

mindros, *m.* (u vojv.) uzeti koga na mindros, *durchbeuteln, evantio.* *Rj.*

minej, *m. das Menäon (μινάων), cin Kirchenbuch, menaeum.* *Rj. erkreua knjiga u kojoj su za svaki dan u mjesecu (vrij. mjesec) službe sretacke*. — *Minej* mjeseca dekembra. *Rad* 1. 171.

minejski, *adj.* *n. p.* slova, *cyrillische Drucklettern, zum Unterschied von der Handschrift.* *Rj. što pripada mineju; n. p.* slova, s kojima se *stampaju mineji*.

minerāl, minerala, *m.* — *Zemlja je okružja* — ponajviše vodom obilvena — *gruda od mineralu* t. j. zemlje, pijeska, kamenja i metala. *Priprava* 1.

minerālan, minērālna, *adj. što pripada mineralu, vidi* rudni 2. — *Po carstvu* biljnom, životinjskom i *mineralnom*. *Pripr.* 4. *Mineralno ulje* (kao *navta*). 7. *Bijeli Izvor*... *izvor mineralne vode*. *Daničić* ARJ. 293b.

mingjuše,* mingjūša, *f. pl. die Ohrgehänge, inauris, cf.* oboci, brujice. *Rj. vidi* i mengjuše, *dem.* mingjušice. — *Podaj svetlom kralju*... a svetloj kraljici *od zlata mingjuše*. *Npj.* 1. 102. *Jedna glava, a dva istivana, jedne uši, a dvoje mingjuše*. 3. 137.

ministar, ministra, *m. der Minister. vidi* popječitelj. — *Poslje car k njemu sroga ministra*... *ministar dogje*... ako mi ne *daš jednoga od svojijeh ministara*. *Npr.* 249. *Ruski ministar inostranijeh djela*. *Sovj.* 18. *Zna se to, gospodine ministre*. *Megj.* 288.

ministarstvo, *m. das Ministerium. vidi* popječiteljstvo. — *U ministarstvu inostranijeh poslova*. *Sovj.* 37. *Arkiy ministarstva prosvjete*... nije padalo na *um ministarstrima*... *Rad* 6. 206.

minle,* minleta, *m. das Volk, gens*: pasje *minle!* Sedamdeset i sedam *minlētā*. *Rj. puk, narod. vidi* mile*. *isp.* milet: mnogo djece.

minut, minuta, *m.* (u vojv.) *die Minute, minutum*, *f.* *s.* Rj. — 1) Lješnicu šanuu dojezdise jednog dana je *do g minuta*, Npj. 4, 251. Koje će biti 4. Decemvrija u 1 sata i 28 minuta u jutru. Danica 5, 24. **minuti**, *minēm, v. pf.* Rj. *pod 1—3 glagol nepre-*... *pod 1—5 prelazan, v. pf. slož.* od-minuti, pod-... *proš. raz- (set, su, ur, za-; odo-, oduminuti, od-*... *glagol nema v. impf. — 1) vorbeigehen (bei dem Orte), praetero locum, cf. proci: Minuti momi nimo dvor. Ko star mine, neka Boga moli, ko mlad mine, neka ružu bere. Rj. minuti mimo mjesto kukro. — U snula gjevojka drenku na korjenku, lozi na granici: *tudijer ni nimo mlad junak na kouja*, Npj. 1, 410. Ne ćemo svrtati u tugj grad... 1 *minuše omuda i otdoše*, Sud. 19, 14. — 2) *vergehen, vorbeiein, transir, abir: Ljeto sine pa i mine*. Nije zima dok *Božić ne mine, cf. proci*, Rj. *kaže se za vrijeme*. — *Minut' kako jutrnja rosa*, DP'osl. 61. Jer gle, zima progje, *minuše dužderi*, otdoše, Pjes. nad pj. 2, 11. — 3) *vidi otići: Oten Bajo u Zeljugi miru*, Rj. *minuti s mjestu: Pa minuše malo ponaprijed, tu nagjoše jednu nevjesticu*, Npj. 2, 12 (2, 13); *U pogjoše malo ponaprijed, a nagjoše babu ostaralu, amo pripada i ovaj primjer, u kom je minuti glagol refleksivan: Odyvedoše lepotu devojku, minuše se preko polja ravna, kano zvezda preko vedra neba*, Npj. 3, 503. *ali s tim primjerom isporodi: Pak se cinu preko polja kao zvezda preko neba*, Rj. 63a. — 4) *nicht treffen, praeter-rola, cf. promasiti...* *Mini ga saljja, mini ga puška!*... *Minulo je mene* svako dobro, kad sam ja tebe uzeo. Rj. *vidi mašiti 3. mimositi 1 koga, lihnuti, lišiti koga: koga što mine, on ostane bez njega*. — *Gospod ga minuo*, a angjei ga ne susreli. (Kad se kome reče «gospodins», koji to ne zashuzuje), Posl. 44. Tvoje sam mu ime nademula, kad ga zovuem, da me želja mine, Npj. 1, 108. *Njih minuše*, naprijed progjoše, 2, 12. Tako bi se izbavila od smrti, koja je inače ne može minati, Danica 2, 140. Pu'em nevaljaljih ljudi ne stupaj... ukloni se od njega, i *mini ga*, Prič. 4, 15. Za to ih je svjetovao da se poprave eđa bi ih kako *pojibija minula*, Prip. bibl. 93. — 5) *entgehen, evado: I ti Turske ne minuo ruke*, Rj. kao *izmaći se čemu*.*

mīo, *mīla, ulj. Rj. vidi milani, mileni, miloban; suprotno nemio, mirzak*. — 1) *lieb, carus*, Rj. — Na prez ruku mi je, t. j. kao za čudo mi je, *nije mi mīo*, Rj. 571a. *Urlo mu mīo bude* kad vidi šuru, Npr. 87. Da može metnuo bi ga u njedra (*tuko mu je mīo*), Posl. 51. Mrzi ga kao slijepca para. (*Mīo mu je*), 183. *Što je jednom mīo to je drugom drago*, 336. Majka ne da, da se drazi ljube, *već rastavi i mīo i drugo*, Npj. 1, 240. Kada nije *momc sren mīa*, 1, 242. *Bože mīl, čuda velikoga!* 2, 101. Oženi se, moj *premiš sine*, 2, 330. Kaže, da će *niomu biti mīa* svaka *revezija*, bila gruba ili učtiva, P'is. 63. Koji *spisatelj* više narodnijem jeziku zna pisati, to je *mīliji*, 91. Koliko mi je ovaj njihov *ukor* bio *mīo i drag* (iz mnogo uzroka), Rj. 1 XV. *Drago mi je* što je Savka otišla u Beograd, no *nije mi mīo* što će ići u Bukorest. Straž. 1886, 836. Koji ovijem služi Hristu *ugodan je Boga i mīo ljudima*, Rim. 14, 18. *Nije mu mīo* da umre bezbožnik, Jezek. 33, 11. *Danilo, mīl čovjče!* slušaj riječi koje ću ti kazati, Pan. 10, 11. Ne drži (Bog) do vijeka gnjeva svojega, jer *mu je mīa milost*, Mih. 7, 18. — 2) (u Hrv.) meni ga je mīo, *ich habe ihn (ali omet: on mi je mīo, ich habe ihn geroj, cf. zao, Rj. vidi i žaliti, 2) žalim ga* što je tako nesrećan, Rj. 151b. — 3) n. p. nema vočke (na drvetu) ni *od mīla, gar nichts, nihil*, Rj. *tudijer zašto umalo, a u ocijem primjeriku koga idu od mīla zračiti od miline, od milja, ipokoristički: Poče u nja sviralu, svirjeti da se od mīla Boga ne moguše shvatiti*, Npr. 152. *Od mīla mi lipō ime dio*, HNpj. 3, 385b. *Denov biće od mīla* mjesto Dejanov,

DRj. 1, 263. Svi se deminutivi govore i *od mīla*... ali se neki deminutivi govore samo *od mīla*, Glas. 12, 474. *amo ide i ovaj primjer: ānka, biće od tur. ana, mati, načinjena riječ mīla radi; majka. Daničić, ARj. 90b. i ovaj: Da ih guli i bez mīla smudi*, Rj. 637b (*ne žaleći, nemilice*).

Miobrat, *m.* ime muško. Rj. — Mio-brat (gdje o stoji mjesto *h. isp.* Mio-drag. *ime tako slož.* Ljubobrat.

Miodrāg, *m.* ime muško. Rj. — Mio-drag (gdje o stoji mjesto *h. Osn.* 47. *isp. riječ tako slož.* ljubi-drāg.

mīolj... *vidi miholj*... Rj.

pipavica, *f. vidi pipavica*, Rj. — Kad se djeca u početku kake igre pogagjaju koje će naprije činiti ono što u igri valja da čini onaj koji izgubi, n. p. ko će naprije žmuriti, onda jedno kao brojeći sve redom govori: Pipavice, *pipavice*, na kule na mule... Šijuc. «Na kome se rekne «šijuc», onaj valja da žmuri, Rj. 500b.

mīr, *mīra, m.* Rj. — 1) (*instr. mīrom*) *der Friede, pax*, Rj. *suprotno kao rat. isp.* primirje, razmirje, razmirica. — Kad dogje potjera u selo, onda ovi otokud su otmičari, izigju preda njih lijepim načinom i *grade mīr*, Rj. 477a. *Poslije posljednjega mīra između Nijemaca i Turaka u Srbiju je dolazilo sila ovakijeh robova*, Rj. 651b. *Neprijatelj iste mīr*... Kad se posle toga učini *mīr*... Npr. 207. *Vi s Turcima mīru učinite*, Npj. 4, 273 (*u pjesmi mīra gen. mj. akus.*). Da ne čimim *mīra sa Turcima*, 4, 274. Hodi, Meho, da se pomirimo, da *od mīru vjeru uhvatimo*, *mīr* i vjeru za godinu dana, 4, 518. I očera hiljadu ovaca *na mīr Božij* i na vjeru tvrdu, 4, 522. Ako li mu se stry pronagje, a ono se plati krvnina, *pa mīr*, Danica 2, 90. Kako je *mīr* između Srba i Turaka *učinjen*, onako je i *trajao*... za ova dva tri meseca, što su tobože u *mīru bili*, 5, 25. *Ugovore mīr*, da Srbi placaju Turskome caru, 8. Da Turci ne mogu sa Srbima na novo *mīra praviti*, 29. Stane Srbe *uvaliti mīrom*... da otvore razgovore o *mīru*, 118. *Ugovori o mīru*, 119. Ne bi li se ovaj *mīr kako pokratio*, 120. Tako se *svrši mīr*, 131 (= učini se *mīr*). Srbi traže od Turaka, do im se *mīr bolje uterdi*... da im se dadu prava *po Bukreškome mīru između Rusa i Turaka*... da im se *dade ovaj mīr*, što je Petar Ičko bio *ugovorio za Srbiju*, 140. Koji mogu održati *mīr između Turske i Rusije*, 150. Da ni jednog obrštera u *mīru* ne postavlja generalom, nego samo u *ratu* za zasluge, Žitije 17. Imamo *mīr s Bogom*, Rim. 5, 1. *Objavise im mīr*, Sud. 21, 13. *I hi mīr među Izraeljem i Amorejima*, Šam. I, 7, 14. *Gospod mu dade mīr* svuda u naokolo *od svijeh neprijatelja njegovijeh*, II, 7, 1. Obje strane da će do vijeka *braniti mīr*, DM. 216. Što mu ni u kakvom slučaju *ne bi poremetilo mīra*, 217. Dubrovnik je *čuvao mīr sa svima*, 229. Koji joj (erkvi) *kreare unutrašnji i spoljašnji mīr*, DP. 108, 152. *Gospode... čuvaj u dubokom mīru crkvu, svoj stan*, 346. — 2) (*instr. mīrom*) *Friede, Ruhe, pax*: sjedi s *mīrom* (dok nije bilo s čimom), Rj. *kao pokoj. suprotno nemir*. — *Nema žira mīra* (gar keine Ruhe), Rj. 158a. Dogje k ovcama i nagje ih sve na broju i *na mīru*, Npr. 12. Ne možemo od toga zverinja *na mīru* ni ručati ni večerati, 42. Posle čete dugo putovati *na mīru*, 69. *Onda gjak s mīrom i s Bogom očera stoku i dogje zdravo kući*, 150. Svi svatovi s *mīrom* prolazili, zaostalo Ture mladoženja, ono ne šće da prolazi s *mīrom*, Npj. 3, 2. Kukavico, rano je ne budi, neka s *mīrom* u zemlji počiva, 3, 521. Pod Milošem s *mīrom* gjogat ne će, već Miloša zaboljela ruka usležući vilovna gjogata, 4, 230. Tada bismo carevali s *mīrom*, i za dugo carstvo pridržali, 5, 352. Vaši Turci... ne će da sjede s *mīrom od naroda*, Danica 3, 162. *Ne bi od njega nigdje imao mīra* ni danju

ni noću. 3, 206. Neka *na miru* oru i kopaju. 3, 210. U dvore je sreću donijela . . . a u sreću *miru* i pogodbe. Kov. 84. *Idi s mirom*. Sam. 1, 1, 17. Za to ćeš *na miru* u grob leći. Prip. bibl. 92. — **3)** (osobito u pjesmama) *vidi miris*: *Mirom miriše*. Rj. *Grč. μύρον*. — **4)** (u Hrv.) s mirom, *vidi* svagda. Rj. i *syn. ondje*. — **5)** (*instr.* mirom) (u primorju) *vidi* zid: Dvori *mirom* sagraženi. Rj. *Mir* (murus) tugja je. Osn. 104. — Bez klaka stijena čini megju a ne *mir*. DPost. 5. I *miri* uši imaju. 29. — **6)** (u Paštr. kad se nazdravlja) *vidi* svijet: Da ni Gospodini Bog pomože dubovnike i od ostalih domova, koji poju *po miru Rišćanskom!* Rj. *iz crkvenoga jezika*. *Mir* mjesto *svijet* ja do sad nigdje u narodu našemu nijesam čuo, do ovo ondje, a i ovo je jamažno od popova i kalugjera. Npj. 1, 79 (Vuk). — **7)** čire *mirce*, oko tebe devet braće bilo (u šali mjesto bajanja da bi čira nestalo). Rj. u Posl. 348 *Guk te riječi tumači*: Kad se ko potuži da mu je izišao čir, rekne mu se u šali da tako probaje oko njega.

Mira, *f.* ime žensko. Rj. *voc.* Miro. — *hyp.* *Mira* (Mirosava). Osn. 51.

mira, (*g. c.*) ko se čini miran, i gotovo samo u ovoj poslovici: *ispod mirce* devet (t. j. gjavola) vice. Rj. *m. i f.* u Posl. 105 *odaje Guk k taj poslovici*: Kad se ko čini miran, a pun je gjavolstva.

miran, *mírna*, *adj.* *friedfertig, ruhig, mansuetus*. Rj. — **1)** *koji miruje* (dobar i miran . . . miran kao ovcu) suprotno nemiran. — **2)** *koji ima mir od koga* (*mírna od onijeh* . . . od cara *mírno*). — **3)** *što pripada miru* (*mírni dogovor* . . . *poslanici mírni* . . . *mírni pozdrav*). — On je bio dobar i miran, a za najviše pun straha Božijega. Npr. 246. *Miran* kao jare. (Nemiran). Posl. 179. *Mírno* kao ovcu (n. p. konj). 179. *Mírnu Bačka*, 179. *Mírno srce* Boga moli, a nemirno suze roni. 179. Izmeđi sebe dajte zulumčare, ak' hoćete *mírni* da budete, da gradova caru ne kvarimo. Npj. 4, 150. Koliko se sad čini *mírno* i pokoran, ja sam od njega bežao. Miloš 57. Što su Srbiju protiv Bukreškoga *mírnoy dogovora* na silu s vojskom pogazili. 142 (= *dogovor o miru*). Plašičeš se noću i danju, i ne ćeš biti *mírno* životom svojim. Mojs. V, 28, 66. Učiniće, te će duša moja biti *mírna od onijeh* koji napadaju na me. Ps. 55, 18. Ko cijepa drva, *nije miran od njih*. Prop. 10, 9. Ime će mu biti: divni . . . knez *mírni*. Is. 9, 6 (*princeps pacis, Friedensfürst*). *Poslanici mírni* plaću gorko. 33, 7 (*die Engel des Friedens, die Friedensboten*). Učiniću s njime zarjet *mírni*. Jezek. 34, 25 (*pacem pacis, Bund des Friedens*). Stanu se svi u crkvi ljubiti jedan s drugim; *mírni pozdrav* razliježe se po svoj crkvi. DP. 164. *adr.* Solomnu je *mírno* i bez straha sjedio na jastuku. Npr. 156. Od Boga zdravo, a *od cara mírno*. Posl. 231. Je li mi ljuba zdravo i mírno. Npj. 1, 477. Bog te zdravo i *mírno* nosio, od dušmanske ruke zaklonio! 3, 393. Te ću proći *mírno od hajduka*. 4, 385. Da bi mogao . . . i *od Turaka mírno* živiti. Danica 2, 117.

mirašćija,* *m. der Erbe, heres*. Rj. *komu pripalu miraz*.

mírāz,* *mírāza, m. die Erbschaft, hereditas*: ostalo mu od miraza, *cf.* prčija. Rj. — Prčija, što se da uz djevojku, *die Mitgift, Heirathsgut, dos.* Rj. 618b, *iz toga što se kaže za prčiju kao i iz svijeh primjera što idu videti se, da je Njemačko i Latinsko tumačenje riječi miraz krivo*: *die Erbschaft, hereditas* (= *baština, nasljedstvo*); *mírāz* je što i prčija: ono što se da uz djevojku, *vidi* i ženinstvo. — Otkud tebe ova brika sablja? . . . Ili ti je ljuba donijela, donijela ljuba *od miraza*? Npj. 2, 343. *Mírāz* gjevojku udaje. Posl. 178. Upravi Bosnom već kao svojom *davši je u miraz uz kćer* ugarskom kraljeviću. DM. 3. *U miraz s Jelisavetom dopade mu*

Bosna. 32. *Za ženu simu svome zaprosi kćer Stefana bosanskoga Jelisavetu, i u miraz zaiska sav Hum*. 46.

mirbožanje, *u. das Gegenseitige Küssen zu Weihnachten, crosulatio die Christi natalitio*. Rj. *verb. od mirbožati se, radnja kojom se kršćani mirbožaju*. — *isp.* mirbožje.

mirbožati se, žām se, *v. r. impf.* Rj. *v. pf.* mirbožiti se, *sich küssen (und den Fräden Gottes wünschen) zu Weihnachten, inwiewe se crosulatio die natali Domini, cf.* Božić. Rj. mir-božati se, *ljubiti se govoreći*: „*Mir Božji!*“ — Na Božić . . . skupe se svi oko sofre te se mole Bogu i *mirbožaju* se, t. j. izljube se svi redom govoreći: *Mir Božji!* Ristos se rodi, va istinu rodi, poklanjamo se Ristu i Ristovu rožanstvu. Rj. 34b. Božić ide uz ulicu, te se veseli . . . Veselimo se, ljubimo se, *mirbožaju* se! Here. 340.

mirbožiti se, žim se, *v. r. pf.* Rj. *poljubiti se i reći*: „*Mir Božji!*“ *v. impf.* mirbožati se. — Kad na Hristu zlaćeni povoji, uzela ga prečista Gospogja, pa se s njime mirbožila bila. Here. 314.

Mirčeta, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* osn. u *Mirko*. Osn. 254. *takra hyp. kod Bajčeta*. — Zavadi se bego Radul-bego sa *Mirčetom* bratom rogenjenem. Npj. 2, 445.

Mírno, *m.* ime muško. Rj. — od *Mirosar*. Osn. 143. *takra hyp. kod Ljubeno*.

mírēnje, *n.* Rj. *verb. od miriti* (i se), *mírīm* (i se), i od *miriti*, *mírīm*. — **1)** *radnja kojom tko miri koga ili kojom se mire n. p. drojica* (das Beruhigen, Friedemachen, pacificatio. Rj.): Hajde mene motu na zakuke *na mirenje* . . . no mi hajde mira da činimo. Npj. 3, 241. O svadbama, daćama, o *mirenju* i t. d. drukčije se i napija. Kov. 125. Razlog što je . . . bila osveta, *mirenje* i vražda. Rad 5, 93. — **2)** *radnja kojom miri* (*mírše*) *n. p. karanfil* (das — angenehme — Riechen, odor. Rj.).

Miridit, *m. eine Gegend in dem Gebiete von Skutari*: I pokupi *Miriditu rarna*, pokraj mora sve Latine ljute. Rj. kraj *ispod Skadra u Arbaniji i narod ondje*: Malo P ti je *rarna Miridita* *ispod Skadra* pokraj mora sinja? Npj. 2, 530.

mírīja,* *f. die Abgabe, cettigal, cf.* poreza, dacija, danak: Ni *mírīja* careva da progje. Rj. *vidi* i porez, porecija. — Nit' se dava ženit', ni udavat', nit' *mírīja* ka caru da progje. Npj. 3, 323. Oduzeše careve barjake i *mírīja*, što je za vojnike 5, 374. Vladika da uzima: *mírīje od kuće* na godinu 6 para. Miloš 194.

mírīs, *m. der Wohlgeruch, odor*. Rj. *vidi* blagovonje, mir 3, miris, *isp.* apa, vap. vapa: tonj, tonja; vonj, vonja; zadah, zadaha, zaduh. — Tonja, 2) *rgjav miris*. Rj. 743b. *Osete miris od pećenja*. Npr. 139. Ljubica . . . ama *ljep miris dava*. Kad bi znale djevojčice, što je *miris od ljubice*. Npj. 1, 226. *Pripravise mirise* i miro. Luk. 23, 56. *Kuća se vapnu* *mírīsa od mira*. Jov. 12, 3. (Bog) kroz nas javlja *mírīs* *poznanja svojega* . . . Jer smo mi *Hristov miris* *Bogu* . . . jednima dakle *mírīs* *smrti* za smrt, a drugima *mírīs* *životni* za život. Kor. II, 2, 14—16. *Pređade sebe* (Hristos) *za nas u prilog i žrtvu Bogu na slatki miris*. Efes. 5, 2. Dok je car za stolom, narod *moj pušta svoj miris*. Pjes. nad pj. 1, 12. Mili ćete mi biti s *ugolnijem mirisom*. Jezek. 20, 41. *Ispmivši sav oltar mirisom od tamjana*. DP. 62. *u primjeru iz Luk. 23, 56 riječ miris znači što i miro, t. j. mast* 2, *mírīsa* *māst*, *isp.* *Grč. μύρον*.

mírīsau, *mírīsna*, *adj.* *što pripadu mirisu, vidu mirisav, mirisljiv*. — Pri večeri pomiješa mu n vino rakiju i neka *mírīsna bilja*. Npr. 107. *Struk bosioka* mnogo lijep i *preko mjere mírīsna*. 258. *Tovar zlata i srebra* . . . i svakoga *mírīsnoy drveta*. Otkriv. 18, 12. Uzinaće i kćeri vaše da mu *grade mírīsne masti*. Sam. I, 8, 13. Tada će Gospod skinuti nakit . . . i pojase i *stakaleu mírīsna* i oboce. Is. 3, 20.

mírīsānje, *n. das Riechen, odor et odoratio*. Rj.

mirisati. — 1) radnja kojom *tko miriše što*. — 2) radnja kojom *miriše što*, n. p. *crijet*. — Po nak iz korijena njegovog izniknuće . . . I miriše se mu biti u strahu Gospodnjem. Is. 11, 3. **mirisar**, mirisara, m. *unguentarius*. Stulli, koji se prodaje mirisa, mirisave stvari.

mirisati, mirišem, v. *impf.* Rj. *vidi* miriti, mirim, v. *pf. slož.* na-mirisati (se), o-, po-, pri-, za-, *vidi* i vo-jati, *suprotno* smrdjeti, i *syn. ondje*. — *riehen, oleo et odoror*: miriše ruža; ja mirišem ruža. Rj. — 1) bez objekta: *miriše što komu, na što, čim, odu što*. — Čim miriše ujedra tvoja: ili smiljem ili bosiljem, ili dušom gjevojačkom? Rj. Amberija, rozolija (koja miriše na amber?). Rj. 5a. Turčin-čvijet . . . Ujeko miriše. Rj. 756b. Majko! u miriše rajsku dušica. Npr. 56. Ne smrdi, već miriše kao smulj. 112. Svinjareće uzme onaj struk bosiljka, pa se stane tri njime po licu . . . koje je (svinjarce) mirisalo na bosiljak. 258. Miriše kao duša gjevojačka. Posl. 179. Miriše na kaljira. (Gotovo umr'o). 179. Ni luk jeo, ni njim mirisao. (Kad se ko čemu što zna, čini i nevjede). 221. I od stvari ka smrdi dobit miriše, reče skup. 1) Posl. 29. Kad mlad ljubi, neka mu miriše. Npj. 1, 290. Zašto mene brat ne će gjevojke, kad od mene svi gora miriše? 1. 368. Sve haljime tvoje miriše smirnom, a lojem i kasijom. Ps. 45, 8. — 2) mirisati što: ja mirišem ružu. Rj. Prije Gjurgjeva dne ne valja sednu brati ni mirisati. Rj. 151a. Kako dogje u kolebu, stade mirisati pa reče: »Ovde ima rajska duša . . . Npr. 142. Lijep je gledati, no kakar je mirisati? Posl. 169. Mirisava žutu danju na more, a gristi ću zeleniku jabuku. Npj. 1, 448. Ne ću više mirisati mirisu vašegu. Mojs. 111, 26, 31. Mrzim na vaše praznike, odbacio sam ih, i ne ću da mirišem svetkovina vaših. Amos 5, 21.

mirisav, adj. što miriše, *vidi* mirisan, mirišljiv. — s kamilama natovarenim mirisavoga korijenja. Mojs. 1, 37, 25. Ona se (žena svadljivca) odaje kao mirisavo ulje u desnici. Prič. 27, 16. Ja bih te pčijla vinom mirisavijem, sokom od šipaka. Pjes. nad pj. 8, 2.

mirisavka, f. — 1) die *Muskateller-Traube*, *Muskat-Traube*, v. *muscata*, cf. tamjanika. Rj. *vidi* i tamjanika, tamjanka, muškac, nekako mirisavo grozđe. — 2) (u Uz. nah.) *Art Birnen*, *piri* genus. Rj. nekako (mirisava) kruška, *vidi* tamjanka 2.

mirisnira, f. *miropolium*. Stulli, dušan gdje se prodaju mirisi, mirisave stvari.

mirišljiv, adj. *wohlriechend*, *bene olens*. Rj. što miriše, *vidi* mirisan, mirisav.

miritelj, m. *pacator*, *pacificator*, *pacis arbiter*. Stulli, koji miri, *vidi* mirokov. — riječi s takim nast. kod boditelj.

I. miriti, mirim, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* do-miriti, iz-, na-, po-, pod-, pri-, raz- (se), s-, u-, za-; uznemiriti v. *impf. slož.* do-mirivati, iz-, na-, pod-, s-, u-, za-; uznemirivati. — 1) *beruhigen*, *paco*. Rj. Krvno kolo, kad se skupe kmetovi te snude za krv i mire krenika s rodbinom ubijenoga. Rj. 300b. Kako miriti tako se smirili! (Kako pravo sudili tako i vama Bog dao). Posl. 126. Ajde da pošljemo Aganliju, neka ide, te ih miri: neka ih svjetuje, da se okane bune i nemira. Danica 3, 160. Kako čuje Suleman-paša, da se narod bunio, on odmah odredi čaja-pašu s vojskom, da ide da mir haraujem i robljenjem. Miloš 62. Kad su čiji putovi mili Gospodu, miri s njim i neprijatelje njegove. Prič. 16, 7. — 2) *su se, reciproc.* *Friede machen*, *da pace ago*. Rj. Krvnik s rodom mora da se miri: jer će ubiti i oni njega. Rj. 300b. Neka ide te se miri na lijepe s pokradenjem. Rj. 699b. Miri se sa psom, nu štap drži. DP. 61. Megju sobom neka se bratski mire i namiruju. Danica 4, 5.

2. miriti, mirim, v. *impf. riichen, oleo, cf.* mirisati: Vrb miri svjete karafije. Rj.

Mirjana, f. ime žensko. Rj. — *Mirjana* (ili je

cijelo tugje ili od tugjega). Osn. 141. imenu s takim nast. kod Andrijana.

Mirko, m. ime muško. Rj. *hyp.* nije ni u kakrom srodstvu s imenima Emerik, Imbro. — osn. od *Mirosav*. Osn. 298. takra *hyp.* kod Boško. *vidi* Nemirko. *isp.* Mirčeta, Miren, Miroje.

mirkovača, f. (u Srijemu) nekako bijelo (?) grozđe, *Rothschwanzel*, *vitis* genus. Rj.

mirliš, m. (u Dalu.) *vidi* miris. Rj. *vidi* i mir 3. *isp.* miro.

mirnoća, f. die *Friedfertigkeit*, *mansuetudo*. Rj. osobina u onoga koji je miran. *vidi* mirnost, mirota. *suprotno* nemirnoća. — riječi s takim nast. kod bistroča.

mirnost, mirnosti, f. *vidi* mirnoća. Rj. *vidi* i mirota. **miro**, n. od *Grč. μέτρον*, *mást mirisna*, die *Salbe*, *unguentum*. *isp.* mir, miris. — Pristupi k njemu žena sa sklenicom mira mnogocjenoga, i izli na glavu njegovu. Mat. 26, 7. Pripraviše mirise i miro. Luk. 23, 56. Kao miro na glavi, koje se stae na bradu. DP. 342.

mirobožje, n. *vidi* mirobožanje: Treća nosi brackog mirobožja, da se Srbi i grle i ljube, u ljubavi jedan drugom vika: »Mir je Boži! e se Ristos rodi. Herc. 336.

Miroč, Mirčeta, m. *Berg* (an der Donau) zwischen Porč i Brza palanka. Rj. *planina na Dunavu između Porč i Brze Palanke*. — Pojezdise do dva pobratima preko krasna Miroča planine. Npj. 2, 215. imena s takorim nast. Dragoč, Glamoč.

Mirodār, m. ime muško. Rj. Miro-dar. *isp.* ime tako složeno Bôžidār, Bôži-dār. Osn. 47.

mirodjija, f. *aroma*. Stulli. *vidi* mirogjija. *das Gewürz*.

mirogjija, f. *vidi* kopar: u svakoj čorbi mirogjija (ko se miješa u sva-tal). Rj. — biće isto što i mirodjija uopće, u ne samó kopar.

Miroje, m. ime muško. Rad 26, 56. *hyp.* od *Mirosav*. — takra *hyp.* kod Blagoje.

mirokov, m. *Friedensstifter*, *pacificator*: Mirokove u kmetove, oštra sablja! Rj. miro-kov, koji mir (kuje) gradi, *vidi* miritelj. — *isp.* tako slož. riječ hladnokov.

miroljubiv, adj. žena mu je miroljubiva. J. Bogdanović. miro-ljubiv, što mir ljubi, takra adj. kod bogoljubiv.

mirosnica, f. *miro-nosica*, koja miro nosi: Te se spominje kako su žene *mirosnice* i učenici rano došli na prazan grob (Isusov). DP. 49. *Mirosnicama* ženama na grobu angjeo stavši reče: miro mrtvijem prilici. 114.

mirosnosni, adj. *miro-nosni*, koji mir nosi: Okan' der se. Hija *mirosna* vojvodo! Npj. 1, 135. tako slož. adj. kod bogonosni.

mirosnica, f. koja nosi mir, *die den Frieden bringt*, *quae pacem fert*: Dovedoše snahе naše *mirosnice*, smiri snahó ovi stanak, smirio te Bog. Rj.

miropomazanje, n. *djelo* kojim se što pomaže mirom. — Dvije tajne, jedna na novo ragjajući a druga utvrđujući, krštenje i *miropomazanje*. DP. 174.

mirosanje, n. *Salbung*, *confirmatio*. Rj.³ akc. Rj.³ XXX. — Vrbica, 2) vrbove grančice koje sveštenik na Cvijeti njutru poslije *mirosanja* razdaje. Rj. 74a. u *Staroslov*. *mirosati* znači *vozložiti*, olere == *mirisati*.

Mirósav (Mirosav), m. ime muško. Rj. Miro-s(lav). takra imena kod Bogosav. — *hyp.* Mirčeta, Miren, Mirko, Miroje.

Mirosava, f. ime žensko. Rj. — imenu takra kod Dikosava.

miróta, f. *vidi* mirnoća: Nema ljeta što Gjurgjeva dana, ni *mirote* što nevjeste mlade. Rj. *osobina u onoga koji je miran. vid*i mirnost. — riječi s takvim nast. kod čistota.

mirotvorac, *mirotvorca*, m. *unctor pacis*. Stulli. *miro-tvorac*, koji mir stvori: čini, učini. — tako slož. riječi i akc. kod čudotvorac.

mirótvoran, mirótvorna, *adj.* *pacíficus*. — Car mirotvorni. Stulli. miro-tvoran, koji mir trori, čini, tako slož. *adj.* kod čudotvoran.

miróvanje, *n.* *das Ruhigsein, quies*. Rj. *verb.* od mirovati. stanje koje biva, kad tko miruje: A u Marka mirovanja nema. HNpj. 2, 79.

miróvati, mirujem, *v. impf.* *ruhig sein, sum quietus*. Rj. *biti u miru*. — Ne da mu vrag mirovati. Posl. 198. Ne dade mu gjavo mirovati, no se, kado, paša posilio. Npj. 4, 343.

miróvina, *f.* znači što u Vuka *mirorna*. »Kad čemo mirovinu piti?« »Danas je izmegju te i te kuće mirovinu.« J. Bogdanović.

miróvná, *f.* (u Hrv.) *etwa die Aussöhnung, placatio*. Rj. *adj.* *f. kad se dvojica pomire, onda će koji od njih: hajde da pjeemo mirovan (ralja da čašu?)*. *vidi* mirovina.

miróvanje, *n. dem.* od umiranje. Rj.

mirócati, mirućam, *v. impf. dem.* od umirati. Pri-povijeda se da je neko zapitao popa: mru li ljudi; a on odgovorio: »mirucuju« (premda su mnogi mrlji kao od pomora nekoga); a kad mu nmre povajda, on na takvo pitanje odgovori: pomirije sav svijet. Rj.

miša, *f.* — 1) (*in dem Munde der röm. Serben*) *die Messe, missa, cf.* maša. Rj. u *Hrvata* je miša služba (liturgija) Božju u crkvi. — (Glagoljaši. kršćanski popovi koji Slavenski mišu govore. Rj. 87b. *Služiti* leturgiju, mišu. Rj. 693a. I pop se na miši smete. DPostl. 30. Da se ni jedan kršćanin rimske crkve ne nagje na miši. Glas. 21, 285. — 2) (*in dem Munde der griechischen Serben*) *eine lateinische Kirche, templum Latinorum*. U Zvorniku ima jedna zidina, koja se zove Mađzarska miša. Rj. U Srbu miša znači crkvu (zgradu) katoličku. — »Da ti Bog da, Sibirjska vojvodo! da dobiješ cara na Kosovu, kaku b' nama vjeru ostavio?« A on (od Sibirija Janko) odgovorio, da će im ostaviti lijepu Mađzarsku vjeru: da grade miše i da vjernju Rim-papu. Npj. 2, 513 (Vuk).

mišalan, mišaona, *adj.* *bedächtigt, consideratus*: Ona j' stidna i mišaona. Rj. *mišalan* (osn. u *mišao*). U Vukovu rječniku griješkom stoji *mišuan*. Osn. 178. — Kako svati kitom sjede, megju njima mlada neve, ona j' stidna i miš'ona, gje je došla tugjem dvoru, i u dvoru k tugjem babu. Npj. 1, 66 (*u ovom primjeru mišaona znači bez sunnje: koja se zamislila; a po tumačenju Njemačkom i Latinskom mišalan je, koji dobro promišli, što će reći ili učiniti, kao smotren*). *Mišaoni život* nije razvijen u Nišu. Niševljanin se nahodi u sreću mišatom samo kad je u svojoj crkvi (kad se moli Bogu). Megj. 52 (*mišalan = koji pripada misli. isp.* mislen).

mišao, misli, *f.* (*loc.* misli, *gen. pl.* misli, *dat.* mišlima) *der Gedanke, cogitatio*. Rj. — U narodu našem ima mišao o dobrog i zlog sreći. Rj. 125a. *Zaresti se u misli*, u san. Rj. 165b. Žena joj (carići) obeća ako joj dopusti još jednu noć s njenim mužem da prenoći. Ona dopusti u misli da muža opet opoži. Npr. 59. Pomisli u sebi: »Oh da mi je . . .!« U toj misli idući sreće jednu babu. 92. Da ga oderate od te misli. 101. Onako izmučen u mislima, baci oni prsten. 114. Mladić kad to ču, nagna se na svakojake misli. 120. Zovne on njega notnjo, da izigje na kuvijertu. On prave misli i bez ikakvog straha izagje gore, a ovi ga onda uhvati i preko broda u more baci. 251. Iz koga si vrata, brato? (. . . u misli o vratu zareče se te reče: iz koga si . . .). Posl. 99. *Mišli su posljednje vazda bolje*. DPostl. 61. *Stade soko misli razmišljati: il' će . . .* Npj. 1, 320. *Ja razmišljah misli svakojake*. 1, 352. Na demir se pendžer naslonio, pa premišlja misli svakojake, 2, 45. *Zestoke me uhra-tišće misli: šta ću sade od života svoga?* 4, 40. *Mišli misli Petroviću Gjorgje: »Moja majko! što li ću ti jako?«* 4, 297. Pa on stade mislit' i razmišljat', sre je misli nu jedno smišlo. 4, 403. Stojković, kojega

nauci i jasnim mislima čest i poštenje, ali je u jeziku . . . gori od Raića. Danica 1, 102 (čest = čast). To je već dovoljno bilo, da Miloša na ovu misao navede: Ovaj čovek ne drži vere . . . Miloš 67. U mislima o tom pokazuje — G. — c — da on još nije misleći prošao kroz svu gramatiku. Nov. Srb. 1818, 399. Kako Raić . . . nije mogao doći nu tu misao, da piše npravo narodnijem jezikom. 50. I o tome ću ovdje u kratko da Vam kačem svoje misli. Slav. Bibl. 1, 90. Cineći ono što je protiv zdravoga razuma i tako protiv svaki svijet pametnijeh ljudi. 1, 92. Za dalje je imao svaki osobite svoje misli. Sovj. 76. *Ljubi Gospoda Boga* svijem srem svojijem, i svom dušom svojom, i svom misli svojom. Mat. 22, 37. *Budite jedne misli megju sobom*. Rim. 12, 16. *Ali ne znaju misli Gospodnjih*, niti razumiju nanjere njegove. Mih. 4, 12. Do njega (Bijele Uroša) . . . nema jasne narodne misli. DM. 3. On se (Neimanja) upravo ponositi može tijem . . . što je u spoljašnji život srpski unio državnu misao. 4. Skadar bijaše u pravoj Dalmaciji po mislima tadašnjih Srba. 10. Da su onda prekrasno nmjeli Srbi sastariti misao o praštanju s mišlju o glavi narodnoj. 75. Čovjek državni s novijem mislima. 154. U njoj (u pjesmi) svijetle misli pjevačeve prelječa i nebo i zemlju i bezdana. DP. 161. Može biti da će tko oboriti ore maje misli razlozima koji mi nijesu poznati. Rad 26, 63. *u gđjekojim primjerima misao znači što namjera. isp.* misliti 2. *iz primjera se vidi takojer, da u nas riječ misao znači sve ono, za koje Nijemci imaju riječi: Gedanke, Begriff, Idee, Ansicht, Anschauung. isp.* mišljenje.

mišao, *adj.* Rj. *vidi* mišalan, mišaona.

Misir.* *Misira, m. Aegypten, Aegyptus, terra Mizraim*. Rj. — Daveli ih Misir-zemlji ravnoj. Npj. 2, 125.

Misirac, Misirca, *m. ein Aegyptier, Aegyptius*. Rj. *čovjek iz Misira. vidi* Misirlija. *isp.* Jegjupak. — Najpametnijeg naroda staroga svijeta, Misiraca, već nema više na svijetu. Pripr. 78.

misirača, *f.* *bijela bundeva. eine Art von Kürbiss, cucurbitae genus, cf.* bundeva. Rj. *vidi* i beskorka 2. bugarka, budimka, mačvanka, peca. — osn. u *Misir*. Osn. 350.

Misirka, *f. die Aegyptierin, Aegyptia*: Ostavi mi Misirku gjevojku. Rj. žena iz Misira. *vidi* Misirkinja. *isp.* Jegjupka, Jegjupkinja.

misirka, *f. vidi* budija. Rj. osn. u *Misir*. *isp.* misirača. — *vidi* i čura, čurka, indijota, intusa, pura, purka, pujska, tuka.

Misirkinja, *f. die Aegyptierin, Aegyptia*. Rj. žena iz Misira. *vidi* Misirka.

Misirlija.* *m. der Aegyptier, Aegyptius, cf.* Misirac. Rj. *čovjek iz Misira. — za Turski nast. lija*) *isp.* bakarija.

misirlija.* *m.* misirski dukat: Veće daj ti žutih misirlija. Rj. osn. u *Misir*. *isp.* Misirlija.

Misirski, *adj.* *n. p.* povjesno. *ägyptisch, aegyptiacus*: Uz preslicu Misirsko povjesmo. Rj. što pripada Misiru. — Pred Faronom carem Misirskijem. Djel. Ap. 7, 10.

miskal.* *m. ein Goldgewicht, pondus*: Za brata bih dala miskal zlata. Rj. mjeru nekaku za težinu, osobito za zlato.

mislen, *adj.* *del pensiero, mentalis*. Stulli. što pripada misli: Riječi koje znače mrtve stvari, ili samo imena mislenih stvari, *n. p.* vrijeme, ime, pleme, i t. d. Danica 3, 84. *isp.* misalan.

misli-gusle, u zagoneci. Rj. — Ja otidoh u senke senderike, da mi zajmi misli-gusle, došli su mi stidni gosti. Rj. 676b. *odgonetljaj*: prosulja.

mislilac, mišlioca, *n. koji misli. vidi* mislitelj. — Kad se setim koliko je iz te male opštine izašlo velikih mislilaca, filozofa. Zlos. 112. *za nast. isp.* čuvalac.

mi-slitelj, *m.* *qui cogitat*, Stullii, koji misli, vidi misliti. *der Denker*. — riječi s takim nast. kod Stullii.

mi-sliti, mislim, *v. impf.* Rj. vidi misljati, *v. pf. sloj.* do-misliti (se), iz-, na-, o- (se), po-, pre-, pro-, za-, za-; predomisliti se, *v. impf. sloj.* do-misljati se, iz-, o- (se), po-, pre-, pro-, za- (se), predomisljati se; do-misljavati (se), iz-, pro-, razmišljavati. — **1)** *denken, cogito*, Rj. isp. cijeniti, držati, misli, teminiti. — **a)** *uip'e*, *svu misliti*, na jedno smisliti. Npj. 3, 132. Doći će gospodar toga slugu . . . u čas kad ne misli. Mat. 24, 50. Koji su po tijelu *tjelcesno misle*, a koji su po duhu *duhovno misle*. Rim. 8, 5. — **b)** *misliti što; objekat u akus. ili u prireznnoj rečenici*: Da mu plati što misli da je zaslužio. Npr. 40. Stane *misliti šta će učiniti*, 106. Duva vetrina, krše se drva *misliš sve će iz korena izvaliti*, 142 (izostarjeno da). Budala kad čuti *misle ga da je mudar*. Posl. 30. Ona *misli*, niko je ne sluša. Npj. 1, 442 (izostarjeno da). *Misli misli* Petroviću (Gjorgje, 4, 297. Ne znam *koga misli*. Danica 1, 102. Da *lukru to rajsku misli* car? 3, 151. *Misleći*, ne bi li uzeo Laubau. Žitije 26. Ovo je dakle brat . . . *koga misljava* vlastela srpska rekavši Dušamu; ako se ti ne čez . . . DM. 77. *sa se, pass.*: Starajući se pokazati što se *misli* da je Dalmacija. DM. 9. Kao što se *kuća mislja* da je jedno cijelo tijelo. 299. — **c)** *misliti iz*: Kako drug s drugom zborao i iz srea svaki *misljava* da nam ne će dati. Kov. 68. Iz *svega ovoga misljam*, da će svaki pametan covjek priznati, da . . . Rj. 1 XI (*daraua cinen Schluss, cine Folgerung machen; concludere argumentum, ratiocinam*). — **d)** *misliti na što*: Često sam *na to mislio* i nakanjivao se. Javor 1885, 439. *sa se, pass.* Kad bi se *misli* na *svršetak*, ne bi još ni čemu tome bilo ni početka. Npr. IV. Čist kao flinta. (Go, siromah. Valja da se ovgje *misli* na *pušku golocijevku*). Posl. 348. — **e)** *misliti o čemu*: *O tome* ne treba *misliti*. Rj. 426a. Gjavo ni ore ni kopa, već *sve u zlu misli* i radi. Posl. 72. *Ko o čemu misli*, o onomu i sanja. 151. Ture muči, ništa ne govori: ono *ujemu o životu misli*. Npj. 1, 583 (sa *zlom nakanom; da ga ubije, isp. niče pod 2*). Žene više *misle o junaštvu nego o ljubavi*. Npj. 1, XIX. *O zokonu* njegovu (Gospodnjem) *misli* dan i noć. Ps. 1, 2. Ne *misli sam o sebi* da si mudar. Prič. 3, 7. *sa se, pass.*: Nikodim, *o kome se misli* da je uredio crkveno poglavarstvo. DM. 34. *iz primjera se gdje kojih vidi*, da *misliti* o čemu *znači i starati se za ono*. — **f)** *misliti sa i pod*: *I s onijem riječima*: Mjesto . . . *ju sam upravo mislio*, da bi gg. članovi društva najprije sami počeli učiti Srpski jezik. Pis. 24. *Pod Granicavom* po svojoj prilici *misli* Braničevo. DM. 23. *Pod Nemanjijom* Tuber *nije mislio* Dušana nego sina njegovu Uroša. 203. *sa se, pass.*: *Pod riječju* ruka *misli* se što se sad kaže *poštena riječ*. 291. *Kakav se narod misli pod imenom* Fruzi. O Sv. O, 5. — **g)** *misliti u*: Stane *misliti u sebi*: Što bi to bilo u dvanaestom podrumu! Npr. 20. Ali se nije strašila *misleći u sebi*: Pustajta se boje samo bogati ljudi. . . 131. *A sam u sebi misli*: zašto ne bi. 199. *Mislio sam o razumu* momu, da bi moju silu sakupio. Npj. 5, 397. *oramu pristaje i ovaj primjer*: Da Zagrebčani u *orome poslu* svi *misle* onako kao V. Babunčić. Slav. Bibl. 1, 92. — **h)** *misliti za* koga ili za što: Ostane jedna sablja, *za koju su* gdekoji od njih *mislili* da vredi mnogo novaca. Npr. 171. Da će biti u Beogradu vezir . . . tako je sad *mislio* Reulzep *za sebi*. Danica 5, 26. Srbi su *za sre* *mislili*, da su pobijeni. Miloš 58. Šta ja *mislim* za *današnji* pravopis. Slav. Bibl. 1, 97. Šta *mislite za* *Hristu*, čij je sin? Mat. 22, 42. Pokazuje da je *mislio* samo *za sebe*, a ne *za narod*. DM. 110. Lot *misleći za njih* da su kakli putnici. Prip. bibl. 15. *sa se, pass.*: Tako se *riječje*: . . . mogu *misliti za zakletvu*. DM. 285. —

i) *misliti za kim*: Onaj najmlagji jednako *misljaše za svojijem sestrama*, i ščao da ide da ih traži. Npr. 191. — **2)** *misliti, kao nakon biti, kotjeti*: Koji su *mislili biti* popovi. Rj. 841b. Car je *mislio* onu carsku kćer za sebe *uzeti*. Npr. 70. Nego *sam mislio* *isporijeti* pri smrti. 98. Našavši licu . . . baci u kola *misleći* kad dogje kući *da je odere*. 178. Sina, kojega *misljaše* nakom sebe *za cara* *ustariti*. 215. Gledi kao da je dva ubio a trećega *misli*. Posl. 42. Jedna mu noga *drugoj dobra* ne *misli*. (Kaže se za čoeka koji *nikom dobra* ne *misli*). 112. Kad *s' mislio to činiti*, što ne javi tužnoj majci? Here. 331. Ja ovdje ne *mislim* njegovu slavu *unložiti*. Danica 4, 27. Često *sam mislio* da Vam što pišem. Slav. Bibl. 1, 90. Vi ste *mislili* *zlo* *po me*, ali je Bog *mislio dobro*. Mojs. 1, 50, 20.

mislogjin (mislogjin), *m.* (po jugozap. kraj.) *Art Blume, herba quaedam*: Ibrik nosi, mislogjin zaliva. Rj. *biće bez sunnje* što i meslijen, *sitni* bosiljak. *vidi različite oblike ore riječi kod fessigen*.

misni, *adj. sacri, ad sacrum spectans* — misna služba. Stullii, što pripada misi, *n. p.* ruho misno.

misnički, *adj. sacerdotalis*. Stullii, što pripada misničima.

misnik, *m.* (kod kršćana) *der Priester, sacerdos, cf. redovnik*. Rj. koji *misu služi, katolički svećenik*.

misnikov, *adj. Stullii, što pripada misniku*.

misništvo, *n. sacerdotium*. Stullii, *misnička služba, vlast*.

mistrija, *f. die Kelle, Maurer-Kelle, trulla*. Rj. vidi zidarska lopatica.

miš, *m.* (*pl.* miši, miševi, miša, miševā) *die Maus, mus*. Rj. vidi okamenjak, orašar 1. *isp.* slijepi miš, ženka mišica, mlade mišić. — Iaso lasičice, pozdravili te *naši miši*, da ti odgrizu uši (kažu da valja reći lasici . . . pa će onda sve *miše poklati i rastjerati*). Rj. 322a. Nađo, ruja gdje *poljski miši* snose žito. Rj. 387a. Maćak kad opazi *tolike miše* i parcovce počne ih *hrutati i dariti*. . . velika gomila mrtvih *miševa* . . . slabo je koji još treja, nego su *izvirivali iz jamu*. Npr. 43. Ko je moć, blizu rupe stoj. (Kazao nekakav stari *miš ostalom mišima* kad su se negdje s maćkom mirili). Posl. 141. Štogogij maca okoti, *sve miše lovi*. 355. *Miš* je upao u stupicu. DPost. 61. *Kmeći miš*, kad ga pritisne maćka. *vidi* kmećati 3.

Miša, *m.* (ist.) *vidi* Mišo. Rj.

Mišar, *m.* — **1)** *Ebene an der Save, eine Stunde weit von Sabac*: Da razbijem tabor *na Mišaru*. *Sa Mišaru* polja širokoga. *U Mišaru* polju širokome. *Rj. polje na Savi, jedan sahat od Sapca*. — **2)** *ein Dorf daselbst*. Rj. *selo ondje*.

mišar, *m. der Mäusefalk, huteo, cf. mišolovka*. Rj. *ptica što lovi miše. vidi* i tresigaća.

Mišarski, *adj. n. p.* polje, *ron* Mišar. Rj. što pripada Mišaru.

mišćetinka, *f.* (u Už. nah.) *Art Birnen, piri genus*. Rj. nekakva kruška.

miševina, *f. vidi* mišjak. Rj. *mišja nečist*.

mišica, *f.* — **1)** *der Arm, brachium*. Rj. *ruku*. *vidi* miška 1. — Pošta kapu *pod mišicu* baci, poklanja se do zemljice Marku. Npj. 2, 247. Rukav dig'o *uz bijelu ruku*, ima biljeg *na desnoj mišici*: po tom bilh ga ja mogla poznati. 3, 140. Rukav dig'o *uz desnu mišicu*, pozna biljeg *na desnoj mišici*. 3, 141. Pripovijedaju, da je tada Ljubović udario Baja *po desnoj mišici* i odsjekao tri litre mesa. 3, 470 (Vuk). Probudi se, obuci se u silu, *mišice Gospodnja* . . . nijesi li ti isjekla Rayu i ranila zmaja? Is. 51, 9. — **2)** *die Muskeln des Oberarms, Incertus, cf. miška*. Rj. *ribić u mišice* (1), *isp.* gušter 3. — **3)** *die Maus (das Weibchen), mus femina*. Rj. *ženka od miša*.

mišičini, *adj. brachialis*. Stullii, što pripada mišici (1, 2): Bolćak, brachiale, *mišični oklop*. Daničić, ARJ. 525b).

mišić, *m.* — **1)** *das Mäuschen, die junge Maus, musculus.* Rj. *mladi miš*: Nagla mačka slijepe *mišiće* rodi. DPosl. 68. — **2)** *die Schne, murus*: Za to sinovi Izraeljevi ne jedu krajeva *od mišiću* na zglavku u stegnu do današnjega dana. što se Jakovu povrijediše krajevi *od mišiću* na zglavku u stegnu. Mojs. 1. 32. 32. *isp.* mišica 2, miška 2.

mišina, *f.* (u Paštr.) nekakva trava u koje je bijel cvijet kao prstenak. Rj. — *mišina* (trava po mišu nazvana). Osn. 160.

mišnjak, *m.* *murium domicilium, vel foramen, in quod mures se recipiunt.* Stulli. *gdje se miši drže, ili rupa miša.* *isp.* nado 1. — *za ust.* *isp.* kričnjak.

mišnjak, *m.* *der Mauskoth, muscerda, stercus murinum.* Rj. *mišnja nečist.* *vidi* miševina. — *isp.* mačjak, pasjak; bušnjak.

mišnjakinja, *f.* *der Hühnerdarm, ulsine media L. (stellaria media L. Rj.^a).* Rj. *bičjka.*

mišji, *adj.* *Maus-, murinus.* Rj. *što pripada mišu, mišima.* — Dobije keci careva haljine od same *miške kože*. Npr. 223. Vide devojku u ovoj *mišjoj haljini*. 224. Biće *mišja rupa* za dukat (kad dozje nevoljan. Posl. 14. Igraju *miške kolo*. DPosl. 32.

miška, *f.* — **1)** *der Arm, brachium, cf.* mišica, ruka: Ni kojoj se krajini riječima ne molili . . . no svakoj obratili i osvetili: oštrom-sabljom, *jakom miškom*. Rj. — Bila *kreпка miška maju* a i oštra čorda moja, sjeći će mi sablja Turke. Npj. 1. 183. — **2)** *vidi* mišica 2; *die Mäusch der Oberarmus, lucterus, cf.* miška. Rj. 361a. *ričiv u miške (1).* *isp.* gušter 3.

miška, *m.* (ist.) *vidi* Miško. Rj.

miškaki, *adj.* *indecl. mänsdreckfarben, coloris stercois murini.* Rj. *u čega je boja kao u mišnjaka, od miš u tugjega pridjernoga nastarka kaki koji se ne mijenja po paležinu.*

miškat, *m.* *hyp.* ime u prezimenu: Josip *Miškatorović*. Npr. 244. — *osn.* u Miško, imenu s takim nast. kod Kušlat.

miško, *m.* (juž.) *vidi* Mišo. Rj. *vidi* i Miška. *hyp.* od Mihailo, *takva hyp.* kod Boško.

miškuláš, *m.* konj magareće dlake, *mausfuldes Pferd, equus coloris murini.* Rj. *riječ složena miškuláš, isp.* Osn. 359. *konj (kuláš) miše dlake.*

mišljen, *m.* — **1)** ime muško. Rj. *postanjen partijeip, vidi* tuka *muška imenu* Obreten, Sreten, Umiljen, Utješjen. — **2)** (st.): Kroz *Mišljen goru* na vodu. Rj.

Mišljenovca, *Mišljenovca*, *m.* zidine od staroga grada u Krbavi pod gorom Visočicom. *eine Ruine in Kroatien, parietinae quaedam.* Rj. (u Hrc.).

mišljenje, *n.* *das Denken, cogitatio.* Rj. *verb.* od misliti. *radnju kojom tko misli*: Čava *po mišljenju izdavneću* može biti mjesto čama. Daničić, ARj. 916a. U ovom poslu ima stvari o kojima je dobro čuti i *javno mišljenje*. Oglad III. *Pa mom mišljenju navlači na se smnju.* Rad 6, 204.

mišljeti, *mišim, v. impf.* (u juzozap. kraj.) *vidi* misliti: Stade *mišljel* Sarajlija Mujo: al' će ljubiti bitu udovicu, ali onu pod prsten gjevojkju. Stadolh *mišljel* i razmišljat. Rj.

Mišo, *m.* (juž.) *hyp.* od Mihailo. Rj. *Mišo.* *vidi* i Miša. — *takva hyp.* kod Dišo.

mišolovka, *f.* Rj. mišo-lovka. — **1)** *die Mausfalle, deeipula, cf.* stupica. Rj. *vidi* i lovka 2, pastulja. *u što se miši love.* *isp.* i klonja, kljusa. — **2)** *der Mäusefalk, buteo, cf.* mišar. Rj. *vidi* i tresigaća. *ptica koju lovi miše.*

mišomor, *m.* *das Mausegift, Mäusepuleer, venenum adversus mures, arsenicum.* Rj. *mišo-mor, otrov koji mori miše.* *vidi* sičan. — *tako slož.* *riječ* kozdorm.

mit, *mita, m.* *die Besteelung (das Geld), largitio*: sudi po mitu; uzima mit, *cf.* mito. Rj. — Bezmitni vraći, koji *nijesu primali mita*. Rj. 20b. Svjetska gladnica. (Izjelica. n. p. kakav poglavar koji *rado mit primu*). Posl. 282.

Mita, *m.* (ist.) *vidi* Mito. Rj.

Mitar, *Mitra, m.* *vidi* Dimitrije. Rj. *vidi* i Dmitar. *dem.* Mitrić. *hyp.* Mita. Mito. Mića, Mičo, Mičan, Mićun; Mića.

mitarčnje, *n.* *das Federn, mutatio pennarum.* Rj. *verb.* od mitariti se. *radnja kojom se mitari u. p. kokoš.*

mitariti se, *mitarim se, v. r. impf.* (u Dubr.) *sieh federn, pennas mutare.* Rj. *mitari se n. p. kokoš, kud mijenja perje, v. pf. slož.* *omitariti se.*

miti, *mijem, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* izmiti, omiti, umiti. *v. impf. slož.* izmivati, umivati. — **1)** *den Kopf waschen, lavare caput.* Rj. *glava prati*. Pa berbere hitre dobavila: jedni *mija*, drugi kosu briju. Npj. 2. 254. — **2)** *miti se, mijem se, v. r. impf. scincen Kopf waschen (d. i. den ganzen), lavare caput meum.* Rj. *glavu sebi prati*: Da vran kikilo! oli se *miti*? oli se *miti*, oli *česljati*? Rj. 270a. Uglada s krova ženu *gdje se mije*. Sam. H. 11, 2.

mititi, *mitim, v. impf. bestechen, pecunia corrumpo.* Rj. *v. pf. slož.* podmititi; *v. impf. slož.* podmićivati. — *Miti ga* kao mati poprdljivu čerku. Posl. 179. *Pa ga poslije mitili*, da ne ide Turcima na tužbu. Npj.¹ 1, XXVI.

mitnik, *m.* (u C. G.) koji prima mit, *ein bestechlicher Mensch, homo renalis*: Kamatnik, seko, i *mitnika*. Rj. — *Zaliti čovjeka n. p. srebrom . . . da su ovako zaljevali izdajnike i mitnike.* Rj. 181a. *Mitnik* dušu čim prodava, još i srce on zalaga. DPosl. 61.

mitnjak, *m.* (u Srijemu) konj ili vo, koji se dobro drži (kao da se *mitiv*, *ein Pferd oder Ochs so gut gepflegt wird.* Rj.

mito, *n.* *vidi* mit: I u kmetstvo sijedali krivo, i *prokleta* uzimali *mito*. Rj. — *Tajno mito* krv pije. Posl. 297. *Pa prokleta prosipaše mito*, da mu dadu sestru za ljuboven. Kalugjeri *mita* *prihratiše*, i prihvatí dvanaest vladika. Npj. 2. 127. Mi nikome harać ne dajemo, i danas *ga* Turci nama daju, *vazda su nas pod mito držali*. 5, 239.

Mito, *m.* (juž.) *hyp.* od Mitar. Rj. *gen.* Mita. *coe.* Mito. *vidi* Mita. — *takva hyp.* kod Dobro.

mitologijski, *adj.* *što pripada mitologiji*: Mitolozijska istraživanja. Rad 9, 192.

mitra, *f.* *die Bischofsmütze, mitra episcopi.* Rj. *kapa biskupska, rudićanska.* — *Na jednoj mitri* u riznici vladike Crnogorskoga na Cetinju ima dolje u naokolo ovaj potpis. Pis. 4.

Mitra, *f.* ime žensko. Rj. *coe.* Mitro. — *Mitra* (*vidi* Dmitra). Osn. 51.

Mitrić, *Mitrića, m. dem.* od Mitar. Rj. — *takva dem.* kod Jankić.

mitropolija, *f.* *die Metropole (Residenz des Metropoliten), sedes metropolitae.* Rj. *gdje nastava mitropolit.*

mitropolit, *m.* *der Metropolit, metropolita.* Rj. *po Grč. gororu (μτροπολιτης); po Lat. metropolit.* — Jedan *mitropolit* i mnogi drugi *mitropoliti*. Npj. 5, 539.

mitropolitov, *adj.* *des Metropoliten, metropolitae.* Rj. *što pripada mitropolitu.* — Od strane *mitropolitove*. Straž. 1886, 1514.

mitropolitovanje, *n. verb.* od mitropolitovati. *stanje koje bira, kud tko mitropolituje.*

mitropolitovati, *mitropolitujem, v. impf.* *biti mitropolit.* — *Zelim vam . . . dugo i dugo na slavu naroda Srpskoga da mitropolitujete.* Straž. 1887, 284.

mitropolitski, *adj.* *Metropolitien-, metropolitanus.* Rj. *što pripada mitropolitima ili mitropolitu kojemu god.* — Dušanova diploma, koja je sad u Karlovcima u *mitropolitskoj* arkivi. Rj. 250b.

Mitrov, *adj.* *što pripada Mitru.* *vidi* Dmitrov. — *Mitrov dan.* *m. das Fest des heil. Demetrius, festum S. Demetrii, die 26. Octobris*: *Mitrov danak* hajdučki rastanak. Rj. 360a. *Nijema ga prevrćala majka od Gjurgjeva do Mitrova danu!* Herc. 130.

Mitrovački, *adj.* Rj. *što pripada Mitrovići.* *vidi*

Mitroviški. — *Mitrovički* (prema *Mitrovićanin*, iz *Mitrović*). Osn. 310.

Mitrovićanin, *m.* (pl. *Mitrovićani* i *ein Mitrovićer*. Rj. *vojek iz Mitrovice*).

Mitrovica, *f.* — **1)** varoš u Srijemu. Rj. — **2)** varoš u Kosovu. Rj. *vidi Mitrovica*. — **3)** *Mitrova žena*: Dva su brata seku milovala. Jakšić Mitre i Jakšić Stjepane. — To ne može kučka priboljeti, kučka jedna, mlada *Mitrova*. HNj. 1, 135. *isp.* Gajkovića.

Mitrovkinja, *f. die Mitrovitzerin*: Mitrovica kraj Save stolica, na njoj sedi mlada *Mitrovkinja*. Rj. *žena iz Mitrovice*.

Mitroviški, *adj.* u pjesmi mjesto *Mitrovički*: U lijepu seru Mitrovici, u nekaka *Mitrovska* dizdara. Rj. *što pripada Mitrovici*.

mitroviški, *adj.* *što pripada Mitrovi* *duci*: *Mitroviški* n. p. mjesec. Demeters-, Demetrii mensis (October). Rj. VIII.

mitrovštak, *m. der den heil. Demeter zum Hauspatron hat. Demetricoli (?) elicus S. Demetrii*. Rj. *koji služi Mitrov dan*. — osn. u *mitroviški*. 267. *riječi s takim nast. kod gurgjevštak*.

miur, *m.* (juž. i zad.) *vidi* mjehur. Rj. *vidi i mihur*, mjehir, u krajerima *glje se glas h u govoru ne čuje*.

miva,* *Obst (in der weitesten Bedeutung auch Erdbeeren, Nuss-), poma (sensus latissimo)*: već je dospjela svaka *miva*. *cf.* voće. Rj. *voće (u najširem značenju i jagode, orasi)*. — Bože pomози! nove novine od nove godine običaj je reći kad koji prvi put hoće da okusi od kakore *mive*. Rj. 423a.

Miza, *f.* (u C. G.) ženski nadimak. Rj. — *Gmiza*, a može joj se prvi glas i odbaciti, te glasi i *Miza*. Osn. 40.

mizdračić, *m. dem.* od *mizdrak*. Rj.

mizdrak,* *m. vid.* koplje. Rj. i *syn.* *ondje, dem.* *mizdračić*. — Te sakupi trista Udbinjana, na atima a pod *mizdracima*. Npj. 3, 331. Već sve Srbi na konjima dobrijem, na hatima, a pod *mizdracima*, 4, 178.

mizdraklija,* *m. vid.* kopljanik. Rj. *koji nosi mizdrak, vid.* i kopljenik.

mižanje, *m.* (u C. G.) *vidi* pišanje. Rj. — Svako *mižanje* jedno počivanje. DPosl. 118.

mižati, *žam*, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* pišati. Rj. *vidi i buriti, močati, mokriti 2. v. pf. slož.* po-mižati, u-; *v. impf. slož.* primizavati. — *Mižat'* u more. DPosl. 62. *sa se, reflks.*: Lud se u more *miža*, ter mni da će oplinat'. DPosl. 57.

mjēd, *f.* — **1)** *das Kupfer, cuprum, cf.* bakar. Rj. — **2)** (žuta) *Messing, orichalco*, *cf.* pirinač. Rj. *vidi i tumbak*. — Noge njegovce kao *mjed* kad se *rustopi u peći*. Otkriv. 1, 15. Zavjese . . . *deudaset stjepica po mjiht od mjedi*. Mojs. 38, 11. Svi sudovi . . . *bjelom od mjedi uglugjene*. Car. 1, 7, 15. — **3)** *f. pl. pecunna* — mjedi gotove. Stull. *novci (od mjedi, od bakra)*. — Kad je mesa, nije *mjedi*. DPosl. 41. Kupe se *mjedi* za crne dnevi, 52. *Mide mjedi*, slatke smokve. 61. *Mjedi buče*, a ne muče. 62. *Tko ima mjedi*, nije grub. 129. *isp.* *mjednjača 2*.

mjēdār, *m.* *kaj* gradi *što* od *mjedi*. *poterda u pridjelu mjedarski, koje vid.*

mjēdārski, *adj.* *što pripada mjedarima ili mjedaru kojemu god*. — Otac mu bješe iz Tira, umjetnik *mjedarski*. Car. 1, 7, 14.

mjēden, *adj.* — **1)** *kupferu, cupreus*. Rj. *vidi bakren*. — **2)** *messingen, ex orichalco factus*. Rj. *što je od mjedi, pirinača, tumbaka*. — Igrah se zlatnom jabukom *po palju* po *mjednome*, po gummju po srebrnome. Rj. 107a. Dok ugledaš jedan čepariz nasred one livade, *korijen* mu je *mjedni*, grane srebrne a perje žluta. Npr. 121. Otpor babi grebeni da su joj *zupci mjedni*. Posl. 214.

mjednica, *f.* malo zvonce od *mjedi*, *ein Glockchen von Bronze, campanula aenea, cf.* bronza. Rj. *vidi mjednjača 1. syn. kod bronza*. — Kad i kad klepne

klepetušica na kozi rigji, ili *čajrku medenicu* na dvoci kaluši, kad se one počesu ili protegnu. Zim. 121.

mjednjača, *f.* — **1)** *vidi* mjednica. Rj. *malo zvonce od mjedi, syn. kod bronza*. — **2)** (u Hrv.) *eine kupferne Münze, numus cupreus*. Rj. *mjedni (bakren) novac, isp.* *mjed 3*.

mjednjāk, *mjednjačka*, *m. t. j.* prsten, *ein Ring von Bronze, anulus aeneus*. Rj. *prsten od mjedi*.

mjēhčić, *m.* (u Boci) *dem.* od *mijeh*, *cf.* mješčić: Igra baba i *mjehčić*, i gjevojka i gjetić: bolje baba i *mjehčić* no gjevojka i gjetić. Rj. — *vidi i mješac, mješće, mješić, mješnica*.

mjēhūr, *mjedhira*, *m.* (u Boci) *vidi* mjehur. Rj. *vidi i mihur, bešika*. — Tako mi se voda u *mjehir* ne svezala! Posl. 304. *riječ s takim nast. plahir*.

mjēhōvit, *adj.* u čaju je *mijeh*: Ako je sila silovita, ma je malo *mjehorita* (ne traje za dugo, nego progje, kao iz mješine para što izigje). Posl. 4.

mjēhūr, *m. die Blase, vesica, cf.* bešika. Rj. *vidi mjehir, mihur, isp.* *podmijehuriti se*.

mjenica, *f. der Wechsel, der Wechselbrief, syngrapha, vid.* *pōlica 2*. — *Pōlica* (osn. u pola). A u značenju *mjenica* tuga je. Osn. 316.

mjenjājč, *mjenjājača*, *m. der Wechsel, numularius*. Rj. *kaj (mjenjājčij) trguje novcima*. — Ima riječi 84 koje sam ih ja načinio . . . *mjenjač*. Nov. Zav. VII. Nagje u erkvi gdje sjede oni . . . koji nove mjenjaju . . . i *mjenjajčima* prosu novce i stolove ispremeta. Jov. 2, 15. Argentarius, koji trguje novcem, *mjenjajč*. Daničić, ARj. 679a.

1. mjēra, *f.* — **1)** *das Mass, mensura*. Rj. *za veličinu, isp.* *obumjera, onjera, omijerka (ono čim se što mjeri)*. — **2)** *das Gewicht, pondus*: Mjera vjera. Rj. *od deset oka*. Rj. 11a. Barilo, nekaka *mjeru za piće*. Rj. 16a. *Eksićna mjera*. Rj. 152b. Zasipač, u vodenici *mjeru* (od deset oka) *kojom se žito zasipa u koš*. Rj. 194a. Kamenica, *žitna mjera od kamena*. Rj. 261b. Konata, nekaka *vinna mjera*. Rj. 288b. Kūpac, u vodenicama od nekolike oke *mjeru su drškom*. Rj. 316a. Polutkinja, *mjera od po konate*. Rj. 535b. Prekantariu, *stogod preko mjere činiti*. Rj. 578a. Došlo mu srce na *mjeru*. Rj. 710b. U gori se prodaju osobito na *mjeru*. Rj. 768a. Imao šcer, *preko mjere* lijepu. Npr. 100 (*isp.* Imaše nekakav car ženu koju *preko načina* milovao. Npr. 113). Ako je i ambar, varičak je *mjeru*. (Ne valja *preko mjere* uzimati ako ima i dosta onoga što se uzima). Posl. 3. Malo je *prave mjere* i tvrde vjere (već). 175. *Mjerom mjeri* a cijenom cijeni. (Izmjeri pravo, pa isti šta vrijedi). 186. Star, *mjera, koja uzima 40 oka žita*. Kov. 38. Ljudski se rod ne umaljava, niti *stoji na jednoj mjeri*. Pripr. 113. Meni se čini da i u ovom gješkoji spisateljji *pregone mjeru*. Rj. XXXIX. Čujemo, da će se *preparandija ukiniti*. Tu će Ča Stevi *stati sree na mjeru*. 1887, 175. I vi *doznate mjeru* otaea svojijeh. Mat. 23, 32. Bog Duha ne daje *na mjeru*. Jov. 3, 34. Ne činite nepravde u sudu, ni *mjerom za dužinu*, ni *mjerom za težinu*, ni *mjerom za stvari* koje se sipaju. Mojs. III, 19, 35. Mjerio bi kosu s glave svoje, i bivaše je *djeje* sta *sikada carskom mjerom*. Sam. II, 14, 26. Dvojak poteg i *dvojaka mjera*, oboje je mrsko Gospodu. Prič. 20, 10. Karaj me, Gospode, ali *s mjerom*. Jer. 10, 24. Vodu pij *mjerom*, po šestinu ina. Jezek. 4, 11 (in je *mjera biblijsku za stvari tekuće*). Znaci od same prirode, *mjeru od oka* i riječi starijeh ljudi, to je glavno po čemu su se megje postavljale. DM. 59. Ovdje je *globa jednaka* . . . dakle je i *jednaka mjeru za pristup*. 317. Bogdanova peč daje hleb *s krujom mjerom*. Mil. 210. — **3)** *mjera* u pjesmama, *metrum*: Tako su junačke pjesme sve *po jednoj mjeri*. Npj. 1, LIII. Već sad imate čitavu knjigu *Oda po mjeri* načinjenih. Straž. 1886, 769.

2. mjēra, *f. hyp.* od *mjerica*. Rj.

mjerāč, mjerāča, m. (u Hrv.) *der Landmesser, geometres*. Rj. koji mjeri zemlju, vidi mjerčin.

mjerāčina, f. (u Hrv.) *die Messkunst, ars metendi*. Rj. vještina mjerāčka, vještina kojom tko mjeri zemlju. — riječi — nast. kod deračina.

mjerāčki, adj. što pripada mjerāčini ili mjerāču kojemu god. — Još će dalje otići nje mjerāčko do huma Gariva. Jer. 31, 38. Čovjek s užem lanenijem u ruci i s trskom mjerāčkom. Jezek. 40, 3.

mjerēnje, n. Rj. verb. od mjeriti. — 1) radnju kojom tko mjeri n. p. dužinu mjesta kakva (das Messen, mensio. Rj.). — 2) radnju kojom tko mjeri težinu stvari kakve (das Wägen, pensio. Rj.).

mjerica, f. Rj. upravo je dem. od mjera. ali ima osobita značenja. dem. mjeričica, hyp. mjera. — 1) ein Gefäß (Korb) von Bast, corbis genus. Rj. sud kao kotarica od lika. — Vretenara, n. p. mjerica, kotarica. Rj. 75a (u koju se meću vretena). — 2) (u Hrv.) *Art Mass* (z. B. für Getreide), modii genus. Rj. nekaku mjeru za stvari koje se sipaju. — Polić, 2) po oke (bolba, dvije mjerice). Rj. 534a. Raz. kao mala daščica, koju se kad se žito mjeri prevuče preko mjerice te se skine ono što je više mjerice izvršeno. Rj. 627a. Svijeca pod mjericom. Posl. 282 (isp. niti se užije svijeca i meće pod sud nego na svijetnjak, te svijetli svima koji su u kući. Mat. 5, 15). Uzeš pet mjerica pržena žita. Sam. I. 25, 18.

mjeričica, f. dem. od mjerica. Rj.

mjerila, n. pl. (u Dubr.) *die Schallwaage, libra, cf. terezije*. Rj. vidi i terezije; holandza. u mjerila su dvije kantarnice, t. j. kao zdjele, od kojih se u jednu meću potezi a u drugu ono čemu se mjeri težina. isp. kantar. — O da bi se dobro izmjerili jadi moji, i zajedno se nevolja moja metnula na mjerila! Joy 6, 2. Neka me izmjeri na mjerilima pravijem. 31, 6. Lažnu su mjerila mrska Gospodu, a prava mjeru ugodna mu je. Prič. 11, 1. Mjerila i potezi pravi od Gospoda su. 16, 11. Ko je gore izmjerio na mjerila i bregove na poteg? Is. 40, 12.

mjerilac, mjerioca, m. mensur, metator. Stulli, koji mjeri. — za nast. isp. čuvalac.

mjerilica, f. quae metitur. Rj. koju mjeri.

mjerilo, n. kao mjeru kojom se mjeri veličina, der Messstab. — Kad se ova stvar rasudi sa sviju strana, onda se može kazati, da je ovo pravo mjerilo žalosnoću stanju današnje naše literature. Npj. 2, 387 (Vuk). Gospod stajaje na zidu sazidanu po mjerilima, i u ruci mu bjehu mjerila. Amos 7, 7. — riječi s takrim nam. kod bućkalo.

mjeriti, rīm, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-mjeriti, na-, o-, od-, po-, pod-, pre-, raz-, s-, ū-, za-, v. impf. slož. odmjérati, primjérati, pomijérati, smjérati, zamjérati; namjéravati, pod-, raz-, u-, za-. — 1) messen, metior. Rj. mjeriti veličinu (dužinu i t. d.) kakve stvari. — Mjerom mjeri a eijenom cijeni. (Izmjeri pravo, pa išti šta vrijedi). Posl. (ovaj primjer valja i niže kod 2). »Skroj mi, majko, bijelu košulju.« Mjerih mu je o kamenu stancu. Npj. 2, 14 (da ne rastе više, nego da ostane onako, kao kamen. Vuk). Metnu Turčin prvu belu strelu, strelu metnu, pak mere aršinom, prestrijeli sto dvadest aršina. 2, 360. Kako ih je on mjerio očima. Nov. Srb. 1817, 479. »Kūpите ga hljeba (manne) svaki dan . . . Pa mjerise na gomor . . . svaki nakupi koliko mn je trebalo da jede. Mojs. II. 16, 18 (gomor, biblijsku mjeru za žito). sa se, pass.: Konji se mjere pegju a ljudi pameću. Posl. 150. Kakom mjerom mjerite onakom će vam se mjeriti. Mark. 4, 24. — 2) wägen, pendo. Rj. vidi potezati (na kantar), tegliiti, vagati. — Tu se načini i kozara, jedni seku, jedni mere, jedni novce primaju. Npr. 80. Riječi treba mjeriti, a ne brojiti. Posl. 272. Što će mene stotina dukatu! na kantar ih mjeriti ne znam. Npj. 2, 141. sa se, pass.: U Srbiji se mjeri na oku sve, n. p. hljeb, meso, brašno, vino,

rakija i t. d. Rj. 452b. Funtaški kantar, kojijem se ne mjeri na oke nego na funtu. Rj. 798b.

mjerčin, m. vidi mjerāč i u Baniji. P. Leber. — za nast. isp. gončin.

mjerodāvan, mjerodāvna, adj. mjero-davan, koji mjeru. kao prurilo, daje drugima u žravoranju; massgebend, za obličje isp. bogodāvan (koji Bogu daje prilažuci erkvii). — Sarajevo je . . . najmerodavniija opština u svoj Bosni. Zlos. 145. načinjenu riječ po Njem.

mjesec, m. (loc. mjesecu). Rj. gen. pl. mjeseci i mjeseci. Obl. 10. dem. mjesecić. — 1) der Mond, luna. Rj. mjesec na nebu. U Risnu kažu da nije dobro da dijete gleda u mjesec, jer kažu da ga mjesec pije. Rj. Na dugulj, n. p. stoji (nov) mjesec. Rj. 143b. Reku gdjekoji mladu mjesecu kad ga prvi put ugledaju. Rj. 207a. Mijeni se mjesec. Rj. 356a. Novak mjesec. Kad se zgleđa nov mjesec, onda gdjekoji govore: Zdrav zdravljaće! uov norljaće! Rj. 423a. Pomrāco mjesec. Rj. 539a. Puni se mjesec. Rj. 621a. Učvati se mjesec, sunce (kad pomrči). Rj. 794a. Uštap. Uštapne se, t. j. mjesec. Rj. 795b. Sunce joj (ženi) odgovori da ga (muža njezina) ono nije danju nigde videlo, i pošalje je k mesecu da pita njega nije li ga on gde video noću . . . reče kako je sunce poslalo da pita mjeseca nije li on gde video njezina muža . . .

Sjajni meseci! ti sjaš celu noć . . . A mesec joj odgovori . . . Npr. 57 (u ovoj pripovijeci mjesec se misli kao lice, zato ima akus. mjeseca). Onaki mu je život kao mjesec: časom pun, a časom prazan. Posl. 238. Šta se sjaji kroz goru zelenu? da l' je sunce, da l' je jasan mesec? Npj. 1, 13. Jer se mesec promjenjuje . . . Falila se zvijezda danica: »Oženicu sjajnooga meseca . . . 1, 155 (isp. primjer iz Npr. 57). Svaku noću mjesec se hvataše. 4, 131. Sjtaj, mjeseci, junački putniče! Here. 227. Sunceam glavu prevezala, mjesecom se opasala, zvjezdama se zaklonila. 274. Odmah će . . . sunce pomrčati, i mjesec sroju svjetlost izgubiti. Mat. 24, 29. isp. mladina 1, mladjak. — 2) der Monat, mensis. Rj. vrijeme od trideset od prilike dana. — Ajluk, plata, osobito što se daje vojnicima (bećarima) na mjesec. Rj. 3a. U Risnu kad se kazuje koliko ima malome djetetu, vele da ne valja reći: tri ili četiri mjeseca, nego mjesto mjeseca reku gjeda. Rj. 122a. Gjurjevski mjesec. Rj. 151b. Hljinski mjesec. Rj. 230b. Za mjesec dana opravi se konj kao kaka feca. Npr. 28. Bolje je biti pijevac jedan dan nego kokoš mjesec. Posl. 22. Odgodio do mjeseca dana, dok otide bijelu Prilipu. Npj. 2, 332. Bio je 14 mjeseci rob u Carigradu. 3, 117 (Vuk). O mjenunam mjeseca. Danica 1, XX. Bio je od prilike jedan mjesec dana prošao, kako . . . 2, 134. Po nekoliko meseca. Javor 1885, 439. Proveo u Poreču nekoliko mjeseci s bećarima. Sovj. 39. On će se još više od mesecu dana ovde baviti. Straž. 1886, 606. Kad bisam imao na mjesec 50 fr. 1887, 207. Da ih muče pet mjeseci. Otkriv. 9, 5. — 3) nakit nekati, nakit na prvu ili posljednju četvrt mjesecnu: Na doratu zlatna abajja, ta kakove ni u cara nema, udrio joj zlatne mesecove, potpunio dragijem kamenom. Rj. 448a. vidi mjesecić 2.

mjesecōslov, m. crkvena knjiga u kojoj su popisani sveti mučenici redom po mjesecima i danima, u Grku *μηνολόγιον*, u Latini martyrologium. — Da se i u Rusiji nalazi takijeh imena (i u samome najstarijem Slavenskome mjesecōslovu uz Ostromirovo jevangjelije). Pis. 51.

mjesecārka, f. t. j. rotkva, der Monatrettig, raphani genus (raphanus sativus radicata L. Rj.²). Rj. vidi rotkvica 2.

mjesecēv, adj. dem. Monde gehorig, lunae. Rj. što pripada mjesecu (kad se misli kao lice): Kad ona (žena) otide k mesecu, nagje mesečevu majku kod kuće, pa je poljubi u ruku i nazove: »Pomozi Bog, mesečeva majko! Npr. 57. Koga hoće da uzme za

(jednačenje). E ih bješe ostavio, *mješti njega* u svom domu. Kov. 113. Svatovi sazovu djevojačke roditelje (ili one od kućana, koji su joj *mjesto njih*). Npj. 1, XI (jednačenje). Kad je tako, daj da te poljubim u ruku *mjesto cara*. Sovj. 51. Da ne osugnjemo više jedan drugoga, nego *mjesto toga* ovo gledajte da . . . Rim. 14, 13. U prijepisu koji je *mjesto originalu*, DRJ. 2, 441. Prezje je *mjesto toga* a bilo u srednjem rodn. je. Obl. 46. *ovaj prijedlog ima pred sobom i na: Ali na mjesto aspri* rastopi mu se štap u ruci. Npr. 96. I reče mi: *Drž miriši na mjesto mene*. Npj. 1, 124. Mi dodajemo Srbskom Rječniku Latinske riječi na *mjesto Talijanskih*. Straž. 1886, 770. — 2) *mjesto upotrebljava se kao savez* (conjunctio): *Mesto da joj nazove pomozi Bog*, ne reče joj ništa, nego u sebi promrmla . . . Npr. 140. Dvoje opanaka (*mjesto* u nas što bi se reklo: dvoje opanke). Npj. 1, 152 (Vuk). *Mjesto da* doživite žalost i muku . . . ja bi vam rekao, da će bolje biti, da je meni date. Danica 2, 139. Pa *mjesto* neznanje svoje da priznaju . . . oni bi radi . . . Slav. Bibl. 1, 92. Dogje i on u Biograd, ali *mjesto s rojskom*, kao što je obricao, na saonicama sa dvoje momčadi. Sovj. 53. Pišu mi iz Zemuna, da je *mjesto* u Srbiju otišao u Trijest. Straž. 1887, 285. Ali laže seli u oči, *mjesto* da prizna svoje bezakojne i omrzne na nj. P. s. 36, 2. isp. Što, 6) *anstatt, non modo non: što bi trebalo da se stidi, to se on još smije*. Rj. 847a.

mješaj, *m. vidi mješajna*. Rj. *toliko brašna, da se može od njega jedan put zamijesiti hljeba*. — riječi s takvim nast. kod dogagaj.

mješaja, *m. der Mundhacker, pistor domesticus*. Rj. *čovjek koji mijesi hljeb*. — riječi s takvim nast. kod domaja.

mješajica, *f.* — 1) žena koja mijesi hljeb. — 2) *kašiku kojom se mješa u kuhinji: der Rührloffel*. vidi kuhača, i *syn. ondje*. — Reduša desnom rukom i kašikom mešajikom promeša gotovac. Merj. 151.

mješanjija, *f.* (u Dubr.) *čldi vāra*. Rj. *čldi i varica*. *žito što se po običaju kuha na Varin dan*. — riječi od osnova u pasivnomu participiu *prosl. vrem.*: hvanitanija, mješanjija, peljanija, pisanija, prokletija, vezanjija.

mješaoonica, *f. das Zimmer (der Ort), wo Brot bereitet wird, Bäckwerkstatt, pistrina*. Rj. *soba ili zgruda gdje se mijesi hljeb*. — riječi s takvim nast. kod djeljaonica.

mješavina, *f.* — 1) *Gemengsel, mistura*. Rj. *vidi smjesa, sumjesa, različne stvari izmiješane zajedno*. isp. primjesa, pritoša. — Napojili sve te narode, ka kojima me posla Gospod . . . Faraona i sav narod njegov, i *scu mješavinu*, i sve careve . . . Jer. 23, 20. Te se navikli nu *mješavinu* i neurednost kojom se onda pisalo onuda. Živ. kr. i arh. VIII. — 2) *n. p.* on nema u tom nikake mješavine, *Antheil, pars*. Rj. *nije se u to mješao*.

mješče, *n. vidi mješčić*. Rj. *gen. mješčeta*. *dem. od miješ*. vidi i mješčić, mješac, mješčić, mješčinica.

mješčić, *m. dem. od miješ*. Rj. *vidi mješče*, i *syn. ondje*. u mješčić, mješčić *pred nast.* tj. *imaju još i nast.* =ka=, isp. Osn. 237. — Vidiš ovaj *mješčić*: kad izigijete na jezero, a ti mu krišom samo malo dani za vrat . . . svome gospodaru *dane* za vrat i: *onoga mješčića*. Npr. 17.

mješčina, *f. augm. od mješina*. Rj. **mješće**, *m. dem. od miješ*: Bez *mješću* plivat'. DPost. 5. vidi mješče, i *syn. ondje*.

mješčina, Rj. *dem. mješčinica*. *augm. mješčina*. vidi mješina, miješ, tuluu. — 1) *der Schlauch, uter*. Rj. vidi miješ 1. — Krčmari odmah stanu tovariti svoje *mješćine* s pićem. Danica 3, 198. Uzme na legja *mješinu* rukije. Miloš 110. — 2) *der Balg, pullis*. Rj. vidi miješ 2. — Dulac, cijev što se duše na nju u *gadjarsku mješčinu*. Rj. 144b. Zagjem u šumu da

ulovim kaku zvjerku *da zgulim mješćinu* . . . te *zgulim s njih* (sa srna) *tri mješćine*, i pokupim u njih sav med. Npr. 161. — riječ mješćina *upravo je augm. od miješ*, ali *nema toga značenja*, jer je *postavši tako zamijeniti onu koja joj je osnova, t. j. riječ miješ*. isp. Osn. 152.

mješćinar, *m.* svaki koji je zabavljen oko miješa. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. *osn. u mješćina*.

mješćinica, *f. dem. od mješćina*. Rj. vidi kod mješče *syn.* — Sveta dušica, *publens mješćinica*. Postl. 281.

mješćinica, *f.* (na Korčuli i u Dubr.) kao *gadlje bez praljke, cine Art Dudelsack, utriculus quadam musicus*. cf. mješćinice. Rj. *kod mješćinice kaže se: vidi mješćinice*. Rj. 356b (u *možiti*), *možiti je i u orom primjeru: Za poraćom čutura, a za čuturam mješćinice*. DPostl. 153. — *mješćinica i mješćinica* *osn. u miješ*. Osn. 331.

mješćovit (mješćovitu, *adj. gemischt, mischt*. Rj. *u čega su različne stvari izmiješane zajedno*. — Da treba . . . pisati *mješćito* između obadva jezika. Rj. 1 V. Onaj *mešoriti* jezik crkveni. Vid. d. 1862, 19. riječi s takvim nast. kod baroviti.

mješćančica, *f. dem. od mješćanka*. Rj. vidi varošica. **mješćanin**, *m. (pl. mješćanin)*. — 1) *čovjek iz kakoga mjesta, Bewohner eines Ortes, incolu*. Rj. vidi mješćnik. — Ali se bojaše doma ora svojega i *mješćni* sud. 6, 27. — 2) (u Herc.) *der Stadter, urbanus*, cf. varošanin. Rj. vidi i gragjanin.

mješćanka, *f. Rj. dem. mješćančica*. — 1) *die Bewohnerin eines Ortes, incolu*. Rj. *čena i: kakoga mjesta*. — 2) (u Herc.) *die Stadlerin, urbana*. Rj. *čena i: mjesta 2, iz varoš (gradar, vidi gragjanka, varošanka, varoška*.

mješćanski, *adj.* (u Herc.) *stadtlisch, urbanus*. Rj. *što pripada mješćaninu, u potamo i: mjesta (varoš)*. vidi gragjan-ski, gradski, varoški.

mješće, *praposp.* vidi mešte, vidi i mješći, mjesto, mjesto (*praposp.*).

mješći, *praposp.* vidi mješće, mješći, mjesto, mjesto (*praposp.*): E ih bješe ostavio, *mješći njega* u svom domu. Kov. 113.

Mjet, *m. vidi Mjet*. — isp. *mješćinae, mješćinae, mješćinae, mješćinae*, *m. sin koji se posljednji rodi*. vidi mješćinae, mezćinae, poskupae, poskupak. — Na prvencu svom osnovao ga (grad), i *nu mješćinu* srom postavio mu vrata! Is. Nav. 6, 26. — *Značenje* (korijenu) ugagjati, maziti: *mješćinae* (l je umetnuto po južnom govoru). Korijeni 157.

mješćinica, *f. kvi koja se posljednja rodi*. vidi mješćinica (l je umetnuto po južnom govoru. isp. mješćinae, mješćinica (e po istočnom govoru. Korijeni 157), poskupica.

mlačenje, *n. das Launmachen, valedictio modica*. Rj. *verb. od mlačiti, radnja kojom tko mlači što*.

mlačina, *f. die Lauch, tepiditas*. Rj. *osobina u onogu što je mlako*.

mlačiti, mlačim, *v. impf. lau machen, tepidum reddo*. Rj. *činiti da bude što mlako*. *v. pf. slož.* pomlačiti smlačiti, uzmlaćiti; *v. impf. slož.* uzmlaćivati.

mlačinica, *f.* — 1) (u Srbiji) *sir što se gradi od tropa, koji ostane od skorupa kad se prepira*. Od takovoga sira načine žene kao kolačice, pa spremaju čobanima za užinu. Rj. — 2) (u C. G.) *ona voda što ostane kad se prepira skorup, die Buttermilch, lac dilutus ex confecto butyro reliquum*: Ti ne pijesh *mlačinicu* batom bivenu nego vino kratošiju kukom trapljenu. Rj. *osn. partie. prosl. vr. pass. od glagola mlatiti* (mlačiti). — Al' mu dobru pripravim večeru: sedam oka *mlačice*, brašnjenicu krava ovsenice. Herc. 156.

mlačenje, *n.* Rj. *verb. od mlatiti*. — 1) *radnja kojom tko mlati n. p. grad, konopljavu sjeme* (das Dreschen, trituratio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko mlati jabuke, kruške, orahe (batinom)* (das Herab-

schlagen, decussio. Rj. 1. — **3)** radnja kojom tko mlati (na) što (das Dreschen — Schlagen — contusio. Rj. 1.)

mlačeva, mlačava, *f. pl. vidi* načeva: Popiše mi iz bačava vino, izjedose iz mlačavu mlivo. Rj. vidi i načeva. — *pšave*, s dometnutim sprijeda u (mnačeva) i s promjenom glasa n iz m na l: mlačve. Korijeni 122.

1. mlād, mlāda (mlādi, *comp.* mlāgji) *adj.* *jung*, *juvenis*. Rj. *dem.* mlagjahan, mlagjan, mlagjaničan, mlagjen. — Ne dajte me mladu i zelenu. Rj. 207b. *Ludi* dijete, t. j. mlado, zeleno. Rj. 334b. Mnoge žene vraćaju koješta u mladu nedjelju i u mladi petak. Rj. 362b. Mlade, kakvo mlado živinče. Rj. 362b. *Mladi uskrs*, m. (u Srijemu) prva nedjelja po uskrsu. Rj. 363a. Mladunče, što vrlo mlado. Rj. 363a. Naudila mu mlada petka. Rj. 496b. Kad ja bijah u mlado doba stari čovek. Npr. 160 (laž za opkladu). Zbabile ti se noge! (Odgovori žena kad je ko nazove babom, a ona misli da je još mlada za to imč). Posl. 88. *Mlado se drvo savija*. 180. *Na mlagjima svijet ostaje*. 189. *Mlad je kako kaplja*. DPosl. 62. *Mlad je kako voće nezdrulo*. 62. Otud ide ludo mlado, ludo mlado neženjeno. Npj. t. 330. Pa on budi svog brata Alila: Ustan' gore, moj brate Alile! . . . U mlagjega pogovora nema. Ode Alil jeli u kičicu. 3. 153. Ovjih deset mladih siraca odnesi tisućniku. Sam. 1. 14, 18. *Kojeja mlada od 18 godina spališe Turci u Sočiji* za to što se nije htio poturčiti. Knjiž. 3. 303.

2. mlād, *f.* (coll.) (u C. G.) janjci i jarići, *die Jungen*, *pulli*. Rj. *jedno od mladi* mlāde, mladunče. — Jakov odlučivaše mlad, i obračaše stado Lavanovo da gleda u šarene i u sve crne. Mojs. 1. 30, 40. Blagosloven će biti . . . plod stoke tvoje, mlad govca trojih. V. 28. 4. Jesi li vidio kad se košute legu? Kako se savijaju, mlad svoju ispuštaju, i opraštaju se bolova? Kako jača mlad njihova, raste po polju i otišavši ne vraća se k njima? Jov 39, 4—7. Zvijeri ističu sise svoje i doje mlad svoju. Plač 4, 3.

mlāda, *f.* *die Braut, sponsa (ein rolles Jahr nach der Hochzeit noch)*. Rj. *gen. pl.* mlādi. Obl. 21. skoro udata djevojka, vidi nevjestica 1, mnađa, *dem.* mlādica. — Na mobu svaki dovede sa sobom po nekoliko momčadi, gjevojaka i mladi. Rj. 365b. Kao krpa, od svile ili od čega drugoga, u mladi crvena, a u djevojaka najviše modra. Rj. 496a. Poljevačina, oni novci što daju svatovi mladi kad im poljeva te se umivaju. Rj. 535b.

mlādačna krāva, *f.* *Sommerküh, vacca aestiva*. Rj. *ljetna krava*.

mlāde, mlādeta, *n.* kakvo mlado živinče, *n. p.* jagnje ili jare, *ein junges Thier, unimal juvenum, cf.* mladunče. Rj. *coll.* mlād, *f.* — Krave ni ovee ni koze ne koljite u jedan dan s mladetom nježnijem. III. 22, 28. Lavica mlad svoju megju lavovima hraniše. I othrani jedno mlade svoje, i posta lavič. Jezek. 19. 3. Pojavica, živinče koje nema dosta mljeka te ne može dojiti mladeta. Daničić. DPosl. XV.

Mlāden, *m.* ime muško. Rj. — *hyp.* Mlāgja, imena s takvim nast. kod Ljuben.

mlādenac, mlādenca, *m.* — **1)** vidi mladoženja, i *syn. ovdje*, govori se po *sjev. Hrvatskoj. isp.* mlādenici, mlādjenci 1. — **2)** čorjek koji se ne miješa sa ženskom stranom, vidi djevstvenik, *isp.* mladenastvo; mlādenici, mlādjenci 2.

mlādenastvo, *n.* stanje onoga koji je mlādenac 2, ne miješajući se sa ženskom stranom, *celibatus. isp.* djevojaštvo. — Osim što kalugjer ne može imati žene nego treba da čuva mladenastvo kao višu dobrodjetel. DP. 256.

mlādenici, mlādenācā, *m. pl.* Rj. vidi mlādjenci, mlagjenci.

1. mlādež, *f.* *die Jugend, juvenis, juvenes*. Rj. mlado željad, vidi omladina. — Kaže im, da ne plaše mladići, našijeh spisatelja. Pis. 61. Ti, mladeži sa-

dašnja, ne čitaš biblije. Pripr. 190. riječi s takvim nast. kod derež.

2. mlādež, *m.* *das Muttermal, naevus*. Rj. biljeg na tijelu što se gdjekoje dijete rodi s njimc. vidi madež. — riječi s takvim nast. kod derež.

1. mlādica, *f.* *dem.* od mlada. Rj. vidi nevjestica.

2. mlādica, *f.* — **1)** *die Sprosse, der Sprössling, surculus*. Rj. mlada šibljika što za jednu godinu izbije iz drveta, vidi mladika, jednoljetkinja, šindika; živci (zdanak u mlada drveta). — Vijoka, mladica osječena za navrtanje. Rj. 61a. Opletu vijence od vrbovih mladica. Rj. 142a. Mutvica, mladica u loze. Rj. 375b. — **2)** (u Dubr.) mlada žena, *eine junge Frau, juvenis*. Rj. suprotno starica. — Car ga počne ispiti vati poizdaleka, što mu dolazi ona mladica ispisana na krmi od njegova broda i ona starica na provi. Npr. 250. Starcu ogañ, starcu žmulič, a mladići mladi mladić. DPosl. 114. Čija je ona mladica? . . . Moavka je mladica. Rut. 2. 5. — **3)** neka riba, *die Makrele, scomber*. Rj. vidi glavatica, truta.

mlādičin, *adj.* što pripada mladići (2, mladoj ženi): Muž njezin usta i otide za njom . . . i ustavi ga tast njegov, otac mladičin. Sud. 19, 4.

mlādič, mlādiča, *m.* *der Jüngling, juvenis*. Rj. mlad čorjek, vidi momak 1, gjerz, *dem.* mlādičak. — Moja mater pošla da bilje kroz goru bere da njim mladiče zamagijava. Npr. 94. Imao nekakav bogati čovjek jedinka sina . . . Idući ovaj mladič po svijetu . . . 217. Starcu ogañ, starcu žmulič, a mladići mladi mladić. DPosl. 114.

mlādičak, mlādička, *m.* *dem.* od mladić: Golac, djetić, mlādičak što još nije brucac. ARj. III. 249a. — *tukvu dem.* hrastičak, kleničak.

mlādjenci, mlādjenācā (mlāgjenācā) *m. pl.* Rj. vidi mlādenici, mlagjenci. — **1)** mlādenici, **1) die Brautleute, junge Eheleute, sponsus et sponsa, juvenis maritus et marita**. Rj. 362b. mladoženja i mlādu. — Pa ih venča i učini veliko veselje. Kad bude vreme, svedu mlādenec. Npr. 208. Za popa koji će mlādjence gjeučati. Kov. 74. — **2)** (po jugozap. kraj.) vidi mlādenici 2. U Risnu na mlādjence rano u jutru biju djecu kakvom granicom šale radi, govoreći: »Pušti zlo, uzmi dobro!« Rj. Četvrti dan po Božiću, *das Fest der unschuldigen Kinder (29. Dec.) dies festus occisorum ab Ueroe innocentium, cf.* mlādjenci. Rj. 362b.

mlādjenačkī, *adj.* što pripada mlādjencima 1: Kad bude vrijeme mlādenačkom spavanju, kum da vojvodi očima znak. Živ. 318 (ovdje je po ist. goru).

mlādika, *f.* (po jugozap. kraj.) vidi mlādica 1. Rj. mlada šibljika što za jednu godinu izbije iz drveta. — Porasla je iz raja mlādika, pod njom sjedi blažena Marija. Here. 309.

mlādikov, *adj.* mlādikovo drvo, *jung (vom Baume), tener*. Rj. što pripada mlādiki. — za nast. ov vidi aptov.

mlādikovina, *f.* *junges Bäume, arbores tenerae*: isjekao u šumi sve samu mlādikovinu. Rj. mlādikovo (mlādo) drveće.

mlādin, *adj.* *der Braut, sponsae*. Rj. što pripada mlādi. — Pa se ide mlādinoj kući da se njen rod u pohode zove. Živ. 322.

mlādina, *f.* (voc. mlādino). — **1)** *der Neumond, novilunium (ist mehr als die mijena, etru das erste Viertel)*. Rj. nov (mlad) mjesec, više nego mijena, gotovo već prcu četvrt. vidi mlādjak, mlagjak. — Evo sutra je mlādina, kad treba s carem da jedem. Sam. 1. 20, 5. Vrata unutrašnjega trijema . . . u subotu neka se otvoraju, i na dan mlādine neka se otvoraju. Jezek. 46, 1. — **2)** *jugendliches Alter, juvenis*: Moja mlado mlādino! Brazdu brazdi, vodu mami, da namami nu mlādini. Rj. mlado doba, vidi mlādosť. — **3)** mlādu živu. »Nemam mlādine za klanje.« govore žene u Hrv. mlādinjanje, *n.* vidi mlagjenje 2. Rj.

mladinjati se, njam se, *v. r. impf. vidi mladiti se 1*; šta se *mladinjuš*, kad si stariji od mene. Rj. *graditi se mlad*.

mladiti, mladim, *v. impf. Rj. v. pf. slož. o-mladiti (se), po-, pod- (se), za- (se); v. impf. slož. o-mlagjivati (se), po-, pod- (se), za- (se).* — **I.** (u Dalm.) n. p. vinograd t. j. prašiti, *lockern, pulvero, cf. zanavljati*. Rj. *činiti da bude što mlado (noro)*. — **II.** *sa se, refleks. v. r. impf.* — **1)** *sich jung machen, juvenutem affecto*. Rj. *graditi se mlad, vidi mladinjati se*. — **2)** (u C. G.) *vidi jagnjiti se*: Da izjavim na Kopilje ovce, da se one na Kopilju *mlade*. Rj. — Upaljivaše se stoka gledajući u prutove, i što se *mlagjaše* bijaše s biljegom, prutasto i šareno. Mojs. 1. 30, 39.

mladjāk, *m.* (u Hrv.) *vidi novljak*. Rj. *nor (mlad) mjesec, vidi i mlagjak, novak mjesec*. — *za nast. isp. rođak*.

mladokosan, mladokosna, *adj.* Rj. *mlado-kosan*. — *Mladokosna* je trava, pa je lako kositi. J. Bogdanović.

mladolik, *adj.* *jugen Gesichts, faciei juvenescutis*. Rj. *mlado-lik, u koga je mlado lice*. — *riječi tako slož. kod bjelolik*.

mladonja, *m.* ime volu. Rj.

mladost, mladosti, *f. (loc. mladosti) die Jugend, das Jugendalter, juvenus, actus juvenilis*: Oj *mladosti* ludosti! Rj. *mlado doba, vidi mladina 2*. — Odbiti kome što n. p. *na mladost*, na ludost. Rj. 111a. Ako vrug nije razbio kolijevku, razbije grob. (Ako se čoeuku nesreća ne dogodi *u mladosti*, dogodit će se u starosti). Posl. 2. Zdravljica se nanosili! od malena do velika, *od mladosti do starosti; mladosti se mladoro!* Npj. 1, 146. Mene, care, ne kće oženiti *za mladosti* i ljepote moje. 2, 181. Ako sam ti brata pogubio, *mene jeste mladost zanjela*, i ja sam se davno pokajao. 3, 466. Što su oni *proveli mladost* neće nauke na ovijem tugjijem jezicima. Pis. 17.

mladovanje, *n. der Brautstand, status sponsae*. Rj. *verb. od mladovati, stanje koje biva kad je žensko mlada*.

1. mladovati, mladujuem, *v. impf. Brant sein, sum sponsa*. Rj. *biti mlada*.

2. mladovati se, mladujuem se, *u pjesmi mjesto namladovati se, die Jugendjahre genuss, juvenitem vitam vivere*: Zdravljica se nanosili, dobre sreće nahodili, *mladosti se mladovali*, lepa žitka *naživili!* Rj.

mladoženja, *m. der Bräutigam, sponsus, cf. ženik, gjuvegija*. Rj. *mlado-ženja, vidi i mladena 1*. — *Mladoženjo*, grano bosiljkova, što si mi se oneveselio? Rj. 460a. *Mlad mladoženja*, ružo rumena! predadosmo ti struk ruzmarina. Npj. 1, 33.

mladoženjin, *adj. des Bräutigams, sponsi*. Rj. *što pripada mladoženji*. — Vojvoda u svatovima, koje ponajviše biva *ujak mladoženjin*. Rj. 70a. Kad djevojkju svatovi dovedu *pred mladoženjinu kuću*. Rj. 392a.

mladoženjski, *adj. Bräutigams-, sponsorum, nuptialis*. Rj. *što pripada mladoženjama ili mladoženji kojemu god*.

mladince, mladunčeta, *n. što vrlo mlado, n. p. jagnje, vidi mlade*. Rj. *kakro mlado živinče, coll. mlād*.

mlagj, *m. junger Weinberg, vinea recens, cf. sād*. Rj. *mlad vinograd, suprotno stārac, vidi i trāp 2, potrap*.

mlagja, *f.* (u Srijemu) trava crvenoga (a ima je i bijeloga) cvijeta, *hohlwurzeliger Taubenkropf, fumaria bulbosa Linn.* Rj.

mlagja, *m. hyp. od Mladen; Mlagja (Mladen) ipok*. Rad 26, 62. *roc. Mlagjo*.

mlagjahan, mlagjaha, *adj.* (u Dubr.) *vidi mlagjan*. Rj. *i syn. ondje, dem. od mlad*. — U kojega su *sile još mlagjane*. Rad 2, 232. — *takova dem. kod grubahan*.

mlagjāk, *m. vidi mladjak, mlad (nov) mjesec, vidi i novljak, novak mjesec*. — *mlagjāk*, po nekim krajevima glasi *mladjak*. Osn. 266.

mlagjan, *adj. dem. od mlad*; Ne udrite *mlagjano* Bugarče. Rj. *vidi mlagjahan, mlagjaničan, mlagjen*. — *takva dem. kod bljegjan*.

mlagjaničan, čna, *adj. dem. od mlagjan*; Susrete ga *mlagjaničan* Janjin braine. Rj.

mlagjen, *adj. vidi mlagjan*: A kad vidi *mlagjeni* divere. Rj. *i syn. kod mlagjan, za obličje isp. žućen*.

Mlagjen, *m. vidi Mladen*. Rj. — *imenu s takim nast. kod ljuben, hyp. Mlagja*.

mlagjenci, mlagjenčā, *m. pl. vidi mladijenci*: I *mlagjence* u gjerdek sveloše. Rj. *vidi i mladeni*.

mlagjenje, *n.* Rj. *verb. od 1) mladiti, 2) mladiti se*. — **1)** *radnja kojom tko mladi što, n. p. vinograd (u Dalm. das Lockern, o pulverare, Rj. 1)*. — **2)** *radnja kojom se tko mladi, gradi se mlad (die Affectation, jung sein zu wollen, affectatio juventutis, Rj.)*. — **3)** (u C. G.) *vidi jagnjenje*. Rj.

mlagješina, *m. u riječima*: On ti je i starješina i mlagješina, *der Untergeordnete, inferior*. Rj. *čovjek mlagji, u službi, isp. mlagji*. — Jest se kralju ljepo napravio, *mlagješine* konja prepravise. HNpj. 1, 86. starješina, prema njoj je samo načinjena: *mlagješina*. Osn. 169.

mlagji, *m. pl. adj. n. p. moji (njevovi) mlagji, die Dienerschaft, fursari*. Rj. *kao sluga, služitelj, službenici, upravo je comp. od mlad, isp. mlagješina*. — Kakav gospodar onaki i *mlagji*. Posl. 123. Čuje, a! ne haje. (Osobito se odgovori kad ko zapita *za koga od mlagjih* sluša li). 350. On (vladika) ih je (pjesme) preko nekoga od svojih *mlagjih* prepisao od neke slepice. Npj. 4, XXV. *dolazi i u jednini u tom značenju*. Kako gospodar svira onako *mlagji igru*. Posl. 125. Tako se zvao starješina u Hilandaru, ali *mlagji od igumna*. DRj. 1, 30 (*niži u službi*).

mlāk, mlāka (mlākī, *comp. mlācī*), *adj. lan. tepidus*. Rj. *isp. mlaciti*. — Lipov *čovjek*, t. j. *mlak*, lijn. Rj. 329b (*isp. mlakav 1*). U jezeru Škadarskome na onijem mjestima u dubini izvire voda, za to u njih, kao u *mlaču* vodu kako nastave jesen, navale ukljeve. Rj. 454a. Jednako je bio zdrav, samo što je oči morao čuvati i svagda ih je u jtru *prao mlakom vodom*. Sovj. 92. Budući *mlak*, i nijesi ni studen ni vruć, izbljavač te iz usta svojih. Otkriv. 3, 16.

mlāka, *f.* (u Srijemu) kao slatina, gdje voda pišti iz zemlje, *vidi pištalica*. Rj. *isp. mlakva, vidi i močalina, ploština, pljoštara*. — *korijen koji je u mlāk, isp. Korijeni 164*.

mlakāica, mlakājica, *f.* (u Dubr.) toplo vrijeme: sad su *mlakāice, grosse Hitze, aestus*. Rj. — *mlakājica* (od osn. koja je u *mlak*). Osn. 322.

mlākav, *adj.* (u C. G.) — **1)** *vidi mlitav*. Rj. *isp. i Lipov čovjek*, t. j. *mlak*, lijn. Rj. 329b. — **2)** *mlakavo jelo, fade, insulsus, cf. bljutav*. Rj. *što je tako neugodno u grlu, da se od njega može bljuvati, vidi i bljutak, lutav*.

mlākonja, *m. ein luter Mensch, socors, cf. mlitonja*. Rj. *mlakav čovjek, isp. Lipov čovjek*, t. j. *mlak*, lijn. Rj. 329b. — *imenu za ljude s takvim nast. kod bakonja*.

1. mlākva, *f.* voda ili bara, koja se zimi ne smrzava, *ein Fluss oder eine Lache so im Winter nicht friert, fluvius aut lacus non congelans hieme*. Rj. — *mlākra* (kor. od koga je *mlak*). Osn. 41. *isp. mlaka, riječi s takvim nast. kod bačva*.

2. mlākva, *f.* (u Lici) nekakva trava za sijeno, *eine Art Pflanze, herba quadam*. Rj.

mlātae, mlāca, *m. koji mlati n. p. raž, pšenicu, i t. d. govori se u Hrv. der Drescher*. — *za obličje isp. plātae (plātiti)*.

mlātānje, *n. das Umherschlagen, juctatio e. g. caudae*. Rj. *verb. od mlatati, radnja kojom tko mlata*.

mlätati, tām, *v. impf. herumschlagen, jaeto*: mlata (kakom ka) kobila repom (Kad se ko ružno krsti. Posl. 180. *ein einm der ungeschickt Kreuz: schlägt*. Rj. *mlätätko, kad udara čim, n. p. rukom, kao da mlätä*).

mlätidba, *f. vidi mlaćenje*. Stulli, radnja u vrijeme kad se mlati n. p. rž, pšenica, i t. d. govori se u sjev. Hrv. — *za nast. isp. bjelidba*.

Mlätišuma, *m. pjevaju i pripovijedaju da je prije sto i nekoliko godina nekakav Njemački dženerao staniša Mlätišuma uzeo od Turaka Novi Pazar. Rj. — Mlätišuma, isp. tako sloi: imena kod Pecirep.*

mlätiti, mlätüm, *v. impf. Rj. v. pf. prosti mlätnuti: v. pf. sloi: iz-mlätiti, na-, o-, po-, pri-, pro-, s-, u-, za-, v. impf. sloi: zamläčivati. — 1) n. p. grah, kopnpljano sjeme, *dreschen, trituro*, Rj. *vijepom, prutom udarati po čemu. — Uđri, Mujo, po ržanoj slami! (Kad čemu progne pravo vrijeme — kao da bi ko mlätio praznu slamu?)*, Posl. 328, *sa se, pass.*: Jer se grabor ne vrše branom . . . nego se vijepom mlati grabor i kim prutom. Is. 28, 27. — 2) n. p. jabuke, kruške, orah, *herabbateln* (batinomu), *decutio poma ex arbore*, Rj. — Sprutlja, dugačka motka, kojom n. p. djeca mlati sa zemlje voće, Rj. 845b. Koja roška sama pada, ne valja je udätiti, Posl. 139, *sa se, pass.*: Na kome je drveta ovaki krst, s ovoga roč ne smije se mlätiti, Rj. 188b. — 3) *dreschen, i. e. schlagen, continuo*, Rj. *biti, mlätiti, tući, udarati. — Mläti, mlätiti* n. p. pratljačom haljine kad se peru, Rj. 353a. *Mläti* jacičom kao pliska repom. (Kad ko mnogo govori, Posl. 180, *sa se, refleks.*: Slaninice, slasti, puna ti si masti! (Ali kad te plaćah, po glavi se mläćah), Posl. 289).*

mlätnuti, nēm, *v. pf. einen Schlag versetzen, percutio*, Rj. *jedan put udariti, lupnuti, v. impf. mlätiti*.

Mläv, *m. planina između Skoplja i Kačanika: Mlar planino i planino Stara, Rj.*

Mläva, *f. — 1) voda u nahiji Požarevačkoj koja izvire u Omoľju i kod Kostoca utječe u Danavo, Rj. — 2) *Gegend an demselben Flusse*, Rj. *kraj na istoj vodi*.*

mläviti, vīm, *v. impf. schlagen, verbero*: mlävi ga kiša; mläviti koga batinom, Rj. *biti, tući, udarati, vidi mlätiti* 3. *v. pf. sloi: izmläviti, smläviti*.

mlävljenje, *n. das Schlagen, verberato*, Rj. *verh. od mläviti, radnja kojom tko mlävi koga*.

mläz, *m. soviel auf einmal herorsehiesst, wenn man melkt, daher tri mlaza krvi udariše iz njega, ualetus*, Rj. *pl. mläzovi*, Glas. 8, 10, *mläz* (kor. koga je masti **УАКТУ**), Osn. 16, *vidi* muzga, *onoliko čega koliko ga u jedan put brizne, vidi i* brizag.

mläzanje, *n. verb. od mlazati, radnja kojom što mlaza*.

mläzati, zām, *v. impf. kao na mlazove, na marec izbijati, u pronesenom smislu, isp. brizgati. — U čemeru dva mavi kamena, mlazaju iz njih modri plamenovi, Mlija Prošić, I. Rp.*

Mläci, Mletäkā, *m. pl. Venetia, Venetiae*, Rj. *vidi* Mletak, Mlijetak, Mljetak. — *Mläci* cvijet a Carigrad svijet, Posl. 180, A u igli svila iz Misira, i savise zlato iz Mletaka, 201. — *od Lat. Venetiae, isp. Baeci, Mläci, i promjenu glasa n na l: Mläci, isp. mnogo i* mlogo.

Mläčanin, *m. Venetianer, Venetus, cf. Mläčić*, Rj. *čovjek iz Mletaka, vidi i* Mläčić.

mläčanin, *m. ein Venetianer Dukaten, aureus reatus*: Sve u sitno lata Mläčanina, Rj. *Mläćki dukat*.

Mläčić, *m. vidi Mläčanin*, Rj. *čovjek iz Mletaka, vidi i* Mläčić, *isp. Kosajčić. — Dragomir, manastir, ima sad mnogo zemľju, koju su mu ponajviše Mläćvi poklonili*, Rj. 137b. Svu ovu zemľju zvali su *Mläćvi* Beke ili Katara, Kov. 30.

mläćak, mläćka, *adj. n. p. čoha, schwach anzufühlen, debilis (de piano)*, Rj. *kad se pipa rukom*

n. p. čoha, čini se slaba, mläćku je. — mläćak (tamna postanja, može biti u svezi s *mlitar*). Osn. 305.

mläćan, mläćna (u Dubr.) *n. p. čovjek, t. j. suh, mager, macer*, Rj. *Značenje* (korijenu) prelazi u *oslabiti, ološati: mläćan, isp. omläćnjeti, smläćnjeti*, Korijen 166. — *Mläćne ruke, tuste noge*, DPost. 62. *Mläćnu i neplodnu zemľju* ne ori. 62.

Mläćak, *adj. venetianisch, venetus*, Rj. *što pripada Mläćima, vidi* Bnetak, Mnetak. — *Mläćkijem zlatom* šikovane, *ingleškijem srebrom* potkovane, Rj. 231b.

Mläćakinja, *f. die Venetianerin, Venetu*, Rj. *žena iz Mletaka, vidi* Mletkinja, *isp. mlijetaćkinja*.

Mläćak, Mläćka, *m. (st.) vidi* Mläci: U našem Mletku bijelome. U bijelu Mletku Latinskome, Rj. *vidi i* Mlijetak, Mljetak.

Mläććak, Mläććka, *m. polje u Drobnjacima u Hercegovini: Eto age sjutra Smail-age nu Mläććak na polje široko*, Rj.

Mläćkinja, *f. die Venetianerin, Venetu mulier*: Pisaću mu listak knjige tanke, da ne d'jeli ljubav s Mletkinjama, Rj. *žena iz Mletaka, vidi* Mletakinja.

mläćkinja, *f. (u Bovi) nekake bijele velike trešnje, Rj. iz Mletaka? isp. mlijetaćkinja*.

mläćvo, *u. (u Srijemu) vidi* mlivo (u riječima: satr'o ga u mläćo), Rj. *brašno. — mläćo* (kor. koji je u mljeti). Što negdje po istočnom govoru ima i *mläćo*, to će biti promijenjeno prema infinitivu. Osn. 84.

1. mljječ, *m. Spitzhorn, ucer platanoides*, Rj. *drvo. — Zamljječiti* kakav vir ili kraj u jezeru, t. j. utući mnogo mljjeća, da se riba potruje i izigje navrh vode, Rj. 181b. *osn. u mlijeko*, Osn. 54.

2. mljječ, *f. (u C. G.) vidi* mljjećka, Rj. *biljka, vidi i* mljječer.

mljječac, mljječca, *m. Fischmilch, lac piscis*, Rj. *kad se mrijeste ribe, mužjak pusti iz sebe mljječac a ženka kru.*

mljječan, mljječna, *adj. n. p. krava, milchreich, dives lacte*, Rj. *u čega ima mlijeka. — Opaša, 2) mlada mljječna krava*, Rj. 461b.

mljječer, *m. (u C. G.) vidi* mljjećka, Rj. *vidi i* 2 mljječ, *biljka. — riječi s takvim nast. kod čemer.*

mljječnica, *f. cine Art essbaren Schwammes (Milchschwamm, Pfefferschwamm) (lactarius piperatus Fr. Rj. 2) Rj. nekaku gljivu koja se jede, vidi* paprenjaća gljiva.

Mljječnô Břdo, *n.*: Kad dogjoše brdu Mljječnôm, Rj.

mljječko, *n. — 1) die Milch, lac*, Rj. *mlijeko*: grušalo se, gruševina (ugrušano slatko mlijeko), kisel (kiselina), majčino, nevarno (jemuža, jomuža), plaviti (ga), podsiriti (ga), prijesno, probrenulo se, progrušalo se, prokislo, provara, provarilo se, prozknulo, razblažiti, razblaživati (ga), slatko (varenika), stočno (od koza i ovaca), usirćetilo se, usiriti ga, nzbučalo, nzvištalo, zakiseliti (ga), zaljeva, zamlaz. — *Ima i devajačkog mleka* (Ima svašta, n. p. n. dućanu, u kući), Posl. 102. *Samo tičjeg mlijeka nema* (n. p. u dućanu ili u kući, t. j. ima svašta što se imati može), 274. *Traži u Ciganke kislu mlijeka*, 320. *A nju je majka rodila, u svilen povoj povila, majčnim mlijekom dojila*, Npj. 1, 65. *Kad se razbija mlijeko, izlazi maslo*, Prič. 30, 33. — 2) *rod po mlijeku*, t. j. po ženskoj lozi (a kad je po muškoj lozi, onda se kaže *po krvi*), Rj.

Mljjetak, Mljjetka, *m. (st.) vidi* Mletak: U Mljjetku gradu Latinskome, Rj. *vidi i* Mljetak, Mläci.

mlin, *m. die Mühle, mola, cf. vodenica*, Rj. *vidi i* mlin brašneni, mlinica, malenica, mlinac; badnjara, drinka, dunavka, kašičara, kladarica, lopatara, potočara, prekajaj, rekavica, svačca, svujaja, mlin uljani, vjetrni (vjetrenjača). — *Lovae, roda sad okreće ptnaest mlina i tri stupe*, Rj. 332a. *Čekalo*, Rj. 821a (u mlinu). *Baci ih* (dvoje dječice) u jednu jažu od

mlina . . . Onu istu večer zatisne se oko od jaže i zaustare se kola od mlina brašnenoga. Npr. 231. Voda riče, a mlina melju. Posl. 37. *Mlin od srakoga brašna*. (Ko svašto može načiniti). 180. Poslah dragog u mlin mljeti. Here. 238. Stado ti se širilo, i iz njega vadio sir koliko brašnjeni mlin. Kov. 126. *ostalo što se tiče mlina vidi kod vodenica*.

mlinae, mlina, *m.* — **1)** (u Dubr.) kavena vodenica, *die Kaffeemühle, fistula serrata(?)*. Rj. — **2)** u Baniji: ruzvijeno tijesto, *vidi* juška, i *syn. ondje*. M. Krkljuš. — **3)** (po ostaloj Hrvatskoj): ukuhani mlinae (?) za jelo, *die Matze; kuko za jelo trcha (pl.)* takih ukuhanih mlinae, *jestrina se zore (pl.)* mlinci. mlinae. Iveković.

mlinār, *m.* — **1)** *der Müller, molitor; Za mlinara ne bi ni dinara*. Rj. *vidi* vodeničar, suvajdžija. — Ako se ne č' omučit', ne č' bit' mlinar. DPostl. 3. — **2)** igra u Crnoj Gori (jedan se obuču u rite, pa na drugoga kao natovari žito, pa nosi u vodenicu i t. d.). Rj.

mlinārica, *f. die Mullerin, molitoris uxor*: Ja sam sinko mlinarica. Rj. *vidi* vodeničarka. — I mlaha je u mlinu bila, ter je rekla da je i ona mlinarica. DPostl. 29.

mlinārima, *f. plata za mlin*. Stulli. — *isp. kod dimarina*.

mlinārski, *adj. molitorum, ad molitores spectans*. Stulli. *što pripada mlinarima*.

mlinica, *f. vidi* mlin (i *syn. ondje*), *cf. malenica*: Ko u mlinicu unigje, brašnav izigje. Rj.

mlinište, *n.* mjesto gdje je nekad mlin bio. Ja ću opet na starom mliništu graditi mlin. J. Bogdanović. — *za nast. isp. blātište*.

mlinski, *adj. molinarius*. Stulli. *što pripada mlinu, mlinima. n. p.* mlinsko kolo. *vidi* vodenični.

mlitav, *adj. lae, ohne Kraft und Munterkeit*. *seguis*. Rj. *vidi* mlakav (*isp.* i Lipov čovjek, t. j. mlak, ljen. Rj. 329b.). — Mlitonja, mlitav čovjek. Rj. 364b.

mliti, mlin, *isp. mmiti: Mlidijaše* u njemu je blago. Jer Bosanci Turci mlidijahu. Savih krušku ukraj puta, ja mljah, jabuka je. Rj. *vidi* i mniwati, mnyavati, misliti. Glagol mmiti u oblicima koje ima, može glas *n* u osnovi zamijeniti glasom *l* i tada glasi: mlin, mljah, mlidijah. Obl. 100. *isp. mnogo* i mlogo. — Osman mlide niko ga ne gleda. HNpj. 4. 460. Što mli Ivan, dite Ravnarevo. 4. 703.

mlitonja, *m.* mlitav čovjek. Rj. *vidi* mlakonja, stapošer (kao veliki mlitonja). Rj. 712a. — *imeni za ljude s takvim nast. kod* bakonja.

mlivo, *n.* (u Here.) *vidi* brašno: satr'o ga u mlivo. Rj. *vidi* mlevo. — Popije mi iz bačava pivo, pojedose iz načava mlivo. Rj. 18a. Oš grivo! Tugje je mlivo. Posl. 245. — *riječi s takvim nast. kod* jedivo.

mlōgī, mlōgā, *adj. vidi* mnogi *mit allen Ableitungen*. Rj. *kao što se mjesto mnogi kaže* mlogi, *tako se i sve ostale riječi što pripadaju ovoj četi, mogu govoriti su l mjesto n*: mlogašt, mlogoznati, mložiti, i t. d. — *za riječ mlogi primjere vidi kod* mnogi.

mlogotrudan, *adj. vidi* mnogotrudan.

mlōhav, *adj. debilis, infirmus, imbecillus, languidus*. Stulli. *slab, bolesljiv*. — Ijōhav (jamačno mjesto zaboravljenoga mlōhar). Osn. 88. *ali se riječ* mlōhav *po Hrvatskoj jošte govori. isp. omlohaviti*.

mlōhavac, mlōhāveca, *m.* Stulli. mlōhar čovjek.

mlōhavica, *f.* Stulli. mlōhara žena.

mlōhavōst, mlōhavosti, *f. debilitas, infirmitas, etc.* Stulli. *osobinu onoga što je mlōharo*.

mlōstvo, *n. vidi* množto. — Riječi, koje pokazuju neizvjesno množto stvari. Rj.¹ XLIX.

mlōženje, *n. verbal. od* mložiti, *koje vidi. vidi* množenje.

mlōžija, *f. vidi* množto, i mlōstvo, i *syn. ondje*.

— Povedi mi mlōžiju konjika. HNpj. 3. 476. Podigni mi mlōžiju vojnika. 4. 561. *za nast. isp. letija*.

mlōžiti, žim, *v. impf. vidi* množiti, *isp. mlogi. v. pf. slož.* na-mložiti, *pre-, raz-, u-, v. impf. slož.* umložavati.

mljēčār, mljēčāra, *m.* Rj. *vidi* mljekar. — **1)** *die Milchkanmer*. Rj. *Komora gdje se drži mljeko*: Zakiselila žena u sobi (ili u mljēčaru) lonac mljeka. Rj. 270b. *vidi* i mljēčara. — **2)** *der Milchhändler, lactarius*. Rj. *koji prodaje mljeko*. — **3)** *dus Milchmaul, amans lactis*. Rj. *koji rado jede mljeko*.

mljēčara, *f. komora gdje se drži mljeko, vidi* mljēčar **1**. — Mutara kao kučka po mljēčari. Posl. 181. Ustumarao se kao kučka po mljēčari. 337. *riječi s takvim nast. kod* badnjara.

mljēčić, *m.* (po jugozap. kraj.) *vidi* Mlečić. Rj. *čovjek iz Mletaka, vidi* i Mlečanin.

mljēčika, *f. die Wolfsmilch, euphorbia cyparissias* Linn. Rj. *biljka, vidi* mljēč **f.**, mljēčec. — Plovac, 2) *od mljēčike* kao obručić na tri ugla, što ribari vežu na mrežu metnicu. Rj. 508a. *riječi s takvim nast. kod* aptika.

mljēčanin, *m. čovjek s Mljeta*: Ništa, Krilo iz Poždrojevića, opat će ti ratuje poslat', reče Mlečanin Paštrojevićaninu. DPostl. 84. *mlečanin* mjesto mljēčanin, čovjek s Mljeta. XIV.

mljekār, mljekāra, *m. vidi* mljēčar. Rj.

mljēškānje, *n. dus Schmatzen, sonitus manducantis porci*. Rj. *verb. od* mljeskati, *raduju* kojom mljēšte *n. p. svinjēc jelju*.

mljēskati, mljēštēm, *v. impf. schmatzen, manducans laborum crepitum edo*. Rj. *jedući usnama udarati da se od toga čuje glas*. — U tom čujući Turčin da dete nešto jede i mljēšte . . . stane i on jesti. Npr. 258.

mljēšina, *f.* (po jugozap. kraj.) *vidi* mješina: Da dohvatit čašu i mješinu, ņujom da dorje dolje niz planinu da donese vode sa jezera. Rj. *isp. bljēčva mj. bljēčva*.

Mljēt, *m.* ostrvo u moru blizu Dubrovnika . . . Na tome se ostrvu govori: *daj mi šaku vina, šaku kruha* (mjesto *malu*) i t. d. *cf. Mjet*, Rj.

mljētačkinja, *f.*: Dok je meni pačka Mjētačkinja. Npj. 3. 316. *iz Mljēta, iz Mletaka. isp. Mletackinja, mletkinja*.

mljētak, Mljētkā, *m. vidi* Mletak: Njekoliko Mljētkā zavati. Rj. *vidi* Mleci.

mljēti, mljēm, *v. impf. mahlen, molo*. Rj. *gram. I. pregj.* mljēh. *II. praaj.* mljēh. *priloy praaj.* mljēvsi. *I. prđjer* mljēo, mljēla. *II. prđjer* mljēven. *v. pf. slož.* na-mljēti, *pre-, pro-, sa-, s-, u-, v. impf. slož.* domilati, izmilati, namilati se. — *Melje na kablina* . . . Na velikim sušama kad vodenicu ne može s. motegom (ili na samoteg) da melje ni na mali tuljav, onda melje na ustaru. Rj. 11b. Na samom izvoru ove vode melju vodenice po s dva kamena. Rj. 15a. Tako veliki (izvor) da su vodenice po deset ritlora na njemu melje. Rj. 60a. Pomlinar, koji ide u mlin da melje, *vidi* pomilar. Rj. 538a. *vidi* i pomeljar, pomeljarac. Voda riče, a mlina melju. Posl. 37. Vodenicu koja melje božicu kolaba, ona ne će uskrsu pogaće. 37. *Kamen vodenični bolje melje kad se često pokiva*. 128. *Tko melje u posjek, kruh mu hrta*. DPostl. 130. *Ne melje mi deset vodenica*. Npj. 2. 174. *Poslah dragog u mlin mljeti*. Here. 228. *Rijeka . . . na kojoj bi moglo mljeti pedeset kamena*. Kov. 28. *Dvije će mljeti nu žrenjerima*. Mat. 24. 41. *Okovaše ga u dvoje verige* jedene, i mljaše u tannici. Sud. 16, 21. *sa se, pass.*: Žito se zove svaki usjev od kojega se obično brašno melje i hljeb mijesi. Rj. 160a.

Mljētski, *adj. što pripada Mljetu*. — Broji na mljētsku. DPostl. 10.

mljēvenje, *n. verb. od* mljeti, *radnju kojom tko melje*: Kad će oslabiti zreku od mljerenja. Prop. 12, 4. *Bungaranje, mljerenje bungura*. Daničić, ARj. 735b.

mnogovječan, mnogovječna, *adj.* Stulli, mnogovječan, što je od mnogoga vijeka, *vidi* mnogovjek, *suprotno* malovječan.

mnogovjek, *adj.* Stulli, mnogo-vjek, što je od mnogoga vijeka, *vidi* mnogovječan, *suprotno* malovjek, **mnogoznali**, *adj.* *vielfachwissend, multiscius*; ti mnogoznali! Rj. mnogo-znali, koji mnogo zna, ili koji misli da zna mnogo.

mnogoznalica, *f.* *der Vielwaiser, multiscius*, Rj. mnogoznali čovjek; pa kako je ženskoga roda, može značiti i mnogoznada ženu, *isp.* sveznalica, n. i f. za obličje *isp.* i neznalica.

mnogozhen, *adj.* *cui plures sunt ucores*, Stulli, koji ima mnogo (više od dvije) žena, *polygamus*, *isp.* bežen, dvoženja.

mnogozhenstvo, *n.* stanje onoga koji ima mnogo žena, *polygamia*, *isp.* beženstvo.

mnogozičan, čna, *adj.* mnogo-zičan, u čega ima mnogo žiea: Tako se prepleta sva sedamnaesta katisma kao mnogožični pokror, kojim je praotac David pokrio odar, na kojem tri dana leža božanstveni sin njegov, DP. 145. — *isp.* tako slož, dvozičan, jednizičan.

mnogulja, *f.* u poslovi: ne daju rogulje, nego mnogulje, t. j. bolje je mnogo i malijeh kraca nego malo najvećijeh. Rj.

mnostvo, *n.* die Menge, multitudo, Rj. *vidi* mlostvo, množina, množinja, množina; mložija, kalabaluk, *isp.* mnogi. — Živina, 2) množstvo ljudi, Rj. 158a. Kad dogje pred kuću skoči na nj množstvo svakačake zjezdradi. Npr. 93. Smjesa... isarana još k tome množstvom tujjih riječi bez nevolje. Danica 1. 102. Koji su ne samo množstvo pjesama znali. Npj. 4. XXVIII. Prinesoš... ovaca i govoda toliko da se ne mogasē ni izbrojiti ni proračunati od množtra. Car. 1. 8. 5. Umrijecē bez nastave, i od množtra ludosti svoje lutacē. Prič. 5. 23. Samo kad bi to množstvo grujje bilo dovoljno. Rad 20. 152.

muožl, (po zap. kraj.) *pl.* od mnogi: Čiji su muožl, onoga i Bozi. Na koga su muožl, na toga i Bozi. Rj. — Govori se kad kad n. p. muožl, ali je običnije muožl. Obl. 43.

muožina, muožinja, *f.* *vidi* množina, Rj. *vidi* i množstvo, i *syn.* onđe, *isp.* mnogi, za nastacke *isp.* babine i babinje. — Ovi je čovjek dužan muožinji, a ne imajući otkuda da sve svakome isplati, po zakonima ovoga mjesta zaslužio je smrt. Npr. 218. Ma u z'o čas za muožinju dogje. Npj. 5. 54. Muožina se k njima obratiše. 5. 159.

muoženje, *n.* das Vermehren, Hunfen, incrementum, Rj. *verb.* od 1) množiti, 2) množiti se. — 1) radnju kojom tko množi što. — 2) stanje koje biva, kad se što množi.

muožina, *f.* — 1) die Menge, multitudo (*als Gegensatz von malina*), *cf.* množina, Rj. *vidi* i množstvo, i *syn.* onđe. — Brč, *m.* brča, *f.* kao množina: kolika je brča vojske! Rj. 45b. Bolja je složna inokoština nego nesložna množina. Posl. 21. Hrabro se branio, prem da je mložini Turske vojske najposle morao ustupiti. Danica 4. 17. Umnožiću veoma sjeme tvoje, da se ne će moći prebrojiti od množine. Mojs. 1. 16. 10. Gospodu ne smeta izbaviti s množinom ili s malinom. Sam. 1. 14. 6. — 2) *grum.* die Mehrzahl, numerus pluralis, *suprotno* jednina: Oblika ima za jedninu i za množinu. Obl. 1.

muožiti, žim, *v.* *impf.* Rj. *vidi* množiti, *v.* *pf.* slož, na-množiti, raz-, u-, *v.* *impf.* slož, umnožavati. — 1) vermehren, ugeo, Rj. činiti da bude čega mnogo, da ga bude više: Kao što vam se Gospod radovao dobro vam čineći i množići vas. Mojs. V. 28. 63. — 2) sa se, *refleks.* i *pass.*: sich vermehren, augeo, succresco, Rj. — Počele su se škole u zemlji opet množiti. Rj. 842a. Ragajajte se i množite se. Mojs. 1. 1. 22.

mužavānje, *n.* das Meinen, opinatio, Rj. *verb.* od mujavati, radnja kojom tko mujava što.

mužavati, mužavam, *v.* *impf.* meinen, opinor: Ja sam mujavu da si care mudar. Rj. *vidi* mliti, mtiiti, muivati, misliti.

mōba, *f.* Rj. mōba (MOBĀ), od osn. od koje je mōlta, Osn. 260, *gen. pl.* mōbā (*isp.* A. Pavić, Rad 59. 18) i mōlbi (*isp.* službu od Dančević, — 1) die Bitte, preces: A kad vizje tanana nevjesta, da joj više mōba ne pomaze, tad' se mōli Radu neinaru. Npj. 2. 123). Rj. *vidi* mōba. — Poslao mi je vladika Crnogorski Petar II., a on je na moju mōba prepornio to su se prepisale (pjesme) od nekoga Todorā Ikova. Npj. 1. IX. — 2) kod Srba je običaj da idu ljeti u neke svece, kad ne smiju sebi raditi, gazdana na mōba, t. j. bez plate, samo za jelo i za piće... Na mōba se obično kupi na mrsku... zora gazde na mōba... Na mōba dogju i prijatelji... Zebra žela mōba Todorova. Na kraj, na kraj moja silva mōba. Gjul-kaduna mōba zakupila. Rj. — Kad je djevojka u mōbi žela. Rj. 181a. Mōbiti, kupiti mōba. Rj. 365b. Gjul-kaduna mōba namolila, sve je kade na mōba sčrala. Npj. 1. 566. Mōli mōba Kružić gospodaru, sto momaka, dvesta devojaka. 1. 605.

mōbār, mōbāra, *m.* der auf der mōba arbeitend, operis adjutor gratuitus, Rj. koji u mōbi radi.

mōbārica, *f.* die Arbeiterin auf der mōba, adjutrix gratuita: Mōbārice moje drugarice! udrite ga kolom i dilečkom. Rj. koja u mōbi radi.

mōbārski, *adj.* n. p. pjesme, *cf.* mōba. Rj. što pripada mōbāricama: Najviše idu na mōba te žanju, za to se žetelacke pjesme zovu i mōbarske pjesme. Rj. 365a.

mōbiti, mōbim, *v.* *impf.* kupiti mōba. Rj. mōlbiti, mōljbunje, *n.* *verb.* od mōbiti. Rj.

Mōco, *m.* ime muško, *hyp.* od Mojsije (?): Prijatelj moj Mōco Gjorgijević. Npj. 1. VIII. *gen.* Mōca, *voc.* Mōco. — *taken hyp.* Aco, Peco.

mōca, *f.* eingeweichtes Stuck Brod, panis mucratus, Rj. komad hljeba zamočen u što.

mōcalina, *f.* (u C. G.) kao pištalina. Rj. gdje voda pišti iz zemlje, *vidi* i mlaka, ploština, pljoštara. — od korijena koji je u mōkar, *isp.* Korijeni 156.

mōčanje, *n.* *vidi* mokrenje 2. Rj.

Mōcao, Mōčala, *m.* voda u Baošićima. Rj.

mōčār, *f.* (loc. mōčāri) die Nasse vom Reben, udor, *cf.* mōčarina, mōčina, Rj. mōčarno vrijeme *n. p.* od kiše, *isp.* mōčvar.

mōčāran, mōčāra, *adj.* n. p. vrijeme, *mess.* udus a pluria, Rj. što pripada mōčāri, *isp.* mōkar.

mōčarina, *f.* mōčarno vrijeme, *vidi* mōčar, Rj. *vidi* i mōčina, *isp.* mōčvar.

mōčati, čām, *v.* *impf.* *vidi* mokriti 2. Rj. *vidi* i buriti, mizati, pišati, *v.* *pf.* slož, pomōčati.

mōčēnica, *f.* u Banji gorari se mjesto močionica, koje *vidi*, P. Leber.

mōčēnje, *n.* *vidi* kvačenje, Rj.

mōčica, *f.* dem. od motka, Rj. (mot-čica), pred č otpao glas t.

mōčilo, *n.* vir gdje se kiseli kudjelja i lan, die tiefere Stelle eines Buches un Pfluchs darin zu rosten, locus fluminis ad mucrandum limum, Rj. gdje se moći konoplju i lan: Močionica... kad se meće u močilo. Rj. 369b. Pošto se kudjelja (ili lan) izvadi iz močila i osuši, onda se nabija stupom (a lan tre trlicom). Rj. 647a. Raskrečio se kao žaba na močilu. Posl. 270. — riječi s takrim nast. kod bjelilo 1.

mōčina, *f.* *vidi* mōčar, Rj. *vidi* i mōčarina, mōčarno vrijeme, *isp.* mōčvar.

mōčionica, *f.* nekoliko ručica kudjelje ili lana, što se sveže zajedno (kao snop) kad se meće u močilo, ein Bund Hanf zum Rosten, fasciculus lini mucrandi: mōkar kao močionica, Rj. *vidi* močēnica. — riječi s takrim nast. kod brkaonica.

močiti, *mo. v. impf.* (u Lieh) *vidi* kvasiti. Rj. *vidi* 130. *mo. v. p. sloč.* po-močiti, *sa. us. za.*

Močivuna. *sa.* ime nekakoga Kotarskoga serdara (svojimena Stojana Jankovića. Rj. Moči-vuna. — *Na sločasti inenat kod* Pecirep.

močvuga. *f.* *postupjem* od motka; močvuga, *isp.* tuza. — Čizaniu Sulja *močvugom* preti svome medlu. Zim. 131. *debeli motka, batuna, tojuga.* M. Gij. *Močvugle.*

močvar. *f.* od velike *močvari* ne mogu one luke gorati. J. Bogdanović *vidi* močarina. *i syn. ondje.* *isp.* močvara.

močvara. *f.* *kao* bura, močvarna zemlja; *Sumpf-boden, gorovi* se u Hrvatskoj. *isp.* močvar.

moć. moći, *f. die Kraft, vires.* Rj. moć (MOMTB, kor. koji je i u moći, moju). Osn. 226. *die Macht, das Vermögen, potentia, facultas.* *isp.* moći, *f. pl. snagotno* nemoć. Otkud ovome premudrost ova i moći? Mat. 13. 64. Jednome dade pet talanta, a drugomu dva, a trećemu jedan, svakome *prema njegovoj moći.* 25. 15. U tvojoj je ruci moć i sila. Dnev. I. 29. 12. Besjeda ... značenje preneseno od radnje na moć kojemu se radi i na način kako se radi: a) moć kojom čovjek govori *isp.* riječ, jezika. Daničić. ARj. 240b. U prenesenom smislu u pjesmi bilje na sreću u čovjeka mjesto moći *roditeljski.* 304b.

moćan. moćna, *adj.* *kräftig, stark, fortis.* Rj. u boju *da u čepi je moć, kao juk.*

1. moći. moći, *f. pl.* u primorju *die Itelipien Gebirga, der Heiligen, sanctuarum reliquiar fossa.* *cf.* mošti: Dojčić ima moći od pomoći: on imade moći na ramenu, dragi kamen u žutu perčinu. Rj. *ostaci od* sctava, njihova tjelesa, kosti, i t. d. — Tada reče Božja mati: *Moje* bih mu moći dala, moć moći dosta moju, koje za vas Boga mole. Herc. 326.

2. moći. moću, (možes (mōrēs), možē (mōrē), možemo (mōrēmo), možete (mōrēte), moću, moćoh, moćah, moćao, moćla, *v. impf.* *cernogen, können, possum.* Rj. *impf. rat.* moći. Rj. XXXI. *za akc.* *isp.* Rad 6. 54. *sadašnje crjeme* *perfektivno* moćnem. Obl. 91. *v. pf. sloč.* iz-moći, od-, po-, pre-, sa-, izne-moći, potpo-moći, pripo-, zapo-, zapomodati, *v. impf. sloč.* od-magati, po-, sa-, potpomagati, pripomagati, prenema-gati se. — 1 a) *uopće, i s infinitivom.* Turska vjera *podučit* ne more, da kaurin Turkinju obljudi. Rj. 65b. Dogji ako ikako *uzmoćeh.* Rj. 239a. *Ne mogavši* sreću odoleti, vrati se natrag. Npr. 22. *Ne moćemo* od toga *završiti* na miru ni *ručati* ni večerati. 42. *Ne moćeh* nizlje ni okle *dohariti* vrati se jedan. 108. *Car ne moćne* ni kud ni kamo, nego čobaninu da gjevoju. Npr. 166. *Da je moćemo* *pohoditi.* 187. *Videći* da *protiv* *ore* *sile* *ne* *moće* *ništa.* 202. Nije više ni čelav nego lep momak *što* *moće* *biti.* 206. I vukovi *siti* i *kozljiči* *cijeli* *biti* *ne* *more.* DPostl. 31. *Mogući* pravem, *hodit* ophozjom. 63. *Ako* j' tako *poznat* *ne* *moćbahes,* ti je zovi u zelenu bašču. Npj. 3. 295. *Branieš* se, *obhrant* je *ne* *moš.* 3. 339. *Ako* ko *uzmoćeh* *izbrojiti* *prah* na zemlji. Mojs. I. 13. 16. *Zeta* je ... *moćno* *moću* na srpskom dvorn. DM. 101. *Nijemac* *bi* *rekao:* *hatte* *grossen* *Einghuss,* *sa* se. *pass.* Ali se ništa *zmati* *ne* *more.* Npr. 186. *Kroza* *njga* *se* *proći* *ne* *moće* *od* *momaka* *i* *od* *devojaka.* Npj. I. 493. I dobar ste lovak *u* *lovlili.* — Jesmo, kneže, *ne* *moće* *se* *ljepše.* 4. 197. *Da* *se* *brane* *dok* *se* *uzmoćeh.* Miloš 78. *Pa* *su* (pjesme) ... *idući* *od* *usta* *do* *usta* *koliko* *se* *moću* *dogonjene* *prema* *narodnijem* *pjesmama.* Npj. I. 68. (Vuk). *Sveza* (je) *između* *njega* *habata* *i* *njih* *capov, aptovina* *slabila* *i* *on* *se* *zaboravljao* *moću* *se* *liko* *zamjenjivati* *riječima* *ap-tovina* *i* *aptika,* koje sve mogu i od njega *pos-tati.* Dan. 35. ARj. 97b. *Ja* *ću* *biti* *zadovoljan* *ako* *se* *moću* *moću* *reći* *da* *je* *i* *ovo* *od* *mene* *dosta.* Korijeni IV. — b) *mjesto* *infinitiva* *stoji* *oponajviše* *u* *poricanju* *različite* *pravećana* *sarczom* *da.* *isp.* *da*

14. — *Vodenica* *ne* *moće* *samotegom* *da* *melje.* Rj. 11b. *Ali* *nije* *nikako* *moću* *da* *se* *ukrade.* Npr. 155. *Kad* *vidi* *da* *ga* *ne* *moće* *da* *zaustavi* *i* *s* *puta* *da* *ga* *odvrati,* *onda* ... 197. *Ne* *moće* *de* *progovori* *riječ.* 216. *Ko* *ne* *moće* *da* *plati,* *valja* *da* *inoli.* Posl. 149. *Nije* *moću* *da* *ne* *uzme* *megju* *poslanike* *nikoga* *od* *one* *strane.* Sovj. 35. *Ako* *koji* *reče* *ocu* *ili* *materi:* *prilog* *je* *čim* *bih* *ti* *ja* *moću* *moću;* *može* *i* *da* *ne* *poštuje* *oca* *svoje* *ili* *matere.* Mat. 13. 6. *Mislim* *da* *ne* *moće* *da* *nagje.* Kolo 15 (14). — 2) *ne* *moće* *se* *kome* *inako,* *na* *ino,* *on* *ne* *moće* *drukčije:* *Dogje* *nekaka* *potreba* *da* *carev* *sin* *ide* *na* *vojsku,* *i* *ne* *moće* *mu* *se* *inako* *nego* *da* *ide.* Npr. 260. *Al'* *se* *maje* *ne* *moće* *na* *ino,* *ne* *će* *majka* *prošiti* *Merimu,* *već* *mu* *prosi* *Atlagića* *zlato.* Npj. 1. 253. *Ali* *mu* *se* *ne* *moću* *inako,* *no* *doziva* *Mujezina* *sina.* Herc. 72. — 3) *moći* *kao* *smjeti,* *ponajviše* *u* *poricanju:* *ne* *moći* *od* *koga,* *kao* *ne* *smjeti* *od* *njega.* — *Evo* *ti* *devet* *ključeva,* *čuvaj* *ih* *kod* *sebe;* *možeš* *da* *otvoriš* *tri* *četiri* *odaje* ... *naposljetku* *možeš* *otvoriti* *sve* *osam* *odaja,* *ama* *devetu* *da* *se* *nijesi* *usudio* *nipošto* *otvori* *ti.* Npr. 194. *Svekrva* *počne* *misliti,* *kako* *će* *snasi* *svojoj* *kridimice* *do* *glave* *doći,* *ali* *ni* *to* *od* *sinu* *ne* *moće.* 233. I pozna mu Hajku na legjima, pa *potreže* *zlaćana* *kubura,* *te* *da* *gagja* *za* *legja* *junaka,* *al'* *ne* *moće* *od* *Hajke* *devojke,* *već* *zalazi* *njemu* *isprije* *ka.* Npj. 3. 185. *Irod* *uhvati* *Jovana,* *sveza* *ga* *i* *baci* *u* *tamnicu* *Irodijade* *radi* *žene* *Filipa* *brata* *svoje* *ga.* *Jer* *mu* *govoraše* *Jovan:* *ne* *možeš* *ti* *nje* *imati.* Mat. 14. 4 *inon* *licet* *tibi* *habere* *cum:* *es* *ist* *dir* *nicht* *erlaubt* *sie* *zu* *haben.* — 4) *može* *biti,* *može* *biti* *da,* *vidi* *mōzda,* *belčim.* *isp.* koliko 3. počem 1. — *Može* *biti* *da* *su* *ga* *i* *oblači* *naljutili.* Npr. 56. *Vi,* *braćo,* *može* *biti* *da* *ste* *čekali* *mene.* Miloš 87. *Pa* *im* *onda* *ne* *dadne* *nesreća* *(ili* *može* *biti* *sreća),* *da* *se* *opet* *iz-* *maknu* *na* *Ljubić.* 94. *Bećari,* *mreću* *kojima* *je* *bilo* *najmanje* *pravijeh* *Arnauta* *(a* *može* *biti* *nije* *bilo* *ni* *jednoga).* Sovj. 42. *Onamo,* *može* *biti* *navalice,* *zam-* *metne* *s* *Milenkom* *nekaku* *raspru.* 54. *Može* *biti* *da* *bi* *sačuvao* *Lješnicu.* 66. *Može* *biti* *da* *će* *se* *naći* *četdeset.* Mojs. I. 18. 29. *To* *će* *biti* *od* *tuda* *što* *se* *moće* *biti* *i* *za* *žensko* *govori* *zgojljuha.* Osn. 357. *Slog* *(je)* *u* *sadašnjem* *štokavskom* *govoru* *dug,* *osim* *može* *biti* *gdjekojega* *osamljena* *(primjera).* Rad 20. 190.

moda. *f. die Mode, la* moda: *Ovake* *narodnosti* *treba* *kupiti* *dok* *se* *nijesu* *prosvještenijem* *i* *norijem* *modama* *zagušile* *i* *iskorijenile.* Npr. IV. *Peći* *ljude* *bilo* *je* *i* *kod* *nekijeh* *ljudi* *u* *Evropi* *veliku* *moda* ... *ali* *ih* *opet* *nijesu* *jeli.* Pripr. 36.

modar. modra, *adj.* *blau, lividus.* Rj. *cf.* *maven,* *mavi,* *mor,* *morast,* *plav,* *plavetan, dem.* *modrikast.* — *Nemoj* *biti* *ljuta,* *da* *ne* *budeš* *žuta;* *veće* *budi* *dobra,* *da* *ne* *budeš* *modra* *(od* *boju).* Posl. 206. *Pod* *onom* *gorom* *visokom* *erljeno* *er'ječje* *i* *modra.* Npj. 1. 202. *Zadese* *se* *jedan* *modar* *oblak,* 2. 57. *Za* *male* *se* *puške* *pojagnuše,* *četiri* *modra* *dimu* *poletiše.* HNpj. 3. 456.

modrjenje. *n.* Rj. *verb.* *od* 1) *modriti,* 2) *modriti* *se.* — 1) *radnja* *kojom* *tko* *modri* *što* *(das* *Blaufarben, tinctio* *Rj.).* — 2) *stanje* *koje* *bira,* *kad* *se* *što* *modri.*

modrica. *f.* *(pl. gen. modriča)* *der* *blaue* *Fleck, livor.* Rj. *modra* *maća, modar* *biljeg* *od* *boju: Modriće* *od* *boja* *i* *udarci* *koji* *prodiru* *do* *srea* *jesu* *liječ* *zlobe.* Prič. 20. 30. — *vidi* *masnica* 1. *isp.* *požiljak.*

modrice. *f. pl.* (u Dubr.) *Art* *Blame, herbae* *genus.* Rj. *nekaki* *cvjet.*

modričast, modričav. *adj.* *livoribus* *plenus.* *Stulli* *koji* *je* *pun* *modrica* *n. p.* *od* *boju.*

modrikast. *adj.* *bkühlich, sublividus:* *modrikasto* *platno, ungeheichte* *Leinwand, linteum* *non* *insolatum.* Rj. *dem.* *od* *modar, takvu* *adj. dem.* *kod* *crvenkast.*

1. **modrina.** *f. die* *Bläue, das* *Blau, livor.* Rj. *osobina* *u* *onoga* *što* *je* *modro.* *vidi* *modrost.*

2. mödrina, f. (u Dalm.) *Art Frauenrock, togue* genus. Rj. nekaka (modra) ženska haljina. — Biljača . . . cure isprošene i koje su za ndaju, nose ovaku haljinu plavetnu, koja se zove *modrinu*. Rj. 26a.

mödriti, rim, v. impf. (u Dalm.) Rj. *v. pf. slož. omodriti, pomodriti*. — **1)** *blau färben, livido*. Rj. *činiti da bude što modro*. — **2)** *mödriti se, rim se, v. r. impf. blau sein, liveo*. Rj. *modro biti, sjati modrinom, sjati se od modrine, prosiputi modrinu od sebe*.

mödrokös, m. (u Paštr.) tica nekaka. Rj.

mödrröst, mödrositi, f. *vidi modrina*. Stull.

Mödrruš, m. zidine od staroga grada u Hrvatskoj u Ogulinskoj regimenti. Rj. — *imena s takim nast.* Miluš, Njegaš.

mögüem, mögüēs, i t. d. *perfektivno salušnje vrjeme od möci, mögu, koje ridi i primjere ondje*. — *isp. dadnem, htjenem (i htjednem), snjednem*.

mögn, cf. möci. Rj. *1. lice jednine sadaš. vremena od möci, koje ridi*. — *kako taj glagol čuva staro u 1. licu jednine sad. vremena, tako imaju jošte i: hoću, velju, vigju*.

mögüē, mögüēa, ēe, (mögüēi) adj. *vermögend, wahlhabend, potens, opulentus, cf. mögücan*. Rj. *vidi i imatan, imatan, imovit, imuč, imučan*. — *Srjetniku mögüēu htjenje se dariva*. DPost. 120 (u jugozap. kraj. dariva se njesto daruje se).

mögüēan, mögüēna, ad. *vidi mögüē*. Rj. i *syn. ondje*.

mögüēi, ēā, ēē, (ako. Rad. 6, 54) *upravo priloga sadašnji od glagola möci, upotrebljaran kao pridjev, značeći: što može biti; possibilis, möglich, suprotno nemoguću*. — *Usjednu na dobre, i što je mögüēe ljepše nakičene konje*. Rj. 801b. *Zapita sudnike: »Gospodo! je li mögüēe da ja toga čovjeka od smrti otkupim, i da platim što je dužan? Oni mu odgovore: »Za što ne!«* Npr. 218. *Zlo činiti a dobru se nadati nije mögüēe*. Post. 92. *Ja čn zasad naznačiti, od prilike, samo ono, što je mögüēe*. Danica 2, 31. *Ako bi kako bilo mögüēe, da ih proćeraju*. 3, 19. *Da gledamo, ako bude mögüēe, da ni jedan ne uteče*. Miloš 115. *Savim je mögüēe, da . . . Priprava 121. Ljudima je ovo nemögüēe, a Bogu je sve mögüēe*. Mat. 19, 26. *Kotiko je goal mögüēe bilo*. Rad 9, 196. *Koji će se štampati što prije bude mögüēe*. 21, 196.

mögüēnost, mögüēnosti, f. mögüēstvo, u. (u vojv. po varošima) die Möglichkeit, potestas. Rj. *stanje u kojem je što mögüēe*. — *Sve što ti dođe na ruku da činiš, čini po mögüēnosti svojoj*. Prop. 9, 10. *Ostali književni poslovi . . . napredovali su i prošle godine po mögüēnosti*. Rad 21, 197. — *Mögüēstvo sad je mögüēe*. DPost. 63. *Pismo je otvorilo put umu ljuckome, da se približi k Bogu po mögüēstvu svome*. Danica 2, 1. *Izmislilo je (čovjek) plesti kolibe . . . tim je on ispunio namjerenje svemögüēega, koji ga je ukrasio . . . ovim mögüēstvom, da može izmisljati*. Pripr. 119. *Po mögüēstvu svojemu dadoše n riznicu za posao: zlata šezdeset i jednu tisuću drama*. Jezdr. 2, 69. *glas s izmeggju ē i t u riječi mögüēstvo isp. plemičstvo, pokušstvo, preimučstvo, koje se riječi ne govore u prostom narodu; u da se govore, narod bi jamično ono s izbacio, isp. Pečki (Pečki)*.

möhuna, f. (u Dubr.) *vidi mahuna*. Rj. *vidi i mehuna*. — *Božanja (u Dubr.) mahuna od boba (a od graha zove se möhuna)*. Rj. 34b.

möj, möja, möje, adj. — **1)** *mein, meus*. Rj. *što pripada meni. möj (kor. koga je me-ne)*. Osn. 61. *upravo pridjev koji zamjenjuje licnu zamjenicu ja bez dodatka, u drugom padežu za pripadanje: Davor saru, davor moje*. Npj. 2, 439. *isp. Sint. 36. Moja krava, dakle moje i tele*. Post. 181. *Moja kuća moja sloboda*. 181. *Moja će mi zemlja moju krv popiti. (Ne dam se sa svojsoga živ očerati)*. 182. *Moji se sveci od tvojih ne stide*. 182. *pleonistički: Starac jarea zakolje . . . natakne na ražanj i pripeće ga*

k vatri, a moj ti jarae skoči s ražnja, pa hježi! Npr. 245. *moj zamjenjuje se pridjevom svoj, koje ridi, obilazi mojim, mojih glase u ja:nom govora i mojjem, mojjih*. Obl. 29. — **2)** *scherzhaft als Gegenheil rou nemoj; A. Nemoj, B. Moj Boga mi*. Rj. *u sali se kaže kao suprotno riječi nemoj*.

Möja, m. (ist.) *vidi Mojo*. Rj.

Möjanka, f. dolina između Diema i Sinja . . . *U Mojanici nema šume, nego je kamenje i rupčage; Dočekaeće zalci u Mojanici, oteče ti konja i oružje*. Rj.

mojäsän, mojasina, m. *Art Aussatzes, leprae genus*. Rj. nekaka guba.

Möjäs, m. (u C. G.) ime muško. Rj. *osn. u Mojo*. Osn. 359. *hyp. od Mojsije, takra hyp. kod Dragaš*.

möjemuća, f. majmunica. DPost. XIV. *Kak' ošo megja möjemućam? 41. Möjemuća i od zlata möjemuća je*. 63. *Möjemuća što se većma penje, to većma svoju sramotu kaže*. 63.

möjemun, m. *vidi majmun: Möjemun ne igra u vjeru*. DPost. 63. *möjemun, majmun*. XIV.

möjēnje, n. *das Behaupten dass etwas mein ist, arrogatio*. Rj. *verb. od möjiti, radnja kojom tko möjiti što*.

möjiti, jmi, v. impf. *sagen dass etwer (etwas) mein ist, meum dico esse; daher das Zueidolige; ja ga i svojim i möjim (a on se odriče)*. Rj. *govoriti da je ko ili što möj, möje, v. pf. slož. omöjiti*.

Möjo, m. (juž.) *hyp. od Mojsilo*. Rj. *gen. Möja, roc. Möjo, ridi Moja*. — *Mo-jo, takra hyp. kod Bajjo*.

Möjsije, m. ime muško, *Moses*. Rj. *vidi Mojsil, Mojsilo, hyp. Moco, Moja, Mojaš, Mojo*. — *Faraon tražae da pogubi Möjsija*. Mojs. II. 2, 15. *Ragnilo dade Möjsiju kcer svoju*. 2, 21.

Möjsil, m. *Moses (in den Volkserzahlungen rom car Mojsil, Moyses. Rj. u pripovijetkama narodnim o caru Mojsilu — Mojsilo (Mojsije) i bez o: Möjsil, Osn. 128. isp. Momčil i Momčilo*.

Möjsilo, m. *vidi Mojsije*. Rj. — *ime s takim nast. isp. Isailo (Isajil)*.

möjski, nach meiner Art, ut ego solco. Rj. *udr. na möj način, kako je möj običaj, isp. naški, našinski, njegovski, svojski*.

mökar, mökra (mökrī i mökrī) adj. *nass, nulus, molidus*. Rj. — *Mokra kunstvo, n. t. j. kršteno, die Patheschafft, necessitas baptismi*. Rj. 366a. *Mokar kao močionica. Mokroj zemlji malo dazda valja*. Post. 182. *Tkala je Janja to belo platno, sve joj je platno od svza mökro*. Npj. 1, 491. *isp. möčaran, mukljiv*.

mökraća, f. (u anständiger Bede) *der Urin, urina*. Rj. *pristojna riječ, ridi i burež, manje pristojne: piš, pišanjak, pišaća*. — *Vuškija, konjska mökraća*. Rj. 80b.

mökrēnje, n. Rj. *verb. od mökriti*. — **1)** *radnja kojom tko mökri što (das Netzen, maderfactio)*. Rj. — **2)** *radnja kojom tko mökri ili se mökri (das Harnen, to mejere)*. Rj.).

mökrina, f. *die Nasse, nador, udor*. Rj. *osobina u onogu što je mökro, i stvar mökra, ridi mökrota*. — *Kažu, da i sad iz onijeh prozora, gdje su sise bile izmolljene, teče nekaka mökrina, koja se niza zid hvata, kao kreč*. Npj. 2, 123 (Vuk).

mökriti, rim, v. impf. Rj. — **I. 1)** *netzen, maderfactio*. Rj. *činiti da što bude mökro, v. pf. slož. mökriti se*. — **2)** *harnen, mejo*. Rj. *vidi buriti, mižati, moćati, pišati*. — *Zamahao konj vodu, t. j. ne može da mökri*. Rj. 182b. *Noćničavo čeljadje koje noću mökri pada se*. Rj. 424b. *Ako mu do zore od svega što ima ostavim i ono što mökri uza zid*. Sam. I. 25, 22. — **II.** *mökriti se, rim se, v. r. impf. harnen, lotum reddo*. Rj. (noću) *mökriti potlu se*.

mökröta, f. *osobina u onogu što je mökro, ridi mökrina*. — *Kad se šume posijeku ili barem razrijede, onda prestane ona mökrota i nezdrazilje*. Pripr. 31. *riječi s takvim nast. kod čistota*.

möłba, f. *preces, supplicatio*. Stull. *vidi möba 1. die Bitte, preces, djelo kojim se što möli, gen. pl.*

molbu moliti, *molba*, *môba*. Korijeni 162. Velike Gospele *molba* po gotovu zapovijest. Postl. 33. Sveta Jozana misleći u prostoti svojoj da joj se *na molbu* *na...* upravo odgovara. govoreći tako molila se Bogu. 177. Te se mole za njega, i *molba* *im se* najviše *prava*. Danica 2. 99. Običaj je da se vjerenica krije od vjerenika upravo do vjencanja; ali ovdje *poslije rečke molba* dopuste mu da je vidi. Kov. 45. S *molbom* presvete majke Bogorodice... molitva joj u Boga posluna! 70. Kad... *iskažu* Turcima *tu narodu molbu*, Turci im daju... Miloš 140. Kome bi narod mogao *predati svoje molbe*. 141. Ova mi *molba* *ostane* onda *ispunjenja*. Npj. 4. XIII. Opoimeni su se mojih *ustanovi* i *pismu* molbi. 4. XIV. *Čuj molba* sluge svojega i naroda svojega Izraelja. *Kojom će se moliti*. Car. I. 8. 30. *O molbi, koja se* svjesto i postojano čini. Dautičić. ARJ. 117a. Danas evo još i *norih molba*. Pom. 42. *[prema tome isp. u Dautičića službi (ve služaba) gen. pl. od služaba]*.
molben, *adj. od preces spectans*. Gjorđji: molbeno vrime, molbena knjiga. Stulli, *što pripada molbi*.
molbenica, *f. molbeno pismo, cur Bittschrift, libellus supplic.* Ja mislim da nije bilo vrijedno čak u Zagrebi da pišete g. Priči samo *radi molbenice*. Javor 1885. 762.

molčujice, *n. (st.) das Beten, Flehen, preces ad Deum*: primi Gospele Bože moj malo *molčujice* za veliko ime tvoje (kad se mole Bogu). Rj. iz *erkvenoga jezika* *mjesto moljčnje, koje vidi*.

molčr, *m. der Maler, pictor*. Rj. *vidi slikar*. — *Molčr* se ne gleda, šta je namolovao, nego kako je namolovao. Pis. 69. Carski dvor poslije odmah slikare (*molčre*), koji su sve što su god vidjeli... napisati morali. Pripr. 176.

molčrov, *adj. des Malers, pictoris*. Rj. *što pripada molčru*.

molčrovica, *f. die Malerin, Malersfrau, uxor pictoris*. Rj. *žena molčrova*.

molčrski, *adj. Maler-, pictorum*. Rj. *što pripada molčrma ili molčru kojemu god*.

molčbog, *m. (komisch, in der Anekdote von der Türkin, die den serbischen Monch so bezeichnet statt bogomoljac)*. Rj. *smijehom* *mjesto bogomoljac, u pripovijesti u kojoj se priparijeda, da je Turkinja tako kazala za Srpskoga kalugjera*.

molčlac (*krivo molčoc*), *molčoca, m. rogans, supplicans, rogator, etc.* Stulli, *kajji molč*. — Kad god ti jave da ima nekakav *molčlac* nešto da traži... Zlos. 127. *riječ* s *takim* *nast. kod čuvalac*.

molčlja, *f. koja molč*. — Pogleda marljivo lepu *molčlju*. Mil. 39. *riječ* s *takim* *nast. kod bjelilja*.

1. moliti, *mölim, v. impf.* Rj. *v. pf slož.* do-moliti (se), *iz, na, od, po- (se), u-, za-; v. impf. slož.* iz-maljšati, od-maljšati, *v. impf. iterat.* moljškati. — **I. 1)** koga, *bitten, rogo*. Rj. *vidi moliti se 1. moliti koga za što, moliti koga da... ili (izostarivši da) ili pravi goror (oratio directa)*. Kumiti, 2) *moliti*. Rj. 314b. *Okapao istući, moleći*. Rj. 452b. *Stane ga moliti* da bi mu kupio što. Npr. 11. *Ja te molim, nemoj plakati*. 39. *Molim vas, šta se tu plać u brodu vašem čuje?* 247. *Plaćući počne ga moliti za oprostjenje*. 248. *Džeferdare, moj po Bogu brate: nemoj me s vatrom prevariti, za oko te ni moliti ne ću!* Postl. 351. *Devojka je Gjurgjev dan molila: Gjurgjev danče, kad mi opet dogješ... Npj. 1. 298. Moli mobu Kružić gospodaru, što mimaku, drista derajaka*. 1. 605. *Moliti* svagda se govori za što, a najobičajnije je s glagolom, n. p. *Molim te, da mi učiniš (ili učini mi) ljubav*. Pis. 31. *Molim pozdravite mi gospodina Trkulju*. Straž. 1887. 239. *Da otide k caru i da ga umilostivi i da ga molči za svoj narod*. Aestir. 4. 8. — **2)** *moliti Bogu za što, ead.* moliti se 2 (*Bogu za što*), *Moli Bogu* gdje se moja mater nije doma namjerila. Npr. 94. *tu orom primjeru i u onom koji ide odmah za njim: moli*

Boga = hrati Bogu, isp. i niže pod H 2 primjer iz Npr. 73). Prekrstio se nijesi; a moli Bogu za što ga molči: da ti nije mene bilo, umio bi kazati šta bi ti se dogodilo. 99. *Za dažd i za smrt* ne treba *Bogu moliti*, sami će doći. Postl. 83. *Ali kad ko zgriješi Gospodu, ko će moliti za nj?* Sam. I. 2, 25. *amo pripuda i ovaj primjer: Moliću vam molčricu za sve kuće dobre sreće, za težaka i voluka*. Npj. 1. 138. — **II. sa se, refleks.** — **1)** *kome, bitten, rogo*. Rj. *vidi moliti 1.* — *Kucz... dužan je bio za ljude iz svoje knežine moliti se kod Turaka*. Rj. 279a. *Ni kojoj se krajini riječima ne molči*. Rj. 361a. *Stane se moliti ocu*. Npr. 48. *Stane se moliti da on to ne može učiniti*. 66. *Nego ti se molim da se ti opet prometneš u strnk bosioaka*. 260. *Moli vam se ženikova majka, za rana joj snahu dovedite*. Npj. 1. 15. *Stane se moliti za oprostjenje*. Danica 4. 35. *Babo joj se smjerno moli: -Ne idi Stane!* Kov. 65. *Pa ti se molimo da izidemo tri dana hoda u pustinju*. Mojs. II. 3. 18. — **2)** *Bogu, beten, precor*. Rj. *vidi moliti 2.* — *Srbi se obično mole Bogu* *triput na dan... pred večeru svi se mole zajedno... ja sam slušao kako se moja mati moli Bogu za mene*. Rj. *On ndari drugim putem moleći se Bogu da mu da dobru sreću*. Npr. 60. *Moli se Bogu* *što sam zaspada, a da sam budna bila, ne bi ti dobio ni tih opanaka*. 73 (= *hrati Bogu, isp. počise pud 1. 2 prva dva primjera*). *Da se za moju dušu Bogu moliš*. 228. *Moleći se svagda Bogu u molčvama svojijem da bi mi... Rim. 1. 10. Čuj viknu i molčru, kojom ti se danas molči sluga tvoj*. Car. I. 8. 28. *Otvorene bile uši Gospodnje onima koji se uzmore u ovoj erki*. DP. 339. *Bogu se moliti o čenu, u orom primjeru*: Sve što radio i o čemu se *Bogu molio*, sve ti uzalud i naopako obršilo. Npr. 114.

2. moliti, *glagol kao prost ne dolazi nego samo složen: izmoliti, namoliti se, pomoliti, promoliti, v. impf.* izmalžati, promalžati; pomaljšati; izmalžati 1.

molčtva, *f. Rj. dem. molčtvice*. — **1)** *das Gebet, preces*. Kod Srba kad se koje razboli, slabo traže ljekara, nego popa ili kalugjera *da mu čiti molčtvu malu ili veliku... Ibi na molčtru, sich vorsegen lassen* (von den Wöchnerinnen nach 40 Tagen), *purificor*. Rj. *(na molčtru ide porodilja 40 dana poslije poronjaja)*. Bogomolja, 2) *molčtre* što uče djeca u školi. Rj. 33b. *Vastava, ona molčtra* što se čita kad se ustaje u slavu. Rj. 55b. *Fračersku molčtru*, nekaka *molčtra* koja se čitu bolesnicima. Rj. 74a. *Svatovi sazovu djevojačke roditelje da joj dadu dobru molčtru*. Rj. 124b. *Čitajući nekake molčtre od zaklinjanja*. Rj. 177a. *Namaz, cf. molčtra*. Rj. 394b. (*Turska molčtra*). Što se skupi od mirjaša i od čitanja *molčtara*. Rj. 395b. *Oprasmu molčtra*. Rj. 464b. *Oprostenu molčtra*. Rj. 465a. *Očati nu smrtnu molčtru*. Rj. 482a. *Eto, braćo, božjaci! nek je vama podela, men' pred Boga molčtra*. Npj. 1. 131. *Pa stadoše Bogu na molčtru*, *molčiše se Bogu* *istinome*. 3. 64. *Želja je mojega srea i molčtra k Bogu za spasenje Izraelja*. Rim. 10. 1. *Hoću dakle da molčtre čine ljudi na svakome mjestu*. Tim. I. 2. 8. *Neka čitaju molčtru nad njim*. Jak. 5. 14. *Bože... sluga tvoj da ti se pomoli orom molčtrom*. Sam. II. 7. 27. *Može li što biti ljepše od ove molčtre za sec putnike, za bolesnike*. DP. 17. *Prekrasna je molčtra raspetome Hristu*. 59. — **2)** (u Konavljju) *bokarić napunjen vina i nakičen vijencem od cvijeća, koji u svatovima djeverit nose pred djevojkom, i koji se zove još i nerjestinu čuša, cf. molčtrana čuša*: *Izvila se zlatna žica vrhom iz mora, savila se gjevjerima oko molčtre*. Rj. — *za nast. isp. munitva*.

molčtvauje, *n. das Beten, preces*. Rj. *verb. od molčtvari, radnja* *kojom čito molčtra*. — *Turci pijahu kao i mi, samo bez nazdravljanja i bez molčtranja*. Zlos. 169.

molčtvati, *vam, v. impf.* (*komisch statt moliti se*

Bogu) *beten, precor*. Rj. *lakrdijaški mjesto moliti se Bogu*.

mōlitveni, *adj.* što pripada molitvi. — Uzevši veliki kolač, ili kao što ondje kažu, samun . . . mu-stuglđizja uzme *molitveni samun*. Rj. 124b. *Mōlitveni čaša*, f. ef. dobra molitva: Te uzima čaša *molitvena*. Rj. 366b. Čuj *molitveni glas* moji, kad vapijem k tebi. Ps. 28, 2. Starah se da ti pokažem u čemu upravo prolazi Hrišćaninu *molitveni dan*. 11^a. 370.

mōlitvenik, *m.* *Gebethuch*. Rj. *V. Dadu, upracu se mislilo*: molitveni libro (knjiga), *pa zato je molitvenik m.; da se mislilo*: molitvena knjiga, *bilo bi molitvenica*. Iveković.

mōlitvica, *f. dem. od molitva*: Molitvu vam *molitvieu* za sve kuće dobre sreće. Npj. 1, 138.

mōlovanje, *n. das Malen, pictio*. Rj. *verb. od molovati. radnja kojom tko moluje*. — Ovaj sada iznagje umješto da i na oči govori — a to je *molovanjem* (slikovanjem), jer sve pisanje nije drugo nego jedna struka *molovanja*. Priprava 176.

mōlovati, mōlujēm, *v. impf. malen, pingo*. Rj. *vidi slikovati, pisati 4. isp. šarati 1. v. pf. slož.* izmoloovati, namolovati. — Sigij s đnda luće *moloravio*. Rj. 143b.

mōljac, mōljea, *m. die Motte, Schube, tinca*. Rj. *vidi grimica, grinja, grizica, grizlica, griznica*. — Mōljak, *mōljac u siru i u pršutu*. Rj. 367a. Ne sabirajte sebi blaga na zemlji, gdje *mōljav* i rjeja *krvari*. Mat. 6, 19. *Haljine vaše pojeloše mōlci*. Jak. 5, 2. On se raspada kao trulina, kao *haljina koju jede mōljav*. Jov 13, 28. *osn. u starom 100^a. Osn. 338*.

mōljak, mōljka, *m.* (u Dubr.) mōljac (darva. Rj.³) u siru i u pršutu i t. d., *die (die Kusefliege*. Rj.³) *Käsemaße, vermis casearius (piophilu casei Fil.* Rj.⁷). Rj. *isp. pjevak, pregalj*.

mōljākānje, *n. das öftere Bitten, preces iteratae*. Rj. *verb. od moljakati. radnja kojom tko mōljaka*.

mōljākati, mōljākām, *v. impf. mehrmals bitten, iterare preces*. Rj. *iterativni glagol*: više puta moliti.

mōljenje, *n.* 1) *das Bitten, rogatus*. 2) *das Beten, precatio*. Rj. *verb. od 1) moliti. 2) moliti se*. — 1) *radnja kojom tko moli koga (čovjeku ili Bogu)*. — 2) *radnja kojom se tko moli kome (čovjeku ili Bogu)*. — Tu sad nema milosti, niti pomaže *mōljenje* i laskanje. Straž. 1887. 14 (= *moliti čovjeka ili moliti se čovjeku*). Molim dakle prije svega *da se čine iskanja, molitve, mōljenja, zahvaljivanja za sve ljude*. Tim. 1, 2, 1. Da je blagosloven Gospod, jer *ušli si glas mōljenja mojeja!* Ps. 28, 6.

mōljnica, *f. vidi bogomolja*. Rj. *zgrada u kojoj se ljudi Bogu mole*.

mōma, *f.* (st.) *vidi djevojka*: Udala se *moma* da je nije doma. Ajde *moma* da idemo doma. *Im Bulgarischen überhaupt statt djevojka*. Rj. *u Bugarskom se jeziku govori uopće mjesto djevojka. dem. momica 1. vidi i cura, momica 2.* — *Bela mama prebela*. Npj. 1, 74. *Mlada mama* mal do veka. 1. 331. Pod njim sjedi *mula mama*, te se veseli. 1. 521. I dvije *mome neljubljene*. Kov. 86.

Mōma, *f.* ime žensko. Rj.

mōmački, *adj.* Rj. *što pripada momcima ili momku kojemu god*. — 1) *Junglings-, juvenilis*. Rj. *što pripada momcima, mladici, mladim ljudima*: I danas su onamo još najobičnije *momačke igre*: metanje kamena, skakanje, rvanje, i gagjanje u nišan. Danica 2, 106. Dovedu ih *na majke momučke zatirača* u po dne. Jer. 15, 8. — 2) *kao mjesto momkov, što pripada momku, mladencu, mladoženji, ženiku. isp. djevojački i djevojin. U Srbiji dobjeglica dođe upravo momku u kuću. pa je onda ovedu u kakvu kuću momačkom rodu*. Rj. 124a. Otunčari ne smiju ići s djevojkom *momački kući*. Rj. 477a. Podje odregjeni dan da djevojački otac odgovori *ocu momačkome*. Kov. 44. Žena koja je naprijed *ušla*, poljubi prvo djevojačkog oca i mater u ruku, pa onda mo-

mačkog oca i mater . . . Djevojka poljubi u ruku najprije *momkove* starije pa onda svoje. Živ. 303. — 2) *Burschen-, Knappen-, puerorum*. Rj. *što pripada momcima (čovječima, kalfama, mladincima)*. — 3) *plivati momački*. Rj. *utr*.

mōmak, mōmka, *m. (voc. mōmče, pl. mōmci, mōmci, momāka)*. Rj. *dem. mōmčić, mōmče, mōmčuljak, augm. mōmčina, mōmčekanja, roll. mōmčad, mōmčadija*. — 1) *der Jüngling, Bursche, juvenis*. Rj. *mlad čovjek, ridi djetić 3, mladić, gjerz.* Danju je bio prsten a noću *lep momak*. Npr. 39. *Momku* kakom, koji stoji kod kola. *Momče*, perjanice, ne stoj, ne pozleđaj. Npj. 1, 108. Zaš' običaj u tebi postade, *mladi momci* da ljub' udovice, stari stari ljepi djevojke? 1, 320. — 2) *der Knappe, Knecht, puer, vobis*: kumovski *momak*: Kara-Gjorgijjini *momci*. Rj. *kao sluga, vajnik, mladji, ridi i čirak 2, djetić 5*. Ali se ovaj (derberin) učini bolestan pa poslje *svoga momka*. Npr. 150. *Moji momci*, lavi odabrani! jaš' te konje, hajte u Lješnicu. Npj. 4, 251. Reče . . . *momku svojemu* koji mu nošase oružje. Sam. 1, 11, 1.

mōmaštvo, *n. der Burschenstand, famulatus, militiu*: otišao u *momštro*. Rj. *što stoji pred i mjesto 5 (mōmačtvo, 6 pred t. prava se u 3 isp. slov. stanje momačko*. — Milan uzme Miloša k sebi u *momštro*. Miloš 44. Gjorgijjević *dođe u momštro* Miloševu bratu. 48. Koli se (Blagoje) uz bunu Adži-Prodanovu predao Milošu, i po tom kod njega u *momštro stao*. 180.

mōmčad, mōmčadija, *f. (coll.) die Burschen, pueri, juvenes*. Rj. *jedno od mōmčadi momak*. Djevojke *otimaju* ponajviše *mōmčad* koja *nemaju* roditelja, ili ako ih imaju, a oni ih ne slušaju. Rj. 477a. Postave na drugoj (sofrit) djeticija i *mōmčadima* koja *rade* u polju. Rj. 713a. Kaluzjer sa svojom *mōmčadi* preveze roblje na levu stranu Morave. Miloš 93. Govori . . . *mōmčadima* kao braći. Tim. 1, 5, 1 (obseera *juvenes* . . . *ermahne die Jüngeren*, za *nast.* u *mōmčadija ridi* Arapija).

mōmče, mōmčeta, *n. das Burschlein, adulescentulus*: Mōmče mi promče kroz selo. Rj. *dem. od momak, ridi mōmčić, mōmčuljak*. — Čirica, *mōmče* koje je u službi kod kaka go-podina. Rj. 760b. Ni Danila može umiriti, jer je *mōmče* vrlo *ugrijano*. Npj. 5, 22. Ondje bijaše s nama *mōmče Čerčje*. Mojs. 1, 41, 12.

mōmčekanja, *f. augm. od momak*. Rj. *vidi mōmčina*. — *augm. s tukim nast.* Srbekanja, Starčekanja, *isp. i Turčekanja*.

mōmčenje, *n. verb. od momčiti se*. Rj. *radnja kojom se tko momči*.

mōmčić, *m. dem. od momak (ef. deklit. Rj.⁵)*. Rj. *vidi mōmče, mōmčuljak*. — Njegov sin, *mōmčić* od desetlet *petnaest godina*, išao pored njega. Danica 3, 235. Kao *mlad mōmčić* obnuće se od gjavolstva u djevojačke haljine. 4, 8.

Mōmčil, Mōmčilo, *m.* ime muško. *Momčil* ima konja Jabučila. Rj. — *Momčil, Mōmčilo* (osn. u *momak*). Osn. 124. *isp. Momir, za nast. isp. Mojsil, Mojsilo*.

mōmčina, *f. ridi mōmčekanja. Rj. augm. od momak. — isp. izjikelā (reoma ridi mōmak)*.

mōmčiti se, čim se, *v. v. impf. sich als ein momak betragen, affecto statum 703 momak*. Rj. *graditi se momak*.

mōmčuljak, mōmčuljka, *m. dem. od mōmče*. Rj. — *tukva dem. kod brčuljak*.

mōmčica, *f.* — 1) *dem. od mōma*. Rj. — 2) (u C. G.) *ridi djevojka*. Rj. — 3) (u Crmnici) *ridi sluškinja*. Rj. *ridi i momkinja*.

Mōmir, *m.* ime muško. Rj. — *Momir* (osn. u *moma*, od koje je i *momak*). Osn. 113. *isp. Mōmčil, Mōmčilo*.

mōmkinja, *f.* (u Imoska) *ridi sluškinja, ef. mōma*. Rj. *ridi i mōmčica 3, služavka, riba*.

mōmkov, *adj. des momak, juvenis, pueri*. Rj. *što pripada momku*. — Djevojka poljubi u ruku najprije

stanje pa onda svoje. Živ. 303. isp. m. n. 8. 17.

momkóvânje, *n. der Junglingsstand, adolescentia, status puerilis*. Rj. *verb.* od momkovati. stanje koje ima kad tko momkuje.

momkóvati, momkujem, *v. impf. cin momak sein, sich puerilis, puer, miles*. Rj. *biti momak*.

mónarab, **mónarh**, monárha, *n. der Monarch, Monarch*. — Onaj se zove vladalac, gospodar, monarh, samodržac. Pripr. 63. za carske monarab, monarh

isp. patrijarah (Daničić, patrijarahu) (Vuk), isp. agent, monárhija, *f. monarchia*: Kad samo jedan vlada, zove se monarhija. Pripr. 71.

monárhinja, *f. claudia monarchijska; die Monarchin*. — Knjaz Dolgorukov, Monarhinja želi pravoslavna, da... Štep. mal. 128. za nast. isp. herceginja, knezinja.

mónastir, *m. monasterium, монастырь, münastir, nünastir*. isp. kloštar. Bolan mi Marko dogje u našem monastiru, i on mi je preminuo u našem monastiru. HNpj. 2. 210. Sadašnjemu nastojatelju monastira Feneka posvećena. Spisi 1. 3. U Fruškogorskom Monastiru Sísatovu 20ga marta 1816. 1. 97.

monastirić, *m. dem. od monastir, vidi manastirić*.

monastirina, *f. ugm. od monastir, vidi manastirina*.

monastiríšte, *n. mjesto gdje je nekad bio monastir, vidi manastiríšte*.

monástirski, *adj. coenobii, ad coenobium spectans, stilli, što pripada monastiru, vidi manastirski*.

1. mór, *m. das Sterben, obitus*: Gje je tor, tu je mór. Rj. kao umiranje. — *kor. kuga i umrijeti*. isp. Osn. 24. isp. pomor, kozomor, mišomor.

2. mór, *adj. indel. dunkelblau, fuscoceruleus, cf. plav*. Koji nosi mór dolanu. Mór dolanu na grbava legja. Rj. mórast (osn. u tugjem adj. koji se u nas ne mijenja po padežima: mór moro erm). Osn. 215. Tal. mórò crnac: po tome je mór, mórast ugazit, zagazit, isp. mormeneviš. U ugazitoplacnim (mor) čohanim čakširama, u gječermi... Danica 2. 105.

móra, *f. Alpdrücken, die Trate, asthma nocturnum*. Rj.³⁾ ephialtes, incubus. Gdje koji pripovijedaju da je móra vjestica koja ljude noću u spavanju prátokaje i ošhanje im zaustavlja... i davi... nekakvoza čorjeka tako morila móra da već najposlije nije mogao zaspati... kako bi sklopio oči, odmah móra na nj... Kako zaspi, odmah ga móra prítisni... cf. vada 3. Rj. — *kor. koju je moriti*. isp. Korijeni 160. isp. kujómora, ljudómora.

mórac, móra, *m. (u Dubr.) vidi čurak*. Rj. *vidi i budac, i sun, ondje*. — *morac* (mislim da je od osnove koja je u mora. Osn. 341.

mórač, mórača, *m. Funicul feniculum officinale*. All. Rj.³⁾ Ja sam u Srbiji mórač čuo samo u sramotnijem poslovičama i pripjčvkama, ali u Paštrovićima i u Crnoj Gori raste i kula se s mesom i sa slaninom. Rj. biljka, vidi motrika.

Mórača, *f. 1)* — rijeka koja izvire iz planine Javorja i kod Žabljaka utječe u Skadarsko jezero. Rj. — *2)* Mórača gornja i donja. Umgegend von Mórača: To je šalje u Móraču gornja. Rj. kraj na rijeci Mórači: Nikodime pope Dragoviću! Pokupi mi obije Mórače. Npj. 1. 418. — *3)* namastir u donjoj Mórači. Rj.

Móračanin, *m. (pl. Móračani) Einer von Mórača*. Rj. čorjek iz Mórače.

Mórački, *adj. von Mórača*: Pa odoše uz Móračke strane. Rj. što pripada Mórači.

móral, mórala, *m. die Moral, moralis doctrina, b. 1)* To je mór! Nov. Srb. 1817. 472. Niš zna, što je mór! ni šid. 1817. 510.

móralan, móralna, *adj. što pripada moralu, moralis, moralis*: Kuka i motika, ... Tako se to

sad uz riječ govori i za druge bolesti, a kašto i za moralne pogriješke... Posl. 163. Rgja... u moralnomu smišlu. Pis. 41. Bijeljati se... u prenesenom smišlu o moralnoj čistoti. Daničić, ARj. 235b.

móralisânje, *n. verb. od moralisati, radnja kajom tko moralíše; das Moralísiren*. — Ti se možeš začuditi, čitajući ovo moralísanje. Zlos. 96.

móralísati, morálisem, *v. impf. govoriti, raspravljati o moralu, učitivajati koga na moralan život; moralísiren, potrditi u verb. moralísanje*.

móralnósti, móralnosti, *f. osobina onoga što je moralno*. — Srećni dokaz zrelije dečine svesti i jače njihove moralnosti. Zlos. 202.

móranje, *n. (u vojv.) das Mass, necessitas*: ako ne će sam (od svoje volje), a on hoće pod moranje (u Srbiji bi kazali: hoće ako mu se i ne će). Rj. *verb.* od morati. stanje koje bira, kad tko što mora. — Da ne teramo nikoga ni pruta jednoga da donese pod moranje. Ko hoće drage volje — dobro. Zim. 18.

móranst, *adj. vidi mór*. Rj. ugazit, zagazit, ugazitoplacnim. — Dade njemu morastu malutu. HNpj. 3. 325.

móratí, móram, *v. impf. (u vojv. a u Srbiji, u Bosni i u Hercegovini) se mjesto moru: valja, treba, n. p. valja mi ići, treba ići; treba da bude i t. d.) müssen, oportet me, cogor*. Rj. *v. pf. slož. primóratí, v. impf. slož. primorávati*. — Što pan prosi, selo musu (u Bačkoj), *er muss, debet*. Rj. 375b. Ovo je upravo Slovačka poslovičica, ali se u vojvodstvu može čuti i od naših ljudi, i znači: što spahija moli, ono selo mora činiti. Posl. 359. Onda zlo po otmicare: moraju ležati u apsu i plavati globu. Rj. 477a. Gdje bi se bukacije same od sebe otvorile, ondje mora biti raskovnik. Rj. 638b. Čudo. 2) kao bijeda ili nesreća, čemu se ljudi čuditi moraju. Rj. 829b. Onda će joj se pola greha oprostiti, i ne će više morati na ovaj svet dolaziti. Npr. 84. Zaista moramo bar za ovu najmlagju sestru znati, kud je dajemo. 186. Mora okusiti kao kučka sićana. Posl. 182. Te donesi blago Nemanjica... pa ih opet moraš donijeti. Npj. 4. 105. Koji štogod od Slavenske istorije npravo poznaje, onaj mora znati da su Srbi s tjem imenom u naše zemlje došli. Kov. 8. Morao je biti nekakov vjetrenjak i budala. Nov. Srb. 1817. 485. Ovo je Janko Mitrović... i morao je živjeti oko polovine XVII. vijeka. Npj. 3. 107 (Vuk). U petoj knjizi... moraću i o njemu govoriti. Npj. 4. XI. Unutrašnji (je) red po dalmatinskim opštinama bio jednak: po tome kakogod sam narod tako i vlada moraću u njima biti jednaka. DM. 329. sa se, *pass.*: Što visi, nek otpada. (Što se moru činiti nek se čini, kako je moguće). Posl. 353. Što su Srbi prema njemu zaista bili svi prostaci, i njemu su se mnoge njihove uredbe morale varvarske činiti. Sovj. 26.

1. Mórava, *f.* — *1)* voda što teče kroz Srbiju i utječe u Dunavo kod Kulića niže Smedereva. Rj. isp. Moravica. — *2)* die Umgegend der Morava: Odvirgoze Gružu i Moravu. Rj. kraj na Moravi. — imena vodama, mjestima, i t. d. s takrim nast. kod Bregava.

2. Mórava, *f.* ime žensko. Rj. — imenu ženska s takim nast. kod Gospava.

Móráveci, Móräváci, *m. pl. namastir u Srbiji: Morarcima* erkvi dopadoše i tu adži-Gjeru pogubiše. Rj.

Móravica, *f.* južna Morava, koja se niže Karanovca sastaje s Ibrom: Niz Bjelicu i niz Moravicu. Rj.

1. móre, *n.* Rj. ugm. morina. — *1)* das Meer, mare. Rj. Bući more. Rj. 50b. Dobročani gotovo svi žive od mora (t. j. od putovanja i trgovanja po moru). Rj. 126a. Il se sinje more zanjhalo. Rj. 186b. On se navće na more i pogje morem putovati. Npr. 236. More nevjerio polje. Posl. 182. Crni vrane preletio preko moru duževogu. Npj. 1. 95. Čak zaletu preko

mora čarnog. 1. 163. Daleko je dvor od polja *rad' prostrana slana mora!* 1. 191. Pale su patke u *slano more.* 1. 318. B'jelila Mare darove *na relju v'jeku na more,* utopi prsten u *more.* 1. 383. Lepo nas je Erecg darivao: tvome bratu grunju od sto lista, uzrasla je *mora na izvoru,* a sazrela suneu na istoku. 1. 551. Ukraj *sinjeg mora debeloga.* 2. 386. *V'rc'li se u more debelo.* 3. 59. Ja Limune, *od mora trigorče!* 3. 451. No podiže silnovitu vojsku, jednu posla *morem širokijem.* 5. 200. I odoše *morem dubakijem.* 5. 289. Pak sagjose niz Krstac planinu na pogledu *mora velikoga.* 5. 289. Ponude mi svake donijeti: *s mora voća,* smokve iz Mostara. Here. 217. Gdjekoji se *zavezu u more,* pa po deset godina kući ne dogju. Kov. 49. Bezbožnici su kao *more uskolebano,* koje se ne može umiriti. 57. 20. — 2) (u Dubr.) *das Meerwasser, aqua marina:* donesi mi *mora* da se okupam: popij jednu *času mora;* *more* se ne može piti. Rj. *morska voda.* — U njegov sud *da naližu mora . . .* nego si mi doneo *morsku vodu.* Npr. 242.

2. möre! *interj.* ovom se riječi pokazuje kao neko starješinstvo (kao malo manje nego sa *brč*). Kad kaže jednak jednake *more!* onda gdjekoji (osobito djeca i momčad) odgovori: »More ti do koljena, a guzica do ushju«. A kad reče mlagji starijemu *more!* onda onaj pita: »Ko je tvoj *more?* pa hoće onoga šakom za vrat. *More,* Marko! ne ori dramova. *More* Turci! ne gaz'te oranja. Rj. *isp. mori.* — Car Trojan odmah dozove onoga berberskoga momka, pa ga zapita: *More* šta si ti oglasio narodu za mene? Npr. 151. Miloš poviče: »Držite, *more,* to je paša, ali nemojte da ga ubijete, nego živa da uhvatimo«. Miloš 116.

morekânje, *n. das more-sagen, usurpatio vocabuli more.* Rj. *verb. od morekati se radnja kojom se tko moreka.*

morekati se, *morekâm, se, v. r. impf. more-sagen, usurpo vocabulum more.* Rj. *gororiti möre!*

mörenje, *n. Rj. verb. od moriti.* — 1) *radnja kojom tko mori (ubija) koga* (das Töden, trucidatio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko mori (trudi) koga* (das Ermüden, defatigatio. Rj.).

mörēs, *mörē, cf. moći.* Rj. *mögu, mörēs, mörē, mörēmo* i t. d. i *mögü, möžēs, möžē* i t. d. *primjeri kod moći.*

möresa. *f. (u Grblju) ime kozi.* Rj. — *möresa* (osn. može biti u *mor*). Osn. 360. *riječi s takvim nast. kod brnješa.*

möri, pripijeva se u pjesmama po istočnijem krajevima, *cf. more:* Idi reci jedna, tvojoj majci, idi reci tužna, *mori,* tvojoj majci. Slavuj pile, *mori,* ne poj rano. Ej Nedeljo, *mori,* dilhero. Rj.

mörija, *f. (st.) vidi kuga:* Kad *mörija* Mostar pomorila. Rj. *vidi i čuma.* — Ja Bog *pušću od sebe moriju,* te pomori devet milih brata. Npj. 2. 39. Id odatle, *od Boga morijo,* devet si mi sina *umorila.* 2. 42. Jer ću poslati *moriju* na Misir, *koja će im pomoriti* prvence sinove! Pripr. bibl. 42. *od korijena od koga je i moriti.* Korijeni 160. *riječi s takvim nast. kod letija.*

mörina, *f. (u Dubr.) augm. od more.* Rj. *takva augm. kod bardačina.*

Möris, *m. die Marosch, Marisus.* Rj. *voda u Ugarskoj. imenu s takvim nast. kod Bjelja.* — Rano rane sedam devojaka, da zahite vode na *Mörisu.* Npj. 2. 639.

möriti, *rim, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-moriti,* od-, po-, s-, sa-, u-; iznemoriti se. *v. impf. slož. odmarati.* — 1) *töden, interimo.* Rj. ubijati 2. — Tušiti *čauru* od svilenih buba t. j. *moriti* (u vrućoj peći). Rj. 758a. Što se ono Travnik zamaglio? ili gori, il' ga *kuga mori?* Npj. 1. 485. Svaki Srbini *mori po Turčina,* a Srbina po dvadest Turaka. 4. 174. Ako li *duhom poslove tjelesne morite,* življećete. Rim. 8. 13 (*mortificare, ertöden*). Za to posla na njih lavove, koji ih eto *more.* Car. II. 17. 26. Ja ću podignuti na

Vavilon . . . *vjetar koji mori.* Jer. 51. 1. — 2) *ermüden, fatigo.* Rj. truditi 1. *činiti da bude tko umoran, trudan.* — Oj san me lomi, san me *mori,* san zaspat' ne mogu. Npj. 1. 378. *što se može dodati i ovaj primjer:* Mori me ljutina, *Sodabrennen.* Rj. 339b. Nije mene sunce obrvalo lov loveći gori po zelenoj, neg me *mori* kraljica Budinska, ljepa ti je, milosna moj dundo! da bi meni Bog i sreća dala, da mi bude moja vjerenica. HNpj. 2. 303. *su se, refleks.:* Lajav (jezik) što više zbori, *manje se mori.* Post. 165. Trčie i ne snstajni, hode i *ne more se.* Is. 40. 31. *isp. su-stajati, utrgjivati se.*

Mörlák. *Morlák, m. cf. Vlah.* Rj. — U Dalmaciji gragjani i varošani i ostrvljani zovu *Ulahom* svakoga seljaka sa suhe zemlje, koje mu drago vjere, i što se našijem jezikom onamo zove *Vlah,* ono se Talijanskijem i po ovome Njemačkijem zove *Morlak* (Morlacco). Rj. 68a. Jer su Mlečići . . . postavili ga serdarom *nad morlacima.* Npj. 3. 107 (Vuk).

mörmeneviš,* *adj. indecl. violett, violaceus, cf. ljubičast:* Na njemu je *mörmeneviš* dolama. Rj. *isp. mör,* morast, meneviš.* — *mörmeneviš, morast, plav.* Npj. 1. 316.

mörnär, *mornára, m. Stulli. vidi marnar.* — Kud *mornari* brođuju i putnici putnja. HNpj. 1. 6.

mornárev, mornárov, adj. *Stulli. što pripada mornaru.*

mörnárski, adj. *Stulli. što pripada mornarima.*

mörnársivo, n. naucae manus. *Stulli. služba mornarska.*

moróklinac, *moróklina, m. klinac* kojim se šina prikiva. Rj. — Tamna je prva pola u *moró-klinac.* Osn. 337.

morókvaša, f. (u vojv.) u kola, der Deckel, munimentum axis. Rj. — *tuđa riječ morókvaša.* Osn. 58.

moróvrán, m. biće neka ptica. D'Post. XIV. K'o *moróvrán* na kamenu. 45. *isp. gal'dvrán, vrana crna kao garrán.* Rj. 82b.

mörški, adj. Meer-, See-, marinus. Rj. *što pripada moru, isp. pomorski.* — Suho (*morsko*) *grožđe* (krapno) i sitno. Rj. 103a. Postavljene *morskom dirletjinom.* Rj. 118b. *Morska kokoš, f. das Perihuhn, numida meleagris.* Rj. 368b (*ptica*). *Morska repa, f. Art Kartoffel-ähnliche Pflanze (helianthus tuberosus L. Rj. 3).* *Morska repa* raste u visinu vrlo visoka, a u zemlji ima kao krompire, koji se jedu nekuvani i vrlo su vodeni. Rj. 368b. *Morska seinja, f. (u Dubr.) der Delphin. Tummel, delphinus (delpnis L. Rj. 3) cf. pliskavica.* Rj. 368b (*morska životinja*). *Morski ro, Morsko tele, n. Meerkalb (Robbe; Seehund Rj. 3), ritulus marinus (phoca ritulina L. Rj. 3).* Rj. 368b. Ukljeva se suha prodaje u Kotor i odande *na morske luge.* Rj. 777a. Nego si mi doneo *morsku vodu.* Npr. 242. Tako te ne proždrla *pučina morska!* Post. 299. U kajpi *morski staric* ne poje. D'Post. 140. Tvoje su oči *morske trujine,* a ja sam junak *morski trgovac.* Npj. 1. 324. A jesu li izišli svatovi, hoće P' brate, u *morsku otoku.* 3. 153. Te mu jedno veće donese naj-ljepšega *morskog eina,* pa se dobro napije. Danica 5. 93. Voda koja sa velikom lukom pada u *zabir mörški.* Pis. 80. Dokle je god zemlja tako bila, moglo je biti samo *morske životinje i morskoga bića.* Pripr. 109. Svi će *knezovi mörški* sići s prijestola svojih. Jezek. 26. 16.

mortúbaka, f. (u Grblju) nekaka tikva, bundeva, eine Art Kürbiss, cucurbita quachum: tikva mortu-baka. Rj.

mörüna, f. der Hausen, accipenser huso Linn. Rj. *riba, dem. morunica.* — Garda, zagrada u Danavu gdje se *morüne* hrataju. Rj. 83a. Kesega pobije cijenu *morüni.* Post. 133.

mörünica, f. dem. od morüna. Rj.

mörünji, adj. Hausen-, husonis. Rj. *što pripada morüni, morünama.*

Möska, *f.* a O. G. *vidi* Moskva: Pa on dogje *mašino Moske ravne*, Rj.

Möskälj, *Möskälja*, *m.* *vidi* Moskov, Rj. *vidi* i Rus. — *uoca s takim nast. kod* Dragalj.

moskani, *adj.* *Muskat-, moschatus.* — Orašac *moskani*, Rj. 467b.

Mösköy, *Mösköya*, *m.* *der Russe (Moskoviter), Russus*, Rj. Rus. Moskalj. — Bratko, (ovo se ovako pjeva misleći da bi ovako *Moskor* kazaol), Rj. 40b.

Möskövjia, *f.* *vidi* Moskov-ka: Polećela dva vrana gavrana od Ozije preko *Moskovije*, Rj. *vidi* i Rusija.

Möskövit, *m.*: Prijatelju *Moskovit* Jovanu, Rj.

mosköviti, *vim. v. impf.* — **1)** *russisiren, facio esse Russum*, Rj. činiti da bude tko Moskov, Rus. *vidi* rusiti, *v. pf. slož.* pomosköviti (i se). — **2)** *mosköviti se, v. r. impf. russisiren, russizo*, Rj. *postojati Moskor, Rus.*

moskövljenje, *n.* *das Russisiren*, Rj. *verb.* od 1) moskoviti, 2) moskoviti se. — **1)** *radnja kojom tko moskovi koga*. — **2)** *stanje koje biva, kad se tko moskovi.*

Möskövljev, *adj.* *des Moskov, Russi*, Rj. *što pripada Moskoru*, *adj. s takim nast. kod* birovljev.

Möskovskā, *f.* *adj. Russland, Russia*, Rj. t. j. zemlja, *vidi* Moskovija, Rusija.

Möskovski, *adj. russisch, russicus*, Rj. *što pripada Moskri i Moskoviji, Rusiji*: Kakvi su mu dari dopanili od velikog cara *Moskovskoga*; ne bi li ga tkogodj naučio, šta će poslati u zemlju *Moskovsku*, Npj. 3, 79.

Möska, *f.* *Moskau, Moscoria*, Rj. *vidi* Moska.

Möslavina, *f.* u Hrvatskoj, na Slavonskoj granici, nekoliko sela i tri gradića, *civ. Gegend in Kroatien*, Rj. *kraj u Hrv.*

mösni, *adj.* mostina zastava, most(tini) potpor, Stulli. *što pripada mostu, Brücken-, pontis, mostini, osn.* u most; t *pred* n *otpada*. — **Mösni Stijena**, *f.* izmegju Kablara i Ovcara pod namastirom Blagovještenijem usred Morave veliki stanae (preko kojega je po svoj prilici negda most bio ondje), Rj. 369a.

mösnića, *f.* — **1)** *masna daska, daska na mostu*, govori se u Hrv. — **2)** *metnu ljudi preko kakvog potoka brvno ili dasku za prijelaz, i to zovu mösnićom*, J. Bogdanović, *vidi* brvina, i *syn. ondje*.

Mösor, *m.* velika kamenita planina u Dalmatinskom primorju izmegju rijeke Zrnovnice i Cetine, Rj.

möst, *mösta*, *m.* (*loc. möstu*). — **1)** *die Brücke, pons, cf. čuprija*, Rj. *dem. möstae, möstie*. — *Graditi*, n. p. opanke, kuću, erkvu, *most*, gusle, gadlje, sedlo, i t. d. Rj. 97b. *Oklo n mosta*, *der Bogen, arcus*, Rj. 454a. *Premostiti, prijeći vodu mostom*, Rj. 576a. *I načini na Dravi möstove*, te preveze ubojne topove, Npj. 3, 46. *Kad dogjoše mostu velikomu... ne da Turcin na most nagaziti*, 4, 338. *Bog te sačuvao popuzljica mosta*, Kov. 127. *Prešavši Drinu na Vranjevu, gdje je most bio namješten*, Sovj. 66. *Da se pokrvari most, koji je bio na laggama*, Žitije 39. — **2)** *vidi* stube, i *syn. ondje, ponajviše u pl.* — *Niz möstove do gavrana sigje*, pojava ga, ode niz rudine, HNpj. 4, 90. *Kad uzije uz tri mosta kuli, te unigje u halvat-odaju*, 4, 100. *Dok u dvore uz möstovi uzje*, 4, 578.

möstae, *mösca*, *m.* *dem. od* most, Stulli. *vidi* möstie, čuprija.

Möstär, *Möstära*, *m.* varoš u Hercegovini, Rj. — *osn. u most*, Osn. 115.

Möstärae, *Möstära*, *Möstäranin*, *Möstärlija*, *m.* ovjek iz Mostara: *Möstäranu* do mora junake, Na *Möstäru* do mora junake, Rj.

Möstärski, *adj. von Mostar*, Rj. *što pripada Mostaru*.

möstie, *m.* *dem. od* most, Stulli. *vidi* möstae, čuprija.

möstiti, *süm, v. impf. pontem construere*, Stulli.

most graditi (kome), *v. pf. slož.* pod-mostiti, pre-, u- — *sa se, pass.*: Nili se mora mostiti, Zim. 199 (*za značenje (sp. umostiti = ugoditi)*).

möstovina, *f.* portorium (*pro ponte transeundo*), Stulli. *plata što se daje za prelazjenje ili prevoženje mosta*. — *za uast, isp.* birovinna (*što se god popu daje*), popöovina (*što i birovinna*).

mösür, *m.* (*loc. mösuru*), Rj. *dem.* mosurić. — **1)** *velika cijev drvna, što žene na nju motaju pregju (kad hoće da smuju)*, *cf. kalem*, Rj. — **2)** (u Boei u Novome) kukuruzni klip (a obijen kukuruz zove se furmetin, urmetin, rümetin), Rj. *syn. kod* klas 2. — *mosur* (turski *masura*), Osn. 112.

mosürić, *m.* *dem. od* mosur, Rj. — *Jumak, kao mali mosurić* na čemu se zlato i svila prodaje, Rj. 256a.

mösürina, *f.* (u Boei) *vidi* ovršina, Rj. *kukuruzna resa*, *vidi* klas 4.

möšćenje, *n.* *verb. od* mostiti, *radnja kojom tko mosti*.

möšket, *m.* (u Dubr.) *Art Zucibelgewächs, bulbos rotatum cibus (muscari moschatum Willd. Rj.³) Rj. biljka*.

möšljīn, *möšljina*, *m.* (oko Kninja) *vidi* trnokop, Rj. *vidi* i budak, i *syn. ondje*. — *Tugja*, Osn. 151.

möšnje, *möšanja*, *f.* *pl. der Hოდенuck, serotum*, Rj. *u čemu su mada, vidit* život 2. *dem.* mošnjice. — *Kara-Gjorgijije pucao na nj* (na Mladena) ... i rani ga u mošnje, Sovj. 31.

möšnjice, *f.* *pl. dem. od* mošnje, Rj. — *Ako žena pruživši ruku svoju uhvatila bi ga (čovjeka) za möšnjice, odsijeci jej ruku*, Mojs. V. 25, 11. *vidi* kesica 2 (*u djetetu*).

Möšonj, *m.* *die Stadt Wieselburg in Ungarn*, Rj. *caroš u Ugarskoj*.

moštānica, *f.* *vidi* brvina, Rj. i *syn. ondje*, *daska ili greda, što se metne preko vode, da samo ljudi mogu prelaziti*. — *od* osn. koja je u *most*, Osn. 330.

möšti, *möšti*, *f.* *pl. die Reliquien (Gebeine) der Heiligen, sanctorum reliquia (ossa)*, *ef. moći*, Rj. *iz crkvenoga jezika nješto moći*, *f. pl. ostuei od sretaca, njihova tjelasa, kosti, i t. d.* — *Prostoti se vrlo dobro dopao Dositije vićenai na kalugjere... na möšti svete*, Pis. 70. *Stefan dobi vremena pozvati šavu s möštinu očunjem... Möšti Simeunove položise u crkvi studeničkoj*, DM. 20.

Motāica, *f.* planina na desnom brijegu Save više Broda, *Name cines Berges*, Rj. *vidi* Motajica.

Motājica, *f.* *vidi* Motāica. — *Motājicu* (*od* osn. koja je u *motati*), Osn. 322.

mötānje, *n.* *das Haspeln, ductio florum in rhombum*, Rj. *verb. od* motati, *radnja kojom tko mota što*.

mötati, *tām, v. impf. haspeln, duco fila in rhombum*, Rj. *v. pf. slož.* na-motati, o-, ob-, od-, raz-, s-, u-, za-; *pres. v. impf. slož.* na-motāvati, o-, ob-, od-, raz-, s-, u-, za-. — *S druge strane konci nemotani*, Rj. 417a. *Ja ću kugljaju uzimati u usta i žvatati pa će se na moje uho pomoliti žica, a ti uhvati pa odmah motaj na kokošku*, Npr. 126.

mötāieca, *f.* *dem. od* motika, Rj.

mötāieci, *adj.* n. p. uši, držalica, *der Haue, ligonis*, Rj. *što pripada motici*. — *Ako ue ćeš popiti, nemoao se čim pokriti... neg' te žena bnbala, da bi čim, neg' ničim, već držalom mötāieci*, Npj. 1, 89.

mötika, *f.* (*pl. gen. mötkā*) *die Haeke, Haue, ligo*, *cf. capa*, Rj. *vidi* bosanka 2. *dem.* mötāieca. — *Zaglariti* n. p. sjekiru, *motiku*, Rj. 169a. *Zanuditi* n. p. sjekiru, *motiku*, Rj. 185b. *Čokot* (300 krga u *jednu motiku*), Rj. 300b. *Uzme svoju kljuku i motiku... te uložii da kopa zemlju*, Npr. 99. *Kad ustane kuka i motika* (diče Turkom po Mediji muka), Posl. 122. *Ko se motikom ne nabusa ta se kruha ne nakusa*, 154. *Motika* i lopata (n. p. izljećieće ga ili odućiti oda šta), 182. *Pokuj njima krive kosijere, i daj njima lagane motike*, Npj. 2, 370.

motikva, *f.* die Auflösung des Räthfels, motika und tikva auf einmal zu sagen: A. Reci mi u jedan put tikva i motika. B. Motikva. Rj.

motka, *f.* — 1) die Stange, pertica. Rj. dem. motiča. za augm. isp. močuga. — Abrarnica, obrarnica, kolac ili motka na čemu dvojica što nose megju sobom. Rj. 1a. Vag, motka ili greda kojom se što diže. Rj. 51a. Kosor, na velikoj mači kao kosijer. Rj. 293a. Pomoćnica, 2) motka kojom se voz sijena odzgo pristisne pa se sveže. Rj. 538b. Pritka, motka što se udara u kućien graha pričanika. Rj. 600a. Šprulja, dugačka motka, kojom n. p. djeca mlade sa zemlje voće. Rj. 845b. — 2) vidi batina, i syn. ondje. — Džuruga, *f.* vidi motka, batina. Rj. 116a.

motčuruga, *f.* (u Srijemu) na kolu vodeničnome one motke za koje su pribijene lapacke. Rj. — od osn. od koje je motka. Osn. 367. riječi s takim nast. kod bjeluga.

motčivilo, *n.* Rj. dem. motčivoće. — 1) der Haspel, die Weife, rhombus. Rj. vidi ršak, vitao 2. — Motčivilo vilo, po gori se vilo, kući dolazilo, soli ne lizalo (čele). Rj. 62a. — 2) motčivilo pregje, t. j. sedum pasama, ein Stück Garn. Rj. — Paradžik pregje, t. j. motčivilo pregje. Rj. 489a. moto-vilo, prvaj poli korijen koji u motati, drugoj korijen koji je u viti. isp. Korijeni 157. 207.

motčivoće, *n.* dem. od motčivilo. Rj.

motčrenje, *n.* die Aufsicht, das Sehen auf etwas, inspectio. Rj. verb. od motriti. radnja kojom tko motri što.

motrika, *f.* (u Dubr.) der Meerfenchel, feniculum, cf. morač. Rj. biljka. — riječi s takim nast. kod aptika.

motriclae, mōtrioca, *m.* Stulli, koji motri. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

motriti, rīm, *v.* impf. zusehen, intuer. Rj. kao pomnjivo gledati. *v.* pf. slož. na-motriti, po-, pro-, raz-, s-, u-, za-, *v.* impf. slož. pro-matrati, raz-, s-. — Ko se ne da poznati, motri ga s kim se mijša. Posl. 154. Odakle je motrio i razgledao kako . . . Žitije 26. Oni motrihu na nječu. Luk. 14, 1. Kad se ona dugo moljaše pred Gospodom, Ilije motraše na usta njezina. Sam. I, 1, 12.

mōzak (mōzak), mōzga, *m.* — 1) das Hirn, cerebrum: Nije mu vrana mozak popila. Rj. vidi moždani. — Vrta mi se mozak. Rj. 77a. Zavrtio mi se mozak. Rj. 168a. Po mozgu ti tojaga! Posl. 254. Pa ih Bože sunce izgorelo, gorelo ih tri godine dana, dok uzare mozak u junaka. Npj. 2, 5. Zaista na svemu bijelom svijetu ne će se naći tako izgorco mozak, kao njegov što je. Danica 2, 137. Kogod ima zdrav ljudski mozak u glavi, onaj može videti. 5, 81. — 2) (u Dubr.) vidi moždina. Rj. mozak iz kostiju. — (k) stoji mjesto g; gen. mozga). Korijeni 168. za nast. isp. brizak (brizga), drozak (drozga).

mōzgača, *f.* bolest u mozgu. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. za nast. isp. ajgiraca.

mōzgānje, *n.* verb. od mozgati. radnja kojom tko mozga.

mōzgati, zgām, *v.* impf. kao mozgov. moždaninu raditi, mnogo promišljati; nachgrübeln, perscrutari. u Hrv. *v.* pf. promozgati.

mōžar, *m.* vidi mužar, prangija, taracka; der Toller, mortarium bellieum: Po kulama plunte možarovi. HNpj. 3, 415. On opali dva tanku možara. 4, 425. — od tugje riječi.

mōžda, (u vojv.) skraćeno mjesto: može biti da. Rj. vidi može da, odakle je mož' da, možda. — Ti prohodaj konja karavranca, možda ti je vodu zamahao. Rj. 182b. Vodi me sestri Ivinoj, ne bi P je mladnu video, mož' da će poći na susret. Npj. 1, 592. Onaj kom je nkradeno, žali na nekoga: i možda baš zna da je to lopov. Megj. 288. Možda će ih doneti ko da proda ili promeni. 294. Možda vi imate pravo. 306.

mōždāni, *m. pl.* — 1) (u Dubr.) das Hirn, cerebrum, cf. mozak 1. Rj. žd mjesto zž od zg. mozga. mozak. Korijeni 168. — Gjednu viuo zavrti moždane. Here. 220. — 2) vidi moždina, mozak 2. — Moždanik biće nazvan samo po tome što je u srijedi, kao u kosti moždani. Korijeni 168.

mōždānik, moždanika, *m.* onaj klin što drži naplatke jedan za drugi. Rj. — moždanik (biće nazvan samo po tome što je u srijedi, kao u kosti moždani). Korijeni 168.

mōždina, *f.* (augm. od mozak) mozak iz kostiju, das Knochenmark, medulla ossis. cf. mozak 2. Rj. vidi i moždani 2. — Muzlice su mu pune mljeka, i kosti su mu vlažne od moždina. Jov 21, 21.

mōžditi, dīm, *v.* impf. (u Hrv.) vidi muljati (grožzje). Rj. i syn. ondje. — značenje (korijenu) gnečiti, satirati: možditi, od korijena od kojega je mozak (značenje meku biti). Korijeni 168. *v.* pf. slož. smōžditi.

može da, u pjesmi skraćeno može biti da: Može da si našao devojku. Rj. vidi možda.

mōzgjēnje, *n.* vidi muljanje. Rj. verb. od možditi.

mračak, mračka, *m.* hyp. od mrak. Rj.

mračan, mračna (mračni), *adj.* finster, obscurus. Rj. što pripada mraku. — Ma se glasiš na četiri strane od istoka do mračna zapada. Npj. 5, 59. (Gospod) Od mraka načini oko sebe šator, od mračnih voda, oblaka vazdušnijeh. Sam. II, 22, 12. Spusti se mračan oblak. Prip. bibl. 43.

mračēnje, *n.* das Finsterwerden, obscuratio. Rj. verb. od 1) mračiti, 2) mračiti se. — 1) radnja kojom tko mrači što. — 2) stanje koje biva, kad se mrači.

mračiti, mračim, *v.* impf. — 1) što činiti da bude mračno, verfinstern, obscurare. Zli duh, koji mrači pomisli i muti misli. DP. 188. — 2) mračiti se, mračiti se, *v.* impf. finster werden, obscuror, tenebrae ingruunt. Rj. postaje mrak. — *v.* pf. slož. na-mračiti se, po-, su- (se), u- (se), za- (i se); posumračiti se, *v.* impf. slož. su-mračavati se, u-mračivati se, za-mračivati se. vidi i smreati se, smrkavati se, smrkivati se.

mrač, *m.* (loc. mračku), die Finsternuss, tenebrae. Rj. hyp. mračak. isp. smračina, sumračje, sumrak; mrklica; pomrčina 1. — Kokošinji mrak, kao očinja bolest. Rj. 284a. Kad ko putuje preko zemlje, on ide na konak u selo, gdje ga zastane mrak, pred najbolju kuću. Rj. 309a. Mrkli mrak. Rj. 371b. Evo ti svirala, pak joj nad glavom sviri od žraka do mraka. Npr. 115. U tom prispe i mrak. 133. Kad stigne mrak. 162. Kad se mrak uhrati. 187. Kad se mrak počne približavati. 188. Sunce zagje, mrak na zemlju pada. Npj. 1, 424. Udarivši se tu, bili su se od jutra do mraka. Danica 5, 44. Kojima se čuva mrak rječne tame. Jud. 13. od korijena od koga je i mrk. isp. Korijeni 164.

mrača, *f.* die kleinste Menge, drachma (?): nema ni mrake (ni malo. Posl. 204). Rj. najmanji dijel od čega. — biće prenjestanjem glasova postalo od drachma (drakma).

mračmōr, mračmora, *m.* kamen udaren u zemlju. cf. mermer. Rj. i kamen koji se latinski zove marmor (od čega je postao mramor prenjestanjem glasova). coll. mramorje. — Mramorom se mramorila a kamenom kamenila! Rj. 370a. Biješe Stijene . . . mjesto gdje se kopa bio mramor. Daničić, ARj. 293b. Preda mn . . . silu Božiju drvene gragje i mramora. Prip. bibl. 77.

mračmōrni, *adj.* marmoreus — drobnijem pločam mramorijem. Stulli, što pripada mramoru. vidi mermerli.

mračmōrēnje, *n.* Rj. verb. od 1) mramoriti, 2) mramoriti se. — 1) radnja kojom tko mramori što. — 2) stanje koje biva, kad se tko mramori (das zu mramor werden, zu marmoreum fieri. Rj.).

1. mramoriti, rīm, *v.* impf. (u pjesmi) plegen, curo: Mramori mi pretila gjočina i daji mu bjelice šenice.

Rj. — *Značenje* (korijenu) njegovati: *mramoriti*, Korijeni 163.

2. mramoriti se, rim se, v. r. *impf.* zu mramor werden, marmoreus fio: Mramorom se mramorila a kamenom kamenila. Rj. *postajati mramor*, v. *pf. slož.* smramoriti se.

mramorje, n. coll. od mramor: Sedlom bije o javorje, a kopitom o mramorje. A oko nje borje i mramorje. Da se bije more o mramorje. Rj. — Vidiš li ono onamo veliko brdo? A vidiš li ono silno mramorje povrh njega? ... što vidiš onamo dupke okamenjene (mladiće) rekao bi čovjek da je mramorje. Npr. 220. I sad stoji mramorije, koje je udarano na gorovima onijeh ljudi što ih je on pobijao. Npj. 4, 94 (Vuk).

mrašav, adj. masig im Gesichte, maculosus, verrucosus, Rj. u čega ima mrašā, n. p. mrašavo lice, isp. ospičav.

mrašē, mrašā, f. pl. Masen, maculae, verrucae, Rj. isp. ospice.

Mrata, m. hyp. od Mratin dan: Sveti Mrata snijeg za vrata. Rj. *upravo je hyp.* od Martin preumještenim glagolima.

mratinae, mratinea, m. *vidi* mratinčak. Rj. *čovjek koji slavi Mratin dan*. — za *nast.* isp. Inčinae, nikoljac.

Mratin dan, m. der Tag des heil. Martinus (11. Norembr.), dies S. Martino festus, Rj. dan sv. Mrate (Martina).

mratinski, adj. Rj. *što pripada Martinu dne*. — *Mratinske* duge noći. Rj. 370b. *Mratinske* poklade, f. pl. u C. G. božićne poklade, Rj. 370b.

mratinštāk, m. čovjek koji slavi Mratin dan, der den heil. Martinus zum Hauspatron hat, ctiens St. Martini, Rj. *vidi* mratinae. — osn. u *mratinski*. Osn. 267. *riječī s takim nast.* kod gjurjevštak.

mrašv, m. (pl. gen. mrašvi) die Ameise, formica, Rj. dem. mrašvac, mrašvič, hyp. mrašvak. — *Mraš* i čela uče kako se teče. Postl. 183. *Mraš* ljeti za zimu kupi. DPostl. 63. Na praznu guvnu nije *mrašī*. 66. Izmili jedna debela, dugačka zmijurina... *Nas podilačidu mrašī*. Megj. 279 (isp. mrašvac).

mrašvac, mrašvca, m. dem. od mrašv. Stulli. — Glas i pisak starcu bejaše takav, da sinovima *pagjaše mrašvac* uz kožu. Megj. 312 (isp. kod mrašv posljednji primjer).

mrašvak, mrašvka, m. hyp. od mrašv. Rj. — Samo sunce trepti kad ko zmiju bije, i raduje se govoreći: kako *maj mrašvak* aždaju bije! Postl. 274. Kada *mrašvak* more prgje, tad će ona u raj doći. Herc. 324.

mrašvār, mrašvāra, m. zelena tica, kao srednji golub velika, koja jede *mrašv*, pruživši svoj dugi jezik u mrašvinjak, pa na njega nakupivši puno *mrašvī*. *Art Vogel* (Spechte, Rj.³), avis quaedam (picus spec.; — oko Zadra: *Wendehals, junc torquilla* L. Rj.³), Rj.

mrašvič, m. nekakva trava: I bježeći *mrašvič* travu nagje. Rj. — osn. u *mrašv*. Osn. 353. *riječī s takvim nast.* kod branič.

mrašvič, m. dem. od mrašv. Rj.

mrašvinae, mrašvinea, m. trava, origanum, omītis, Stulli. *Croverth*, origanum vulgare L. isp. *vranilorka*, *vranilora* trava, *mrašvinea*. DARj. 847b.

mrašvinjāk, m. der Ameisenhaufe, werens formicinus, Rj. *mrašvinja gomila*, *vidi* mrginj 2. — *riječī s takvim nast.* kod krtinjak.

mrašvinji, adj. Ameisen-, formice, Rj. *što pripada mrašvī*, *mrašvinea*. — *takvu adj.* kod budinji.

mrašv, m. der Frost, geba: (kako mu to kaza, ili kako ga vidje) pade mu *mrašv* na obraz, t. j. zastidje se, poplaš se. Rj. — Sad bukve pucaju od *mrašva*. Rj. 37a. Golomrazina, *ričijeme* kad je *mrašv*, a nema kiše ni snijega. Rj. 93b. Mrazovnik, trava koja cvati u jesen (pred mrazovima). Rj. 370a. *Nikoljski mrazovič*. Rj. 421a. Oprlanuti, kad *opali mrašv* ili plamenjača što mlado. Rj. 165a. Zubato sunce (na mrazu

kad sunce sija pa je opet zima). Postl. 94. Kako je pas, skupivši se u klupko *na mrazu od zime*, rekao da druge zime ne će čekati bez kuće. XI. *Na velikome mrazu* pogje u Irnu... i ozebao ušavši u vruću sobu, ogluše u jedanput. Obit IV. Danju *me ubijaše* vrućina a noću mraz. Mojs. 1, 31, 40.

mrašziti, zim, v. *impf.* Rj. v. *pf. slož.* omražiti (i se), primražiti se, smrašziti. — **1)** koga s kim, kome, *verfeinden*, *inimicium reddo*. Rj. *činiti omražita*. — *Štaše mrašziti* materinu *zlatu* a onoga *čelebiju Imbra*. Npj. 1, 472. No počеше *mrašziti Gjorgjiju* i u knjaza njega opadati. 5, 54. — **2)** mrašziti se, zim se, v. r. *impf.* s kim, *sich mit jemand verfeinden*, *cum aliquo inimicitias suscipio*. Rj. *činiti se omražiti*. — Druga duša griješna, s *komšijom se mrašzila*. Npj. 1, 135. Ne *mrašzē* se *Mamuli* Lazaru. 5, 2. Ni jednome od ovih poglavica nije tako bilo za nevolju, da se na oči gled sad odmah *mrašvī ok toga s Crnim Gjorgjijem*, kao knezu Teodosiji. Danica 3, 217. *Te se ja ne bilh za oro morao mrašziti s ljudma*. Olg. na ut. 27.

mrašzava sēstria, f. (u Srijemu) die Herbstzeitlose, colechicum autumnale Linn. Rj. *biljka*, isp. mrazovae, mrazovnik.

mrašzovae, mrašzovca, m. (u Baranji) *vidi* mrazovnik. Rj. *trava koja cvati u jesen (pred mrazovima) po livadama*, isp. mrazova sēstria.

mrašzovit, adj. n. p. zima, kalt, frigidus, z. B. Winter, Rj. *što je puno mraza, studeno*. — *riječī s takim nast.* kod barvit.

mrašzovnik, m. (u Baranji) trava koja cvati u jesen (pred mrazovima) po livadama; cvijet joj je kao u lala ili u liljana. plavetnikast i crvenkast, a korijen kao glavica luka, erinom korom obrastao, a iznutra kao prijesan kesten; gdje koji ovaj korijen suh i utučen piju u ernom vinu od srdobolje. Rj. *vidi* mrazovae, isp. mrazova sēstria.

mrašženje, n. das Verfeinden, inimicitiarum susceptio aut excitatio. Rj. *verb.* od 1) mrašziti, 2) mrašziti se. — **1)** radnja kojom tko mrašvī koga s kim ili što kome. — **2)** radnja kojom se tko mrašvī s kim.

mrašžnja, f. die Verfeindung, inimicitiae susceptae aut excitatae. Rj. isp. mrašženje. — *riječī s takvim nast.* kod čežnja.

mrašcin, adj. von verrecktem Fieh, morticinus. Rj. *što pripada mrašcini*. — Oni jedu i *mrašcino*. Danica 2, 123. *Mrašcinoga* ili što raskine zvjerka, neka ne jede. Mojs. III. 22, 8. *adr.* kao *mrašcina*: Pričesti mi dvadeset momaka, pa pričesti Novicu i Mirka, da *mrašcino* ovjge ne ginemo, e se hoće jutros umirati. Npj. 5, 94.

mrašcina, f. das Aus, cadaver. Rj. *uginulo živinče*, *vidi* crkanica 1, crkotina, mraš 2, strvina. — *Značenje* (korijenu) ubiti, ginuti, iznemoći: mrašcati, mraščiti, *mrašcina*. Korijeni 161.

mrašcinaviti, mrašcināvīm, v. *impf.* kao *poganiti*, *vidi* mrašcini 2. — Da mi Jovu ni potreba nije svoje britke *mrašcinaviti* čorde. HNpj. 1, 150.

mrašcināvljenje, n. *verb.* od mrašcinaviti, *radnja kojom tko mrašcinavī* n. p. čordu.

mrašciniti, nim, v. *impf.* — **1 a)** zum Aase machen, reddo cadaver, n. p. nemoj *mrašciniti* to živinče, nego ga ljudski zakolji (kad ko što rgjavo kolje). Rj. *činiti da bude što mrašcina*, v. *pf. slož.* omrašciniti. — **b)** mrašciniti se, zim se, v. r. *impf.* zum Aase werden, fieri cadaver. Rj. *postajati mrašcina*, v. *pf. slož.* omrašciniti se. — **2)** *vidi* gnašiti 1, mrašcinaditi. — *Vračaj* natrag kičenu divojku, da ja o te gožgje ne mrašcinim. HNpj. 3, 110. Da ja o te *sablju* ne mrašcinim. 4, 703.

mrašcinjak, m. t. j. vuk: Šta se bojiš *mrašcinjaka* vuka? HNpj. 3, 257; 4, 5f1.

mrašcinjās, mrašcinjāsa, m. n. p. *garran koji se hrani mrašcinom*; u i *psocka*: Mrašcinjašu, žalosna ti maja! HNpj. 4, 263.

mrašcinjenje, n. *verb.* od mrašciniti (i se). — **1 a)** *radnja kojom tko mrašcini* n. p. živinče. — **b)** *stanje koje biva*,

kad se što mrećini. — 2) radnja kojom mrcini n. p. sablju.

mrcvarenje, n. verb. od mrcvariti. radnja kojom tko mrcvari koga.

mrcvariti, mrcvarim, v. impf. koga, biti ga na mrtvo ime, da bude sav isprebijan. govori se u Hrv. v. pf. slož. iz-mrcvariti.

mreča, f. die Myrte, myrtus. Rj. — Tuga. Osn. 59. isp. mrkinja.

mrečalj, mrečalja, m. mrk konj. osn. u mrcō. vidi mrkalj 2. i syn. ondje. — Do mrkova i prezida dogje. Kad al' Marka kod mrečalja nema. HNpj. 4, 509. Ona nagje hegbe mrečaljero. 4, 510.

mrečan, mrečna, adj. vidi mrk: Jeknu Novak kako mrećni vuče. Rj.

mrečanje, n. Rj. verb. od mrećati. — 1) radnja kojom mreći glavu (ein kleines Kopfweh, dolor capitis. Rj.). — 2) radnja kojom tko mreći na koga (das Uebel-zu-sprechen-sein auf wen, der Groll, simultas. Rj.).

mrećati, čim, v. impf. — 1) mreći mi glava, mein Kopf ist nicht ganz wohl, dolet caput. Rj. — 2) mreći na njega, er ist übel auf ihn zu sprechen, succenset illi. Rj.

mrečava, f. (u C. G.) velika gusta činna, gdje se ne vidi sunca. Rj. isp. česta, gusta, gustara. — od Korijenu koji je i u mrk. isp. Korijeni 164. riječi s takim nast. kod država.

mrečela, f. (u Paštr.) vidi šimšir. Rj. vidi i büs. — Tuga riječ. Osn. 125.

mrećenje, n. das Schwärzen, denigratio. Rj. verb. od mrećiti. radnja kojom tko mreći što.

mrečev, adj. myrteus. Stullii. što pripada mreći. isp. Mrečvo Polje, — takva adj. kod lučev.

Mrečvo Polje, n. ravnina u Grblju. Rj. isp. mrečev.

mrečina, f. (u Hrv.) ženska crna haljina, eine Art schwarzes Frauenkleid, vestis muliebris genus. Rj. upravo mrka, mrečna haljina. isp. crnina 2.

1. mrećiti, čim, v. impf. schwärzen, nigrum reddo: Ili kuj, il' ne mreći gača. Rj. činiti da bude što mrko. isp. crniti, gariti, vraniti. v. pf. slož. iz-mrećiti, o-po-, za-, sa se, refleks.: Ciganinu se mreći da mu je bolje. (Drugi se ljudi peru i čiste, a Ciganin se kućju mreći da bi što zasložio). Posl. 314.

2. mrećiti, čim, v. pf. koga puškom, (u C. G.) t. j. ubiti ga iz puške, erschossen, trajicio. Rj. isp. mrcina. Korijeni 164.

mrečo, m. hyp. od mrečalj, koje vidi. — »Je li Marko sluga kod mrečalja?« »Tvoj je mrcō maman na jaslama, a seiz je Marko kod njegovaka. HNpj. 4, 507.

mrečić, mrečć, v. pf. vidi mrknuti: A kad mreći i počinu sunce. Rj. v. pf. slož. o-mreći, pri-, s-, (se), za-, v. impf. slož. kod mrknuti.

mrdalo, m. koji mrdā, der ungeschickt arbeitend, inhabilis. Rj. — riječi s takim nast. kod bajalo.

mrdan, mrdna, adj. n. p. mrdan je to posao, schwer, langsam, difficilis. Rj. što se ne može brzo, lasno raditi.

mrdanje, n. das ungeschickte Arbeiten, ineptia. verb. od mrdati. radnja kojom tko mrdā oko čega.

mrdati, dām, v. impf. ungeschickt arbeiten, inepte laboro. Rj. I'ititi, vidi mrdati: puti (kad ko ne umije što da kaže upravo, nego govori koješta). Rj. 622b. isp. vrdati. Znućenje (korijenu) micati tamo amo, po tom i zlo raditi: mrdati. Korijeni 166. v. pf. mrdnuti. — Mrda kao holestan oko nezdrava. Posl. 183.

No besjedi zmija iz duvara: »O moj babo, od Budima kralje! Što ti čekaš, te ne zeniš mene?« Mrda kralje tamo i ovamo, još ovako kralje besedio: »Moja zmijo, moj budni porode! ko će dati za zmiju devojkū?« Npj. 2, 53 Rčak Peja mrdā oko sedla, dok Kalyne po šancu prebroji. 3, 559. Rekaviš da hoće da brani dopisnika mrdā oko Svetića. GPN. 2. Oku se često

učini da su te životinje žive, da mrdaju, da se igraju. Zim. 136.

mrdeljača, u zagoneci. Rj. — Ja pogjoh po sopotu, a stadoh na grehotn, pozvah mrdeljače: dones'te mi tleode, e su došle vazli-trave. Rj. 51b. odgotel'ljaj: Čobani kad zovu žuce, da donesu muzlice, da muzu ovce.

mrdnuti, nēm, vidi vrdnuti. Rj. kao ukloniti se. v. impf. mrdati. — Golemomu čoveku dosluk-jajce na kolenu. A mrdne — jajce padne i krši se! Megj. 318.

Mrdulja, f. malo ostrve od kamena kod Spljeta kraj Brača. Rj.

Mrdžep, m. u Boči na dno Markova vrta zidine gdje se govori da je sjedio Bajō Pivljanin. Rj.

mreña, f. die Flussbarbe, Barne (gemeine Barbe. Rj.)² cyprinus barbatus (fluviatilis Cuv. Rj.)³. riba. dem. mrenica.

Mreña, f. ime žensko. Rj.

mreñica, f. dem. od mrenica. Rj.

mrežera, f. vidi mrežera. Rj.³

mreža, f. das Netz, rete, cf. pregja. Mreža od bisera, ženski nakit. Rj. dem. mrežica, različne mreže: bodać 2, bodar, bodarac, grib, komarnik (mreža za odbranu od komaraca), meredov, metnica, palandara, pristov, pritišak 2, vlak, zagažnja, ostale različne mreže vidi kod pregja 2. — Navale uključje te ih Crnogorci hvataju u mreži. Rj. 151a. Zametnuti kome mrežu (kao da bi ga uhvatio u nju, t. j. namjestiti plitke). Posl. 81. Al' devojke mrežu isplotoše, uhvatiše momče neženjeno. Npj. 1, 396. Da spletemo mrežu plemenitu. 1, 397. Da ja pletem mrežu šarovitu. 2, 23. Gdje među mreže u more ... gdje krpe mreže svoje. Mat. 4, 18. 21. Mreža koja se baci u more i zagradi od svake ruke ribe. 13, 47. (Gospode,) izvadi me iz mreže, koju mi tajno zamjestiše. Ps. 31, 4. Mreža koju je namjestio neka ulovi njega, neka on u nju padne na pogibao. 35, 8. Jer se uzalud razapinje mreža na oči svakoj ptici. Prič. 1, 17.

mrežale, f. pl. ispriječano kao mreča, te se u njemu slama nosi, vidi krošnje. Rj. vidi i tralje. — riječi s takim nast. svirala, vlačale, žvale.

mrežica, f. dem. das Netzchen, reticulum. Rj. — Ako prinosi kozu, neka je zakolje i mrežicu na jetri, s bubrezima neka je izvadi. Mojs. III. 3, 15.

mrežotina, f. (u Baranji) die Krancel, ruga, cf. bora, mrska. Rj. što se nabere, navuče na koži na licu kao mreča. vidi i grešpa 2, mrdtina. — riječi s takim nast. kod bljuvotina.

mrginj, mrginja, m. (u Srijemu) — 1) vidi krtičnjak. Rj. gomilica zemlje što izrije krtica. vidi i krtorovina, krtovina. — 2) vidi mrvinjak. Rj. mrvinju gomilica. — 3) male umiče, načinjene za bilježenje granice po livadama. Grenzhaegel, collis terminalis. Rj. — 4) (u C. G. i u Dalm.) ono zemlje što se između dvije njive ostavi neuzorano kao megja, die Grenze. Ums. Rj. Zgon. onaj komad zemlje između dva mrginja. Rj. 205b. — Od tugje, ital. margine. Osn. 195.

mrginjáš, mrginjáša, m. (u C. G.) koji se s kime graniči. vidi megjáš. Rj.³ XXXVII. isp. mrginj 3, 4. — za nast. isp. bradaš.

mrgodast, adj. düster, tetricus. Rj. koji se rado mrgodi.

mrgoditi se, dim se, v. r. impf. ein finsteres Gesicht machen, obscuro cultum. Rj. kao mrećiti se činiti mrko, strašno lice. v. pf. slož. namrgoditi se.

mrgogčenje, n. das Finsterehen, cultus obscurus. Rj. verb. od mrgoditi se. radnja kojom se tko mrgodi.

Mrgud, m. (u C. G.) muški nadimak. Rj. — imena s takim nast. Hrgud, Lopud.

mrgur, u zagoneci, cf. grgur. Rj.

mrgjela, f. (u Dalm.) vidi mrgjela. Rj. vidi i gniza, grnjelica, gjingjuha, kao biser od stakla. —

— Tugje su: mrgjela, mrgjela. Osn. 125.

Mrgjen, *m.* ime muško. Rj. — *imena s takrim* | nast. kod Ljuben. Osn. 143.

mrijest, *f.* der Biogen von kleinen Fischen, ora piscatorum, cf. ikra. Rj. od ribe. — Avgutar, sah riblji mrijest, koji se (u Rj.³: suha riblja mrijest, koje se . . .) vadi iz ribe skakavice. Rj. 1b. *isp.* mriješiti se, mriješiti se.

mriješiti se, mriješim se, *v. r. impf.* sich begatten, coo von Hühnern, Enten. Rj. mrijeste se, *icad, ptice, vidi* rasti se, mrijeste se i ribe, vidi mriješiti se, *v. pf. slož.* o-mriješiti (i se).

mriješćenje, *n.* das Begatten (der Hühner), coitus. Rj. verb. od 1) mriješiti se, 2) mriješiti se. — 1) radnja kojom se mrijeste žival, race, ptice. — 2) radnja kojom se mrijeste ribe.

mriješiti se, mriješim se, *v. r. impf.* (u Here), sich begatten (von Fischen), coo. Rj. — u Hrv. kaže se mriješiti se za ptice i za ribe, te je mriješiti se mjesto mriješiti se samo izgovor Nerzovčički, kao n. p. pustiti mjesto pustiti, to potcrkaju Daničić ARJ. 341b: Riba se biju hoće reći mrijeste se, *v. pf. slož.* o-mriješiti. Rad 6, 90 (i se).

mrijeti, mriem, mrijeb, mri'o, mri(a) *v. impf.* sterben, morior: kao da je mri'o pa oživio (kao je kao rjaj u liem. Rj. gram. zapovjedno mri. II. pregj. mriah. prilož. sud. mriči, pregj. mriši, mri. Obd. 86. *v. pf. slož.* obamrijeti, pomrijeti, samrijeti, umrijeti, zamrijeti; izumrijeti, obumrijeti, razumrijeti se, *v. impf. slož.* obamirati, odumirati, po-, u-, obumirati, dem. mrićati. — Pripovijeda se da je neko zapitao popa: mru li ljudi; a on odgovorio: mirucaju« (premda su mnogi mri od pomora nekog) . . . Rj. 359b. Ne mriš ti od puške. (Ukor onome koji nije junak). Posl. 207. Sama ledina gladom mri, a neg da bi žito dala. 1) Posl. 109. U dan jedan ragna se i mri sunce isto. 139. Kada ćemo vezani ženski mrijeti od njihorih dčelatu i seiza, bolje je da mremo junački. Danica 3, 157. Neka ne mri od mene bez nevolje. Miloš 107. Riba za to što nestane vode, mru od žegji. Is. 50. 2. sa se, kao glugol srednji: Jedan put se mri. (Ovim se riječima pokazuje da se čoeek ne boji smrti). Posl. 111.

Mriježnica, *f.* voda u Hrvatskoj koja više Karlovca utječe u Koranu. Rj.

1. mrk., *m.* das Begatten der Schafe, coitus orium. Rj. djelo kojim se mrće ova, *isp.* mrkanje, kaže se i za čeljad: Nije mrku bez ovakog brka (t. j. nije ljubljena bez junačkog brka). S. Vojniković. 42. Rp.

2. mrk. (miki, comp. mrić) *adj.* schwarz, ater, cf. ern, vran. Čovjek mrka pogleda, t. j. strašan. Rj. vidi mričan, dem. mrkolast. — Kad su mrku kuru okinuli, iza kave žutu amberiju. Rj. 5b. Sve momčadi ka' mrke vučadi. Rj. 80b. Garila ga mrka nausnica. Rj. 83a. Ukaži se kuli na pendžere, da te vidim mričjem očima. Npj. 3, 98. A on osta mrko piti vino. 3, 117. Ljuto kuue dvije tice vrane: E da Bog da, dva vrana gavrana, te vi mrku opanula krilu. 4, 350. **mrkālaj**, mrkālja, *m.* — 1) ime ovnu: Na mrkālja ovna debeloga. Rj. — 2) ime konju (mrk konj): Ja se Peko na konja mrkālja. Npj. 5, 279. vidi mrkan, mrkov 1, mrcālaj, mrc'o. — mrkālaj (osn. u mrkati se). Osn. 131. kaka je mrkālaj i ime konju, biće osnova u mrič, *isp.* sivalj.

mrkan, *m.* mrk konj, vidi mrkālaj 2, i syn. ondje = Ufati Žunić Huskan-bajraktara i njegova velikog mrkana. HNpj. 4, 134. za nast. *isp.* brajan.

mrkanje, *n.* das Begatten der Schafe, coitus orium. Rj. verb. od mrkati se, radnja kojom se mrće ova, *isp.* mrič.

mrkati se, mrić se, *v. r. impf.* t. j. ova, sich begatten, coo. Rj. ova se mrće kad se upaljuje. — okopila se ova, kad se prve godine mrće i očajni. Rj. 454b.

mrkatunja, *f.* (u Dubr.) vidi dunja, gunja. Rj. vidi i tunja, drvo i rod njegov, negda mrka tunja,

ali se vremenom prestala prva riječ mijenjati pred drugom: mrkatunja. Osn. 47.

mrkinja, *f.* jagoda od mrće, myrta bacca. Stulli. mrćeva bobica. — *takre riječi kod brekinja.*

mrkli, *adj.* schwarz, ater: mrkli mrak. Rj. upravo 1. pridjev od mrknuti. — Traja vatra do mraka mrkloga. Npj. 5, 435. Časti se do mrke noći. Živ. 304.

mrklica, *f.* (u Boci) vidi pomrćina, mrak. Rj. vidi i sumrćina. — U veće u samu mrklicu kad se carev sin doma vrati, istrči mu mater. Npr. 229.

mrknuti, mriknē, *v. pf.* Rj. vidi mrić. *v. pf. slož.* o-mrknuti, po-, pri-, s- (se), za-; pozamreati, *v. impf. slož.* o-mreati, pri-, s- (se), za-, smrkāvati se, smrkñjivati se, gram. I. pregj, mrikoš (i mriknih). I. pridjev mrikao, mrikla (mriknuo, mriknula). — 1) vidi smrći se: A kad mrće i tamna noć dogje. Rj. Ko rani, ne mrikn. Posl. 152. Doklen mrće i počinu sunce. Npj. 5, 414. — 2) mrće mi pred očima, dunkel werden, obscurari: mrće mi svijest, ohnmüchtig werden, animus me relinquat. Rj. omisrjesnati.

mrkoglegja, *m.* fœstern Gesichts, horridus. Rj. koji mrko gleda, *isp.* strmoglegja, zlopoglegja.

mrkolast, *adj.* schwärzlich, nigellus, subniger. Rj. dem. od mrk malo mrk, kao crnjkast. — za nast. *isp.* vragolast.

mrkonja, *m.* der braune Ochse, bos ater. Rj. mrk eo. **mrkonjin**, *adj.* Rj. što pripada mrkonji.

mrkōv, mrkōva, *m.* — 1) der Braune, equus ater. Rj. mrk konj, vidi mrkālaj 2, i syn. ondje. On zakroči svojega mrkalja . . . mrkor ga je glavom zaklonio, te ubiše konja pod serdarom. Npj. 5, 390. — 2) (u Grblju) ime psetn. cf. garov. Rj. mrk pas.

Mrkovčić, *m. pl.* knežina u nahiji Barskoj. Rj. **mrkōvljev**, *adj.* Rj. što pripada mrkovu. — *adj.* s takim nast. kod birovljev.

Mrksa, *m.* ime muško. Rj. — osn. u mrk. Osn. 363. takva hyp. kod Drakša.

mrkulja, *f.* eine braune Kuh, vacca nigra. Rj. mrku krava.

mrkuljin, *adj.* Rj. što pripada mrkulji.

mrkuša, *f.* braune Stute, equa nigra. Rj. mrka kobila.

mrkušin, *adj.* Rj. što pripada mrkuši.

mrkva, *f.* die gelbe Rübe, Möhrrübe, daucus (curata. Rj.³) Linn. Rj. biljka, vidi mrkvjela, šargarepa. — Mrkvu (žutu repu) gotovo niko i ne poznaje. Danica 2, 103. — mrkva (od tugje). Osn. 41.

mrkvjela, *f.* (u Dubr.) vidi mrkva. Rj. — riječi s takrim nast. kōščela (kostjela), Trubjela.

mrledina, *f.* koža od živinčeta koje lipše, ein Fell von einem verrecktem Fische, pellis morticini animalis. Rj. vidi crkanica 2. — (od osnove koja je u partic. mri'o, mri(a). Osn. 160. riječi s takim nast. kod divljetina.

mrlutina, *f.* kaže se slabu i bolešljivu čeljadetu, i znači malo manje od strvina (kao da je već mrlto jedan put?). — riječi s takim nast. polutina, prlutina.

mrljanje, *n.* das Durchstreichen, delatio, scripti inductio. Rj. verb. od mrljati, radnja kojom tko mrlja što.

mrljati, mrljam, *v. impf.* durchstreichen, delo scriptum. Rj. — pisano trti, turući prljati. *v. pf. slož.* iz-mrljati, po-, u-.

mričmak, mričma, *m.* vidi mrmoljak. Rj. **mričlanje**, *n.* das Murren, murratio. Rj. verb. od mrmlati, radnja kojom tko mrmలా.

mrmlati, lām, *v. impf.* vidi mrmljati. Rj. vidi i gungjati, gungjati, mričkati, mumlati, mumljati, mumonjati, njunjoriti, *isp.* bumbarati. *v. pf. slož.* pro-mrmlati, s-, za-. — Pitajte vraće i gatare, koji šapću i mrmლaju. Is. 8, 19.

mričlanje, *n.* vidi mričlanje. Rj.

mrmljati, ljām, *v. impf.* vidi mrmlati. Rj. i syn. ondje. *v. pf. slož.* pro-mrmljati, s-, za-.

mrmoljak, mrmoljka, *m.* (u Srijemu i u Baranji) u vodi nekaka mala životinja (*Wassereidechse, triton vulgaris* L. Rj.?) Rj. *vidi* mrmak. — *riječi s takim nast. kod čavoljak.*

mruar, mruara, *m.* (u Boci) *der Matrose, homo nauticus*: Za dva plava ne bih groša dala, za mruara ne bih ni dinara. Na gadiji dvanaest mruara. Rj. *vidi* mornar, morski lugjar. *Pal.* marináro (marinájo). — N'jesam mruar, da po moru šetam. Npj. 1, 624.

mruarica, *f.* (u Kotoru) *Art Tanz, choreae genus*. Rj. *igra (tanae) nekaka.*

mruđžanje, *n.* *das unverständliche Plappern (z. B. des stammelnden Kindes, des Sprachfremden), blateratio*. Rj. *verb. od mruđžati, radnja kojom tko mruđža.*

mruđžati, džam, *v. impf. unverständlich daher plappern, blatero*. Rj. *bčbetati da se ne može razumjeti, kao n. p. djeca kad tepaju ili kad tko gorari tugjim jezikom nerazumljivim, v. pf. slož. smruđžati, čavrljati. isp. brljati, trtositi.*

mruđjela, *f.* (u Palmu.) *vidi* gjingjuha, mruđjela. Rj. *vidi* i gniza, grnjelica, kao *biser od stakla.*

Mruđjaš, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. — *imena s takim nast. kod Dragaš.*

Mruđjaveva Gradina, *f.* zidine u Austrijskoj Hercegovini u selu Lovreću (između Sinja i Imoskoga). Rj.

Mruđjavević, *m.* prezime kralja Vukašina: Bratijena tri Mruđjavevića. Rj.

mruđkânje, *n.* *vidi* mruđlanje. Rj.

mruđkati, kâm, *v. impf. vidi* mruđlati. Rj. *i syn. ondje.*

mrs, *m.* *Fleischspeise (im Gegensatze der Fastenspeise), cibus carniarius(?)*: nema nikaka mrsa u knći. Rj. *mrsno jelo, suprotno: posno jelo.* — Ali je siromasima vrlo rado davao, n. p. uz belu nedelju sira, o vaskrseniju opet kaka mrsa. Danica 1, 5.

mrsak, mrska, *m. ein Fleischtag, dies carniarius(?)*. Rj. *mrsni dan, suprotno: petak, posni dan.* — Moba se obično kupi na mrsku, i domaćin treba da je časti. Rj. 365a.

mrsan, mrsna, *adj. n. p. lonae, jelo, zu Fleischspeisen gehörig, carniarius*. Rj. *što pripada mrsu, određeno: mrsni, vidi* blažan, suprotno postan. — Baba Korizma, kojom žene plače djecu da ne istu mrsna jela. Rj. 9b. Sklopnice, dvije kašike (posna i mrsna). Rj. 686b. S Turcima sam mrsno večerao, večerao mrsno i ručao. Npj. 4, 168.

Mrsinji, Mrsinja, *m.* u Otočkoj regimenti (blizu Udbine) planina i u njoj zidine od staroga grada. Rj. **mrsipetka**, *f. i m. der am Freitag Fleisch isst, qui die Veneris non abstinet a carnibus*. Rj. mrsipetka, koji ili koja mrsi u petak. — tako slož. riječi kod čistikuća.

mrsiti, mrsim, *v. impf.* — **I. 1)** *Fleischspeisen essen, rescor carnibus*. Rj. *vidi* blažiti 1, trapiti 2, jesti mrsno jelo (po tumačenju Njemačkom i Latinskom) lonce mrsiti, t. j. činiti ih mrsne: mrsiti (jesti mrsno; mrsiti lonce, ovice). Korijeni 167. mrsiti petak. Korijeni 339 (t. j. u petak jesti mrsno), sa se, pass. Mrsi li se petak . . . baš mesom ili samo sirom i mlekom? Pom. 16. *vidi* mrsiti se. — **2)** *v. pf. slož. izmrsiti, omrsiti (i se), premrsiti; v. impf. slož. premrsivati.* — **3)** koze, ovice, ihnen Salz zu lecken geben, dare sal lambendum. Rj. koze, ovice mrsi tko dajući im soli za lizanje: Nešto soli što je preteklo kad sam mrsila ovice. Npr. 6. — **4)** konce, *Zwirn verwickeln, verwirren, intrico*. Rj. *značenje prelazi u smésti, smiješati, splésti: mrsiti (konce, intricare)*. Korijeni 167. *v. pf. slož. od-mrsiti, po-, raz-, s-, za-, v. impf. slož. razmrsivati, zamrsivati.* — **II.** mrsiti se, mrsim se, *v. r. impf. Fleisch essen, rescor carnibus*. Rj. *jesti mrsno jelo, vidi* mrsiti I.

mrska, *f.* (u C. G.) *die Runzel, ruga*: načinila se mrska, kad se n. p. sroza dokoljenica, cf. bora, mre-

žotina. Rj. *vidi* i grešpa 2, mrsčina. *Značenje (korijenu) tiskati, stiskivati, sažimati: mrska, mrskati, mrsiti se*. Korijeni 167.

mrsni, *adj. n. p. dan, Fleischtag (im Gegensatz von Fasttag), dies crassa(?)*. Rj. *što pripada mrsu, neodređeno: mrsan, suprotno posni.*

mrsa, *f. 1) *die Magerkeit, macies*. Rj. *osobina u onoga koji je mrsac: Navukao si na me mrsčine za svjedočanstvo; i moja mrsa podiže se na me, i svjedoči mi u oči. Jov 16, 8. Za to će Gospod pustiti na pretilu njegovu mrsu. Is. 40, 16.* — **2)** (u C. G.) *vidi* strvina. Rj. *uginulo živinče, vidi* i erkanica 1, erkotina, mreina.*

mrsa, — **1)** *f. die Magere, macra*. Rj. *mrsava ženska glava, isp. bondža 1.* — **2)** *m. (ist.) vidi* mrsčo. Rj. *mrsav čorjek.*

mrsanje, *n.* *das Abmagern, macies*. Rj. *verb. od mrsati, stanje koje biva kad tko ili što mrsa.*

mrsati, šam, *v. impf. mager werden, macesco*. Rj. *postajati mrsav, vidi* mrsaviti, opadati 2, suprotno iti (tijem), *v. pf. slož. omrsati.* — Spadljiv konj, koji lasno mrsav, t. j. spadne u mesu. Rj. 701a.

mrsav, *adj. mager, macer*. Rj. *vidi* džorast, mledan, suh. — Bondža, 2) *mrsava krava*. Rj. 37a. Izmetnuo joj kosti (kao podsmijeh *mrsavu marinčetu*). Rj. 226a. Oprljuša, *mrsava zavalja*. Rj. 161b. Pundrav, *ery koji se kod mrsavijih konja pod repom nalazi*. Rj. 621a. Bolja je *mrsava pogodba* nego pretiła pravda. Posl. 21. Bolji je i *mrsav mir* nego debeo proces. 27. Suh kao biljka. (Kad je ko vrlo mrsav). 297.

mrsaviti, yim, *v. impf. vidi* mrsati. Rj. *postajati mrsav, vidi* i opadati 2, suprotno iti (tijem), *v. pf. slož. omrsaviti.*

mrsavljenje, *n.* *vidi* mrsanje. Rj.

mrsčenje, *v.* Rj. *verbal. od* I. mrsiti, II. mrsiti se. — **I. 1)** *radnja kojom tko mrsi n. p. petak, lonce.* — **2)** *radnja kojom tko mrsi n. p. ovice (dajući im soli za lizanje) (das Salz zu lecken geben, so dare sal lambendum. Rj.).* — **3)** *radnja kojom tko mrsi n. p. konce (das Verwirren (von Garn), intricatio. Rj.).* — **II.** *radnja kojom se tko mrsi (jedući mrsno) (das Fleischessen, esus carniun. Rj.).*

Mrsko, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. — osn. u mrsčo. Osn. 293. *imena s takvim nast. kod* Boško.

mrsčo, *m.* (juž.) *ein magerer Mensch, macer*. Rj. *hyp. mrsav čorjek, vidi* mrsa 2. — *tako hyp. kod* bala.

mrsčalica, *f.* n. p. u nosu, *der Knorpel, cartilago*. Rj. *vidi* griska, hrskavica, rumeždavac. — *Značenje (korijenu) škripati: mrsčati (krčati); mrsčalica.* Korijeni 167.

mrsčanje, *n. verb. od* mrsčati, *radnja kojom što mrsči.*

mrsčati, štim, *v. impf.* (u Srijemu) *knurren, murmuro*: nešto mi trbuh mrsči. cf. krčati. Rj. *isp. karati se.*

mrsčenje, *n.* *das Runzeln der Stirne, so frontem contrahere*. Rj. *verb. od* mrsčiti se, *radnja kojom se tko mrsči.*

mrsčina, *f.* načini se mrsčina, kad se n. p. namrsči čelo, *vidi* bora, grešpa 2, mrska, mrežotina. — Navukao si na me mrsčine za svjedočanstvo; i moja mrsa podiže se na me, i svjedoči mi u oči. Jov 16, 8 (*rugae meae . . . Meine Runzeln . . .*). Grešpa, bora, mrsčina, *ital. crespia*. DPost. XI.

mrsčiti se, štim se, *v. r. impf. die Stirne runzeln, frontem contraho*. Rj. *kao* nabirati čelo, *v. pf. slož. namrsčiti se.* — Pomrknuti na koga, kao prijeteći i mrsčeti se namignuti na koga da što ne čini. Rj. 538b.

mrt, cf. trt mrt. Rj. — trt mrt, *uzvik, kojim se pokazuje, kako je tko u zabuni stao tepati izgoravajući se, kad ga uhvatise n. p. u kragji i t. d. vidi* šuč muć, tre vre, tue maue; tamo amo.

mrtae, mreca, *m. der Todte, die Leiche, funus, cf. mrtvac*. Rj. *vidi* i samrtnik, meit. — Za to svagda

čuvaju *mrtve* da preko njega što ne prijegje. Rj. 73a. Te onoga *otzoromice* metnu na nosila . . . Stani da je sabljaj o ovoga *mrtva* ogledamo je li taka kao što je hvalite. Npr. 171. U tugjoj kući *plakal' mrtva*. D. Post. 115.

mrtvački, *adj.* *vidi* mrtvački. Rj. *što pripada mrtvima*. — Te *mrtvačko* groblje iskopase. Npj. 5. 119.

mrtva, *mrtva* (mrtvi), *adj.* *totid.* *mortuus*; kaže se i za koprivu kad uvene, pa ne bole. Rj. *isp.* polumrtvav. — Govori se da nikakva zjerka ne će na brvljivu *occu* ni na živu ni na *mrtvu*. Rj. 41b. *Lbili ga na mrtvo ime*. Rj. 231a *čibili ga da je gotovo mrtva*. *Mrtva jesen*. f. in der Redensart: *do mrtve jeseni*. Spätherbst, auctumnus praecipuus. Rj. 372b *pozna jesen*. *Mrtva kopriva*, f. die Taubnessel, lamium. Rj. 372b (*bičjka*). *Mrtva kost*, f. Ueberbein, ganglion. Da *mrtva kost* u početku obzine posmrče, kažu da bi prošla. Rj. 372b. Nasred sobe velika gomila *mrtvih misera i pareova*. Npr. 43. *Lovae padne na mesto mrtav*. 65. *Na pola mrtva od velikoga straha i plaća*. 112. *Vidi car sinu mrtva prostrta*. 153. *Mrtva glava dugova ne plaća*. Post. 183. *Mrtva usta ne govore*. 183. *Mrtvi se klanj* ne koju nego raskivaju. 183. *Mrtvoja već zubi ne bole*. 183. Tako me *mrtvi zna* ne popao! 299. Tako me prigje sjutra u *mrtve oči* ne ljubili! 299. On prevrće te *bošce mrtve* i krvave ogleduje glave. Npj. 2. 562. *Tad se Jovo iz mrtvih porvati*, pa mrtvačkim progovara glasom. 2. 576. *Na zandjom ih mrtve sastarše*, uzeše im glave i oružje. 4. 115. Pa mu *mrtve straže* postavimo, tajne straže, vjerne perjanike, posjjećimo Gjorgjiju i Krsta. 5. 58. Megju ova prezimena idu i gjekoja imena mladih životinja, i drveća, a i *mrtvih malih strari*, n. p. kladic, kapić, polić i t. d. Danica 3. 31 (*vidi* bezdan 1). Hiri, Hirci, to je *mrtvo* i tamno ime. Kov. 8. Naricanje za *mrtvima*. 98. Miloš sad *dogje* u Srbiju kao iz *mrtvih*. Miloš 121. Svuda je oko njih puno i prazno; *mrtva tišina* sve prišla. Pripr. 77. On *ustade iz mrtvih*. Mat. 11. 2. Držite sebe da ste *mrtvi grijehu*. Rim. 6. 11. Kao što je i sad živa i *mrtva trgovina*. DRj. 1. 286. *adv.* Turci *mrtva* oganj oborše. Npj. 4. 284.

mrtvaština, *f.* — **1**) kao crne leće, što u bolesnika pred smrt izigje po tijelu, *cf.* peće. Rj. — **2**) udara na mrtvaštinu, *Todtengeruch*, *odor mortuorum*. Rj. *mrtvačka ronja*.

mrtvač, *mrtvača*, *m.* *vidi* mrtvač. Rj. *vidi* i samrtnik, *meit. nast.* tva: *mrtvač* i bez v: *mrtvač*. Osn. 313. — *Zvon* na večernju, *nu mrtvača*, na vatru. Rj. 204b. *Oglusiti mrtvaču zvonom*. Rj. 437b. Umrije Sara . . . *dogje* Avram da ožali Saru i oplae. A kad usta Avram od *mrtvaču svojega*, reče . . . Mojs. 1. 23. 3.

mrtvačina, *f.* (u Dalm.) *die Leichengebühr, merces funeris*, *cf.* opijelo. Rj. *što se plaća popu za mrtvica*, *vidi* mrtvina.

mrtvački, *adj.* *Leichen-, Todten-, funebri*. Rj. *što pripada mrtvicama ili mrtvica kojemu god*, *vidi* mrtvački. — Čovek odmah naruči *mrtvački sandak*. Npr. 14 (*vidi* lijes 4). Video sam veliki kazan gde ključa, i u njemu *glave mrtvače* a odozgo ih orlovi čupaju. 90. *Tad se Jovo iz mrtvih porvati*, pa *mrtvačkim* progovara glasom. Npj. 2. 576. Okrečeni grobovi, koji se spolja vide lijepi a unutra su puni *kostiju mrtvačkih*. Mat. 23. 27.

mrtvan, *m.* (u C. G.) *ein schlaffer Mensch, ohne Kraft und Leben, socors*, *cf.* zavaljenik, mrtvik. Rj. *čovjek kao mrtav, bez snage i života*, *vidi* i mrtvopuhalo. — *riječi* s *takim nast.* kod brajan.

Mrtvica, *f.* (u C. G.) — **1**) voda u Rovcima. Rj. — **2**) rijeka u Crnici izmeju Sotonica i Boljevića.

mrtvica, *f.* *als Schimpfwort für ein Hausthier, conrivium in pecudem*. Rj. *pogrda životinjava*; *živinče rjavca, kao mrtvo, koje se već gotovo zavalilo*, *vidi* mrtviče, mrtvuša, coll. mrtvičad.

mrtvičad, *f.* (u C. G.) *(coll.) schlechte Haustiere, conrivium in pecora*. Rj. *pogrda životinjama*, *sing.* mrtvica, mrtviče, mrtvuša.

mrtviče, *n.* (u C. G.) *rgjavo živinče, ein schlechtes Hausthier, conrivium in pecudem*. Rj. *vidi* mrtvica, mrtvuša, coll. mrtvičad.

mrtvičina, *f.* *augm. od mrtvica, ein Schimpfwort gegen ein Frauenzimmer, conrivium in feminam*. Rj. *psoka ženskog glavi, kao da je mrtvica, rjavro živinče*.

mrtvik, *mrtvika*, *m.* *vidi* mrtvan. Rj. *čovjek kao mrtav, bez snage i života*, *Rj. vidi* i mrtvopuhalo, zavaljenik.

mrtvilo, *n.* *die Schlafsucht, lethargus*. Rj. *stanje koje bicu kad je što kao mrtvo, mlitavo*, *isp.* mrtvost. — *Ovjeje je mrtvilo a tu je život*. Pom. 130. *riječi* s *takim nast.* kod bjesnilo.

1. mrtvina, *f.* (u Dalm.) danak što se plaća kad *uare* domaćin (u namastiru Krei pripovijeda se da se ondje *plaća* *mrtvina* Turcima za svakoga kalugjera). *Abgabe für den Tod des Familienvaters*. Rj. *vidi* krsme, *isp.* mrtvina.

2. mrtvina, *f.* (u Liči) što se plaća popu za mrtvoga, *die Leichengebühr, merces funeris*, *cf.* mrtvačina. Rj. *vidi* mrtvina, *koja znači što* i mrtvina, *samo se ohje riječi u različnim krajevima gorore(?) s različnim akc.* *vidi* i krsme.

mrtvočlave, *mrtvočlavec*, *m.* *leptir*. — Rožae, nekaka gusjenica, od leptira *mrtvočlavec* (Todtenkopf, acherontia atropos L.). Rj. 637a. *mrtvočlavec, tako slož.* *riječi* kod *ernoglavca*.

mrtvopuhalo, *m.* *ein schlaffer Mensch, ohne Kraft und Leben, socors*. Rj. *čovjek kao mrtav, bez snage i života*, *vidi* mrtvan, mrtvik, zavaljenik. — *mrtvopuhalo*, *isp.* *tako slož.* *riječi* čan-grizalo, sir-zbijalo.

mrtvost, *mrtvosti*, *f.* *osobina onoga što je mrtvo, vježozz.* *isp.* mrtvilo. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *mrtvost*. Nov. Zavj. VII. Ne oslabivši vjerom (Avraam) ne pogleda ni na svoje već umoreno tijelo, ni na *mrtvost* Sarine materice. Rim. 4. 19.

mrtvouské, mrtvozrački, mrtvozicie, *adv.* *n. p.* svezati što, *einen Knopf ohne Mäsehe binden*. Rj. *mrtvo-uzke* (*z. pred k pretvorilo se u s*), *mrtvo-uzacki, mrtvo-uzicie, drugoj poli* *osnova koju je u uzica*. — Svezati na zamku, t. j. kad se povuče za kraj da se odriješi, *die Mäsehe, mucle*. Kad nije na zamku svezano, *omla je mrtvozicie*. Rj. 184b.

mrtvuša, *f.* (u C. G.) *vidi* mrtvica. Rj. *pogrda životinju; živinče rjavro, kao mrtvo, koje se već gotovo zavalilo*, *vidi* i mrtviče, coll. mrtvičad. — *riječi* s *takim nast.* kod ajgiruša.

mrtva, *f.* (*pl. gen.* mrtvâ). — **1**) *ein Brosamen, micle*; zameći te *mrtve* da se ne gaze. *cf.* trošica. Rj. *vidi* trina, troha; drobljen, *dem.* mrvica. **1** psi jedu od *mrtve* što padaju s trpeze njihovih gospodara. Mat. 15. 27. — **2**) *n. p.* nema ni mrtve, *gar Nichts, kein Brosamen!* (*wech keinen Tropfen*), *ne mica quidem*: Kakve su im šainove obrve, zamiješe moju pamet *do mrtve*. Rj. *ni mrtve: nimalo; do mrtve: posve, sasvijem*. *vidi* mrtvee, mrtviče, mrtvice, mrtvičak, mrtvičku, mrtvke, mrtvo; malko, malo (*i syn. onlje*). — »Eto to mu je obrok. reče sestra, a Stojša kad to vidi, prekrsti noge pa sve opnuče *do mrtve*. Npr. 29. *Ni mrtve* srebra ne dobiše. Sud. 5. 19.

Mrtvalj, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. *isp.* Mrveta. — *takva imena* *isp.* kod Dragalj.

mrtvéc, (u Dubr.) *vidi* mrtvice: čuje se samo *mrtvee*. Rj. *adv.* *vidi* mrtva 2, *i syn.* *ondje*.

mrtvičec, *dem.* od mrtvke. Rj. *adv.* *vidi* mrtva 2, *i syn.* *ondje*.

Mrtveta, *m.* (u C. G.) muški nadimak. Rj. *isp.* Mrtvalj. — *takva hyp.* kod Bajčeta.

mrtvica, *f.* *dem.* od mrtva: Ko ne kupi *mrtvice*, ne će steći punice. Rj. *vidi* trinica, trošica; drobljenak.

— Čestica, ona *mrvice hljeba*, kojom se u vinu pričestuje. Rj. 823a. Milici u *mrvice* nema ništa. Posl. 178.

mrvicec, *adv.* *vidi* mrvke: Ukraj puta rasle sitne vrbice, pomakni se dušo k mene *mrvice*. Rj. *vidi* mrva 2, i *syn.* *ondje*.

mrvičak, **mrvičku**, *mrvice*, *mrvice*: *ein kleinwenig*, *paucillum*, *cf.* *mrva*, *mrvo*, Rj. *syn.* *kod* mrva 2.

mrviti, *vim.* *v. impf.* — **1 a)** *bruseln*, *friso*. Rj. *vidi* trinitu, trošiti 2. *v. pf.* *slož.* iz-mrviti, na-, sa-, u-. Al eto ti jednoga petla, koji stane skakati za pogačom, a ona mu stane po malo *mrviti*. Npr. 134. — **b)** *sa se, reflex.*: Trošiti se, 2) *mrviti se*, zerfallen, dilabi. Rj. 751a. — **2)** (u Baniji) *mrviti kukuruze*. P. Leber. *vidi* komiti 2, kruniti, runiti, vrijeći 2 (*vrnja sa kukuruznoj klasi*).

mrvké, **mrvičak**, **mrvičku**, Rj. *adv.* *dem.* *mrvicec*. *vidi* mrva 2, i *syn.* *ondje*.

mrvljénje, *n.* *das Bröseln, frintio*. Rj. *verb.* *od* *mrviti*, *radnja* kojom tko *mrvi* što.

mrvo, *vidi* mrvke: pogji *mrvo* u napredak: počekaj dok *mrvo* pospavam. Rj. *adv.* *vidi* mrva 2, i *syn.* *ondje*. — Trideset mu tlanu obori usara, pa se *mrvo* izmaknuo bane. HNpj. 4. 232.

mrzak, *mrška* (*comp.* *niži*) *adj.* *zuwider*, *malicios*, *cf.* *mrzan*, Rj. *suprotno* *mio*. — Uzmi s milijem, nek mu je više, a s *mrškim* nek mu je manje (na jelu). Posl. 331. To je *Nuki* vrlo *mrsko* bilo. Npj. 3. 234.

Ovaj mali dodatak *ne će biti mrzak* G. — C. — i *ostalima*. Nov. Srb. 1818. 221. Dokazujući, da je sve ono i *Bogu mrsko*, što njima nije po volji. Rj. XIII. Bezumnima je *mrsko odstupiti* od zla. Prič. 13. 19. Sami ćete sebi biti *mrski* za bezakonja svoja. Jezek. 36. 31.

mrzan, *mžzna*, *adj.* *vidi* mrzak: to mi je najmrznije. Rj. — *Mrzna narav* prijatelja ne teče. Posl. 183.

mržeći, *adj.* u *postorici*: na mržećemu kuća ostaje. [Ili: Na mrzilu kuća ostaje (na onome na koga mrze). Posl. 189], *der Gehasste, odiosus*. Rj. *kao* da je *particip.* *praesens activum*, u imu značenje *passivum* mržen. *vidi* mrzilo. — Na mržećijem svijet ostaje. DPosl. 66.

mrzilo, *m.* *vidi* mržeći, *na koga mrze*: Na mrzilu kuća ostaje (na onome na koga mrze). Posl. 189. *riječi* s *takvim nast.* *kod* bajalo.

mrziti, *zim.* *v. impf.* Rj. *v. pf.* *slož.* pomrziti, zamrziti: pomrzjeti. — **1 a)** na koga, *einen hassen, odi*. Rj. *vidi* nenavidjeti. — Svekva je *mrzila* na nju. Npr. 83. Počne *mrzjeti* na *sejgu* brata kralja. 109 (*isp.* pomrzjeti). Da može popio bi ga u kašici vode (tako *mrzi* na nj). Posl. 51. Krv i nož (n. p. između njih, t. j. *mrze jedan na drugoga*). 160. *S moga* brata *Nikole mrzim* i *na svetoga Nikola*. 290. *Turci mrze* kad Hrišćanin i sam sebi lijepu kuću načini. Slav. Bibl. 1. 87. *Mrznja* kojom *mržeše* na nju bješe veća od ljubavi kojom je prije ljubljša. Sam. 11. 13. 15. *Punom mrzošću mrzim* na njih: neprijatelji su mi. Ps. 139. 22. — **b)** *sa se, recipr.* Nenavidjeti se, *cf.* *mrziti se*. Rj. 417a. Bolje se iz daleka ljubiti nego se iz bliza *mrziti*. Posl. 26. Da se između sebe malo *mrze*. Kov. 3. — **2)** to me mrzi, *das ist mir zuwider*: Mrzi ga kao slijepea para. Rj. *mrsko* mi je, *suprotno*: *mili* mi se, *milo* mi je. — Čuti Boga ti! kako te ne *mrzi* govoriti? Rj. 116a. To mu je kost u grlu (t. j. to ga vrlo *mrzi* i muči). Rj. 293a. *Mrzi* me se ovgje raspasivat', da otpašem tri čemera zlata. Npj. 2. 345. Kad' *vas* ne bi *mrzilo* da pišete Proti Zemunskom. Straž. 1886. 608. Zar tebe *mrzi* što sam ja dobar? Prip. bibl. 133.

mrzletina, *f.* *govori se* u Bjelovarskoj županiji, *ima* i *Stulli* iz *Habdeliča*: mrzletina, *vidi* hladetina, *vidi* i hladnetina, i *syn.* *ondje*.

mrzluk, *m.* *postanjem* od *mrziti*, *sa* *Turskim* *nast.* Uljegao je *mrzluk* u nas. (U Crnoj Gori). Posl. 333. *vidi* mrzost, mrznja.

mrznovóljajac, *mrznovóljajeva*, *m.* (u C. G.) *ein unbilliger Mensch, morosus*. Rj. *mrznovóljast* čorjek, *uqum*, *mrznovóljajčina*.

mrznovóljajčina, *f.* *uqum*, *od* *mrznovóljajac* Rj. *mžznuti se*, *zném* se, *v. r. impf.* *frären, emaglo*, Rj. *v. pf.* *slož.* od-mrznuti (se), po- (se), pro-, rüz- (se), sa- (se), za- (se); *v. impf.* *slož.* smrzavati se, zamrzavati, zamrzavati se. — Pred zoru se *mrzne*. Posl. 260. U Italiji zamrzavalo se *riuo* u bačvama još za Virgilijeva vremena, a sada se već ne *mrzne*. Priprava 30.

mržost, *mžzosti*, *f.* — **1)** *der Hass, odium*: Mržost na stranu, a korist preda se. Rj. *čoh* mrznja, mrzluk, nenavidost. — Za što je kod nas mogla u ovojne do-gazjaju *postati* *ovak* *mržost*, da narod i na ime svoje omrzne. Kov. 1. Njihova nepokornost Sultan-Mahmutu i *mržost* na nj i na njegove *uore* *vrđilo* i *premjene*. 6. *Punom mržošću* mrzim na njih. Ps. 139. 22. — **2)** *osobim* *onoga* što je *mrsko*, i *stvar* *mrška*, *Mischen, Grand, abominatio*, *vidi* vrđilo. — Kad dakle ugledate *mržost* opuštenja, gdje stoji na mjestu svetome, Mat. 24. 15. *Imaše* čašu u ruci svojoj *punu* *mržosti* i *poganštine* ... *mati* *kurvama* i *mržostima* *zevaljskima*. Otkriv. 17. 4. 5. Ne će u njega (u gradu) ništa pogano, i što *čini* *mržost* i laž. 21. 27.

mržovóljast, *adj.* (u C. G.) *unbillig, morosus*. Rj. *vidi* oporit, usovan, *isp.* i uskošen.

mrženje, *n.* *das Hassen, odium*. Rj. *v. ch.* *od* *mrziti*, *radnja* kojom tko *mrzi* na što.

mrznja, *f.* *der Hass, odium*. Rj. *vidi* mržost 1, mrzluk, nenavidost. — Da se nije dao zasljepiti *mrznjom* na mene *majih* *u-prijatelja*, onda bi doznao da ... *Odbr.* od ruž. 15. On još većma *raspudi* *mrznju* na *Rudofinika*. Sovj. 26. *Mrznja* kojom *mržeše* na nju bješe veća od ljubavi kojom je prije ljubljša. Sam. 11. 13. 15. Sve je dolazilo od *lične* *njegove* *mrznje* na Lazareviće. DM. 114. *Hraniše* u njima *neprijateljnu* *mrznju* na Azijate. 118.

mu, u *staraj* *postorici*: Ne umije ni bu, ni *mu*. DPosl. o čeljadetu o kom se misli da ne zna ni nplati koga povikavši *bu*, ni samo pokazati da mu što nije po volji *muknuši*, a po tom i koje ništa ne zna. Daničić. ARj. 698a.

mu ... *vidi* muha ... Rj.

mučnat,* *adj.* n. p. od *zime*, od *vrućine*, *in em-piditlich* (*gegen Kälte, Hitze, impatiens frigoris, caloris*, *cf.* *slab*, Rj).

mušera,* *f.* *die Blokaade, Belagerung, obsessio*. Rj. *podsjedanje*. — Turcima u Šapeu već bila dosadila glad i ostale nevolje *mušere*, i počeli se razgovarati o predaji. Danica 3. 179.

muć, — **1)** što kuc, to *muć*, (što zaradi to i po-jede. Posl. 357). *was ankummt, wird auch gleich verzehrt*. Rj. — **2)** *cf.* *me* *muć*, Rj. *Tiče* *muć*, *cf.* *trt* *mr*. Rj. 757b. *vidi* i *suć* *muć*, *uzrik* *kojim* se *kaže*, *kako* je *tko* u *zabuni* *stao* *mućti*, *tepati*, *da* se *iz-gorori*, *kud* ga *uhradiše* *n. p.* u *krapi* i t. d.

muća, — **1)** *f.* *die Stotterin, femina halba*. Rj. *mućava* *čau*. — **2)** *m.* (ist.) *vidi* *mućo*. Rj. *mućav* čorjek.

mućanje, *n.* *das Stottern, balbutitio*. Rj. *verb.* *od* *mućati*, *radnja* kojom tko *muća*.

mućati, *čam.* *v. impf.* *stottern, balbutio*. Rj. *vidi* zapletati jezikom, *v. pf.* *slož.* iz-mućati. — Te ćeš oboren govoriti sa zemlje i iz praha ćeš *mućati* ... iz praha ćeš šapućei govoriti. Is. 29. 4.

mućav, *adj.* *stotternd, halbus*, *cf.* *mutav*. Rj. *kaji* *muća*, *vidi* i *ječav*.

mućavac, *mućavea*, *m.* (u Fruškoj Gori) *Art* *runde Zwetschken, pruni genus*. Rj. *nekako* *okruglu* *sljiva*, *džanarika*, *migavac*, *piskor*.

mućo, *m.* *der Stotterer, halbus*. Rj. *hyp.* *vidi* *muća* 2, *mućav* čorjek, *vidi* *ječalo*.

mučalac, mučalaca, *m. taciturnus, qui silet*. Stulli. *koji muči*. — riječi s takim nast. kod čuvalca.

mučalica, *f. taciturna, quae silet*. Stulli. koja muči.

mučan, čna, *adj. peñlich, schwer, gravis*: mučan čovjek, *unverträglich, diffieilis, cf. nepogodan*. Rj. o čovjeku s kojim je muka: o stvarima vidi težak, mrdan. — Lascio je zapovijedati, al' je mučno izvršivati. Posl. 166. Mučno — Gledaj: Teško. 184. *Kns mučan* proždrijeti. — ali probaviti. DPostl. 52. Nije zvijeri kojoj je mučnije ugoditi neg čovjeku. 81. Mučno bješe. Nahod-Simeun... Čiti Sime. a suze prosipa. Npj. 2, 65. Pijan dervis okom razgledaše, pa mu mučnu riječ progovara. 2, 273. Kad udara Strahiniću bane mučnu alu silna Vlah-Aliju. 2, 282. Taj mučan posao dade Bog sinovima ljudskim da se muče oko njega. Prop. 1, 13.

Mučanj, Mučnja, *m. planina u Srbiji*: Jao Mučnju, mučan ti si! O Javore, jadan ti si! Rj. osu. može biti u mlika. Osn. 201. *muca* s takvim nast. kod Hrmanj.

mučanje, *n. das Schweigen, silentium*. Rj. *verb. od mučati, stanje koje biva, kad tko muči*. Mučanjem se gjava muči. Posl. 184. Jednome padne na um, da prekine mučanje. Danica 2, 121.

mučati, mučim, *v. impf. schweigen, silvo*. Rj. *vidi čutati, čutjeti; šutjeti, v. pf. slož. prenučati; umuknuti, zamuknuti, zamuknuti se; zamučiti, zamučiti se; v. impf. slož. zamukivati; činiti i učiniti da tko muči; mučakati, umučkavati, umučkati koga*. — Otkuda si neznan junače? A on muči!... Koji si? što si došao?... a on muči kao kamen. Npr. 123. Muči ti, ne plači. 126. Vino ne muči nego buči (kad je u čovjeku). Posl. 35. Duboka je rijeka ka muči. DPostl. 20. Muči, vilo, mukom se zamukla! Npj. 4, 311. Bijah nijem i glasa ne pustih: mučuh i o dobra. Ps. 39, 2. — *isp. mučeci*.

mučći, *adj. upravo je prilog sadašnji od glagola mučati, ali se upotrebljava kao pridjev: Mučćega djeteta ni svoja majka ne razumije. Mučćega ni Bog ne čuje. Mučćega varaj se psa. Mučćemu ne bude gore*. DPostl. 64.

mučćenica, *f. die Märtyrerin, martyr*: Tako mi ove mučćenice! u zaklinjanju i rakija se zove mučćenicu (valja da za to što onako u kuhanju postaje i kroz lulu prolazi). Rj.

mučćenik, *adj. Stulli. što pripada mučćenicama; martyr*.

mučćenik, *m. der Märtyrer, martyr*. Rj. — Mučćenici, mučćenika, *m. pl. das Fest der 40 Märtyrer den 9. März, festum 40 martyrum*. Gdje koji kažu da na mučćenike treba popiti 40 čaša. Rj. 376b (dan u koji se slave 40 mučćenika). To su, braćo, mladi mučćenici. Npj. 2, 128. Jovan postade mučćenik za istinu. Prip. bibl. 129.

mučćenikov, *adj. Stulli. što pripada mučćeniku, martyr*.

mučćenništvo, *n. stanje onoga koji je mučćenik, ili one koja je mučćenica, das Märtyrertum, martyrrium*: Trčeci s radošću kao na mučćeništro. Glas. 21, 287.

mučenje, *n. das Martern, cruciatus*. Rj. *verb. od mučiti, 2. mučiti se*. — 1) radnja kojom tko muči koga ili što. — 2) stanje koje biva, kad se tko muči: Da ih muče pet mjeseci; i mučenje njihovog bijaše kao mučenje škorpinja kad ujedea čovjeka. Otkriv. 9, 5.

mučica, *f. mala mlika, Stulli. dem. od mlika*. — Ima takijeh mučica među ovijem ljudma, da nekad hoće duša na lakat da izagje. Zim 182.

mučilac, mučilaca, *m. tortor, carnifer*. Stulli. koji muči. *vidi mučitelj*. — riječi s takim nast. kod čuvalca.

mučiliste, *m. locus in quo cruciuntur*. Stulli. mjesto mučenja. — Te je saraj posta' mučilistem samom sebi, svakom koga može. Šćep. mal. 81.

mučilo, *n. patibulum*. Stulli. oruđe za mučenje. — za nast. *isp. bučalo*.

mučitelj, *m. koji muči. Peñiger, tortor*: Predade ga mučiteljmu dok ne plati sav dug svoj. Mat. 18, 31. *vidi mučilac*. — riječi s takim nast. kod boditelj.

mučiteljski, *adj. što pripada mučiteljmu*: Te mu provre na sedmero vrata krv gjetinska i kre mučiteljska. Šćep. mal. 81.

mučiti, čim, *v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-mučiti, nati se, od-, prd- (i se), uz- (se), za- (i se); v. impf. slož. izmučati, odmučati, zamučati*. — I. 1) koga, peñigen, crucio: Što muči to uči. Rj. *vidi kiniti, kinjiti, kostolomiti*. — To mu je kost u grlu (t. j. to ga vrlo mrzi i muči). Rj. 293a. Mučno zelje, *n. (u Dubr.) Art Pflanze, herbae genus*. Rj. 376b. (biljka). Ali ga najposle stane mučiti i gristi gde ne smije nikome da kaže. Npr. 151. Da njega tako muče vjetrovi da se raduje kad to može učiniti i t. d. Posl. 76. Nimalo ih za to ne muči svijest. Pripr. 45. mučiti koga mlika, mukom, mukoma: Te brat brata po sudovim čera i muči ga mukah pred Turcima. Npj. 2, 4. I uhvati cara Jevrejima, te ga muči mukam' svakojakim. 2, 86. Vidjeh muku kojom ih muče Misirci. Mojs. 11, 3, 9. — 2) mučiti muku, ertragen, fero: Koju muku najvoliš mučiti. Nikom muke mile mučiti nisu. Rj. *podnositi muku, muke*. — 3) *vidi zaragjivati*. Rj. *isp. izmučati, odmučati, zamučati*. — II. sa se mučiti se, čim se, *v. r. impf. sich quälen, plagen, crucior*. Rj. *Vojšiti se s dječom, t. j. imati posla s njima, mučiti se oko njih*. Rj. 71a. Natezati se s kim, mučiti se. Rj. 408b. Pedepsati se, mučiti se. Rj. 493a. Da idemo u Dubrovnik po so; a ona: »Što da se mučite tako daleko? Evo ima u mojoj pletivači nešto soli... Npr. 6. Mučim se drvcom i kamenom. Posl. 184. Što su, Petre, Bogu zgriješili, te se muče muku žestokijeh? Npj. 2, 11. Ne mučim se porogajem, ne ragjam. Is. 23, 4.

mučkânje, *n. verb. od mučkati, radnja kojom tko mučka koga*.

mučkati, čkâm, *v. impf. silentium imponere*. Stulli. mučkati koga, činiti da muči, da šuti. *vidi umučkavati; čutkati; šutkati*. — Što bi ti mene mučkao, ja se nigje za moje besjede ne sramim. J. Bogdanović.

mučke, (ponajviše se govori za pseto) *schweigend, tuete*: Čuvaj se pseteta koje mučke kolje. *cf. čutke*. Rj. *add. kao mučći, vidi muklo*. — On je goru pregrazio mučke, a polje je prekasao vučke. Rj. 80b. Kažu da mazga mučke bije nogom. Rj. 350a.

mučnica, *f. (u Hrv.) vidi mučnjak*. Rj. — osn. u mlika.

mučno, *adv. Rj. prema adj. mučan*. — 1) mučno mi je, *mir ist äbel, nausco*. Rj. *kad se kome grsti, guri, stužuje*. — 2) *schwer, schlimm, duru*: Mučno dogje, a mučnije kaže. Rj. — Mučno — Gledaj: Teško. Posl. 184. Kad je ptica u noktijeh sokolu, mučno uteče, i kad uteče, ne otiđe zdravo. DPostl. 41.

mučnjak, *m. u vodenica onaj sanduk što u njega pada brašno ispod kamena, der Mehlkasten in der Mühle, arca farinae, cf. mučnica*. Rj. osn. u mlika. Osn. 268. — Čoso ustane, razgrue gjetinje brašno u mučnjaku. Npr. 160. Ušuti se kao miš u mučnjaku. Posl. 339.

muč, *interj. u riječima: šüc müc, tamo amo, cf. trt mrt*. Rj. 850a. *vidi i tue mue*. — *uzvik kojim se pokazuje, kako je tko u zabuni stao mučati izgovarajući se, kad ga uhvatiše n. p. u kragji i t. d.*

mučak, mučka, *m. ein unbefruchtetes Ei, ovum sterile*. Kad se pilići izlegu, po koji mučak ostane u gnijezdu, pa kad se razbije, u njemu je pomiješano žumance i bjelance; za to se kaže i za kakav posao od koga nema ništa: mučak! Rj. Glas do neba, a kad dobro poglediš, a ono mučak. Posl. 42. — od korijena od koga je *mutan*. Osn. 282 (*uzmučeno faje*).

mučenje, *n. das Träben, Verwirren, turbatio*. Rj.

verb. od 1) mutiti, 2) mutiti se. — 1) radnja kojom tko muti što. — 2) stanje koje biva, kad se što muti; i radnja kojom se tko muti (mutlja se).

mućkanje, *n.* das Schütteln (z. B. einer dunklen Flasche, um zu sehen, ob sie leer ist), periculum rasis, an sit plenum nec ne. Rj. verb. od mućkati, radnja kojom se mućka što.

mućkati, čkâm, *v.* impf. schütteln, agito. Rj. kao drmati, *n. p.* tammu bocu, da se vidi, je li što u njoj. *v. pf.* prosti mućnuti; slož. promućkati, smućkati.

mućurla, *m.* (noć mehr als budala) Tolpel, stolidus. Rj. još više nego budala. — sun. kod bezjak.

muđaća, *f.* vidi jajara. Rj. vidi i jajača, bjelopandara. nekaku bijela krupna šljiva. — osn. u mudo.

muđar, muđra (muđri, adv. muđro) adj. weise, sapiens. Rj. — Idi *Premudrome* (t. j. Solomuni). Npr. 154. Muđar ka' i lisica. Posl. 183. Muđra budala. (Kad se ko pretvara da je lud, a nije). 183. Muđriji si kad čutiš. 184. O Bogu lud, a o gjavolu muđar. 230. U srebro ti se okovala! (Reče se onome ko muđru riječ progovori). 336. Već je za nas . . . gospodstvo, da gospodujemo, muđra pamet, da pame-tujemo. Npj. 2, 182. Pod muđrim i pravednim zla-danjem. Panica 3, 151. Bio je ne samo hrabri junak, nego i muđri uređnik; i veliki zapčija u vojsci. 4, 20. Jedinome premudrome Bogu čast i slava. Tim. 1, 1, 17. Muđar je svem i jak snagom. Jov 9, 1.

muđarac, muđarea, *m.* der Weise, Philosoph, sapiens. Rj. muđar čorjek, vidi muđrac, isp. muđrica, muđričina. — Dogju muđaraci od istoka. Mat. 2, 1. Ako i muđarac reće da zna, ipak ne može dokučiti. Prop. 8, 17.

muđšace, muđšaceta, *n.* dem. od mudo. Rj. — dem. s takvim nast. kod brđšace.

muđat, adj. — 1) mit Hoden versehen, testiculatus. Rj. u koga su koda. — 2) wohlbehodet, bene testiculatus. Rj. u koga su velika muda isp. mudonja.

muđo, *n.* die Hode, testiculus. Rj. vidi jaje 2. titre. dem. muđšace. — Popova muda, der Spindelbaum, evonymus. Rj. 543a (biljka). Naposljedn muđi izrezaše, zaboravi uhor pri muđima. Npj. 5, 499.

muđonja, *m.* der Wohlbehodete, bene testiculatus. Rj. koji je muđat (2), u koga su velika muda. — riječi za ljude s takvim nast. kod bakonja.

muđrac, muđraća, *m.* vidi muđarac. — Muđarac, kotlač, kozalac . . . ili: kozlac, kotlac i muđrac . . . muđraci. Obl. 4.

muđranje, *n.* das Weisewerden, incrementum sapientiae. Rj. verb. od muđrati, stanje koje biva, kad tko muđra.

muđrati, drâm, *v.* impf. weiser werden, incipio sapere; muđra dijete. Rj. postajati muđar. *v. pf.* slož. (neprelaz.) omuđrati, omuđriti (omuđrim); prelazni slož. pf. nadmuđriti (nadmudrim), umuđriti (umuđrim); impf. nadmuđrivati, umuđravati. — Kad podsmjjevac biva karan, buđi muđra. Prič. 21, 11.

muđrica, *f.* ein geschleuter Kopf, callidus. Rj. muđra glava, kao lukav čorjek. augm. muđričina.

muđričina, *m.* vidi muđrica. Rj. — takva augm. kod bardačina.

muđrina, *f.* die Weisheit, sapientia. Rj. osobina u onoga koji je muđar, vidi muđrost, muđrota. — Ne mogu se razaznat' ko j' bolji u hitrinu ili u muđrinu. Npj. 5, 492. Piše, ješe tri bijela dana, dok Latini muđrinu izneše. HNpj. 1, 362.

muđro, adv. weise, sapienter: Idi muđro ne pogini ludo. Rj. prema adj. muđar. — Car ga upita, ko ga je naučio muđro govoriti, Npr. 105. Oni se nisu umeli vladati tako muđro kao ti. 241.

muđroljubac, muđroljubea, *m.* sapiens, philosophus. Stulli. muđro-ljubac, koji muđrost ljubi, oko nje nastoji. — tako slož. riječi kod bogoljubac.

muđroljubiv, adj. isp. muđroljubac. — takva adj. kod bogoljubiv.

muđroljublje, *n.* philosophia, sapientiae studium, amor. Stulli. muđro-ljublje, ljubav k muđrosti, nastojanje oko nje. — takve riječi kod bogoljublje.

muđrost, muđrosti, *f.* vidi muđrina. Rj. vidi i muđrota, isp. premuđrost. — Pak se Marko bolan učinio bez bolesti, od muđrosti teške. Npj. 2, 357. Kako se drugi ljudi smiju njihovijem budalačinama, koje oni drže za najreće, i samo njima poznate ili od njih izmišljene muđrosti. Pis. 71 (muđre stari).

muđrota, *f.* (st.) vidi muđrina: O tvojoj lepoj lepoti, o tvojoj muđroj muđroti. Rj. vidi i muđrost. — riječi s takim nast. kod čistota.

muđrovanje, *n.* die Affekttation der Weisheit, affectatio sapientiae. Rj. verb. od muđrovati, radnja kojom tko muđraje. Koji su po tijelu tjelesno misle, a koji su po duhu duhovno misle. Jer tjelesno muđrovanje smrt je, a duhovno muđrovanje život je i mir. Rim. 8, 6. Usmrti muđrovanje tijela našega, Hriste Bože. DP. 59.

muđrovati, muđrovati, *v.* impf. den Weisen spielen, sapio, affecto sapientiam: šta ti muđruješ, sagen die Gesellen zu dem, der nicht mitmachen will. Rj. muđro razmišljati, govoriti: graditi se muđar, *v. pf.* namuđrovati se. — Ovako muđruje i sveti Grigorije Bogoslov. DP. 90.

muđvadžija,* *m.* vidi muktadžija. Rj. koji hoće sre da ima muđe, vidi i badavadžija 1, izjelica.

muđe,* vidi muktje. Rj. vidi i muktice, badava 1, badavad, badavade, za badava.

muđtija,* *m.* der Mufti, summus doctor. I muđtije naše književnike. Rj. vidi muktija. — poglavica srećenički u Muhamedovcu.

muha, *f.* (pl. muhe, mûhâ) Fliege, musca: Koliko bi muha na peru ponijela, t. j. vrlo malo. Kao muha bez glave *n. p.* ide, leti (kad ne gleda što radi). Rj. vidi braničevka muha, Golubačka muha, zlatara, zlatarka, zlatnica, zundaraća, dem. mušica. — Pecuju muhe. Rj. 497b. Upeklu zmija, muha, komar. Rj. 784a. A što ti je on starac smetao, zla ni musi ne želi nikakva. Šćep. mal. 57.

Muhamed, *m.* Mohammedus. Rj. hyp. Mujan, Mujo, Mušo.

muhamedlija, *f.* das Buch von Mohammed, liber de Mohammedo. Muhamedlija je napisana Ruskim jezikom, i nalazi se po namastirima u Srbiji i u Srijemu. Rj. knjiga o Muhamedu. — za nast. li(ja) isp. bakarlija.

Muhamedov, adj. Rj. što pripada Muhamedu.

Muhamedovac, Muhamedovca, *m.* der Mohammedaner, Mohammedanus. Rj. koji pristaje za Muhamedom.

muhanat,* *m.* (adj. tvrdoglav, uporan? Rj.?) Id' odatle jedan muhanate! Rj.

muhanet,* *m.* (milnet) = bólja, žalost, briga, jed. Rj.?) I od derta i od muhaneta. Rj.

muhanje, *n.* das Stutzigsein, obstinatio. Rj. verb. od muhati se, radnja kojom se tko muha.

muhâr, *m.* panicum miliaceum (setaria glauca P. B. Rj.?) cf. bar. Rj. nekakvo vrlo sitno i žuto žito kao proso. cf. i muharika.

muhârika, *f.* der grüne Fennich (Borstenhirse, Borstengras. Rj.?) panicum viride (setaria glauca P. B. i setaria viridis P. B. cf. muhar. Rj.?). Rj. biljka. — riječi s takim nast. kod aptika.

muhârîšte, *n.* Acker wo einst muhar gebant war, ager olim panicum miliaceo consitus. Rj. mjesto gdje je biva posijan muhar. — riječi s takim nast. kod duvanište.

muhati se, hãm se, *v. r.* impf. sich wahren vor den Fliegen, stutzen, stutzig sein, defendo me a muscis, contumax sum. Rj. braniti se od muha, čuditi se, čudljivu biti, jogunastu, tvrdoglavu, upornu biti. *v. pf.* slož. ūzmuhati se.

muholovac, muholovca, pigliamosche, uccelo, avis

muho-serina, *m. f. uis as. ucupatur*. Stulli, muho-lovae, *muho-serina*, koja muho lovi, je li riječ narodna ili *muho-serina* u sm. Stulli prema Talijanskoj? isp. tako *muho-serina* brzodolovac, koja znači brzodolov lrt ali i brzodolovca.

muhoserina, *f. Fliegenwurath, muscae stercus*, Rj. *muho-serina*, *mučist od muhe (isto muha iz-iscere)*. — *sp. r. je i tako sloj*, *muho-serina*.

muhür. muhura, *vidi mür.* pečat. — Pa mu pruži *muhar* sa desnice, HNpj. 4, 701.

muhürli. *adj. indel. Siegel-, sigilli*: Činiću te *muhurli* vezirum, Rj. što pripada muhuru. — *Muhurli* vezir, koji drži carski pečat, t. j. veliki vezir, Npj. 4, 350.

Müjan, *m. hyp. od Muhamed, osu, u Mujo, takva hyp. kod Cvijan.* — Sve to gleda Hrnjica *Mujane*... Hrnjica Mujo, pogano pletivo, HNpj. 4, 231.

mujezin. mujezina, *m. der Raifer zum Gebet (bei den Türken)*, Rj. kojč s i *muveze pozir i Muhammedove na molitra*.

Müjo, *m. hyp. od Muhamed, Mu-jo, gen. Müja, coc. Müjo, takva hyp. kod Bajó.* — Besposlen *Müjo* bišeke savija, Posl. 12. Vila pade *Müjo* više glave, pa mi tople suće prodijeva, dok *Müjova* progoredo lice, Npj. 2, 19. Te pozdravi od Kladuše *Müja*... Te otiđe u Tursku orđiju pred čadara od Kladuše *Müja*, pred *Müjom* se smjerno poklonio... Njemu reče od Kladuše *Müja*, 3, 113.

mük. *m. (st.) das Feststücken, silentium*: Muči vilo, *mukom* se zamukla. Učutaše bubnji i svirale, *mukom* idu, *mukom* jadikuju, *Mukom* idu kičeni svatovi, ni pjevaju niti puškaraju, Rj. *djelo kojim tko zamukne*, isp. mućanje. — *Mukom* dug plaćat, DPosl. 65. Platu stanovitu *mük* ima, 95.

1. *müka*, *f. (pl. gen. mükän, — 1) die Pein, cruciatus*: *Müka* duše ne vadi, no sugjen dan, Rj. *vidi* patnja, *dem.* mućica. — Pa su lagje na moru za ono vrijeme u *mući* i *nerolji*, Rj. 58a. *Ziva müka*, t. j. *velika*, Rj. 158a. Kad mu viliu ruku u mišici, *pamé meni müka* na žličici, Rj. 211b. *Od müke* im oči iskakahu, Rj. 233a. Sila sam krvavijeh zalogaja izio, t. j. dosta sam *müke* *podnio*, Rj. 300a. *Köju müku* najvoliš *mućiti*, *Nikom müke* mile *mućit* nisu, Rj. 376b. *Da mi prosti i müku* i hranu, *müku* njenu što je *promućila*, dok je mene odranila, Rj. 610a. *Umüdü*, u. p. *müka*, *bol*, Rj. 781b. *Tamó* na oneme svetu ja sam ti u *mükönu*, Npr. 84. *Kad ti do najčeće müke bude*, 93. Čoek vrišne *od müke i žudosti*, 152. *Nük s teškom mükom* iznese lisicu na tavan, 179. *Ispred samoga rognjenja*... *nego jaj dogje nekakva müka u doh*, 213. *Veresija pedersija*, (*Veresija je müka*: ko da na veresiju, kaje sei, Posl. 33. *Lasno je naučiti, nego je müka odučiti*, 166. *Müka* ide po ljudna, 184. *Terda müka* kad dogje na čoeka, valja da trpi dok skaplje, 312. *Spopale ga müke* moje! Npj. 1, 530. *Šta ču, majko, od gorkijeh müka?* 1, 552. *Što su, Petro, Bogu zgriješili, te se müce müka žestokijeh?* 2, 11. *Od Jurumü müku* napraviše: obadva mu oka izvadīše, 2, 33. *Kake müke jesu* na tem jarcu, *graje müke jesu* u Turaka; ko ne može take *müke* *trpat*, sad neka se u šijenje vrne, 3, 177. *Širotnja se s nas müke dopala*, 4, 246. A da ti je pogledati, družje, *čadru müke, što je od Turaka!* 4, 377. *Kad se Turci riješe na mući*, 4, 527. *Ziveći ja s mukom i s udegom*, 4, V. *Pitala je ostarala majka*: *Kakve, čerče! najpudnije müke?* Here, 174. *Ja ovu strašnu müku* otrpim, ne makuviši se, niti jauknaviši, Danica 2, 136. *Da je poste samrtih müka* i dugoga bolovanja ostao malo poguren, 4, 13. *Tamo negdje umre, predpriči svakojaku müku* i sramotu, 4, 30. *Znađu* redom samo pjevati, a kazivati ne znadu (*s takim sam ja lašta ovu müku*), Npj. 1, XXXIV. Ali evo *ljubi müku i mralju*: kako će se pečatati? Posl. 1886, 1224. *Tebi ču mnogo müke* *zublati* kad zatrađniš,

s mukama češ djeen ragjati, Mojs. I, 3, 16. *Vidjeh müku, kojom ih müce* Misirci, II, 3, 9. *David bješe na mući* *velikoj*, Sam. I, 30, 6. *Jer me obuzeše müke*, II, 1, 9. *Jer šta ima čovjek... od müke srca svojga, koju podnosi* *pod suncem?* Prop. 2, 22. — 2) *müke, die Folter, quæstio ad tormenta*: udarili (ili metnuli) ga na *müke*, umr'o na *mukama*, Rj. — *Metati koga na müke*, Rj. 354b. *Müke* udariti kome, *auf die Folter bringen*, in tormenta dare, Rj. 769a. *Hoću* te staviti *na müke*, Npr. 105. *Nek' ga dadu meni mladog u ruke, metaću ga na zle müke*, na ruke, Npj. 1, 386. *Njima Turci sveke müke* *daju*... *Kakve njima müke* *ularaše*, 4, 51. *A silni je Turci* *uhvatīše i na žive müke* *udariše*; ona mlada muku *podnošaše*, 4, 101. *Ter mu nove müke* *udaraju*, 4, 153. *Tada će vas predati na müke*, Mat. 24, 9. — 3) (u Boči) što je na zemlji *posagjeno*, *načinjeno*, *das Werk, opus, ef. zamučiti*, Rj. *što se zamučiti, zaradi; zamuka, rabota, djelo s mukom* *činjeno*. — *Tako mi sveke müke i rabote!* Posl. 304.

2. *müka*, *f. (po zap. kraj. kod kršćana, ali mućnjak govore i hrišćani u Srbiji) das Mehl, farina, cf. brašno*, Rj. — *Golokudna müka*, Rj. 93b. *Prije müku* *išijat* neg žito *posijati*, DPosl. 101.

mükadem *püjäs*, *m. Art cornechen Gürtels, eingültl genus*: Pa pripasa *mükadem* pojasa, Rj. *nekaki gospodski pojäs*.

mükäcünje, *n. verb. od mükætitü, radnja* *kojom tko mükæti*.

mükæet, *adj. aufmerksam, attentus*: budi *mükaet*, ne ćeš li za gdje vidjeti, *gib acht* —, *ob* —: čemu si ti *mükaet?* *vas suchst du, beghrdest du, ef. nazor: Meni Jovan ni mükaet nije*, nit' me kara, nit' me miluje, Rj. — *Kad donesa pred dijete ugljervlje i dukate*, a ono odmah rukama za dukate, a *ugljervlju ni mükaet*, Rj. 808b. *Sav narod stao pa gleda* *kakva je to lepota; za caricu niko ni mükaet*, Npr. 209. *Kad se gošća naklopī na hajvar a gruhu ni mükaet*... *domaćica reče: Ali je hajvar skup*... « *gošća odgovori: I vrijeđi*. Posl. 95. *Ni pomozi Bog, ni selam alećim*. (*Kad ko nije kome ni mükaet*), 222.

mükætisänje, *n. das Merken, Suchen, attentio*, Rj. *verb. od mükætisati, radnja* *kojom tko mükætiše*.

mükætisati, *išem, v. impf. merken, Acht geben, suchen, attendo, quero, cf. tražiti, paziti*, Rj. *vidi* *mükætitü*.

mükætitü, *tim. v. impf. vidi mükætisati*: Šta ti tražiš? šta li *mükætiš?* Rj.

mükänje, *n. das Brüllen, mugitus*, Rj. *verb. od* *mükati, radnja* *kojom müce* *n. p. vo*.

1. *mükaö*, *mükla*, *m. u riječima: ispod mükla, heimtückisch, subdole*, Rj. *isp. müklo*. — *Podmukalac*, koji što *ispod mükla radi*, Rj. 523a. *Ispod mükla* i dva vuka. (Gledaj: Čuvaj se *pseta* koje *mućke kolje*, Posl. 105.

2. *mükaö*, *mükla*, *adj. stillschweigend, taciturnus*: *Vino piti a mükli* *stajati*, Rj. *kao müceći*, *mükaö* (*muknuti*), *podmukao*, *promukao*, Osn. 121. — *Mükli* *pas* *petne žile* *grize*: Posl. 184.

mükati, *müčëm, v. impf. brüllen (vom Rindviehe), mugio*, Rj. *muće* *goveće*, *v. pf. prosti müknuti*. — *Što rolori müca*, ništa, samo da kola ne škripe, Posl. 354. *Pogjoše krave*... i jednako igjahu *istijem* *putem müčüti*, Sam. I, 6, 12.

mükavica, *f. svinjska bolest*, Rj. — *od korijena od kojega je umuknuti, mućati*, *isp. Korijeni* 165.

mükinja, *f. (u Hrv.) nekakvo drvo*, na kome je rod kao *dudinje* (*lići* na *glojinje*, Rj.³) i jede se. (*sorbus aria* L. Rj.³) Rj. — *isp. češ. moukiné, mehlbaum*). *Korijeni* 156. *rijeći za bilje i rod mu s takim nast. kod brekinja*.

müklo, *adv. schweigend, tacite*, Rj. *vidi* *mućke*. — Što se ovo *müklo* *pije vino?* *Nije ovo vino ukradeno*, Kov. 83.

mukljiv, *adj.* (po zap. kraj.) n. p. drvo (vlažno iznutra), *nass, humidus*. Rj.

muknući, *müknēm*, *v. pf. aufbrüllen, mugio*. Rj. *mukne n. p. eo. v. impf. mukati*.

mukom, *adv.* vidi muk. Rj.³ *uke*. Rj.³ XXX.

mukadžija,* *m. der alles umsonst haben will, qui omnia vult sibi gratis dari, cf. badavadžija, izjelica*. Rj. *vidi i muftadžija, koji bi rad sve mukte, badava imati*.

mukte, *mükticē*,* *vidi badava*. Rj. *adv. vidi i mufte, badavad, badavade, za badava*. — Ni platiša ni vratiša. (Reče se za onoga koji bi rad sve mukte imati). Postl. 222.

mukčija,* *vidi muftija: I adžije i redom mukčije*. Rj. *po glavicu srećenički u Muhamedovaca*.

muktopre, *m.* (oko Lijejna), *vidi pustosvat, nabigazica*. Rj.³ — mukto-pre, koji mukte prdi, t. j. mukte jede pa besposlen prdi? *syn. kod nabigazica*.

muktožder, *m.* »Ti si pravi muktožder, ne zaslužiš ni ono što poješ.« J. Bogdanović, mukto-žder, koji mukte ždere, *vidi muktopre*. — tako slož. riječi kod hljebožder.

mula,* *m.* — 1) *der Mollah, doctus Turcarum iudex*. Rj. *učeni sudac Turški*. — 2) Sarajevski, *die oberste Regierungsperson, juder*. Rj. *vrhovni upravitelj, sudac u Sarajevu*.

mülâd, *f. coll.* (u Grlju) kao kopilad. Rj. *kao nezakonita djeca*. — *Tal. mulo, kopile*.

mülâluk,* *m. das Gebiet des Mollah von Sarajewo, provinciu 75 mla: Po Zvorniku i po mülâuku*. Rj. *područje mülino*.

müle, *cf. pipavice*. Rj. — Jedno kao brojeći sve redom govori: Pipavice, mipavice, na kule na mule, na medene kolače, kome red konja pasti? Rj. 500b.

mülja, *f.* — 1) ponajviše *pl. muljje u gdjekojijeh varoških haljina*, u. p. u džubeta, sa strane kod džepova. Rj. — 2) (u kazandžija) *cf. naja*. Rj.

mülju, *adj. des Mollah, mollae*. Rj. *što pripada mülj*.

müljinica, *die Frau des Mollah, mollae usor*. Rj. *žena müljina*.

mülj, *m.* — 1) (u C. G.) *vidi muljalo*. Rj. *i syn. ondje, drvo kojim se mulja grozđe*. — 2) (u Lici) što nanese voda gdje protječe kroz granje ili kaku rešetku, *alluvio (?)*. *cf. nanos*. Rj. *u sjer. Hrvatskoj mulj je ona zemlja, upravo blato, što voda nanese na bregove, kad ih poplavi. isp. mamuljiti. vidi i snos, naplava, naplavak, nasap 2*.

müljalo, *die Stange, um die Trauben im Bottich zu zerstampfen, perlica wis contundendis*. Rj. *vidi mulj 1, gmečaljka, greštatica, kljukalo, mečka*. — Brkljača, 2) od drveta kao malo muljalo. Rj. 44a. Grozđe se mulja drvatom, koje se zove muljalo. Pis. 78. riječi s takrim nast. kod bučkalo.

Müljanin, *m. Einer von Muo: Dok je Mula i Müljana*. Rj. *čovjek iz Mula*.

müljanje, *n. das Stampfen der Trauben, tunsio warum*. *verb. od muljati, radnja kojom tko mulja n. p. grozđe*.

müljati, *ljâm*, *v. impf. n. p. grozđe, Trauben stampfen, contundo, contero ucus*. Rj. *vidi gmečditi, gnječati, gnječiti, greštati, mečiti, možditi. v. pf. slož. smuljati. su se, pass.: Grozđe se mulja drvatom, koje se zove muljalo. Pis. 78.*

müljévan, *müljévana, adj. gdje ima mulja 2. n. p. muljévanu zemlja*. u Baniji. P. Leber.

mülmakaze,* *f. pl. die Lichtschere, Lichtputze, Lichtschäutze, emunctorium, cf. usekač, štipaljka*. Rj. *vidi i klješće 2. ono čim se sriječa usekne kad rjavro gori. isp. makaze**.

mümlanje, *n. vidi mrljanje*. Rj.: — Na jedan put čuje veliki bat i mmlanje, sva potrne kad vidi lava gde u sobu ugje. Npr. 134.

mümlati, *mâm*, *v. impf. vidi mrljati*. Rj. *i syn.*

ondje. v. pf. slož. promumlati, smumlati. — Mumonja, koji mumonji (*urnula*). Rj. 371b.

mümljanje, *n. vidi mmlanje*. Rj.

mümljati, *mjlâm*, *v. impf. vidi mumlati*. Rj. *syn. kod mrljati. v. pf. slož. promumljati, smumljati*.

mümonja, *m.* koji mumonji (*urnula*), *ein Murrer, murrador*. Rj. — riječi za ljule s takrim nast. kod bakonja.

mümonjenje, *n. vidi mmlanje*. Rj.

mümonjiti, *rijim*, *v. impf. (u Boči) murren, murrero, cf. mumlati*. Rj. *kod mrljati syn.* — Mumonja, koji mumonji (*urnula*). Rj. 371b.

münâra, *f. das Münare, turcienla temple turci: A munare popast' paučina*. Rj. *kao toranj u džamije*.

münitva, *f.* (u primorju) *vidi prijevera*. Rj. — Kad prosjak u čijoj kući prenoći, onda mu kad svane reknu: Kupi tu svoju münitru pa odlazi. J. Bogdanović, *münitra* (od osn. koja nije u običaju, isp. češko *mouiti*). Osn. 211. za nast. *isp. molitva*.

münuti, *münüm*, *v. pf. n. p. u kući, iz kuće, hineinschessen (ins Haus), irruu, feror*. Rj. — Značenje (korijenn) brzo proći, turco *nüi*: münuti. Korijeni 162. *vidi smuknati, šmaruti*.

münja, *f. (pl. münje) der Blitz, fulgur*. Rj. *vidi sušnica, svjetljica*. — Kad zasijecaju münje. Rj. 194a. Tako me siva münja ne osmudila! Rj. 722b. Dok puče münja iz neba te sačeže gjevojućku majku. Npr. 94. Kad se konj polja dohvat, preleće kao münja do jezera. 153. Baš-Celik skoči kao münja, pa raširi krila, poleti. 196. Siva münja iz neba vedroga, te udari Peru Bugarina. Npj. t. 126. No tri münje od neba pukoše: jedna gajja dva gjevera mlada. 1. 158. A ne gledaš s nama u oblake, gje se münje riju po oblaku. 1. 432. Siva Petar kao siva münja. 4. 58. (siva mjesto siva?) Skoči Petar, kako siba münja. 4. 86. Kad postavljaje zakon daždu i put münji gromovnoj. Jov 28, 26. Sjerni münjom (Gospode!), i razagnaj ih.

münjanje, *n. verb. od münjati, radnja kad konj ušima münja*.

münjati, *njâm*, *v. impf. vidi čuliti uši, rognuti uši, strići ušima*. — Dobar hajvan ne zna govoriti: ušima münja, a kopa nogama. B. Islamović. 37. Rp.

müo, *müla*, *m.* (u primorju) *ein Damu im Meere (ital. molo), pila*. Rj. *bent, brana u pristaništu morskom*.

Müo, *Müla*, *m. ein Stadtviertel in Cattaro*. Rj. *podgragje u Kotoru*.

mür,* *m. vidi pečat*. Rj. *radi i mulur, od čega je mur sažimanjem (muthur, muur, mür)*.

müra, *f.* (u Bačkoj) blato s vodom ugaženo, *der Lehm, lutum*. Rj.

Müra, *f. ein Fluss in Kroatien*. Rj. *roda u Hrvatskoj*.

murâja, *f.* Rj. *ne kaže se značenje*.

Murâkovac, *Murâkovec, m.* brdo u Lovčenu. Rj.

murâsela,* *f. der Vorladungsbrief des Kadi, evocatoriae judicis*. Kad ko tuži koga kadiji, kadinja pošlje po nj *murâsdu* po kadinu, te ga kadinac dovede. Rj. *pismo kojim kadija poziva tuženoga*.

mürava, *f.* (u Risnu) nekaka trava u moru. Rj. — imena s takrim nast. kod država.

mürdar,* (u Srbiji i u Bosni po varošima) *liederlich, unreinlich, dissolutus, negligens*. Rj. *lijen i nečist, koji se zapustio, isp. lotar (lotinja, loča, ločka)*.

murećep,* *m.* — 1) *die Tinte (in fester Gestalt wie Tischlerlein), atramentum*. Rj. *mastilo, jedro kao tutkol: Jovo piše, a Marija veze; nesta Jovu mrka murećepa*. Npj. 1. 197. Što je more, da je crn murećep, pak da pišem tri godine dana, ne bi mojli ispisala jada. 1. 401. — 2) *Frucht einer Pflanze (gemeine Kermesbeere, Rj.) womit die Frauen die Stickerie zeichnen, atramenti genus aliud (phylolacea decandra*

L. cf. vinoboj. Rj.³. Rj. rod od biljke nekakve, čim čim biljke ve.

mūrga, *m. dudinje murgaste, olivenfarbig Maulbeere, mori genus. Rj. — Tugja. Osn. 35. (žpžpž).*

mūrgast, mūrgovast, *adj. olivenfarbig, coloris avocaria. Rj. u čega je buja kao u murgu.*

mūrka, *f. manja šajka, koja samo po Muri ide, ein Mura-Schiff, muris minor. Rj. isp. dravka.*

mūrleisanje, *n. verb. od mūrleisati, radnja kojom tko mūrleise.*

mūrleisati, *v. Rj.ēm, v. pf. i impf. vidī zapečatiti, pečatiti; Rj. vidī i zabulati, bulati. — Kuduz piše, Putnik mūrleise. Rj. isp. mur (muhur).*

mūrtatin, *m. der Verräther, proditor, cf. izlajnik; Sultan care jedan murtatin. Rj.*

mūru, *cf. suru muru. Rj. uzvikom se ovim kaže smetnja od straha.*

mūrūna, *f. (u Dubr.) nekaka morska riba (murina?) = muraina helena L. Rj.³. Rj. u Stullija: mūrūna, f. riba, murca, pescu, muraina.*

mūrva, *f. (po juzozap. kraj.) vidī dud. Rj. drvo i rod u njemu. — od tugje. Osn. 41 (morus). riječi s tukrim nast. kod bačva.*

mūrvač, *mūrvač, m. (u Risnu) divlji dud, eine Art wilder Maulbeerbaum, mori genus. Rj.*

mūrvoč, *adj. što pripada mūrvi, potvrda u subst. koji ide. — za nast. isp. aptov.*

mūrvočina, *f. lignum ex mora. Stullī, mūrvočno drvo.*

mūsā, (*mūsā*), *f. (u Lici i u Srijemu) buza iz drveća (n. p. brezova, klenova i javorova) der Baumst, succus. Rj. — Tugja riječ. Osn. 35.*

mūsāf, *mūsāfa, m. vidī akuran (koran) i čitap: Car okupi hodže i kadije, i dervise Turske književnike, te mūsāfa na ruke uzeše, Boga mole Turci za tri dana. Rj.³*

mūsēlez, *m. u pjesmama nekakvo vino. Rj. — Ako li bi njemu malo bilo, dala bih mu bačvu mūsēleza i uza nju slatkoga mezeta. Herc. 96. Stullī: mūsēlez, vidī varenik, kod varenik: ein cotto, de-frutum, vidī i vinkot.*

mūsēlim, *m. der Musselim (Art türkischen Oberprofossen), praetoris turcici genus. Gdje je kadija ondje ima i muselim (koji se gdješto osobito k istoku zove i vojvoda), pa kadija sudi, a muselim zatvara ljude i izvršuje ono što kadija presudi. Rj. — Što su pada nj nesite baždaje, to su, bogme, muselimi carski. Npj. 4. 450.*

mūsēlimov, *adj. Rj. što pripada muselimu.*
mūsēlimovac, *mūsēlimovca, m. einer von des Musselins Leuten, homo musselini. Rj. muselimoč čorjek, momak.*

mūsēlimski, *adj. Musselim-, musselanicus. Rj. što pripada muselimima ili kojemu god muselimu.*

mūsēlimstvo, *n. vlast muselimska: Suleman-paša ga (Tokatljica) zbacio s muselimstva. Miloš 75.*

mūsevēda, *m. f. vidī bijeda. Rj. vidī i opast, pobjeda i, potvora.*

mūsevēditi, *dīm. v. impf. vidī bijediti. Rj. vidī i opadati, panjkati, potvoriti, prizidati (kome što).*

mūsevēdžija, *m. Verleumder, calumniator, cf. opadač. Rj. vidī i bijednik, napasnik, opadnik.*

mūsevēgjuje, *n. verb. od mūsevēditi, radnja kojom tko mūsevēdi.*

mūsikanat, *mūsikanta, m. der Musikant, musicus, vidī mekterin, kao gudač i svirač: Dobaviše carske mūsikante, tu im biju bumble i svirale. Npj. 5. 427. vominatiru nema poterde, za ake. isp. argumenat*

mūs-j! mūsjo! (u C. G.) — **1**) kaže se magarcu kad ga mane ili zovu, Laut den Esel zu locken, vox allivo vito asino. Rj. uzrik. — **2**) u pjesmi: Sedlah konja dobra mūsja. Rj.

mūsłōman, *m. der Muselman, muselmanus (orthodoxus): Na Bošnjake Turke mūsłōmane. Rj. Muhamedovac pravoslavni.*

mūst, *m. (u vojv.) der Most, mustum, cf. mast, šira. Rj. vidī i mastika. noro vino.*

mūstāc, *mūstāca, m. vidī brk. Rj. — od Grč. μύσταξ, mystax.*

mūsti, *mūzēm, v. impf. Rj. v. pf. slož. iz-musti na-, po-, n-, za-, gram. zapovj. mūzi. I. pregg. mūzoh, mūze. II. pregg. mūzījāh (rječje mūzāh), prilog sad. mūzūčī, prilog pregg. mūzāvāš, mūzāv. I. pridjever mūzao, mūzla. II. pridjever mūzen. — **1**) melken, mūlgeo. Rj. — Tu su stanovi, jedne žene stoku muzu, jedne mleko razlivaju, jedne skorup skidaju. Npr. 80. Ko se drži pravice, taj ne muze kravice. Posl. 153. — **2**) kiša muze, rom starcken Regen, imber: Kiša muze, noge puze. Rj. kaže se za kišu, kad lije kao iz kublā.*

mūsāba, *f. (u Risnu) nekaka puška (breša), eine Art Flinte, telum quoddam jaculatorium. Rj.*

mūšēbak, *m. rešetka na prozoru (kao što je obično u Turaka, da žene kad su na prozoru s polja niko ne bi mogao vidjeti) das Fenstergitter, reticulum fenestrae insertum: Zadje joj se sadžbak za mūšēbak. Rj.*

mūšēbāklija, *m. f. (u Sarajevu) vidī badžaklija. Rj.³ dakat Holandski.*

mūše, *m. šūšele mūše, u djetinjoi igri: Šūšele, mūše, gde ćemo ga baciti? Pod policu, na stolicu. Rj. 850b.*

mūšēma, *m. f. die Wachsteinwand, linteum ceratum, cf. voštanica. Rj.*

mūšica, *f. dem. od muha. Rj. — Omušičavi se n. p. bob (zelen), kad nekakve mūšece na njemu postanu, od kojijeh usahne. Rj. 459b. A koliko je umjetnije načinjena i sastavljena svaka travka, svaka mūšica kad se isporidi sa sahatom! Pripr. 97.*

Mūšika, *m. ime muško: Jedno vi je Purišin Mūšika. Rj. — Mūšika (osnova će biti u imenu: Mūšo, može biti od Mutimir). Osn. 276.*

mūškara, *f. vidī muškobana. Rj. žena koja se podnosi kao muško. — riječi s takim nast. kod badnjara.*

mūškārc, *mūškārc, m. — 1) das Mannsbild, mas. Rj. mušku čeljadu, vidī muška glava, muška strana, muško, coll. muškinje. — Domaćin unese badnjake u kuću . . . a iz kuće ga kakav mūškarc pospe žitom. Rj. 12a. Čovek imao jedno muško i jedno žensko dete . . . Deca onda kroz prozor. Kad ih zapitaju kako su došli, mūskarac kaže upravo da su došli po pepelu. Npr. 138. Ne valjaš koliko gjevōjčina. (Reče se — u Crnoj Gori — rjavu mūškarcu, osobito koji nije junak). Posl. 196. — **2**) das Mānchen (bei Thieren), mas, cf. mužjak. Rj. u životinju. isp. samac 2.*

mūškati, *m. nekako Lastovsko vino. Rj. vino od mirisavoga grožgju mūškata. isp. mirisavka 1. vidī mūškatio.*

mūškatio, *mūškatiela (mūškačela), m. mirisavo grožgje, mūskat, koje vidī. — Ode Jovo put kaščela, za dva grozla mūškačela. Herc. 243. — za nast. isp. audio, angjela; kaštio, kaščela.*

mūšket, *m. (u C. G.) vidī šoca. Rj. puška prostoga kojnika. — Mūšket viče a kobila riče, pustoga mu konja zaplašie. Rj. 189a. Čadorovi ka' i labudovi, a mūškati kako gora česta. Npj. 5, 361.*

mūškētānje, *n. das Fūsiren, = necare telorum conjectu. Rj. verb. od mūšketati, radnja kojom tko mūšketa koga.*

mūškētati, *tām. v. impf. (u C. G.) ubiti iz puške onoga koji je na smrt osugjen, fūsiren, telorum conjectu necare. Rj. upravo ubijati iz mūšketa.*

mūški, *adj. männlich, masculus. Rj. što pripada mūškarcima, mūškinju, osnova u muž. — Muška glava, Mannsperson. vir. Rj. 86a. Kovčar, muška kovča. Rj. 282a. Vidī šareno gubavo muško ždrijebe. Rj. 346a. Rodi muško dijete. Npr. 1. Naše narodne priče i pripovijetke gotovo se mogu razdijeliti na mūške i na ženske, kao i pjesme. V. Mūški donos bogati donos. Posl. 184. O bedri mu duga palošina od mūškijeh puno*

levet *pedi*. Npj. 3, 95. U kuću djevojka valja da ugje preko prostržoga čilima pod kojijem je *muški gatnjik* i mali nožić crnijeh korica, da bi *mušku djecu* i junake ragjala. Kov. 81. U prvome lieu *muškoga roda*. Pis. 37 (*gram.*). Ako od govoda prinosi, *muško* ili žensko, neka prinese zdravo pred Gospodom. Mojs. III, 3, 1.

muškić, *adv.* männlich, viriliter. Rj. *onako kao u muškaraca, kao junučki*. — Potrgnimo noža iz pojasa, da se s njima *muški* pokoljemo i junački megdan dijelimo. Npj. 5, 103. Bolje nam je *muški* poginuti no se ženski vojvodama vrnut. 5, 369.

muškić, *muškića*, *m.* (u Licu) *muško dijete, der Kleine, parvulus. cf.* muškarac. Rj. — *riječi s takim ust. kol* bagljic.

muškić, *n.* (coll.) *die Mannsbilder, mares*. Rj. *muškarci, jedno od muškinja muškarac, muško, surotno ženskinje*. — Bukara, običaj da se uz mesogje svako veće skupe djevojke (male i velike) i mlade (a i od muškinja *dođe gdjekoje*) nasred sela. Rj. 47b. Da se *obrezuje sve muškinje*. Mojs. I, 17, 10. *Sve muškinje i sve ženskinje što je poznalo čovjeka oobijte*. Sud. 21, 11.

muško, *n. adj.* *das Mannsbild, mas*; kao da nije *muško* (kad ko što rgjavo radi). Rj. *vidi* muška glava, muška strana, muškarac. *coll.* muškinje, *suprotno žensko*. — U *muškoga* je sramota pod petom, a u ženskoga megju očima. (Neke se stvari *muškome* ne primaju za sramotu kao ženskome). Posl. 333. *Koja žena* žcaše da se porodi... I rodi *muška, sina*. Otkriv. 12, 5.

muškobana, *f.* *ein Frauenzimmer, das sich wie ein Mann benimmt, flucht u. dgl., femina morum masculorum*. Rj. *muško-bana, za drugu polu isp.* baniti se. Korijeni 135. *ženu koja se podnosi (bani se) kao muškarca, vidi* muškara. — Ako se dogodi da hoće takvo živinče da se omrcini, a nema nikakova muškara da ga prikolje, onda žena (ne će svaka, nego *gdjekoja muškobanu*) uzme soni tućak te metne sebi megju noge, pa onako s tućkom kolje. Rj. 272b.

muškobanast, *adj.* *sich wie ein Mann benehmen, morum masculorum*. Rj. *što se podnosi kao muškobana*.

mušmula, *f.* *die Miespel, mespilus germanica* Linn. Rj. *drvo i rod na njemu*. — Š vremenom i sa slamom *mušmule* zrenu. Rj. 214a. Ne padaju iz neba *pečene mušmule*. Posl. 207.

mušmulov, *adj.* *što pripada mušmuli, potrrla u subst. koji ide*. — *za nast. isp.* aptov.

mušmulovina, *f.* *lignum ex mespilo*. Stulli. *mušmulovo drvo*.

Mušo, *m. hyp.* od Muhamed, ime u prezimenu: *Odasla je gradu Kolašinu a na ruke begu Mušoriću*. Rj. 440b. Na torinu Anze *Mušorića*, i tu bjehu devet *Mušorića*. Npj. 4, 421. *isp.* Muška. — *Mušo, takva hyp.* kod Dišo.

muštèrija,* *f.* — 1) *die Kundschaft, der Kunde, der Käufer, emtor*: A. Po što je to? B. Ko je *muštèrija*? — Ako si *muštèrija*, lasno ćemo se pogoditi. *cf.* kupac. Rj. — 2) *der Werber, conquistator*: *Kojino e curi muštèrija*. Čemu si *muštèrija? was möchtest tu?* Rj. *koji što želi, iste, kao n. p. prosac*.

muštulgdžija,* *m.* *der den Bothenlohn ausspricht, qui petit mercedem nuncii*. Rj. *muštulgdžija (k promijenilo se pred dž na g) koji iste muštuluk, vidi muštulakčija*. — Imenjem s dobrijem časom: 1) za orvijenca poimence toga i toga... 7) *muštulgdžiju* oga i toga (koga od svoje dalje rodbine). Kov. 52 u svatorimu).

muštuluk,* *m.* *der Bothenlohn, merces nuncii*. Rj. *blata onomu koji donese poroljan glas*. — Kada ga car ugleda, *uhvati muštuluk šćeri govoreći joj*: Evo i muža! Npr. 118. Kad koji čuje za tog čoecka, da *caru javi, a taj čoek neka brže na muštuluk ode caru*, da ga car obdari. 192. Ja tebe glas, ti mene *muštuluk*.

(Kad ko *iste muštuluk* za kakav povoljan glas). Posl. 110. Ja ću *ići na muštuluk babi*... Pa *otriča na muštuluk babi*. Npj. 3, 510.

muštulakčija,* *m.* *vidi* muštulogdžija. Rj. **muštva**,* *f.* (u Bač.) od tuća čime čizmari tuku gjon. Rj.³ *Muš.* *mušta (Muschte, Schusterwerkzeug, akc.* Rj.³ XI.

mušulina, *mušulina*, *m.* (u vojv. po varošima) *Muschel, panni genus*: I kecelju bela mušulina. Rj. *nekakro plutno*.

mut, *m.* *vidi* drozge, u *Baniji*, P. Leber. *vidi* i drozda, i *syn.* *oudje, konkretno: stvar mutna, može biti da ono ide i ovo*; *Metačeš mutom*. DPostl. 60. u *Stullija mut, turbatio, perturbatio commotio, kao mućenje (apstraktno, isp.* mutež, mutljag.

mutaf,* *mutafa*, *m.* *vidi* pokrovac: Dva samara, dva ulara, dva ulara, *dra mutafa*. Rj. *vidi* mutap.

mutan, *mútna (mûtnî)*, *adj.* *trüb, turbidus*: *Mutna voda kao oranje*. Rj. — Kad pogleda, okom *rasiječe*, kao *munja iz mutna oblaka*. Npj. 3, 407. *Vreme mutno i kišovito*. Danica 5, 22. *Danas će biti vjetar, jer je nebo crveno i mutno*. Mat. 16, 3.

mutâp,* *mutâpa*, *m.* *vidi* mutaf, *pokrovac*: *Jesi l' nosio čebe i mutap, da pokriješ na konju tvoju torbicu il' konjsku zobnicu?* Kov. 67.

mutârânje, *n. verb.* od *mutarati, radnja kojom tko mutara*.

mutarati, *râm, v. impf.* — *Mutara* kao kućka po mlječari. Posl. 184. *mutarati, nema u Vuka*. Rad. 6, 122. — *isp.* *Ustumarao se kao kućka po mlječari*. Posl. 337. *mutarati = tumarati?*

mutav, *adj.* *vidi* mucav: *Mutar mutarog* najbolje razumije. Rj. *koji muca*. — Tek što u ovu avliju uljeze, *ostade i on i konj mu i pas mutav i okameni se*. Npr. 118. *Jasan će biti jezik mutarivih*. DP. 314. — *mutav u sjer.* *Hrvatskoj znači upravo nijem: pa tukro značenje biće i u prinjera u Npr. 118.*

mutavdžija,* *m.* *der Arbeiter von Ziegenwolle, qui e lana caprina ephippia, saccos et cct. conficit*. Rj. — *Mutardžije* su od prije u Srbiji bile najviše Bugari, koji su u proljeće dolazili te koze po selima strigli i preko ljeta u varošima tkali pokrovce, harare i zobnice. *cf.* strunar. Rj. *koji od kostrijeti gradi mutafe (mutape), harare i zobnice, vidi* i dlakar, kočetar.

mutavdžijnica, *f.* *soba ili zgrada gdje mutardžija radi*: *Zar su ovo sobe? Ovo su mutardžinice!* Mil. 19. *ali značenje može biti i: žena mutavdžijna*. *isp.* *kavedžijnica*. Osn. 330.

mutež, *m.* *das Trübe, aqua turbida*. Rj. *mutno što, vidi* mutljag. — *Buza, vino na dnu u buretu, ili drugi mutež od čega*. Rj. 47a. *Jegulje se u mutežu hitaju*. DPostl. 39. *isp.* *mut*. — *riječi s takrim nast. kol* derež.

mutilac, *mútioca, m.* *turbator*. Stulli. *koji mti, isp.* *mutljivac*. — *za nast. isp.* čuvalac.

mutilica, *f.* *turbatrix*. Stulli. *koju mti, isp.* *mutljivica*.

mutionica, *f.* *gdje se klak muti i miješa s pijeskom za zidanje kake zgrade*. — Kad se pravi *mljta* (malter), onda *gromom mute klak i s pržinom miješaju*, dok ne bude *mutionica* puna i dobra. u Dobroselu. M. Medić. ARj. III. 502b. *za nast. isp.* *djeljaonica*.

mutiti, *mutim, v. impf.* Rj. *v. pf. slož.* *iz-mutiti, po-, pro-, raz-, s-, uz-, za-; v. impf. slož.* *razmućivati*. — 1. 1) *trüben, turbo*. Rj. *činiti da bude što mutno*: Garbin ljeti, koji *more do dna muti*. Posl. 40. *Ajde ovo jupno u mutionici muti i razmućuj*. J. Bogdanović. — 2) *verwirren, turbo*. Rj. *vidi* mutljati. *isp.* *mutiti se 2. kao trkati, zaluciti lutno ono (mutići i hmeći?)*. *Muti* kao *Bijela po pazaru*. (Gledaj: *Zašao kao Bijela po pazaru*). Posl. 184. *Muti* kao *pas bez gose*. 184. *Slabo su knd smjeli i izlaziti... nego je Stelan Živković mutio jednako po varoši te razbirao*

i njima kazivao sta se radi. Soyj. 53. Da bi mogli po narodu mutiti. O Sv. O. 18. — 11. mutiti se, mutim se. v. r. impf. — 1) sich trüben, turbati: muti se voda, vrijeme. Rj. postaje mutno. — 2) sich umhertreiben, circumcursio. Rj. kao trkati, zalaziti tako amo, vidi mutljati se. isp. mutiti 2.

1. **mutlak**, m. (u l. bansk. reg.) kršćani zovu tako brisćanina. Rj.

2. **mutlak**, vidi jamačno, zaista. Rj. *adv. i syn. kod jamačno*. — Ja kako sam pošo četovati, 'nakog konja ja vidio nisam, 'nakog konja ni 'nakog junaka... ja ga mutlak poznati ne mogu. HNpj. 4. 252. Da li fetva obrijati bradu. Ako dala, vjerni ti zadajem, mutlak hoću bradu obrijati. 4. 536 (fetva), *moženje kadije ili muttije*.

mutljag, mutljaga, m. vidi mutež. Rj. *mutno što*, isp. mut. isp. mutljati, mutiti. — riječi s takrim nast. kod krčaz.

mutljaga, m. koji mnogo govori i laže, *der Plapperec, blutero*. Rj. isp. lažac. — *mutljaga* (od osn. od koje je mutljag). Osn. 366. isp. mutljati, mutiti. riječi s takrim nast. kod brljaga.

mutljauje, n. vidi mačenje. Rj.

mutljati, tljām, v. impf. — 1) vidi mutiti 2. Rj. kao z-daviti tako amo (mutiti?). — 2) mutljati se, tljām se. v. r. impf. vidi mutiti se 2. Rj.

mutljiv, adj. koji rado muti, buni, *aufdröhlerisch, turbulentus*. Rj.

mutljivac, mutljivca, m. *der Aufröhler, Verwirrer, turbator*. Rj. *mutljiv čorjek*, vidi smutljivac; pletkaš, petljamac, petljarač. isp. mutilac.

mutljivica, f. *die Verwirrerin, quite turbat*. Rj. *mutljiva žena*, isp. mutilica.

Mutnica, f. rijeka u Paraćinskoj nahiji. Rj.

mutnja, f. *das Umhertreiben, vagatio*. Rj. *djelo kojim se tko muti, kojim se tko mutlja (trče)*. — riječi s takrim nast. kod badnjara.

mutnjak, m. *omulen kazan rakijski, sa pelesima*, u Baniji. P. Leber osn. u mut (u njemu se peče mut).

mutnica, f. (u Here.) mladica u loze, *der Reben-spross, palmes*. Rj. — *mutnica* (isp. čes. mout, p-stillum, polj. mofca, s kojim se sastavlja i značenje mutiti). Korijen 158.

mutva, f. vidi muha. Rj. u krajerimu gdje se glas h u govoru pretrara u glas v. vidi i muva.

muža, f. (u gornjem primorju) *welche gemolken wird, mulctaria*: Oj ti kravo, mužo moja. Rj. *koja se muze, t. j. krava*, isp. muzara.

mužara, f. t. j. krava, oveca, koza, *Melk-, mulctur-aria*. Rj. *kaja se muze te daje mljeka*, vidi muzovna krava (kod muzovni), isp. muzenica. — riječi s takrim nast. kod badnjara.

muženica, f. t. j. oveca, muzovna oveca, vidi muzara. — Pa odoše dijeliti ove, Ivan d'jeli, Ivan odabira; dava bratu stare muženice, on uzimlje mlade uvodlice. HNpj. 1. 456.

muženje, n. *das Melken, mulctus, mulsura*. Rj. *verb. od msti, raduju kojom tko muze, n. p. kravu*.

mužga, f. vidi mlaz: teknu mu mužge znoja niz lice; padaju mužge kiše iz neba; same mu mužge po haljini. Rj. od korijena od kojega je musti, mužga znoja, kiše: koliko znoja, kiše u jednom put brizne, poteče, line, isp. brizag, mužga na haljini: muča, pjeđa, na učaj.

mužički, adj. što pripada muzicima (*muzikantima*, i muzičji): Da trube u trube i udaraju u kimvale i u druge sprave mužičke. Dnev. I. 16. 42 (*musicorum organa*). Svirke njihove sad se zamjenjuju mužičkim glasovima. DP. 304.

mužika, f. *die Musik, musica*. — Nalik gajde na muziku. (Kad ko poredi nejednake stvari jednu s drugom). Posl. 188. Narodna je muzika Srpska gadlje i gasle. Danica 2. 106. Gdje se na sokaku

čuje prekrasna muzika. Soyj. 88. z mjesto s po tužnskom izgovoru, isp. musikanat.

mužikalau, mužikalna, adj. što pripada muzici: U Getsku mužikalnu spravu. Ps. 8 (u natpisu).

mužikauje, verb. od muzikati, rudnja kojom tko muzika: *das Musieiren*.

mužikati, ām, v. impf.: Gje je Mile? otišao u Gospić muzikati. J. Bogdanović, *musieiren*, isp. svirati.

mužikrava, m. *der Kuhmelker (als Schimpfname für einen Mann der sich mit Melken abgibt), qui mulget* (tako se zvao jedan čovjek u Srbiji). Rj. *po-grud čovjeku koji muze krave (jer je muženje ženski posav)*. — riječi tako složene kod čistikuća.

mužilja, f. (u Hrv.) koja muze, *die Melkerin, quae mulget*. Rj. — riječi s takrim nast. kod bjelijja.

mužlica, f. — 1) *die Melgelte, mulctura, cf. krav-ljača*. Rj. vidi i dižva, i syn. ondje, sud u koji se muze. — Koja je korist od one krave koja da punu muzicu mljeka, a potegne nogom te prospe? — 2) Pogledaj mu na gubicu, pa ga vodi na muzicu. Posl. 250. Snahe odoše jedna na muzicu pred krave, a druga na strugn pred ovice. Zlos. 271 (gdje se muze?).

mužovu, adj. što se muze te daje mljeka: Muzovna krava, f. cf. muzara: Tri hiljade krava muzovnih. Rj. 374a.

muž, m. (pl. muževi). Rj. *dem. mužić, augm. mužetina*. — 1) *der Ehemann, maritus, cf. čovjek*. Rj. *oženjeni čovjek: šezdeset i dvoje čeljadi, megu kojom je trinast žena s mužerima i dvije udovice*. Rj. 173a. Zlob, 2) muž i žena. Rj. 205b. Zet, 2) sestrin muž. Rj. 208b. Pašanac, pašenog, ženine sestre muž. Rj. 492a. Periljca, praljin muž. Rj. 494b. Tetak, očine ili materine sestre muž. Rj. 737b. Bolje je s mužem od guma do guma nego (samo) od sina do sina. Posl. 25. Mužu, da ne vidiš; ženjo, da ne oslijepiš. DPosl. 65. Imala je obrećena muža, hodila je s njega na drugoga. Npj. 2. 12. Srijetli muž toj. DRj. 1. V. — 2) pl. muži (u Hrv.) vidi kekavac. Rj. *negdašnji grančičari u Hrvatskoj zvali su seljake u provincijabu muži i govorili: otišao u muže, t. j. u provincijal; pa se u provincijalu upoče svaki seljak zvao muž*.

muža, f. *das Melken, mulctus*: Ni muže ni muže ni dobre večere. (Niti ima brige, niti kakva dobra. Posl. 221). Rj. ni musti što ni gristi, ni dobre večere. isp. muženje.

mužača, f. (u Hrv.) seoska žena ili djevojka, *die Bäuerin, rustica, cf. muž 2*. Rj. vidi seljakinja.

mužar, m. vidi mozar, i syn. ondje. — Po Kotarih pucaju mužari. HNpj. 4. 153. A na kuli trgli mužarovi. 4. 171.

mužatica, f. — 1) (u Boci) *das Eheweib, mulier*: »Da Bog da tu bila vazda dva dijela udovica a treći mužatica, kažu da je rekao sv. Sava u Budvi... Jal' gjevojke, jali mužatice. Rj. udula ženu. — 2) (u vojv.) djevojka koja se s tugijem čovjekom drži. Rj. **muželožnik**, m. *der Knubenschänder, masculorum concubitor*: Pravedniku zakon nije postavljen, nego bezakonicima... kurvarima, muželožnicima, ljudokradicima. Tim. I. 1. 10. Zadržao sam 49 riječi Slavonskih: muželožnik. Nov. Zavj. VI.

mužetina, f. *augm. od muž*: Pošetah mlada na pazar, i kupih draga za dinar... Pa ga metnuh na vrh kuće, dogje or'o, odnese ga: »Iš otole, orletino! nije ovo jagujetina nego moja mužetina.« Here. 239.

Muževa Pécina, f. u Rudinama, *Name einer Höhle, spelunca quaedam*: Do proklete Mužere pećine. Rj. ime pećini.

muževlji, adj. *Ehemanns, mariti*. Rj. što pripada mužu: Djever, muževli brat. Rj. 121b. Zaova, zava, muževlja sestra. Rj. 186b. Žena slavi muževlje krsno ime. Rj. 306b. Svekar, muževlji otac; svekrva muževlja mati. Rj. 669a. Spahija, 2) muževlji strie. Rj. 702b. ulj. s takrim nast. kod čvorkovlji.

mužić, *m. dem. od muž. Rj.*

mužjāk, mužjāka, *m. — 1) das Männchen (bei den Thieren), mas avitom. Rj. u životinja. vidi muškarac 2. isp. samac 2. — Uzmi sa sobom od svijeh*

životinja čistih po sedmoro, sve mužjaka i ženku njegovu. Mojs. 1. 7. 2. — 2) das Heft, phala, cf. kukac. Rj. muška korča, valj i kovčar. — riječi s takim nast. kod ukadjak.

N.

n. n. dodatak gđjekojim riječima. kao utvrđujući im značenje. okrnjen od no, na, ne: ondjen, ovjjen, dovlen dotlen, otlen, otolen. i s promjenom glasa u na m: otolem, dotlem. Korijeni 116.

1. na, prepos. sa akus. i loc. Rj.

I. sa akus. — 1 a) na glavu, *anf. in (cum accus.)*: metni na glavu, uzjaši na konja, popni se na brdo, otišao na Kosoro. Rj. na pitanje kud (kamo)? S ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je gornja strana onoga što znači sama, mjesto koje se primicanjem zauzima: Kad buzdolav nasade na ki-juću. Npr. 2. Da padne na legja, razbio bi nos. Posl. 54. Metnuh mu perdu na oči. 177. Metnuti gjevojci granu na put. 178. Na ranu bi ga privio. 191. Kad je bio vodi na čupriju. Npj. 2. 411. Na Meksima kraste napanule. 2. 528. A ja odoh na more debelo trgovati devet godin dana. Here. 45. Gdje sto opet ima ljudi, koji idu na kisele vode. Pripr. 12. — **b)** u prenesenom smislu: Uzeti što na dušu, besclavoru, juro. Rj. uzeti koga na vjeru da mu ništa ne će biti: uzeti što na vjern, t. j. na veresiju. *anf. Kredit. Rj.* Po tom mačeha navali na svoga muža da se krava ona zakolje. Npr. 126. Dok mi pade na um ono moje proso. 161. Na mene Boga meče, a sam čini šta mi je drago. Posl. 189. Popeo mi se na dušu. (Dodijao mi). 255. Stade moma na udalbu. 293. Da im ljepše progovoriš, na pitanja odgovoriš. Npj. 1. 94. Za što kurvo, Golotrbe Ivo! tugje ime ti uzimaš na se? 2. 101. Svojoj ljubi jade zadavaše, i ovako aga govoraše: »Ljubi moja! ženiću se na te. Here. 70 (uapis pjesmi: Ženidba vrh ženidbe oči). To sad da se odredi, ili će biti na Srpski račun, ili na carski. Miloš 31. Da mi ne dodje žalost na žalost. Filib. 2. 27. — 2) primicanjem se mjesto ne zauzima, nego samo dolazi do njega: primicanje može biti i samo u umu: Na vojsku, in den Krieg, in bellum. Rj. Dali dijete na knjigu. Rj. 280a. Svinje koje se meću ne živ. Rj. 556b. Kad idemo na udarac Turcim, sve ti ideš za družinom straga. Rj. 769a. Metnuh ga (udarili ga) na šibu. Rj. 838a. Naigju na jedan čardak. Npr. 7. Beže bolje spreme se na put, sjednu na konje pa beži. 21. Stojša kad dogje na onu česmu, napije se vode. 28. Car po tom hogjaše na mnoge bajalci, ali mu svaka odgovori da tome lijeka ne zna. 116. Gotov kao baba na kar. Posl. 45. Izišao kao mara (u proljeće) na sunce. 98. Navadio se kao Turčin na kmetovu. 185. Namjerio se na rutar nos (na čocku koji ne da na se). 189. Ružan čock ne ide rado na ogledalo. 273. Na tugje se ne lakomi. Npj. 1. 137. Da bilh dala ruho na telula. 1. 298. Kad dogjoše na to more sinje. 1. 556. Pa dočeka ono Ture mlado a na sudiđu i na desnu ruku. 2. 323. A ja idem s agom na kuliđu, na mešćini da nam sindžilati. 2. 359. Možeš li mi preboliti, sine? da te baba na lekore dade? 2. 488. Od njega je jelen uzbjegnou, na Šćepanu brzo dolazio, Šćepan mu se na put učinio. 2. 632. Drugi dan potpiše se na njegovu smrt najpre mitropolit. Miloš 138. Skoče na oružje. 181. A došavši na Isusa, kad ga vidješe da je već umro, ne prebiše mu golijaci. 19. 33. Igjahu... u crkvu na molitru. Djel. Ap. 3. 1. amo se mogu dodati primjeri, u kojima se nešto mijenja prelazeći iz jednoga stanja u drugo i tim se mijenjanjem izriče primicanje: Promijeniti što na

bolje. *anf. in*: živ je i zbrav derao i na bolju promijenio! Rj. Mjesec ide na manjak. Rj. 345a. Nažikuje što može na lise. Rj. 388b (na lise = na ljepše). Da Bog okrene starost na radosť! (kad se napija). Rj. 713b. Al' se majci to na žalost dade. Npj. 1. 575. Pa ćeš videti, na što će izići. Miloš 64. Sve mi je slobodno, ali sve ne ide na dobro. Kor. 1. 10. 23. — 3 a) mjesto primicanja kojim bi se doista zauzelo mjesto, može što biti samo upravljeno onomu: Imaj pozor na to. Rj. 528a. Na četiri oko reče mu. Npr. 114. Kad čuju truba da zatrubi, onda da idu na njezin glas njemu u pomoć. 156. Ja povičem na njega: To je moj čelac. 161. Kokoš pije, a na nebo gleda. Posl. 144. Svak na svoja a Mijat na njegovu. 278. Smije se kao lud na sjekru. 290. Na Ranu je ašik učinila. Npr. 1. 459. Drugi put ide iz Bijograda na Grocku... i Niš u Mačedoniju. Panica 2. 52. Smiluj se na nas. Mark. 9. 22. Ovaj bješe upućen na put Gospodnji. Djel. Ap. 18. 25. Mahnu rukom na narod. 21. 40. Ne idite za drugim bogovima na svoje zlo. Jer. 7. 6. — **b)** s ovakim upravljanjem može biti pomiješano neprijateljstvo: Nameće hajduke na ljude. Rj. 397a. Znaj kako ga vidi sti-ne se na njega, a Stojša ga dočeka te se uhvate u kočac. Npr. 30. Koja je sirota na mene zaplakala. 84. Gijpila na njegu i hala i vrana. (Svi ustali na nju). Posl. 78. Rutava nosa (čock, koji ne da na sebe). 273. Nij istina, što na dete kažeš. Npj. 2. 161. Ko se godi na Tolova fali, sramotan je svaki se vraćao. 2. 494. On će na vas, a ja ću na njega. 2. 596. Da brat tvoj ima nešto na te. Mat. 5. 23. Kao na hajduka iziši ste s noževima i s koljima da me uhvatite. 26. 55. Zar ništa ne odgovaraš što ovi na teba svjedoče? 26. 62. Ne uzdišite jedan na drugoga, braćo, da ne budete osugjeni. Jak. 5. 9. Skupij se sav narod na Jeremiju u dom Gospodnji. Jer. 26. 9. — 4) upravljanje je i u primjerima, u kojima se namjenjuje da što bude u koga ili u čega, da mu pristane ili samo da se počke da se njega radi čini, da se njega tiče: ovako je upravljanje i u diobi: On mene ašluči, t. j. troši na me. Rj. 9b. Sto je popovo da je gotovo: mlo mesa i čanak oraha i paru na kist. Rj. 69a. Zvoni na jutrenju, na mrtvac, na ratru. Rj. 201b. Koji uzima veliku kamatu na novu. Rj. 261b. Dažda i snijega imali smo na prćak. Rj. 582a. Kad padne na zemlju, sva se na kovanu razbije. Npr. 49. Ako slaže, laž mu na poštenje! Posl. 8. Na litre uhodi, na drame ishodi (n. p. bolesti). 188. Ne čuj, Bože, na zlo! 212. Odljijam ti na ludost. 231. Oka na monka. (Oka vina na svakoga). 237. Hoće li biti što na bubanj? 342. Svemu svijetu na znaenje, a gjetetu na zbratje. 350. Šeja na udaju, bratac na ženidbu. Npj. 1. 107. Koji ste mi podelili i na Boga namenili! 1. 146. Sad nema one milosti: ona se milost razvrzla na moje svasti i šare, i moje slatke punice. 1. 213. Kad ja bijah na hips gjevojka. 2. 13. Na smrt se Jovo razboljeo. 2. 573. Na sramotu vama kažem. 15. 31. — 5) upravljanje je i u primjerima, u kojima se kaže praveć, kojega se drži valnja ili stanje: Jedva na jedvine jade. Rj. 250a. Vuk siromah opet loči, loči, dok mu trgne voda na nos i na usta. Npr. 226. Ako te na jednu vratu iščera, a ti na drugu opet ugji. Posl. 8. Na jedno oko čorav, a na drugu ne vidi. 186. Ode

na jagmu kao alva. 232. Tako ne hodio *na noge* i *ni ruke!* 308. No iz dvora *na brzinu* bježi. Npj. 1, 474. Rani majka dya nejaka sina, *na presliću* i *desnicu ruku*. 2, 75. Šćepan uze groše i dukate i *na gotu* krupne talijere. 2, 630. Zasavica . . . prikučuje se k Savi *na jedan puškomet*. Danica 2, 40. Odmah, *na vrat na nos*, poljegnui u gradove. 3, 166. Neka gleda, makar *na koji način*, da dahije dogju Srbima u ruke. 3, 210. Umre *na praćuc*. 5, 46. Bog Duha ne daje *na mjeru*. Jov. 3, 34. *Na oči* nagje se čovjek. Filib. 2, 7. Ako boljetica bude *na oči* niža od ostale kože tijela njegova, onda je guba. Mojs. III, 13, 3. — **6)** *upravljatje je i u primjerima, u kojima se kaže naličnost jedne stvari na drugu, u smislu pravom ili prenesenom, i u potomjem smislu može se zamijeniti kakrom osobinom; pak se po tom orako kazuje naličnost i bez primicanja kojim postaje*: No ti zovi dva herbera mlada, herberimo glavu *na bajdučku*. Rj. 22b. Grošast konj, t. j. šaren *na groševu*. Rj. 104a. *Na dugulj* stoji mjesec. Rj. 143b. To mi je *na zahod*. Rj. 201a. Kolalije gaće, valja da šarene *na kola*. Rj. 284b. Udara *na paljetinu*. Rj. 486a. Miriše *na koljivo*. (Gotovo umr'o). Posl. 179. Svaka žena *na srog muža* nalik. 276. Što će mene kula *na pendžere*, kad ja nemam ništa u tendžere? 361. Odber'te se sezdeset delija, *na lepotu* da nema lepšega, *na risinu* da nema višega. Npj. 2, 72. Sto Jevreji krste sakovali na *priliku* kako naši krsti. 2, 88. A Marko se turi *na njaka*, na njaka vojvodu Momčila. 2, 115. Bratimi se s pašom Ali-pašom, *na bratinsku* sve njemu pokaza. Npj. 5, 506. On je sa svim *na oca*. Daničić, Sint. 512. — **7)** *s orim prijedlogom riječ koju znači vrijeme, u četvrtom padežu pokazuje kad što biva*: Da je Ivanj dan tako veliki svjetac da *na njegu* sunce na nebu triput od straha stane. Rj. 215b. U proljeće jagnje, *na drugo proljeće* dzvica, a *na treće* nhotka. Rj. 794a. Izedu *na jedan obrak* pun kazan jela. Npr. 77. Kad *na podne* govoda poljiže u plandištu, ona stane plakati. 125. Biće svašta, kao i *na Božic* (na trezi). Posl. 14. Govori kao čekalo. (Kad dijete ne može odmah *na vrijeme*) da progovori . . .). 43. Najeo se kao siročie *na zadušnice*. 187. *Na nestaluk* ljudi i Staniša sudi. 189. Tako mi ove svijetce, i tako mi se našla *na umrlj čas!* 303. Tako mi se vino *na krsno ime* u krv ne prometnulo! 304. Tako mi se zli čas *na vječanje* ne namjerio! 2 304. *Oj na ore duge noći* . . . ne pada mu san na oči. Npj. 1, 222. Kad *na jutro* jutro osvanulo, ev' porani Srpski car Stefane. 2, 128. Kad *na večer* (na reče) noćja dolazila. 2, 630. *Na nedjelju* dana pred svadbu izigju na pjacu. Kov. 46. Posjeći ćeš je *na godinu*. Lunk. 13, 9. Da se prinose žrtve . . . u subote i *na mladine* i *na praznike* Gospoda Boga. Dnev. II, 2, 4. — *isp.* Sint. 463—517.

II. *sa locat.* — **1)** *u sedmom padežu riječ s orim prijedlogom pokazuje, da je a) gornja stranu onoga što sama znači, mjesto gdje što biva, na pitanje gdje? b) svaka pak strana može biti gornja prema sredini, u i c) ona stranu koju pokazuje dragi padež s prijedlogom kraj, pa se d) i stranu koju prijedlog na pokazuje, uzima mjesto sredine, napokon se e) u orom dopunjavaju mjesto zamjenjuje čeljadina koju u njemu žive*: Noš *na glavi*, jaše na konju, stoji na brdu, *anf. in*; *na nebu*, *am Himmel*. Rj. (a). Kako ste *na donju*? Rj. 131a (d). On zgrabi *na bu* . . . te je rastegnui konjma *na repovima*. Npr. 16. (b). Bog *na nebu* a car *na zemlji* (zapovijeda). Posl. 18. (a). Dva ata *na jednim jaslina* ne mogu biti. 56. (b). Živi kao beg *na Hercegovini* (dobro). 81. (d). Osta kao čuprija *na Vesegradu*. 241. (c). Zatekosmo, gde večera, *na trpezi* vino pije. Npj. 1, 111. (b). Vozak vozla Merima djevojku *na pendžeru* (b) *na debelom hlatku*. 1, 258. (a). Drug se dragoj *na radici* hvati. 1, 265. (c). Ja sam bila *na Danava*, 1, 353. (c). Dok car Stepan *na nugu* stajao. 2, 91. (a). Ja *na donju* imam ljubiu vernu. 2,

361. (d). Misli Jovo *na dućanu svome*, što mn reče Turkinja gjevojka. 3, 104. (d). I tako *na jataku* kao najamluk čuvajući ovce oženi se. Danica 1, 71. (e). Oni *na kući* žive kao i ostali seljaci. 2, 102. (d). Ja sam bio *na Moskoru* i *na Nijemcu*. 3, 173. (c. u *barljenju* je i *neprijateljstvo*). Vidje čovjeka gdje sjedi *na carini*. Mat. 9, 9. (d). Prorok *na srojoj poštojbini* nema časti. Jov. 4, 44. (d). *Nije na očima* niti ima slave; i vidjesmo ga i *ne bjese na očima*, ne imaje ljepote. DP. 141 (*isp.* naočit). (a). Grad *na moru*. DKj. 1, 4. (c). — **2)** *u prenesenom smislu*: Ali on jednako ostane *na svome* govoreći: »Daj ti meni koga ja hoću: tako je pogogjeno.« Npr. 25. Posle ćete dugo putovati *na miru*. 69. Bolje je *na mekinjama* dobiti nego *na zlatu* štetovati. Posl. 24. I jedem i pijem, a pestiš mi je *na umu*. 101. *Na jednom se robu* ne može orati. 186. *Na oprezu* kao zec. 190. Ne zabori *na kojaj* si. (Kad ko hoće kome riječ da presiječe). 198. Ne mogu biti i vuci siti i ovce *na brojtu*. 205. Nijesan mu bio *na babinama* (da znam koliko mu je godina). 217. Teško kući *na mladoj starješini!* 315. Kaka bolest *na ovom junaku*, taka bolest *na mom bratu* bila! Npj. 1, 569. Mili Bože, *na svem'* tebe fala! 2, 589. Budući da su *na trujajem jezicima* nauke učili. Pis. 61. — **3)** *pokazuje se vrijeme kad što biva: ali su u tome vrlo rijetke riječi koje upravo znače vrijeme*: Žena *na tom dobu* (t. j. gotova se poroditi). Rj. 123b. Grani sunce da ogrijem ruke. (Govore djeca *na oblačnu vremenu*). Posl. 46. Ne ćeš, Maro, ni noću spavati; a kamoli *na belome danu*. Npj. 1, 552. Ode pravo caru čestitome, *na jutru* mu nazva dobro jutro. 2, 173. Najveća je čast *na mrsku*: ljeti pečeno jagnje . . . a *na petku* riba. Danica 2, 104. *nego je mnogo običnije stanje, koje srojim trujanjem zamjenjuje vrijeme*: U kablina se udaraju tuljci: kad ima dosta vode, veći, a *na manjoj vodi* manji . . . *Na velikim sušama* kad vodenica ne može samotegom da melje. Rj. 11b. Otići ću gdjegod *na dokolici*. Rj. 129b. Ljuti se zima. (Kad *na velikoj zimi* propada snijeg, a upravo ne može da udari). Posl. 172. Gjuvendije su im u vrijeme boja držale konje, a *na besposlici* igralu uz tambure. Danica 2, 95. Kad Srbi, *na srršetku* 1806. godine, ngju u Beogradsku varoš. 4, 13. On se tu noć izmakne k Lebavi, gde se *na rasvitku* sastane s grafom Miloradovićem. Žitije 25. Postivši se dana četrdeset i noći četrdeset, *na pošljektu* ogladnje. Mat. 4, 2. — *isp.* Sint. 610—620.

2. nā, interj. Rj. *uzrikuje se, kad se kome što daje, u množini nate, vidi* naj 1, mā! 1, *du! en tibi*; nate, *du habi tirs', en robis*. Rj. — Gospodar izvadi jedan novčić pa mu reče: *Na*, to ti je služba. Npr. 40. Reče mu: *Na* ti ovo drvo. 106. Uzme sestru za ruku i dajući je reče: *Na*, neka vam je sretna i čestita! 186. Glava a! (podignuvši ruke i raširivši šake prema glavi) a u glavi *na!* (Kao ulhvativši se palcem i kažiputom za zube, i znači: glava velika, ali prazna). Posl. 41. *Na* ti, vrana, koštan zub, daj ti mene gvozden zub. 191. Bolnu se govori: hoć? a zdravu: *na*. DPosl. 9. *Na* ti vode, naša mila majko! Npj. 3, 552. Daj mi da se napijem malo . . . *Na* pij, gospodaru. Mojs. I, 24, 18.

3. na, dometak. — riječca koja se dodaje drugima kao utrgnujući im značenje: *tuna*, ovdjena. Korijeni 116. **nabācati.** *v. pf. in Menge unwerfen, conjicio abunde, porrigo. Rj. dosti ili mnogo čega baciti na što, vidi nametati (v. pf.), naturati (v. pf.).*

nabāciti, nabācim, *v. pf. n. p.* zamku konju na vrat koji se ne da uhvatiti, *darauf werfen, injicio.* Rj. *na-baciti, kao baciti što na što, vidi* nametnuti 1, naturiti, *v. impf.* nabacivati.

nabacivānje, *n. das Anwerfen (z. B. des Zaums), injectio.* Rj. *verb.* od nabacivati, *raduju* kojom tko *nabacuje* što.

nabacivati, nabæujēm, *v. impf. anwerfen, injicio.* Rj. na-bacivati. *v. pf.* nabaciti. — *nabacivati*, kao baciti što na što, *n. p.* zamku konju na vrat koji se ne da uhvatiti, *vidi* nametati (*v. impf. 1*), naturati (*v. impf.*).

nabādānje, *n.* Rj. *verb.* od nabadati. — **1**) radnja kojom tko nabada *n. p.* trešnje na iglu (das Anstecken, Aufstecken, fixio. Rj.). — **2**) radnja kojom tko nabada *n. p.* opanke (das Anstecken, compunctio. Rj.).

nabādāti, nabādām, *v. impf.* Rj. na-badati. *v. pf.* nabosti. — **1**) *unfstecken, figo, n. p.* trešnje na iglu. Rj. — **2**) *n. p.* opanke, *unstecken, compungo.* Opanci pošto se ostružu i pokisele, najprije se okruže, pa se onda nabodu, *t. j.* vrhom od noža načine se svud unaokolo jamice kroz koje se provlači oputa kad se grade. Rj.

nabahlivānje, *n.* das Aufahren, *invectio.* Rj. *verb.* od nabahlivati. radnja kojom tko nabahuje na koga.

nabahivati, nabāhujēm, *v. impf.* na koga, *anfahren, invechor.* Rj. na-bahivati, kao rikati na koga iznenada pu srdito. *vidi* nabrekivati, nabusivati. *v. pf.* nabahnuti.

nābahnuti, nēm, *v. pf.* na koga, *anfahren, invechor.* Rj. kao viknuti na koga iznemuda pu srdito. *v. impf.* nabahlivati (*isp.* bahnuti). *isp.* nabreknuti.

nabākamiti se, mīm se, *v. r. r. pf.* bakamom se namazati. *v. impf.* bakamiti se. — Nabjele se i nabakame se, a naviku surmu na obrve. Herc. 85.

nabālati se, lām se, *v. r. r. pf.* (u C. G.) *vidi* natovariti se: Svega česa po zaloga, a zelja se nabalati. (Svašta pomalo, a kupusa se valja najesti. Posl. 279). Rj. *najesti se.* na-balati se kao prost glagol ne dolazi. *vidi* nabiti se, i *syn. ondje.*

nābanuti, nēm, *vidi* nabahnuti. Rj.

nābanjati se, njam se, *v. r. r. pf.* (u C. G.) *vidi* nabalati se. Rj. *najesti se.* na-banjati se. kao prost glagol ne dolazi. *syn.* koil nabiti se.

nabāsati, sām, *v. pf.* na što, *unversehens uorauftstossen, offendō in aliquō, cf.* nagaziti. Rj. *vidi* i nagambati, nasrljati, natrapati, natrljati. *iznenada nauči na što. isp. impf.* basati. — Tako tumarajući ovamo onamo, dok jedan od nas srećom nabasa na jednu pećinu. Npr. 6. Krene dalje dok nabasa u nekaku gustu goru i u gori ugleda onu kuću. 93. Zagje u nekaku planinu i nabasa na jednu babu, gje ukraj puta sjedi. 227.

nābaviti, vīm, *v. pf.* *verschaffen, comparo.* Rj. nabaviti. *v. impf.* nabavljati. *vidi* dobaviti, pribaviti, namaći 3, naskrbiti, prikrimiti 2. — Još nijesam zimine nabavio. Rj. 210a. I ja sam ti 'nako jadikov'o, dok sam tebe, dnošo! nabavio. Herc. 124. Poslije toga nabavi sebi Avesalom kōlā i kōnjā i pedeset ljudi, koji tréahu pred njim. Sam. II. 15, 1. sa se, *pass.*: Ove pošljednje dvije knjige . . . ali se može nabaviti po jedna za svako po književnosti znatnije mjesto naroda. Pis. 23.

nābāvka, *f.* djelo kojim se što nabavi: *Anschaffung.* — Došli odbornici da se dogovorimo o nabarci sprava za gimnastiku. Zlos. 288.

nabavljāč, nabavljāca, *m. der Lieferer, praebitor.* Rj. koji nabavlja što. — Abdul-Kerim je uzeo Kostaci-Efendiju za nabavljāca hrane. Megj. 70.

nābavljānje, *n.* das Verschaffen, *comparatio.* Rj. *verb.* od nabavljati. radnja kojom tko nabavlja što.

nābavljati, vljam, *v. impf.* *verschaffen, comparo.* nabavljati. *vidi* pribavljati. *v. pf.* nabaviti. — Već otišo Savi valovitoj, da nabarlja hranu i džebanu i oružje, što u Srba nema. Npj. 4, 346. On je meni pjevače nabavljao. Npj. LXII. Kako sam ja kupovao i nabavljao što je za kuću trebalo. Sovj. 79. Svak će se morati starati da je nabarlja o svome trošku. Vid. 1. 1862, 31.

nabiguzica, *f. i m. der Schmarotzer, die Schmarotzerin, parasitus, parasita (proprie q. d. culi farctor).* Švi svatovi koji nemaju službe, u šali zovu se nab-

guzice ili pustosvatice. Rj. nabi-guzica, muško ili žensko čeljude koje gleda da se dobro a muke najede kod tugjega stola (da nabije guzicu), tako slož. riječi kod čistikuća. *isp.* badavadžija, čankoliz, čorbolok, izjelica, muktadžija, muktoprc, pločadžija, pozuzijaš.

nabijāč, nabijāca, *m.* koji što nabija. Rj.

nabijača, *f.* (u Boci) drvo kojim se tuče bakalaj. Rj. *postanjem od* nabijati. — *za nast. isp.* ejepača.

nabijānje, *n.* Rj. *verb.* od I. nabijati, II. nabijati se. — **1. 1**) radnja kojom tko nabija *n. p.* obruč na kacu (das Schlagen an etwas, fixio. Rj.). — **2**) radnja kojom tko nabija koga na kolac (das Spiessen, adactio stipitis per medium hominem. Rj.). — **3**) kojom tko nabija *n. p.* brašno, da više stane u vreću. (das Stopfen, faretio. Rj.). — **4**) kojom tko nabija *n. p.* kuću (das Stampfen, tunsio, tusio. Rj.). — **5**) kojom tko nabija pušku (das Laden, 79 implere. Rj.). — **6**) radnja kojom tko nabija guzicu (das Sich-satt-essen, ventris impletio. Rj.). — **7**) kojom tko nabija kudjelju (das Schlagen [des Flachses, Hanfs], tunsio. Rj.). — **8**) kojom tko nabija kome ognjište (das Belästigen durch öftere Besuche, oder längeres Aufhalten. Rj.). — **II.** radnja kojom se tko nabija (mnogo jede).

nabijati, nabijām, *v. impf.* Rj. na-bijati. *v. pf.* nabiti. — **I. 1**) *n. p.* obruč na kacu, *hinaufschlagen, anschlagen, figo.* Rj. — **2**) koga na kolac, *spiesen, adigere stipitem per medium hominem.* Rj. *vidi* namicati 2. *v. pf.* ponabijati. — **3**) stopfen, faretio, *n. p.* brašno, da više stane (u vreću ili u čanak). Rj. — **4**) stampfen, tundo. Rj. *n. p.* kuću. — **5**) pušku, laden, impleo, *cf.* puniti. Rj. — **6**) nabijati guzicu, *sich satt essen, ventrem impleo.* Rj. mnogo jesti. *vidi* nabijati se II. 1. *isp.* nabiguzica. — **7**) kudjelju, schlagen, tundo. Rj. — Pošto se kudjelja izvadi iz močila i osuši, onda se nabija stupom. Rj. 647a. Čaruje kao pas na pozderu. (Obično se pred kućama nabija kudjelja i lan, pa psi leže na pozderu). Posl. 343. — **8**) kome ognjište. Rj. dosagijcati mu čestim dolženjem ili dugijem kod njega burljenjem ili časćenjem. — **II.** su se. — **1**) nabijati se, nabijām se, *v. r. r. impf.* sich voll essen, ventrem impleo. Rj. mnogo jesti. *vidi* nabijati I. 6. *isp.* nabiguzica. — **2**) kao bezlični glagol sa značenjem *passivum*: Gdje koji mažu njome (varom) i volovima vratove da im se ne nabija oruči. Rj. 54b (da ne dobiju naboj 1).

nabijeliti, nabijelim, *v. pf.* Rj. na-bijeliti. *v. impf.* bijeliti. — **1**) *Einem Weiss auflegen, furo.* Rj. nabijeliti koga, *hjelilom ga namazati.* — **2**) nabijeliti se, nabijelim se, *v. r. r. pf.* Weiss auflegen, *facere se.* Rj. *hjelilom se namazati*: Da kakve su po Foči gjevojke! Nabjele se i nabakame se. Herc. 85.

nabirāčiti, nabirāčim, *v. pf.* (u Hrv.) *nachlesen, racemor, cf.* napabirčiti, napaljetkovati. Rj. po rino-gradu. na-biračiti. *v. impf.* biračiti.

nabirānje, *n.* Rj. *verb.* od nabirati. — **1**) radnja kojom tko nabira *n. p.* kukuruz u koševu. (dje Ernte (Fechung), messis. Rj.). *vidi* branje. — **2**) radnja kojom tko nabira *n. p.* košulju (das Falten, z. B. des Hemdes, plicatio. Rj.).

1. nabirati, nabirām, *v. impf.* Rj. na-birati, *v. pf.* nabrati. — **1**) gewinnen, erfichten, ernten, metto, *cf.* brati. Rj. nabirati *n. p.* roča. — **2**) falten, plicio. Rj. nabirati *n. p.* košulju, haljinu.

2. nabirati, nabirām, *v. pf.* Rj. na-birati, *v. pf.* lesen, klauben, impleo *legendo, cf.* birati. Rj. nabirajući napuniti. — **2**) nabirati se, nabirām se, *v. r. r. pf.* sich satt klauben, satis legisse. Rj. nabirajući dosta uraditi. — *za pf. i impf. isp.* dobivati.

nabiti, nabijēm, *v. pf.* Rj. na-biti, *v. impf.* nabijati. — **I. 1**) *n. p.* obruč na bure, *hinaufschlagen, figo.* Rj. — **2**) koga na kolac, *spiesen, adigere stipitem per medium hominem.* Rj. *vidi* namaći 4. *isp.* pobiti 7. — Kad su gjavoli otpali od Boga . . . onda su i sunce odnijeli sa sobom, pa ga gjavolski car nabio

u koplje i nosio na ramenu. Npr. 91. Psuje kao Vlah s koca. (...) čok koji je nabijen na kolac... A. Posl. 298. Obadva ih na kolje nabije. Npj. 4. 196. Oboji-i glavje odsijeće, nabi obje na glogovo kolje. 4. 333. — 3) stopfen, farció, n. p. brašno da više stane u vreću ili u čanak. Rj. *vidi* nagnjesti. — Puno kretno, t. j. uvršno, nabijeno. Rj. 303b. Ja uhvatih jednu buhu, i zaklah je, pa je odrjeh na mišji i nabih tri stotine torara. Tada kralj reče: Valaj baš jest to lažno zboriti. Npr. 166. — 4) kuću, stampfo, tundo. Rj. — 5) pušku, ludcu, impleo, cf. napuniti. Rj. — 6) nabiti guzicu, t. j. najesti se. Rj. *vidi* nabiti se II. isp. nabizničica. — 7) kudjelju, schlagen, tundo. Rj. sa se, pass.: Likava kudjelja, kad nije dobro nabijena ili kad se gdjekoji strakovi nijesu mogli dobro nabiti. Rj. 328b. — 8) nabiti kome ogrjiste, t. j. dosaditi mu čestim dolazanjem ili dugijem kod njega bavljenjem ili časćenjem. Rj. — II. nabiti se, nabijem se, v. r. pf. sich voll essen, satis comedisse. Rj. najesti se, *vidi* nabirati se, nabanjati se, nabokati se, nabubati se, nadekati se, nalupati se, natovariti se (toci se riječi govore kao s pogrdom).

nablagovati se, nablagujem se, v. r. pf. sich satt essen, satis comedisse. Rj. najesti se, na-blagovati se, v. impf. blagovati (pristojne riječi).

nablizu, (na blizu nahe, propje. Rj. ad. isp. blizu lb. — A kada se na blizu sretose. Npj. 4. 328. — Što su kuće na blizu. Danica 2. 48. Sadašnji Hrvati... koji su na blizu sa Srbima. Npj. 1. 400 (Yuk).

nabljuvati, nabljujem, v. pf. voll brechen, comitu impleo. Rj. bljujući napuniti, na-bljuvati, v. impf. bljuvati.

nabocati, čim, v. pf. n. p. hljeb, anstechen, compungo. Rj. malo nabosti, na-bocati, v. impf. bocati.

nabodica, f. (u Hrv.) koji nalijeće na drugoga, der Stänker, homo litigiosus, cf. nabrečko, naletica. Rj. i syn. kod nalet. — nabodica (osu, bez prijedloga u bod). Osn. 322. — On pogleda po svojih Ličanih, zgleđaju se Ličke nabodice, povikaše Ličke nabodice: Stan' počekaj, vridan gospodine. HNpj. 3. 191.

naboj, m. — 1) Wunde an der Södde, vom Barfussgehcn, solea vulnerata eundo. Rj. kao ranu na tabanu što se kao nabije, kad tko hos lodi: Zigavica, kao mali naboj na tabanu. Rj. 159a. isp. nabijati se 2. — 2) Wund von Erde (die zwischen Brëtern eingeschlossen werden, bis die Erde fest trocken), paries terrenus. Rj. kao durav od zemlje, što se nabije među daske, dok se zemlja dobro ne osuši. — 3) (u Hrv.) ono što se metne u pušku. *vidi* hitac. Rj. ono čim se puška nabije, *vidi* i hit, metanj. — postanjem od nabiti.

nabojit, adj. n. p. grožđe, puno puca, dicht, densus. Rj. što je kao nabijeno, često, gusto.

nabokati se, nabókam se, v. r. pf. najesti se (napuniti bokove, sich voll essen, ventrem impleo. Rj. na-bokati se, kao prost glagol ne dolazi. *vidi* nabiti se, i syn. ovdje.

nabor, m. die Falte (z. B. im Hemde), plica, sinus. Rj. što se nabere n. p. na suknji, isp. nabrati 3. *vidi* bora, sabor 3.

nabosti, nabólēm, v. pf. Rj. na-bosti, v. impf. nabadati. — 1) auspiciens, figo. Rj. n. p. trešnje na ulu, sa se, reflks.: Preskoči upravo iznad stožine, te se na nju nabude. Npr. 180. — 2) n. p. opanke, anstechen, compungo, cf. nabadati. Rj. sa se, pass.: Opanci se naboda, t. j. vrhom od noža načme se svud mnaoko jamice kroz koje se provlači oputa kad se grade. Rj. 377a.

nabračanje, n. das Aufzählen, adnumeratio. Rj. verb. od nabrajati, radnja kojom tko nabraja što.

nabrajati, nabrájam, v. impf. aufzählen, numero. Rj. na-brajati, v. pf. nabrojiti. — Iza toga nabraja iz svakoga slovenskoga jezika konsonante. Rad 2. 199.

nabrati, nabērēm, v. pf. Rj. na-brati, v. impf. nabirati. — 1) ernten, meto: nabrao sam ove godine pun koš kukuruza. Rj. — Smilj Smiljana pokraj vode brala, nabrala je nedra i rukave. Npj. 1. 232. — 2) anklauben, lego, colligo: naberi jabuka da jedemo. Rj. *vidi* ubrati 2. — 3) falten (das Hemd, Kleid), plico. Rj. načiniti nabore na čemu: Vrčauci, opanci koji nemaju vrčauca, nego su samo nabrani unaokolo, pa se odozgo vežu kašima. Rj. 78a.

nabrati, nabrbļēm (i nabrbām, isp. brbati, brbam), v. pf. na-brbati, brbljući nači. — Dijete samo a zar i gladno, stane plakati... dok u onoj riječi začuje nekakva velika riba, te ona na suvo, i po glasu nabrbļe ono dijete. Npr. 214.

nabrčati, čim, v. pf. unstossen uuf etwas, offendo. Rj. kao naletjeti na što, na-brčati, kao prost glagol ne dolazi. isp. nabrčica, nabrečko.

nabrčica, m. (u Hrv.) *vidi* nabrečko. Rj. čorjek koji nalijeće na drugoga, isp. nabrčati, *vidi* nalet, i syn. ovdje.

nabrčiti, nabrčim, v. pf. t. j. točak, t. j. u glavčinu udariti spice, n. p. kolar je točak nabrčio, ali još nije obuo, t. j. nije mu udario naplatke, speichen, radiare. Rj. na-brčiti, v. impf. brčiti.

nabrečko, m. der Stänker, homo litigiosus, cf. naletica. Rj. čorjek koji nalijeće na drugoga, isp. nabrčati, *vidi* i nabrčica, syn. kod nalet.

nabrečit, adj. anfahren, vehemens. Rj. koji se rado breca, nabrečuje na koga, koji rado nabahuje na koga; kao gječljiv, *vidi* nabusit.

nabrečivanje, n. *vidi* nabrekivanje. Rj.

nabrečivati se, nabrečujem se, v. r. impf. *vidi* nabrekivati se. Rj. osjećati se na koga vičući na nj bre! na-brečivati se, *vidi* nabusivati, v. impf. prosti brecati se, v. pf. nabreknuti.

nabrečjati, gđam, v. pf. prema v. impf. brečjati. — 1) učiniti brejom: Za tvoju ženu nabrečjat' ne imaš pomoć iskat'. DPosl. 153. — 2) sa se, reflks. postati brejom: Nabrečju se zemlja, tere rodi miša. DPosl. 67. Da od krvi po čaše nalije... odmah bi se ona nabrečjala i ročila ka' jabuku sina. Herc. 61.

nabrekivanje, n. das Anfahren gegen einen, in-rectio. Rj. verb. od nabrekivati, radnja kojom tko nabrekuje.

nabrekivati, nabrëkujēm, v. impf. na koga, je-mauden mit bre! anfahren, invehor in aliquem, exclamans bre! Rj. osjećati se na koga vičući na nj bre! na-brekivati, v. pf. nabreknuti (koga), kako se kod riječi nabrečivati se kaže: *vidi* nabrekivati se, svu je prilika, da se gorori nabrekivati koga (isp. nabreknuti koga) i nabrekivati se na koga. *vidi* i brecati se, brekati se, nabahivati, nabusivati. — Nijes' ovo babe Šumadijuske, da razgoniš i da nabrekuješ. Npj. 2. 281.

nabreknuti, rēm, v. pf. einen mit bre! anfahren, excipere aliquem voce bre! Rj. na-breknuti koga, osjeći se na nj, riknuti ga riječju bre! v. impf. nabreki-vati. — Skoči bane, pa iz grla viknu, te nabreknu onog hrta žuta. Npj. 2. 286. Viknu slugu, nabreknu sluškinje: »A vi slugu! polju pohitajte, te sretite poljem gospodar; — bre, sluškinje! brišite avlje. 2. 527. Nu nabrekn' na kamenu gradu, nu nabrekn', prizovi tobđžije, neka tope pune i napune. 2. 542. isp. nabuhnuti.

nabrenditi, dīm, v. pf. (u Srijemu) anlaufen, in-lumescere, cf. oteći: usne mu nabrendile. Rj. na-bren-diti, ne nahodi se kao prost glagol. isp. nabuhnuti.

nabrizgati, gām, v. pf. nachgewinnen, ersetzen, sufficio: kad se krava ujutru pomuze, pa u veće nema mlijeka, onda kažu: nije nabrizgala. Rj. nabrizgati, v. impf. brizgati.

nabrojiti, nabrojīm, v. pf. Rj. na-brojiti, v. impf. nabrajati. — 1) daraufzählen, adnumero: Na slugina pleću nabrojše trideset i šest zlatnih buzdovana. Rj.

— Junaci se iz mora izvoze, brojila ih mlada Gjurgjevića, *sva junake na broj nabrojila, do tri dobra njena ne nabroji*. Npj. 1, 217. Od dana . . . brojte sedam nedjelja punijeh; do prvoga dana po sedmoj nedjelji *nabrojte pedeset dana*. Mojs. III, 23, 16. — **2)** *sa se, refleks. v. r. pf. sich satt zählen, satis numerasse*. Rj. *brojeći dosta učiniti*.

nabrstiti, stím, *v. pf. n. p. nabrstilo voće, t. j. napupilo, ausschlagen, gemmas prostrudo*. Rj. *na-brstiti. v. impf. brstiti. v. ake. birstiti, birstim. i prema tome obirstiti, obirstim, ordje čebiti akcentuacija prema značenju, prema tome što je glagol napreluzan. isp. Rad 6, 101.*

nabrústiti, nabrúšim, *v. pf.* Rj. *na-brusiti. v. impf. brusiti. — 1)* *wetzen, cracno. cf. oštiti*. Rj. *isp. naoštiti. — 2)* *sa se, refleks. v. r. pf. vidi rasrditi se*. Rj. *isp. naoštiti se*.

nabrúzo, (na brzo) bald, *provinc.* Rj. *adverb kojim se pokazuje vrijeme, složen od brzo i prijedloga na (akus.), koji značenje svoje sastavlja s njegovijem. isp. naskoro. isp. brz 2b. — Ako bi Turci na brzo zemljom obladali. Sovj. 12. Sreća (je) posla u napredak; ali nabrzo udari natrag i postane gore. 13.*

nabubati se, nabubâm se, *v. r. pf. vidi najesti se, nabiti se, nabokati se*. Rj. *na-bubati se. v. impf. bubati 2. — ostala sym. kod nabiti se*.

nabubriti, brím, *v. pf. aufschwellen, intumesco*, n. p. pasulj u loncu. Rj. *na-bubriti, napeti se kao bubreg, postati kao bubreg. isp. Korijem 133. vidi nagreznuti 1.*

nabućiti se, nabučím se, *v. r. pf. anbauschen, intumesco*. Rj. *na-bučiti se, nabuti se srdeci se. isp. naburiti se. v. impf. bućiti se (srditi se).*

nabuhnuti, hnēm, (nabuhao, nabuhla) *v. pf.* (u Dubr.) *anlaufen, anschwellen, intumesco*; nabuhao čovjek u licu; nabuhle ruke od zime. Rj. *na-buhnuti. vidi podbu(h)nuti. isp. nabrenditi.*

nabujati, jâm, *v. pf. n. p. nabujalo tijesto, aufschwellen, intumesco*. Rj. *na-bujati. v. impf. bujati. naburiti se, naburím se, v. r. pf. zornig sein auf Jemand, sufflare se alicui*. Rj. *na-buriti se, nabuti se srdeci se na koga. v. impf. buriti se (srditi se). isp. nabučiti se. — Što si se buro naburio? Rj. 49b.*

nabúsati se, nabúsâm se, *v. r. pf. isp. v. impf. búšati se, ularati se. nabusati se motikom: naku-pati se: Ko se motikom ne nabusa, ta se kruha ne nakusa. Posl. 154.*

nabusit, adj. *zornig, gähzornig, iracundus*. Rj. *gujetljiv. vidi nabreći.*

nabusivânje, n. *vidi nabrekivanje*. Rj.

nabusivati, nabúsujēm, *v. impf. vidi nabrekivati*. Rj.

nabušiti se, šim se, *v. r. pf. n. p. nabušila se perina, anbauschen, inflor*. Rj. *nabuhnuti, nabuti se, napeti se, na-dušiti se. kao prost glagol ne dolazi.*

Náci, Náká, *m. pl. cf. Nak: Te je šalje u Nake krvave, na Turčina Nakič-Ibrahima. Rj. nekakeo mjesto.*

nacijepati, nacijepâm, *v. pf. na-cijepati. dosta po-cijepati. v. impf. cijepati. — Nacijepaši drva za žrtvu, podiže se i pogje na mjesto koje mu kaže Bog. Mojs. I, 22, 3. sa se, refleks.: Seljak kad se najviše ugrije i oznoji, nategne bakvicu studene vode, i sit se nacepa! Zlos. 290 (napiti se). vidi naguliti se.*

nacmákati, nacmákâm, *v. pf. stark schmieren (z. B. das Haar)*. Rj. *na-cmakati, jako namazati n. p. kosu. v. impf. emákati (drukčije značenje).*

nacrépati, nacrepljēm (nacrepâm), *v. pf.* (u Dubr.) *vidi nacrpsti*. Rj. *na-crepati. dosta iscrepati. v. impf. crepati.*

načern, adj. *dem. od ern. malo ern. vidi ernjast. — Crnomanjast, fuseus, naern. Daničić. ARj. 846a. — pridjevi takvi dem.: naglüh, nagrč, nakiseo, nakriv, naloš, natruo, našut.*

nacrpsti, nacrpēm, *v. pf. in Menge schöpfen, satis haurio*. Rj. *na-crpsti. dosta iscrpsti, vidi nacrepati.*

nacrtati, nacrtâm, *v. pf. na-ertati; zeichnen, aufzeichnen, entwerfen, ein Zeichnen, einen Entwurf machen. v. impf. crtati crtati. — Ovdje je ucertano kako je Vuk u manastiru Rakovici noću lteo da se posluži kragom. Mil. 268. Na tom zidu bejase nacrtana karta željezničkih pruga. Zlos. 68.*

nacštititi se, nacštitím se, *v. r. pf. sich satt schman-sen, satis opulatum esse: Načastimo (s) svake gja-konije*. Rj. *na-častiti se. kod je komu već dosta čas-čenja. v. impf. častiti se.*

nacšćiti se, nacšćím se, *v. r. pf. sich herbeidrängen, concurrere*. Rj. *na-čćiti se, kao čaći, sjećajući se narivjeti. v. impf. isp. čćati.*

nacšekati se, kâm se, *v. r. pf. sich satt warten, satis expectasse*. Rj. *na-čekati se. kod je komu već dosta čekanja. v. impf. čekati.*

nacšelnik, n. — **1)** (u C. G.) *der Vorsteher, antistes*. Rj. *na-čelnik, koji je kao na čelu drugima, prvi među drugima. — I lijepo vojsku urediše, najprvi su mladi barjaktari, a za njima hrabri načelnici*. Npj. 5, 330. *Načelniku pjevačkom. Ps. 5 (u natpisu). — 2)* *koji što počinje, od koga je što; der Urheber, auctor. vidi početnik. — Načelnika života ubiste. Djel. Ap. 3, 15. Gledajući na načelnika vjere i svršitelja Isusa. Jevr. 12, 2.*

nacšelo, n. *das Prinzip, der Grundsatz, axiom, ratio, principia. — Dušan dovrši u Srbiji uvogienje državnog načela. DM. 11. U običajima njegovijem (Dubrovačkim) slovnosno načelo nije bilo na posljednjem mjestu. 265. Na tom je načelu stajalo i briježno pravo. 301. Po načelih kaja je taj odbor postario . . . već se ne samo stampaju . . . Rad 5, 194.*

nacšestiti, nacšestím, *v. pf.* (u Srijemu) *vinograd, posaditi loze mjesto onijeh koje su se osušile*. Rj.³

na-čestiti, što je rijetko načiniti da bude često (česće).

nacšesivânje, n. *verb. od nacšesivati, koje vidi.*

nacšesivati, nacšesujēm, *v. impf. vidi nacšestiti*. Rj.³ *na-česivati vinograd, činiti da bude čest (česći).*

nacšesljati, nacšesljâm, *v. pf. n. p. vune, perja, in Menge anzupfen, cellendo puro*. Rj. *na-česljati, česljajući dosta uraditi. v. impf. česljati.*

nacšeti, nacšēm, *v. pf. anschneiden (Brot), incidere, anzupfen (Wein), aperire (theides osterr. angaren), delibere*. Rj. *ordje se u Njem. i Lat. kač: naceti hljeb (početi rezati), naceti vino (početi točiti). U nas se kaže i za ostale mnoge stvari, n. p. naceo kacu s kupusom, čabrieu sa sirom ili skorupom, karticu s mljekom, tako i slaninu*. Rj. *na-četi. kao prost glagol ne dolazi. isp. četi. v. impf. načinjati. — Nenačetu voda, voda od koje niti je ko pio ni za što drugo uzimao kako je donesena u kuću. Rj. 417b. Okr-ljuti 2) što t. j. načeti, vidi akrviti. Rj. 456a. Bolje je vreću otresti nego torbu načeti. Posl. 22. Derviš ne budući gladan ne načne poguće odmah. 354.*

nacšetiti se, nacšetím se, *v. r. impf. sich drängen zu etwas, concurrere (ad videndum quid)*: Svi se Turci ondje *načetili*, te gledajući svetitelja Savu. Rj. *na-četiti se, kao na čete skupiti se, što se kaže da je glagol impf., biće jamačno griješkom stamparskom. — A kad Turci voj-ku sagledaše, na bedem se gradu načetiše, zaista se jako prepadoše. Npj. 1, 339.*

nacšetveronožiti se, nacšetveronōžím se, *v. r. pf. auf alle Vire sich stellen, quadrupedem se sistere*. Rj. *na-četveronožiti se, vidi nacšetveronožiti se. stiti četveronoške, namjestiti se četveronoške. v. impf. četveronožiti se. — Čulanje, igra . . . Polovina igrača udje u malo kolo i svaki se *nacšetveronoži*. Rj. 762a.*

Rekao bi, da vi znate vrlo dobro ići na četiri noge. — Znam. — Po tom se *nacšetveronoži*, pa onako četveronoške proleti po sobi. Danica 2, 130.

nacšetveronožiti se, nacšetveronōžím se, *v. r. pf.*

st. a. četvoronoška, namjestiti se četvoronoška, vid. muetveronožitii se, gdje su i primjeri.

načičkati, čkam. v. pf. *dicht neben einander stellen, aneinander*, n. p. topove po bedemu, ili bedem topovina. Rj. načičkati, *kao metnuti na što ruke stvari jednu do druge, v. impf. čičkati*. — Grad gradila bjela vila kao Carigrad: Po njem pirge ispirgala kao Pirin grad, *načičkala kaničkima boje hiljadama*. Here, 265.

način, m. — 1) *die Art und Weise, ratio*: Zaludu je načina, kad nije načina. Rj. (Zaludu čiek što ima, kad ne umije njime upravit). Posl. 83). — a) *Amā se ona lišica ne da lako uhvatiti: ona se može pretvoriti u raznu načinu*, Npr. 204. Ona je (prenumeracija) jedini način ne samo knjigu izdati na svet, nego i po narodu razneti. Npj. 4. XLIII (isp. sredstvo). Koje (pje-me) su u glavnome sve nalik na ovu prvu, a u načinu se malo razlikuju jedna od druge. Npj. 1. 502 (Vuku). Ja ne bih znao šta bih ostavio od moga današnjega načina pisanja. Pis. 29. Samo se za stare Grke ne zna, da su od koga primili nauke i nza njih gdje koje riječi i način govora. 31. Da se erkvenoj vlasti da način da može slobodno raditi. DM. 102. U glagola se jedni oblici zovu vremena, drugi se zovu načini. Obj. 1. Načini imaju dva kao osobita oblika: neodrejeni i zaporedni: načini određeni zovu se sva vremena ujedno. 2. Kamfor, mirodija . . . što se upotrebljava i kao način da se tkanja i hartija ne grizu. Budmani, ARj. IV. 804b (vidi sredstvo).

— b) u instrum.: Na to se Bog smilovao i nekakijem čudnijem načinom prenio i njega (Marka) i Šarca u nekaku pećinu. Rj. 346a. Izgubivši takorim načinom svoju lijepu kosu. Danica 2. 131. Ima način, kojim se možemo namiriti. 2. 131. Koji srakojukijem načinom viću na mene. Odrb. od ruž. 14. Da vas niko ne prevari nikakijem načinom. Sol. II. 2. 3. Za to su drugi načini, kojima se tumače riječi. Ogled V. Koji su radi najlakšim načinom saznati vrijednost dnevniku. O Sv. O. 9. — c) s prijedlogom na (akus.)

Da ide sreću pokušati i ženu na koji način ukrasti. Npr. 203. Na ovaj način, ko da više, može kašto postati vladika. Danica 2. 116. U earstvu Tarskome žive opet na različne načine. Kov. 9. Grad će se sazidati na mjestu svom, i dvor će stajati na svoj način. Jer. 30. 18. Izmegju ovijeh načina na koje doslije vidjesmo da postaje naše č i gj. Rad 1. 111. ama i pod bi pripada i ovaj primjer: Ona će nam kazati način kako ćemo obojica obogatiti. Npr. 218. — d) sa prijedlogom po (loc.): Svaki po svom načinu, a magarac po starinski. Posl. 278. Ja sam počeo prepravljati gragju za Srpsku gramatiku po načinu G. Dobrovškoga Češke i Slavenske gramatike. Danica 3. 1. Srbi jedni se (kao u Dalmaciji) upravljaju po načinu Austrijskome. Kov. 9. Ali i Mlečići nikad ove zemlje nijesu upravljali po strome načinu. 36. — e) sa prijedlogom pod (akus.): Javljam da ni pod koji način ne ustupam. Vid. d. 1862. 2. — f) sa prijedlogom preko: Imaše nekakav ear ženu koju preko načina milovao. Npr. 113. isp. Imao nekakav ear jedinicu šcer, preko njere ljepu. Npr. 100. — 2) (u gornjem primorju): Što sam jedna dočekala, da ja činim način sinu svome. Da ti način učinimo, i mrtva te naljubimo. Rj. Da mi naše mrtve sahranimo, ukopamo i ožalujemo kod našega stojna manastira, i Ričenski način učinimo. Npj. 5. 395. Ukopaše mrtve ubojnike, erkoeni im način učinise. 5. 396.

načiniti, načinim. c. pf. Rj. načiniti. v. impf. slož. načinjati. — 1) *machen, facio*, Rj. vidi napraviti. isp. učiniti. — a) Na onom mjestu načinio Dečane. Rj. 117b. Najveća je zadužbina načiniti manastir ili crkvu. . . načiniti čupriju . . . kaldrmu . . . vodu dovesti i načiniti blizu puta ti to se kaže graditi i načiniti — sibi — zadržavati. Rj. 173a. Načini grad Zvonik. Ri. 415b. Ograđiti, 2) vidi načiniti (n. p.

reselje). Rj. 438b. Raskačkale svinje blato ispred kuće, t. j. načinile ga žitko. Rj. 638a. Sagraditi, cf. načiniti (sagradio crkvu — sagradiše visoke Dečane). Rj. 660b. Sknaditi, 2) načiniti, sastaviti, n. p. pjesmu. Rj. 687a. Slnupati, načiniti kajekako. Rj. 693b. Ti načini sebi kuću pa se ženi. Npr. 12. Obuće je u prostačko odelo i načini je kao puku prostakinja. 206 (ear kcer svoju). On načini opet čast . . . Onda on i treći put da čast. 225. Pa će svagda biti lakše dodati i nastaviti nego li što iznova početi i načiniti. IV. Tamnica je za ljude načinjena. Posl. 311. Pa dohvati divit i hartiju, i načini jednu sitnu knjigu, te je šalje Koprivici Vuku. Npj. 4. 14. Vidiš, da ni mi ni ti nijesmo kadri mira načiniti. Danica 3. 161. Ljudi, koji bi nali zakone načiniti. 5. 86. Ponese . . . različnoga načinjenog cvijeca. Kov. 51. Štane graditi šanac . . . u šancu (koji još nisu bili ni načinili kako valja). Miloš 83. A nama ostavi Suleman-pašu, koji uus je sve hujducima načinio. 130. Veliki sud načini ovaj akt zakletve Milošu. 168. Može biti, da na sjetu G. Svetića niko ne bi mogao načiniti priličnije satire od ove, koju je on sa svojom muzom sebi načinio. Odr. na sit. 12. Kad bude potreba nove riječi praviti . . . niti su po svojstvu narodnoga jezika načinjene. Pis. 15. Turci progju kroz Srpsku vojsku, koja im je sokak bila načinila. Sovj. 27. U Strigavi načinjene su bile 4 lovačke regemente. Žitije 28. Lječmjeri . . . načine bljeda lica svoju. Mat. 6. 16. Načiniše riječu o njemu kako bi ga pogubili. 12. 14. Mi ćemo . . . načiniti da vama ništa ne bude. 28. 14. Griješ uze početak kroz zapovijest, i načini u meni svaku želju. Rim. 7. 8. Koji ne vjeruje Bogu, načinio ga je lažom. Jov. 1. 5. 10. sa se, pass.: Uz ovaj se akt načini još prošenje snl-tanu, u kome ga mole, da . . . Miloš 169. — b) načiniti što od čegu: Od viljerskih zuba da mi načinš dvor. Npr. 67. Bila je nekaka gjevojka koja nije rođjena od oca i majke, nego je načinile vile od snjegaja. 103. Srbi su načinili malo šarampoza od prošca. Danica 3. 171. (Most) koji je od dasaka bio načinjen. Sovj. 69. Pamćenje narodno više puta ne kazuje čisto dogagjaja, i ovdje od prosidbe načini scudim. DM. 93. sa se, pass.: Od dojakošnjijeh sovjetnika da se načini veliki sud. Sovj. 50. — 2) sa se refleks. v. r. pf. sich zu etwas machen, sich stellen, simulo. Rj. — a) načiniti se, kao pretvarajući se. vidi napraviti se. — Carev sin obuće pastirske haljine . . . te se načini pastor pa pogje u svet. Npr. 46. Angjeo se načini kalugjer, pa pogje. 80. Načinio se kao dodola. (Kad se ko mnogo nakiti cvijecem). Posl. 192. A vila se načini gjevojka. Npj. 3. 33. Onda se obično razigju (hajduci) po zimovnicima, pa se načine kao sluge. Danica 2. 93. — b) načiniti se, kao postaviti se: Ostalim se selima (dahije) sami načinili čitlaksakibije. Danica 3. 147. Načini se on sam, mjesto njih šestorice, dahija Bijogradska. 3. 209. Milan bude u redu onijeh poglavara Srpskih, koje niko nije postavio, nego se, u samom početku bune, sami načinili. Miloš 44. Petar pak Dobrinjac . . . načini se narodnim poslanikom. Sov. 35. Nemanja se načini samostalnim gospodarom srpskoj zemlji. DM. 7.

1. načinjānje, m. *das Angānzen, delbatio*. Rj. verb. od načinjati, radnja kojom tko što načinje.

2. načinjānje, n. *das Machen, factio*. Rj. verb. od načinjati, radnja kojom tko načinju (čini) što.

1. načinjati, njēm. v. impf. *angānzen, delbo*. Rj. načinjati, n. p. hljeb, kacu s kupusom, slaninu, i t. d. v. pf. načeti.

2. načinjati, načinjām, v. impf. *machen, facio*: Onu šalje a treću načinju. Rj. načinjati. vidi napravljati. v. impf. prosti činiti; v. pf. slož. načiniti. — Ruke širi, te se s njime ljubi, pa Marjanu mesto načinjaše od onoga Pandže Huseina. Npj. 3. 214. Ti koji crkvu razvaljnješ i za tri dana načinjaš. Mat. 27. 40. Koliko

su *opeka* doslije *načinjali* toliko izgonite i od sele. Mojs. II. 5, 8.

načkati, *načkām*, *v. pf. ausstopfen, farcio, obturo*, *n. p. pamka* u kaku pukotinu. Rj. *na-čkati*. Kao *čkajući metnuti čega u što. v. impf. čkati*.

načučati se, *načučim se, v. pf. lange hocken, satis conquiescere*: Ako sam se načučala, a ono sam ručala. Rj. *na-čučati se, ko dosta dugo čučti. v. impf. čučati*.

načuditi se, *čim se, v. r. pf. sich genug wundern, satis miror*. Rj. *na-čuditi se, ko se dosta čudi*. — No se ne mogu načuditi: budli ovoliki mal se poharči... Kov. 66. Tome se nije čuditi; ali se čovjek ne može načuditi, kako su... Sovj. 5. Ja se ne mogu načuditi što ga je na to navratilo. Rad 15, 179.

načupati, *pām, v. pf. anpflücken, satis decerpo*. Rj. *na-čupati. v. impf. čupati*.

načuti, *načujem*, *v. pf. etwas hören. Wind bekommen, inaudio*. Rj. *na-čuti. vidi čuknuti. kao nešto malo čuti. v. pf. i impf. čuti*. — Ovoliko ljudi nijesu se mogli skupiti sasvijem tajno, nego su načuli za to i gdjekoji Turci. Npj. 4, 461 (Vuk).

načuvati, *načuvām, v. pf. versparen, reservo*: Ako ne sačuva, ne nateče. Rj. *kao čuvajući dosta uštediti. načuvanje, n. vidi noćivanje. Rj.*

načati, *načām, vidi noćivati*: Zna Kadrija gdje nača galija. Rj. *v. pf. prosti noćiti, slož. prenoćiti, zanoćiti*. — *za promjenu glasa o na a*: noćiti. načati *isp. rodit*, *ragjati*.

načér... *vidi natjer*... Rj.

naći, *nāgjem*, (*nāgjom, našao, našla*) *v. pf. Rj. od na-iti, postanje vidi kod ići u pjesmi naše mjesto najgoše. ostale oblike kod doći. v. impf. nalaziti, nahoditi*. — **1. 1) finden, invenio**. Rj. — Izvojštiti, *naći mukar otkud*. Rj. 220b. Nagoditi, *cf. naći, desiti*. Rj. 383a. *Uganjati, finden, antreffen, invenio*. Rj. 766b. *Nagje zgodu pa svome gospodaru dune za vrat*. Npr. 17. *Nagje caricu a ona sedi*. 23. *Šta to uradi, da od Boga nagješ!* 55. *Nagje je gde peć žari*. 56. *Ja sam našla za tebe gjevoju*. 215. *Nagju sre pečenje i varivo iskotrljano kroz kužinu*. 259. *Kad me globiše, kriva me nagjoše*. Postl. 119. *Svačiju slušaj, a svoju smatraj*. (... radi kako sam nagješ da je najbolje). 279. *Al' ne mogu medovine naći, do u neke krčmarice Mare*. Npj. 3, 39. *Gjegogj Srba bogatoga naše, na sramotu uzimahu blago*. 4, 152. *Muftija je po zakonu našao za pravo, da se mogu vratiti*. Danica 3, 141. *Da će sebi naći poslu ili kod Srba ili kod dahija*. 3, 166. *Nego mi kako nagjemo za dobro, onako da radimo*. 3, 237. *Ne ktedne dalje ići, nego nagje različne izgovore, i vrati se na trag*. Miloš 64. *Koga nagju da je za smrt, da ga predadu paši, da se pogubi*. 132. *I ovo sam ja mogao drukčije kazati — ali sam na pameti našao da je onako najpristojnije*. Odb. od ruž. 6. *Koje nagju u životu*. Sovj. 66. *Koga nagje za vredna*. Žitije 14. *Jer te nagjoh pravcedna pred sobom*. Mojs. I. 7, 1. *Nagje milost i ljubav u starješine*. Dan. 1, 9. *Ne ćemo naći na toga Danila ništa, ako ne nagjemo što na nj radi zakona Boga njegovoga*. 6, 5. *Nagje za potrebno*. DM. 320. *Ja se, pass.: Zlatu će se kujundžija naći*. Postl. 91. *Ali se za pravo nagje, da se sasluša i četvrti tužitelj*. Danica 2, 137. *Od kako se našla Amerika*. 5, 5. *Kad bi se našlo da je od potrebe*. Sovj. 17. — **2)** (po jagozap. kraj.) *nagje snijeg, kiša, rosa, t. j. pade (iz neba na zemlju, schneien, regnen, cadere)*: Bješe vedro pa se naoblaci, iz oblaka tiha kiša nagje, nagje kiša ljetna porosica. Rj. — *Iz oblaka tiha rosa nagje, tiha rosa, za njom sušnježica*. Here. 43. *isp. primaći*. — **3) treffen, offendo, cf. zadesiti: *Našla ga bijedu na suhu putu*. Već evo me teška bolest našla. Rj. *vidi i postići* 2. — *Kako dogje, pomama ga nagje*: vjernoj ljubi jade zadavaše. Rj. 171a. *Da se od njegove matere čuva i krije, da je nenulno čudo ne nagje*. Npr. 215. *Čudo te našlo!***

(*Našlo te zlo, da ti se ljudi čude!*). Postl. 350. *Što me našlo, da te ne obigje!* (Kad koji kome nazdravi, i znači: i ti moraš ovako piti). 357. *Pismo ovo nagje Kara-Gjorajija* u Negotinu. Sovj. 18. — **11. v. r. pf. Rj.** — **1) sich finden, sum**: *Našao se u čudu*. *Smiljaniću! doma der se nagji*. Rj. *kao desiti se, biti, vidi nagnati se* 2. — *Sad se otac nagje u nerolji pa se stane dogovarati sa svojom ženom šta će raditi*. Npr. 60. *Kaže materi kao od muke kako se s đeroj-četom našao i šta mu je kazalo*. 66. *Otac njezin nije je stio nikome drugome dati do onome koji bi se našao mudriji od njega da ga kako prevari*. 163. *Te jedanak se nagju na vratima od kamare*. 216. *Tako mi ove svijće, i tako mi se našla na murlu čas!* Postl. 303. *Nada te se ne našlo junaka!* Npj. 2, 197. *V cara se ne nagje junaka, da dohaka mene i obrani*. 2, 287. *Izvuci se, more, iza bara, pa se svagda ukraj Drine nagji*. 4, 288. *Ni mora bjehu gospodari, dok se pošljed izdajnice naše, te Turskome caru pribjegoše*. 5, 255. *Srbi se nagju u srijedi izmegju Rima i Carigrada*. Kov. 4. *On se slučajno ondje našao*. Miloš 138. *I više im se ne nagje mjestu na nebu*. Otkriv. 12, 8. *Jer se nagjoh čest pred njim*. Dan. 6, 22. *isp. gore naći* I. 1 b. *i dolje* II. 3. — **2)** *našlo se dijete, zur Welt kommen, nasci*: *U mog sina slijepca Grgura, u njega se muško čedo nagje*. Rj. *rodit se*. — *Med njima se muško čedo nagje*. Npj. 2, 71. — **3)** *ti se našao to da učiniš, hervortreten, cristo*. Rj. *kao istaći se, usuditi se*: *Stojša opazi navrh dvora zeca gde stoji... Dvorani mu odgovore: Da se ko nagje da skine onoga zeca, zec bi se sam zaklao... ali to ne sme niko učiniti za svoju glavu*. Npr. 34. *A besjede Petrović vladika: »Nije l' majka rodila junaka, da potrgne jatagana noža...! Tu se junak naći ne mogaše*. Npj. 4, 358. *Kad je carev divan razumio, svi su Turci nikom poniknuli, ne nagje se bega ni vezira, da besjedi s carem na divanu*. 5, 352 (*ora dru zadnja primjera može biti da idu gore pod II. 1; i može biti da odozgo H. 1 primjeri iz Npj. idu amo*).

načordisati,* *dišēm, v. pf. mit Sabel verschen, gladio instruere*: *Oružani i načordisani*. Rj. *na-čordisati, čordom opasati, prosti glagol čordisati ima posve drugo značenje (= upropastiti)*.

načosati se: *Čudne noći, čudne mjesecine!* *Da imamo blizu gjevojaka, čudno l' bi se noćas načosali*. Here. 203. *na-čosati se, našikovati se, isp. Vrčevića, Narodne pripovijetke. I. stran. 229: čosati, vigji našikovati*.

načuliti, *načulim, v. pf. t. j. uši, spitzen, arrigo*. Rj. *na-čuliti. kao podići uši, kao n. p. čulljivo konj što čini. vidi narogušiti. v. impf. čuliti*.

načuve, *načāvā, f. pl. Rj. vidi i načve (s premetnutim glasovima), mlačve (s dometnutim sprigeda m i s promjenom glasa n iz m na l), dem. načvice*. — **1) der Brotrog, Bactrog, alveus panarius, cf. načve**: *Popiše nam iz bačava vino, pojedošē iz načava mlivo*. Rj. *drven sud, kao korito, u čem se mijesi hljeb. u Dubr. i načvi*: *Sjecače tebi a načvi meni*. DPostl. 111. — **2)** (u Dubr.) *svako korito (načve od kruha; što se peru košulje, i t. d.)*. Rj.

načvenice, *f. pl. das Gestell eines Brottroges, sponda alvei panarii, cf. nogari*. Rj. *one noge što nu njima stoje načve kad se hljeb mijesi. vidi i ndgače, nogāči*.

načvice, *f. pl.* — **1) dem. od načve**. Rj. — **2)** (u Srijemu) *polovina oblaka raseijepljena drveta, po kome su izdubene doline, u koje se meće hljeb kad se razmješuje, i na koje se poslije u peć nosi (u Biogradu: pinokot)*. Rj.

1. nād (nād), *m.* (u Here. i u C. G.) *die Hoffmung, spes, cf. nada*: *Kad vigješe e im nāda nema, dobrijeh se konja dofatīše*. Rj. *vidi i nadanje, ufanje, nadežda*. — *»Ne bojim se cara ni vezira, dok je zdravo cara*

Kas. pskoga . . . *Zli ti nudi!* Petroviću knjaže, dok ti čari vrnuć pomoć dadu! Npj. 5, 87. *U nad Božij* uobičajem Turke. 5, 361. On vjerova *na nad* kad se rije bilo ničemu nadati *da će* on biti otac mnogijem narodima. Rim. 4, 18. Koji ovaj *nad ima na njega*. Jov. 1, 3, 3. *Nad je moj u tebi*. Ps. 39, 7. Gospode . . . *o de Kraljice!* spasitelju njegov u nevolji! Jer. 14, 8.

2. nad, nada. (sa akus. i instrum.) Rj.

1. prijedlog sa akus. — **1)** s orijem prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je onome što sama znači s gornje strane mjesto koje se primicajem *zanim* (na pitanje kuda? (kamo?)): Brat brata *nad jom* vodi, ali ga u nju ne tiska. Posl. 28. Kad čovjek *nada* se pljune, na obraz će pasti. 122. Tako se nebo *nada me* ne prolomilo! 309. Oblak se *nad Beč* namaknuo. Npj. 3, 46. Da će te podignuti *nada sre narode*, koje je stvorio. Mojs. V, 26, 19. Ondje dogje ruka Gospodnja *nada nj*. Jezek. 1, 3. — **2)** Kad se što *poradi, dolazi orako u prenesenom smislu stvar nad drugu koju u čemu god nadrišuje*: Nema krvnika *nad poturčenjaka*. Posl. 203. *Nada te* se ne našlo junaka! Npj. 2, 197. Nema učenika *nad učitelja svojega* ni sluge *nad gospodarua svojega*. Mat. 10, 24. *isp. nič.* II, 2 b. — *isp.* Sint. 517.

11. prijedlog sa instrum. — **1)** s oćijem prijedlogom riječ u šestom padežu pokazuje, da je onome što sama znači, s gornje strane mjesto na kome što *biće* (na pitanje gdje?): A to pod crepujom pravi hleb, narastao, ništa ti lepše, i digao crepuju *nad sobom*. Npr. 82. Tako se *nada mnom* nebo ne lomilo! Posl. 309. Mrtvo tjeło na zemlju spustiše, tri je jada *nad njim* izjadila. Npj. 1, 259. Ljudi pobožni veliki plač učiniše *nad njim*. Djel. Ap. 8, 2. — **2 a)** u prenesenom smislu orako mjesto pokazuje rlost: Svaka tica *ima (nad sobom)* kopca. Posl. 277. *Tursko gospodarstvo nad Srbijom*. Danica 2, 78. *Nastojnik nad solj*, 2, 116. Da su Turci *paglavari nad orim* Srpskim četama, 3, 188. *Nada mnom* nemaš ni kake klasi. Posl. 8. *Pastariće ga nad* svijem imanjem svojijem. Mat. 21, 47. *Bjče nad* svijem njezinijem rizinicama. Djel. Ap. 8, 27. **1. isp. poriše** 1, 2. — **b)** tako i rrsnoćim može što biti *na orakom mjestu*: Istina je, ljubićice, da si *ceijet nad cejtor'ma*. Npj. 1, 222. Ta od Sarca boljeg konja nema, nit' *nada mnom* boljega junaka. 2, 440. Koja se zove *srećinja nad srećinjama*. Jevr. 9, 3. Jer je Gospod Bog vaš *Bog nad bogovima i gospodar nad gospodarima*. Mojs. V, 10, 17. — *isp.* Sint. 590.

1. nada. f. *vidi* nād. Rj. i *syn.* *andjr.* — *Nada* nevoljniciima ne će nigda poginuti. Ps. 9, 18. Nije izgubila *nade*, *da će . . .* Rad 5, 194. Ja ne mogu pristajati na sastanke koji bi podsticali *nade* koje se ne mogu *isvršiti*. Megj. 73.

2. nada. f. (u C. G.) ono što se dodaje kad se što *nudi*. cf. *nado*. Rj. *vidi* i *mnada*. *isp.* acul i (kod oroga *syn.*).

nadaći. nādājēm. (nadāšuo) *vidi* nadići. Rj. *nada-iti, nada-iti, nada-ći.* *isp.* ići.

nadahnuti. nādahnēm, v. pf. koga t. j. naučiti. *cinhauchen, inspiro*. Rj. *na-dahnuti, vidit* nadanutu. v. *impf.* nadisati.

nadalėko (na daleko), **nadalėku** (na daleku), *ferne, longe*: *Nadalėko* zaprosi gjevojku. Rj. *vidi* daleko 3b.

nadama. nādma, m. *die Blöhung, inflation*: poduzeo me nekakav *namam*. Rj. *postonjem* od naduti se. *nadmen* se. *isp.* nadimanje.

Nadanojla. f. *ime cili*: Koja j' ovdje vila *Nadanojla*, kojano je sv'jem vilam gospogja. HNpj. 1, 242. Kolo b'jelih vila ugledao, u tom kolu vila *Nadanojla*. 2, 62. *isp.* Ravijojla. — *za nast.* *isp.* Drāgōjla, *prema tome biće ako*, Nalānojla.

nadanuti. nādānēm, v. pf. *vidi* nadahnuti. Rj.

nadanje. n. *das Hoffen, spes*. Rj. *verb.* od nadati se. *radnja* kojom se *tko nada, vidit* ufanje. *isp.* nād,

nāda, nadežda. — *Imajući nadanje na Boga, da će . . .* Djel. Ap. 24, 15. Hvalimo se *nadanjem slave Božije*. Rim. 5, 2. Ako sam *poluguo na zloto nadanje svoje*. 31, 24. *Koji na Gospodu starlja nadanje svoje*. Pis. 40, 1. Dogjoh na to da mi sree izgubi *nadanje o svakom trudu*. Prop. 2, 20.

1. nādāriti. rīm. v. pf. *verleiten, induco in animum*: koji te gjavio *nadari (na to)?* cf. *navesti, navratiti, navući, natentati*. Rj. *vidi* i *natančiti*. — v. *impf.* *ne dolazi*.

2. nādāriti. nādārīm, v. pf. (u Dubr.) *spenden, beschenken, largitor, muneror*: Bog *nadario!* (t. j. dao, darovao). Rj. *na-dariti, vidit* nagraditi 2. v. *impf.* *na-darivati*. — Gundulic: Razborom me još *nadari*, dobro od zla da razdijelim. Stulli.

nadarivānje. n. *verb.* od *nadarivati. radnja* kojom *tko nadaruje koga (čim)*.

nadarivati. nādārījēm, v. *impf.* *remunerari, praemiiis donare, compensare*. Stulli. *na-darivati, kao nadarje dariti* nagragivati 2.

nādārje. n. *praemium, merces, compensatio, remuneratio*. Stulli. *vidi* nagrada. *za obličje* *isp.* *ūždārje*.

1. nādati. nādām, v. pf. *aussreissen, fugam petere*, n. p. *nadade* preko polja uz potok i t. d. Rj. *na-dati (prijedlog na sa glagolom dati), kao pobjeći*. — Svinja se uplašī pa rukne i skoči te *nada u potok*; a mačka se prepadne od svinje, pa *nada uz krušku*. Npr. 176. Veljko namisli, da s vojskom bježi kroz Turke . . . Kad Živković čuje te riječi . . . skoči onako ranjen, i *nada* izmegju prvijeh. Danica 1, 78.

2. nādati se. nādām se, v. r. *impf.* *hoffen, spero*. Rj. *vidi* ufati se. *isp.* uzdati se. — Kad me vidite, *tadar mi se nadajte*. Npr. 111. *Ja se nadam, majko, ako Bog da*. 257. *Ko zlo čini nek se dobru ne nada*. Posl. 138. *Okud sam se nadao da me sunce ogrije*, odonud me led bije. 243. Gjevojka *se za cijelo nada da će* se udati. 329. *Eto tebe, od šta se ne nadaš*. Pa on pusti zlatna šestopera. Npj. 2, 153. Stara majko, *ne nadaj se u me*, vjerna ljubio, preudaji mi se. 3, 349. Na svršetku ove godine *nadam se pokazati ogleđ*. Slav. Bib. 1, 91. Još dodah da *se terdo nadam da će* to posvjedočiti. Star. 3, 1. Dobrovski je otišao u Prag, ali mi se *opet nadamo da dogje*. Straž. 1886, 1734. *Nadajući se na sre vas da je* moja radost svijui vas. Kor. II, 2, 3. *Ne nadaj se mnogome od moje nevjestine*. DĐ. 1.

3. nādati se. nādā se, v. r. pf. *kome što, es folgt nacheinander, succedit (bene aut male)*: *nadalo se* prodalo se (*sagt der Kaufmann wenn ihm im Laden etwas herabfällt*). Rj. *Nādalo se* prodalo se! (Kaže trgovac kad mu se što obori u dućanu). Posl. 186. *na-dati se (glagol dati sa prijedl. na)*.

nadāvānje. n. *verb.* od *nadavati (v. impf.)*. Rj.

1. nadāvati. nādājēm, v. *impf.* Rj. *na-davati*. — **1)** u vodenici, u kamen žito *nadavati*, t. j. rukom pomagati da bi išlo više nego što ga samo čekalo nagoni. Rj. — **2)** u n. p. ruku, t. j. zaklanjati se njome podmećući je pod sablju ili pod nož, *unterlegen, suppono*, cf. *podmetati*. Rj. *na-davati, vidit* i *nadodavati, podavati*. — Samo malo što je ostanulo, u malanu našu Goru Crnu, a ni ona ne bi ostanula, da Latini *ne nadaju ruke*, i brane nas vazda od Turaka. Npj. 5, 2.

2. nadāvati. nādājēm, v. pf. *genug geben, satis dedisse*: ne možeš mu dosta *nadavati*. Rj. *na-davati, kao dostu dati malo pomalo*. Mene Turci jesn dodijali svako veće dvoru dolazeći, *ne mogu im vatre nadavati*, ja kako ću bljeba nam'jesiti, kako li ću vode nanijeti? Npj. 4, 165.

nadāzreti se. nādāzrēm se, v. r. pf. *vidi* nadzreti se: *Nad vodom se nadazrelo*, u vodu joj kruna pala. Kov. 92. *nadā-zreti se, v. impf.* *nadzirati se*.

nadbāčiti. nādāčīm, v. pf. koga. *im Werfen über-treffen, cinco juntu*: On *nadbaci* tri stotin' Madžara.

Rj. nad-baciti, u bacanju nadrladati. v. *impf.* nad-bacivati.

nadbacivānje, *n. das Uebertreffen in Werfen, victoria jactus.* Rj. *verb.* od nadbacivati. radnja kojom tko nadbacuje koga.

nadbacivati, nadbacujēm, v. *impf.* koga, im Werfen übertreffen, vinco jactu. Rj. nad-bacivati, u bacanju nadslagivati. v. *pf.* nadbaciti.

nadbādānje, *n. das Besiegen im Hörnerstoss (zwischen Ochsen, Kühen), victoria tmiri.* Rj. *verb.* od nadbadati. radnja kojom tko nadbada n. p. vo rola.

nadbādāti, nādbādām, v. *impf.* im Stosse besiegen, cornibus vincere: naš je vo nadbadao vašega. Rj. nad-badati, u bodenju nadslagivati. v. *pf.* nadbosti.

Nādbārje, *n.*: Primiše se visoku Nadbarju. Rj.

nadbijānje, *n. der Sieg im Gefechte, victoria.* Rj. *verb.* od nadbijati. radnja kojom tko nadbija koga.

nadbijati, nādbijām, v. *impf.* in der Schlacht besiegen, proelio vinco. Rj. nad-bijati, u boju nadslagivati. v. *pf.* nadbiti. — Dokle Mojsije držaše u vis ruke svoje, nadbijahu Izrailjci, a kako bi spustio ruke, odmah nadbijahu Amaličani. Mojs. II. 17, 11.

nādbiti, nādbijēm, v. *pf.* koga, in der Schlacht besiegen, proelio vinco. Rj. nad-bititi, u boju nadrladati. v. *impf.* nadbijati. — Kad se god pobijemo, svi nas troje nadbije. Npr. 34. Sinovi Venijaminovi vidješe da su nadbijeni. Sud. 20, 36.

nadbōstī, nādbōdēm, v. *pf.* im Stoss besiegen (von Stieren), cornibus vinco. Rj. nad-bosti, u bodenju nadrladati. v. *impf.* nadbadati.

nadebelīti se, nādebelim se, v. r. *pf.* (u Dalm.) vidi odebljati (ugojiti se). Rj. na-debeliti se. v. *impf.* debeliti se.

nadēkati se, nādečkām se, v. r. *pf.* sich anschlam-pen, ventrem impleo, cf. nabubati se. Rj. na-dekati se. najesti se. vidi i nabiti se i *syn. ondje.* kao prost glagol ne dolazi.

nadesīti, nadesīm, v. *pf.* treffen, offendo: Je li majka rodila junaka, a danas ga sreća nadesila u Tušinu gje pijemo vino. Rj. na-desiti. značenje (korijenu) zateći. Korijeni 102. v. *pf.* i prosti desiti.

nadesno, (na desno) rechts, dextra. Rj. vidi desni (udj.) 3.

nadevētati se, nadevētām se, v. r. *pf.* einen genug prigeln, dedolo: baš sam ga se nadevētalo. Rj. na-devetati se, dostu koga izderetati, vidi nalupati se 1, namlatiti se, natučiti se. v. *impf.* devetati.

nadežda, *f.* iz crkvenoga jezika, vidi nād, nāda, nadanje, ufanje, za obličje *isp.* dēžda. — Pozdravljamo kuću Petrovića... i nadeždu našu od starine. Npj. 5, 233. Stigne Gjorgjije u nadeždi, da se onde zatvori. Danica 4, 14. Srbi, dobivši sad nadeždu, da će njihova vlada ostati. 5, 33. Srpska država... bila u najvećoj sili i cvetu i u nadeždi za napredak. Miloš 13. Svi su lekari bili izgubili nadeždu o njegovu životu. Žitije 8.

nadglēdānje, *n. die Aufsicht, cura.* Rj. *verb.* od nadgledati. radnja kojom tko nādglēdā što: Svjetski ljudi u crkvenijem stvarima predani crkvenomu sudu i nadgledanju. DM. 57. Da je rukopis pisan... može biti po njegovoj zapovijesti i pod njegovijem nadgledanjem. Star. 1, 5.

1. nadglēdati, nādglēdām, v. *impf.* beschen, inspicio, curo. Rj. nad-gledati. vidi nadzirati. v. *pf.* nādglēdati. — Onaj je one godine naj sretniji da konje nādglēda. Rj. 823a. Koja se često ogleda, slabo kažu nādglēda. Posl. 140. Sestra mu dvore nādglēdaše. Npj. 3, 15. Megju sobom neka se bratski mire i namiruju; bogati siromah nādglēdaju. Danica 4, 5. Stampanje ove knjige nādglēdao je G. M. Npj. 4, XI. Progje po istočnoj granici... kao nādglēdajući rojsku i šančere. Sovj. 20. Da nādglēdaš Judeju. Jezdr. 7, 14.

2. nādglēdati, nādglēdām, v. *pf.* beschen, inspicio, curo. Rj. nad-gledati. v. *impf.* nadglēdati. — Ruka

mu se desna posvetila... A žedue je care napojio, gole, bose jeste preogjeo, nādglēdao ništa i uboga. Npj. 2, 93.

nadgovārānje, *n. das Uebersprechen, victoria lingua.* Rj. *verb.* od 1) nadgovarati, 2) nadgovarati se. — 1) radnja kojom tko nadgovara koga. — 2) radnja kojom se nadgovaraju n. p. dvojica.

nadgovārati, nādgovārām, v. *impf.* Rj. nad-govarati. v. *pf.* nadgovoriti. — 1) übersprechen, zu Schanden sprechen, vinco lingua. Rj. u gororenju nādslagivati koga. — 2) nadgovārati se, nādgovārām se, v. r. *impf.* im Reden wettsprechen, certo lingua. Rj. u gororenju nādslagivati se megju sobom. — U Srbiji se kašto sastanu u vece Heregovine i Sijaci (kao n. p. na komidbi), pa se čitavu noć nādgovaraju. Rj. 838.

nadgovōriti, nādgvōrīm, v. *pf.* zu Schanden reden, lingua vinco. Rj. nad-govoriti, u gororenju nadrladati. v. *impf.* nadgovarati. — Stojan je Čupić bio vrlo rječit i mnogo je govorio... ko mi nādgovori Čupić i natpiše Molera, daču mu šta god hoće. Rj.

1. nādīći, nādīgēm, v. *pf.* von oben umgehen, ambio desuper. Rj. nād-īći, vidi nādāći, kao odozgo obići. v. *impf.* nādilaziti, nathoditi.

2. nādīći, nādīgūoti, nādīgēm, (nādīgao, nādīgla) v. *pf.* heben, elevo. Rj. na-dići. v. *impf.* nadizati. — Nādigo ili zakessero kvasilo. Rj. 267b.

nādigrati, nādigram, v. *pf.* überspielen, abertanzen, vinco lusu, saltu. Rj. nad-igrati, u igranju nadrladati. v. *impf.* nadigravati. — Kad zajgra Kaica Radonja, on nādigrata tri stotin' Madžara. Gje se munja s gromom igra, munja groma nādigrata. Rj. A gjevojke igralice, nādigrate me. Rj. 216b. U igri klišu... uzjašu svi one što su nādigrani. Rj. 275b.

nādigrāvānje, *n. der Sieg im Spielen, Tanzen, victoria lusus, saltus.* Rj. *verb.* od nadigravati. radnja kojom tko nādigrava.

nādigrāvati, nādigrāvām, v. *impf.* überspielen, abertanzen, vinco lusu, saltu. Rj. nad-igravati, u igranju nādslagivati. v. *pf.* nādigrati.

nādijēliti, nādijēlim, v. *impf.* na-dijeliti. v. *impf.* nādjeljivati. — 1) koga, vidi ndijeliti, podijeliti. — 2) n. p. mnogo prosjaka, ne možeš im nādijeliti. Rj.⁹

nādijēvānje, *n. Rj. verb.* od nādijevati. — 1) radnja kojom tko nādijera što n. p. na ruku, na štap (das Annachen, Befestigen ein etwas, affixio. Rj.). — 2) radnja kojom tko nādijera ime (das Geben eines Namens, inditio nominis. Rj.). — 3) radnja kojom tko nādijecu što, n. p. tikve (das Füllen z. B. eines Bratens, faretio. Rj.).

nādijēvati, nādijevām, v. *impf.* Rj. na-dijevati. v. *pf.* nādjenuti, nādjesti, nādjeti. — 1) n. p. što na ruku, na štap, annachen, befestigen, figo. Rj. — 2) geben (einen Namen), indo nomen. Rj. ime nādijerati. — Živko. Mnogi ovo ime djeci za to nādijeraju, da bi djeca živjela. Rj. 158b. — 3) fillen, faretio (indo). Rj. sa se, *pass.*: Isto tako ne valja ni »nadeven kupus« mjesto »sarma«: to bi se samo onda moglo kazati, kad bi se kupusna glavica izvrijela pa nādijela, kao n. p. što se nādijeraju tikve ili keleraba. Pis. 40.

nādilaziti, zim, v. *impf.* von oben umgehen, ambio desuper. Rj. nād-ilaziti (postanjem od nad-laziti, s domnutim i glagola ići, kao da bi njemu pripadalo), kao odozgo obilaziti, vidi nathoditi. v. *pf.* nādīći, nādāći.

nādilažēnje, *n. das Umgehen von oben, ambitus.* Rj. *verb.* od nādilaziti. radnja kojom tko nādilazi.

Nādīm, *m.* zidine od staroga grada blizu Zadra. Rj. — **nādīmak**, nādīmka, *m.* U Heregovini i u Crnoj Gori mnogo čeljade (i muško i žensko) ima još po jedno ime osim krštenoga imena, takovo se ime danas onamo zove nādīmak. Upravo uzveći može se reći da su nādīmaci dvojaki: jedni se nādijenu djetetu u kući kao od milosti (može biti još prije krštenja), a drugi poslije izvan kuće, ponajviše podsmijeha radi.

nadmetati tittle i skraćivati riječi. Rj.¹ XXXIV. *sa se pass.*: »T« stoji nadmetnuto nad »s«, i to onako kako se u poznijim rukopisima *nadmeće nad* »o«. (Glas. 11, 174. — 3) *mehr bieten* (im Kaufe), n. p. Milovan je davao za ovoga konja sto groša, a Radovan je *nadmetnuo pet*, pa ostao na njemu (za 105 groša). Rj. — Gjevojka na prodaju... Na kočiji gjuzel moma, te se prodava, skupio se cio svijet, da je kupnje, nosi pare i star i mlad, *cura nadmeću*. Here. 246. — II. *sa se. recipr.* — 1) *wetteifern, aemuliri*, n. p. nadmeću se ko će prije to i to učiniti. *cf.* otimati se. Rj. — Djevojka se *nadmeće s momčetom* (natpis pjesmi)... Već gjevojka velika, *s momčetom se nadmeće* tri godine s očima, a četvrtu s obrazom. Npj. 1 179 (s? očima, s? obrazom). Vizantijska bijaše daleko i nemarna a Mleci se često *nadmetahu s Vizantijom*. DM. 231. — 2) *bei der Licitation mehr bieten*. Rj. *nadmeću se u. p. dvojica kupujući što, kad daju sve više jedan od drugoga, vidi natjerivati se 2.*

nadmetnuti, nēm, *v. pf.* Rj. nad-metnuti. *v. impf.* nadmetati. — 1) *darüberschiessen, altius jacio*. Rj. n. p. puška je *nadmetnula*. *isp.* nadmetati I. 1. — 2) *darübersetzen, superpono. cf.* nadmetati (I. 2). Rj. — Ize je sa slitnom (H) postalo skoro u Rusiji, samo mu je *nadmetnut* onaj znak ('). Rj.¹ XI. Valja napomenuti da t što je ovde zagrađeno u zapisu stoji *nadmetnuo nad* »s«. (Glas. 11, 174. — 3) *u kupovanju (zakupljivanju)*. *isp.* nadmetati I. 3. — Arhiepiskopi... oni sami zakupljuju svoje eparhije na godinu, pa se najviše moraju starati, da skupe novaca... ako ih drugi *nadmetnu* i išćeraju da mogu živiti dok se opet takovo što nagje. Danica 2, 115.

nadmōntati, tām, *v. pf.* (n Boei) *ubertreffen, supero*: kozopaše nadmontaše. (Oni koji su bili ništa — pasli koze, — postadoše gospodari — nadviše nas. Posl. 139). Rj. nad-montati. *kao nadevisiti. kao prost glagol ne dolazi. od Tal. sormontare.*

nadmōdriti, nādmōdřim, *v. pf. an* *Witz und Weisheit übertreffen, sapientia vincio: nadmudrismo i nadjunačismo*. Rj. nad-mudriti. *u mudrosti, mudročeu nadoludati. isp.* natkačiti. *v. impf.* nadmudrivati. — Djevojka *cura nadmudrila*. Npr. 105. Ako se dogodi, da budala filozofa *nadmudri*, to će Rimljanima biti još veća čest, što je njihov budala *nadmudrio* Atinskoga filozofa. Danica 5, 87.

nadmudrivānje, *n. das Ueberweisen, victoria sapientiae*. Rj. *verb. od* 1) nadmudrivati, 2) nadmudrivati se. — 1) *radnja kojom tko nadmudruje koga. — 2) radnja kojom se u. p. dvojica nadmudruju.*

nadmudrivati, nādmudřijem, *v. impf.* Rj. nad-mudrivati. *isp.* natkačivati (i se). *v. pf.* nadmudriti. — 1) *einen mit Weisheit schlagen, supero sapientia*. Rj. *u mudrosti, mudročeu nadrtajivati. — 2) sa se, recipr. mit einander wetteifern, wer gescheiter ist, de sapientia certo*. Rj. *nadmetati se u mudrosti. isp.* natkačivati se.

nadnēsti, nadnēsēm, *v. pf. isp.* Rad 6, 53. *vidi* nadnijeti. — *za oblike vidi* nesti.

nādnicā, *f. das Taglohn, merces diurna*. Rj. *platu na dan, na-dnica (na i dan)*. Osn. 327. — Jedan bi ostao kod kruške, a druga dvojica *ištu bi na nadnicu*. Npr. 79. A majstoru *po dukat nadnice*, i *nadnicu laku ostaviše, a nadnicu po jednu aspricu*. Npj. 2, 206. Kopao kukuruze *na nadnicu*. Npj.¹ 4, VIII. Argatovati, *raditi na nadnicu*. Daničić, ARJ. 105a.

nādničār, *m. der Taglohnner, mercenarius*. Rj. *koji radi na nadnicu, vidi argator, argatin; dnevničār. — Bog ne plaća svake subote (kao što se nadničari isplaćuju)*. Posl. 18.

nādničārev, *adj. vidi* nadničarov. Rj.

nādničārka, *f. die Taglöhnerin, mercenaria*. Rj. *koja radi na nadnicu.*

nādničārov, *adj. des Taglöhners, mercenarii*. Rj.

što pripada nadničaru, vidi nadničarev. — *Platu nadničarova da ne prenoči kod tebe do jutra*. Mojs. 111, 19, 13.

nādničārski, *adj. Taglohnner-, mercenarius*. Rj. *što pripada nadničarima ili nadničaru kojemu god. — Stane bacati po sobi sve same dukate... Stane propisati sve same džidže i galjekoji marjaš nadničarski*. Npr. 76. Dani njegovi (čovječji) nijesu li kao *dani nadničarski?* Jov 7, 1.

nādničēnje, *n. das Taglohnern, labor mercenarius, opera*. Rj. *verb. od* nadničiti, *radnja kojom tko nadučiti.*

nādničiti, čim, *v. impf. taglohnern, operam diurnam praesto*. Rj. *raditi na nadnicu.*

nādrijeti, nadnēsēm. (nādnio, nādrijela), *v. pf.* Rj. nad-nijeti. *vidi* nadnesti. *v. impf.* nadnositi. — 1) *darüber tragen, super fero*. Rj. n. p. *nadrijeti koga nad jamu. — 2) nadrijeti se, nadnēsēm se, v. v. pf. sich darüberbeugen, inclinor desuper. cf.* nadvesti se. Rj. *vidi i* natkućiti se. — Uglela jedno jezero... *Naduesarši se malo nad jezero ugleda* krilata konja. Npr. 152. *Naduesi se nad bunar nad rodu*, te ćeš svoje ogledati lice. Npj. 2, 411.

nādno, unten, in ima parte. Rj. *praep. imenica dno složena sa prijedlogom na vrijedi kao prijedlog imajući uza se riječ u genitivu; značenju imenice dno pridolazi značenje prijedloga na, suprotno je navrh. vidi dno 2. — Na dno sela, na dno polja, na duo trpeze*. Rj. 123a. Bolje se navrh vinograda dogovarati nego se *nadno njega* karati. Posl. 26.

nādnošiti, nādnošim, *v. impf.* Rj. nad-nositi. *v. pf.* nadnijeti. — 1) *darübertragen, porto desuper*. Rj. *nadnositi koga u. p. nad jamu. — 2) sa se, refleks.*: Mlada neva volu nela, *nad rodu se nadnosila*. Rj. 384a. *vidi* nadvoditi se, naklanjati se na što, natkućivati se.

nādnošēnje, *n. das Darübertragen, superlatio*. Rj. *verb. od* 1) nadnositi, 2) nadnositi se. — 1) *radnja kojom tko nadnosi što u. p. nad jamu. — 2) radnja kojom se tko nadnosi, u. p. nad rodu.*

nādo, *n. — 1) rupa, gdje poljski miši snose žito, das Mäuseloch, caverna murium*. Rj. *isp.* mišnjak. — 2) (u Srijemu) sve ono čim se svinje same hrane, *das Futter, pabulum*: dobra su ovdje *nadu* za svinje. Rj. — 3) *Stahl, chalybs, cf.* nada. Rj. *vidi i* acal, i *syn. ondje.*

nādōdādba, *f. (u C. G.) die Zugabe, additamentum, cf.* dodatak. Rj. na-do-dadba (d pred b postalo od t), *ono što se k čemu dodā.*

nādodāvānje, *n. das Unterlegen, suppositio*. Rj. *verb. od* nadodavati. *radnja kojom tko nadodaje n. p. ruku pod sablju.*

nādodāvati, nādōdājēm, *v. impf.* n. p. ruku pod sablju, *unterlegen, suppono, cf.* podavati, podmetati: A Luko mu ruke *nadodaje*. Rj. na-do-davati. *vidi i* nadavati 2. — Ja je (Ornu Goru) nešto ponajljepše znadem, kakva jeste, i kolika jeste, baš *kojoj sam nadodava ruku*. Npj. 5, 549.

nādōjiti, nādōjim, *v. pf. säugen, mammam dare*: Da nadojim nekaku sirotu. Rj. na-dojiti. *v. impf.* dojiti.

nādōknāditi, čim, *v. pf. vidi* naknaditi. Rj. na-do-knaditi. *vidi i* nakrmiti, nakrpati, naviti 4, *ersetzen, compenso. v. impf.* naknagjavati. — *sa se, pass.*: Što se u kojoj zemlji u koje vrijeme umali, to se opet u drugoj zemlji i u drugo vrijeme *nadoknadi*. Priprava 114.

nādōljeti, nādōlīm, *v. pf. vidi* odoljeti. Rj. nadoljeti. *kao prost glagol ne dolazi*. Značenje (korijenu) *sladati: nadoljeti, odoljeti, odolijevati*. Korijeni 109. *vidi i* predoljeti. — Tek stajala i gledala, de se vile s gromom bile, vile *groma nadolješe*, sestre brata nadigraše. Ziv. 9.

nādōmak, n. p. Beća, Bijograda, *nabe, ad, prope*: I Troicu *nadomak Tuzliče*. Rj. na-domak. *vidi* domak, *koju imenica s prijedlogom na postaje složen prijedlog,*

... das man sein Rep' u genähten: znači gotovo što blizu.
sp. napomol, na pomolak. — Došavši nadomak Jadr.
3. M. se. Danica 3, 202, vidi ostalo kod domak.
nadométanje, *n. des Hinzusetzen, additio.* Rj. *verb.*
na-izostati, r. udaju kojom tko nadomeće što.
nadométati, *nadomećem*, *v. impf. hincusetzen, abdo.*
dometati. Rj. *na-do-metati, v. pf. nadometnuti.*
nadometnuti, *ném. v. pf. hincusetzen, abdo, cf.*
dometati. Rj. *na-do-metnuti, v. impf. nadometati.*
nadospati, *nadospim*, *v. pf.* u pjesmi mjesto *na-*
spavati se: Dobro jutro, moje nesugjenje, jesi li mi
sanka *nadospao?* Rj. *na-do-spati.*
nadostačiti, *čim, v. pf.* (u Osijeku) *genug herbei-*
schaffen, satis compire: ne možeš mi nadostačiti
kad ko mnogo troši ili jede. Rj. *na-dostačiti, kao*
dosta nabaviti, ne dolazi kao prost glagol.
nadostaviti, *vim, v. pf.* (u Dubr.) *vidi nastaviti.*
Rj. *na-do-staviti, v. impf. nastavljati.*
nadostavljanje, *n. vidi nastavljanje.* Rj.
nadostavljati, *vljam, v. impf.* (u Dubr.) *vidi na-*
stavljati. Rj. *na-do-stavljati, v. pf. nadostaviti.*
nadovezivanje, *n. vidi navezivanje.* Rj. *vidi i*
nadvezivanje.
nadovezivati, *nadovežnjem, v. impf. vidi nadve-*
zivati. Rj. *vidi i navezivati.* *na-do-vezivati, v. pf. nad-*
vezati, navezati.
nadovoljiti, *ljim, v. pf.* Rj. *na-dovoljiti, kao do-*
voljno komu di čemu učiniti, ne dolazi kao prost
glagol, vidi dovoljiti. — 1) n. p. srce svoje, befrie-
digen, satis facio. Rj. *isp. izdovoljiti, zadovoljiti; i*
povoljiti. — 2) su se, refls. sich befriedigen, satt
haben, satis facere sibi. Rj. *kao dovoljno sebi učiniti,*
dovoljno, dosta steći.
nadražiti, *nadžražim, v. pf. ureitzen, incito, sti-*
mulo, cf. podražiti. Rj. *na-dražiti, isp. nadrškati, v.*
impf. nadraživati. — Gospod se opet razenjvi na
 Izraelja, i nadraži Davida na njih. Sam. II. 24, 1.
nadraživanje, *n. vidi podraživanje.* Rj.
nadraživati, *nadžražujem, v. impf. vidi podraživati.*
Rj. *na-draživati, vidi i dražiti, v. pf. nadražiti.*
nadrepak, *nadrepka, n. nadrepina, f.* u pripovijeci
mjesto *ksta.* Rj. *na-d-repak, kao ono što je nad repom,*
vidi ksta 1. križa.
nadriguz, *m. von Art Ballspiel, pilae quidam lusus.*
Rj. *nadri-guz, imperatir (od nadrijeti) sa imenicom,*
isp. nadrikujiga, nekaku igra loptom (u kojoj se na-
driguz? — riječi tako slož. kod kažiput. riječi slož.
sa riječi guz kod hjeloguz.
nadrijeti, *nadržem nadržem, nadrijeh, nadrije, na-*
drije-mo, nadržo, nadržav, v. pf. Rj. na-drijeti, v. impf.
nadržati. — 1) anreissen, scindo v. parte, perrempe,
Rj. *kao nacti deranp. — Ali se sorjet više ne pot-*
puni ... nego ostane onako nadri, Sovj. 35, sa se,
pass.: I tako se najprije sočjet nadre i počne kvariti!
34. — 2) nadrije u potok, anreissen, fugam petere,
Rj. *polječi bezobzirke.*
nadrikujiga, *m. der Holgelchrt, semidoctus (eig.*
Buchanreisser). Rj. *nadri-kujiga, imperatir (od na-*
drijeti sa imenicom, čorjek koji nadre knjigu a ne
izučiti je sasrijem, kao napolak nčen, za prvu polu
rijeci isp. nadriguz, riječi tako slož. imperat, sa
imenicom ženskom) kod čistikuća. — Ovo je za one
slaven-ske nadrikujige, koje viču, da su ove riječi
proste! Danica 3, 117. Te se ja ne bih za ovo morao
nraziti s ljudma, osobito s kojekakijem seznanijem
nadrikujigama, koji ne mogu ili ne će da priznađu,
da ... Odz. na ut. 27.
nadrljati, *nadrljam, v. pf. Rj. na-drljati. — 1) auf-*
krätzen, consribillo. Rj. *napisati koješta tako nemarno*
di račun, da se potpuno ne može čitati, v. impf. dr-
ljati. — 2) abel ankommen, cf. nagrabusiti. Rj. *na-*
rljati napri na što, na nabuzi se kao prost glagol,
vidi i nagrabusiti, ograbusiti, nakaljati, nalijepiti.
nadrobiti, *nadrobin, v. pf. Rj. na-drobiti. — 1) ein-*

oder anbrockeln, intero. Rj. *nadrobiti n. p. malo hljeba*
u mljeko, vidi natrošiti, v. impf. drobiti. — 2) su se,
refleks. n. p. vina, sich voll trinken, satis bibisse. Rj.
vidi napiti se, i sym. ondje.

nadržkati, *škām, v. pf. n. p. pseto na svinje, an-*
hetzen, incito. Rj. *na-dr-kati, v. impf. drškati, vidi*
napujdati, natukati, navrkat, isp. nadražiti, podbu-
nuti. — Kad opazi onu babu, izvadi sablju i nasrne
s konjem, a nadršku psu, ne govoreći ni riječi. Npr. 119.

nadrivati, *vēm, v. pf. koga, im Ringen übertreffen,*
lu tatu vinco. Rj. *nadrivati, u rvanju nadrladati.*

nadskakivanje, *n. Rj. verb. od 1) nadskakivati,*
2) *nadskakivati se. — 1) radnja kojom tko nadsku-*
kaje koga (das Uebertreffen im Springen, victoria
salvus, Rj.) — 2) radnja kojom se n. p. dvojica nad-
skakuju, nabmeću se u skakanju (eine Springwette,
contentio saltus, Rj.).

nadskakivati, *nadskakujem, v. v. impf. Rj. nad-*
skakivati, v. pf. nadskočiti. — 1) im Springen über-
treffen, vinco saltu. Rj. *u skakanju nadrlajivati. —*
2) su se, recipr. eine Springwette eingehen, contend-
o saltu: hajde da se nadskakujemo. Rj. *nadmetati se*
u skakanju.

nadskočiti, *nadskočim, v. pf. im Springen über-*
treffen, vinco saltu: On nadskoči tri stotin' Madžara.
Rj. *nad-skočiti, u skakanju nadrladati, v. impf. nad-*
skakivati.

nadstrešnica, *f.* (u Srijemu) *das Vordach, pro-*
tectum. Rj. *nad-strešnica, što je nad strehom, vidi*
nastrešnica.

nadstrjeliti, *nadstrjelim, v. pf. im Schiessen mit*
Pfeilen übertreffen, sagittando vinco. Rj. *nad-strjeliti,*
u strjeljanju nadrladati, v. impf. nadstrjeljivati. —
Pa ako ti Bog i sreća dade, te ti mene danaske nad-
streliš, na čast tebe moji beli dvor ... Ako li te
danaske nadstrlim ... Npj. 2, 358.

nadstrjeljivanje, *n. Rj. verb. od 1) nadstrjeljivati,*
2) *nadstrjeljivati se. — 1) radnja kojom tko nad-*
strjeljuje koga (das Uebertreffen im Schiessen mit
Pfeilen, victoria sagittando, Rj.) — 2) radnja kojom
se nadstrjeljuju n. p. dvojica (eine Schiesswette, con-
tentio quae sit sagittis, Rj.).

nadstrjeljivati, *nadstrjeljujem, v. impf. Rj. nad-*
strjeljivati, v. pf. nadstrjeliti. — 1) im Schiessen mit
Pfeilen übertreffen. Rj. *u strjeljanju nadrlajivati.*
— 2) su se, recipr. eine Schiesswette eingehen, con-
tendo sagittis. Rj. *u strjeljanju nadmetati se. —*
Ajd' na mejdau, da s' nadstrjeljujemo. Npj. 2, 357.
Mene nije do strjeljanja tvoza ... ni konja se držati
ne mogu, a kamo li da se *nadstrjeljujem*, 2, 358.

nadučkati se, *nadučkam se, v. v. pf. na-dučkati*
se, v. impf. prosti dučkati. — naraditi se teška radu
omotkom ili trokoptom), a i za jelo se govori, kad
se ko dobro najede: nadučkao sam se. u Srbiji,
isp. M. Gjurović. ARJ. II. 852b. za potonje značenje
isp. nabiti se.

naduhati, *naduhām, v. pf. Rj. na-duhati, vidi na-*
duvati, napiriti, napuhati, v. impf. duhati, duti (dnjem).
— 1) n. p. mje-inn, anblasen, infla. Rj. — Čovjek
je kao *naduta mješina*. (Tako lasno može umrijeti ...
Mjesto *naduta* govori se i *naducvana*, a na nekim
mjestima i *naduhana*). Posl. 348. — 2) *su se, refls.*
sich stolz aufblasen, inflor, cf. naduti se (3). Rj. *na-*
duhati se od oholosti, vidi i napuhati se 1. isp. v.
impf. duti se (dnjem se).

nadušiti se, *nadūšim se, v. v. pf. aufstachen, eine*
Luche aufschlagen, in risum solvi: nadušio se smi-
jati. Rj. *na-dušiti se, udariti u smijeh.*

naduti se, *nādmēm se, (nāduh se, nādno se,*
particip. nadūven) v. v. pf. Rj. na-duti se, v. impf.
nadimati se. — 1) naduo se vjetar, ist ins Blusen
hineingekommen, coupit vehementer flare. Rj. *vjetar*
uzeo jako duhati. — 2) aufschwellen, inflor, n. p.
mrtav čovjek. Rj. *vidi napeti se. — Barlav u obrazu*

(*naduren*). Rj. 49b. On se (vukodlak) ngojio, *naduo* i poervenjeo od ljudske krvi. Rj. 79b. *Naduo* se kao miješ (n. p. od zime). Posl. 186. Coek je kao *naduta mješina*. (Tako lusno može nmirjeti . . .). 348. *Nadula* se Jngovića majka, *nadula* se, pa se i raspade za svojih devet Jngovića i desetim star-Jugom Bogdanom. Npj. 2, 307. — 3) *sich stolz auflösen, inflon, cf.* naduhati se. Rj. *naduti* se od *oholosti*, *vidi* i napuhati se 1. — Vladika treba da je bez mane . . . ne novokršten, da se ne bi *naduo*, i upao u sud gjavolji. Tim. 1, 3, 6.

nadvatiti, *nadvāvatim, vidi* naduhati. — *nadvatiti* se, *nadvāvam* se, *vidi* naduhati se. Rj. u *krajerimu glje* se *glas* h u *gororu preteara* u v.

nadvāliti, *nadvālim, v. pf. überwältigen, vinco, cf.* nadvladati: Srpska vojska Tursku *nadvālita*. Rj. *nadvāliti, ne nalazi se kao prost glagol. isp. vāliti.*

nadvatiti, *tīm, vidi* natvatiti. Rj. *nadvatiti. natvatiti.*

1. **nadvēsti**, *nadvēzēm, v. pf. n. p.* lagju ili skeln uz vodu da prijeko vozeći se ne bi došla vrlo snisko na drugu stranu, *Strom aufwärts lenken, contra aquam dirigere*. Rj. *nadvēsti, ne nalazi se kao prost glagol, nego samo kao složen. isp. vesti* (vezem). v. *impf. nadvoziti.*

2. **nadvēsti se**, *nadvēdēm* se, v. r. *pf.* Rj. *nadvēsti* se, *ne nalazi se kao prost glagol, nego samo kao složen. isp. vesti* (vedem). v. *impf. nadvoditi* se. — 1) n. p. *nad* vodu, *nad* jamu, *sich darüber beugen, inclinor desuper, cf.* nadnjieti se. Rj. *vidi* i natkućiti se. — 2) n. p. *nadveo* se oblak, *darüber kommen, superinduci*. Rj.

nadvēzati, *nadvēzēm, v. pf. anbinden, alligare:* *hodi* brže! — čekaj dok *nadvēzēm* uže, *puklo* je. *cf. navezati*. Rj. *nadvēzati, v. impf. nadvēzivati.*

nadvēzivānje, n. *das Anbinden, alligatio*. Rj. *verb. od nadvēzivati. radnja* kojom tko *nadvēzije* što.

nadvēzivati, *nadvēzivēm, v. impf. n. p.* *pregju* u tkanju kad se *kida, anbinden, alligo*. Rj. *nadvēzivati. vidi* i *nadovezivati, navezivati, v. pf. nadvēzati.*

nadvikati, *nadvīcēm, v. pf. überschreiben, im Schreiben übertreffen, obstrepo, clamore vinco*. Rj. *nadvikati, u rikanju nadeladati.*

nadviriti se, *rīm* se, v. r. *pf. hinabgucken, despicio*. Rj. *nadviriti* se, v. *impf. nadvirivati* se. — Otvore ga (sanduk) da vide silno blago u onako teškom sanduku. Kad se *nadvire* *nad sanduk*, a dve guje iskoče iz njega. Npr. 143. Marija Magdalena osta na polju kod groba plačući. I plačnici *nadviri* se *nad grob*, i *vidje* dva anđela. Prip. bibl. 165.

nadvirivānje, n. *das Hinabgucken, despectus*. Rj. *verb. od nadvirivati se. radnja* kojom tko *nadviruje*.

nadvirivati se, *nadvirujēm* se, v. r. *impf. darüber hinabgucken, despicio*. Rj. *nadvirivati se, v. pf. nadviriti* se. — »Gjevojke! čuvajte se vi te jame« . . . gjevojke prikuće se jami još bliže i stanu se u nju *nadvirivati*. Npr. 125. Ona nagazi na nekakvu jamu, i u nju upadne . . . a on otide svojim putem i ne *nadvirujući se* *nad jamu*. 144.

nadvīsiti, *nadvīsīm, v. pf. an Höhe übertreffen, altitudinē supero:* Svu su goru vrhom *nadvīsile*. Rj. *nadvīsiti, visinom* što *nadvladati, viši biti* od čega. *isp. nathvatiti, v. impf. nadvīsivati* i *nadvīsivati*. — Kozopaše *nadmontaše*. (Oni koji su bili ništa — pasli koze — *postadoše* gospodari — *nadvīsise* nas). Posl. 139. Sve je *kolo glavom nadvīsila*, a ljeptom *kolo* *zanijela*. Npj. 1, 405. Ljeptom je *kolo* *začinila*, a *visinom* *kolo nadvīsila*. 3, 360. Viša klasa misli . . . narod prosti da je *zaostao* i da *ga* je ona Bog zna kakom *nudrošću nadvīsila*! Kov. 15. *Nadvīsio* si *glas* koji sam slušala. Dnev. II. 9, 6.

nadvīsivānje, n. *das Uebertreffen an Höhe, superatio altitudinis*. Rj. *verb. od nadvīsivati. radnja* kojom tko *nadvīsuje* *koga* ili *što. vidi* *nadvīsivānje.*

nadvīsivati, *nadvīsujēm, v. impf. an Höhe übertreffen, altitudinē supero*. Rj. *nadvīsivati, visinom nadvlajjivati, viši biti* (od čega). *vidi* *nadvīsivati. isp. nathoditi, v. pf. nadvīsiti.*

nadvīsivānje, n. *vidi* *nadvīsivānje*. Rj.

nadvīsivati, *nadvīsujēm, v. impf. vidi* *nadvīsivati*. Rj. *isp. nathoditi, v. pf. nadvīsiti*. — Tvoja *nudrost* i *dobrota nadvīsije* *glas* koji sam slušala. Car. I. 10, 7. Mnoge su žene bile *vršne*; ali ti ih *nadvīsijes* *sve*. Prič. 31, 29. *po tome* što *Daničič* *piše* *nadvīsivati, i* što *sra* *ostala* v. *impf. imaju* š (a ne s): *izvīsivati, povīsivati, izvīsivati, i* što i *Stall* ima *samo* *nadvīsivati, nadvīsivati* *bije* *dijalektički.*

nadviti se, *nadvījēm* se, v. r. *pf. sich darüber winden, desuper se flectere:* *Nadvi* se oblak iznad *djevojak*. Rj. *nadviti* se.

nadvlāčēnje, n. *das Uebertreffen im Ziehen, im Spiele klipak, victoria tractus*. Rj. *verb. od nadvlāčiti se. radnja* kojom se tko *nadvlāči* *klipka* s kim.

nadvlāčiti se, *nadvlāčēm* se, v. r. *impf. klipka. im Ziehen übertreffen, tractu vincere*. Rj. *nadvlāčiti* se, *nadmetati* se u *ručenju klipka, isp. tegliti* se *klipka, vući* se *klipka, v. pf. nadvlāći.*

nadvlādati, *nadvlādām, v. pf. überwinden, vinco*. Rj. *nadvlādati, vidi* *nadvāliti, pobijediti, savladati, svladati, svladati, splahati, v. impf. nadvlajjivati*. — Izvaljuju drveta te se *biju* izmegju sebe, pa koji *nadvlādaju* oni . . . Rj. 251b. Posljednja se broji. (Koji najposlije *nadvlāda* i *održi* se). Posl. 257. *Nadvlādaju* *ga* *rane*, i *padne* na zemlju. Danica 3, 207. Ako u *svačemu pravda* i *istina* mora *kad* *tad nadvlādati*. Slav. Bibl. 1, 92. Vrata paklena *ne će* je (*erkve*) *nadvlādati*. Mat. 16, 18. Ne *daj* se *zlu nadvlādati*, *nego nadvlādaj* *zlo* *dobrom*. Rim. 12, 21. Car bugarski, *kojega* je *nadvlādao* *kralj* *Stefan* *Dečanski*. DRJ. 3, 489.

nadvlajjivānje, n. *das Ueberwinden, victoria*. Rj. *verb. od nadvlajjivati. radnja* kojom tko *nadvlajjuje* *koga* ili *što.*

nadvlajjivati, *nadvlajjujēm, v. impf. überwinden, vinco*. Rj. *nadvlajjivati, vidi* *pobjegjivati, v. pf. nadvladati*. — Saul *ratovaše* na *sve* *neprijatelje* *svoje* . . . i *kuda* se *god obračaše, nadvlajjivaše*. Sam. I. 14, 47. *Nadanje* *čovječije* *obračaš* u *ništa. Nadvlajjuješ* *ga* *jednako*, te *odlazi*. Jov 14, 20.

nadvōditi se, *nadvōdim* se, v. r. *impf.* Rj. *nadvōditi* se, v. *pf. nadvēsti* se (*nadvēdem* se). — 1) *sich darüber hin beugen, inclinor desuper:* *Mlada* *neva* *vodu* *nela, nad* *vodu* *se nadvōdila*. Rj. *vidi* *nadnositi* se, *naklanjati* se na što, *natkućivati* se. — 2) *nadvōdi* se od *svnda* *oblak, heraber kommen, superinduci*. Rj. — *Preodnica* *vedro* *nebo* *pregje, nadvōdi* *se* *nad* *Hercegorinu*. Npj. I, 556.

nadvōrni, *adj. (u Hrv.) äusserlich, externus, cf.* *spoljniji*. Rj. *na-dvorni. isp. dvor* 3. *vidi* i *izvanji, spoljni.*

nadvōziti, *nadvōzim, v. impf. Stromaufwärts lenken, contra aquam navem dirigo*. Rj. *nadvōziti, v. pf. nadvēsti* (*nadvēzemu*), *nadvōzi* se *lagju* ili *skela* *da* *vozeći* *se* *prijeko* *ne* *bi* *došla* *snisko* *ispod* *brodu.*

nadvōženje, n. *das Lenken Stromaufwärts, zō dirigere navem contra aquam*. Rj. *verb. od nadvōziti. radnja* kojom tko *nadvōzi* n. p. *lagju* ili *skelu.*

nadvūci, *nadvūcēm, v. pf. nad-vući, u ručenju (klipka) nadvlādati, v. impf. nadvlāčiti* se. — Vuku svaki na svoju stranu koji će *koga nadvūći*, t. j. *podignati* od zemlje. Rj. 275a.

nadzirānjē, n. *vidi* *nadgledanje*. Rj.

nadziratelj, m. *koji nadzire, inspector, vidi* *nadzornik, riječi* s *takim* *nast. kod* *hoditelj*. — Njegov (*ondašniji*) *kuvar* (a *sadašnji nadziratelj* *dvorski*), *Arse-nije* *Andrije*. Miloš 100. *Da* *načini* *špitalj* *za* *bolesnike* *i* *da* *im* *bude* *nadziratelj*. *Žitije* 14.

nadzirateljstvo, n. *rust* *nadzirateljska, inspecto-*

at-s. — Jovana Berića, aktuarijusa kod nadzira-
telstva narodnih škola. Npj. 1. XVIII.

nadzirati, nadzirēm, *v. impf.* Rj. nad-zirati, *v. pf.* nadzreti. — **1)** nadgledati: Nadziru mi konje i vo-
love. Rj. — **2)** sa se, *refleks.*, daruberschaun, de-
spicere: Na Dunav se nadzirala. Rj.

nadzornī, *adj.* kojemu pripada nadziranje: Auf-
sichts-, Inspections-. — Nadzorna je vlast to odobrila.
Zlos. 214.

nadzornik, *m.* radi nadziretelj, *inspector*. — Iz-
vadak iz izvještaja školskoga nadzornika. Zlos. 321.

nadzreti se, nadzrēm se, *v. r.*, *pf.*, daruberblicken,
despicere: Nadzreli joj se na prozor. Rj. nad-zreti se,
v. impf. nadzirati se.

nadžeti, nadžēm (nadžajēm), *v. pf.*, zu Schanden
schneiden *als Schnittlein*, messe *rinco*: Ako te nad-
žanjom. Ljuba da si moja, ako me nadžanješ daću ti
ja stado. Rj. nad-zeti, *vidi* nadžnjeti, u žetri, u nad-
žnjevanju nadrželati, *v. impf.* nadžnjevati.

nadživjeti, nadživim, *v. pf.*, überleben, *supervivere*:
Ko će majku nadživjeti, žlje da joj je! Rj. nad-živjeti,
vidi nadživiti, prestajati 2, prestajati. — Šim je nad-
živio svoje potomke iz desetoga koljena. Prip. bibl. 12.

nadživsti, nadživēm, *vidi* nadživljjeti. Rj. nad-
živiti.

nadžnjeti, *vidi* nadžeti. Rj. nad-žnjeti, *v. impf.*
nadžnjevati.

nadžnjēvanje, *n. der Hätteifer im Getreideschnitt*,
certamen messorum. Rj. *verb.* od 1) nadžnjevati, 2)
nadžnjevati se. — **1)** radnja kojom tko nadžnjera
kopa. — **2)** radnja kojom se nadžnjeraju *n. p.* žet-
lice.

nadžnjēvati, nadžnjēvām, *v. impf.* Rj. nad-žnje-
vati, *v. pf.* nadžeti, nadžnjeti. — **1)** zu Schanden
schneiden, messe *rinco*. Rj. u žetri, u nadžnjera-
nju nadrželati. — **2)** sa se, *recipr.*, einw. *Schnittwette*
eingehen, *certamen messorum inco*: Nadžnjeva se
momak i devojka. Rj. nadmetati se u žetri (žanjūti).
— Ajdemo tam' dole u to zlatno polje, da žnjemo pše-
nicu, da se nadžnjecamo. Ako me nadžanješ, daću
ti ja stado. Npj. 1. 171.

nadžnagbaba, *f. eine böse Frau die gerne zankt*,
uxor rixosa. Rj. žena zla i sudljiva, nadžak-baba,
promijenivši se k pred b na g. — *vidi* oštrokongja,
paligorka.

nadžak,* *m.* Art Keile, clavae *genus*. Nadžak je
s jedne strane kao mala sjekirica, a s druge strane
ina dugačke uši. Rj. kao kijaca. — Sahljama joj
sanduk satesaše, nadžacima raku iskopaše. Npj. 3. 521.

naer . . . *vidi* naher . . . Rj.

nafa,* *f.* potrbušina od lisčje kože (kod čurčija),
die Bauchseite eines Fuchsbulgs, *pellis vulpinae pars*
quae ventrem tegit. Rj.

nafaka,* *f.* ono što je čovjeku odregjeno da po-
jede na ovome svijetu. Kad bolestan čovjek dugo
živi, reče se: pribira (ili kupi) svoju nafaku. (Kad
ko pred smrt mnogo jede, t. j. hoće da pojede ono
što je njegovo na ovome svijetu. Posl. 261). Ni je
sreća, ni nafaka stara. Rj. — Ne bi li nam Bog i
sreća dala i nafaku Muhameda sveca, da Farmarke
selo izgorimo. Npj. 5. 420. *vidi* navaka.

nafat . . . *vidi* nahvat . . . Rj.

näg, nāga (nāzi) *nackt*, nudus, rijetko se govori,
i to kao u posloviceima. *n. p.* go *nag*, kao od majke
rođen (*mutteraukt*) umjesto *nag* govori se i *goleit*.
Posl. 43. pod *nagin* Bogom (*n. p.* nema ništa). Rj.
vidi go. — I' tome oboravanju mjesto volova plug
vuku šest djevojaka mljezinica *golijeh nagijeh*. Rj.
432b. *Nagi* smo na ovaj svijet došli, *nagi* ćemo
s njega i otići. Posl. 185. Utopalac za *nag* se mač
hita. 14. posl. 148.

nagāgjanje, *v. das Rathen, Umherratzen, divinatio*.
Rj. *verb.* od *nagagjati*, radnja kojom tko nagajja.

— O tom mogu biti vrlo različna nagajjanja. Rad
1, 118.

nagāgjati, nāgāgjam, *v. impf.* umherratzen, *divino*.
Rj. nag-agjati, *v. pf.* nagoditi. — On dogajja da će
tako biti, t. j. *nagajja*, pogajja. Rj. 127a. *vidi* i
prigagjati.

nagāmbati, bām, *vidi* nagaziti 1. Rj. i *syn.* ondje.
na-gambati, *v. impf.* gambati.

nāgao, nāgla (nāgli) *eilig, eifertig, praeceps*. Rj.
— **1)** *Nagao* kao zec na Slankamen. Posl. 185.
Proklet da je *gnjer* njihov, što bješe *nagao*. Mojs.
1. 49. 7. Jesi li vidio čovjeka *nagla* u besjedi svojoj?
29. 20. Ne budi *nagao* u duhu svom na *gnjer*. P'rop.
7. 9. Za što je tako *nagla* zapovijest od cara? Dan.
2. 15. — **2)** *adv.* nāglo, *eilig, schnell, velociter*. Rj.
382a. — Gumati, jesti *naglo*. Rj. 107a. Ždere kao
hala. (Kad ko *naglo* jede). Posl. 79. Ko *naglo* počne
naglo će i svršiti. 149. Al' Srlbinji *naglo* udariše.
Npj. 4. 308.

nāgariti, rīm, *v. pf.* mit Russ beschmieren, *fuligine*
induco. Rj. na-gariti, garom *namazati*, *v. impf.* gariti.
— sa se, *refleks.*: Maskare, uz bijelu nedjelju djeca
se *nagare* i objese o sebi zvana i svakojako drukčije
nagrede se. Rj. 350a.

nāgaza, *f.* ono na što tko *nagazi*, u Sarajevu.
Dr. Gj. Surmin. *vidi* nastup 2.

nāgaziti, zīm, *v. pf.* Rj. na-gaziti, *v. impf.* gaziti.

— **1 a)** na što, *vorwuf stossen, offendere*: *nagazio* na
čini, na sugreb (kaže se u šali kad po kome izigju
kakve kraste. Posl. 185a) a i na ručak. Rj. kao *izne-
nada naići* na što, *vidi* nabasati, nagambati, nasrljati,
natrapati, natrljati. — Vile nikom ne će zla učiniti
dokle ih ko ne nvrjedi (*nagazivši* u njihovom kolo,
di na večera, ili drukčije kako). Rj. 61b. Kažu da
je nekakav car loveći *nagazio* na mrtvu ljudsku glavu
i pregazio je s konjem. Rj. 808a. Idući ona tako pored
puta, a ne gledajući preda se . . . *nagazi* na nekakvu
jumu, i u nju upadne. Npr. 144. Naljepio neggje.
(*Nagazio* na zlo, dobio bolest). Posl. 188. Čerajući
lisicu *nagazio* na kurjaku. 324. Kad je malo ponap-
rijed bilo, na ljuta je gnju *nagazio*, na Turčinu
Husović Jašara. Npj. 4. 404. Kako je ponijela i Če-
domilja . . . pa *nagazila* na nekakve vojnike i rekla
im . . . Nov. Srb. 1817. 471. I ovde je G. — e. —
nagazio na *ryjave primre*. 1818, 397. — **b)** u ovijem
primjerima *nagaziti* znači kao početi *gaziti*, *stupiti*
da se priđeje, *poči*: Podaj sinko mene konja tvoga,
da ja prvi na vodu *nagazim*, da svatima ja učinim
puta. Rj. 92a. Daše Turci pleća, pobjegoše, a na
Drinu vodu *nagaziše*. Npj. 4. 271. Pogradili meterize
tvrde, ne da Turčin na most *nagaziti*. 4, 338. Kad
niz Dugu Turci *nagaziše*, Crnogoreci njima udariše.
5, 67. — **2)** ala sam *nagazio*, *anrennen, übelankom-
men, infortunūm invenire*. Rj. naići na zlo. — **3)** *ein-
treten* (z. B. *Kraut ins Fass*), *inculco*. Rj. *nagaziti*
n. p. kupusa u kucu.

nāgibānje, *n. das Neigen, inclinatio*. Rj. *verb.* od
1) *nagibati*, 2) *nagibati* se. — **1)** radnja kojom tko
nagiba što. — **2)** stanje koje biva, kad se što *nagiba*.
— *vidi* naginjanje.

nāgibati, nāgibām (nāgibljēm), *v. impf.* — **1)** *nei-
gen, inclino*, *n. p.* bure ili drugi kakav sud. *cf.* na-
ginjati. Rj. na-gibati, *v. pf.* nagnuti. — **2)** sa se, *refleks.*
sich neigen, inclinor. Rj. *vidi* naginjati se, *v. pf.*
nagnuti se.

nāginjānje, *das Neigen, inclinatio*. Rj. *verb.* od
1) *naginjati*, 2) *naginjati* se. — **1)** radnja kojom tko
naginje što ili čim. — **2)** stanje koje biva, kad se
što *naginje*. — *vidi* nagibanje.

nāginjati, njēm, *v. impf.* — **1)** *neigen, inclino*, *cf.*
nagibati: *naginjali* su da mu dadu, t. j. navaljivali
su. Rj. na-ginjati (b otupalo pred nj). *v. pf.* nagnuti.
naginjati što: *n. p.* bure ili drugi kakav sud. *cf.*
nagibati, naginjati čim: Ko I' bekrija, *naginje* ču-

turom, te on pije ono rujno vino; ko imaše grlo pouzdano, popijeva svatske poskočice. Npj. 2, 544. *naginjati* k čemu, kao *naginjati* se: Bogata Grčka nije njega (Dušana) k sebi mamila niti je on sa svojim narodom k njojzi *naginjao*, nego je na protiv nju k sebi privlačio. DM. 53. — 2) *sa se, refleks. sich einneigen, inclinor.* Rj. *vidi* nagibati se. *v. pf.* nagnuti se.

nagizdati, *nāgizdām*, *v. pf.* — 1) *schmücken, orno, como, cf. nakititi.* Rj. na-gizdati. *vidi* i naresiti. *v. impf.* gizdati. — Tica šargizda sre selo *nagizda*, a sebe ne može? (t. j. igla). Rj. S33b. — 2) *sa se, refleks. sich schmücken, comor.* Rj. *vidi* nakititi se, naresiti se.

nāglavak, *nāglāvka*, *m.* — 1) *die Vorschuhung, calceamentum? (österr. der Stiefelverschub).* Rj. u čizme. *vidi* podšav, podšiv. — 2) *vidi* priljavak. Rj. donja stranu u čarape; gorinja se zore grlič, grlo, nazubak 2. — 3) Kakav u kalamanku, taki i u *naglarku* (Db. berretta). DPosl. 44. *kupa koju srećenici metku na glavu u crkvi, hirrtum. capitūs tegumentum.* Stulli.

nāglāviti, *nāglāvīm*, *v. pf.* n. p. čizme, *vorschuhēn, calceo.* Rj. *načiniti naglavak* 1. *vidi* podšiti. *v. impf.* naglavljivati.

nāglavljivānje, *n. das Vorschuhēn, calceatio.* Rj. *verb. od* naglavljivati, *radnja* kojom tko *naglavljuje* n. p. čizme.

nāglavljivati, *nāglāvljijēm*, *v. impf. vorschuhēn, calceo.* Rj. n. p. čizme. *činiti naglavak* 1. *vidi* podšivati. *v. pf.* naglaviti.

nāgledati se, *dām se, v. r. pf. sich satt sehen, sat vidisse:* Gledah čnda i *nagledah* ga se. Rj. *na-gledam* se i *nagledim* se. — Video sam prekrasnu livadu. Onde bih ti stajao tri dana da se one *krasote nagledim*. Npr. 91. Da se jarka sunca *nagrejemo* i *lepote krasne nagledamo*, kako jezde kičeni svatovi! Npj. 1, 12. Da se oči *naše nagledaju* Siona. Mih. 4, 11.

nāgliti, *nāglīm*, *v. impf. eilen, festino.* Rj. *naglo što činiti*, n. p. *iči. isp.* hitjeti, žuriti se. — Ko *nagli* da se obogati, ne će biti bez krivice. Prič. 28, 20. Nemoj *naglit* ustima svojim... neka bude malo riječi tvojih. Prop. 5, 2.

nāglo, *eilig, schnell, velociter.* Rj. *adv. vidi* nago 2.

nāglost, *nāglosti, f. die Eile, praecipitantia:* Od *naglosti* u košulji tankoj. Od *naglosti* na gola koplja. Rj. *osobina onoga što je naglo. isp.* hitnja, hitost, hitost.

nāgluh, *nāgluv*, *adj. etwas taub, subsurdus.* Rj. *dem. od* gluh. malo gluh. takva *dem.* kod naern. *nagluv govori se* u *krugerimu* gdje se u *govoru čuje* v. mjesto h.

nāgljenje, *n. das Eilen, festinatio.* Rj. *verb. od* nagliti. *radnja* kojom tko *nagli*.

nāgnati, *nāgnām* (nāženēm), *v. pf.* Rj. *na-gnati. vidi* narenuti, natjerati, *v. impf.* nagoniti. — 1. 1) *antreiben, adigo:* Naženi mu srne i jelene. Rj. u *pravom smislu.* — Pa se konju na ramena bacī... *nagnu* konja niz čaršiju mlada. Npj. 3, 351. Dok te junak u Drinu ne *nagnam*. 4, 191. — 2) *nōthigen, eogo.* Rj. u *prenesenom smislu. vidi* primorati, prinuditi, nislovati. — »E pobratime, sad da se darujemo... ali ga *strah nagna*, te se darovaše. Npr. 96. Ona ti je rodila dvoje štenadi... *nagnala sam tvoju ženu* da ih doji. 234. *Dogajaj*, koji me je *nagnao* te sam je volio dati jednom trgovcu. Danica 2, 140. Njih Solomun *nagna* da plaćaju danak. Car. I. 9, 21. — II. *sa se, refleks.* — 1 a) na koga, *sich auf jemand werfen, irrau in aliquem.* Rj. kao *navadili* na koga. *vidi* natjerati se. — b) Mladić kad to ču, *nagna* se na *suokojake misli*, pak najposlije zahvali caru na gjevoji. Npr. 120. *vidi* zavesti se n misli. — 2) (u Č. G.) *vidi* desiti se, *cf.* nagoniti se: *nagnao* se doma. U kolu se *nagnao* Novica. Rj. *vidi* naći se 1. — Još

se *momče nagna* od Rovaca, te on uze alaj-barjak carev. Npj. 4, 379.

nāgnijēzditi, *nāgnijēzdīm*, *v. pf.* — 1) kokoš, *der Henne ein Nest machen, nidum parvo gallinae.* Rj. *na-gnijēzditi* kokoš, *načiniti joj gnijezdo, nāgnjēstiti je u gnijezdo.* — 2) *sa se, refleks. sich ein Nest machen, nidum parvo mihi:* *nāgnijēzdila* se kokoš. Rj. — *vidi* nāgnjizditi.

nāgnojiti, *nāgnojīm*, *v. pf. dungen, stercoro.* Rj. *na-gnojiti. vidi* nagjubriti.

nāgnuti, *nāgnēm*, *v. pf.* Rj. *na-gnuti. v. impf.* *nagibati, nāgnjati. I. pragj.* *nāgnob, nāže* (tu je istina otpalo b pred *na*, ali je otpalo tako da se više ne povraća) i *nāgnuh. I. prūljer nāgnao, nāgla i nāgnuo, nāgnula.* Rad 6, 78. — 1. 1) *neigen, inclinor.* Rj. *nāgnuti što ti čim?* — Iznesoše jednu kupu vina. kupu vina od dvanaest oka; *naže* jednom Ričjanin Ivane, a iščera Oblaćin Rade. Npj. 3, 252. *suprotuo* odlagnuti: pošto se dobro *napije odagne. cf.* nāgnuti. Rj. 440a. *isp. kod* nāgnjati 1 *prōnjer iz* Npj. 2, 544: *nāgnije čuturom.* — 2) *nāgnao dan, t. j. prevalilo podne, neigt sich dem Abend.* Rj. — Ostani s nama, jer je *dan nāgnao*, i blizu je noć. Luk. 24, 29. *Stade sunce nasred neba i ne naže k zapadu* skoro za cio dan. Is. Nav. 10, 13. — 3) *mit Gewalt durch wallen, vi perumpere velle. cf.* *navaliti:* *Kuda si nāgnao* kao vo u kupus? Pleći *daše a bježati naže.* Rj. — Skočī iz uje divlji vepar, pa *nagne begati*... skoči zec, pa *nagne preko polja.* Npr. 49. *Spremišvi se nāgnu na polje*... koji prođe živ, on *nagne u Bosnu* kud mu se preće učini. Danica 3, 172. Kad Srbi opale na na njih iz busija, onda svi *nagnu kud koji može.* Miloš 99. — II. *sa se, refleks. sich neigen, inclinor.* Rj.

nāgnjēčiti, *nāgnjēčīm*, *v. pf.* Rj. *na-gnjēčiti. v. impf.* *gnjēčiti.* — 1) n. p. *graba, in Menge kneten. subigo.* Rj. *nāgnjēčiti dosta* n. p. *papule.* — 2) n. p. *nogu, anquetschen, contuado.* Rj. *isp.* *primečiti.*

nāgnjēsti, *nāgnjēstēm*, *v. pf.* n. p. *vreću brašna, stopfen, farcio. cf.* *nabiti.* Rj. *na-gnjēsti. v. impf.* *gnjēsti.*

nāgnjizditi, *nāgnjizdīm*, (u vojv.) *vidi* *nāgnijēzditi.* Rj. *isp.* *gnjizdo i gnijezdo.* — *i refleks. sa se.* Rj.

nāgodba (nāgodba), *f.* — 1) (u Hrv.) *der Fall, casus. cf.* *dogajaj.* Rj. *vidi* i slučaj. — 2) (u Boci) *Vergleich, compositio, cf.* *pogodba.* Rj. *isp.* *uglava, ugovor.*

nāgoditi, *nāgodīm*, *v. pf.* *na-goditi. v. impf.* *nagajati.* — 1. 1) *treffen, errathen, ferio, attingo. cf.* *pogoditi.* Rj. — 2) (u Boci) *finden, invenio. cf.* *naći. desiti.* Rj. — II. *sa se refleks.* (u Boci) *vidi* *namiriti* se: *Bolje se s dužnikom nāgoditi* nego sudom potezati (Posl. 26). Rj.

nāgōjiti, *nāgōjīm*, *v. pf. pflügen, erziehen, curare:* *Nāgōjila* lice za ljubljenje. Rj. *na-gōjiti. v. impf.* *gōjiti.* — *Ne nāgōji* onda konja, kad (baš) valja na vojsku ići. Posl. 207.

nāgomilati, *lām*, *v. pf. anhäufen, accumulo.* Rj. *na-gomilati. kao* na *gomile skupiti. v. impf.* *nāgomilavati.* — *isp.* *nakupiti, natrpati.*

nāgomilāvānje, *n. verb. od* *nāgomilavati. radnja* kojom tko *nāgomilava* što.

nāgomilāvati, *nāgomilāvām*, *v. impf. kao* na *gomile skupljati. v. impf.* *prosti* *gomilati. v. pf.* *nāgomilati.* — Ona (pedanterija) *nāgomilava* nepotreban balast. Oglad V. *sa se, pass.:* *Videći* osobito, da se *postori* upravo *nāgomilavaju* s dvije strane... *mišlila* je akademija. Rad 13, 171.

nāgon, *m.* Rj. *postanjen od* *nagnati, nagoniti.* — 1) *der Zwang, vis.* Rj. *kao* *moranje, sila. isp.* *nāgnati* 2, *nagoniti.* — 2) *der Antrieb (der Schweine der Sure zu, um sie nach Deutschland zu übersetzen), compulsio suam ad tractum.* Rj. *djelo* *kajim* se *učinenu* *srinje* na *kakvo* *mjesto* n. p. *na* *Saru*, *da*

se *pačicu u Njemčku*, *isp.* nagonica. — **3)** (u C. G.) koliba kao čarolik na četiri stuba, *Art Hütte, turpiß geaus*, Rj. — **4)** (u C. G.) n. p. to se učinilo nagonom, *zufällig, casus*: bez nagona ne će ubiti iz puške (reče se za rjzjava puškarat), Rj. *vidi* nanjer, namjera 2, slučaj 2. — Jedan zastrijeli iz luka *nagonom*, i ustrijeli cara Izrailjeva, *Car. I. 22. 34.* — **5)** *Instinkt, Naturtrieb, natura (naturā duce)*: Ako su ljudi kao već odrasli i imali tjelesne snage dosta da traže sebi hranu, opet su u tome iznajprije činili kao i ostale životinje, bez razuma, samo *po nagonu* (instinktu), *Pripr. 117. isp.* nagonski.

nagonica, *f.* n. p. u žiru, kad mnogi ljudi dotjeruju gdje svinje da žire, *der Andrang, concursus*, Rj. *kad se čega mnogo načine na mjesto kakovo, n. p. seinja u žir, isp.* nagon 2.

nagoničar, *m. einer derjenigen die die Schweine in einem Walde mit Fischen mästen*, Rj. *jedna od onih koji svinje mignaju u žir, kao zajedničar nagonice*.

nagoničarov, *adj.* Rad 14. 90. što pripada nagoničaru.

nagoniti, *nagonim, v. impf.* — **I.** *antreiben, nöthigen, adigo, impello*, Rj. *na-goniti, u pravom smislu (n. p. nagoniti konja u hajduke) i u prenesenom n. p. nagoniti roblje da se turči, vidi* primoravati, primuzjavati, usiljavati, *vidi* natjerivati, *v. pf.* *nagnati*. — Navračali su i *nagoniti roblje da se turči*, Rj. 651b. *Jeffrem nagonio je Mačvane da grade kuće u red. 676a. Stann nagoniti konja da brže trči, Npr. 26. Sto nagoni tbe u jezero? za što l' ćeš se ndat' za jezero? Npj. 2. 394. Al' ne bježi Airović Ibro, on nagoni konja u hajduke, 4. 387. Globama nagono kmetove . . . da se traže hajdučki jataci, Danica 2. 94. Na to ih nerolja stane same nagoniti i upućivati, 3. 149. Valja ih silom na pjeranje nagoniti, Kov. 64. Žestoko nagonjahu Misirei sinove Izrailjeve na postore, Mojs. II. 1. 13. Za to me misli moje nagono da odgovorim, Jov 20. 2. Između njih primjera mnogi mislim da nagono uzeti među njih i ove, Živ. kr. i arh. IX. — **II.** *sa se, reflex.* — **1)** *instärzen auf einen, irruo in aliquem*: Na jednu se nagoniše raji, Nagoni se junak na junaka, Rj. *kao nuraljivati na koga, isp.* nagnati se I. — Na Petra se Turci nagonjahu, Npj. 4. 220. *vidi* natjerivati se I (na koga). — **2)** (u C. G.) *vidi* desiti se: Al' se dobar junak nagonio, Rj. *kao udaziti se, isp.* nagnati se 2. — **No se ljesci Ture nagonilo od prostrane zemlje Skenderije, pa upali sjajna džeferdara, i pogodi Lazarevu slugu, Npj. 4. 320. I po svijem Usa posjeć' čahu, no se sobom junak nagonio, pa se brani maljem puškama, 4. 428.***

nagonski, *adj.* što pripada nagonu 5; *instinktartig, instinktmässig, quod duce naturā suā fit.* — Ona drskost koju prost čovek pokazuje pred svećom samrtnicom, *drskost* je prosto *nagonska*, ili je posledica slepe vere, *Zlos. 302.*

nagonjenje, *n.* Rj. *verb.* od I. nagoniti, II. nagoniti se. — **I.** *radnja kojom tko nagoni koga na što* (das Antreiben, Zwingen, impulsio, Rj.). — **II.** **1)** *radnja kojom se tko nagoni (nuraljuje) na koga*, — **2)** *stanje koje bira, kad se tko nagoni gdje* (das Treiben, casus, Rj.).

nagoriec, (u Risnu) *vidi* najviše, Rj. *adr. postanjen od gore.* — *gore* (supra, sursum) . . . *uzgori, nagorice; ozgor.* Korijeni 53. *za krantitet na pošljednjim sloju isp.* ametice.

nagorjeti, *rim. v. pf. angebraunt werden, aduri*: Ko je nagoreo smrdi, Rj. *na-gorjeti, v. impf.* *gorjeti I. pralje* nagorio, nagorjela. — Ako dogje kaka žena da iste soli, ili ako vide kaku *nagorjelu*, misle da je ona bila, *Posl. 98. Nagorca.* (Kaže se malo rjzjavom čovku, t. j. zaliiljžen, šaren, kao mačka ili psu kad *nagoro*, 186. Prije nego kotlovi vaši

osjete toplotu od potpaljena trnja, i sirovo i *nagorjelo* neka raznese vihor, *Ps. 58. 9.*

nagörkinja (vila), *f. die Berghewohnerin, monticola*: Tade viknu Bogom posestrim, posestrimu nagorkinju vilu, Rj. *na-gorkinja, koja sjedi na gori.* — *isp.* za nast. zagorkinja.

nagováránje, *n. das Bereden zu etwas, suasio*, Rj. *verb.* od *nagovarati, radnja kojom tko nagovara koga*.

nagovárati, *nagovárám, v. impf.* *bereden, suadeo, impello*, Rj. *na-govarati, v. pf.* *nagovoriti*, *Ali-paša je njih na to samo zato nagovarao, da . . . Miloš 174. Nemoj me nagovarati da te ostavim, Rut. 1, 16. Jer ga mati nagovarase na zla djela, Dnev. 22. 3.*

nagovijestiti, *nagovijestim, v. pf.* *erinnern, reroco in mentem*, Rj. *na-go-vijestiti, isp.* Korijeni 48. *ne udazi se kao prost glagol, isp.* vijestiti, *v. impf.* *na-govješćivati.* — *Natuknuti kome što, kao nagovijestiti, gukuati, audentem, indicio*, Rj. 410a. *sa se, pass.*: Na taj se način novo značenje koje ide u primjerima samo *nagovijesti*, *Ogled VI.*

nagovješćivánje, *n. das Erinnern, Mahnen, monitio*, Rj. *verb.* od *nagovješćivati, radnja kojom tko nagovješćuje što*.

nagovješćivati, *nagovješćujem, v. impf.* *erinnern, monco*, Rj. *v. pf.* *nagovijestiti.* — Nije istina ni ono, što G. S. u Utuku *nagovješćuje, kao da je mene njeko nagovorio i potkupio*, *Odg. na ut. 2. Nagovješćuje da kons nije Slavenškoga korijena. 8. One žrtve koje su . . . naprijed nagovješćivalo žrtvu spasiteljevu, DP. 40. Proroštva i priče, koje riječima iz staroga zavjeta nagovješćuju što ćeše biti u novome. 42. Ne nagovješćujući ni najmanje srezu u kojoj stoje (riječi) jedna prena drugoj, Rad 15, 188. *sa se, pass.*: *Grob njegov (Hristov) za tri dana nagovješćuje se ležanjem Jone u kitu 153.**

nagovnáti, *vnám, v. pf.* *anmisten, stercore impleo* (*z. B. lulu, im Scherze für fallen*), Rj. *na-govnáti, prostačka riječ kao govnom napuniti n. p. lulu, isp. v. impf.* *govnáti*.

nägovör, *m. die Beredung, inductio, impulsio*, Rj. *djelo kojom tko nagovori koga.* — Dvor Turški (može biti *po nagorora Francuskome*) ponudi . . . Miloš 26. *Onda se Srbi, po nagovoru vladike Zvorničkoga, predadu na vern. 36.*

nagovöriti, *nagovörim v. pf.* Rj. *na-govoriti, v. impf.* *nagovarati.* — **1)** *bereden, induco, impello*, Rj. *vidi* nametnuti 3. — *Navesti hajduke na koga (t. j. nagovoriti ih da ga poharaju ili ubiju), Rj. 379a. Još jedno da mu zapovediš . . . i tako opet nagovori cara, te (car) dozove momče i reče: »Sad još da mi . . . Npr. 68. Da sam se izgovarao, da sam na to nagovoren. Odg. na ut. 2. Da su . . . potkupili i nagovorili Voinorića, te ga otrovao, Sovj. 49. — 2) *sa se, reflex. sich satt sprechen, satis locutum esse*, Rj. *vidi* nazboriti se. — *Hrom se ne može nahoditi' a tepav nagovoriti'*, *DPost. 27.**

nägrabiti, *bim, v. pf.* — **1)** *zusammenraffen, satis rapio*, Rj. *na-grabiti, v. impf.* *grabiti.* — *Već ti kradi ključe od riznica, pak da pusta blaga nagrabitimo*, *Npj. 3, 168. Da napliješ plijena i nagrabiš grabežu, Jezek. 38, 12. — 2) *sa se, reflex. sich reich rafften, satis rapuisse*, Rj. — *Nagnmati se, vidi nagrabititi se, Rj. 384a.**

nagräbüsiti, *nagräbüsüm, v. pf.* *auf ein Uebel stossen, impingo, cf. nagraisati*, Rj. *na-grabusiti* (naći na grabus, gdje se grabe, t. j. na zlo, Korijeni 61), *ne nalazi se kao prost glagol, vidi i nadrljati 2, i syn. onlje.*

nägrada, *f. Belohnung, praemium, vidi* nadarje. — *Tako srećni dobitak, govorahu oni, može biti samo nagrada za dobra djela, koja si ti činio, Danica 2, 128. Njegovo pošteno srce zasluzuje sve te milosti i tako velikodušne nagrade, Miloš 49. Da je to za sad*

njemu najveća nagrada. Pis. 61. Meni je prijateljstvo vaše dorodna nagrada za sav trud moj o Srbskom Rječniku. Straž. 1886, 702. Kad se postave činovi i nagrade za lične usluge. DM. 132. Želeći da vam je sretnu novu nagradu ruskoga cara za vaše dragocjene trude. Pom. 12. Koji za pristojnu nagradu . . . sabiraju gragju za rječnik. Rad 5, 195. Počrešeno . . . na nagrade i druge čisto književne poslove. 17, 171.

nagradići, *nagrādīm*, v. pf. Rj. na-gradići. v. impf. nagragjivati. — **1**) n. p. razboj, kazan, *vorrichten*, *instruo*, *adparo*. Rj. kao *pripremiti*. — Nagradio kazan. Rj. 258b. Kad djevojka nagradi tkanje, ona tka a nikad ne meri koliko je otkala. Živ. 324. — **2**) nagradu dati, *belohnen*, *praemium dare*, *remunerari aliquem*, *vidi* nadiriti. — Vidim, da su ovi rodoljubivi trudori moji nagragjivati bogatijem plodom. Odg. na nt. 29. Trud će moj dorodno biti nagragjen. Spisi I. 6. Po mogućstvu nagradirši ih (književne poslove) starala se da . . . Rad 5, 197.

nagrāgjača, f. *vidi* nagragjuša. Rj. od *osu*, od koje je nagraditi I. *vidi* i uzlenjača. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

nagragjivānje, n. Rj. verb. od nagragjivati. — **1**) radnja kojom tko nagragjuje što, n. p. kazan, *tkanje* (das *Vorrichten*, *praeparatio*, Rj.). — **2**) radnja kojom tko nagragjuje koga (doaje mu nagradu).

nagragjivati, *nagrāgjuēm*, v. impf. Rj. na-gragjivati. v. pf. nagraditi. — **1**) *vorrichten*, *praeparo*. Rj. n. p. kazan, *tkanje*, i t. d. kao *pripremati*. — **2**) *agradu davati*, *isp.* nagraditi 2. *vidi* na-larivati.

nagrāgjuša, f. komad platna, kojega se jedan kraj obavije oko (prednjega) vratila, a za drugi se veže osnova, kad se počinje tkati. cf. uzlenjača. Rj. *vidi* i nagragjača. — Spuštenjača, uzica s kojom se preglja sa stražnjega vratila spušta, kad se dotkiva (kao što se s nagragjušom počinje). Rj. 706b. riječi s takim nast. kod ajgirusa. od osnove od koje je nagraditi 1. **nagrāisati**, *nagrāisēm*, v. pf. s kim, *auf ein Uebel stossen*, *impingo*, cf. *ograisati*, *nagrabusiti*, *nalijepiti*. Rj. na-graisati, *ograisati*, u drugojučijem se obličju ne nalazi taj glagol. *naiči* na zlo. *vidi* i nadrljati 2. **nagaziti**, *nakaljati*. — *Nagraisao* kao gjavo na veliki petak. Posl. 186.

nagreati se, *cām se*, v. r. pf. *sich anhängen* (con einer Menge), *accumulator*: *nagreatu se* toliki ljudi u kućn; *nagreata se* puna soba ljudi. Rj. na-greati se, kao *zbiti se*, *sabiti se*. *isp.* v. impf. *greati*.

nāgrda, f. ein *hässliches Ding*, *turpitudine*: nagrado jedna! Rj. *grdna* (ružna) stvar.

nagrđiti, *nagrđīm*, v. pf. Rj. na-grđiti. v. impf. grđiti. — **I**. **1**) *hässlich machen*, *entstellen*, *turpo*. Rj. učiniti da bude što *grdno* (ružno). — Grđinja, sve što je *nagrgjeno*. Rj. 99b. 1 Bogu se Jovan potužio, kako *ga* je care *nagrdio*. Npj. 2, 84. Predali se Breki kapetani i njihova vojska svakolika, *nagrdili se* pred svijetom. 5, 183. Kad mi vidi kose pomršene, i bijelo lice *nagrgjeno*. Here. 131. Što je u drugih naroda jezik ugledilo . . . ono *ga* je u nas iskvarilo i *nagrdilo* (i još *ga* kvari i grdi). Odg. na sit. 18. Kako se mnogi začuđiše tebi, što bijaše *nagrgjen* u licu mimo svakoga čovjeka, i u stasu mimo sinove čovječije. Is. 52, 14. *sa se*, *pass.*: *Ljepota mi se nagrdi*, i ne imah snage. Dan. 10, 8. — **2**) *beschimpfen*, *contumeliosus*. cf. *naruziti*. Rj. *isp.* izgrđiti, *iskarati* (i *syn.* *onđje*). — **II**, *sa se*, *refleks.* — **1**) *sich hässlich zuriichten*, *turpo*. Rj. učiniti se *grdan*, *ružan*. — *Stade* na put kuda će car proći, i *nagrdi se* *pepelom* po licu. Car. I. 20, 38. — **2**) *sich satt beschimpfen*, *satis contumeliatum esse*: ali sam *ga* se *nagrdio*! Rj. *isp.* nagrditi I. 2.

nagrepsti, *nagrēbēm*, v. pf. Rj. na-grepsti. v. impf. grepsti. — **1**) *anschaben*, *corrado*. Rj. kao *ogrepsti* samo malo, *ko* *načeti* što *grebūči*. — **2**) *sa se*, *refleks.* *sich satt anschaben*, *satis corrasisse*. cf. *grepsti*: Ako

se ne nakusasmo, ne *nagrebosmo se*. (Posl. 8). Rj. *dosta se nagrepsti*.

nāgreznuti, *znēm*, v. pf. (u Dubr.). — **1**) *auflaufen*, *aufschwellen*, *intumesco*, n. p. *nagreznuti* kukuruzi u vodi (t. j. nabubrili), *nagreznuo* kruhi (t. j. narastao). Rj. kao *naduti se*, *napeti se*. — **2**) (u Rjelopavl.) *überschwemmen*, *inundo*, cf. *greznuti*. Rj. kao *poplavit*. — na-greznuti, *perf.* je i *prosti glagol*: *greznuti*.

nāgrijati se, *jēm se*, v. r. pf. *sich satt wärmen*, *sit calefieri*: Dok se čovjek dima ne nadimi, ne može se *vatre nagrijati* (Posl. 66). Rj. na-grijati se. — Da se *jarka sunca nagrežno*. Npj. 1, 12 (*ist.*).

nāgrijebānje, n. (u Crmn.) *das Umgraben des Kukuruz*, *circumdatio humi*. Rj. verb. od *nagrijebati*, *radnja kojom tko nagrijeba* n. p. kukuruz.

nāgrijebati, *nāgrijebām*, v. impf. (u Crmn.) *ogrtati kukuruz*, *dem Kukuruz Erde umschüttern*, *circumdatio humum*. Rj. na-grijebati, *ne dolazi kao prost glagol*.

nāgristi, *nagrizēm*, v. pf. *anbeissen*, *admordeo*. Rj. na-gristi, kao *načeti* u. p. *jabuku grizūči*. v. impf. *nagrizati*. — *Divne* mi je poklonio dare . . . i *jabuku zubom nagrizenu*. Npj. 1, 390.

nāgrizānje, n. *das Anbeissen*, *admorsio*. Rj. verb. od *nagrizati*, *radnja kojom tko nagriža* što.

nāgrizati, *nagrizām*, v. impf. *anbeissen*, *admordeo*. Rj. na-grizati, kao *načinjati grizūči* u. p. *jabuku*, v. pf. *nagristi*.

nāgrk, adj. malo grk, *etwas bitter*, *subamarus*. Rj. — *takra* adj. dem. kod *naern*.

nāgrnuti, *nāgrñēm*, v. pf. Rj. na-grnuti, *prosti glagol* *grnuti* pf. je i *impf.* — **1**) *anschurren*, *corrado*, *congero*. Rj. kao *gručati* *nakupiti*. — **2**) *schreckweise andringen*, *irruo*: *nagrnuti* ljudi na vrata. cf. *navaliti*. Rj. u *skupu potračati* kuda. — Okrene *patem*, a *bježan* *nagrne* za njim. Danica 3, 200. Sva *Turska sila nagrne* k Nišu protiv Srba. Miloš 15. Nisu mogli na vrata neć u šanac, nego *nagrnui preko šanca* gde ko dotrči . . . I tako *Turci nagrnui u prazan* i *razvaljen šanac*. 96.

nāgroban, *nāgrobna*, adj. *sepulchralis*. Gundulić: *nagrobni* na kami za slavno tve biće. Stulli. na-grobni, što *pripada na grob*.

nāgrobnica, f. *zdravica nagrobna* (i *besjeda*?). — Tugijem vinom *nagrobnice* djeđim ispija. DPosl. 138.

nāgūliti, *nāgūlīm*, v. pf. Rj. na-guliti. v. impf. *guliti*. — **I**. **1**) n. p. lile, *luba*, *in Menge* *schalen* (= *B. Rinde von Bäumen*), *delibor*, *decorico*. Rj. s *drvetu* *oguliti* *dosta*, n. p. lile, *luba*. — *Nagule* čobani lile (drezove ili trešnjove) i metnu u *procjepove*. Rj. 215b. — **2**) n. p. drvo, *aufritzen*, *scarfieren*. Rj. *načeti* što *guleči*, *malo* *oguliti* u. p. *kornu* s *drvetu*. — Uze *Jakov prutova* i *naguli* ih. Mojs. I. 30, 37 (*ex parte decoravit eas; schälte sie zum Theile*). — **II**, *sa se*, *refleks.* *sich satt saufen*, *satis potasse*: *nagulio* se *vodurine*, *vinušine*. Rj. *napiti se*. *vidi* *nacijepati se*.

nāgumati se, *mām se*, v. r. pf. *vidi* *nagrabiti se*. Rj. na-gumati se, *najesti se* *maglo* *jedući*, v. impf. *gumati*.

nāgūntati se, *tām se*, v. r. pf. *in einer Menge kleben bleiben*, *sich anhängen*, *adhaerere*: *naguntalo se* blato na točak. Rj. na-guntati se, *mnogo se nalijepiti*, *ne dolazi kao prost glagol*.

nāgūškē, *rücklings*, *retrosum*, cf. *natraške*. Rj. na-guz-ke. z *pretvorilo se* *pred k u s*. *vidi* ke. riječ je *natraške* *pristojnija*. — *Ide* *naguske* kao *rak*. (Il.) *Ide* *natraške* kao *rak*. Posl. 96. Kao da je *naguske* *ustao* (tako mu sve ide u *nazadak*). 129. za *krañitet* na *krañjem slogu* *isp.* *ameticu*.

nāgūtati se, *tām se*, v. r. pf. n. p. *dima*, *ijeda sich satt schlingen*, *satis devorasse*. Rj. na-gutati se (*dosta*). v. impf. *gutati*.

nāgūziti se, *nāgūzīm* se, v. r. pf. *sich so neigen*, *dass der Hintere in die Höhe sieht*, *inclinari* *podice*

... se, Rj. naguziti se, tako se naguziti, da se guzica
... u vis, *vidi* natrčiti se, *v. impf.* guziti se.

naguzljez, *n. der Rückgänger* (em komischer Name
es Krebses, cancri nomen comicum, retrogradus,
Rj. na-guz-ljez, koji na gu: (napusko) ljeze (aler), *isp.*
natragogja. — *kaže se u šali raku.*

nagvážđanje (nagvážđanje?), *n. die Ziererei* (Wim
Essen, Reben, ineptiae, Rj. *cerb.* od nagvážđati, radnja
kojom tko nagvážđi.

nagvážđati nagvážđati?, nagvážđam, *v. impf.* *sich*
erere, delicias facio, imptio. Rj. nagvážđati, kao na-
mještati, slupiti riječi u govornju, ili usta u jelenju,
da iziđu ljepše, skladnije, jasnije. — *ne dolazi kao prost*
glagol.

nagje ... *vidi* nadje ... Rj.

nagjenje, *n. das Stählen, inductio chalybis,* Rj.
verb. od năđiti, radnja kojom tko năđi, *n. p.* sjekira.

năđjkati, năđjkam, năđjkati, năđjkam, *v. pf.*
u Baek, hoch aufwachsen, altus crescit, *cf.* narasti:
Oko dvora năđjkala trava, neka gijika, pokosioće dika.
Rj. na-gjikatati, narasti visoko, *vidi* nagjipati, *v. impf.*
gjikati.

năđjipati, năđjipam, *v. pf.* *vidi* năđjkati: Năđji-
pala ka i kobila, Rj. na-gjipati, visoko varasti, *isp.*
v. impf. gjipati.

năđjubriti, brim, *v. pf.* *vidi* năđgijiti, Rj. na-gju-
briti, *n. p.* zmlju, *v. impf.* gjubriti.

năherće, *vidi* nahero, Rj. *adv.*

năhćriti se, năhćrim se, *v. r. pf.* nakriviti se na
jednu stranu, *sich schief beugen, obliquor.* Rj. nă-
heriti se, naguziti se nahero, ne ulazi se kao prost
glagol, *isp.* heriti se.

năhćro, *schief, oblique, cf.* nakrivo, naherce: Što
nosi pero nahero, Rj. *adv.* *isp.* naovrljece, naovrljke,
navrlje. — *Koja će vas stati u zažanj? kako to goni-
zažanj uacno?* Rj. 174a.

năhija, *f. Gebiet, territorium, ager, ditio,* Rj. *isp.*
okoliš, okrug 1. — Busovnik, brdo u năhiji Lje-
šanskoj u C. G., Rj. 50a. Srbija se dijeli na pašal-
buke, a pašaluci na năhije, Danica 2, 54.

năhijnski, năhijnski, *adj. der nahija, agri,* Rj. Što
pripada năhiji, năhijama, — Kmetovi... koje parec
ne mogu namiriti one šalju năhijnskome sudu, Rj.
277b, Serdar, tu C. G. năhijnski starješina, Rj. 677a,
i năhijnski sažeto od năhijnski, *isp.* abadžijski.

năhiljivănje, *n. das Schauen mit einem halbblinden*
Auge, visus oculi semivocci, Rj. *verb.* od năhiljivati,
radnja kojom tko năhiljuje.

năhiljivati, năhiljijem, *v. impf.* halbblind sein,
semivocus sum: Na lijevu nogu nahrămjuje, a na
desno oko năhiljuje, Rj. na-hiljivati, gledati okom
kecorim, buljav čojček năhiljiti, *isp. v. pf.* zahiljiti.

năhlada, *f.* u Booi *vidi* nazeb, Rj. na-hlada, *isp.*
năhladiti se, *vidi* i nazeba, nazebao, nazima, balaban
1. kihavica.

năhlăđiti se, năhlăđim se, *v. r. pf.* Rj. 389a. nă-
hladiti se, *isp.* năhlada, *vidi* nazepsti. — *Mislim da*
sum se u nă nahodilo, Pom. 97.

năhod, *m. (st.) der Fund,* Rj. što se nagje, osobito
dijete koje roditelji ostave gdjegod na putu, — *Nasao*
pod obedom malo dijete u sanduku, i nadio mu ime
Nahod Simenn, Rj. *isp.* nahodnik.

năhđđati se, năhđđam se, *v. r. pf.* *sich satt gehen,*
ambulando fatigor, Rj. na-hđđati se, *v. impf.* hđđati,
isp. 2 nahđđiti se, čegaj.

1. nahđđiti, nahđđim, *v. impf.* Rj. na-hđđiti, *vidi*
i nazđđi, *v. pf.* maći, iznahđđiti. — **1. 1) finden, in-**
terrore, Rj. *vidi* nalaziti 1. — *Za nevoljn babu vode,*
za năđđijbe u nahode, Posl. 81. *Ko iste bolje, na-*
đđi gure, 139. *Scandmeset* i četiri prosea što su
— ri došen dohodila, svakom sestru nahđđi mahovu,
Npj. 2, 234. *Al kad dođe na vrata od kule, tu je*
svatko dohodila babu, gje od kule zatvorio vrata, 4.
162. *Zdravo ih doma dohodilo, a na domu zdravo i*

veselo nahđđio! Kov. 73. *Gjegogj hodio svud sreću*
nahđđio! 126. *Kako je Mojsije u velikoj pustinji*
put nahđđio? Prip. bibl. 45. — **2)** (po jugozap. kraj.)
mit und ohne dažd oder snijeg, oder vrijeme, regnen,
schneien, pluvre, ningere: Što više grmi manje dažda
nahđđi, Rj. nahđđi dažd, kiša, snijeg (ili samo: na-
hđđi, *vidi* nalaziti 3. *isp.* prinahđđiti. — *Dažd na-*
hđđi, tebe korjenj raste, Rj. 110a. *Megjer negje ve-*
lika i strašna kiša nahđđi, Npj. 5, 481. — **3)** *Tko*
naprijed ne nahđđi, nazad se nahđđi, DPost. 131.
*Ko vi, *vidi* nalaziti 2. — 11. su se, refleks. v. r.*
impf. (Rj.³), *sich befinden, reperior, sum.* Rj. *vidi*
nalaziti se. — *U zloj se koži nahđđi* (Zlo mu je),
Posl. 331. *Tko naprijed ne nahđđi, nazad se nahđđi,*
DPost. 131. *No se dobar junak nahđđio*, pa se zagna
na Trebinjska vrata, Npj. 4, 9. *On izmisli crevlje...*
i tako su im se noge dobro nahđđile. Priprava 52.
Nahđđilo se svagda ljudi, od kako je svijeta, koji
su se drugima silom za vladaoce nametali, 66. *Sve*
adjektive koji se nahđđe u Vukovu rječniku. Rad
14, 88.

2. nahđđiti se, nahđđim se, *v. r. pf.* na-hđđiti se
(dosta), nahđđiti se čega, kao hđđeći dosta užiti što.
— *Srećice se nanosili!* lepa žitka nazivili! *dobre sreće*
nahđđiti, dobre sreće, lepeg zdravlja! Npj. 1, 141.

năhodnik, *m. (st.) der Findling, infans expositus*
et ab alio sublatu, cf. nahod: Simeune, jedan na-
hodniće! Rj. *dijete koje roditelji ostave gdjegod na*
putu, a nešto ga nagje.

năhđđenje, *n.* Rj. *vidi* nalăženje, *verb.* od nă-
hđđiti. — **1)** radnja kojom tko nahđđi što (das Finden,
inventio, Rj.). — **2)** stanje koje biru, kad nahđđi
snijeg, dažd, i t. d. (das Regnen, Schneien, pluvia,
nives, Rj.).

năhrămivănje, *n. das (ein wenig) Hinken, claudi-*
catio, Rj. *verb.* od nahrămivati, Rj. radnju kojom tko
nahrămjuje.

năhrămivati, nahrămijem, *v. impf.* ein wenig
hinken, claudico: Na lijevu nogu nahrămjuje, a na
desno oko năhiljuje, Rj. na-hramivati, malo hramati.

năhrăniti, năhrănim, *v. pf.* fâtern, pasco, nutrio,
Rj. na-hraniti, *vidi* najesti 1 2, năpitati 2. *v. impf.*
hraniti. — *Kad bude pred noć, năhrăni ga lepo*
i napoji. Npr. 61. *Devojci zapovedi da năhrăni njenu*
žirvu. 112. *Pa nas nikad nisi ničim site năhrănila,*
241. *Năhrănimo ti oca somunima,* Posl. 192. *Dogjoše*
ti do dve sirotice, da j năhrăniš leba bijeloga i na-
pojliš vina crvenoga. Npj. 2, 355. *Kad te vidjesmo*
gladna i năhrănismo? Mat. 25, 37. *su se, refleks.*
ljuckoga se năhrănismo mesa. Npj. 2, 329.

năhrănka, năhrănkinja, *f.* (u Srij.) djevojka koja
se uzme pod svoje, *das Zuchtmädchen, die Ziehtochter,*
puella educata in domo mea, cf. hrajenica, Rj.

năhumoriti se, rim se, *v. r. pf.* (u Dubr.) finster
werden, ohnmilior, *cf.* nasumoriti se, Rj. na-humoriti
se, *kao unohđđiti se, kad se dunju kao smrkne, *vidi**
i năkănjiti se, namrštiti se, natuštiti se, stuštiti se,
smrći se. — ne nahđđi se kao prost glagol.

năhvaliće, *adv.* *vidi* navalice, navlaš, navo: Riječi
koje su pisai năhvalice ili nehćotice ostavili nedopi-
sane ja sam dopunio, DPost. VI. — *hvala, pohvala,*
hvaliti... *navalice* (h je otpalo), Korijeni 315.

năhvaliti se, năhvalim se, *v. r. pf.* na-hvaliti se
koju, v. impf. hvaliti. — *Ko se čuda ne nagleda, ta*
se Boga ne năhrati. Posl. 156.

năhvātati, tām, *v. pf.* Rj. na-hvatati, *v. impf.* hvātati.
— **1)** *genug fangen, satis capere,* *n. p.* raka, Rj. —
Naklopi se narod na plijen, i năhvātăše oruca i volova
i telaca, Sam. I. 14, 32. *Năhrataj sebi vode za opsadu,*
Nann 3, 14. — **2)** *su se, refleks. n. p.* năhvātala se
čagj na verige, *sich ansetzen, adhæresco,* Rj. — *Uči-*
niću da se ribe u rijekama tvojim năhvātaju na
krljusti tvoje, Jezek. 29, 4.

naíci (naíci), náigjëm (náidëm, náidëm), naigjoh, náidoh, náisao, náisla) *v. pf.* Rj. na-íci, *vidi* naísti; najjesti, rinuti 2. *v. impf.* nailaziti. — **1)** *uorouf stossen, offendo.* — Po dugome putovanju *naigju na jedan čardak.* Npr. 7. Kad tamo, a to nekaké zzerke *naíšle* te mekinje sve pojele. 138. Pa nekako *psi naigju na ono drvo.* 224. Ti si bio propao, ali si *naíšao na ljekara*, koji će te — ako Bog da — od te muke izbaviti. 227. Ne može mu kolač *na ruku da naigje.* (Ne ide mu posao za rukom). Post. 205. Bila mu je kuća otvorena i sto postavljen za svakoga, koji *bi mu otkud náisao.* Sovj. 77. Voz izide na vrata gradska. I gle, *naigje* onaj osvjetnik, za kojega Voz govoraše. Kut 4, 1. Maska *naigje pod granat velik hrast.* Sam. II. 18, 9. Jadi pakleni zadesiše me, *naigjoh nu tugu i muku.* Ps. 116, 3. — **2)** *naíšla* puna kovanja vina, *angelaufen (aus dem rinenenden Fasse), confluit.* Rj. *n. p.* kad je vino iz bureta teklo u kovanja, *kovanja je náíšla puna vina.* — **3)** ne može čizma da naigje na nogu, *ist zu eng.* Rj. *kad je čizma tijesna.*

naigrati, náigrām, *v. pf.* Rj. na-igrati. *v. impf.* igrati. — **I.** *durch tanzen erwerben, saltu acquirō:* Igraj, igraj mekjede, *što naigras*, to tebe. Rj. igrajući steći. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *sich satt spielen, satis lusisse.* Rj. *naigrati se n. p. karata.* — **2)** *sich satt tanzen, satis saltasse.* Rj. *naigrati se n. p. kola.* — Nek se moja navesehi majka i sestrice kola *naigraju* i u kolu pesme napevaju. Npj. 1. 246.

naíja, *f. vidi* nahija. Rj.
naíjédānje, *n. das Anbeissen, admorsio.* Rj. *verb.* od najjedati. *radnja* kojom tko najjeda.

naíjédati, náíjédām, *v. impf.* — **1)** *anbeissen, admordeo.* Rj. na-íjediti. *vidi* najedati, kao *naigrizati*. *prosti* glugol jesti. *v. pf.* najjesti. — **2)** *sa se, refleks.:* Ne najjeda se vuk po poruci mesa. DPost. 74.

naíjéditi, náíjédim, *v. pf.* — **1)** *erzürnen, irritō.* Rj. na-íjediti. *vidi* najediti. *v. impf.* íjediti, íjediti. — **2)** *sa se, refleks. vidi* najaditi se, najliti se. — Uhvativši treći dan treću jegulju, *naíjedi se* i reče: »Vrag uzeo i ovako ribanje. Npr. 116. Kad sagleda sina i nevjestu, *naíjedi se šestoko* i stane koriti sina. 233.

naíjest, *f. die Sättigung, saturatus:* u tome nije *naíjesti.* Rj. *vidi* najest. *djelo* kojim se tko najjeda. *vidi* najjedanje, sitost.

naíjiskī, *adj. vidi* nahijski. Rj.
naílaziti, *zim, v. impf.* na-í-laziti (s dometnutim i glagola *íci*), *v. pf.* naíci. — Nastupati, *vidi* nailaziti. Rj. 408a (*a riječi* nailaziti *ucma na mjestu*). Danju *nailaze na mrak*, i u po dne pipaju kao po noći. Jov 5, 14. *Nailazimo* dakle... i na preragjeno djelo Domentijanovo. Živ. sv. Sim. i sv. S. X.

naílaženje, *n. verb.* od nailaziti. *radnja* kojom tko *nailazi na što.*

naílj... *vidi* nahilj... Rj.
naímānje, *n. das Miethen, conductio.* Rj. *verb.* od 1) *naimati*, 2) *naimati se.* — **1)** *radnja* kojom tko *naíma koga.* — **2)** *radnja* kojom se tko *naíma u koga.*

naímāti, náímām (náimljëm), *v. impf.* Rj. na-ímati. *v. pf.* najmiti. — **1)** *aufnehmen, miethen, conducō.* Rj. — Jesam li te svagda svjetovala, da svakijeh *ne naímaš sluga?* Npj. 2, 459. Izigje da *naíma(?) poslenike* u vinograd svoj. Mat. 20, 1 (*isp.* Izigje da *naíma poslenike* u vinograd svoj. Prip. bibl. 132). Oni *naímahu kamenare* i drvodjelje da se obnovi dom Gospodnji. Dnev. II. 24, 12. Jefrem *naíma ljubavnike.* Os. 8, 9. — **2)** *sa se, refleks. sich aufdingen lassen, conducō.* Rj. — Krdžalije... *poslije su se naímali u pša* i u drugijeh Turskijeh starješina koji su se bili izmegju sebe. Rj. 309b. Čamdžije *se u dahija* i u ostalijeh poglavica Turskijeh *naímali u vojničku službu.* Rj. 818a. Arsen se po selu *naímato,*

te čuvao gazdinske ovce. Npj. 1, XXIII. (najímao se *mjesto* *naímato se. vidi* *poriše primjer* iz Mat. 20, 1). Koji bijahu siti, *naímaju se za bljeb.* Sam. I. 2, 5.

naíme, (na ime) *nomenclat, nominatim.* Rj. *kao po imenu.* — Ove sam pjesme ja slušao od onijeh, koji su sami kolegijani bili, a *naíme* od Jove Petrovog. Živ. 17. Četvrti dan stvorí Bog vidjela na nebu... a *na ime* veliko vidjelo, i malo vidjelo. Prip. bibl. 5. Još se i danas gljeje gljeje, *na ime* u Bosni, može čiti »bratja, rođjak. Rad 1, 110.

naímenovati, náímenujëm, *v. pf.* na-ímenovati. *prosti* je *ímenovati impf. i pf. te oroga složenoga ne bi ni trebulo.* — Otvoreno pismo, u kome ga *naímenuju buljubašom.* Danica 1, 73. *Da vas* je ear *naímenorao rladikom.* Straž. 1887, 284. Dogje Cvetko Rajović iz zatočenja, i on (knez Miloš) *naímenuje njega za svoga predstavnika.* Mil. 229.

naískāp, piti, *bis auf die Heften, ad ultimam usque guttam.* Rj. *piti* *naískap, sre do kapi, isp.* iskapiti. — *na-iz-kap, isp. tako slož. adv.* *na-iz-red, na-iz-ust.*

naísti, náidëm, (naidoh, náisao) *vidi* naíci. Rj. na-ísti. *v. impf.* nailaziti. — *za obličje infm. vidi* kod ísti.

naízmaku, *cf. izmak.* Rj. na-ízmaku. *vidi* *primjere* kod izmak.

naízmjēncē, *abwechselnd, vicissim,* n. p. čuvaju stražu *naízmjence*, t. j. jedan pa drugi. Rj. *adv.* *naízmjence, kao na ízmjenu.* — Bi odregjenijeh *írideset tisuća ljudi.* I slaše ih na Livan po deset tisuća svakoga mjeseca *naízmjence:* jedan mjesec bijahu na Livanu a dva mjeseca kod kuća svojeh. Car. I. 5, 14. Pjevahu *na ízmjence* hvaleći i slaveći Gospoda. Jezdr. 3, 11.

naízrēd, *naízredicē, der Reihe nach, ex ordine, cf. redom.* Rj. *na-iz-red, isp. tako slož. adv.* *naískap, naizust.*

naízust, *auswendig, memoriter.* Rj. *na-iz-ust (vidi* *napamet), isp. tako slož. adv.* *naískap, naizred.* — Osaćani... *znadu* gotovo svi slavu *naízust.* Rj. 469a. Račun je predavao *naízust.* Sovj. 82. Natpis... *razgledavši ga dobro* i pročítavši nekoliko puta, *naučim naízust.* 84.

nāj. — **1)** *vidi* nā: *daj naj.* Rj. *vidi* i mā, nāj. — *Daj naj* (iz ruke u ruku; *daj novce*, pa onda nosi). Post. 51. *Naj* tebi, Ružo, povesimo. Npj. 1, 164. *Naj* ti prsten, momče, moj te rod ne ljubi. I, 438. *Naj* to tebe, slugo Milovane. 2, 176. — **2)** *am (um den Superlativ zu bilden).* Rj. — **a)** *orom se riječom od uporejjenih pridjeva gradi treći red poregjenja, isp.* Obl. 45. — Najbolji, *am besten, der Beste, maxime, super omnes.* Rj. Ona poteci onamo što je *najbrže* mogla. Npr. 231. Može biti da bi ovo *naj* trebalo pisati samo za sebe: *naj bolji*... Istina da ne može biti *popovskije* što je *popovsko*; ali bi se opet moglo reći, i u šali bi moglo podnijeti, n. p. *najstarenosrpskija* knjiga. Rj. 1 XLVI. *tako samu za sebe pišu* Vuk i Daničić *riječ naj, kad dogje pred riječ koja se počinje glasom j:* *Vode... onda su naj jače.* Rj. 302a. Da ih *naj jeftinije* drže. Danica 2, 86. Zapovjedi *naj jačim* ljudima. Dan. 3, 20. To je najprostije i *naj jasnije* svjedočanstvo. Vukov prijev. 2. *ali kad mogu n. p. dra o stajati jedno pored drugoga* (crnook, i t. d.), *zašto ne bi mogla stajati dra j?* — **b)** *riječca naj dolazi i pred riječi, koje nijesu pridjevi u poregjenju: Najzad, najposlije, najpothje.* Rj. 390b. *Naj ostragu* Krla Kapetane. Npj. 3, 240. *Najnaprijed* Stojan na mrkovu, za Stojanom Vujo na alatu. 4, 188. Pak *najpri* danak, kad ndrismo. 5, 528. *udcovojo:* *Naj najpre* naumi, da izbavi šezdeset duša Srpskoga roblja. Miloš 70. *Najkrajnji*... dolazi sam pozitiv kao komparativ, prelazeći sa *naj* u superlativ. Rad 26, 72.

nāja, *f.* — Mlija, 2) (u kazandžija) *cf. naja.* Rj. 374b. *adv.* Rj. 1 XXX.

najaditi se, dim se, *v. r. pf.* *vidi* najjediti se, lju-
ti se: Koliko se *najadio* Gijuro! jer ne hoće otvoriti
vrata. Npj. 4, 163.

najahati, *najashēm*, *v. pf.* — **1)** koga ili na koga.
anfallen, invehor. Rj. *na-jahati, gorori se i najāti*
najaaati, kao naraditi na koga, v. impf. najahivati.
Hem prolivaš suze iz očiju, kakvi su te hali najahali?
HNpj. 4, 94. — **2)** *sa se, refleks. v. r. pf. sich satt*
reiten, satior equitando. Rj. *gorori se i najaaati se*
najahati se, najāti se, dosti se nabajati.

najahivânje, *n. das Anfallen, invehio.* Rj. *verb.*
od najahivati, radnja kojom tko najahuje koga ili
na koga.

najahivati, najahujēm, *v. impf.* koga, na koga.
anfallen, invehor. Rj. *na-jahivati, kao jašvōi nara-*
ljrati na koga, v. pf. najahati. — I u knjizi beže
napisao, da je... *na širo* često *najahivo.* HNpj.
3, 381.

najjam, *najma, n.* Rj. *zajam (ZAJAMNJE mjesto ZAJAMNJE),*
napim, sajam, ujam. Osn. 33. *isp.* najmiti, najmati.
— **1)** *die Miethe (zwischen Personen), conductio:*
otiskao u najjam, biti u najmu. Ko ti je mani, bio ti
u najmu. Rj. — *Vidi,* ovi su svi hili u mene u
najmu. Npr. 23. Našavši ga u jednom selu kod popa
u najmu, 169. Miloš ostane sirotan po ocu, i potuče
se po najmu, kao i braća mu. Miloš 44. — **2)** *der*
Mitteln, merces: nije mu platio najmu; odbij mu
od najma. Ne odbi najam za sjekiru! (Kad ko ne-
pravo hoće kome da odbije jednu stvar za drugu,
Posl. 207.) Čovjek se uzme ili stane u najam ili se
najmi; kuća se uzme ili da *pod kiriju:* a oko čega
treba što raditi, ono se zakupljuje ili uzima *pod zakup*
n. p. *vodienca, zemlja, kuka bara golje se riba hvata*
itd.; volovi se daju *na izor, krave i ovce pod besim:*
na kazan se daje *ispék.* Rj. — Nije mi čio najmu
potplatiti. HNpj. 3, 545. *Podaj* mu (najamniku) najam
njegov isti dan. Mojs. V. 24, 15.

najamiti, *nām, v. pf. aufbringen (in hirreichender*
Menge), herbeischaffen, comparo, cogo. Rj. *na-jamiti,*
kao nabaviti dosta čega, isp. prosti jamiti 2.

najamlica, *f. vidi najamnica.* Rj. *n. izu m promi-*
jenilo se na l. isp. mnogo i mnogo.

najamlík, *m. vidi najamnik.* Rj. *isp.* najamlica.

najamnica, *f. das Mithneib, femina mercede con-*
ducta. Rj. *žena koja je u najmu u koga, vidi na-*
jamlica.

najamniče, *četa, n. ein junger Miethknecht, servus*
conductus juvenis: No besjedi *najamniče* mlado. Rj.
mlud najamnik, momče u najmu.

najamnički, *adj. što pripada najamnicima ili na-*
jamniku kojemu god. — Do tri godine, kao što su
godine *najamničke,* ološaće slava Moavova. Is. 16, 14.

najamnik, *m. der Miethknecht, servus conductus,*
cf. najemnik, najmenik. Rj. *čovjek koji je u najmu*
u koga, najmljeni sluga, vidi i najamlík. — *Pristav,*
najamnik koji čuva stoku. Rj. 598b. *Primi me kao*
jednoga od svojijeh najamnika. Luk. 15, 19. Treći
put ustaše na mlađjega brata udruživši se s *grčkim*
najamnicima, Turcima i drugim narodima. DM. 6.
Najamnici samoga kralja. Glas. 21, 285. (*prijevod*
Latinskih riječi: Stipendiarii ipsius regis).

najaukati se, *najaučēm se, v. r. pf. sich satt*
klagen, lamentis fatigari. Rj. *na-jaukati se (dosta),*
v. impf. jaukati.

najāvi (na javi) *in wachendem Zustande, vigilans.*
Rj. *u budnom stanju, vidi java, i primjere ondje.*

najāviti, najāvīm, *v. pf.* (u C. G.) *ovce, zuführen,*
adhibeo: Od Rovinah *ovce najavio.* On projavi drugi
njavio. Rj. *na-javiti, kao dovesti, doznati, v. impf.*
jāviti. — I *najaci oru očupane,* povede ih Zvijezdi
plamini. Npj. 2, 631.

najāziti, najāzīm, *v. pf.* n. p. *vodu, herleiten, ad-*
duco. Rj. *na-jaziti, kao uvesti, vidi naperiti 1, v.*
impf. jaziti.

najédânje, *n. (ist.) vidi najjedanje.* Rj. *tako i u*
južnom gororu, vidi najjedati.

najédati, najédām, *v. impf.* (ist.) *vidi najjedati.*
Rj. *tako i u južnom gororu, kao n. p. i prejedati*
se i prejedati se, na-jedati, v. pf. najjesti. — Ove
guske neka se među tjem napinju i uzalud muče,
da *besmrtne najedaju* i mrtve ubijaju. Pis. 60.

najédânje, *n. verb. od najjesti se, djelo kojim se*
tko najede. — Najedenje za proždora a zdravica za
junaka. DPost. 68. *isp.* najjest, najest.

najéditi, najédīm, *v. pf.* (ist.) *vidi najjedati.* Rj.
gorori se i u južnom gororu, kao i ijed i jed, ijediti
i jediti. — *na-jediti, kao naljtititi, v. impf.* jediti.

najjednāko (na jednako), *adv. vidi jednāko.* *Kao*
bez razlike. — Blagodat Božiju prima svaki čovjek,
jer su svi *najjednako* nje nedostojni i svijem *najjed-*
nako treba spasenje. DP. 182.

najeduo, (na jedno) *auf einmal, simul, eodem tem-*
poro. Rj. *u jedno (istu) vrijeme.* — Plijeniše ovce
svokolike, tu *najeduo* sedam posjekoše. Npj. 4, 124.
isp. ob jednom, od jednom, u jednom (kod jednom).

najédrati, *drām, v. pf. voll werden, impleri:* *na-*
jedralo gozđe, kukuruzi. Rj. *na-jedrati, postati jedro.*
v. impf. jedrati.

najemnik, *m. vidi najamnik:* Jer ti dobro *najem-*
nika plaćaš. Rj. *vidi i najamlík, najmenik.*

najēst, *f. (ist.) vidi najjest.* Rj. *i u južnom gororu.*
— najjest (*najest*, kor. kojega i *jesti*). Osn. 225.

najēsti, najēdēm (*juž. i: najēm, istoč. najēm*),
Rj. *na-jēsti, v. impf.* najjedati, najjedati. — **I.** **1)** *an-*
beissen, admordeo: najelo ga pseto. Rj. *vidi naklati*
2. — **2)** koga čega, *sättigen, satio:* Ko bi ga *naio,*
dnu bi stekao. *Najede ga piva* i jestiva. Rj. *vidi*
nahrantiti. — *Vi gladnoća* nijeste *najeli.* Herc. 311.

— **II.** *sa se, refleks. sich satt-essen, satior:* Psi ti se
mesa *najeli!* Rj. *isp.* nabalati se, nabanjati se, nabiti
se, nabokati se, nabubati se, nakresati se, nakusati
se, naslagati se, natovariti se, natučiti se, nazobati se,
nažderati se. — *Škorovečernjak...* koji je skoro
stekao večeru u *najedavši* se ponio se. Rj. 687b. Iza
vuka i lisica se *najje.* Posl. 97. Kao da se *bunike*
najeo. 130. Kao da se ni na božić nije *hļjeba najio.*
130. *Najeo (sam)* se kao od duga. 187. *Najeo* se kao
siročće na zadušnice. 187.

najezda, *f. die Invasion:* Turska *najezdu* na Bal-
kanske zemlje. M. Gj. Miličević. — Tako duga vlada
tugjinske najezde nije mogla proći, a ne ostaviti ni-
kakih posledica. Megj. 54. *na-jezda, kao navala što*
hiva je dečeti.

najeznik, *m. koji najezdi na tugju zemlju.* M. Gj.
Miličević. — Šaka *najeznika* grunn na zemlje naše.
Megj. 161.

najēziti se, najēzīm se, *v. r. pf.* n. p. od zime,
das Haar strauben, erigo crines (wie der Igel, jež),
schandern, horreo. Rj. *na-jeziti se, nakostriješiti se*
kao jež, v. impf. ježiti se. — Knštrava kokoš, koja
je *naježena* perja. 319b.

najlak, *langsam, lente, cf. polako, ponajlak.* Rj.
vidi i lako polako, lagano, polagano.

najlišē, *adv. vidi lišma, osobito.* Stull: *praesertim,*
praecipue. — Žudjelu je svegi žudio a *najlišē* u
subotu. DPost. 100.

najmenik, *m. (u Dalm.) vidi najamnik.* Rj. *vidi i*
najamlík, najmenik.

najmiti, najmīm, *v. pf.* Rj. *na-jmiti, postanje vidi*
kod dojmiti se, v. impf. namati. — **1)** koga, *auf-*
dingen, conduco. Rj. — U Kastelima prijatelji onoga
koji umre, *najme narikaču* i pošalj mu kući, te ga
žali i za njim *nariče.* Rj. 754a. S onim čobanima,
koje je bio najmio da svinje zbijaju. Danica 3, 156.
Najmiše u caru od Mahe tisuću ljudi. Sam. II. 10, 6.
Car je Izrailjev *najmio* na nas careve Hetejske. Car.
II. 7, 6. — **2)** *sa se, refleks. sich aufdingen lassen,*
conducor: Ako sam se *najmio,* nijesam se pomamio

(Postl. 7). *Najmio se* za u gorega, žlje ga hrani, a gore mu radi. (Postl. 187). Rj. — Godišnjica, sluškinja koja se na godinu *najmi*. Rj. 92a. Nego se *najmi* da čuva seoska goveda. Npr. 173.

najostragu, *adv.* ostražu u trećem redu poređenja: Najostragu n'aka utvorica. Rj. 791b. *isp.* naj 2b.

najposlije, najpošlje, najpotlje, zuletz, postremo. Rj. *adv.* najposlije *sa dodatijem* d: najposlijed, *njesto* najpotlje *ima i u južnom govoru* najpotle. *vidi i* najzad, napokojne, napokon, napokoj, napokojje. *isp.* poslije, poslijed, pošlje, potle, potlje; ponajpotlje. — On će dugo zatezati, ali će ti *najposle* opet dati. Npr. 11 (*ist.*). Zet se opomene što mu je *najposlije* kazao pobratim na rastanku. 147. *Najpotlje* putujući stignu zdravo i veselo doma. 222. Te fataju srne i košute. *Pu najpošlje* bajku zamećuše. Npj. 2, 47. Svu Srbiju zemlju obrediše, *najposlijed* pod Topolom doše. 4, 154. Sve je Uso redom izljubio, kako ga je sestra svjetovala, a *najpotle* Zlatiju gjevojku. Here. 14. A *najposlije*, nikomu ništa ne namećem, nego samo ištmem sebi slobodu. Oglad VII.

najprije, najprigje, zuerst, primo. Rj. *njesto* najprije *ima i sa dodatim* d: najprijed. *isp.* prije, prijed, prigje. — Drago je sam sebi *najprigje* vrat slomio. Rj. 137a. *Najprije* spusti sestru, *pa onda* sve tri gjevojke. Npr. 9. Počne *najprije* obukovati gaće . . . *Po tom* stane . . . 102. Baci joj *najprije* vezenu maramu, *pa* fauclet, *pa* *najposlije* ogledalo. 123. Sedi ti *najpre* da on vidi. 139. (*ist.*) Boj se *najprije* Boga *pa* muža. (Svjet gjevojci kad se udaje). Postl. 21. 1 ti, Rade, ev' ne meči puške, *dok najprije* moja puška pukne. Npj. 4, 332. *Najpre* se potpišu, *po tom* . . . *pa* arhimandriti, *za* arhimandritima prote, *pa* *onda* knezovi. Miloš 170.

najprvi, adj. naj-prvi, *allererste, omnium primus. isp.* naj 2b. — Ko *najprvi* dogje jeli krunoj. Rj. 305a. Pak *najprvi* danak, kad ndrismo. Npj. 5, 528.

najstražnji, adj. naj-stražnji. *isp.* naj 2b. — Stražnji, *najstražnji* (n. p. čovjek, posao) *der letzte, schlechteste, postremus*. Rj. 718a (*najzadnji, najprjaviji*).

najti, najdēm, vidi naći: Što je, sestro, da od Boga *najdeš!* Rj. *na-iti, na-iti, na-ti, na-iti*.

najvećma, adv. *am meisten, maxime. isp.* najviše. *za oblik vidi* većma. — Žene ih poljevaju vodom gledajući da bi *najvećma* polile prpeca. Rj. 617a. Vjetar kad hoće da prestane, *onda najvećma* duše. Postl. 36. Izrazil ljubljase Josifa *najvećma* izmegju svijeh sinova svojih. Mojs. I. 37, 3.

najviše, superlativ od *više*. Rj. *superlativ* od mnogo — **1) adv.** *am meisten, meistens, plurimum. vidi* nagorice. *isp.* najvećma. — Kako se je tako *najviše* oko vatre nalazila, prozovu je pepeljgom. Npr. 127. Mnoge mu stvari preporuča a *najviše* da čuva novac. 217. On je bio dobar i miran, a *za najviše* pun straha Božijega. 246. Sv'jeh nauči i nakaraj, moj sokole! moga Šima i Bogdana *za najviše*. Kov. 109. Ja sam *najviše* rad da ovdasnja publika čuje vaš sud o mojoj sintaksi. Kolo 15 (14). — **2) adj.** *die meisten, plurimi*. — Oni u Bosni gore nego i gdje, jer ih *najviše* nemaju ni kuća svojih. Kov. 9. *Najviše* našijeh *kujžernika* pišu . . . jer *najviše* naroda govori . . . Pis. 57. *Najviše* od ovih Turskijeh riječi *može* se bez svake muke iščerati iz našeg jezika. Rj. XX. Ali . . . njih *najviše* misle i rade kao i Zagrepčani. Slav. Bibl. 1, 92.

najvolij, najvolijâ, adj. *superl. prema comp.* volij. *isp.* najvoljeti. — Megju sobom govoriše, što bi koja *najvolija* . . . »Ja bih prsten *najvolija*. Here. 283.

najvoljeti, najvolim, v. impf. *kao najvećma, najviše voljeti, najroljeti koga, što; najroljeti komu, čemu*. — Govori se i *najroljeti, am liebsten haben*: Ja bi Janka *najvoljela*. Rj. 71b. Bog je *najprije* sebi bradu ostavio. (Svaki čoeak sebi *najvoli*). Postl. 18. Od nas triju *kom bi najrolila?* Npj. 1, 443. *To* bi sada, braćo, *najroljeo*. 4, 179. Nije rado napred u boju trećao, a

Miloš je *to najroljeo*. i u tome nikom nije ustupao. Miloš 45.

najzad, vidi najposlije: *Najzad* zove paša Vučitraski. Rj. naj-zad. *syn. kod* najposlije.

najzadnji, adj. naj-zadnji. *isp.* naj 2b. — *Najzadnji* ka' i amin u oćenašu. Postl. 187. Tako mi *najzadnje* ure. 302. Djever ne vodi nevjeste za ruku, nego sama ide *najzadnju* iza svijju. Kov. 96.

Nak, m. vidi Naci: Pokupi mi *po Naku* krvavu. Rj. **naka, f.** *cf.* zlatoje. Rj. — Nova mlada . . . nekoga zove (starije djetiće) takom. nekog bábom . . . žene gospoin, mamom, majom, *nakom*, snašom, nevom. Rj. 211a. na-ka, *hyp.* od nána (majka). — *takva hyp. kod* báka.

nakaditi, nakādīm, v. pf. *anrauchern, infumo*. Rj. *na-kaditi, v. impf.* nakagjivati.

nakagjivânje, n. das Anrauchern, fumigatio. Rj. *verb. od* nakagjivati. *radnja* kojom tko *nakagjuje*.

nakagjivati, nakagjijēm, v. impf. *anrauchern, fumigo*. Rj. *na-kagjivati, v. impf.* prosti kaditi. *v. pf.* nakaditi.

nakajati, jēm, v. pf. *vidi* pokajati: Evo nam je šake zapanulo, da mi *jude* naše *nakajemo* na kruniku Čengijć Smail-aga. Rj. *na-kajati, vidi i* osvetiti 2 (koga). *v. impf.* kajati.

nakalamak, nakālāmka, m. vidi nastavak. Rj. *ono što se nakalamī, što se nastari*.

nakālamiti, mīm, v. pf. — **1) propfen, inserto (sarcolum), cf.** navrnuti, pricijepiti, privrnuti, presaditi. Rj. *na-kalamiti vočku, vidi i* nakalemiti, prepisati (kraste). *v. impf.* kalamiti. — *Po tom* je zadužbina . . . usaditi ili *nakalamiti vočku* blizu puta. Rj. 173b. Ide kao *nakalamljen*. Postl. 96. — **2) n. p.** osovinu, t. j. nastaviti. Rj.

nakālemiti, mīm, v. pf. *na-kalemiti, vidi* nakalamiti 1, *i syn. ondje, v. impf.* kalemiti. — Presaditi, *cf. nakalemiti*. Rj. 579b.

nakāliti, nakālīm, v. pf. n. p. gvožđje, *kühlen, refrigero (ferrum), cf.* okaliti: Jer su strele paste otrovane, na zmijinu jedu *nakāljenē*. Rj. *na-kaliti, v. impf.* kaliti.

nakāljeti, nakāljam, v. pf. *mit ein Uebel stossen, impingere, cf.* ograisati. Rj. *na-kaljati, nauči* na zlo (*što stupiti na kao?*). *isp. v. impf.* kāljeti. — *vidi i* nadrljati 2, *i syn. odje*.

nakan, adj. bio sam *nakan* da ti dogjem, *entschlossen, schlüssig, statueram*. Rj. *vidi* namjeran, nauman. *isp.* nakaniti se. — Ako se je *nakan oženiti*, nek se Osman na Udbinu spremi. HNpj. 4, 88. Kad si sestru *nakan uljaviti*. 4, 322.

nakaniti se, nākānim se, v. r. pf. *sich entschliessen, constituto, decerno*: Kad se lijen *nakaniti*, sav svijet popali (Postl. 120). Rj. *na-kaniti se, vidi* skaniti se, ukaniti se, zakaniti se. *isp.* nakan biti, namisliti, namjeriti, naumiti. *v. impf.* nakanjivati se. — Kad obrnu treće ljeto, *nakaniti* se i otidoh. Kov. 56. Ali *sam* se sada i ja *nakanio* što god da kažem. Odbr. od ruž. 2. Ja *sam* se kojekako *nakanio* na pisanje ovoga članka. Srb. i Hrv. 7. S Tirkom sam bio dva puta, ali se *nijasam mogao nakaniti* da mu govorim. Straž. 1887, 206.

nakanjiti se, njīm se, v. r. pf. Rj. *na-kanjiti se, ne dolazi kao prost glogol. isp.* kanje. — **1) die Stirne runzeln, rugo frontem**: što si se nakanjio. Rj. *upravo: stismiti kanje, vidi* namrditi se, namrgoditi se, namršiti se, natmuriti se, natmušiti se. — **2) (vom Wetter) sich unwohlken, obnubilor**: nakanjilo se vrijeme. *cf.* namršiti se. Rj. *vidi i* nabumoriti se, *i syn. ondje*.

nakanjivânje, n. das Vornehmen, consilii captio. Rj. *verb. od* nakanjivati se. *radnja* kojom se tko *nakanjuje*.

nakanjivati se, nākānjijēm se, v. r. impf. *sich anschicken, capto consilium*. Rj. *na-kanjivati se, vidi*

-kanjivati se, zakanjivati se, nakan biti. *v. pf.* nakaniti se. — Stojan se kreće a iz doma ne će. (Kad se ko *nakanjuje* i dugo sprema kud da ide). Posl. 295. Turci ovo lasno obreku . . . ali fermanom potvrditi *vrlo su se nakanjivali*. Miloš 8. Ja sam se zaista *nakanjivao*, da vam o tom pišem. Straž. 1887, 207.

nakapati, **nakaplje**. *v. pf. utropfen, stillando impleor*: nakapala puna kopanja vina i nakapalo vina puna kopanja. Rj. na-kapati. *kao kapljivi napučiti se*. *v. impf.* kapati. — Kaplja kaplje u kabao, i *nakapa pun kabao*. DPosl. 45.

nakarade. *f. pl. das Rästen, die Vorrichtung, dispositio*: Kake su to nakarade? nekake nakarade. Rj. *kao naprava, oprava, sprava*: Da ne puću na naše gradove sve topovi i naše kumpare i bumbala, *naše nakarade?* Npj. 5, 482 (puću dijalekt. mj. pucaju). *Tugja riječ nakarade*. Osn. 256.

nakarati, **nakarām**. *v. pf.* — **1)** *ein wenig auszanken, modice objurgo*. Rj. na-karati. *vidi* pokarati 1. *v. impf.* karati 1. 1. — Svjeh nauči i *nakaraj* . . . e su kuće zatrnali. Kov. 109. Za to *ga* i otac *nakara* i reče mu: Zar ja i tvoja mati i tvoja braća da se tebi klanjamo? Príp. bibl. 26 (*isp.* Ali *ga* otac *prekora* i reče mu . . . Mojs. 1, 37, 40. Razumnoga *nakaraj* da razumije nauku. Prič. 19, 25 (*corripere, Verweis geben*). — **2)** *vidi* pokarati 2. *strafen, punire, isp.* i nakaziti. *v. impf.* karati. 1. 2. — Starješine neka uzmu muža njezina i *nakaraju ga*. Mojs. V, 22, 18 (*verberabant illum, ihm schlagen*). Kako su potomci njegovi grješili i kako su za to bili *nakarani*. DP. 62.

nakastiti. *stfm.* *v. pf.* *vidi* naumiti. *cf.* kastile. Rj. na-kastiti. *kao prost gladol ne nalazi se*.

nakasati, **nakasām**. *v. pf.* na-kasati. *v. impf.* kasati. — *Nakasao* kao pas na kijak. Posl. 187.

nakasljati se, **nakasljēm se**. *v. r. pf.* na-kasljati se. *isp.* prokasljati se. *v. impf.* kasljati. — Ne gubi cijene. (Reče se u šali onome koji se *nakaslje*, i znači da ne gubi cijene kao konj). Posl. 197. Opasati koga u liko. (. . . onda se još doda: pa kad se *nakaslješ*, da ti liko pukne). 240.

nakaz, *m.* **nakaza**. *f.* *Missgeburth (als Schimpfwort), monstrum*: ili nakazo jedna. Rj. *što se nakazno rodi, što je nakazno, grđno, isp.* čudovište. — Ti si silom svojom raskinno more, i satr'o glave *rođenim nakazama*. Ps. 74, 13. Ali sam dužan reći da se rječnik ovaj ne može pisati po drugoj gramatici, ako se ne će da bude *nakaza*. Ogled VII. Što ih (riječi) literatura ne može i ne smije u se pustiti. jer su *nakaze*. Rad 15, 184.

nakazau, **nakazna**. *adj.* *von Gott gezeichnet (zur Strafe), signavit eum deus*. Rj. *što je kao nakaza, što je nakazno*. — Ako moji spisi sadržinom svojom vrede, ne će im nauditi istočni govor. Hoće, te mnogo! *Nakazan je to goror*. Megj. 316.

nakaziti, **nakazīm**. *v. pf.* Rj. *v. pf.* slož. iz-nakaziti. — **1)** nakazio ga Bog, *gezeichnet (zur Strafe), signavit eum deus*. Rj. — Kad ih (vile) ko uvrijedi, onda *ga* različno *nakaze*: ustrijele *ga* u nogu ili u ruku . . . ili u srce, te odmah umre. Rj. 61b. Pokarao ga Bog, *Gott hat ihn gestraft, reprehendit illum Deus, cf.* nakaziti. Rj. 530a. Cuvaj se od onoga *koga je Bog nakazio*. Posl. 350. Mnoge isejeli tako da navaljivabu na njega koji bijahu *nakazeni bolestima*. Mark. 3, 10. Gospode! nemoj me pokarati u jarosti svojoj, niti me u gnjevu svojem *nakaziti*. Pis. 6, 1. — **2)** *v. r. pf.* A. Kazaću — B. Nakazićeš se, *für das Sagen von Gott gestraft werden*. Rj. *za kazanje nakazićeš se (od Boga)*.

nakidati, **dām**. *v. pf.* Rj. na-kidati. *v. impf.* kidati 1. — **1)** *in Menge plucken, reissen, carpo*. Rj. *n. p.* *uango konacu*. — **2)** *v. r. pf.* (u C. G.) *sich satt machen, sich anhaben, satiatus sum cadendo*: Da se

danas *nakidamo glava*. Jesu li se *glava nakidali*. Tu se dosta *glava nakidamo*. Rj. *vidi* nasjeći se.

nakingjūriti se, **nakingjūrīm se**. *v. r. pf.* *sich ausstaffiren, erornari inepte, cf.* nakititi se. Rj. *nakingjūriti se, kao nakititi se odviše, neljepo. v. impf.* kingjūriti se.

nakinjiti, **nakinjīm**. — **1)** *v. pf.* *quälen, strapazieren, fatigo, cf.* namučiti. Rj. na-kinjiti. *v. impf.* kinjiti. — **2)** *sa se, refleks.* *nakinjiti se, v. r. pf.* *sich strapazieren, fatigor*. Rj. 435. *vidi* namučiti se.

nakiseliti, **līm**. *v. pf.* Rj. na-kiseliti. *v. impf.* kiseliti. — **1)** *in Menge einweichen, macerare*. Rj. *vidi* nakvasiti. *nakisati*, *pokiseliti*. *isp.* kiseliti 2. — **2)** *in Menge sauren (z. B. Kraut), acidum facere*. Rj. *nakiseliti n. p.* *Kupusa, isp.* kiseliti 1.

nakiseco, **nakisela**. *adj.* *säuerlich, acidulus*. Rj. na-kiseo. *dem. od kiseo, malo kiseo, takeu dem. adj.* *kod naern*. — Poskurnjača (*jabuka*) *nakisela* je i kad se ustoji prosipa se u ustima kao brašno. Rj. 548b. Slatina, gdje izvire ili pišu vodu slana ili *nakisela*. Rj. 691a.

nakisivānje, *n.* *das öftere Regnen, pluviae frequentes*. Rj. *verb.* od nakisivati. *stanje koje bicu, kad nakisuje (često daždi)*.

nakisivati, **nakisijē**. *v. impf.* *n. p.* ove godine često nakisuje, t. j. često daždi, *regnen, pluere frequenter*. Rj. na-kisivati. *v. pf.* nakisnuti.

nakisnuti, **suē**. *v. pf.* Rj. na-kisnuti. *v. impf.* nakisivati. *isp.* kisnuti. — **1)** *hineinregnen, impluo*, *n. p.* *nakislo u kacu*. Rj. — **2)** *unregnen, pluvia impleor*: dobro je *nakislo*, mogu se kopati kukuruži. Rj.

nakisati, **šām**. *v. pf.* (u Dubr.) *n. p.* bob, *vidi* nakvasiti, *pokiseliti*. Rj. na-kišati. *vidi* i *nakiseliti* 1. *v. impf.* kišati.

nakit, *m.* *der Putz, ornatus*: ženski *nakit*, t. j. novci, srebro, zlato, biser i drago kamenje što žene nose na glavi ili o vratu. Rj. *vidi* ured, adigar. — Rät. *raht, nakit konjski*. Rj. 644b. Njezin *nakit vrijeđi* oko dvadeset dukata. Danica 2, 140. Donosiše prstenje i narukvice i *srakojuke nakite zlatne*. Mojs. 11, 35, 22. Zlato će njihovo biti kao nečistota . . . Jer *slavni nakit* svoj obratiše na oholost. Jezeq. 7, 20. *Nakitih te nakitom*, i metnuh ti narukvice na ruke i grivnu oko vrata. 16, 11.

nakititi, **līm**. *v. pf.* Rj. na-kititi. *v. impf.* kititi. — **1 a)** *schmücken, comō*. Rj. *vidi* okititi, zakititi, nazidati, naresiti, utirišiti. — U Risnu *nakite badnjake locorikom*. Rj. 12a. Nego je (gjevojku) *livadu crijevećem nakitila* i naresila. Npr. 103. Angjelina ruže brala povrh grada Dubrovnika, *divnu kitu nakitila*. Npj. 1, 336. *Nakitih te nakitom*, i metnuh ti narukvice na ruke. Jezeq. 16, 11. — **b)** *nakititi knjigu, napisati je*: Prvu Turčin *knjigu nakitio*, te je šalje u Kovače ravne. Npj. 3, 109. Mi smo *knjigu sitnu nakitili*, opravismo u Nikšića grada. 4, 42. — **2)** *sa se, refleks.* — **a)** *sich schmücken, comere se*. Rj. *vidi* nakrasiti se, *nakingjūriti se*. — Načinila se kao dodola — reku djevoje, ili ženi, koja se *mnogo nakitila po glavi*. Rj. 128a. Gosa ti se *repom nakitio!* (Kao psovka ili kletva tugem psetetu u vojvodstvu). Posl. 44. Kao dodola (n. p. načinio se, — kad se ko *vrlo nakiti* cvijećem). 131. A kad dogje bijel' danak Gjurgjev . . . *planine se nakite jablanom*. Npj. 4, 211. *Nakitirši se* i našaravši *tugijem perjem*. Odg. na ut. 3. — **b)** (st.) *nakititi se vina*: A kad se *vina nakitise*. Rj. *opiti se*. — *Nakititi se bez cvijeća*. (Opiti se). Posl. 188. Da se *rujna nakitimo vina*, ni za moje ni njegovo blago, već za tvoga zlaćana gjerdana. Npj. 2, 351. Poslije ručka Kara-Gjorgjije *dobro nakicem činom i rakijom*. Sovj. 54. *vidi* *smj. kod* napiti se II. 1.

nakjuče. treći dan natrag (t. j. noći prekjuche), kao *naksjutra* u napredak. Rj. *juče, prekjuche, nakjuče; sjutra, preksjutra, naksjutra*.

naklanjati se, njām se, *v. r. impf.* (Rj.³) na što, *sich darbēber beugen, inclinor, cf. nadnositi se*. Rj. na-klanjati se. *vidi* i natkućivati se. *v. pf.* nakloniti se.

naklápalo, *m. der Plauderer, loquax, fabulator*. Rj. koji naklapa. *vidi* blebetaš, i *syn. ondje*. — *riječ* s takim nast. kod bajala.

naklápānje, *n. das Däherplaudern, confabulatio*. Rj. *verb. od* naklapati. *radnja* kojom tko naklapa.

naklápāti, *nāklāpām, v. impf. dāherplaudern, fabular*: Naklapa kao baba u groznici (Posl. 188). Rj. na-klapati. *vidi* priklapati. *isp. prosti* glagol *impf.* klāpiti. *syn. kod* blebetati.

naklājē, *nāklājēm, v. pf.* Rj. na-klati. *v. impf.* klati. — **1)** *eine Menge abstechen, schlachten, satis vastasse*. Rj. mnogo ili dosta poklati. — Ovedeli ove ljude u kuću, pa *nakolji* mesa i zgotovi, jer će u po dne sa mnom jesti ovi ljudi. Mojs. I. 43. 16. *Nakla* Balak volova i ovaca. IV. 22. 40. — **2)** n. p. kurjak dvije ovce udavio i jednu naklao, *unbeissen, admordeo, cf. najesti*. Rj. — Kurjak barna izvo, a kusunja naklao. Npj. I, 511 (*nakleo klati*).

naklon, *m. saluto, riverera, salutatio*. Stulli. naklon, *djelo* kojim se tko nakloni komu. *vidi* poklon 2.

nakloniti se, *nāklonim se, v. r. pf. sich beugen, inclinor*: Nakloni se odaji na vratih, pa ćeš vijet' lijepu gjevojkū. Rj. na-kloniti se. *v. impf.* naklanjati se. — Miloš je morao još uz Milana postati *naklonjen* k strani protiv Crnoga Gjorčijja. Miloš 46. *isp. privrženik*.

naklonōst, *nāklonōsti, f. osobina* onoga što je *naklonjeno* k čemu: *die Neigung, Geneigtheit, inclinatio, proclivitas, isp. blagonaklonost*. — Ko bi ikad htio i smislio vas ispraviti' s vaše *naklonosti*. Šćep. mal. 95

naklopiti, *nāklōpim, v. pf.* Rj. na-klopiti. *ne naluzi se kuo prost glagol, isp. klopati*. — **I.** (u C. G.) *navaliti, losdrängen, losgehen, incumbo*: A da hodža, *kud si naklopio*, a nijesi drama ugodio. Rj. — **II.** sa se, *refleks.* — **1)** za kim, *verfolgen, nachsetzen, persequor*. Rj. *kuo potrcati za kim koji bježi, vidī* nastisnuti se za kim, stisnuti se za kim, *naturiti se za kim*. — Rastjerala kod koje, *naklopi se za svakom*, preskoćio dva plota. Npj. I, 520. *Naklopi se i on za onima*, što begaju. Danica 4. 7. Pobjegne s vojskom k Deligradu, a Turci se *naklope za njim*. 4. 24. — **2)** n. p. na jelo, na kakav posao, *sich darauf legen, incumbo*. Rj. *kuo dati se na što (s pohlepom), vidī* nametnuti se 4. nastaviti se na što, *naturiti se* 1. udariti u što. — Ručak se postavi, i Megjedović se *naklopi te* pojede sve, i još da je bilo. Npr. 2. I vrijedi! (... Kad se gošća *naklopi na hujar* a grahu ni muaet...). Posl. 95. *Naklopi se narod na plijen*, i *nahvataše* ovaca i volova. Sam. I. 14. 32.

naklja, *f. vidī* okuka. Rj. *vidi* i okuč, *zakuka, gdje se voda ili put zavija ili krivi*.

nakljukati, *kām, v. pf. n. p. gusku, vollstopfen, refercio*. Rj. na-kljukati. *v. impf.* kljukati.

nakljūvati, *nākljūvēm, v. pf. anpicken, admordeo (ut gallina)*. Rj. na-kljūvati, *kuo načeti što kljūviti, v. impf.* kljūvati. — *sa se, refleks.*: Kakav Mato, žalosna mu majka, ne bi ga se *vrane nakljūvde*, a kamo li dikle naljubile! HNpj. 4, 135.

naknada, *f. der Ersatz, compensatio*. Rj. — Platim dvjesta dukata globe, kao *naknadu* za učinjenu *sramotu* plemenu. Danica 2. 141. Ako onaj nema nikoga komu bi pripala *naknada za štetu*, neka se dade Gospodu. Mojs. IV. 5. 8. U oba se slučajja *naknada* svagda *davaše*. DM. 303. Župan može uzeti *naknadu* od njihovijeh ljudi kako zna. 309. Po što je jedno otpalo, *došao je u naknadu* laki glas i. Rad. I. 119.

naknaditi, *dīm, v. pf. ersetzen, compenso*. Rj. *naknaditi*. (*Kuo prost glagol knaditi ne dolazi*). *vidi* nadoknaditi. *naknmiti*, *nakrpiti*, *naviti* 4. *v. impf.* naknagjati, *naknagjavati*, *naknagjivati, isp. sknaditi*. — Crkla krava pa za njom i kobila, i ni jedan od nje-

govijeh susjeda nije rekao da mu *naknadi koju od tijkh šteta*. Posl. 293. Ko bi nehotice joo svetu stvar, neka dometne peti dio i *naknadi srešteniku svetu stvar*. Mojs. III. 22. 11.

naknāgājānje, *n. verb. od* *naknagjati, radnja* kojom tko *naknagja* što.

naknāgājati, *nāknāgājām, v. impf. na-knagjati, vidī* *naknagjavati, naknagjivati, v. pf. naknaditi*. — Tu štetu *naknagjavaju* krajišnici. DM. 301. *sa se, pass.*: Po što jedno t. otpadne, često se *naknagja glasom* i. Rad. I, 119.

naknāgājāvanje, *n. das Ersetzen, compensatio*. Rj. *verb. od* *naknagjavati, radnja* kojom tko *naknagjara* što.

naknāgājāvati, *nāknāgājāvām, v. impf. ersetzen, compenso*. Rj. *na-knagjavati, vidī* *naknagjati, naknagjivati, v. pf. naknaditi*. — Ove razlike *između glagula* *perfektivnih i impfektivnih* nemaju ni Grei ni Latini, nego to *vremenima naknagjavaja*. Rj.¹ I.V.

naknāgājāvānje, *n. verb. od* *naknagjivati, radnja* kojom tko *naknagjivje* što.

naknagjivati, *nāknāgājūvēm, v. impf. vidī* *naknagjati, naknagjavati, v. pf. naknaditi*. — Bog zatvori jedna vrata, a otvori stotinu, (...) ali mu s mnogo strana *ono* može *naknaditi i naknagjivje*. Posl. 17. *Tjara* sveštenika, koji krsti, i roditelja i kumova *naknagjivje neznanje* u djeteta. DP. 182.

nakniti, *nāknijēm, v. pf. na-kniti, knu postaviti, kuom namazati, n. p. kosu ili ruke, v. impf. kniti*. — *Nakniše joj i noge i ruke, obukose svoje odijelo*. Here. 149.

nako (n'ako, no ako) (u C. G.) *vidi* osim, već ako: Ne sa živa, *nako* sa mrtvoga. Rj. — Ja ničije gospostvo ne tražim, *nako* moje što je od starine. Npj. 5. 32. E nemamo topa ni kumbare *nako* naše puške šarovite. 5. 113.

nakōjegja, *f. (u Dubr.) die Nagelwurzel, paronychia, cf. zamokica*. Rj. *korijen u noktu, vidī* i *nokilj, nokilja, noktilja*. — *Stulli kod* *nakojegja* ima *vidi*: *noktojegja: a ima i* *nokojegja, u Dubrovniku biće glas a mj. glasa o postau krivim izgovorom*.

nakokōtiti se, *nākokōtīm se, v. r. pf. sich in die Brust (wie ein Hahn) werfen, superbio ut gallus*. Rj. *na-kokotiti se, ponijeti se oholo (kao kokot), vidī* *uskokotiti se, v. impf. kokotiti se*.

nakōliti, *nākolim, v. pf. na-koliti n. p. rinograd, srsiti koljenje, govori se u Hrr. v. impf. prosti koliti*.

nakom, Rj. *praeopos. vidī* *nakon, gdje su i primjeri*.

nākomicē, *vidi* *okomicē*. Rj. *ubr. vidī* i *komice*. *na-komicē, kuon odbijajući, tumačenje vidī kod* *komice, isp. gurimice*.

nākōmiti, *nākomim, v. pf. n. p. kukuruza, graha, anhülse, genug anschalen, satis parvo*. Rj. *na-komiti (dosta), v. impf. komiti*.

nakon, (u Dubr.) *vidi* *nakon*. Rj. *praeopos. na-kon (složeno od* *prijedloga na i* *prijedl. kon)*, *nakon ili* *nakom, gdje je n* na kraju promijenjeno u *m*. Ova je promjena *jamačno najprije* bila samo pred glasovima *p, b, s* (kao *crvenperka*). *isp. Sint. 203. sad je ova promjena i pred drugim glasovima, n. p. d, n, t. — S' prijedlogom* *ovim riječ u drugom padežu pokazuje, da što biva onda, kad pranje vrijeme, koje sama znači; u vrijeme se može kazati nečim što je u njemu. — Nakom, (mit gen. hinter, post, cf. nakon, poslije, iza: Nakom boja kopljem n truje, Nakom sebe spomen postaviti*. Rj. *Nakon (u Dubr.) vidī nakon: nakon toga*. Rj. *Ostavi ga nakon sebe* da caruje. Npr. 10. On novee svoje ponese pa *nakom nekoliko dana* *izogjene se* što *najljepše* *mogaše* i *pojge* *prosi* u cara *gjevojkū*. 102. *Sluge se vrnuše nakon toliko* *sile* *vremena* i *kazu* *caru* da ... 114. *Nakom dugoga* *prepiranja* *vijeg* *već* *da* *nije* *kugj* *kamo*. 115. *Pošto* *vijeg* *da* *ne* *može* *naći* *nakom* *toliko* *silnoga* *troška* *i* *vremena* *da* ... 220. *Nakon* *godista* *sluga* *uzme*

čud gosparevu. DPost. 69. Gjegogj nam je koji, što nam ih je gjeđ i orae stekao, i mi mlagji nakon njih. Kov. 121. Podignuću sjeme tvoje nakon tebe. Sam. II. 7. 12.

nakonec (nakonjće), **nakoneceta**, *n.* muško dijete što se po običaju da djevojeći *na konja*, kad je svatovi dovedu pred mladoženjinu kuću. Rj. — Dijete se ove u Srbiji zove *nakonjće*, jer se djevojeći daje na konja. Kov. 81. Nevjesti u kola dadu jedno dijete, koje se zove *nakonec*. Živ. 316.

nakonjće, **nakonjćeta**, *n.* *vidi* nakonće.

nakopānik, **nakopānika**, *m.* put nakopan. Rj. *isp.* nakopati 2. — *s takim nast. riječi koje znače put kod čavlenik.*

nakōpati, **pām**, *v. pf.* Rj. *na-kopati*. Daničić misli, *kao što ima iskōpati sadaš. crjeme iskōpām, tako da imaju i ostali glaviti složeni od kopati sadašnje crjeme, t. j. nakōpām, i t. d.* Rad 6, 119. *v. impf.* *na-kopavati*. — 1) *genug ausgegraben, effodivendo parvo*. Rj. *kao dosta iskōpati*. — 2) *n. p.* put, gdje ga je voda izlokala, pa se sa strane motikama naspe i malo raširi. Rj. *isp.* *nakopānik*.

nakopāvānje, *n. verb.* od *nakopavati*. Rj. *radnja kojom tko nakopava što*.

nakopāvati, **nakōpāvām**, *v. impf.* *vidi* *nakopati*. Rj. *nakopavati n. p. put*.

nakōsiti, **nakōsim**, *v. pf.* *ammāhen, facium parvo*. Rj. *na-kōsiti, vidi* *nkōsiti, v. impf.* *kositi*. — Da ideš na mome konju da mu donešeš trave, ali onde da *nakōsiš* gde konj zakopa nogom. Npr. 87. Po tom *nakōsi* trave gde je njemu volja bila. 88.

nakostrijēšiti se, **nakōstrijēšim se**, *v. r. pf.* *das Haar sträuben, arrigo pilos*. Rj. *na-kostriješiti se, vidi* *naremežiti se, nastrošiti se, nastrošiti se, isp.* *naježiti se, v. impf.* *kostriješiti se*. — Duh progje ispred mene, i *dlake* na tijelu mojem *nakostriješiš se*. Jov 4. 15.

nakot, *m.* (u C. G.) ono što se *nakoti*: od zla kota mnogo *nakota*. *vidi* *kot* 1. i *syn.* *andje*. Rj.³

nakōvān, **nakōvāna**, *m.* u *Dubrovniku* mjesto *nakovanj*, *nakovnja*, koje *vidi*. — *n. p.* nije *gvozdja*, bit' *nakovan*. DPost. 42 (*gvozdje stariji oblik mjesto gvozdje*). *Među nakovanom je i maljicem*. 60.

nakōvanj, **nakōvnja**, *m. der Ambos, incus*. Rj. *vidi* *nakovan*, *na-kovanj, isp.* *na-kovati*. — Babica, 2) ono gvozđe (kao *malj nakovanj*) što kōsi na njemu ot-kivānje kose. Rj. 10b. *Manu sabljom i desnicom rukom i udari po nakovnju Marko, nakovnja je pola presjekao*. Npj. 2, 405. *riječi s takvim nast. kod bacanj.*

nakōvati, **nakōvām**, *v. pf.* Rj. *na-kovati, v. impf.* *kovati*. — 1) *voll ausschneiden, satis euilisse*: *novaca, pragin*. Rj. *mnogo ili dosta čega nakovati, n. p. novaca*. — 2) *Langsa schneiden, fabricor mendaciu*. Rj. *nakovati laži*.

nakraj, (*mit gen.*) Rj. *prijedlog kraj uzeo predu se prijedlog na, koji mu značenju dodaje svoje, isp.* *kraj, za akc. isp.* *bez (prae)pos.* — *am Ende, in extremo*: *nakraj sela, nakraj svijeta, i t. d. nakraj sveta, n. p. čovjek, t. j. koji se odmah rasrdi, gallsuchtig, biliosus*. Rj. *Pak se manu preko polja, kad je bio nakraj polja*. Npj. 1, 283. *Pričekaj je nakraj drama puta*. Herc. *Pred veče ih Srbi sahrane nakraj groblja s leve strane crkve*. Danica 4, 16. G. G. nije nam onda bio ni *na kraj pameti*. Nov. Srb. 1817, 662. *Idemo od Vitlejema Judina do na kraj gore Jefremove*. Sud. 19, 18.

nakrājkuća, *m. der das äusserste Haus hat (im Dorfe), cuius domus extrema est*. Rj. *koji ima kuću nakraj sela ili grada*. — *U jednom selu zaričaja mojeja nakrājkuća čvo se* Zadnjem-ugal. Ivković.

nakrāsiti se, **nakrāšim se**, *v. r. pf.* *vidi* *nakriti se*: Još se mlada *nakrāsila* sama malom iglom i ervenom svilom. Rj. *na-krāsiti se, v. impf.* *krāsiti se*.

nakrastī, **nakrādēm**, *v. pf.* *zusammenstellen, furto*

congero. Rj. *na-krasti, kao kradaći nakupiti, v. impf.* *krasti*.

nakrēati, **cām**, *v. pf.* (u primorju) *n. p.* *lagju, vidi* *natovariti*. Rj. *na-kreati, v. impf.* *kreati*. — *Nakreat'* sve na jedan brod. DPost. 69.

nakrēnuti, **nakrēnēm**, *v. pf.* *beugen, veigen, inclino*. Rj. *na-krenuti, v. impf.* *nakretati, gram. I. pregj.* *nakrēnūh i nakrētōh, isp.* *krenuti*.

nakrēsati, **nakrēsēm**, *v. pf.* Rj. *na-kresati, v. impf.* *kresati*. — 1) *n. p.* *kupusnoga lišća, amphlieken, carpento parvo, decerpo*. Rj. — *Jedan dan pošlje starac mlagju snahu da vodi jareca u šumu, da mu nakreše da ne bi krepao od gladi*. Npr. 244. — 2) *sa se, refleks.* *sich voll füttern, impleo ventrem*. Rj. *najesti se, syn.* *kod* *najesti se*.

nakrētānje, *n.* *das Neigen auf eine Seite, inclinatio*. Rj. *verb.* od *nakretati, radnja kojom tko nakreše što*.

nakrētati, **nakrēcēm**, *v. impf.* *veigen, inclino*. Rj. *na-kretati, v. pf.* *nakrenuti*.

nakrīčiti, **cīm**, *v. pf.* *die Ohren bei einem Auftrage rollschreien, aures obtundendo mandatis*. Rj. *na-kričiti, vidi* *prikrīčiti, kao kričeći naložiti, preporučiti kome što, v. impf.* *nakričivati*.

nakrīčivānje, *n.* *das Vollschreien der Ohren (bei einer Bestellung), molestae repetita mandatio*. Rj. *verb.* od *nakričivati, radnja kojom tko nakričuje kome što*.

nakrīčivati, **nakrīčujēm**, *v. impf.* *cinem die Ohren rollschreien, bei einem Auftrage, mandatis obtundere aures*. Rj. *na-kričivati, kao kričeći nalagati, preporučivati kome što, vidi* *prikrīčivati, glaviti, kliniti, v. pf.* *nakričiti*. — I digose Ijutice seja nevernica: »Skinu, Mujo, šnjega odijelo . Npj. 1, 545.

nakriv, *adj.* *civus schief, subobliquus*. Rj. *na-kriv, malo kriv, takru adj. dem. kod* *naerū*.

nakriviti, **nakrivīm**, *v. pf.* Rj. — 1) *ankrümnen, schief unstecken, schief halten, obliquo*: I da krive kape *nakrivimo*. *Pak nakrivce vuči-kape*. Rj. *na-kriviti, v. impf.* *nakrivljivati*. — 2) *sa se, refleks.* *Naberiti se, nakriviti se* na jednu stranu. Rj. 411b.

nakrivljivānje, *n.* *das Krümnen, incurvatio*. Rj. *verb.* od *nakrivljivati, radnja kojom tko nakrivljuje što*.

nakrivljivati, **nakrivljujēm**, *v. r. impf.* *krümnen (schief ins Gesicht drücken, z. B. die Mütze), incurro*. Rj. *na-krivljivati, činiti da bude što nakrivo, n. p. kapa, v. pf.* *nakriviti*.

nakrivo, (*na krivo*) *schief, oblique*: Ako je dimnjak *nakrivo*, upravo dim izlazi (Post. 3). Rj. *udc. vidi* *nahero, navrlje, naovrljee, naovrljke*.

nakrīžati, **nakrīžām**, *v. pf.* *jabuka, hljeba, duhana, in Menge schneiden, concidere, cf.* *nasjeći, narezati*. Rj. *na-križati, kao nasjeći, narezati čega mnogo, dosta, v. impf.* *križati*.

nakrīmiti, **nakrīmīm**, *v. pf.* *vidi* *naknaditi*: *nakr-miče* Bog s druge strane. Rj. *na-krmiti, korijena kajegu krmiti, nakrīmiti* (naknaditi, kao popuniti). *Korijeni 240. vidi i nadoknaditi, nakrīpiti, naviti 4. isp.* *prikrīmiti (nabaviti)*.

nakrōjiti, **nakrōjīm**, *v. pf.* *voll ausschneiden, scindendo parvo*. Rj. *na-krojiti, n. p. čoha, platna, v. impf.* *krojiti*.

nakrōpiti, **nakrōpīm**, *v. pf.* *vidi* *pokropiti*: Iz oblaka silna rosa nagje, pa se crnom krvlju prometnula, te svakoga *srata nakropila*. Rj. *na-kropiti, vidi i* *poškropiti, v. impf.* *kropiti, škropiti*.

nakrpiti, **pīm**, *v. pf.* *vidi* *nakrmiti*: ja ću to tebi *nakrpiti*. Rj. *na-krpiti, i syn.* *kod* *nakrmiti*.

nakrūniti, **nakrūnīm**, *v. pf.* *auskōrnen, grana eximere, cf.* *komiti*. Rj. *na-kruniti, zrnja n. p. sa klusu kukuruznoga, v. impf.* *kruniti*.

nakšjutra, **nakšutra** *poslije preksjutra*. Rj. *nakšjutra, nak-sutra, vidi* *čiondan, danas je nedjelju, sjutra ponedjeljnik, preksjutra (ondan) utornik, nak-*

sjutra (*caondan*) *srijeda, čalapa ondān četvrtak*. — Nakjučće, kao *nakšjutra* u napredak. Rj. 391b.

nakubati, hām, v. pf. Rj. na-kubati. *vidi* nakuvati. v. impf. kuhati. — **1**) *genug ankocheu, coupendo paro*. Rj. *nakubati* n. p. *graha (dosta ili mnogo)*. — **2**) *genug herēiten (Brot), paucm paro, compiusu*. Rj. *nakubati (napjeći) kruha (dosta)*.

nā kūle nā vīle, *Ausfluchte, Vorwände bei einer abschlägigen Antwort: razbi na kūle na vīle (kad koji što odreče, ili pokvari s riječima)*. Rj. (s?) *razbi kojekakim izgovorima, vidi kūle*.

nakūpati se, *nākūpām*, v. r. pf. *sich satt baden, satis lotum esse*. Rj. na-kupati se (*dosta*). impf. kupati se.

nakūpiti, *nākūpām*, v. pf. Rj. na-kupiti. v. impf. kūpiti. — **1**) n. p. *jabuka, krušaka, šljiva, kamenja, drva, auflesen, zusammenlesen, colligo*. Rj. — Mravar, tica *kao jede mrave, pruživši svoj dugi jezik u mravinjak, pa na njega nakupiši mravi*. Rj. 370a. Ne našavši pepela *nakupe mekinja u džeparu*. Npr. 138. *Nakupi još nekoliko stotine Srba*. Danica 3, 161. Pišite *neka mi nakupi prenumeranta* po Aradskoj eparhiji. Straž. 1886, 671. *Neka izbroji norce, što su nakupili od naroda vrataru*. Car. II. 22, 4. *isp.* kupiti I 1. — **2**) *sa se, reflex.* *zusammenlaufen, concurrere*: *nakupili se ljudi kao na čudo*. Rj. — *Malo po malo nakupi se oko njega (Davida) do šest stotina junaka*. Prip. bibl. 68. *isp.* kupiti II 1. *vidi* nalđić 1. — **2**) *svinja, volova, zvjerinja, društva, zusammenbringen, conjo, conficito*. Rj. *kao kupujući skupiti, isp.* kupiti I 2.

nakūpovati, *nākūpūjem*, v. pf. *voll ankaufen, coimo*. Rj. na-kupovati, n. p. *kojekakih stvari*. v. impf. kupovati.

nakūsati se, *nākūsām*, v. r. pf. *sich voll fressen (mit vollem Löffel), sat vorasse*: *Ako se ne nakusamo, ne nagrebosmo se*. (Posl. 8). Rj. na-kusati se, *najesti se (punom žlicom)*. v. impf. kusati. — *Ako se kusom ne nakusa, jezikom se ne naliza*. Posl. 7. *Ko se motikom ne nabusa ta se kruha ne nakusa*. 154.

nakūvati, *vām*, v. pf. *vidi* nakuhati. Rj. *u krajevima gdje se u govoru glas h pretrara u v*.

nakvāsiti, *sīm*, v. pf. Rj. na-kvasiti. v. impf. kvāsiti. — **I**. *wässern, einweichen, macero*. Rj. *vidi* nakiseliti 1, pokiseliti, nakišati. — *Nakvasi malo, nijesam baš iz Sarajeva (nego poblizu odunde)*. (. . . pristane da ga briju ne *nakvašena*; ali kad ga stane vrlo boljeti, i više ne mogne trpjeti onda reče: *Nakvasi malo* . . .). Posl. 187. — **II**. *sa se, reflex.* — **1**) *sich wässern, einweichen, macerari*: *nakvasi se, da te obrijem*. Rj. — *Jedan se kraj nakvasi, a drugi kraj, na koji ne dajdže, posuši*. Amos 4, 7. — **2**) *Nakvasio se vina, sich einen Rausch trinken, crapulam potare*. Rj. *opiti se, i syn. ondje*.

nalāgānje, n. *das Unterlegen, Füttern, munio*, *substituto*. Rj. *verb.* od nalagati. *radnja kojom tko — 1) *nalaze što*, n. p. *haljine pamukom*; — **2**) *nalaze (zapovijedu) kome što*.*

1. nalāgati, *nalāžēm*, v. impf. Rj. na-lagati. v. pf. naložiti — **1**) *füttern, munio, z. B. samar, haljinu pamukom*. Rj. *isp.* postavljati 3. — **2**) *nalog davati, zapovijedati, auftragen, mandare*. — *Predgovor u kojemu nepornučeje i nalaze chalikama, da se ova po- učenja čaje*. Danica 1, 45. *amo valja da ile i ovaj primjer: Čoek nalaze, a Bog raspolaze*. Posl. 348.

2. nalāgati, *nalāžēm*, v. pf. Rj. na-lagati. v. impf. ligati. — **1**) *na koga, andichten, insimulo*. Rj. *vidi* napanjkati na koga; *naplesti na koga što (t. j. izmisliti, potvoriti): opasti, opadnuti, potvoriti*. — *Kad jašterica izizje kome na jeziku, onda kažu da je neko *nalagao nešto na njega**. Rj. 249a. *Nego svi mi kažu ono, što mu je pasja mati nalagala*. Npr. 235. — **2**) *sa se, reflex.* *sich voll liegen, mendaciis satior*. Rj. *dosta se nalagati, koga nalogoriti se laći*.

nalāštiti se, *štīm* se, v. r. pf. na-laštiti se. v. impf.

laštiti. — *Vid' de kako se naša Milica namazala i nalāštila*. J. Bogdanović.

nalāziti, *zīm*, v. impf. Rj. na-laziti. *isp.* laziti i *ostale s njem sloz. glagole, vidi* nahoditi. v. pf. naći. — **I. 1**) *finden, inventio*. Rj. — **a**) *u pravom smislu*: *On pogje, kad li zmagja ne nalazi, nego diže oni zaklop od zlata*. Npr. 100. *U naše vrijeme nalazili su ljudi u zemlji od olova čunkore*. Danica 2, 51. *Nalazi ovoj mojoj knjizi manu: što u njoj ima mnogo prenumeranta*. Odrb. od ruž. 2. *Da je ova istorija bila ljepše napisana nego sve koje sam nalazio uju tražeći*. Sovj. 80. *Svaki koji ište, prima; i koji traži, nalazi*. Mat. 7, 8. *Prisporjedi sve ucrolje, koje ih nalaziše putem*. Mojs. II. 18, 8. *sa se, pass.* *biće u ovom primjeru: A nalazimo se i lažni svjedoci Božiji*. Kor. I. 15, 15 (*invenimus falsi testes, dum videmus vir auch als falsche Zeugen Gottes befunden*). *isp.* niže nalaziti se. — **b**) *nalaziti što u procusenom smislu, t. j. držati, vijeniti, misliti: finden, dafur halten: habere, putare*. — *Što po svome razumu nalazim za dobro i pametno*. Odg. na laž. 32. *Koji sam pisao i pišem (i nalazim, da valja pisati) mogao, rekao, došao i t. d.* Pis. 51. *Rusi nalaze da im treba učiti naš jezik*. Rad 15, 182. *sa se, pass.* *Baš da bi se nalazilo za potrebno odgovoriti*. Vid. d. 1861, 21. — **2**) *daher kommen, advenio*: *tu nalazi star na konju, stara delija* (Npr. 1, 293). Rj. *kao dolaziti (isp. Tu dolazi star na konju, stara delija*. Npj. 1, 294). *Uz put rasla rumena ružica, tu nalaze Jankovi svatovi, svi svatovi rumen' ružu brali, al' ne bere Janko gjuvečija, već on ide naspored gjevojkje*. Here. 7. — **3**) *nalazi kiša, es regnet, pluit, nalazi snijeg, es schneiet, ningit, cf. nahoditi*. Rj. v. pf. naći 2. *isp.* prinalaziti. — **II. sa se, reflex.** — **1**) *kod kuće, sich befinden, adesse*. Rj. *kao biti gdje*: *Kako se tako najviše oko vatre nalazila, prozovu je pepeljgom*. Npr. 127. *Naša su slova od starine . . . nalaze se u najstarijim rukopisima*. Danica 1, 98. *Nekolike stotine hajduka, kojijeh se najveća četa nalazi u manastiru*. 3, 179. *Čurtinovci, koji su se po selima nalazili*. 3, 205. *Ostavivši Katića, da se nalazi oko Beograda, i da pazi na Gušanca*. 5, 31. *Da izbavi šezdeset duša Srpskoga roblja, što se ondje nalazilo*. Miloš 70. *Ova razlika nije samo u nas, nego se nalazi i u ostalih Slavenskih naroda*. Pis. 6. *U pjesmama se nalazi i pravi sedmi padež*. Obl. 31. *kao: biti kako, u orome primjeru: Zašto se Novosadska gimnazija ne može drukčije početi, nego kao što se Karlovčka sad nalazi*. Pis. 72. *isp. suprotno: Kako si mi, čelebija Mujo? Kako si mi devet ljubovica?* Npj. 1, 563. — **2**) n. p. *još se malo novaca nalazi, vorhanden sein, praesto esse*. Rj. *kao imati čega: Poprčkanu u ovoj knjizi nema mnogo, ali ih se opet nalazi*. Nov. Zav. XII.

nalāžēnje, n. Rj. *verb.* od 1. nalaziti, II. nalaziti se. — **I. 1**) *radnja kojom tko nalazi što (das Finden, inventio)*. Rj.). — **2**) *radnja kojom tko nalazi (dolazi) (das Kommen, adventus)*. Rj.). — **3**) *stanje koje biva, kad nalazi n. p. kiša, snijeg (das Schneiden oder Regnen, pluviae aut nives)*. Rj.). — **II. 1**) *stanje koje biva, kad se tko nalazi gdje, n. p. kod kuće*. — **2**) *stanje koje biva, kad se nalazi (ima) čega*.

nalbānta,* *nalbāntin*,* m. *kovac što potkiva konje, Pferdebeschlager, qui equos calcat*. U Turskoj obično samo Turčin može biti *nalbanta* (t. j. po varošima). *Kaj mi konja, Osman nalbantue*. Rj. — *Ja ne mogu nalbante ljubiti*. Npj. 2, 465.

nalbāntov, *adj.* *što pripada nalbanti, nalbantinu (aprazo nalbantui)*: *Pa izvadi oči nalbantore, te ih daje ljubi Angjeliji: Naj ti, Angjo, oči nalbantore*.* Npj. 2, 469. *po tomu se vidi, da Turska riječ glasi nalbant, pa je dobila nast. in. isp.* Osn. 149.

nalēćeti, *vidi* naletjeti. Rj.

1. nalēći, *nalēžēm*, *nalēgoh*, *nalēže*, *nalēgosmo*,

nalégoše, nalégoše, nalégoša, naléglá) *v. pf.* Rj. *naléti. v. impf.* léti. — **1)** n. p. kokoš, *ansetzen (die Hühner, d. i. ihr Eier unterlegen, damit sie brüten, solum fatio gallinam incubiturae, cf. nasaditi.* Rj. — Kad žena bregja *naléze* kokoš, kažu da će biti sve piliće. Rj. 501a. — **2)** *in Menge braten, pullos coccludo plures;* ova je kokoš *naléglá* sila pilića. Rj.

2. naleći. náležem (náležnóm), náležob, náležao, náležla *v. pf.* Rj. *na-leći. i prosti je léti v. pf. — 1) sich sammeln, anhäufen, concurrere, congregor;* nalegoše ljudi; naleglá svjetina. Rj. *kao uakupiti se. sp. naloga. — 2)* konj na rudu, *sich anlehnen, an-cumbe.* Rj. *kao nasloniti se. —* Zagrlí Samson dva stupa srednja, na kojima stajale kuća... Pa onda reče Samson: neka umrem s Filistejima. *I naleže jako. i pale kuća na knezove.* Sud. 16, 30.

naléčkē. *vidi* nalegjaške. Rj. *ad. kao na leđa, na leđima, na-leg-ke. č stoji u jednoj gđ pred k. Korinji 22. isp. varmečki, vočakiti.*

nalégjaškē. *auf dem Rücken, supinus, n. p. plivati.* Rj. *kao na leđima, na leđima, na-legjaš-ke. vidi* nalečke. *isp. porebarkē, potbuškē. —* Onda legne u kuću *nalégjaške* i prekrsti ruke, a žena ga pokrrije i stane jaukati... evo ga u kući gde leži mrtav. Npr. 170.

nalét. *m. ein Pumpen! offendiculum(?), homo qui semper impingit;* idi naleté jedan! Rj. *koji se nalijeće na koga, vidi* naletica, nabodica, nabrčica, nabrčko, napasník, napašnjak, naprženica, napržica, nasraće, nasrtao, natrknića; inadžija, kavgađžija, pržnica, prženica 3. svadljivac, ukoljica.

nalética. *f. der Stenker, homo litiginosus, cf. nalet;* Ti ne kupi svate *nalétice*, u vinu će zametnuti kavgu. Rj. *koji ili koja (budući ženskoga roda) nalijeće na koga. syn. kod nalet.*

nalétjeti. náletím. *v. pf.* Rj. *na-letjeti. v. impf.* nalijetati. — **I. 1)** n. p. tica na pušku, *anfliegen, advolo.* Rj. *»Jere naleće jedno jato čela, pa sve pritište one bukve i jela. Tade veli car: »To je dobro kad toliko doleće čela. Npr. 165. — 2)* *vidi* naletjeti se. Rj. *naletjeti na koga, kao napasti koga. — II. sa se, refleks. na koga, anlaufen, anfallen, invado, cf. naletjeti 2. Rj.*

naléžati se. žim se. *v. r. pf. sich satt liegen, satis cubuisse;* Do zore se mrtva *naléžala.* Rj. *na-ležati se (dosta). v. impf. ležati.*

naléciti. nálicém, *v. impf.* *na-licati na koga, hiti nalik na koga, isp. nalikovati. — nálicati, prilicati, razlicati.* Rad 6. 128. — Ta viteza Skenderberga Gjura (koji njima ne ljese prilican, na vjake Gjuro *nalécise*, na Balšiće (na Srpske kneževce) prodadoše za novce Turcima. Šćep. mal. 131.

naléče. *n. die abichte Seite, pars aversa.* Rj. *prava strana n. p. u čohé zore se lice, a suprotna naléče, isp. lice 2. u novcu túra 2. —* Dvolična svila, t. j. od dva lica (koja nema *naléča*, nego je s obje strane jednaka). Rj. 113a. Zlatica, trava, kojoj je list s *naléča* žut kao zlato i rutav, a ozgo zelen i gladak. Rj. 210b. Na tako lice *tako naléče.* DPosl. 67. Krojač... ne izvime jedan komad čohé *na lice*, a drugi *na naléče.* Pis. 67.

naléčniji. *adj. comp. prema nalik. —* Prelac... gdje koji su takovi ljudi i po govoru *naléčniji na žene nego na ljude.* Rj. 575a. Sve se čistije i pravilnije i na Hercegovacko narječje *naléčnije govori.* Pis. 86. (*ad. e.*) Izgovaraju glas izmjeđu a i e (ali *naléčniji na e nego na a).* Posl. XXVII. (*ad. e.*) Najznatnije je p koje je *najnaléčnije na Latinsko r. Sovj. 19.*

naléčjanje. *n. das Geboren, 70 pertinere.* Rj. *verb. od nalijezati, stanje koje biva, kad što naliježe kome.* **naléčjati.** nálijezém, *v. impf.* (u C. G.) *ghoren, partou.* Rj. *na-ljéčjati, kao pripadati kome što, isp. prosti impf. ljéčjati.*

nalijep. *m. vidi* nálijp. — Što u Vukovu rječniku

ima *nalijep, nekaka otrovna trava* za cijelo će biti štamparska pogriješka mjesto *nalijep*, koji često dolazi u starijih pisaca a ima i u Stulića, i biće od Tal. *nappelo.* Osn. 147 (*premjestivši se slovu*), *ucouitum nappellus.* L. Rj.³ — Tko je vas med, razjedu ga, a tko je *nalijep*, raspljuju ga. DPosl. 129 (*biće nalijep, nalijep; ili je ake, nalijep? isp. nálijp).*

nalijépití. nálijépím. *v. pf.* Rj. *na-ljépití. v. impf.* lijépití. — **1)** n. p. blato na duvar, *anwerfen, trullissare.* Rj. — **2)** *erwischen (d. i. erwischet werden), capior, offendo;* nalijepio je negdje, *der hat's erwischet, cf. nagraisati.* Rj. — *Nalijepio negdje.* (Nagazio na zlo, dobio bolesti). Posl. 188. *syn. kod* nagraisati.

nalijétânje. *n. Rj. verb. od* nalijetati (*i* nalijetati se). — **1)** *radnja kojom nalijeće n. p. pticu na pušku (das Anfliegen, 70 advolare. Rj.). — 2)* *radnja kojom tko nalijeće (ili: nalijeće se) na koga (das Anfallen, aggressio. Rj.).*

nalijétati. nálijécém, *v. impf.* Rj. *na-ljé-tati. v. pf.* naletjeti. — **I. 1)** na što, *anfliegen, advolare.* Rj. *nalijeće n. p. pticu na pušku. — 2)* na koga, *vidi* nalijetati se. Rj. — Nabodica, *koji nalijeće na drugoga.* Rj. 378a. — **II. sa se, refleks. na koga, anfallen, invado. Rj. *vidi* nalijetati 1. 2. *kao napadati na koga.***

nalijévânje. *n. vidi* naljevanje. Rj. *vidi i* nalivanje. **nalijévati.** nálijévám, *vidi* naljevati: Dava njma piva i jestiva, *nalijeva vino i rakiju, prisiplje im šerbet medovinu.* Rj. *v. impf.* *na-ljé-vati. vidi i* nalivati. *v. pf. naliti.*

nalík. (na lik) *ähnlich, similis;* sestra *nalik na bratu.* Rj. *vidi* prikladan 2, priličan 3, sličan, *isp. nalikovati, nalicati, comp. za nalik uzima se nalíčniji.* — Poput koga. t. j. nalik. Rj. 544b. Kao da si jaku raspolovio. (Kad je *ko na koga vrlo nalik*). Posl. 131. *Nalik* gajde na muziku. (Kad ko poredi nejednake stvari jednu s drugom). 188. Svaka žena na svog muža *nalik.* (Kakav je muž onaka je i žena). 276. *I lice nijedan nije mlogo nalik na Veljka.* Danica 1, 93. *Nalik na Dubrovacku elastelu* bilo je u stara vremena gospode naše zakona Rimskoga i u Kotoru. Kov. 12. Ova je *pesma... po sadržanju i po dužini nalik na junačke pesme.* Npj.¹ 4, 9. Svi su *nalik tijelom jedni na druge.* Priprava 121.

nalikovati. nálikujém, *v. impf. ähnelt, similis videt.* Rj. *kao biti nešto (maló) nalik na što. čini se nalik na... po tumačenju Njemačkom i Latinskom nalikovati je manje nego nalicati, isp. nanositi 2. — Na koga ti nalikuju brei? »Nalikuju na pašina sina, odijelo na vezirovića». Here. 133.*

nalíp. *m. (ake. od Daničiću DPosl. XIV.) vidi* naljep, *u zapadnom govoru, ali i u južnom;* Čuvaj se druga vuhvenoga k'o *nalípa otrovnoga.* DPosl. 13. Pusti zmija *nalíp* kad se pogje napit'. 105.

nalítí. nálijém, *v. pf.* Rj. *na-liti. v. impf.* nalijevati, naljevati, nalivati. — **1)** *angriessen, vollgiessen, impleo.* Rj. *kao lijuti napuniti. — Tom rodom umijev česnicu i naliju ručak te pristave.* Rj. 34b. U njegov sud da *naliju mora.* Npr. 242. Prva j' *srića* u cvitu savita, a druga je u suzám' salita, a *treća* je čemerom *nalita.* Npj. 1, 444. Kad ga napoji, reče: i kamilama ču trojím *naliti* neka se napiju. Mojs. 1, 24, 19. — **2)** *nalila krava (u sise), skoro će se oteliti, die Kuh cutert schon.* Rj.

nalívak. nálivka, *m. (zap.) vidi* naljevak. Rj. *ali je* nalivak *i u južnom govoru. isp. nalijevati, naljevati i* nalivati. — Debelo (prase) kao *nalívak.* Posl. 57.

nalívânje. *n. (zap.) vidi* naljevanje. Rj. *vidi i* naljevanje. *isp. nalivati.*

nalívatí. váni, (zap.) *vidi* naljevati. Rj. *ali je* tuko *i u južnom govoru. vidi i* naljevati. *isp. doljevati, doljevati, dolivati; izljevatí, izljevatí, izlivati.*

nalizati se, nálizém se, *v. r. pf. sich satt lecken,*

lumbendo satior: Ako se kusom ne nakusa, jezikom se ne naliza. Rj. na-lizati se (dosta). *v. impf.* lizati.

نالوگ, *n.* (u vojv.) *der Auftrag, mandatum*: Nalog majka izvršuje ćerke, sve izvrši što je naložila. Rj. kao zapovijest. *isp.* nalagati 2, naložiti 1. — Jamačno je Gjorgeje Marcell *slušaju ti tajne naloge* mletačkoga senata, izradio te se ugovor ovaj primi. DM. 28. Dvorski znatni vlasteli najprije su mogli izvršiti taki nalog. 274.

نالوگا, *f.* *das Gedränge* (z. B. bei der Fleischbank), *concursum, turba*. Rj. kad nalegu ljudi. *isp.* nalđći 1. *vidi* naval, navala, tišma.

نالوگити, *jim, v. pf.* na-lojiti, *lajem* namazati: Nalioju mu je vrlo vaše. DPostl. 69. *v. impf.* lojiti.

نالوکати, *نالوџем, v. pf.* Rj. na-lokati. *v. impf.* lokati. — 1) *anschlurfen, sorbendo delibō: nalokata* mačka mljeko. Kad pseto što nalocē, ono ljudi u nas već ne jedu, nego valja prosuti. Rj. ločučī načeti. — 2) *su se, reflex.* sich satt schlürfen, *sorbendo satior*: Nalokao se kao pas. Rj. — Tako se pasje krvi ne nalokao! Posl. 310.

نالومیти, *نالомим, v. pf.* Rj. na-lomiti. *v. impf.* lomiti. — 1) *n. p.* granja, hljeba, *voll anbrechen, frangendo paro*. Rj. nalomiti čega mnogo ili dosta. 2) *anbrechen, infringo, modice frango*. Rj. kao lo-meći načeti što.

نالونја, *f.* od *Grč.* *ζωλόγιστος, Urkenoslov*, naloj, kao klupa na koju se meće knjiga kad će se čitati. *Lesepult, pulpitum*. — Vladika snimivši s glave diskos s moštima stavi ga na nalonju pred vratima. DP. 349. Tri puta obigloše oko nalonje na gozj je krst. Zim. 77.

نالош, *adj.* *n.* n. nešto sam naloš, *nicht ganz gut (von Gesundheit)*, *cf.* slab, rgjav. Rj. kao malo laš. takra *adj. dem. kod* naern.

نالошити, *نالошим, v. pf.* Rj. na-ložiti. — 1) drvo na vatru, ili vatru, *drauf legen, superpono, impono*. Rj. *vidi* složiti 4. *v. impf.* ložiti. — Badnjak, širova cerova glavnja, što se po običajū noći Božića loži na vatru . . . domaćin unese badnjake u kuću, i naloži na vatru. Rj. 11b. Badnjačica, mali badnjak. kako-vijeh se pet naloži preko badnjaka. Rj. 12a. On bi naložio vatru oko bukve. Rj. 37a. Da svaki vojnuk naloži po tri vatre od onih okomaka. Danica 3, 196.

— 2) samar, haljinu, *füttern, munio, subsuo*. Rj. *isp.* postaviti 1. *v. impf.* nalagati 1. — Zobuni postavljeni platnom i naloženi pamukom. Rj. 214b. Stelja je od klašnja i naložena uzduž čitarom slamom. Rj. 663a. Na hartiji kojom je iznutra naložena stražnja korica u jednoga kožnog apostola. Glas. 11, 173. — 3) I na Turke oganj naložiše, *cf.* nložiti. Rj. naložiti ognj ili vatru na koga, izmetnuti pušku na nj. — Pa izvađi obje puške male, jedanak im vatru naložio u prsima Popoviću Drašku. Npj. 4, 63. Te na popa oganj naložiše, ema popu dobri Bog pomaga, lijedna ga puška ne pogagja. 4. 400. — 4) (u vojv.) *auftragen, mando*: Nalog majka izvršuje ćerke, sve izvrši što je naložila. Rj. kao zapovjediti, nalog dati. *v. impf.* nalagati 2.

نالудити се, *نالудім се, naludovati се, naludujēm се, v. r. pf.* *genug Dummheiten treiben, sat desipuisse*. Rj. na-luditi se, na-ludovati se, dosta budorija učiniti. *v. impf.* luditi se; ludovati.

نالуне,* *f. pl.* (u Srbiji i u Bosni po varošima) *Art Stelzschuhe, calcei gradati*: Na nogama od sedefa nalune, po nalunam' sandal-gučće panule. Rj. *vidi* nanule; cokule 2. — papučće ženske, na kojima je ozdō drvo u ozgo kaiš.

نالупати, *نالупам, v. pf.* Rj. na-lupati. *v. impf.* lupati. — 1) *voll anschlagen* (z. B. Eier), *tundendo puro*. Rj. nalupati dosta čega, n. p. jaja. — II. *sa se, reflex.* — 1) sich satt schlagen, *caedendo satior*. Rj. *n. p.* baš sam ga se nalupao, *vidi* nadevetati se, namlatiti se, natučti se. — 2) sich anschlampen, *vino*

et cibus impleor, cf. nabubati se, nabokati se. Rj. najesti se i napiti se, *syn.* kod nabokati se.

نالјечи, *نالјегнем, naljegoh, nalježe, naljegato, naljegla* *vidi* naljesti. Rj. na-ljeći. kao prost glagol ljeći ne dolazi, a značnje je koje u laziti. *isp.* ljeći. *v. impf.* nalaziti 2 (kao dolaziti). *vidi* naići. — primjer ima u Sint. 481: Kad' na njega naljegose Turci.

نالјести, *نالјезēm (naljezoh, naljeze, naljezao, naljezla) v. pf.* *vorbeikommen, passiren, venio, praetero, cf.* naići. Rj. na-ljesti, kao prost glagol ljesti sada rijetko dolazi, a značnje je koje u laziti. *v. impf.* nalaziti 2, *vidi* naljeći. — Otide pobrzo naprijed . . . na put kuda će udariti onaj s bravima. Kad naljeze onaj što čera dva brava, digne opanak. Npr. 166. Kad naljeze kita i svatovi, skoći junak na noge lagane. Npj. 2, 518.

نالјев, *m.* *Trankopfer, Opferguss, libamen*: Vina za naljer primijećeš. Mojs. IV. 15, 7. Ja im (idolima) ne ća ljerati krvarih naljeva. Ps. 16, 4. Njemu ljevās naljer svoj. Is. 57, 6. za običje *isp.* zaliv.

نالјевак, *naljevka, m.* *ctuas voll Angegossenes, expletum quid infuso liquido*: debelo prase kao naljevak. Rj. što god tako puno kao da je čim naljevno. *vidi* nalivak.

نالјеванје, *n.* *das Angiessen, fusio*. Rj. *verh.* od naljevati, *rauhja* kojom tko naljeva što, *vidi* naljevanje, nalivanje.

نالјевати, *валм, v. impf.* Rj. na-ljevati. *vidi* naljevati, nalivati. *v. pf.* naliti. — 1) *angiessen, infundo*. Rj. — Stadoše zahvatati rodu i naljevati u pajila da napoje stado oca svojega. Mojs. II. 2, 16. — 2) naljeva krava (t. j. mljeko u sise), *die Kuh entert schon*: krava će se skoro oteliti, jer već naljeva, *cf.* naljevati. Rj. *isp.* naliti 2.

نالјезба, *f.* (u Dubr.) *das Findelgeld, praemium quod datur illi qui rem cuius perditum invenit*. Rj. plata onomu koji najje stvar izgublenu. — Ko je to i to našao, neka donese i uzme naljezbu s blagoslovom. Rj. naljezba (od osnove sadaš. vremena na-ljeći). Osn. 260.

نالјеже, *n.* (u Boci) *vidi* sodžbina. Rj. što se da soku. — nalježe (od osn. od koje je i naljezba). Osn. 371.

نالјоскати се, *налјоскām се, v. r. pf.* napiti se mnogo, *sich besaufen, vino se abruere, cf.* opiti se. Rj. na-ljoskati se, kao prost glagol ne dolazi. — *syn.* kod napiti se II 1.

налјубити се, *налјубім се, v. r. pf.* sich satt kussen, *sat osculatum esse*: Vjerne sam se ljube naljubio. Rj. i bez se u istom značnje: Da ti način učinimo, i mrtve te naljubimo. Rj. 412a. — na-ljubiti se. *v. impf.* ljubiti.

налјутити се, *налјутім се, Rj.* na-ljutiti. *v. impf.* ljutiti. — 1) *v. r. pf.* *erzürnen, irascor, cf.* razljutiti se. Rj. *vidi* i užljutiti se, napučiti se, napučiti se, napuhati se, nasreći se, nasrditi se. — On se naljuti na sraja dea starija sina i očera ih odmah od sebe. Npr. 10. Naljutio se kao ovcā ležeci. Posl. 189. — 2) *naljutiti koga*: Eto ide sunce umorno, a može biti da su ga i oblaci naljutiti. Npr. 56. Natrū kome hrena pod nos. (Naprkositi mu, naljutiti ga). Posl. 192. Teško bio naljutio dora, dobar doro na kolače skače. Npj. 2, 384. *vidi* napuhati.

I. namaći, *namaknem, v. pf.* Rj. na-maći. *vidi* namaknuti, namći. *v. impf.* namicati. — I. 1) kapu na oči. *almoreo*: Samur-kalpak na oči namaće te sastavi samur i obrve. Rj. svi sarnke na oči namćkoše. Npj. I. 187. — 2) *kleinweise zusammenbringen, minutim computo*: namaći kónjā, t. j. nabaviti: Jedno smakao, a drugo ne namakao. Da je moje stado očerano, ja bi stado lako namaknuto. Rj. kao malo po malo nabaviti. — 4) koga na kolae, *vidi* nabiti. Rj.

11. *sa se, refleks. isp. namaći* 11. — Bješe vedro, es se maoblaci i oblak se nad Beč *namaknuo*. Npj. 16.

2. namaći. *nāmagnēm. v. pf.* (namāgoh, namāže). *li* namagnuti. Rj.³ *na-maći, vidi* i namignuti. **namāgarčiti.** čim. *v. pf.* *Einm Esel nennen, ap- pelt* *sonam*. Rj. *na-magarčiti* koga, *reči* mu da je *grava. v. impf.* *magarčiti.*

namāgnuti. *nāmagnēm. v. pf.* *na* koga, *cinem* *ruben, horuo. cf.* *namignuti*. Rj. *na-magnuti, vidi* namaći (*nāmagnēm. I. prcj.*) *namāgoh, namāže* (i *namāgnuti. I. pridjer* *nāmagaō, namāgla* i *namāgnuo, vidi* i *mignuti. v. impf.* *namigiyati, mignati.* — *Nam* *u* *go* *na* *drustro* koje bješe na drugoj lagji da dogju da im pomognu. Luk. 5. 7. Pavle odgovori kad mu *namaci* sudija da govori. Djel. Ap. 24. 10.

nāmah (na mah), *soglich, illico. vidi* od maha, ödmah, mähom. Rj. 318A. *ostala* *sgj. kod* *odmah.* — Kad hajduku sitna knjiga dođe, *nāmah* viknu u svoju družinu. Npj. 3. 18. A! kad Srbi žalost opaziše, iz čaršije *na mah* pobjogoše. 1. 145. *Na mah* neka gusta i teška magla obasnu lagju. Glas. 21. 283.

namahivānje. *n. das Winken mit der Hand, zu nuture manu.* Rj. *verb. od* *namahivati. radnja* *kojom* *tko* *namahuje* *na* *koga* *rukom.*

namahivati. *namahujēm. v. impf. mit der Hand winken, manu nuture:* *Na* *nju* *Gjuro* *namahuje* *rukom.* Rj. *na-mahivati. v. pf.* *namahnuti.*

namāhnuti. *nāmāhēm. v. pf.* Rj. *na-mahnuti, vidi* *namahnuti. v. impf.* *namahivati.* — **1)** *cinmal mit der Hand winken, nuture manu.* Rj. *rukom* *manuti* *na* *koga.* — **2)** *sa se, refleks.:* *namāhnuti* *se, nāmāhnē* *se* (u Grblju) *n. p.* *kudijer* *ga* *bije?* — *Gje* *mi* *se* *namāhne, erreichen, assequi. cf.* *dohvatiti.* Rj.

namājstoriti. *rīm. v. pf.* (u vojv.) *koga, meisterhaft erwidern, reddo egregie (e. g. concivium neco dictum).* Rj. *na-maj-toriti* *koga, majstorski* *mu* *odgororiti.*

namāknuti. *nāmāknēm. v. pf. vidi* *namaći.* Rj.

nāmama (*nāmama*), *f.* — **1)** *die Lockspeise, esca.* Rj. *jelo* *kojim* *se* *što* *namamjuje.* *vidi* *mama, zamama, mamac, meka.* — **2)** *Smiljanic* *je* *kavgu* *zametnuo, namama* *je* *Turske* *golotnje,* *a* *dočeka* *bega* *Udbinjskoga.* HNpj. 3. 111. *Bjež* *mo, bračo,* *kraju* *u* *planinu!* *Namama* *je* *Malković-Stipana* *a* *dočeka* *bega* *Udbinjskoga.* 3. 183. *Ja* *se* *bojim, kiceni* *svatovi, namama* *je* *malog* *Mehmedage,* *dočekat* *će* *lički* *Mustajbeže.* 3. 309. *Ovo* *je* *varka* *Sokolović-Ibre, a* *namama* *Hasanpaše* *Tire.* 4. 552. *u* *orim* *je* *primjerinu* *namama* *djelo* *kajim* *tko* *hoće* *koga* *da* *namami* *te* *prevari.*

namāmiti. *nāmāmim. v. pf.* Rj. *na-mamiti. v. impf.* *namamljivati.* — **1)** *herbeilocken, inesco:* *Što* *si* *kosu* *navranila,* *to* *si* *me* *namamljuje.* *Namamljuje* *koga* *hoću.* Rj. — *Na* *zvijuk* *ga* *serdar* *namamio.* Rj. 204a. *Namamljuje* *Turka* *na* *pešake, pucanj* *stade* *Srpskih* *dževčelara.* Npj. 4. 348. — **2)** *sa se, refleks. sich anlocken lassen, aufsitzen, inescor, navaditi* *se.* Rj. *vidi* *i* *namečiti* *se, naučiti* *se, navraniti* *se.* — *Ali* *sad, ostrvivši* *se* *tako* *srećno* *na* *Tursku* *krv* *i* *namamljuje* *na* *pljčku* *...* *i* *prosti* *je* *narod* *izgubio* *volju,* *opet* *tako* *postati* *raja* *Tur-ska.* Danica 3. 219.

namamljivānje. *n. das Locken, inescutio.* Rj. *verb. od* *namamljivati. radnja* *kojom* *tko* *namamljuje* *koga.*

namamljivati. *namamljujēm. v. impf. locken, inesco.* Rj. *na-mamljivati. v. pf.* *namamiti.*

namānuti *...* *vidi* *namahnuti.* Rj.

nāmārica. *f.* (u C. G.) *vidi* *sjekira:* *U* *nju* *Derva* *namāricu* *na* *gje.* *Ostavi* *mi* *moju* *namāricu,* *da* *uberem* *na* *oganj* *palicu.* Rj. — *namārica* *od* *tugje* *riječi.* Osh. 322.

namāsatiti. *tīm. v. pf.* *n. p.* *noz, t. j.* *bavući, anlocken, erwasen.* Rj. *na-masatiti:* *navari* *nož* *(ogujiti)* *na* *brjegu* *brica* *(na* *kašni).* *ne* *nalazi* *se* *kao* *prost* *glozid.* *isp.* *mā-sat* *(ogujilo).*

nāmāstir. *m. das Kloster, monasterium.* Rj. *vidi* *manastir* *(od* *čega* *je* *postalo, premetnuši* *mu* *se* *slora* *m* *i* *n).* *monastir, dem. namastirić, uqum, namastirina.* — *Propjerata* *crkva, namastir.* Rj. 611a. *Sjutra* *te* *te* *udariti* *Turci* *i* *Morače* *oblje* *poharati* *do* *bijele* *namastiru* *crkve.* Npj. 4. 375. *U* *diplomi* *kneza* *Lazara,* *što* *je* *data* *namastiru* *Ravanici.* Rj.¹ IV.

namastirić. *m. dem. od* *namastir.* Rj. *vidi* *manastirić.* — *Bukova* *je* *mali* *namastirić* *baš* *kod* *Negotina.* Rj. 297b.

namastirina. *f. uqum. od* *namastir.* Rj.¹ 440. **namastirište.** *n. Ort wo einst ein Kloster gestanden, locus ubi olim fuit monasterium.* Rj. *mjesto* *gdje* *je* *bio* *namastir.* *vidi* *manastirište.* — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *blāište.*

namāstirski. *adj. klosterlich, monasticum.* Rj. *što* *prigupa* *namastiru, namastirima.* *vidi* *manastirski.*

nāmāz.* *namāza. m. ein Gebet der Türken, preces, cf. moliva:* *Te* *klanjaju* *Turskoga* *namaza.* Rj. *moliva* *u* *Turaka.* — *Nije* *Nura,* *tako* *mi* *biljura!* *...* *oi* *Almaza,* *tako* *mi* *namaza!* Herc. 120. *Kad* *Ali-beg* *u* *džamiju* *progje,* *da* *on* *uči* *Turskoga* *namaza,* *on* *pokriva* *vjernu* *ljubu* *svoju.* 200.

nāmazati. *nāmažēm. v. pf.* Rj. *na-mazati. v. impf.* *mazati.* — **1)** *anschiemern, beschmiern, illino.* Rj. — *Naskyariti* *kosu, t. j. namazati skvarom.* Rj. 406a. *Umijesi* *od* *zemlje* *kolače,* *i* *ispekavši* *ih* *namaze* *ih* *medom.* Npr. 176. *Kolu* *nenamuzana* *škripe.* Posl. 144. *Svaka* *nosi* *kitu* *evrjeća.* *i* *u* *kiti* *svete* *masi, čim* *č* *Isusu* *namazati.* Herc. 321. *Ti* *kad* *postiš,* *namāži* *glavu* *svoju.* Mat. 6. 17. — **2)** *sa se, refleks.:* *Umij* *se* *dakle,* *i* *namāži* *se,* *i* *obuci* *haljine* *svoje* *na* *se,* *pa* *idi* *na* *gunno.* Rut. 3. 3.

nāmēi. *nāmknēm. (nāmkoh, nāmče; nāmkaō, nām- kla), vidi* *namaći, namaknuti:* *Namkoše* *mu* *gajtan* *oko* *vrata.* Npj. 2. 162. *Svi* *saruke* *na* *oči* *na'mkoše.* 4. 187. — *isp. omēi* (*omaći*), *promēi* (*promaći*), *zamēi* (*zamaći*).

namēcati. *nāmēčēm. v. pf. n. p.* *jabuku, weich klopfen, coutinho, tuendo mollio.* Rj. *na-mecati, tucajući* *učiniti* *da* *bude* *što* *meko.* *v. impf.* *mecati.*

namēčiti *se, nāmēčim* *se, v. r. pf.* (u Hrv.) *vidi* *navaditi* *se. cf.* *meka.* Rj. *na-mēčiti* *se, vidi* *namamiti* *se, i* *sgj. onlje.*

namēksati. *sām. v. pf. weich machen, mollio:* *Dobro* *slugi* *koja* *namēksue.* Rj. *na-mēksati, učiniti* *da* *bude* *što* *meko* (*mēksē*). *v. impf.* *mēksati.*

namēsti. *namēčēm. v. pf. na-mesti. isp. zamēsti* 2. *v. impf. prosti* *mēsti* 2. — *Namet,* **4)** *što* *namete* *snijeg.* Rj. 396b.

namet. *m.* — **1)** *die Anfluge, rectigal:* *Nametno* *namet* *na* *vilae.* Rj. *što* *se* *kome* *nametne* *da* *dade* *ili* *plati, kao* *dinuk* *kakar.* — *Na* *Stambol* *nametnuo* *namet:* *sve* *na* *noću* *po* *jalovnu* *oven* *i* *furunu* *hljeba* *bijeloga.* Npj. 2. 388. — **2)** (u vojv.) *gospodsko* *žito* *koje* *se* *razda* *vodeničarima* *da* *ga* *samelju* *preko* *reda, Zwangsarbeit, vis?* Rj. — **3)** *kao* *namet* *da* *je* *na* *njemu; namet* *mu* *je* *na* *kuću* (u C. G.), *kao* *čini* *ili* *magjije.* — **4)** *što* *namete* *snijeg, vidi* *smet.* Rj.

nametak. *nāmetka. m.* — **1)** *die Aufgabe, Daraufgabe, das Aufgeld, collybus, cf. prid.* Rj. *što* *se* *nametne, prida* *n. p. u* *mijenjanju.* — **2)** *što* *se* *kome* *nametne, was* *aufgedrungen wird, quod obruditur.* Rj. *što* *se* *nametne* *kome* *protiv* *volje* *njegove:* *Od* *nametka* *nema* *napretka.* Herc. 186.

nametan. *nāmetna, adj. koji* *se* *kome* *nameće:* *koja* *nema* *pristaništa* *prek'* *ovoga* *b'jela* *dvora* *...* *ni* *nametna* *nametnica,* *ni* *udovna* *udovica.* Rj. 367b.

namētānje. *n. Rj. verb. od* *nametati.* — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *nameće* *što* *na* *što, n. p. uče* *volu* *na* *ro-gove* (das Anwerfen, injectio. Rj.). — **2)** *radnja* *kojom* *tko* *nameće* *kome* *što* *protiv* *volje* *njegove* (das Aufdringen, obrusio. Rj.), *ili* *se* *sam* *kome* *nameće* (*nametati* *se*). — **3)** *radnja* *kojom* *tko* *nameće* *koga*

(*u. p. hajduke*) *na drugoga* (Dingen, subornatio, Rj.) — **4**) *radnja kojom tko nameće koga u. p. na knjigu* (die Anleitung, doctio, Rj.) — **5**) *radnja kojom tko nameće u. p. vodenicu, ili most na vodu* [vom Stappelassen, projectio (navis, molae) in agrum, Rj.] Pantonere . . . nije zadržao od *nametanja mosta*. Žitije 71.

1. nametati, *namećem, v. impf.* Rj. *na-metati, v. pf.* *nametnuti*. — **I. 1**) *verfeln an-, injicio*. Rj. *nametati*: kao *metati što na što, u. p. uže volu na rogove, konju na vrat, vidi nabacivati, naturati (v. impf.)*, *isp. nametnuti 1.* — **2**) *aufdringen, obrudo*: *Koju ne ću, onu mi nameću*, Rj. *kao na silu*. — On mnogijem riječima odriče pravo značenje i *nameće im drugo* po svojoj volji. Pis. 43. *Što je sto puta manja sramota svoje neznanje priznati nego li ga pod znanje i drugima za nauku nametati*. Slav. Bibl. 1. 92. — **3**) *anleiten (unterrichten), addoco*: *nameće ga na knjigu*, Rj. — **4**) *dingen, suborno*: *nameće hajduke na ljude*, Rj. *vidi navoditi, potpuštati*. — **5**) *vom Stappel lassen, projectio v. terru in mare*: *Siju li već Turci lubenice, nameću li već Šokei rodenice*, Rj. *amo ide i očaj primjer*: *Stane nametati most*. Žitije 70. — **II. sa se, refleks.** — **1**) *nametati se kome kao na silu, isp. nametnuti se 2.* — *Ko te ne će, ne nameći mi se*; *ko te hoće, ne reci mi*; *ne ću*. Postl. 156. *Šta popuješ kad pop nijesi?* (Kad se ko nameće za učitelja). 352. *Kako se nameće druge da uč.* Odg. na ut. 17. *Na silu (se) nametao* mitropolit Leontije, *da on bude predsjednik*. Sovj. 7. — **2**) *sich ansetzen (z. B. ein Uebel am Fusse), adhaerescere*: *Nameće se kao kila na grbavo drvo*. Postl. 189. *isp. nametnuti se 3.*

2. nametati, *namećem, v. pf.* *voll anlegen, satis imposuisse*. Rj. *na-metati, mnogo ili dosta čega, u. p. puna kolu gnojja, vidi nabacati, naturati (v. pf.), v. impf. metati*.

nameti, (na meti?) *bei der Hand, ad manum*: *daj mi onu knjigu (što si mi obrekao), ako ti je umeti*. Rj. *kao: na ruku mi je*.

nametkinja, nametnica, *f.* *djevojka ili udovica, koja se nameće kome da je uzme, die Aufgedrungene, obrusa*: *Koju ne ću onu mi nameću, a ja junak namećnice ne ću, da se ne bi nikad oženio*. Rj. — *Nametkinja kućna razmetkinja*. Rj. 633b.

nametnuti, *tučm, v. pf.* Rj. *na-metnuti, vidi navreći, navrgnuti, v. impf. nametati*. — **I. 1 a**) *verfeln an-, injicio*: *u. p. uže volu na rogove, konju na vrat*, Rj. *Zaereziti, nametnuti crezu*, Rj. 174a. *Pošto ga vešać, nametnutiš mi licinu na vrat, otisne s merdivena, on stane . . . Danica 4, 38, vidi nabaciti, naturiti*. — **b**) *u prenesenom smislu: Na Stambol nametnu namet*. Npj. 2, 388. *Nametnu zulum na Kosovo*, 2, 418. *Ako ko dometne ovome, Bog će nametnuti na njega zla napisana u knjizi ovoj*. Otkriv. 22, 18. *Kralj Ludovik na Dubrovčane samo nametne 500 dukata na godinu da plaćuju*. DM. 232. — **2**) *aufdringen, obrudo*, Rj. *ili im je u novija vremena zakon ovaj na silu nametnut . . . da su gdje kojima i od onih prednijih Mećići na silu nametnuli Rimski zakon*. Srb. i Hrv. 2. — **3**) *anleiten, addoco*: *nametnuo ga na knjigu*, Rj. — **4**) *dingen, suborno*: *nametnuo hajduke da ga poharaju*, Rj. *Potpustio ljude, te ga ubili, cf. nametnuti*, Rj. 556a. *vidi navesti, potpuštiti, isp. narediti 1 b* (*primjer iz Danice 4, 26*). — **5**) *vodenicu, vom Lande ins Wasser, propello, projectio*, Rj. *isp. nametati 5.* — *Tu na Sali našavši most, koji su Franezi otkinuli, nametne ga i utvrdi*. Žitije 55. *Da su, kad su Franezi od brega potpisnuti, bile još samo četiri lagje nametnute*. 77. — **II. sa se, refleks.** — **1**) *za kim, sich aufmachen, accingor*, Rj. *vidi naturiti se, otisnuti se za kim*. — **2**) *sich aufdringen, obrudi*, Rj. *Oni se nametnu svijem selima i za spidije i za čitluk-sahibije*, Rj. 826b. *isp. nametati se 1.* — **3**) *sich ansetzen (z. B. ein Uebel am Fusse), adhae-*

resco: *nametnulo mu se nešto na nogu*, Rj. *isp. nametati se 2.* — **4**) *sich verlegen, auf etwas beyben, incumbere in aliquid*: *nametnuo se na knjigu*, Rj. *dati se na što; naklopiti se na što; nastaviti se na što; udariti u što*.

namežurati se, *rām se, v. v. pf. sich ranzen; corrugari*: *namežurala se haljina, krunča kad uyene; prsti i ruka, kad se po vodi s njima dugo šta radi*, Rj. *na-mežura se što, kad po njemu postanu bore, grešpe, mrske, mrečotine, mrštine, vidi smežurati se, vidi i narozati se*.

namiećanje, *u. Rj. verb. od namicati*. — **I. 1**) *radnja kojom tko nameće (dobavlja) što* (das kleinweise Zusammenbringen, comparatio lenta et minuta, Rj.). — **2**) *radnja kojom tko nameće koga ili što na što* (das Spiessen, infixio, Rj.). — **3**) *radnja kojom u. p. mati nameće s jedinčetom (vidi natezanje, Rj.)*. — **II. stanje u kom se što nameće**.

namicati, *namiećm, v. impf.* Rj. *na-micati, v. pf. namaći, namaknuti*. — **I. 1**) *kleinweise zusammenbringen, lente et minutim comparo*, Rj. *kao malo po malo nabavljati*. — **2**) *na kolac koga, vidi nabijati*: *Te na koplje Turke namećase*, Rj. *amo idu i oraki primjeri*: *Samur-kalpak na oči nameće*, a *buzdovan uza se privlači, britku sablju na krilo nameće*, Npj. 2, 431. — **3**) *u. p. nameće kao mati s jedinčetom, vidi natezati*, Rj. *mučiti se*. — **II. sa se, refleks.** Rj. *tužan! gde ne uhvatih za osovinu i za blagoslovinu, nego za ono što se smieće i nameće!* Rj. 30a.

namigivalo, *mider gerne zuwinkt, qui innuit*, Rj. *koji rado namiguje*. — *riječi s takim nast. kod bajalo*.

namigivānje, *u. das Zuwinken, innuitio*, Rj. *verb. od namigivati, radnja kojom tko namiguje*.

namigivati, *namigujem, v. impf.* Rj. *na-migivati, v. pf. namignuti, namaći, namagnuti*. — **1**) *na koga, zuwinken, innuo*: *Idi orle, ne namiguji na me*. (Gjegogj čuje poručnje, gjegogj vidi namiguje, Rj. — *Na to prota Nenadović stane namigivati na nj, govoreći mu polako: Čuti, Miloš 51. Da mi se ne bi svetili . . . i namigivali očima koji mrze na me*. Ps. 35, 19. — **2**) *komu: Gje me vidi, sve mi namiguje*. Here. 69. *Ne mogaše da im govori . . . on namigivase im; i osta nijem*. Luk. 4, 22.

namignuti, *nēm, v. pf.* *na koga, zuwinken, innuo*, Rj. *na-mignuti, vidi namaći, namagnuti, v. impf. namigivati*. — *Kazao mu isaretom, t. j. namignuuo na njega*, Rj. 242a. *Pomrknuti na koga, kao prijeteci i mršteći namignuti na koga da što ne čini*, Rj. 538b. *Na dželata okom namignuuo, tere Muju odas'jeće glavu*, Npj. 1, 565. *Tri puta me lani pogledao, a proljetos okom namignuuo*. Here. 124.

namiguša, *f.* *žena koja rado namiguje na koga, die gerne zuwinkt, innutrix*, Rj. — *riječi s takim nast. kod ajgiruša*.

namijenica, *f.* (u Grblju) *praseica što se namijeni da se za Božić zakolje*, Rj.

namijeniti, *namijenim, v. pf.* Rj. *značenje (korijenu misliti: na-mijeniti, primijeniti; namjenjivati. Korijeni 154, u tom značenju ne dolazi kao prost glagol. namijeniti što na što, za što ili čemu, vidi nareći, isp. namisliti. — anmeinen, zudenken, destino*: *Svako slovo u krv okaljeno, na junačko tjelelo namjenjeno*, Rj. *Onakovom smrti umru, na kakovu ona bude namijenila*, Rj. 66b. *Sve te svijeeće izgore mrtvima za dušu (ali najprije valja srakome da namijeni: ova oca, ova mater . . .)* Rj. 173b. *On zna koje od ovijeh magjija valja sastaviti i na kakovo zlo namijeniti*, Rj. 341a. *Djeca koja su namijenjena za sreštenstro*, Rj. 673b. *Kad spsniti treću (gjevojkju), on nju za sebe namijeni*. Npr. 9. *Devojka posadi tri loze u bašci i srakome nameni po jednu*. Sl. U štogogj kućeš on-dole će izlaziti na stotine onake aspre *kake ti namijenis*, 96. *Nije komu je namijenjeno, nego komu je odlučeno*, DPostl. 82. *Nit' si slepom udehila, ni za*

das ist namenda. Npj. 1. 133. Već ndeli pa nameni... koje ste mi podelili i na Boga namenili. 1. 146. Od kad sam te sebi namjenio, svaka mi je dobra sreća bila. Here. 124. Najprije se pošilje nekoliko momaka koji su namijenjeni za sratore da iz erke donesu barjak. Kov. 47. Ona (djevojka) koju si namijenio služi svojemu. Mojs. 1. 24. 14. Čovjek, kome nije namijenjena čast carska. Dan. 11. 21.

namijesiti, *namijesim*, *v. pf. genug (Brot) umachen, fermentanda parvo*. Rj. na-mijesiti, *n. p. kruba, v. impf. mijesiti*. — Niko ne može cijelom svijetu kolača namijesiti (da o njemu svi dobro govore). Posl. 220. Ne mogu im vatre nadavati, ja kako ću hljeba namijesiti, kako li ću vode namijeti? Npj. 4. 165.

namilati se, *namilā se, v. r. impf. žito se namila, giebt viel aus, ist ergiebig*. Rj. na-mila se *žito, kad se melje, bude ga više, zaprema više mjesta, v. pf. namljati se*.

namira, *f. isp. namiriti*. — **1)** djelo kojim tko namiri koga, *Genugthuung, satisfactio*: U nekim slučajevima nije bilo dosta samo vratiti stvar, nego se još nešto uzimalo od kriveca. To ne treba pomiješati s globom. Globa je imala značenje i silu kazni; a ono je drago bilo samo *namira*. DM. 306. — **2)** *quittung, apoche*: U njemu je *namira* za norce. Kolo 15 (14).

namirisati se, *namirišem se, v. r. pf. na-mirisati se, n. p. cvijeća, v. impf. mirisati*. — Ja se napih žuber-vode, *namirisah čute dunje*. Npj. 1. 362.

namiriti, *namirim, v. pf. Rj.* — **1)** *befriedigen, furio satis*. Rj. na-miriti koga ili što, *učiniti mu, da bude miran, zadovoljan, vidi* posuliti, skužati, srediti **2**, zadovoljiti, *v. impf. namirivati*. — Na Božić... kad se poodjutri, pošto *namire stoku*, onda sjedu za ručak. Rj. 34b. Kmetovi seljacima sude za kojejake sitnice, pa koje *parce* ne mogu *namiriti* one šalju nahijnskome sudu. Rj. 277b. Starac ga zapita je li *namirio konja*. Npr. 88. Pa se svade ne znajući kako će to podijeliti, i najposlije reku: Hajdemo k Premudrome da *nas on namiri*. 158. Kome je krivo, *namirio mu Bog!* Posl. 147. Tako mi Bog *gjeuc namirio u srećem* za što ga molio! 300. Mi i ostali što spendžali, to *Bog namirio dmu i domaćinu* sa svake bande, a s nebesa najbolje! Npj. 1. 81 (*isp. naplatiti 2*). Da ja *agi namiram kavača*. 4. 496. Sto mi poharčili u ovi poštini dom, *to namirio* gospodin Bog samo sedmo, sa svake strane. Here. 355. Da ih *izmegju sebe namire*. Slav. Bibl. 1. 86. Šta da vam učinim i čim da vas *namirim?* Sam. 11. 21. 3. *Namiriću javost svoju na njima* i zadovoljiću se. Jezek. 5. 13. — **2)** *sa se, recipr. sich ausgleichen, pensare*: mi smo se *namirili*; ja sam se s njim *namirio*. Rj. *vidi* nagoditi se, naplatiti se **2**, nasuliti se. — Ako se lupež poplaš, on ide te se s *pokradućem namiri*. Rj. 699b. Tako onje pogodivši se s njome... Pošto se onje s njom *namirio*. Npr. 6. *Oklo sreća se pogođe i namire*, samo ostane sablja. 171. Ima, istina, jedan način, kojim se *možemo namiriti*. Za ovu paru, što istete natrag, obrijaću vam ženi glavu, ako hoćete. Danica 2, 131.

namirivati, *n. Rj. verb. od 1. namirivati, II. namirivati se*. — **1.** *radnja* kojom tko *namiruje koga ili što ili kome* (das Befriedigen, satisfactio. Rj.). — **11.** **1)** *radnja* kojom se tko s kim *namiruje*. — **2)** *stađe koje bira kad se kome namiruje n. p. godina* (das Erfüllen, Vollmachen, expletio. Rj.).

namirivati, *namirivem, v. impf.* — **1.** *befriedigen, satisfactio*. Rj. na-mirivati, *koga, što, ili kome što*. — Vojnici da svoje *konje namiruju*. Rj. 273b (*isp. sređivati*). *Namiruje svojim norcem onome kome se krivo čini*. DM. 295 (*isp. naplativati 2*). Balšići *namiruju* dubrovačke trgovce svojim *norcem*, kad ne mogu da nagju kriven i njega samoga da dadu. 295.

— **11.** *sa se*. — **1)** *reciproc. sich ausgleichen, pensare*. Rj. *isp. namiriti se*. — Kako mirili, tako se smirili! (Kad se ljudima sudi i *namiruju se za što*, i znači: kako pravo sudili tako i vama Bog dao). Posl. 126. *Megju sobom* neka se bratski mire i *namiruju*. Danica 4. 5. Dušan daje odmla naknadu sam pa se pošilje *namiruje s krivcem*. DM. 295. — **2)** *refleks. ili pass. voll werden, expleri*: *namiruje mu se godina*. Rj. *kao namirivati se*.

namisao, *namišli, f. idea*. Stulli, *djelo kojim se što namišli, vidi* namjera **3**. — Joav ččaše Adoniju sina Davidova na očino mjesto carem da učini. Ali David i tu *namisao* za rana pokvari. Prip. bibl. 76.

namisliti, *slim, v. pf. Rj. na-misliti, vidi* namjeriti **1**, *naumiti, isp. namijeniti, v. impf. namišljati*. — *beschliessen, decernu, statuu*: *kud si namislio? šta si namislio?* Rj. *Žena namišli da ostavi prvoga muža*. Npr. 155. Čini, pašo, *šta si namislio...* Čini, pašo, *šta si naumio*. Npj. 4. 33. *Namishi najprije udariti na Čokešim*. Danica 3, 179. *Ovaj namišli zlo za naš rod*. Djel. Ap. 7. 19. *To je namišljeno sroaj zemlji*. Is. 14. 26. *Gospod podiže duh careva Midskih, jer je Varitonu namislio da ga zatre*. Jer. 51. 11. *Ne opažali da su mi zlo namislili*. DP. 127.

namišljanje, *n. verb. od namišljati, radnja kojom tko namišlja što*.

namišljati, *namišljām, v. impf. na-mišljati, vidi* namjeravati, *isp. namjenjivati, v. pf. namisliti*. — *Evo zlo namišljaju duši mojoj*. Ps. 59. 3. *Onaj koji namišlja vasuje nasuprot zakonu*. 94, 20.

namjena, *f. intencione, consilium, mens*. Stulli, *na-mjena, djelo kojim tko namijeni što na što*.

namjenjivānje, *n. das Zudenken, destinatio*. Rj. *verb. od namjenjivati, radnja kojom tko namjenjuje što*.

namjenjivati, *namjenjujem, v. impf. zudenken, destino*. Rj. na-mjenjivati, *v. pf. namjeniti*. — *Onda mi (urećenome) bajalica gasi ugljvlje, t. j. živo ugljvlje baca u nenačetu vodu namjenjujući na one za koje se misli da su ga urekli*. Rj. 83b. *Kako koje cvijeće zasarguje, tako njega mlada namjenjuje*. Rj. 195b. *Spuštajući gjevojke braći, svaku je namjenjivao čija će koja biti*. Npr. 9. *Neka uzme devojka tri love, pa neka posadi u bašči namjenjujući koju kome hoće*. 81. *Vas dan dugi bosiljak sejala, na rajnovu sreću namjenjuje*. Npj. 1. 22.

namjer, *f. Zufall, casus, cf. namjera 2*: *Ta ga namjer bješe namijela*. Rj. *vidi* nagon **4**, slučaj **2**.

namjera, *f. — 1) *die Begegnung, obriatio*. Rj. *kao susret, susretanje*. — **2)** *der Zufall, casus, cf. namjer*: *Namjera* ga namjerila bila na zeleno u gori jezero. *Namjera* je stara namijela, nagje starac sanduk od olova. Rj. *vidi* i nagon **4**, slučaj **2**. — **3)** *das Vorhaben, propositum*. Rj. *djelo kojim se što namjeri, vidi* namjerenje. — *Kako možemo sanjati da smo uješta namjera storoenje svijeta*. Priprava 96. *No budući da je namjera moja samo... predstaviti*. Spisi 1. 8. *Bog koji sve zna, i on udešću namjere*. Sam. 1. 2. 3. *Ručij namjera* Ahitofelovu, *Gospode!* II. 15, 31. *Namjera opakih obara*. Jov 5, 13.*

namjerav, *namjerna, ulj. n. p. ja nijesam bio namjeran, Willens sein, in animo habere, cf. nakan*. Rj. *vidi* i nauman, uman **2**.

namjerānje, *n. verb. od namjerati, koje vidi*.

namjerati, *namjērām, v. impf. kao napućivati, v. pf. namjeriti*. — *Nije ga njegova volja namjeratu da čini onako kako je činio, nego mu okolnosti ne dadoše činiti drukije*. DM. 111. *Sama zemlja namjeraje ih (Srbe) da rade što i danas najviše rade, da sade i iz zemlje svoje šalju sirovu robu*. 138. *isp. namjeriti 2, koga na što*. — *Očima namjerat*. DPosl. 87 (*isp. smjerati 2*).

namjerāvānje, *n. das Vorhaben, propositum*. Rj. *verb. od namjeravati, radnja kojom tko namjerava što*.

namjeravati, namjērāvām, *v. impf. vorhaben, molior, cogito*. Rj. na-njeravati: *isp. smjerati* (1), namišljati, *v. pf. namjeriti* 1.

namjerenje, *n. mens, consilium*. Stulli. *verb. od namjeriti* 1. *djelo kojim se što namjere*, *vidi* namjera 3. — Nijet,* *der Plan, das Vorhaben, propositum, cf. namjerenje*. Rj. 421a. Prvo je *namerenje Matičino* zaista vredno . . . žule. Danica 5, 73. Da su oni s dobrim *namerenjem* dali Matici po sto forinti, 5, 83. Nego su radili *protiv svoje* želje i *namjerenja!* Kov. 15. Društva je ovoga *glavno namjerenje*, starati se za naš jezik. Pis. 24. Tim je on *ispitao namjerenje* svemogućega. Priprava 119. Onima koji ljube Boga sve ide na dobro, koji su pozvani *po namjerenju*. Rim. 8, 28. *takva verb. supst. kod dopuštenje*.

namjeriti, rīm, *v. pf. Rj. na-njeriti. v. impf. namjerivati*. — 1. 1) *beschliessen, vorhaben, decernu*: kud si namjerio? namjerio sam da otidem tamo. Rj. kao nakaniti se, naumiti, smjeriti 1. — Jer je Navnodonosor ear Vavilonski *namjerio namjeru protiv vas*. Jer. 49, 30. — 2) *namjeriti koga na što, einen wohin bringen (z. B. ins Unglück), induco*: Namjera ga namjerila bila na zeleno u gori jezero. Rj. kao *namijeti*, navesti. *isp. namjerati*. — Tako mi Bog moju *gjecu . . . na dobri put namjerio!* Rj. 611b. Ne bi li te Bog *namerio* na omu devojčicu. Npr. 67. Da je majka rodila junaka i danas ga ovgjen *namjerila*. Npj. 4, 323. Žalosno stanje Srba *namjeri mitropolita* i brata mn. te dogodio. DM. 120. Da ćeš me pitati *šta me namjeri* da ti pišem. DP. 3. — 3) *treffen, finden, offendo*: namjerio sam ga doma. Rj. *vidi* desiti, nadesiti, naći. Eda bi te *namerilo* zverje. Rj. 203b. — 11. *sa se, reflex.* — 1) *fallen, kommen, incidu*: Namjerio se na zlu ženu. Rj. kao *nući*. — Ali se nijesam mogao *namjeriti na pjevača*. Rj. 212b. *Namjerio se* na rutav nos (*na čokla* koji ne da na sebe). Posl. 189. — 2) *nicht treffen, adesse, cf. desiti se*: Kojino se doma *namjeriše*. Bilo rano, te se *niko onuda* ne *namjeri* . . . Riba nestane s te stope da niko *ko se tu namjerio*, ne vjige kugj se gjede. Npr. 214. Po nesreći svojoj *namjerim se blizu*, pritrčim na glas, a oni uhvate i mene. 247. *Kod njege se bjehu namjerili* Crnogorski izbrani glavari. Npj. 4, 71. A Krsto se *jući namjerio*, pak osvoji Asan-Begovića. 4, 101. Da se *namjeri dobri čas* . . . našemu bratu domaćinu. Kov. 118.

namjernā, *f. adj. was sich trifft, quod offenditur*: što je Bog dao i *namjerna*, t. j. što se desilo, *namjerilo*. *Namjerna* je najbolja (kad ko iznenada dogje kome na ručak ili na večer). Rj. *namjerna*, t. j. stvar. *isp. koju se dogodi slučajna*, namjera 2. — *kako je složena rečenica. isp.*: Dogovorna je najbolja.

namjernik, *m. čorjek kojega namjera (slučaj) nanesse kuda*: Ti bi mene po kim (!) poručio, ali po suneu ali po mjesecu, po putniku ali *namjerniku*. Herc. 123. Nadali su se i putnicima i *namerničima* koji su se i onako često vraćali u njihovu kuću. Jurn. 16.

namjesnik, *m. (u vojv.) (in den Klöstern) der Vikar, Unterwardian, Oekonom, vicarius archimandritae, oconomus monasterii*. Rj. *koji je na mjesto drugoga*. — Nit i oni (spahije) imaju po selima svojih kuća, ni *namjernika*. Danica 2, 79. Čaja, kao *namjesnik* ili nastojnik. Npj. 3, 399. *Namjesnicima* carevijem i vojvodama. Jestir. 3, 12. Ko bi ubio *namjesnika*, dvoranina ili slugu *kneževu*. DM. 302. *osn. u adj. namjesni* (na-mjestni, t pred n otpalo).

namjesnikov, *adj. des namjesnik*. Rj. što pripada *namjesniku*.

namjesništvo, *n. vlast namjesnička: die Statthalterei*. — Sudnica je stara kuća još iz doba prvoga *namesništva*. Zim. 265.

namjesta (na mjestu), *cf. gdješto*. Rj. 3 *vidi* i gdjegdje.

namjestiti, stīm, *v. pf. Rj. na-njestiti. k o na*

mjesto postaviti, ridi i *namjestiti. kao prost glagol ne dolazi. isp. mjestiti. v. impf. namjēstati*. 1. 1) *unterbringen, colloca*. Rj. *Ujdarivati*, *cf. urediti, opraviti, namjestiti*. Rj. 775b. Ukositi, 3) *namjestiti što koso*. Rj. 777b. Ukriviti, *što krico namjestiti*. Rj. 778a. Dogje pod jabuku i *namesti krevet* pod njom, pa legne spavati. Npr. 15. Ti *namisti* prema carevome dvoru taj *ruchaj*, pa tkaj. 58. Isti da se izberu *najlepši momci*, pa neka ih lepo obuku i *nameste za kalfe*. 68. *Car namesti d'clatu* te kako se pomoli iz galije, odseče mu glavu. 70. Došavši kući *namesti konja u konjarnicu*. 88. Zametnuti kome mrežu (kao da bi ga uhvatio u nju, t. j. *namjestiti pletke*). Posl. 84. Pjesme ove . . . da *namjestim u red*, kako koja za kojom ide. Npj. 1, VII. Uranio vojvoda Jovane, po Ljubiću šance ogledati i pobolje *straže namestiti*. Npj. 4, 346. Znam, kako je *ryjaro tvoja glava namjestena*. Danica 2, 138. Srbi pak dočekaju na *zasedama, koje su biti namjestiti*, pa udri! 3, 172. Djeveri dovedavši snahu *nameste je u čelo trpeze*. Kov. 31. Što danas jedna pokajnica smisli i *namjesti*, ono se sutra zaboravi, 99 (*isp. namjēstati* 2). Kad . . . gdjekoji već *namjeste usta* da mu se smiju. Pis. 22. (*isp. namjēstati* 2). — 2) *trpezu, ridi* postaviti. Rj. Postaviti sofru, (*iden Tisch*) *decken, sterno mensam*: postavi da ručamo, *cf. staviti*. Rj. 550a. — 3) *postelju, das Bett aufschlagen, sternere lectum*. Rj. Sverkrvice, mila majko moja! *namesti mi mckanu postelju*. Npj. 1, 605. *Namjesti sve postelje* osim svoje, a *u jezicu valja da namjesti srekru*. Kov. 91. — 4) *ridi* urediti 1. Rj. 3 — 11. *sa se, reflex.* — 1) Najmladji carev sin opet *se namesti* kao i pre da čuva jabuku. Npr. 16. Kad ugju u sobu i *nameste se*, pokloni im se mati njegova kao gospodi. 61. *Namesti se* negde u nahiji Srebrničkoj da živi kao kiridžija. Npj. 4, IX. Mladen je s Milojem . . . i *namjestiti se u najljepšu kuću*. Sovj. 22. *Namesti se na Odr* protivu neprijatelja. Žitije 22. — 2) (u Jadru) pomiriti se bez suda, *sich ausgleichen*. Rj. 3 — Srbi sva svoja pregažnja iskanja sastave u dva člana . . . A za ostalo sve Srbi kažu, da *će se namjestiti* i urediti. Miloš 33.

namjesćanje, *n. ridi* namjestanje. Rj.

namjesćati, šćām, *ridi* namjestati. Rj.

namjestāj, *n. das Hausgerath, suppellex, cf. pokućstvo*. Rj. — *osn. u namjēstati*. Osn. 71. riječi s *takvim nast. kod dogagjaj*.

namjestalo, *n. koji namjesta kad govori, der die Worte zusammenstellt*. Rj. *isp. namjēstati* 2. — riječi s *takvim nast. kod bajalo*.

namjestānje, *n. das Unterbringen, collocatio*. Rj. *verb. od namjēstati. radnja kojom tko namjesta što, ridi* namjesćanje.

namjēstati, stām, *v. impf. Rj. na-mjēstati. ridi* namjesćati. *v. pf. namjestiti*. — 1) *unterbringen, colloca*. Rj. *kao postarljati na mjesto*. A *namjēsta* po Bosni *kadije*, da mu raji po čitapu sude. Npj. 4, 369. *Namjēstala* mu rukom *kosu*. Nov. Srb. 1817, 486. Nješto je odmah preda mnom u *stihore namjēstao*. Odg. na ut. 21. Da spisatelj može *misli namjēstati* po svojoj volji. Pis. 47. *Nu svjetnjak čisti namjēstaje žiske*. Mojs. 11, 24. 4. — 2) u govoru čisto *namjēsta*, t. j. slaže riječi, *zusammenstellen, ordino*. Rj. *isp. namjēstalo*. — 3) *trpezu, ridi* postavljati 2. Rj. — 4) *postelju, das Bett aufschlagen, sternere lectum*. Rj. — Ode skidat' *gospodske haljine*, a Grucica *namjēstaj' duške*. Npj. 3, 21.

namjēstiti, šīm, *v. pf. mjesto* namjestiti (*dijalekt.*) *u ovom primjeru*: Uranio vojvoda Jovane, po Ljubiću šance ogledati i pobolje *straže namestiti*. Npj. 4, 346. — *isp. mješte* i *mjesto*; pustiti i puštiti.

namladovati se, namladujēm se, *v. r. pf. jugendliches Alter genug geniessen, satis juvenem vitam egisse*: Mladosti se *namladov'o*. Rj. *na-mladovati se. v. impf. mladovati*.

namlátiti, namlátim, *v. pf.* Rj. na-nlatiti, *v. impf.* mlátiti. — **1.** **1)** n. p. graba, konopljana sjemena. *brascia, trituranolo parvo.* Rj. *namlátiti čega cijepa, prutou, isp. mlátiti 1.* — **2)** n. p. jabuka, krušaka, *namtu herunterschlagen (Birnen, Apfel), detitio.* Rj. *namlátiti jabuka, krušaka, i t. d. s drvetu lutinam.* — **11.** *sa se, refls.* koga, *sich einen satt preglu, setis verberasse:* baš sam ga se namlatio. Rj. *vidi nadevčtati se, nalupati se 1, natučiti se.*

namlóžiti, namlóžim, *v. pf.* *vidi* namnožiti. Rj. — *isp.* mlogo i mnogo.

namljččak, namljččak, *m.* (u Srbiji) vo od dvije godine, *ein zweijähriger Ochse, hús linnus.* Rj. — *i oran od tri godine:* Prve godine jagnje, druge dvizac, treće namljččak, četvrte prehodnik i onda jednako prehodi. Rj. 584a. na-nmljččak, *osn. u mljeko.* Osn. 291.

namljeti, namljetim, *v. pf.* *unmahlen, molenulo parvo.* Rj. na-nmljeti, *n. p.* brašna, dosta, mnogo, *v. impf.* namlitati se.

namnožiti, namnožim, *v. pf.* Rj. na-nmožiti, *vidi* namložiti, *v. impf.* množiti. — **1)** *vermehrten, augeo:* Da vam Bog naspori i namnoži! Rj. Rukom svojom izagnao si narode, a njih posadio; iskorijenio si plemena, a njih namnožio. Ps. 44, 2. — **2)** *sa se, refls. sich vermehren, cresco.* Rj. — Blagosloviše Rekevu i rekoše joj: sestro naša, da se namnožiš na tisuću tisuća. Mojs. 1, 24, 60. Kad ti se namnoži srebro i zlato, i što god imaš kad ti se namnoži, nemoj da se ponese srce tvoje. V. 8, 13. Bezakonju naša namnoživa se serb glave, Jezdr. 9, 6. Dani bi se vijeka njegova reuma namnožili. Prop. 6, 3.

namóliti, namolim, *v. pf.* Rj. na-nmoliti. — **1.** koga, *einen erbitten, bewegen, rogando flecto:* jedva sam ga namolio. Rj. *v. impf.* moliti. — Pjeva se kako je majka bila namolila Kraljicu Marka da se okani četovanja. Rj. 646b. Gjul-kaduna mobu namolila, sve je kade na mobu sazvala. Npj. 1, 566. Stane vilm moliti, i jedra je kojekako namoli te mu goste povrati od ludila. Kov. 31. Nijesam ga mogao namoliti da pjeva. Npj. 1, XLVII. — **11.** *sa se, refls.* — **1)** *sich satt betten: satis superque precatus sum:* da se pusta Boga namolino (u pripovijeci). Rj. (dosta). — **2)** *sich hervorzeigen, hervorkommen, prodco, prominco* ef. izmoliti se, pomoliti se: Namoli se na pendžer od kule. Al' se drugi buljuk namolio. Rj. u tom značenju ne dolazi kao prost glagol. *v. impf.* izmakati, promalati; pomaljati; izmilati 1. — Livadu je magla pritismula, i magle se junak namolio. Npj. 4, 54.

namolovati, namolujem, *v. pf.* *malen, pingo.* Rj. na-nmolovati, *vidi* napisati 1 2, naslikovati, *v. impf.* molovati. — Gje je Marko namolovan kako jednom rukom matoroga vola drži za rep. Rj. 345b. Celivača ikona, koja se na dan onoga sreca koji je na njoj namolovan, najpusti nasred crkve. Rj. 810a. Bio je namolovat go starac. Npj. 1, 8. Ko može namolovati grom, miris, dobrotu, dušu ili radost? Priprava 177.

namorina, f. Kako je u našim krajevima zavladala bolest influenza, narod joj je izmislio ime namorina, što čovjeka mori i umara. Otočac, I. Hbel, ali narod ima za tu bolest već otprije riječi, *vidi* rorina, i *syn.* malje.

namótati, tām, *v. pf.* Rj. na-motati, *v. impf.* namotavati. — **1)** *unhaspeln, ducio fila in rhombum:* namotaj tu preglu na ovo klupko. Rj. — **2)** *roll unhaspeln, parvo ducendo fila in rhombum:* namotala sam danas deset klubaka. Rj. (= dosta, mnogo).

namotávanje, *n. das Unhaspeln, inductio in rhombum.* Rj. *verb.* od namotavati, radnja kojom tko namotava što.

namotávatí, namotávam, *v. impf.* *unhaspeln, parvo ducendo fila in rhombum.* Rj. na-motavati, *n. p.* preglu na klupko, *v. pf.* namotati.

namótriti, namotrim, *v. pf.* *erblicken, ridco, cf.* smotriti, opaziti. Rj. na-motriti, *vidi* i pripaziti 1,

spaziti, očutjeti 2, *v. impf.* motriti. I desno ti oko iskocilo, s kojim si me, more, namotrio! Npj. 2, 80 (s?). **namračiti se**, namračim se, *v. r. pf.* Rad 6, 90 (nema u Vuka). na-mračiti se, kao nastati mrak, *v. impf.* mračiti se.

namrditi, namrdim, *v. pf.* na-nmrditi. — **1)** Vas se bane on preobrazio, a nemilo čelo namrdio. HNpj. 1, 247. — **2)** *sa se, refls.* na koga ili na što, *frontem contrahere.* Stulli, *vidi* namrgoditi se, i *syn.* ondje. — *Na me si se namrdio, a pak si i ti česan io.* DPost. 66. Plavu Leka, pa se namrdio: Progi me se, vojvodu Marko! Npj. 2, 234. U obraz je sjetno neveselo . . . a obraz se ljuto namrdio, gotove mu suze udariti. 2, 267.

namrgoditi se, dim se, *v. r. pf.* *die Stirne un-wolken, frontem obruhilo:* Namrgodio se kao da će mu kiša iz čela udariti, *cf.* nakanjiti se. Rj. na-mrgoditi se, *vidi* i namrditi se, namrštitu se, natmriti se, natmušiti se, *v. impf.* mrgoditi se. — Kalugjer kao namrgogjen odgovori mu: Ne gledaj onamo, sinko! Rj. 147a. Lica je bio malo namrgogjena. Danica 4, 16. On je imao običaj stresavši se i namrgodivši odgovoriti. Npj. 4, XV.

namrštitu se, štim se, *v. r. pf.* Rj. na-nmrštitu se, *v. impf.* mrštitu se. — **1)** *die Stirne runzeln, rugo frontem.* Rj. namršti se čelo kome, namršti se tko na koga, *vidi* namrgoditi se, i *syn.* ondje. — *Namrštio se* kada će mu kiša iz čela udariti. (Gledaj: Namrgodio se . . .) Post. 189. Rasrdi se Komnen barjaktare, pa s' na Jelu loše namrštio: »Kučko jedna, krčmarice Jelo!« Npj. 3, 179. Ali se pri tom nigda nije smejao, nego je sve bio malo namršten. Npj. 4, X. Da ne plaše mladeži svojijem praznijem auktoritetom, ili . . . namrštenijem čelom. Pis. 61. — **2)** *sich unrollen, obnubilor:* Namrštilo se vrjeme, *cf.* namrgoditi se. Rj. *vidi* nakanjiti se, i *syn.* ondje.

namrviti, vīm, *v. pf.* *bräseln, frisco:* namrvi piličima hljeba; šta si toliko namrvio? Rj. na-nmrviti, *v. impf.* mrviti.

namučiti, čim, *v. pf.* Rj. na-mučiti, *v. impf.* mučiti. — **1)** *quälen, strapazieren, fatigo.* Rj. *vidi* nakinjiti, napatiti 1. — Kad ih namučiš, ti čuj s neba, i oprosti. Car. 1, 8, 35. Opkoli grad, namuču ga glagju, ali ga ne može uzeti. DM. 227. — **2)** *sa se, refls. sich abquälen, se frangere laborando:* ja sam se oko toga mnogo namučio. Rj. — Ko je na to cara naučio, živjeh se muka namučio! Npj. 3, 69.

namudrovati se, namudrujem se, *v. r. pf.* na-mudrovati se (dosta ili mnogo), *v. impf.* mudrovati. — Dok se mudri namudrovaše, ludi se naživovaše. Post. 66.

namuljiti, namuljim, *v. pf.* namuljila voda (zemlju), t. j. nanijela, *anschwemmen, uggero, cf.* mulj. Rj. namuljila voda zemlju, t. j. nanijela mulju na nju.

namusti, namúzēm, *v. pf.* *anmelken, milgendo parvo:* namuzao punu kravljacu mljeka. Rj. na-musti, kao muzati napuniti što, *v. impf.* musti. — Da im krave budu mlječne, da namuzu pun kubao mljeka. Rj. 285a.

nána, f. — **1)** *Mama, mater.* Rj. *vidi* nane; nena; majka, máma, i *syn.* ondje. — *nana* (udvojen korijen djetinji glas na). Osn. 19. — **2)** * *eine Art Kraut, um die Suppe zu wärzen, condimenti genus.* Rj. travu nekaku kojom se jaha začinja.

nanážanje, *n. verb.* od nanažati, radnja kojom tko nanaža koga.

nanážati, nanážam, *v. impf.* na-nažati, kao na noje džati rječju: nu noje se! sokoliti, *v. pf.* nanožiti, za mijenjanje glasu o na a *isp.* nočiti i načati. — Niti spava ni noći ni danjom, no sve svoju nagledaše vojsku, a nanaža od Boga junake. Npj. 5, 219 (nanaža = sokoli. Vuk). nagledaše = nadgledaše?

náne, f. *vidi* nána 1, za nast. e u nom. i rok. *isp.* bábe. — Pak je milu majku dozivala: »Nu, starice,

mila moja *nane!* . . . ja bi Ibru sebi ostavila, i njegovu *nane*, s' sobom sastavila. Npj. 3, 555.

nanegovati, nanegujem, v. pf. i u južnom govornu mjesto nanjegovati, koje vidi, isp. negovati. — Okupa ga i nanegova ga. Npj. 2, 157.

nanesti, naněšm, v. pf. Obl. 67. vidi nanijeti. isp. něsti.

nanijeti, naněšm (nanijeh i naněsob, nanese, nanijesimo i naněsosmo, nanijeste i naněsoste, nanijese i naněsoše, nanio, nanijela). v. pf. Rj. na-nijeti, vidi nanesti, za ostale gram. oblike isp. donijeti. v. impf. nanositi. — **1. 1**) *bringen, adfero*: sam ga gjava *nanese na mene*, ili: te dogje k meni. Rj. Putujući jednou notju *nanese ga put* pokraj jedne crkve. Npr. 97. Te on od mjesta do mjesta, dok *nanese ga sreću* u onaj isti grad. 118. Tako mi sveta negjelja jade ne *nanijela!* Posl. 304. Odozgo *naněsena zemlja*, te posagjeni vinogradi. Kov. 33. Evo sjutra ču *nanijeti* skakavce na zemlju tvoju. Mojs. II. 10, 4. Dužan sam spomenuti veliki *gubitak, naněseni* prošle godine. Rad 21, 192. isp. v. impf. nanositi 1. — **2**) *voll antragen, satis adportasse*. Rj. *nanijeti čega* (dosta, mnogo): Ne mogu im vatre nađavati, ja kako ću hljeba namjesiti, kako li ću vode nanijeti? Npj. 4, 166. — **3**) (*im Zielen, Schiessen*) um so riel seitwärts zielen, als die Flinte etwa abträgt, antragen, corrigo telum. Rj. kad zrno puščamo ne zgađa, upravo treba nišaneći pušku nanijeti. — **4**) nije ni nanijelo, es kommt nicht von weitem gleich, nec appropinquat. Rj. nije nimalo nalik, isp. nanositi 2. — **II.** su se, refleks. Snijela voda šušanj, pak se *nanio* ološ. Posl. 291, isp. nanijeti 1.

nanin, adj. što pripada nani (majci). — Nėnin. adj. vidi nanin. Rj. 417b.

nanisaniiti, nım, v. pf. zielen, collineo, dirigo telum. Rj. na-nisaniiti, vidi nazmirati, potistati, smjeriti 2. v. impf. nišaniiti. — Pa potrže dvije puške male, *nanisani obje na Miloša*. Npj. 4, 235.

nanititi, nım, v. pf. t. j. niti, t. j. načiniti ih povezavši one vunene konce za štapce kao što treba. Rj. na-nititi. v. impf. nititi.

nanuz, m. nanizani novci ili biser, što se nosi oko vrata ili oko glave, eine Schwur Perlen u. s. w., linea margaritarum. Rj. isp. nız, m. — Odneo mi . . . 4 velika dukata, *ženskog nanuca*. Megj. 288b.

nanuzati, nanizem, v. pf. n. p. biser, novce, gjujgube, *aufreihen, infilo?* Rj. na-nuzati. v. impf. nizati. — Kaniea od smokara (*nanuzanih* na tanko drvo). Rj. 262b. sa se, pass.: Kad se meso izreže na komadiće pa se *nanuze* na razanj. Pis. 41.

naniz brdo, (t. j. na nizbrdo) *bergab, deorsum*. Rj. složeni prijedlozi na i niz, značenju prijedloga niz prijedlog na dodaje svoje značenje, vidi nizbrdo, napod nogu.

nanos, m. što nanese voda, *alluvio*. Rj. vidi snos 1, naplava, naplavak, nasap 2, mulj, isp. i krš 3, okršanj, ološ.

1. nanositi, nanosim, v. impf. — **1**) *antragen (auf den Haufen), comporto*. Rj. *nanositi n. p. zemlju na kamenitu stranu*, isp. v. pf. nanijeti 1. — **2**) *ähneln, simile est*: nanosi malo. Rj. kao nalikovati. isp. v. pf. nanijeti 4.

2. nanositi se, nanosim se, v. r. pf. *sich satt tragen, gestando satior*, n. p. ljepijeh haljina: ne ćeš se svoje glave nanositi (t. j. izgubićeš život). Rj. na-nositi se čega (dosta, mnogo). — *Srećice se unosili!* lepa žitka našivili! Npj. 1, 140. *Zdravljicu se nanosili*, dobre sreće nahodili. 1, 141. Obe bi ti odsekao ruke: niti bi se *nanositu glave*, ni na glavi *zelenoga venca*. 2, 245.

nanosěnje, n. das Antragen, comportatio. Rj. verb. od nanositi. — **1**) radnja kojom tko 1 nanosi (nalikuje).

nanovo, (na novo), *neuerdings, aufs neue, denovo*. Rj. adv. kao opet, vidi istekar, iznova 2, iznovice, tekar. — Kad se *nanovo* videše i sastaeše, počeoše se opet razgovarati kako bi pobešli. Npr. 22. Pa se oženi na novo i druga mu žena dovede pastorku. 137. Kad se iz crkve vrata k mladoženjinju kući, i ondje ih dočekaju *nanoro* s raklalom. Kov. 97. Stane Jadrane *nanoro* kupiti i prepravljati da se braue. Danica 3, 214. Proroci Ilija i Jelisije na novo se javljaju. DP. 312.

nanožiti, žim, v. pf. na-nožiti, u ovom primjeru: Tade skoči Cerović Novica, pa *nanožiti* druga čes statina, kada svoje društvo *nanožio*. Npj. 5, 409. kao *dići* na noge *porikarši: na noge se!* v. impf. nanazati.

nanule,* f. pl. vidi nalune; Nosi F Soka od sedeta *nanule*. Rj. nalune i nanule, s *prometnutim glasovima, papučice ženske, na kojima je ozdo drvo a ozgo katš*.

nanj, t. j. na nj, na njega. Rj. nj četvrti *paděz lične zamjenice trećegu lica poznatoga* za muški i sveduji rod s prijedlogom na: na nj, vidi nj, isp. nanjga.

nanjegovati, nanjegujem, v. pf. mit Pflege befriedigen, exrare: Okupa ga i *nanjegova* ga. Rj. nanjegovati, vidi nanegovati, v. impf. njgovati.

nanjga, t. j. na njega, cf. nanj. Rj. u na njega ispaog glas e: na njga; tako treba pisati. Obl. 32. — Dade za njga tri tovara blaga . . . pak udari na njga otljelo. Npj. 3, 5.

nanjihati se, nanjiham se, v. r. pf. koga, čega, genuj wiegen, satis agitasse (cunus): Čeda ću se nanjihati. Rj. nanjihati se, vidi nanjijati se, v. impf. njihati.

nanjijati se, nanjiham se, v. r. pf. vidi nanjihati se. Rj. u krajerimu gdje se glas h u govoru pretraru u j, isp. Posl. XII. — Čeda ću se *nanjijati*, lada loe, mile! Npj. 1, 219.

nanjušiti (nanjušiti), nanjušim (nanjušim), v. pf. *aufspüren, aufstöbern, investigo*. Rj. na-njušiti, vidi obnjušiti, naptati, optati, osjetiti, v. impf. njušiti.

naoblaciti se, naoblacim se, v. r. pf. na-oblaciti se, v. impf. oblaciti se. — Štušiti se, kao *naobluciti se*. Rj. 722b. Vrijeme bješe dosta lijepo; ali . . . nešto se *naoblacē* pa okrene snijeg. Npr. 6. — *Naoblacē* se kao da će mu kiša iz čela udariti. Posl. 190. vidi nakanjiti se 1, 2, i syn. onlje.

naobluciti se, naoblucim se, v. r. pf. (oko Sinja) kad djevojka metne kapu s *oblukom* na glavu, kažu: *naoblucila se, den obluk aufsetzen*. Rj. na-obluciti se, ne dolazi inače.

naobručati, čam, v. pf. *bereifen, dolium cingere circulis*. Rj. na-obručati, vidi naobručiti, udariti obručje, n. p. na hačvu, v. impf. obručati.

naobručiti, naobručim, v. pf. vidi naobručati. Rj.

naočali, **naočari**, f. pl. die Brillen, vitra ocularia, cf. očali, naočnik, očari. Rj. — Prije nego su izmislili teleskop (durbini), valjalo je znati *praviti naočari*. Priprava 53. Hljjade su godina protekle, dok su se od stakla počele *naočari graditi*. 130. *postanjem od tuđe riječi* (isp. *Tal. ocbiale, Lat. ocularia*).

naoči, (u Grlblju) vidi noči: *naoči* badnjega dnevi. Rj. na-oči.

naočice, vidi naočiglece: Naše ljube *naočice* ljube. Rj. na-očice, kao na oči kome, vidi i naočigled.

naočigled, **naočigled**, *argenscheinlich, sichtbar, evident, manifesto*, cf. naočice. Rj. na-oči-gled, kao *naoči kome, da on gleda, kad naočiglece izmegnu e i e otpalo d: naočigled(ece)*. — Ni jednom od ovih poglavica nije tako bilo za nevolju, da se na *očigled* sad odmah mirazi oko toga s Crnim Gjorgijem, kao knezu Teodosiji. Danica 3, 217. Ili laže *naočigledce*, ili ne razumije svoga svještila. Nov. Srb. 1817, 639. Nestaje tijela njegova na *očigled*, i izmalaju se kosti njegove, koje se prije nijesu vidjele. Jov 33, 21.

naočít, *adj.*, *schon zu sehen, aspectu puleer, bonus*. Rj. *na-očít, što je na oči lijepo, lijepo gledati*. — V. J. en čovjek, t. j. *naočít*, ugledan, lijep. Rj. 60b. Pistolji . . . istina dopuštaju se (raj), samo da nijesu onako lijepi i *naočiti* kao u Turaka. Danica. 2. 88. Sve znatnije i *naočitiije ljude* po narodu da pogubi. Miloš 68. Načinše . . . oltar omlije na Jordanu, oltar velik i *naočít*. Is. Nav. 22. 10. Mati tvoja bi kao vinova loza . . . i bi *naočita* *visinom* svojom, *naočitrom* grana svojih. Jezek. 19. 11. *iz primjera se vidi da je naočít ponajčešće što i gledan, ugledan, vijjen, znatan; angschen, ansehlich, conspicuus, illustris, autorit et praeditus; a i ovo, što udara u oči: augenfallend, in die Augen fallend, auffallend*.

naočnik, *m.* (uz Ibar) najviše se govori *pl.* *naočnici, die Brillen, vitra ocularia, vidi naočari, Rj. i syn. adlje.* na-očni-k, za postojnje *vidi* *naočnjaci*.

naočnjaci, *naočnjākā*, *m. pl.* (na oglavu) *Augenblende, Augendeck, Scheudeck*. Rj. *naočnjake, načnjacu od kože, imadu konji uz oči, da ne zaziru*. — na-očnja-ci. — *adjektivu pred jač osu, u oko savstavljena s prijedlogom*. Osn. 265.

naod . . . *vidi* *nahod* . . . Rj.

naodlače, (t. j. na odaće) *feil, renalis*: ovo nije na odaće. Rj. *kuo: na prodaju, verb.* od odati. *djelo kojemu se što oda, prodā*.

naoklis, *n. p.* moja njiva ode *naoklis*, *am Ende schmüder*. Rj. *na-oklis, adv.* *kuo na kraju na uže*.

naokolo, *rund herum, circum circa*. Rj. *na-okolo, adv.* *vidi* *unaokolo, isp.* *okolo 2*. — Pak pogleda kolo gjevojaka, igraju li kolo *naokolo*. Npj. 4. 158. Našem bratu domaćinu s svom gospodom *naokolo!* Kov. 85. Crvenom pantljikom *naokolo* opšiven komad čohē. Pis. 12. Tako da od Jerusallima i *naokolo* tja do Ilirika napunih jevanđeljem. Rim. 15. 19.

naopáčkē, *vidi* *naopako*. Rj. *na-opáčkē, adv.*

naopáčniji, *adj. comp.* *prema* *naopak* i *naopako*. — Ona (gramatika) će učiti *naopako* i može biti još *naopáčniji*. Rj.¹ XIV.

naopak, *adj. verkehrt, perversus*: *naopak* je to čovjek. Rj. *na-opak, comp.* *naopáčniji, isp.* *opak: iznaopáčiti se*. — Žnjctvari su *naopake rojske*. Rj. 160b. Kako mogu Srpske *gramatike* (makar i *naopake* bile) slavenski jezik u propast baciti. Rj.¹ XIII. Čuvari prave vjere, da bi vjerne sačuvali *od naopake nauke*, sastaviše sa silaskom sv. Duha i praznik svetoj Trojici. IP. 281.

naopáko, Rj. *na-opako, vidi* *naopáčkē, u tjelesnom smislu pod 1 i 2, u umnom pod 3*. — **1)** *nach hinten gekehrt, retrorsum*: svézali mi ruke *naopako*. Rj. *kuo ostrag, straga na leđima, isp.* *nauznak, nauznako, nauznáčiće*. — Tako mi se usta *naopako* ne obratila! Posl. 305 (*isp.* Tako mi se usta *na zatilak* ne obratila!). Dovedu magarca, da moju ženu posade na njega *naopako*, pak da je onako vode kroz sve sokake. Danica 2. 132. — **2)** *n. p.* izvrsno kapu *naopako, umkren, revertere*: Ne nosi, sinko, koplja *naopako*, već okreni koplje u napredak. Rj. — *Naopako* barjak zavruše. Rj. 168a. Kad izvrsnem kožuh *naopako*. Kad se rasrdim — kao što je Marko Kraljević srdit prigruo čurak *naopako*. Posl. 117. *Naopako* kolom okrenula, okrenula, pak se ustavila. Npj. 1. 580. — **3)** *verkehrt, perverse*: zlo i *naopako!* *naopako* i u zao čas! Rj. *u umnom smislu, suprotno* *naoposlen 1*. — Ako me ne poslušáš, sve što radio . . . sve ti uzalud i *naopako* obrušilo. Npr. 114. *Šta naopako!* izišla voja žena! poviče gjavo, pa skoči i uteče. 147. Vuk je . . . poslúša *naopako* *po sebe*. 180. Zlo i *naopako* *za tebe*, sinko! 234. Bolje je i suha krušca pojesti nego se *naopako* u snok hvatati. Posl. 24. Komu je zao tonu i *naopako*. 148. *Naopako* da svako pseto uje ne boje zalaje. 190. Govor čovjeka, koji bunca, *na opako*, ne koju riječ pametno, pa onda što ludo i *naopako*, pa opet tako. Odg. na situ. 9. *Po moga Č.*

recenzenta ona (gramatika) će učiti *naopako*, kao i prva (i može biti još i *naopáčniji*). Rj.¹ XIV. Bolje je uzeti tgnju riječ . . . nego li *naopako* novu graditi. XX. Zar se što ne menja kad se *naopako* izvrne? Vid. d. 1861. 18. Onda su taj zakon *naopako* razumevali i oni koji su ga postavili. 1861, 21. Kako je Svecić mogao tako *naopako* poznavati svoj službeni položaj. O Sv. O. 11.

naopáran, *naopárna, adj.* (u Boci) što nije začinjeno. *n. p.* kao obareno zelje: Bolje je priguta *naopárna* nego zemlja smočana. *cf.* *suhoparan*. Rj. *naoparan, od korijenu od koga je pariti, dpariti, isp.* Korijeni 282.

naopóslen, (u Hrv.) Rj. *vidi* *naoposlom*. — **1)** u napredak. *als Gegenheil von naopako, eine glückliche Wendung, glücklich von Statuen gehen, prospere succedere*. Rj. *kuo srećno, dobro, u dobri čas, suprotno* *naopako 3*. — **2)** okrenuti što *naoposlen*, t. j. po sunen, od istoka k zapadu, kao što sunce ide, *nach dem Sonnenlaufe, ut sol currit*. Rj. — Pa ga sad vigji kako ni bi, kako Gospod Bog obil ga učini i s krstom *ga na oposlom obrnu*. Kov. 68. *na-o-po-slen, na-o-po-slom, cf.* **САВОНЬ(С)** (sunee)?

naopósloim, *vidi* *naoposlen*. Rj.

naopútiiti, *tím, v. pf.* Rj. *na-o-putiiti, u tom značenju ne dolazi kao prost glugol*. — **1)** *opanak, uputo* ga okolomatiti (onda još samo da se navrúca, pa će biti gotov), *umfassen, circumdo*. Rj. — **2)** on je po se na zlo *naoputio, er hat schlecht gethan, male egit*. Rj. *kuo zlo uraditi*.

naoráti, *naorém, v. pf. fertig uekern, peraro*: *naorali* smo dosta ove godine. Rj. *na-orati, v. impf.* *orati*.

naorúžati, *žám, v. pf.* *na-oružati, suprotno* *obezoružati, razoružati, v. impf.* *oružati*. — **1)** *Opusatiiti, vidi* *naoružati*. Rj. 466b. Povede sa sobom podosta *naoružanih ljudi*. Npr. 156. *Ovom istinom naoružan* sve recenzente na mejdan pozivam. Pis. 60. Sve bi jaše *naoružano protiv kralja*. DM. 166. — **2)** *sa se, refleks.*: Te se preobuku i *naoružaju*. Žitije 6.

naoštriti, *naoštrim, v. pf.* Rj. *na-oštriti, v. impf.* *oštriti*. — **1. 1)** *schärfen, acuo*. Rj. *n. p.* *sjekiru, mač, i t. d.*: Ako *naoštrim* sjajni mač svoj, učinim osvetu na neprijateljima svojim. Mojs. V. 32. 41. *sa se pass.*: Pošto se sjekira zavratí, onda se ugrijana na novo iskleplje i poslije *naoštri*. Rj. 167b. — **2)** *fig. anspornen, acuo*. Rj. *u prenesenom smislu, naoštriti koga, kuó púdhosti ga, isp.* *naoštriti se*. — **II.** *sa se, refleks. sich bereit zu etwas (z. B. Streit, Zank) machen, se acuerere*. Rj. *kuo spremiti se nu što, n. p. na svagju, amo će pripudati ovaj primjer*: Baš sad mi se *koše naoštriše*, kad za knjaza ti ovde pomenu, mala (d)laka, skočiće ti glava. Npj. 5. 485.

naovrljéc, *naovrljčkē*, (u Srijemu) *n. p. ide, schief, oblique*. Rj. — *na-ovrljée, na-ovrljke, nakrivo, vidi i* *navrlje*. — Značenje (korijenu) *vrjtjeti, savijati, kriviti*: vrljjo, vrljav, vrljook, *navrlje* (*adv.*), *naovrljčkē, naovrljčkē*. Korijeni 195.

napabiréiti, *tím, v. pf.* *na-pabiréiti, vidi* *nabiračiti, napaljetkovati, v. impf.* *pabiréiti*. — Pogibe sinova Vjenjaminovijeh . . . a onijeh što se okretoše i pohjégoše u pustinju k stijenj Rimonu, *napabiréiše ih* po putovima pet tisuća ljudi. Sud. 20. 45. Ona pabiréi na njivi do večera. i ovrše što *napabiréi*. Rut. 2. 17.

napadáč, *napadáča, m.* koji napada, *Angreifer*. Rj.³ **napádanje**, *n. das Anfallen, Anfahren, invectio*. Rj. *verb.* *napadati, raduju* *kojom tko napada koga ili na koga*. — Gospode! Otmi dušu moju *od napadanja njihovā*, od ovijeh lavova jedinien moju. Pis. 35. 17.

1. nápadati, *dám, v. impf.* Rj. *na-padati, vidi* *napastovati, naskakivati, natčevati, natkrivati, navaljivati, v. pf.* *napadnuti, napanuti, napasti*. — na koga, koga. *anfallen, anfahren, inveli in quem*. Rj. Da mu

ne da mira, nego jednako *napada* na nj. Sovj. 16. Ako sam krivo učinio onima koji na me na pravdi *napadahu*. Ps. 7, 4.

2. napadati. *dám, v. pf. darauf fallen, desuper incido, n. p. napadalo dosta krušaka, jabuka. Rj. napadati, v. impf. padati.* — Kiša pada kapljicama, pak *napada* lokvicama. Posl. 134.

napadnuti, *dnēm, v. pf. koga, što. Stulli. i na koga, na što. ridi napanutu, napastu. v. impf. i napadati. napájanje, n. das Tränken, potio. Rj. verb. od napajati. radnja kojom tko napaja koga ili što.*

napájati, *napájam, v. impf. tränken, do bibere: A napajat' vodom od Sitnice. Rj. na-pajati. v. pf. napojiti.*

napáliti, *napálím, v. pf. Rj. na-paliti. ridi nažeći. v. impf. napaljivati. — 1) lepira (kad misle da je vještica), anbreunen, aduro. Rj. — Uhvate u veće kakoga velikog lepira misleći da je vještica da ga malo *napale* na svijeći. Posl. 98. — 2) n. p. rasadnik, anzünden, incendio. ridi napaljivati 2. — 3) n. p. bure, ausbrennen, ustulare. Rj. isp. napaljivati 3.*

napaljetkovati, *napaljetkujem, v. pf. — Nabiračiti, cf. napabirčiti, napaljetkovati. Rj. 378a. na-paljetkovati. v. impf. paljetkovati.*

napaljiváanje, *n. verb. od napaljivati. radnja kojom tko napaljuje što.*

napaljivati, *napáljujem, v. impf. Rj. na-paljivati. ridi nažizati. v. pf. napaliti. — 1) anseugen, aduro. Rj. n. p. lepira na svijeći. isp. napaliti. 1. — 2) anzünden, incendio. Rj. — Mnogi na mučenike *napaljuju* rasadnike, t. j. na jedno mjesto nanesu drva pa zapale te izgore, po tom ono mjesto uskopaju i posiju kupusni rasad. Rj. 376b. — 3) burad, ausbrennen, aduro, ustula. Rj.*

napamét, (na pamet), *auswendig, memoriter. Rj. 444. ridi naizust.*

napanutu, *napánēm, v. pf. na-panutu. ridi napadnuti, napasti (napadnem). v. impf. 1. napadati: Vuci *napanuu* na njega i na vjerenicu mu. Npr. 222. Na Maksimu krasite *napanule*, te mu b'jelo lice nagrdile. Npj. 2, 528.*

napanjkatu, *kām, v. pf. na koga, ridi nalagati. Rj. i syn. ondje. na-panjkati. v. impf. panjkati.*

napariti, *rim, v. pf. Rj. v. impf. pãriti. — 1) mit warmem Dinst einruehen, infuso vapore calido. Rj. *napari* se što toplom parom. — 2) *napariti* oči, die Augen weiden, pasco oculos. Rj. *napari* oči, tko se *na gleda* kake ljepote.*

napásanje, *n. das Weiden, pustus. Rj. verb. od napasati. radnja kojom tko napasu n. p. konje.*

napásati, *napásam, v. impf. weiden, pasco: otišao je u polje da napasu konje. Rj. na-pasati. v. pf. napasati (napásēm).*

napasnica, *f. tentatrice, quae excitat, incitat, impellit. Stulli. koja *napastruje* koga.*

napasnik, *m. (u Grblju) koji koga *napastuje*, ridi naletica: zlotvor i *napasnik*. Rj. ridi *napasnjak*. syn. kod nalet. — *napasnik* (pred n. osn. u *napast*). Osn. 273.*

napást, *f. — 1) Unglück, Unfall, malum, casus adversus. Rj. *bijeda, nesreća, sijaset, zlo, koje* na čovjeka *iznenada* *napadne*. — Bako, znaš li šta je? Ja znam da si i ti rada da se *oprostiš* te *napasti*. A baba mu uteče u reč: »O moj sinko, kako ne bih! I mene je tako uhvatila (aždaja), ali sad se nema kud.« Npr. 45. Za što li izgubi moje blago bez i kake nesreće i bez i kake *napasti*? 248. Ako ne će čok na *napast*, a ono će *napast* na čocka. Posl. 6. Tako me Bog *od ljudske napasti* *uklonio*! 298. O jablanče tanko drveć! pod tobom me *napast* *nagje*: snašice me potvoriše. Npj. 1, 509. Pošto *podnese* *mnoge* *trude* i *napasti* (prijevod Lat. riječi: multis vero laboribus et periculis transactis). Glas. 21, 283. Poslije mnogih i *nebrojenih napasti* i zasjeda, od kralja*

*smotreno navrejenih (infinitis periculis), 21, 288. za dva posljednja primjera (isp. pogibio, opasnost. — 2) (u Novome zavjetu, kao i u Slavenkom jeziku) die Versuchung, tentatio. Rj. ridi kušanje 1a, iskušavanje. — *Napast* u Slavenkome (i u ovoj knjizi) znači die Versuchung (iskušenje), u nas pak kao *bijeda* ili *nesreća* koja na čovjeka *iznenada* *napadne*. Nov. Zav. IX, 1 ne *navedi* nas u *napast*: no izbavi nas *oda* zla. Mat. 6, 13. Molite se Bogu da ne *padnete* u *napast*. 26, 41.*

1. napasti, *napadnem, v. pf. anfallen und anfahren, invehor: šta si *napao* čovjeka? šta si *napao* vikati? Rj. na-pasti. ridi *napadnutu* *napanutu*. v. impf. i *napadati. — Napao* mi na *dijete* *nećak* *crisak*, t. j. plače, vrišti. Rj. 76a. Izvrsti se na koga, kao *napasti*, omrznuti, početi vikati na koga. Rj. 221a. Ognjica, 2) *svinjska bolest*, koja *ih* *napadne* kad jedu žir, a nemaju dosta vode. Rj. 688a. *Napala* me čama. Rj. 818a. Zar ti je *napalo* na oči, te ne vidiš da to nije košeno, nego striženo! Npr. 144. Otac *napadne* na nj i stane ga karati. 256. Srpsku, kado, *rojsku* *napadoše*. Npj. 4, 348. Da ovo malo našijeh *spisateljja* ne treba *napasti* na očiju. Pis. 61. Da *Vas* još koja *bijeda* *napadne*. Straž. 1886, 702. *Dnuše* *vjetrovi*, i *napadoše* na *kuću* *onu*, i ne *pade*. Mat. 7, 25. Uplaši se i *strah* *napade* na nj. Luk. 1, 12. Onda će *iznenada* *napasti* na *njih* *pagobav* kao *bol* na *trudnu* *ženu*. Sol. 1, 5, 3. Kad te *napadne* *zli* *duh* *Božji*. Sam. 1, 16, 16. *Bješe* *napao* na *njih* *trd* *san* od *Gospoda*. 26, 12.*

2. napasti, *napásēm, v. pf. Rj. na-pasti. v. impf. napasati. — 1) weiden, pasco. Rj. — Kad* ti *trave* *nemaš*, *stado* da *napaseš*. Rj. 711a. *Nagje* *čobana* . . . i reče: *Dobro* *napase!* A on mu odgovori: *Pasem* da *ih* *napasem*. Npr. 163. Ao *moj* *glase*, *na* *zlo* *me* *ti* *napase!* Posl. 10. *Velji* *glase*, *zlo* *li* *me* *napase!* 33. — 2) *sa* *se*, *refleks. sich* *satt* *weiden*, *pascendo* *satiar*: *napasti* *su* *se* *konji*. Rj.

napastvovánje, *n. das Anfallen und Anfahren, invectio. Rj. verb. od napastvovati. radnja kojom tko *napastruje* koga.*

napastvovati, *napastvujem, v. impf. i pf. koga, einen anfahren, invehor. Rj. ridi napadati, i isp. napadnutu, napanutu, napasti (napadnem). — Napasnik koji *koga* *napastruje*. Rj. 339b.*

napásnják, *m. ridi napasnik. Rj. — za nast. u napasnik i *napasnjak* isp. *anatemnik* i *anatemnjak*.*

napástanje, *n. verb. od napasati. Rj. radnja kojom tko *napasta*.*

napástati, *napástam, v. impf. ridi napostiti. Rj. na-pástati. kad n. p. muhamedovac na putu uz *ramazan* ne može da *posti*, on *poslije* *ono* *napasta*, kao *naknagjaju* *pasteći*.*

napátiti, *tim, v. pf. Rj. na-patiti. v. impf. patiti. — 1. 1) koga, quilen, ceco, cf. namučiti. Rj. ridi i *nakinjiti*. — 2) n. p. ovaca, *svinja, riel* *aufbringen, verschaffen, conquiro: I* *napatim* *sivih* *golubova*. Rj. *patěći* *nabariti*, *stěći*. — 11. *su* *se*, *reflek. sich* *abquilen, se* *frangere*. Rj. *vidi* *namučiti* *se*, *nakinjiti* *se*.*

napécati, *napécám, v. pf. t. j. ribe, in hinlänglicher Menge angeln, hamo capio. Rj. na-pecati. na* *udien* *ribe* (*dosta*) *udoriti*. *v. impf. pecati.*

napécatati, *tam, v. pf. na-pecatati. ridi* *naštampati. v. impf. pećatati. — Da* *mogu* *sve* *pjesme* *bez* *brige* *napécatati*. Straž. 1886, 512. Da će *Oda* *biti* *napécatana* *erkrenim* *slovima*. 1886, 864.

napéći, *napěčem, v. pf. Rj. na-peći. v. impf. peći. — 1) roll* *anbacken. satis* *pinsuisse*: *napekli* *smo* *dosta* *hljeba*. Rj. — 2) *genug* *braten, assare multa*. Rj. n. p. *napekli* *smo* *dosta* *ili* *mnogo* *mesa*. — 3) *genug* *brennen* (*Brantwein*), *uro*: *napekli* *smo* *dosta* *rakije*. Rj.

naper, *m. (u Lijevcu) ridi* *brana* 1. Rj. *u* *rodenice* *ono* *što* *ustarjlu* *vodu*, *vidi* *i* *bent*. — *od* *korijena*

od koga je i otpor i zaporanj, zaprijeti, zapirati. *isp.* Korijeni 284.

naperač, *nápêrka*, *m.* — **1)** onaj tanki konac koji se nastavi na deblji. *cf.* naperiti. Rj. *isp.* navezak. — **2)** svaki nastavak, *Ansatz, adjunctum*. Rj. *vidi* i nakalamak. — *može biti da amo ide ovaj primjer: Na naperci pašini peici. Rj. 493a (= na napercih, na napercima?).*

napèriti, *nápèrim*, *v. pf.* Rj. na-periti. *kao prost glagol ne dolazi. isp.* periti. *v. impf.* naperivati. — **1)** (u Lijevcu) *vidi* najaziti. Rj. *napèriti* vodu. — **2)** *richten* (*z. B. Gewehr gegen jemand*) obrerto. Rj. *napèriti* *n. p.* pušku na koga. — **3)** *aufrichten, erigo*: Pa padaše oko druma puta, pak pred prsi ploče *napèriše*, a na ploče puške nasloniše. Rj. — **4)** (u Baranji) konac. t. j. na deblji konac nastaviti tanji, koji se uvrze u iglu. i tako se debelijem veze, *ansetzen, uljunga*. Rj.

napèrivânje, *n. verb.* od naperivati. *radnja* kojom tko *napèruje n. p.* luk.

napèrivati, *nápèrujem*, *v. impf.* napèriti, *v. pf.* — On oštri mač svoj. nateže luk svoj. i *napèruje ga*. Ps. 7. 12.

nâpèti, *nâpnêm*, *v. pf.* Rj. na-peti, *v. impf.* napijati. — **1 a)** *in die Höhe richten, aufrichten, erigo*: napeo glavu; napela koza rep i t. d. Rj. *kao ispèti. u vis dići.* — Odrt vuk a *napet* rep. (Glelaj: Lip-suje a psuje). Posl. 235. — **b)** *kao napregnuti, anspannen, intendo. isp.* napijati I 2. — **2)** *sa se, refleks. vidi* naduti se. Rj. — *Napeo se* kao svečarski lonac uz vatru. Posl. 190.

napijâc, *napijâca*, *m.* koji napija, *der Zutrinker, qui propinat*. Rj. — U zdravlje domaćinovo... Jamčno bi se od kakvog drugog *napijâca*, a može biti i od ovoga istog drugi put, ovo moglo čuti ljepše i razgovjetnije. Kov. 120.

napijalica, *f. vidi* napivka, nazdravica, zdrävica I, *Trinkspruch*: Hercegovacke *napijalice*. Here. 349. — *od osnove koja je u partio, proš. vrem. akt. od glagola* napijati. *isp.* Osn. 334.

napijânje, *n. Rj.* *verb.* od 1) napijati, 2) napijati se. — **1)** *radnja* kojom tko *napija* (das Zutrinken, propinatio. Rj.): U *napijânju*: Srećna uranka, a boljeg vazlanka. Rj. 51b. A i u *napijânju* spominju ih (zauze Hristove). Rj. 199a. — **2)** *radnja* kojom se tko *napije* (das Sich-volltrinken, % inebriari saepe. Rj.)

napijati, *nâpîjam*, *v. inf.* Rj. na-pijati. *v. pf.* napiti. — **1)** *zutrinken, propino*. Napijaju uz drugu čašu... uz vino. Rj. *vidi* nazdravljati. — Kad napijaju *komu u zdravlje*. Rj. 525a. Stara mu majka čašu *napija*, čašu *napija*, a suze roni. Npj. 1. 489. Pa uzima kondir vina rujna, te *napija krasnu staru Božju, srećnu putu i krsta časovoga*, 2, 301. Te se svi obrede *napijajući kako koji zna*. Kov. 47. Stari svat *napijajući za zdravlje prečienca* ovako reče. 69. Ako se ondje objeduje, onda u brzo *napijaju u dobri čas i u bolji od objeda*, 69. *sa se, pass.*: *Napija se* uz čašu. Rj. 60b. Polija, čašu *kojom se napija*. Rj. 190b. Evo sad još većijeh *zdravica, koje se napijaju* o krsnijem imenima. 118. — **2)** *sa se, refleks. sich coll trinken, inebriari saepe*: I često se vina *napijao*. Rj. *vidi* sušiti 3 (časte).

nâpinjânje, *n. Rj.* *verb.* od napijati (i se). — **1. 1)** *radnja* kojom tko *nâpinje n. p.* glavu, ili kazu rep (das Aufrichten, erectio. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko *nâpinje* (*auspreiz*) što (das Anstrengen, intentio. Rj.). — **11.** *radnja* kojom se tko *nâpinje*.

nâpinjati, *nâpinjem*, *v. impf.* Rj. na-pinjati, *v. impf.* *prsti pèti, penjati. v. pf.* napeti. — **1. 1)** *aufrichten, erigo*. Rj. *nâpinje n. p.* čeljade glavu, kazu rep. *isp.* napeti 2. *Kan u vis dižati.* — **2)** *anspannen, intendo*. Rj. *kao napirati što.* — **11.** *sa se, refleks. sich anstrengen, coarctari*. Rj. *kao napirati se.* — *Neka se napinja*, i uzalud muče, da besmrtne najedaju i mrtve

ubijaju. Pis. 60. I samo d i t *napinja se* samo novi književnici... da čitaju kao g j i č. Rj. XXXIV.

nâpipati, *pâm*, *v. pf.* *durch Tappen finden, invenio circumferendo manus*. Rj. na-pipati, *pipajući rukom naći. v. impf.* pipati. — Počne ih divljan pipati iza vrata... *nâpiplje popa prestelje*, spopane ga i ubije. Npr. 148. Krojač kad stane šiti, ne šije koncima, *kakve rukom napipa*, n. p. sad crvenijem, sad žutijem... Pis. 67.

nâpiriti, *nâpîrim*, *v. pf.* *aufblasen, inflare, cf.* naduhati. Rj. na-piriti, *n. p.* mješinu. *vidi* i napuhati. *v. impf.* piriti.

napisati, *nâpîšêm*, *v. pf.* Rj. — na-pisati. *v. impf.* pisati. — **1. 1)** *zusammenschreiben, conscribo*. Rj. *Da mi napišeš na karti svojom rukom, da sam...* Npr. 107. Te ona u ta čas *napiše knjigu poslanicu* te je pošlje za njim. 120. Nikome nije *napisano na čelu šta je u njemu*. Posl. 219. Pašina *napisana zupovijest ili uredba* zove se buruntija. Danica 2, 84. *Napišu caru tužbu*, 3, 152. *Zakone, koje je Solon napisao za Grčke narode*, 5, 86. Najviše ih je (pjesama) *napisao od svoje majke G. Jovo Lainović*. Npj. 1, VI. *Kako sam vam obećao napisati vam što o našoj ortografiji*. Pis. 3. *Ova istorija, ovako u kratko, bila ljepše napisana nego...* 80. *Šta bih ja napisao Cardakliji na grobu*, 84. *Kao što stoji napisano*. Rim. 8, 35. *sa se, pass.*: Što se *nâpirjed* *nâpisa* za našu se nauku *nâpisa*. Rim. 15, 4. — **2)** *namolovati, malen, pingo*: Ovaj sada iznagje umještvo da i na oči govori — a to je molovanjem (slikovanjem)... Carski dvor pošlje otmah slikare (molere) koji su sre što su god vidjeli... na velikom platnu *napisati morali*. Priprava 176. Kad bi vidjela *ljude napisane na zidu, likove Haldejske napisane ervenilom...* upaljivaše se za njima. Jezek. 23, 14. — **11.** *sa se, refleks. sich satt schreiben, satis scripsisse*: baš sam se napisao ovijeh dana. Rj. (dosta).

napisati, *šâm*, *v. pf.* *anharnen, mejendo impleo*. Rj. na-pišati, *pišajući napuniti. v. impf.* napišavati. **napisâvanje**, *n. das Anhurnen*. Rj. *verb.* od napišavati. *radnja* kojom tko *nâpîšava što, n. p.* sud kakav.

napisâvati, *nâpîšâvam*, *v. impf.* *anharnen, mejendo impleo*. Rj. na-pišavati, *pišajući napunjati. v. pf.* napišati.

napitak, *napitka*, *m. der Trunk, potus*: nema *napitka, es ist nichts zu trinken da*; neka je nama *napitak*, a njima kakav im drago žitak (kažu da govore ili misle svatovi za mladijence). Rj. — *Zedna napojio, gladna napitao*, a svakome *dao* dobar čas i *voljni napitak!* Kov. 121.

1. nâpitati, *tâm*, *v. pf.* Rj. na-pitati. *v. impf.* pîitati. — **1. 1)** *das Kind satt füttern, saturare infantem*. Rj. *dijete mstititi.* — **2)** *vidi* mahraniti: Crne ču te krvice *napojiti*, a junačka *mesa napitati*. Nijesi mi *konja napojila, napitala* *ljelicom šenicom*. Crne *vrane mesom napitamo*, i dolinu krvi *natopimo*. Rj. *vidi* i najesti I 2. — *Zedna napojio, gladna napitao*, gola rizom *pridolio!* Kov. 121. — **11.** *sa se, refleks. sich satt essen, satis comedisse*: Nijesi li štogogj *zadobio, da se gladni mesa napitamo*. Rj. — *Smiluj se* na nas, jer *smo se dovoljno napitali sramote*; dovoljno se *napitala* *daša* naša *rug* od ponositijeh, i *sramote* od oholijeh. Ps. 123, 3. 4.

2. napitati, *nâpîtâm*, *v. pf.* *erfragen, exquiro, explorare*. Rj. na-pitati, *pitajući naći, doznati. v. impf.* pitati. — *Ugleda grad gde se beli*. Kad ugje u grad, *napita i dvor* *zlatnih paunica*. Npr. 19. *Ljudi poslani od Kornilija, napitarsi i našavši dom Simonov* stadoše pred vratima. Djel. Ap. 10, 17.

nâpiti, *nâpîjem*, *v. pf.* Rj. na-piti. *v. impf.* napijati. — **1. 1)** *kome, zutrinken, propino*. Rj. *vidi* nazdraviti. — *Kako komu napiješ*, onako će ti i otpiti. Posl. 126. Kad mi dadu *zlatni pehar vina, da napijem sreću*

za udaju. Npj. 1, 395. Dvojica mu napili za zdravlje, pa su treću čašu njemu dali. 3, 191. — 2) koga, cidi napojiti: Vi gladnoga nijeste najeli, a žednoga nijeste napili. Herc. 311. — II. sa se, refleks. Rj. — I) n. p. vina, rakije, sich voll trinken, inebriar. Rj. opti se, nadrobiti se, nakititi se vina, nakvasiti se vina, nalokati se, naljoskati se, natrošiti se (vina), oljoljati se, otrjeskati se. — Natopio se kao pijavica krvi. Posl. 190. Gjuša Vuličević napršio se malo, svadi se s Turcima, te ga Turci ubiju. Danica 5, 17. — 2) napiti se, n. p. vina, rakije, vode. Rj. cidi napojiti se, nacijepati se, naguliti se. — Napije l' se ko Fuke i najede l' žutke, ostade u Yukovaru. Posl. 190. Tako se pasje krci ne napio! 310. Napíše se vode blatusine. Npj. 1, 57. Kad bi znala muška glava, što je nikom vode s' napit', nigda ne bi nikom pila. 1, 149. Da s' u zdravlju opet sastanemo i crvena rina napijemo! 2, 222. Pošto se on napije, da bocu drugome koji je na redu. Kov. 47. I kamilama ću tvojim naliti neku se napiju. Mojs. I, 24, 19.

napivka, f. (u Sinju) Trinkspruch, cf. zdravica. Rj. napivka, isp. napiti. cidi i napijalica.

napjevati se, vām se, v. r. pf. sich satt singen, satt sein. Rj. na-jevati se (dosta). v. impf. pjevati. — Nek se moja navešeli najka i sestrice kola najgraju i u kolu pesme naperaju. Npj. 1, 246.

naplaćivaju se, n. verb. od naplaćivati i naplaćivati se. — I. I) radnju kojom tko naplaćuje dug (das Eintreiben, exactio. Rj.). — 2) radnju kojom tko naplaćuje što, n. p. poharu (das Vollends-zahlen, exsolutio. Rj.). — II. radnju kojom se tko naplaćuje s kim.

naplaćivati, naplaćujem, v. impf. Rj. na-plaćivati. v. pf. naplatiti. — I. I) eintreiben, exigo. Rj. kao izgoniti dug. — Zgoda dug i do sto godina naplaćuje. Posl. 88. Namjera dug naplaćuje. 189. Ter Turcima vade oči erne, naplaćuju starinske dugove od Kosova i prijed Kosova. Npj. 5, 267. — 2) bezahlen, ersulco. Rj. kao plaćujući nakupjavati, sa se, pass.: Na Mljeto se ukradena rogata stoka nakupjala desetero... U drugim se opštinama svaka poharu ili pkraggja naplaćivala četvoro. DM. 307. — II. sa se. — I) naplaćivati se, v. r. impf. sich bezahlen lassen, exigo. Rj. — 2) sich berechnen, exsolvers mutua debita. Rj. recipročno. kao namirivati se 1.

naplakati se, naplaćem se, v. r. pf. isp. isplakati se (dosta): Te ćeš po što se naplaćeš skršiti jaram njegov s vrata svojega. Mojs. I, 27, 40. v. impf. plakati.

naplašiti, šim, v. pf. na-plašiti, plašeci natjerati. v. impf. plašiti. — Majku svoju po rukama bije... na nju lovske brte naplašio. HNpj. 1, 115.

1. nāplata (nāplata), f. die Betteibung, exactio: Stari dug, nova nāplata (Dug nigda ostarjeti ne može. Posl. 294). Rj. djelo kojim se ko naplati od dužnika.

2. nāplata, f. tomajo della scarpa, la parte superiore della scarpa, obstragulum. Stulli, u obuće je nāplata ozgo, a ozdo potplat: Na dobroj nāplati zao potplat. DPost. 65. isp. naglavak. — za korijen isp. nāplatak.

nāplatak, nāplatika, m. die Raulfelyc, absis, curvatura rotac. Rj. u točka, cidi gobela, gobelja. — Moždanic, onaj klin što drži nāplatake jedan za drugi. Rj. 365b. Obuća, 2) n. p. na točku (t. j. nāplaci skupa). Rj. 435b. Znućenje (korijenu) pružati se, prostirati se, plosnu biti, prostirati pada što, t. j. postavljati, prostirati se oko čega ili uza što, t. j. zaklanjati, opkoljavati: splata; poplat; oplata, oplatiti; potplata, potplatiti; nāplatak; dvoplatan. Korijen 295.

naplatiti, naplatim, v. pf. Rj. na-platiti. v. impf. naplaćivati. — I. I) eintreiben, exigo: dužan mi je nešto, pa ne mogu nikako da naplatim. Rj. — Birtaš misli jedno, a pijanica drugo. (Birtaš misli: ovaj je sad pijan, naplatiću mu koju kolbu više. . .). Posl.

11. Jakov naplatiši dobro svoju poputinu kako od Mačrana, tako i od Sabarčkih Taraka, vrati se s vojском k Bijogradu. Danica 3, 207. Dužan sam odista... Sad knez naplati od Parla pare, i preda ih Nikoli. Mil. 206. Petar mi se žalio, da mu je nekakav ortak... narce naplatio i s njima pobegao u Tursku. 225. Popu naplate u ime takse celiku sumu... carina ga je (popu) globila, naplatiesi od njega drajnu taksa. 231. — 2) voll auszahlen, exsolco, cf. platiti: Al' ti potkov naplatiti ne ću. Rj. — Malo će proći sluga tvoj preko Jordana s carem; a za što bi mi car tako naplatio? Sam. II, 19, 36. — II. sa se. — I) sich bezahlen lassen, exigo. Rj. — Pisi kukom po ledu (n. p. kad je kome dužan ko od koga se ne može naplatiti). Posl. 248. Zato navale, te se naplate sasvim, pa otidu, kud su namili. Danica 5, 27.

2) sich berechnen, inwem solvere debita, cf. namiriti se. Rj. recipročno.

nāplava, f. nāplavak, nāplāvka, m. ono što voda gdje nanese te kako nijesto nāplavi. alluvio, cf. nanos. Rj. cidi i nasap 2, suos 1, mulj.

nāplaviti, vim, v. pf. na-plaviti. v. impf. plāviti. — Nāplava, nāplavak, ono što voda gdje nanese te kako nijesto nāplavi. Rj. 401a.

nāplēsti, nāplētēm, v. pf. Rj. na-plēsti. v. impf. nāpletati. — I) anflechten, adplecto, attexo: nāpleti malo na taj koš. Rj. — 2) voll anflechten, contexo: nāpleo sam dosta kosnica. Rj. — 3) na koga što, t. j. izmisliti, potvoriti. Rj. cidi i nālagati, nāpanjkati.

nāplet, m. das Angeflechte, supertextum. Rj. ono što se nāplete na što, isp. nāplesti 1.

nāpletanje, n. Rj. verb. od nāpletati. — I) radnju kojom tko nāpleće što na što (das Anflechten, adnexio, contextura. Rj.). — 2) radnju kojom tko nāpleće (izmisliti) što na koga (das Verleumden, calumniae. Rj.).

nāpletati, nāplećem, v. impf. Rj. na-pletati. v. pf. nāplesti. — I) anflechten, attero. Rj. nāpletati što na što, isp. nāplesti 1. — 2) gegen einen etwas erdichten, calumniar, cf. nālagati. Rj. cidi lagati na koga, bijediti, museviditi, opadati, panjkati, potvoriti, prizidati kome što.

nāpljēniti, nāpljēnim, v. pf. na-pljēniti, pljjeneci nabaviti. cidi nāpljačkati. v. impf. pljjeniti. — Doge Josafat s narodom svojim da pokupe plijen... i nāpljēniše da već ne mogu nositi. Dnev. II, 20, 25. Da nāpljēniš plijena i nagrabiš grabeža. Jezek. 38, 12.

nāpliti, nāplijēm, v. pf. na-pliti. cidi nāplivati, nāpliviti. v. impf. pliti. Rj. 578b. — Nāplita je i Piva i Tara. DPost. 69.

nāplivati, vām, v. pf. anschwimmen, nature coepi. Rj. na-plivati. cidi nāpliti, nāpliviti. v. impf. plivati. — Pak on pliva na tiju Dunavo, nāplivao, i preplivao ga, uhvatio Varadinku Maru... Pak nāpliva na tiju Dunavo, i prenese Maru Varadinku. Npj. 1, 598, 599.

nāplōditi se, nāplōdim se, v. r. pf. na-plōditi se. anwachsen, nachwachsen, sich vermehren, accrescere. v. impf. ploditi se. — Kad se gorodu tvoja i oree tvoje nāplode... nemoj da se ponese sree tvoje. Mojs. V, 8, 13.

nāplōviti, nāplōvīm, v. pf. cidi nāplivati. Rj. nāpliviti. cidi i nāpliti. v. impf. ploviti. — Ja ne mogu svima biti ljuba, već ću biti onoga junaka, koj' nāplori na codu Cetinju... te preplovi tu vodu Cetinju. Npj. 1, 570.

nāpljačkati, nāpljačkām, v. pf. na-pljačkam, pljačkajući nabaviti. cidi nāpljeniti. v. impf. pljačkati. — Kad su Srbi Turke u Biogradu pobili i poharali, on je s Mlojem najviše nāpljačkao. Sovj. 22.

nāpljūvati, nāpljūjēm, v. pf. anspeien, conspuo. Rj. na-pljuyati. v. impf. pljuyati.

nāpniguša, f. die Kellwufblaserin, intentic gutturis (batrachomyomachisches Wort): nāpnigušo kre-

ketaso! kurvina magarićo (govorio rak žabi, kad su se psovali). Rj. napui-guša, žaba krekćući napinje napui-guša. — riječi tako sloj, kol čistikaća.

nápō. (na poi) *auf halben* (Wegg u. dgl.) *dimidia* (n. p.) napo puta. Rj. — pô (ΠΟΛΗ, *dimidium*). Korijeni 287.

nápōd nogu. *abwärts, deorsum, cf. naníz* brdo. Rj. *složeni* prijedlozi na i pod. *značeni* prijedlozi p i d *prijedlog* na *odaje* svoje *značenje*. *vidi* pod.

nápōj. nápoja, m. n. p. za svinje kad se hrane, ili za skoro oteljene krave, *das folgende Futter*. Rj. na-poj. *žitka hrana, od osn. od koje je* na-piti, na-pojiti.

nápōjiste. n. *vidi* pojiste. Rj. *vidi* i pojilo, *mjesto gdje se stoka poji, napaja*. — riječi s takim ust. *kol* danište.

nápōjiti. nápojiti, v. pf. Rj. na-pojiti, *vidi* napiti. 1 2. v. *impf.* napajati. — 1) *Tranken, do* *bihere* *potionem*. Rj. *Nazdravi* im. (badnjacima) milojkom vina, i pošto se sam napije, *napaji* i *njih* (polije ih). Rj. 12a. *Otpojiti*, u pjesmi *mjesto napajiti*. Rj. 479a. Pošto *ga* dobro odgriju i *napuje* rakijom. Rj. 501b. Ja otidob, *da* *sablja* *napojim!* *da* *napojim* *krvi* od Turaka. Npj. 4. 231. *Koji* *nas* je *nahranio* *beloga* *hleba* i *napojio* *crvenoga* *vina*. Danica 5. 92. Ako je *žedan*, *napoji* *ga*. Rim. 12. 20. *Napajte* *stoku* pa *idite* i *pasite* je. Mojs. 1. 29. 7. *U* *moruga* *nijesi* *napojio* *rode*. Joy 22. 7. *Tijelo* *Hristovo* *napojeno* *krvlju* *njegovom*. 62. — 2) *za* se, *refleks.* *sich* *mit* *Trank* *leben, potionem* *recrari, cf.* *napiti* se 2: *Te* se *ladne* *rode* *napojiti*. Rj. — Čudeći se, *gde* se *napoji* *sto* *volova* od jednoga *kabla* *rode*. Npr. 211. *Kad* se *momče malo* *napojilo* i *na* sebi *čep* *ufatilo*. Npj. 4. 478.

nápōjnica. f. *der* *Trank, das* *Trinkgeld, congiarium, munusculum*. Rj. *kao* *poklon* na *piću*. *vidi* *bakšiš*. — A *majstoru* *po* *dukat* *nadnice, napojnica* *po* *tri* *oke* *vina* . . . I *nadnicu* *laku* *ostaviše, napojnicu* *po* *jednu* *časicu*. Npj. 2. 206. Pa *Mališi* *napojnicu* *daju*. 4. 417. *Serbetaše* *je* *reč* *Turska, i* *znači* *poklon* *na* *serbet* (*napojnica*). Danica 5. 89.

nápōkōnje. (u Srbiji), **nápōkōn,** **nápōkōnj,** **nápōkōnje,** *zlet!*, *zum* *let-ten* *Male, postremo: Napokonj* ti oženila sina! a u z'o čas *snašicu* *dobila!* *Zlo* ti *vino* *napokonje* *bilo!* Rj. *adr. vidi* i *naposlje,* *naposljed,* *najposlije*. — *postavje* (na-po-kon) *vidi* *kol* *kon.* *napokojne* *mjesto* *napokonje.* *isp.* *Korijeni* 34.

nápōla, **nápōlak,** **nápōle,** *zur* *Halfte, dimidia* *parte.* Rj. *ule. vidi* i *napolice,* *popola,* *popolak,* *popole,* *napōla* (na-pō). — *Napolice* *raditi* *što,* t. j. *na* *pōle*. Rj. 401b. *Napolica,* *kad* se *kome* *da* *što* *da* *radi* *na* *pōlu* (da glavno ostaje onome čije je, a dobitak *na* *polak*). Rj. 101b. *Na* *pōlu* *mrtva* *od* *velikoga* *straha* i *plača*. Npr. 112. *Videći* *gjevera* *koji* *bijaše* *isto* *kao* *brat,* *kao* *da* *si* *jabuku* *razrezao* *po* *napoli* (?). 118. *Bolje* *zlatu* *na* *pōlu* *trgato,* *nego* *srebro* *iz* *nova* *kovato*. Npj. 1. 321. *Doći* *će* *gospodar* *toga* *sluge* . . . i *rasjedi* *će* *ga* *napolu*. Mat. 24. 51.

nápōlica, f. — 1) *kad* se *kome* *da* *što* *da* *radi* *na* *pōlu*, n. p. *kaku* *zemlju* *ili* *kaku* *stoku* (da glavno ostaje onome čije je, a dobitak *na* *polak*), *ein* *Geschäft* (*Vertrag* *zur* *Halfte, opus* *dimidium*). Rj. — 2) *die* *Halfbrudt, žito* u *kojemu* *ima* *pōla* *raži*. a *pōla* *šenice, cf.* *polovnica, su* *ržica*. Rj. *vidi* i *ražovita* *šenica, su* *ržica*.

nápōlicē, n. p. *raditi* *što* *napolice,* t. j. *na* *pōle,* *das* *die* *Halfte* *dem* *Eigenthumer* *und* *die* *Halfte* *dem* *Arbeiter* *gehört, ad* *dimidium*. Rj. *adr. isp.* *napolice* 1.

nápōlicār. n. *ein* *Kontrahent* *auf* *die* *Halfte, qui* *dimidium* *partem* *pactus* *est, partiarius* (?). Rj. *koji* *radi* *napolice, vidi* *polovnik* 1.

nápōlicārev. *adj.* Rad 14. 90. *što* *pripada* *napōlicāru.*

nápōlicēnje. n. *das* *Muthen* *auf* *die* *Halfte* *Ertrags, pactum* *dimidii*. Rj. *verb. od* *napoličiti, radnja* *vajno* *tko* *napoliči.*

nápōliciti, čim, v. *impf.* *zur* *Halfte* *miethen, pa-* *cisci* *dimidium* *lucri*. Rj. *naimati* *što* *napolice.*

nápōlje (na polje), *vidi* *van* 2. *hinuus, foras:* *Natezavica,* *kad* *čovjek* *teško* *ide* *napolje.* Rj. 408b. *vidi* *polje* 2.

nápōmena. f. *recordatio, monitum, admonitum.* Stulli. *na-pomena, djelo* *kojim* *se* *što* *napomene.* — *Posle* *ove* *treće* *napomene,* *jer* *ja* *ove* *slučajnosti* *uzeh* *kao* *prave* *napomene,* *sedoh* *na* *novu* *za* *sto.* *Jurm.* 103. *Posle* *svih* *napomena,* *razloga* i *dokaza,* *Miloš* *iz-* *javi* *da* *hoće* *da* *ide.* *Mil.* 129.

nápōmēnuti, *napōmēnēm,* v. *pf.* *erinnern, moneo.* Rj. *na-pomenuti.* v. *impf.* *napominjati.* — *Ja* *sam* u *rječniku* *koj* *riječi* *napijati* *napomenu* *kako* *Srbi* *napijaju.* *Kov.* 117. *Ovdje* *bismo* *spisatelju* *mošli* *napomenuti,* *da* *nije* *običaj.* *Nov.* *Srb.* 1817. 479. *Ja* *sam* . . . *napomenuo* *nešto* *i* *pravilima.* *Opit* XVIII. *Nego* *ću* *samo* *za* *primjer* *napomenuti* *štogod.* *Pis.* 25. *Da* *biste* *Nj. Ekscelenciji* *napomenuti,* u *ime* *moje,* *za* *popu* *Vuka.* *Straž.* 1886. 59. *Napomeni,* *Gospode, sinovima* *Edomovim* *dan* *Jerusalimski.* *Ps.* 137. 7.

nápōminjānje, n. *das* *Erinnern, admonitio.* Rj. *verb. od* *napominjati, radnja* *kojom* *tko* *napominje* *što.* **nápōminjati,** *njēm,* v. *impf.* *erinnern, moneo.* Rj. *na-pominjati.* v. *pf.* *napomenuti.* — *Jer* *je* *paša* *posle* *često* *napominjao,* *da* *se* *oružje* *kupi* *od* *naroda.* *Miloš* 135. *O* *tome* *je* *u* *nas* *napominjato* *mного* *puta.* *Pis.* 58. *Napominje* *za* *nj* *vza* *manastiri* *kako* *je* *osiromašio.* *DM.* 48. *Na* *izmjence* *napominje* *jedna* *strana* *drugoj* *dobra.* *DP.* 61. *To* *je* *gospodinu* *bratu* . . . *u* *naprijed* *više* *puta* *napominjato* *od* *mnoгих.* *Glas.* 21. 283. *K* *ovome* *što* *napominje* *od* *dojukošnjega* *rada* *o* *toj* *stvari* *odaje* *jošte* *i* *svoja* *djela.* *Rad* 2. 195.

nápōmol, (na pomol) *im* *Angesichte, in* *conspectu:* *Kad* *bismo* *napomol* *Beču.* Rj. *pomol, substantiv,* *postavja* *kojega* *i* *pomoliti, dolazi* *samo* *za* *prijedlogom* *na* (*accus.*): *na* *pomol,* i *s* *prijedlogom* *na* (*loc.*): *na* *pomolu, na* *pomol* *Beču, na* *pomolu* *Beču: kad* *se* *pomoli* *Beč, blizu* *Beču, isp.* *na* *dōmak, blizu.* — *Kad* *je* *prvi* *put* *došao* *napomol* *Ravanici.* Rj. 49a. *Hitro* *ide* *nejačak* *Jovane; kad* *je* *bio* *dvoru* *na* *pomolu,* *daleko* *ga* *seja* *ngledala.* *Npj.* 2. 40. *Kad* *ga* *lazo* *dalek* *izmamio, na* *pomolu* *svojim* *Srbinjima.* 4. 307. *Kad* *dogoše* *mostu* *velikome* *na* *pomolu* *bijela* *Nikšiću.* 4. 338. *Kako* *gorko* *plače* *Adam* *sjedavši* *iz-* *gubljenome* *raju* *na* *pomolu.* *DP.* 89.

nāpōn, m. Rj. *od* *korijena* *koji* *je* *u* *na-peti* *se,* *na-pnem* *se.* — 1) *die* *Blüte* *des* *Alters, flos* *aetatis:* *sad* *je* *u* *najvećem* *naponu* (n. p. *momak*). Rj. *kao* *u* *najvećaj* *snazi* *tjelesnoj.* — 2) *die* *Anstrengrung, intentio,* n. p. *žena* *kad* *ragja, krava* *kad* *se* *teži,* *čovjek* *kad* *ide* *napolje.* Rj. *kad* *se* *napne* *n. p.* *ženu* *ragajući, vidi* *napor, isp.* *natezavica.*

nāpōpasti, *napōpadnēm,* v. *pf.* *koga, nicht* *aus-* *lassen, aggradior, teneo.* Rj. *na-po-pasti, vidi* *napo-* *pastiti, kao* *upasti* *koja* *pu* *ga* *ne* *pustiti.*

nāpōpāstiti, *napōpāstīm,* v. *pf.* *vidi* *napopasti.* Rj. *na-po-pastiti, za* *obličje* *isp.* *upropastiti.*

nāpōr, m. *conatus, nisus, efficacia* — *teknici* *jošte,* *gre* *s* *naporom.* Š. *Mincević.* Stulli. *na-por, korijenu* *kojega* *je* *ot-por, vidi* *napon* 2. — *napor, Anstrengrung,* *veliki* *sam* *napor* *imao,* *dok* *sam* *voz* *iz* *one* *lokve-* *tine* *iščerao.* J. *Bogdanović.*

nāpōra, f. (u C. G.) *vidi* *navora.* Rj. *od* *Grč.* *ζαγορά, anapora:* *prinos, tugje* *f* (ph) *u* *našem* *jeziku* *često* *se* *pretraru* *u* *p* *ili* *y, n. p.* *Filip, Pilip, Vilip.*

nāpōran, *nāporna, adj.* *efficax.* Stulli. *što* *biva* *s* *naporom, unstrengend.* — *Naporan* *je* *to* *posao* *i* *rad.* J. *Bogdanović.*

nāpōred, *vidi* *naporedo.*

nāpōredo, *neben* *einander, unu:* *Pade* *mrtva* *s* *njima* *naporedo.* Rj. *adr. vidi* *napored, naporedu, naspored, pored* II, *porede, poreda, uporedo, usporedo, na-poreda.* — *Kad* *pogjemo* *kući, napored* *ću* *s* *njim*

jahati. Npr. 207. Dva su hora *naporedu* rasla, megju njima tankovrha jela. Npj. 2, 14. Sva gospoda sjedi *na poredu*. Pero sjedi u vrhovnom stolu. 5, 14.

naporedu, (na poredu), *vidi* naporedo.

napóse, *für sich, absonderli, separatim, cf.* pojedine. Rj. na-po-se, *adv.* strar se njim odvoja od drugih. *isp.* Sint. 503. *vidi* i posame. — Otkrivi sve sudove prekrsiti ih svaki *na po se* po tri puta. DP. 357. *isp.* osobito 2, baška, obaška, pobaška, (svaki, sâm) za se, za sebe, (svaki) po sebe.

nâposlije, **nâposlijed**, *adv.* *vidi* napokon, najposlije, najpotlje. — Što bi moglo biti *na poslijed*, što li biti, ko će pogoditi. Npj. 5, 100. *isp.* poslije, poslijed.

napóstiti, **nâpostim**, *v. pf.* kad ko premrsi, valja drugi put *ono da napósti* (t. j. na mrsku da postí); ovo osobito čine Turci kad na putu uz ramazan ne mogu da poste. Rj. na-postiti. *v. impf.* napaštati.

nâprasnu, **nâprasna**, **nâprásiti**, *adj. gub. praceps, čovjek, smrt.* Rj. *kao napro*, *prijek.* — Tako me *nâprasnu smrt* ne našla! Posl. 299. Gnjevljiv čovjek zameće svagju, i ko je *nâprásiti*, mnogo griješi. Prič. 29, 22.

nâprašiti, **nâprašim**, *v. pf. bestauben, pulvere conspergo.* Ja sam sinko mlinarica, brašnom glavu *nâprašila*. Rj. na-prašiti, *prahom nasuti. v. impf.* prašiti.

nâprašnik, **nâprašnika**, *m.* (u Hrv.) *vidi* potprašnjaj. Rj. *toliko baruta, da se puška jedan put potpraši*.

nâprava, *f.* — **1)** *die Vorrichtung, apparatus.* Rj. *djelo kojim se što napravi; i ono što se napravi. isp.* nakarade, sprava 1, napravica. — **2)** nijesam vidio cijevi na ovu napravu, *die Form, forma.* Rj. *vidi* forma, obličje, oblik. — Pojas na oplečnu izlazaše od njega *i bješe iste naprave*, od zlata . . . Mojs. II. 39, 5. Jedne mjere *i jedne naprave* bjehu oba heruvima. Car. I. 6, 25 (Ein Mass und Eine Figur hatten die beiden Cherubim). Načini u domu dva heruvima, *naprave umjetničke*, i obloži ih zlatom. Dnev. II. 3, 10. Obličjem *i napravom* bijahu točkovi kao boje hrisolitove. Jezek. 1, 16.

nâpravac, *in gerader Linie, ohne Umweg, recta.* Rj. na-pravac. *vidi* pravac, *iči* napravac, *upravo*.

nâpravica, *f. das Werk, opus.* Da ugledaš tvoju *nâpravicu*, kojn si mi mlada dala. Rj. *ono što se napravi; djelo. isp.* naprava 1.

nâpraviti, *vim, v. pf.* Rj. na-praviti. *v. impf.* napravljati. — **I. 1)** (u vojv.) *vidi* načiniti. Rj. — *Dogovorno knjige napraviše.* Rj. 127a. *Napрави mali žbanje od tísovine.* Rj. 155a. Na ti ovo drvo . . . neka mi od njega *napravi kajetju i vreteno.* Npr. 106. Da mu drugi *brad napravi.* 248. Sveti Nikola *naprijed je svoju bradu napravio pak drugome.* Posl. 281. *Od Jovanu nauku napraviše:* obadva mu oka izvadiše. Npj. 2, 33. Pomaće se trideset Turaka, te *i Peru mjesto napraviše* u zastavi prema Jaut-begu 4, 105. *I velike sance napraviše.* 4, 317. *Hoću sjutra, bračo, napraviti, da se mira nigda ne učini.* 4, 323. Tade su mi oči izvadili *i u srcu ranu napravili* 4, 487. Nijesu ne (= nas) Turci osvojili, no smo dosta *mesu napraviti*, ma sam brata izgubio svoga, ema sam ga dobro osvetio. 5, 123. *Napravi zlatnu šiljku*, pa mene šibaj u dvore. Kov. 49. *sa se, pass.*: Ništo se ne može *napraviti* što se sprva ne isteti. DPosl. 84 (napraviti *ođje* biće popraviti. *isp.* napravljati, *primjer iz* DPosl. 131). — **2)** (u C. G.) vola, ovna, *vidi* njaloviti. Rj. *vidi* i ustrojiti 2, uštrojiti, uškopiti, uvrnuti. — **II. sa se, reflex.** (u vojv.) *vidi* načiniti se. Rj. *napraviti se što, kao pretravajuci se, n. p. vila se napravi djevojka.*

nâpravljajuje, *n. das Machen, factio.* Rj. *verb.* od napravljati, *radnju kojom tko napravlja što.*

nâpravljati, **vljám**, *v. impf.* Rj. na-pravljati. *vidi* načinjati. *v. impf.* prosti praviti. *v. pf.* napraviti. — **1)** *machen, facio:* Ko *bačvu napravlja*, meće čap

gje hoće. Onu posla *a drugu napravlja.* Rj. — Tko ne *napravlja kapu, napravljaje kuču.* DPosl. 131 (napravljati *biće ođje* popravljati. *isp.* napraviti, *primjer iz* DPosl. 84).

nâprázno, — **1)** *umsonst, vergeblich, frustra.* on je došao, ali *naprazno*; učini mi to i to, ne će ti biti *naprazno*; obećava mi masno *naprazno.* Rj. — Kako me dakle *na prázno* tješite kad n odgovorima vašim ostaje prijevera? Jov 21, 31. Jer će Misirci uzalud *i na prázno* pomagati. Is. 30, 7. Bog, koji je sazdao zemlju . . . nije je stvorio *na prázno* nego je načinio da se na njoj nastava. Is. 18, *vidi* badava 1, 2, *i sym. ondje.* — **2)** *sjutra će biti pokojnom sinu moje napravno* 20 godina, t. j. da je živ bilo bi mi toliko. Rj.

nâpré, *u postorici:* Natré *nâpré.* (Odgovorio Cizanim kad su pitali kako će mu gjetetu ime nagjesti, t. j. onako nešto brzo *i okretno*). Posl. 192. *isp.* upreati (uteći).

nâpréiti se, **nâpréim se, v. r. pf.** (u Bosni) *vidi* rasrditi se. Rj. *vidi* naprkonjiti se, na-préiti se, *ne dolazi kao prost glugol (isp. préiti se) nego mjesto njega prkonjiti se.*

nâpréiti, **nâpréim, v. pf.** Rj. na-préiti. *v. impf.* préiti. — **1)** t. j. usne, *die Lippen aufwerfen, protendo os.* Rj. — **2)** *sa se, reflex.* *die Lippen aufwerfen, labiis protentis flere aut irasci.* Rj. *nâpréi se* gdje tko, kad plače ili se srdi.

nâprédvânje, *n. das Schützen, nung (narratae).* Rj. *verb.* od napravivati, *radnju kojom tko napruduje.*

nâprédvati, **nâprédjém, v. impf. daherschwätzen, fabulor:** napruduje koješta. Rj. na-prdvati. *prostučka riječ, postanja koga je prljéti. vidí* blebetati, *i sym. ondje.*

nâprédjeti, **dim, v. pf. anfarzen, rollfarzen, crepitu impleo.** Rj. na-prdjéti, *préći* napuniti. *vidi* napuhati 2.

nâpréćac, Rj. *vidi* préćac. — **1)** *in gerader Linie, recta:* ovuda je *nâpréćac.* Rj. *vidi* i prijećac. — Ohogja, put kojijem se obilazi n. p. s konjma, ne mogući ići *na préćac* kud samo ljudi idu. Rj. 481a. Dok je moj babo oblazio, donde je knći dolazio, a sad kako pogje *na préćac*, onako i zaglavi. Posl. 64. — **2)** *auf der Stelle, confestim:* nmrćo *nâpréćac.* Rj. — Brzoplet čovjek koji ne pazi šta radi, nego sve *na préćac.* Rj. 43a. Odoljen kasto bolesti odolí *na préćac.* Rj. 449b. Da su moja sva braća . . . *nâpréćac pomrli.* Npr. 215.

nâpréći, **nâprégném, v. pf.** na-préći. *vidi* napregnuti (i se). *v. impf.* naprezati (i se). — **1)** *ljudski je duk tako napregnut*, da se ne može zadržati . . . gdje su (ljudi) *glave i ruke napregnute* morali. Priprava 127. *Nâpreče snagu duha svojega* da bi mogao gledati Boga. DP. 140. Ne mogući *duha napregnuti na molitvu.* 227. — **2)** *sa se, reflex.* *nâprégnoh se, napréže se, nâprégnao se, naprégla se. sich anstrengen, innitor:* napregao se od smijeha, *sich ausser Athem lachen, risu solvi.* Rj.

nâpredak, **nâpretka, m.** — **1)** u *napredak, in Zukunft, in posterum.* Rj. *kao u buduće vrijeme:* Ko će ti u *napredak* poslije take budalaštine opet haljine pokloniti? Danica 2, 129. *U napredak* se ne će više s tobom ni za što opklagjati. 2, 127. Kad te zapita sin tvoj u *napredak* govoreći: šta je to? reci mu . . . Mojs. II. 13, 14. Tako bi od toga dana u *napredak.* Sam. I. 30, 25. *tako i:* za u *napredak:* Koji su to kao pravim putem hćeli utvrditi *i za u napredak,* vezali su ljude *i tukli nagoneci ih, da im svoju zemlju prodadu.* Danica 2, 81. Sabirajući sebi temelj dobar u *napredak.* Tim. I. 6, 19. — **2)** *der Fortgang, progressus:* sreću *i napredak!* Rj. *suprotno nazadak.* — Kad *ide čovjek* na višak t. j. u *napredak* (napreduje n. p. u snazi, u imanju). Rj.³ *vidi* višak 2. Trudio se oko svoga dobra . . . ali *napretka nikakva nije video,*

nego sve propast. Npr. 72. Ovaj nesrećni dogagjaj, koji pokrvari *svr napretke* po drugim krajevima. Danica 4, 24. Radi koristi i *napretka literature*. Odg. na št. 3. Čim god on (čovjek) ove *napretke čini*, ništa ne može biti bez umiještva. Pripr. 130. Niti ćeš imati *napretka* na putovima svojim. Mojs. V. 28, 29. — **3**) u napredak, kao u naprijed — **a**) u prenesenom smislu; *ići u napredak, napredovati*. isp. napredak 2. — Zavarčiti *boljeticu da ne ide u napredak* nego da udari natrag. Rj. 165b. Kad se kakav *posao* podrepi pa ne može više da *ide u napredak*. Rj. 524a. Čovjek dobre ruke. n. p. kad kome što da ili učini, pa odonda ona *stvar pođe u napredak*. Rj. 656b. Dočerao do Miličeva krsta. (*U kakvomje poslu kad se slabo ide u napredak*). Posl. 68. Pošao mu margarac uz brdo. (Kad kome *sreća pođe u napredak*). 257. Kad rat na Turke . . . *pođe srećno u napredak*. Sovj. 12. Gospodar njegov (Josifov) vidje . . . da *sve što radi Gospod radi u napredak* u ruci njegovoj. Mojs. I. 39, 3. O Gospode pomoz! o Gospode, daj da *bude u napredak!* Ps. 118, 25. — **b**) u napredak, *naprijed njestom, vorau, vorwärts*. — Kad se budnjak meće na vatru, triput se *pomakne u napredak*. Rj. 12a. Ne nos', sinko, koplja naopako, već *okreni koplje u napredak*. Rj. 339a. Kad su malo *pošli u napredak*, a Muju je muka dodijala. Npj. 4, 25. Vojске ove na tri strane *postupe srećno u napredak*. Miloš 14. Jedni su Turci padali a drugi su preko njih *išli u napredak*. Sovj. 29. — **c**) u napredak, *naprijed vremenom; voraus, im Voraus, (seit . . . her, in antecessum)*. Nijesam li ja još *u napredak znao*, da ćeš ti najprije progovoriti? Danica 2, 137. Da je narod naš barem *od pedeset godina amo u napredak* imao prema sebi ljudi za upravu. Kov. 16 (*seit . . . her*). Od početka 1814 godine *amo u napredak*. Miloš VIII. Gotovo svaki čovjek voli knjigu skuplje platiti kad je vidi, negoli *dati novce u napredak*, pak čekati. Pis. 74. Nego vam to *u napredak kažem*, da ja ne umijem hvaliti. Straž. 1886, 1579.

napredan, *napredna, adj. gute Fortschritte machend, bene succedens (labor)*. Rj. koji *ide dobro u napredak*, koji *čini napredak*, suprotno nazadan. — Navale oko Jakova, da se postavi senat; i tako sad *posle ovih srećnih bojeva i naprednih pobjeda* nagovore ga, te pozove Kara-Gjorgjija. Danica 5, 49. Srbija silno težeći *k naprednom prajavanskom i državnom životu* dobila od svojega vladara bolje jemstvo. DM. 319. Da bi po mom mišljenju bilo na čast i *najnaprednija* kojoj mu drago *književnosti*. Rad 15, 178.

napredanje, *n. das Anspinnen, netio*. Rj. *verb.* od napredati, *radnja* kojom *tko napreda*.

napredāti, *napredām, v. impf. anspringen, nendo paro*. Rj. *na-predati, kao preduci napravljati, vidi upredati 2. v. pf. napresti*.

napredovanje, *n. das Fortschreiten, progressus*. Rj. *verb.* od napredovati, *radnja* kojom *tko napreduje*. — Ljubav *k narodnomu napredovanju*. Rad 5, 198. Najočitiiji znaci *književnoga napredovanja*. 17, 164.

napredovati, *napredujēm, v. impf. fortschreiten, progredior*. Rj. *ići u napredak, suprotno nazadovati*. — **1**) u umnom smislu, *vidi* krešiti, krešivati, reušiti (*sca tri glagola iz Tal.*), pridavati se. — Da ti kreš i reuši (t. j. raste i *napreduje*) *svaka tvoja rabota*. Rj. 125a. Tako mi *sreću napredovala!* Posl. 306. To *kreanjenje* (jezika) traje i, upravo reći, *napreduje* do današnjega dana. Pis. 17. Najviše *životinja i bilja napreduje* samo u nekijem klimatu. Priprava 4. Zli ljudi i varalice *napredovahu na gore*. Tim. II. 3, 13. Da biste *napredovali u sreću* što radite. V. 29, 9. Što činjaše, *napredovaše mu*. Dan. 8, 12. — **2**) u tjelesnom smislu. — *Brod* ne može po moru hoditi . . . pa ti tek onda hitro jezdi i *napreduje*. Kov. 66. Da ga osobito po podgovoru Rusić-paše, koji je tada

slavno napredovao protiv Ali-paše Janjinskoga) ne pogubi. Miloš 179. Kuda god igjaše, *napredovaše*. Car. II. 18, 7.

naprēgnuti, *naprēgnuti se, nāprēgnēm (se), v. (v.) pf. vidi* naprēći, naprēći se. Rj. — *kao prost glagol ne dolazi, isp. prēgnuti*.

naprelāmati, *naprelāmām, v. pf. unbrechen, in Menge brechen, frangendo paro*. Rj. *na-pre-lamati, prelomiti dosta ili mnogo (čega)*.

naprema, *prēpos. vidi* napremase i prema. **nāpremāse**, (na prema se) *gegenüber vor sich hin, e regione prae se; pogledaj de napremuse*; ne vidiš li mi gje ovaca. Rj. *upravo je prijedlog* naprema s *gen. se; zato i treba pisati* naprema se. — Židovi će gradski popadati na svojem mjestu, a narod neka *ulaži, svaki naprema se* . . . Is. Nav. 6, 5, 20. Ne okretahu se *idući, nego svaki igjaše nu prema se*. Jezek. I, 9. Među rečenicama *samostalnijem nu prema se* . . . među rečenicama vezanijem među sobom na koji god način. Daničić. Arj. 22a.

naprezeivati, *naprezeivajēm, v. pf. in Menge zerschneiden, dissecando paro*. Rj. *na-pre-rezivati, prerezati dosta ili mnogo (čega)*.

nāpresti, *naprēdēm, v. pf. in Menge anspringen, nendo paro*: Naprela sam, naprela sedamdeset vretena. Rj. *na-presti, vidi* upresti 2. navrdati. *v. impf. napredati*.

nāprešiti, *adj. (po jugozap. kraj.) eilig, velox*: Rovčani su *puška naprešita*. Rj. — *naprešiti*, hitan, brz. Npj. 4, 350. od osn. koja je prosta u *preša*. Osn. 220. — *syn. kod brz.*

naprežanje, *n. das Anstrengen, intentio*. Rj. *verb.* od 1) *naprezati*, 2) *naprezati se*. — **1**) *radnja* kojom *tko napreže što*. — **2**) *radnja* kojom *se tko napreže*.

naprežati, *naprežēm, v. impf. na-prezati, v. pf. naprezati, napregnuti*. — **1**) *anstrengen, intendo*. *naprezati n. p. duh, glavu, ruke, i t. d. isp. napreći 1*. — **2**) *sa se, reflex. sich anstrengen, innitōr*. Rj.

nāprezdān, *adv. — Prēzdān, adv. preko dan, drugi dan, n. p. kokoš nosi prezdān, um den andern Tag, altero quoque die. cf. naprezdān*. Rj. 571a. *na-prezdan, isp. prez.*

naprējati, *naprēdīm, v. pf. vidi* naprdjeti. Rj.

nāprijed, *nāprijeda, voraus, voran, prae*. Rj. *adv. i složen sa prijedlogom u: unaprijed, vidi* naprvo. *isp. napredak 3*. — **1**) u prenesenom smislu: Svakome Bog pomogao i *svakoga unaprijed pomukao*. Kov. 121. Koliko je taj rečeni Englez *pomukao naprijed nauku*. Rad 17, 167. — **2**) *naprijed, mjestom (na pitanje: kud? i gdje?)*: On *ide naprijed; ko će naprijed? Ni kud natrag, ni kud naprijeda*. Rj. Idući tako čovek *izmakne napred*, a žena zaostane. Npr. 13. Ona mu odgovori da *imu naprijed u onaj gori jedna kuća*. 92. Ko hoće da mu se vidi, neka *nosi svijeću naprijeda*. Posl. 158. Ne šće Turčin na međan izaći, no *naprijed* vojsku *sokoljuše*. Npj. 5, 101. Milan nije rado *napred* u boju *trčao*. Miloš 45. *Spoventu je naprijed* kako je Milan Obrenović bio za povjednik u nahiji Rudničkoj. Sovj. 56. Po tom i *naprijed naveleno* »smijem (može biti i sažeto. Istor. 264. — **3**) *naprijed, vremenom (u pitanje: kada?)*: Uzeti *naprijed* platu, *in voraus nehmen, anticipare*. Rj. Obćavajući da će *unaprijed* bolju pamet imati. Npr. 248. Svekruva *objavi naprijed na jedan ili dva dana* rodbini . . . u koji će se dan *nevjesta voditi* u crkvu. Kov. 96. Jer sam ja još *naprijed* sekretaru društva za to *gororio*. Pis. 22. Jakov uparadi svu svoju vojsku, koju je još *naprijed* bio *pripravio*. Sovj. 33. Još *naprijed*, kako su oni došli u Biograd, Kara-Gjorgjije i Mladen *poslali* su u Poreč Vula Hljeca. 56. Da hoće Ča Steva da *plati napred* 50 Rječnika. Straž. 1886, 1514. Eto vam *kazah naprijed*. Mat. 24, 25. Jevangjelje Božije, koje Bog *naprijed obeća*. Rim. 1, 2. Koje (Bog) *naprijed pozna*, one i

odredi. 8, 29. Ili ko mu *naprijed dade* što, da mu se vrati? 11, 36. Pjevajući psalme Davidove, koji *naprijed opisase* ovu duhovnu slavu. DP. 351.

naprknjiti se, njim se. *v. r. pf. vidí naprčiti se*. Rj. na-prknjiti se, *rasrditi se. v. r. impf. prknjiti se*. **naprkositi**, naprkosim, *v. pf. na-prkositi. kao prkoseći dodijati. v. impf. prkositi.* — Ne možeš mi *naprkositi ničim*. Posl. 5. Natrći kome brena pod nos. (*Naprkositi* mu; naljutiti ga). 192.

naprōsiti, nāprosīm, *v. pf. anbeteln, zusammenbeteln, emendico*. Rj. na-prositi, *proseći nabaciti. v. impf. prositi.* — Nagjoh selo manitijeh ljudi, i *naprosih* sto vekavica i *trista* bekavica. Rj. 21a. Kalugjeri, koji su na ime kakoga namastira *naprosili sebi novca*. Danica 2, 115.

nāprotiv, (u vojv.) *im Gegentheil, contra*. Rj. na-protiv, *vidí nasuprot*. Na svim se kao prilog može razumjeti *protiv* ili *suprot* s prijedlogom *na* (kao u. p. u natoč). Sint. 374. — Dobar je Bog (ali su i gjavoli jaki)! (Coek se uzda u Boga i u pravdu, ali i neprijateljji kašto učine *naprotiv*). Posl. 59. Sjetno, upravo znači žalosno (sjetno i neveselo); ali ovgje znači *na protiv* (sjetno i veselo). Npj. 3, 398. Nego je pisao . . . sasvijem *naprotiv* nego što Rusi pišu. Odbr. od rnz. 16. Mjesto zemlje postala je na nekijem mjestima opet voda . . . *Naprotiv* na nekijem mjestima mjesto vode postala je suha zemlja. Priprava 18. U Misiru bilo je vrlo mlogo (ljudi), a u Njemačkoj veoma malo, a sad je *naprotiv*. 22. Ima tako . . . i *na protiv*. Star. 3, 64.

nāprsnik, *m. na-prsnik. što se nosi na prsimu. Brustblatt, pectoralia. isp. pršnjak 2.* — Načinise *nāprsnik* vrlo vješte naprave. Mojs. II, 39, 8. Metnu na nj (na Arona) *nāprsnik*. III, 8, 8.

nāprstak, nāprska, *m. Rj. na-prstak. osn. u prst.* — **1)** *der Fingerhut, munimentum digiti, cf. na-pršnjak. Rj. — Lula, 3)* kao *čuvrčijnski naprstak*. Rj. 335b. Ponesu joj (svjerenici) . . . pletivaču, iglenicu i *naprstak*, i to sve troje od srebra. Kov. 46. — **2)** (u C. G.) *vidí nazuvica. Rj. vidí i nazuvača. nazuvak, nazubak, natikača, navlačak.*

nāpršce, nāpršēeta, *n. (u Bač.) der Säugling (vom Kinde), lactens*. Rj. na-pršce, *dijete na prsimu, koje sisa, priprсно dijete.*

nāpršnjāk, *m. (u Lici) vidí naprstak 1. Rj. na-pršnjak. osn. koja u naprstak.*

nāprtiiti, tīm, *v. pf. Rj. na-prtiiti. zametnuti kome što. v. impf. prtiti.* — **1)** *aufladen, impono humeris, cf. uprtiti. Rj. — Naprtito* je česvinovijeh drva. DPosl. 69. Uzevši Avram *drva* za žrtvu *naprti* Isaku sinu svojemu. Mojs. I, 22, 6. Izmjeri šest mjerica ječma, i *naprti* joj. Rut 3, 15. — **2)** *sa se, refleks. sich uomit beluden, onero humeros. Rj. zametnuti se čim.*

nāprva, *f. (u Dalm.) vez u košulje niz prsi. Rj. — na-prva. drugoj poli korijen koji je u prvi. isp. Korijeni 283.*

nāprvo, (u Hrv.) *vidí naprijed. Rj. na-prvo.*
nāprženica, nāpržica. m. i f. ein Hitzkopf, homo fervidioris animi, cf. naletica. Rj. napržito muško ili žensko čeljade. syn. kod nalet.

nāpržit, *adj. hitzig, heftig, fervidus. Rj. na-pržit. kao žestok, koji nadijeće na druge.*

nāpržiti, žim, *v. pf. in Menge rösten (in Schmelz), frigendo paro. Rj. na-pržiti, n. p. hljeba, ribe, mesa, kafe. v. impf. pržiti.*

nāpsovati se, nāpsujēm se, *v. r. pf. koga. genuy schimpfen, satis conviciatum esse: Napsuj se carice iza glavice. (Kad ko za kim govori ono što mu u oči ne smije reći. Posl. 190). Rj. na-psovati se. v. impf. psovati.*

nāptati, nāptām, *v. pf. aufspären, investigo, cf. nanjušiti, osjetiti, optati. Rj. nā-ptati, njušeći naći.*

ne dolazi kao prost glagol, nego samo kao složen pf. naptati, optati.

nāpūčanje, *n. (u C. G.) vidí srgjenje. Rj.*

nāpūčati se, nāpūčām se, *v. r. impf. (u C. G.) vidí srditi se. Rj. isp. pučiti se. v. pf. nāpūčiti se. syn. kod gnjeviti se.*

nāpūčiti se, čim se, *v. r. pf. (u C. G.) vidí rasrditi se. Rj. vidí nāpūčiti se. isp. naduhati se 2. v. impf. nāpūčiti se.* — Evo ide dijete Sekula, *na dajka se nāpūčio svoga*, e sam njega doma ostavio. Npj. 3, 219. *Ijetko se nāpūči* Alija, manu srbijom, da ga posijee. 4, 92.

nāpūći, nāpuknēm, (nāpukoh, nāpūče, nāpukao, nāpukla) *v. pf. leck werden, rimas dūco, cf. napuknuti. Rj. na-pūći, kao malo pući, pučiti pucati. v. impf. pucati 1.*

nāpūčiti se, nāpūčīm se, *v. r. pf. schmolten, grolten, succensio, iratus sileo. Rj. na-pūčiti se. kao naduti se srditi se i sutići. vidí nāpūčiti se. isp. naduhati se 2. v. impf. pučiti se.* — *Na dajka se nāpūčio svoga. Rj. 110a (vidí taj primjer kod nāpūčiti se 2. Npj. 3, 218). Ijetko se Jane nāpūčila. Rj. 230a (u Npj. 3, 222: Ijetko se Jane nāpūčila).*

nāpūčivānje, *n. das Anweisen, Anleiten, inductio. Rj. verb. od nāpūčivati. radnja kojom tko nāpūčuje koga.*

nāpūčivati, nāpūčijēm, *v. impf. anleiten, inductio, monstro riam, cf. upūčivati. Rj. na-pūčivati. kao na put roditi. put pokazivati (u pravom i prenesenom smislu), nāpūčivati koga na što, čemu, u čemu. vidí i navješćivati 2. v. pf. nāpūčiti.*

nāpūhati, nāpūšēm (nāpūhām), *v. pf. Rj. na-pūhati. v. impf. puhati.* — **I. 1)** *n. p. mijeh, aufblasen, inflor. cf. naduhati. Rj. vidí i nāpūriti.* — Uzme mješinu od zaklanoga brava, te je *nāpūše*. Npr. 168. — **2)** (anfeisten) *anfarzen, ohne Geräusch, centis impleo (cf. puhati). Rj. nāpūdjati tiho, da se ne čuje.* — **3)** (u C. G.) *vidí naljutiti. Rj. — II. sa se, refleks. — 1) *sich aufblasen, inflor. cf. naduhati se: Napūhao se kao piskavica. Rj. vidí i naduti se. — 2) (u C. G.) *vidí naljutiti se. Rj. isp. nāpūčiti se, nāpūčiti se.***

nāpūjdati, dām, *v. pf. (u Srijemu) vidí nadrškati. Rj. na-pūjdati, n. p. pseto na svinje, ali prosti v. impf. u Rj. nije pūjdati već pūjkati (= drškati), je li štamparska pogrješka na jednom ili drugom mjestu, ili valja i nāpūjdati i pūjkati? budući riječ od Madž. bujtani (= drškati), priličnije je da valja nāpūjdati, i prema tome pūjdati (mjesto pūjkati).*

nāpukao, nāpukla, *adj. n. p. lonac, angeborsten, leck, rimosus. Rj. upravo je I. pridjev glagola nāpūći, napuknuti, koje vidí.*

nāpuknuti, nēm, *vidí nāpūći. Rj.*

nāpuniti, nīm, *v. pf. Rj. na-puniti. što čega ili čim. v. impf. nāpunjati.* — **I.** Ja ću ti *nāpuniti galiju* samoga srebra i zlata. Npr. 42. I o sablji rukavice *ernom kralju nāpunjene*. Npj. 1, 178. I eto ih u Godomin, Gjoko! Godomin su *polje nāpunili*: konj do konja, junak do junaka. 4, 311. Kara-Gjorgijju je već Gagić bio *nāpunio glavu*, da je Rodofinik Girk kakogod i ostali Grci. Sovj. 24. Da budu *nāpunjeni svake nepravde*. Rim. 1, 29. Od Jerusalmia i naokolo tja do Hirika *nāpunih jeranjeljeva*. 15, 10. Još će nāpuniti usta tvoja smjeha i usne tvoje *popijeranjtu*. Joy 8, 21. *Nāšljedstvo* moje nāpunise *gnusobama* svojim. Jer. 16, 18. *isp. Zaručiti, 1)* verwenden (anfüllen), applico, impleo (z. B. bure, vreću, torbu, lonac). Rj. 193a. — **2)** *laden (die Flinte, Kanone), impleo, cf. nabiti. Rj. — Ne daše im puške nāpuniti.* Npj. 4, 401. *Primi duge puške. iščisti ih, nāpuní* domaćinovijem *prahom*. Kov. 65. — **II.** *sa se, refleks. i pass. roll werden, impleor. Rj. — Ko s vaškama spava, nāpuní se buha.* Posl. 152. *Čim se nov sud nāpuní*, na ono uvijek udara. 347. Da bi se *nāpunio*

eti *tibak* dodacu još nešto. Sovj. 71. Stolovi *napunju* se *gustju*. Mat. 22. 10.

napunjanje, *n. vidi* punjenje. Rj.

napunjavati, *napunjam*, *v. impf.* *vidi* puniti: Popi *narad* pa opet *napunja*. Rj. *na-punjavati*. *v. pf.* *napunjavati*.

napupčiti, *čim*, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi* napupiti. Rj. *na-pupčiti*, *napupčeti* *pupak*, *ružica*, *čokol* i t. d. *vidi* i nabrstiti. *v. impf.* *pupčiti*.

napupio, *napupila*, *adj.* *n. p.* ruža, *Rosenknospe*, *ulja rosa*: Mlad je vojno *ruža napupila*. Rj. *upravo* *l. pridjev glagola* *napupiti*, *koje vidi*.

napupiti, *pim*, *v. pf.* *n. p.* šuma, *Knospen bekommen*, *ausschlagen*, *gemusst protendo*. Rj. *vidi* *napupčiti*, *nabrstiti*. — Gondže, *ružica* *koja* se još nije *rasexjetala*, nego tek *napupila*. Rj. 94b. *Drvo*... *čim* osjeti vodu, opet *napupiti* i *pušti* grane kao *prisad*. Jovt 14. 9. Prije berbe, kad *napupe pupci* i od svijeta *postane* grozd i stane *zreti*. Is. 18. 5. *Dajke* *ti napupiše*, i *dlake* te *probiše*. Jezek. 16. 7. *Čokol* *napupiti* i *procvati*. Prip. bibl. 27.

napustiti, *napustim*, *v. pf.* Rj. *na-pustiti*, *vidi* *napustiti*. *v. impf.* *napustati*, *napustěti*. — **1 a)** *gehen lassen*, *permitter*: *napustio* *goveda*, te *razbukala* *sijeno*. Rj. *kao* *puštiti* *da* *ide* *tko* *ili* *sto*: Pa *če* *Turci* *na* *na* *udariti*, *mi* *s'* *pred* *njima* *izmaći* *hoćemo*, *č* *ramu* *čemo* *Turke* *napustiti*, *vi* *gledajte* *svaki* *po* *jednoga*, *pa* *na* *Turke* *oganj* *oborite*. Npj. 1. 266. *Dano* *Turci* *blizu* *napustimo*, *e* *su* *brata* *izgubili* *moga*, *ne* *ću* *li* *ga* *danas* *osvetiti*. 4. 392. *za* *se*, *pass.*: Iz *Jezave* *u* *Dunavu* *ima* *oko* *grada* *šapac*, *kojim* *se* *i* *voda* *može* *napustiti*. *Danica* 2. 45. — **b)** *srodno* *je* *tomu* *zaučnje*: *kao* *zapustiti*, *ostariti*, *odbaciti*, *pobaciti*: Da *Gospod* *Bag* *naš* *bude* *s* *nama* *kao* *što* *je* *bio* *s* *ocima* *našim*, *da* *nas* *ne* *ostavi* *i* *ne* *napusti*. Car. 1. 8. 57. *Napustite* (*Gospodi*) *Izraelja* *za* *grijehe* *Jerovoamove*. 14. 16. *Crkva* *poje* *ili* *služi*, *kad* *nije* *napustena*, *nego* *se* *u* *njoj* *još* *služi*. *Daničić*, ARj. 829a. — **2)** *pse*, *losslassen*, *worauf* *hetzen*, *immitto*. Rj. *kao* *nabrstiti* *na* *što* *ili* *na* *koga*: Oba, *beno!* (vikao *nekakav* *lovac* *rtu* *benu*, *koga* *je* *bio* *napustio* *na* *dvu* *zece*) *pa* *ni* *jednoga*. *Posl.* 228 (*štampano* *je* *poprješeno*: *napustio* *za* *dva* *zece* *mj.* *na*, *kao* *što* *se* *vidi* *i*: *Daničića*, ARj. 233b). *Kad* (*tyla*) *pobjegne* *preko* *polja* *ravna*, *oni* *napusti* *dva* *bižela* *hrta*. Npj. 1. 183 (Vuk). *Kara-Gjor-gjije* *napusti* *scoga* *zeta*, *Kara-Markovića*, *da* *mu* *Milo-u* *prkosi* *i* *pritiješnjuje*. *Miloš* 46.

napušćanje, *n. vidi* napuštanje. Rj.

napušćati, *napušćam*, *vidi* napuštanje. Rj.

napuštanje, *n. das* *Losslassen*, *immissio*. Rj. *verb.* *od* *napustati*, *radnja* *kojom* *tko* *napušta* *što*, *vidi* *napušćanje*.

napuštat, *napuštam*, *v. impf.* *losslassen*, *immitto*. Rj. *na-puštati*, *vidi* *napušćati*. *v. pf.* *napustiti*, *napušćiti*. — **1)** *Bolje* *je* *site* *komarce* *trpljeti* *nego* *gladne* *napuštat*. *Posl.* 25. *isp.* *napustiti* *1* *a.* — **2)** *Napušćajte* *rti* *i* *zapare*, *neka* *taru* *sme* *i* *košute*. Rj. 752a. *Napušćajte* *sive* *sokolove*, *nek* *fataju* *tice* *jarebice*. Npj. 2. 44. *isp.* *napustiti* *2*.

napuštit, *napuštim*, *v. pf.* *vidi* *napustiti*: *Dano* *Turci* *blizu* *napustimo*. Npj. 4. 392. — *isp.* *puštiti*, *i* *sa* *i* *mjesto* *s*: *puštiti*. *Korijeni* 301.

napuštiti, *napuštim*, *v. pf.* *koga*, *anweisen*, *viam* *monstro*, *cf.* *mputiti*. Rj. *na-putiti*, *kao* *na* *put* *dovesti*, *put* *pokazati* (*u* *pravom* *i* *prenesenom* *smislu*). *na-putiti* *koga* *na* *što*, *čemu*, *u* *čemu*, *vidi* *i* *navijestiti* *2*. *v. impf.* *napuštivati*.

narad, *narda*, *m. nardus*, *die* *Narde*. *u* *bibliji* *mirisava* *ulje* *od* *biljke* *narada*: *Narad* *moj* *pušta* *svoj* *miris*. Pjes. *nad* *pj.* 1. 12. *Bilje* *je* *tvoje* *vojnjak*... *od* *kira* *i* *narda*. 1. 13. *Nard*, *nekako* *bilje* *u* *Ingiji*, *iz* *kojeje* *su* *stari* *vadili* *mast*. *Nov. Zav.* XI. — *za* *razliku* *narad* *i* *nard* *isp.* *agenat*, *za* *ake*, *isp.* *kvarat*, *pörat*.

naradalo, *n. der* *Fabelhaas*, *fabulator*. *cf.* *gatalo*. Rj. *vidi* *blebetaš*, *i* *syn.* *oudje*. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bajalo*.

naradäljka, *f. die* *Schwätzerin*, *fabulatrix*. Rj. *česka* *glava* *koja* *narada*; *blebetaša*. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *kazaljka*.

naradānje, *n. das* *Schwätzen*, *fabulatio*. Rj. *verb.* *od* *naradati*, *radnja* *kojom* *tko* *narada*.

naradati, *naradām*, *v. impf.* (u *Srij.*) *govoriti* *koješta*, *kao* *gatati*, *schwätzen*, *fabeln*, *fabulor*. Rj. *vidi* *blebetati*, *i* *syn.* *oudje*.

naraditi, *narādīm*, *v. pf.* *in* *Menge* *fertig* *machen*, *absolvo*. Rj. *na-raditi* *dosta* *ili* *mnogo* (*čega*). *v. impf.* *raditi*.

narāgjati, *narāgjām*, *v. pf.* *voll* *angebären*, *gigno* *unum* *ex* *alio*: *naragjala* *dosta* *sinova*, *caru* *vojnika*. Rj. *na-ragjati*, *v. impf.* *ragjati*.

naramak, *narāmka*, *m. ein* *Bündel*, *fasciculus*, *n. p.* *pruća*, *ein* *Band* *Pflöcke* (*soviel* *man* *auf* *einmal* *na* *rame* *anfladet*). Rj. *na-ramak*, *srežanj* *čega*, *koliko* *se* *može* *na* *rame* *naprtiti*, *vidi* *bala*, *hreme*, *denjak*, *tovar*.

narām... *vidi* *nahram*... Rj.

narāmnik, *m. нарәмник*, *na-rāmnik*, *što* *se* *nosi* *na* *ramenima*: *Ali* *je* *glavni* *vladicin* *znak* *omofor*, *narāmnik*, *koji* *znači*... *jestastvo* *čovječije*, *koje* *je* *on* (*Hristos*) *kao* *dobri* *pastir* *izgublenu* *ovcu* *uzeo* *na* *ramena* *svoja*. *DP*. 15.

narān... *vidi* *nahran*... Rj.

narānča,* *f.* Rj. *vidi* *narandža*: *neranča*, *nerandža*; *turundža*, *dem.* *narānčica*, *narāndžica*, *drvo* *i* *rod*, *die* *Pomeranze*, *citrus* *aurantia* *Linn.* *malum* *aurantium*. — **1)** (po *jugozap.* *kraj.*): *Cvjetak* *pade* *od* *narānče*. *I* *narānča* *s* *listima*. Rj. — *Divne* *mi* *je* *poklonio* *dare*: *i* *narānču* *biserom* *kičenu*. Npj. 1. 390. *Porasla* *je* *u* *Novi* *narānča*, *gojila* *je* *Novkinja* *gjevojka*. 1. 623. *Da* *joj* *rodi* *žutica* *narānča*, *tri* *narānče* *žute* *da* *joj* *rodi*. 1. 624. *Jes'* *vidio* *narānču*? *Herc.* 276. *O* *Božiću* *žute* *se* *narānče* *na* *drvetima*. *Kov.* 33. *Po* *putu* *je* *bosilje* *sadila*... *a* *pred* *dvore* *zelenu* *narānču*. 59. — **2)** (u *Baranji*) *vrlo* *mala* *žuta* *bunđevica*. *Art* *kleinster* *Kürbiss*, *cucurbitae* *genus*, *cf.* *borović*. Rj. *vidi* *i* *dinjica* *3*.

narānčica, *f. dem.* *od* *narānča*. Rj. *vidi* *i* *narāndžica*. — *Ja* *usadib* *vitu* *jelu*... *do* *bosilja* *drobne* *ruže*, *a* *do* *ruže* *narānčice*, *Kov.* 56.

narānčov, *adj.* *što* *pripada* *narānči*, *potvrda* *u* *imenici* *koja* *ide*. — *za* *nast.* *isp.* *aprov*.

narāučovina, *f. lignum* *e* *malo* *assyria*. *Stulli*. *drvo* *narāučovo*.

narāndža,* *f. vidi* *narānča*: *U* *avliji* *žutica* *narāndža*. Rj. *vidi* *i* *neranča*, *nerandža*. — *O* *narāndžo*, *vojk* *plemeniti*, *tanka* *li* *si*, *visoko* *li* *raseš*. Npj. 1. 74.

narāndžica, *f. dem.* *od* *narāndža*: *Gjevojčice* *narāndžice*, *čija* *li* *si* *ti?* Rj. *vidi* *narānčica*.

naraslica, *f.* (u *Dubr.*) *drüsiges* *Fleisch* (*z. B.* *unter* *dem* *Halse*, *oder* *an* *Gekröse*), *caro* *glandulosa*, *cf.* *gromik*. Rj. *naraslica*, *meso* *što* *naraste* *n. p.* *srinjčetu* *ispod* *grla*. — *za* *nast.* *isp.* *obraslica*, *podraslica*, *sraslica*.

narast, *f. die* *Bequattung* *des* *Hahns*, *coitus* *galli*. Rj. *djelo* *kojim* *n. p.* *kokot* *narasti* *kokoš*, *isp.* *narastiti*.

narastanje, *n. verb.* *od* *narastati*, *stanje* *koje* *biva*, *kad* *što* *narasta*.

narastati, *narastām*, *v. impf.* *na-rastati*. *v. pf.* *narasti*. — *Samostavne* *riječi* *koje* *u* *množini* *narastaju* *na* *ovi* *ili* *evi*... *koje* *riječi* *ovako* *narastaju*. Rj. (u *predgovoru*).

narasti, *narāstem*, (*narāstao*, *narāsla*) *v. pf.* *erwachsen*, *sucresco*. Rj. *na-rasti* (*u* *pravom* *i* *prenesenom* *smislu*). *v. impf.* *narastati*. — *Nagreznuo* *kruh* (*t. j.* *narastao*). Rj. 383b. *Naqjikati*, *cf.* *narasti*. Rj. 388a. *Uvr-stao* *se* *vinograd*, *t. j.* *veliki* *narastao*. Rj. 766b. *Kad* *dijete* *naraste* *počeliko*. *Npr.* 1. *Tri* *kćeri*... *kad* *narastu* *za* *udaju*. 27. *Iz* *one* *jame* *nikla* *zova*,

i tri pruta naraslu lepa i prava kao sveća. 151. Ali su i ostale poglavice isto tako narasle u svojoj slavi i sili. Danica 5, 48. Ova knjižica naraste iznenada. Pis. St. Imena, koja u mlož. broju naraslu na evili na »ovi«. Rj. XXXVII. Protivnici Kara-Gjorgjjevi... strana njihova tijem vrlo naraste i ojača. Sovj. 26. (Vojsku) koja je već na 5000 ljudi bila narasla. Žitije 14.

narastiti, *narästim*, *v. pf.* begatten (vom Gefugl), eočo (de aribus). Rj. na-rastiti, gorori se za pernatu životinju, *n. p.* za kokota. *isp.* omrijestiti. *v. impf.* rastiti. — *narästiti*. Prostome piše Vuk u rječniku sadašnje vrijeme bez promjene u akcentu. Daničić, Rad 6, 92.

narastaj, *m. die Generation*: sadašnji, *das lebende Zeitalter, qui nunc vivunt, aetas nostra*. Rj. narastaj, za postanje *isp.* narasti. *vidi* koljeno 4, päs 2, pojas 2. riječi s takim nast. kod dogagjaj. — Coveka je (Bog) odredio, da se jednako uči, i sve narastaj od narastaja pametniji da postaje. Danica 2, 3. Da skupim i od zaborava sačuvam znatne dogagjaje u današnjemu narastaju. Odlg. na ut. 29. Josif umrije, i sva braća njegova i sar ovaj narastaj. Mojs. II. 1. 6. Pitaj pregasniji narastaj. Jov 8, 8. Narastaju poznom javičemo slavu Gospodnju... da bi znao potonji narastaj. Ps. 78, 4. 6. Ponoviće gradove puste, što leže razvaljeni od mnogo narastaja. Is. 61, 4.

naratak, *naratka*, *m.* dio obučee što je na rtu. u Sarojevu. Dr. Gj. Šurmin. — *na-ratak*, *osn. drugoj polji rät* (rt). *isp.* kljun, vrh od opanka.

naratun, *naratuna*, *m.*: Otidoše vozom naratunom. Rj. — riječ tuđa. Osn. 174.

narav, *f.* — 1) (u vojv.) *die Gemthsart, das Naturell, indoles, cf.* čud. Rj. *vidi* i natura 1. — *Mrzna narav* prijatelja ne teče. Posl. 183. Običaj je druga narav. DPostl. 87. Milan, kao meke naravi čovek. Miloš 5. — 2) *vidi* jestastvo, priroda, natura 2; *die Natur, natura*: Ove velike promjene... čini nešto sama narav ili priroda... a nešto opet čini čovjek. Priprava 15. Sve je ovo učinila priroda (narav). 17. Te je mislio da može njima (stvarima) raditi ne po njihovoj naravi ili po njihovijem zakonima nego po svojoj volji. Rad 16, 198.

naravan, *naravna*, *adj.* što pripada naravi (2). *vidi* jestastven, naturalan, prirodan: *natürlich, naturalis*. — 1) *adj.* Ljepota je naravna ljepota prava. DPostl. 56. Njegova se (Božja) stvorenja mijenjaju, i po naravnom uzroku sa svijem preobražavaju. Priprava 99. Na svaki ovaj način pisali su različni narodi, dokle najposlije ne dogjoše na ovaj naš način najnaravniji. 182. Nije čudo nego je sa srijem naravnu stvar, ako oni koji se zovu Srbi one koji se zovu Hrvati... zovu po sebi Srbima. Dioba 7. Što ga nema, to je sa svijem naravno. 9. — 2) *adv. kao*: da kako, da bogme, *natürlich, freilich, allerdings, utique, omnino*: Mi naravno s vojskom upravljamo, Crnogorski jesmo starješine. Npj. 5, 547 (s?). Da izmegju sebe izbere jednoga (naravno svagda najposlijenjega...). Priprava 63. Ali g. Ninković i ne brani svoga dopisnika, naravno, jer ga nema oda šta braniti. GPN. 2. Pa sam... birao samo u njegovu (Fikovu) djelu, tražeći naravno je li takim riječima pokazao korijen. Osn. III.

narazgovarati se, *narazgoväräm se*, *v. r. pf.* narazgovarati se, dosta ili mnogo se razgovoriti: Pošto se tako Miloš s pašom sät narazgovara, onda mu pokloni ata i čurak. Miloš 117.

narčmati, *narčmäm*, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* navrčati. Rj. na-rčmati opanuk: naplesti na nj rčmanice. *vidi* i navrčmati. *v. impf.* rčmati.

narčci, *narččäm* (narčknēm), *v. pf.* zudenken, unmeinen, destino, *cf.* namijeniti. Rj. na-rcči. *v. impf.* naričati 1. — »Dobro sinko, daču ti gjevojku, ali

najdalje do osam dana da mi dobaviš konja jednoga... drugoga... i trećega... (Gjevojka) reče mu: »Oda-beri onaka tri konja kakva ti je moj otac narekuo«. Npr. 121. sa se, *pass.*: Netom se pop nareče, on čas mu šija oteče. DPostl. 78 (u ora oba primjera nareči kao da nije što namijeniti).

nared, *m.* sve one sprave što pripadaju kućanskomu i ratarskomu žirljenju, kao namještaj (u sobi), suđe (u pivnici), kola, plug i t. d. u Hrvatskoj. *Geräth-schaftshestand, fundus instructus*.

naredan, *naredna*, *adj.* (u C. G.) *n. p.* puška, bereit, gehörig beschaffen, paratus, *cf.* spreman, gotov. Rj. na-redan, kao na redu. — *Naredan* se Vuko namjerio, lješe Vuko ramo uranio. Npj. 4, 513. Sobom uze naredne Brjane. 5, 37. Tu nagjoše četiri biljade, sve naredna svata iskičena, pod ogjelom i zgodnim oružjem. 5, 46. Onu polu stavi po granicama, od četiri naredne nahije, da ne (= nas) kleti ne prevare Turei. 5, 243.

naredba, *f.* — 1) *die Anordnung, mandatum*. Rj. kao nalog, propis, zapovijest: Ja sam silnu podigao vojsku po naredbi cara čestitoga. Npj. 5, 200. Bog je čovjeka odredio, da se jednako uči... Što se gogj ljudi po ovoj naredbi Božjoj većma trude. Danica 2, 3. Po novoj naredbi, učinjenoj na skupštini... dogju u Beograd, da pokrarc onu noru naredbu Crnoga Gjorgjija. Miloš 45, 46. Ugovarali su po zapovesti i naredbi njegovoj. 123. Sva je vojska oko grada bila pod njegovom naredbom i zapovješću. Žitije 22. Koji se suproti vlasti suproti se naredbi Božjoj. Rim. 13, 2. Slušao glas moj, i čuvao naredbu moju. Mojs. 1, 26, 5. Veli Gospod... koji postavih pijesak moru za megju rječnom naredbom. Jer 5, 22. Za prije-stupe... najviše je trebalo i naredba prostih i oštrih. DM. 71. — 2) (u Dnbr.) *die Bestellung, cf.* narudžbina. Rj. *vidi* i naruka, smarlama.

narediti, *naredim*, *v. pf.* Rj. na-rediti. *v. impf.* naređivati. — 1) 1) *anordnen, mando*. Rj. kao naložiti, zapovjediti, učiniti naredbu. — Ti otvori sve dućane i naredi neka svaki momak pred svojim dućanom stoji. Npr. 69. On naredi te je okuplju onom vodom. 86. Odmah naredi da se sutradan pripravi što treba za svaub. 115. Dozove slugu i naredi im da... 130. On govori svojijem slugama: Dovedite majku i Jovana... Tada care na slugu naredi, u tamiću baciše Jovana. Here. 65. Miloš pak naređivši po nahiji Požarevačkoj gde će ko čuvati i na što paziti... Miloš 112. Idi kući svojoj, ja ću narediti za te. Sam. II. 14, 8 (ego jubebo pro te... ich will Befehl geben für dich). Iz onoga što je naređeno za ubistvo, vidimo. DM. 71. U zakoniku je mnogo naređeno o pozivanju na sud. 73. — 2) kao odrediti, urediti, raspoložiti, pripraviti: disponere. — Pa naredi mrcu u argatluk. Rj. 7a. Naređivši šešannu sakrije se za knuć: kad hajduci dogju pred kuću, on potegne iz šešane te jednoga obori na zemlju. Rj. 800a. Bog mu reče: Ja ću narediti da svi ljudi imaju tako na tabanu kao malu dolinu. I tako Bog naredi, te... Npr. 92. Car naredi svoje ljude, te je noću iskopaju. 155. Onda se svi uzbune šta će činiti... najposle naredu da obojica prenoče s devojkom. 237. Tu mi sedi mlado nakičeno. naređeno. Npj. 1, 100. Ali je to Bog naredio, te mu (Jovanu div) sveza nad jamu Labuda. 2, 34. Kad dovede Bijeljini roblje, na konake roblje naredio, pa im daje ručak i večeru. 4, 200. Tu je Sujo konak naredio, naredio konje i večeru. 4, 476. Ali se Gjorgjije bojao, da Mladen ne naredi kake ljude da ga otmu. Danica 4, 26 (*isp.* nametnuti 4, navesti 1, potpustiti). Koje (roblje) bude ranjeno, onima naredi lekare, te zaviju rane. Miloš 102. Ahitofel otide kući svojoj, i naređivši za sroju knuć objesi se te umrije. Sam. II. 17, 23. Naredite post, oglasite praznik. Joil. 1, 14. Ako on naredi da pismo njegovo otvoriš, otvori. Kolo 15 (14). — 2) (u Dnbr.) *bestellen, vid* naručiti. Rj. *isp.*

katolba 2. može biti da će gdjekoji primjeri pod 11 b zapalati ama. — 11. sa se, *refleks.* — 1) Svi prosvjedi *nareče* se na konjima a ona izmognu njih bez konja. Npr. 104. No se Vlasi dobro *narediše*, i velike sance napravile. Npj. 4. 317. *isp.* narediti 11 b. — 2) Obodnja, kad u selu seljaci idu redom na kakav gospodski posao, pa kad se svi *narede*, onda je jedna obodnja izišla, a kad počnu opet na novo, onda je nastala druga. Rj. 432b. *isp.* izrediti se, obrediti se.

narednik, *m.* (u Srijemu) koji ljude *naregnuje* na robiju, *der Besteller, constitutor*. Rj.

naregnjati, *naregnjam*, *v. pf.* (u *ličke stellen, reihen, anordnen* *puno*). Rj. *na-regjati, kao u red postaviti, v. impf.* regjati. — Miloš . . . *naređa konje oko šanca* i podigne *gnunje* na kolje, da se crni kao vojska. Miloš 98. Uparadi vojnike, i po Turskom običaju *paraju ih jedeki i brjude i talambasi*, 112. Donesoše k Mojsiju . . . svijetnak čisti, žižke njegove, *liške naregnjane*, i sve spravne njegove. Mojs. 11. 39. 37. *sa se, pass.*: Uruašica pita . . . mali kolačić od prilike kao urme, *naregnaju* se po tepšiji. Rj. 503a.

naregnjivati, *n.* (*das Anordnen, mandatio*). Rj. *verb.* od *naregnjati*, *radnja* kojom tko *naregnjuje* što: Samo *naregnjivanje* i zapovijedanje . . . o! to kažu da je slagje od meda. Priprava 66.

naregnjivati, *naregnjujem*, *v. impf.* Rj. *na-regjivati, v. pf.* narediti. — 1) *a) anordnen, mandatio*. Rj. *Kao činiti naredbu, nalagati, zapovijedati*. — Pak ču ja njemu napraviti sve što *naregnjuje*. Npr. 106. Kako je važna bila carina, vidi se iz onoga, što je često *naregnjivano* za nju. Ali je teško od tih naredaba sastaviti što cijelo. MD. 242. Pitajte me što će biti: za sinove moje i za djelo ruka mojih *naregnujte mi*. Is. 45. 11 (*mandat mihi*). Kazuje također ono što je *vlada naregnjivala* za tu gimnaziju. Rad 6. 206. — *b) kao odregjivati, raspolagati, pripravljati, disponere*: Narednik, koji ljude *naregnjuje* na robiju. Rj. 404a. Kutnji starješina *naregnuje dječice* i momčad *kuda će* koji ići i *šta će* koji raditi. Rj. 713a. Koji je ostao kod momačkoga doma da *naregnuje i pripravlja kopača* za svadbu. Kov. 74. Gospodar je za *svrhu imanje* mogao *naregnjivati* po svojoj volji i dati ga kome je htio. DM 69. Da su dopustili Ivanu kao glavni svega plemena da *tako slobodno naregnuje njihovim imanjem*. 99. — 2) (u Dubr.) *vidi* naručivati. Rj.

naremežiti se, *naremežim se*, *v. r. pf.* *vidi* nakostriješiti se. Rj. *na-remežiti se, vidi* i nasršiti se, nasršiti se. *isp.* naježiti se. *v. impf.* remežiti se.

narenući, *nem*, *v. pf.* (u *lički*) *vidi* nagnati. Rj. *vidi* i natjerati, *na-renuti*. *Daničič sumnja da se tako infinitiv govori; nego misli, da je infinitiv samo nagnati, a sadušnje vrijeme: nagnam, narenem, naženem, v. impf.* nagoniti.

narēsiti, *narēsim*, *v. pf.* (u prim.) Rj. *na-resiti, v. impf.* resiti. — 1) *vidi* nakititi: Podaj mene svjetlost tvoju, da *narēsim* mladost moju. Rj. — Bila je nekaka *gjecovka* koja nije rođjena od oca i majke . . . vjetar je oživio . . . i *lirada crijeve* nakitila i *narēsila*. Npr. 103. Vignjei smo mladu Stanu, lijepo je *narēsena, narēsena, nakičena*. Kov. 62. — 2) *sa se, refleks, vidi* nakititi se: Svatovi se *narēsise*. Rj.

nareskati, *skām*, *v. pf. dem.* od *narezati*. Rj. *na-reskati, v. impf.* reskati.

narēvati, *narēvēm*, *v. pf.* (u Grahovu) *heranströmen, heranstürzen, se profundere*. Rj. *na-revati, kao prodrijeti, navaliti* 3. *v. impf.* zalutati — Gdje je hladna voda porevala iz planine iz brda Bojana . . . Sve široko polje zamijela . . . dok *nareva* na Nikoljsku crkvu. Npj. 4. 448.

narezati, *narežēm*, *v. pf.* Rj. *dem.* *na-reskati*. — *Anschneiden, scissuram facio*: *nareži* malko to drvo. Rj. *na-rezati, kao režući natčti, v. impf.* *narezivati*. — 2) *anschniden, schneidendo puro*: *nareži* dosta hljeba. Rj. *vidi* nakrižati, *nasjeći*.

narezivānje, *n.* (*das Anschneiden, aescissio*). Rj. *verb.* od *narezivati*, *radnja* kojom tko *narezuje* što. **narezivati**, *narežujem*, *v. impf.* *anschnneiden, aescindo*. Rj. *na-rezivati, načinjati režući, v. pf.* *narezati* 1.

nareznica, *f.* (u Crmn.) *n.* p. mesa, *der Schnitt, segmentum, cf.* *režanj*. Rj. *na-reznica, odrezani komad mesa, isp.* *izrezak*.

nargila, *f.* *lula duhanska nasajjenu na sklenicu punu vode, kroz koju je proručena cijev, te se dim probaceži cijevlju kroz rodu rashlajjuje kad se puši; mjesto sklenice iznajprije je birao orah od kokosa, Pers. nārgil, te je od njega ostalo ime, isp.* DARJ. 106a. — Sluga *prinese nargilu* . . . *predade sisak od nargile*. Zim. 87.

naricānje, *n.* Rj. *verb.* od *naricati*. — 1) *radnja kojom tko nariče komu* što (*das Zudenken, destinatio*, Rj.). — 2) *radnja kojom tko nariče za mrtvim* (*das Beklagen eines Todten, naenia*, Rj.): U Crnoj Gori ima *naricanja na stihove* kao pjesme. Rj. 754a. *Naricanja u stihovima* ima od 10 slogova. Kov. 100. Ima *postojano naricanje za mrtvima*. Npj. 1. 89 (Vuk). Čujte ovu riječ, *naricanje*, koje *podizem za vama*. Amos 5. 1.

naricati, *naričēm*, *v. impf.* Rj. *na-ricati*. — 1) *zudenken, bestimmen, destino*. Rj. *kao namjerjavati, v. pf.* *narēci*. — 2) *einen Todten beklagen, queror de mortuo, cf.* *užiti*. Rj. *vidi* i bugariti 2, *zapijevati*. — *Moja mamo, odgojo moja!* (u Kastelima kad *nariču za mrtvijenj*). Rj. 442b. *Mati opet stane naricati: Kuku mene kukavici, za što me tako ubijaš!* Npr. 64. *Stane rādati i naricati nad mrtvom glavom*. 178. Uprzi gjevojku *gje plače i nariče svoga dragoga*. 262. Izuman, koji je pred smrt *naricao* što će manastir bez njega. Posl. 267. Jednoga izmognu sebe izberu te *nariče i javče iz glasa*. Kov. 98. U to je vrijeme (David) *pjevao ili naricao one psalme* od kajanja, koji i sad stoji u bibliji. Prip. bibl. 73. Po tom je Jeremija . . . *naricao svoje žalosne pjesme*. 95.

narikača, *f.* (u Kastelima) žena kojoj se *plati, za mrtvacima* da *nariče, Klageweib, praepica*. Gdje kojim mrtvacima i prijatelji pošalju po *narikaču*, i tako ih se može nad jednijem po više sastati. Rj. *vidi* pokajnica, *tučkinja, zapijevalja*.

narikla, *f.* (u Dubr.) *neka morska riba, eine Art Seefisch, piscis quidam marinus*. Rj.

narinuti, *nem*, *v. r. pf.* (u C. G.) *udariti, losstürzen, irruo*: U to sila Turska *narinula*. Rj. *na-rinuti, v. pf.* je i *prosti rinuti, v. impf.* rivati.

narječje, (*sa sturijim nast.*) *narječije, n.* *vidi* dijalekat: *dialectus*, *na-rječje, osn.* u riječ. — S kojijem se od *Slavenskih narječja* slažu. Kov. 22. Samo one riječi srednjega roda, koje se *svršuju* na *ije* (kakovijeh u Srpskome jeziku upravo i nema, nego se *uzimaju* iz Slavenskoga), u ovijem *padežima* (u 3., 6. i 7. množ.) imaju *ama, n. p. narječjama, poučenjama*. Pis. 35. Riječi mijenjaju značenje i u *narječjama*. 42. (Jezik) *poljski, kojemu je po sudu Slajherovu poljski narječje* . . . češki, kojemu će po svoj prilici biti *narječja* jako *razvijena* oba lužicka. Dioba 15.

na'rnuti, *na'rnēm*, *v. pf.* *n. p.* *na'rnuli psi, heftig bellend (vrem der Feind ganz nahe ist), latro vehementer*. Rj. *na-rnuti, jako zalutati, glagol dolazi samo tako*.

na'rōbiti, *na'rōbim*, *v. pf.* Rj. *na-robiti, v. impf.* *robiti*. — 1) *in Menge gefangen nehmen, satis cepisse*: Pa se *hvale tridest kapetana, što je koji roblja narobio*. Dosta, *majko, roblja narobismo*. Rj. — 2) *sa se, refleks. sich genug Sklaven machen, satis cepisse*: Tu ćemo se *glava nakidati* i živoga *roblja narobiti*. Rj.

naročito, *naročeno, ausdrücklich, plane, de indus-*

tria. Rj. *adv. kao upravo, izriječno*. — osn. u *urok*. Osn. 178. 220.

národ, *m. das Volk, gens, populus, natio*. Rj. *vidi* puk 1. *isp.* svijet 2. svjetina, ljudi. *dem.* narodac, narodić, *za postanje isp.* naroditi se. — Crvopisak, *narod* (koji pišti kao cry), sirotinja. Rj. 814b. Rodi sina u krvavoj košuljici... *Čuj piće i narode!* rodi vučica vuka. Npr. 213. Kad *šerjetina* uzme ūk. (Kad se *narod* na što izuzme i stane vikati). Posl. 120. Kad se *svijet* slež' u Bijeljinnu, onda Ivan *po narodu* pozje. Npj. 4. 201. Obor-knez je *glava od narodu* iz njegove knežine. Danica 2. 98. Što je *narod* slobodio, da *biju* Turke. 3. 175. *Narod* prosti takogjer prebegne preko Save. Miloš 42. Ove ljude mi nazivamo *Nomadi*, ili *pastirski narodi*. Priprava 21. Kad nastane glad, neka daje *narodu* da ne pomru od gladi. Prip. bibl. 29. Izide vola mnoga, te se *napoji narod* i stoka *vijohora*. 53. *Narod* porjeruje riječi prorokovoj i *poplaši* se, te *zuposte* i *obuku* se. 89. *Čujte, narode!* kad *čujete* trube da *zatrube*... tada *popudajte svi* ničke. 96.

národac, *nároca, m. dem.* od narod. *vidi* narodić. — *Ko* bi ikad moga' vjerovati, da *narodac* jedan bez priprave mož' ostati i protivu stati divljoj sili. Šćep. mal. 17.

národiti, *m. dem.* od narod: Ne boj se, *erviću* Jakovljevi, *narodiću* Izrailjevi, ja ću ti pomagati. Is. 41. 41. *vidi* narodac.

národiti se, *národiti se, v. r. pf. in Menje geboren werden, unwachsen, nachwachsen, suerresco*. Rj. *naroditi se, kao mnogo se čega roditi malo po malo, vidi* natragati se. *isp.* namnožiti se. — *Od njega se narodiše* koji žive pod šatorima i stoku pasu. Mojs. 1. 4. 20. Djeca Izrailjeva *narodiše* se i namnožiše se veoma. 47. 27. I od prvijeh porodičnijeh starješina, *od kojih se poslije narod narodio*, mogla (je) doći razlika n imenu. Dioba 6. Bijela Uroš... da se *od njega narodilo plemo* Nemanjino. DM. 3.

národiti, *adj.* (jedni, osobito seljaci govore *naroditi*) *Folks, popul, nationis*. Rj. *što pripada narodu, isp.* prstonarodnji. — Nekoliko momaka obučenijeh u *narodne svoje haljine*. Rj. 801b. Obor-knez ima po nekoliko pandura na poslugi, u *narodnim poslovcima*. Danica 2. 98. To je kod nas *narodna kuzan* (kaštiga) za žene. 2. 132. Knezovi i ostali *pohtarari narodni* tužili su se. 3. 151. Još i vojske po nekolike stotine ostave u svakoj palanci *na trošak narodni*. Miloš 57. Nešto sam zadržao, kao što mislim da bi *narodni pjevuč*... kazao. Npj. 3. 537 (Vuk). Pjesme, zagonetke i pripovijesti, to je gotova *narodna književnost*. Npr. IV. Kad bi znali cijeniti *svoj narodni jezik*. Slav. Bibl. 1. 92. Sinovi Javanovi... Od njih se *razdijeliše ostrva narodna* na zemljama svojim. Mojs. 1. 10. 5 (*insule gentium, die Inseln der Völker; što pripada narodima*). Vas *narod* odgovori složno i *reče*... I Mojsije javi Gospodu *riječi narodne*. II. 19. 8.

národnost, *národnosti, f.* — 1) *narodna stvar*: Od kako sam počeo kupiti *naše narodnosti*, jednako sam željeo da obijem one krajeve naroda našega. Kov. 1. Ova su mi Gospoda, *uvazavajući oru dragocenu narodnost* svoju, slala pesama. Npj. 4. XXXIII. Ovakve *narodnosti* treba kupiti dok se nijesu... *zagušile* i *iskorijenile*. Npr. IV. — 2) *die Nationalität*: Ili može biti da G. V. misli, da je sva *Srpska narodnost* — Nationalität — i svi stari običaji, kad se iznese hladno pečenje s bijelim lukom... Nov. Srb. 1817. 504. Ako *narodnost* *moju* mogu oduzeti i *umaliti* kojekakve čvite i neprijatelji moji, to da znate, da ja ne marim za nju. Straž. 1886. 1105. Da je u višem redu *dubrovačkog naroda* jednako bila pomiješana *narodnost italijanska sa slovenskom*. DM. 331. Dokaziva (arost) da u statističke popise pripada i

narodnost a *narodnosti* da je jezik jedino obilježje. Rad 17. 165.

národni, *adj. što pripada narodu (ili narodima), vidi* narodni. *isp.* prstonarodnji. — Jedni, osobito seljaci, govore *naroditi*. Rj. 101b. Da susretnu *narodnju gospogja*. Npj. 5. 41. Koje je *protiv gororenju narodnjega*. Spisi 1. 21. Udari na *narodnju gardiju*. Žitije 77 (gardija — garda 2).

národoljubac, *národoljubca, m.* ko *narod ljubi*: Glas *narodoljubca*. Straž. 1886. 769 (*tako se zove Olu Mušćekoga; ali isp.* narodoljubiv, i rodoljubac, i rodoljubiva. — *ake, prema ake, koji je od Daničeva na riječi čovjekoljubac*. II. 76a. ARJ.

národoljubiv, *adj. koji narod ljubi: V dudu narodoljubivom*. Straž. 1886. 769. *vidi* rodoljubiv, — *ake, prema ake, koji je od Daničeva na riječi bogoljubiv*. ARJ. 490b.

národski, *adj. što pripada narodu, narodima*. — Kneževa kuća smatra se kao *kuća narodska*. Mil. 38. **nárogoziti**, *zim. v. pf. n. p. bure, verrohren, canna abturo*. Rj. *na-rogoziti, rogozom* zatisnuti, *zapusiti, v. impf. rogoziti*.

nárogušiti, *nárogušim, v. pf. Rj. na-rogušiti, v. impf. rogušiti*. — 1) *n. p. nši, die Ohren spitzen, aures arrigo*. Rj. *kao podiči usi, kao n. p. čudljive konj što čini, vidi* načuliti. — 2) *su se, refleksi, die Ohren spitzen, aures arrigo*. Rj. *značenje što bez se: narogušio se, t. j. narogušio usi*.

nárok, *m.* (u G. G.) *ridi* sreća: Tako me *li narok* ne čerao! Da ni ga je u *narok* imati! Rj. *ná-rok, za postanje isp. naručiti*.

nározati se, *nározám se, v. r. pf. sich ruzeln, corrugari*: narozao se obraz. Rj. *na-rozati se, vidi* namožurati se. *kao prost glugol ne udazi se*. — Značenje (korijenu) *smrskati, nabrati*: *zarozati, narozati se, srozati se*. Korijeni 17.

náruč, *f. das Leihen (zum Gebrauch, gegen Rückstellung des nánlichen Gegenstandes), commodatio*: uzeo u *naruč*: ne može čovjek ni *naruči* naći (n. p. u rgjavu komšiluku), *cf. posuda*. Rj. *Posuditi, dati ili uzeti u naruč*. Rj. 551b. Mnogi imućniji ljudi po selima imaju svoje *barjake, koje* ostali *uzimaju u naruč* za svatove. Npj. 1. 9 (Vuk). *Zenu, pušku i konja* može čovek pokazati, ali *u naruč* ne davati. Posl. 80. *Isti u naruč* praznijeh sudova u *svijeh susjedu* svojih. Car. II. 4. 3. *naruč* kor. od koga je *rukaj, isp.* Osn. 53.

náručaj, *m.* ono što se u jedan put na rukama doneše: doneše *dva naručaja* drva u kuću. Rj. *na-ručaj, na rukama, riječi s takvim nast. kod dogagjaj*.

náručan, *náručna, adj.* nije mi *naručno* tvoje seto. t. j. nije mi put onuda. Rj. *na-ručan, koji je na ruku kome, isp. komod*. — Kariklija (kapa) sa strane ima crnu postavu, za koju se odozgo može što zadjesti (gdjekoji u bojevima pozadiljevaju fišeke da su im *naručniji* nego u kesama). Rj. 264b. *adv. Naručnije*, (rom. od *naručan*) mehr an der Hand, *bequemer, commodius*. Rj. 405a. Glavni dio naroda, koji je bliže ili *naručnije* Carigradu, ostane s Greima, u primorci se *prilijepje* Rimljanima. Kov. 4.

náručati se, *náručám se, v. r. pf. sich satt mittag-malen, coenu saturari*. Rj. *na-ručati se, najesti se na rúčku, v. pf. i impf. ručati, v. impf. ručavati*.

náručbina, *f. vidi* narodžbina. Rj. *č pred b pretrava se u dž*.

náručiti, *náručim, v. pf. Rj. na-ručiti, v. impf. naručivati*. — 1) *bestellen, comitto*. Rj. *vidi* narediti 2. *smarlaisati*: Čovek odmah *naruči* *mrtrački sanduk*. Npr. 14. Kad ko vidi u koga dobru bačvu, on ide k onome koji ju je gradio da i *sebi naruči*. Posl. 284. Čuje se da *mu* je u Pešti *naručnu* *grobnu kamcu*. Sovj. 84. Zašto sam čuo, da je *kod* Koptarova *šnojdera* *naručio* i uzeo *čakšire* za 50 fr. na veresiju. Straž. 1886. 1450. — 2) (osobito u pjesmama) *em-*

per te, curae committo: naručio sam mu da kaže tome i tome to i to. Rj. 405a. *naručiti kome što, na koga ili na kome što, kao preporučiti što brizi njegovoj, striti što na njega (ili na njemu)*: Na koga si *naručila Jova*? ko će tebi Jova okupati? ko li će ga dojkom odgojiti? Npj. 2, 120. Ne bi li cara u životu našli, da čujete, *šta će naručiti*, i na kom će carstvo ostaviti. 2, 187. Na samrti carstvo *naručio* baš na Lukášinu kralja. 2, 189. *Olu* imenu Miloš ja sam *naručio* G. *Srećivo*. Odg. na ut. 20. A to on umr'o. no rukopis zaista prepravio i na smrti *naručio* da meni preda. Opit VII. Gazić je ovde jednako, i *naručio* mu za *Ode*. Straž. 1886, 770. *Naruči* im neka reku svojim gospodarima. Jer. 27, 4.

naručivanje, *n. das Bestellen, constitutio*. Rj. *verb. od naručivati, radnja kojom tko naručuje što.*

naručivati, naručujem, *v. impf.* Rj. *na-naručivati, v. pf. naručiti*. — **1)** *bestellen, committo*. Rj. *vidi nasagjivati 2. isp. naručiti 1.* — **2)** (osobito u pjesmama) *empfehlen, curae committo*: On *na ljubi čedo naručuje*. Rj. *naručivati kome što, na kom (ili na koga) što, kao preporučiti što brizi njegovoj, ostavljati što na njemu (ili na njega)*, *isp. naručiti 2.* — Na pohodu *majci naručuje*: Gradu vrata rano zatvorajte, a u jutru dočkan otvorajte. Npj. 2, 363. Stane *svojim poznanicima naručivati, ne bi li mu kako dobavili koji top*. Danica 3, 176. Knjižar bi gdekoje potrebne *knjige mogao i naručivati učenijem ljudima, da mu prevedu ili napisu*. Pis. 74. *Eda najgoste one pjesme, što sam Tom naručivao?* Straž. 1886, 1312.

naručuje, *n. der Schoss, sinus, z. B.* u naručju, *auf den Armen, in brachiis*. Rj. *vidi krilo 2.* — Jednoga obuku u ženske haljine i dadu mu u *naručuje* kao povijeno dijete. Rj. 148b. Najzad ode majstore Manojlo, i s onim kumče u *naruče*. Npj. 3, 326 (poslije ž. č i š izostavlja se gdješto u narodnom govoru j pred samoglasnim). Biće kao trava ... *od koje ne će žetelac vapniti ruke svoje, nit i naručju svojega vezdu*. Ps. 129, 7. Djeca i koja sisaju ... *ispuštaju dušu svoju u naručju matere svojih*. Plač. 2, 12.

naručnije, (*comp. od naručan*) *mehr an der Hand, bequemer, commodius*. Rj. *adv. vidi naručan.*

narudžbina, *f. Bestellung, bestellte Arbeit, res constituta de industria, non facta dubie reuditioni, ef.* naredba 2. Rj. *vidi i naruka, smarlamu, djelo kojim tko naruči što; i naručena stvar.*

narugati se, *narügäm se, v. v. pf. kome, spotten, illudo*. Rj. *na-rugati se, kome ili kim, v. impf. rugati se.* — Nit' me daste, nit' me ne obećaste, već se *šujeme mladim narugaste*. Npj. 1, 594 (s? *isp. Kim se rugate?* Is. 57, 4). Kad mu se *narugaše*, svukoše s njega kabanicu. Mat. 27, 31.

narugdžija, *m.*: Uzeo *narugdžija* kožu na učin, t. j. da je učini, pa učinjenu da je vrati onome čija je. Rj. 794b. *narug-džija* (naruk-džija?), *ko radi naruke, narudžbine(?) naruka(?) sa Turskim nast. džijaj*, *isp. takve riječi kod govordžija.*

naruka, *f. die Bestellung, opus mandatum*. Rj. *djelo kojim tko naruči što; i naručena stvar, vidi narudžbina, naredba 2. smarlamu.*

narukva, *f.* — **1)** *armillae, brachiade*. Stulli. *vidi narukvica 1.* — **2)** žnjeivu žnjela snaha sa gjeverom, kako koju *narukvu* žnjejaše, svaku suaha na gjevera bica od milosti i od više ljubavi. Here. 147. *biće što rukoved, rukovet, t. j. ono žita što žetelac u odnu put uzme rukom i srpom osijeće.* — *zu nast. isp. bačva.*

narukvica, *f.* — **1)** *das Armband, armilla*. Rj. *vidi narukva 1.* — **2)** *Grivna, 2) narukvica (srebrna, zlatna ili od pirinca)*. Rj. 101a. Dvije *narukvice* metnu joj na ruke. Mojs. 1, 24, 22. — **3)** *das Armband des Priesters, armilla serica sacerdotis* 1:202:702702. Rj. *narukvica srećenička.*

narumeniti, *nim, v. pf. Rj. na-rumeniti, v. impf. rumeniti.* — **1)** *roth schminken, fucco*. Rj. *rumenilom namazati.* — **2)** *sa se, reflex. sich roth schminken, fucare se*. Rj. *namazati se rumenilom.*

narušiti, *šim, v. pf. verletzen, turbo, cf. natruniti*. Rj. *na-rušiti (isp. pozljediti), v. impf. rušiti.* — A tvoja bi majka sinotnjicu pila ... *prahom narušenu*: a moja bi majka jutrosnjicu pila ... *crećem narušenu*. Npj. 1, 121. Gospoda sve pogleduju jedan drugoga, *svak preobražen, u svom licu suzom narušen* prospljući suze niz lice. 5, 451. Je li i ko kad čuo, da se obrije glava udatoj ženi, koja *dužnost braćne rjarnosti nije narušila?* Danica 2, 133. Jakov ... *naruši dvojkošnji senat*, otpustivši mloge senatore. Miloš 17.

naružiti, *naružim, v. pf. Rj. na-ružiti, vidi nagrditi 2, v. impf. ružiti.* — **1)** *beschimpfen, ignominia adficio*. Rj. *Niko nikoga ne može naružiti, dok se sam ne naruži*. Posl. 220. Nemojte ih, braćo, poslušati i nekaka mene obličiti, obličiti, pa *me naružiti*. Npj. 5, 9. Hodi, prokumi mi Jakova, *naruži Izrailja*. Mojs. IV, 23, 7. — **2)** *sa se, reflex. kao osramotiti se*: Bolje se i zadužiti nego *naružiti*. Posl. 216. *Niko nikoga ne može naružiti, dok se sam ne naruži*, 220.

nasad, *m. Rj. na-sad, za postanje isp. nasaditi.* — **1)** *die Brüter, die man der Henne unterlegt, ova supposita gallinae*: za vurunom *dra nasadu* jaja. Rj. *jaja na koja se nasadi kokoš, vidi podsada.* — **2)** *ef. vršaj, Garbenschieht, strues*. Rj. *vidi i vitao 4.* — **3)** *nasad* za motiku, lopatu i sjekiru. J. Bogdanović. *isp. nasaditi 3.* — **4)** mjesto mladiceama posagjeno. Stulli. *isp. nasaditi 5, isp. sad, i sym. ondje.*

nasaditi, *nasädim, v. pf. Rj. na-saditi, v. impf. nasagjivati.* — **1. 1)** *kokoš, der Henne Eier unterlegen, impono gallinam oris*. Rj. *nasaditi kokoš (na jaju), vidi nalčić 1.* — **2)** *Garben zum ausdreschen, praeparo frumentum triturationi*. Rj. *nasaditi snope za cršenje.* — Deset krsta *nasadilo* na gurnu. Rj. 307a. — **3)** sjekiru, *auf den Stiel ansteeken, insero manubrio*. Rj. — Grebenšte, drvo *na koje je greben nasagju* ili prikovan. Rj. 100a. Kad *buzdovan nasade na kijaču*, Megjedović baei ga u nebo. Npr. 2. Na kratko *nasagju*. (Koji ne zna mnogo za šalu). Posl. 188 (*isp. obasran*). — **4)** lagju, *scheitern, in arenam impingo navim*. Rj. *isp. nasaditi se.* — **5 a)** voća, šljiv, *in Menge pflanzen, sero*. Rj. *mnogo ili dosta (čega) posaditi.* — **b)** *kao zasaditi što, što čim*: *Nasadi Gospod Bog vrt u Edemu na istoku*. Mojs. I, 2, 8. Dragi moj ima *vinograd* i ogradi ga, i *nasadi* ga plemenitom lozom. Is. 5, 2. — **II.** *sa se, reflex. n. p. lagja, scheitern, impingo*. Rj. — *Nasukala se lagja, t. j. nasadila se, nasjela*. Rj. 408a.

nasagjivanje, *n. Rj. verb. od I. nasagjivati, II. nasagjivati se.* — **I. 1)** *radnja kojom tko nasagjuje n. p. kokoš* (das Ansetzen der Henne, impositio. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko nasagjuje n. p. krste na gurnu* (die Garbenschieht, paratio. Rj.). — **3)** *radnja kojom tko nasagjuje n. p. sjekiru* (das Ansteeken der Haeke, insertio. Rj.). — **4)** *radnja kojom tko nasagjuje n. p. lagju* (das Scheitern, naufragium. Rj.). — **5)** *radnja kojom tko nasagjuje, n. p. vrt, ili n. p. vinograd lozom, isp. nasaditi I 5 b.* — **II.** *stanje koje biva kad se lagja nasagjuje* (das Scheitern, naufragium. Rj.).

nasagjivati, *nasagjujem, v. impf. Rj. na-sagjivati, v. pf. nasaditi.* — **I. 1)** *die Henne ansetzen, impono*. Rj. *n. p. kokoš, isp. nasaditi I 1.* — Od slame, s kojom se na *badnji dan kvoće* i pijuće, ostavi *domaćica* po nešto, pa kad *nasagjuje kokoši* pod svaku metne po malo. Rj. 35a. — **2)** *die Garbenschieht, praeparo*. Rj. *n. p. krste na gurnu, isp. nasaditi I 2.* — **3)** *ansteeken, insero*. Rj. *n. p. sjekiru, isp. nasaditi I 3.* — **4)** *scheitern, frango, impono navim*. Rj. *n. p. lagju, isp. nasaditi I 4.* — **5)** *n. p. vrt, vinograd lozom, isp.*

nasaditi 15b. — **II.** *su se, refleks. n. p. bigja, scheitern, impingo.* Rj. *isp.* nasaditi se. *vidi* nasjedati 1.

násamo. (na samo) *seitwärts ohne Zeugen, sine arbitris.* Rj. — Sve drago s drugim zaspalo, a moja draga *na samo.* Npj. 1. 222. Poslije mu kaže *na samo* da ga (pećat) nije izgubio. Sovj. 18. Car Sedekija upita ga u svojoj kući *na samo,* i reče mu. Jer. 37, 17.

násap. *náspa, m.* Rj. *za postanje isp.* nasuti (naspem). — **1)** *der Damm, agger.* Rj. *vidi* nasip, prijeboj 3, doima 2. — Umijemo *naspe* i mlina i velike brodove graditi. Priprava 35. *Naspi* će mu se *razvaliti,* i koji zagraguju ribnjake, svi će biti žalosna srea. Is. 19, 10. — **2)** što nanese (ili *naspe*) voda, *die Anschütt.* Rj. *vidi* nanos, snos, naplava, naplavak, mulj.

nasapúniti, *nasápúnim, v. pf. anseifen, einseifen, saponem illino.* Rj. *na-sapúniti, supanom nakrasiti, v. impf.* sapúniti, sapúnati.

násati se, *násēm se, v. pf. vidi* nasisati se. Rj. *na-sati se, v. impf.* sáti, sēm, sisati.

násaticē, *n. p.* udario ga lopatom *nasaticē,* t. j. nije pljoštimize, nego onako kao što se udara kad se siječe, cf. *tilutice:* I bješe ga monak pogodio *nasaticē* megju pećenice. Rj. *adv. za kvanitit na krajnjem slogu isp.* ameticē, *suprotno je* i lićimice, litimice. — Stoka kad pase na vetru, nikad ne će stati *nasaticē* prema vetru. Zlos. 291.

náse, (na se) (po jugozap. kraj.) *vidi* natrag, *n. p.* pošao *nase.* Rj. *vidi* i na trgovce, nazad, unatrage, unatrage, uzopet. *isp.* natraške, naguske, nazadačke. — *Na se* kao rak u pontu. (Kad ko bježi *natrag*). Posl. 191 (ponat *Tal.* ponto, Grč. *πόντος, morē?*). *upravo prijedlog na sa akus. se: Na se, t. j. natrag.* Rj. 674a. Ode Marjan brdim i dolinama, a on Marko *na se* u Krojznu. HNpj. 1, 218.

náselan, *náseona, adj.* Rj. *naseon, bevölkert, frequens, u Yuka: n. p. naselan kraj, kao dobro naseljen, gdje ima mnogo svijeta.* *na-selan, drugoj poli osn. u selo.* Griješkom u Vukovu rječniku: *naseon.* Osn. 178.

naselíti, *náselím, v. pf.* Rj. *na-selíti, v. impf.* *naseljávati.* — **1)** *ansiedeln, colloco.* Rj. — Alija, spahijska zemlja koja niti je *naseljena* niti pripada kakome selu. Rj. 4a. Banjane će tvoje odmetnuti, i Grahovo selo *naselíti.* Rj. 415b. Hercegovina *sar svijet naseli,* a sebe ne raseli. Rj. 804a. Volila bi glavu izgubiti neg aginu *kulu naselíti.* HNpj. 3, 439 (= *naselíti se u uginjoj kuli*). Tri su posljednja *ostrva naseljena,* a ostala su sva pusta. Danica 2, 35. Grgjani, koji utekoše, *naselise* na moru na zgodnom mjestu *drugi novi Dubrovník.* DM. 196. — **2)** *sa se, refleks. i pass. sich ansiedeln, commigro.* Rj. Jedne su zemlje opustjele, a druge se *naselile.* Pripr. 15. Sazidaše gradove i *naseliše se u njima.* Sud. 21, 23. Samo se ne zna pouzdano godina kad se *naselio nori Dubrovník.* DM. 196.

naseljávánje, *n. verb. od 1) naseljávati, 2) naseljávati se.* — **1)** *radnja kojom tko naseljáva što.* — **2)** *radnja kojom se tko naseljáva.*

naseljávati, *naseljávám, v. impf.; v. pf.* *naselíti.* — **1)** Od nerotkinje *naseljáva kvén,* učimviši je radosnom majkom sinovima. Ps. 113, 9. — **2)** *sa se, refleks. i pass.: Da se drugi nikaki Turci ne mogu naseljávati po Srbiji.* Miloš 150. Kad ljudi prvi put dogju u kakvu zemlju, kaže se da se zemlja *naseljáva.* Pripr. 19.

náselje, *n.* — **1)** *Wohnungsort, habitatio:* Bog mu dao n rajnu *naselje!* Rj. *vidi* stan 4. — Gospode! omilio mi je stan doma tvojega, i mjesto *naselja* slave tvoje. Ps. 26, 8. Čovjek od starih *naselja rimskih.* DRj. 1, 129 (*colonia*). *vidi* stanište, *isp.* boravište, prebivalište, stanovište, *suprotno* raselje. — **2)** čast što daje domaćin (po običaju), kad se preseli u novu kuću. Rj.

naseljénik, *naseljenika, m. ko je naseljen, ko se naselio:* Hija Tesvičanin, jedan od *naseljenika Galudskih.* Car. 1, 17, 1. *Naseljenici* rimski. Vid. d. 1861, 71.

náseljenost, *naseljenosti, f. stanje onoga što je naseljeno: die Ansiedlung, Population.* — *Naseljenost je* na tom kraju tako rijetka da... Zim. 173.

náseoskī, *adj. n. p.* čovjek, koji živi *na sebi, Dorf-, paganus.* Rj. *na-seoskī, što je na sebi, što pripada sebi 2. (što se u Zagreba kaže ladunjski), suprotno* gradski, varoški.

nasicávánje, *n. verb. od* *nasicávati, radnja kojom tko nasicáva koga.*

nasicávati, *nasicávám, v. impf. na-sicávati, v. impf. prosti sítiti, v. pf. nasítiti.* — Ogragjuje megje tvoje mirom, *nasicáva te jedre pšeniće.* Ps. 147, 14.

nasijati, *jēm, v. pf.* Rj. *na-sijati, v. impf.* sijati. — **1)** *n. p.* nasijao sam ove godine dosta žita, *geung saen, satis severe.* Rj. — **2)** što čim, *n. p.* nasijao sam njivu šenicom, *vidi* zäsijati. Rj.

nasijécánje, *n. das Anhaufen, accisio.* Rj. *verb. od* *nasijecati, radnja kojom tko nasijeca što.*

nasijécati, *násijécám, v. impf. anhaufen, accido.* Rj. *na-sijecati, kao načinjati siječnje, v. pf. nasjeći 1.*

násilan, *násilna, adj. na-silan, što je na silu:* Zabraníše silom uzeti dar. Dubrovački su se trgovci svagda oslobogđavali *od nasilnoga dara.* DM. 241. U njemu je osveta *nasilno jrnstvo,* koje upotrebi čovjek u državnoj službi, 310. — *suprotno* drago-voljan, dobrovoljan 2, svojevolaan.

násilica, *f. (n C. G.) Gewaltthat, vis.* Rj. *vidi* nasilje, zulum, *isp.* sila, silje, silina.

násiliti, *lím, v. pf. na koga, andringen, peto:* Na me jesu Vlasi *nasilili.* Rj. *na-siliti, kao* *uraviliti na koga.*

násilničkī, *adj. što pripada nasilnicima ili nasilniku kojemu god: Iz ruke nasilničke* iskupite me. Jov 6, 22. Iskupiću te iz ruke *nasilničke.* Jer. 15, 21.

násilnik, *m. ko čini nasilje, der Gewaltthätige, Gewaltthäter, homo violentus, vidi* siledžija, zuhmčar. — To je nasljedstvo koje primaju *nasilnici* od sve-mogućega. Jov 27, 13. Biće gospodari svojim *nasilnicima.* Is. 14, 2. Kralj *nasilnik (u Lat. regē tyranno).* Glas. 21, 285.

násilnikov, *adj. što pripada nasilniku: Bože moj!* uzmi me iz ruke bezakonikove i *nasilnikove.* Ps. 71, 4. Kome se otima, izbavljajte ga iz ruke *nasilnikorijeh.* Jer. 21, 12.

násilje, *n. die Gewaltthat, Gewaltthätigkeit, violentia, vis, vidi* *nasilica, silje, zulum.* — Zulum, *die Gewaltthätigkeit, violentia, cf. nasilje,* nepravda. Rj. 215a. *Kome sam učinio nasilje?* Sam. 1, 12, 3. Siromahu i *uhogome čini nasilje,* i došljaku čini krivo. Jezek. 22, 29.

nasip, *m. vidi* nasap 1. Rj. i *syn. ondje.* — Kad se ljudi oblijene... onda se zaranjaju oni prokopi (ili kanali), koji su vodu dovodili, i *uasipi,* koji su je uzdržavali. Priprava 24. *nasip, postanja koga i nasap:* nasuti (naspem), nasipati.

nasipánje, *n. das Anschütten, affusio.* Rj. *verb. od* *nasipati, radnja kojom tko uasipa što.*

nasipati, *pám (pljēm), v. impf. anschütten, affundo.* Rj. *na-sipati, v. pf. nasuti.*

nasiránje, *n. das Vollscheissen, concacatio.* Rj. *verb. od* *nasirati, radnja kojom tko uasira što.*

nasirati, *násirám, v. impf. vollscheissen, concaco:* Ejava ti meni: ovu ti skidam, tu ti *nasiram, sagt der Gespieler, der sich höhnisch unterwirft (indem er die Kappe abnimmt).* Rj. *na-sirati, servci napunjati, v. pf. nasrati.*

násisati se, *násisám (násisēm) se, v. v. pf. sich voll saugen, sugendo satior.* Rj. *na-sisati se (dosta ili mnogo), vidi* *nasati se, v. impf. sisati, sati.*

nasititi, tîm, *v. pf.* Rj. na-sititi. *v. impf.* nasica-vati. — **1)** *sättigen, saturo*: Nijesam te krvee napojio, ni junačka mesa nasitio. Rj. nasititi koga čega. *isp.* zajaziti 2. — *Svoje družine nikako ne mogu nasititi.* Npr. 73. Gladnu uš mučno je nasititi. Posl. 42. *Sluga ne nasiti kruha, da ti ne pita sira.* DPost. 112. *Duga života nasitio ga,* i pokazao mu spajenje svoje. Ps. 91. 16. — **2)** *sa se, refleks. nasiti se čega, od čega, čim.* *v. pf.* zajaziti se. — Kad se hajduk nasiti hajdukovanja, on se preda. Rj. 800a. Samo je nesretan n tome što mu se željad nikad ne mogu da nasite. Npr. 77. Čudeći se, gde se nasitiše sto bravaea od jednoga rupnjaka praje. 210. Pomenute ove Turkinje . . . kad se ključeh od njih nasitio, on ih je mlavao za svoje sluge. Sovj. 73. Željaše da se nasiti mrvama. Luk. 16. 21. Sve se ptice nasitiše od mesa njihova. Otkriv. 19. 21. Da se ne bi prije vremena nasitio radosti duhovn. DP. 57.

nasjecati, čâm, *v. pf.* anhuven (voll), secando paro. Rj. na-sjecati. *n. p.* kupusa (mnogo ili dosta). *v. impf.* sjecati.

nasjeci, nasjjećem. *v. pf.* Rj. na-sjeci. *v. impf.* nasjjeati. — **I. 1)** *anbauen, uccido.* Rj. kao učeti što sijekati: Drvo ukraj puta odmah nasjjećeno. DPost. 69. — **2)** *anbauen in Menge, caedendo paro.* Rj. nasjjeći čega (mnogo ili dosta). *isp.* nakrižati, narezati. — **II.** *su se, refleks. sich satt hauen, sich anbauen, satintus sum caedendo*: Turskih sam se glava nasjekao. Rj. *isp.* nakidati se.

nasjedanje, *n.* Rj. *verb.* od nasjedati. — **1)** stanje koje bira, kad nasjeda *n. p.* lagja [das Sitzenbleiben (des Schiffs) auf einer Sandbank, adhaesio navis in syrte. Rj.]. — **2)** stanje koje bira, kad nasjeda *n. p.* otok na oči ili nasjeda krv [das Anlaufen, Anschwellen (eines gepressten Muskels), circumpletio(?), inflatio. Rj.].

nasjedati, dâm, *v. impf.* Rj. na-sjedati. *v. pf.* nasjesti. — **1)** *n. p.* lagja, sitzen bleiben (vom Schiffe), insidere arenae. Rj. vidi nasagjivati se. — **2)** *rund herum anlaufen, inflor circumcirea.* Rj. da kome stane otjecati čelo, kazalo bi se: nasjeda otok na oči. *isp.* nasjesti 2. — **3)** *nasjeda krv, kad se jako pritiskuje ili stiskuje n. p.* ruka. *isp.* nasjesti 3.

nasjenica, *f.* (u C. G.) greda krajem, na kojoj krajev i drugih greda stoji, der Seitenbalken, tignum laterarium Rj. — nasjenica, značenje (korijenu) ležati: sen (e bice mjesto k), nasjenica. Korijeni 45.

nasjesti, nasjedē, (nasjednē), *v. pf.* Rj. na-sjesti. *v. impf.* nasjedati. — **1)** *sitzen bleiben (vom Schiffe), insidere arenae.* Rj. *n. p.* lagja. vidi nasaditi se, nasukati se: Nasukala se lagja, t. j. nasadila se, nasjela. Rj. 408a. — **2)** *anlaufen, inflor, n. p.* da oteče kome čelo, kazalo bi se: nasjeo otok na čelo; tako i da ko obuje tijesnu crevlju, pa da mu do nje odozgo noga oteče, kazalo bi se: nasjeo otok, itd. — **3)** *nasjela krv, unterlaufen, sanguine suffundi.* Rj. *n. p.* od silnoga pritiskivanja ili stiskivanja.

nasjetovati, nasjetnjem. *v. pf.* koga, Rath geben, consilium dare, vidi nasjetovati: Je li testir pristupit gjevoje? Da ja moje nasjetnjem d'jete. Herc. 77. — *na-sjetovati, i odhrući v:* na-sjetovati. *v. impf.* svjetovati i sjetovati.

naskakivanje, *n.* das Anfallen, inrectio. Rj. *verb.* od naskakivati. radnja kojom tko naskakuje na koga.

naskakivati, naskakujem, *v. impf.* na koga, anfallen, inchor. Rj. na-skakivati, kao nasrtati, navaljivati na koga. *v. pf.* naskočiti, skočiti.

naske, nas-ke, *isp.* ke dodat. — Jer je junak nada sviju naske. HNpj. 1. 274.

naskočiti, naskočim. *v. pf.* koga, Stulli. kao skočiti na nj. *v. impf.* naskakivati. — Mlad je, naskočiti. DPost. 62.

naskoro, (t. j. na skoro) bald, ehestens, brevi, propediem. Rj. naskoro (iza čega), vidi skoro 2. — No

i njega naskoro prećeraju iz Srbije u Srijem. Danica 2. 76. Naskoro po tom dogju oni na jedan izvor kraj puta. 2. 124. Da će se od te nesreće na skoro moći izlječiti. Pis. 54. Naskoro iza toga postao je . . . Sovj. 37. Jer će on izvršiti riječ svoju, i naskora će izvršiti po pravdi, da, ispuniće Gospod naskoro riječ svoju na zemlji. Rim. 9, 28. Naskoro će to nimiti Bog. Mojs. 1. 41, 32.

naskrbiti, naskrbim. *v. pf.* na-skrbiti, skrbeći steći, vidi naskrbiti, kako se govori skrbiti i škrbiti, govori se i naskrbiti (mj. naskrbiti) u sjer. Hrvatskoj.

naskvariti, rim. *v. pf.* naskvarila kosu, t. j. namazala skvarom, mit skvara beschmieren, unguento skvara dicto ungere. Rj. na-skvariti, inače ne dolazi taj glagol.

naslada, *f.* die Ergotzlichkeit, deliciae (voluptas). Rj. vidi raskoš, raskošje, na-slada. *isp.* na-sladiti, nasladiti se.

nasladiti, nasladim. *v. pf.* Rj. na-sladiti. *v. impf.* naslagjivati. — **1)** *ergotzen, oblecto*: nasladio sam ruku na njemu (t. j. izbio ga po svojoj želji). Rj. — A sada se grdno razrodiste, dušmanima srca nshuliste. Npj. 5. 28. Ja sam sluša' do sad razgovore, dobro nauju dušu nasladiste. 5, 551. — **2)** *su se, refleks. sich ergotzen, oblector*: Da se na njih naslade dušmani. Rj. — Koliko se proslavi i nasladi, toliko joj podajte muka i žalosti. Otkriv. 18. 7. Duša će se vašu naslutiti pretiline. Is. 55. 2.

naslagati, naslāžem. *v. pf.* Rj. na-slagati. *v. impf.* slāgati. — **1)** *auschichten, sterno.* Rj. — **2)** *su se, refleks. sich voll ausschichten (unessen), rentrem implere.* Rj. vidi najesti se, i syn. ondje. — Čudno ti se naslagasmo orijeh oklizotina! (rekao Hero, kad su se njih dvojica najeli jela što je gotovljeno za pašu). Rj. 453b.

naslagivanje, *n.* *verb.* od 1) naslagjivati, 2) naslagjivati se. — **1)** *radnja kojom tko naslagjuje koga ili što.* — **2)** *radnja kojom se tko naslagjuje.*

naslagjivati, naslāgijem, *v. impf.* na-slagjivati. *v. pf.* nasladiti. — **1)** *ergotzen, oblecto*: *n. p.* naslagjujem ruku na njemu (bijući ga po svojoj volji). *isp.* nasladiti. — **2)** *su se, refleks.*: Smjerni će naslijediti zemlju, i naslagjivaće se množinom mira. Ps. 37. 11. Usta bezumnih ljudi naslagjuju se bezumljem. Prič. 15. 14. Sačete i naslagjivacete se u szjetlosti slave njegove. Is. 66. 11.

naslanjanje, *n.* das Anlehnen, uclinatio. Rj. *verb.* od 1) naslanjati, 2) naslanjati se. — **1)** *radnja kojom tko naslanja što na što.* — **2)** *radnja kojom se tko naslanja na što.* — vidi naslonjanje.

naslanjati, njâm, *v. impf.* Rj. na-slanjati. vidi naslonjati. *v. pf.* nasloniti. — **1)** *anlehnen, uclinatio.* Rj. što na što. *isp.* nasloniti. — **2)** *sa se, refleks.*: Drvo se na drvo naslanja a čock na čocka. Posl. 70. Prodaj oca pa kupi magarca te se naslanjaj na njega. (Kad se ko na koga nasloni). 263. vidi navaljivati se.

naslati, nāsljēm (nāsljēm), *v. pf.* Rj. na-slati. — **1)** *koga (na što), zuschieken, mitto ad* —: naslji mi kakva mušteriju da prodam svinje. Rj. *v. impf.* nāsljijati. — **2)** *genug schicken, mitto satis.* Rj. naslati čega (mnogo ili dosta). *v. impf.* slati.

naslijediti, nāsljedim. *v. pf.* Rj. na-slijediti. *v. impf.* naslgegjivati, naslgegjivati. — **1)** (u Novom zavjetu) *erben, hereditate accipere.* Rj. što ili koga: Hasaba, što žensko iz očine kuće ne može naslijediti. kao *n. p.* kuća, gumno, zgrada. Rj. 803a. Blago krotkima, jer će naslijediti zemlju. Mat. 5, 5. Poslani na službu onima koji će naslijediti spasenje. Jevr. 1, 14. Naslijediće sjeme tvoje vratu neprijatelja svojih. Mojs. 1. 22, 17. Od troga se potresa zemlja . . . od sluškinje, kad naslijedi gospogju svoju. Prič. 30. 23. Da utvrdiš zemlju i naslijediš opustjelo nasljedstvo. Is. 49. 8. Hi im bijaše uzeto pravo naslijediti prijesto. DM. 11. *sa se, pass.*: Pamet i poštenje ne može se

svagda *naslijediti*. Pripr. 75. — 2) *sa se, refleks. aufkommen, existere*: Smilova se Bog na sirotinju, te se opet svijet *naslijedi* (Npj. 2, 6). Rj.

naslijegje, *n. vidi* nasljedstvo, nasljedstvo, nasljedak, baština 2, dostojanje, postojanje: Blago narodu, kojemu je Bog Gospod, plemenu, koje je on izabrao sebi za *naslijegje*, Ps. 33, 12 (*elegit in hereditatem sibi, zum Erbe sich erwählt hat*).

naslikovati, *naslikujem, v. pf.* na-slikovati. *vidi* namolovati, napisati 1 2. *v. impf.* slikovati. — *Naslikoran*, nonnihil similis. Stulli (*isp.* nalikovati).

naslon, *m. bedecker Gang, Schoppen, tectum suffultum*. Rj. *mjesto natkrivno*. — Jara, kao *naslon* gdje stoka zimi stoji. Rj. 247a. Pritvor, *pred naslonom* kao mali tor gdje se ovice najprije utjeraju, pa odanle ulaze u *naslon*. Rj. 599b. Rozgva se *mjesto rogova meće preko šljemena*, n. p. u košara i u *naslonu*. Rj. 653b. Pa *razape naslon* nad šator. Mojs. II. 40, 19. na-sl-on, *za postanje isp.* na-sloniti.

nasloniti, *naslonim, v. pf.* Rj. na-sloniti. *v. impf.* naslonjati i naslanjati, *kao prost glagol ne dolazi sloniti*. — 1) *anlehen, inclino*. Rj. — Dok glas caru Nikolaju dogje, e je silan care udario na vitešku Srpsku Goru Ornu, *na koju j' on naslonio ruku*, i svojijem prekrilio krilom. Npj. 5, 188. — 2) *sa se, refleks. vidi* navaliti se. — Prodaj oca pa kupi margara te se naslanjaj na njega. (Kad se ko u koga *nasloni*). Posl. 70. *Na studen se kamen naslonila*, na kamenu grozne suze lije. Npj. 2, 22. Devojka se naša razbolela, *na kuma se glavom naslonila*. 2, 25. Koje (*krilo* od vojske) *se bilo naslonilo na planine*. Žitje 31.

naslonjanje, *n. vidi* naslanjanje. Rj.
naslonjati, *njam, vidi* naslanjati. Rj. na-slonjati. *v. pf.* nasloniti. — 1) *anlehen, acclino, što na što isp.* nasloniti 1. — 2) *sa se, refleks. sich anlehen, acclinar*. — Opi s' dete, ništ' o sebi ne zna, *naslonju si glavom na Todora*. Npj. 2, 160. Drag se dragoj *na rano naslonja*. Herc. 216. *vidi* navaljivati se.

naslušati se, *šam se, v. r. pf.* *sich satt hören, ausecultando satior*. Rj. na-slušati se. *v. impf.* slušati. — Da se *naslušam trupke* od konjica. Rj. 753a. Da je kome stati, te gledati i *ljuta se jadu naslušati*, kako viju po kosama vući, a pjevaju po selima Turci! Npj. 4, 312. Ne da ti se okom nagledati i *ušima onje naslušati*: stoji vriska konja i volova. 4, 401.
naslūtiti, *naslūtīm, v. rf. erprophезеи, evaknen, ominando assequor*: Sluti, sluto, naslutićeš. Rj. nasluti, *kao sluteći postiči, steći, v. impf.* slutići.

naslužiti, *naslužim, v. pf.* Rj. na-služiti. *v. impf.* služiti. — 1) *n. p. čašu vina, darreichen, kredenzen, ministro*. Rj. — Te donesi onu čašu zlatnu, *nasluži je ervenijem vinom*, pokloni je staru Jug-Bogdanu. Npj. 2, 183. *ordje* naslužiti čašu vinom *znači: napuniti je vinu*. — 2) godinu (ili pogogjeno vrijeme), *voll dienen, finire servitū, cf. doslužiti, islužiti*. Rj.

nasljedak, *nasljedka, m. vidi* nasljedak. — *za s i* § *isp.* nasljednik.

nasljedni, *adj. haereditarius*. Stulli. *vidi* nasljedni.

nasljednik, *m. vidi* nasljednik. Rj.

nasljedovanje, *n. vidi* nasljedovanje. Rj.

nasljedovati, *nasljedujem, vidi* nasljedovati. Rj.

nasljedstvo, *n. vidi* nasljedstvo. Rj.

nasljegjivati, *nasljegjujem, v. impf. vidi* nasljegjivati. — *sa se, puss.*: Slava je blago koje se teče a ne nasleguje. Žlos. 96.

nasmiјati, *nasmiјem, v. pf.* (juž. i zap.). Rj. nasmiјati. *v. impf.* nasmiјavati. — 1) *koga, zum Lachen bringen, risum movere*. Rj. učiniti da se tko smije. — Bjelim će te *zubom nasmiјati*, a ernijem okom zaigrati. Rj. 175b. Tri puta me lani pogledao, a pro-ljetos okom namignuo, a večeras *brkom nasmiјao*, a sjutra će rukom zagrliti. Herc. 124. Miloš se slatko nasmeje, a *nasmeje i druge* koji to vide. Mil. 154. —

II. *sa se, refleks.* — 1) *anlachen, adrideo*. Rj. *komu, na koga, put koga: Nasmiјa se grohotom*, ili: *u sav grohot*: Grohotom se Ivo nasmiјao. Rj. 104a. Car se na to *nasmeje*. Npr. 52 (*nasmeje ist. mj. nasmiје*). Jedno od gjece reče mu (ocu) . . . *Nasmiје se otac put njega*, no i uzdahne govoreći . . . 108. *Nasmiјala se koza ovcu* (kad je skočivši preko klade digla rep i pokazala zadnjicu). Posl. 191. Vidio sam lepotu devojku, okrenu se, *nasmeja se na me*, čini mi se, da bi pošla za me. Npj. 1, 359. *Na knjiga se grotom nasmiјao*. 4, 349. *Grotko im se pope nasmiјao*. 4, 397. Kad bib se *nasmiјao na njih*, ne vjerovali. Jov. 29, 24. *amo ide i ovaki priuđer*: Nikad nije veselo, nikad raspoložen, *risu nasmejav*. Megj. 192. — 2) *sich satt lachen, risu satiari*. Rj. *nasmiјati se (dosta ili mnogo)*.

nasmiјāvānje, *n. das Anlächeln, arrisio*. Rj. *verb. od* 1) nasmiјavati, 2) nasmiјavati se. — 1) *radnja kojom tko nasmiјava koga*. — 2) *radnja kojom se tko nasmiјava na koga*.

nasmiјāvati, *nasmiјāvām, v. impf.* Rj. na-smiјavati. *v. pf.* nasmiјavati. — 1) *zum Lachen bringen, risum movere*. Rj. *koga, činiti da se tko smije, isp.* nasmiјati koga. — 2) *sa se, refleks. na koga, anlächeln, adrideo*: Desnijem se *brkom nasmiјava*. Rj. *vidi* nasmjehivati se. *isp.* nasmiјati se 1 1.

nasmjehivānje, *n. das Anlächeln, arrisio*. Rj. *verb. od* nasmjehivati se. *radnja kojom se tko nasmjehuje*.

nasmjehivati se, *nasmjehujem se, v. r. impf. anlächeln, subrideo*: A desnijem (s', *isp.* kod nasmiјavati se): Desnijem se *brkom nasmiјava* *brkom nasmjehuje*. Rj. na-smjehivati se. *vidi* nasmiјavati se. *v. pf.* nasmjehnuti se.

nasmjehnuti se, *hnēm se, v. r. pf. lächeln, subrideo*. Rj. na-smjehnuti se. *vidi* nasmiјati se 1. *v. impf.* nasmjehivati se. — Pogledala na rukama, *nasmjehnula se*. Npj. 1, 421. *Na tome se Pero nasmjehnulo*, i ovaku riječ besjedio: Čudna vraga, što se uradilo! 5, 23. Kako se Ljubica *nasmjehnula na Scto-zara*. Nov. Srb. 1817, 494.

nasnovati, *nasnovjem, v. pf. in Menge aufziehen, (telas plures) ordior*. Rj. na-snovati, *čega (mnogo ili dosta)*. *v. impf.* snovati.

nasočiti, *nasočim, c. pf.* Rj. na-sočiti. *v. impf.* sočiti. — 1) *einrathen, (z. B. einem eine Brant), suadeo, ducendum*. Rj. *nasočiti komu n. p. djevotku da je uzme*. — 2) (u C. G.) *anzeigen, indicio, cf. prokazati*: nasočio brata, *cf. sok*. Rj.

nasoliti, *nasolim, v. pl. Rj. na-soliti. v. imp. soliti*. — 1) *einsäzen, salio, saliendo paro*, n. p. *dosta ribe*. Rj. — 2) *säzen, salio, sale conspergo*, n. p. *slaninu*. Rj. *isp.* posoliti.

naspati se, *naspavati se, naspim se, naspāvām se, v. r. pf. sich satt schlafen, satis dormisse*. Rj. na-spati se, na-spavati se (*dosta*), *vidi* nadospati. *v. impf.* spati, spavati. — *Nasparati se sit* na obadva nba. Posl. 191. Ne budi mi Jova moga, *nek mi se naspā*. Npj. 1, 193.

naspjeti, *naspije, v. pf. kome što, plötzlich zustossen, praeter spem accidit*: nešto mu naspije. Rj. na-spjeti, *kao iznenada doći, kao prost glagol ne dolazi, isp.* spjeti. — Je li ta devojka luda? što je *njoj naspelo* zaljubljuvati se u mene? Megj. 72.

nasporod, *na-s-pored, prijedlog s riječju u drugom padežu, znači što spored, pored, pokraj*: Svi svatovi rumen' ružu brali, al ne bere Janko gjuvegija, već on ide *nasporod gjuvejke*, pa gjuvojku divno sjeto-vaše. Herc. 7, *isp.* napored.

naspor, **nasporak**, *naspörka, m. aumento, accrescimento, incrementum*. Stulli. *isp.* nasporiti. *kao napredak, dčcu; Anwachs, Zunahme, Gedeihen*.

nasporan, *nasporna, adj. augendi vi praeditus*.

stulli. *što pripada nasporu, što ima moć sporiti: geseillich.*

nasporiti, *nāsporim*, *v. pf. geseilich machen, ergebig, prospero, dñuturnum reddo*: da Bog naspori! Rj. nasporiti. učiniti da bude što sporo, dugo da traje, da dotječe, da bude dugorječno, obitato, da što kome napreduje, da mu se nada. *v. impf. sporiti*. — Bog da pomože i da naspori. Rj. 366b. Bog da naspori i beričeti učini! Posl. 17. Okle ovu času naćoio, Bog ti samosedmom nasporio! Kov. 125.

naspram, (u vojv.) *vidi* prema: A kad budeš naspram drora moga. Rj. *prijedlog složen* na-spram, *vidi* nasprama, naprema; spram, sprama. *primjere* *vidi* kod prema. — *Prijedlog prema* glasi i *prama*, a često preda se uzima i *prijedlog s* i kadšto krajnje a izostavlja. *isp. Sint.* 285.

nasprama, *praepos. vidi* naspram.

Nasradin (hodža)*, *m. der Eulenspiegel, nom. propr. hominis lepide ineptitatis*. Narod naš pripovijeda mnogo koješta smiješno od *Nasradin-hodže*, a i u poslovicama ga spominje, n. p. kao *Nasradin-hodža* (kad ko što radi naopako). *Promeće* se kao *hodža* kroz pravu. itd. Pripovijeda se zaista da je u Turaka bio nekakav učen čovjek koji se zvao *Nasradin-hodža*. Rj.

nasrati, *nāserēm*, *v. pf. roll scheissen, concoco*. Rj. na-srati. *serući* napuniti. *v. impf. nasirati*. — Ulići, 2) kao *nasrati*. Rj. 779b. *isp. i* natroljati.

nasrčiti se, *nāsrčēm* se, *v. r. pf.* (po jugozapad. kraj.) *vidi* naljutiti se: Jovanu se družba *nasrčila*. Rj. i *syn. onlje*. — *na-srčiti* se. *v. impf. srčiti* se.

nasrditi, *nāsrđim*, *v. pf.* Rj. na-srditi. *v. impf. srđiti*. — **1)** *vidi* nasrditi: Pa *nasrdi* sebe i dorina. Rj. — **2)** *sa* se, *refleks.* (u Boći) *vidi* nasrditi se: No se Turčin *nasrdio* ljuto. A Jovan se dobro *nasrdio*. Rj. *vidi* naljutiti se, i *syn. onlje*.

nasrđ, *mitten in-, in medio* —: *nasrđ* kuće, *nasrđ* sela. itd. Rj. *prijedlog složen*: *na-srđ*, *prijedlog* na *dođaje* *značenje svoje* *prijedlogu* *sred*, *koji vidi*. — Mater njegovu zatvore u jednu hačvu karanom oblivenu i zažde je *nasrđ* *gradu*. Npr. 236. Navrh sofre Gromovnik Ilija, *nasrđ* sofre Sava i Marija, po dnu sofre Petka i Negjelja. Npj. 2, 100. Ti si mene *nasrđ* *sveca* moga. 3, 127 (mene. *dat.*) Da ga čeka *nasrđ* *druma* puta. 5, 215.

nasrkati se, *nāsrčēm* se, *v. r. pf. sich anschurfen, sorbendo satior*. Rj. na-srkati se, *čega* (mnogo ili dosta). *v. impf. srkati*.

nasrljati, *ljām*, *v. pf. vidi* nagaziti 1. Rj. na-srljati, kao *iznenada* *ući* na što. *syn. kod* nagaziti 1. *v. impf. srljati*.

nasrnuti, *nāsrñēm*, *v. pf. drüber herfallen, cum impetu impingio*. Rj. na-srnuti, kao *uruditi*. *v. impf. nasrtati*. — Kad opazi onu babu, izvadi sablju i *nasrne* s konjem, i nadrška psu. Npr. 119. Stan' Turčine! *kud si nasrnuo?* Npj. 4, 269.

nasršiti se, *nāsršim* se, *v. r. f. vidi* nastršiti se, s kojim je bez sumnje *istoga* *postanju* (otpadarši 1) kao što je i *istoga* *značenja*. *isp. sršljen* i *sršljen*. — Kad tu bruku vijeh i grđilo, sad bi mi se *kose nasršile*. Npj. 5, 511. *Nasršene* *kose* ka' gjavolu, 5, 512. *vidi* i *nakostrješiti* se, i *syn. onlje. v. impf. sršiti*.

nasrtač, *nasrtača*, *m. vidi* nasrtalo. Rj. *ko* *nasrće* (na drugoga), *čovjek* *nasrtljiv*.

nasrtača, *f. ein Frauenzimmer das gern über andere herfällt, maliv in alios invchi amans*. Rj. *čenska* *glava* *nasrtljiva*, *koja* *rado* *nasrće* (na drugoga). — *riječi s* *takim* *nast. kod* *čepča*.

nasrtaj, *m. offendiculum, u* *Gundulića*. Stulli. *na-srtaj*, *djelo* *kojim* *tko* *nasrne*. — *riječi s* *takim* *nast. kod* *dogazgaj*.

nasrtalo, *n.* koji *nasrće* na drugoga, *der* *gern* *über andere herfällt, qui in alios invchi amat, cf. nasr-*

tač. Rj. *čovjek* *nasrtljiv*. — *riječi s* *takim* *nast. kod* *bajalo*.

nasrtanje, *n. das Herfallen über etwas, impetus*. Rj. *verb. od* *nasrtati*. *rudnja* *kojom* *tko* *nasrće*.

nasrtati, *nāsrčēm*, *v. impf. na* koga, *über Einen herfallen, cum impetu aggredior*. Rj. na-srtati, kao *navaljivati*. *v. pf. nasrnuti*. — *Ovca* *na* *njega* *skoči* . . . *na* *njega* *nasrće* da mu oba oka izbije. Npr. 216. Kako koji *nasrtaše* tako ga on štapom dočekivaše. 222. *Na* *nejačicu* *svak* *nasrće*. Posl. 189. *Pregjašnje* *glavne* *starješine* *nijesu* *nasrtale* *na* *Kura-Gjorgjija*, kao ni on što nije *na* *njih*. *Sovj.* 16.

nasrtljiv, *adj. gern über andere herfallend, in alios invchi amans*. Rj. *koji* *rado* *nasrće* *na* *drugoga*.

1. nastajanje, *n. dñs Herankommen, adventus*. Rj. *verb. od* *nastajati*. *stanje* *koje* *biva* *kad* *nastaje* *što*, *n. p. zima*, *zlo* *vrijeme*.

2. nastajanje, *n. verb. od* *nastajati* (*nastđjim*). *rudnja* *kojom* *tko* *nastoji* *oko* *šta*. *vidi* *nastavanje*, *nastojanje*.

1. nastajati, *jēm*, *v. impf. anfangen, coepisse*: *nastaje* *zima*, *ljeto*, *zlo* *vrijeme*. Rj. *na-stajati*, *kao* *počinjati* *se*. *isp. postajati*. *v. pf. nastanuti*. *nastati*. — *Onamo* *od* *Barske* *nahije* *nastaje* *jezik* *Arnauski*. Rj. 15b. *Sad* *ne* *sviće*, *nego* *mrkne* (n. p. *kad* *nastaje* *zima*). Posl. 273. *Jmaka* *ga* *nije* *nastajalo* *od* *Turčina* *Gjergjelez-Alije*. Npj. 4, 327. *Iza* *Senja* *nastaje* *Dalmacija*. Kov. 28. *Onda* *se* *zapjeva* *tropar* *prazniku* *koji* *nastaje*. DP. 315.

2. nastajati, *nastđjim*, *v. impf. die Aufsicht führen, attendo, adsto*: *Svi* *nastaje* *da* *tebe* *otkupe*. Rj. *na-stajati*, *starati* *se* *oko* *šta*. *vidi* *nastajavati*, *nastojati*. *v. pf. nastati* 2. — *Koliko* *je* *gogj* *nastajala* *da* *je* *vidi*. *ništa* *nije* *mogla* *učiniti*. Npr. 215. *Može* *li* *se* *što* *drugo* *činiti* *mogo* *nastajati* *da* *se* *na* *ovo* *izdadu* *kako* *treba*. Rad 6, 214. *Čini* *se*, *da* *ovaj* *glagol* *ima* *sad*. *vrijeme* *i* *nastajem*, *u* *orom* *primjeru*: *Videći* *Solomon* *mladića* *da* *nastaje* *sa* *poslom* *postavi* *ga* *nad* *svijem* *dancima*. Car. I, 11, 28.

nastajavanje, *n. die Aufsicht, inspectio, attentio*. Rj. *verb. od* *nastajavati*. *rudnja* *kojom* *tko* *nastajava* *oko* *šta*: *Nastajavanjem* *vis.* *ruđe* *zemaljske* . . . *ovaj* *je* *dom* *predan* *akademiji*. Rad 5, 199. *U* *nastajavanju* *oko* *toju* *ne* *hajnuć* *ni* *za* *kake* *tegobe*. Star. 3, 1.

nastajavati, *nastajāvām*, *v. impf. die Aufsicht führen, attendo, cf. nastojati*. Rj. *na-stajavati*, *starati* *se* *oko* *šta*. *vidi* *i* 2 *nastajati*. *v. pf. nastati* 2. — *Akademija* (je) *nastajavala* *stupiti* *u* *svezu* *sa* . . . Rad 5, 199. *Koji* *nastajavahu* *da* *mi* *se* (rukopis) *vjerno* *prepiše*. Živ. sv. 8. i sv. 8. XI.

nastaniti, *nāstanim*, *v. pf. Rj. nastaniti* *koga*, *dati* *mu* *stan*, *kao* *namjestiti* *ga*. — **1)** *unterbringen, colloco*: *Hoću* *l'* *naći* *stanja* *u* *Kosturu* *da* *nastanim* *ova* *sirotinju*. Rj. — **2)** *sa* *se*, *refleks.* — *Dogjoše* *do* *Harana*, *i* *onlje* *se* *nastaniše*. Mojs. I, 11, 31. *isp. v. impf. nastaviti*. *prosti* *glagol* *staniti* *se* *takogjer* *v. pf. ali* *drugačijega* *značenja*.

nastanuti, *nāstanēm*, *v. pf. vidi* *nastati*. Rj. *na-stanuti*, *primjere* *vidi* *kod* *nastati* 1.

nastanje, *n.* (u Boći) *vidi* *postanje*: *Je* *li* *gr'ote* *i* *je* *li* *sramote* *začulo* *se* *od* *nastanja* *sv'jeta*. *On* *je* *bio* *bruka* *od* *nastanja*. Rj. *vidi* *i* *postanak*, *postatak*. — *verb. od* *nastati*. *djelo* *kojim* *tko* *ili* *što* *nastane* (1).

nastati, *nāstanēm*, *v. pf. Rj.* — **1)** *nā-stati*. *vidi* *nastanuti*. *kao* *početi* *se*, *zueći* *se* 1, *postati*, *postanuti*. *v. impf.* 1 *nastajati*. *beginnen, herbeikommen, advenio*: *nastala* *godina*, *zima*, *ljeto*, *mjesec*, *dan*; *vladanje* *čije* *i* *t. d. cf.* *nastanuti*. Rj. *isp.* *nastupiti* 2. — *Obratiti*, 2) *herin* *brechen*, *ingruo*, *cf. udariti, nastati, obrnuti*. Rj. 433b. *Kad* *Stojša* *malo* *podrasne*, *on* *nastane* *junak* *da* *je* *malo* *onakih* *bilo*. Npr. 27. *Tada* *nastane* *tugu* *i* *plač* *u* *carskom* *dvoru*. 252. *Ako* *buli* *Turčin* *nestane*, *drugi* *joj* *nastane*. Posl. 2. *Ko* *rano* *ustane*, *vas* *dan* *mu* *dobar* *nastane*. 152. *Od* *kako*

je svijet nastanuo, taki zulum nije postanuo. Npj. 4. 152. Kad nastane u Crnoj Gori vladika Petar II., Grahovljani . . . 4. 458 (Vuk). Ali je meni već nastala 73. godina. Sovj. III. Nasta opet rat. Sam. II. 21, 15. — 2) nastati oko čega, kao postarati se za što. vidi ustati oko koga. v. *impf.* 2 nastajati. nastajavati, nastojati. — Dobro si vidio jer ču nastati oko riječi svoje da je izvršim. Jer. 1, 12. Gospod nasto oko zla i navede ga na nas. Dan. 9. 14. Stefan nastane oko kćeri Karlova rojaka da se oženi njom. DM. 38. Moleći ga da nastane kod Turaka da ne čine zabave njihovijem trgovcima. DRj. 1, 382.

nastava, *f.* (u Pastr.) *der Unterricht, institutio*: Ni sirotnu gjeću tvoju bez nastave i nauke. Rj. kao nauka, poučenje, pouka; disciplina. — Da se poznaje mudrost i nastava . . . Ludi preziru mudrost i nastavu. Slušaj, sine, nastavu oca svojega, i ne ostavljaj nauke matere svoje. Prič. 1, 2. 3. 7. 8. Strah je Gospodnji nastava k mudrosti. 15, 33.

nastavak, *nastāvka, m.* — 1) *der Ansatz, adjunctum*. Rj. *isp.* nakalamak, naperak 2. ono što se nastavi na što, i djelo kojim se što nastavi. — Tu jarani porez nemiše, te i Jovu česu napravise od daraka i nastavaku, od nekura i nekuruka. Here. 192. Primio sam u Podunavke Nr. 28, 29 i 31 nastavak G. Fasilija Lazica o čistoti i pravilnosti jezika. Pis. 39. Da je pravi nastavak Srbije ta ravnića. DM. 33. Ovaj će članak biti nastavak na ono što sam počeo u knjizi F. Miklošića. Glas. 8, 1. — 2) u gram. *suffixum*: I jedni i drugi postaju ili nastavcima (suffixa). Glas. 12, 474. Tako je n. p. žena oblik, a tom je obliku osnova »žen« a nastavak »a«. Obl. 1. Nastavak u osnovi dio je riječi koji glavno značenje što je u korijenu nečemu pridijeva, za nešto veže. Osn. 1.

nastāvauje, *n.* *das Wohnen, habitatio*. Rj. *verb.* od nastavati. stanje koje biva kad ko nastava gdje.

nastāvati, *nastāvām, v. impf. wohnen, habito*: gdje nastavat sad? Rj. na-stavati. vidi stanovati, i *syn. ondje. isp. v. pf.* nastaniti se. — Nastavie na pogledu svoj braći svojoj. Mojs. I. 16, 12. To su starješine Edomske kako nastavahu u svojoj zemlji. 36, 43. Ti li ćeš mi načiniti kuću da u njoj nastavam? Sam. II. 7, 5. Svuda gdje nastavate gradovi će se opustošiti. Jezeq. 6, 6.

nastāviti, *vim, v. pf.* Rj. na-staviti. *v. impf.* nastavljati. — 1. 1 a) u tjelesnom smislu. *aussetzen, anstücken, adjungo*. Rj. vidi nadostaviti. — Naperiti konac, t. j. na deblji konac nastaviti tanji, koji se uvrze u iglu. Rj. 400a. sa se, *pass.*: Naperak, onaj tanki konac koji se nastavi na deblji. Rj. 400a. — b) u umnom smislu. *fortsetzen, continuare*: Ona joj on reče: »Bako . . .« A baba mu utecé u reč: O moj sinko . . .« Onda on nastavi: »Slušaj dobro što ču ti kazati.« Npr. 45. Šura odgovori . . . Na to zet reče. Šura nastavi dalje: Video sam selo sve veselo. 90. Onda najmlađji otpočne da kaziva . . . Tome se i sama braća začude, a on nastavi kazirati: U tome se vatra ugasi . . . 193. Iza ove pjesme nasture i druge različne, kao n. p. U ime Boga u dobar čas! Kov. 48. Nego nastavi dalje čitati. Pis. 36. Joy nastavi besjedu svoju i reče. Jov 27, 1. Vladika nastavi započeti posao. DP. 340. — 2) n. p. kazan, *den Kessel über das Feuer setzen, impono, superpono*. Rj. — Navjesti n. p. kotao na vatru, t. j. objesiti, nastaviti. Rj. 380a. Nakalamiti n. p. osovinu, t. j. nastaviti. Rj. 391a. Ona dohvati pinjatu i nastavi na vatru punu vode i boba. Npr. 105. — II. sa se, *refleks. sich daraufliegen, unternehmen, angreife*: na što se on nastavi, ono ne će ostati ne svršeno. Rj. kao dati se na što; naklopiti se na što; nametnuti se na što; udariti n. što. — Jesen progje, crna zima dogje, a ne ima Stambolije Salka, nastavi se iz Terčija Seho, te

preprosi Adžagijno zlato, i preprosi i doma povede. Here. 175.

nastavljanje, *n.* Rj. *verb.* od nastavljati. — 1 a) radnja kojom tko nastavlja što na što (das Ansetzen, adjunctio. Rj.). Imena načinjena od samoga korijena, od koga je glagol proizveden, bez i kaku nastavljajući, n. p. grad od grad-im. Danica 3. 92. *isp.* nastavak 2. — b) radnja kojom tko nastavlja n. p. započeti goror, posao, i t. d. *die Fortsetzung, continuatio*. — 2) radnja kojom tko nastavlja n. p. kazan na vatru (das Darübersetzen, superpositio. Rj.).

nastavljati, *vljām, v. impf.* Rj. na-stavljati. *v. pf.* nastaviti. — 1 a) u tjelesnom smislu. *aussetzen, anstücken, adjungo*. Rj. — Ovdje Sara svoju desnu obalu (iz Srpske strane) jednako roni, a lijevu (na Kupinskoje kutu) nastavlja. Rj. 114a. Vrat' se natrag, moja majko, te nastavljaj src vlakance, sve vlakance po vlakance, i po njemu u raj pogji. Npj. 1, 133. Teško onima koji nastavljaju kuću s kućom, i njiču na njiču nastavljaju, da već ne bude mjesta. Is. 5, 8. sa se, *refleks.*: Dubovica udara u more a Čmilova ulica se nastavlja u nju. Rj. 813b. — b) u umnom smislu. *fortsetzen, continuare*: G. Lazić nastavlja jednako ovo čišćenje i popravljanje jezika našega. Pis. 45. On je nastavljao što je otac mislio. DM. 24. sa se, *pass.*: Što biva, počelo je i prije pa se nastavlja i u vrijeme koje kaže. Daničić. ARj. 882a. — 2) kazan. *übers Feuer setzen, superpono*. Rj. nastavljati n. p. kazan na vatru.

nastavni, *adj.* što pripada nastavi; *Unterrichts-*. — Dodajte k tome još mane nastavnoju programa. Zlos. 27.

nastavnica, *f. isp.* učiteljica. — Ona se na sigurno sprema za učiteljku . . . slutili smo da će ona biti nastavnica. Zlos. 240.

nastavnički, *adj.* što pripada nastavnicima. — Sav sam se predao nastavničkom poslu. Zlos. 157.

nastavnik, *m.* koji se bavi oko nastave. *isp.* učitelj. — Dadosmo mu mesto u školi da predaje jezik i istoriju naroda . . . to može biti tek pod upravom i dahom ovakoga nastavnika. Zlos. 159.

nastirānje, *n. verb.* od nastirati. radnja kojom tko nastire pod blago.

nastirati, *nastirēm, v. impf.* Stulli. vidi sterati. *v. pf.* nastrijeti. — Treba pod blago često nastirati. J. Bogdanović. Stroh dem Fische streuen.

nastojānje, *n.* vidi nastojavanje. Rj.

nastojati, *nastojim, v. impf.* (na Zadyarju) starati se oko šta. vidi nastajavati. Rj. na-stojati. vidi i 2 nastajati (nastojim). *v. pf.* nastati 2. — Vrag koji vaza o zlu nastoji. Npr. 130. Nastojite vam . . . srdaćnu ljubav u dočeku prikazati. Kov. 52. Postaviše Levite da nastoje nad poslom oko doma Gospodnjega . . . da nastoje nad poslenicima. Jezdr. 3, 8. 9.

nastojnica, *f. procuratrice*. Stulli. koja nastoji nad čim, stara se oko čega; *die Praefectin*.

nastojnik, *m. der Aufseher* (z. B. bei den Schweinern), qui attendit: Oko njih su mnogi nastojnici. Rj. koji nastoji nad čim, stara se oko šta. — A ašije devet Jugovića, nastojnika starca Jug-Bogdana. Npj. 2, 205 (Opominjem se, da su Jugovići postavljeni kao nastojnici i upravitelji zidanja. Vuk). Postane . . . najposlije kao nastojnik nad soli. Danica 2. 116. Zapovjedi Faraon nastojnicima nad narodom i upraviteljima njegovijem. Mojs. II. 5, 6. Izišavši nastojnici narodni i upravitelji rekoše. 5, 10. Bješe glavnijeh nastojnika nad poslom Solomonovijem pet stotina i pedeset. Car. I. 9, 23.

nastojnikov, *adj.* što pripada nastojniku: Sužnji se odmaraju i ne čuju glasu nastojnikova. Jov 3, 18.

nastrahovati, *nastrāhujēm, v. pf.* na-strahovati, dosta strada pretrpjeti. *v. impf.* strahovati. — Tu sam se nagledao čudesa od morske sile . . . i ujedno

sm. toliko *nastrahovao* da mi može biti dosta dok sam god živ. Zlos. 107.

nastran, *adj.* (u C. G.) osim ostalih ljudi, *ein Sonderling, qui omnia alio modo facit*. Rj. na-stran, koji kao da ide na stranu od ostalih ljudi.

nastrješnica, *f.* *vidi* nadstrješnica.

nastržiti, *nastržem*, *v. pf.* *nastržiti, stržujući načeti*, *v. impf.* *stržiti*. — Kail sam se s tobom kumovati, da mi ovdje kumstvo utvrdimo: *nastrži* mi sinu Marijana. HNpj. 3. 139.

nastrijeti, *nastrēm*, (nastr'o, nastr'ela) *v. pf.* *bestreuen, consternere*: Pod njom sveta postelja, svakog sveća *nastrta*. Rj. na-strijeti, *osn. str. I. preaj.* *nastrijeh, prilog preaj.* *nastrivši, nastriv*; *II. pridjev* *nastrit*, *v. impf.* *slož.* *nastrirati, prosti sterati*. — *Nastrta sam odar svoj pokrivačimu vezenjem*. Prič. 7. 16. *Odar je načinio sebi . . . iznutra nastrt ljubavlja za kćeri Jerusalimske*. Pjes. nad pj. 3. 10.

nastršiti se, *nastršim se*, *v. r. pf.* *vidi* nakostriješiti se. Rj. na-stršiti se, *kaže se n. p.* *nastršile se kose*, *v. impf.* *nastršiti*, *vidi* i *nastršiti se, naremežiti se*, *isp.* *naježiti se*.

nastup, *m.* — *1)* *n. p.* u glavi, u trbuhu, *der Anfall (der Krankheit), impetus, tentatio*. Rj. na-stup, *bolest u glavi, i t. d. kao dolazak*, *isp.* *kod nastupiti dva zadnja primjera*. — *2)* *vidi* nagaza, u Sarajevu. Dr. Gij. Šurmin.

nastupanje, *n. das Darauftreten, calcatio*. Rj. *reb.* od nastupati, *radnja kojom tko nastupa*.

nastupati, *nastupām*, *v. impf.* Rj. na-stupati, *v. pf.* *nastupiti*. — *darauftreten, calco*. Rj. *kao gaziti što stupajući na nj*: Na lava i na aspidu *nastupačes* i *gazičes* lavića i zmaja. Ps. 91, 13. — *2)* Kudgod naš domaćin i njegova djeća (iz doma) postupali, svuda na sreću *nastupali!* (u zdravlju), *vidi* nailaziti. Rj. — Sava već s lagjama, kao i Dunavo, *nastupa na Srbiju*. Danica 2, 35.

nastupiti, *nastupim*, *v. pf.* — *1)* *darauf treten, calco*. Rj. na-stupiti, *v. impf.* *nastupati*. — Da na *Krajinu* Negotinsku ne smije Turčin *nastupiti* s potkovanijem konjem. Rj. 278b. Idući naprijed *nastupe* na *gomila rukova*, te vuci napanu na njega i na vjerenicu mu. Npr. 222. Šetajući jedan *nastupi* na *magjije*. 262. Tjerajući lišćen *nastupio* je na ruku. DPost. 127. Kad *nastupi* u *pobunjenju Srbija*, stanu ga ljudi sretati. Danica 5, 41. — *2)* *kao doći*, *isp.* *nastati* *1*, i *syn. ondje*. — Jedva čeka čelebija Jovo, da mu *dođe* svijetla negjelja. Kad *nastupi* *svijetla negjelja*, stade jeka zelene planine. Here. 10. A gjed babu opet zove čak o jeseni, dok *nastupi* novo vino i ovinovina. 232.

nasūho, *adv.* *vidi* nasuvo.

nasūkati, *nasūčēm*, *v. pf.* Rj. na-sukati. — *1)* *n. p.* cijev (i mnogo cijevi), *anwinden, agglomero*. Rj. *v. impf.* *sukati*. — *2)* *sa se, refleks.* (u Dubr.) *nasukala se lagja*, t. t. *nasadila se, nasjela, sitzen bleiben (von Schiffe), invidere arenae*. Rj. *za v. impf.* *nasagjivati se, nasjedati*.

nasuliti se, *lim se*, *v. r. pf.* *vidi* namiriti se. Rj. *nalazi se samo kao glagol složen*: *na-suliti se (recipr.)* i *po-suliti (suliti)*. — No ne znaš li *gjegogj vode hladne* da otpujim sebe i Šarina, pa čemo se *lasno nasuliti*. Rj. 479a. *Divno su se Srbi nasulili*. Npj. 4, 49.

nasumec, *auf Gerathewohl, temere*: pogodio nasumce. Rj. *vidi* sumice, u nasumce *otpulo* i; *vidi* i *utoma*, *iči*, *govoriti što nasumce, ne znajući kuda i za što, pogodio nasumce, ne gajajući*.

nasumoriti se, *rī se*, *v. r. pf.* *sich umwölken, obwölken*: nasumoriti se (kad se danju kao smrkne), *cf.* *natušiti se*. Rj. *na-sumoriti se, inače se taj glagol ne nalazi*, *sm.* *kod* *nahumoriti se*.

nasūmporiti, *rim*, *v. pf.* *nasumporen, sulphure*

illitus. Stulli, *na-sūmporiti što, sumporom ga nasuti*, *v. impf.* *sūmporiti*.

nasūprot, *entgegen, contra*. Rj. *na-suprot*. Sa svijem se kao *prilog* može razumjeti *protiv* ili *suprot* s *prijedlogom* *na* (kao *n. p.* u *natoč*). Sint. 374. *vidi* *na-protiv*, *usprot*. — *1)* *nasuprot, kao da je prijedlog su riječju u dativu*: *Kaže* (upravo *na suprot Vilandju*), *da . . .* Pis. 69. Ali ne za dugo po tom *dunu na suprot njemu* buran vjetar. Djel. Ap. 27, 14. Ja ću okrenuti lice svoje *na suprot takom čorjeku*. Mojs. III. 20, 3. Kad se bezbožni Arija usudi dirati u stari temelj vjeri u Gospoda Isusa *nasuprot jasnijem riječima* sv. pisma. DP. 281. Kako je Isaija vidio Gospoda slave . . . kao *na suprot krotkome silasku njegovu* u obličju djetinjem. 320. A *tomc nasuprot* ne samo nalazimo primjer. Rad 20, 191. *isp.* *suprot*. — *2)* *kao čisti prilog (adv.) bez dativa*: *»Dela«* znači *upravo na suprot »nemoje«*. Rj.¹ LVIII. Kako su ljudi uz rat prebjegavali od Dubrovnika k susjedima i *na suprot*. DM. 332. Još na kraju XIV. vijeka dolazi mjesto njega (dativa) *instrumental* . . . *Na suprot* nahodi se *dativ mn.* mjesto *instrumentala*. Istor. 97. Riječima *specialnoga* značenja pisac često daje *generalno* i *na suprot*. Rad 15, 190. *isp.* *naprotiv*. — *3)* *nasuprot u srezu sa glagolom, kao prijedlozi što se nalaze složeni sa glagolima*: Jer nam je poznato za ovu jeres da joj se svuda *na suprot govori*. Djel. Ap. 28, 22 (*ei contradicitur; dass ihr widersprochen wird*). Ne da da *mu se kaže* i *odgovaru na suprot*. Rim. 10, 21 (*contradicere*). Ako mi jošte *uzidete na suprot*, i ja ću *vam ući na suprot*. Mojs. III. 26, 23 (*ambulare ex adverso, adversus incedere; entgegen wandeln*). Š čistijem čisto *postupaš*, a s nevaljalijem *nasuprot njemu*. Sam. II. 22, 27. Ako možeš, *odgovori mi, pripravi se i stani mi na suprot*. Jov 33, 5. Neka se ne vraća na vrata na koja *ugje*, nego neka izlazi na ona koja *su na suprot*. Jezek. 46, 9. Knez carstva *Persijskoga staju mi na suprot* dvadeset i jedan dan. Dan. 10, 13 (*restitit mihi; widerstand mir*). Kad se *nječemu na suprot starlja* drugo što. Daničić, ARj. 71a. Da bi se *sve ovo na suprot stavilo starom zarjetu*. DP. 129. *isp.* *protiv* II.

nasūsret, (na susret). — *1)* *in entgegengesetzter Richtung, ex opposito*, *n. p.* bio ga *buzdovanom nasusret*. t. j. jedan put u prsi pa onda u legja. Rj. — *2)* *entgegen, obrtam, cf.* *susret*. Rj. *na susret*, *supstantiv* *susret sa prijedl.* *na*, *vidi* *susret*: otišao *mu na susret*.

nasūšiti, *nasūšim*, *v. pf.* *in Menge dörren, torreo*. Rj. *na-sušiti čega, n. p.* *šljivu* (mnogo ili dosta), *v. impf.* *sušiti*.

nasūti, *nāspēm*, *v. pf.* *anschütten, affundo*. Rj. *na-suti, ne dolazi se kao prost glagol*, *isp.* *suti*, *v. impf.* *nasipati*. — Ona *Turkom* medovinu daje, a *baš polak nasu bengjeluka*. Npj. 3, 39. Grebući *žgjelu*, a *domaćica nuspje* opet *punu*. Posl. 127. *Nasuo si zlata* i srebra u riznice svoje. Jezek. 28, 4.

nasūvo (na suvo), (*umsonst, ohne Entgelt, frustra*) *n. p.* *platio, dužan*. Rj.³ *isp.* *badava* 2, i *syn. ondje*. — u *krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas v*, *vidi* *nasuho*.

nasvjetovati, *nasvjetujēm*, *v. pf.* *koga, Rath geben, consilium dare*. Rj. *na-svjetovati*, *vidi* *nasjetovati*, *v. impf.* *svjetovati, svajetovati, sjetovati*. — Da te *štogod nasvjetuje* Marko. HNpj. 1, 414. Sjed, *Osmane sine*, kod meneka, da *te, sine, nasvjetuje* babo. 4, 91.

nāš, *nāša*, *nāše*, *unser, noster*. Rj. *što pripada nama, obličje naših, našim glase u južnom govoru* i *našijeh, našijem*, *isp.* *Obl. 29*. — *1)* *naš može značiti što dativus ethicus*: *Onda* *domaćin* u *zlata*, *naš* načini putnika galiju punu srebra i zlata. Po tom *naš* putnik pođe s galijom kući. Npr. 43. — *2)* *može zamijeniti supstantiv*: *našine ili (naši) ljudi*: *Zato* ni najučelniji *naši* ne znadu bez velike muke i bez truda *gje*

ga treba pisati. Rj. IX. Gjekoji *naši* misle i govore, da rječnik treba čitavo društvo da piše. XIV.

našaliti se, *lim se*, v. r. *pf.* Rj. našaliti se. v. *impf.* šaliti se. — **1)** *ein wenig scherzen, subjeor*: Sad su ljudi svakojake čudi, sad se nije ni našalil' s mirom. Rj. *malo*. — *Ja se, brate, malo našalio*. Npj. 2, 468. — **2)** *sich satt scherzen, satis jocatum esse*. Rj. našaliti se (*dosta*).

našarstvo, *n. kuo* malaženje, *postanjem od* naći, *osn.* šad (*isp.* Obl. 82), *odbačeno d u umetnuto n.* — Zdrav si mi bane stari svate! za našega dobrog i sretnoga došanstva, i vašega dobrog i čestitog *našanstva!* Kov. 71. *riječi tako postale vidi kod bezočanstva, po kojima je amo metnut i ako.*

našarati, našarām, v. *pf.* našarati, *načiniti da bude što šareno*. v. *impf.* šarati: Sedeflija, puška našaranu sedefom. Rj. 674b. Haljak. *kratak gunj*, koji nije našaran (a koji je našaran onaj se zove koporan). Rj. 801b. Na Maksima *kraste napanule*, te mu b'jelo lice nagrdile, bijelo mu lice *narašale*. Npj. 2, 528. *sa se, refleks.*: Naktivši se i našaravši tugjijem perjem. Odg. na ut. 3.

našetati se, našētām (našēcēm) se, v. r. *pf.* *sich anspuzieren, satis ambulasse*. Rj. našetati se (*dosta*). v. *impf.* šetati i šetati se.

našibati, bām, v. *pf.* *ein wenig mit Ruthen streichen, virgis tento*. Rj. našibati (*malo*), šibajući *načeti*. v. *impf.* šibati.

našinae, našīnca, *m. der Unsriqe, nostras*. Rj. *ko je naš, naš čorjek*.

našinka, *f. die Unsriqe, nostras*. Rj. *koja je naša, našu žensku glavu*.

našinski, *vidi* naški. Rj. *udv. n. p. govori našinski, naški, našim jezikom*.

našinstvo, *n. das Unsriqe, quod nostrum est*. Rj. *ono što je naše*.

našiš, našīša, *m.* u ovoj poslovi: *Našīšu* po pušnu, a tugjīšu po ponjišu. Rj. *ko je naš. — tugjīš*, prema posljednjemu je načinjen: *našiš* (*osn.* u pronom. *naš*). *Osn.* 362. *riječi s takim nast. kod blutiš*.

našiti, našījēm, v. *pf.* Rj. našiti. — **1)** *annāhen, adsuo*. Rj. *našiti što na što*. v. *impf.* našiti. — **2)** *an-nāhen (im Menge), suendo puro*. Rj. *našiti (mnogo ili dosta čega)*. v. *impf.* šiti.

našivānje, *n. das Annāhen, adsutio*. Rj. *verb. od* našivati. *radnja kojom tko našiva što*.

našivati, našivām, v. *impf.* *annāhen, adsuo*. Rj. našivati, *šiti što na što*. v. *pf.* našiti.

naški, *in unserer Sprache (q. d. unsrisch), nostra lingua*. Rj. *udv. n. p. govori naški, našim jezikom. vidi* našinski.

naškoditi, šim, v. *pf.* *vidi* nauditi. *Stulli*. naškoditi. *jučerašnje mi je jelo naškodilo, gorore u Hrv.* v. *impf.* škoditi. *isp.* pakostiti.

naškrbiti, naškrbim, v. *pf.* *auschaffen, comparo*. Rj. naškrbiti, *škrbeći steći. vidi* naskrbiti. v. *impf.* škrbiti.

našljedak, našljedka, *m.* (u Boci) *Erbschaft, hereditas*. Rj. *vidi* našljedje, *i syn. ondje*.

našljedni, *adj. kojemu pripada našljedstvo, i koji pripada našljedstvu. Erb-, erblich, hereditarius. vidi* našljedni. — Da su svi Indijanci razdijeljeni na četiri našljedna čina (kaste). Danica 2, 123. U sve četiri Grbaljske knežine bili su našljedni *knezovi*. Kov. 37. Ljudi načine od izborne države našljednu. Priprava 74. Nj. visočanstvu *našljednome* knezu Ferdinandu. Žitije 82. Da mu (Bogu) budete *narod našljedni*. Mojs. V. 4, 20. Tebi ću dati zemlju Hanansku u našljedni *dio*. Ps. 105, 11. Osobito su pazili kad bi zamrla prava našljedna *loza*. DM. 250.

našljednik, *m.* Rj. *vidi* našljednik. — **1)** *der Erbe, heres*. Rj. *vidi* baštinik, miraščija. — Ti ćeš biti *krune moje našljednik*. Npr. 250. Gledao je svakojako mladog našljednika *carevu* a vjere nice svoje muža

da ubije. 251. Kad smo djeca i našljednici smo, našljednici dakle *Božiji*, a *sunašljednici Hristovi*. Rim. 8, 17. Kojega (sina) *postavi našljednika svemu*. Jevr. 1, 2. — **2)** *Nachfolger, successor*: Stefan Dušan . . . koje njegov osuina-stoljetni sin i našljednik Uroš ne bude kadar pod uzdom držati. Danica 2, 75. Srpski patrijar Arsenije III. . . njegov *našljednik* Arsenije IV. 2, 114. Jovan je *zlatoust bio dostojan našljednik* ovijem vaskeljenskim učiteljima. DP. 305.

našljedovanje, *n. das Bestreben, cura*. Rj. *verb. od* našljedovati. *radnja kojom tko čemu našljeduje. vidi* našljedovanje.

našljedovati, našljedujēm, v. *impf.* čemu, *komu, nachgehen, sich bestreben, cura*: kad sam se nazvao crkveni načelnik, valja mi *crkvi našljedovati*. Rj. našljedovati, *vidi* našljedovati, *kao sljedeći koga ili što brinuti se za nj*.

našljedstvo, *n. die Erbschaft, hereditas*. Rj. *vidi* našljedje, *i syn. ondje*. — Ebla li još imamo kakav *dio i našljedstvo u domu oca svojega?* Mojs. 1, 31, 14. Pak ću vas odvesti u svoju *zemlju* . . . i *daću vam je u našljedstvo*. II. 6, 8. Nije li te pomazao *Gospod nad našljedstvom srojin* da mu budeš *vogj?* Sam. 1, 10, 1. Kupi moju *njivu* . . . jer *tebi pripada po našljedstvu*. Jer. 32, 8. Državne stvari još ne nadjačaše u porodici starih račna *oko prijestolnoga našljedstva*. DM. 14.

našljedjivānje, *n. verb. od* našljedjivati. *radnja kojom tko našljedjuje što*.

našljedjivati, našljedjijēm, v. *impf.* našljedjivati. *vidi* našljedjivati. *erben, hereditate accipere. v. pf.* našljediti. — Ludi *našljedjuje bezumlje*, a razboriti vjenčava se *znaujem*. Prič. 14, 18. *sa se, pass.*: Kuća i *imanje našljedjuje se od otaca*; a od Gospoda je *razumna žena*. 19, 14.

našo-zemski, *adj. von unserm Land, nostrae terrae*. Rj. našo-zemski, *što pripada našoj zemlji. suprotno* tugjözemski.

naštampati, pām, v. *pf.* *drucken, excudo (prelo)*. Rj. naštampati. *vidi* napečatati. v. *impf.* štampati. — Ja sam u Davidovičevijem novinama *naštampao nekoliko našijeh narodnjeh pripovjedaka*. Npr. IH. *Knjižica* je ova *naštampana* na jednome tabaku u osmini. Odg. na sit. 4.

našte srea, *auf den nüchternen Magen, jejunus*. Rj. *vidi* natašte. na tašte, *na prazno, na prazan želudac, (na prazno srce)* (tašt = prazan). — na tašte, na ište (nije umetnuto *a*) na šte (pa je i *t* otpalo). i na tašće (*še* mjesto *št* po nekim krajevima). *isp.* Korijenje 100. Ja sam *jošte na tašču*, t. j. nijesam ništa jeo, cf. *našte srca*. Rj. 733b. *isp.* i naština.

naština, *f. der Zustand, da man noch nichts gegessen noch getrunken hat, jejunitas*. Rj. *stanje u kom je onaj koji je jošte našte srea, koji nije jošte ništa jeo*. — *taština*, i od iste osnove (TŁWTŁ) sastavljeno *sprijeda* s *prijedlogom*, *odbačivši* joj TŁ: *naština*. *Osn.* 169.

natáci, natáknēm. (natácoh. natáče, natákao, natákla) v. *pf.* Rj. našatći. *vidi* natáknuti. *natnuti. v. impf.* natičati. — **I.** **1)** *anspiessen, figo*. Rj. Navrtjeti *pećivo* na ražanj, cf. *natáci*, navrtnuti. Rj. 381b. Tu ima *devet divova*, pa *natákl* dva čocka te ih *peku* uz vatru. Npr. 189. — **2)** *kapu* na glavu. *aufstecken, impono*. Rj. Srpkinja po sešima *odlome komad okomka*, pa *natákn* na *rretno* mjesto *agrška*. Rj. 2a. *Nat-če* kalpak na *čelavu* glavu. Rj. 152a. *(valjalo bi čitati i pisati: náče, isp. natnuti)*. *Natákl* bi *konjma* zob, pa kad bi konji zob *pozobali*, on bi *pošao* natrag. Rj. 750a. Kalugjer *prekrsti* one *brojanice* pa mu *ih natáče* na glavu. Npr. 96. *Ona* (lisica) *pojede* dva *sirca* *odnab*, a *treći* *natákne* na *rvat*, pa *onda* *pojge* dalje. 178. *Ona* mi *natákl* *gužvu* na *gubieu*, 245. *Po tom* joj . . . na *prst* *natákne* *prsten*. Kov. 45. — **II.** *sa se, refleks. hervorkommen, eristo, cf.*

istaci se; *Natače* se svatah šest stotina. Rj. *vidi i* istisnuti se, *kad se tko izmoli izmegju drugih, pokaže se gator da sam što učini.*

natajno (na tajno), *adv. isp. pötajno, heimlich, heimlich*: Jedan po jedan ispojednávite mi se *na tajno*. Npr. 98. *Na tajno* mu zборе Crnogorci: Ti sad vidiš, mili gospodare, da Gjorgjije o izdaji radi. Npj. 5. 50.

natakänje, *n. dus Einschenken, infusio*. Rj. *verb. ad* natakati, *radnja* *kojom tko natače što.*

natakati, *natakäm, v. impf. einschenken, infundo*. Rj. *na-takati, v. pf. natočiti.*

nataknuti, *natakänen, v. pf. na-taknuti* *vidi* natači, *namnuti, v. impf. natieati.*

natančiti, *tim, v. pf. (u Dubr.)* *vidi* natentati. Rj. *na-tančiti, nädariti, navesti, narratiti, navući, v. impf. tančiri*. — *Kad riječi tanak, istančati, tanjiti, i t. d. Daničić kaže*: može biti da ovamo ide u značenju micati, micati se i ti-kati, *navračiti: tančiti, natančiti*. Korijen 85.

natapänje, *n. — 1) das Schmelzen in Menge, liquatio*. Rj. — *2) das Tränken, zu imbucere*. Rj. *verb. od* natapati, *radnja* *kojom tko natapa što.*

natapati, *natapäm (natapljäm), v. impf. Rj. natapati, v. pf. natopiti*. — *1) in Menge schmelzen, liquo*. Rj. *natapati, kao* *topiti mnogo što, n. p. rada, grožnja, masla, loja i t. d.* — *2) tränken, imbucere liquore, n. p. krpju lojem, krišku hljeba u masti, itd.* Rj. *ovamo ide i ovaki primjeri*: Sagleda svu *ravnicu* Jordansku, kako *evjelo natapuje rijeka*. Mojs. I. 13, 10. *Nego je zemlja ... i natapa je* *dažd* *nebeski*. V. 11, 11.

natašte, (u Srijemu) *vidi* našte, *cf. tašt*. Rj. *natašte, natašće*: Ja sam jošte *na tašće*, t. j. nijesam ništa jeo, *cf. našte* *srea*. Rj. 733b. *vidi i* naština.

nateći, *natečäm, v. pf. — 1) genus erverben, satis conquirö*: Ako ne načuva, ne *nateče*. Rj. *na-teći, kao dosta steći, namući, nabaviti, v. impf. teći 2*. — *2) natekla mu glava, anschwellen, intumesco, cf. oteći*. Rj. *za v. impf. otjecati 1*.

1. natečje, *m. (pored Save i pored Dunava)*. Kad izlije voda, te konji ne mogu lagje da vuku, onda se sveže lenger nakraj dugačka uzeta, kojega drugi kraj ostane na lagji, pa se odnese naprijed i baci u vodu, po tom momci povrli lagje *teče* uže i skupljaju ga u čamac dok lagju ne dotjeraju do lengeri: i to se kaže: *vući lagju na natečje*. Mjesto lengeri može se uže privezati i za kakvo drvo kraj vode. Rj. *natečje, isp. nategnuti, natezati.*

2. natečje, *m. — 1) (u Srijemu)* *vidi* nategača. Rj. *vidi i* natega, teglica, *ono čim se iz bureta vadi piće*. — *2) (u Baranji)* nekakav plav cvijet, *Art. Pflanze, herbac genus*. Rj.

1. natega, *f. n. p. s nategom, knupp, mit Mühe, kaum, v. anguste*. Rj. *kao natezanje, s nategom, kao natežiti se, s teškom mukom, jedva, jedva bez drice*. — *Živeti ja s mukom i s nategom ... bez tvoje milostive pomoći teško bi se i što od onoga moglo učiniti*. Npj. 4. V. Kad se Slavenska ortografija u Srpskom jeziku mora pokvariti, i Srpska ostati opet *puna* *krpeža i natege*; zato mislim ... Rj.¹ XI. (*isp. natezati 1 2) isp. napon 2, napor.*

2. natega, nategäca, f. Rj. dem. natežica, nategäcica. — 1) der Heber, siphö, Rj. ono čim se iz bureta vadi piće, vidi i natečje 1, teglica, bajduk 3. — *Bure je zadniveno s obje strane ... odložgo na srijedi ima jamu na koju se piće u nj lijeva i nategom iz njera vadi*. Rj. 266b. — *Ima i tikra koja se zove natega ili nategača, jer se upotrebljava za tegliver, nategäca, nategu, isp. tikva*. — *2) od gvozdja ili od gvozdja i od drveta načinjena sprava, kojom se obruči natrži na bure, die Reifziehe*. Rj. *vidi* nategäc.

nategäc, *nategäca, m. vidi* natega 2. nategača 2 Rj.³

nategäcica, f. dem. od nategača. Rj. *vidi* natežica. **nategljaj**, *m. ein Seiluek, Trunk, potio semel hausta*. Rj. *toliko pića koliko se u jedan put nategne, n. p. iz barduka, vidi* gut 2, *gutae, gutljaj, evoka, isp. ždrkljaj*. — *nateg-ljaj, nast. je la, koji se s drugim nastarkom ja (u riječi dogagjaj i takvih) sastarlja u lja, isp. Osn. 72, isp. gutljaj, korakljaj, odgonetljaj, potprašljaj, rastegljaj, zavežljaj, ždrkljaj.*

nategnuti, *nategnäm, v. pf. anziehen, attraho, adstringo*: nategao bardak da pije, nategao pušku na nj, t. j. u jedan put i zapeo i obrnuo na nj. Rj. *na-tegnuti, kao prost glugol ne nahodi se, isp. tegnuti, v. impf. natezati*. — *Nategne pušku* *te ubije ovna*. Npr. 65. Nasradin hodža... kad vidi da će bukva da mu padne niz brdo, on odložgo priveže svoga magarca, da je *nategne uz brdo*. Posl. 47. Na jednu stranu gjavo, a na drugu baba, pa ko *nategne*. 186. *Nategne luk* rukom svojom. Car. II. 13, 16.

natenäni, (na tenani*) *bequem, ungestört, commode*, Rj. *vidi* tenan. *kaže se i*: na tenanu. *isp. dokolan, dokolica, dokon. Kölje.*

nateñtati, *täm, v. pf. verleiten, tento, induco*: koji ga gjavo *nateñtuo* na to! *cf. navratiti, navesti*. Rj. *na-tentati, vidi i* nädariti, *natančiti, navesti 2, navući, v. impf. tentati, od Lat. tentare.*

natežänje, *n. Rj. verb. od 1) natezati, 2) natezati se. — 1. 1) radnja* *kojom tko nateže što, n. p. čarapu (das Anziehen, adstrictio, Rj.)*. — *2) radnja* *kojom tko nateže (s nategom živi)*. (das knappe Leben, vira indiga, misera. Rj.). — *3) radnja* *kojom tko nateže s kim, vidi* *namicanje 3*. — *II. 1) radnja* *kojom se tko nateže (das Anstrengen, adstrictio, Rj.)*: On *čučne* i jedva se *s velikim natežanjem oneredi*. Npr. 258. — *2) radnja* *kojom se tko nateže klipka.*

natežati, *natežäm, v. impf. Rj. na-tezati, v. pf. nategnuti*. — *I. 1) anziehen, adstringo, n. p. čizmu, čarapu; pušku na koga, Rj. ovamo će ići ovaj primjer*: Srblji su izostavili u ženskom rodu »ja... pa samo *glasom natežu* i razlikuju. Nov. Srb. 1818, 392. *sa se, pass.*: Sprava, kojom se obruči *natežu* na bure. Rj. 408a. — *2) knupp auskommen, parvo (anguste) vivo*: kako živi? *nateže*. Rj. *kao s nategom, prteno žirjeti, i s nategom, kojekako, rajavo što činiti, može biti da ovamo iđu primjeri*: Bolje je popa vezati nego za njim *natežati*. (Valja da su Turci nekakva popa vodili, pa im utekao). Posl. 25. *Nateže* kao Švaba *s gučama*. (Valja da što nema gatnjika, nego ih spučava oko sebe?). 191. Nijemci ovako krpe i *natežu* u njihovom jeziku. Rj.¹ XXXIII. *isp. kod* natega *primjer*: i Srpska (ortografija mora) ostati opet *puna* *krpeža i natege*. Rj.¹ XI. — *3) s kim, n. p. s rgjavijem drugom, mučiti se, sich abmühen, laborare*. Rj. — *Namiče* kao mati s djetetom, *vidi* *natezati*. Rj. 397b. — *II, sa se. — 1) sich anstrengen, contendö*. Rj. *refleks, isp. naprezati se. — 2) klipka, Rj. recipr. tegliti se klipka, vući se klipka.*

natežavica, f. (u Boci) *kad čovjek teško ide napolje, ungestrengter Stuhlgang, drus astricta*. Rj. *vidi* napon 2. *isp. natežanje II 1*: On *čučne* i jedva se *s velikim natežanjem oneredi*. Npr. 258.

natežica, f. dem. od natega. Rj. *vidi* nategäcica. **natežiti**, *tim, vidi* *nathvatiti*. Rj. *v. pf. nad-fatiti, nat-hvatiti (nad-hvatiti, d pred f, hv promijenilo se nu ti, übersteigen, supero, nudvisiti*. — *Kulu gradi Nuko Novljanine ... sav mu Novi kula natežiti*. Npj. 3, 227. A lako je bilu naći kulu, jer je *Janjok sobom natežiti*: visoka je od sedam bojeva. HNpj. 4, 514. Lipa Jele Janjočkoga bana, sve je *kolo glavom natežiti*. 4, 515.

nathoditi, *nathodim, v. impf. nat-hoditi (nad-hoditi, d pred h mijenja se na t), kao nadvišivati, übersteigen, superare, isp. nadilaziti, ali orome je drugo značenje*. — *Tko sebi gospodi, kraljere nathodi*. DPosl. 133. *Umna besjeda i bijele rlası nathodi*. 147.

nathogjenje, *n. verb.* od nathoditi, radnja kojom tko nathodi koga ili što.

nathvatiti, *tim, v. pf.* übersteigen, supero, cf. nadvisiti. Rj. nat-hvatiti. *vidi* natfatiti.

naticanje, *n.* — **1)** das Anspießen, *figo*. Rj. — **2)** das Anstecken, *figo*. Rj. *verb.* od naticati. — radnja kojom tko natiče **1)** *n. p.* pečivo na ražanj; **2)** *n. p.* kapu na glavu.

naticati, natičim, *v. impf.* Rj. na-ticati, *v. pf.* nataći, nataknuti, natnuti. — **1)** anspiessen, *figo*. Rj. naticati *n. p.* pečivo na ražanj. — **2)** anstecken, *figo*. Rj. — Agršak, što žene natiču na vrteno. Rj. 2a. Moma prsten uzimala, na prst natiče. Npj. 1, 421. Ljudima su i ženama naticali na glave torbe. Miloš 68. sa se, *pass.*: Plaz, u pluga lijeva ručica na koju se dolje natiče lemeš. Rj. 505a.

natikača, *f.* (u Lici) kao priglavak, što se natiče na nogu mjesto navlačaka. *vidi* nazuyak. Rj. što se natiče na nogu preko čarape (hlače), *vidi* i nazuvača, nazuvica, nazubak, navlačak. — Klačnja, dugačke bijele čarape, preko kojih se obavuju čarape (kao u Lici natikače preko hlače). Rj. 273a.

natiranje, *n. verb.* od natirati, radnja kojom tko natire što.

natirati, rēm, *v. impf.* *vidi* natriti. Rj. na-tirati što čim, anreiben, terere.

natiskati, skām, *v. pf.* anstopfen, infarcio. Rj. na-tiskati, kao tiskajući nadjeti, napuniti. *v. impf.* tiskati.

natiskivānje, *n.* das Hinandrücken, protrusio. Rj. *verb.* od **1)** natiskivati, **2)** natiskivati se. — **1)** radnja kojom tko natiskuje što. — **2)** radnja kojom se tko natiskuje (za kim).

natiskivati, natiskujēm, *v. impf.* Rj. na-tiskivati. *v. pf.* natisnuti. — **1)** hinandrücken, protrudo. Rj. kao tiskajući nametati, *n. p.* lagju na vodu. — **2)** sa se, *refleks.* za kim, sich aufmachen und einem nachsetzen, insequor. Rj. kao goniti, tjerati koga hječeci za njim.

natisnuti, nēm, (nätisah, nätisnu i nätiskoh, nätiste, nätisnuo, nätisnula i nätiskao, nätisla) *v. pf.* Rj. na-tisnuti. *v. impf.* natiskivati. — **I. 1)** *n. p.* lagju na vodu, hinandrücken, protrudo. Rj. kao tiskajući nametnuti *n. p.* lagju na vodu. — **2)** los lassen um einen zu verfolgen, impello: Za njom Mujo nätiste gjojata. Rj. kao tiskajući nagmati, natjerati koga za kim. — **II.** sa se, *refleks.* za kim, einem nachsetzen, insequi aliquem. Rj. *vidi* stisnuti se za kim, naklopiti se za kim, potračiti za kim.

natjecalac, natjecaoca, *m.* Stulli, koji se natječe s kim.

natjecanje, *n.* contentio, certatio, concertatio. Stulli. *verb.* od natjecati se, radnja kojom se tko natječe s kim.

natjecati se, natjēcēm se, *v. r. impf.* natjecati se s kijem. Gundulić. certare, concertare, contendere: natječu se svi pastiri, i ukazat' svak uživa, da sklad-nije dipli sviri. Stulli. na(d)-tjecati se, rettreiten. za obličje *isp. v. impf.* slož. kod teći.

natjerati, rām, *v. pf.* Rj. na-tjerati. *vidi* nagnati. *v. impf.* natjerivati. — **I. 1)** hineintreiben, adigo, *n. p.* goveda na vodu. Rj. u pravom smislu: Dovuku badnjake na šest ili na osam volova, pa natjeraju kroz knču, te istjeraju volove na druga vrata. Rj. 12a. Načerao krmka na rast. (Kad je koji pijan). Posl. 192. Turci učine juriš na one pešake, te ih potisnu i natjeraju na gornji šamac. Miloš 95. — **2)** nöthigen, impello. cf. nagnati. Rj. u prenesenom smislu. *vidi* i primorati, prinuditi, usilovati. — Knez je kašto i sudio ljudima, ali ih nije mogao natjerati da pristanu na njegov sud. Rj. 279a. Načerati pazar. Rj. 484b (*isp. pazar*). Kad bude od po piva t. j. kad me natjera na to, kad se rasrdim. Rj. 499a. »Od kud ti ovde? ... »Nerolju me, majko, naterala.« Npr.

56. Glad očiju nema. (Glad može čocka načerati na svako zlo). Posl. 12. Domaćin načeran hojem donese malo meda. 73. Mati, načerana od haračlije, zvala sina kući. 361. On nije gledao, da ljude strahom natera, da ga paze i slušaju. Miloš 50. Opet ne će da čine, dok ih silom na to ko ne natjera. Priprava 60. Natjera Isus načerke da ngju u lagju. Mat. 14, 22. — **II.** sa se, *refleks.* natjerati se, *v. r. pf.* na koga, anfadren, invehor. cf. naguati se. Rj. kao navaliti na koga.

natjerivānje, *n.* Rj. *verb.* od **I.** natjerivati, **II.** natjerivati se. — **I. 1)** radnja kojom tko natjeruje, *n. p.* goveda na vodu (das Hineintreiben, adactio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko natjeruje koga *n. p.* na posao (das Nöthigen, adactio. Rj.). — **II. 1)** radnja kojom se tko natjeruje na koga (das Anfahren, invectio in aliquem. Rj.). — **2)** radnja kojom se tko natjeruje s kim.

natjerivati, natjērujēm, *v. impf.* Rj. na-tjerivati. *vidi* nagoniti. *v. pf.* natjerati. — **I. 1)** anfahren, adigo. Rj. u pravom smislu. natjerivati *n. p.* govedu na vodu. — **2)** nöthigen, adigo, cf. nagoniti. Rj. u prenesenom smislu. natjerivati koga *n. p.* da radi. *vidi* nagoniti, primoravati, prinngjavati, usiljavati. — **II.** sa se. — **1)** anfahren, invehor. Rj. *refleks.* kao nadrživati na koga, *vidi* nagoniti se **I** (na koga). — **2)** einander überbieten (bei der Lizitation), quo licente contra liceri. Rj. *recipr.* natjeruju se *n. p.* dvojica kupujuči što, kad daje see više jedan od drugoga. *vidi* nadmetati se.

natkačiti, čim, *v. pf.* kao nadmudriti, übertreffen, supero. Rj. nat-kačiti (nad-kačiti, d pred k promijenilo se na t), ne nalazi se kao prost glagol. *isp.* kačiti. *v. impf.* natkačivati se.

natkačivānje, *n. verb.* od natkačivati se, radnja kojom se tko natkačuje s kim.

natkačivati se, natkačujēm se, *v. impf. recipr.* nad-kačivati se, kao nadmudrivati se. *v. pf.* natkačiti. — Ljudi veseli: šale se, natkačuju se, zavedaju se, kao da su sve sami mladići. Megj. 189. A gje će se pametan čovjek natkačivati s budalom. Zim. 196.

natkati, nāčēm (nātkām), *v. pf.* eine Menge weben, texendo parvo. Rj. na-tkati (mnogo ili dosta). *v. impf.* tkati. — Niko ne može natkati mührama, da cijelom svijetu usta poveže (da se ne govori ono što on ne bi čeo). Posl. 220.

natkriti, nātkrijēm, *v. pf.* von oben zudecken, contego desuper. Rj. nat-kriti (nad-kriti, d pred k promijenilo se na t), kao odozgo pokriti. *v. impf.* nat-krivati.

natkrivānje, *n.* das Zudecken, confectio. Rj. *verb.* od natkrivati, radnja kojom tko natkriva što.

natkrivati, nātkrivām, *v. impf.* von oben zudecken, desuper contego. Rj. nat-krivati, kao odozgo pokrivati. *v. pf.* natkriti.

natkučiti se, nātkučēm se, *v. r. pf.* *n. p.* nad rupu, nad bunar, sich darüber beugen, desuper se inclinare, nadnijeti se. Rj. *vidi* i nadvjesti se. nat-kučiti se (nad-kučiti se, d pred k promijenilo se na t), ne nalazi se kao prost glagol. *isp.* kučiti. *v. impf.* natkučivati se.

natkučivānje, *n.* das darüber Beugen, inclinatio. Rj. *verb.* od natkučivati se, radnja kojom se tko natkučuje.

natkučivati se, nātkučujēm se, *v. r. impf.* sich darüber beugen, inclinare se desuper. cf. nadnositi se. Rj. nat-kučivati se, *n. p.* nad rupu, nad bunar. *vidi* nadvoditi se **I.** naklanjati se na što. *v. pf.* natkučiti se.

natmuriti se (natmūriti se), nātmūrīm (nātmūrīm) se, *v. r. pf.* (u C. G.) *vidi* namrgoditi se: Natmurio se kao da su mu krave posale. Rj. na-tmuriti se. samo se ovako nalazi, u svezi je sa tma, tmora, tmuša. *isp.* Korijeni S7. *syn.* kod namrgoditi se.

natmušiti se, šim se, v. r. r. pf. (u C. G.) *vidi* natmurići se. Rj. natmušiti se *samo se orako nalazi*. *sreći je sa tmuša, syn. kod namrgoditi se.*

natnėti, natnēm, natnuh, natnu i natkohl, načē) Rj. *vidi* nataknući. Rj. *natnėti* (ispalo je k). *isp. Korijeni 82. vidi i nataci. v. impf. naticati. — Oravno pripada ovaj primjer. Nat'će kalpak na čelavu glavu, Rj. 152a (gdje bi valjalo čitati i pisati načē).*

natōčiti, natōčim, v. pf. *einschenken, infundo*. Rj. *na-točiti, v. impf. natakati. — Dogje jedna gospa po vodu . . . točēći vodu jednako je u nj gledala, i pošto u doći vodu nikako nije mogla da se odande otrgne. Npr. 28. Uzmi ovu mastravu, natoči je pa mi uspi na glavu . . . uzme mastravu pa natoči vode, 196. Pa mu natoči četuru vina, 256. Gosposki mu čibuk zapalio, a mrku nu karu natočio. Npj. 4, 471. Ona sigje na izvor, i natoči krčag, i pozje. Mojs. I. 24, 16.*

natōpiti, natōpim, v. pf. Rj. *na-topiti, v. impf. natapati, prosti topiti. — 1) in Menge schmelzen, lipio*. Rj. *natopiti n. p. mušta (mnogo ili dosta). — 2) tranken, imbue liquore, n. p. krpju lojem, krišku hljeba u masti. Rj. — Crne vrane mesom napitam, i dolinu krvi natopim. Rj. 401a. Jer je zaklano jagnje Božije u samom početku već na njoj (liturgiji), u liku hljeba natopljenog vinom. DP. 58. sa se, pass.: Topljenica, krišku hljeba što se natopi u vreloj masti. Rj. 743b.*

natoprciti se, natoprcim se, v. r. r. pf. *auflaufen, incurro*: Koji trēi, on se natoprci. Rj. *na-toprciti se, kao natrciti nu što, imāe se ne nahodi taj glagol.*

natōriti, natōrim, v. pf. *aumisten, stereus facio (vom Fich)*. Rj. *na-torit, gjubrita nučiniti (kaže se za stoku), v. impf. toriti.*

natōskati, skām, v. pf. konja na taljige, *zurückstossen, retrudo*. Rj. *na-toskati, govoreći: tos! tos! natjerati konja, da ide natraške, v. impf. toskati, tozati.*

natōvariti, rīm, v. pf. Rj. *na-tovariti, v. impf. tovariti. — 1) beladen, onero*. Rj. *vidi* nakreati, ukreati. *isp. opterećiti, opterećiti, suprotno otovariti. — Vlaka, veliko drvo koje je teško natorariti na kola, nego se vuče. Rj. 67b. Ujednačiti n. p. lagju, t. j. natorariti je jednako na obadva kraja. Rj. 776a. On napuni vrece i natorari na ona tri konja. Npr. 122. Natorario ga je dobre česvine. DPosl. 69. Natorare ovu svu sirotinju u drije lagje. Sovj. 72. Istina da su vam mlogo dugi natorarili na vaš vrat. Straž. 1886, 1765. Igjaše s kamilama natorarenijem mirisavoga korijenja. Mojs. I. 37, 25. Natorarivši svaki svoj torar na svojega magara vratise se u grad. 44, 33. — 2) sa se, rečtks.: — Nabalati se, *vidi* natorariti se: Svega čega po zalogaj, a zelja se nabalaj. Rj. 377a. *vidi* najesti se, i *syn. ondje.**

natpijanje, n. die *Trinkwette oder der Sieg im Trinken, sponsio aut victoria bibendi*. Rj. *verb. od 1) natpijati, 2) natpijati se. — 1) radnja kojom tko natpija koga. — 2) radnja kojom se tko natpija s kim.*

natpijati, natpijām, v. r. r. impf. Rj. *nat-pijati (nad-pijati, d pred p promijenilo se na ti). — 1) zu Schanden trinken, vinco bibendo*. Rj. *nadrugjivati koga u pijaču, v. pf. natpiti. — 2) sa se, recipr. eine Trinkwette eingehen, contendo bibendo*. Rj. *nadmetati se u pijaču.*

natpijevanje, n. die *Singwette, und der Sieg im Singen, sponsio aut victoria cantus*. Rj. *verb. od 1) natpjevati, 2) natpjevati se. — 1) radnja kojom tko natpjevava koga. — 2) radnja kojom se tko natpjevava s kim.*

natpijevati, natpjevām, v. impf. Rj. *nat-pijevati (nad-pijevati, d pred p promijenilo se na ti). — 1) im Singen übertreffen, vinco cantu*. Rj. *nadrugjivati u pjevanju, v. pf. natpjevati. — 2) sa se, recipr. eine Singwette eingehen, contendo cantu*. Rj. *nadmetati se*

u pjevanju. — Kazna Majumski . . . u stihirima natpjevava se s Grigorijem Bogoslovom. DP. 284.

natpis, n. die *Aufschrift, inscriptio*, Rj. *nat-pis (nad-pis, d pred p promijenilo se na t), isp. natpisati 1. — Kopajući crkvi temelj nagju majstori jednu ploču s natpisom u krme se ništa više ne može dobro pročitati. Rj. 568a. Na pečatu bio je natpis: »Praviteljstvuješij . . . « Danica 5, 50. Zvekanov grobni natpis. Opiť VII. Stoje od starine namolovana dva sveca s orakijem natpisima na »ie . Pis. 50. U dodatku k onijem istijem novinama govori njekakav G. K. P. (pod natpisom: Grammatičesko . . .). 51. Cij je obraz ovaj i natpis? Mat. 22, 20. U natpisu nad pripovijetkom stoji . . . Bukv. 32.*

natpisati, natpšim, v. pf. Rj. *nat-pisati (nad-pisati, pred p promijenilo se nu ti), v. impf. natpisivati. — 1) daraufschreiben, inseribo*. Rj. *kao napisati natpis, napisati nad čim, nu čemu, isp. natpis. — 2) im Schreiben übertreffen, scribendo vinco*. Rj. *u pisanju nadrladati: Ko mi nadgovori Čupića i natpiše Molera, daću mu šta god hoće. Rj. 385a.*

natpisivanje, n. Rj. *verb. od 1. natpisivati, II. natpisivati se. — 1. 1) radnja kojom tko natpisuje što (das Darüberschreiben, inscriptio. Rj.). — 2) radnja kojom tko natpisuje koga (der Sieg im Schreiben, victoria scripturae. Rj.). — II. radnja kojom se tko natpisuje s kim (die Schreibewette, sponsio scripturae. Rj.).*

natpisivati, natpisujēm, v. impf. Rj. *nat-pisivati, v. pf. natpisati. — 1. 1) überschreiben, inseribo*. Rj. *kao pisati natpis, napisivati nad čim, nu čemu. — Iz Rusije su pisma bila natpisivana: Verhovnom voždju . . . Sovj. 11. — 2) im Schreiben übertreffen, vinco scripturae*. Rj. *u pisanju nadrlagjivati. — II. sa se, recipr. eine Schreibewette eingehen, certo scripturae*. Rj. *nadmetati se u pisanju.*

natpiti, natpšim, v. pf. *zu Schanden trinken, vinco bibendo*. Rj. *nat-piti, u pijaču nadrladati, v. impf. natprijati.*

natpjevati, vām, v. pf. *übersingen, cantu vinco*. Rj. *nat-pjevati, u pjevanju nadrladati, v. impf. natpjevati.*

natpredanje, n. die *Spinnwette und der Sieg im Spinnen, sponsio aut victoria nendi*. Rj. *verb. od 1) natpredati, 2) natpredati se. — 1) radnja kojom tko natpreda koga. — 2) radnja kojom se tko natpreda s kim.*

natpredati, natpredām, v. impf. Rj. *nat-predati, nad-predati, (d pred p promijenilo se na t), v. pf. natpresti. — 1) im Spinnen übertreffen, nendo vinco*. Rj. *u predanju nadrlagjivati. — 2) sa se, recipr. eine Spinnwette eingehen, contendo nendo*. Rj. *nadmetati se u predanju.*

natpresti, natpredēm, v. pf. *im Spinnen übertreffen, nendo vinco*: Koja ume sve natpresti prelje. Rj. *natpresti, u predanju nadrladati, v. impf. natpredati.*

natpričati, natpřičām, *vidi* natpripovijedati. Rj. *v. pf. nat-pričati, nad-pričati (d pred p promijenilo se na t), u pričanju nadrladati.*

natpripovijedati, natpřidvjeđām, v. pf. *im Erzählen übertreffen, vinco narratione*. Rj. *nat-pripovijedati, nad-pripovijedati (d pred p promijenilo se na t), u pripovijedanju nadrladati, vidi* natpričati.

natra, f. Rj. *gen. pl. natara. Obl. 21. dem. natrica. — 1) vidi* razboj 1. Rj. *vidi* i krosna, stan 1, tara; *der Weberstuhl, machina textoria*: Nova kalja, nova natra. Posl. 225. — 2) ono što žene u jedan put povrate s gornijega vratila (otkulu sam jednu natru, ili dvije). Rj.

natrāg, (na trag) *zurück, retrorsum*: otišao natrag; *natrag!* Rj. *vidi* nase, i *syn. ondje. — Zavarčiti kakvu boljeticu da ne ide u napredak, nego da udari natrag. Rj. 165b. A kad li se natrag povrnuše. Rj. 515b. Povukuša, koji se od kaka posla povuče natrag. Rj. 515b.*

Pa ga odnese gospodaru natrag govoreći: »Gospodaru! ovo ti novčić natrag, ja ga još nisam zaslužio. Npr. 40. Zavika: »Stan! kuda ćeš? natrag! jer si poginuo. 101. Kad carević sve to vidil, on se većma začudi, pa se trgne malo natrag. 195. Kad se posle toga učini mir i pojuju natrag. 207. Sestra njihova ne videti ih natrag, sjutradan u samu zoru ustane te tragom za njima. 231. Trči natrag svojoj kući. 250. Ako je Bog dao, nije zapisao (da će tako do vijeka ostati, nego može lasko i natrag uzeti, n. p. vlast, bogatstvo). Posl. 2. Prosci udarili natrag od prošnja. 179. Ne valja pljuvati pa lizati. (Ne valja od scaje riječi natrag udarati). 195. »No vratimo roblje na tragove ... Tere natrag roblje porratise. Npj. 5, 397 (roblje sa starijim nust. mj. roblje). Sa velikom štetom ustupe natrag. Danica 3, 168. Dočekaju ih, i mloge pobivši uzbiye natrag. 3, 175. Jedva se izmaknu natrag. 4, 12. Onda svaki svoje nove iste natrag. 5, 76. Ostalo sve da im natrag. Miloš 55. Pravo pisanje istorije ne započinje se prije nego tek od Kira, dakle brajčiji od sad natrag tek negdje prije 2250 godina. Priprava 187.

natraga, f. (u C. G.) der *Anwuchs, suboles*: Bolja je istraga, nego rgjava *natraga*. (Bolje je da se čouku koljeno zatre, nego da zna porod iza sebe ostavi. Posl. 21). Rj. *porod koji ostavi tko iza sebe*. na-traga (isp. natragati se), *vidi* natražje, potomstvo, pokoljenje, *isp.* podmladak, i *syn.* ondje.

natragati se, *natragamo se*, v. r. pf. (u C. G.) *vidi* naroditi se. Rj. na-tragati se, *kao mnogo* natrage *roditi se malo po malo*, *inače se ne nalazi taj glagol*.

natragogja, m. der *rückwärts gebet, retromotor (de canoro)*: Kurvin natragogja. Rj. *natrag-ogja* (natrag-hogja), *koji natraške hodi, ide*, *isp.* naguzljez, *kuže se ruku*. — *riječ tako slož.* *isp.* tihohogja.

natrapati, pâm, v. pf. *vidi* nabasati, nagaziti. Rj. na-trapati, *kao iznenada naići na što*, *syn.* kod nabasati, v. *impf.* trapati. — Skupi brke, sad ćeš putovati. (Rekao kosac gladan kad mu je u kašiku skakavac *natrapao*). Posl. 288.

natraške, *rücklings, retrorsum, rückwärts, retrorsum*: Ide mu posao *natraške, retrograde*. Rj. *vidi* naguske, nazadačke. *natraš-ke* (natrag-natraš-ke, *ž pred k promijenilo se na š*), *za kvantitet na posljednjem slogu isp.* ametic. *isp.* natrag, i *syn.* ondje. — On s čatlovom *paó natraške*. Rj. 30a. Istokati, kola *natraške isturati*. Rj. 240a. Za što nam se *goradu* ne daju nego sve *natraške idu*. Npr. 74. Ide *natraške* kao rak. Posl. 96. Idući *natraške* pokriše golotinju oca svojega, licem natrag okrenuvši se. Mojs. I, 9, 23.

natražiti se, *natražim se*, v. pf. *recipr.* natražiti se, *kao uči jedan drugomu u trag*: Taman smo se gjido *natražili*. (Kad koji koga u čem ulovi). Posl. 311.

natražje, n. *vidi* natraga, pokoljenje, potomstvo, *porod koji ostavi tko iza sebe*, *isp.* podmladak, i *syn.* ondje. — Da bude svjedok među nama i vama, i među *natražjem našim nakon nas*. Is. Nav. 22, 27. Ja ću *zutrći natražje* Vasio. Car. I, 16, 3.

natré napré, (odgovorio) Ciganin, ili Ciganka, kad su ga pitali, kako će mu nadjesti ime djetetu). Rj. t. j. onako nešto brzo i okretno. Posl. 192. *na-tré*, *zu drugu polu isp.* tréati, trkati.

natréati, čim, v. pf. Rj. na-tréati, v. *impf.* *natréavati*. — 1) *anlaufen, incurro*, n. p. na jamu, na mene. Rj. — Miševi i parcovi trée na sve strane i sluge s batinama stoje te brane da ne *natré* na sto. Npr. 42. — 2) *sich übereilen, praecipito*. Rj. *kao prengulo učiniti što*. — *Natréao* kao ždribe pred rudu. Posl. 192. — 3) *im Laufen abertreffen, currendo supero*: On *natréa* tri stotin' Madžara. Rj. *na-tréati* (*promijenivši se d pred t na t, jednoga od dva t nestaje*), u *tréanju nadtrajivati*, *isp.* nteći 2.

natréavanje, n. Rj. *verb.* od *natréavati*. — 1) *radnja* *kojom tko natréava na što*, n. p. jamu (das Anlaufen

incursio, Rj.). — 2) *radnja* *kojom tko natréava, prengulo čini što* (das *Überreilen, praecipitatio*, Rj.). — 3) *vidi* natrkivanje. Rj. *radnja* *kojom tko natréava, natrkuje* (*napada, navaljuje*) *na koga*. — 4) *radnja* *kojom tko natréava* (*na-tréava*) *koga, ili se s kim natréava*.

natréavati, *natréavam*, v. *impf.* Rj. na-tréavati, v. *pf.* *natréati*. — 1) *anlaufen, incurro*. Rj. n. p. na jamu. — 2) *sich übereilen, praecipito*. Rj. *kao prengulo činiti što*. — 3) *vidi* natrkivati. Rj. *natrkivati, napadati, navaljevati na koga*. — 4) *na-tréavati* (*promijenivši se d pred t na t, jednoga od dva t nestaje*), u *tréanju nadtrajivati*, *isp.* *natréati* 3, prema tome *natréavati se* (Stullii, u *tréanju nadmetati se, isp.* *utrkivati se*).

natréiti se, *natréim se*, v. r. pf. *vidi* naguziti se. Rj. na-tréiti se, *tako se naguziti, da se zadnjica dignu u ris*, v. *impf.* tréiti se. — *Navlačkapa ...* (koje dijete obori kape), *ono se mora natréiti*, a drugo četvero uzmu najmanje dijete za noge i za ruke pa njegovom zadnjicom biju u zadnjicu onoga *natréenoga*. Rj. 380b. Gjavo si ti kad se *natréiš*. (Reče se u šali kad se ko gradi odviše pametani). Posl. 72.

natrénik, m. *dobro natréen* i čvrst somun (u Srbiji i u Bosni po varošima), *ein Art dichtes Brot, panis genus*. Rj. *za postanje isp.* *natrti* 2. — Jekmekčije imale su otprilje prvo obične somune, ili šimite, po tom *natréniku* (koji su ponajviše bili kao dva somuna sastavljena jedan na drugome), pa onda boemane. Rj. 38b.

natresivati, *natrésujem*, v. *impf.*: Bijeljem zubom *natresuje*. Rj. na-tresivati, *isp.* v. *pf.* *natresti*.

natrésti, *natrésëm*, v. *pf.* in *Menge herabschütten, decutio*, n. p. šljiva, oraha. Rj. na-tresti (*dosta ili mnogo*), v. *impf.* trésti, *isp.* *natresivati*.

natrgati, gâm, v. *pf.* in *Menge plügen, decerpo*. Rj. na-trgati čega (*mного ili dosta*), v. *impf.* *trgati*.

natrica, f. *dem.* od *natra*. Rj.

natrkivanje, n. *das Anlaufen, incurso*. Rj. *verb.* od *natrkivati*, *radnja* *kojom tko natrkuje na koga*.

natrkivati, *natrkujëm*, v. *impf.* Rj. na-trkivati, *vidi* i *natréavati* 3, *napastovovati, naskakivati*, v. *pf.* *natréati* 1. — *unfallen, incurro*, cf. *napadati, navaljevati*: *Natrkuje* kao zima *na gola Turčina*. Rj.

natrkušica, f. *vidi* nabetica. Rj. *čeljadu muško ili žensko koje natrkuje na drugoga, syn.* kod nalet.

1. **natrljati**, *natrljãm*, v. *pf.* *reiben, anreiben, affricco*. Rj. na-trljati, *isp.* *natrti*, v. *impf.* trljati.

2. **natrljati**, *natrljãm*, v. *pf.* *vidi* nabasati. Rj. i *syn.* ondje. *na-trljati, naići na što ne gledajući*, v. *impf.* trljati.

natrljati, *natrljãm*, c. *pf.* n. p. pun tur, *onomatop.* (*ischerhaft*) *cum strepitu concavo*. Rj. na-trljati (*kaže se u šali*), *nasrati*, *isp.* *nliti* 2, v. *impf.* trljati (*srati* *da se čuje*).

natrošiti, *natrošim*, v. *pf.* Rj. na-trošiti, v. *impf.* trošiti. — 1. 1) *bröckeln, intero*, n. p. *natroši* malo hljeba u mlijeko, cf. *nadrobiti*. Rj. — 2) *genug tränken, potu sutiare, cf.* *natrošiti* se 2: Donesi mi jošte malo vina, da *natrošim sebe* i *Sarina*. Rj. *napojiti*. — II. *sa se, refleks.* — 1) *genug verschwenden, satis dissipasse*. Rj. *kao dosta potrošiti*, *isp.* *potrošiti* se. — 2) *vina, sich satt trinken, satis bibisse*: Kada su se *natrošili* vina, *Rj. napiti se, vidu* *nadrobiti* se 2, *syn.* kod napiti se.

natrpati, pâm, v. *pf.* *unloufen, accumulo*. Rj. *natrpati*, *isp.* *nagomilati, nakupiti*, v. *impf.* *trpiti*. — S kolima, *natrpanim kamenja*. Žitije 78, *sa se, refleks.*: Udare (Turci) iznad nekake urvine, pa valja da je zemlja i onako bila slaba, a oni se opet mlogi zajedno *natrpaju*, te se tako zemlja otisne, i više ih od stotine pritisne i žive pogrebe. Miloš 101.

natrti, *nättrëm*, (*nättr*, *nättr*, *nätro*, *nätrela*) v. *pf.* Rj. na-trti, v. *impf.* *natirati*. — 1) in *Menge anreiben, scindo*, n. p. *rotkve*. *Natrti* kome *rena* pod nos. Rj.

partii čega (mnogo ili dosta). — 2) n. p. pogaču, kad se mijesi, *zusammekneten, condepsio, subigo*. Rj. Natrenik, *dobro natren* i čvrst somun. Rj. 410a. — 3) *vidi* natrljati, *reiben, aureiben, affrico*: O rognjenju tvom, nije ti pupak odrezan... nisi si solju natrena ni pelenama povita. Jezek. 16, 4 (*rieb dich nicht mit Sal*).

natruiniti, *nātrūnīm, v. pf.* Rj. na-truiniti, *v. impf.* truiniti. 1) *Splitter hineinwerfen* (z. B. ins Wasser), *assulis turbo*. Rj. *kao trauo ili trauko baciti u što, n. p. u rodu, vidi* narušiti. — 2) kome, t. j. učiniti što nepovoljno: i caru je *natruinio oko*. Rj.

natruo, *nātrūla, ulj. angefaült, subputridus*. Rj. na-truo, *dem. od truo, kao malo truo*. — *takva adj. dem. kod naern.*

natrucek, *nātrūcka, m.* (u Srijemu) tvrdo jaje kojim se drnga jaja razbijaju (o nskrsu), *cf. tućak* (2). Rj. — *nā-truak* (pred t prijedlogu otpalo d), *nātrucek* (nač-). Korijeni 91.

natrućanje, *n. das Herausbringen, extrahio*. Rj. *verb.* od *natrućati, radnja kojom tko natruća što*.

natrućati, *nātrūcām, v. impf.* Rj. na-trućati. — 1) *mit Mühe herausbringen* (z. B. etwas Geschriebenes), *vix eruo*. Rj. *n. p. čitajući što natrućati, kao s teškom mukom čitati, v. pf. natrući* 1, 3. — 2) *n. p. natruća* Njemački pomalo, *gebroschen sprechen*. Rj. Nesklapno govori kakav jezik, t. j. ne zna ga dobro, *gebroschen, cf. natrućati*. Rj. 418b.

natrući, *nātrūcēm, v. pf.* Rj. na-trući. — 1. 1) *in Menge stossen, schlagen, mactō, contundo*. Rj. *natrući čega (mnogo ili dosta), v. impf. tući*. — 2) *n. p. kapu na glavu, fest anmachen, figo*. Rj. — Natokao nekaku veredžu. Rj. 58a (*na sebe, obukao*). — 3) *mit Mühe herausbringen, (etwas) schlecht geschriebenes, contundo*: jedva sam natrućao. Rj. *s teškom mukom pročitati što (n. p. rjgavo pisano), v. impf. natrućati* 1. — 4) *natrućen* je *n. p. pripovijedaka, t. j. pun*. Rj. — 11. *sa se, refleks.* — 1) *sich voll anfressen, impleo ventrem*: Privuci se, pa se natrući. Rj. — *Povući* se pa se *natrući*. (Otidi te se najedi, *n. p. na svadbi*). Posl. 250, *syn. kod* najesti se. — 2) *koga, sich satt einen schlagen, contundere*: gdje ga se ne natukoh! Rj. *vidi* nadevetati se, nalupati se, namlatiti se.

natuknuti, *nēm, v. pf.* kome što, kao nagovijestiti, *guknuti, anderten, indicō*. Rj. na-tuknuti. *za v. impf. može* se uzeti: *gukati* 2, *nagovješćivati*.

natupijerka, *f.* (u Dubr.) nekakvo drvo i rod s njega, *eine Art Baum und Frucht davon, arbaris genus*. Rj. *u Stullija ima i natupijerka*: 1) dub (drvo): *bricecolo, alfero, malus armoniaca, 2) voće: bricecolo, armellino, frutto, malum armoniacum*.

natūra, *f.* — 1) *das Naturell, indolis*: rgjave nature čovjek, *cf. čud*. Rj. *vidi* i narav 1. — 2) *isp. naturalni, prema tome natura*: jestastvo, narav 2, priroda, *die Natur, natura*.

natūralan, *nātrūralna, ulj. što pripada naturi, vidi* jestastven, naravan, prirodan; *naturallich, naturalis*: Koji je jedan od prvih i najvećih istraživalaca u *naturalnih naukah*. Rad. 9, 190. Kao što će i *naturalni odsjek* dobiti potrebita prostora. 17, 170.

natūranje, *n. vidi* nabacivanje. Rj.

1. **natūrati**, *nātrūram, v. impf. vidi* nabacivati. Rj. na-turati, *vidi* i nametati 1, *naturiti*.

2. **natūrati**, *nātrūram, v. pf. vidi* nabacati. Rj. *naturati, mnogo ili dosta čega turiti na što, v. impf. turati* 1.

natūruti, *rīm, v. pf.* Rj. na-turuti, *v. impf.* 1 *naturati*. — 1. *vidi* nametnuti. Rj. *vidi* i nabaciti, *kao turiti što na što*: *Natur* se alajbeg Mehmede od Udbinje od Turske krajine, te preprosi pitomu Ružicu, *čičo Turčin naturio blaga, kažu, brate, punih šest čizama sve žutijeh u zlatu rušpija*. Npj. 3, 193. Kneževića Krečka ugrabiše, *na gotoru konja naturiše*,

niz planinu Krečka opraviše. 4, 411. *oramo se može natruti i ovaj primjer*: *Obratio tankoga durbina, naturi ga polju Gatačkome, i ugleda trista kosilaca*. Npj. 5, 51. — 11. *sa se, refleks.* — 1) *sich daran machen, uecingi*: *Odatle se naturi hadžija*. Pak se na nju prosi *naturiše*. Rj.: *Natur* se alajbeg Mehmede... te preprosi pitomu Ružicu. Npj. 2, 193. *vidi* naklopiti se (2) na što, i *syn. ovdje*. — 2) *naturiti se za kim, vidi* naklopiti se (1) za kim, i *syn. ovdje*: *Megjedović bježi preko polja, a Brko se naturi za njim*. Npr. 1. Pleći dade, a bježati stade; *za njom se Uso naturio*. Here. 70.

natuštiti se, *štam, v. r. pf.* *vidi* nasumoriti se: *natuštilo se (mit und ohne vrijeme), cf. stuštili se*. Rj. *na-tuš-titi se, ne dolazi kao prost glagol, natuštilo se vrijeme, i samo natuštilo se (bez riječi vrijeme), syn. kod* nahumoriti se.

natutkati, *tkām, v. pf. vidi* nadrškati. Rj. na-tutkati, *n. p. pseto na stonje: awhetzen, incilo, v. impf. tutkati*.

natūžiti, *natūži, v. pf.* kome, *drängen, urgco* (zur Nothdurft), *cf. navaliti*. Rj. na-tužiti, *n. p. natužilo mi (na polje), v. impf. natuživati*.

natuživanje, *n. das Drängen (zur Nothdurft), necessitas*. Rj. *verb.* od *natuživati, stanje koje bira, kad kome natužuje, vidi* navaljivanje.

natuživati, *natužujē, v. impf. drängen (zur Nothdurft), urgco*. Rj. *na-tuživati, n. p. natužuje mi skaki dan (na polje), vidi* navaljivati 6. *v. pf. natužiti*.

naučan, *nāučna, adj.* Rj. — 1) (u Dubr.) *gelehrt, doctus*. Rj. *vidi* naučen, učen, ućevan: *Nitko se naučan ne ragja*. DPost. 85. — 2) *što pripada nauči, wissenschaftlich*: Ako biste mogli doznati *naučno ime* tog travu. Pom. 29. *Premda* nijesu *naučnu istraživanja*... najpreče potrebe, to su biblioteke i druge *naučne zbirke*. Rad 5, 197. *Posve ozbiljna, temeljita naučna radnja*. 15, 178.

naučen, *gram. II. pridjev glagolu naučiti, vidi* naučan, učen, ućevan, *gelehrt, doctus*: *Nitko se nije naučen rodio*. Posl. 220. *Koji bješe skolan i naučen*. Npj. 5, 525. *U nas ima ljudi, koji su dosta pametni i naučeni*. Pis. 83. *Jugovići (je) bio naučen i pametan*. Sovj. 91. *suprotno* nenaučen.

naučenjak, *m. naučen čovjek*. — *Pop Pavle čita knjige, i dopisuje se s našim naučenjacima i književnicima*. Zlos. 229.

naučiti, *nāučīm, v. pf.* Rj. na-učiti. *v. impf. učiti*. — 1. 1 a) *lehren, doceo*: *naučio ga pisati*. Rj. *naučiti koga što*: *Nadahnuti koga, t. j. naučiti*. Rj. 384a. *On reče caru*: *Kad on ne će gledaj da...* I tako *nauči caru* te dozove monče. Npr. 66. *Dogje ženi, pa je nauči da kuša Baš-Čelika*. 203. *On nauči svoja nekoliko momka, te se načine kao da su dahijske uvode*. Damica 3, 208. *Ona naučena od matere svoje: daj mi, reče, ovdje na krugu glavu*. Mat. 14, 8. *Naučite sve navode...* ućeći ih da sve drže. 28, 19. — b) *naučiti koga čemu*: *U mene je biljarica majka, seakome me bilju naučila*. Rj. 26a. *Uzeo kalugjer malo dijete muško... i onamo ga othranio i naučio knjizi*. Rj. 147a. *Nevolja sračemu čoeku nauči*. Posl. 196. *Premami ka moja šegrtica, kojuno sam rezu naučila*. Npj. 1, 273. *Tome te je Lazo naučio*. 2, 257. *Ko će gjeću podignuti? Ko li školi naučiti?* Kov. 102. *Naučicu vas strahu Gospodnjemu*. Ps. 34, 11. *Koji su lijepa lica i naučeni svakoj mudrosti*. Dan. 1, 4. — c) *naučiti koga na što*: *Nauči scinjje, ili pse, na vab, pa dok se javi, dogju mu*. Rj. 51a (*isp. navaditi* 1, *navraniti*). *Da ga je nevolja na bolju pamet naučila*. Npr. 249. — 2) *lernen, disco*: *naučio knjigu: naučio pisati*. Rj. *vidi* naučiti se II 1, *primiti* 2. — *Naučiti što na pamet*. Rj. 486a. *Kakav je znanat najlakše naučiti*. Npr. 174. *Pitali Kraljevića Marka kako je postao (onaki) junak, a on odgovorio da je naučio od gjece i pasu*. Posl. 248. *A navadu losu*

naučio: otimati lovak od drugoga. Npj. 2, 426. Da bi književnici naši poznali i *naučiti svoj narodni jezik*. Pis. 16. *Te natpis naučim naučust*. Sovj. 84. *Naučili* bi Njemački, i jelo *gotoriti*. Straž. 1886, 1580. *sa se, pass.*: Da se jezik naš može naučiti. Pis. 26. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *lernen, addisco*. Rj. *vidi* naučiti 12. — **a)** *naučiti se što*: Ovi mu odgovori okle je i kako ga je ščer naučila. — A ščer *puta od koga se naučila?* Npr. 105. Ko se ne nauči ta se ne nauči. Posl. 154. Nek se muči, doklen se nauči bolje sreće i bolje pameti. Here. 59. — **b)** *naučiti se čemu*: Od smokve naučite se priči. Mat. 24, 32. *Koji se u Grka naučiše prijecari*, laži i nečovještvi. DM. 40. — **2)** *sich gewöhnen, assuesco*. Rj. *vidi* navaditi se, i *syn. ondje*. — Kad se kučka nauči ždrmlje lizati (ili: Kad se kučka nauči nu ždrmlje), ili kučku ubij ili ždrmlje slomi. Posl. 120. Al' se doru boju naučio, kleče doru do zelene trave. Npj. 2, 467. Podrani ti Bibić-Zeinile, kakono se, kado, naučio, naučio često u planinu, dano lovi srne i košute. 4, 392. Budući odrasla u hladu pod očinim krovom, nije bila naučena takome trudnom putu. Danica 2, 139.

naučljiv, adj. docilis, Stull. *kajega je moči (lako) naučiti; gelehrig*.

nauditi, *dim, v. pf. Böses zufügen, malo afflicto*. Rj. *na-uditi, kuo štetu učiniti, dosaditi kome, viditi naškoditi, v. impf. ndiiti*. — Zločnik, koji samo pogledom svojijem drugome može naučiti. Rj. 212a. Evo dva dana kako se s aždajom bori, pa mi ništa ne nauđi. Npr. 48. Kakva je korist čovjeku ako sav svijet dobije a duši svojoj nauđi? Mat. 16, 26. Bog moj... zatvori usta lavovima, te mi ne nauđiše. Dan. 6, 22.

nauk, m. nauka, f. — **1)** *die Lehre, der Unterricht, disciplina*. Rj. *isp.* nastava. — Kad im sin poodraste, *dađu ga na nauku*... Pošto svrši nauku... Npr. 246. Kakav ćeš mi sada nauk dati. Npj. 1, 60. Da je ne ćeš banduvati... ni sirotnu gjeću tvoju bez nastave i nauke. 1, 95. Što će njima škole i nauke! 5, 524. Nije nikakih nauka učio. Danica 4, 5. *Posalju ga u Peterburg nu nauku*. 4, 27. To neka čine profesori svaki u svojoj nauci. Pis. 15. Učeci nauke na tugijjem jezicima. 17. *Za nauku i znanje drugijem ljudima*. 47. Da narodni jezik nema riječi za nauke i za misli nčenijeh ljudi. 81. Ako što drugo ima protivno *zdravoj nauci*. Tim. 1, 1, 10. To sve da ti je za nauku. Mojs. 1, 20, 16. *Bop, koji je osnovao komparativnu nauku o jezicima*. Rad 2, 193. — **2)** to je nauka, *das ist (nicht natürliches Bedürfniss, sondern) Angewohnheit, consuetudo, assuetudo*. Rj. *vidi* navada, navika. — Nauka je jedna muka, a oduka dvije muke. Posl. 192. U Momičla čudan nauk ima, svako jutro u svetu negjelju rano rani u lov na Jezera. Npj. 2, 107. *Zlu nauku Miloš naučio kod ovaca u Šari planini, pospavati svagda oko podne*. 2, 139. Za to je mnoge nauku (Angewohnheit) prevarila, te govore i pišu... Pis. 38.

naukoljubiv, adj. nauko-ljubiv, koji ljubi nauk, nauku. — Vrlo vredan, vrlo naukoljubiv, želi on da se premosti u varoš. Megj. 303. *takva alj. kod bogoljubiv*.

nauman, naumna, adj. vidi nakan. Rj. *vidi* i namjeran. *bio sam nauman da ti dogjem, isp.* naumiti.

naumiti, mīm, v. pf. sich vornehmen, decerno. Rj. *na-umiti, vidi* nakaniti se, nakastiti, namisliti, namjeriti 1, smjeriti 1. — Najposle *naumi* da ide u svet da traži svoju paunicu... Otide k ocu i kaže mu šta je *naumio*. Npr. 16. *Naumi tražiti svoga muža*. 56. Pa ga zapita otkuda je i *kuda je naumio*. 61. Istom vračar *bijaše naumio* da počne svoj posao. Danica 2, 136. Da su *tvrdno naumili* Kara-Gjorgijju ograničiti. Sovj. 50. Po narod tvoj *zlo naumiše*. Ps. 83, 3. Neka ti kažu ako znadu što je *naumio za Misir* Gospod. Is. 19, 12. Prepašće se radi namjere Gospoda

nad vojskama što je *naumio* suprot njema. 19, 17. Znaš sve što su *naumili meni* da me ubiju. Jer. 48, 23.

nauprt, (na uprt) n. p. nositi što, t. j. svezavši i uprtirši na leđa. Rj.

nausnica, naustica, f. der keimende Schmutzart, Luogo in labio superiora: tek mu se trgla *nausnica*. (Garila ga nrka *nausnica*. Rj. *nà-usnica, na-ustica, na us(t)ni (gornjoj) mđje, kad brk probija*. — Visok junak, tanak u pojasu, bela lica, *crnih nausnica*. Npj. 2, 484. Drugi junak *smegje naustice*. 3, 337.

naustić, adv. mündlich, riva voce: Šitno piše sičama fermama, pa još slugi *naustice kaže*. Rj. *naustice, kao na usta, vidi* ustveno. — *za kramitlet nu krajnjem slogu isp.* ameticie.

nauzeti se, naizmēm se, v. r. pf. n. p. zime, t. j. vrlo ozepti, erfrieren, frigescio. Rj. *na-uzeti se čega, kao mnogo ili dosta čega uzeti*. — Da nijeste gjeogoj ugledali, e da bismo šćar šćarili i *dosta se blaga nauzeli?* Npj. 4, 50.

nauzimati, mām (mljēm), v. pf. in Menge nehmen, sumo. Rj. *na-uzimati čega (mnogo ili dosta)*.

nauznačić, nauznāk, nauznāko, rücklings, auf den Rücken, supinus: naopaka i *nauznako!* Rj. *isp.* nalegajške. — Guja na stazi, koja ujeda konja za kličicu, te *pada konjik nauznako*. Mojs. 1, 49, 17. Obori me *nauznako*, pustoši me, te po vas dan tužim. Plač 1, 13.

navada, f. die Angewohnung, Gewohnheit, consuetudo, assuetudo. Rj. *vidi* nauk 2, nauka 2, navika. *isp.* navičaj, uvadica. — A *navadu lošu naučio*: otimati lovak od drugoga. Npj. 2, 426.

navadan, navadna, adj. n. p. vo u kukuruze, angewöhnt, assuetus. Rj. *koji se na što navadio, naučio, isp.* navagjenik.

navaditi, dim, v. pf. Rj. — I. 1) angewöhnen, assuefacio, cf. navraniti. Rj. *na-vaditi, koga na što, kuo prost glagol ne nalazi se: isp.* vaditi. *v. impf.* navagjati. *vidi* i navranjiti, navići, naviknuti. — **2)** *genug herausnehmen, satis prompsisse*. Rj. *na-vaditi čega (mnogo ili dosta), n. p. kupusa iz kupusare, v. impf. vaditi*. — **II.** *sa se, refleks. sich angewöhnen, assuesco, cf. naučiti se, navraniti se*. Rj. *vidi* i namamiti se, namečiti se, navranjiti se, navići se, naviknuti se, obići se, privići se. — *Navadi se pipac vrbac u bubac*. Rj. 326. *Navagjenik, koji se na što navadio*. Rj. 379a. *Navadio se* kao Turčin *nu kmetinu*. Posl. 185. Nego ima godinica dana kako je se zmaje *navadio*, te dolazi na bijelu kulu. Npj. 2, 256 (kako je se, kako jest se?)

navagjanje, n. das Angewöhnen, assuefactio. Rj. *verb. od 1) navagjati, 2) navagjati se*. — **1)** *radnja kojom tko navagja koga nu što*. — **2)** *radnja kojom se tko navagja nu što*.

navagjati, gjām, v. impf. Rj. na-vagjati, v. pf. navaditi 1. — **1)** *angewöhnen, assuefacio, cf. navranjati, navranjivati*. Rj. *navagjati koga nu što*. — **2)** *sa se, refleks. assuesco*. Rj. *vidi* navranjati se, navranjivati se, obicati se. *navagja se tko nu što, isp.* navaditi se.

navagjenik, navagjenika, m. koji se na što navadio, *der etwas gekostet und sich daran gewöhnt hat, qui assuevit*: Navagjenik je gori nego krvnik. Rj.

navāka,* f. vidi nafaka*: ono što je čovjeku odregjeno da pojede na ovome svijetu. Rj. 411a. *glas f u tuđim riječima u našem se često izgovara kao v*. — Drugi dan *druga naraka*. (Što drugi dan treba — za jelo — to će Bog dati). Posl. 70. *Pribira naraku*. (Kad ko pred smrt mnogo jede, t. j. hoće da pojede ono što je njeog na ovome svijetu). 261. *Danas lijepo otpočimimo... pa sjutra novi dan i nora navaka*. Kov. 69.

naval, m. nāvala (nāvāla), f. — 1) der Zulauf, concursus (n. p. u dućanu), *cf. naloga*. Rj. *kad srijet*

uvela navali, vidi i tišma. — 2) Ciganke prodaju gjevojkama *navalu* (bilje ili čini) da na njih *navale* prosioci. Rj. — 3) *der Drang, impetus, proclivitas*: To je njegova *navala* bila, da se tako učini. Rj. *kad tko navali, da što bude.*

navalice, mit Fleiss, de industria, cf. navo, navlaš. Rj. *vidi i hotimice, hotimice, suprotno nefalji, nehotimice, navaliče ih je otpalov.* Korijeni 315, *dakle: navalice, vidi nahvalice.* — Pa se dogovore da *navalice* pogju u kamaru gje carev sin leži. Npr. 260. Pa mjesto da uzme od ribe desno krilo, on mu (ili *navalice*, ili zaboravivši) kazao lijevo. Npj. 1, XLVII. (Životinje) čine štetu došljacima, za to ih ljudi hvataju i *navalice* istrebljuju. Pripr. 28. Neko dogje te Radieča prevari (nehotice ili *navalice*, to se ne zna). Sovj. 31. Onamo, može biti *navalice*, zametne s Milenkom nekaku raspru. 54.

navaliti, *nävälum, v. pf.* Rj. *na-valiti, ne nalazi se kao prost glagol, isp. valiti, v. impf. navaljivati.* — **1. 1)** *draufwärtzen, adrovo.* Rj. — **a)** u prarom *kaucnu*: n. p. panj na jamu. Rj. — *Navalirši* veliki *kaucnu na cratu* od groba otiđe. Mat. 27, 60. — **b)** u *prenesenom smislu*: I na *raju globe navalismo*. Npj. 1, 135. Valja *navaliti poslove* na te ljude. Mojs. II, 5, 9. — 2) *navalio da ide, dringen, festino.* Rj. *vidi* nagnuti, naklopiti, nasiliti, pridržgati (kidisati za što), salejtjeti, nstisati, zaprešiti. — On jednom *navali na svoj mater* da mu kaže ko je njegov otac. Rj. 678b. *Navalili* kao dzamogžani. Rj. 830b. Kad dijete naraste poveliko, ono *navali da ide* iz pećine u svijet. Npr. 1. Ona opet ni za to ne mareći *jednako navalii gorovci* da drukčije ne može biti. 14. Kad se čuje u gradu da je došla galija iz nepoznate zemlje, *navale mnogi da je* gledaju. 42. *Navale* obojica da pazare hes-pap onde na putu. 168. I gjavio dušu pričeka. (Kad ko što *navali*, pa ne će da čeka ni malo). Post. 97. *Dijete navalii s plačem na oca* da mu ište u der-riše onoga kolača. 354. Ongje vojsku na broj *navalirše*... no je *ujima danak navalio*, vrijeme je vojsci polaziti. Npj. 1, 396. Onda *navale* iz okolnih krajeva sve besposlice u *Bijograd*, *Danica* 3, 146. Kad ovaki glasovi stignu, odna lješničani *navale na rat na nos* sa ženama i s gjecom na *Drinu*, 3, 174. Jakovljevei sjednu sa *Simom* na nekakoj kladi, pak *navale te ga opoje*, 3, 206. Onda *Gušanac navalii* od Bećir-paše *iskati* platu, 3, 212. *Navale oko Jakova*, da se postavi senat, 5, 49. Pa onda *navale kod piše*, da se (Moleri) pogubi. Miloš 138. *Jakov reče*: primi dar iz moje ruke... I *navali na nj*, te primi. Mojs. I, 35, 11. — 3) *stürmen, impetum facio*: *navalirše* ljudi na kuću, na njega. Rj. *vidi* nagnuti 2, najahati koga ili na koga, ovlaisati na koga, porevati, udariti na koga. — Na to se rasrdi *Mart*, pa *navali susnivejom* i s mrazom. Rj. 10a. *Jurnuti*, kao udariti, *navaliti u jedan pat*. Rj. 256b. Al' su *teško hrti navalili*, bije neko haikom na vratima. Npj. 1, 476. Pak na njega *Turci navalirše*, do sad mislim da je poginuo, 2, 308. Tad *Bregjani* na *Turke navalirše*, i *živjem ognjem navalirše*, 4, 373. Dok sam paša na noge skočio i na silu *Turke navalirao*, pa na *vratu valom navalirše*, 5, 188. *Navali na mene s ukovom* i sa psokvom. *Danica* 2, 131. *Vojska Turska navalii u Srbiju*, Miloš 1. *Navali s tukim pletkama* na *Abdulu*, 174. *Turski konjici navalie za njima*, te ih mnoge postižu i isijeku. Sovj. 30. *Palica, kojom će Gospod navaliti na nj*, 18, 30, 32. — 4) *navalio* na njega vino i rakiju, *hat ihn vollgemacht, obruo*. Rj. *kao napuniti koga vina i rakije*: Kod tebe je bilo na večeri, na njega si *navalio vino*. Npj. 2, 161. — 5) *navalio vatru, grosses Feuer machen*. Rj. — Pa je *izvadim te iscijepam*, pa *navalim cadru* i sit se ogrijem, pa legnem pored vatre *spavati*. Npr. 162. I na *kulu vatru navalirše*. Npj. 4, 445. — 6) *navalilo* mi n. p. na polje, *gedrungen werden vor Nothdurft*. Rj. *vidi* natužiti. — **II, sa**

se, refleks. naváliti se, v. r. pf. sich anlehnen, innitor. Rj. *vidi* nasloniti se.

naváljati, *näväljäm, v. pf. hinanwälzen, adrovo.* Rj. *na-valjati, v. impf. váljati.*

navaljivánje, n. *verh.* od *navaljivati*. Rj.

navaljivati, *naváljujem, v. impf.* Rj. *na-valjivati, v. pf. navaliti.* — **1. 1)** *hinanwälzen, adrovo.* Rj. *navaljivati n. p. panj na jamu, ili globe na koga, isp. navaliti 1 1.* — 2) *dringen, festino.* Rj. *vidi* nagnjati, salijetati. — Ona sve više *navaljiváše na nj* da joj kaže. Npr. 14. *Knez Sima* ne dopusti da... *kao što su vojvode navaljivale*. Miloš 36. *Nastojnici navaljivahu gorovci*: svršajte poslove svoje. Mojs. II, 5, 13, *isp. navaliti 1 2* — 3) *stürmen, impetum facio.* Rj. *vidi* natrkivati, porijevati, udarati (na koga). — Iz kola kučke... Kad kučku koji udari, ona *navaljuje* onde da prode iz kola gdje je ruka puštena. Rj. 221b. *Konji klimaju glavom* te se brane od muha, koje im u nos *navaljaju*. Rj. 274b. *isp. navaliti 3.* — 4) *vino na koga, voll machen, obruo.* Rj. *kao napuniti koga vina, ovamo ide i primjer*: Pićem niko ne *navaljiváše* po naredbi, jer car bješe zapovjedio svijem *pristavima* da čine kako ko hoće. Jestir. 1, 8. *isp. navaliti 4.* — 5) *vatru, grosses Feuer machen.* Rj. *isp. navaliti 5.* — 6) *navaljuje* me svaki n. p. dan na polje, *es nothiget mich zum Stuhl gange, mihi robustus desidentis est.* Rj. *vidi* natuživati. *isp. navaliti 6.* — **II, sa se, refleks. navaljivati se, v. r. impf. sich anlehnen, innitor. Rj. *vidi* naslanjati se, naslonjati se. *isp. navaliti se.***

navarati, *räm, v. pf. na-varati koga, dostu putu ili mnogo puta prevariti, isp. izvarati 2. v. impf. varati.* — O gjevojko, dugo bolovala! Puno ti se mene *navarala*. Here. 128.

navat... *vidi* nahvat... Rj.

navatriti, *trím, v. pf. na-vatriti, kao vatru oboriti*: I mojom ču puškom *navatriti* na *Turčina*. Npj. 4, 324. *v. impf. vatriti.*

navée, *f. pl. (u Dubr.) vidi* naéve 2. Rj. *premetnuli se glasori é i v.*

navécerati se, *räm se, v. r. pf. sich satt essen zu Abend, satiari coena.* Rj. *na-vecerati se (dosta), v. impf. večerati.*

navécerje, n. iz *brevijara glagolskoga*. *Stulli vidi* *navéce, isp. veće i večer.*

navéče, n. *der Vorabend eines Festes (z. B. des Hauspatrons), vespra proxima ante diem festum*: Dobar večer, i čestito ti *navéče* (kad se dolazi uoči krsnoga imena na večeru). Rj. *večer uoči sreću kukova.*

naveséliti se, *navéselim se, v. r. pf. sich satt be-lustigen, satis se oblectasse*: Nek se moja *naveseli* majka. Rj. *na-veseliti. (mnogo ili dosta), v. impf. veseliti se.*

1. navesti, *navédém, (nàveo, navèla) v. pf.* Rj. *na-vesti, kao prost glagol ne nalazi se. isp. vesti (vedem), v. impf. navoditi.* — **1. 1)** *föhren, anleiten, induco*, n. p. *prosee* na djevojk (t. j. *navratiti ih* da je prose); *hajduke* na koga (t. j. *nagovoriti ih* da ga poharaju ili ubiju). Rj. — *Svakojako su* ogedalali; da bi *nus* kako *naveli* da progovorimo, no sve *nzalud*. *Danica* 2, 135. *Jakov razglasi*, da je on (Čurčija) sam *Turke navéo*, te toliku štetu počiniše, 3, 204. To je već dovoljno bilo, da *Miloša* na *oru misao navede*. Miloš 67. — 2) *verleiten, induco*, *navesti koga* na tanak led, t. j. *prevariti ga*. Rj. *vidi* natentati, i *sym. onlje*. — Ako svoga narodnog jezika on upravo ne zna, *Slavenski će ga prije navesti na pogrješke*. Pis. 50. I ne *navedi nus u napast*. Mat. 6, 13. *Napustiče Izraijla za grijehe Jerovoamove, kojima je griješio i na grijech navéo Izraijla*. Car. I, 14, 16. *Radio* je da smetne oca. *Njega* je mogla *na to navesti* mladost. DM. 39. — 3) *vodu* na vodenicu, *anleiten, derivo*. Rj. — Usadili lozu sred *vinograda, navedoh rodu* sa tri *hladenca*, da mi je *loza vazda zelena*. Npj. 1, 86.

vidi navratiti 2, navrnuti 4. — **4**) platno, *cf.* navoditi. Rj. *platno navesti*, t. j. iglom *uvučti* *pregja* *gje* *se* *u tkanju* *od osnove* *žica* *prekinula* *pa ostalo* *kao rjetko*. *sa se*, *pass.*: Navodnica, žica koja se u *platnu* *navede*. Rj. 380b. — **5**) u književnika: navesti, *n. p.* *riječi* *iz knjige* *kake*: *čitren*, *anföhren*, *locum citare*, *offerre*, *laudare*: Niti sam tjeher stvari radi *navco* *one riječi*. Vid. d. 1861, 8. *Primjeri* *naprijed* *navedeni* *za pravi* *lokativ* *iz toga* *potonjega* *vremena*. Istor. 50. Po tom i *naprijed* *navedeno* → *smijem* može biti i sažeto. 264. Ovo što napomenuh mislim na svjedoci da *navedeni* *razlog* *za diobu* *slovenskih* *jezika* *na dvije* *polovine* *nije* *barem* *toliko* *jak*. Rad 1, 108. — **II.** *sa se*, *refleks.* *navesti* *se*, *navèdèm* *se*, *v. r. v. pf.* *wanken* (*vor dem Falle*), *labasco*. Rj. *isp. v. impf.* *navoditi* *se*: *navodi* *se* *da* *padne*. *vidi* *povesti* *se* 112.

2. navèsti, *navèzèm*, (*navèzao*, *navèzla*) *v. pf. stieken*, *œu pînrisse*. Rj. *na-vèsti*, *vidi* *ovesti*, *v. impf.* *vèsti* (*vèzèm*). — *Da navezem jorgau* *od behara*. Rj. 23b. *Ja sam navezla*, *ali* *nijesam* *dovezla*. Rj. 126a. *Rukave* *su vezilje navezle*. Npj. 1, 5. *Jesi P*, *devojko*, *peškir navezla?* — *Jesam navezla*, *nisam* *povezla*: *nestalo* *mi* *je* *svile* *tavlje*. 1, 21. 1 o *sablji* *rukavice* *crnom* *krvlju* *napunjene*, *svakom* *srilom* *navezene*. 1, 178. *Rogajcima* *da* . . . *a najposlije* *svojoi* *kèri* *lijepu* *navazu* *na Dunavo*, *Gušanae* . . . *ugje* *u* *varoš*. Danica 3, 209.

3. navèsti, *navèzèm*, (*navèzao*, *navèzla*) *v. pf.* Rj. *na-vesti*, *kao* *prost* *glagol* *ne* *nalazi* *se*, *isp.* *vesti* (*vezem*). *v. impf.* *navoziti*. — **1**) *n. p.* *lagju* *na* *vodu*, *impello* *navim*. Rj. [*Njemački* *bièe*: *anfahren* (*das Schiff*); *u* *Rj.* *se* *kaže*: *abfahren* (*mit dem Schiffe*), *to* *je* *navesti* *se*]. — **2**) *sa se*, *refleks.* *abföhren*, *verhor*: *naveze* *se* *na* *more*. Rj. — *Uvesti* *se*, *uzvem* *se*, *vidi* *navesti* *se*: *Uveze* *se* *blatu* *širokome*. Rj. 765a. *On* *se* *s* *brodom* *naveze*, *i* *ploveći* *po* *moru*, *sretne* *brod* *Turski*. Npr. 247. *U* *to* *doba* *moru* *udariše*, *u* *sinje* *se* *more* *navezoše*. Npj. 2, 547. *Kako* *se* *oni* *navezu* *na* *Dunavo*, *Gušanae* . . . *ugje* *u* *varoš*. Danica 3, 209.

navèzak, *nàveska*, *m. der Faden der an einen andern angebinden wird, filum adnexum*. Rj. *konac* *koji* *se* *naveze* *na* *drugj*. *isp.* *naperak* 1.

navèzati, *nàvèzèm*, *v. pf.* Rj. *na-vezati*, *v. impf.* *navezivati*, *prosti* *vezati*. — **I.** *darum binden*, *adligo*. Rj. *vidi* *nadvezati*: *hodi* *brže!* *čekaj* *dok* *navezèm* *uze*, *puklo* *je*, *cf.* *navezati*. Rj. 384b. — **II.** *sa se*, *refleks.* — **1**) *vidi* *obavezati* *se*. Rj. *Obavezati* *se*, *sich anhängen an einen (mit Bitten)*, *adhuesco* *alieu* *precibus*. Rj. 426a. *vidi* *i* *oblijevoliti* *se* *oko* *koga*, *navrsti* *se* (*navrzem* *se*) *oko* *koga* *ili* *na* *što*. — *kao* *zaokupiti* *koga*, *n. p.* *moleći* *ga* *za* *što*. — **2**) *navezala* *me* *se* *bolest*, *ne* *mogu* *da* *je* *se* *oprostim*, *nicht nachlassen*, *adhuerere*. Rj. *vidi* *i* *navrsti* *se*.

navèzivànje, *n. das Daranbinden, adligatio*. Rj. *verb.* *od* *navezivati*, *radnja* *kojom* *tko* *navezjuje* *što*. **navèzivati**, *navèzivèm*, *v. impf.* Rj. *daranbinden*, *adligo*. Rj. *na-vezivati*, *vidi* *nadovezivati*, *navezivati*, *v. pf.* *navezati*. — *Uzmem* *nož*, *pa* *sve* *dlaku* *po* *dlaku* *odrezuj* *i* *navezuj*. Npr. 162.

navičaj, *m. die Gewohnheit, Sitte, consuetudo*, *mos*, *cf.* *navika*: *Koliko* *je* *sela* *toliko* *je* *navičaja* (*u* *Boei*). Rj. *i* *syn.* *kod* *navika*. *na-vičaj*, *isp.* *naviči*, *naviknuti*. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *događajj*.

naviči, *naviknem*, *vidi* *naviknuti*. Rj. *v. pf.* *naviči*. *ne* *nahodi* *se* *kao* *prost* *glagol*, *isp.* *vići*, *primjere* *vidi* *kod* *naviknuti*. — **1**) *vidi* *navaditi*, *navratiti*, *navranjiti*. — **2**) *sa se*, *refleks.* *navidi* *naviknuti* *se*. Rj. *vidi* *obići* *se*, *privići* *se*, *navaditi* *se* *i* *ostala* *syn.* *kod* *navaditi* *se*.

navidjeti *se*, *navidim* *se*, *v. r. impf.* (*griješkom* *v. r. pf.*) (*u* *Risnu*) *kao* *slagati* *se*, *živjeti* *u* *ljubavi*, *sich vertragen mit Jemand, cum quo concorditer vivere*: *Vuk* *i* *lisica* *ne* *mogu* *se* *navidjeti*. Rj. *na-vidjeti*, *suprotno* *nenavidjeti* *se*, *mrziti* *se*.

navijalo, *n.* (*u* *Sinju*) *vidi* *navijaljka*. Rj. *isp.* *navijati*, *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bučkalu*.

navijaljka, *f.* *sohe*, *vozaljka* *i* *ono* *mjesto* *gdje* *se* *navija* *pregja* (*pregja* *se* *metne* *na* *vozaljku*, *a* *vratilo* *na* *sohe*, *pa* *se* *vratilo* *okreće*, *te* *se* *vozaljka* *primiče* *i* *navija* *se* *pregja*). Rj. *vidi* *navijalo*. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *kazaljka*.

navijànje, *n.* Rj. *verb.* *od* 1) *navijati*, 2) *navijati* *se*. — **1**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *što*, *n. p.* *pregja* (*das Aufwickeln, Aufwinden, glomeratio*, Rj.): *Kad* *je* *pregja* *lijepo* *osnovana* *pa* *se* *u* *navijanju* *pred* *čijepeima* *odbira*, *onda* *se* *kaže* *da* *je* *dobar* *odbor*. Rj. 441b. — **2**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *kim* (*das Beugen, flexio*, Rj.). — **3**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *n. p.* *pušku* (*das Lenken, flexio*, Rj.). — **4**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *na* *svuju* *ruku*. — **5**) *radnja* *kojom* *tko* *navija* *sahat* (*das Aufziehen, intentio*, Rj.). — **6**) *stanje* *koje* *bira* *kad* *se* *što* *navija* (*das Schwanken, inflexio*, Rj.).

navijati, *navijàm*, *v. impf.* Rj. *na-vijati*, *v. pf.* *naviti*. — **I.** 1) *aufwinden, glomero*, Rj. *sa* *se*, *pass.*: *Bašluk*, 1) *u* *varoš* *presliec* *ono* *gore* *na* *što* *se* *po-česmo* *navija*, Rj. 19a. *Vozaljka*, *drvo* *što* *se* *metne* *na* *njeza* *pregja* *kad* *se* *navija*. Rj. 69b. *Vratilo* *prednje* (*ili* *šuplje*), *na* *koje* *se* *navija* *platno*. Rj. 73a. — **2**) *beugen, flecto*: *Ode* *Ture* *navijati* *njime*, *zavija* *mu* *do* *doline* *glavu*. Rj. — **3**) *anlenken, flecto*: *Pa* *navija* *tanka* *dževerdana*. Rj. — **4**) *na* *svuju* *ruku*, *t. j.* *govori* *ono* *što* *je* *po* *nj* *dobro*, *zu eigenem Nutzen reden*. Rj. — *Čija*-*paša* *je* *mlogo* *navijao*, *da* *Miloš* *ostane* *u* *Beogradu*, *a* *Dimitrije* *da* *ide* *u* *nahiju*. *Miloš* 71. — **5**) *sahat*, *aufziehen, intendo*. Rj. — **II.** *sa* *se*, *refleks.* *schwanken, vacillo, inflector*. Rj.

navijek, (*na* *vijek*) *ewig, auf immer, in perpetuum*. Rj. *vidi* *vijek* 2. — *Još* *je* *bila* *velika* *sreća*, *te* *me* *nijesu* *navjek* *išferali* *iz* *braminskoga* *društva*. *Danica* 2, 142. *Čijela* *trećina* *ovijeh* *poslovice* *ostala* *bi* *od* *mene* *za* *sul* (*a* *može* *biti* *i* *na* *vijek*) *neskupljena*. *Posl. V.* *Dajte* *pomozite*, *pa* *ću* *na* *proljeće* *za* *navjek* *lježati* *iz* *Beča*. *Straž.* 1887, 207. *Oprost* *se* *sa* *svojim* *roditeljima* *navek*. *Žitije* 82.

navijèstiti, *navijèstim*, *v. pf.* Rj. *na-vijestiti*, *kao* *prost* *glagol* *ne* *nalazi* *se*, *isp.* *vijestiti*, *v. impf.* *navješćivati*. — **1**) (*osobito* *po* *zap.* *kraj.*) *aufbieten* (*Brantleute*), *annuncio*. Rj. *navijestiti* *mladijence* (*u* *erke*). — **2**) (*u* *gorj.* *prim.*) *uputiti*: *navijesti* *me* *gje* *ću* *kupiti* *dobru* *kuću*, *konja*, *i* *t. d.* Rj. *vidi* *i* *naputiti*.

navijùtak, *navijùtka*, *m.* *vidi* *navitak*. Rj. *navijutak*, *pregja* *navijena* *na* *vratilo*. — *riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *bjelutak*.

navika, *f. die Gewohnheit, consuetudo*: *Navika* *je* *jedna* *muka*, *a* *odvika* *dvije* *muke*. Rj. *vidi* *adet*, *navada*, *navičaj*, *nauk* 2, *nauka* 2, *običaj*. — *Nekad* *tu* *svoju* *manu* *pravda* *navikama* *svešteničkog* *reda*. *Mogj.* 122.

navikao, *navikla*, *adj. gram.* **1.** *pridjev* *glagola* *naviči*, *naviknuti*, *ali* *sa* *značenjem* *neprelaznim* *kao* *da* *je* *pridjev* *od* *naviči* *se*, *naviknuti* *se*. — *Što* *dikla* *navikla* *to* *nejesta* *ne* *odviče*. *Posl.* 355. *Zašto* *su* *ljudi* . . . *navikli* *čitati* *kao* . . . *Nov. Srb.* 1818, 400. *Ne* *mogu* *ići* *s* *tijem*, *jer* *nijesam* *navikao*. *Sam.* 1, 17, 39. *Kao* *dijva* *magarica*, *koja* *je* *navikla* *na* *pastinju* . . . *kad* *navali*, *ko* *će* *je* *vratiti*? *Jer.* 2, 21. — *isp.* *naučiti* *se* 2 *primjer* *i*: *Danica* 2, 139. *vidi* *i* *oguglati*.

navikati *se*, *navičèm* *se*, *v. r. pf.* *sich satt schreiben, clamando satiari*. Rj. *na-vikati* *se* (*dosta* *ili* *mnogo*). *v. impf.* *vikati*.

navikàvanje, *n. verb.* *od* *navikavati*, *radnja* *kojom* *tko* *navikava* *koga* *na* *što*.

navikàvati, *navikàvam*, *v. impf.* *vidi* *privikavati*, *v. pf.* *naviči*, *naviknuti*. — *Sastajanje*, *druženje*, *izmjena* *misli* *i* *osjećanja* *navikava* *ljude* *da* *jedan* *drugoga* *više* *uvažavaju*. *Zim.* 240.

1. naviknuti, nēm. *v. pf.* Rj. na-viknuti. *vidi* navici. — **1)** *gewöhnen, assuefacio, cf. navici.* Rj. *vidi* navaditi, navraniti, navranjiti. — Gali i Nijemci nijesu bili pitomi ni druževni, dokle ih god nijesu Rimljani na plju navikli. Pripr. 42. — **2)** *sa se, refleks. sich gewöhnen, assuesco.* Rj. *vidi* navici se, obiknuti se, priviknuti se, navaditi se, i *ostula syn. kod* navaditi se. — Pa mi je iz najprije istina bilo teško, a poslije *sim se bio* kojekako navikao. Npr. 145. Ali će se po svojoj prilici i tome malo po malo naviknuti. Kov. 6. Ne mogu da se navikam čitati ga kao i j. Rj. XI. Da bi mu se jezik navikao na izgoror Francuskijeh riječi. Sovj. 88.

2. naviknuti, naviknēm. *v. pf.* u pjesmi mjesto *navrati*: Božu mu je pomoć naviknuo. Rj. na-viknuti. *vidi* viknuti 2.

naviljak, naviljka, *m.* mali plastič. *der Heuhaufen, foeni acervus.* Rj. na-viljak (*osn. u* vili. Osn. 291. — Sijeno se najprije po njivi pokupi u naviljke pa se navilje poslije snesu na ono mjesto gdje će se sijeno sadjesti. Navilje se snose na sijens-kome kolju: dva dugačka koca podvuku se pod naviljak, pa dva čovjeka, jedan ostrag a jedan naprijed stanuvši među kolje i izevši svakom rukom po za jedan kolac nose naviljak među sobom. Rj. *vidi* bagljic, lóvnic. — Plast. 2) kao veliki naviljak. Rj. 506a. Unaviljčiti sijeno, t. j. skupiti u naviljke. Rj. 782b.

naviljčenje, *n.* *das Heuhaufen-Machen, foeni in metes constructio.* Rj. *verb. od* naviljčiti, radnja kojom tko navilje (sijeno).

naviljčiti, čim. *v. impf.* *Heuhaufen machen, foenum in metes construere.* Rj. naviljčiti sijeno, u naviljke ga skupljati. *v. pf.* unaviljčiti.

naviranje, *n.* Rj. *verb. od* navirati. — **1)** stanje koje biva, kad što navire (das Aufschwellen durch Sieden, bullitus. Rj.). — **2)** radnja kojom tko navire (das Durchwollen mit Gewalt, impetus. Rj.).

navirati, řēm. *v. impf.* Rj. na-virati. — **1)** durch Sieden aufschwellen, intumescere coquendo. Rj. *v. pf.* navreti, navri, navire *n. p.* žito kad se kuva. — **2)** mit Gewalt durchrollen, impetu velle perumpere aliquo. Rj. *v. pf.* navrijeti, kao u silu prodirati kudu ih na što. — Turci hoće sve, što im je milo, pak naviru na 'nu sirotinju, da je ne bi kako satrijeli. Npj. 5. 537. Na nas često naviraju Turci. 5. 555. Jedan na drugoga ne će tiskati, svaki će ići svojim putem, i na navere navirajući ne će se raniti. Joil. 2. 8.

navitak, navitka, *m.* pregja navijena na vratilo, *der Aufzug (bei den Webern), stamen.* Rj. na-vitak. *vidi* navijutak.

naviti, navijēm. *v. pf.* Rj. na-viti. *v. impf.* navijati. — **1. 1)** *n. p.* pregju, aufziehen, anschren, stamen intendere. Rj. — **2)** beugen, flecto. Rj. naviti kim. *isp.* navijati 2. — **3)** aulenken, flecto: Komnen nari tanku dčevrlanu, nari njega s desna na lijevo. Rj. — **4)** sahat, aufziehen, intendere. Rj. — **5)** (u Grblju) kao naknaditi, ersetzen, compenso. Rj. — **6)** Ako su Dubrovčani i bili sa svijem u ruku susjedima, opet su umjeli trgovačke korist naviti na svoju stranu. DM. 258. *isp.* navijati 4. — **II.** *sa se, refleks. sich beugen, schwanken, infector.* Rj.

navitnjak, *m.* (u Boči) *vidi* vitao 1, vitnjak. Rj. sprava za snovanje preje. *vidi* i snovatnik, snovaljka.

navjesiti, sim. *v. pf.* (u Grblju) *n. p.* kotao na vatru, t. j. objesiti, nastaviti. Rj. na-vjesiti, vjesiti *ne valja* se nego mjesto njega gorori se vjesati. *isp.* vjesiti.

navješćivanje, *n.* *das Aufbieten (der Brautleute), annuntiatio.* Rj. *verb. od* navješćivati, radnja kojom tko navješćuje koga.

navješćivati, navješćijēm. *v. impf.* Rj. na-vješćivati. *v. pf.* navijestiti. — **1)** aufbieten (Brautleute), annuntio. Rj. navješćivati mladijence (u crkvi). — **2)** kao napovirati, upovirati. *isp.* navijestiti 2.

navješćaj, *m.* Stulli. na-vješćaj, djelo kojim se navješće mladijenci (u crkvi). gorori se u Hrc. — za obličje *isp.* dogagaj. *vidi* ozov.

navlačak, navlačka, *m.* *vidi* nazuvica. Rj. na-vlačak. što se navlači u nogu. *vidi* i natikača, nazubak, nazuvak, nazuvaca.

navlačenje, *n. verb. od* I. navlačiti, II. navlačiti se. — **1. 1)** radnja kojom tko navlači *n. p.* haljine das Anziehen, indutus. Rj.). — **2)** radnja kojom tko navlači obrve (navlačenje obrva, das Schminken der Augenbraunen, fucatio palpebrarum. Rj.). — **3)** radnja kojom tko navlači koga na što (das Verleiten, inductio. Rj.). *vidi* navogjenje 2. — **4)** radnja kojom tko navlači na koga *n. p.* gnjec. *vidi* navogjenje 1. — **5)** radnja kojom tko navlači *n. p.* brijaču britvu na kausu. — **II.** stanje koje biva kad se što navlači, *n. p.* bijelo na oko.

navlačiti, navlačim, *v. impf.* Rj. na-vlačiti. *v. pf.* navući. — **I. 1)** haljine, čakšire, anziehen, induo. Rj. *isp.* navući čizme, može se reći i navlačiti čizme. za haljine *isp.* oblačiti, za čizme nazivati, obuivati. — **2)** obrve, die Augenbraunen schminken, fueo. Rj. navlačiti obrve, *n. p.* crnilom. — **3)** verleiten, induco. Rj. *vidi* navoditi 2. — **4)** *vidi* navoditi 1, anleiten, induco: Da ne bi navlačili na njih karu za prijestup. Mojs. III. 22, 16. Nevaljalstvo, za koje je znao da njim navlače na se prokletstvo sinovi njegovi. Sam. I. 3, 13. Bez potrebe navlači na se oštiju kritiku. O Sv. O. 5 *vidi* i navraćati 2. — **5)** navlačiti nož (ognjilom), brijaču britvu (na kausu) abziehen, exaquo. *isp.* navući 4. *sa se, pass.*: Ostar tup, ka' i bio, gjeću klao ka' i do sad. (Reče se u 'ali kad se navlači nož). Posl. 245. — **II.** *sa se. — I a)* refleks. sich darüber ziehen, inducor. *n. p.* oblak, bijelo na oko, navlači mu se nešto na oko. Rj. — **4)** navlači se tko na što: Vukodržica, drvo na kome je vrlo često i sitno trnje... ovo (je) trnje obrnuto neko naprijed neko natrag, neko uprijeke, i tako kad bi čovjek povnuo, s jednoga se svlači, a na drugo navlači. Rj. 79b. — **2)** recipročno: Navlačakapa... pa se onda (djeca) oko njih (oko kapa) uhvate za ruke i navlače se, koje će ih oboriti; pa koje navuku, te ih obori, ono se mora natrčiti. Rj. 390b. navlači se tko s kim, navlače se među sobom, navlače jedan drugoga.

navlačakapa, *f.* (u Srijemu, ponajviše se govori gen. pl. navlačakapa) ein Kinderspiel, ludii puerilis genus. Posvrate djeca kape jednu na drugu, pa se onda oko njih uhvate za ruke i navlače se, koje će ih oboriti: pa koje navuku, te ih obori, ono se mora natrčiti, a drugo četvoro uzmu najmanje dijete za noge i za ruke pa njegovom zadnjicom biju u zadnjice onoga natrčenoga. Rj. navlačakapa, tako složene riječi *vidi* kod čistikuća.

navlaka (navlaka), *f.* — **1)** der Ueberzug (eines Kissens), superindumentum. Rj. ono što se navuče *n. p.* jastuk. — **2)** das Fell auf dem Auge, cataracta. Rj. koža na oku. — na-vlaka, *isp.* navlačiti, navući.

navlast, (u Liei), navlastić, navlastilo (navlastito), (u Imosk.) besonders, praeicipue. Rj. *vidi* i navlastito, osobito 1. — vlada, vladati... vlast (pred t od nastavka promijenjeno korijenu d na s)... navlast, navlastito, navlasteno, navlastice, navlast (iza s otpalo je na kraju t), navlastito. Korijeni 203.

navlaš, *vidi* navalice. Rj. *vidi* i návō, hotimeu, hotimice. — Izrazil pruživ desnu ruku svoju metnu je na glavu Jefremu mlagjenu, a lijevu na glavu Manasiji, tako namjestiv ruke navlaš, ako i jest Manasija bio prvenac. Mojs. I. 48. 14. Neka pabirči i... još navlaš ispuštajte rukoveti i ostavljajte joj neka kupi. Rut 2, 16. — postanje *vidi* kod navlast.

navlastito, (u Crmn.) *vidi* navlastito. Rj. *isp.* pustiti i pustiti.

navlum,* (u Srbiji), **nāvo**,* nāvla, m. kirija kad se što nosi na lagji, *der Schifflohn, nautlum*. Rj. navo *nj.* navao. Osn. 119.

navô, *vidi* navaliee. Rj. *adr. vidi* i navlaš, hotimce, hotimice. — hvala, hvaliti... navalice (h je otpalo); **navô** (h je otpalo; o stoji mjesto *ao* od *al*). Korijeni 315. *dukle*: (nahval, naval, navao) *nāvô*.

navodadžija, m. koji *navede, navodi prosee* na djevorku. *vidi* provodadžija, provogjadžija, *der Zubringer, Freiwerber, Ehestifter*: Kad dogje vrijeme da se momak ženi, onda od strane njegove ide ko djevojačkoj kući (a taj se zove *navodadžija* ili *provodadžija*) da pita, je li slobodno prosiocima u kuću doći. Živ. 302. — *od* navod-iti, *sa* *Turskim* *nast.* džija), *pred* kojim *ima* a. *tako* *riječi* *kod* *djeladžija*.

navoditi, navodim, v. *impf.* Rj. na-voditi. v. *pf.* navesti. — **I. 1)** *hinführen, anleiten, induco*. Rj. *navoditi* *koga* *ili* *što* *na* *što*: n. p. *navoditi* *prosee* *na* *djevorku* (*isp.* *navodadžija*), *hajduke* *na* *koga*. *isp.* *navesti* **I** 1. *ovano* *ilu* *i* *primjeri*: Za *alu* *se* *misli* *da* *leti* *i* *vodi* *oblake* *i* *grad* *navodi* *na* *ljetinu*. Rj. 3b. *Na* *Rulu* *je* *kolo* *navodila*. Npj. 3, 360. — **2)** *verleiten, induco*. Rj. *Nijemac* *bi* *takogjer* *rekao*: *zu* *etwas* *Anlass* *geben*: Koji *pusti* *ženu* *svoju*, *osim* *za* *preljubu*, *navodi* *je* *te* *čini* *preljubu*. Mat. 5, 32. **Ti** *ideš* *putem* *Jerovoamovijem* *i* *navodiš* *na* *grijeh* *narod* *moj* *Izraelja* *da* *me* *gnjevi* *griješima* *svojim*. Car. I, 16, 2. *vidi* *navlačiti* **4**, *navraćati*. *isp.* *povod* **2**. — **3)** *vodu* *na* *vodenicu*, *anleiten, derivo*. Rj. *navraćati* **1**, *navrtati* **3**. — **4)** (u *Srijemu*) *platno*, *t. j.* *iglom* *uvlačiti* *pregju* *gdje* *se* *u* *tkanju* *od* *osnove* *žica* *prekinula* *pa* *ostalo* *kao* *rijetko*. Rj. — **5)** *u* *knjižerniku*: *navoditi* *n. p.* *riječi* *iz* *knjige* *kučke*; *eitren, anführen, locum citare, afferre, laudare*: Rač u svojoj istoriji na mnogo mjesta *navodi* *njegore* (Brankovićeve) *riječi*. Rj. **IV**. *Bandarije* *navodi* *riječi* *Lačičeve*: «Kad je Sloveni uzese... DM. 9. *Primjeri* *koje* *Jagić* *Leben* *der* *Wurzel* *dē* *str.* 69. *navodl* *iz* *prve* *polovine* **XIV**. *vijeka*... a *primjeri* *koje* *spominje* *na* *str.* 70. *Istor.* 274. (Kako *može* *od* *slova* *do* *slova* *navoditi*. O Sv. O. 7. (*isp.* *kod* *naznačivati* *primjer* *iz* *Npj.* 1, IX). — **II.** *sa* *se*, *refleks.* *navoditi* *se*, v. r. *impf.* *schwanken, racillo*: *navodi* *se* *da* *padne*. Rj. *vidi* *povoditi* *se* **2b.** *isp.* *navodljiv*.

navodljiv, *adj.* t. j. *točak* *kojega* *su* *se* *paoci* *počeli* *izglavljivati*. Rj. *isp.* *navesti* *se*, *navoditi* *se*.

navodnica, f. žica koja se u platnu *navede*, *cf.* *navoditi* (**4**). Rj.

navogjenjč, n. Rj. *verb.* *od* 1) *navoditi*, 2) *navoditi* *se*. — **I. 1)** *radnju* *kojom* *tko* *navodi* *koga* *ili* *što* *na* *što* (das Führen, Anleiten, inductio. Rj.): *Tvoja* *j' vojska*, *tvoje* *navogjenje*. HXnj. 4, 565. — **2)** *radnja* *kojom* *tko* *navodi* *koga* *da* *čini* *što* (*ponajviše* *rađaro*) (das Verleiten, inductio. Rj.). — **3)** *radnja* *kojom* *tko* *navodi* *n. p.* *rodu* *na* *vodenicu* (das Leiten [des Wassers], derivatio. Rj.). — **4)** *radnja* *kojom* *tko* *navodi* *platno*. — **5)** *radnja* *kojom* *tko* *navodi* *riječi* *n. p.* *iz* *knjige*; *das* *Citiren, Anführen, loci citatio, adlatio, laudatio*. — **II.** *stanje* *koje* *hiva*, *kul* *se* *točak* *navodi* (das Wanken, vacillatio. Rj.)

navora, f. Rj. *vidi* *napora*. *od* *Grč.* *ναυροζή*, *anaphora*, *prinos*, *u* *našem* *jeziku* *često* *se* *od* *tuyje* *riječi* *koju* *se* *počinje* *samoglasnim*, *ono* *samoglasno* *odbući*, *i* *f* (ph) *pretvori* *se* *u* *v* *ili* *p.* *n. p.* *Filip*, *Vilip*, *Pilip*. — *Die* *Anaphora* *der* *griechischen* *Kirche, anaphora, antidoron*: *Mogao* *bih* *navoru* *uzeti* (kad *ko* *hoće* *da* *reče* *da* *onaj* *dan* *još* *ništa* *nije* *jeo*): *Sunce* *zagje* *za* *goru*, *daj* *mi* *pope*, *navora*. Rj.

navoštiti, *navoštim*, v. *pf.* *mit* *Wachs* *überziehen*, *cero*: *navoštiti* *konac*. Rj. *na-voštiti*. v. *impf.* *voštiti*. — *št* *od* *sk* (vosak, voska).

navoziti, *navozim*, v. *impf.* Rj. *na-voziti*. v. *pf.* 3 *navesti* (*navožen*). — **1)** *lagju*, *abfahren* (*com* *Ufer*). *solvo* *navem* *a* *litore*. Rj. — **2)** *sa* *se*, *refleks.* *ab-*

fahren, discedo, anchor *a* *litore*. Rj. *navoziti* *se*, *n. p.* *na* *more*.

navoženje, n. *das* *Abfahren* (*com* *Ufer*), *avectio, discessus*. Rj. *verb.* *od* 1) *navoziti*, 2) *navoziti* *se*. — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *navozi* *lagju*. — **2)** *radnja* *kojom* *se* *tko* *navozi* (*n. p.* *na* *more*).

navr, *vidi* *navrh*. Rj. *u* *krajevima* *gdje* *se* *h* *u* *goru* *ne* *čuje*.

navraćanje, n. Rj. *verb.* *od* **I.** *navraćati*, **II.** *navraćati* *se*. — **I. 1)** *radnja* *kojom* *tko* *navraća* *n. p.* *rodu* (die Leitung, ductus. Rj.). — **2)** *radnja* *kojom* *tko* *navraća* *koga* *na* *što* (die Verleitung, inductio. Rj.). *vidi* *tentanje* **2**. — **II.** *vidi* *navraćanje*. Rj. *radnja* *kojom* *se* *tko* *navraća* *kome*.

navraćati, *čam*, v. *impf.* Rj. *na-vraćati*. v. *pf.* *navratiti*. — **I. 1)** *n. p.* *vodu*, *leiten, ducere, ducto*. Rj. — *Svak* *na* *svoju* *vodenicu* *vodu* *navraća* *n. p.* *rodu* (die Leitung, ductus. Rj.). — **2)** *radnja* *kojom* *tko* *navraća* *koga* *na* *što* (die Verleitung, inductio. Rj.). *vidi* *tentanje* **2**. — **II.** *vidi* *navraćanje*. Rj. *radnja* *kojom* *se* *tko* *navraća* *kome*.

navraniti, *navranim*, v. *pf.* Rj. *na-vraniti*. — **I. 1)** *schwarz* *machen, reddo* *atrum*: *Što* *si* *kosu* *navranila*, *te* *si* *mene* *namamila*. Rj. *učiniti* *da* *što* *bude* *vrano*, *mrko*, *crno*. v. *impf.* *vraniti*. — **2)** *angewöhnen, assuefacio, cf.* *navaditi*. Rj. *i* *syn.* *oudje*. v. *impf.* *navranjati*, *navranjivati*. *vidi* *i* *navagjati*, *i* *syn.* *oudje*. — **II.** *sa* *se*, *refleks.* — **1)** *sich* *schwarz* *färben, atrum* *se* *reddere*. Rj. *učiniti* *se* *vran*. — **2)** (po *jugozap.* *kraj.*) *sich* *angewöhnen, assuesco*, *cf.* *navaditi* *se*: *Narrani* *se* *momče* *neženjeno*, *gjevoj-* *kama* *bostanj* *pozazilo*. Rj. *syn.* *kod* *navaliti* *se*. — *Ja* *posijah* *bjelicu* *ženicu*... *navrani* *se* *koku* *s* *pili-* *ćima*, *te* *pozoba* *bjelicu* *ženicu*... *Narrani* *se* *liju* *s* *lijčićima*, *te* *pojede* *koku* *s* *pilićima*... *Narrani* *se* *vujo* *s* *vujčićima*, *te* *pojede* *liju* *s* *lijčićima*. Here. 290.

navranjanje, n. *vidi* *navaganje* **1**. Rj.

navranjati, *navranim*, v. *impf.* Rj. *na-vranjati*, *vidi* *navranjivati*, *navagjati*, *i* *syn.* *oudje*. v. *pf.* *navraniti* **2**, *navranjiti*. — **1)** (u *Srijemu*) *angewöhnen, assuefacio, cf.* *navagjati*. Rj. — **2)** *sa* *se*, *refleks.* *sich* *angewöhnen, assuesco, cf.* *navagjati* *se*. Rj.

navranjiti, *navranjim*, v. *pf.* Rj. *na-vranjiti*. v. *impf.* *navranjati*, *navranjivati*. — **1)** *angewöhnen, assuefacio, cf.* *navaditi*, *navraniti*: Rj. *ostala* *syn.* *kod* *navaditi*. — **2)** *sa* *se* *refleks.* *sich* *angewöhnen, assuesco, cf.* *navraniti* *se*, *navaditi* *se*. Rj. *ostala* *syn.* *kod* *navaditi* *se*.

navranjivānje, n. *vidi* *navaganje*. Rj. *vidi* *i* *navranjanje*.

navranjivati, *navranjivēm*, v. *impf.* — **1)** *vidi* *navranjati*. Rj. *vidi* *i* *navagjati*. v. *pf.* *navranjiti*, *navraniti* **2**. — **2)** *sa* *se*, *refleks.* *vidi* *navranjati* *se*. Rj. *vidi* *i* *navagjati* *se*.

navratiti, *navratim*, v. *pf.* Rj. *na-vratiti*. v. *impf.* *navraćati* **2**, *navrtati* **3**. — **I. 1)** *bereden, verleiten, induco*. Rj. *vidi* *natentati*, *i* *syn.* *oudje*. Čuješ, čoveče, *ja* *ove* *tvoje* *dece* *više* *ne* *mogu* *gledati*... *Ta* *nemoj* *ženo* *za* *Boga!*... *Najposle* *narrati* *muža* *te* *joj* *reče* *da* *će* *sutra* *odvesti* *decu* *u* *planinu*. Npr. 137. *Lasno* *je* *nevaljala* *na* *zlo* *navratiti*. Posl. 166. *Kaže* *(i* *dokazuje)* *mja* *upravo*, *da* *on* *»aus* *eigenem* *oder* *fremden* *Antriebe* *über* *Dinge* *abspricht*, *deren* *Elemente* *ihm* *fremd* *sind* (*svojevoločno*, *ili* *navraćen* *od* *koga*, *sudi* *o* *stvarima*, *od* *kjih* *ne* *zna* *ni* *azbuke*). *Danica* 1, 98. *Kako* *su* *mogli* *ovaki* *ljudi*... *navratiti* *ga*, *da* *postane* *njihovo* *oruđe*. Sovj. 5. *Narrati* *ga* *mnogim* *riječima*, *glatkim* *usnama* *svojim* *odvuče* *ga*. Prič. 7, 21. *Razložiti*, *koji* *su* *mogli* *piseca* *navratiti* *da* *u* *toj* *stvari* *odstupi* *od* *onoga* *što* *je* *poznato*. Vid. d. 1861, 613. — **2)** *das* *Wasser* *leiten, ducere*

apnam. Rj. *navratiti* n. p. *vodu*. *vidi* navrnuti 4. *navesti* 3. *oramo ide i oraj primjer*: Ja mislim da je na ovaj zahodni put grafu Orurka najviše *navratio* Hajduk-Veljko, da bi mu uzeo Banju od Turaka. Sovj. 42. — **II.** *sa se, refleks. vidi* nvratiti se. Rj. *navratiti se ka komu*. *vidi* i navrnuti se, nvrnuti se.

navrčmati, mām. v. pf. (u C. G.) *vidi* navrčnati. Rj. *vidi* i narčnati. *na-vrčmati* *opanak*. *naplesti* na nj *vrčmanice*. v. impf. vrčnati.

navrčeti, navrčtīm. *vidi* navrtjeti. Rj.

navrći, nāvrgnēm. v. pf. Rj. *na-vrći*. i *prosti* je vrći v. pf. *vidi* navrgnuti. *za impf. uzelo bi se* nametati, nabacivati, naturati (impf.). — **1)** *vidi* nametnuti (cf. *na-vrgnuti*). Rj. — *Navr'* mu bijedu da je tovar psa uio. DPost. 70. — **2)** *sa se, refleks. vidi* nametnuti se. Rj. *vidi* i navrgnuti se.

navrēti, nāvri. v. pf. *durch Sieden aufschwellen, intumesco coquendo*: *Navrēla* vara od Dundulova doka, cf. vara. Rj. *na-vrēti*, *narri* n. p. *žito kad se kuva*. v. impf. *navirati* 1, *prosti* vrēti (vrim). — U Grblju gledaju na Božić s koje će im strane *pijūnata navrēti*, pa kome *narri* od istoka, onaj se nada sreći one godine. Rj. 35a. *Varica* se pristavi još u veće (noći Varina dne), pa se ujutru gleda s koje je strane *navrēla*. Rj. 54a.

navrgnuti, nāvrgnēm. v. pf. *vidi* navrći. Rj. — *navrgnuti* se, nēm se, *vidi* navrći se. Rj.

navrh, *zu oberst, oben, in summo cacumine*. Rj. *složn prijedlog* *na-vrh*. *Prijedlog* vrh *uzerši* *predu* se *na dodaje značenje* *prijedloga* *na svoje značenje*, *na pitanje gdje? ili kuda?* *riječ s orijem* *prijedlogom* *stoji u drugom padežu*, isp. vrh 2. — *Navrh* brda, *navrh* kuće, *navrh* sela i t. d. Rj. Bolje se *navrh rinograta* dogovarati nego se nadno njega karati. Post. 26. *Stoji mi na vrh jezika*. (Kad čovek ne može da se sjeti čega što dobro zna). 295. Svi se sveci redom posadili; *navrh* *sofre* Gromovnik Ilija, *nasred* *sofre* Sava i Marija, *po dnu* *sofre* Petka i Negjelja. Npj. 2, 100. Pa zapali kosu *navrh* *glave*. 3, 44. Pa ću ići u selo Baice *navrh* *ručna polja* Cetinjskoga. 5, 83. Sjutradan ustavši pogjoše *na vrh gore*. Mojs. IV, 14, 40.

navrjeti, nāvvrēm. (nāvvr'o, nāvvr'la), v. f. *mit Gewalt durchwollen, vi perunipere velle*. Rj. *na-vrjeti*. *kao na silu* *prodirjeti* *kuda ili na što*. v. impf. *slož.* *navirati* 2, *prosti* vrjeti se. — Ruvime, ti si prvenac moj. . . *Navr'o* si *kao voda*; ne ćeš biti prvi. Mojs. I, 49, 4. *Rijeka narre* s mjesta svojega da joj niko ne može pristupiti; ali se odbije i odlazi trudom čovječjim. Jov 28, 4.

navrkatī, kām. v. pf. *anhetzen, ineito*. Rj. *na-vrkatī*. *vidi* nadrškati, napujdati, natutkati, podbuniti. v. impf. vrkati.

navrljati, nāvrljām. v. pf. n. p. *navrljala* mnogo djece, t. j. *izrodila*, *in Menge geboren, progignō*. Rj. *na-vrljati*. *kao nabacati*, *kaže se s pogrdom za ženu*. v. impf. *vrljati* 2) *verfen, jactare*. Rj. 76a (*bacati*).

navrlje, *utr, schief, oblique*, cf. *naktivno*: Ona mčića ne govori, *navrlje* ga mlada poglediva. Rj. *navrlje*. *vidi* i *naovrlje*, *naovrljke*, i *postanje ondje*.

navrčnati, čām. v. pf. t. j. *opanak*, *anrčmen* (*die Riemen anmachen*). *lora* *aducto*, cf. *vrčnania*. Rj. *na-vrčnati* *opanak* *naplesti* na nj *vrčnania*. *vidi* narčnati, navrčmati. v. impf. vrčnati. — *sa se, pass.*: *Naoputiti* *opanak*, *oputom* ga *okolomatiti* *onda* još *samo* da se *navrčnā*, pa će biti *govor*. Rj. 339b.

navrdati, dām. v. pf. (*von den Spinnenden*) *in Menge fertig machen, empicio*. Kad se reče *navrdalo*, može se misliti da nije sve onako lijepo kao što bi trebalo. cf. *napresti*. Rj. *na-vrdati*, *napresti* *na veliko crctno*. v. impf. vrdati, 1) *presti* *na veliko crctno*.

navrnuti, nāvvrnēm. v. pf. Rj. *na-vrnuti*. i *prosti* vrnuti je v. pf. — **1.** **1)** *anschrauben, befestigen, in-*

sero, figo. Rj. v. impf. *navrtati* 1. — **2)** *pecivo* *na ražanj*, *aufspiessen*. Rj. *vidi* navrtjeti 3, *nataći* 1. — **3)** *voćku*, *einpfropfen, surculum arbori insero*, cf. *pričijepiti*, *nakalemiti*. Rj. *vidi* i *privrnuti*, *nakalamiti*, *prepisati* (*kraste*). v. impf. *navrtati* 2. — **4)** *vodu*, *leiten, ducō*: *A navrnuti žuber* *vodu*. *Na grob* *Mehov* *erkvu* *ogradio*, *na srec* *mu ružu* *usadio*, *a na noge* *vodu* *navrnuti*. Rj. *vidi* navrtati 2, *navesti* 3. v. impf. *navrtati*, *navrčati*. — *Ja usadih* *vitu* *jelu* . . . i *navrnuh* *živu* *vodu*. Kov. 56. — **II.** *sa se, refleks. vidi* vrnuti se. Rj. *navrnuti se* n. p. *kome* *u kuću*. *vidi* i *navrtati* se, *vrnuti* se. v. impf. *navrčati* se, *vrčati* se.

navrsti se, navrščēm se, (nāvvr'zao se, navrčzla se) v. r. pf. *oko koga*, ili *na što*, *sich an jemand, an etwas machen und nicht nachlassen, intendo*: *navrčila* me se nekaka bolest. cf. *navezati* se 2. Rj. *na-vrsti* se, *oko koga*, *kao zaokupiti ga*, *ne pustiti*, *moleći ga za što*. *vidi* i *obavezati* se, *objekoliti* se, *obljekoliti* se. v. impf. vrsti se, vrzati se.

navršiti, nāvvršīm. v. pf. Rj. *na-vršiti*. v. impf. *navršivati*. — **1)** *vollmachen, erfüllen, expleo*: *navršiti* u službi tri godine. Rj. *isp.* *izvršiti*, *ispuniti*. — *Tade* *ću* se *care* *poturčiti*, i *vas* *ću* ti *hatar* *navršiti*. Npj. 3, 70. *Da bi* *Gospod* *navršio* *na Azraamu* *što* *mu* je *občao*, Mojs. I, 18, 19. *Navrši* *nedjelju* *dana* s tom, pa *čemo* ti *dati* i *drugu*. 29, 27. *Odvrtati* se od njega da počine *dokle* ne *navrši* kao *nadničar* *dan* *svoj*. Jov 14, 6. — **2)** *sa se, refleks. voll werden, erfüllt, expleo*: *navršila* mu se godina. Rj. — *Mali* *Gjurgjev* *dan*, *kad* se *navrši* *nedjelja* *danu* *po* *Gjurgjevu* *dne*. Rj. 313b. *Ne sastaviše* *dvije* *godine* *dana* *zajedno*, t. j. *rastali* *su* se *prije* *nego* *su* se *dvije* *godine* *navršile*. Rj. 666b. *Boj* *činiše* *puno* i *za* *mlago*, *ja* u *danu* *puno* *sedam* *sata* . . . *Kad* se *sedam* *navršilo* *sata*, ev' *Nedići* *rana* *dopadoše*. Npj. 4, 172. *Daj* *mi* *ženu*, *jer* *mi* se *navrši* *rijeme* *da* *legnem* s njom. Mojs. I, 29, 11. *Što* *bi* *prorok* *rekao* u *ime* *Gospodnje*, *pa* se *ne* *zbude* i *ne* *navrši* *se*, *to* je *riječ* *koje* *nije* *rekao* *Gospod*. Mojs. V, 18, 22. *Evo* *ja* *ću* *nećiti* *da* se *zbudu* *riječi* *moje* . . . i *navršit* *će* se *pred* *tobom* u *onaj* *dan*. Jer. 39, 16.

navršivānje, n. *das Vollmachen, Vollwerden, expletio*. Rj. *verb.* od 1) *navršivati*, 2) *navršivati* se. — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *navršuje* *što*. — **2)** *stanje* *koje* *biva*, *kad* se *što* *navršuje*.

navršivati, navršūjēm. v. impf. Rj. *na-vršivati*. v. pf. *navršiti*. — **1)** *vollmachen, erfüllen, expleo*: *Svakom* *Juže* *hatar* *navršuje*. Rj. *isp.* *namirivati*. — *Prerana* *smrt* *nije* *dala* *ni* *da* *počne* *navršivati* *one* *nude*. Rad 13, 164. — **2)** *sa se, refleks. in Erfüllung gehen, expleri, cf.* vršiti se: *navršuje* se *volja* *Božija*. Rj. — *Godine* *izbrojene* *navršuju* se. Jov 16, 22. *Judejci* . . . *sad* *počnu* *osjećati* *da* se *sre* *navršuje* *što* *su* *proroci* *proricali*. Pripr. bibl. 94. *Moja* se *slutnja* *sve* *više* *navršuje*. Vlazić 2, 14.

navrt, m. *das Propfreis, surculus, cf. kalem*. Rj. *na-vrt*. *isp.* *navrtati* 2, *navmuti* 3. *vidi* i *navrtak* 2. *ono* *što* se *navrne*, *nakalemiti*, *pričijepi*.

navrta, f. cf. *kolovrta*. Rj. — *Čija* *reda* *po* *goveda*, *kolovrta* *navrta*. Rj. 285b. *ore* *riječi* *gorore* *pastiri*, *kad* *pogagjuju* *koji* *će* *od* *njih* *ići* *da* *n. p.* *goveda* *otjera* *otkde*: t. j. *jedan* *gororeći* *ore* *riječi* *broji* *sve* *redom*, *pa* *na* *kome* se *rekne* *kolovrta* *navrta*, *onaj* *valja* *da* *vrtati* *goveda*. — *na-vrta*, *isp.* *navrnuti*, *navrtati*.

navrtak, nāvrtka, m. — **1)** *das Angeschraubte, quod cochlea ulstringitur*. Rj. *ono* *što* se *navrne* *na* *što*. *isp.* *navrnuti* 1, *navrtati* 1. — **2)** *vidi* *navrt*. Rj. *vidi* i *kalem*.

navrtānje, n. Rj. *verb.* od *navrtati*. — **1)** *radnja* *kojom* *tko* *navrće* *što* *na* *što* (das *Anschrauben, insitio*. Rj.). — **2)** *radnja* *kojom* *tko* *navrće* *ročke* (das *Propfen, insitio*. Rj.): *Vijoka*, *mladica* *osjećena* *za* *na-*

rtanje. Rj. 61a. — **3**) radnja kojom tko navrće n. p. vodu (das Leiten, ductio. Rj.). — **4**) radnja kojom tko navrće što n. p. na račun.

navrtati, navrćem, v. *impf.* Rj. navrtati. — **1**) *anschrauben, insero, adigo cochlea*. Rj. v. *pf.* navrtati 1. *isp.* navrtak 1. — **2**) vočke, *pfropfen, inserto*. Rj. *vidi* eijepiti, kalamiti, kalemiti, presagjivati, prijepljivati, privrtati, prepisivati (kraste). v. *pf.* navrtati 3. — **3**) vodu, *leiten, ducio*. Rj. *vidi* navoditi 3. navrtati 1. v. *pf.* navrtati 4, navrtati 2. — **4**) Navrćite dobre ovne na računjevima, sijecite suvo meso, a ne mjerite. Herc. 339. *biče*: navrćite dobre ovne na računje, *prijedlog na sa lokat. mj. akus. kao što se u takim događajima u jugozap. gororu brkaju padeži. isp.* Posl. XXXIV. *vidi* navrtjeti 3.

navrtjeti, tim. v. *pf.* Rj. navrtjeti. — **1**) *anbohren, terebrare*: nijesam provrtio, nego sam samio malo navrtio. Rj. *načeti vrćenje. v. impf.* vrtjeti 1. — **2**) n. p. bure, probušiti ga gdje će se udariti čep, *anbohren, terebra dolam aperio*. Rj. v. *impf.* vrtjeti. — **3**) (u C. G.) pećivo na ražanj, *anspiessen, figo, cf.* nataći, navrtuti. Rj. v. *impf.* navrtati 4. — »Ispicite mi ovu glavu i ovo sree da izjedem. Oni narre na računje sree i glavu. Npr. 109.

navrvjeti, vim, v. *pf. zusammenströmen*, (i za stvari kad ih se nakupi mnogo) *sich anhäufen, confluere, cf.* vrvjeti. Rj. navrvjeti. — Navrvljese oko njega Bog zna koliko jagunjača od svake vrste i skačući uza nj stane ih bleka. Npr. 101 (navrvljese juž. mjesto navrvjese jugozap.).

navta, f. *die Naphtha, vizžz*: Tu su zemlje od mnogo ruku, pijesak, kamenje, sumpor, kameni ugulj, mineralno ulje (kao *navta*), metali i t. d. Priprava 7.

navučti, navučem, v. *pf.* Rj. navučti. v. *impf.* navlačiti. — **1**) *anziehen, induo*: navučti čizme. Rj. *sa se, pass.*: Kad joj papuču on ogleda na nogu, ali joj papuču ne može ni na prste da se navučem. Npr. 129. — **2**) *hinaufziehen, educo*: Dok su megjeda narukti na krušku, otrgli mu uši. Rj. — **3**) *verleiten, induco*. Rj. *vidi* nadržati, i *syn. ondje*. — Navukosmo Turke na Vla-hinje, ostaćemo vazda prijekorni. Npj. 4, 319. Morali su oni navučti na sebe zavist i mržnju sviju ostalih. Danica 4, 22. Gospode, za što si narukao to zlo na narod? Mojs. II. 5, 22. Da ne naruku na te grijcha. III. 22, 9. — **4**) nož (ognjilom), brijaću britvu (na kaišu), *abziehen, erueuo, cf.* namasatiti. — **5**) obrve, *schminken, fucco*. Rj. navučti obrve n. p. *eruilom*. — **II.** *sa se, refleks.* navučti se, navučte se. v. *r. pf. sich dazwischen ziehen, inducor*, n. p. oblak, bijelo na oko. Rj. — Navuklo mu se metalje na oko. Rj. 334a. Po njima (kostima) izidoše žile i meso, i ozgo se koža navučte. Jezek. 37, 8.

nazād, nazāda, — **1**) *zurück, retro, cf.* natrag. Rj. na-zad. *isp.* zadnji. *vidi* i nase, i *syn. ondje*. Onda siromah vuk loči, loči, dok mu trgne voda nazad. Npr. 179. Kad si na smrti na po puta, ne možeš se vratiti' nu zada. DPosl. 43. — **2**) (po zap. kraj.) dva dana (tome) nazad, *vor zwei Tagen, ante duos dies*. Rj. prije dva dana.

nazadačke, n. p. počti, *rückwärts, retrorsum, cf.* natraške. Rj. *vidi* i naguske. — Kad to čuo Boićić Alife, preko kule ide nazadačke, a nevjesta za njim potrupačke, iz b'jele ga izagnala kule. Npj. 3, 353.

nazadak, nazatka, m. *der Rückgang (schlechter Erfolg), successus adversus*: bije ga nazadak. Rj. *isp.* nazad. *suprotno* napredak 2. — Zla me ruka ručila, t. j. čovjek zle ruke ukrato mi i odonda mi je pošlo u nazadak. Rj. 656b. Babine sreće (kome pošao ide u nazadak). Postl. 10. Pošao mu magarac niz brdo. (Okrenula mu se sreća u nazadak). 257. *isp.* nazadovanje.

nazadan, nazadna, ulj. *krebsgänglich, male succedens*: Mnogi čovjek nije nazadan Bogom, već sobom. Rj. kojemu ide što u nazadak. *suprotno* napredan.

— Kad u koga dućandžije njutru ište ko što na veresiju, a on donde nije ništa pazario, odgovori mu: »nijesam se rućio: t. j. nijesam ništa pazario za gotove novce, i ne da mu, jer kažu da je to nazadno. Rj. 658b. *po orome* nazadno je i ono što čini da ide što u nazadak.

nazadijevati, nazadijevām, v. *pf. nach einander anstecken, impono aliud ex alio*. Rj. na-zadijevati, mnogo šta malo po malo zadjesti.

nazadovānje, n. *der Rückgang, regressus*. Rj. *verb.* od nazadovati. radnja kojom tko nazaduje. *isp.* nazadak.

nazadovati, nazadujēm, v. *impf. zurückgehen, regredi*. Rj. ići u nazadak. *suprotno* napredovati.

nazalūd, (na zalud) *umsonst, vergeblich, frustra, cf. uzalud*. Rj. kao bez koristi. *vidi* i zalud, zaludu, badava 2, laći, naprazno. — Koji dobro puškom biti znade, kome puška *nazalud* ne puca. Npj. 4, 276.

nazboriti se, rim se, v. *r. pf. genug sprechen, satis locutum esse, cf. nagovoriti se*: No kada se ponapiše vina, i junačka zboru nazboriše. Rj. nazaboriti se (dosta ili mnogo). v. *impf.* zboriti.

nazdravica, f. *vidi* zdravica: Kružić za te nazdravicu pije. Rj. nazdravica, čušu što se pije u zdravlje.

nazdraviti, vim, v. *pf. kome zutrinken, propino*. Kad koji hoće da pije, onda nazdravi onome što će da pije poslije njega. Rj. nazdraviti. *vidi* napiti. v. *impf.* nazdravljati. — U Crmnicu onaj koji ih (bad-njake) unese u kuću nazdravi im milojkom. Rj. 12a. Kome ć ovu čušu nazdraviti? Ako ću je napiti' po starještvu, napiću je starom Jug-Bogdanu. Npj. 2, 310. *su se, pass.*: Svaka zdravica valja da se nazdravi rojevodi. Kov. 69.

nazdravljanje, n. *das Zutrinken, propinatio*. Rj. *verb.* od nazdravljati. radnja kojom tko nazdravlja.

nazdravljati, vljām, v. *impf. zutrinken, propino*. Rj. nazdravljati. *vidi* zdraviti, napijati. v. *pf.* nazdraviti. — Hajde, brale, na tanke čardake, te pij' njima vino i nazdravljaj. Npj. 2, 236. *sa se, pass.*: Razgovori se ovi provode i zdrarice nazdravljaju. Kov. 74. Tu se pije i uza svako jelo napija i *vajrodama* nazdravlja. 82.

nazēb, (u C. G.) *nāzcha, nāzēhao, nāzēbli, f. die Erkältung, Erkaltung, refrigeratio, pituita, cf. nahlada, nazima*. Rj. na-zeb, na-zeba, na-zebao. *isp.* nazepsti. *vidi* i balaban 1, hunjkavica, kihavica. — Frlesija, nazeba velika. Rj. 797b. za riječ nazebao *vidi* riječi s takim nast. kod iznikao.

nazēpsti, nazēbēm, v. *pf. sich erkälten, refrigeror, cf. nahladiti se*. Rj. nazepsti. v. *impf.* zepsti. — Već i onaj koji se ne oblači svagda jednako... *lusno* nazebe i dobije groznicu. Pripr. 40.

nazidati, nazidām (nazigjēm), v. *pf.* Rj. nazidati. v. *impf.* nazigjivati. — **1**) *in Menge bauen, construere*, n. p. nazidao mnogo kuća. Rj. — **2**) *daraufmauern, addere murum*. Rj. što na čemu ili na što. — **3**) *sa se, refleks. u duhornom smislu, sich erbauen, erbaut werden, aedificari*: Ako se vratiti' k svemogućemu, opet ćeš se nazidati, ako udaljiš od šatora svojih bezakonje. Jov 22, 23. *isp.* nazigjivati se.

nazigjivānje, n. Rj. *verb.* od 1) nazigjivati, 2) nazigjivati se. — **1**) radnja kojom tko nazigjuje što (das Daraufmauern, impositio. Rj.). — **2**) radnja kojom se tko nazigjuje.

nazigjivati, nazigujēm, v. *impf.* Rj. nazigjivati. *impf.* prosti zidati. v. *pf.* nazidati. — **1**) *daraufmauern, impono murum*. Rj. što na čemu ili na što. — **2**) *sa se, refleks. u duhornom smislu, sich erbauen, erbaut werden, aedificari*: A vi, ljubazni, nazigjajte se svojom sretom vjerom, i molite se Bogu Duhom svetijem. Jud. 20. *isp.* nazidati se.

nazima, f. *vidi* nazeba. Rj. i *syn. ondje*. na-zima. *isp.* zimiti.

nazimac, *nazimca*, *m.* *vidi* vepar. Rj. krmak od *jedne* godine, *riđi* nazime. *dem.* nazimčić. *coll.* nazimad. — *Nazimac* kus kopa bus pod kotlokrpovom kućom. Rj. 49b (*odgovetljaj*): kritica i kritičnjak). Gođinjak, *n. p.* *nazimac*. Rj. 92a. Krilo, *krilast* nazimac. Rj. 303b. Pečenića obično biva krmac (prase ili *nazime*, a kod gazda, gdje mnogo čeljadi ima u kući i *nazimac* od *drije* godine). Rj. 498a. Miklošić veli za *na*: *scheint mit uns zusammenzuhängen*; — ja mislim da je prijedlog kao o u *ozimi*. Daničić, Osn. 78.

nazimād, *f.* (*coll.*) *einjährige Schwein, sues anniculae*. Rj. krmad od *jedne* godine.

nazimčić, *m. dem.* od nazimac. Rj.

nazime, *nazimeta*, *n. einjähriges Schwein, porcus anniculus*. Rj. krmca, *svinjče* od *jedne* godine. — Pečenića obično biva čitavo krmca (prase ili *nazime*, a kod gazda, gdje mnogo čeljadi ima u kući, i nazimac od dvije godine). Rj. 498a.

nazimica, *f. einjährige Sau, porca annicula*. Rj. krmca od *jedne* godine.

nazirānje, *n. das unedentliche Schen, risto indistincta*. Rj. *verb.* od nazirati, raduju kojom tko *nazire* što.

nazirati, *rēm, v. impf.* Rj. *na-zirati, v. pf.* nazreti. — *unedentlich schen, risto obscure*: Vidiš li, baba, kulu? — Ne vidim. — A vidiš li starca? — *Nazirem*. Rj. *kao* slabo, malo vidjeti. — Pak polježe preko Nevesinja. Čeraše ga pješci i konjici, *konjici* ga malo *nazirahu*, a pješci ga ni čuti ne mogahu. Npj. 3, 540. Kad se svatovi krenu od kuće po djevojkū . . . Kod mladoženjine kuće djevojke i nevjeste *doklepođ svatore naziru*, jednako pjevaju različne pjesme. Kov. 62.

naziv, *m. djelo kojim se što nazove; die Benennung, nominatio, appellatio, nomen*: Konjoder, žaljiv *naziv* za onoga ki crknutu kljusad dere. ARj. V. 288b.

nazivalo, *n. etwa der Namen, nomen, cf.* izdiralo. Rj. *kao* ime (kojim se tko *naziva*). — Vaše je *nazivalo* a naše proždiralo (reče domaćin gostima). Rj. 605b. Jednoga *nazivalo*, a drugoga izdiralo. (Kad se jedan oko čega trudi i muči, a za drugoga se misli da to radi. Posl. 112. Njegovo *nazivalo*, a drugoga izdiralo. 227. *riječci s takim nast. kod* bućkalo.

nazivānje, *n.* Rj. *verb.* od I. nazivati, II. nazivati se. — **I. 1)** raduju kojom tko *nazira* koga čim (das Nennen, Heissen, appellatio. Rj.). — **2)** raduju kojom tko *nazira* Boga komu (das Grüßgott! salutatio. Rj.). — **II.** raduju kojom se tko *nazira* čim.

nazivati, *nāzivām (nāzivljam), v. impf.* Rj. *na-zivati, impf.* prosti zvati. *v. pf.* nazvati. — **I. 1)** *nennen, appello*. Rj. *nazira* tko koga čim: Gđjekojima ako se i spominjalo staro prezime, najviše su ih kao poruge radi *njime nazivali*. Rj. 571b. Jengjibula, Fazli-pašinje! Devet puta *ujkom te nazivam*. Npj. 3, 537. Sto u njemu biva, *ono* Miklošić izrijekom *nazira* *prijelazom* k onomu što ima stari slovenski jezik. Kad 1, 120. — **2)** Boga, (st.) *sagen* pomož' Bog! *Deum praefari*: Vojvodama kada ono dogje, *ono njima Boga ne naziva*, već ovako njima progovara. Rj. *pozdravljati* koga *riječima*: Pomož' Bog! — Božiti koga, t. j. *nazirati* mu Boga ili Božju pomoć. Rj. 34b. Onje *njima pomoć nazivāše*, lijepo im pomoć prifatīše. Npj. 4, 325. Ako Boga *nazivate* samo *svojaj brati*, šta odviše činite? Mat. 5, 47. — **II.** *sa* se, *refleks. heissen, vocor*. Rj. — Da bi se bolje videlo, kako je senat Srpski onda zapovedao, i kako se *nazirao* i potpisivao. Danica 5, 53.

nazlija *m.* (u Hrv.) *riđi* zlikovac. Rj.³ *na-zlija* (*druga* polj osu. u zao, *zao čorjek, riđi* i zlica, zlič 2. zliko, *riječci s takim nast. kod* letija.

nazloba, *f. riđi* zloba (*u buniji*). M. Krkljuš. i *syn. ondje*.

nazloban, *nazlobna, adj. riđi* zloban. *u buniji*. M. Krkljuš.

nazlobr̄z, *m. hastig nach einer Uebelthat, mali* *vipidus*. Rj. *na-zlo-brz. ko* je brz *na zlo. riječ* tako slož. uzludobar.

Nazlobr̄zović, *m.* Sa svatovim' *Nazlobr̄zoviću*. Rj. *isp.* nazlobr̄z.

naznačiti, *nāznāčīm, v. pf. bezeichnen, anmerken, noto*. Rj. *na-značiti, v. impf.* naznačivati. — Gđjekoji pripovijedaju da su ono Kain i Avelj što se vidi u njesecu kao nekakva sjenka, i da *ih* je Bog ondje *naznačio* *svijetu* za ugled kao preveliki grijeh što je brat brata ubio. Rj. 239a. Ja ču ovdje *naznačiti* o njemu (o Kraljeviću Marku) *ono* što se slabo u pjesmama nalazi. Rj. 345b. U Danici ja *sam naznačio* *poimenice* Stiška *sela*. Rj. 715b. Igrači *naznače* *na zemlji* jedno malo *kolo*. Rj. 762a. Ove su glavne *znanice same* po sebi *izvrjesno naznačene*. Danica 2, 26. Mi smo svaku *pojgriješku naznačili*, na kojoj je strani. Nov. Srb. 1817, 638. Da je Fortis kazao *mjestimice* gdje ju je (pjesmu) čuo i prepisao . . . ali on *to nije naznačio*. 3, 527 (Vuk). Onda su me prekobili, što i megju njima nijesam *koga naznačio* *da* kupi *prenumerate*. Rj.¹ XV. Turske *riječci naznačio* *sam zvezdicom*. XX. Ova je poslanica *naznačenoga* *dana i godine* poslana Antu Kuzmaniću. Slav. Bibl. 1, 90. Jagujećom *kri naznačite* *vrata* na kućama svojijem da morija k vama ne dogje. Prip. bibl. 42.

naznačivānje, *n. das Bezeichnen, notatio*. Rj. *verb.* od naznačivati, raduju kojom tko *naznačuje* što.

naznačivati, *nāznāčijēm, v. impf. bezeichnen, anmerken, noto*. Rj. *na-značivati, v. pf.* naznačiti. — Koje (*riječci*) *gegavačke* mi je kazao, *ovo ih* ovdje *naznačujem*: Bog se zove *erić*. Rj. 85a. Gje je recenzija štampana . . . *Ovo naznačujem* za *one*, koji misle da . . . Danica 1, 103. Najprije načini mirom tri krsta na trezi *naznačujući* *mjestu* gdje će stajati jevangjelje. DP. 341. *sa* se, *pass.*: Žitija pojedinih ljudi . . . u njima se *naznačuju* *mnoge sitnice*, koje se u istoriju ne mogu pometati. Danica 4, 1. Znake, kojima se *naznačuju* *čije riječi* (.), ponajviše sam metnuo. Npj. 1, IX (*isp.* navoditi 5).

nazobati se, *nāzobljēm* se, *v. r. pf. sich anessen, satis comedisse (ron Haber, Kirschen, Trauben)*, *na-zobati* se, *dosta* ili *mnogo čega* (*najesti* se) *n. p. zobi, trešanja, grožnja, v. impf.* zobati. — Kao da se *buna nazobao*. Posl. 130. Oj na delu na golemu *bob* se zeleni . . . Ruža *ga* se *nazobala*, srce je boli. Npj. 1, 497.

nazobiti, *nāzobīm, v. pf. koga, anfüttern (mit Haber), satis venae praebeo*. Rj. *na-zobiti, nahrūniti* koga *zobi, v. impf.* zobiti. — I izvede *gjogu* *babajina, triput* *ga* je *zobi* *nazobio*. Npj. 2, 490.

nazočan, *nāzočna, adj. unwesend, praesens*. Rj. *na-z-očan, što* je *kao* *kome* na oči, *z umetnuto* *kao* u *na-z-uti, koje* *vidi, suprotno* *nenazočan*.

nāzor, *budi* *nāzor*, ne ćeš li ga gdje vidjeti, *gib* *Acht, u. s. v. attende*. Rj. *na-zor, isp.* nazreti, nazirati, *nazorce*.

nāzorčē, nāzorice, *ron witem, doch so, dass man den, dem man nachfolgt, sieht, e longinquo, ita ut videas*: otišao za njim *nāzorice*. Dvije sluge idu *nāzorice*. Rj. *adv.* *na-zorce, na-zorice, isp.* nazreti, nazirati. *ide* tko za kim *nāzorce, t. j. ide* za njim *izdaleka, ali* tako da *ga* *nāzire, jednako* *ga* *riđi* *ma* i *slabo*. — Hoćeš brate *nezvan* za *ujkom* u *svatove* *poći* *nāzorice?* Rj. 162a. Ti ostavi vrata otvorena, da za tobom *nāzorice* *ujem*. Npj. 3, 137.

nāzorljiv, *adj. n. p. konj* koji *zazire, scheu, paribus*. Rj. *vidi* *zazorljiv*.

nāzōvi (rod), *sogennant, vorgeblich, simulatus, dictus*: nazovibrat, nazovisestra, i t. d. Rj. *imperativ* od *nazvati* koji se *stavlju* *pred* *riječci* *rod, brat, sestra, i t. d.*: nazovirod, nazovibrat, i t. d., *što* se *nazira* *rod, brat, a nije* *to, barem* *nije* *po* *djelima* *svojim*. — Ženo! eto moga pobratima, kaži da sam

umr'o . . . Pop sa nekoliko čoveka dogje, te onoga *nazorimca* metnu na nosila. Npr. 171. Onda dogje k nosilima, ali se *nazori mrtrac* u jedan put ispravk. 172. *Nazori-samoglasna slova* (64, 6 itd.). Bukv. 11. *Nazori-rimsko* podrijetlo izjednači vlastelu svakoga grada. DM. 329. Da je nešto u Hercegovinu udarila ova tobožnja civilizacija i *nazoriprosvjeta* . . . onda bi nam i tamo jezik bio onakav kakav je sad u Srijemu, u Bačkoj i Banatu. Rat 49.

nažreti, *nažrēm*, *v. pf. undeutlich anblicken, obscure conspicer*. Rj. *na-zreti*, kao slabo vidjeti (pf.), *vidjeti (pf.) što kao izdaleka, tako da se dobro ne raspoznava, glagol ne nikodi se kao prost. isp. zreti. v. impf. nazirati.*

nažubak, *nažubka*, *m. Rj. na-zubak* i *sa b njesto v: nazubak*. Osn. 287. — **1)** (u C. G.) *vidi nazubak*. Rj. — **2)** (u Dalm.) grlo u čarape, *die Rohre vom Strumpf, fistula canalis tibiae*, cf. grlič. Rj. *isp. prilglavak*.

nažuban, *nažubna*, *adj. na koga, anfsässig, infensus*. Rj. *na-zuban*, koji ima zub na koga. *vidi kivan na koga*, pizmen na koga, pišman na koga. — Svakomu je *nažuban*. DPosl. 118.

nažubiti, *nažubim*, *v. pf. Rj. na-zubiti. v. impf. zubiti.* — **1)** n. p. žensko brdo, *mit Zahnen, instrua dentibus*. Rj. *metnuti čemu zupec.* — **2)** n. p. srp, *testern, zähneln, dentire*. Rj. *nažubiti zupec n. p. tester.*

nažuti, *nažujem*, *v. pf. u. p. čarapu, anziehen (Schuhe)*, *induo*. Rj. *na-z-uti*, s *umetnuti z (isp. na-z-očam)*. *vidi ob-uti*, kao *prost glagol ne valzi se. isp. uti. suprotno izuti. v. impf. nazuvati.* — Pa joj brže bolje *papuču nazuje na desnu nogu*. Npr. 130. U odaji na noge skočio, pa on *nazu kajsar-jemelji*. HNpj. 3, 231. Ona *nazu* vezene *papuče*. 4, 7.

nažuvača, *f. nažuvak*, *nažuvka*, *m. nazuvica*, *navlačak*, *nažubak*, *der wollene Ueberzug über den Strumpf, bis an den Rist herauf, calcementi genus*. Rj. *što se nazuva na nogu preko čarape (hlače)*. *vidi i naprstak 2, natikača, zavijač 2.*

nažuvanje, *n. das Anziehen der Schuhe, calcatio*. Rj. *verb. od nazuvati. radnja kojom tko nazuva što.*

nažuvati, *nažuvam*, *v. impf. die Schuhe anziehen, induco calcium*. Rj. *na-z-uvati*, *n. p. papuču na nogu. vidi obuvati. v. pf. nazuti.*

nažuvica, *f. vidi nazuvak*. Rj. *vidi i nazuvača, i syn. onđe.*

nažvati, *nažvēm*, *v. pf. Rj. na-zvati. v. impf. nazivati.* — **I. 1)** *nennen, zurnen, roco*: I Turskijem ne *nažvata* glasom. Rj. *nažvati koga (čim): Nazori* (rod). Rj. 389b. Braća podijeljena susjedi *nažvati*. Posl. 29. *Nazore ga svojim posnikom*. Danica 4, 28. Kloni se . . . *prepiranja lužno nazvanoga razuma*. Tim. I, 6, 20. *Stjelost nazra Bog dan*. Mojs. I, 5. *Bastašica*, rijeka . . . *tekući od sela Bastaha, po kom je nazvana*. DARj. 193b. *Nazvašti ga od despota kraljem*. DM. 82. — **2)** *nažvati kome Boga*, t. j. *nažvati dobro jutro, pomoz' Bog ili dobar večer. deum praefari*: Kada sjede onda *Boga nazra*: Dobro jutro beže Ljuboviću. Rj. *vidi naviknuti.* — *Dobra ti sreća!* (Odgovori se u Crnoj Gori kad ko *nažove Boga*). Posl. 60. *Carev sin joj nazove Boga*: Pomozi Bog, bako! Npr. 44. *Nazvašti materi dobar večer, reče . . .* 56. *Nazvašti mi Božju pomoć, reče . . .* 163. *Ulažeći u kuću nazovite joj: mir kući ovoj*. Mat. 10, 12. — **II. sa se, refleks. ili pass. heissen, sich nennen, appellor. Rj. — **1)** *nažore se ko što*: Od toga se *nažove Obilić*. Rj. 429a. *Pogji, Maro, za Bugarska bana, da s' nazoveš banica gospogja*. Npj. I, 550. *Kad se mi nazoreno poglavice hajdučke, nas ne može predati niko*. Danica 3, 165. *Ko pokvari . . . najmanji nazruč se u carstvu nebeskome; a ko izvrši i nauči, taj će se veliki nazvati*. Mat. 5, 19. *Nazra se car srpski*. DM. 45. — **2)** *nažvati se čim*: Teško se *kadijom nazvati*, a onda**

dosta meda i masla. Posl. 316. *Zemlja se upravo može nazvati rodnom*. Danica 2, 28. *Jakov . . . nazore se zaporednikom nahije Valjevske*. 5, 48.

nažanj, *nāžnja*, *m. ove godine slab je nažanj* (malo je žita bilo snopom), ali rodnom, *Einschnitt, messis*. Rj. *na-žanj. isp. nažeti, nažnjeti.* — *riječi s takim nast. kod bacanj.*

nažariti, *nažarim*, *vidi nažariti 2. cf. ožariti*. Rj. *na-žariti*, *djetetu guzicu, t. j. izbiti ga prutom, kao da mu guzicu ožari kopriva. v. impf. žariti.*

nažderati se, *nažderēm se, v. r. pf. sich voll fressen, satis vorasse*. Rj. *na-žderati se, čega (mnogo ili dostaj. i bez umetnutoga d: nažerati se (impf. žerati). isp. najesti se, i syn. onđe. v. impf. žderati.* — *Nažderao se mesine*. Rj. 353b. *Kad se prase nažere*, tad koritom *privratu*. DPosl. 42 (*privratu zap. mjesto prevrati*).

nažeci, *nažēžēm*, *v. pf. Stulli. na-žeći. vidi napaliti. užđei, zažeći. v. impf. nažizati.*

naželjati, *naželim*, *v. pf. erwünschen, eroptare*: ako ti to i želiš, ne možeš *naželjeti*. Rj. *na-željeti, želeći steći, dobiti. v. impf. željeti.*

nažeti, *nažanjēm (nažnjēm)*, *v. pf. erernten, ein-ernten, meto, metendo navicor*. Rj. *na-žeti, vidi nažjeti. v. impf. žeti, žnjeti.*

nažēti, *nažnēm*, *v. pf. Stulli. v. impf. nažimati.*

nažikati, *nažikām*, *v. pf. tranken, imbuo*: *erovlje junačke krvi nažikane*. Rj. *cf. napojiti*. Rj.³ *na-žikati. biće v. pf. prena v. impf. nažikivati*: Kad su *erovlje junačke krvi nažikane, one su krvi tako nakropljene, kao da su žikom nažikane.*

nažikivanje, *n. das Verzieren mit žik, ornatio ope auri tremuli*. Rj. *verb. od nažikivati. radnja kojom tko nažikuje što.*

nažikivati, *nažikujēm*, *v. impf. mit žik verzieren, auro tremulo ornare*: *Kulu gradi, o veselju radi, nažikuje što može nalješe*. Rj. *na-žikivati, žikom (šikom) kititi. v. impf. prosti žikati. v. pf. nažikati.*

nažimati, *nažimljēm*, *v. impf. na-žimati. v. impf. prosti žēti (žmēm), kao rjeđiti. v. pf. nažeti (nažmem).* — *Počne nažimati sok od one trave sinu u rane*. Npr. 113.

nažiriti, *nažirim*, *v. pf. Rj. na-žiriti. v. impf. žirati.* — **1)** n. p. *svinje, mit Eicheln satt füttern, sagino*. Rj. *žirov nahraniti.* — **2)** *djetetu guzicu, t. j. izbiti ga prutom, fetzen, cf. nažariti*. Rj. *značenje od 1) u prenesenom smislu.*

naživčiti, *čim. v. pf. (u Srijemu)*. Rj. *na-živčiti. v. impf. živčiti.* — **1)** *obalu, edien lebendigen Zaun ziehen, riva sepe mutire. Rj. žiricom ograditi.* — **2)** *drvo, t. j. tako ga presjeći da se ne razdvoji, nego samo da se prevali, i ono prevaljeno viseći o panju opet da ostane živo i da lista; ovako se radi kad se živice obale (da bi obala bila gušća). Rj.*

naživjeti se, *naživim se. v. r. pf. sich satt leben, satis rivisse*. Rj. *na-živjeti se. vidi i naživovati se. naživsti se. v. impf. živjeti.* — *Pa ga čovek pošlje po smrt, mogao bi se naživjeti.* (Kad koji polako ide, ili se dugo bavi, kad se kuda pošlje. Posl. 49 (*naživjeti juž. mj. naživjeti jugozap.*). — *Srećne se nosili! lepa žitka naživili!* Npj. I, 141.

naživovati se, *naživujēm se. v. r. pf. na-živovati se. vidi naživjeti se, naživsti se. v. impf. živovati.* — *Dok se mudri namudrovaše, ljudi se naživovaše*. Posl. 66.

naživsti se, *naživēm se*, (po zap. kraj.) *vidi naživjeti se*. Rj. *vidi i naživovati se. na-živsti se. v. impf. živsti.*

nažizanje, *n. (u C. G.) vidi zapaljivanje*. Rj.

nažizati, *nažizēm*, *v. impf. (u C. G.) vidi zapaljivati*. Rj. *na-žizati n. p. lulu. vidi i zažizati. napaljivati 2. v. pf. nažđei.*

nažmirati, *ram, v. pf. (Dubr.) pušku, t. j. nanišamiti*. Rj. *na-žmirati. v. impf. žmirati 2. po tom akcentu*

ona u Dančeva u Korijenima 52: nažmirati; ali u Radu 6, 120: nažmirati.

nažujeti, nažnjem (nažanjem), *vidi* nažeti: Momak *nažnje* dvadeset i tri snopa, a devojka dvadeset i četiri. Rj. na-žujeti, *v. impf.* žujeti, žeti.

nažuljati, nažuljām, **nažuljiti**, nažuljīm, *v. pf.* *Schwülen machen, callum facere*: Kade šeta, da je ne *nažulja*. Rj. na-žuljati, na-žuljiti, *n. p.* *nažuljati*, *nažuljati me čizma, t. j. načinila mi žulj ili žuljeve, v. impf.* žuljati, žuljiti. — Preštinuti, u pjesmi kao *nažuljati*. Rj. 584b.

nažut, *adj.* *vidi* žučkast. Rj. na-žut, *dem.* od žut. *vidi* i žučkarast, žućen. — *takra adj. dem. kod* naern.

1. ne. — **1)** *nicht, non; nicht, ne*. Rj. *cf.* aja, ajbo, hair 2. jok. *ne sastavlja se u pisanju s glagolom samo u glagola*: nijesam (ne jesam). *isp.* biti (budem); nemam, ali i ne imam. *isp.* imam; nemoj, koje *vidi*. — **a)** *Ne* diraj u to, *ne* dogje i t. d. Rj. — Učine se kao da i *ne* čuju što momci govore. Rj. 548b (*isp.* i 3b). Kako ga (orah) razbi, sinu iz njega oganj da se za malo sva gora *ne* zapali. Npr. 94 (*isp.* malo). Veli najstariji sin carev: *Ne* otvorajte! Srednji reče:

Ne otvorajte ništo! 185. Zar *ne* znate što je naš otac kazao? 186. *Nemoj* se srditi na mene... *Nemoj* da ideš ni pošto! 196 (*isp.* nemoj, nemojte). Ko si?... *Ne* znam... Znaš, *ne* znaš, ti moraš s nama. 221. *Nema* treće daske u glavi. Posl. 204. *Nije* matere za sinu ujeo. (Kaže se za dobra čovjeka). 215. Zato se i *ne* razilaze. Npj. 1, XXXI (*isp.* i 3b). Kod nas za sad najviše mladi ljudi *pišu* knjige, a stariji *ne* ču.

Pis. 70. Na kojima ćete *naći* malo više o ovome poslu, ali opet *ne* čete sve. Slav. Bibl. 1, 93. Ako se *ne* *poratite* i *ne* *budete* kao djeca, *ne* čete ući u carstvo nebesko. Mat. 18, 3. *Vidi* je li haljina sina tvojega ili *nije*? Mojs. 1, 37, 32 (*isp.* *nije* pod b). *A nemaš* David mača u ruci. Sam. 1, 17, 50, *prema primjera* iz Mat. 18, 3: Ako se *ne* *poratite* i *ne* *budete* i t. d. *isp.* *primjere u kojima se* izo sarca i. ili, i t. d. *ne* *ponavlja* *ne*: Sve, koji *ne* *izginu* ili se *podare*, *polhvataju*. Žitije 64. *Ne* osjetiš dok *ne* dogje potop i *odnese* sve. Mat. 24, 39. *Probodi* me, da *ne* *dognu* ti *neobrezani* i *probodu* me i *neruguju* mi se. Sam. 1, 31, 4. — **b)** *kul* se *infinitor* *poriče*, *stoji* *pred* njim *ne*: *Bolje* je *ne* *obreci* nego riječ *ne* držati. *Bolje* je *ne* *počet* nego *ne* *dočeti*. Posl. 24. *Ne* može kovac biti, a *ne* *omrčiti* se. 205. Kako ja mogu *ne* *znati* svoga jezika? Ja mogu *ne* *znati* Latinski. Nov. Srb. 1818, 399. Bila bi nepravda *ovjge* *ne* *kazati*, da sam *virjeo* gusle u kući Jovana Berića. Npj. 1, XVIII. Jer mi *ne* možemo *ne* *gororiti* što *viljesmo* i čusmo. Djel. Ap. 4, 20. — **c)** *što* bi *trebalo* da se *ponovi* s *negacijom* *glagol* ili i *čitava* *rečenica*, *kaže* se *samo* *ne*: *Ne* na dijete. Rj. *Samo* što se po *bjelači* *opasuju*, a po *gunju* *ne*. Rj. 28a. Da je on najmlagji carev sin a *ne* ono čobanče. Npr. 10. *Onde* da *nakosiš* gde konj zakopa nogom, a *ne* gde je tebi volja. 87. *Jesi* li *došao* i ti da me *prošiš* za ženu? *Ne*, nego... 101. Je li moguće da ja... *Za* što *ne*! 218. Ako mi reuši... dobro sam; ako li *ne*, svakojako... 221. Začu nekoliko, ma *ne* baš onoliko *rije*. 232. *Griješ* ide iz usta a *ne* u usta. Posl. 46. *Ne* pik *ne*! (Ne ćeš prevariti). 208. *Cigani* se *psuju* ta ljudi *pošten* *ne*. 344. *Al* je pusta Zeta stanula, e je *ne* bi orao preletio, a *ne* ranjen Draško prezasio. Npj. 1, 65. *Neka* bude vaša riječ: da, da; *ne*, *ne*. Mat. 5, 37. *Kome* je *hvala* *ne* od ljudi nego od Boga. Rim. 2, 29. *Jesi* li sin moj Isav ili *ne*. Mojs. 1, 27, 21. *Reče* Josif ocu svojemu: *ne* tako, oče. 48, 18. — **d)** *za* *ne* sa *I. pridjevom* *glagolskim* ili *prvim* *složenim* *prejajšnjim* *vremenom* *pokazuje* *dopuštanje*, *zaključanje*, *željanje*: *Makar* *blek* *ne* *ustao*, t. j. da *bi* ni jedna *ovca* *ne* *ostala*. Rj. 31a. *Idem* da *bih* se i *u* *ratu*. Npr. 93. Tako *grdne* rane *ne* *dopao*! Posl. 297. *Da* *bi* tako, *Stoko*, i *ne* *bilo*, *dosta* *mene*,

što govoriš rabro. Npj. 4, 291. Kad bi im se moralo plaćati radili *ne* *radili*, ja mislim... Pis. 26. *Imala* kakvu odredbu svoju ili *ne* *imala*. Daničić, ARj. 4b. — **ž)** *ne* *mjesto* *nije*, *nijesu*: *Koji* su ostali *kod* kuća ili otišli kućama, pa se još *ne* *povratili*. Rj. 74a. Kad tamo, a to *ne* *bio* *zec* nego *aždaja*. Npr. 44. *Vidla* baba iglu na kuli, a kule *ne* *vidla*. Posl. 34. *Čaplja* je svaku tieu učila da pliva, a sama se *ne* *naučila*. 345. *Što* *vidiš*, *ne* *rigjeo*; što *čuješ*, *ne* *čuo* (čini se). 353. *Ko* bi *dalje*, čini se *ne* *čuo*. Npj. 3, 324. Jošte *bula* *besjediti* *ščaše*, *no* *ne* *mođu* od *žalosti* *mlada*. 4, 394. *Kako* se *oženio* kralj *Budimski*, pa za *devet* godina *ne* *imao* od *srea* *poroda*. Npj. 1, XXXIX. — *uzamo* *mođu* *iči* i *uči* *primjeri*: *I* *ne* *izrekao* *hješe* *treću* *riječ*... oboje *ustadose*. Npr. 113. *Veli* da *bi* u njegovu *rodu* *niko* *ništa* *ne* *učinio* što *bi* *valjalo* *hvaliti*. Posl. 308. *Stane* *misлити*, *kako* *bi* *mn* *je* *ne* *dvo*. *Danica* 4, 40. — *e* *z)* *ne* *samo*... *nego*: *Srbi* ih *tako* *razbiju*, da ih *ne* *samo* *doteraju* do *Morave*, *nego* i *preko* *Morave* *pregju* za *njima*. *Miloš* 94. *Ako* mi... *onda* *ne* *samo* *to* *može*, *nego* *će* *morati* *biti*. Pis. 27. *Pjesme* *koje* se *ne* *pjeraju* *samo* *nego* i *kazuju*. Slav. Bibl. 2, 232. *Hvalimo* se *nadanjem* *slave* *Božje*. *Ne* *samo* *pak* *to*, *nego* se *hvalimo* i *nevoljama*. Rim. 5, 3. *Ne* *samo* *svaki* *ostane* u *griješju*, *nego* se *svakojaka* *idolopoklonstva*... u *narod* *uvuku*. Prip. bibl. 81. — **ž)** *ne* *samo* *što*... *nego*: *Pa* *ne* *samo* *što* *postave* *muselime*... *nego* *još* i *vojske*. *Miloš* 57. *Ne* *samo* *što* *silujete* *žene* i *devojke*, *nego* i *malu* *decu*, i *stare* *babe*. *koje* *jedva* *idu*. 103. *On* *ne* *samo* *što* se *ne* *boji* *recenzenta*, *nego* *mu* se *još* *raduje*. Pis. 63. — **j)** *ni*... *ni*, (*ili*) *ni*: *Ovu* *medvegjinu* *nosim* da *me* *ko* *ne* *bi* *poznao*, *ni* i *ko* *zna* da *sam* *ja* *čovek*. Npr. 135. *Gjjetetu* *podaj*, a *ne* *obreci* *nikad* *kao* *ni* *Turčinu*. Posl. 161. *Krсно* *ime* *nije* ti *iznenada* *došlo*, *ni* ti *je* za *nevolju* *svadbu* *činiti*. 161. *Nije* to *šusa* *ni* *grmnša*. (*Nije* mala stvar *ni* *besposlica*). 218. *Još* *zorica* *ne* *zabijelila*, *ni* *danica* *pomolila* *lica*. Npj. 4, 293. *Ja* *ovu* *strašnu* *muku* *otrpi*m, *ne* *maknuvši* se, *ni* *ti* *jaknuvši*. *Danica* 2, 136. *No* i *on* se *vrati* *ne* *učinivši* *ništa*, *koliko* *ni* *Turci*. 3, 162. *Petar* se *gradu* *falio*: *Ne* *ljepše* *ljubi* od *moje*, *ni* *bjele* *vile* od *gore*. 87. *Ništa* *nije* *smeo* *govoriti* *ni* *činiti*. *Miloš* 10. *Ja*, *brate*, u *Nemačku* *ne* *ću*, *ni* *ti* *imam* *kuda*. 53. *Ali* *im* *opet* *nijesa* na *odmet* *ni* *suviše*. Pis. 62. *Plice* *nebeske* *kako* *ne* *siju*, *ni* *žanjati*, *ni* *sabiraju* u *žitnice*. Mat. 6, 26. *Ne* *će* se *svagdati* *ni* *vikati*; *ni* *će* *čuti* *ko* *glasa* *njegova*. 12, 19. *Da* *ne* *naude* *travi* *zemaljskoj*, *ni* *i* *kakoj* *zeleni*, *ni* *i* *kaku* *drvetu*. 9, 4. *Koji* *ne* *vide* *ni* *čuju*, *ni* *je* *ni* *mirišu*. Mojs. V, 4, 28. *Ništa* *ne* *jeduci* *ni* *što* *pijući*. Prip. bibl. 47. — **2 a)** *in der Zusammensetzung un-, in-; z. B.* *neopran*, *nekuban*, *neslan*, i t. d. Rj. *tako* se *ne* *sastavlja* *su* *participijima* *passivnim* *budući* *participiju* *pridjevi* (*glagolski*). — *Kod* *glagola* *nedostati*, *nenavidjeti*, *nestati*, *ne* *sastavljeno* *sa* *glagolom* *ne* *poriče* *ono* *što* *glagol* *znači* *bez* *ne*, *nego* *mu* *mijenja* *značenje*. *I* u *glagola* *koji* *su* *složeni* *sa* *prijedlogom*, *sastavlja* se u *pisanju* *ne* s *ujima*: *iznemoći*, *oneseliti* se, *uznemiriti*, i t. d. — **b)** *Ne* *sastavljeno* *sa* *imenicama* i *pridjevima* (*pravim*) *ponajviše* *ne* *poriče* *samo* *ono* *što* *riječ* *znači* *bez* *ne*, *nego* *joj* i *značenje* *promjenjuje* *na* *suprotno*, *koje* *je* *često* *kao* *zazorno*; *n. p.* *nebrat*, *nečovjek*, *nedjelo*, *nekrst*, *nekum*, *neopera*, *nepravda*, i t. d.; *nebog*, *nečist*, *nemilo*, *nemoćan*, *nesit*, *neveseo*, i t. d. — **3 a)** *n. p.* *gledaj* *ne* *ćeš* *li* *ga* *naći*, *ili*: *ne* *bi* *li* *ga* *našao*. *mun* *wünscht* *es*. Rj. *ne* *pokazuje* *želju*, *da* *ono* *bude* *što* *znači* *glagol*, *pred* *kojim* *stoji*: *Stoje* *na* *polju* *po* *eijelu* *noć* *ne* *bi* *li* *vidjeli* *kad* *se* *nebo* *otvori*. Rj. 33b. *Gledaj* *ne* *bi* *li* *kako* *to* *učinio*. Rj. 88b. *I* *treći* *sin* *pogje* u *lov*, *ne* *bi* *li* i *braću* *nušao*. Npr. 44. *On* *načini* *opet* *čast*, *ne* *bi* *li* i *ona* *došla*. 225. *Zamolim* *Fatera*. *ne* *bi* *li* *se* *primio*, da *prevod* *onaj* *preradi*. *Odg.* *na* *ut.* 25. *vidi* *nije* 3. — **b)** *ne* *poka-*

zaje želju, da ono ne bude što znači glagol, pred kojim stoji: Kad se boje Turaka da ih ne porobe. Rj. 89b. Straž ga je da se ne utopi. Npr. 37. Bio sam se uplašio, da nijeste propali. Straž. 1886. 1733. Mislio sam, da se nijeste rasrdili na mene, ali nijesam mogao naći uzroka tome. 1886. 1765.

2. ne, *statt nas, uns, nos*: Oba će ne u odaju naći. Rj. 412b. zamjenica za prvu lice u 4. padežu množine, koje je pravi stariji 4. padež, mjesto nas: Čuješ li ne, mili gospodaru. Npj. 5. 40.

něatan, *něatna*, *adj.* *nachlässig (unachtsam), negligentis*. Rj. ne-atan. *vidi* nemaran, nemarljiv 1. — *Značenje* (korijenu) ići za čim, brinuti se: hajati, atati (h je otpalo), *neatan*, neatost. Korijeni 212.

neatōst, *neatosti*, *f.* *Nachlässigkeit, negligentia, cf. nemar.* Rj. osobina onoga koji je *neatan*. *vidi* i nemanjenje, nemarljivost 1. nemanrost.

nebesa, *nebesā*, *n. pl. vidi* nebo. Rj.

něbeski, *něbesni*, *adj.* *himmlisch, coelestis*. Rj. u mnogim krajevima govori se *něbeski*, što pripada *nebesima*, *nebu*. *vidi* nep-ski. — Dariv'o vas *car* *nebeski*. Rj. 412b. Pa da se bacim u *nebeske* *visine*. Npr. 47. *Car* *nebesni* kad ženjaše sunce, svetitelje u svatove zove. Herc. 304. Kada Hristos na nebo uskrsnu, *nebesno* se *kolo* uhvatilo. 320.

něbesnica, *f.* *die Himmlische, coelestis*: Dariv'o vas *car* *nebeski* i *carica* *nebesnica*. Rj. koju je *nebesna*. *isp.* rajnica.

něbesnik, *n. coelecola*. Stulli, koji je *nebesni*, koji je na *nebu*. *isp.* rajnik.

něblagodarān, *něblagodarāna*, *adj.* *undankbar, ingratus*: Bićete sinovi najvišega, jer je on blag i *něblagodarānima* i zlima. Luk. 6. 35. Jer će ljudi postati samoživi... *něblagodarni*, neljubavni. Tim. II. 3. 2. Ima 47 riječi koje su od Slavenskijeh posrbljene... *něblagodarun*. Nov. Zavj. VI. *vidi* neharan, nezahvalan. *suprotno* blagodarān, haran, zahvalan.

něbo, *n. (pl. nebesa)*. — **1)** *der Himmel, coelum*: na *nebu*, *im Himmel*: na nebo, *in den Himmel*. Rj. — *Podmladilo* se *něbo*, kad se na vedrini iz okola pokažu mali tanki oblaci, i onda se kaže da će biti kiše... *Podmlagjuje* se *něbo*, biće kiše. Rj. 523a. Megjedović opet da bi ga (buzdovan) ogledao, baci ga u *nebo*. Npr. 3 (u *vis*, u *visinu*). U jedan mah doleti iz *neba* zmaj, šćepa gjevojku izmegju braće i odnese je u oblake. 7. Ima jedan u budžaku konj... njega ko dobije, može u *nebesa* ići. 23. Pa je onda devojka što je nigde *pod nebom* nema. 208. Tako se nada mnom *něbo* ne *tomilo*. Postl. 309. Ljepo li je pogledati uz *visoko vedro* *něbo*. Npj. 1. 52. *Vedro* se *něbo* *rusklopi*, crna se zemlja zatrese. 1. 122. A pogledaj više sebe, kumo! ka' se *slomi* *něbo* u *čelvero*. 1. 123. *Osu* se *něbo* *zvezdama*, i ravno polje ovama. 1. 162. *Vranac* mu se mahom pomamo, po tri koplja u *nebesa* *skuće*. 3. 236. *Lubenice* i *dinje* rastu *pod vedrim nebom*. Danica 2. 28. Ove su Turkinje velikušije *Miloševo* *podizale* *do neba*. Miloš 102. *Pitoma* stada i *druževni* ljudi sada posluju *pod plavim nebom*. Priprava 77. *Svijem* narodima *pod cijelijem nebom*. Mojs. V. 4. 19. A ko bi mogao njemu (Bogu) sazidati dom kad ga *něbo* i *nebesa* *nad nebesima* ne mogu obnhvatiti? Dnev. II. 2. 6. — **2)** *der Himmel (Baldaehin, Thronhimmel), coelum*. Rj. — *Skinija*, 2) *krov* koji se može nositi, kao n. p. u *crkvi* *něbo*. Nov. Zavj. XII. — **3)** *der Gaumen, palatum, cf. nepce*. Rj. u *ustima*.

něbog, *adj.* (u Hrv.) *vidi* ubog. Rj. *vidi* i siromašan. — Ako sam ubog, nijesam *něbog*. DPostl. 3. *bogat*... s *prijedlozima* kojima se *odriče* biva *značenje* *protivno*: *ubog*... *něbog* (voc. *nehore* mjesto *nehože*, s *promjenom* glasa *ž* na *r*): bez u, da bi se ublažilo pravo *značenje*, koje je s njim: *bogac*, *božjak*, *bogalj*. Korijeni 137.

něbojāzan, *něbojāzna*, *adj.* n. p. *dijete, cin Kind, das sich nicht vor den Drohungen fürchtet, infans nil curans minus parentum*. Rj. *ne-bojajan*, koji se *ne boji*, n. p. *prijetnja*, *suprotno* *bojajan*, *adj.* — U radu *svome* *vešt* i *vredan*: u *sudu* *razuman*, *pravedan* i *nebojajan*. Zim. 8.

něbojša, *m. ciner der vorgibt, nicht zu fürchten; der Furchtlose, qui ad timore se simulat*: *Něbojšu* najprije *psi* *ujedu*. Rj. *ne-bojša*, ko *govori* da se *ne boji*. — *riječi* s *takrim* *nast.* kod *izdirša*.

Něbojša, *m.* *kula* u *Biogradu*: *Dimitar* *uze* *donji* *kraj* *od grada* i *Něbojšu* na *Dunavu* *kulu*. Rj. — *vidi* *něbojša*. *isp.* *Něhaj*.

něbore, u *Crnoj gori* i po *okolini* *govori* se u *govoru*, kao *zavsta*, *bojme*, n. p. *aj* *more* *nehore!* Umije, *nehore*, i *Latinsku*, te da *znaš* *kako* (*rekao* *položa* *kad* je *laža* *kazao* za *nekoga* da *umije* *knjizu*). Rj. — *něbog* (voc. *něbore* mjesto *něbože*, s *promjenom* glasa *ž* na *r*). Korijeni 137.

něbraća, *f.* *die Unbrüder, nonfratres*: A *kamo* *ve* *něbraća* *Piperi*. Rj. *ne-braća*, *ordje* *rijeću* *ne* *ne* *poriče* *samo* *ono* *što* *znači* *riječ* *braća*, *nego* *joj* i *značenje* *promjenjuje* *na* *suprotno*.

něbrat, *m.* *Unbruder, nonfrater*. Rj. *ne-brat*, *suprotno* *brat*. *vidi* *něbraća*. *isp.* *nazovibrat*.

něbriga, *m.* *Hans ohne Sorge, homo nihil curans*. Rj. *ne-briga*, ko se *ne brine* ni za *što*. *isp.* *nemariš*, *nemarnik*.

něbrijeme, *něbremena*, *n.* (u *Boci* i u *C. G.*) *vidi* *nevrijeme*. Rj. *vidi* i *nedoba*. — *Dobro* u *něbrijeme* učinjeno *obraća* se u *zlo*. DPostl. 18. *Prijazan* u *něbrijeme* *neprijazan* je. 101. I *odusta* *dom* i *kuću*, u *najviše* *něbrijeme*. Kov. 102.

něbrojan, *něbrōjna*, *adj.* *vidi* *bezbrojan*, *nebrojeni*, *neizbrojeni*. *ne-brojan*, *čega* *ima* *toliko* *da* *se* *ne* *može* *brojiti*, *unzählbar, innumerabilis*: Eto ti ga na *Hercegovinu* sa *nebrojnom* *silnovitom* *vojskom*. Herc. 34.

něbrojeni, *adj.* n. p. *nebrojeno* *blago*, *anzählbar, innumerabilis*. Rj. *ne-brojeni*, *čega* *ima* *toliko* *da* *se* *ne* *može* *brojiti*, *vidi* *bezbrojan*, *nebrojan*, *neizbrojeni*. — *Bogat* *čok* *da* *čobanu* *silno* *něbrojnom* *blago*. Npr. 166. *Ovaj* *broj* *stoji* *još* u *nebrojenjem* *knjigama* i *gotovo* u *svima* *kalendarima!* Tripri. 91. *Poslije* *mnogih* i *nebrojenih* (*prijevod* *Latinske* *riječi* *infinitus*) *nastupi* i *zasjeda*. Glas. 21. 288.

něbuća, *f.* (u *Boci*) *vidi* *sestrićna*. Rj. *od* *Tal.* *nepote*.

něbuh, *m.* u *riječima*: iz *něbuka*, t. j. *iznenada* (n. p. *kad* *ko* *udari* *na* *koga*) *plotzlich, subito, cf. iznebuha*. Rj. — *ostala* *syn.* kod *iznenada*.

něbušica, *f.* u *riječima*: iz *nebušice*, t. j. *iznenada*, *vidi* *něbuh*. Rj. *ostala* *syn.* kod *iznenada*.

Něca, *m.* *ime* *muško*, *hyp.* *od* *Nenad* i *od* *Nestor* (istoč.): *Něca* (osn. u *Nestor*). Osn. 347. *vidi* *Něco*. — *isp.* *Krea*, *Taca*, *Teca*.

něcijenje, *adj.* *upravo* *II. pridjev* *od* *ne* *cijeniti*, a *znači*: *što* *se* *ne* *može* *pracijeniti* (*tolike* *je* *cijene*), *unschätzbar, inestimabilis*: *Da* *ti* *imaš* *něcijenje* *blago*, *tvoju* *čercu* *milu* *jedinicu*. Npj. 3. 500. *vidi* *besejen*.

Něco, *m.* *ime* *muško*, *hyp.* *od* *Nenad* i *od* *Nestor* (*juž.*): *Nešo*, *Neško*, *Něco*. Korijeni 101. *roc.* *Něco*, *vidi* *Něca*. — *isp.* *Aco*, *Peco*.

Něcaja, *f.* *Fluss* *in* *der* *Pocerina*. Rj. *roda* u *Pocerini*, u *Šabačkoj* *nahiji*.

nečastivi, *nečastivoga*, *m.* *kaže* se *mjesto* *gjaro* (da *mu* *se* *ime* *ne* *bi* *sponenulo*), *der Bose (Teufel), cacodemon*... *Ne* *popusti* *Bože* *oblasti* *nečastivome* i *nekrštenome!* (*kad* *se* *mole* *Bogu*). Rj. — *Tako* *mi* *Bog* *dušu* *od* *nečastivoga* *sačuvao!* Postl. 300. *Uхватите* *Jelenu*... *za* *grlo* *joj* *vežite* *to* *studen*o *kamenje*, *za* *kamenje* *vežite* *nečastive* *gjarole*, *nek* *je* *voze* *po*

muci, kao sjaku po moru. Npj. 1, 132. *sm. kod gjavo. neodrejenom obliku nećastiv. Osn. 94. isp. suprotno blagoćastivi.*

nećesov, *adj.* (u Here, i C. G.) *vidi* nekakav. Rj. *r. li* njećesov, *isp.* ćesov (*kakav*), nićesov (*nikakav*), svaćesov (*svakojaku*), za nećesov i njećesov *vidi* nje...

nećiji, *nećija*, *nećijē*, *irgend Jemand's, alicujus*. Rj. *što pripada nekomu*, *nećiji je po Daničiću, i njećiji*. Korijeni 31. u Ujaku je nećij, *isp.* čij, čiji. — Udare onuda nekako hajduci koji su nećije dvore bili poharali. Npr. 171. Ako je čorav konj, nije gros. Kad su dvije konjokradice u polju hvatile nećijega konja... Post. 4.

nećist, *f. der Unflath, steruus*, nahraniti koga nećisti (t. j. reći mu da jede govno). Rj. *pristojnija riječ za prostućku govno. isp.* balega, káka, kličak, klišnica, pōgān. — Turčin pomisli, da se ono može svojom nećišću. Npr. 258. Kad izideš na polje... zagrni nećist svoju. Mojs. V. 23, 13.

2. nećist, *adj. unrcin, immundus*. Rj. *vidi* peksin, pogan. — Amelj. *nećisto žito*, Rj. 5a. Kad ugine životinja... ko se dotakne strva njezina, da je nećist do večera. Mojs. III. 11, 39. ne-ći-t. *isp.* ne 2.

nećistōća, *nećistōta*, *f. die Unrcinlichkeit, immunditia, sordis*, Rj. ne-ćistota, *vrli* nesnaga, poganština. *isp.* čistoća, čistota. — Okrećeni grobori, koji se spolja vide lijepi a unutra su puni kostiju mrtvačkijeh i srake nećistote. Mat. 23, 27. Dadoste ude svoje za robave nećistoti i bezakonju. Rim. 6, 19. Kad Gospod opere nećistotu kćeri Sionskih i iz Jerusalima očisti krv njegovu. Is. 4, 4. Ovaka je nećistota jezika u bukvaru. Bukv. 30.

nećovječan, *nećovječna*, *adj. što je onako prema čovjeku kako ne valja, unmenslich, inhumanus*: Drugi su nećovječni i pakosni prema drugima. Pripr. 35. ne-ćovječan, *vidi* bećovječan, *odakle je oramo prencsen akc. suprotno čovječan.*

nećovječnost, *nećovječnosti*, *f. osobitiu onoga koji je nećovječan, die Unmenschlichkeit, inhumanitas*: Ta nećovječnost u srednja vremena nije bila rijetka. Pripr. 151. *vidi* nećovjestvo, nećovještvo. — *suprotno čovječnost.*

nećovjek, *m. der Unmensch, monstrum hominis*. Rj. ne-ćovjek, *isp.* ne 2. *pl.* neljudi, *vidi* ljudšte, odljud, raščoek. — Prezri onog bijelog nećovjeka, koji sa svojom crnom braćom ne postupa kao s ljudma, nego kao sa stokom! Pripr. 123.

nećovjestvo, *n. vidí* nećovještvo. Rj. *vidi* i nećovječnost, *suprotno čovjestvo.*

nećovještvo, *n. die Unmenschlichkeit, inhumanitas, cf. nećovjestvo*. Rj. *vidi* i nećovječnost, *suprotno čovještvo*. — I *vidi* ti do tri nećoreštra. Rj. 420a. Treće ti je, beže, nećoreštro, ti imadeš i oca i majku, ni jednoga u astalu nema. Npj. 2, 357. Kod nas se već po odavno prekinulo ovo nećovještvo. Pripr. 123.

nećuvanje, *n. verb. od* ne ćuvati: Nepriznavanje i nećuvanje ore razlike i granice najveći je uzrok, što... Pis. 83.

nećuven, *nećuvena*, *adj. upravo II. pridjev od* ne ćuti, *što se još nije ćulo, unerhört, inauditus*: Takovo... nije ni u jugoistočnoj polovini nećuvenim stvar. Rad I. 108.

neća. — **1)** *f. žensko čeljade koje ne će*. Ako ne će neća, a ono hoće hoća, reku prosci, kad se djevojka neća, u Lici V. Arsenijević. ARj. III. 637a. — **2)** Za neću se gjeća biju. Ili: Za neću tuku. Reče se u šali onome koji reče za što: ne ću. Post. 81.

nećaćica, *f. dem. od* nećaka: Al' govori ujna nećaćici: Pogji s Bogom, moja nećaćice. Rj.

nećák, *n. der Schwestersohn, Neffe, ex sorore nepos*. Nećák je samo ujaku, a teći je samo sestrić: Vrgao se nećák na ujaku. Rj. *brat kaže sinu sestre svoje, vidí* nećák.

nećaka, *f. die Tochter der Schwester, Nichte, ex sorore neptis*. Nećaka je samo ujaku, a teći je samo sestrićna. Rj. *brat kaže kćeri sestre svoje, vidí* nestera.

nećakin, *adj. der Nichte, neptis*. Rj. *što pripada nećaki.*

nećákov, *adj. des Neffen, nepotis*. Rj. *što pripada nećaku.*

nećanje, *n. das Ausschlagen (für sich oder statt eines andern), repudiatio, rjection (suo cel alius nomine)*. Rj. *verb. od* 1) nećati, 2) nećati se. — **1)** radnja kojom tko neća koga. — **2)** radnja kojom se tko neća, *dem.* nećanje.

nećati, *nećám*, *v. impf.* — **1)** *ausschlagen in eines andern Namen, repudio pro altero*: što ga nećaš? (kad se ko ponudi čime pa neko drugi reče da on to ne će). Rj. *nećati koga, govoriti da on ne će (to i to)*. *v. pf. slož.* zanećati. — **2)** *su se, refleks. ausschlagen für sich, repudio, recusio*. Rj. *govoriti: ne ću, dem.* nećati se.

nećkánje, *n. verb. od* nećkati se, *radnja kojom se tko neća, dem. od* nećanje 2.

nećkati se, *nećkám se*, *v. r. impf. dem. od* nećati se. Rj.

nećo, *m. der nicht will, qui non vult*: Ako ne će nećo, a ono će hoće. Rj. *nećo, gen.* neća, *roc.* nećo, *koji ne će šta, koji se neća, vidí* nehtješa, *suprotno hoće.*

nećútljiv, *adj. što se ne može ćutima poznati; unsinnlich, übersinnlich, insensibilis, quod sub sensus non cadit, suprotno ćutiv, ćutljiv* 2a. — Zlamenja ćutljiva milosti nećútljive. ARj. II. 162b.

Neća, *f. ime žensko*. Rj. *hyp. od* Nedjelja. *isp.* Nedjeljka.

nećaća, *f.* — **1)** (*als Scheltwort*) *Ungerathener! malus eventus*: idi nećaća jedna! Rj. *kad se kome što ne da, ne daju mu se n. p. djeca, pčele, i t. d. kao nesreća, pa se reče kao psotka kome, n. p. djetetu, što se ne da, što ne valja, kao nevaljalu.* — **2)** *annone difficultatis*: Oslobođi nas od svih pedepna, koje smo grijeseći zaslužili od kuge, trešnje, nećaće. Stulli. *kad se ne da ljetina, pa je rjavu, suprotno dāća.*

neđalēko (ne dalēko), *adv. unrcit (eines Ortes), laut procul (a loco)*: Da vidite lavru Studeničku ne dalēko od Novog Pazara. Npj. 2, 211. Batnoga, selo u hrvatskoj krajini ne dalēko od Šljunja. Daničić, ARj. 209a. — *suprotno daleko* 2.

neđaróvit, *adj. koji rado ne daruje, koji nije podatljiv*: Bogatac je neđaróvit kako stabar neplodovit. 10'osl. 7. *suprotno darovni* 2.

neđaša, *m. der Nichtgeber, qui non dat*: Svaki daša dobar daša, a neđaša gjidibaša. Rj. ne-đaša, *koji ne da, suprotno daša.*

Neđijeljko, *m. (st.) vidí* Nedjeljko: Pa priziva stara Nedjeljka. Rj. *ime muško.*

neđjelo, *n. Unthat, maleficium*. Rj.³ u Rj.: neđelo, *n. vidí* neđjelo. Rj. 414b. *vidí* bećčinje, nepočinstvo. — ne-djelo, *isp.* ne 2b. *grđno* zlo djelo, *veliki* zločin.

neđjelja, *f. (pl. gen. neđjeljā)*. Rj. *dem.* nedjeljica. — **1)** *der Sonntag, dies dominicus, dies solis*: U nedjelju koja prva dogje. *Od nedjelje* jedne te do druge. Svaka se nedjelja zove sveta nedjelja, a pošto se mjesec mijeni prva se nedjelja zove mladu nedjelju... nedjelja pak prva po llijnju dne zove se (u Boci) carica nedjelja nad dranaest nedjelja. U narodu se našem misli da je nedjelja nekaka sveta žena, kao što se i govori: sveta Petka nedjeljinu majka, a i na ikonama se nalaze gdješto ove obadvije. Rj. nedjelju imu bezimena, bijela, cvjetna, čista, gluha, gluhna, mlada, pačista, pasja, pretila, sebična, sredoposna, sveta, svijetla, trapava, ursna, urša, uša, ušibašina, velika, zadušna; carica, cvijeti, cvjetnica, cvjetonošije, djetinjci (gjetinjci, nedjelja pred maternicama),

glušnica, materice (praznik koji svagda pada u drugu nedjelju pred Božić), oci, očici (praznik u nedjelju između materica i božića), trapavica. — *Uz bijelu nedjelju* djevojke se skupe u jednu kuću i donesu pokladnicu. Rj. 530a. Kad dožgoše pred dvore . . . baš u sreću nedjelju. Npj. 1, 129. Mili Bože i nedjeljo mladu! 1, 138. Nedjeljom i o praznicima služe leturgiju. Danica 1, 36. Vodicu nose . . . oko Bogojavljenja i čiste negjelje. 2, 112. — *?* die Zeit von einem Sonntag zum andern, die Woche (in der Zeitrechnung mit und ohne danna), hebdomas, septimana; ove nedjelje; druge nedjelje; već je prošla nedjelja dana; do dvije nedjelje dana. Rj. vrijeme od nedjelje do nedjelje. *vidi* sedmica 3. *dem.* nedjeljak. — Sedmica, nedjelja dana koja se jednodi. Rj. 675a. Pa ga uvede u dvor i učini veselje za nedjelju dana. Npr. 30. Nije li svako dijete kad se rodi, prvijeh dana, prvijeh nedjelja i prvijeh mjeseci svoga života, pravi prvi čovjek? Pripr. 120. Sutra će biti negjelja dana, kako ga nema. Straž. 1886, 1667. Postim dva put u nedjelji. Prip. bibl. 139.

Nedjelja, *f.* ime žensko: Slavuj pile, mori. ne poj rano, ej Nedeljo, mori, dilbero. Rj. 365b. *hyp.* Neda. Nedjeljka.

nedjeljak, nedjeljka, *m. dem.* od nedjelja (2), die Woche, hebdomas: nedjeljak dana. Rj.

nedjeljica, *f. dem.* od nedjelja. Rj. — Dok i sveta negjeljica dogje. Npj. 3, 206.

nedjeljn, *adj.* što pripada nedjelji kad se pomišlja kao lice, kao sreća žena: U narodu se našemu misli da je nedjelja nekaka sveta žena, kao što se i govori: sveta Petka nedjeljinu majka. Rj. 414b.

Nedjeljka, *f.* ime žensko. Rj. *hyp.* od Nedjelja. *vidi* i Neda. — imena s takvim nast. kod Drenka.

Nedjeljko, *m.* ime muško, *ef.* Nedjeljko. Rj. *hyp.* Neca, Neco, Neša, Nešo, Neško.

nedjeljni, *adj.* — *1)* sonntäglich, dieci dominici. Rj. što pripada nedjelji (svetoj): Bijah u duhu u dan nedjeljni. Otkriv. 1, 10 (in Dominica die, am Tage des Herrn). — *2)* der Woche, hebdomadis. Rj. što pripada nedjelji dana.

nedoba, *f. tempus improprium*. Stulli. ne-doba, kad nije čemu doba, nezgodno doba; die Unzeit. *suprotno* doba 1. — Svaka nečista sila ima oblast nauditi čovjeku koga bi u nedoba desila van kuće. M. Gj. Milečević. ARj. IV. 854b. *vidi* nebrjeme, nevrjeme.

nedobar, nēdobra, *adj.* ne-dobar. *isp.* ne 2. — Pre-dobar nedobar. Posl. 261. *zu akc.* *isp.* pōdobar.

Nedogjina, *f. (komisch) das Land Nimmerkommen, terra unde negant rediri*: otišao u nedogjiju; nek ide u nedogjiju! Rj. izmišljena zemlja, odakle se više ne dolazi, ne vraća se: Otišao u Nedogjiju (bez traga, da ne dogje). (Mjesto u Nedogjiju govori se i u Nedogjin). Posl. 243. *isp.* nedohod, nevid 1. — riječ načinjena od imperativa (ne dogji) prema imenima zemalju Dalmacija, Rusija, Srbija, i t. d.

Nedogjin, Nedogjina, *m. (komisch) Stadt Nimmerkommen, urbs unde negant rediri*. *cf.* Nedogjija. Rj. Otišao u Nedogjin. Posl. 243. izmišljena varoš, odakle se više ne dolazi, ne vraća se. *isp.* nedohod, nevid 1. — riječ načinjena od imperativa (ne dogji) prema mjesnijem imenima koja *vidi* kod Balutin.

nedohod, *adj.*: Ti su puti nedohodi, to znam divno. Rj. ne-dohod put, kojim se više ne dohodi: Kad mrtvaca iznesu iz kuće (natpis pjesmi). Ali ti se ljuto bojim, da nam natrag ne ćeš doći: ti su puti nedohodi. Npj. 1, 91. *isp.* Nedogjija, Nedogjin.

nedokučljiv, *adj. unerreichbar, quod prehendi non potest*. Rj. ne-dokučljiv, što se ne može dokučiti, u smislu pravom i prenesenom. *suprotno* dokučljiv 2. — Kako su mi nedokučljive pomisli tvoje, Bože. Ps. 139, 17. *udr.* Sature (Bog) jake nedokučljivo, i postavlja druge na njihovo mjesto. Jov 34, 24.

nedonosan, nedonosna, *adj.* što nije nošeno (u utrobi) koliko treba, *n. p. čedo*. *vidi* nedonošnji, *isp.* nedonošće. — Tko brez posla u Kolorinju hodi, i u svetom Luci mrtvi dan moli, nedonosno ili rodi ili ga skrovno što u sreću boli. DPosl. 127.

nedonošće, nedonošćeta, *n. n. p.* dijete, tele, *nicht zu Ende getragen, vor der Zeit geboren, fetus praecox*: Iskrio noge kao tele nedonošće. Rj. nedonosna, nedonošnje što, *suprotno* donošće. — Za što ne bih kao nedonošće sakriveno, kao dijete koje ne ugleda vidjela? Jov 3, 16.

nedonošnji, *adv.* što nije nošeno (u utrobi) koliko treba, *n. p. čedo*. *vidi* nedonosan. *isp.* nedonošće. — Dijete nedonošnje živjeti ne more. DPosl. 16.

nedorāstao, nedorāsla, *adj.* ne-dorastao, koji jošje nije dorastao do odregjene godine, *n. p. muškic do četrnaeste, ženskić do dranaeste godine, impubes, unmundig*: Nedoraslima se nije davalo da se zakumu. DM. 286. *suprotno* dorastao.

nedōskudica, nedōskutica, *f. der Mangel, die Dürftigkeit, penuria, cf. oskudica*. Rj. kad nedostaje što ili čega, *vidi* i oskudnost. *isp.* nedostatak. — Što je stanje naše literature . . . zbog erkvenoga jezika i drugih kojekakih smetnji i nedoskutice, teško i preteško. Danica 5, 73. Meni je prijateljstvo Vase dovoljna nagrada za sre ostale nedoskutice. Straž. 1886, 702.

nedostajanje, *n. das Mangel, defectus*. Rj. *verb.* od nedostajati. stanje koje bira, kad kome nedostaje što.

nedostajati, nedostajē, *v. impf. mangeln, deficio*. Rj. ne-dostajati, kad nije dosta što ili čega. *isp.* ne 2. *vidi* mankatu, manjkati, premicati se. *suprotno* dostajati 1. zadostajati. *v. pf.* nedostati. — nedostaje kome što (ili čega): Šad će se lasno moći . . . dodati, što nedostaje. Opit XIII. Ako bi se . . . dogodila novčana kakova smetnja, da ono što mi nedostaje, na njegov račun metnem. Posl. LIII. Još jedno ti nedostaje: idi prodaj sve . . . Mark. 10, 21. Ako li kome od vas nedostaje premdrošti. Jak. 1, 5. Ništa ti nije nedostajalo. Mojs. V. 2, 7. Od nasljednoga prava zakoniku mnogo nedostaje. DM. 68.

nedostatak, nedostátka, *m. der Mangel, defectus*. Rj. ne-dostatak (za postanje *isp.* nedostajati, nedostati). *isp.* nedoskudica, i *syn.* ondje; mahana, i *syn.* ondje. — Da će se u svemu ovome našu pogreška i nedostataka, to se razume samo od sebe. Opit. XII. Nego je to, s oprostjenjem, krpež, koji pokazuje nedostatak Slavenske Bukvice. Rj. XXXVI. Nemate nedostatku ni u jednome daru. Kor. I. 1, 7. Da ispunimo nedostatak vjere vaše. Sol. I. 3, 10. I u anđjelu svojih nalazi nedostatka. Jov 4, 18. Sva si lijepa draga moja, i nema nedostatku na tebi. Pjes. nad pj. 4, 7. Ovu tajnu svršuju sedam sveštenika, ali kad ih nema ovoliko, može ih i manje dopuniti ovaj nedostak. 226. Kod svijeh nedostatata . . . ako su nedostaci . . . ja ću biti zadovoljan ako se mogbude reći da je i ovo od mene dosta. Korijeni IV.

nedostati, nedōstanē, *v. pf. ermangeln, deficio*. Rj. ne-dostati. *vidi* pomanjkati 2, premankati, premaknuti se, premaći se. *suprotno* dostati, zadostati. *v. impf.* nedostajati. — Kad sastavi ručak i večeru, onda joj je ruha nedostalo. Npj. 2, 242. Dajte nam od ulja svojega . . . mudre odgovorice govoreći: da ne bi nedostalo i nama i vama, bolje je idite k trgovcima i kupite sebi. Mat. 25, 9.

nedostiz, *f.* Rj. ne-dostiz. *isp.* (ne) dostignuti, (ne) dostizati. — *1)* što nije dostiglo, *n. p.* u platu. Rj. — *2)* u ljetini, *n. p.* pozniji klas od žita, die spätere, im Reifen zurückgebliebenen Aehren, spicae diis tardiores. Rj. *isp.* nedostizhan. *zu nast.* *isp.* stiz.

nedostizhan, nedostizna, *adj. im Reifen zurückgeblieben, maturitatis retardatae*, *n. p.* žito je nedostizno, t. j. jedno visoko a drugo nisko naraslo, ili jedno zrelo drugo nezrelo. Rj. *vidi* nedostiz 2.

nedostojan, **nedostojna**, *adj.* unwürdig, indignus, ne-dostojan. *isp.* ne 2. *suprotno* dostojan. — Janko, koji se (kao *nedostojan svoga brata*) 1813. godine u Lešnici preda Turcima. Danica 4, 30. Blagodat Božiju prima svaki vijek, jer su svi najednako *nje nedostojni*. DP, 182. Pokazujemo da smo im *nedostojni potomci*. Vid. d. 1862, 19.

nedostojnost, **nedostojnosti**, *f.* osobina u onoga koji je *nedostojan*. Unwürdigkeit, indignitas: A mi ... osjećajući svoju *nedostojnost* plaćemo kao Adam na vratima od raja. DM, 121.

nedotkta, *f.* platio koje na obje strane nije jednako sabijeno. Rj. ne-do-tka. *isp.* (ne) dotkati. za *obličje isp.* pötka, pötuka.

nedotupavan, **nedotupavna**, *adj.* unvollkommen, besonders an Verunft, non integer, in primis ratione. Rj. ne-dotupavan, koji nije cijel, osobito koji nije cijele, zdrave pameti. *suprotno* dotupavan.

nedovoljan, **nedovoljna**, *adj.* ne-dovoljan, ungenugend, insufficient, *suprotno* dovoljan 2. — Sve što bi se u tumaču moglo naći *nedovoljno*. Rad 15, 179.

nedozreo, **nedozrela**, *adj.* unreif, immaturus. Rj. ne-dozreo. *isp.* (ne) dozreti. *vidi* nezreo, nezdreo, *suprotno* zreo, zdreo. — A ja bijah *ročka nedozrela*, poslušah ih, te pročerah strica. Npj, 5, 535.

nedrag, **nedruga**, *adj.* nedrag, *isp.* ne 2. unlieb, *suprotno* drag: Od nemila do *nedraga* (n. p. potucati se). Posl. 234. Joni bi *erlo nedraga*, i rasrdi se. Jon. 4, 1. — *odrejeni pridjer* nedragi, gdje napomenuti primjeri *idu orano*.

nedruga, *f.* eine ungeliebte Frau (oder auch Geliebte), amasia non cara. Rj. nedruga ljuba.

nedragi, *m. adj.* der Ungeliebte, Unliebe, non amatus: Ne daj mene majko za *nedraga*, volim s dragim po gori ođiti, neg' s *nedragim* po dvoru šetati... Jesi li se udala? Jesam dragi, ali za *nedraga*, sa *nedragim* i čedo rodila. Od nemila do *nedraga* (n. p. prebija se). Rj. *ori primjeri pripadaju više pod* *nedrag*.

nefala, *f.* ne-fala, ne-hvala. *isp.* ne 2. kao da se kaže: nikaku *hvala*, mala *hvala*. — Hvala mi kao i tetki bez kolača (t. j. *nehvala* mi!). Rj. 284b. Duni juže po božiću pete, ne *hvala* ti kad bude devete (negjelje). Posl. 71. Ma govori prelijepa Mare: *Ne fala* ti, čelebija Joyo! ja sam mlada, dvoriću se sama. Npj, 1, 462. *Ne fala* ti, od Budima bane! *ne fala* ti na *trojoj Mariji*, kad je iskah ti mi je ne dade, a sad ti je ni iskati ne ću. Herc. 16.

nefalj, (u Boci) u riječi: u *nefalj*, *vidi* nehotice. Rj. *vidi* i ufal. — ne-falj; *umjesto* hv: ne-hvalj. *postanje* *vidi* kod *navalice*.

nega, *f.* die Pflege, cura, cf. njega: Oj Milošn, *nego* materina. Rj. *nahodi* se tako i u južnom govoru.

negda, *inst. olim*. Rj. *vidi* i njegda, nekad, njekad. — Kom obojei kom opanci. ... Valja da su se *negda* dvojica otimali oko obuće ... Posl. 148. Dobročani (za koje se pripovijeda da su se *negda* iz Crne Gore onje naselili). XXII. *Njegda* soli, a *njegda* ulja. DPosl. 85. Da je takova životinja, kao turica, zaista *njegda* bila. Pis. 33. *Njegda* grad, sada zidine i selo na rijeci. Daničić, ARj. 687b. *Njegda* ih je govorio i ostali narod. Ogled IV.

negdašnji, *adj.* einstündig, ehemalig, pristinus. Rj. *što* je bilo *negda*, *vidi* njegdašnji, nekadašnji. — Onda on izvadi onaj novčić *svojega* *negdašnjega* sluga. Npr. 12. Za uspomenu *njegdašnjemu* ratnome Bogu Turu. Pis. 33. Da je Čakavaca danas malo *prema negdašnjim* *Hrc otina*. Srb. i Hrv. 2. Opomeni se *negdašnjih* *dama*. Mojs. V. 32, 7.

negdje, **negdje**, **negdje**, Rj. njegdje (negdje) *mjesto* *ni obično* ne. Korijeni 31. — **1)** an einem unbestimmten Ort, alibi. Rj. (u *mjestu*). — **a)** na pitanje gdje?: As, kao knežina *negdje* oko Lima. Rj. 7b. *Okuda* tebi to! Ti si to *negde* ukrao. Npr. 62 *negde*

istočno, *mj.* negdje). Brže bolje za njom u goru ... kad — čuje *negdje* da neko zavija i plače. Npr. 112. *Negdje* valja kapa a *negdje* čapa. Posl. 196. — **b)** kao *nekud*, nu pitanje kuda?: Dolećeo vilenik i vila ... vila *negdje* poleće, a vilenik upazi ovoga čoeka. Npr. 100. Kad doma upita ženu za šcer, ona mu odgovori da je *negdje* odbjegla i da ne zna gdje je. 132. Ispred samoga rođenja pogje *negdje* izvan kuće. 213. — **2)** (u vremenu) *beiläufig*, circa: negdje oko božića. Rj. *vidi* nekako 2. — Solomun jednoć u razgovoru reče pred materom svojom ... Poslije toga *neguje* Solomun materij svojoj nekako dokaže ... Npr. 107. *Neguje* oko Gjurčjeva dne dogje u Zemun. Danica 3, 185. Jer mu bješe *negdje* oko sto godina. Rim. 4, 19.

negled, *m.* Nachlässigkeit, incuria: Mnogi tu od *negleda* leži (kazao Ciganin idući pored groblja. Rj.) *ne-gled*, kao *nebriga*, *kud* se *ne gleda* što. *isp.* *gledati* 2.

negledan, **negledna**, *adj.* (u C. G.) nevigjen, neugledan (nije na očima), von keinem Anscheine, non conspicuus: Ala more *negledna* junaka. Rj.

neglediša, *n. p.* pazarići. (u Srijem) t. j. promijeniti s kim jednu stvar za drugu *ne gledajući*, ohne anzusehen, quān videas, cf. čorpazar. Rj.

negli, *adv.* nego li, neg' li: Blže je košulja *negli* dolama. DPosl. 6. Čini mi se bolja tvoja čmula razbijena *negli* moja cijela. 43. — *vidi* nego 2, nego li, no li.

nego, Rj. *vidi* nego, no. — **1)** sondern, verum: nije tako, *nego* ovako, cf. već. Rj. — *Nego* ne! Rj. 414b. Nije imao ni opanaka *nego* išao bos. Npr. 72. Onda car nemadne kud, *nego* da kčer. 81. Baci oni prsten, te gje će? *nego* odskoči s doline te njegovoj istoj šceri na skut. 114. Pa još da je kakav, *nego* mali kao šušica. 205. Ali car ni pet ni devet *nego*: »Ako to ne uradiš, na tebi nema glave«. 209. Ne kazuje baba šta joj se snilo, *nego* kako joj je milo. 200 (*isp.* *ondje*): Ne kaže baba kako je san snila, *već* kako je po nju *bolje*. Nemala baba bijesa, *nego* kupila prase. 203. Mati njegova reče: ne, *nego* da bude Jovan. Luk. 1, 60. — ne samo ... *nego* ... *vidi* kod ne (e z). — ne samo što ... *nego* ... *vidi* kod ne (e ž). — **2)** als, quam. — **a)** Volim to *nego* ovo; *bolje* je tako *nego* ovako. Rj. — Zašto sam te zalud uzvojila, *nego* da mi valjaš u nevolju. Rj. 772b. Čobanin je veseo, veseliji *nego* igda. Npr. 48. Nagju gjevojku više mrtvu *nego* živu. 132. Ne mogaše mu se inako *nego* da ide. 260. Bolja je dobra štednja *nego* rgjavu tečenje. Posl. 21. Kud će suza *neg'* na oko? 163. Prije će mati zaboraviti svoje rođenje *nego* Bog svoje stvorenje. 262. Kud će vještica, *nego* u svoj rod. Rj. 75 (u *drugom izdanju*): Kud će vještica do u svoj rod? Rj. 67b). Nema *bolje* za me *nego* da pobjegnem u zemlju Filistejsku. Sam. I, 27, 1. — **b)** nego li, *vidi* negli, noli. — Sad je bolja krivda *nego li* pravda. Npr. 85. Ja bih volij udariti na deset živih *nego li* na jednoga mrtvog. 172. Bolja je prazna torba *negoli* vrag u torbi. Posl. 21. Tako narodn opet postane miliji rat, *nego li* taki mir. Miloš 58. Lakše će biti zemlji Sodomskoj ... *nego li* gradu onome. Mat. 10, 15. — **c)** prigje, prije, prijed, prvo, nego, nego li. *isp.* prije što, pred što. — *Nego* sam mislio ispovijeti pri smrti, ali me ugrabi *prije nego* pop prispije. Npr. 98. Te si ti mene vigjeo *prigje nego* ja tebe. 152. Ti treba ovu babu, ako ti basta, *prvo nego* te vidi za kose da uhvatiš. 220. Da je vigju još jednom *prijed nego li* umrem. 250. *Prijed nego li* rečeš, gledaj kako će ti izaći. Posl. 262. Jer će se narod *pre* opet pobuniti, *nego* će oružje dati. Miloš 135 (pre ist. *mj.* prijel. — **d)** nego što, *prema* nego (2 a), kao kaošto *prema* kao: Ako tvoj sin nzima u svome dvorn svašta *bolje nego što* je u mome, daću mu devojku. Npr. 52. Ti ćeš *bolje* ispeći nego ću ja reći. (Ti ćeš to *bolje* smisliti *nego što* ti ja *umijem* kazati. Posl. 317).

Nije niko brže pokajao, nego Bjelić što pokaja Miću. Npj. 4, 286. Može biti da nema na svijetu dva naličnija grada, nego što je Bijograd i Varadin. Danica 2, 41. Gore globio sveštenstvo, nego što bi i kakav Turčin činio. 2, 116. Da se ništa ne kaže drukčije nego što jest. Pis. 47. Da pišu bolje nego što se govori. Rj.¹ VI. Ne mislite za sebe više nego što valja misliti. Rim. 12, 3. Više donosi narod nego što treba da se uradi djelo. Mojs. II. 36, 5. — 3) *vidi* nō, ali, a, ma 1: Evo ga sad će me stići! Nego što ću činiti? Sakrij me gje! Npr. 5. One dolaze . . . nego se ti progji paunica, već evo ti moja kći. 17. »Nijedan se nije više vratio«. — »Bogme ako i ne ću,« odgovori carev sin, »ja idem, nego je li ovo put?« 93. Lasno je naučiti, nego je muka odučiti. Posl. 166 (isp. Lasno je govoriti, al' je teško tvoriti. Lasno je dijete imati, ma je teško sina imati. Lasno je nđrit' na Moraću, no je muka izać' uz Rzaću. Posl. 166, 167). Sluge sam opravio u to i to mjesto. Nego šta imaš pri ruci? daj mi pet hljebova. Sam. I. 21, 3.

Negoda, — 1) *m.* ime muško. Rj. — 2) *f.* ime žensko. Rj. — *zgoda*, *nezgoda*, *Negoda*, *prigoda*. Osn. 26. *isp.* (ne) goditi, (ne) goditi se.

negoli (nego li) *vidi* nego (2 b). Rj.
negu ne! (u Dubr.) dakako, *freilich, utique*. Rj. *potvrđuje se što ili se pristaje ništo*. *vidi* da II 1.

Negoš, **Neguš**, *m.* ime muško, *cf.* Njeguš. Rj. *vidi* i Njegoš. — *isp.* negovati, njegovati. *za nast.* *isp.* Miloš, Miluš.

Negotin, *m.* Rj. *varoš u Srbiji*. — *imena mjesna s takim nast. kod Balatin*.

Negotinae, *Negotinea*, *m.* *Einer von Negotin*. Rj. *čovjek iz Negotina*.

Negotinka, *f.* *Eine von Negotin*. Rj. *ženu iz Negotina*.

Negotinskî (Nĕgotînskî), *adj.* *von Negotin*. Rj. *što pripada Negotinu*.

Negovan, *m.* ime muško. Rj. *vidi* Njegovan. *osn.* u *njegovati*. Osn. 141. *takva imena* Milovan, Radovan.

negovanje, *n.* *das Pflegen, cultus*. Rj. *verb.* od *negovati*. *radnja kojom tko neguje što*. *vidi* njegovanje.

negovati, *negujēm, v. impf. pflegen, curo*. Rj. *vidi* njegovati. *v. pf. sloč.* nanegovati, ponegovati. — *Med njima se muško čedo nagje, al' ga majka negovat' ne može*. Npj. 2, 71.

Neguš, *m.* ime muško. Rj. *vidi* Negoš.

negve, *f. pl.* (u Bosni) *vidi* puto, *cf.* njegve: Čini mi se, *njegre* su mi na nogu. Rj.

negje, *vidi* negdje. Rj. *ne-gdje, neggje, i odbacivši g: ne-gje, vidi i njegdje*.

negjelj . . . *vidi* nedjelj . . . Rj.

Nĕhāj, *m.* Paštrovski (sad pust) grad blizu Željeznice, sad pod Turcima. *cf.* Haj. Rj. *Ne-haj*. — *imena s takim nast. kod Bilaj*. *za značenje isp.* Nebojša.

nĕhār, *f.* *ne-har. Undankbarkeit, ingratitude*. Rj. *suprotno* harnost: *Har se nehari plaća*. DPost. 26. *sud se slabo upotrebljava u književnom jeziku*.

nehára (?), u riječima: po nehari. Poueári, (*es ist*) *vorbei, zu spät, non (est) integrum*. Rj. 539a. — *Udri Ciganče dokle nije tikvu razbilo, a kad razbije, po nehari*. Posl. 329.

nĕhāran, **nĕhārna**, *adj.* (u Dubr.) *undankbar, ingratus*. Rj. *ne-haran, u koga je nehar, u koga nema harnosti. vidi* neblagodarani, nezahvalani, *suprotno* haran, blagodarani, zahvalani.

nĕhātan, **nĕhātna**, *adj.* *vidi* neatan. — *hatati, atati (h je otpalo), neatan, neatost*. Korijeni 212.

nehátost, **nehátosti**, *f.* *vidi* neatost.

nĕhotĕ, *adv.* *upravo stari prilog sadašnji od ne hotjeti*: *ne hote, ne hotĕći. znači što nehotĕce, koje vidi, i syn. ondje*. — *Ne hote čovjek i vrat slomi*. DPost. 72.

nĕhotĕcĕ, *ohne zu wollen, ingratiis*. Rj. *ne-hotĕce. vidi* nehotĕ. *nefalj, ufal*; *griješkom. suprotno* hotimĕce, hotimĕce, *navalice, navalice, navlaš, navo*. — *Nĕhotĕce* zaboravi jedan put jednouditi. Npr. 258. *Od moga oca, koji je . . . vrlo malo mario za pjesme, nego samo koliko ih je, gotovo nĕhotĕce, upamtio od svoga oca Joksima*. Npj.¹ 1, XXVIII. *Ali neko dogje te Radiča prevari (nĕhotĕcĕ ili navalice, to se ne zna)*. Sovj. 31.

nĕhotĕčan, **nĕhotĕčna**, *adj.* *što bude nĕhotĕce*: *Prjepis vjeran, osim nĕhotĕčnih pogriješaka*. Star. 4, 230. *Ja držim da sâm Hus na spalištu vredi koliko stotina onih nĕhotĕčnih junaka*. Zlos. 303.

nĕhtješa, *f.* *onaj koji (kaže da) ne će, der nicht zu wollen angibt, qui se nolle dicit, cf. nekĕša*. Rj. *ne-htješa. vidi i nekĕša. isp.* nečo, *suprotno* hočo. — *riječi s takrim nast. kod Brnĕša*.

nĕhvāla, *f.* (*ake*. Rj.³ XXXVII.) *ne-hvala, isp.* *ne 2. kao mala heala, nikaku hvala, vidi* nefala. — *Hvala mu kao i tetki bez kolača (t. j. nehvāla mu!)*. Rj. 284b. *Hvala tebe na tvojoj zdravicu, al' nehvāla na takoj besjedi*. Rj. 803b. *više primjera kod nefala*.

nehvalj, *vidi* nefalj, *ufal, nĕhote, nĕhotĕce*. — *navalice (h je otpalo); sa f mjesto hr: nefalj (nĕhotĕce), ufal (nĕhotĕce; u kao u u-bog)*. Korijeni 315.

neimalica, *f.* *die etwas nicht hat, quae non habet*: *U neimalice bilo gibanice, pa nije dala nikom*. Rj. *koja ne ima. isp.* *nemalac. suprotno* imalica. — *za obličje isp.* nevaljalica.

neimānje (neimānje), *n.* *das Nichthaben, die Entbehrung, inopia*: *Neimānje nemir od svijeta*. Rj. *neimānje, stanje u kojem je onaj koji ne ima, vidi* nemanje, *neimaština. suprotno* imānje. — *Neimānje dug ne plaća*. DPost. 77. *Neimānje je jače od cara*. 77.

neimār. *neimāra, *m.* (*voc. nĕimāre*) *der Baumeister, der den Bau (die Maurung), leitet, architectus*: *Slugo moja Rade nĕimare*. Rj. *koji upravlja zidanjem. isp.* *prĕto*. — *Osta kao čuprija na Višegradu. (. . . kaže neimaru neko u snu, kad čupriju treći put sazida. . .)*. Posl. 242.

neimārov, *adj.* *des Baumeisters, architecti*. Rj. *što pripada neimaru*.

neimārskî, *adj.* *Baumeister-, architectorum*. Rj. *što pripada neimarinu ili neimaru kojemu god*.

neimaština, *f.* (u Č. G.) *die Dürftigkeit, inopia, cf. neimānje*. Rj. *ne-imaština, stanje onoga koji ne ima*. — *Uboština i neimaština*. Posl. 325. *riječi s takrim nast. kod gospoština. št dolazi do osnove od koje je imatan pa joj pred št (imat-ština) otpalo t*. Osn. 170.

neimenjak, *m.* *tko se ne imenuje, komu se ime ne zna, bezimeni čovjek, anonymus*: *Evo knjazu sitna knjiga dogje. iz tambora iz vojske careve od Srbina dobra prijatelja: »Na znanje ti, Petroviću knjaže! . . . I da si mi zdravo i veselo! Neimenjak iz vojske careve*. Npj. 5, 203. — *vidi* bezimenjak. *isp.* *imerek*.

neiscrpljiv, *adj.* *ne-iscrpjiv, što se ne može iscrpiti; unerschöpflich, inexhaustus*. — *Opet je neiscrpjiva briga tvorca za svoje stvorenje*. Žim. IV.

neiskazani, *adj.* *unsäglich, unausprechlich, inenarrabilis, ineffabilis, incredibilis*. Rj. *ne-iskazani, što se ne može iskazati, izreći, pripovjediti. isp.* *neopisan*. — *Miloš je bio . . . junak neiskazani*. Danica 4, 30. *Tako bi društvo učinilo jeziku . . . neiskazanu korist*. Pis. 27. *Po dolinama nahodi se neiskazana množina poznatijeh pužica*. Pripr. 105. *Jer se ne uzdamo u službu svojih ruku nego u neiskazanu blagodat Božiju*. DP. 340. *adv.* *Za napredak naše literature bilo bi neiskazano potrebno*. Pis. 73.

neiskustvo, *n.* *ne-iskustvo, Unerfahrenheit, imperitia, inscitia, suprotno* iskustvo. — *Da bi im (starijim) mlagji, posle osvedoćeni o svom neiskustvu, bili poslušniji*. Megj. 186.

neispitljiv, *adj.* *ne-ispitljiv, što se ne može ispitati, unbegreiflich, incomprehensibilis*: *Ima riječi 84 koje*

sam ja načinio . . . *neispitljiv*, neistražljiv. Nov. Zav. VII. Kako su *neispitljivi* njegovi (Božji) sudovi i neistražljivi njegovi putovi! Rim. 11. 33. Koji čini stvari velike i *neispitljive*, divne, kojima nema broja. Jov. 5. 9.

neistinit, *adj.* ne-istinit, *suprotno* istinit, *unwahr*, *falsch*: *Neistinito* vijek ne istakmi se s istinitijem. DPosl. 77 (*dijalckt.* vijek sa *negarivom* = nikad).

neistražljiv, *adj.* ne-istražljiv, *što se ne može istražiti*, *werforschlich*, *investigabilis*: Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *neistražljiv*. Nov. Zav. VII. Kako su *neispitljivi* njegovi (Božji) sudovi i *neistražljivi* njegovi putovi. Rim. 11. 33.

neizbrojeni, *adj.* *unzählbar*, *innumerabilis*. Rj. ne-izbrojeni, *što se ne može izbrojiti*, *vidi* bezbrojan, nebrojan, nebrojeni.

neizlječiv, *adj.* *insanabilis*, *inmedicabilis*. Stulli. ne-izlječiv, *što se ne može izlječiti*, *što nije od prebola*, *vidi* neizvidan, neprebolan, *suprotno* izlječiv.

neizvidan, *nēizvidna*, *adj.* ne-izvidan, *koji se ne može izvidati*, *iscijeliti*, *izlječiti*, *unheilbar*, *insanabilis*: Nemoćnik je *neizvidan* ki svoju zled ne pozna. DP. 78. *vidi* neizlječiv, neprebolan, *suprotno* izvidan.

neizvjestan, *neizvjesta*, *adj.* *incertus*, *dubius*, *uncaps*, *Stulli*. ne-izvjestan, *kao neodređen*, *ungewiss*, *unbestimmt*, *incertus*, *suprotno* izvjestan. — Prvo stoji u prvome svom obliku i pokazuje *neizvesne stvari* (na pitanje kakav?), n. p. zec je plašiv. Nov. Srb. 1818, 391. Riječi, koje pokazuju *neizvesno mnoštvo stvari*. Rj. 1. XLIX. — u *docuje vrijeme* Vuk ne piše *ore riječi*.

nejač, *f.* (coll.) *die Schwachen* (*meistens von Kindern*), *debiles*. Rj. ne-jač, nejak, *ujriše se govori* za djecu (*nejaku*).

nejačak, *nejačka*, *adj.* *dem.* od nejak. Rj. — Kad je Marko još *nejačak* bio, ja sam Marka vrlo milovao. Npj. 2. 194. Jest *nejačak* Banović šekula, jest *nejačak*, ali jeste mudar. 2. 510. Čuješ li me, *nejačak* Danile. 5. 8.

nejačica, *f.* *die Schwachheit*, *imbecillitas*: Nejačica pravdu gubi (Posl. 200). Rj. *osobina onoga što je nejako*. — Na *nejačicu* svak nasrće. Posl. 189. *ovdje kao da je značenje konkretno*: nejak m., *nejak čorjek*, *isp.* *nejakušica*.

nejahavac, *nējahavca*, *m.* *tko ne jaše, ne umije jahati*: Sa zla konja na gori shodi *nejahavac*. DPosl. 109. — *za nast.* *isp.* *prodavac*.

1. neják, *m.* (u Grblju) *der Schwache*, *debilis homo*: K megi *nejače!* Rj. *nejak čorjek*, *vidi* *nejakušica*, *isp.* *nejačica*.

2. neják, *adj.* — **1)** *schwach*, *debilis*. Rj. ne-jak, *kao slab*, *comp.* *nejači*. — Megjed ga (dijete) stane od toga odvrćati govoreći mu da je on još mlad i *nejak*. Npr. 1. Jačega kapom a *nejačega* šakom. Posl. 111. Teško *nejačemu!* 315. Pa im dađe čedo iz kolveke, i zaklaše čedo *prenejako*. Npj. 2. 10. *Nejake* su *noge* u Stevana. 3. 38. Na kući bio potreban i inokosan ili kao što se ovamo kaže *nejak* i *nejakušica*. 4. 93 (Vuk). Gje ostale mnogo mlada, *prekukala!* i s *nejakom* *gjećom* tvojom, rano jaka! Kov. 102. Koji ne razumije što, jer mu je *um nejak* *prema* onom što bi trebalo da razumije. Daničić, ARj. 277b. Još dok je *carstvo* Vavilonsko bilo malo i *nejako*. Prip. bibl. 93. — **2)** *nejaka* žena, t. j. trudna, *schwanger*, *gravid*. Rj. *vidi* *brezj* 1, i *syn.* *on dije*.

nejakušica, *f.* (u C. G.) *nejak*, inokosan čovjek. Rj. *vidi* 1 *nejak*, *isp.* *nejačica*. — Na kući bio potreban i inokosan ili kao što se onamo kaže *nejak* i *nejakušica*. Npj. 4. 93 (Vuk).

nejedn, *adj.* ne-jedin, *kao nesložan, učiniv*, *disvors*: Podjednaka *družinu* jede mesa i na veliki petak, a *nejednu* ni na pretili četvrtak. Posl. 251. *isp.* *jedinstvo*. — *jedn* *ima drugogačije značenje*.

nejednač, *adj.* *ungleich*, *inaequalis*. Rj. ne-jednak, *suprotno* jednak. — Nalik gajde na muziku. (Kad ko poredi *nejednače stvari* jednu s drugom). Posl. 188. Drugo je pismo *vrlo nejednako*. Glas. 10, 341.

nejednačnost, *nējednačnosti*, *f.* *osobina onoga što je nejednako*, *Ungleichheit*, *inaequalitas*: Kaže, da su *one nejednačnosti njegove* male stvari. Odg. na ut. 18. Pomenute pogreške i *nejednačnosti* ja sam popravio i izjednačio. Knjiž. 3. 140. *suprotno* jednakost.

nejelo, *n.* ne-jelo, *kao nejeđenje*, *post*: Dušo moja, koja se postiš ne jedući a nijesi se očistila od strasti, uzalud se raduješ *nejelu*. DP. 86.

nejmati, *nējmām*, *v. impf.* *vidi* *nemati* (ne imati): Al' na bratu ruse glave *nejma*. Rj. — ne imati, *iza ne može i postati* *uglasno* j: *nejmati*, a *tada j* *ujviše otpada*: *nemati*.

nek, *neka*, Rj. može biti da je istoga korijena (kojega je pronomem za treće lice) sastavljeno s pronominalnim = ka : *nēka*, *nēk*. Korijeni 116. — **1)** *dass*, *auf dass*, *ut*: *podaj* mu *neka* jede; *poslji* ga *neka* ide. Rj. *naznačaje se kao zaporedno*. — *Zapreći* jaje u vatru, *neka* se *ispeče*. Rj. 191a. »Šta ja marim za vašega zrnja, *neku* dogje *nek* se *najede zeca* . . .

Idite i kažite mu *nek ne ide* iz dvora . . . *kažite* znanju, *neku* mi *izigje* na mejdan. Npr. 35. Dok carov sju ne nauči *kakavgogj* zanat (samo *nek je zanat*). 174. Guska prase, *svak nek gledu* preda se. (Svak *neku gledu* svoj posao, a u *tugj neka se ne mijesa*). Posl. 46. *Tugj* nikad *neka ne bude* koji svoj biti može. 322. *Nek je* Turak sto hiljada vojske . . . *neka znate*, *razbićemo* Turke. Npj. 4, 243. *Ko može nek se ne smije*. Pis. 25. *Neka idu* na konak, i *nek najju* jela. Luk. 9. 12. Ima, brate, u mene dosta; *neka* *tebi* što je tvoje. Mojs. 1. 33, 9 (*neka je*). Juda reče: *neku joj*, da se ne sramotimo; ja sam slao jare, ali je ti ne nagje. 38, 23. Dosta *nek* vam je, sinovi Levijevi! IV. 16, 7. Kad *treše* masline svoje . . . *neka došljaku*, siroti i udovici. V. 24, 20. Darovi tvoji *neka* *tebi*. Dan. 5. 17. — **2)** (u Dnbru.) *vidi* da: čekaj *neka* zatvorim vrata. Rj. — Daj me majko na daleko, *neka* ti se *rodom hvalim*. Posl. 50. Dok smo *nek smo*, kad umremo *nek* se *spominjemo*. 67. — **3)** *nur zu!* *immer zu*, *pergisi pulchre!* A. Odoše goveda u livadu! B. *Neka ih!* Rj. *kno: ne marim!* — »Ja sam sinoć u vas na konaku bio . . . *Neka si bio*: pnt te nanio. Npr. 164. Jelen ti u dvor *ušeta*, bosiljak bel ti *popase*. — *Neka ga*, *neka ga*, za njega sam ga sejala. Npj. 1. 12. Ustani gore, Milane! Gjevojka ti se udaje . . . *Neka je*, *nek se udaje!* Ići joj neću na svadbu. 1. 269. To gledaju dva ručna gjevera, ah *neku ih*, *crn* im obraz bio! to nijesu bile muške glave. 4. 157. Vidite, šta čini *zavist* i *zloba*; al' *neka neka*: *pritisnuto* jače sve na više skače. Straž. 1886, 1226. Ako li *ostanem* bez djece, *nek* *ostanem* bez djece. Mojs. 1. 43, 14. — **4)** *neka složeno* su *riječcom* li. *vidi* *nekali*. *isp.* *kamo* li, *nekmo* li.

neka, *f.* *hyp.* od *nevjesta*: Već on ide da pogubi *neku*. Daleko ga *neku* *ugledala*. Rj. ne-ka. *vidi* *nēva*, *nēve*. — *takva hyp.* *kod* baka.

nekad, *nēkada*, *vidi* *negda*. Rj. *vidi* i *njekad*, *njekadar*, *njegda*. — Jer su moje zalud *njekud* bile. Rj. 181b. I ja sam *nekad* bio toga *mnenija*. Nov. Srb. 1818, 398. Kao da su se ondje *njekud* doselili od *njekuda* iz južnoga primorja. Pis. 86. Ja življah *nekad* bez zakona. Rim. 7, 9.

nekadašnji, *adj.* *vidi* *negdašnji*. Rj. *što je bilo nekad*, *vidi* i *njekadašnji*.

nekakav, *nēkakva*, *adj.* *irgend einer*, *quidam*. Rj. *vidi* *nekaki*, *nekakov*; *njekakav*, *njekaki*, *njekakov*; *nečesov*, *isp.* *jedan* 2a. — *Pripovijeda* se da je rekao *nekakav* *pijan* *pošavši* da *uzjaše* na konja. Rj. 34a. Kazao *nekakav*, kome su za ručak oko *izvabili*. Rj. 36a. *Nekaka* se *poturčila* u subotu pa to *kazala* u *nedjelju* sv ojemu ocu. Rj. 270a. Kako su u *erkvi*

nekakome rekli da preskoči nešto u knjizi. Rj. 580b. Krene dalje dok nabasa u *nekaku gustu goru*. Npr. 93. Bio *nekakav bogougodni* kaluđer . . . koji se vazda Bogu moljaše. 97. *Nekakav kralj* imao jednu kćer. 163. Stane brati *nekakovih traca*. 261. (. . . ova poslovia postala od *nekakvu Mletučkoga* suda). Posl. 2. Tako je Valjevski muselim odsekao *nekakom Srbinu* glavu na sudu, a muselim Porečki opet *nekakome* uši. Miloš 140. Opominjem se, da sam čitao u *njekakrome* *Ruskom žurnalu*. Odg. na sit. 3. Pripisuje meni u tome *njekaku slavu*. Odg. na ut. 27. Kijamet znači kao *njekaku veliku* propast. Pis. 41. **nĕkakī**, nĕkakā, *adj.* nĕkakī (*nĕkakī*). Korijeni 31. *vidi* nekakav, i *syn.* i *primjere* ondje.

nĕkāko, Rj. *vidi* nekako. — 1) *irgend wie, quodammodo*. Rj. *kao* na *nekakav način*: Zovući knmu vilu, dok je *nekako* dozove. Npr. 216. Knjiga dopadne *nekako* Mlademu u ruke. Miloš 47. Po svojoj prilici se *njekako* nvuklo iz Srpskoga jezika. Pis. 50. 2) *um, herum, circa*: to je bilo *nekako* oko božića; sad je *nekako* godina. Rj. *vidi* negdje 2.

nĕkakov, *adj.* *vidi* nekakav. Rj. i *syn.* i *primjere* ondje.

nĕkali (nĕka li), nek, neka i li. *vidi* kamo li, nek-moli; akamoli, anekmoli; toli (to li); atoli (a to li). — Već brat brata poznat' ne mogaše, a *nekali* Turčin kanrina. Npj. 5, 102. Muka ih je očima vijjeti, a *nekali* š njima boja biti. 5, 112. Ne bi soko tica preletio, a *nekali* konji i junaci. 5, 144.

nĕkamo, (u C. G.) *vidi* nekud. Rj. *otišao nekamo* (u *Crnoj Gori* i u *sjevernoj Hrvatskoj*), *drugdje: otišao nekud*. *isp.* kamo i kud. *vidi* njekamo.

nĕkĕeša, *f.* (u Boči) *vidi* nehtješa: nemogoše pojedno, a *nekĕeše* sve popiše. Rj. *ne-kĕeša, ne-ktješa, ne-htješa, onaj koji (kaže da) ne će. isp.* (ne) ktjeti, (ne) htjeti.

nĕkī, nĕkā, *adj.* Rj. Zamjenica *koi* u staro je vrijeme glasila i *kī*, tako ima sada samo složeno *neki*. Obl. 38. *vidi* njeki. — 1) *ein gewisser, certus quidam*. Rj. *kao nekakav*: I on je *neki* oborbokman. Rj. 432b. »Bre šta marim ja za Brka? Ja ću Brka ovim buzdovanom.« A čoek mu rekne: Be i Brko je *neki*; sad češ ga vijjeti. Npr. 4. Te nloži da kopa zemlju, ali s *nekim* strahom da ne bi opet čuo kakav glas ozdol. 99. Kad bude *neko* doba noći, zaljulja se jezero. 187. »O ženo, dobro li te *neki* uči da me kušaš« . . . a ona se počne kleti da je niko ne uči. 204. Dadu ga na nauku, koja će mu u *neko* vrijeme i pomoći. 246. Kad su već bili nu *neki* dio puta, zovne on njega. 251. Da beži uz Moravu *pod neke* stene. Miloš 92. Po talijanskom u *njeki*h pisacu. Daničić, ARj. 672a. — 2) *einer, aliquis*: neki plati neki ne plati. Rj. *kao jedan . . . jedan; jedan . . . drugi; jedni . . . jedni, jedni . . . drugi. isp.* jedan 3. — Ovo *trnje* nije sve na jednu stranu obrnuto, već *neko* naprijed *neko* natrag, *neko* uprijeko. Rj. 79b. Nekakvome čoeku umirahu *gjeva: neku* jedva krst dočekaju a *neku* ni petnaest dana. Npr. 212. *Njeki* je dan mati a *njeki* mačeha. DPostl. 85. Šalju . . . žene nekam haljinu, *neku* traversu, *neku* faucllet. Kov. 52. Starešine Srpske izvuku se jedan za drugim na polje (*neki* govoreći da ide po pomoć, a *drugi* po džebann i t. d.). Miloš 122. Po mnogijem mjestima . . . po *njekijem* pak *mjestima*. Odg. na sit. 14. Gdje se po *njekijem* *krajcima* govori e., po *njekijem* »is, a po *njekijem* »je ili »je«. Pis. 5. *Neki* od onijeh . . . govorahu . . . a *ostali* govorahu. Mat. 27, 47. 49. — 3) to bez *neke* nije, t. j. nije bez osobitoga uzroka. Rj.

nĕkmoli, *vidi* kamoli: Ja ga ne bih ni za slugu mlada, a *nekmoli* za mog gospodara. Rj. nekmo li. — Ne bi mu je mutna voda zanesla, a *nekmoli* Turska busa razbila. Kov. 84. *vidi* nekali, i *syn.* ondje.

nĕko, nĕkoga, *jemand, aliquis*: neko lupa na vratima. Rj. Zamjenica ova ima samo jedninu . . . *neko* (*netko*, ili *njetko* po južnom govoru) . . . S kim si bio; s *nekim*, ni s kim, sa svakim. Obl. 33. *vidi* i njeko. — *Neko* od nas, a ko, togaj će Bog i sreća danas pomoći. Npr. 101. Skupi se oko njega svakojih ljudi i trgovaca: *neko* daje cekin, *neko* dva, te sve više, sve više. 126. Kad liscia dogje, čuje da ima *netko* u njezinoj kući. 245. Ako je *netko* lud, ne budi mu drug. Posl. 4. *Neko* se za list sakrije, a *nekoga* ne može ni dub da pokrije. 201. Kao da je mene *njeko* nagovorio. Odg. na ut. 2. Kakogod što *njeko* veli, da . . . Pis. 58. *Neko* od plemena Levijeva otiđe i oženi se. Mojs. II, 2, 1.

nĕko, *adv.* *srednji rod* od neki, *pa će u jugozup. govoru* biti njeko. *znaučenje*: do (1e), jedno (*vidi* jedan 2b), oko, okolo, za (S). *an. bei, beim, gegen, auf, ciberiter*. Ljubinja, varošica (od *neko* 150 Turskijeh kuća). Rj. 338b. Dvije stražare kraj puta oko *neko* dva puškometna hoda porazdaleko. Rj. 366a. Od gradskih šanaca na jedno 400 koraka stoji varoš . . . i na *neko* 50 koraka pogragnene stražare. Danica 2, 42. Nožin-aga sa *neko* 50 ljudi. 3, 184. Propadne sav šanac, *osim neko* desetak ljudi. Miloš 16. U kome je (šancu) s *neko* 800 ljudi bio Pocerški vojvoda. 36.

nĕkolicina, **nĕkolicinja**, *f.* *Einige, aliquanti*. Rj. *vidi* njekolicina, njekolicinja; *isp.* tolicina, tolicinja. *za nast. isp.* babine i babinje. — Uzevši na stranu *nekolicinu* od *knezova*. Danica 3, 164. Ja sam se . . . o tome razgovarao s *njekolicinom* od *učenijeh* Srba. Pis. 44. *Nekolicina* (ljudi), einige Leute, aliquot homines. Rj. VIII. Uzev *nekolicinu* braće svoje, pet ljudi, izvede ih pred Faraona. Mojs. I, 47, 2.

nĕkolika, t. j. manje od pet, *einige* (*für das männliche und sächliche Geschlecht, bis fünf ausschliesslich*); *nekolika* čovjeka, *nekolika* povjesma, a od četiri dalje govori se *nekoliko* s gen. mn. u sva tri roda, n. p. *nekoliko* ljudi, *nekoliko* povjesama, *nekoliko* ovaca. Rj. *vidi* njekolika, *nekoliku* čovjeka, t. j. dva, tri, četiri čovjeka, *nekolika* povjesma, t. j. dva, tri, četiri povjesma; tako su imenicama muškoga i srednjega roda, a su imenicama ženskoga roda *nekolike*, koje *vidi*. — *Nekolika* žive ufatiše, a ostalo niz grede složiše. Rj. 100b. O novome ljetu šalju po namastirima po *nekoliku* svoja drvarina u promjenu. Rj. 395a. *Poslije nekoliku* dana razali se čoeku. Npr. 144. Malo za ora *nekoliku* dana ne crkohl od njezina zla! 145. Zimi, pošto svi u jutru po *nekoliku* puta donesu drva . . . skupe se u džagaru. Danica 2, 118. Posiće *nekoliku* od onih vezira, koji su se najprije razbijali. 3, 140. Dočekaju ga Srpske male čete na *nekoliku* mjesta. 3, 167. On nauči svoja *nekolika* momka. 3, 208. Opale . . . te *nekolika* Arnutina ubiju i *nekolika* rane. Miloš 92. Od pre je od onih knezova ponajviše išlo uz Miloša, a u Beogradu su samo po *nekoliku* sedili. 191. Da je pitao za to *nekolika* čovjeka koji su ondje bili. Odrbr. od ruž. 11. Matica . . . *oruđe* jednoga ili *njekolika* svoja člana. Pis. 5. *Nekolika* *ujeta*. Rj. XIX. Svaka opština ima glavnoga kmeta i po *nekolika* manja, koji . . . Slav. Bibl. 1, 86. *Njekoliku* Dubrovčanina *zapitana* o te dvije riječi *odgovoriše* da ih ne govore. Daničić, ARj. 30b. Svaka se od dvije posljednje grane razdijelila u *nekolika* ogranka. Dioba 15. *Nekoliku* *primjera* sa dva akcenta na jednoj riječi već su *spomenuta*. Rad 12, 204.

nĕkolike, t. j. manje od pet, *einige* (*bis fünf ausschliesslich, für das weibliche Geschlecht*), *nekolike* žene, *nekolike* pare, i t. d. *cf.* *nekolika*. Rj. *nekolike* žene, t. j. dvije, tri, četiri žene, *nekolike* pare, t. j. dvije, tri, četiri pare; tako su imenicama ženskoga roda, *vidi* njekolike. — Kad hoće keške da se jede, vade se po *nekolike* kašike u tiganj, te se pogrije. Rj. 269b. U Negotinu je bio mali gradić sa *nekolike*

lule. Rj. 114b. U toj se slavi pominju gotovo svi sveci, i *poslije nekoliko riječi* sve se govori: va slava i čast. Rj. 690a. Da je iz Beograda *izašlo nekoliko stotina* Turaka, te načinih na Paležu šanac... iz Valjeva opet *nekolike stotine* Turaka da *idu* čajapaši u pomoć. Miloš 81. Reknem mu da mi načini *njekolike vrste* pod onaj obraz. Olg. na ut. 22. *Nekolike* *nećeridine* *pagrješke* *pisarske* ne će biti s gorega da s'omenem ovdje. D'osl. VI.

nekoliko, *einiges* (*mehr als vier*), *aliquantum*: nekoliko ljudi. Rj. *više od četiri*: i kao nešto. *vidi* *njekoliko*. — *Obuku* se *nekoliko momaka*. Rj. 148b. *Poslije nekoliko vremena* sretoše se ova dva brata. Xpr. 85. U to vrijeme začu *nekoliko*, ma ne baš onoliko *uke*. 232. Eto, Marko, *blaga nekoliko*. Npj. 2, 404. *Pre osamdeset i nekoliko godina*. Danica 4, 38. *I: orih nekoliko komada* *vidi* se. Npj. 1, XXVI. U dogovoru sa *njekoliko njezinijeh članova*. Pis. 3. Raspra, u kojoj sam ja *po njekoliko puta* govorio. 23. *Nekoliko ljudi* mogli su lasno pisati kojekako. Rj. 1 III. Život Hajduk-Veljkov... i *drugijeh nekoliko starješina*. Sovj. II. Ali vam opet, braćo, slobodno pišate *nekoliko* da vam napomenem radi blagodati koja mi je dana od Boga. Rim. 15. 15 (*audacius scripsi ex parte*: hab' ich doch etwas freimüthiger geschrieben. *zum Theil* um...). Doći ću vam... i vi ćete me *otpratiti* *onamo* kad se najprije *nekoliko nasitim* vas. 15. 24.

nekolikosatni, *adj.* *što traje nekoliko sata* (*sahata*), *mehrständig*: *Posle nekolikosatne* *pučnjave*. Žitije 76 (*a ne*: višesatne).

nekrst, *f.* (*coll.*) (*u C. G.*) *die Ungetauften*, *non baptizati*. Rj. *ne-krst*, *kao nekršteni svijet*. — Da izgoni *nekrst* iz naroda. Npj. 5, 476. — *suprotno isp.* *krst* 2.

nekršteni dani, *tako* se zovu oni *dani* od Božića do *Krstova dne*, *cf.* *karakondžula*. Rj. 3

nekrštenik, *nekrštenika*, *m.* *der nicht getauft ist*, *non baptizatus*. Rj. *tko nije kršten*, *nije hrišćanin*, *kršćanin*. *coll.* *nekrst*.

nekrvan, *nekrvna*, *adj.* *crsanguis*. Stulli. *ne-krvan*, *u čem nema krvi*, *što bira bez krvi*. *vidi* *beskrvan*. *suprotno* *krvni*.

nekteša, *f.* (*ist.*) *cf.* *nehtješa*. Rj. *vidi* i *nekteša*. *onaj koji* (*kaže da*) *ne će*. *vidi* i *nečo*. *suprotno* *hočo*.

nekud, **nekuda**, *irgendwohin*, *aliquo*. Rj. *vidi* *njekud*, *njekuda*. *isp.* *nekamo* (*u C. G.* i *sjev. Hrvatskoj*). — *Zamahnuh konji nekud*, pa ih ne mogu da nagjem. Rj. 182b. Da je sama jutros rano *nekud* poljerala i da ništa ne znađu kuda se strvila. Npr. 112. *Grād je ka' i vojska*. (*Nekud* udari a *nekud* i ne udari. *Posl.* 45. *Kaže*, da se Turci *nekud* spremaju. Miloš 99. *One ploče* *nema* *više* *ondje*, nego je *nekud* uklonjena. Sovj. 84. — od *neknd*, od *nekuda*. od *njekuda*, *vidi* *odnekud*, i t. d.

nekūm, *m.* *der Unpathe*, *non-kum*. Rj. *ne-kum*. *isp.* *ne* 2.

nelagod, *f.* *die Beschwerlichkeit*, *incommodum*: kad čovjek ostari, onda dogje na njega svaka *nelagod* (*u. p.* *kašalj* i *sljepota*). Rj. *ne-lagod*. *lagod*, koje samo ne dolazi, *značenje*: *podudarati se*, *pristajati*, *po colji biti*. *isp.* *Korijeni* 18. *po tome nelagod kao nepovoljnost*, *nerolja*, *neugodnost*, *teškoća*.

nelagodan, **nelagodna**, *adj.* *mat.* *unpass*, *langridus*: nešto sam *nelagodan*. Rj. *za postanje* *vidi* *nelagod*. *isp.* *nalos*.

nelicemjeran, **nelicemjerna**, *adj.* *ne-licemjeran*, *unversteht*, *unversteht*. *vidi* *beshilan*, *beshimben*. *suprotno* *licemjeran*. — *Ima* 47 riječi koje su od slavenskih posrbljene... *nelicemjeran*, *licemjerje*. Nov. Zav. VI. *Namjera* je *zapovijesti ljubav* od čista srca i *dobre savjesti* i *sjere nelicemjerne*. Tim. 1. 1, 5.

nelovni, **nelovna**, *adj.* *nicht zur Jagd gehörig*, *non*

venaticus: *Pogji* s Bogom, *moj sokole nelovni*. Rj. *ne-lovni*, *koji nije za lov*. *suprotno* *lovni*.

neljubak, **neljupka**, *adj.* *unlieblich*, *non amabilis*: *Jedni vele: neljupka* je *roda*. Rj. *ne-ljubak*. *suprotno* *ljubak*.

neljubavan, **neljubavna**, *adj.* *u koga nema ljubavi*, *nema častva*, *ζηζογος*, *lieblos*; *isp.* *ljubavan*. — *Da budu*... *nerazumni*, *nevjere*, *neljubavni*, *neprimirljivi*, *nenilostivi*. Rim. 1. 31 (*sine affectione*).

neljubaznica, *f.* *ne-ljubaznica*. *isp.* *ne* 2. *suprotno* *ljubaznica*. — *Ima* 47 riječi koje su od slavenskih posrbljene... *ljubaznica*, *neljubaznica*. Nov. Zav. VI. *Nazvaću* *narod svojijem* koji nije *moj narod*, i *neljubaznicu* *ljubaznicom*. Rim. 9, 25.

neljudi, *m. pl.* *die Unmenschen*, *monstra hominum*. Rj. *ne-ljudi*. *isp.* *ne* 2. *siug.* *nečovjek*.

nemalac, **nemaoca**, *m.* *der Dürftige*, *inops*. Rj. *ko nema*. — *Šad* mi *kaži* i *odgovori*: ili si *tutkun sobom* (*koji ne zna*) ili *zugiur* s česom (*nemalac*)? Kov. 67. *suprotno* *imalac*. *za nast.* *isp.* *čuvalac*.

nemalo, (*ne malo*, *malo ne*) *beinahe*, *prope*: ja sam *nemalo* kao i ti. Rj. *vidi malo* 2, *mal'*, *malim*, *umalo*, *zamalo*, *lakom*.

nemānje, *n.* *vidi* *neimanje*, Rj.

nemār, *m.* *die Sorglosigkeit*, *Nichtachtung*, *Ver-nachlässigkeit*, *negligentia*. Rj. *ne-mar*. *isp.* *ne* 2. *vidi* *nemarenje*, *nemarljivost* 1, *nemarnost*, *neatost* (*nehatost*), *suprotno* *mar*. — *Ne pusti u nemar* dar u sebi, koji ti je dan. Tim. 1. 4, 14 (*vidi* *zanemariću*). Što je litio... *pastiti u nemar* stariji red u nasljedstvu. DM. 29. *Vojvode* *prije* *boja* *hrabre* *ugledima* i *riječima* *vojnike* *razbijajući* *nemar* i *strah*. DP. 79.

nemārna, **nemārna**, *adj.* *ne-maran*, *koji ne mari*, *nachlässig*. *vidi* *nemarljiv*, *neatan* (*nehatan*). — *Ko je nemaran u poslu* *stom* *brat* je *raspikući*. Prič. 18, 9. *Ne mogoh* *ostati nemaran* *prema* *koristi* *duše* *svoje*. DP. 370.

nemārncje, *n.* *vidi* *nemar*. Rj. i *syn.* *ondje*. **nemārīs**, *m.* *Haas ohne Sorge*, *negligens*, *cf.* *nebriga*. Rj. *ne-mariš*, *tko ne mari*: *Vi ste pravi nemariš* za sebe! Straž. 1887. 382. *vidi* *nemarnik*. — *riječi* s *takrim* *nast.* *kod* *blutis*.

nemārļiv, *adj.* Rj. — 1) *fahrlässig*, *negligens*. Rj. *ne-marļiv*, *koji ne mari za koga* ili *za što*. *vidi* *nemaran*, *bestužan*, *nehatan*. — *Niko* *da* *ne* *postane nemarļiv* *za* *traju mladost*; *nego* *budi* *ugled* *vjernima*. Tim. 1. 4, 12 (*nemo contemnat*; *Niemand müsse verachten*). *Koji* (*robovi*) *imaju* *krštene* *gospodare*, *da* *ne* *postaju nemarļivi* *za* *njih* *što* *su* *braća*. 6, 2 (*non contemnat*; *sollen sie nicht verachten*). — 2) *koji nije marļiv*, *nije pomnļiv*: *kao* *lijen*. *vidi* *nepoman*. *suprotno* *marļiv*. — *Lijenost* *navodi* *tvrd* *san*, i *nemarļiva* *duša* *gladovaće*. Prič. 19, 15.

nemārļivac, **nemārļivca**, *m.* *ein fahrlässiger Mensch*, *homo negligens*. Rj. *nemarljiv* *čovjek*.

nemārļivost, **nemārļivosti**, *f.* *vidi* *nemar*. Rj. i *syn.* *ondje*. *osobina* *onoga* *koji* *je* — 1) *nemarljiv* (1) *za* *što*, *koji* *je* *nemaran*, *neatan* — 2) *nemarljiv* (2), *nepoman*, *kao* *lijen*. *vidi* *nepomstvo*, *lijenost*.

nemārnik, **nemārnika**, *m.* *Stulli*. *nemaran* *čovjek*. *vidi* *nemariš*. *cf.* *nebriga*. — *To* *je* *nemarnik* *koji* *će* *ostati* *neznalica* *dok* *je* *god* *živ*. Žlos. 292.

nemārnost, **nemārnosti**, *f.* *vidi* *nemar*. Rj. i *syn.* *ondje*. — *Boj*... *nije* *zadržao* *od* *nametanja* *mosta*, *nego* *su* *s* *takom* *slobodom* i *nemarnošću* *za* *život* *radili*, *da* *su*... Žitije 71.

1. **nemati**, *f.* *die Unmutter*, *non-mater*: *Vi* *kažite* *nemateri* *mojoj*. Rj. *ne-mati*. *vidi* *ne* 2. *suprotno* *mati*.

2. **nemati**, **nemām**, *r.* *impf.* Rj. *ne* *imati*, *iza* *ne* *može* i *postati* *suglasno* j; *nejmati*, *a* *tuda* *j* *najviše* *otpada*: *nemati*. — I. 1) *nicht haben*, *non habeo*. Rj. *vidi* *ne* *imati*, *nejmati*. — 2) *nema* *vina*, *es* *ist* *kein* *Wein* *da*, *deest*: *nema* *ga* *kođ* *kuće*; *nema* *ništa*. Rj. *kao* *nije*. — 3) *nemam* *kuđ*: *Nemam* *kuđe* *Kommen* *barjak-*

tare. Rj. — **II.** su se, *refleks. ili pass.* némati se, nêma se. *cf.* imati se, *nicht auf die Welt kommen, non nasci*: *Nemate* se jedno muško čedo, no s' imade jedna zmija ljuta. Rj. *kao* ne roditelji se.

nemeštar, nemeštra, *m.* ne-meštar. *isp.* ne 2. *suprotno* meštar, *koje* vidi. — U *nemeštru* nije meštar. DPost. 141.

nemilice, *ohne Schonung, unbarmherzig, misere*: udario ga *nemilice*, troši novce *nemilice*. Rj. *vili* bez mila, neštedice, ne-milice. *kao* bez milosti, *ne žaleći*. — Ovaj (tekao) s dušinom, a ovaj (jede) s družinom. (... imanje ... dopadne kakvome koji ga *nemilice* troši i prosipa). Post. 238. Gospod potr *nemilice* sve stanove Jakovljeve. Plač 2, 2. Hoće li za to izvlačiti mrežu svoju i jednako ubijati narode *nemilice*? Avak. 1, 17.

nemilo, *unlieb, ingrater*: *Nemilo* je Petar dozivaše, *nemilo* se Joka odzivaše. Rj. ne-milo, *adv.* od *nemio*. *suprotno* milo.

nemilosrdan, *nemilosrdna, adj.* Stulli. *unbarmherzig, immisericos*. ne-milosrdan, u kojega je *nemilostivo* srce. *suprotno* milosrdan.

nemilosrgje, *n.* Stulli. *Unbarmherzigkeit, immiseriordia*. *suprotno* milosrgje.

nemilost, *nemilosti, f. die Ungnade, offensa*. Rj. *ne-milost, isp.* ne 2. *suprotno* milost. — Onima koji ... pokoravaju se nepravdi, *nemilost* i grijev. Rim. 2, 8. Sinovi, koji bijahu u *nemilosti* kod oca. DM. 11.

nemilostiv, *adj. unbarmherzig, immisericos*. Rj. *ne-milostiv, vidi* *nemilosrdan, suprotno* *milostiv*. — Pored svega prevelikoga bogatstva bio vrlo tvrd i *nemilostiv*. Rj. 81a. Svekrva bijaše lukava i *nemilostiva* na sirote. Npr. 83. *Nemilostiv* je *ptičima* svojim kao da nijesu njegovi. Jov 39, 19.

neminovan, *neminovna, adj. ne-minovan, što ne će i ne može* *minuti* koga; *unvermeidlich, unausbleiblich, inevitabilis*. — Pripremali su ... Turcima — *neminovnu* pogibiju. Zim. 152.

nemilo, *nêmila, adj. unlieb, unangenehm, ingrater*: od *nemila* do nedraga (n. p. potucati se. Post. 234). A da vidiš *nemila* sastanka. Jesu P, brate, rane od vidanja, il' su, reče, od *smrti nemile*. Rj. *ne-mio, adv.* *nemilo, suprotno* *mio*. — Ko bi imao dvije žene, jednu milu, a drugu *nemilu*. Mojs. V, 21, 17.

nemir, *m. die Unruhe, inquietas*. Rj. *ne-mir, isp.* ne 2. *isp.* nespokojstvo. *suprotno* *mir*. — Neimanje *ne-mir* od svijeta. Post. 200. Kad su u zemlji kake bune i *nemiri*. Danica 2, 86. Razumevši, da se Srbija nije umirila ... i da se sad tek *pravi nemir* otvoriti može. 5, 32.

nemiran, *nêmirna, adj. unruhig, inquietus*: *Mimo* sree Boga moli, a *nemirno* suze roni. Rj. *ne-miran, suprotno* *miran*. — Kao živa kaže se za oštro *nemirno* dijete. Rj. 158a. Prujičav, *nemiran*, n. p. konj. Rj. 602b. Kao da mu sto šiljaka pod kožu ugje (tako je *nemiran*). Post. 130. *Miran* kao jare. (*Nemiran*). 179. Glavni kmet ... može *nemirnim ljudima* i skitačima udariti do 25 batina. Miloš 191.

Nemirko, *m. der Un-mirko, cui* *women* *Mirko male convenit*. Rj. *Ne-mirko*, *Mirko* *kome* to ime *slabo* *do-likuje*.

nemirnik, *m.* *nemiran* čovjek: Da bi učinio da zamukne neprijatelj i *nemirnik*. Ps. 8, 2. Vino je podsmjever i silovito piće *nemirnik*. Prič. 20, 1. Opušice kraj Moavu i tjeine *nemirnicima*. Jer. 48, 45.

nemirnoća, *f.* *ne-mirnoća, osobinu onoga koji je nemiran, suprotno* *mirnoća*: Od *nemirnoće* i ljutine kopa (konj) zemlju. Jov 39, 27.

nemjeran, *adj. upravo* *glagoljski II. pridjev* od *ne-mjeriti, koji se ne može mjeriti; unermesslich, im-mensus, vidi* *bezmjeran*. — *AP* besede sestre Sekuline: »Ujko Janko, *nemjerno* blago! ti ne vodi Sekulu nećaka. Npj. 2, 506.

nemioć, *nemioći, f. die Krankheit, morbus*. Rj. *ne-*

moć, kao *slabost, bolest*. — *Nemioć* od oči laktom se liječi. DPost. 77. *Iscjeljujući* svaku bolest i svaku *nemioć* po ljudima. Mat. 4, 23.

nemioćan, *nemioćna, adj. krank, aegrotus*. Rj. *nemioćan, kao* *slab, bolestan*. — I zmi na *nemioćnu* stranu. (Kad se ko zateže, te ne će da jede izgovarajući se da ne može, a misli se da može). Post. 331. Zlo dijete bolje je *nemioćno* neg zdravo. DPost. 157. Od djeteta ... ni jedno *životinje* ne dolazi na svijet tako *nemioćno* i tako jadno. Pripr. 116.

nemioći, *nemioću, r. impf. krank sein, aegrotare*: nešto *nemogu*. Rj. *ne-mioći, kao* *biti nemioćnu, v. pf. slož.* *iznemioći, prenemioći, zanemioći, v. imp. slož.* *pre-nemioći* se.

nemioćnica, *f. vidi* *bolesnica*. Rj. *nemioćnu* ženu. *vidi* *nemotnjica*.

nemioćnik, *nemioćnika, m. der Kranke, aegrotus, cf. bolesnik*: *Nemioćnik* malo jede, a mnogo troši (Post. 207). Rj. *nemioćan* čovjek. *vidi* *nemotnjik*. — Kad *nemioćnici* vikaju, i liječnici dobivaju. DPost. 42.

nemioćoša, *f.* (u Boci) koji (kaže da) ne može, *der sich stellt als ob er nicht könne, qui se non posse dicat*: *Nemioćoše* pojedoh, a nekćeše sve popiše. Rj. *ne-mioćoša, isp.* *neznadoša, kako* je riječ ženskoga roda, *može* se reći i za žensko čeljude. — *riječi* s *takim* *nast.* kod *hjelosa*.

nemioćiti, *adj. gram, upravo I. pridjev* od *glagola* *ne mogu, značenje: što ne može biti, unmöglich, impossibilis, suprotno* *mogući*. — Ništa ne će vam biti *nemioćiti*. Mat. 17, 20. Ljudima je ovo *nemioćiti*. a Bogu je sve *mogućće*. 19, 26. Njima je posao g. N. ... gotovo *nemioćiti* učinio. Rad 15, 179.

nemioj, *nemiojte, nicht doch, noli, nolite, cf. moj*: Duše naše gubiti *nemiojmo*. Rj. *ne-moj, nemioj* (od *ne mozi*). Korijeni 156. *suprotno* *de, dede, dela*. — **a**) *sing.* A. *Nemioj*. B. *Moj* Boga mi. Rj. 365b. *Nemioj* da se plašiš. Npr. 61. *Nemioj* se srditi na mene ... *Nemioj* da ideš ni pošto! 196. *Nemioj* da se svajamo ja i ti. Mojs. I, 15, 8. Bog reče Avramu: *Nemioj* da ti je krivo radi djeteta i radi robinje tvoje. 21, 12. Neka dogje car i sluga njegove ... Car reče: *nemioj*. sine, *nemioj* da *idemu* sri, da ti ne budemo na tegotu. Sam. II, 13, 25. Idi, iđi u naruč praznijeh sudova ... *nemioj* malo da išteš. Car. II, 4, 3. — **b**) *plur.* *vidi* *nete*. — Dogjite, *nemiojte* da ne dogjete. Rj. 306a. *Nemiojte* da ga ubijemo. Mojs. I, 37, 21. *Nemiojte* otkrivati glava svojih. III, 10, 6. Zar ćete toga radi stajati *nemodate*? *Nemiojte*, kćeri moje. Rut 1, 13.

nemioćujica, *f. vidi* *nemioćnica*. Rj. ... *tjni prema* ... *eni, isp.* *božitnji i božićni*.

nemioćujik, *nemotnjika, m. vidi* *nemioćnik*. Rj. — *Nemotnjik* malo jede, a mnogo troši. Post. 207.

nenā,* *f. vidi* *majka* (po Bosni, osobito kod Srba Turskog zakona): Oj starice Osmanova *nenā!* uzmi mene za Osmana tvoga. Rj. — Kad je *nenā* taka knjiga došla ... ona tajom drugu stranu piše. Npj. 3, 200.

Nenād, *m.* ime muško. Rj. — *nād* (spes). *Ne-nad*, Osn. 16.

nenādān, *dna, adj.* (u C. G.) *unverhofft, insperatus*: *Nenādān* te *grdilo* našlo! Otkud knjiga, ognjem izgorjela, što je tako *smirna* i *nenādān*. Rj. *ne-nādān, čemu* se *tko* *ne* *nādān, vidi* *nenādānji*; *izenādān, iz-nenādānji*. — Da se čuva i krije, da je *nenādān* čudo ne nagje. Npr. 215. Da te sačuva Bog od *nenādāne!* (smrti ili druge kake nesreće). Post. 56. Neka dogje na njega *pogibno nenādān*. Ps. 35, 8. Nestaje ih od *nenādāne* *strahote!* 73, 19.

nenādāno, (u Boci) *vidi* *izenādāna*. Rj. *adv.*

nenādānji, *adj. vidi* *nenādān, iznenādān, iznenādānji, isp. za* *uost.* *krajni* i *krajnji, sudni* i *sudnji, zapadni* i *zapadni, i t. d.* — *Nādaj* se *nenādānje*, nek te ne nagje *nenādānja*. DPost. 68. *Nenādānja* ga nagje. 78 (t. j. *smrt* ili druga kaka *nesreća, isp.* *god* *nenādān primjer*. Post. 56).

nenasit, *m. der Nimmersatt, insatiabilis*. Rj. nenasiť, *vidi* nēsiti, *koga nije moći nasitiťi*.

nenaućen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od naučiti*. ne-naućen, *indoctus, ungelehrt*: Neke stvari teško razumjeti, koje *nenaućeni* i neutvrđeni izvrću. Petr. II. 3. 16. *vidi* naućan.

nenavidjeti, *nenavidim, v. impf.* Rj. ne-navidjeti, *suprotno* navidjeti. — 1) *hassen, odisse, cf.* mrziti. Rj. — Tko onomu *koga* nitko *nenaridi*. DPostl. 126. Gnjev njegov rastrže me, *nenaridi* me, škrguće zubima. Jov 16. 9. Pogledaj neprijatelje moje... kakvom me pakosnom *nenavišću* *nenaride*. 25. 19. — 2) *sa se, recipr. einander hassen, alius alium odit, cf.* mrziti se. Rj. *v. pf.* poneviditi se.

nenavidnica, *f. die Hasserin, osor*. Rj. *koga* *nenaridi* (mrzi). *vidi* kod *nenavidnica* *prinjer* iz Rj. 54b. Sve kletve ove obratiće Gospod Bog tvoj na neprijatelje tvoje i *na* *nenavidnike* tvoje, koji su te gonili. Mojs. V. 30. 7.

nenavidnik, *m. der Hasser, osor*. Rj. *koga* *nenaridi* (mrzi). *vidi* kod *nenavidnica* *prinjer* iz Rj. 54b. Sve kletve ove obratiće Gospod Bog tvoj na neprijatelje tvoje i *na* *nenavidnike* tvoje, koji su te gonili. Mojs. V. 30. 7.

nenavidnikov, *adj. što pripada nenavidniku*: Sačuva ih od ruke *nenavidnikove*, i izbavi ih iz ruke neprijateljeve. Ps. 106. 10.

nenavidost, *nenavidosti, f. (u Boć) der Hass, odium, cf.* mrzost. Rj. *vidi* nenavist. — Tko se zahvaljuje, *nenavidost* probuguje. DPostl. 133.

nenavigjenje, *n. das Hassen, odium*. Rj. *verb.* od 1) *nenavidjeti*, 2) *nenavidjeti* se. — 1) *radnja* *kojom* *tko* *nenaridi* *koga*. — 2) *radnja* *kojom* *se* *n. p.* *devojica* *nenaride*.

nenavist, *f. vidit* nenavidost, *mrzost, mržnja*: Pogledaj neprijatelje moje... kakvom me pakosnom *nenavišću* *nenaride*. Ps. 25. 19.

nenazoćan, *nenazoćna, adj.* Stulli. *koga* *nije* *na-* *zoćan*: *abwesend, absens, suprotno* *nazoćan*.

nenin, *adj. vidit* *namin*. Rj. *što* *pripada* *neni* (majci).

nenuti se, *nēnem se, v. r. pf.* u riječima: što mi ti se *nenu* gonenu, *beim Aufstellen eines Rathsels, u* Risnu, a po drugijem mjestima govori se: što mi ti je za sto? Rj. *pogodi* *mi* *šta* *je* *to?* — gonetati, zagonetati; gonenuti, zagonenuti. — biće odbačeno *ga* *u*: *nenuti* *se*. Korijeni 70.

neobićan, *neobićna, adj. ungewohnt, insuetus*: *Tav-* *nica* je kuća *neobićna*. *Neobićna* oka i pogleda. Rj. *ne-obićan, čemu se nije moći lako obiknuti, suprotno* *obićan* 1. — *Neobika, što je čovjeku neobićno*. Rj. 417b (*suprotno* *obićni*). *Neobićan* junak pogledati... Što mu rigji po ramenu brei, *neobićna* oka i pogleda, ono ti je Tomković Ilija. Npj. 3. 156. Jer će Gospod ustati... da učini djelo svoje, *neobićno* djelo svoje, da svrši posao svoj. *neo* *ićan* *posao* svoj. Is. 28. 21.

neobika, *f. (u Dubr.) što je čovjeku neobićno, die* *Ungewohnheit, insolentia*. Rj. *ne-obika*.

neobrezanje (*neobrežanje*, Stulli), *n. verb.* od *ne* *obrezati*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskihij posbljene... *obrezanje, neobrežanje*. Nov. Zav. VI. *Obrezanje* pomaže ako zakon držiš; ako li si pre-stupnik zakona, *obrezanje* je tvoje *neobrežanje* postalo. Rim. 2. 25.

neodgovaranje, *n. verb.* od *ne* *odgovarati*. — Jedno bilje, dorno lijezanje, drugo bilje, rano ustajanje, treće bilje, *neodgovaranje*. Her. 182. U dvoru je srećn dijelila: svekrovima daleko praćenje, svekrovama *ne-* *odgovaranje*. Kov. 93.

neodoljiv, *adj. ne-odoljiv, čemu se ne može odo-* *ljeti; unwiderstehlich*. — Beše i u mene i u nje neka *neodoljiva* *sila*, koja nas privlačeće jedno drugome. Mezj. 90. U toliko su mali (narodi) teški svojom *ne-* *odoljivom* *neupljivošću*, koja dolazi od prirodne bo- *žani* za se. Zlos. 51.

neodređen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od* *ne* *odrediti*. *ne-određen, unbestimmt, indefinitus, in-* *finitus*. — *Načina* imaju dva kao osobita oblika: *neodređeni* i zapovjedni; način *određeni* zovu se sva *vremena* *ujedno*. Obl. 2.

neodređenost, *osobina onoga što je neodređeno; die* *Unbestimmtheit*. — Dodajte k tome... *neodre-* *đenost* u davanju časova za predmete i za nastav- *nike*. Zlos. 27.

neograničen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od* *ne* *ograničiti*. *ne-ograničen, unbegrenzt, infinitus, in-* *terminatus, suprotno* *ograničen*. — Miloš je *neogru-* *nićeni* gospodar u Srbiji. Miloš 188.

neopera, *f. schmutziges Frauenzimmer, mulier squa-* *lida*. Rj. *ne-opera, koja se ne pere, žensko* *neoprano,* *nečisto, vidit* *neoprana*. — *za* *obličje* *isp.* *lonopera,* *sudopera*.

neopisan, *adj. upravo glagolski II. pridjev od* *ne* *opisati*. *ne-opisan, što se ne može opisati, unbe-* *schreiblich*: *Sa* *neopisanom* silom i hrabrosti udare *na* *njih*. Miloš 83. Koji su se *neopisanim* junaštvom *branili*. Žitje 32. Hriste, koji sve ispunjaš, *neopisani*. DP. 166. *isp.* *neiskazani*.

neoporučno, *adv. absque testamento intestato, vel* *nullo testamento facto, Stulli, bez* *oporuke, ne učiniš* *o-* *poruke, suprotno* *oporučno*.

neoprán, *adj. ungewaschen, illotus*: Sedam kuća, *devet* *bunareva*, i još su im žene *neoprane*. Rj. *ne-* *oprán, isp.* *ne* 2. *nečist*. — Ne bi mu ni oraha iz *ruku* *uzeo*. (Tako je *neoprán* i gadan). Posl. 193.

neopránica, *f. vidit* *neopera*. Rj. *neoprana* (*ne-* *čista*) žena.

neopránština, *f. der Schmutz, die Unreinlichkeit, im-* *munditia*: *izjede* *ga* *neopránština* (kad *ko* *dugo* *ko-* *šulje* *ne* *mijenja*). Rj. *osobina* *onoga* *što* *je* *ne-* *oprano, nečisto, isp.* *nečistota, riječi* *s* *takim* *nast.* *kod* *gospoština*.

neosjetljiv, *adj. ne-osjetljiv, koji ne osjeća, koji* *lako* *ne* *osjeti, nije* *osjetljiv, unempfindlich, insens-* *ibilis, isp.* *nečutljiv, suprotno* *osjetljiv*. Ima riječi 84 *koje* *sum* *ja* *načinio*... *neistražljiv, neosjetljiv, ne-* *pokolebljiv*. Nov. Zav. VII. Dade im Bog *duhu* *ne-* *osjetljivoga*, oči da ne vide, i uši da ne čuju. Rim. 11. 8.

neotesan, *adj. ungehobelt, rudis (sagt man einem* *Menschen), horridus*. Rj. *ne-otesan, kaže* *se* *čovjeku,* *koga* *nije* *nimalo* *uljudan, izobražen*.

neožujen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od* *ne* *oženiti* *se, vidit* *neženjen, unverheiratet, ledig, Uher,* *cuels, isp.* *bežen*. — Bečar, čovjek *neožujen*. Rj. 25b. Bio čovek *neožujen*, pa ga jedni nudili gjevovkom, drugi udovicom, treći puštenicom. Npr. 154. Ja se, *care*, nisam oženio, i ti si, *care* bio *neožujen*. Npj. 2. 432.

nepamét, *f. (doe. nepaméti), ne-pamet, suprotno* *pámét*: *Nepamet* ubija se u pamet. DPostl. 78.

nepažnja, *f. ne-pažnja, suprotno* *pažnja*. — Uza *se* *maši* *za* *kovčeg* *Božji*... I Gospod se razgnjevi *na* *Uzu*, i udari ga Bog *ondje* *za* *tu* *nepažnju*. Šam. 11. 6. 7. Ova nevješтина i *nepažnja* *izdavačeva* *ne* *da* *vjerovati*. Rad 6. 212.

nèpee, *n. vidit* *nebo* 3. Rj. *upravo* *dem.* *od* *nebo* *(u* *ustima)*.

nèpelo, *n. (u Bačkoj) otišao u nepelo, t. j. gdje se* *ne* *pera*, *bez* *traga, propao*. Rj. *u* *istočnom* *gororu,* *u* *južnom* *nèpijelo*.

nèpijelo, *n. u južnom gororu, vidit* *nèpelo*.

nèpik! — 1) *cf.* *pik*. Rj. — *Nepik* povre! (u Bačkoj) *kad* *dijete* *u* *igri* *ne* *pogodi* *gdje* *bi* *trebalo,* *pa* *bi* *htjelo* *po* *drugi* *put* *da* *gagja,* *i* *znači* *da* *po* *drugi* *put* *nije* *slobodno*. Rj. 417b. Ako li onaj koji trli *prije* *reče*: *nepik* onda već *ne* *pomaže* *ništa*. Rj. 499b. — 2) *nepik* *ne!* *wird* *niichts* *daraus, non* *me*

decipies. Rj. od toga ne će biti ništa, ne ćeš me prevariti, isp. raspik.

nèplodan, nèplodna, *adj.* koji nije plodan, vidi neplodovit, i *syn.* onlje. — Ne će biti u tebe ni muškoga ni ženskoga neplodna, ni megju stokom tvojom. Mojs. V. 7, 14.

nèplodòvit, *adj.* ne-plodovit, što nije plodno, vidi neplodan, nerodan, nerodljiv, bezrodan. — Bogatae je nedarovit kako starab *nepłodorit*. DPost. 7.

nèpobjedan, nèpobjedna, *adj.* ne-pobjedan, koji se ne može pobijediti; *invincibilis, unüberwindlich*, isp. pobjedan. — Najviše su s toga (Crnogorci) *nepobjedni*, jer su sobom rognji vojnici, jer se smrću smiju i rugaju. Šćep. mal. 74.

nèpočin-pòlje, *n.* u ovoj zagoneci: Mrtvi živoga nosi preko *nepočin-polja*. Rj. *odgonetljaj*: barka kad se ko u njoj vozi preko mora.

nèpočinstvo, *n.* ne-počinstvo, što se ne čini onako kako treba nego naprotiv. M. Gij. Miličević. i *ake.* od njega, ne-počinstvo, za drugu polu isp. počiniti (trista jada). vidi bešćinje, nedjelo, *Unthat, nefas, maleficium*. — Ko, braćo moja, nije imao udova popa kraj kuće, ne zna što su jadi! . . . Ne mislim ja ni o kaku *nepočinstvu*: nego nejma ko rubina oprat'. Zim. 234.

nèpòdoba, *f.* (u Hrv.) *das Ungheuer, monstrum*: nepodoba jedna! Rj. nepodoba, što kao da nije podobno (čovjeku). kao: čudovište, nakaz, nakaza, vidi nepodopština. — doba, dob (f.), *nepodoba*, podoban. Korijeni 108.

nèpòdolan, nèpòdobna, *adj.* *indecorus, incongruus, importunus*. Stulli. ne-podolan, koji nije pristojan, prikladan, onakav kakav treba da bude; *unziemlich*, za suprotno isp. podoban.

nèpòdopština, *f.* *dederus* — bratu skazaše, kako je kralj *nepodopštinu* učinio kraljevstvu. Stulli. *nepodobna stear*. vidi nepodoba. — riječi s takim nast. kod gosposština.

nèpògodan, nèpògodna, *adj.* *unvertragsam, importunus*: Svatovi se braća pogodiše, no imadu nepogodna druga, a na konju zlosretnu gjevovku. Rj. ne-pogodan, s kojim se nije moći pogajjati, vidi mućan. — *Nepogodan* je bio za one koji su htjeli da mu zapovijedaju, ali prema svojim područnicima i drugovima bio je vrlo ljubazan. Sovj. 76.

nèpòimanje, *n.* *verh.* od ne poimati, rudnja kojom tko ne poima što. — Neznanje, nepojimanje svoje dužnosti. Zlos. 20 (nepojimanje, pogrešno).

nèpokolebljiv, *adj.* ne-pokolebljiv, što se ne može pokolebati; *unerschütterlich, immobilis, stabilis*, isp. nepomičan. — Ima 84 riječi koje sam ja načinio . . . *nepokolebljiv*, neprimirljiv. Nov. Zav. VII. Da bi u dvjema *nepokolebljivim stvarima* imali jaku utjehu. Jevr. 6, 18. Prijesto je tvoj, Bože, vječan i *nepokolebljiv*. Ps. 45, 6. Budi *nepokolebljiv* prema željama nevaljalijem. DP. 86. Da bi joj (trpeži) bio *nepokolebljiv temelj*. 350.

nèpokolebljivòst, nèpokolebljivosti, *f.* osobina onoga što je *nepokolebljivo*: Uglèda se u *nepokolebljivosti* na Hananejku. DP. 99.

nèpokòran, nèpokòrna, *adj.* *ungehorsam, widerspenstig, dicto non audiens*. Rj. ne-pokoran, vidi neposlušan, suprotno pokoran. — Da su to učinili ljudi *nepokorni* bez njegova znanja i dopuštenja. Kov. 28. Da budu . . . *nepokorni roditeljima*. Rim. 1, 30. Ali je u naroda onoga sree uporno i *nepokorno*. Jer. 5, 23. *adv.* Pošto car i njega zapita . . . on *nepokorno* odgovori. Npr. 237.

nèpokòrnòst, nèpokòrnosti, *f.* *der Ugehorsam, inobedientia*. Rj. osobina onoga koji je nepokoran, isp. neposluh, neposlušnost, neposlušanje, suprotno pokornost. — Ovi poturčenici . . . to pokazuje i današnja njihova *nepokornost Sultan-Mahmudu*. Kov. 6.

nèpokrètan, nèpokrètna, *adj.* ne-pokretan, što se ne može pokrenuti, *unbeweglich, immobilis*: Djevojkama se dade dijel od pokretnoga imanja, a *nepokretno* ostaje stožern. Rj. 714b. Ako samo ostanete u vjeri nemeljeni i tvrdi, i *nepokretni* od nada jevangjelja. Kološ. 1, 23. *blágo . . . dobro, imanje . . .* može biti i veliko i malo pokretno i *nepokretno*. Daničić. ARJ. 399b.

nèpomán, nèpomna, *adj.* ne-poman, kao *nemarljiv, nemaran, neatan*, suprotno pomnjiv, pomljiv. — *Nepomnu* težaku miši sjeme izjedu. DPost. 78.

nèpomènica, *f.* (u Risnu) uz časne poste govori se nesto *zmija*, jer kažu: koliko je god puta u vrijeme časnoga posta ko poimene spomene, toliko će je puta onoga ljeta vidjeti. Rj. isp. nepomenik, nepomenuše, što ne valja poimene pomenuti.

nèpomènik, nepomenika, *n.* t. j. prist, *Euphemismus für eine gefährliche Beule, tubercis genus* (εὐφημισμός). Rj. isp. nepomenica, nepomenuše.

nèpomènuše, *f.* *pl.* Rj. ne-pomenuše, kojih ne valja poimene pomenuti, isp. nepomenica, nepomenik. — 1) nekake kraste na djeci, *eine Art Kinderblatter, variolae quaedam*. Rj. — 2) nekake bubine u djeci. Rj. — riječi s takim nast. kod ajgirna.

nèpomèčan, nèpomèčna, *adj.* *immobilis* — megju valim' straba opaka *nepomèčna* uzdrži se. Palmotić. Stulli. suprotno pomčan. — Nekoliko trenutaka Miloš stajaše *nepomèčan*. Mil. 180. *unbeweglich*, isp. nepokolebljiv, nepokretan.

nèpomèčnost, nèpomèčnosti, *f.* *defectus motus*. Stulli. osobina onoga što je *nepomèčno*, *Unbeweglichkeit*, suprotno pomčnost.

nèpomnja, *f.* Stulli. vidi nepomstvo, suprotno pomnja.

nèpomstvo, *n.* osobina onoga koji je *nepoman*, vidi nepomnja, isp. nepažnja, *nemar* (i *syn.* onlje), suprotno pomnja, pomnja. — *Nepomstvo* gotovo uboštvo. DPost. 78.

nèpopravan, nèpopravna, **nèpoprāviv**, nèpoprāvljiv, *adj.* *inemendabilis, irreparabilis*. Stulli. ne-popravan, ne-popraviv, ne-popravljiv, što se ne da, ne može se popraviti; *unverbesserlich, incorrigibilis*.

nèporèciv, nèporèčan, čna, nèporèciv, *adj.* *irrevocabilis* — naša je volja *neporečna*. Palmotić. Stulli. što se porèci ne može; *unrückruflich*.

nèposlūh, *n.* ne-posluh, vidi neslušanje, neposlušnost; neposlušanje, oglasak, nepokornost; *Ugehorsam, inobedientia*, suprotno posluh. — Posluh je otac krepovima, a *neposluh* svojim zloćama. DPost. 99.

nèposlūšan, nèposlūšana, *adj.* *ungehorsam, dicto non audiens, cf.* nepokoran. Rj. ne-poslušan, suprotno poslušan. — Tri štapa i četvrto čitap iz dženet je izišlo, . . . da se *neposlušni* biju . . . Post. 320.

nèposlūšanje, *n.* *verh.* od ne poslušati, vidi neposluh, i *syn.* onlje, suprotno poslušanje, za *verh.* *subst.* od *v. pf.* isp. dopuštenje. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . poslušanje, *neposlušanje*. Nov. Zav. VII. Kao što *neposlušanje* jednoga čovjeka postaje mnogi grješni, tako će i poslušanjem jednoga biti mnogi pravedni. Rim. 5, 19. Ne će ući u pokaj moj . . . ne ngjoše za *neposlušanje*. Jevr. 4, 6.

nèposlūšnòst, nèposlūšnosti, *f.* vidi neposluh, i *syn.* onlje. — Jer je *neposlušnost* kao grijeh od čaranja, i nepokornost kao sujevjerstvo i idolopoklonstvo. Sam. 1, 15, 23. Primam dio radosne hrane raj-ske, od koje bijah odagnan za *neposlušnost*. DP. 297.

nèposredan, nèposredna, *adj.* ne-posredan, *unmittelbar, immediatius*, suprotno posredan. — Sama ličnost i ponašanje g. Bajlona imaju najkorisniji uticaj na *neposrednu otolinu*. Megj. 264. A ni g. profesor ni zjak ne sećaju se, da baš jedna taka reč beše *neposredna varniva*. Zlos. 22. *adv.* Narodi koji se ne zadovoljavaju samo onim što je *neposredno* korisno, nego . . . 41.

nepostojan, *adj.* *unbestandig, inconstans*. Rj. nepostojan, *isp.* prevrtljiv, *suprotno* postojan. — *Nepostojan* kao Mart mjesec. Posl. 208. *Proljeće* . . . ono će biti na kraju *nepostojano*. Danica 3. XVII. *Vrijeme nepostojano*. 3. XVIII. Koji nema korijena u sebi, nego je *nepostojan*, pa kad bude do nevolje, odmah udari na trag. Mat. 13, 21.

nepostojanstvo, *n.* *Unbeständigkeit, inconstantia*, *isp.* prevrtljivost, ševrdanje 2. — Ali se opet u njoj (knjizi) nalaze gotovo sve obične pogreške . . . a osobito *nepostojanstvo srakova roda u pisanju* različitih reči. Opit VIII. Da je Luka sam ovu knjigu izdao, jamačno bi on gdjekeje pogreške, osobito što se tiče *nepostojanstra*, popravio. X (*inconsequentia*). Zaručivanje sjedinjeno je s njim (s vjenčanjem) radi *nepostojanstra*, koje se više puta pokazivalo. DP. 219.

nepoštedjeti, nepoštedim, *v. pf. isp.* poštedjeti. — Ne ponosi se, nego se boj. Jer kad Bog rognjenijeh grana ne poštedje, da i tebe kako ne *nepoštedi*. Rim. 11, 21.

nepoštegjenje, *n. verb. od* nepoštedjeti. — Ima 47 riječi koje su od slavenskih posrbljene . . . iskušenje, *nepoštejanje*, obrezanje. Nov. Zav. VI. (Gledaj, dakle dobrotu i *nepoštejanje* Božije: *nepoštejanje* na onima što otpadoše, a na sebi dobrotu. Rim. 11, 22.

nepošten, nepoštena (nepoštenī), *adj.* ne-pošten, *unehrlich, unredlich, inhonestus, suprotno* pošten. — Prepošten nepošten. Posl. 261. Dijete će ustajati na stara i *nepošten čorjak* na poštena. Is. 3, 5.

nepoštenje, *n.* ne-poštenje. *Unehrllichkeit, Unredlichkeit, inhonestas, suprotno* poštenje. — *Nepoštenje* je Svetićevo u tom što je . . . O Sv. O. 10.

nepotpun, *adj.* ne-potpun, *suprotno* potpun. — Prve dvije riječi nalaze se na nekoliko mjesta s *nepotpunom asimilacijom*. Star. 3, 59.

nepotreban, nepotrebna, *adj.* ne-potreban, *kao surise što je, unnötig, unnütz, non necessarius, supervacuus, suprotno* potreban. — Ne stavljam pred oči svoje riječi *nepotrebne*. Ps. 101, 3. Načini od mene *nepotreban sud*. Jer. 51, 34. Ali je ovaj sav *članaak* . . . ne samo *nepotreban* nego još i smetnja velika. Bukv. 7. Nagomilava *nepotreban balast*. Ogled V.

nepouzdan, *adj.* ne-pouzdan, *u što se nije pouzdati, unverlässlich, unzuverlässig, incertus, dubius, infidus, suprotno* pouzdan. *Izvori istorije* naše . . . koliko su ovi izvori *nepouzdatni*. Miloš VII. Beros napisao Grčki *istoriju* o prvom svijetu, ali je i to propalo osim nekoliko *nepouzdanijeh komada*. Pripr. 185. I ondje je sa svoja zastranjivanja . . . *susma nepouzdan*. Rad. 16, 197.

nepovoljan, nepovoljna, *adj.* *unwillkommen, ingratus*. Rj. ne-povoljan, *suprotno* povoljan. — Kur-tala! I kad se raduje da je kakav *nepovoljan posao* prošao. Rj. 317a. Natuniti kome, t. j. učiniti što *nepovoljno*. Rj. 410a. Kad ko u jutru najprije sretne mačku, ili staru ženu, *vrlo* mu je to *nepovoljno* . . . A putnicima je *najnepovoljnije* kad sretnu popa ili kalogjera. Rj. 709a. *Vreme* (holadno i *nepovoljno*. Danica 5, 21. Za Aleksu Vašega imam Vam *nepovoljne glase* javiti. Straž. 1886, 1367.

nepovoljnost, nepovoljnosti, *f.* *Missvergnügen, molestia*. Rj. *stanje koje biva kad je kome što nepovoljno, vidi* neprijatnost.

nepovrat, *m.* u ovoj poslovi: *Nepovrat* kola lomi t. j. kad čovjek ne će da se *porruca*, nego hoće sve u jedan put da ponese. Posl. 208). Rj.

nepoznat, *adj.* *unbekannt, ignotus*. Rj. ne-poznat *glagol* ne poznati, *vidi* neznan, *suprotno* poznat. — Došla galija č *nepoznate zemlje*. 42. Jer je ono i onako *najnepoznatiji komad Srbije*. Danica 2, 58. Bijah *licem nepoznat* Hristovijem *erkvama*. Gal. 1, 22. Jer se ne šalješ k narodu *nepoznata jezika*. Jezek. 3, 5.

nepprav, neprava, *adj.* ne-prav, *unrecht, ungerecht, iniquus, suprotno* prāv. — Trk je njihov zao i *moć* njihova *neprava*. Jer. 23, 10. Moji li putovi nijesu pravi? dome Izrailjev, nijesu li vaši *putovi nepravi*? Jezek. 18, 29. Nije li jošte u kući bezbožnikovoj *blago nepravo*? Mih. 6, 10. *isp.* nepravo.

nepřavda, *f.* *das Unrecht, injuria*. Rj. ne-pravda, *isp.* krivda, hila, *suprotno* pravda. — Nešto mi bi za despet, t. j. učini mi se krivo, kao da mi je *nepřavda učinjena*. Rj. 117b. Mili Bože, *velike nepřavde!* despot sudi, a despot rasndi. Npj. 1, 399. Pa ga baci u to more sinje: „Nosi, more, su *zmlje nepřavdu*.“ 2, 71. Brojeći *nepřavde, koje im knezori čine*. Miloš 181. *Bilo bi nepřavda reći* da . . . Slav. Bibl. 1, 92. *Vječita bi nepřavda bila* kad bi se . . . V. Lazić 1, 12.

nepřavedan, nepřavedna, *adj.* *ungerecht, injustus*. Rj. ne-pravedan, *suprotno* pravedan. — U jednoga kralja bila dva sina, jedan bješe lukav i *nepřavedan*, a drugi dobar i pravedan. Pošto im otac umre, reče *nepřavedni* pravednome . . . Npr. 84. *Nepřavedno tećivo* na treće koljeno ne slazi. Posl. 208. Kad je *prema mene* tako *nepřavedan*. Odg. na ut. 4 (*isp.* Sint. 287).

nepřavednik, *m. der Ungerechte, homo injustus*. Rj. *nepřavedan čorjak*.

nepřavilan, nepřavilna, *adj.* ne-pravilan, *što nije po pravilu, isp.* nezakonit, *unregelmässig, irregularis, suprotno* pravilan. — *Glagoli*: 1. Pravilni. 2. *Nepřavilni*. Spisi 1. 38. *Nepřavilno* glagol. Rat 30. *adv.*: *Vezilac i žetelac nepřavilno* su proizvedene (riječi). Danica 3, 8.

nepřavilnost, nepřavilnosti, *f.* *die Unregelmässigkeit, irregularitas, isp.* nezakonitost. — *Nepřavilnost* se ova javlja u velike od XV. vijeka. Rad 26, 67.

nepřavo, *unrecht, ungerecht, iniquum*. Rj. *srednji rod i adverb od* neprav (koje vidi). — *Grbavo* će biti za mene, n. p. ako ti toliko platim, t. j. *nepřavo, unrecht, injuste*. Rj. 99a. Čovjek ne žali toliko na neprijatelja koliko na prijatelja (kad mu se što *nepřavo* učini). Rj. 154b. Ne odbi najam za sjekiru! (kad ko *nepřavo* hoće kome da odbije jednu stvar za drugu). Rj. 390a. *Nepřavo* je služiti nebarna. DPosl. 78. Na strani 8. *nepřavo* je naštampano 360.000 mesto 180.000. Miloš 204. Pjesme . . . zato su gjekeje gješto i *nepřavo* napisane i naštampane. Npj. 1, XVI.

nepřebolan, nepřebolna, *adj.* ne-prebolan, *što nije od prebola, vidi* neizvidan, neizlječiv. — Davor Meho, *ranc nepřebol!* nikada te priboliti ne će. HNpj. 4, 310 (pri- mj. pre- u zap. gororu).

nepřegledan, dna, *adj.* ne-pregledan, *što se ne može pregledati: unabsehbar*. — Gleda trepet *nepřeglednoga* gorskoga lista. Megj. 157.

nepřelazan, nepřelazna, *adj.* ne-prelazan. *gram. intransitivus, suprotno* prelazan. — Arankati . . . *prelazno*: Njetko ne aranka . . . *neprelazno*: na koga. Daničić, ARj. 99b. Kad se govori *neprelazno*: n. p. kad na vrbi grožgje rodi; to više ne rodi. Rad 6, 98. Što su jedni (glagoli) *neprelazni* a drugi *prelazni*. 6, 101.

nepřestani, *adj.* *unaufhörlich, assiduus*. Rj. ne-prestani, *što ne prestaje*. — Zadržao sam 49 riječi slavenskih . . . *neprestani*. Nov. Zavj. VI. Kako se može vatra sačuvati za *neprestano upotrebljivanje*. Pripr. 159. Bezuman je sin muka ocu svojemu, i svadljivost ženina *neprestano prokisivanje*. Prič. 19, 13.

nepřestano, *unaufhörlich, continuo*. Rj. *adv. vidi* bez prestana, bez prestanka, bez patiska, bez prekida, bez pretrga. — Ova ova mimo ikake ovce . . . *nepřestano* njega u oči gleda. Npr. 216. *Pasalo* je dvje stotine ljeta, da ratujni sa mnom *nepřestano*. Npj. 5, 199. *Nepřestano* se za me molite Hristu Bogu. DP. 369.

neprevrtljiv (neprevrtljiv), *adj.* ne-prevrtljiv, *koji je postojan, ne mijenja često svoje misli, suprotno prevrtljiv (prevrtljiv).* — Po tome se moli Bogu, vjeronome u svojim riječima i *neprevrtljivome u obricanju*. DP. 348.

neprijatelj, *m. der Feind, inimicus*. Rj. ne-prijatelj, *vidi* dušman, dušmanin. *isp.* zlotvor. *suprotno* prijatelj. — Pre-prijatelj *neprijatelj*. Posl. 261. Bio je junak i veliki rodoljubac, a strašni *neprijatelj Turski*. Danica 4, 16. Koji je bio *veliki neprijatelj Mladenov* i *Milojev*. 4, 23. Da su *države* jednoga naroda i zakona bivale *najveći neprijatelji između sebe*. Kov. 4. *Neprijatelj Slavenstva* i našoj erкви. Odrb. od ruž. 18. Pokazivao se Kara-Gjorgijju veliki prijatelj i *neprijatelj Rodofinika* i *njegovih postora*. Sovj. 36.

neprijatelj, *adj.* što pripada *neprijatelju*: Pada narod njegov od ruke *neprijateljeve*. Plač 1, 7.

neprijateljica, *f.* ne-prijateljica. *die Feindin, inimica*. *suprotno* prijateljica. — Nemoj mi se radovati, *neprijateljice* moja, ako padoh, ustaću. Mih. 7, 8.

neprijateljski (nèprijateljski), *adj.* feindlich, inimicus. Rj. što pripada *neprijateljima*, *vidi* dušmanski. *isp.* zlotvorski. — Verige . . . da *brodovi neprijateljski* ne bi gore proći mogli. Rj. 58a. Sva se *neprijateljska rovska* nzbuni. Npr. 207.

neprijateljstvo, *n. die Feindschaft, inimicitia*. Rj. *vidi* dušmanluk, *suprotno* prijateljstvo. — Što se tiče Kopitarova *neprijateljstva* k Slavenstvu. Odrb. od ruž. 17. Tjelesno mudrovanje *neprijateljstvo* je *Boqu*. Rim. S. 7. Reče Gospod Bog zmiji: . . . još *mećen neprijateljstvo između* tebe i žene. Mojs. 1, 3, 15. Da se *neprijateljstvo* i s jedne i s druge strane odavna *zakuharalo*, svjedoče pisma. DM. 28.

neprijatnost, neprijatnosti, *f.* *vidi* nepovoljnost, *suprotno* prijatnost. — Nikakve *neprijatnosti* nisam dosad trpela od njih (od Turaka). Zlos. 137. U svakom tom poslu ima prijatnosti i *neprijatnosti*. 174.

neprijazan, *nèprijazni*, *f.* ne-prijazan, *Unfreundlichkeit, Ungunst*. *suprotno* prijazan. — Prijazan u nebijeme *neprijazan* je. DPosl. 101. prijati, prijatelj . . . prijatan . . . staro *prijazan*. Korijeni 131. *za oblik* i *ake. isp.* bójazan.

nepriličan, neprilična, *adj.* — 1) ne-priličan, *unpassend, unvürdebeimlich, inconveniens, non probabilis*. *suprotno* priličan (1). — Što govoriš *riči neprilične*. HNpj. 3, 454. Koji će *gjavu* čitati 30 lista njezina ludovanja i *neprilične laži*! Nov. Srb. 1817, 639. Nekima pak (riječima), kojima se mislilo da se znaju korijeni, ali su po mom mišljenju bili *neprilični*, našao sam *priličnije*. Osn. III. — 2) *kome je što nepričika* (1), *n. p. djevojci da bude sužanj*. — A car cvili u svojoj gjemiji, a spominje *sužnje neprilične*. . . i careve obi sultanije. HNpj. 3, 35. Šestro moja, *sužnju neprilični*! 4, 707.

nepričika, *f.* Rj. ne-pričika. *suprotno* pričika. — 1) *das Ungleiches* (z. B. *alt und jung*). *inequalis*: Ja sam ti se junak oženio, udovicom *mojom nepričikom*. Rj. što *nije kome pričika*, *n. p. staro mladome, nije jedno prema drugome. isp.* pričika 1. — 2) *Ungeliegenheit, incommodum*. Rj. *isp.* sijaset; bijeda, napast, nevolja, smetnja 2, smutnja. — Sjedio na prijestolju *imajući nepričiku* s Mamulom Kominom. DM. 4. — *za akc.*: tako sam slušao gdje se i *pričika* složena sa *ne* govori *nèpričika*. Rad 6, 61.

neprimirljiv, *adj.* ne-primirljiv, *koji se ne može primiriti*. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *neprimirljiv*, *nerazumljiv*. Nov. Zav. VII. Da budu . . . neljubavni, *neprimirljivi*, *nemilostivi*. Rim. 1, 31.

neprištao, neprištala, *adj.* *neprištao, što nije prištalo. isp.* nepriščan 1. *suprotno* prištao. — Što govoriš *neprištale riči*? HNpj. 4, 10.

neprištojan, nepristojna, *adj.* ne-pristojan, *unschicklich, unanständig, indecens*. *suprotno* pristojan. — Odbijam ti na ludost (Kad ko što kome *nepri-*

stojno učini, i znači: da nijesi budala, ne bi tako ni činio). Posl. 231. Bojim se da ne bude *neprištojno*. Pom. 108.

nepristojnost, nepristojnosti, *f.* *osobina onoga što je nepristojno, suprotno* pristojnost. — Opet se brinem kako bih se sačuvao *od svake nepristojnosti*. Pom. 108.

nepristupan, nepristupna, *adj.* ne-pristupan, *kojemu se lako ne pristupa, unzugänglich, unaccessibilis. isp.* *suprotno* pristupačan 2. — Oblasniku *nepristupnom* daj što pita, da ne uzme i što ne pita. DPosl. 87.

nepriživljanje, *n. verb.* od ne priznavati. — *Nepriživljanje* i nečuvanje *ore razlike* i granice *najveći* je uzrok, što . . . Pis. 83.

nèprobava, *f.* indigestione, eruditus. Stulli. *neprobava, kad ècludue ne probavi jela. vidi* neprobavljenje.

nèprobavan, *vna, adj.* quod stomachus concoquere nequit. Stulli. *neprobavan, što ècludue ne može probaviti; unverdaulich. suprotno* probavan.

neprobavljenje, *n. verb.* od ne probaviti: Tko djece ima, od *neprobavljenja* ne umire. DPosl. 127. *isp.* dopuštenje.

nèpromjenit, *adj.* unveränderlich, constans, non mutabilis; *dugovječno nepromjenito!* (kad se što èstitala. cf. stasis. Rj. ne-promjenit, *što se ne èe promijeniti, što se ne može promijeniti, suprotno* promjenit, promjenljiv, *za nast. isp.* *pridjere* ocjedit, odjelit. — Da mu je *sljeme tvrdo* . . . na zidu stasio . . . prije zemana *nèpromjenito*, a kad bi se sa zemanom i promijenilo, Bog ga spomenuo. Kov. 120. Postaviše Judejci . . . da je *nèpromjenito* da slave ta dva dana. Jestir. 9, 27. Po zakonu Midskom i Perzijskom, koji je *nèpromjenit*. Dan. 6, 8. *adv.*: Koja li slava stoji na zemlji *nèpromjenito*? DP. 364.

nèpropadljiv, *adj.* ne-propadljiv, *što ne propada, što ne može propasti, unvergänglich. suprotno* propadljiv. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *nèpropadljiv*, *svadljiv*. Nov. Zav. VII. Bog koji nas prerodi za živ nad . . . *za našljedstvo nèpropadljivo*, koje ne èe istruhnuti ni uvenuti. Petr. 1, 1, 4. Eto drveta, koja je posadio Bog naš: *cvjetaše* i *prinesoše* Hristu *plodè nèpropadljivoja života* pitajući duše naše. DP. 88. Sad javlja arhangejo Gavriilo *jedinoj nèpropadljivaj* i *dobroj golubici*. 321. Za to je i u novom zavjetu sveto miro *nèpropadljivi pečat* darova, koje Duh sveti daje. 354.

nèpropadljivost, nèpropadljivosti, *f.* *osobina onoga što je nèpropadljivo, Unvergänglichheit. suprotno* propadljivost. — Raj duhovan i *ijelesan* . . . da su oba bila na srijedi *između propadljivosti* i *nèpropadljivosti*. DP. 90. Iz groba Hristova, koji je *izvor nèpropadljivosti*. 162.

nèpski, *adj.* što pripada *nebu*, *vidi* nebeski, nebesni. — Jer bajraci *ko nèpski oblaci*, koplja pusta baš ko šuma suva. HNpj. 4, 252.

nèptunski, *adj.* — Svi ovi *tavani* . . . imaju svoja imena: *nèptunski* (vodeni), *vulkanski* (ognjeni), *vegetabilni* (biljni). Priprava 105.

Nèra, *f. hyp.* od Neradnja. Rj. *roc.* Nèro.

nèrad, *m.* *propao* s nerada. *die Unthätigkeit, desidia*. Rj. *ne-rad. isp.* ne 2. *vidi* neradnja, *suprotno* rad. — Ali se brat razbratio s njim *njegova nerada radi*. Daničić, ARj. 266a.

nèradin, *m. der Faulenzer, Arbeitsscheue, piger*. Rj. *ne-radin, ko rado ne radi, suprotno* radin 1. — Svak svoje uzme *preda* se: *neradin* uzme za stoku *govedara* . . . A onaj drugi brat *trudio* se oko svoga dobra. Npr. 72.

neradnja, *f.* *vidi* nerad. Rj. *ne-radnja, suprotno* radnja. — *Nèradnjom*, protivnom njihovoj radnji. Vid. d. 1862, 19.

nèradosan, *nèradostan*, *sna, adj.* *freudenleer, voluptate carens*: Kod mojega *neradosna* vojna. Rj. *ne-radostan, isp.* neveseo, *suprotno* radostan, *nera-*

dosan je bez t prema drugim padežima, u kojima ova t izmjenjuje s i u *stipula*.

neradost, *neradosti*, *f. die Freundenseere, defectus voluptatum*: Meni mladost u neradost progje. Rj. ne-radost, *suprotno* radost. — Kako ću ti u domi stajat' ? . . . trajat' mladost u neradost? Kov. 111.

nerańća, **nerańđza**, *f. Rj. vidi narańća, narańđza*. — **1)** *die Pomoranze (der Baum), citrus aurantia Linn.*: Zaspala gospogja pod *šatom nerańđzom*. Rj. *drvo*: Dogji, Jovo, u zelenu bašću pod nerańđza bega Atlagića. Npj. 3, 104. — **2)** *(die Frucht) mullum aurantium*. Rj. *rod sa drveća*: Da pošalje na tanjiru najmanje jednu forintu u srebru, pored koje se metne i *nerańća* ili barem jabuka. Rj. 704b.

Nerańća, **Nerańđza**, *f. ime žensko*. Rj. *hyp. Néra*. — *imena ženska od bilja kod Višnja*.

neraspaldjiv, *adj. ne-raspaldjiv, koji se ne raspada, koji se ne može raspasti, ἀσπάλδιος, uncorruptibilis, incorruptibilis, suprotno* raspaldjiv. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . raspaldjiv, raspaldjivost, *neraspaldjiv, neraspaldjivost*. Nov. Zav. VII. Caru vječnome, *neraspaldjivome*, koji se ne vidi, jedinone premudrome *Boju* časta i slava. Tim. 1. 1. 17.

neraspaldjivost, *neraspaldjivosti, f. osobina onoga što je neraspaldjivo, ἀσπάλδιος, Unverweslichkeit, incorruptibilitas, suprotno* raspaldjivost. — *vidi kod* neraspaldjiv iz Nov. Zav. VII. Koji su trpljenjem djela dobroga tražili slavu i čast i *neraspaldjivost*, život vječni. Rim. 2. 7.

nerást, *m. der Eber, verres. cf. vepar*. Rj. — Bucovan *nerast* (kad se bukare kmaće). Rj. 50b. Kose se *nerastovi*, pčele. Rj. 292b. Među glasove *nr*, kojima se počinje riječ, umeće se u nas *c*: *nerast, nerastorit*, mjesto *c* umeće se i *a* u našem jeziku: *narast, n* pred *r* mijenja se u nas na *m*: *mrjijest*. Korijeni 119.

nerastavan, *nerastavna, adj. ne-ra(z)-stavan, što se ne rastavlja, što se ne može rastariti, unzerstrenlich, isp. nerazljudan*. — Rastaje i čora noć i dan, ako su i *nerastavni*. DPosl. 106.

nerastovit, *adj. nicht verschnitten (von einem Schwanz), non castratus*. Rj. *krmak je nerastorit, koji nije nškopljen, isp. nerast*.

nerávan, *nerávna (nerávni, adj. ne-ravan, kao hrabar, unben*. — Obratiću pred njima mirak u svjetlost i što je *neravno* u ravno. Is. 42, 16.

nerazdjelan, *nerazdjelna (nerazdjelna, adj. ne-razdjelan, što se ne dijeli, što se ne može razdjeliti: untheilbar, undivisibilis, isp. nerastavan, suprotno* razdjelan. — U Slovena je bio običaj držati plemena za jedno *nerazdjelno tijelo*. DM. 296. Oca i sina i svetoga duha, *Trojicu* jednosušnu i *nerazdjelnu*. DP. 27. *adv.*: Dim i miris idu *nerazdjelno* iz kadila. DPosl. 16.

nerazgovijetan, *nerazgovijetna, adj. ne-razgovijetan, undeutlich, indistinctus, suprotno* razgovijetan: *Po nerazgovijetnim riječima* jednoga ljetopisca kao da je isti kralj zidao. DRj. 1, 174. Na mjestu *nerazgovijetnu* (u spomeniku). 3, 167. *adv.*: Brglja kao jare po lupatku. (Kad koji brzo i *nerazgovijetno gorori*). Posl. 29. U jednom rukopisu našega vijeka, ali *nerazgovijetno zapisano* tako da prvo *a* može biti i *o*. Daničić, ARj. 115a.

nerázmišljen, *adj. upravo glayolski II. pridjev od ne razmisli, unbedachtsam, inconsideratus*: Ali ovoga *nerázmišljenoga* posla ne bijaše otac potvrdio. Prip. bibl. 21.

nerázumán, *nerázumna, adj. unverständlich, imperans*. Rj. ne-razuman. *isp. bespametán, bezuman, suprotno* razuman. — Otčić čuš, al' mi doći ne ćeš; jer si, sine, jako nerázumán, još ti nema ni šestnaest ljeta, a Turcin je junak od mejdana. Npj. 3, 392. Ao, doró, vrlo dobro moje! . . . Kad te šiljem s glavom *nerázumnom*, sa Ivanom, sa jedinim sinom: lva j.

doro, glava nerázumna. 3, 393 (u ova dva primjera nerázuman kao *nerješt*). Kakogod što bi bilo *nerázumno*, smiješno i na štetu jezika našega, da se . . . Pis. 83. Poštuj i zahvali onima, koji su te othranili . . . Može biti da bi ostao nijemo i *nerázumno živinče*. Prip. 42. Eda li ste i vi, još *nerázumni*? Mat. 15, 16 (*ἀνοητος, sine intellectu, unverständlich*). Dužan sam i mudrima i *nerázumnima*. Rim. 1, 14 (*ἀνοητος, insipientibus, Unweisheit*). Potamnje *nerázumno sree* njihovo. 3, 21. Da budu . . . *nerázumni*, nevjere, neljubavni. Što znadu po prirodi kao *nerázumna životinja*, u onom se raspadaju. Jud. 10 (*ζλόγη ζώα, muta animalia, unvernünftige Thiere*).

nerázumijevánje, *n. verb. od ne razumijevati, suprotno* razumijevanje. — Koji pripovijeda . . . u njegovijem ustima dotetanjem, *nerázumijevánjem* i zaboravom postaje s vremenom nepouzđano. Prip. 174. Tada bi i *lisa* bila pogrješka, koja se u *nerázumijevánju* lako mogla dogoditi, mjesto *voc. »lise«*. Daničić, ARj. 114b. *Nerázumijevanje zakona*. O Sv. O. 24.

nerázumljiv, *adj. ne-razumljiv, što se ne može razumljeti, suprotno* razumljiv. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *nerázumljiv*. Nov. Zav. VII. Jer se ne šalješ k narodu nepoznata jezika i *nerázumljiva gorora*. Jezek. 3, 5.

neréd, *m. ne-red, isp. ne 2. die Unordnung, suprotno* red. — Vidite *velike nered* u njoj (zemlji) i nasilje u njoj. Amos 3, 9. Djecu valja čuvati od *sva-koju nereda*. Bukv. 31.

nerédóv, *nerédóva, m. (u vojv.) vidi meredov*. Rj. *na drvetu mreža, kojom se riba vadi iz barke*.

nerédóvan, *nerédóvna, adj. ne-redovan, koji nije redoran*. — To je, istina, bilo tako pre, u *nerédovne rojске*. Zim. 61.

nerédža, *f.*: Posijeeće mi tri *nerédže* zlatne. Rj. *nerudža?*

Nérétljanin, *m. čovjek iz Neretre (2): Neretljani . . . gusareći po moru i braneći se od Mlečića*. DM. 1. — *u obliče isp. Budljanin (čovjek iz Budve)*.

Nérétva, *f.* — **1)** *Fluss in der Heregovina, fluvius Heregovinae*. Rj. *vodu u Heregovini*. — **2)** *Gegend an der Mündung desselben Flusses*. Rj. *kraj na ušću vode Neretre*.

neród, *m. u zagonetkama*: Ja sjedim na *nerodu* konju; puštite mi sina, *materina muža*. — Na *nerodu* jaše, isporena vodi; dajte mi sina, *materina muža*. Rj. (Zagonenula nekakva žena caru, kad je dohajala na sužđrebnoj kobili vodeći konja, kojemu su majku rasporeli te ga iz nje izvadili, i molila ga, da joj iz tavnice pusti oca, kojega je ona kroz prozor svojijem mljekom hranila).

neródan, *neródna, adj. ne-rodan, što ne rodi, ne donosi rodu, isp. nerotkinja, vidi* neplodovit, i *syn. ondje, suprotno* rodan. — Da bi išao dažd na zemlju . . . da napoji pusta i *nerodna mjestu*, i načini da raste trava. Jov 38, 27. Da piju novo piće, koje čudesno teče ne iz *nerodnoga kamena* ((u koji je Mojsije udario palicom), nego iz groba Hristova. DP. 162. Te nam iz *nerodnoga korijena* naraste životan vrt. 331.

neródicea, *f. Unfruchtbarkeit, sterilitas*: Obratiće za mnóm *neródicea*. Rj. *kad ne rodi ljetinu*.

neródljiv, *adj. ne-rodljiv, što ne rodi, ne donosi rodu, unfruchtbar, infructuosus, vidi* neplodovit, i *syn. ondje*. Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . *neródljiv*. Nov. Zav. VII. Jesenska *drveća neródljiva*, koja su dvaput umrla. Jud. 12.

neródnóšt, *neródnosti, f. osobina onoga što je neródnó*: Isejelih ovu vodu, da ne bude više od nje smrti ni *neródnosti*. Car. II. 2, 21.

nerógeni, *adj. suprotno* rođjeni. *nerogjena n. p. braća, koja se nijesu rodila od jedne majke*. — Sve se društvo redóm izljubilo, *nerogjena braća* k'o rođjena. Npj. 4, 276. Kad si ti odsječen od rođjene

divlje masline, i pricijepio se na *nerogjenu* pitomu maslinu. Rim. 11, 24.

nerojka, *f.* košnica (sa čelama) koja se preko cijeloga ljeta *ne roji*. Rj. *ne-rojka* (osn. u *roj*). Osn. 239.

nerotkinja, *f.* žena, jabuka, kruška, *die Unfrucht-bare, sterilis*. Rj. *koja je nerodna, za obličje isp. bez-rotkinja*. — Gdjejkoji udaraju rogom od božitnjega peciva *vočku nerotkinju* po žilama govoreći: »ja tebe rogom, a ti mene rodom!« Rj. 35a. Stirkinja, žena *nerotkinja*. Rj. 846b. Rahilja osta *nerotkinja*. Mojs. 1, 29, 31.

1. nērūka, *f.* *das Unglück, fortuna adversa*: Do podne je Turska ruka bila, a od podne obrnu *neruka*. Rj. *ne-ruka, nesreća*. — Turčinu bi do istoka ruka, od istoka obrnu *neruka*. Npj. 4, 116. Dok Staniša pašu izgubio, iza paše poteže im ruka, a Turcima *velika neruka*. 5, 372.

2. nerūka, *s* neruke, *unbequem, alienum*. Rj. *ne-ruka*. — Nije mi na ruku, na prez ruku mi je, t. j. *s neruke mi je, es ist mir unbequem, alienum*. Rj. 656b.

nerukōtvoren, *adj.* *što nije rukama satvoreno, načinjeno, što nije rukotvoreno, suprotno rukotvoren. isp. rukotvorina*. — Zadržao sam 49 riječi Slaven-skih . . . rukotvoreni, *nerukotvoreni*. Nov. Zavj. VI. Imamo zgradu od Boga, *kuću nerukotvorenu*, vječnu na nebesima. Kor. II, 5, 1.

nesan, *nēsna, m. die Schlaflosigkeit, insomnia*: Na *nesan* se bješe njemu dalo. Rj. *ne-san. vidi besanost. isp. nespavanje*.

nesanan, *nēsana, adj. insomnis. isp. Stulli. vidi besanan*. — Ko veruje da je poerpao svu ljudsku mudrost, taj *ne . . . provodi nesane noći*. Zlos. 86.

nesavršen, *adj. upravo glagolski II. pridjev od ne savršiti. kao nedotjeran, nepotpun, unvollkommen, imperfectus. suprotno savršen*. — Kad Bokelji u šali što pripovijedaju kako je govorio Ornogorae, oni svuda govore ž mjesto z, š mjesto s i č mjesto c, no to je koje šala koje *nesavršeno znanje*. Posl. XXX. Da je (čovjek) kao leptir malo po malo iz *nesavršenog stanja* u savršeni prelazio. Pripr. 115. Sva su *umjetstva* iz početka bila sirova i *veoma nesavršena*. 132. (*Pravopis*) makar kako bio *rgjav, težak i nesavršen*. Slav. Bibl. I, 91.

1. nēsīt, *f. Nimmersatt, insatiabilis*. Rj. *ne-sit. vidi nenasit. kaže se nesitu čeljadetu*.

2. nēsīt, *adj. unersättlich, insatiabilis*. Rj. *ne-sit, kojega nije moći nasiti*. — *Nesrečo nesita!* tebi je do jela, a vidiš gde gazda hoće da umre. Npr. 14. Doge u ono selo k onome domaćinu što je imao *nesitu čeljad*. 78. Povala bi ovoj *nesitoj aždaji*. 216. *Jude nesiti!* Posl. 107. *Oči su nesite* (Gledaj: Lakome su oči prema pogači). 245. *Hulo nesita!* 310.

nēsītōst, *nēsītosti, f. die Unersättlichkeit, insatiabilis*. Rj. *osobina onoga što je nesito*.

nēskladan, *nēskladna, adj. Rj. suprotno skladan*. — **1)** *unverträglich, incommensabilis*. Rj. *ne-skladan, koji se ne može slagati s drugima, kao nepogodan, ne-ljudan*. — **2)** *discordans, discordans*. Stulli. *što se ne slaže s redom, s harmonijom*: Mogu te ovake *neskladne misli* obuzeti. DP. 7.

nēsklāpan, *nēsklāpna, adj. n. p. govor, ungerceimt, insulsus*. Rj. *ne-sklapan, što se kao ne sklappu, ne slaže. isp. neslan 2*.

nēsklāpno, *adv.* — **1)** *ungerceimt, insulse*. Rj. *kao neslano 2. isp. nesklapan*. — **2)** *nesklapno govori kakav jezik, t. j. ne zna ga dobro, gebrochen, cf. nati-cati. Rj.*

nēsķvernaja, *ein Gehet welches mit diesem Worte anfängt*. Rj. *molitva koja se počinje riječju nesķver-naja*. — Koliko mu je čelo, mogao bi *nesķvernaju* na njemu napisati. Posl. 146.

nēsładak, *nēsłatka, adj. unsüss, indulcis(?)*. Rj. *ne-sladak. suprotno sladak*.

nesłāgānje, *n. verb. od ne slagati se*: Ovo se *ne-slaganje* može razumjeti otuda što . . . DM. 34. *isp. nesloga*.

nēsłān, *adj. ungesalzen, insulsus*. Rj. *ne-slan, n a) pravom i b) prenesenom smislu*. — **a)** *Ludo jelo, kruh, t. j. neslano*. Rj. 334b. *Neslano* (n. p. *jelo*) kao trava. Posl. 207. — **b)** *Neslan čovjek*. (Koji govori što mu na usta dogje). Posl. 209.

nēsłoga, *f. die Zwietracht, discordia*. Rj. *ne-sloga. isp. ne 2. vidi razdor. isp. neslaganje, suprotno sloga*. — Navale na Srpsko, *domaćinjom neslogatno razdrto carstvo*. Danica 2, 75. To bude uzrok *opštenomu razdoru i neslogi*. 4, 22. Ali-paša je njih na to samo zato nagovarao, da *metne razdor i neslogu među Srbe*. Miloš 174. Protivnici Kara-Gjorgjjevi i Mladenovi jedva dočekaju ovu *njihovu neslogu s Rodofinikom*. Sovj. 26. Upotrebišvi *neslogu između Milutina i Simonide*. DM. 36. Videći *taku neslogu oko imena iste kćeri Lazareve, ostali crnogorski istorici i ne pominju joj imena*. 92. U sadašnjoj *neslozi među slovenskimi filozofi o načinu štampanja starih rukopisa*. Rad 5, 192.

nēsłōžan, *nēsłōžna, adj. uneinig, discors*. Rj. *ne-složan, čidi nejeđin, suprotno složan*. — Bolja je složna inokoština nego *nesložna množina*. Posl. 21.

nēsłōšānje, *n. verb. od ne slušati. vidi neposhub. i syn. ondje*. — Koliko ti govorenje moje, prokletu ti *neslušanje* tvoje. HNpj. 1, 401.

nēsłmjelica, *f. der nicht wagt, qui non audet*. Rj. *ne-smjelica, ko ne smije, ne usugjuje se, suprotno smjelan*. — *za nast. isp. izjelica*.

nēsłmotren, *adj. Stulli. ne-smotren; unvorsichtig, incautus, improvidus. vidi bezopazan, suprotno smotren*. — *Nesmotren* je u primanju prinosa od vernih. Megj. 127.

nēsłmotrenōst, *nēsłmotrenosti, f. Unvorsichtigkeit, inconsiderantia. osobina onoga koji je nesmotren, suprotno smotrenost*. — Tom svojom *nesmotrenošću* povukao je svetovnu vlast da se umeša crkvi u poslove. Megj. 127.

nēsłnāga, *f. (u Hrv.) vidi nečistota*. Rj. *ne-snaga. suprotno snaga 3*.

nēsłnosan, *nēsłnosna, adj. unerträglich, intolerabilis*. Rj. *ne-snosan, što se ne može snositi*. — Mi znamo, da su ovakove suve stvari dosadne i *nesnosne čitateljima* našim. Nov. Srb. 1817, 535. Za mišljenje lijen, i za *drugoranje* s ljudma *nesnosan*. Priprava 41. Za to mu *zimu* Ruska bude vrlo *nesnosna*. Sovj. 2.

nespāvānje, *n. die Schlaflosigkeit, insomnia, vigilia*: boli me glava od *nespavanja*. Rj. *verb. od ne spavati. isp. bdjenje, besanost, nesan. suprotno spavanje*. — Kad se već Srbima dosadi, osobito od *nespavanja*, onda . . . Miloš 37. Kad badnji dan padne u subotu ili u nedjelju, dane koji *upravo* nijesu odregjeni za post i *nespavanje*, onda se carski časovi prenesu u petak. DP. 303.

nespōkōjstvo, *n. ne-spokojstvo, kao duševni nemir*. — *Samei koji su, bojeći se troškova, dugova, dece, nespokojstva*, ostali da sami glade svoje sede brade. Zlos. 239.

nēspor, *adj. n. p. hljeb (koji se brzo troši), nicht lange dauernd, non durans*. Rj. *ne-spor, što za dugo ne traje, suprotno spor 1*. — *Dinari su nespori* k'o i djeca. DPosl. 16. *Nespora* su djeca kad se načnu. 78.

nēsporazūm, *n. nespোরазумljēnje, n. kad krivo razumije jedan drugoga: Missverständnis, Missverständniss, dissensio, dissidium*. — Da se između *nesporazumi* i sukobi između činovnika i gradjana. Megj. 14. Ovde mora da je neko *nesporazumlje*. Mil. 164.

nesposoban, *nesposobna, adj. ne-sposoban. untauglich, non idoneus ad aliquid, inutilis. suprotno sposoban*. — Ako ga i budu našli *nesposobna za učitelja*, ništa za to. Straž. 1886, 864.

nespretan, nespretna (nespretan, nespretan), *adj.* nespretan, kao nezgraplan, ungeschickt, plump, ineptus, infactus, *isp.* glomazan, suprotno spretni 2. — Ovo je osobito nespretno. Bukv. 14. ulc. Nego je za Vukom, koji joj je (riječ) gusa) samo nespretno pokazao značenje, izjednačena s gusarom s. Rad 15. 185.

nesreća, *f.* das Unglück, infortunium. Rj. ne-sreća, *vidi* i nerfika, čudo 2. — Nesreća jedna (als Schimpfwort). Rj. (kao psorka). Postigla ga nesreća. Rj. 551a. Učila ga žalost, nesreća, šteta. Rj. 764a. Buzdovan nesrećom koručerom prsne. Npr. 3. Nešto se naoblači... U tom se još na reću našu nesreću smrkne sa svijem. 6. Nesreću nesita! tebi je do jela, a vidiš gde gazda hoće da umre! 14. Kad ga otac opazi, reče mu: Nesreću, gde si bio do sad? kamo tebi devojka? 64. Pa po nesreći svojaj otide u baštin, podaleko od dvora. 247. Na njemu se slomila kola (dogodila se nesreća). Posl. 189. Nesreća je dugorepa. (Gledaj:) Nesreća tanko prede. (Nesreća se lasno može dogoditi). 209. Zla nesreća Goinn priskoči, odrči joj bele ruke njene. Npj. 1. 536. Kud će dica nesreća taknuti! Ali je to Gospod naredio, te mu sveza nad jama Labuda. 2. 34. Vrag unese i nesreću crnu ovo li ti Amze kapetana. 4. 38. Kad se d'jeli sreća i nesreća, tavana noćca od bijela dana, u Pocerju osvanuše Turci. 4. 262. Kao da je u napredak znao za nesreću, koju će njegovu jednu kćer snući. Danica 2, 138. To bude uzrok... najrećim novodnim nesrećama za vladanja Crnoga Gjorgjija. 4. 22. Za Srbe je velika nesreća što nijesu mogli biti s njime u ljubavi. Npj. 36. Jesi li ti onaj što nesreću donosiš na Izrailja? Car. I. 18. 17. Moju duboku žalost, što ju je zadesila tako teška (teža od svake) i ljuta nesreća. Pom. 102.

nesrećan, nesrećna, *adj.* unglücklich, infelix, *cf.* udesan 2, uzročan. Rj. ne-srećan, nesretan, nesretaji, *vidi* i zlosrećan, zlosretan, zlosretniji; bijedan, dorni, jadan, suprotno srećan, sretan, sretniji. — Polazajnika obično izbiraju (jer neki gataju da s njega mogu biti srećni ili nesrećni one cijele godine). Rj. 533a. Baba potkupi slugu njegova... Nesretni sluga tako i učini. Npr. 17. Samo je nesretan u tome što mu se čeljad nikad ne mogu da nasite. 76. Glasari caru jednako nesretni dolaze da vojska propada. 206. Nesrećnoga lubarda bije. Posl. 209. U prošavših, za jezik naš vrlo nesrećnih, 50 godina. Danica t. 55. Dok skinem s vrata ovaj nesrećni i bijedni Rječnik. Straž. 1886. 1386. Ali nesrećan bi sa čenom. DM. 25.

nesrećnica, *f.* die Unglückliche, infelic. Rj. koja je nesrećna, *vidi* nesretnjica.

nesrećnik, *m.* der Unglückliche, infelix, *cf.* nesretnjik. Rj. koji je nesrećan, *vidi* i nesretnik.

nesretan, nesretna, *adj.* *vidi* nesrećan. Rj. i primjere ondje.

nesretnik, *m.* *vidi* nesrećnik, nesretnjik. — Veselice jedan! kad koga žaleći karaju, mjesto: jadniče, nesretniče! kao što mati djetetu reče. Rj. 58b.

nesretnji, *adj.* suprotno sretnji, primjere *vidi* kod nesrećan. — za nesrećni prema nesretnji *isp.* božićni i božinjni.

nesretnjica, *f.* *vidi* nesrećnica. Rj. koja je nesretnja. — Odvedu ovu sirotu gjevojkicu u jednu obližnju goru... i tako se natrag vrata a nju nesretnjicu onako ostave samu u pustinji. Npr. 131.

nesretnjić, (st.) *m.* der Unglückssohn, adversae fortunae filius: Jugovići Božji nesretnjići! — carevo blago zatomiše i u crnu zemlju zakopaše. Rj. kao sin nesreće.

nesretnjik, *m.* *vidi* nesrećnik. Rj. *vidi* i nesretnik. — O Kadliću, Boži otpadniče, otpadniče, pak i nesretnjići! što pohuli na svoje poštenje. Npj. 5. 431. Budala! nesretnjik! prodao svoju ženu! prodao je drugome! Danica 2. 141.

nestadak, nestatka, *m.* (u C. G.) der Abgang, das Nichtvorhandensein, defectus, absentia: Na nestadak

ljudi, i Staniša sudi (Posl. 189). Rj. *vidi* nestaša, nestašica. *isp.* nestati, nestajati, nestajanje.

nestajanje, *n.* das Ausgehen (z. B. des Weins, der Waare), defectus. Rj. *verb.* od nestajati. stanje koje biva, kad nestaje čega, n. p. novaca, vina, i t. d. — Vidimo dakle neko miješanje i u tom miješanju nestajanje. Rad 26, 65.

nestajati, nestajē, *v.* *impf.* ausgehen, deficio. Rj. ne-stajati. *isp.* ne 2. *v.* *pf.* nestanutu, nestati. — Ko dočene nastaje, obajku mu nestaje. Posl. 137.

nestanutu, nestanē, *v.* *pf.* *vidi* nestati. gdje su i primjere. nestanutu. prema nestati *isp.* nastanutu i nastati.

nestaša, *f.* der Abgang, defectus, *cf.* nestadak. U nestašu ljudi i Bećir sudi. (Posl. 334). Rj. *vidi* i nestašica. — Bestv, *f.* interitus, propast ili nestaša bez strva, bez traga, iza koje ne ostane ništa od onoga što propadne ili ga nestane. Daničić, ARJ. 253b.

nestašan, nestašna, *adj.* muthwillig, petulans; unruhig, irrequietus. Rj. nestašan (pred š osnova u stati), Osn. 188. kao obijesan, i nemiran, koji ne može mirno da stoji, *adj.* s takim nast. kod dnuštan. — Asarijast *vidi* nestašan. Rj. 9a. Nestaško, nestašno čeljade. Rj. 419a. Igraju joj oči kao na zeitinu. (Reče se za nestašno žensko). Posl. 95.

nestašica, *f.* (u Boci) *vidi* nestaša: U nestašicu ljudi i Staniša sudi (Posl. 334). Rj. *vidi* i nestadak. — Izdišu ubijeni od nestašice rodu zemuljskoga. Plać 4, 9.

nestaško, *m.* nestašno čeljade, der Unruhige, irrequietus. Rj. za nast. *isp.* nemirko.

nestati, nestanē, *v.* *pf.* čega (u C. G. sa nominativom). Rj. nestati. *isp.* ne 2. *vidi* nestanutu. *v.* *impf.* nestajati. — 1) n. p. novaca, vina, brašna, dobra, pravde i t. d. ausgehen, zu mangeln anfangen, deficio: Nesta vina, nesta razgovora. Nesta blaga, nesta prijateljā. Rj. kao nema čega više, potrošilo se, *vidi* pomanjkati, prekinuti 3, premankati, premaći se, preminuti 2, pretrgnuti se 2, pribirati se 2. — Već je doteklo, t. j. nestalo, prestalo dotjecati. Rj. 135a. U Turaka sva jukost nestade, tad Brgjani na Turke udriše, Npj. 4. 373. U Emanuela nestane topovske džebane. Žitije 49. Brašno se iz zdjele ne potroši, niti ulja u kreagu nesta. Car. I. 17, 16. — 2) n. p. nestalo mi konja, ovce, abhandeln kommen, amitti. Rj. kao ne zna se kud se djede, *vidi* štknuti 1. — Bio jedan car pa imao tri kćeri... dune nekakav vihar i sve tri odnese. Car se prepadne kad *vidi* da ih nestade... da je (carica) imala tri kćeri pa da ih je nestalo. Rj. 27. Rihe nestane s te stope da niko ko se tu namjerio, ne vigje kud se gjede. 214. Ovo rekavi nestade ga kao da ga zemlja proždrije. 219. Osvrte se vojvoda Todore, da junaku dade čaju vina, al' nestade konja i junuka! Npj. 2, 98. Ako buli Turčin nestane, drugi joj nastane. Posl. 2. Svega će biti i preteći, a nas će nestati. 279. — 3) pola mi nestalo n. p. od straha, schwinden, tubesco. Rj.

nestera, *f.* (u Dalm.) *vidi* nećaka. Rj.³

nesti, nēsēm, (st.) *vidi* nositi, *cf.* neti: mlada neva vodu neta, nad vodu se nadvodila. Rj. kao *v.* *impf.* u značenju nositi govori se u sjev. Hrvatskoj: ova kokoš nese. *infinitiv* glasi i nijeti (južno; istočno neti), I. pridjev nijela (ist. neta). *isp.* Rad 6, 53. *v.* *pf.* slož. ddmjeti, iz-, nad-, na-, ob-, od-, pod-, po-, pre-, pri-, pro-, raz-, u-, uz-, za-, i do-nesti, iz-, nad-, itd. *v.* *impf.* slož. *vidi* kod nositi.

Nestopoljac, Nestópöljca, *m.* einer von Nestopolje. Rj. čorjek iz Nestopolja.

Nestopolje, *n.*: U pitomu Nestopolju tvome. Rj. nestrpljenje, *n.* *verb.* od ne strpjeti. *vidi* nestrpljivost, netrpljivost, suprotno strpljenje, koje *vidi*. — Narod, kome je već Turski zulom bio dodijao, uskipi osvetom i nestrpenijem, i ustane na Turke. Miloš. 74 (nestrpenije nj. nestrpljenje po tadašnjem

Slaveno-srpskom pisanju). Knez Miloš opažao tu neurednost, i nestrpljenje ga obuzimao. Mil. 85.

nestrpljiv, *adj.* ungeduldig, impatiens. Rj. ne-strpljiv, koji ne može ili ne će više da trpi, suprotno strpljiv.

nestrpljivost, nestrpljivosti *f.* Ungeduld, impatientsia. Rj. ³ *vidi* nestrpljivost, nestrpljenje: suprotno strpljivost.

nesugjenj, *adj.* nicht bestimmt, non destinatus (commisio). Rj. ne-sugjenj, suprotno sugjenj. — Jest istina, dragi oče, ovo je ministar oca moga, a moj nesugjenj zaručnik. Npr. 251.

nesugjenica, *f.* die Nichtbestimmte, non destinata (sponsa). Rj. koja nije sugjena (vjerjenica).

nesugjenik, nesugjenika, *m.* der Nichtbestimmte, non destinatus (sponsus): vjerjenice moj nesugjenice. Rj. koji nije sugjenj (vjerjenj).

nesugjenje, *n.* (st.) das Nichtbestimmte, quod non erat destinatum: Oj gjevojk moje nesugjenje. Rj. ne-sugjenje, *verb.* od ne suditi, ali se uzimu konkretno: što je nesugjeno. Voin i njegova zaručnica... No je Voin majci besjedio: »Iznesi me pod nerandžu žutu, da ja vijgu moje nesugjenje. Npj. 3, 525. Nesugjenje Ajke Ajrovića. Herc. 29 (natpis pjesmi).

nesvijesan, nėsivjesna, *adj.* ne-svijesan, kao nerazuman, unvernünftig, imprudens, suprotno svijesan. (cf. razuman. Rj. 670b). — Šcer mu se stane čuditi šta zbori, i kao za luda i nesvijesna čocka cijeniti ga. Npr. 115. nesvijesan mjesto nesvijestan prema drugim paležima u kojima t iznecaju s i u otpada.

nesvijesnik, *n.* nesvijestan čorjek: Jedno misli razbornik (smotrnik, sveumnik), drugo nišli bezumnik (misli a drugo nesvijesnik). DPostl. 38. nesrjesnik?

nesvijest, *f.* die Ohnmacht, deliquium animae, *syneope*: pao u nesvijest. Rj. ne-svijest, *vidi* nesvijestica, neznan 2. suprotno svijest. — On na onome mjestu pale u nesvijest kao mrtur. Npr. 153. Kordijal, ljekovito piće, što se osobito daje onome, koji pale u nesvijest, da bi došao k sebi. Npj. 1, 94 (Vuk). Da snažimo istorisku svijest u naroda svojega. Zim. 172.

nesvijestan, nėsivjesna, *adj.* suprotno svijestan (isp. svijestan. Korijeni 209). *vidi* nesvijesan.

nesvijestica, *f.* die Ohnmacht, deliquium animae, cf. nesvijest. Rj. *vidi* i neznan 2. suprotno svijest.

nesvojtljiv, *adj.* koji ne mari za svojtu, der kein Gefühl für die Seinigen hat, qui suos non curat. Rj. ne-svojtljiv, suprotno svojtljiv.

nesvršen, *adj.* upravo glagolski II. pridjev od ne-svršiti, suprotno svršen. gram. imperfectivus: Gdje-koji glagoli koji su nesvršeni ili i svršeni i nesvršeni da bi se kad treba u sadašnjem vremenu bolje pokazali da su svršeni, prelaze u tom obliku u ovu (drugu) vrstu, n. p. ako mogne, dadne, htjene i htjedne, smjedne. Obl. 91.

Neša, *m.* (ist.) *vidi* Nešo. Rj. *roc.* Nešo. *hyp.* od Nedjeljko, Nestor. i t. d.

Neško, *m.* ime muško. Rj. *hyp.* od imenu kojima je prvi slog Ne: Nedjeljko, Nenad, Nestor, i t. d. Neško (osu. u Nešo od Nenad ili Nestor). Osn. 295.

Nešo, *m.* (juž.) *hyp.* od Negjeljko i Neško. Rj. *gen.* Neša, *roc.* Nešo. *vidi* Neša.

neštedić, *schonungslos, quin parcat*: troši neštedice. Rj. ne štedeci. *vidi* nemilice. — Poteže se buzdovanom Marko pustimice dobro neštedice, belu vilu megj pleći udari. Npj. 2, 217.

nešto (kašto se može kazati i nešto mjesto nešto), *gen.* nešto (nečega i nečesa). Rj. *vidi* nješto. — **1)** etwas, aliquid: Nešto nešto izjelo, pa od nešto kosti ostale (pripovijedaju da je kazao Herecegovac kad je vidio u polju plug i jarmove). Neštu (ili nešto) on mi reče. Rj. — Onome, koji se ponosi, misleći da je nešto veliko, a upravo nije ništa. Npj. 1, 88 (natpis pjesmi). Može biti da je i zbog nečega dru-

goga. Sovj. 48. Nešto moro mečeš u naše uši. Djel. Ap. 17, 20. Šta je čovjek da ga se opomeneš? Umalo si ga malijem nečim od angličlä. Jevr. 2, 7. Bog nešto bolje za nas odredi. H. 40. Po pustinji nešto sitno okruglo. Mojs. 11, 16, 14. Napisah mu velike stvari u zakonu svom; ali mu se čine kao nešto tugje. Os. 8, 12. — **2)** čica, forte: da nešto sad on dogje. Rj. *utr.* — Ja je (Vrnu Goru) nešto ponaj-ljepeš znadem. Npj. 5, 519. Da je nešto u Herecegovinu udarila ova tobožnja civilizacija i nazoviprosvjeta... onda bi nam i tamo jezik bio onakav. Rat. 49. A da nešto moraš da presediš ovdje tri dana — na zdravlju bi se razboljeo. Zim. 317. *vidi* počem. — **3)** n. p. nešto posrće, man weiss nicht warum. Rj. kao 1) ne: nu se zašto, radi čega; i 2) kao malo, od česti. — Nešto sam asta. Rj. 8 (1). Nešto hjesne psi ove godine. Rj. 29b (1). Od slame... ostavi po nešto. Rj. 35a (2). Zub mi nešto drmi. Rj. 110a (1). Nešto mi se jelo odbilo. Rj. 411a (1). Vrijeme hješe dosta ljepo; ali... nešto se naoblači... U tom se smrkne sa svijem. Npr. 6 (2). Nagju gjevojk više mrtvu nego živu, nešto od miuke bez ruka, nešto od gladi a nešto od straha. 132 (2) *isp.* koje... (2b). Nješto haj, a nješto ne haj. DPostl. 85 (2). Moja mati bijaše nešto nemoćna. Danica 2, 138 (1). Od Turaka nešto i ostalo. 2, 293 (2). Jer je odayno nešto imao zub na nj. 3, 238 (1). Po tom Adži-Prodan i Latifaga otidu nešto u Karanovce. Miloš 59 (1). Pa se nešto zavadio s Milošem. 75 (1). Pogje s nešto ljudi u Požarevac. 176 (2). Jer se na njemu samom nagje nešto dobru pred Gospodom. Car. I. 14, 13 (dobra *gen.* od supst. dobro).

nete, *vidi* nemojte: Moli im se stari Jug Bogdane: Nete, sinči, ako Boga znate! Npj. 2, 185. Treći Turčin poče besediti: Nete, Turci, žalosna vam majka! 3, 36. — *te*, nastavak 2. lica množ. jelte, dete, *nete*. Rj. 731a.

neteljen, *adj.* neteljena krava, eine Kuh die nicht gekalbt, vacca quae necdum peperit: I debelu kravu neteljenu. Rj. ne-teljena, koja se nije telila.

neti, nėsčm, (st.) *vidi* nesti. Rj. neti u istoč. gororu, u južnome nijeti, koje *vidi*.

netjak, *m.* (u Hrv. i po obližnjim krajevima Bosne) *vidi* nečak. Rj. — Tja... ča. Može biti da je ovo prvo (tja) po Čakavačkome narječju (kao n. p. netjak mjesto nečak). Nov. Zav. VIII. 138. mladjak, mlagjak; rođjak, rogjak.

netko, nčkoga, *vidi* neko. Rj. *vidi* i njeko, njetko. primjeri kod neko (nekoga).

netom (po zap. kraj.) kaum, simul atque, cf. tek 1, istom, *isp.* Rj. nē-tom, *isp.* Korijeni 81. — Netom se pop nareče, on čas mu šija oteče. DPostl. 78.

netpljivost, netpljivosti, *f.* *vidi* nestrpljivost, nestrpljenje. — U toliko su mali (narodi) teški svojom neodoljivom netpljivošću. Zlos. 54.

neučan, neučna, *adj.* (u Boci), ungelchrt, indoctus. Rj. ne-učan, *vidi* nenaučen, suprotno učan, učevan, naučan.

neudat, *adj.* glagolski II. pridjev od ne udati, ne udati se, što nije udato, suprotno. udat. — Što poguća više u vatri stoji, to boljšega gosta čeka. (Ovijem se tješje gjevojke koje stoje neudate). Post. 359. Djevojka se onđe (u Dubr.) zove svaka sluškinja, bila udata ili neudata. XLIV.

neudesan, neüdesna, *adj.* ne-udesan, kao neuredan, suprotno üdesan I. — Tako je isto divno i savršenstvo, ljepota i zgoda našijeh umjetnijeh djela... kad se isporede s nezgrapnim i neudėsnim poslovima varvara i divljaka. Pripr. 138.

neugledan, neüglädna, *adj.* ne-ngledan, *vidi* negledan, nevigjen, suprotno üglädan. — Negledan, nevigjen, neugledan (nije na očima), von keinem Aussehen, non conspicuus. Rj. 111a.

neugodan, neugodna, *adj.* *nicht so, wie es sein sollte, nicht recht, minus recte constitutus*. Rj. neugodan *suprotno* ugodan.

neuk, *adj.* n. p. čovjek, *unerfahren, imperitus*, konj. *nicht abgerichtet, capus non condocfactus*. Rj. kao *nerješit, nenaučen, nerješđban*.

neukloniv, *adj.* *incitabilis*. Stulli. ne-ukloniv, čemu se ne može ukloniti, *unvermeidlich, unausweichbar*.

neuljudan, neuljudna, *adj.* *unartig, ineptus*. Rj. ne-uljudan, *vidi* neskladan 1. *suprotno* uljudan.

neumijeće, n. *die Unwissenheit, ignorantia*: Dali je to sugjenje ili je *neumijeće*? Rj. ne-umijeće, *vidi* neumješina, *suprotno* umješina.

neumivénica, f. čaša rakije, koja se popije u jutru još dok se čovjek *nije umio*: Neumivénica i umornica najbolje pristaju. Rj.

neumjeren, *adj.* ne-umjeren; *unmässig, immoderatus*, *suprotno* umjeren.

neumjerenost, neumjerenosti, f. *die Unmässigkeit, immoderatio, suprotno* umjerenosti. — Mnogi ga (život) čovek sam prekрати *neumjerenostu*. Zlos. 293.

neumješina, f. (u C. G.) *vidi* neumijeće. Rj. neumješina, *suprotno* umješina.

neumolan, neumolna, *neumölig, adj.* *incorabilis*. Stulli. ne-umolan, ne-umoliv, *kojega nije moći namoliti*: *unerbittlich*.

neumoran, neumorna, *adj.* neumoran je on čovjek, radi dan i noć. J. Bogdanović. ne-umoran, *koji se ne može (lako) umoriti, utruditi, unermüdtich*.

neuredan, neuredna, *adj.* *nicht ordentlich, male constitutus*. Rj. ne-uredan, *suprotno* uredan, *isp.* ne-udesan. — Poučavajte *neurednu*. Sol. I. 5, 14.

neurednost, neurednosti, f. *osobina onoga koji je neuredan, Unordentlichkeit*. — Te se navikli na mješavinu i *neurednost* kojom se onda pisalo. Živ. kr. i arh. VIII. Knez Miloš opažao tu *neurednost*, i nepriljenje ga obuzimao. Mil. 85.

neustrašiv, *adj.* ne-ustrašiv, *koji se ne straši, koji se ne može ustrašiti, vidi* neustrašljiv, *suprotno* strašiv. — Njemi poslanik bješe *neustrašiv* (prijevod Lat. riječi *intrepidus*). Glas. 21, 285.

neustrašljiv, *adj.* *vidi* neustrašiv, *suprotno* strašljiv.

neuzdržanje, n. *verb.* od ne uzdržati se, *die Unenthaltbarkeit, incontinentia, suprotno* uzdržanje. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene . . . uzdržanje, *neuzdržanje*. Nov. Zav. VI. I opet da se sastanete, da vas sotonja ne iskuša vašijem *neuzdržanjem*. Kor. I. 7, 5.

neuzdržnik, m. *ko ne će da se uzdrži, incontinens, unenthaltbar*: Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene . . . *neuzdržnik*. Nov. Zav. VI. Jer će ljudi postati . . . opadaći, *neuzdržnici*, bijesni. Tim. II. 3, 3.

néva, f. Rj. *vidi* néve, néka. — 1) *hyp.* od nevjesta: Mlada *nera* vodu néla, nad vodu se nadvođila. Rj. Devom mila a *nerom* gnjila. Posl. 58. Žetvu žnjela za'va i *nerjesta*, pa se za'va *neri* tugovala. *Nero* moja, milo dobro moje! Here. 152. — 2) *cf.* zlatuje. Rj. Nova mlada zove žene gospom, mamom, majom, nakom, snašom, *necom*. Rj. 211a.

neváljalac, neváljalec, m. *ein nichtswürdiger Mensch, homo nequam*. Rj. *nevaljao čovjek*. — Nemoj se žestiti radi *nevaljalca*, nemoj zavijeti bezbožnicima. Prič. 24, 19.

neváljalica, f. *ein nichtswürdiges Frauenzimmer, femina nequam*. Rj. *nevaljala žena*.

nevaljalstvo, n. *vidi* nevaljalstvo.

nevaljalština, f. *nevaljalstvo, n. die Nichtswürdigkeit, nequam*. Rj. *nevaljalstvo, osobinu onoga koji je nevaljao, isp.* rgjarija, zločestarija. — Na Čjurgjev dan žene i djevojke donesu u veće kući omaje (da se od njih svako zlo i *nevaljalština* otrese i otpadne, kao omaja od kola). Rj. 151a. Gospod videći da je *nevaljalstvo ljudska* veliko na zemlji. Mojs.

I. 6, 5. Jer zna (Bog) ništavilo ljudsko, i videći *nevaljalstvo* zar ne će paziti? Jov 11, 11. Nema u ustima njihovijem istine; u njima je *nevaljalstvo*. Ps. 5, 9. Što se hvališ *nevaljalstvom*, silni? 52, 1. *tako u Daniciću* nevaljalstva (ne nevaljalstvo), i u Osn. *nevaljalstvo* (243), *nevaljalstvo* (425); *ali opet*: Nosi *nevaljalstvo* svoje i gadove svoje, govori Gospod. Jezeq. 16, 58. i u Korijenama (197): *nevaljalstvo, nevaljalština*.

neváljao, neváljala, *adj.* *nichtswürdig, schlecht, untilig*: nevaljao čovjek. Rj. ne-valjao, *upravo glagolski I. pridjev* od ne valjati, *suprotno* valjān, valjast, valjatan. — Kalp,* *adj.* *indecl. falsch, unecht, falsch*, *cf.* *nevaljao*. Rj. 260b. Otpao od ljudi, t. j. postao zao i *nevaljao* mimo sve ljude. Rj. 478a. Blago mjestu otklen ide, a teško onome u koje ide! (Reče se za *nevaljala čovjeka*). Posl. 15. Dodr. je već vrag opanke. (Kad se hoće da kaže da su čija *nevaljala djela* već na kraj izišla). 62. Što bude rgjavo i *nevaljalo*, moja je krivica i sramota. Rj. XVI. Dolazahu k Oli i Olyvi, ženama *nevaljalno*. Jezeq. 23, 44. Iz tebe je izašao koji smišlja zlo Gospodu, *surjetnik nevaljao*. Naum I. 11.

néve, f. *hyp.* od nevjesta, *takva hyp. kod* babe, i gram. *indje. vidi* néva, néka. — Néve zove dunda svoga. Rj. 145a. Tuda žeta mlada *neve*. Npj. 1, 66. Pala je rosa, ne hodi *neve* bosa. DPosl. 93.

néven, m. *die Todtenblume, eulendula officinalis Linn*: *Neren* vene u gradini, ja ga nemam kade brati. I *nevena* da mu srce vene. Rj. *cf.* žuteltji, *hyp.* nevenko. — Gjevojke su ruže brale . . . od *nerenu okatoga*, od ružice rumenite. Npj. 1, 234. Jednu kitu *nerenu cvijeca*, da on vene iz srduka svoga. 1, 385. Ako ti nikne *žut neren*, uveni, dušo, za mnome. 1, 467. *ne-ven, isp.* ne vènuti.

névénko, f. *hyp.* od neven: O nevene, moj *nevenko!* Ah jadi moj! Her. 273. *taka hyp. kod* bapko.

névenov, *adj.* n. p. lista, *von der eulendula officinalis Linn*. Rj. *što pripada nerenu, za nast. isp.* aptov.

néveseo, névesela, *adj.* *unfroh, traurig, moestus*. Rj. *ne-veseo, isp.* neradostan, *suprotno* veseo. — Pa *nereseo* legne onde spavati. Npr. 67. Opet si, brate, *nereseo i plaćan*. 67. Pogje od svoje kuće *neresela i žalosna*. 245. Milica je *sjetna nereseo*. Npj. 2, 256. Pošetaše *brizni nereseo*. 4, 133. I *nereseo* bijahu *vrlo*. Mat. 17, 23. Za što je srce tvoje *nereseo*. Sam. I. 1, 8. *adv.*: I pošeta *sjetno nereseo*. Rj. 684b. Turci njemu *nereseo* vele. Npj. 4, 272.

névèsilj, m. (u Bocu) nekakva trava od koje se metle grade, *eine Art Pflanze, herba quaedam*. Rj. *vidi* devèsilj. — devèsilj i *nerèsilj* (ista riječ s promjenom prvoga suglasnoga, složena od *devet* i *sila*). Osn. 68.

Nevèsinje, n. — 1) polje u Hercegovini. — 2) selo u tom polju: Knjigu piše beže Ljuboviću, u lijepu selu *Neresinju*. Rj.

Nevèsinjski, *adj.* *von* Nevesinje. Rj. *što pripada Neresinju, polju ili selu*.

nevíd, m. Rj. ne-vid. — 1) otišao *nevidom*, t. j. ne zna se kuda, propao, *er ist verschwunden, erantit*. Rj. — 2) (u C. G.) nekake male krilate bube, koje samo kolju, a *ne vide* se. Rj.

nevidiš, m. *in der Redensart*: od nevidiša. Rj.³ *gen.* nevidiša. — riječi s *takvim nast. kod* bltiš. *vidi* nevidjelica.

nevídjelica, f. *tenebrae*. Stulli. *vidi* nevigjelica. *vidi* i nevidiš.

nevidljiv, *adj.* ne-vidljiv, *što se ne može vidjeti, unsichtbar, invisibilis, suprotno* vidljiv. — Sveto odijelo, koje mu (vladič) iznesu gjakoni iz oltara kao angeli iz *nevidljiv riznice* blagodat. DP. 13. Da bi se vidljivo pokazalo *nevidljivo pomazanje* sv. Duha. 190. Šav vidljivi i *nevidljivi* svijet biva pun mirisa. 358.

nevidovni, *adj.* n. p. bijeda, *woron man nicht einmal etwas geschen, unvorhergesehen, invisus, non visus, improvisus*: sačuvaj me Bože bijede *nevidovne!* Rj. ne-vidovni, od čega se ništa i ne vidi kad dogđe, što dogđe kao sasrijem iznema. — Jedva osjeća dobro ili zlo koje mu se dogodi. kad ga *nevidovna* bolja snagje. Pripr. t26.

nevigjelica, *f.* tmuša, *das Dunkel, tenebrae*: ne može se noćas ići, nevigjelica je. Rj. ne-vigjelica, ne-vidjelica, kad se ne vidi. *vidi* nevidiš. *suprotno* vidjelo.

1. nevigjen, *adj.* *von unbedeutendem Anschein, non conspicuus*, n. p. nevigjen čovjek, a tako što može svršiti. Rj. ne-*vigjen*, *upravo* *glagolski II. pridjer* od ne vidjeti. *vidi* negledan, neugledan, nije na očima. *suprotno* *vigjen* 2, ugledan, naočit.

2. nevigjeni, *adj.* *noch nie geschen, non visus*: Da vidite čudo *nevigjeno*, b'jel Vilindar usred gore Svete. Rj. ne-*vigjeni*, od ne vidjeti, što se (jošte) nije vidjelo. — Gledali čuda prije *nevigjena*. Npj. 2. 99.

nevjera, *f.* Rj. ne-*vjera*. — **1)** *die Treulosigkeit, perfidia*: Nevjere ti učiniti ne ću. Rj. *vidi* nevjernost, nevjerstvo 2. — *Nevjera* se može dogoditi. Npj. 3. 371. Kada vijje Pivljanine Bajno, na *nevjeri* da će poginuti. 3. 470. Te ti, aga, o *nevjeri* rade, kako će ti pogubiti glavu. 4. 485. Nevjernik *nevjeru* čini, pustošnik pustoši. Is. 21. 2. Pošto se kralj uzjogni te *osta* u *nevjeri*. Glas. 21. 287 (prijelod riječi: in perfidia remanenti). Pentefrije imadjaše ženu bezobraznicu, koja saleti Josifa da *nevini* s njom *nevjeru* gospodaru svojemu. Pripr. bibl. 27. *vidi* kod nevjerstvo *posljednji primjer*. — **2)** *der (die) Treulose, perfida, perfidus*: Nevjera ti uz koljeno sjedi. Rj. *nevjeruo* *čeljade*: Suvjerica, za koga se misli da je i vjera i *nevjera*. Rj. 723a. U *nevjeri* nije vjere. DPosl. 141. Ne ću, Mujo, s tobom piti vina, jer od tebe *nevjera* postala, od tebe većeg nevjernika nejma. HNpj. 4. 335. Od čovjeka koji je bio *nevjera* ... kakav se može čekati istorijski dnevnik? O Sv. O. 11.

nevjerac, *nevjerca*, *m.* u koga nema vjere. — Licumjerac sebi je istomu *nevjerac*. DPosl. 55. *vidi* bezvjernik, nevjernik, nevjernjak.

nevjeran (nevjêran), *nevjerna* (nevjêrna), *adj.* Rj. ne-*vjeran*. — **1)** *treulos, perfidus*. Rj. u kojega je *nevjeru*, koji nije *čjeran*. *vidi* nevjera 5. *amo ide* i ovaj primjer: Pamćenje često bivaše *nevjeruo*. Priprava 176 (*untreu, infidelis*). može biti da oramo pripada i ovaj primjer: *Nevjerni* kotac. (Mnogo čeljadi u kući, osobito sitne djece). Posl. 196. Jer je (aga) bio *nevirno* pletivo. HNpj. 3. 453. — **2)** koji nema vjere (1), koji ne vjeruje, *ungläubig, incredulus*: *Nevjerni* Toma. (Kad ko sumnja o svaćemu). Posl. 196. O *rade nevjerni* i pokvareni! dokle ću biti s vama? Mat. 17. 17 (*generatio incredula: ungläubiges Geschlecht*). *suprotno* *vjeran* 3. — **3)** što se ne može vjerovati, *ungläublich, incredibilis*: Ali je pod sumnjom i godina i sama povelja ... Nije manje *nevjeruo* i što Dukljanin kaže. DM. 21. *suprotno* *vjerovan*, *vjeran* (u primjeru: Tražili su *navjerviju* *sjedočanstva* da je pismo istinito. DM. 250).

nevjerija, *f.* (coll.) *die Ungläubigen, infideles*: Ide l' otud mnoga *nevjerija*. Rj. nevjernici 2. — Od Madžarske mloge *nevjerija*. Rj. 413a. Babunija, kao *nevjerija* ili nijedna vjera. Daničić, ARj. 136a. riječi s takim nast. kod Arapija.

nevjerje, *n.* ne-*vjerje*, *vidi* nevjerstvo. *Unglaube, incredulitas*: Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene ... *nevjerje*, *sujevjerje*. Nov. Zav. VI. Vjerujem, Gospodine! pomози mojemu *nevjerju*. Mark. 9. 24 (*ἀπιστία*). Ovakome *nevjerju* njihovu na suprot: »mali glas pusti na krstu hajduk i veliku vjeru nagje. DP. 137. — *za oblije* *isp.* i pravovjerje.

nevjernica, *f.* *die Treulose, perfida*. Rj. *nevjerna* žena. *vidi* nevjera 2. — Kad je meni snaha Vidosava,

moja snaha, tvoju *nevjernicu*, savezala kose za direke? Npj. 2. 112.

nevjernički, *adj.* što pripada *nevjerničimu* ili *nevjerniku* kojemu god. — Da otidem od njih, jer su svi preljubočinci. Zbor *nevjernički*. Jer. 9. 2.

nevjernik, *m.* Rj. *nevjerni* čovjek. *vidi* nevjernjak. *nevjerac*, *bezvjernik*. — **1)** *der Treulose, perfidus*. Rj. *vidi* nevjera 2. *isp.* *nevjeran* 1. — *Nevjernici* jesu svagda Turci ... čuvajte se, da vas ne prevare. Npj. 4. 287. Ne za Boga, braćo Crnogorci! Danas će nas okoliti Turci, a oni su stari *nevjernici*. 4. 445. — **2)** *der Ungläubige, infidelis, cf.* *nevjernjak*: Kraljinske Turke *nevjernike*, koji dragog Boga ne poznaju, ne imaju ni vjere ni duše. Rj. *čovjek nevjeran* (2), koji nema vjere (1), koji ne vjeruje.

nevjernost, *nevjernosti*, *f.* *vidi* nevjera 1, nevjerstvo 2. *die Treulosigkeit, Untreue, perfidia*: Zato svoja dva sina izgubi za *nevjernost*, što je učinio. Npj. 5. 214.

nevjernjak, *m.* *vidi* nevjernik: A ne vidiš Turke *nevjernjake*. Rj. *vidi* i *nevjerac*, *bezvjernik*. — *zu* nast. *nevjernjak* i *nevjernik* *isp.* *anatemujak* i *anatemnik*.

nevjerovanje, *n.* *verb.* od ne vjerovati. *suprotno* vjerovanje. — Za obećanje Božije ne posumnja se *nevjerovanjem*, nego ojača u vjeri. Rim. 4. 20.

nevjerstvo, *n.* — **1)** *vidi* nevjerje. *der Unglaube, incredulitas*. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene: ... *nevjerstvo*. Nov. Zav. VI. 1 ne stvori ondje čudesa mnogih za *nevjerstvo* njihoro. Mat. 13. 58 (*ἀπιστία*). Eda će njihoro *nevjerstvo* vjeru Božiju ukiniti? Rim. 3. 3. — **2)** *vidi* nevjera 1, nevjernost. — Od čovjeka koji je bio nevjera i *nevjerstrom* postao partizan ... kakav se može čekati istorijski dnevnik? O Sv. O. 11 (*partisan, riječ Franc.*, *pristaša, pripjetlja*).

nevjesta, *f.* Rj. *dem.* nevjestica. *hyp.* néka, néva. néve. — **1)** *vidi* mláda: Na stidnoću kao i *nevjesta*. Rj. skoro udatu *djevojku, die Braut, sponsa*. — Vojevina, ono što dovedu svatovi, t. j. *nevjesta*, n. p. kamo ta naša vjegovina. Rj. 69b. Carev sin materi za inat oženi se ... dok jedno jutro nesrećom pogje joj muž u lov, i zaludu zatvori vrata od kamare gje mu je *nevjesta* spavala. Npr. 215. Djevojku vjenča, pa snjome doma. Imao mater, koja kad sagleda sina i *nevjestu*, najljedi se ... počne misliti, kako će snasi svojoj kridimice do glave doći. 233. Što dikla navikla to *nevjesta* ne odviše. Posl. 355. U tom kolu nema muške glave, do djevojke i *nevjeste mlade*. Npj. 1. 372. Kad se, majko, oženio Jovo? Danas sam mu *nevjestu* vijjeo. 1. 586. *Mladoženja* da *nevjesti* dukate, a ona njemu košulju. Živ. 305. Kako se raduje *ženik nevjesti*, tako će se tebi radovati Bog tvoj. Is. 62. 5. — **2)** (po jugozap. kraj.) bratova žena, *cf.* snaha (1). Rj. — Što t' se, Mare, žao odijeliti ... i od braće i od bratučeda, od sestrica i *milih nevjesta*? I ja, Mare, dosta roda imam; imam braću, imam bratučeda, imam sestre, imam i *nevjeste*. Npj. 1. 18. — **3)** (po jugozap. kraj.) sinovlja žena. *cf.* snaha (2). Rj.

nevjestački, *adj.* *vidi* nevjestinski. Rj. što pripada *nevjestama* ili *nevjesti* kojoj god.

nevjestica, *f.* — **1)** *dem.* od nevjesta. Rj. — **2)** (u C. G.) *vidi* lasica. Rj.

nevjestin, *adj.* *der* nevjesta, *sponsae*. Rj. što pripada *nevjesti*. — Kad bude vrijeme za spavanje, svekrva i njezina kći u *nevjestinoj* kamari legnu s nevjestom da spavaju. Kov. 91. Učinića, te će nestati glasa ženikova i glasu *nevjestina*. Jer. 7. 34.

nevjestinski, *adj.* *Braut-, bräutlich, nuptialis*: Pa s nje skida ruho gjevojačko, na nju meće ruho *nevjestinsko*. Rj. što pripada *nevjestama* ili *nevjesti* kojoj god. *vidi* nevjestački.

nevjesta, *adj.* Rj. ne-vjesta, *suprotno* vjesta. — 1) *der Licht ersticht, unwissend, imperitus*: Od *nevjesta* i gora plaće (Posl. 234). Rj. *vidi* tunkun^o. — Vjesta gora lomi, a *nevjesta* gora (lomi). Posl. 36. Svjedocanstvo je Gospodnje vjerno, daje mudrost *nevjestome*. Ps. 19. 7. *adr.* Što je prepisan (rukopis) po sve *nevjesto*. Živ. kr. i arh. VIII. — 2) činiti se čemu i *nevjesta*, *als wenn man nicht wüsste*. Rj. *čini se kao bi ne zna to i to, ne će da zna*. — Ni luk jeo, ni njim mirisao. Kad se ko čemu što zna, čini i *nevjesta*. Posl. 221.

nevjestina, *f.* ne-vjestina, *die Ungeschicklichkeit, Unkenntniß, imperitia, suprotno* vjestina. — Ali ne nadaj se mnogome od moje *nevjestine* u stvari za koju se hoće bogoslovska znanja. DP. 4. Ne stoji *nevjestinom* pisarcom. Rad 2, 198.

nevjka, *f.* (st.) *als ein Schimpfwort für vojka* (vočka): Narančo, vojko, *nevjko*. Rj. ne-vojka (nevočka), *psocku vojki (vočki)*. — vočka (osu. u voće: govori se i j mjesto e pred k: vjčka, *ne-vojka*). Osn. 297.

nevolja, *f.* Rj. ne-volja. — 1) *die Noth, angustia*. Rj. *vidi* prituga, *dem.* nevoljica. — *Vitečku nevolja*, t. j. *velika* u kojoj čovjek valja da se bije kao vitez. Rj. 64a. Drugome na volju, a sebi *nevolja*. Rj. 71b. Kad dogje do gusta, t. j. kad dogje *do nevolje*. Rj. 105b. Kad mi prituži, t. j. kad mi bude za *nevolju*, *vidi* dosaditi. Rj. 600a. U Crnoj Gori i okolinama *velika je nevolja* ljeti za pojenje stoke. Rj. 726a. Tugo i *nevoljo!* Rj. 755a (*kačč mati djetetu*). „*Nevolja me, majko, naturala,*“ pa joj pripovedi kako je nastradala. Npr. 56. Sad se otac *najje* u *nevolji* pa se stane dogovarati sa svojom ženom šta će raditi. 60. Bio... mnogo siromah i punan gjece... Znam da ti je *nevolja*. 122. Kad se carev zot *vidi* na *nevolji*, spremi se i otide. 147. Od gladna trbulja nema *gore nevolje*. Posl. 232. Uplaši, Bože, ali ne umori. (Kad čocku dogje *kakv e nevolja* na glavu). 334. *Koja ti je golemu nevolja?* Npj. 2. 22. Za što, braćo, ako Boga znate! bez *nevolje* jer *gradit nevolju?* 2. 137. Sirotinja u *nevolji* cvili. 4. 179. Da se meni na *nevolji* *najješ*. 4. 223. *Pretpiršči svakojaku muku i nevolju*. Danica 4. 30. Ovi su Turci bili u *takav nevolji* (osobito od gladi i od smrada) da ih je... Miloš 113. Ali *evo ljute muke i nevolje*: kako će se pečatati? Straž. 1886. 1224. *Lagja* hješe nasred mora u *nevolji* od valova. Mat. 11. 24. Pripovedi Moj-ije tistu svojemu... *sve nevolje, koje ih nalaziše* putem. Mojs. 11. 18. 8. *Podnosio* si sve *nevolje* koje je podnosio otac moj. Car. 1. 2. 26. *Koliko si me puta hucao u velike i ljute nevolje*. Ps. 71. 20. — 2) muža, trijeba, moranje, sila, *die Nothwendigkeit, necessitas, suprotno* volja, draga volja, svoja svojla. — *Badalj...* korijen se za *nevolju* — u gladne godine — kula i jede. Rj. 11a. Ili je otišao u hajduke od bijesa ili *od nevolje?* Rj. 25a. Oj Turčine za *nevolju* kume! Ne kumim te što ja kuma nemam. Rj. 314b. O što je to tebi! t. j. *nemaš* nikake *nevolje* to činiti. Rj. 426a. Proigraše Vlahinje robinje za *nevolju* ka' za dobru volju. Rj. 606a. *Za nevolju* babu vode, kad gjevojke ne nahode. Posl. 84. Št' ono cvili u Glamocu gradu?... Ako cvili, *jest* joj za *nevolju*. Npj. 1. 478. Drinski vuče, što si obrgiao? *Nevolja je mene (dat.) obrgajati*; oko Drine ne ima ovaca. 1. 501. Iz šale smo odavde lečeli, *bez nevolje*, tek od obijesti. 2. 111. Za što, braćo, ako Boga znate! *bez nevolje* jer *gradit nevolju?* 2. 137. Pa mi cvili, i *nevolja* joj je. 4. 363. *Buntornicima* bilo je za *nevolju* braniti se. Miloš 63. Nego bi valjalo pokazati i *koju im je nevolju bila* pretvarati se. Rad 1. 116.

nevóljan, *nevóljna*, *adj.* *bedrängt, sollicitus, anxius*. Rj. *koji je u nevolji* (a. *suprotno* isp. voljan. — *Zalosna* i *nevoljna* lasno je rasevijeliti. Posl. 79. Tako imao otkuda davati voljnome i *nevoljnome!* 297. A ne znaš da si nesrećan, i *nevoljan*, i siromah. Otkriv.

3. 17 (*miserabilis, erbärmlich*). Uliši me, jer sam *nevoljan* i ništ. Ps. 86. 1 (*elend und arm*).

nevóljica, *f.* *dem.* od nevolja 1. — Njega (mačka) pita domačine: Mar macane, macane, *kakva ti je nevoljica*, te si setan, neveseo? Živ. 11.

nevóljuica, *f.* *die Bedrängte, Unglückliche, mulier sollicita, misera*. Rj. *koja je nevoljna*. — *Nevoljnice*, koju vjetar razmeće, koja si bez ntjehe, evo ja ču... Is. 54. 11.

nevóljuički, *adj.* što pripada *nevoljnicima* ili *nevoljniku* kojemu god: *Zakolji* pashu... jedi s njom prijesan hljeb, *hljeb nevoljuički*. Mojs. V. 16. 3. Premda će vam Gospod dati hljeba tužnoga i *rode nevoljuičke*. Is. 30. 20.

nevóljuik, *m.* koji je u nevolji, *der Bedrängte, Unglückliche, homo sollicitus, miser*: Dobro dogje, sužanj *nevoljuičke*. Daruj mene sužnja *nevoljuička*. Rj. — *Onda nevoljuik* ispod jele dobata na nogama i rukama do vode. Npr. 86. *Nada nevoljuičima* ne će nigda poginuti. Ps. 9. 18.

nevóljuikov, *adj.* što pripada *nevoljniku*: Svi sudani *nevoljuikovi* zli. Prič. 15. 15.

nevólvanje, *n.* *das Brautsein, status sponsae*. Rj. *verh.* od nevolati, *stanje u kojemu je ona, što nevjete*.

nevólvati, *nevóljem*, *v.* *impf.* *Braut sein, nubere, sponsa sum*: Mlogo devovala, malo *nevolala*. Rj. *biti neva, nevjesta*.

nevórat, *m.* *eine Art viereckiges Schiffs das unstromwärts gleitet, navigium quadratum secundum flumine labens*. Rj. *ne-vrat, što se ne vraća, lagja nekaku četvorouglasta što ide samo niz rodu a uz rodu se ne vraća*.

nevórijednost, *nevórijednosti*, *f.* *suprotno* vrijednost: Rejarija *nevórijednosti* kći, zločestariji sestra, uboštvu mati. DPosl. 107.

nevórijeme, *n.* *Unzeit, parum in tempore*: Došao u *nevrijeme*. Rj. *ne-vrijeme, ridi* *nevrijeme, nedoba, suprotno* (na) vrijeme. — *Babino* ljeto, kad je toplo u *nevrijeme*, osobito u jesen. Rj. 10a. Ja se bojim *teška nevrijemna*. HNpj. 4. 203. Što biva u *nevrijeme*, te je neprilično, nepristojno. Daničić, ARJ. 268b. Život je zemaljski samo trud, koji u *nevrijeme* vara. DP. 368.

nevólven, *adj.* *incallidus*. *Stulli, suprotno*, *vuhven*, *lukav, prijevaran*: Ni srna kasna, ni kuma *nevólvena*. DPosl. 80.

nezabóravljenu, *adj.* *unvergesslich, unvergessen, immortalis*. Rj. *ne-zaboravljenu, upravo* *glagolski II. pridjev* od ne zaboraviti, što se ne zaboravlja, što se ne može zaboraviti. — Pisali smo ja i pokojni *nezabóravljenu prijatelj* moj Moco Gjorgijević. Npj. 4. VIII. *Pokojni* i *nezabóravljenu* G. Drago Teodorović. Rj. 1 XVI.

nezadóvoljan, *nezadóvoljna*, *adj.* *ne-zadovoljan, unzufrieden, non contentus, suprotno* *zadóvoljan*. — *Glava* li ga boli? (Kad se kazuje da ko nema uzroka s čime *biti nezadóvoljan*). Posl. 41 [s(?) čim, *isp. primjer* iz ARJ. i DM. 99]. Ovo su *nezadóvoljni vikači*, koji po željama svojijem žive. Jud. 16. *Bukač*, čovjek *nezadóvoljan čim*, koji više na to i hoće da pokvari. Daničić, ARJ. 721b. *Jelena bijaše s njim* (Milutinom) *nezadóvoljna* za to što se oženi preko zakona. DM. 30 [s(?) njim, *isp. primjer* iz DM. 99]. *Zećani nezadóvoljni despotom*, na novo ga dozvaše meguju se. 99.

nezadóvoljuik, *m.* *nezadóvoljan čovjek*. — *Kraljici* Mariji, protiv koje bijaše Tvrtko s banom Horvatom i *drugijem nezadóvoljuičima*. DM. 216.

nezáhodni *gost*, *m.* reče se u šali za onoga koji često dolazi, n. p. on je moj *nezáhodni* *gost*; ja sam tvoj *nezáhodni* *gost*. Rj. 3.

nezáhvalan, *nezáhvalna*, *adj.* *beneficii immemor*. *Stulli, ridi* *neblagodaran, neharan, suprotno* *zahvalan*.

nezákou, *adj.* koji nije po zakonu, *ungesetzlich, illegitimus, ridi* *nezakonit*. — Ali izmegju najvećih

smetnja bješe nezakonit sin Milutinov, Stefan Uroš. DM. 35. gram. isp. bezakon.

nezakonit, *adj.* koji nije po zakonu, ungesetzlich, illegitimus, *vidi* nezakon. — Svrže s prijestola dva nezakonita otimača. DM. 3. Tako da su poslije i nezakoniti sinovi stupali na prijesto. 3. u gram. *vidi* nepravilan; Ali prije može biti nezakonit genitiv. DRj. 1, 128.

nezakonitost, nezakonitosti, *f.* osobina onoga što je nezakonito, die Ungesetzlichkeit, Unregelmässigkeit, illegitimitas, irregularitas. — Da su u narodnom jeziku bile te nezakonitosti. Star. 3, 43 (= nepravilnosti).

nezakönstvo, *n.* *vidi* bezakonje: (čjeno bješe Bože nezakönstvo. Rj. — djelo nezakono, bezakono, koje je protiv zakona Božjega i ljudskoga, bezbožno.

nezavisan, nezavisna, *adj.* ne-zavisan, unabhängig, sui juris, sui potens, liber et solutus, *isp.* polunezavisan, suprotno zavisan. — Joankije bi proglašen sa svijem za nezavisna od patrijarha Carigradskoga. DM. 50. U svima se ovijem poslovima *vidi* volja nezavisne opštine. 231. On (narod Srpski) živi u dve svoje nezavisne države. Zlos. XI.

nezavisnost, nezavisnosti, *f.* osobina onoga što je nezavisno, die Unabhängigkeit. — Dubrovčani . . . kako su često ponavljali s njima (sa sultanima) ugovore da bi zaklonili svoju trgovinu i nezavisnost. DM. 215.

nezázoran, nezázorna, *adj.* tudelios, non reprehendendus. Rj. ne-zázoran, u kojega nema ništa zázorno, prijekorno, suprotno zázoran. — Da držiš zapovijest čistu i nezázornu do dolaska Gospodnjega. Tim. I. 6, 14.

nezdrav, *adj.* ungesund, insaluber. Rj. ne-zdrav, suprotno zdrav. — Bolje je da te zniža upekne nego da te Marčano sunce ogrjeje. (U Dubr. Ongje se misli da je sunce Marta mjeseca nezdravo). Posl. 23. Kad je božić južan, ne samo što je za ljude nezdravo, nego i . . . 115. Mrda kao bolestan oko nezdrava. 183. Mjesta, koja su puna velikih šuma i za to vlažna, jesu nezdravija nego li suha. Pripr. 31.

nezdravlje, *n.* die Ungeundheit, suprotno zdravlje. — Kad se šume posijeku ili barem razrijeđe, onda prestane ona mokrota i nezdravlje. Pripr. 31.

nezdreo, nezdrela, *adj.* (osobito po zap. kraj.) *vidi* nezreo: I tri danje nezdrele. Rj. izmējju z i r uměće se kad kad d: zřeti (maturescere), zřěti, *isp.* i ždrniji (žrvanj), žderati (žerati). — Crjetunice nezdrele, kad se meće, budu zdrele. DPosl. 12. Mlad je kako voće nezdrelo. 62. Uzela si grdna rabra, i mladića i nezdrela. Herc. 244.

nezet, *m.* Un-zet, non-zet: Kod nezetu kneza Ivaniša. Rj. ne-zet, *isp.* ne 2.

nezgoda, *f.* die Unthunlichkeit, impossibilitas, difficultas. Rj. ne-zgoda, suprotno zgoda. — Ovcarima loša sreća bila, prerano im Turci udariše, u nezgodu najgoše ovcare, još spavahu u ovčje torine. Npj. 4, 513. Bogatstvo koje se čuva na zlo onome čije je. Jer tako bogatstvo propadne zlom nezgodom, te sinu ne ostane ništa u ruku. Prop. 5, 14.

nezgodan, nezgodna, *adj.* unthunlich, impossibilis, beschwerlich, difficultis, *n.* p. put, i čovjek. Rj. suprotno zgodan. — Vežu bremena teška i nezgodna za nošenje, i toware na pleća ljudska. Mat. 23, 4. Koliko je nezgodno *n.* p. što je pisac samo jedan put stavio riječ »muka«. Rad 15, 192.

nezgrapan, nezgrapna, *adj.* ungezogen, ungehobelt, impolitus, rudis. Rj. ne-zgrapan, kao velik i nespretan, neotesan. — Gromoradan, gromoran, gorostasas: veliki, nezgrapan. Rj. 103b.

nezlátan, nezlátna, *adj.* ne-zlátan, suprotno zlátan. — Zlátna svrha zlati i nezlátan početak. DPosl. 157.

nezloban, nezlobna, *adj.* ne-zloban, u kojem nema zlobe, zla. *vidi* bezazlen, suprotno zloban. — Taj tvoj štap jedna je od najzlobnijih tvojih želja. Megj. 185.

neznažboštvo, *n.* das Heidenthum; gentilitas. Rj. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . neznažboštvo. Nov. Zav. VII. Domentijan k tome još dodaje da je (Nemanja) istrijebio i ostatke od neznažboštva. DM 15.

neznažbožac, neznažbošca, *m.* der (den wahren Christen-) Gott nicht kennend, der Abgötter, ignarus Dei. Dogje Zvonimir neznažbožac, i načini grad Zvornik na vodi Drini, prije Rista na 800 godina. Rj. neznažbožac, ko ne zna Boga (istinoga, kršćanskoga). — Ne čine li tako i neznažbošci? Mat. 5, 47. Da ti bude kao neznažbožac i carinik. 18, 17. Dozna ne samo od Jevreja nego i od neznažbožaca. Rim. 9, 24.

neznažbožacki, *adj.* heidnisch, gentilis. Rj. što pripada neznažbošcima. — Ili je samo Jevrejski Bog, a ne i neznažbožacki? Rim. 3, 29. Krv mučenika, koji ne htješe pristajati za neznažbožackom vjerom. DP. 16. Kako vjerno opisuje crkva svrjet neznažbožacki. 297.

neznažošta, *m.* koji se čini da ne zna ništa, der sich stellt, als ob er nichts wusste, qui inscitiam simulat: Neznadžošte svijet pojedošte. Rj. riječi s takim nast. kod bjeloša, *isp.* još nemoguća.

neznažša, *m.* der Unwissende, inscitus: Neznadžša rđa bjeje. Rj. neznažša, ko ne zna, ne umije, *vidi* neznašica. — riječi s takim nast. kod izdirša.

neznašica, *m.* i *f.* čeljade muško ili žensko koje ne zna što, suprotno *isp.* znaše, za obliče *isp.* mnogoznašica *f.*, svöznašica, *m.* i *f.* — Svaki gotovo, i najreću neznašica misli, da zna upravo, kao što treba. Pis. 53. Grei sve ostale ljude drže za neznašice i varare. Sovj. 26. Da je neznašicu u sudskim poslovima. GP. 7. Dok je ono pravilo iznašao, niti ćemo kakomegod neznašicu za ljubav rušiti ga i gaziti. Rat 58.

neznašović, *m.* *vidi* nikogović. Rj. kao ničiji sin za koga se ne zna, čiji je sin, psorka.

1. neznan, *adj.* unbekannt, ignotus. Rj. ne-znan (glagol ne znati), *vidi* nepoznat, suprotno znan. — Otkuda si neznan junače? A on muč! Npr. 123. Jer Katiću milo ne bijaše boj zametat' u zemlji neznanjoj. Npj. 4, 181. *adv.* Plakala gde joj Bog ispuni želju te rodi, pa joj porod pobeže neznanu ni kud je ni kako je. Npr. 51.

2. neznan, *f.* (loc. neznaní). Rj. ne-znan. — **1)** Unwissentlich, inscitia, *n.* p. on je to učinio u neznaní. Rj. *vidi* neznanje. — **2)** leži u neznaní. Bewusstlosigkeit, animus sui non compos. Rj. *vidi* nesvijest, nesvijestica.

neznanija, *f.* coll. koje neznaní ljudi? — Ako ne ćeš mene poslušati, udriće ti tuzga neznanija, uzeće ti ursap i oružje. Npj. 5, 506 (ursap?). riječi s takim nast. kod Arapija.

neznanje, *n.* die Unwissenheit, ignorantia, ne-znanje, *isp.* 2 neznaní, suprotno znanje. — Ako nagje, da Rimljani zbog sroga neznanja nisu dostojni Solonovih zakona. Danica 5, 86. Kad ko neznanje svoje ne će da prizna. Pis. 17. Oni bi radi da se njihovo neznanje primi za znanje i za nauku. 1, 92. Ovakove riječi izlaze ili iz sljepce pakosti ili iz gruboga neznanja. VLazić 1, 13.

neznatan, neznatna, *adj.* ne-znatan, što nije znatno, znamenito, što nije na očima; unbedeutend, suprotno znatan. — Što je malen i neznatan, to bi mladoženji bila mana, a za sekretara je gotovo sve jedno. Straž. 1887, 382. Ili bi preveć slabo i neznatno bilo što bi se izvodilo. Rad 4, 111. Priopćih nekoliko zapisa ne sasvim neznatnih iz nekoliko rukopisa. 5, 192.

nezrelicē, (u Boci) *n.* p. otići, poletjeti, t. j. bez obzira. Rj.³ *vidi* i bezobzirec, bezobzirke. — nezrelice, *isp.* zřeti (gledati), kao ne gledajući, za kvantit. na posljednjem slogu *isp.* ameticē.

nezreo, nezrela, *adj.* unreif, immaturus. Rj. nezreo (glagol ne zřeti), *vidi* nezdreo, nedozreo, suprotno zreo, zreo, zoren.

nežvan, *adj.* ungerufen, non vocatus: Nežvanu — tu mjesto za vratima. Rj. *ne-zvan* (glagol ne zvati). — I *nežvano* zlo dohodi. DPosl. 29.

neženjāk, neženjāka, *m.* koji ne će da se ženi. u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin, *der Hagestolz*.

neženjen, *adj.* unverheiratet, ledig, liber, carlebs. Rj. *ne-ženjen* (glagol ne ženiti, ne ženiti se), *vidi* neoženjen; bežen.

1. ni, — **1. ueder**—*noch, ne, cf.* niti. Rj. riječca kojom se odriče, *ne* sastavlja se sa *i*, pa onda otpada *e*; *ni*; tako sastavljena sastavlja se sa *ti*; niti. Korijeni 115. — **a**) *ne*... *ni*; *ne*... *niti*, *vidi kod* ne 1 f. — **b**) *ni*... *ni*...: Kad koga na putu uhvati mečava pa *ni* mogući od snijega i vjetra gledati *ni* poznajući mjesta pod snijegom izgubi put i umre od zime. Rj. 537a. Rekali je ne govore čisto *ni* Bugarski kao *ni* Srpski. Rj. 647b. Čardak *ni* na nebu *ni* na zemlji. Npr. 7. Gjavo *ni* ore *ni* kopa, već sve o zlu misli. Posl. 72. *Ni* kud majci, *ni* kud u gjevere. 221. *Ni* luk jeo, *ni* njim mirisao. 221. *Ni* mi je (to) u kesu, *ni* iz kese. 221. *Ni* sam se u blagu rodio, *ni* ću se (s njim) u grob zakopati. 222. *Ni* svakome med *ni* nikome žuč (ne valja biti). 222. Al' *ni* koga čuti *ni* videti. Npj. 2. 155. Za pasom mu puške pozlaćene bez *ni* kakva noža *ni* andžara. 4. 56 *adjekt.* *ni*, bez ikakva. Pak nijesmo mogli naći *ni* pera *ni* artije *ni* mastila. Danica 3. 240. A bogalj, *ni* pet *ni* devet, nego na njega. 5. 92. On ne zna *ni* šta ima *ni* šta nema. Straž. 1886. 1512. Znam jamačno da *ni* smrt, *ni* život, *ni* anđjeli, *ni* poglavarstva... *ni* višina, *ni* dubina, *ni* druga kakva stvar može nas razdvojiti od ljubavi Božije. Rim. 8, 38. 39. *isp.* *poniće kod e primjere* iz Kov. 12. Car. 1. 6, 7 i DM. 217 *po kojimu bi se i ovdje moglo misliti da se reče*: *ni*... *ni*... *niti* druga kakva stvar *ne* može nas). — **c**) *niti*... *niti*: Tako onamo sad *niti* se čuje ime knežina *niti* ime knežine koje. Rj. 708b. *Niti* se Stojsa laje oboriti, *niti* može zmaja da obori. Npr. 35. *Niti* je ona vila, *niti* će za vilu poći. Posl. 223. Hajduk zemljom i narodom *niti* je kad upravljao, *niti* može upravljati. Danica 3. 217. Mi s rajom *niti* se možemo, *niti* hoćemo biti. Miloš 111. S toga *niti* je potrebno *niti* bi dovoljno bilo. Ogled V. — **d**) *ni*... *niti*; *ni*... *ni*... *niti*: Kablina... da ne može *ni* spasti *niti* se lasno izvaditi. Rj. 11b. Čovjek koji nema *ni* kuće *ni* imanja *niti* kaka posla. Rj. 486b. *Ni* si junak, *niti* te rodio. Npj. 3. 306. Ni jedan se od njih *ni* odijelom *ni* življenjem *niti* i kakijem osobitijem pravom *ne* razlikuje od ostalih Crnogoraca. Kov. 12. Ja, brate, starešina biti ne ću; ali da ne budeš *ni* ti, a da ne bude *ni* Čukić, *niti* i koji drugi. Miloš 89. Do onda ni jedne od ovijeh pogriješaka... nijesam čuo *ni* u Jadru i Ragjevini, *ni* s onu stranu Drine, *ni* u Mačvi i Pocerini, *niti* u vojsci Valjevskeoj. Pis. 85. Te se *ni* čekić *ni* sjekira *niti* kako oruđe gvozdeno *ne* ću u domu kad se zidaše. Car. 1. 6, 7. Da ne će prekinuti prijateljsiva s njim *ni* za kakvo blago ovoga svijeta *niti* za kakav strah ili obrićanje. DM. 216. *Ni* od straha, *ni* po nagovoru *ni* na molbu *niti* i za kakvo blago da *ne* će raskinuti prijateljstva 217. — **e**) *niti*... *ni*; *niti*... *ni*... *ni*: Koji *niti* govori čisto Srpski *ni* Bugarski. Rj. 741b. Šaizju na jedan čardak, koji *niti* je na nebu *ni* na zemlji. Npr. 7. Vidi da *niti* ko dolazi *ni* se šta gotovi. Posl. 129. *Niti* zna šta smrđi, *ni* šta miriše. 223. *Nit'* je šaka dana, *ni* vreća godina. 224. *Nit'* mu reče doći, *ni* ne doći. Npj. 2. 393. *Niti* ima kake stoke, *ni* mirije, *ni* druge zemlje. Danica 1. 30. *Nit'* su bili gori *ni* lugi od nas. Pis. 29. Ni jedne riječi ovdje *niti* sam dočao *ni* izostavio, *ni* čitave promijenio. 59. *Niti* je mladina *ni* subota. Car. II. 1. 23. — **2**) *uchi nicht, ne*: nema *ni* jednoga. Rj. Ne zna (*ni*) koliko magarac u kantaru. Rj. 340b (*ni može se i čestoviti*). Pošto caru odseku glavu, carska kei

ne htedne *ni* da zna za njega. Npr. 71. Hoćeš odmah da je vodiš, pa ne znam *ni* gje bi išao sestri u pohode 185. Zena ga dočeka a on *ni* reči. 199. Ako nije lijepo, nije *ni* skupo. Posl. 7. Nema vjetra koliko (*ni*) u tikvi. 202. Ne čini se *ni* vješt. 211 (*isp.* Čini se i nevjšto). U praznu kuću *ni* miši ne ulaze. 334. Baš ću poći, da ne ću *ni* doći. Npj. 2. 393. Narod prosti (*ni* Srpski, a još manje Turski) *ni* u samoj Srbiji nije upravo znao, šta se radi. Danica 3. 177. *Ni* najbolji zakoni ništa ne pomažu, ako se tvrdo ne drže. 5, 86. Da se *ni* najnovijim (a kamo li starijim) pjesmama ne može upravo doznati, ko je koju prvi put spjevao. Npj. 1. XXXI. Ako se na me rat dignu, ja se *ni* onda ne ću bojati. Ps. 27, 3. — **3**) *niti* *iza rečenice afirmativne*: Ja znam gde je Beograd, *niti* trebam hajduka da mi kazuju i zapovedaju, kojim ću putem u njega ići. Danica 5, 44. Tu provedu oni čitav dan i bez jela i bez pića, *niti* im je ko šta mogao doneti. Miloš 110. Srpski jezik ima pravila kakogod i Latinski (*niti* ima jezika na svijetu bez pravila). Pis. 67. Prezirahu ga, *niti* mu donesoše dara. Sam. I. 10, 27.

2. ni, *mjesto* nam (*dat. od mi*): Da *ni* si ti živ! Tamo su *ni* naš gospodari. Rj. — U trećem padežu množ. *mjesto uam, cam, govori se i ni, vi*; a tako je dvojako bilo i u staro vrijeme (u starom slavenskom *ni* *em*). Obl. 26.

nia... *vidi* niha... Rj. u krajevima gdje se glas *loru h* *ne* čuje.

nićanje, *n. dus Hervorkommen, progerminatio*. Rj. *cerb.* od *nicati*, raduju kojom što *niće*.

nićati, *nićem, v. impf. hervorkommen, progermino*. Rj. *v. pf.* *nići*, *niknuti, v. impf. slož.* *iznicati, prinicati, pronicati*. — *Baci*, tako žene tepajući zovu *zube* u male djece, kad im počinju *nicati*. Rj. 13a. Ne *nići* gje te ne siju. Posl. 207. Počinjaše *nicati* oturu. Amos 7, 1.

nićina, *f.* (u C. G.) *vidi* nicina. Rj.

nićesov, *adj.* (u C. G. i Herc.) *vidi* nikakav: *Niti* pije ni ljubi gjevojku, *ni* o dobru *nićesovu* radi. Rj. *isp.* *ćesov* (*čakari*), *nećesov* (*nekakar*), *svačesov* (*srukojki*).

nićić, *adv. vorwärts, auf das Gesicht, pronus*. Rj. *sagursi se glavom na zemlju, vid* *niće*, *nikom*. — Kako dogje k njima a on *legne niće* gjevojei glavom na krilo, i reče joj da ga pobište. Npr. 4. Da nije dobro *ni* *nikom* (*niće* — legnuvši potrbuške) *rodu piti*. Npj. 1. 150 (Vuk). Isus ništa ne zborashe, *no niće* zemlji *gleda*. Herc. 330. Tada ona *pude niće* i pokloni se do zemlje. Rnt 2. 10. Dagon *lešaše niće* na zemlji pred kovčegom Gospodnjim. Sam. 1. 5, 3. Oni iziđavši pred Josifa, *padnu pred njim niće* ne poznavši ga. Prip. bibl. 31.

nićijj, *jē*, u Rj.: *nićij, jē, keines, Niemunden gehörig, nullius*. Rj. *što nikomu ne pripada*. — Mući, *nićij sine*, ako si sve dosad istinu govorio, tu si najpotonju slagao. Npr. 286. Živi kao *nićij pus* nasred sokaka. Posl. 81. Dok dogjoše (gavrani) Skoplju na krajimu, *ni* na čiju kulu ne padoše no se viju od kule do kule. Npj. 4. 341. Usta svojih nemoj pokriti i *bljeba nićijega* ne jedi. Jezek. 24, 17. Život narodni, koji se ne upravlja *ni* po čijoj zapovijesti. Rad. 16, 197.

nićkē, *adv. vorwärts, auf das Gesicht, pronus*. Rj. *vidi* *niće*, *nikom, sagursi se glavom na zemlju*. — Tada popadajte svi *niće* i poklonite se zlatnome idolu. Prip. bibl. 96.

niće,* *n. (st.) cf.* *vjenčanje*: Za Ivana *niće* učimise. Rj. — Da uzme one novce, što su joj (ženi), po Turskome običaju, na vjenčanju pred kadijom obrećeni, ako je muž pusti (ovi se novci u Turaka zovu *nikjeh-parasi*, otkuda je* i u našijem narodnijem pjesmama *niće* mjesto *vjenčanje*). Npj. 3, 529 (Vuk).

nićenje, *n. das Antruppen, praeparatio liciorum.* Rj. *verb.* od *nići*. *Andrunja kojom tko nići (nići).*

nići, *nīknēm*, (*nīkoh, niče, nīkao, nīkla*) *v. pf. herorkommen, progeminō, cf. nīknuti.* Rj. *druge oblike vidi kod nīknuti.* *v. pf. slož.* iz-*nići*, od-, po-, pri-, pro-, uz-, *v. impf. nīcati.* — Gledaju kako je (*pišenica*) *nīkla* ili *uklijala*. Rj. 216a. *Živa nīkla, a mrtva od-nīkla.* Rj. 446b. Iz one jame *nīkla zora.* Npr. 151. Iz šale i *proso nīkne.* Posl. 100. *Sjeme . . . najprije klija, pa nīkne.* Pis. 25. Kad *niče usjer* i rod donese, onda se pokaza kukolj. Mat. 13, 26. *Nikoše* iz zemlje svakovjaka *drveta.* Mojs. 1, 2, 9.

nīdoklice, *f. pl. (Komisch, statt dokoljenice, g. d. die gestümmelten Bänkleider).* Rj. *osn. ni dokle; kač se u šali za dokoljenice, kao da ne dopiru ni dokle.*

nīgda, *nie, nunquam.* Rj. ni-gda. *vidi* *nīkad, nīkada, nīkadar, nīkadare.* — Ogledalo kojega još *nīgda* nije vijjela. Npr. 124. *Nīgda* nije sova izlegla sokola. Posl. 213. *Nīgda* se toga nije vidjelo u Izraelju. Mat. 9, 33.

nīgdje, **nīgje**, **nīgje**, *nīrgends, nusquam.* Rj. ni-gdje. — A s čim ćemo, sinko, kad nemamo *nīgde ništa.* Npr. 38. Ali u kući *nīgde nikoga.* 139. Ja sam siromašna *bez nīgje nikoga.* 261. Kade čera nejaka Maksima, *nīgje* njega ni gledat' ne može. Npj. 2, 560. Riječi, koje ja dosad nijesam čuo ili u narodu našemu, ili *nīgdje nikako.* Odg. na ut. 14.

nīhanje, *n. vidi nīhanje.* Rj.

nīhati, *nīhām (nīšēm), v. impf. vidi nīhati.* Vetar duše, pak *barjakom niše.* Rj. *isp. kod nījati:* nek ti *nīja* u bešici *sinu.* *v. pf. slož. kod nījhati. vidi i ljljati.*

nījanje, *n. vidi nīhanje.* Rj.

nījati, *nījām (nīšēm), vidi nīhati.* Rj. *u krajevima gdje se u govoru glas h pretvara u glas j. vidi i nījhati.* — Dovešću ga dvoru bijelome, nek ti *nīja* u n bešici *sinu.* Npj. 2, 353.

nīje, Rj. *od glagola* *ni* *biti* 3. *lice jedn. vidi* *nījesam.* — **1)** *ist nicht, non est:* je li tako? *nije.* — **2)** *sa gen. es gibt nicht, non est:* *Nije tu čuka* da ulovi vuka. U repu od gere *nije večere.* Rj. *vidi* *nema.* — **3)** *nije li? etwa? vielleicht? nonne? nije li došao? nije li našao? nije li i on tu (wünschend).* Rj. *izriče se želja. vidi* *ni* *3a.*

nījedan, *nījedna, adj. keiner, nullus. vidi* *nījedni.* *isp. jedan.* — Gjavolji: Ali nema bega *gjavoljega.* Rj. 147a (= *nījednoga*). Nema ni *piličnoga*, t. j. *nījednoga.* Svi izgimuli, ni *piličnik* nije utekao, t. j. *nījedan.* Rj. 500a. Ujednačiti n. p. lagju, t. j. natovariti je *jednako* na obadva kraja, da ne preteže *ni* na *jednu stranu.* Rj. 776a. Carevi sinovi *ne dolaze natrag ni jedin.* Npr. 44. Take ljepote i darila Božjega *nije bilo ni* u *jednoga* cara ili kralja. 230. Da ne bi *ni s jedne strane* bilo pretjerano. IV. *Nījedan dim* bez (malo) ognja *nije.* Posl. 214. Šokci ubokei, Vlasi siromasi (daklem *nījedni* nemaju ništa, nego oboji jednaki). 352. »Probudi mi dva nejaka *sinu.*» Nema nama *gjee* *ni jednoga.* Npj. 3, 406. Da li grmi, da li se zemlja *trese?* Da li . . . *Od tog nije ništa ni jednoga,* već se biju . . . 4, 291. Ne odgovori mu *ni* na *jednu* riječ. Mat. 27, 14. Nije daleko *ni* od *jednoga* *nas.* 17, 27. *Ni jedan od nas* ne živi sebi. Rim. 14, 7. Sedam tisuća, *koji ni jedan* ne saviše koljena pred Valom. Car. 1, 19, 18. Da se *ni* od *jednoga* *izmacju* sveštenika . . . ne smije uzimati danak. Jezdr. 7, 24.

nījedni, *adj. keiner, nullus; nījedna* *vjero!* (Reče se, kao poruga, zlu i nemiru čocku. Posl. 214). *Treuloser! perfide! perfida!* Rj. *kao nikakar.* — Nije mi dotuga *nījedna.* Rj. 135b. Najgori je muž dobar muž, a dobroga muža *ni jedne* *aspre* iscijeniti ne mogu. Posl. 186. Poznam te, *nījedna vnu.* DPost. 99.

nījek, *m. das nije-oder nema-sagen, negutio.* *nījek* *gjavolu!* *nījeku* *kami!* Rj. *kad se kaže: nije, nema. isp. nījekanje.* — *Nījek* *gjavolu!* (Kad koji sve kaže da *nema*, i da mu *nije* dobro). Posl. 215.

nījčkānje, *n. das nije-sagen, negutio.* Rj. *verb.* od *nījekati. radnja* *kojom tko nījče.*

nījčkati, *nīječēm, v. impf. sagen nije oder nema, nego.* Rj. *govoriti nije ili nema. vidi* *poricati* 2. *suptno* *dakati.*

nījem, *nījemā (nījemī) stumm, mutus.* Rj. *isp. nījemjeti.* — A car čuti kao *nem.* Npr. 212. *Nījem* kao *riba.* Posl. 215. *Nījemom gjetetu* ni majka ne može pomoći. 215. *Zaš!* u hraniu u nījemom dvoru *deret nemo,* drugo *devet* *slepo.* Npj. 2, 8. Što je *nemo,* progovoriće ti. 2, 9.

nījēmae, *nījēma, m. der Stumm, mutus.* Rj. *nījem* *čorjek.* — Memi jeste *golema nevolja,* e ja hraniu *sedam* *sljepaca* i *suviše* *deret nījemācu.* Herc. 317.

Nījemae, *Nījemā, m. — 1)* *der Deutsche, Germanus.* Rj. *vidi* *Svába, Svábo, Tudešak, augm. Njemčina.* — *Nemae* *svetar* (što se tiče suda i uredbe zemaljske). (. . . *vole* *imati* *u selu* *oficira Nījemcu* *nego* *Srbina . . .* što je *Nījemac* *krotak* i *skladan . . .*). Posl. 204. — **2)** *vidi* *katolik, i syn. ondje. isp. Njemački* 3 — **3)** *vidi* *Austrijanae. isp. Njemački* 2. — Radič *prebегne* u *Srem,* i . . . *stane* *kupiti* *frakor* *za Nēme.* Danica 4, 14.

Nījēme, *Nījēmeča, n. ein junger kleiner Deutsche, juvenis Germanus.* Rj. *mlad, mali Nījemac. vidi* *Švapče.*

nījēmečnje, *n. das Deutschen (Deutschachen, Deutschmachen), germanizatio.* Rj. *verb.* od **1)** *nījemčiti.* **2)** *nījemčiti* *se.* — **1)** *radnja* *kojom tko nījemči koga.* — **2)** *stanje* *koje bira* *kad se tko nījemči.*

nījēmečiti, *nījemčim, v. impf. Rj. v. pf. slož. ponījemčiti (i se).* — **1)** *deutsch machen, facio (sse germanum.* Rj. *činiti* *da tko bude Nījemac.* — **2)** *sa se, reflks. nījemčiti* *se: postajati Nījemac. isp. kod nījemčnje. Deutschwerden.*

nījemjeti, *nījemim, v. impf. stumm werden, mutus fio.* Rj. *postajati nījem. v. pf. slož. o-nījemjeti, ob-, za-*

nījemljenje, *n. das Verstummen, amissio vocis.* Rj. *verb.* od *nījemjeti. stanje* *koje bira, kad tko nījemi.*

nījesam, (*nījēsi, nije, nījēsmo, nījēste, nījēsū*) *ich bin nicht, non sum.* Rj. *sadašnje vrijeme* *glagola* *ne biti. vidi* *biti* (budem).

nījet* *m. der Plan, das Vorhaben, propositum, cf. namjerenje:* A *nījet* *sam* *bio učinio,* da se spustim do pod tvoju kulu. Rj. *vidi* *i* *namjera* 3.

nījēti, *nēšēm, v. impf. vidi* *nēsti, nēšēm.* — *nījēti* (istočno *niti*). Rad 6, 53. *isp. nēti. vidi* *nositi.* — *v. pf. slož. kod* *nesti.*

nīk, *m. (st.) die gesenkte Stellung, inclinatio:* Svi *junaci* *nikom* *ponikoše,* i u *crnu* *zemlju* *pogledaše.* Rj. *kad ko sagruši* *glavu* *k zemlji* *gladu* *preda* *se.* — *zu* *nikom* *poniknuti* *isp. eikom* *počikivati, i ondje* *ostale* *takve izričaje.*

Nīka, (ist.) *vidi* *Niko.* Rj. *hup. od* *Nikola.*

Nīkac, *Nīka, m. hup. od* *Nikola:* *Nīkac* *Tomanović.* Npj. 5, 531. *Nīkac.* — *Korijeni* 116. *odulte prezime:* Da je *junak* *Pejo Nīkčeviću.* Rj. 533b.

nīkad, **nīkadā**, *vidi* *nīgda.* Rj. *nie, nunquam. vidi* *i* *nīkadar, nīkadare.* O *Gjirinu* *petku,* o *prohinoj* *žetvi,* o *škipovu* *dne,* o *kukovu* *dne,* na *kukovo* *ljetu* (= *nīkad*). — *Nīkad* (ni) *do* *vijeka.* Rj. 61a. »Nījesam, *tisa* i *vijek!* t. j. *nīkad.* Rj. 740a. Da se *nīkadu* *nije* *niko* *mogao* *dosjetiti.* Npr. 214. Ja *sad,* ja *nīkad.* Posl. 110. Kad *vrba* *grožjem* *rodi.* (*Nīkad*). 116. Kad *nestane* *petka* *u* *godini.* (*Nīkad*). 119. Kad se *dva* *petka* *sastanu* *zajedno.* (*Nīkad*). *Nījem* *i* *sljep* *za* *knjige* *nīkadar.* DPost. 84. *Sade* *smo* *im* *zgodu* *uhvatili,* ali *jutros* *ali* *nīkadare.* Npj. 4, 417. Kad *nemadu* *od* *srea* *poroda,* *niti* *će* *ga* *imat' nīkadara.* HNpj. 1, 69. *Uvijek* *točio* *a* *nīkad* *istočio!* Kov. 126. Da *nīkad* *na* *tibi* *ne* *bude* *roda* *do* *vijeka.* Mat. 21, 9.

nīkadār, **nīkadāra**, **nīkadāre**, *adr. vidi* *nīkad, nīkada. gdje* *su* *i* *primjeri.* — *nīkada-r, nīkada-ra, nīkada-re. isp. r, re* *datat.*

nīkakav, **nīkakva**, **nīkakī**, **nīkakā**, **nīkakov**, **nī-**

nikakova, *adj.* *keinerlei, nullius generis, nullus*. Rj. *vidi* ničesov. — Nije ni za što (ni za kaku potrebu). Rj. 162a. *Nikakoga Srbina* nema koji ne zna za ime Marka Kraljevića. Rj. 345b. U Crnoj Gori *nikakar* *pop* nema brade. Rj. 541a. Pa ni na kakav drugi glas da ne otvara vrata. Npr. 177. Oni tamo ni u klobas bolji čas ne bi mogli doći. Danica 2, 127. Mene majka i bije i kara a ni s kakva huda gjeła moga. Kov. 51. Ali je u njemu (u ustavu) jezik *nikakar*. Pis. 18. Zapita ko im je starješina . . . odgovori, da nemaju *nikakroga* jednog starješine, nego da nabije imaju svoje starješine. Sovj. 1. Nikako nije mogao da postane *nikakar starješina* u narodu. 22. Ovaj se *nikaki* ljeh već ogadio duši našoj. Mojs. IV. 21, 5.

nikako, *anf keine Art, nullo modo*. Rj. ni-kako, *kao ni na kakav način, vidi* nikojako. — Neko je (jabuku) obere, a *nikako* se nije moglo doznati ko. Npr. 15. Šuma sve gušća a kraja *nikako*. 133. Ja pravo, ja *nikako*. Posl. 109. Jala kardaš, kako j' u Srbiji? . . . *Nikako* je u Srbiji po Turke! Npj. 1, 272. *Nikako* nije mogao da postane *nikakar starješina* u narodu. Sovj. 22. Ali iz toga *nikako* ne izlazi da se sada još ne smije . . . ništa drugo činiti. Rad 2, 194.

nikakov, *adj.* *vidi* nikakav. Rj.

nikamo, *vidi* nikud, *stulli, ni-kamo*. — Iz ove kože nikud ni kamo. Posl. 100.

Nikāšin, *m.* ime muško (*od* Nikola). Rj. — *takva* *hup. kod* Gjurasiin.

nikauti, *niknēm, vidi* nići. Rj. *vidi* kod nići *primjere i oblike, osim kojih imaju i ori (ali rjeđe):* *niknuh (niknūh, niknūvši, niknūv, niknuo. v. pf. slož. iz-nikauti, pri-, pro-, uz-*

Niko, *m.* (juž.) *hup. od* Nikola. Rj. *gen.* Nika, *roc.* Niko. *vidi* Nika. — Sveti *Niko*, na oganj sinko. D'Posl. 119.

niko, *nikoga, niemand, nemo; nikom* ništa, *macht nichts; ako* dođe dobro, ako ne dođe, *nikom* ništa. Rj. *zamenjena složena: ni-ko, vidi* nitko (ni-tko), *za* *oblike isp. ko.* — Od sad sam *nitko* i nitković. Rj. 422a. Kad bude pred večer, sedne Usud za večeru, sedne i on s njim, a *niko* ne govori ni reči. Npr. 75. Kad li šta vide? ni ljudi ni *nikoga* drugog, do jednog divljeg čoeka. 148. Pogje po gradu unakrst, ali *nikog živa* da čuje, sve pušto! 191. Ja sam siromašina bez *ničije* *nikoga*. 261. *Niko* *nikoga* ne može osramotiti, dok se sam ne osramoti. Posl. 220. Od svatova *niko* ne opazi. Npj. 1, 584. Ona se više ni s kim ne ljubi. Kov. 65. Jokieu su rane dopanule, i hoľuje bez *nikoga* *svoga*. 105 (isp. iko, itko). Rđkñi odmah ne meći ni na koga. Tim. 1, 5, 22.

Nikodim, *m.* ime muško: *Nikodime* pope Dragovjević. Rj. *Nicodemus (Νικόδημος)*. — *Nikodim*, knez Jevrejski. Jov. 3, 1.

nikogodić, *m.* (u C. G.) *vidi* nikogović. Rj. *ničiji* *sin (psocka), vidi* i ništa-čoeč, i *syn. ondje*.

nikogović, *m.* (u C. G.) *Niemandssohn (als Schimpfwort), neminis filius*. Rj. *ničiji* *sin (psocka), vidi* nikogodić, *vidi* i neznaćović, i ništa-čoeč, i *syn. ondje*.

nikojako, (u C. G.) *vidi* nikako. Rj. ni-kojako. *isp. svakojako.* — Ja ne mogu, care, *nikojako*, uzeli su moju gjedovinu. Npj. 5, 31. Sakrio te ne bih *nikojako* od vrazijega nosa i pretresa. Ščep. mal. 19.

Nikola, *m.* *Niklas, Nicolaus*. Rj. *ime muško, vidi* Nikolaj, Nikolaje, dem. *Nikolica, hup. Nika, Niko, Nikač, Nikašin, Nikša.*

Nikolaj, *m.* *vidi* Nikolaje, *Nikola: Pomenuo* oca *Nikolaja* i pedjelju i vaskresenje. Npj. 2, 190; 3, 41.

Nicolaje, *m.* Rad 26, 57. *vidi* Nikolaj, *Nikola.*

Nikolica, *m. dem. od* Nikola. Rj. — *takva* *muška* *dem. kod* Antica.

Nikolija, *f.* ime žensko. Rj. — *prema* *muškom* *Nikola, isp. Vasilija, Gjurčijija, Pavlija, Osn. 75.*

nikoliko, *gur nicht, nicht im mindesten, plane non.*

Rj. *ni-koliko, isp. nimalo.* — Za to nemaj brige *nikoliko*. Npj. 2, 333. Ne bješe mu milo *nikoliko*. 2, 471. On nemaše vojske *nikoliko* do njegove dvadeset trideset druga. 5, 106.

Nikolinac, *Nikolina, m. kao* *Nikolin* *čovjek, ko* *za* *Nikolom* *pristaje, Nicolaita: Mrziš* na djela *Nikolina*, na koja i ja mrzim. Otkriv. 2, 6. *isp. Curtinovac.*

Nikolj, *adj. što* *pripada* *Nikoli, isp. Ivanj.* — *Nikolj* *dān, Nikolja* *dne, m. St. Nikltagast (der 6. December), festum* *St. Nicolai*. Rj. 421a. *Varica* se na *Varin* *dan* *vari... a na* *Nikolj* *dan* *jede*. Posl. 31.

Nikolja, *f.* *namastir* u Srbiji na desnoj strani *Morave* pod *Kablalom*. Rj.

nikoljac, *nikoljca, m. vidi* *nikoljstak*. Rj. *ko* *slavi* *Nikolj* *dan, za* *nust. isp. lučinae, mratinae.*

nikoljski, *adj. n. p. mrazovi, Niklas-, sancti Nicolai*. Rj. *što* *pripada* *Nikolju* *dne: ili* *pripada* *sretomu* *Nikoli: Gje* je *hradna* *voda* *porevala... dok* *nareva* na *Nikoljsku* *elkuvu*. Npj. 4, 448.

nikoljstak, *m. čovjek* koji *slavi* *Nikolj* *dan, der* *den heil. Niklas als Hauspatron verehrt, diens* *St. Nicolai*. Rj. *vidi* *nikoljac.* — U Srbiji *gdjekoji* *Gjurčevstaci* *prislavljavu* (*Gjurčije* (3. *Nojemvrija*), a *Nikoljstaci* *imali* *Nikolj* *dan* (9. *Maija*). Rj. 598a. — *nikoljstak* (*pred* *ja* *osn. u* *nikoljski*). *Osn. 267. riječi* *tuke isp. kod* *arandjelovstak.*

nikom, Rj. *upravo* *instrum. od* *nik, koje* *vidi.* — 1) *ničke* ili *ničice*, t. j. *sagnuvši* se *glavom* na *zemlju: Kad* *bi* *znala* *muška* *glava, što* *je* *nikom* *vode* *s' napit', nigda* *ne* *bi* *nikom* *pila*. Rj. *Da* *nije* *dobro* *ni* *nikom* (*ničice* — *legnuvši* *potrbušice*) *vodn* *piti*. Npj. 1, 150 (*Vuk*). — 2) *n pjesmama* *nikom* *poniknuti*, t. j. *sagnuvši* *glavu* *k* *zemlji* *pogledati* *pre* *se, cf. nik.* Rj. *Svi* *junaci* *nikom* *ponikoše*, i *u* *crnu* *zemlju* *pogledaše*. Npj. 4, 13. *amo* *če* *ići* *i ovaj* *primjer: Na* *četvrtog* (*grani*) *soko* *sedi, te* *on* *glada* *nikom* *poljn,* *gle* *junaci* *konje* *kuju*. Npj. 1, 177.

Nikša, *m.* ime muško (*od* Nikola). Rj. — *takva* *hup. kod* *Drakša.*

Nikšić, *m. Einer von* *Nikšići*. Rj. *čovjek* *iz* *Nikšića, vidi* *Nikšićanin.* — *I* *prezime* *po* *ocu* *Nikši: Melentiju* *Nikšiću* *arhimandritu*. Spisi 1, 3.

Nikšićanin, *m. čovjek* *iz* *Nikšića, vidi* *Nikšić.* — U *Crnoj* *Gori* *svi* *Turci* *Nikšićani* *zovu* *se* *gragjani*. Rj. 98a.

Nikšići, *m. pl. Gegend an der Grenze von Montenegro*. Rj. *kratj* *na* *međi* *Crnogorskoj, i* *ljudi* *onoga* *kraja, jedan* *iz* *onoga* *kraja* *zove* *se* *Nikšić* *ili* *Nikšićanin.* — *Sobom* *uze* *krvave* *Nikšiće*. Npj. 5, 78.

Nikšićki, *adj. von* *Nikšići: A* *iznad* *nas* *sv* *Nikšićke* *ovce. Do* *Mostara* *i* *Nikšićkog* *grada*. Rj. *što* *pripada* *Nikšićima.*

nikud, nikuda, nirgends, nusquam. Rj. *ni-kud, ni-kuda.* — On *bez* *vina* *nije* *mogao* *ni* *kud*. Rj. 346a. *Ni* *od* *kuda* *žive* *duše, koja* *bi* *ga* *izbavila*. Npr. 252 (*isp. otkuda*). *Iz* *ove* *kože* *nikud* *ni* *kamo*. Posl. 100.

nimalo, *gur nichts, plane nihil*. Rj. *ni-malo, isp. nikoliko.* — *Nema* *ni* *truna, t. j. ni malo*. Rj. 752b. *Nema* *ni* *škrance, t. j. nimalo, cf. mrva*. Rj. 843a. *Onda* *se* *o* *tom* *nimalo* *sumnjati* *ne* *može*. XXXIV.

Nin, *Nina, m. u* *Dalmaciji* *mala* *varošica, Nona*. Rj.

Nina, *m.* ime muško. Rj. *vidi* *Nino, Ninoje, Ninko, za* *ake, isp. Kosta.*

nināju, *n. verb. od* *ninati.* — 1) *stanje* *koje* *biva* *kud* *tko* *nina.* — 2) *radnja* *kojom* *tko* *nina* *n. p. dijete.*

ninati, *nīnām, v. impf. Rj.* — 1) (u *Dubr.*) *Kinderwort für* *spavati: Sanak* *ide* *uz* *ulicu, vodi* *Ljubu* *za* *ručicu, bođi, Ljubu, da* *ninamo!* *Ninaj, ninaj, zlato* *moje! Čuj* *gje* *mi* *te* *sanak* *zove. Rj. neprelazno. djetinjska* *riječ* *mjesto* *spavati.* — *Treći* *mu* *se* *uz* *koljeno* *prima, a* *četvrti* *u* *bešici* *nina*. Here. 71. —

2) *prelazno*: uspayljivati: Ona *ninu* nejaka *Jovina*: »Ninaj, ninaj, moj Jovane sine!« Here. 64. Svaka mi *ninu* po *šivu*, a Mara malu *gjerokju*, 263.

nini, nini! *Wort das Kind einzuschläfern, vor sopientis infanitem*: Nini, nini, Danjančice mlada! Rj. *riječ kojom se dijete ninu (uspavljuje)*, isp. ninati.

Ninko, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od Ninoslav. vidi Nina, Nino, Ninoje*. — *takva hyp. kod Boško*.

Nino, *m.* ime muško. Rj. *hyp. od Ninoslav*. — *takva hyp. kod Dobro*.

Ninoje, *m.* Rad 26, 56. *hyp. od Ninoslav*. — *takva hyp. kod Blagoje*.

Ninoslav, *adj.* Nino-slav. *hyp.* Nina, Nino, Ninoje, Ninko. — Poslije Kulina nasto ban *Ninoslav*. DM. 146.

nipošto (ni po što) *um keinen Preis, auf keinen Fall, keineswegs, nullum in modum*: Nipošto da ne diraš u to. Rj. — Ja ne smem *ni po što* pre roka. Npr. 34. Ama devetu (odaju) da se nijesi usudio *nipošto* otvoriti. 194. Jesmo li bolji od njih? *Ni po što!* Rim. 3, 9.

Niš, Niša, *m.* die Stadt Niša in Serbien, Naissus. Što bliže k *Nišu*, sve gore pišu. Rj. *varoš u Srbiji*. — Pominje se s *Nšem*. DRJ. 3, 93.

nišador,* *m.* *Salmiak, sal Ammoniacus*. Rj. — Gdje koji privijaju na nj (na prišt travljaču) kožu od bijele lasice metnuvši na nju malo katrana i *nišadora*. Rj. 745b.

nišan,* *m.* Rj. *vidi lišan, liksan*. — 1) *das Ziel, scopus*: biti nišan, i u nišan. Gjera biju *nišan* oko erkve. Rj. — Momačke igre: metanje kamena ... *gugljanje u nišan*. Danica 2, 106. *isp. cilj*. — 2) donji i gornji, *das Ziel an der Flinte, Korn, bulla, cf. očnik, puce, sjenjaj*. Rj. *u puške, vidi i očnik*. — Skide Luko pušku kraljiku, kojano je obljevena zlatom od jalmama *do gorijeg nišana*. Npj. 4, 268.

nišandžija,* *m.* *vidi puškar 1*: Vešto kurvić *nišandžija* beše. Rj. *koji dobro nišani, ginja iz puške, vidi gagjač*.

nišaniti, *nim. v. impf. zielen, collineo*. Rj. *vidi smjerati 2, žmirati 2, v. pf. slož. nanišani*. — Jere Petar ima džeferdara, gje obrne, hoće *nišani*, *gje nišani*, hoće pogoditi. Npj. 4, 362. Samo mi se vidi da ono upravo u mene *nišani*. Straž. 1886, 769.

nišanjenje, *n. das Zielen, collineatio*. Rj. *verb. od nišani*. *radnja kojom tko nišani*.

Nišava, *f.* — 1) *Fluss bei Niš, nom. propr. fluminis*. Rj. *voda kod Niša*. — 2) *ime žensko*. Rj.

nišeste,* *nišesteta, n. das Sterkmehl, amylum*. U nas kad se *nišeste* hoće da *naćini*, najprije se šenica otrijebi ... žene da rastiru *nišeste*. Rj. *vidi pomaz 2, skrob 2, škrob, štirak, štirka*. — Njihovijeh tovara niko više ne kupuje ... tovara zlata i srebra i *nišesteta* i pšenice. Otkriv. 18, 13 (*simila, Semmelmehl*).

niševćica, *f. vrstu grožđa*. — Dinka, vrsta grožđa koja se tako zove u Srijemu, a u Srbiji plovinka, *niševćica*, *linćica*, u Zagrebu kraljevina. Gj. Daničić. *isp. dinjka*. ARj. II. 404b. *tako nazvana po Nišu i okolini njegovoj?*

Niški, *adj. von Niš*. Rj. *što pripada Nišu*. — Ali se od strane *Niške* pripravljala nesreća, koja će sve to učiniti u ništa. Sovj. 28.

Nišlija,* *m.* čovjek iz Niša. Rj.

ništ, ništa, ništo (? *gledaj niše*. Iveković), *adj.* (po južnim kraj.) *arm, pauiper, cf. ubog, siromah*: Nište i uboge (kad se nazdravlja). Razdelite *ništu* i ubogu. Treća sofa *ništi* i ubogi. Rj. *Daničić odvodi riječ od korijenu koga je i nizak*. Korijeni 120. *koji se ništi*. — Gospode! ti čuješ želje *ništih*. Ps. 10, 17. Jer se ne ogluš molitve *ništoga* niti je odbi. 22, 24. Biće milostiv *ništemu* i ubogom. 72, 13. *iz posljednjih se primjeru vidi*, da ništ u srednjem rodu glasi nište (ne ništo). *isp. i tašt, a, o, griješkom mjesto e, tašte*.

ništa, ničega (ničesa, ništa), *nichts, nihil*. Rj. *ni-šta*. *stariji oblik za nom. i accus. ništo*: Ništo se ne

može napraviti što se sprva ne isteti. DPost. 81. U sud razbijen *ništo* ne postavi 142. i sada *jošte*: Ništo ti (u Bogu) krasnije (ili ljepše, t. j. vrlo lijepo). Post. 225. *inače se taj stariji oblik sada govori samo još sa prijedlozima u akusativu*: ni po što, ni u što, ni za što, i t. d. *prijedlog se pak (uzazerski bozi) meće između riječice ni i zamjenive što, šta, a sve troje piše se svako napose, ali kad je ništa po značenju kao imenica, onda se riječica ni ne rastavlja od zamjenive šta, vidi i ništar, ništare, ništor*.

1. *zamjeniva ništa uz pozicunje*. — 1) *napće*: Ako će, *ništa* za to, tešto. Rj. 3a. Ako dogje, dobro, ako ne dogje, nikom *ništa*. Rj. 421a. Drva izgore, a topu ne bude *ništa*. Rj. 497a. Nema ni tuge, t. j. *ništa*. Rj. 753b. *Ništa na sveto ne iste*, ni hrane ni pića ni odela. Npr. 30. Dvok ... dotle nema *ništa* od prijateljstva! 171. Ne boj se *ništa*. 209. Kad sam sit i šta, nijesam gladan *ništa*. Post. 119. *Ništa* se sa zdravljem nije pomiješalo. 225. Nemoj nositi *ništa* od oružja. Npj. 2, 411. Jesu li Turci isto uzmaknuli; Turci nisu *ništa* uzmaknuli. 4, 215. *Od tog nije ništa nijednoga*. 4, 291. *Ništa* ne zapovijedi, od samo ono što na korist služi. Pripr. 64. Govoreći, da oni sad ... *ništa* nemaju *posla* kod cara. Sovj. 26. Odredio im se nove starješine, koje prije nijesu bile *ništa*. 39. Stradanja sadašnjega vremena nijesu *ništa* prema slavi koja će nam se javiti. Rim. 8, 18. — 2) *ništa i pravočni dodatak u akusativu isp. Sint. 123*. — *Ništa* nemaš *lijepo* vijjeti. Npj. 2, 105. Ma mu *ništa* *pametnije* ne bi mogao kazati, nego da ... Danica 1, 102. Nije znao činiti *ništa drugo*, nego se preda. Miloš 39. Ne jedi *ništa galno*. Mojs. V. 14, 3. Da ne jedeš *ništa nečisto*. Sud. 13, 4. Ne nalazimo *ništa* u glavnome *noro* ni za trgovinu ni za sud. DM. 214. *amo se mogu dodati i ovi primjeri*: To nije *ništa novo*. Odg. na sit. 8. Nema *ništa sakriveno* što se ne će otkriti, ni *tajuo* što se ne će doznati. Mat. 10, 26. Nije dakle *ništa veliko* ako se i sluge njegove (sotonine) pretvaraju kao sluge pravde. Kor. II. 11, 15. Da se *ništa rasteško* ne hrani. DRJ. 2, 401. *ali u takim dogajajima nalazi se i genitiv (partitivni?)*: Svašta živa; ne zna *ništa žira*. Rj. 158a. Poklanjao mu atove i ćurkove, no on *toju ništa* nije čeo primiti. Npj. 1, 1. Da u mom rječniku ne će biti *ništa Slavenskoga!* Rj. 1 XII. Od pete do glave nema *ništa zbrava*. Is. 1, 6. — 3) *ništa s prijedlozima*: Nije ni za što (ni za kaku potrebu). Rj. 162a. Tako se (popovi) od ostaloga naroda izvan erkve *ni po čemu* ne razlikuju. Rj. 541a. Žena ga zapita za što se nasmēja. On joj odgovori: *Ni za što*, samo onako. Npr. 13. Ja ne smem *ni po što* pre roka. 34 (*vidi nipošto*). *Ni oda šta* se ne poplašimo do noćas od nrtvih ljudi! 172. *Ni od šta* se nije prepaunio, *ni s' oda šta* Marko zastidio. Npj. 2, 236. Zavadi se ... da oko šta, već *ni oko šta*, oko puste zemlje Karavlaške. 2, 445. Kojih niko ne broji *ni u što*. Kor. I. 6, 4. *Ničega drugoga radi* nego što su ... Istor. 23. Da se ni jednijem od ova dva puta ne može *ni do čega* doći. Rad 1, 116. Upravo nije *ni na što*. 6, 213.

II. *ništa uz potvrđivanje, po značenju kao imenica, pa se riječica ni ne rastavlja od zamjenive šta*. — Ništavac, čovjek koji je *ništa*. Rj. 422b. E moj čoso! ako ti više što ne znaš, to je sve *ništa*. Npr. 160. Bježi doma bez *ništa*. 168. Pa se opet vrati kući bez *ništa*. 248. (*isp. ista*). Baciše godišta u *ništa*. Post. 11. Izjedoh ga *niši* iz opanaka. (Kad se hoće da kaže da je ko *rgja* i *ništa*). 99. Najela se gladnica, pa se nazvala banica. (Kad ko od *ništa* dogje do čega, pa se poneset. 187. To je na vrbi svirala. (To je *ništa*). 318. Sto *ništa* ubiše tovara. DPost. 115. Al' to njemu sve *paništa* pogje, jer ga Kući slušat ne hoćahu. Npj. 5, 255 (*po ništa*). Ali je to sve *ništa* prema rogatoj marvi. Danica 2, 104. *Držali su Srbe za ništa*. 3, 173. Obrezuje je *ništa*, i neobrezanje je

sta. Kor. I. 7. 19. Da je sve što vidimo iz ništa postalo. Jevr. 11. 3. Srebro bješe ništa za vremena Solomonoval. Car. I. 19. 21. Tamo amo svrću od putova svojih. *ilu u ništa* i gube se. Jov 6. 18. Nadanje čovječije obrađis u ništa. 14. 19. Baš je ništa svaki čovjek. Ps. 39. 5.

ništa-čock, *m* (u C. G.) *ein nichtswürdiger Mensch*, homo nequam: Počrimo mu obraz ka' ništa-čocku. Rj. *vidi* nikogodić, nikogović, ništavac, nitkov, nitković; nezalović, horjatin, hula 2, hulja, pušt, ngursuz, viment, isp. ništa.

ništa-junak, *m*, kao *nikakav junak*: Jedan čock ništa junak, nego mnogo ljudi junak. Posl. 197.

ništar, **ništare**, *vidi* ništa, ništo, ništor, ništa-r, ništa-re, ništo-r. *isp. r. re dobit*. — Za toj mesa od krave ništare ne ostane, er njetko hoće sprednje a njetko kvartijere zadnje. DPosl. 153 (kvartijer Tulj). četvrti.

ništarija, *f*. (u Slav.) *die Nichtsnützigkeit, inutilitas, nugae*. Rj. *što god ništaro, što nije ni na što*, esp. ništavilo.

ništav, *adj.* (u C. G.) *nichtswerth, turpis*. Rj. Od nominativa *ništa* postaje adjektiv: ništav (isp. nitkovi). Osn. 98. — Ne odstupajte (od Gospoda); jer biste pošli za ništavim stvarima, koje ne pomažu, niti izbavljaju, jer su ništave. Sam. I. 12. 21. Hodise za ništavilom i postase ništavi. Car. II. 17. 15. Na ovu molbu ne nagoni me ništavi ljubav prema sebi samom. DP. 372.

ništavac, ništavca, *m*. (u C. G.) čovjek koji je ništa, *ein nichtswürdiger Mensch, nebulo*. Rj. *vidi* ništa-čovjek, i *syn. ondje*.

ništavilo, *n*. (u C. G.) *die Nichtswürdigkeit, vanitas*: ljudsko ništavilo. Rj. *što god ništaro*, *isp. ništarija*. — Hodise za ništavilom i postase ništavi. Car. II. 17. 15. Jer zna (svemoguć) ništavilo ljudsko. Jov 11. 11. Liveni su likovi njihovi vjetar i ništavilo. Is. 41. 29.

ništavost, ništavosti, *f*, osobina onoga što je ništaro. — Mislim da će ništavosti oprostiti ovu dragocjenost . . . rukopis po kom ja ovdje štampaam. Kujž. 3. 140.

ništenje, *n*, *die Erniedrigung, demissio*. Rj. *verb. al* ništiti se, *radnja* kojom se tko ništi.

ništiti se, ništim se, *r. r. impf. sich erniedrigen, se demittere*: Ne nište se potrebni, ne ponose bogati. Rj. *r. pf. slož.* poništiti (i se), sništiti se, uništiti se. *r. impf. slož.* poništavati, uništavati.

ništo, *vidi* ništa: Ništo ti (u Bogal krasnije ili ljepše, t. j. vrlo lijepo). Posl. 225. Ništo se ne može napraviti što se sprva ne išteti. DPosl. 84. *vidi* ništor.

ništor, *vidi* ništo, ništo-r, *isp. ništa, ništa-r*: Ništor se do suze prije ne osuši. DPosl. 84. Taština je u tijeku k'o ništor u vijeku. 125.

niš, *m*, (najviše se govori *pl. niti f.*, ali se može čuti i ovako, *n. p.* (otkano što) u dva niša: u četiri niša: *vidi* niti. Rj. — Dvočepna pantljika, t. j. u dva niša tkana. Rj. 114a. Raša, kao rijetko sukno u četiri niša. Rj. 645a. *kako je riječ* niš u jednini muškoga roda, ima dual niša: dva, četiri niša; i *gen. pl. niša; a u množini je (osim gen.) ženskoga roda*: niti.

1. niši, niša, *f. pl.* Rj. *vidi* niš. — **1)** *das Weibertumm, licia*: Navadila se vino piti, pa prodadohu ženi niti. Stane žena mene biti; nemoj ženo mene biti; kupicu ti noce niti, i pomoći uroditi. Rj. Kada vidi ženske niti. Rj. 138a. Koloture, na razboju ono o čemu vise niti. Rj. 286a. Kunadra, ono od pređe što se nišvati u ništima kao pamuk. Rj. 315a. Obrvka, 1) dvostruki konac na koji se nite niti. Rj. 431a. Podnožnici, pod ništima one dvije daščice, gdje žene drže noge te pomoću njima niti kad ču. Rj. 523b. Čijepci, oni stupci što stoje u pregji između niti i gornjeza vratila. Rj. 812a. — **2)** uveo u tanke niti

(spješao, propao. Posl. 326), *bedrängt werden, affligi*. Rj.

2. niši, *weder—noch—, nec. cf. ni*. Rj. *primjeri kod ni. nišiti*, *tim, r. impf. t. j.* niši, *das Webertrumm zurecht machen, prapuro licia*. Rj. — *su se, pass.*: Obrvka, dvostruki konac na koji se nite niti. Rj. 434a. *r. pf. slož.* naniti, prenititi.

niško, nikoga, *vidi* niko. Rj. *primjeri kod niko.*
niškōv, niškōva, *m*. (als Scheltwort) *der Niemand, homo nihili*. Rj. (*psovka*). *vidi* ništa-čock, i *syn. ondje*. — Kaže li se caru: *niškore!* i knezovima: *bezbožnici?* Jov 34, 18. *osn. u nitko. riječi s takim nast. kod bucov.*

nišković, *m*. nitko i nitković, *Niemand, Niemandesohn, nemo et neminis filius*. Pripovijedaju da je nekakav Jevto Vitković pogodio za dvjesto dukata da vikne preko čaršije: Čujte ljudi! ja sam do sad bio Jevto Vitković, a od sad sam nitko i nitković . . . Rj. *vidi* nitkov.

1. niž, *m. n. p.* bisera, dukata, jagoda, *eine Schnur (Perlen, Dukaten, Korallen), linea (margaritarum)*. Rj. *vidi* niza, nizija, naniz, grinja, grivna 4. *isp. grotlja*, povorka 1. *dem. nizić, isp. nizati*. — Zubi su toj dva niza bisera. Npj. 3. 516. Obrazi su tvoji okićeni grivnama, i grlo tvoje nizovima. Pjes. nad pj. 1. 10. u *prenesenom smislu*: Ja sam, kroz duge nizove golina, pribirao o Knezu Milošu priče. Milč. VII.

2. niž, *f.* (*loc. nizi*) *n. p.* vinogradi mu ili kuća u nizi, *ein niedriger Ort, die Niedrigkeit, locus depressus*. Rj. *nisko mjesto, isp. nizina*. — Tada namjestih narod u nizima iza zida i na strmenima. Nem. 4. 13.

3. niz, *niza*, (*mit accus.*) *hinab, deorsum*: Niz brdo, *den Berg hinab, de monte*. Rj. *za uke, isp. bez. suprotno uz, nuz*. — **1)** *S ovim prijedlogom u četvrtom padežu riječ pokazuje, da je na onome što sama znači, mjesto po kome se nešto miče (ili je upravljeno) s gornjega kraja na donji*. Sint. 517. — Nekoliko momaka . . . objese nizu se zvana. Rj. 148b. Konjić . . . niz donji i dulji njegov krak ide rakija u postavu . . . kao mala uzičica od vlakna, te niza nju ide rakija. Rj. 289b. Popne se na jedan veliki stanac kamen, i tek da se baci niza nj, začuje jedan glas. Npr. 220. I megjed niz krusku slazeći počiva (a kamo li čock od posla da ne počine?). Posl. 103. Objesio ruke (nizu se) kao pištolje. 229. Sto pogje niz vodu, ne vrnu se uz vodu. 359. Pusti se niz rijeku. DPosl. 105. Ona strča dole niz čardake. Npj. 1. 247. Udri, braca, puca niz ujedareu, da ne može ni jabuka proći. I. 316. Roni suze niz bijelo lice. 2. 1. Prsluk . . . niza nj vise srebrna puca. Kov. 41. Kao voda što teče niz strmen. Mih. 1. 4. — **2)** i *pološke stvar može imati gorjuju i donju stranu*. Sint. 518. — Ravno polje, žao mi je na te, gdje moj dragi otide nizu te. Npj. 1. 477. Stade ljegat milada niz arliju. 2. 179. Tu bijaše sovra postavljena, nizu sovu vino natočeno. 2. 231. No mi prati niz more gjemije. 2. 533. Gje ga gleda niz njegovu pušku. 3. 308.

niza, *f.* *die Schnur (Perlen, Dukaten u. s. w.), linea (margaritarum), cf. 1 niz*: Na vratu joj tri nizije dukata, jedna niza po pojasu panula, druga niza po belim dojkama. Rj. *vidi syn. kod 1 niz*.

nizak, *niska (comp. niž) adj. nieder, humilis*. Rj. *vidi* nizok, snizak, *suprotno* visok. — Ne mislite o visokijem stvarima, nego se držite niskijeh. Rim. 12. 16. *adv.* Visoko poljiče, al' nisko pada. Posl. 35. Što visoko leti, na nisko pada. 353. Mrke brke nisko objesio. Npj. 2. 267.

nizalja, *f.* *koja niže*: Al' je gjergjev megju veziljama? ali biser megju nizaljama? Here. 113. — *riječi s takim nast. kod grebenalja*.

nizanje, *n.* *das Ziehen auf die Schnur, das Auf-fäden der Perlen, insertio margaritarum*. Rj. *verb. od nizati, radnja kojom tko niže što*.

nizati, nižem, *r. impf. (z. B. Perlen) auf die Schnur*

ziehen, insero filum margaritarum. Rj. v. pf. slož. na-nizati, ob-, pod-, pre-, pri-, raz-, s- v. impf. slož. ob-nizivati, pod-, pre-, raz-, s-; pri-nizivati. — U jednu sobu u kojoj je treća gjevojka *biser nizada*. Npr. 9. Stvorio se kraj mora *biserom* . . . *nizale ga* (gjevojke) *na zelenu svitlu*. Npj. 1, 433.

nizbrdica, *f. der Weg bergab, descensus*: Koliko je *nizbrdica*, toliko i *uzbrdica*. *cf.* *nizgorica*, *nizdolica*. Rj. *niz-brdica*, *put koji ide niz brdo*.

nizbrdit, *adj. bergabgehend, abhänig, declivis*: ovlje je *nizbrdito*. Rj. *niz-brdito*, *gdje se ide nizbrdo*.

nizbrdo, (*niz brdo*) *bergab, deorsum*. Rj. *adv. vidi nizdoli*, i s *prijedlogom* na: na *nizbrdo*, *nänizbrdo*, *vidi i napod nogu*. — Presrtno, kao vrljetno ili *na nizbrdo*. Rj. 581a.

nizdoli, (u Dubr.) *vidi nizbrdo*. Rj. *adv. niz-doli*. — Lašnje je mladu uzgori nego staru *nizdoli*. DPosl. 54.

nizdolica, *f. vidi nizbrdica*. Rj. *niz-dolica*, *put koji ide nizdoli*. *vidi i nizgorica*. — Koliko je *uzgorica* toliko je i *nizdolica*. Posl. 145.

nizgorica, *f. vidi nizbrdica*: Koliko je *uzbrdica*, toliko i *nizgorica*. Rj. *niz-gorica*, *vidi i nizdolica*. — Koliko je *uzgorica* toliko i *nizgorica*. Posl. 145.

nizic, *m. dem. od níz*. Rj.

nizija, *f. (st.) vidi i níz*: Na vratu joj tri *nizije dukata*. Rj. i *sym. kod i níz*.

nizina, *f. die Niedrigkeit, humilitas*: Ti si Bog na visini, mi smo ljudi na *nizini!* Rj. *niz-ak. osn. u 2 níz*.

nizok, *nizoka*, *adj.* (u Dubr.) *vidi nizak*. Rj. *vidi i snizak*. — Tko visoko uzlazi, *nizoko* izlazi. DPosl. 135. *za nast. niz-ok isp. dubok, širok, visok, žestok*.

1. niže, (*mit gen.*) *unter, unterhalb, infra*: niže mene, niže grada. Rj. *prijedlog. vidi sniže, za ake. isp. bez.* — *S ovim prijedlogom riječ u drugom padžu nasuprot onome što znači s prijedlogom više, pokazuje da se mjesto gdje što biva, nalazi dalje od donjega kraja onom što sama znači*. Sint. 209. Nad Enkom je nurak progorio, više glave nurak progorio, *niže nogu* nurak progorio. Npj. 1, 480. Puče puška *niže Beograda*, 1, 499. A đko Madijanski bijaše *niže njega* (Gedeona) u dolini. Sud. 7, 8. *niže složeno su po, koje se dodaje i pridjevima*: *Malo pomiže te stijene* ima u Moravi malo ostrvo. Danica 1, 23.

2. niže, *adv. (comp. od nisko) weiter unten, niedriger, inferius*: Slovo iže, ali sircu *niže*. Rj. *suprotno više 1.* — Pa onda obrne ražanj *na niže*. Npr. 159. Pobiše svu djecu od dvije godine i *niže*. Mat. 2, 16. Opet su Dubrovčani plaćali . . . kao što ćemo vidjeti *niže*. DM. 209.

1. nō, (osobito u C. G.) *vidi nego*, *cf.* *nogo*: Bolje u grob no bit' rob. Radlja sam bez jednoga sina no bez moje ruke u ramenu. Milij' mi je svekar moj no rođeni tata moj. Rj. *nego*, čemu se u nas i odbaenje *g* (kao *k* u *preo* mjesto *preko*), pa se *e* izjednačuje sa *o* te biva i *nō* (u istom značenju). Korijeni 115. — Niti on njima što odgovaraše *no* sve plakaše. Npr. 97. Prigje no koju mu drago rabotu započneš, vazda valja da se najprije prekrstiš. 99. Bolje je malo slijeпа *no* premnogo lijepa. Posl. 24. A iz kule niko ne čujaše, *no* kadma Čaja-pašimica. Npj. 4, 342. I ne navedi nas u napast: *no* izbavi nas oda zla. Mat. 6, 13. Jer ja nijesam došao da zovem pravednike *no* grješnike na pokajanje. 9, 13.

2. nō, — **1)** (u vojv. po varošima) *aber, ut, cf. ali 1. Rj.* — Izagje iz groba jedan čok sredoviječan, *no* gromoradna stasa. Npr. 97. Mladić, siromah no provrtan i domišljat . . . hoćаше natrag da bježi, *no* ga dočeka nekakav čok. 101. Nasmije se otac put njega (djeteta), *no* i uzdahne govoreći: „Jadno dijete! . . . *No* ono mu odgovori da će mnogo i mnogo uhvatiti. 108. Ako je ko jači, *no* i Bog je svačij. Posl. 4. *Prem da* je s Milošem bilo više od hiljade

Srba . . . *no* buntovnici opet održe mejdan. Miloš 62. Žeravija *istina* u Tršću ne presihе nigda, *no* na njoj dva kamena nigdje ne mogu mljeti. 1, XXVIII. Koliko mi je ovaj njihov ukor bio mio i drag, *no* opet mi je malo na žal učinio. Rj. XV. — **2)** (u Srbiji do vremena Karagorgijeva, *als Parodie der germanisierenden Serben*) *mit, ut! uge: no* moj dragi! Rj. *kaže se s podsmijehom, kao da tako gorore Srbi, što zamoe Njemački. isp. ni.* — **3)** u C. G. kašto se uzima mjesto *ali* (*vidi pod 1*), a u pjesmama na mnogo mjesta ne znači ništa. Ovo je po svoj prilici u obadva značenja pomiješano *su nō* i *sa nū*. Rj. — Kakva sila ide sa Tršćinom: *no* iz Bišća stotina Turaka. Npj. 175. *No* ovgje gješto ne znači ništa, nego samo da je puna vrsta (kao na drugom mjestu *ja i ta*), na pr. na str. 175, 3, 398. Kade Luku knjiga dopanula, te on vizje, što mu knjiga piše, *no* se dimno Luka ogjemo. 4, 90. — **4)** dodaje se gdje-kojijem riječima na kraju bez i kaka osobitoga značenja, n. p. *gdjeno, kadno, kojino, kaono*: *Gjeno* leži voda do koljena, *Pano* ode Šćepo niz Rudine. *Kojeno* su pet stotin' dukata. Rj. — Nije čedo čeda kakvano su. Rj. 212b. Soko sjedi, terno gledi gje vojvoda objeduje. Rj. 430a. *Kanda* ga je vrana na prudu izbljuvala. (Ružanj). Posl. 128 (ka' no da). *Kano* soko krila na planini. Npj. 4, 271. Da ti kaže, kakono je bilo. 4, 272. Tamo mi je Bibić na planini, teno klance čuva od hajduka. 4, 389. Čekaj mene devet godinica, ako *no* si roda gospokoga. Here. 45. Daleko, što *no* se u nas rekue, kao nebo od zemlje. Kov. 13. — **5)** *Ada* (a da)? *ada* kako? *ju doch, freilich, wie anders? imo vero: ada nō?* Rj. 2a. *vidi da da, da kako, da Bogme*.

noć, *nōci*, *f. (loc. nōci) die Nacht, nox*. Rj. u šestom padžu u noću, *noći* i *noćom* (*prešarsi megju druge riječi*). *dem. noća, noja*. — **1)** *dan i noć*, *das Stiefmütterchen, viola tricolor Linn.* Rj. 110a (*biljka*). Red. 4) *dan i noć* (24 sahata). Rj. 647a. *Kad se malo noći unoćalo*. Rj. 783a. Čelo, 4) dvanaest sahata vremena, n. p. *dan je jedno čelo a noć je jedno čelo*, a *dan i noć* su dva čela (*cf. red.*). Rj. 821b. *Noć se prikači*. Npr. 138. *Pa ih onje uhvati noć*. 147. *U tom stigne i noć*. 161. *Noć je uhata*, a *dan okast*. DPosl. 85. Što su vama beli dani, to su meni *tarne noći*. Npj. 1, 140. A kad mi pak doše *duge rimske noći*. 1, 335. *Dopusti, tri noći* s njime da *prenoći*. 2, 61. *U to doba i noć omrknula*. 2, 390. Ako li im ne mogbudemo ništa učiniti, a mi ćemo *noć* na glavu, pa u planinu. Danica 1, 76. *Noć boj prekinie*. 5, 45. *Laku noć!* Sint. 407. — **2)** *noć u akus.* — **a)** *bez prijedloga: akusatirom se pokazuje vrijeme kad što biva: Onu noć* udare onuda nekako hajduci. Npr. 171. *Tu noć* izigje opet iz Negotina. Danica 1, 84. *Koji ga mole dan i noć*. Luk. 18, 7. *Moli da bi dan noć* oivorene bile nisi Gospodnje. DP. 339. — **b)** *u akus. s prijedlogima.* — *Obnoć*, *vidi noću*. Rj. 432a (*obnoć*). *Prenoć*, i. g. *preko noć*, *cf. noću, obnoć*. Rj. 577b. *Znate li, da se ognjala u kralja gjevojka . . . u dan i noć* ostala bi zdrava. Npr. 86. *Kad bude pred noć . . . 138. Na jednu noć* stane neko na vratima lupati. 185. *Pod noć* tikve cvjetaju. Posl. 251. Što majstori za dan ga sagrađe, to sve vila za *noć* obaljuje. Npj. 2, 115. — **3)** *instrum. bez prijedloga, pokazuje da što biva dok noć traje*: *Danjom žaba a noćom* devojka. Npr. 208. *Svaka krava noćom* crna. Posl. 276. *Onde noći* bez mjeseca. Npj. 2, 32. *Hitro hitaj i noći* i dnevci. 3, 301. *Utekoše noću* bez mjeseca. 5, 49. *Kad bude noću . . . dozje mu jedan delija*. Danica 4, 7. *vidi noćno, notju*.

noćas, (govori se i *noćaske*) *diese Nacht, huc nocte*: *noćas* sam slabo spavao. Rj. *noćas*, *su stari pronomeni* ovaj: *noć* *ovu* (*sadašnjju ili prošuću ili iduću*). *isp. danas, jutros, jesenas, ljetos, zimus.* — *Tu će noćas* dolaziti i lupati oku tebe da te plaše. Npj. 61. *Ja*

sam *noćas* snila. 225. *Noćas* rubi, sjutra rubi. (Rekne se na poklade veče, i znači: *noćas* jedi i suviše, a sjutra jauči od gladi). Posl. 226.

noćasnji, *šnjč*, *adj.* *dieser Nacht, hujus noctis*. Rj. *što je od noćas*. — Kol'ka je *noćea noćasnja*, svu noć ja zaspat' ne mozohi. Npj. 1, 222.

noćea, *f. dem.* *od noć*. Rj. *vidi* nojea. — Kad se takva noćea unoćala. Rj. 783a. I svu mrklu *noćeu* prenoćise. Npj. 1, 460. Da čekamo, dokle *noćea* dogje. 4, 386. Pa je jedva *noćea* pretrajao. 4, 491. I kod njeza *noćea* konaćio. 5, 51.

noćevati, *noćujem*, *v. impf.* *dijalekt.* *mjesto* noćivati, *koje* *vidi*, *glagole* u kojih *nastavak* u *osnovi* *glasi* *eva*, *vidi* *kod* *kraljevati*. *v. pf.* *noćiti*. — S kijem je *noćerat'*, nije ga *vuhovat'*. DPosl. 108. S mladijem Pavlom *većerat'*, a s mladom Marom *noćerat'*. Here. 239.

noćiste, *n.* *mjesto* gdje se *noćuje*, *das Nachtlager, mansio, cf.* *konak*. Rj. — Kad se prilži opet veče... ona (sirota) stane tražiti zgodno drvo za *noćiste*. Npr. 133. Ima u nas mjesta za *noćiste*. Mojs. 1, 24, 25. *riječi* s *takim* *nast.* *kod* *danište*.

noćiti, *čim*. *v. pf.* *ubernachten, pernocto*. Rj. *vidi* *konačiti*, *konakovati* (*v. impf.* i *pf.*), *v. pf.* *slož.* *obnoćiti* (se), *pre.*, *za.*, *v. impf.* *noćati*, *noćivati*. — Ide na *konak* u *selo*, pa *pita* *može* *li* *noćiti*. Rj. 309a. *Ti* *češ* *večeras* *ovde* *noćiti*. Npr. 61. *Kad* *sam* *nožio* u *jednoj* *kući*. 77. *Kad* *Turci* *noće* *dvije* *tri* *noći* u *šarampovu*... *ogladne*. *Danica* 3, 171. — *Konakovati*, *kad* *bi* *ko* u *Srpskom* *jeziku* *rekao*, *značilo* *bi* *noćiti*. Pis. 41. I *jedoše* i *noćise* na *gori*. Mojs. 1, 31, 54.

noćivānje, *n.* *das Uebernachten, pernoctatio*. Rj. *verb.* *od* *noćivati*, *stanje* *koje* *biva*, *kud* *tko* *noćuje*.

noćivati, *noćujem*, *v. impf.* *ubernachten, pernocto, cf.* *noćati*. Rj. *vidi* *konačiti* i *konakovati* (*v. impf.* i *pf.*). — *Ondje* *jegjahu* i *pijahu* i *noćivahu*. Sud. 19, 4. *Da* *idemo* u *polje*, *da* *noćujemo* u *selima*. Pjes. *nad* *pj.* 7, 11. *Noćujte* u *kostrijeti*. Joil. 1, 13.

noćni, *adj.* *nächtlich, nocturnus, cf.* *notnji*. Rj. *što* *pripadu* *noći*. — *Noćni* *stražari* i *dobošari*. *Prisrava* 70. *Jer* *je* *glava* *moja* *puna* *rose* i *kosa* *moja* *noćnijih* *kapi*. Pjes. *nad* *pj.* 5, 2.

noćnica, *f.* — **1)** kao nekaka *avet* koja čovjeku *noću* *kad* *spava* *čini* *pakost* *kaku*, *n. p.* *kad* *su* u *kakoga* *muškarca* *tvrdle* *sise* *pa* *ga* *bole*, *kaže* *se* *da* *ga* *noćnice* *sisaju*. Rj. — **2)** *iz* *brevijara* *glagoljaškoga*, *ea* *precum* *pars* *quam* *noctu* *sacerdotes* *fundunt*. Stulli. *onaj* *dijel* *molitava* u *brevijaru*, *što* *svećenici* *mole* *noću*. *Lat.* *nocturnus*.

noćničav, *adj.* *n. p.* *čeljadi* *koje* *noću* *mokri* *poda* *se*. Rj.

noćnik, *noćnika*, *m.* — **1)** *vjetar*, *der Nachtwind, ventus nocturnus*. Rj. *noćni* *vjetar*. — **2)** *der Mond-sachtige, lunaticus, cf.* *notnjik*, *mjesečnjak*. Rj. *kao* *noćni* *čorjek*.

noćno, (u C. G.) *vidi* *noću*: *Noćno* *prošli* *Turske* *karaula*. Rj. *adv.* *vidi* *notnji*. — *Noćno* *kolača* *trčati*. DPosl. 85. *Ode* *četa* *noćno* *bez* *mjeseca*. Npj. 4, 60. I *to* *bilo* *noćno* *dva* *sahata*. 5, 119.

noću, *bei* *Nacht, noctu, cf.* *noćno*. Rj. *instrum.* *od* *noć*. *vidi* *noć* 3.

noćurak, *noćurka*, *m.* (u Dubr.) *nekaki* *evijet* *koji* *se* *noću* *razvija* *kao* *tatula*, *ali* *bez* *bodlje*. Rj. (*lang-blumige Wunderblume, mirabilis longiflora* L. Rj.³) *za* *nast.* *isp.* *špirak*.

nōdje, *vidi* *ondje*. Rj. *ōndje*, *s* *premjštenim* *glasovima*: *nōdje*. *Korijeni* **1)** i *slirši* *se* *dj* u *gj*, *b*: *Vigije* *sam* *dolje* u *Resavi*... *jedan* *lijep*, *care*, *zaravanak*, *gradi* *nojeje* *Ravanicu* *erkvu*. Npj. 2, 205.

noća, *f.* (*takus*, *nōgu*, *pl.* *nōge*, *nōgā* i *nōgū*). Rj. *U* *riječi* *rūka* i *nogu* *još* *se* *sačuyao* i *drugi* i *sedmi* *padu*: *dražine*: *rikū*, *nōgā* (*s* *nōgā*, *nā* *nōgā*); *ali* *se* *ti* *oblici* *ne* *govore* *samo* *za* *dvije* *ruke* *ili* *noge*, *nego* *se* *sad* *već* *govore* i *mjesto* *istijeh* *oblika* *muo-*

žine, *koji* *se* *takogje* *drže*: *rūkā*, *nōgā*, *rūkama*, *nō-gama*. Obl. 21, *dem.* *nožica, aym.* *nožuranja, nožurda, nožurina, hpp.* *nona, vidi* *ejevara, džolap (s portugom)*. — **1)** *der Fuss, das Bein, pes*. Rj. *isp.* *nanožiti, namažati*. — *Bacukati se nogama*. Rj. 18a. *Bridi* *mi* *nogu*. Rj. 43b. *U* *noge*: *ozdo* *je* *taban*, a *ozgo* *grana*. Rj. 98a. *Guta*, **2)** *bolest* u *kojoj* *oteku* *zglavei* u *nogu* i u *ruku*. Rj. 108b. *Klecaju* *mi* *nogu*. Rj. 274a. *Nūpod* *nogu*, *abwärts, deorsum, cf.* *naniz* *brdo*. Rj. 401b. *Na* *lijevu* *nogu* *nahramuje*. Rj. 411b. *Nožnji*, *opanci* *od* *kože* *s* *gorejijih* *nogu*. Rj. 424a. *Na* *obrtaljku*... *pa* *se* *onako* *s* *pomožu* *nogu* *obrću*. Rj. 434b. *Pod* *Bogdanom* *noge* *obunreče*. Rj. 435b. *Ne* *meči* *se* *nogama*. Rj. 452a. *Za* *što* *si* *mi* *noge* *podkivnda*. Rj. 553b. *Spadoh* *s* *nogu*, *n. p.* *od* *mnogoga* *hoda*. Rj. 702a. *Skočio* *konj* *upropnice*, *t. j.* *popco* *se* *na* *stražnje* *noge*. Rj. 786a. *Uskakarčiti* *nogu*. Rj. 788b. *Štrkljast*, *dujijih* *nogu*. Rj. 847b. *Štojša* *prekrsti* *noge* *pa* *sve* *opucka* *do* *mrve*. Npr. 29. *Idi* *bez* *traga* *kud* *te* *oči* *vođe* i *noge* *nose*. 37. *Ustaj* *na* *noge*, *tvoj* *je* *sin* *mrtav*. 114. *Car* *zapovjedi* *da* *ga* *preda* *nj* *dovedu*, *dočeku* *ga* *na* *noge* *pa* *se* *šnjime* *poljubu*. 200 (*štoježi?* *isp.* *nije* *primjer* *iz* *Posl.* 16 i Npj. 4, 334). *Sin*... *padnuři* *oću* *pod* *noge* *kaže* *sve* *šta* *mu* *se* *dogodišo*. 248. *Oboli* i *klijenit* *ostane* *savrrijeh* *noga* i *ruka*. 262. *Bogati* *na* *mazgu* *sjede*, a *siromasi* *idu* *na* *noge*. *Posl.* 16 (*pješke*). *Iskrivio* *noge* *kao* *te* *nedonošće*. 105. *Istura* *nogama* *kao* *kulašica* u *vršaju*. 105. *Nogu* *mu* *nozi* *dobra* *ne* *miši*. (Kaže *se* *lukavu* i *zlu* *čoeuku*). 226. *Tako* *ne* *hodio* *na* *noge* i *na* *ruke*! 308. *Svoje* *mrtnve* *roditelji*, *koji* *su* *vas* *porodili*... i *na* *noge* *podignuli*. Npj. 1, 145. *Zute* *čizme* *na* *egare* *noge*. 1, 523. *Kad* *mi* *bele* *oprostio* *ruke*, *on* *se* *hitro* *na* *noge* *okrete*. 1, 546. *Na* *putu* *ti* *dobra* *sreća* *bila*, a *pod* *nogami* *svi* *dušmani* *tvoji*. 2, 620. *Ni* *zaslužih* *na* *noge* *opanke*. 3, 1. *Skočiše* *na* *noge* *lagane*. 3, 5. *Nejake* *su* *noge* u *Stevana*. 3, 38. *Polećeše* *pješke* *na* *nogama*. 4, 159. *Oba* *paše*, *nogam* *ne* *maškoše*. 4, 171 (*paše* *mjesto* *padoše*). *Tu* *se* *gjojat* *boju* *osjetio*, *pa* *prijem* *zakopa* *nogama*, *nogam* *kopa*, a *ušima* *striže*. 4, 229. *Jadan* *Marko* *ležeći* *se* *brani*... *kad* *se* *Marko* *nogu* *dokopao*. 4, 271. *Ev* *vam* *Turci* i *na* *noge* *idu*. 4, 334. *No* *na* *noge*, *moji* *sokolovi*! 4, 345. *I* *na* *noge* *vojsku* *podigoše*. 4, 350. *Pa* *se* *Mijat* *na* *noge* *dignuo*. 4, 395. *Vojvode* *su* *na* *noge* *gijpnule*, *te* *mu* *s* *noga* *pomoć* *odazivlju*, *malo* *sjeli*, *te* *su* *počinuli*. 5, 360 (*štoježi*. *isp.* *nije* *Npj.* 1, XLVII). *Kad* *vide* *nas* *oboje* *pa* *svim* *buđne* i *s* *prekrštenim* *nogama* *sjedeći*. *Danica* 2, 135. *Vi* *ste* *danas* *iz* *daleka* *hodili*... *noge* *utrudili*. 65. *Umivaonica* *je* *ponajviše* *namještena* *na* *tri* *drvene* *noge*. 74. *Mati* *ili* *žena* *pokojnikova* *panuše* *mu* (*popu*) *na* *noge*. 110 (*nariče*). *Nijesam* (*ga*) *mogao* *namoliti* *da* *pjeva*, *nego* *je* *s* *nogu* *samo* *kazivao*. Npj. 1, XLVII (*isp.* *više* Npj. 5, 360). *Pravila*, *koja* *se* *ne* *mogu* *prestupati* i *nogama* *gaziti*. *Odg.* *na* *ut.* 17. *Ni* *jedno* *dijete* *ne* *će* *na* *dve* *noge* *hodati*, *ako* *od* *drugoga* *ne* *vidi*. *Prisrava* 43. *Da* *satre* *sotonu* *pod* *noge* *vaše* *skoro*. *Rim.* 16, 20. *Obuća* *da* *vam* *je* *na* *nogu* i *štap* u *ruci*. Mojs. II, 12, 11. *Šmjerno* *pade* *k* *nogama* *njegovijem*. DP. 241. — **2)** *doći* *kome* *na* *noge*, *selbst* *zu* *ihm* *kommen*. Rj. (*doći* *kome* *sām*, *glorom*?) *ili*: *pješke?* *isp.* *primjere* *pod* **1)** *iz* *Posl.* 16. Npj. 4, 334). — **3)** *ići* *nogu* *pred* *nogu* *Schritt* *vor* *Schritt, pedentim*. Rj. *isp.* *Ida* *Mare* *s* *vijedrom* *na* *vodu*, *za* *njom* *Niko* *sa* *noge* *na* *nogu*. *Here.* 267. — **4)** (u C. G.) *n. p.* *iz* *svega* *je* *Spuža* *nogu* *iznio*, *t. j.* *bolji* *je* *od* *sviju* *Spuzana*. — **5)** (u *Jadru*) *eine* *gewisse Anzahl, certus numerus*, *n. p.* *kad* *razrezuju* *porezu*, *onda* *kažu*: *ovo* *selo* *ima* *dvije* *noge*, *ovo* *nogu* i *po*, i *t. d.* Rj.

nogače, *f. pl.* (u *Baranji*) *vidi* *nogači*. Rj. i *sgn.* *ondje*.

nogači, *m. pl.* *one* *noge* *što* *na* *njima* *stoji* *korito*

kad se pere, ili naćve kad se hljeb mijesi, *Gestell, der Schruggen, fulcrum*, *cf.* naćvenice, nogari, nogaće. Rj. **nogari**, *m. pl.* (u Zemunu) *vidi* nogaći. Rj. i *syn. ondje*.

nogavica, *f. eine Hose (die Hälfte des Beinkleides), caliga*. Rj. od čakšira ili od guća ono što stoji na nozi. — Derem *nogavicu*, a krpinu tur. (Kulurim). Posl. 58. Svija oboje noge u jednu *nogavicu*. DPost. 120. U čitavim čakširama imaju *drrije nogarice*, tur. rtmace i ono gore, što stoji oko čovjeka. Rj. XX. *Nogavice* od mjedi bjehu mu na nogu. Sam. I. 17, 6.

nogo, (u C. G.) *vidi* nego, *cf. nō*: *Nogo* evo dana pet negjelja. Rj. — Za to Jovan ni habera nema, *nogo* hitro u družinu pogje. Npj. 3, 321. Ja ne emilim, ne da ' Bog, za tobom, *nogo* emilim, i nevolja mi je. 4, 364. Nama nije šire *nogo* ŋze. 5, 523.

nogoholja, *f. die Fussgicht, podagra*. Rj. *kud* noga boli, *isp.* bogavica, kostobolja, ulož. *riječi tako slož.* *kod* glavobolja.

nogostup, *m. Rj.* nogo-stup, *gdje* se nogom stupa, *ide.* — 1) *kud* ljudi pješice ili n. p. pored velikoga puta, *Fusssteig, semita*. Rj. *vidi* putanja, staza. — 2) (u Slav.) prijelaz preko plota, gdje se samo prekoračuje, *cf.* prijelaz. Rj.

nōj, *nōja*, *m. (Vogel) Strauss, struthio*. Rj. *ptica*. — Uhrvati *dua nōja* . . . držeći rukama više sebe i više *nōjeva* na dugačkom raznju pečeno jagnje, *Novejci* želeći da bi pećivo dohvatili, polete u visinu. Npr. 159. Kći naroda mojega posta nemilostiva kao *nōj* u pustinji. Plač 4, 3.

nōjea, *f. (u C. G.)* *vidi* noćea: Tu zajedno *nōjeu* boraviše. Rj. *noćea*, i sa j mjesto *ć* pred *e*: *nōjea* (osn. u *noć*). Osn. 346. *isp.* vojka i voćka. — Tu je jednu *nōjeu* *prenoćio*. Npj. 5, 194.

nōjev, *adj.* n. p. jaje, *des* *Strausses, struthionis*. Rj. *što* pripada *nōju* (ptici). — *za* *nast.* *isp.* alatov.

nōkat, *nōkta*, *m. Rj. gen. pl.* *nōkātā, nōkti, nōktijū*. Obl. 9. *dem.* *nōktić*. — 1) *der Nagel (am Finger), unguis*. Rj. Kažu da u nedjelju ne valja *sjeći* *nōkte*. Rj. *Vrupjeji* *nōkti*. Rj. 73a (biljka). (Glasnicu . . . gad-ljar *nōktom* od *kake* *velike* *tice* može načiniti veću ili manju. Rj. 88a. *Zaguliti* n. p. drvo, *nokat*. Rj. 171a. Kosu brijnu, *nōkte* *zakidaju*. Rj. 176b. Kad mi god ruke ozebu, sve mi *zalazi* za *nōkte*. Rj. 180a. *Zaljuštiti* n. p. *nokat*, *vide* *zaguliti*. Rj. 182a. *Zušlo* mi za *nōkte*, kad ruke vrlo ozebu pa pošto se dogje u toplinu, *pod* *nōktima* stane zdravo boljeti. Rj. 199b. *Udariti* *nōkat*, t. j. *pobjeći*: *Udarise* *nokat* uz Banjane. Rj. 769a. Capei, *nōkti* u *tice*. Rj. 818b. Izdirala! *Iježi! Nokat* u *ledinu!* Posl. 98. *Nokat* i meso (n. p. oni su ili on je s njim, t. j. paze sei). 226. *Nōkti* su mu, orati bi mog'o. 226. Dogorio mu je luč *do* *nokata*. DPost. 19 (ili: Doš'o mu je luč *do* *nokatu*). A treći im *nōkte* *sarezuju*. Npj. 2, 254. I Gjurguju su *nōkte* *obrezali*. 2, 571. Već uzimite dvadeset *klinaca*, *udrite ih* *pod* *noktoru* *Kadu*. 3, 359. U govorn bi se reklo *pod* *nōkte*. 3, 359 (Vuk). Isaila svi znaju da je *poganih* *nokata*. Zlos. 248 (*du* *krade*). *isp.* dugonokat. — 2) *vrh* u lemeša, *cf.* lakomica 4. Rj. — 3) u *pnške donji* i *gornji* *nokat*, *cf.* zub: Stoji *kao* na *noktu*, t. j. gotov *kao* zapeta puška. Rj. — Omāće mu se *puška*, t. j. *obori* se s *noktu* sama od sebe i puće. Rj. 458a.

nōkatac, *nōkaea*, *m.* (u Dubr.) nekaka trava. Rj. **nōkilj**, *nōkilja*, *m.* (u C. G.) *vidi* noktilja. Rj. i *syn. ondje*. — *nōkilj* (gdje je iza *k* odbačeno *t*; *isp.* *noktilja*; osn. u *nokat*). Osn. 132. *za* *nast.* *isp.* *točilj*.

nōkilja, *f.* (u Bosni) *vidi* zanoktica. Rj. *vidi* i *noktilja*, i *syn. ondje*.

nōkojegja, *f.* *panereccio*, male nelle ugne, *paronychiae*, *arum, paronychia*, *orum*. Stulli. *iza* *k* *izbačeno* *t* *kao* u *nokilj*. *vidi* *noktilja*, i *syn. ondje*.

nōkšir, *nōkšira*, *m.* (u vojv. po varošima) *der* *Nachttopf* (*österr. das* *Nachtgeschirr*), *matula*, *cf.* vrčina.

Rj. *Njem. riječ.* *vidi* i *bokal* 2, *burežnjak*, *sud* *za* *noćnu* *potrebu*.

nōktāš, *nōktāša*, *m.* Rj. *osn.* u *nokat*, *riječi* s *takim* *nast.* *kod* *bradaš*. — 1) *der* *nicht* *leicht* *ein* *gutes* *Abentener* *auslässt* (*besonders* *von* *Verheirateten*), *maritus* *alienarum* *u* *corum* *appetens*. Rj. *čorjek* *koji* *rado* *obilazi* *oko* *tužjile* *Zenu*. — 2) *1* *fr* *nōktāš*, *vidi* *krmpnik*. Rj. 501b. *ne* *ka* *ko* *žito*. — *1* *fr*, *ne* *ka* *ko* *žito* (*čini* *mi* *se* *da* *se* *zove* *i* *karisik*): *cf.* *strvno* *žito*, *pir* *nōktāš*. Rj. 501a.

nōktić, *m. dem.* od *nokat*, *das* *Nägelchen*, *unguiculus*. Rj.

nōktilja, *f.* (u C. G.) *vidi* nokilja. Rj. *vidi* i *nokilj*, *zanoktica*, *nakojegja*, *nokojegja*, *noktojegja*, *u* *prsta* *korijen* *od* *nōkta*, *die* *Nägelwurzel*, *paronychia*.

nōktōjegja, *f.* *vidi* *nokojegja*. Stulli. *vidi* i *noktilja*, i *syn. ondje*.

noli, (nō li), *vidi* *nego* li: *Bolje* je *svoja* *pešnjavina* *noli* *tugja* *šarturina*. Rj. 498b.

nominālan, *nominālna*, *adj. nominalis*: *Kad* *iz* *nominalne* *deklinacije* *prelaze* u *složenu*. *Kad* 14, 88.

nōna, *f. hyp.* od *noga*. Rj. — Na *šiljetu* *leži* *Mađarica*, *kako* *j'* *lipa* *nōne* *opružila*, *bile* *joj* *se* *nōne* *po* *šiljetu* *baš* *ko* *grude* *profintoga* *sniga*. HNpj. 4, 465. (*šiljte*, *manja* *mekana* *prostirka* *za* *sjegjenje* *ili* *poćivanje*).

nōrac, *nōraea*, *m.* — 1) (u C. G.) *vidi* *ronac* 1. Rj. *vidi* i *njorac*, *gnjurac* 1. — *nōrac* (osn. koje je *složena* u *ponori*). Osn. 338. — 2) (u Brv.) *der* *Narr*, *stultus*, *cf.* *budala*: *Progloh* *nekoliko* *sela* *nōrācā*, i *skupih* *tri* *lonca* *novaca* (u *priповijeci*). Rj. *od* *Njem. Narr*.

nōrēnje, *n.* (u C. G.) *das* *Tauchen, urinatio*, *cf.* *ronjenje*. Rj.

nōriti, *rīm*, *v. impf.* (u C. G.) *tauchen, urinar, cf.* *roniti*. Rj. *vidi* i *njoriti*. — *Skaće* s *Tri* *Čavla*, a *nōri* s *Penatura*. DPost. 111 (Penatur, jedna *hrud* *kod* *Dubrovnika*. DPost. XV. *Tri* *Čavla*, u *Dubr.* *kraj* *mora* *krš* s *tri* *vrha*. XVIII). *v. pf.* *slož.* *zanoriti*; (*s* *premještenim* *glasovima*: *podroniti*, *uroniti*, *zaroniti*; *poronuti*. *v. impf.* *slož.* *ponirati*, *unirati*).

nōs, *nōsa*, *m. (loc. nōsu)* *die* *Nase, nasus*. *Kad* *kogu* *nos* *srbi*, *kažu* *da* *će* *se* *onaj* *dan* *opiti* *ili* *s* *kim* *svaditi*. *Na* *vrat* *na* *nos*, *über* *Hals* *und* *Kopf* (*isp.* *sunovrat*, *sunovratice*). Rj. *hyp.* *nosak*, *dem.* *nosić*, *augm.* *nosina*, *isp.* *dugonos* (*i* *ondje* *tako* *slož.* *adj.*). — *Dahan* *od* *nosa*, *cf.* *burnut*. Rj. 146a. *Kako* *je* *zaprećio* *nos*. Rj. 191b. *Osmoljio* *nos*, n. p. *od* *žalosti*. Rj. 472b. *Otvrzla* *mu* *se* *krv* *na* *nos* (*ili* *iz* *nosa*). Rj. 475a. *Skljuniti* *nos*. Rj. 687a. *Smoljo*, *koji* *kao* *po* *ku* *unji* *nos*. Rj. 696a. *Unjkat*, *govoriti* *kroz* *nos*. Rj. 783b. *Na* *nos* *frće*, *držati* *se* *ne* *da*. Rj. 797b. *Vrabac* *na* *vrat* *na* *nos* *stane* *proju* *zobati*. Npr. 39. *Mačka* *skoči* *te* *svinju* *šapama* *za* *nos*. 176. *Ima* *pasji* *nos*. Posl. 103. *Koji* *zdravo* *diče* *nos*, *taj* *će* *skoro* *ići* *bos*. 142. *Koliki* *mu* *je* *nos*, *kao* *patlidžan!* 145. *Namjerio* *se* *na* *rutar* *nos* (*na* *čoe* *ka* *koji* *ne* *da* *na* *sebe*). 189. *Ne* *vidi* *dalje* *od* *nosa*. (*Ne* *razumije* *ništa*). 196. *On* *mora* *svnda* *nosom* *zabosti*. 239. *Hoditi* *komu* *uz* *nos*. DPost. 26. *Vodi* *ga* *za* *nos*. 151. *Krupan* *čovek*, *golema* *pokućasta* *nosa*. *Danica* 4, 20. *Tako* *se* *izgoraraju* (*još* *kroz* *nos*) *ta* *slova*. Rj. XXIX. *A* *on* *onda* *re* *kao*, *da* *će* *im* (*Srbljima*) *izosijerati* *nosove* *i* *uši*. *Straz.* 1887, 14. *Ko* *jako* *nos* *utire*, *izgoni* *krv*. *Prič.* 30, 33. *Četina* *je* *u* *nosu* *Kotara*, *t. j.* *posve* *blizu* *Kotara*, *kao* *da* *se* *nosom* *u* *nj* *zabola*. *Ibro* *Dervišević*. 2. Rp. *On* *je* *nosu* *prčastoga*. *Zim.* 282. *Nos* (*mu* *je*) *mali*, *presadust*. 299.

nōsac, *nōsca*, *m.* — 1) *die* *Mundung*, *z. B.* *an* *der* *Kanne, orificium*. Rj. *osn.* u *nōs*. *vidi* *sisak*, *u* *sula* *kakvu* *kao* *čijer*, *na* *koju* *se* *iz* *nje* *ga* *toči* *ili* *pije*. — *Bardak*, 1) *črčag* *ili* *staklo* *s* *noscem*. Rj. 16a. *Žban* *ima* *dvije* *jame* . . . *drugn* *na* *malome* *noscem*, *na* *koju* *se* *voda* *pije* *iz* *nje* *ga*. Rj. 155a. — 2) *Träger*,

portator: Lovac da svagla ulovi, ne bi se zvao lovac, već *nosac*. Rj. *postanjem od nositi, vidi nosilac, i sin. ondje.*

nôsâc, *nôsâca, m. facchino, bajulus, gerulus, Stulli, koji nosi, vidi nosilac, i syn. ondje.*

1. nôsak, *nôska, m. hyp. od nos, Rj.*

2. nôsak, *nôska, adj.*: ovo je sukno *nosko*; ovi su opanci *noski*; a gjeko reče: ovo je sukno *derko*. J. Bogdanović, *što se lijepo i jednako nosi i dere: što se dosta dugo nosi i jednako se svagdje dere, vidi derak.*

nôsân, *m. nasatus, Stulli, nosat čovjek, vidi nosnja, — riječi s takim nast. kod barjan, ima i prezime Nosan.*

nôsânje, *n. das Herumtragen, circumgestatio, Rj. verb. od nosati, radnja kojom tko nosa, n. p. dijete.*

nôsât, *adj. languasig, nasutus, Rj. u koga je dug nos, vidi dugonos.*

nôsati, *nôsâm, v. impf. umhertragen, gesto, n. p. dijete, barjak, Rj. kao tamo amo nositi, v. pf. slož. ponosati, pronosati. — Segrti nose vodu, cijepaju drva . . . nosaju i zabavljaju djecu, Rj. 835b.*

nôsâc, *adj. (u Hrv.) schwanger, gravidus, cf. trudan, Rj. isp. nositi, nôsâci, ženu nôsâca, t. j. koju nosi čedo pod srecm, syn. kod bregj.*

nôsâc, *m. dem. od nos, Rj.*

nôsila, *nôsila, n. pl. die Bahre, feretrum: Dere se uz tugja nosila (kad ko bez uzroka žali za tugjom stvari), Rj. na čemu se što nosi, osobito mrnac, vidi odar 4. — Onoga nazovimrea metnu na nosila, Npr. 171. Majka njega meće na nosila . . . Ja umriješ, moja stara majko! Metni mene na laka nosila, Npj. 1, 239. Načini joj lisena nosila, 1, 243. Sutra dan ranjenima pogradi nosila (kao tetriwane), Miloš 102. Plaćite za Avenirom, I car David igjaše za nosilima, sam, II, 3, 31.*

nôsila, *nôsioca, m. der Träger, bajulator: Nosiocem tanane košulje, Rj. vidi nosac 2, nosac; amal, bastah, sodat 2. — riječi s takim nast. kod čivalac. — Imaše Solomun sedamdeset tisuća nosilaca, Car. I, 5, 15. Klonula je snaga nosiocima, Nem. 4, 10.*

nôsîlja, *f. eine Henne die taglich legt, gallina quotidie ora ponens, Rj. kokoš koja svaki dan nosi, riječi s takvim nast. kod bijelija.*

nôsîna, *f. augm. od nos, Rj. takeu augm. kod bardačina.*

nôsiti, *nôsîm, v. impf. Rj. vidi nijeti, nesti; nosati, v. impf. slož. do-nositi, iz-, na-, nad-, ob-, od-, po-(se), pod-, pre-, pri-, pro-, raz-, s-, u-, uz-, za-; s promjenom glasa o na a: donâsati, prinâsati, v. pf. slož. ponôsiti; poizdônositi, v. pf. slož. sa nijeti (nesti) vidi kod nesti. — I. I) tragen, gesto, porto, Rj. Nosise ga na bajaće, da ga obaju, Rj. 12b. Onamo našijeh — prtenijeh — guća slabo ko i nosi, Rj. 84a. Nose uza se, kao kakvu amajliju, Rj. 102b. Gjerdane nose žene i djevojke o vratu, Rj. 148b. Nositi dijete na krkaće, Rj. 303b. Naprnt nositi što, Rj. 411a. Pizmatör, koji nosi pizmu, Rj. 499a. Prtljati, 3) nositi što, Rj. 618b. Idi bez traga kud te oči vode i noge nose, Npr. 37. Dokle prosî, zlatna usta nosi, a kad vraća, pleća obraća, Posl. 65. Kad ti gjevojku prosim, ljubav ti nosim (u kuću, da budemo prijatelji), 122. Nosi mi krz s očiju, (bježi, dok te nijesam ubio), 226. Što sit izije a pjan popije to šteta nosi, 360. Nosi li mu konj risoko glavu, Npj. 1, 370. Kudgogj hodim, na sreću ga (dragog) nosim, 1, 377. Ubila me rgja od tavnice, jedva nosim u kostima duša, 2, 447. Sna(h)no Jelo, nenosno zlato! 3, 169. Bog te zdravo i mirno nosio, 3, 393. Maramu oko vrata nositi, Danica 1, 90. Nosi to onom konju, koga jaše, ili o jedeku s jedne strane sultju, a s druge buzulovan, 2, 117. Ovaj novi vezir samo je ime vezirsko nosio, 3, 145. Da gladnoj sirotinji nosi taj radosni glas, 4, 4. Lagje, kolike je god Dunar mogao nositi, Miloš 35. Na Srbe mrzio i osretu*

u sreću nosio, 57. Ako hoćete (ne samo puške, nego) i topove za pojaseom nositi, 122. Neka ga gjava nosi, Straž. 1886, 1225. Dužni smo dakle mi jaki slabosti slabijeh nositi, Rim. 15, 1. Zemlja ne mogaše ih nositi zajedno, jer blago njihovo bijaše veliko, Mojs. 1, 13, 6. Nosise kovčeg na ramenima svojim o polugama, Dnev. I, 15, 15. sa se, pass.: Uzica, za koju se žban nosi, Rj. 266b. Maleno je zrno biserovo, al' se nosi na gospodskom grlu, Posl. 174. — 2) nosi kokoš (ili druga kaka tica), legen, pono ova, Rj. Ono žito daju poslije žene kokosima da nose jaja, Rj. 34b. Kokoš kad već hoće da prestane nositi, Rj. 228a. Ondje će se gnijezditi čuk i nositi jaja i leći ptiće, Is. 34, 15. — 3) kao voziti: Čovjek iz vodenice poručuje ženi, da mu pošlje kolu da nosi brašno, Rj. 513a. Kad vidiš šta je, što pitaš? (Nosio nekakav čok otvorenu kolu puna kukuruza . . .), Posl. 116. Pustili konje da im pasu po poljani (kao Eregeovi kad nose kokru kiriju), Nov. Srb. 1817, 494. amo idu i ovo: Koji su se putem porazholijevali, one su nosili na konjima, Sovj. 66. sa se, pass.: Vinarica, lažja što se u njoj nosi vino, Rj. 62b. isp.: Carica spravi karocu i ponese caru u kamenu pećinu, Npr. 107. — II. sa se. — 1) reciproč. s kim, ringen, luctor: oni se nešto nose; pak se nose po polju široku, Rj. nose se drojica rvači se, v. pf. ponijeti se 2b. — 2) refleks. sich tragen, Kleidertracht haben, vestior: kako se nose kod vas? Rj. kao odijevati se. — Malo jede, al' se lijepo nosi, Posl. 173. Ono malo varošana i gragjana drukčije se od naroda nose i žive, Kov. 13. Koji je bio obučen kao što se nose Carigradski Grci, Sovj. 25.

nôsôcići, *m. pl. cf. bradići (samo u onoj zagonei), Rj. nôsôcići = nos.*

nôsouja, *m. J. Bogdanović, nosat čovjek, vidi nosan, — takve riječi kod Bakonja.*

nosorožac, *nosoroča, m. zvijer, rhinoceros, Stulli, vidi rinocerot.*

nôstvica, *f. der Stör, Sterlet, accipenser stellatus, cf. kečiga, Rj. riba, vidi nosvica.*

nôsvica, *f. (u Dubr.) vidi nostvica, Rj. riba. Daničić dovodi riječi od korijenu, koga je nos, nozdruva, isp. Korijeni 120.*

nôsâj, *m. vidi nošivo, Rj. vidi i nošnja, kako se ljudi nose (odijevaju), nôsâj (osn. u starom nošu, inf. nositi), Osn. 71. riječi s takim nast. kod dogajaj.*

Nôšćica, *f. voda u Lici kod Novoga, Rj. Nôšćica (osn. u Norska; pred šć otpalo je v), Osn. 333. kao Norska voda, vidi Novćica.*

nôsênje, *n. das Tragen, portatio, gestatio, Rj. verb. od I. nositi, II. nositi se. — I. radnja kojom tko nosi što ili kojom kokoš nosi (jaja): Vežu bremena teška i nezgodna za nošenje, i toware na pleća ljudska, Mat. 23, 4. Nošenje ili vučenje čega teškoga, Daničić, ARj. 793b. — II. radnja kojom se tko nosi n. p. lijepo, ili se drojica nose (rvući se).*

nôšivo, *n. die Tracht (der Kleider), vestitus, cf. nošaj, nošnja, Rj. kako se ljudi nose (odijevaju): Carski dvor pošlje odmah slikare (molere), koji su sve, nove ljude, njihovo nošivo . . . na velikom platnu napisati morali, Pripr. 176. — riječi s takim nast. kod jedivo.*

nôsajja, *f. vidi nošivo, Rj. vidi i nošaj: Nošnja je žensku gotovo u svakoj nahiji drukčija . . . a muška je u Srbiji gotovo svuda jednaka, Danica 2, 105. — riječi s takim nast. kod čežnja.*

nôta, *f. nota, die Note: U rukopisu . . . u kom su crkvene pjesme s notama, ima ovaj zapis, Rad 1, 188. isp. kajda.*

nôtujj, *tnjč. ulj. vidi noćni, Rj. što pripada noći, za nast. isp. božitujji, božićni.*

nôtujik, *notnjika, m. vidi noćnik, Rj. notnji vjetar, notnji čovjek.*

notnjo, (u C. G.) *vidi* noću: Te on *notnjo* dade i prodaje. Rj. *adv. vidi* noćno. — Putujući jednom *notnjo* nanese ga put pokraj jedne crkve. Npr. 97. Utekoše noću bez mjeseca . . . poljigeše *notnjo* bez mjeseca. Npj. 5, 49, 50.

nov, *adj. neu, novus*: nov novcat (novcit), *ganz und gar neu, funkelnagelneu, plane novus*. Rj. — Reče mu da posadi vinograd i da donese s njega *novu vinu*. Npr. 66. . . kakvo *novu roče*. Posl. 186. *Nova metla* dobro mete. 225. *Nova taltja, nova nutra*. 225. *Novi kasapi* pod rep kolju. 225. *Nor od konca*. (Kaže se za *novu haljinu*). 225. U starom dušmaninu nema *novog prijatelja*. 336. Opremite mu dorn od mejdana, *novu njemu ploče* promijenite . . . iznova mu ploče promijenili, a *novijem klinčim* potkovali. Npj. 4, 299. Crni Gjorgje *o novom Uletu* (1813 godine) sazove u Beograd . . . Miloš 30. U tom . . . dobiju na vrat *novoga protivnika*. 136. U G. Svetića *ništa nije novo*, tražiti sebi slavu. Odg. na st. 9. Spisatelji *novijeh naroda* nijesu pravila u ovome držali tako tvrdo kao stari Grci. Pis. 29. Gradeći *novu narječije* . . . kvare narodni jezik. Slav. Bibl. 1, 91. Učimio je *novu pogrješke*. 1, 95. U stara vremena . . . u *noviju vremenu*. Srb. i Hrv. 2. Za svu opravu, što *novu oficiru* treba. Žitije 11. U prvi praznik vodi se *novu mladu* u crkvu. Živ. 322. Miklošić kaže za *novi slovenski jezik*. Kad 1, 116 (*isp. novoslovenski*). *adv. novo*, *vidi* kod riječi složenih: novodobijen, i t. d., i kod složenih *adverba* iznova i nanovo.

novac, *novca, m. Rj. osn. u nov. Osn. 342. — 1) eine Münze, moneta*: kakav je to *novac*? Rj. *vidi* pjence. — Bapka, 2) *starinski novac*. Rj. 15b. Grosići, *novci* na upletnjaku u djevojaka. Rj. 101a. Dvopećica, *nekakav novac*. Rj. 113a. Dinar nije *novac Turski*. Rj. 120b. Gjerđani su *od različitijeh novaca*. Rj. 148b. Kvarat, 2) *Austrijski srebrni novac* od pet krajeara. Rj. 267b. U pričesku se nosi kresivo i *po koji novac*. Rj. 600a. Nema ni *prebijena novca*. Posl. 204. Čeok kao i *novac* (*ide* po svijetu, kao i *novac od ruke do ruke*). 349. Kad stvari ove slože u skriniju (kovčeg), svak baci u nju *po kakav novac* ili drugo što. Kov. 51. Pokažite mi *novac haračik*. A oni donesoše mu *novac*. Mat. 22, 19. — 2) *der fünfte Theil eines Groschen, grossi pars quinta*. Rj. *petina groša, novac pod 1) uopće, dobija osobito značenje imajući odregjenu vrijednost, tako i u ovim primjerima*: Pogode se da onaj . . . da onome drugom *deva novca* prida. Npr. 169. Kupi komad zemlje za *sto novca*. Mojs. 1, 33, 19. U siklu ima *dradeset novaca*. III. 27, 25. *dem. novčić*. — 3) *pl. novci, das Geld, pecuniae*: Pije vino ko *ima novaca*, a ko nema sjedi kod lonaca. Rj. *vidi* aspre, jaspere, dinari, pjenezi, spenza, špale. *augm. novčine, isp. gotovina, gotovo*. — *Financiu, novci* što se daju spahiji mjesto desetka vinogradskoga. Rj. 62b. *Vjenčanica, novci* što se daju popu za vjenčanje. Rj. 65b. *Glavni novci*. Rj. 87a. (glavnica, glavno). *Grijačinu, novci* što se plaćaju za grijanje kod vatre. Rj. 101b. *Drevrina, Rj. 138a (novci što se daju za drva)*. *Ljčša*, koji je drugima *novce izio*. cf. *izjelica*. Rj. 224b. *Izmamio mu novce*. Rj. 225b. *Idu novci* (dukati, banke), *coursiren*, im Umlaufe sein, valere. Rj. 241b. *Kaznakaše, novci* što lagjari plaćaju kad s lagjom gdje u kraju stanu. Rj. 258b. *Dvo novca na kamatu*. Rj. 261b. Kalugjeri *ono su* na mjestu prodavali i *činili u novce*. Rj. 396a. *Odluka, novci*, što plaća rodbina ubijenoga. Rj. 444b. Nijesam se ručio, t. j. nijesam ništa pazario za *gotove novce*. Rj. 658b. *Sitni novci*. Rj. 682b. Kad nose *novce od dajčje*. Rj. 799b. Padu mu *nekoliko novaca*. Npr. 253. Zatvoren duga ne plaća (nego ga valja pustiti neka radi i *nek sastavlju novce*). Posl. 87. Nijesam se s kesom svadio (da *prošijam novce*). 217. *Novci* sitno zrče, ali se daleko čuju.

226. *Ržu* mu *novci* po kesi. (Kad se kao s podsmijehom hoće za koga da kaže da *nema novaca*). 272. Starješina . . . drži *kesu od novaca*. Danica 2, 100. *Traži novaca u zajam*. 3, 213. I'dave nekaka kunjundžiju, koji je *novce gradio*. 1, 15. Gragja, koja *vredi silne novce*. 4, 36. Trojici vezira . . . *dato u novcima* i u zairi . . . 5, 31. Svud valja ići te *novce teći*, pa ih donijeti u Boku te *trošiti*. Kov. 40. Kupi na veresiju dok . . . *sastavi novce*. Miloš 70. Popovi da uzimaju bira . . . ili da se *proveni u novce*. 195. Sovjet je izdao jednu *uredbu* i za *novce, kako će u zemlji ići*. Sovj. 11. *Narodne novce* troše po svojoj volji. 19. Nego je i *novaca davao, i na poklon i u zajam, kad . . . u njega bi se desilo*. 77. Ispremeta trpeze onijeh što *mijenjahu novce*. Mat. 21, 12 (*isp. mjenjač*). Ko bi *korao lažne novce*, bio bi sažezhen. DM. 72. *s timjem zvučenjem nalazi se riječ i u jedini*: Dade mu *nekoliko aspri* . . . Kad ga opremi, mooge mu stvari preporuča a najviše da *čuva novac*. Npr. 217. *amo će ići i ovi primjeri*: Bir, ono žito što daju ljudi popu . . . u varošima u *novcu* prema tome. Rj. 26b. *Novac* je dušogabac. Posl. 225. Daću ti u *novcu* šta vrijedi. Car. 1, 21, 2.

Nováci, *Nováká, m. pl.* namastir u Srbiji (dolje preko Morave). Rj.

nováčenje, *n. J. Bogdanović, verb. od* novačiti. *radnja* kojom tko *nováci*.

Novácić, *m. dem. od* Novak. Rj. *ime* muško.

nováčiti, *enrolliren. J. Bogdanović, křipiti* novake, *recrutiren, praes. ndváčim, vidi* rekrutovati.

nováčkí, *adj. tyronum, ad tyrones spectans. Stulli* što pripada *nováčim* 2.

novájlija, — 1) *m. der Neuling, novitius*. Rj. *kao* nov čorjek, koji se tek počeo baviti oko čega, *isp. novak* 2, *prvača*. — 2) *f. die Neue, nova*: Moja sablja, *moja novajlijo*. Rj. *nova stvar, n. p. sablja*. — *od nov sa dometnutima a i j i završetkom* Turskim lija). *isp. dugajlija, točajlija, zlatajlija*.

Novák, *Nováka, (voc. Nöyáče) ime* muško. Rj. *dem. Novácić. hyp. Novelja, Novica, Novko, Novo*. — *Pobratime, Starina Nováče!* Npj. 3, 1.

novák, *nováka, m. (voc. nováče)*. — 1) *novak* mjesece, *Neumond, Neulicht, novilunium, cf. novljak*. Rj. *vidi* i mladjak, mlagjak. *nov mjesece*. — 2) *der Rekrut, miles tiro*. Rj. *nov vojnik, isp. novajlija, prvača*.

novákinja, *f. novizna, tyruncula*. Stulli.

novákov, *adj. tyronis. Stulli, što* pripada *novaku* 2.

novčat, *adj. cf. nov. Rj. — Nov* novcat (novcit), *ganz und gar neu, funkelnagelneu, plane novus*. Rj. 422b. *sascim nov*. — *pridjeve s takim nast. kod* cjelcat.

novci, *novčac, m. pl. vidi* novac 3. Rj. *augm. novčine*.

novčít, *adj. vidi* novcit. Rj. *sascim nov*. — *isp. takru dem. adj. pravcit, puncit, sancit, zdravcit*. Osn. 222.

1. novčan, *adj. n. p. čorjek, geldreich, pecuniosus*. Rj. koji *ima (mnogo) novaca*.

2. novčaní, *novčaná, adj. n. p. kesa, der Geldbeutel, crumena*. Rj. što pripada *novcima*. — *Novčanu bolest* (boluje što nema novaca). Posl. 226. Ako bi se dogodila *novčanu kukora smetnja*, da ono što mi nedostaje, na njegov račun metnem. Posl. 1111. Uzeo je za sobom *novčani tobolac*. Prič. 7, 20. Što se tiče *novčanoga stanja* . . . dolazili su prošle godine *novčani prilozí*. Kad 5, 200.

Novčica, *f. voda* koja izvire kod *Noroga* u mjestu Šedrvanu, i teče kroz Gospić i niže njega utječe u Liku. Rj. *vidi* Noščica.

novčić, *m. — 1) dem. od* novac 2. Rj. *Gospodar* izvadi *jedan novčić* pa mu reče: »Na, to ti je služba«. Npr. 40. Da zašite, ne pet hiljada forinti, nego *pet hiljada novčića*, odmah bi se zgrozili. Rj. 1 XV. — 2) *Hahnenfuss, ramunculus regens Linn. Rj. biljka*. — 3) (u Osijeku) u brojenju pregje: *novčić* ima

sezdeset žica, pasmo ima šest *novčića*, a paradžik šest pasama. Rj.

novčine, *novčini*, *f. pl. uugm. od novi*: taj ima dosta *novčina*. Rj. *takvu uugm. kod bardačina*.

Novelja, *m. ime muško*: Podranio Vujović *Norelja*. Rj. *hyp. od Novak. — za nast. isp. Vukelja* (ime muško). Gomelja (ime manastir), starkerlja.

Novi, *Növöga*, *m. mnoga se mjesta tako zovu n. p. Novi* u Boei, Castelluovo; u Dalmaciji niže Obrova; u Liei kod vode Nošćice i zidine na brdu Kalauri; u Turskoj Hrvatskoj: Sinoć aga iz *Noroga* dođe. U *Norome* gradu bijelome. Kad zamakne u *Novi* s gjevojkom. Rj. *vidi Novin*.

Novica, *m. ime muško*. Rj. *hyp. od Novak. — O Norica*. Srpska perjanice! Npj. 5. 93. *muška imenu dem. s takim nast. kod Antica*.

novica, *f. nova lagja, neues Schiff, uavis nova*. Rj. *moglo bi značiti uopće: nova stvar*.

Novin, *m. u pjesmama mjesto Novi*: Koliko je polje pod *Novinom*. Čini seir bijela *Novina*, sav mu *Novi* kula natfatila. Rj.

1. novina, *f. die Erstlinge der neuen Ernte jeder Art, primitiae pomorum aut uinumae*: Bože pomoz! *nove norine* od nove godine. Rj. *što god novo. n. p. roče što se ove godine prvi put okusi: uopće nova stvar. vidi prvine. isp. novina. — Sva tvar uzdiše . . . nego i mi koji novinu duha imamo. i mi sami u sebi uzdičemo*. Rim. 8. 23 (*primitias spiritus habentes; die Erstlinge des Geistes*). Pozdravite Epeneta, koji je *novinu* iz Ahaje u Hrista. 16. 5 (*primitivus Asiae in Christo; der Erstling von Asia in Christo*). Nemanja . . . poremetio porodici prava, i za to *ta novina* nemase potrebne potpore. DM. 5. Dušan prvi je krenuo pravo od opštega jamstva k ličnoj odgovornosti . . . Ali *ta novina nije postavljena* da joj nije postavljeno i protivno. 301. Nebo donese tebi djetetu u jaslama *novinu uzduhozava*, i mudare koje zvijezda dozva prepadoše se. DP. 303. Kao *novinu od svega* što jest naseljena prinosi tebi, Gospode, bogonosne mučenike. 346.

2. novina, *f. kao nor glas, die Neuigkeit, res nova*. u Rj. *sumo u množini*: *novine*. *f. pl. 2) die Neuigkeiten, res novae*: ima li kakijeh *novina*. Rj. *vidi novost. — To su od mene norine* kao od Zlogruka, a vi ako imate što bolje, kažite mi. Straž. 1887. 175. Da je njegovo pismo s *takom veselom norinom* poslao samome caru. Žitije 63.

novinar, *m. (po varošima) Zeitungsschreiber, diurnorum scriptor*. Rj. *ko piše norine, journalist. — Kad nam ne bi u Pešti bio onaki novinar* da ga goreg u svijetu nema. VLazić 2. 2.

novinarski, *adj. što pripadu novinarima ili novinaru kojemu god. — Norinarsko pisanje*, ako tako potraje kakvo je sada, postaće gad. Pom. 111.

3. novine, *f. pl. die Zeitung, diurna*. Rj. *vidi gazete. — Čita li se u novine naše*, je li njega Rusija stavila? . . . Ne piše se u naše gazete. Npj. 5. 527. U to je vreme bilo u različnim *novinama*, da su Turci i Rusi bili odredili komisiju. Miloš 141. Kad *bi smo za to imali novine* onda bi . . . Odg. na sit. 3. Državna štamparija, u kojoj se štampaju *novine*. Pis. 18. U petorim *novinama*. VLazić 1. 1.

novinica, *f. dem. od 2 novina. — U onoj je novinici doista komedija*, po nekoga žalosna, a tijekom veselija za nas. Pom. 49.

Novi Pazār, *m. Stadt und Festung in Serbien*. Rj. *varoš i grad, i u množini*: Bješe paša iz *Nova Pazara* . . . povede ga u *Nore Pazare*. Npj. 2. 611.

Novi Sad, *m. Neusatz, Neoplanta*. Rj. *varoš u Ugarskoj, Madj. Ujvidek. — Profesor u Norom Sada*. Kolo 11 (15).

-noviti, *-novim*, *glagol koji se ne nalazi ovako prost nego samo kao složen ob-noviti (ob-novim), po-, pri-, za-; kao v. impf. ob-navljati. po-, pri-, za-*

Novka, *f. ime žensko*. Rj. — *imena ženska s takvim nast. kod Drenka*.

Novkinja, *f. ein Frauenzimmer von Novi*: Uzrasla je u *Novi naranča*, gojila je *Novkinja* gjevojka. Rj. *žena iz Novoga*.

Novko, *m. ime muško*. Rj. *hyp. od Novak. — takva hyp. kod Boško*.

novljak, *novljaka*, *m. (voc. novljāče)* kad se zgleda *nov mjesec*, onda geljekoji govore: Zdrav zdravljāče, *nov norljāče!* Rj. *vidi novak, mladjak, mlagjak*.

Novljanin, *m. Einer von Novi*: Knjigu piše *Novljanin* Alija u *Novome* gradu bijelome. Rj. *čorjek iz Novoga*.

Novljanski, *adj. von Novi*: Ak' uteče *konjmu Norljanskijem*, zaista ga prodavati ne ču. Rj. *što pripadu Norljanima, pi Noromu. vidi Novski*.

Novo, *m. (voc. Novo) hyp. od Novak*: Jesi P. *Novo* sablju sakovao. Rj. *gen. Nova. takvu hyp. kod Dobro. — O Novica*, moj Srpski viteže! hajde, *Novo*, gore na pečinu. Npj. 5. 113.

Növö Břdo, *n. Stadt in Kosovo*: I pokupi *Novo* brdo redom. Rj. *varoš u Kosovu*.

novodobiven, *adj. novo-dobiven, koji je skoro dobiren*: Senat je . . . potpunjan senatorima iz *novodobirenih nahija*. Miloš 12.

Novogrčki, *adj. Novo-grčki, što pripadu novim Greima. — Norogrčki*. DRJ. 1. X. Traži pomoći u turskom i u *norogrčkom jeziku*. Star. 1. 18. *novi Grčki* (jezik). *isp. staroslavenski i stari slovenski*.

novokovān, *adj. novo-kovan, koji je iznova, prvi put koran*: Nazje na tavanu oružje sve prašno i za'rgjalo, ali ga on lepo očisti i uredi te sine kao *novo korano*. Npr. 28.

novokršten, *adj. novo-kršten, koji je skoro kršten. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbijene . . . norokršteni, novorogjeni*. Nov. Zav. VI. Vladika treba da je bez mane . . . ne *novokršten*, da se ne bi naduo. Tim. 1. 3. 6.

Novopazārac, *Novopazārca, m. Einer von Novi pazar*. Rj. *čorjek iz Novoga Pazara. vidi Novopazarlja*.

Novopazārlja, *m. vidi Novopazārac*: I Ilija *Noropazarlja*. Rj. *čorjek iz Novoga Pazara. — lija) Turski nast*.

Novopazāarski, *adj. von Novi pazar*. Rj. *što pripadu Noromu Pazaru*.

novopostavljen, *adj. novo-postavljen, koji je skoro postavljen*: Na veću nesreću *novopostavljeni komendat* . . . Miloš 15. U Budimu sam čuo, da će sve četiri *novopostavljene vladike* . . . doći u Beč, da blagodare caru. Straž. 1887. 382.

novorez, *m. (u Srijemu) bravač koji je skoro uštrojen, ein unlängst erschnittenes männliches Schwein, aper recentissime castratus*. Rj. *novo-rez, bravač koji je skoro rezan (rezuti bravač u sjer. Hrv. znači strojiti gu)*.

novorogje, *n. (u Krivošijama)*. »Ovako ti zasalili volovi, krave, janjei i teoci, i svako *novorogje!*« (kad polaznik čestita). Rj. *novo-rogje, mlado što se skoro rodilo*.

novorogjeni, *adj. novo-rogjeni, koji je skoro rođen. isp. tako slož. riječ prvorogjeni. — Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbijene . . . novokršteni, novorogjeni*. Nov. Zav. VI. Budite željni razumnoga i pravoga mljeka, kao *novorogjena dječa*. Petr. I. 2. 2.

Novosadski, *adj. Rj. što pripada Noromu Sada*.

Novosagjanin, *m. (pl. Novosagjāni) der Neusatz, Neoplantanus, Neoplantensis*. Rj. *čorjek iz Novoga Sada*.

Novosatkinja, *f. die Neusatzerin, Neoplantana*. Rj. *žena iz Novoga Sada*.

Novoslovenski, *adj. Novo-slovenski, što pripada novim Slovcinima. vidi novi slovenski jezik kod riječi*

nov. — Iz nje se ne može izvesti postanje . . . *novoslovenskom* »č«. Rad 1, 116.

novospisân, *adj.* novo-spisan, koji je iznova (*prvi put*) spisân; *neuerfasst*. — Niti bi se različite *novospisane* i prevedene knjige, kod siromašnih spisatelja, valjale po budžacima. Spisi 1, 4.

nôvôst, *nôvosti*, *f. vidi* 2 *nôvina*. Stulli. — Za ovoliko *novosti* iz moga zloglasnoga sela pošlji mi kakav god glasak. Zlos. 221.

Nôvskî, *adj.* što pripada Norumu. — U Boci *Norska* Krajina. Rj. 297a. *vidi* Novljanski.

nôzdra, *f.* *Nasenloch*, *naris*, *cf.* nozdra: Iz nozdara zelen plamen suče. Rj. — Od daha nozdara tvorih sabra se voda; stade u gomilu voda koja teče. Mojs. II. 15, 8. *nozdra* (korijen isti koga je *nos*), pa je između *s* od korijena i *r* od nastavka umetnuto *d*, pred kojim se *s* promijenilo u *z*. Osn. 106.

Nôzdre Kâmenê, *f. pl.*: Dok dognasmo u Nozdre kamene. Rj. mjesto nekakvo.

nôzdrva, *f.* *das Nasenloch*, *die Nâster*, *naris*. Rj. *vidi* nozdra. — Sve mu (konju) varnice iz nozdara sevaju. Npr. 206. Dok je duša moja u meni, i duh Božji u nozdrvanu mojim. Jov 27, 3. riječ nozdra pomiješala se sa riječima ženskoga roda sa *nust*. va (78), kao bačva, koju *vidi* i druge riječi ondje s takvim *nust*. *isp.* Osn. 41.

nôzdrvni, *adj.* nozdrvne dlake, *pili in naribus hominum*. Stulli. što pripada nozdrvanu.

nôž, *nôža*, *m.* Rj. *dem.* nožić. *augm.* nožina. *hyp.* nožak. — 1) *das Messer*, *cutter*: Krv i nož (kad se hoće da kaže da je ko s kim u velikoj omrazi ili zavadi). Rj. *kakvi su nožeri*: lekuta, bičak, bjelokorac, ernokorac, handžar, jatagan, keba, krojač, krivaš, kurlčela, kustura, pravač, sjecalice, škloca, šutalj. — *Nož* mi sav *iskrban*. Rj. 242a. Kamze, u nožu ono gdje se drži rukom. Rj. 262a. Kŕnja, *kore od noža* ili od sablje. Rj. 303a. *Naruči nož* (ogujilom). Rj. 382a. Nožar, koji nožere kuje. Rj. 424a. A pokraj njih *nožu plamenita*. Rj. 505b. *Poteže nož*, sablju. Rj. 552b. *Poškrbati nož* o gvozdje. Rj. 562a. *Smaknuti nož*. Rj. 697b. *Unijeti nož u stoku*. Rj. 783a. *Cagrije, kore od noža*. Rj. 807a. Šerežani . . . oružje (duge puške, pištolje i velike nožere) nose. Rj. 836b. Ukrade oeu iz potaje *jedan èudotrovni nož*. Npr. 120. Dok ugledaš *jedan èepariz* . . . pogji k njemu i *ndri nožnicom od noža* u korijen. 121. *Poruđi nož* i odsijee glave obadvije. 188. *Zakla me bez noža*. Posl. 83. *Nož* u repu slomiti. (Na svršetku posla učiniti štetu). 226. *Kravec nože* nosi u ruke . . . gdje je (Janu) *zaklala šećerli Stana tankijem nožem* po grlu b'jelu. Npj. 1, 216. Za pojasmom od *bisera nožeri*, po noževim sitne igle čimlje. 1, 281. Dva *srebrna izlomiše noža*. 1, 584. Pavle *uze zlaćene nožere*, pa ih *ruđi* iz srebrnih kora. 2, 16. U silave dvije puške male, među njima *noža jataguna*. 4, 325. *Nož sijeva*, krv se proljeva. 4, 330. Tu *plamene nože poradiše*. 4, 339. *Nož istrže*, posječe mu glavu. 4, 522. Za pasom . . . *noži bjelouši*. HNpj. 3, 91. — 2) *pl.* noževi, *das Kraut Eisen*, *der Krauthobel*, *cf.* ribaonica, ribež. Rj. *ono na čemu se riba kupus*.

nôžak, *nôška*, *m.* *cine Art Spiels mit Messer*, *buli genus*: da se igrano *noška*. Rj. nekaku igru *nožem*. — *nožak upravo hyp.* od nož.

nôžanj, *nôžnja*, *m.* ponajviše se govori *pl.* *nožnji*, (nenačinjeni) opanci od kože s govegijih nogu, *cine Art Schuh*, *calcamentum quoddam*. Rj. *vidi* nožanjac. — *riječi s takvim nust.* kod bacanj.

nôžanjac, *nôžanjea*, *m.* *vidi* nožanj. Rj.

nôžâr, *nožara*, *m.* koji nože kuje, *Messerschmied*, *culturarius*. Rj.

1. nôžica, *f. dem.* od noga. Rj. — Poručuje varica Božiću: Pošlji mene od *prasea nožice*, da začim varicu šenicu. Rj. 54b. Postolje, *nožice* i sva sprava na čemu astal stoji. Rj. 551a. Stolovata čaša . . . tako

se zove čaša koja ima *nožicu* ili stopu. Daničić, ARj. 913a.

2. nôžice, *f. pl.* *die Scheere*, *forfex*, *cf.* makaze. Rj. *vidi* i škare. — Terzija svojijem *nožicama dlaku posiječe*. Rj. 368a. Žena mu (čoeuku) unese dva prsta pod oči i njima *strigući kao nožicomu*, stane vikati: »Strizeno! strizeno! strizeno! Npr. 144.

nôžić, *m. dem.* od nož. *das Messerchen*, *cultellus*. Rj. — U Božića *tri nožića*: jednim reže česnicu. Rj. 186b. Gjak *jadni videći da se i njemu sjutra nožić pod grlo spravlja*, domisli se. Npr. 148. No je Vojin junak od junaka, *surtan çadi nožić trgovački*, šnjim Harana na sree udrio. Npj. 3, 322 (8?). *Mali nožić crnijih korica*. Kov. 81.

nôžina, *f. augm.* od nož. Rj. *takva augm.* kod bardačina.

nôžni, *adj. cultri*. Stulli (*ake.* nožni), što pripada *nožu*. *n. p.* nožne kamze.

nôžni, *adj. pedum*. Stulli (nôžni), što pripada *nozi*, *nožnima*. *n. p.* nožna kost, nožni palac.

1. nôžnica, *f.* (u C. G.) i od sablje i od mača, *die Scheide*, *vagina*, *cf.* nožnice, kore. Rj. *kore od sablje ili od mača*, *pa i od noža*. *vidi* i cagrije, Kŕnja. — Dok ugledaš *jedan èepariz* . . . pogji k njemu i *ndri nožnicom od noža* u korijen. Npr. 121. Kakav mač, taka i *nožnica*. DPost. 43. Mač od olova u *zlatnoj nožnici*. 58.

2. nôžnice, *f. pl. die Scheide*, *vagina*, *cf.* nôžnica: Od mačeva našijeh *nožnica*. Rj. *vidi* i cagrije, kore, Kŕnja. — Pa *povrnu mača u nožnice*. Npj. 3, 326.

nôžuranja, *f. augm.* od noga. *vidi* nožurda, nožurina. *od osnovre kojih (nožur-) postade* nožuranja *nasturkom*, *kaki je u džoganja*. — Bore *nožuranje* njegove *pritiskuju* sobom mnogo zemlje. Zim. 274.

nôžurda, *nožurina*, *f. augm.* od noga. Rj. — *zu nust.* u nožurda *isp.* glavurda. *zu nust.* u nožurina *isp.* baburina. *vidi* nožuranja.

nu! dodaju Hercegovci u govoru kod gdje kojijeh riječi, *n. p.* Nu *jadan čovječe!* Nu tako ti Boga! Da nu *gledaj* te mi to učini; da nu! nu *hodi!* Rj. — 1) *uzvik kojim se tko ponukuje da što učini*. *vidi* danu. *isp.* nude, nuder; de, der, dede, deder; dela. — Nu *hod!*, *dive*, da mi *promislimo*. Npj. 2, 31. Ha, nu *hodi*, moja mila *najko!* 2, 63. Nu *odaje!* da te Bog *nbije!* 2, 529. Nu *pogledaj*. Milane *serdare!* 5, 22. Nu *donesi* nekoliko karte. 5, 318. — 2) nu! *cf.* no. Rj. Nô. 3) u Crnoj Gori *kašto* se *uzima* mjesto *ali*, a u pjesmama na mnogo mjesta ne znači ništa. Ovo je po svoje prilici i obadva značenja pomiješano sa *no* i sa *nu*. Rj. 422b. nu u *značenju* *nô*, ali *dolazi samo u starim (Dubrovačkim) poslovicama*: A *lijepe glave!* nu ne ima moždana. DPost. 1. Car *vele* može, nu *veće* smrt. 10. Miri se sa psom, nu *štap* drži. 61. Tvrda je *stijena*, nu su *jači* klini. 138.

nûdê, *nûdêr*, (u Dubr.) *vidi* deder. *cf.* nu 1. Rj. *uzvik složen od uzvika nû i uzvika de, der*.

nûditi, *nûdim*. *v. impf.* Rj. *v. pf.* slož. ponuditi, prinuditi; *v. impf. slož.* ponugjati; ponugjavati, prinugjavati. *dem.* nutkati. — 1) koga čim, *antragen*, *anbieten*, *offero*: Kuma *nugjena* kao i *čaćena*. *Nudi* kao Turčin *vjerom*. Rj. Žene . . . *nude* ga da *sjede* malo, da mu *dadu* što da *použina*. Rj. 309b. Bio *čoeuk neoženjen*, pa ga *jedni nudili gverojkom*, drugi *udoricom*, treći *puštenicom*. Npr. 154. *Nude* se kao *Grei* u *arište* . . . pa su (Grei) na vratima *sve nudili jedni drugoga* da *prvi* (kao *časti radi*) *ugje* unutra (u *arište*) . . . 227. Mlogi stari *kmetovi stanu* i *narod nuditi*, da se *predaje*. Miloš 81 (= nukati). Ali-paša *takogjer stane Srbe nuditi mirom*. 118. Svetozar *tješio* Agapiju, i *nudio je*, da se *poljubi* s Draginjom. Nov. Srb. 1817, 486. Dogje *sav narod nudeći Davida* da *jede* što. Sam. II. 3, 35. *sa se, pass.*: Svaka *sila* *prokleta*, a ta *blagoslovena!* (Kad se *ko nudi* *n. p.* da *ostane* na *ručku*). Posl. 277. Običaj da se *prijatelji*

i gosti na jelu *nude*. Kov. 95. — 2) *sa se*. — a) *re-
-pr. einander anbiecten, uffero alius alio*: Nude se
kao črci u ariste (Posl. 227). Rj. — b) *refleks.*: On
im se stane *nuditi* i nametati da istu upravo njega.
Sovj. 23.

nugao, *nūgla*, *m.* (doc. *nūglu*) *vidi* ngalj. Rj. *nugao*
(s dometnutim sprijeda u glasi i *nugao*). Osn. 119.
dem. *nuglić*. — Dočekiva iza *nugla*. D'osl. 18 (do-
čekiva *dijalekt.* *mjesto* dočekuje).

nūglić, *m. dem.* od *nugao*. Rj.

nūgjenje, *n. das Anbiecten. Antragen. oblatio*. Rj.
verb. od 1) *nuditi*, 2) *nuditi se*. — 1) *radnja kojom*
tko nudi koga čim. — 2) *radnja kojom se a) ncko-*
licina nude (nude jedan drugoga): ili se tko kome
nudi.

nujan, *nujna*, *adj.* *vidi* turovan. — S tog je Ibro
nujan i zlovoljan. HXpj. 3. 335. *Nujan* momak glavu
obisio. 3. 358. Što je *nujna*, što li je zlovoljna. 4. 95.

nūkalac, *nūkaoca*, *m.* *koli nuka*: Nukaoca glava
ne boli. D'osl. 86. *vidi* ponukivalac, ponukalac. *isp.*
potukac. — *riječi s takvim nast. kod čuvalac*.

nūkânje, *n. vidi* nutkanje. Rj.

nūkati, *kâm. v. impf. vidi* nutkati: Mnogo *sam ih*
nuka i korio, da sijeku po krajini Turke. Rj. *v. pf.*
slož. *ponukati; v. impf. slož.* *ponukivati*. — *nū* . . .
od istoga *nu* biće: *nūkati*. Korijeni 116. *nukati, kao*
govoriti kome: nu! nu! nagorarati ga. isp. za zna-
čenje nukalac.

nūr,* *m. vidi* nurak. Rj. — *Nur*, luća, što se
govori da pada iz neba svecu na grob. Npj. 1. 316,
vidi nurak.

nūrak,* *nūrka*, *m. ein Feuerstrahl, welcher nach*
dem Volksglauben vom Himmel auf das Grab eines
Heiligen herabfällt (bei den Turken): Nad-Emkom
je *nurak* progorio, više glave *nurak* progorio. Rj.
hyp. od *nur*. Npj. 1. 316. *nur. luća, zrak što pada*
iz neba svecu na grob (u Muhammedovaca).

nūrija, *f. der Sprengel eines Pfarrers, die Pfarre,*
parocija. Rj. *dokle jedan župnik ili parok drži, vidi*
parohija, parokija, plovanija, titorija, zupa. — Na-
mastiri u Srbiji imaju i po nekoliko sela svoje *nurije*.
Rj. 396a. *tujja riječ. isp.* Osn. 75.

nūrijāš, *m. ein Pfarrkind, parocianus*. Rj. *čovjek*
koji pripada nuriji: Osim toga još dijele (kalugjeri)
između sebe što se *skupi od nūrijaša* i od čitanja
molitava. Rj. 395b. — *riječi s takvim nast. kod bradaš*.

nūta: Nuta, nuta, glava utaknuta. Rj. 793a. *vidi*
nuti, nuto.

nūtarujī, *adj.* (u Hrv.) *innerlich, internus*. Rj.
vidi anutarnji, unutrašnji; iznutrašnji. *suprotno* iz-
vanji, nadvorni, spoljni, spoljašnji.

nūti, (u Perastu) *vidi* nuto: *Nuti* gjidije, što ne
mirnje! Rj. *vidi* i nuta.

nūtkânje, *n. dem. od* nugjenje. Rj.

nūtkati, *kâm. v. impf. dem. od* nuditi. Rj. *v. pf.*
slož. *ponukati*. — *Zet* vidić *punicu zabrinutu stane*
je nutkati da jede i pije. Rj. 502b.

nūto, *siehe! cn.* Rj. *vidi* nuta, nuti. *uzvici*: è-to,
è-tè; *nū-to*. Korijeni 81. Ovako stoji (s gen.) i *nuto*,
koje i samo znači čugjenje. Sint. 116. — » *Nuto*,
majko, iz megje *megjeda*; » Ili: » *Nuto* iz kupusa *zeća*.
Npj. 1. 380. *Nuto četa! nuto sijasetu!* 1, 523. *Nuto*
caru relike nevolje! 2, 388. *Nuto momka!* i *nuto pa-*
mti! 4, 142.

nūtrak, *m.* konj ili brav koji se uštroi, pa opet
je poslije silovan (*nutrast*), *ein nicht gut verschnit-*
tenes Pferd u. s. w., equus non bene castratus. cf.
popuštenik. Rj. — utroba, s prijedlogom *u*, za kojim
dolazi još i *n*: *u-n-utra*. prijedlog se *n* odbacuje ali
n opet ostaje: *nutarjni, nutrast, nutrak*. Korijeni 8.

nūtrast, *adj. nicht gut beschnitten, non bene ca-*
stratus. Rj. *koji se dobro ne uštroi*. — *Nutrak*, konj
ili brav koji se uštroi, pa opet je poslije silovan
(*nutrast*). Rj. 425b.

nuz, (u Bačkoj i u Srijemu) *vidi* uz: Tekelji *nuz*
čašu poigra. Rj. — *uz*, ovaj se prijedlog nalazi i s *n*
u početku, ali vrlo rijetko: A barjake *nuz* dvor
prisoniše. Npj. 1. 535. Sint. 552. *suprotno* niz.

nūzla,* *f.* bolest, kad boli meso oko zuba, *eine*
Art Krankheit, marbus quidam. Rj. (Turski *nezle,*
kilavajca). Osn. 120.

nūžan, *nūžna*, *adj. vidi* nuždan, i *syn. ondje*. nužan
je *prema drugima padežima bez d. isp. milosan i*
milostan. — Od cara niti je kakav odgovor došao,
niti je bio *nužan*. Žitije 17.

nūžda, *f.* (u vojv. po varošima) *vidi* nevolja. Rj.
vidi i potreba. *isp.* *ponuždi* se. — Evo ti ovo moje
perce, pa kad ti bude *relika nužda*, a ti zapali ovo
pero. Npr. 198. *Nuždu* zakon izmenjuje. (I ovo je
postalo u vojvodstvu od književnika, jer narod naš
mjesto *nuždu* kaže *nevolja*. Gledaj: *Potreba* zakona
nema). Posl. 227. Ne imajući *nužde* ni uzroka, da se
onako iz bliza svagjaju. Danica 3. 48. U tom pismu
predstavite vašu *nuždu* i potrebu. Straž. 1886, 1449.

nūždan, *nūžna. adj. vidi* nužan, potreban 1. *noth-*
wendig, necessarius. isp. i zaruret. nuždan, nuž(d)na.
d pred n poslije z otpada. isp. Rj. XXXI. — *Inena*
su sela *nužna* ne samo za Geografiju, nego i za Isto-
riju i Gramatiku. Danica 2. 58. Da bi se ova pripo-
vijetka bolje razumjela, *nužno* je još ovo *dati*. 2,
123. Odsijeće on trošak za žrtve i *ostale nužne po-*
trebe na pet dukata. 2. 136. Da bi mogao dati pomoć,
gdje bude *najnužnije*. Miloš 35. Niti su *nužni* *toliki*
ljudi. 145. Mislim da je *vrijedno i nužno kazati* kojn
riječ. Pis. 40. A to bi za vas *nužno* bilo. Straž. 1886.
1580.

Nj.

1. **nj**, *n.* složeno slovo za *pf.* koji se u Vukovoj
azbuci naznačuje prostim slovom *n*.

2. **nj**, *pron.* četvrti padež u jednini u muškoni i
srednjem rodu od zamjenice *on, ona, ono*, kad za-
njenjuje ličnu zamjenicu trećega lica u prvom padežu,
samo sa prijedlozima, *na, a, po*, ist.: na *nj*, u *nj*, po
nj. isp. Obl. 30. Pišu *grljekoji i nunj, unj, ponj*, ali
Dančić svagda rastavlja, kao što i treba. — Bog . . .
posla *sina* svojega na svijet . . . da se svijet spase
krozu nj. Iv. 3. 17. Gijpila na njega i hala i vrana.
Svi nastali *na nj*. Posl. 78. Ondje dorje ruka Go-
spodnja *učla nj*. Jezek. 1. 3. *Prsluk . . . krozu nj*
više srebrna puca. Kov. 41. Ako *ga* Bog zna koliko
ja, *zlo po nj*. Posl. 2. On svoga mesa nije memuo

podu nj (pod kupus). Posl. 340. Ljudi uz kužno doba
oborn *selo*, da kuga *u nj* ne bi došla. Rj. 432b. Evo
ilan, koji stvori Gospod! Radujmo se i veselimo se
u nj! Ps. 118. 24. Neki ljudi pristaše *uzu nj*. Djel.
Ap. 17. 34. Idem se za *nj* Bogu pomoliti. Npj. 1, 243.
njāka, (u Risnu) *vidi* šipak (rukom). Rj. — *Hoćeš*
šipak! kaže se neuljudno, kad se što zakručuje, kao:
od toga nemu ništa. isp. Hoćeš batinu! Hoćeš brus!
Hoćeš kijak!

njākânje, *n. das Geschrei des Esels, clamor asini.*
Rj. verb. od njakati. *radnja kojom* *magarac njače.*
njākati, *njāčēm, v. impf. schreien (vom Esel). clamor*
(de asino): Ko *magarac njače*. Rj. *njuče* *magarac,*
kad ispušta glas. vidi revati 2.

nje . . . , *vidi* ne . . . *ne* (kojim se odriče) sastavlja se sa **нѣ** od glagola **нѣати** tako da od *ne* otpada *e* a od **нѣ** otpada **ѣ**, te biva **нѣѣ**, koje se sastavlja s riječima prominalnoga korijena »нѣ«, i u nas običnije glasi *ne* mjesto *nje*: njetko, netko, neki, negdje, nekoliko i t. d. Korijeni 115. — *Fuk piše* nj . . . u Pismima, u Odg. na laž., Odg. na sit. i u Odg. na ut., u drugim djelima ponajviše ne . . . *Daničić* nj . . . u ARju, u drugdje ponajviše ne . . .

nječesov, *adj.* (u Crmn.) *vidi* nečesov. Rj. *vidi* nekakav, nekakav.

njedārea, *n. pl. dem. od* njedra. Rj. — Pak se *maši u njedareca*, te izvadi svilen jagluk. Npj. 1, 391. No izvadi od zlata jabuku, te je *meće Mari u njedareca*. Herc. 136. *takva dem. kod* barioce.

njedra, njedārā, *n. pl. der* Busen, sinus. Rj. *dem.* njedarca. — Gjevojka *stari maramu u njedra*. Npr. 124. Od svetoga Luke *tur' u njedru ruke*. Posl. 235. Carica se čedu obradova . . . *prometnu ga kroz cedru svilenā*, da b' se dete od sreca nazvalo. Npj. 2, 157. O Hajkuna, *sree iz njedra!* 3, 362.

njēga, *f. vidi* nega. Rj. *isp.* njegovanje.

negda, (u Dubr.) *vidi* negda. Rj. *vidi* i njekad, njekadar. *primjeri kod* negda.

njēgdašnji, *adj. vidi* negdašnji, i *primjere ondje*. **njēgdje**, *vidi* negdje, i *primjere ondje*.

Njēgoš, *m.* ime muško. *vidi* Negoš, Njeguš, Neguš. — Petar Petrović *Njēgoš* II. Rj. 815a. *postuje vidi kod* Njeguš.

njēgov, *adj. sein, ejus.* Rj. *što* njemu pripada. — *Njēgova* bolest drugoga zdravlje. Posl. 227. *Njēgova* i pasja godina. 227. *Njēgoro* nazivalo, a drugoga izdiralo. 227. Obršilo kao niko *njēgor*. 230. Koga je izabrao Gospod . . . *njēgor* ćn biti. Sam. II. 16, 18.

Njēgovān, *m. vidi* Negovan. *isp.* njegovati i negovati.

njēgovānje, *n. vidi* negovanje. Rj.

njēgovati, njēgujēm, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* negovati: *Njēguje ga* kao majka jedinca. No sam ćerca jedinā u majke, pak *me* majka *ljepo njēgovala*. Rj. *v. pl. slož.* nanjegovati, ponjegovati. — *Tetošiti*, pflēgen, loveo. *cf.* *njēgovati*, *suažiti*, *blažiti*. Rj. 737b. Kao što dojljica *njēguje* svoju djecu. Sol. I. 2, 7.

njēgovskī, *nach seiner Art, ut ille.* Rj. *na* njegov način. *isp.* mojški, naški, našinski, svojski.

Njēguš, *m.* ime muško. *vidi* Neguš, Negoš, Njegoš. — njēga, njēgovati; **Njēguš** (od staroga **Нѣроушѣ** ili **Нѣроушѣ**). Korijeni 121. tako *Daničić* *ake. i* u Oblicima, 361: Njēguš. *za nast. i akc. isp.* Miloš i Miluš. — Negoš, Neguš, *cf.* *Njēguš*. Rj. 414b. Sava Petrović *Njēguš*. Npj. 5, 531.

Njēguši, *m. pl.* selo u Crnoj Gori, i ljudi iz njega: Pošlji nama *Njēguše* *trgoce* i po njima talijera novce. Npj. 4, 424. Te je (knjigu) šilje svome bratu Mirku, bratu Mirku *na selo Njēguše*. 5, 6.

njēgve, *f. pl. vidi* negve. Rj.

njēkad, njēkadār, (u Dubr.) *vidi* nekad, nekada. Rj. *primjeri kod* nekad.

njēkadašnji (nekadašnji), *adj.* Korijeni 31.

njēkakav, njēkakī, njēkakov, *isp.* Korijeni 31. *vidi* nekakav, nekaki, nekakov, i *primjere ondje*.

njēkākō, Korijeni 31. *vidi* nekako, i *primjere ondje*.

njēkakov, *vidi kod* njēkakav.

njēkamo, *vidi* nekamo.

njēkī, *adj.* (u Dubr.) *vidi* neki. Rj.

njēko, njēkoga, (u Dubr.) *vidi* neko. Rj. *vidi* i njetko. *primjeri kod* neko.

njēkolicina, njēkolicinja, *vidi* nekolicina, nekolicina.

njēkolika, *vidi* nekolika.

njēkolike, *vidi* nekolike.

njēkoliko, *vidi* nekoliko.

njēkud, njēkudā, *vidi* nekud, nekuda. *isp.* od njekud, od njekuda, odnjekud.

Njēmačkā, *f. adj.* Deutschland, Germania. Rj. t. j. zemlja. *vidi* Njemadija 2.

Njēmačkī, *adj.* — 1) *deutsch, germanicus.* Rj. *što* pripada Njēmcima. *vidi* Germanski, Tudeški, Švapski (kao s porugoni). — 2) *Njēmačkī* znači *što* Austrijski: Izlaz na gornjemu Gjerdlapu iz Njēmačke strane. Rj. 224b. — 3) *Njēmačkī* znači i *katolički: Njēmačkī božić* našemu melje. (Kad je o Kršćanskom božiću jugovima). Posl. 227.

njēmačkinja, *f.* Njēmačka puška. Otrguju puške *njēmačkije*. HNpj. 3, 315.

Njemādija, *f.* — 1) *vidi* Njemadija. Rj. *omladina* Njēmačka: Da ne trošim *gjece* Njemadije. Npj. 1, 11. — 2) Njēmačka zemlja: Da poigrām preko Njemadije. Rj. — *riječi s* takim *nast. kod* Arapija.

Njemādija, *f. (coll.) die* gesammte deutsche Jugend, omnīs juvenus germanica. Rj. *omladina* Njēmačka, *mladi Njēmci.* *vidi* Njemadija 1, Švāpcad, Švāpcīci. — *riječi s* takvim *nast. kod* Grādija.

njēmcānje, *n. das* Deutschreden, sermo germanicus. Rj. *verb.* od njemčati, *radnja* kojom tko *njēmcā*.

njēmcāti, čām, *v. impf. deutsch* reden, loquor germanice. Rj. *govoriti* Njēmačkī, *v. pf. slož.* zanjemčati. *isp.* madžarati, turčati.

Njēmcīna, *f. augm. od* Njēmae. Rj. *takva* *augm. kod* bardaćina.

Njēmicā, *f. die* Deutsche, Germana. Rj. *dem.* Njēmicā. *augm.* Njēmicā. *vidi* Švābica, Tudeškinja.

Njēmicīca, *f. dem. od* Njēmicā. Rj. *vidi* Švābicīca.

Njēmicīna, *f. augm. od* Njēmicā. Rj.

njēmōta, *f. die* Stummheit, infantia, inopia facultatis loquendi. Rj. *stanje* onoga koji je *njēm.* *riječi s* takvim *nast. kod* čistota.

njēmušti, *jezik. m.* u pripovijetkama, *die* Sprache aller Thiere, sermo omnium animalium. Rj. *jezik* kojim *gorore* sre *životinje*. — *Zmija* mu odgovori: »Ne boj se ništa . . . Moj je otac *zmijinjī* car . . . ti ne išti ništa, nego išti *neumušti* jezik . . . Sad imaš *neumušti* jezik . . . Coban *poje* kroz šumu, *idući* ćjaše i razumevaše sve što govore tice i trave i sve što je na svijetu. Npr. 11, 12. — *Kako* se u nekim *krajevima* *naroda* našega *nerazumne* životinje *zovu* i *nijeme*, biće *odatle* i *jeziku* *njihovu* ime *njemuški*. *isp.* *njēmušti* i *nijemjeti*, *letušti* i *letjeti*.

njēn, *adj. vidi* njezin. Rj. *što* njoj pripada. *mjesto* ore *zamjenice* *nalazi* se *gdješto* *genitiv* *nje*, *kuje* *vidi kod* njezin. — Gerin, nekaka *zrjerka* i *koža* *njena*. Rj. 85b. Matī kaže da su u *njena* *sinu* *dvorī* *bolji* od *carevih*. Npr. 52.

njētkō, njēkoga. (u C. G.) *vidi* netko. Rj. *vidi* i njeko, neko, i *ondje* *primjere*.

njēzin, *adj. einem* Frauenzimmer gehörig, *ejus* feminac. *cf.* *njen*. Rj. *što* njoj pripada. — *Koja* je *sirota* na mene *zaplakala*, *svaka* *njezina* *suza* *vri* u *kazanu*, u *njemu* se *kuvam*. Npr. 84. *mjesto* *njen*, *njezin* *nalazi* se *ne* *samo* u *starijim* *knjigama* *nego* *gdješto* *jošt* i u *životne* *narodnom* *govoru* *genitiv* *nje*: Nekakav *kralj* *imao* *jednu* *kćer*, *koja* je *bila* *mnogo* *lijepa*. *Nje* se *ljepota* *bila* *vzglasila* *po* *svijetu*. Npr. 163. Ne bi li se on s *njome* *vjenčao*, *kako* *mu* je *od* *nje* *roditelja* *obećano* *bilo*. 251. *Nerjesta* se *bani* i *veoma* *fali*, da j' *pošteno* *hrani* *nje* *gospodar* *dragi*. Npj. 1, 355. *isp.* Sint. 39.

njēžan, njēžna, *adj. zart, delicat, tener, mollis, delicatus. osu.* u njēga. — *Čorjak* koji je *bio* *mek* i *vrlo* *nježan*. Mojs. V. 28, 54. *Vjeran* je *poslanik* kao *studen* *nježna* o *žetvi* . . . i *rashlagjuje* *dušu* *svojim* *gospodarima*. Prič. 25, 13. *Sigji* i *sjedi* u *prah*, *djevojko* . . . *jer* se *ne* *češ* *više* *zvati* *nježna* i *ljupka*. Is. 47, 1 (*mollis; die* Zarte). *Pjesma* *ova* *prenosi* *nas* *od* *previsokoga* *razmišljanja* o *njegovu* (*Hristovu*) *božanstvu*

nježnome, pristupačnijemu *osjećanju* njegova čovjeka. DP. 147. Niz riječi, kojim razlikosti u značenju do najnježnije tankote oštro obilježi. Rad 9. 192.

nježnost, nježnosti. *f. osobina onoga što je nježno: die Zartheit, teneritas.* — Žena . . . koja od mekote i nježnosti nije bila navikla stajati nogom svojom na zemlju. Mojs. V. 28. 56.

njia . . . *vidi njih* . . . Rj. u krajevima gdje se glas h u čuje u govoru.

njihan, njihna, *adj.* (po jugozap. kraj.) *thr. eorum*: Pa ne ljubim njihno b'jelo lice. Rj. što pripada njima. *vidi njih*, njihov. — Vet, moralo bi biti vetah (vetah, vetoh) i u Dubrovniku može biti da bi ko rekao tako (kao i njihan, njihna, njihno, mjesto u nas običnoga njih, njihna, njihno). Nov. Zav. VIII. — *postalo od gen. njih nastavkom na isp.* Osn. 130.

njihanje, *n. das Wägen (z. B. des Baumes, vom Wägen, agitatio.* Rj. *verb.* od 1) njihati, 2) njihati se. — 1) radnja kojom tko njše čim (ili što). — 2) stanje koje biva, kad se što njše.

njihati, njihšem (njihâm), *v. impf.* Rj. *vidi* nihati, culjati, ljuljati, šikati. *v. pf. prosti* njihnuti; *slož.* iz njihati, nanjihati se, odnjihati, zanjihati. — 1) *wiegen, schwenken, agito.* Rj. Vjetar duše pak barjakom njše. Npj. 3. 421. Naše sestre i nevjeste . . . svijem kolom njše. Kov. 71. *vidi i primjere kod njihati (što).* — 2) *sa se, revlcks, schwenken, vacillo.* Rj. *vidi* culjati se, ljuljati se, šikati se.

njihnuti se, njihnem se, *v. r. pf. prema imperfektivnome* njihati se. — Kad izigje pred grad na salandžak: kad se njine, od nje sunce sine. Npj. 1. 365 (njine = njih)ne).

njihov, njihova, *adj. thr. eorum, cf. njihan.* Rj. *vidi i njih*, što pripada njima. *njih- (gen. pl.) ov.* — Što sam ja na pozivanje svetloga i čestitoga knezu . . . po volji i zapovesti Njihore Svetlosti godinu proveo u Kragujevcu. Danica 5, 3. Imena mogu se, po njihovom značenju, razdeliti u tri reda. Nov. Srb. 1818. 391. Ali sam u skupljanju njihovu (ženskih pjesama) imao drugu smetnju. Npj. 4. XXXIII. Koji se spitatej uplaš i od njihovoga pražna auktoriteta. Pis. 71. Dubrovčani mu (Vuku Brankoviću) dopustiše načiniti u njihovom gradu pravoslavnu crkvu. DM. 216.

njihanje, *n. vidi njihanje.* Rj.

njijsati, njijsëm (njijsâm), *v. impf.* Rj. u krajevima gdje se glas h u govoru pretrara u glas j. — 1) *vidi njihati.* Rj. Budžovana pokraj sebe njija, pa ga baca junak pod oblake. Npj. 3. 26. Eto danas tri godine dana, kako njijam čedo nekršteno. 3. 325. *vidi primjere kod njihati (čim).* — 2) njijati se, njijsëm (njijsati) se. *vidi njihati se.* Rj.

njin, *adj. vidi njihov.* Rj. *vidi i njihan*, što pripada njima. — Njihan, njihna. Po krajevima u kojima se h ne govori, glasi u padežima u kojima se ne umeće a, jer ne dolaze dva suglasna na kraju: njina, njino itd., pa se prema tijem padežima govori i u padežima u kojima bi se umetnulo a kad bi se h držalo: njim. Osn. 190. Tu ih Drago dočekao divno, bijele im dvore ogradio . . . potpuno sve njino imanje. Npj. 4. 97. Danas sam ti, pope, izgubio, izgubio Minu i Mijata i svu njinu osadu družinu. 4. 407. Da l' ne vidiš, silan Jankoviću, baš mudrog njinog razgovora? 5. 550. (u krajevima iz kojih su ove pjesme, govori se h, pa opet ima njina, njino, itd.). Njihua, njihna, njihno, mjesto u nas običnoga njih, njina, njino. Nov. Zav. VIII.

njiirenje, *n. vidi gnjirenje.* Rj.

njiriti, rim. *v. impf. vidi gnjiriti.* Rj. gnjiriti, a tome se i odbacuje *g: njiriti*. Korijeni 79. *vidi i* gvirati, gviriti, piljiti, upirati *oč u što (n. p. u knjige).*

njsak, njska, *n. njska*, *f. das Wichern, hinnitus.* Rj. *glas koji se čuje, kad konj njsi.* — Ako je Bog

uzeo konju noge, nije njsak. (Kad star čovek govori kao mladić). Posl. 2. »Jabućilo, izjeli te vuci!« . . . A! mu konje njiskom odgovara. Npj. 2, 111.

njsnuti, njsnem, *v. pf. uufwichern, hinnio.* Rj. (k je otpulo između s i n: I. *pregj.* njiskoh, njiste. I. *priljec* njiskao, njisla (i njisnuh; njisnuo). *ispustiti i: sebe njsak.* *isp. za'ržati.* *v. impf.* njsitati.

njsitanje, *n. das Wichern, hinnitus.* Rj. *verb.* od njsitati, radnja kojom *n. p.* konj njsiti.

njsitati, njsitëm, *v. impf. wichern, hinnio.* Rj. *ništi n. p. konj, vidi rzati.* *v. pf. njsnuti.* — njsak, njiska, njsitati (št stoji mjesto šć od sk). Korijeni 122.

njiva, *f. (pl. gen. njivā) der Acker, ager.* Rj. *dem.* njivica. Rj. — Dvojačiti njivu, t. j. po drugi put orati. Rj. 112b. Zasaditi njivu čime; što po njivi. Rj. 193b. Zastijati njivu čime. Rj. 194a. Julovica, 2) neuzorana njiva. Rj. 246a. Krug, 2) okruglo mjesto, n. p. glavica ili njiva. Rj. 307b. Laz, 1) kao mala njiva, osobito između kamenja. Rj. 320b. Oračica, oračica, oračica, orača zemlja; njiva koja se ore. Rj. 467a. b. Podjaznica, njiva u podjažu. Rj. 521a. Potes, riše njiva ili livada, koje kaka opština ili nekoliko ljudi zagradi. Rj. 553a. Podvornica, potkućnica, potkutnjica, njiva ili livada pod kućom. Rj. 554b. Prijedog, njiva neuragjena. cf. ledina. Rj. 590b. Čipar, kao lijepa njiva ili gradina (vrt). Rj. 760b. Nagje čoeka na uzoranoj njivi. Npr. 5. Jedan put izigje na njivu da obigje žito. 79. Kad se njivu dožanje, onda se zeteoci hvataju slamke. Npj. 1, 47 (Vnk). Evo vam sjemena, pa zasijte njive. Mojs. I. 47. 23. Ore li orač . . . ili brazdi i povlači njivu svojn? Is. 28. 25.

njivica, *f. dem. od njiva.* Rj.

njiviti, njivim, *v. impf.* (u gornj. prim.) *pflagen, curare:* Njivi moniče vrana konja, vrana konja i sokola, kada ih je podnjivio, meće im se na ramena. Rj. *vidi* gajiti, gojiti. *v. pf. slož.* odnjiviti, podnjiviti. — Po tom je oreva svegjer uz cara skakutala i blejala, a on je njivio i gojio kao svoje dijete. Npr. 116.

njivljenje, *n. das Pflegen, curatio.* Rj. *verb.* od njiviti, radnja kojom tko njivi što.

njivski, *adj. n. p. sjeeno, Wiesen-, pratensis.* Rj. što pripada njivi, njivama.

njorac, njorca, *m. koji njori.* *vidi norac* 1, gnjorac, ronac. — Kupi Marko sive sokolove . . . dobre njorac za vode studene, što će trazit' utve zlatnokrile. HNpj. 2. 78. Pušti njorce u studene vode, da nu traže utve zlatnokrile. Utvi njoreci trage nahodiše. 2, 79.

njorenje, *n. vidi ronjenje.* Rj.

njoriti, rim. *v. impf.* (u Dubr.) *tauchen, urinor, cf. roniti.* Rj. *vidi i* noriti, od čega je njoriti, sa nj, mjesto n. — Njori Marko vodi u dubine. HNpj. 2, 307.

njujnorenje, *n. vidi mrlanje.* Rj.

njujnoriti, rim. *v. impf.* (u Boei) *vidi mrlati.* Rj. i sm. *ondje.* — Što se ono dolje čnje, što no njujnori? Zavadi se baba i gjed, ne će da zbere. Herc. 232.

njušenje, *n. das Schnuffeln (des Hundes), odoratio canis.* Rj. i sa uke. njušenje. *isp. njušiti.* *verb.* od njušiti, radnja kojom njuši *n. p. pas.*

njušiti, šim, *v. impf. schnuffeln, spüren, olfacio.* Rj. njušiti, (njušim) u Vuka samo njušiti, a nanjušiti. Rad 6, 90. *v. pf. slož.* nanjušiti, prinjušiti, i nanjušiti, prinjušiti; onjušiti, obnjušiti. *dem. njuškati.* njuši *n. p. pas* što. *vidi i* šunjati. — Ajde leti kroz jelove grane i ti njuši kroz lužine krevca. Rj. 335a.

njuška (njuška), *f. der Schmecker (des Hundes), nasus, canis, cf. šunja.* Rj. *vidi i* turin, gnbica, rilica, u psu kao nos, on čim njuši.

njuškanje, *n. dem. od njušenje.* Rj.

njuškati, škām, *v. impf. dem. od njušiti:* ker njuška i nanjuši trag-zecu. Rj.

O.

I. o. (su loc. i accus.). Rj. *prijedlog. za akc. isp. bez.*

I. su lokativom. — **1)** (na pitanje gdje?). S ovim prijedlogom riječ u sedmom padežu pokazuje da je ono što sama znači, *mjesto na kome se to tako bari da se obuzimajući ga gornjim dijelom svojim drži da ne padne: O klunu risti a o zlu misli (puška). Ide o štapu.* Rj. 1 na konju bojno sedlo, i o sedlu britku sablju, i o sablji rukavice. Npj. 1, 178. Na sindžirim' sitne titreike, što gjevojke nose o gr'ocu. 3, 119. *Spustiše Jeremiju o ažiama* (u janju). Jer. 38, 6. u primjerima koji idu prenuda se u glagolu može misliti primicanje, *opet se samo kaže, gdje bira raduju glagolska: Pa otide u zelenu bašću, objesi se o žutoj neranči.* Npj. 1, 566. Kad sretoše Gjurgevu vojvodu, o skutu mu obiskoše mlade. 2, 499. Pa oscilla konja debeloga, o vratu mu biser objesila. 3, 351. — **2)** u prenesenom smislu: *Govore o njemu; o tome ne treba misliti. O klinu visi o zlu misli (puška). O srome komadu tugja goveda čuvati.* Rj. Ako me ne poslušas, sve što radio i o čemu se Bogu molio sve ti uzalud. Npr. 114. U nekakvu zemlju gje se u njegovu carstvu ništa i ne čuje. 173. Vrana o bunjištu, a soko o mesu (žić), pa oboje na Gjurgejev dan izlete. Posl. 39. Ko o čemu, baba o ustipcima. 151. O Bogu lud, a o gjavolu mudar. 230. O čem čock radio, o tom se i hranio. 244. Svak po sebi sudi i o drugome. 279. Dognat' dug put, a o mađu brašnu. DPosl. 19. Jedan i nijedan o malju se rastaju. 37. Vojvode da bi se samo o vojsci starale. Miloš 12. O njemu (o bilju) uči botanika. Priprava 5. Stihovi, koji se poju o ovom praštanju. DP. 367. — **3)** bavljenjem može biti obuzeto vrijeme, kojim se onda kazuje, da što biva ili od prilike kad je ono ili dokle je ono u koji god čas njegov, ili raduju ili stanje zamjenjuju vrijeme svojim trajanjem: *O Gjurgejev dne; o Božiću.* Rj. To bijaše oko ponoći o ustapu. Npr. 179. Zamislilo se kao jemin o Martu. (Jer se onda jeminu obično mijenjaju). Posl. 84. O Gjurimu petka. (Nikad). 236. O kukovu dne. (Nikad). 237. O prohinjoj žetri. (Nikad, jer se proha u nas obično kosi, a ne žnje se). 240. O škripovu dne (kad se baraci strigu). (Nikad). 245. Kad je u večer o večeri bilo. Npj. 1, 168. Da ti mieni o jeseni dogješ, o jeseni, o Dmítroru danku, a o mome krsnome imenu. 2, 355. O mijeni ljesni. Mat. 17, 15. Da se ne osramotimo pred njim o njegovu dolasku. Jov. 1, 2, 28. Jefrem je bio patrijarah o boju kosozskom. Kolo, 15 (14). Opisujući dalje mir . . . o kojem će se sva zemlja ispuniti poznanjem Gospoda. DP. 300. isp. Sint. 620—623.

II. su akusativom. — **1)** na pitanje kud (kamo)? — S ovim prijedlogom riječ u četvrtom padežu pokazuje, da je k onome što sama znači, primicanje upravljeno tako, da ga obuhvati pa se u tome sastavi se s njim ustavlja na njemu; ili se mjesto obuhvatanja pokazuje samo prostiranje: *Udario o kamen; otrti se o što.* Rj. Posle toga žena ovoga loveca obesi njegovu pušku o klin. Npr. 65. Stani da je (sablju) o ovoga mrcu ogledamo. 171. Dok bi dlan o dlan udario — (t. j. brzo, za trenuće oka). Posl. 63. Lupa kao puto o lotru. — (Kad ko što ludo govori). 171. Odr'o bi megjeda o njega. (Kad je ko zdrav i jak). 235. Omjeri o se. (Pomisli kako bi tebi bilo da ti se to učini). 238. Osmočio se kao Likić o dudorc. 241. Izbite se ptice a o tugje prosa. DPosl. 35. I za to me zbacio (konjic) na zemlju, o zemljicu razbio sam glavu. Npj. 1, 540. Nema o što sablje poganiti. 2, 146. Da ja o vas ne ogrčim duše. 2, 374. Baci kupu o mermer-kaldru. 2, 584. Pa se turi konju o ramenu. 2, 606. Blago onome koji se ne sa-

blazni o meuc. Mat. 21, 6. Kad se griješite o braću, o Hrista se griješite. Kor. 1, 8, 12. — **2)** od obuhvatanja dolazi te se radnjom misli dokučiti ili — ako se već ima — sačuvati stvar u ovakim primjerima: *O što je to tebi! t. j. nemaš nikakve nevolje to činiti. Carevi se atimlja o carstvo.* Rj. Kad sam se juče kladio sa onim mladim Lauč-ban o moju konja dorata, o moju sablju oćinu. Npj. 1, 589. Zaredi se majka i devojka, ne o grade, ni o vinograde, već o jednu tananu košulju. 2, 22. Mret' mi danas, ili mreti sjutra, volim prije o manje grijote. Npj. 3, 303. Nije mi o glavu. Daničić, Sint. 520. — isp. Sint. 518—521.

2, o, uzrik. isp. oh, oj. — **1)** u prizivanju, koje kao da biva s većom silom: Stane vikati: *O aždajo, o aždajo!* ta izgigi mi danas na mečlan. Npr. 46. O za Boga, moji vitezovi, otvorimo od crkve avliju. 5, 103. O Bogu ti, škora doredana! Stojiš blizu Gjurgejez Alije? Here. 119 (Bogu ti, vidi Bog 3). Uj me, o rojredo moj! Kov. 71. O ženo! velika je vjera tvoja. Mat. 15, 28. A ti, o čorječe Božij! bječaj od ovoga. Tim. 1, 6, 11. O zemljo, zemljo, zemljo! čuj riječ Gospodnju. Jer. 22, 29. O ti, koji se zoveš dom Jakovljevi, je li se umalio duh Gospodnji? Mib. 2, 7. — **2)** u odzivanju: Odzivaju se žene i djevojke u Crnoj Gori: *evo me, evo ga! i evo me o!* Rj. 452a. — **3)** u željenju: *O tu si studen ili vruć!* Tako, budući mlak . . . Otkriv. 3, 15 (atimom: o dass du . . .). O, da s'rasmo ostati preko Jordana! Is. Nav. 7, 7. O da bi moj gospodar otišao k proroku u Samariji! Car. 11, 5, 2. O kad bi me poslušao. Ps. 81, 8. — **4)** u čujanju: *O lijepe ljepotice,* ove mlade gjevojčice! Npj. 1, 150. — **5)** u trgjenju i uzjeravanju: *Ja ne bih ništa drugo, već da mi Bog da . . .* Onda mu angjeo reče: *O!* to je teško dobiti. Npr. 81. O! kako bi gdjekoji stari srećni bili, da imaju koga. Pis. 71.

oavijestiti, oavijestim, v. pf. vidi obavijestiti. Rj. — ob-a-vijestiti (a je umetnuto između prijedloga ob i v; govori se i izbacivši b: oavijestiti). Korijeni 209.

ob, prijedlog, koji se sada još govori samo — 1) s riječima dan i noć u četvrtom padežu, kazujući vrijeme, i to od početka do kraja: *Obdan, vidi danju.* Rj. 427b (ob dan). Obnoć, vidi noću. Rj. 432a (ob noć). Preonoć, i. q. preko noć, cf. noću, obnoć. Rj. 577b (ob noć). Ob dan po Gružu i Rijeci, ob noć po Pelinah i Prijeci. DPosl. 86. — **2)** složen (a) su glagolima, n. p. obdariti, obeseliti (ob-veseliti), običi, objahati, oblagati, opkoliti, obradovati, opsjeniti, obznaniiti, i t. d. — **b)** s drugim riječima n. p. obdavnica, obista, objednom itd.

oba, obje, oba, beide, uterque, utraque, utrumque. cf. oboje. Rj. vidi i obadva, obadvije, obadva; obedva; objedvije; obadvojica; obadvoje, gram. Broj oba ima oblike kao i dva u sva tri roda; za drugi padež u muškom rodu nema potvrde; treći padež s ostalima koji su s njim jednaki objemna: *objemna oćina . . . oba oka, isp. Obl. 47.* — Ovi trojica carski sinovi . . . otpočne najstariji brat govoriti: *Kad braću moju oba spavahu a ja čuvah stražu, najedanput aždaha pogje iz jezera da nas proždere.* Npr. 193. Došavši do oba brata okamejenu, pozna ih. 231. Klin klin izbija, a sjekira oba. Posl. 131. Oba, beno! pa ni jednoga. 228. Oba (strica) su me vrlo milovali. Npj. 5, 8.

obahinjati se, obahinjām se, v. r. pf. vidi poroditi se. Rj. o-bahinjati se, vidi i pobahiti se. isp. babinje, babine. žena se obahinja, porodi se, pobabi se, kad rodi.

obahiti, bīm, v. pf. — 1) (u Rismu) ženu, t. j.

kad se porodi, djetetu joj odrezati pupak, okupati ga i poviti. *Hebammenhilfe leisten, obstetricum ago, cf. babini*. Rj. *vidi i v. impf.* babičiti. — Ona (žena) zove ti ostati teška, i kada dogje vrijeme da rodi, ne čini druge babice da *dijete obabi* nego mene. Npr. 213. — 2) *sa se, refleks.* obabiti se. u *Sarajevu*. Dr. Gj. Sarmin. *vidi* obabinjati se, i *syn. onlje*.

obāci, obāgijēm, v. pf. (u Dubr.) *vidi* običi. Rj. ob-iči, obāci. *vidi* postojnje i oblike kod iči, v. *impf.* obilaziti, oblaziti, obilivati, obidovati, ohoditi, op-hoditi.

obād, m. — 1) *die Bremse, tabanus (Linn.) oestrus, cf. štrkalj*. Rj. *vidi i štrk 2*, badalj 2. — Nit *ga kolju* mihe ni *obadi*, nego mu je pomučno od gladi. Posl. 61. Kako je digao rep kao da *ga je obad ubo*. Kad se kakav čokac ponese ili raskomada. 125. — 2) Ne mož' izet' mal bez *pečljinu obada*. DPostl. 73 (*ovdje obad znači* zalac, zaokan). obad, *isp.* badalj, badati, bosti.

obādānje, n. *die Flucht (der Kuh) vor Bremsen, fuga vacca furitua ab oestro*. Rj. *cerb.* od obadati se, *radnja* kojom se n. p. krava obada.

obādāti se, obādām se, v. r. *impf.* vor *Bremse* *flicken, fugere ab oestris*: obadaju se govoda. cf. štrkljati se. Rj. *vidi i štrkati se, obadu se gorće* *ljgajući od obadu*, v. *pf. sloč.* razobadati se. — A ono se *obadala govoda* oko kuće. Rj. 213b.

obādriti, obādriam, v. pf. o-badriti, *kao učiniti koga budra, vidi* obodriti. — Da bi se prije... *pohvalom i laskavom* potrudio da me u tome *obadri*, nego li da me za to krivi i kudi. Odbr. od ruž. 4.

obadvā, obadvije, obadvā, *vidi* oba. Rj. *vidi i* obedva, obedvije, obedva; obje dvije; obadvojica; obadvoje, *gram.* Ovomu se broju (*obu*) nalazi dodan i broj *dea*, premda je u njemu samom već to što ovaj drugi znači, te se može čuti i *obu dva*, a tada mijenjaju oblike ili i jedan i drugi: *obje dčije*, ili samo drugi a prvi ostaje *oba*, n. p. *obadvjema*. Obl. 47. — Slomio mu *bedre obedvije*. Rj. 19b. Sveta Petka negjeljina majka, a i na ikonama se nalaze gdješto *ore obadvije*. Rj. 414b. Glava joj (aždabi) odsijee, pa *uši obadvije* odsijee i k sebi ih u džep ostavi. Npr. 187. Srećni jedu *na obadvije vilice*. Posl. 293. *Obadra* su *sna* jednaka. Prip. bibl. 29.

obadvjērūčkē, *vidi* objeručke. Rj. *adr.* obadvjema rukama.

obadvoje, *baides, utrumque*: obadvoje djece, čeljadi, pilica i t. d. Rj. *vidi* oboje, *oblici se* mijenjaju *kao u dvoje, koje vidi*. — Oni najprije slave *obadvoje*. Rj. 597b (*kršno ime i prisluhu*). Opaze je (djevotjicu) i uhvate... a oni uhvate i mene, i povedu *obadvoje* na brod. Npr. 247. Pokaže prase oca i mater, i ono *njima obadvoma* omili. 256. Borika se oko bora vila, čemerika *oko obadvoga*. Npj. 1. 259. Dilber i ugursuz. Duvu vjetar od sjevera vrlo studeni, a *na njima* prnjavčina *na obadvoma*. 1. 296. Poglavarci su Srpski kazivali i proglašivali *to obadvoje*, gje je koje bilo potrebnije. Danica 3, 178.

obadvójica, f. *baide, uterque, cf. obojica*. Rj. *obadva* *čorjeka* ili *obadva* *muška živinčeta* ili *čorjek i muško živinče*. — Reče *Stoja* zmajju: Šta čekaš one zmajeve...? Hajde ti da mi udarimo na njih. *Zmajeski car* pristane, i tako pogzu *njih dvojicu* da udare na zmajeve. Npr. 35. Kako je imao dva brata, i kako *sa obadvójica* jedan za drugim *otišli* morem. 238.

obāgnjiti, obāgnijim (obāgnijijēm?) v. pf. *verfaulen, putrefo*, cf. *istruliti*: Dok su *Enki* *koše obagnjile*. Rj. oba-gnjiti, *izmegju* *prijedloga* ob i *glagola* gnjiti *umetnuto* a, *vidi i* *istruliti*, v. *impf.* gnjiti, gnjiliti.

obajati, jēm, v. pf. *baheren (z. B. die Wunde), macher vulneri incontinentis*. Rj. o-bajati, *vidi* prebajati, *kao hajuci iscijeliti*, v. *impf.* bajati. — Nosiše ga na bajace, da *ga obaju*. Rj. 12b.

obājgora, f. *vidi* opajgora. Rj. *vidi* ojdara. *kao* *bezočnica, bezobraznica*.

obākriti se, rīm se, v. r. pf. n. p. obakrilo se jelo. *kupferig werden (schmecken), cupro imbui*. Rj. o-bakriti se, *kao* *zauvariti* *na bakar*.

öbal, öbla, adj. *walzenförmig, rund, cylindricus, cf. obao*. Rj. *öbul i öbau (öbalt, kor.* koga je i *val*; *ob* je *prijedlog*, a iza njegova *b* otpalo je *korijenu v.* O-n. 21. — *Valut, öbal kamen*, kao *pesnica* *veliki*. Rj. 52b. *Iskopaj* *ispod* *kamena*... pa će ti se *otvoriti öbla* *jedna džara* sa *zlatnijem* *zaklopom* *puna* *aspri*. Npr. 99. *Öblo* *riječe* *badanj*. DPostl. 57. *adr.* Često *prisiže* *tem* *ki öblo* *ije*. DPostl. 12. *Öblo* *se* *razlog* *govori*. 87.

öbala, f. Rj. *dem.* obalica. — 1) *das Ufer, ripu*: *Kraj* *Morave* *na öbali*. *Isturila* *voda* *pod öbalu*. Rj. *vidi* *baer, bair, brijeg, igalo, jalija, strana*. — *Voda* *se* *razlije* *preko öbale*. Npr. 77. *Turci* *daše* *pleća*, *pobjegoše* *Drini* *vodi* *ladnoj* *na öbalu*. Npj. 4, 258. — 2) *eine Art Zaun, das Gehege, sepis genus*. Rj. *plot* *uckavar*. — *Udari* *se* *kolje* (sve dva i dva jedan prema drugom), pa se *izmegju* *kolja* *natpa* *granja* *kojekakva* *i* *trnja*, cf. *vzina*. Rj. — 3) (u *Srijemu*) *živa öbala*. Rj. — *Zivica*, 3) *žica öbala*. Rj. 153b. *Naširiti öbalu*. Rj. 388b. *Redina žica öbala*. Rj. 647a. — *nāvala, nāvala, öbala* (iza *b* otpalo je *korijenu v.*) *Korijeni* 197. *isp.* obāliti.

öbalica, f. *dem.* od obala: Oj bregovi, moji *deverovi!* *Obadice*, *mile* *jetvice!* Rj.

1. **öbaliti**, *lim. v. pf. rotzig machen, mucro maculo*. Rj. o-baliti, *badamu* *obrljati*, v. *impf.* bāliti.

2. **öbāliti**, öbālīm, v. pf. *niederwerfen, prosterno, cf. oboriti*. Rj. *ob-vāliti* (iza *b* otpalo je *korijenu v.*) *Korijeni* 196. *ne* *nalazi se* *prosti* *valiti, koje vidi. vidi i* *oburvati, prevrći*, v. *impf.* obaljivati. — *Obaljiti* *visoki čardaci*, *oburvati* *duboki* *podrmi, obaljenu* *demirli kupija*. Npj. 2, 175. *Pod* *earm* *je* *konje* *poskoćio, i* *sa* *sebe* *cava* *obalio*. 2, 210. *Drugom* *rukom* *Turčina* *za* *prsi, obali* *ga* *u* *travu* *zelenu*. 4, 4. *Onom* *drugom* (rukama) *za* *grlo* *Turčina, obali* *ga* *niz* *konju* *dorata*. 4, 11. *I* *drumovi* *tvoji* *zasječeni, obaljene* *troje* *zadržbine*. 4, 313. *Onda* *öbale* *magareu* *na* *zemlju*. *Danica* 3, 236. *Asa* *obali* *idolu* *njezina* (materina). *Dnev.* 11, 15, 16.

3. **öbāliti**, öbalijēm, v. pf. *vidi* obiliti: Svega *ga* *je* *krvca* *öbalila*. Rj. ob-liti, *pa* *je* *izmegju* *b* i *l* *umetnuto* a, v. *impf.* oblijevati, oblivati, obljevati.

obaljivānje, n. *das Niederwerfen, prostrato*. Rj. *verb.* od obaljivati, *radnja* *kojom* *tko* *obaljuje* *što*.

obaljivati, obaljujem, v. *impf. niederwerfen, sterno*. Rj. *vidi* *obarati, urvati*, v. *pf.* obaliti. — Što *majstori* *za* *dan* *ga* (grada *Skadra*) *sagrađe, to* *se* *vila* *za* *noć* *obaljuje*. Npj. 2, 115. *Oni* *vuku* *nojne* *topove, šnjima* *naše* *obaljju* *kule*. 4, 177.

obāmīrānje, n. Rj. *verb.* od obamirati. — 1) *stanje* *koje* *bira, kad* *tko* *obamire* (*pada* *u* *nesvijest*), (das *Fallen* *in* *Ohnmacht*, *subita* *animae* *defectio*. Rj.). — 2) *stanje* *koje* *bira, kad* *obamire* *n. p.* *kuću* (u *Dalmaciji*, *das* *Aussterben, extinctio*. Rj.).

obāmīrati, rēm, v. *impf.* Rj. ob(a)-mirati, *izmegju* *b* i *m* *umetnuto* a, *vidi* *obumirati*, v. *pf.* obamrijeti, *obumrijeti*. — 1) *in* *Ohnmacht* *fallen, animo* *linquor, animus* *me* *deficit*. Rj. *u* *nesvijest* *padati*. — U to će vrijeme *obamirati* *lijepe* *djevojke* *i* *mladići* *od* *žegji*. *Amos* 8, 13. *Sunce* *stade* *žeći* *Jonu* *po* *glavi* *tako* *da* *obamiraše*. *Jona* 4, 8. — 2) (u *Dalm.*) *aussterben, extingui*. Rj. *kad* *sri* *redom* *malo* *po* *malo* *odmiru*.

obāmrijeti, öbamrēm, (öbamr'ō, öbamr'fla), v. *pf.* Rj. ob(a)-mrijeti, *vidi* *obumrijeti*, v. *impf.* *obamirati*. — 1) *in* *Ohnmacht* *fallen, animo* *linquor, animus* *me* *relinquit*. Rj. *u* *nesvijest* *pasti, obeznaniti* *se, onesrjesnuti*. — U njemu *obamrije* *srce* *njegovo*, i on *posta* *kao* *kamen*. *Sam.* 1, 25, 37. *Šinovi* *tvoji* *obamrli*

leže po krajevima svijeh ulica. Is. 51. 20. — 2) (u Dalm.) *ausssterben, extinguī*: obanrla kuća, obanrli svi. Rj. *vidi* izumrijeti. *kad svi redom, malo po malo pomru.*

obangaviti, vīm. v. pf. *vidi* ohronuti. Rj. o-bangaviti, *postati bangav (hrom).*

obaujati, njām. v. pf. *vidi* okupati: Ona će me lepo obaujati. Rj. o-baujati. v. impf. *bāujati* (se).

obāo, obla. adj. *vidi* obal. Rj.

obāpēti, obapnēm. v. pf. *umspannen, cingere*: obapela se haljina oko njega, ne valja kad se haljina obapne; obapeta haljina. Rj. ob(a)-peti. v. impf. obapinjati. — Tako je u riječi *šākoā* slovo o obapeto oko slova *ā*. Star. 1. 92.

obāpinjānje, n. *das Umspannen, cinctio*. Rj. verb. od obapinjati. *radnja kojom tko obapinje što (oko čega).*

obāpinjati, njēm. v. impf. *umspannen, cingo*. Rj. ob(a)-pinjati, *što oko čega*. v. impf. *prosti* peti (penjem), penjati. v. pf. obapeti.

obāra, f. (u Risnu) svaka zelen koja se uz post obarenu jede s uljem. *gebrāhtes Gemuse, obus aquu ferventi perfusum*. Rj. ob(c)-ra. isp. obariti.

obāraća, f. *das Züngelchen (am Gewehr), der Schneller, lingula teli, cf. makalj, otpnac*. Rj. u puške, *vidi* i micanik. Obāraća, od *glagola* obārati. isp. Osn. 349. — Branik, 1) u puške odozdo što pokriva obaraću. Rj. 39b. *riječi s takim nast. kod čjepača.*

obārānje, n. *das Niederwerfen, prostratio*. Rj. verb. od obarati. *radnja kojom tko obaru što.*

obārati, obārām. v. impf. *niederwerfen, prostravo*. Rj. ob-arati. v. impf. *prosti* oriti, *vidi* obaljivati, *urvati* v. pf. oboriti. — Štrocati, *pušku* praznu zapinjati pa obarati. Rj. 847b. *Tniju kuću* diže, a svoju obaru. Posl. 322. *Crne oči* u zemlju obaru. Npj. 1. 477. *Vide*, da Srbi iz *topova* obaraju i pale kuće. Danica 3. 186. *Dva* pivaju, a dva otpivaju, po četiri *oganj* obaraju. HNpj. 4. 614. *Za što obarate sree sinovima* Izraeljevijem da ne prijeviju u zemlju koju im je dao Gospod? Mojs. IV. 32, 7. *Koji namjeru* opakih obara. Jov 5. 13. *Nema pravo* Raci što kaže da . . . Engel *pravedno ga obaru*. DM. 231. *Nju (misao)* još osobito obaru to što takih riječi ima i ženskoga roda. Rad 26. 61. *sa se, pass.*: *Ali se taj razlog*, koji se uzimao iz istorije, *obaroo* drugim, takozje istorijskim. Dioba 4.

obāriti, obārīm. v. pf. *absieden, ulico*. Rj. ob-(v)ariti. *kao politi* vreloom *vodom*, ili *prokupati* u *vreloj* vodi. v. impf. obarivati. — U Dubrovniku *se kuke* obare pa se hladne jedn s njem i octom ili limunom. Rj. 312a. *Naoparno*, što nije začinjeno, n. p. kao *obareno zelje*. Rj. 399b. *Obari* juje na umak. Rj. 780b *sa se, pass.*: *Drob se sa džigericom obari* pa se poslije sitno isjeća. Rj. 619b.

obarivānje, n. *das Absieden, elicitura*. Rj. verb. od obarivati. *radnja kojom tko obaruje što.*

obarivati, obarujēm. v. impf. *absieden, elico*. Rj. ob-(v)arivati, *kao vreloom* vodom *poljevati*. v. pf. obariti. v. impf. *prosti* variti.

obāsipānje, n. *das Beschütten, circumfusio*. Rj. verb. od obasipati. *radnja kojom tko obasipa što.*

obāsipati, pām (pljēm), v. impf. *beschütten, circumfundo*. Rj. ob(a)-sipati. *vidi* opsipati. v. pf. obasuti, opsuti.

obāsjeti, sjām. v. pf. *bescheiden, collustro*. Rj. ob(a)-sjati. v. impf. obasjavati. — 1) *Fala mi ti*, desna ruko! *desnica ti* evetkom *evala*, *jarim suncem* obasjala. Npj. 1. 147 (*neprelazno*, isp. *nije* obasjati se). *Sjaju mn se* toke kroz *brkove*, *kano mjesec* od petnaest dana *kad obasja* kroz *jelove grane*. 3. 155. *Svu noć sjala* sjajna *mjesečina*, *obasjala zelenu livadu*. Herc. 1. *O tako ti* moje *sunce* žarko! *Jesi l' Kostu dvore obasjalo?* Kov. 60. *Druga (zrna)* padaše na kamenita mjesta . . . i *kad obasja sunce*, *povenuše*. Mat. 13. 6. *Da te obasja Gospod licem* *srajim* i bude

ti *milostiv!* Mojs. IV. 6, 25. *Slava Gospodnja obasja te*. Is. 60. 1. — 2) *sa se, reflex.*, ili *pass.*: *Ti izvadi* ovaj *nož* i *put sunca* okreni *da se obasja livadu*. Npr. 121.

obasjāvānje, n. *das Bescheiden, collustratio*. Rj. verb. od obasjavati. *radnja kojom n. p. sunce obasjavu zemlju.*

obasjāvati, obasjāvām. v. impf. *bescheiden, collustro*. Rj. ob(a)-sjavati. v. impf. *prosti* sijati, *sjati*, *sjajati se*. v. pf. obasjati. — *Sad se* mijenja na *njoj* (na zemlji) dan i *noć*, a *to rini sunce*, *koje je obasjava*. *Priprava* 2. *On zapovijeda* *svome suncu*, *te obasjava i zle i dobre*. Mat. 5. 45. *Ne će* *trebati ni* vidjela *sunčanoga*, *jer će ih obasjavati* *Gospod* *Bog*, *Otkriv.* 22. 5. *Je li ti* milo *da . . . sarjet bezbožnički obasjavat?* Jov. 10. 3. *Bože!* *obasjavaj nas* *licem* *svojim*. Ps. 67. 1. *Ta stvar obasjavu* *političku istoriju*. Vid. d. 1862. 18.

obasrān, adj. n. p. *čovjek, (scherzhaft) mit ihm ist nicht zu spassen, cui non imputo illudus*. Rj. part. *pass.* od obasrati (ob(a)-srati) *riječ nepristojna*, *kaže se u šali za čovjeka*, *koji ne zna mnogo za šalu*. isp. *Na kratko* nasagjen.

obāstirānje, n. verb. od obastirati. *radnja kojom tko obastire što.*

obāstirati, obāstirēm. v. impf. ob(a)-stirati. v. pf. oba-strijeti. — *Ne bilo* dana u *koji se* rodih . . . *Mrak* *ga* zaprznio i *sjen* *smrti*, *oblak* *ga obastirao*, *bio* *strašan* kao *najgori* *dani!* Jov 3. 5.

obāstrijeti, obāstrēm (obāstrō, obāstrla) v. pf. *umbraten, consterno*. Rj. ob(a)-strijeti. v. impf. obastirati. *oblike* *vidi* kod *nastrijeti*. — *Kako obastrije* *Gospod oblakom* u *gnjevu* *svom* *kćer* *Sionsku!* *Plać* 2. 1.

obāsūti, obaspēm, (obasuo, obasūla) v. pf. *beschütten, perfundo*. Rj. ob(a)-suti, *vidi* opsuti. v. impf. obasipati. — 1 *na* *konju* *Rosandu* *gjerovjku* *obasutu mrežom* od *bisera*. Npj. 2. 583.

obāšav, obāšva. m. nekako mjesto na gaćama: *Nu obasru* *mladi* *barjaktari*. Rj. *gdje je* *što* *opsiveno*. isp. šav, pošav (od šiti, positi).

obāška, *vidi* baška. Rj. *adv. vidi* i *pōbaska*, *abgesondert, separatim*. Rj. 510b. *isp.* osobito 2, *napose*, *posebe*, *za se*, *suprotno* *zajedno*. — *Onda ih* *posadi* i *sam sjede* *obaska*, *jer* *Misirci* *ne* *smijahu* *s* *Jevrejima* *zajedno* *jesti*. Prip. bibl. 32.

obātāliti, obātālīm. v. pf. *verwüsten, depopular, cf. opustošiti*. Rj. o-bataliti. *vidi* i *opustiti*, i *prosti* je *bataliti* v. pf.: v. impf. *bataljivati*. — *Vruća* *lava* *iz* *Vezuva*, *kako* *je* *prekrasne* *zemlje* *opustošila* i *obatalila!* *Priprava* 24.

obavēsti, obavēdēm. v. pf. ob(a)-vesti, *vidi* obavēsti. v. impf. obavoditi. *prosti* *vesti*, *vedem* (*koje vidi*) *ne dolazi*. — *brnjica . . . kolut . . . oboda* (u kom je ista misao, t. j. *obaveden* je i njim je što *obavедeno*). Daničić, ARj. 664b.

obavēzati se, obavēžēm se, v. r. pf. *sich anhängen an einen (mit Bitten), adhaerere alicui precibus*. Rj. ob(a)-vezati se. *vidi* *navezati* se, *objekoliti* se, *obljiekoliti* se oko *koga*, *navrsti* se oko *koga*, *kao* *zaokupiti* *koga*, *n. p. moleći* *ga* *za* *što*.

obavijānje, n. *das Umwickeln, circumligatio*. Rj. verb. od obavijati. *radnja kojom tko obavija što. vidi* obavijanje.

obavijati, obavijām. v. impf. *umwickeln, circumligo*. Rj. ob(a)-vijati, *što* *oko čega*, ili *što čim*, *vidi* obavijati, ovijati. v. pf. obaviti, obviti.

obavijēstiti, obavijēstīm. v. pf. *koga, einem bearezlich machen, docere, rem facio perspicuam*: *Ne bi* *ga* *obavijestio* *tovar* *oraba*. Rj. ob(a)-vijestiti *koga*, *učiniti* *da* *zna*, *razumije* *što. vidi* *ovavijestiti*, *obavijestiti*, *orazumiti*. v. impf. obavješćivati. — *Vj* *samo* *na* *ovaj* *način* *možete* *vaše* *sudije* *obavijestiti*: *svaki* *od* *vas* *redom* *da* *prilovjedi* . . . *Danica* 2. 127. *A* *ko* *ne* *razumije* *ni* *po* *ovome*, *onoga* *Bog* *neka* *obavijesti!* *Pis.* 52. *Tada obavijestite* *sinove* *svoje*, *i* *recite*

im: suhim prijevje Izrailj preko ovoga Jordana. Is. Nav. 4. 22. U čemu sam pogriješio, obavijestite me. Jov 6. 24.

obaviti, *f.* n. p. gdje se obavila voda oko zemlje ili put oko brda, *die Krümmung, curramen*. Rj. *ridi* okuč. okuka, zavojnica.

obaviti, obavijem, *v. pf. umwickeln, circumligo*. Rj. oba-viti, što oko čega, ili što čim, *ridi* obaviti, *v. impf.* obavijati. — 1) Tako su krajevje svoje . . . čokcu oko vrata obavili. Npr. 195. Uzeše tijelo Isusovo, i obavise ga platnom s mirisima. Jov. 19. 40. — 2) *sa se, refleks. ili pass.* Obavit, gdje se obavila voda oko zemlje ili put oko brda. Rj. 426a. Koji donese lamac da se šest put obavije oko naše kuće, onoga ću ženiti. Npr. 62.

obavješćivanje, *n. verb.* ob obavješćivati, *radnja* kojom tko obavješćuje koga.

obavješćivati, obavješćujem, *v. impf.* ob(a)-vješćivati koga, činiti da zna, razumije što, *vidi* orazumljivati, *v. pf.* obavijestiti, obavijestiti. — Orazumljivati, *v. impf.* *vidi* obavješćivati. Rj. 467a.

obāvreti, obāvrim, *v. pf. ansiedeln, paulum decoquo*. Rj. ob(a)-vreti (malo), *v. impf.* vřeti (vrš).

obāzirānje, *n. vidi* obziranje. Rj.

obāzirati se, obāzirēm, *v. vidi* obzirati se. Rj. *v. r. impf.* ob(a)-zirati se, *ridi* i ozirati se, osvrtati se. *v. pf.* obazreti se. — *kako se taj glagol uzima u rečenicu, vidi primjere kod* obazreti se.

obāznati, znām, *v. pf. in Kenntniss bringen, erfahren, competer, cf. doznati, saznati*: E nijesu obaznali Turci. Rj. ob(a)-znati, *v. impf. slož. isp.* doznavati. — Jedno jutro nesrećom pogje joj muž u lov . . . carica obazna da je on otišao u lov. Npr. 215. *sa se, pass.* Sve se naše obaznaše. Posl. 281.

obāzreti se, obāzřēm se, *v. r. v. pf. umblicken, sich umsehen, respicio*. Rj. ob(a)-zreti se, *vidi* ozřeti se, osvrnuti se, *v. impf.* obazirati se, *prosti* zřeti (koje čidi) *ne nalazi se*. — Ode bezobzirke, t. j. tako brzo da se nije imao kad obazřeti. Rj. 20b. Još jedan put obazre se oko sebe, kad ali onaj matori pas došao. Npr. 14. Ali nemoj da se obazreš za sobom bez svoga čuda. 231. Obazri se s desna na lijevo, pa pogledaj onog ihtijara. Npj. 3. 545. Tad' se Turčin natrag obazreo. 4. 192. Kad s' Milošna veće dodijalo, on s' obazre na oba ramena, vako reče dvije, tri riječi. 4. 230. Na vranca se Turčin obazrio. 4. 412. Obazrer se i lamo i amo, kad vidje da nema nikoga, ubi Misirca. Mojs. II. 2. 12. Da se obazreo po srpskoj književnosti. GPN. 12.

obdan, *vidi* danju. Rj. ob dan, *vidi* kod ob 1.

obdanica, *f. innerhalb eines Tages, per diem*: knvati pregju na obdanicu, t. j. u jutru početi, pa onaj dan svršiti; ići kuda na obdanicu (a ne na konak). Rj. *isp.* obdan. — Ako bi ovaki čovjek bio iz daleka, da ne može na obdanicu doći i posao svoj svršiti, on je mogao kod sovjetnika za badava baviti se nekoliko dana. Sovj. 9.

obdāriti, obdārim, *v. pf. beschenken, dono*. Rj. obdariti, *ne nalazi se kao prost glagol; vidi* dariti, *isp.* nadariti, *v. impf.* obdarivati. — Neka dogje da ga car obdari velikim darom. Npr. 192. Obdari me, moj čestiti care! obdari mi, stavi me za knjaza. Npj. 5. 32. Nego me je još i bogato obdario. Npj. 1. LXII. Primi dar moj: jer me je obitalo obdario Bog. Mojs. 1. 33. 11.

obdarivānje, *n. das Beschenken, donatio*. Rj. *verb.* ob darivati, *radnja* kojom tko obdaruje koga.

obdarivati, obdārijēm, *v. impf. beschenken, dono*. Rj. ob-darivati, i *prosti* je darivati *v. impf.; v. pf.* obdariti. — Obično je, da svi narodi obdaruju one ljude, koji njihovu vjeru prime. Danica 3. 237.

obdržati, žim, *v. pf. vidi* održati. Rj. ob-držati, *v. impf.* obdržavati. — *sa se, pass.*: A oboje brata

i sestricu da zazigješ kuli u temelja, tako će se temelj obdržati. Npj. 2. 116.

obdržāvānje, *n. vidi* održavanje. Rj.

obdržāvati, obdržāvām, *vidi* održavati. Rj. *v. impf.* ob-državati, *v. pf.* ob-državati.

obduga, *f. i* oduga, ob-duga, o-duga. *ridi* poček, priček 1, veresija, vjera 4. *kad se što kupi pa se ne pluti odmah nego poslije najednom, ili se pomalo isplućuje, kaže se: kupio sam na obdugu, rjeđe: na odugu, t. j. da se poslije odužim*. — Bi l' mi dao na obdugu doru? Ibro Karabegović 3. Rp.

obdulja, *f.* (u prim., u Imoskome trka 4) ono što se da onome koji uteče na trku, *Wettlaufpreis, praemium curriculi*. Rj. I on meće veliku obdulju, prvomu konju Turkinju dirajku. HNpj. 4. 143. Sad sam vrlo konja zamorio . . . kako mi je bio na obdulji. Tri su bana metnuli obdulju, svaki metno stotinu dukata. 4. 425. Da goluba sredem na obdulju, da kušaju ate na obdulji . . . Uteko mi golub na obdulji. 4. 426 (golub konj). Izvođe se ati pod Kanizu, da obdulju trču pod Kanizom. 4. 445. riječi s takvim nast. kod bakulja.

obduljāš, obduljāša, *m. konj* brz za obdulju, koji je kadar uteći na trku: Ko god ima konja obduljāša, ko imade brza za obdulju . . . Snimaju se ati obduljāši. HNpj. 4. 146. — *za nast. isp.* bradaš.

1. **obćēiti**, obćēm, *v. pf. vidi* raspećiti. Rj. *dijete, vidi* i razbluditi, razmaziti. — ob-(p)eciti, *iza b ot-pulo p. v. impf.* pećiti (maziti).

2. **obćēiti**, obćēm, *v. pf. o-bećiti oči, vidi* izbēčiti; *v. impf.* hēčiti. — *Obeciti oči na* biljardu. Npj. 5. 22. Vezir Skadarski obćēio oči na Hasniku. 5. 484.

obćēanje, *n. das Versprechen, promissum: Obćēanje* je ludome radost. Rj. *verb.* ob obćēati, *djelo* kojim se što obćēa, *takva verb. supst. kod* dopuštenje. — *Obćēanje* je dužnost. Posl. 228. Ako mi dobijete od G. Hadžića dopuštenje i obćēanje da se ne će srditi. Odg. na ut. 1. Turcima . . . dopusti se da idu u Tursku s obćēanjem da za godinu dana ne će vojevati protivna Rusa. Sovj. 44. Ali on ovoga obćēanju svojega ne ispuni. 73. Car Pavle umro i ovo se njegovo obćēanje prekine. Žitje 12. Propade vjera, i pokvari se obćēanje. Rim. 4. 14 (abolita est promissio; die Verheissung aufgehoben). Da obćēanje terdo ostane svemu sjemenu. 4. 16. Da utvrdi obćēanje oevima. 15. 4. Izvršicu obćēanju svoja Gospodu pred svijem narodom njegovijem. Ps. 116. 14.

obćēati, čām, *vidi* obreći. Rj. *v. pf.* ob-(v)ecati: ob-vjetati (drugoj polu osnova u БТЬ, govor), mjesto **1. dolazi e**: obvetati, ob-(v)etati, obćēati, *isp.* Korijeni 206. *vidi* i vjetati, *v. impf.* obćēavati. — 1) Dozovu jednu vješticu, i obćēuju joj sve što imaju. Npr. 112. Nego mu obćēa šcer za ženu. 122. Ne bi li se on s njome vjenčao, kako mu je od nje roditelju obćēano bilo. 251. Obćēato kao dato. (Za onoga koji je obćēao). Posl. 228. Jevangjelje Božije, koje Bog naprijed obćēu preko proroka svojijeh. Rim. 1. 2. — 2) *sa se, refleks. značenje kao bez se, pod 1*: Babetina koja im se obćēa da će ulvatiti i doznati kako on jabuku sačuva. Npr. 16. Car ga primi i obćēa mu se da će mu dati. 39. Obćēa joj da će je vjenčati . . . i ona mu se obćēa da hoće. 260. Smederevci . . . obćēuju se, da će oni u napredak sjediti s mirom od Srba. Danica 3. 186.

obćēāvānje, *n. vidi* obricanje. Rj. — No pri svemu obćēāvānju Njihove svetlosti nekako mi ova molba ostane onda neispunjena. Npj. 4. XIII.

obćēāvati, obćēāvām, *vidi* obricati. Rj. *v. impf.* *postanje vidi* kod obćēati, *v. pf.* obćēati, vjetati. — 1) Šcer ga pošlje da spava obćēavajući da će ona sve to nēiniti. Npr. 106. Zlatna brda obćēāvati. Posl. 91. Obćēava mu mazno i prazno. (Kad ko koga vara lijepim riječima). 228. Stane ga nagovarati, obćēavajući mu noveć i drugo mnogo koješta. Miloš 175. —

2) sa se, *refleks. vidi* obricati se. *isp.* obećati se. — Da ga jopet k sebi primi . . . *obezbrajavajući se* da će unaprijed bolju pamet imati. Npr. 248. Kao što se pristoi ženama koje se *obezbrajavaju pobožnosti*. Tim. I. 2, 10 (*promittentes pietatem*).

obedva, obedvije, obedva. (u Dabr.) *vidi* obadva. Rj. **obengjelučiti**, čm. *v. pf.* *berauschen* (durch Schlafkräuter), *chriam facere* (*herbis sopiferis*), *cf.* obengjiti: Dok je *Iru obengjelučio*. Rj. o-bengjelučiti, *ben-gjelučkom opiti koga*. — Carica *obengjeluči cara* . . . Car kako legne u postelju, on se zanese i kao mrtav utiša se . . . nitu što vidi ni čuje. Npr. 58.

obengjiti, gjm. *v. pf.* *vidi* obengjelučiti: A u vino svake bengjeluke, *obengjio Ljuticu* Bogdana. Rj. o-bengjiti, *bengjelučkom opojiti koga*.

1. obēr, obera. *m. (loc. obēru) der Kamm (des Hahns), erista, cf.* uhor, hober. Rj. *crveno mesato u kokota na glavi, vidi i* kresta, kuhor. — ober *mj. hober, u krajerima gdje se glas h u gororu ne čuje, riječi s takvim nast. kod čemer*.

2. ober, u gljekojuj rijecima, *n. p.* oberbaša, Nje-mačka riječ ober. *vidi* ober.

oberbaš, *cf.* kundrae. Rj.

oberbaša, *m. (u Hrv.) Anfänger der Šerežanc, duc* шор šerežani. Rj. oberbaša, *isp.* 2 ober, baša: *starješina šerežanski*. — Šerežani su kao panduri . . . Njihove starješine zovu se *oberbaše*. Rj. 836b.

oberberiti, rim. *v. pf.* *vidi* obrijati: On primače mlagjbanu berbera, da mu crnu oberberu *bradu*. Rj. o-berberiti. *v. impf.* berberiti.

oberjān, oberjāna. *m. u* zagoneci. Rj. — Otud ide petorona vojska, uhvatise *oberjānu bana*, njim udriše o smrdljiva vrata. Rj. 497a. *odgonetkuj*: Kad se ko usekne (*po tom je oberjan nos*).

oberknež, *m.* ober-knez. *isp.* 2 ober, knez. *vidi* oborknez. — Da Miloš bude i u napredak prvi ober-knez u narodu. Miloš 142.

obeseliti, obeselim. *v. pf.* Rj. ob-(y)eseliti. *vidi* oveseliti, razveseliti, obradovati. *v. impf.* veseliti. —

I. 1) vidi obradovati: Poslaću te na tragove majci, da stariću *obeselim majku*. Rj. *Obeseli dušu* slugu svojega (Gospode!). Ps. 86, 4. — **2)** (u Boči) svijeću, t. j. ugasiti je, *ausloschen, erlingen, cf.* utješiti. Rj. — **II. sa se, refleks. vidi** obradovati se: On se vrlo junak *obeseli*. Rj. *Obeseli se jedno drugome*, pa mu gjevojka reče. Npr. 94. Kad se gjetić rodi, i tigre se na kući *obesele*. Posl. 120. Na nebesa poletjeli, nagje vrata otvorena, duša s' jadna *obeseli*. Here. 322.

obestijati, jān. *v. pf.* (u Risnu) postati kao *bestija*, marvinče, zaludjeti, *verruckt werden, mente capi*. Rj. o-bestijati. *vidi i* poludjeti. *v. impf.* bestijati.

obestriviti, obestrivim. *v. pf.* Rj. o-bez(-)striviti. — **1)** koga, *zu Grunde richten, perdo*. Rj. *upropustiti ga, da mu se ne najje ni strv*: Počnu joj o glavi raditi i domišljati se kako će je *obestriviti*. Npr. 112. Tvoja mati . . . moju lijepu gjeću negje *obestrivila*. 235. — **2)** sa se, *refleks. (u C. G.) propasti bez strva, untergehen, unkommen (ohne Spur), perdo*. Rj.

obēnsiti, šim. *v. pf.* n. p. iglu, *das Ohr an der Nadel beschädigen, obstruo aut destruo foramen aeus*. Rj. o-be(z)-nsiti (iza e otpalo je z. Korijeni 25), *oštetiti uši n. p. igli, vidi* obušiti.

obezglāviti, obēzglāvīm, *v. pf.* o-bez-glaviti, *ostati bez glave*: Vas Kolašin *obezglavi* listom. Npj. 4, 322. *i sa se, refleks. značenje koje u glagolu i bez se*: Kad se carstvo *obezglavi* . . . Balšić osvoji nešto primorja. DM. 234.

obēzmatičiti se, čm se, *v. r. pf.* košnica se obzmatičila, t. j. izgubila maticu, *Bienenkönigin verlieren, duce privari (de apibus)*. Rj. o-bez-matičiti se. *v. impf.* bezmatičiti se.

obeznāniti se, obēznānīm se, *v. r. pf.* *in Ohnmacht fallen, deficio*. Rj. o-bez(-)znāniti se, *vidi* obneznaniti se, doći i bevt, ubevtutiti se, obnesvjesnuti, one-

svjesnuti, pasti u nesvijest. *isp.* neznan. — Kad je carev sin ugleda, on se gotovo *obeznani od radosti*. Npr. 130. Deyojka iza velikoga straha *čisto se obeznani*. 131. *Obeznani s' Malesija* ljuta, te obrnu uz lonnu Rudinu. Npj. 4, 111.

obezobraziti, žim. *v. pf.* Rj. o-bez-obraziti, *postati bezobrazan, bez obraza, bez stida i bez poštenja, keine Scham mehr haben, pudorem passisse, cf.* abežočiti. Rj. — Metnuti obraz pod noge. (*Obezobraziti*) Posl. 178. U dobra domaćina gosti razblugjeni. (*Obezobraze* kad im se dopusti da čine šta hoće). 327. Podgovarao je n. p. Čincar-Janka, koji je tako bio *obezobraziti* i osiliio da je opljačkao Jakovljevu ženu. Sovj. 14.

obēzočiti, čm. *v. pf.* *vidi* abezobraziti. Rj. o-bez-očiti, *postati bezočan, vidi* uzbezočiti se.

obezoružati, žam. *v. pf.* o-bez-oružati *koga, oružje mu uzeti: entwaffnen, disarmare, disarmare, vidi* razoružati, *suprotno* naoružati. — Uškoke . . . *obezoružaju*. Mil. 182.

obēzumiti, mīm. *v. pf.* Rj. o-bezumiti, *nećiniti koga bezumna, v. impf.* bezumiti, abezumljivati. — **1)** *betören, decipio, induco*: Ja ću agi na Mletičak poći, ja ću *agu abezumiti* ongien. Rj. *vidi* izbezumiti, izumiti; zaluditi. — **2)** sa se, *refleks. ili pass. sich betören lassen, decipior*. Rj. *vidi* izbezumiti se, izumiti se. — Doći će i od gospodara gospodar i ukoriće toga slugu što se *obezumi* te i njegra htjede popravljati. Rl. 6.

obezumljivānje, *n. verb.* od abezumljivati *radnja* kojom tko abezumljuje koga.

obezumljivati, abezumljujem, *v. impf.* *vidi* bezumiti, varati, zavaravati. *v. pf.* abezumiti. — On dovodi savjetnike u Indilo, i *sudije abezumljuje*. Jov. 12, 17. Nasilje *abezumljuje* mudroja, i poklon izopačuje srce. Prop. 7, 7.

obga, f. (u Ban. i u Branič.) *vidi* juška. Rj. *gen. pl.* obgā. *vidi i* juška, ljupka, kora 3, *razrijeno tijesto*. — Pita ima različenijeh . . . druge su od *prostrijeh* po tepsiji *obg.* Rj. 503a. *Obga* govori se i u Smederevu, i ja bili prije rekao, da je ova riječ jednoga korijena sa *juška i* *juška*, nego li od našega glagola obavijati. Pis. 77. Zemlja se ne može *razestati kao obga* za pitu. Mil. 217. — Tugja: *obga*. Osn. 365.

obgnati, obgnām (obgnēm). *v. pf.* *rund herum treiben, circumago*. Rj. ob-gnati. *vidi* optjerati. *v. impf.* obgniti.

obgōniti, obgōnīm, *v. impf.* *umtreiben, circumagito*: Da ti znaeš, čij su vinogradi, daleko bi konju *obgōnio*. Rj. ob-goniti. *vidi* optjerivati. *v. pf.* obgnati. **obgōnjēnje**, *n. das Umtreiben, circumactio*. Rj. *verb.* od obgoniti, *radnja* kojom tko obgōni šta.

obgraditi, obgrādīm, *v. pf.* *rund umzäunen, circumsepio*. Rj. ob-graditi. *vidi* ograditi I, *v. impf.* obgragjivati.

obgragjivānje, *n. das Umzäunen, circumsepio*. Rj. *verb.* od obgragjivati, *radnja* kojom tko obgragjuje šta.

obgragjivati, obgragjujem, *v. impf.* *rund umzäunen, circumsepio*. Rj. ob-gragjivati. *vidi* ogragjivati. *v. pf.* obgraditi.

obgrniti, obgrnēm, *v. pf.* ob-grniti. *vidi* ogrniti. — On kunali čurak *obgrnuo*. HNpj. 4, 86 (kunali = od kmele).

obica, f. (u Hrv.) *Handbitze, tormenti bellici genus, cf.* kubuz. Rj. kao *prangija*. — Tugja: *obica*. Osn. 313.

obicānje, *n. die Angewöhnung, assuetudo*. Rj. *verb.* od obicati se, *stanje koje biva, kad se tko običe*.

obicati se, običēm se, *v. r. impf.* *sich angewöhnen, assuesco*: Gje ko niče tu se i *obice* (Posl. 75). Rj. ob-(y)icati se, *vidi* privikavati se. *isp.* biknuti (se). *v. pf.* običi se, obiknuti se.

običaj, *m. (loc. običaju) der Brauch, mos, consuetudo*. Rj. običaj, *osnova koja i u obicati se vidi* navičaj, adet. *isp.* uvadica, *riječi s takvim nast. kod*

nozagačaj. — Nije sedmu noć dočuvan: — imaju običaj reći onome koji je malo suludast. Rj. 10a. Već gotovo da je prestao taj običaj. Rj. 20a. Ovaj običaj i Turci drže. Rj. 151a. Izobičajiti se, nobičajiti se, ući u običaj. Rj. 228a. Ovaj se običaj . . . gotovo sa svijem izgubio, ali u kršćana još traje. Rj. 285a. Običaj je reći kad koji prvi put hoće . . . Rj. 423a. Kod Turaka je običaj da . . . Rj. 830a. On se onda vrati kući po srome običaju. Npr. 245. Koji je taj običaj čeo da pokrvari. Posl. 207. Druge različite kao one u običaj uzete riječi. 1. U Dubrovniku oroga običaja nema. XXIV. Zašto običaj u tebi (Sarajevo!) postade, mladi momci da ljub' udovice? Npj. 1. 320. Po Srbiji . . . nije ni običaja da se na kolima putuje. Danica 2. 53. Paša nema običaja da ide po pašaluku. 2. 84. Može biti da nije bilo nikakvih zakona, osim zakona prirode i običaja. 5. 85. Kara-Gjorgjije se osobito trudio uveriti narod (pa običaju prvijeh godina), da se sad ne vojuje protiv cara. Miloš 35. Sve su pjesme junacke u narodu više u običaju. Npj. 1. XIX. Za što učeniči tvoji prestupaju običaje starijih? Mat. 15. 2. Bijasše običaj u sudije da pusti narodu po jednoga suznja. 27. 15. Nastajashe zakoni, koji uvodiše u običaj opšte jemstvo. DM. 302. Valja misliti da je taj običaj izišao po vremenu iz običaja i u jednoj i u drugoj zemlji. 309. Znam da su ti se običaji o našoj liturgiji više puta učinili da se ne mogu razumjeti. DP. 6. Kad se po vremenu urukoshe zli običaji. 10. Vasilije veliki, glavni urednik crkvenijeh običaja. 336. Jer su svi sveti običaji naše pravoslavne crkve sami po sebi tako visoki i tako duboki. 371 (ordje i u primjerina iz DP. 6 i 336 običaji su ceremonije, obrčdi). Sudeći po običaju kojega su se stari držali. Star. 1. 86. Dioba je ovijeh knjiga na glave, koju je . . . u običaj uceo. 3. 3. Što su neki padeži . . . izlazili iz običaja. 3. 64.

običajan, običajna, adj. što pripada običaju, *Gewöhnlich*-, *consuetudinis*: U običajnom se pravu to dobro znalo. DM. 293. Ima mnogo gragje za narodno običajno pravo. Rad 6. 204.

1. običan, obična, adj. — **1)** *woran man sich gewöhnen kann, cui facile assuescus*. Rj. na što lano tko obične, suprotno neobičan. — U Kosta m' je slično i obično, slično mi je, sve mi sretno bilo! Kov. 92. Prave su sve riječi usta tvojih (Gospode!) . . . Sve su obične razumnomu i prave su onima koji nalaze znanje. Prič. 8. 9. — **2)** običan čovjek, obična djevojka, *vidi* prikladan. Rj. *vidi* i lijep. — U oyme je mjestu obična (gefällig) vojska, Rj. 70b (vojska = ljudi). — **3)** *vidi* obični, *isp. primjer* iz Jezek. 43. 13.

2. obični, adj. *gewöhnlich*, *gebräuchlich*, *usitatus*, *consuetus*. Rj. *suprotno* neobičan. — U oči Ivanja dne je obično na nekijem mjestima paliti lilu oko tora. Rj. 215b (= običaj je). Oba vladaoca, samo sami, u prostim običnim haljinama, stanu jedan do drugoga. Danica 4. 34. Crni Gjorgjije, ne smejuci od naroda običnu vojsku kupiti i povesti . . . podigne Beogradske bečare. Miloš 47. Miloš saziva knezove na obične skupštine o Gjurgjevu dne. 190. Za manje su krivice obične kazni boj i zatvor. 192. Za primer u stihotvorstvu produženi reči uzima njime i njojzi, koje se obadve reči govore i u običnom gororu. Opit XXII. Protiv obične ortografije našijeh književnika. Pis. 6. Kako je kome običnije i povoljnije. Posl. XXV. Da ni jedan od njih više ne ide u sovjet, i tako se, da kažem običnijem nušijem riječima, istjeraju iz službe. Sovj. 78. Žena od koje bi išla krv osim običnoga vremena, liće nečista. Mojs. III. 15. 25. Da su svete tajne sakrivene od običnoga čovjeka. DP. 12. Na Spiridonovoj (dijplomni) je datum na običnom mjestu. Kolo 15 (14). Premda su im ti običi običniji. Obl. 31. adr. Kuće su obično sve od drveta. Danica 2. 13. u Dančića dolazi pridjer oraj i kao neodređen: U laktu je jedan običan lakat i

podlanica. Jezek. 43. 13 (*isp. Lakat* bješe s podlanice duži od običnoga. Jezek. 40. 5). i u Stullija: običan, obični, *solitus*, *consuetus*.

1. običi, običjem, v. pf. Rj. ob-ići, *vidi* obisti, obaći, v. *impf.* obilaziti, obidivati, obidovati, ohoditi, ophoditi. — **1)** *umgehen*, *circumco*. Rj. *vidi* zakoliti 1. Što me našlo, da te ne obije! (Kad koji kome nazdravi, i znači: i ti moraš ovako piti). Posl. 357. Pred njim biza samovoljna pogje, pa *Turskoga obide šatora*, ona Janku uz koljeno dogje. Npj. 3. 218. Onda nekoliko puta obije oko nas. Danica 2. 135. *Obidoše oko grada*. Is. Nav. 6. 14. — **2)** *besuchen*, *invisio*, n. p. čovjeka. Rj. *vidi* pohoditi: Jedan put iziže na njivu da obije žito, a žito lepo. Npr. 79. *Cijeli svijet obišarši* ne može naći za sebe gjevojke. 220. *Obišao kuća* kao miš kuka. (Reče se za skitnicu). Posl. 229. Svako jutro *erijet* oblazila: jedan danak ona g' ne obišta. Npj. 1. 286. Da obije volensu Ajkunu. Herc. 81. Jednako sam željeo da obijem jugoistočne krajere. Kov. 1. Doista obidoh vas, i vidjeh kako vam je u Misiru. Mojs. II. 3. 16. — **3 a)** *versuchen*, *tento*, *gusto*, cf. *ogledati* 2: Ne obide crvenoga činu. Rj. *vidi* i probati, podmjeriti. — »Da obidem runom još jednom: neka bude samo runo suho, a po svoj zemlji neka bude rosa. I Bog učini tako. Sud. 6. 39. — **b)** *su se, reciproc.* *vidi* *ogledati* se 2. v. *impf.* oblaziti se. — Izlaz kurvo, da se obidemo. Rj. Evo vojske, a evo megdana, da se danas ogje obidemo. Npj. 5. 100.

2. običi se, obiknēm, v. r. r. pf. (obikoh se, običe se, obikao se, obikla se) *sich gewöhnen*, *adsuesco*, cf. obiknuti se. Rj. ob-(v)ići se. v. *impf.* obieati se. — Gje koji niče tu se i običe. Posl. 75. — **1)** Gje ko nikne tu se i obikne. 75. *Obiknut' se* kako nakovan. DPost. 87. — **2)** *bez se, značenje kao i sa se, pa i sa objektom*. — Gje ko nikao tu obikao. Posl. 75. Kako tko nikne onako i obikne. 127. *Obiknuješ* kako mladu. DPost. 87. Evo ima četr'est godina. *Romaniju goru obiknuo*, bolje, brate, nego moje dvore. Npj. 3. 3. To ne može raja podnositi, na oraki zulum obiknuti. 4. 486. Nemoj kupit kalabaluk vojske, nego samo trista haračlija, kojijeh je raja obiknula. 4. 488. Prem da i u takom kneštvu narod običe paziti staro značenje njegovo u porodici — starješinstvo. DM. 64.

obidivānje, u. verb. od obidivati. radnja kojom tko obiduje što.

obidivati, obidujem, (u C. G.) *vidi* obilaziti: *Obiduje* vojsku po hodzaka. Rj. i *syn.* kod obilaziti 3. v. *impf.* ob-idivati, od (ob-ići) ob-idem. — Oro mi je biza Sekulova, kad idemo drumom kroz planinu, *obiduje* mnoge karavale, a da mene ne zapanu Turei. Npj. 3. 219.

obidovānje, u. (u C. G.) *das Versuchen*, *tentatio*, *gustatio*. Rj. verb. od obidovati. radnja kojom tko obiduje što.

obidovati, obidnjēm, v. *impf.* *versuchen*, *kosten*, *tento*, *gusto*. cf. *ogledati*, obilaziti (4). Rj. *vidi* i probati, podmjerati, ob-idovati, od (ob-ići) ob-idem. v. pf. ob-ići 3. *ogledati* 2. — Pošlje sluge po onome gradu da obiduju *see gjeroyke* hoće li kojoj oni prsten dobro ići. Npr. 114. Hero sto puta preko jedne vode prijegje, pa je opet tojagom obiduje, da se ne udavi. Posl. 341.

obigrati, obigrām, v. pf. *rund umtanzen*, *circumsalto*: Oblajala pa ih obigradu. Rj. ob-igrati. v. *impf.* obigravati. — Ustan' gore, mila zaovice! eto svati dvore obigrase, više glave koplje udariše. Npj. 1. 11.

obigrāvānje, u. *das Umtanzen*, *circumsaltatio*. Rj. verb. od obigravati. radnja kojom tko obigrava što ili oko čega.

obigravati, obigrāvām, v. *impf.* *rund umtanzen*, *circumsalto*: Sve svatore vrsno obigrava. Rj. ob-igravati. v. pf. obigrati. — Uglada tri konja, gje obigravaju tamo amo okolo groboru i okolo crkve. Npr. 97.

obijanje, *n.* Rj. *verb.* od obijati. — **1)** radnja kojom tko obija *n. p. vrata* (das Einbrechen der Thüre, effractio forium. Rj.). — **2)** radnja kojom tko obija *n. p. kukuruze* (das Abschlagen, decussio. Rj.). — **3)** radnja kojom obija *n. p. kokoš da pronese* (das Suchen der Henne nach einem Orte zum Legen, posituratio (?), parturitio gallinae. Rj.).

obijati, *obijam, v. impf.* Rj. o-bijati. *v. pf.* obiti. — **1)** vrata, einbrechen. *effringo fores.* Rj. — U Srbiji su se od prije lopovi zvali oni lupeži koji obijaju zgrade te kradu. Rj. 334a. — **2)** *n. p. kukuruze, rund umher abschlagen, decutio.* *cf.* gružati. Rj. *isp.* otući. — Lopor je taj bio kod nekakih Turskih čardaka, ispod kojih su od obijanih kukuruza ležali silni okomei. Danica 3, 196. — **3)** obija kokoš da pronese, *sucht einen Ort zum Eierlegen, posituratio(?)*, *parturit gallina.* Rj. kao hoditi tamo amo, što se kaže za kokoš, samo je primjer. *isp.* obiti 3. — Pa se dogovore da navalice pogju u kamaru gje carev sin leži. . . . Obijajući kroz kamoru tamo amo, ugledaju i ono malo zvonce. Npr. 260. Obija ka' i prosulja u bijelu negjelju. Posl. 228.

obije, (st.) *vidi* obje: Ko dobije, nek vodi obije. Rj. Pa pogleda na obije strane. Npj. 4, 280. Pokupi mi obije Morače. 4, 418. — da bi se dobio jedan slog više u stilu.

obijediti, *obijedim, v. pf.* mit Unrecht beschuldigen, *accuso injuria.* Rj. o-bijediti. *vidi* zabijediti, iznijeti 3, nalagati, napanjkati, naplesti 3, oblagati, opanjkati, opasti (opadnuti) 3, potvoriti, pridieći, podignuti kome što. *v. impf.* bijediti. — Manjima (globama) nije bilo ni broja, *n. p.* kad ko što skrivi ili ga obijede da je skrivio. Rj. 89a. Kad kakav čovjek što skrivi ili ga Turci za što obijede. Rj. 826b. Podmetno bi pod vola ždrijebe. (Tako zna obijediti). Posl. 251. Trgla gjerzjev, pa razbila pendžer, obedila na snalino dete. 1, 632 (kaže se obediti [iti obijediti] koga, a potvoriti i koga i na koga. Vuk). Vi mene najprije obijediste za Lazarevu diplomu. Straž. 1886, 1223.

obijeliti, *obijelim, v. pf.* *n. p.* erkvu, überweissen. *deadho.* Rj. o-bijeliti, što učiniti da bude bijelo. *v. impf.* bijeliti.

obijeljati, *obijelim, v. pf.* *weiss werden, albescere.* obijelao snijeg po brdima; obijelao čovjek kao ova (graue Haare bekommen). Rj. o-bijeljati, postati bijel. *v. impf.* bijeljati. *I. pridjev:* obijelilo, obijeljela.

obijesan, *obijesna, adj.* (u Risnu) *n. p.* čovjek, *mutwillig, lascivus.* Rj. *vidi* bijesan 2, gvjovlast, sudrnut, vragolast, vragometan, vragometast. — Ponosito i obijesno ime je podsmjever, koji sve radi bijesno i oholo. Prič. 21, 24. *udv.* Jer si znao (Gospode!) da su obijesno postupali s njima. Nem. 9, 10. bijes, bijesan, obijesan. Korijeni 149. *ali isp.* obijest, te je jamačno obijestan, pa prema padežima u kojima t ispada: obijesan.

obijest, *f.* in der Redensart: od obijesti, t. j. od sile, od bjesnoće, der *Muthwille, Ungestüm, lascivus, violentia.* Bez nevolje, tek od obijesti. Rj. *ali ne dolazi samo u riječima:* od obijesti, nego i drukčije: Razljuti se Elijav na Davida, i reče mu: što si došao? znam ja obijest tvoju i zloću srea tvoje; došao si da vidiš boj. Sam. I. 17, 28. *vidi* bijest. *isp.* uz-obijestiti se.

obijestan, *obijesna, adj.* *superbus.* u M. Držića: obijestan kopile, zašto ne č' s mirom it'. Stulli. *vidi* obijesan.

obiknuti se, *nēm se, v. r. pf.* *vidi* obići se. Rj. ob-(v)iknuti se, *nalazi se i bez se. v. impf.* obicati se. *primjere viditi* kod obići se.

obil, *adj.* *reichlich, uber.* Rj. *vidi* obilan, obilat, izobilan. — *Obila* majka rodila obilu junaka. Posl. 228. Pa ga sad vigji kako ni bi, kako Gospod Bog obil ga učini. Kov. 68 (*obilu* ga učini?).

obilan, *obilna, obilat, adj.* *reichlich, in Fälle vorhanden, uber, cf.* obil. Rj. *vidi* i izobilan. — *Obilata* majka, *obilata* i šči. Posl. 229. Doći ću s obilijem *blagoslovom.* Rim. 15, 29. Bog obilan *milosrgjem i istinom.* Mojs. II. 34, 6. Posta narod velik i silan i obilan *uu broju.* V. 26, 5. U zemlju obilnu *hljekom i vinogradima.* Is. 36, 17. Ovaj je dio *radnje obilat.* Rad 5, 191. *udv.* Primi dar moj, jer me je obilato obdario Bog. Mojs. I. 33, 11.

obilaziti, *zim, v. impf.* Rj. ob-i-laziti, od ob-laziti (*koje vidi*) s *dometnutim* i *glagolu* ići, kao da bi ujemu pripadalo. Korijeni 18. *vidi* i ophoditi. *v. pf.* obići, obisti, obači, *primjere viditi* i kod obilaziti. — **1)** *umgehen, umbou.* Rj. *isp.* Serpati. — Kad svinje došće valovu, grde, obilaze oko njega, a ne će da piju pomija. Npr. 83. Obilazi kao lisica oko gvozdja. Posl. 228. Kad vidi Mladen, da ga Turci obilaze, onda ostavi onde Vnuca. Miloš 10. — **2)** *umgehen (durch einen Umweg, circumco.* Rj. *obilaziti n. p. stramputice, ići zabavom, vidi* ophoditi, *protivno* ići na prečac. — **3)** *besuchen, inviso.* Rj. *vidi* obidivati, polaziti 2, pohagjati, posjedovati. Preporuč mi, da dolazi kašto da obilazi *protu* i *Cardaktiju.* Danica 5, 40. Sve je ove zemlje obilazio i po njima vladike i mitropolit postavljao. Kov. 10. — **4)** *versuchen, tenta, cf.* ogledati. Rj. *vidi* i obidovati, i *syn. ondje.*

obilaznje, *n.* Rj. *verb.* od obilaziti. *vidi* oblaženje. — **1)** radnja kojom tko obilazi oko čega ili obilazi koga (das Umgehen, circumitio. Rj.). *isp.* oblazak 1. — **2)** radnja kojom tko obilazi *n. p. stramputice* (das Umgehen, circumitio. Rj.). *isp.* oblazak 2. — **3)** radnja kojom tko obilazi (pohagja) koga (das Besuchen, invisio. Rj.). — **4)** radnja kojom tko obilazi (ogleda) što (das Versuchen, tentatio. Rj.). *isp.* oblazak 3.

obilnost, *obilnosti. f.* (na Zadvarju). *die Reichlichkeit, ubertas:* Od obilnosti svijet ne gine (Posl. 234). Rj. osobinu onoga što je obilno. *vidi* obilje, izobilje. *isp.* obilovanje.

obilovanje, *n.* *die Reichlichkeit, exuberatio.* Rj. *verb.* od obilovati. stanje u kojem je onaj, koji obiluje. *vidi* izobilovanje. *isp.* obilnost, i *syn. ondje.*

obilovati, *obilujem, v. impf.* *Ueberfluss haben, exuberare:* Ko ima onaj obiluje; a ko nema životari. Rj. *vidi* izobilovati. — Čovjek vjeran obiluje *blagoslovima.* Prič. 28, 20.

obilje, *n.* *die Fülle, ubertas, cf.* obilnost. Rj. *vidi* i izobilje. *isp.* obilovanje. — Ješćete najbolje obilje ove zemlje. Mojs. I. 15, 18. Pokazaću im obilje mira. Jer. 33, 6.

obilježiti, *zim, v. pf.* *vidi* zabilježiti. Rj. o-bilježiti. *v. impf.* bilježiti. — Svaka će riječ biti obilježena *akcentom.* Ogled V. Niz riječi, kojima *razlikosti* u značenju do najnježnije tankote *oštro obilježi.* Rad 9, 192. Mislim da ih je (riječi) trebalo kakogod obilježiti da se zna odakle su uzete. 15, 184.

obilježje, *n.* — **1)** *das Zeichen, signum, cf.* znak: Na vama su čudna obilježja. Rj. — Ko je tada i tada tu i tu što izgubio, neka donese obilježje i dogje uzeti. Rj. 304b. Gospoda mi ne bi verovala, da sam tamo bio na mejdanu, da odande obilježju nemam. Npj. 3, 103 (*u istoč. govoru*). Dokaziva da u statističke popise pripada i narodnost a *narodnosti* da je jezik jedino obilježje, koje odlučuje. Rad 17, 165. — **2)** ono što se da prvi put djevojeći (tusten, ili novac kakav) da se zna kao da je već isprošena, *das Heirathspfand, pignus datum puellae in signum futuri conjugii.* Rj. — Poslje mu knjigu istući gjevojkju i uz knjigu obilježje na gjevojkju . . . kaže joj, kako je . . . poslao prsten za obilježje. Npr. 227. U jabuci tri kamena draga, obilježje Milici gjevojeći. Npj. 2, 186.

obinja, *f.* (u Srij.) u riječima: ne zna nikakve obinje, t. j. nema lukavstva u sebi, ne zna drukčije

objavljivati, objavljivajućem, *v. impf.* bekant machen, *munero*. Rj. Zastidite one koji to objavljaju. Sovj. 87. Onaj koji objavluje tajcu pokaza ti što će biti. Dan. 2, 29. Slao poslanike, objavljivao rat, činio mir. DM. 341. *su se, pass.*: U tome se kalendaru objavluje ovaj bukvar. Pis. 56.

obje, objū, *f. pl. die beiden, umbae*. Rj. *vidi* oba, obje, oba. *vidi* i objije (u pjesmama), objje.

objed, *m. das Mittagmal, coena, cf.* ručak. Rj. objed, (*jed*) jesti. — Dozore cara na objed, i po objedu izidu gledati gragjevine. Npr. 230. Odmah učini veliki objed i dozove cara. 232. Kad objed bude gotov, pogju sluge . . . da se treći dan treći objed pripravi . . . da se on pripravljajući one objede ženi. 259. *Dva se objedu* ne svagaju. DPost. 21. Svu gospodu na objed pozira. Npj. 5, 427. Razgovori se ovi provode na objedu. Kov. 74. *Zu objedom* domaćin mudi pohogjane. 95. Evo sam objed svoj mugotoria. Mat. 22, 4. Zaustavi ih na objed. Prip. bibl. 32.

objednom, objednom, *kao u jednom put. isp.* objednom. — Tko naliť gostaru ob jednom iste, već izvan neg u nju ulije. DPost. 131.

objedoranje, *n. das Speisen, coena*. Rj. *verb.* ob objedovati. radnja kojom tko objeduje.

objedovati, objedujućem, *v. impf.* Mittagmal halten, *coena, cf.* ručati: Soko sjedi, terno gleda gje rajrodu objeduje. Rj. objedovati, od jesti. *biće v. impf. i pf.* *isp.* ručati, *v. impf. i pf.* objedovati. Rj. 658a. — Ja sam, ljubo, jagnje dočekao. ubio ga, pa ga ispekao, i od njega, ljubo, objedova? Npj. 2, 21. Moljaše ga nekakav farisej da objeduje u njega. Luk. 11, 37.

obje dvije, *vidi* obadvije: Objje dvije trudne ostamule. Rj. *vidi* kod obadvja.

objekat, objjekta, *m. das Object, objectum*: Objekat u akus. cijela rečenica. Daničić. ARj. 310b. *vidi* predmet.

objekoliti, *lim, v. pf.* Rj. — 1) (u Risnu) koga, *vidi* saletjeti: Objekolio me du mu uzajmim to i to. Rj. kod saletjeti 1 i ostalu *syn.* — 2) *su se, refleks.* (u Risnu) oko koga, *vidi* navezati se. Rj. *vidi* i objljekoliti se, obavezati se, navrsti se oko koga, kao *zuokupiti koga, moleći ga za što.*

objektivnost, objektivnosti, *f. osobina onoga što je objektivno, die Objektivität*: Ni najmanje ne odstupa od objektivnosti. Kad 6, 206.

objelodaniti, objelodaniti, *v. pf.* — 1) *neprilazno.* anfangen es bei hellem Tagen zu treiben (z. B. Diebstahl), palam incipio facere (furtum). Rj. ob-jelo-daniti, o bijelom danu početi činiti (kakvo rajcvo djelo, *n. p.* kragju). — 2) *prilazno.* kao iznijeti što na bijeli dan, objaviti: Ja sam se starao . . . da obelodaniti što više osobina narodnoga života. Žim. IV. *v. impf.* objelodanjivati.

objelodanjivanje, *n. verh.* od objelodanjivati. radnja kojom tko objelodanjuje što.

objelodanjivati, objelodanjućem, *v. impf.* kao iznositi što na bijeli dan, objavljivati, *v. pf.* objelodaniti 2. — *su se, pass.*: Kroz činjenice se obelodanjuju zakoni. Mil. V.

objeručkē, mit beiden Händen, ambabus manibus. Rj. *adv.* objemu rukama. *vidi* obadvjeručke.

objesiti, sīm, *v. pf.* Rj. ob-(v)jesiti, *v. impf.* objesati. — 1) *aufhängen, suspendo*. Rj. *vidi* zamaći (zamaknuti) 3. — Pošto mu otac izvadio oči i objesio na koncu više gradskih vrata. Rj. 117b. Objese niza se zvana. Rj. 148b. Objese o sibi zvana. Rj. 350a. Navjesiti *n. p.* kotao na vatru, *t. j.* objesiti, nastaviti. Rj. 380a. Omastiće on ličinu, *t. j.* biće obješen. Rj. 457b. Objesi njegovu pušku o klin. Npr. 65. Uzme torbu s travom, te objesi o vratu, i uzme štap u šaku. 146. Objesio ruke (niza se) kao pištolje. Postl. 229. Miše, koje su na zidu bile obješene. Sovj. 82. Objesice te na rješala. Mojs. 1, 40, 19. *su se, pass.*: Duga se puška o ramenu objesi ili na ramo zametne. Kov.

42. — 2) *su se, refleks. erhängen, suspendere se*. Rj. *vidi* zamaći se, zamaknuti se. — Pa padnu kuskuni s neba, Vujašu bi se o vratu objesili. (Postl. 51). Rj. 78b. Uprti vreću s pobratimom na leđa . . . vreća mu se niz leđa ponisko objesi. Npr. 170. Objesi se u žutoj naranči. Npj. 1, 566. Pa obadvje raširila ruke, objesi se Maksu oko grla. 2, 561. A kad Zlatka poznađe Stojana, objesi se rukam' o Stojanu: ruke širi, u lice ga ljubi. 3, 141.

objesnuti, snēm, *v. pf.* *vidi* obisnuti. Rj. ob-(v)jesnuti, *prionuti, mjesto i govori se i je (v), uor.* objeskokh, objesnuh. *v. impf.* obiskivati (prijanjati).

objesti se, objedem se, *v. r. pf.* sich abersessen, *nimm cibo obrut*. Rj. objesti se, suriše se najesti. O Božiću se objesti i poljubvati nije nikakove sramote. Rj. 35a.

obješanje, *n. verh.* od 1) objesati, 2) objesati se. — 1) radnja kojom tko objesa što. — 2) radnja kojom se tko objesa.

objesati, sām, *v. impf.* ob-(v)jesati, *v. pf.* objesiti. — Dva i svješaju a obješaju. DPost. 21.

obješenica, *f. die Niedertrachtige, mulier deterrima*. Rj. ženska glava nevaljalu koja je zaslužila rješala.

obješenjak, *m.* — 1) *der Hundstott, homo deterrimus*. Rj. u prenesenom smislu, čorjek nevaljuc koji je zaslužio rješala. *vidi* obješenjaković, okačenjak. — Koji s koca, koji s konope (n. p. sastali se, *t. j.* sve nevaljali ljudi, obješenjaci). Postl. 143. — 2) u pravom smislu, čorjek obješen. — Osude nekakva konjokradicu na vešala . . . on stane za dugo oči bečiti i kopreati se . . . vešaće poplašić se, skoćić na obešenjaka, te ga zagrliti. Danica 4, 38.

obješenjaković, *m. ein schlechter Mensch, nebulo*. Rj. kao sin obješenjakov, nevaljaluc, *vidi* obješenjak 1.

objetelica (objetelica), *f.* (u Dubr.) *vidi* kljuna. Rj. *vidi* čaklja, kljun, kuka. — *objetelica* (tama postanja). Osn. 322.

objutro, *n. samo u ovom primjeru*: Tu mi leži tri bijela dana, kad četvrti na objutru bilo, puče puška u Ostrog planinu. Npj. 4, 363. *vidi* jutro.

objužiti, žim, *v. pf.* *vidi* odvgnuti (kao zimi kad dune jug pa se snijeg počne topiti): objužilo je, *t. j.* toplo je. što su moje gusle objužile. Rj. ob-južiti, *v. impf.* južiti se.

oblacak, oblacka, *m. hyp.* od oblak, *das Wolkchen, nubecula*. Rj.

oblacau, oblacna, *adj.* volkiq, trab, nubilus. Rj. — Potmurno vrijeme, tamno, oblacno. Rj. 544b.

oblačenje, *n.* Rj. *verb.* od oblačiti, oblačiti se. — 1. 1) radnja kojom tko oblači koga (das Anziehen der Kleider-, indutio. Rj.): Ovo se pokazuje oblačenjem u sećo odijelo, koje mu (vladici) iznesu gjakoni . . . i stanu mu ga oblačiti. DP. 13. — 2) radnja kojom Bog oblači. — 11. 1) radnja kojom se tko oblači (odijera se). — 2) stanje koje biva, kad se oblači (nebo).

oblačić, *m. dem.* od oblak. Rj.

1. **oblačina**, *f. augm.* od oblak. Rj. — Baš se smrće kao i pomrčina, naoblači kao i oblacina. HNpj. 4, 323. takva *augm.* kod bardučina.

2. **oblačina**, *f.* kad je oblacno vrijeme. — Zimnoj vedrini i ljetnoj oblacini nije vjerovati. Postl. 90. Niš se uzdaj u zimnju vedrinu ni u ljetnu oblacinu. DPost. 81. oblacina (osn. u oblak, *isp.* i mjesečina). Osn. 162.

oblačiti, oblacim, *v. impf.* Rj. ob-(v)lačiti, *v. pf.* obući. — 1. 1) *anziehen, induo*. Rj. *vidi* obukivati, obukovati, odijevati. — Djeca po selima obično ne oblače gaća do 6 do 7 godina. Rj. 83b. Košuljac, 2) muška kratka košulja, koju režuć, *n. p.* kad žanju, oblače srh ostaloga odijela. Rj. 296b. Majmun je majmun, ako ćeš ga u kakre haljine oblačiti. Postl. 173. Da te oblaćim sešom i kadivom. Npj. 2, 209. Te oblači na se odijelo. Npj. 2, 393. I drži ga kao svoga sina, koji Luku svlači i oblači i svilenim opa-

suje pasom. 4. 265. Daj ti mene gaće i košulju, što nijesu prijed oblaćene. 4. 425. Ženama su oblaćili gaće. Miloš 68. — **2)** vidi onaj, koji vedri i oblaći (Boj. Posl. 34). Rj. činiti oblačno: Tako mi što vedri i oblaći! Posl. 307. — **II.** sa se, refleks. — **1)** sich anzichen, indur. Rj. odijerati se. — Svatovi ustaju i oblaće se u svoje najljepše stajalice odijelo. Kov. 58. — **2)** sich überziehen, umwölken, obnubilor: oblaći se, biće kiše. Rj. oblačno postajati. v. pf. naoblaćiti se.

oblādati, öblādām, v. pf. erobern, sub potestatem redigo. Rj. ob-(v)ladati. vidi ovladati; obrvati, posvojiti, radovati. v. impf. vladati. — Ako nijesu radi, da paše njima oblodaju. Danica 3. 139. Zato se Miloš, još kako su Turci obladati, preselio s kućom u Šarane. Miloš 72. Da je za to pobjegao iz Srbije, da bi Turci lakše i prije njome obladali. Sovj. 36. Poprave stari anac... oblodaju samcem. 41. Ne daj nikakome bezakonju da oblada mnom. Ps. 119, 133. Onda vjera Hrišćanska oblada i bi priznana za prvu u državi. DP. 332.

oblāganje, n. Rj. verb. od I. oblagati. II. oblagati se. — **I.** radnja kad tko oblaže što čim (das Umschlagen, Einschlagen, circumdatio. Rj.). — **II. 1)** radnja kad se tko oblaže čim (n. p. kabanicom). — **2)** radnja kojom se tko oblaže (kladiti se), (das Wetten, sponsio. Rj.).

1. oblagati, öblāžēm, v. impf. Rj. ob-lagati. v. pf. obložiti. — **I.** einschlagen (etwas in Papier), circumdo. Rj. Koji govori: »sagradiću sebi veliku kuću i prostrane kljete«; i razvaljuje sebi prozore, i oblaže kledrom i maže crvenilom. Jer. 22. 14. Gospode, koji oblažeš nebo oblačima. DP. 307. — **II.** sa se, refleks. — **1)** sich einschlagen (in den Mantel), circumdo (pallium). Rj. oblagati se n. p. kabanicom. — **2)** wetten, sponsionem facio. Rj. kladiti se, klagjati se, oklagjati se, opklagjati se. v. pf. obložiti se 2. — isp. oblog.

2. oblagati, öblāžēm, v. pf. durch Lügen verleumdēn, mendacio calumniar. Rj. ob-lagati koga kome ili kod koga, lažući potvoriti ga. vidi obijediti, i syn. ondje. — Caru lavu dvorani oblaguše drugu svoga da ga krađe. Star. 2, 306. v. impf. oblagivati.

oblagivānje, n. das Verleumdēn, calumniatio. Rj. verb. od oblagivati. radnja kojom tko oblaguje koga.

oblagivati, öblāgijēm, v. impf. koga kod koga, durch Lügen verleumdēn, mendicō calumniar. cf. opadati. Rj. ob-lagivati, lagati na koga, lažući potvratiti, opadati. vidi i bijediti. v. pf. oblagiti.

oblagodātiti, tim, v. pf. o-blagodatiti. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskijeh... oblagodatiti. Nov. Zav. VI. Na pohvalu slavne blagodatii svoje, kojom nis oblagodatiti. Efes. 1, 6 (ἐλεησεν ἡμᾶς; gratificavit nos; uns begnadigt hat).

oblajati, jēm v. pf. umbellen, oblatro, circumlatro: Opuzila pa ih oblajala. Rj. ob-lajati. v. impf. lajati. — Oblajala pa ih obigrala. Rj. 428b.

öblāk, n. (loc. oblaku) die Wolke, nubes. Rj. ob-(v)lak. kor. koga je oblaćiti. dem. oblaćić. hyp. oblaćak. augm. oblaćina. — Kad to čule dvije tice crne, jedna graće, u oblake skače. Rj. 98a. Nadri se oblak iznad djevojak. Rj. 384b. Nadvali se od svuda oblak. Rj. 385a. Podmladilo se nebo, kad se na vedrini iz okola pokaže mali tučki oblaci. Rj. 523a. Proradio se oblak. Rj. 603a. Pa se (orao) dignu u oblake i nadleti se nad onaj grad. Npr. 239. Oblak se rije po vedrom nebu. Npj. 1, 16. Pa oblaku zasjehvaše munje... Gje se munje riju po oblaku. 1, 432. Zudeše se jedan modar oblak. 2, 57. Kristaš' orlu, što vodi oblake. 2, 360. Na nebu se, ujo, naoblaći, pa se oblak nehom okretuše. 2, 540. Kad pogleda, okom rasiječe, kao utaju iz matnu oblaku. 3, 107. Sve s' vijaju po polju barjaci kano mrki po nebu oblaci. 4, 242. Dobar dorat kō kad ima krila... baš ko oro ispod oblakoca. HNpj. 1, 263. Pa se navukli oblaci... pa se provolili poslije oblaci. Nov. Srb. 1817, 479. Ovo su... oblaci

bezvodni, koje vjetrovi prenose. Jud. 12. Postu gust oblak na gori. Mojs. II. 19, 16.

öblaka, f. (u Dalm.) vidi odijelo. Rj. ob-(v)laka. korijena koga je oblaćiti. vidi haljine 1, i syn. ondje. der Anzug.

öblakinja, f. t. j. vila u oblaku: Posestrimo, b'jela oblakinja! HNpj. 2, 7.

oblakšānje, n. vidi olakšanje, i syn. ondje. — Ne bi li joj (raji) poslo (car) oblakšanje. HNpj. 4, 218.

oblakšati, šām, v. pf. — **1)** erleichtern, levo. Rj. ob-lakšati, učiniti da bude što lakše. vidi olakšati, odlakšati, ulakšati. v. impf. oblakšavati. — Pa da s konja zbacimo terkije, da mi dobrim konjma oblakšamo. Npj. 4. 184. Da oblakšam trud onima koji to žele naučiti. Slav. Bibl. 1, 93. Micanje usana mojih oblakšalo bi bol vaš. Jov 16, 5. sa se, pass.: Biogriganima se kaže da se umire i da će im se oblakšati sve što im se nepravo čini. Sovj. 20. — **2)** nepreluzno: lakše postati. vidi odlanuti, odlaknuti, odlaknuti. — Jedno oko otvori Srbiji, te su velje muke oblakšale, pak sad mogu muku prenositi. Npj. 5, 554.

oblakšāvānje, n. das Erleichtern, levatio. Rj. verb. od oblakšavati. radnja kojom tko oblakšava komu što.

oblakšāvati, öblakšāvām, v. impf. erleichtern, levo. Rj. ob-lakšavati, činiti da bude komu što lakše. v. pf. oblakšati. — prema oblakšati 2, nepreluzno oblakšavati: lakše postajati.

öblākšica, f. u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. vidi olakšica, i olakšanje, i syn. ondje.

öblāmānje, n. das Abbrechen (rund herum), decerptio. Rj. verb. od oblamati. radnja kojom tko oblama što.

öblāmati, öblāmām, v. impf. rund herum abbrechen, decerpo. Rj. ob-lamati, kao odlamati unaokolo. v. pf. odlomiti.

öblapōran, öblapōrna, adj. der gern schmauset (Gornwand), Schmausbruder, amans epularum, cf. obloguz. Rj. ob-(h)laporan, koji je pohlepno nu dobru jelu. — Značenje (korijenu) željeti, željno uzimati, grabiti: h se gdje gdje drži, gdje gdje otpada, gdje gdje se mijenja na k: pohlapan, poklapan, oblaporan. Korijeni 222.

öblaskati, skām, v. pf. koga, durch Schmeichelei Jemund für sich gewinnen, blanditiis quem in suas partes ducere. Rj. ob-laskati, laskajući navući koga na svoju stranu. v. impf. laskati. — Podvesti pod koga meku postelju. (Oblaskati ga). Posl. 251. Pružiti kome slanu ruku. (Oblaskati ga lijepim riječima — kao kad čovek marvinčetu pruži soli iz ruke). 265. Oblaskaju i potkupe ovoga Milanova sekretaru, te izda gospodara svojega. Sovj. 49.

öblāsnik, m. u Grisića. praetor, potestas, magistratus. Stulli. u koga je oblast. — Oblasniku nepristupnom daj što pita, da ne uzme i što ne pita. DPostl. 87. vidi vlasnik 2, i kod glavlar ostala syn.

öblāst, f. — **1)** die Macht, potestas: ne popusti. Gospode Bože! oblasti nečastivome i nekrštenome (kad se mole Bogu). Rj. ob-(v)last. vidi vlast 1. — Da mu Bog da vlast i oblast kako danas nama u našega brata domaćina, ako Bog da! Kov. 124. Dana bi joj oblast da čini... Otkriv. 13, 5. Dana bi joj oblast nad svakijem koljenom i narodom. 13, 7. Imajte oblast nad ognjen. 14, 18. — **2)** onaj kraj, zemlja, gdje ima tko oblast, vlast, kao područje; Gebiet, territorium, regio. — Rim se opet osobito tim ponosio, što se ni u kakom mestu postavljani zakoni nisu tako tvrdo držali, kao u njegovoj oblasti. Danica 5, 86. Za panonske (Hrvate) zna se da im je stolica bila u Sisku, ali granice oblasti njihore teže je naznačiti. Kov. 17. Glavne planine dijeliše svu Srbiju na dvije polovine: u zapadnoj bijahu oblasti Neretra, Hum, Travunija i Zeta. DM. 1. Selo u strumskoj oblasti DRj. 1, 512.

oblastan, oblašna, *ulj.* što pripada oblasti. — emlja se daje »u državu, i u oblast . . . ocevima i yemlu potomstvu, da budu oblasni zemljama do vika.« DM. 209.

oblatiti, *tim, v. pf.* vidi okaljati. Stulli. o-blatiti. *impf.* blatiti.

oblazak, oblasna, *m.* Rj. ob-lazak (*osn. u* oblaziti, bilaziti) djelo kojim se što obijaje. — **1)** *der Umweg, umbitio.* Rj. *isp.* obilaženje 1. — **2)** *der Umweg, umges.* Rj. *isp.* obilaženje 2. — **3)** *der Versuch, periculum.* Rj. *isp.* obilaženje 1. — **4)** vidi oblačaj, i *syn. onlje.* — Pobratimu na bluzak pogje. HNpj. 4, 168.

oblaziti, *zim, v. impf.* Rj. ob-laziti. *v. pf.* obići, bistiti, obaći. — **1)** vidi obilaziti. Rj. vidi i obilaziti, ophoditi. *primjere vidi i* kod obilaziti. — **a)** vidi bilaziti 1, *umgehen, umbio:* Svatko misli, da tu spava farko, oko njeju daleko oblazi. Npj. 2, 443. — **b)** vidi obilaziti 2, *umgehen (durch einen Umweg).* *irreumto, protivno: ići na prećue:* Dok je moj babo blazio, donde je kući dolazio, a sad kako pogje na rećae, onako i zaglavj. Posl. 64. — **c)** vidi obilaziti 3, i *syn. onlje. besuchen, iriso.* Zapita je oćvar, e li *cvijet oblazilo* i zaljevala, da ne bi uvenuo. Rj. 81a. Umre Konda jedini u majke, te ga kopa pod utu neranću. Svako ga je jutro *oblazilo.* Npj. 1, 272. Neka znade, da sam dolazila, da sam moje drago *blazila.* 1, 352. — **d)** vidi obilaziti 4, obidovati, ogledati; *versuchen tento.* — **2)** *su se, reciproč. sich nessen, experior, contend, cf.* ogledati se: No na noge la se *oblazimo.* Nego ustaj da se oblazimo, jednom ni je zeman nmrijeti. Rj. *v. pf.* obići se b, ogledati e 2.

oblaznica, *f. die Erfrischung, potio qui corpus recreatur:* A car gjeći oblaznicu daje, on im daje jino i rakiju. Rj. — *oblaznica* (teško je presuditi je li u svezi s oblaznuti ili oblaziti). *Osn. 332. po tu-maćenju Vukoru riječ je u svezi s oblaznuti: piće što se kao oblaže ili oblažuje za rashlagjivanje: ako je pak u svezi s oblaziti, onda su ponude, kojima se nude oni što dolaze u pohode.*

oblaznuti, oblaznēm, *v. pf.* lecken, oblambo. Rj. ob-laznuti, *lizanje u jedan put učiniti, vidi obilaznuti. v. impf.* oblaživati. — *Oblazni,* pa opet! (Kad kome slaže puška, t. j. da oblažne kremen, pa opet la kreše). Posl. 229.

oblazaj, *m.* ob-lazaj (*osn. u* oblaziti, obilaziti, vidi oblazak 4, polazaj, posjed, pohod 2, pohodnja; *Besuch, Visite, riječi s* takim *nast. kod* dogagjaj. — »Već me rusa zaboljela glava, steri mene mekane duške« . . . Sve joj druge na oblačaj ilu: Ustaj Ajko, naša drugarice! Herc. 30.

oblazjenje, *n.* vidi obilaženje, Rj.

oblětjeti, obletīm, *v. pf.* umfliegen, circumvolo. Rj. ob-letjeti. *v. impf.* oblijetati.

oblětati, *zim, v. pf.* koga, *beschlafen, concumbereum aliqua.* Rj. ob-ležati, vidi obljubiti. — Ućini sramotu Izraelju oblećav kćer Jakovljevu. Mojs. 1, 34, 7. Ako bi ko oblećuo robinju, oboje da se šibaju. III, 19, 20.

obljica, *f.* Rj. oblo što ženskoga roda. — **1)** *ein cylindrischer Stab, baculus cylindricus.* Rj. obla batinu, vidi 2 oblić. — **2)** obla kula: Ja ti kule otvoriti ne ću . . . oblja se j' kula prigodila. HNpj. 4, 390. — **3)** žensko koje je sa svih strana oblo i debelo. J. Bogdanović.

obljčić, obljčićm, *v. pf.* (u C. G.) koga, *uberführen, zeihen, arguo.* Rj. ob-ličići koga, kao dokazati ili ljetjeti dokazati da je on učinio, *n. p. krv.; v. impf.* oblićivati. — *Obljčiće rješćue* s otara. D'osl. 87. Nemojte ih, braćo, poslušati i nejaka mene oblićiti, oblićiti, pa me naruziti. Npj. 5, 9. Zgriješio je Izraelj . . . Pristupićete u jutru po plemenima svojim; a koje pleme oblići Gospod, ono će pristupiti po po-

rodicama svojim; i koju porodicu oblići Gospod, ona će pristupiti po domovima svojim. Is. Nav. 7, 14. *Obljčiću te, metnuću ti pred oči grijeha tvoje.* Ps. 50, 21. *su se, pass.* Tražite i vidite na kom je grijeh. 1 oblić se Jonatan i Saul, a narod izide prav. Sam. 1, 14, 41.

obljčivānje, *n. verb. od* oblićivati, radnja kojom tko oblićuje koga.

obljčivati, oblićujēm, *v. impf.* ob-lićivati, koga, kao dokazivati, da je on učinio (zlo kakvo). *v. pf.* oblićiti. *v. impf.* prosti lićiti 3. — Na koga će sve zlo nabaciti . . . Pa mu vazda lažu neprestano, oblićuju Petra i serdara, baš da bi ih obla izgubili. Npj. 5, 26.

obljčje, *n.* vidi oblik. Rj. Oblik, das Antlitz, das Angesicht, facies, Rj. 431a. vidi lik 1, lice 1. — *ali rudi i* forma, *dic Form, forma;* naprava 2: Pretvorise slavu vječnoga Boga u oblićje smrtnoga ćorjeka. Rim. 1, 23. Posla Bog sina svojega u oblićju tijela grjehovnoga. 8, 3. Zemlja bješe bez oblićja i pusta. Mojs. 1, 1, 2. Da se obnovi dom Gospodnji . . . te povratise domu Božijemu oblićje njegoro. Dnev. 11, 24, 13. *Obljčjem* i napravom bijahu toćkovi kao boje hrisolitove. Jezek. 1, 16. Isaija vidio Gospoda slave . . . kao na suprot krotkome silasku njegovu u oblićju djetinjem. DP. 320. Taj padež (ćurši) u tom oblićju govori se sada za sva tri roda i jednine i množine. Obl. 59. Treba u ovaj rječnik primiti i kajkavske riječi . . . i staviti ih u oblićju koje bi imale u govoru ostaloga naroda. Ogled V. Naš rukopis ima aorist u starijem oblićju. Star. 3, 11.

obljčke, (u Boći) *n. p.* popiti što, t. j. sasuti u usta i progutati u jedan put (kao da bi bilo što tvrdo i oblo pa da se u jedanput proguta ne zračćući, mit einem Schluck, uno haustu. Rj. — Da po ćaše oblićke popije . . . odmah bi se ona nabregjala. Herc. 61. oblićke, obal, obao, ob-(v)al, kor. val, valjati. Osn. 21.

1. oblić, oblića, *m.* (u Herc. i C. G.) vidi grašak. Rj. oblić (osn. u obao). Osn. 238. riječi takve kod bagljic.

2. oblić, *m.* vidi oblića 1. Rj. obao štap.

obljčkoliti se, *lim se, v. r. pf.* vidi objekoliti se. Rj. za umetnuto 1 *isp.* hljećva.

obljčniti se, oblićnīm se, *v. r. pf.* vidi ulijeniti se. Rj. ob-lijeniti se, postati ljen. *v. impf.* lijeniti se. — A kad se ljudi oblićne . . . onda se zaranjaju oni prokopu. Priprava 24.

obljčepiti, oblićepīm, *v. pf.* umkleben, bekleben, *induco aliquo re.* Rj. ob-lijepiti, *v. impf.* oblićepivati. **obljčetanje**, *n.* das Umfliegen, circumvolatio. Rj. *verb. od* oblijetati, radnja kojom tko oblićjeće.

obljčetati, oblićjećēm, *v. impf.* umfliegen, circumvolito. Rj. ob-lijetati. *v. pf.* obletjeti.

obljčevānje, *n.* vidi obljevanje. Rj. vidi i obljevanje. **obljčevati**, oblićjevām, vidi obljevati. Rj. *v. impf.* ob-lijevati, što ćim ili u što, *n. p.* laćvu katranom, ili pušku u zlato. vidi i oblićvati. *v. pf.* oblići.

oblik, *m.* (loc. oblika) das Antlitz, das Angesicht, facies: poznajem ga po obliku. Rj. ob-lik. *isp.* lik 1, lice 1. vidi oblićje, forma, naprava. — Da su tražili *jednostarne oblike* za du. 4b, 4b. Nov. Srb. 1818, 400. Vidjeh, a to oblik na oči kao oganj, od bedara mu dolje bješe oganj . . . i pruži kao ruku, i uhvati me. Jezek. 8, 2 (*similitudo, eine Gestalt*). Pokazi domu Izraeljevu ovaj dom . . . pokazi im oblik od doma. 43, 11. Radi tebe, koji si strošio sebe za nas i uzeo na se oblik ropski. DP. 103. *Oblike* iz kojih su se razvili oblići staroga slovenskoga jezika pokazali su prije ovoga moga posla drugi ljudi. Istor. III. *Oblik* se u riječi zove stanje u koje ona dolazi da bi se pokazala sveza izmęju nje i drugoga ćega u misli . . . Tako je *n. p.* žena oblik. Obl. I.

oblina, *f.* die walzenförmige Runde, rotunditas *Andriaca*, Rj. osobina onoga što je oblo.

oblis, *m.* (u Dubr.) nekaka morska riba, *der Butt*, *rhombus*, Rj. od osnare obal (obao), *isp.* Osn. 362. riječi s takvim nast. kod blutiš.

obliti, oblijem, *v. pf.* n. p. sviraću kositerom, *rund herum vergiessen, circumfundo*, Rj. ob-liti, *v. impf.* oblijevati, oblivati, oblivati. — Mater njegovu zavore u jednu hačru katranom oblicenu i zažde je nasred grada. Npr. 236. Sve oružje u zlato oblitu. Npj. 4, 167. Dobre konje u smu oblišmo. 4, 246. Zemlja je okrugla — ponajviše rodnom oblicena. Priprava 1. sa se, *refleks. ili pass.* Lake mu se noge nštapiše, bijele ruke u smolu obliše. Npj. 1, 323.

oblivānje, *n.* (zap.) *vidi* oblijevanje. Rj. *vidi* i oblijevanje.

oblivati, oblivām, (zap.) *vidi* oblijevati. Rj. *v. impf.* *vidi* i oblijevati, ob-livati, *ne gorori se samo u zapadnom govoru nego i u južnom i istočnom. isp.* dolivati, izlivati.

oblizati, obližem, *v. pf.* oblecken, *lumbo, lingo*, Rj. ob-lizati, *lizanje po malo srsšiti. v. impf.* oblizivati.

oblizivānje, *n.* das A lecken, lambitus, Rj. *verb.* od 1) oblizivati, 2) oblizivati se. — 1) radnja kojom tko oblizuje što. — 2) radnja kojom se tko oblizuje.

oblizivati, oblizujem, *v. impf.* ob-lizivati, *v. pf.* oblizati, obliznuti, oblaznuti, — 1) oblecken, *lumbo*, Rj. — 2) sa se, *refleks. sich lecken (Esslust zeigen), esurio (circumlingo)*: šta se ti tu oblizuješ? Rj. kad gledau pokazuje želju za jelom, *vidi* oslinkivati se. — Oblizuje se kao psina oko mlina. Posl. 229. Obli-zuje se kao pas na strvinu (kad gleda u nju, a nešto mu smeta da jede). (Mjesto na strvinu govori se i prema strvini). 229. Obli-zuje se kao šarov. 330.

obliznuti se, obližnuti se, *v. r. pf.* *Zwillinge geboren (auch von Thieren), geminos pario, geminum partum edo*, Rj. o-bliznuti se, bliznuti roditelji (kaže se za ženu u i za životinju), *v. impf.* bliznuti se.

obliznuti, znēm, *v. pf.* *vidi* oblaznuti. — Oblazni, pa opet! (Kad kome staze puška, t. j. da obli-zne, pa opet da kreće). Posl. 229.

obliz, *m.* *emplastrum*, Stulli. *vidi* melem. — o-bliz (oblizati?).

obliznjī, *adj.* nahe gelegen, adjacens, vicinus, Rj. što je blizu, nije daleko, protivno daljni (i dalji). — U Srbiji dogđu crkvari iz daljnjih sela na konak (noći praznika), a iz obližnjih dogđu u jutro. Rj. 395 (*isp.* susjedni). Osim kućana i obližnje rodbine pokojnikove pokajnice se zovu i njegova dalja rodbina. Rj. 527b. Crkva, kojoj na Trojice dolazi na leurgijju obližnji narod. Rj. 657b.

oblog, *m.* Rj. — 1) *vidi* oplklda. Rj. ob-log, *osn.* u oblagati se 2, obložiti se 2, *vidi* i oklad, oklada, uklada; zarak. — 2) ono čim se što oblaže ili obloži, *n. p.* bolesna glava; Umschlag; Ja sam metao ... hladne obloge. Pom. 102.

1. obloguz, *m.* (der Rumbarsch, podičis ohesi) der alles aufisst, vus er essbares findet, homo edac. Rj. oblo-guz, u koga su obli gazovi od mnogoga jedenja, *isp.* masnoguz, *m.* tako slaž, riječi kod bjeloguz.

2. obloguz, *adj.* schlemmhaft, edac, *cf.* oblaporan. Rj. koji mnogo jede te ima oble gazove, *isp.* masnoguz, *adj.* obloguz, *m.*

oblok, obloka, *m.* fenestra rotunda, Stulli. obli prozor, u sjev. Arr. znači uopće prozor, odatle Madž. ablak. — za obliče, *isp.* svjedok.

oblomiti, oblonim, *rund herum abbrechen, decipio*, Rj. ob-lomiti, *v. impf.* oblamati. — Sjever gore oblomi. A zarasta oblomi? Zarad' vaših djevojak'. Rj. 192b. Kneževića Krečka izgubismo, svoj krajnji Erlo oblonismo. Npj. 4, 415. Hoće li (čokot) napredovati? ne će li mu počupati žile i rod mu obloniti da se posuši? Jezek. 17, 9.

obložiti, obložim, *v. pf.* Rj. ob-ložiti, *v. impf.* ob-

lagati. — 1. einschlagen (z. B. den Fuss in —), überziehen, obcolvo, Rj. — Obuče Jakova ... i ja-rećim kočicama obloži mu ruke i vrat gdje bješe gladak. Mojs. 1, 27, 16. Obloži zidove domu izuira daskama kedrovijem. Car. 1, 6, 15. Obloži ga (prijesto) čistijem zlatom. 10, 18. — II. sa se. — 1) *refleks. sich einschlagen, einhüllen, involvo*, Rj. — Jedna se djevojka sviče do košulje sa svijem, pa se onako gola uveže i obloži različinom travom i cvijećem tako, da se nigdje ne vidi ni malo, i to se zove dodola. Rj. 128a. — 2) *vidi* oplkladiti se. Rj. *vidi* i oplkaditi se, ukkladiti se, *isp.* oblog 1.

oblućae, oblućca, *m.* drvo (kao prut) savijeno na kolijevci više djetinje glave, da ne pada pokrivač djetetu na glavu, *Wiegenspiegel, arcus, cf.* lućae, obluk 1. Rj. upravo *hyp.* od obluk.

oblućje, *n.* (st.) der vordere Sattelknopf, umbo sellae anterior, *cf.* obluk 2. Nasloni se sedlu na oblućje. Rj. u sedlu što je ispeto na prednoj strani, *isp.* kaš, unkaš, jabuka 6. — Šimšir-sedlo srebrom okovano, na oblućju kamen sija dragi, o oblućju gospodsko oružje. Npj. 3, 519.

oblućkinja, *f.* t. j. puška koja se nosi konju o obliku 2, o oblućju. — Kamo tebi moja oblućkinja, koja ždere dvanest drama praha? HNpj. 3, 249. Svitle mu se puške oblućkinje. 4, 93.

oblućce, *n.* coll. od oblutak. Rj. oblo kamenje.

1. obluć, *m.* Rj. ob-luk, *isp.* luk. — 1) (oko Sinja) kao gužva od krpe što isprošena ili na udaju djevojka metne uvrh kape (naoblući se). *cf.* počelica. Rj. Kad djevojka metne kapu s oblukom na glavu, kažu: naoblućila se. Rj. 399a. Počelica, poelica, ženska kapa (u njoj sa dobre šake širok obluk od debele hartije, preko njega krpa, koja na pero visi niz legja). Rj. 558a. — 2) u Gundulića. *arcus triumphalis*: slavni obluk, Stulli. (*arcus*, kor. »lak« savijati), obluk. Osn. 37.

2. obluk, *m.* (u C. G.) — 1) *vidi* oblućae. Rj. na kolijerci, *vidi* i lućae. — 2) (može biti samo u pjesmama) der vordere Sattelknopf, umbo sellae anterior, *cf.* oblućje: S obluka je topuz izvadila. Paša mu je po obluku brada. Rj. u sedlu što je ispeto na prednoj strani. *syn.* kod oblućje.

oblutak, oblutka, *m.* obao kamen, kao što ih se nalazi mnogo oko velikih voda. Rj. coll. oblućce, za nast. *isp.* bjelutak.

obljaj, Obljaja, *m.* plauina u Heregovini: U zelenu u Obljaj planinu. Rj. — imena s takvim nast. kod Bilaj.

oblje, (u C. G.) *vidi* obje: 1 Morače oblje poarati. Rj. za umetnuo 1 *isp.* blječva. — Ugrabi mu dvije kumburlije, pa u Turke oblje obrnuo. Npj. 4, 87.

obljepljivānje, *n.* das Bekleben, inductio, obductio, Rj. *verb.* od obljepljivati, radnja kojom tko obljepljuje što.

obljepljivati, obljepljujem, *v. impf.* bekleben, induco, Rj. ob-ljepljivati, *v. pf.* obljepljiti.

obljetan, obljeta, *adj.* anniversarius, Stulli. obljeta, *osn.* ob ljeto, *vidi* godišnji, *isp.* obljetnica.

obljetnica, *f.* Jubrestag, dies anniversarius, Rj. obljetni dan, *isp.* godišnjica.

obljevānje, *n.* das Vergiessen, plumbatio, Rj. *verb.* od obljevati, radnja kojom tko obljeva što (čim ili u što).

obljevati, vām, *v. impf.* vergiessen (mit Blei), plumbo, Rj. ob-ljevati, obljevati, oblivati, što čim ili u što, *n. p.* bačru katranom, ili pušku u zlato. primjeri kod *v. pf.* obliiti.

Obljuba, *f.* ime planini, u kojoj je po narodnim pjesmama car Konstantin našao časne krste (drugi pjevajući ovu planinu zovu Ogljubar): Pravo idite k Obljubi planini, svu Obljubu ma(h)om raskopajte. Rj.

obljubiti, obljubim, *v. pf.* (st.) abküssen, deosculor, *cf.* obležati: Ja ću tvoje lice obljubiti. Vjernu ću ti ljulu obljubiti. Valja tebi noćiti s kraljicom i ob-

ljubit' Budimsku kraljicu. Ruho skide, leže sa kraljicom te kraljici obljubio lice. Rj. ob-ljubiti, *vidi* i obrusiti. v. *impf.* ljubiti 2a.

obljštiti, obljšštim, v. *pf.* *vidi* oljštiti, *abschülen*, *decortico*: krušku, jabuku, jaje. repu. Rj. 457b. Obljštiti. v. *impf.* ljuštiti. — Hotio bi jaje obljšteno i osoljeno. DPostl. 27.

obljutaviti, vīm, v. *pf.* *geschmucklos werden*, *saporem amitto*. Rj. o-bljutaviti, bljutaro postati, u drugojučijem obličju ne nalazi se taj glogol. — Vi ste so zemlji; ako so obljutari, čim će se osoliti. Mat. 5, 13.

obmotati, tām, v. *pf.* *unwinden*, *circundo*. Rj. ob-motati, *vidi* omotati; v. *impf.* obmotavati. — Gzdzavoj nevi ne moš ovrļi oko glare obmotati. (Kad je kome teško ngoditi). Postl. 41. Za njime se zulumčama snće, pa se ne sme care da obzare, a kauno li da obmotu čalmu. Npj. 1, 160. sa se, *refleks.*: Nagje glogov trn gdje se oko njega obmotalu guja. Rj. 808b.

obmotāvānje, n. *das Umwickeln*, *circumligatio*. Rj. *verb.* od obmotavati. radnja kojom tko obmotava što (oko čega).

obmotāvati, obmōtāvām, v. *impf.* *unwinden*, *circumvolvo*. Rj. ob-motavati, što oko čega; prinjeri kod v. *pf.* obmotati, *vidi* omotavati.

obnavljanje, n. *das Erneuern*, *renovatio*. Rj. *verb.* od obnavljati. radnja kojom tko obnavlja što. *isp.* obnavljenje.

obnavljati, obnavljām, v. *impf.* *erneuern*, *renovo*. Rj. ob-navljati, činiti da bude što kao novo. v. *pf.* obnoviti. — sa se, *pass.* ili *refleks.*: Ako se naš spoļšnji čovjek i raspada, ali se unutrašnji obnavlja svaki dan. Kor. II, 4, 16.

obnesti, obnēsēm, v. *pf.* ob-nesti. *isp.* Obl. 67. *vidi* obnijeti. v. *impf.* obnositi.

obnestimati, mām, v. *pf.* *entebren*, *ignominia affrio*, *cf.* *osramotiti*: Kralj je mene obnestima' damno. Rj. ob-ne-stimati koga, učiniti ga nestimama, nepoštorana. *isp.* stimati (*postocati*). — *syn.* kod osramotiti.

obnēsivsjesnuti, nēm, v. *pf.* *vidi* onesivsjesnuti. Rj. ob-nesivsjesnuti, pasti u nesvijest, *vidi* i obeznaniti se, obeznaniti se, ubevnuti se, doći u bevnat.

obnēvidjeti, obnēvidīm, v. *pf.* *erblinden*, *oboeccor*. Rj. ob-ne-vidjeti, izgubiti vid, *vidi* oslijepiti. — Da me u jedan put obasja velika svjetlost s neba... i kad obneridjeh od silne srtjetlosti one, vogjahu me za ruku. Djel. Ap. 22, 11.

obneznāniti se, obnēznānīm se, v. *r.* *pf.* *vidi* obeznaniti se. Rj. ob-neznāniti se. *isp.* neznau. *vidi* i obnesivsjesnuti. i *syn.* ondje.

obnica, f. voda koja se više Valjeva sastavlja s Jablanicom, i odande se dolje zove Kolubara. Rj. u Srbiji.

obnijemjeti, mīm, *vidi* onijemjeti. Rj. ob-nijemjeti, postati nijem; i: prestati govoriti, umaknuti. umučī. v. *impf.* nijemjeti.

obnijeti, obnēsēm, (obnio, obnijela) v. *pf.* *untragen*, *circumfero*. Rj. ob-nijeti. *vidi* obnesti. v. *impf.* obnositi. — Badnjak... kad pregori, gornji kraj valja dočekati u ruke s rukavicama, pa ga obnijeti oko košnica. Rj. 12a. Zapale one proćepove i obnesu oko torova. Rj. 215b. Vladika... došavši obnese mošti oko nje (crkve). DP. 348.

obnizati, obnīzēm, v. *pf.* n. p. kapu ili glavu biserom, mit einer Reihe (Perlen) umgeben, *circundo lineam* (*margaritarum*). Rj. ob-nizati što n. p. biserom, nanizati biser oko njega. v. *impf.* obnizivati.

obnizivānje, n. *das Behängen mit Perlenreihen*, *circumdatio lineae margaritarum*. Rj. *verb.* od obnizivati. radnja kojom tko obnizuje što.

obnizivati, obnīzēm, v. *impf.* mit einer Perlenreihe umgeben, *circumdare lineam margaritarum*. Rj. ob-nizivati, n. p. kapu ili glavu čime. n. p. biserom. v. *pf.* obnizati.

obnōc, *vidi* noću. Rj. ob noć; *vidi* ob 1.

obnōčiti se, obnočīm se, v. *r.* *pf.* ob-nočiti se, ostati gdje ob noć. *isp.* zanočiti. — Sin mi ode, pa se obnočio. Hasan Majetić 1. Rp.

obnos, m. djelo kojom se što obnese. *isp.* obnošenje. — Opet se obnosi plaštanica; premda se čini da je ovaj obnos najviše samo ponavljanje večernjega... opet jutrenji obnos drugo znači nego večernji. DP. 147.

obnositi, obnošīm, v. *impf.* Rj. ob-nositi; v. *pf.* obnesti, obnijeti. — 1) untragen, *circumporto*. Rj. obnositi što (oko čega), sa se, *pass.*: Opet se obnosi plaštanica... obnošenje plaštanice oko crkve... DP. 147. — 2) unter die Leute bringen, *circumfero*. Rj. u prenesenom smislu, kao bijediti: Obnosi me tugja majka Božjom nepravdom, da ja ljubim tebe, Pavle, mila devera. Npj. 1, 613.

obnosčuje, n. Rj. *verb.* od obnositi. 1) radnja kojom tko obnosi što (oko čega), (das Untragen, *circumlatio*, Rj.): Opet se obnosi plaštanica... sad obnošenje plaštanice oko crkve sa zastavama znači da je Gospod... DP. 147. *isp.* obnos. — 2) radnja kojom tko obnosi koga nepravdom (bijedi ga), (das unter die Leute bringen, *circumferre*, Rj.).

obnova, f. ob-nova, djelo kojom se što obnovi, *vidi* obnavljenje. — Govor o moralnoj obnovi onoga sela. Zlos. 332.

obnoviti, obnovīm, v. *pf.* *erneuern*, *renovo* (namastir, crkvu). Rj. ob-noviti, učiniti da bude što kao novo. v. *impf.* obnavljati. — Nije moguće one koji su jednom prosvijetljeni... i otpali, opet obnoviti na pokajanje. Jevr. 6, 6, sa se, *refleks.* ili *pass.*: Da se obnovite duhom uma svojega, i obućete u novoga čovjeka. Efes. 4, 23.

obnovljenje, n. *restauratio*, *innovatio*, *reparatio*, iz Gundulića. Stulli. *verb.* supst. od obnoviti. djelo kojom se što obnovi, *vidi* obnavljanje. — Ima riječi 81 koje sam ja načinio... obnovljenje. okamenjenje. Nov. Zav. VII. Da služimo (Bogu) u obnovljenju Duba a ne u starini slova. Rim. 7, 6. Nego se promijenite obnovljenjem uma svojega. 12, 2.

obnjušiti, obnjušīm, v. *pf.* *umschnuffeln*, *circumodor*, *cf.* nanjušiti: Vran poleće gorom kroz planinu, dok objuši ranjena juvuka. Rj. ob-njušiti. v. *impf.* njušiti.

oboci, obodāca, m. pl. (dolje preko Morave) die Obgehänge, *inaves*, *cf.* mingjuše, brnjica, ušnjaci, obodac. Rj. *vidi* i mengjuše, dem. obočić. — ob-(v)odac: brnjica, kao kolut... i koji se nosi u usima, obodac (u kom je ista misao, t. j. obveden je i njim je što obavedeno). Daničić. ARJ. 661b. A što si se na me naljutio, te ne držiš vjenice i oboce, te ne vjenčaš tvoju milu kumu? Npj. 3, 496. Dadoše Jakovu... sve oboce, koje imaju u usima. Mojs. I, 35, 4. Tada će Gospod skinuti... stakalca mirisna i oboce. Is. 3, 20.

obociti, tīm, v. *pf.* ob-ociti, *politi* što octom, n. p. salatu, grah, i t. d. govori se u sjer. Hrv. v. *impf.* ociti.

obočić, m. dem. od obodac. Rj.

obōd, m. n. p. na situ, na šeširu, der Rand, margo. Rj. ob-(v)od. osn. u obvoditi. obōd (iza b otpalo je v). Osn. 23. — Oklojiti obod u šešira, t. j. spustiti ga na niže. Rj. 453b.

obodac, obōca, m. (u Budimu i u Sentandriji) najviše pl. oboci, *vidi* oboci. Rj.

obodnica, f. (u primorju) die Auster, ostrea, *cf.* kamenica, ahtapod. Rj. obodnica (mjesto КОБОТОНУА). Osn. 332. *vidi* hobotnica, ahtapod. octopus vulgaris, nekaka morska žirotnja, a nije kamenica. — Traktnica, *vidi* obodnica. Rj. 745b.

obodnja, f. (u Srijemu) die Reihe, ordo. Kad u selu seljaci idu redom na kakav gospodski posao, pa kad se svi izrede, onda je jedna obodnja izišla, a kad počnu opet na novo, onda je nastala druga. Rj.

ob-(h)odnja, iza *b* otpalo je *h*; osn. u *hod*. Osn. 203. *vidi* ophodnja, ophogja, riječi s takvim nast. kod čežnja.

obōdriti, obodritim, *v. pf.* za *ake. isp.* Rad 6, 100. ob-bodriti, kao *ubrabriti, osloboditi*. 1. *isp.* obadriti, *v. impf. isp.* bodriti. — Sada treba, da duh obodrimo i na Turke sutra udarimo. Npj. 5, 326. *Mene je istinita revnost k rodu mome obodрила, i prinudila me da zažmurim i da jedan put tumarim glavom kroz ovo trnje.* Spisi 1, 5.

obogaćavanje, *n. verb. od* 1) obogaćavati, 2) obogaćavati se. — 1) *radnja* kojom tko obogaćava koga. — 2) *radnja* kojom se tko obogaćava.

obogaćavati, obogaćavam, *v. impf.* o-bogaćavati, *v. pf.* bogatiti. — 1) *koga ili što*: Nadgledaš zemlju i zalivaš je, obilno je obogaćavaš. Ps. 65, 9. Nemarna ruka osiromašava, a vrijedna ruka obogaćava. Prič. 10, 4 (*divitius parat, heredit Reichthümer*). Mnóstvom svojega bogatstva i trgovine svoje obogaćavao si earce zemaljske. Jezek. 27, 33. — 2) *sa se, refl.* *vidi* bogatiti se, *v. r. pf.* bogatiti se.

obogatiti, tim, *v. pf.* Rj. o-bogatiti. — 1) *a) prelazno. bereichern, dito.* Rj. učiniti koga bogatim, *v. impf.* obogaćavati. — Da ne rečeš: ja sam obogatilo Arrama. Mojs. 1, 14, 23. Koji obogatitše njima (kanonima) *erkvu*. DP. 52. *Knjigama* znamenito je obogaćena biblioteka. Rad 17, 170. — *b) neprelazno. reich werden, ditescu, cf.* obogatiti se, Rj. — Tako oni obogate i potkupe narod da jednoga od njih dva stave za kralja. Npr. 109. Ona će nam kazati način kako ćemo obajicu obogatiti, 218. — 2) *sa se, refl.* *Te ćeš se tako obogatiti i svoju gjeću prebraniti.* Npr. 123. *Da bi se kasa obogatila,* odrede se ljudi, da prodaju Turske mlijkove. Miloš 13. *Obogatitši se pridično,* zaželi živjeti gospodski. Sovj. 22. *Te se u svemu obogatitše krozu nj* (kroz Hrisa Isusa). Kor. 1, 1, 5 *Trgovci koji se očajem torarima obogatitše od nje,* staće izdaleka od straha. Otkriv. 18, 15. *Od rata* s Bugarskom i Grčkom *obogati se* Stefan. DM. 39.

obogje, *f. pl.* (u Slav.) *vidi* vogjice. Rj. ob-(v)ogje, osn. u obvoditi, obogje (tu je ispalo *v* iza *h*). Osn. 60. *od uzde oni kašiš što se drže u rukama kad se jaše. vidi i dizgen, dizgin, dizgjen, gjizdin.*

obojak, obójaka, *m. (pl. gen. obójakā) das Fuss-tuch, pannus ad pedes involvendus...* (Kuda nose čarape) podložje obojke u opanke..., zavijaju šareuim obojima (mjesto čarapa) noge i na njih obuvaju opanke: a po varošima nose obojke (od platna ili zimi, od flanera) u čizmama. Rj. *dem.* obojčić. *augm.* obojčina.

obojčić, *m. dem.* od obojak. Rj.

obojčina, *f. augm.* od obojak. Rj. — Tko dozna ustaje, i obojčina mu nestaje. DPostl. 128.

oboje, oboga (obojega), *n. heide, uterque*: oboje djece, oboga djece, itd. Rj. *vidi* obadvoje. 3. i 7. *pudež*: obojemu, obojem. Obl. 49. u *rečenicu se uzima kao dvoje, koje vidi. pl.* oboji. — »Danie i »dni«... *porēd otoga oboga govori se i »dnevi*. Rj. 110b. Carev sin nagje svoju ljubav, i oboje se vrlo obraduju. Npr. 21. *Ona ga poznade... i oboje mrtvi na zemlju padoše...* naći ćeš ih oboje jedno do drugoga mrtvo. 113. Hajde da mi njih oboje (earskoga sina sa ženom) ubijemo. 136. *Vrana o bunjištu, a soko o mesu (živi), pa oboje na (Gjurgjev dan izlete.* Postl. 39. *Sastalo se zlo i gore, da se malo porazgovore.* Kad se sastanu muž i žena oboje nevaljuli. 275. *Okreću se oboje (Sava i Danava) pod imenom Dunava ispod Bijograda k jugo-istoku.* Danica 2, 42. *Primili su nauke i uza njih gdjekoje riječi... poprimali su i nješto od oboga toga.* Pis. 31. *Uhaćena zvijer, i s njom lažni prorok... živi biše bačeni oboje u jezero ognjeno.* Otkriv. 19, 20. Težak je kamen, i

pijesak je težak; ali je gnjev bezumnikov teži od obojega. Prič. 27, 3. *Oni bijahu oboje već stari* (Zaharija i Jelisaveta). Prip. bibl. 107.

oboji, oboje, oboja, *pl. prema sing. riječi oboje, koja u jedini dolazi samo u srednjem rodu; u množini se gorori uz riječi koje ili 1) samo množinu imaju, n. p. oboja kola, oboja vrata; ili 2) koje imaju i jedninu ali što znači, ono se u množini uzima da je riše toga kao jedno s jedne strane i opet riše toga kao jedno s druge strane, n. p. oboji svatovi (t. j. svatovi jednoga i drugoga mladoženje), isp. dvoji. — Šokei ubokei, Vlasi siromasi (daklem nijedni nemaju ništa, nego oboji jednuki).* Posl. 352. *Zagrmlješe oboji topori.* Npj. 5, 370.

obojica, *f. beide, uterque, cf. dvojica.* Rj. *vidi* obadvojica. *oba čovjeka ili oba muška živinčeta ili čorjek i muško živinče*: Za smrt Kraljevića Marku različno se pripovijeda... da mu se u takovome boju zaglibio Sarac u uekakoju bari kod Dunava i da su ondje obojice propali... Da je Bog prenio i njega (Marka) i Sarca u nekaku pećinu, u kojoj i sad obojica žive. Rj. 346a. Oni njemu kažu da su oženjeni obojice. Npr. 193. *Ova tvoja obadva bruta kod mene su u životu... ali ih sad tebi poklanjam obojice.* 241. *Obojice ori bili su Srbi.* Kov. 3. *Dopada se nama obojici.* Straž. 1886, 770. *Za što bih ostala bez obojice ras u jedan dan?* Mojs. I. 27, 45. *Ijše obješenu ova obojica na drvo.* Jestir. 2, 23. *Oni mu kažu kako su obojicu snili čudnovate sne.* Prip. bibl. 27.

obojiti, obojim, *v. pf. färben, colora, cf. omastiti.* Rj. o-bojiti, *v. impf.* bojiti. — *Gragjevina, 2) vunena prejga obajena.* Rj. 98a. *Obročiti, obojiti u broču.* Rj. 434 b. *To začuo star djedina, on obriči b'jelu bradu, i oboji te brčine.* Npj. 1, 295. *Pa da erkvu krri obojimo,* da kostima erkvu potrusimo. 4, 170. *sa se, pass.:* Njime (voskom) se šara po bijelu jaju, pa pošto se jaje oboji, ono kud je bio vosak ostane bijelo. Rj. 502a.

obolestiti se, stím se, *v. r. impf. erkranken, morbo corripit, cf. oboljeti, razboljeti se.* Rj. o-bolestiti se, *bolestan postati. vidi i poboljeti, poboljeti se. — ovaj se glagol ne nalazi u drugojačijem obličju.*

oboljeti, obolim, *v. pf.* Rj. o-boljeti, *v. impf.* boljeti. — 1) *durch Krankheit geschwächt (entkräftet) werden, morbo infirmor.* Rj. *od bolesti oslabiti.* — 2) *bolestan postati:* Obolestiti se, *cf. oboljeti, razboljeti se.* Rj. 432b. *Šetajući jedan dan nastupi na magjije, oboli i kljenuit ostane savrtijeh noga i ruka.* Npr. 262. *vidi i poboljeti (i se.)*

1. **ōbor**, *m. — 1) Einzäumung für die Schweine, Ochsen, sepimentum pro suibus.* Rj. *mjesto zagragjeno za svinje, govoda:* Ovaca će nestati iz tora, i govoda ne će biti u oboru. Avak. 3, 17. — 2) *mjesto ispred kuće (bilo zagragjeno ili ne bilo), n. p. izigje na obor, der Hof, aul, cf. avlija:* Meti dvore, trijebi obore. Rj. *vidi i* dvor, dvorište, stobor, mlca. — *ōbor* (mjesto ob-ror, kor. koga je za-vrijeti). Osn. 23.

2. **ōbor**, *in* oborknez, obordženerao, *ist est das deutsche Ober-, supremus.* Rj. *riječ postulu od Njemačke Ober-, koje znači glavni, prvi, veliki, vrhovni.* *isp. arh...* arbi, u složenim riječima: oborbokman, obordirekcija, obordženerao, oborknez, oborlačmau. *vidi* ōber.

obōrati, ōborēm, *v. pf. umackern, circum aro.* U gdjekojim mjestima ljudi uz kužno doba oboru selo (t. j. povuku brazdu oko svega njega), da kuga u nj ne bi došla. Rj. ob-orati, *v. impf.* oboravati.

oborāvānje, *n. das Umackern circumuratio.* Rj. *verb. od* oboravati, *radnja kojom tko oborava što.* — Ljudi uz kužno doba oboru selo, da kuga u nj ne bi došla. U tome oboravanju mjesto volova plug vuku šest djevojaka. Rj. 432b.

oboravati, obdržavam, *v. impf. unuckern, circummaro*, *cf. oborati*. Rj. ob-oravati.

oborbokman, *m. ein aus dem deutschen ober und türkischen bok komisch zusammengesetztes Wort, stercus*: I on je neki oborbokman. On je veliki oborbokman. Rj. *šude radi složenju riječi od Njem. obor (ober) i Turskoga bok, koje znači govno. vidi govnović*.

obordirekcija, *f. od Njemačkoga Oberdirection*. Čujemo da će se obor-direkcija Srpskih škola ukiniti. Straž. 1887, 175.

obordženerao, obordženerala, *m. od Njemačkoga Obergeneral*. — *In oborknez, obordženerao, ist es das deutsche Ober-, supremus*. Rj. 432b.

oborina, *f. zgrada oborena, kao razvaljena. isp. razvaline*. — Pa odoše dvore dijeliti: on uzimlje stoprv sagragjene, njemu dava stare oborine. HNj. 1, 456.

oborit, *adj.* — Gosti se oboritom ribom, po dosta glava za dinar. DPost. 24. Oborit, u Stulića izabran, dobar; Zore rib. 32 veli da se zove oboritu riba koju gospoda jedu. XIV. *osn. u obrati: što je obrano, obirano, po izboru*.

oboriti, oborim, *v. pf.* Rj. ob-oriti, *v. impf.* obarati. — **1 a)** *niederwerfen, wälzen, sterno, cf. obaliti*: svu krivicu na njega oboriše. Rj. Soriti, oboriti da se valja i lupa. Rj. 700b. Jedan put Stojša obori zrnja i pripuši na zemlju. Npr. 33. Ti ćeš našu kuću oboriti, ti si to negde ukrao. 63 (*u prinesenom smislu*). U mah sam ga s konje oborio. Npj. 3, 3. B'jelu ću ti erkeru oboriti. 3, 61. Vrlo mene pićem oboriše, oboriše, pa me uspavaše. HNj. 3, 142. Turčina... onestviti ga malo i obori na zemlju. Danica 4, 18. Druge manje i strašivije poglavice obore oči preda se. 5, 53. Ako padnem, moje će me isto pero oboriti. Pis. 60. Svakoga pravog Srblijina... mora sramotu glavu k crnoj zemlji oboriti. Spisi 1, 5. Mnóstvom veličanstva svojega oborio si (Bože!) one koji nastae na te. Mojs. II. 15, 7. Oboriše srce sinovima Izrailjevijem da ne idu u zemlju koju im dade Gospod. IV. 32, 9. Ah kćeri moja! vele li me obori! Sud. 11, 35. Mislis da... nijesu za to došle sluge njegove k tebi da promotre i nhode i obore zemlju? Dnev. I. 19, 3. Kad mi govoraše tako, oborih oči sraje na zemlju i zanijemjeh. Dan. 10, 15. Može biti da će tko oboriti ove moje misli razlozima koji mi nijesu poznati. Rad 26, 63.

— **b)** *sa se, refleks. ili pass.*: Nadalo se prodalo se! (Kaže trgovac kad mu se što obori u dnućanu). Postl. 186. *isp. sorcati se, soriti se* 1, strovaliti se. — **2 a)** *vatru na koga*: Na pašu je vatru oborio. Megju Turke vatru oboriše. Rj. Već padoše oba na koljena, a obadva puške oboriše, obje pukle, ostaće im puste. Npj. 4, 171. Turci mrtvo oganj oboriše. 4, 284. Onda svi obore iz pušaka, te ubijju i njega i konja mu. Miloš 185. Iz 4 topu obori vatru na selo. Žitije 74. — **b)** *sa se, refleks. ili pass. obori se puška*: Kad se zapeta puška prstom obori. Rj. 136b. Omače mu se puška, t. j. obori se s nokta samu od sebe i puče. Rj. 458a. Strocnula puška, oborila se, ali nije upalila. Rj. 847b.

oborknez, *m. cf. knez*. Rj. od Njem. obor (ober) i knez. vidi oborknez. — Knez od knežine... koji se radi razlike od seoskih knezova zvao i oborknez, viluetski knez... bašknez i retiki knez. Rj. 278b. Po-bratime, oborkneže Ivo! Npj. 4, 195.

oborlaćman, *m. der Oberlieutenant, subcenturio*. Rj. — Ja sam se desio u Lici u Smiljanu kod oborlaćmana Nikole Borojevića. Postl. 48.

oborlaćmanov, *adj.* Rj. što pripada oborlaćmanu.

oborlaćmanovica, *f.* Rj. žena oborlaćmanova.

oborlaćmanski, *adj.* Oberlieutenants-, subcenturionum. Rj. što pripada oborlaćmanima ili oborlaćmanu kojemu god.

oborni, *adj.* n. p. vrata, von obor. Rj. što pripada oboru.

obösiti, obösim, *v. pf.* postati bos, *barfuss werden, calceos amitto*: ogolio i obosio; obosio mi konj. Rj. o-bositi. u drugojajućijem se obliju ne nalazi ovaj glagol.

obösti, obödčm, *v. pf.* Rj. o-bosti. *v. impf.* bosti. — **1)** *spornen, calvari pugno, subito calcar*. Rj. obosti n. p. konja ostrugom: Brže obode kobilu i stigme čoveka. Npr. 13. Obodi ga, (Gjuro! Kad ko rgjavo, a osobito na rgjavu konju trči). Postl. 229. — **2)** *obode n. p. trn koga*: Ni draču ne će obosti dobre. DPost. 179. Oboden ribar pametuje. 87. *sa se, refleks.*: Obo se jutros na trn. 87.

Oboštica, *f.* voda u Bjelopavličima, koja oko jednoga sahata od vrela sastavši se s Perućicom zove se Zeta. Rj.

obožavalač, obožavaoca, *m. koji obožava što*. — Jevrej in — kao obožavalač Boga jedinoga. Zlos. 53.

obožavanje, *n. verb. od obožavati. radnja kojom tko obožava što: Vergötterung, apotheosis*. — Tako je postalo obožavanje opjuja kod Persijana. Priprava 160.

obožavati, obožavam, *v. impf.* o-božavati, držati koga ili što za Boga, darati mu čast i poštenje što priličuje Bogu; *vergöttern*: Pao bih na koljena pred ovijem čovjekom i obožavao bih ga, kada ne bih bio hrišćanin! Priprava 178. — u drugojajućijem se obliku ne nalazi ovaj glagol.

obračanje, *n. das Verleiten, inductio*. Rj. *verb. od* 1. obraćati, II. obraćati se. — **1. 1)** *radnja kojom tko obraća koga ili što na što ili u što*. — **2)** *radnja kojom tko obraća n. p. legja*. — **II.** *radnja kojom se tko obraća (osvrće)*.

obraćati, čam, *v. impf.* Rj. ob-vraćati, *v. pf.* obratiti. — **I. 1)** *verleiten, induco*. Rj. koga ili što na što ili u što: Gledaše oko sebe i često na jezero oči obraćаше. Npr. 189. Jer bi onda lakše bilo naše ljude obraćati u Rimski zakon. Kov. 6. Sudi slugama svojim plaćujući krivicu i djela njegovu obraćajućim u njegovu glavu. Dnev. II. 6, 23. U ništu obraćаш utvaru njihoru. Ps. 73, 20. Obračajući pažnju našemu narodu nu stare spomenike. Rad 5, 191. *sa se, pass. ili refleks.*: Na što se pamnja obraća, može biti izrečeno. Daničić, ARJ. 217b. To se još osobito gubi, raspada i u ništa obraća. Ogled V. — **2)** *kehren, reverti*. Rj. Dokle prosī, zlatna usta nosi, a kad vraća, pleća obraća. Postl. 65. «Haž gje si mi Popović-Ivane!» Zato Ivan ne obraća glave. Npj. 4, 9 (*ne mari. isp. obrtati se* 1: A na me se nemoj obrtati. Npj. 4, 415). — **II.** *sa se, refleks. sich umkehren, revertor, cf. osvrtati se*. Rj. obraćati se od čega, čemu ili k čemu: Ne obraćajte se k idolima. Mojs. III. 19, 4. Koji se obraćaju od grjeha. Is. 59, 20. Što su se Balšići obraćali papi... oni se svagda obraćahu papi obrićući da će... DM. 89 (*vidi obrtati se* 2). Dalje se David u ovakoj radosti obraća upravo ka Gospodu. DP. 39. Često su pristajali za drugijem bogovima... a kad su se obraćali natrag, Bog im je pomogao. Prip. bibl. 57.

Obrad, *m.* ime mučko. Rj. — rād, nērād, Obrad, Prerad. Osn. 16. *hyp.* Obro, Obren.

obradatiti, tim, *v. pf.* Bart bekommen, barbam unaiscor. Rj. o-bradatiti, postati bradat. *v. impf.* bradatiti, tim, pubescere genis. Stulli. postajati bradat.

obraditi, obradim, *v. pf.* bearbeiten, elaboro. *cf.* raditi. Rj. ob-raditi. *v. impf.* obragjivati.

obradovanje, *n. die Freude, gaudium*: Omladinu i obradovanje. S istoka je dobro jutro zvala muškarcima na obradovanje, gjevojkama da se pouđaju. Rj. *verb. od* 1) obradovati. 2) obradovati se. — **1)** *djelo kojim tko obraduje koga: ili ono što koga obraduje*. — **2)** *djelo kojim se tko obraduje čemu: ili ono čemu se tko obraduje*. — Za št' obesi dvoje dece naše, nama, care, našu omladinu, omladinu i obradovanje? Npj. 2, 166. *isp. radost, veselje*.

obradovati, obradujem, *v. pf.* Rj. ob-radovati, *v. impf.* radovati (se). — **1)** *erfreuen, gaudio afficio*.

Rj. *vidi* obeseliti, ograsiti: Kad si ti mene ovako *obradovao*, i ja ću tebe *obradovati*. Npr. 241. Bećirpaša *obradovao*, što su dahije pohjebile iz Bijograda. Danica 3, 209. Svaka recenzija vrlo će me *obradovati*. 95. Da ih *obradujem* još kakom *knjižicom*. Sovj. II. — 2) *sa se, refleks.* čemu, kome, *sich erfreuen, gaudium spectare*. Rj. *vidi* obeseliti se, ograsiti se: Šad se *obraduje* gde je ubio zlatoruna ovna. Npr. 65. Kralj se *rećoma obraduje*. 86. On se *šuri vrlo obraduje*. 88. Ovi se onda *obraduju* još *rećoma* što uzimaju gjevojkicu od cara. 174. Kad car to vidi, *jako se obraduje*. 192. *Obradovata* se *reća gračju*. (Kad nagje jednak jednako). Posl. 230. Kad vidješe zvijezdu, *obradovaše se rećoma velikom radosti*. Mat. 2, 10. *Obradovaše se* i *razveseliše se za njih*. Otkriv. 14, 10. Kad to vidi *obradovaše se u srcu svojem*. Mojs. II, 4, 14.

obradviti, vīm, v. pf. otesati bradvom, *mit der Zimmerzart behauen, crascio*. Rj. o-bradviti, v. impf. bradviti.

obragjivānje, n. *das Bearbeiten, elaboratio*. Rj. *verb.* od obragjivati, radnja kojom tko obragjuje što: Prvi čovjek... samim njegovim ili drugih ljudi *obragjivanjem* postaje i postati može pravi čovjek. Priprava 118. Miklošić pomože *obragjivanju* narodne naše istorije. Rad 13, 161.

obragjivati, obragjivjem, v. impf. *bearbeiten, elaboro*. Rj. ob-bragjivati, v. pf. obraditi. — Jedno radi a drugo *obragjuje*. Posl. 113. *Rječnik* hrvatskoga ili srpskoga jezika *obragjuje* Gij. Daničić. DARj. III.

obramnica, f. (u Šum.) *vidi* obramnica 1. Rj. *vidi* i obramnjača, obravnjača, obravnica, abravnica, obranica. *kolac ili motka na čemu drojica što nose među sobom*. — obranica, osn. u ob rame, *vidi* obramnica, od čega će obramnica biti *postala izgubiti i iz m. isp.* obranica.

obramnica, f. — 1) *das Querholz der Wasserträgerinnen, jugum, cf.* obramnjača, obravnica. Rj. i *syn.* kod obravnica. — 2) (u C. G.) torba prtenjača: Te upri torbu *obramnicu*. Rj.

obramnjača, f. *vidi* obramnica 1. Rj. i *syn.* ondje. **obrana**, f. *der Schutz und Schirm, munimentum*. Rj. *vidi* okrilje, zaštita, *isp.* odbrana, osn. u obraniti. — Otpor, kao izgovor, *obrana*. Rj. 479a. *Tuđu obrana* sjerčana tojaga. Posl. 322. *Hrana i obrana*. (Reče se za kaku važnu stvar bez koje se ne može živjeti). Posl. 342. Ono malo dzebane, što je svaki Srbin imao kod kuće... radi *obrane* od rgjavih ljudi. Danica 3, 174. Dubrovčani su... i *obranu protiv njih* (Srpskih kraljeva) i drugih vladalaca tražili. Kov. 4. Pošalje u Bukreš *u svoju obranu* nekoga arhinandrita. Sovj. 36. Govori o građenju pirga ili bedema... *obrane radi* *Hilandaru* od morskilh gusara. DM. 34. Vidimo ga (Dubrovnik) opet u družbi s Vilhelmom Sicilij-skim i *pod njegovom vrhovnom obranom* od *Mletaka*. 231.

obranica, f. *vidi* obramnica i obravnica. *biće m pred n otpulo, kao što se čini da je u obravnica i iz m otpulo, vidj* i abravnica, obravnica, obravnjača, obramnjača. — U prvu nedjelju u jutru ide mlada... sa novim testijama i *obranicom* prvi put na vodu. Ziv. 322.

1. **obraniti**, nīm, v. pf. *verwunden, vulnero, cf.* raniti: I dva njemu *obranīše* druga. I ja sam se, brate, *obranio*, *obranio* u desnicu ruku. Rj. ob-raniti, i *prosti* je raniti v. pf.; v. impf. *prosti* ranjavati, *sob.* obranjavati. — Zapne strijelu na ovoga čoeka i *ljeto ga obrani* *kroz obada krila*. Npr. 152. Te četiri ubiše Turčina, a *sedminju ranom obranili*. Npj. I, 60. *su se, pass.*: I mnogi se *ranom* *obranīše*, i rani se Peko kapetane, ma boj bije, ka' da ranjen nije. 5, 195.

2. **obraniti**, obranīm, v. pf. *bewahren, schützen, tuor*: Što s' od smrti ne otrže, kam da mi je! Ili *obljom ne obrani*, bruka sabljō! Rj. o-braniti, v. impf. braniti, *sa se, refleks.*: Što se smrti ne umoli, al'

aračem ne obrani? Npj. I, 96. Ni kojoj se *krajini* riječima ne molili, no *svakoj se obranili* i osvetili. Kov. 123.

obranjāvānje, n. *das Verwunden, vulneratio*. Rj. *verb.* od obranjavati, radnja kojom tko obranjava koga.

obranjāvati, obranjāvām, v. impf. *verwunden, vulnero*. Rj. ob-ranjavati; v. impf. *prosti* ranjavati, v. pf. i braniti.

obrašlica, f. (u Dobroti) ono što na kočanu od zelja preko zime izraste nanovo, *der Keim den der Stängel im Winter treibt, germin caulium hiemale*. Rj. osn. u obrasti. *(za nast. isp.* naraslica, podraslica, sraslica), *vidi* brasnica.

obraštanje, n. *das Umwachsen, circumdatio, obductio*. Rj. *verb.* od obrastati, stanje koje biva, kad što obrastu (čim ili u što).

obraštati, obraštām, v. impf. *umherwachsen, circumnascor*. Rj. ob-rastati, čim ili u što, n. p. kamen *obraštinu* mahorinom, *crviće obrastu* u travu, *primjeri* kod v. pf. obrasti.

obrašti, obraštēm, v. pf. *umherwachsen, circumnascor*: *obraslo* cvijeće u travu. Rj. ob-rasti, u što ili čim; v. impf. obrastati. — Ima okrugao *brijeg, obrastao grabićima*, i drugom kojekakvom šumom. Rj. 281a. Koji se kamen često premeće, ne će *mahorinom obrasti*. (Čoek koji često mijenja mjesta, ne će se obogatiti). Posl. 143. Mašīše se puste Semberije, u pustini *obrasla* je trava. Npj. 4, 278. Preko *brde-ljaka obrasli* malom šumom. Danica 2, 52. Zemlja, *žalosno obrasla* u trnje strāsti, pozivlje se na veselje. DP. 321.

obrašćić, m. *dem.* od obraz. Rj.

obrašnaviti se, vīm se, v. r. pf. o-brasnaviti se, *postati brašnar, ovaj glagol ne nalazi se u drugo-jačijem obliju, oke*. Rad 6, 110. — Omučiti se, *vidi* obrašnaviti se: Ko ide u mlin, taj se i omučī. Rj. 459b.

obratī, obērēm, v. pf. Rj. o-brati, v. impf. obirati. — 1) *pfücken, decerpō, lesen, lego*: obrati vinograd, *jabuke, kukuruze; obraćeš zelen bostan (du wirst nicht gut fahren, male succedet tibi)*, (zlo ćeš proći. Posl. 230). Rj. Imao zlatnu *jabuku* koja... uzre i neko je *obere*... a to *jabuka obranu*. Npr. 15. *isp.* pobrati. — 2) *widlen, eligo, cf.* izabrati: Ti *oberi* koga tebi drago. Rj. *isp.* oborit.

obratiti, obratīm, v. pf. Rj. ob-(v)ratiti, v. impf. obratiti. — 1. 1) *obratiti* što na što ili u što: *Obratīšu gradore* vaše u *pustoš*. Mojs. III, 26, 31. *Obrati* Gospod Navalu na *glavu zloču* njegovu. Sam. I, 25, 39. *Na što bi pomnja bila obrućena*, može biti neizrečeno. Daničić, ARj. 217b. Carina... svaka je strana *bijaše rada obratiti na svoju korist*. DM. 242. Koji bi *obratio* u *svoju vjenu pravoslavnoga*. 314. *Na filofske pastore*... trebalo bi po mom mišljenju *više pažnje da obrate* naši književnici. Rad 6, 205. *sa se, refleks. ili pass.*: Tada će se *jarost* moja *obratiti* na njihovu pogibao. Is. 10, 25. — 2) *hereinbrechen, ingruo, cf.* udariti, nastati, obrnuti: Jer će za mnom *obratiti suša* tri godine dana bez prestanka. Rj. — 3) *isp.* obratati 2, *kehren, verto*: Obrnuti, umkehrēn, *verto, cf.* obratiti. Rj. 434b. Gjnro vadi *sedam samokresa*, u *Turski ih šator obratio*. Npj. 4, 161. — 11. *sa se, refleks. vidj* obrnuti se. — 1) *sich umkehren, revertor*: Za tobom se *obratio* Živko. Kad su se svati *obratili*. Rj. Tako mi se *usta* na *zatlak* ne *obratila*! Tako mi se *usta* naopako ne *obratila*! Posl. 305. — 2) *obratiti* se od čega, čemu ili k čemu, *isp.* obraćati se. — Da se *obrate od tame* k *vidjelu* i od *oblasti sotonine* k *Bogu*. Djel. Ap. 26, 18. Kad... od *grijehu* se *svojega obrate*, ti *čuj* s neba. Car. I, 8, 35. *Obratite* se na *karanje* moje. Prič. I, 23. Što se *Stefan hješe obratio* k *papi*. DM. 20.

obravljānje, n. *verb.* od obravljati. Rj.

obravljāti, obravljām, v. impf. *cf.* obroviti. Rj. ob-bravljati, n. p. *oko kuće* da *voda otječe*.

obravnicia, *f. vidē obravnica*. Rj. — Kad bi došla kakva sirota preč kuću, svekrva bi je *obravnicom* oterala. Npr. 83. obravnica, i s promjenom glasa *na* na *v* pred *n*: *obravnicia*. Osn. 332. *isp.* tavnica i tavnica. *vidē* i obravnica, i *syn. ondje*.

obravnjača, *f. vidē obravnjača*. Rj. *značenje i postanje kod obravnice*. — *obravnjača*, i s promjenom glasa *n* na *v* pred *n*: *obravnjača*. *isp.* obravnica i obravnica. *riječi s takovim nast. kod ajgrivača*.

obraz, *m. (pl. gen. obrazâ)*. Rj. *dem.* obrašćić. — **1)** *die Wange, genu*. Rj. *od lica jedna strana, ali se govori i u jednini za obje strane*. — Suze krvave polete joj *niz obraze*. Npr. 141. Obraz od obraza stidi se. (Reče se, kad se kazuje za kakav velik stid i sramotu; ali ja upravo ne znam, ili ovo znači da se na jednome čoku jedan obraz od drugoga stidi ili obraz jednoga čoka od obraza drugoga čoka). Posl. 230. *vidē ovaj primjer pod 2*. Nesto meni *desni obraz gori*, čini mi se, dobra biti ne će. Npj. 1. 606. *Zapali se obraz od obraza*, a zastidi junak od junaka. 2. 239. *isp.* malo *poviše primjer iz* Posl. 230. Oči su joj dva kamena draga, dva obraza dva gnjila rumena. 2. 257. Te on vjgje, što mu knjiga kaže, *plamen mu se uz obraz zapali*. 2. 595. Udari ga rukom *uz obraze*. 3. 35. Obrvica s mora pijavice, *sred obraza rumena ružica*. 3. 516. Sa Antom se u obraz *poljubi*. 4. 256. *Od obraza* padi dževerdana, a pogodi Garvan harambašu. 4. 364. Bio je vrlo prikladan čovek . . . *obrazu duguljastih*. Danica 1. 5. Miloje bio . . . *okruglih obraza*. 4. 26. Ako te ko udari *po desnome tvom obrazu*, obrni mu i drugi. Mat. 5. 39. Neka bijn prutom *po obrazu* sudiju Izrailjeva. Milh. 5. 1 (*narilla, Backen*). — **2)** *Scham und Ehre, pudor*. Rj. *u prenesenom smislu: stid i poštenje: nema obraza; ako ti može obraz podnijeti (t. j. ako te nije stid); ne može mi obraz podnijeti. Obraz valja, kum će doći. Črn ti obraz! U Čiganke črn obraz, ali puna torba. Obraza više nema nego dva prsta (a guzice ima dva aršina). Rj. — Poornio mu obraz ka' ništa-čoku. Rj. 422b. Orvanila ocn obraz, t. j. osramotila ga. cf. *ocrniti*. Rj. 436b. *Oscjetlati obraz*. Rj. 469b. *Rz.*, *vidē obraz 2: rz i poštenje*. Rj. 649a. *Metnuti obraz pod noge*. (Obezobraziti). Posl. 178. *Obraz od obraza stidi se*. (Reče se, kad se kazuje za kakav velik stid ili sramotu). 230. *vidē ovaj primjer poviše pod 1*. *Obraz* mu je kao opanak. (Gledaj: *Koža* mu je *na obrazu* kao gjon). 230. *Svijetao ti obraz!* (Kao blagoslov i pohvala). 282. Tako mi *obrazu i poštenja!* 302. *Zapali se obraz od obraza*, a zastidi junak od junaka. Npj. 2. 239. *isp.* *poviše pod 1 primjer iz* Posl. 230. A gje bismo Turci udarili i *krajini obraz otvorili* a i sebe poštenje dobili? 4. 505. Ne samo što su ih dahije do gole duše oglobile, nego im i *rz (obraz ili žensko poštenje)* i zakon *pozatiše*. Danica 3. 152. Za ovaku podlost mora čovek *imati gjon-kožu na obrazu*. 5. 82. Tijem je *osvjettlan obraz narodu* našem. Sovj. 1. K sinovima *terda obraza* i uporna sreća šaljem te ja. Jezek. 2. 4. *A s kakrim obrazom* može on to zalavljati? Vid. d. 1861. 21. — **3)** u knjige, *die Seite*, pagina. Rj. *strana*. — **4 a)** *slika, das Bild, imago*: Reknem mu (Milutinoviću) da mi načini nekolicke vrste *pod ovaj obraz*, koji sam bio namislio dodati u knjžicu. Odg. na ut. 22. *Obraz* na titlu biće bez sumnje. Straž. 1886. 771. *Cij je obraz ovaj i natpis?* Mat. 22. 20. — **b)** *lice, čeljade, die Person*: Da ni gospodini Bog pomože sofru, i sve *svjetle obraze*, koji oko sofre vino *piju!* Npj. 1. 81. — **c)** *kao reč, schema, sčjuz*: U samome kalugjerstvu imaju dva reda: *malī i veliki obraz*, po Grčki shima . . . ali se šhimici obično zovu samo kalugjeri višega reda. DP. 257.*

obrazac, *obrasca*, *m. kao pregledalica, kalup, troilo, die Form, das Model, forma, formula*: Ot

velmožev? — *po kome je to pravilu i obrascu* babe Smiljane!? —). Nov. Srb. 1817. 188.

obrazan, *obrazna*, *adj. (u C. G.) n. p. čovjek, koji ima obraz, dječohaft, honestas*. Rj. *pošten*.

obrazditi, *obrazdim, v. pf. anführen, sulco*. Rj. o-brazditi, *v. impf. obrazđjivati*.

obrazina, *f. (u C. G.) die Maske, larva, cf. čuvda*. Rj. *vidē* i krinka, maska. — Buše, mončad koja se (pred bijele poklade) obuku u svakojake rite i metnu na obraz *obrazinu od drveta*, pa po selu igraju. Rj. 50b. — *osn. u obraz, od čega je gram. auym*.

obraziti, *ne nahodi se orako prost glagol nego samo složen: izobraziti, obezobraziti, preobraziti; izobrazivati, preobrazivati, isp. obrazovati*.

obrazovanje, *n. verb. od obrazovati, radnja kojom tko obrazuje koga: Jer su one (lekcije) dovoljno vrela svega obrazovanja*. Zlos. 27.

obrazovati, *obrazujuću, v. impf. i pf. bilden, colere, excolere, instituere*: Glupi i nemilostivi ljudi zovu se *divljači* i varvari, a mudri i dobri zovu se *obrazovani, uredni i prosvijećeni ljudi*. Priprava 36. Nastavnik koji je o narodnom trošku *obrazovan*. Zlos. 35. — *vidē* izobrazivati, prosvjećivati, prosvjetljivati, prosvjetljivati; izobraziti, prosvjetiti, prosvjetliti.

obrazovni, *adj. što pripada obrazovanju, isp. kulturni, prosvjetni, der Bildung*. — Učnje tugjih jezika . . . *pozdravljam kao obrazovno sredstvo*. Zlos. 120. **obrazđjivajuće**, *n. das Anzuführen, sulcatio*. Rj. *verb. od obrazđjivati, radnja kojom tko obrazđjuje*.

obrazđjivati, *obrazđjujem, v. impf. führen, sulco*. Rj. o-brazđjivati, *v. impf. prosti brazditi, brazdićati, v. pf. obrazđiti*.

obrećenje, *n. das Versprochen, promissum*. Rj. *verb. od obreći, što je obrećeno: Imam Imbra, obrećenje moje, i on mi je na vojsku carevu. Obrećenje moje nesugjenje*. Rj. — *takva verb. supst. kod dopuštenje*.

obreći, *obrećem (obreknem), v. pf. Rj. ob-reći, vidē obećati, v. impf. obrićati*. — **1)** *versprechen, promitto*. Rj. — Kad se on stane izgovarati, kaže mu se da je *on to obrekao učiniti*. Rj. 678a. Hoćeš li mi dati ovu svoju *kčer?* . . . Ja bih ti je rado dao, ali *sam je obrekao Brku*. Npr. 4. Ono valja platiti *što je obrećeno*. 169. *Obreće . . . da će ih jamačno platiti . . . jer sam mu obrekao platiti ih*. 170. Imala je *obrećenu muža*, hodila je šnjega na drugoga. Npj. 2. 12. Kaže mu, da su iskali njega za vezira, i da su *im ga iznajpre bili obrekli dati*. Danica 5. 42. *Riječ koju si obrekao sluzi* svojemu, potvrdi za svagda. Sam. II. 7. 25. — **2)** *sa, se, reflex.* obreći se, obrećem (obreknem) se, *v. r. pf. versprechen, pollicor*. Rj. *značenje kao bez se pod 1. vidē obećati se*. — Pitaj i za nas . . . *On im se obreće da će pitati*. Npr. 74. Nagovori glavare da ubiju Šmail-agu . . . i *oni mu se obreku da će to učiniti*. Npj. 4. 459 (Vuk). *Milutin se obreće da ne dosaguje grčkim zemljama*. DM. 32.

obred, *n. ritus, ceremonia*: Misli (narod naš) da se čitaju (jevangelije i apostol) u crkvi . . . samo *obreda radi*. Nov. Zav. V. Fariseji . . . više su gledali na *obrede* nego li na djela. XII. Od hrišćanstva . . . našli su seljaci primili samo neke i neke *spoljne obrede*. Zlos. 295. *vidē ceremonija, običaj (na kraju)*.

obrediti, *obredim, v. pf. Rj. ob-rediti, v. impf. obredjivati*. — **1)** *der Reihe nach gehen, thun, ex ordine facio*. Rj. — Pa on prosi od vrata do vrata. *Sru Udbinju Stojan obredio*. Npj. 3. 133. *Sve planine obredismo redom*, a nijesmo ništa ulovili. 3. 343. *Sru Srbiju zemlju obrediše*, najposlijed pod Topolom doće. 4. 154. Ovako jedni druge sve pripijevaju . . . A pošto *svatoce ovako obrede*, onda pripijevaju i ostale zvanice i pirnice. Kov. 53. — **2)** *sa se, reciproc.* *isp. izrediti se, narediti se 2. Prvom su se časom*

prediti. Rj. Pomole se Bogu, jedu koljivo, *obrede se* *inom* i lome krsni kolač. Rj. 306b. Pošto se on popo napije, da bozu drugome koji je na redu, te se *obrede* napijajući kako koji zna. Kov. 47.

obregjivānje, *n.* *das Thun der Reihe nach, zu er ordnen fūcere*. Rj. *verb.* od 1) obregjivati, 2) obregjivati se. — 1) *radnja kojom tko obregjivje*. — 2) *radnja kojom se nekolicinu obregjivju*.

obregjivati, obregjivjēm, *v. impf.* Rj. ob-regjivati, *pf.* obrediti. — 1) *unrēhen, er ordne fūcio*. Rj. — 2) *sa se, reciproc.* Regjati se, regjamo se, *vidi obregjivati se*. Rj. 647b. Učejili se, *rakijom obregjivaja se*. Npj. 5. 491 (*dijalektički mjesto*: obregjivaju se).

Obren, *m.* ime muško, Rj. *Obren* (osn. u *Obro* od *Obradi*, Osn. 143. *takra hyp.* kod 1. jublen).

Obrenija, *f.* ime žensko, Rj. *prama muškom Obren*.

obrestī se, obretēm se, *v. r. pf.* ob-resti se, *kao učiti se, ne nalazi se, prosti resti se, isp.* obreti se. — Filip *se obrete* u Azotu. Djel. Ap. 8. 40 (*inventus est: ward gefunden*). Meni *se* u ruci *obrete* časa Farazonova. Prip. bibl. 27. U svanuće Misirej *se obretu* nasred mora. 43. Svi anđjeli Gospodnji *obretoše* se ondje pjevajući. 110.

Obreten, *m.* ime muško, Rj. *Obreten*, *upravo part.* od obrestī se, *vidi tako imenu kod Mišljen*.

obretenije, *n.* *das Fest der Findug des Hauptz Johannis 24. Feb.*, *inventio capitis St. Joannis*. Rj. *verb. supst.* od obrestī (*učiti*), *iz crkvenoga jezika sa starim oblikom mjesto narjega*: obretenje, *isp.* bogojavljenje i bogojavljenje, *spomen onoga danu u koji se obrete inače se* glava sr. Iranu (*Jovana*).

1. **obreti**, obričēm, *v. pf.* Što *obrete*, to omete. Rj.: *učiti, avdije su zbrkani glagoli obrestī i obreti*; od obrestī *praesens* je obretem, *u od obreti* je obrim.

2. **obreti se**, obrim se, *v. r. pf.* *sich wo befinden, adess.* Rj. ob-reti se, *učiti se*. — Obrestī se, obretem se. Nalazi se i bez *t* u korijenu: *obreti se, obrim se*. Korijeni 20. Ali *se* u jedan put od nekuda *obri* veliki strašan bik i navalio na njega da ga ubode. Rj. 821b. Kobilu . . . u jedan put *se* sa ždrebetom *obri* pred njim. Npr. 24.

obrezač, obrezāča, *m.* u čizmara gvozdje kojijem režu kožu. Rj.³

obrezanje (obrezanje, Stull.) *n. verb.* od obrezati, *djelo kojim se što obreže*. — Ima 47 riječi koje su od slavenskijeh posrbljene: *obrezanje, uobrezanje*. Nov. Zav. VI. *Obrezanje* pomaže ako zakon držiš. Rim. 2. 25. Praznuje se . . . *obrezanje Hristova*. DP. 304.

obrezati, obrezjēm, *v. pf.* *beschneiden, circumcīdo*. Rj. ob-rezati, *isp.* opsjecati, *v. impf.* obrezivati. — Okrojša, koji je obrezan, *n. p.* Turčin ili Civutin. Rj. 156a. Gjuržu su nokte obrezali. Npj. 2. 571. Ko je taj Filistjan uobrezani? Sam. 1. 14. 26.

obrezivānje, *n.* *das Beschneiden, circumcīso*. Rj. *verb.* od obrezivati, *radnja kojom tko obrezuje koga ili što*.

obrezivati, obrezjijēm, *v. impf.* *beschneiden, circumcīdo*. Rj. ob-rezivati, *isp.* opsjecati, *v. pf.* obrezati. — *sa se, pass.*: Obrezotina, komad mesa ili sala, što se obrezuje od ulova svinj-kijeh. Rj. 434a. Da se obrezaje između vas sve muškinje. Mojs. 1. 17. 10.

obrezotina, *f.* komad mesa ili sala, što se obrezuje od ulova svinj-kijeh, *Abschnitt, segmentum*. Rj. *isp.* rezotina, zareotina, *riječī s takovim nast.* kod hljuvotina.

obrezak, obreška, *m.* kao mali brijeg. Rj.³ ob-rezak, *vidi* brešće, brežuljak, izbrezak; i brde-ljak, i *syn. ondje*.

obrgjati, obrgjijām, *v. pf.* *schlechtes Aussehen bekommen, harem specium accipio*. Rj. ob-rgjati, *postati rgjav, loš, v. impf.* rgjati. — Drinski vuče, što

si obrgjav? Nevolja je mene *obrgjati*: oko Drine ne ima ovaca. Rj. 140a. Ološati, loš postati, *obrgjati*. Npj.¹ 2. 301.

obricānje, *n.* *das Versprechen pollicitatio*. Rj. *verb.* od obricati ili obricati se, *radnja kojom tko obriče što ili se obriče*: Kara-Gjorgijje se, *pri svemu svome* prepravljanju i *obricanju*, gotovo nije ni živ kazao. Miloš 40. Čitaju se dva članka iz proroštva . . . proroka Zaharije o *Božjim obricanjima Izrailju*. DP. 86.

obricati, obričēm, *v. impf.* Rj. ob-ricati, *v. pf.* ob-rici. — 1) *versprechen, pollicitor*. Rj. *vidi* obećavati. — On preko svojijeh *obriče otkup*. Rj. 89a. Lažac i skupac lasno se pogode. (Valja da za to što lažac mnogo *obriče* . . .). Posl. 165. *Obričući, da će im oni* na to izvaditi fernan od cara. Danica 3. 176. Tako će dovesti na njih sve dobro koje im *obričem*. Jer. 32. 42. *sa se, pass.*: Tako se *obricalo* za Jovanovu i za Jefremovu glavu po dvadest . . . pet (hiljada dukata. Miloš 186. — 2) *sa se, refleks.* obricati se, *obričēm se, v. r. impf.* *versprechen, promitto*. Rj. *značenje kao bez se pod 1. vidi* obećavati se.

obričiti, obričim, *vidi* obrijati. Rj. i *syn. ondje*. *v. pf.* o-bričiti, *v. impf.* bričiti. — To začuo star dje-dina, on *obriči bježu bradu*, i oboji te brčine. Npj. 1. 295.

obrijati, jēm, *v. pf.* Rj. o-brijati, *v. impf.* brijati. — 1) *barbieren (barbam) detondeo, cf.* obrivati, obriviti, obričiti. Rj. *vidi* i oberberiti, *za ake, vidi* Rad 6. 137. — *Papa*, koji vjenča otetu djevojku, *obrijati* (raspopiti). Rj. 477b. Kako bi *ga* koji *obrijao*, car Trojan bi ga zapitao . . . Npr. 150. Bez britve *obrijati*. (Prevariti). Posl. 11. Lasno je *čelavu obrijati*. 167. Podavno se jesam ispustio, te s' umio i *kosu obrijō*. Npj. 3. 134. Dozovem berberina, da mi *obrije glavu i bradu*. Danica 2. 130. — 2) *sa se, refleks. i pass.* obrijati se, *jēm se, v. pf.* *sich barbieren (lussen), tondreor*. Rj. — *Obrij se* na više. (Gledaj: Očisti se, e čoš piti). Posl. 230. On se *obrija* i preobuće se. Mojs. 1. 41. 14.

obrijedak, obrijetka, *adj. vidi* rijedak. Rj. ob-rijedak.

obrijeti se, obriēm se, *v. r. pf.* ob-(v)rijeti se, *v. impf.* *prosti* vrijeti se (vrem se). — Kao da ima i prosto *vrijeti se* i složeno s *ob*: *obrijeti se*, jer mislim da je od tijeh glagol što ima u poslovičju: Kud se vrlo dobro se *obro*. Magaz. dalm. 1861, 147. Obl. 87.

obrisati, obričēm, *v. pf.* *abwischen, abstergo*. Rj. o-brisati, *vidi* otrti, *v. impf.* brisati. Manu Komnen mačem zelenijem, te odvoji od Mustave glavu, pa *obrisa mača zelenoga*, povrnu ga u kore srebrne. Npj. 3. 189. *sa se, refleks.*: Ne dala mu peškira da se *obriše*. Posl. 217.

obriti, obrijēm, *v. pf.* *umwählen, subruo*. Rj. ob-riti, *v. impf.* riti.

obritviti, *vim, v. pf.* *vidi* obričiti: Te je rusu *kosu obritvilo*. Rj. *vidi* i obrijati, i *syn. ondje*. To joj Mijat za Boga primio, te joj rusu *kosu obritvilo*. Npj. 3. 350. o-britviti, *isp.* britva, *oraj se glagol ne nalazi u drugujacijem obličju*. — *isp.* britva.

obrivati, vām, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* obrijati: *Obrivalu kosu* na hajdučku. Rj. o-brivati, *taj se glagol nalazi samo jošte u ovom obličju*: zaneobričiviti, *syn.* kod obrijati. — Čelavu glavu lako je *obrivati*. Posl. 324. *isp.* Čelava je lasno *obrijati*. Posl. 323.

obrkatiti, tīm, *v. pf.* *cinen Schnauzhart bekommen, mystacem (pilos in labio superiori) nancisci (protrudere)*. Rj. o-brkatiti, *postati brkat*, *v. impf.* *prosti* brkatiti.

obrlātiti, obrlātīm, *v. impf.* (*v. pf.* Rj.³) *unringenu, circumsto, non dimitto*: Oblatio kao ajgir čoru, *cf.* saletjeti. Rj. *inače nije u običaju, kod saletjeti 1 i ostala syn.*

obrljati, obrljijām, *v. pf.* (u Boei). Rj. o-brljati, *v.*

impf. prosti brljati 2. — **1)** uprljati, *beschmutzen, inquinare*. Rj. *vidi* i ubrljati. — Polhabati, **2)** obrljati, oerniti, beflecken, maculo. Rj. 559a. — **2)** sa se, *refleks. sich beschmutzen, inquinare. cf.* uprljati se. Rj.

obrljuga, *f.* (u C. G.) uprljana žena, *ein schmutzige Frauenzimmer, mulier squalida*. Rj. — *riječi stakim nast. kod* hljuga.

obrniti, *öbrñēm, v. pf.* Rj. ob-(v)rtnuti, *vidi* obratiti. *v. impf.* obrtati, obraćati. — **1. 1)** unkehren, *vertō, cf.* obratiti. Rj. *vidi* i povratiti 1, okrenuti 1, zavrnuti 3. — Pune se puške boji jedan a prazne dvojica. (Pune se boji samo onaj u koga je obrnuta. a prazne se boji i onaj koji je obrnuto; jer zna da je prazna). Posl. 266. Ne mogli ih Bogu obrnuti. Npj. 2, 5. Bjelopavlički pleći obrnuto. 1, 109. Za koju se (erku) misli da je i od starine Grčka bila (jer je na istok obrnuta). Kov. 31. Djevor poje k vjerenici i obrnuvši je unaokolo tri puta put istoka. ona mu se pokloni. 65. Kako Gospod Bog obil ga učini i s krtom ga na opostan obrnu. 68. Ako te ko udari po desnome tvom obrazu, obrni mu i drugi. Mat. 5, 39. — **2)** obrnuti što na što ili u što, *vidi* obratiti 1 i, *isp.* niže obrnuti se 2. — Ako kakva mladića opaze (vile) u ovu goru, u oni čas očima ga zatrave i u kakvu gogj hoće živiti obrnu. Npr. 219. Mlada momčad u šali izmeggju sebe napijaju još smješnije . . . pa najposlije blagoslov obrnu na kletvu. n. p. »Bog ti dao čelavu glavu i orlove noke! i t. d. Kov. 127. Jamačno su u knjizi ovi primjeri bili za Nijemce, ali ih je Jugović u prijevodu obrnuto na Srbe. Sovj. 80. Jezik je u oba (rukopisa) obrnut na ruski. Živ. kr. i arh. V. — **3)** obratiti, 2) hereinbrechen, ingruo, *cf.* udariti, nastati, *obrnuti*. Rj. 433b. I progje mi jedno ljeto, pa mi progje baš i drugo, kad obrnu treće ljeto, nakanili se i otidoh. Kov. 65. — **4)** obrnuti, *vidi*: Okrenuti, kud, t. j. otiči, *sich wenden, abeo*. Rj. 455b. Ti si obrnuto u bespuće. Rj. 23a. Kada ćemo s četom obrnuti? . . . Da idemo s četom na granice. Npj. 4, 125. Ako nama i udare Turci . . . Otolen te obrnuti grdno. 4, 376. Ne obrnu, kado, u planinu, no okrenu, kado, u Lužane. 4, 392. Pa odande obrne kud je ko znao. Sovj. 69. — **II.** sa se, *refleks.* obrñnuti se, *öbrñēm se, v. r. pf.* Rj. — **1)** unkehren, *revertor*. Rj. Car . . . obrnuvši se svojoj gospodi zapita ih. Npr. 107. Obrne se k bratu govoreći. 177. Obrni se s desne na lijevu dok upaziš. 121. Obrnem se tamo amo ne bili li se kako izvadio. 162. On se obrne da vidi ko je. 231. No s' obrni s desnom stranom, s desnom stranom put istoka. Npj. 1, 53. Ho'te, Bogu da se obrnemo. 2, 6. Kad se Turska sila obrne k njima, onda . . . Sovj. 68. Obrne se i on natrag. Žitije 60. Sav narod . . . obrnu se i otidk Joananu. Jer. 41, 14. — **2)** obrnuti se, *kao promijeniti se. isp.* obrnuti 2. — Valja da će jedanput biti i u paklu vašar. (Kad se nada da će se što obrnuti na bolje). Posl. 31. Šat i moja guska rodi prase. (Kad se ko nada da će se i njemu u napredak obrnuti). 351.

öbro, *m. hyp.* od Obrad. Rj. *vidi* i Obren.

obročiti, *öbročim, v. pf.* obojiti u broču, *mit Färberröthe färben, rubiu tingere*. Rj. o-bročiti. *v. impf.* bročiti.

öbrok, *m.* — **1)** eine festgesetzte Zeit, *tempus constitutum*: jede na obrok ili obrokom; djeca jednu bez obroka. Rj. odregjeno vrijeme kud se jede. — Izjedu na jedan obrok pun kazan jela. Npr. 77. Ne dadu prednjaei. (Kad ko ne može na obroku da jede — jer je prije što jeo). Posl. 197. Da im daje hranu na obrok. Mat. 24, 45 (in tempore, *zu rechter Zeit*). — **2)** to je njegov obrok, kaži mi šta je njegov obrok. Portion, *Antheil, portio*. Rj. jelo (i piće) što se dobije na obrok: »Sestro moja, kaži ti meni šta je njegov obrok«. . . vo pečen, pečka hleba i akov vina čto

to mu je obrok«, reče sestra. Npr. 29. *vidi* tain. — ob-rok, *asn. u* obreći.

öbronak, *öbrönka, m. der Abhang, declivitas*: Zapala devojka bregu na obronku. Rj. strana strana brijega gdje se zemlja roni ili bi se lusno mogla roniti. — *öb-ronak, asn. u* obroniti se.

öbröniti se, *öbrönim se, v. r. pf.* linabrollen (von der Erde steilem Abhang), *derollor*. Rj. ob-roniti se, *obroni se n. p.* zemlja sa strana brijega. *v. impf.* roniti se.

öbrösiti se, *öbrösīm se, v. r. pf.* *vidi* obrosjeti se, orositi se: Maske su se obrosile. DPost. 40.

öbrösjeti, *öbrösīm, v. pf.* (u Risnu). Rj. ob-rosjeti. — **1)** *vidi* urositi: Tu sam skuce obrosjela. Rj. obrosjeti što, *učiniti da bude rosno, kao rosom okropiti*. — **2)** u orom primjeru: Moja rosna koštica! Što si skuce obrosjela? Mjesto skuce govori se i: tako. Npj. 1, 76 (Vuk). aka se reče: Što si tako obrosjela? onda je obrosjeti glagol neprelatan: postati rosno, *prema kojemu je prelatan*: obrositi, *učiniti da bude što rosno*. — **3)** sa se, *refleks. ili pass.* Skuce nose, da se ne obrose. Rj. *vidi* obrositi se, orositi se.

öbrövac, *öbröveca, m.* nekoliko kuća, i više njih na glavici zidine od staroga gradića na lijevom brijegu rijeke Zrmanje u Dalmaciji blizu mora. Rj.

öbröviti, *öbrövīm, v. pf.* n. p. oko kuće da voda otječe, *ungraben, ein Gerinne um das Haus graben, circumfodio*. Rj. ob-roviti. *v. impf.* obravljati.

öbrstar, *m. colonello*. Stulli, *vidi* obrštar, pukovnik. — *Öbrstar!* . . . *Öbrstare* na dorinu mannu! HNpj. 3, 561.

öbrstarstvo, *n. tribunatus militaris*. Stulli, *fast i vlast* obrstarska.

öbrštiti, *sčim, v. pf.* die jungen Zweige abfressen (*wie die Ziegen*), *depascō frondes*. Rj. o-brštiti, *obštita n. p.* koza sumu. *v. impf.* brštiti.

öbršiti, *öbršīm, v. pf.* übel ankommen, *male ercipior*: obršio kao niko njegov. Rj. kao zlo proći: Ako me ne poslušáš, sve što radio . . . sve ti uzalud i naopako obršilo. Npr. 114. *po Daničeva*. Korijeni 204. ob-(v)ršiti: ali po DPost. 155: Zao i ako prši, napokon obrši — nije li ob-(p)ršiti? *isp.* obečiti, ob-(p)ječiti. *isp. i* dopršiti.

öbršje, *n.* ob-(v)ršje, u vinograda ovaj okrajak što je narh njega. u Hrc.

öbršter, *m. der Obrist, Oberste, tribunus (militum), praefectus (equitum)*: Na pendžeru mladom obršteru. Rj. *vidi* obrstar. — Kod česara obršteri biše, i nošše od zlata kaškete. Rj. 267a.

öbršterov, *adj.* Rj. što pripada oberšteru.

öbršterovica, *f.* Rj. žena oberšterova.

öbršterski, *adj.* *Obersten-, tribunorum*. Rj. što pripada oberšterima ili oberšteru kojemu god.

öbrtäljka, *f.* — **1)** der Querbalken, *der in seiner Mitte um einen Pflock beweglich ist (in einem Kuhenspiele), trabs transversa, in medio perpendiculari insidens et nobilis (von obrtati)*. Na obrtäljku se nasloni trbuhom i uhvati rukama jedno na jedan kraj a drugo na drugi, pa se onako s pomoću nogu obrću. Rj. gleda koju se u srjedi okreće oko kćen. — **2)** *vidi* okretaljka. Rj. od gračnja ili od drveta što je namješteno na darratniku kraj vrata, te se okrene pošto se vrata zatvore, da se ne bi mogla otvoriti. riječi s takim nast. kod kazaljka.

öbrtau, *öbrtina, adj.* (u Dubr.) *vidi* okretan. Rj. koji se lusno i brzo obrće. *vidi* i bitar.

öbrtanj, *öbrtinja, m.* — **1)** eine Art drehbaren Doppelrings, *um die Pferde anzubinden, annuli genus*. Rj. nekaki dvostruki kolut, za koji se konji režu. a obrće se. — **2)** u kola ono na čemu prednji kraj lotara stoji; pod njim je poličica, pa onda osovina. Rj. *asn. u* obrtati. riječi s takim nast. kod bacanj.

öbrtänje, *n. das Umehren, circumductio, conversio*. Rj. *verb. od* 1) obrtati, 2) obrtati se. — **1)** radnja

kojom tko obrće što — 2) stanje koje bira, kad se što obrće: Vjetar ide na jug, i obrće se na sjever; ide jednako obrćući se, i u obrtanju svom vraća se. Prop. 1. 6.

obrtati, obrcēm, v. impf. Rj. ob-(v)rtati. v. pf. obrnuti. — 1) *umdrehen, circumago*. Rj. isp. okretati: Badanj, velika šuplja klada što kroz nju teče voda, te obrće kolo na kašćari vodenići. Rj. 11b. Oni navrte na razanj sree i glavu i dadu jednome gjetetu da obrće. Npr. 109. Zlotkalja se jadu domi-sljaše: stražnje skute sprijed obrtaše. Posl. 92. Rusi... obrćući ostale riječi (Starčenske) prema svome narodnom govoru. Vlazić 1, 2. — 2) *wenden, verto*: U Tursku se vojsku zagonjaše, Tursku rojsku pod mač obrtaše. Rj. isp. okrenuti 4. — 3) *kao upotrebljavati: verwenden, (aliquid in usum alicujus) convertere: I sluge vaše i sluškinje vaše... i magarce vaše uzimaće, i obrtati na svoje postore*. Sam. 1. 8, 16. — II. *sa se, refleks.* — 1) *vidi* okretati se. — Brljiva ovca... ponajviše se obrće u naukolu. Rj. 11b. Kako koji vjetar puha, tako mu se valja obrtati. Posl. 125. Bježi Harap drumom širokijem, ma se često natrag obrtaše. Npj. 3. 321. Izmegju Poreča i Ršave stoje kazani, u kojima se rodu jednako obrće. Danica 2. 37. Po tom se obrće među na zapad k Aznot-Tavoru, i ide na Ukok. Is. Nav. 19. 34. Ijetar ide na jug, i obrće se na sjever; ide jednako obrćući se. Prop. 1. 6. u prenesenom smislu, ne obrtati se na koga: ne mariti za nj; A na me se nemoj obrtati: kako tebe, tako je i mene. Npj. 4. 425. isp. obraćati 2: Zato Ivan ne obraća glave. Npj. 4. 9 (ne mari). — 2) *obrtati se komu ili kakomu, vidi* obraćati se: Jokica se njima obrtaše, i zalosnu riječ govoraše. Kov. 103. Obrćem se opet... k tebi, koji ljubiš svoj maternji jezik. Spisi 1, 5.

obrub, m. der Saum, margo. Rj. ovo gdje je što obrubljeno, ob-rub, osn. u obrubiti.

obrubiti, obrubim, v. pf. umsäumen, circumsum. Rj. ob-rubiti, što, n. p. rubac, načiniti na njemu obrub, v. impf. rubiti.

obruč, m. (pl. gen. obručā) der Reif (am Fusse), orbis, circulus. Rj. dem. obručić, coll. obručje, ob-ruč (vidi raka). Osn. 65. — Zarec, n. p. u obruča. Rj. 192b. Kačni obruč. Rj. 267a. Kolač obruča, odregjen broj sarijenih obruča i svezanijeh zajedno. Rj. 284b. Nabijati obruč na kacu. Rj. 377b. Nabiti obruč na bure. Rj. 378a. Pokucati obruč. Rj. 532b. Potuk, drvo kao klin, što kačar metne na obruč pa udara u njega maljicom kad pokucuje obruč. Rj. 557b. Udariti obruč na kacu. Rj. 769a. Utornjak obruč. Rj. 792b. Nasred podruma jedno veliko bure sa grozdenim obručima odvranjeno. Npr. 20.

obručan, obručāna, m. t. j. lonac, eine Art Topf mit einem thournen Reif um die Mitte, olla orbiculata. Rj. lonac koji ima po srijedi unakolo obruč (od zemlje od kakre je i sam).

obručanje, n. das Berufen, 70 circumdare orbem (dolio). Rj. verb. od obručati, radnja kojom tko n. p. kačar obruča kacu.

obručati, čim, v. impf. bereifen, circumdo orbem (dolio). Rj. nabijati obruč, n. p. na kacu, osn. u obruč, v. pf. naobručati.

obručić, m. dem. od obruč. Rj.

obručiti, čim, v. pf. (u C. G.) vidi obrukati. Rj. obručiti koga, načiniti mu bruku, vidi i osramotiti, inače se ovaj glagol ne nalazi.

obručje, n. (coll.) die Reife, orbis, circuli. Rj. obruč.

obručati, obručām, v. pf. koga, vidi obručiti, opsovati: Od zle žene i rgjava druga ukloni se, da te ne obruga. Posl. 233. ob-rugati, v. impf. rugati se.

obrukanae, obrukāna, m. in C. G.) der Ehrlose, infamis. Rj. čovjek obrukan, koji se obrukao.

obrukati, kām, — 1) v. pf. vidi osramotiti. Rj. i syn. ondje, o-brukati, v. impf. brukati se. — Ne obruka

prije godine! (sad se rekne kad ko pogje koga da prevari u čemu pa onaj osjeti). Posl. 207. — 2) *sa se, refleks.*: Što se, bračo, danas obrukaste? Npj. 2, 287. syn. kod osramotiti se.

obrum, m.: Obrum hita ribu, ne trst ni ndica. DPosl. 87. Obrum je ki vara, a ne trst ni strunje. 87. Uhitit' kako ribu na obrumu. 146. Obrum, mamac na koji se riba hvata, u Stulića. XIV. — vidi mama, mamac, namama, zamama.

obruniti, obrunim, v. pf. (u Boei). Rj. ob-runiti, vidi otruniti, okruniti, v. impf. runiti, truniti, kruniti. — 1) *abschütteln, decutio, cf. okruniti*. Rj. — Majka joj Boga moljaše, da puhne vjetar s planine, d' obruni crjetak s naranče, da pane mladoj na lice. Npj. 1, 333. — 2) *sa se, refleks. ili pass.* obrunuti se, obrunim se, v. r. pf. abfallen, decido: Obrune se nekoliko lješnika. Rj.

obrusiti, sim, v. pf. u pjesmi, vidi obljubiti: Pa se sinoć mene zarekao, da će noćas na konake doći... moje bi'lo obrusiti lice. Rj. obrusiti, za postanje isp. brus. Korijeni 151.

obružiti, obrūžim, v. pf. — 1) *beschimpfen, contumeliam imponere*. Rj. ob-ružiti koga, vidi obrugati, opsovati, v. impf. ružiti. — 2) *sa se, refleks. isp.* obrukati se. — Mal' što s' o svog agu ne obruži! Evo meni Kumajlića moga, valja mi se sada opremati. HNpj. 3, 471 (djevotjka bila bi se obružila o svog dragoga, da ju je našao onako ne dobro opremljenu).

obrvā, f. (pl. gen. obrvā), die Augenbraune, supercilium, cf. vjegja. Rj. dem. obrvica. — Navučenje obrva, narlačiti obrve. Rj. 380b. Na njoj sjede dva dilbera lijepa; kakve su im šainove obrve, zanižeše moju pamet do mrve. Npj. 1, 236. Momak opčinjen obrvama. Oj devojko, selen velen! ne uzvijaj obrvama, ne zadajti jad momcima... Momak zagledao se u obrve djevotjake. 1, 238. Nab'jeli se i narumeni se, pa narlači lanane obrve. 1, 566. Značenje (korijenu) vrtjeti se prelazi u savijati se: brv... obrvā. Korijeni 150.

obrvati, vām (vēm?) v. pf. kao obladati, n. p. obrvala me bolest, überwinden, niederwerfen, brechen, rinceo, sterno, frango: Nu daj meni konja obrvana. Rj. ob-rvati, v. impf. rvati, rvem, i nadrvati, pořvati imaju u sad. vrem. nadrvem, porvem. — Teško me je snuk obreo. Npj. 2, 215. Jer je Čupić teško oboljeo, i teško ga bolest obrvala. 4, 250.

obrvica, f. dem. od obrva. Rj. — Obrvice s mora pijavice. Npj. 3, 257. Obrvice morske pijavice. Here. 51.

obrvka, f. — 1) dvostruki konac na koji se nite niti, t. j. koji se provuče kroz veliku iglu pa se preko nje niti. Ako obrvka pukne, onda se sav nit ospe. Rj. — 2) zamka se načini oko obrvke na kotalcu, i ta zamka zove se obrvka na kotalcu. Rj. — 3) onaj konac kojim se brda uvezuju. Rj. — obrvku (od osnove od koje je vrva složene s prijedlogom ob, iza koga je otpalo v). Osn. 300.

obrvljiviti se, vim se, v. r. pf. obrvljivila se ovca, t. j. postala brljiva. Rj. o-brvljiviti se, inače se ovaj glagol ne nalazi.

obubati, obubām, v. pf. kao prodžerati, vidi bubati 2. — Mar macane, macacane, kakva ti je nevoljica, te si setan, neveseo? A govori macacane: Kako ne ću setan biti, setan biti neveseo, kad i mene gazdarice potvaraju, da sam njima sir izeo; ja im nisam ni video: same su ga obubale s kalugjere pod gubere a sa vlasi pod orasi. Živ. 11.

obubožati (obubožati) žām, v. pf. (u Hrv. i Dalm.) vidi osiromašiti. Rj. ob-ubožati, ubog postati, vidi i opotrebiti, opraznjati. — ovaj se glagol ne nalazi drukčije.

obučavanje, n. das Abrichten, condocfactio. Rj. verb. od 1) obučavati, 2) obučavati se. — 1) radnja kojom tko obučava koga. — 2) radnja kojom se tko

obučava: Obučavaj se u pobožnosti. Jer tjelesno obučavanje malo je korisno. Tim. I. 4, 7.

obučavati, obučavam, *v. impf.* Rj. ob-učavati. *suprotno isp.* odučavati, *v. impf.* prosti učiti, *v. pf.* obučiti. — **1)** *abrichten, condocéfucio.* Rj. Nijesi izumio svjetske istorije, ali ćeš opet moći u svoje vrijeme svoju dječicu u njoj obučavati. Priprava 55. Plod je pravednikov drvo životno, i mudri obučava duše. Prič. 11, 30. — **2)** *sa se, refleks.:* Obučavaj se u pobožnosti. Jer tjelesno obučavanje malo je korisno. Tim. I. 4, 7 (*exerce te ipsum, abe dich*).

obučiti, obučim, *v. pf.* *abrichten, condocéfucio.* Rj. ob-učiti, *suprotno isp.* odučiti, *v. impf.* obučavati. — Svi oni bijahu pod rukom oca svojega pjevajući u domu Gospodnjem... i bješe ih na broj s braćom njihovom obučenom pjesmama Gospodnjim... Dnev. I. 25, 7.

obučica, *f.* Rj. *dem.* obučica, *augm.* obučica. — **1)** *die Beschukung, ealceuméntum.* Rj. ono u što se obavamo, osn. u obuti. — Izuti, koga, obuču. Rj. 230a. Izuj obuču svoju s nogu svojih. Mojs. II. 3, 5. — **2)** *n. p.* na točku (t. j. naplaci skupa), *die Felgen, absätze:* slaba ti je obučica na točku. Rj.

obučići, obučićem, *v. pf.* Rj. ob-učičiti, *vidi* odjeti, *v. impf.* oblačiti, obukivati, obukovati, odijevati. — **1)** *anziehen, induo.* Rj. *suprotno* svući. — *a)* *obučići tko što:* Obuci košulju. Rj. Djeca po selima obično ne oblače gaća do 6 do 7 godina, pa kad ih obuku, više ih ne ostavljaju. Rj. 83b. *Prcko onoga gospoškoga oćela obučić svoje stare siromaške haljine.* Npr. 64. Čovjek je ovaj bio mlad i po varošci lijepo obučćen. Sovj. 21. *Obuci haljine svoje na se.* Rut. 3, 3. — *b)* *obučić koga, u što:* Obuci to dijete. Rj. Gjak, koji je obučćen u poporske haljine. Rj. 121b. Vidi mu se svaki zglob (kad je ko u tjelesne haljine obučćen). Rj. 205b. Otac obučić je (kćer) u prostučko oćelo. Npr. 206. Među njima banovica, lijepo je ogzjevena: u sunce je obučćena, a mjesecem opasana. Npj. I. 342. Vladeta je korju oznojio, i u vjelu pjenu obukao. 2, 307. Ugleda čorjeka neobučćena u sradbeno ruho. Mat. 22, 11. Načini Gospod Bog Adamu i ženi njegovoj haljine od kože, i obučić ih u njih. Mojs. I. 3, 21. *obučić koga čim, samo u ovom primjeru:* Gjevojkica roza nije rođjena od oca i majke... vjetar je oživio, roza je podojila, a gora liščem obukla. Npr. 103. — *c)* *obučić komu što:* Obučićte mi tananu košulju, što j' Merima u milosti dala. Npj. I, 257. Svukavši ga obukoše mu skerletnu kabanicu. Mat. 27, 28. *Obukoh ti nove haljine.* Zah. 3, 4. — **2)** *sa se, refleks. ili pass. sich anziehen, induo.* Rj. *obučić se u što:* Ona se obučiće svu u zlato, pa dogje k oću. Npr. 135. Oguli jednog ovna, pa se obučić u onu kožu. 149. Čela se obukuo u ono oćelo. 205. U skerlet-čohu. Da se obučćemo u oružje vidjela. Rim. 13, 12. Gospode Bože moj, vrlo ti si velik, u slavu i krasotu obukao si se. DP. 38.

obučica, *f. dem.* od obučica. Rj.

obudovjeti, obudovim, *v. pf.* *Hilfwer (Hilfwe) werden, conjuge orhari.* Rj. ob-udovjeti, postati udov ili udova, ovaj se glagol drukčije ne nalazi. — Njegova mati, obudovirši, uda se u Dobrinju za Tešu Miloš 43. Kći sveštenička ako obudovi, neka se vrati kući oca svojega. Mojs. III. 22, 13.

obuhitiiti, *im. v. pf.* ob-u-hitiiti, *vidi* ophitiiti, obuhvatiiti, obujmitiiti. — Tko vele obuhitiiti, malo stisne. DPostl. 135.

obuhvatanje, *n. das Umfassen, amplexatio.* Rj. *verb.* od obuhvatati, radnja kojom tko obuhvata što.

obuhvatati, *im. v. impf.* *umfassen, amplexor.* Rj. ob-u-hvatati, *v. pf.* obuhvatiti. — Rvači se kašto, po pogodbi, ne rvu u kosti nego u pojas, t. j. ne obuhvataju jedan drugoga rukama, nego se uhvate za pojas. Rj. 293a.

obuhvatiti, *im. v. pf.* *umfassen, amplexor.* Rj. ob-u-hvatiti, *vidi* obuhitiiti, ophitiiti, obujmiti, *v. impf.* obuhvatati. — Uhvatiiti se, ili provati se s kime u kosti, t. j. obuhvatiti jedan drugoga rukama pa gladati ko će koga oboriti. Rj. 293a. Prešturnuti, palćina i kažiputima obuhvatiti, *n. p.* tanka djevojka mogao bi je čovjek prešturnuti. Rj. 585a. Nebo i nebesa nad nebesima ne mogu te (Bože!) obuhvatiti. Car. I. 8, 27.

obujmiti, obujmim, *v. pf.* *vidi* obuhvatiti. Rj. *vidi* i obuhitiiti, ophitiiti — ob-u-jmiti, *postanje* *vidi* kod dojmiti.

obukivanje, *n. vidi* oblaćenje. Rj.

obukivati, obukujem, *v. impf.* *vidi* oblačiti: *Obukuje* svilene košulje. Rj. *vidi* i obukovati, odijevati, *suprotno* svukivati. — ob-svukivati, *v. pf.* obući.

obukovanje, *n. vidi* oblaćenje. Rj.

obukovati, obukujem, *v. impf.* (u Pastr.) *vidi* oblačiti, odijevati. Rj. *vidi* i obukivati, ob-svukovati, *v. pf.* obući. — Ona počne najprije obukovati gaća... Po tom stane provati košulju i drugo ostalo. Npr. 102.

obuljiti, *ljim. v. pf.* (u primorju) politi što uljem, *n. p.* grah, salatu, kupus, cimboln, oleo perfandere. Rj. ob-uljiti, *vidi* zacećinuti, *v. impf.* uljiti.

obumiranje, *n. vidi* obamiranje. Rj.

obumirati, *rem. v. impf.* *vidi* obamirati. Rj. obumirati, *v. pf.* obumrijeti. — **1)** *u nesrijest* *palđiti:* Koliko je srea milostiva, tripud pada, pa ou obumira, gledajući jada ev' od roblja. Npj. 4, 196. — **2)** *obumire n. p. kuća, kad u njoj svi redom, malo po malo odumira.*

obumjera, *f. vidi* omjera. Rj. *vidi* i omijerka, *n. p. konac ili drvo, čime se što mjeri.* — Ako evi vodu priplivaju, i proronu vodu u dubljinu, obumiru meni donesite! HNpj. 3, 88.

obumrijeti, obumrićem, *v. pf.* *vidi* obamrijeti. Rj. ob-umrijeti, *v. impf.* obumirati. — **1)** *u nesrijest* *pasti, vidi* obeznaniti se, onesvjesnuti: Legne i obumre od zime... pukne glas da je umro od zime. Rj. 501b. Adži-Mosto na mah obumrije. Npj. 4, 207. *amo idu i orakovni primjeri:* Pod Bogdanom noge obumrveše. Npj. 2, 222. — **2)** *obumrla kuća, obumrli svi, vidi* izumrijeti.

oburiti, oburić, *v. pf.* (u Kotoru) oburilo, t. j. okrenula bura, oburiće, *die bura fängt an, kommt, ingrüt* bura. Rj. o-buriti, ovaj glagol ne nalazi se drukčije.

oburvati, *vim. v. pf.* *zerstören, umwerfen, diruo, cf.* obaliti: I džamiju Tursku oburvaše. Rj. ob-urvati, *vidi* i oboriti, prevrći, *v. impf.* urvati. — Obaljeni visoki čardaci, oburcati duboki podrumi, porušena mermerli avlija. Npj. 2, 175. *Oburcati,* zasuti zemljom, pokvariti. Npj. 4, 351.

obustaviti, *vim. v. pf.* *aufhalten, detineo.* Rj. ob-ustaviti, *v. impf.* obustavljati. — Otide pred ove Turke, ne bi li ih kako, ili razbio, ili barem obustavio, dok se šapćani proti predadu. Danica 3, 180. Vojska prispje na lijevu stranu Morave, te tako Turke malo obustare. Sovj. 32.

obustavljanje, *n. das Aufhalten, detineo.* Rj. *verb.* od obustavljati, radnja kojom tko obustavlja koga.

obustavljati, *vljam, v. impf.* *aufhalten, detineo.* Rj. ob-u-stavljati, *v. pf.* obustaviti. — Isto bi tako Petar Deligrad branio i Turke na onome kraju obustavljaio mnogo bolje od Mladena. Sovj. 65.

obušica, *f.* — **1)** obušena igla, *vidi* obuška. Rj. ob-ušica, igla bez ušica. — **2)** u riječima: iz obušice, *unverhofft, ex insperato.* Rj. Izobušice, *vidi* iznenada, *cf.* zabušiti. Rj. 228a. *vidi* iznenada, i *syn.* ondje.

o-bušica, *postanje* *vidi* kod iznebuha, iznebušice.

obušiti, *im. v. pf.* iglu, *das Ohr sprengen, foramen corrumpto, rumpo.* Rj. ob-ušiti, *vidi* obeušiti, igli uši oštetiiti, glagol se ovaj s tim značenjem ne nalazi drugučije.

obuška, *f.* igla bez ušica. *die Nadel mit gesprengtem Ohr, acus foramine rupto.* Rj. ob-uška, *vidi* obušica 1.

obuti, obujem, *v. pf.* (*part. pass.* obuven). Rj. ob-uti, *suprotu* izuti, *v. impf.* obuvati. — **I. 1)** koga, *Schuhe anziehen, induo calceos alicui*: obuj to dijete. Rj. Bosonog, u jednu nogu oburen a u drugu bos. Rj. 38a. — **2 a)** *Schuhe anziehen, calceos induco*: obuj opanke. Rj. — **b)** *obuti nogu*: Čovjek se u kući obuvao, i obući jednu nogu. reče: Pet svezahu još pet, ja krnja za uši.* Rj. 305a. — **3)** kolo (točaki), *die Felgen am Rade anbringen, absidem circumduo rotac.* Rj. kolu, točku udariti naplatke: Kolar je tačak nabrio, ali još nije obuio, t. j. nije mu udario naplatke. Rj. 378b. — **4)** (u Pastr.) konja, *vidi* potkovati. — **II.** *su se, refluks. sich die Schuhe anziehen, induo calceos*: jesi li se obuio? Rj. Aljkavo se obuio. Rj. 4b.

obuvača, *f.* *das Schuhband, ligula (calcearia).* Rj. *obuvača rrvra*, Čovjek obuvajući se rekao: »Da se ne izdamo (valja da opancima ili obuvačama). Rj. 305a. — riječi s takrim nast. kod cjepača.

obuvači, *adj.* što pripada obuvanju, *obuči*: *Obuvači kâš.* m. der Schuhriemen, habena. Rj. 435a. — *tukri adj.* kod brijači.

obuvanje, *n.* *das Anschauen, calcatio.* Rj. *verb. sustant.* od 1) obuvati, 2) obuvati se. — **1)** radnja kojom tko obuva koga, ili obuva što, *n. p. čizme*. — **2)** radnja kojom se tko obuva.

obuvat . . . *vidi* obuhvat. Rj.

obuvati, obuvâm, *v. impf.* Rj. ob-uvati, *v. pf.* obuti. — **I. 1)** koga, *anschauen, calceos induo alicui.* Rj. *n. p. zašto ne obuvas to dijete?* — **2)** *Schuhe anziehen, calceos induo, cf.* obuti. Rj. *n. p.* obuvati nove čizme. — **II.** *su se, refluks. sich die Schuhe anziehen, induo calceos.* Rj. Čovjek se u kući obuvao. . . da je čovjek obuvajući se rekao. . . Rj. 305a. Po tom njome (opotumu) grade opanke, a gljekoji se i obuvaju. Rj. 466b.

obuzbijanje, *n.* *vidi* uzbijanje. Rj.

obuzbijati, obuzbijam, *v. impf.* *vidi* uzbijati. Rj. ob-uz-bijati, *v. pf.* obuzbiti.

obuzbiti, obuzbijem, *v. pf.* *vidi* uzbiti: Ne bi P ove obuzbili Turke. Rj. ob-uz-biti, *v. impf.* obuzbijati.

obuzdati, obuzlâm, *v. pf.* *vidi* zauzdati. Rj. ob-uzdati, *suprotu* oduzdati. — *v. impf.* uzdati. — Mujagini konji srebrom potkovani, *zlutom obuzdani*, srmom pokriveni. Npj. 1. 387. Nemojte biti kao konj, kao mazga bez razuma, kojima uzdom i žvalama valja obuzdati gubicu. Ps. 32. 9.

obuzeti, obuznem, *v. pf.* *rund umher ergreifen, umfassen, corripio*: Majko moja, oženi me mlada, dok me nije obuzela brada, obuzela brada i brkovi. Rj. ob-uzeti, *v. impf.* obuzimati. — *Strah ga obuzeo.* Rj. 92a. Kako ga vručina obuzme, a ti uzmi hladue vode pa ga pomalo podivaj. Npr. 51. Kad ga već starost obuzme, dogje vrijeme da umre. 185. Iskazati radost oru, koja ih obuze, kad su se poznali. 251. E te želja obuzela na banove, na gjedove, na te mudre roditelje. Npj. 1. 90 (t. j. obuzela te želja za tvojima, koji su pomrli. Vuk). Zabolje me i srce i glava, svu je mene zimu obuzela, Bogme, brate, mrijeti valjade. 3. 121. Za jedan čas vatra obuzme svu vruoš, Danica 5. 38. Svakoga pravog srblija duša i srce mora . . . tužno obuzeti. Npisi 1. 5. Jer me obuzeše boli. Sam. II. 1. 9. Trepet obuze ih ondje. Ps. 48. 6. Muke me obuzeše kao kad se muči porodilja. Is. 21. 3.

obuzimanje, *n.* *das Umschlingen, Ergreifen, corripio.* Rj. *verb.* od obuzimati, radnja kojom tko obuzima što.

obuzimati, mâm (mljêm), *v. impf.* *ergreifen, umfassen, corripio.* Rj. ob-uzimati, *v. pf.* obuzeti. — Kako svlak stane goriti, omluh njegaj (monka) stane vručina obuzimati. Npr. 54. O čemu se misli koliko ga je, o njemu se može misliti da sobom obuzima oio

mnoštvo koje se o njemu misli u broju. Daničić, ARj. 672b. Država se Nemanjina prostiraše na zapad do mora obuzimajući svu Zetu. DM. 8. I svrjet koji se ne vidi obuzima ljubav njezina (erkve naše). DP. 17. Od svršetka XV vijeka obuzima ta promjena sve glugole i napreduje tako da XVII vijeka već rijetko dolaze bez nje. Istor. 263.

obvesti, obvêdêm, *v. pf.* *rund herum führen, circumduco.* Rj. ob-vesti, *n. p.* koga oko čega, *vidi* obavêsti, *v. impf.* obvoditi. — Ako rekne na onoga koji nije, onda ga on uhvati za nos, te ga obrede oko seija drugih. Rj. 604a. U knji obreda je (djerojku) tri put oko ognjista. Rj. 689a.

obvijanje, *n.* *vidi* obavijanje. Rj.

obvijati, obvijam, *v. impf.* *vidi* obavijati. Rj. ob-vijati, što oko čega, ili što čim, *vidi* i ovijati, *v. pf.* obviti.

obviti, obvijem, (obvio, obvila) *vidi* obaviti. Rj. ob-viti što oko čega, ili što čim, *v. impf.* obvijati. — *su se, refluks.*: Obviti se bela loza vinova oko gradu oko bela Budima. Npj. 1. 402.

obvoditi, obvodim, *v. impf.* *rund herum führen, circumduco.* Rj. ob-voditi, koga oko čega, *v. pf.* ob-vesti, obavesti.

obvôgjenje, *n.* *das Herumführen, circumductio.* Rj. *verb.* od obvoditi, radnja kojom tko obvodi koga oko čega.

obzidati, obzidâm (obzîgjem), *v. pf.* *ummauern, muro cingere*: Već sestricu obzidahu kulom. Rj. ob-zidati, *v. impf.* zidati. — Vojska zanoči u varoši, koja je bila obzidana. Žitije 72.

obziniti, nêm, *v. pf.* *begähnen, obnio(?)*, *d. i. in den Mund nehmen (und wieder heraus)*. Kad koga zaboži grlo, kažu mu žene da obzine tripud komad hljeba govoreći: »psa grlo boli a ne mene,« pa da ga da psetu, pa će ga onda proći grlo. Kad u koga počne rasti mrta kost, onda treba naći dijete posmrče, da je obzine, pa će prestati rasti. Rj. ob-ziniti, *zinurši n usta metnuti što i izvaditi*, prosti je zinuti takogjer *v. pf.* *v. impf.* zijati. — Dat' sebru prst, da t' sevu ruku obzine. DPost. 15.

obzir, *m.* *das Umhlicken, respectus*: ode bez obzira. Rj. osnova u obzirati se, obzirati se, *vidi* ozir. — *Bez-obzirce, bezobzirke*, t. j. bez obzira, ohne umzusehen, sine respectu: ode bezobzirke, t. j. tako brzo da se nije imao kad obazreti. Rj. 20b. Skoče i pobegnu bez obzira . . . on beži bez obzira. Npr. 172. Ap se Turčin ne smije obazreti, veće lježi s glavom bez obzira. Npj. 4. 236. *vidi* i nezrelice.

obziranje, *n.* *das Umherschhen, respectatio.* Rj. *verb.* od obzirati se, radnja kojom se tko obzire. — Ona (misao) je smišljena bez obziranja na druge slovenske jezike. Rad 1. 116.

obzirati se, obzirêm se, *v. r. impf.* Rj. ob-zirati se, *vidi* obazirati se, ozirati (i se), osvrnati se, obraćati se, *v. pf.* obazreti se. — Mila mu je, pa s' na nju obzire, draga mu je, pa s' njome zuborka. Rj. 161a. Vratí se kući ne obzirući se. Npr. 52. Pogji s Bogom, naša neve, ne obziri se na bahore bjele drove. Npj. 1. 36. On s' obzire s desna na lijevo, te dozivlje slugu Golubana. 2. 292. No Luka se i u ostalom vrlo malo obziru na naše narodne pesme. Opit. XXII. Kad ih izvedoše na polje, reče jedan: izbavi dušu svoj i ne obziri se natrag . . . lježi na ono brdo. Mojs 1. 19. 17. Ali se Vukašin ne htje obzirati na našljednika Uroša: svu vlast uze u svoje ruke. DM. 83.

obznaniti, obznânim, *v. pf.* *kundmachen, promulgo.* Rj. ob-znaniti, dati na znanje, *isp.* javiti, objaviti, proglasiti, *v. impf.* obznanjivati, kao prost glugol ne dolazi. — Ona će pustiti onu ticu s ramena svoga da obznani u droru šta je i kako je. Npr. 69. Da ne zaboraviš onih stvari . . . nego da ih obznaniš sinorimu svojim. Mojs. V. 4. 9. Sveto ime svoje obznaniti usred naroda svojega Izrailju. Jezek. 39. 7.

Vrlo bi dobro bilo sabrati i zajedno *obznaniti* i *one pastorice*. DPostl. IV (isp. objelodaniti), *sa se, pass.*: *Tajna koja je bila sakrivena od postanja svijeta, a sad se javila i obznanila kroz pisma proročka*. Rim. 14, 25.

obznanjivânje, *n. die Kundmachung, promulgatio*. Rj. *verb.* od obznanjivati. *radnja* kojom tko obznanjuje kome što.

obznanjivati, obznânjujēm, *v. impf.* bekant machen, promulgo. Rj. ob-znanjivati, *na znanje davati*, *v. pf.* obznaniti. — To su ti oni, koji *po kom narodu* rasprostiru i *obznanjuju* ono što su već drugi narodi sa svijem poznali. Priprava 54. Učinio si (Gospode!) sve ove velike stvari *obznanjujući ih* sluzi svojem. Sam. II. 7, 21. *su se, pass.*: Osim knjiga devetnaestoga vijeka *u kojima se upravo obznanjuje narodni jezik*. Oglad IV.

obživak, obživka, *m.* ono što obraste oko rane, ili bolje oko mjesta koje je bilo ranjeno. U Vuka ima *obživak*, ali je češće *obživak*. M. Gj. Milićević. — *Obživci* od rana poznače mu se dokle je god živ. Zim. 72.

oća, *m.* (ist.). *voc.* oco, *vidi* oco, *hyp.* od otac, kaže se za kalugjera. *vidi* kod ulj. ocin.

očal, očala, *m.* u Dubr.) *der Stahl, chalgbs, cf.* čelik. Rj. *vidi* i acal, mazija, mnada, nada, nado, ljuto gvozdje. — *postalo* od acal. *prema* ocat acetum; oltar altare, ormar armarium, i t. d.

očepariti se, *rim se, v. r. pf.* sich entblößen, *nudare se, cf.* otkriti se. Rj. očepariti se. *drukčije se ovaj glagol ne nalazi*. — *prosti* očepariti, od Tal. zaffare, *zučepiti, zatisnuti, zatiskivati*. Daničić, ARJ. 755a.

oćat, oćta, *m.* (u Kraj. Neg.) *der Essig, acetum, cf.* sirće, kvasina, ostika. Rj. *isp.* oćiti, od Lat. acetum, *prema* oltar altare, ormar armarium, i t. d. — Srbliji u Krajini (Negotinskoj) govore: zajac. *oćat*, željezo, grnac, i t. d. Rj. 297a (*sve ove riječi govore i kajkavci*. Iveković). U Dubrovniku se kuke obare pa se hladne jedu s uljem i s octom ili limunom. Rj. 312a. *Ružati* oćat, oćat od ruže. Rj. 656a. *Čestio se oćat*, postao *ljut, čestok*. Rj. 770b. Koliko je vino slagje, toliko čini oćat *ljutiji*. DPostl. 48. Medom se, ne *ostom*, muhe hitaju. 60 (*c pred t pretvorilo se u s. isp.* ostika). Neka ne pije *oću* *vinskoga* ni *oću* od silovita pića. Mojs. IV. 6, 3.

očevi, očevâ, **oći**, oćacâ, *m. pl.* praznik u nedjelju između materica i božica. Kakogoj što žene vežu o matericama, tako ljude (koji su djecu imali) *o očima*. *cf.* očiči. Rj. *pl.* od otac.

očijediti, očijediti, *v. pf.* Rj. o-cijediti. *v. impf.* očijegjivati. — 1) *ausdrücken, aquam exprimo*. Rj. kao *iscijediti*: Svaku pismo, napisimo i do *kaplje očijeditismo*. Here. 354. *su se, pass.*: Očjedine, voda ili cijegj što se iz košulja očijedi. Rj. 481b. — 2) *abscheiden, aquam emitto*. Rj. očijediti *n. p.* što *u cjedilo*.

očijeniti, očijeniti, *v. pf.* abschätzen, aestimo. Rj. o-cijeniti. *v. impf.* očienjivati. *isp.* procijeniti, prosuditi. — Tijem *prijestup* ni malo ne biva slabiji u svom značenju, nego je *očienjen* jednako, bio učinjen kome mu drago. DM. 317.

očijepiti, očijepiti, *v. pf.* wegspalten, diffindo. Rj. o-cijepiti, o(d)-cijepiti. *v. impf.* očijepjivati. Kad je bilo da *mu očijepi polorinu carstva*, reče mu zet . . . Npr. 102. Da bi *Fučiča*, koji se još držao kneza, *očijepili* od kneza. O Sv. O. 18. *fig.* očijepili mu dvadeset i pet batina. Rj. (*u prenesenom smislu*): Gde bi god dve noći zanoćio, onde da mu se *očepi novih dvadeset i pet batina!* Mil. 226. *su se, pass.* ili *refleks.*: Govoreći samo da se *Zeta, koja se za Vukašinove vlade bijaše očijepila od Srbije*, opet s njom sjedinila. DM. 92.

očilo, *n. vidi* ognjilo. Rj. *vidi* i čakmak, masat. *isp.* kresivo. — Uzeo naše ognjilo, pa mi nazjeo ime *očilo*. Postl. 330. Na pečatu (. . . pod krunom krest

i četiri očila). Danica 5, 50. Čelik ili *očilo* ili masat. Priprava 155. Tugja: *očilo* (очило). Osn. 125.

očin, *adj.* *n. p.* grah, *des oca, reverendi patris (monachi)*. Prebran grah u Srbiji zovu seljaci (kao u Šali) *ocin grah* (jer ga najviše kalugjeri gotove i jedu onako sa zeitinom i s biberom i t. d.). Rj. *što pripada ovi*. *isp.* prebranae (pasulj), saganilja.

očin, *m. vidi* Učim. Rj. *vidi* i Ocinj. Tal. Dulcigno, *mjesto suda u Crnoj Gori*. *isp.* Vucinje.

očinj, *m. vidi* Ocin: Vezak vezla Ocinjka gjevojka na najvišoj kuli od Ocinja. Here. 168. *isp.* Knin i Kninj. Zrin i Zrinj.

Očinjani, *m. (pl.)* Očinjani. *Baner con* Ocin. Rj. *čorjek iz Ocina*. — Niti su lovci, niti su trgovci, nego tvoja braća *Očinjani*. Here. 169.

Očinjka, *f.* žensko iz Ocinja: Vezak vezla *Očinjka gjevojka*. Here. 168. — *za abc. i nast.* *isp.* Očinjka. **očjedine**, *f. pl.* voda ili cijegj što se iz košulja očijedi, *aqua expressa*. Rj.

očjedit, *adj.* *n. p.* put. *abhangig, proclivis*. Rj. *što je strmo pa se s njega kao očjediti dažd kad pada*. — *za nast.* *isp.* pridjere nepromjenit. odjelit.

očjegjivânje, *v. verb.* od očjegjivati. *radnja* kojom tko očjegjuje što.

očjegjivati, očjegjujēm, *v. impf.* *v. pf.* očjediti 1. — *Vogji slijepi koji očjegjujete komarca a kamili proždirete*. Mat. 23, 24.

očjena, *f.* o-cjena, *djelo* kojim se što očijeni. *isp.* regcensija. — U *ocinama*, koje u nas daju stariji mlađima, može biti i čega drugoga. Zlos. 201.

očjenjivânje, *n. verb.* od očjenjivati. *radnja* kojom tko očjenjuje što: Dužnosti, kao *n. p.* očjenjivanje imanja, pregledanje računa, postavljanje međa itd. DM. 272.

očjenjivati, očjenjujēm, *v. impf.* o-cjenjivati. *v. pf.* očjeniti. *isp.* procjenjivati, prosugjivati. — *Očjenjiva izvore* za hrvatsku i srpsku istoriju. Rad 17, 164 (*taorist*).

očjepljivânje, *n. das* Abspalten, diffissio. Rj. *verb.* od očjepljivati. *radnja* kojom tko očjepljuje što od čega: Niti je to bilo *očjepljivanje* ili odmetanje od više crkvene vlasti i jedinstva u xjeri. DM. 102.

očjepljivati, očjepljujēm, *v. impf.* abspalten, diffindo. Rj. o(d)-očjepljivati. *v. pf.* očjepiti. *v. impf.* prosti cijepati, cijepiti 2.

očjeriti, očjeriti, *v. pf.* o-cjeriti. *v. impf.* cjeriti se, cjeriti se, cjeriti se. — *Očjerio zube*. DPostl. 87.

očo, *m. (hyp. od otac) von einem klosterlichem Vater, der Pater, pater (de monacho)*. Rj. južno. *gen. oca, voc. oco, istočno oca, kaže se za kalugjera, oca dulornoga, duhoruika*.

očoubica, *c. g.* parricida. Stulli. oco-ubica, *muško ili žensko što ubije oca sraga*, *vidi* ocoubilac. *isp.* bratoubica, ubica.

očoubilac, očoubilca, *m. vidi* očoubica. — *Ima jedan očoubilac*. Zlos. 244.

očobistvo, *n.* ubistvo oca, *Vatermord, parricidium*. *isp.* bratoubistvo, čedoubistvo.

očrniti, očrniti, *v. pf.* Rj. o-črniti. *v. impf.* ocrnjivati. — 1) *anschwärzen, denigro*. Rj. *učini* da bude što crno, u pravom i prenesenom smislu, *vidi* ovrniti. — *Pohabati, oblajati, očrniti, befecken, maculo*. Rj. 559a. Koji mnoge *očrniše* *muške, očrniše*, u crno zaviše. Npj. 4, 8. *Potamnjice* *judni Crnogorei, očrniče kape i dolme*. 5, 435. *Ako me bude očrnio kod strica*. Straž. 1886, 1668. — 2) *su se, refleks.* *sich einen schlechten Namen machen, denigrare se ipsum*. Rj. *postati* crn u prenesenom smislu, kao *osramotiti se*.

ocrnjivânje, *n. das* Schwärzen, denigratio. Rj. *verb.* od ocrnjivati. *radnja* kojom tko ocrnjava što (ili koga).

ocrnjivati, ocrnjujēm, *v. impf.* anschwärzen, denigro. Rj. o-črnjivati. *v. pf.* očrniti.

očrti, *m.* o-*ert*, *oertano* što, *der Umriß*, *isp.* crtež. — Ako li se . . . u ovim pričama nagje plastike u *ortuua*, razgovornosti u bojama . . . Žim, VII.

očrvěniti, *v. pf.* *roth färben*, *rubefacio*, Rj. o-*crveniti*, *učiniti da bude što crveno*, *obojiti crvenom bojom*, *v. impf.* *crveniti*.

očrvěti, *očrvěm*, *v. pf.* (u Kotaru) *vidi* omodriti, Rj. o-*crviti*, *učiniti da bude što modro* (kao crvuc?), *ovaj se glagol ne nalazi u drugojčijem obličju*.

očtemi, *adj.* (u Kotaru) *n. p.* voda t. j. pomiješana s malo octa, *Essig-, acidus*, Rj. što pripada octu.

očtenica, **oččēnka**, *f.* *acetabulum*, Stulli, *sud u kom se drži ocat*; *Essigfass*, *Essigflasche*.

očtiti, *očtīm*, *v. impf.* — 1) *n. p.* salatu, *vidi* sirčetići. — 2) *sa se*, *refleks. sensim accrescere*, Stulli, *postajti ocat*, *v. pf.* *slož.* ob-octiti, u-*isel*, za-.

očaditi, *dīm*, **očagjiti**, *gjīm*, *v. pf.* *postati čagjar*, *vidi* i počaditi, počagjaviti, *v. impf.* *čaditi*, *čagjiti*, *čagjaviti* se. — Komin novi brzo očadi (očagji), DPosl. 48.

očājānik, *m.* ljudsko tijelo koje ne može da se raspadne, *(vidi* očājnik 2), Rj.⁹

očajanje, *n. verb.* od očājati, *stanje koje postane, kad tko očaja*, *die Verzweiflung*, *desperatio*, *isp.* očajavanje. — Srbi su istina ovu bnu počeli samo iz očajunija, Danica 3, 219. Miloš samo s nekoliko svojih odabranih monaka ostane u najvećem očajunija, Miloš 82. Ne bojte se! Ne dajte se brigi i očajuniju! Straž. 1886, 1449. Ima ljudi, koji padnu u zlo i dođu u očajanje (a uzrok je očajunju oholost), DPosl. 80. Riječi, koje se svršuju na ije, uzete su iz Slavonskoga jezika i ponajviše se govore na ije i na ije, Pis. 15.

1. **očājati**, *jām*, *v. pf.* *verzweifeln*, *despero*, Rj. o-*čajati*, *v. impf.* očajavati. — Zamolim ga, da me nauči, šta ću činiti u orome očajnom stanju, Danica 2, 139. Već sam bio očajao, da ćete mi pisati, Straž. 1886, 1765.

2. **očājati se**, *očajēm se*, *v. r. pf.* (u C. G.) *ostati, stehen bleiben*, *manere*: Tako se nē očajao hiljadu godina! Rj. *isp.* *v. impf.* čājati.

očajāvānje, *n. verb.* od očajavati, *stanje koje biva, kad tko očajava*.

očajāvati, *očajāvām*, *v. impf.* *verzweifeln*, *desperare*, o-*čajavati*, *v. pf.* 1 očājati, *suprotno* nadati se. — I ostali što za život svoj očajavahu molise poslanika, Glas, 21, 281 (*prijevod Lat.* de vita sua desperantes). Ali ako i osjeća svoju nedostojnost . . . opet ne očajara za svoje spasenje, nego mu se nada, DP. 219. Ne smemo očajavati, Zlos, 58.

očājānik, *m.* — 1) koji se očaje, *der Verwaiste*, *orbus*, Rj. koji se očaje, *ostane, osiroti po smrti n. p.* roditelja svojih. — 2) nerastvoreno tijelo u grobu, *uncorweseter Körper*, Rj. *vidi* očajānik, *tijelo se očaje, ostane cijelo*.

očāli, (u C. G.) *vidi* naočari, Rj. *vidi* i očari, naočali, naočnik. — *Tal.* *occhiale*, *Lat.* *ocularia*.

očālin, *očālina*, *m.* (u C. G.) *vidi* durbin, Rj. — *Tugja očālin*, Osn. 151, *isp.* očali.

očāmati, *mām*, *v. pf.* *Langweile bekommen*, *indem man wartet, molestie experire*, Rj. o-*čamati*, *v. impf.* čamati.

očānik, *očānika*, *m.* gornji nišan u puške, *Korn*, *bulleta*, Rj. *vidi* puca 3, sjenjaj (*gornji* i donji, t. j. nišan na pušci), *donji nišan*: očnik. — *očānik* (pred n^e je osn. u oko), Osn. 272.

očāo, *cf.* *otići*, Rj. *otišao*, *otšao*, *pa se t z u brzom izgororu čuje kao č.* *vidi* i oči, *primjere* *vidi* kod *otići*.

očārati, *očārām*, *v. pf.* *beheben*, *incanto*, o-*čarati*, *vidi* začarati; *općiniti*, *zamagljivati*, *zatraviti* 2, *v. impf.* *proste čarati*. — Kad bi koga očarala orijem prstenom, i pošto bi se prometnuo u ovcu . . . Npr. 216.

očāri, *n. pl.* (u Dubr.) *vidi* naočari, Rj. *vidi* i očali, naočali, naočnik. — *očāri* (od oko), Osn. 117.

očātiti, *čm*, *v. pf.* *ablsen*, *legere*: *Očāti* mu surtnu

molitvu, Rj. o-*čatiti*, *vidi* očitati, *v. impf.* *čatiti*. — Daća . . . tu treba da dogje i pop da očati koljivo, Rj. 111b.

očēre, *n. dem.* od oko, u Stullija 1) *dem.* od oko, 2) u mreže, *isp.* oče, očēe. — Crno očēe iz daleka se vidi, a bijelo kljunmi privari, DPosl. 11 (privari zap. mj. prevari), Stara kuna mučno u očēe upade, 114.

očēhnuti, *očēhnēm*, *v. pf.* Stulli, o-*čehnuti*, *vidi* očēniti, *v. impf.* čēhati. — *sa se*, *pass.*: Čehnlja, nekoliko zrna s peteljnkama kad se od grozda očēnc, Rj. 824a. Čehnlja . . . u grozda kao grančica sa zrnima koja se može očēniti, Daničić, ARJ. 921b.

očēkivānje, *n. das* *Erwarten*, *expectatio*, Rj. *verb.* od očēkivati, *stanje koje biva, kad tko očēkuje što*.

očēkivati, *očēkujēm*, *v. impf.* *erwarten*, *expecto*, Rj. o-*čēkivati*, *v. impf.* *prosti čekati*. — U ovoj se školi nauke uče tobože Srpski . . . ali oro sre još očēkuje pravoga urednika i upravitelja, Rj. 842b. Kada mladu očēkju u kolu, Npj. 1, 61. Luko silnu iskupljaše vojsku, a vojvode ro, ske očēkju, 4, 230. Momci, koji su očēkivali smrt od Turaka, Miloš 72. Da mu se čini, da sam ju od njega očēkivao, da on pretrese celu našu azbuku i jezik, Nov. Srb. 1818, 389. Sve očēkjuem, ne bi li gde našao kakoga pevača, Npj. 1, 4, XXVI. Bog zna kakvi još . . . vijenci vas očēkju, Straž. 1886, 771.

očēmēriti se, *očēmērim* se, *v. r. pf.* *sich vergällen* (*durch* *vieles* *Essen*), *eiho nimio se corrumpere*, Rj. o-*čemeriti* se, *dobiti bolost čemer* (2), *mного* *jeđući*, *drukčije se ovaj glagol ne nalazi*.

1. **očēnaša**, *očēnaša*, *n. das* *Vaterunser*, *preces a Christo praeceptae*: Naša snaša ne zna očēnašu, Rj. *molitva Gospodnja koja se počinje riječima*: Oče naš. — Najzadnji ka' i amin u očēnašu, Posl. 187. *Sit očēnaš* *gjavolu oči vadi*, (Kad se čōek sit i u dobru Bogu molji), 286. Mi čēmo ovdje dodati četiri Nje-mačka očēnaša, Nov. Srb. 1817, 528.

2. **očēnaši**, *m. pl.* (u Hrv. i Dalm. kod kršćana) *vidi* brojanice, Rj. i *syn.* *ondje*.

očēniti, *očēnēm*, *c. pf.* *einen Ast um Stamme herabrēissen*, *ramum avellō*, Rj. o-*čē(h)niti*, *vidi* očēhnuti, i *primjere ondje*, *v. impf.* čēhati.

očēnje, *n. vidī* očēmjenje, Rj. 1 VIII.

1. **očēpiti**, *očēpīm*, *v. pf.* *koga, cinem auf den Fuss treten*, *pono pedem meum in alterius pedem*, Rj. o-*čepiti*, *nogom stati komu na nogu*, *v. impf.* očēpljivati. — Žetoci se obično čēplju, osobito na mobi: svako gleda da očēpi ono koje žanje do njega . . . da bi još većma boljela onoga koga očēpe, Rj. 822a. Ščepati, *stajati nogom, čēpati* (*cf.* *očēpiti*), Npj. 1, 316. Kad ti njima u pohode pogješ, sterat će ti čōhu i kadifu, konj ti ne će zemlje očēpiti, prijatelju, šest punih sabata, HNpj. 3, 31.

2. **očēpiti**, *očēpīm*, *v. pf.* što, *aufstopfen*, *dempto embolo aperio*, Rj. (od) *čepiti*, *n. p.* *bocu*, *izvadiši joj čep*, *otvoriti*, *vidi* odčēpiti, *v. impf.* očēpljavati, *suprotno* začepiti.

očēpljāvānje, *n. das* *Aufstopfen*, *dentio emboli*, Rj. *verb.* od očēpljavati, *radnja kojom tko očēpljava n. p. bocu*.

očēpljāvati, *očēpljāvām*, *v. impf.* *aufstopfen*, *embolum demō*, Rj. (od) *čēpljavati*, *n. p.* *bocu*, *izvadiši joj čep*, *otvarati*, *v. pf.* 2 očēpiti, *suprotno* začēpljavati.

očēpljivānje, *n. das* *Treten auf den Fuss*, Rj. *verb.* od očēpljivati, *radnja kojom tko očēpljuje koga*.

očēpljivati, *očēpljujēm*, *v. impf.* *auf den Fuss treten*, *pono pedem meum in alterius pedem*: A lijevom nogom očēpljuje, Rj. o-*čēpljivati*, *nogom* *stajati komu na nogu*; *prosti* *v. impf.* čēpati, *v. pf.* 1 očēpiti.

očēprljati, *ljām*, *v. pf.* *unguibus pellem lacerare*, o-*čēprljati*, *kao ogrepsiti*, *v. impf.* čēprljati. — Jače srbi što domaća maćica očēprlja neg što tugj pas uzgrize (nije), DPosl. 36.

očerupati, pâm, v. pf. *ruffen, vello*. Rj. očerupati, *vidi* očupati, oskupiti. v. impf. čerupati.

očesati, dčesëm, v. pf. *krauten, refrico*. Rj. očesati, kao *ogrepsti*. v. impf. česati. — Tu ga je očesalo tunc pušcano preko nosa ispred oćjnu. Žitije 18.

očesljati, dčesljâm, v. pf. *auskâmmen, pecto*. Rj. očesljati, česljem urediti, *vidi* išesljati 1. v. impf. česljati. — Rasknokoren, čovjek čupav, očesljan. Rj. 639b. Kaže ženi, a ona odmah umije i očeslja svekra i svekrvu, pa ih lepo preobuče. Npr. 78. Dvor pometi, i vode donesi, i očesljaj svoju rusu kosu. Npj. 1, 60. sa se, *refleks.*: Kad se čovjek ne očeslja i ne osnaži, reče mu se: grdinjo jedna. Rj. 99b.

očetine, f. pl. *augm. od oči. augm. s takim nast. kod* babetina. — Maćak... otegao repetinu, izbučio očetine. Živ. 10.

očetkati, tkâm, v. pf. (u Srijemu) n. p. haljine, čizme, *abbürsten, penicilo detegere*. očetkati, četkom očistiti n. p. haljine, čizme. *vidi* okefati.

očev, adj. (u Dalm.) *vidi* očim. Rj. što pripada ocn.

očević, m. očev sin, koji se vrgao na oca (osobito junaka). *isp. materič.* — Da si bio djete očeviću, bile bi se knjige pričatio. HNpj. 3, 47. Da imade na odžaku sina, da će biti pravi očeviću. 4, 546.

očevidae, očevica, m. tko je očinu svojim što vidio: Da ovaj dogagaj... očevidei pričaju protivno mome kazivanju. Odrb. od ruž. 11.

očevidni, adj. *augenscheinlich, manifestus*. Rj. očevidni, koji se očima može vidjeti. *vidi* očigledni. *isp. očit. kao neodređen pridjev* očevidan. — Kad se Turčinu najposlije dosadi što mu Hero očevidnu laž protiv sebe jednako potvrđuje... Posl. 254. Evo očevidnoga primera o tom. Danica 5, 81. Uzrok je razlici u kazni očevidan. DM. 317. Kad je to već korist, očevidno je da bi mnogo veća bila, kad bi... Vid. 4, 1862, 19. U kojima je *zueršetak* osnove ija očevidan. Rad 26, 62. *adr.* Koji ludost njegovu najočevidnije pokazuje. Danica 2, 127. Pa očevidno tome susjednome (jeziku) valja da pripada ime hrvatsko još više nego njemu. Dioba 6.

očevina, f. *das väterliche Vermögen, patrimonium*. Rj. imovina očeva, od oca dohrena, *vidi* babovina 2, baština, očinstvo, otadžbina 1. — Razasuti, n. p. kuću, očevinu. Rj. 627b. Nema očevine bez krčevine. Posl. 204. Tek da mi se dvora dohvatiti, očevine i pak postojbine. Npj. 2, 275. Kad se Višnja udala iz Brusnice u Dobrinju. Milan i Jakov ostali su na svojoj očevini. Miloš 43.

oči, dčī (dčījū), f. pl. Rj. jedn. oko, koje *vidi*, u dvojnici dvije oči, ali i dva oka; obje oči, i oba oka. Obl. 46, 47. *dem. očice. augm. očetine. hyp. oke.* — 1) die Augen, oculi: na njegove (moje) oči, in seiner Gegenwart; kazao mu n oči, in's Gesicht. Rj. *vidi* i primjere kod oko. — Badlje, bolest u očima. Rj. 11b. Bčičiti oči. Rj. 24a. Bliješnjak, svjetlica ispred očiju. Rj. 31b. Bliješte mu oči. Rj. 31b. Buljook, u koga su oči izbuljene (velike ispale). Rj. 48a. Fatrene oči. Rj. 55b. Vjetriti očima kojekuda, t. j. kao uplašen gledati. Rj. 66a. Kad sam bio u Tronoš i otišao u erkvu, odmah sam očima tražio Bogatoga Gavana. Rj. 81a. Gruhoraste oči. Rj. 98b. Zavarati kome oči. Rj. 165b. Zažagriti očima. Rj. 174a. Tada začeh oči obadnje... Pak je oba oka začimao... Očima je začimurio. Rj. 74b. Zamiču mu oči za djevojkom. Rj. 181a. Lisica zasrijčiti očima. Rj. 193b. Zatrepitati očima. Rj. 198a. Zloočnik, čovjek slijeh očiju. Rj. 162a. Leti u oči kao zolja. Rj. 213b. Izdračičiti, izbečičiti oči. Rj. 217a. Izbuljiti, izbačičiti oči. Rj. 219a. Izralio na njega svoje velike oči. Rj. 219a. Od muke mu oči iskakalu. Rj. 233a. Oči ti iskapale! Rj. 233a. Iskupati kome oči. Rj. 234a. Kini mi se s očiju. Rj. 270a. Napuriti oči. Rj. 399b. Negleda, nevigđen, negledan (nije na očima). Rj. 414a. Orijetiti oči. 464a. Puriti oči. Rj. 489a. Povlačiti oči. Rj. 514b.

Poručiti oči. Rj. 515b. *Plućne oči* s Rada ne mieuše. Rj. 506a. *Podbale mu oči*. Rj. 519a. *Pomutiti oči*. Rj. 539a. *Pa pohiti oči* uza koplje. Rj. 559a. *Prevaliti, prevaljivati očima*. Rj. 567b. *Razvogačiti oči*. Rj. 635a. *Sresti oči*, t. j. *sklopiti ih*. Rj. 669b. *Sjene mi se oči* (prema svijetlu). Rj. 684a. *Strijeljati očima*. Rj. 719b. *Suočiti, sastaviti koga s kim da govori* jedan drugom u oči. Rj. 726a. *Vklješćiti očima*, *vidi* zakrlješćiti. Rj. 770b. *Vrijetiti oči* u koga. Rj. 785b. *Beži, junače, kud te droje oči vode*. Npr. 31. *Ili bez traga kud te oči vode* i noge nose. 37. *Nagje jednu sedlu matoru devojčuru... ona se jedva digne i jedva otvori oči* od krmelji. 73. *Na ovo kruha, ali ga čuvaj kao zjenicu od oči*. 93. *Ja ne mogu tvoje kćeri očima gledati*. 136. *Zar ti je uapalo na oči*, te ne vidiš da to nije košeno, nego striženo! 111. U tom se maćka ukrade mečjeda iz očiju. 176. *Često na jezero oči obračuae*. 189. *Snjima i carević jede*, ama im oči zavaraje pa baca meso preko sebe. 190 (zavaraje njesto zavarava. Obl. 108). *Očnu mu se oči gledati* gjevojku. 191. *Na jedanput iščezne iz očiju*. 196. *Izvadi on oni prsten, zasja se jezero i planina od njega te joj (aždaji) zaslijepe oči*. 263. *Brat bratu najdulje oči vadi*. (Gledaj: Ko ti je izvalio oko?). Posl. 28. *Gore joj oči* kao u čengije. (Reče se ženskom koje bezobrazno gleda). 41. *Deblo ali uzeblo*. (Kaže se za čoeka koji je na očima veliki i pun a n sebi slab). 58. (*isp. niže primjere iz* Filih. 2, 7. Car. II, 1, 7. Is. 53, 2. Jezek. 1, 5). *Zakrevio očima*. (Zao). 83. *Zakrlješćio očima* (Pijan). 83. *Igraju joj oči* kao na zeitinu. (Reče se za nestašno žensko). 95. *Iz očiju krasti* (sa osobitom vještinom). 100. *Jedan put se počinje*. (Za to valja dobro oči otvoriti kad se što počinje). 111. *Još mu nijesu oči pahale*. (Reče se u šali kad se za koga govori da je mladji nego što je). 114. *Kad dogju vile k očima*. (Kad dogje do nevolje... Bli vile puknuti ili oči skočiti...). 116. *Kad su oči pune*, i sree je sito. (tje u kući ima svega dosta, onje čeljad manje jedu). 121. *Kad čoeku pukne među očima*. (Kad mu se otvori pamet...). 122. *Kako s oči tako i s pameti*. 127. *Očima prosi*, ustima ne pita. *Oči su varalice*. *Oči su voda* (mogn čoeka lasno prerariti). 214. *Vježla oči* kao čengija. (Gledaj: *Igraju joj oči* kao na zeitinu). 329. *Daj mi, Bože, oči sokolore*. Npj. 1, 8. *Bečar spava, očiju ne sklupa*. 1, 264. *U moga su draga oči plave!* 1, 314. *Da ti ljubim čarne oči trnjave*. 1, 386. *Zagjše se oči* Anetine a za zlatne toke Ivanove. 1, 461. *Crne oči u zemlju ubara*. 1, 477. *I očima k zemlji pogledaše*. 1, 571. *Da ne čezne očima* za majkom. 1, 572. *Merjemi je pomalena mana*, što su njojzi oči pozelenle. 1, 596. *Oči metnu*, pogleda nađa se, te ugleda dva dželata mlada. 2, 162 (*isp. turi oči*). *Metnu oči* niz polje Kruševo, te ugleda šator u pšenici. 2, 259. *Marko na nju očim prevaljuje*. 2, 415. *Turi oči* zmaj od ognja Vuče, *turi oči* uz tu volu Savu, dok ugleda Porču od Avale. 2, 588 (*isp. metnu oči*). *Baci oči* pod jelu zelenu, al' s' od jele razasjale grane. 3, 118. *A Nukići oči utekose*, te pogleda na Tursku Udbinu. 3, 234. *Slobodne ti oči* na Turčina! 3, 393. *Udari ga među obje oči*, čelo pršte, oči iskočiše. 4, 283. *Da bi malo i caru zamazali oči*, on mu jave, da... Danica 3, 145. *Balota... ubije toga Vlahja na Stankore oči*. 4, 6. *A on na me očima strijelja*. 1, 140. *I ugleda kolo gjevojaka i u kofu vojvodinu Jelu, pak Turčinu oči pregrabila*. 4, 156. *Da P ne vidiš, njima ne video!* 4, 221 (*misli se: očima*). *Koj' će kome oči prerariti*. 4, 233. *Vidite li, njima ne gledali!* 4, 504 (*misli se: očima*). *Poglavice obore oči predu se*. 5, 53. *Razbacit čes oči* po birtiji. HNpj. 4, 384. *Tamnoj majci oči ispanuše*. Kov. 105. *Kako ih je on mjerio očima*. Nov. Srb. 1817, 479. *Prem da je bilo ljudi, koji su njemu na moje oči govorili*, da je ovo skupljanje pjesama samo sprdnja

i besposlica. Npj.¹ LXII. Ali je već bio oslabio, a i *oči ga počele izdavat*. Opat V. Da ovo malo našijeh spisatelja ne treba *nepasti s očiju* i plašiti... Da kod nas još ne može spisatelj savršenstvo u svome djelu *pred očima imati*. Pis. 61. Ja dalje *zavroram oči od svoga nepovoljnog*... Spisi 1. 5. Nisu kteli svojih kuća ostaviti, dok *Turke onde očima ne vide*. Žitje. 6. Oni *podignuše oči svoje* nikoga ne vidjose do Isusa sama. Mat. 17. 8. Gospode, da *se otvore oči naše*... i odmah *progledaše oči njihove*. 20. 33. 34. Nagje ih opet gdje spavaju: jer *im bijedu oči otežale*. 27. 43. Nego je ponizio sam sebe uzevši obliče sluge, postavši kao i drugi ljudi i *na oči nagje* se kao čovjek. Filip. 2. 7. Neću ti više *doći na oči*. Mojs. II. 10. 29. *Oči* mu počinjahu *tunjeti*. Sam. I. 3. 2. Iz čije sam ruke uzeo poklon, da *bih stiskao oči njega radi?* 12. 3. Zamoći u sat i primače ruku svoju k ustima svojim, i *zasvijetliše mu se oči*. 14. 27. Nijesi li bio mali *sam u svojim očima*, pak si postao glava plemenima? 15. 17. Da nam ne *umakne iz očiju*. Sam. II. 20. 6. Na ponosite *spuštaš oči svoje* i ponižavaš ih. 22. 28. *Oči su svega Izrailja uprte u tebe*. Car. I. 1. 20. *Kakur bijaše na oči taj čovjek koji vas sreće?* Car. II. 1. 7. Koga si ružio i hulio? i na koga si podigao glas? i *podigao u ris oči svoje?* Na sveca Izrailjeva. 19. 22. Što se je zanijelo srce tvoje, i što *sijeraju oči tvoje?* Jov 15. 12. Moja mrša podiže se na me, i *srjedoh mi u oči*. 16. 8. Neprijatelj *sijera očima* svojima na me. 16. 9. Njegovijem *će sinovima oči posahnuti*. 17. 5. Za što *suo gadni u vašim očima?* 18. 3. Ako sam oči *ndovioči zamutio*. 31. 16. *Oči su svoje uprli* da me obore na zemlju. Ps. 17. 11. *Namigivali očima* koji mrze na me. 35. 19. *Laže sebi u oči*, mjesto da prizna svoje bezakonje. 36. 2. *Oči bezumniku vrljaju na kraj zemlje*. Prič. 17. 24. Hoćeš li *baciti oči svoje na ono čega brzo nestaje?* 23. 5. Vidjesmo ga, i *ne bješe ništa na očima*, čega radi bismo ga poželjeli. 53. 2. Pobi sve što *bješe drago očima*. Plač 2. 4. Što se vidi, što *udara u oči*. Daničić. ARJ. 305a. Jamačno su čitaoći *pale u oči riječi*. O Sv. O. 25. *na oči* (n. p. badnjega dnevi) *vidi na oči; u oči* (n. p. kijameta) *vidi u oči*. — 2) (u pjesmi) *sablja sa očima*: U Momčila *sablja sa očima*. RJ. I daj mene svijetlo oružje... i od *bedre sablju sa očima*. Npj. 3. 294.

očice, f. pl. dem. od oči. RJ. — *Ljubi joj crne očice*. Npj. I. 341. *Probudite se očice čarne*, pa pogledajte na bele dvore. 306.

očiči, m. pl. (u Boei) *vidi oči*. RJ. *vidi i ocevi*. *praznik u nedjelju između materica i božića*.

očigled, *vidi naočigled*.

očigledni, adj. *augenscheinlich, manifestus, cf. očevidni*. RJ. *očigledni, što se može očima gledati*. isp. očit. — *Gje si, Šujo, očigledna kurco!* koji meni o nevjeri radiš. Npj. 4. 492.

očiliti, lim. v. pf. *o-ciliti, postati čil. u Sarajevu*. Dr. Gij. Šurmin. isp. *začiliti, drugčije se glagol ne nahodi*.

očimiti, mīm. v. impf. *Vater nennen, patrem appello*. RJ.¹ VIII. *zvati koga ocom, vidi očiti*. v. pf. *počimiti*. — *Ivanu se za skut uhvatise: O Ivane i otac i majko!*... koja brati, a koja očimi. Npj. 4. 198.

očimkati, kām. v. pf. n. p. meso od kosti. *ab-zupfen, decerpo*. RJ. *o-čimkati*. v. impf. *čimkati*.

očimljenje, n. *das Vater nennen, patrem appello*. RJ.¹ VIII. *verb. od očimiti, radnja kojom tko očimi koga*.

očin, adj. *des Paters, patris*. RJ. *što pripada ocu, vidi očev*. — *Baba, I. očina ili materina majka*. RJ. 2a. *Svaki se pozivao po svome ocu dodavši očinome krštenom imenu ovie ili evie*. RJ. 571a. *Strina, očina brata žena*. RJ. 719b. *Tetak, očine ili materine sestre muž. Tetka, očina ili materina sestra*. RJ. 737b. *Stojša*

otide u ergelu i nagje očina konja. Npr. 28. *Očin i materin*. (Odgovori onaj koga zapitaju čij je, a on ne će da kaže). Posl. 244. *Poslije očine smrti* pisao se. DRJ. 3. 171.

očinci, dčinnākā, m. pl. kad se žito čini, onda ono ispod rešeta što ostane, cf. *oredine*. RJ. — *Prodajmo očinke od pšenice*. Amos 8. 6.

očiniti, dčinnim, v. pf. *entzubern, effascinaturn praestigis evolvere*. RJ. *o(d)-činiti, komu čini kao izbariti ga od čini, suprotno opčiniti, učiniti*. — *Ova vam je učinila čini; da idemo, da je sestrimimo, ne bi li vam očinila čini...* *Očini nam, što si učinila!* *Ne očinih, što sam učinila!* Npj. 1. 620.

očinstvo, n. (u Srijemu) *das väterliche Vermögen, patrimonium, cf. očevina*. RJ. i *syn. ondje, očina imovina*.

očinji, adj. n. p. vid. *Augen-, oculatorum*: *Tako mi vida očinjea!* cf. *očni*. RJ. *što pripada oku, očima*. — *Kokošinji mrak, kao očinja bolest*. RJ. 284b. *Ja sam... pored moje glavobolje i slabosti očinje...* *već odavno bio zaboravio*. Ođg. na ut. 2. *Masti očinjom* pomaži oči svoje. Otkriv. 3. 18.

očistiti, stīm. v. pf. RJ. *o-čistiti*. v. impf. *očišćati, očišćavati*. — **I. 1 a)** *reinigen, purgo*. RJ. *vidi osnažiti 2*. *Nagje na tavanu oružje sve prašno i zargjalo, ali ga u lepo očisti i uredi te sine kao novo kovano*. Npr. 28. *Od krei ga malo očistila*. Here 5. *Da jezik naš očisti od svega tujgeja*. Pis. 25. *Da očisti grijeh narodne*. Jevr. 2. 17. *Mir bezazlene ili kajanjem očišćene sarjesti*. DP. 82. — **b)** *očistiti mjesto kakvo n. p. od neprijatelja, kao neprijatelja odanle otjerati*: *Srbi pak očistivši sre padance po Šumadiji od Turaka, dignu se na Jagodinu*. Danica 3. 167. *Da je došao, da caveru zemlju očisti od dahija*. 3. 175. *Udari na Srpske šance, da ih onako uzgred očisti, da mu ne ostaju za legjima*. 5. 44. *Mi valja da gledamo, oze Turke čas pre da očistimo*. Miloš 107. *Progje kroz varoš, za koju je mislio, da je sva očišćenu od neprijatelja*. Žitje 50. *sa se, pass.*: *Pošto se ovako očisti Krajina od Turaka*. Sovj. 40. *Zapovedi, da se kartočem iz topova očisti desni breg od neprijatelja*. Žitje 69. — 2) *sich mit Sack und Pack davon machen, clam abeo*. RJ. *kao otići bez traga, pokupivši sre stvari svoje, vidi otprljati*. — **II.** *sa se, refleks. ili pass.* n. p. *očistilo se voće, vidi otrijebiti se*. RJ. *Batinica, ono na vrlu roga u govčeta, dok se rog ne očisti*. RJ. 17a. *Gruhati ječam, tući ga da bi se očistio od osja*. RJ. 105a. *Ugrešiti, počelo greš bivati (pošto se grožđe očisti od crivjeta i puca narastu kao u grešal)*. RJ. 768a. *Očisti se, e ćeš piti*. (Kad ko ište ono što mu se ne može dati). Posl. 244. *»Gospode! ako hoćeš, možeš me očistiti.* *»Hoću, očisti se.* *»I odmah očisti se od gube*. Mat. 8. 3.

očišćenje, n. *das Reinigen, purgatio*. RJ. *verb. od očišćati, radnja kojom tko očišća što, vidi očišćavanje*. — *Kao neki početak očišćanju sirna ili bijela nedjelja*. DP. 85.

očišćati, dčišćam, v. impf. *reinigen, purgo*. RJ. *o-čišćati, vidi očišćavati, v. pf. očistiti*. — *Neka vam je vječna uredba da očišćate sinore Izrailjeve od svih grijeha*. Mojs. III. 16, 34. *sa se, refleks. ili pass.*: *Od straha očišćaju se od grijeha svojih*. Jov 41, 16. *Milošću i istinom očišća se bezakonje*. Prič. 16, 6.

očišćavanje, n. *vidi očišćenje*. RJ.

očišćavati, očišćavam, *vidi očišćati*. RJ. v. pf. *očistiti*.

očišćenje, n. *purgatio, purificatio*. Stulli. *verb. od očistiti, djelo kojim se što očisti, verb. subst. od glagola perfektirnih kod dopuštenje*. — *Ima riječi 84 koje sam ja načinio: vikač... osugjenje, očišćenje, poznanje*. Nov. Zavj. VII. *Učinivši sobom očišćenje grijeha našijeh*. Jevr. 1, 3. *Osveti ga (oltar) da se na njemu čini očišćenje od grijeha*. Mojs. III. 8, 15.

očiti, *adj.* (u Dubr.) *öffentlich, apertus*. Rj. *očiti* (osn. u *oko*). Osn. 220. *isp.* očividni, očigledni. — Budući da su u pojavljivanju novih valjanih sila književnih *nejočitiji znači* književnoga napredovanja. Rad 17, 164. *Isti razlozi...* a osim njih ima i drugih, još *očitijih*. Star. 3, 10.

očitati, *očítam*, *v. pf.* o-čitati, *vidi* očitati, *v. impf.* čitati: Ima čitava *molitva koju* onaj kojega mora daviti valja *da očita prije* nego legne spavati. Rj. 367b. Novoga (starješinu u namastiru) je izbirao okolni narod, a vladika mu je samo *očitao ono* što treba po zakonu. Rj. 395b. Natpis naučim naizust, i vrativši se natrag *očitam mu ga* od riječi do riječi. Sovj. 84. (u *tijem primjerima* očitati *znači*: kazati, *herausgen, recitare*). Doplje obične velike *jektenije, koju* gjakon očitu. DP. 340. *sa se, pass.*: Kako se *očitaju časovi*. DP. 16.

očiti, *očím*, *vidi* očititi. Rj. VIII. *v. impf.* *zvati* koga *oem*. *v. pf.* pdočiti.

očito, (u Dubr.) *offenbar, aperte*. Rj. *adv.* *prema* *adj.* očit.

očitovanje, *n. vidi* objavljivanje. Stulli. *djelo* kojim se *što očituje*. *takva verb. subst.* kod dopuštenje.

očitovati, *očítujem*, *v. pf.* (u Dubr.) *erschauen, offenbaren, äussern, manifesto*. Rj. *osnora* u očit. *isp.* I javiti, objaviti. — Očitovati stvar očajnu, i neznanu — očitovati se, *manifestirati*. Stulli.

očni, *adj.* *Augen-, ocnorum, cf.* očinji: Oči crne zatvorio, *očni vide!* Rj. *što pripada očima*. — *Očni kamen*, m. blauer Vitriol, *cf.* konjski kamen. Rj. 482b.

očnik, *očnika*, m. (u C. G.) donji nišan, *das Korn am Schiessgewehr, bulla*. Rj. *Sjenjaj, donji* i gornji. t. j. nišan na pušci. Rj. 684b. *gornji nišan od puške*: očanik, puce.

očnják, *očnjáka*, m. t. j. zub, *der Augenzahn, dens caninus*. Rj. *očni zub, vidi* psjak 2.

očobajka, *f. vidi* demir-trava.

očnh, *očnha*, m. *der Stiefvater, vitricus*. Rj. *očnh* (osn. u *otac*). Osn. 357. *riječci s takvim nast.* kod galjuh. — Ona druga devojka sa svojom materom i očuhom ostane onako. Npr. 141.

očnhov, *adj.* *des Stiefvaters, vitrici*. Rj. *što pripada očuhu*.

očupati, *pám*, *v. pf.* *abrupfen, vello*. Rj. o-čupati, *vidi* očerupati, *oskupsti, v. impf.* čupati. — Očuriti, n. p. *prase*, t. j. opariti ga vodom i očupati. Rj. 483b. I najprije *orce* dijeljahu: šćepan uze prvogajgnjenice, Mitru daje stare očupane. Npj. 2, 630. *sa se, pass.*: *Meso* s ovoga pleća ne valja glodati, nego se *očupa prstima*. Rj. 507b.

očuvati, *očévám*, *v. pf.* *bis zu einer gewissen Vollkommenheit hüten, verwahren* (z. B. ein Kind, einen Baum), *custodio*. Rj. o-čuvati, n. p. *dijete, dreo, v. impf.* čuvati.

očvrstnuti, *sném*, *v. pf.* *fest werden, solidari*. Rj. o-čvrstnuti, *čvrst postati, v. impf.* čvrstnuti.

oč... *vidi* hoć... Rj.

očelaviti, *vím*, *v. pf.* *kahl werden, calvus fio*. Rj. o-čelaviti, *postati čelav, vidi* oplješiviti, *v. impf.* čelaviti. — *Za to će* Gospod učiniti da *očelavi* tjeme kćerima Sionskim. Is. 3, 17.

očerati, *rám*, *vidi* otjerati. Rj.

očesiti, *šim*, *v. pf.* *besichtigen, beschauen* (*einun Getödteten*), *inspicio, cf.* općešiti. Rj. o-česiti, učiniti *češ, ogtedati što*, n. p. *mrtna, v. impf.* česiti.

očí, *ogjém*, *v. pf.* o-iti, o-iti, o-iti, oči. I. *pridjev* ošao, *koje vidi, isp.* oisti. *zvučenje će* orđje biti kao u obici, obaci (ob-iti) (u *prvu dva primjera*); u *zudnja dva*: otíci, otigjem, ot'gjem, ogjem. *vidi* očao, *v. impf.* za *prvo zvučenje* ohoditi, obilaziti. — Ak' *grešnika* *budeš oči*, ko m' će, Bože, dat' pomoći? DPost. 1. Koga čest ostavi, *toju* svak *ogje*. 46. *Ogje* i vino i rog. 90. *Ogje* šilom u goru a s rešetom na vodu. 90 (s' šilom, š' šilom, šilom).

očoraviti, *vím*, *v. pf.* *einangig werden, altero oculo captor*. Rj. o-čoraviti, *postati čorav, v. impf.* čoraviti. — Dobar konj ili će ohroniti, ili *očoraviti*. Post. 59.

očućeti, *očútim*, (juž.) *vidi* očutjeti. Rj.

očućivanje, *n. vidi* osjećanje. Rj.

očućivati, *očućujem*, *v. impf.* (u C. G.) *vidi* osjećati. Rj. o-čućivati, *v. pf.* očutjeti 3.

očušiti se, *očúšim se*, *v. r. pf.* (*scherzhaft*), *sich einüben, condisco*. Rj. o-čušiti se, *kao* obučiti se (*kaže se u šali*: *obučile ga čuške?*), *drugачije se ne naziv.*

očušnuti, *ném*, *v. pf.* o-čušnuti, *och-čušnuti*; *vidi* odčušnuti; *kao* oturiti 1. *v. pf.* *prosti* čušnuti, *v. impf.* čuškati. — Te Maksima jandal *očušnuše*, a Miloša zetom *němše*. Npj. 2, 517.

očutjeti, *očútim*, *v. pf.* Rj. o-čutjeti, *v. impf.* *prosti* čutjeti. — 1) *erstunnen, abnuttesco*: Ne bi *očutio*, da mu sto uzlova na jeziku svyčeš (Post. 191). Rj. *vidi* onijemjeti 2, *něntjeti*, *ušutjeti*, *zašutjeti*, *umuknuti*, *zanuknuti, v. impf.* čutjeti 1. Kako si došao amo bez zadržanoga ruba? a on *očutio*. Mat. 22, 12. Tada reče Mojsije Aron... A Aron *očutio*. III, 10, 3. — 2) *merken, animadverto, cf.* opaziti: A za njime va-ške ogajjele, *očutioše* Jakovljević Pilja. Rj. *vidi* i pripaziti 1, spaziti, namotriti, smotriti. — 3) (u Dubr.) *fühlen, scntio, cf.* osjetiti. Rj. *v. impf.* čutjeti 2, očućivati.

očutkivanje, *n. verb.* od očutkivati. Rj.

očutkivati, *očutkujem*, *v. impf.* *verschweigen, tacere*. Rj. o-čutkivati *što, v. pf.* *isp.* prečutjeti 1.

od... *vidi* hod... Rj.

od, oda, *mit gen.* Rj. *prijedlog*, koji u starim knjigama glasi i ot, a sad se tako sa t nalazi (osim gdje se opet d mijenja na t, n. p. otkazati, otpisati, i t. d.) još samo: otvrsti, oteti, ofimati, ofici, *isp.* Korijeni 6. *Od dolazi i s adverbima složeno*: od kako (otkako), od kud (otkud), od prije (otprije) odavno (od davno), odmah, od jedamput, i t. d. — 1) S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje, da je na kraju onoga što ona sama znači, *mjesto* s kojega se što miče (na pitanje *odakle?*), *micanje* može biti u *presencnom smislu*. — Knjiga došla od cara, od brata; grmi od zapada. Rj. On skoči od snu. Npr. 55. Zaklinjem te po tripud od neba do zemlje. 114. Okrenuvši glavu od njeju. 157. Da je pamet do suda kao od suda! Post. 50. Daleko od očiju daleko od srca. 51. Otisnuo ga od sebe, kao liko niz vodu. 243. Što oda šta palo. (Popod je kao i onaj koji je rodio). 359. Pa uzima Šabac od Turaka. Npj. t, 494. *Od planine* malo vitra bilo... On izvadi od bedrice čordu. 1, 580. *Od srca* joj krveca ndarila. 1, 605. Te mu goste povrati od ludilu. Kov. 31. Ja te uzeš od tora, od orava, da budeš vojg narodu mojemu. Dnev. 1, 17, 7. — 2) *micanje* može se prenijeti i *na vrijeme*: Te su od *ono doba* gosposki živeli. Npr. 64 (*kako* se doba *ne mijenja po padežima, može mu i dodatak ne stajati* u 2. padežu; *ali isp.* *niže* Danica 4, 17: *Od toga doba*). *Od dana* na dan sve gore dokle tako ne osiromaši. 72. *Od onoga časa* marva se stane strkhati. 78. Do božića: Kraljeviću Marko! *Od božića*: Jaoh moja majko. Post. 59. *Od poroju* do pokrova. 235. Ni ostalu muku tvoju, kojuno si ti mučio od *gjeteta malcnoga*. Npj. 1, 95. Zdravljica se nanosili! *od malena* do velika, *od mladosti* do starosti. 1, 146. Znjeli su pšenicu od jutra do mraka. 1, 171. I naše će zadužbine služiti! *od rijeka* do suda Božjega. 2, 201. Do sunca joj bistra voda bila, *od sunca* se voda zamutila. 2, 340. *Od toga* je doba živeo mirno kod svoje kuće. Danica 4, 17. — 3) *pokazuje se izvor, ili postojbinu ili zaričaj*: *Od koga* je, i dosta je. Post. 234. *Od naše* je gore list. 234. Što je *od Boga*, slagje je od meda. 356. Vezak vezlo tridest gjevojaka, megju njima od *Čengjčja* Fate. Npj. 1, 389. Sudi pravo, *od Trogira* kralju! 1, 400. *Od nas* pesma, a *od Boga* zdravlje. 2, 60. Da im je velika poreza, da im je zulum *od knezova*. Miloš 181. *Slušaj* dakle

riječ iz mojih usta i opominji ih *od mene*. Jezek. 33. 7 (*ter me: in meim Namen*). Postavljaju eareve, ali ne *od mene*; podižu knezove, za koje ja ne znam. (9. S. 4. — 4) pokazuje se *uzrok*, i to *pravi uzrok* na pitanje *zašto?* i kao *uzrok* uz neke glagole u pasivnom obliku, i uz pridjeve, koji su po značenju nalik na *partie. pass.* — *Umro od srdobolje (Od groznice, od rruvice)*, an der Ruhr gestorben, perit dysenteria. Rj. Glavobolja, *odu šta glava boli*. Rj. 57a. Dobročani gotovo svi *žive od mora* (t. j. od putovanja i trgovanja na moru). Rj. 126a. Zemlja protuži Bogu da hoće sve da *izgori od sunca*. Npr. 21. Bjo je audio *postan od Gospoda Boga*. 124. *Što će sutra od popa* kad me nagje u jani! 169. *Ni odu šta se ne poplašismo* do noćas *od mrtrih ljudi*! 172. Ako *ću krivo*, ne *smijem od Boga*, ako *ću pravo*, ne *smijem od boga*. Postl. 9. Ne budi *od mene rečeno*. 195. *Od sile puca, od gladi* se zavaljuje. 235. Svaka tica *od svog kljuna gine*. 277. Ne mogahu puta razaznati *od mirisa* sitna biosioka. Npj. 1. 39. No se voda, kuma, posibila, e se *hoće od Hrista posvećiti*. 1. 123. Kaže, kako je *bolestan i odu šta*. Danica 5, 93. Šad mi je milo da si mi veselo i *doroljan od mene*. Kov. 68. Oni bili *od Gospoda Boga umudreni i ponjegovani*! 72. *Od Gospoda Boga blagostoreno*! 121. Isus *umoran od puta* sjeđaše. Jov. 4, 6. More se *podizaeše* od velikoga vjetra. 6, 18. Gamalilo, zakonik, *poštovan od srega naroda*. Djel. Ap. 5, 34. *Od zmija izgiboše*. Kov. 1. 10, 9. *Osiromasi* Izraijl veoma *od Madijana*. Sud. 6, 6. — 5) pokazuje se *način* (na pitanje *kako?*): *Dovija se od scake ruke*. Rj. 125b. Ne ide mi *od ruke*. Rj. 656b. *Od volje* mu (je ili stoji), kao Šoku post. Pol. 232. *Od oka* (n. p. dati što, t. j. ne mje-reći, nego po gledanju sudeti da ima toliko i toliko). 234. *Od ramena* (n. p. što presuditi, t. j. ne istražujući dugo pravice, nego onako kako se sudiji učini da je pravo). 235. U predgovoru kazati *(od prilike* onako, kao što je kazano . . .). Npj. 1. V. Čovjek, koji zna dobro čitati i *od srednje ruke* pisati. Spisi 2, 162. To se razume samo *od sebe*. Opit XII. Zna *od česti* (t. j. malo nješto, ima *od česti* (n. p. grozga kad rgjavu rodi). Pis. 4. Ništa sam *od sebe* ne činim. Jov. 8, 28. Ako li prinese žrtvu radi zavjeta ili *od volje*, neka se jede. Mojs. 111. 7, 16 (*sponte, freiwillig*). Izvršuj ih (uredbe i zakone) *od srega sreca* svojega i *od sre duše* svoje. V. 26, 16. — 6) pokazuje se kao *mijenjanje*: *Od zlata, od srebra; od zemlje; odu šta* je to. Rj. *Od konjske kože* da *okroje* oputu. Npr. 7. *Od trgovca* stvori se golub . . . *od crni* u jedan put *postane* maćak. 39. Da je sve *vinu od ove vode*, pa da je moje. 80. Dok . . . *dotle nema ništa od prijateljstva*! 174. *Od gjeec hiraju ljudi*. Postl. 232. *Od muhe* *pravi* elefanta. 234. *Od plušjiva šdrebeta* mnogo puta dobar konj *izigje*. 235. *Od šenic*e se može snijet *pretvoriti*, a *od snijeta* ženja. *(Od dobrih roditelja* mogu *izići* rgjava gjeca, a *od rgjavijeh* dobra). 236. *Od šta* vreća *od tog* i *uzica*. 236. Koji mi je *stvorio od olava* dvorove. Npj. 1, 139. *Od zlata* *uzagroh jabuku*. 1, 209. Čija li je *grana od biseru*? Po dvojicu *od jednog* *grajnaše*. 2, 252. Što j' *činio* Marko *od Turaka*. 2, 438. Ako Bog da, da ih *dočekamo, biće* sjutra *muke od Turaka*. 5, 67. Obor-knezovi *su ostaci od starih* srpskih knezova. Danica 2, 96. Bože sačuvaj! *to ne će biti od tebe*. Mat. 16, 22. Obuka se u *reće od teškoga kajanja*. Prip. bibl. 89. — 7) pokazuje se *kakrova*: Šad je kopati *od arajstca* (n. p. poslije kiše). cf. milina. Rj. 6a. »Daj mi Bože *od osmak glavca*. U taj čas *postane* mu *glava* koliko *osmak*. Rj. 33b. Pomisao koliko može se kazati i, *padežem*; ona je ostala tako kazana i poslije prijedloga *od* u ovim primjerima: Ni *od peduo* ni *od čeperak*. Daj mi Bože *od osmak glavca*. Sint. 245). *Vodenica od tri ritla, od tri kamena*. Rj. 61a. *Dvoeijevka, puška od dvije cijevi*. Rj. 114a. Tu je majdan *od gjevojaka, od do-*

brieh konja. Rj. 342a. *Matica od masline*. Rj. 347a. *Nema voćke* (na drvetu) *ni od mila*. Rj. 355b. *Kamara od posjeda*. Rj. 547b. *Ja ću imat' braću od oscete*, ja ću imat' sablju *od posjete*. Rj. 548a. Ovo n'jesu *rane od prebota*. Rj. 567a. Ko je junak, ima dosta *praha*; a ko nije, *ni od preše mu nije*. Postl. 141. *Mlin od svakoga braćna*. (Ko svašto može načiniti). 180. *Gjegogji koga* ima *od rjere* i *od uzdanice*. Npj. 1. 78. Nit' sam mlada, ni *odveće* stara, *nego moma od najljepšeg doba*. 1, 526. Ne znaš *kaka bilja od omraze*? da omrazim brata i sestricu. 2, 15. *Pred njim kupa od devanest oka*. 2, 430. Mi n'jesmo *od nauka teoga*, nit' možemo tebe naučiti. 3, 79. Ako s', *čjurgju, junak od međana*. 3, 390. A oko njih vojske šest stotina, sve birana *monka od udarca*. 5, 66. A pjevaju *pjesmu od pobjede*. 5, 336 (*isp. dolje pod 12*). On (starješina) *drži kesu od noruca*. Danica 2, 100. Otac njegov *doseli se u Srem* i *donese Luku od dre godine* dana. Opit. III. Svaki koji je *od istine* sluša *glas* moj. Jov. 18, 37. *Nikakav majstor ni od kakva zanata* ne će se više naći u tebi. Otkriv. 18, 22. Te su stvari *prebrojene* za šator, *šator od svjedočanstva*. Mojs. 11, 38, 21. Samo u *žrtvi od prcina* možete to prinijeti *Gospodu*. 2, 12. *Starješine od zboru* neka metnu teletu na glavu ruke svoje. 4, 15. To je *rodu od scagje*. IV. 20, 13. *Vijećnici od reļjega vijeća*. DRJ. 1. 68. U to je vrijeme *pjevao* (David) ili *naricao* one *psalme od pokajanja*. Prip. bibl. 73. — 8) u pomisao *uzima se* *klasnik* i ono što mu je u *vlasti*: *Ona se gospodar od galije* seti *svoga* za *novčić* kupljenoga maćka. Npr. 42. *Ugleda sin cara od one zemlje* njegovu *kćer*. 173. Da ni *gospodini* Bog *pomože* našega *duhovnika . . . duhovnike* i *od ostalih domora*. Npj. 1, 79. Ovo *bjehu od zemlje sudije*. 2, 12. *Oj Lazare, od Srbije glavo!* 2, 309. *Turski care, od scrijeta glavo!* 2, 609. *Badite gospodari od riba* *morskih* i *od ptica* *nebeskih*. Mojs. I. 1, 28. *Stajaše idol od revnosti*, koji *draži* na *revnost*. Jezek. 8, 3. — 9) *ovako* *dolazi* i *dijel* i *ono od čega je dijel*: *Od svake vrste* ima *ribe*. Rj. 76b. *Litra, jedna četertina od oke*. Rj. 331a. *Pogju žene* u *platinu . . . jednu od njih zagje*. Npr. 1. *Uzme Usud komad hleba*, pa *odlomi od njega polovinu*. 76. *Evo ti od mojih krušaka, od bratinskih* ne mogu ti dati. 79. *To ti je dio od srega* što nam je *od oca* ostalo. 85. *Da zmija okusi od mene*, *otrovala* bi se. (Tako sam *ljutiti*). Postl. 49. *Od mala* malo. 234. *Da li ti se ne razali na svakoga od trojijeh?* Npj. 1, 96. *Što od tog* tebi ostane. 1, 164. *U najbolje doba od godine*. 1, 265. *Od svatora* *niko* ne opazi. 1, 584. *Smrt Dušana*. (*Komadi od pjesme*). 2, 186. *Od grada* je *vrata* otvorio. 2, 606. *Dajete desetak od metvice*. Mat. 23, 23. *Jedan od naroda* reče. Mark. 9, 17. *Prva* je *zapovijest od sviju*. 12, 29. *Grijeh* je *Judin* *zapisan vrhom od dijamanta*. Jer. 17, 1. — 10) pokazuje se *razlikovanje*: *Kao Bog* i *ščirdžija*. (Kad hoće da se kaže da su *dua voćka* vrlo različni *jedan od drugoga*). Postl. 129. *Braća* im je *popovinka*) najveća *razlika od narodu prostoga*. Danica 2, 113. *Kad su se gospoda prije razlikovala od srega prostoga naroda*. Kov. 5. *Kad ljudi* *prosti čuju* da *kakav* *gospodin govori drukčije od njih*. Kov. 18. *Spisatelj naš* mora da se *trudi razpoznati čisti narodni jezik od onoga što se govori pokvarno*. 91. — 11) pokazuje se *poregjenje*: *Bolje od mene, besser als ich, u. s. v. melior me*. Rj. Greš, *grozge* koje *ucvati doenje od ostaloga grozga*. Rj. 101a. *Ona dva konjika još su pre od eurevoga sina* bila *došla* u *dvor*. Npr. 48 (*pre istočno mjesto prije*). *Jaće selo od svatova*. Postl. 111. *A šta* je *ljepše od slave* *Bože*, i *od večere* s pravdom *stečene*? Npj. 1, 96. *Čolim* *brata od očinjeg vida*. 2, 44. *Poštovao ih većma od svoje braće*. Miloš 175. *Niti izigjoh u Jerusallimu k starijim apostolima od sebe*. Gal. 1, 17. — 12) u *prenesenom smislu* kaže se da *nešto dolazi*

od onoga što sobom obuzima u ovim primjerima, u kojima se misli da umna radnja obuzima ono o čemu radi, (te bi se mjesto prijedloga od mogao uzeti i prijedlog o ili prijedlog za): Narod naš priporijedu mnogo koješta smiješno od Nasradin-hodže. Rj. 407a. Ona mu se stane nmljavati . . . i od svašta se s njime razgovarati. Npr. 22. Eto ti naših pasa gje idu i nose glasove od mira. Postl. 93. Kada začu mladi Jovo, što mu govore, dvaš je i triš mladi junak kolom skočio od dobrole drage ljubio što je začuo. Npj. 1. 44. Osta Iye na grebu Jeline, idu svati dvoru u napradu, al s' od Iec niko ne dosiđa. 1. 243. A od danu ni pomena nema. 3. 52. A pjevaju pjesmu od pobjede. 5. 336 (isp. gore pod 7). Što je ona knjiga od Božanstva. Danica 1. 45. U najnovijim mapama od Srbije. 2. 26. Ovaj račun od troškora zemaljskih. 5. 31. Ja ću evo ovdje da pokažem još primjera od mogu čišćenja i popravljanja. Pis. 34. prema tom je i oro: Kad ti gogj bude potreba od novca. Npr. 96. Je li ti potreba od kukrijež haljina. 101. — **13**) mnogi glagoli znače pomisliti, s kojima je pomiješano i odmićanje, i koje se mogu kazati i drugim riječima: Obratiti se (od čega k čemu), odvratiti, natrag udariti (od riječi svoje), začu, otpasti, uklanjati se (oda zla), zadržati, uzdržati se, zatezati se (od jela), ostati, probuditi se (od sna), razubirati se (od sna); otpaditi se, tugižiti se, ponijeti se, kalžižiti se, ličiti se, odreći se, odučiti se, krsiti se, ostati se, prestati, počinuti; braniti, zakloniti, čuvati, kriti; izbaviti, oprostiti, osloboditi, trijebiti, čistiti, oprati, umiti, tresti, tješiti; pravdati, žaliti, kajati; izlječiti, iscjeliti, ozdraviti, primjere vidi kod tjech glagola. — isp. Sint. 210—266.

odabaša,* m. u orom primjeru: Ja (pjetao) mog' biti odabaša na stotinu kokošaka. Ziv. 10. zapovjednik kompanije janjičarske. isp. baša 3.

odabránje, n. (u Boči) kao izbor. Rj. electio, delectus. Stulli. verb. od odabrati. djelo kojim se što odabere. — verb. subst. od glagola perfekt. kod dopuštenje.

odabrati, odâberêm, v. pf. vidi odbrati: Kojega ću od njia odabrati. Rj. od(a)-brati. isp. izabrati, izbrati, obrati 2. v. impf. odbrati. — Po njoj (livadi) pasu svakojaki konji, te odaberi onaka tri konja kakva ti je moj otac narekao. Npr. 121. Moji momci, bavi odabrani! Npj. 4. 251. S nekoliko odabranih momaka. Miloš 82.

odaće, n. n. p. nije na odaće, ist nicht feil, non venum ūt, non est venale. Rj. verb. od odati (od-dati, prodati), koji glagol s tim značenjem ne dolazi. djelo kojim se što oda (prodaju), kao prodaja: nije na prodaju. verb. subst. takva kod dopuštenje.

odadiránje, n. Rj. verb. od odadirati. — **1**) radnja kojom tko odadire n. p. krpu od haljine (das Abreissen, zó vi detrahere. Rj.). — **2**) radnja kojom tko odadire kogu, kao plijen (das Entreissen, Erpressen, expressio. Rj.). — **3**) radnja kojom tko odadire kogu n. p. butinom po legjima (das Seblagen, percussio. Rj.). — **4**) radnja kojom tko odadire (jako prid) (das starke Farzen, crepitus ventris. Rj.).

odadirati, rêm, v. impf. Rj. od(a)-dirati. v. impf. prosti derati, drijeti. v. pf. odadrijeti. — **1**) abreissen, vi detraho. Rj. n. p. krpu od haljine. isp. odadrijeti 1. — **2**) erpressen, extorquere. Rj. kao plijeniti, vidi odirati. isp. derati 2. — **3**) stark schlagen, percutio. Rj. jako udarati. vidi derati 3. — **4**) stark farzen, vehementer pedo. Rj. jako prđjeti.

odadniti, ôdadnîm (ôdadnîjem), v. pf. den Boden aussehlaugen, fundum excutio dolio. Rj. od(a)-dniti, dno izbiti n. p. buretu, suprotno zadniti. — Mislim da je u Vukovu rječniku pogriješka ôdadnîm. Kad kod zadniti stoji zadnîm, onda i ôdadniti treba da ima ôdadnîm, ili bi u onoga trebalo da je zadnîm. Rad 6, 106.

odadrijeti, ôdadrêm (ôdâderêm), ôdadr'o, ôdadřla,

v. pf. Rj. od(a)-drijeti. v. impf. odadirati. — **1**) abreissen, detraho. Rj. vidi odbrati, odbrati. — Al' ne dade Šarac od mejdana . . . i kobilo na prednje dočeka, i malo je dovati zubima, te joj uro desno odadrije. Npj. 2. 399. Prošli Turci u bogatu Mačvu, oko puta preko polja ravna na pločama travu odadřti. 4. 185. Odadř'o je Gospod carstvo Izrailjevo od tebe. Sam. I. 15. 28. Odadřt je ostatak tjech vrsta. Star. 4. 81. Gdje gdje je po koje slavo odadřta a gdje gdje isčiljelo od vlage. Ziv. sv. Save, III. sa se, pass.: Vaša, komad kože što se odadře s tjecha. Rj. 55b. — **2**) erpressen, extorquere. Rj. kao oplijeniti. — **3**) stark schlagen, percutio. Rj. jako udariti, vidi odajačiti, odajačiti. Odadř'o kao pandur kućku. Postl. 231. Kome razbiju glavu ili ga odadřu butinom po legjima. Npj. 1. XXVI. — **4**) stark farzen, vehementer pedo. Rj. — jako prđjeti, vidi odrezati 2. odřnuti 3. — Da pridne zapopce 112 puta. Kad navrš 112 puta, a on onda odadře još jednom po dobro. Rj. 262.

ôdadřija, m. — **1**) der Zimmerkellner, u kuhinjski čuvar. Rj. pristav krmario koji u odaji u sobi toči vino. — **2**) (u Novom Sadu) čovjek koji sjedi na ôjjeni salašu (der Schaffner, villicus. Rj. — osn. u 2 odaja*, sa Turskim nast. džija), isp. abadřija.

odâgnati, odâgnâm (odâženêm), v. pf. wegtreiben, abigo. Rj. od(a)-gnati. vidi odrenuti, 2 odvijati, otjerati, odvlatiti, otpirati. v. impf. odagoniti, odgoniti. — I donese srnu i ko-utu, da zahranu odagnatu majku. Npj. 2. 28. Ne će car da dozove natrag onoga koga je odagnao. Sam. II. 14. 13. Po gadnijem djelima naroda, koje odagnao Gospod ispred sinova Izrailjevijeh. Car. II. 16. 3. Neka odâčne zmije od nas Prip. bibl. 53.

odâgnuti, ôdagnêm, v. pf. (u Boči) abwenden (vom Munde, nachdem man getrunken hat), amovere: pošto se dobro napije, odagne. Rj. od(a)-gnuti. isp. odjgnuti, gram. vidi kod nagnuti. — nagibanje b otpadi pred n ili nj: naginjati . . . značenje kao naprijed u gibati: b otpada kao naprijed: nagnuti, odagnuti. Korijeni 67.

odâgoniti, odâgonîm, v. impf. u pjesmi mjesto odgoniti: I od kule odagoni Turke. Rj. od(a)-goniti. v. pf. odagnati.

ôdâh, m. respiro, respirazione, aspiratio. Stulli. djelo kojim tko odahne. isp. dah.

odâhnuti, ôdahnêm, v. pf. ausschnaufen, respiro. Rj. o-dahnuti (odanuti). v. impf. disati, i prosti je dahnuti v. pf. — Kad Faraon vidje gdje odahnu, otvrdnu mu srce. Mojs. II. 8. 15. David uzevši gusle udarao bi rukom svojom, te bi Saul odahnuo i bolje bi mu bilo. Sam. I. 16. 23.

1. ôdaja, f. die Angabe, delatio. Rj. djelo kojim tko ôdâ koga. isp. odavanje. — Ispitaći odluče da se »bije na odaju«. Megj. 293. za nast. isp. izdaja, predaja, prodaju, udaja.

2. ôdaja,* f. vidi soba. Rj. vidi i izba. dem. odajica. — Hazna-odaja, riznica. Rj. 798b. Dok ja idem snahi u odaju. Npj. 2. 45. Pa otide na saraje donje, te odaje česte otvaraše. 2. 613.

odâjačiti, čm. v. pf. (u Srijemu) derb schlagen, percutio, cf. udariti, odadrijeti. Rj. o-dajačiti. drugâje se oruj glagol ne nalazi. vidi i odalaciti, i syn. kod udariti.

odâjanje, n. das Säugen zur Genüge (Absäugen), nutritio sufficiens. Rj. verb. od odajati. radnja kojom n. p. krava odaja tele.

odâjati, ôdâjâm, v. impf. absäugen, udueto. Rj. o-dajati; v. pf. odajati. odaju n. p. krava tele.

ôdajica, f. dem. od odaja*. Rj. vidi sobica.

ôdajski, adj. što pripada 2 odaji (sobi). — Ne kćede mu knjige otkazati, neg pobize na odajsku vrata. HNpj. 4. 373.

odaklê ôdaklê, odaklê, *woher, unde, cf. otkle.* Rj. *vidi* i okle, oklen, okleno, otkale, otklen. *adv.* — **1)** *interrog.* *Odakle si?* — *Odakle mi je i žena.* Posl. 231. *Valja ondje da se prijavi, i da kaže odakle je, kuda ide, i šta nosi.* Kov. 28. *odakle? odavde, odap'ra, odavde.* — **2)** *relativ.* *Udala je djevojka odiva za i i kućanima odakle se udala.* Rj. 443b. *Pa je zavedi gde u sumu, odakle sama ne će znati kući doći.* Npr. 133. *Jer sam je (rijeci) ja najprije čuo u Srijemu, odakle je od skora prenesena u Srbiju.* Pis. 32. *Ojacaše mišice ruku njegovijeh od ruku Jakoga Boga Jakovljeva, odakle posta pastir i kamen Izrailju.* Mojs. 1. 49. 24.

odalačiti, čim. *v. pf. vidí* odajačiti. Rj. o-dalačiti, udariti, odudrijeti, u drugojačijem se obličju ne nazivaj ovaj glagol. *syn. kod* udariti.

odaliti, ôdalim, *v. pf. otići* daleko, *weit vorwärts gehen, vorrücken, proceede.* Pred četom je Nikae odalio. Rj. o-daliti. *vidi* udaljiti, udaljiti *se.* *v. impf.* udaljivati *se.*

odaljê, *weiter!* *perge!* Nu *odajê!* da te Bog ubije. Rj. *adv.* o-dalje, *isp.* dalje.

odandê ôdandê, odândê, **odānlê** ôdanlê, odānlê, *von dort, illinc.* Rj. *adv.* na pitanje *odakle? vidí* i ondale, ondole, odoleno, odoleno. *isp.* odavde (*gdje sam ja*), odatle (*gdje si ti*), odande (*gdje je on*). — *Vrmoša, kad se sastane s Perućinom u Hasu, odande se zove Lim.* Rj. 76b. *Točeci vodu jednako je u nj gledala, i pošto natoči vodu nikako nije mogla da se odande otrgne.* Npr. 28. *Lisica pobjegne u jedno jezero . . . i odandje je izagnaju.* 204 (*odandje?*). *Miklošić, koji je slovensku filologiju odande gdje ju je ostavio Dobrovski, podigao onamo gdje je sada . . .* Rad 1. 113.

odānost, ôdānosti, *f. stanje onoga koji je komu odan (kao predan umno), die Ergebenheit, obsequium, observantia, vidí* predanosti. — *Žaludu bi molba samoga despota, koji sa svijem jasno samijem djelima dokazivaše svoju odanost Austriji i iskaše da mu se sudi.* DM. 122.

odānuti, ôdanēm, *v. pf. vidí* odahnuti. Rj. o-dahnuti. *v. impf.* dišati. — *u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.*

odāpeti, ôdapnēm, *v. pf. abspannen, abjungo, remitto, remitto:* odapeo, t. j. umr'o (*schimplich*). Rj. *kaže se s pogrdom za koga,* odā-peti. *v. impf.* odāpinjati. — *Kad se lagja vuče, onda onaj koji je na kurtali ide pored ječka, te gleda da ne bi gdje za što zapelo, i ako bi zapelo, da ga odapne.* Rj. 317a. *Kad se Dmitar obrte u Turke, on odape trideset strijela.* Npj. 3. 339.

odāpinjanje, *n. das Abspannen, abjunctio, remissio.* Rj. *verb.* od odāpinjati, *radnja* kojom tko odāpinje što.

odāpinjati, njēm, *v. impf. abspannen, abjungo, remitto.* Rj. odā-pinjati, *vidí* otpinjati. *v. pf.* odāpeti, što je napeto ili zapeto, ono se odāpinje.

odāpiranje, *n.* Rj. *verb.* od I. odāpirati, II. odāpirati *se.* — **I. 1)** *radnja* kojom tko odāpire vrata (*das Öffnen der Thüre, apertio januae.* Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko odāpire što *n. p.* rukom (*das stützen, futurae immisio.* Rj.). — **II. 1)** *radnja* kojom se tko odāpire *n. p.* u hjezanju. — **2)** *radnja* kojom se tko odāpire *n. p.* na štap.

odāpirati, rēm, *v. impf.* Rj. od(a)-pirati, *vidí* odupirati, otpirati. *v. pf.* odāprijeti. — **I. 1)** *die Thüre öffnen, aperio.* Rj. odāpirati vrata uklonjavajući što ispred njih. — **2)** *stützen, fulcio, innitor.* Rj. odāpirati što *n. p.* rukom. — **II.** *su se, releks.* — **1)** *sich setzen (auf der Flucht), resisto, consisto.* Rj. odāpirati *n. p.* *n. p.* u hjezanju. — **2)** *sich stützen, innitor.* Rj. odāpirati *se, n. p.* štapom. *vidí* odupirati *se* II 2.

odāprati, odāprēm, *v. pf.* od(a)-prati, *n. p.* košulje. *vide* otpirati. *v. impf.* 2 otpirati. — *Otpirati, ôtpirām,*

v. impf. n. p. košulje, auswaschen, eluo, *cf.* oduprati. Rj. 478b.

odāprijeti, ôdaprēm (*ôdap'ro, ôdap'ra*), *v. pf.* Rj. od(a)-prijeti, *vidí* odnprijeti. — **I. 1)** *vrata, die Thür öffnen, aperio januum.* Rj. otvoriti (vrata) uklonivši što ispred njih. — **2)** *stützen, fulcio, innitor.* odapri rukom. Rj. — **II.** *sa se, releks.* — **1)** *sich setzen, consisto.* Rj. *Ali usta Jerovoam . . . i skupiše se k njemu ljudi praznovi i nevaljaci, i odapriješe se Kovoamu, koji bijaše dijete i strašljiva srea, te im se ne odaprije.* Dnev. II. 13. 7 (*resistere, widerstehen*). *isp.* oprijeti *se* 2. — **2)** *sich stützen, innitor:* odapri *se* na štap. Rj. *isp.* oprijeti *se* 1. — *Na uzengije odapri se Ajka, pa udari Vladikič-Jovana.* HNpj. 4. 263.

ôdar, ôdra, *m.* Rj. — **1)** *das Bettgestell, sponda.* Rj. *sprava* ponajviše drvenu, na kojoj je postelju (*posteljinu*): *Ne će ući u šator doma svojega, niti će leći na postelju odra svojega.* Ps. 132. 3. — **2)** *das Bett, lectus, cf.* postelja: *Jedva uteče modra pod odur.* Rj. *vidí* i krevet, odrisite: *Ženn s odru da mu poište, dao bi mu.* (Kad se kazuje da se ko koga vrlo boji). Posl. 80. *Nastrla sam odur svoj pokrivenju vezinjem.* Prč. 7. 16. — **3)** (u Hrv.) kao *visok odur*, što se načini pored stoga, kad se velika sijena djenu, pa se sijeno sa zemlje baca na odur, a odande gore na stog, *das Gerüst, tabulatum.* Rj. — *Odrni stog, t. j. veliko sijeno, koje se bez odru nije moglo sadjeti.* Rj. 447b. *Sjegja, kao odur ili kolibica nad vođom, odakle se riba hvata i bije ostvama.* Rj. 683b. *isp.* krevet, oko varnice *pozručeno mjesto*, na koje čarudžije kože iz varnice meću. Rj. 300b. — **4)** (u Dobroti) *vidí* nosila. Rj. — *o-dar* (OAPb. kor. dar praviti), Osn. 20.

odāsipanje, *n. das Wegschütten, defusio.* Rj. *verb.* od odāsipati, *radnja* kojom tko odāsipa što.

odāsipati, pjēm (pljēm), *v. impf. wegschütten, defundo.* Rj. od(a)-sipati, *vidí* odsipati. *v. pf.* odasuti.

odāsjeći, odāsijēēm, *v. pf.* u pjesmi mjesto *odsjeći:* *Trže care mača od bedrice, ter mu rusu odasjeće glavu. Te im ruse odasjek'o glave.* Rj. od(a)-sjeći.

odāslati, ôdašljēm, *v. pf. vidí* poslati: *Odaslu je gradu Kolašinu a na ruke begu Mušoviču. Evo mene paša odasluo. Odaslu je vojvodi Janku.* Rj. od(a)-slati. *v. impf.* odāšljati.

odāstrijeti, ôdastrēm, *v. pf. abdecken, retego, n. p.* kola, vreću. Rj. od(a)-strijeti, *kuo* otkriti; *odastre se što je zastirto.* — *sa se, pass.:* *Odastrije se zastirač Judin.* Is. 22. 8.

odāsuti, ôdaspēm, *v. pf. wegschütten, defundo.* Rj. od(a)-suti, *vidí* odsuti. *v. impf.* odāsipati.

odāsvud, *von allen Seiten, undique.* Rj. od(a)-svud, *kuo sa srijež strana, vidí* odsvakle, odsvakud, odsvakuda, odsvnda.

odāšiljanje, *n. das Schircken, missio.* Rj. *verb.* od odašiljati, *radnja* kojom tko odašilje što.

odāšljati, ljēm, *v. impf. vidí* slati: *A njoj dužde odašilje dare.* Rj. od(a)-šljati, *vidí* i pošiljati. *v. pf.* odaslati.

ôdati, ôdām, *v. pf. koga, angeben, defero:* *Odaće te, izgubićeš glavu.* Rj. o-dati. *v. impf.* odavati. — *Ne odajte drugu ni jednoga.* Npj. 3. 356. *Posijeeć nekolika od onih zulumečara, koje mu stari šapčani odadu.* Danica 3. 183. *Pohvata ljude, koje narod oda, da su bunu počinjali.* Miloš 63. *sa se, releks.:* *Kad se vještica jedan put ispovjedi i oda, onda više ne može jesti ljudi.* Rj. 66b.

ôdatlê ôdātê, ôdātê, *von da, istine.* Rj. *adv.* na pitanje *odakle? vidí* i otale, otle, otle, oten, otale, otalem, otolen. *isp.* odatle (*gdje si ti*), odavde (*gdje sam ja*), odande (*gdje je on*). — *Vuci se odatle.* Rj. 80a. *Odatle ih, kado, počeraše, u Tijanske luge načeraše.* Npj. 4. 352. *Otišavši odatle, vidje druga dva brata.* Mat. 4. 21.

odāvānje, *n. das Angeben, delatio*. Rj. *verb.* od odavati. *radnja* kojom tko odaje koga. *isp.* odaja.

odāvati, *đđāvēm, r. impf. angeben, defero*. Rj. o-davati, koga kome. *v. pf.* odati.

odāvđe (odāvđe, đdāvđe), **odāvle** (odāvle, đdāvle), *con hier, hinc*. Rj. *adv.* na pitanje odakle? *vidi* i odolen, odovle. *isp.* odavde (gdje sam ja), odatle (gdje si ti), odande (gdje je on). — Pustinik mu odgovori: »E moj sinko! *Odavde* nema do njih više od po dana hoda. Npr. 19. Onda stane kazivati: Daleko *odavđe* ima jedna visoka planina. 204 (odavđe?). Reći ćete gori ovoj: prijegji *odavde* tamo, i prijegji će. Mat. 17, 20. Ne ćete izaći *odavde* dokle ne dogje amo najmlagji brat vaš. Mojs. 1, 42, 15.

odavna (od davna), *vidi* odavno.

odāvno (od davno), *lange, längst, diu*. Rj. od davna, *upravo* *prijedlog* od i davno *u gen. sing. n. vrijeđeći kao adv. pa zato se u pisanju i sastavljanju odavna, i tako može i izgubiti genitiv*: odavno, a sa oba završetka ne zvuči samo otkad nego i kad. *isp.* Sint. 221. *vidi* i izdavna, davno. *suprotno* od skoro, odskoro. — **1**) *kad*: On mu kaže da je *odavno* onuda prošao. Npr. 5. Bilo i bitisalo. (Bilo i prošlo *odavno*). Posl. 13. Udri, Bože, krivoga, a pravi je *odavno* poginuo. 328. Gdje su se i ostale čete već *odavno* bile skupile u logore. Danica 3, 184. Ispuni riječ svoju, koju каза *odavna*. Plač 2, 17. — **2**) *otkad*: Onda ga ona ostavi sveteći mu se: *Odavno* ja oko tebe derem opanke; jer si ti moje ždrijebe ujio. Npr. 180. Dobar večer, moja družino, ja vas tražim *odavno*. 189. Da on još *odavno* zna za tu knjigu. Danica 3, 150. Jer je (pashe) *odavna* ne bjehu slavili. Dnev. II. 30, 5. Ona je *od davna* poznata. Rad 13, 230.

odāvrijeti, *đdāvřēm (đdāvř'o, đdāvřla), r. pf.* (u Dalm.) *izvaditi* palicu iz jarma (n. p. kad se hoće vo da pusti) ili iz krpela. Rj.³ *od(a)-vrijeti, isp. v. impf. prosti* *vrijeti* se.

odāvzvanje, *n. vidi* odzivanje. Rj.³

odāvzvatī se, *odāvzvatīm (vřlēm) se, r. r. impf. vidi* *odzivati* se. Rj.³ *v. pf. odazvati (i se).*

odāvzvatī, *odāvzvatēm (odāvzvatēm), r. pf.* Rj. *od(a)-zvati, vidi* *odzvati. v. impf. odzivati (se).* — **1**) *abrufen, avoco*. Rj. — Kad je Petra s konjicima Hajduk-Veljko bio *odazvao* Gurgusovu u pomoć, udare Turci. Sovj. 29. — **2**) *sa se, refleks. sich melden, auf den Ruf antworten, respondeo vocanti*. Rj. *vidi* *ozvati* se. — Zvao sam ga, pa ga nijesam mogao dozvati, t. j. nije mogao čuti, da mi se *odzove*. Rj. 128b. Vići: »Šura, šura.« On će se *odzvati*. Npr. 209. Baba stara zvala uz vrbopuje, a starac joj se *odzvao* uz vinober. (Kad ko ne odgovori odmah na pitanje, nego tek poslije). Posl. 10. U toj pjesmi, na koju se *odzvao* Svetić. MSvetić poet. 2.

odbācati, *đdbācām, r. impf. od-bacati, vidi* *odbacivati. v. pf. odbaciti.* — Ne *odbacaj* kuke na odkuke, ni zamršuj hajdučke tragove, nogo kaži, što ti knjiga piše. Npj. 5, 497. za *impf. isp. izbaciti* 2.

odbāciti, *đdbācīm, v. pf.* Rj. *od-baciti. r. impf. odbacivati, odbacati.* — **1. 1**) *wegwerfen, abjicio*. Rj. *vidi* *pomenuti* 3. *isp. zabaciti* 3. Baci ti meni balotu, da onamo idem gje ona pane... Pa u toliko *odbaci* balotu, a ona poteci onamo. Npr. 231. On je glavno starješinstvo *od sebe odbacio* i Gjorgjiji nametnuo. Danica 3, 217. Dojakošnje svoje ime... *odbace*. Kov. 6. *Odbaćen sam od očiju* tvojih. Ps. 31, 22. Taj grad... da bih ga *odbacio* *ispred* sebe. Jer. 32, 31. — **2**) *kome, es einem zurorthern im Wurf, jectulando vinco*. Rj. *odbaciti* *kome, u bacanju n. p. kamena nadeludati ga: Uzima mi ni dobacio, a kamo li odbacio*. Rj. 123b. On uzima kamen na ramena, jednom bacī, te svijem *odbaci*. Npj. 3, 442. Uze *bacat* kamena s ramena, te Turcu *dalek* *odbacio*. 3, 443. — **II.** *sa se, refleks. verläugnen, desero*: ti si se mene sa svijem *odbacio*,

t. j. ne ćeš da znaš za me, ne mariš. Rj. *isp. odmetnuti* se.

odbācivānje, *n. Rj. verb. od I. odbacivati, II. odbacivati* se. — **I. 1**) *radnja* kojom tko *odbacuje* što (das Wegwerfen, abjectus, Rj.). — **2**) *radnja* kojom tko *odbacuje* kome. — **II.** *radnja* kojom se tko *odbacuje* *n. p. svoja* *roda*.

odbācivati, *odbācujēm, r. impf. Rj. od-bacivati. v. pf. odbaciti.* — **1. 1**) *wegwerfen, abjicio*. Rj. *isp. zabacivati* 3. — *Odbacujući* sve moje *pozdrave* i poruke o pomireniju. Danica 2, 132. Kao što *smokva odbacuje* *puške* svoje kad je veliki vjetar zaljulja. Otkriv. 6, 13. *Srca skrušena* i poništena *ne odbacuješ*, Bože. Ps. 51, 17. S toga ne *odbacuje* sa svijem ni *definicija* ni riječi iz tuzjega jezika. Ogled V. — **2**) *kome, einen im H'eren überreifen, vinco jectulando*. Rj. *odbacivati* *kome, bacujući n. p. kamena nadeludati ga. vidi* *odmetati* 2. — **II.** *sa se, refleks. verläugnen, abfallen, desero, cf. odmetati* se: *odbacuje* se svoga *roda*. Rj.

odbijānje, *n. Rj. verb. od odbijati.* — **1**) *radnja* kojom tko *odbija* *n. p. volu* *rog* (decussio, Rj.). — **2**) *radnja* kojom tko *odbija* *n. p. loptu* (das Wegschlagen, Rj.). Kako je Vučić postojano odbijao sve... i ne nalazi *poslije* *onolikoga odbijanja* za potrebno kazati. O Sv. 0, 15. — **3**) *radnja* kojom *n. p. mati odbija* *dijete od sise* (das Abspänen des Kindes, ablatatio, Rj.). — **4**) *radnja* kojom tko *odbija* *goveda, ovce, koze* (Hluwegtreiben, abactio, Rj.). — **5**) *radnja* kojom tko *odbija* *kome od noraca* (Abziehen-von der Summedtractio, Rj.). — **6**) *radnja* kojom tko *n. p. vodu, put, trgovinu odbija* *kud na drugu stranu*. — **7**) *radnja* kojom tko *odbija* *kome što n. p. na mladost, na ludost, na daru*.

odbijati, *đdbijām, ist* *das r. impf. von odbiti in allen Bedeutungen*. Rj. *od-bijati. v. pf. odbiti.* — **1**) *abschlagen, decutio: odbija* *volu* *rog. isp. odbiti* 1. — **2**) *odbijati* *n. p. klis, loptu, abschlagen, propello, isp. odbiti* 2. *amo* *idu* *i ori primjeri*: Jedan spolja *krmuća* tjera štapom i hoće da je satjera u kazan, a ostali svi valja svojijem štapovima *du je odbijaju*. Rj. 304a. *u prenesenom smislu*: Hodī gjavole od mene i od moje duše! (Kad čoek kaku *napast odbija od sebe*). Posl. 342. Al Angjuša za svate ne mari, već *srakoga* ona *odbijaše*. Npj. 3, 472. U narodu niko ne drži za kaku majstoriju ili slavu novu pjesmu spjevati... još svaki *odbija od sebe* i kaže da je čno od drugoga. Npj. 1, XXXI. — **3**) *odbijati* *dijete od sise, abspānen, ablucto, isp. odbiti* 3. — **4**) *odbijati* *goveda, ovce, koze, wegtreiben, abigo, isp. odbiti* 4. — **5**) *abziehen (von der Summe), detracto, isp. odbiti* 4. *odbijati* *kome n. p. od najma; odbijati* *jednu stvar za drugu.* — **6**) *odbijati* *kud na drugu stranu, n. p. vodu, put, trgovinu, abschlagen, ablenken, eine andere Richtung geben, averto, isp. odbiti* 6. — Kobasica, od vašina sastavljeni snopci kad se brijeg tvrdi da *odbija vodu*. Rj. 280a. Srbi su nekoliko puta spominjali za taj mir; no Turci su sve jednako *to lepim načinom odbijali* i protezali od dana do dana. Miloš 141. — **7**) *odbijati* *kome što n. p. na mladost, na ludost, nachsehen, indulgo: odbijati* *kome što na daru. isp. odbiti* 7. *Odbijam* ti na ludost. (Kad ko što kome nepristojno učini, i znači: da nijesi budala, ne bi tako ni činio). Posl. 231. Nešto od toga *odbija* pisaru na *nerještinu*. Rad 2, 198.

odbirak, *đdbirka, m. das H'eggeklaube, rejiculum, cf. obirak*. Rj. *ono što ostane od čega, kad se bolje već odbere ili produ; der Ausschuss, vidi* *izbirak*.

odbirānje, *n. das H'egklauben, selectio*. Rj. *verb. od odbirati. radnja* kojom tko *odbira* *što*.

odbirati, *đdbirām, r. impf. auseinanderklauben, seligo*. Rj. *od-birati. v. pf. odbrati, odabrati.* — *Stucati*, *n. p. trsku, t. j. izbirati, odbirati, auslesen, seligo*. Rj. 693b. Usta Zeko *odbirati društvo*, ev' *izabra*

devedeset brata. Npj. 4, 277. *sa se, pass.*: Kad je pregja lijepo osnovana pa se u navijanju pred cijepcima odbira, onda se kaže da je dobar odbor. Rj. 444b.

odbiti, odbijem, *v. pf.* Rj. od-biti, *v. impf.* odbijati.
— **1. 1)** *abschlagen, decutio*: odbio volu rog. Rj. — Biše grada tri godine dana, *ne odbiše klaka od kakovca*. Rj. 272a. Kad devojka vidi kakva je živina, uzme batinu, pa *kom nogu, kom glavu, kom krilo odbije*, i tako sve rastera. Npr. 143. Gaska koliko leđa može proždrijeti onoliko *će i odbiti*. Postl. 46. — **2)** n. p. Flis, loptu, *wegschlagen, propello*. Rj. — Udari na Turke, *te ih od Loznice odbije*. Sovj. 45. *u prenesenom smislu*: Zamoli u njega čašu vina, a *on ga odbi* govoreći: Da ja dajem svakome po čašu vina, ne bi toga bilo. Npr. 81 (*vidi* odreći 1). Prvi mu put *car odbije oru probu*. Žitije 9. Za to te sada molim za jedno: *nemoj me odbiti*. Car. 1, 2, 16. — **3)** dijete od sise, *abspänen, ablucto*. Rj. Zalnčivati, n. p. jaganjice od ovaca, *zalnčiti* (von Kindern sazt man *odbiti*). Rj. 182a (*za djeću se kaže odbiti*). Kad žena na novo zatrudni, a još *dijete nije odbila*, onda se kaže: *zasisalo* dijete. Rj. 194a. Kad *dijete* doraste da se *odbije od sise*, učini Avramu veliku gozbu onaj dan kad *odbije Isaka od sise*. Mojs. 1, 21, 8. — **4)** govoda, ovce, koze, *wegtreiben, abigo*. Rj. kao *otjerati, odagnati*: Priveza je konjima za repove, pa *ih odbi* niz polje široko. Npj. 2, 17. *prema tome* *ći će amo i ovaj primjer*: Već me sveži konjima za repove, pa *me odbi* niz polje široko. Npj. 2, 18. — **5)** *abziehen* (von der Sonne), *detraho*. Rj. *isp.* sustaviti 1. — *Odbij* mu od najma. Rj. 390a. *Ne odbi najam za sjekiru!* (Kad ko nepravu hoće kome da odbije jednu stvar za drugu). Postl. 207. *aramo ide i ovaj primjer* (*sa se, pass.*): Knjižica je ova naštampana na jednomo tabaku u osmini, i kad se *odbije prvi list* . . . onda je ostaje samo 13 strana. Odg. na sit. 4. *može biti da amo ide i ovaj primjer*: *Odbiemo mu od reda*. (Reče se u šali n. p. kad ko umre). Postl. 231. — **6)** kud na drugu stranu, n. p. vodu, put, trgovinu, *abschlagen, ablenken, eine andere Richtung gehen, arcto*. Rj. *u prenesenom smislu*: Lasno je odbiti *krivicu* na mrtvoga. Postl. 167. Te će sinovi vaši *odbiti sinove naše* da se ne boje Gospoda. Is. Nav. 22, 25. — **7)** kome što n. p. na mladost, na ludost, *nachsehen, indulgeo*: odbiti kome što na daru. Rj. — **8)** *kuo odudrijeti 3, opaliti 4, udariti*: *Odbiti* mu 12 tabana po poplatu. Rj. 728b.

II. *sa se, refleks.* — **1)** *sich daran machen, abeo*: odbio se u svijet. Rj. *kao otići, vidi* stepiti se: *stepe* se nekud u svijet. — **2)** odbij se, *zurücktreten, recedo*. Rj. *kao uzmaći se, poručiti se od koga, ostariti koga ili što*: *Odbi* se grana od jergovana, i lepa Smilja od svoje majke, od svoje majke, i od srog ruda. Vratu se, Smiljo, majka te zove. Npj. 1, 33.

Odbijte se, silni od silnijeh, dok u erkvi zakon savršimo. Tako su se oni uzmaknuli. 2, 191. Što se *odbi* od mojega lica? 3, 552. *Neka se odbiju natrag* i postide koji mi zlo hoće. Ps. 35, 4 (*sie sollen zurückweichen*). — **3)** nešto mi se jelo odbilo, *ich habe den Appetit verlorren, cibum fastidire*. Rj.

odhjeći, odhjeći, odhjegnem, *v. pf.* davon fliehen, *aufugio*. — **a)** Ako tuži, jest mu za nevolju, vjerna ga je *odhjegnu* ljubav, *Odhjegla* ga majka i ljubovea. Rj. od-hjeći, koga, *poljehći od njega*: Pak *odhče* svoju staru majku i pribeže gori u hajduke. Npj. 2, 75. — **b)** *odhjeći kuda, poljehći kuda*: Carev sin s gjevojkom zdravo domu *odhječe*. Npr. 95. — Li vada je lepe Mare, a^l je *odbegla*: *odbegla* je žalosnica cara pod šator. Npj. 1, 343. Već ću uzet pušku po sredini, pa *ću odhjeći gori* u hajduke. 1, 274. Kad Anna upita ženu za šćer, ona mu je odgovorila da je *ucigaj odhjegla* i da ne zna gje je. 132. — **c)** *odhjeći koma, u hježanju ga mudrladati*: Znamo odista da ne će ona ni jednomo od nas na nogama *odhjeći*,

nego neko od nas. Svi potekoše u jedan trem . . . bogme gjevojka odvojila bješe. Npr. 104. *isp.* odbaciti kome.

odhočiti se, odhočim se, *v. r. pf.* *vidi* podhočiti se: Na tanku se brešu *odhočio*. Rj. od-bočiti se. *v. impf.* bočiti se. — Podbočiti se, *den Arm in die Seite* (bok) *spreizen, munum subdo lateri*. Rj.

odbojan, odbojna, *udj.* od-bojan, koji odbiju od sebe, *abstossend, repulsir, repulsorius, suprotno* privlačan. — Napisaó je Teoriju prirode, u kojoj objašnjava sve pojave prostim tačkama koje imaju privlačnu i odbojnu silu. Zlos. 114.

odbolovati, odbolujem, *v. pf.* durch Krankheit *abbüssen, morbo lto*. Rj. od-bolovati, n. p. grijehe svoje, t. j. *baljući učiniti za njih pokoru, vidi* odležati 1. — *v. impf.* *isp.* odležavati.

odbor, m. — **1)** kad je pregja lijepo osnovana pa se u navijanju pred cijepcima odbira, onda se kaže da je dobar odbor. Rj. od-bor, *osu*, odbrati, odborati. — **2)** *kao od ostalih odabrani ljudi, koji mjesto njih opravljaju poslove kakve: der Ausschuss, delecti*. — Odbor je opštinski bio već odlučio. Zlos. 214.

odbornik, m. član odbora, *Ausschussmann*. — Juče k meni behu došli skoro svi *odbornici*. Zlos. 288.

odbrájanje, n. *das Hwergzählen, denumeratio*. Rj. *verb.* od odbrajati, *radnja* kojom tko odbraja što.

odbrájati, odbrájam, *v. impf.* *abzählen, denumero*. Rj. od-brajati, n. p. kome blaga, *v. pf.* odbrojiti.

odbrana, f. djelo kojim se tko odbrani, *ili hoće da se odbrani, die Vertheidigung*: Odbrana od ruženja i kugjenja. Odbr. od ruž. 1. *isp.* obrana, sahrana 1.

odbrániti, odbránim, *v. pf.* Rj. od-braniti, *vidi* obrániti, *v. impf.* braniti. — **1)** koga od čega, *vertheidigen, vertheidigend* *behalten, tueri*. Rj. — Konjo-kradica je bio još živ, i njegovu gaju advokat odbrani, govoreći . . . Danica 4, 39. A doggoše pastiri, i otkrache ih; i Mojsije ustade i odbrani ih . . . »Jedan Misirac odbrani nas od pastira.« Mojs. II, 2, 17, 19. *Odbrani* dušu svoju mačem svojim od bezbožnika. Ps. 17, 13. — **2)** *sa se, refleks.*: Braniceš se, *odbraniš* se ne moš. Npj. 4, 225. Grahovljani potom ne mogući se od Turske sile odbrániti, predadu se. 4, 459 (Vuk). Turci su činili juris na te Srbe, no oni se odbrane. Miloš 110.

odbrati, odberem, *v. pf.* *vidi* odabrati. Rj. od-brati, *v. impf.* odbrati. — **1)** Pa dok mi je slugu odbránijeh, odbránijeh, lava izbránijeh . . . I dok mi je lava odbranoga. Npj. 4, 290. — **2)** *sa se, refleks.*: Već beseli carica gospodja: *Odberite* se šezdeset delija, na lepotu da nema lepšega . . . bacien se zlačenom jabukom, ko ugrabi zlačenom jabuku, onoga ću verna ljubav biti. *Odbraše* se šezdeset delija . . . i stadoše gradu pod bedema. 2, 72.

odbrođiti, odbrođim, *v. pf.* *abnavigare*. Stulli odbrođiti, *otiči brodeći, na brodu odvesti se. v. impf.* brođiti 2.

odbrojiti, odbrojim, *v. pf.* *abzählen, denumero*. Rj. od-brojiti, *v. impf.* odbrajati. — *Odbroj* mene *deanu'est* tovar' blaga, i daj mene Srbije vitezove. Npj. 2, 496. *Odbroj* Solomun sedam tisuća nosilaea. Dnev. II, 2, 2.

odbućiti, odbučim, *v. pf.* *abreissen, avello, ef.* odadrijeti 1. Rj. *vidi* i odbučiti, od-baciti, *v. impf.* prosti bucati.

odbučiti, odbučim, (u C. G.) *vidi* odbuciti. Rj. *v. pf.* od-bučiti, *vidi* i odadrijeti 1. *v. impf.* prosti bucati.

odburmati, mām, *v. pf.* na burmu otvoriti, *isp.* odburmavati, i *v. pf.* za burmati.

odburmávanje, n. *verb.* od odburmavati, *radnja* kojom tko odburmava što, n. p. puce.

odburmávati, odburmávam, *v. impf.* od-burmavati, na burmu otvorati, *v. pf.* odburmati, *suprotno* za burmavati. — Ama što je puce pod grčocem, u

njem' ima dvije litre zlata, zaburmano, pa se *odburmava*, te njim vlašće pije vino hladno. Npj. 3, 350.

od(cijep)iti, *vidi* ocijepiti.

odčepiti, *odčepim*, *v. pf.* od-čepiti, *vidi* očepiti, *suprotno* začepiti. — Čep; *odčipiti*, očepiti, začepiti. Korijeni 231.

odčušnuti, *odčušnem*, *v. pf.* od-čušnuti, *vidi* očušnuti, *kao* oturiti 1. *v. pf.* prosti čušnuti, *v. impf.* čušnati. — »Nu odbaci od sebe gjevojke, a obrni k mene tvoje lice« . . . A gjevojka *odčušnu gjerajke*, povrati se i obrnu lice. Npj. 2, 240.

odčbljati, *odčbljam*, *v. pf.* o-debljati, *v. impf.* debljati. — **1)** *dieck werden, crassesco*, Rj. *postati* debeo (*krut*), *vidi* okružati. — **2)** *fett werden, pinguesco*, *cf.* niti, *opretljati*, *ugojiti* se. Rj. *postati* debeo (*pretio*). *vidi* i nadebeliti se, opretiliti se, zdepati se.

odčeti oči, *cf.* Dečani. Rj. — Da je Dečanski kralj izišao slijep u šetnju iza grada, pa ga opazio sveti Arangjel i sažalilo mu se, pa se stvorio u orla i doletio te ukrao njegove oči iznad vrata (gradskih) i darovao mu ih, i rekao: *odčeti oči*. Onda kralj progledao, i na onom mjestu načinio Dečane. Rj. 117b. o-dékati (od-dékati?) *od-dččm*, *imper.* o-dčči? *ili* od-ékati, *od-dččm*, *imper.* od-čči?

odčerati, *odčerem*, *v. pf.* Rj. o-derati, *vidi* odrjeti, *v. impf.* derati. — **1)** *schinden, excorior* Rj. — De-račina, što se uzme *kad koga oderu*. Rj. 116b. (*opljene*). Tada se starac razljuti, i kako dogje kući, *odmah jarca zakolje, odere ga, osoli, natakne na razanj*, i pripeče ga k vatri. Npr. 245. Crveni se kao *oderano gorče*. (Kad je ko sav obučen u ervene haljine). Posl. 344. *Što odri*, to prožderi. 359. A stražarče doleće sa straže . . . *od šumskoga trnja oderano*. Npj. 4, 179. Njega hoću živu *oderati*, kožu ću mu caru opraviti. 4, 212. — **2)** *sa se, reflekt.* *sich heiser sprechen, trinken, ad rarim usque clamor, poto et. cf.* *oguliti* se, *odrijeti* se. Rj. *oderati se ricuó, pijúó i t. d.*

odčervčiti se, *odčervčim se*, **odčervčljiti se**, *odčervčljam se*, *v. r. pf.* *sich seitwärts neigen, inclinor, extra seriem existo*. Rj. o-derčvčiti se, o-derčvljiti se, *kao udarčvčiti se, ukočiti se (u prenesenom smislu)*, *v. impf.* derčvčiti se (*kočiti se*).

odčezda, *f. das Messgerand, vestimentu sacerdotis*. Rj. *odčezda* misna, sreštenička: Poslije toga gjavoli nagju svetoga Jovana štaku i kapu i *odčezda*. Npr. 158. — *iz erkeenoga jezika, isp.* *nadežda*.

odčgajanje, *n. das Aufschieben, dilatio*. Rj. *verb.* *od* odgajati, *radnja* *kojom tko odgaja*: Što treba, da im se daje svaki dan *bez odgajanja*. Jezdr. 6, 9.

odčgajati, *odčgajam*, *v. impf.* *aufschieben, differo*: odgaja od danas do sutra. Rj. *od-gagjati, vidí* razgagjati 2, *odlagati* 1, *razvlačiti* 2. *v. pf.* odgoditi. — Oni koji *do posljednjega časa odgajaju* křtiti se. DP. 306.

odčgijanje, *n. das Aufziehen, die Erziehung, educatio*. Rj. *verb.* *od* odgajati, *radnja* *kojom tko odgaja koga, isp.* odgoja. — Ali opet prosveta ili divlјstvo dolazi najviše *od odgajanja*. Priprava 42.

odčgijati, *odčgijam*, *v. impf.* *aufziehen, gross ziehen, erziehen, educo*. Rj. *od-gajati, vidí* podizati *djecu, konje, othranjivati, v. pf.* odgajiti, odgojiti. — On *odgajaše Adasu*, a to je Jestira, keš strica njegova. Jestir. 2, 7 (tako u izdanju Latinskom; u *ćirilskom pogrešno odgajivaše*).

odčgijiti, *odčgijim*, *v. pf.* *aufziehen, gross ziehen, educo*. Rj. *od-gajiti, vidí* odgojiti, *podgajiti, podići* 2, *othraniti, isp.* odnjhati, odnjviti, *v. impf.* odgajati. — Dobro svoga *odgojio gjoqa*. Npj. 2, 66. Za koga *sam lice odgojila!* 2, 390. Bićeš dobar sluga Isusa Hrista, *odgojen riječima* vjere. Tim. 1, 4, 6. Ako je *djecu odgojila*, 5, 10. Tebi je žao *tikre*, oko koje se nijesi trudilo, i *koje nijesi odgojio*. Jona 4, 10.

odčgđiti, *odčgđim*, *v. pf.* *aufschieben, differo, cf.*

odložiti. Rj. *od-goditi, vidí* i *razgoditi* 2, *razvući* 2, *rastegnuti* 2. *v. impf.* odgagjati. — Ali već ne mogoh odgoditi polaska. Pom. 129.

odgoja, *f. die Pflege, cultus*: moja mama, *odgojo moja!* (u Kastelima kad nariču za mrtvima, *cf.* ogoja. Rj. *od-goja, djelo* *kojim se odgoji što, vidí* odgojenje, *isp.* odgajanje).

odgójau, *odgójna*, *adj.* *što pripada odgoji, odgojenju, odgajanju*. — Erziehungs- (in Zus.) *odgójni*, u Sulekovu rječniku.

odgójenje, *n. verb.* *od* odgojiti, *djelo* *kojim se što odgoji, vidí* odgoja, *isp.* odgajanje. — Ljubav k narodu . . . dobiva se kroz nauku i *odgojenje*. Kov. 11. *takva verb. subst.* *kad dopuštenje*.

odgójitelj, *m. koji je odgojio ili odgaja n. p. djecu; Erzieher, educator, u Suleku, i u Stullija; odgojen etc. vidí* odhranjen etc. *u imu* odhranitelj.

odgójiti, *odgójim*, *v. pf.* *gross ziehen, erziehen, educo, colo, cf.* odgajati. Rj. *i sym.* *odlje*, odgojiti, *v. impf.* odgajati. — Ja nijesam *lice odgojila* za Udbinjskih mladijeh Turaka. Npj. 3, 139. Naše sestre i nevjesto . . . *čalu odgojile!* Kov. 71.

odgončniti, *odgončnem*, *v. pf.* *enträthschn, solvo acnigma*. Rj. *od-gončniti* *zagonetku, vidí* ugončniti, *v. pf.* *je i prosti* gončniti, *v. impf.* odgončniti.

odgončtanje, *n. das Enträthschn, solutio acnigmatiis*. Rj. *verb.* *od* odgončniti, *radnja* *kojom tko odgončtje (zagonetku)*.

odgončtati, *odgonččim*, *v. impf.* *enträthschn, erplico, solvo acnigma*. Rj. *od-gončtati* *(zagonetku, v. pf.* odgončniti).

odgončtāj, *m. die Auflösung des Räthsels, solutio acnigmatiis*. Rj. *djelo* *kojim se odgončtje zagonetku*. — Što mi ti je za što? Bijela njiva, crno sjeme, mudra glava koja sije? (*odgončtāj*: pismo po hartiji). Posl. 358. *za nest. isp.* gutljaj.

odgōniti, *odgōnim*, *v. impf.* *wegtreiben, abigo*. Rj. Pa uzimlje drvlje i kamenje *te odgōni drije tje vrane*. Rj. *od-gōniti, vidí* odagoniti, *v. pf.* odagnati. — Zadužbine nijesi činila, *odgonila siromaha* s vrata. Herc. 310. Ptice slijetahu na te mrtve životinje; a Avram ih *odgonjaše*. Mojs. 1, 15, 11. *sa se, pass.*: *Bolest* koja se *basnom odgōni*, može stajati u gen. s *prijedlogom* *od-*. Daničić. ARJ. 193a.

odgōnjenje, *n. das Wegtreiben, abnctio*. Rj. *verb.* *od* odgoniti, *radnja* *kojom tko odgōni što*.

odgováranje, *n. Rj. verb.* *od* I. odgovarati. II. odgovarati se. — **I. 1)** *radnja* *kojom tko odgovara (das Antworten, responsio, Rj.), isp.* neodgovaranje. — **2)** *radnja* *kojom tko odgovara (ogovara, pravda) koga (das Entschuldigen, Vertheidigen, excusatio, defensatio, Rj. 438a). — II. radnja* *kojom se tko odgovara (pravda se)*.

odgovárati, *odgováram*, *v. impf.* Rj. *od-govarati, v. pf.* odgovoriti. — **I. 1)** *antwoorten, responso*. Rj. *vidí* otkazivati, dževapiti. — Čija su ti to govoda?

A on *odgovaraše svakomu*: Braćo, Milice moje sinovice. Npr. 78. Kad putnik čuje gje čoban tako *na sraku odgovarara*, vrlo se začudi. 161. O Mehmede, jes' li kod ovaca? A Mehmed *mu riječ odgovarara*: Hajde bolje, Krivokapić Joku! Npj. 4, 522. Uplašio se, *da će odgovarati za tolike ljude*, što su izginuli. Nov. Srb. 1817, 501. Ako nijesam pisano (kritike), ja sam je *usvojio i odgovarara za nju*. Odbr. od ruž. 1. Zar *ništa ne odgovaraš* što ovi na tebe svjedoče? Mat. 26, 62. A ko si ti, o čovječe! *da protivu odgovararaš Bogu?* Rim. 9, 20. Da su *odgovarali za presudu svojom dušom*. DM. 270. Dubrovčani su *odgovarali na takore pogalbe svojm pismima*, 280. *sa se, pass.*: Vas dan pružah ruke svoje k narodu koji ne da da mu se kaže i *odgovarara na suprot*. Rim. 10, 21. — **2)** *vidí* ogovarati. Rj. *vidí* i *izgovarati* 2, *pravdati*. — Tu stignu Mačvani . . . Čurčija stane prijetiti, da će ih isjeći. Onda pop Luka stane bra-

niti i *odgovarati* Mačvane, i tako se njih dvojica svade. Danica 3. 203. — 3) svirala mu jasno odgovara, *entsprechen, gehorchen, respondeo*. Rj. *odgovara što čemu: prema njemu je, prilično mu je*: Dogovorna selu *odgovara* (dogovorna uredba, ili besjeda, ili stvar). Posl. 62. Koliko je ona kućka ljepa, još joj ljepše ruho *odgovara*. Npj. 1. 568. Da je kome stati pogledati, kako *jedno drugom odgovara*: samurkalpak, a obrve erne, odsjanje devet čelenaka. 3. 201. Tu su čiste državne stvari, koje osobito *odgovaraju rječanju*. DM. 21. Vidimo da je *zakletva odgovarala zakletvi*: na zakletvu onoga koji se tuži, iznecinjao se onaj na koga je tužba. 293. *Zivot* je iznecjnu muža i žene doista blažen i Bogu mio, kad *odgovara onome na što je određen*. DP. 215. — II. *sa se, refleks. sich entschuldigen, excuso me*. Rj. *vidi* izgovarati se, pričati se: otpirati se na koga: *isp. pravdati se*. — Kad na kakvoga čovjeka rekn da je što ukrao, a on *se odgovara da nije*, onda... Rj. 341b. Hajde za mnog skaci u vodn. Dete se stane *odgovarati da ne sme*, jer ga je strah da se ne utopi. Npr. 36. Negro se stane *odgovarati da je on već pobacio liječenje*. 147. Pa i on otide u Carigrad, da *se odgovara i brani*. Npj. 3. 565 (Vuk). Mjesec kara zvijezdu danicu. danica se *njemu odgovara*. 3. 626.

odgovor. m. — I) *die Antwort, responsum*. Rj. Pa mi sad *odgovor dajte*, ili je date ili ne date, hoću da znam. Npr. 185. Same ove riječi mogle bi biti *dovoljan odgovor protiv* ove recenzije. Danica 1. 101. Ne očekavši *odgovora na oru knjigu*. 5. 31. Vrate (ili natrag s *pismenim odgovorom*, da na to ne pristaju. Miloš 25. Zapitavši cara *dobije odgovor*, da... Žitije 54. *odgovor dadu* iz topova. 62. Kako se tuži Bogu na Izrailja... A šta mu govori Božij *odgovor*? Rim. 11. 4. Donesu *odgovor o tom*. Jezdr. 5. 5. Na to pitanje nema *potpuna odgovora*. DM. 1. *Pismo na koje do danas ne imadoh časti primiti odgovor*. (Glasnik 63. 153. — 2) *die Verantwortung, peccatum*: udri u moj *odgovor*. Rj. *vidi* odgovornost, dževap: Kako je Bog od *njega iskao odgovor* za 80.000 duša, koje su njega radi izginule. Danica 2. 77. Kako su rajni zalumom svojim pobunili, tako *neka joj i odgovor daju*. 3. 172. Kad vojvode na skupštini moraju za *svašto odgovor davati*. Miloš 51. Čuvati bila su *dužna pod velikim odgovorom* ili okolna sela ili njene vlasti. DM. 60. Sami *uzimase* na sebe *odgovor*... Nema sumnje da je upravo *pod odgovor padao* sam krivac. 295. U radnji svojoj nijesu *stajali pod odgovorom*. 341. *odgovor padaše* samo na krivca. 347.

odgovoriti. odgovorim. v. pf. Rj. od-govoriti. v. impf. odgovarati. — I. I) *antworten, respondeo*. Rj. *vidi* odreći, otkazati. — Kad voj *odgovori sljepcu* da je oblačno, on mu kaže... Rj. 484a. Ona mi *odgovori oštro*. Danica 2. 134. Pozdrave ih puenjavom iz topova, a oni *odgovore iz pušaka*. Kov. 64. Nikome se ne molili, no *srakome junački odgovorili*, na divanu jezikom iz usta, dušmaninu oružjem u ruci. 70. *Na oru prozbu... odgovori preko* korpusnoga generala. Žitije 16. — 2) *koga, entschuldigen, excuso*. Rj. *vidi* ogovoriti, izgovoriti 2, ispričati 3, opravdati. — II. *sa se, refleks. sich entschuldigen, excuso me*. Rj. *vidi* izgovoriti se, ispričati se.

odgovornik. odgovornika. m. (u Dalm.) *der Verantwortliche, cui ratio reddenda est*: ja za to ne ću biti *odgovornik*. Rj. *tko je dužan davati odgovor za što*: Ako je *odgovornik za tuževoga* bio pristav, njemu se davalo roka po dana. DM. 73. Zakletvom kojom se zaklinjahu postajahu i oni *odgovornici za pismo*. 287. On (ban) je kao urednik svetkovina i *odgovornik* sve opštine. 313.

odgovornost. odgovornosti. f. *vidi* odgovor 2, *die Verantwortung, die Verantwortlichkeit*: *Odgovornost*

je na sudu bila dvojaka: *lična i opšta*. DM. 294. Tijem je dodatkom *skinuo svu odgovornost s kuće* krivčeve... Druge *odgovornosti* nijesu dopuštali. 303. **odgrijati.** jčm. v. pf. od-grijati. *isp. poodgrijati se. v. impf. odgrijevati*. — Da je negdje u planini umr'o od zime... odmah nalože vatru... Pošto *ga dobro odgrijaju* i napoje rakijom, metnu *ga* na nosila. Rj. 501b.

odgrijevanje. n. verb. od odgrijevati. *radnja* kojom *tko odgrijeva što*.

odgrijevati. odgrijevam. v. impf. od-grijevati. v. pf. odgrijati. — Da je negdje u planini umr'o od zime... odmah nalože vatru, pa *ga izuju* i počnu *ga istiha odgrijevati*. Rj. 501b.

odgrizati. odgrizem. v. pf. abbeissen, demordeo. Rj. od-grizati. v. impf. odgrizati. — Zarekla se svinja da ne izije *gorno*, pa *deretome vrh odgrizla* (a osam valja da je izjela sa svim?). (Kad se ko zariče što da ne čini, pa ne drži riječi). Posl. 86. *Odgrizlu* ti uši! (Rekn žene, kad ko pomene žabu kod djece). 232. Tebe obje *odgrizoše ruke*, mene živoy sree išču-paše. Npj. 3. 457.

odgrizanje. n. *das Wegbeissen, Abbeissen, demorsio*. Rj. *supst. od* odgrizati. *radnja* kojom *tko odgrizva što*.

odgrizati. odgrizam. v. impf. abbeissen, demordeo. Rj. od-grizati, n. p. kome uši. v. pf. odgristi.

odgrliti se. lim se. v. r. pf. loslassen (con den Unarmten), remitto: A šnjima se mrtva *odgrlila*. Rj. od-grliti se, *kao pustiti grljenje*. v. impf. grliti se.

odgrnuti. odgrnēm. v. pf. Rj. od-grnuti. v. impf. odgrtati. — I) n. p. vinograd, *aufdecken* *retego*. Rj. *vidi* izgrnuti 2. *vinograd* (t. j. čokoće u njemu) u jesen se *zagrne* u proljeće *se odgrne*. — 2) *wegrücken, wegschieben, remorco*, n. p. žito, snijeg. Rj. n. p. *odgrnuti snijeg s puta*.

odgrtanje. n. Rj. verb. od odgrtati. — I) *radnja* kojom *tko odgrće n. p. vinograd* (das Aufdecken, resectio. Rj.). — 2) *radnja* kojom *tko odgrće n. p. snijeg s puta* (das Wegrücken, remotio. Rj.).

odgrtati. odgrtēm. v. impf. Rj. od-grtati. v. pf. odgrnuti. — I) *aufdecken, retego*. Rj. n. p. *vinograd u proljeće*. — 2) *wegrücken, remorco*. Rj. n. p. *snijeg s puta*.

odgušiti. odgušim. v. pf. abstechen, solvo. Rj. od-gušiti: *kad se zaguši rođa*, valja je *odgušiti*, da može *otjecati*. v. impf. odgušivati.

odgušivanje. n. verb. od odgušivati. Rj. **odgušivati.** odgušnjem. v. impf. *vidi* odgušiti. Rj. od-gušivati, n. p. rođu, da *otječe*.

1. **odići.** odignēm. v. pf. *aufheben, elevo*. Rj. o-dići. *vidi* odignuti. v. impf. odizati. — Čoek čoeka ne može poznati dok s njime ne izjede onoliko soli *koliko u zubima može odići*. Rj. Posl. 349.

2. **odići.** odidē (odidgijē). v. pf. *abfließen* (z. B. vom Hain. Blut), *dežno*. Rj. od-ići, *odide* n. p. *rino, krr*, t. j. *odljetće*. v. impf. odilaziti 2. — *ali ero dolazi i u značenju* otići, *fortgehen, abeo*: *Ne ću odić* put grada Pariza... I otide pravo put Parigja. Npj. 5. 57.

odignuti. gnēm. v. pf. *vidi* 1 odići. Rj. o-dignuti. v. impf. odizati.

odigrati. odigrām. v. pf. Rj. od-igrati. v. impf. odigravati. — I) *davon tanzen*. Rj. *igrajući otići*. *igrajući* (n. p. konji) *otiči*: Ode Jovo i *odigra aluta*, osta Mara držeći se za vrata Npj. 1. 401. I osedlah konja moga, pa *odigrah* mome dvoru. Kov. 56. — 2) *abtanzeln, saltando compenso*. Rj. *igrajući odslužiti, naknaditi*.

odigravanje. n. Rj. verb. od odigravati. — I) *radnja* kojom *tko odigrava*, t. j. *igrajući odlazi* (das Davontanzen, abitus saltantis. Rj.). — 2) *radnja* kojom *tko odigrava što* (das Abtanzen, compensatio saltando. Rj.).

odigravati. odigravam. v. impf. Rj. od-igravati. v. pf. odigrati. — I) *davon tanzen, saltans abeo*. Rj.

igrajući odlaziti. — 2) abtanzen, saltando compenso. Rj. igrajući odsluživati, naknajarati.

odigjar,* odigjara, *m. vidi* adigjar: Da izbavi odigjar Ajkunu. Rj. blago, dragocjenost, nakit, pa se gorori i za čeljad: Pod mehanom kolo gjevojaka, megju njima odigjar Hajkuna. Npj. 3. 141. A u njojzi do tri odigjara: jedno mi je momče Biogradće. Here. 207.

odijeliti, odijelim, *v. pf. trennen, separo*. Rj. od(d)ijeliti. *v. impf. dijeliti. isp. odjeliti. — sa se, reflex.:* Što bih ja i za ovoga lenivca radio? Bolje da se odelim, pa da za sebe radim. Npr. 71. A s malatim u bešici sinkom odjeliti se nikako ne mogla. Npj. 1. 530. Odijeli se od mene. Ako ćeš ti na lijevo, ja ću na desno. Mojs. 1. 13, 9. Koji se prije, koji li poslije odijelio od negdašnjega zajedničkoga jezika? Kad 1, 106.

odijelo, *n. die Bekleidung, restitus, restimato, cf. odjelo, odjeća, ruho*. Rj. *osn. u* odjesti (odjemti), odijevati. *vidi i* haljine, *i syn. ondje*. — Otud ide neznat dobar junak, na njemu je gjuzel odijelo. Npj. 1. 372. Pazi Sima, kako svoga sina; poraza mi srčjelo odijelo. 2, 66. Na Hajkuni dirno odijelo. 3, 103. Pak na sebe odijelo turu. 4. 324. Ovo je pravo Bokeljsko odijelo, koje se i danas oko zaliva najviše nosi. Kov. 41. Oblače se u svoje najljepše stajanje odijelo. 58.

odijevanje, *n. das Bekleiden, restitus*. Rj. *verb. od* 1) odijevati, 2) odijevati se. — 1) radnja kojom tko odijera koga. — 2) radnja kojom se tko odijera. **odijevati**, odijevam, *v. impf. Rj. o-dijevati. vidi* oblačiti, obukivati, obukovati, zaodijevati. *v. pf. odjemti, odjesti, odjeti. — 1) bekleiden, restio. Rj. odijevati koga. isp. odjemti 1. — 2) sa se, reflex.* Oni (šerezani) se odijeraju u narodne haljine. Rj. 836b. *isp. nositi se 2.*

odik, (u Dubr.) *vidi* ovdje. Rj. o(v)di-k. *isp. ogje* [o(v)gje]; ovdje-ka, ovdjena-k.

odilaziti, *zim, v. impf. Rj. od-i-laziti. — 1) vidi* odlaziti. Rj. *v. pf. otići. — 2) n. p. voda, ablaufen, deуро*. Rj. kao o(dt)jecati. *v. pf. 2 otići.*

odilazenje, *n. Rj. verb. od* odilaziti. — 1) radnja kojom tko odilazi *n. p. od kuće (vidi* odlaženje. Rj.) — 2) radnja kojom odilazi *n. p. voda.*

odimiti, *mim, v. pf. rom Rauch Augenweh bekommen, oculi dolent a fumo. Rj. o-dimiti, od dima dobiti oči nji bol. v. impf. dimiti.*

odir, *m. (u Srijemu) Plünderer, spoliator, depraudator*: Djevojka je odir u kući (sve odnese, pootima od kuće). cf. odor, odora 1. Rj. o-dir, *osn. u* odrijeti; djelo kojim se što odre (opljenu); i konkretno: koji odre što.

odiranje, *n. verb. od* odirati. radnja kojom tko odire.

odirati, *rēm, v. impf. o-dirati, kao plijeniti. isp. odadirati 2. v. pf. odrijeti. — Odor, koji odire. Rj. 447a.*

odisanje, *n. das Aushauchen, spiratio, emissio aëris. Rj. verb. supst. od* odisati. stanje koje biva, kad *n. p. čuturu odise (na jamicu).*

odisati, odišem, *v. impf. aushauchen, aërem emitto, n. p. pukla svirala odise na pukotinu; kad n. p. na čuturi ima kaka jamica, ona odise na onu jamicu. Rj. o-disati. vidi* odušivati. *v. pf. isp. odušiti.*

odista, *vidi* zaista: odista se udariti sčahu. Rj. od-ista. *vidi i* obista, doista, doisto, zaisto, sčahu *syn. kod* jamačno. — Znamo odista da ne će ona ni jednome od vas na nogama odbjeći. Npr. 104. Mi odista hoćemo ginuti. Npj. 5, 100. I njemu su na iskup svatovi, odista će po te polaziti. Kov. 61.

odiva, (u C. G. odira), *f. ndata je* djevojka odira kući i kućanima odakle se udala. Rj. hoditi... odira (h je otpalo). Korijeni 214. — riječi s takim nast. kod kopriva.

odizanje, *n. das Aufheben, elevatio*. Rj. *verb. od* odizati. radnja kojom tko odize što.

odizati, odizem, *v. impf. aufheben, elevo*. Rj. o-dizati. *v. pf. odignuti, 1 diti.*

odjačati, čam, *v. pf. erstarcken, firmor*. Rj. od-jačati, kao pojak, jači postati. *vidi* objačati. *v. impf. jačati. — Rodi ona kćer i sina zajedno. Kad decu malo od-jačaju . . . ode svome domu. Npr. 226.*

odjahati, odjašem, *v. pf. Rj. od-jahati. v. impf. odjahivati. — 1) davon reiten, equo archar. Rj. od-jahati (na konju) kuda, jašući otići. vidi* odjzediti. — 2) konja, s konja, od konja, absteigen, descendendo *ex equo*: I oni su konje odjahali. Rj. *vidi* odjahnuti. *vidi i* sjahati (s konja); odjesti (konja, od konja), sići s konja, suprotno uzjahati. — Kad spahija dogje u selo, on odjaše kod kakovoga gazde. Rj. 702a. Da mi dobre konje odjašemo. Npj. 1. 184. Ta me mladac se tako ne dijeli, već junaci od konja odjaše. 1. 306. prelazno, kao skinuti s konja: Gjegata se držati ne mogu, odjaši me od konja gjegata, pa me metni u zelenu travu. Npj. 1. 25.

odjahivanje, *n. Rj. verb. od* odjahivati. — 1) radnja kojom tko odjahuje (na konju) kuda (das Davonreiten, *zo equo aveli. Rj.*) — 2) radnja kojom tko odjahuje (konju) (das Absteigen, *zo ex equo descendere. Rj.*).

odjahivati, odjahivem, *v. impf. Rj. od-jahivati. v. pf. odjahati. — 1) davon reiten, equo archar. Rj. odjahivati (na konju) kuda. — 2) absteigen, descendendo *ex equo*: Tade konja odjahuje Vuče. Rj. odjahivati i s konja, od konja. *isp. odjahati 2. vidi* sjahivati (s konja), odsjedati, osjedati (konja, od konja). *v. pf. vidi i* odjahnuti.*

odjahnuti, odjahnem, *v. pf. konja, s konja, od konja. vidi* odjahati 2. *v. impf. odjahivati 2.*

odjako (od jako), *adv. odsad, odsele, osele, von nun an, abhinc, ex hoc tempore. isp. jako (sad), do-jako. — Do jako si pila sinotnjicu, od jako ćeš piti jutrošnjicu. Npj. 1. 15. Što me svjetujete, da odjako ne pišem Hercegovackim dijalektom, to vas ne mogu poslušati. Straž. 1887. 63.*

odjapiti, odjapim, *v. pf. Rj. od-japiti. vidi* ogjapiti. *v. impf. japiti. — 1) n. p. vrata, t. j. otvoriti ih širom, weit öffnen, aperire. cf. odjaziti. Rj. — 2) sa se, reflex. kad se ženska otkrije, sich anfhüllen durch Aufschlagen des Rockes (rom Frauenzimmer), levata veste se nudare. Rj.*

odjati, odjašem, *vidi* odjabati. Rj. *v. pf. od-jahati, u krajerima gdje se glas li ne čuje u gororu odjati, sažeto odjati.*

odjaviti, odjavim, *v. pf. n. p. ovce, hinwegleiten, abducere (ipse praeiens). Rj. od-javiti, odvesti n. p. ovce uluci pred njima. v. impf. javiti. — Odjavise iz planine orce, odagnase konje i volove. Npj. 4. 367. Ti mu jutros posjekao glavu a bijele odjavio ovce! 4. 427.*

odjaziti, odjazim, *v. pf. vidi* odjapiti. Rj. od-jaziti, *n. p. vrata, t. j. otvoriti ih širom. v. impf. jaziti.*

odjeća, *f. vidi* odjelo. Rj. *osnova u* odjesti (odjemti), odijevati. *syn. kod* haljine 1.

odjednom (od jednom), *adv. jedinom sa prijedlogom od, koji njegovu značenju dodaje svoje, kao: odmah, u jedan put. isp. jednom. — Osjekao mu glavu na jedan mah (jednim mahom), t. j. od jednom, u jedan put. Rj. 348a. Ostane jedna sablja. »Stani da je o ovoga mrca ogledamo: ako mu od jednom osjećem glavu, baš je dobra. Npr. 172.*

odjedriti (odjedriti), odjedrim (odjedrim), *v. pf. (u prim.) absegeln, solvere: odjedrila lagja, odjedrili ljudi. Rj. od-jedriti. jedreći otići. v. impf. jedriti.*

odjeknuti, odjeknem, *v. pf. Rj. od-jeknuti. v. pf. prosti jeknuti. v. impf. jecati. — 1) ächzen, ingemo. Rj. odjekne n. p. bolesnik. — 2) widerhallen, resono: Puče puška, zapjeva Milošu, Orngdžijicu na žalost odjeknu. Rj. — Glas odjeknu na četiri strane. Npj. 1. 59. vidi* odleći se, razleći se.

odjeliti, *adj. abgetheilt, distinctus. Rj. kao* odijeljen.

(*isp. pradičec* nepromjenit, ojediti. — Bilo je (Trebinje) stolica *odlitaj* (Trebinjskoj) župi. Zlos. 133.

odjelo, *n. vidi* odlijelo. Rj. o-djelo, *osn. u* odjesti odjenuti, odijevati, *syn. kod* haljine 1. — *Skinu* s sebe haljućko *ogjelo* a obuče prije siromaške. Rj. 602b. Odmah mi donesoše *srijetlo* i *ново ogjelo*, izmiše ga i obuče. Npr. 254. Na se turi *ogjelo o' diko*: sve kadivn i žeženo zlato. Npj. 2. 613.

odjeljak, *odjeljka, n. za* postanje *isp. odjeliti. kao odjeljeno što od čega*: Dobismo... prvu knjigu drugoga *odjeljka* Glasnika, koji je *odjeljak* namijenjen *gragji* za noviju srpsku istoriju. Rad 6. 204. *za nast. isp. razdijeljak* (razdijeljka).

odjeljati, *ljām, v. pf. znschneiden, abscondo. Rj. o-djeljati. v. impf. djeljati.*

odjenuti, *nēm, v. pf. vidi* 2 odjesti. Rj. o-djenuti, *vidi* i odjeti. *v. impf. odijevati, primjeri kod* 2 odjesti.

1. odjesti, *odjedēm, v. pf. Rj. od-jesti. — 1) abessen (durch Essen ausgleichen, z. B. eine Schuldforderung), edendo compenso. Rj. jedući naknaditi n. p. sebi dug. — 2) n. p. od* puna suda, *wegessen, edendo demo. Rj.*

2. odjesti, *odjenēm (i djedēm), part. pass. odjēven, v. pf. Rj. o-djesti, vidi* odjenuti, *odjeti (oblike vidi kod* djeti; *dodaj* 1. *preaj. odjenub), obuči. isp. za-* odjenuti. *v. impf. odijevati. — 1) bekleiden, vestio, cf. odjenuti, odjeti. Rj. Lasno je sirotu ucvjeliti, a' je mučno ogjenuti. Posl. 167. Ogjeren* kao cvijet. 236. Ufati ljubi za ruku, *divno je Petar ogjede. Kov. 87. Go* bijah, *i odjenuste me. Mat. 25. 36. Sve* gote izmegju njih *odjese* iz plijena; a kad ih *odjese* i obuše, nahraniše ih. Dnev. II. 28. 15. — 2) sa se, *refleks. Ogjoe* se kao kačun. Rj. 266a. Bolje je na se nego u se (metati). (Bolje se *ogjenuti* nego jesti). Posl. 24. *Čim čemo se odjenuti?* Mat. 6. 31.

odjeti, *odjenēm, vidi* 2 odjesti. Rj. *v. pf. vidi* i odjenuti.

odjēven, *odjēvēna, adj. upravo part. pass. od* *glagola* odjesti, *odjeti* (odjenuti), *s osobitīm značenjem: dobro odjēven, pristojno obućen*: Onamo su kalugjeri još stariji od popova; jer su bogatiji i *odjereniji*. Rj. 541a. Kad mu jedan *konj* sustane, a on uhvati drugoga, koji mu se najbolji i *najodjereniji* učini. Miloš 100. Za sinova Vašega kazao sam da se ne brinete ni malo: on je *odjereniji* od svega svog društva. Straž. 1886. 1450.

odjeveriti, *odjēverim, v. pf. einen zum djever* *muelchen (bitten), rogo* ut zov djever *minus obcat*: Odjeveri i Petra i Pavla. Rj. o-djeveriti *koga, učiniti ga djeverom, pozrati ga u djeverstvo. v. impf. djeveriti.*

odjēziliti, *zdlīm, v. pf. (st.) daron reiten, equo* *archor. Rj. od-jēziliti, jezdeći (na konju) otići, vidi* odjahati 1. *v. impf. jezdliti.*

odjūriti, *odjūrīm, v. pf. Rj. od-juriti. v. impf. juriti. — 1) daron jagen, propello. Rj. kao adugnati, oje-* *radi. prelazan* *glagol. — 2) daron laufen, profugio. Rj. upreba: no: odhjeći, pohjeći.*

odjutriti se, *odjutrī se, v. r. pf. Rj. morgen, morgen werden, diluascere. Rj. od-jutrīti se, jutro* *postati. isp. poodjutrīti se. v. impf. jutriti se.*

od kad, od kada, vidi otkad, otkada.

od kako, vidi otkako.

od kud, od kuda, vidi otkud, otkuda.

odlāditi, *ōdlādīm, vidi* othladiti. Rj. od-(h)laditi, *u krajevima gdje se glas h ne čuje u gororu.*

odlāzanje, *n. Rj. verb. od* odlagati. — **1) radnja** *kojom tko odlaže što, n. p. od danas do sutra* (das Aufschieben, dilatio. Rj.): Nalāže vladikama, da se ova ponćenija svake negjelje... čate bez ikake promjene i izgovaranja i *odlaganja*. Danica 1. 45. — **2) radnja** *kojom tko odlaže što, n. p. brene* (das Entheben, Ausruhen), *levatio. Rj.).*

odlāgati, *ōdlāžīm, v. impf. Rj. od-lagati. v. pf. od-* *ložiti. — 1) aufschieben, differo. Rj. vidi* odgazjati, *razgazjati, razvlačiti. sa se, pass.: Kad se o poslu*

*sumaja, ili se odlaže, i kaže se »ako« ili »kad«, onda se uzme sadašnje vrijeme. Rj. 1. V. On, pregledavši plan, odgovori mu, da je sve dobro, i da se dalje ne odlaže. Zitijs 63. — 2) entheben, die Last abnehmen. levo: odlaže nogama (n. p. konj). Rj. odlagati *n. p. brene.**

odlāhnuti, *ōdlāhnē, v. pf. leichter werden, levius* *fit, cf. odlaknuti. Rj. od-lahnuti, lakše postati, vidi i* *odlanuti, odlakšati* 3. 2 *lanuti; granuti* 2. — **Da** mi je da komedog kažen, *odmah bi mi odlahnulo. Npr. 151. Ako* govorim, *ne će odlahnuti bol moj. Jov 16. 6.*

odlajati, *jēm, v. pf. Rj. od-lajati. v. impf. lajati. — 1) abellen, latrando extorqueo. Rj. lajući steći. — 2) daron bellen, abeo latrans. Rj. lajući otići.*

odlāknuti, *ōdlāknē, v. pf. vidi* odlahnuti: *Dokle* Petru *odlahnulo ruka. Rj. od-laknuti, vidi i* *laknuti, i syn. kod* odlahnuti. — **Kad** sam to pročitao u tvom listu, čini mi se kao da mi je *odlaknulo* i da sam veseliji! Pom. 101.

odlakšanje, *n. vidi* olakšanje. Rj. *i syn. ondje.*

odlakšati, *šām, v. pf. — 1) prelazno. vidi* olakšati. Rj. *i syn. ondje. od-lakšati, učiniti da bude što lakše, erleichtern, levo. v. impf. vidi* olakšavati, *olakšavati. — 2) sa se, refleks. Ode* skidat' gospodske haljine. *Kad se paša s rukom odlakšuo, a on pade na meke duške. Npj. 3. 21. — 3) neprelazno. vidi* odlahnuti, *i syn. ondje. — Da* potraže čovjeka koji zna udarati u gusle, pa kad te napadne zli duh, neka udara rukom svojom, *odlakšać ti. Sam. I. 16. 16 (dass dir leichter werde).*

odlāmānje, *n. das Abbrechen, decerptio. Rj. verb. od* *odlamati, radnja* *kojom tko odlama što.*

odlāmāti, *ōdlāmām, v. impf. abbrechen, decerpo. Rj. od-lamati. v. pf. odlomiti. — Oštrpkivati, okrnji-* *vati, odlamati* pomalo. Npj. 2. 304. Čehati, *carpere, odlamati što* na sastavku njegovu s drugim čim iz čega je izraslo. *Daničić. ARJ. 921a.*

odlānuti, *ōdlānē, v. pf. vidi* odlahnuti. Rj. *i ondje syn.*

odlaz, *n. Stulli. vidi* odlazak.

odlazak, *ōdlaska, m. das Weggehen, die Abreise, discessus. Rj. od-lazak. vidi* odlaz. *osn. u* *odlaziti. isp. odlāženje* 2; *polazak. — Bog* dao nama na našem *odlasku* dobar čas a vama veseli ostanak! Kov. 72.

odlaziti, *zīm, v. impf. Rj. od-laziti, vidi* odlaziti, *othoditi. v. pf. otići. — 1) hingehen zu Jemand, frequento aliquem. Rj. odlaziti kome, polaziti ga: On* *Kulina često odlāže, pod* čadore *prinos* donošaše. Npj. 4. 195. — **2) daron *gehen, abeo, discedo. Rj. odlaziti* *odkud, pa nekud: Stano* se spremati, da *odlaže* svaki na svoju stranu. *Danica 3. 212. Pa* tek oko ponoći *odlaže* *kućama. Kov. 90. Odmah* sjntra da *odlaži iz Peterburga u Besarabiju. Sovj. 76.***

odlāženje, *n. Rj. verb. od* odlaziti. *vidi* odlāženje. — **1) radnja** *kojom tko odlazi kome* (das Hingehen, itatio. Rj.). *vidi* polāženje. — **2) radnja** *kojom tko odlazi nekud* (das Weggehen, der Abzug, abitus. Rj.).

odlēći se, *ōdležē (ōdlegnē) se, v. r. pf. wider-* *hallen, resono, cf. razleći se. Rj. od-leći se, n. p. po* *brdima. prosti* *glagol* (leći se) *s tjem značenjem ne* *dolazi. vidi i* *odjeknuti* 2. *v. impf. odlijegati* (se).

odlētjeti, *odlētīm, v. pf. daron fliegen, arolo: Od-* *letile* *ptice* sve četiri. *Oće* njemu *odlētēt* *kopita. Rj. od-* *letjeti. v. impf. odlijetati. — Stefan* *dotrči u dže-* *banu te je zapali, i tako odleti u retur s mlogim* *Turecima. Danica, 4. 24. Jefremova će slava odletjeti* *kao* *ptica* *od* *rogjenja. Os. 9. 11.*

odležati, *odležīm, v. pf. Rj. od-ležati. v. impf. odležavati. — 1) vidi* odbolovati. Rj. *odležati* *n. p. grijehe* *soaje, t. j. ležći* *bolestan učiniti za njih* *po-* *koru. — 2) n. p. u* *tamnici, abliegen, durch Liegen* *blassen, jucendo* *luo. Rj. odležao* *n. p. tri* *godine* *u* *tamnici: Muž* *te* *žene* *neka* *ide* *u* *zatvor* *da* *odleži*

koliko mu je osugljena žena. Mil. 237. *amo ide i ovaj primjer: Cistae, jaje koje pod kvočkom odleži ono vrijeme, za koje se pilići izlegu, pa niti se iz ujeta što naleže, niti se ponuti, nego ostane čisto.* Rj. 825b.

odležavati, *n. das durch Liegen Büssen, to ječendo tuere.* Rj. *verb.* odležavati. *radnja* kojom tko odležava *n. p. u tamnici.*

odležavati, odležavam, *v. impf.* abliegen, *d. i. durch Liegen büssen, ječendo tuere.* Rj. od-ležavati, *n. p. u tamnici tri godine; ili n. p. grijehe sroje, t. j. lečeti bolestan činiti zu njih pokoru.*

odlibati, bām, *v. pf.* (u C. G.) Rj. od-libati, *v. impf.* libati. — **1)** odlići, abgiessen, defundo. Rj. — **2)** odlakšati, erleichtern, lero. Rj. kod odlakšati *l. syn.*

odličan, odlična, *adj.* koji se odlikuje čim, *n. p. stuležem svojim, od drugih, vornehm, ausgezeichnet; insignis, praestans, nobilis, egregius, eminentius.* *vidi* poglavit. — Zato su onamo hajduci ponajviše najodličniji ljudi, i svi se drže više za junake, nego za rđave ljude. Danica 2, 91. Da je Marinković vrlo lobar čovek i odličan profesor. Mil. 281. *abr.:* Jela je odlično svršila škole. Zlos. 238.

odličiti se, odličim se, *v. r. pf.* (u C. G.) lossagen sich von Jemand, renunciare, *cf.* odlika. Rj. od-ličiti se, čega, od čega, koga, od koga, kao odreći se. *v. impf.* ličiti se 2.

odličje, *n. isp.* odlikovanje 1 2, Auszeichnung, ornamentum, insigne, honor. — Kolika vlast, kolika odličja, kolika uživanja, u jedan mah, postaju moja! Megj. 116.

odlijeganje, *n. das Wiederhallen, resonantia.* Rj. *verb.* od odlijegati, odlijegati se. *radnja* kojom što odlijče kome; ili se što odlijče *n. p. po brdima.*

odlijegati, odlijječē, *v. impf.* Rj. od-lijegati, *v. pf.* odleći se. — **1)** zurückhullen, resona: Prazan arđov odlijče Marku. Rj. — **2)** sa se, *refleks.* wiederhallen, resono: odlijče se po brdima. Rj. *značenje* kao u odlijegati bez se. Svaki je dan velike nedjelje . . . naznačeni su posljednji dani zemaljskoga života Hristova, — kako se tu strašno odlijče ono što je bilo! DP. 119.

odlijepiti, odlijepim, *v. pf.* öffnen (was verklebt war), aperire. Rj. od-lijepiti. *suprotno* zalijepiti. *v. impf.* odlijepivati.

odlijetanje, *n. das Davonfliegen, urolatio.* Rj. *verb.* od odlijetati. *radnja* kojom *n. p. ptica odlijče.*

odlijetati, odlijječēm, *v. impf.* davon fliegen, urola, arolito: Rani tići odlijčeju (Posl. 269). Rj. od-lijetati. *v. pf.* odletjeti. — Sve sa gore odlijče lišće. Npj. 4, 285. Ispusti garranu, koji jednako odlijetaše i dolijetaše. Mojs. I. 8, 7.

odlijevanje, *n. verb.* od odlijevati. *radnja* kojom tko odlijeva što. *vidi* i odlivanje, odljevanje.

odlijevati, odlijevām, *v. impf.* Stulli. odlijevati. *vidi* odlivati, odljevati. *v. pf.* odlići.

odlika, *f.* (u C. G.) novci (oko pedeset (talijera) što plaća rodbina ubijenoga; pa se oni već ne boje osvete, jer su se ličili krvnika (t. j. odrekli ga se) i platili odluku, Versöhnungsgeld für einen verübten Mord, multa expianda eundi. Rj. novci što plaća rodbina ubijenoga (?), valja da krvnikora?

odlikovanje, *n. verb.* supst. od I. odlikovati, II. odlikovati se. — **I. 1)** stanje koje bira, kad što odlikuje čemu. — **2)** radnja kojom tko odlikuje koga. — **II.** radnja kojom se tko odlikuje (od drugih).

odlikovati, odlikujēm, *v. impf.* — **I. 1)** odlikovati, odlikuje, *v. impf.* steht gut an, schickt sich, decet. Rj. neprelazno. od-likovati. *vidi* priličiti, i sum. ondje. — **2)** prelazno, kao pokazivati koga kao odličnijega, boljega od drugih, ausgezeichnet, Vorzug geben, distinguere: Da Bog da, da se Srbi ne umire s Turcima dok sam goj ja živ, jer kako Turci udare, odmah mene stanu malo odlikovati od ovih kokašara. (Tako je zvao one vojskovođe). Danica 1. 89. Od po-

gaće odlomio bi on parē i poslao onom koga želi da odlikuje. Jurm. 58. Ona mi se mililo što bi me odlikovalo od drugih ljudi. Zlos. 15. — **II.** sa se, *refleks.* kao pokazivati se odličniji, bolji od drugih sich auszeichnen, emuere, excellere: Neretljani, koji se od drugih odlikovahu osobito ljubavrlja k samostalnosti . . . jednako bijahu sa svijem slobodni. DM. I. *vidi* slaviti se.

odlići, odlijēm, *v. pf.* daron weggiessen, delibo, effundo. Rj. od-lići. *vidi* odlibati *l. v. impf.* odlijevati, odlivati, odljevati.

odlivanje, *n.* (zap.) *vidi* odljevanje. Rj.

odlivati, vām, (zap.) *vidi* odljevati. Rj. *v. impf.* *vidi* i odljevati. *v. pf.* odlići. — odlivati gorori se ne samo u zapadnom gorori nego i u južnom. *isp.* livati.

odlomak, odlōmaka, *m.* (pl. gen. odlomākā) ein abgerissenes Stück, excerptum quid. Rj. ono što se odlomi. *vidi* olomak, otkidak, augm. odlomčina. — Od prevoda je ostalo samo nekoliko odlomaka. Priprava 185. Dva odlomka iz ocoja članka . . . nijesu ništa drugo nego odlomci. Star. I. 82.

odlomčina, *f.* augm. od odlomak: Da balčaka sablje dogoniše, pobaciše njine odlomčine. Rj.

odlomiti, odlomim, *v. pf.* wegbrechen, decerpo. Rj. odlomiti. *v. impf.* odlamati. — Srpkinja po selima odlome komad okomka, pa nataknu na vreteno mjesto agrska. Rj. 2a. Uzme Usud komad hleba, pa odlomi od njega polovinu. Npj. 76. Ona joj odlomi parčence pogače . . . mački odlomi pogače. 131. Odlomi im granu od badema. Npj. 1. 452. sa se, *pass.:* Ako li se neke od grana odlomiše. Rim. 11. 17.

odložiti, odložim, *v. pf.* Rj. od-ložiti. *v. impf.* odlagati. — **1)** aufschieben, differo, *cf.* odgoditi. Rj. *vidi* i razgrđiti 2. razvući 2. — Budući da je bila još zima, zato Miloš odloži početak. Miloš 73. — **2)** odložiti, *n. p.* breme što na koga: Po tuge odložiti, tko se srčanu istuži. D'osl. 96. Tada čaja-paša pristane na Milošev savet, i odložiti sve na njega, da on radi kako zna, da će bolje biti. Miloš 61.

odlučak, odlučka, *m.* u O. Filipa iz Očeye Bosance. *vidi* odluka. Stulli. i sad se govori u sjer. Hr.

odlučan, odlučēm, *adj.* decisiv, decretorius. Stulli. što ima silu da odluču o čemu; entscheidend, den Ausschlag gebend. *isp.* mjerodavan.

odlučiti, odlučēm, *v. pf.* Rj. od-lučiti. *v. impf.* odlučivati. — **1)** *n. p.* jaganje od ovaca, absondern, separo. Rj. *vidi* zalučiti. — Izlći će angjeļi i odlučie zle od pravednijeh. Mat. 13, 49. Jer bih željeo da ja sam budem odlučēn od Hrista za braću svoju. Rim. 9. 3. Avram odlučē sedam jaganjaca iz stada. Mojs. I. 21, 28. Tako bi Marija odlučēna izvan okola sedam dana. IV. 12, 15. Svjetski su ljudi mogli biti . . . odlučēni od crkve i izgnani. DM. 311. sa se, *refleks.:* Po tom se odlučē Pavle od Atine i dogje u Korint. Hjel. Ap. 18. 1. — **2)** (u C. G.) beschliessen, sich entschliessen, decerno, consilium capio: I ovako Turci odlučēli. Rj. *vidi* dokonati 2. dokončati, pomisliti, smisliti, sumati, sumiti, zaključiti. *isp.* odluka.

odlučivanje, *n.* Rj. *verb.* od odlučivati. — **1)** radnja kojom tko odlučuje što od čega, *n. p.* jaganje od ovaca (das Absondern, separatio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko odlučuje, *n. p.* šta će se raditi.

odlučivati, odlučujēm, *v. impf.* Rj. od-lučivati. *v. pf.* odlučiti. — **1)** absondern, separo. Rj. *vidi* zalučivati; *v. impf.* prosti lučiti. — Jakov odlučivāše mlad . . . a svoje stado odvajāše. Mojs. I. 30, 40. — **2)** beschliessen, sich entscheiden, decerno, consilium capio. *vidi* sumavati, zaključivati *l.* — Da tu odlučuje vaskoliki život narodni. Rad 16, 197. Dokaziva . . . narodnosti da je jezik jedino obilježje, koje odlučuje. 17. 165. *isp.* odlučiti 2. odluka.

odluka, *f.* (u C. G.) der Entschluss, sententia. Rj. *vidi* odlučak. *osn.* u odlučiti 2. ono što se odlučē.

— 1) takovo nastajavanje pripada odluka njezina akademije; da se sastavi... odluka, o kojoj sam iani imao čast pobliže javiti. Rad 9, 198. Počnu po zapovesti kneževoj gruvati topovi u slavu Bogojavljenja i kućere ore odluki. Mil. 92.

odlunjati, odlunjam, v. pf. mit häutigendem Kopfe daran gehen, capite demisso abeo. Rj. od-lunjati, lunjujući otići, spustiču glavu otići. v. impf. lunjati, lunjati se.

odlupati, odlupam, v. pf. abschlagen, detundo. Rj. od-lupati, kao lupajući odbiti. v. impf. lupati.

odljepljivati, n. das Abkleben, delitio. Rj. verb. od odljepljivati, radnja kojom tko odljepljuje što.

odljepljivati, odljepljujem, v. impf. abkleben, delino. Rj. od-ljepljivati. v. pf. odljepljiti.

odljevanje, n. verb. od odljevati, radnja kojom tko odljeva što, vidi i odljevanje, odlivanje. — Odljevanje, n. (zap.) vidi odljevanje. Rj. 444b.

odljevati, vām, v. impf. od-ljevati vidi odljevati, odlivati, v. pf. odlići. — Odlivati (zap.) vidi odljevati. Rj. 444b. a odljevati u Rj. nema na mjestu.

odljokati, kām, odljoknuti, knēm, v. pf. mit dem Worte ljok weinjagen, abigo covec ljok, od-ljokati, riječu ljok odbiti tele od krave. v. impf. ljokati.

odljud, m. ein Unmensch, monstrum hominis, der sich entmenscht hat, qui humanitatem exuit. Rj. od-ljud, vrlo rjarar čovjek, koji se od ljudi (moralno) odvrtao, vidi ljudšte, nečovjek.

odljusak, odljuska, m. (u C. G.) vidi iver, cf. škrbina. Rj. odljusak, osu, u odljusnuti se; ono što se odljusne od čega, n. p. od drva kad se cijepuju.

odljusnuti se, snēm se, v. pf. n. p. odljusnu se kora od hljeba, abspringen, residio. Rj. od-ljusnuti se, kao ljuska otpasti. isp. ljusnuti.

odljutati, odljūtiti se, v. r. r. p. vom Zorne nachlassen, seferescere. Rj. od-ljutati se, porratiti se od ljutine, vidi odsrditi se, v. impf. ljutati se, isp. poodljutati se. — Koji nije mogao dočekati dok se odljuti, nego je odmah onako u ljutini pero spopao i Utuk pisao. Odg. na ut. 7.

odma, vidi odmah. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

odmaći, odmaknem, v. pf. Rj. od-maći, vidi odmaknuti, isp. poodmaći, v. impf. odmicati. — 1) weg-rücken remoreo. Rj. odmaći, odmaknuti što od čega: Ni sjedoše, niti počinuše, dok od kule Turke odmaknuše. Npj. 4. 414. Tako je bilo onda kad je ovo pisano, a poslije je granica Crnogorska odmaknuta dalje. Kov. 30. Dovedi ih k meni, da ih blagoslovim... a Josif odmače ih od koljena njegovijeh. Mojs. I. 48. 12. — 2) odmakao je daleko, ne ču ga moći stići, fortrucken, sich entfernen, procedo. Rj. kao otići, odaljiti, vidi odmaći se. — On potrči, pa kad odmakne podaleko, a on se osvrne. Npr. 77. Vigje da mu je gjevojka odmakla. 101. Dok on podobro odmače, 123. Kad malo odmaknu od brijega, onda dune vjetar. 173. Odmaknuli pred družinom Turci. Npj. 4. 326.

— II. su se, refleks. ili pass.: Odmakni se, kako bi s ovom odbranicom govorila? Npr. 253. U Srbiji, osobito kad se malo odmakne od Sare i od Dunava, nižeje krème u zemlji nema. Danica 2. 106. Doznate za što se ruku njegovu (Gospodnju) nije odmakla od ras. Sam. I. 6. 3. isp. odmaći 2.

odmagati, n. das Gegenheil von Hilfe, das Aergernmachen, deterioratio. Rj. verb. od odmagati, radnja kojom tko odmače kome.

odmagati, odmagēm, v. impf. statt zu helfen, eines Verlegenheit noch vermehren, deterioro: ako mi ne možete pomoći, nemoj mi odmagati (Posl. 5). Rj. odmagati, suprotno pomagati 4. v. pf. odmoći.

odmah, sogleich, continuo, confestim. Rj. adr. od-mah, upravo od maha (koje se jošte nalazi), ali primarno značenje adverbijalno, izgubi genitiv, isp. odmahno od davnno, vidi i omah, umah, frk. gr. jedanak.

jednino, jednak, ončas, otput, sad, (sada) 2, uput, taki, valje. — 1) za vrijeme: Od maha, odmah namah, mähom, sogleich, illico: Tu s' odmaha zametnula kavga. Rj. 348a. Carev sin kako ugje unutra, odmah reče carici. Npr. 26. Carev sin odmah brže bolje za njom u goru da je traži. 112. Ko se god prikući, odmah ga rastgrnu... te bi čovjeku odmah oči iskopale. 239. Više puta ljudi nijesu mogli od maha ni razumjeti, od kolike će vrijednosti što biti. Priprava 54. Ne će moći dijete ostaviti oca svojega, odmah će otac umrijeti. Mojs. I. 44. 22. — 2) za mjesto: Kolečkaš, vo, koji je odmah do kolečaku upregnut. Rj. 285b.

odmahnuti, odmahnem, v. pf. n. p. rukom, fahren lassen, nachgeben, remitto. Rj. od-mahnuti, v. pf. prosti mahnuti.

odmaknuti, odmaknem, vidi odmaći. Rj. v. pf. od-maknuti, primjeri kod odmaći, v. impf. odmicati.

odmaljauje, n. verb. od odmaljati, radnja kojom tko odmalja što n. p. u Boga.

odmaljati, odmaljam, v. impf. deprecari malum aliquod. Stulli, od-maljati zlo kakvo, moleći se Bogu uklonjati ga, v. pf. odmoliti, prema čemu odmaljati koga: moleći se za nj izbarljati ga.

odmamiti, odmamim, v. pf. hinwegtoeken, hinwegherden, ablicio. Rj. od-mamiti, v. impf. mamiti. — Popa Milutina Turci odmamili na vjeru u Pljevlja pa ga ondje posjekli. Npj. 4. 460 (Vuk).

odmahnuti, odmahnem, vidi odmahnuti. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

odmaranje, m. das Laben, Erholen, refocillatio, refectio. Rj. verb. od 1) odmarati, 2) odmarati se. — 1) radnja kojom tko odmaru n. p. konje. — 2) stanje koje biva, kad se tko odmaru.

odmarati, odmarām, v. impf. Rj. od-marati, v. pf. odmoriti. — 1) n. p. konje, die Pferde laben, erholen lassen, reficio. Rj. — Ja ču pasti stado svoje, i ja ču ih odmarati. Jezek. 34. 15. — 2) sa se, refleks. sich erholen, reficior. Rj. — Od umora nek se odmaraju. Rj. 782a. Miloš ostane odmarajući se. Miloš 88. Zvijerje poljsko odmaruše se u hladu njegovu. Dan. 4. 12.

odmastiti, odmastim, v. pf. vergelten, refero: Bog mu odmastiti! cf. osvetiti. Rj. od-mastiti, u drugoga-čijem se obličju ne nalazi. — tako će biti u značenju mjeriti: odmastiti (s mjesto d pred t). Isp. u Miklošića lexie, kod riječi mactb. Korijeni 160.

odmeknuti, knēm, v. pf. cruciachen, weicher werden, mollesco. Rj. od-meknuti, meko postati, v. impf. meknuti. — Senica se onda metne n vodu te odmekne i kao raspadne se. Rj. 422b. Povariti gročgje, t. j. vrlo ga ugrijati (da već odmekne) i posuti pijeskom. Rj. 513a. Dogje i glas, da je Napoleon izgubio bitku pod Lipskom, onda Turci odmah odmeknu. Miloš 42. Što je odmeknulo srce tvoje... za to i ja usliših tebe. Dnev. II. 34. 27.

odmet, m. — 1) n. p. nije to na odmet, zum Wegwerfen, non est res quam abicias. Rj. djelo kojim se što odmetne, odbaci; i ono što se odmetne, odbaci: I mudru i staru svjet nije na odmet. DPosl. 29. Ništa nije na odmet kad se prima sa zahvalnošću. Tim. I. 4. 4. Načinio si od nas smetliste i odmet nsred tjeih naroda. Plać 3. 45. — 2) djelo kojim se tko odmetne od koga, der Abfall, defectio, vidi odmetačina, otpad. — Nagjoše da je taj grad od davnina ustajao na careve i da su u njemu bivali odmeti i bune. Jezdr. 4. 19. Vratite se, sinovi odmetnici, i iscijeliću odmete vaše. Jev. 3. 22. Ove godine ti ćeš umrijeti; jer si kazivao odmet od Gospoda. 28. 16.

odmetačina, f. (u Hrv.) n. p. otišao u odmetačinu, t. j. odmetnuo se, der Abfall, defectio. Rj. djelo kojim se tko odmetne od koga, vidi odmet 2. otpad. — riječi s takim nast. kod deračina.

odmêtanje, *n.* Rj. *verb.* od I. odmetati, II. odmcati se. — **I. 1)** radnja kojom tko odmeće (kao odbacnje) što (das Weglegen, sepositio, rejectio, Rj.). — **2)** radnja kojom tko odmeće *n. p.* raju od Turaka (das Abtrünnigmachen, defectionis molitio, Rj.). — **3)** radnja kojom tko odmeće kome (u metanju ga nadležajuje) (das Uebertreffen im Werfen, victoria iactus, Rj.). — **II.** radnja kojom se tko odmeće *n. p.* od gospodara svojega (das Abtrünnigwerden, defectio, Rj.): Niti je to bilo ocejpljivanje ili odmetanje od više crkvene vlasti i jedinstva u vjeri. DM. 102.

odmêtati, odmêćem, *v. impf.* Rj. od-metati, *v. pf.* odmetnuti. — **I. 1)** weglegen, sepono, Rj. *isp.* odbacivati I. — **2)** kome, einen im Werfen ubertreffen, vingo iactu, Rj. mećući *n. p.* kamen nadležajivati koga, *vidi* odbacivati kome. — Gdje se kamena meće, on odmeće, Rj. 678b. Skaću skoka, meću se kamena, preskače im Nahod Simeune, preskače im, kamenom odmeće, Npj. 2, 65. — **3)** abtrünnig machen, ad defectionem sollicito, Rj. *vidi* otpagjivati. — Što odmećeš raju od Turaka? Npj. 4, 439. Pa sve sebi odmeće Brgjane, 4, 468. Srbi iz Drlupe otidu u Guberovae, odmećući narod i umložavajući čete jednako, Danica 3, 162. — **II.** sa se, *refleks.* abtrünnig werden, abfallen, deficio, Rj. odmetnuti se od koga, koga, *vidi* odbacivati se, otpadati 2, otpagjivati se. — Obecaše, da se više ne će odmetati od Turaka, Npj. 4, 459 (Vnk). Šta ćemo sad, raju se bunu i odmeće? Danica 3, 160. Samo se ne odmećite Gospoda, Mojs. IV, 14, 9. Mi se nemamo za što stidjeti svoga, niti ga se odmetati, Pom. 118.

odmetnica, *f.* die Abtrünnige, mulier deficiens: Odmtnu se odmetnica Mara preko Bajne Luke u hajduke, Rj. koja se odmetnula, *vidi* otpadnica. — Jesi li vidio što učini odmetnica, Izrailj? Jer. 3, 6. Vratu se, odmetnice Izrailju, 3, 12. Dokle ćeš lutati, kćeri odmetnico! 31, 22.

odmetnički, *adj.* što pripada odmetnicima ili odmetniku kajemu god: Judejci . . . grad odmetnički i opaki zidaju, Jezdr. 4, 12. Ja te šaljem k sinovima Izrailjevijem, k narodima odmetničkim, koji se odmetnuše mene, Jezek. 2, 3.

odmetnik, *m.* der Abtrünnige, defector, Rj. koji se odmetnuo, *vidi* otpadnik. — Bolje je (gledati) iz glave nego iz tammice. (Bolje je od suda uteci i postati odmetnik nego da te uhvate i zatvore). Posl. 23. Julijan odmetnik rugajući se Hrišćanima, DP. 104.

odmetnuti, tñem, *v. pf.* Rj. od-metnuti, *v. impf.* odmetati. — **I. 1)** weglegen, sepono, Rj. *vidi* odvrci, odvrgnuti, odbaciti. — Ja tu niti mogu što dodati, ni odmetnuti: tako stoji u Jevangjelju, Danica 3, 238. — **2)** abtrünnig machen, ad defectionem perduco: Banjane će tvoje odmetnuti, i Grahovo selo naseliti, odmetnuti raju od Turaka, Rj. *isp.* otpaditi. — Trudeći se ne bi li odmetnuo od Kara-Gjorgija sve njihje, Sovj. 35. — **3)** odmetnuti kome, u metanju kamena, nadležajivati ga, *isp.* odmetati 2, *vidi* obaciti 2. — **II.** sa se, *refleks.* abfallen, deficio, Rj. *vidi* pohasiti se, odvrci (odvrgnuti) se, otpasti 3, otpaditi se, odmetnuti se od koga (koga, kome): Otišao u odmetaćinu, t. j. odmetnuo se, Rj. 445b. Odmtnu se odmetnica Mara preko Bajne Luke u hajduke, Npj. 1, 483. Sva se moja odmetnula raju od mojega zengjila Drobnjaka, 4, 467. Odmtnu se kućni starješina iz orogu doma žalosnoga, Kov. 103. Ali te (Gospode!) razgjujeviše i odmetnuše se tebe: baciše zakon tvoj za legja, Nem. 9, 26. Vi ste se svi odmetnuli od mene, veli Gospod, Jer. 2, 29. Samo poznaj bezakonje svoje, da si se odmetnulu Gospodu Bogu svojemu, te si tumarala k tugjima, 3, 13.

odmîćanje, *n.* Rj. *verb.* od odmcati. — **1)** radnja kojom tko odmîće *n. p.* lonac od vatre (das Wegrücken, remotio, Rj.). — **2)** radnja kojom tko od-

mîće, *n. p.* daleko pred kim (das Fortrücken, processus, Rj.).

odmîcati, odmîćem, *v. impf.* Rj. od-mîcati, *v. pf.* odmîći, odmîćnuti. — **I. 1)** *n. p.* lonac od vatre, daron rücken, amoco, Rj. prelazno. — **2)** fortrücken, proccdo, Rj. neprlazno, *vidi* odmîcati se. — Već mi Sarac stade odmîcati, a kohila poče ostajati, Npj. 2, 220. — **II.** sa se, *refleks.* značenje kao odmîcati 2 bez se: Car s' odmîće, a Marko primiće, dok dočera cara do duvara, Npj. 2, 344.

odmîjéniti, odmîjénim, *v. pf.* einen ablösen, succedo in locum abeijus, sufficior: Zaš se sinko ne šće oženiti za ljepote i mladosti svoje, da se stara odmîjéniti majka, Rj. od-mîjéniti koga, doći na mjesto njegovu (u poslu, brizi za kaću i t. d.), *vidi* zamjeniti, izmîjéniti, izračiti 2, *v. impf.* odmîjenjivati, *isp.* odmîjena. — Stan'te malo bolje i starije, da vas malo jadna odmîjenim, Kov. 106, sa se, *refleks.* ili *pass.*: Naš se brat domaćin svuda među ljudna pravom svojom falio, a sinovima falio i odmîjenio, unucima ponosio i dićio, 128.

odmîljati, odmîljam, *v. pf.* daron kriechen, repress abeo: Jednak zruja u duvar odmîlje, Rj. od-mîljati, mîlći otići, *v. impf.* mîljati.

odmînuti, odmînê, (*n. p.* minka), *vidi* uminuti: Nije l' Bog d'io muku odmînutu, Rj. od-mînuti, *vidi* i odominuti, odminuti, i prosti je minuti *v. pf.* te od njega nema *v. impf.*

odmiranje, *n.* *vidi* umiranje, Rj.

odmirati, rêm, *v. impf.* *vidi* umirati: Nego ustaj da se oblazimo, jednom mi je zeman umrijeti, i pošte ću, Mujo, odmirati, Rj. od-mirati, *v. pf.* umrijeti.

odmîjena, *f.* *vidi* zamjena: Jal' s' opremi jal' odmîjenu nagji, Rj. od-mîjena, djelo kojim se što odmîjeni; i konkretno, onaj koji odmîjeni koga. — Izagji majko pred dvore, evo ti vodim snašicu, Evo mi u dvor odmîjene! Kov. 50.

odmîjenjivânje, *n.* das Ablösen, successio (in locum alieijus), Rj. *verb.* od odmîjenjivati, radnja kojom tko odmîjenjuje koga.

odmîjenjivati, odmîjenjijem, *v. impf.* ablosen, succedo in locum alius, cf. zamjenjivati, Rj. od-mîjenjivati koga, dolaziti na njegovu mjesto, *v. pf.* odmîjeniti.

odmîjeranje, *n.* eine Geberde, um zu zeigen, dass man sich aus etwas nichts mache, es nicht fürchte, gestus minus contemnitis, Rj. *verb.* od odmîjerati, radnja kojom tko odmîjera kome.

odmîjerati, odmîjeram, *v. impf.* eine Geberde (mit dem zuruckgebogenen Arme) machen, um zu zeigen, dass man sich aus etwas nichts mache, gestum facio contemnitis minus, Rj. od-mîjerati kome, laktom mu pokazivati, da ga se ne boji, ili da ne mari za riječi njegovu, *v. pf.* odmîjeriti 2.

odmîjeriti, rîm, *v. pf.* Rj. od-mîjeriti. — **1)** abmessen, abwägen, dejectior, dependo, Rj. odmîjeriti kome *n. p.* žita, mesa i t. d. *v. impf.* mîjeriti 1. 2. *isp.* potegnuti 6. — **2)** mit dem Ellbogen eine Geberde machen, dass man eines Drohung nicht fürchte, cubito ostendo, me alieijus minus contemnere: odmîjerio mu do laktu, Rj. odmîjeriti kome, pokazati mu laktom, da ga se ne boji, ili da ne mari za riječi njegovu, *v. impf.* odmîjerati.

odmîladak, odmîlatka, *m.* *vidi* omladak, Rj. (odmladak), *vidi* i omladina, podmladak, *isp.* potomstvo. — Za zdravlje njegovu poštene glave . . . sinova i sinovaca, njegovih unuka i odmîladaka, Kov. 119. Naš se brat domaćin unucima ponosio i dićio, odmîlaćima dićio i kitio, 120.

odmîoć, odmîoći, *f.* Stulli (loc. odmîoći), djelo kojim se kome odmîogne, suprotno pîmoć. — Otud narodna sloga ne prima pomoć nego odmîoć, Zlos. 146.

odmîoći, odmîognem, *v. pf.* statt zu helfen, einen noch tiefer in Verlegenheit bringen, anrîli loco magis

et, in expedito, Rj. od-moći, *suprotno pomoci*, v. *impf.* odmagati.

odmoliti, odmolim, v. *pf.* *loshitten, precibus libero*. Rj. od-moliti *koga, moleći izbariti ga*, v. *impf.* od-maljati, *prema čemu odmoliti zlo kakro: moleći se ukloniti ga*. — E ga ne da Čupriljić vezire, no pred carem pada na divane . . . *U cura ga vezir odmolio*. Npj. 2, 609. Hajte, braćo, ako Boga znate! da mi *moju snahu odmolimo, odmolimo*, ja da otkupimo. 3, 91.

odmor, m. — *1) die Erholung, recreatio*: radi bez odmora. Rj. od-mor, *osn.* u odmoriti se, *vidi* odmorak, počivak, *suprotno* umor 2. — Sjegjaše pred svojom kućom *odmora radi*. Npr. 230. Sjećaj se *dana od odmora*, da ga svetkuješ. Mojs. II. 20, 8. Prvi dan sedmoga mjeseca neka vam je *odmor*. III. 23, 24. — *2) u pjesmama*: Sve su naše junačke pjesme od deset slogova ili pet trohejskih stopa i posljedje druge stope *odmor* (cesura, Ein-schnitt). Npj. 1, LIII.

odmorak, odmorka, m. *vidi* odmor: nema tu *odmorka* moj brate. Namjesti mu na *odmorak* vojsku. Rj. *vidi* i otpočinak, počinak, počivak. — Neke mehane su opet postale nedovoljne za onoliko putnika koliko ih je stizalo na konak, *na odmorak*. Zim. 293.

odmoran, odmorna, *adj. usugravit, erholt, frisch, refectus*. Rj. koji se *odmorio, suprotno* umoran.

odmoriti, odmorim, v. *pf.* Rj. od-moriti, v. *impf.* odmarati. — *1) n. p.* konje, noge, *erquicken, ausgerasten lassen, reficio*. Rj. — A kad svoju *odmorise vojsku*. Npj. 4, 242. Zlo vam bilo, dvije tice vrane . . . da vi vaša *krila odmorite?* 4, 342. Onaj dan da udare i na drugi sanac: no Miloš im ne dadne, nego ih onaj dan *lepo odmori*. Miloš 109. Hodite k meni svi koji ste umorni i natovareni, i ja ću *vas odmoriti*. Mat. 11, 28. Ovaj će *nas odmoriti od posala* naših. Mojs. I. 5, 29. — *2) sa se, refleks. sich erholen, reficior*. Rj. Legne malo u hlad da se *odmori*. Npr. 28. Jer se meni ne daš *odmoriti?* ja sam junak trudan i umoran. Npj. 4, 306.

odmotati, tām, v. *pf.* *abhaspeln, revolto, abwickeln, expedio*. Rj. od-motati, v. *impf.* odmotavati.

odmotavanje, n. *das Abhaspeln, das Abwickeln, resolutio filorum de rhombo, expeditio*. Rj. *verb.* od odmotavati, *radnju* kojom tko odmotaru što.

odmotavati, odmotāvām, v. *impf.* *abhaspeln, abwinden, abwickeln, revolto, expedio*. od-motavati, v. *pf.* odmotati.

odmršiti, odmršim, v. *pf.* *entwirren, expedio, cf. razmršiti*: Malo platno zamršeno bilo, al' sam b'jelo *odmršilo platno*. Pak te zove da joj ti *odmršiš*. Rj. od-mršiti. — Ako si sam zamršio, sam i *odmršiš*. DPost. 4.

odmrznuti se, znēm se, v. v. *pf.* *aufthauen, glacie solvi, liberari*. Rj. od-mrznuti se, v. *impf.* mrznuti se.

odmućanje, n. *vidi* odragjivanje. Rj.

odmućati, odmućām, v. *impf.* *vidi* odragjivati. Rj. od-mućati n. p. *duj, mukom, radom plućati ga*, v. *pf.* odmućiti.

odmućiti, čim, v. *pf.* *vidi* odraditi. Rj. od-mućiti n. p. *duj, mukom, radom plućiti ga*, v. *impf.* odmućati.

odnekle, *adv.* *na pitanje odakle?* *vidi* odnekud. — U nju (biblioteku) je došao (rukopis) prije dvije godine dama *odnekle* iz Turske. Ziv. sv. Save III.

odnekud (od nekud), **odnekudā** (od nekuda), *irgend woher, alienude*. Rj. *vidi* odnjekud, odnjekuda; *odnekle na pitanje*: otkud, otkuda? — Dok evo ti *odnekud* doleće na krilima preda nj onaj čovjek. Npr. 219. Hrvati su se u naše krajeve doselili *od nekuda* iza Karpatskih gora. Kov. 16. U naš je narod ova riječ došla *od njekuda* od ovud, sa sjeverozapadne strane. Pis. 32.

odnesti, odnesēm, v. *pf.* *vidi* odnijeti. *isp.* Obl. 67. — *Odnesoše* ga sinovi njegovi u zemlju Hanansku. Mojs. I. 50, 13.

odnići, odniknēm, v. *pf.* *sich abwenden, se amovere*: Tri je jada nad njim izjadala, živa nikla, a mrtva *odnikla*. Živ prinieč, a mrtav *odnieč*. Rj. od-nići, *suprotno* prinieći.

odnijeti, odnesēm. (odnio, odnijela), v. *pf.* *davon tragen, aufero*. Rj. od-nijeti. *vidi* odnesti; ponijeti 2, unijeti 2, v. *impf.* odnositi. — Dune jaki *retar* te *odnese galiju* Bog zna kuda. Npr. 42. Kad su gjavoli otpali od Boga i utekli na zemlju, onda su i sunce *odnijeli sa sobom*. 91. Onoga nazovimarca metnu na nosila, i *odnesuši* ga u crkvu onako na nosilima ostave ga. 171. Uje je Krsman? *Voda g' odnijela!* Npj. 4, 165. Za života konja mi odvedoše, i *od mene oružje odnese*. 4, 274. Po svojoj prilici ću ovu *želju odnijeti sa sobom na oni srijet*. Kov. 1. Da *odnese pozdrav od njega* starome sratu. 63. Konju mu to-*povsko tane odnese supi*. Žitije 13.

odno, *praeios*, imenica dno složena sa prijedlogom *od* (*od-dno*) vrijedi kao prijedlog imajući uza se riječ u genitivu; značenjem imenice *dno* pridolazi značenje prijedloga *od*: *Odno* Garča do dno Lisa. Sint. 149. Gon'te ate po širokoj Lici *odno* Like pa do Vrhovina. HNpj. 3, 361 (*nečijom pogreškom* od dnu). *isp.* dno 2.

odnos, m. od-nos, *stanje u kojem se što kao odnosi, kao proteče na što, tiče ga se: das Verhältniss, necessitudo, conjunctio*, riječ nalazi se u *Stulliju ali s drugim značenjem: actus auferendi (djelo kojim se što odnese)*, sadašnje značenje *dadoše riječi knjižernici, koji misle, da za svaku tugju riječ, osobito Njemačku, treba naš jezik da imu svoju riječ, kao da se misao, koja se izreče tugjom riječju, ne bi mogla u nas drukčije kazati, isp.* sveza 2. — U tom životu jako pada u oči raširenu *rogjački odnos* među ljudma. Megj. 53. *Odnosi* su među gjacima i Beogradjanima retki. Zlos. 17. Kvar je ušao u *odnose profesora i gjaka*. 25.

odnositi, odnosim, v. *impf.* Rj. od-nositi, v. *pf.* odnijeti, odnesti. — *1) wegtragen, asporto*. Rj. — Tko najviše ćete dovogjaše . . . i junačke *glave odnošise?* Npj. 3, 376. — *2) seitwärts neigen, declino, reclino*: Odnosi glavu kao svirac od prdaljke (Post. 234). Rj. *kao na stranu držati*.

odnosenje, n. Rj. *verb.* od odnositi. — *1) radnja kojom tko odnosi što* (das Wegtragen, asportatio. Rj.). — *2) radnja kojom tko odnosi glavu (drži na stranu)*.

odnjekud (od njekud), **odnjekudā** (od njekuda), *vidi* odnekud, odnekuda, odnekle.

odnjihati, odnjihām (odnjihēm), v. *pf.* *gross zichen, wiegen, educo, cf.* odgijiti: Ili sestra *brata odnjihala*. Rj. i *syn.* od odgijiti, od-njihati. *vidi* i odnjiviti, v. *impf.* njihati.

odnjijati, odnjijām, *vidi* odnjihati. Rj. *u krajevima gdje se glas h u govoru pretvara u glas j*.

odnjiviti, odnjivim, v. *pf.* (po jugozap. kraj.) *vidi* odnjihati. Rj. od-njiviti. *vidi* i odgijiti, i *syn.* *ondje*, v. *impf.* njiviti.

odobravanje, n. *das Gutheissen, approbatio*. Rj. *verb.* od odobravati, *radnju* kojom tko odobrava što. *isp.* odobrenje.

odobravati, odobřāvām, v. *impf.* (u vojv.) *gutheissen, approbo*. Rj. o-dobravati, v. *pf.* odobriti. — Ali je za čudo, što se u samome djelu slabo drži onoga pravila, koje kod drugoga *odobrava* i hvali. Pis. 48. A još da i nama viču svi ljudi: »Tako je«, i da *odobravaju* i naše najveće budalaštine: onda bismo još gore pisali i mislili. 71.

odobrenje, n. *verb.* od odobriti, *djelo* kojim se što odobri, *isp.* odobranje. — Pošlje se prijevod *na odobrenje* mitropolitu Leontiju. VLazici 1, 3.

odobriti, odobřim, v. *pf.* (u vojv. po varošima) *gutheissen, approbo*. Rj. o-dobriti, v. *impf.* odobravati. — »Samo molim da mi napiše na karti . . .« Car *joj oro odobri* i potpiše. Npr. 107. A da nije . . . to

mislim da će mi *odobriti* i G. — C. — Nov. Srb. 1818, 390.

odobrovoljiti, ljm, v. pf. o-dobrovoljiti, *suprotno* ozvoljiti (i se). — 1) *koga, exhiberare*. Stullii. učiniti da bude dobre volje. — 2) *su se, reflex. guter Laune werden, exhiberari*. Rj. o-dobrovoljiti se. *dobrovoljan, dobre volje postati*.

odocniti, odocnim, v. pf. Rj. — 1) *sich verspiten, moror, sero renio*: što si odocnio? odocnio s ručkom. Rj. o-docniti, *dočan doči; vidi zadocniti (se), opozniti, začamati 2, zakasniti*. v. impf. docniti. — Budući da ženik *odocni*, zadržjemaše sve, i pospaše. Mat. 25. 5. *sa se, pass.*: Do jako je ručao i ko je goveda izgubio. (Kad se *odocni* s ručkom). Posl. 63. — 2) *su se, reflex. značenje kao pod 1 bez se: Al' se nemoj, oče, odoeniti*. Npj. 5, 385. Ili ga zadrže s razgovorom, te se *odocni iziči* pred svatove. Kov. 63.

ododiti, ododim, v. pf. vidi othoditi: Sramotan je svaki *ododio*. Rj. od-(h)oditi, *u krčevima gdje se glas h u govoru ne čuje, grijehom je nastampano* v. pf. jer je *glagol imperfektivni, kod othoditi stoji kako i treba*: v. impf. — v. pf. otići.

ododoljeno, u pripjevu: Gjevojke su ružu brale. *ododoljeno, odumiljeno*. Rj. isp. odoljen.

ododjče, ododjčeta, n. malo prase koje je poodraslo da se može zaklati i ispeći, ali još ne zna ni za kakvu hranu osim materina mljeka, *das Säugschwein, Ferkel, nefrens*. Rj. osn. odojiti, vidi sišće. i jaguje koje još sisu: Samuilo uze jedno jaguje ododjče, i prinese ga svega Gospodu na žrtvu paljenicu. Sam. I. 7, 9.

ododjiti, ododjim, v. pf. Rj. o-dojiti, v. impf. dojiti. — 1) *säugen, lacto, cf. othraniti*. Rj. — Našli su ga jutru na sokaku, Jegjupkinja njegu odajila. Rj. 251b. Uzmi ovo dijete, i odaj mi ga, a ja ću ti platiti. Mojs. II. 2, 9. — 2) *ansaugen, tendu uber*: krava se ne da pomusti, dok ne odaji tele. Rj. isp. nadojiti. — Na koga si narnčila Jova? Ko će tebe Jova okupati? Ko li će ga dojkom odojiti? Npj. 2, 120.

odolēn, adv. vidi odande, odavde: Pa s' odolēn svati podignuli. Rj. — (odande). — odaule, s *premjštenim glasovima*: ondale, ondole, ondolen, *odbaciti n*: odolēn. Korijeni 9. — U tri maba zakunuli ga da se miče. Na to se zmaj prvudi i reče mu: Ja se odolēn ne mičem. Npr. 100. (odavde) vidi syn. kod odande i odavde.

odolijevanje, n. *das Ueberwältigen, appressio*. Rj. verb. od odolijevati, radnja kojom tko odolijeva.

odolijevati, odolijevam, v. impf. *Widerstand leisten, überwältigen, resisto, vincere*: odolijeva sunce u proljeće, (u Dubr.) *überhand nehmen*. Rj. o-dolijevati, *kao odapirati se 1; nadclagirati, uzimati mah*. v. pf. odoljeti.

odoljan, m.: Da zna ženska glava, što j' odoljan trava, svagda bi ga brala, u pas ušivala, uza se nosila. Rj. vidi odoljen.

odoljen, m. (u Dubr.) nekaka trava, *Art Pflanze (Baldrian, Hexenkraut. Rj. 3), herbae genus (valerianu officinalis L. Rj. 3) cf. odoljan*. Rj. isp. i odumiljen. — *Odoljen* kažu da je vrlo jak (kad se daje bolesnicima), te kao što bolesti odolj na prečac, tako i bolesniku može nauditi, za to uza nj daju pomalo i odumiljena. Rj. 449b.

odoljeti, odoljim, v. pf. kome, *Widerstand leisten, wehren, überwältigen, resisto*. Rj. o-doljeti kome, *odaprijeti mu se, nadcladati ga, mah uzeti, vidi nadoljeti, predoljeti*. v. impf. odolijevati. — On siromah pojge malo, ali ne mogavši sreću odoljeti, vrati se natrag. Npr. 22. Zabolje i odolje. Posl. 82. Vrlo kralju žegjica odolela, pa se diže na vodu studenu. 2, 51. Otvori mi na avliji vrata, na ruke mi otežala Angja, a Sijenjske rane odoljele. 3, 182. Kad hajduku muku odoljela, on dozivlje Božić-Alila. 3, 349. Ko će sili Božjoj odoljeti? 4, 245. Rabilja reče: borab se že-

stoko sa sestrom svojom, ali odoljah. Mojs. I. 30, 8. Ne bješe grado koji bi nam odolio. V. 2, 36.

odomaćiti se, odomaćim se, v. r. impf. *sich einheimisch machen, pio familiaris*. Rj. o-domaćiti se *postajati kao domaći*. isp. ndomaćiti se.

odominuti, odominem, v. pf. vidi uninuti: Dokle mene pleća odominu. Rj. od-o-minuti. vidi i odminuti, oduminuti.

odondā (od onda, *scilicet, ex eo tempore*. Rj. *od onoga vremena*. isp. otada, od tada. — U Srbiji *do 1804. godine* samo su Turke zvali gospodarima; a *od ondu* su zvali gospodarom Crnoga Gjorgjija, i ostale poglavare. Rj. 95b. *Od kako se oslobodi, od ondu* se osramoti. Posl. 233. Kmetovi . . . *do godine 1815, od ondu do danas* pretvorili su se gotovo u prave činovnike. Slav. Bibl. I. 85.

odondū, adv. vidi odonud, odonuda, odonud, s *premjštenim glasovima* n i d: odondu. — Gje rekosmo, tu se sastadosmo, mi odovdu, a Turci odondu; mi izveli dvije kade mlade, Turc' odondu donijeh blago. Npj. 4, 42. Vodi vojsku o l Urumelije . . . a odondu Vlasi Sumadijski . . . s treće strane Petrović Gjorgjija. 4, 316.

odonud, odonudā, (od onud) *con dort, ex illa parte, illinc*. Rj. *na pitanje otkud? otkuda? vidi* odondu. — Visoki Stefan po smrti oca svojega pobjegao u Moskorsku pa poslije nekoliko godina odonuda s vojskom preko Mađarske došao u Srbiju. Rj. 63b. Stane je odvraćati da onamo ne ide jer se niko odonuda, reče, nije vratio. Npr. 231. Brži od ovud nego od onud. Ili: Brži od onud nego od ovud. (Kad se ko otkuda odmah vrati). Posl. 29. Otkud vjetar duva, odonud valja i japundže okrenuti. 243. Filisteji stajahu na brdu odonuda a Izrailjeji stajahu na brdu odovuda, a među njima bješe dolina. Sam. I. 17, 3

odor, m. (u C. G.) koji odire, plijeni, *der Plünderer, spoliator*: A Kotore, soldatski odore! Rj. o-dor, osn. odrijeti, *djelo kojim se što odre (opljenu); i konkretno: onaj koji što odre (opljenu)*. vidi odir. isp. odora 1.

odora, f. Rj. značenje (korijenu) koje u udariti, i cijepati, svlačiti: odor, razdor, odora, udorac, zalorica. Korijeni 103. — 1) ono što uzmu od čovjeka kad ga na putu oplijene (oderu), *die Beute, spolia*. Rj. vidi pokragja. — Kad razbiše pašino tamborje, i rčliku odoru dobiše, grabe Srbi konja ubojita. Npj. 5, 125. — 2) (oko Sinja) odijelo, ruho, oprava (na čovjeku i na konju), *das Gewand, die Kleider, die Rüstung, vestitus, arma*: Pod odorum Stipurinovića. Rj. i syn. kod haljine 1. — Pusat, 2) *konjska odora* (uzda i prsine). Rj. 622a. I digošće svetog Vasiliju i njegovu bogatu odoru. Npj. 5, 130. Uzmi jednoga od tjeih momaka, i skinu odoru s njega. Sam. II. 2, 21. — 3) (u nah. Radn.) *Art Chemisette*. Rj. nekaku primetuća.

odorati, odorēm, v. pf. *abuckern, peraro, arando solvo*: da odoremo još nekoliko brazdi, pa ćemo onda rucati; bio sam mu nešto dužan pak sam mu odora; nemam ti čim platiti, nego ću ti odorati. Rj. od-orati. v. impf. odoravati.

odorāvauje, n. *das Abuckern, peraratio, solutio per arationem*. Rj. verb. od odoravati, radnja kojom tko odorava što.

odorāvati, odorāvam, v. impf. *abuckern, peraro, arando solvo*. Rj. od-oravati, n. p. od njive susjedore, t. j. orući uzimati mu pomalo od nje; odoravati dug, t. j. orući plaćati ga.

odovalja, f. (u C. G.) *Wasserrine um das Haus, canalis*. Rj. odo-valja, vidi vodovalja, *jaručica oko kuće, kojom otječe voda*. — *rod-ovalja* (korijen drugoj poli vili kod valj), *od-ovalja* (gdje je sprijeda pred o jamačno otpalo v). Korijeni 57.

odovdu, adv. vidi odud, odovuda, odovud, s *premjštenim posljednjim glasovima* u i d: odovdu. —

nje ekosmo, tu se sastadosmo, mi odovidu, a Turci odovidu. Npj. 4, 42.

odovle, u Dubravi *vidi* odavle. Rj. *syn. kod* odavde. *odovle* me izmi, a onamo zakolji. DPostl. 90.

odovud, **odovudâ**, *von hier, hinc, ex hac parte*. Rj. *vidi i* odovdu, odud, *na pitanje* otkud, otkuda? — Bar. U nahiji Barskoj, koja se *odovud* počinje... najviše se govori Srpski. Rj. 15b. Kuća mu je u selu odmah s dohoda, t. j. *odovud* idući. Rj. 136a. Brži *od onud* nego *od ovud*. (Kad se tko otkuda odmah vratiti. Posl. 29. Pa udrite njima iznenada, vi *otudu*, ja ću *odovuda*. Npj. 5, 247. U naš je narod ova riječ došla od nekiju od *ovud*, sa sjeverozapadne strane. Pis. 32.

odozdo (od ozdo), *con unten, ab imo*. Rj. od-ozdo. *isp. ozdo, i postanje ondje, suprotno* odozgo. — Kažu da lisica kad dogje pod sjedalo kokošinje *odozdo* zasvijetli očima te kokoši odozgo popadaju i ona ih pohvata. Rj. 193b. Na strani 47 *od ozdo* u drugoj vrsti. Pis. 36. Da moju ženu (u Beču) posrbim... da joj *odozdo* kakovu sluškinju dovedem, koja nikakvoza drugog jezika ne zna samo (čisto) Srpski. Straž. 1886, 1580.

odozgo (od ozgo), *von oben, desuper*. Rj. od-ozgo. od-ozgo. *isp. ozgo, i postanje ondje, suprotno* odozdo. — Umljebile čele, t. j. zatvorile na satu čaurice *odozgo*. Rj. 782a. Nabere vreć mahovine i metnuyši *odozgo* malo vune ponese na vašar da proda. Npr. 168. Ozdo more, a *odozgo* gore, s desna ploča, a s lijeva drača. Posl. 237.

od pregje, **od prije**, **od pivô**, *vidi* otpregje, otprije, otprvo.

odraditi, **odradim**, *v. pf. abarbeiten, laborando (opera praestita) penso*. Rj. od-raditi što, *radeći* naknaditi, *n. p. dug, radeći* platiti ga, *vidi* odnučiti, *v. impf.* odragjivati.

odragjânje, *n. das Lângen der Verwandtschaft, abnegatio generis (gentis)*. Rj. *verb.* od odragjati se, *radnja* kojom se tko odragja.

odragjati se, **odragjâm se**, *v. r. impf. die Verwandtschaft abzugeben, abnegio gentem*. Rj. od-ragjati se, *odnucati se od rodu, v. pf.* odroditi se 1.

odragjivânje, *n. das Abarbeiten, pensatio per laborem*. Rj. *verb.* od obragjivati. — 1) *radnja* kojom tko odragjuje što (*n. p. dug*), *vidi* odnućanje. — 2) *radnja* kojom tko odragjuje (*kvari*) što.

odragjivati, **odragjijêm**, *v. impf.* Rj. od-ragjivati. *v. pf.* odraditi. — 1) *abarbeiten, opera penso debitu*. Rj. *radeći* naknadjivati što, *n. p. plaćati dug*, *vidi* odnućati. — 2) *n. p. jedno radi*, a drugo odragjuje, *erdberhen, destruo, cf. kvariti*. Rj.

odramati, **odramljêm**, *vidi* othramati. Rj. *v. pf.* od-thramati, *u krajerima gdje se glas h ne čuje u gorora, hranljivi otići*.

odraniti, **odranim**, *vidi* othraniti. Rj. od-(h)raniti. **odraniti**, *nim, v. pf. sich fruh aufmachen, mane discendo*. Rj. od-raniti, *rano krenuti, otići, v. impf.* raniti.

odranjânje, *n. das Abrollen, devolutio*. Rj. *verb.* od odranjati, *radnja* kojom tko odranja što, *n. p. zemlju*.

odranjati, **odranjâm**, *v. impf.* *n. p. zemlju, abcollen, decolco*. Rj. od-ranjati, *činiti da se što roni, v. pf.* odroniti.

odranjivânje, *n. videti* othranjivânje. Rj.

odranjivati, **odranjijêm**, *v. impf.* *vidi* othranjivati. Rj. od-(h)ranjivati.

odraslica, *f. mulier quae jam adolevit*. Stulli. *žensko koje je već odraslo, isp.* podraslica.

odrástânje, *n. verb.* od odrastati, *stanje* koje biva, *kad što odrasta*.

odrástati, **odrástâm**, *v. impf.* od-rastati, *v. impf.* *prosti* rasti, *v. pf.* odrasti. — Od onijeh Srba što su

u ono vrijeme boravili a i ragjali se i *odrastali* po vlaškim zemljama. Živ. kr. i arh. VIII.

odrásti, **odrástêm**, *v. pf. grosswachsen, exeresco, heranwachsen, adulesco*. Rj. od-rasti, *isp.* poodrasti, *v. impf.* odrastati. — Vladika, 2) vlasteoska žena ili *odrasla kći*. Rj. 67b. Kad *odrasli ljudi* i žene hoće da se pričeste... Rj. 251a. Kad *gjevojku odraste*, jedno veće zamoli se ocu svome, da joj dopusti da izigje pred dvor. Npr. 7. *Odraslo je* Nahod Simeune, a ljepši je od svake gjevojke. Npj. 2, 66. Ja sam se rodio i *odrastao* u selu, koje se zove Tršić. Pis. 49. Stefan Nemanja *odrastuši* dobi od očevine... DRj. 3, 300.

odreći, **odrečêm** (odreknêm), *v. pf.* Rj. od-reći, *v. impf.* odricati. — I, 1) absagen, renuncio: Koja usta rekla, ona i *odreku* (Posl. 140). Rj. *kao reći*: ne, ne *ću*: *odbiti kome što riječima*. **Odreći**, *negare, recusare*. Stulli. Kad im (kmetima aga) što zapovjedi, ne mogu mu *odreći*. Rj. 278a. Onda otide k caru i zašite sve što mu je trebalo, car mu *nije mogao odreći*, nego mu da. Npr. 70. Nadam se da mi *čast oru dreći* ne četi. Posl. V. Koji hoće da mu uzajmiš, *ne odreći* mu. Mat. 5, 42. Nego govori caru; on me *ne će tbi odreći*. Šam. II, 13, 13. *su se, pass.*: Opet je svak dužan priznati da se *staroj Srbiji* ne mogu *odreći* načela prekrasnoga samostalnog razvijanja. DM. 75. — 2) antworten, respondeo, cf. odgovoriti: Ona mu *hulo odreće*. Rj. — Otac sinu reče: sinko, što nećini? Sin *ocu odreće*: *čacko*, što i ti. DPostl. 91. — II, *sa se, reflex.* *sich lossagen, renuncio alicui*. Rj. *odreći se koga ili čega (u pjesmi: odreći se koga)*: Jer su se ličili krvnika (t. j. *odrekli ga se*) i platili odliku. Rj. 444b. Tako se *ooga* ne *odrekao!* (prekrstivši se). Posl. 310. Nigda ti se ne *ću* poturčiti ni *odreći od krstu mojega*, ni Hristovu vjeru pohuliti. Npj. 2, 609. Vas je *prijed darom ponudio*, pa ne *heste*, no se *odrekoste*. Herc. 177. Neka se *odreće sebe*. Mat. 16, 24. I ti si bio s Isusom. A on se *odreće* pred svima *govoreći*: ne znam šta govoriš. 26, 70. Te se tako pokaja, da se *odreće* *prijestola* bratu na korist. DM. 30.

odredba, *f. ordo, ordinatio, institutio, decretum*. Stulli. *djelo* kojim se što *odredi*, *die Bestimmung, destinatio*: Dva adjektiva, kad je koji iz bliže odredjen: a) oba bez bliže *odredbe*. Daničić, ARj. 3b. Dvije riječi... svaka s *odredbom drugojućijom*. 4a. — *osn.* u odrediti, odred-ba, *riječi s takvim nast. kod* berba.

odrediti, **odredim**, *v. pf. bestimmen, destino*. Rj. od-rediti, *v. impf.* odregjivati. — Ovo su bile kao *odregjene globe*... ali manjma nije bilo ni broja. Rj. 89a. Kolač obruča, *odregjen broj* savijenih obruča. Rj. 284b. Ročiti koga, t. j. *odrediti mu dan i mjesto*. Rj. 654b. Kad je (djevojku) odvedu dvoru carskome, *odrede je* du čuva guske. Npr. 224. Ako je dug, odužio sam, ako je *red*, *odredio sam*. (Više nijesam dužan ništa). Posl. 3 (*isp.* obrediti). (Bog) je *čorjeka odredio*, da se jednako mući. Danica 2, 3. Sarić, *podignuvši odregjene pod njegovu ruku* *Jadrane*, dogje u Tršić. 3, 193. Domaćin *odredi* štu će koji od svatova biti, i ovo odregjivaje on počne ovako. Kov. 52. Da sastavi i *odredi* *Srpsku bukreiu* i ortografiju. Pis. 3. Turci vide *odregjenu* za *juris* vojsku. Sovj. 44. Oni su kao robovi *odregjeni* na *najteže* *poslove*. 66. Da ih pošalju Hadži-begu u Srebrnici... pa dalje *kuda ih odrede*. 67. Pa ni ona (*plata*) *im* nije bila *odregjena* i postojana kao sovjeticima 79. Onda *ga* car *odredi* u *(h)usarsku regementu ober-lajtnantom*. Žitije 11. Koji su davno *odregjeni* na *oro osujenje*. Jud. 4. Faraon *odredi* *dio* *srećenicima*. Mojs. 1, 47, 22. *Kojemu odredih* *pustinju* za *kuću*. Jov 39, 9. Dva adjektiva... kad je koji jošie čim iz bliže *odregjen*. DARj. 3b. *Zu njega bi odregjena žestoka kuzan*. DM. 57. *Načinu* imaju dva kao oso-

bita oblika: *neodregjeni* i zapovjedni; *način odregjeni* zovu se sva vremena ujedno. Obl. 2. *sa se, pass.*: *Određi mi se, da sedi* u Ostružnjici. Danica 4, 25. Može biti da *bi* se mogla *određiti pravila* u kojih je glagola ovo »a« dugačko. Slav. Bibl. 2, 235.

odregjivanje, *n.* *das Bestimmen, destinatio*. Rj. *verb.* od odregjivati. *radnja* kojom tko odregjuje što: Domaćin odredi šta će koji od svatova biti, i *oro odregjivanje* u počne ovako. Kov. 52.

odregjivati, odregjivjem, *v. impf. bestimmen, destino*. Rj. od-regjivati. *v. pf.* odrediti. — *Pojsku* ovu odregjivati su knezovi iz nahija i knežina. Danica 3, 139. Matica... da odregjuje, kako će se pisati. 5, 72. Za to im nevjesta prema tome odregjuje što je moguće *kraći rok*. Kov. 79. Sudile su sudije koje su manastiri *na to odregjivati*. DML 72.

odreni, *alj.* Rj. što pripada odru. — **1)** *n. p.* haljine, Bett-, lecti. Rj. *isp.* odar 1. 2. — **2)** (u Hrv.) (i odreni) *n. p.* stog, t. j. veliko sijeno, koje se bez odru nije moglo sadjesti, *cf.* odar 3. Rj.

odrenuti, odrenem, *v. pf.* (u Lici) *vidi* odagnati. Rj. odagnati *ima subušnje vrijeme* odagnan, odaženem i odrenem; *ali da se gorori inf.* odrenuti (dorenuti, izrenuti i t. d.) *Daničić sumnja. isp.* Korijeni 71.

odrešito, *n. p.* govori, *fertig, disert.* Rj. odrešito (samo u srednjem rodu kao adv. *osn.* u *odriješiti*). *Osn.* 220. *isp. Lat.* resolvere (*odriješiti*), *Ital.* resolutio. *Njem.* resolut, entschlossen. — Razloži kralju... jasno i *odrešito* (prijevod *Lat.* *clare et strenue*). Glas. 21, 285.

odrezak, odreska, *n.* *resegmen*. Stulli. što se odreže (od čega), kao komad odrezan. *isp.* izrezak.

odrezati, odrezem, *v. pf.* Rj. od-rezati. *v. impf.* odrezivati. — **1)** *wegschneiden, absceindo*. Rj. — Ona kad to vidi, brže bolje odreže svoj skut pa joj ruke njim omota. Npr. 56. Ja ću tvoju odrezati glavu. HNpj. 4, 440 (*zap.*). — **2)** *erепitum fortem edo*. Rj. *vidi* odarjijeti 4, odvrnuti 3, jako *prduiti*: Došavši jež do jedne klade, uvuče se pod nju u bukovo lišće, pa se protegne koliko je dug, i odrezuši reče: Moja kuća moja sloboda. Postl. 182.

odrezivanje, *n.* *das Hinwegschneiden, absceissio*. Rj. *verb.* od odrezivati. *radnja* kojom tko odrezuje što. **odrezivati**, odrezujem, *v. impf. abschnneiden, absceindo*. Rj. od-rezivati. *v. pf.* odrezati. — Pa uzmem nož, pa sve dlaku po dlaku odrezuj pa naveznj. Npr. 162.

odricanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) odricati, 2) odricati se. — **1)** *radnja* kojom tko odriče kome što (das Absagen, renunciatio. Rj.). — **2)** *radnja* kojom se tko odriče koga ili čega (das Lossagen, renunciatio. Rj.).

odricati, odričem, *v. impf.* Rj. od-ricati. *v. pf.* odreći. — **1)** *absagen, widerrufen, renuncio, revoco*. Rj. *znaučenje* 1) *govoriti*: ne, neću, odbijati kome što riječima (absagen, renuncio); 2) *vidi* poricati, *widerrufen, revoco*. 3) *vidi* nijekati. — Aleksa je jednako odricao, da knjiga nije njegova. Danica 3, 150. Što on muogjem riječima odriče pravo *znaučenje* i nameće im drugo po svojoj volji. Pis. 43. Zasnvedočise božanstvo Isusa Hrista, koje odriče bezbožni Ariju. DP. 279. za sve ove primjere *isp.* nijekati. Odricati, negare. Stulli. — **2)** *sa se, refleks. sich lossagen, renuncio*. Rj. *odricati se koga* (i od koga u pjesmi), čega: Ličiti se česa, od čega, koga, od koga, t. j. odricati se. Rj. 331b. Odrod, koji se odriče svojega roda. Rj. 448a. Hoćeš li se odricat' od majke? Npj. 2, 27. Ja se troga Boga ne odričem. 3, 86.

odriješiti, odriješim, *v. pf. losbinden, solvo*. Rj. o-driješiti. *v. impf.* odrješivati. — Razapeti konja, t. j. zapetu konju odriješiti sapon. Rj. 627a. Ni sveži, ni odriješiti. (Kad se hoće za koga da kaže, da ne zna ništa). Postl. 222. Odriješio je veće jedra. DPostl. 90. No mu vežu naopako ruke... pa mu vezir odriješiti ruke. Npj. 2, 607. Milujuć je Mijat po obrazu sru tri njojzi odrješiti gjerdana, pa ih pušti sebi u dže-

pove. 3, 439. Odmah ćete naći *magaricu* *privezanu* i magare s njom; *odriješite je* i dovedite mi. Mat. 21, 2. *sa se, refleks.* Odrješiti se od konja dorata, pa on hvata vranca Mujagina. Npj. 3, 102.

odrijeti, odrijem (odlerem), (odro, odrla, *part. pass.* odri) *v. pf.* Rj. o-drijeti. *vidi* oderati. *v. impf.* odirati. — **I. 1)** *schinden, ercorio*: odrla ga bijneći; odrla ga bojem. Rj. — Vododerina, kud je roda odrta. Rj. 69b. Ja sam jarac živoderac, živ drt, neodrt; živ pečen, neispečen. Rj. 111b. Zaoblica, bravče cijelo s glavom ispečeno ili samo odrto za takovo pečenje... odrto na zaoblicu. Rj. 186b. Ja uhvatih jednu buhu, i zaklah je, pa je odriječ na mjech. Npr. 166. Odrt ruk a napet rep, (Gledaj: Lipsuje a psuje). Postl. 235. Odro bi mejeda o njega. (Kad je ko zdrav i jak). 235. Tvoju ćemo odrijeti glavu. Npj. 4, 368. *sa se, pass.* Po tom neka se odre iztra paljenica. Mojs. III. 1, 6. — **2)** (u C. G.) *auspländern, capolio, cf.* opljeniti: Bolje ga je na putu odrijeti nego na domu polarati (Postl. 22). Rj. *vidi* i oglobiti, osmuditi 2. — **II.** *sa se, refleks. heiser schreien, trinken, u s. w. ad rarin usque clamo, poto et cct.*: Opila se i odrta strina, da oda šta bi, ne bi ni žalio, već od poke vode jabukove. Rj. odrijeti se *vičući, pijajući i t. d.* *vidi* oderati se, oguliti se. — Ako se mi i *oderemo* *ričući*, ako se i istučemo, hoćemo li s tim presuditi, čija je ludost najveća? Danica 2, 126.

odrina, *f.* Rj. *vidi* odrinja. — **1)** (po jugozap. kraj.) *vinova* loza, koja se *pasti* te naraste uz kakovo drvo ili onako uza što (u Srbiji se zove *čardaklija*), *die Weinranke, rankender Weinstock, pampinus*. Rj. *vidi* i lomača. — **2)** *pripravljeno* se da su oženjeni ljudi u vrijeme nekakoga zhluma morali plaćati Turcima i odrinu, t. j. što spavaju sa svojijem ženama (a jedni još vele što su Turci spavali s njihovijem ženama, kao i žvakalicu). Rj. — odrina (osn. u odar). *Osn.* 160. 162.

odrinuti, nēm, *v. pf. wegstossen, retrudere, cf.* oturiti. Rj. od-rinuti. *v. impf.* rivati. — Ukloni dakle žalost od srea svojega, i odrini zlo od tijela svojega. Prop. 11, 10.

odrinja, *f.* *vidi* odrina. Rj. *za nast. isp.* riječi kod babinje.

odrište, *n.* (u Pastr.) u ovoj poslovice mjesto odar: U ognjište posvadište, u odršte pomirište. Rj. riječi s takrim *nast. kod* danšte.

odriješnje, *n.* *absolutio, dissolutio, liberatio. verb.* od odriješiti. *djelo* kojim se što odriješiti i kaka ispo- vijest, tako odrješnje. DPostl. 44. — *takou verb. subst. kod* dopuštenje.

odriješivanje, *n.* *das Auflösen, Losbinden, solutio*. Rj. *verb.* od odrješivati. *radnja* kojom tko odrješuje što.

odriješivati, odrješujem, *v. impf. losbinden, solvo*: Ko tvrge veže, lakše odrješuje (Postl. 156). Rj. o-driješivati. *v. pf.* odriješiti.

odrljija, *m.* (u Dubr.) *vidi* dronjo. Rj. odrpan čovjek. *vidi* i dronjavac, i *syn.* outlje. *bice* riječ od odrijeti *sa* *svršetkom* lja. *isp.* uzvodlija.

odrljaviti, vīm, *v. pf.* o-drljaviti, drljav postati. — Ostoja ostari, onemoća, okašljavi, odrljavi, a Bog mu dade veka! Megj. 310.

odrod, *m.* koji se odriče svojega roda, *der sich von der Verwandtschaft lossagt, qui renunciavit genti*. Rj. od-rod. *isp.* odroditi se.

odroditi se, odrodim se, *v. r. pf.* Rj. od-roditi se. *v. impf.* odragjati se. — **1)** *sich lossagen von der Verwandtschaft, renuncio genti*. Rj. odreći se rodu. — **2)** u pjesmi mjesto *roditi se*: Nit' se bolji junak odrodio, od kako je postala krajina. Rj.

odroniti, odronim, *v. pf.* Rj. od-roniti. *v. impf.* odranjati. — **1)** *n. p.* suzu, abrollen, *devalco*. Rj. — Sad im je jedan veliki dio bregova odronjen. Priprava 16. — **2)** *sa se, refleks.* odroni se brijeg, *hinabrollen*,

odroni se suza. Rj. — *Odróni se suza od obraza, ona pada Dragojlu na lice.* Npj. 1. 369.

odrpunica, *f.* i *m.* čovjek odrpan, *ein zerrißener Mann h. homo pannosus. cf.* dronjo. Rj. *čeljade muško le žesko odrpano*. — Onda on od kuće do kuće go, bos... Odmakni se, kako bi s ovom odrpunicom govorila? Npr. 253. *vidi* i dronjavac, i *syn. ondje*.
odrpati, *odrpam. v. pf. abkrouten, seabo.* Rj. o-drpati. *kao poderati. v. impf.* drpati. — Odrpunica, čovjek odrpan. Rj. 448a. Odrpulja, odrpano i poderano što. Rj. 418a.

odrpaviti, *vim. v. pf. rauh werden, crasperor:* Iza krasta lice pocrnjelo, pocrnjelo i odrparilo. Rj. o-drpaviti, drpavo, drpavo, hrpavo postati, ali riječi drpav nema potvrde osim u AKJ. drpar, adj. lacerosus, pannosus, dronjav, prnjav. 2. 796a (drpav? drpav?). — *taj se glagol drukčije ne nalazi.*

odrpina, *f. der Fetzen, pannus. cf.* rita, dronjak. Rj. i *syn. ondje*. — *od* odrpati.

odrpulja, *f.* odrpano i poderano što, *n. p.* košulja, *der Fetzen, pannus.* Rj. — *riječi s takrim nast. kod bakulja.*

odrtina, *f. die Schindmähre, equus strigosus, multidentus.* Rj. *konj mrsar, kao* odrt.

odrubiti, *odrubim. v. pf. abhauen, prae ido. cf.* odsjeći: Prema sebi odrubi joj glavu. Rj. odrubiti, s tjem značenjem ne nalodi se taj glagol u drugojčijem obliju.

odrveniti, *nim. v. pf. verholzen, ligneus fio.* Rj. o-drveniti, postati drven, drvenasto. *v. impf.* drveniti se. — *Jer je odrcenilo srce ovijeh ljudi... sreem ne razumiju.* Mat. 13, 15. *Da koji od vas ne odrceni od prijekare grjehovne... da ne budete drvenastijeh srca.* Jev. 3. 13.

održati, *žim. p. pf.* Rj. o-održati, *vidi* obdržati. *v. impf.* održavati. — **I. I** *ein Kind auf den Armen getragten haben, bis es selbst gehen kann, manibus sustinere:* ja sam ga održala. Ja sestrice bratu održala. Rj. održala brata, t. j. nosila ga na rukama, dok nije počeo hoditi. — **2** *behaupten (z. B. den Wahlplatz), obtinere:* održao mejdan. Rj. kao dobiti. — *Dok pravda ne održi pohjela.* Mat. 12, 20. — **3** *erhalten, conservo.* Rj. *vidi* uzdržati 1. — Udavali se tri četiri puta, i tu ja bih u Boga zločesta, ne održah muža ni jednoga. Npj. 2. 11. U tom ličina pukne... što mu je onaka slaba ličina bila... Meni nije niko kazao, da će dva obešnjaka o njoj visiti; a jeduoga bi održala jamačno. Danica 4, 39. Udarilo ga tane puščano... no i tu mu sreća njegova održi život, i on ozdravi sa svim. Miloš 45. Tri člana, koji mogu održati mir između Turske i Rusije. 150. Anđjeli koji ne održaše svojega stvarjinstva nego ostrviše svoj stan. Jud. 6. — **4** riječ. *halten, continere.* Rj. *vidi* sadržati, kao ispuniti, izvršiti: Opet će se udati za junaka. I zaista održi riječ: uda se za... Danica 1, 94. Bećir-paša po ugovoru zaista održu u Srbiji pravu amnistiju. 3. 138. On ne održa što mu Gospod zapovjedi. Car. 1. 11, 10. isp. opsluziti. — **II.** *su se, refleks. vidi* uzdržati se 1, *isp.* održati 3. — *Namastiri su se u srijemu s pomoću svojijeh spahiluka održali do sad prilično, ali su u Srbiji vrlo posrnuti.* Rj. 396a. Počljednja se broji. (Ko najposlije nadvladala i održu se). Posl. 257. A sili se održat' ne mogu, Martinčić pleći obrnuli. Npj. 4. 111. Takovi su knezovi... malo pomalo prava svoja pogubili. Do našega vremena samo su se održali Karapandžići. Danica 2, 97. Srbi se u velikom šancu održu hrabro. 5, 44. Ako će draždu da se održu... onda valja... Priprava 57. Da biste se mogli održati protiv lukavstva gjavolskoga. Epos. 6. 11. Ne će se niko održati pred vama. Mojs. V. 11. 25. Taj plod valja još vidjeti kako će se u svoje vrijeme održati. Ogled IV. Kako su se stari naši brinuli da se održu narodni jezik u erkvenih potrebah. Kad 9, 135.

održavanje, *n. verb. od* održati. Rj.: Bojim se, da to ne će biti čuvanje i održavanje narodnijeh riječi i narodnoga jezika, nego zaboravljanje, potiranje. Kolo 14 (15).

održavati, održavam, *v. impf.* Rj. o-državati. *vidi* obdržavati. *v. pf.* održati.

odsad (od sad), **odsade**, *vidi* odsele, osele; posad, posele; *rou nun an, posthac, ex hoc tempore. suprotno* dosad, dosader, dosle, doslek, doslen, doslije. — Onda mu car da dvanaest dukata i reče mu da od sad uvek dolazi on da ga brije. Npr. 150. Do sad si mi bio vjerna sluga, a od sada moje čedo drago. Npj. 2. 116. Dakle brojeći od sad natrag tek negdje prije 2250 godina. Priprava 187. Kažem vam pak da ne ću od sad piti od ovoga roda do onog dana kad ću... Mat. 26, 29.

odsedbnica, *f. sella conerando centri.* Stulli, odsedbnica, postajem od sebe; stolica gdje se ide radi sebe (od sebe), *der Leibstuhl.*

odsedlati, *dläm, v. pf. absatteln, stratum detrahere equo.* Rj. odsedlati konju, sedlo mu snimiti. *v. impf.* odsedlavati.

odsedlavanje, *n. das Absatteln, zö stratum detrahere equo.* Rj. *verb. od* odsedlavati, radnja kojom tko odsedlava (konju).

odsedlavanje, odsedlavam, *v. impf. absatteln, stratum detrahere equo.* Rj. odsedlavati konju, sedlo mu snimiti. *v. pf.* odsedlati, *suprotno* sedlati (konju). — Relja konju sedla, Jela odsedlava. Npj. 1, 110.

odsele, *vidi* osele. Rj. *vidi* i od sad, i *syn. ondje*. — Ne ćete mene vidjeti odsele dok ne rečete: blagosloven koji ide u ime Gospodnje. Mat. 23, 39. *Od sele* dokle bude zemlje, ne će nestajati usjeva ni žetve. Mojs. 1. 8, 22.

oseliti, *öselim, vidi* oseliti. Rj. — **1** *v. pf.* oseliti. — **2** *sa se, refleks. vidi* oseliti se. Rj.

odsijecanje, *n. vidi* osijecanje. Rj.

odsijecati, odsijecam, *vidi* osijecati. Rj. — **1** *v. impf.* od-sijecati. *v. pf.* odsjeći. — Kad Srbi vide, kako se delije biju i glave odsecaju, oni se poplaše. Miloš 106. — **2** *sa se, refleks. vidi* osijecati se. Rj.

odsijevanje, *n. der Widerschein, refugentia. verb. od* odsijecati, stanje koje biva, kad što odsijeva.

odsijevati, odsijevam, *v. impf. zurückblitzen, widerstrahlen, reflejo. cf.* odsjajati: Na doratu zlatna abajju, udrio joj zlatne meseceve, pa od jurkog odsijeva sunca. Rj.

odsipanje, *n. vidi* odasipanje. Rj.

odsipati, *päm (pljčm), vidi* odasipati. Rj. *v. impf.* odsipati *v. pf.* odsuti.

odsijavanje, *n. vidi* odsijevanje. Rj.

odsijavati, odsijavem, *v. impf. vidi* odsijevati: Odsjavje devet čelenaka. Pak jarkome odsjavje suneu. Rj. od-sjajati. — Svi ovi spomeni svezuju u molitvi zemlju i nebo jedno za drugo i čine da ono odsjavje u duši našoj. DP. 318.

odsječak, odsječka, *m. vidi* osječak. Rj. ono što se odsijeece od čegu.

odsjeći, odsijječem, *vidi* osjeći. Rj. od-sjeći. *v. impf.* odsijecati. — **I. I** *abhauen, desceo.* Rj. *vidi* odasjeći, odrubiti, okinuti, otkinuti. — »Sad ga pogubi kako izigje iz galije... kako se pomoli iz galije, odseće mu glavu. Npr. 70. Čobančad kad nagju zovn, odseku jedan prut i od njega načine sviralu. 151. Ljubović udario Baja po desnoj mišici, i odsjekao mu tri litre mesa. Npj. 3, 210 (Vuk). (Miroč) se strmetinim stjenjaciima svršuje na Dunavu, koje ga je odsjeklo od Karpatskih planina. Danica 2, 33. *sa se, pass.:* Kobilica, grozd, kad se odsijeece s lozom zajedno, da se ostavi. Rj. 280b. — **2** *bestimmen, determino.* Rj. *vidi* osjeći 2. — Odsijeece kao na panju. (Kad ko što kaže upravo, da se razumije šta hoće). Posl. 235. Tako odsijeece on trošak za žrtve i ostale nužne potrebe na pet dukatu. Danica 2, 136. — **3** *abnehmen, ni-*

nucere, vidi osjeći 3. odsjeklu roda. — 4) n. p. još nijesu odsjekli kukuruzi, vidi osjeći 4. — II. su se, refleks. vidi osjeći se. Rj. osjeći se na koga.

odsjedanje, *n. das Absteigen, descensio.* Rj. *verb.* od odsjedati. *rudnja kojom tko odsjeda n. p. konja.*

odsjedati, *dām, v. impf.* konja, od konja, *absteigen, descendo.* Nemoj dobra konja odsjedati. Rj. odsjedati i s konja (*isp.* odsjednuti). *vidi osjedati, odjahivati 2. v. pf.* odsjednuti, odsjesti.

odsjednuti, *dnēm, v. pf.* konja, od konja, s konja. *vidi odsjesti, osjesti, odjahati, odjahnuti. v. impf.* odsjedati. — *Odsjednući s konja, čovek odmah naruči mrtvački sanduk.* Npr. 14. Ongje Stojan gjoju odsjednuo. Npj. 3, 131.

odsjek, *n. vidi osjek.* Rj. od-sjek. — **1)** odsjekom, *in Bausch und Bogen, per aversionem, vidi osjek 2, kesim. — Ištu, da Srbi Turskome caru plaćaju odsjekom u ime sviju dacija.* Miloš 4. Špahija (gde mu seljaci ne plaćaju odsjekom u ime svega) uzima po 2 groša glavnice. 203. — **2)** ono što se kao dijel odsijeeće od čega, *n. p. od vremenu, od vlasti:* Duže odsjeke vremena (epohe) pokazivahu nesrećni događaji, koji se množine ljudi tiču. Priprava 196. Upravitelj Azijskoga odsjeka u ministarstvu inostranijeh djela. Sorj. 37.

odsjesti, *odsjedēm (odsjednēm), v. pf.* Rj. od-sjesti. *vidi odsjednuti, osjesti. v. impf.* odsjedati. — **I.** 1) konja, od konja, *absteigen, descendo.* Rj. i s konja. *vidi odjahati, odjahnuti. — Pa s dobrieh konja odsjedose.* Npj. 4, 184. Tu mi Turci konje odsjedose. 4, 384. Pa odsjede od doratu svoga. 4, 492. — **2)** odsjed' mene grješnoj, prisjed' babi b'jesnoj, *sayen die Mädchen, wenn ihnen etwas in der Kehle stecken geblieben (also: hebe dich, abscede).* Rj. kažu djevojke, kad im što prisjede. — **II.** *su se, refleks. n. p. odsjelo se, brdo, stürzen, corruere.* Rj.

odskakanje, *n. vidi oskakanje.* Rj.

1. odskakati, *odskacēm, vidi oskakati.* Rj. *v. impf.* od-skakati. *v. pf.* odskočiti. — **1)** *abspringen, desilio.* *vidi oskakati 1. — Za zmaja misli se da je kao ognjevit junak, od kojega u lećenju aganj odskuče i svijetli.* Rj. 3b. Prevesti babu, kažu djeca kad bace malu pločicu od kamena preko vode, ali je tako bace da odskuče povrh vode. Rj. 9a. Kačka, kratko drvee koje se po jednome kraju udara palicom te odskuče u visinu. Rj. 267a. — **2)** *überspringen (besiegen im Sprunge), vinco saltu.* *vidi oskakati 2. u skakanju nadclagjivati.* *vidi oskakovati. — Stane se s djecom igrati, gdje se skače on odskuče, gdje se rve, on obara, gdje se kamena meće, on domeće.* Rj. 678b.

2. odskakati, *odskacēm, vidi oskakati.* Rj. *v. pf.* *daron springen, abeo saltans, skačēni otići.*

odskakovanje, *n. vidi oskakovanje.*

odskakovati, *odskakujēm, vidi oskakovati.* Rj. *v. impf.* *überspringen (besiegen im Sprunge), vinco saltu.* *vidi i 1 odskakati (2).* od-skakovati kome, u skakanju gu nadclagjivati. *v. pf.* odskočiti 2.

odskočiti, *odskočim, vidi oskočiti.* Rj. *v. pf.* odskočiti. *v. impf.* 1. odskakati (1, 2). — **1)** *abspringen, desilio.* *vidi oskočiti 1. — Okosi se na pušku, t. j. odskoči na stranu pa poteže pušku da se brani ili bije.* Rj. 455a. Ali se buzdovan ne razbije nego odskoči od leđa. Npr. 3. Baci oni prsten, te gje će? nego odskoči s doline te njegovoj istoj ščeri na skut. 114. — **2)** *überspringen (weiter springen als ein anderer), saltu vinco.* *vidi oskočiti 2. odskočiti kome, u skakanju gu nadcladati:* Jednom skoči, te svijem odskakati. Npj. 3, 442. Vrat' se amo, Bosanska deljo! odbaci ti Ture Mal-agića i odskoči skokom junakijem. 3, 443. — **3)** *hinwegspringen, resilio:* Pa odskoči od konja čilaša, triput skoči, do grada doskoči. Npj. 2. 112 (odskoči od konja = odskoči sa konja). Sa dorata pope odskočio. 4, 329. — **4)** odskočilo sunce, t. j. izišlo visoko. *vidi oskočiti 4. — Odskočilo sunce*

s koplja. Rj. 658a. Al' na nebu mjesec odskočio. Npj. 2, 615.

odskočće, *n. p.* kamen kad odskoči od čega pa udari u što drugo, *abprallend, mit Abprall, resiliens.* Rj. *adv.* kao odskokom, odskočirše.

odskok, *m. der Abprall, Absprung, repulsus:* Igrah se zlatnom jabukom... odskokom skoči jabuka, udara Budvi u vrata, salomi vrata na dvoje. Rj. od-skok. *osn. kaja je u odskočiti.*

odskora (od skoro), **odskoro** (od skoro), *unlängst, nuper, non ita pridem.* Rj. *adv.* od prap. skoro gen. kako je u odskoro nestalo gen. *isp.* odavna, odavno, koje je suprotno oromu udverbu. *vidi skoro 1, skorice, doskora, otrpvo, prvač, pivu. — Odmah pogje, u tazbinu dogje, u tazbinu u bila Kruševca, gje od skoro carstvo postanulo.* Npj. 2, 263. Krompiri su od skora poznati. Danica 2, 103. Filologija... tako je od skora počela dorastati i jačati. Rad 1, 106.

odslék, *adv.* odslé-k (*isp.* 2 k). *suprotno doslek, vidi i odsad, i sym. odnje.* — Gore odslék negli doslek sa zetom. DPosl. 24.

odsleka, *f.* Rj. *vidi osled, osjeka, kad roda u moru osijeca, onda je osjeka, osled, odsleka, a kad dolazi, onda je sleka, plina.* — sleka, odsleka, prislóci (recedere). Korijeni 219.

odslužiti, *odslužim, v. pf.* — **1)** *abdicen, ministrando (serviendo) penso.* Rj. od-sluziti, *služēci naknaditi, n. p. dug naplatiti, vidi opsluziti, v. impf.* od-sluzivati. — **2)** u ovim primjerima znači službu srsšiti, *služēci srsšiti:* Kad sluga doša da mu nije pasje nedjelje odslužio, on mu rekne: sva ti je godina bila pasja. Rj. 490a. Odsluži Jakov za Rahlju sedam godina. Mojs. I, 29, 20.

odsluživanje, *n. das Abdicen, compensatio per servitū.* Rj. *verb.* od odsluzivati. *rudnja kojom tko odslužuje što.*

odsluživati, *odslužujēm, v. impf.* *abdicen, serviendo compenso.* Rj. od-sluzivati, *služēci naknagjivati, n. p. dug naplaćivati, vidi opsluzivati. v. pf.* odslužiti.

odspavati, *odspāvām, v. pf.* *abschlafen, dormio, dormiendo solvo, refringo:* ko na Gjurjev dan spava, na Markov dan treba da odspava. Rj. — Hvala, Bože, i na čorbji, a meso ću odspavati. Posl. 349.

odsrđiti se, *odsrđim se, v. r. pf.* *vidi osrditi se, odljutiti se.* Rj. *od-srđiti se, od srđnje se porratiti.*

odsrknuti, *odsrknēm, v. pf.* od-srknuti. *v. impf.* srkati. *isp.* osrkivati. — Iz prepuna čanka nije grjehte odsrknuti. (Mjesto prepuna govori se i samo puna). Posl. 100.

odstajati, *odstājim, v. pf.* *zu Ende stehen, perstare:* odstajati leturgiju. Rj. *vidi ostajati, od-stajati što, do srsšatka njegovu stojeći ostati, isp.* odstati.

odstati, *odstanēm, v. pf.* od-stati. *isp.* odstajati. — Ovako sam zast'o, ovako ću i odstat'. DPosl. 92.

odstrāga, *adv.* od-s-traga (*isp.* trag). *vidi sastrag, nu pitanje: odakle? — Pa pobježe Vuće u planinu, prislekoše od stragi gragjani... uz planinu Vuka pristigoše.* Npj. 4, 430.

odstraniti, *odstrānim, v. pf.* od-straniti. — **1)** *amovere, removere, scorsum trahere* — gork plač i suze od njega odstrani. Stulli. *kuo metnuti na stranu; besetigen, vidi ukloniti. — 2)* *su se, refleks. recedere.* Stulli. *vidi ukloniti se, otkloniti se. — v. impf.* od-stranjivati (i se), odstranjivati (i se).

odstranjavanje, *n. vidi odstranjivanje.*

odstranjivati, *odstrānjāvām, v. impf.* *vidi odstranjivati. — Počne zahvaljujući odstranjivati toliku čast.* Mil. 188.

odstranjivanje, *n. verb.* od 1) odstranjivati, 2) odstranjivati se. — **1)** *rudnja kojom tko odstranjuje što. — 2)* *rudnja kojom se tko odstranjuje.*

odstranjivati, *odstrānjujēm, v. impf.* od-stranjivati. *v. pf.* odstraniti. — **1)** *amovere, removere, scorsum*

t. Jere. Stulli, kao metati na stranu, vidi odstranjivati, uklanjati, uklonjati. — 2) *sa se, reflex.* isp. odstraniti se.

odstružiti, žim, *v. pf.* (u C. G.) otvoriti strugu da izlaze ovice napolje, *bei struga hinauslassen, aperire, emittere*: Da odstruži prebijele ovice. Rj. odstružiti, vidi ostružiti, suprotno zastružiti, *v. impf.* ne nahoditi se.

odstupanje, *n.* vidi ostupanje. Rj.

odstupati, *odstúpam, vidi* ostupati. Rj. *v. impf.* odstupati; *v. pf.* odstupiti. — Da se i ovdje nalazi riječi, koje od opštega pravila odstupaju, to nije ništa novo. Odg. na sit. 8. Ne odstupajte od Gospođa. Sam. 1. 12. 20. Ne zaboravljaj i u odstupaj od riječi usta mojih. Prič. 4. 5.

odstupiti, *odstúpim, v. pf.* vidi ostupiti. Rj. odstupiti, *v. impf.* odstupati. — Odstupite nekoliko, mnogo vas je. Posl. 236. Pa odstupi malo od družine. Npj. 4. 28. Da će u posljednja vremena odstupiti neki od vjere. Tim. 1. 4. 1.

odsuda, *f. das Urtheil, judicium, sententia, ef.* presuda. Rj. od-suda, djelo kojim se što odsudi, vidi osuda, osudbina.

odsuditi, *odsúdim, vidi* osuditi. Rj. *v. pf.* od-suditi, *v. impf.* odsugjivati. — 1) *aburtheilen, das Urtheil fallen, judicium fero, n. p.* kome što, vidi osuditi 1. — Neki tako izjedini ljudi odmah umru, a neki žive više vremena: kolko je ona (vyještica) odsudila kad je sree jela. Rj. 66b. Onda bismo lasno mogli odsuditi, di imaju pravije gjece... ili učitelji i sveštenici. Rj. XXXV. To ti je sud, sam si ga odsudio. Car. 1. 20. 40. Za to što se ono što je odsugjeno čovječstvu najprije otkriva na nebesima. DP. 159. — 2) odsuditi koga, *verurtheilen, condemnare, vidi* osuditi 2. — Skakljiv sam oko vrata. (Rekao Ciganin kad su ga odsudili na rjesalce). Posl. 352. *sa se, pass.*: Kad ko ubije čoveka... pa kad se koji odsudi na smrt. Miloš 192.

odsgjivajuje, *n. cf.* osugjivanje. Rj.

odsgjivati, *od-sgjujém, vidi* osugjivati. Rj. *v. impf.* od-sugjivati, *v. pf.* odsuditi.

odsukati, *odsúćém, vidi* osukati. Rj. od-sukati, *v. impf.* odsukivati.

odskivanje, *n.* vidi osukivanje. Rj.

odskivati, *odsúkujém, vidi* osukivati. Rj. od-sukivati, *v. pf.* odsukati.

odstvo, *n.* riječ iz Staroslav. jezika, stanje koje biva, kad nije tko uzoran: die Abwesenheit, absentia: Za produženje odsustva. Pom. 13. Dokle mu otac ne bi kako god dobio odsustvo. Zim. 342 (Urbach).

odsuti, *odsúpm, vidi* odasuti. Rj. *v. pf.* od-suti, *v. impf.* od-sipati.

odsvagda (od svagda): Pa se nagju dva s jedno do drugoga, za to se jedno s izbacuje, kao što je bilo od scagla. Obl. 114, isp. svagda.

odsvaklé, odsvakud, odsvakudá, von allen Seiten, allenthalben, unidigie: Gjegogj, šćeri, na konaku budeš, odsvakle mi sitnu knjigu vrati. Rj. na pitanje: *otkud?* isp. odsvuda. — Ovo se čudo razglasi po svijetu tako da je na hiljade prošilaca od svakuda pristupljivo. Npr. 101. Barjak privežu na jednome od najvišijeh kućnijeh prozora da se od svakud vijetri može. Kov. 47.

odsvuda (od svuda), *adv. isp.* odsvakle, odsvakud, odsvakuda. — Ali sa sviju strana otpišu da toga grada nema... Po tom carev sin raspise za Legen grad gde je, i od seuda otpišu, da toga grada nema. Npr. 225. Ne vjeruju da će se vratiti iz tame, od seuda privizja mač. Jov 15, 22.

odšalica, *f. der Gogenspass, jocus contrafactus*: Kaka šala, onakva i odšalica (Posl. 124). Rj. od-salica, što se na šalu odšali.

odšaliti, *lim, v. pf.* šalu, *den Spass erwüderu, jocum referre*: Ja bi tebi, Mađarine, odšadio šalu.

Rj. od-šaliti šalu, na šalu šalom odgovoriti, *v. impf.* šaliti se. — Svetio bi im se šalom koju je jedini on umeo odšaliti. Mil. 263.

odšegati, *gám, v. pf.* vidi prepiliti. Rj. od-šegati, vidi i prestrugati, *v. impf.* šegati (piliti).

odšetati, *odšétám (odšétém), v. pf.* davon spuziren, *ambubans discedo*. Rj. od-šetati, šetujući otiči, *v. impf.* šetati. — »Ajdemote gjakonovom dvoru.« Odšetaše gjakonovom dvoru. Npj. 2, 8. Pošetaše brižni neveseli niz Nebožu kulu Jakšičevu, odšetaše u kuru veliku, pak sjedoše po kavi velikoj. 4, 133.

odšiti, *odšijém, v. pf.* auftrennen, *resuo*. Rj. od-šiti, *v. impf.* šiti.

odškrinuti, *odškriném, v. pf.* od-škrinuti, vidi oškrinuti. — *sa se, pass.*: A aharska se odškrnuše vrata, a na vrata ukaza se Zlata. HNpj. 4, 99 (po-grešno mj. odškrinuše).

od tada, od tadaj, od tade, vidi otada, otadaj, otade.

od tud, od tuda, vidi otud, otuda.

odućavajuje, *n. das Abgewöhnen, desuefactio, de-doctio*. Rj. *verb.* od odućavati, radnja kojom tko odućava koju oda šta.

odućavati, *odućávám, v. impf.* abgewöhnen, *dedoceo*. Rj. od-ućavati, koga oda šta: *v. pf.* odućiti, suprotno isp. obućavati.

odućiti, *odućím, v. pf.* Rj. od-ućiti, *v. impf.* odućavati. — 1) *abgewöhnen, dedoceo*. Rj. suprotno isp. obućiti. Lasno je naučiti, nego je muka odućiti. Posl. 166. Motika i lopata (n. p. izljihećije ga ili odućiti oda šta). 182. — 2) *sa se, reflex.*: Predani hajduci poslije ponajviše bivaju panduri, jer su se odućili od rade poljskoga. Rj. 800a. Kad lopata pukne viš glave. (Kad umre, n. p. odućice se oda šta). Posl. 118.

odud, vidi odovud: Pa on savi i odud i otud, da b' Turčinu glavu ukinuo. Rj. od-ud, od-(ov)ud, vidi i odovuda, odovodu. — Ja sam junak odud iz krajine od Dobuja grada bijeloga. Npj. 3, 134.

odudariti, *rim, v. pf.* absehlagen, *inertio*. Rj. od-ndariti. — Vi stanite, da vam odudarim po jedared mojim huzdoranom. Npj. 2, 436.

oduga, *f.* vidi obduga, isp. oduživanje.

oduha, *f.* Stulli, *respiratio*, o-duha, kao djelo kad tko ili što odahne. — Oduha aerska ili ti zračnu. Gij. Rapič. DARj. 43a.

oduhati, *odúhám (odúšém), v. pf.* abblasen, *deslo*. Rj. o-duhati, vidi odunuti, oduvati, oduhnuti, otpirnuti, otpuhnuti, *v. impf.* duhati.

oduhnuti, *odúbném, v. pf.* o-duhnuti, vidi odunuti, isp. dúnuti (mjesto duhnuti, ali i bez h). Korijen 114. — *sa se, pass.*: Gle, kolika muka! a moglo bi se oduhnuti. Mal. 1, 13.

odujmiti, *odújnám, v. pf.* n. p. čašu od usta, *den Becher von Lippen entfernen, removeo*. Rj. od-ujmiti (postanje vidi kod dojmiti), kao oduzeti, isp. odagnuti. — Kad već prestane piti i odujmi čašu od usta, onda ostali poviču: »Na zdravlje!« Rj. 400b.

oduka, *f. die Entwöhnung, desuetudo, cf.* odvika: Nauka je jedna muka, a oduka dvije muke. (Posl. 192). Rj. od-uka, djelo kojim tko odučić koga od čega, ili kojim se tko odučić oda šta.

oduljati, *ljá, v. pf.* n. p. dan, noć, länger werden, *creseo*. Rj. o-duljati, postati dulji, *v. impf.* duljati. — Koliko bi pijevac s praga skočio (kaže se da toliko dan odulja do maloga božića). Posl. 145. Teško vama, jer dan naže, i sjenke večernje oduljuje. Jer. 6, 4.

oduljiti, *odúljím, v. pf.* länger machen, *longius facere*. Rj. o-duljiti, načiniti dulje, učiniti da bude što dulje, *v. impf.* duljiti.

odmiljen, *m.* (u C. G.) nekaka trava, *Art Pflanze, lurbae genus*. Odoljen kažu da je vrlo jak (kad se daje bolesnicima), te kao što bolesti odoli na prečac, tako i bolesniku može nauditi, za to uza nj daju po-

malo i odumiljena. Rj. od-n-miljen, odumnuti? *isp.* umiljen.

odumiljeno, u pripjevu. Rj. — Gjevojke su ružu brale, ododoljeno, odumiljeno. Rj. 446b. *isp.* odumiljen.

oduminiti, odumînê, *v. pf.* oduminno bol, nachlassen, remitto, *cf.* uminiti. Rj. od-u-minuti, *vidi* i oduminiti.

odumiti, mîm, *v. pf.* den Vorsatz ändern, *mutò propositum*: Odumio što je naumio. Rj. od-umiti, odustati *naum.* *isp.* preumiti. *v. impf.* umiti.

odunuti, ôdûnêm, *v. pf.* Rj. o-dunuti. *vidi* odunuti, oduhati. — **1)** abblasen, deflo. Rj. — **2)** durch Blasen sich erleichtern (*z. B.* Schmerz), flando lero, *cf.* oduhati. Rj. duhajući olakšati bol.

odupirânje, *n. vidi* odapirânje. Rj.

odupirati, rêm, *vidi* odapirati. Rj. *v. impf.* od-upirati, *vidi* i opirati. *v. pf.* oduprijeti. — **I. 1)** odupirati vrata, otvorati ih uklanjajući što ispred njih. *vidi* odapirati I. 1. — **2)** odupirati što *n. p.* rukom. *vidi* odapirati I. 2. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** odupirati se komu *n. p.* u bjeganju. *vidi* odapirati se II 1. — Starac se, u početku, stane odupirati toj sinovlji želji. Mil. 304. — **2)** sich stützen, innîor. *vidi* odapirati se II. b: Kratkim štapom u duboku vodu odupirati se. Postl. 160.

oduprijeti, ôduprêm, (ôdupro, ôdupîla) *v. pf.* *vidi* odaprijeti. Rj. od-u-prijeti. *v. impf.* odupirati. — **I. 1)** oduprijeti vrata, otvoriti ih uklonivši što ispred njih. *vidi* odaprijeti I. 1. — **2)** *vidi* odaprijeti I. b: Kad se ljudi tegle ili vuku klipka, sjedu dvojica na zemlju jedan prema drugome odupriši jedan drugoga tabanima u tubane. Rj. 275a. — **II.** *sa se, refleks.* oduprijeti se, ôduprêm se, *v. r. pf.* *vidi* odaprijeti se. Rj. — **1)** oduprijeti se kome, oprijeti 2. *vidi* oduprijeti se II. 1. — **2)** oduprijeti se *n. p.* na štap. *isp.* oprijeti se I. *vidi* odaprijeti se II. 2.

odustajânje, *n. vidi* odustavljanje. Rj.

odustajati, jêm, *vidi* odustavljati. Rj. *v. impf.* od-u-stajati koga ili što. *v. pf.* odustati, odustanuti. — Koliko tome korijenu primamljuju drugi jezici, ipak ga sada odustajem za ove riječi ne nabodeći dosta potvrde da od »sk« biva u slovenskim jezicima »h«. Korijeni 318.

odustanuti, odûstanêm, *v. pf.*

odustati, odûstanêm, *vidi* odustaviti. Rj. *v. pf.* od-ustati koga ili što. *v. impf.* odustajati. — »Progj se, bego, barjaktar-gjevojke, jer ćemo te svi odustanuti.« ... »Ne progjoh se barjaktar-gjevojke, da bi ste me svi odustanuli. Npj. 1, 420. Ne mogu se načuditi, brate, tebe! gje odusta majku tvoju, mnogo jednu, i odusta dom i kuću, domu kuku! Kov. 101. Odustaše Gospodu Boga svojega, i uzeše druge bogove. Car. I. 9, 9.

odustaviti, vîm, *v. pf.* koga, što, verlassen, desero, *cf.* odustati. Rj. od-u-staviti. *vidi* i odustanuti. *v. impf.* odustavljati. — Izginućete od mača, jer odustaviste Gospoda. Mojs. IV. 14, 43. Odustariše zarjet Gospoda Boga. V. 29, 25. Oni su već bili blizu ... da odustaviši globu i opštu poruku sude samo prestupniku. 74.

odustavljanje, *n. das Verlassen, desertio, derelictio.* Rj. *verb.* od odustavljati. radnja kojom tko odustavlja koga ili što. *vidi* odustajanje.

odustavljati, vljâm, *v. impf.* verlassen, desero. Rj. od-ustavljati koga ili što. *vidi* odustajati. *v. pf.* odustaviti. — Oblak i oganj što ih je (Izrailjee) izveo iz ervenoga mora, nikad ih ne odustavljase. Prip. bibl. 45.

odušak, ôduška. *m. das Aufathmen, respiratio:* Gone tragom bez oduška Turke. Rj. o-dušak, djelo kojim tko odahne.

oduševiti, vîm, *v. pf.* Rus. o-duševiti koga, kao dušu mu osokoliti, da bude od veselja i radosti izvun

sebe: enthusiasiren, begeistern, potvrdu u *v. impf.* ima i u Šulekova rječniku. *vidi* ushititi.

oduševljâvanje, *n. verb.* od oduševljavati (*i se.*), radnja kojom tko oduševljava koga ili kojom se tko oduševljava.

oduševljavati, oduševljâvâm, *v. impf.* oduševljavati koga. *v. pf.* oduševiti. — *sa se, refleks.* Omladina to prihvatase, i oduševljavaše se. Zlos. 60.

odušiti, ôdûšîm, *v. pf.* ausblasen, uteren emitto. Rj. o-dušiti; na pukotinu, na odušku, ispuštiti vazduh. *v. impf.* odušivati, odisati. — Tek se Turci saćim počinaše, dok oduši lagom u Žabljaku, tu salomi dvanaes Turaka. Npj. 5, 226.

odušivânje, *n. vidi* odisanje. Rj.

odušivati, odûšîvêm, *v. impf.* *vidi* odisati. Rj. o-dušivati, na pukotinu, na odušku, ispuštati vazduh.

oduška, *f. das Luftloch, spiraculum.* Rj. *od osn.* od koje je odušiti, odušivati, pukotinu na kaju odušnje *n. p.* puklu svrala. Kažu kad se voda odozgo silom potjera da će udariti ako gdje najmanju odušku (u puške) ima. Rj. 28a. Zatvoreni gnjev odma proradi sebi na silu odušku s velikim hjesnilom. Danica 2, 141. Ore oduške zovu se ognjevita brda (vulkani), i oni su kao dimnjaci (odžaci) one podzemne vatruštine (u zemlji). Priprava 102. Trbuh je moj kao vino bez oduške, i raspukao bih se kao nov mijeh. Jov 32, 19.

oduvati, ôdûvâm, *vidi* oduhati. Rj. *v. pf.* *vidi* i odumuti. *v. impf.* duvati, u krajerimu se glas h u goru pretvara u glas v.

oduzdati, zdâm, *v. pf.* abzáumen, frenum detrhere cyuo. Rj. od-uzdati *n. p.* konju, skiniti mu uzdu, suprotno obuzdati, zauzdati.

oduzeti, ôduzmêm, *v. pf.* wegnehmen, demo: Tade Turci zemlju oduzeše. Rj. od-uzeti kome ili od koga što. *v. impf.* oduzimati. — Ni pridaj, ni oduzmi. (Tako je kao što trebal. Postl. 222. Pogubiše trideset delija, od njih pusto oduzeše blago. Npj. 3, 21. Bojali su se ... da ih ne bi pokorili i slobodu im oduzeli. Kov. 4. Ako ko oduzme od riječi knjige proštva ovoga, Bog će oduzeti njegov dijel od knjige života. Otkriv. 22, 9. *sa se, pass.*: Te mu se bilo oduzelo kapetanstvo. Danica 4, 12.

oduzimânje, *n. das Wegnehmen, demtio.* Rj. *verb.* od oduzimati. radnja kojom tko oduzima što kome ili od koga.

oduzimati, mâm (mljêm) *v. impf.* wegnehmen, demo. Rj. od-u-zimati što kome ili od koga. *isp.* pooduzimati. *v. pf.* oduzeti. — Za što jednoj svojoj riječi pravo i poznato značenje da oduzimamo i drugoj manje poznatoj, da ga namećemo? Pis. 44.

odužiti, ôdûžîm, *v. pf.* Rj. o-dužiti. *v. impf.* oduživati. — **1)** die Schuld abtragen, debitum solvo: Oduži pa onda tuži (Postl. 236). Rj. odužiti, t. j. dug, platiti ga, odužiti se. — Otkaviti, odužiti svoj red (*n. p.* boloranjem). Rj. 475b. Ako je dug, odužio sam, ako je red, odredio sam. (Više nijesam dužan ništa). Postl. 3. — **2)** *sa se, refleks.* die Schuld abtragen, debito me libero. Rj. odužiti se, t. j. odužiti dug. — Ko se duga ne oduži, ta se tuge ne otuži. Postl. 153. Eyo tebi stotina dukata, te s' oduži Zadraniinu banu. Npj. 3, 135. Samo ću štogod o tom da Vam naznačim, tek da Vam se odužim (jer je obećanje za poštena čovjeka pravi dug). Pis. 3.

oduživânje, *n. das Abtragen der Schuld, debiti solutio.* Rj. *verb.* od oduživati, oduživati se. radnja kojom tko odužuje dug, odužuje se, *isp.* oduga.

oduživati, odûžîvêm, *v. impf.* Rj. o-duživati. *v. pf.* odužiti. — **1)** die Schuld abtragen, debitum solvo. Rj. oduživati, t. j. dug, isplaćivati ga, oduživati se. — **2)** *sa se, refleks.* seine Schuld abtragen, debito se liberare. Rj. oduživati se, t. j. oduživati dug, isplaćivati ga.

odvabiti, ôdvâbîm, *v. pf.* hinweglocken, ablicio.

Rj. od-vabiti. *v. impf.* vabiti. — Majka mi *odrabl* psc. Mil. 4.

odvaditi, *dñm. v. pf. abnehmen, demo.* Rj. od-vaditi. *kao vzići od čega. v. impf.* odvagjati, prosti vāditi.

odvagjanje, *n. das Abnehmen, demtio.* Rj. *verb.* od odvagjati. *radnja kojom tko odvaja što.*

odvagjati, *gñām. v. impf. abnehmen, demo.* Rj. od-vagjati. *kao uzimati od čega. v. pf.* odvratiti.

odvājūne, *n. das Trennen, disjunctio.* Rj. *verb.* od odvajati. *radnja kojom tko odvaja što.*

odvājati, *odvājām. v. impf.* Rj. o-dvajati, *prosti* dvojitii 1. *v. pf.* odvojitii. — **1.** *1)* *trennen, disjungo.* Rj. o-dvajati. *kao od jednoga činiti dvoje, odlučivati, rastavlјati.* — Jakov odlučivāše mladi, i obračaše stado Lavanovo... a sruje stado odvajāše i ne obračaše ga prema stadu Lavanovu. Mojs. 1. 30. 40. *Odvajāčš Gospodu što god otvora matericu.* II. 13. 12. *Riječea je neš odvajānu od glajolu kojenu pripada.* Buky. 40. — **2)** odvajati. *ubertraffen, supero.* *isp.* odvojitii 2: Kada besjedu reći čaše. — mladi knjaže, *dieno* zborom odvajāše. zlatna kruno, ka' Obilic ostrom sabljom. Npj. 5. 456. — **II.** *sa se, refl.* ili *pass.*: Borša, Punavska otoka, koja se odvaja prema Biogradu i utječe u Tamiš. Rj. 38a. *Onđje se od mora odvaja u suhu zemlju zahv.* Kov. 28. Oni (Rusi) sa se... počeli od njeja (Slavenskoga jezika) odvajati. Pis. 90. Branković samo sebe gledaše, od narodu se odvajāše. DM. 111.

odvala, *f. (u Dnbru.)* u poslovići: Gora je odvala nego povala. *der Rückfall, recidiva.* Rj. *tumačenje poslovići:* Gore je kad se čuok pridigne, pak se po drugi put razboli, nego prva bolest. Posl. 43. od-vala, *dječo kojim se tko odvali ležati (bolovati).*

odvaliti, *odvāliti. v. pf.* Rj. od-valiti; *kao prosti glajol ne dolazi. isp.* valiti. *v. impf.* odvaljivati. — **1.** *1)* *hinwegwälzen, remoreo, amolior.* Rj. — Angjeo Gospodnji sigje s neba, i pristupivši odvali kamen od vrata grobnitih. Mat. 28, 2. — **2)** *n. p.* pleće sjekirom, *weghauen, praeido.* Rj. *vidi* odvarakati, odvrakati. *osjeći što veliko ili velikijem udarom:* Pa se futi pale pozlaćene, on hanovu glavu odvalio. HNpj. 4. 610. — **3)** *sein Glück machen, feliciter cessit* ili: on odvali. Rj. *kao: dohva ga sreća sreće.* — *Odvalio* kao Marko na Kosovu. (Što se onđje nije desio?). Posl. 232. — **II.** *sa se, refl.* *n. p.* odvalio se ležati (bolovati), *Frank durcinderliegen, lecto affirum esse.* Rj. — *Odvali se* rida od orida, i ubila sva tri pobratima. Npj. 1. 405. (*isp.* Otista se st'jena od Budima, i ubila dva mlada ovcara. I. 404). Kad se već Srbima dosadi... onda se u jedan put odvali od šanca kao plot, i pobegnū niza Savu. Miloš 37.

odvaljati, *odvāljam. v. pf. wegwälzen, remoreo.* *n. p.* bure. Rj. od-valjati. *v. impf.* valjati. — *sa se, refl.* *n. p.* Kamivalom, znači: vrhom planine, odakle bi se kamen sam, samo da ga ko potisne, moguo odvaljati na obje strane. Rj. 262a.

odvaljivānje, *n. das Wegwälzen, remotio, arolatio.* Rj. *verb.* od odvaljivati. *radnja kojom tko odvaljuje što.*

odvaljivati, *odvāljam. v. impf. wegwälzen, amolior, arolio.* Rj. od-valjivati. *v. pf.* odvaliti. — Onđje se skupljahu sva stada, te pastiri odvaljivahu kamen s vrata studeneu i pojahu stada, i poslije opet privaljivahu kamen na vrata studeneu na njegovo mjesto. Mojs. 1. 29. 3.

odvarakati, *kām. (u Bačkoj) viki* odvrakati. Rj. od-varakati. *osjeći što veliko ili velikim udarom. vidi* i odvaliti 2. — *odvrakati.* Ista će riječ biti s umetnutim a po nekim krajevima *odvarakati.* Korijeni 260.

odvāriti, *odvārīm. v. pf. abkochen, decoquo.* Rj. od-variti. *n. p.* pregju. *košulje (kad se peru). v. impf.* odvarivati.

odvarivānje, *n. das Abkochen, Absieden, decoctio.* Rj. *verb.* od odvarivati. *radnja kojom tko odvaruje što.*

odvarivati, *odvārjam. v. impf. abkochen, decoquo,*

n. p. pregju. *košulje (kad se peru), sudove (kad se poste).* Rj. od-varivati. *prosti v. impf.* variti. *v. pf.* odvariti.

odveć, *odveće, gar zu viel, nimis, cf.* odviše: Nit' sam mlada ni odveće stara. Rj. *vidi* i preveć, pre. saviše, suviše. — Najmlagji bio najljepši i odveć dobar. Npr. 60. *Odđje su od potrebe djela, riječi su od veće.* DPost. 23. *Odveće velika pravda velika je nepravda.* 90. *Tko od veće pospješ, docknije izvrši.* 131.

1. odvēsti, *odvėdēm. v. pf.* Rj. od-vesti, *vidi* po-vesti 2, *unesti* 3. *v. impf.* odvoditi, *kao prosti glajol ne nahodi se. vidi* vesti (vezem). — **1)** *davonführen, abduco.* Rj. *Dogje* dvoranin po njeja, i odveće ga pred caricu. Npr. 62. I tako je (gjevojku) dadu me Turgenev njemu na ručak. Straž. 1886, 1767. — **2)** *vodu, ableiten, derivo.* Rj. *isp.* odvratiti 1.

2. odvēsti, *odvėzēm. v. pf.* Rj. od-vesti. *kao prosti glajol ne nahodi se. vidi* vesti (vezem). *v. impf.* odvoziti. — **1)** *davonführen (zu Wagen, zu Schiff), archo.* Rj. odvesti koga na kolima, na lagji. — **2)** *sa se, refl.* *wegführen, archor.* Rj. odvesti se na kolima, na lagji.

odvēzati, *odvėzēm. v. pf. losbinden, solvo.* Rj. od-vezati. *v. impf.* odvezivati.

odvezivānje, *n. das Losbinden, solutio.* Rj. *verb.* od odvezivati. *radnja kojom tko odvezuje što.*

odvezivati, *odvėzjam. v. impf. losbinden, solvo.* Rj. od-vezivati. *v. pf.* odvezati.

odvići, *odviknēm, (odvikoh, odviše, odvikao, odvikla) v. pf. sich entwöhnen, desuesco:* Što dikla navikla, to nevjesta ne odviše. (Što čuok u mladosti nauči ono jednako čini. Posl. 355). Rj. od-vići, *vidi* odviknuti, odučiti se. *suprotno* navići, naviknuti. *kao prost glajol ne nahodi se. isp.* vići. *sa se, refl.* *znāčenje kao bez se:* Vladislav dugo staja u zatvoru, te se narod odviknu od njeja. DM. 36.

odvijānje, *n. das Loswickeln, Losschraube, expedio, retorqueo.* Rj. *verb.* od odvijati. *radnja kojom tko odvija što.*

1. odvijati, *odvījam. v. impf. loswickeln, loswinden, expedio, retorqueo.* Rj. od-vijati. *v. pf.* odviti. — Tko zdrav prst(t) zavija, zdrava ga i odvija. DPost. 135.

2. odvijati, *odvījam. n. p.* čovjeka, goveda, *fortjagen, abigo, cf.* odvitliti. Rj. *v. pf.* od-vijati. *vidi* i odagnati, i *syn.* onđje. *v. impf.* vijati, vījam 1 (tjerati).

3. odvijati, *odvījem. v. pf. abcorfehn, rentilo atiquid de acervo.* Rj. od-vijati što žita. *v. impf.* vījati, vījem 1 (ljudi žito viju).

odvika, *f. die Entwöhnung, desuetudo, cf.* odnuka: Navika je jedna muka, a odrika dvije muke (Posl. 185). Rj. *od osn. od koje je* odvići, odviknuti.

odvikati, *odvīcēm. v. pf. entgegenschreiben, clamore respondere vocanti:* Stojan viće, niko ne odviše. Rj. od-vikati. *v. impf.* odvikivati.

odvikivānje, *n. verb.* od odvikivati. *radnja kojom tko odvikuje.*

odvikivati, *odvikujēm. v. impf. od-vikivati. v. pf.* odvikati. — Neka gore odvikuju reselje a kumovi pravdu. DP. 313.

odviknuti, *nēm. vidi* odvići. Rj. *primjere vidi* kod odvići. i *sa se, refl.* *n. p.* Vladislav dugo staja u zatvoru, te se narod odviknu od njeja. DM. 36.

odviše, *zu, allzu (allzusehr, zu viel), nimis, cf.* odveć: Što si meni odviše lijepa, da je Bog d'o da si mi slijepa. Rj. i *syn.* kod odveć. — Žene je (otodeve travu) sad jedu kad koja ima odviše pranje (vrijeme). Rj. 477b. *Hitar odviše sreću preskače.* Posl. 341. *Mlado d'jete, odviše slobodno.* Npj. 4. 269. *Da bude grījeh odviše grješan zapovješću.* Rim. 7. 13.

odviti, *odvījem. v. pf. loswinden, losschrauben, retorqueo.* Rj. od-viti. *v. impf.* 1 odvijati. *sa se, refl.* *odri se* Mare od roda, kakono čela od roja; prvi se Petru deliji, kakono svila k junaku. Npj. 1. 34.

odviltlati, tlām, *vidi* 1 odviltjati (v. pf.) Rj. od-viltlati. v. *impf.* viltlati 2. *vidi* i otpirlati, odagnati, otjerati.
odvjetnica, f. *advocata, patrona* — ona jest odvjetnica grešnikā. Stulli.
odvjetnik, m. *advocatus, patronus*. Stulli. *vidi* advokat.

odvjetništvo, n. *defensio*. Stulli. *elast, služba odvjetnika.*

odvlačēnje, n. *das Wegschleppen, abstractio*. Rj. *verb.* od odvlačēti. *radnja* kojom tko odvlači koga ili što (od čega).

odvlačēti, odvlačēim, v. *impf.* *divons schleppen, abstractio*. Rj. od-vlačēti. v. *pf.* odvući. — Za što odvlačēti narod od rada njegovoga? Mojs. II. 5. 4.

odvoda, f. *der Ast, ramus, cf. odvodnica*. Rj. od-voda, *odvoditi, odvesti, vidi* i podvodnica 2. otoka 2. grana koja iz debela izraste kroz druge grane same upravno. *isp.* tič 2. zaperak. i u *prenesenom smislu, ono što se odvodi od čega.* — Čokot Sivamski... *odvode njegove* pružahu se i prelazahu preko mora. Is. 16, 8. Ja te posadnih lozu izabranu... pa kako mi se promijeniti i izmetnu se *odvoda od tuđe loze?* Jer. 2, 21. Posta čokot, i pusti grane i izbi *odvode*. Jezek. 17, 6. Riječima su data samo glavna značenja. po jedno ili po više, ako ih imaju, *bez odvoda* i razvoda glavnih značenja. Rad 15, 183.

odvoditi, odvodim, v. *impf.* Rj. od-voditi. v. *pf.* odvesti. — 1) *wegführen, abduco*. Rj. — Kad prispiju za žetvu ženice, te *odvodi muše žetelice*, njima ženi Janoček bečare. Npj. 3, 255. Tko najviše čete dovo-gjaše, iz primorja *rohle odvođaše?* 3, 376. Inostranci *odvojjahu u ropstvo vojsku njegovu*. Avd. 1. 11. — 2) vodu, *ableiten, derivo*. Rj. *isp.* odvraćati 1.

odvodnica, f. (u Srijemu) *vidi* odvoda. Rj. *vidi* i podvodnica 2, otoka 2.

odvōgjenje, n. Rj. *verb.* od odvoditi. — 1) *radnja kojom tko odvodi koga n. p. u ropstvo* (das Wegführen, abductio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko odvodi vodu* (das Ableiten, derivatio. Rj.).

odvojak, odvojkā, m. *die Entwicklung, explicatio*: Kako trava raste *na odvojke*, kano dojke u mlade gjevojke. Rj. od-vojak. *djelo kojim se što odvije, isp.* uvojak.

odvojjati, odvojjim, v. *pf.* Rj. o-dvojjati, v. *impf.* odvajati. — I. 1) *trennen, disjungo*. Rj. *kao od jednoga učiniti dvoje, odlučiti, rastaviti.* — Premećući dlake na glavi... jedva nagje onu *dlaku* crljenu, pa je *odvoji od druge kose*. Npr. 123. Ova je puška za ova junaka, *od sebe ju odvojjati ne ču*, dok s' od mene duša ne odvoji. Npj. 3, 192. Vojske nilogo nije imao, da *odvoji što* i pošalje pred ove Turke. Danica 3, 179. Udare na Senicu, da se sastave s Crnogorcima i da *odvoje Bosnu od Carigrada*. Miloš 14. Panta je *odvojio nekoliko repara*. Idi i ti u narod, *odvoj* nekoliko braca, i oteraj na skelu te prodaj. Mil. 219. *sa se, pass.*: Palica vladalačka *ne ču se odvojjati od Jude*. Mojs. 1. 49, 10. — 2) odvojio daleko od njega, *ubertreffen, supero*: Taj je odvojio od svih. Rj. — Kad gjevojka rukom o ruku pljasnu, svi potokeše u jedan tren. Kad je bilo na po puta, bogme *gjevojka odvajila bješć*... no tamo amo te za njom, a ono *opet daleko im odvojila*. Npr. 104. *kao nadvladati, pridobiti*: Pričekaj me, da mejdan d'jelimo, da vidimo, čija je gjevojka... Kao sam mejdan dijeliti, i *gjevojku sabljom odvojjati*. Npj. 3, 28. *isp.* odvajati 1 2: *Davno zborom odvajša, ka' Obilici ostrum sabljom*. Npj. 5, 456. — II. *sa se, refleks.*: *Odvoji se od pobratimu* te onaki kakav je krenu. Npr. 96. Ova j' puška za ova junaka, *od sebe ju odvojjati ne ču*, dok s' od mene duša ne odvoji. Npj. 3, 192. *Odvojte se iz toga zbora*, da ih odmah sateru. Mojs. IV. 26, 21.

odvoziti, odvozzim, v. *impf.* od-voziti. v. *pf.* odvesti (odvezem). — U lagju ga bjehu ubacili, i *vozom ga bjehu odvozili*. Npj. 4, 126.

odvōženje, n. *verb.* od odvoziti. *radnja kojom tko odvozi što.*

odvračānje, n. Rj. *verb.* od odvraćati. — 1) *radnja kojom tko odvraća vodu* (die Ableitung, derivatio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko odvraća n. p. lice od koga* (das Abwenden, aversio. Rj.). — 3) *radnja kojom tko odvraća koga, n. p. od zla djela* (das Abbringen, avocatio. Rj.): *On protiv drugoga odvračānja, otide u frajkor*. Zitiije 6. — 4) *radnja kojom tko odvraća n. p. zajam* (das Zurückerkatten, restitutio. Rj.).

odvraćati, čām, v. *impf.* Rj. od-vraćati. v. *pf.* od-vratiti. — 1) *ableiten, derivo*. Rj. n. p. *radu, vidi* odvratiti 1. *isp.* odvoditi 2. — 2) *abwenden, averto*. Rj. n. p. *lice na stranu, vidi* odvratiti 2. — *Odvraćaj nogu odu zla*. Prič. 4, 27. Znaj da me sve te besposlice ni za jedan čas ne *odvraćaju od tebe* i miloga Zagreba. Kolo 15 (14). — 3) *abbringen, dissuadeo, avoco*. Rj. *isp.* razbijati 5. — *Megjed ga stane od toga odvraćati gororāči* mu da je on još mlad i nejak, pak će ga ubiti. Npr. 1. Onda ga baba stane *odvraćati*: Kako bi uzeo onoga gubavog kod takih krasnih konja! 25. Dvorani stanu *ga odvraćati da se projje* te sramote: kako bi on carski sin uzeo govodarsku kćer! 173. Osobito ih je *odvraćao od Rusa*, da se s njima ne miješaju. Sovj. 7. — 4) (u Bocu) *zurückerkatten, restitutio*. Rj. n. p. *zajam, kao vraćati* 2. *vidi* vratiti 4. — Kad si, majko, *zajam* uzimala, ti si, majko, krivo *odvraćalo*. Here. 310.

odvrakati, kām, v. *pf.* osjeći što veliko ili velikijem udarom, n. p. *odvrakao mu glavu, abrucau, abscedo, cf. odvaliti*. Rj. od-vrakati, *vidi* i odvarakati. u *drugacijem se obličju ne odazi*.

odvrānjiti, odvrānjim, v. *pf.* n. p. bure, *aufspünden ein Fass, dolium aperio*. Rj. od-vranjiti *bure, vranj* mu iskucati. v. *impf.* odvrānjivati. — Jedno veliku bure sa gvozdenim obručima *odvrānjeno*. Npr. 20.

odvrānjivānje, n. *das Aufspünden, apertio dolii*. Rj. *verb.* od odvrānjivati. *radnja kojom tko odvrānjuje n. p. bure.*

odvrānjivati, odvrānjivēm, v. *impf.* *aufspünden, dolium aperio*. Rj. od-vranjivati *bure, iskucati mu vranj*.

odvratak, odvratka, m. *compensatio, restitutio*. Stulli. *djelo kojim tko odvratit n. p. zajam, isp.* odvratiti 4.

odvrātiti, odvrātīm, v. *pf.* Rj. od-vratiti. v. *impf.* odvraćati. — 1) vodu, *ableiten* (Wasser), *deduco, derivo*. Rj. *vidi* odvesti 2. — Srbi su... silazili na Stiru te zahvatili vodu, ali Turci... *odvrate Stiru na drugu stranu*, te tako sanac ostane i bez vode. Sovj. 67. — 2) *abwenden, averto*: Pa na stranu *odvratio lice*. Rj. — Pa na stranu *odvratio glavu*, ne ču više ni gledati ljubn. Npj. 2, 122. Da bi *odvratio pažnju čitaocima od stvari* o kojoj se prepire. GDN. 14. — 3) *abreden, abrathen, abbringen, avoco, dissuadeo*. Rj. — Na kule na vile, n. p. razbi, t. j. *odvratit ga različnijem riječima od onoga što je htio da čini*. Rj. 314a. To bješć znak kao da *ga odvrate od namisli*. Npr. 101. Šjutra dan nauimio da pogje, a kad car *vidi da ga ne može da zaustavi i s puta da ga odvratit*... 197. Ubije kneza Petra, od koga su se bojali, da ne *odvratit narod za sobom*, pa da se ne prilepi Miloševoj strani. Miloš 90. *Odvratit riječima David ljude svoje* i ne dade im da ustanu na Saula. Sam. 1. 24, 8. *sa se, pass.*: Pa ga stane odvraćati i moliti da ne ide... Ali se on nije dao *odvratiti*. Npr. 27. — 4) (u Bocu) n. p. *zajam, kao odvratiti, zurückerkatten, restitutio*. Rj. *isp.* odvratat. — 5) *kao odgovoriti na odgovor, (po Njemačkome?) erwidern, samo u ovom primjeru*: Mi ćemo mu na kratko *odvratiti* na ovo što je odgovorio. Nov. Srb. 1817, 637.

odvréi, odvrgnēm, v. *pf.* Rj. od-vrēi. — 1) *vidi* odmetnuti, *cf. odvrgnuti*: *Od usta odvrēi a na se vrzi* (Posl. 236). Rj. — *Nemoj me odvrgnuti od lica svojega.*

Ps. 51. 11. Nemoj nas odvrti radi imena svojega. Jer. 11. 21. — 2) *sa se, refleks.* n. p. u hajduke, *obflicen, deficio, cf.* odmetnuti se. Rj. — *Odvrti ču se u crnu promorje*, zatvorila skele oko mora. Npj. 2. 401. I u njega sto dvadeset druga, *odvrti ču se u ognju u hajduke*. 3. 453. *Odvrti se* Edom da ne bude pod Judom. Car. 11. 8. 20. Sinove odrogjih i podizoh, a oni se *odvrtiše mene*. Is. 1. 2.

odvrgnuti, odvrgnutim, *vidi* odvrti. Rj. — *sa se, refleks.* odvrgnuti se, odvrgnuti se, *vidi* odvrti se. Rj.

odvrh, *prijedlog složen*: od-vrh, *prijedlog vrh uzvri predi se* *prijedlog od dodaje značenje* *prijedloga od svoje značenja*, *riječ s ovijem prijedlogom stoji u drugom padžu*. *isp.* vrh. — I imade divan-kabanica, kojano je u Divnu krojenja, a svijetom zlatom popunjena *od vrh glave do zelene trave*. Npj. 3. 434.

odvrknuti, odvrknutim, *v. pf.* *abspringen, resilio*. Rj. od-vrknuti, *kao odskočiti* 1. *prosti v. pf.* vrknuti, *isp.* v. *impf.* vrcati.

odvrkljati, odvrkljati, *v. pf.* *davmschleudern, abeo otiose*. Rj. od-vrkljati, *vrkljajući otivi*. *v. impf.* vrkljati.

odvrtati, odvrćenim, *v. pf.* Rj. od-vrtati, *v. impf.* odvrtati. — 1) *wegbrechen* (n. p. nogu od pečena prasetu), *avello*. Rj. *kao otkinuti*. — 2) *wegschrauben, detorguo*. Rj. *kao odviti*. — 3) *odvrti* *crepitem edidit carcum*. Rj. *jako prdnuti*, *vidi* odadrijeti 4. odrezati 2.

odvrstati, odvrćenim, *v. pf.* *loswickeln (das Pferd), capedio*. Rj. od-vrsti *konja, kao odmotati ga, kad se zarzce*, *isp.* v. *impf.* vrsti se.

odvrtanje, n. Rj. *verb.* od odvrtati. — 1) *radnja* *kojom tko odvrti što od čega*, n. p. *noću od pečena prasetu* (das *Losbrechen, defraccio*. Rj.). — 2) *radnja* *kojom tko odvrti što*, n. p. *vratilo* (das *Losschrauben, detorsio*. Rj.).

odvrtati, odvrćenim, *v. impf.* Rj. od-vrtati, *v. pf.* odvrtati. — 1) *losbrechen, defringo*. Rj. n. p. *noću od prasetu*, *vidi* odvrtati 1. — 2) *losschrauben, detorguo*. Rj. *sa se, refleks* ili *pass.*: Svraka, onaj klin u prvom vratilu, kroz koji daska probušena stoji, te se u nju opet drugi klinac (klinčić) zabode, da se *vratilo ne odvrti*. Rj. 835a.

odvrvjeti, odvrvjeti, *v. pf.* *wegströmen (von einer Menge Menschen), auferri*. Rj. od-vrvjeti, *erveci otivi (kati se za mnogo ljudi)*.

odvući, odvućenim, *v. pf.* *wegschleppen, abstraho*. Rj. od-vući, *v. impf.* odvlačiti. — *Olcenci* *h* kao *ovce* na klanje. Jer. 12. 3.

odvugnuti, gnēm, *v. pf.* *feucht werden, humorem contrahere, cf.* objužiti. Rj. od-vugnuti, *inače se taj gloyd ne nalazi*, *vidi* i *ovlažiti*. — *Što su moje gusle odvugnute*. Rj. 108a. Objužiti, *vidi* odvugnuti (kao zimi kad dune jur pa se snijeg počne topiti): objužilo je, t. j. toplo je, *što su moje gusle objužile*. Rj. 430a. značenje koje je u *clagu* i *odvugnuti*. Korijeni 201. I *postalo samoglasno glaseći* u.

odzada, *vidi* ostraž. Rj. *adr.* od-zada, *vidi* i *ozad*, *ozadi*: *ostragu*: *hinten, pons, post.* — Od *srijeda* me lijevo gladiš, a od *zadu* erijeva vadiš. DPosl. 88.

odzamānde (od *zamānde*?) *ron je her, ab omni tempore, cf.* iskon. Rj. *od zemana?* *vidi* od iskona, *vajkada*.

odzdrāv, m. *der Gegengruss, resolutatio*: Kakav pozdrav onaki i *odzdrāv* (Posl. 124). Rj. od-zdrav.

odziv, m. *djelo kojim se tko odzove komu ili čemu*, *od-ziv*, *isp.* odzivanje, *za nke*, i *oblik* *isp.* *pōživ*. — *lli bije more u bregove, odzic daju gore* Crnogorske? Npj. 5. 445. *Odzic* *na jednu pje-mu* Mušickoga. M. *sveti poet*. 2. *Jerbo* su nam sve ove litice *oživjele* *krapuim odzicima*, *šćep*, *mal*. 124.

odzivajuće, n. *das Antworten auf das Rufen, responsio vocanti*. Rj. *verb.* od odzivati se, *radnja* *kojom se tko odziva komu*, *isp.* odziv.

odzivati se, odzivajući (odzivljajući) se, *v. r. impf.*

auf den Ruf antworten, responsio vocanti. Rj. odzivati se, *vidi* odzivati se, *ozivati se*, *v. pf.* odzvati se. — *Oj čuj!* u Crmnici *odzicaju se* žene i djevojke. Rj. 452a. *Kad te ko ne zove, što se odzivaš?* Posl. 122. *Što se ne odzivaš, Avenire?* A *Avenir se* odziva. Sam. 1. 26. 14.

odzvati, odzovēm, *vidi* odazvati. Rj. *v. pf.* od-zvati, *v. impf.* odzivati. — 1) *abrufen, arceo, vidi* odazvati. — 2) *sa se, refleks, vidi* odzvati se. Rj. *vidi* i *ozvati se*. — *Stane vikati*: «O azdajo, o azdajo! ta izigji mi danas na mejdan». *Azdaja se odzore*: »Sad ču, carev sine, sad ču». Npr. 46. *Prizovite ime svojih bogova... pa koji se Bog odzore ognjem*, *onaj neka je Bog*. Car. 1. 18. 24.

odž... *vidi* hodž... Rj.

odžaćar, m. *der Rauchfangkehrer, purgator caminorum*. Rj. *tko odžake čisti*, *vidi* dimnjačar, *badžomet*. **odžaćarev**, **odžaćarov**, *adj.* Rj. *što pripada odžaćaru*.

1. **odžāk** (odžak),* *odžāka* (odžāka), m. — 1) *vidi* dimnjak. Rj. *vidi* i *badža*. — *Ako kuća izgori, dug na odžak* izleti. Posl. 5. *Zapiši u odžak*. 85. — 2) u sijanju *dimja* i *lubenica* kao *kućica* u sijanju *pasulja*; *odžak* je od *kućice* malo *poveći*.

2. **odžak**,* m. *vidi* dvor 1. Rj. *vidi* i *konak* 1. *kao* *polaća*, *u pjesmama se svaka kuća zove dvor ili kula*. — *Kad to začu Jakšić Dimitrije...* pa se *natrag* *niz čaršiju vrati*, *odžaku je srome dolazio*. Npj. 2. 606. *Kada vezir u Čupriju dođe, na odžaku* i *divanu* *svome drži njega uz desno koljeno*. 2. 610. *Tu pogibe* *evijet od Turaka* i *gospoda starijeg odžāka*. 4, 443.

1. **odžāklija**,* *f.* *Zimmer mit Kamin, eubiculum in quo caminus*. Rj. *odžak-lija*, *adaja*, *soba u kojoj ima odžak*, *dimnjak*.

2. **odžāklija**,* m. *vidi* odžaković: *Odžāklije* i *odžaković*. Rj. *odžak-lija*, *čovjek od odžāka (dvora)*, *od dobre kuće*, *vidi* i *kućić*, *kućević*, *koljenović*, *plemić*.

odžaković, m. (u Bosni) *con gutem Hause, illustri loco natus*, *cf.* *koljenović*, *kućić*. Rj. *vidi* 2. *odžāklija*, i *syn.* *ondje*. — *Odžaković* je *odžaković*, «a *kupikrastavčić* *kupikrastavčić*. Rj. 316a.

odžulūsiti, odžulūsiti, *v. pf.* *vidi* oglobiti. Rj. *o-džulūsiti*, *isp.* *džulus*.*

oficija, *f.* *vidi* ovicija, *oficirska služba*, *čast*, *cf.* *officium (služba)*.

oficijāl, oficijāla, m. (u primorju) *der Beamte, officialis*: i njegove *generale* i *oficijale*, i njegove *vojnike* i *bojnike* (kad se *nazdravlja*). Rj. *isp.* *oficir*, *časnik*, *činovnik*.

oficir, oficira, m. (u vojv.) *der Offizier, praefectus militum*: *Na šesiru mladom oficiru*. Rj. *preko Njemačana France*, *oficier*, *vojnički starješina*, *vidi* *ovicir*, *časnik*, *isp.* *oficijal*. — *Od gola* *popa* i *oficira* *nema* *ruznije stvari*. Posl. 232.

oficirov, *adj.* *vidi* ovicirov, *što pripada oficiru*.

oficirski, *adj.* *što pripada oficirima ili kojemu god oficiru*: *Ima najmanji oficirski čin*. *Straž*. 1886, 1767. *vidi* *ovicirski*, *časnički*.

ofrigati, *gam*, *v. pf.* *vidi* oprigati, *v. impf.* *frigati*.

ofukati, ofukām, *v. pf.* *vidi* opuckati: *Ofukao* kao *Vlah* *pitu* (Posl. 244). Rj. *o-fukati*, *pojesti*, *izjesti* u *meden kus*, *vidi* i *opucati*, *oprecati*, *ogruhati* (*ogruvati*) 2. *v. impf.* *fukati (jesti)*.

ogaditi, dīm, *v. pf.* Rj. *o-gaditi*, *v. impf.* *gaditi*. — 1) *kome šta, cerleiden, molestum reddo*. Rj. *učiniti* *da što god bude kome gadno*. — *Ne ogadi* t *psu* *strvine*. Posl. 207. — 2) *sa se, refleks. zuwider werden, molestus fio*. Rj. *kad što postane gadno kome*.

ogājtaniti, nīm, *v. pf.* *eine Sehnr herumnāhen, alsuo funiculum (elacum?)*. Rj. *o-gājtaniti*, *gajtanom opšiti*, *v. impf.* *gajtaniti*.

oganj, ognja, m. Rj. — 1) *das Feuer, ignis, cf.* *vatra*. *Kad se sjedi oko ognja*, *pa što u ognju* *pukne* i *razbrka žerav*, *reče se*: *zlotvoru srce!* t. j. *da pukne*.

Rj. — *Živi oganj, koji se vadi tarući dvoje lipovo drvljadi jedno o drugo . . . pepelom od ozoaga ognju valja posuti one kraste, i proći će.* Rj. 158a. Da zemlja stoji na vodi, voda na ognju, a oganj na zmajogorčecu ognju. Rj. 212b. *Izrijati, izriti oganj.* Rj. 219b. Pa izvadi dvije kuburlije, i objema iskru ognja daje. Rj. 231a. Otkud knjiga, oganjem izgorjela! Rj. 417b. Ognjarice, čobanska koliba, gdje se oganj loži. Rj. 438a. *Usjeknući, ukresati oganj.* Rj. 788b. Kako ga (orah) razbi, sinu iz njegaj oganj . . . pljune u oganj, te se u oni čas udane. Npr. 94. *Potakne im veliki oganj i sjednu grijati se.* 148. Ko se dima ne nadimi, on se ognja ne nagrija. Posl. 153. Di je veće gragja, tu je veće oganja. DPostl. 16 (isp. požar). Iz usta mu (konju) živi oganj sipa. Npj. 2. 140. Dvori moji, oganjem sagoreli! 2. 461. *Pušci oganj dade, te pogodi Čerović-Batrića.* 4. 2. Pa na njega oganj oboriše. 4. 8. I biše se dnevi nekoliko, življen se oganjem pogonjahu po megdanu tamo i ovamo. 4. 82. Tu s' ubiše ognjem iz pušaka. 4. 121 (isp. niže 4. 397: Pobiše se oganjem iz pušaka). No upali bijelu latinku, al' mu punta oganj ne prifati . . . I nu Muju oganj prosipaše. 4. 130. »Ko će sa mnom, neka ide za mnom». Što bijaše ognja plamenita, sa Čurčijom ode u planinu. 4. 169 (Junakā). Al' mu Sovljak oganjem gorijaše. 4. 183. Kakav oganj gori na Loznicu. 4. 256. Opaliću ognjem svekoliko. 4. 315. Svu Moraču ognjem izgorjese . . . Tad Brgjani na Turke ndrīše, i življen ognjem navalīše. 4. 373. Da krvničke kuće pobaramo i življen ognjem zaratrimo. 4. 397. Pobiše se ognjem iz pušaka . . . Dočekaše ljuti Kolašinci, te na popa oganj naložiše, ema popu dobri Bog pomaga, nijedna ga puška ne pogarja. 4. 400. *Presiplju ih ognjem žestokijem.* 4. 406. Tebe živa hoću uhvatiti, na žive te muke udariti, na oganj te ratru naložiti. 4. 439. Vranac konjić bez biljega . . . iz kopita ratru dava. Kov. 85. *Kupina ognjem gori a ne zagorijeva.* Mojs. II. 3. 2. Gradove popališe oganjem. Sud. 20. 48. Razvalili Siklag i ognjem ga spalili: Sam. I. 30. 1. Neka ga (june) metnu na drva, al' ognju da ne podmeću. Car. I. 18. 23. U mislima mojim razgorje se oganj. Ps. 39. 3. Čovjek nevaljao kopa zlo, i na usnama mu je kao oganj koji pali. Prič. 16. 27. Kad se posuše grane; žene će dolaziti i ložiti ih na oganj. Is. 27. 11. — 2) (oko Imoskoga) *vidi vrnuća:* ovo je dobro od ognja; užegao se oganj u njemu. Od jada ga zaboljela glava a vrh toga oganj i groznica. Rj. *vidi i* ognjuština. dem. ognjice. — *Živi oganj,* nekakve kraste po glavi. Rj. 158a. — 3) (u Dalm.) *vidi* tabandze. Rj. *vidi i* gvožnja puščana. — *riječi s takrim nast. kol* baenaj.

ogar, m. (st.) eine Art Jagdhund, canis venaticus genus: Da nahranim rte i ogare. Udariše rti i ogaru. Rj. nekakav lorni pas. *vidi* zagar. — Tugja: ogar. Osn. 117. isp. 371.

ogaraviti, vīm, r. pf. *vidi* ogariti. Rj. o-garaviti, uēmiti da bude što garavo. oraj se glajol ne nahodi drukēje.

ogarina, f. (u C. G.) *vidi* ogorjelište. Rj. mjesto gdje je izgorjelo što, n. p. kuća. od osn. od koje je ogariti. *vidi i* garište.

ogariti, rim, r. pf. mit Kohlen oder Ituss beschmieren, illino fuligine aut carbono. Rj. o-gariti, garom namazati, uprljati. *vidi* ogaraviti. r. impf. gariti. — Tada ne smije ni jedno zaspati; jer drugi jedva čekaju da ga ogare, ili da mu prišiju štogod za haljine. Rj. 10a.

ogazditi se, dim se, r. r. pf. postati gazda, reich werden, diteseo. Rj. o-gazditi se, nahodi se samo u tom obličju. isp. gazda.

ogladnjeti, ogladnim, r. pf. hungriy werden, esurio: Da ti nije ogladnjeco vojno. Rj. o-gladnjeti, gladan postati. v. impf. gladnjeti. — Dea čekajući onde oca ogladne. Npr. 137. Uhvati dva noja, pa im za nekoliko dana ne da ništa jesti dok dobro ogladne. 159.

oglas. m. djelo kajim se što oglaš. — Velika hvala . . . onoj gospodi koja su oglaš moje razušljali. Sovj. I. U Zadru su se oglaš čitali latinskim i slovenskim jezikom. DM. 326.

oglasiti, oglašim, r. pf. Rj. o-glasiti. v. impf. oglašivati (oglašivati), prosti glasiiti. — I. 1) verkünden, kundmachen, nuncio. Rj. More šta si ti oglasio narodu za mene? Npr. 151. Kara-Gjorgjije oglaš stajestinstro svoje po svoi Srbiji. Danica 3. 166. Vrsni ban od krajine, oglašeni na sre strane. Kov. 112. Mogli bismo mnoge prave narodne i općene riječi oglasiti za predjelne, a predjelne za općene. Pis. 76. *Oglase puške na stražama, da Francuzi idu.* Žitije 31. Stefan Kosača oglaš za sebe da je vjeran rimokatolik. DM. 165. Koji još ne bijelu krštenjem prosvjetljeni i zvalu se oglašeni. DP. 9 (katchumeni), sa se, pass.: Ova je žena gojila ovi struk bosilja, i oglaš se za nj po cijelom srijetu. Npr. 258. — 2) mrtvaca zvonom, eine Leiche beläuten. Rj. — II. sa se, refleks. kund werden, verhalten, nuncio. Rj. — Ti više da ne ideš za mnom gdje se ja oglašim, jer ne će dobro biti. Npr. 146. Od kako je Kulin poginuo, sahlja mu se jeste oglašila u nekakva Počerea Miloša. Npj. 4. 227. E ljo, sad si doljajala! (U nekakoj zemlji oglaš se lažljir rvač . . .). Posl. 78.

oglašivanje, n. *vidi* oglašivaje. Rj. **oglašivati,** oglašujem, r. impf. *vidi* oglašivati: Oglasuje da je soko sivi. Rj. *pravičnije* oglašivati. isp. proglašivati, razglašivati.

oglašnik, oglašnik, m. (st.) der Bote, nuncio, cf. glasnik: Pust' Turčina jednog oglašnika, neka kaže Bosanskom veziru. Rj. ko oglašuje što.

oglašivanje, n. Rj. *verb.* od oglašivati. — 1) radnja kojom tko oglašuje kome što (das Verkünden, Lautwerden, nunciatio. Rj.). — 2) radnja kojom tko oglašuje mrtvaca (das Beläuten einer Leiche. Rj.).

oglašivati, oglašujem, r. impf. Rj. o-glašivati. *vidi* oglašivati. r. pf. oglašiti. — kundmachen, nuncio. Rj. — Koji nosi dobre glase, koji oglašuje mir, koji javlja dobro, oglašuje spasenje. Is. 52. 7. Evo oglašuje za Jerusalim da idu stražari iz daljne zemlje. Jer. 4. 16.

oglati, oglašm, *vidi* ogledati. Rj. o-glati, od ogledati: d izmējju e i a izbāčno, e sa a izjednačno, te ostalo jedno a. r. impf. glati (= gledati). — sa se, refleks. oglati se, oglašm se, *vidi* ogledati se. Rj.

oglav, m. der Theil der Pferderüstung, der am Kopf desselben befindlich, lora capitis equi, cf. oglav, oglavina 2, oglavnik. Rj. od odore konjske ovaj dijel koji je konju na glavi. *vidi i* bašluk 2. — *Oglav* ti spao u donjoj zemlji! (Kletva konju). Posl. 231.

oglava, f. — 1) die opanci von Kopfhaut, soeci ex pelle capitis: daje mi par oglava. Rj. opanci od oglavine 1, od kože s glave. isp. nožnji. — 2) (u Bač.) u čizme ono što stoji odzogo po ljesici. Rj.³

oglavak, oglavka, m. der Hügel, collis, cf. glavica. Rj. isp. brežuljak, brijež. — o-glavak.

oglavár, oglavára, m. *vidi* oglav. Rj. i *syn.* ondje. **oglavčiti se,** čm se, v. r. pf. o-glavčiti se, uciti se u glave. v. impf. glavičiti se. — Bome se moj kupus lijepo oglavčio. J. Bogdanović.

oglavina, (oglavina), f. — 1) die Kopfhaut der Thiere, pellis capitis bestiarum. Rj. koža s glave životinjske. imena kožama s takim nast. kod divljatina. — 2) (u Srijemu) *vidi* oglav. Rj. i *syn.* ondje.

oglavlje, n. — 1) kao poročava, dus Kopftuch, vitta: Naše sestre i nevjeste iz doma hodile . . . sve oglavlje bijela, obraza svijetla i glasa poštena. (Da ne bi nigda bile u žalosti i u crnijem haljinama). Kov. 71. Tada će Gospod skupiti nakit s obuču . . . i ogledala i košuljice i oglavlje i pokrivala. Is. 3. 23 (ritus, die Turban). — 2) na stupu kao glava, Säulenkopf, caput columnae: Načini dva oglavja da se metnu ozgo na stupove. Car. I. 7. 16. Dva stupa

oglaviti *oglaviti* navrh dva stupca. 7. 41. — *oglaviti* *oglaviti* *oglaviti*.

oglavnik, oglavnika, *m.* *vidi* oglav. Rj. i *syn.*

ogled, *m.* *slouc.* oglednu, *djelo* kojim se što ogleda: *probna, die Probe, Versuch*. Prospekt: *experientiam, exemplum prospectus*: Da će se u svemu ovome, kao u *prone ogleda*, naći pogreška i nedostataka, to se razume samo od sebe. Opit XII. Nadam se pokazati *ogled* ili probu *od nocogi pravopisa*. Slav. Bil. 1. 91. Primićete *ogled svetoja pisma* na srpskom jeziku. Straž. 1887. 206. *Ogleda radi* ovo riječi iz pisma koje pišaše Sankovići. DM. 209. Da se može što god štampati *za ogled*. Tako ovo *ogleda*. Ogled III. — *za obliče isp.* pogled (*loc. pogledu*).

ogledalo, *n.* *der Spiegel, speculum*, *cf.* zrcalo. Rj. — Kažu da se ljudima noću ne valja *ogledati na ogledalo*, da im žene ružnu djeću ne razjaju. Rj. 438a. Kužan čovjek *ne ide rado na ogledalo*. Posl. 273. Meni dao kemu pozlaćenu, tvojoj seji *sjajno ogledalo*. Npj. 1. 551.

ogledanje, *n.* Rj. *verh.* od I. ogledati. II. ogledati se. — **I. 1)** *radnja* kojom tko *ogleda što* idas *Beschen, inspectio*. Rj. — **2)** *radnja* kojom tko *ogleda, obilazi što*, *n. p.* jelo. — **II. 1)** *radnja* kojom se tko *ogleda, n. p.* na ogledalu. — **2)** *radnja* kojom se tko *ogleda, n. p.* na mejdanu: Ubi mene Madžar iznada *bez junačkog moga ogledanja* moje sablje i desnice ruke! Npj. 2. 487.

I. ogledati, *ogledam, v. impf.* Rj. *o-gledati, ridi* ogledivati, obidovati, obilaziti 4. podmjerati 2. probati, kušati 1. pokušavati. *v. pf.* *ogledati*. — **I. 1)** *sehen, nachsehen, beschen, video, experior*. Rj. — Zagje s onom papučom njezinom da je traži po svemu carstvu *ogledajući* svakoj gjevojci *papuču na nogu*, ali kojoj duga, kojoj kratka. Npr. 129. Bio i na situ i na rečetu. *(Seasta je ogledao i trpljeo)*. Posl. 13. Pa *ogleda milosna gjevera*, nosi njemu tanke preobuke. Npj. 2. 445. Pred njima je vojvoda Jovane, *on ljepo vajsku ogledaše*, a pobolje straže namještaje. 4. 315 *(mjesta namješta, isp. Obl. 108)*. Svako jako *su ogledati, da bi nas kako naveli da progovorimo*, no sve uzalud. Danica 2. 135. *Ogledaj sluge svoje za deset dana*, neka nam se daje varivo da jedemo i voda da pijemo. Dan. 1. 12 *(tentu nos . . . decem diebus: versuche es doch mit deinen Knechten zehn Tagen)*. — **2)** *n. p.* jelo, *kosten, gusto, cf.* obilaziti. Rj. *primjer isp. kod v. pf.* 2 ogledati 2. — **II. 1)** *sa se, refleks.* — **1)** *sich (im Spiegel) beschen, inspicio me*. Kažu da se ljudima noću ne valja *ogledati na ogledalo*, da im žene ružnu djeću ne razjaju. Rj. — **2)** *sich versuchen, sich messen, experior*. Rj. *primjere isp. kod v. pf.* 2 ogledati se 2.

2. ogledati, *ogledam, v. pf.* Rj. *o-gledati, ridi* oglati, obići 3. okušati, pokušati, prokušati, podmjeriti, probati. *v. impf.* I ogledati. — **I. 1)** *sehen, nachsehen, beschen, video, experior*. Rj. — Najprije *svakoga ogledaju* je li upravo za dembela. Rj. 116a. Merjed ga (dijete) izvede pred pećinu i kaže mu da *ogleda može li sad iščupati bukvin iz zemlje*. Npr. 2. Ili, sinko, idi *ogledaj*, i onako si propao. 66. Uranio vojvoda Jovane, po ljubiću *sunce ogledati* i pobolje straže nameštiti. Npj. 4. 346. Da *ogledamo sad na čui*, reče naš nemilostivi ljekar. Danica 2. 136. Po tom je uzalud *ogledao* nekoliko puta, *da* podigne i Bosanske Srbe. Miloš 9. Da je Marko, kad je prvi put pušku video i, da ogleda njenu silu, sebi ruku iz nje probio, utekao s ovoga sveta. Npj. 4. XXXVI. Tako postane platno. Može biti da je to iz početka prije bilo *ogledano* od čaša ili ševara . . . nego li od prednjih vunenijeh konaca. Priprava 142. Dogju da *ogledaj grob*, Mat. 28. **I** *(videre sepulchrum, das Grab zu beschen)*. Ali će trebati i da *ogledam osti-*

jetliti nešto što doslije u filologiji slovenskoj nije osvjetljeno. Rad 1. 110. — **2)** *n. p.* jelo, *kosten, gusto, cf.* obići Rj. — Čudeći se car, kako *čino* taku silu ima . . . namisli, da ga jednom i on *ogleda*. Danica 5. 93. — **II. sa se.** — **1)** *refleks. sich (im Spiegel) beschen, inspicio me*. Rj. — Uzme ogledalo, *ogleda se* i rekne: *Sjajno ogledalo, kao što . . . Živ. 323 (isp. gledati, gledam i gledim)*. — **2)** *recipr. sich versuchen, sich messen, experior*. Rj. — O aždajo! ta izigji mi danas na mejdan da se *ogledamo*, ako žena nisi. Npr. 46. Eto polja, a eto konja. (Da se *ogledamo ko je jači*). Posl. 79. Miloša ću na mejdan zazvati, *s njime ću se danas ogledati*. Npj. 4. 228. Valja, braćo, dočekati Turke, *na srjetlu se sablju ogledati*, sramota je pobjeć' sa mejdana. 4. 229. A kada se, braćo, ja okrenem, *te se ostrin grozjgem ogledamo*. 4. 305. Dakle se *ogledao* Svetić i u *epskoj poeziji*. M. Svetić poet. 4.

ogledivanje, *n.* *verh.* od ogledivati. *radnja* kojom tko *ogleduje što*, *n. p.* jelo.

ogledivati, *ogledujem, v. impf.* *ridi* I ogledati, i *syn. onlje, v. pf.* ogledati. — Gotovi mu to gospodsko jelo, prije njega *jelo ogleduje*. Npj. 2. 106. *isp. takva v. impf. sloč.* od gledati: pogledivati, pre-gledivati, sagledivati.

oglobiti, *oglobim, v. pf.* *durch Expressungen schinden, cavario cavationibus et mulctis*. Rj. *o-globiti, ridi* odzulusiti, osmuditi 2. *isp.* *ogoluzniti, v. impf.* *globljavati*. — *Oglobio ga* do gole duše. Rj. 91a. *Oglobio ih* na pasji rep. 648a. Skoro nam je lbro *oglobio knezu* s Učca *stotinu ocnora* i Čarića *golema dorinau*. Npj. 4. 381. Neka *ga oglobe* sto sikala srebra. Mojs. V. 22. 19. *Oglobi zemlju* sto *talanuta srebra* i *talanut* zлата. Dnev. II. 36. 3.

ogloblje, *n.* (u Hrv. u kršćana) *ridi* brdila. Rj. *u stanu tkalačkoga ono u čemu stoji brdo*, od osnove koja je s drugim prijedlogom u *zglob*. Osn. 81.

oglodati, *oglogjëm, v. pf.* *abnagen, corrodo*. Rj. *o-glodati, v. impf.* *glodati*. — Došli gosti, da *oglognu kosti*. (Gledaj: Ko meso izije, valja i kosti da *glogje*). Posl. 69.

ogluhnuti, *ogluhnëm, v. pf.* *taub werden, obsurdere*. Rj. *o-gluhnuti, postati gluh, ridi* oglunuti, ogluviti. *v. impf.* *gluhnuti*. — Ozebao ušavši u vruću sobu, *ogluhe* u jedanput. Opit IV. Kad se krv u čovjeku zaplamt, hoće i oči da mu zaslijepe, i *uš* da *ogluhnu*. Prip. bibl. 71.

ogluñnuti, *ogluñëm, ridi* ogluñnuti. Rj. *u krajevima gdje se gluh* *ne čuje u gororu, ridi* i ogluviti.

oglušak, *ogluška, m.* *n. p.* *kupi ogluške, t. j.* ne će da učini odmah kako mu se prvi put rekne, nego mu valja više puta govoriti. Rj. — *Primat' u ogluške*. DPosl. 102. Ako je . . . svaki prestupak i *oglušak* pravednu platu primio: kako ćemo pobjeći ne marivši za toliko spasenije? Jevr. 2. 2 (*inobedientia, Ungehorsam; neposluh*). *suprotno* posluh. *od osn. od koje oglušati se, oglušiti se*.

oglušanje, *n.* *verh.* od oglušati se. *radnja* kojom se tko *ogluš* (*koga ili čega*).

oglušati se, *oglušam se, v. r. impf.* *o-glušati se koga, kao gluh hiti nu molbu njegovu, ne htjeti ga slušati, v. pf.* *oglušiti se*. — Jer Bog čuje uboge, i sužanja svojih *ne ogluš* se. Ps. 69. 33.

oglušiti se, *oglušim se, v. r. pf.* *koga, taube Ohren haben gegen Jemand's Bitten, surdus sum ad preces*. Rj. *o-glušiti koga, ne htjeti ga čuti, ne uslišiti ga, molbe njegovu, v. impf.* *oglušati se*. — Vidjesmo muku duše njegove kad nam se moljaše, pa *ga se ogluš* *sismo*. Mojs. 1. 42. 21. Olakšaj ljutu službu oca svojega . . . pak ćemo ti služiti . . . **I** *car ogluš* *se naroda*. Car. 1. 12. 15. Jer se (Gospod) *ne ogluš* *molitve* ništega niti je odbi. Ps. 22, 24. *Svako carsko pismo* trebalo je izvršiti: *oglušiti ga se*, nije bilo slobodno. DM. 280.

ogluviti, *vim*, *v. pf. vidi* ogluhnuti. Rj. o-gluviti, *postati gluv* (*gluh*).

ognjōjiti se, *ognjōjim se*, *v. r. pf. etern, suppurō*. Rj. o-gnojiti se, *postati gnojaro*, *v. impf. gnojiti se*. **ognusiti**, *sim*, *v. pf.* (u Dubr.) *beschmutzen, besudeln, inquinō, polluo, cf.* opoganiti, uprljati. Rj. o-gnusiti, *učiniti da bude što gnusno, uprljano*, *v. impf. gnusiti* 1.

Ognjan, *m.* ime muško. Rj. *vidi* Ognjen. — Ono bješe nejačak *Ognjane*. Npj. 2, 321. *osn. u Ognjo*, koje se ne govori, od *Ognjestar*, koje se takogje ne govori). *Osn.* 139. *takea hyp. kod* Cvijan.

ognjan, *adj. vidi* ognjen. Rj. *što pripada ognju: u koga ili čega ima ognja* (*u prenesenom smislu*). *vidi* i ognjanit, ognjevit, *vatren.* — A pita ga *Ognjana* Marija . . . »Kazaću ti, *Ognjana* Marija. Npj. 2, 4 (*vidi* Ognjena Marija). Kad viknuše *ognjani čaši*, a lupiše jasni talambasi. 3, 50.

Ognjana, *f.* ime žensko. Rj. *isp.* Ognjan. — *imenu ženska s takovim nast. kod* Andrijana.

ognjanin, *m. der* *Feurig, igneus*: Vino pije Zmaj *Ognjanin* Vuče a sa svojom nevjernom ljubovcom. Rj. *ognjani čorjak.* — *nještanin. ognjanin.* ostrvljanin. *Osn.* 150.

ognjanit, *adj. vidi* ognjevit. Rj. *vidi* i ognjan, ognjen, *vatren.* — *Skin' se s konja ognjaniti* Vuče. Rj. Nije ovo zmija kruosica, no je ovo *ognjaniti* zmaju. Npj. 2, 63.

ognjārica, *f.* (u C. G.) čobanska koliba, gdje se *ogvji* loži, *eine heizbare Hirtenhütte, casa pastorum in qua ignem excitant*. Rj.

ognjen, *adj. feurig, igneus*. Rj. *što pripada ognju: u koga ili čega ima ognja. vidi* ognjan, *i syn. ondje.* — *Ognjena* Marija, *f. vidi* Blažena Marija. Rj. 438a. I on šilje *ognjenu čašu*. Npj. 2, 190. Uzesmo im *ognjene topore*. 5, 346. Ove velike promjene . . . čini priroda potopom, potresom, *ognjenjem brdima*. Priprava 15. Baciće ih u *peć ognjenu*. Mat. 13, 42. *Budite ognjeni u duhu*. Rim. 12, 11. Čineći to, *ugljerje ognjeno* skupljaš na glavu njegovu. 12, 10. *Dadoh domu oca* tvojega *sve žrtve ognjene*. Sam. 1, 2, 28. *Ognjeni vjetar* biće im *dio iz čaše*. Ps. 11, 6.

Ognjen, *m. vidi* Ognjan. Rj. *takea hyp. kod* Ljuben.

ognjenac, *ognjēna*, *m. trava, govori se oko* Zagraba. Iveković. *Acker-Ziest, stachys arvensis*. Dr. S. Gjurašin.

ognjeviti, *adj. feurig, igneus*: Da je ovo *bojak ognjeviti*. Rj. *u koga ili čega ime (mnogo) ognja: što pripada ognju. vidi* ognjan, *i syn. ondje.* — Za zmaja pak misli se da je kao *ognjevit junak*, od kojega u lečenju oganj odskāče i svijeli. Rj. 3b. *Sād će doći ljutit zmaj ognjeviti*, sve vatra iz njega sipa. Npr. 29. *Jer je sunce ognjevito*, sestru će mi izgoriti. Npj. 1, 155. *Podigla se jedna četa mala, malena je*, al' je *ognjevita*. Zbaci zmaje *ruho ognjevito*. 2, 257. *Cuo sam da si srdita, srdita i ognjevita*. Neg' Stane, moja dušice, ostavi srdost u majke, a živi oganj u braće. Kov. 48.

ognjīe, *ognjīca*, *m. dem. oganj* 2. Rj. — *takva dem. kod* daždic.

ognjīca, *f.* — 1) (oko Omiša) *vidi* groznica (koje i oni znadu). Rj. — 2) svinjska bolest, koja ih napadne kad jedu žir a nemaju dosta vode. Rj.

ognjīlača, *f.* o-gnjīlača, *gnjila kruška*, *t. j. koja se ne može jesti dok ne ugnjīli*. u Sunji u Hrv. Iveković. *vidi* gnjīlica, mekuša, tepka. — *za nast. isp. ajgirača*.

ognjīlo, *n.* — 1) *der* *Feuerstuhl, chalybs igniarius, cf.* ocilo, čakmak. Rj. *vidi* i masat. *isp. kresivo*. — Uzeo naše *ognjīlo*, pa mu nagjeo ime ocilo. (Kad ko uzme što tugje, pa ga malo preinači, kao da se ne bi poznalo. Pripovijeda se kako je Madžar ukrado u Srbina *ognjīlo*, pa kazao da je to njegovo ocilo).

Postl. 350. Šilo za *ognjīlo*. (Jedno za drugo, ili: jednako za jednako). Postl. 352. Čakmak, ocilo, kremen, i oboje zajedno, *ognjīlo*. Daničić, ARj. 883b. — 2) (u C. G.) *vidi* kašiluk. Rj. *u puške*.

1. **ognjīšte**, *n. der* *Feuerherd, focus*. Rj. *u kući*. — *Podglavak*, drvo koje se *na ognjīšte* metne poprieko, pa se ostala drva uzduž preko njega lože. Rj. 520a. *Miči mi se s upreta, t. j. ognjīšta*, od moje kuće. Rj. 785b. *Nabiti kome ognjīšte*. (Dosađiti mu jedući i pijuci dugo kod njega). Postl. 185. *Tako mi se ognjīšte* mojom krvlju *ne ugasilo!* 305. *U ognjīšte* posvalište, u odrīšte pomirište. 331. *riječi s takvim nast. kod* danište.

2. **ognjīšte**, *m.* (u C. G.) *der* *Boden des Flintenlaufs, fundus teli glandarii, cf.* brazna, kurjuk, torna. Rj. *u puške ono na što je nametna cijev*.

ognjīština, *f. vidi* vrućica. Rj. *vidi* i oganj 2, vrućicama, vrućština, vatrūština. — *takva augm. kod* baruština.

ogōče, *ogōčeta*, *n.* (u Pastr.) kaže se djevojci, kao i ženi *ogota* ili *ogotina*, *ein Schimpfwort für ein Mädchen, concivium in puellam*. Rj. *psoka djevoji*. — *ogōč* (pred č *osn. u* *ogota*). *Osn.* 252.

ogodan, *ogodna*, *adj.* (u Srjemu) *n. p.* ove je godine *hrana ogodna*, t. j. slaba, da će jedva sastaviti s novom (a suviše — za prodaju — ne će biti ništa), *kaum hinreichend, vix sufficiens: ogodno* mi je danas ručka. Rj. — *Grozgja* je toliko da je *čokoću* teško. *Samo je šljiva ogodna*. Megj. 12. *ogodan* (*vix sufficiens, osn. u* *god*). *Osn.* 179.

ogōja, *f. die* *Pflege, cura*: ko drži konje *na dobroj ogōji*, moraju dobri biti. Rj. o-goja. *vidi* odgoja.

ogoliti, *ogōlim*, *v. pf. denudare, detegere*. Stulli. o-goliti koga, *učiniti ga golim. vidi* oprastiti. *isp.* ogoluzniti. — Mojsije *videći* narod *go*, jer *ga ogoli* Aron . . . Mojs. II. 32, 25. *Ja ti vrata ogoliti* ne ću. HNpj. 1, 328.

ogolūzniti, *ogōlūznim*, *v. pf. koga, nackt ausplündern, spolio omnibus rebus*. Rj. o-goluzniti, *kao oglobiti do gole duše*, u drugojačijem se *obličju* *glagol ovaj* ne *ukhodi*. — Oni će *omrznuti* na kurvu, i *opustošice* je i *ogoluzniti*. Otkriv. 17, 16. *Ja ogoluznih Isara*, otkrih *potaje* njegove da se ne može sakriti. Jer. 49, 10.

ogōljeti, *ogōlim*, *v. pf. nackt werden, seine Kleider zerrissen haben, nudor*: Sve je moje *ogoljelo* Ujelo. Rj. o-goljeti. *gō postati*: *Ogolio* i obosio. Rj. 433a. *Taj je momak vrlo ogolio*. HNpj. 3, 102. *Nimivija* . . . *Isprazni se*, i *ogolje*, i *opustje*. Naum 2, 10.

ogon, *m. u* *njivi* *ono između dva razora*, u sjev. Hrv. *vidi* slog 1. — o-gon. *za postanje* *isp. prijeton* 2.

ogorak, *ogōrka*, *m. tizzone, torris*. Stulli. *vidi* ugarak, ngarica; *der* *Brand, titio*. — *Ogorak*, *komad* drveta koji *na vatri* *ogori*. J. Bogdanović.

ogorēvānje, *n. vidi* ogorēvati.

ogorēvati, *ogōrēvam*, *v. impf. vidi* ogorēvati. *v. pf.* ogorēti. — *Mjesto* da mi život *oslagjava*, a ona još *većma ogorēvara*. J. Bogdanović (*kod* *oslagjavati*).

ogōrēti, *ogōrēm*, *v. pf. o-gorēti. isp. gorak. v. impf. ogorēvati, ogorēvati.* — 1) u Gjorgjija: i mao čemer znaj, da *umije ogorēti* *među* *vale*. Stulli. *učiniti* *što* da *bude gorko. isp. zagrēti*. — 2) *fig. koga. exacerbare*. Stulli.

ogorēvānje, *n. verb. od* ogorēvati. *koje vidi*.

ogorēvati, *ogōrēvēm*, *v. impf. Stulli. v. pf. ogorēti, vidi* ogorēvati.

Ogōrje, *n. Rj.* — *Sela* sa *zapadne* *strane* *ovoga* *brda* (*Sutine*) *zovu se* *Zugorje*, a s *istočne* *Ogorje*. Rj. 727a. *isp. podgorje. osn. u* *gora*.

Ogōrjelica, *f.*: *Primiše se u* *Ogorjelicu*. Rj. *brdo u* *Dalmaciji*.

ogōrjelina, *f. zvuk koji ostane na čemu što ogori; das* *Brandmal, nota ustionis. vidi* ožeglina, oprljotina.

Mjesto mirisa biće smrad... mjesto ljepote *ogorjelište*. Is. 3. 24.

ogorjelište, *n.* (u C. G.) *die Brandstätte, area domus deliquitae*: U Ljevišta na ogorjelišta. Rj. *u jedno gubi je izgorjelo što, n. p. kuća, vidi ogorelište, ogarina, garište*. — *riječi s takim nast. kod danište.*

ogorjeti, *ogörim, v. pf. ringsunder anbrennen, aduri*: ogoreo kraj hljeba. Rj. *o-gorjeti, v. impf. gorjeti*. — Ponosi se kao mačka *ogorelom šapom*. Posl. 255. Progjoše kao dim dani moji, i kosti moje kao topionica *ogorješc*. Ps. 102. 3.

ogota, *f. vidi* ogotina. Rj.

ogotán, *adj. cf.* ogotina. Rj. — Muči zla ogotino ogotana. Rj. 438b.

ogotina, *f.* (u Grblju) *Schimpficort für ein Frauenzimmer, concivium in feminum*: muči zla ogotino ogotana. Rj. *psotka ženskoj glavi*. — Tugja će biti: *ogota*. Osn. 218. u Korjenima 5 kaže *Daničić*, riječ može biti da je naša, od korijena, koji znači *praznu biti, ne imati* (isp. egere).

ogovaranje, *n. das Entschuldigen, Vertheidigen, excusatio, defensatio*. Rj. *verb. od* ogovarati. *radnja* kojom tko ogovara koga.

ogovárati, *ogövarâm, v. impf. Rj. o-govarati, vidi* ogovarati 2, *izgovarati* 2, *ispričavati, pravdati, v. pf. ogovoriti*. — *zu eines Gunsten sprechen, ihn entschuldigen, vertheidigen, excuso, defenso*: Svekrva je kara, gjever ogovara. Rj. Svekar veli: »Ne bi snahle s vode; a svekrva: Da ti i ne dogje!« Djever sjedi, te je *ogovara*: Dugo polje, a voda daleko.« Npj. 1. 306.

ogovöriti, *ogövorim, v. pf. zu eines Gunsten sprechen, ihn entschuldigen, vertheidigen, excuso, defenso*. Rj. *o-govoriti koga, vidi* odgovoriti 1 2, *izgovoriti* 2, *ispričati* 3, *opravdati*.

ograbiti, *bim, v. pf. n. p. sijeno, von allen Seiten abrechen (den Heuschöber), rastro abstergere foeni metan*. Rj. *o-grabiti što, grabiti što uzeti od njega odasrud, v. impf. grabiti* 2.

ograda, *f. der Zaun, sepes; cf. zagrada, gradina*. Rj. *o-grada, ono čim se što ogradi, vidi i* gragja 4, *ogragja, kotar, megja, zagrad, zagragja, zgrada* 2. *dem. ogradica*. — *Ograda* oko mjeseca, *Hof, corona, area*. Rj. *Evedra, ograda* od trske. Rj. 152a. Teško megji na tugjoj zemlji! (u C. G. *Megja znači ograda, kakove su onje ponajviše od kamenja*). Posl. 315.

ográdak, *ográtká, m. (u C. G.) vidi* dovod. Rj. *o-gradak, što gospodar uzima od seljaka nu svoju zemlju, vidi i* dohod 3, *dohodak* 2.

ogradica, *f. dem. od* ograda. Rj. *vidi* megjica.

ograditi, *ográdim, v. pf. Rj. o-graditi*. — **1**) *umzánen, obsepio*. Rj. *ograditi što čim, ogradu mu načiniti od čega, v. impf. ogragjivati*. — Baba ga uvede u nekakvu *urliju ogragjenu kostimu* junačkim. Npr. 118. Posadi vinograd, i *ogradi ga* plotom. Mat. 21. 33. — **2**) *vidi* načiniti (n. p. veselje). Rj. *vidi i* sagraditi, *nečiniti, v. impf. graditi*. — *Ogradi tanke gmemje, a u gmemje mmaré... sagradi tanke gmemije, a u gmemije mmaré*. Npj. 1. 418. Gjegogj sjedne, svugje pije vino, a sve radi *kavgu da ogradi*. 2, 188. Pod Oridom *čješala ogradi*, 2, 413. Svakozi je čedo pod pojasom, *što su kleti ogradili* Turci. 4. 154. Na njihovijem (mučeničkim) su grobovima bile *ogragjene* *prve svetinje* Hrišćanske. DP. 347. *sa se, pass. ili* *refleks.*: Što s' nečim, *što s' ogradi*, od sokola pusa Marka! Kov. 112. A pogleda Stefan na čeliju, *al' se sama ogradila vrkva*. Npj. 2, 128.

ogragja, *f. (u C. G.) vidi* ograda. Rj. *i* *syn. ondje*. *Ogragjenica*, *f.* polje Podgoričko: Pod Zlaticu na *Ogragjenicu*. Rj.

ogragjivanje, *n. das Umzánen, circumseptio*. Rj. *verb. od* ogragjivati. *radnja* kojom tko ogragjuje što. **ogragjivati**, *ogragjijem, v. impf. umzánen, ob-*

sepio. Rj. *o-gragjivati što, ogradu mu činiti, v. pf. ograditi* 1. — *Trniti, trnjem ogragjivati*. Rj. 749b.

ograisati,* *ográisem, v. pf. übel ankommen, cf. nagaziti*. Rj. *o-graisati, nagraisati, u drugojačijem se obličju taj glagol ne nalodi, načiti na zlo, vidi i* nadrljati 2, *nagrabusiti, nakaljati, nalijepiti*. — *Ograisao* kao gjava na veliki petak. Posl. 231. *Ograisao* na suhom putu, 231.

ogranak, *ogránka, m. — 1) *das Reis, frons (frondis)*. Rj. *o-granak* (osn. u *grana*); *grana se dijeli na ogranke*. — Josif je rodna grana, kojoj se *ogranči* raširiše svrh zida. Mojs. 1. 49, 22. Grane mu (kedru) popadaše... i *ogranči* mu se *izlomiše*. Jezek. 31, 8. 12. Poslije ove diobe *svaka se od dvije pošljednje grane razdijelila u nekoliko ogranaka*. Dioba 15. — **2**) *der Aufgang, ortus*: Da ste brže do *ogranaka sunca*. Rj. *o-granak, od osn. od koje je ogranut, vidi* istok (*sunčani*), *rogjaj* (*sunčani*). — **3**) (u C. G.) n. p. od *ovce*, od *koze*, t. j. *dohodak*, n. p. kad je gospodar drugome da, da je hrani i čuva, a njemu da daje što kako ugovore. Rj.³*

ogrančići, *čim, v. pf. o-graničiti, limites circumponere*. Stulli, *kao postaviti granice čemu, isp. ome-gjiti, osinoriti, v. impf. ograničivati*. — *Ustadoše cari i kraljevi megju nama i megju Turcima, ustadoše i ograničise i našega knjaza potvrdiše*. Npj. 5, 462. Na Kara-Gjorgjija ustanu gotovo sve veće starešine, da mu *senatom ograniče vlast*. Miloš 13. Ljudi, koje vladalac u važnim i velikim poslovima valja za savjet da pita... onda se ovaka vlada zove *ogrančena monarhija*. Priprava 73. Oni su gotovo javno govorili da *Kara-Gjorgjija valja ograničiti, da ne može po svojoj volji činiti šta hoće*. Sovj. 17. Novčana je *globu vrlo ograničena*. DM. 313. *Ograničeni razum čovječji ne može postići ni ruge ni slave Gospodnje*. DP. 140.

ogrančivánje, *n. verb. od* ograničivati. *radnja* kojom tko ograničuje što.

ogrančivati, *ográničem, v. impf. limites circumponere*. Stulli. *o-graničivati što, postavljati mu granice, v. pf. ograničiti, isp. v. impf. prosti* graničiti.

ogranuti, *ogran, v. pf. t. j. sunce, sich am Horizonte zeigen, erorior (de sole)*. Rj. *o-granuti, vidi* granuti, *ždraknuti, v. impf. grājati* 2, *granjivati*. — U jutru kad ustaše i *sunce ogranu nad onom vodom*, ugledaše Moavci prema sebi... Car. II. 3, 22.

ograšiti, *šim, v. pf. (u C. G.) Rj. o-grašiti, u drugojačijem se obličju ne nalazi glagol, značenje (korijenu) sijati prelazi u* *veseliti: ograšiti*. Korijeni 76. — **1**) *vidi* obradovati (*cf. ogranut, ograhnuti?*). Rj. — **2**) *sa se, refleks.* (u C. G.) *vidi* obradovati se: *Sva se vojska njima ograšila*. Rj. — *Svi dogjoše u pitomu žnpu; dobro im se Mirko ograšio*. Npj. 5, 95. »Ema sam ga dobro osvetio. Kad razumje Petroviću Mirko, dobro mu se *sree ograšilo*. 5, 123. *Veselje mu čine iz pušaka, dobro su se Mirku ograšili*. 5, 181.

ograšje,* *n. der Strauss (Kampf), certamen*. Rj. *riječ* *Turska*. Popović 161. *vidi* krešvo, *okrš, okršaj; batalija, bitka, boj, dženjak*. — »Božja pomoć, moja seko draga! gdi si, dnoš, *na ograšju* bila? otkuda ti klobuk svile bele?... »*Zdravo da si, kneževa vojvodo! nisam nigdi na ograšju bila*«. Npj. 2, 302.

ogrbaviti, *vim, v. pf. bueklig werden, einen Höcker bekommen, gibbosus fu*. Rj. *o-grbaviti, postati* *grbav, drukčije se taj glagol ne nalazi*.

ogreb, *m. ono što ostaje na ogreblu kad se ogreblje kudjelja ili lan, vidi* ogrebnica. Rj. *vidi i* svlak 2. *o-greb, od osn. od koje je ogrebat, ogrepsti*.

ogrebača, *f. vidi* ogreblu. Rj. *vidi i* perajica, *i* *syn. ondje*. *o-grebača, riječi s takrim nast. kod* čjepača.

ogrebak, *ogrepka, m. vidi* ogrebine. Rj. *i* *syn. ondje*.

ogrebánje, *n. das Abziehen des Flachses, purgatio lini*. Rj. *verb. od* ogrebat, *radnja* kojom tko ogreblje, n. p. *kudjelju*.

ogrebati, bljēm, *v. impf. abzichen (den Flachs), purgo trahendo*. Rj. o-grebati *n. p. kudjelja, vidi gargašati, gargati, v. pf. ogrepsti. sa se, pass.: S lana se sjeme ne osijeca kao s konopalja, nego se na nešto ogreblje*. Rj. 87a. Pa se po tom (*kudjelja*) počne rediti: najprije se maha na mahaljci, pa se onda ogreblje na ogreblo. Rj. 647a.

ogrebine, *f. pl. vidi ostružine*. Rj. *vidi i grebanica, grebice, ogrebak, ono što se ogrebe grebači n. p. zdjelu, kotuo, i t. d.*

ogreblo, *n. die Flachsraufe, pecten linarius*. Rj. *ono na što se ogreblje n. p. kudjelja, vidi ogrebača, perajica*. — Ogreb, ono što ostaje na ogrebli kad se ogreblje kudjelja ili lan. Rj. 439a. Pa se po tom (*kudjelja*) počne rediti: najprije se maha na mahaljci, pa se onda ogreblje na ogreblo. Rj. 647a.

ogrebica, *f. (u Srijemu) kao perajevina (što ostane kad se ogreblje), Flachs so beim Raufen an der Raufe hängen bleibet, lini pectinuti partes pectini adherentes, cf. ogreb. Rj. vidi i grebača, grebenač, svlak 2.*

ogrebotina, *f. što je ogrebano*: Na njegovoj desnoj ruci nagje se jedna *skorašnja ogrebotina* . . . ogrebao sam se o jedan jekser«. Megj. 292. *vidi grebotina*. — *ca nast. isp. bljuvotina*.

ogrepsti, ogrebēm, *v. pf. Rj. o-grepsti, v. impf. ogrebati*. — **1**) *kratzen, scabo*. Rj. *v. impf. grepsti, isp. ogrebota*. — *Gracniti, malo ogrepsti*. Rj. 39a. Komu se mačka nmiljava, onoga i ogrebe. Posl. 149. *sa se, refleks.: Ogrebao sam se o jedan jekser*. Megj. 292 (jekser = ekser). — **2**) *kudjelju, abzichen, purgo trahendo per ferrum*. Rj. *v. impf. ogrebati, isp. ogreb. ogrebica*. — **3**) *n. p. kotao, schaben, rudo, cf. grepsti*: Ne dam ti ogrepsti bakrača. Rj. — Kako sam postao, nije mi podrobac ostao. (Rekao nekakav gost grebuci žgjehu, a domaćica naspje opet punu govoreći: Od kako sam dovedena, nije mi žgječa ogrebena). Posl. 127. *isp. ogrebak, ogrebine*.

ogreznuti, znēm, *v. pf. Rj. o-greznuti, v. impf. greznuti*. — **1**) *untergehen (im Wasser), mergi*: Vas mu konje u krv ogreznuo. Rj. *vidi pogreznuti 1*. — A llija čibuk zapalio, na čibuku lulu razjario, sar u dimu lle ogreznuo. HNpj. 4, 321 (*u zap. govoru mj. ogreznuo*). Mrtav pade na krilo gjevojeji, skrvari joj svili i kadifu, sva gjevojka u krvi ogreznui. Herc. 5. Da grješna naroda! naroda ogreznui u bezakonju! Is. 1, 4. — **2**) *kao ugaziti 1*: Pa se Dmitar u goru povrnu, al' u gori ogreznui u Turke. Kad se Dmitar obrete u Turke . . . Npj. 3, 339. Pa u Turke juriš učiniše, i u vojsku Turku ogreznušć, te ih silni Turci opakliše. 4, 487.

ogrica, *f. (u Šiben.) vidi jačica, kolijer*. Rj. *vidi i ogrlica 3, jăka, oždrijelje. od haljine ovaj dijel koji stoji oko grla (vrata)*. — ogrlica i okrnjeno *ogrica*. Osn. 327.

ogrijati, jēm, *v. pf. Rj. o-grijati*. — **I. 1**) *erwärmen, calefactio (hominem)*: Grani sunce da ogrijem ruke (Govore djeca na oblačnu vremenu. Posl. 46). Rj. *v. impf. grijati*. — Dok Moraču sunce ogrijalo, ogrijalo pa je zasjenilo. Rj. 194b. *Ogrijalo ga sunce*. (Obradovao se). Posl. 231. *Za ran' nama snahu dovedite, u kosam' joj sunca donesite . . . da ogrije dvore nušć*. Npj. 1, 16. — **2**) *hervorkommen (von der Sonne), apparuit sol*: ogrijalo sunce. Rj. *izišlo, ogranulo sunce, v. impf. ogrijevati*. — *Ogrijalo sunce, ogrijano sunce*, (st.) *erwärmend, calefactus*: Sultan care ogrijalo sunce. Rj. 439a. Sinu da se sva livada zasja kao na gori sunce kad ogrije. Npr. 121. Kade sjutra saba-zora dogje, a na goru ogrijalo sunce. Npj. 4, 376. Sjutra ćete se izbaviti, kad ogrije sunce. Sam. I, 11, 9. — **II. 1**) *sa se, refleks. sich wärmen, calefactio*. Rj. — Pa navalim vatra, i sit se ogrijem. Npr. 162. Kad kuća gori, barem da se čoeck ogrije. Posl. 118. I ako sam bio u tamnici . . . a često se sunca ogrijao. Npj. 2, 277.

ogrijšiti, ogriješim, *v. pf. Rj. o-griješiti, v. impf. griješiti*. — **1**) *dnšu, die Seele mit Sünden belasten, peccatis onero animam*. Rj. — Bolje ti je izgubiti glavu nego svoju ogriješiti dušu. Posl. 27. Id' odatle, deo Arapčadi! da ja o cas ne ogrešim duše. Npj. 2, 374. — **2**) *sa se, refleks. sich versündigen, nefas admitto*. Rj. — Doista se ogriješimo o brata svojega. Mojs. I, 42, 21. Neka više ne pristupaju, da se ne ogriješe i ne izgine. IV, 18, 22. *Ogriješo si se o dušu svoja*. Avak. 2, 10.

ogrijčvanje, *n. verb. od ogrijevati, radnja kojom ogrijera n. p. sunce*.

ogrijevati, ogrijevām, *v. impf. o-grijevati, v. pf. ogrijati (2)*. — A to po pustinji nešto sitno okruglo . . . to je hljeb, što vam daje Gospod da jedete . . . Tako ga kupljahu svako jutro; a kad sunce ogrijevaše, tada se rastapaše. Mojs. II, 16, 21.

ogrintaviti, vīm, *v. pf. o-grintaviti*. — **1**) *koga. Stulli. grinton ga okučiti*. — **2**) *ogrintavi ko. Stulli. postane grintav. i sa se, refleks. ogrintaviti se. Stulli. postati grintav*.

ogristi, ogrižēm, *v. pf. o-gristi, v. impf. gristi*. — A ja starac hromi jarac, kudcaću uz ulicu, ter ću ogrist' ružičicu. Npj. 1, 436. U ruci mi paklena kandžija: »Ko pomrsi tri sta tintirika, ogristi će tri sta degencka. Herc. 78.

ogrizine, ogrižina, *f. pl. die Fährbleißel am Heu in der Krippe, residuum fœni*. Rj. *ono što se ogriže pa ostane, kao ostaci od sijenu u justinu*.

ogrcjev, *m. die Heit; ung. calefactio*: nema drva za ogrcjev. Rj. *od osn. od koje je ogrijati, ogrijevati*.

ogrknuti, knēm, *v. pf. bitter werden, amarus fio*. Rj. *o-grknuti postati grko, v. impf. grknuti*. — I s malo zuči rle meda ogrkne. D'Posl. 30. Ne će piti vina uz pjesme, ogrknuće silovito piće onima koji ga piju. Is. 24, 9.

ogrlica, *f.* — **1**) *der Halsschmuck, monile*. Rj. *nakit oko grla, cf. gjerdan*. — **2**) (u Baranji) *vidi ogrlina*. Rj. *u luma ono što stoji konju oko vrata (oko grla)*. — Klato . . . jedni govore ogrlica krmeca. Rj. 272b. — **3**) (u Bačkoj) *vidi kolijer, der Kragen auf dem Hende, limbus collaris*. Rj. *vidi i ogriva, i sym. oudje*. — **4**) *krmeca, vidi klato*. Rj.³

ogrlina, *f.* u ama ono što stoji konju oko vrata. Rj. *o-grlina, oko grla, vidi ogrlica 2*.

ogrljak, ogrljăka, *m. das Halsband (des Hundes, Kulthes), vinculum collare*. Rj. *o-grljak, što se n. p. psu, teletu sveže oko vrata (o grlo)*. — Žezelj je kao podugačak i podebeo štap; jedan se kraj od njega sveže psetetu za ogrljak, a drugi za kolac. Rj. 156b.

ogrnac, ogrnača, *m. (u Dubr.)* — **1**) *Fortuch, subligaculum*. Rj. *kao opregača, kojom se tko ogrne sprijeda*. — **2**) *vidi ogrtač*. Rj. *vidi i ogrnjač, ono čim se tko ogrće, n. p. japundže, plašt i t. d. od osn. od koje je ogrenuti*.

ogrnuti, ogriņēm, *v. pf. Rj. o-grnuti, vidi obgrnuti, cf. zaogrnuti, v. impf. ogrtati*. — **1**) *n. p. japundže, den Mantel, umhängen, circumdo*. Rj. — *Guber, kojijem ga domaćica hoće da ogrne*. Rj. 12a. Vodi stražnoga bumbašira: ogrenuo čurak od kune. Npr. 176. Nikakih drugih haljina nije imao, osim jednoga čebeta, kojim je ogrenut po sokaku išao. Danica 5, 90. Dok ne ogriņe čebe, ovako kao i ja. 5, 94. Šim i Jafet uzeše haljinu, i ogriņe je obojica na ramenu svoja. Mojs. I, 9, 23. *amo ide i ovaj primjer: I ogriņu stare konjušice, popravi ih za životnice*. Npj. 5, 501. — **2**) *kukuruzu, ungraben, und mit Erde umhängeln, circumdo humum*. Rj.

ogriņać, ogriņăča, *m. (u C. G.) vidi ogrtač*. Rj. *vidi i ogriņac 2*.

ogrončati se, čām se, *v. r. pf. die Bräune bekommen, angina corripit*. Rj. *o-grončati se, razboljeti se od gronic. drukčije se taj glagol ne nahodi*.

ogrozniciaviti, vīm. v. pf. Fieber bekommen, fieberhaft werden. Rj. o-grozniciaviti, razboljeti se od groznice, inače se taj glagol ne nalazi.

ogrtati, ogrtati, m. ono čim se ogrće, Umhängkleid, p. vīm. Rj. čidi ogrtač 2, ogrnjač. — Daj ogrtač koji imaš na sebi, Rn 3, 15.

ogrtanje, n. Rj. verb. od ogrtati. — **1)** radnja kojom tko ogrće n. p. kabanicu (das Umhängen, circumlatio, Rj.), — **2)** radnja kojom tko ogrće n. p. kukuruza (das Umgraben des Kukurnz, circumlatio humi, Rj.).

ogrtati, ogrćem, v. impf. Rj. o-grtati, čidi zaogrtati, n. pf. ogrnuti. — **1)** n. p. kabanicu, umhängen, circumdo, Rj. — On ogrće kobustu uzdiju, pa on ide Merimi na pendžer, Npj. 1, 253. Sigje Mara sa konja dorata, pak ogrće diran-kabanicu, 1, 600, sa se, pass.: Ogrtač, ono čim se ogrće, Rj. 439b. — **2)** dem Kukurnz, Erde umschaufln, circumdo humum, Rj. ogrtati n. p. kukuruza, čidi nagrijebatu.

ogrubiti, bīm. v. pf. n. p. od krasta, durch Blattnarben ein grobes Aussehen bekommen, asperam faciem nasci, Rj. o-grubiti, postati grub u licu, isp. pozrubljeti, v. impf. grubjeti, (u Stullija) grubiti (ideformem evadere, postajati grub), po tom može biti i ogrubjeti.

ogruhati, ogruhām, v. pf. Rj. o-gruhati, čidi ogruvati, v. impf. gruhati. — **1)** n. p. kukuruze, abschlagen, decutio, Rj. čidi otući. — **2)** n. p. ogrnuo čitavu proju, t. j. pojco, Rj. čidi ofukati, oprcati, opucati, opuckati.

ogrušan, adj. (u Dubr.) n. p. jaje, čidi rovit, Rj. čidi i rofitano jaje, jaje na umak obarano.

ogruvati, ogruvām, v. pf. Rj. o-gruvati, v. impf. gruvati, čidi ogruhati. — u krajevima gdje se u gorovu glas h pretvara u glas v.

ogubati, bām, v. pf. ogubati, v. impf. gubati. — **1)** koga, okužiti ga gubom, učiniti da bude gubar, isp. razgubaviti, isp. Korijeni 51. — **2)** sa se, refleks.: Kakva je to oprha na toj kozi? kaže se kad hoće koga da se oguba pa po gubici gdješto probijeli, Rj. 465a. Znate li, druge, da se ogubala u kralja gjevojka, Npr. 80.

oguglati, glām, v. pf. što, sich an etwas gewöhnen, assuefio: Oguglao kao Ciganski konj hubanj (Posl. 231). Rj. o-guglati, drukčije se taj glagol ne nalodi, kao navikao, navikla u Posl. (355): Što dikla navikla, to nevjesta ne odvije. — Oguglao kao (i) margare Šljak, Posl. 231.

Ogulin, Ogulina, m. varoš u Hrvatskoj, Rj. imena ujestima s takvim nast. kod Balatin.

Ogulinac, Ogulina, m. (pl. gen. Ogulinâc) Einer von Ogulin, Rj. čorjek iz Ogulina.

Ogulinca, f. eine von Ogulin, Rj. ženska glava iz Ogulina.

Ogulinški, adj. von Ogulin, Rj. što pripada Ogulinu.

oguliti, ogulim, v. pf. Rj. o-guliti, v. impf. guliti. — **I. 1)** schinden, excorior: ogulila ga bijući; oguli ga bojem, Rj. čidi oderati (kožu). — Te se gjak donisli i oguli jednoj ovci, pa se obuče u onu kožu, Npr. 149. Okumio ga je da ga oguli, Posl. 237. Je li Jakova na kolac nabio? Je li Luka živa ogulio? Npj. 4, 204, sa se, pass.: Ko je ne bi poljubio, jezik mi se ogulio! Herc. 261. — **2)** kora u drveta, entinden, cortice pricare, Rj. skinuti kora s drveta. — Oguliti, čidi oguliti (n. p. drvo), Rj. 450b. Smokve moje pokida, sa svijem ih oguli i pobaca, te im se grane bijele, Joil. 1, 7, sa se, pass.: Go kao lipa. Valja da kad jaj se oguli kora? Posl. 43. — **II.** sa se, refleks. Oderati se, sich heiser schreiben, trincken, ad vocem usque clamare, potu cet. cf. oguliti se, odrjeti se, Rj. 443a. oguliti se rječiv, pijav, i t. d.

ogumak, ogūmka, m. ein kleines Gebüsch, fruticetum, Rj. kao grmač. — Zaopumčiti se, n. p. brada,

buschicht werden, fruticem imito, cf. ogumak, Rj. 180b (postati kao ogumak).

ogušaviti, vīm. v. pf. den Kropf bekommen, strumousum fieri, Rj. o-gušaviti, postati gušav, taj se glagol drukčije ne nalodi.

oguzati se, zām se, v. r. pf. sich wund reiben (im Sommer durch Gehen), atteri, cf. ojesti se, Rj. o-guzati se, čidi i otrti se, utrti se 2, čorjek se oguza od mnogoga hoda na vručini, za v. impf. isp. ojedati se. — taj se glagol inače ne nalodi.

oguzanje, n. čidi oguzavanje, Rj.

oguzati, oguzām, čidi oguzavati, Rj. v. impf. čidi i oklijevati, šervanjiti.

oguzavanje, n. čidi oklijevanje, Rj. čidi i oguzanje.

oguzavati, oguzāvām, v. impf. čidi oklijevati, Rj. o-guzavati, čidi i oguzati; šervanjiti. — inače se taj glagol ne nalazi.

ogj . . . čidi hogj . . . Rj.

ogjapiti, dgjāpim, čidi odjapiti, Rj.

ogje, čidi ovdje, Rj. ovgje, o(v)gje, isp. ovdje (ovdi, ovdi-k. — Ništa ne manka ogje do samo tri stvari, Npr. 230. Evo ogje sedam muselina, Npj. 4, 436. U čij smo dom, pomogao gospod Bog! . . . ove ogje i sve druge, koji nijesu ogje, Herc. 349.

ogje . . . čidi odje . . . Rj.

Ogjubar + planina, f. čidi Obljuba: Vidiš care Ogjubar-planinu? Rj.

Ogjuulija, f. t. j. zemlja (st.): Dvije njemu zemlje osvojise, Ogjuulija i Mačedonija, Rj.

oh! (u Herc. ogj) interj. ach! oh! ah! vuh! Rj. — **1)** uzrikuje se u željenju: Pomisli u sebi: »Oh da mi je vjenčati gjevojku da je bijela kao snijeg, a rumena kao krv!« Npr. 92. — **2)** u željenju: Prometnu mi se ona šenica: sve nikože bukve i jele. Tada kralj reče: »Oh tu li mnogo štete!« Npr. 165. Ti ostavi Goru Crnu, — svi smo crni, i veliko društvo tvoje. — oh do Boga! Npj. 5, 455. Što si mi se oborio, moj delijo! Što li ljepše izodio, oh je mene! Kov. 106. — isp. ah, aoh, jaoh, o, oj.

ohaštriti, štrim, v. pf. interlucare, Stulli. o-haštriti, osvjetiti granje s drveta, čidi okaštriti, okresati, skresati, v. impf. haštriti.

ohći, f. pl. (u C. G.) čidi ostve, Rj. čidi i osti, ošće, ošći; bodva. — osti (kor. od koga je ostar); toj se riječi daje i nastavak »ja« te glasi i ošće, a dobivši taj nastavak drži se opet i ovijeh riječi (t. j. imenica ženskoga roda koje sada nemaju nastavka za prvi pad) te glasi i ošći i s promjenom glasa š pred ć na h glasi i ohći, isp. Osn. 226.

ohladiti, ohlāditi, v. pf. Rj. o-hladiti, v. impf. hladiti. — **1 a)** abkühlen, refrigero, Rj. učiniti da bude što hladno. — **b)** sa se, refleks. postati hladno, isp. ohladnjeti. — Daleko je Mitrovica, oladi se kiselica, Rj. 270b. »Hajde da jedemo«. »Sad ćemo, striko, dok se malo ohladi.« Npr. 167. — **2)** sich heimlich davon machen, clam abeo, cf. othladiti, Rj. otići krišom.

ohladnjeti, ohlādñim, v. pf. erkalten, refrigeror. o-hladnjeti, isp. ohladiti se, v. impf. hladnjeti. — Što će se bezakonje umnožiti, ohladnjenje ljubav mnogijeh, Mat. 24, 12.

1. ohol, dhola, adj. čidi ohol. — Ubog a oho oskoruša je nezrela; bogat a mio rusa je u svem vesela, DPost. 144.

2. ohō, interj. slož. od o i ho: o-ho; uzrikuje se u radovanju i čugjenju, čidi oō! prema čemu je ordje na oho ake. — On ustade na noge lagane, zagrlji ga kao majka sina: Oho mene, pile sokolovo! Evo vojnska, a evo zahira, Npj. 5, 75.

ohoditi, ohodim, v. impf. o-hoditi, čidi ophoditi, obilaziti, v. pf. obići, obaći. — Tko put stari za novi ohodi, često krat se privaren nahodi, DPost. 132 (privaren u zap. gorovu mjesto prevaren).

ohogja, *f.* (u C. G.) Rj. o-hogja, *od osnove od koje je ohoditi. vidi ohogje.* — **1)** put kojim se obilazi, n. p. s konjima, ne mogući ići na prae kud samo ljudi idu, *der Umweg, Seitenweg, umbages.* Rj. *vidi ophogja 2.* — **2)** put na zavojnicu. *der Schnecken-gang, via tortuosa.* Rj.

ohogje, *n.* *vidi ohogja.* Rj.

ohogjenje, *n. verb. od ohoditi. radnja kojom tko ohođi što.*

ohol, *adj. hoffärtig, superbus, cf. ponosit.* Rj. *vidi i dhō. oholiti. isp. poboliti se.* — Golo a olo. (Kad je ko siromašan a ponosit; olo mjesto oholo). Posl. 43. Golo i oholo. DPosl. 24. — olo mj. holo? *isp. holost, po-holiti se.*

ohola, *f. vidi oholost.* Rj. *vidi i oholost, i syn. onđje.*

oholica, *m.* (u Hrv.) koji se nadima i rado hoće da se svadi, *der Hoffärtige, fastidiosus et litigiosus.* Rj. *oholo čeljade.*

oholiti, *adj. vidi ohol.* Rj. *i syn. onđje.*

oholost, *oholosti, f.* (u Boci), *die Hoffart, superbia, cf. ponos; Al' oholost njega zagubila.* Rj. *vidi i ohola, oholstvo, holost.*

oholstvo, *n. vidi oholost, i syn. onđje.* — Prijateljstvo i oholstvo sveudiljno vojvudi. DPosl. 101.

ohrabriti, *ohrabrīm, v. pf. aufmuntern, cohortor.* Rj. o-hrabriti. *isp. obadriti, obodriti, osloboditi 1. c. impf. hrabriti.* — **1)** Ali su oni već bili klomuli duhom i ništa ih to nije moglo nagovoriti i ohrabriti. Sovj. 54. »Ne budi zlovoljan za to . . . Tako ga ohrabri. Sam. II. 11. 25. — **2)** sa se. *refleks.:* Vojska ohrabriše se njegovim rečma i primcom . . . nagrne za njim. Miloš 107. *Ohrabrite se, i budite ljudi.* Sam. I. 4. 9.

ohrid, *m. vidi Orid.* — Andronik dade Srbiji Ohrid, Prilip. DM. 44. Sinovi Branka gospodina gradu Ohridu. 81.

ohromiti, *mīm, v. pf. o-hromiti koga, učiniti ga hroma.* — U gori je vila baždarkinja . . . dobre bi ti ohromila konje. HNpj. 2. 69. I pod Jankom konja ohromila. 70.

ohronuti, *ohronēm, v. pf. lahm werden, claudum fieri: Dobar konj ili će ohronuti ili oćoraviti* (Posl. 59). Rj. o-hro(m)nuti. *postati hrom. vidi obangaviti, suprotno prehronuti. v. impf. hramati.* — Hromac. *krme koje ohrone na putu.* Rj. 807a. Ako mu konje oronu, da Bog da, da mu preroue! Npj. 1. 225. Imaše Jonatan sina broma na nogu . . . kad brzo bježaše, on pade i ohronu. Sam. II. 4. 4.

oisti, *oidēm, v. pf. (u C. G.) vidi otisti: Oidaše u Sibirju gradu.* Rj. o-isti. o-ići. o-ći. koje vidi. *znatčenje: otići.*

oivčiti, *čīm, v. pf. o-ivčiti što. kao ivicom ga optočiti, opšiti, načiniti mu ivicu. v. impf. ivčiti.* — Na otvorenoj čočci . . . zlatali-jastucima oivčenoj. Zim. 86.

oj! Rj. *interj. vidi o, uzvik.* — **1)** was? als Antwort auf einen Ruf, z. B. O Božo! Antwort: Oj! Rj. *kao: što? kad ko riče koga, on mu se odzvare: oj!* — Oj čij! u Crmici odzivaju se žene i djevojke, a u primorju: »što veljaše? a u ostaloj Crnoj Gori: »evo me«, »evo ga!« i »evo me o!« Rj. 452a.

— **2)** O! in Liedern als Eingang. O (initium solitum odarum). Rj. *kao početak pjesni; ali se ovim uzvikom i zove ko.* — Oj! i dva svata, dva nprosnika! le, lejla, le! Npj. 1. 1. Oj ti kolo veliko! — Što nas zoveš, maleno? 1, 1. Oj orlovi orlovi! letiste li visoko? . . . Oj svatovi draga braćo! jesti li zdravi? 1, 43. Oj Cetinjo, vodo ponosita! 1, 316. amo može biti da i ide i ovaj primjer: Oj da! (Kad se kome podigne, i znači kao da je svinja). Posl. 237. — **3)** utlazi se i u pripjevima: Molimo se višnjem Bogu, oj dodo, oj dodo le! moj božole! 1, 113. Gradila, tedenom, bela vila, oj kadom! Ziv. 13. vidi oja.

— **4)** Oj dodo le! moj božole! 1, 113. Gradila, tedenom, bela vila, oj kadom! Ziv. 13. vidi oja.

oja, *uzvik u pripjevima: Begemina šeta po bijelj dvoru; oja, oja, oja!* Begemino moja! Here. 292. *isp. oj.*

ojačati, *čam, v. pf. o-jačati. vidi objačati, erstarken, corroboror, postati jak, jači: Da pomrzi Tur-skoga sultana, a ojača vladiciu ruku.* Npj. 4, 447. Strava njihova tijekom vrlo naraste i ojača. Sovj. 26. Ojača u vjere, i dade slavu Bogu. Rim. 4, 20. Ojačaše od nemoći, postaoe jaki u bitkama. Jevr. 11, 34. Ojačaše mišice ruku njegovijeh od ruku jakoga Boga. Mojs. I. 49, 24. *v. impf. jačati.*

ojaditi, *dim, v. pf. Rj. — 1) betriben, in Kummer versetzen, affligo: Mlogu ti si majku ojadilo, milu seju u crno zavio, vjernu ljubiu u rod opremio. Rj. o-jaditi. *vidi objaditi, učiniti koga jadnim, kao ožalostiti, ožalostiviti. v. impf. (ali s drugom značenjem) jaditi.* — A dragi umire ojadjene duše, koji nije uživao dobra. Jov 21, 25. — **2)** sa se. *refleks. ili pass.:* Ojaditi se, vidi ojaditi se. Rj. 528b. — U Mostaru tele poginulo, vas se Mostar za njim ojadilo. Here. 211. Jer će doći na nj lagje Kitejske, i on će se ojaditi, te se ne će vratiti. Dan. 11, 30.*

ojagnjiti, *ojagnjīm, v. pf. Rj. o-jagnjiti. vidi ob-jagnjiti, ojanjiti. v. impf. jagnjiti (i se).* — **1)** werfen (vom Schafe), pario agnum: ojaagnjila ovea dvoje jaganjaca. Rj. — Svaka ovea dvoje jaganjaca, a blizanka troje ojaagnjila. Rj. 31a. sa se *pass.:* Ide onome čije je bravce, t. j. kod koga se ojaagnjilo i so lizalo. Rj. 507b. — **2)** sa se. *refleks. werfen (vom Schafe), pario:* ojaagnjila se ovea. Rj. t. j. ovea je ojaagnjila jagnje. vidi omladiti se 2, ošpuriti se. — Okopilila se ovea, kad se prve godine mrće i ojaagnji. Rj. 454b. Prvojaagnjenica, koja se prvi put ojaagnji. Rj. 566a.

ojagjeli, *adj. (po jugozap. kraj.) vidi jadjan, žalostan: Jadnoj majci i braći žalosnoj i ljubovci mojoj ojaagjeloj.* Brani svoje ojaagjele orce. Rj. *isp. ojaditi.*

ojagjelica, *f. (u Risuu) glista koja se zametne u djetetu. eine Art Darmwurm, taenia.* Rj. *osn. u ojaagjeli.*

ojagjenica, *f. vidi jadbica. Rj. ojaagjena ženska glava.*

ojagjenik, *m. vidi jadbik. Rj. ojaagjeni čorjek.*

ojanjiti, *njim, vidi ojaagnjiti. Rj. — sa se. oja-njiti se, njim se, vidi ojaagnjiti se. Rj.*

ojaričati se, *čam se, v. r. pf. eine Art Ausschlag am den Mund bekommen, pustulis obduci.* Rj. o-jaričati se, dobiti nekaku ospu oko usta, taj se glagol ne nalazi drukčije.

oja, *f. (u Crmu.) vidi oje.* Rj.

Ojdana, *f. ženski nadimak: Oj devojkco Ojdana!* ne meći se nogama, nije jorgan ponjava, veće moja dolama. Rj. *isp. ojdara.*

ojdara, *f. vidi opajgora. Rj. vidi i obajgora. bez-očnica, bezobraznica. isp. Ojdana.* — Tamna je ojdara. Osn. 109.

oje, *n. die Deichsel (am Wagen, den Ochsen ziehen), tomo.* Rj. Otegni, kao Cerovljani oje. Rj. 3 vidi oja. ruda u robujskih kola. — Zadaavača, kao oje u pluga od kola od prvijeh krpelja. Rj. 171a. Orala krava, pa posrala oje. Posl. 13.

ojedanje, *n. das Sich-Wund-reiben, attritio.* Rj. *verb. od ojedati se, radnja kojom se tko ojedat.*

ojedati se, *ojedām se, v. r. impf. sich wund reiben (z. B. im Sommer durch Gehen), atteri.* Rj. o-jedati se, n. p. kod mnogoga hoda na rrućini. *v. pf. ojesti se.*

ojediniti, *ojedīnim, v. pf. ostati jedin, n. p. kad pomru kućani, vercaisen, verlassen und einsam werden (z. B. durch den Tod der Hausgenossen), orbum fieri.* Rj. o-jediniti. *v. impf. jediniti (prelazno).*

ojesti se, *ojedēm se, v. r. pf. sich wund reiben (z. B. im Sommer durch Gehen), atteri. cf. oguzati*

se, utrti se. Rj. o-jesti se. *kod mnogoga hodanju na okani, vidi i orti se 2. r. impf. ojedati se.* — Zvalav, ka l se u koga u uglovima nakraj usana kao *ojde*. Rj. 155a.

ojušte, *v.* kuka koja je privezana za oje pa se njome zakači ona grana što je pod plastom, kad se plašće svlači na jedno mjesto. Rj. — *riječi s takim nast. kod grabljište.*

ojušak, *ojušaka, m.* die Nuss mit der man (im Spiegle) wirft, nur quae mittitur (missilis). Rj. *orah kojim se u igri kupa biju, vidi bojac 2.* — Kupa, gomila od četiri oraha. Takove gomile namjeste djeca -svako po jednu) u red prema sebi, pa biju redom *ojuškom* s jednoga mjesta, te ih obaraju (igraju se kupa). Rj. 315b.

1. oka, *f. pl. gen. okā, ein Mass und Gewicht von 2¹ (osterr.) Pfund, mensura (cautharus).* U Srbiji se mjeri na *oku* sve. n. p. hljeb, meso, brašno, vino, rakija itd.; u oči zlata ima četiri stotine dukata. *Oka* ima četiri litre, a u svakoj litri sto drama. Rj. — Okanica, *sud od oke*. Rj. 452b. *Oka* na momka. *Oka vina* na svakoga. Posl. 237. *Oka pšenice* za groš, i tri *oke ječma* za groš. Otkriv. 6. 6. Koliko je litara prije išlo u *oku*, to ne znamo, ali sad u *jednoj oči* imaju četiri litre. DM. 257.

2. oka, *f. hyp. od oko: Vidi moja oka* gje se peče koka (Posl. 34). Rj. — Ne *mečite oke* na junake. Npj. 1. 389. — Da mi *daše tvoje oke čarne*, da ih ljubim, dok se pobro vrati. 2. 464. Ja *vigjite oke sokolove*, ovake su *oke* u Sekule. 2. 510. 511.

okačenjak, *m.* što i obješenjak. Češće se čuje na istočnoj strani naše zemlje. M. Gj. Miličević. *isp. okačiti.* — Danas svaki zna više od popa! Sve su to sami *okačeni*! Zim. 246. Nagju nekog *okačeni* juka, i ugrade s njim te noću iskopa pokojnika. Megj. 246.

okačiti, *čim, v. pf. anstreifen, perstringo:* Malo sam ga perom *okačio* od mojega perna buzdovana. Rj. o-kačiti. — značenje (korijem) savijati, kriviti: zakačka (uncus): natkačiti, *okačiti*, skačiti, zakačiti. Korijeni 33.

okāditi, *okādīm, c. pf. umräuchern, perfumo.* Rj. o-kaditi. *v. impf. kaditi.* — Uzme starješina vatre i tamljana, te *okadi* najprije *sejčcu*, po tom se *okade sci* redoin, i mole se Bogu. Rj. 366b. Samo je *okadi orom travom* . . . Čovek izvadi svoju travu iz torbe, te *okadi gjerajku*, a gjavo izigje. Npr. 145, 146.

okāgača, *f. der Durchzug, Hauptbalken, Träger, trabs perptua, tignum transversum, cf. tetiva 3.* Rj. *greda preko ostalih greda odozdo na tavann.* — za *nast. isp. ajgirača.*

okajati, *jem, v. pf. o-kajati koga, kao osvetiti mu se, v. impf. kajati.* — Ajde s vojskom u pleme Piperko, poglobi ih i *okajaj* gđno, nevjeru ti hoće učiniti. Npj. 5. 37.

okājmačiti, *čim, c. pf. skinuti kajmak, ali se najviše govori u kakovome dobitku, uzeti ono prvo što je najbolje, das Beste nehmen, sumere partem optimum.* Rj. o-kajmačiti. *imači se ne nalazi taj glagol.*

okākotati, *okākočēm, v. pf. o-kakotati, vidi otkakotati, v. impf. kakotati.* — Ne snese kokoš *jaje* da ga ne *okakove*. DPosl. 75.

okāliti, *okālīm, v. pf. n. p. sjekiru, kühlen, refrigerare (ferrum candens).* Rj. o-kaliti, *n. p. grozjje, vidi nakaliti, c. impf. kaliti.* — Skide Luko pušku kržaljuku, na kojoj je do dvanaest slova, svako slovo a *kreć okaljeno*. Npj. 5. 265.

okāljeti, *okāljam, v. pf. mit Koth besudeln, luto maculo.* Rj. o-kaljati, *kalom uprljati, c. impf. kaljati.* — *sa se, refleksi: Okaljao se* da ga ni Kostursko jezvo oprati ne može. Rj. 293b. I sunce prolazi kroz kaljavo mjesto, ali se ne *okalja*. Posl. 105.

okamenica, *f. u* Grblju reče se mjesto zmija, *Eu-*

phemismus für die Schlange. Rj. (*okamenila se!*) *isp. okameniti.*

okameniti se, *mim se, v. r. pf. versteinern, lapis fit.* Rj. o-kameniti se, *postati kamen, vidi zakameniti se, v. impf. kameniti se.* — Te se *smrzne i okameni i baba i njezini jarići*. Rj. 10a. *Okameniče se . . .* kao što vidiš onamo *okamenjene*, rekao bi čovjek da je mramorje. Npr. 21. Kako se njoj tada učinilo, kako li se *sree bilo okamenilo*, kad prsten onaj *vigje*. 253. Šuti, dužde, *okamenio se!* Npj. 2. 335. Stane (mati) neko vrijeme od čuda nijema i kao *okamenjena*. Danica 2. 131.

okamenjak, *m. — 1)* u Grblju kaže se mjesto miš. *Euphemismus für die Maus.* Rj. (*okamenio se!*) *isp. okamenica.* — **2)** *ono što se okamenilo, petrefactum:* Petrefakta (*okamenjaci*) i pritišci, bili su za dugo vrijeme samo igračke bogatijih sabirača. Priprava 107. — *okamenjak* (participu je *okamenjen* izbačen slog nje). Osn. 267.

okamenjenje, *n. in lapidem conversio. Stnli. verb. od okameniti se, djelo kojim se što okameni.* — *Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . obnovljenje, okamenjenje, opravdanje.* Nov. Zav. VII.

okāncina, *f. okrnjak:* Dokle im se polomiše čorde do balčaka i desnije(h) ruka. *okāncine* u travu turije. Rj. *okruženo što.*

okānica, *f. sud od oke. ein Mass von einer oka, ras* *oka capiens.* Rj. *vidi okenjak.*

okāniti se, *okānīm se, v. r. pf. koga, čega, sieh einschlagen, mitto, cf. proći se.* Rj. o-kaniti se. *vidi i* otkaniti se, jamiti se, mahnuti se, ostanuti se, ostaviti se, parasiiti se, pasati se. *isp. i* bašiti se **2. r. impf. isp. ostavljati se.** — *Mati ga stane odvrćati i moliti da ne ide . . . mati videći da se Stojša okaniti ne će, reče mu . . .* Npr. 9, 27. Pa ih stane razvrgjati, ali ne mogavši ih razvaditi, *okani se, i otiđe dalje.* 89. Da se već *okani* zlo činiti. 217. »Uzmi, moma, tu jabuku, moja ćeš biti«. »Nit ću tebe, ni jabuke, *okani me se.* Npj. 1, 420. Da se *okane bunc* i nemira. Danica 3. 100. Hoćemo li izaći u boj . . . ili ćemo se *okaniti?* Sud. 20, 28.

okapati, *pljēm, v. pf. Rj. o-kapati, v. impf. kapati.* — **1)** *abtropfen, destillo.* Rj. *isp. kapati 1.* — **2)** *okapao* istući, moleći, *sich müde bitten, rogando fatigor.* Rj. *kao iznemoriti se, namučiti se istući, moleći, itd. vidi okukati.* — **3)** *okapao u tammici:* Dokle bi ti *kosti okapale.* Rj. — I osvoji kule Pašovića . . . gje su mnogo *glave okapale* od našijeh Srba vitezova. Npj. 5. 359.

okapina, *f. o-kapina, od osn. od koje je okapati 1.* — **1)** (u Bačkoj) navrh sijena ono što od kiše poerni. Rj. *vidi* povlata. — **2)** *die untergrabene Uferstelle, ripa suffossa ab aqua.* Rj. *obala od vode podrivena.*

okārati, *okārām, v. pf. verweisen, objurgo:* If te Jovan nešto *okarao*. Zao dever, da te ne *okara*. Rj. o-karati. *v. impf. karati.* — »Hajde Mare, *karāće* te majka!« »Kako mene *okarati* ne će, kad mi vidi oči pomučene.« Here. 131.

okārjati, *jam, v. pf. (u Risnu) vidi* oporaviti se, n. p. dijete (kad je slaba zdravlja) ne može da *okarja*. Rj. o-karjati. u *drugojučijem se obličju ne nahodi. vidi i* okopirkati se, okrljati 1, ponaciniti se.

okasniti, *snīm, v. pf. o-kasniti, kasno doći. vidi* zakasniti 1 b, odocniti, i *ostala syn. ondje, v. impf. prosti* kasniti. — Hajte s njima na selo Piperi, i nemojte ljuto *okasniti.* Npj. 5. 160.

okast, *adj. vidi* okat, *beaugt, oculatus:* Noć je uhata, a dan *okast*. DPosl. 85. — za *nast. isp. čarookast.*

okāš, *okāša, m. — 1)* *kantar, die Wage, die auf oka eingerichtet ist, statera.* Rj. *kantar na kojem se mjeri na oku.* — **2)** *lan, eine Art Flachs, der okaweise verkauft wird, lini genus.* Rj. *nekaki lan koji se na oku prodaje.* — za *nast. isp. bradaš.*

okášanje, *n. das Anfahren, inrectio*. Rj. *verb. od okašati se. radnja kojom se tko okaša na koga.*

okášati se, okášam se, *v. r. impf.* na koga, *cinere anfahren, inrecti in aliquem*, *cf.* osijecati se. Rj. o-kašati se. *v. pf.* okositi se. *isp. v. impf.* prosti kosi se.

okašljati, *ám*, Rj.³ **okašljaviti**, *vím*, *v. r. pf.* *Husten bekommen, tussim contrahere*. Rj. o-kašljati. o-kašljaviti, *kašalj dobiti*. *v. impf.* kašljati.

okaštriti, *štrím*, *v. pf.* *vidi ohaštriti*. Stulli. (u Slav.) Rj.³ o-kaštriti, *osječi grane s drveta, vidi i okresati, skresati*. *v. impf.* kaštriti.

okat, *udj. beaugt, oculatus*. Rj. *vidi okast, u koga ili čega su (dobre) oči*. — Teško je *okata* prevariti. Posl. 314. Gjevojke su ružu brale... od tratora granatoga, *od nevena okatoga*, od ružive rumenite. Npj. 1, 234. Ko može stvoriti nijema ili gluha ili *okata* ili slijepa? Mojs. II. 4. 11.

okece, *n. die Bienenzelle, cella*. Rj. *u satu, u košnici, vidi ljupka 2*, stanica. — *osu. u oko*. Osn. 335.

okéfati, *ókefám*, *v. pf.* o-kefati, *kefom očistiti, gorori se gdje i kefati, vidi očetkati*.

okékati se, *ókékám se*, *v. r. pf.* *vidi posrati se*. Rj. o-kekatati se. *imaće se ne nalazi taj glagol, isp. kaknuti*. *v. impf.* kakiti. — *vidi i osrati se, i syn. ondje*.

okénjačiti, *čím*, *v. pf.* *mit der Waagenschmiere beschmieren, beschmutzen, inquinare aringia*. Rj. o-kenjačiti, *kenjućom namazati, uprljati, drukčije se taj glagol ne nalazi*.

okénjak, *okenjáka*, *m.* (u Herć.) *vidi okanica*. Rj.

Okie, *m.* planina između Zagreba i Karlovca, i na njoj zidine od grada koji se isto tako zove. Rj.

okidánje, *n. das Lossspannen (der Flinte), emissio*. Rj. *verb. od okidati, radnja kojom tko okida (n. p. pušku)*.

1. okidati, *ókidám*, *v. impf.* *lossspannen, emitto*. Rj. o-kidati, *n. p. pušku*. *v. pf.* okinuti 1.

2. okidati, *dám*, *v. pf.* Rj. o-kidati. *v. impf.* kidati. — **1)** blato, n. p. ispred kuće, *wegráuten, wegmisten, amoreo stercus*. Rj. *isp.* Kidati 2. — **2)** *abpflücken, decerpo*. Rj. *isp.* kidati 1. — Original na koži... po krajevima *okidan*. Glas. 11, 138.

okilaviti, *vím*, *v. pf.* Rj. — **1)** *Bruch (im Unterleibe) bekommen, herniosum fieri*. Rj. o-kilaviti, *postati kilav*. — **2)** *prelazno, učiniti koga kilavim*: Di je vele baba, brzo dijete *okilave*. D'Posl 16. *v. impf.* kilaviti.

okinuti, *ném*, *v. pf.* Rj. o-kinuti. — **1)** *lossspannen (z. B. die Flinte), emitto*. Rj. *n. p. pušku*. *c. impf.* 1. okidati. *sa se, pass. ili reflex.*: Kad je on u veće sedio, te udarao u gusle i pevao, *okine se pištolj nekoga od njegovih gostiju, koji je pored njega sedio, te ga ubije*. Npj.¹ 4, XXVI. — **2)** *otkinuti, odsjeci, abreissen, abhauen, praeido: Okide joj zlatnoga gjerdana. I šareu je glavu okinuo*. Rj. *vidi odsjeci, osječi 1. v. impf.* otkidati. — Za desnu ga nogu *nfatio*, što *doftati, ono i okide*. Npj. 2, 83. Na bricke se sablje udariše: jednom manu Babović-Jovane, i doftati agu od Meduna, *okide mu iza šake ruku*. 4, 118. Jaoh Jovo! moja rano ljuta! *okide mi srce u njeđrima*. Here. 3. — **3)** (u Boci) *prekinuti, rasjeci: okinu ribu u tri komada*. Rj. *v. impf.* prekidati. — **4)** u pjesmi *vidi popiti: Kad su nuku karu okinuli. Teke sjeli, karu okinuli*. Rj.

okisnuti, *sném*, *v. pf.* *vom Regen nass werden, madefio pluvia*. Rj. o-kisnuti. *v. impf.* kisući 2. — Iz oblaka tiha rosa nagje, *okisnuše kićeni svatovi*. Here. 43. *Okisli od pljuska u gori privijaju se k stijeni*. Jov 24, 8.

okisati se, *šá se, ókišiti se, ší se*, *v. r. pf.* *regniserich werden, pluviosa ingruit tempestas: okišalo se*. Rj. o-kisati se, o-kišiti se, *nastati kišovito vrijeme*.

okítiti, *tím*, *vidi nakítiti: Okiti se jedan Srpski*

soko. Rj. *v. pf.* o-kititi. *v. impf.* kititi. — A zatuzda jednom žicom zlatnom, *okiti mu kitu do kopitah*. Rj. 271a. *Divno bješe konja okitio*. Npj. 4, 56. Al' je Gjoko pašu polomio, i *glarama sanuo okitio*. 4, 319. Lajepa si, i ljepeša od Mare, *okičenu zlatom i biserom*. Here. 3. Divna li je *gora brstanova!* mirisom selo podičila, a *visinom polje okitila*. 298. Za zdravlje našijeh dika, *okičenijeh gjerera*. Kov. 73.

okivánje, *n. das Beschlagen (z. B. mit Silber), inductio argenti, ornatio*. Rj. *verb. od okivati, radnja kojom tko okiva što*.

okivati, *óktivám*, *v. impf.* *beschlagen, orno, induco argentum*. Rj. o-kivati. *v. pf.* okovati. — Ujak kosu (odrezanu) u srebro *okiva*, a ujna je biserom *počkiva*. Npj. 1, 403. Ja ću njemu blago otimati, na družinu toke pokovati, *okivati puške i nožere*. 3, 313. *Puško moja, ne ostala pusta! dosle sam te srebrom okivao*. 1, 358.

oklad, *m.* (u Boci) *vidi oklada*. Rj. *i syn. ondje*. — Jada mene porodila, majko! gdi ću danas *oklad* izgubiti. HNpj. 3, 56.

oklada, *f.* *vidi opklada*. Rj. *vidi i oklad, nklada; oblog 1; zarak, zatoč. — za postanje isp. okladiti se*.

okladiti se, *dím se*, *v. r. pf.* *vidi opkladiti se*, Rj. o-kladiti se. *vidi i ukladiti se; obložiti se 2. v. impf.* oklagjati se, *opklagjati se; prosti kladiti se, klagjati se, vidi i oblagati se 2. — Okladi se s njima: ako ne pojede da im da svoju kijaću, ako li pojede da...* Npr. 2. Hajde da se *okladimo* da nije bolja krivda od pravde. I tako se *okladiše u stotinu zlatnijeh cekina...* Ali se opet *oklade u drugu stotinu*, pak i u treću... Tako se *okladi u svoje oči*. 85. Djevojka se s pašom *okladila o tri litre* drobnoga bisera, da će ustati u po noći sama. Npj. 1, 484.

oklágija,* *f. das Nudelholz (osterr. der Nudelwalzer), lignum cylindricum turundarium, cf. tržnica*. Rj. *vidi i trčica 3. oblo drvo što se upotrebljava u pravljenju n. p. rezanava*.

oklagjanje, *n.* *vidi opklagjanje*. Rj.

oklagjati se, *gjmá se*, *vidi opklagjati se*. Rj. *v. r. impf.* o-klagjati se, *vidi i kladiti se, klagjati se, oblagati se 2. v. pf.* okladiti se.

oklanjati, *njmá*, *v. pf.* *das Gebet verrichten (von Türken), preves finire: Ovgje Turci oklanjaše podne*. Rj. o-klanjati, *srršiti klanjanje (Turško)*.

oklapiti, *pím*, *v. pf.* *(durch Speculation) gewinnen, lucrari*. Rj. o-klapiti, *kuo prezajati dobiti*. — Značenje (korijenu) *željeti, željno uzimati, grabiti: h se gdje gdje drži, gdje gdje otpada, gdje gdje se mijenja na k: pohlapan, poklapan: hlapiti, oklapiti*. Korijeni 222.

oklasina, *f.* (u C. G.) *vidi okomak*. Rj. *ono na čemu su kukuruzna zrna, syn. kod klas 3*.

oklati, *ókoljém*, *v. pf.* Rj. — **1)** *zerbeissen, corrodo*. Rj. o-klati. *isp. ogristi. v. impf.* klati. — **2)** *sa se, reciproc. sich herumbeissen (mit jemand), rivari cum aliquo*. Rj. *u prenesenom smislu, kao scaditi se. v. impf.* klati se 2.

okle, *vidi odakle: Okle* tebi sablja moja. Kaži mi se ko si i *okle* si. Rj. *syn. kod odakle*. — Car ga upita *okle* je. Npr. 105. Pa se opet povrti za kruh, ali ne mogući *niggje ni okle* dobaviti vrati se jadnan doma. 108. *Okle* može biti zlo kad ti kažeš toliko dobro? 165. A *okle* ti znaš? Posl. 169.

oklén, *vidi okle: Oklen* ti ljeva gjevojka? Rj. *okle-n, isp. n. vidi i okleno. — Oklen* tako jesi zaputio? Rj. 191b. Vrci me na mjesto *oklen* si me doveo. Npr. 153. *Oklen* ću ti snaha biti, kad ja ne znam brata tvoga? Npj. 1, 449.

oklénno, *vidi okle, oklen, okle-no, no eijeli dodatak, koji je u oklen okrnjen, isp. n. — Uje* čes' gospodare, na tom tamo putu dalekome *okleno* se nikad ne dolazi? Kov. 103.

oklepan, *udj.* n. p. *oklepan* star. t. j. vrlo star. *schr alt (verächtlich), retinissimus*. Rj. *postanjem su*

participia: valjan . . . *öklepân*, opucan. Osn. 143. — Dok u jedan put izigju dve *stare öklepane rešti*, suhe kao aveti i počnu sisati one kosti. Npr. 74.

oklepâti se, *öklêpâm se*, *v. r. r. pf. sich rollsaufen*, *nâbror*. Rj. o-klepâti se, *jako se opiti, otrijeskati se*. **öklepine**, *f. pl. (u C. G.) ržana slama*, koja se izlomi vršuci (jer se čitava bira za pokrivanje zgrada), *nâbrachaus Ströh, stramentum comminutum*. Rj. (*porrijâsâo* vršuci mj. vrhnci). — *öklepine* (kor. kod *klepa*, Osn. 164.

ökleština, *f. (u C. G.) ona plata što se daje onijema koji se za drugoga kumu . . .* Koji se ovakovom kletvom opravda od čega, onaj valja prema imanju svetome da *plati ökleština* onima koji su se za nj zaklinjali. Rj. — *ökleština* (št dolazi do osnove koja je u *klet*). Osn. 170. *pred št otpalo t. za nast. isp. gospoština*.

öklêti se, okinêti se, *v. r. r. pf. conspirare, conjurare*. Stulll. *sich verschwören*. *v. impf. oklinjati se*. **öklêtiva**, *f. — 1) conspiratio, conjuratio*. Stulll. *Verschwörung, vidi urota*. — **2) isp. zakletva**. — Mog ti posta i svijlu *öklêti*. HNpj. 4, 346.

ökljenuti, *enâm, v. pf. ein wenig Unflath machen, patulum curio*: Uze kadija gvozdenjak, te udari našega Muja nad prenjak, i Mujo malo *ökljenu*: jedva nena i Alija u triput na tezgerama izniješe na polje (u pripovjeci). Rj. o-kljenuti, *malo se osrati, ispustiti malo nečisti, u drugujućem se obličeju taj glagol ne nalazi, isp. klisnica*.

oklijêvalo, *m. ein Zauderer, cunctator*. Rj. *ko oklijera, riječi s takorim nast. kod bajala*.

oklijêvanje, *n. das Zaudern, Unschlüssigkeit, cunctatio*. Rj. *verb. od oklijevati, stanje koje bira, kad tko oklijera*. — Od blaga carskoga da se daje bez *oklijevanja* trošak onijem ljudima da se ne ustavlja. Jezdr. 6, 8.

oklijêvati, *ökljêvâm, v. impf. zaudern, cunctor*. Rj. *inače se taj glagol ne nahodi, vidi oguzati, oguzavati, šervanjiti, isp. šcinjati se*. — Stanu mrziti jedan na drugoga . . . Zato svaki stane *oklijevati u poštu*. Danica 3, 140. Momak ne *oklijevaše* učiniti to. Mojs. 34, 19. Sinovi moji, *ne oklijevajte više*. Dnev. II, 29, 11.

öklinak, *öklinka, m. o-klinak*, pod gorom i uz goru komad iskrčene šume, pretvorene u pašnjak ili livadu, te izgleda kao zabijen *klin* u šumu. HNpj. 4, 709. — Popijevaju stari pod *öklinci*, pod *öklinci* kod mladih teoca. HNpj. 3, 356. Sve u gori dreće vjeverice, *pod öklincih* huću hulavice. 4, 187.

öklinjânje, *n. verb. od oklinjati se, koje vidi*. **öklinjati se**, *öklinjêm se, v. r. r. impf. — 1) jurare*. Stulll. *vidi zaklinjati se*. — Tastu sam se tvrdo *öklinjao* preko sablje desnom rukom mojom. HNpj. I, 281. Pa sam s tvrdj viri *öklinjala*, *da se više udavati ne ću*. 4, 8. — **2) conspirare, conjurare. Stulll. *sich verschwören, v. pf. okleti se*.**

oklizati se, *zâm se, v. r. r. pf. ausglitschen, labor*. Rj. o-klizati se, *vidi okliznuti se, opuznuti se, v. impf. oklizivati se*.

oklizivânje, *n. das Gleiten, lapsus*. Rj. *verb. od oklizivati se, koje vidi*.

oklizivati se, *öklizivêm se, v. r. r. impf. gleiten, labor*. Rj. o-klizivati se, *vidi puziti 2. v. pf. oklizati se, okliznuti se*.

ökliznuti se, *znêm se, v. r. r. pf. ausgleiten, labor*. Rj. o-kliznuti se, *vidi oklizati se: opuznuti se, v. impf. oklizivati se*.

öklizotine, *f. pl. die Leckerbissen (die glatt hinuntergleiten), scitamenta*: čudno ti se naslagasmo ovjeh *öklizotina* (trekao Hero, kad su se njih dvojica majeli jela što je gotovljeno za pašnu). Rj. o-klizotine, *slatkiši kuki, koji se kao okliznu u grlo, vidi čerez, poslastice, preslađci, slatkiši*. — *riječi s takim nast. kod bljivotina*.

öklöp, *m. Rj. o-klop, od osnove od kaje je oklopiti*.

— **1) der Kürass, lorica, cataphracta, thorax**. Rj. — Za barjaci šezdeset hiljada sve *katane pod oklopom* vojske. Npj. 3, 237. *Obučeni u oklop* vjere i ljubavi. Sol. I, 5, 8. Na glavi mu bješe kapa od mjedi, i *oklop počust* na njemu od mjedi. Sam. I, 17, 5. *vidi okloplje*. — **2) (u Dalu.) vidi kundak (u puške)**. Rj.

1. öklöpiti, *öklöpim, v. pf. Rj. o-klopiti, kao prost glagol ne nalazi se, isp. klopiti*. — **1) bedecken, contejo, cf. poklopiti**: Zelen ga je barjak *öklöpio*. Rj. *v. impf. vidi poklapati*. — **2) konja, t. j. uzjahati na nj, besteigen, ascendo**: Svi junaci *konje öklöpiše*, i tanani gajtan rastegoše. Rj. *syn. kod pojahati*.

öklöpiti, *öklöpim, v. pf. n. p. obod u šešira, t. j. spustiti ga na niže, hängen lassen, demitto*. Rj. o-klopiti, *kao prost glagol ne nahodi se, vidi klöpiti, isp. poklopiti se (kao spustiti se do zemlje)*.

öklöpje, *n. vidi oklop*: Komu nije dosta sree s peču sablje, nije mu dosta kopje i *öklöpje*. DPost. 48 (staro, sa j mjesto lje; i s peču mj. s pečom).

öklöpnik, *m. der Kurassier, eques gravis armaturae, lorivatus, cataphractus*. Rj. *vojnuk obučen u oklop*. — Kad počera Smiljančić Ilija sa konjici *ljutim öklöpnicu*, da vidite jada od Turaka! Npj. 3, 261. Dve *regente öklöpnika*. Žitije 39.

ökljastiti, *stâm, v. pf. o-kljastiti, kljast postati*: A u desnu ruku *ökljastio*. HNpj. 3, 319.

ökljúsiti se, *ökljúsím se, v. r. r. pf. od sramote pokunjiti se (postati kljuse?), beschämt werden, dedecore affici*. Rj. o-kljusiti se, *isp. skljusiti se, drukčije se ne nalazi*.

Öknadnica, *f. planina na lijevoj strani Cetine između Omiša i Zadvarja*. Rj.

öknêžiti, *öknêžím, v. pf. zum knez machen, creo zo knez*. Rj. o-knežiti *koga, postariti ga za kneza, suprotno rasknežiti, v. impf. knežiti (i se)*. — I paša može *kogu öknêžiti*. Danica 2, 97. Ako me je on *öknêžio*, neka me i raskneži. Miloš 147.

ökniti, *öknijêm, v. pf. mit kna färben, fuco*; Do grjogata grive *öknitenc*. Rj. o-kniti, *k'nom obožiti, v. impf. kniti*.

öknö, *n. Rj. okno (kor. od koga je i oko)*. Osn. 136. — **1) der Schucht, puteus**. Rj. — Kad se bunari kopaju ili jame od gline otvoraju, ili još dublje kad se kopaju *okna za rude*. Priprava 104. — **2) u ambaru, vidi oko**. Rj. *ambarsko oko, vidi i prijesjek — 3) (u Srijemu) u pendzeru, Fensterscheibe, vitrea quadrata*. Rj. *vidi ošce*. — Prozori su stakleni, ali staklo n *öknima* tek u pola providno. Zlos. 11. — **4) od jaže (u vodenica)**. Rj. — Da gospod načini *okna* na neba, bi li moglo to biti? Car. II, 7, 2 (*cutaractus in coelo, Schleussen am Himmel*).

1. öko, *n. — 1) das Auge, oculus*: *oku nu oko* nijesam metnuo (n. p. cijelu noć), t. j. nijesam zaspao. Rj. *Puno kao oko* (kakav sud, n. p. vode, vina i t. d. Post. 266). *Od oka* n. p. dati što, t. j. od prilike, ne mjereći. Rj. *pl. i dual* oči, *gen. očí, dějju*. Rj. 482a. *vidi oči, mjesto dvije oči kaže se i dva oka, isp. Obl. 46. hyp. öka, dem. isp. očce, okce, očce, pl. i dual, dem. očiece, augm. očtine*. — *Baciti oko na što, cf. okomiti*. Rj. 18a. *Bijela na oku, cf. biona*. Rj. 24b. *Volovsko oko*. Rj. 71a (biljka). *Tranino oko*. Rj. 72b (biljka). *Zamjeriti što ili gdje (okom)*. Rj. 184a. *Lisiče oko*, kaže se kao u šali za dukat. Rj. 330a. *Natruniti kome oko*, t. j. učiniti što nepovoljno. Rj. 410a. *A na desno oko nahiljuje*. Rj. 411b. *Nobična oka* i pogleda. Rj. 417b. *Okomiti oko na što*. Rj. 454b (*isp. povise baciti oko na što*). Smetati, smetnuti, *oku ne smeće s njega, gleda*. Rj. 694b (*isp. riže primjer iz Npj. I, 468: da me ne meće s oka*). Za tren, za *trênuće oka*. Rj. 747a. *Konj slijep u oba oka*. Rj. 761a. *Ökukljiva oka* (n. p. žena ili djevojka). Rj. 827a. *Izvadi nož pak mu iz-radi oba oka*. Npr. 85. *Zazove muža cara, i suze roneći, na četiri oka reče mu . . .* 114. *Da će je ljubiti i čuvati kao svoje dva oka u glavi*. 130. (*svoje*

dva oka, *dijalektički u jugozap. krajevima mjesto svoja dva oka*). Divljan *zтвори oko i zaspi*. 148. Na njega nasrće da mu *oba oka izhije*. 216. Vodokršte *zimi oko pršte*. (Kad progje bogojavljenje, prošla je i zima). Posl. 37. *Iz oka iz boka*. (Makar otkud, otkud ti drago, n. p. naći što, sastaviti). 100. Koje *oko zuplakulo ono ispalo!* 141. *Na jedno oko čorav, a na drugo ne vidi*. 186. Ne da *oka otvoriti* (n. p. mečava). 198. *Oko od vas ne ostalo!* (Kletva kokošinama). 237. On mu je *tru u oku*. 239. Junak *junaku okom pogleda*. Npj. 1, 78. Ne uteče *oka za svjedoka*, ni da kaže, kako pogiboše! 1, 158 (*isp. niče primjer iz Npj.* 3, 341). *Okom treni*, kolom kreni. 1, 176. Je li ono mlad na konja, al' je ono sivi soko, ne *razbiru mje oko*. 1, 191. Bosioka, da *m' ne smeće s oka*. 1, 458 (*isp. poriče primjer iz Rj.*: oka ne smeće s njega). Kad to vige Fatima gjevajka, da je *krivo okom pogledica*. 1, 564. *Na dželatu okom namignuo*, tere Muju odas'ječe glavu. 1, 565. *I desno ti oko iskočilo, s kojim si me, more, namotrio!* 2, 80 (s?). Pogubiše tri stotiu' Turaka, *čiva oka uteknuo nije*, tek uteče Frčić Ibrahim. 3, 341 (*isp. poriče primjer iz Npj.* 1, 158). Mrka brka, a *kravača oka*, kud pogleda, *okom rasiječe*, kao munja iz mutna oblaka. 3, 407. Ni tu bio ni' *okom vidio*. 4, 164. A dolće do konja gjegata, do gjegata *oka šarenoga*. 4, 229. Pušci reče, a *oku primuče*, puče puška, svijetla mu ruka! 1, 358. Pa od *oka* pali dževerdara. 4, 373. Tvoje *oko da miruje* ne će. HNpj. 4, 384. Kad se Zlatka vina napojila, pa joj vince ošinu uz lišce, a *rakiju okom uzigrala*. 4, 518. *Okom šibu* Ibro barjaktaru. 4, 521. Da će mu *iskopati oko*. Danica 5, 88. Stanovnijeh zvijezda može se *golim okom* nabrojati oko 2000. Priprava 95. Pomrećna da se prsta *pred okom* nije vidjelo. Sovj. 68. I na *tukoga otoraš oko svoje*. Lov 14, 3. *Potamnjelo je oko* moje od jada. 17, 7. Od debljine *izbuljeno im je oko*, srce puno klapa. Ps. 73, 7. Znači od prirode, *mjera od oka* i riječi starijih ljudi, to je glavno po čemu su se megje postavljale. DM. 59. *isp. i primjere kod oči*. — 2) *shijepo oko, der Schlaf, tempus*. Rj. — 3) izvor gdje voda tiho izvire, *der Quell, fons*. Rj. — 4) u jezeru Skadarskome kraj brjega Crnogorskoga onako mjesto gdje se voda čini drukčija nego u ostalom jezuru. Po svoj prilici na onijem mjestima u dubini *izvire voda*, za to u njih, kao u mlaču vodu kako nastane jesen, navale ukljeve te ih Crnogorci hvataju u mreže . . . Crnogorci *kod orijeh* oko imaju svoje kuće . . . Rj. *vidi* grlo 7. — 5) ambarsko oko, *die Abtheilung, das Fach* (im *Muqazin*), *loculus*. Rj. *vidi* okno 2, prijesjek (*oko* u ambaru). Rj. 591a. — 6) *vidi* oko i krmelj. Rj. na čokotu pupak. Kad se čokot oreže *na jedno oko*, onda bude velika loza a malo grožgja. Rj. *vidi* ošće 4. ne samo na čokotu nego i na drugim drvetima *pupak* zove se i *oko* u Hrv. Iveković. — 7) u mosta, *der Bogen, arcus*. Rj. — Kad se ne misli pravo *oko* nego se tom riječi zove drugo što (n. p. u jezeru, u žitnice, u mosta), onda je i u njega množina kao i u ostalih, n. p. ovakovijeh *oka*. Obl. 14.

2. oko, pruepos. mit gen. um, herum, circum. Rj. *vidi* okolo 1. — 1) S ovim prijedlogom riječ u drugom padežu pokazuje, da je *su svake strane* onome što znači ona sama, *mjesto* — a) po kome se što *miče*. (u *pitanje* kuda?). — *Oko* mene, *oko* kuće, *oko* vode i t. d. Rj. Kazao da donesem lanac koji se može obaviti devet puta *oko naše kuće*. Npr. 62. Već eno ti slike, *oko kolu* igra. Npj. 1, 108. Pa se vija ruža *oko boru*, kao svila *oko kite smilja*. 1, 240. — b) *mjesto micanja može biti barjenje* (u *pitanje* gdje?). — Krilate tice hvata *oko puta*. Npr. 176. Tanak *oko rebara*. (Siromah, nema novaca, koji se obično nose u njedrima i u džepovima *oko rebara*). Posl. 311. Koji *oko sofre* vino piju. Npj. 1, 81. Mlada Ana rano podranila, *oko gradu* cvijeće pobrala. 1,

234. Podaj vuku svašta dosta, da ne kolje *oko mosta*. 1, 502. Jovan imaše . . . pojas kožan *oko sebe*. Mat. 3, 4. — c) u *prenesenom smislu*: Zaliguje dijete *oko matere*, ili mati *oko djeteta*. Rj. 180b. Krzaju se *oko njega* djevojke, t. j. otmaju se. Rj. 302a. Navrsti se *oko koga*, ili na što. Rj. 381b. *Oko srepa* se pogode i namire, samo ostane jedna sablja. Npr. 171. Lebdí *oko njega* kao mati *oko djeteta* (ili nad gjetetom). Posl. 168. Mrda kao bolestan *oko nezdrava*. 183. *Oko šta* je ruke skrstio! (Kad ko učini kakav posao koji ne vrijedi mnogo). Posl. 237. Potukle se zebe *oko tugjeg prosa*. 257. *Oko oroga posla* pomaže (mi) učenik moj. DRj. 1, XI. — 2 a) riječi kojima se kazuje *koliko*, s ovim prijedlogom znače *od prilike* onoliko: U ovoj igri kmača se zove *oko tri prsta* dugačko i podebelo drvo. Rj. 304a. Preko ravnine, koja se protezala *oko dva sata*. Danica 2, 139. Bješe ih s njim *oko četiri stotine ljudi*. Sam. 1, 22. 2. Bješe mu *oko šezdeset i dvije godine*. Dan. 5, 31. *vidi* do c, jedan 2 b, neko (adv.), za H.S. — b) riječi koje znače *vrijeme*, s ovim prijedlogom pokazuju *od prilike* kad što biva: Došao *oko zaranaka*. Rj. 192a. Morao je živjeti *oko polovice* XVII vijeka. Npj. 3, 107 (Vuk). Kad je doba *oko ručka* bilo. 3, 335. Kara-Gjorgijije *oko malog Božića* dogje u Ostružnjem. Danica 5, 25. Miloš je u narodu već bio oglašen kao prvi starješina, a sad *oko mira* prizna ga i Alijaša. Miloš 135. *isp. Sint.* 266—271.

3. ôkô, ôkola, m. (u C. G.) *das Lager, castra*: Zdravo Turčin na Jezera dogje, na Jezerim' *oko učinio*. Telal paši u *okolu* viče. Rj. *vidi* okol, logor, tabor, tambor, taobor. — Otišavši iz Solota *stadoše u ôkô* u Etamu. Mojs. II. 13, 20. Zadrhta vas narod koji *bijaše u okolu* . . . Mojsije izvede narod *iz okolu* pred Boga. 19, 16. 17. *isp.* padalište, *mjesto gdje se čini ôko*.

okokućad, f. (coll.). domaća životinje. Ivan Zovko. Ovu sam riječ čuo u Veljačima, u selu kotara Ljubuškoga. Zbornik za narodni život. Zagreb 1896. pag. 308. *oko-kućad, životinje što se drže oko kuće, ake, biće okôkućad*.

ôkol, ôkola, m. vidí ôkô. Rj. — Značenje (korijenu) *obilaziti, okruživati*: kol, *oko, kola, okoliti, opkoliti*. . . Korijeni 243.

okolina, f. die Umgegend, vicinia. Rj. — 1) *isp.* kraj, predjel. — U Crnoj Gori i po njezinijem *okolinama* upravo se kaže dobri čas. Rj. 125b. Izigje on najbogatiji čovek — ne samo u onome selu nego i u *svoj okolini* nije ga bilo. Npr. 12. Došavši u Niš, raspíše *po svim okolinama*, da mu ongje dogju sve spahije. Danica 3, 137. Dogje u *okoline Majdolske*. Mat. 15, 39. *Okolina* neku u istom kraju. DRj. 1, 230. Kraj jedan u *okolini ovčepoljskoj*. 1, 380. *Okolina* toga mjesta. 2, 308. — 2) *ljudi koji su oko koga*: I dobra može na zlo navratiti *zlu okolina*. Star. 4, 265.

ôkolîš, m. — 1) *der Kreis, Bezirk, circuitus, regio*. Rj. *isp.* cirkul, cirkuo, okrug. — 2) ono brašno, što ostane *oko kamena vodeničnoga* kad se ustavi vodenica: pokupio *okolîš*: izlji miši *okolîš*. Rj. — riječi s takvim nast. kod blutiš.

okolišenje, n. das Herumgehen, circuitio. Rj. *verh.* od okolišiti, *radnju* kajom *tko okoliši*.

okolišiti, okolišim, v. impf. herumgehen, ambagibus utor. Rj. kao *obilaziti* 2. i u *prenesenom smislu*: Što sam do sad sve *okolišio*, ovdje ću izrijekom da kažem. Pis. 85. *vidi* okrajati, okrajčiti. — *drukčije ne dolazi taj glagol*.

okolišni, adj. — 1) *Kreis-, Bezirks-, circuiti, regionis*: Za zdravlje našega *okolišnoga* kapetana! (u napijanju). Rj. *što pripada okolišu* 1. — 2) *što pripada okolišenju, Umschweife machend, ambagiosus*. — Reče već pravce k meni prvi besednik, videći da *okolišnim* gororom ne može da izmami od mene reći. Zlos. 218.

okolišnice, *f. pl.* ona drveća što stoje *oko* kamena okolišnoga, da se brašno ne prosipa kad se melje. Rj. *isp.* okoliš 2.

okoliti, *okolim*, *v. pf.* *vidi* opkoliti: Da si kulu divno *okolio*, *okolio* mermerli-avlijom. Rj. o-koliti. — *Damas ču nas okoliti* Turci. Npj. 4. 445. *Okoli* me sa četiri strane. 5. 227. — *syn.* kod opkoliti.

okolni, *adj.* *in der Umgegend befindlich, benachbart, qui circa est, vicinus, cf.* okomni. Rj. što pripada *okolini*, što je u *okolini*, *isp.* obližnji. — Ako li bi gdje u nahiji bila (ili postala) škola, onda ljudi iz *okolnih sela* vode djecu magjistoru. Rj. 841b. Kad se kakav namastir prekriva, onda *okolni narod* osobito pomaže. Danica 2. 111. Navale iz *okolnih krajeva*, sve besposlice u Bijograd. 3. 146.

okolnost, *okolnosti*, *f.* *vidi* opstojateljstvo, prilika 7. *isp.* stanje (= prilika, i t. d.), *der Umstand*: U takoga je čovjeka teško raspoznati šta čini sam od svoje volje šta li za to što *okolnosti istu* i što se ne može drukčije činiti. DM. 31. Nije toliko krivica Lazareva zadala Srbiji udar na Kosovu polju koliko *okolnosti sa strane*. 105. Radoslav u *tjeskobi od okolnosti* oprostio Dubrovniku sve danke. 198. U *okolnostima u kojima* je odrastao. O Sv. O. 31. Tko ovo pregleđa, mislim da će priznati da ne bi malo bilo ni u *boljih okolnostih* nego što su one, i *materijalne i moralne*, u kojih se nalazi naš narod. Rad 9. 197.

okolo, — *1)* *praepos.* mit dem *genit.* um, *circa*, *cf.* oko. Rj. *okolo* oko rijetko je kao *prijedlog*: Gjak *vidi* da će ga (divljana) već moći u vodni utopiti, pa počne zvijezdi *okolo njega* rugajući mu se. Npr. 150. *Okolo* dvora dupčići, a u kuću sinčići. Posl. 237. Nu d' pogledaj, mlada Mare, *okolo sebe*, divan ti se sabor bere *okolo tebe*. Npj. 1. 25. Šavi se loza vinova *okolo ruže* rumene. 1. 312. Pade slana *okolo Mostara*, sitna krupa *okolo Klobuka*, bijo snijeg *oko Sarajeva*. 1. 527. — *2)* *adv.* unher, *circumcirca*: *okolo*, *more!* Rj. — *Okolo* Bogo, u kuću gjavole! (Pripovijeda se da je rekla nekakva žena kad je grmljelo: ona je mislila da Bog tuču opravi *okolo*, a na dijete koje je bilo pred kućom viknula je da ide u kuću). Posl. 237. i s *prijedlozima*: izokola, naokolo, unaokolo, koje *vidi*.

okoločep, *m.* (st.) ein (*erdichtetes*) Kraut, als *ingrediens* eines Liebestraunks, nomen *herbae fictae* (ad *philtrom*). Gligorije Lazić kaže (u svojoj "naravnoj istoriji") da ova trava upravo ima i da se zove *die Stenardistel* (*distelartige Flockenblume*. Rj.³⁾ *centaurea calcitrapa*: Samokosa i *okoločepa*. Rj. ime izmišljenoj travi. — *čep*, *okolo-čep*. Osn. 28.

okolomačivânje, *n.* das *Besetzen* z. B. eines Kleides mit *Schnauren*, *distinctio*. Rj. *adv.* od okolomačivati, *valna* u kojoj tko *okolomačuje* što.

okolomačivati, *okolomačujem*, *v. impf.* *rund unher besetzen* (z. B. ein Kleid mit *Schnüren*), *distinctio*, *orno*, *cf.* optakati. Rj. o-kolomačivati, *n. p.* haljinu *širadom*, *v. pf.* okolomatiti.

okolomatiti, *okolomatim*, *v. pf.* *rund unher besetzen* (z. B. ein Kleid mit *Schnüren*), *distinctio*, *orno*, *cf.* optočiti. Rj. o-kolomatiti, *n. p.* haljinu *širadom*; pa i *načiniti oko čega* kolomat. *v. impf.* okolomačivati. — U Crnoj Gori i onuda po primorju *gumna* su postavljena i *okolomačena* kamenom. Rj. 197a. Naoputiti opanak, *oputom ga okolomatiti*. Rj. 399b.

okomak, *okomka*, *m.* — *1)* *der ausgedroselene Kukuruzkolben*, *arista* zew *sumine* *privata*, *cf.* okominja, tuluz. Rj. *ono* u kukuruza na čemu su zrna. *syn.* kod klas 3. o-komak, za *postanje isp.* komiti 1. — Srkinje po selima odlome komad *okomka*, pa nataknu na vreteno mjesto agrška. Rj. 2a. Kod čardaka, ispod kojih su od *obijanih kukuruza* ležali silni *okomei*... naloži po tri vatre od *onih okomaka*. Danica 3. 196. — *2)* strana, nizbrdica. Svaki brijeg

ima svoje *okomke*, koji su strmeniji više ili manje. M. Gj. Miličević. — Pod strmenim *okomcima* planine Zvijezde. Zim. 176. za *postanje isp.* okomito. *isp.* i Kom.

okomicē, *stossweise*, mit einem *Stosse*, *pulsando*: udario ga puškom *okomicē*. Rj. *adv.* o-komicē, *vidi* komice, nakomicē. — Kad hoće djeca da se banaju... uzme svako svoj štap po sredini, pa ga udaraju *okomicē* u zemlju. Rj. 14a. Komnuti, udariti čime *okomicē*. Rj. 287b.

okominja, *f.* (u Baranji) *vidi* okomak 1. Rj. *syn.* kod klas 3.

okomiti, *okomim*, *v. pf.* Rj. o-komiti. — *1)* *aus-schülen, decortico*, *n. p.* kukuruz. Rj. *vidi* okorubati, oljuštiti, osužbati. *v. impf.* komiti. — *2)* okomiti oko na što, *seine Augen werfen auf etwas*, *oculos con-jicio*. Rj. *vidi*: baciti oko na što.

okomito, *bergab, declivis*. Rj. *adv.* kao nizbrdito.

okomni, *adj.* (u Pastr.) *vidi* okolni: Da ni Gospodini Bog pomože plemena, i ko je u plemenu, i naše *okomne* zborove! (kad se nazdravlja). Rj. — *postalo* od okolni *pretvorivši se li pred n u m*; *tako se i v pred n pretvori u m*: damno mjesto davno.

okončati, *čam*, *v. pf.* o-končati, *drvo konopcem* (*po-dčelim koncem*) u boju *unočetim* za *tesarje obilježiti*. *v. impf.* končati 2. — »Hajde končaj te komade da tešemo.« »Jesi li sve komade *okončao*?« J. Bogdanović. ARJ. V. 264b.

okonjiti se, *okonjim* se, *v. r. pf.* ein *Pferd bekommen*, *capum nunciari*: Na pješaka trideset dukata: ne bi li se i on *okonjio*. Rj. o-konjiti se, *dobiti konja*. *drukčije se ne nalazi taj glagol*. — za *značenje glagola tako sloz.* *isp.* obiriti se, onovčiti se, okučiti se, operjajiti se, ozrniti se.

okopati, *pām*, *v. pf.* *n. p.* kukuruze, vinograd, *umgraben, obluqueo*. Rj. o-kopati. *adv.* *vidi* kod kopati. *v. impf.* okopavati. — Osebiti *vinograd*, koji nije bio zagrnut *okopati* prvi put u proljeće. Rj. 469b.

okopāvânje, *n.* das *Umgraben, obluqueatio*. Rj. *verb.* od kopavati, *radnja* u kojoj tko *okopava* što. **okopāvati**, *okopāvam*, *v. impf.* *umgraben, obluqueo, circumfolio*. Rj. o-kopavati. *n. p.* kukuruze, vinograd. *v. pf.* kopapati.

okopiliti se, *okopilim* se, *v. r. pf.* *okopilila* se ova, kad se prve godine mrće i ojanji, *wenn ein einjähriges Schaf trüchtig wird und werft, annicula oris apnum parit*. Rj. o-kopiliti se. *v. impf.* kopiliti se. **okopěran**, *okopěrna*, *adj.* *erst, zdrar, jak*, u banji. M. Krkljuš. *isp.* kočoperan: okopirkati se.

okopirkati se, *kām* se, *v. r. pf.* (u Boči) kao oparaviti se (i od bolesti i od rgje i sirotinje), *sich erholen, reficior*, *cf.* okrljati. Rj. o-kopirkati se. *inače se ne nalazi taj glagol*, *vidi* i okarjati, ponaciniti se. *isp.* okoperan.

okopujeti, *okopnim*, *v. pf.* *aufthauen, wegschmelzen, liquesco*: okopujeo snijeg. Rj. o-kopujeti. [*I. pridjev okopnio* (*dijalekt.* okopnjeo, okopnjela). *v. impf.* kopnjeti.

okoran, *okorna*, *adj.* *zurwerfend, tudclnd, reprehensibilis*: ne smije nu čovjek *okorne* riječi reći. Rj. o-koran, *osnovu od koje* je okarati. — *adv.*: Srete ga Turski ear na sokaku pijana, i stane ga karati... no on se *okorno* oseče na cara govoreći mu: »što je tebi stalo, što ja pijem?« Danica 5. 90.

okoreo, *okorela*, *adj.* *steif, hart, durus, rigidus*. Rj. *upravo partic. pract. act.* od okoreti (se). *isp.* Osn. 121.

okoreti se, *rīm* se, *v. r. pf.* *hart, steif werden, rigidus fio*: okoreo se hljeb (kad dugo stoji). Rj. o-koreti se, *postati kao kora*, *vidi* skoreti se, ukorijepiti se. — Šama sazdana kost, kaže se za bolesnika, koji se od bolesti osušio i *okoreo*. Rj. 663a. A moja se krila zakvasiše, planu sunce iz neba vedroga, ta se

moja krila okoreše, ja ne mogoh s krilima poletiti. Nprj. 2, 329 (s?).

okoristiti se, stfm se, *v. r. pf.* (u Boci) *beuntzen*, *Nutzen ziehen von etwas, fructum capere ex re, cf.* okoristovati se. Rj. o-koristiti se. *drukčije se ne nalazi.*

okoristovati se, okoristujem se, *v. r. pf. vidi* okoristiti se. Rj. o-koristovati se. *v. pf. i impf.* koristovati se.

okorubati, bām, *v. pf.* (po jugozap. kraj.) *aussehālen (den Kukuruz), solvo cortice, cf.* oljuštiti, okomiti. Rj. o-korubati, *n. p.* kukuruz. *vidi i* osužbati. *v. impf.* korubati.

okos, *m.* (u C. G.) *vidi* otkos: Staše kupiti sa okosa sijeno. Rj. o-kos, *onoliko sijena koliko se na jedan put okosi.*

1. okositi, okosim, *v. pf.* o-kositi. *vidi* otkositi, otkosim. *v. impf.* kositi. — »Mačem travu okosite ... Mačem travu raskosiše. Kov. 92.

2. okositi se, okosim se, *v. r. pf.* Rj. o-kositi se. *v. impf.* okašati se. — **1)** na koga, *cinen anfahren, inveci in aliquem, cf.* osjeći se. Rj. *vidi i* oseknuti se, oprčiti se. — *Okosi se na nj* rob govoreći: Šta je tebi stalo za to? i to će proći. Posl. 106. — **2)** (u C. G.) na pušku, *das Gewehr richten um sich zu vertheidigen, sich zur Wehre stellen, selopetum dirigere ad se defendendum;* okosi se na pušku; t. j. odskoči na stranu pa poteže pušku da se brani ili bije. Rj.

okošt, *adj.* *stark von Knochen, ossosus, musculosus.* Rj. *okošt.* (osn. u kost). Sve se tri sada govore kao da im je osnova na čisto »a : vješto, nevješto, okošta. Osn. 67. u koga su jake kosti.

okoštac, okošca, *m.* okošt čovjek. Rj.³

okotiti, okotim, *v. pf.* Rj. o-kotiti. *v. impf.* kotiti (i se). — **1.** *werfen (von dem Hunde, der Katze), pario.* Rj. *vidi* povrći 2. — Ondar će ti roditi žena dva blizanca sina, kučka okotiti dru psa, kobila ozdrjebiti dva ata. Npr. 117. *Larvic jedno okoti, ali lava.* Posl. 165. *Štogoaj muca okoti, sve miše lovi.* 355. — **II.** *su se.* — **1)** *refleks. werfen (von dem Hunde, der Katze), pario.* Rj. okotiti se (*bez objekta*), što okotiti (*su objektom*). — Kći, ka se je ulomila, vučica, ka se je okotila. DPostl. 46. — **2)** *pass.:* U Cucama kažu: *okotilo se dijete*, a »rodilo se« vele da je grjehota reći, jer kažu »Bog se rodio.« *cf.* pobaciti se. Rj. *vidi i* povrći se. *Zec gje se okoti* onje i pogine. Posl. 90. Ni pile tek što izide iz jajeta, ni štene tek što se okoti. Priprava 116.

okov, *m.* *das Beschläge, der Beschlag, integumentum, ornatus argenteus, cf.* okovica. Rj. o-kov, *od osnove koju je u okovati. ono u što je što okovano. ono u što ljude okiraju, grožnje, najprije se govori u množini:* okovi. — Može biti da će se smilovati Ča Steva i o(d)riješiti ram okove muzi. Straž. 1886, 866. Angjele koji ... ostaviše svoj stan, čuva u eješnijem okovinu. Jud. 6. Ruke tvoje ne biše vezane, niti noge tvoje u okov okorane. Sam. II. 3, 34. O Gospode! raskorao si s mene okove moje. Ps. 116, 16. Da srežu careve njihove u lance, i elasteln njihovu u okove grozdene. 149, 8. Pokidaču troje okove. Naum 4, 13. Samo što sada nema na njemu (rukopisu) srebrnoga okova. Rad 1, 181.

okovati, okujem, *v. pf.* Rj. o-kovati. *v. impf.* okivati. — **1)** *n. p.* čovjeka, *schlagen (in Eisen und Bande), vincio.* Rj. — Tako je trdo okovat bio (čock), da se nije mogao nikako micati. Npr. 195. Uхвати Jefrema, te ga okuje u grožnje i bací u tainicu. Miloš 80. Ruke tvoje ne biše vezane, niti noge tvoje u okov okorane. Sam. II. 3, 34. Ako li su okovani u puta ... Jov 36, 8. Sjedješe u tami i u sjenu smrtnom, okorani u tuđu i grožnje. Ps. 107, 10. *su se, refleks. ili pass.:* Okorano se (kad se ko rgjavo oženi). Rj. (*isp.* oledio se). Ono je, brate, moj otac i mati, kao da *su se okovali nu orome sectu*, ne

liteše erći jedan put ovoga sveta. Npr. 74. — **2)** *n. p.* pušku, *beschlagen, orno argento.* Rj. *okovati što u što (rjeđe: čim):* Svi su bili odjeveni u svilu i kafifu i okorani u srebro i u zlato. Rj. 310a. I sa okoranom u srebro subljom usjednu na dobre konje. Rj. 80b. Pokloni mi srebrom okorane i pozlaćene pistolje. Miloš 56. *Okora vrata u mjed (terit aere, die er mit Erz überzog).* Dnev. II. 4, 9. *su se, pass. ili refleks.:* U srebro ti se okorala! (Reče se onome ko mudru riječ progovori). Posl. 336. Mlogi su tađa u Bijograd došli goli i bosí, pak se onje odma okovali u srebro i u zlato. Danica 3, 117.

okovica, *f.* (*n. p.* na pušci) *vidi* okov. Rj.

okoziti, okozim, *v. pf.* Rj. o-koziti. *v. impf.* koziti (i se). — **1)** *werfen (von der Ziege), pario:* okozila koza dvoje jarića. Rj. — Još nije koza okozila, a kozle igra po polju. DPostl. 40. — **2)** *su se, refleks. werfen (von der Ziege), pario:* okozila se koza. Rj. okozila se koza (*bez objekta*), što okozila koza (*su objektom:* kozle, jare). *vidi* omladiti se. Prvokoska, koja se prvi put okozí. Rj. 566a. Još nije koza okozila, a kozle igra po polju. Posl. 114.

okraćati, okraćam, *v. pf.* Rj. *vidi* okraćati. — **1)** *kurz werden, fio brevis:* Kumaš mi je sukuj okraćala. Rj. o-kraćati, *postati kratak, isp.* skraćati se. *v. impf.* kraćati. — Ovako veli Gospod ... da nije kako god okraćala ruka moja, te ne može iskupiti? Is. 50, 2. — **2)** okraćale mi noge, *n. p.* od umora. *nicht weiter können (vor Müdigkeit):* Dok gjetetu noge okraćale. Rj. *isp.* okraćati 1.

okraćati, čam, *vidi* okraćam. Rj. *v. pf.* o-kraćati. *n. p.* dan je okraćao, *postao kraći. v. impf.* kraćati.

1. okrajak, okrajka, *m.* — **1)** *ein Stück (Wiese), segmentum.* Rj. o-krajak, *komad ili komadić čega s kraja, n. p.* sjenokose. — Obrezivačete okrajak tijela srojega. Mojs. I. 17, 14 (*praeputium, Vorhaut*). — **2)** (u C. G.) od njive u kraju ono što ostane nezorano, *cf.* uvratine: Igraju se plojke nu okrajke. — **3)** *vidi* okrajka. Rj.

2. okrajak, okrajka, *m.* (u Srijemu) kao dem. od okrajka. Rj. o-krajak.

okrajajuje, *n.* (*das Gehen um etwas herum, statt daran zu gehen*) *das Zaudern, Zögern, tergiversatio.* Rj. *verb.* od okrajati. *radnja* kojom tko okraja.

okrajati, okrajām, *v. impf.* *zaudern, tergiversari, cf.* okrajčiti. Rj. o-krajati. *kao obilaziti krajem kakve stvari, što bi trebalo kao stati na nju, latiti je se. vidi i* okolišiti. *isp.* oklijevati. — *inače se taj glogol ne nahodi.*

okrajčćenje, *n.* *vidi* okrajanje. Rj. Neka kaže bez srakoga okrajčćenja. Vlazić 1, 7.

okrajčiti, čm, *vidi* okrajati. Rj. *v. impf.* o-krajčiti. *vidi i* okolišiti. *isp.* oklijevati. *inače se taj glogol ne nalazi.* — Reći bobu: bob, a popu: pop. (Kaži stvar upravo kao što jest, a nemoj okrajčiti). Posl. 271.

okrajjika, *f.* *der Rand (des Brotlaibes), margo panis, cf.* o-krajina. Rj. o-krajjika u hljepad. dem. 2 okrajak. — *riječi s takim nast. kod* aptika.

okrajina, *f.* (u Srijemu) *vidi* okrajka. Rj. o-krajina. **okrastati**, stām, *v. pf.* Rj. o-krastati. *v. impf.* krastati. — **1)** *mit einem Ausschlag (kraste) anstecken, pustulas communico.* Rj. koga, učiniti da postane krastar. — **2)** *su se, refleks. cinen Ausschlag bekommen, pustulis obduci.* Rj. *postati* krastar.

okraćak, okraćka, *adj.* (*comp.* okraćci) *kurz, brevis:* Sakroj meni zeleno odelo, sve okraćko s goricom jednako. Rj. o-kratak, *dobrano kratak, ne dug. isp.* omalen.

okrati, am, *v. pf.* *vidi* okrhati. Rj. — okrati se, am se, *vidi* okrhati se. Rj. u krajevima gdje se glas h u gororu ne čuje.

okratiti, okratim, *v. pf.* *abkärzen, abbrevio:* Okratili mu rukave (kad ko dogje doeknan na ručak ili na ve-

čeru. Rj. o-kratiti, učiniti da bude što kratko. v. *impf.* kratiti I.

okrečiti, okrečim, v. *pf.* Rj. o-krčiti, v. *impf.* krčiti. — 1) *urbur machen, colo.* n. p. njivu. Rj. — Iz Misira si prenio čokot... *okrečio si* za nj, i on pusti žilo. Pis. 80. 9. *sa se, pass.*: Njiva zarasla u korov dok se okreči i očisti za pravo sjeme. Pis. 73. — 2) *preusenom smislu*: *okrečiti put, ukloniti s njega kakvu smetnju*: Tijem *okreči* i Turcima *put*, te lakše zemljom obladaju. Sovj. 65. Pošto mu lovci i topovi *okreću put*. Žitije 49.

okrečiti, okrečim, v. *pf.* mit Kalk anwerfen, weissen, calce dealbo. Rj. o-krčiti, v. *impf.* krečiti. — Lice-mjeri, što ste kao *okrečeni grobari*. Mat. 23. 27.

okrenuti, okreñem, v. *pf.* Rj. o-krenuti, v. *impf.* okretati. — I. 1) *wenden, verto.* Rj. — On izvadi nož i *okrenu put sudca*, te simu da se sva livada zasja. Npr. 121. Car *okrenuši glavu od njega* rekne... 157. Pa *kome* nagju ujutru *devojku okrenutu*, onoga da bude. 257. Nagju *devojku okrenutu k svinjareću*. 258. Dobro je lasno *dočerati i na ruku okrenuti*. Posl. 61. *Okreni legja*, (idi, tepi se). 237. Naopako *kolom okrenula*, okrenula, napak se ustavila. Npj. 1, 580 (*vidi* zavesti kola). *Naopako koplja okrenuše*, žalostivu pjesmu zapjevaše. 3. 523. Ali Turci *pleći okrenuše*, pleći dase, bijegati saše. 4. 76. Pak *okrenu pisku džeferdara na Turčina* Salim-muselima. 4. 161. U *Osmama obje (puske) okrenuo*. 4. 269. Po tom *in okrenu legja*, i otide svojim putem. Danica 2. 126. Francuzi *Tursku politiku okrenu* sa svim drukčije. Miloš 28. Ereogovačke *pjesme*, koje su *gdješto po primorskome načinu i gororu okrenute*. Npj. 1. VI. Gospod ne poslušaj glasa vašega *nići okrete uha svojega k kamu*. Mojs. V. 1. 45. *Okreni lice svoje prema gorama Izrailjevijem*, Jezek. 6. 2. Brat Petar *okrenu mnoge crkve u jedinstro s rimskom crkvom*. Glas. 21. 287 (*ud unioem Eccl. Romanue reformuici*). — 2) *knd, t. j. otići, sich wenden, abeo.* Rj. — Putnik se *nagje u čudu pa okrene svojijem putem*. Posl. 106. Pa *okrenu stanu bijelome*, kalugjer mu *blagoslove dava*. Npj. 4. 324. Ne obrnu, kado, u planinu, *no okrenu*, kado, u Lučine. 4. 392. *Otalje je aga okrenuo*. 4. 491. *Okretoše onamo da otidu i prenoće u Gavaji*. Sud. 19. 15. — 3) *Otisnuti, 5) cf. stati, početi, okrenuti, otići.* Rj. 475b. — *Oburilo, t. j. okrenula bura*, die bura fängt an, kommt, ingruiet bura. Rj. 435b. Nešto se *naoblači pa okrene snijeg* sa sjeverom. Npr. 6. Stane *plakati... onda okrene plakati*. 141. Sjutra prije polovine dana *okrenuće skukat* Kotarani po Udbinji i oko Udbinje. Npj. 3. 123. Već *okrete silnu koplj vojsku*. 4. 240. U Nišu je Rušić-paša Srpske poslanike dosta dobro primio; ali *sad okrenuo* i on *drugu*. Miloš 29. Iza njih (vrlo rodnijeh godina) *okrenuće glad* za sedam godina. Prip. bibl. 29. — 4) *obruiti, isp. obrtati 2.* — *Strmorom koga okrenuti*, Jemand zu Grunde richten, perdere. Rj. 720a. I sve *vlahu pod mač okrenuti*. Npj. 4. 368. Ovaj nesrečni dogogjaj... *pokvari sve napretke po drugim krajevima, i u malo svu zemlju ne okrene bez traga*. Danica 4. 24. Brže *pohitajte, da... grada ne okrene pod mač*. Sam. II. 15. 14. — II. *sa se, refleks. sich wenden, verti.* Rj. — Pa *se okrene njojzi*: »Ne plači zlato.« Npr. 48. Ona *se okrene od njega*. 70. Kad čovek počne što da učini, pa *se okrene ni nešto drugo* što mu je gotovo milije. Posl. 109. Kad *magarac* iz brdo ide, lagano ide; ali *kad se okrene niz brdo*, sve se *premeće*. 118. Pošto mu *magarac* niz brdo. (*Okrenula mu se sreća u nazadaj*). 257. Kad mu bele *oprostio ruke*, on se *thitro na noge okrete*, svog ti *Muja* za grlo *udhvati*. Npj. 1. 516. Kad je *vigjeh*, *Muja* stara *majko! oko mene trava okrenu se*. Evo, *matič*, za mene *gjevojke*. 2. 331. *Okrene mu se rudost na žalost*. Danica 4. 49. Jer se *evo neke* (mlade *udovice*) *okrenuše za sotinom*. Tim. 1. 5. 15. Josif *okre-*

se od njih, i *zaplaka se*. Po tom *se opet okrete k njima*. Mojs. 1. 42. 24. Neka ne ide s nama u boj, da *se ne okrene na nas* u boju. Sam. I. 29. 4.

okresati, okrešëm, v. *pf.* Rj. o-kresati, v. *impf.* kresati. — 1) *behalten, abwästen, desceo frondes.* Rj. *ridi skresati* I, *olnaštriti, okaštriti*. — *Megjed mu onda reče da joj (bukvi) okreše grane*. Npr. 2. — 2) *pu-ku, losdrücken, emitto telum, cf. skresati 3.* Rj. — 3) *gumno, behacken, surrio, ridi skresati 2, ozuljati*. — *Pobiti gumno* (uhvate se konji, pa se *potjeraju najprije po neokresanom gumnu*, a *poslije i po okresanom i slamom posutom*). Rj. 511a.

okresine, f. *pl. die Abfälle beim Abwästen, frondes desectae.* Rj. *ono što se okreše sa grana, što se kosijom s drveta susijeće. vidi* košlje, ovršine, plotina 3, skosje.

okretálja, f. (u Srijemu u svilarama) *die Dreherin, quae torquet.* Rj. *žensku glavu koju okreće. riječi s takim nast. kod grebenalja.*

okretáljka, f. od *gvožđa ili od drveta što je namješteno na dovratniku kraj vrata, te se okrene* pošto se vrata zatvore, da se ne bi mogla otvoriti. Rj. *vidi* obrtaljka 2. — *riječi s takrim nast. kod kazaljka.*

okretan, okrećna. *adj. hurtig, promptus.* Rj. *koji se brzo okreće. vidi* obrtan. — Kao *kurjak*. (Kaže se *zdravu, jaku i okretnu čocku*). Posl. 131. *Okretan* kao donji žrvanj. 237 (kaže se s *podsmijehom onomu koji nije okretan*).

okretanje, n. *das Umrinden, conversio.* Rj. *verb. od* 1) *okretati*, 2) *okretati se*. — 1) *radnja kojom tko okreće što*. — 2) *radnja kojom se što okreće*.

okretati, okrečëm, v. *impf.* Rj. o-kretati, v. *pf.* okrenuti. — 1) *wenden, drehen, converto, n. p. pećenje.* Rj. *isp. obrtati*. — *Lovac, rodu u Mojdežu u Boči... sad okreće petnaest mlina i tri stupe*. Rj. 332a. Ko imaše konja od megdana, *okreće ga* po polju džilita. Npj. 2. 544. Na to *Turčin ne okreće glavu*. 4. 160. A u *kolnu ostarala majka, tam' ovamo kolom okretala*. Herc. 8. Nego ga (jezik) *okrećući svaki po svome krirome znanju... jednako kvare i grle*. Pis. 14. — 2) *sa se, refleks. sich drehen, verti.* Rj. *vidi* obrtati se. — Na *nebn se, ujo, naoblači, pa se oblak nebom okretuše*. Npj. 2, 540. Ode Gjoko *Srijem-zemlju ravnoj; nu svoju se zemlju okretuše*: »Ostan' s Bogom, zemljo Šmadrijo!« 4, 312.

okrezati se, zám se, v. r. *pf. sich aushosen, filatim solvi, cf. krezav.* Rj. o-kreza se n. p. *šrigar, inače se glagol taj ne nahodi, značenje* (korijenu) *cijeputi, lomiti*. Korijeni 249. *vidi* oizrati se.

okrežubiti, bím, v. *pf. zahnlückig werden, edentulus fjo.* Rj. o-krežubiti, *postati krezub, u drukčijem se obličju taj glagol ne nalazi*.

okrihati, hám, v. *pf.* Rj. o-krhati, v. *impf.* krhati. — 1) n. p. *okrlhao mu majku, vidi* opsovati. Rj. — 2) *sa se, refleks. v. r. pf. vidi* onerediti se. Rj. *vidi* i *osrati se, isp. opoganiti se 2*.

okrijek, m. *das Wassermooß (Algen, Rj.³), conferva (alga, algae Roth, Rj.²).* Rj. *nekaku vodena biljka*. — *ridi* žabokrijek, žabokrećina. — o-krijek, kor. kojega je i žabo-krijek, žabo-krećina. *isp.* Osp. 29.

okrijepiti, okrijepim, v. *pf.* Rj. o-krijepiti, v. *impf.* krijepiti. — 1) *stärken, firmo.* Rj.: *Ako me Bog poživi i okrijepi još koje vrijeme*. Sovj. I. *vidi* osnažiti 1. — 2) *sa se, refleks. sich erholen, stärken, se firmare.* Rj.: *A Izrailj se okrijepi, te sjede na postelji svojoj*. Mojs. I. 48. 2.

okrilatiti, úm, v. *pf.* Rj. o-krilatiti, *drukčije se ne nalazi*. — 1) *Flügel bekommen, alas nunciator.* Rj. *postati krilato*. — 2) u pjesmi, *bestügeln, alas addo*: Izvede ga iz nova *podruma orakćena i okrilatćena*, a *priteže od boja oružje*. Rj. *prelazno, krilu dati čemu*.

okrilje, n. — 1) *Schirm, Schutz, praesidium*: *Pod okrilje, pod Frušku planinu*. Rj. *kao obrana, zaštita*. o-krilje, *osn. krilo*. — *Preporučuje car Dubrovniku*

pod okrilje vlastele svoje Baseta i Tripeta. DM. 209. Dubrovnik priteče Turskoj pod okrilje. 233. u ovom primjeru riječ okrilje kao da je u pravom smislu: A kad nojca po večeri bila, bači znija kriva i okrilje i oturi od sebe košulju. Npj. 2. 62. — 2) vidi potuturje. Rj. prvi dan po krsnom imenu, vidi i ustavei.

okrivati se, vām se, v. r. r. pf. okrivale se svinje, kad udari kriva u njih, mit kriva behaftet werden, morbo kriva dicto corripi. Rj. o-krivati se, u ovom značenju drukčije ne dolazi.

okriviti, đkrivim, v. pf. beschuldigen, accuso, do crimini. Rj. o-kriviti, v. impf. okrivljivati. — Može ga (čovjeka) svagda na pravi Božijoj okriviti. Danica 5, 85. Odža-čan, da bi Srbe još veoma okrivio, kao da su oni hajduci . . . Miloš 147. Mislim, da me niko ne može okriviti, što h pripisujem sebi. Ođg. na ut. 27. Mislim da je i mene . . . na pravi okrivio. Opiť XIX. Pa ga okrivie du ih je poprskao. Sovj. 21.

okrivljenik, okrivljenika, m. ko je okrivljen. — Kad ko što skrivi ili ga objede da je skrivio . . . Kad ovakovoga okrivljenika uhvate . . . Rj. 89a.

okrivljivanje, n. verb. od okrivljivati, radnja kojom tko okrivljuje koga.

okrivljivati, okrivljujem, v. impf. o-krivljivati, prosti kriviti 2. v. pf. okriviti. — Spremaju se na dušu pravednikovu, i kre pravu okrivljuju. Ps. 94, 21. Koji okrivljuju čovjeka za riječ. Is. 29, 21.

okrljati, ljām, v. pf. Rj. o-krljati (u drukčijem se obličju ne nahodi). krlhati, krlšiti, krs, krsan . . . ovamo može biti da ide izgubivši h: kruniti, okruniti, okrljati, isp. krsan. Korijeni 269. — 1) sich behelfen, besser werden (nach einer Krankheit), convalesco, cf. oporaviti se. Rj. vidi i okarjati, okopirkati se, pomućniti se. — 2) što, t. j. načeti, vidi okruniti. Rj. v. impf. isp. načinjati.

okruniti, nēm, v. pf. (u Risnu) što, abnehmen, abbrechen, deliba, cf. načeti, okrljati. Rj. o-kruniti. i prosti je kruniti v. pf. za postanje vidi okrljati.

okrnjak, đkñjka, m. n. p. trešnja, jabuka, grm, der Stämmel, truncus. Rj. o-krnjak, od osnove od koje je okrnjiti, kao okrunjeno što, vidi okancina, augm. okrnjčina.

okrnjčina, f. augm. od okrnjak. Rj. — takva augm. kod bardaćina.

okrnjiti, đkñjim, v. pf. verstümmeln, mutilo, n. p. lonae, cašu; stočinu, hiljadu. Rj. o-krnjiti, učiniti da bude što krnje, vidi otkrnjiti. v. impf. okrnjivati. — Krnjo, sud okrunjen. Rj. 305a. Narodu bježe zao Venjinamina što Gospod okrunji plemenu Izrailjeva. Sud. 21, 15. sa se, press.: Ako se one udadu za koga iz drugoga plemena, onda će se dio naš okrunjiti. Mojs. IV. 36, 3.

okrunjivanjē, n. das Verstümmeln, mutilatio. Rj. verb. od okrunjivati, radnja kojom tko okrunjuje što: Mislim da su take (riječi) postale samo okrunjivanjem, kao što je »nebo« ili »tijelo u oblicima jednine. Osn. 100.

okrunjivati, okñnjujem, v. impf. verstümmeln (besonders ein Gefäss), mutilo. Rj. o-krunjivati, činiti da bude što krnje, n. p. sud. prosti krnjiti. v. pf. okrnjiti. — Ostrpkivati, okrunjivati, odlamati pomalo. Npj. 1. 2. 304.

okročiti, đkročim, v. pf. vidi opkročiti. Rj. o-kročiti, i prosti je kročiti v. pf. — 1) I Šarčića konju okročio. Rj. okročiti konju, uzjahuti ga: Jakšić Šćepan okročii gjočinu. Npj. 2, 616. — 2) vidi opkoračiti. — okročiti, opkoračiti i opkoračiti jednoga su značenja. v. impf. isp. opkoračavati.

okrojiti, đkrojim, v. pf. Rj. o-krojiti. — 1) beschneiden, circumcideo. Rj. v. impf. krojiti. — Oputa se od klišā po tome razlikuje što su kliši jednako okrojani od podebele učinjene kože i kupuju se po dućanima, a oputa ljudi sami okroje od kože ili otčeje

kože. Rj. — 2) umfassen, circumdo, cf. opasati: Okrojiti ga svilenom kanđžijom. Rj.

okrojsa, m. koji je obrezan, n. p. Turčin ili Čivutin, der Beschchnittene, Einer aus der Beschneidung, circumcensus. Rj. od osnove od koje je okrojiti. — riječi s takim nast. kod izdirša.

okrom, (u vojv.) vidi ošim. Rj. prijedlog s genitivom: ali mu nema podrre.

okropiti, đkropim, v. pf. vidi pokropiti. Rj. o-kropiti što n. p. rodom, vidi i poskropiti. v. impf. kropiti, škropiti.

okrotiti se, đkrotim se, v. r. pf. okrotiti se, krotak postati? isp. ukrotiti, v. impf. prosti krotiti se. — Dobro mi se okroti, i okolo sebe družinu oslobodi. Kov. 68.

okrōp, m. Rj. o-krp, od osn. od koje je okropiti. — 1) eine Art Geschenk (um sich die Kleider flicken zu lassen), corollarium. Kad dijete još nije doraslo za cijel harać, onda haraćlija iste okrp, t. j. polu haraća, ili štogogj. Rj. kao dar, da se njime okrpe poderane haljine. — 2) vidi krepz: Okrp kuću drži. Rj.

okrpiti, pim, v. pf. Rj. o-krpiti, v. impf. krpiti. — 1) flicken, resarcio. Rj.: Dajte meni tri aršina platna, da okrpim beloga šatora. Npj. 2, 506. — 2) okrpio ga jedan put, einen Schlag versetzen, ferio leniter. Rj. udario ga, syn. kod udariti.

okrš, okršāj, m. das Gemetzel, caedes, nactatio, trucidatio. Rj. značenje (korijenu) lomiti: krlhati . . . krlšiti . . . krsak, okrš, okršāj, okrsanj. Korijeni 269. kao žestok boj, vidi kreševo, ogrāšje. — za nast. u okršaj isp. kod dogarjaj.

okršanj, đkřšnja, m. (u Baranji) vidi křš: Snijela voda šušanj pa načinila okršanj. Rj. što voda snese, vidi i nanos, snos 1. ološ. — o-kršanj, osn. u křš. riječi s takim nast. kod bacanj.

okručati, čām, v. pf. dick werden, crassescio, cf. odebljati. Rj. o-kručati, krut postati, drukčije se taj glagol ne udazi, isp. prikrutiti, ukrutiti.

okruž, m. o-krug, osn. kaju je u okružiti. — 1) vidi okoliš 1, circul, cirkuo: Tri sela u Srbiji: jedno u okrugu kragujevačkom, Daničić. ARj. 33b. U okrugu Požarevačkom. DRj. 1, 372. — 2) kao krug 4. okruglo: Ne strizite kose svoje u krug. Mojs. III. 19, 27 (in rotundum, in die Runde).

okrugā, f. (oko Sinja) u žena što se najposlije metne preko glave (u Kotarima se ovo zove jašmak), Art weiblichen Kopfputzes, ritae genus: A svekrvi čember i okrugu. Rj. ženska porezača, dem. okružica. — Kovrljak, kao gržva od crvena i crna, što žene nose na glavi, a preko toga okrugu (jašmak-bošću). Rj. 28fb. Daj ti mene tananu okruga, da zatvorim, da u vodu skoćim. Here. 131.

okružao, okružla (okružli, adj. rund, rotundus. Rj. dem. okruglast. — Ima jedan okrugao brijeg, obrastao grabićima. Rj. 281a. Miloje je bio okruglih obruza. Danica 1, 26. Ima glas ili vrlo oštar (sa znakom ^), ili okrugao (sa znakom ^). Postl. XII.

okruglast, adj. rundlich, rotundus. Rj. dem. od okrugao, kao malo okrugao.

okružlica, f. (u Už. nah.) Art Birnen, piri genus. Rj. nekaka kruška (okrugla).

okruglina, f. die Rinde, rotunditas. Rj. osohina onoga što je okruglo, vidi okruglost.

okruglost, okruglosti, f. vidi okruglina. Rj. — Sve su se njihove naredbe razvile iz naredaba Dušanovijeh dobivši samo bolju okruglost. DM. 322.

1. okruniti, okrunim, v. pf. bröckeln, abplücken, decerpo, n. p. kukuruze, suho evijede: A rukave da se ne okruno. Rj. o-kruniti, vidi obruniti, otruniti, ovrijedi 2. v. impf. okrunjivati. — Lepo ti je rodio jablane! sve biserom i dragim kamenjem, ali ga je soko okrunio dolećući jutrom i večerom. Npj. 1, 319.

2. okruniti, nīm, v. pf. krönen, coronare: Koga ćemo okruniti, Janko. Rj. o-kruniti koga, metnuti mu

okružiti, *okružiti*, *suprotno raskrnuti*, *v. impf.* 2. krñiti, *v. impf.* 1. *pf.* krunisati. — *Njega za mladog cara okružiti se*, Npr. 254. *Zlatna kruno okružjena*, — svjetli krunje, Npj. 5, 451.

okruživanje, *n. das Bröckeln, Pflücken, decerptio*, Rj. *verb.* od okruživati, *radnja kojom tko okružuje što*.

okružujući, okružujućiem, *v. impf.* *pflücken, carpo*, Rj. okruživati, *v. impf.* *prosti* 1. kruniti, *v. pf.* 1. okruniti.

okrutan, okrutna, *adj.* *tyrannicus, sacrus, crudelis*, Stulli. *kao tiranski, bijesan, isp.* *krut* 2, *krutan*, *kruto* (adv.).

okrutnica, *f.* *mulier quae tyrannidem excrct*, Stulli. *okrutna ženska glava*.

okrutnički, *adj.* *tyrannicus*, Stulli. *što pripada okrutnicima ili okrutniku kojemu god*.

okrutnik, *m.* *tyrannus*, Stulli. *okrutan čorjek*, *isp.* *tiranin*.

okružavanje, *n. verb.* od okružavati, *radnja kojom tko okružava što*.

okružavati, okružavaju, *v. impf.* okružavati, *vidi* opkoljavati, *v. pf.* okružiti 2. — *Sali more okruglo u naokolo*, A pod njim bijahu likovi volovski, koji stajahu svuda u naokolo, te *okružavaju more*, Dnev. 11, 4, 3. *Okružavaš me radostima u izbavljanju*, Ps. 32, 7.

okružica, *f. dem.* od okruga: Na gjevojci košuljica, vrh košulje dolamica, na glavci joj *okružica*, na nogama papučice, Here. 235.

okružiti, okružim, *v. pf.* Rj. okružiti. — 1) *ründen, rotundo*, Rj. *učiniti da bude što okruglo, v. impf.* okruživati, *su se, pass.*: *Opanci pošto se ostruži i pokisele, najprije se okružie, pa se onda nabodu*, Rj. 377a. — 2) *umringen, circumdo, cf.* opkoliti, Rj. i *syn.* *ondje, v. impf.* okružavati. — *Kako Turci ugju u Šarampov*, Srbi odmah *okružie oko Šarampova*, pak stanu po malo pucati na Turke, Danica 3, 171.

okruživanje, *n. das Abründen, rotundatio*, Rj. *verb.* od okruživati, *radnja kojom tko okružuje što*.

okruživati, okružujem, *v. impf.* *abründen, rotundo*, Rj. okruživati, *činiti da bude što okruglo, v. pf.* okružiti 1.

okružni, *adj.* *što pripada okrugu, vidi* okolišni. — *Pred njima će stavit' strica moga, i vojvodu brata okružnoga*, Npj. 5, 285. *Sad je u Kotornu okružni kapetan* (Kreishauptmann), Kov. 39. *Za to je velika bvala... okružnijem i sreskijem starješinama*, Sovj. 1.

okrvaviti, okrvavim, *v. pf.* *mit Blut bespritzen, cruento*, Rj. okrvaviti, *kao okropiti krelju, vidi* skravaviti, *v. impf.* krvaviti. — *Razvijder mi svilena barjaka, okrvavi na koplju jabuku*, Npj. 3, 463.

okrznuti, znēm, *v. pf.* *streifen, perstringo*, Rj. okrznuti, *v. impf.* krzati. — *Ali ne da jedan drugoga osakate, nego da se malo pobore mačevima, pa kad koji koga okrzne malo i rani, onda da prestanu*, Nov. Srb. 1817, 494.

oktobar, oktobra, *m. mjesec listopad, October*, — *Mesece oktobar*, Glas. 11, 193.

okuć, *f.* (u Dalm.) *vidi* okuka, Rj. okuć, *osn.* kod okuka.

okućiti se, čim se, *v. r. pf.* *sich etabliren (heirathen, ein Haus machen), uxorem ducio*, Rj. okućiti se, *okućiti se kao kuću stavi, v. impf.* kućiti (kuću), *za značenje glagula tako sloz.*, *isp.* okonjiti se.

okuditi, dim, *v. pf.* (u C. G.) *vidi* pokuditi: *Okudie i mene i tebe*, Rj. okuditi, *v. impf.* kuditi. — *Neka te, tiro slavio!* brno ti je perje opalo što *okud* danas *okudi mladuzi Ujepoj gjevojci*, Here. 257.

okuka, *f. die Wundung eines Flusses, anbuges thames, macandri, cf.* okuč: *Dok pristize njega na okuci*, Rj. *vidi* i zakuka, naklja, o-kuka, o-kuć, *osnova prost* i o kuka, *od Korijenu koji znači savijati, kriviti: gdje o voda ili put savija ili krivi, isp.* Korijeni 33.

okukati, kām, *v. pf.* *okukao istući, sich müde bitten, rogando fatigor*, Rj. okukati *istučti, kao iznemoriti se, namučiti se istučti, vidi* okapati 2, *v. impf.* *isp.* kukati.

okuljaviti, vīm, *v. pf.* *dickbäuchig werden, ventriosum fieri*, Rj. okuljaviti, *kuljav postati, inače se taj glagol ne nahodi, vidi* opupaviti.

okumiti, okūmim, *v. pf.* Rj. okumiti, *v. impf.* kumiti. — 1) *koga, einen zum kum machen (bitten), rogo ad puerum baptizandum, aut ad nuptias celebrandas, ut praesit*, Rj. *vidi* pokumiti. — *Okumio ga je da ga oguli*, Posl. 237. *Daj mi, Bože! da rodinu devojkju, da okumim Vasu Curupieću, da mi kćeri lepo ime dade*, Npj. 1, 500. *Knez Milutin ženi svoga sina, okumio kumu Vladislava, starog svata mlada Velisava*, 3, 506. — 2) *su se, reciproč.* okūmiti se — *kim, mit Jemand Kumschuft machen, eumatum(?) inire cum quo*, Rj.: *Teško onom kod koga se mačke s mislima okume*, Posl. 316.

okupati, okūpām (okūpljem), *v. pf.* Rj. okupati, *vidi* obanjati, *v. impf.* kupati. — 1) *abbuden, lavar*, Rj. — *U narodu se najviše govori za glavu »izmiti«, za ruke i za obraz »umiti«, a za noge »oprati«, za sve tijelo pak kaže se okupati*, Rj. 227a. *Da sad uzme ove rode iza nas i da je (djevojkju) njome okuplje, u dan i noć ostala bi zdrava*, Npr. 86. *Ja ću tvoje izaprati platno, a jetru čedo okupati*, Npj. 2, 121. — 2) *su se, reflex.* *sich baden, lavar*, Rj. — *Faunica pošto se okupaju, odlete sve zajedno*, Npr. 17. *Pošto se car okupa u ovoj vodi, postane zdrav i mlad*, 241.

okupiti, ipm, *v. pf.* Rj. okupiti, *v. impf.* okupljati. — 1) *vidi* zaokupiti, *v. impf.* *Zajmiti, 1) okupiti, potjerati koga ili što, vor sich herreiben, cogo*, Rj. 176a. *Okupiti ga kao rti zeca*, Posl. 238. — 2) *vidi* skupiti: *On okupi svatah pet stotina. Okupimo mi malo peškeša*, Rj. *vidi* i iskupiti. — *Hoću moju silu okupiti, okupiti Kolušinu grada... i udrieću uasred Šumadije*, Npj. 4, 316. *Silnu vojsku bego okupio*, 4, 316.

okupljanje, *n. das Versammeln, collectio*, Rj. *verb.* od 1) okupljati, 2) okupljati se. — 1) *radnja kojom tko okuplja što*. — 2) *radnju kojom se n. p. ljudi okupljaju*.

okupljati, okūpljam, *v. impf.* (po jugozap. kraj.). Rj. okupljati, *v. pf.* okupiti. — 1) *sammeln, colligo, cf.* skupljati: *No je osta' da okuplja Turke*, Knjigju gleda, *okuplja svatove*, Rj. — 2) *su se, reflex.* *vidi* skupljati se, Rj.

okus, *m. delibatio, specimen, gustus, gustatus* — koje li grčilo očnuje okus njegov, Stulli. okus, *djelo kojim se što okusi, isp.* kus.

okusak, okuska, *m.* što se jedan put okusi: *vas dan sam radio bez okuska, das Gekostete, der Biss, der Schluck, gustulus*, Rj.

1. **okusiti**, šim, *v. pf.* *kosten, gusto*, Rj. okusiti, *vidi* 2. *ogledati* 2, *v. impf.* kušati 2, 1. *ogledati* 2. *okusiti čega, od čega, što*. — *Neki najprije okuse siru, neki pečenicu*, Rj. 34b. *Koji prvi put hoće da okusi od kakove mire*, Rj. 423a. *Kad kravu zakolju i meso joj stanu jesti, gjevojka nije šćela okusiti*, Npr. 126. *Da zmija okusi od mene, otrovala bi se*. (Tako sam ljuti), Posl. 49. *S njega (s drveta) ne jedi; jer u koji dan okusiš s njega, umriječeš*, Mojs. 1, 2, 17.

2. **okusiti**, okūšim, *v. pf.* *verkürzen, verstümmeln, decurto*, Rj. okusiti, *učiniti da bude što kuso, v. impf.* kūsiti.

okušati, šām, *v. pf.* *versuchen, experior*: *Da okušam sreću u doratu*, Rj. okušati, *vidi* pokušati, *i syn.* *kođ* 2. *ogledati* 1, *v. impf.* kušati 1. — *Ti si džaba gosposivo dobio, sad ć u tebe sreću okušati*, Npj. 4, 250. *Ja ć u te okušati čordn*, HNpj. 4, 393. *Pozdravite Apelija, okušanova u Hristm*, Rim. 16, 10. *Kako nus okušu Bog da smo vjerni... tako govorimo*, Sol. 1, 2, 4 (*probatu sumus a Deo, von Gott bewährt er-*

funden werden). U ognju me okušaj, i ne ćeš naći nepravde. Ps. 17, 3. Daj da te okušam veseljem; uživaj dobra. Prop. 2, 1. *sa se, pass.*: Želi, da mu se djelo okuša, kao zlato u vatri. Pis. 63.

okužiti, žim, v. pf. *verpestet, pestem infero*. Rj. o-kužiti koga, kugu na nj prenijeti. v. impf. kužiti.

okvasiti, šim, v. pf. Rj. o-kvasiti. v. impf. kvasiti. — 1) *benetzen, lumecto*: Još nikakva rosa ne okvasi. Rj. *sa se, refleks. ili pass.*: Crljena svila po moru plila: Crljena svilo, ne okvasi se. Kov. 77. — 2) (u Dubr.) *vidi* umočiti. Rj.

okvir, okvira, m. *der Fensterrahm, margo ligneus fenestrate, cf. čerčivo, oplata*. Rj. n. p. oko crta, pendžera. — Tugja okvir. Osn. 113.

okviriti, đkvirim, v. pf. *das Fenster berahmen, margine ligneo circumdo*. Rj. *vidi* oplatiti.

ol', *vidi* oli 1: Ol' je naći, ol' nikad ne doći. Rj. — Oli tanko ol' debelo, teke da je na vreteno. Post. 238.

ol, ola, adj. (u Srijemu) *vidi* ohol. Rj. u krajevima gdje se u govoru ne čuje glas h: (oh)ol, ool. *sažeto ol*. — Golo a olo. (Kad je ko siromašan a ponosit: olo mjesto oholo). Post. 43.

olabaviti, vīm, v. pf. o-labaviti, učiniti da bude što labavo. — *Olabaviti*, stegu popustiti. *Labavo* je ono, što nije čvrsto, tvrdo, nategnuto. M. Gj. Miličević. Nastavnička pedanterija... sumo da bi slomila, ili olabavila karakter nama mladićima. Megj. 174.

olad... *vidi* ohlad... Rj.

olaj, olaja, m. (u vojv.) *das Leinol, oleum lincum*. cf. ulje. Rj. *Madž.* olaj od Lat. oleum. *vidi* i zeitin.

olakšanje, n. verb. od olakšati. *olajto* kojim se što olakša. — Odlakšanje, n. *vidi* olakšanje. Rj. 444b. *vidi* i oblakšanje, polakšanje, olakšica, polakšica, polastica.

olakšati, šam, v. pf. *erleichtern, lero*. Rj. o-lakšati, učiniti da bude što lakše. *vidi* oblakšavati. v. pf. olakšati. — To bi već moglo tegobu prilično olakšavati. Dioba 7. Što se čovjek mogao zakletvom opravdati, to nije malo olakšavalo licnu odgovornost. DM. 296. Uzdisaji, koji... za trenuće oka olakšavaju stješnježne grudi. DP. 362. Olakšava cio posao. Rad 1, 107.

olakšica, f. *vidi* olakšanje, i *syn. ondje*. Pokloni zemljama olakšice... kako car može. Jestir. 2, 18. Ljudima erkvenijem dane biše neke olakšice. DM. 23. Dubrovčani umješe naći sebi olakšicu. 303.

ole, *vidi* iole (i ole).

olediti se, dledim se, v. r. pf. kad se ko rgjavo oženi, kaže se: nije se oženio, već se oledio. cf. le-dojka. Rj. *isp.* okovao se (kad se ko rgjavo oženi). — Olediti se, kao led postati. v. impf. lediti se.

olenjiti se, dlenjim se, (u Srijemu) *vidi* oleniti se. Rj. o-lenjiti se. *isp.* lenj. u istočnom govorn. *vidi* olenjiti se.

oli, — 1) (po jugozap. kraj.) *oder, aut, cf. ili, ali, jali*: Da ja imam gjerdan od dukata, oli čenar od suhoga zlata. O gjevojko, dušo moja, čim mirišu njedra tvoja? oli dunjom, ol' narančom? ol' gorskijem fešligenom? oli parom od junaka? Rj. ō-li. — 2) *oh, num, cf. dali*: Oli me poznat' ne možeš. Rj. — 3) (u C. G.) mjesto hoćeš li: Oli mi se Savo poturčiti? Rj. hoćeš li, hoće li, (h)oli: O serdaru, moj mili rogičče!... Ma oli mi za 'vo vjeru dati, da ćeš mene za 'vo poslušati. Npj. 5, 17. Ol' doč' za me, Neder begovice?

Here. 88. Nevo naša, divno dobro naše! ali nama preboljeti brzo, po našem djelu dvoru šeta? Oli nam se zvati nevjestica? 145.

oligánj, oligánja, m. (u Dubr.) *der Blackfisch (Kalmur, Rj.) scipia loligo L.* Rj. biće oliganj, olignja, *vidi* uliganj, morsku ribu. — Tugjo: oliganj i uliganj (*scipia loligo*). Osn. 191.

olijéniti se, dljenim se, v. r. pf. *faul werden, pigresso*. Rj. o-lijeniti se, lijen postati, *vidi* olenjiti se. v. impf. lijeniti se. — Za to se ne ču olijeniti opominjati vam jednako ovo. Petr. II, 1, 12.

olijèpiti, dljepim, v. pf. *belkleben, indur o (Auto, argilla)*. Rj. o-lijepiti, prečuzi glugol. v. impf. lije-piti. — Kuću zapovjediće da ostružu... blato drugo uzevši da oljèpe kuću. Mojs. III, 11, 12.

olijèpiti, oljèpim, v. pf. *pulchrum evadere, fieri*. Stulli. neprelazan glugol. o-lijepiti, oljèpjeti? *lijep postati. isp.* proljepšati se, uljepšati se. — Što se hlepj, ako je i grubo, oljèpi. DP. Post. 123.

olinjati se, njam se, v. r. pf. o-linjati se, kaže se za marvu, kad im opadne dlaka. v. impf. linjati se. — Omitariti se, kaže se za ptice kad im opadne perje, kao za marvu olinjati se. Rj. 458b.

olizati, olizēm, v. pf. *abkleben, circumlumbo*. Rj. o-lizati. v. impf. lizati. — Ko rukama med miješa, prste olize. Post. 152.

olomača, f. *vidi* poluvača: Vrveć mu se za nogama vuku, za svakom je olomača trnja. Rj. breme trnja ili granja. — o-lomača. *isp.* lomača (osn. u lom). Osn. 350. riječi s takim nast. kod ajgirača.

olomak, olōmka, m. *vidi* odlomak: Olomke su u travu bacili. Rj.

ološ, m. (u Srijemu i u Bačkoj) svakojako gjubre što voda snese, *vidi* krš 3: Snela voda šušanj, pa učinila ološ. Rj. *vidi* i nanos, snos 1, okršanj.

olōšati, šam, v. pf. *schlechtes Aussehen bekommen, tristem faciem accipio*: Ali ti je konjje ološao. Rj. o-lošati, postati loš. *vidi* obrgjati. *isp.* pološiti se. — Do tri godine ološaoće slava Moavova sa svijem mnoštvom njegovijem. Is. 16, 14.

olōvan, olōvna, adj. *bleiern, plumbeus*: Bratac lije olōvnu bešiku. Rj. što je ol olova. *isp.* olovski. — Pa dokopa šibu okovanu, koja ždere litru tučenika, po dvanaest olōvnijež zrna. Npj. 4, 443. Za to se opet nikome nije trebalo bojati da ga olōvna glejja ne otruje. Priprava 168.

olōvnica, olōvnjača, f. na pušci u što je kremen zavijen, cf. uvijača. Rj. — za nast. u riječi olōvnjača *isp.* ajgirača.

olovo, n. *das Blei, plumbum*. Rj. — Prekri kulu teškijem olorom, a omaza srebrom bijelijem. Rj. 457b. Gde dadosmo srebro za oloro! srebro sjajno, a oloro tarno. Npj. 1, 37. Nagje starac sanduk od olora, 2, 64.

olovski, adj. n. p. majdan. *Blei-, plumbi*. Rj. što pripada oloru. *isp.* olovan.

oltār, oltāra, m. *der Altar (in der Kirche), altare, cf. otar*. Rj. od Lat. altare. *isp.* ocat od acetum, orman od armarium, i t. d. — 1) pouzrišeno mjesto, kao stō, na kojem se prinosi žrtva, *vidi* žrtvenik, trapeza (časna). — Da izgoni nekrst iz naroda, da uzvise crkve i oltare. Npj. 5, 476. Nućini mi ovdje sedam oltara. Mojs. IV, 23, 1. — 2) u istočnim crkrama onaj ograjeni prostor, gdje se nalazi žrtvenik: Djevojci se (ili ženi) ne dostoji u oltar ući. Rj. 134b. Šveštenici ih (sudove s mirom) nanesu sa slavom u oltar, gdje ga (miro) stave oko žrtvenika. DP. 356.

oltārni, oltārski, adj. što pripada oltaru: Kad sve kamenje oltarno razmetne kao razdrobljeno krečno kamenje. Is. 27, 9. Sa sjevera na vratima oltarskim bijaše onaj idol. Jezeč. 8, 5.

olūja, f. *das Ungewitter, der Sturm, procella*. Rj. *vidi* vrtuna. *isp.* būra. — Oluja velika postade na moru da se lagja pokri valovima. Mat. 8, 24. Ravu-

u a lajnom u gnjevu svom... razvaliće zid. Jezek. 13. 13. Jer siju vjetar, pa će žeti oluju. Os. 8. 7. **oluk**, *m.* — 1) die Wasserrinne, colliciae. Rj. *lijeh što ide rodu njim.* — 2) (u C. G.) u puška, idi aneta. Rj. *lijeh zorojiti u cijeri puščanoj.*

olupak, *olupka*, *m.* *cras Zerschlagenes, Schlechtes* — B. *Flöte, Sattel, res corrupta, cf. olupanica*, *olupina*. Rj. *olupano što rajava, nevaljano što n. p. puška, sedlo, itd. osn. koja je u olupati.*

olupanica, *f.* *vidi olupak*. Rj. *vidi i olupina*. **olupati**, *olupam*, *v. pf.* *zerschlagen, contundo*. Rj. *olupati*. *v. impf.* *lupati*.

olupina, *f.* *vidi olupak*. Rj. *vidi i olupanica*. **oljetiti se**, *ti se*, *v. r. pf.* *es wird Sommer, in-grad ustas*. Rj. *oljetiti se, nastati ljeto*. *isp. pre-ljetiti, zaljetiti.*

oljóljati se, *oljóljam se*, *v. r. pf.* (u Srijemu) *sich coll saufen, potu impleri, cf. otrijeskati se*. Rj. *oljóljati se, imaće se ne nahodi*. *isp. naljokati se, napiti se mnogo, opiti se, sym. kod opiti se.*

oljupina, *f.* *n. p.* *od luka*, u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. *vidi oljuštine, ljupine, i sym. ondje.*

oljuštine, *f. pl.* *die abgelosten Schalen der Aepfel, Birnen, cortices desati pomorum*. Rj. *osn. koja u oljuštiti, kora sa jabuke, kruške oljuštena, vidi olju-pina, ljupine, i sym. ondje.*

oljuštiti, *oljuštim*, *v. pf.* *abschalen, decortico*; *krušku, jabuku, jaje, repu*. Rj. *oljuštiti*. *v. impf.* *ljušiti*. — *Sturac, kukuruz u komini* (a kad se oljušti onda je klas). Rj. 722a. *u orom smislu vidi okomiti, okorubati, osužbati.*

oljvina, *f.* *die Stengelblätter am Kukuruz, folia zeae, cf. komušina, sužbina*. Rj. *kukuruzna slama, vidi i komina 2, ljuštika, perušina, šaš 2, šašovina 2.*

omacići, *omacim*, *v. pf.* Rj. *o-macići, vidi okotiti, v. impf.* *maciti*. — 1) *werfen (von der Katze), pario catulum*. Rj. *isp. omacići se, — Stogogaj maca omaci, ono sve miše lovi*. Posl. 355. — 2) *sa se, reflex.* *werfen (von der Katze), pario catulum*. Rj. *mačka se omaci (to: objekta); mačka omaci (sa objektom) maće*. — U jednom se mačka omacila, a u drugom kućka oštenila. Rj. 488b.

omaca, *f.* u mjesecu kolovozu ili rujnu u baniji prave žene taranu i omaci. Za omacu se tijesto razvije u tanke mlince, te se to dobro na suncu osuši i spravi za zimu. M. Kerkljus.

omaci, *omaknem*, *v. pf.* Rj. *o-maci, vidi omaknuti, omći, v. impf.* *omaciti*. — 1) *hinabgleiten lassen, sinken*. Rj. *omaciće niz noge, t. j. posra se*. Rj. *kao pustiti da se što spući*. — 2) *sa se, reflex.* *aus-gleiten, abero*; *omaciće mu se puška, t. j. obori se s nokta sama od sebe i puče, cf. omći se*. Rj. — Jedna joj se saza omaknula, ter je Vuku na obraz panula. Rj. 462a. *kao spući se.*

omād, *f.* (coll.) *junge Pferde, die doch über ein Jahr alt sind, opini pulli unniculi*. Rj. *coll. prema ome, omaci i omakinje.*

omaećak, *omaećka*, *adj.* *nicht gross, staturae mediocris*. Rj. *o-maećak, dem, prema omalen, isp. maećak*. **omaganjiti**, *njim*, *v. pf.* *vidi opoganiti*. Rj. *o-maganjiti, v. impf.* *maganjiti.*

omāh, *vidi odmah*. — A kad oni knjiru razumješe, omah lbru drugu opravise. Npj. 1. 370.

omaha, *f.* u Sarajevu. *vidi omaja*. Dr. Gj. Šurmin. **omahljivānje**, *n.* *das Wankennähen, labefactatio*. Rj. *verb. od omahljivati, radnja kojom tko omahljuje koga.*

omahljivati, *omahljujem*, *v. impf.* Rj. *o-mahljivati, v. pf.* *omahnuti*. — 1) *schwenken, labefacio*. Rj. — Rvaći se kašto ulivati za pojas, pa onako jedan drugoga omahljuje i gledaju da obale. Rj. 293a. Šećpaše se u kosti junačke... Mani, Marko, jali da omahnem. Omahljuje Kraljeviću Marko, al' ne može ništa da učini, tad omanu Musa kesedžija, ud'ri Marka

u zelenu travu. Npj. 2, 408. — 2) *fig. anführen, decipio*. Rj. *u prenesenom smislu: varati, isp. omahnuti 2.*

omāhnuti, *omāhnem*, *v. pf.* Rj. *o-mahnuti, vidi omanuti, v. impf.* *omahljivati*. — 1) *im Ringen seinen Gegner schwenken, torqueo luctans, labefacio*. Rj. — Kad vidi (Marko) šareno gubavo maško zdrijebe, uzme ga za rep da omahnje oko sebe kao što je ostale konje ogledao. Rj. 346a. Šećpaše se u kosti junačke Mani Marko, jali da omahnem. Omahljuje Kraljeviću Marko, al' ne može ništa da učini, tad omanu Musa kesedžija, ud'ri Marka u zelenu travu. Npj. 2, 408. — 2) *fig. anführen, decipio*: Dobro je ponijelo ako godina ne omahnje, t. j. prevari. Rj. *u prenesenom smislu.*

omāiv... *vidi omahljiv*... Rj.

omaja, *f.* voda što prska s kola vodeničnoga (osobito kod kašikare vodenice) kad se kolo okreće. Rj. *vidi omaha (od čega je omaja promijenitš se glas h u glas j), mahovina 2.* — Žene i djevojke donesu u veće kući omaje (da se od njih svako zlo i nevaljalština otrese i otpadne, kao omaja od kola)... pa se u jutru njom kupaju. Rj. 151a. — *o-maja* (kor. koga je i mahati). Osn. 57.

omāk, *omāka*, *m.* *ein junges, einjähriges Pferd, equus unniculus*. Rj. *mlad konj od jedne godine, coll. omad, isp. ome.*

omāka, *f.* *intingolo, jusculum*. Stulli. *o-maka, jelo u što se što umaće: die Sauce, Brühe.*

omākinja, *f.* *eine junge einjährige Stute, equa unnicula*. Rj. *mlada kobila od jedne godine, coll. omad, isp. ome.*

omākljati, *kljam*, *v. pf.* *beschnitzen, scalpo*. Rj. *o-makljati, v. impf.* *makljati.*

omāknuti (*i se*), *nēm* (*i se*), *vidi omaći* (*i se*). *isp. Rj. 507.*

omālen, *adj.* *nicht gross, haud ita magnus*. Rj. *o-malen, dobroano malen, ne haš velik, vidi patušan, dem, omaećak, za značenje isp. okratak*. — Duplaš, konj omalen i čvrst. Rj. 145b.

omālititi, *omālim*, *v. pf.* *abbrechen, mindern, minuo*. Rj. *o-maliti, kao učiniti da bude šta malo, v. impf.* *omaljivati*. — Nek mi stogogaj za večeru sprema, al' neka mi rina ne omale. Npj. 2, 395. Ali nemoj svati omaliti, jer vam, sine mogu trebovati. HNpj. 4, 102. Ono (vojske), što je imao oko grada, bojao se omaliti. Danica 3, 180. *sa se, pass.*: Kad javi, da se prema njemu Francuza omalilo (otišli protiv velike armije). Žitije 48.

omāljivānje, *n.* *das Mindern, minuitio*. Rj. *verb. od omaljivati, radnja kojom tko omahljuje što.*

omāljivati, *omāljujem*, *v. impf.* *vermindern, minuo*. Rj. *o-maljivati, činiti da bude šta malo, v. impf.* *prosti maliti, v. pf.* *omaliti.*

omām, *m.* komad hljeba ili drugo što što se da psetetu kad ga hoće da svezu (omam se baci kod sindžira ili kod žeželja, pa kad se pseto sagne da ga uzme, onda mu svezu litar oko vrata), *der Köder, esca*. Rj. *vidi zamama*. — *o-mam, čim se omami što, n. p. pseto.*

omāma, *f.* *illicebrae, illieium, illectus, delinumentum, allectatio*. Stulli. *o-mama, djelo kojim se tko omami, i ono što omami koga.*

omāmica, *f.* *vertige*. Stulli. *vidi vrtoglavica, zama-vica, der Schwindel.*

omāmiti, *omāmim*, *v. pf.* *verlocken, illecebris in-duco*, *n. p. pseto, čovjeka*. Rj. *o-mamiti, v. impf.* *omamljivati.*

omāmljivānje, *n.* *das Verlocken, illecebrae*. Rj. *verb. od omamljivati, radnja kojom tko omamljuje koga ili što.*

omāmljivati, *omāmljujem*, *v. impf.* *verlocken, allecto*. Rj. *o-mamljivati, n. p. pseto, čovjeka, prosti mamiti, v. pf.* *omamiti.*

óman, *n. die Atlanturzel (Helenenkraut. Rj.³), der (wehre. Rj.³) Alant, inula helenium Linn. Rj. biljka. ománuti, ómánēm, ridi omahnuti. Rj. — Mani, Marko, jali da omanem. Npj. 2, 408.*

ómanji, *adj. kao pomarji*: Rukopis na koži od 180 lista veličine kao što je sadašnja omanja četvrtina. Glas. 11, 189.

ómara, *f. die Schwüle, tempestas ferida*: omara je biće kiše. *cf.* zapara. Rj. *vidi* i prigrevica, pripeka, sparina. — ó-mara; značenje *grijati*: pri-mariti, promariti, raz-mariti. Korijeni 160.

omárika, *f.* (u C. G.) *vidi* omorika. Rj. — omarika i omorika (osn. u omora). Osn. 276.

omástiti, ómástim, *v. pf.* Rj. o-mastiti. *v. impf.* mastiti. — **1)** mit Fett besudelt, pinguedine maculo: omastiće on ličnu, t. j. biće objesen. Rj. *mašču omazati, uprljati. — sa se, pass.*: Prolizine, ona mjesta gdje se voda ne sledi, a i na čosi, n. p. gdje se omasti. Rj. 608b. — **2)** (u Dubr.) *vidi* obojiti: omasćenu jaja (o uskršu). I omastit' sve ogjelo svoje. Rj.

ómasit, *adj.* (u vojv.) *vidi* rijedak (žito po njivi, brdo na razboju). Rj. *isp.* omahnuti 2, prevariti: Dobro je ponijelo ako ovu godinu ne omahne. Rj. 458a. *isp.* mahnavši mionoići, ne pogoditi. Korijeni 167.

ómaskē, *n. p.* baciti kamen, mit Ansholung, vibrando. Rj. *adv.* kao omahujući, omahnurši. — Kamena se među momci dvojako: s ramena i omaske. Rj. 354b.

ómatoriti, rīm, *v. pf.* ó-matoriti, mator postati. *v. impf.* matoriti. — matoriti, ómatoriti 2), zamatoriti. 2) Nema u Vukovu rječniku. Korijeni 152, 155.

ómazati, ómazēm, *v. pf.* beschmieren, obliuo, *n. p.* kravi sise balegom, da ne bi tele sisalo. Prekri kulu teškijem olovom, a omaza srebrom bijelijem. Rj. o-mazati. *v. impf.* omazivati.

omazivānje, *n. das Beschmieren, zō oblinere. Rj. verb.* od omazivati. radnja kojom tko omazuje što.

omazivati, omazivjēm, *v. impf.* beschmieren, illino. Rj. o-mazivati. *v. impf.* prosti mazati. *v. pf.* omazati.

ómēa, *f.* u Rj. sino u množini: ómēe, ómēi, *f. pl. die Schlange (z. B. von Rosshaar zum Vogelfang), laqueus. Rj. vidí* ošice, vigovi, zamka, *n. p.* od strune za hvatanje ptica. ali ima i jednini: Zamaći omēu volu na rog, ili uže na vrat. Rj. 182b. — maći, omaći, omēi . . . zamka, zamčica, omēe, omēit. Korijeni 171.

ómēit, *adj.* *vidi* strmen. Rj. *vidi* i strm, strmenit; pristan; vrletan. — osnovu *vidi* kod omēa.

ómēi, ómknēm, — **1)** *vidi* omaći. Rj. *v. pf.* o-mēi. *vidi* i omaknuti. *isp.* namaći, namći; promaći, promēi; zamaći, zamēi, *v. impf.* omicati. — **2)** *sa se, reflcks.* *vidi* omaći se: Omēe joj se mestva po papuci, a papuča po mermer-kamenu, pade Ana u volu Neretvu. Rj.

ómē, ómeta, *n. ein Füllen (über ein Jahr alt), equalens. Rj. konjče* od godine dana. *isp.* omak, omakinja. *coll.* omad. — Omē vuče a kobila ne će. Posl. 238.

ómēiti, ómēčim, *v. pf.* Rj. (u Dubr.) o-mečiti. *v. impf.* mečiti. — **1)** *n. p.* grozge, zerquetschen, elido. *cf.* izgječiti. Rj. *isp.* i pristunuti. — **2)** *sa se, reflcks.* *sich zerquetschen, elidi, contundi, cf.* prignječiti se, pristunuti se. Rj.

ómēditi se, ómēdim se, *v. r. pf.* *n. p.* žir, verderben, corrumpt. *cf.* medljika. Rj. o-mediti se, kao pokvariti se od medljike. *glajol* se taj s tijem značenjem ne nalazi u drugičijem obličju.

ómegjak, ómečka, *n.* (u Hrv.) kao džbun, mala megja, das Gebüsch, fruticetum: Kao zec u omēku. Rj. ó-megjak (osn. u megja). Osn. 291. u gen. omegj-ka mijenja se gj pred k nu č. *isp.* varmečki. *vidi* grm 2, i *syn. ondje.*

ómegjina, *f.* (u C. G.) temelj od megje (zida), der Boden einer Mauer als Befriedigung, mueriae fundamenta. Rj. ó-megjina, *osn.* u megja.

ómēgjiti, ómegjīm, *v. pf.* o-megjiti što, učiniti mu megju. *vidi* osmoriti. *isp.* ograničiti. *v. impf.* megjiti 2. Ómegjiti. Rj. 470b.

ómēlo, *n. ridi* umeta. Rj. krpa kojom ometu peć prije što će mtnuti u nju hljeb. — o-melo, *osn.* u omēsti: omet-lo, t pred nastatkom otplao. *isp.* Osn. 149. riječi s takim nast. kod bućkalo.

ómēsiti, ómēsīm, *v. pf.* (u C. G.) (načiniti mesa) tōtten, oerido: Ceklinjani vojsku dočekaše sa živijem ognjem iz pušaka. Bog im dade i sreća junačka: u prvi mah omesiše dobro. Rj. o-mēsiti, načiniti mesa, ubiti. *isp.* kod meso primjere iz Rj. 477a i Npj. 5, 123. *glajol* se inače ne nahodi.

1. omēsti, ómētēm, *v. pf.* abkehren, abharsten, rerro, purgo: Tako me čuma Carigradska ne omela! (Posl. 300). Rj. o-mesti. *v. impf.* mēsti. — Dom ču Jero-vamoy omesti kao što se mete kao da ga ne ostane ništa. Car. I. 14, 10. Zatrču ime Vavilonu . . . omēsču ga metlom pogibli. Is. 14, 23. Omēsču prah njegov (grada Tira) i pretvoriču ga u go kamen. Jezek. 26, 4.

2. omēsti, ómētēm, *v. pf.* Rj. o-mesti. *v. impf.* omētati. — **1. 1)** anführen, decipio, induco in errorem, *cf.* smēsti. Rj. kao navesti koga na krivo mišljenje, prevariti ga. — Takove glasove Živković poseje po narodu, kudgod progje, a Kara-Gjorgjiju i ostalim starešinama kaže upravo, kako je . . . pak da omete i Gusanca . . . otide mu u Zemunski kontumar na sastanak. Danica 5, 42. — **2)** (u C. G.) omeo je čotek dobar, t. j. izbili su ga. Rj. — Čotek, *vidi* udarac: omeo je čotek dobar, t. j. dobio. Rj. 761b.

— **11.** *sa se, reflcks.* irban, erro. Rj. kao prevariti se. *isp.* omēsti 11.

ómēt, *m.* (u C. G.) ómeta. *f.* od resa suknenijeh s kraja čim se metu nače i žrvnji, eine Fege, scapulae. Rj. *osn.* u 1 omēsti. — Brei su mu ka' i dra (ždrnjani) ometa. (Kad ko ima velike čupave brkove). Posl. 30.

ómētati se, ómētām se, *v. r. impf.* sich irren, erro. Rj. o-metati se, kao varati se. *v. pf.* omēsti se.

ómēčanje, *n. das Ausgleiten, aberratio, lapsus. Rj. verb.* od 1) omicati, 2) omicati se. — **1)** radnja kojom tko omiče što. — **2)** stanje koje biva, kad se što omiče.

ómēcati, ómēčēm, *v. impf.* Rj. o-micati. *dem.* omickivati. *v. pf.* omaći, omēi, omaknuti. — **1)** hinabgleiten lassen, sino labi: omiče niz noge. Rj. kao puštati da se što spuzi. *isp.* omaći. — **2)** *sa se, reflcks.* ausgleiten, abberro, elbor. Rj. kao paziti 2. *isp.* omaći se. — Omiče se kao masna kobasica. Posl. 238. Širiš korake moje podu mnomi, te se ne omiču glēznji moji. Sam. II. 22, 37.

ómēckivānje, *n. dem.* od omicanje. Rj.

ómēckivati, omēckujēm, *v. impf. dem.* od omicati. Rj.

ómijēniti, ómijēnim, *v. pf.* — **1)** košulje. Rj. o-mijeniti. *v. pf.* je i prosti mijeniti. *v. impf.* mijenjati 1 a. — Omijenio košulje. (Kad je ko podrt). Posl. 238. — **2)** *sa se, reflcks. ili pass.*: O mijeni žene ne će da peru košulja, jer kažu da će se onda svako prtište u volu (kad se pokvasi) omijēniti, t. j. postati kao truhlo i odmah se raspasti i poderati. Rj. 356a.

ómijerka, *f.* (u Boci) *n. p.* od haljine, das Mass, mensura, *cf.* omjera. Rj. *n. p.* konac ili drvo, čine se što mjeri. *vidi* i obumjera.

omilānje, *n. das stille Suchen (einer Gunst) durch Geberden, gestus quaerentis aliquid tacite. Rj. verb.* od omilati se, radnja kojom se tko omila.

omilati se, ómilām se, *v. r. impf.* durch stummes Aehselzucken etwas sagen, quæro motibus: šta se ti omilaš tu? Rj. o-milati se, iskati u kogu milost kaku mučeći u pokazujući kako god da nešto ište. *isp.* *v. impf.* prosti milati se.

omiliti, lim. *v. pf.* o-militi što kome, učiniti da mu bude milo: Neka se oni trude u predgovorima omiliti čitateljima svoje sastave. Odbr. od ruž. 4. *isp.* *v. impf.* prosti militi se.

omilovati, omiljujem, *v. pf.* Rj. o-milovati, *v. impf.* milovati. — **1)** *lieblosen, blanditiis afficio*: A Marko i omilora rukom. Rj. kao pogladiti. — **2 a)** *kao zaroljeti*: Kralje ga je divno dočekao, pa ga darovao, darovao i omilorao. Npj. 4, 329. Razumevši car za njegovu hrabrost i za rane, vrlo ga omiluje. Žitije 11, b) *kao objubiti*: I ti vodi milu tvoju šceru ni ljubljenu, ni omiloranu. Npj. 2, 565. Ona jedva minu i preminu, ni grljena ni omilorana. Here. 44.

omiljeti, omilim, *v. pf.* kome što, ili šta, *lieb werden, carus, gratus fia*: Sto omilje, ne omrznu (Posl. 359) *(alte Lida roset nicht)*. Svenu je rodu omiljela. Rj. o-miljeti, *mio postati, vidi smiliti se, isp. dopasti se, isp. v. impf. militi se*. — Kad careva kći vidi prašćice, vrlo joj omilje. Npr. 255. Svenu mi je rodu omiljela: moue babu dvorhom i ugodhom. Npj. 1, 371. A Marku je pjesma omilila. 2, 216. Evo gora, na kojoj omilje Bogu živjeti. Ps. 68, 16.

omirisati (omirisati), omirišëm, *v. pf.* što, *an etwas riechen, odoror*. Rj. o-mirisati, *vidi pomirisati, v. impf. mirisati* 2. — Prije Gjurgejeva dne ne valja selenu brati niiti mirisati, a na Gjurgejev dan svako uzme po jedan stružak te omiriše i zadjene za pojas. Rj. 151a. Oj devojko, rumenu ručice! ni trgana, ni omirisana. Npj. 1, 428. Gospod omirisu miris ugodni. Mojs. 1, 8, 21.

omisliti se, slim se, *v. r. pf.* — **1)** *sich bedenken, perpendere*. Rj. *vidi promisliti se*. — **2)** *sich anders bedenken, mutare consilium*. Rj. *vidi premisliti se*, predomisliti se, o-misliti se, *v. impf. omisljati se*.

Omiš, Omiša, *m. Stadt Almissa*. Rj. grad u Dal-maciji.

omisljanje, *n. das Bedenken, perpensio, dabitatio*. Rj. *verb. ad omisljati se, radnja kojom se tko omislja*.

omisljati se, omisljäm se, *v. r. impf. bedenken, das Bedenken tragen, perpendero, dubito*. Rj. o-misljati se, *isp. promisljati se, promisljavati se, v. pf. omisliti se* 1.

omitariti se, omitarim se, *v. r. pf.* (u Dubr.) kaže se za tice, kad im opadne perje, kao za marvu oliujati se, *sich federn, pennas mutare*: Omitario se kao kvocka (Posl. 238). Rj. o-mitariti se, *v. impf. mitariti se*.

omiti, omijem, *vidi mniti*. Rj. *v. pf.* — **1)** o-miti, *n. p. obraz, v. impf. miti*. — **2)** *sa se, refleks. vidi mniti se*: Te se omi i kosi obrija. Rj.

omjera, *f.* (u C. G.) *n. p. konac ili drvo, čime se što mjeri, das Mass, mensura, cf. omijerka*. Rj. *vidi i obumjera*.

omjeriti, rim, *v. pf.* Rj. o-mjeriti, *v. impf. mjeriti*. — **1)** *ammessen (z. B. ein Kleid), metior, designo*: omjeri o se. (Pomisli kako bi tebi bilo da ti se to učini. Posl. 238). Rj. omjeriti *n. p. haljinu*: Bolje je omjeriti, pa krojiti. Posl. 21. Dvaš omjeri a jednomu pristrizi. DPosl. 21. — **2)** zamjeriti, zagledati, *zielen, collineo*: Nego samo pušku seišanu, gdje omjeri, da ne pogriješi. *isp. gdje zamjeri ubiće iz puške*. Rj. 184a. *vidi i smjeriti* 2.

omladak, omlatka, *m. vidi omladina*. Rj. o-mladak, *vidi i odmladak, i syn. ondje*. — Sada ćemo napiti . . . za zdravlje unuka i omladaku život i lijepo zdravlje. Here. 352.

omladina, *f. etras Junges (Kinder, Nachwuchs) im Hause, subules*: Zašt obesi dvoje dece naše, nama, care, našu omladinu. Rj. o-mladina, *mlado što u kući, djeca vidi omladak, i syn. ondje*. — Ni u starosti i kad osijedjeh nemoj me ostaviti, Bože, oda bi kazivao nišicu svoju potomstvu, svoj omladini silu tvoju. Ps. 71, 18.

omladiti se, omladim se, *v. r. pf.* Rj. o-mladiti se. — **1)** *Wurzel fassen, heranwachsen, subolesco*. Rj. *v. impf. omlagjivati se*. — Jer ja nisam drvo vrbovina, kad posjeku, da s'omladiti mogu. Npj. 4, 168. — **2 a)** (u C. G.) omladila se ovca, koza, t. j. oja-gujila se, okozila se, *werfen, pario*. Rj. *v. impf. mladiti se*. — **b)** *pass.*: Tele i jagnje i jare kad se omladi,

neka bude sedam dana kod majke svoje. Mojs. III, 22, 27.

omlagjivanje, *n. das Heranwachsen, das Wurzel-fassen, radicem actio*. Rj. *verb. od omlagjivati se, radnja kojom se n. p. drvo omlagjuje*.

omlagjivati se, omlagjujem se, *v. r. impf. Wurzel fassen, radices ago*. Rj. o-mlagjuje se, *n. p. drvo posječeno, v. pf. omladiti se* 1.

omlát, m. o-mlat, *za postanje isp. omlatiti* 2. *batina, kakrom se n. p. voće mlati s drveta*. »Ako mi dogješ, otjeraću te omlatom ispred kuće.« kažu u Staroniji. L. Radičević. *isp. pustimica*.

omlatiti, omlatim, *v. pf.* Rj. o-mlatiti, *v. impf. mlatiti*. — **1)** *abdresehen, triturero, n. p. prohn, grah, konoplje (kudjelju)*. Rj. *sa se, pass.*: Glavičine, sjeme od konopalja pošto se osiječe s ručica a još se nije omlatilo. Rj. 86b. — **2)** *herabsehlagen (vom Baume), deuto*. Rj. omlatiti *n. p. jabuke, kruške, oruhe (butinom s drveta), isp. mlatiti* 2. — Kad je čuo ognje-viti zamaje, omlati jom tešku zaušnicu. Kako mi je lako udario, dva jom zdrava zuba izvadilo. HNpj. 1, 228 (jom dijalekt. nj. joj).

omlednjeti, omlednim, *v. pf.* (u Dubr.) *vidi om-šaviti*. Rj. o-mlednjeti, *mledan postati, vidi i smled-njeti, u drukčijem se obličju ne ulazi ovaj glagol*.

omlitaviti, vim, *v. pf. matt, schlaff werden, erschlaffen, languesco*. Rj. o-mlitaviti, *mlitav postati, ovaj se glagol ne nahodi u drugojučijem obličju*.

omlohaviti, vim, *v. pf. debilitari*. Stulli. o-mlo-haviti, *postati mlohav*.

omodriti, omodrim, *v. pf.* (u Kotoru) *blau machen, livido*. Rj. o-modriti, *učiniti da bude što modro, vidi omoriti, oerviti, v. impf. modriti*.

omofor, *m. ein Stück der Bischofskleidung, vestimenti episcopalis pars*. Rj. nekuka haljina epi-skopska. Grč. *ομοφόρος*, što se nosi na ramevima. — Ali je glavni vladčin znak omofor, naravnik koji znači jaram Hristov . . . vladika ogrće omofor onda kad služeći treba da je mjesto Hrista. DP. 15.

omojiti, omojim, *v. pf. zu meinem machen, meum facio*. Rj. o-mojiti, *učiniti da bude što moje, v. impf. mojiti, isp. osvojiti*.

Omölje, *n. Theil der Požarevačka nahija, wo die Mlava entspringt. Rj. ovaj kraj Požarevačke nahije, gdje Mlava izvire, vidi*. Homolje.

Omöljski (Omöljski), *adj. von Omölje*. Rj. što pripada Omölju, *vidi Homöljski*. — Braničeve, tako se zove Požarevačka nahija (t. j. od Morave pa dolje do Porečke rijeke i do Omöljskih planina). Rj. 40a.

omora, *f.* (u C. G.) (*vidi šuma* 1. Rj.³): A pred njima bukova omora. Rj. *vidi omorina*.

omorika, *f. die Fichte, pinus. (picca omorica Panč. cf. amarika. Rj.³).* Rj. *coll.* omorje. — A tanka je, kako i šibljička; visoka je, kako omorika. Npj. 3, 257. riječi s takvim ust. kool aptika.

omorina, *f.* (u Dubr.) *vidi (šuma* 1. Rj.³) omora. Rj. **omöriti**, omörim, *v. pf. blau färben, livido*: Kako omorila, tako i nosila (Posl. 126). Rj. o-moriti, *učiniti da bude što mör* (plavo)? ili o-mo(driti)? učiniti da bude što modro, inače ne dolazi taj glagol*.

omörje, *n. coll. od omorika*. Rj. **omötati**, täm, *v. pf. vidi obmotati*. Rj. o-motati, *v. impf. omotavati*. — *sa se, pass. ili refleks.* »Lanac da se devet puta obavije oko naše kuće« . . . lanac koji se nije mogao ni jedan put omotati oko kuće. Npr. 63. Bezdana me opkoli, sita omotu mi se oko glave. Jona 2, 6.

omotavanje, *n. vidi obmotavanje*. Rj. **omotavati**, omötäväm, *v. impf. vidi obmotavati*. Rj. o-motavati, *v. pf. omotati*. — Ošvice, zlatna pant-ljika koju žene omotavaju oko vrata. Rj. 483a.

omraza, *f. die Entzweigung, Hass, odium*. Rj. o-mraza, *osn. koju u omraziti, vidi omražje, kao*

mržnja, razdor. — Krv i nož (kad se hoće da kaže da je ko s kim u velikoj omrazi ili zavadi). Rj. 423b. Istina omrazu poragja. DPostl. 33. Ne znaš kaka bilja od omraze? da omrazim brata i sestricu. Npj. 2, 15. Traži korist svoju u svagji i omrazi drugih ljudi. Odg. na ut. 28.

omraziti, *adj. widerlich, odiosus*: Uniljato jagnje i dvije majke pose, a omrazito ne će ni jedne. Rj. isp. omraziti se kome.

omraziti, *zim, v. pf.* Rj. o-mraziti. *vidi* smraziti. *v. impf.* mraziti. — **1)** koga s kim, kome što, *verfeinden, entzweien, discordem reddo, odium concito*. — Teško grješni i omražen! Posl. 314. Sa snahom ću brata omraziti. Npj. 1, 562. Ne znaš kaka bilja od omraze? da omrazim brata i sestricu. 2. 15. Niko tebe omraziti ne može, omraziti Bogu i narodu. 4, 335. Omraziste me narodu ove zemlje. Mojs. 1. 34. 30. — **2)** sa se. — **a)** omraziti se. *zim se, v. r. pf.* s kim, *sich mit jemand entzweien, odium concipio in aliquem*. Rj. — Sok da se ne bi s lupežom bez nevolje omrazio . . . pošalje kakvoga čovjeka. Rj. 699a. Baš se omrazio s narodom svojim. Šam. 1. 27, 12. — **b)** omrazi se kome što: Kad obogati, leća mu se omrazi. DPostl. 42. *isp.* omrznuti.

omražje, *n. vidi* omraza. — Kaži mene bilja od omražja, da omrazim snahu sa gjeverom. Here. 147.

omračnje, *n. vidi* zamrcanje. Rj.

omreati, *omrčēm, v. impf. vidi* zamreati: Koliko mu čedo omrače, tripud veće jutrom osvitaše. Rj. o-mreati. *gdje sumračje koga nalazi, ondje on omrče. vidi* i primreati. *v. pf. slož.* omrči, omrknuti.

omreiniti, *nim, v. pf.* Rj. o-mreiniti. *v. impf.* mreiniti. — **1)** *verrecken machen, facio ut moriatur bestia (inepte mactato)*. Rj. učiniti da se živinče omrećini, zaklavši ga rjavar. — **2)** sa se, *refleks. verrecken, perego, morior*. Rj. *vidi* erći, i *syn. ondje*. — Ako se dogodi da hoće kakvo živinče da se omrećini, onda žena . . . kolje. Rj. 272b. Omrećinio se jna ognjište. (Reku u Crnoj Gori za onoga koji umre kod kuće, a ne pogine u četi). Posl. 238.

omrčiti, *čim, v. pf.* Rj. o-mrčiti. *v. impf.* — **1. 1)** *schwarz machen, nigrum reddo*. Rj. učiniti da bude što mrko: I jagluke na njih omrčio. Rj. 244a. Svari u jednome loncu neomrčenu a u vodi nenačetoj. Npr. 262. Odmakni se da me ne omrčiš, reče prosulja lopizi. DPostl. 89. — **2)** (u C. G.) omrčio ga puškom, t. j. ubio ga iz puške, *erschossen, trajicio*. Rj. — **11.** sa se, *refleks. sich schwarz machen, nigrare se*: Ne može kovač biti, a ne omrčiti se (Posl. 205). Rj.

omrći, *omrčēm, v. pf.* Rj. o-mrći. *vidi* omrknuti. *vidi* i zamrći, zamrknuti. *v. impf.* omreati. — **1)** *von Dunkel (der Nacht) überfallen werden, nocte interceptior, cf. zamrći: Omrkao, a ne osvanuo (Utekao ili ga onako nestalo noću. Posl. 238).* Rj. *gdje sumračje nagje koga, ondje on omrkne*. — Gje laža omrkla tu i osvanula. Posl. 75. Što deteta u veće omrkne, još toliko u jutru osvane. Npj. 2, 157. Rano rani Mustajbegovica, da obigje na kuli gjevojknu, bolesna je sinoć omrknula. 3, 126. — **2)** *noć omrkne, nastane*: Kad je noćea bila omrknula, tad' kraljica reče Si-mennu. Npj. 2, 67.

omrijestiti, *omrijestim, v. pf. begatten (von Vögeln), coöo*. Rj. o-mrijestiti. *omrijesti kokot kokoš, gusak gusku, vrabac vrabicu itd. isp. narastiti. i sa se, reciproc.* omrijeste se ptice, ribe. *v. impf.* mrijestiti se.

omrijestiti, *omrijestim, v. pf. o-mrijestiti*. Rad 6, 90. i sa se, *reciproc. vidi* omrijestiti (i se). *v. impf.* mrijestiti se. — za š nj. s *isp.* puštiti i pustiti.

omrknuti, *omrknēm, vidi* omrći. Rj. *v. pf.* o-mrknuti. *primjeri kod* omrći. *v. impf.* omreati.

omrsak, *omrska, m. kad* se čovjek omrsi. *Genuss der Fleischspeisen, usus carniūm*: mnogi se čovjek na omrsku ozlotrbi. Rj.

omrsiti, *omrsim, v. pf.* Rj. o-mrsiti. *v. impf.* mrsiti. — **1. 1)** u. p. čovjeka, *Fleischspeisen zu essen geben*. Rj. dati kome mrsnu jela. — **2)** lonce, sude, *mit Fleischspeisen für die Fasttage verunreinigen, contaminō*. Rj. mrsom opoguniti, amo ide i oro: Ja sam junak dušu ogrješio i uz časne poste omrsio . . . s Turcima sam mrsno večerao. Npj. 4, 168. — **3)** govoda, ovice, svinje, *Satz zu lecken geben, do sal lambendum*. Rj. dati im soli da ližu. — **11.** sa se, *refleks. Fleischspeisen essen, carniūm ator*. Rj. *pujesti što mrsno*. — Tko se omrsi o pir, kriva mu je sutra i dobra trpeza. DPostl. 133.

omrsāj, *m. ein Stück Fleischspeise, frustum carniū*: nema nikakva omrsāja. Rj. komad mrsna jela. — riječi s takim nast. kod dogazjaj.

omrsati, *šam, v. pf. o-mrsati, postati mrsar, vidi* omrsaviti, omlednjeti, smlednjeti. *v. impf.* mrsati. — Koljena moja iznemogoše od posta, i tijelo moje omrsā. Ps. 109, 24. U taj će dan istancati slava Jakovljeva, i debelo tijelo njegovo omrsāće. Is. 17, 4.

omrsaviti, *vim, v. pf. o-mrsaviti, postati mrsar, vidi* omrsati, i *syn. ondje, v. impf.* mrsaviti. — Ima govoda i kljusadi koja se zavaljuju kad omrsare i oslabe. Rj. 165b. Uništiti se, oslabiti i omrsariti učiniti se ništa. Rj. 783a.

omrtvina, *f. roba* koja iza mrtvog ostane, zovu omrtvinom. — On je po(h)lapan na tugje omrtvine. J. Bogdanović.

omrznuti, *znēm, v. pf. einen Hass auf Einen bekommen, coepi odisse: es ist mir zuzider: odi*. Rj. o-mrznuti. *v. impf.* mzniti. — **1)** omrznuti na koga: omrzao sam na njega. Rj. — Izvrsti se na koga, kao napasti, omrznuti, početi vikati na koga. Rj. 221a. Omiljela ti je pravda, i omrzuo si na bezakonje. Jevr. 1, 9. Isav omrze ljuto na Jakova. Mojs. 1, 27, 41. — **2)** omrzniti komu, vidi: omrzati se komu; kao mrsko postati: On mi je omrzuo. Turška mi je vjera omrznula. Rj. — Boga ti, zar ti je tako omrznulo živjeti, te si se vratio po mene! Npr. 202. Što omilje, ne omrznū. Posl. 359. Za to mi omrzoše. Mojs. III, 20, 23. Omrzuo mi je život moj. Jov 9, 21.

omučiti se, *omučim se, v. r. pf.* (po jugozap. kraj. u kršč.) *vidi* obrašnaviti se: Ko ide u mlina, taj se i omučī (Posl. 139). Rj. o-mučiti se, kao posuti se mūkōm, brašnom, *inūće se ne nalodi taj glagol*.

omuč, *m.* (u Baranji) *vidi* omut. Rj. *vidi* homut.

omučak, *omučka, m. hyp. od* omuč. Rj. *vidi* homučak.

omučine, *f. pl. gerütteltes Ueberbleibsel von Wein, Arrak, reliquiae vini usti*. Rj. o-mučine, *prsta osu. u mutiti, ostaci pomućena vina*.

omudrati, *drām, omūdriti, drīm, v. pf. gescheut werden, fio prudens*. Rj. o-mudrati, o-mudriti, *postati mudar, pametan. v. impf.* mudrati. — Idi k mravu, ljenivče, gledaj putove njegove, i omudraj. Prič. 6, 6. Udri podsmjevača da luđi omudra. 19, 25.

omučaviti se, *vim se, v. r. pf.* (u Dubr.) n. p. bob (zelen), kad nekakve male mušice na njemu postanu, od kojijeh usahne, *Blattläuse bekommen*. Rj. o-mučaviti se, *drukčje se ne nalazi taj glagol*.

omūt, *m. vidi* homut. Rj.

Omūtić, *m.*: Grad Omutić i Trubjela kula. Rj. selo i razvaline od tvrgjaveice u Crnoj Gori kod Nikšića. Rj.⁸

on (ōn), *ōna, ōno, cr, sie, es, ille, illa, illud; is, ea, id*. Rj. *oblici koji suđā zamjenjuju ličnu zamjenicu trećega liću poznatoga u prvom padežu u jednini (i-že, ja-že, je-že) u množini: ōni, ōne, ōna. isp. primjere kod* ga, ih (ig), je 2, joj 2, nj (*prom.*). — Gdje je to vrzino kolo, i šta je, Bog bi ga znao. Rj. 75a. Davaće mu (čovjeku) jednako jelo i za njga i za konja. Rj. 309b. Narikača . . . kaže ko ju je poslao. Rj. 404a. Ognjica, srinjska bolest koja ih napadne kad jedu žir. Rj. 438a. Kuće . . . sve su bile seljačke koje su oni mogli graditi. Rj. 826a. Pogodivši se s njome,

ona skine s ruke svoju pletivaču. Npr. 6. Onda reče carev sin *njojzi*. 22 (isp. *dodatuk* zi). Kad Stojša malo poodraste, *on* nastane junak da je malo onakih bilo. 27. Priđe no koju mu drago rabotu *započeneš*. Izvada valja da se najprije prekrstiš. 99. Onda *ona* izvadivši onu kartu reče... Car videći to, poljubi je. 108. Vidi jednu tičicu... te on *nju* uhvati... Pokrije je jednom sitkom. 108. Mačeha se sa svojom kćerju opet spremi u crkvu... Pošto *njih* drize otidu u crkvu. 128. Žena Premudroga Solomuna... jer je je Solomun vrlo čuvao. 155 (mjesto ju je, isp. *poriše* Rj. 404a). Pa *ga* sa svojim momcima i dvoranima *porede* na polje da *požubi*. 157. *Nje* se *ljepota* bila proglasila po svijetu. 163 (isp. *njezin*, njeni). *Ko* nmije, *njemu* dvije. 168. Stane vikati na *njih* (djevojke):

Tamo *one* ovakvice i onakvice!... pa i *njima* (lavovima) stane govoriti: Tamo *oni* ovaki i onaki! Šta učiniste? 241 (isp. *niže primjere* iz Postl. 311). Gde ti je prase, ubi tamo *njega* Bog! 256 (isp. *niže primjere* iz Postl. 311). Ako na *čeka* ne će sramota, *ono* će *on* na *nju*. (Kad ko kao silom radi da se osramoti). Postl. 5. Kad se prase najje, *ono* korito prevali. 120. Tako *njemu* (trekavši). Kad se izrijekom kazuje kako je nekom što opsovato ili onako ružno rečeno. Gledaj: Tamo *on*... n. p. tamo *on* pas... tamo *on* zaklao se... tamo *onu* kučka! tamo *nju* njela zmija! tamo *njemu* otpla ruka! tamo *njega* ubio grom i t. d. 311. Što *ga* nije na oči, nije *ga* ni na sren. (Gledaj: Daleko od očiju daleko od srea). 354. Udari se rukom po koljenu, nova čoha na koljenu puče: *Jao njemu* do Boga miloga! Ja je čekam četiri godine, pa mi danas ode za drugoga! Npj. 3. 148 (Njemu njesto *mene* ili *meni* kaže pjevač za to, kao da se ne bi priminjeno *njemu*). Tako se u ovakijem dogagajajima i u govoru može čuti. Vuk). Te *on* *Tursku* osijee glavu; uze *njemu* glavu i oružje. Npj. 4. 5. Zar ne vidiš? *Njima* ne vizjeo! 4. 30 (*misli* se: očima). Te poštenje za aspre *prodaše*, a *neka ih*, crni im obraz bio! 5. 137. I taj alaj do tog age dorje, *kud* *njegada* ate odjahše. HNpj. 4. 22 (njega-ka. isp. ka). Povratu se i kahvu donese, pa *njimaka* kahvu podilio. 4. 59 (njima-ka). *Srpski* je prvi i posljednji ugovor o miru bio, da *im* se *da(h)ije* predatu u ruke. Danica 3. 185. Znam da *ih* ima i takovijeh, koji... Pis. 81. Hitim *Demeljićevoj* kući, da *mu* čestitam bratu krsno ime. Straž. 1886, 1312. Reče Sihem ocu *djevotjicu* i braći *joj*. Mojs. I. 34, 11. Uzevši *svaki* svoju kadiioncu metnuše ognja u *njih*. III. 10. I. Četiri roga... iz *jednoga* *njih* izide jedan rog malen. Dan. 8. 9.

onada, *onadaj*, *onadār*, *onadē*, *onadēr*, *onadijer*. (u C. G.) *vidi* *onda*. Rj. *vidi* *onadaj*, *onadar*. — *onda*, *umetnuši* a: *onada*, *sa* *dodacimu* j i r: *onadaj*, *onadar*; *pretvorivši* a u e: *onade*, i s *dodatkom* r: *onader*, *onadijer*. — *Onada* se boja zagjenulo, ubiše se prahom i olovom. Npj. 4. 109. *Onader* je viša muka bila, nama zemlja sva bestudna bila. 5. 472.

onaiz, *m. der Anis* (osterr. Anisi), *pimpinella anisum* Linn. Rj. *biljka*, isp. *onajzovica*.

onaj, *ōnā*, *ōnō*, *jenēr*, *jenē*, *jenēs*, *ille*, *illa*, *illud*. Rj. *vidi* *ōnī*, *ōnā*, *ōnō*. — 1) *Ono* mi je brat ko mi je dobru rad. Rj. 40a (isp.: *Onaj* mi je brat, koji mi je dobru rad. Postl. 238). *Srbi* zakona *Turskoga*... tako i *oni* zakona *Rimskoga*. Rj. 68a. Što je u puške i topa tamo, *ono* je u groma stjelica. Rj. 102b. Ajde more da ti otmemo *tu* ili *onu* djevojku. Rj. 476b. (Seljaci) i samu zemlju mogli su je prodati *sa* *onijem* *teretom* *kao* što su je oni držali. Rj. 826a. Megjedoviću se neini buzdovan mali prena onolikom gvozdju, a i *ono* što *ga* je da nije načinjen kao što bi trebalo. Npr. 2. *Onaj* isti dan u koji... 9. Tada se ponudi drugi sin da čuva jabuku, ali i *on* na progje kao i *onaj*. 15. *Onaj* koji je radio jednom pomisli u sebi... 71. *Ono* su ljudi Bogu po volji. 90. *Onaj* koji je radio

jednom pomisli u sebi... 71. *Ono* su ljudi Bogu po volji. 90. *Onaj* bježi, a ovaj za njim! 92. Govoreći mu isto što i *ona* *prva*. 93. Izvadi carev sin *oni* *orah*. 94. *Oni* isti čas uzraste strašna gora. 104. Tako ti *ovuga* i *onogu* svijeta, čuj me. 114. Da je ovde sad *ono* naše *dvoje* *dece*. 138. Kako mu voda pospe glavu, u *onaj* mali prsnuše alke oko vrata. 196. Pospu vodom po *onijem* *ranama*, *kud* je carević rasječen bio. 203. *Svuće* *haljine* od miše kože, pa obuče *one* od svile. 224. *Ne vidi* *onoga* što je ongje najznatnije. Postl. 13 (od riječi *ono* četvrti je padež običniji uz poricanje. Sint. 123. isp. *niže primjer* iz Rim. 11, 7). Ko prije gjevojeji *onoga* je gjevojka. 151. *Ono* stvar vrijedi, *po* što se može prodati. 239. *Ori* je osnovao, a *oni* je izatkao. DPostl. 93. Avlije su sve od cigle, koju nijesu pekli *Turei*, nego *Nijemci*, kad su *ono* *dugo* držali *Bijograd*. Danica 2. 44. *Narod* *prosti* iz obližnjih nahlija takogjer prebegne preko Save, a *oni* unutra pobegnu u planine. Miloš 42. Svi narodi počeli pisati *onim* *jezikom*, *kao* što govore orači. Rj. VI. *Do onoga* *danu* *kud* Noje ugje u kovčeg. Mat. 24, 38. *Onaj* što ispituje srea na. Rim. 8, 27. Nijesu *ono* *djeca* *Božija*. 9. 8. Što Izraelj iskaše *ono* ne *dobi*. 11, 7 (isp. *poviše* Postl. 13). Ugleda žene i djecu, pa reče: *ko* su *ti* *ono*? Mojs. I. 33, 5. Kad se vrati David *k* *onijem* *dje* *sta* *ljudi*... Sam. I. 30, 21. *Sile* *nebeske* i *one* ispod zemlje, misleći o tebi... zabuniše se. DP. 146. — 2) *riječ* u *drugom* *padežu* *bez* *prijedloga* *pokazuje* *dio* *od* *svega* *što* *znuči* *sama* *sobom*, *a* *koliki* *je* *dio*, *može* *se* *uz* *taj* *padež* *iskazati* *osobitom* *riječju*; *tako* *osim* *broja* *i* *riječima*: malo, *nje*koliko... što, nešto, ništa, ovo, *ono*, to. isp. Sint. 68. — *Koji* *ono* *junaka* najprije dogje? Rj. 501b. «Na ovo kruha... baci *ono* *kruha* pa svako od zvjeradi pošto primirisa *ono* *kruha* pade potrbuške. Npr. 93. Čela savije svoj šator i *ono* *malo* *prtljaga*, i metne na svoga konjička. 207. On izvadi *sve* *ono* *novca* što imaše. 218. Oni sandučić s *ono* *troje* *gjevice*. 230. On istina s *ono* *svoje* *vojske*, što je mogao izvesti iz *šančeva*, izigje opet pred Turke. Danica I. 84. *Turei* su... popalili *ono* *Srpskih* *koliba*. Što je iznova bilo pogragjeno. 3. 202. Zapali džebanu, i s mnogim *Turcima* i s *ono* *Srba*, što je još bilo oko njega, odleti u vetar. Miloš 16. *Ono* *nje*koliko *riječi*, *koje* *se* *u* *nas* *počinju* *sa* »e« *po* *mome* *izgovoru*, *one* *valja* *upamtiti*. Pis. 8. *Koji* *nijesu* *imali* *ništa* *do* *ono* *malo* *plate*. Sovj. 79. Da primiš iz moje ruke *ono* *sedam* *jaganjaca*. Mojs. I. 21, 30. — 3) a *ono*, *okrunjeno* a no (ano), i *samo* *ono*: *tijem* *se* *ističe* *ono*, *što* *se* *k* *prednjoj* *rečenici* *dodaje*, *da* *bi* *se* *u* *njoj* *što* *izblike* *odredilo* *ili* *popunilo*; *ili* *se* *među* *dijem* *samostalnim* *rečenicama* *ističe* *posljedak* *ili* *saprotno*. isp. a 5. — adno (a ono) *sodann*, —, *igitur*, *at*: ako nije tako, a *ono* je ovako; ako ne ćeš ti doći meni, a *ono* ču ja tebi. Rj. 6a. Ako je malo mlijeka, a *ono* je blizu rijeka. Postl. 4. Ako nema pameti, *ono* ima noge. 6. Reče Isav: hajde da idemo, ići ću i ja s tobom... A Isav reče: a *ono* da ti ostavim nekoliko ljudi što su sa mnom. Mojs. I. 33, 15.

onajzovica, *f. der Anisbranntwein*, *vinum ustum ex aniso*. Rj. *rakija* *od* *onaiza*. — *tukve* *riječi* *kod* *rakija*.

onakav, *onakva*, *udj*. *vidi* *onaki*, *onakov*, *onakovi*; *jenēr* *Art*, *čjus* *modi*. *premu* *ovakav* (*kao* *ja* *ili* *moj*), *takav* (*kao* *ti* *ili* *tvoj*), *onakav* (*kao* *on* *ili* *njegov*). u *korelaciji*: *onakav* *kakav*, *kakav* *onakav*, *onakav* *gdje*, *onakav* *kao*, *kao* *što*, *onakav* *koji*, *onakav* *kud*, *onakav* *otkuda* i t. d. — On nastane *junak* da je malo *onakih* bilo. Npr. 27. Te *onaki* *kakar* je krenu. 96. Tamo oni ovaki i *onaki*! Šta učiniste? 241. Da više ne će biti *onakov* *kakov* i do sad. 249. Alja i balija dva brata (*Kakar* je jedan *onaki* je i drugi). Postl. 9. Mnogo puta *zee* u *onakovom* *džbunu* *leži* *gje* *ne* *bi* *niko* *ni* *ponislio*. 181. *Postlovice* *bi* *se* *mogle* *razdijeliti*... na *prave*... i *na* *onake* *koje* *se* *raz-*

lično govore. VIII. Da su svi ljudi ostajali *onaki*, kao što su njihovi stari bili. Danica 2, 3. Govore *onakijem istijem jezikom kao* i Srbi. Kov. 7. Pak ne samo što postave muselima i *po onakim palatunama*, kad nikad nisu bili, nego još i vojske . . . ostave u svakoj palanci. Miloš 57. Slovo *č* *na onakijem mjestima gdje* su po narodnom govoru dva sloga. Pis. 19. Ni *rječniku onakorova* ni gramatike još nema, kao što bi trebalo. Rj.¹ VI. Dokazuje da je Srpski jezik, *onakovi*, kao što je njemu po čudi. XII. Na ovu knjigu ima prenumeranta i iz *onakorih mjesta*, od kuda do nas još nije bilo gotovo ni na kakvu Srpsku knjigu. XIV. Jer si Galilejac, i *govor* ti je *onakori*. Prip. bibl. 156.

onākī, kâ, kō, *gener Art, ejus modi*. Rj. *vidi* onakav, i *primjere onlje*.

onākō, — 1) *auf jene Art, illo modo*. Rj. — Kakva ti je ono gjavolska živina? Kakva je *onako* sam je i sahranila, batinom . . . Otvore ga da vidi silno blago u *onako teškom sanduku*. Npr. 143. Kako gospodar svira *onako* mlagji igra. Posl. 125. Poljegnje preko logora . . . stanu puške pucati na njega, i odmah ga *onako* u bježanju udari sedamnaest pušaka. Danica 3, 207. Budući da ovi svi pešaci, *onako*, kao što su u gomili bežali, nisu mogli na vrata ući ni šanac . . . Miloš 96. *Kako* on nagje za pravo, *onako* mora biti. 191. Jedne riječi sad piše *orako*, sad *onako!* Odg. na sit. 12. Da su ove riječi *isto onako* pokvarene, kao pužati. Pis. 36. Kazao sam *kako* je do podne pio rakiju, a *isto* je *onako* poslije podne pio crno vino. Sovj. 91. Oni se uplašise, i *onako* *poplašeni* mišljahu da vide duha. Prip. bibl. 167. — 2) *so (unentgeltlich), gratis*. Rj. — O božiću i o krsnom imenu sastanu se svi u kući, a *onako* žive po planini i po polju, a starješine ponajviše u mlinu. Rj. 173a (*kao drugda, u drugo vrijeme, sonst*). Vodenica stoji *zalih* (sonst *onako*). Rj. 181a. Krčme su se . . . do skora gotovo samo u pjesmama spominjale, a *onako* ih nije bilo nigdje u zemlji. Rj. 309a. Suhi boj, kad nije oko plijena, nego *onako*, leer, inanis. Rj. 727b. Pa ga zapita (žena) za što se nasmeja. On joj odgovori: »Ni za što, samo *onako*«. Npr. 13. Čar pošlje po nju (po sirotu devojku) i uzme je za svoga sina. A ona druga devojka . . . ostane *onako*. 141. Kalugjeri nose oružje (kad idu u pisaniju ili *onako* kud). Danica 2, 111. Za čudo je, kako je od Bač postao »Bačvanin«! Ovgje je V umetnuto *onako*. 3, 22. Da su Turci . . . posjekli, koga su *onako* iznenada zatekli. 3, 202. On postavi u Jadru vojvodom Antoniju Bogičevića, a Boimović poruč sviju njegovih zasluga i junaštva ostane *onako*. 4, 19. Misleći da su neki trgovci ili *onako* nekaki ljudi odande, počne razgovor. 4, 31. Trideset i šest kojekakih ljudi, što su *onako* kojegde pohvatani, nabiju žive na kolje. Miloš 66. Samo što nije bio knez, nego *onako* kao serdar. 69. Drugi ljudi troše nebrojeno blago, da doznadu, šta se govori o njima, a stariji nama to kazuju *onako*. Pis. 71. — 3) i *onako, ohnedies, ohnedem, ohnehin, sic quoque, sponte, ultro*: Lud je i *onako*, nemoj ga ti još većma zalugjivati. Rj. 181b. Za mjesec dana opravi se konj kao tica, a i *onako* je bio krilat i zmajevit. Npr. 28. Idi, sinko, idi ogledaj, i *onako* si propao. 66. Narod pak, kome je zulum i *onako* bio dodijao, stane se većma i većma buniti. Danica 3, 156. Lješničani, koji su i *onako* na glasu puškari. 3, 175. Takovi bi posao bio za sud najprikladniji za G. Davidovića, koji se i *onako* s knjigama zabavlja i od njih živi. Pis. 75 (87)

onakovae, onākōvea, *m. cf. ovakovac*, Rj. *vidi* onakvik.

onākov, *adj. vidi* onakav, i *primjere onlje*. — Prelazeći u pridjeve riječi *orakori, onakori, takori, kakori* ne samo mogu po starinski biti bez toga i, nego mogu ostale oblike imati i kao pridjevi

neodregjeni, premda su im ti oblici običniji kao u zamjenica a prvi pad. jed. muškoga roda običniji je s rečenim i. Obl. 34.

onākevi, *adj. vidi* onaki. Rj. *vidi* onakov, *primjere kod* onakav.

onākivica, *f. vidi* ovakvica. Rj. *vidi i takrica*. — Stane vikati na njih (na devojke): Tako one ovakvice i *onakrice!* toliko me godina služiste verno, a sad me izneveriste. Npr. 211.

onākvik, *m. u Rj. samo u vokativu: onākviče!* (u C. G.) *cf. ovakviče*. Rj. *isp. onaki*: tamo oni ovaki i *onaki!* Šta učinite? Npr. 211. — *Ovakviče, onakrice* (kad se kazuje, kako je ko koga ružio). Rj. 436a. — od adjektiva prešlih među pronomina: *ovakvik, onakrik*. Osn. 272.

onamo, — 1) *dortlein, illuc*. Rj. *na pitanje: kuda (kamo):* Avrlj bavrlj, tamo amo, *oramo, onamo*, n. p. kad ko kazuje kako je tamarao kojekuda, dok je što našao. Rj. 2a. *Te po ustima oramo onamo* dok srećom nagje jedan krajav zub, te se u njemu ustavi. Npr. 5. U tom se smrkne sa svijem, i tako *tamarajući oramo onamo*, dok jedan od nas srećom nabasa na jednu pećinu. 6. Da ga udari u život, i on *ga udari onamo*. 8. Zec skoči iza grma a carev sin za njim, *te oramo te onamo* dok uteče zec u onu rekavicu. 41. Pomisli ne će li to srećom biti kakva kuća, pa *pojgje onamo*. 133. Onda čoso počne kojesta lagati. *oramo onamo*. 160. Kud je teže, *onamo* i preteže. Posl. 162. Miklošić, koji je slovensku filologiju *odande* gdje ju je ostavio Dobrovski, *podigao onamo* gdje je sada. Rad 1, 113. — 2) *dort, illic*. Rj. *na pitanje: gdje? kao* ondje: Vidiš li ono *onamo* (pokazujući prstom) veliko brdo? Npr. 220. Treba udesiti upravo u podne da je čovek *onamo*. 239. Zato su *onamo* hajduci najodličniji ljudi. Danica 2, 91. Viggji šta ona dvojica *onamo* čine. 3, 238. Onda ovdje doručkuju a *onamo* objeduju. Kov. 61. Ovo bi sve valjalo *onamo* na mestu dobro istražiti i opisati. Npj.¹ 4, XXIV. Bježi u Misir, i *hudi onamo* dok ti ne kažem. Mat. 2, 13.

onamošnji, *adj. što je onamo, isp. tamošnji*. — Na taj način poznavao je i u tim mjestima mnoge *onamošnje* Srbe. Mil. 217.

ončas, t. j. onaj čas, *sogleich, illico*: Ončas oni na noge skočiše. Rj. *onaj čas, oni čas, 4. padž kojim se kazuje vrijeme kad što biva, isp.* Ustavši onaj čas, vratise se u Jerusalem. Luk. 24, 33. *vidi* čas 113 a. — Netom se pop namere, *on čas* mu šija oteče. DPostl. 78.

ōndā, **ōndāj**, **ōndājke**, **ōndāk**, **ōndār**, *davnals, tum, eo tempore*. Rj. *onda* (on-da), *sa domecima j, k, ke, r. vidi* onada, onadaj, onadar, onade, onader, onadjer. *složeno* doonda, odonda, zaonda, *koje vidi*. — Zastavica se kod Ravnja vrlo prikućuje Savi, pak se *ondaj* opet od nje udaljuje. Rj. 193b. Onda *onda*. Rj. 436a. *Ondar* Stojan iza glasa viče. Rj. 460a. *Taman kad sveti Arangjel korači . . . onda* gjavo stiguo. Npr. 92 *[isp.: Taman kad sveti Arangjeo korači . . . gjavo ga stiguo*. Nj. 2, 85 (Vuk)]. *Onda* mu baba da jedan lješnik . . . *Ondar* mu baba da jedan orah. 93. Ovo je bilo *onda*, a sad je kao što treba. Posl. IX. *Ik' ostaneč, care, u čeliji, onda* si se grija ostajao. Npj. 2, 92. *Da* nije ove razlike bilo u imenu . . . *onda* bi narod naš u castvnu Austrijskome bio mnogo jači. Kov. 6. *Dok* nije bilo magistrata, *onda* su knezovi bili i sudije. Miloš 192. Govor čovjeka, koji lunca; *pa* rekne po koju riječ pametno, *pa onda* što ludo i naopako, *pa opet* tako. Odg. na sit. 9. *Da* čovjek sam *naprijē* ući ono što ne zna, *pa onda* druge onome da ući. Pis. 47.

ōndālē (ōndalē), *čidi* odande: *Ondale* se vezir podignuo. Rj. *vidi i* odanle, *od čega je s premještenim glasovima* ondale. *isp.* Korijeni 9.

ōndan, (u C. G.) *čidi* preksjutra. Poslije *ondan* ide *tā* (ili *čā*) *ondan*, za tijein *šalapā ondān*. Rj.

epdem (on dan). — Paondan, cf. *ondan*. Rj. 487b. Čaondan, iza preksjutra. Rj. 758a. Šalapaondan, iza šaondan. Rj. 833a. Štaondan, iza taondan. Rj. 833a. *dukle*: 1) danas, 2) sutra, 3) preksjutra ili ondan ili paondan, 4) čaondan ili taondan, 5) šalapaondan ili šaondan. — Daj mi danas jedno, a isti on dan droje. DPostl. 11. Sjutra veče da se sastanemo, da mu ondan rano udarimo. Npj. 4, 521.

ōndār, *vidi* onda. Rj. *primjeri kod* onda. onda-r. *isp.* r.

ōndašnji, *adj.* — 1) *der damalige, illius temporis*. Rj. *koji je* onda *bio*. *isp.* tadašnji. — Da se oko polovine XII. vijeka izmegju sviju *ōndašnjih* županu podignulo kraljevsko pleme Nemanjića. Danica 2, 75. Onda njegov *ōndašnji* kavar (a sadašnji nadziratelj dvorski). Miloš 100. Ali su opet najviše od ovijeh *ōndašnjih* mojih riječi vrijedne i danas da se pročitaju i čuju. Pis. 59. — 2) *koji je* ondje (*kao da se kaže* ondješnji). *isp.* tamošnji. — Tuda lažjari odozgo idući uzimaju obično kormanoše *iz* *ōndašnjih* mjesta. Danica 2, 36. Ja sam se prije nekoliko godina prepriao u *Karlovcima* za svijem *ōndašnjijem* profesorima. Pis. 36.

ōndje, *dort, illic*. Rj. *vidi* ongje, ongjen, onjen. *isp.* onamo 2. — Ja ću agi na Mletičak poći, ja ću agi obezumiť *onajen*. Rj. 460a. *Onjen* njinu braću pokopaše. Rj. 460b. Po dugome putovanju naigju na jedan čardač . . . *Došarši ondje*, pomisle . . . Npr. 7. Kad dogje *na vrata*, onde ga zaustavi straža. 19 (onde *ist. mj.* ondje). Otidu u njezino earstvo i *onde* ostanu carujući do svoga veka. 26. Vuk mu put presjekao! (Kad se ko pomene za koga ne bi radi *ongje* da dogje . . .). Postl. 40. Dobročani . . . da su se *ongje* negda saselili s Cetinja. XXVII. Čudne *onjen* dva dobra junaka! Npj. 2, 49. U grobu mojem, koji iskopah u zemlji Hananskoj, *ondje* me pogrebi. Mojs. I, 50, 5.

ōndolē, **ōndolēn** (po jugozap. kraj.), *vidi* odande. Rj. *ōndole*. *sa* *dometkom* n: *ōndolēn*. *vidi* i *ōndale*, *od čega je* *postalo* *ōndole*. — *ōndolen* se podigoše sluge. Rj. Kad ti gogj bude potreba od novaca, njime (štapom) u štogogj kueneš *ōndole* će izlaziti aspre. Npr. 96.

ōngje, **ōngjen**, *vidi* ondje. Rj. *ōngje*, *po* juč. *govoru* *mjesto* *ondje*. *sa* *dometkom* u: *ōngjen*. *primjeri kod* *ōndje*.

onemoćati, *čam, v. pf. schwach werden, debitor*; Ostarila i onemoćala. Rj. *o-nemoćati*, *nemoćan* *postati*. *drukčić* *se* *ne* *nalazi* *oraj* *glagol*. *isp.* *iznemoći*, *iznemořit* *se*. — *Onemoćav* umrije Avram u dobroj starosti. Mojs. I, 25, 8.

onerediti *se*, *onēredim* *se*, *v. r. pf. seine Nothdurft verrichten, alrum exonerō*. Rj. *o-nerediti* *se*, *poći* *na* *polje*. *inače* *se* *taj* *glagol* *ne* *nahodi*. *vidi* *okrhati* *se*, *opoganiti* *se*, *osrati* *se*, *uhabiti* *se*. — Turčinu *se* *kroz* *pomrčinu* *nećni* *da* *dečko* *radi* *onaj* *posao* *koji* *era* *s* *konja* *stera*, *pa* *on* *čučne* *i* *jedva* *se* *s* *velikim* *natezanjem* *oneredi*. Npr. 258. Kad se (čoeč) u tom prene, a to se on u postelji *oneredio* u *gaće*. Postl. 60.

onesvijestiti, *onesvijestim, v. pf. koga, in Ohnmacht bringen, facio ut animus quem relinquat*. Rj. *o-nesvijestiti* *koga*, *učiniti* *da* *onesrjesne*, *da* *padne* *u* *nesrjest*. *kao* *prost* *glagol* *ne* *dolazi*. *suprotno* *osvijestiti*. — On raspalivši puškom kijački Turčina po glavi, *onesresti* *ga* *malo* *i* *obori* *na* *zemlju*. Danica 4, 18.

ōnesvjesnuti, *snēm, v. pf. in Ohnmacht fallen, lingnor animo*. Rj. *o-nesvjesnuti*, *u* *nesvijest* *pasti*. *vidi* *obnesvjesnuti*, *obamrijeti*, *obeznaniti* *se*, *sventrati*. *suprotno* *osvijestiti* *se*. — Kad vizgje car. *onesvjesnu* *od* *čuda*, *i* *za* *cijelo* *po* *dana* *razabrati* *se* *nije* *mogao*. Npr. 115.

ōneveseliti *se*, *ōnevēselim* *se*, *v. r. pf. vidi* *ožalostiti* *se*: Mladoženjo, grano bo-siljkova, što si mi se

ōnevėsedio? Rj. *o-neveseliti* *se*, *neveseo* *postati*. *vidi* *i* *snevėseliti* *se*, *osjetiti* *se*, *ožalostiviti* *se*. *kao* *prost* *glagol* *ne* *dolazi*. *suprotno* *obeseliti* *se*, *razveseliti* *se*.

— Potonule mu šajke. (Kad se ko *ōnevėsedi*). Postl. 256.

ōni, *dnā, dnō, vidi* onaj. Rj. *i* *primjere* *ondje*.

ōnih, *m. dragi kamen, Onjeh, onjehinus, onjz*. — Udariše po njemu (po naprsniku) četiri reda kamenja . . . u četvrtom redu: hrisolit, *ōnih* i jaspid. Mojs. II, 39, 13

ōnihov, *adj. što* *pripada* *ōniku*. — Ko god hoće drage volje, neka donese prilog Gospodu: zlato i srebro i mjad . . . i *kamenje* *ōnihovo*. Mojs. II, 35, 5. 9. — *za* *nast.* *ov* *u* *riječi* *s* *takvim* *značenjem* *isp.* *biserov*.

ōnijēmjeti, *ōnijēmim, v. pf. Rj. o-nijemjeti. vidi* *obnijemjeti, v. impf. nijemjeti*. — 1) *stumm werden, mutus* *fiō, obmutesco*. Rj. *nijem* *postati*. »Neboj se, što ti je? A on rukama pokaže da je oslijepio i *nijemio* . . . te u oni isti čas *steče* *vid* *oćinji* i *razgoror*. Npr. 219. Neka *onijeme* *ustu* *lažljiva*. Ps. 31, 18 (*muta* *fiunt*). — 2) *erstummen, obmutesco*. Rj. *kao* *umuknuti*, *zamuknuti*: *oćutjeti*, *ućutjeti*; *uštjeti*. — Oni kad to čuše, *onijeme* *od* *radosti*, a pošto se razabraše, skoči car i zovne oca njegova. Npr. 254.

ōnoditi, *dīm, v. impf. Rj. v. pf. rasonoditi*. — 1) (u Dobroti) *muehen, facio*: da *onodimo* *to* *to*. Rj. *raditi*, *činiti*. — 2) (u Risnu) *vidi* *zanovijetati*. Rj. *kao* *blebećući* *dosagjivati*. *isp.* *blebetati*, *i* *syn. ondje*.

ōnogošt, *m. tako* *se* (osobito u pjesmama) *zove* *Nikšićki* *grad*: *Da* *će* *posjeť* *Turovića* *Stanka*, *i* *do-nijet* *na* *ōnogošt* *glavu*. Rj.

ōnolikāčki, *adj. augm. od* *onoliki*. Rj. — *za* *nast.* *isp.* *dugačak*.

ōnoliki, *adj. dem. onolišni, augm. onolikački*. — 1) *so* *gross* *als-, tantus*. Rj. *kao* *onako* *veliki*. — 2) *so* *viel* *als-, tantum*. Rj. *kao* *onako* *mnogi*, *onako* *mnogo*: Gje ručaju oni *onoliki*, ručaju i on . . . Me-gjedoviću *se* *učinu* *buzdovan* *mali* *prema* *onolikomu* *grožnju*. Npr. 2. Začu onn uku i vrisku od hiljadu različnijeh glasova . . . u to vrijeme začu *nekoliko*, *ma* *ne* *baš* *onoliko* *uke*. 232. *Onoliko* *znamo* *koliko* *u* *pameti* *imamo*. Postl. 239. *Da* *će* *primiti* *u* *Beograd* *pašu* *s* *onoliko* *Turaka*, *koliko* *se* *onde* *sad* *ugovori*. Miloš 31.

ōnolišni, *adj. dem. od* *onoliki*. Rj. *za* *nast.* *isp.* *kolišan*, *ovolišni*, *tolišni*.

ōnomadašnji, **ōnomadnašnji**, *adj. dieser Tage, nuperus*. Rj. *koji* *je* *onomadne* *bio*. — Vi ste bez sumnje još *ōnomadašnje* *pošte* *morali* *glas* *primiti*, *da* *vas* *je* . . . Straž. 1887, 284.

ōnomadne, *dieser Tage, nuper, superioribus diebus*. Rj. *adv. upravo* *stari* *sedmi* *padež* *bez* *prijedloga*: *onom(a)-dne* (**ономъ дне**), *isp.* *Sint.* 609. — *Da* *mi* *dopustite* *još* *malo* *pogovoriti* *o* *mojijem* *mislima*, *koje* *sam* *onomadne* *imao* *čast* *i* *pismeno* *predati*. Pis. 24. *ōnomadne* *sam* *vam* *poslao* *jedno* *poveliko* *pismo*. Straž. 1886, 1103. *Od* *onomadne* *sam* *primio* *Vaša* *tri* *pisma*. 1886, 1475.

ōnomlāni, *vor* *zwei* *Jahren, annis abhinc duobus*. Rj. *adv. upravo* *stari* *sedmi* *padež* *bez* *prijedloga*: *onom-lani*, *vidi* *preklani*. *isp.* *lane*, *lani*, *lanih*. — *Baveći* *se* *onom* *lani* *u* *Beču*. Živ. sv. S. i sv. S. XI.

ōnomlanjski, *adj. was* *vor* *zwei* *Jahren war, quod ante duos annos erat*. Rj. *koji* *je* *bio* *onomlani*, *vidi* *preklanjski*. — *Ja* *sam* *lanjski* *i* *onomlanjski*. (Kazao vrbac kad su ga pitali kako će prezimiti). Postl. 110.

ōnostranac, *ōnostrānca, m. der jenseitige Einwohner, ex ulteriori parte*. Rj. *ono-stranac*, *kaji* *je* *s* *one* *strane*. *isp.* *rijec* *tako* *slož.* *inostranac*.

ōnostrānka, *f. die jenseitige Einwohnerin, femina ex ulteriori parte*. Rj. *ženska* *s* *one* *strane*.

ōnostranski, *adj. jenseitig, ex ulteriori parte fluminis*. Rj. *što* *je* *s* *one* *strane*. *isp.* *rijec* *tako* *slož.* *ovostranski*. — Šavić otide sa još jednijem sovjet-

nikom u Smederevo, da preišćavaju i raspravljaju nekakve račune s *onostranskijem trgovcima*. Sovj. 79.

onovčiti se, *dnōvčim se*, v. r. pf. *zu Geld kommen, ad numos percipere*. Rj. o-novčiti se, doći do novca, steći novca, u drukčijem se obličju ne nalazi, za značenje *glagola tako slož.* isp. okoujiti se.

onovečeri, *vorgestern Abends, nullius tertius respici*. Rj. *adv.* ono-večeri, upravo je stari sedmi put: bez prijedloga, *vidi* preksinoć.

onud, *onudā* (onūdā), **onudije**, *dort vorbei, illuc*: A *kudije* Vidak udaraše, *onudije* crna krvca vraše. Rj. — *Onuda* lagjari odozgo *idući* uzimaju obično kormanoše iz ondašnjijeh mjesta. Rj. 149a. Nije mi naručeno tvoje selo, t. j. nije mi *put onuda*. Rj. 401b. »Progje li ovuda taki i taki čock? ... on mi kaže da je on odavno *onuda* prošao, i do sad Bog zna kud je otišao. Npr. 5. Nije li *onud gje* putem vijegje njegova magarca. Posl. 47. Može biti da bi se *onuda* našlo i više ovakijeh riječi. Pis. 87.

onjen, (u C. G.) *vidi* ongien. Rj. on-gjen, *mjesto* g j: on-jen (isp. meja nj. megja), *pa se n i j sliju*: onjen. *primjer kod ondje*.

onjušiti, *dnjušim*, v. pf. *vidi* nanjušiti. Rj. o-njušiti. v. *impf.* njušiti.

oo! (verwundernd) *oho!* Dede komšija neini i meni jedan put *oo!* (rekao Nijemac Srbinu, kad su pili zajedno, pa Srbini sve prepunja svoju čašu i govorio *oo!*). Rj. *uzvikuje se u čujanju, vidí* oho.

op! *opa!* govori se kad se igra: *opa cupa! op cup! hopp!* skoči, pa onda reci: *op!* Rj. u *krajerima gdje se u gororu ne čuje glas* h. *vidi* hop, hopa. *isp.* eup, fuk.

opati, *paēm*, *vidi* opahati. Rj.
opáčeuje, n. *das Verkehrtwerden, perversio*. Rj. *verb.* od opaćiti se. *radnja* kojom se tko opaći.

Opáčica, f. rijeka u Bjelopavličima. Rj.

Opáčilo, m. *vidi* opaćina. Rj.³ za *nast.* isp. bjesnilo. — Na hajduštvo i sva *opáčila* Turci su im učitelji bili. Šćep. mal. 72.

opáčina, f. (u Poljicima) sad je svaka opaćina od njih, *die Boshait, malitia*. Rj. *vidi* opáčilo, pakost; zloba, zloća, nazloba, pasjaluk, pizma. — *osnova* u opak.

opáčiti se, *opáčim se*, v. r. *impf.* *verkehrt werden*, *verderben*, *perverti*. Rj. *opak* postajati. v. *impf.* slož. izopáčivati se. v. pf. slož. izopáčiti se.

opád, m. n. p. vode, *der Fall* (z. B. *des Wassers*), *decessus*. Rj. *kud opadne n. p. voda*, *isp.* opadanje 1.

opádáč, *opadáča*, m. *der Verleumder, calumniator*. Rj. *ko opada koga, vidí* opadnik, bijednik, klevetalo, klevetnik, napasnik, musevdžija. — Jer se zbaci *opadáč braće naše*, koji ih opadaše pred Bogom. Otkriv. 12, 10. Kad nema *opadáča*, prestaje raspra. Prič. 26, 20.

opadáčev, *adj.* što pripada *opadáču*: Riječi su *opadáčeve* kao izbijenijeh, ali slaze umutra u truh. Prič. 18, 8.

opadáuje, n. Rj. *verb.* od opadati. — 1) *stanje* koje biva, kad što opada, n. p. voda, lišće, kosa (das Abfallen [des Wassers, des Laubes], Rj.): Za *opadanje* kose nisam još bio kod Beleckoga. Straž. 1886, 1513. — 2) *stanje* koje biva kad tko opada, *mršati*. — 3) *radnja* kojom tko opada, *panjkni koga* (das Verleumden, calumniatio, Rj.): Vilino sito, nekakva trava, koja kad se nosi uza se, ne mogu čovjeku nauditi neprijatelji osobito laganjem i *opadanjem*. Rj. 62a. Ako li ne posvjedoči, ostaće mu riječi *podmuklo i podlo opadanje*. Vlazić H. 4.

opadati, *dām*, v. *impf.* Rj. o-padati. v. pf. opasti (opadnem). — 1) *abfallen, cado*: voda opada, *fällt*. Rj. — Rašće drveta svakojaka rodna, kojima *lišće* ne će opadati. Jezek. 47, 12. — 2) *magern, maecesco*. Rj. *opadati n. p. u licu, mršati, mršaviti*. — 3) *verleumden, calumniro, cf.* panjkati, bijediti, potvorati.

Rj. *vidi* i oblagivati, klevetati, musevediti. — Ogleđalo, ti ga ne gledalo! *ti si mene majci opadalo*, da ja ljubim četiri junaka Npj. 1, 314. Na mene lažu i *opadaju me*. Odlr. od ruž. 11. Ko ne *opada* jezikom svojim, ne čini drugome zla. Ps. 15, 3. Ko *tajno opada bližnjega* svojega. 101, 5.

opádljiv, *adj.* koji rado opada koga. — Ima riječi 81 koje sam ja načinio: *nerodljiv, opádljiv, pončljiv*. Nov. Zav. VII. Staricama ... da ne budu *opádljive*, da se ne predaju vrlo vnu, Tit. 2, 3 (*verleumderisch*).

opadnik, m. *ko opada koga, vidí* opadač, i *syn.* *ondje*. — Doklegod G. Svetič sve onake laži ne pokaže, on ostaje *opadnik*. Ođg. na nt. 30.

opadnuti, *dnēm*, v. pf. *vidi* opasti. Rj. *vidi* i 2 opanutu, *primjere* kod opasti.

opah, m. (u Boci) *gerollte Gerste, alica*. Rj. *ječmena* *prekrupa*, u *Stullija*: vrsta od žita; zea, alica, far.

opáhati, *opáhēm* (opáhām), v. pf. n. p. *hljeb, abstāben, deſjo, exercitio pulverem*: Ne može ti dvore *opáhati*. Rj. o-pahati, n. p. *popuču* peruškom, *kud se izvedu iz ratre*, v. *impf.* páhati.

opáhnuti, *opahnēm*, v. pf. *vidi* i opānuti. Rj.

opájati, *jēm*, *vidi* opahati. Rj. u *krajerima gdje se glas h u gororu pretvara u glas j*.

opájéditi se, *opájēdi se*, v. r. pf. n. p. rana, *schlimmer werden, erasperari, cf.* pozljjediti se. Rj. v. *impf.* opajegjivati se. *Pajednicu*, kad se što *opájedi* pa izide kao čirić. Rj. 48b. — *ijed*, *jed*; *ijedan*, *jedan*; *ijedak*; *jedovit*; *ijediti*, *jediti*; *ozlojediti*; *opajediti se*. Korijeni 7.

opajegjivānje, n. *das Schlimmer-werden, erasperatio*. Rj. *verb.* od opajegjivati se. *stanje* koje biva, *kud se opajegjuje* što, n. p. rana.

opajegjivati se, *opajegjijē se*, v. r. *impf.* *schlimmer werden, erasperari*. Rj. *opajegjuje se* n. p. rana. *vidi* ožljegjivati se. v. pf. opajediti se.

opájgora, f. *ein unverschāndtes freches Weib, femina impudens, cf.* obajgora. Rj. *vidi* i ojdara, *kao bezočnica, bezobraznica*.

opák, *adj.* Rj. *comp.* opáčiji. — 1) *verkehrt, schlimm, perversus*: opak čovjek; opakio dijete (koje mnogo plače). Rj. *vidi* zao, zlopak. — Car je od onoga grada bio vrlo zao i opak, pa je umro pre vremena. Npr. 60. Imao *zlu* i *preopaku ženu*. 130. I sami se uplaše, jer su zašli u *neke opake planine*. 188. Imao mater vrlo *opaku* i zloga srea. 233. — 2) *tüchtig, firmus, validus*: opakio ti ga udari! da *opake* djevojke! Rj. *kao jak, valjan*. — Svaki biva za nas mudar, opak, pa bi moga' i taj *najopácij*, koji je gogj, ja ga ne poznajem. Npj. 5, 487.

opakivānje, n. *das Wathen, zō suerire*. Rj. *verb.* od opakivati. *radnja* kojom tko opakuje.

opakivati, *opákijēm*, v. *impf.* *wathen, suerio*: Kad Velje ne veljuje, Mare opakuje. Rj. *kao bješnjeti* (opak biti?). *Gledaj*: Kad Veljača ne daždi, Marač dobra ne misli. Posl. 115.

opáklija, f. (u vojv.) *der Schupplz, reno orillus*: Nema s njim ništa, kao vetar s *opaklijom* (Posl. 204). Rj. *kao kažuh*. — Nije ovo *opaklija* već dobraklija, opak bio ko joj ime nadenuo. Posl. 216.

opákliiti, *opáklim*, v. pf. (u Dalm.) *namazati* paklinom, *mit Pech beschmierem, verpichen, pteo*: Kolikju joj biše *opaklio*. Rj. o-pakliiti. v. *impf.* pakliiti. *su se, reflex.*: Tko u pak' o tegne, *opakli se*. DPost. 134.

opala, f. *als Scheltwort auf etras, was entweder verbrannt ist oder den Brand verdient*: kamo ta opala? Rj. o-pala, *osn.* u opaliti, *upravo: djelo* kojim se što opali, *pa konkretno. ono što se opali ili što zaslužuje da se opali: kaže se čemu kao psoka*. — Koliko na dan ide hljeba, masti, mesa, soli i drugoga! Metni i moju papriku, čero! Kad sve hoćeš da uhvatiš; neka se zna koliko i ta *opala* odnese preko godine; a ja, sirota, ne mogu bez nje!« Zlos. 205. *za nast.* isp. potpala, upala.

opaliti, *opalim*, *v. pf.* Rj. *o-paliti*, *v. impf.* *opaljivati*. **1)** *krme, cin Schwefel senzen, uluro suchn.* Rj. *krme kod se zakolje, onuda se opaliti, vidi osmuditi*. **2)** u pjesmi mjesto *popaliti*: I Moraču *opalitiše* zorniju, Rj. — I to ćemo *selo opaliti*, Npj. 4, 112. I udriče nasred Šumadije, *opalitiše* ognjem srkolitko, I, 315. — **3)** *Schiessen, Feuer geben, accendo*: A *opali* dvije *puške* male, Rj. *vidi upiriti 2. zažditi 2.* — *Opali na nj* dvije *puške* male, Rj. 31b. *Zdimiti, opaliti iz puške*, Rj. 206b. *Delije kroz pendžere opale u njega iz pušaka*, Danica 1, 8. *Opale* nekoliko *topova* na nj (na Kladovo), Miloš 38. — **4)** *koga, cinen heissen Streich versetzen, uro verheren (verheribus)*, Rj. *jako ga udariti, syn. kod udariti*. — Nagje jednu sedu maioru devojčuru pod jednim gronom gde spava, pa izmahne štapom te je *opali* po stražnjici, Npr. 73. — **5)** *kao ošči*: *Oprlinuti*, 1) *kad opali mraz ili plamenjoca što mlado*, u. p. *lastar* ili *usjev kakav*, Rj. 465a. *Sad će doći ljutit zmaj ognjeriti, sve vatru iz njega sipa, rada bih te zakloniti da te ona silu ne opali*, hodi sakrij se, Npr. 29. A *upali* Luka džerferdara, te je Ramu *sveć opalio*, Npj. 4, 93. *Bila je neiskazana vrućina...* Naskoro *pijesak opali tabane* mojoj mladoj drugarici, Danica 2, 139. *Ne gledajte me što sam crna, jer me je sunce opalilo*, Pjes. nad pjes. 1, 6. *sa se, pass.*: *Opalitiše se ljudi* od velike vrućine, Otkriv. 16, 9.

opaljénica, *f.* *opaljena* (izgorela) kuća ili košara, Rj.³
opaljivánje, *n. verb.* od *opaljivati*, *radnja* kojom tko *opaljuje* u. p. *topove*.

opaljivati, *opaljujem*, *v. impf.* *o-paljivati*, *v. impf.* *prosti paliti*, *v. pf.* *opaliti*. — Ti *opaljuj* na kuli *topove*, HNpj. 4, 591.

opamećivánje, *n. das Geschenk-machen, 70 reddere prudentem*, *verb.* od *opamećivati*, *radnja* kojom tko *opamećuje koga*.

opamećivati, *opamećujem*, *v. impf.* *geschenkt machen, reddo prudentem*, Rj. *o-pamećivati koga, činiti da bude pametan*, *v. pf.* *opametiti*.

opametiti, *opametiim*, *v. pf.* Rj. *o-pametiti*, *v. impf.* *opamećivati*. — **1)** *geschenkt machen, reddo prudentem*: *opametiti* ja njega! *ich werde ihm's schon lehren, docebo illum*, Rj. *učiniti da bude tko pametan*: A hoćete li je (Maticu) Vi u napredak *moći opametiti* i na pravi put izvesti, to ćemo *vidjeti*, Pis. 5. — **2)** *su se, reflex.* *wieder zu Verstande kommen, resipisco*, Rj. *pametati postati, isp.* *dozvat* se. — Kad čoku pukne megju očima, (Kad mu se otvori pamet... *onda se čovek u jedan put opameti* i stane *misлити* kao što treba), Posl. 122.

opanak, *opánka*, *m. vine Art Socke, socki genus*: Ko ti *vjerovao, opanke* ti izio (pas postao), Posl. 157). Rj. *dem. opančić, augm.* *opanciina*, *o-panak* (osn. u *opna*). Osn. 288. *opanci su*: *kašljice, krmećaci, nožnji ili nožanjci, oglave, šiljkaši, vrnčanci*. — *Vrnčati opanke*, Rj. 76b. *Zapetnica, stražnji kraj od opanka*, Rj. 188a. *Kljun, vrh od opanka*, Rj. 277a. *Za cio opančar zameo snijeg*, t. j. *s opanka*, Rj. 461a. *Oputu ljudi sami okroje...* i po tom *ujome grade opanke*, Rj. 466b. *Podloga*, 1) *kad se prodere opanak*, pak se na ono mjesto iznutra *metne komadlić kože*, Rj. 521b. *Crkva...* *sasječena od debelijeh greda i 73 stope u opanciina* dugačka, 32 stope široka, Rj. 719a. *Lisica...* *ga (vruka) ostavi sveteći mu se*: *Oдавno ja oko tebe deram opanke*; jer si ti moje *ždrijebe* *ujio*, Npr. 180.

opañčar, *opañčara*, *m.* — **1)** *der Opankenmacher, sutor, socerarius*, Rj. *ko gradi opanke, vidi čarugdžija*. — *Dervis*, 3) *od grožnja* kao *šiljka* u *čizmara*, *opañčara* i *čurčija*, Rj. 116b. — **2)** (u Risnu) *n. p.* za *cio opañčar zameo snijeg*, t. j. *s opanka*, Rj.

opañčarev, *opañčarov*, *adj.* Rj. *što pripada opañčara, vidi čarugdžijin*.

opañčarica, *m.* *Stulli, žena opañčarera, vidi čarugdžinica*.

opañčarski, *adj.* *što pripada opañčarima ili opañčaru kojemu god*, *n. p.* *posao opañčarski, vidi čarugdžijski, čarugdžanski*.

opañčić, *m. dem.* od *opanak*, Rj.

opañčina, *f. augm.* od *opanak*, Rj. — Što je *psu* gdi se *opañčine* *okroje?* DPost. 122. *takva augm. kod bardačina*.

1. opañnuti, *opañnem*, *v. pf.* *mit der Hand vorbeifahren (z. B. bei den Augen), ventum eicio*: *opañnuo* me po oku, *cf.* *opañnuti*, Rj. *o-pañnuti*.

2. opañnuti, *nēm*, *v. pf.* *vidi opañnuti, opasti*, *v. impf.* *opadati*. — E da Bog da, dva *vrana gavrana*, te *vi mrku opañnula krila*, Npj. 4, 350. E su njemu *drovi opañnuli*, ne bi I svoje *dvore* *ponovio*, 4, 379.

opañjkati, *kām*, *v. pf.* *koga, anschwärzen, verdächtigen, criminor, vidi opasti 3.* Rj. *i syn. ondje*, *o-pañjkati*, *v. impf.* *pañjkati*. — Jesu išla tri *Drob-njačka bana...* i *čuditi tbe opañjkali*, Npj. 4, 463.

opañpriti, *prīm*, *v. pf.* *Stulli, o-pañpriti, paprom posuti, začiniti, isp.* *zapapriti*, *v. impf.* *papriti*.

opara, *f.* Rj. *u igri krmači*: Ako *krmača*, kad je *krmačar udari štapom*, *pogodi koga* od *igrača* u *nogu* od *koljena dolje*, *onda kažu* da *ga je opario*, i u *jedan put svi povikavši: oparu mijena*, *brže bolje* *mijenjaju kuće*, Rj. 304b.

opariti, *rīm*, *v. pf.* Rj. *o-pariti*, *v. impf.* *pariti*. — **1)** *verbreunen, umbrennen, mit heissem Wasser beschütten, abbrahen, uluro, aqua ferventi perfundo*, Rj. *opariti što u. p. ključalom vodom, vidi oprljiti, ošuriti, ožeći*, *Mačka oparenu* od *studen* *vode* *strah* ima, DPost. 58. *sa se, reflex.* *ili pass.*: *Puha ka' i hodža na tikvu...* *kako se nekakav hodža opario* *jedući kuhane tikve...*, Posl. 267. — **2)** *cf.* *krmača*, Rj. *vidi kod opara*.

oparmačiti, *čīm*, *v. pf.* (*cf.* *parmak?*). *Marginalija* I, izdanja, Rj.³ *o-parmačiti*. — »Valja ću ja za to te *beđe* *živu oparmačiti*«, J. Bogdanović.

opāruica, *f.* *Art Kukuruzbrot, panis genus*, Rj. *uckaki kukuruzni kruh, osn. koja je u opariti, isp.* *oparuša*.

opāruša, *f.* (u *Srijemu*) *ključalom vodom zamiješena pogača, Art Kuchen, panis genus*, Rj. *osn. u opariti, isp.* *oparnica*. — *riječi s takim. nast. kod ajgurša*.

opāsau, *opāsna*, *adj.* *vidi jeziv I, pogibeljan, gefährlich, periculosus, suprotno bezopasan, isp.* *opasnost, riječi uzete iz Ruskoga jezika; ali se govore i u baniji s ake, kakav je metnut, može biti od svetjenika unesene?* — *Narodu njezinu (Zetskomu) nije bilo ništa promijeniti* *koristan* *ali opasan stan* na *nekoristan* *ali bezopasan*, DM. 101. *Poslanstvo važno, opasno*, Glas. 21, 279 (*prijevod Lat. riječi periculosa*).

opasati, *opasšem*, *v. pf.* Rj. *o-pasati*, *v. impf.* *opasivati*. — **I. 1)** *umgürten, eingo*, Rj. *isp.* *okrojiti 2. v. impf.* *prosti pāsati*. — *Opasati koga u liko*, (Dočerati ga u *veliku sirotinju*: *da se nema čim drugijem opasati* *osim likom*), Posl. 240. *Sedlajte mi od megdana* *gjoja, opašite*, *što trgje* *možete*, Npj. 2, 262. *Dal' je majka rodila junaka, i muškijem opasala pasom*, 4, 13. — **2)** *umzingeln, circumvenio, cf.* *opkoliti*: *Svi osmina opasali kulu*, Rj. *syn. kod opkoliti*. — *Pa Nikšiću tvrdo opasaše*, Npj. 4, 340. *Tako su Sava i Dunavo opasali Bijograd* *sa tri strane*, Danica 2, 42. *Go starac, koga su guje opasale*, te *ga kolju* i *piju* *mu sise*, Npj. 4, 8. — **II. a)** *sa se, reflex.* *ili pass.*: *sich umgürten, eingi*, Rj. — *Kružat, čobana* *kratka haljina* *bez rukava*, *koja se presamiti i po njoj se opaše*, Rj. 308a. *Opasala se jezikom* *kao kuja repom*, (Reče se za *lajavo žensko*), Posl. 240. *O moj dragi! opaši se tvrdo*, *da ti ruža* *kroz pas* *ne propadne*, Npj. 462. *Gdje su gaće svezane preko prsluka* *onuda se opaše* *errenijem pojasom*, Kov. 41. — **b)** *u prenesenom smislu*: *opasao se snagom, sagt man von einem Jüngling, der die*

Blüte seiner Mannskraft erreicht hat. Rj. kaže se za momka, kad je u najvećem naponu: *Opasao se snagom*, stao na snagu. Rj. 697b. Luk junacina slomi se, a iznemogli opasaju se snagom. Sam. I. 2. 4. može biti da amo idu i ovi primjeri: Da će se na skoro brat njegov od druge matere opasati na kraljevstvo. DM. 44. (u Ruskom neprenamerca na королевство).

opasivânje, n. Rj. verb. od opasivati (i se). — 1) radnja kojom tko opasuje koga ili kojom se tko opasuje n. p. pasom (das Umgürten, cinetio. Rj.) — 2) radnja kojom tko opasuje (opkoljava) u p. grad (das Umzingeln, circumventio. Rj.).

opasivati, opasujem, v. impf. Rj. o-pasivati. prosti impf. pāsati. v. pf. opasati. — 1) a) umgürten, acingo. Rj. Pafta ženska, ili što svećenici opasuju kad služe. Rj. 491b. Koji Luku svlači i oblaci i svđenim opasuje pasom. Npj. 4, 265. u prenesenom smislu: Ovaj Bog opasuje me snagom. Ps. 18. 32. — b) sa se, refleks. ili pass.: Oplećak. 2) kratka ženska košulja, po kojoj se skuti opasuju. Rj. 463a. Zna on kud se opasuje. (Zna šta čini). Posl. 93. — 2) umzingeln, circumventio. Rj. vidi okružavati, opkoljavati.

opaska, f. treba obnoć opasku imati, jer su se lo-povi pojavili. J. Bogdanović. — o-paz-ka. isp. opaziti.

opasnost, opasnosti, f. osobina onoga što je opasno, die Gefahr, periculum. vidi jezivost, pogibio, napast 1 (u tri posljednja primjera). — Prođe kroz Italiju, Ugarsku i Sloveniju u takim opasnostima (cum tantis periculis). Glas. 21, 281. Gde je najveća opasnost. Mil. 236. Rekoše mi da smo iz opasnosti izmakli. Zlos. 167.

opāst, f. die Verleumdung, calumnia. Rj. vidi bijeda 2, kleveta, pobjeda 1, potvora, museveda. o-past, osn. u opasti 3, opadati 3.

1. **opasti**, opadnuti, v. pf. Rj. o-pasti. vidi opadnuti, opanut. v. impf. opadati. — 1) abfallen, eulo, decido: opalo voće, opala voda. Rj. — Pošto Sava opadne i ploštine se prisuše. Rj. 43a. Kiko moja! gje ćeš opadnuti? Rj. 269b. Hoće moja opaznuti brada, t. j. opasće. Rj. 466b. Perušić... pošto su Turci istjerani, on opusti i opao. Rj. 495b. Dobru konju griva ne opala! Npj. 2, 76. E su njemu dvori opanuli, ne bi l' svoje dvore ponovio. 4. 379. Kome opadne kosa s glave, čelav je. Mojs. III. 13. 40. Tužice zemlja i opasti, iznemoci će rasliješni i opasti. Is. 24. 4. U to ču vrijeme podignuti opali Sator Davidov. Amos 9, 11. — 2) n. p. u lieu, mager werden, emacresco. Rj. kuo omršati, omršaviti, vidi spasti 3) u mesu, u lieu, t. j. opasti, mager werden, macresco. isp. obrgjati. — 3) koga, verleunden, calumniar, cf. opadnuti, opanjhati, potvoriti. Rj. vidi i oblagati, objediti. — Netko nas je njemu opadnuo. Npj. 2, 135. On opade slugu trojegu kod gospodara mojega cara. Sam. II. 19, 27.

2. **opasti**, opasem, v. pf. Rj. o-pasti. v. impf. pāsiti (pāsēm). — 1) abcciden, depasco. Rj. — Guravo prase sve polje opase (srp). Rj. 197b. Opasenu ledinu ni sebi ni družijem. DPost. 91. — 2) bespringen (von Pferden), coelo (de equo). Rj. opase pastuh kobila. — Zapitaju ga da li bi se u vojsci njegovoj mogao naći dobar ždrjebac da opase njihovu kobila da bi i oni zapatili tako lijepijih i dobrijih konja. Rj. 678. Kri-lat konj, te pasao Momčilove kobile: no kako bi koju kobila opasao, on bi je udario nogama u trbuh, te se izjalovi. Npj. 2, 106 (Vuk).

opasuljiti se, opasuljim se, v. r. pf. n. p. opasuljile se šljive, kad u zeleni još pobijele pa opadaju. cf. kilav. Rj. o-pasuljiti, postati kuo pasulj (?). drukčije se taj glagol ne nahodi.

opāsa, f. — 1) (u Sinju) vidi zimina, n. p. ubio junica na opāšu. Rj. — 2) (u Omišu) mlada mlječna krava. Rj. — isp. paša, ispaša, opašu, popaša, pri-paša. Osn. 58.

opat, m. Abt, abbas: Opat će ti rataje poslat'. DPost. 81. Za tlu opatu zao kalugjer. 151.

opatica, f. (u krsenju) vidi kalugjerica. Rj.

opatija, f. abbat dignitas. Stulli, abbatia, opatska čast i člast.

opātrnuti, nēm, v. pf. — Marginalija I. izdanja. Rj.³ (u Slav.) koga, opaviti ga, lupiti ga, opaliti ga. L. Radićević, syn. kod udariti.

opatski, adj. Stulli, što pripada opatima.

opāčiti, čim, v. pf. eius versetzen, percello: opaćio ga jedan put. Rj. o-paćiti, udariti, drukčije se ne nalazi. syn. kod ulariti. — značenje (korijenu udariti, sjeći: palica; ovamo će ići sa u mjesto 0 od l: opaviti (isp. opaliti). Korijen 286.

opāz, m. (loc. opāzu) die Hut, Acht, attentio: budi na opazu, nimm dich in Acht, sei auf der Hut. Rj. o-paz. vidi opaznost, osn. u opaziti. vidi i oprez. — Zenu mu pokara i sjetuje da posan sega bolji opaz ima. Npr. 213. Tko u tugja njedra jabuke stavi, s opazom ih vadi. DPost. 134. Onaj mene poštuje koji prinosi hvala na žrtvu i koji je putem na opazu. Ps. 50, 23.

opāzan, opāzna ulj. cautus, sagax, prudens. Stulli, koji je na opazu, vidi oprezan. — Moj je pas tako opazan, da će pticu opaziti, ako priđe kući. J. Bogdanović.

opaziti, žim, v. pf. wahrnehmen, animalverto. Rj. o-paziti. v. impf. opazati. vidi pripaziti 1, spaziti, upaziti, zapaziti 2; zamijetiti; namotriti, smotriti, zamotriti; prividjeti 3; zazlreti; odujeti 2. — Dogje pred dvore i opazi navrh dvora zecu gde stoji. Npr. 34. Odmah opazi da zeca nema. 35. Opazi gde se nešto kroz pomrečnu u šumi belasa. 133. Opazi ratru da se sjaji. 189. Ja sam do sad samo tri (pogrješke) opazio, koje evo ovjge naznačujem. Npj.¹ 3, 400. Kogod opazi u tome i kakn smetnju, neka slobodno kaže. Pis. 20.

opāznost, opāznosti, f. vidi opaz. Stulli, vidi opreznost.

opāžanje, n. das Bemerken, Wahrnehmen, observatio, animalversio. Rj. verb. od opazati. radnja kojom tko opaža što: Za memoare se iste oštro opāžanje i vjerno kazivanje. Ali za opāžanje opet treba oštar razum. O Sv. O. G.

opāžati, žam, v. impf. wahrnehmen, gewahr werden, animalverto. Rj. o-pažati. prosti paziti. v. pf. opaziti. — Uz to su još opāžali gotovo svaki dan, da se ni sami ovi Turci ne drže tvrdo ugovora. Miloš 139.

opāžljiv, adj. (der wahrnimmt, wahrnehmbar). Rj.⁸ koji svašta lako opāži, i što se može opaziti.

općiniti, općinim, v. pf. koga, einen behexen, es einem anthun, incanto. Rj. ob-ćiniti, vidi oćarati, zatraviti, zamagijjati, zamašitati. v. impf. općinjavati. — Zatraviti koga, t. j. općiniti ga davši mu nekaku travu da popije. Rj. 198a. Turci su me općinili mladn. Npj. 3, 42. Avesalom... svojim pretravanjem mnogima sreca općini. Prip. bibl. 74.

općinjavanje, n. das Bezaubern, fascinatio. Rj. verb. od općinjavati. radnja kojom tko općinjava koga.

općinjavati, općinjavam, v. impf. einen behexen, bezaubern, incanto, fascino. Rj. ob-ćinjavati, vidi oćarati, ćiniti 2, oćarovati, zatravljivati. v. pf. općiniti.

općinjati, općinim, (po jugozap. kraj.) vidi općiniti. Rj. — Vaša me je potvorila majka, da sam vašeg brata općinjela. Npj. 1, 285 (dijalekt.).

općeni, ulj. Stulli, vidi općeni.

općeni, ulj. (po jugozap. kraj.) vidi opći. Rj. vidi i općenit, opšti: isp. generalni, gemein, allgemein, communis. — Megju prijateljli sve su strari općene, DPost. 60. Općen budi tko općenstvo žudi. 91. Mogli bismo mnoge prave narodne i općene riječi oglastiti za predjelne, a predjelne za općene. Pis. 76. Da se starate kujičevni jezik da vam se približuje k opće-

nome govoru naroda našega. Slav. Bibl. 1, 93. *adr. sprjeda složen s prijedlogom u*: uopćeno, koje *vidi*.

općenit, *adj.* *vidi* općen, opći, opšti. — Premtom adverbu ameticice, ametomi, koji dolazi za *opće* u čtu, potpunu *propust*, načinjen je ovaj supstantiv ameti, Daničić, ARJ. 81a. Bijedan . . . *zvučenje je općenito*: tko se ili što se nahodi u zlu. 290b. One *općenite* slovenske riječi. 15, 187. *adr.* Neke riječi u kojima se *općenito* govori z. inajzu i oba rukopisa . . . Slovo kojim se piše glas e. D'Posl. IX.

općenstvo, *n.* *societas*. Stulli. *vidi* općenstvo, kao društvo, publika, die *Gemeinschaft*: Općen budi tko *općenstvo* žudi. D'Posl. 91.

općenje, *n.* *verb.* *od* općiti, radnja kojom tko opći s kim, ili opći što s kim.

općer . . . *vidi* općer . . . Rj.

općešiti, *šim*, *v. pf.* *bezugnehmigen*, *vidco*, *perlustro* (*cf.* češ): Kad je čorda hiljadu dukata, dodaj mi je da je *općešimo*. Rj. ob-češiti, učiniti češ, *općediti* što, *vidi* očešiti, *v. impf.* češiti.

opći, *čč*, *adj.* (u Dubr.) *gemcin, allgemcin, communis*, *cf.* opšti. Rj. *vidi* i općeni, općeniti, *adr. složen sprjeda s prijedlogom u*: uopće, koje *vidi*. — Miloš je imao *opću* u ono doba *naviku*. Mil. VIII.

općina, *f.* (u Slav.) *die Gemeinde, commune*, *cf.* opština. Rj. *vidi* komunitat. — Kakva starješina, taka sva *općina*. D'Posl. 15. Kao n. p. što se u Srijemu i u Backoj govori *opština*, a po zapadnijem krajevima naroda našega *općina* i *općinski*: prvi je ovaj izgovor jamačno uzet iz Slavenskoga jezika, a drugi je upravo po svojstvu našega jezika. Pis. 56. *Od općine* dubrovačke. DRJ. 2, 61.

Općina, *f.* kod Trsta brdo na kojemu je carina. Rj.

općinar, *m.* ko pripada *općini*, *vidi* opštinar.

općinski, *Gemeinde-, publicus*, *cf.* opštinski. Rj. što pripada *općini*. — Tako su breme i više *dužnosti* državne, *općinske*, crkvene itd. Daničić, ARJ. 625a. Sudija *općinski*. DRJ. 3, 485.

općinstvo, *n.* *universitas*. Stulli. *vidi* općenstvo, kao publika, društvo.

općiti, *općim*, *v. impf.* *slož.* *priopćivati*, *v. pf.* *priopćiti*. — **1)** *uprazdno, versari, concersari, consuetudinam habere cum aliquo*. Stulli. *općiti* s kim, kao *družiti se*, *nješati se* njim, *sich mit einem abgeben*: Dobro se gledaj sa zlijem, a *opći* s dobrijem. D'Posl. 18. Reci mi s kim *općiš*, da t' rečem što činiš. 106. — **2)** *prazdno*, što, kao *činiti da bude opće*, *priopćivati*, *adjeljivati*. *Antheil nehmen lassen, communicare aliquid*: Bogastvo nli onomu ko ga u dobro ne *opći*. D'Posl. 7.

opććenčelo, samo u ovoj zagoneci: polećele guske tiritinguske, susrete ih *opććenčelo*? (t. j. varnice i verige). Rj.

općići, *općićm*, *v. pf.* Rj. o-peći. *v. impf.* peći. — **I.** *verbrannen, uduro*, *cf.* ožeci, opržiti: Jedna joj se suza okomnula, ter je Vuku na obraz panula, *opće* ga kao vatra živa. Rj. — **II.** *su se, refleks.* — **1)** n. p. na sunce, *von der Sonne verbrannt werden, uduror solc*. Rj. — **2)** (u Boci) *vidi* ožeci se. Rj.

općka, *f.* (u Ratu nize Dubr.) *gebrannter Ziegel, later coctilis*, *cf.* cigla. Rj. *isp.* čerpić (na suncu sušena cigla), crjep 2. — Najprije su pisali na *opći*. Priprava 182. Sagna ih u *peći* gdje se *opće* peku. Sam. II, 12, 31. Crjep . . . *općka* kojom se kuće pokriva, tegula. Daničić, ARJ. 823b. *općka*, osn. u *opći*.

općkār, *m.* *laterarius faber*. Stulli. *ko* *opće* gradi. Daničić, ARJ. 780a *kol* *riječi* ciglar.

općepeliti, *općepelim*, *v. pf.* Rj. o-pepeliti. *drakčije* se ne nahodi ovaj *glagol*. — **1)** ne dade mu (n. p. mačka mišu): ni *općepeliti*, *ohne Gnade, ohne Umstände, sine indulg.* Rj. *kao* *bez okolisenja, bez odgajjanja*. — Ne da ni *općepelit*. D'Posl. 71. — **2)** *su se, in der Reibensart*: ne da se ni *općepeliti*, *lässt sich kein*

Wort sagen, nihil sibi dici vult. Rj. — Ne da se ni *općepeliti*. III: Ne da se ni *osoliti*. (Ne će ni da zna za to što mu se govori). Posl. 198.

općepeljaviti, *vim*, *v. pf.* *äschern, cinere conspergo*. Rj. o-pepeljaviti *koga*, *učiniti da bude pepeljār*, *posuti ga pepelom*, *v. impf.* pepeljaviti.

općerak, *općerka*, *m.* *dreieckiges Brett*. U pokrivanju zgrada daskom *općeri* trebaju po krajevima (oko uglova). Rj. *daska na tri ugla*. — pero . . . naper, naperak. *općerak*. Korijeni 284.

općerdāšiti, *općerdāšim*, *v. pf.* *vidi* isperdašiti. Rj. o-perdašiti; *olegnuti kožu*, kao što čine *čvrčije*. *v. impf.* perdašiti.

općerina, *f.* *vidi* oplaćina. Stulli. *vidi* i pomije, spirine.

općerjāiti se, *općerjāim se*, *v. r. pf.* *sich befiedern, pennis vestiri*: *općerjai* se konj, kao tica, i bio je krljāt i zmajevit (u pripovijeci). *cf.* oprnati. Rj. o-perjāiti se, *perje dobiti*, *inače se ne nahodi ovaj glagol*, za *zvučenje* tako *složena glagola isp.* *okojiti se*.

općerjāiti se (*pennis vestiri*). Korijeni 284. *vidi* *općerjāiti se*.

općeršati, *šām*, *v. pf.* *deplumare, pennas detrudere, cellere, pennis nudare*. Stulli. o-perušati, *perje iskupiti, išćupati*. *v. impf.* perušati.

općervāziti, *općervāzim*, *v. pf.* *verbrämen, praetexo*. Rj. o-pervāziti, *percazom opšti*. *v. impf.* pervāziti.

općet, Rj. *vidi* općetena. *isp.* uzopet. — **1)** *wieder, iterum*. Rj. *vidi* pāka 1. — Kad angjeo Božij sigje na zemlju, pretvori se u prosjaka . . . Kad angjeo sigje na zemlju, *opet* se pretvori u prosjaka. Npr. 79. Sl. Car videći to, poljubi je i povrate se *opet* u carski dvor. 108. Gjak meće u nsta pa *opet* baca u kraj. 148. Kud je voda jednom tekla, *opet* će proteći. Posl. 162. Ustani, pa *opet*. (Kad ko padne). 336. *Opet* to, malo drakčije. Npj. 2, 328. Pa ovako govori vladika . . . Pa i *opet* govori vladika. 4, 11. Da mi pošaljete . . . Evangelije . . . Pa ću Vam donijeti *opet* sa sobom. Straž. 1886, 1513. Dva sina moja ubij, ako ti ga ne dovedem natrag; daj ga u moje ruke, i ja ću ti ga *opet* dovesti. Mojs. I, 42, 37. Pošto ugodije mnoge ugovore . . . i *opet* pakosno raskvariše. Glas. 21, 285. — **2)** *vidi*: ipak, *dennoch, tamen*: ali ipak. *cf.* opet. Rj. 232b. — On će se dugo zatezati, ali će ti najposle *opet* dati. Npr. 11. Ovi čovjek premda je bio opak, *opet* promisli hoće li dati svoju dušu. 95. Koliko je go i *opet* mu je zima. (Kaže se čoeuku koji je zimi slabo obučen). Posl. 145. Sitnice, koje se u istoriju ne mogu pometati, a *opet* još veliku svetlost daju. Danica 4, 1. Sovjet je sad upravo bio ukinut, *ali* mu je ime *opet* ostalo. Sovj. 58. I premda navaljivaše (Avesalom), *opet* ne htje (David) ići, nego ga blagoslovi. Sam. II, 13, 25. Ako i jesu u sili i mnogo ih ima, *opet* će se isjeći i proći. Naum 1, 12.

općetak, *općetka*, *m.* (u Baranji) *vidi* podloga (u opanaka). Rj. *kud* se *prodere opanak*, *puk* se na ono mjesto *iznutra metne komadić kože*. — (osn. u *peti*). Osn. 291.

općetena, *vidi* opet: Ode natrag *općetena* Marko. Rj. *opet-e-na*. *vidi* 3 na (*dometak*).

općhinja, *f.* *vidi* obinja, ob-(hin)ja. *vidi* himba.

općhititi, *tim*, *v. pf.* ob-hititi. *vidi* obuhititi obuhvatiti, obujmiti, *v. impf.* hitati 2. *isp.* obuhvatiti. — Kad se mlagjemu prst da, on svu ruku *općiti*. D'Posl. 42.

općhoditi, *općhodim*, *v. impf.* ob-hoditi. *vidi* ohoditi, obilaziti, oblaziti. *v. pf.* obačiti, obići. — Stade Kuna *konja zahoditi* i bojnjem kopljem *općhoditi*. Npj. 3, 389.

općhodnja, *f.* *vidi* obodnja, ob-(h)odnja. *vidi* ophogja 1. — *obodnja* (*h* je ispalo). Korijeni 214.

općhogja, *f.* Rj. — **1)** (po zap. kraj.) red, *die Reihenfolge, ordo*, *cf.* obodnja. Rj. — **2)** *su se, in der Reibensart*: ne da se ni *općepeliti*, *lässt sich kein*

na prečac, kud samo ljudi idu: Hodit' ophogjom. DPost. 26. Mogući pravcem, hodit' ophogjom. 63.

ophògjenje, n. verb. od ophoditi. radnja kojom tko ophodi.

opijãnje, n. Rj. verb. od opijati i opijati se. — **1**) radnja kojom tko opija koju ili kojom se tko opija (das Betrinken, inebriatio. Rj.). — **2**) radnja kojom tko opija usnama (das Kleinmachen des Mundes, contractio oris. Rj.).

opijati, ðpijãm, v. impf. Rj. o-pijati. — **1 a**) be-trinken, inebrio. Rj. činiti da bude tko pijan. v. pf. opjaniti, popjaniti, opojiti. — **b**) sa se, refleks. sich betrinken, inebriat. Rj. v. pf. opiti se, opjaniti se. — **2**) usnama, den Mund spitzen, fastigo. Rj. vidi uspi-jati. kao stezati usne, te budu manje.

opijelo, n. die Absingung (Ablesung) der Gebete bei einer Grablegung, quae canit sacerdos sepelientis mortuum. Rj. osn. opijevati. radnja kojom srešćenik uz ukop pjeva (ili čati) molitve. vidi opojavanje. isp. nepijelo. — Nije to tijelo za opijelo. (Kad koji zdrav govori da će da umre). Postl. 218. Popovi da uzimaju za veliko opelo od imućna (groši) 10... za malo (do 7 godina) 2. Miloš 194. Opijelo se počnje psaltinom. DP. 361.

opijevãnje, n. verb. od opijevati. radnja kojom tko opijevati što.

opijevati, ðpijevãm, v. impf. o-pijevati, što ili koga: besingen. isp. opjavati. v. pf. opjevati. — sa se, pass.: Koliko se u narodnijem pjesmama opijeva gora kakva je i u ljeto i u zimu. Bukv. 23.

ðpiljci, ðpiljãkã, m. pl. das Feilicht, die Feilspãne, scobs. Rj. o-piljci, prosta osn. piliti. ono što u piljenju otpada. vidi pilotina.

ðpip, m. tactus. Stulli. djelo kojim se što ðpipã: Hodit' s opipom. DPost. 26 (u prenesenom smislu: s oprezom).

1. ðpipati, pãm, v. pf. befãhlen, controcto. Rj. o-pipati. v. impf. opipavati. — Poznajem ga kao (slijepac) rgjav novac. (Kad opipa megju prstimu?). Postl. 252. Da opipa bega Ljubovića, da na njemu pancijera nema. Npj. 3, 468. Opipa nam bilo na razlićnim mjestima. Danica 2, 135. Opiparši mu to-pore svojim rukama, uvere se, da nisu drveni. 5, 36.

2. opipati, ðpipãm, v. pf. abklauben, carpo: opi-pale kokoši grozđe; opipati meso s kosti. Rj. o-pipati, pipajãći pouzimatì.

opipãvanje, n. verb. od opipavati. radnja kojom tko opipava što.

opipãvati, opipãvãm, v. impf. o-pipavati. v. impf. prosti pipati. v. pf. ðpipati. — Šta ti vavijek oko Mike opipavaš. sa se, pass.: E ne da se ona žena tako lako opipavati. J. Bogdanović.

ðpirãnje, n. das Stützen, insistio. Rj. verb. od 1. opirati, II. opirati se. — **I. 1**) radnja kojom tko opire što na što. — **2**) radnja kojom tko opire oči. — **II. 1**) radnja kojom se tko opire na što. — **2**) radnja kojom se tko opire komu.

ðpirati, rêm, v. impf. Rj. o-pirati. v. pf. oprijeti. — **I. 1**) an etwas stemmen, anstemmen, insisto. Rj. opirati što na što ili o što. isp. opirati se na što: oprijeti se o što. — **2**) oči, seinen Blick auf etwas richten, oculos figo. cf. oprijeti. Rj. — **II. sa se, refleks. — 1**) sich anstemmen, stützen, innitor: opire se na štap. Rj. opirati se na što i o što. isp. oprijeti se o što. — **Opirete se na mač svoj.** Jezek. 33, 26. — **2**) sich setzen (von der Armee), sisto, obsisto, venitor. cf. oprijeti se. Rj. opirati se komu ili čemu. isp. protiviti se, suprotiti se. — Vidimo gdje se starija braća složno opiru svome bratu najmlagjemu. DM. 5. Ondje ćemo vidjeti Gospoda gdje iste kršćenje u vodi Jordanskoj, i krsiteljja, gdje se opire sa strahom. DP. 308. Mislim da ne bi bilo razloga opirati joj se. Rad 1, 119.

opirujača, f. der Wuschlappen. lucinia serviens

elucido, cf. sudopera, bespara. Rj. vidi i pačaura. kupa kojom se sudori peru. osnova u oprati. — riječi s takim nast. kod ajgirača.

ðpis, m. vidi opisanje. Stulli. — Najpotpuniji, naj-življi ðpis ne može predstaviti ni hiljaditi deo onoga što bi oči videle. Megj. 29.

opisanje, n. verb. od opisati. djelo kojim se što opise: Opisanije naroda. Danica 2, 74. Opisanije Slavonije. Straž. 1886, 1513. ije stariji nast. mjesto sadašnjega nje. isp. blagovještenje.

opisati, ðpisêm, v. pf. beschreiben, descriptio. Rj. o-pisati. v. impf. opisivati. isp. neopisan. — Tugji spisateljji najslavniji dogujjaje... naopako opisu. Miloš VIII. Dove je istorija Miloša Obrenovića opisana po redu. 134. Kao što je... opisao porodicu Rije Smiljanica, onako bi valjalo... Npj. 3, 117 (Vuk). Veli da vi opišete nakratko šta ćete (šta vam treba i šta želite). Straž. 1886, 864.

opisivãnje, n. das Beschreiben, descriptio. Rj. verb. od opisivati. radnja kojom tko opisuje što: Može biti da će se i u ovoj knjizi naći riječi u opisivanju obi-čajju i drugih riječi, kojijeh nema na svome mjestu. Rj.¹ VII.

opisivati, opisujêm, v. impf. beschreiben, descriptio. Rj. o-pisivati. v. pf. opisati. — Dogujjaje naroda našega slabo je kad rogenji Srbim opisivao... tugji pisateljji, koji su opisujãći dogujjaje svojih... Miloš VIII. Prekrasno opisuje junačku smrt u Sigetu. Npj. 4, 298 (Vuk). Tugje riječi opisuju našijem jezikom. Pis. 47.

opisati se, šãm se, vidi popisati se. Rj. v. r. pf. o-pisati se. v. impf. pisati.

1. ðpiti, ðpijêm, v. pf. (u C. G.) opila ga zmija, t. j. ujela ga, beissen (von der Schlange), mordeo. Rj. o-piti. v. impf. piti 3. (isp. Kan da su vas zmije pile, zmije pile i gušteri. Npj. 1, 170).

2. ðpiti se, ðpijêm se, v. r. pf. sich betrinken, inebriat. Rj. o-piti se, jako se napiti. vidi opjaniti se, gjornuti se, nakititi se bez evijeca, nakvasiti se, naljoskati se, oklepiti se, oljoskati se, ošokati se, otrijeskati se, ukra-iti se, zavrutati se. (opio se): udarila ga vedrica u glavu, udarila ga čutura u glavu, udario ga Vinko Lozić u glavu. v. impf. opijati se. — Velje zelje, nekakva trava, od koje bi se čovjek mogao opiti. Rj. 57a. Opila se i odrla strina, da odu šta ne bih ni žalio, već od pake vode jabukove. Rj. 447b. Opise se tri Turčina mlada, opise se, kako erua zemlja, pa pospaše, kako da pomreše. Npj. 3, 40. Opice se srojom krevlju kao novijem vinom. Is. 49, 26.

ðpizmiti se, zmãm se, v. r. pf. na koga, aus Rache feindselig werden, ulciscendi cupiditate incendi. Rj. o-pizmiti se, postati pizmen. v. impf. pizmiti se.

ðpjaniti, nãm, v. pf. Rj. o-pjaniti koga (izmegju p i j izbaćeno i. isp. pijan i pjan), učiniti ga pjãnu. vidi i popjaniti. v. impf. opijati. — **1**) vidi opojiti: Dokle staru majku opjanila. Rj. — **2**) sa se, refleks. vidi opiti se: Al' ni tu se Pejo ne razbira, koliko se opjanio vinom. Rj. — Carica pomiješa mu u vino rakiju i neka mirisna bilja... Car se opjani i zaspi. Npt. 107.

ðpjen, m. (u Baranji) u kola na prednjoj osovinì. Osovima se i opjen megju sobom mažu, da je lakše s rudom okretati kola. cf. opljen. Rj. — opljen (ćeški) oplen i oplin. lužički woplun; riječ tamna postanja). Po nekim krajevima glasi i opjen, gdje je samo zamijenjeno lj glasom j. Osn. 146.

ðpjeniti, nãm, v. pf. abschäumen, desumpo. Rj. o-pjeniti. kao snimiti pjenu. isp. spjeniti. v. impf. pjeniti.

ðpjevati, vãm, v. pf. decantare. Stulli. o-pjevati koga ili što: besingen. v. impf. opijevati. isp. opojati.

òpklada, f. die Wette, sponsio, cf. oklada, zarok, oblog. Rj. vidi i oklad, uklada. — Lomilica, kost koja se lomì za opkladu. Rj. 333a. Laž za opkladu.

Npr. 161. Doživiti sramotu izgubljenje oplakale. Danica 2. 136. Ja sam izgubila oplakalu. 2. 137.

opkladiti se, *dim se, v. r. pf. wetten, sponsionem facio, cf. okladiti se*. Rj. ob-kladiti se, *vidi i okladiti se*, obložiti se 2. *v. impf.* opklagjati se. — I sam se bane oplakdi u sedam belih gradova, da ne smeš ići. Jelena, kroz Mišljen goru na vodu ... Ona mi bana susrete, koji se za nju oplakdi u sedam belih gradova. Npj. 1. 587. No s Milošem oni s' oplakdiše u hiljadu žutijeh dukata. 2. 212. Ajde da se oplakdamo, ko će od nas dvoga prije progovoriti ... nego u što čmo? Danica 2. 134.

opklagjati se, *n. das Wetten, sponsio*. Rj. *verb.* od opklagjati se, radnja kojom se tko opklagja.

opklagjati se, *gjam se, v. r. impf. wetten (mit einem), sponsionem facio*: Da se ni s kim ne opklagjaš momče. Rj. ob-klagjati se, *vidi* opklagjati se, kladiti se, klagjati se, oblagati se 2. *v. pf.* opkladiti se. — U napredak se ne ču više s tobom ni za što opklagjati. Danica 2. 137.

opkoliti, *opkolim, v. pf. umringen, circumvenio*. Rj. ob-koliti, *vidi* okoliti, skoliti 2, skolijeriti, okružiti, opasati, opskočiti, opteći, unuas-eriti, zaskočiti. *v. impf.* opkoljavati. — Kosovo, 2 u Dalmaciji dolina opkoljenu kamenitijem planinama. Rj. 293a. Otac (zmijinjii car) zapita znuju ... A ona mu kaže sve po redu kako je bio opkolio pošar i kako je čoban izbavio. Npr. 11. U kulu je Stojkoviću Iako, no ga Turska sila opkolila. Npj. 4. 113. Turci opkole Resavski šumac sa sviju strana. Danica 4. 24. Adži-Nikola, opkoljen vodom i Turcima. Miloš 39. Nije mogao sagrađiti doma ... od ratara kojimu ga opkolise. Car. 1. 5, 3.

opkoljavanje, *n. das Umringen, circumventio*. Rj. *verb.* opkoljavati, radnja kojom tko opkoljava što.

opkoljavati, *opkoljavam, v. impf. umringen, circumvenio*. Rj. ob-koljavati, *vidi* okružavati, opasivati 2, optjecati. *v. pf.* opkoliti. — Šabac ... opkoljavaju ga mnoge bare. Danica 2. 16. Vazduh, koji nas opkoljava i kojim dišemo. Priprava 10. Ne htjedue opkoljavati i biti Deligradu. Sovj. 40. Saul sa svojim ljudima opkoljavaše Davida. Sam. 1. 23, 26.

opkop, *m. die Schanze, vallum*. Rj. ob-kop, *osn.* u ukopati, *vidi* kamac, šarampov. *isp.* meteriz 1. — Turci svojim utracima ispune opkope. Danica 4. 24. Udare na šumac ... i otmu sre opkope. Miloš 109. Iskopaše opkop oko grada. Sam. H. 20, 25. Načiniše opkope oko njega (Jerusalima). Car. H. 25, 1.

opkopati, *patm, v. pf. Rj.* ob-kopati. *Danićev misli, da je ukr. u sud. vremenu* opkopim, *vidi* kod kopati. *v. impf.* opkopavati. — 1) *verschanzten, circumvallo*. Rj. cijela je varoš bila opkopana i zagragnjena palisadama. Danica 2. 15. — 2) *sa se, reflex.* sich verschanzten, *circumvallor*. Rj. *vidi* ukopati se, nšaučiti se.

opkopavanje, *n. das Verschanzten, obrallatio*. Rj. *verb.* od 1) opkopavati, 2) opkopavati se. — 1) radnja kojom tko opkopava što. — 2) radnja kojom se tko opkopava.

opkopavati, *opkopavam, v. impf.* ob-kopavati. *v. pf.* opkopati. — 1) *verschanzten, obrallio*. Rj. opkopavati *n. p. varos, isp.* opkopati. — 2) *sa se, reflex.* sich verschanzten, *circumvallor*. Rj. *vidi* ukopavati se.

opkoračavanje, *n. verb.* od opkoračavati. Rj. **opkoračavati**, *opkoračavam, v. impf. beschreiten, uberschreiten, mit einem Schritte hspannen*. Rj. obkoračavati, *n. p. štap, kao što čini dijete, kad hoće na njemu da jaše, v. pf.* opkoračiti.

opkoračiti, *čim, v. pf.* Rj. ob-koračiti, *vidi i* opkročiti, okročiti. *v. impf.* opkoračavati. — 1) *beschreiten*. Rj. — On zadrema na kobili i zaspi, a kad se probudi, a on opkoračio okuku kladu pa sedi na njoj i drži ular u rukama. Npr. 23. Jahati na štapu, kao što čine djeca opkoračivši štap i trčevći kao da jašu. Danićev, Arkj. 857a. — 2) opkoračiti konja, objahati

ga; Objahati, *aufsitzen (aufs Pferd), conscendo equum, cf. opkoračiti*. Rj. 430a.

opkročiti, *opkročim, v. pf.* Rj. ob-kročiti, *vidi* okročiti, opkoračiti. — 1) *vidi* opkoračiti. Rj. opkročiti *n. p. štap, kao što učini dijete, kad hoće na njemu da jaše.* — 2) konja, t. j. uzjabati, *das Pferd beschreiten, ascendo equum, cf. okročiti*: Te opkroči Sarač debeloga. Rj. *vidi i* zakročiti.

oplačina, *f. vidi* splaćina. Rj. o-plaćina, voda kojom se optaču sudovi, *vidi i* operina, pomije, spirine.

oplačivanje, *n. das Verschallen, zo margine circumdare*. Rj. *verb.* od oplacivati, radnja kojom tko oplacuje što, *n. p. vrata*.

oplačivati, *oplačivjem, v. impf. verschallen, margine circumdo*. Rj. oplacivati *n. p. vrata, pendžer i t. d., oplatu udariti na njih, v. pf.* oplatiti.

1. oplakati, *oplačem, v. pf.* Rj. o-plakati. *v. impf.* oplakivati. — 1) *beweinen, desleo*. Rj. — Da si, bane, preminuo u dalekoj tugnoj zemlji, i tugji te oplakali. Npj. 1. 95. Dogje Avram, da ožali Saru i oplacše. Mojs. 1. 23, 2. — 2) *anfangen zu weinen, in fletum prorumpo*: oplakalo dijete od njega. Rj. početi plakati. *isp.* propakati 1, propakati se, zaplakati. — Gotovo svaka Srpkinja kojoj je brat umro, i danas oplacše kad čuje kukavien gje kuka. Rj. 312b.

2. oplakati, *oplačem, vidi* poplakati. Rj. o-plakati, *n. p. čušu koju nije čista, ausschleimmen, cluo, v. impf.* plākati. *isp.* oplacine. — Ni Dunav te ne bi oplakao. DPost. 79. Na gole stijene može se zemlja nanijeti ... kiša oplacše s onjeh stijena nanesenu zemlja. Priprava 24.

oplakivanje, *n. Rj. verb.* od oplakivati. — 1) radnja kojom tko oplakuje *n. p. utracu* (das Beweinen, defletio. Rj.). — 2) radnja kojom *n. p. dijete oplakuje* (das Aufweinen, effusio in fletum. Rj.).

oplakivati, *oplakivjem, v. impf.* o-plakivati, *prosti* plākati. *v. pf.* 1) oplakati. — 1) *beweinen, desleo*. Rj. oplakivati *n. p. utracu*. — 2) *anfweinen (z. B. von einem Kinde), in fletum prorumpo*. Rj. oplakuje *n. p. dijete, kad često stane plakati, prestane plakati, pa opet, isp.* oplakati 2.

oplata, *f. Rj.* o-plata, korijen *vidi* kod naplatak. — 1) *n. p. oko vrata, pendžera, die Verkleidung, margo (lignus)*. Rj. *vidi* čerčivo, okvir. — Načini mu (stolu) oplatu s podlanice u naokolo. Mojs. H. 37. 12. — 2) ono gvozdje što je njime postavljen plug u plazu s lijeve strane. Rj. — 3) platno od kućina. Rj.

oplatiti, *oplatim, v. pf. n. p. vrata, verschallen, verkleiden, margine circumdo*. Rj. oplatiti *n. p. vrata, oplatu udariti na, vidi* okviriti, opšiti 2. *v. impf.* oplacivati.

1. oplaviti, *vim, v. pf. vidi* poplaviti. Rj. o-plaviti, voda oplavi njicu, *vidi i* grezniti. *v. impf.* plāviti.

2. oplaviti, *oplavim, v. pf. blau färben, caeruleo colore imbuo*. Rj. o-plaviti, plavdom obojiti. *v. impf.* plāviti.

opplaza, *opplazina, f.* ono što plug preskoči, kad se ore, pa ostane cijela zemlja. Rj. *vidi i* lazina 1. *isp.* oplaznuti. — o-plaza (kor. kod plaz). Osn. 19. plāz (kor. koji je i u pazati **ПЛАЗИ**). Osn. 16.

opplaznuti, *opplaznem, v. pf.* kad plug ispadne iz zemlje, pa preskoči te ostane malo cijele zemlje. *cf.* oplaza. Rj. o-plaznuti, *dručkije se taj glagol ne nahodi*.

oplećak, *oplećka, m. Rj. d-plećak, (osn. u pleće)*. Osn. 291. — 1) *der (gesteckte) Vordertheil des weiblichen Hemdes, indusii muliebris pars anterior aeu picta*. Rj. prednja (izvezena) strana od ženske košulje. — 2) (u Srijemu i u Baranji) kratka ženska košulja, po kojoj se skuti opasuju. *cf.* opleće, košuljac 1. Rj. — Oždriljelje, postava na oplećku. Rj. 450b. Teško upočku na babinu oplećku! Posk. 316. — 3) haljina nekakra srećenička i lrvitica u starom zavjetu, das Schutterkleid, superhumrale: Načiniše oplećak od zlata i od

porfire. Mojs. II. 39, 2. Samuilo služaše pred Gospodinom još dijete u *oplećku lancnom*. Sam. I. 2, 18.

opleće, *n.* (u Dalm.) ženska kratka košulja (do pojasa, kao što se gdješto i u Srijemu i u Bačkoj nosi) preko koje se obuče fuštan. *cf.* oplećak. Rj. *vidi* i košuljae 1.

oplemeniti, *nim, r. pf. nobilitare, nobilem, clarum reddere*. Stulli. o-plemeniti *koga ili što, učiniti ga plemenitim, i u prenesnom smislu, valjanim, dobrim, izversnim*.

oplemenjivânje, *n. verb. od oplemenjivati, radnja kojom tko oplemenjuje što*.

oplemenjivati, oplemenjujem, *v. impf. oplemenjivati, v. pf. oplemeniti, i značnije onajje*. Stulli. *v. impf. prosti plemeniti*.

oplesti, opletâm, *v. pf. Rj. o-plesti, v. impf. opletati*. — **I.** **1)** vijenac, koš, kosu, *flechten, plecto, te. o.* Rj. — *Opleo sam jedan kanat u kuće*. Rj. 262a. *Uzica je opletena i svaka je žena sebi plete*. Rj. 289a. *Opletu magazu od pruca*. Rj. 310a. Pletikrošnja. *Krošnje je još lakše oplesti nego kotaricu*. Rj. 507a. *Cjepački oplesti kosu*. Rj. 813b. Dogje na dućan gje se pletu rogožine . . . pa onda *oplete sam jednu rogožinu*. Npr. 174. *Opleti me situu gjevojački: od petoro i od devetoro*. Npj. 1, 567. Gjuzel Ajka umivala lice . . . a *oplela kose* na osmoro. Here. 161. *Opletarš rijenue od trnja metnuše mu na glavu*. Mat. 27, 29. — **2)** n. p. čarape, rukavice, stričken. *tero acubus*. Rj. — Vještoj pletarici treba osam dana, dok *oplete jednu tanku (fine) čarapu*. Priprava 147. **II.** *sa se, refleks. das Haar flechten, necito comam*. Rj. *oplesti se, oplesti sebi kosu: Zar se svaka opletena uda? (. . . ovgje valja da se misli da se gjevojača uda dok joj i ne naraste kosa, da se može oplesti?)*. Postl. 86. *Opleti se*, galije su a Gružu. D'Postl. 91.

opletânje, *n. das Flechten, textus*. Rj. *verb. od opletati, radnja kojom tko opleće što*.

opletati, oplećem, *v. impf. flechten, plecto*: Likom bi ga *opletala*. Rj. o-pletati, *prosti plesti, v. pf. oplesti*. — Da ja znam moj gajtane! da će tebe mlad nositi, *sdrom bi te opletala*, zlatom bi te uvijala. Npj. 1, 291.

oplijeniti, oplijenim, *v. pf. ausplündern, spolio*. Rj. o-plijeniti. *vidi* poplijeniti, opljačkati, odrijeti 2. *isp. ogoluzniti (koga)*. — *Mačra je bila najbogatija . . . nego je po tom pogažena i oplijenjena, ali se je sad opet oporavila*. Rj. 349a. U moga popa za kućom ima velika jama . . . biće u njoj novara . . . Kad je *oplenimo*, onda ćemo dobiti podeliti. Npr. 169. Nemoj, hadžija, Boga ti! (Nekakoga slijepca uhvatili hajduci te ga *oplijene* i svuku do košulje i obuče . . .). Postl. 206. Dogjoše sinovi Jakovljevi na pobijene, i *oplijeniše grad*. Mojs. I. 34, 27.

oplijeviti, vīm, *v. pf. jäten, runco, cf. opljeti*. Rj. o-pljeviti. *v. impf. pljeviti*.

oplinati, mān, *v. pf. acrescere*. — rijeke oplinaju. Stulli. — Luđ se u more miža, ter mi da će *oplinat*. D'Postl. voda *oplinu* t. j. naraste, u Stulića. XIV. *drukčije se glagol ne nahodi*. *isp. plīma*.

oploditi, oplodim, *v. pf. fecundare*. Stulli. o-ploditi *što, učiniti da bude plodno, da donese plod: befruchten, v. impf. oplodjivati*.

oplogjivânje, *n. verb. od oplodjivati, radnja kojom tko oplodjuje što*.

oplogjivati, oplodjujem, *v. impf. (u Stullija krvarno plodivati), o-plodjivati što, činiti da bude plodno, da donosi plod, v. pf. oploditi*.

opljakcati, čkām, *v. pf. vidi oplijeniti*. Rj. i *syn. onajje*. o-pljčkati. *v. impf. pljčkati*. — Dočeka ih vojska i sre pobije i *opljakca*. Odrb. od ruž. 9. Čincar-Janko je *opljakao ženu* Jakovljevu, kad se selila. Sovj. 14. *Opljaku* onaku *raroš*. 28.

opljen, *m.* na saonicama ona gredica, što odozgo drži stupce ili čošljeve. Rj. 463a. *vidi* opjen. — U saonica . . . na stupcima odozgo stoje *opleni* ili gredice, te drže salince jedan za drugi; u *oplene* je udaren na svakome kraju po jedan kočić, koji se zove ručica. Rj. 662b (*oplen u ist. gororu*).

opljčšiviti, vīm, *v. pf. calvescere, calvescere*. Stulli. o-pljčšiviti. *pljčšiv postati, vidi očekaviti, v. impf. pljčšiviti*.

opljjeti, opljčšem, *vidi* opljčšiviti. Rj. *v. pf. o-pljeti, v. impf. pljeti, pljčšiviti*.

opljčkivânje, *n. vidi* otpljčkivanje. Rj.

opljčkivati, opljčkujem, *vidi* otpljčkivati. Rj. *v. impf. o-pljčkivati, dem. od opljčšivati*.

opljnuti, nēm, *v. pf. in die Hände spülen, spuo in manus*. Rj. o-pljnuti. *pljnuti u ruke, v. pf. je i prosti pljnuti, v. impf. pljnuti*.

opna, *f. die Membrane, das Häutchen, membrana (ori, cerebri), cf. opona*. Rj. *košica n. p. u jajeta, moždana, porrh mljeka, vidi i tjeua, dem. opnica, oponica, tjenica*. — *opna* (korijena koga je i *opona i pito*). Osn. 31.

opnica, *f. dem. od opna*. Rj. *vidi* oponica, tjenica.

opodójčiti, čim, *v. pf. Rj. o-podójčiti, kao prost glagol ne dolazi*. — **1)** n. p. kravu, ovcu, kozu, *des Sauglings heranzüchten, lactente privo (vom Vieh): Poklat' moje janjce od ovaca, bijele mi opodójčit' ovce*. Rj. *opodójčiti n. p. ovcu, uziti jaj odajce*. — **2)** *sa se, refleks. ili pass. des Sauglings heranzüchten, privor lactente (vom Vieh): opodójčila se ovca i t. d.* Rj. *lišiti se odajčeta: Podojnica, ovca koja se opodójčila, t. j. ostala bez jajnjeta*. Rj. 524a.

opoganiti, *nim, v. pf. Rj. o-poganiti, vidi* ognusiti, omaganjiti, *isp. oskrnjaviti, oskrvniti, v. impf. poganiti*. — **I.** *recurrençium, anticiclicum, polluo*. Rj. — Pametan čovjek ne može reći, da je Srpski jezik *opoganjen tuđim riječima*. Rj. XX. Mrzeći na haljinu *opoganjenu od tijela*. Jud. 23. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *sich recurrençium, contaminor*. Rj.: Ovo su koji se ne *opoganise sa ženama*, jer su djevstvenici. Otkriv. 14, 4. — **2)** *sich besudeln (vom Kinde, das die Wasche recurrençigt), concucare se*. Rj. *kaže se za dijete, kad se onereli pa opoganu košulju*.

opojati, opojām (jēm), *v. pf. opojavati*. opojāvām, *v. impf. einen besingen (d. h. die Grabgebete über ihn ablesen), preces fimbres decanto*. Rj. o-pojati, o-pojavati *koga, isp. opjevati, opijevati*. — Odnesavši ga (mazovinareu) u crkvu . . . da ande po običaju prenoći, *pak će ga sutradan opojati i sabraniti*. Npr. 171. *Neopajan grob*. (Kaže se za stara čoeka koji je već gotovo mrtav). Postl. 207. Unese ga u Vilindar crkvu, čati Marku, što saurnu treba, na zemlji mu *čjelo opojao* . . . onje starije ukopao Marka. Npj. 2, 411. Ako li te sugjen danak magje, *čjepo ču ti ime opojati*, dugo ču te, sinko, spominjati. 4, 302. *isp. opijelo*.

opojāvânje, *n. das Ablesen der Begrabnissgebete, decantatio precum funebrium*. Rj. *verb. od opojavati, radnja kojom tko opojara urec, isp. opijelo*.

opojiti, opojim, *v. pf. herauschen, inebrio, cf. opjaniti*. Rj. o-pojiti. *vidi* i pojaniti, *v. impf. opijati*. — Poladžanjik . . . dosta puta ga *opojje* te se i pobljnje (i kazu da je to dobro). Rj. 533a. Kraljica svoga muža *nećim opoji*. Npj. 61 (Vuki). Ja ču *njeu ljuto opojiti*. 2, 623. *Opojicu strijele svoje krvlju, i mać će se moj najesti*. Mojs. V. 32, 42.

opomena, *f. die Erinnerung, admonitio*. Rj. o-pomena, *osn. u opomenuti, isp. napomena*. — *Opomena vladicina narodu*. Rad 1, 188.

opoménuti, opoménem, *v. pf. Rj. o-pomenuti, v. pf. je i prosti pomenuti, v. impf. opominjati*. — **1)** *erinnern, mahnen, admonere*. Rj. *opomenuti koga*

ti što, opomenuti koga čega ili na što, isp. podsjećati. — Pa ga drug opomenuo tu to, Posl. 196. Ravn poljuditi. (Rajav kakav dogajaj opomenuti i čeka na novo rasrditi.) 270. Kažu, da ga je i Crni Gjordžije toga opomenuo, kad ga je zavojvodio, Danica I. 31. Pa je čitao Oracija, opomenulo bi ga na onaj stih: duke est... Nov. Srb. 1817. 640. Ovakovi su spomenici nijena istorija... oni mogu samo opomenuti koga čega. Priprava 171. Mi ovjge za sad da opomenemo još nešto. Rj.¹ XXXVI. Sigji, opomeni narod da ne prestupe megje. Mojs. II. 19, 21. — 2) *sa se, reflks. sich erinnern, gedenken, memori, recordor.* Rj. *vidi* spomenuti se. *opomenuti se koga ili čega:* Brate, opomeni se i mene, ako gde nagješ Gusda. Npr. 74. Zet se opomene što mu je najposlije kazao pobratim na rastanku. 147.

opominjanje, *n. das Erinnern, commonefactio, memoria.* Rj. *verb. od* 1) opominjati, 2) opominjati se. — 1) *radnja kojom tko opominje koga.* — 2) *radnja kojom se tko opominje čega.*

opominjati, *njēm, v. impf. Rj. o-pominjati, v. pf. opomenuti.* — 1) *erinnern, commonefactio.* Rj. *isp. podsjećati.* — Najmladji navali da je (sestru) dadu opominjati ih očine zakletve na samrti. Npr. 87. Tugja kapa, mrsna šaka. (... susjed ga svaki čas opominjao da mu masnom rukom ne bi kapu uprljao...). Posl. 321. Mloga imena opominjati na stare radnike. Danica 2. 28. *Opominje i za Vas da ste Odendichter.* Straž. 1886, 1476. Za to se ne ču olijeniti opominjati vam jednako oro. Petr. II. 1, 12. — 2) *sa se, reflks. sich erinnern, gedenken, memori, recordor.* Rj. — Tako mi se duša s njim ne prela! (Kad se mrtrijeh opominje.) Posl. 304. Na ti, Lomo, moj nož... nosi ga i opominje se mene. Miloš 77. *Opominjem se, da sam čitao...* da su uzrok tome. Odg. na sit. 3. Namolovana dva sveca... za jednoga se jamačno opominjem, da je Merkurije. Pis. 51. Ja se opominjem kako su žene po Biogradu pjevale. Sovj. 75.

opona, *f. vidi opna.* Rj. *vidi i* tjena. *dem. oponica.*

oponica, *f. dem. od opona.* Rj. *vidi i* opnica, tjenica.

opoplástiti se, *opoplástim se, v. r. pf. sich entgegustimmen, widersetzen, renitōr.* *opoplásti se na me.* Dok se Brdska vojska *opoplásti.* Rj. *o-poplástiti se, vidi* oprijeti se 2. *u drukčijem se obličju ne nahodi taj glagol.*

opor, *adj. vidi oporan.* Rj. *herb, acerbus, austerus, isp. kaštar.* Značenje (korijenu) prelazi u *bosti, grepsti: opor, oporan, oporit.* Korijeni 283. — *Gramatika* drvena motika. (Valja da za što je suha i *oporu*.) Posl. 45. *Tukiše* su male i okrugle; dok ne uzgijele *opore su za jelo*, a gnijile su vrlo slatke. Rj. 729b.

ōporan, *ōpōrna, adj. herb, acerbus, austerus, cf. opor.* Rj.

opōraviti, *vīm, v. pf. Rj. o-poraviti.* — 1) *vidi* uputiti se. Rj. *uputiti se u čenu, vidi i* uporabiti, ovarisati. — 2) *sa se, reflks. sich erholen, reficior, cf. opraviti se.* Rj. *vidi i* okurjati, okrljati, okopirkati se, *ponaćiniti se, popraviti se* 2. *potkožiti se, v. impf. oporavljati se.* — *Mučca* je po tom pogažena i oplijenjena, ali se je sad opet *oporavila.* Rj. 349a. Okopirkati se, kao *oparaviti se li od bolesti i od raje i sirotinje.* Rj. 455a. On je orla dobro hranio, da bi se što *oparavio*, Npr. 239. *Koja (Srbija) ne možaše ustati ni oparaviti se od razdora* megju plemenima. DM. 11.

opōravljanje, *n. die Erholung (z. B. nach einer Krankheit), refectio.* Rj. *verb. od* 1) oporavljati, 2) oporavljati 2. — 1) *radnja kojom tko oporavlja što, n. p. tijelo svoje hranom.* — 2) *stanje koje biva, kad se tko oporavlja, n. p. od bolesti, isp. oporavljenje.*

opōravljati, *vljām, v. impf. o-poravljati, v. pf.*

oporaviti. — 1) *oporavljati što, činiti da ono ide nu bolje: Dušu svoju oporavlja (Gospod).* Ps. 23, 3. Mi svaki dan *oporavljamo* tijelo hranom. DP. 206. — 2) *sa se, reflks. sich erholen (z. B. nach einer Krankheit), reficior.* Rj. *vidi* opravljati se 1. *oporavljati se od bolesti ili od raje i sirotinje.*

opōravljēnje, *n. convalescere, subst. Stulli. verb. od oporaviti se, kad se tko oporavi n. p. od bolesti, isp. oporavljanje 2.*

ōporit, *adj. (u C. G.) vidi* usovan. Rj. — 1) *Usovan* čovjek, *mürrisch, morosus, cf. mrzovoljast, osorljiv.* Rj. — 2) *jelo, kelhaft, teter, cf. prijetran, otužan.* Rj.

opōriti, *ōporim, v. pf. abtrennen, hinwegtrennen (z. B. eine Schwur), demō, separo.* Rj. *o-pōriti, n. p. gajtan, vidi* otporiti, otparati. *v. impf. parati.* — *Kako ga je* Štečić udario, četiri mu *toke oporio.* HNpj. 4, 318. Četiri mu *rebra oporio.* 4, 349.

ōporitōst, *ōporitosti, f. osobina onoga koji je oporit.* — I čakšire češ promeniti, a pamet ne češ! rekne knez, malko nezadovoljan ovom *oporitošću.* Mil. 81 (*ordje riječ ne znači što njezinu bližu osnovu: oporit; nego što dalju: oprijeti se* 2. *die Widerspenstigkeit, contumacia.*)

ōporunjāk, *n. das Gekröse, mesenterium,* ono, kao duguljasta maramica, oko čega su erijeva u naokolo prirasla; u Sumadiji na gdjekojijem mjestima, kao n. p. u Bukoviku, u jaganjaca zovu *kraljica*, i najviše se prodaje s džigericom. Rj. *o-porunjak, osnova koju je u oporiti.*

ōporučān, *ōporučēna, adj. testamentarius.* Stulli. *što pripada oporuci, suprotno neoporučno.*

opōručitelj, *m. qui testatur, vel qui testamentum facit.* Stulli. *koji čini oporuku.*

opōručiteljica, *f. quae testamentum facit.* Stulli. *koja čini oporuku.*

opōručiti, *opōručim, v. pf. testari, testamentum facere* — *znajući da ga smrt čeka... imanje oporuci.* Stulli. *učiniti oporuku, oporučno ostaviti kome što, v. impf. oporučivati.*

opōručivānje, *n. verb. od oporučivati, radnja kojom tko oporučuje.*

opōručivati, *opōručujem, v. impf. Stulli. oporuku činiti, oporučno ostavljati kome što.*

ōporuka, *f. testamentum* — bez oporuke, *vidi* neoporučno. Stulli. *vidi* testamenat.

opōslom, *vidi* naopōsлом, naopōslen.

opōstiti, *ōpōstim, v. pf. fastenmässig richten (z. B. einen Topf, worin Fleischspeisen gewesen), purgo ollam, in qua carnes fuer.* Rj. *o-postiti n. p. lonac u kojem je bilo mrsno jelo, t. j. pripraviti ga, očistiti za posno jelo, v. impf. postiti 2.*

opōšteniti se, *opōštenim se, v. r. pf. sich als Ehrenmann zeigen, fidem probare, ostendere se honestum.* Rj. *o-pošteniti se, pokazati se pošten, isp. opōstiti sebe, osyjelati sebi obraz.* — *drukčije se taj glagol ne nalazi.*

opōštiti, *ōpōstim, v. pf. (u C. G.) Ehre machen, honorem acquiri:* Kad razbiše pašu serasčera, *opōštise* svu krajinu našu. Te *opōsti i mene i sebe.* Rj. *o-poštiti koga, učiniti mu poštu, poštevje; osrjetlati mu obraz, v. impf. pōštiti. ake. prema pōštiti trebalo bi da bude opōstiti.*

opōtiti se, *ōpōtim se, v. r. pf. o-potiti se, v. impf. potiti se, vidi* zapōtiti se, oznojiti se, *isp. pot.* — *Može se umižat u odar, a rijet' paka da se je opotio.* DPosl. 63.

ōpotrebiti, *bīm, v. pf. (u Boči) vidi* osiromašiti. Rj. *o-potrebiti, potrebit (siromušin) postati, vidi i* obubožati, opraznjati. — *ne nalazi se kao prost glagol.*

opōvidjeti, *opōvidim, v. pf. (das Gericht) aufmerksam machen auf etwas nicht Beachtetes, admoneo (de crimine, male facta).* Rj. *o-povidjeti, pažnju obratiti na što (na zlo kukvo), prokazati što, vidi* osvaditi, značenje (korijenu) *obznaniti, kazati: povidjeti, po-*

vjediti, isповјediti, *oporidjeti*. Korijeni 209. *v. impf.* opovijedati. — Zao sanak... na tebe se taki sanak zbio! Kad ga vjgje, rašta *opovijaje*, *opovijaje* jutros na podranku, kad svatovi misle da polaze? Npj. 2, 541.

opovijedanje, *n. verb. od 1)* opovijedati, 2) opovijedati se. — **1)** *radnja kojom tko opovijeda što.* — **2)** *radnja kojom se tko opovijeda.*

opovijedati, opovijedam, *v. impf.* o-povijedati. *v. pf.* opovijediti. — **1)** *pažnju obratiti na što (na zlo kakvo), prokazivati što.* *isp.* opovijeliti. — **2)** *sa se, refleks.:* Puh se svojom sipnjom *opovijeda*. DPostl. 105.

Opovo, *n.* namastir u Fruškoj Gori. Rj. *vidi* Hopovo.

Opovskî, *adj.* von Opovo. Rj. *vidi* Hopovski.

opozniti, opoznim, *v. pf.* *vidi* zadocniti se. Rj. o-pozniti, *pozno doći*, *drukčije se ne nalazi taj glugol*. *vidi* i odoeniti, začamati 2, zakasniti.

oprân, *adj.* (u Here.) (*part. pass. od* oprati) svijetao, valjan, otreosan, glänzend, erlaucht, clarus: Da donese vode sa jezera da napoji *oprani družinu*. Progji me se *oprani delijo*. Rj. *suprotno* neopran.

oprasiti, oprasim, *v. pf.* Rj. o-prasiti. *v. impf.* prasiti. — **1)** *werfen (von der Sau), pario*. Rj. Od *krmače* kud će plemenitije sta biti, *koju po osnoro oprasi?* Posl. 234. — **2)** *sa se, refleks. werfen (von der Sau), pario*. Rj. *krmača se oprasi*, *kud oprasi prase (prasad)*.

oprasak, opraska. *m. vid* oprasica. Rj. *kud oprasi snijeg*. *vidi* i oprha 1.

oprasica, *f.* kad oprasi snijeg *die Bestreuung (vom Schnee), conspersio*, *cf.* oprasak. oprha. Rj.

oprasiti, oprasim, *v. pf.* Rj. o-prasiti. *v. impf.* prasiti. — **1)** *n. p.* vinograd, kukuruze, *anfloctern, pulvero*. Rj. — **2)** *oprasio snijeg, bestreuen, conspergo*. *vidi* oprasiti, poprasi. *isp.* oprasak, oprasica. oprha. — **3)** *kao napuniti što praha, uprljati prahom, sa se, pass. ili refleks.:* Te joj drže skute i rukave, *skute* drže da se ne *oprase*, a rukave da s' ne kruni zlato. Npj. 2, 640.

oprasćanje, *n. vid* praštanje.

oprasćati, *vidi* oprasiti, i *primjer ondje iz* Npj. 4, 154. *isp.* prašćati i praštati.

oprašćaj, *m.* djelo kojom se što oprosti: Svake sedme godine *oprašćaj*. Mojs. V. 15, 1 (*remissio, Nachlass*). *isp.* oprašćanje. — *riječi s* takvim nast. *kođ* döggagjaj.

oprašćanje, *n.* Rj. *vidi* oprašćanje. *verb. od 1)* oprasiti, II. oprasiti se. — **I. 1)** *radnja kojom tko oprasća što kome (das Verzeihen, condonatio*. Rj.): Svake sedme godine *oprašćaj*. A *oprašćanje* da biva ovako: kome je ko dužan što, neka oprosti. Mojs. V. 15, 2. — **2)** *radnja kojom tko oprasća koga čega.* — **II. 1)** *radnja kojom se tko oprasća s kim (das Abschiednehmen beim Auseinandergehen, salutatio discedentium*. Rj.). *isp.* oprašćaj. — **2)** *radnja kojom se tko oprasća čega.*

oprašćati, oprasćam, *v. impf.* Rj. o-prasćati. *vidi* oprasćati. *prosti* praštati, praščati. *v. pf.* oprostiti. — **I. 1)** *verzeihen, condono*. Rj. *kome što*: Nego Turci viši zulum grade... i tu *žalost* Srbi *oprašćahu*. Npj. 4, 154. Kako ear *Srbima sve oprasća* i prima ih u milost svojn. Miloš 123. — **2)** *oprašćati koga čega, kao izbuļjati koga od čega*: Glas Gospodnji *oprasća košute bremenu*, i sa šuma skida odijelo. Ps. 29, 9. Ja te *oprašćam danas veriga* što su ti na ruku. Jer. 40, 4. *može biti da ovamo ide i ovaj primjer*: Oprasćam sve i zmiju pod krš i tieu u goru! (Kad ko umire). Posl. 240. — **II. sa se.** — **1)** *Abschied nehmen (und sagen: Nichts für ungut!), ante discessum salutare se invicem*. Rj. *reciproč.* *oprašćaju se ljudi na rastanku*: Devojka se sa rodom *oprašća*, ljubi oca, ljubi staru majku. Npj. 2, 24. — **2)** *oprašćati se čega, kao izbuļjati se od čega*: *Oprasćam se neprijatelju svojih*. Sam. II. 22, 4. Jesi li vidio kad se košute legu?...

kako se savijaju, mlad svoju ispušćaju, i *oprašćaju se holova?* Jov 39, 6.

oprašćiti, štîm, *v. pf.* *entblossen, nudo*: Oprasćio starac muda prema tolikim ljudna, (u zagoneci, t. j. grozđje). Rj. o-prasćiti. *vidi* ogoliti. *inače se ne nalodi taj glugol*. — *prasćiti*, *prasnuti*, *praščiti*, *oprašćiti* (nudare, značenje razvijeno iz *razmetnuti*). Korijeni 299.

oprati, operêm, *v. pf.* Rj. o-prati. *isp.* poprati. *v. impf.* prati. — **1)** *waschen, lavo*. Rj. *vidi* opran, neopran. *isp.* izribati 1. — Za *noge* niti bi se reklo izmiti ni umiti, nego samo *oprati* (koje bi se i za ruke i za obraz moglo reći). Rj. 227a. *Snalja opere sudore*, pa odnese pomije u valov svinjama. Npr. 83. Što ćeš mene zimus poslužiti i *oprati tanke preoblake*. Npj. 3, 366. (Bože!) *Operi me dobro od bezakonja mojega*. Ps. 51, 2. *Oprave noge svoje u krvi bezbožnikovoj*. 58, 10. *Ima rod koji misli da je čist, a od svaga kula nije opran*. Prič. 30, 12. — **2)** *sa se, refleks.:* Da bi se *oprati od sramote*. Žitije 38. *Oprati se od krivice zakletvom svjedoka*. DM. 269.

oprava, *f.* Rj. *osn.* u opraviti. — **1)** *die Zurecht-richtung, correctio*. Rj. *isp.* opravititi 1. *djelo kojom tko opravi (uredi, obmori) što, n. p.* crkva, pušku, vodenicu. — **2)** *die Berichtigung, Fertigung, paratio*. Rj. kao sprava 1, *die Adjustierung, der (ganze) Apparat, apparatus*: Odora, 2) odijelo, ruho, *oprava* (na čovjeku i na konju). Rj. 447a. Takam?, *cf.* *oprava*, *n. p.* takum konjski, t. j. *oprava (sedlo, uzdi i ostalo)*: dao mu konja pod svim takumom, t. j. *pod srom oprarom*. Rj. 730a. Treći dan ulari sva sila Turska, s topovima i sa *srom oprarom*, te prejge preko Timoka. Danica 1, 84. Krdžalijne, koje su se kundakom i *ostalom oprarom* razlikovale od ostalih pušaka. 2, 95. Abis-paša povuče sa sobom mloštvo lična, kojima će poglavice vezati i veštati... *S orakom oprarom* dogje u Paraciu. 5, 43. Zapovedi, te mu se iz carske riznice dadu *novci za sru opracu*, što novu oficiru treba. Žitije 11. — **3)** *die schriftliche Erlaubniss, jus scriptum faciendi aliquid*: izvadio *opravu* da ponovi namastir, *cf.* isprava. Rj. *kao dokument, pismo kojom se daje kome pravo, da čini što*.

opravan, oprāvna. *adj.* richtig, in Ordnung, bene constitutus, *n. p.* puška, gadjje. Rj. — Hazar? *vidi* gotov, spreman, *opravan*. Rj. 798b. Oružje mu je svakad *opravno*. Zim. 216. *isp.* opravititi 1. *kao valjano opravljen, uregjen*.

opravdanje, *n.* purgatio criminis, excusatio. Stulli. *verb. od* opravdati. *djelo kojom se što oprava*. — *Ima riječi* 84 koje sam ja našinio: *opravdanje*. Nov. Zav. VII. Koji (Isus) se predade za grijeha naše, i ustade za *opravdanje naše*. Rim. 4, 25 (*justificatio, Rechtfertigung*).

oprāvdati, dām, *v. pf.* Rj. o-pravdati. *v. impf.* pravdati. — **1)** *rechtfertigen, purgo, satisfacio*. Rj. *isp.* izgovoriti 2. — Za *pogrješke* u jeziku svaki će me pametan čovjek još prije *opravdati*. Nov. Zav. II. Sa svim sam *Vas opravdao kod njega*. Straž. 1886, 511. Kad je raspra među ljudima... *pravoga neku opravdaju* a krivoga neka osude. Mojs. V. 25, 1. *Znam da me ne ćeš opravdati*. Biću kriv. Jov 9, 28. *sa se, pass.:* *Krivica bi se ova mogla tjem opravdati*, što... Pis. 17. — **2)** *sa se, refleks.:* Koji se ovakovom *kletvom opravda od čega*, onaj valja da plati okleštinu. Rj. 453b. Ali onakovome gospodinu i s onakijem razumom lasno se bilo *opravdati* i Kara-gjorgjija okriviti. Sovj. 37. Ni jednoga uzroka nema *kojijem bismo se mogli opravdati za oru bunu*. Djel. Ap. 19, 40. *Gospode... nemoj potezati sluge svojega na sud, jer se ne će opravdati pred tobom niko živi*. DP. 46.

oprāvitelj, *m.* koji opravi, *opravlja što, n. p.* posao: Zlo je upućen svaki poš'o, *opravitelj* gdje je

os'o. D'Posl. 158. — *osn. opraviti. riječi s takim nast. kod* boditelj.

opraviti, vīm. v. pf. Rj. o-praviti. v. impf. opravlјati. — **I. 1)** *zuricht richten, currijo* (p'nsku, vodenicu). Rj. cf. pozgraditi 1. kao *urediti, obnорiti*. — Ujdu-risati. cf. urediti, *opraviti*, naujestiti. Rj. 775b. *Top* ovaj nije imao kundaka ni kola... zato navale, te *o-pravi* i okuju. Miloš 86. Naumi da *opravi dom* Gospodnji. Dnev. II. 24. 4 (*isp.* 24. 12: da se *obnovi* dom Gospodnji. U to ću vrijeme podignuti opali sator Davidov... i *opraviću* mu što je razvaljeno. Amos 9. II. *sa se, pass.*: Kažu im, da su *skele* pokvarene, nego da čekaju, dok se *oprave*. Panica 5. 27. — **2)** koga, *abfertigen, cepediti*: Nije mene care opravio, da ja pijem po Legjanu vino. Kožu ću mu care opraviti. Rj. *vidi* o-praviti, spraviti 3. poslati. — Car mu dade mnoge pratioce i *opravi ga na put*. Npr. 59. Pa *opravi svoje drije sluge*: Ajte, sluge, do vode studene. Npj. 1. 157. Car *po Marku opravio sluge*. 2. 343. Drugi Ivan knjigu *opravio*... na *sestricu* Jovan-kapetana. 2. 534. Sltnu knjigu oni napisase, te *Milokn*, kado, *opraviše*. 4. 349 (*isp.* o-premiti, oturiti 2). *Posalji mi dora iz podruma... bolji ću ti p'škeš opraviti*. Here. 74. Doći kome aka glave, t. j. *opraviti ga s oruga sveto*. Npj. 4. 349. Sinovima svojih inoća dade Avram dare, i *opravi ih od Isaka* sina svojega. Mojs. I. 25. 6. Da *opravi sjedu glavu* njegovu s krvlju u grob. Car. I. 2. 9. Tako sam se... osudio *opraviti telegram* Njegovu Velikanstru. Pom. 130. — **3)** (po jngozap. kraj.) učiniti što (*vidi* urediti 1). Rj. 3. — *Opravio posao* kao Petronije na Braičima. Posl. 240. *isp.* opravlјati 3. — **II. sa se, refleks.** — **1)** *sich bessern* (*nach einer Krankheit, melius esse*, najviše se govori za živinče, n. p. svinjčje. Rj. *vidi* o-praviti se. — Nagje očima konja... i stane ga hraniti i timariti, te za mesec dana *opravi se* konj kao kaka tica. Npr. 28. *Opravio se* kao lipa u proljeće. Posl. 240. — **2)** na put, t. j. spremiti se, *sich bereiten, parare se*. Rj. — Pa se *opravi sa ženom kući*, i pogju na konjima. Npr. 13. Ustane i *opravi se* na jezero da čeka paunice. 17.

opravka, f. (*gen. pl.* d'pravakāi, radnja kojom se što *opravlja. isp.* o-pravlјanje I 1. *die Reparatur, Wiederherstellung, reparatio*). — Videći tu svoju vodenicu bataljenn, zapovedi da se vodenica opravi. Majstori se pogode, i *opravka se* otpočne. Mil. 74.

opravlјanje, n. *das Zurechtmachen, correctio, reparatio*. Rj. *verb. od* I. o-pravlјati. II. opravlјati se. — **I. 1)** radnja kojom tko *opravlja* (*uređuje, obnavlja*) što: Poslovalu poslanici, i *opravlјaju* je napredovao pod njihovijem rukama, te povratise domu Božijemu obličje njezovo. Dnev. II. 24. 13. — **2)** radnja kojom tko *opravlja* (*posilja*) koga kuda. — **3)** radnja kojom tko *opravlja* (*serviše*) što, n. p. poslove. — **II. 1)** stanje koje biva, kad se tko *opravlja* (n. p. od bolesti). — **2)** radnja kojom se tko *opravlja* n. p. na put.

opravlјati, vljām. v. impf. Rj. o-pravlјati. v. pf. opraviti. — **I. 1)** *zurichten, reparo*. Rj. kao *uređivati, obnavljati. isp.* opraviti 1. — Mnogi su begovi... *opravlјali čes-me* i *čuprije*, koje su njihovij stari prije stotine godina gradili... *Takore zdužbine* drugi ne smije ni po što *opravlјati*, nego onaj čije su od starine. Rj. 173b. Da ste se zalužili *opravlјajući namistir*. Straž. 1826. 865. *sa se, pass.*: U tom se počne *opravlјati* i grad Beogradski. Miloš 58. — **2)** koga, *posilјati. vid* o-pravlјati. *isp.* opraviti 2. — Kad je stala devetog zeniti, a on majku u goru *opravlјa*: Ili, majko, u goru zelenu. Npj. 1. 124. — **3)** *opravlјati n. p. posao, vršiti, servišati ga. vid* o-pravlјati. *isp.* opraviti 3. — Tko svoj *posao opravlјa*, ruku ne kalja. D'Posl. 134. Siljući me do mnogih kraljeva, da *opravlјam posle* po svijetu. Npj. 5. 10. — **II. sa se, refleks.** — **1)** *sich bessern* (*mit der Gesundheit*), con-

valseo. Rj. *Opravlјati se* (od bolesti). *isp.* o-pravlјati se. — **2)** na put, t. j. spremati se, *sich bereiten, parare se*. Rj. *vidi* i sigurati se. — *Opravlja se* vojvoda Janko, *opravlјa se* na Kosovo ravno. Npj. 2. 506. A Alil se ode *opravlјati*, oblaćiti ruho i oružje. 3. 111.

oprāzniti, znīm. v. pf. (u C. G.). Rj. o-prazniti, učiniti da bude tko *prazan* (*siromah*). v. impf. *isp.* prazniti. — I narod *češ* vrlo oglobiti i *oprāzniti* tvoje (*Crnogorce*. Npj. 5. 32. *iz orogu se primjeru vid*, da je o-prazniti *glagol prelazan*, u o-praznjeti *neprelazan*; u Rj. *daje im se jedno značenje. i u Stullija*: o-prazniti, *evacuare, exhaurire*.

oprāznjeti, oprāznim. v. pf. (u C. G.) *vidi* osiromašiti: A Šćepan je Bog zna *oprāznio*. Rj. *vidi* i obubožati, opotrebiti, ozugjuriti.

opreati, opreatm. v. pf. n. p. čitavo jagunje, *sich mit einem Lamm begrasen, sich's wohl schmecken lassen, cum deliciis comedo, cf.* opuckati. Rj. o-precati, *pajesti, izjesti* što u meden kus. *vidi* i opucati, ogrnhati (ogruvati) 2. ofukati, smazati. — *ne nalazi se kao prost glagol* nego samo jošte: sprcati (spratiti), upreati (uteći).

opreati, čā. v. pf. t. j. jarac kozu, *bespringen, cočo* (*de capro*), cf. teći se. Rj. o-preati. v. impf. p'recati se.

oprečiti se, čim se, v. r. pf. o-prčio se prema njemu, *vidi* osjeći se. Rj. o-prčiti se, kao *srđito reći. isp.* o-prčito. — kao *prost glagol* ne nalazi se. *vidi* i oseknuti se, okositi se.

oprečito, (u Boci) n. p. reče mu o-prčito, t. j. kao *srđito, unwillig, indignanter*. Rj. *adv. isp.* d'prčiti se.

oprečiti, d'prčim. v. pf. t. j. usne, *die Lippen aufwerfen, pretendo os*: O-prčio usnu kao lužan bubreg (kad se peče na ugljvlju. Posl. 240). Rj. o-prčiti. v. impf. p'rečiti.

oprdica, f. *Tändelei, nuque, cf.* besposlica, žala. Rj. o-prdica, *prosta osn.* u prdjeti. *vidi* i poprd, sprdnja; rutina i putina; trice i kućine.

oprdine, f. pl. (*scherzhaft*) *schlechter Rest, reliquie flocci*. Rj. kaže se u šalci za ostatke, koji nijesu ni za što, za *postanje isp.* oprdica.

oprdivānje, n. *verb. od* oprdivati. Rj.

oprdivati, oprdijem. v. impf. (u Dubr.) n. p. oprduj! oprd' otale! *gehe! höre auf! apuge!* Rj. *ruci se otale!* prestani! o-prdivati. *isp.* prdjeti.

opreğaća, f. *die Schürze* (*das Fortuch*) *der Frauen, praecingulum, cf.* pregaća, oprežina. Rj. *vidi* i opreğljaća, opreğalj, preğljaća, prežina; bošća 2, čilim 2, kecelja, lizdekaća, traversa, verta, zaslon 2. poljice, *srjedn* od preğljaće, *opreğaće*. — Hrišćanke nose *runene opreğaće*. Rj. 195a. — o-preğaća, *osnova prostu* u pregnuti, koji *glagol dolazi samo složen*: ispregnuti, napregnuti, zapregnuti, i t. d. *vidi* pregnuti. riječi s takim nast. kod ajgiraća.

opreğalj, opreğlja. m. *vidi* opregaća, i *syn. ondje. isp.* opreğljaća. — Jer je tebe vlahinja rodila u planimi čuvajući ovce, u bukovo zavijala lišće, u opreğlju doma donijela. Here. 82.

opreğljaća, f. (u Boci) *vidi* pregaća. Rj. *vidi* i opregaća. i *syn. ondje. isp.* opreğalj. — Ko mi danas ne pošjeće glavu, daćemo mu *žensku opreğljaću*, već mi nigda puške nosit' ne će. Npj. 5. 99. On oružje nikad nosit' ne će, nego *stidnu žensku oprežinu* (*opreğljaću*). 5. 221 (*isp.* 5. 558).

opreka, f. *vidi* oprječa.

oprema, f. o-prema. za *postanje isp.* o-premiti. *vidi* sprava 2; *die Ausstattung, Ausstaffirung*. — Deda moj dao je mojoj majci dve zbonice talira u miraz, osem drugoga imanja i *opreme*. Zim. 357.

opremak, d'prema. m. *isp.* o-premanje. — Ko ne zna šta je *eurski opremak* u tugju kuću, taj se ne zna Bogu moliti. J. Bogdanović.

opremānje, n. *das Fertigmachen zur Abreise, paratio ad iter*. Rj. *verb. od* 1) o-premati, 2) o-premati

se. — 1) radnju kojom tko opremu koga. — 2) radnju kojom se tko opremu.

opremati, *oprēmān*, v. *impf.* Rj. o-premati. v. *pf.* opremiti. — 1) *reisefertig machen, expedieren*. Rj. — Ciganin *opremuo dijete na vodu*. Posl. 329. Brzo svoje *konje opremajte*. Npj. 4. 182. *Opremanje na Srbiju Turke*. 4. 322. Oni sami svoje *ljude opremaju u Carigrad* radi toga posla. Danica 5. 33. — 2) *sa se, refleks. sich reisefertig machen, parare se*. Rj. — *Opremuo se čovjek na vojsku*. Rj. 358b. Odmah *tramu se opremati*, uzmu novaca za putu, pa pogju tražiti sestre svoje. Npr. 187. *Opremajte se*. Pomoravljanj. *po lepu momu derojku*. Npj. 4. 15.

opremiti, *oprēmim*, v. *pf.* Rj. o-premiti. *kao prost glagol ne nalazi se. isp. premiti. v. impf. opremati.* — 1) *reisefertig machen, expedieren*: Bog ti staru ne ubio majku, koja te je takoga rodila, i u seude caru *opremila*. Rj. — Napiše knjigu . . . Kad *knjigu opremi*, onu istu noć . . . Npr. 120 (*vidi* opraviti 2. oturiti 2). Pošlje ga (sina) po svijetu da teče . . . Kad *ga opremi*, mnoge mu stvari preporuča. 217. *Opremio ga* u subo grozjge. (Uprostio ga). Posl. 240. *Opremi ga* za kozama. Npj. 1. 526. *Mijaibu na put opremila*, a sa puta on ti ne došao. 1. 559. Daj mi *ranca Vučea* dženerala . . . *opremi ga*, kako g' Vučea sprema. 2. 255. Kad *ću ljube u rod opremiti*, holje neka ide malo sama. 3. 426. Gledajte molim Vas te ga *opremite po dobroj prilici*. Straž. 1886. 836. Davidu je valjalo pomisliti da je i *njega* Saul tako htio prije roka *opremiti na ovaj svijet*. Prip. bibl. 71. *sa se, pass.*: Iz daljnjih *nalija ne opremi se u oru vojsku ljudi po mnogo*, ali se izberu sve najprikladniji i najbolji. Sovj. 39. — 2) *sa se, refleks. sich reisefertig machen, parare se*. Rj. — *Mačeba opremiši se* sa svojom kćeri u crkvu . . . Npr. 127. Videći da je Afis-paša pobegao u Paraćin, *opreme se* (Srbii) u jutru i pogju svi za njim. Danica 5. 45. *Kud si mi se opremio*, sinko? Kov. 102.

opresti, *oprédēm*, v. *pf.* *spūmen, nendo parvo*. Rj. o-presti. v. *impf.* prestiti. — Bez je tako *opredeti* i otkan da čisto žubori (vele žene). Rj. 161a. *Ako uo sve danas ne opredeš* i u kokošku ne smetaš, ne idi mi doveće kući, ubiću te. Npr. 125. Naj tebi. Ružo, povemo, *opredi meni šatore*, što od tog tebi ostane, *opredi sebi darove*. Npj. 1. 164.

opretiliti, *lim*, v. *pf.* (u primorju) *vidi* ugojiti se. Rj. o-pretiliti, *pretio postati. v. impf. pretiliti. videti i opretljati*; odeblijati, udeblijati; utiti; zasaliti.

opretljati, *tljām*, v. *pf.* (u primorju) *vidi* ugojiti se. Rj. o-pretljati, *pretlji postati. — opretiliti*, i izbacivši samoglasno (*isp. pamiti od pamet*): *pretljati* (compar.), *opretljati*. Korijeni 95. *vidi* ostala *syn. kod* opretiliti.

oprez, *m.* (loc. *oprežu*) *die Umsicht, circumspectio*: na oprežu kao zec. cf. opaz. Rj. *o-prēz*: (kor. koga je *prēzati* i *prēzati*). Osn. 38. *vidi* opreznost. — Bangjen čovjek živi u svome selu, nego je jednako tako *no oprežu* da slabo kad smije i spavati u kući. Rj. 14b. Sa stra(h)om će stajati, i s *oprezom* gledati, gdje će Gospod suditi svim pravednim i grešnim. Npj. 1. 136.

oprežan, *oprežna*, *adj. wachsam*. J. Bogdanović, *koji je* (vazda) *na oprežu: vorsichtig, providas, cautus, circumspectus*. — Moj je pas *oprežan*, da će pticu opaziti ako prne. J. Bogdanović. *vidi* opazan.

oprežnost, *oprežnosti*, *f. die Vorsicht*. J. Bogdanović. *osobinu onoga koji je oprežan. providentia, cautio, circumspectio. videti* oprez; opaznost.

oprežina, *f. videti* oprežaca. Rj. i *syn. ondje*.

oprhla, *f.* (u C. G.) — 1) n. p. *oprhla* snježana, kad oprša snijeg, *vidi* opršaica. Rj. *vidi* i opršaak. — 2) kakva je to *oprhla* na toj kozi? kaže se kad hoće koza da se ognaba pa po gubici gdješto probijeli. Rj. — *o-prhla*, osnova koja je u *oprhnuti, opršati, opršiti*. *isp.* Korijeni 298.

oprhljusa, *f. vidi* oprhljusa. — Značenje (korijenu *sipati*: oprha, prhut, prhljusa, *oprhljusa*; opršati. Korijeni 298. *isp. prlae, i syn. ondje*.

oprhnuti, *hncm* (*oprhao, oprhla, i oprhnuo, oprhnuti*) v. *pf.* (u Dubr.) — 1) kad opadi uraz ili plamenjača što mlado, n. p. lastar ili usjev kakav, te uvene list, *verbraut werden, abriren*: oprhlo zelje. — 2) na vjetru, n. p. oko usnica, *bersten, rampf*. Rj. *kao ispucati*. — o-prhnuti, *inače se ne ulazi taj glagol*.

oprizati, *gām*, v. *pf.* *poprizati*: *Oprizam* mu šnik prižanica. Rj. o-prizati. *vidi* otrizati. v. *impf.* prizati.

oprijateljiti se, *ljīm se, v. r. pf. s kime, sich befrecunden, necessitudinem conjungo*: ja sam se s njim *oprijateljio*: oni su se *oprijateljili*. Rj. o-prijateljiti se. *vidi* sprijateljiti se. — *Podajte mi je (kćeri) za ženu. I oprijateljite se s nama*. Mojs. 1. 31. 9.

oprijeti, *oprēm*, (*oprōo, oprlai, v. pf.* Rj. o-prijeti. *kao prost glagol ne dolazi. isp. prijeti. v. impf. opirati.* — I. 1) *in etwas stemmen, anstemmen, insisto*. Rj. *oprijeti što na što ili o što. isp. oprijeti se* 1. — 2) *oci, seinen Blick auf etwas richten, oculos figo*. Rj. — II. *sa se, refleks. — I) sich stützen, anlehnen, unterstützen*. Rj. *oprijeti se o što ili na što. isp. kod* opirati se 1: *Opirete se na mač svoj.* — *Nemamo se o što oprijeti* da bismo mogli po njoj (akcentuaciji) suditi. Rad 20. 192. — 2) *sich setzen (von der Armee), resisto, obsisto, abaitor*. Rj. *komu ili čemu*: A i B tko god ne umije, *starijem se oprijet'* ne smije. DPost. 1. Pa mi strašno udriše na Turke, al' se *oprijet'* zorno *oprijete*. Npj. 5. 340 *vidi* opoplastiti se. *Nego se oprijeste zapovijesti* Gospodnjoj. Mojs. V. 4. 43.

oprištiti se, *oprīstīm se, v. r. pf. Irundblascu bekommen, pustulus ab igne ducere*. Rj. o-prištiti se. *oprišti se* n. p. *koža, kad se čovjek ožeči. izaspu se po njoj prišti. isp. potprištiti se. kao prost glagol ne nalazi se.*

oprijeka (*opreka*), *f. contentio, altercatio, certatio*. Stulli. o-prjeaka. *za postanje isp. prijecati se.* — *Vas dva vavijek u nekoj opriječi živete*. J. Bogdanović. *Widerspruch, Widerspiel, Widerstand*.

oprljiti, *oprļjīm*, v. *pf. vidi* ožeči, opariti. Rj. o-prljiti. *vidi* i opržiti. v. *impf.* prljiti. — *Koga je vrhuča rodu oprljata*, i od mlake se boji. DPost. 17. *sa se, refleks.*: Prvi, koji su vatri se približili, *oprlje se* kao mube. Priprava 156.

oprljotina, *f. cicatrix ex ulatione*. Stulli. o-prljotina. *znak koji ostaje, kad se što oprlji. vidi* prljotina, ozorjelina, ožeglina. — *za nast. isp. obljuvotina*.

oprhljusa, *f. mršava zemlja, die Stauderde, terra subulosa*. Rj. *vidi* oprhljusa, prljusa, prljusa. *isp. prlae, i syn. ondje*. — *značenje korijenu vidi kod* oprhljusa.

oprnatiti, *tīm*, v. *pf. sich befedern, pennis restiri*: *Kako tići oprnate*, tako polijeću. Rj. o-prnatiti, *prnatiti postati. inače se taj glagol ne nalazi. vidi* operjajiti se.

oprnjati se, *njam se, v. r. pf.* (u Boči) *obučiti se u prnje*. Rj.⁸

oprositi, *ōprosim*, v. *pf. durchbitteln, perwendico, mendicans emittor*: *Kakav je* (izdrpan), *oprosio* bi njim bijeli svijet. Rj. o-prositi, *proseći običi. v. impf. prositi* 2.

oprositi, *adj. što pripada oprostanju (oprostu), čim se oprašta što, n. p. grijesi, opros(t)ni, oprosna* (osn. u starom *oprositi*). Osn. 179. *vidi* oprosteni. — *Oprosnā* molitva, *f. što se čita čovjeku na smrti i poslije ispo- vijesti, Absolutionsgebet, preces absolutoriae*. Rj. 45b. To neka vam je *oprosna molitva*. Mojs. III. 25. 10. Duhovnik pročitavši *oprosno pismo*, u kojem se opraštaju pokojniku svi grijesi. DP. 366.

oprostiti, *ōprostim*, v. *pf.* Rj. o-prostiti. v. *impf.* opršati, opršacati. — I. 1) *come* što, *vercedere, ignosco*. Rj. *vidi* prostiti, halaliti. — II) *vala* vama braćo na poslulu! *Oprostite mene na zaglulu* (rekne pjevajući

kasto pjevač na svršetku pjesme). Rj. 169a. (mene *biti* m. meni). Stanu se moliti da im oprostí što ga ne mogu dočekati kako bi želeli. Npr. 82. Car onome *berberinu oprostí život*. 152. Kad ućeće Hrkoću Mujo, posijee tri Stijenjamina . . . »Ho'će, braćo, da se pokorimo, da vrnemo na Stijenu Muja, da mu našu *čevu oprostimo*«. 4. 128. Jedan drugom dok oprostí *krvcu*, ta lasno je kavgu zametnuti, al' je teško *krvcu oprostiti*. 4. 306. Sav dug ovaj oprostih tebi, jer si me molio. Mat. 18. 32. *sa se, pass.*: Onda će joj se pola greha oprostiti. Npr. 84. — 2) koga čega, *frei machen, libero, solvo*: Oprostí me *tamnice* proklete. Te *Štitareca* s konjem oprostíše. Rj. *rjeaje*: oprostíti koga od čega. *vidi* izbavití, kurtalisati, litrositi. — Onda ga česar oprostí da ne plaća glavarine dok je god živ. Rj. 86a. Eda bi nas oprostio te napasti što toliki svet pomori. Npr. 48. Kad mu *bele oprostio ruke*, on se hitro na noge okrete. Npj. 1. 546. Vodi mene zaovinoj crkvi, ne bi li mi *crkva oprostila*. 2. 18. Oprostí mi danas od Arapa. 2. 373. Ženo! oprostenu si od bolesti svoje. Luk. 13. 12. Oprostíću vas ropstva njihova. Mojs. 11. 6. 6. *sa se, pass.*: Duše bi se one oprostíle. Npr. 77. — II. *sa se*. — 1) *recipr.* *sich gegenseitig verzeihen, sich condonare invicem*. Rj. *mi smo se oprostili, t. j. oprostili smo jedan drugomu*. — 2) *recipr.* *Abschied nehmen, saluto discedens*. Rj. *isp.* oprostaj. — Opravi se Stojša na put, oprostí se sa sestrom i zetom. Npr. 30. On oprostíše se s pobratimom uputi se te k jednome gradu. 96. — 3) čega, *sich befreien, se liberare*: Kad izišli ključí iz Dunava. Šimeun se *grija oprostio*. Rj. *refleks.* i: oprostíti se od čega. *vidi* oštajati se. — Navezala me se *bolest*, ne mogu da je se oprostím. Rj. 379a. Kad čovjek . . . oprostí se *srake vlasti*, onda počne i zlo činiti. Rj. 799a. Tako se . . . oprostí *svojijeh protivnika*. Sovj. 65. Koji umrije, oprostí se od grijeha. Rim. 6. 7. Opet se znade *dankom i oružjem oprostíti vojske* Muhameda H. DM. 182.

oprostaj, m. Erlaub (beim Scheiden), venia: Gjevojka ti se udaje, od tebe íste oprostaj. Rj. o-proštaj, osn. u oprostíti (se). *djelo kojim se tko oprostí s kim, isp.* opraštanje II 1. — Oblak se vije po vedrom nebu, i lepí Ranko po belom dvoru, oprostaj íste od svoje majke: »Oprostí meni, mila majčice! . . . ja ću da idem u tujje selo«. Npr. 1. 16. *za nast, isp.* dogajaj.

oprosteni, adj. što pripada opraštanju, čim se oprašta što, n. p. grijesi. *vidi* oprosní. — Oprostenu molitva, *vidi* oproсна molitva. Rj. 465a. Kalugjer reće onoj trojici . . . a oću: »Sada ti pokaj se od grijehova . . . te tako učiniše, pa pokupi svu četvoricu pod petrailj i očita im oprostenu molitvu. Npr. 98.

oprostenje, n. Rj. verb. od oprostíti. *djelo kojim se što oprostí, takva verb. subst. kod dopuštenje*. — 1) die Erlaubnis, venia; s oprostjenjem. Rj. *vidi* dopuštenje. — 2) oprostjenjem! (Buduci da se obično govori s oprostjenjem, kad hoće ísto sramotno da se kaže, tako je kasto i ova sama riječ (n. p. to je s oprostjenjem) dosta da se pokaže da je ono o čemu se govori sramotno ili nevaljalo). Posl. 291. Zašto mi (s oprostjenjem reči) ne vjerujem u njemu ni ljubomira. Nov. Srb. 1817. 639. Nego je to, s oprostjenjem, krpež, koji pokazuje nedostatak Slavenke Bukvice. Rj. XXXVI. — 2) (u Hrv. kod kršćana) die Wallfahrt, peregrinatio sacra. Rj. *sríjet ide na oprostenje k crkvi N.* — 3) *djelo kojim se kome oprostí što, n. p. krivica; die Verzeihung, venia, poenae remissio*: Onda bi ona (spravljenica) klekla pred gospozju koja je sjedila na stolici, i molila bi je *za oprostenje* i za blagoslov. Rj. 705a. Pane pred njom na gola koljena kao da joj se umoli i oprostenje íste. Npr. 215. Bećir-paša po ugovoru zaista održi u Srbiji pravu amnistiju (opšte oprostenje i zaborav svega, što je učinjeno). Danica

3. 138. Da pokaže svoju pravdu oprostjenjem *pre-gušnijih grijeha*. Rim. 3. 25.

oprsiti se, šim se, v. r. pf. oprsio se konj, kad mu am načini ranu na prsima. an der Brust sich wund reiben, attoro pectus. Rj. o-prsiti se. osn. u prsi. *isp.* isprsi se. kao prost glagol ne dolazi.

oprsati, opršam, v. pf. (u C. G.) opršao snijeg, *vidi* oprašiti. Rj. o-prsati. *vidi* i popršati. kao prost glagol ne dolazi. *isp.* pršati. *znacenje* korijena *vidi* kod oprhljuša. — Oprha snježana, kad oprša snijeg, *vidi* oprašica. Rj. 465a. *isp.* i opršak.

oprsajak, m. komadić krpe što se maloj djeci meće ispod brade, da se ne bi jedući ubrljala, der Brustfleck, cinctus pectoralis. Rj. — o-pršnjak. osn. u prsi. Osn. 268. riječi s takim *nast* kod brotnjak.

oprtá, f. o-prtá, oko Zagreba: *bala drva što se ljuk uprti na legja pu odnese u grad na prodaju*. Iveković.

opružanje, n. das Ausstrecken, protensio. Rj. verb. od opružiti. *radnja kojom tko opruža što, n. p. noge*.

opružati, opružam, v. impf. opružiti, opružim, v. pf. ausstrecken, extendo. Rj. o-pružati, o-pružiti, v. impf. prosti pružati. — Gleda kako mu stoka leži: ako je *noge opružila*, onda vele da će bití dobra i zima i godina. Rj. 336b. *Ohje noge niz vrancu opruži*, te u zlatne vrže bakarlije. Npj. 3. 28. Što se poniže kćeri Sionske i idu opružena vrata i namigujući očima. Is. 3. 16.

opružiti, opružim, v. pf. Rj. o-pružiti, v. impf. pružiti. — 1) beim Ausweiden ein Eingeweide verletzten (einen Darm durchschneiden, dass die Exkrementa herausfallen), laedo intestina ut excrementa appareant. Rj. tako *ozlijediti drob, da izigje nečisti*. — 2) kao opoginuti. *isp.* pružiti 3. — Opružíte posrebrene likore sroje, i bacíte ih kao nečistotu. Is. 30. 22.

opružiti, žim, v. pf. *vidi* ožeći. Rj. o-pružiti, *vidi* i opeći. v. impf. pružiti. — Skočí kao opružen. Posl. 288. Pogibe mu Lako na pećinu, dobro mu se krila salomiše, i *Jakova žalost opružila*. Npj. 4. 455. *sa se, refleks.*: Vatra vatru ne pruži! (prikučivši ono gje se ko opružio, kao da vatra izvuće vatru i bol). Posl. 32.

opsada, f. die Belagerung, obsidio. *vidi* muasera. *isp.* opsjedanje, podsjedanje. — Načini oko njega (grada) opsadu. Jezek. 4. 2. Opustje Niniveja . . . Nahvataj sebi vode za opsadu, utvrdi ograde svoje. Naum 3. 14. — ob-sada, *isp.* opsjesti, opsjedati.

opség, m. — 1) Wirkungskreis. J. Bogdanović. ob-seg, *sve oko koga, dokle može doseći, dokle mu vlast doseže, isp.* područje. — 2) n. p. ovo drvo imu u opsegu četiri hvata; der Umfang, ambitus.

Opsenica, f. u Lici voda koja utječe u Banicu. Rj. **opsetiti se**, šim se, v. r. pf. (scherzhaf, mit Anspielung auf pseto) statt osjetiti se (gefahr werden). Rj. u šali kaže se opsetiti se mjesto osjetiti se (1), šibajući na riječi pseto.

opsézau, opsézna, adj. on je u svačem opsezán čoek. J. Bogdanović. umfangreich. *isp.* opseg.

opsijecanje, n. das Umschneiden, circumcisio. Rj. verb. od opsijecati. *radnja kojom tko opsijeca što*.

opsijecati, opsijecam, v. impf. ringsumher schneiden, beschneiden, circumcido. Rj. ob-sijecati. *isp.* obrezivati. v. pf. opsjeći.

opsipanje, n. *vidi* obasipanje. Rj.

opsipati, pám (pljém), v. impf. *vidi* obasipati. Rj. ob-sipati. v. pf. opsuti.

opsjeći, opsijedem. v. pf. umschneiden, beschneiden, circumcido, cf. obrezati. Rj. ob-sjeći. v. impf. opsijecati.

opsjedanje, n. verb. od opsjedati. *radnja kojom tko opsjeda što*.

opsjedati, dám, v. impf. circumsidere, circumvallare. Stulli. ob-sjedati n. p. grad. *vidi* podsjedati. v. pf. opsjesti.

òpsjek, *m.* — 1) (u Baranji) na grobu (što se odzgo sasijeće od dasaka pa se pospe zemljom), *die Lehne, tumulus*. Rj. — 2) na bunaru (koje se u Bačkoj zove *sek*), *Lehne*. Rj. — *opsjek*, *osn.* u *opsjeći*.

òpsjena, *f.* *das Blendwerk, praestigiue, cf. sijeri*. Rj. ob-sjena (*s* promjenom glasu *b* pred *s* na *p*), *djelo kojim se tko opsjeñi. vidi i zasjena*; maštunije. *isp. čaratanija*.

òpsjenar, *m.* *čorjek koji opsjene čini; Gwäcker, praestigiator*: Neka se ne nagje u tebe... ni koji se dogovara sa zlim duhovima, ni *opsjenar*, ni koji pita mrtve. Mojs. V. 18, 11. Tada će pitati svoje idole i *opsjenare* i vraće i gatare. Is. 19, 3.

òpsjeniti, *nfm.*, *v. pf. verblenden, glaucoma cui ob oculos objieio*. Rj. ob-sjeniti. *v. impf. sjeniti se*.

òpsjesti, *òpsjedem* (dnēm), *v. pf. ob-sjesti, besetzen, umlagern, obsido. vidi* podsjesti, podstupiti. *v. impf. òpsjedati*. — Okreni lice svoje suprot njemu (gradu), i *on će se opsjesti*, i ti *ćeš ga opsjesti*. Jezek. 4, 3. Saberi se sada u čete, četnice, *opsjedi nas*. Mih. 5, 1.

òpskakivānje, *n.* *das Umspringen, zu circumsilire*. Rj. *verb.* od *opskakivati. radnja kojom tko opskakuje oko čega*.

òpskakivati, *òpskakujem*, *v. impf. umspringen, circumsilire*: A oko njih Alil *opskakuje*. Rj. ob-skakivati. *isp. v. pf. opskočiti*.

òpskočiti, *òpskočim*, *v. pf. uuringen, circumvenire*: *Opskočiše* su dvije tri strane. Rj. ob-skočiti, *kao skočišće ispoliti. isp. v. impf. opskakivati*.

òpslužiti, *òpslužim*, *v. pf.* — 1) *vidi* odslužiti: *Op služu* pak se tuži (Posl. 241). Rj. ob-služiti. *v. impf. opsluživati*. — 2) *Tko zakon stavlja, i ob služiti ga ima*. DPosl. 135. *ordje opslužiti znači održati* 4, ispuniti, izvršiti. *isp. oslužiti*.

òpsluživānje, *n.* *vidi* odsluživanje. Rj.

òpsluživati, *òpslužujem*, *v. impf.* — 1) *vidi* odsluživati. Rj. ob-služivati. *v. pf. opslužiti*. — 2) *Fratar koji red opsluživa*, u svakoga uzima a nikomu ne dava. DPosl. 22. (*opsluživa dijalekt. nj. opslužuje*). *značenje držati, izvršivati. isp. primjer kod opslužiti 2.*

òpsočiti, *òpsočim*, *v. pf. ob-sočiti, kao optražiti. v. impf. sočiti 1.* — Kako ćemo *čardak opsočiti*? HNpj. 4, 339. Dok za Mujom *pute opsočila* (potjera) Mujo staze prike ujamgio. 4, 365.

òpsovati, *òpsujem*, *v. pf. koga, ili kome što, beschimpfen, contumelia adficio*. Rj. o-psovati. *vidi* okrhati. *v. impf. psovati*. — *Provodadžiji najprije opsuju mater*. Posl. 263. *Tamo njemu (rekavši)*. (Kad se izriječom kazuje kako je nekom što *opsovato* ili onako ružno rečeno). 311.

òpstati, *òpstanem*, *v. pf. bestehen, aushalten, permanere, perdurare, supervo*: ne može čovjek *opstati* od zime. Rj. ob-stati. *isp. ostajati, ostojim*.

òpstoateljstvo, *n.* Rus. ob-stojateljstvo. *vidi* okolnost, prilika 7; *der Umstand*. — *Koje s pomoću ondašnjih Turskih opstoateljstva, koje s pomoću Ićkovih prijatelja... ugovore mir*. Miloš 8. *Da je početak svakoga posla, a osobito ovakoga, i u ovakim opstoateljstvima* (kao što su današnjih naših spisatelja) težak. Opit X. *Pak ćemo ostaviti vremenu i opstoateljstvima*. Pis. 94.

òpstržanje, *n.* *das Zaudern im Davongehen, eunctio et circumspectio discedentis*. Rj. *verb.* od *opstrzati se. radnja kojom se tko opstrza n. p. oko kuće*.

òpstržati se, *òpstržam se, v. r. impf.* n. p. oko kuće, *zaudern im Weggehen, tergiversari in discessu*. Rj. ob-stržati se. *inače ne dolazi taj glagol. vidi* savijati se, vrzati se, vrsti se, vrtljati se. *opstrza se, koji treba da pogje od kuće, u njemu se to ne će, nego sve obilazi oko kuće obzirujući se i oklijevujući. isp. klinčiti*. *Značenje (korijenu) obzirati se i tijekom oklijevati*. Korijeni 221.

òpsuti, *òpspēm*, *v. pf. vidi* obasuti. Rj. ob-suti. *v. impf. opspati, obaspati*.

òpsiran, *òpsirna*, *adj. ob-siran, prosta osv. u šir(ok), širiti. što je kao dugo i široko; unständlich, weitläufig. vidi* prostran 2. — *Pravo pisanje istorije u opširnijem značenju ne započinje se prije nego tek od Kira. Priprava 187. Dubrovčani su za carinu u opširnom smislu nastajavali da... DM. 246. Lukari opširno opisuju kako je radilo veliko vijeće. 342. Razvi misli svoje... opširnije nego što je mogao... Rad 5, 192. Pred tekstom je stavio učeni izdavač opširnu literarno-istoričku raspravu. 13, 231.*

òpsiti, *òpsijēm* (*partic. opšiven*), *v. pf.* Rj. ob-šiti. *v. impf. opšivati*. — 1) *umwähen, circumsusio*. Rj. — *Petrašin mu izvede kulaša mećjedinom svega opšivena, da kulaša care ne poznade*. Npj. 2, 138. *Šepet sa zaklopecem, postavljen iznutra platnom i spolja opšiven kožom*. Npj.¹ 4, 351. *Vila je imala... crvenom pantljikom naokolo opšiven komad sure čohu*. Pis. 32. — 2) *vrata, dovratke, vidi* oplatiti. Rj. *vidi i* okviriti.

òpsivānje, *n.* *das Umwähen, obsutio*. Rj. *verb.* od *opšivati. radnja kojom tko opšiva što*.

òpsivati, *òpsivam*, *v. impf. rund umwähen, obsuo*. Rj. ob-šivati. *v. impf. prosti šiti. v. pf. opšiti*.

òpštepōznāñ, *adj. koji je opšte poznat, der allbekannte, upravo je glagolski II. pridjev: opšte poznati. nj. opšte: opće poznati*. — Reči slavnoga i *opštepoznatoga* Slavenskoga spisatelja, G. P. J. Šaffarika. Danica 5, 82. *Budući da nijesu ni od kakih važnih i opšte poznatih dogadjaja, zato se i ne razilaze na dalje*. Npj.¹ 1, XXVI.

òpšć, *šće, adj.* (u Srijemu) *allygemein, communis, cf. opći*. Rj. *opšti nj. opći iz crkvenoga jezika, opći (OPŠĆITĀ)*, i sa št mjesto *ć* prema starom slovenskom: *opšti*. Korijeni 10. *vidi i* općeni, općeniti. — *Ovo su obične opšte globe, a slučajnima nema ni broja*. Danica 2, 83. *U opštemu Evropskom ratu protiv Napoleona. Miloš 43. Njegovo staranje za opštu sreću*. 167. *Osim ovih opštih glasova mogu se čuti u Srpskom jeziku još neki osobiti glasovi*. Rj.¹ XXIX. *Kad bude opšte uskršenje*. DP. 328. *adv. složen sprijeđa s prijedlogom va (u): vaopšte, koje vidi kod uopće*.

òpština, *f.* *die Gemeinde, commune, cf. općina*. Rj. *vidi i* komunitad. — U Srijemu se i u Bačkoj govori *opština*, a po zapadnijem krajevima naroda našega *općina* i *općinski*: prvi je ovaj izgovor jamačno uzet iz Slavenskoga jezika, a drugi je upravo po svojstvu našega jezika. Pis. 56. *Dao opštini kotorskoj*. DRj. 2, 74.

òpštinār, *m.* (u Bačkoj) *Gemeindeglied, civis*. Rj. *ko pripada opštini. vidi* općinar.

òpštinskī, *adj. Gemeinde-, publicus*. Rj. *što pripada opštini. vidi* općinski. — U Novome i u Budvi su *preture*, a za *opštinske* (domaće) poslove »*poteste*«. Kov. 39 (*pretura i potesta Tal. riječi*).

òptākānje, *n.* *das Einfassen, Besetzen, to praetere*. Rj. *verb.* od *optakati. radnja kojom tko optučje što*.

òptākati, *òptāčēm*, *v. impf. einfassen, besetzen, praetere. cf. osiraditi*. Rj. ob-takati, *n. p. haljnu siradom. vidi* okolomačivati. *v. pf. optočiti*.

òptati, *tām*, *v. pf.* kao nanjušiti, *aufweitern, odoror*. Rj. o-ptati. *vidi* naptati. *isp. osjetiti*. — *njušeci tražiti i naći: naptati, optati*. Korijeni 125. *inače se taj glugol ne nalazi*.

òptēci, *òptēčēm*, *v. pf. überflügeln, circumvenio*. Rj. ob-teći. *kao tekući ispoliti. isp. opkoliti, i syn. ondje. v. impf. optjecati*. — *Kad su bili nadimak Jezera, opteče ih ona silna vojska*. Npj. 2, 110. *Potekoše, Turke optekoše, optekoše, pa ih pohvataše*. 4, 334. *Opteče me mnoštvo telaca; jaki volovi Bazanski opkolise me*. Ps. 22, 12. *Jer si me bacio u dubine, u sree morn, i roda me opteče*. Jona 2, 4.

opterećavānje, *n.* *das Ueberladen, oneratio*. Rj.

verb. od opterećavati. radnja kojom tko opterećava koga ili što.

opterećavati, opterēcāvām, *v. impf. überladen, nimio pondere onerare.* Rj. ob-terećavati, kao nametati veliki teret, *vidi opterešivati, isp. tovariti, v. pf. opteretiti.*

opterešiti, šim, *v. pf. (u Srijemu) vidi opteretiti.* Rj. ob-terešiti, *isp. natovariti, v. impf. opterešivati.*

opterešivānje, *n. vidi opterećavanje.* Rj.

opterešivati, opterēšujēm, *v. impf. (u Srijemu) vidi opterećavati.* Rj. ob-terešivati, *isp. tovariti, v. pf. opterešiti.*

opteretiti, tim, *v. pf. (u vojv.) überladen, nimio pondere onerare.* Rj. ob-teretiti, kao nametnuti veliki teret, *vidi opterešiti, isp. natovariti v. impf. opterećavati.*

optinjiti, optinjīm, *v. pf. umfüttern, rund herum füttern, nimio stabulum faeno, n. p. košaru, sviujac.* Ispletu se od pruca kao dva duvara jedan oko drugoga, pak se onda izmiegju njih natpra paprati ili drugoga čega. Rj. ob-tinjiti, *n. p. košaru, kao načiniti tinj oko nje, v. impf. optinjivati.*

optinjivānje, *n. das Füttern der Stallwunde mit Stroh, Farenkraut u. dgl. im Winter, nimio stabuli ab hieme.* Rj. *verb. od optinjivati. radnja kojom tko optinjuje što.*

optinjivati, optinjujēm, *v. impf. den Stall mit Farenkraut u. dgl. ausfüttern, nimio stabulum ab hieme.* Rj. ob-tinjivati, *n. p. košaru, sviujac, kao činiti tinj oko njih, v. impf. prosti tinjiti, v. pf. optinjiti, sa se, pass.: Tinj, sjieno ili paprat ili slama, što se meće izmiegju dva plota kad se što optinjuje.* Rj. 740a.

optjercānje, *n. das Umzingeln, circumventio.* Rj. *verb. od optjecati. radnja kojom tko optjeće koga ili što.*

optjecati, optjēcēm, *v. impf. umringen, circumdo.* Rj. ob-tjecati, kao tekući opkoljavati, *isp. opkoljavati, i sni, onlje, v. pf. optjeci.* — Bezbožnik optjeće praveđnika, za to sud izlazi izopačen. Avak. 1, 4.

optjerati, rām, *v. pf. rund herumjagen, circumago.* Rj. ob-tjerati koga oko čega, *vidi obgnati, v. impf. optjerivati.* — Pa poteže mača zelenoga, dok općera dvaput oko crkve, tridest Vuče odsiječe glava. Nj. 4, 18.

optjerivānje, *n. das Umjagen, circumactio.* Rj. *verb. od optjerivati. radnja kojom tko optjeruje koga oko čega.*

optjerivati, optjērujēm, *v. impf. umherjagen, circumago.* Rj. ob-tjerivati koga oko čega, *vidi obgoniti, v. pf. optjerati.*

optočiti, optočīm, *v. pf. n. p. haljinu siradom, einfassen, circumlo, praetexo.* Rj. ob-točiti, *vidi okolmatiti, v. impf. optakati.* — Optok, ono čim je haljina optočena, Rj. 466a. Zazida me, i optočī me žučja i mukom. Plac 3, 5. Ovo je Jerusolim koji postavili usred naroda i optočih ga zemljama. Jezek. 5, 5. Jesi li bolja od No-Amona, koji ležase megju rijekama, optoču vodom? Naum 3, 8.

optok, *m. ono čim je haljina optočena, die Einfassung, lindus.* Rj. *isp. kolomat.*

optračiti, optračīm, *v. pf. ob-traćiti, kao trākom opsti, optočiti, drukčije se glagol ne nalazi.* — Kočije su od cakla biljura, crvenom sa barom optračite. HNj. 4, 567 (haraš, pokrivač kočijama sa strane, da se ne bi u njima vidjelo žensko).

optražiti, optražīm, *v. pf. rund herum besuchen, persicito: I optraži Turske kovanluke, ne bi li gje desio Turaka.* Rj. ob-trāžiti, kao traževī običi, *isp. opsočiti, v. impf. tražiti.*

optrećati, čim, *v. pf. umlaufen, circumcurro.* Rj. ob-trēćati, *vidi optrkati, v. impf. optrećavati.* — Poigravši tako malo . . . optreći oko sega kola, i dogju

opet svaki na svoje mjesto i počnu na novo igrati. Rj. 298b.

optrećavānje, *n. das Umlaufen, circumcurso.* Rj. *verb. od optrećavati. radnja kojom tko optrećava (oko čega).*

optrećavati, optrećāvām, *v. pf. umlaufen, circum-curro.* Rj. ob-trēćavati (oko čega), *vidi optrkivati, v. pf. optrećati.*

optrka, *f. koji mnogo kojekuda besposlen trči, der oft hin und her lauft, qui cursitat, cf. letija, prolet.* Rj. može se reći i za žensko čeljude (f.), *vidi i letipas, proljet, vjetrenjak.*

optrkati, optrčēm, *v. pf. vidi optrećati.* Rj. ob-trkati, *v. impf. optrkivati.*

optrkivānje, *n. vidi optrećavanje.* Rj.

optrkivati, optrkujēm, *v. impf. vidi optrećavati.* Rj. ob-trkivati, *v. pf. optrkati.*

optuženik, optuženika, *m. koji je optužen.* — Valja i ja, kao optuženik, da kažem, šta je u čemu od onoga istina, šta li je laž. Odg. na ut. 19.

optužiti, optužīm, *v. pf. anklagen, accuso.* Rj. ob-tužiti, *vidi otpisati koga, optužiti ga pismeno, v. impf. optuživati.* Jakov za sve ovo na Vračaru kod Crnoga Gjorgjija optuži Čurčiju kao izdajnika. Danica 3, 205. Dovedoše ljude koji bijahu optužili Danila. Dan. 6, 24.

optuživānje, *n. das Anklagen vor Gericht, accusatio.* Rj. *verb. od optuživati. radnja kojom tko optuživuje koga.*

optuživati, optužujēm, *v. impf. anklagen, accuso.* Rj. ob-tuživati koga za što; prosti tužiti, *v. pf. optužiti.*

opućau, *adj. u riječima: go opucan, nackt, nudus.* Rj. kao go golcit. — Značenje (korijenu) supnju biti, praznu biti: pućina; pućice; puki, prepukli, opucan. Korijeni 279. *isp. opucati.*

opucati, čām, *v. pf. vidi opuckati.* Rj. o-pucati, *izjesti, inače ne dolazi u tom značenju.*

opuckati, ekām, *v. pf. dem. od opucati: sjedne, pa sre opucka do truna, aufessen, comedo, cf. oprećati.* Rj. o-puckati, *izjesti što u meden kus, vidi i opncati, ogruhati 2, ofukati, smazati.* — »Eto to mu je obrok« reče sestra, a Stojša kad to vidi, prekrsti noge pa sre opucku do mirve. Npr. 99.

opučānje, *n. das Lösen, solutio.* Rj. *verb. od opućati. radnja kojom tko opuća što.*

opučati, opućām, *v. impf. auflösen, solvo.* Rj. o-pučati, *isp. v. impf. prosti pućiti, n. p. sljive, t. j. cijepati za sušenje, v. pf. opućiti.* — Značenje (korijenu) prsnuti, raspasti se, od tuda cijepati: pućiti; opućiti, raspućiti; opućati, raspućati, raspućavati (*vidi i kod puo, puce*). Korijeni 279.

opučilo, *m. Rj. ne kaže se nigdje značenje, isp. opućiti, riječi s takim nust. kod bajalo.*

opučiti, čim, *v. pf. Rj. o-pučiti, v. impf. opućati, prosti pućiti.* — **I. 1)** auflösen, abreißen, solvo: Pod grlom je gjerdan opućio. Rj. — **2)** (u Boei i u C. G.) slomiti, prebiti, n. p. kost, brechen, frango. Rj.: 1) upali sjajnu šeššanu, od čardaka direk opućio. Npj. 3, 275. — **3)** (u C. G.) n. p. ranu, t. j. provaliti, aufreißen, rumpo: Koliko ga udario lako, na troje mu obraz opućio. Rj. — **II.** sa se, reflex. (po jugozap. kraj.) n. p. opućila se rana, t. j. provalila se (koja je bila zarasla), aufbrechen, rumpi. Rj.

opuhati, opuhām (opušēm), *v. pf. (u Dubr. i u C. G.) vidi izjesti 1. Rj.³ o-puhati, isp. otpuhnuti, v. impf. puhati.* — Opuhano, (u C. G.) in der Redensart: doći na opuhano, t. j. pošto drugi što izjednu ili pokupe. Rj. 466b. Lozova juha tobolae opuhu (vino). Postl. 170.

opuljiti, opuljīm, *v. pf. einen im Spiele rupfen, spoliare.* Rj. o-puljiti koga u kartonju, kao oguliti, opljieniti ga, inače se taj glagol ne nalazi.

opunomoćenik, *m.* koji je opunomoćen od koga; *der Bevollmächtigte*, „plenipotentarius“. — Činovnik je opunomoćenik svija. Megj. 14.

opunomoćiti, čim, *v. pf.* o-puno-moćiti koga, dati mu punomoć; *berollmächtigen*, potvrda u riječi opunomoćenik.

opupaviti, vīm, *v. pf.* *dickhäuchig werden*, *centriosum fieri*. Rj. o-pupaviti, postati pupar, trbušat, inače se glajol taj ne nalazi. *vidi* okuljaviti. *isp.* podrasti 2.

opusatiti, čim, *vidi* naoružati: Njemu daše hata gjoğatasta osedlana i opusaćena. Rj. o-pusatiti koga, pusat metnuti na nj. inače se glajol taj ne nalazi. — *sa se, refleks.*: Pa pripasa svijetlo oružje. Kad se kada Pjepo opremila, opremila i opusatila, nakupila u egbeta blaga. Npj. 3, 20f.

opustiti, opustim, *v. pf.* *vidi* opustošiti. Rj. o-pustiti, učiniti da bude što пусто. kao prost glajol ne dolazi. *vidi* i obataliti. — Nemoj moje dvore opustiti. Npj. 2, 169. Ta mlogo su . . . i našijeh evkeri opustili. J. 345. Jer se narod podiže na nj sa sjevera, koji će ma zemlju opustiti. Jer. 50, 3. Istrijebih narode, alicie im opustih. Sof. 3, 6.

opustjeti, opustim, *v. pf.* *wüste werden*, *deseror*. Rj. *vidi* opušćeti, o-pustjeti, pust postati, *vidi* zapustjeti. *v. impf.* pustjeti. — *Perušć* . . . pošto su Turci istjerani, on opustio i opao. Rj. 495b. Jedne su zemlje opustjele, a druge se naselile. Priprava 15. Kad zemlje po granici već opustješe od njihovijeh ratova. DM. 121. Pošlje Sirce . . . u opustjelu zemlju. Prip. bibl. 88.

opustošavanje, *n. verb.* od opustošavati, radnja kojom tko opustošava što.

opustošavati, opustošavam, *v. impf.* o-pustošavati, u пустоš obraćati. *v. impf.* prosti пустоšiti. *v. pf.* opustošiti. — Pustoš je kao što opustošavaju tugiini. Is. 1, 7.

opustošiti, opustošim, *v. pf.* *verwüsten*, *depopular*. Rj. o-pustošiti, u пустоš obraditi, *vidi* opustiti, obataliti. *v. impf.* opustošavati. — Oni će omrznuti na kurvu, i opustošive je i ogoluzniti. Otkriv. 17, 16.

opušćenje, *n. derelictio*, *desertio*. Stulli. *verb.* od opustiti, *djeło kajm se što opusti*: Ima riječi 84 koje sam ja načinio . . . opušenje, osugjenje. Nov. Zav. VII. Kad dakle ugledate mrzost opušenju, o kojoj govori prorok Danilo . . . tada . . . Mat. 21, 15 (*desolatio*, *Verwüstung*). *isp.* pohara.

opušćeti, opušćim, (juž.) *vidi* opustjeti. Rj. **oputa**, *f. der Riemen für die Opuntien*, *lorum ad hypodematum* . . . oputu ljudi sami okroje od kozje ili od ovčje kože, pa pošto je ostruži i pokisele, usuču je na šiljku, i po tom njome grade opanke, a gdje koji se i obuvaju. Rj. o-puta, *drngaj poli osn. kaji je u putu*, putice. — Gragja, *aputa na opancima*. Rj. 98a. Iskrojiti kožu na oputu. Rj. 234b. Ne boji se Bajo (Pivljanin) puške džeferdara, nego puške oputom svježane. Posl. 194. Kroj oputu, prodaj kaurima. Npj. 5, 501.

opuznuti, znēm, *v. pf.* (đpuznuo i đpuzao). Rj. o-puznuti. *v. impf.* puziti. — 1) *n. p.* Opuzao kao miš (kad je mokar) (*n. p.* kad ko pokisele. Posl. 241). Hoće moja opuznuti brada (t. j. opušće). Rj. Značenje (korijenu) opusti i klisku ili glatku biti: opuznuti. Korijeni 293. — 2) *sa se, refleks.* opuzne mi se noga, *ausglichen*, *vestigio falli*, labi: Desni joj se pašmag opuznuo, pade Ana u vodu Neretvu. Rj. *vidi* okliznuti se.

ōra, *f. (52z) die rechte Zeit*, *tempus opportunum*: Ora vino pije, a namjera dug naplaćuje (Posl. 241). Listaj goro, kukaj kukavico: nek se čini ōra za hajduke. Rj. *isp.* ōra. *vrijeme, kad je na vrijeme*. *isp.* ōriti.

ōrabriti, ōrabrim, *v. pf.* *vidi* ohrabriti. Rj.

ōrač, ōrača, *m. (roc. đračū) der Ackersmann*, *arator*. Rj. *vidi* rataj, ratar. — Čudim se tebe što oreš s jednijem volom. A ōrač mu odgovori: >Ne orem s jednijem nego su dva. Npr. 167. Oj ōraču! mlad ōraču! ko ti dađe mlade yoke? Npj. 1, 161.

ōračev, *adj.* Rj. što pripada ōraču.

ōračica (gužva), *f.* nekaka gužva na plugu. Rj. — Kurdelj, u plugu onaj klin što je za ujeza zapeta gužva ōračica. Rj. 316b.

ōračkī, *adj.* *Ackerss*, *aratorum*. Rj. što pripada ōračima ili ōraču kojemu god. — Ošljača, ōrački štap. Rj. 183b. ōračkih i kopačkih i primaljskih riječi i rečenica. Kolo 11 (15).

ōrači, *adj.* *n. p.* zemlja, *Acker-(Land)*, *terra arabilis*, *arvum*. Rj. *vidi* orni. što pripada oranju. *pridjeri s tokim nast. kod brijači*. — Volojaša, mjesto za pašu ōračim ratarima. Rj. 71a. ōračica, ōrača zemlja. Rj. 467b.

ōračica, *f.* (u Boc) ōrača zemlja, *das Ackersfeld*, *campus arabilis*, *cf.* ornica, 2 ornica. Rj.

ōrah, *m. (pl. gen. ōrahā)*. Rj. *dem.* ōra-čić. — 1) *die Nuss*, *nuc.* Rj. *vidi* orih, habac (*krupan orah*), debeljaš (*debeo orah*), koštunj, koštunjavac (*koštunjav orah*), ojnak. — Kokoška, 3) čitava jezgra iz orahu. Rj. 281a. *Kominati*, *kominjati*, *kominati orah*. Rj. 287b. *Komušati orah*. Rj. 288a. *Razbijati*: *razbiti n. p.* lonac, časn, *orah*, glavu. Rj. 628a. *Razcrniti*, *razrtati orah*. Rj. 629b. Ne bi ga orazumio tovar orahu (kao što obično prosti ljudi računue u grah i u kukuruz). Posl. 193. *Orasi* se ne mogu sakriti. 241. — 2) (u Boc) na tjestu ono što je na loži te se obrće i dolje pritiskuje, *Schraubenmutter*. Rj.

ōrahov, *adj.* *Nuss*, *nucens*. Rj. što pripada orahu, *vidi* orijev (orihov), takra *adj.* kod aptov. — Da joj otac načini od svile haljine da mogu stati u orahoru ljusku. Npr. 222. Pogradiću ōrahore šajke, šajke lake, *orahove lagje*. Npj. 4, 238.

ōrahovac, ōrahovca, *m.* knežinica niže Dobrote. Rj. *prema tome imu u Slavoniji selo Orih*)ovac, *od* orih.

ōrahovica, *f.* rijeka u Crnici. Rj. *i selo u Slavoniji*. **ōrahovina**, *f.* *das Nussholz*, *lignum nucum*. Rj. *orahoro drvo*.

ōraj, ōra, *m.* (u C. G.) *vidi* ōrao. Rj. h se u goru promiješalo na j.

ōrak, ōrka, *adj.* Boga hvata, ovog je proljeća zemlja ōrka. J. Bogdanović, što se lako ore.

ōraktiti, čim, *v. pf.* *den Schmutz dem Pferde anlegen*, *phalerare (?)*: Pa otole gdje na dorinu ōrakčenu i opusaćena. Rj. o-raktiti, *u. p.* konja, metnuti na nj rakt (rakt?, rat?, nakit konjski), kao prost glajol ne dolazi. — Izvede ga iz naya podruma ōrakčenu i okrilačena. Rj. 455b.

ōralo, *m.* (u Bačkoj) *vidi* lemeš, *cf.* ralo. Rj. *vidi* i raonik. *osn.* u orati. *riječi s tokim nast. kod bučkalu*.

ōran, ōrna, *adj.* *bereit*, *aufgelegt zu etwas*, *paratus*, *præparatus*. Rj. *oran* (*osn.* u tugjoj riječi ōra). *Osn.* 179, koji je u ōra, *gatar*, *spremam*.

1. orānica, *f. der Kahn*, *Nachen*, *cymba*, *cf.* čun. Rj. *vidi* i ormanica, čamac, patrolica, šajka. — Redžep jedva nekako ugrabi brata i jednu oranicu, te uteče u Nemačkn. Danica 5, 28. Te se na oranicama prevazu preko Rajne. Zitiye 59, *orānica* (armata) i bez *m*: oranica. *Osn.* 335, *za* or . . . *nj.* ar . . . *isp.* ormar i armarium.

2. orānica, *f.* (u Hrv.) njiva koja se ore, *das Ackersfeld*, *campus arabilis*, *ager arvus*, *cf.* ornica. Rj. *vidi* i ōračica.

ōranija, *f.* *ein grosser unbedeckter Kessel*, *lebes magnus*. Rj. *veliki kazan*, *kolao*. — Na vatri stoji jedna ōranija velika puna isjecenijeh ljudi. Npr. 189.

ōraniti, nīm, *v. pf.* *verwunden*, *rühnero*, *cf.* raniti, obraniti: Dobro ga je ranom oranio. Rj. o-raniti. *v. impf.* obranjavati.

oranje, *n.* — 1) *das Ackern, aratio*. Rj. *verb.* od orati *radnja kojom tko ore*: Jutro, 2) u Srbiji se kaže *dan oranja*. Rj. 256b. Biće još pet godina, gdje ne će biti ni oranja ni žetve. Mojs. I. 45. 6. — 2) *quercites Land, terra*: mutna voda kao oranje (Posl. 181); pale vrane *po oranju*. More Marko! ne ori drumova... More Turci! ne gaz'te oranja. Rj. *uzorana njiva*. — Branati, branu vući preko oranja. Rj. 39b. Vlačiti oranje. Rj. 53a. Vlačiti oranje (t. j. drljati). Rj. 68b.

orao, *orla, m. (voc. orle, pl. orli i orlovi, orlovā)* *der Adler, auguā*. Rj. *vidi* oraj, lešinar, krilaš, krstaš, krstašić, augm. orletina, orlina, orlušina, ženka orlušica, mladi orličić, orlovičić, orlušići. — Vija se orao. Rj. 61a. Orao vas odnio! (Kletva kokošima). Posl. 211. A ja starac surli orle ufatiću prepelicu. Npj. I. 435. Da zastrelš orla krstotogu, krstaš orla, što vodi oblake. 2, 360.

oraštica, *f.* (u Crmn.) voda koja utječe u Mrtvicu niže mosta, gdje svake nedjelje biva pazar. Rj.

oraov... *vidi* orahov... Rj.

orār, *orāra, m. Art geistliche Schärpe der Diakonen, orariūn*. Rj. *haljina gjakonska, od Lut.* orarium, *koja znači ubrus*. — Metnu na ipogjakona ili polugjakona u nakrst orar, i kao opašu ga ovijem znakom sile i gotovosti na službu. DP. 240.

orašac, *orašca, m.* varoš u Turskoj Hrvatskoj niže Vakupa. Rj.

orašac, *orašca, m.* orašac moskani, (u Dubr.) *vidi* orašak 1. Rj. *vidi* i oraščić 2. *dafinovo zrno*; *die Muskatnuss, nuc. moschata*.

orašak, *oraška, m.* — 1) *die Muskatnuss, nuc. moschata. cf. oraščić* 2. Rj. *vidi* i orašac, *dafinovo zrno*. — 2) trava crvena cvijeta, od koje se korijen kopa. te se daje bolesnijem svinjama (*Erdauss, knol-lentragende Plutterbse, lathyrus tuberosus L.* Rj.³). Rj.

orašanin, *m. (pl. Orašani) Einer von Orašac*: I povedi trilest Orašana. Rj. *čorjek iz Orašca*.

orašar, *m.* — 1) miš, *eine Mausart, die Nüsse frisst (Billich?)*, (*kleine Haselmaus*. Rj.³) *mus (myoxus arctanarius Wagn.* Rj.³). Rj. *nekačur miš koji jede orahu*. — 2) *einer der gern Nüsse isst, homo amans nucum*. Rj. *čorjek koji rado jede orahu*. — 3) *einer der Nüsse verkauft, vendens nucea*. Rj. *ko prodaje orahu*.

oraščić, *m.* — 1) *dem. od orah*. — 2) *Muskatnuss, nuc. moschata. cf. orašak* 1. Rj. *vidi* i orašac, *dafinovo zrno*.

orašnje, *n. das Wärsen mit Nüssen, nucum intritio in cibum*. Rj. *verb.* od orašiti. *radnja kojom tko oraši jelo kakro*.

orašiti, *šim, v. impf. mit Nüssen wärsen, eondio nucibus*. Rj. *n. p. jelo kakro, t. j. metati u nj orahu*.

orašje, *n. (coll.) der Nusswald, nucetum*. Rj. *mnostro orahu, orahova šuma*. — Sigjoh u orašje da vidim voće u dolu. Pjes. nad pj. 6, 10.

orati, *örēm, c. impf. ackern, oro*. Rj. *v. pf. slož.* iz-orati, na-, ob-, od-, pod-, pred-, pri-, raz-, uz-, za-; *v. impf. slož.* ob-oravati, od-, pod-, pre-, pri-; *preorivati, priorivati*. — Brazdaš. 1) *vo koji ore iz brazde desne strane*. Rj. 39b. *Dvojačiti njiru, t. j. po drugi put orati*. Rj. 112b. *Lomiti, 3) prvi put orati, a drugi put kaže se mijesati*. Rj. 333a (*isp. dvojačiti*). Svi Kotarani *oru na šest ili na osam volova*. Rj. 468a. *Pa ore za proso*. Npr. 161. *Vidi* jednoga čoeka gje ore njiru sa dva vola... Čudim se tebe što oreš s jednjem volom. 167. *Znati mi i kokotom orati* (n. p. neću to učiniti). Posl. 93. *Makar znao na koji orati* (prodavši sve volove). 174. *Da mu ralo ore u duboko, a stado ide u široko*. Kov. 120. *sa se, pass.*: *Ralica, 1) mali plug kajijem se ore samo na dva volu po strmenitijem njiranu*. Rj. 636b. *Trče li konji po stijenji i ore li se colorina?* Anos 6, 12.

Oravača, *f.* u Dalmaciji potok kod manastira Krupe. Rj.

orazumiti, *orazūmīm, v. pf. vidī obavijestiti*. Rj. — 1) *o-razumiti koga, učiniti da razumije, zna što. v. impf. orazumljivati*. — *Ne bi ga orazumio* tovar oraha (kao što obično prosti ljudi računne n grah i u kukuruzne). Posl. 193. *v. pf. je i prosti razumiti*. — 2) *sa se, refleks.*: *Kad ćete svršiti razgovor? Orazumite se, pa čemo onda govoriti*. Jov 18, 2 (*intelligite, verstehet's*). Šad, carevi, *orazumite se*; naučite se sudije zemaljske! Ps. 2, 10.

orazumljivānje, *n. vidī obavješćivanje*. Rj.

orazumljivati, *orazūmljuēm, v. r. impf. vidī obavješćivati*. Rj. *o-razumljivati koga, činiti da tko razumije, zna što. prosti. v. impf. razumljivati, v. pf. orazumiti*.

orden, *m. Njemačka riječ der Orden, red*: Na njega su do sedam ordena. Npj. 5, 81.

ordija,* *f. die Armee, exercitus turcicus*: I on ubi u Turskoj ordiji iz Zvornika Asan-barjaktara. Rj. *vidi* vojska, armija 2, armada. — Pa se spusti polju u ordiju, te on krenu silovitu vojsku. Npj. 3, 112. Poja' konja, ode u krajinu do careve sile i ordije. A kad dogje u carevu vojsku. 3, 294. Hoću dići silu i ordiju, na Pipere kršne udariti. 4, 32.

ordinalni, *adj. ordinalis*: Kardinalni brojevi postaju *ordinalni* kad im samo privezane jedinice budu *ordinalne*. DRj. 1, 265. *vidi* redni.

ordulja, *f. (u vojv.) alte Hexe (als Schimpfwort für ein altes, böses Weib), venefica*. Rj. *kao stara vještica, psorka zloj babi*. — Tugja: *ordulja*. Osu. 133.

oredine, *f. pl. vidī očinci*. Rj. *o-redine, prostu osu. u rediti, kad se žito čini, onda ono ispod rešeta što ostane*.

orepak, *dreпка, m. das leichte (und schlechte) Getreide, welches beim Worfeln neben das schwere getragen wird, grana leviora*: osijeci taj orepak, *cf. otažak*. Rj. *kad se rije žito, ono lako i rgjavo što padne do težega i dobroga. d-repak. osu. u rep. — isp. ovejci*.

orepina, *f.* u lisičine od pola legja dolje k repu. *cf. srt. Rj. d-repina. osu. u rep.*

orezati, *drežēm, v. pf. n. p. vinograd, beschneiden, abranken, unpato, praescio, pampino*. Rj. *o-rezati. v. impf. orezivati*. — *sa se, pass.*: *Kad se čokot oreže na jedno oko, onda bude velika loza a malo grozđja*. Rj.³ 468b.

orezivānje, *n. das Beschneiden, amputatio*. Rj. *verb. od orezivati. radnja kojom tko crezuje što, n. p. vinograd*.

orezivati, *orežujēm, v. impf. beschneiden, abranken, pampino*. Rj. *o-rezivati, n. p. vinograd. prosti impf. rezati. v. pf. orezati*.

orgān, *orgāna, m. Grč. ὄργανον, orugje, sprava, osobito: sprava musička*. — Hvalite ga (Boga) uz žice i organ. Ps. 150, 4 (*in organo*).

orgānski, *adj. što pripada organu; organisch, organicus*: Petrefakta su tijela od kamena, koja spolja izgledaju kao *organska tijela*. Priprava 107.

oričak, *đrička, m. die Pflugreute, rallum, cf. otik, otikač*. Rj. *vidi* i oritak. — Ostan, *oritak* na kojega je drugome kraju gvozden šiljak, te se njime volovi gone. Rj. 473a. — *đričak,oritak, od korijena od koga je đrati. isp. Korijen* 12.

Orid, *m. Ochrida, Achrida*: Cincar-Janka od Oridu grada. Rj. O(h)rid. *vidi* Ohrid.

Orid, *m. izvor niže Šapca*. Rj.

original, *origināla, m. das Original*: Prvi i drugi stih u *originalu* ovako stoji. Kov. 24. Ovo pismo... poslao je... Gagić društvu Srpske slovesnosti u *originalu* (a ovaj odgovor na nj u prijepisu). Sovj. 19. Da se je grčki *original* mogao slovenskim prijevodom popuniti. Kad 13, 230.

orih, *m. (u Dalm.) vidī orah*. Rj.

òrijev, *adj.* (u Dalm.) *vidi* orahov. *cf.* orih. Rj. što pripada orihu. ali se govori i orihov. *isp.* Ori(h)ovac, selo u Slavoniji.

òritak, ðritka, *m.* (u vojv.) *vidi* orićak. Rj.

òriti, rîm, *v. impf.* — *v. pf. sloz.* oboriti, razoriti, soriti. *v. impf. sloz.* obarati. — **1.** *vidi* obarati, urvati: Ori jedan što veće od sto (ili što sto) grade. DPost. 91. Car oprema tri sta vojske i tri vojvode, da vilina gruda ori i nje bedeme. Ne da vila orit' grada niti bedema. Here. 266. — **II.** *sa se, refleks.* — **1)** *n. p.* planina, šuma, *wiederhallen, resono.* Rj. značenje (korijenu) prelazi na glas koji biva od udarunja: oriti se, zaoriti se. Korijeni 12. *isp.* oblijegati se, razlijegati se. — **2)** *stärzen, corrivo, cf.* soriti se: AP se ori Velebit u more. Rj. kao obarati se.

òriz, *m.* (u C. G.) *Reis, oryza, cf.* pirinač. Rj. — Obična su jela ondje na svadbi ova: 1) oriz (pirinač) kuhan gusto gotovo kao u nas pilav). Kov. 82.

òrizov, *adj.* *Reis-, oryzue.* Rj. što pripada orizu. takva *adj.* kod aptov.

orjat . . . *vidi* horjat . . . Rj.

òrlāš, orlāša, *m. n. p.* talijer. *der* (Adler =) *Thaler, thalerus duorum florenorum.* Rj. srebrn novac sa likom orlovim. *vidi* česarovae 2.

òrlětina, *f. augm.* od orao. *vidi* orlina, orlušina. — Iš otole, orletino! Here. 239. — takva *augm.* kod habetina.

òrlić, *m.* — **1)** *der junge Adler, pullus aquilinus, cf.* orlušić. Rj. pile od orlu. *isp.* orlovići. — **2)** *der Hahn an der Flinte, retinaculum pyritae, cf.* oroz, svrdao 2. Rj. u puške.

òrlina, *f. augm.* od orao. Rj. *vidi* orletina, orlušina. — takva *augm.* kod bardačina.

òrlov (òrlov), *adj.* *Adlers-, aquilae, aquilinus.* Rj. što pripada orlu. *isp.* orluji, orlujski. *za nast. isp.* alatov. — Vučja šapa i orlovo krilo. Rj. 212b. Orlori nokt. *m. pl. I* (Nachtrose. Rj.⁹) das Geissblatt, loncica caprifolium Linn. Rj. 468a (biljka). 2) süssholzblätterige Tragant, *ustragalus glycyphylus* L. Rj.⁹ Orlove oči s orlovijem krilim. DPost. 91.

òrlovići, *m. pl.* (st.) *junge Adler, pulli aquilini:* Vila orlu krila salomila, ljuto emile tići orlovići. Rj. mladi orli, pilad od orlu. *isp.* orlić 1, orlušić.

òrluji, *adj.* što pripada orlinu. *vidi* orlujski. *isp.* orlov. — Vučja šapa i orluja pandža. Npj. 2, 63. *za nast. isp.* krāgij, slāvij, u adjektivu: tako je bilo: voluj, ali sada nije u običaju, nego mu se osnova nalazi pred drugim nastaveima, kao u volujski. Osn. 74.

òrlujškî, *adj.* što pripada orlinu. *vidi* orluji. *isp.* orlov. — Moj je čokc car orlujski, za njega sam se udala. Npr. 199. 200. *za nast. isp.* ovnujski, volujski.

òrlušica, *f.* das Weibchen vom Adler, aquila femina: Onde bila moja orlušica. Rj. mužjak je orao, ženka orlušica.

òrlušić, *m.* *der junge Adler, pullus aquilinus.* Rj. mladi orao, pile od orlu. *vidi* orlić 1. *isp.* orlovići. — AP besedi sura tica orle . . . »Onde bili moji orlušići. Npj. 2, 329.

òrlušina, *f.* *vidi* orlina. Rj. *vidi* i orletina. — Napise se vode blatušine, popadaše ka' i orlušine. Rj. 30b. takva *augm.* kod blatušina.

òrljā Lūka, *f.* ime mjestu. *vidi* Ornja Luka. — Orlja (osn. n orao орла). Osn. 67. *isp.* Orljava.

òrljava, *f.* voda u Slavoniji kod Požege. Rj. — Orljava (osn. n orljā). Osn. 86. imena rijekama itd. s takim nast. kod Bregava.

ormāgan*, *m. vidi* dar: Zet se spravlja n punice, nosi divne ormagane: čera jare i magare. Rj.

òrmān, ormāna, *m.* (u vojv.) *der Kasten, armarium, cf.* dolap. Rj. od Lat. armarium. *isp.* ocat od acetum, oltar od altare, i t. d. govori se i ormar, od čega se je glas r u narodnom govoru promijenio na glas n.

ormānica, *f.* (po zap. kraj.) *vidi* 1 orānica. Rj. od Lat. armata (classis), naoružana (lajja). — ormanica (armata) i bez m: orānica. Osn. 335. *za promjenu Lat. glasa a na o isp.* orman.

òrmār, ormāra, *m.* govori se po Hrvatskoj. dem. ormarčić. *vidi* orman.

òrmārić, *m.* dem od ormar. J. Bogdanović.

òrnū, *adj.* (u Kotaru) *n. p.* yo koji ore, Pflug-, aratorius. Rj. što pripada oranju. *vidi* orač.

òrnica, *f.* Ackerland, Ackerfeld, campus arabilis, cf. oračica. Rj. orna zemlja. *vidi* i 2 orānica.

òrnjā Lūka, *f.* *vidi* Orlja Luka. — Evo paša na Ždrebenik dogje, na Ždrebenik i nu Ornju Luku. Npj. 5, 142.

òro, *n.* (u C. G.) *vidi* kolo 3: otišao na oro. Rj. *vidi* horo.

òroūti, ðronēm, *vidi* ohronuti: Hi mu konjice oronuo. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru, o-(h)ro(m)nuti, brom postati.

òrositi, ðrosim, *v. pf.* o-rositi. *v. impf.* orošavati. — **1)** *orositi što, kao rosom okvasiti. vidi* zarositi. Da ih nigde sunce ne ogreje niti kakva rosa pa orosi. Npj. 2, 56. Mjesta orošena svetom krljuć. DP. 36. — **2)** *sa se, refleks. sich behausen, irroror:* orosili se prozori (beschlagen). Skute drže da se ne orose. Rj. orošāvānje, *n. verb.* od orošavati. radnja kojom tko orošava što.

orošāvati, oršāvāni, *v. impf.* o-rošavati. kao rosom kropiti, krasiti. *v. impf.* prosti rositi. *v. pf.* orositi. — Duha izvor došavši na zemlju duhovno se razdijeli na ognjene rijeke orošavajući apostole . . . Primitte rosu Duha koja ognjem diše. DP. 284.

òroz,* *m.* — **1)** (u Bosni i Slav.) *vidi* pijetao. Rj. *vidi* i kokot, pijevac. — **2)** *vidi* orlić 2. Rj. u puške. *vidi* i svrdao 2.

òršēnica, *f.* nekaka lagja, Art Schiff, navis genus: Zalvali se Sokolović Ivo iz Perasta u mjestu Perastu: Sagradiše oršēnicu tanku, pak ċn poći pod Novijem gradom. Rj. — oršēnica (lagja orahova?) Osn. 330.

òrtačēnje, *n.* der Abschluss einer Handlungsgesellschaft, initiatio societatis, creatio socii. Rj. *verb.* od 1) ortaćiti, 2) ortaćiti se. — **1)** radnja kojom tko ortaći koga s kim. — **2)** radnja kojom se tko ortaći s kim.

òrtačica, *f.* die Handlungsgesellschaftlerin, sociu negotii. Rj. drugarica u trgovini.

òrtačina, *f. augm.* od ortak: ortaćino moja! Rj. **òrtačiti**, čim, *v. impf.* Rj. *v. pf. sloz.* razortaćiti (i se), nortaćiti (i se). *v. impf. sloz.* razortaćavati (i se). — **1)** koga s kim, znu ortak machen, faciō socium. Rj. činiti ga ortakom njegovijem. — **2)** sa se, refleks. s kim, ortak werden, socius fio. Rj. ortak mu postajati. — Ne ortaći se s onim s kim ćeš se gologlav esapiti. Postl. 207.

òrtačkî, *adj.* *n. p.* novi, Compagnie—, societatis. Rj. što pripada ortacima. *adv.*: Dobit da delimo ortaćki! Mil. 219.

òrtak,* *m.* der Gesellhafter (Compagnon) in einer Handlungsunternehmung, socius negotii. Rj. drugar u trgovini. *augm.* ortaćina. — Oko i uho ni se čuju ni se vide, a nije dražijeh ortaka. DPost. 90. Moler pomisli, da tako već postaje pravi ortak s Milošem u vlasti. Miloš 136. Kalfa i ortak u nas ne znači jedno; ortak je drug, a kalfa je najamnik. Pis. 42. Mladen i Miloje . . . kao što su i u drugijem gotovo svijem znatnijim trgovinama u zemlji bili ortaci. Sovj. 22. Držali su zajedno hlebnu peč . . . Petar je tek od skora postao ortak na treću paru. Mil. 210.

òrtakluk,* *m.* die Handlungsgesellschaft, societas. Rj. ortak-luk (*isp.* abadžiluk), društvo, osobito u trgovini. — More kočijašu, zakolji to jaguje i oderi a ja ću ga zgotoviti, pak ćemo zajedno jesti«. Bačvanin rado pristane u taj ortakluk. Danica 4, 37.

ortakov, *adj. des Compagnons, socii*. Rj. *šta pri-
pusti ortaku.*

ortakovanje, *n. das Handeln in Gesellschaft, so-
cietas*. Rj. *verh. od ortakovati. stanje koje biva, kad
su ortakuje.*

ortakovati, ortakujem, *v. impf. Compagnon sein,
cum sociis*. Rj. *biti ortak. —* Mladen i Miloje, koji
su i za Turckoga vremena ortakovali trgujući svi-
njama. Sovj. 17.

ortakovica, *f. die Frau des Compagnons, uxor
socii*. Rj. *žena ortakova.*

orūgje, *f. instrumentum; isp. sprava I.* — Za to
je ona (Matica) morala biti *oruđe* jednoga ili nje-
kolika člana. Pis. 5. Kako su ovaki ljudi mogli pre-
variti Njemačkoga profesora i navratiti ga, da postane
njihovo *oruđe*. Sovj. 5. Trube trubljahu i pjevači
pjevahu uz *oruđa* muzička. Dnev. II. 23, 13. Gospod
i *oruđa* srdnje njegove. Is. 13. 5. Četiri stola . . . na
njima se ostavljaše *oruđe* kojim se koljahu žrtve.
Jezeq. 40, 42. Noseći u rukama *oruđa*, od kojih je
Hristos stradao. DP. 26.

orunjaviti, *vim. v. pf. o-runjaviti, runjar postati.
drakije se glagol ne nalazi.* — Onda dijete postane
isto kao i medvjedi, puzilo je na četiri noge, *orunja-
valo*, i hranilo se prijesnijem korijenjem. Priprava 43.

oružanje, *n. das Bewaffnen, armatio*. Rj. *verh. od
1) oružati, 2) oružati se. — I) radnja kojom tko
oruža koga. — 2) radnja kojom se tko oruža.*

oružati, *žam. v. impf. Rj. v. pf. slož. na-oružati,
obez-, raz-.* — *I) bewaffnen, armo.* Rj. *oružati koga,
kao davati mu oružje. Kad se ljudi oružani prepanu,
kako ne će gjevojka kao što si ti? Npr. 231. Te im
zabraniše oružanom silom. Jezdr. 4, 23. — 2) sa se.
refleks.:* Narod . . . stane se *oružati* nanovo. Miloš 79.
Oružaju se na me ni za što. Ps. 109, 3.

oružje, *n. die Waffen, arma*. Rj. *vidi jarak, pusat
1. —* Onamo ljudi svi žive jednako pod *oružjem*. Rj.
14b. Od prije su kalugjeri dobro *oružje* nosili. Rj.
396a. A pričeže od boja *oružje*. Rj. 455b. Gdje mu
je *oružje* što je *pusao*. Npr. 27. Dok u jedan put
čuje zekku od *oružja*. 134. Potkrani ih do *oružja*
braću a sestru do udaje. 230. Kad je dete do konja
doraslo, dobra konja i sretno *oružje*. Npj. 2, 71. Da
se srbliji na *oružje* dižu. 4, 131. Svi golači zeki do-
trčaše pod *oružjem* i pod svom opravom. 4, 277. I
pripasa sre sretno *oružje*, sa kojim je na boj udarao
i zdravo se na trag povraćao. 4, 209. Na *oružje* Srbe
podigoše. 4, 345. Posjekoše Sever i Garvana, i ski-
doše svijetlo *oružje*. 4, 365. Odmah spopađnu *oružje*.
4, 459 (Vuku). Što bude ljudi za *oružje*. Danica 3,
158. Raja ustala na *oružje*. 3, 187. Dahije su pro-
ćerane, a raja sad neka ostari *oružje*. 4, 7. Narod
da predu Turcima *oružje*. Miloš 31. Da im se ne
uzima *sitno oružje*, to jest: duge puške, pištolji i
noževi (veliki), koje su oni svagda pod Turskom
vladom nosili. 33. Seljaci skoče na *oružje*. 181. Pa
se obukla u muške haljine . . . i godinu i po službu
pod *oružjem*. Nov. Srb. 1817, 472. Ako bi imao uza
se *oružje*, kazao bi mu da ga iza pasa izvali i ostavi
pred vratima. Sovj. 10. Da se obučemo u *oružje* ri-
dju. Rim. 13, 12. Mačevi su im *oružje* nepravdi. Mojs.
1, 49, 5. Kako padoše junaci, i propade *oružje* ubojito!
Sam. II. 1, 27.

oružnica, *f. (u Boči) das Waffengerüst, Wch-
gestell; cf. ostrva, čukalj. Rj. gdje se drži oružje. u
Stallija: armamentarium. vidi arsenal, arsenat. Zeug-
haus.*

oružnik, *m. Stulli, oružan čorjak, koji se bavi
oružjem: smrt kosi i književike i oružnike. M. Ve-
tranić. ARj. V. 131a.*

oružnjeti, oružnim, *v. pf. vidi poružnjeti. Rj.
oružnjeti, ružan postati, kao prost glagol ne dolazi.*

orvanje, *m. vidi cunjanje. Rj.*

orvati, *vam. v. impf. vidi cunjati. Rj. vidi i rdati,*

šinjati; kao premetati. *isp. Šta ti cunjaš tamo? Rj.
816b.*

os, *m. (pl. ošovi, osovā).* — *I) die Wespe, vespa,
cf. osa. Rj. — 2) (u C. G.) vidi osovina. Rj. os (axis,
bilo je negda s nast. *os* i ženskoga roda). Osn. 25.
još je i *sudla* po Hrvatskoj ženskoga roda.*

osa, *f. vidi os I. dem. osica. vidi i zolja. — os (1),
osa (vespa; star. slov. *osca* i *osca*); osorlji. Korijeni 193.*

osaćanin, *m. (pl. Osaćani), Einer von Osat. Rj.
čovjek iz Osata.*

osahnuti, osahnēm, *v. pf. vidi usahnuti: A osahnu
gora proz planine. Rj. o-sahnuti, kao osušiti se. vidi
osanuti. v. impf. sabnuti.*

osakatiti, *tim. v. pf. Rj. o-sakatiti. v. impf. sakatiti.
— I. I) zum Krüppel machen, debilem reddo. Rj.
učiniti koga sakatim. — 2) zum Krüppel werden,
debilis fio. Rj. sakat postati. — II. sa se, refleks.
zum Krüppel werden, debilitor. Rj. Mogi su se konji
osakatili od kamenja. Žitije 58.*

osalj, *ošlja, m. (u Dubr.) nekaka morska riba. Rj.
isp. tovar 3. — osalj (neka riba morska, ali je upravo
magarac, koji se još gdje gdje zove osuo). Osn. 68.*

osam, *acht, octo. Rj. —* Kad se navrši osam dana
da ga obrežu, nadjuše mu ime Isus. Luk. 2, 21.
Svega izbrojenih u vojsci Jefremovoj sto i osam ti-
suća i sto. Mojs. IV. 2, 24.

osama, *f. (u Dubr.) Einsamkeit, solitudo. Rj. o-sama,
osn. u osamiti (se). stanje koje biva, kad je tko osam-
ljen. vidi samoća, samotinja.*

osamariti, osamārim, *v. pf. Saumsattel auflegen
(z. B. auf das Pferd), editellus impono equo. Rj.
o-samariti, n. p. konja metnuti na nj samar. v. impf.
samariti. — Sjutradan rano ustavši Avram, osamari
magarac svojega. Mojs. I. 22, 3.*

osamdēsēt, *achtzig, octoginta. Rj. —* Udova oko
osamdeset i četiri godine. Luk. 2, 37. Matusal poživje
sto i osamdeset i sedam godina. Mojs. I. 5, 25.

osamdēsetero, *vidi osamdesetero. Rj. osamdeset
učega što je srednjega roda, ili je koje jednoga koje
drugoga roda.*

osamdēsēti, *adj. der achtzigste, octogesimus. Rj.
—* Četiri stotine i osamdesete godine po izlasku . . .
poče zidati dom Gospodnji. Car. I. 6, 1.

osamdēsetero, *Anzahl von achtzig, octoginta. Rj.
vidi osamdesetero.*

osamiti, ošāniti, *v. pf. Rj. o-samiti. — I) veröden,
depopular: On ne more Srijem osamiti. Rj. učiniti
da bude što samo, pustlo. — 2) sa se, refleks. allein
bleiben, relinquor solus. Rj. sâm ostati, vidi nsamiti
se. — Tako osta Tamara osamljena u kući brata
svojega Avesaloma. Sam. II. 13, 20. Pasí stado na-
čljedstva svojega, koje žiri osamljeno u šumi. Mih.
7, 14.*

osamnaest, *achtzehn, octodecim. Rj. vidi osmoro-
naest. —* Ili oni osamnaest . . . mislite li da su oni
najkrivlji bili od sviju? Luk. 13, 4. Naoruža sluge
svoje, tri sta i osamnaest, koji se rodiše u njegovoj
kući. Mojs. I. 14, 14 (tako u izdanju štampanom
Latinskim slovima; u izdanju ćirilskom pogrešno:
tri sta osamnaest).

osamnaestero, *vidi osamnaestoro. Rj.*

osamnaest, *adj. der achtzehnte, duodevigesimus. Rj.
osamnaestoljetni, adj. koji ima osamnaest ljeta:
Njegov osamnaestoljetni sin i nasljednik Uroš. Danci-
na 2, 75.*

osamnaestoro, *ein Anzahl von achtzehn, octodecim
(wie franz. une dix-huitaine). Rj. vidi osamnaestoro.
osamnaest čega što je srednjega roda, ili je koje jed-
noga koje drugoga roda.*

osamnuti, osamnēm, *v. pf. vidi osavnuti: Jeli koji
manje osamnuo. Al' je više jedan osamnuo. Rj. o-sva-
nuti, od čega je s premjjenim glasovima postalo
osavnuti; i pred u promijenilo se v na m: osamnuti.
isp. Korijeni 47. v. pf. je i prosti samnuti.*

osamovoljiti, ljam, v. pf. o-samovoljiti. samoroljan postati: Knjaz Danilo osamovoljio, ne boji se cara ni česara. Npj. 5, 350.

osaunuti, đsančm, *vidi* osahnuti. Rj.

osao, đsla, m. *vidi* magarac, i syn. *ođje*. isp. osalj. — *Osao* gladan bata se ne hajje. DPost. 91. *Osla* kupi, *osla* prodaj, sve *os'o* ter *os'o*. 91. *Oslu* vodu piju, a ljudi vino. 91. Magarac, koji se još gdje gdje zove *osao*. Osn. 68. **osao** (осао), od riječi koja je nije indoevropska a koja je došla u sve evropske jezike. Nema u Vukovu rječniku, ali ima adj. *os'ji*. Osn. 127.

osapunati, nām, v. pf. o-sapunati: Nijesi pranja dobro *osapunula*. J. Bogdanović, v. impf. savunati.

osati, m. *Gegend um Srebrenica in Bosnien, nomen regionis*. Rj. kraj u Bosni.

osavnuti, đsavučm, v. pf. (po jugoistoč. kraj. Srbije) *vidi* osvanuti: Kad ujutru jutro *osavnulo*. Ongje ga je jutro *osavnulo*. Rj. o-savnuti, s *premjštenim glasovima* od osvanuti. *vidi* i osamnuti. v. impf. osvitiati.

oseban, đsebna, adj. On ti je *oseban* čok, sam za sebe. J. Bogdanović. o-seban (*kao o sebi, za sebe*). isp. osebnost.

osebičiti, čm, v. pf. vinograd koji nije bio zagrnut okopati prvi put u proljeće. Rj. o-sebičiti. v. impf. sebičiti.

osebnost, đsebnosti, f. *rita solitaria*. Stulli. *osobina onoga koji je oschan*.

osedlilčina, f. (u Srijemu) *vidi* usigjelica. Rj. *djevojka koja je kod kuće osjedjela ne udarsu se. osedlilčina, u istočnom gororu; u južnom osjedlilčina. osjēgjelčina, pa je upravo ugm. od osijēgjelica. isp. ugm. usigjelicina prema usigjelica.*

osedlati, dlām, v. pf. *satteln, impono sellam equo. cf. oseldati*. Rj. o-sedlati, n. p. konja, *metnuti na nj sedlo. vidi* osedlisan. v. impf. osedlavati. *suprotno* osedlati, *rasedlati*. — Ja dobra konja *osedlam*, tngjinka mi ga *rasedla*. Npj. 1, 212. A sluga mu dora izvedoše, *osedlati sellam srebrnijem*. 4, 299. *Osedla ga, što se tergje može*. 4, 324. *neosedlan konj: go konj. isp.*: Car se prepane te onako na konja gola uzjaše. Npr. 153.

osedlavauje, n. *das Satteln, impositio sellae*. Rj. *verb. od osedlavati. radnja kojom tko osedlata n. p. konja.*

osedlavati, osedlāvati, v. impf. *satteln, impono sellam equo*: Nejma kada *osedlavat* vranca. Rj. o-sedlavati, n. p. konja, *metnuti na nj sedlo. v. impf. prosti* sedlati. v. pf. osedlati. *suprotno* odsedlavati, *rase-dlavati*.

osedlisān, adj. u pjesmi mjesto *osedlan* (part. pass. od *osedlati*): Nejahana ni *osedlisana*. Rj. — *od osedlati načinjeno osedlisati prema* bitisati, kidisati, krunisati, i t. d.

osedlati, dām, v. pf. (u Risnu) *vidi* osedlati: Konji su vi *osedlati*, te vas čekaju. Rj. s *premjštenim glasovima* d i l.

osele, con nun an, *abhinc, ex hoc tempore. cf. odsele*. Rj. i syn. *od sele*.

oseliti, đselim, v. pf. Rj. o-seliti. *vidi* odseliti. v. impf. seliti. — I. 1) koga, *cincin übersiedeln, transporto*. Rj. *prelazno*. — 2) oselio, *er ist weggezogen. emigravit*. Rj. *neprelazno. isp.* oseliti se. — II. sa se, *refleks. sich wegsiedeln, emigro*. Rj. *isp.* oseliti 2. — Onda bi mu seljaci kazali: *staj se čorjek oselio*, ili: *»ovaj se doselio*. Rj. 676a.

osem, (u Boci) *vidi* osim: *Osem* pasa i košulje tanke. Rj. — osven (od staroga освен), u nas je e mjesto ē a na kraju promijenjeno u na m: u nas mu se može i odbaciti v, a tada mjesto ē dolazi i je i e i i: sjem, osem, osim. Korijeni 311.

osica, f. *dem. od osa*: Galje ne može lav uljestit, uljeze *osica*. DPost. 23 (uljestiti u *kravnom Dubrovačkom govoru* mj. uljesti).

osidrati, drām, v. pf. (st.) *mit dem ausgeworfenen Anker befestigen, ancora tenco narem: Osidraše* tananu galiju, pod bijelu kulu Kujundžijca. Rj. o-sidrati, n. p. lagin, *bacirsi sidro u vodu, u more, priteriditi je na mjestu. drukčije se ne nahodi taj glagol. isp.* sidro.

osigurati, rām, v. pf. (u vojv.) *sicher stellen, tutum reddo, prospicio*. Rj. o-sigurati, *učiniti da bude što sigurno. v. impf.* signurati.

osijecānje, n. Rj. *verb. od* I. osijecati, II. osijecati se. — I. 1) *radnja kojom tko osijeca (odsijeca) čemu što, u. p. psu rep* (das Abhauen, decisio. Rj.). — 2) *stanje koje biva, kad osijeca n. p. vodu* (das Abnehmen [des überschwemmenden Wassers], remissio. Rj.). — 3) *stanje koje biva, kad osijecaju kukuruzi* (švom Kukururuz) das Achrenmaachen, spicaram protrusio. Rj.). — 4) *radnja kojom tko osijeca, u. p. potricu* (das Abschätzen, aestimatio. Rj.). — II. *radnja kojom se tko osijeca na koga* (das Anfahren [im Reden], insectio. Rj.).

osijecati, đsijecām, v. impf. Rj. o-sijecati. *vidi* odsijecati. v. pf. osjeći. — I. 1) *abhauci, decido*. Rj. *sa se, pass.*: S lana se sjeme ne osijeca kao s kopolja, nego se na nešto ogreblje. Rj. 87a. — 2) n. p. potricu, *schätzen, aestimo*: tako moja pamet osijeca. Rj. *kao odrejjirati*: Gdjekojijem su ljudima (robovima) Turci *osijecali otkup*, pa ih na jamec ili zalogu puštali da prose i otkup da sastavljaju. Rj. 651b. *isp.* osjeći 2. — 3) osijeca voda, *abnehmen, minuo*. Rj. *vidi* opadati 1. *isp.* osjeka. — 4) osijecaju kukuruzi, *Achren machen, spicam emitto*. Rj. *isp.* klipaju kukuruzi. — II. *sa se, reflex.* na koga, *einen anfahren, invehor*. Rj. *vidi* okašati se. — Oni se nisu umeli vladati tako mudro kao ti. nego su bili počeli na me *osjecati se*. Npr. 241.

osijediti, osijēdjeti (jugozap.), đim, v. pf. *gran werden, canesco*. Rj. o-sijediti, *sijed postati. v. impf.* sijediti, sijedjeti. — *Vidiš kako mi je ova strana što je bila od nje. osijegjela, sve od njezina (ženina) zla!* Npr. 145. Ja sam ostario i *osijedio* megju vama. Sam. I. 12, 2.

osijēgjelica, f. (u Boci) *vidi* usigjelica. Rj. *djevojka koja kod kuće osijedi ne udarsu se. ugm. osedlilčina (osjedlilčina), usigjelicina*. — sijed, sijedjeti. osijedjeti, *osijegjelicu*. Korijeni 41.

Osijek, m. (loc. Osijeku) *Essek, Essekinum*. Rj.

osijevci, đsjevākā, m. pl. kad se brašno na gusto sito malo prosije, pa ono što ostane u situ. *kleines Mehl, farina furfurosa*. Rj. *prosta osn. u šijati* 2. *isp.* isijevci.

osilan, đsiona, adj. *vidi* kravno osion.

osiliti, lim, v. pf. *gewaltig werden, vim nanciscor et potentium*. Rj. o-siliti, *silan postati. vidi* posiliti se, poasiti se, usiliti. v. impf. siliti se. — *Petar ... brancei Deligrad od Turaka tako se proslavi i osili, da nije mario ni za Milenka ni za Kara-Gjorgjija. Sovj. 15. Ali su Turci tako bili osiliti i uzeli mah da ih ne mognu uzbiti. 30. Činjaše što hoćaše, i osili. Dan. 8, 4.*

osim, *ausser, praeter, praeterquam. cf. osvem*. Rj. *vidi* i osem (i *postanje* mudje), sjem, okrom, razma.

I. praepos. *S orijem prijedlogom u drugom padužn riječ pokazuje — I a) da mjestu na kojemu što biva, ne zauzima ono što onu sama znači*: Crnogorci se još bratime u crkvi... Kakogod što se čovjek u snu ili na javi pobrati (*osim crkve*), tako se može i posiniti i počiti. Rj. 512a. Poskoćice su gotovo sve tako sramotne da ih *osim kola* ne smije niko ni pomenuti, a u *kolu* ih niko za sramotu ne drži. Rj. 548b. Da nijesam patila, ne bih se u srijedu spratila. (Uhvati kurjak kozu, koja je bila legla na kraju *osim ostalih kozu*...). Postl. 53. — b) *tako je i oro u prenesenom smislu*: Nastran, *osim ostalih ljudi*. Rj. 407b. Kao da naš jezik *osim sviju jezika* na ovom

svijetu nikakvih pravila nema. Rj.¹ V. Kad veli da je sve njemu pokoreno, pokazuje da je *osim onoga* koji mu pokori sve. Kor. 1. 15. 27. — 2) *od onoga* prostoga značenja postaje izuzimanje, kojim se za ono što znači riječ s prijedlogom, misli protirno onome što se za drugo kaže; kao izuzerši: Ovo su oni tako govorili da niko drugi nije mogao čuti ni razumjeti *osim njih dvojice*. Npr. 146. Voda sve pere osrem grijeha. Posl. 37. I omastit' sve ogjelo moje, *osim pasa i košulje tanke*. Npj. 1, 381. Ne osta ništa *osim siromašnoga naroda* po zemlji. Car. II. 24. 14. — 3 a) *misli se i za ono što znači riječ s prijedlogom, ali se gleda za što se još misli, i tako se ono prvo kao izuzima; kao da se kaže: osim toga još i to, to pa i to*: Ima pasa i *osim šarova*. Posl. 103. Tri put ču te dukati presuti, sve dukati, *osim sitna blaga*. Npj. 2, 642. *Osim Focijeve kuće*, u kojoj su sedili, oni pritisnu po Beogradu *najlepše kuće*. Danica 4, 22. Pogreb je sam po sebi žalostan, jer *osim žalosti* što se rastajemo s pokojnikom, još nam napominje da čemo svi za njim. DP. 359. *Osım toga što se ta osoba* jedna polovine tako koleba . . . *nije ni u jugoistočnoj polovini* nečuvana stvar. Rad 1, 108. Osobite su vrijednosti još ovi zapisi *osim ostaloga* i za to što ih je pisao . . . 1, 184. — b) *oramo pripadaju i prinjari, u kojima se što kako god znatnije kao izuzima* pazio Josifa. Prijp. bibl. 25. Car Ahav bijaše najgori *osim sviju* koji su prije njega carovali. 81. isp. mimo 2. — isp. Sint. 271—273.

II. *adv. čidi do, manj, nako, poslije 3, potlje, samo.* — U takovom konaku može čovjek biti ako hoće mjesec dana (bez dinara, *osim ako* što pokloni slugama kad pogje). Rj. 309b. A za njime nigdje nikog nema, *osim jedan Jakšiću Todore*. Npj. 2, 592. Da ne može emilje propadati, a kamo li oko gjevojačko, *osim ono* moje jaranice. Here. 111. Oni ne plaćaju nikake dacije . . . *osim što* drže po varošima mezulane. Danica 2, 86. Ne bi smeo ni pisati na drugim mestima, *osim gde se* u Slavenskom jeziku nalazi. 5, 74. Ako so obljutavi . . . Ona već ne će biti ni za što, *osim da se* prospje na polje. Mat. 5, 13. Grijeha ne poznah *osim* kroz zakon. Rim. 7, 7. Ne ču metnuti na vas drugoga bremena, *osim koje* imate. Otkriv. 5, 25.

osinoriti, osinorim, v. pf. *abgrenzen, termino, cf. omegijiti*. Rj. o-sinoriti. v. impf. sinoriti. isp. sinor.

osinjak, m. *osorlje gnijezdo; Wespennest, nidus vesparum; Dräzi osinjak*. DPostl. 20. Ne tegni u *osinjak*. 75. *osinjak*, u Stulića gnijezdo gdje se legu ose. XIV. — *riječi s takim nast. kod golubinjak*.

osion, adj. *geradthätig, violentus, cf. silan*. Rj. osion. *krvarno mjesto osilan, koje ridi*.

osip, m. *vidi aspa*. Rj. o-sip, *osn. u osuti se* (osipati se), *čidi i ospa, ospina, isp. petici, petiči*.

osipaća, f. (u gornj. Srijemu, a u donj. *šišalja*) vinova loza (čukot), na kojoj grožđe potjera, ali u cvijetu opadne (*ospje se*). Rj. — *riječi s takim nast. kod čjepaća*.

osipanje, n. *das Auseinander-fallen-lassen, Zerstreuen, dissipatio*. Rj. *verb. od 1) osipati, 2) osipati se.* — 1) *radnja kojom tko osipa što.* — 2) *stanje koje biva, kad se osipa što.*

osipati, pām (pljēm), v. impf. Rj. o-sipati. v. pf. osuti. — I. *auseinander fallen lassen, dissipati*, n. p. čarapu. Rj. — II. *sa se, refleks.* — 1) *auseinander fallen, dissipati*. Rj. *grožđe se n. p. osipa kadšto u cvijetu.* — 2) *besiedel werden, conservi*. Rj. *kaže se, da se osipa nbo crjezdama.* — Luke se *osipaju stadima*, i polja se *zaodijevaju* pšenicom. Ps. 65, 13.

osipljiviti, vim, v. pf. *eigbrüstig werden, asth-micus fio*. Rj. o-sipljiviti, *sipljiv postati, kao prost glagol ne dolazi*.

osiraditi, dim, v. pf. *mit sirada verbrämen, praet-vo*. Rj. o-siraditi, *siradom optočiti, v. impf. siraditi*.

osiromašavânje, n. *verb. od osiromašavati, radnja kojom tko osiromašava koga; i stanje koje biva, kad tko osiromašava.*

osiromašavati, osiromašavām, v. impf.; v. impf. *prosti siromašiti, v. pf. slož. osiromašiti.* — 1) *o-siromašavati, činiti da bude tko siromašan: Nemarna ruka osiromašava, a vrijedna ruka obogaćava*. Prič. 10, 4 (*egestatem operata est: wirket Armuth*). *vidi prazniti 2.* — 2) *ali kako je v. pf. osiromašiti pre-lazan i neprelazan, bez sumnje je i v. impf. i neprelazan: osiromašavati, siromašan postajati.*

osiromašiti, šim, v. pf. Rj. o-siromašiti. v. impf. osiromašavati. — 1) *verarmen, depauperor, cf. opraž-njeti, opotrebiti, obubožati*. Rj. *siromašan postati, vidi i ozugjuriti.* — Sve propast . . . dokle tako ne *osiromaši* da već nije imao ni opanaka nego išao bos. Npr. 72. Kad Civutin *osiromaši*, on premeće teftere (te gleda ko mu je što dužan). Posl. 122. — 2) *osiro-mašiti koga, učiniti ga siromašnim, vidi oprazniti.* — Išćerao mu mačku na odžak. (Dosadio mu, *osiro-mašio ga*). Posl. 106. *isp. opasati koga u liko.*

osirotjeti, tim, v. pf. *verwaisset werden, verwaisen, orbis fio*. Rj. o-sirotjeti, *sirota postati, vidi posiro-tjeti, kao prost glagol ne nalazi se.* — Mi, braćo, *osirotjerši* za rama neko vrijeme licem ne srcem. Sol. I, 2, 17. Ne ču biti ndovica niti ču *osirotjeti*. Is. 47, 8.

osje, n. (coll.) *die Achrenspitzen, aristae*. Rj. — Gruhati ječam, kad hoće da se melje, t. j. tući ga da bi se očistio od osja. Rj. 105a. — *osn. a os, koje je bilo ženskoga roda i značilo ne samo osovinu nego i bodlju. Osn. 80. kao bodljike na klusu u. p. pšeničnom.*

osječak, osječka, m. *der Abschnitt, segmentum, cf. odsječak*. Rj. *ono što se osiječe od čega.* — »Oscēci« nijesu saćma, nego su komadi isječenoga pušćanog zrna. Pis. 32.

Osječanin, m. (pl. Osječani) *der Esseker, Essekin-sensis*. Rj. *čorjek iz Osjeka, vidi Osjeklija*.

Osječnica, f.: A uteče uz Viluse Vnče, dok izigje na Osječnicu. Rj.

osječeniće, n. u pjesmi mjesto *usjekovanije*: U negjelju na *osječeniće* biće dosta i posječeniće. Rj. *vidi glavosijek 2, stariji nast. osječeniće nj. osje-čenje, isp. blagovještenje.*

osječina, f. (u Hrv.) zgrada od sjeka nepokrivena, *cine Art Gebäude, acclifeci genus*. Rj.

Osječki, adj. *Esseker, Essekinensis*. Rj. *što pripada Osjeku.*

Osječkinja, f. *die Essekerin, femina Essekinensis*. Rj. *žensku iz Osjeka.*

osječanje, n. Rj. *verb. od 1) osjećati, 2) osjećati se.* — 1) *radnja kojom tko osjeća što* (das Empfün-den, sensus. Rj.): U njih (dvojice despota) nema vladalačkog pogleda koji sve obuzima, niči *osječanja za sav narod*. DM. 134. Ako duši tvojoj omili du-horno *osječanje*, dobar će te savjet sačuvati. DP. 103. — 2) *radnja kojom se tko osjeća* (das Merken, animadvertio. Rj.).

osjećati, čām, v. impf. Rj. o-sjećati. v. pf. osjetiti. — 1) *empfinden, sentio*. Rj. *vidi oćućivati, čutjeti 2, čuti 2.* — Sve su *pod nogama osjećati* nekako po-sitno kamenje. Rj. 730b. Ja vrlo dobro osjećam, *kako je ovaj posao težak i zamršen*. Npj. 1, V. Njegova je svaka pesma bila dobra, jer je on *pesme razumevao i osećao*, i mislio je, šta govori. Npj.¹ 4, X. Ne mogu zadržati u sebi *zahrulnosti koju osjećam* prema svjema. Osn. III. *sa se, pass.*: U Boga su vunene noge, a grozlene ruke (ne čuje se kad dolazi, ali se dobro osjeća kad udari). Posl. 325. — 2) *sa se, refleks. merken, sentio*. Rj. *isp. osjetiti se.* — Stavljati se, *sich erinnern, meminē, cf. osjećati se*. Rj. 711a. *isp. i sjećati se.*

osjeći, osijđćem, *v. pf.* Rj. o-sjeći, *vidi* odsjeći. *v. impf.* osjecati. — **1.** **1)** *abhausen, desceo.* Rj. *vidi* odrubiti, sрубити, okinuti 2, uknuti 3. — Odrvakati. *osjeći što veliko i velikijem udarom*, *n. p.* odvrakao komadinu hljeba, odvrakao mu glavu, *abhausen, abscido, cf.* odvaliti 2. Rj. 442a. Dosta puta je onaj koji je htio ženu pustiti, *osjekao joj pero od sanije* na glavi. Rj. 622a. *Osijeci psu uši*, pas kao i pas; *osijeci rep*, pas kao i pas. Posl. 241. Baba polagano uzme devojčinu *pletenicu*, *pa je osjeće*. Npr. 16. Njezine dvije *ruke osječene do iza šaku* . . . da joj donesu . . . te joj samo *ruke osjekoše*. 131. *sa se, pass.*: (*Budnjaci*) moraju se uoči Božića *i osjeći*. Rj. 11b. — **2)** *bestimmen, determino*: tako mi pамет osijecć. Rj. kao *odrediti*. — Na Stambola *osjek osjekao*. Rj. 470b. *sa se, pass.*: Daruj mene sužnja nevoljnika! . . . Tavnovo sam u Zadru bijelu u onoga Zadranina bana, *osjek'o se hiljadu dukata*, devet stotin' jesam sakupio, još mi valja kupiti stotinu, da nijesam kaurinu dužan. Npj. 3, 134. *isp.* osjek 2. — **3)** *abnehmen, minuire, n. p.* osjekla voda. Rj. *vidi* opasti 1. *isp.* osjekla. — **4)** (*von Kukuruz*) *den Fruchtstengel ansetzen, facio spicam*: još nijesu kukuruzi osjekli. Rj. — Klipali kukuruzi, t. j. *osjekli*, istjerali klipovi. Rj. 275b. Sažnjeti, pošto kukuruzi *osjeku* sasjeci im vrhove. Rj. 661b. — **11.** *sa se, reflex.* na koga. *einen anfahren, invehor in aliquem.* Rj. *vidi* osjeknuti se, okositi se, oprćiti se. — Dvorani mu kažu šta veli zmaj, a Stojša *se osjeće na njih*: *Idite kažite zmaju* . . . Npr. 35. *On se okorno osjeće na caru* govoreći mu . . . Danica 5, 90. *Osijecć se na njega, i kaže mu*, da je više tim imenom ne zove. Npj.¹ 1, XXVII.

osjedanje, *n. vidí* odsjedanje. Rj.

osjedati, *dám, v. impf. vidí* odsjedati: Pred gradom je *osjeduo konju*. Rj. o-sjedati. *v. pf.* osjesti.

osjek, *m.* — **1)** *n. p. u vodi, der Abhang, locus declivis.* Rj. *gdje u vodi zemlja osijeca, strma postaje*. *isp.* osjecati 3, osjeći 3. — **2)** osjekom, *in Bausch und Bogen, per aversionem, cf.* odsjek: Na Stambola *osjek osjekao*. Rj. *isp.* osjecati 2, osjeći 2. o-sjek, *djelo kojim se osijecće, odrediti, koliko će tko jedno nu drugo u ime svega plaćati, davati na godinu*. — Gjuture, jedno na drugo, s jednoga na drugo, *osjekom*. Rj. 151b. Nešto su žirovine seljaci plaćali i svojim spahijama (gdje mu *osjekom* nijesu plaćali u ime svega). Rj. 159b. Vlaška plaća Turskome caru kesim, t. j. *osjekom*. Rj. 268b. Mnogi se seljaci pogodre sa spahijama, pa im plaćaju *osjekom* na godinu. Rj. 702b.

osjeka, *f. die Ebbe, marinorum aestuum recessus, cf.* osled. Rj. *kud voda u moru osjecu, vidí* i odsleka, u *kud voda u moru dolazi, kaže se, da je sleka, plima*. — *isp.* osjecati 3, osjeći 3.

osjeklija, *m. vidí* Osječanim: Kija Osjeklija: Dženerao Kija Osjeklija on otide šeer Bajnoj Luci. Rj. 269b. — s *Turskim nast.* li(ja), *isp.* Budimlija.

osjeknuti se, knēm se, *vidí* osjeći se. Rj. *isp.* sjeknuti, šjeknuti.

osjen, *m. der Schatten*: stidi se svog *osjena!* J. Bogdanović. *vidí* sjen, sjenka. u Rj. samo po zap. govoru šsin.

osjenać, šsijenća, *m.* (u Dubr.) *Wermuth, absynthium, cf.* pelen. Rj. — od *Ital. assenzio, pretvorivši se a u o. isp.* za to ocat.

osjeniti, nīm. *v. pf. überschatten, abumbro.* Rj. o-sjeniti, kao *sjenom obastrijeti, isp.* zasjeniti 2. *v. impf.* sjēniti se. — Zadržao sam 49 riječi Slavenskih . . . *osjeniti*. Nov. Zav. VI. Duh sveti doći će na tebe, i sila najvišega *osjeniće te*. Luk. 1, 35. *Perjem svojim osjeniće te*, i pod krilima njegovijem zaklonićeš se. Ps. 91, 4. Šator, koji je Mojsije načinio i koji odmah *oblak osjeni* te se napuni slave Gospodnje. DP. 323.

osjesti, osjedēm (osjednēm) *v. pf. vidí* odsjedati: Te *osjede* pretila *gjočina*. Rj. o-sjesti. *v. impf.* osjesti.

osjetiti, tina, *v. pf.* Rj. o-sjetiti. *v. pf. je i prosti sjetiti (se).* *v. impf.* osjećati. — **1.** *empfinden, spüren, sentio.* Rj. *vidí* oćutjeti. — Naptati, *aufspüren, investigo, cf.* nanjušiti, *osjetiti*, optati. Rj. 403b. Svlak stane goreti . . . on *oseti smrad* od svlaka. Npr. 54. Mini ga sablja, mini ga puška! (. . . kao da maž ne *osjeti da je* ona slaba vida . . . ali on *opazi šta je* . . .). Posl. 178. Ne obruka prije godine! (. . . Šad se rekne kad ko pogje koga da prevari u čemu pa onaj *osjeti*). 207. *Osjetila malog Srctozara gdje je grli.* Nov. Srb. 1817, 471. Pred potopom jergjahu i pijahu . . . i *ne osjetiše* dok ne dogje potop i odnese sve. Mat. 24, 39 (*non cognoverunt, nicht achtsam waren*). Ona se porodi prije nego *osjeti bolore*. Is. 66, 7. *za primjere iz* Posl. 178 i 207, Mat. 24, 39. *isp.* osjetiti se 1. — **11.** *sa se, reflex.* — **1)** *merken, sentio.* Rj. *vidí* ovi-zati se, spaziti se. — Kad on (muž) u šumi tražeći zgodno drvo (da ženu objesi) stane zagledati od drveta do drveta, *ženu se osjeti šta je i kako je*. Rj. 209b. *Osjetiti se* (*scherzhaft, mit Anspielung auf pseto*) stait *osjetiti se* (i *gewahr werden*). Rj. 465a. Srdito joj diver odgovara . . . Al' se *mlada jadu osjetila*, pak diveru svome govorila. Npj. 1, 622. Tad' se Dmitar *hješće osjetio, gje će ljuba brata otrovati*. 2, 628. Već sam, oće, čudan san usnio . . . pa se *sauku osjetit'* ne mogu. 3, 73. Može me opipati otac, *pa će se osjetiti da sam* ga htio prevariti. Mojs. 1, 27, 12. — **2)** osjetila se žena, *schwanger geworden, ingravidor, cf.* zatrudnjeti. Rj. *vidí* i ponjeti 4. zabregjati, zadjetinjiti, zatešćati, zahoditi (trudna) 3. —

Ta daj mi, Bože, od srca poroda, da bi i ljuta zmija bila!« Posle nekoga vremena ona se *oseti trudna*. Npr. 54. — **3)** (st.) *übel gestimmt werden, contristor*: Šta si mi se sinko *osjetio*. Rj. *sjetan, nerveseo postati, vidí* onoveseliti se, sneveseliti se, ozalostiti. — **4)** *osjetiti se čega, sjetiti* ga se, opomenuti se, staviti se. — Kad to čuo Bogićević Anto, ta onda *se pera osjetio*. Uze Anto pero i hartiju. Npj. 4, 247. Stanu Danilu druga gospoda zavidjeti . . . ne mogući ga ni za što okriviti *osjete se njegovu bogomoljstvu*. Frip. bibl. 98.

osjetljiv, *adj. empfindlich, facile sentiens.* Rj. *koji lasno svašta osjeti, vidí* ćutljiv 2b, suprotno neosjetljiv.

osjevina, *f. pl.* (u Bosni i u Hrv.) *vidí* mekinje. Rj. *vidí* i palje, posije, trice. — Uzme u rukavicu *osjevina*, i stane prosipati za sobom, vabeći jarca: *Jac jaco, jac jaco!* Jarac izjaše za babom, dokle tečijaše iz ujezine rukavice *osjevina*. Npr. 245. o-sjevina, *prstu osn. u* šijati.

oskakanje, *n.* Rj. *verb.* od oskakati. *vidí* odskakanje. — **1)** *radnja kojom što oskaće od čega ili sa čega* (das Abspringen, desultura. Rj.). — **2)** *radnja kojom tko oskaće kome, nadclagjuje ga u skakanju* (das Ueberspringen, Bezwingen im Sprunge, victoria saltus. Rj.). *vidí* i odskakivanje.

1. oskakati, đskāćem, *v. impf.* Rj. o-skakati. *vidí* odskakati. *v. pf.* oskoćiti. — **1)** *abspringen, desilio, resilio.* Rj. — **1** s *nogu im papučce oskaću*, a za goru gaće zakućuju. Rj. 179b. *vidí* i primjere kod odskakati. **1.** — **2)** *überspringen (besiegen im Sprunge), vinco saltu.* Rj. oskakati kome, u skakanju ga nadclagjivati. *primjer vidí* kod odskakati 2, *vidí* i odskakivati.

2. oskakati, đskāćem, *v. pf. davon springen, abeo saltans.* Rj. *skućući otići, vidí* odskakati *v. pf.*

oskakivānje, *n. vidí* oskakanje 2. Rj. *vidí* i odskakivanje.

oskakivati, oskākunjē, *vidí* 1 oskakati 2. Rj. *v. impf.* o-skakivati kome, *nadclagjivati ga u skakanju, vidí* i odskakivati.

oskoćiti, đskoćim, *v. pf.* Rj. o-skoćiti. *vidí* odskoćiti. *v. impf.* oskakati. — **1)** *abspringen, desilio.* Rj. *primjere vidí* kod odskoćiti 1. — **2)** *überspringen (weiter springen als ein anderer) saltu vinco.* Rj.

oskoruša *lance, multilobati ga u skakanju, primjere vidi kod oskočiti 2.* **3)** *hinwegspringer, resilio:* Pa *oskoti* od konja čilaša. Rj. *oskočiti od konja, oskočiti sa konja.* — **4)** oskočilo sunce, t. j. izišlo visoko. Rj. Zmija krilatice u sunce pogleda, i doklen sunce dubro koplje ne oskoti, slijepa stoji. Npr. 263. Kad u jutru bio dan osvanu, risoko je oskočilo sunce. Npj. 1, 250.

oskoruša. *f. (pl. gen. oskorušā) — 1)* *der Sperberbaum, sorbus dumestica Linn.* Rj. *drvo.* — **2)** *die Frucht davon, die Aylsbere, sorbum.* Rj. *rod:* Grivna, niž n. p. oraha, lješnika, *oskoruša* i t. d. Rj. 101a. U bog a oho *oskoruša* je uzrela. DPost. 141. — *oskoruša, osn. prosta u skor:* isp. *kora.* Osn. 361. riječi s takim nast. kod ajčimša.

oskorušov. *adj. Spierlingsroh, sorbi.* Rj. *što pripada oskoruši, takra adj. kod aptov.*

oskorušovae, *oskorušovca, m. oskorušov* štap. *ein Stoß vom Sperberbaum, baculus sorbus.* Rj.

oskorušovača. *f. — 1)* *ein Stock vom Sperberbaum, baculus sorbus.* Rj. *oskorušova halina.* — **2)** *Fruchtweim vom Aylsbere, cinum ustum e sorbo, cf. oskorušovica.* Rj. *rakija od oskoruša, takre riječi kod rakija.*

oskorušovica. *f. rakija od oskoruša, vidi oskorušovača 2.* Rj.

oskorušovina. *f. Spierlingholz, lignum sorbecum.* Rj. *oskorušovo drvo.*

oskribiti, *oskribim, v. pf. (po zap. kraj.) cersorgen, prospicio.* Rj. *oskribiti, v. impf. skrobiti.*

oskrnjaviti, *oskrnjavim, v. pf. vidi oskvrniti.* Rj. *oskrnjaviti, v. impf. skrnjaviti.*

oskrobiti, *oskrobim, v. pf. vidi skrobiti.* Rj. *skrobiti pregju, stärken, prtena se (pregja) skrobi na razboju skrobom od šenična brašna i masti.* Rj. 688b.

oskudan, *oskudna, adj. nothdürftig, pareus, tenuis:* oskudna godina. Rj. — Iznagje pisanje *veoma oskudna.* Priprava 179. Na to pitanje nama potpuno odgovara u *oskudnim* i kratkim *ljetopisima.* DM. 1.

oskudica. *f. (osobito u vojv.) der Mangel, die Dürftigkeit, penuria.* Rj. *vidi oskudnost, vidi i nedoskudica, nedoskutica, kao neimanje.* — Služiče neprijatelju noskudim . . . u golotinji i u svakoj oskudici. Mojs. V. 28, 48. Bojte se Gospoda; koji se njega hoje. *njima uena oskudice.* Ps. 31, 9. U toin će doći siromaštvo tvoje kao putnik i oskudica troja kao oružan čovjek. Prič. 6, 11.

oskudnost, *oskudnosti, f. vidi oskudica.* Rj. **oskupjeti,** *oskupim, v. pf. vidi poskupjeti.* Rj. *oskupjeti, skupo postati, kao prost glagol ne nalazi se, za v. impf. isp. dražati.*

oskupsti, *oskupšim, v. pf. ausrupfen, cello.* *oskupsti, v. impf. skupiti.*

oskvrniti, *oskvrnim, v. pf. (u C. G.) verunreinigen, polluo:* Sve ih Turskom krylju oskvrnio. Kada si me vjerom oskvrnio. Rj. *oskvrniti, vidi oskrnjaviti, isp. opogamiti, i san, onlje, v. impf. skvrniti. Oskvrnio si zemlju karavstvom svojim.* Jer. 3, 2. *sa se, reftks. di pass.:* Neka istjeraju iz okola sve koji su se oskvrnili a mrtava. Mojs. 1V. 5, 2.

oskvrnjenje, *n. Stull, djelo kojim se što oskvrni:* Od proroka Jerusalemskih izide oskvrnjenje po svoj zemlji. Jer. 23, 15 (*pollutio, Unreinigkeit*), *takra verb. subst. kod dopuštenje.*

oslabiti, *blm, v. pf. Rj. oslabiti, v. impf. oslabljavati.* — **1)** *schwach werden, debilitor.* Rj. *slab postati, vidi kalati.* — Krbava, voda koja teče ispod Udline, ljeti vrlo oslabi. Rj. 299b. Spječati, oslabiti, malaksati, izgubiti snagu, schwach werden, debilitor. Rj. 793a. Umistiti se, 2) *oslabiti* i omršaviti (učiniti se ništa). Rj. 783a. Usukati se, kad ko *oslabi.* Rj. 791a. Avraam ne oslabiše vjerom ne pogleda ni na svoje već umoreno tijelo. Rim. 1, 19. Moglo bi #

oslabiti, te postati u starom slovenskom t, koje opet u našem jeziku otpada. Star. 3, 45. — **2)** *prelazno, učiniti da tko ili što oslabi.* — **a)** Pasmandžija pak kad razbije jednoga, udari na drugoga; a kad ih tako oslabi i uplaši, onda udari . . . te ih sve razbije i rasčera. Danica 3, 140. Milenko i Petar poplaše se da i njih onako ne oslabi kao Jakova. Sovj. 16. — **b)** n. p. klin, t. j. otanjiti ga prema rupi u koju će da se udari. — **3)** n. p. oslabio mi pojas, *nachlassen, ramitto.* Rj. *kao popustiti 1.*

oslabljavanje, *n. verb. od oslabljavati.* — **1)** *stanje koje biva, kad što oslabljara:* Gdje je su postalo od a oslabljavanjem. Osn. 3. — **2)** *radnja kojom tko oslabljara što.*

oslabljavati, *oslabljavam, v. impf. oslabljavati, v. impf. prosti slabiti, v. pf. oslabiti.* — **1)** *slab postati, isp. oslabljavanje 1, oslabiti 1.* — **2)** *činiti da bude što slabo:* Da se pogubi taj čovjek, jer on oslabljara ruke vojnicima. Jer. 38, 4. *isp. oslabiti 2a.*

oslaćati, *oslaćam, dulcescere. Stull, v. impf. osladiti, čati, slatko postajati, v. pf. oslaćiti se.* — *Oslaćut'* će dinu kmetina. Šeep, mal. 170.

oslaćica, *f. mostarda, genus embumatis (fit ex sinupi).* Stull. *omaka od slaćice, od gorušice.*

oslaćiti se, *oslaćim se, v. pf. (vom Meerwasser) süß werden, d. h. Salzigkeit verlieren, n. p. žuku pošto se pokiseli u moru, metne se te prenoči u slatkoj vodi da se oslaći, t. j. da se so izvuče iz nje,* Rj. *oslaćiti se, osladiti se, korijenu kogu je sladak, isp. Korijeni 221, v. impf. oslaćati.*

osladiti, *osladim, v. pf. osladiti, v. impf. oslagjavati.* — **1)** *osladiti kome što:* I jabuka zubom zagriženih: uzmi, draga, te osladi usta. Npj. 1, 281. u *prevesenom smislu:* Ovaj dogagaj mladome junaku tako osladi vojničku službu, da . . . Zitiče 5. — **2)** *sa se, reftks. kome šta, süß (angenehm, lieb, theuer) werden, dulcis fio.* Rj. — Sad se vojnicima Srpskim tako osladi jurš, da su sami govorili, onaj dan da udare i na drugi žanac. Miloš 109.

oslagjavanje, *n. verb. od oslagjavati, radnja kojom tko oslagjava što.*

oslagjavati, *oslagjavam, v. impf. Mjesto da mi život oslagjava, a ona još većma ogorčava. J. Bogdanović, oslagjavati kome što, činiti mu slatko, v. pf. osladiti.*

oslaniti se, *oslanim se, v. r. pf. (u Boci) salzig schmecken, süßi suporis esse:* voda se oslanila, t. j. postala slana. Rj. *oslaniti se, drakčije se ne nalazi taj glagol.*

oslanjanje, *n. das Vertrauen auf Jemand, confisio, fiducia.* Rj. *verb. od oslanjati se, radnja kojom se tko oslanja nu koga ili na što, vidi oslanjanje.*

oslanjati se, *njām se, v. r. impf. vertrauen auf einen, confido in aliquo.* Rj. *oslanjati se na koga, u prevesenom smislu: uzdati se u koga, vidi oslonjati se, v. pf. osloniti se.* — Gospodareve oči konja goje. (Kad se gospodar ne oslanja su svrijem nu slugu, nego ga i sam često nadgleda). Post. 44. Ne treba se oslanjati na pravila naših dojakošnjih gramatika. Nov. Srb. 1818, 221. *Oslanjaš se na zakon.* Rim. 2, 17. Bolje je uzdati se u Gospoda nego li se oslanjati na čorjeka. Ps. 118, 8.

oslapiti, *plm, r. pf. oslapiti, isp. slāpiti, vidi zgrabiti, žcepati.* — *Sto v' oslapi magla vitorog, da t' povrati sam veliki Bog.* DPost. 124.

oslaviti, *oslavim, v. r. pf. n. p. snijeg, kad zapadne, überhandnehmen, überdesco.* Rj. *oslaviti, kao uzeti mah, drakčije se u ovom značenju taj glagol ne nahodi, isp. slava 1b.*

osled, *m. (u Boci) die Ebbe, recessus, ef. osjeka.* Rj. *osled, vidi i odsleka, kad voda u moru osijeca, opuda, suprotno sleka, plima.* — Značenje (korijenu) teći: *osled (isp. odsleka).* Korijeni 221.

öslek, osle-k. *isp.* 2k (*dometak*), *vidi* odsele, osele, od čega je brzim izgovaranjem postalo osle, *isp.* dosle, doslek. — Bolje *oslek* negli *doslek* sa zetom. DPostl. 8.

öslica, f. *vidi* magarica, i *syn.* *andje*. — Jednoj *oslici* jedna tovarnica dosta. DPostl. 39.

oslijepiti, ösljijepim, *v. pf.* *blind machen, blenden, eacco*. Rj. o-slijepiti, učiniti koga slijepim, *v. impf.* slijepiti se. — Oni šiljak zavrti divljanu u oko i *oslijepi* ga. Npr. 148. Dobro bi ti ohromila konje, a svatima oči *oslijepila*. HNp. 2, 69.

oslijepjeti, oslijepim, *v. pf.* *blind werden, eacco suo, oculis capior*. Rj. o-slijepjeti, *slijep* postati (u pravom smislu; u prenesen. m: zaslijepjeti). *isp.* obnevidjeti. — On je *oslepio* u mladosti od boginja. Np. 4, XII.

oslinkivânje, *n. vidi* oblizivanje. Rj.

oslinkivati se, oslinkujem se, *v. r. impf.* (u Stijemu) *vidi* oblizivati se: a šta se taj *oslinkuje*? Rj. o-slinkivati se, *kud glavat kao prislinkujući pokazuje želju za jelom*.

osloboditi, oslobodim, *v. pf.* Rj. o-sloboditi, *v. impf.* oslobogjavati. — **1.** **1)** koga, *cinem Muth machen, animam addo*. Rj. *vidi* oskolotiti, ohrabriti, *v. impf.* sloboditi. — *Traju sestra, Loka, oslobodi*, neka pogdje, za koga joj drago. Np. 2, 235. *Da bi Kara-Gjorgijija umirio i oslobodio*, napiše mu . . . lijepo pismo. Sovj. 36. »Ne bojte se dakle: ja ću hraniti vas i vašu djeću.« Tako ih utješiti i *oslobodi*. Mojs. I. 50, 21. — **2)** *n. p.* šegrtu, *lossprechen, in numerum optiferum adscribere*. Rj. *kao* odriješiti, izbaviti, *v. impf.* oslobogjavati. — Svezanijeh ruka naopako . . . te im *bijele oslobodi* ruke. Np. 4, 365. *Osloboditi koga od nje* (od poreze) može samo Miloš. Miloš 202. *Hilandar* . . . ako i pripadaše k Vatopedu, opet bi sa svijem od njega *oslobogjen*. DM. 16. Koji si, spase, iz pakla sre *oslobodio*. DP. 50. — **II.** *su se, reflex.* *Muth bekommen, animam capio*. Rj. *v. impf.* sloboditi se. — Uzrijeti se, 2) kao *osloboditi se*, posokoliti se, den *Muth bekommen, animari*. Rj. 77lb. Sva protrne kad *vidi* lava gde u sobu ugje . . . ona se malo *oslobodi*, pa pruži i njemu poguče . . . ona se sa svim *oslobodi* pa počne lava milovati. Npr. 131. *Oslobodismo se* u Bogu svojemu *kazivati* vama jevangjelje. Sol. I. 2, 2. *Srce njegovo, oslobodi se* na putovima Gospodnjim. Dnev. II. 17, 6.

oslobogjânje, *n. verb.* od oslobogjavati, *radnja* kojom tko *oslobogjava* koga (od čega).

oslobogjavati, oslobogjavam, *v. impf.* o-slobogjavati koga, *kao* izbavljati ga. *v. pf.* osloboditi 2. — Balša gospodar zetski *oslobogjava* dubrovačke trgovce samo od onih carina, kojih nije bilo za cara Stefana. DM. 245. *su se, pass.*: *Oslobogjavaju se* od sriju državnijeh rabota. DM. 48. *Oslobogjavaju se* ljudi crkveni *da* ne oru ni kome drugom osim crkvi. DRj 2, 228.

oslobogjenje, *n. liberatio, absolutio, solutio*. — oslobogjenje očine od vlasti. Stull. *verb.* od 1) osloboditi, 2) osloboditi se. *Djelo kojim se tko ili što oslobodi*: Da se pomoli Bogu za njihovo *oslobogjenje*. Glas. 21, 283 (u Lat. pro liberatione ipsorum).

oslogonac, oslogonca, *m.* Stull. *koji oslogoni*: 1 *oslogonac* u Špilam gospodi. DP. 30. *isp.* ošljar.

osloniti se, öslonim se, *v. r. pf.* na koga, *anf einen vertrauten, confido in aliquo*. Rj. o-sloniti se, *u prenesenom smislu*: pouzdati se u koga, *v. impf.* oslanjati se, oslonjati se. — U Turčina vjera na koljenu. (Ne možeš mu se *osloniti* na rjeru i na riječ). Postl. 337. *Oslonio se* na Gospodu, neka mu pomože. Ps. 22, 8. Ali se ti *osloni* na ljepotu svojju, i prokurva se s glasa svojega. Jezek. 16, 15. *Osloniti se* na koga rjerom svojom. DRj. 1, 198.

öslonjânje, *n. vidi* oslanjanje. Rj.

öslonjati se, njâm se, *vidi* oslanjati se. Rj. *v. r. impf.* o-slonjati se, *v. pf.* osloniti se. — Meštanim

često prekida kopanje, *oslonja se* na motiku i gleda kako . . . Zim. 289.

öslov, *adj.* što pripada *oslu*: Duga osnova a pamet *oslova*. DPostl. 20. *Oslor posluh*, konjev razum i bivolska snaga čine monka svakomu draga. 91. *vidi* magarčev, za *nost.* *isp.* alatov, *isp.* ošlji.

öslovac, öslöveca, *m.* kao *oslov* čorjek, čorjek koji se *drži* *osla*, koji je *kao oslo*: Banovac je banovac, ako ne ima ni novac; a *oslovac* je *oslovac*, ako bi im'o svioni pokrovac. DPostl. 5.

osluhivânje, *n. das Horchen, auscultatio*. Rj. *verb.* od *osluhivati*, *radnja* kojom tko *osluhuje*.

osluhivati, osluhujem, *v. impf.* horchen, ausculto: Sahat pase, a dva *osluhuje*. Rj. o-sluhivati, *vidi* osluškivati, prisluškiavati.

osluškivânje, *n. das Horchen, auscultatio*. Rj. *verb.* od *osluškivati*, *radnja* kojom tko *osluškuje*.

osluškivati, osluškujem, *v. impf.* horchen, ausculto. Rj. o-sluškivati, *vidi* osluškivati. — Sve te gledam, sve te *osluškujem*. Np. 2, 232. Prijatelju, dužde od Mletaka! Nu *osluškuj* i noći i dnevi, zapalić na grad u topove, 2, 533.

öslužiti, öslözim, *c. pf.* o-služiti, *isp.* opslužiti 2, *v. impf.* služiti. — Pa otvori prebijeću crkvu, da *oslužiš* Božju leturajiju. Np. 5, 94.

ösmačka, f. *vidi* osmakinja 2. Rj. bure od osam akova, *vidi* i osmak 3.

ösmağnuti, ösmagnem, *c. pf.* *suagen, amburo, cf.* smagnuti. Rj. o-smagnuti, *vidi* opaliti 5.

ösmač, osmača, *m.* — **1)** Art Mass, *mensurac genus*. Rj. *mjera nekakva*: U taj čas postane mu glava koliko *osmak*. Rj. 33b, *isp.* osmanik. — **2)** ein Thier (Pferd) von acht Jahren, *octennis equus*. Rj. živinče, *n. p.* konj, od osam godina. — **3)** bure od osam akova, *vidi* osmakinja 2. Rj. *vidi* i osmačka.

ösmačânje, *n. verb.* od osmakati se. Rj. *radnja* kojom se tko *osmače* (o što).

ösmačati se, ösmaćem se, *v. r. impf.* cf. osmočiti se. Rj. o-smakati se o što, *isp.* smok.

ösmačinja, f. — **1)** *n. p.* kobila od osam godina, *achtjährige Stute, equa octennis*. Rj. — **2)** bure od osam akova. Rj. *vidi* osmak 3, osmačka.

ösmanik, osmanika, *m.* (u C. G.) žitna mjera (na Cetinju po bukile, a u Crmnici $\frac{1}{4}$ bagaša, t. j. $\frac{3}{2}$ okei). Rj. *isp.* osmak 1.

Ösmäulija,* Turčin iz Azije; sedla Osmanlije, t. j. kao što su u Turaka iz Azije. Np. 1 3, 398. — Osmanlija, *Turski nast.* *vidi* Otmanlija.

Ösmanović car, t. j. *Turski*. Np. 1 3, 398. *vidi* Otmanović.

ösmerica, f. *vidi* osmorica. Rj. *govori se* za ljude i za životinju *muškoga* roda.

ösmero, *vidi* osmoro. Rj. *osam* nekoga što je srednjega roda, ili je koje jednoga koje drugoga roda.

ösmeronožica, f. (u Boči die Pflanz, morpio. Rj. životinjica kao uš. — osmero-nožica, *sa* osam nogu?

ösmi, *adj.* der achte, octavus. Rj. — U *osmi* dan dogđoše da obrežu dijete. Luk. 1, 59.

ösmica, f. die Achte (im Kartenspiel), numerus octonarius, ođdovs. Rj. karta koja broji osam.

osmijavânje, *n. verb.* od osmijavati se, *radnja* kojom se tko *osmijava*, *vidi* osmijevanje.

osmijavati se, osmijavam se, *v. r. impf.* o-smijavati se na koga ili na što, *vidi* osmijevati se, nasmijavati se, *v. pf.* osmijehnuti se. — Kad njegovu pohvaljivala Svetozarove svilene baljine, namještalu mu rukom kosu, *osmijarala se* na njega. Nov. Srb. 1817, 486.

ösmiieh, *m.* o-smiieh, *djelo* kojim se tko *osmijehne*. — Ono (more) će vas primiti s *osmiehom*: ljuljuškaće vas, nositi vas i snositi — ma šta da činite. Zim. 108.

ösmiievânje, *n. das Zubächeln, arrisio*. Rj. *verb.*

od osmijevati se, radnja kojom se tko osmijeva (na koga).

osmijevati se, osmijevâm se, v. r. *impf.* zulächeln, *adrićeo*. Rj. o-smijevati se na koga ili na što, *vidi* osmijavati se, v. *pf.* osmjehnuti se. — Odijelo joj vrnoj ženi je krjepost i ljepota, i osmijeva se na vrijeme koje ide. Prič. 31, 25.

osmina, f. — **1)** das Achtel, pars octava. Rj. osmi dijel. — *ocamo idu i ovi primjeri*: Knjižica je ova nastampana na jednome tabaku u osmini. Odg. na sit. 4. U Utuku od 12 lista na velikoj osmini. Odg. na ut. 2. Ja sam ovu knjigu, koja je bila na maloj osmini, mnogo tražio kojekuda. Sovj. 80. kad se tabak papira tako složi, da je osam lista pa je svaki list osmi dijel tabaka, i samoj se veličini papira kaže osmina, das Octav, in octavo. — **2)** eine Zahl von acht, octo. Rj. — Svi osmina opasali kulu. Rj. 461a. Kao na broj osam. — **3)** octava, osmi dan (u crkvenoj službi). Stulli.

osmjehnuti se, osmjehnâm se, v. r. *pf.* (einmal) zulächeln, *adrićeo*. Rj. o-smjehnuti se, v. *impf.* osmijevati se, osmijavati se. — *Osmenu se* Ljutica Bogdana: Dobro sam ga, majko, zapazio. Npj. 1, 541. Grohotom se deriš osmjenuo: Ti delijo, Strahiniću bane! 2, 273. Zgledaše se tridest kapetana, zgledaše se, pa se osmjenuše. Mrsko bješe Golotrbu Ivu, gje se njemu smiju kapetani. 3, 96.

osmjenniti se, nēm se, *vidi* osmjehnuti se. Rj. u krajevima gdje se glas h ne čuje u govoru.

osmočiti se, osmočim se, v. r. *pf.* zum Brot essen (z. B. Fisolen), nach deutscher Art etica: Gekochtes essen, obsonia edo. Rj. o-smočiti se, v. *impf.* osmakati se, *isp.* smok. — *Osmočio se* kao Likić o dudove. Posl. 241.

osmoljiti, osmoljim, v. *pf.* osmoljio nos n. p. od žalosti, *hungen lassen, demitto*, *cf.* pokunjiti. Rj. o-smoljiti, *vidi* i skljuniti nos, *isp.* smoljo (koji kao pokunji nos), — *inače se taj glagol ne uzlazi*.

osmom, *vidi* osmi put. Stulli, *upravo je od osmi instr. sing. žen. roda*. — Kao što se mjesto jedan put govori jednom; tako se i mjesto prvi put, drugi put . . . i t. d. govori prvom, drugom . . . i t. d. Rj. XLIX.

osmorica, f. eine Anzahl von acht, ogdous, octo (fr. une huitaine). Rj. *vidi* osmerica.

osmorio, eine Zahl von acht, octo (fr. une huitaine). *cf.* dvoje. Rj. *vidi* osmero. — Od krmače kud će plemenitije šta biti, koja po osmorio oprasi? Posl. 234. *ulcerhijalno sa prijedlogom* na: Gjuzel Ajka umivala lice . . . a oplela kose na osmorio. Herc. 164.

osmoronaest, (u C. G.) *vidi* osamnaest. Rj.

osmosložan, osmosložna, *adj.* osmo-složan, *adj.* što je od osam slogova, *achtsyllbig*: U osmosložnom trostopnim pjesmama. Npj. 1, LVIII. tako slož. *adj.* kod četvorosložan.

osmougalan, osmougaona, *adj.* osmo-ugalan, što ima osam ugala. — Stolić, kao kakav osmougaoni trupac. Megj. 48.

osmrtiti, tīm, v. *pf.* (u C. G.), Rj. o-smrtiti, *vidi* usmrtiti, *kao prost glagol ne dolazi*, v. *impf.* slož. usmrcivati. — **1)** koga, tödten, occido, *cf.* usmrtiti: Obrani ga, a ne osmrti ga. Rj. *vidi* i ubiti. — **2)** sa se, *refleks.* (u C. G.) ubiti se na mjesto, sich das Leben nehmen, manus sibi afferre. Rj. *vidi* i usmrtiti se.

osmuditi, osmudim, v. *pf.* Rj. o-smuditi, v. *impf.* smuditi. — **1)** I. absengen, amburo, z. B. ein Schwein, die Haare versengen. Rj. osmuditi n. p. krme, *kud se zakolje*, *vidi* opaliti 1. osmuditi kosu. — Tako me suna monja ne osmudila, a prav se Bogu ne ukleo! Posl. 299. — **2)** (u C. G.) *vidi* oglobiti. Rj. *vidi* i odrijeti 2, oplijeniti. — **II.** sa se, *refleks.* sich ansgen, aduror. Rj.

osnažiti, osnažim, v. *pf.* Rj. o-snažiti. — **1)** stärken.

rohoro: Pred njegov' nosi svake gjakonije, stara vina, žežene rakije, ne bi l' braca osnažila mlada. Kad je seja braca osnažila. Rj. *vidi* okrijepiti, *isp.* snaga 1. — **2 a)** (u Srijemu i u Slav.) *vidi* očistiti, n. p. čizme. Rj. v. *impf.* snažiti, *isp.* snaga 3. — **b)** sa se, *refleks.*: Kad se čorjek ne očeslja i ne osnaži, reče mu se: grđinju jedna. Rj. 99b.

osnježiti, osnježi, v. *pf.* schneien, es ist Schnee gefallen, occidere nives. Rj. o-snježiti, *kud snijeg padne*, v. *impf.* snježiti.

osnivač, osnivača, m. koji osniva što; der Gründer, conditor, fundator, *isp.* osnovalac, osnovatelj. — *Osnivač* toga društva uzelo brojeve i računске znake. Zlos. 149.

osnivanje, n. das Gründen, factio fundamentorum. Rj. *verb.* od osnivati, radnju kojom tko osniva što.

osnivati, osnivâm, v. *impf.* gründen, Grund legen, factio fundamenta, *cf.* osnovati. Rj. *vidi* temeljiti, o-snivati, kao temelj postavljati, u pravom i prenesenom smislu: Sad je svaki osnivač pravo svoje na riječimu vojnikovim. Danica 2, 126. Na tjem-je glasovima osnivač drugu diobu, Dioba 12, sa se, *pass.*: Hvaleći Gospoda što se osnivaše dom Gospodnji. Jezdr. 3, 11. Nema stvari na kojoj bi se mogle . . . osnivati različne škole. Rad 2, 196.

osnova, f. — **1)** der Zettel (beim Weber), der Aufzug, Aufschlag, die Werfte, stamen, trama. Rj. u tkanju, suprotno potka, poučica. — »Blizni« ili »blizne« i jedno »blizna« zove se ono kad se u tkanju prekine jedna žica (bilo od potke ili od osnovce) i tako se oče te se u platnu poznaje. Rj. 31b. Tkanje. Ljudi metnuše više žica uzduž jednu pored druge (osnova) a drugih opet onoliko poprijeko (poučica), i isprepletaše jedno s drugim, i tako postane platno. Priprava 142. *isp.* osnovati 1, snovati. — **2)** kao temelj: To je osnova drugoj misli, po kojoj je stari slovenski jezik bio jezik onih Slovena koji su živjeli u staroj Panoniji. Dioba 4. Plemenskoga života bijaše nestalo na rimskoj zemlji, a u Srbiji on bijaše glavna osnova opštem jemstvu. DM. 296. — **3)** u gram. Osnova je riječi dio njezin od kojega nastavcima postaju oblici njezini . . . n. pr. oblici ili riječi mati osnova je mater. Osn. 1. *isp.* za 2) i 3) osnovati 2, osnivati.

osnovalac, osnivaoca, m. *vidi* osnovatelj. Stulli. *isp.* osnivač. — riječi s takim nast. kod čuvalac.

osnovatelj, m. koji osnuje što, *vidi* osnovalac, *isp.* osnivač. — Za take darove bi ear pribran l'ari megju osnovatelje. DM. 17. riječi s takim nast. kod boditelj.

osnovati, osnujem, v. *pf.* Rj. osnovati. — **1)** anzetteln (das Garn), ordior (telam). Rj. u tkanju, v. *impf.* snovati. — Mnogo je osnovao, ne znam hoće li moći potkati. Posl. 181. — **2)** den Grund (zum Gebäude) legen, fundamentu factio. Rj. kao utemeljiti, temelj postaviti, v. *impf.* osnivati. — Svima pripada jednako i dobro osnorano pravo na preimućstvo. Danica 2, 142. Gdje je sve osnorano na njegovijem riječimu. Odg. na ut. 7. Ako ne pristaju na ovu na razumu osnovanu diobu. Srb. i Hrv. 7. Jer su Gospodnji temelji zemaljski, i na njima je osnovao vasi-ljenu. Sam. 1, 2, 8. Kad obje strane osnovahu svaki sebi držaru. Dioba 7. Razloga na kojima je moj sud o Svetiču osnoran. GPX. 9.

osnovni, *adj.* što pripada osnovi 2: (De numeralibus). Imena 1) osnovna, koja sami broj pokazuju . . . n. p. jedan (1), dva (2), tri (3). Rj. XLVI (*vidi* kardinalni). To je jezgro osnovnih zakona naše otadžbine. Zlos. 335 (jezgro pogrješno mj. jezgra?).

osnutak, osnutka, m. der Aufzug (bei den Webern) heror er an den Weberstuhl kommt, stamen. Rj. u tkalaca. — Malo imam pregje, ne ću moći osnutka dosnovati. Rj. 134a. Presjekah život svoj kao tkač; odsjeći će me od osnutka. Is. 38, 12. o-snutak, *isp.* osnovati, za nast. *isp.* bjelutak.

osobeno, *adv.* — Pozdravi kralja kao što se pristoji; *osobeno* i umilno. Glas. 21, 283 (*u Lat. authentice et gratiose. sum gloriam?*).

osobina, *f. Rj.* o-sobina — se, si, sebe, sobom; *osobinu*, osobnica, osobiti, osopština. Korijeni 307. — **1)** *besonderes Eigenthum (was nicht unter der gemeinschaftlichen Hausverwaltung steht. Sondergut, res propria, non communis familiae, peculium.* (Gdjejoja žena ima kravu ili ovenu, što joj je poklonio otac ili drugi ko; a muškarcu drže košnice, brotnjake; siju duvan i t. d. *cf. osopština, prčija. Rj. ono što ko u združiti ima samo svoje osim združnoga. — 2)* kao svojstro; *Eigenschaft, proprietas, qualitas:* Da se u svakome jeziku pazi na pravilnost, na čistotu i na osobine njegove. Pis. 24. Što su to poznali ratru... Dvije su osobine njezine morali odmah opaziti: ona svijetlijaše i grijaše. Priprava 157. Od XII vijeka gube ti gradovi državu osobinu... i s ostrvima prelaze pod vlast ugarsku. DM. 326. *Osobine zajedničke* pomenutim jezicima. Vid. d. 1861, 71.

osobit, *adj. vidi* osobiti, i primjere ondje. — o-sobit. *postanje vidi* kod osobina.

osobiti, *adj. Rj. vidi* osobit. — **1)** *besonderer, singularis. Rj. isp.* osobito I. — To bez neke nije, t. j. nije bez osobitoga uzroka. Rj. 416a. (Gagović... ali su ga ondje zbog osobite hitrine i plabosti zvali fišekom i fišekovićem. Rj. 826b. *Primiću za osobitu sreću, ako...* Pis. 22. Da je on osobiti prijatelj Srbima. Sovj. 67. *Za jela osobita* nije mario. 92. *Ostajem s osobitim poštovanjem* Gj. Daničić. Kolo 16. — **2)** što je kao baška, napose: *besonderer, abgesondert, peculiarius, proprius, separatus: Osobiti akt* o Srbiji. Miloš 153. Ja sam skupio do sad preko 4000 narodnih reči, i mislim ih izdati u osobitoj knjizi, kao dodatak. Npj. 4, XI, III. Tebe je izabrao Gospod Bog tvoj da mu budeš narod osobit mimo sve narode na zemlji. Mojs. V. 7, 6. Car... svaki gospodar ili vladalac državnih, bilo mu osobito vladalačko ime koje mu drago. Daničić, ARj. 756a. Plemenu Levijevu ne dopadne osobita zemlja, nego uzme gradove po zemlji ostalih plemena. Prip. bibl. 56. Te će vidjeti da su ono sa svijem osobiti glagoli koji sa **gutu** (viere) nemaju ništa. Rad 1, 115.

osobito. — **1)** *besonders, praesertim. Rj. vidi* lišma, navlast, i *syn. ondje.* — Imao majku preko mjere zlu ženu, koja je mrzjela sina svojega osobito sad što je s reda gjevojkju vjenčao. Npr. 229. Ako laže, brada mu ne smeta (mlad je, može mu još podnijeti; jer je staru čoeuku osobito sramota i grčehota lagati). Posl. 5. U tome sam osobito vješt. Danica 2, t30. Navale iz okolnih krajeva, osobito iz Bosne. 3, 146. On se u Kitogu osobito obogati. 4, 28. Pravljenje je novijeh riječi težak posao za svakoga, a osobito u nas. Pis. 14. Plakaše obojica, a David osobito. Sam. 1, 20, 41. — **2)** *besonders, scorsum. Rj. vidi* baška, i *syn. ondje.* — No koliko će Srbi Turcima plaćati, to se ne prekine na miru, nego ostane, da Srbi i Turci osobito svrše. Miloš 27. Po tim mjestima i današnji dan gotovo u svakoj kući imaju po jedne gusle, a po jedne osobito na stanu kod čobana. Npj. 1, XVII. O onima (imenima) se mora reći koja riječ osobito. Pis. 49. Car sazove skupštinu... na koju se osobito dozovu četiri stotine i pedeset sveštenika Valovijeh. Prip. bibl. 81.

osobitost, osobitosti, *f. osobina onoga što je osobito; die Besonderheit, Eigenthümlichkeit:* Bratstveničtvo, osobitosti kojima je tko bratstvenik. Daničić, ARj. 608a.

osobnica, *f. seine Eigene, propriu:* Sinovicu, sebe osobnicu mešte šceri i mešte sinova. Rj. koja je kome kao svoja. — Pa uzeo k sebe sinovicu, sinovicu, njemu osobnicu. Npj. 2, 551. *postanje vidi* kod osobina.

osočni, očočna, *adj. saftig, succosus. Rj. vidi* sočan. u čemu ima osoke, soka.

osojc, *n. schattiger Ort, locus opacus, cf. japad. Rj. mjesto osorštiro, gdje sunce ne grije. vidi* i tuložina, zapad *f. suprotno* prisoje. — o-soje (gdje o stoji mjesto od pred s) i prisoje (od kor. koga je i sijati). Osn. 81.

osoka, *f. eine Art Flüssigkeit, Saft, liquidus genus. Rj. nekakav sok.* — o-soka (kor. kod sok). Osn. 27.

osokoliti, osokolim, *v. pf. Rj. (u C. G.) ermannen; vidi* otvoriti 3. Rj. o-sokoliti. *vidi* osloboditi I, ohrabriti. *v. impf. sokoliti.* — *Osokoli ga*, pa gledaj kako će vrat slomiti. Posl. 241. *refleks. vidi* posokoliti se.

osoliti, osolim, *v. pf. Rj. o-soliti. v. impf. soliti.* — **I. 1)** *einsalzen, salin.* Rj. — *Jarca* zakolje, odere ga, osoli, natakne na ražanj, i pripeče ga k vatri. Npr. 245. Da se, braćo, u so prometno, ne bi Turkom osolili ručka, tolika je sila u Turčina! Npj. 3, 196. — **2)** ne da se ni osoliti, *cf. opepeliti. Rj.* — Ne da se ni opepeliti. *III:* Ne da se ni osoliti. (Ne će ni da zna za to što mu se govori). Posl. 198. — **II. sa** se, *refleks. etwas Gesalzenes essen, manduco salitum:* Nemam čim da se osolim. Rj. osoljeno jesti.

osoljaj, *m. Imaš* li ti soli u kući? Ma nemam ni osoljaju. Posudi mi jedan osoljaj soli. J. Bogdanović. o-soljaj, toliko soli, da se njom jedan put osoli što. za nast. *isp. dogagjaj.*

osopština, *f. (u Fruškoj Gori po manastirima) ono što kalugjer koji ima samo svoje osim manastirskoga, n. p. vinograd ili košnice. Otprije su mnogi kalugjeri imali osopštine, ali je to ukinuto. cf. osobina, prčija. Rj. — osopština (št dolazi do osnove od koje je osobina). Osn. 170. riječi s takim nast. kod gosopština.*

osoran, osorna, osorljiv, *adj. reizbar, gähzornig, iracundus. Rj. vidi* i gnjevljiv, nabusit; jedljiv. Rj. 3 i *syn. kod* gnjevljiv.

osovina, *f. die Achse (am Rade), axis, cf. os 2. Rj. — Zabcia, 5)* na kapiji ono gvozdje, gdje se osorinu od kapije okreće. Rj. t54a. Kenjača, 1) mast što se uhvati na glavčini ili na osorini. Rj. 268a. Med na osorini rodi. (Valja košnice često promiješati). Posl. 176. Po četiri točka bijahu pod tom oplatom, i osorine točkovima izlažahu na podnožju. Car. I. 7, 32.

osovlji, *adj. H'espen-, resparum. Rj. što pripadu osamu. — prljavi s takim nast. kod* čkvorkovlji.

osovštiv, *adj. (u Novome) schattig, opacus, cf. osoje. Rj. gdje sunce ne grije. — osorštiv* (od osn. koja je u osuje). Osn. 95. *v* stoji mjesto *j. isp.* Korijeni 15.

ospa, *f. vidi* aspa. Rj. *vidi* i ospina, osp. o-spa, osn. u osuti se (osipati se). *isp. perntac, petici, petići.* — *Ospa* je, guba na glavi ili na bradi. Mojs. III. 13, 30.

ospice, *f. pl. die Blattern, Pocken, variolae, cf. krasta. Rj. vidi* i boginje, kozice, nepomenuše I, mrase, šeše. — *Kalamiti ospice. Rj. 260a. Kottonoše, prve ospice* koje se pojave u kakvome mjestu. Rj. 294a. *Utragaše, 1) ospice,* koje po bolesniku izigiju pošto se prve već stanu prisušivati. Rj. 556b. *Prosvjeta je priježljiva* (u dobrom smislu) kako god kuga ili ospice (u rječavom smislu). Priprava 44.

ospičav, *adj. blatternartig, variolarum notis maculatus, cf. boginjav. Rj. vidi* i mrasav, robav, šorav. *kojemu je obraz nagrijen od ospica.*

ospina, *f. (u Dubr.) vidi* ospa. Rj. i *syn. ondje.* — *nastarkom* je *augm., ali nije* značenjem.

osprijed, *adv. o-sprijed, o(d)-sprijed (?). vidi* sprijed, sprijeda (od sprijeda), suprotno odzada, ozad. — Ma ni oni ne sjede zaludu, no osprijed Turke ustavljaју. Npj. 4, 515.

osramotiti, osramotim, *v. pf. Rj. o-sramotiti. v. impf. sramotiti. — 1)* in Schande bringen, dedecore adficio. Rj. *vidi* obnestimati, obručiti, obrukati, ovrnuti, pogrditi. — Dok se čoeak sam ne osramoti, ne

može ga niko osramotiti. Posl. 66. Izvesti koga na vašar. (*Osramotiti ga pred svijetom*). 97. Te *Čurčiju jeva o-sramoti* i iskara. Danica 3. 181. Dina kei Lijina... ugleda je sihem, i uze je i leže s njom i *osramoti je*. Mojs. 1. 34. 2. Ljudi bijahu *grđno osramoćeni*. Sam. 11. 10. 3. — 2) *sa se, refleks. ili pass.* vidi osvanjiti se. — Dok se *čok sam ne osramoti*, ne može ga niko osramotiti. Posl. 66. Izišao na magareći vašar. (*Osramotio se*). 98. *Nudunje ne će se osramotiti*. Rim. 5. 5. Svaki se *zlatar osramoti likom rezanijem*. Jer. 51. 17.

osrati, oserēm, v. pf. Rj. o-srati. v. impf. srati. — 1) *daherscheissen, procuwo*. Rj. — 2) *sa se, refleks.* vidi posrati se. Rj. vidi i okrhati se, onerediti se; okekatiti se, isp. opoganiti se 2.

osrditi se, ošrdim se, vidi osrditi se. Rj. v. r. pf. od *srduje se porratiti, vidi i odljntiti se*. — I na me se rasrdio. Da se *hoće osrditi*, dala bih mu vezen jagluk; ako li *se ne osrdi*, ja ću ići svom Garibu. Npj. 1. 376.

osredak, Osretka, m. potok u Tršću. Rj.

osrednji, adj. *mittelmässig, mediocris*; Knezovima ate poklanjajte, kmetovima *osrednje paripe*. Rj. o-srednji, vidi srednji 2. srednje ruke, priličan 2.

osrkivanje, n. verb. od osrkivati. radnja kajom tko osrkuje što.

osrkivati, osrkujem, v. impf. prosti srkati, isp. prisrkivati, isp. v. pf. osrknuti. — Kutle *osrkiva*. DP. 1. 52 *alijatečki osrkiva mj. osrkuje*.

ostajanje, n. verb. od 1 ostajati. stanje koje bira, kad tko ostaje, vidi ostavanje.

1. ostajati, ostajem, v. impf. Rj. o-stajati, vidi ostavati, v. pf. ostati, ostanuti. — 1) *verbleiben, manco*. Rj. — *Kapetanstro* do sad je u njih *ostajalo od oca sinu*. Rj. 263b. Da ti je dobra sreća! (Kaže se onome koji polazeći reče: *S Bogom ostaj!*). Posl. 56 (isp. kod ostavati: *Ostarajte s Bogom!*). Na *adugjenu svijet ostaje*. 189. *Ostajeno pri onom*, što smo rekli. Nov. Srb. 1817. 640. *Ostajem na onome*, što sam prije kazao. Odg. na ut. 31. Ako bi kmet u kući što popravio, *to sre ostaje agi*. Slav. Bibl. 1. 87. Kad je graf Neselrode išao kud na put, *on je ostajao na njegovu mjestu*. Sovj. 37. Zeleći vam... *ostajem s osobitum poštovanjem* Gij. Daničić. Kolo 16. Iza prijedloga je otpadao tom obliku nastavak, te je *ostajalo* samo osnova j. e. Obl. 30. vidi zaostajati 2. — 2) *zurückbleiben, remanco*. Rj. isp. ostati 3. vidi zaostajati 1. — Brljiva ova, t. j. bolesna, pa sve *ostaje od ostalih ovaca* i ponajviše se obrće u nako. Rj. 41b.

2. ostajati, ostojim (ostajao, ostajala), v. pf. Rj. o-stajati, v. impf. stajati, stojim. — 1) n. p. lazaret, na zimi, *aushalten, verbleiben, permanco*. Rj. vidi odstajati, isp. opstati. Kade bude u oči vaskrsa, *ostojimo to sveto večeruje*, izigjemo iz bijele erkve. Npj. 2. 158. I Božju su *službu ostajali*: kad gospoda izišla iz erkve, 2. 503. — 2) *sa se, refleks.* n. p. grijeha, *befreit werden, solvi*, cf. oprostiti se: Kako bi se *grija ostajao*. Rj.

ostali, adj. *übrig, reliquus*. Rj. od *glagola* ostati. — Ova bolesna pa sve *ostaje od ostalih ovaca*. Rj. 41b. Pa ga (gvožgja) sakrije gotovo pola, a *od ostaloga* bzdovani slupa koje-kako. Npr. 2. *Za ostalo* što ću ti zboriti, sam ćeš vigjet!, što se uradilo. Npj. 5. 13. Napiše proklamaciju, u kojoj je *izmenju ostaloga* i ovo bilo. Miloš 186. *U ostalom* ovaj je bukvar bolji od našijeh sadašnjijeh bukvara. Pis. 56. Te su i *ostali svi činili*. Slav. Bibl. 1. 96. A *ostalo* su bili ranjenici. Žitije 20. Da i *ostali učeni srijet* naš i inostrani vidi kakav bi bio ovaj rječnik. Ogled III. Osobite su vrijednosti još ovi zapisi *osim ostaloga* i za to što ih je pisao... Rad 1. 184.

ostan, m. (oko spljeta) oričak na kojega je dru-

gome kraju gvozden šiljak, te se njime volovi gone, *der Stachel, stimulus*, cf. ostanj. bādalj. Rj. vidi i bodilo 1, ošljača, isp. ostanje. — Bijahu se zatupili raonici i motike i vile trorođe i sjekire, i *same ostanje* trebaše *zaoštriti*. Sam. 1. 13, 21. *ostan* (osn. u *osti*). Osn. 174.

ostanak, oštanka, m. *das Verbleiben, mansio*: srećan ti put, a meni *dobar ostanak*. Rj. *osn. u ostati*, ostanuti. — Bog dao nama na našem odlasku *dobar čas a vama veseli ostanak!* Kov. 72.

ostance, n. šiljak na kolu vodeničnome, cf. ostan. Rj. — Plazina, bronza, što na njoj stoji kolo vodenično, ili *ostance*. Rj. 505a. *ostance* (osn. u *ostan*). Osn. 345. *nast. deminutivni*.

ostaniti se, oštanim se, v. r. pf. vidi stániti se, v. r. pf. *stehen bleiben, still bleiben, sisto*: ne stanio se do mora! Rj. 712a. — Kuma riba... otolen kao najbrža tica proleće i *ostani se* u sinje more, i ništa ne reče drugo, nego: »S Bogom, kume!... Npr. 214.

ostanuti, nēm, v. pf. Rj. o-stanuti. — 1) vidi ostati. Rj. vidi *ondje i prinjere*. — 2) *sa se, refleks.* ostanuti se čega, *etwas bleiben lassen, mitto, non curo*: *Ostani se Mujo četovanja*. AP se Turčin ostanuti ne će. Rj. vidi ostaviti se, okaniti se, i *ondje sju*. — *Ostani me se*, Turčine prokleti! Npj. 2, 358. *Ostani se*, Jerina gospogjo! *od neveste ljube* Todrove, 2, 498.

ostanj, m. vidi ostan. Rj. — Bādalj, oštro gvožgje usagjeno u *ostanj*, te se njim volovi tjeraju. Rj. 11b.

ostar, oštra, adj. vidi oštar. — U zlato je *sablja* obilivena, u ostricu *ostru* i zgodna. Npj. 2, 224. Na poklon ti moja *ostru čorda*. 4, 160. Jedan *ostar um* učinio je prvi korak. Priprava 133.

ostarao, ostarala, adj. *gealtert, senectute confectus*: A kažnje *ostaralaj* majci. Rj. vidi ostaro, isp. ostarati. — A *nağoješ habu ostaralu*, to je majka Ognjane Marije. Npj. 2, 13.

ostarati, rām, v. pf. o-starati, *star postati, vidi* ostarjeti, v. impf. starati. — Gjevojka sam, kumaš na prodaju, dok sam kumaš, svakome sam draga, kad *ostaram*, nijesam nikome. Here. 208.

ostario, ostarjela (ostarila), adj. *gealtert, senectute affectus*, cf. ostarao: Veli Marko *ostarilaj* majci. Rj. isp. ostarjeti. — Rekoh za *ostarjelu u kurvarstvu*: još će se *kurvati*. Jezek. 23, 43.

ostariti, rām, v. pf. *alt machen, invetero*. Rj. o-stariti koga, učiniti ga *stara*, v. impf. prosti stariti (se).

ostarjeti, rām, v. pf. *altern, alt werden, senescere*. Rj. o-starjeti, vidi ostarati, v. impf. starjeti. — A otac i mati... *ostareli* i pomešli se kao aveti. Npr. 77. *Ostarilo*, a pameti ne stekao. Posl. 242. Stari dug nova naplata. (*Dug nigda ostarjeti ne može*). 294. *Dorat* mi je *teško ostarilo*. Npj. 4, 302. Viče na iskusne starije, koji su *ostarili u naukama*, pa ne će da pišu. Pis. 61. Učini, te mi *ostarje* *tijelo i koža*. Plač. 3, 4.

ostatak, oštataka, m. — 1) *das Ueberbleibsel, reliquia*. Rj. što *ostane od čega*. — Poznaj se *ostaci od velikoga žanca*. Rj. 114a. Kusur, *der Rückstand, residuum debiti*, cf. *ostatak*. Rj. 317b (*ostatak od drugu*). Namastiri su ovi jedini *ostaci* i spomenici stare Srpske slave. Danica 2. 110. Petrefakta i pritišci... sada se smatraju kao *pravi ostaci iz starijega srijeta*. Priprava 107. Gospod vam govori, *ostanci Judini!* Jer. 42. 19. (*griješkom štumparskom mjesto* ostaci Judini, *vos reliquiae Juda*: isp. ostatak Judin. 44. 12). Da je istrijebio i *ostatke od neznaoštea*. DM. 15. Žrtvenik nije utvrgjen dokle mn se u temelj ne stave *ostaci srećijeh mošti*. DP. 347. Kad se duša rastavi s tijelom pa dokle se ne predađu zemlji *smrtni ostaci*. 360. Ne može biti *stari ostatak* nego je pozniji umetak. Rad 1. 107. — 2) *die Uebriggebliebenen, relictii (post mortem)*: da Bog da *ostatku život i zdravlje!* Rj. vidi potomak. — Obor-knezovi su *ostaci*

od starih Srpskih knezova. Danica 2, 96. Ja mislim da su ovi ostrvljani *ostaci* ili *potomci starijih Hrvata*. Kor. 17. Hoće da ugase iskru koja mi je ostala, da ne ostave imena mužu mojemu ni *ostatka* na zemlji. Sam. II, 14, 7.

ostati, ostanem, v. pf. Rj. o-stati. *vidi* ostanuti. v. impf. I oštajati. — **1)** *bleiben, maneo, permaneo*. Rj. *vidi* zaostati 2. — **a)** *uopće. Začamati*. Rj. 201 (dugo ostati). Ne lišila te sablja, t. j. *ne ostao od nje*. Rj. 331b. Ne će on tamo *skrasiti*. Rj. 688a (ne će tamo dugo ostati). Usjesti se, *ostati usigjelica*. Rj. 788b. Evo ti moja kći, krasna devojka i toliko blago, *sre će tebi ostati*. Npr. 17. On *ostane živeti* onde kod nje. 19. Svu nas trojicu nadbije, i što uteeu u ovu jazbinu *ono ostane*. 34. *Ostani*, brate, u nas. 78. To ti je dio od svega što nam je od oca ostalo. 85. To-liko sila mladića u jagnjad se prometnulo, a sila vasiljena opet bez glave *ostanulo*. 101. Od tebe *ne ostalo traga*. 114. Dijete otiđe kući, a česo *ostane gledajući* za njim. 163. Ne imajući ni njih (dva noveca) kod sebe *ostane mu ih dužan*. 169. On *ostane da čuva stražu*. 188. Njegovome bivšem *gospodaru* jedva *ostane život*. Danica 4, 28. *Od toga* kažu da je *ostalo* te su i sad sve vode po Kotoru malo slane. Kov. 31. Opet će *nješto ostati* i za *potomstvo*. Pis. 30. *Ostare* diplome od naših kraljeva... *svjedoke*. Rj.¹ III (*isp. ničie primjer iz Car. II. 7, 13*). *Kako će dakle ostati carstvo njegovo?* Mat. 12, 26 (*quomodo stabit? wie wird denn bestehen?*). Da nzmemo pet *ostalih* konja što još ima u gradu; gle, to je sve što je *ostalo od mnoštva konja Izrailjskih*. Car. II. 7, 13 (*quinque equos, qui remanserunt; fünf Rosse, die übrig geblieben*). — **b)** *ostane što na kome ili na čemu: Na kome će zemlja ostanuti*. Npj. 4, 297. *Ostanu* sa svim na miru. Danica 3, 138. Da to kneštvo *ostane* večno na njegovom *potomstvu*. Miloš 174. Radosavkić jednako *ostane na tom*, da on za taj posao ne zna ništa. 187. G. Kirjaković obreče to učiniti, i *na tom ostane*. Odg. na ut. 1. Korektura ove knjige *ostane na štamparima*. Posl. XXVI. *Sorjet ostane* samo na Mladenu i na Jakovu i knezu Simu. 58. A *na kom će ostati moja kuća?* Mojs. I, 15, 2. Što reku sudije, *na onom da ostane* i da mu se niko ne protivi. DM. 320. *sa se, pass.: I ne bi se ostalo samo na tome*, nego bi druga braća našla i više takijeh primjera. Pis. 33. — **c)** *ostati pri čemu*: Metne (car) u večje pod bradu sungenj, te u nj saspe ono piće koje mu earica donese, i tako *ostane pri sebi*. Npr. 59. Onaj drugi *ostane pri svome*, i tako se privoli i ovaj. 71. Ako društvo... *ostane pri tvojim mislima*, da njegovji članovi ne treba da uče narodnoga jezika, onda će... Pis. 27. *sa se, pass.*: Da bi se *ostalo pri starome (pravopisu)* makar kako bio rgjav. Slav. Bibl. 1, 91. — kod *njesto* pri: Ali Jerovoam *ne ostane kod Boga Izrailjevoga*, nego načini dvije zlatne junice. Prip. bibl. 80. — **d)** *ostati iza koga, iza njegove smrti*: Car se razboli i od žalosti umre. *Iza cara ostane* earica trudna. Npr. 27. Ne znam, je li kako *dete iza njega ostalo*. Danica 4, 31. Umre Perća Stanković, *izu kojega ostane* lijepa i bogata žena. Sovj. 73. Oni kojima su *ostale iza njih zemlje* njihovih. DM. 69. — u *ovom primjeru ostati iza koga znači ostati njemu*: Sluge careve prime ga u dvor i dadu mu što je *iza njih ostalo* da jede. Npr. 252. — **e)** *ostati od čega, kao izostati, ne doći*: Morao sam *ostati od časti*, za koju sam se trodnevnim poslom bio prepravio. Danica 2, 132. — **2)** od bolesti. *genesen, servari e morbo*. Rj. *ozdraviti, amo ide i ovaj primjer*: Razboli se i kad vidi da *ne će ostati*, nego da će umrijeti, zazove muža. Npr. 113. — **3)** od koga. *zurückbleiben, hinter wem*: nije ostao od gjavola. *relinqu, deterior sum*. Rj. *vidi* zaostati 1. *za kim koji je naprijed pošao, u tjelesnom ili umnom smislu. isp. I oštajati 2.* — **4)** *kao postati, biti (budem). isp.*

glagol *biti* i glagole *postati, nastati, ostati*, koji takogje znače *biranje*, samo malo različno. Sint. 7. — *Kako, čerko, ostade trudna* sa zanjim? Npr. 55. Tako se žito odmah ugasi, i on s Milicom *ostane srećan*. 79. Kad progje dan i noć, gjevojka *ostade čista* i zdrava od gube. 86. Tek što u ovu avliju uljeze, *ostade i on i konj mu i pas mutar* i okamenji se. 118. Ako želiš da *opet troju žena ostane* kaka je bila, treba da dvije duše izgnubimo. 217. U Beogradu za *vezira ostane* Suleman-paša Skopljak. Miloš 56. *Bliheru je i onda i posle* crlo *čao ostalo*, što Loriston nije najpre njemu predstavljen. Žitije 51.

ostava, f. die Hinterlage (das Depot), depositum: dao na ostavu: ostave hajdučke. Rj. *djelo kojim se što ostavi kome da ga pohrani; pa i ono što se tako ostavi. vidu* pohrana, sahrana. — Djevojka je novce davala gospogji da joj ostavi... te je *dala gospogji na ostavu*. Rj. 704a. Na čast tebi ovaj čemer blaga, a ovaj ti na *ostavu* dajem, kada dogjem, opet da ga nagjem. Npj. 3, 372. *I da ga (prsten) čeni na ostavu do sređbe*. Kov. 45. Još je molio Dubrovčane da mu *prime na ostavu blago*... mogu kad hoće *dati blago* svaje na *ostavu* i opet ući. DM. 88. Koji *imaše u njih* (u Dubrovčanu) *blago na ostavi*. 218. Radi *polaganja i primanja ostave* dolaze skoro svagda ljudi znatnoga roda... za neke koji su *ostave polagali* koji nijesu bili vlasteoskoga roda. 273.

ostavānje, n. verb. od ostaviti. stanje koje bira, kad tko ostava, *vidi* ostajanje.

ostāvati, oštāvām, v. impf. o-staviti. *vidi* ostajati. v. pf. ostati. ostanuti. — *Ostavajte* s Bogom Crnogorci! Npj. 4, 94 (Vuk).

ostaviti, vīm, v. pf. Rj. o-staviti. v. impf. ostavljati. — **1. 1)** *aufheben, verewahren, custodio, repono*. Rj. *vidi* staviti 2. *kao pohraniti, sahraniti, isp.* ostava. — *Ostario kod njega* novce na amanet. Rj. 4b. Kad kadnjak pregori, *gornji kraj valja... ostaviti na bakru mladu slijču* ili na *jabuku*. Rj. 12a. Ono ugljevlje stuče u prah, pa zavije u hartiju i *ostavi u sanduk*. Rj. 808a. Čoek uzme travu, te *ostavi u torbu*, pa se oprostis s pobratimom i ristanu se. Npr. 145. To je bila aždaha... pa uši obadvije odsiječe i *k sebi ih u džep ostavi*. 187. Djever popivši sve vino, molitvenu čašu da djevojeći, te je *ona ostavi u sebe do rjenčanja*, a onda opet iz nje piju, i po tom se sa svijem njozi dade, te je *ostavi* i čuva. Npj. 1, XI. Pošto se napije, *ostavi četuru* opet u *judžik*. Npj.¹ 4, XV. Pismo pisano je u dva *prijepisa*, od kojih je *jedan ostavljen u cetinjsku kancelariju* a drugi u *kotorsku*. DM. 284. *sa se, pass.*: Dok je na gumnu (n. p. uzmi, ili: da ti dam, i znači: dok se nije spremilo i *ostarilo*, kao žito s gumna). Posl. 61. — **2)** *lassen, mitto*. Rj. — **a)** *kao okaniti se čega*: Bog je *šahu ostario*, a gjavo erkvu (Posl. 18). Rj. — Ne mogavši razvadić, *ostavi ih* i pogje dalje. Npr. 89. Namisli da *ostavi proga muža* i da bježi ovome drugome. 155. *Ostari brata*, a povedi svata. (Valja da kad se ide po gjevojku?) Posl. 241. Već gledamo lijepa junaka, za kim *čemo ostaviti majku* i lijepo carstvo djevojaštvo. Npj. 1, 373. Tu *njih* bijel danak *ostario*. 3, 152. Ili *nas je sreću ostarila*. 4, 386. Prvo dobro, sa zlatom košulju, što sam vezla sedam godinica, *pri njozi sam oči ostarila*. Here. 143. Dahijsu su procerane, a raja sad *neku ostavi oružje*. Danica 3, 210. *Ostavi Paračin* i pobeagne čak u Niš. 5, 46. *Ostari poporstvo*, i postane pisar. Miloš 182. Zašto je *ostario Austrijsku službu*. Žitije 10. Isus odgovori i reče mu: *ostavi sad*. Mat. 3, 15. *Bože moj! Bože moj!* za što *si me ostario?* Mat. 27, 46. Kad nam se ukaza Kipar, *ostarismo ga* na lijevo. Djel. Ap. 21, 3. u *primjeru koji ide*, ostaviti *znači* postaviti, učiniti. Izvadi me iz vode Marice, *čestitu ču tebe ostaviti*. Npj. 2, 340. *isp.* ostati 4, postati. — **b)** *ostaviti kome šta*: Na koljenu *ostavi joj belegu*. Npr. 240. Ni zlu teci

ni dobru ostari. Posl. 213. Izvila je tri zelena venca: jednoga te sebi ostarila. Npj. 1, 232. »Koga bi ti bratu najvoljela da t' ostarim u bijelu dvoru?« — *Ostari mi Boška Jugovića.* Npj. 2, 289. On ostari spomen robu Srpskom. 2, 295. *No sam duždu riječ ostario,* da dovedem hiljadu svatova. 2, 529. Pametne ljude . . . treba ostariti njihovom razumu: pa će oni sami naći i poznati što valja, što li ne valja. Nov. Srb. 1817. 637. Nego su sve pisali sa ie, pa ostavili čitatelju, neka čita, kako hoće. Odg. na sit. 16. Da bi i on mogao lakše svoju vlast i gospodstvo ostariti svojemu sinu. Sov. 49. *Ostarih sebi sedam hiljada ljudi.* Rim. 11. 4. mjesto daticu dolazi riječ s prijedlogom za: *Za tebe smo glavu ostarili.* A čoban: »Glava glavi i ide.« Npr. 164. — *c)* ostaviti sa značenjem preglasnijim (pod b), ne kazujući kome se što ostari: *Ostario za domazluk.* Rj. 131a. *Ostario mačku da čuva ribu.* Posl. 241. *Patrijara i oni ostare u preglasnjoj vlasti.* Kov. 10. Ljubav k narodu, od koje su Grei i Rimljani ostarili primjere. 13. Sad bi valjalo kazati . . . no to ćemo ostariti za drugi put i za mjesto priličnije. Odg. na sit. 17. Dadoše im žene koje ostariše u životu. Sud. 21, 14. — *d)* ostariti što na koga ili na što: *Na vrapce prohu ostaviti.* Posl. 185. On je sve narodne poslove bio ostario na obor-keczore. Danica 3. 139. *Isusa ostari na njihovu volju.* Luk. 23. 25. *Ostari na Gospoda djela svoja,* i biće tvrde namjere tvoje. Prič. 16, 3. *Nalazimo krajišnika . . . na njih bijaše ostarjeno da odbijaju neprijateljske vojske.* DM. 63. *Ostariše Zetu na stoga rojrodu Tomu.* 99. *sa se, pass.:* Ili će se ostariti stihotvorcima na volju, da ih upotrebljavaju, kako im kad zatreba. Opit XV. — *e)* ostarili što na kome ili na čemu: *Na najmlađoj (kćeri) nauimi da ostari carstvo.* Npr. 205. *Da ih u gradu ostari na miru.* Danica, 5, 38. *Ostari ovce na čuraru.* Sam. 1. 17. 20. *Da je na njemu (Godoliji) ostario ljude i žene i djecu između siromašnoga naroda u zemlji.* Jer. 40, 7. — *f)* ostariti koga ili što nakom sebe ili izu sebe, t. j. poslije smrti svoje: *Ostari ga nakom sebe da caruje.* Npr. 10. *Sina kojega mišljaše nakom sebe za cara ostariti.* 215. *Bolja je istraga nego rgjava natraga.* (Bolje je da se čouku koljeno zatre, nego da zao porod izu sebe ostari). Posl. 21. *Tako imao koga nakom sebe ostariti!* 297. *Nakom sebe spomen ostariti.* Npj. 4, 357. — *3)* bradu —, *den Bart wachsen lassen, promitto barbam.* Rj. *vidi* pustiti bradu. — *ostariti bradu, brke, kosu (da rastu).* — *Svrzibrada,* čovjek koji jedan put ostari bradu, pa je opet obrije. Rj. 673a. — *II. sa se, refleks. — a)* ostaviti se, *vidi* ostanuti se. Rj. *vidi* i okaniti se, i *ondje* *syn.* Svaki vadi po dvaest dukata, age vade po tridest dukata, među Marku na skut na dolamu, ne bi li se beda ostarila: al' se beda ostariti ne će. Npj. 2, 437. *isp. b. — b)* ostaviti se, *vidi* ustaviti se: *A otolen voda porevala . . . tu se ladna voda ostarila.* Npj. 4, 449 (*isp.* što je ladna voda prorevala . . . što se ladna voda ustarila. 4, 451). *može biti da oramo pripuda i primjer iz Npj. 2, 437 pod a.*

ostavljanje, n. Rj. *verh.* od ostavljati. — *I. I)* radnja kojom tko ostavlja (sahranjuje) što (das Aufheben, custoditio. Rj.). — *2)* radnja kojom tko ostavlja što, n. p. muž žena, ili kome elast svoju i t. d. (das Lassen, relictio. Rj.). — *3)* radnja kojom tko ostavlja n. p. bradu (ostavljanje brade, der lange Bart, promissio barbae. Rj.). — *II.* radnja kojom se tko ostavlja čega.

ostavka, f. o-stavka, djelo kojim se tko ostari čega, n. p. služb: die Resignation, Amtsniederlegung. — Ja eva dajem ostarku na upravu jeparhije. Megj. 131 (= eparhije).

ostavljati, vlijam. v. *impf.* Rj. o-stavljati. v. *pf.* ostaviti. — *I. I)* verwalten, repono. Rj. kao sahranjivati 2. *isp.* ostava. — Megjudnevnička jaja, ja-

gode (to žene ostavljaju lijeka radi). Rj. 351b. Kad ear igjaše u dom Gospodnji, nošahn ih (štítové od njeđi) stražari, a poslije ih opet ostavljahu u riznicu svoju. Car. I. 14, 28. — *2)* lassen, mitto, relinquo. Rj. — *a)* *isp.* ostaviti 2a. — *Pa ga* (izvorčić) Nijemei nekad, kad su onu zemlju ostarjali, zatisnuli čebetima. Rj. 60a. — *b)* ostarljati kome štu: »Na kom' mene ludu mladn ostavljáš?« *»Ostarljam te tvojoj majci i mojoj.«* Npj. 1, 208. *Ostavljajući sađ pravim politicima, neku presude, jesu li . . . ja prelazim k vladanju Miloša Obrenovića. Miloš 43. Ja ostavljam čitateljima, neka sude.* Odg. na sit. 6. — *c)* ostavljati sa značenjem preglasnijim (pod b) ne kazujući kome se što ostavlja: *Ako je kad i izljegla, ostavljala je zapis doma.* Npr. 213. *Što se danas može učiniti, ne ostavljam za sjutra.* Posl. 360. — *d)* ostarljati što na koga ili na što, sa se, refleks. ili *pass.:* *On mu odgovori, da se ostarlja na carsku milost i volju.* Žitije 11. — *e)* ostarljati što na kome ili na čemu: *Ostavljam sve svoje dobro na vanu i na Bogu.* Npr. 72. *»Na kom' mene ludu mladn ostavljáš?«* *»Ostavljam te tvojoj majci i mojoj.«* Npj. 1, 208. — *3)* (das Haar, den Bart, den Schnurbart) wachsen lassen, promitto barbam. Rj. *pustati kosu, bradu, brke (da rastu):* *Ni kose da ne ostarljuju nego neka strigu glave svoje.* Jezek. 44, 20. — *II. sa se, refleks. ostarljati se čega:* *Ne ostavljahu se djela svojih niti putova svojih opakih.* Snd. 2, 19. *Očevidno je daž samo zlo pisanje, i već ga se počinju ostarljati.* Rad 1, 118. *vidi* prohoditi se (čega). *isp.* ostaviti se.

ostli, f. pl. (po jugozap. kraj.) *vidi* ostve. Rj. i *syn. ondje.* — *Treptiš* kako riba na osteh. DPosl. 137 (na osteh stariji nastaruk mjesto poznijega ostih i norijega ostima).

ostidjeti se, ostidim se, v. r. *pf.:* »Digni s lišea svilemu maramu . . . Ostidi se plemena djevojka, pa mi slimi sa glave maramu. HNpj. 1, 312. — o(d)stidjeti se? u Stullija: prestati stidjeti se.

ostika, f. *vidi* ocat. Rj. i *syn. kod* ocat. — *ostiku* (mjesto ostika, s promjenom glasa c na s pred t; osn. u ocat). Osn. 276. *riječi s takim nast. kod* aptika.

ostipsati, sâm (ostipsêm), v. *pf. in Aluun siedlen, coquo in alumine, imbuo alumine.* Rj. o-stipsati. *vidi* otipsati. v. *impf.* stipsati. *isp.* stipsa (koeelj).

ôsto, m. *hyp.* od Ostoja. Rj. *gen.* Ôsta, *voc.* Ôsto. **Ôstoja,** m. ime muško. Rj. *hyp.* Ôsto. — *Priopćio* povelju kralja Ôstaje. Rad 6, 205.

ostôzje, n. (u C. G.) — *I)* stožina oko koje se stog sadijeva, *Stange um welche der Schober angelegt wird, cardo.* Rj. — *2)* stog, der Schober, meta: *U kućiste oganj nturiše, dru ostôzju slame zapališe.* Rj.

ostrâg, ostrâgu, hinten, pone, cf. ozad. Rj. o-strag. *isp.* trag. *vidi* i straga, otragu, ozada. na pitanje gdje? nu pitanje odakle: odstraga, sastrag, suprotno sprijed, sprijeda, osprijed. — *Obila* majka rodila obila junaka. (. . . a to mu [Milošn] majka mijesi hljeb, a prebacila desnu sisu preko lijevoga ramena, a lijevu preko desnoga, te on ostrag sisa . . .). Posl. 229. *Haljina, koja je kako sprijed tako i ostrag* po šavovima izvezena gajtanima. Kov. 41. *Sprijed* dubina morskâ . . . *ostrag* ljuta vojska Misirska. Prip. bibl. 43.

ostrâguša, f. puška što se ostragu, odstraga puni; *Hinterlader.* — *Glušice* ili *inglizice* zovu Crnogorci puške ostraguše Martinijeve sisteme, jer se ne čuju daleko. ARj. III. 211b.

ostrica, (sablja), f. die Scharfe, acutu: *Ostrieu* je sablju izvadilo. Rj. *ostra* sablja.

ostrice, n. *vidi* ostrice: *Od čelika* sabljn preto-pili, u ostriceu sablju ugodili. Rj. *ona strana* n. p. u sablje, gdje je ostrâ. — *U zlato* je sablja obilvena, u ostriceu ostrâ i ugodna. Npj. 2, 224. *Zavratio* si

ostrice maća njegova, i nijesi ga ukrijepio u boju. Ps. 89, 43.

ostrici, ostričem (ostrigao, ostrigla), *v. pf. scheren, tondeo*. Rj. o-strici. *vidi* ošišati. *v. impf. strići*. — Ko za tugjom vunom pogje, sam ostričem kući dogje. Posl. 138. *Ostrizi do kože*. D'Posl. 91. *sa se, reflcs.*: Načini se čelava i ostrizi se za milom djecom svojom. Mih. 1, 16.

ostriga, *f. vidi* ostrika, kâmenica, *die Auster, ostrea*: Kopitujak, kao kopito u moru. a nnutra kao kamenica (*ostrigu*). Rj. 290a. — *Tal.* ostrica.

ostrika, *f. vidi* ostriga, kâmenica, *die Auster, ostrea*: Mi, koji smo prosvijećeni, još uživamo gdje-koju stvar sirovo i neuragjenu . . . (*ostrike, kamenice*). Priprava 165.

ostrizine, *f. pl.* ona vuna što čurčije sastrign s kožula, *Abschnittel, segmentu, cf. krkljma*. Rj. o-strizine. *isp.* ostrici.

ostrmiti, *mim, v. pf.* (u C. G.) *schräge legen, obliquo, n. p.* struku kad se na njoj hvata snježanica za piće. Rj. o-strmiti, *kao strmo, koso metnuti što, inače se ne nalazi taj glagol*.

Ostrog, *m.* gora izmegju Hercegovine i Crne Gore. Rj.

ostroga, *f.* — 1) pod lozom podporanj, *der Rebenpfahl, pulus*. Rj. — Rozga, 2) trklja, *ostroga*, u vrhu granata prika po kojoj se loze razilaze (kao čardaklije). Rj. 653b. — 2) (u Hrv.) *der Sporn, calcar, cf. mamuza, ostruga*. Rj. — Brzu konju *ostroga* ne služi. D'Posl. 10. — *Značenje* (korijenu) *bosti*: oštar, oštriti, ostrica. *ovamo će takogjer ići u istom značenju*: ostruga, ostrška; ostruga; Ostrovića; ostrva (značenje *bosti* prešlo u *stršiti*). Korijeni 3.

Ostrôgon, *m.* Gran, Strigonium. Rj. varoš u Ugarskoj.

ostrokati se, kâm se, *v. r. pf.* ostrokale se ovee, t. j. udarila u njih stroka, *mit der stroka bechfet werden, morbo stroka dicto corripit*. Rj. o-strokati se. *taj se glagol u drugojacijem obličju ne nahodi*.

ostroška, *f.* (u južnoj Srbiji) *vidi* stuba. Rj. *vidi* i ostrva. rozga 3. *ostroška* (osn. u *ostroga*). Osn. 300. *isp.* penjača. *kao ljestve od deblu koje nije sa srijem okrasano*.

Ostrovića, *f.* — 1) visoka glavica u nahiji Rudničkoj sa zidinama na vrhu svome. Rj. — 2) u Dalmaciji nad Otrksom varošica i više nje zidine od starijih kul. Rj.

Ostrôžac, Ostrôšca, *m.* grad niže Bišća: Od Ostrôšca dva Beširevića. Rj.

ostručati, čâm, *v. pf.* (u Boci) grozge u kaci izgazi i isejediti, *keltern, calco*. Rj. o-stručati. *v. impf.* stručati.

ostruga, *f.* — 1) *vidi* kupina 1. Rj. *biļjka*. — 2) *vidi* mamuza, *cf.* ostruga 2: Sa čiznama i sa *ostrugama*. Kuenn konja čizmom i *ostrugom*. Rj.

ostrugati, ostružem, *v. pf. abschaben, derado*. Rj. o-strugati. *v. impf.* strugati. — Oputu ljudi sami okroje od kozje ili od ovčje kože, pa pošto je *ostružu* i pokisele, usuču je na šiljku, i po tom njome grade opanke. Rj. 466b. A kuću zapovjedice da *ostružu iznutra*. Mojs. III. 14, 41. *sa se, pass.*: Strugotina, ono sitno *iverje što se sa dasaka ostruže*. Rj. 720b.

ostružine, *f. pl.* *die Abschäbsel, quod abradit debet*. Rj. — 1) *vidi* ogrebine, ogrebak. *ono što se ostruže (ogrebe) stružuci n. p. zdjelo, kotao i t. d. isp.* strugotina 2. — 2) ostružina, *vidi* strugotina, oščela. *ono sitno iverje što se sa dasaka ostruže*. — Oščela, *ostružina* od drveta, n. p. kad stolar struže. Rj. 483b.

ostružiti, žim, *v. pf. vidi* odstružiti: Ovce mu se *ostružile* same. Rj. o-stružiti. *vidi* odstružiti: otvoriti strugu da izluze ovce nu polje. *kao prost glagol ne nalazi se*.

ostrv, *m.* *vidi* ostrvo i *syn. ondje*. — Na Azorima našli su Portugalci prije 350 godina istina premnogo

jastrebova (od čega su *ori ostrvi* i ime svoje *dobili*), ali ni jednoga čovjeka. Priprava 22.

ostrva, *f.* (u C. G.) kao stuba udarena u zemlju (pred kolibama), te se vješaju puške (a u kući se vješaju o čukalj): sa *ostrve* pušku ugrabio. Rj. *isp.* oružnica. — *značenje korijena kod ostroga*.

ostrvce, *n. dem.* od ostrvo. Rj. *vidi* otočić. adica. — Mrdulja, *malo ostrvce* od kamena kod Spljeta kraj Brača. Rj. 371a.

Ostrvica, *f.* varoš u Hrvatskoj na desnom brijegu Une prema Turskome gradiću Avali: A gjevojka Anglijska kraljica s Dukom zetom od zemlje Gorandže, ona ode žeru *Ostrvici*. Rj.

ostrviti se, ostrvím se, *v. r. pf. ein Aus zu fressen bekommen (von Hunden), culaver nauicsei*. Rj. o-strviti se *n. p. pas jedarši strva, taj se glagol u tom značenju inače ne nalazi*. — Ali sada, *ostrviti se* tako srećno na Tursku krv i namamivši na pljačku, i prosti je narod izgubio volju opet tako postati raja Turska. Danica 3, 219.

ostrvljanin, *m. (pl. ostrvljani) der Insulaner, insulanus*. Rj. *čovjek sa ostrva, vidi* otočanin. školjar. — U Dalmaciji gragjani i varošani i *ostrvljani* zovu Vlahom svakoga seljaka sa suhe zemlje. Rj. 68a. Carevi Tarsiski i *ostrvljani* donijeće dare. Ps. 72, 10.

ostrvljanka, *f. die Inselbewohnerin, insulana*. Rj. *čenska sa ostrva*.

ostrvo, *n. die Insel, das Eiland, der Wörd (Werder), insula, cf. otok*. Jedno selo kraj Drine (pod Loznicom) zove se *Ostrvo*. Rj. *vidi* i ostrv, školj, ada*. *isp.* polu-ostrvo. *dem.* ostrvce. — Niže donjega gjerdapa u *ostrvu*, koje Turci zovu Čiplak-ada, imaju velike zidine. Danica 2, 50. U Dalmaciji na suhoj zemlji (osim samoga primorja i *ostrva*) . . . ali na *ostrvima* i u primorskijem mjestima govori se jezikom malo drukčijim od Srpskoga. Kov. 17.

ostrvski, *adj. Insel-, insularis*. Rj. *što pripada ostrvu, ostrvima*.

ostudjeti se, ostudím se, *v. r. pf. o-studjeti se, studen postati. isp. zastudjeti. v. impf. studjeti*. — Tko se grije na tugjem ognju, brzo se *ostudi*. D'Posl. 132.

ostupanje, *n. das Hinwegtreten, recessio*. Rj. *verb. od* *ostupati. radnja* kojom tko *ostupa*.

1. **ostupati**, ostúpám, *v. impf. abtreten, recedo*. Rj. o-stupati. *vidi* odstupati. *v. pf.* *ostupiti*.

2. **ostupati**, pám, *v. pf. n. p. ječam, stampfen, contundo, pinso*. Rj. o-stupati. *v. impf. stúpati. isp.* stúpa. — Tu bi bilo pića izobila . . . tebi, *dece, ječmu ostupava*. HNpj. 3, 530.

ostúpiti, ostúpám, *v. pf. abtreten, recedo, cf. odstupiti*. Rj. o-stúpiti. *v. impf.* I *ostúpiti*.

ostvariti, ostvârím, *v. pf. o-stvariti što, učiniti da bude stvar, da bude u djelu, doista* (a ne samo u misli, u namjeri); *realisiren, verwirklichen. v. impf.* ostvarivati.

ostvarivânje, *n. verb. od* *ostvarivati. radnja* kojom tko *ostvaruje što*: Život je *ostvarivanje* naše misli i naše vere. Zlos. 294.

ostvarivati, ostvârújem, *v. impf. potvrda u verb. ostvarivanje. v. pf. ostvariti, gdje je i značenje*.

ostve, ostávâ, *f. pl. der Dreizack (der Fischer), tridens, cf. osti*. Rj. *vidi* i ohći, ošći, ošće; *ostve* (od riječi ženske s osnovom na i: *ost*, koja se samo pomiješala s ovakim riječima na *to* ili *ti*). Osn. 41. *riječi s takim nast. kod* bačva. Značenje (korijenu) *bosti*: Osje; osti . . . *ostve*: ostan. Korijeni 3. *ribarsko oruđe sa šiljcima*. — Sjegja, kao odar ili kolibica nad vodom, odakle se riba hvata i *bije ostvama*. Rj. 683b.

ostvîšte, *n. der Stiel des Dreizacks, manubrium tridentis*. Rj. *držalo u ostvama*. — *riječi s takvim nast. kod* grabljište.

ôsuda, *f. vidi*: ôdsuda, *das Urtheil, judicium, sententia, cf. presuda*. Rj. 449a. *vidi* i osudbina; *sentencija*. — Koga najprije sreću da im o tome sudi . . .

srećeše na konju gjavola, koji se bješe pretvorio u kaluzijera ... i *po osudi gjavola* izgubi dobri sve tri stotine cekina. Npr. 85. Što nema odmah *osude* za *zlo djelo*, za to sree sinova ljudskih kipi u njima da čine zlo. Prop. 8. 11.

osudbina, *f.* (u Bocci) *das Urtheil, judicium, cf. presuda*. Rj. *vidi* i *osuda, i syn. onđe*. Sa svijem si gjavo ugodio, da uama j' to *Božja osudbina*. Npj. 5. 503.

osuditi, osuđim, *v. pf.* Rj. o-suditi, *vidi* odsuditi, *v. impf.* osuđivati. — **1)** *aburtheilen, das Urtheil fallen, judicium fero*, n. p. kome što. Rj. — Ti si moja žena, *tako je* zar *Boj osudio*. Npr. 115. — **2)** koga, *verurtheilen, condemnno*, Rj. — Namolovan go starac, kojega su guje opasale ... bio vrlo tvrd i nemilostiv, pa *ga za to Boj onako osudio*. Rj. 81a. Svakoga *obavirava osude* *ni pet godina*. Rj. 221a. Šta je skrivio ovi siromah čovjek *te ga na smrt osudise*. Npr. 218. Kao *osujenja duša* (n. p. zabunio se). Posl. 132. *Osude* nekakva konjokradicu *na rešati*. Danica 4. 38. Miloje ... okrivljen je i *osujen da sjedi* u Ostružnici. Sovj. 34.

osujenica, *f. die Verurtheilte, condemnata*, Rj. *kaja je osujenja (na što)*.

osujenik, osujenika, *m. der Verurtheilte, condemnatus*, Rj. *koji je osujen (na što)*.

osujenje, *n. damnatio*, Stullj. *verb. od osuditi, djelo kojim se tko osudi (na što)*, za *verb. od glagolba perfekt, isp. dopuštenje*. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio ... *osujenje, očišćenje*. Nov. Zav. VII. Jer za grijeh jednoga bi *osujenje*. Rim. 5. 16 (*condemnatio, Verurtheilung*). Sad nema *osujenje* onima koji su u Hristu Isusu. 8. 1 (*damnatio, Verdammnis*). Koji su danu odrezjeni na ovo *osujenje*. Jud. 4 (*judicium, Strafgericht*).

osujivanje, *n. Rj. verb. od osujivati*. — **1)** *radnja kojom tko osujuje kome što* (das *Aburtheilen, judicium latio*). Rj.). — **2)** *radnja kojom tko osujuje koga* (das *Verurtheilen, condemnatio*, Rj.).

osujivati, osujivjem, *v. impf.* Rj. o-sujivati, *v. pf.* osuditi. — **1)** *verurtheilen, condemnno*, Rj. *koga (na što)*: Kad biste pak znali šta je to: milosti hoću a ne priloga, nikad *ne biste osujivali pravijeh*. Mat. 12. 7. Kojijem sudom sudiš drugome, *sebe osujuješ*. Rim. 2. 1. Blago onome koji *ne osujuje sebe za ono šta nagje za dobro*. 14. 22. — **2)** *aburtheilen, judicium fero*. Rj. *kome šta, vidi* suditi 1.

osukati, osučem, *v. pf. abdrchen, abwinden, retorqueo, devolvo, cf. odsukati*. Rj. o-sukati, *v. impf.* osukivati.

osukivanje, *n. das Abdrchen, retorsio, devolatio*. Rj. *verb. od osukivati, radnja kojom tko osukuje što*.

osukivati, osukujem, *v. impf. abdrchen, retorqueo*. Rj. o-sukivati, *vidi* odsukivati, *v. pf.* osukati.

osumporiti, *rim. v. pf. sulphure inducere, incrostare di solfo*, Stullj. o-sumporiti, *n. p. bure, sumporom ga okuditi, v. impf.* sumporiti.

osuriti, osurim, *v. pf. bloss färben, colore pallido imbrav*, Rj. o-suriti, *obojiti surom bojom, inače se glaslo ne nalazi, isp. sür*.

osušiti, osušim, *v. pf.* Rj. o-sušiti, *v. impf.* sušiti. — **1)** *trocknen, sicco*, Rj. — Po 30 *osušenijeh smokva* prodaju se zimi za krajevaru. Kov. 40. Gospod uzbi more *prtom istočnim, koji jako duvaše cijelu noć, i osuš* more. Mojs. II. 14. 21. — **2)** *su se, refleks. verborren, auströcknen, sicco*, Rj. — Sama sazdana kost, kaže se za bolesnika, *koji se od bolesti osušio i okoreo*. Rj. 663a. Otac i mati ... ostareli i poerneli i *osušili se* kao aveti, a ne mogu da umru. Npr. 77. *Osušio se* kao Ciganski svetac u olžaku. Posl. 242. Koji traže vode a nje nema, *kojima se jezik osušio od žnje*. 1s. 11. 17. *Koža* im se prilijepila za kosti, *osušila se* kao drvo. Plać. 4. 8.

osuti, osipem, *v. pf.* Rj. o-suti, *v. impf.* osipati. —

I. auseinander fallen lassen (z. B. den Strumpf), *dissipo*. Rj. *osuti n. p. čarapu, učiniti da se ospe*. — **II. su se, refleks.** — **1)** *auseinander rollen, dissipor*, n. p. *osulo se* grožnje u cvijetu; *osula se* čarapa. Rj. — *Osipača, vinova loza* (čokoti, na kojoj *grožnje* podjera, ali u cvijetu opadne *ospe se*). Rj. 470b. Kad *se ospe kao čarapa*, (Reče se n. p. kad stane vojska bježati, pa bjege jedan za drugim). Posl. 120. — **2)** *besied werden, conseri*: *Osu se* nebo zvezdama, a ravno polje ovacma, Rj.

osužbati, osužbam, *v. pf.* (u C. G.) kukuruze, t. j. oljuštiti, *den Kukuruz lösen, excortico*. Rj. o-sužbati. *vidi* okomiti 1, okorubati, *v. impf.* sužbati.

osužnjiti se, žnjim se, *v. r. pf. ein Gefangener werden, in Gefängnis kommen, in vincula conjici*. Rj. o-sužnjiti se, *sužanj postati, dopusti tamnice, vidi* zasušnjiti, *v. impf.* sužnjevati. — Al' se bojim hajdučke Maltije, da se tamo *vi ne osužnjile*. Npj. 3. 85. *Osužnji se* Kraljeviću Marko u *tamnici* crnog Arapina. HNpj. 2. 45.

osvadbovati, osvadbujem, *v. pf.* o-svadbovati, *svadbu svršiti, v. impf.* svadbovati. — Mi *osvadbovasmo* svadbu kakvu selo nije zapamtilo. Megj. 114.

osvaditi, *dim. v. pf.* (u Dalma.) *angeben, denuncio, cf. opovijesti*. Rj. o-svaditi, *prokazati*.

osvajanje, *n. das Erobern, captio*. Rj. *verb. od osvajati, radnja kojom tko osvaja što*.

osvajati, osvajam, *v. impf. erobern, redigo sub potestatem*. Rj. o-svajati, *činiti što svojim, isp. prosti svojiti, v. pf. osvojiti*. — Tada stanu Izraeljci *osvajati zemlju*. Prip. bibl. 54.

osvanuti, osvanem, *v. pf.* Rj. o-svanuti, *v. pf. je i prosti svanuti (samnuti), vidi* i osavnuti, osamnuti; *rasvanuti se, v. impf.* osvanjivati, osvitati, (*prosti*) svitati; *prosvitati, rasvitati se*. — **1)** *vom anbrechenden Tage erreicht werden, invenio a die illucescente*. Kad se Srbi u jutru sastanu (u Srbiji) i nazove jedan drugom *dobro jutro*, onda ga upita: *Jesi li mirno osvanuo?* A onaj odgovori: *Mirno, hvala Bogu!* kako ti? *Osvanu* zvezla na vedrom nebu, *rabar* devojke pred belim dvorom. Rj. *osrane tko ili što gdje, kad se onđe uvaje na osvitak danu*. — Ko je god ... onde zamolio, onaj više nije žir *osvanuo*. Npr. 60. Sjutradan ujutro ona dva gjetička probude se, kad li onome što je izio srce, *osvanulo* pod glavom *sto zlatnijeh cekina*. 109. Gatala baba da nije miraza, pa *osvanuo snijeg* do guzice. Posl. 41. Omrkao, a *ne osvanuo*. (Utekao ili ga onako nestalo noću). 238. Što deteta u veće omrkne, još *toliko u jutru osrane*. Npj. 2. 157. Kade dođe Jadru vodi hladnoj, u *Dobriću selu osvanuo*. 4. 145. Drugi dan u jutru *osvanu* po različnijem raskršćima na zid prilijepljeni *ori stihovi*. Sovj. 84. — **2)** *anbrechen (vom Tage), illucesco, cf. osavnuti: U to čas mi harjam osvanuo*. Rj. — *Osvanu zvezla* na vedrom nebu. Rj. 469a. Kad ujutru *dun osrane*, ali nema ni one kuće. Npr. 76. Kada osmo ujutro *osvanulo*. Npj. 4. 372. Kad u jutro *zora osvanula*. 4. 513.

osvanjivanje, *n. vidi* osvitanje. Rj.

osvanjivati, osvanjujem, *v. impf.* (u Dubr.) *vidi* osvitati; *svaki dan sad toplije osvanjuje*. Rj. o-svanjivati, *vidi* i svanjivati, svitati, *v. pf.* osvanuti.

osvećivanje, *n. Rj. verb. od osvećivati*. — **1)** *radnja kojom tko osvećuje što, n. p. erbru* (das *Weihen, consecratio*, Rj.): Kad su osvećivali idola ... tek što se svrš *osvećivanje*. Prip. bibl. 97. *vidi* osveštavanje. — **2)** *radnja kojom tko osvećuje koga, ili kojom se tko osvećuje* (das *Rächen, ultio*, Rj.).

osvećivati, osvećujem, *v. impf.* Rj. o-svećivati, *prosti impf.* svetiti, *v. pf.* osvećiti. — **I. 1)** *weihen, consecro*. Rj. *vidi* osveštavati. — Kad bi se obredili gozdom, pošiljaše Jov i *osvećivase ih*, i prinošaše žrtve; jer govoraše Jov: *može biti da su se ogriješili sinovi moji*. Jov 1, 5. Duh Božji iznad vode, *osve-*

čujući joj životvorno jestu. DP. 310. *sa se, pass.*: Kad se osvećuše zid Jerusalemski. Num. 12, 27. — 2) koga, *rächen, ulciscor*: Ustaj Marko, ako Boza znađeš, te osvećuj svoga pobratima. Rj. — Koji mnogo prijeti, *slabo osvećuje*. Posl. 113. Jer on (Gospod) osvećuje krr, pamti je; ne zaboravlja jauka nevoljnijeh. Ps. 9, 12. — **II.** *sa se, refleks.* osvećivati se kome, *sich rächen an jemand, vindictam sumo de aliquo*. Rj. — Ne osvećujte se za sebe. Rim. 12, 19 (*Rächet euch selber nicht*).

ösvem, (po jugozap. kraj.) *vidi* osim. Rj. i primjere ondje.

osveštanje, *n. verb.* od osveštati. *djelo kojim se što osvešta*: To je zakon... i za osveštanje i za žrtvu zahvalnu. Mojs. III. 7, 37. *isp.* osveštavanje. — *takvu verb. isp.* kod dopuštenje.

osveštati, štām, *v. pf.* n. p. crkvu, *weihen, consecro*. Rj. o-sveštati. *iz crkvenoga jezika mjesto osvetiti* 1. *v. pf.* je i *prosti* sveštati, svještati. *v. impf.* osveštavati. — 1) Sveti Petar crkvu gradi... tu je crkvu osveštao, leturgiju otpojao. Here. 325. Idi k narodu i osveštaj ih. Mojs. II. 19, 10. Da je smatrao sebe za zakonitoga vladaoča, kojemu je *elast osveštana odozgo*, koji nema nad sobom starijega. DM. 24. Patrijarah koji je svetoga *Saru osveštao za arhi-episkopa*. DRj. 3, 541. — 2) *sa se, refleks.* *pass.*: I saui sveštenici, koji pristupaju ka Gospodu, *neka se osveštaju*. Mojs. II. 19, 22. *Osveštajte se*, i hodite sa mnoom na žrtvu. Sam. I. 16, 5. Kad bi se *sveti dari osveštali* i sveštenici se i narod pričestili, onda bi... DP. 10.

osveštavanje, *n. das Weihen, consecratio*. Rj. *verb.* od osveštavati. *radnja kajom tko osvešta što, n. p. crkvu. vidi* osvećivanje. *isp.* osveštavanje.

osveštavati, osveštāvām, *v. impf.* *weihen, consecro, cf.* osvećivati. Rj. o-sveštavati, *n. p. crkvu, prosti* *v. impf.* sveštavati, svještavati. *v. pf.* osveštati. — *sa se, refleks.*: Koji se osveštavaju i koji se očičaju u vrtočina jedan za drugim javno, svi će izginuti. Is. 66, 17.

ösveta, *f. die Rache, vindicta*: Nema osrete bez luda brata (Posl. 204). Rj. — *Osreta* djevojke nad momkom. Npj. 1, 385 (natpis pjesmi). To je Živko jedva dočeka, jer mu j' Osman sina pogubio... Ode Živko sinu na osretu. 4, 30. Ne čerajte osrete na rajli. 4, 134. Koji je na Srbe mrzio i osretu u sreću nosio. Miloš 57. Narod uskupi osretom i nestrpe- nijem, i ustane na Turke. 74. Da se govori samo iz osrete i iz zavisti i pakosti. Ođg. na ut. 19. Bojste se mača; jer je mač osretu za bezakonje. Jov 19, 29. Nek se pokaže pred očima našim osretu nad nezna- boščinu za prolitu krv sluga tvojih! Ps. 79, 10.

osvétiti, ösvětüm, *v. pf.* Rj. o-svetiti. — **I.** 1) *weihen (Wasser), consecro*. Rj. *vidi* osveštati. *v. impf.* osvećivati 1. — Zakrstiti *rodicu*, t. j. osretiti. Rj. 178b. Šta je veće, ili zlato, ili crkva koja zlato osretiti? Mat. 23, 17. Da budu nezabošci *prinos* povoljan i osvećen. Duhom svetijem. Rim. 15, 16. Pomaži šator i osretiti ga, i biće svet. Mojs. II. 40, 9. *Čakra* bi osvećena za spomen ulaska presvete Bogorodice u crkvu. DM. 16 (*isp.* zatronošiti). *Kršćenje je osretio* Isus krstivši se sam. DP. 181. *sa se, pass.*: Da se osretiti lik što ga postavi car Navuhodonosor. — 2) koga, *rächen, ulciscor, cf.* pokajati: Danas ću vas braćo osretiti, osvetiti ili poginuti. Rj. *vidi* i odmastiti. — Udari ga topuzinom teškom... Ja sam tvoja vjerna ljubovca; ne oprostí one topuzine, e sam mnoge noje osretila. Npj. 3, 355 (što ju je on gazio i tukao nogama. Vuk). Ti osreti Turke na rbasima. 4, 367. Da je blagosloven Gospod, koji osreti sramotu moju od Navuda. 25, 39. *Osretí me od onijeh koji me gone*. Jer. 15, 15. *sa se, pass.*: Biće dan osvete Gospodnje, godina plaćanja, da bi se osretio Sion. Is. 31, 8. — **II.** *sa se, refleks.* kome, *sich rächen an jemand, vindictam sumo de aliquo*. Rj. *vidi* vesnuti se 2. — Ko

se ne osretí, on se ne posveti. Posl. 151. E se serdar dobro osretio: šest stotina za njega jednoga. Npj. 4, 378. Može biti da se Josif sudi na nas, pa će nam se osretiti za sreću što mu nemišmo. Mojs. I. 50, 15.

osvétljiv, *adj.* *rachsüchtig, ulciscendi cupidus*. Rj. koji se rado osvećuje, *vidi* osvetoľjubiv.

osvétljivac, osvétljivač, *m. čarjek osvettljiv, potvrda riječi u pridjevu koji ide*.

osvétljivčev, *adj.* što pripada osvettljivu. — Stid je popao lice moje od pogleda neprijateljevih i osvettljivčevih. Ps. 11, 16.

osvétljivost, osvettljivostí, *f. osobina onoga koji je osvettljiv. vidi* osvetoľjubivost.

ösvetni, *adj.* što pripada osveti: Kad nas zadesi kako zlo, mač osvetni ili pomor ili glad... usliši i izbavi. Dnev. II. 20, 9.

ösvetnira, *f. ultric, Stulli, koju se osvećuje (kome), die Rächerin*.

ösvetnik, *m. der Rächer, ultor, vindex*. — Ima riječi Sf. kojih nijesam čuo u narodu da se govore, nego sam ih ja načinio... *osvetnik*. Noć. Zav. VII. *ali ima ova riječ već u Stullija iz Palmotića*: osvetnik, ultor, vindex. Knez... uzalud ne nosi mača, jer je Božij sluga, *osvetnik* na gnjev onome koji zlo čini. Rim. 13, 4. Taj je čovjek nama rod, i jedan od osvetnika naših. Rut 2, 20. Ne stupaj na njivu širočadi. Jer je jak osvetnik *njihov*: braniće stvar njihova od tebe. Prič. 23, 11.

ösvetnikov, *adj.* što pripada osvetniku: Zbor neka izbavi krvnika iz ruke osvetnikore. Mojs. IV. 35, 25.

osvetoljubiv, *adj.* osveto-ljubiv, koji ljubi osretu, rado se osvećuje, potvrda u riječi koju ide, *vidi* osvettljiv. — *tako sloč. adj.* kod bogoljubiv.

osvetoljubivost, osvetoľjubivostí, *f. osveto-ljubivost, osobina onoga, koji je osvetoľjubiv. vidi* osvettljivost. — Svi su ti svečanici više ili manje izasli na glas sa svoje osvetoľjubivosti. Zlos. 296. za obličje *isp.* gostoljubivost.

osvijestiti, ösvijestüm, *v. pf.* Rj. o-svijestiti. *v. impf.* svijestiti (i se). — 1) zur *Besinnung bringen, veroco ad mentem*. Rj. koga, učiniti da dođe k sebi, k svijesti, suprotno onesvijestiti. — 2) *sa se, refleks. v. pf.* zur *Besinnung kommen, veroco ad mentem*. Rj. doći k sebi, suprotno onesvjesnuti. — Kad vigje car, onesvjesnut od čuda... dok se na jedan put osvijestí. Npr. 115.

osvijetliti, ösvijetüm, *v. pf.* Rj. o-svijetliti. *v. impf.* osvjetľjavati, osvjetľjivati. — 1) *beleuchten, illustro*. Rj. — Treba sva crkva da bude osvjetľjena *kandilima* a još većma duhovnijem *svjetlom* jevangjelja. DP. 48. Ali će trebati da ogledam *osvijetliti nešto* što doslije u filologiji slovenskoj nije osvjetľjeno. Rad. I. 110. *sa se, pass.*: Kojima se gdjejkoji odsjek naše istorije može znamenito osvjetľliti. 5, 198. — 2) (u C. G.) n. p. kamara, *abkchren, verro, cf.* pomösti. Rj. *vidi* i očistiti 1.

ösvit, *m.* (u C. G.) *Tagesanbruch, diluculum, cf.* osvítak: na osvit Božića. I drži nam četvero denija na osritu od Petrova dana. Rj. *vidi* i rasvit, rasvitak, svanuće. — *isp.* osvítati, osvanuti.

osvitak, osvítka, *m. der Anbruch (des Tages), diluculum, cf.* osvít: Na osvítak nevjelj dugoše prije zore i bijela dana. Rj. i *syn.* kod osvit. — Po večeru subotnom na osvítak *pruga* danu nedjelje dogje Marija. Mat. 28, 1.

ösvitānje, *n.* Rj. *verb.* od osvítati. — 1) stanje koje bira, kad tko ili što osvite (das Sichtbarwerden bei anbrechendem Tage, apparitio primo diluculo. Rj.). — 2) stanje koje bira, kad osvite dan (das Tagen, diluculum. Rj.).

ösvitati, ösvitüm, *v. impf.* Rj. o-svitati. *vidi* osvānjivati, i *syn.* ondje. osvanuti. — 1) *sichtbar werden bei anbrechendem Tage, apparco diluculo*. Rj. *osvite*

što ili što gdje, kad se ondje valja: na osvitak danu. — I tako svako jutro prvome osvitulo po sto cekina od glavom, a oni drugi znao što ko misli i čini. Npr. 109. Ko s gjećom spi, politan osviče. Posl. 153. — 2) tužen. dilucensit. Rj. n. p. svaki dan sad tolije osviče.

osvjedočavanje, n. verb. od osvjedočavati. radnja kojom tko osvjedočava: Našavši stvar (ukradenu) mogao je čovjek doznati i onoga ko je lješe ukrao. Takovo se osvjedočavanje zvalo u srpskom pravu lice. DM. 290.

osvjedočavati, osvjedočavam, v. impf. o-svjedočavati. potvrda glagolu u supst. osvjedočavanje, koje vidi. v. impf. prosti svjedočiti. v. pf. osvjedočiti.

osvjedočiti, osvjedočim, v. pf. vidi posvjedočiti. **osvjedočiti**, v. impf. osvjedočavati. — 1) kao posejedočiti, zasejedočiti, potvrditi; beglaubigen, verifizieren, fidein facere rei, sa se, pass.: Da bi se osvjedočilo pismo vladarovo itd. birahu se dobri ljudi iz višega ili vlasteoskog reda. DM. 275. — 2) sa se, refleks. kao uvjeriti se, sich überzeugen: Kad vidi prsten što mu je dala onda kad joj je doneo jabuke. osvedoči se da je on baš. Npr. 266. Da bismo se osvjedočili da je ovo pogrješka. Bukv. 30.

osvjétlati, lám, v. pf. t. j. obraz, Ehre machen, illustre existimationem. Rj. o-svjétlati. vidi opoštiti. — Društvo . . . sebi i praviteljstvu osvjétlalo bi obraz. Pis. 27. Tijem je osvjétlan obraz narodu našem. Sovj. I. suprotno oerniti obraz (isp. Jer Piperi obraz oerniše, otačastvo svoje izdaloše. Npj. 5. 212).

osvjétljavanje, n. verb. od osvjétljavati. radnja kojom tko osvjétljava što. vidi osvjétljavanje.

osvjétljavati, osvjétljavam, v. impf. o-svjétljavati. vidi osvjétljavati. v. pf. osvjétljati. — Bio taj dan tama, ne gledao ga Bog ozgo, i ne osvjétljava ga sa svjetlost! Jov 3. 4.

osvjétljivanje, n. verb. od osvjétljivati. radnja kojom tko osvjétljuje što. vidi osvjétljivanje.

osvjétljivati, osvjétljivám, v. impf. o-svjétljivati. vidi osvjétljavati. v. pf. osvjétljiti. — Ali je (diobe) iz bliže ne osvjétljuje ni malo. Rad 1, 108. Priopći spomenike, koji osvjétljuju tu zaštitu. 9, 192. sa se, pass.: Uzrok može i ne biti pravi, nego može biti i što kao uzrok rečeno čim se samo osvjétljuje što naprijed rečeno. Daničić. ARj. 461a.

osvojití, dvošojm, v. pf. erobern, beherrschen, überwinden, capio, occupo, vinco: Tadiju su rane osvojile. Rj. o-svojití. vidi obladati. v. impf. osvajati. — Bio Stalac tri godine dana . . . nit' ga kako može osvojiti. Npj. 2. 503. A Krsto se jači nanjerio, pak osvoji Asan-Begovića, pa ga zakla kako živa brava. 4, 101. Teško ga je umor osvojilo, ne pogodi Husović-Jašara. 4, 405. Kao pijan sam i kao čovjek kojega je osvojilo vino. Jer. 23, 9. Tuza i bolovi osvojíše ga kao porodilju. 49, 24. Sve te zemlje osvoji Dušan od grčkoga carstva. DM. 45.

osvrabati, bam, v. pf. Rj. o-svrabati. v. impf. svrabati. isp. svrab. — 1) mit Krätze anstecken, scabies inficio. Rj. osvrabati koga. — 2) sa se, refleks. die Krätze bekommen, scabies infici. Rj. svrab dobiti (od koga).

osvrtni se, osvrtném se, vidi obazreti se: Osvrte se vojvoda Todore. Rj. v. r. pf. o-svrtnuti se. vidi i ozrti se. v. impf. osvrtati se. — On potrči, pa kad odmakne podaleko, a on se osvrne pa poviče: »O vodo! . . . Npr. 77. Kad je došla moru na obalu, osvrte se na četiri strane, suze roni, potíjo govori. Npj. 1, 531.

osvrtnje, n. vidi obziranje. Rj.

osvrtati se, osvrtném se, vidi obzirati se. Rj. v. r. impf. o-svrtati se. vidi i obzirati se, ozirati se, obračati se. v. pf. o-svrtnuti se. — Makar ti šta car kazao, kad se vratiš ne osvrći se dok našoj kući ne dogješ. Npr. 51.

oš! oša! interj. Ruf um den Hund wegzutreiben, vor abigentis canem. Rj. uzvik kojim se odgoni pas. — Oš grivo! Tugje je mlivo. Posl. 245.

ošaf, m. suho voće, kao n. p. šljive, jabuke, kruške i t. d. gedorrtes Obst, pomu tosta. Rj. vidi ošap.

ošaknuti, kném, v. pf. t. j. pseto, oš sagen, abigo roce oš. Rj. uzvikom oš odagnati pseto. vidi ošnuti. v. impf. oškati.

ošao, cf. otići. Rj. vidi oči, od čega je I. pridjev isp. oćao. primjere vidi kod otići.

ošap,* m. vidi ošaf: Gijevojka se veseli: Udaću se k jeseni, a majka je kara: Nemaš, kujo, dara. Imam vreću ošapa, svakom svatu po šaka. Rj. — glas f u tugjim riječima mijenja se u nas kađšto na p. isp. f.

ošapiti, im, v. pf.: U zatvoru Mirko vojevoda; no evo mu muke i nevolje: nestade mu praha i olova i ostale potrebe vojničke, a od nikud doći ne mogaše, jer ga bješe vojska ošapila. Npj. 5, 205. — o-šapiti, opkoliti? značenje (korijenu) hvatati: šapa, šapica, šapac. isp. Korijeni 312.

ošce, ošceta, n. (u Srijemu) (dem. od oko?). Rj. oš-ce od očce pretvorivši se č pred c u š. vidi i očce. — 1) okno od pendžera, Fensterscheibe, orbis vitreus. Rj. ošce. — 2) u primjerima: Kunu staru ak' olovom ne stize, ne ufati u ošce. DPosl. 52. Up'o je u ošce. 147. vidi očce (u mreže). — 3) dem. od oko, ocellus. Stulli. isp. očice. — 4) gemma, oculus gemmas. Stulli. pupak. vidi oko 6.

ošće, f. pl. (u C. G.) vidi ostve. Rj. vidi i ohći, i ondje tumačenje, kako su postali različni oblici oće riječi.

ošćela, f. (u Dubr.) ostružina od drveta, n. p. kad stolar struže, Hobelspäne, ramentorum crines. Rj. vidi i strugotina.

ošćenje, n. verb. od oćiti (oćenje — ošćenje — ošćenje). radnja kojom tko oći. — Tvoje ošćenje graha, kao da ga ni oćila nijesi. J. Bogdanović.

ošći, f. pl. (u C. G.) vidi ostve. Rj. i syn. ondje. — Smaće se s ličara. (Kad se izgubi ono što je čoek kao pouzdano u rukama imao. Mjesto s ličara govori se i s ošćih. U Crnoj Gori). Posl. 290 (s ošćih u Crnogorskom dijalektu mj. s ošćih).

ošestáriti, ošestárim, v. pf. abzurkeln, demetior circino, n. p. dno, točak, žumu (t. j. zabilježiti dokle će se sjeći ove godine). cf. šestar. Rj. o-šestáriti što, t. j. šestarom obilježiti. isp. ošestati. v. impf. šestariti.

ošestati, ošestám, v. pf. cf. šestati. Rj. o-šestati. isp. ošestariti.

ošibivanje, n. vidi šibanje. Rj.

ošibivati, ošibujem, v. impf. vidi šibati: U ruci mu Tatarska kandžija, ošibuje sedam mazgi blaga. Za njim Bešo konje ošibuje. Ošibuju dva konja tovarna. Rj. o-šibivati, kao šibajući goniti. v. pf. ošinuti. — Jelen-rogom šarea osedlala, ljutom ga je zmijom zauzdala, još ga ljucóm zmijom ošibuje. Npj. 1, 160.

ošice, f. pl. (u Baranji) vidi vigovi. Rj. vidi i omće. zanka, n. p. od strune za hvatanje ptica. — ošvice, može biti da ovamo ide izbaeviši v: ošice, ali može biti da je pred c otpalo t (isp. češko ošitka). Korijeni 225.

ošijati, jám, v. pf. Rj. v. impf. ošijavati. značenje (korijenu) rrtjeti, kretati: šija; ošijati, zaošijati; zaošijavati; ošijavica; zaošinuti. Korijeni 308. — 1) čim, koga, što, umschwenken, converto, detorqueo. Rj. kao zaokrenuti. vidi zaošijati. — 2) sa se, refleks. sich umschwenken, retorqueři: ošijaše se kola. Rj. zao-kretoše se.

ošijavanje, n. das Umschwenken, conversio. Rj. verb. od 1) ošijavati, 2) ošijavati se. — 1) radnja kojom tko ošijava n. p. kola. — 2) stanje koje bira, kad n. p. suonice ošijavaju.

ošijavati, ošijāvām, v. impf. Rj. *vidi* zaošijavati. v. pf. ošijati. — 1) *umschwenken, converto*. Rj. *ošijavati čim, koga, što, kao zaokretati*. — 2) *sa se, refleks. sich umschwenken, se torquere*. Rj. — Ošijavica, kao iskripljena prtlina, guđe se ošijavaju saonice. Rj. 483a.

ošijavica, f. (u Srijemu) kao iskripljena prtlina, guđe se ošijavaju saonice, *die Krümmung, obliquitas*. cf. poševica. Rj.

ošiljat, adj. *ne sasrijem šiljast, šiljad, šiljkast, vidi* zaošiljast; oširljat, zaoštrljat, *suprotno* zarubast. — Na glavi (nose) ili crvenu kapu (ošiljatu ili fes), ili crnu kapicu od abe. Danica 2, 105.

ošinuti, nēm, v. pf. *einen Hieb (z. B. mit der Peitsche) geben, ico*. Rj. o-šinuti (ošibnuti), *kao šibom udariti, udariti upće, vidi* prisinuti, šinuti, *isp. prisinuti*. v. impf. ošibivati. — Turčina je dlanom ošinula, ošinu gu po desnom obrazu. Npj. 2, 279. Zima ako ustima ne ujeđe, ona repom ošine. Posl. 215. *su se, refleks.*: Ja kad začu Rosanda gjevojka, po dlanu se dlanom ošinula, zveknu čardak na četiri strane. Npj. 2, 238.

ošisati, ošišām, v. pf. *vidi* ostrici. Rj. o-šisati. v. impf. šisati.

oškanje, n. *das oš-sagen, abactio voce* oš. Rj. *verb. od oškati. radnja* kojom tko oška n. p. psa.

oškati, škām, v. impf. oš sagen, *abigo voce* oš. Rj. oškati n. p. psa. *govoriti* mu oš, *govoreći* oš *odgoviti* ga. v. pf. ošaknuti, ošnuti.

oškopčati se, čām se, v. pf. kad izidu šklopei po kome. Rj. o-šklopčati se. *drukčije se ne nahodi* glagol.

oškrinuti, oškrinēm, v. pf. n. p. vrata, *die Thür ein wenig öffnen, paululum removere januam*. Rj. o-škrinuti (oškri(p)nuti). *inače se ne nalazi* glagol. *vidi* otkrenuti. v. impf. otkretati. — Značenje (korijem) cijepati: škrip; oškrinuti (vrata, malo otvoriti). Korijeni 252.

oškrf, f. (u C. G.) čim se posijeca kamen vodenični, *vidi* sječivica. Rj.

ošljača, f. (u Boei) orački štap navrh kojega ima i gvozden šiljak, kojim se ljeniviji vo kašto i baene, *der Stachel, stimulus*. cf. ostan, badalj. Rj. *vidi* i ostanj. — ošljača je upravo ošlja batina, *onaka kao orački štap sa gvozdenim šiljkom, te se njime osli tjeraju*.

ošljār, ošljāra, m. *ko goni ili pase osle*: Teško oslu kad ošljār hvali Boga. DPost. 126. *isp. oslo-gonac*.

ošlji, adj. (u Dubr.) *Esels-, asinusus*, cf. magareci. Rj. *što pripada oslu, oslima, isp. oslov*. — Malo je ošljeja potrcanja. DPost. 59. *Od ošljeja repa ne čini se sito*. S8. *Ošlja smrt* go-podaru šteta, a selu smijeh. 91.

ošmrk, m. *die Wasserhose, typhou*. Rj. *kud se voda uzvije n. p. na more, isp. šmrk* 1.

ošnuti, ošnēm, v. pf. oš sagen, *abigo voce* oš. Rj. *reći* oš, *riječu* oš *odagnati*. n. p. psa. *vidi* ošaknuti. v. impf. oškati.

ošogati, gām, v. pf. o-šogati *koga, učiniti* ga *šogavim, vidi* ošogati. v. impf. šogati. — Šogava ovcu sve stado ošoga. Posl. 352.

ošokati se, ošokām se, v. r. pf. *vidi* otrijeskati se. Rj. o-šokati se. *drukčije se glagol ne nalazi, vidi* opiti se, i *syn. onaje*.

ošpuriti se, ošpūriti se, v. pf. (u Baranji) *vidi* ojnajiti se: šilježe se danas ošpurilo. Rj. o-špuriti se. *inače se ne nahodi*.

oštar, oštra, adj. Rj. *vidi* ostar. — 1) *scharf, acutus*. Rj. *suprotno* tup. — Bādalj, oštro gvožđe usagjeno u ostanj, te se njime volovi tjeraju. Rj. 11b. *Lakom srdao*, t. j. oštar kojim se lasno vrti, kao da sam ide. Rj. 324. *Oštar* tup, ka' i bio, gjeću klao k' i do sad. (Reče se u šali kad se navlači nož). Posl. 245.

(*vidi* nrijezan nož). Oštro kao zmija (n. p. nož, britra). 245. *Ja ću njemu dosta opraviti, . . . iz Šilistre oštrau kremenu*. Npj. 4, 343. *Oštra sablja* Miloš-Obilića. 5, 276. — 2) *scharf, acer, cf. ljut*. Rj. *kao žestok, tvrd, suprotno* mek, mekan, blag. — (i adv.). *Kao živa kaže se za oštro nemirno dijete*. Rj. 158a. *Valjati, oštro gororiti*. Rj. *Sestri svojoj i gjevojikama oštro zapriječite* da nikome ne kazuju šta su oni učinili. Npr. 9. *Bejedi* kao s konja (oštra, brzo). Posl. 12. *Ima glas ili vrlo ostar* (sa znakom ^), ili okrugao (sa znakom ^). XII. *Ne će da izgoraraju* razmazeno i ačoč se nego oštro. n. p. snijeg, vijenac. Nov. Srb. 1817, 664. *Kakogoj što su amo dolje ljudi mekši, tako su gore i čine oštrije*, i više misle o junaštvu, nego o ljubavi. Npj. 1, XIX. *Siromah govori moleći, a bogat odgovara oštro*. Prič. 18, 23. *Dogovoriše se da se postari carska naredba i oštra zabrana*. Dan. 6, 7. *Što se krađjanski život podvrgao pod oštija pravila i zakonitost*. DM. 264. *Ali za opažanje* opet treba ostar um. O Sv. O. 1. *Da treba novim upraviteljima zadržati oštra karakter činovnički*. Pom. 114.

ošteniti, oštenim, v. pf. Rj. o-šteniti. v. impf. šteniti (i se). — 1) *werfen (von der Hand)*, *pario*. Rj. *oštenila kučka* n. p. *droje štenadi*. — 2) *sa se, refleks. uerfen, pario*. Rj. — U jednom se mačka omacila, a u drugom kučka oštenila. Rj. 488b.

oštetiti, tīm, v. pf. (po jugozap. kraj.) Rj. o-štetiti. v. impf. štetiti. — 1) *beschädigen, violo*: *Tri joj b'ljega salomila zuba i rumeni obrat oštelila*. Rj. *kao šteta učiniti*: Otac me je vaš varao i mijenjao mi platu deset puta; ali mu Bog ne dade da me ošteti. Mojs. 1, 31, 7 (*ut noceret mihi, mir zu schaden*). *Kako ošteti tijelo čorjaku, onako da mu se čini*. III. 24, 20. *Ali je tu haš spomenik oštećen*. DRj. 3, 401. — 2) *verderben, perdo*: *Da mi dlanas ne oštetiš druga, ošteti mi nekoliko druga*. I tada sam Turcin' do-dijao, dodijao, sve ih ošteti. Rj. *kao pogubiti*.

oštrnje, n. *das Schärfein, acutio*. Rj. *verb. od oštriti, radnja* kojom tko oštri što.

oštrice, n. n. p. u noža, *die Scheide, acies, cf. ostrice*. Rj. *oštra strana* n. p. u noža. — *Zavrattii sjekiru, t. j. ugrijam čekićem u ostrice udarati da ostrice postane debelo*. Rj. 167b. *Kad se nadi n. p. sjekira, onda se na ostrice njezino nastavi nada, pa se poslije istanji i izoštri*. Rj. 386a. *Kad se zatupi gvožđeje i ostrice mu se ne naoštri, tada treba više snage*. Prop. 10, 10.

oštrika, f. *eine Art Pflanze, herbe genus (carcer L.; cf. žar 3. tršljaka*. Rj. 3). Rj. *biljka*. — oštrika. *osn. u oštar, riječi s takim nast. kod* aptika.

oštrimić, adv. n. p. udario ga sjekiro. *vidi* sječivica. Rj. 3 — *za kranit. na krajnjem slogu* *isp. ameticu*.

oštrina, f. *die Schärfe, acies*. Rj. *osobina* onoga što je oštro. *vidi* oštroća. — S razložitom oštrinom pedepsaše podložnike tvrdoglave. Gijorgji. u Stullija.

oštriti, štrim, v. impf. *schärfen, acuo*. Rj. *vidi* bodriti, dračati. v. pf. slož. *iz-oštriti, na-, pod- za-; u-oštriti se, v. impf. slož. zaoštravati, podoštravati; podoštrati*. — *Nabrusiti, cf. ostriti*. Rj. 378b. *Počinjati konjske klince, t. j. čekićem na makovnju kao oštriti ih*. Rj. 561b. *Za njom ide Gijurgju kneže andžar oštreću*. Npj. 1, 613. *su se, pass.: Brusom se oštri rukom, a točlj se obrće i na njemu se drži ono što se oštri, gladilicom se obično oštre kose, ali ne kao brusom n. p. nož, nego s obje strane, a brijaju se britva oštri na gladilici* (ali ne na onoj kojom se kose oštre nego na drugoj koja je za nju). Rj. 45a.

oštrljat, adj. *spitzig, acutus*. Rj. *što ima kraj oštar, zaoštroen, zasličen, vidi* zaoštrljat. *isp. šiljast, šiljkast, ošiljat*. — oštrljat (pred lj osn. u oštar). Osn. 212.

oštro, adv. *vidi* primjere kod oštar.

oštroća, f. *vidi* oštrina. Stullij.

oštrokongja, *f.* boscs *Franziszimmer*, *wolier in-manda et importuna*. Rj. *Ma ženska glava*. *vidi* malzagabata, paligorka. — *Tugja oštrokongja*. Osn. 61. oštrokongja. *isp.* kongja.

oštrouman, oštroumna. *adj.* *scharfsinnig*, *acutus*. Rj. *u kojega je oštar um*: Najpotrebnije stvari bile su izmišljene još u staro vrijeme... Ali najjujnije i najoštroumnije tek je u posljednjih 500 god. došlo na svijet. Priprava 64. *isp.* tankouman. — *tako slož.* *adj.* kratkouman, malouman.

oštroumlje, *n.* oštar um. *isp.* *za obličje* bezumlje. — Mene je lično tamo vukla ljepota prirode... *oštroumlje* onoga planinskoga naroda. *Zim.* 174.

oštrouzub, *adj.* oštro-zub, *u kojega su oštri zubi*. *isp.* bezub, gnjilozub, krezub. — Žena mu je oštrouzuba, već je i samom glavolu dodijala. J. Bogdanović.

oštrpkivanje, *n.* *verb.* od oštrpkivati. *radnja* kojom tko oštrpkuje što.

oštrpkivati, oštrpkujem, *v. impf.* oštrpkivati, *činiti da bude što skrbivo*. *isp.* poškrbliti. *glas k* mijenja se na č, pa od *šč* bude *št*: oštrpkivati. *isp.* Korijeni 255. — I banovu sahlju oštrpkuje, sve otkida po komat i komat. Npj. 2. 283. *Oštrpkivati*, okrnjivati, odlanati pomalo. Npj. 2. 301.

ošugati, *gām.* *v. pf.* ošugati *koju*, učiniti ga šugavim. *vidi* ošugati, *v. impf.* šugati. — Jedna šugava ovea cijelo stado ošuga. *Posl.* 112.

ošumiti, *mīm.* *v. pf.* *cespitibus*, *fructibus etc.* *abtegere*. *Stulli.* ošumiti *n. p. gult.* *zasuliti* po ovoj gramazi, učiniti da bude ondje *šuma*; *bevalden*.

ošuriti, ošurim, *v. pf.* *n. p.* prase, t. j. opariti ga vodom i očupati. *abbruhen*, *aqua ferrenti perfundere*. Rj. ošuriti, *v. impf.* šuriti.

ošvanjiti se, ošvanjim se, *v. v. pf.* *vidi* osranotiti se. Rj. *i syn.* ondje. ošvanjiti se, *v. impf.* švanjiti se, *isp.* švanja.

ošve, ošavā, *f. pl.* *ein Theil am weiblichen Hemde*, *indusii pars*, *cf.* ošvice. Rj. *na košulji ženskoj*. *isp.* oopšiti, opisivati.

ošvice, *f. pl.* (u Rimu) zlatna pantljika koju žene omotavaju oko vrata. *cine Art Halsband*, *monile*. Rj. *postanje* *vidi* kod ošve.

ot, *prijedlog* u starijim knjigama *mjesto* od; *u sul* se tako sa t (ot) nalazi (*osim* gdje se opet d mijenja na t, *n. p.* otkazati, otpisati, itd.) još samo: oteći, otići, otimati, otkvati se, *isp.* Korijeni 6.

otac, *dea.* *m. (pl. gen. otacā)* *der Vater*, *pater*. Rj. *hup.* bāba, babajko, babo, bapko, bašta, bato, čača, čačko, čako, čale, japa, japica, pāpa, tajko, tale, tata, tatica, *prijedlog* očin (očeva). — U govoru: oče izumne! Rj. 96a. *Svekar*, *moždrvi otac*. Rj. 669a. *Sirotiński otac*. Rj. 682a. *Čukundjed*, *prijedlog otac*. Rj. 829b. *Oče dihovni!* Npr. 98. *Oče naš!* kako znaš; metni pogaču mezu nas, ako ostane, evo nas. (Reče se u šali *mjesto* očenaš). *Posl.* 211. Tako mi trista i osuanaest *bygmāsnih otaca!* 306. *Poslah* je *otac* *krepostina*, a neposlah svijem zloćama. *DPosl.* 99. *Oci sreti*, trista kalugjera! Npj. 2. 90. Kom je kuća divan-kabanica, *mać* i *puška* i *otac* i *majka*. 3. 463. Da bi bio (Avraam) *otac* *srija* koji vjeruju... koji je *otac* *svima* *nama*. *Rim.* 4. 11. 16. Da utvrdi obećanje *ocerima*. 15. 8. Ti ćeš otići k *ocima* *svojim* u miru. *Mojs.* 1. 15. 15. *Otac* je *sirotima* i sudija *ulovicima* *Bog.* *Ps.* 68. 5.

otadžinstvo, *n.* *das Vaterland*, *patria*. Rj. *vidi* otadžinstvo, otadžbina 2, domovina 3. — Slavenški *otadžinstvo*, današnje ili Rusko-Slavenski otečestvo, a Srpski *otadžinstvo*. U našem narodnom jeziku u ovakijem se riječima *umeće* u izmještu a i *štro*, *n. p.* božanstvo, čovječinstvo i t. d. *Pis.* 48. Ima 47 riječi koje su od Slavenških posrbljene... *otadžinstvo*, *sacrinstvo*. *Nov.* *Zav.* VI. Jer koji tako govore *po-kazuju* da traže *otadžinstva*. *Jevr.* 11. 14. *riječi* s *takim* *uzet.* *kod* *bezotadžinstva*.

otadžinstvo, *n.* *vidi* otadžinstvo, gdje je *umetku* a

još *dotada* *n.* *isp.* rožanstvo *prema* rožanstvo. — Te branimo svoje *otadžinstvo*. *Npj.* 5. 2. Jer Piperi obraz ocrniše, *otadžinstvo* svoje *izludoše*. 5. 212. U Crnoj Gori slušao sam *upravo otadžinstvo*. *Pis.* 48.

otadžki, *adj.* *väterlich*, *patris*. Rj. *što pripada ocima*. — Prema svojstvu našega jezika mislim da je najbolje po pravilu: *otadžki*. *Pis.* 49. Jer sam ja Gospod Bog tvoj, koji *po-hodim* *grijehe otadžke* na sinovima. *Mojs.* 11. 20. 5. *Sabra* Solomun *knzove domora otadžkih* sinova Izrailjevih. *Car.* I. 8. 1.

otadž (od tada) **otadžaj** (od tada) **otadž** (od tada) **otadžer** (od tader), *kao* *od toga vremena*. *isp.* odonda *seidem*, *sed der Zeit*, *ex eo tempore*: Nalože vatru, pa ga iznju i počnu ga istiha odgrijevati... i *od tada* ga prozovu *pirivatra*. Rj. 501b. *Od tade* se zakrvi krajina... *kao tade* tako i *danaske*. Npj. 4. 330. *Otadžer* nam jade *počinješe*. 5. 402. *Od tada* poče Isus učiti. *Mat.* 4. 17.

otadžbenik, *m.* *der Eingeborne*, *indigena*. Rj. *vidi* domorodac, *suprotno* došljak, inostranac, stranac, tugjin, tugjinac.

otadžbina, *f.* Rj. otadžbina, *otadž-bina* (prva osn. u *otac*. Osn. 165. *č* *pred* b *pretvorilo* se u dž), *za nast.* *isp.* čazbina. — 1) (u Dalm.) *vidi* očevina: *kupuje* *tugje* *baštine* i *otadžbine*. Rj. *imovina očina*, *od oca* *dobivena*, *vidi* i očinstvo, baština. — *Frati mi željenu otadžbinu učinivši* da opet živim u rajnu. *DP.* 363. — 2) *das Vaterland*, *patria*. Rj. *vidi* otadžinstvo, i *syn.* *ondje*. — I da ljubi narod oko sebe, i da brani *svoj* otadžbinu, da izbavi Srbe od tirjana. Npj. 5. 476.

otadž, *otā*, *otō*, *mjesto* *tāj*, *tā*, *tō*. — u Rj. *samo* u *srednjem* *rodu*: *Oto*, *otoga*, *vidi* to: Još k *otome* trista janjičara. *S otim* ćemo naše gosti častiti. Rj. 477b (s?). *Evo* *sinko*, *ovo* je sve tvoje blago... pa se ženi, te živi s *otim* *blagom*. *Npr.* 12. *Onda* reče *paunica* *sluzi*... *S otim* odlete sve *paunice*. 18. S *tijem* *mislima* i *s atom* *namjerom* puštam ovo nekoliko riječi u Srpski svijet. *Rat* 3. — *Tā*, *tāj*, *genitivu* s *prijedlogom* *od*: *od toga* (koje se *izgovara* *o-toga*) gdje gdje *dotadju* još jednom *prijedlog* (kao u *od-otog*), te govore: *od-a-toga*, pa tako sa o prenose i u druge *pačeže*: *za o-to*. Korijeni 81. *po tome* *otaj*, *ota*, *oto* *ne dolazi* u *nominativu*.

otadžstven, *adj.* *mysticus*, *arcanus*. *Stulli.* *što pripada otadžstvu*.

otadžstvo, *n.* *mysterium*, *sacramentum*. — *svijesti* *moja*, *ko* *ova* *stvari*, *pojmi* *otadžstvu* *zlamenita*. *Stulli.* *isp.* tajna.

otadž, *otka*, *adj.* *što* *se* *lasno* *tka*, *webbar* (*leicht zu weben*), *facilis textu*. — *Lasno* je tkati, kad je *tkanje* *otko*. Rj. 476a. u Rj. *samo* u *srednjem* *rodu*. *vidi* otko, o-tak. *isp.* otkati.

otadžuje, *n.* *das Abziehen* (*des Weins*), *deductio*, *derivatio*. Rj. *verb.* od *otakati*, *radnja* *kojom* *tko* *otadž*, *n. p.* vino.

otadžkati, *otadžem*, *v. impf.* *abziehen* (*den Wein*), *derivo*. Rj. o-takati. *v. pf.* otkati 1. — *Popravljajte* *burad*, *otadžite* *vino*, *pecite* *rakiju*. *Straž.* 1886, 669.

otadž, *vidi* *odatle*. Rj. i *syn.* *ondje*. *na pitanje* *odakle?* — *Opredij!* *oprd* *otadž!* Rj. 464a. *Otadž* se *podigne* i *stann* *putovati* *dalje*. *Npr.* 188. (*Vojska*) *dogje* u *Metlič*... *Otadž* *vojska* *Srpska* *okrene* *k Drini*. *Danica* 3. 202.

otadžjati, *ljam*. *v. pf.* *gut ausführen*, *bene perficio*, *vincio*. Rj. *kao* *dobro* *svršiti*. *v. impf.* otadžjavati. *inuće* *se* *taj* *glagol* *ne* *nahodi*. *isp.* *Tal.* tagliare, *attagliare*.

otadžjavanje, *n.* *die Ausführung*, *perfectio*. Rj. *verb.* od *otadžjavati*, *radnja* *kojom* *tko* *otadžjava* *što*.

otadžjavati, otadžjavam, *v. impf.* *gut ausführen*, *perficio* *bene*. Rj. *kao* *dobro* *svršivati*. *v. pf.* otadžjati.

otadžčati, čam, *v. pf.* *dünm werden*, *extenuor*. Rj. o-tadžčati, *tanak*, *tanji* *postati*. *isp.* istančati.

otaučavati, *v. verb. od otančavati, radnja kojom tko otančava što.*

otančavati, otančavam, *v. impf. extenuare, attenuare.* Stulli. o-tančavati što, činiti da bude tanko. *isp. tanjiti. v. pf. otančiti.* — Ne dao Bog, da ja... otančavam živu crelu njegovoga pamćenja. Zlos. 287.

otančiti, čim, *v. pf. extenuare, attenuare.* Stulli. o-tančiti što, učiniti da bude tanko. *isp. otanjiti. v. impf. otančavati.*

otančiti, otanjiti, *v. pf. diuina mächen, extenuo.* Rj. o-tanjiti što, učiniti da bude tanje. *v. impf. tanjiti.* — Oslabiti klin, t. j. otanjiti ga prema rupi u koju će da se udari. Rj. 471b. Podmetača, rascijepljeno i s kraju otanjeno drvo. Rj. 522a.

otār, otāra, *m. (u kršćana) ridi oltar.* Rj. *vidi i* žrvenik. — Tko dava na otar, s otara i prima. DPost. 127.

otarak, otārka, *m. ridi otirač.* Rj. *vidi i* ličnjak, peškir, rida 2, ručnik, ubrus. *isp. jaglak, jagluk. ono o što se otire. isp. otriti, otrirati.*

otarasiti, sīm, *v. pf. abfertigen, expedio, cf. otršiti.* Rj. o-tarasiti, svršiti. — trsiti (svršiti), otršiti, kad kad se r u zima za suglasno, te se megju dva suglasna umeće a: tako može biti i pred r i za njim: otarasiti. Korijeni 94. drukčije se taj glagol ne nalazi.

otava, *f. das Grammet, foenum chordum.* Rj. *isp. otavić.*

otavić, *m. trava koju poraste iza otave, na dobraj se livadi najprije kosi sijeno, onda otava, pa otavić.* Štjep. Korenić. govori se u Hrv. po krajevima gdje se livadu po tri puta u godini kosi. Iveković.

otē! Zuruf uns Pferd, um es zu entfernen, vor abigentis equum. Rj. *uzrik kojim se konj odgoni.*

oteći, otečēm, *v. pf. Rj. o-teći. v. impf. otjecati.* — 1) anlauten, aufschwellen, intumesco. Rj. *ridi nateći, nabrenditi.* — Guta, bolest u kojoj otaku zglaveci u nogu i u ruku. Rj. 108b. Žuljave, žuljave oči, kao malo otkle. Rj. 161b. Podustala krv (kad čorjak oteče na zdravu mjestu). Rj. 526a. — 2) ablaufen, decurro, minuo. Rj. od(-teći, n. p. oteče voda.

otegnuti, otegnēm, *v. pf. Rj. o-tegnuti. v. impf. otežati.* — 1) strecken, ausziehen, extendo. Rj. — Jadni vuk počne je (lisicu) nositi, a ona otegne njevuti: »Bolna zdravu nosi, bolna zdravu nosi. Npr. 179. Otegnao papke (umr'o). Postl. 242. Otegnao sve četiri noge i peti rep. (Reče se u šahi i za čoka kad leži bez brige). 242. Tako me sjutra otegnutih petu ne naši! 299. Pa Jovana u kovčiju bacia... otegli ga Budimu bjelome. HNp. 1. 162. Gdje bi trebalo glas na ovrme slogu (k) otegnuti, ondje se svuda izgovara kao »ije«. Odg. na sit. 14. — 2) sa se, refleks. sich hinstrecken, extendor: Dok se jedan ne otegne, ne može drugi da se protegne (Postl. 66). Rj. — Otegnao se do neba. (Kad je ko visoki. Postl. 242. Otegnao se kao gladna godina. (Mjesto gladna govori se i zla). 242.

oteliti, otelēm, *v. pf. Rj. o-teliti. v. impf. teliti (i se).* — 1) kalben, ein Kalb werfen, pario (ritulum). Rj. — Napoj za svinje kad se hrane, ili za skoro oteljene krave. Rj. 401b. Otelila krava roba, da vozi u jarmu kola. Postl. 242. — 2) sa se, refleks. kalben, pario. Rj. — Začela krava, t. j. počelo joj rasti vime, skoro će se oteliti. Rj. 201b. Krava će se skoro oteliti, jer već naljeva. Rj. 394a.

otemeljiti se, otemeljīm se, *v. r. pf. sich befestigen, fundari:* Ne može se otemeljiti gradnja. Rj. o-temeljiti se zgrada, kad joj se temelji postavce. *isp. utemeljiti (i se). v. impf. temeljiti.*

otes, *m. rudi potes.* Rj. riše njiva ili livada, koje kaku općina ili nekoliko ljudi zagradi. — Značenje (korijenu) sječi: otes, potes... tesati, istesati, otesati. Korijeni 83.

otesati, otešēm, *v. pf. behauen, dolo, dedolo, crascio.* Rj. o-tesati. *v. impf. tesati.* — Obradiviti, otesati

bradrom. Rj. 433a. Gospodar mu iznese jedan mermer kamen, lepo otesan na četiri ugla. Npr. 43.

otešćati, ošām, *v. pf. ridi otežati 2.* Rj. *v. pf. o-tešćati, kao tešak postati (sam sebi), kao prost glagol ne nalazi se.* — Dorat mi je teško ostario, ostario, pa je otešćao. Npj. 4. 302. Itako je u državnom izdanju od godine 1896; u prejasnijem izdanju pogrešno otešćao.

otēti, otmēm, *v. pf. Rj. ot-eti. stari prijedlog ot mjesto sadašnjega od. isp. ot. kao od-uz-eti. v. impf. otimati.* 1) nehmen, wegnemen, capio, rapio. Rj. — Kašto potjera popali onome za koga je djevojka otela i rodbini njegovoj kuće. Rj. 477a. Ugrabiti kome što, t. j. oteti. Rj. 768a. Kako ih stigne, caricu otme od crvenoga sinu. Npr. 21. Tako me zemlja sunec ne otela! Postl. 298. Da mi moja sudu odmolimo, ja da, braćo, va puške otmemo. Npj. 3. 91. I povede Grkinjica Gjorgja, kogano je na sablju oteo od Turaka iz ropstva Turskoga. I, 265. Neprijatelj, koji je navaljivao, da risine otme natrag. Žitije 76. sa se, pass.: Svemu je selu sramota kad se iz sela otme djevojka. Rj. 477a. — 2) sa se, refleks. — a) sich befreien, liberor. Rj. kao izbariti se: Pa njegove ti dojavi ovec, ne bisno l se od rjeje oteti. Npj. 2. 632. Oteti su se s pomoću Rusa od Turaka. Kov. 9. Otmi se kao srna iz ruke lovcu. Prič. 6. 5. Duša se ote iz svoje kalibe. DP. 367. — b) Čim earević ugje i sobu, otmu mu se oči gledati gjevojku, kaka je vrlo lijepa. Npr. 191. za ovaj primjer *isp. Najviše se oči otimahu na kičene u polju svatove.* Npj. 2. 538.

otežanje, *n. das Ausziehen, Ausstrecken, extensio.* Rj. *verb. od 1) otežati, 2) otežati se.* — 1) radnja kojom tko oteže što. — 2) stanje koje hira, kad se što oteže.

otežati, otežēm, *v. impf. Rj. o-težati. v. pf. otegnuti.* — 1. ausstrecken, extendo. Rj. — Ne oteži odveće luka, da ne pukne. DPostl. 74. Klas mu otežao i pretežao, od Božjega dara i behura! Herc. 352. Kad rog zatrubi otežući, onda neka pogju na gorn. Mojs. II. 19. 13. — *isp. niže II 3. — II. sa se, refleks. i pass.* — 1) sich dahinstrecken, extendor. Rj. — Zali... krivadajući između prevlekih kamenitijeh gora oteže se k jugoistoku oko šest sabata hoda. Kov. 28. Počinje se varoš Dobrota i oteže se pored vode ispod brda oko čitav sahat hoda. 29. — 2) sich ziehen, dehnen, educi, n. p. cievara, raso. Rj. — 3) pass.: Vode... U svima ovakvim rečima prvi se slog izgovara oštrije od drugoga, a drugi se oteže više od prvoga. Opit XIV. U izgovaranju slova k... gje se na njemu glas ne oteže, ongje ga izgovaraju kao je, n. p. bjčlilo. Rj. XVI. u orome primjeru znači otežati kao odgajjati: Da se jedan put svršši taj posao... da se na dalje ne oteže. Miloš 148.

otežati, žām, *v. pf. Rj. o-težati. isp. dotežati. drukčije se ne nalazi.* — 1) schwer werden, gravis fio: Pa je Macko na konju zadrem'o i bojno mu koplje otežalo. Rj. tešak postati: Tada oteža ruka Gospodnja. Azobanima, i moraše ih i udaraše ih šuljevima. Sam. I. 5. 6. Bezakonja moja izagjoše vrh glave moje, kao teško breme, otežase mi. Ps. 38. 4. Ako vam je pod ocom mojim jaram otežao, pod mnom će vam biti još teži. Prip. bibl. 79. — 2) schwerfällig werden, gravis fio: otežao sam. ef. otešćati. Rj. — Nagje ih opet gje spavaju; jer im bijahu oči otežale. Mat. 26. 43. Oči bijahu Izraelju otežale od starosti. Mojs. I. 48. 10. Reče Gospod Mojsiju: oteža srca Faraonovo; ne će da pasti naroda. II. 7. 14. Vši da im otežaju... usima svojim da ne čuju. Is. 6. 10.

othladiti, othladīm, *v. pf. Rj. sich aus dem Staube machen, aufzugio. cf. ohladiti. Rj. od-hladiti. kao po-
bjeći. isp. očišćiti 2.*

othod, *m. od-hod, djelo kojim se othodi. ridi odlazak. isp. pohod, polazak.* — Sunce nam je na zahodu,

brzo će nam zać, a nevjesta *na othodu*, brzo će nam poč'. Npj. 1, 35.

othoditi, othodim, *v. impf.* (u Dubr.) *weggehen*, *decedo*, *cf.* odlaziti: dohodi i othodi. Sramotan je svaki *thodio*. Rj. od-hoditi, *v. pf.* otići.

othöggjenje, *n. das Weggehen, abitus*. Rj. *verb.* od othoditi, *radnja* *kojom tko othodi*.

othramati, othramljam, *v. pf. hinweghinken, claudicans abeo*. Rj. od-hramati, *hramljući otići, v. impf.* hramati.

othranitelj, *m. nutritor, altor, educator*. Stulli. *koji je othranio ili othranjuje n. p. djecu: der Erzieher, vidi* odgojitelj.

othraniti, othranim, *v. pf. aufziehen, educo*. Rj. od-hraniti, *vidi* odgojiti, odgajiti, podgajiti, podići, *isp.* poothraniti. — Uzeo malo djeteta muško... i onamo ga othranio i naučio knjizi. Rj. 147a. *Odgojiti*, 1) säugen, lacto, *cf.* othraniti. Rj. 446b. Imao sina, pa othranitiš ga do oružja pošlje ga po svijetu da teče. Npr. 217. Udova sam sreć ih othranila na prestici i desnicu ruku. Npj. 1, 124.

othranjivanje, *n. das Grossziehen, educatio*. Rj. *verb.* od othranjivati, *radnja* *kojom tko othranjuje koga*.

othranjivati, othranjujem, *v. impf. gross ziehen, educo*. Rj. od-hranjivati, *vidi* odgajati, podizati 2, *v. pf.* othraniti. — *sa se, pass.*: Gdje ga nije na skutu, nije ga ni na putu. (Gdje nema *mloga gjeteta* da se drži u rukama i othranjuje, onogje nema ni velikoga za posao kakavi. Posl. 73. Viša klasa onakova je kao što se othranjuje i u kakvom stanju živi. Kov. 16.

otiči (otiči), otidēm (otidēm), (otišao, govori se u brzom izgovoru ošao i ošao) *v. pf.* Rj. ot-iči, *vidi* otisti, otiti, *vidi* i odliči, *stariji* *prijedlog* ot mjesto *sudašnjega* od, *isp.* ot. — **1)** *fortgehen, abeo*. Rj. *vidi* i oći, oisti, minuti 3, oolbiti se, otisnuti 4, otisnuti se 1, poči 1, *v. impf.* odlaziti, odlaziti, othoditi. — *Ode vesak* od brda do brda. Rj. 58b. *Otišao u gusarinu*. Rj. 108a. Čnj dragane, *odoh* za drugoga. Rj. 137a. Dva Turčina ošli *Drenopolju*. Rj. 139a. Zbode pa *ode*. Rj. 203a. *Otišao na istinu*. Rj. 239b (umr'o). *Otišao u nepelo*, t. j. gdje se ne pjeva, bez traga, propao. Rj. 417b (u nepijelo). Odaliti, *otiči daleko*. Rj. 440a. *Otišao u odmetačinu*, t. j. odmetnuto se. Rj. 445b. Okrenuti kud, t. j. *otiči*. Rj. 455b. Ot-pirati. Rj. 478b (*otiči krišom ili otjeran*). Ot-pjevati. 3) *otiči pjevajući*. Rj. 478b. Ot-plakati 2. Rj. 478b (*otiči plućući*). Ot-plivati, ot-ploviti. Rj. 478b (*otiči plivajući, ploveći*). Ot-prtljati. Rj. 479b (*otiči s prtljagom, sa srijem stvarima svojim, fortgehen mit Sack und Pack*). Ot-priti, *otiči* po snijegu praveći prtinu. Rj. 479a. Ot-puzati, ot-puziti. Rj. 479b (*otiči pužući, puzeći*). Othladiti, ohladiti 2. Rj. 480b (*otiči krišom*). Očistiti 2. Rj. 482b (*vidi* otprtljati). *Otišao put Beča*, t. j. u Beč. Rj. 622b. *Otišlo na razmjerke*. Rj. 634a. S otim *otide iz drora... otide od kuće*. Npr. 22. *Otide sluga u drva*. 43. *Otide u lov u planinu*. 65. *Otide najstariji brat sestri u pohode*. 87. *Otide spuvat*. 105. Uzmem žnan, pa *odem na rodu*. 162. Rasrdi se... pa *otide na tužbu*. 175. Čoek neka brže na *mostuluk ode vrn*, da ga car obdari. 192. Ispod žita *otiči (vojom, uteći)* — kao krajem gradine kud su žita posijana? Posl. 105. *Ode bez svijeće* (n. p. kad se ko utopi). 232. *Ode* kao utopljenik (na dno). 232. *Ode* na jagun kao alva. (Kad se što brzo rasproda). 232. *Otišao* gje pijetli ne pjevaju (bez traga, gje nema ljudi). 245. *Otišao* je stid u zid. (Nestalo je stida). 245. *Otišao pasjom prtinom*. (Zlo proćao). 245. *Otišao* po pamet. 245. *Otiš* u nevrat. 19Posl. 92. *Pir* od ubožijeh *cas otide u pjesnijeh*. 95 (u pjesnijeh *stariji oblik nj.* u pjesnim). Dva Turčina ošli *Drenopolju*. Npj. 3, 38. *Otle ošli u primorje* ravno. 3, 355. Kad sam *oč'o od trojega drora*. 3, 454. I *ojdoše u pitomu Zupu*. 4, 91 (= oidoše, *isp.* oisti). Svi pitaju, *kud je Krsman oč'o*. 4, 166. *Otide* mu u Zemunski kontumac

na sastanak. Danica 5, 42. *Otidu* zetu u najam da čuvaju stoku. Miloš 44. *Te otišli u šetnju*. Nov. Srb. 1817, 480. *Otide u hajduke*. Npj. 1, XXXIII. On iz pištolja zapali džebanu i *otide u rjetur* s mnogijem Srbima. Sovj. 29. *Drugijem putem otidoše* u svoju zemlju. Mat. 2, 12. *Svega zlata što otide na ovo djelo... svega* ga bješe dvadeset i devet talanata. Mojs. II. 38, 24. — **2)** *vidi* početi (*cf.* stati 5): *Ode* bane djecu milovati. Ako t' odem udarati njime. Rj. *syn.* *kod* početi 1. — *Ode* Ivo 'vako govori: »Dobro, mati, u zemlji Taliji. Npj. 3, 224. *Ode* Luko druge knjige pisat'. 4, 249. Kad to začu Turska bula mlada, *ode kleti i judikovati*. 4, 393. *Odoše se razgovarat'* šujime: Čeraj, pope, šarena goveda. 4, 407.

otijesnuti, otijesnim, *v. pf. knapp machen, fueio augustum*. Rj. o-tijesnuti, *učiniti* da bude što *tijesno*. *v. impf.* tijesnuti, *isp.* otješnjati.

otik, *m.* (u Nikšiću i u Slav.) *otikáč, otikáča, m.* (u Crmnici) *vidi* oričak. Rj. *vidi* i oritak, *orački štap*. — *od kor.* *koji je* u taknuti, ticati, *isp.* Korijeni 83.

otimač, otimača, *m.* *koji što otima, der Ansicht-reisser, raptor*. Rj. — Tjelhomil, *koji brzo svrže s prijestola* *deu nezakonitu otimača*. DM. 3.

otimačina, *f.* (u Dalma.) *Raub, rapina, cf.* grabež. Rj. *djelo* *kujim se što otmc.* — *riječ* s takim *ust.* *kod* *deraćina*.

otimānje, *n. das Wegnehmen, Entreissen, adeptio*. Rj. *verb.* od 1) otimati, 11) otimati se. — **I.** *radnja* *kojom tko otima što*. — **II.** **1)** *radnja* *kojom se tko otima od čega*. — **2)** *radnja* *kojom se tko otima oko čega: Otimanje* *ondašnjih* *velikaša* *oko* *vlasti*. Sovj. (načpis knjizi).

otimāriti, otimārim, *v. pf. striceln, strigili rado*. Rj. o-timāriti, *kao očistiti* *česagijom, n. p. konja, v. impf.* timāriti.

otimati, mām (mljēm), *v. impf.* Rj. o-timati. *v. pf.* oteći, pootimati. — **I.** *wegnehmen, adimo*. Rj. — Da Bog da *pilići* *ti hljed* iz ruku *otimati!* Posl. 48. Kad sam njega po gorici gon'o, *od njegovu* *seju* *otimao*. Npj. 1, 541. Pogibe nam Drinčiću vojvoda *otimljući šance* *od Turaka*. 4, 528. Da *otimaju pravieu* *siromasiu*. 1s. 10, 2. — **II.** *sa se.* — **1)** *refleks.* *sich frei machen, eximor, liberor*. Rj. *kao izbucijati se od čega*. — Konobati se, *trudom otimati se od zlu* i *od sirotinje*. Rj. 289a. Krčumat se, *kao otimati se* *odu šta*, ili čupati se s kime. Rj. 309b. Sve je Turcima harać plaćalo, samo se Paštrovići diče i ponose da to nigda nijesu činili, nego da su se i u ta vremena *s oružjem otimati* i *branili*. Kov. 39. Ali se još prije Bosna počela *otimati od Ugarske*. DM. 8. — **2)** *reciproč.* *oko šta, o šta, sich reissen (am etwas), raptim emo, diripio*. Rj. *rječje* na što, za što, za čim. — Krzaju se *oko njega* *djevojke*, t. j. *otimaju se*. Rj. 302a. Trzmati se, *otimati se oko šta*. Rj. 748a. Kom obojci kom opanci. (... Valja da su se negda dvojica *otimati oko obuće*, pa jedan ugrabio obojke a drugi opanke). Posl. 148. Carevi se *otimlju* *o carstvo*. Npj. 2, 189. Najviše se *oči otimahu* *na kičene* u polju *stravce*. 2, 538 (*isp.* Čim carevič ngje u sobu, *otmu mu se oči gledati* *gjevojku*, *kaka je vrlo lijepa*. Npr. 191). Mlečić se *osobito otimahu* *zu te gradove*. 325. *Koji se otimaju za napretkom*. Rad 1, 106.

otipsati, sām, (otipšēm), *vidi* ostipsati. Rj. *v. pf.* o-tipsati. *v. impf.* tipsati (i stipsati). *isp.* tipsa i stipsa (kocelj).

otirač, otirača, *m. das Handtuch, mantile, mappa: Izbirač* *nagje* *otirač* (kad se koji ženi). *cf.* otarak. Rj. *syn.* *kod* otarak. *ono o što se otire*. — Ko traži obirač, *nagje* *otirač*. Ko traži prebirač, *nagje* *otirač*. Gledaj: Probirač *nagje* *otirač*. Posl. 157.

otirānje, *n. das Abwischen, abstersio*. Rj. *verb.* od 1) otirati, 2) otirati se. — **1)** *radnja* *kojom tko otire što*. — **2)** *radnja* *kojom se tko otire*.

otirati, rēm, v. *impf.* Rj. o-tirati. *prosti impf.* tri. v. *pf.* otriti. — **1)** *abwischen, abstergo.* Rj. — Bolje je o svoj astal i loš nego o tugj bogat nož otirati. Posl. 24. Ja sam lice gjuolsom umivala. *otirala tijeom evijecem.* Npj. 1, 63. Vigjeste li oca mi i majku? Jesu P svoje suze otirati, što su za me jučer isplakali? Kov. 94. — **2)** *su se, refleks. sich abwischen, abstergor.* Rj. — Dva se draga vrlo milovala, na jednoj se vodi umivala, o jedan se peškir otirala. Npj. 1, 239. Te umivaju ruke, a djever pored nje (nevjeste) drži ličnjak te se otiru. Kov. 85.

otiskivānje, n. Rj. *verb.* od 1. 1. 2) otiskivati, II. otiskivati se. — **I. 1. 2)** *radnja kojom tko otiskuje što* (das Wegrücken, remotio [per pressionem]. — das Losstopfen, apertura per remotionem. Rj.). — **II. radnja kojom se tko otiskuje n. p. u svijet.**

otiskivati, otiskujēm, v. *impf.* Rj. o-tiskivati. v. *pf.* otisnuti. — **I. 1)** *hinwegdrücken, removere (urgendo).* n. p. lagju. Rj. — »Postavite starišinu kakoga čovjeka između vas...« Onda stanu premetati s jednoga na drugoga, i svaki od knezova stane otiskivati od sebe, izgovarajući se kako je koji znao. Danica 3, 164. Što boevima i ramenima otiskujete i rozima svojim bodete sve bolesne (ovce), za to ću izbaviti stado svoje. Jezek. 34, 21. — **2)** *losstopfen, aperio per remotionem.* Rj. *otiskivati n. p. zatusak. suprotno zatuskivati.* — Malijem čepićem zatuskuje, a relikijem taptinom otiskuje. DPosl. 59. — **II. sa se, refleks. n. p. u svijet, in die weite Welt hinaus sich werfen, abeo inter homines ignotos. Rj. *što se ordje kaže Njem. i Lutinski, tijem se samo tumači primjer:* otiskivati se u svijet. — Od Avale spuštaju se neki brdeljci k utoku Save u Dunavo. Od ovih brdeljaka otiskuje se jedna kosu gotovo jednake visine. Danica 2, 41.**

otisnuti, snēm, v. *pf.* Rj. o-tisnuti. v. *impf.* otiskivati. — **I. 1)** *hinwegdrücken, abstossen, removere, n. p. čamac.* Rj. — *Otisni*, potisni, voći ti korisni! (Kad se što teško u društvu valja ili tura pred sobom). Posl. 243. *Otisnuo ga od sebe*, kao liko niz vodu. 243. Dumendžija, Grčiću Manojle! ti otisni na dubljine lagju. Npj. 3, 348. Više mene ne dadoše Turci, do me natrag ognjem otiskoše. 4, 40. Pa on šajke otisne niz Drinu. 4, 242. — **2)** *aufstopfen, aperio.* Rj. *otisnuti n. p. zatusak. suprotno zatusnuti — 3)* *wegrücken, verto:* Pa odatle otisite doratu. Rj. *kao opravi 2:* Istom Nuko knjigu otisnuo, al' eto ti druge knjigonoše. Npj. 3, 232. — **4)** *sich wenden, se vertere:* Pa otisite pravo u primorje. Rj. *isp.* otisnuti se 1. 2. kao okrenuti 2, otići: *Otiskoše* Liči na obalu. HNpj. 3, 303. — **5)** *ef. stati, početi, okrenuti, otići:* Te otisite s timu knjigu pisat'. Rj. *ostala syn. kol početi 1.* — **II. sa se, refleks.** — **1)** u svijet, *sich in die weite Welt hineinwerfen, abeo inter homines ignotos.* Rj. *vidi odmah pod 2. isp.* otisnuti 4. — **2)** *sich wenden, se vertere:* otisite se za njim. *Otisite se preko polja ravna.* Rj. *vidi pod 1. isp.* otisnuti 4, kao okrenuti 2, otići. — Al' Banjani pripaziše Yuka, pa se za njim potoč otismulu. Rj. 45a. Pozdravi se s ocem i s materom, i otisne se ploviti. Npr. 249. Kad careva kći vidi praščice, vrlo joj omile, pa se otisne od drugih derojaka i otide k svinjarčetu. 255. Kućni je prag najveća planina. (Teško se čoeuku samo od kuće otisnuti, a poslije ode kud naumi). 165. — **3)** *herabstürzen, ruo:* *Otisla se* stjena od Budima, te pobila svilorume ovce, i ubila dva mlada ovčara. Rj. *kao odvaliti se (isp.* Odvali se rida od Orida, i ubila sva tri pobratima. Npj. 1, 405). Oni se mnogi zajedno natrpaju, te se tako zemlju otisne, i više ih od stotine pritisne. Miloš 102.

otisti (otistiti), otidēm, v. *pf.* *vidi* otići: A ni jedan otisti ne smije. Rj. ot-isti. *vidi* oisti. *isp.* ot (prijedlog) i isti (glagol).

otiti, otidēm, v. *pf.* otići. Rj. ot-iti. *isp.* ot (prijedlog) i iti, ići (glagol).

otjēcanje, n. Rj. *verb.* od otjecati. — **1)** *stanje koje biva, kad što otječe, n. p. noga kome* (das Aufschwellen, intumescencia. Rj.). — **2)** *stanje koje biva, kad otječe n. p. voda* (das Ablaufen, defluxus. Rj.).

otjecati, otjēcēm, v. *impf.* Rj. o-tjecati. v. *pf.* oteći, — **1)** *anlaufen, aufschwellen, intumescere.* Rj. *otječe kome n. p. glava.* — **2)** *ablaufen, deflue:* otječe voda. Rj. (od-tjecati. — *Žabokrečina*, kao (zelen) kajmak, koji se uhvati po vodama koje ne otječu. Rj. 154a.

otjerati, rām, v. *pf.* *hinwegtreiben, abigo.* Rj. o-tjerati. *vidi* odagnati. i *syn.* ondje. v. *impf.* *prosti* tjerati. — Car se naljuti na svoja dva starija sina i oćera ih odmah od sebe. Npr. 10. Sirota što je uzdahnuła, kad sam je s vrata oćerala. 84. Onda gjak s mirom i s Bogom oćera stoku i dogje zdravo kući. Pa ga (sina) oćera iz drora. 242. U večer dete oćera kući krmaču i dvoje prasaca. 256. Oćeruo pse na vodu. Posl. 244. *su se, recipruću:* I tako se malo po malo svade, i oćeraju se kadiji na sud. Danica 4, 40.

otjēšnjati, šnjām, v. *pf.* *eng werden, angustus fio:* Kumaš mi je suknja okračala, a tkanica moja otjēšnjala. Rj. o-tjēšnjati. *tijesan postati. taj se glagol drukčije ne naziva.*

otkad (od kad), **otkada** (od kada), *adv. seit, seitdem, ex quo. isp.* *otkado.* — Već imade pedeset godina... *otkad* kleti udariše Turci. Npj. 4, 525. Za Sinu... nisam čuo ništa, Bog zna *od kad.* Straž. 1886. 1511. Uzmi knjigu, i napiši u nju sve riječi koje sam ti rekao... *od kada* ti počeh govoriti, od vremena Josijina, do danas. Jer. 36, 2.

otkako (od kako), *adv. seit, seitdem, ex quo. vidi* kako 3. *isp.* *otkad.* — Govore ljudi: *od kako* je ovoga grada, još ovake galije nije bilo ni ovaka trga. Npr. 69. *Od kako* je gavran pocrnio. Posl. 233. *Od kako* me rodi moja majka, n'jesam nikad po noći hodio. Npj. 1, 437. *Od kol'* ga je okom vidijela, teške su je muke popanule. 2, 613. Grad vrlo velik, kākoga nije bilo u Misiru *od kako* je postao pa do sada. Mojs. II, 9, 18.

otkakotati, otkakoćēm, v. *pf.* Rj. od-kakotati. *vidi* okakotati. v. *impf.* kakotati. — **1)** *kokoš jaje, gubksen, clango.* Rj. — Nije ni onlje koke, koja snese jaje, pa ga *otkakoće*. Posl. 216. — **2)** *žena posao, mit der Beendigung seiner Arbeit prahlen, opere soluto gloriari.* Rj. *kao što se za kokoš kaže, da otkakoće jaje, kad ga snese, tako se veli i za ženu, da otkakoće posao, kad ga serši, pa otide o njemu mnogo govoriti i njime se dičiti.*

otkālē, *vidi* odake. Rj. i *syn.* ondje.

otkāntiti se, otkāntim se. *vidi* okantiti se: Otkani se care Sulemane. Rj. v. r. *pf.* od-kantiti se.

otkāntati, tām, v. *pf.* t. j. vrijeva, *vidi* iskantati. Rj. od-kantati. v. *impf.* kantati.

otkati, oćēm (otkām), v. *pf.* *fertig weben, pertero.* Rj. o-tkati, o-(t)ćēm, o-tkam (i o-tkem), *kao seršiti tkanje. vidi* satkati. v. *impf.* tkati. — Bez je tako opreden i otkan da čisto žubori. Rj. 161a. Caka eaka, tri dni lakat (otkalo). (Kad se kazuje da se što radi polako). Posl. 313. Kad djevojka nagradi tkanje, ona tka a nikad ne meri koliko je otkala. Živ. 324. *sa se, pass.:* Blizni... kad se u tkanju prekine jedna žica i tako se oće te se u platnu poznaje. Rj. 31b.

otkaviti, vīm, v. *pf.* (u Srijemu) odužiti svoj red (n. p. bolovanjem), *anshalten, perpeti.* Rj. od-kaviti. *inače se taj glagol ne nahodi.* — kajati, kajati se... može biti da ovamo ide i *ot-kaviti*. Korijeni 32.

otkaza, f. Ajmo, danas će biti u Velebitu *otkaza* drva. J. Bogdanović. od-kaza. *isp.* otkazati 2.

otkázati, otkázēm, v. *pf.* — **1)** *antworten, entgegnen, respondeo, cf.* odgovoriti: Ne bi li se ona dosjetila, ne bi li svome bratu *otkazala*. Rj. od-kazati. v. *impf.* otkazivati. — S knjigom ne zna niko besjediti, ni kako će knjizi *otkazati*. Npj. 4, 136. —

2) *unweisen*. Je li tebi lugar otkazao gragju za kuću. J. Bogdanović, *kao odrediti*.

otkazivanje, *n. das Antworten, responsatio*. Rj. *verb. od otkazivati, radnja kojom tko otkazuje.*

otkazivati, otkazujem, *v. impf.* Rj. *v. pf.* otkazati. — 1) *antworten, responso*. Rj. od-kazivati. *vidi* odgovarati 1. — 2) *unweisen*. Lugaru! kad ćeš nam otkazivati druva i gragju. J. Bogdanović, *kao odrediti*.

otkidak, otkitka, *m. ein abgerissenes Stück, particula detracta, decepta*. Rj. *ono što se otkine od čega, otkinut komad.*

otkidanje, *n. das Abreißen, z. deripere*. Rj. *verb. od otkidati, radnja kojom tko otkida što.*

otkidati, otkidam, *v. impf.* Rj. *abreißen, deripio*. Rj. od-kidati. *cf.* zakidati 1. *v. pf.* otkinuti. — Zaludu mi je biser, kad mi vrat otkida. Posl. 83.

otkinuti, nēm, *v. pf.* *abreißen, deripio*. Rj. od-kidnuti. *vidi* okinuti, otrgnuti. *v. impf.* otkidati. — Ko meće prst među tujja vrata, otkinuće mu. Posl. 118. Otkinū komarcu jednu nožu, on sakat do vijeka. 243. Na drumu mu glavu otkidoše. Npj. 5. 403. Navršvi most, koji su Franczi ... otkinuli. Žitije 55. *sa se, refls. i pass.*: Pošto natoči vodu, nikako nije mogla da se otkine odande nego je sve u nj gledala. Npr. 30. Otkide se lagja od Budimskog grada. Npj. 1. 406. Onda će se našljedstro njihovo otkinuti od našljedstva otaca naših. Mojs. IV. 36, 3.

otkiniti, tim, *v. pf.* knjigu (st.). *vidi* otpisati, *cf.* nakiniti: Ti ćeš meni knjigu otkiniti. Rj. od-kititi. *v. impf.* kititi.

otkivanje, *n.* Rj. *verb. od otkivati*. — 1) *radnja kojom tko otkiva koga ili što* (das Losschneiden, defraetio, solutio. Rj.); *Otkivanje* okovana Vnčića. Mil. 301. — 2) *radnja kojom tko otkiva kosu* (das Dängeln [der Sense], cum quis tundendo acuit [faleem foenariam]. Rj.).

otkivati, otkivam, *v. impf.* Rj. od-kivati. *v. pf.* otkovati. — 1) *losschneiden, recudo i. e. eundem defringo, solvo*. Rj. otkivati *n. p.* koga koji je u okovima, odrješiti mu okove. — 2) kosu, *dängeln, tundendo acuo*. Rj. *vidi* pokivati, klepati 2. — Babica, 3) ono gvozdje (kao mali nakovanj) što kosci na njemu otkivaju kose. Rj. 10b.

otklapanje, *n.* Rj. *verb. od otklapati*. — 1) *radnja kojom tko otklapa n. p. lonac* (das Abdecken, detectio. Rj.). — 2) *radnja kojom tko otklapa n. p. vrata* (das Aufsperrn, reclusio. Rj.).

otklapati, otklapam, *v. impf.* Rj. od-klapati. *v. pf.* otklopiti. — 1) *abdecken, den Deckel abnehmen, detego*. Rj. *n. p.* lonac, t. j. *zatklopac skidati s njega, suprotno poklapati*. — 2) *aufsperrn, aufschliessen, recludo, pando*. Rj. *n. p.* vrata, sobu, kao otključavati, suprotno zaklapati 2.

otklati, otkoljēm, *v. pf.* *abbrechen (am Preise), detraho*. Rj. od-klati. *v. impf.* klati. — *u prenesenom smislu*: Jedva sam pasjim zubima otklao. (Jedva sam izmolio ili izdržljancio). Posl. 111.

otkle, otklēm, *vidi* odakle. Rj. *i. syn. ondje, vidī i otkleno, za otklen* (*isp. n. (dodatus), adv. rehd. i interrog.* — Otkle nikad ne zalazi sunce. Podigla se jedna četa mala, otklen mi se vazda podizala. Rj. Da mi kažeš otklen ti ova jaja. Npr. 109. Blago mjestu otklen ide, a teško onome u koje ide! (Reče se za nevaljala čoeaka). Posl. 15. Zeni sina otklen znaš, a udaj kćer kud možeš. 89. Otklen tako jesi zaputio? Npj. 3. 482.

otkleno, *vidi* otkle, odakle, *i. syn. ondje*. — On izigje na goru Petrovu, otkleno je hačik pogledati. Npj. 3. 143. otkleno, *vidi* nō 4.

otklinjanje, *n. verb. od otklinjati, radnja kojom tko otklinje.*

otklinjati, njēm, *v. impf.* od-klinjati. *v. pf.* otkleti, *ali mu nema potrdē*. — Majka knue a šcer otklinje.

Here. 105 (natpis pjesmi). (*isp.* »Kuni šceri, obje da kunemo: Šceri moja, studeno mu sree!« »Majko moja, ka' na gori sance!« i t. d.).

otkloniti se, otklonim se, *v. r. pf.* *weichen, recedo*: Otkloni se od te sile Turske. Rj. od-kloniti se. *v. impf.* prosti kloniti se.

otklopiti, otklopim, *v. pf.* Rj. od-klopiti. *v. impf.* otklapati. — 1) *n. p.* lonac, *abdecken, detego*. Rj. *poklopac skiniti*. — 2) *n. p.* vrata, sobu, *aufmachen, recludo, cf.* otključati. Rj. *kao otvoriti (ključem)*. — Aždaji se žvala oslabiše, već ne može ustu otklopiti. Npj. 5. 418.

otključati, čam, *v. pf.* *aufschliessen, recludo*. Rj. od-ključati, *kao ključem otvoriti, vidī* otklopiti 2. *v. impf.* otključavati.

otključavanje, *n. das Aufschliessen, reclusio*. Rj. *verb. od otključavati, radnja kojom tko otključava što.*

otključavati, otključavam, *v. impf.* *aufschliessen, recludo*. Rj. od-ključavati. *kao ključem otvoriti, vidī* otklapati 2. *v. pf.* otključati.

otko (tkanje), *webbar (leicht zu weben), facilis tectus*: lano je tkati, kad je tkanje otko. Rj. *što se lusuo će, vidī* otkak.

otkopati, pām, *v. pf.* (otkopao, otkopāla) *abgraben, tollo fodiendo*. Rj. od-kopati. *u praes. ake.* otkopām. *isp.* kopati. *v. impf.* otkopavati. — Vidite li ljudi to brdo? ... donesite trnokoje i lopate, da ga otkopamo. Rj. 281b. Gospodar dotera kola pa otkopaju vrata od podrumu i krenu blago kući. Npr. 12. *sa se, refls.*: Propadnem do pojasa ... donesem motiku te se otkopam. Npr. 162 (*u priprijetci*: Laž za otkladu).

otkopavanje, *n. das Abgraben, sublatio (fodiendo)*. Rj. *verb. od otkopavati, radnja kojom tko otkopava što.*

otkopavati, otkopavam, *v. impf.* *abgraben, tollo fodiendo*. Rj. od-kopavati. *v. pf.* otkopati. — »Vidite li ljudi to brdo? donesite trnokoje i lopate, da ga otkopamo ... dva tri dana počnu s vrha kreći i otkopavati. Rj. 281b. Stade Isak otkopavati studence, koje zaroniše Filisteji po smrti Avramavoj. Mojs. 1. 26, 18.

otkos, *n. das Gras welches mit einem Sensesstreich abgemäht wird, der Schwaden, striga*: pokisli otkosi: pokislo sijeno u otkosinu. Rj. *vidi* okos. *onoliko sijena koliko se na jedan put otkosi*. — Bog s tobom, ženo! Kako će se livada strići? to je košeno, eto vidiš otkosa. Npr. 144. Kosi, baue, kako si počeo, samo gledaj, da ti otkosi ne pokisnu. Miloš 114.

otkositi, otkosim, *v. pf.* *abmähen, demeto, descoco*. Rj. od-kositi. *vidi* okositi. *v. impf.* kositi.

otkotrljati se, ljām se, *v. r. pf.* od-kotrljati se. *vidi* skotrljati se; *herabrollen, decolere*: Od njega se prospe sitna proja, i jedno zrno otkotrlja se pod carevu čizmu. Npr. 39. *v. impf.* kotrljati se.

otkov, *m. vidī* kov (kosmi) 2. Rj. — Klepci, kosni kov (babica i klepac). Rj. 273b. *orugje za otkivanje kose.*

otkovati, otkujēm, *v. pf.* Rj. od-kovati. *v. impf.* otkivati. — 1) *losschneiden, recudo, demo*. Rj. otkovati *n. p.* koga koji je u okovima, odrješiti mu okove: Sedi odmah u kola, pa idi te ga otkuj. Mil. 305. — 2) kosu, *abdängeln, tundendo acuo*. Rj. *isp.* otkov.

otkraviti, otkravim, *v. pf.* Rj. od-kraviti. *vidi* ras-kraviti. *v. impf.* otkravljivati. — 1) *anfthauen, erwärmen, regelo*: čekaj dok otkravim noge (smrzle od zime). Rj. učiniti da se što otkravi, da se odmrzne. — 2) *sa se, refls.* *aufthauen, erwärmt werden, regelor*: otkravilo se malo. Rj. *vidi* odmrznuti se. — E moj čoeče! nema bolećega, a on bi naložio vatru oko bukve pa bi se bukva otkravila, i bilo bi mezgre. Posl. 202. Samojed na ledenome moru jede i sad smrzlu ribu, puštajući je da mu se tek u trbulu ot-

kravi. Priprava 152. Kao bujni potoci... kud se otkrave, oteku. Jov 6, 17.

otkravljičanje, *n.* *vidi* raskravljivanje. Rj.
otkravljičati, otkravljivati, *v. impf. videti* raskravljivati. Rj. — **1)** od-kravljičati, *činiti da se što otkrivi*. *v. impf. prosti* kraviti. *v. pf.* otkraviti. — **2)** *su se, refleks. videti* raskravljivati se. Rj. *n. p. led od jugovine*. *v. impf. prosti* kraviti se. *v. pf.* otkraviti se.

otkrenuti, otkrēnēti, *v. pf.* (u C. G.) *n. p.* vrata, *vidi* oškrinuti. Rj. od-kretnuti, *malo* otkrēti. *v. impf.* otkretati.

otkretanje, *n.* (u C. G.) *das* Oeffnen, *apertio*. Rj. *verb. od* otkretati, *radnja* kojom tko otkreće *n. p.* vrata.

otkretati, otkrečēti, *v. impf.* (u C. G.) *n. p.* vrata, *öffnen, apertio*. Rj. od-kretati, *malo* otkrēti. *v. pf.* otkrenuti.

otkriti, otkrijēti, *v. pf.* Rj. od-kriti. *v. impf.* otkrivati. — **1)** *abdecken, entdecken, entlaullen, detego, retego*. Rj. — Oni njemu kažu da su oženjeni obojica, i *cijelu mu istinu otkriju*, kako su pošli da sestre svoje traže. Npr. 194. Ne istem ništa, samo da *otkriješ lice* da te vidim. 255. Po vremenu *otkrije* to Mijailo drugom učitelju Beograd-kom. Miloš 185. Kako je ona *tu tajnu otkrila* ondje nekakvoj *pastirkici*. Nov. Srb. 1817, 471. Otkrēdi ga... da *otkrije*, kako stoji neprijatelj preko Sale na Koburgu. Žitije 23. Nema stvari nepoznate pred njim, nego je sve golo i *otkriveno pred očima* onoga kojemu govorimo. Jevr. 4, 13. *sa se, pass.*: Da se *otkriju tajne* koje nijesu bile javne do onda. Npr. 121. — **2)** *su se, refleks.* — On *im se još nije hotio otkriti*, već oni šetajući progju pokraj njega. Npr. 253. Devojko, je li ti na čelu zvezda? ... *Devojka se otkrije* pa reče dečku: »E, to si pogodilo. 257. (*isp.* ocapariti se, odjapiti se, zagaliti se, zagnuti se).

otkrito, *adv.* *offen, aperte*: Ja sam čuo od našeg sultana, gje *otkrito* zbori na divanu. Npj. 5, 490. *upravo* **II**, *pridjev od* glag. otkriti.

otkrivānje, *n.* Rj. *verb. od* otkrivati. — **1)** *radnja* kojom tko *otkriva n. p. kuću* (das Abdecken [des Hauses], detectio. Rj.). — **2)** *radnja* kojom tko *otkriva n. p. tajnu kome* (das Enthüllen, nudatio, detectio. Rj.).

otkrivati, otkrivāti, *v. impf. abdecken, entdecken, enthüllen, detego, retego*. Rj. od-krivati. *v. pf.* otkriti. — Ima Bog na nebu koji *otkriva tajne*. Dan. 2, 28. *sa se, refleks. ili pass.*: Jer se *otkriva gnjev Božji* s neba na svaku bezbožnost i nepravdu. Rim. 1, 18.

otkrivēnje, *n. declaratio, actus detegendi* — otkrivenjem glave. Stulli, *djelo* kojim se što otkrije: Ima 47 riječi koje su od Slavenskih posrbljene... *otkrivēnje*. Nov. Zav. VI. Koji vas može utvrditi... *po otkrivenju tajne* koja je bila sakrivena od postanja svijeta. Rim. 14, 21. Vi koji čekate *otkrivenju Gospodina našega*, Kor. 1, 1, 7. (*revelationem Domini, die Offenbarung, τὴν ἀποκάλυψιν*). Otkrivenje Isusa Hrista, koje daje njemu Bog. Otkrivj. 1, 1. Svi su putovi Gospodnji milost i istina onima koji drže savjet njegov i *otkrivenje njegovoro*. Ps. 25, 10. Crkva izbaea i one, koji ne priznaju nauke, koja se slaže s *božanstvenijem otkrivenjem*. DP. 107.

otkrnjiti, otknājti, *v. pf. verstinuati, mutilo, cf.* okrajiti. Rj. od-krnjiti. *v. impf.* krnjiti, okrnjivati.

otkućiti, otkučēti, *v. pf. removere, amovere*. Stulli, od-kućiti. *ne nahodi se kao prost* glagol. *isp.* kućiti — Ana mu pendžer otvorila i svilenu haru *otkućila*. HNpj. 3, 568 (hara *vidi* kod optražiti).

otkućivānje, *n. verb. od* otkućivati. *radnja* kojom tko *otkućuje* što.

otkućivati, otkućivēti, *v. impf. removere, amovere*. Stulli, od-kućivati. *v. pf.* otkućiti.

otkud, otkudā, vohar? unde? Rj. *adv.* — **1)** u *pitajući pravom i nepravom*: Kad dogje na vrata, onda ga zauštavi straža i zapita ko je i *od kuda* je. Npr. 19. *Od kud* ti ovde, rajska dušice? 56. Svi gledaju *otkud* izvire, a niko ne gleda *kud* ponire. Posl. 282. Reče mu David: *od kuda* ideš? Sam H. 1, 3. — **2)** u *relaciji*: Kad dogje potjera u selo, onda *oni otkud* su otmicari, izigja preda njih lijepim načinom i grade mir. Rj. 177a. Te se oni *popnu na jednu visoku planinu otkuda* će dobro videti. Npr. 47. Onda hajd *k onoj strani od kud* je vatra svetila. 142. *Otkud* vjetar duva, *odonud* valja i japundže okrenuti. Posl. 243. Svoga brata metni *na busiju, otkuda* će arslan udariti. Npj. 2, 44. Da se vratim *u dom svoj otkuda* sam izišao. Mat. 12, 41. — **3)** *nedrejjeno*: Pogje od kuće da dobavi *otkud* kruha svoj gjećeci. Npr. 108. Da li bi ti štogoj mojoj braći učinio, da *otkud* dogju? 200. Iz oka iz boka. (Makar *otkud, otkud* ti drago, *n. p.* naći što, sastaviti). Posl. 100. Tako imao *otkuda* davati voljnoe i nevoljnoe! 287. Ako bi se *od kud* kaki Turci pojavili. Danica 3, 220.

otkud gōd, kao otkuda *mu* drugo: Pa mrzila na pastorku, tukla je i gradila *od kud* je god išla. Npr. 111. *isp.* gōd.

otkuka, *f.* — Ne odbacaj kuke *na otkuke*, ni zamršuj hajdučke tragove, nogo kaži, što ti kujiga piše. Npj. 5, 497.

otkup, *m. der* Loskauf, *die* Auslösung, *redemptio*. Rj. *isp.* otkupiti. — Nemoj pašo izgubiti vladiku, no hodi *ga vrzi na otkupe*. Rj. 77b. Gdje-kojjem su ljudima Turci *osijecali otkup*, pa ih na jamec ili zalogo puštali da prose i *otkup* *da* sastarljaju. Rj. 651b. Bi li ih *na otkupe* za gotove novce *dao*. Npr. 217. Moj je Batrić *na otkupe* bio, ti ga ne šće *pusiti* *na otkupe*, no mu rusu osijeci glavu. Npj. 4, 5. Piperi *ga* *na otkup* *uzeše*, daše za njga sve Piperke ovce... od paše *ga* *uze* *na otkupe*, daše za njga krave i volove. 4, 21. I *prodaju* *roblje* *na otkupe*. 5, 71. Kulinova familija opet dobije sablju *bez* i *kuku otkupa* natrag. Danica 4, 30. Kakav će *otkup dati* čovjek *za svoju dušu*? Mat. 16, 26. Dušu svoju *u otkup* *da* *za* *mnogo*. 20, 28. Čovjek ne će nikako brata osloboditi, ne će *dati* *Božu otkupa* *za* *nj*. Velik je *otkup* *za dušu*. Ps. 49, 8.

otkupiti, otkupiti, *v. pf. loskaufen, redimo*. Rj. od-kupiti. *v. impf.* otkupljivati. — **1)** Gospodo! je li moguće da ja toga *čovjeka od smrti otkupim*? Npr. 218. *Otkupiti* *roblje* *od* Turaka. Npj. 4, 202. *Desetak*, koji su mu ljudi dužni odnijeti kući, ako *mu* *ga* *oni* *ne otkupe*. Danica 2, 79. Svako magare *preuće* *otkupi* *jagujetom* ili jaretom. Mojs. II, 13, 13. — **2)** *sa se, refleks. ili pass.*: Čovjek se mogao gotovo u svakoj krivici *otkupiti* *novcem* *plativši* *globu*. DM. 296.

otkupljēnik, otkupljenika, *m. der* Losgekaufte, *redemptus*. Rj. koji je *otkupljen*. — Da ja toga čovjeka od smrti otkupim... Jednu večer ležeći zajedno ova dvojica, reče *otkupljenik*: Meni se dodijalo već ovako živjeti... Npr. 218.

otkupljivānje, *n. das* Loskaufen, *Auslösen, redemptio*. Rj. *verb. od* otkupljivati. *radnja* kojom tko *otkupljuje koga ili što*. Bijaše od starine običaj u Izraelju *o otkupljivanju* i promjenjivanju, da jedan izuje obuću svoju i dađe drugomu. Rut 4, 7.

otkupljivati, otkupljivēti, *v. impf. loskaufen, redimo*. Rj. od-kupljivati. *v. pf.* otkupiti. — **1)** *Otkupljajte*, moja braćo draga! *izbavljajte* te Srbinske duše a od Turke od nečiste ruke. Npj. 4, 201. — **2)** *sa se, refleks. ili pass.*: Za to je običaj ući *materica* vezati sve žene... i moraju se *otkupljivati*: *orasima*, suhijem sljivama. Rj. 347a. Podaj, pa se ne daj (*otkupluj* se). Posl. 250. Ni kojoj se krajini riječima ne molili, ni *asprama otkupljivali*. Kov. 123.

Ž rasić zavjetovano, koje čovjek zavjetuje, da se ne tkupljeje. Mojs. III. 27, 29.

otle, otlen, vidl odatle. Rj. i *syn. ondje*. otle-u. *isp. n. vidl i otlem*. — Zbori bané, pa porani otlen. Rf. Brate s Bogom! ja pogjoh glavom po svijetu... «Ovo izreče te otlen svoj put. Npr. 117. Ne vidi se otle dotle. (li: Ne vidi se prst pred okom). Posl. 196.

otlem, vidl otle, otlen: Ongje Turci mala prifatise, i otlem ga natrag povratise. Npj. 4, 407. — otlen, i s promjenom glasa u na m: otlem. *isp.* Korijeni 116.

Otmanin, m. vidl Otmanlija, Otmanović, Osmanlija, Osmanović. — Pak doziva cara Otmanina: «Gospodine, care Otmanine!» Npj. 3, 49.

Otmánlija, m. vidl Otmanin, Osmanlija: Tko se u Otmanliju uzda, štapom se na vodu naslanja. D'Posl. 133.

Otmanović, m. Otomaner, Otomanus: Treće prosi car Otmanoviću od Stambola grada bijeloga. Rj. vidl Otmanin, Osmanović.

otmíca, f. der Mädchenraub, raptus puellae. Rj. *djelo kojim se otme djevojka*. — Mlada su momčad vrlo rado išla u otmicu, i često su nudili jedan drugoga: «Ajde more da ti otmemo tu ili onu djevojku». U otmicu se ide s oružjem kakogod na vojsku. Rj.

otmičár, m. der Mädchenrauber, raptor puellae, cf. otmica. Rj. *koji ide u otmicu*. — Kašto otmičari dovrebanj djevojku kod stoke, ili kad pogje na vodu, pa je uhvate i odvedu. Rj. 476b. Kašto se pobiju djevojačka braća i rognjaci s otmičarima i bude mesa dosta. Rj. 477a.

otó, otoga, vidl to: Još k otome trista janjičara. S otim ćemo naše goste častiti. Rj. vidl otaj.

otóboliti, řim, v. pf. Rj. o-toboliti, *drnkčije se taj glagol ne nalazi*, značenje *risiti, spustiti*: tako može biti: tobolica, tobolac, tobočić, otoboliti. Korijeni 86. — 1) *herabhangen lassen, demitto*: otobolilo usne. Otobolilo usnu kao logovskí am (Posl. 243). Rj. otoboliti što, spustiti du risi. — Bradša, Ionac najveće od jednoga uha, pa ima usnu kao bradu otoboljenu. Rj. 39a. — 2) *sa se, refleks. an etwas herabhangen, dependo*. Rj. *kad se što spusti da risi*.

Otočac, Otóca, m. varoš u Hrvatskoj. Rj.

otočanin, m. insulae incola. Stulli, koji je s otoka, vidl ostrvljanin, školjar.

otočić, m. dem. od otok. vidl ostrvee, adica. — Bohara, kod Dubrovnika prema Župi otočić do otočiva Mrkana. Daničić, D'Posl. X.

otočítí, otočím, v. pf. Rj. o-točítí. — 1) *abziehen (den Wein), drivo (vinum)*. Rj. *v. impf.* otakati. — Ja sam burence sa Mjivovicom otočio u butele, pa sad pijucam sa Kopitarem. Straž. 1886, 770. *sa se, pass.*: Polovnik, kad se na vinovu kominu uspe voda pa se poslije nekoga vremena otoci te se u kući pije. Rj. 534b. — 2) *u. p. sjekiru, mit dem Hetssteine abschleifen, cote acuo*. Rj. *v. impf.* točiti 2 (*oštriti na točío*), *isp.* točijiti.

Otočki, adj. von Otočac. Rj. što pripada Otočcu. — Perušić u Otočkoj regementi. Rj. 495b.

otódeve tráva, eine Art Pflanze, herbae genus. Pripovijeda se da je košuti u porogaju bila ispala utroba, pa pasući ovu travu povratila joj se natrag; a žene je sad jedu kad koja ima odviše pranje (vrijeme). Rj.

otóić, otóića, otóičke (otóičke), so eben, kurz vorher, paulo ante, cf. otolič. Rj. vidl i tolič, vidl ov čas, skoro 1, i *syn.* kod skoro. — tolič, otolič, i *izbačrši* l: otolič, otoličke. Korijeni 81.

otóičasnjí, adj. koji je otaič bio: Da znaš, rajo, što je carski sin... Progaj se šale, dobar čooće! reči će promjenjenim glasom onaj otóičasnjí carev sin. Zlos. 111.

1. otók, otoka, m. die Geschwulst, tumor. Rj. *isp.* otčić 1. — Pomuz, nekakav otok na konju. Rj. 132a.

Da oteče kome čelo, kazalo bi se: *nasjco otok na oči*; tako i da ko obuje tjesnu crevlju, pa da mu do nje odozgo noga oteče: kazalo bi se: *nasjco otok*. Rj. 406a. Podušnice, *otok ispod vilica*, vidl zaušnice. Rj. 526b. Rujba, u žena zimi otok i bol dolje na nogama. Rj. 656a. *Smanškati*, n. p. otok, ef. razići se. Rj. 694a. *Splasnac* n. p. otok. Rj. 703a.

2. otok, m. — 1) (po jugozap. kraj.) vidl ostrvo. Rj. dem. otocić, vidl i ostrv, ada, školj. — 2) vidl otoka 1. Rj. vidl i grana 3.

otoka, f. — 1) ein Seitenarm eines Stromes, cornu fluminis. Rj. *voda manja koja se odvaja (od-tječe) od veće vode, vidl otok 2, grana 3. — a)* Borča, *Dunarska otoka*, koja se odvaja prema Biogradu i utječe u Tamiš. Rj. 38a. — *b)* *morška otoka, zaliv*: Tijesno, varošica na ostrvu između Zadra i Šibenika; tu je most *na otoci morskoj*. Rj. 739a. Od Dubrovnika idući pored mora k jugu na kraju Dubrovačke države odvaja se od mora u suhu zemlju otoka, koja se onuda zove »kanal« i »konao«. Posl. XV. (*isp.* Gdje se na južnoj strani svršuje Dubrovačka država, ondje se od mora odvaja u suhu zemlju zaliv, koji se onuda zove kanal i konao. Kov. 28). Pa sigjose moru u otoku, tu ih bijel danak ostavio, u otoci konak učiniše. Npj. 3, 152. — 2) grana koja iz debila izraste kroz druge grane sama upravo, vidl odvoda. Rj. vidl i odvodnica.

otólč, otólčm, otólčn, (u Herc. i u C. G.) vidl odatle. Rj. i *syn. ondje*, za otole-m, otole-n *isp.* otlem, otlen. — Ajd' otole prebijela vilo! Otolen oni pogjose. Otolen te obrnuti grdno. Otolen mi jedan Mujo pogje. Rj. — Pa otole zajedno krenu i dogju u grad. Npr. 164. Sjedne nkraj vrata od carske bašče; ali dogje baščovan te ga otole očera. 252.

otólič, (u Dalm.) vidl otocič. Rj. i *syn.*

Otón, m. — 1) zidine od gradića u Dalmaciji blizu Hrvatske granice (ne došav k rijeci Zrmanji). Rj. — 2) *ime muško*: Bugarski car Samuilo i Njemački car Otón. DM. 225. *Nijemci pišu* Otto.

otópiti se, otópim se, v. r. pf. u. p. snijeg, schmelzen, liquefo. Rj. o-topiti se. *v. impf.* topiti se. — Pripeče sunce llijusko, pa se otopi oni kljuk i med pa se prosu po dolini vas. Npr. 166.

otópliti se, otóplí se, v. r. pf. wärm werden, tepesco. Rj. o-topliti se, *toplo postati*. *v. impf.* otopljavati se.

otopljavánje, n. verb. od otopljavati se. *stanje koje biva, kad se otopljava*.

otopljaváti se, otópljavá se, v. r. impf. o-topljavati se, toplo postajati. v. pf. otopliti se. — Iz početka otopljava se, po tom sneg i hladnoća. Danica 5, 20.

ototánjiti, otótanjím, v. pf. zusetzen, nicht aufhören wollen, cessare nolle. Rj. o-totanjiti, kao ne htjeti prestati, otegnuti, *inače se ne nalazi glagol taj*. — U značenju protezati: ototanjiti. Korijeni 85.

ototóliti, otótolim, v. pf. kad žunja u proljeće stane totkratí, kažu da govori preljí koja još nije sve oprela: Ototóli debelo, kao moje koljeno; ako li ćeš i deblje, kao moje i bedre. Ovo sam ja slušao kao malo dijete u Tršću, a poslije više nigdje ove riječi nijesam čuo. Rj. o-totoliti, *inače se ne nalazi*. — U značenju pružiti: ototóliti. Korijeni 85.

otóvariti, řim, v. pf. abladen, demo. Rj. o(d)-tovariti, *tovar skinuti, isp.* rastovariti, *suprotno* natovariti. *v. impf.* tovariti.

ótpád, m. der Abfall, defectio. Rj. *djelo kojim tko ili što otpadne, isp.* odmet 2. odmetačina. — Ima riječi 84 koje sam ja načinio... *otpad*. Nov. Zav. VII. Vojska bi dlanu u otpad od žrtve svagdašnje... dokle će trajati ta utvara za svagdašnju žrtvu i za otpad pustošni da se gazi svetinja i vojska? Dan. 8, 12, 13.

otpadanje, *n.* Rj. *verb.* od otpadati. — **1)** stanje koje biva, kad što otpada od čega ili sa čega (das Abfallen, delapsus. Rj.). — **2)** stanje koje biva, kad lko otpada od čega (das Abfallen, defectio. Rj.): Vlasteli, koji želješe otpadanjem od vjere sačuvati svoju vlast u narodu. DM. 147.

otpadati, *dām*, *v. impf.* Rj. od-padati. *v. pf.* otpadnuti, otpanutu, otpasti. — **1)** abfallen, decido. Rj. — Gar, ono što otpada od grožđu kad se kuje. Rj. 83a. Što visi, nek otpada. (Što se mora činiti nek se čini, kako je moguće). Postl. 353. Od kosti mu meso otpadalo. Npj. 1, 593. Netko nas je njemu opadnuo, s njega žiru meso otpadalo! 2, 135. Sve su gore lišće otpadaše. 3, 33. — **2)** fig. abfallen, deficio. Rj. u pronesenom smislu, *n. p.* otpadati od vjere. *isp.* otpagjivati se, odbacivati se, odmetati se.

otpaditi, *ōtpādīm*, *v. pf.* Rj. od-paditi. *v. impf.* otpagjivati. — **1)** abfällig machen, facio ut quis deficiat, ut non sit dicto audiens. Rj. učiniti da tko otpadne, da bude neposlušan: Niti kćeri njihove uzimaj za sina svojega. Jer bi otpadila sina trojegu od mene, i služio bi bogovima drugim. Mojs. V. 7, 4. Koji su bezbožni prema zavjetu, on će ih laskavčim otpaditi. Dan. 11, 32. *isp.* odmetnuti 2. — **2)** sa se, *refleks.* abtrünnig werden, deficio: otpadio se od posla (sich entwöhnen). Rj. kao otpasti (3) od čega, odriči. *isp.* odmetnuti se, pohasiti se. — Kad se čovjek jedan put otpadi od ljudskoga društva i oprosti se svake vlasti, on počne i zlo činiti. Rj. 799a. Predani hajduci ponajviše bivaju poslije panduri. Jedno što su se otpadili od kućernoga posla, pa ih mrzi raditi. Danica 2, 94. Da nema (car) mnogo žena, da se ne bi otpadilo srce njegovu. Mojs. V. 17, 17.

otpadnica, *f.* die Abtrünnige, defectrix: Vrat se natrag, Božja otpadnice! Rj. koja se otpadi. *isp.* odmetnica.

otpadnik, *m.* der Abfällige, Abtrünnige, defector, apostata. Rj. koji se otpadi. *isp.* odmetnik. — Ču li, care, boži otpadnice! vraćaj vojsku s male Gore Crne. Npj. 5, 189. Ova glasna kletva na otpadnike njezine (od erkve) jednaka se od ono doba do danas ponavlja u početku časnoga posta. DP. 106.

otpadnuti, *dnēm*, *ōtpadnuo sam*, *cadere, decidere.* Stulli. *vidi* otpanutu, otpasti.

otpagjivanje, *n.* Rj. *verb.* od 1) otpagjivati, 2) otpagjivati se. — **1)** radnja kojom tko otpagjuje koga (das Abtrünnig machen, die Verführung, seductio. Rj.). — **2)** stanje koje biva, kad se tko otpagjuje (der Abfall, defectio. Rj.). *isp.* otpadanje 2.

otpagjivati, *ōtpāgijēm*, *v. impf.* Rj. od-pagjivati. *v. pf.* otpaditi. — **1)** abfällig machen, defecorem reddo, seduco. Rj. činiti da se tko otpadi: Nemojte, djece moja; jer nije dobro što čujem; otpagjivajte narod Gospodnji. Sam. I. 2, 24. *vidi* odmetati 3. — **2)** sa se, *refleks.* abfällig werden, abfallen, deficio, seducor. Rj. *vidi* otpadati 2, odmetati se.

otpanuti, *nēm*, *v. pf.* *vidi* otpasti, i primjer onlje. *vidi* i otpadnuti.

otparati, *ōtpārām*, *v. pf.* abtrennen, wegtrennen, solvo, separo. Rj. od-parati. *vidi* otporiti. *v. impf.* parati, poriti.

otparkivanje, *n.* *cf.* (suprotno) doparkivanje. Rj. **otparkivati**, *ōtpārkijēm*, *v. impf.* *cf.* (suprotno) doparkivati. Rj. od-parkivati, kao odlijetati, često trčati odakle. — Značenje (korijenu) letjeti prelazi u često ići: doparkivati, otparkivati. Korijeni 282.

otpasati, *ōtpasēm*, *v. pf.* losgärten, discingo. Rj. od-pasati. *v. impf.* otpasivati. — Otpasah mu sablju od pojasa, njen' otpasah, a sebi pripasah. Npj. 3, 3. Te bi mu otpasao pojus pokazujući tijeju da se od to doba driješ siveza njegova sa svijetom. DP. 183.

otpasivanje, *n.* das Losgärten, discinctio, solutio. Rj. *verb.* od otpasivati. radnja kojom tko otpasuje kome *n. p.* pojasa.

otpasivati, *ōtpāsujēm*, *v. impf.* losgärten, solvo. Rj. od-pasivati, kome *n. p.* pojasa. *v. pf.* otpasati.

ōtpasti, *ōtpadnēm*, *v. pf.* Rj. od-pasti. *vidi* otpadnutu, otpanutu. *v. impf.* otpadati. — **1)** weyfallen, decido. Rj. — Donesu u veće kući omaje (da se od njih svako zlo i nevaljastina otrese i otpadne, kao omaja od kola) . . . pa se u jutru njom okupaju. Rj. 151a. Cor-beg sjaši, Mustaj-beg uzjaši, dok doratu griče otpadoše. Postl. 321. Otpadoše toke od prsiju, odnese ih Kusida vodica. Npj. 4, 27. Izvadi mi zmaja iz njedara, šarovitu guju iz rukava. Bogme hoću, dragi gospodare! da bi mene obje otpanule. Here. 177. — **2)** *vidi* otrčati: Pak otpade gore uz čardake. Rj. — **3)** otpao od ljudi. t. j. postao zao i nevaljao mimo sve ljude. Rj. *isp.* otpaditi se, odmetnuti se, odvrci se. — Kad su gjavoli otpali od Boga i utekli na zemlju. Npr. 91. Kako je i Bavorska vojska otpala od Napoliona. Žitije 58. Gledaj . . . nepoštegjenje na onima što otpadoše. Rim. 11, 22.

otpaštanje, *n.* das Abfasten, Abhüssen durch Fasten, cum quis jejuniu luit. jejuniu redimit. Rj. *verb.* od otpaštati. radnja kojom tko otpašta što, *n. p.* grijeha svoje.

otpaštati, *ōtpāštām*, *v. impf.* abfasten, durch Fasten abhussen, jejuniu redimo. Rj. od-paštati što, *n. p.* grijeha svoje, t. j. posteci činiti pokoru za njih. *isp.* ispaštati, ispaščati. *v. pf.* otpostiti.

otpećaćvanje, *n.* das Entsiegeln, sigilli demtio. *verb.* od otpećaćvati. radnja kojom tko otpećaćvara što. **otpećaćvati**, *ōtpēčāčvām*, *v. impf.* entsiegeln, demo sigillum, resigno. Rj. od-pećaćvati, *n. p.* pismo. *v. pf.* otpećatiti.

otpećatiti, *tīm*, *v. pf.* entsiegeln, demo signum, resigno. Rj. od-pećatiti, *n. p.* pismo. *v. impf.* otpećaćvati.

otpijaje, *n.* Rj. *verb.* od otpijati. — **1)** radnja kojom tko otpija, *n. p.* od pune čaše. (das Abtrinken, delibatio. Rj.). — **2)** radnja kojom tko otpija što, *n. p.* dug (das Abtrinken, pensatio per potum. Rj.).

otpijati, *ōtpijām*, *v. impf.* Rj. od-pijati. *v. pf.* otpiti. — **1)** abtrinken, delibo bibendo. Rj. *n. p.* od pune čaše. — **2)** abtrinken, penso bibendo. Rj. pićući naknagjati sebi *n. p.* dug.

otpijevaje, *n.* Rj. *verb.* od otpijevati. — **1)** radnja kojom tko otpijeva kome (das Entgegenzingen, wenn einer früher gesungen, responsatio cantanti. Rj.). — **2)** radnja kojom tko otpijeva što, pjevajući izabrlja (das Absingen, die Auslösung durch Gesang, liberatio per cantum. Rj.).

otpijevati, *ōtpijevām*, *v. impf.* Rj. od-pijevati. *v. pf.* otpjevati. — **1)** kome, *cinem* der angesungen, entgegenzingen, respondeo cantanti, excipio cantantem. Rj. jedan stane pjerati, a drugi mu otpijeva: Kako pop poje, tako djak otpijeva. DPostl. 44. Sveta crkva sagražena, u njoj poju do dva sveca: sveti Petar i Nikola; sestrice im otpjevale: Angjelija i Marija. Npj. 1, 118. Izidoše sve žene s bubujima i sviralama. I otpijevahu im Marija: Pjevajte Gospodu, jer se slavno prošlavi. Mojs. II. 15, 21. Otpijerajući žene jedne drugina uza svirke govoraču: Saul zgubi svoju tisuću, ali David svojih deset tisuća. Sam. I. 18, 7. Jedna strana drugoj stanu otpijerati tužne antifone. DP. 361. — **2)** što, absingen, cantu lucror (wie Orpheus seine Eurydice). Rj. pjevajući izabrljati (kao Orfej Eridiku svoju).

otpinjanje, *n.* das Losschnallen, solutio. Rj. *verb.* od otpinjati. radnja kojom tko otpinje što. *vidi* odapinjanje.

otpinjati, *njēm*, *v. impf.* losschnallen, solvo. Rj. od-pinjati, što je zapeto ili napeto, ono se otpinje. *vidi* odapinjati. *v. pf.* odapeti. — Na livadi zaspala gjevojka. Ja otidoh, da progrem mimo nju, zape meni kopča od tozluka za njezine purli čittijane, ja se junak

sagoh *otpijati*. Here. 171. Penjah konja kraj zelena luza, ja ga penjah, a nešto *otpije*. 185.

1. otpiranje, *n.* Rj. *verb.* od 1) *otpirati*, 2) *otpirati se*. — **1)** radnja kojom tko *otpire vrata* (das Aufthun der Thüre, durch Hinwegräumung des davor Gestellten, apertio, Rj.). — **2)** radnja kojom se tko *otpire na koga* (das Entschuldigen auf einen andern, excusatio in alium, Rj.), *isp.* otpor.

2. otpiranje, *n.* das Auswaschen, *abluo*, Rj. *verb.* od *otpirati*, radnja kojom tko *otpira n. p.* košulje.

1. otpirati, *řem. c. impf.* Rj. od-pirati, *vidi* odapirati, odupirati, *v. pf.* odaprijeti, oduprijeti. — **1)** vrata, die Thür aufthun, *aperio*, Rj. *otvori vrata uklanjajući što ispred njih*. — **2)** sa se, *refleks.* otpirati se na koga, *sich auf einen entschuldigen, crimen rejicio in alium*, Rj. *izgovarati se bijedeći koga drugog, hucijati krivicu na nj, govoreći da je on učinio što, isp.* otpor: preti se.

2. otpirati, *otpiram. c. impf.* *n. p.* košulje, *auswaschen*, *duo. cf. (v. pf.) odapirati*, Rj. od-pirati, *v. pf.* i otprati.

otpiriti, *otpirim. v. pf.* *sich daron machen, abscedo (alium vel pulsus)*, Rj. od-pirati, *otiči krivom ili otjeran.*

otpirati, *kam. v. pf. weigern, abigo. cf. odvitlati*, Rj. od-pirati, *vidi* odagnati, *i syn. ondje, kao prost glagol ne dolazi, isp.* parlati.

otpirnuti, *otpirnem. v. pf.* Rj. *abblasen, deflo*, Rj. od-pirnuti, *vidi* oduhnuti, oduhati, *v. impf.* piriti.

otpis, *m. rescriptio, rescriptum*, Stulli, od-pis, *djelo kojim se otpiše, i ono što se otpiše*. — Od Bartulića skoro stize knjiga . . . Aga *otpis* drugi napravio, Bartuliću njega *otpravio*, HNpj. 4, 108.

otpisati, *otpišem. v. pf.* Rj. od-pisati, *v. impf.* otpisivati. — **1)** kome, *zurückschreiben, antworten, rescribo*, Rj. *vidi* otkriti. — Odmah *otpiše* oca knjigu . . . a otac *otpiše* da narod primi ono monije za cara, Npr. 71. *otpiše* po svemu svetu . . . Kad mu od sviju strana *otpišu* da nema take ni devojke ni udovice, 222. Asan aga situu *knjigu uči* . . . Traži sestru aga Asan-aga, da *otpiše knjigu zetu scome*, Npj. 1, 577. *otpiše* mi na preglaznje pismo, Straž. 1886, 1106. — **2)** koga, *cinem schriftlich anklagen, accusa quem per literas*, Rj. *optužiti koga pismenu*.

otpisivanje, *n.* das Zurückschreiben, *responsio, rescriptio*, Rj. *verb.* od otpisivati, radnja kojom tko *otpisuje kome*.

otpisivati, *otpisujem. v. impf.* antworten, *responsio*, Rj. od-pisivati, *v. pf.* otpisati. — *Knjigu gleda, erozno suze roni* . . . Ona snasi *knjigu otpisuje*, Npj. 1, 562. Tad' Ajkuni majka *knjigu piše* . . . AF Ajkuna *otpisuje majci*, 1, 578.

otpiti, *otpijem. v. pf.* Rj. od-piti, *v. impf.* otpijati. — **1)** *abtrinken, delibio*, Rj. *n. p.* od pive čaše. — **2)** *abtrinken, durch Trinken herichtlich (z. B. eine Schuldforderung, bibendo penso*, Rj. *pijući naknaditi sebi n. p. duu*. — **3)** *den Toast erwidern, propinquant respando*: Kako kome *otpiješ*, onako će ti i *otpiti* (Posl. 126). Trideset čaša *otpiti* zdravica, Rj. *odgovoriti na zdravicu*.

otpjevanje, *n.* *vidi* antifon, *verb.* od otpjevati, *djelo kojim se što otpjeva, i ono što se otpjeva: antiphona*: Poju se na obje strane antifoni, t. j. *otpjevanje*, PP. 18.

otpjevati, *vam. v. pf.* Rj. od-pjevati, *v. impf.* otpijevati. — **1)** što, *absingen, durch Singen abersingen, lügen, cantu penso*, Rj. *pijući naknaditi, n. p. duu, isp.* otpijevati 2. — **2)** kome, *cinem, der angesungen, edigen singen, respondere cantanti, excipio cantantem*: Pjevaj družec, da ti *otpjevano*, Rj. *isp.* otpijevati 1. — **3)** *otiči pjevajući, singend darangeschen, abeo cantans*, Rj. — **4)** kao *ispjevati: herisingen, decanto, sa se, pass.*: Kad prestanu igrati i umorni posljednju, *otpiše se* galckaja pjesma i uz gusle, Kov. 58. Da mi se *pjesma* nekoliko puta pročita ili *otpera*,

Opit. XX. *vidi* otpojati. — **5)** kao *poroči pjevajući, palinodium canere*: Ali on (Mušicki) valja da *otpjeva*, t. j. da poroče ono. Na to mi je on otpisao da će *otpjevati*, Kov. 16.

otplakati, *otplačem. v. pf.* Rj. od-plakati, *v. impf.* prosti plakati. — **1)** durch Heinen abbüssen, *abwacinen, lacrimis tuo*, Rj. *otplakati n. p. grijehe svoje, t. j. plačući za njih učiniti pokoru*. — **2)** *weinend daron gehen, abeo lacrimans*, Rj. *plačući otiči*.

otplivati, *vam. v. pf.* daron schwimmen, *abeo natans. cf.* otploviti, Rj. od-plivati, *plivajući otiči*.

otpliviti, *otplovim. c. pf.* *vidi* otplivati, Rj. od-pliviti, *ploveći otiči*. — Dade mu drugi brod, da ide jopet trgovati. On *otplovi*, Npr. 248.

otpljućivanje, *n.* dem. od otpljuvanje, Rj. **otpljućivati**, *otpljućujem, dem.* od otpljuvati, Rj. *v. impf.* od-pljućivati, *vidi* opljućivati.

otpljunuti, *nem. v. pf.* ausspeien, *respuo*, Rj. od-pljunuti, *v. pf.* je i prosti pljunuti, *v. impf.* otpljuvati. **otpljusnuti**, *snem. v. pf.* abschütten, *effundo*: Pa mu čaše vina *otpljusnuo*, Rj. od-pljusnuti, kao *pljuškajući izasuti, v. pf.* je i prosti pljusnuti, *v. impf.* pljšskati.

otpljuvânje, *n.* das Ausspeien vor etwas, *expunitio*, Rj. *verb.* od otpljuvati, radnja kojom tko *otpljuva, dem.* otpljuekivanje, opljućivanje.

otpljuvati, *otpljuvâm. v. impf.* ausspeien, *respuo*, Rj. od-pljuvati, *dem.* otpljuekivati, opljućivati, *v. pf.* otpljunuti.

otpočeti, *otpočnem. v. pf.* anfangen, *coepi, cf.* početi, Rj. od-početi, *v. impf.* otpočinjati. — Stane se *hvaliti*, šta je on *junastva počinio* . . . Onda *otpočne* najstariji brat *gororiti*, Npr. 192.

otpočinak, *otpočinka. m.* *vidi* počinak, počivak, odmorak. — Nedelje i praznici mogu da budu manje dani *otpočinaka*, a više dani duhovnoga rada, Zlos. 299. od-počinak.

otpočinuti, *nem. v. pf.* ausrasten, *requiesco*, Rj. od-počinuti, *v. pf.* je i prosti počinuti, *v. impf.* otpočivati. — Ko je rad da u starosti *otpočine*, u mladosti valja da se trudi, Posl. 142. Danas *lijepo otpočinimo* da konje *prekujemo*, Kov. 69.

otpočinjanje, *n.* das Anfangen, *zō incipere*, Rj. *verb.* od otpočinjati, radnja kojom tko *otpočinje što*.

otpočinjati, *njem. v. impf.* anfangen, *incipio*, Rj. od-počinjati, *prosti* počinjati, *v. pf.* otpočeti.

otpočivânje, *n.* das Ausruchen, *Ausrasten, requies*, Rj. *verb.* od otpočivati, stanje koje *biva, kad tko otpočiva*: Ali šta je Bog radio sedmi dan? . . . odredio nam dan za *otpočivanje*, Prip. bibl. 6.

otpočivati, *otpočivâm. v. impf.* ausrasten, *ausruhen, requiesco*, Rj. od-počivati, *v. pf.* otpočinuti. — I ja *sjedoh, mati, otpočivat'*, Npj. 2, 378.

otpojati, *řem. v. pf.* *vidi* otpjevati, *cf.* pojati, Rj. od-pojati. — Vodičar *otpoje* »Spasi Gosposdi«, Rj. 63a. Tu je crkvu osveštao, *leturgiju otpojao*, Here. 325. *Otpjovši hralu* izigjose na goru Maslinsku, Mat. 26, 30, *sa se, pass.*: Poslije ova tri prva psalma *otpoje se slava* i tri puta aliluja, DP. 45.

otpojiti, *otpojim. v. pf.* u pjesmi mjesto *napojiti*: No ne znaš li gjeogij vode hladne, da *otpojim sebe* i Sarina, pa ćemo se lasno nasuliti, Rj.

otponac, *otponca. m.* *vidi* obarača, Rj. u puške, *vidi* i makalj, micanik. — *otponac, od osnoce od koje je* (od-peti) odapeti, odapnem.

otpor, *m.* (u Hrv.) kao izgovor, obrana, *Entschuldigung, excusatio*: *Otpor* babi grebeni da su joj zupci mjedeni (*Gleclaj*): Boli Vlahinju peta da ne čušlja vune, Posl. 244), Rj. *isp.* otpiranje 2, otpirati se.

otporiti, *otporim. v. pf.* *vidi* otparati, Rj. od-poriti, *n. p.* *zaštiteno što, v. impf.* poriti, parati. — Civutin izgubi *zaštiteno kesu* novaca . . . Civutin pun radosti spojadne kesu, *pak je otpori* i stane novce brojiti, Danica 4, 39.

otporučiti, otpodručim, *v. pf. zurückerhalten, nuncium remitto*. Rj. od-pornčiti, *kad tko poručí šta, njemu se otporuči*. *v. impf. otporučivati*. — Zato mu (Adži-Ruvimu) poručí (knez Aleksa), da odmah beži opet... Ali mu Adži-Ruvim otporuči... Danica 4, 9. Moleći ga (Miloša) poručí mu, da i on podigne nahiju Rudničku... Miloš pak otporuči im, da on u pristati ne će. Miloš 59. Paša poručí Milošu... Na to mu Miloš otporuči: Ako... 147.

otporučivaje, *n. das Zurückerhalten, responsio ad nuncium*. Rj. *verb. od otporučivati, radnja kojom tko otporučuje kome*.

otporučivati, otporučujem, *v. impf. zurückerhalten, respondeo nuncio*. Rj. od-poručivati, *na poruku se otporučuje*. *v. pf. otporučiti*. — Već sestra bratu svom poručuje... A brata sestri otporučuje. Npj. 1, 214.

otporuka, *f. das Zurückerhalten, responsio ad nuncium*. Rj. *čjelo kojim se što otporuči, na poruku ide otporuča*.

otpostiti, otpostim, *v. pf. abfasten, durch Fasten abbüssen, jejunió luó*. Rj. od-postiti, *n. p. grijehi svoje, t. j. posteći učiniti za njih pokoru*. *v. impf. otpastati*.

otpozdraviti, vīm, *v. pf. od-pozdraviti koga; kad ko pozdravi koga, on ga otpozdravi: einen Geygenruss geben, resalutare*. *v. impf. otpozdravljati, isp. otrpimiti*. — Na kazenje crkva vladici odgovori želeći mu mnogo godina, a on odmah otpozdravi želeći mnoga ljeta svoj crkvi. DP. 20.

otpozdravljaje, *n. verb. od otpozdravljati, radnja kojom tko otpozdravlja koga*.

otpozdravljati, vljām, *v. impf. od-pozdravljati koga*. *v. pf. otpozdraviti*. — Zahvaljuje ti na pozdravu i otpozdravlja te. Pom. 91. Lijepo zahvaljuje na pozdravima i otpozdravlja. 95.

otprati, otprēm, *v. pf. n. p. košulje, auswaschen, dno*. Rj. od-prati, *vidi odprati*. *v. impf. otprati*.

otpratiti, tīm, *v. pf. od-pratiti, c. impf. pratiti*. — Barem ću čekati da ga otpratim do grobu i da bacim zemlje na nj. Npr. 171. Otpratí ga droru gospodskome. Npj. 2, 362. Mladoženju prijatelji otprate kući. Kov. 79. Otpratiše svi Ballu i Milenka na njihov konak. Miloš 24. Onda ih Srbi i Kozaci otprade pored Poreča i Kladova i isprate preko Dunava. 25. Kara-Gjorgjije sa svojijem momcima otprati šefa u njegov stan. Sovj. 54. Ako pogjem u Španjolsku... *vi ćete me otpratiti onamo*. Rim. 15, 24.

otpraviti, vīm, *v. pf. od-praviti, vidí opraviti koga, abfertigen, expedio*. *v. impf. otpravljati*. — Kad mu već za ženidbu prisprije, otpravi ga po svijetu da traži za sebe gjevojku. Npr. 220.

otpravljaje, *n. verb. od otpravljati, radnja kojom tko otpravlja što, isp. opravljaje* 2, 3.

otpravljati, vljām, *v. impf. od-pravljati, v. pf. otpraviti*. — 1) *n. p. posav, vršiti, sršivati ga*: S kraljevina znade divaniti i knjaževu poste otpravljati. Npj. 5, 84. Sve su postore otpravljali u društvu. Sovj. 58. Eleazar i Itamar otpravljahu službu srešteničku za života Arona oca svojega. Mojs. IV, 3, 4. — 2) *koga, kao pošiljati ga, vidí opravljati* 2. *isp. otpraviti*.

otpréauje, *n. das Abladen, depositio oneris*. Rj. *verb. od otpréati, radnja kojom tko otpréu što*.

otpréati, otpréam, *v. impf. von sich abladen, deponere onus*. Rj. od-préati, *skidati sa sebe što je tko uprtio*. *v. pf. 1 otpriti*.

otprdivaje, *n. das Herabfarzen, recropitus (?)*. Rj. *verb. od otprdivati, radnja kojom tko ili što otprdivuje*.

otprdivati, otprdivēm, *v. impf. herab-, hinwegfarzen, depeđo*: otprdivēm mu kese niz guzicu. Rj. od-prdivati. *v. pf. otprdivjeti*.

otprdivjeti, otprdivēm, *v. pf. abfarzen, pedendo penso*. Rj. od-prdivjeti što, *prideći naknuiti*. *v. impf. otprdiv-*

vati. — Pogodio nekakav čovek s haračlijom da otprdivi harač, t. j. da prdne zasopce 112 puta (za svaku paru po jedan put). Kad navrši 112 puta, a on onda odadre još jednom po dobro; a haračlija ga zapita: Zašto to? a on odgovori: Ovo čati ispisna. Rj. 1 262.

otpregje, (ponajviše u Srijemu, u Bačk. i u Ban.) *vidí otprije*. Rj. od-pregje, *isp. pregje*. — Kad ga viješe svi koji ga poznavahu od prijge... rekoše. Sam. 1, 10, 11.

otprigje, (zap.) *vidí otpregje*. Rj. od-prigje, *vidí otprije, isp. prigje*.

otprije (od prijge, vordem, chemals, antea. Rj. *adv. vidí otprjed, otpregje, otprigje; prijge 2, pregje, prigje*. — Nego mu (čitluksahibiji) još ljudi moraju raditi (od prijge obično u negjelju, ali poznije i u druge dane. Danica 2, 80. Čaru je bilo od prijge poznato šta rade dahije. 3, 152. Govori se da je od prijge bio običaj da... Ali je ovo sad prestalo. Kov. 65, u ovom primjeru od prijge dva su primjeka: Budući da se s Crnim Gjorgjijem ponavao još od prv Nemačkoga rata, zato ga je sad Gjorgjije jedva dočekao. Danica 4, 12 (prijge u istoč. govoru pre).

otprjed, *vidí otprije, isp. prijge i prjed*: Vrat' se natrag, mladi gjuvegija! otprjed je cura moja bila! Here. 129.

otprimiti, otprimim, *v. pf. od-primiti, kao primersi pozdrav odzdraviti; entgegennehmen, isp. prihvatiti* 2. — Alaga mu Turski selam viknu, beg otprimi Kumajlić-Magi. HNpj. 3, 162. Beg divojci Turski selam viknu, a Ajka mu selam otprimula. 3, 508. Meho njima dobro jutro viknu, oni njemu jutro otprimiše. 3, 559. Zlatija im Boga naviknula, oni Zlati Boga otprimiše. 4, 516.

otprkositi, šim, *v. pf. entgegenrotzen, contumaciam reddere*: Bi joj prkos za otprkosio. Rj. od-prkositi, *kad tko prkosi, njemu se otprkosi*.

1. otprtiti, tīm, *v. pf. von sich abladen, onus depono*. Rj. od-prtiti, *skianti sa sebe što je tko uprtio*. *v. impf. otpréati*.

2. otprtiti, tīm, *v. pf. otiti po snijegu praveći prtinu, weggehen durch den Schnee, abire per nives*. Rj. od-prtiti, *v. impf. prtiti*.

otprtljati, tljām, *v. pf. fortgehen mit Sack und Puck, discedo cum impedimentis*. Rj. od-prtljati, *otiti sa prtijagom, t. j. sa svojim stvarima svojim, vidí očititi* 2. *v. impf. prtljati* 2.

otprvo, unlängst, unper, non ita pridem, cf. skorice. Rj. *adv. od-prvo, vidí i prvo, prvoc*; skoro 1, doskora, odskora. — Ovgje je bio otprvo iz Praga jedan mlad profesor. Straž. 1886, 1386.

otpučati, eām, *v. pf. cf. otpucavati*. Rj. od-pučati. **otpučavaje**, *n. verb. od otpucavati, Rj. radnja kojom tko otpucava*.

otpučavati, otpučavam, *v. impf. kad su u Hrvatskoj 1812 godine skupljali novce da kupe baruta da pucaju na veselje što su Francuzi ušli u Moskvu, zaistu u šali od nekaka slijepca da i on što da, a on odgovori: Dobro: ja ću sad dati, ali kad stanete otpucavati, onda da ne istete od mene*. Rj. od-pučavati. *v. pf. odpucati*.

otpučivaje, *n. das Wiederkrachen, resonatio*. Rj. *verb. od otpucivati, stanje koje bira kad otpucuju (n. p.) lunte*.

otpučivati, otpučujem, *v. impf. wiederkrachen, resonio*: Otpucuju naokolo lunte. Rj. od-pučivati, *kao razlijevati se pucajući, i: odgovarati pucajući*. *v. pf. otpuknuti*.

otpučanje, *n. vidí otpučavanje*. Rj.

otpučati, otpučām, *vidí otpučavati*. Rj. *v. impf. od-pučati, suprotno zapučati*. *v. pf. otpučiti*. — Zape za nju kopča od tozluka... ja se sagoh, da kopču otpučam... Zape mene sindžir od sahata za njezine dibe i gjerlane... ja se sagoh, da sindžir otpučam...

Uzoh dragu za bijelu ruku, te se donna oba raspuci-mo. Here, 167.

otpućavânje, *n. das Losknöpfen, discinctio*. Rj. *verb. od* otpućavati. *radnja kojom tko otpućava što.*
otpućavati, otpućavam, *v. impf. losknöpfen, discingō, cf. otpućiati*. Rj. *od-pućiavati. suprotno zapućiati. v. pf. otpućiati.*

otpućiati, čim, *v. pf. losknöpfen, discingō*: Gospodaru Jakša kapetane, *otpući mi puca pod grčoca*. Rj. *od-pućiati. suprotno zapućiati. v. impf. otpućiati, otpućavati.* — Zape joj se potkov od konjica za njezina žutoga kavada, ja se skidoh, da *karad otpućim*. Npj. 1, 400. Pa doleće do dorata svoga, pa doratu *cgbe otpućio*, na se vadi divno odijelo. 3, 116.

otpuhnuti, hñem, *v. pf. (u Perastu) abblasen, deſto*: Otpuhni cvjetak, napij se vinca. Rj. *od-puhnuti. v. pf. je i prosti puhnuti. v. impf. puhati. vidi* oduhati, *i syn. ondje.*

otpuknuti, nēm, *v. pf. od-puknuti, kao pucajući odgororiti. v. impf. otpućiavati.* — Komorhanski drnuše topovi Janjocki im namah *otpukoše*. HNpj. 4, 551.

otpušt, *m. die Entlassung, der Abschied, dimissio*. Rj. *djelo kojim se što otpušti. v. impf. otpuštavanje.* — Vi ako biste *dobili i otpust* ne morate svoje zemlje i kuće prodati odmah, jer ovdje ima ljudi koji su pre mnogo godina *uzeli otpust* pa jednako drže svoje zemlje po Bačkoj i vinograde po Srijemu. Javor 1885, 763.

otpuštiti, otpuštim, *v. pf. Rj. od-puštiti. vidi* otpuštiti. *v. impf. otpuštati, otpuštati.* — **I. 1) entlassen, dimittō**. Rj. — Kad ga opremi... pak ga s *blagoslovom otpusti*. Npr. 217. Tako ga *lepo otpusti*, i carev sin pogje dalje putovati. 238. Kako je otkupio *roblje i otpustio kućama*. 247. Polećela *dru vrana gavrana...* kad padoše, oba zagraktaše, a *niz beder krila otpustiše*. Npj. 3, 561. Učiteljja *otpušti iz službe*. Danica 3, 239. Jakov naruši dojakošnji senat, *otpuštivši mnoge senatore*. Miloš 17. Milenu topuzom dobro istuče, pa je onda *otpušti od sebe*. 73. *Otpusti narod neka ide u sela da kupi sebi hrane*. Mat. 14, 15. Da nije Bog... bio sa mnom... *bi me za cijelo otpuštio prazna*. Mojs. 1, 31, 42. — **2) ablassen, remitto**: Od haraca raji *odpustiše*. Rj. — Da Srbi opet pošalju poslanike u Carigrad, i da *će nešto i oni otpuštiti*, a nešto i car primaknuti, da se jedan put svršiti taj posao. Miloš 148. — **II. sa se, reflex. ili pass.**: Ta pusti me, carev sine... *Aždaja se na to odmah otpušti od njega i otide u jezero*. Npr. 47. Doseći se ljuha Stojanova, *otpušti se od ručna devera*, brzo ode na gornje čardake. Npj. 3, 171. Ostane sakat u nogu... Dogje u Meladijske ihidžeš *gdi mu se srećom ile otpuste i poprave*. Žitije 8.

otpušćanje, *n. vidi* otpuštanje. Rj.
otpušćati, otpušćam, *vidi* otpuštati. Rj.
otpušćanje, *n. Rj. vidi* otpušćanje. *verb. od* otpuštati i otpuštati se. — **I. 1) radnja kojom tko otpušta koga (das Entlassen, dimissio, exauctoratio. Rj.). — **2) radnja kojom tko otpušta kome što (das Erlassen, Nachlassen, remissio. Rj.). — **II. stanje koje biva, kad se otpušta n. p. vrijeme.******

otpuštati, otpuštam, *v. impf. Rj. od-puštati. vidi* otpuštati. *v. pf. otpuštiti i otpuštiti.* — **I. 1) entlassen, dimittō**. Rj. — Nadvlaga juš ga (Bože! čovjeka) jednako, te odlazi, mijenjaš mu lice i *otpuštaš ga*. Jov 14, 20. *Roblje svoje nije otpuštao kući*. Is. 14, 17. — **2) nachlassen, erlassen, remitto**. Rj. *od-puštati kome što, n. p. od danku. isp. otpustiti 2.* — **II. sa se, reflex. n. p. vrijeme se otpušta, nachlassen, remitto**. Rj.

otpuštenje, *n. venia, remissio* — jest istinito otpuštenje grijeha kroz svete sakramente. Stulli. *verb. od* otpuštiti, *djelo kojim se što otpušti. isp. otpust. tukca verb. kod* dopuštenje. — Ima 47 riječi koje su od Slaven-kijeh posrbljene... *otpuštenje*. Nov. Zav.

VI. Krv moja novoga zavjeta koja će se proliti za mnoge *radi otpuštenju grijeha*. Mat. 26, 28.

otpuštiti, otpuščim, *v. pf. od-puštiti. vidi* otpuštiti. *isp. puštiti i puštiti. v. impf. otpuštati, otpuštati.* — *Pušti mene brata iz tamnice.*... *Otpušti ih dvoru bijelome*. Here. 163.

otput, (u C. G.) *vidi* odmah. Rj. *i syn. ondje. adr. od-put. isp. put 3.*

otpuzati, otpužem, **otpužiti**, otpužim, *v. pf. daron-kriechen (con Kindern), abrepa*. Rj. *od-puzati, od-puziti. otpuže, otpuzi dijete, pužica, pužica otide. v. impf. puzati, pužiti.*

otrāgu, *adr. o-tragu, upravo prijellog o sa loc. od* trāg. *isp. ostrāgu.* — Najotrāgu n'aka utvorica. Rj. 791b.

otrāviti, otrāvim, *v. pf. konja, anfangen mit Gras zu füttern, gramine pasco*. Rj. *o-trāviti konja, početi ga travom hraniti. kao prost glagol ne dolazi.*

otrāžak, otrāška, *m. vidi* orepak. Rj. *o-trāžak, od osn. od koje je otrāgu*, *kad se rije žito, ono lako i rgjavo što padne do težega i dobroga. isp. ovejci.*

otrāzbine, *f. pl. Ueberbleibsel (n. p. poslije časti), reliquiae*. Rj. *ostaci, što ostane n. p. poslije časti. o-trāzbine, od osn. od koje je otrāgu*.

otrāžina, *f. vidi* trag 3. Rj.³ *o-trāžina, drugoj poli osn. u trag. i syn. kod* trag 3.

otrcati, otrcām, *v. pf. Rj. o-treati. isp. istreati. drukčije se ne nalazi taj glagol.* — **1) abschleifen, atterō**: otreao kraj haljine. Rj. — **2) sa se, reflex. sich abschleifen, atteri: part. pass. otrcām, zertumplt, pannis obsūtus**; kaže se i za kokoš: *otrcala se*, kad joj opadne perje ležeći na jajima. Rj.

otrcāti, čim, *v. pf. o(d)-trcāti. v. impf. trcāti.* — Otpasti, 2) *vidi* otrcāti. Rj. 478a. Braća *otrcē* brže bolje *k ocu i kažu* šta je bilo. Npr. 7. Petao, vaška, mačka i lav otrcē odmah *preda nj*. 134. Kad to ču ovi mladić, *otrcā put onoga mjesta*, gje mu je starac balotu bacio. 231. *Otrcāše u logor, kazaše pod šatore Lazarević-Luki*. Npj. 4, 228. Srbi *otrcē za njima*. Danica 4, 7. *Da otrcēm do čovjeka Božijega*. Car. II, 4, 22.

otrebine, *f. ono što ostane, kad se što otrijebi*. Rj. **Otres**, *m. kamenita strana u Dalmaciji blizu Skradina: Pod Otresom visokom planinom*. Rj.

otrésan, *adj. upravo II. pridjev od* glag. otresati. — Opran, svijetao, valjan, *otresan*, glänzend, erlaucht, clarus. Rj. 464a.

otrésanje, *n. das Abschütteln, excessio*. Rj. *verb. od* 1) otresati, 2) otresati se. — **1) radnja kojom tko otresa što.** — **2) radnja kojom se tko otresa.**

otrésati, otrésam, *v. impf. Rj. o-tresati. isp. otresan. v. impf. prosti tresiti. v. pf. otresti.* — **1) abschütteln, ausbeuteln**, *n. p. noge od snijega i snijeg s nogu, excutio*. Rj. — *Ko otresa ruke svoje da ne primi poklona*. Is. 33, 15. — **2) sa se, reflex. sich ausschütteln, excuti**. Rj.

otrésen, *adj. n. p. čovjek, t. j. razuman, pametan, bistar, geschickt, scitus*. Rj. *upravo II. pridjev od* glag. otresti. — I *predani je hajduk svagda slobodniji i otresniji od drugih ljudi*. Rj. 800a.

otresine, *f. pl. n. p. zmajevje, der Glimmer (den die Zigeunerin für etwas ausgibt, das der Lindwurm abgeschüttelt habe), exuvia draconis, cf. macino zlato*. Rj. *mineral nekakav.* — *otresine, osn. koju je u otresti, otresati. ono što tobože ostane kad se zmaj otrese.*

otrésti, otrésēm, *v. pf. Rj. o-tresti. isp. otresen. v. impf. otresati.* — **1) abschütteln, excutio**. Rj. *Otresti ruke od koga*. Rj.³ — *Bolje je vrcēu otresti nego torbu načeti*. Posl. 22. *Ja ću obrat' žuti limun na moru, i otrésā zeleniku jabuku*. Npj. 1, 447. *Izlazeći iz kuće otresite prah s nogu svojih*. Mat. 10, 14. — **2) sa se, reflex. sich ausschütteln, excuti**. Rj. *otresti se od koga ili od čega; otresti se*

kogu ili čega; otrese se što od koga. — Donesu u veće kući omaje (da se od njih svako zlo i nevoljština otrese i otpadne, kao omaja od kola), pa se u jutru njom kupaju. Rj. 151a. *Otrəsi ga se* kako ušiva kožuha. DPostl. 92. Ne može da se otrese od rjeje. Pis. 44. Da im dogje narod u kuću, pa da zašite . . . dragovoljno bi se otrēsli od svoga naroda, samo da ništa ne iste. Rj.¹ XV. Tako se ja ne mogu otrēsiti misli da rečeno ne će biti istinito. Rad 20, 91.

otrgati, gām, v. pf. o-trgati, kao obrati I, vino-grad, jabuke, kukuruze. v. impf. trgati 2. — Jaki grād triš otrga. DPostl. 37. Stav(lja pudara na otrganu buštinu. 115.

otrgivati, otrgijēm, v. impf. kao pucati. v. pf. otrgnuti 4. — Ko to piva pišmu u avliji, otrguju puške u avliji? HNpj. 3, 303. Gđjekad koja puška otrguje. 3, 398.

otrgnuti, nēm (otrgnub, otrgoh), v. pf. Rj. o-trgnuti. v. pf. je i prosti trgnuti. — I. 1) hercorreissen, proripio: A otrže mača zelenoga. Rj. isp. trgnuti 1. — 2) vidi otkinuti. Rj. v. impf. trgati 1. — Da bježimo, da ih otrgnemo od grada na putove. Sud. 20, 32. Za to ću otrgnuti od tebe carstvo . . . nego ću ga otrgnuti iz ruku sina tvojega. Car. I. 11. 12. — 3) otrže rasti, otrže govoriti, anfangen, incipio. Rj. vidi početi. i syn. ondje. — 4) kao puknuti: Kad otrže deset lubarada, ko kad će se zemlja provaliti. HNpj. 4, 211. (isp. A kad puče bojnica lubarada, čini ti se, zemlja se potrese. Npj. 2, 458). v. impf. otrgivati. — II. sa se, refleks.: što s' od smrti ne otrže, kam da mi je! ili sabljom ne obrani, brika sabljom! Rj. 433b. Nikako nije mogla da se odlandi otrgne nego je sve u nj gledala. Npr. 28.

otrijebiti, otrijebim, v. pf. Rj. o-trijebiti. v. impf. trijebiti. — I. abklauben, expurgo. Rj. — Njemu je lopata u ruci njegovoj, pa će otrijebiti gumno svoje, i skupiće pšenicu svoju u žitnicu, a pljevu će sažeći ognjem. Mat. 3, 12. Ima vinograd na rodnu brdašen. I ogradi ga, i otrijebi iz njega kamenje. Is. 5, 2. Priča o ženi koja je prodavala otrijebljenu leću pod ucotrijebljenu. Star. 2, 262. sa se, puss.: Najprije se senica otrijebi da u njoj ne bude ništa do samoga zrnja. Rj. 269a. — II. sa se, refleks. — 1) sich abklauben, expurgor (e. g. pediculis). Rj. otrijebiti se n. p. od uši. — 2) von dem Obst, wann es die Blüthe abgeworfen, und die Frucht ungesetzt, florem abjectisse, fructum edo. cf. očistiti se. Rj. n. p. otrijebilo se voće. — Usačmilo se grožđe, t. j. otrijebilo se od cvijeta i naraslo koliko sačma. Rj. 787b.

otrijeskatī se, otrijeskām se, v. r. pf. sich voll saufen, potu impleri. Rj. o-trijeskatī se, jako se opiti. drukčije se taj glagol ne nahodi. vidi syn. kod opiti se.

otrijezni, otrijeznīm, v. pf. Rj. o-trijezni. v. impf. trijezniti (se). — 1) koga, den Rausch austreiben, crapulam expello. Rj. učiniti da pijan bude trijezan. — 2) sa se, refleks. wieder nüchtern werden, den Rausch vertreiben. crapulam exhalo. Rj. trijezan postati: Ljulj u ženici kojega kad čovjek više izije, kažu da se opije tako da se za tri dana jedva otrijezni. Rj. 339a. Dokle ćeš biti pijana? otrijezni se od vina svojega. Sam. I. 1, 14.

otrkljati, ljām, v. pf. pfühlen, statumino: jesi li otrkljao loze? cf. pritači. Rj. o-trkljati, svršiti trkljanje. v. impf. trkljati.

otrliti, otrlim, v. pf. (u gor. primor.) n. p. lan, žuku, schlagen, tundo. cf. trliti. Rj. o-trliti, svršiti trljenje.

otrok, m. puer. iz Ranjine. Stulli. dječko. — Korisnije je otroku od urke ueg gospodar od burke. DPostl. 49. *Otrok*, dijete u ovoj poslovici veli Bogišić da će biti momće koje se sada na brodovima zove mali, a koje poslujuće starije. XIV.

otrov, m. (u C. G.) f. das Gift, venenum. Rj. vidi čemer 1, jed 2. otrrov. isp. trov. — Svome lekaru

zapovedi, da mu načini otror u kari. Lekar mu prepravi otror, i dade mu ga, te popije i umre sutradan. Danica, 4, 4. Vila sve izvore i studence po Kotoru otruje . . . očisti mu od otrora samo jedan izvor. Kov. 31.

otróvan, otróvna, adj. giftig, venenosus. Rj. u čemu ima otrora, vidi otrovit; jedovan, jedovit. — Nalijep, nekaka otrorna trava. Rj. 393b. Tko žive pri-korno, mre otrorno. DPostl. 136. (adv.) Grožđe je njihovo grožđe otrorno. Mojs. V. 32, 32.

otróvati, otrujēm, v. pf. koga, vergiften, venenum do. Rj. o-trovati. v. impf. trovati. — No pobaci svjetlo oruže, e j' oruže tvoje otrorno. Npj. 3, 553. Na ispovjed krila si grehove, te s' pričesćem dušu otrorala. Here. 310. Ona se (vila) na to rasrdi, te se izvore po Kotoru otruje. Kov. 31. Te je on otrorao Milana. Miloš 21.

otróvit, adj. vidi otrovan; Udovica svaka samovoljna ka' i lunar-rodu otroriti. Rj.

otróvnića, f. — 1) guja, giftig, venenosus: Te premoće drvlje i kamenje, doke magje guju otrornicu. Rj. otrorna guja. — 2) die Giftmischerin, venefica: Id' otale jedna otrornica, kad si svoga brata otrorala, otrorničeš i mene junaka. Rj. žensku glava koja truje ljude.

otróvnik, m. der Giftmischer, veneficus. Rj. koji truje ljude.

otrpjeti, otrpim, v. pf. erleiden, zu Ende leiden, perpetior. Rj. o-trpjeti. svršiti trpljenje. isp. podnijeti 2. v. impf. trpjeti. — Tijesan čovjek, koji ne može da otrpi kad mu se što nepovoljno rekne. Rj. 738b. Koji može muke podnijeti . . . koji l' muke otrpit' ne može, od mene mu Bogom prosto bilo, nek se vrati Senju na krajinu. Npj. 3, 287.

otrsiti, sīm, v. pf. (u C. G.) Rj. o-trsiti. — 1) posao, fertig machen, expedito, cf. otarasiti. Rj. svršiti, opravit. — 2) koga, abfertigen, expedito. Rj. otrpaciiti.

otrsati (otrsām); nema u Vuka. Rad 6, 115. v. impf. prema v. pf. otrsiti?

otrti, otrēm (otrh, otr, otr', otrla), v. pf. Rj. o-trti. v. impf. otrati. — I. abwischen, detergo. Rj. vidi utri 3. isp. obrisati. — Da mn gubaroga konja. Kad ga odvede u jednu šumu, otrga u i uredi, a konj sine kao da mu je zlatna dlaka. Npr. 26. *Otrlo* mu je to zube. DPostl. 92. Bog će otrti svaku suzu od očiju njihovijeh. Otkriv. 7, 17. Dobro bi bilo uvjeriti se stoji li u originalu razgovijetno «v» ili je otrreno tako da bi se moglo misliti da je bilo «n». Kolo 16. — II. sa se, refleks. — 1) sich abwischen, detergi. Rj. — *Otrti se o što*. Rj. 426a. *otrti se n. p. o ličnjak*. — 2) sich wund reiben, utteri, cf. oguzati se. Rj. čovjek se otre od mnogoga hodanja na vrućini. vidi i utri se 2, ojesti se.

otruhliti, hīm, otruhnuti, nēm, v. pf. verfaulen, putresco: otruhlio u grožđu (u tamnici). Rj. o-truhliti. o-truhnuti. v. impf. truhliti, truhnuti. — Obagnjiti, otrunuti. Npj.¹ I, 316. Otkopah i uzeh pojas s njesta gdje ga bijah sakrio; a gle, pojas otrunuo, i ne liješe ni za što. Jer. 13, 7.

otruiliti, hīm, vidi otruhliti. Rj. u krajerima glje se glas h ne čuje u gorovu.

otruniti, otrunīm, v. pf. vidi obrunuti, okruniti: Skuce nose, da se ne obrose, a rukavce, da se ne otrune. Rj. o-trunuti. v. impf. trunuti. — Ko j' Udvinu jutros ostavio, kraj Gašćice rosu otrunio. HNpj. 3, 264.

otrunuti, nēm, vidi otruhnuti. Rj. i primjer ondje.

otrušnica, f. (u Srijemu) hljeb (od mekinja) za pse, Kleinbrot für Hunde, panis ex fursure canibus projiciendus. cf. trušnica. Rj. trušni hljeb. vidi i paljavac.

otrzati se, zām se, v. r. pf. n. p. svigar se otrzao. vidi okrezati se. Rj. o-trzati se. v. impf. trzati se. — od korijenu kojega je i trgnuti, trgati. isp. Korijeni 92

otržito, n. p. govori, *dentlich und bestimmt, dare et directe*. Rj. razgoričjeto i odvejjeno. — *otržito* samo u srednjem rodu kao *adrc.*, od osnove koja je samo drukčije složena u *pretrij*. Osn. 220.

otučak, otučka, m. ono u kukuruza sa čega se *otuč* zanje: U Jadrnu se kaže *otomak* . . . oko Petrinje *otučak*. Pis. 77. *isp.* klas. 3. i *syn. oudje*. — *ne zavm.* *de li oramo primjer očaj*: *Otučak* je. DPostl. 92. *otučak* je od bata. 92. s *tijem* *isp.* tučak.

otučiti, otučem. v. pf. n. p. kukuruze, *abschlagen, decutitio*, cf. obijati. Rj. otučiti, *vidi* i ogruhati 1. za v. *impf.* govori se obijati, gruhati.

otud, otuda, *von dort, ist. ne*. Rj. od tud, od tuda, *na pitanje*: otkud, otkuda? *isp.* odovud (*gdje sam ja*). otud (*gdje si ti, odonud (gdje je on)*). — Progji, brate, *otud* i *odorud*. Rj. 416b. Pa on savi i *otud* i *otud*. Rj. 419a. Reče na stranu, kao Markovo ralo. . . *Otud* valja da je ova poslovska *postulaj*. Postl. 271. Sve ostaje baše i subaše *oko puta otud* i *odorud*. Npj. 4. 359. Pa udrite njima iznenada, vi *otuda*, ja ću *odocuda*. 5. 247. Polbiše Horeje u planini njihovoj . . . *otuda* vrativši se dogjose u En-Mispat. Mojs. 1. 14. 7. *Otuda* se smije samo izvesti da je bila. DRj. 1. 369. Ne biste li dopustili da pošljem vama pak vi *otuda* da im pošljete knjižarskim putem. Kolo 15 (14). *Vidi* se *otuda* što je. Živ. sv. Save III.

otugjiti se, otugjim se. v. v. pf. otugjiti se. kao *tuji postati*, *vidi* potugjiti se. v. *impf.* tugjiti se. — *Otugjiti se*, nema u Vuka. Rad 6. 91.

oturanje, n. *das Wegwerfen, abjectio*. Rj. *verb.* od oturati, *radnja* kojom tko otura što.

oturati, oturam. v. *impf.* wegwerfen, abjectio. Rj. od-turati, *vidi* oturivati, kao odbacivati, *isp.* čuškati, porivati. v. pf. oturiti 1. oturnuti.

oturiti, rim. v. pf. Rj. od-turiti, *vidi* oturnuti. v. *impf.* oturati, oturivati. — 1) *wegstossen, detrudo*: Ispred sebe gjergejev *oturila*. Rj. *vidi* odrinuti, odrinuti, očušnuti. — Ako li ćeš i s nama bježati, ni mi *the oturit* ne ćemo. Npj. 3. 139. A *Jakova rukom oturila*. 4. 449. Mara uhvati Svetozara u pomrčini . . . A on je *oturi* od sebe. Nov. Srb. 1817. 493. — 2) (u pjesmi) knjigu, t. j. opraviti: Svijeh ću ti po imenu kazat', kojju ti je kome oturio. Rj.

oturivauje, n. *vidi* oturanje. Rj.

oturivati, oturujem. v. *impf.* *vidi* oturati. Rj. od-turivati. v. pf. oturiti, oturnuti.

oturnuti, nem. v. pf. *wegstossen, detrudo*. Rj. od-turnuti, *vidi* oturiti 1. v. *impf.* oturati, oturivati.

oturpeisati, oturpeisem. v. pf. *abfeilen, lima polio*. Rj. oturpeisati *drvo*, kao obraditi ga *turpjom*. v. *impf.* turpeisati, turpjeti.

otuzan, otuzna. *adj.* n. p. jelo, *vidi* prijetrat. Rj. *vidi* i u-ovan 2. *otuzno* n. p. jelo na koje se tko *gudi*, što je vrlo masno.

otuzica, f. u vojv. Rj. *ne kaže se značenje*.

otuziti se, otuzim se. v. pf. *des Kummers los werden, angore solvi* (može biti samo) u ovoj poslovici: Ko se duga ne oduzi, ta se tuge ne otuži (u Grblju). Rj. otuziti se tuge, oprostiti je se.

otvaranje, n. *verb.* od otvarati, *radnja* kojom tko otvara što, *vidi* otvaranje.

otvarati, ram. v. *impf.* otvarati, *dolazi rijetko mj.* otvarati. v. pf. otvoriti. — Svuda je na prorociće hodio i na proroke *knjigu otvarao*, Npr. 212. sa se, *pass.*: Ko kuaa tomu se i *otvara*. Postl. 114.

otvor, m. — 1) (u Boči) *die Oeffnung des Leibes, alens sabda*, cf. protoč. Rj. *kud se otvori kome te lita*, *vidi* i proljevanje 2. sračka, *suprotno* zatvor 2. — 2) *aperto, actus aperendi* — izaći na otvor. Stulli, *djelo* kojim se što otvori.

otvaranje, n. Rj. *verb.* od otvarati. — 1) *radnja* kojom tko otvara što, n. p. *vrata* (das Oeffnen, aperto. Rj.). — 2) *radnja* kojom tko otvara n. p. *srebrno* što (das Poliren, polio. Rj.).

otvorati, ram. v. *impf.* Rj. otvorati. v. pf. otvoriti. — 1) *aufmachen, aperio*. Rj. *vidi* otvarati. *isp.* tvari-zati, *suprotno* zatvorati 2. — Ovo *otvora* *istal*. Rj. 242a. Da mu malu *kutijeu* i reče mu: Evo nosi oću ali ni po što *ne otvoraj* dok ne dogješ kući. 62. Pa ni na kakav drugi glas da *ne otvora vrata* na kosari 177. Bez inada *otvoraše orce*. Npj. 4. 513. Kako je takova *pisma* . . . hvatao i *otvorao* i zadržavao. Sovj. 55. *Otvorajući raspru* sa mnom o Svetičevu »Ogledalu«. GPX. 3 (*isp.* *kud* otvoriti *primjer* iz Rj. 161a). *su se*, *refleks.* ili *pass.*: Pripovijedaju da se noću noći Bogojavljenja svake godine *otvora nebo*. Rj. 33b. *Otvora se* na burmu. Rj. 49b. — 2) *poliren, polio*. Rj. n. p. *pušku, srebrno* što i t. d. *isp.* laštiti, kao *srijetliti* 2. *činiti* da bude što *svijetlo*.

otvoren, *adj.* — 1) *part. pass.* od otvoriti. — 2) otvoren čovjek, *dijete*, *lebhaft, vegetus*. Rj. kao *žirban*, *vidi* jatorau, i *syn. oudje*. — 3) čovjek otvoren, *homo audax, audens, securus*. Stulli, *vidi* smjelan, drzak. *isp.* iskren, *offen*.

otvorenost, otvorenosti, f. *osobina onoga koji je otvoren* 3: *die Offenheit*. — Nadam se da ćeš biti otvoren u sudu o toj školi. Bojim se, da ne stegnem tvoju *otvorenost* u sugljenju. Zlos. 31.

otvoriti, otvorim. v. pf. Rj. otvoriti. v. *impf.* otvarati (otvarati). — 1) *aufmachen, aperio*. Rj. Na vodi je *žubor otvorila*. Rj. 161a (*kao početi*). Jape *vrata*, stoje *otvorena širom*. Rj. 247a. I veliki *čjglenu otvoriše*. Rj. 249b (*isp.* Rj. 161a. Metnu u putu jednu nogu . . . pusti me (ili odrješi me)«. Onda onaj *otvori* *puto* i pusti ga. Rj. 251a. Sad ko je valjan i što zna, *otvoren* mu je *put* k različnijem *službanu* i *gospostrima*. Rj. 396a. Odstružiti, *otvoriti strugu* da izkaze ovce na polje. Rj. 449a. Oškrinuti *vrata*. Rj. 483b (*malo otvoriti*). Trapanati *glavu bolesniku (otvoriti je)*. Rj. 746a. Ilačik, kao *otvoreno*, frei, *offen*, *patens*. Rj. 803a. Znaš da su *svakoj devojci vrata otvorena*: a ako ti je baš car i ne da, ne će ti glave uzeti. Npr. 51. Ti *otvori* sve *dušane* i naredi neka svaki monak pred svojim *dućanom* stoji. 69. Teftir; *kud ga ja otvorim*, a to u njemu piše . . . 163. Ona (lišica) *otvori* *srce jame vuku*, i izlije se sva voda iz njega. 179. Noseći kovčević . . . *polako otvori* *zaklop*. 234. Kad vidiš šta je, što pitaš? (Nosio nekakav čovek *otvorenu kolu* puna kukuruza . . .). Postl. 116. *Ne otvori*. Bože, *dušmaninu usta!* (Ne daj mu prilike da može za mnom zlo govoriti). 207. Šteta i ludomu *oči otvori*. 353. Može hoditi s *čelom otvorenijem*. DPostl. 63. U lice je perom udarila, *od obraza krvi otvorila*. Npj. 2. 391. Ko ne ima od srea poroda, ev' sad može *srce otvoriti*, kupit' sina ili milu ćerku. 4. 201. Gje će taj dan *međan otvoriti*. 4. 229 (*isp.* Rj. 161a, *ili niže pod* 3?). Kad se pobri napojise vina, pa im vinec udari u lice, a *rakije riječ otvorila*. 4. 416. I bijele ovce *otvoriše*. 4. 426. Za koji posao on je iskao *otvoreno pismo*, da svaki može slobodno s njim počti na taj posao. Danica 1. 72. *Pismo je otvorilo put umu* ljudskome, da . . . 2. 1. Učitelj po svojoj volji *školu otvori* . . . i zatvori. 2. 120. *Otvori srazu šaku* . . . pa stisnuvši svoju šaku. 5. 88. Kad u jutru svane, Srbi *otvore čitav pazur* u Turskome šancu. Miloš 109. S Marasli-Ali-pašom da *otvore razgovore* o miru. 118 (*isp.* Rj. 161a). Bila mu je *kuća otvorena* i sto postavljen za *svakoga*. Sovj. 77. *Otvoriše usta svoja*, nećae ih govoreći. Mat. 5. 2. Dostojan si da uzmeš *knjigu*, i da *otvoriš počete njezine*. Otkriv. 5. 9. — b) *su se*, *refleks.* ili *pass.*: Tako mi *slom* ne puknuo! t. j. *ne otvorio se*, tako se ne slomio (tako ne pao i mrtav ostao). Rj. 693a. Kad čoveku pukne među očima. (Kad mu se *otvori pamet* . . .). Postl. 122. Videći sad Nijemci, da to nije šala, nego da se *čitar rat otvorio* na granici, dogje . . . Danica 3. 184 (*kao početi se*, *isp.* *poriše pod* 1a. Rj. 161a). Razumevši, da se . . . sad tek *pravi*

nemir otvoriti može. 5. 32. Tako se *otvore razgovori* o predaji, Miloš 111. Kako se u Srbiji po različijem kancelarijama *otvorilo* i umnožilo *pisanje*. Pis. 18. Kad se *otvori boj*, razbiše Filisteji Izraelja. Sam. 1. 4. 2. — 2) *poliren, polio*, n. p. pušku, srebrno što i t. d. Rj. kao *osvjetliti, t. j. učiniti da bude što svijetlo*. — 3) otvoriti *junaštvo*, t. j. pokazati. Rj. t. j. *upravo učiniti. v. impf. tvoriti 2. isp. osokoliti*. — Kakav *biše junak* u svatov'na, što *načreće otvori junaštvo?* Npj. 2, 152.

otvrđnuti, něm, v. pf. hart werden, induresco. Rj. o-tvrđnuti, *trrd postati, ridi* stvrđnuti se, v. impf. tvrđnuti. — Abonos, *drvo* što u vodi *otvrđne* kao kamen. Rj. 1a. Skočanjiti se, smrznuti se ili onako *otvrđnuti* kao kočanj. Rj. 687b. Gospod Bog *tvoy učini te otvrđnu duh njegov* i sree njegovo postu uporno. Mojs. V. 2, 30. *Otvrdnu vratom svojim* i uprije se srecem svojim da se ne obrati ka Gospodu Bogu. Dnev. H. 36, 13.

otvrđoglaviti, vim, v. pf. o-tvrđoglaviti. — 1) koga, *učiniti ga tvrđoglavim*. Stoji do Boga koji pomiluje... Tako dakle koga *hoće miluje, a koga hoće otvrđoglaviti*. Rim. 9, 18 (*quem vult indurat, verstockt welchen er will*). — 2) *neprerazno: obstinare se, obfirmare animum*. Stull. *postati tvrđoglav*.

otvrsti se, otvržem se, v. r. pf. sich lösen, solvi: otvrzla mu se krv na nos (ili iz nosa). Rj. ot-vrsti se, *stariji prijedlog ot mjesto sadašnjega od. isp. ot. v. impf. vrsti se*.

ovadār, (u C. G.) *vidi* ovdā. Rj.
ovāj, dvā, dvō, *dieser, hic*. Rj. *vidi* ovi, dvā, dvō. *isp. ovaj (koji se tiče mene ili nas), taj (koji se tiče tebe ili vas), onaj (koji se tiče njega ili njih)*. — Nagje čeka na uzoranoj njivi... *orome čuku* poviše on... Npr. 5. Evo sinko, *oro* je sve tvoje blago, to je tebi Bog dao. 12. E sad šta da mu radim? *Oro* nije čovek, Bog zna šta je. 68. Kakva je *oro* nesreća, te ne mogu svoje družine nikako da zasitim. 71. Izvadi jedan bokunić kruha, i dade ga carevu sinu govoreći: »Na *oro kruha*.« Onda mu baba da jedan lješnik govoreći mu: »Drži pri sebi *ovi lješnik*... 93. Začudi se carev sin na ovake odgovore, a najviše na *ovi najpotonje gjerajke*. 111. Vratil se doma *ovaj čas*. 131 (*isp. ovčas*). Ja za *oro* nekoliko dana nisam više ni zaslužila. 143. Ugje (gjavo) u kćer drugoga većega cara, koji je bio komšija s *orijem*. 146. Što će mi *ori jedan?* 166. *A ora gjerovjiva, oro* je jedina šcer careva. 217. *Ore godine* na vratilo, do godine na grabilo. Post. 230. Dubrovčani i danas govore *orezi* (mj. *orizi*). XXXIII. *Ori* je osnuvao, a oni izatkao. DPost. 93. Neću, more, više kupit' društvo, s *oro brata* dočekaću Turke. Npj. 4, 169. *Ova su obadva pisma* pisana gotovo jednakiim slovima, samo što je *ono prvo* malo sitnije od *oroga*. Danica 1, 10. Valja da su kalugjeri *zboj oči priloga* i sačuvali *oro po listu*. 1, 17. O postanju *oroga namastira* stoji *oro* napisano: ... 1, 23. Slavni je Šlegel načinio Indijsku tipografiju. *Oraj isti* G. Šlegel izdaje žurnal o Indijskoj literaturi. 2, 123. Jesu li to *ovi Vlasi*, što ih ja po dvadeset sremet? 3, 169. Ja sam bio na Moskovu i na Nijemcu, ali *oroga boja* i ovake vojske nijesam vjgjeo. 3, 173 (*ovoga boja, ovakoga boju*). Za čudo je što i oni od gospode naše koji su narod ljubili, ponajviše nijesu znali kako će... Ja mislim da *orome* nije drugi uzrok nego što im nauka nije pricijepljena na *zbravi narodni razum*, nego su *ovaj* naukom zabunili i ostavili ga. Kov. 15. Govori se da je od prijje bio običaj da... Ali je *oro* sad prestalo. 65. Kojega su Turci *oro dana* ubili na vjeri. 118. *Oro* sto i pedeset i dva čoveka. Miloš 66. A najveća žalost i nesreća bila je *ora*, što im je čaja-paša poginuo. 98. Izdado Srbima ferman, u kome su *najznatniji članovi bili oro*: 1) odredi se... 142. *Ovo je, braćo, ovaj, koji je kriv*.

184. Svetri se *ore prre* riječi u narodu više govore od *ore posljednje*. Pis. 40. Šta veli o njemu *ovaj i onaj*. 70. Istina *srepa oroga* posvjedočie se *orijem*, što ću sad da kažem. 76. Kad se u našim školama kaže: *oro* je jezik Srpski, a *oro* je Slavenski; *oro* je gramatika Srpskoga jezika, a *oro* je Slavenskoga; onda će se... Rj.³ XIII. A kad *oro* zna, onda neka upamti i to: gdje se god... Slav. Bibl. 1, 93. A *oro* se već prikućila zima. Sovj. 44. *Ko je ovaj* da ga slušaju i vjetrovi i more? Mat. 8, 27. Uzbuni se sav grad govoreći: ko je to? A narod govoraše: *oro je Isus prorok*. 21, 11. Nema veće radosti od *ore* da čujem. Jov. III, 4. *Ori* obučeni u bijele haljine ko su, i otkuda dogđoše? Otkriv. 7, 13. Jedan reče *oro* a drugi *ono*. Car. 1, 22, 20. Taj je red *oro*: stari slovenski jezik... Rad 1, 109.

ovākav, ovākva, *adj. ridi* ovaki, i *syn. oudje*. — Što će sade ova sestra *grdna*, što izgubi brata *orakoga*? Npj. 4, 61.

ovāki, *adj. dieser Art, hujusmodi, hoc genus*. Rj. *ridi* ovakav, ovakov, ovakovi. *isp. ovaki (kao ja), taki (kao ti), onaki (kao on)*. — Kuda ću *ovaki?* Npr. 54. Još *orake galije* nije bilo ni *oraka trga*. 69. Pa i njima stane govoreti: Tamo oni *oraki* i *onaki*! Šta učinite? 241. *Orakori razgovor* nikome nije bio tako po volji kao hajdneima. Danica 3, 158. *U orakoga spisatelja, kao što G. Svetić* za sebe misli da je. Odg. na sit. 18. Ova naša zemlja nije iznaj-prije bila *oraka kaka* je sada. Priprava 2. *Ovaj svijet*... nije *orakori* stvoren, *kao što* se sad očima našima pokazuje. 80. Elegija mi se vrlo dopada: *orakovo što goji* neka bude Slavenski. Straž. 1886, 863. Je li *orako* što bilo za vašega vremena? Joil 1, 2.

ovākō, *auf diese Art, hoc modo*. Rj. *adr.* — Što ću, Bože, *orako* *grdan*? Npr. 92. Jevangjelije Jovanoovo počimje se *orako*: Iskoni... Danica 1, 16. Što se na jednome mjestu govori *orako*, a na drugome *onako*. Pis. 58. Da se u ono doba *orako* mnogo pisalo, *kao što* se danas piše. Rj.³ III. Koji misle upravo *orako kao* i ja. Slav. Bibl. 1, 92.

ovakovac, ovākōva, m. (u C. G.) *ef. ovakviče*. Rj. *ridi* ovakvik. *isp. onakovac*.

ovakov, *adj. ridi* ovakovi. — Prelazeci u pridjeve riječi *orakori, onakori, takori, kakori* ne samo mogu po starinski biti bez toga i, nego mogu ostale oblike imati i kao pridjevi neodređeni. Obl. 34.

ovakovī, *adj. ridi* ovaki. Rj. i *primjere oudje. ridi* i ovakav, ovakov.

ovākivca, f. *ridi* takvica. Rj. *isp. i* onakvica. — Stane vikati na omu devojku, što grad poleva: Tamo ona *ovakvica* i onakvica!... i stane vikati na njih: Tamo one *orakvice* i onakvice! toliko me godina služiste verno, a sad me izoveriste. Npr. 240.

ovākivik, m. u Rj. samo u *rokatiru*: Ovākivice! (u C. G.): *orakviče, onakviče* (kad se kazuje, kako je ko koga ružio). Rj. 436a. *ridi* ovakovac. — od adjektiva prešlih među pronomina: *orakvik, onakvik*. Osn. 272.

ovamo, *ridi* amo. Rj. *adr. na pitanje: kuda (kamo)? rjgje: gdje?* — Da ga ne proguta, *te po ustima oramo onamo* dok srećom nagje jedan krnjav zub. Npr. 5. Jedan od nas srećom nabasa na jednu pečimu i poviče: *Oramate braćo!* Evo suhote! Onda mi jedan po jedan onamo. 6. *Ima oramo* jedan zmajevski car, pa s nama često ima rat. 34. Hodi *ovamo* evo tvoga blaga. 43. Nema ti, sinko, nikoga; ta ne može *oramo* ni tica doleteti. 56. *Oramo* te tamo. (Kad ko ne će pravijem putem da ide). Post. 230. Živijem se ognjem pogonjahu *po međanu tamo i ovamo*. Npj. 4, 82.

ovān (óvan), óvna, m. (*pl. óvnovi, óvnōvā*), *der Hiddor, ories*. Rj. *dem. ovnič. augm. ovnina. ridi* čukau, čulan, čikavac, devetak, galobela (ime ovnu), jalovac, klopotar, mrkalj, praz (prazovit), prehodnik,

pre-ukacé, šiljeg, škopac, škulj, šutile, ugić, uškoplje-
nik, zvonar, zutočak. — *Opiti* jednog *ovca*, pa se
obuče u onu kožu. Npr. 149. Treba pripraviti *dra-
va* *ovca* *ovčara* *pečeni*. 239. Nego se vrlo često može
čuti i u mjestu r. n. p. glavnija, raumno, *omnori* (mj.
omori). Posl. 1. I donese *orna* *deretaka*, dobra jarca
od sedam godina, *oba žira odrao* *braca*. Npj. 3. 286.
Sto tisuća *ovčara* *pod ruom*. Car. II. 3. 4.

ovarisati, *ovarišem*, *v. pf.* (u Srbiji) što, t. j.
uputiti se u čemu, *sich einbeben, comdisco*. Rj. o-va-
risati, *vidi* i oporaviti, uporabiti, *isp.* ovarisati, *drak-
či* se taj *glagol* u *nahodi*. — Od uzgijih će biti
ovarisati, *ovarisati*, Korijeni 198.

ovasa, *ovsa*, *m. der Hafer (Haber), arena sativa*
Linn. Rj. *vidi* zob 1. — Da ima *ovsa*, bila bi mu
žena go-spa. Posl. 49. Takovi se *ovsa* ragja i u nas.
297. Kupila mu stari prosa, *stari* prosa, drugi *ovsa*.
Here. 238.

ovatruti, *trm. v. pf.* o-vatruti. — O male se puške
pojagmiše, *ovatriše*, *al* ne zatatiše. HNpj. 3. 480.

ovca, *f. pl.* ovce, *ovčā* *das Schaf, ovis*. Rj. *dem.*
ovčica, *augm. ovčina*, *vidi* baura, birka, bjelica, brvljiva
(ovčā), bušina, čarnooka, čipa 1 (čipava), čuka (čúka),
dvi-ska, dvizica, dvizorka, gāra, garuša, gojka, jalovica,
jalovka, jastroka, kesimača, klanca, kraljevka, ma-
zara, podojnica, prehodnica, prvogajnica, drugo-
gajnica, trećogajnica, razbludnica, rebulja, ro-
goša, sjanjna (ovca), striga, strokava (ovca), sviloruna
(ovca) šare, šiljegovica, šuta (ovca), uhotka, vočkoša,
vraboka, vunata (ovca) žutoka. — Brav. 1) *Schafvieh*.
Rj. 38b (*žirinec koje se zore oran, orea ili jaguje,*
bez razlike roda i dobi). *Brizga*, krava, *ovca*, koza.
Rj. 43b. Sluga kazao da bi im dao *jaguje* ali je u
planini u *ovcama*. Rj. 51a. *Dojaviti ovce*. Rj. 129a.
Izjaviti ovce. Ova je *ovca* *izjagujila* te sve *ovce*. Jesi
li ti svoje *ovce* *izjagujio?* *Izjaguje* se *ovce*. Rj. 221a.
Imanje (po Bačkoj) *ovce*. Rj. 231a. *Javiti ovce*. Rj.
243b. Tu nagjoše jedan *krd ovaca*. Rj. 300b. *Najaviti*
ovce. Rj. 390a. *Odjaviti ovce*. Rj. 443b. *Ojagujila orea*
dvoje jaganjaca. *Ojagujila* se *ovca*. Rj. 451b. *Opojčiti*
ovcu. *Opojčila* se *ovca*. Rj. 463a. *Pojaviti ovce*. Rj.
525b. *Projaviti ovce*. Rj. 605b. *Ukrditi ovca*. Rj. 778a.
Dobroga je pastira (posao) *ovce strići, a ne derati*.
Posl. 69. Sto će tebe *stado* s *premljnim ovacima*. Npj.
1, 171. Ona misli, niko je ne sluša, slušao je *ovčar od*
ovaca . . . *Tvoje ovce* *po strujici pasu*. 1, 171. *Kojoj*
ovci svoje ruvo smeta, ongie nije ni ovce ni ruva. Npj.
2, 148. Na Stambul on nametnu namet: sve na noću
po jatoru ovca, 2, 389. *Stoji blcka ovac* za janjcima,
stoji meka janjac' za *ovcima*, 4, 187. *Te ovčari ujavise*
ovce u kamenu zemlju česarevu. 4, 454. Polje nam
rodilo vinom i šenicom . . . Kov. 71 (Gđjekoji poslije
ove riječi dodaju: i *ovcom* *bjelicom!* Vuk). *Udariću*
pastira i *ovce od stada* razbjeći će se. Mat. 26, 31.

ovčar, *ovčara*, *m. der Schäfer, opilio*. Rj. *pastir*
ovcama, *vidi* čoban, čobanin. — Pjeva se kako je
nekaka seja Todorova s *ovčarom* rodila dijete. Rj.
181a. Slušao je *ovčar od ovaca*. Npj. 2, 172. Nije 1'
majka rodila junaka, da otide *ovčar-čobaninu*, da do-
nese ovna devetaka. 3, 286.

ovčar, *ovčara*, *m.* planina u Srbiji u nahiji Po-
žeškoj na desnoj strani Morave. Rj.

ovčara, *f.* (u Srijemu) zgrada gdje ovce stoje, *der*
Schafstall, ovile, cf. ovčarica 2. Rj. *vidi* i ovčarnica,
ovčinjak. — *za nast. isp.* badnjara.

ovčarev, *ovčarov*, *adj.* Rj. *što pripada ovčaru*.
ovčarica, *f.* — 1) *die Schäferin, femina (puella),*
pasvens ovis. Rj. *parstirka ovcama*, *čobanica*. —
2) *ovčja kosara, der Schafstall, ovile, cf. ovčara*. Rj.
— 3) (u C. G.) *vidi* pliska. Rj. *ptica, vid* balegarka,
i syn. ondje.

ovčarina, *m.* — 1) *danak što se plaća od ovaca*.
— 2) *platu ovčaru*, u Sarajevu. Dr. Gj. Šurmin. *za*
nast. isp. dimarina.

ovčarnica, *f. ovile*. Stulli. *vidi* ovčara, *i syn. ondje*.
— *za nast. isp.* ceduljarnica.

ovčarski, *adj.* *Schäfer-, opilionum*. Rj. *što pripa-
da ovčarima ili ovčaru kojemu god*.

ovčas, (u C. G.) ovaj čas, *so eben, commode*. Rj.
vidi tolić, otolić, otioć, otioče.

ovčevina (ovčjevina?), *f. das Schaffleisch, caro*
ovilla, cf. bravljčina. Rj. *ovčje meso, vid* i bravetina.

ovčica, *f.* — 1) *das Schäfchen, ovicula*. Rj. *dem.*
od ovca. — Ovce ti se izjagujile, sve *ovčice* *svilorune*.
Npj. 1. 114. — 2) (u Dubr.) nekaka morska riba
(*pagellus mormyrus* C. F. Rj.) Rj. — 3) (u Srijemu)
(*Sterabume*. Rj.) *rotkrandige Narzisse, narcissus*
poeticus. Rj. *biljka*.

ovčinjak, *m.* zgrada gdje ovce stoje, *govori se u*
sjer. Hrv. vid ovčara, *i syn. ondje*. — *za nast. isp.*
golubinjak.

ovčina, *f.* — 1) *augm. od ovca*: kao *ovčina* o
Marču (n. p. rgjav ili mršav. Posl. 132). Rj. — 2) (u
C. G.) *ovčja koža, Schafsfell, pellis ovina*. Rj.

ovčiji, *adj.* *Schafs-, ovillus, ovium, cf. bravlji*. Rj.
što pripada ovci, ovacima. — Najprije se ženica otrijebi
. . . pa se onda s kokošima ili s *ovčijim* mesom ukuha.
Rj. 269a. *Orčij konj*, (u šali) *magarac*. Rj. 289a. *Ov-
čina, ovčja koža*. Rj. 437a. *Orčje ruvo*, *Waldanemone*,
anemone silvestris. Rj. 437a. *Wald-Windröschen*. Rj.
biljka. Orčje ruve, *vučje srce*. Rj. 657b. *Stroka*, *ne-
kakve ovčje kraste*. Rj. 720b. *Pečenje*, *ponajviše ovčje*.
Kov. 82. Koji dolaze k vama u *odijelu ovčijemu*, a
unutra su vući grabljivi. Mat. 7, 15. *Dogje k torovima*
ovčijim. Sam. 1. 24. 4. *Tor ovčji*. Jezek. 25, 5. *za nast.*
ovčij, *ovčiji*, i *ovčji isp.* Božji, Božiji, Božji.

ovda, *n. p.* ovda onda, *bold dies, bold das; bald*
*ist, bald wieder dann, multis et variis intervenien-
tibus*. Rj. *vidi* ovdar, *ov-da, prema* onda, *drugda*,
sada, tada, kada znači vrijeme, kao: sad ovoga puta,
ovaj put. Njemčkim i Latinskim riječima tumače se
riječi ovda onda, kao: čas ova, čas ono; čas ovaj put,
čas opet drugi put. — Drugi ili treći dan ide vjerenik
k vjerenici . . . Običaj je da se vjerenica krije od
vjerenika upravo do vjenčanja; ali *ovda* poslije velike
molbe dopuste mu da je vidi. Kov. 45. Na nekoliko
dana pred svadbom otide k vjerenici brat mladoženjin . . .
Djever *ovda* ponese snasi mahač, crevlje i bječve. 51.
Djever pogje k vjerenici . . . bio običaj da *ovda* djever
svoju snahu i muškim pasom opaše. 65. U pohode
idu nevjestin otac, mati, brat . . . najposlije (mati da-
ruje) svojoj kćeri lijepu navezenu košulju, koju joj
je tajno pripravljala za *ovda*. 95.

ovdašnji, *adj.* *hiesig, hujas, hujus loci (urbis)*. Rj.
koji je ordje (ne ovda), koji pripada ovom mjestu,
selu, gradu, (kao da je ovdješnji). isp. ondašnji 2,
tamošnji. — *Ovđe* je upravo onako naštampano,
osim . . . što nije imala *ovdašnja stamparija*. Rj.
IV. U Biogradu . . . Pošljite dakle toliko *ovdašnjemu*
knjižaru Valožiću preko tamošnjega knjižara Leona.
Kolo 13.

ovdje, *ovdjeka*, *ovdjen*, *ovdjenā*, *ovdjenāk, hier,*
hic. Rj. *vidi* i odik, *ogje, vodje (s premetnutim*
glasovima od ovdje), za dodatke isp. n, na, k, ka, isp.
ovdje (gdje sam ja), tu, tudijer (gdje si ti), ondje
(gdje je on). — Gjekoji govore i *ovdjeka*. Rj. Toga
zakona nema *orgjenak*. Rj. (u *južnom govoru mjesto*
ovdjenak). A Brko prstom na ono mjesto govoreći
gjevojeći: »Eto *orgje* me nešto ujede«. Npr. 4 (ovgje
južno mj. ovdje). Više nikad *ovde* ne ću doći. 18
(*ovde istočno mj. ovdje*). Vi hajte ča, ili me *orgjen*
pričekajte. 111. *Zlatica ordje* znači upravo *groš*. Da-
nica 1. 10. Koji su danas *ovdje* a sutra *Bog zna*
gdje. Kov. 14. Ovo dana došao je *orgje* Filipović.
Straž. 1886, 1449. »Kako vam ko reče: evo *ovdje* je
Hristos ili *ondje*, ne vjerujte. Mat. 24, 23.

ovđeci, *ovđejāk, m. pl.* (u Srijemu) ono što ne
pada upravo kad se žito *rije*, nego što je žturo pa

ga vjetar malo zanosi za pljevom: dade mi same ovejke. Rj. ovejeji (*po istoč. govoru*). Korijeni 188. *isp.* ovijati (*ist.* ovejati). — *isp.* orepak, otražak.

oveljača, *f.* *vidi* veljača. Rj. *vidi* i aveljača. *drugi mjesec u godini. vidi* februar. — veljača, i s dodanim prijeduga a ili o: aveljača, *oveljča*. Osn. 351.

ovénjača, *f.* na gačama ono gdje gatužni stoji. Rj. *vidi* ućkurluk. — Pripašnjača . . . kaiš, koji gore ima kao *ovnjača*, *kroz koju se prouče* litar (kaiš kojim se opasuje). Rj. 595a. Žene nose košuljce, pa preko njih dolje svežu skute, koji su načinjeni kao suknja, samo što su na *ovnjači*. Rj. 689b. *riječ* s takim *nast.* kod cjepača.

oveseliti, oveselim, *v. pf.* *vidi* razveseliti: Već idem *oveseliť majku*. Rj. o-veseliti. *vidi* i obeseliti, obradovati. *v. impf.* veseliti.

ovésti, ovézem, *v. pf.* (u Dalm.) *vidi* navesti. Rj. o-vesti. *v. impf.* vésti (vézem). *recilja ovce* *n. p.* rukave.

ovétšati, ovétšam, *v. pf.* *veralten* (*von Sachen*), *obsolesco*. Rj. o-vetšati, *postati* *vetah* (*star*), *vetah*, *vetoh* (*kaže se za stvar kakvu*). *isp.* izveštati, povéštati. *kao prost glagol ne nalazi se.* — Vrlo ti je kula *ovetšala*. HNpj. 3, 190. *Odišlo tvoje na ovetša* na tebi. Mojs. V. 8, 4. *Obuča naša ovetša od daljnoga puta*. Is. Nav. 9, 13. *Lagja stara, ovetšala*, koja već nije ni za što. Daničić, ARj. 219a.

ovŕi, ovŕa, ovŕo, *vidi* ovaj. *cf.* oni (onaj). Rj. *primjere vidi* kod ovaj.

ovicija, *f.* *Offizierstelle*, *munus ducis* (*militum*). Rj. *cf.* officium (*službu*). *ovicirsku* (*oficirsku*) službu.

ovicir, oviceira, *m. der Offizier*, *dux militum*. Rj. *vidi* oficir, časnik.

ovicirov, *adj.* *des Offiziers*, *ducis militum*. Rj. *što pripada oviceiru* (*oficiru*).

ovicirski, *adj.* *Offizier*, *ducum*. Rj. *što pripada oviceiru*, ili *oviciru* *kojemu god. vidi* oficirski, časnički.

ovida, *f.* ime žensko. Rj.

ovidati, ovidam, *v. pf.* (u Srijemu) *n. p.* što kuma donijela, to i *ovidala*, *verzehren*, *consumo*. Rj. o-vidati. *inače se ne nalazi u tom značenju.* — Značenje (korijenu) *potrošiti*: ovidati. Korijeni 209.

ovijati, *adj.* — **1**) *part. pass.* od *ovijati*. — **2**) *ovijana žena*, t. j. čista i uredna *n. svemu. rein. ordentlich*, *mundus*. Rj.

ovijanje, *n. verb.* od *ovijati* ili *ovijati se. radnja* *kojom tko orizuje što ili se tko orizuje.*

1. ovijati, ovijem, *v. pf.* *verfeln*, *workeln*, *ventilo*. Rj. o-vijati. *v. impf.* 2 vijati. — *Sal se staše dogovarati kako će vrijediti . . . Ja ću gumno načiniti . . . Ja ću ovijati!* Npr. 175. *Ješće čistu zob ovijanu lopatom* i rešetom. Is. 30, 24.

2. ovijati, ovijam, *v. impf.* o-vijati. *vidi* obavijati, obavijati. *v. pf.* (oviti) *ovijem. namu mu potrvide* obaviti, obaviti. *sa se, reflects.*: *Orijam ti se* *znijom* oko grla. DPost. 93.

ovizati se, *zâm se, v. r. pf.* (u pjesmi) *vidi* osjetiti se: *Te se bješe jadu orizao*. Rj. *ovizati se. vidi* avizati se. od *Tal. avvisare. glas a pretvorio se u o. v. impf.* ovizivati se.

ovizivanje, *n. verb.* od *ovizivati se. radnja* *kajom se tko orizuje čemu.*

ovizivati se, ovizujem se, *v. r. impf.* *vidi* avizivati se. *kao osjećati se, dosjećati se, v. pf.* ovizati se. — *Muč* snah, već ga ne zaspala! *lasno* ti se *sam* *ovizivati!* Npj. 4, 84.

ovjeriti se, *rim se, v. r. pf.* *vidi* vjeriti se: *Jesi li se, momće oženilo, oženilo, jali orjerilo*. Rj. o-vjeriti se. *vidi* zavjeriti se. *v. pf.* je i *prosti* vjeriti se. *v. impf.* zavjeravati se.

ovladati, ovladâm, *v. pf.* *vidi* obladati. Rj. o-vladati. *v. impf.* *prosti* vladati.

ovlaisati, ovlaisem, *v. pf.* *n. p.* na koga, *angreifen*, *anfallen*, *irruo. cf.* udariti, navaliti. Rj. o-vlaisati.

drakčije se ovaj glagol ne nalazi, vidi sym. kod *navaliti* 3.

ovlastiti, ovlástim, *v. pf.* o-vlastiti *koga, dati mu vlast*, *befugen*, *berechtigen*. — *Da biste izvoleli ovlástiti me* da izveštaj o radu i napretku u školi . . . mogu našampati. Zlos. 335.

ovlaš, polako, slabo, *n. p.* svezati ili sašiti što, *lass*, *lerviter*. Rj. o-ovlaš. *isp.* vlast . . . *navlaš* (*iza s otpalo je na kraju ti, ovlaš*. Korijeni 203. — *Svi su varalice. Jer lijeće rane kćeri naroda mojega ovlaš govoreći: mir, mir; a mira nema. Jer. 8, 11. O čemu bih ti prije besjedio nego o svetoj liturgiji? Ali ako i jesam nauman samo se ovlaš dotaci ove visoke stvari, opet me je kao strah. DP. 6.*

ovlašćenje, *n. verb.* od ovlastiti. *djelo* *kajim tko orlasti koga.* — Tako *opširnoju ovlašćenja* nikako ne može imati. Merj. 178.

ovlažiti, *žm, v. pf.* *feucht werden*, *kunnesco*. Rj. o-vlažiti, *vlučan* *postati. v. impf.* vlašiti (*prelazno*).

ovneći, *adj.* *vidi* ovnijski: I *dobela* *mesa* *ovnećoga*. Rj. *što pripada* *ovnorima*. — *takra adj.* *kod* *jagnjeći*.

ovnić, *m. dem.* od *ovan*. Rj.

ovnina, *f. augm.* od *ovan*. Rj. *takra augm.* *kod* *bardaćina*.

ovnov, *adj.* *Widder*, *arietis*. Rj. *što pripada* *ovnu*. — *za* *nast. isp.* *alatov*.

ovnovina, *f. das Schoppsfleisch*, *vervećina*. Rj. *meso* (*ornovo*) *ornveć*, *ovnujsko*. — *A* *gjed* *babu* *opet* *zove* *čak* *o* *jeseni*, *dok* *nastupi* *novu* *vino* *i* *ovnorina*. Here. 232.

ovnijski, *adj.* *Widder*, *arietinus*. Rj. *što pripada* *ovnorima. vidi* *ovneći*. — *Žila* *volnjska* *ili* *ovnujska*. Rj. 159a. *Gjak* *oguli* *jednog* *ovna*, *pa* *se* *obuće* *u* *onu* *kožu* . . . *Gjak* *u* *onaj* *koži* *ovnujskoj* *stane* *se* *primicati*. Npr. 149. *Primakni* *mi* *vina* *i* *rakije*, *i* *debela* *mesa* *ovnujskoga*. Npj. 2, 401. *Pokornost* *je* *bolja* *od* *pretižine* *ovnujske*. Sam. I. 15, 22. *adj.* *takra* *orlujski*, *volujski*.

ovogodišnji (*ovogodišnji*), **ovogodnji**, *adj.* *heurig*, *diessjährlig*, *hornus*, *hornotinus*. Rj. *ovo-godišnji*, *ovogodnji*, *koji* *je* *od* *ore* *godine*. *isp.* *godišnji*, *i* *ondje* *tako* *stoj. riječi*. — *Skrpio* *sam* *za* *ovogodišnji* *zabavak*. *Danica* 3, 1. *Ako* *bi* *Turvi* *što* *spomenuli* *za* *lanjske* *i* *ovogodišnje* *haruće* *i* *ostale* *zemaljske* *dacije*. 5, 31. *Kad* *se* *sad* . . . *ovogodišnji* *rat* *svrši* *ovako* *srećno*. Sovj. 45. *Ovogodišnju* *Danica*. Straž. 1887. 285.

ovolički, *adj.* *vidi* *ovolikački*. Rj. *augm.* od *ovoliki*.

ovolični, *adj.* (u Dubr.) *vidi* *ovolišni*. Rj. *dem.* od *ovoliki*, *dem.* s *takvim* *nast.* *kod* *grubâhan* (*grubâhni*).

ovolikački, *adj.* *od* *ovoliki*. Rj. *vidi* *i* *ovolički*. *ovolikački* *i* *ovolički* *govore* *se* *kao* *augmentativi*. *premla* *su* *im* *nastavci* *diminutivni*. *isp.* Osn. 306.

ovoliki, *adj.* *so* *gross*, *tantus*. Rj. *dem.* *ovolični*, *ovolišni. augm.* *ovolički*, *ovolikački*. — *Ovoliki* *ti* *zijek!* (*Dignivši* *nogu* *kaže* *se* *ženi*, *kad* *se* *nagje* *gje* *snuje* *pregju*). Post. 230.

ovoliko (*ovòlikò*), *so* *viel*, *tantum*. Rj. *adv.* *dem.* *ovolišno*. — *Birtaš* *misli* *jedno* *a* *pijanica* *drugo*. (. . . *pijanica* *misli: kad* *sam* *ovoliko* *mnogo* *popio*, *valja* *da* *će* *se* *birtaš* *smesti*, *te* *ću* *mu* *platiti* *koju* *holbu* *mauje* . . .). Post. 14.

ovolišni, *adj.* *dem.* od *ovoliki*. Rj. *vidi* *i* *ovolični*.

— *za* *nast. isp.* *kolišam*, *tolišni*.

ovolišno, *dem.* od *ovoliko*. Rj. *adv.*

ovostranski, *adj.* *diessseitig*, *citerior*. Rj. *ovo-stranski*, *što* *je* *s* *ore* *strane. isp.* *riječ* *tako* *stojem* *ono-stranski*.

ovrancati, *eam, v. pf.* Rj. o-vrancati. *v. impf.* vrancati. — **1**) *mit* *Franzosen* *anstecken*, *infecere* *malo* *venereo*. Rj. *koga. učiniti* *ga* *vrancařim*. — **2**) *su* *se, reflects.* *Franzosen* *bekommen*, *mulo* *gallico* *infecior*. Rj. *postati* *vrancař*.

ovraniti, ovranim, *v. pf.* *schwarz machen*, *reddo* *nigrum*: *ovranila* *ocu* *obraz*, *t. j.* *osramotila* *ga, cf.* *oerniti*: *Strina* *Jela* *suknju* *ovranila* *za* *svojijeh* *sv*

devet sinova. Rj. o-vramiti, učiniti da bude što vrano *ovrat. v. impf.* vramiti. — Krpa gumjska; ova je krpa kao domaće *ovranjivo sukno*. 305b. Rakno od plavetna sukna. Kad je ko u žalosti on *rakno ovraniti*, pa ga prevjesi preko glave. Rj. 636a.

ovrata, *f.* *vidi* ovratnica. — Kako jarebica, ali *ovrata*, kad skrrije glavu, nuni da se je sva skrila. D'Posl. H. *ovrata*, neka riba, *ital.* orata, *lat.* aurata, u Delabele i Stulica. XIV.

ovratnica, *f.* (u Dubr.) nekakva riba morska, *der* *trablbrassen*, *spurus aurata*, *cf.* podlanica. Rj. *vidi* ovrata.

ovrčci, *ovršem* (ovršao, ovršla) *vidi* ovrijeći. Rj. o-vrčci. *v. impf.* vrčci (vrijeći).

ovrijeći, *ovršem* (ovršao, ovršla) *v. pf.* Rj. o-vrijeći, *vidi* ovrčci. *v. impf.* vrijeći. — 1) *austretum* (*das* *Gatrinke*), *trituro*. Rj. — Sad se stasje dogovarati kako će vrijeći... *Ovrlaše*. Npr. 175. Ona pabirči na njivi do večera, i *ovršše što napabirči*. Rut 2. 17. Poslanicima koji će sjeci drva daću *ovršnice* *ovršenu* dvadeset tisneca kora. Dnev. II. 2, 10. — 2) (u Boči) kukuruze, t. j. okruniti. Rj. — Vuk (u rječniku) *ovršao* i prema tome *ovršao*; ali mislim da je to pogriješka mjesto *ovršao* i *ovršlao*. Rad 6, 51.

ovrlj, *m.* (u Srijemu) *eine Art Kopfbedeckung der Frauen*, *rittae genus*, *cf.* *ovrljina*: Gizdavoju nevi ne može *ovrlj* oko glave obmotati, t. j. ne može joj se ngoditi (Posl. 41). Rj. *nekaka ženska kapa*. — Značenje (korijenu) *crjetići*, *sucijati*, *kriviti*, *omotarati*: *vrloje*, *vrlje*, *ovrlj*, *kovrljak*, *vrndati*. Korijeni 195.

ovrljina, *f.* (u nah. Rudn.) ženska kapa, koja stoji navrh glave kao konjsko kopito, *eine Art Kopfbedeckung der Frauen*, *rittae genus*. Rj. *isp.* *ovrlj*. — Ašanjka, ženska kapa nalik na *ovrljinu*. Rj. 9a. *ovrljina* (osn. u *ovrlj*). Osn. 151.

ovršak, *ovršak*, *m.* *das Oberste einer Sache*, *summitas*. Rj. *ono što je u čega najviše*, *kao u vrhu mu*, *isp.* *vrh*. — Po gljekojijem mjestima *ovrškom od badnjaka* služi se mjesto vatrajka doklegod polažajnik u kuću ne dogje. Rj. 111.

1. ovršina, *f.* Rj. *vidi* klasina. — 1) (u Boči) kukuruzna resa, *das Kitzchen*, *ulus*. Rj. *vidi* mosurina, klas 4. — 2) (u Bjelopavl.) struk od kukuruza. *Maisstängel*, *caulis zeu mais*. Rj. — o-vršina, osnova u *vrh*.

2. ovršine, *f. pl. die Abfälle beim Beschneiden der Bäume*, *sarmenta*. Rj. *ono što otpadne*, *kad se skrešu drveća*, *isp.* *okresine*, *plotina* 3. — o-vršine, osn. u *vrh*.

ovsen, *adj.* *Hafer-*, *arveneus*. Rj. *što pripada orsu*, *vidi* zobeni. — Da ima ovsu, bila bi mu žena gospa. (Kažu u Hercegovini, jer se ongje za nevolju i *orsenom* brašnom hrane). Posl. 19. Nema njima meda ni večera, no im ima *skroha* *orsenoga* i debela mesa *ovnjaskoga*. Njg. 3, 108.

ovsenica, *f.* *Haferbrot*, *panis arveneus*: Kad mu stanem signurati ručak, umijesim sedam *orsenica*. Rj. *ovsen hljeb*, *imena hljebu* *vidi* kod hljeb. — Bolje ti nočas *ovsenice* nego sjutra pogače. Posl. 27. Al' mu dobru pripravim večeru: brašnjenicu *krueva* *orsenice*. Here. 156.

ovšik, *ovsika*, *m.* (u Srijemu) divlja zob, *Ackertrapse*, *bromus arvensis*. Rj. *divlji ovas*. — Stoklasa, trava... nalik je na *ovsik*. Rj. 717a. *rijeći s takim aust. kod* *apik*.

ovšiste, *n. der Acker wo die Hafer gebaut war*, *ager in quo arva sativa fuit sata*. Rj. *mjesto gdje se bio posijav ovas*, *vidi* zobiste. — *rijeći s takim aust. kod* *duvaniste*.

ovud, *adv.* *vidi* ovuda, ovudije, *na pitanje: kuda?* *primjer kod* *ovuda*, *isp.* *ovud*, *ovuda* (*gdje sam ja*), *ovla* (*gdje si ti*), *onuda* (*gdje je on*).

ovudā (ovudā), **ovudije** (ovudije), *hier durch, hac*: Nije lasko sjeti naše Turke, pa slobodno odit' *ovudije*. Rj. *vidi* i *ovud*. — S dohotka, t. j. *ovuda* idući. Rj.

136a. Progje li *ovuda* taki i taki čoek? Npr. 5. Idi *ovud* preko planine. 75.

ovzovina, *f.* (u C. G.) *vidi* zovina. Rj. *vidi* i zobovina, bzovina, bazgovina, bazovina, *bazovo drvo*. — *ovovina* (*vidi* *zovina*), *zobovina* i *zocina* (obje tako glase mjesto **EBZORUNA** od *baz*: u prvoj je premješeno *b* iza sloga *zo* i opet mu dodano *o* iza toga sloga; a u drugoj je odbačeno *b*: *isp.* i *ovzovina*). Osn. 171.

ozād, **ozādi**, *kinten*, *post. cf.* *ostrag*: *Ozud* je Mare sa svatovima (Ovo je što *vidi*š ništa, nego će sad tek pravo da dogje. Posl. 237). Rj. *adv.* *o-zad*, *o-zadi*, *vidi* i *zada*; *ostragu*, *otragu*, *straga*. — Još *ozud* ga neki zanimūše. Rj. 183b. Videći namještenu vojsku prema sebi *sprijed* i *ozud*, uze odabrane iz sve vojske. Sam. II. 10, 9. Savez i (et). — pristupa mu *ozad* riječca »li : ili. Korijeni 27.

ozbiljan, **ozbiljna**, *adj.* J. Bogdanović. *vidi* ozbiljski, zbiljski. — Reče im s *ozbiljnim* licem. Glas. 21, 285. *Pasve ozbiljna*, temeljita naučna radnja. Rad 15, 178.

ozbiljnost, **ozbiljnosti**, *f.* J. Bogdanović. *osobina u onoga koji je ozbiljan*; *der* *Ernst*, *serium*, *serietas*. *vidi* zbilja 1. — Niti pokazuje iole razboritosti i *ozbiljnosti*. O Sv. O, 5.

ozbiljski, *adj. ernsthaft, gravis*. Rj. *ozbiljski*. *vidi* ozbiljan, zbiljski.

ozdo, *untēn*, *infra*. Rj. *vidi* ozdol, ozdola, o(d)-s-dola, od-s-dol(a), od-s-do(o). — Tako se u ozgo i *ozdo* po dva puta isto kaže: jedan put prijedlogom s pretvorenim u *z*, a drugi put prijedlogom *od*, od kojega je otpalo *d* pa ostalo samo *o*; šta više zaboravlja se da je i tako u dva puta kazano što treba, pa gljekoji dodaju još jedan put prijedlog od govoreći i pišući *odozgo*, *odozdo*. Obl. 116. — *Sprijed* šilo, *straga* vilo, *ozdol* hartija, *ozgor* mantija (lasta). Rj. 62. Tek što je treći put kljnkom udrio u zemlju, začu *ozdol* jedan glas. Npr. 99. *Ozdo* more, a odzgo gore, s desna ploča, a s lijeva drača. Posl. 237. Da *ozdola* ne udare Turci. Njg. 5, 214. Pješke odvede... da udare ozgo od planine, a konjici... da udare *ozdo* uz polje. Danica 3, 199. Od svemogućega, koji će te blagosloviti blagoslovima ozgo s neba, blagoslovima *ozdo* iz bezdana. Mojs. I, 49, 25.

ozdol, **ozdola**, *vidi* dzdo, i *primjere* *ondje*.

ozdraviti, *vīm*, *v. pf.* Rj. o-zdraviti, *isp.* *poozdraviti*, *v. impf.* *ozdravljati*. — 1) *genesen*, *convalesco*. Rj. *zdrav postati*, *vidi* izdraviti, ostati 2 (od bolesti), preboljeti. — On posle 10—12 nedjelja *ozdravi* sa svim. Miloš 45. Odmah *ozdravi* čovjek. Jov. 5, 9. Hoću li *ozdraviti* od ove bolesti? Car. II, 8, 8. *v. impf.* *prosti* *zdraviti*. — 2) *gesund* *muchen*, *sano*: Odvešću je Gospi na Omlovo, mene će je Gospa *ozdraviti*. Rj. *ozdraviti koga*, *zdrava* *gu* učiniti.

ozdravljanje, *n. verb. od* *ozdravljati*. — 1) *stanje koje bira, kad tko ozdravlja*. — 2) *radnja* *kojom tko ozdravlja koga*.

ozdravljati, *ozdravljām*, *v. impf.* o-zdravljati, *v. pf.* *ozdraviti*. — 1) *zdrav postajati*, *vidi* *zdraviti*. — Da načini špitalj za bolesnike, i kako *koji ozdravljaju*, da ih prima u svoju vojsku. Žitije 14. Koji najprije ulazaše, *ozdravljāše*, makar kakva bolest da je na njemu. Jov. 5, 4. — 2) *koga*, *zdrava* *gu* učiniti, *vidi* *isječljivati*, *isp.* *ozdraviti* 2. — *Sto Miljenku ozdravlja*, *toj* *Radenka razbalja*. D'Posl. 123.

ozdravljénje, *n. sanatio*. u Gjorgjija: othogjaše svako ufamje *ozdravljénja*. Stulli, *verb. od* *ozdraviti*. *Kud tko ozdravi*. — *taku* *verb. kod* *dopuštenje*.

ozēbao, **ozēbla**, *adj. erfroren, frigore rigescens*. Rj. *upravo* 1, *pridjer* *od* *ozeptsi*. — Izgleda kao *ozebao* sunca. Posl. 97. Kad je čoek gladan i *ozebao*, najbolje je pržiti. 117. Nijesam ni ja po glavi *ozebao*. (Nijesam lud). 217.

ozebličina, *m.* (u Srijemnu) koji je slab od zime, *vidi* zimomornica, smrzla. Rj. *vidi* i smrzelica, smrzlo. *isp.* zimogrižljiv, zimogrozani, zimomorani.

ozeleniti, ozelenim, *v. pf. gran färben, viridi colore inficere.* Rj. o-zeleniti, zelenom bojom obojiti. *v. impf.* zeleniti.

ozeljenjeti, ozeljenim, *v. pf. gran werden, viresco;* ozeljenjela šuma. Rj. o-zeljenjeti, zelen postati. *v. impf.* zelenjeti.

ozépsti, ozébém, *v. pf. erfrüeren, frigore rigesco.* Rj. o-zepsti. *isp.* ozebao. *v. impf.* zepsti. — Kad mi god ruke ozebu, sve mi zalazi za nokte. Rj. 180a. Nauzeti se zime, t. j. vrlo ozepesti. Rj. 411a. Prožela me zima, t. j. ozebao sam. Rj. 606a.

ozgar, **ozgara**, *vidi* ozgor. Rj. — ozgor. u tom se adverbu mijenja o na a: ozgar, ozgara. Korijeni 53.

ožgō, **ožgōr**, oben, *superne, supra.* Rj. *vidi* ozgora, o(d)-s-gora. *postunje* *vidi* kod ozdo. *vidi* i ozgar, ozgara. *isp.* odozgo. — Vidje novce svoje ozgo u vreći. Mojs. I. 42, 27. Neka pokrope oltar ozgo u naokolo. III. 3, 2. *vidi* i kod ozdo *primjere* u kojimu uz ozdo dolazi i ozgo, ozgor.

ožgōra, Stulli. *vidi* ozgo, ozgor, ozgara. *prema* ozdola.

ožib, *m.* podignuti što na ozib, t. j. vagom, *mit dem Hebel, vectis ope.* Rj. o-zib, značenje (korijenu) mahati, ljuljati: o-zib; zibati, zibnuti. Korijeni 67.

ozidati, džidām, *v. pf.* o-zidati. *isp.* sazidati, *aufbauen, exstruo.* *v. impf.* zidati. — Pepeljak, *ozidano* mjesto ukraj kuće gdje se u crijevuji pod saćem hljeb peče. Rj. 494a. Rnjo (ili Hrnjo) bio negda *ozidao* kulu. Posl. 310. Stambol-kupija je *ozidana* od kamena. Danica 2. 43. *Ozidu* vas *zid* oboreni, i podize kule, i s polja *ozidu* još jedan *zid*. Dnev. II. 32, 5.

ožidina, *f.* o-zidina, što se *ozidalo*. — Majstorbaša, ti na zid izajdi, što s' ozido na Drini ledenoj. . . Majstorbaša na zid izašao, a na Drinu i na *ožidinu*. HNpj. 3, 100.

Ōzija,* *f. vidi* Odžakov; Polećela dva vrana gavrana, *od Ozije* ispod Moskovijske. Naćeraše na *Oziju* Turke. Rj.

ōzim, *n. p.* posijao žito na ozim, *Wintersaat, sementis hiberna.* Rj. o-zim. *na* ozim, *pred* zimu, u jesen. *isp.* podzimak.

ozimac, ozimca, *m. n. p.* luk, lan, ječam (ili drugi kakav usjev što se sije pred zimu), *die Wintersaat, Winterfrucht, sementis hiberna.* Rj. *ozimi* usjev (muškoga roda *n. p.* ječam, lan *itd.*). *isp.* ozimica.

ozimača, *f.* (u Užici. nah.) *Art Birnen, piri genus.* Rj. kruška nekakva.

ozimačna krava, *f. die Winterkuh, vacca hiberna.* Rj. *vidi* ozimkulja, ozima krava.

ōzimče, džimčeta, *n. das Winterkuh, vitulus hibernus.* Rj. *ozimo tele*. — Prekrmak, muško june od godine dana, od prilike kao *ozimče*. Rj. 574a.

ōzimū, *adj. n. p.* žito, *Wintersaat, sementis hiberna:* Dokle sagje na ravno Krnovo, a tu Vuče pade na danište u zaselje u rači *ozimoj*. Rj. *ōzimū*, što pripada vremenu pred zimu.

ozimica, *f. n. p.* šenica, *die Winterfrucht, fruges hibernae.* Rj. *usjev* što se sije pred zimu u ženskoga je rodu, *n. p.* pšenica, raž *itd.* *isp.* ozimac i smokve ozimice. Stulli. *što* u jesen, *pred* zimu *dospijevaju*.

ozimkulja, *f. vidi* ozimačna krava. Rj. — *imena* kravama s takim *nast.* kod krava.

Ōzin, *m.* (st.) u Novome u Boci pripovijedaju da se tako zvao grad ondje kraj mora . . . od kojega sad stoje zidine kod pristaništa: Kujigu piše *od Ozina* kralju. Rj.

ōzir, *m. respectus.* Stulli. *vidi* obzir. — Iz obila bez *ozira*. DPostl. 34.

ōzirānje, *n. verb.* od ozirati se. *vidi* obziranje.

ōzirati se, rēm se, *v. r. impf. vidi* obzirati se.

Stulli. *vidi* i obazirati se, osvrtni se, obraćati se. *v. pf.* ozreti se.

ozivānje, *n. verb.* od ozivati se. *radnja* *kojom* se *tko* *ozira*.

ozivati se, dživām (vljēm) se, *v. r. impf.* o-zivati se. *isp.* odzivati se, odzivati se. *v. pf.* ozvati se. — Ne *ozivaj* se, kad te niko ne zove. Postl. 207.

ozloglāsila, ozloglāsioču, *m. obtrektor, oblocutor, maledicus.* Stulli. *koji* *ozloglasi* koga.

ozloglāsilica, *f.* Stulli. *koja* *ozloglasi* koga.

ozloglāsiti, ozloglāsīm, *v. pf. famam, existimationem alicujus lucrare, carere, obmurmurare, abloqui, notam vel infamiam alicui inferre.* Stulli. o-zloglāsiti koga, *zao*, *rgjav* *glas* *rasturiti* o njemu. *v. impf.* ozloglāsivati.

ozloglāsivānje, *n. verb.* od ozloglāsivati. *radnja* *kojom* *tko* *ozloglāsije* koga.

ozloglāsivati, ozloglāsivēm, *v. impf. paulatim aliquid infamia notare.* Stulli. o-zloglāsivati koga, *zao*, *rgjav* *glas* *rasturiti* o njemu. *v. pf.* ozloglāsiti.

ozlojēditi, ozlojēdim, *vidi* ozlovijediti. Rj. *v. pf.* o-zlojediti, i s *umetnutim* *v.:* ozlovijediti. *isp.* Korijeni 7. *drakčije* se *taj* *glagol* *ne* *nalazi*. — 1) koga na koga, *erbossen, erbittern, infestum reddo.* Rj. učiniti *da* *bude* *tko* *zao* i *jedan* (*pun* *jeda*) *na* koga. — 2) *su* se, *refleks.* *vidi* ozlovijediti se, na koga, *sich* *erbossen, feindlich verfolgen, infensum esse.* Rj. *postati* *na* koga *zao* i *jedan*.

ozlōtrbiti, bīm, *v. pf.* Rj. o-zlotrbiti. *u* *drakčijem* *se* *obliju* *taj* *glagol* *ne* *nalazi*. — 1) *vidi* ozlotrbiti se: nešto sam ozlotrbio. Rj. — 2) *su* se, *refleks.* ozlotrbio sam se, t. j. tjera me na polje (boli me truh). Rj. *značenje* *što* *pod* *l.* — Mnogi se čovjek na omirsku *ozlotrbi*. Rj. 459a. Od ovakoga se masna jela mala djeca lasno *ozlotrbe*. Rj. 619b.

ozlovijēditi, ozlovijēdim, *v. pf.* Rj. od ozlojediti, ozlo(i)jediti s *umetnutim* *v.* — 1) *vidi* ozlojediti. — 2) *su* se, *refleks.* ozlovijediti se. *v. r. pf.* Rj. *vidi* ozlojediti se.

ozlōvoljiti, ljīm, *v. pf.* o-zlovoljiti. *suprotno* *odobrovoljiti* (*i* se). — 1) ozlovoljiti koga. Stulli. učiniti *da* *bude* *zle* *volje*. — 2) *su* se, *refleks.* böser Laune werden, *stomacher.* Rj. *zlovoljan* *postati*.

oznōjiti, džnojīm, *v. pf.* Rj. o-znojiti. *v. impf.* znōjiti. — 1) *n. p.* konja trčujući ga, *in Schweiß bringen, sudorem elicio.* Rj. K njima jezdi Vladeta vojvoda na doratu na konju dobrome; Vladeta je *konju* *oznojio* i u b'jelu pjenu obukao. Npj. 2, 307. — 2) *su* se, *refleks.* schwitzen. *sudo.* Rj. *vidi* opotiti se, *zapotiti* se.

ozōbati, džobljēm, *v. pf. n. p.* grozd, *runikum abpicken, depasco (de aribus).* Rj. o-zobati. *ozoblju* *n. p.* *ptice* *grozd.* *v. impf.* zobati. — Sadila Mara vinograd; *navadi* *joj* *se* *vran* *gavran.* *ozoba* *Mari* *vinograd.* Npj. 1, 213. *Vita* *jela* *posjećena, vina* *loza* *ozobana.* I, 363.

ōzobina, *f. der Stiel woran die Beeren der Wintertraube hangen, scopio.* Rj. *kul* *se* *grozd* *ozoblje, ono* *ni* *čemu* *su* *bila* *vinova* *puca* (*jagode*). *vidi* šepurina 2, šipurina 1.

ōzov, *m.* o-zov, *djelo* *kojim* *srēćnik* *ozore* *mladijence* *u* *erki.* *gorori* *se* *u* *mojem* *zuričaju,* *vidi* *navještaj.* Iveković. *zu* *obliče* *isp.* pozov, uzov.

Ōzren, *m.* — 1) *namastir* *u* *Bosni* (*čini* *mi* *se* *da* *je* *sad* *past:*) *Ozren* *erkvu* *nasred* *Bosne* *slavne.* Rj. — 2) *vrh* *od* *gore* *iznegju* *Crmnice* *i* *Paštrovića.* Rj.

ōzreti se, džrēm se, *v. r. pf. circumspicere, conspicer, oculos defigere, oculos convertere ad aliquid, intueri, contueri.* Stulli. o-zreti se. *vidi* obazreti se, *osvrtni* *se.* *v. impf.* ozirati se. — *kuo* *prost* *glagol* *ne* *dolazi.* *isp.* zreti.

Ōzriñići, Ōzriñića, *m. ein Stamm im Montenegro.* Rj. *pleme* *u* *Crnoj* *Gori:* Brže kupi *Ozriñić* ljute.

Npj. 5, 358. sa umetnutim d meaju zr (isp. zdreti i reći): Neka kupe Ozdriniće ljute. Npj. 5, 318. jedan: Pop Luka Ozdrinić. Npj. 5, 531.

Ozrinički, *adj.* von Ozrinići: Kad vigješe Uble Ozriničke. Rj. što pripada Ozrinićima.

ožrnica, *f.* kad se što malo ostavi, n. p. voća na drevu, *die Kleinheit, minutia*. Rj. o-zrnica, *osn.* u zrno. što malo koliko zrno.

ožrniti se, *nfm se, v. r. r. pf.* n. p. pasulj se već u malunama ozrnuo. *Kornet bekommen, granu concipio*. Rj. o-zrniti se, *zrnje dobiti, za značenje tako sloč. glagolu isp.* okonjiti se. *v. impf.* zrniti se.

ožubina, *f.* *vidi* žvakalica. Rj. o-zubina, *osn.* u zub. **ožuguriti**,* *rīm, v. r. pf.* *vidi* osiromašiti. Rj. i *syn.* *onlje, o-zuguriti, zugjur** (siromašan) *postati, drukcije se ne nalazi taj glagol.*

ozvānjānje, *n.* *verb. od ozvanjati, koje vidi.*

ozvānjati, *ožvānjām, v. impf.* odjekivati kao zvonu, u Sarajevu. Dr. Gj. Surmin. o-zvanjati, *osn.* u zvonu. *gorori se i u sjvr. Hrv. Iveković.*

ožvati se, *ožvōēm se, v. r. r. pf.* *vidi* odzvati se, odazvati se. *v. impf.* odazivati se. — Kad te zovu, *ozov' se*. DPost. 43.

ožagriti, *grīm, c. pf.* n. p. purenjak, *ansengen, amburo*. Rj. o-žagriti, kao ožeći (*vidi onlje i sym.*), *v. impf.* žagriti.

ožaliti, *īm, v. pf.* *betrauern, lugco*. Rj. o-žaliti, *vidi* ožalovati. *v. impf.* žaliti 1. Kneževića Krečka *ožalše, ožalše*, pa ga ukopaše. Npj. 4, 415. U godini 1807 tako se trašno bio ranio, da su ga svi bili ožalili: no i tu ma sreća njegova održi život. Miloš 45. Dogje Avram, da ožali Saru i oplaače. Mojs. I, 23, 2.

ožalostiti, *ožalostīm, v. pf.* Rj. o-žalostiti, *vidi* ožalostiviti (i se). *v. impf.* žalostiti. — 1) *betrauen, dolore afflicto, contristo*. Rj. koga, učiniti da bude žalostan. — 2) *sa se, refleks. sich betrauen, contristo, dolore ungor*. Rj. *postati* žalostan, *vidi* i oneveseliti se, sneveseliti, osjetiti se 3. — Kad ču Isav riječi oca svojega, vrište iza glasa i ožalosti se veoma. Mojs. I, 27, 34. Ožalosti se David što Gospod ubi Uzu. Sam. II, 6, 8.

ožalostiviti, *vīm, v. pf.* (u Dubr.) Rj. o-žalostiviti. 1) *vidi* ožalostiti. Rj. — 2) ožalostiviti se, *vīm se, vidi* ožalostiti se. Rj.

ožalovati, *ožalujēm, v. pf.* (st.) *vidi* ožaliti. Rj. o-žalovati. *v. impf.* žalovati. — Te mi Petra ukopaše dimno, ukopaše i ožalovaše. Npj. 4, 366.

ožariti, *ožārim, v. pf.* Rj. o-žariti, *vidi* nažariti. *v. impf.* žariti. — 1) *anbrennen (von Nesselu), aduro*: ožarila me kopriva. Rj. — 2) *sa se, refleks. sich anbrennen, aduror*: išao sam bos kroz koprive, te sam se ožario. Rj.

oždaha, *f.* (u C. G.) *vidi* aždaha. Rj. *promijeniti se a na o, vidi* i aždaja, aždava; i u aždaha je *ake*. aždaha. *isp.* āla. pozoj. zmaj.

oždrijebiti, *oždrijebīm, v. pf.* Rj. o-ždrijebiti. *v. impf.* ždrijebiti. — 1) *werfen (von der Stute), pario (de cyau)*: oždrijebila kobila konja. Rj. — Kako bi (krilati konj) koju kobila opasao, on bi je udario nogama u trbuh, te se izjalovi (da ne bi oždrijebila krilatuu konja). Npj. 2, 106 (Vuk). — 2) *sa se, refleks. ein Füllen werfen, pario*: oždrijebila se kobila. Rj. *zauči* što i oždrijebiti bez značivanja objekta.

oždrijelje, *n.* — 1) postava na oplecku, *das Unterputter am Brustteil des Frauenhemdes, munichen interius indasiu mulchris*. Rj. — 2) *vidi* kolijer, jaka. Rj. *vidi* i ogrica, ogrlica, jačica. — Pa usede šaru beđeviju... ona ciknu, kako zmija ljuta, pak dohvati Ljubicu Bogdana, dohvati ga zubi za oždrelje, uštri njime o zemlju čarnu. Npj. 2, 453. — Značenje korijenjima koje je u *glo*: ždrijelo, oždrijelje. Korijenj. 55.

ožeći, *ožēēm, c. pf.* *anbrennen, aduro*. Rj. o-žeći.

vidi opeći, opariti 1, oprljiti, opržiti, opuljiti. *isp.* i ožagriti. *v. impf.* žeći. — Snaha polije svekra vrućim cijegjem po glavi; kad ga cijegj ožeće, on skoči pa brže bolje glavu zabode u snijeg. Posl. 16. Potajni ugljen najbolje ožeće. 256. Ožežen kašu hladi. DPost. 93. *sa se, refleks. ili pass.*: Ko se jedan put ožeće, i na hladno puše. (... kako se Arnautin ožećao pečenom bundevom...). Posl. 153. u *prencsenom smišlu*: Ako li uzmeš puštenicu... čuvaj se da te ne ožeće onako kao što je i prvog muža ožećla. Npr. 155.

ožēdujati, *njām, ožēdujeti, dnīm, v. pf.* *Durst bekommen, sitim colligere*. Podaj bane, jer sam ožēdnjao. Rj. o-žēdnjati. o-žēdnjeti, *ēdan postati, vidi* požēdnjeti. *v. impf.* žēdnjeti. — Dodaj mene vode u maštrafu, jer sam Turčin ožēdnio ljuto. Npj. 4, 96. Pri pojasu sablju ožēdnjela, poželjela krvi od junaka. 1, 230. Ožēdnjeh, i napojiste me. Mat. 25, 35.

ožeg, *m.* Rj. *đ-žeg, isp.* ožeći. — 1) *vidi* vatralj. Rj. vatralj, *die Feuerschaufel, batillum, vidi* i maša*, *posipka, kuhinska lopata (za prenošenje vatre)*. — 2) *Schürhucke, pala carbonibus corradendis, cf.* žarilo: Ostade mi ožeg na ognjištu. Rj. *vidi* i prijača, *ono čim se razgrče ratra po peći*. — 3) (u Hrv.) *vidi* crepulja. Rj. i *syn.* *onlje, zemljan sud kao kakav poklopac, koji se ugrije pa se njim pokrije hljeb ili što drugo što hoće da se peče*. — Žariti pogaću, posuti je vrućijem pepelom, pa odmah po tom vrućijem ožegom potrljati. Rj. 155a.

ožeglina, *f.* *znak koji ostaje, kad se što ožeće*. *vidi* ogorjelina, oprljatina. — Ako se ko po koži ožeće ognjem, guba je, izašla je iz ožegline... onda je rana od toga što se ožegao, jer je požiljak od ožegline. Mojs. III, 13, 25, 28.

oženba, *f.* (u Boci) *vidi* ženidba: A ja imam sina na oženbu. Rj. *vidi* i ženba. o-ženba. *isp.* oženiti (se). *riječi s takim nast. kod* herba.

ožēniti, *ožēnim, v. pf.* Rj. o-žēniti. *v. impf.* žēniti (i se). — 1) (*einen Jüngling*) *verheiraten, verhelichen, marito, do ucorem*. Rj. n. p. *otuc oženio sina kćerju susjedorom (a kćer udao za sina susjedora)*: Car njega (najmladjega sina) ožēni gjercojkom koju je seli izabrao. Npr. 10. Mati ga ožēni iz zemlje Misirske. Mojs. I, 21, 21. — U Vidinu (a može biti po svoj Bugarskoj) kažu oženiti djercojku. t. j. udati je: oženila sam ćerku. Rj. — 2) *sa se, refleks. heirathen, eine Frau nehmen, duco ucorem*. Rj. — Zet, 2) sestrin muž. U nas je zet svoj porodici od koje se ko ožēni. Rj. 208b. Okovao se (kad se ko rgjavo ožēni). Rj. 454a. *Pirorati se*, udati se ili oženiti se. Rj. 502a. *Uzeti djercojku*. Rj. 773b (oženiti se njome). Ja se hoću oženiti za nju. HNpj. 2, 64 (za nju *džulckt. mj.* njome?). Da će mene za ljubu uzeti, drugom s' na me oženiti ne će. 4, 170 (oženiši se mnom ne će se još i drugom oženiti). Gjuragj Skenderbeg bijaše oženjen Andronikom... Stefan otide u Dalmaciju, i ondje se ožēni od rodu aranitskoga gospojom Angjelinom. DM. 103.

ožētak, *ožētkā, m.* *id quod ultimo loco exprimitur (de lacte, aliisque liquoribus)*. Stulli. o-žētak, *ono što se ožme, iscijedi rukama iz čega, n. p. iz limuna, za postanje isp. ožēti*. — *za obliče isp.* počētak.

ožēti, *ožēm, v. pf.* (u Dubr.) iscijediti rukama. n. p. limun, čir, *auspressn, exprimo*. Rj. o-žēti. *v. impf.* ožēmati. — Prežeti, *po drugi put ožēti*. Rj. 571a. Uzmi travu... pomazi rane sinu i dobro travu ožēni da mu od nje sok u ranu uljeze. Npr. 113. Ožeo mu je gubicu. DPost. 93.

ožgjedlaja,* *f.* *vidi* dobrodošnica: Dadoše mu tridest ožgjedlaja, ožgjedlaja i dobrodošnica. Rj. *vidi* i hožgjedlaja.

ožica, *f.* (*pl. gen.* ožicā) (po jugozap. kraj.) *der Löffel, cochlear, cf.* lažica, žlica: Na siniju dva od zlata sana, a u njima dvanaest ožica. Rj. *vidi* i ložica (*gdje vidi i postanje*). kašika. — Kad bude na

trpezu, gospodaru, nemoj iznositi ni ožice ni noža, nego onako neka ear jede rukama. Npr. 232. Zalagat' praznom ožicom. DPosl. 154. Na kućnome pragu sretne svekrva svoju nevjestu i *založi je* tri puta medom iz ožice . . . pa joj iznenada ožicu turi u usta. Kov. 81.

ožičar, *m. der Löffelmacher, confector cochlearium.* Rj. koji gradi ožice.

ožičnjak, *m. (u Crmn.) gdje stoje ožice, das Löffelblech, lamina sercundis cochlearibus.* Rj.

ožiljak, ožiljka, *m. (u Baranji) die Narbe, cicatrix.* Rj. ono mjesto gdje je rana zarasla. vidi požiljak 2, obživak. — *o-žiljak*, *po-žiljak* (osn. u žila). Osn. 291.

ožimânje, *n. das Auspressen, expressio.* Rj. verb. od ožimati. radnja kojom tko ožimlje što, n. p. limun.

ožimati, ožimljem, *v. impf. (u Dubr.) auspressen, exprimo.* Rj. o-žimati, *n. p. limun. v. impf. prosti žeti (žmem).* *v. pf. ožeti.* — Prežimati, *po drugi put ožimati.* Rj. 571a.

oživiti, oživim, *v. pf. lebendig machen, revivisco.* Rj. o-živiti koga, *dati mu život, povratiti ga u život, isp. proživiti. v. impf. oživljavati, oživljivati.* Gjevojka koja nije rođena od oca i majke, nego je načinile vile . . . rjetar je oživio, rosa je podojila. Npr. 103. Baba naiđe na gjevojku bez glave . . . stane brati nekakovijeh trava i oživi je. 261. Onaj koji je podigao Hrista iz mrtvijeh oživljeće i vašu smrtnu tjelesu Duhom svojijem koji živi u vama. Rim. 8, 11 (oživljeće griješkom mj. oživice; *reviviscabit, vird lebendig machen*). Govori Jelisije ženi kojoj sina povratit u život . . . žena, kojoj je sinu oživio, stade moliti cara. Car. 1, 8, 5. Ako progjem u tuzi, ti češ me (Gospode!) oživiti. Ps. 138, 7.

oživjeti, oživim, *v. pf. wieder aufleben, revivisco.* Rj. o-živjeti, u život se povratiti. *v. impf. živjeti.* — Posu je (gjevojku) onijem prahom od repova konjskijeh, te ona oživlje u oni čas. Npr. 132 (oživlje po južnom govoru mj. oživje). Zadunu put onijeh oka-

menjenijeh ljudi, te svi na jedanak oživješe. 221. Ali kad mu kazahu sve riječi Josifove . . . tada oživje duh Jakova oca njihova. Mojs. 1, 15, 27.

oživljāvânje, *n. das Beleben, animatio.* Rj. verb. od oživljavati. radnja kojom tko oživljava što.

oživljāvati, oživljāvām, *v. impf. beleben, animo, revivisco:* Sunce nas grije i oživljava. Rj. o-življavati što, *davati mu život, vidi oživljivati. v. pf. oživiti.* — Zakon Duhu koji oživljava u Hristu Isusu, oprostio me je od zakona grjehovnoga. Rim. 8, 2. Ti si sam Gospod; ti si stvorio nebo . . . i ti oživljavaš sre to. Nem. 9, 6. U nevolji mojoj tješi me što me riječ traža oživljava. Ps. 119, 50. Poštovanje starina koji su nam ostavili spomene koji su nas oživljavali. Pom. 120.

oživljāvânje, *n. vidi oživljavanje.* Rj.

oživljivati, oživljivam, *v. impf. vidi oživljavati.* Rj. o-življivati što, *davati mu život. v. pf. oživiti.* — Zapovijedam ti pred Bogom koji sve oživljuje. Tim. 1, 6, 13. Ja ubijam i oživljujem. Mojs. V. 32, 39. Oživljujući duh snjernijeh i oživljujući srce skrušenijeh. Is. 57, 15.

ožučiti, ožučim, *v. pf. n. p. ribu, vergällen, fci rumperen.* Rj. o-žučiti. *drukčije se ne nđazi taj glugol. isp. žuč.*

ožujak, ožujka, *m. (u Dubr.) vidi lažak.* Rj. treći mjesec u godini. *Martius, vidi i marac, marac, marat, mare.* — Navukao si se haljina kako ožujak mješina. DPosl. 70. Ožujak na petnaest. 93. — *postanje kod lažak.*

ožuliti, ožulim, *v. pf. (u C. G.) vidi oguliti (u p. drvo).* Rj. o-žuliti. *glas g pretrorio se u ž. isp. Korijeni 65. v. impf. žuliti, guliti.*

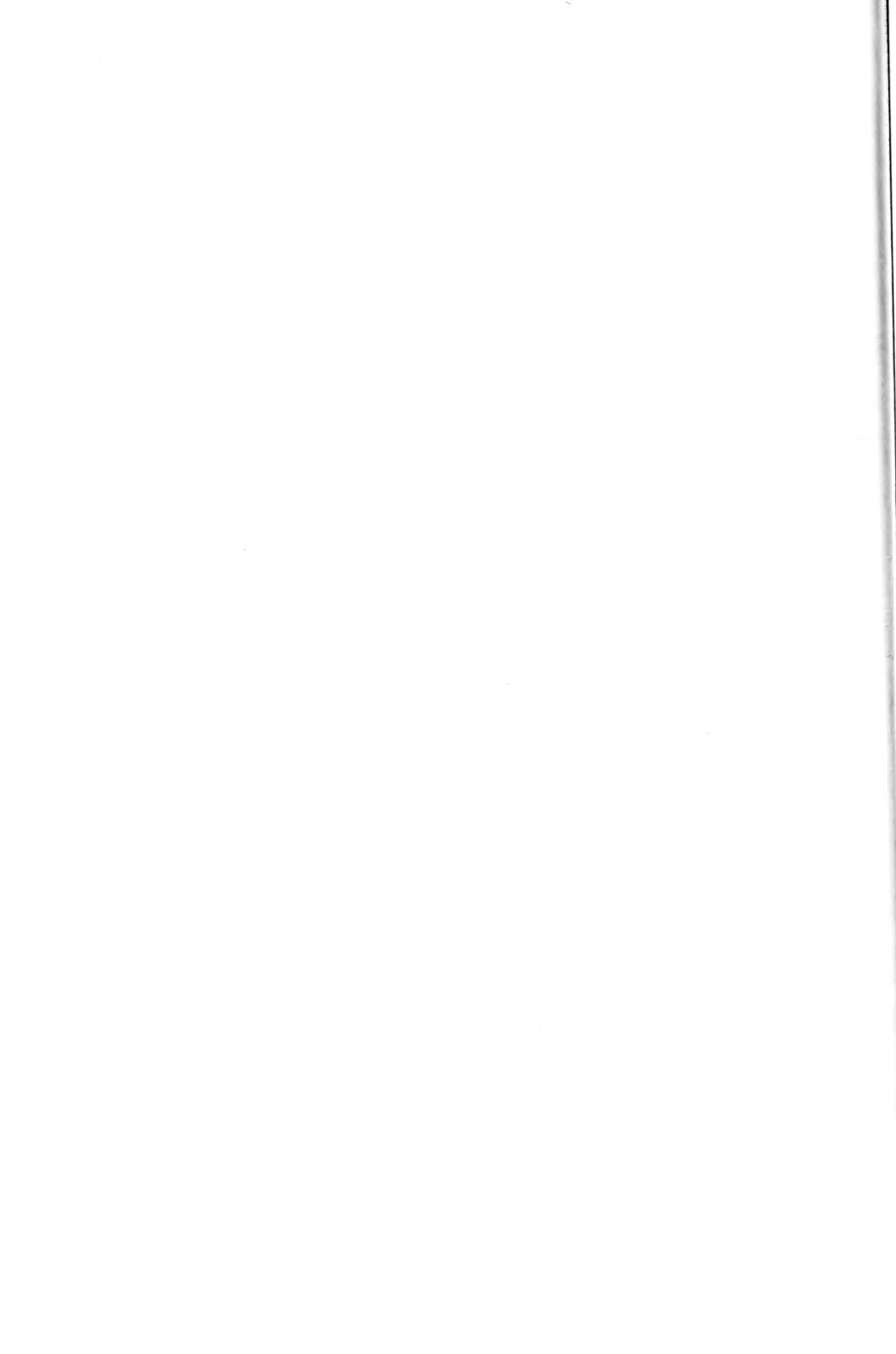
ožuljati, ožuljam, *v. pf. (u Srij.) n. p. gumno, behacken, sarrio.* Rj. o-žuljati. *v. impf. žuljati (n. p. gumno, t. j. motikom kresati travu po njemu).*

ožutiti, ožutim, *v. pf. gelb färben, colore gilvo (lutio) imbuis.* Rj. o-žutiti. *žutom bojom obujiti. v. impf. žutiti.*

POPRAVKI DOSAD OPAŽENIH POGRJEŠAKA.

Strana	vrsta	Strana	vrsta
15a	<i>ozgo</i> 41 vidi apostolstvo <i>poprari</i> vidi apustolstvo	209b	<i>ozgo</i> 2 Dug i dijel <i>popr.</i> Dugi dijel
25b	" 38 Kad na seosku <i>popr.</i> Kad <i>ko</i> na seosku	212b	Dinigla <i>popr.</i> diinigla
26a	<i>ozdo</i> 26 badenovo <i>popr.</i> bademovo	227b	dobrotski <i>popr.</i> Dobrotski
26b	Badrljica <i>popr.</i> badrljica	237b	<i>ozdo</i> 2 dokoturirati <i>popr.</i> dokoturati
26b	<i>ozgo</i> 45 od kože i <i>popr.</i> od kože s	246a	" 23 dopuštenje, isejeljenje, odabrânje <i>popr.</i> dopuštenje, isejeljenje, odabranje
30b	" 20 blata <i>popr.</i> Blata	253a	<i>ozgo</i> 16 glas <i>k</i> <i>popr.</i> glas <i>h</i>
39a	bavrlj avrlj <i>popr.</i> bävrlj ävrlj	269a	<i>ozdo</i> 23 eiectus <i>popr.</i> erectus
39b	<i>ozgo</i> 23 dinarina <i>popr.</i> dimarina	286b	<i>ozgo</i> 31 patanja <i>popr.</i> putanja
52a	bijesan (bijesni) <i>popr.</i> (lijesni)	291a	förmálnost <i>popr.</i> formálnost
55a	<i>ozdo</i> 16 radja <i>popr.</i> raduja	318a	<i>ozdo</i> 24 ogujilano <i>popr.</i> ogujilača
57b	<i>ozgo</i> 4 pucajući <i>popr.</i> pucajući	358b	" 3 <i>augm.</i> guzičetina, guzina <i>popr.</i> guzi- četina, guzičina
59a	" 14 i 15 bijāše, bijāsmo <i>popr.</i> bijāše, bijāsmo	360a	" 43 d pred i pretvara se u <i>gj</i> <i>popr.</i> d pred ili <i>slj</i> era se s <i>njm</i> u <i>gj</i>
65a	" 32 od koga <i>su</i> narodili <i>popr.</i> <i>su</i> se	400b	" 26 kojom se to inadi <i>popr.</i> kojom se <i>tko</i> inadi
74a	<i>ozdo</i> 13 koji bludi <i>popr.</i> koji bluti	433b	" 35 onaj najbolji ili ono najbolje, za kojega ili <i>za što</i> se kaže da je po izboru <i>popr.</i> ili <i>za koje</i> se kaže
75a	" 21 vraćao <i>popr.</i> vraćao	457b	" 37 jezika indoevropskih <i>popr.</i> indo- evropskih
90a	" 9 iča <i>popr.</i> <i>iza</i>	469b	iza riječi jalovan dodaj jalóvâč , jalováča, <i>m.</i> <i>castrator.</i> u Bosni. Dr. Gj. Šurmin. <i>čovjek</i> <i>koji po zanatu svom jalovi volove ili konje.</i> <i>vidi jalovan, i syn. ondje.</i>
92b	iza riječi bradati dodaj brádatiti , <i>fm, v. impf.</i> <i>pubescere genis.</i> Stull. <i>postajati</i> <i>bradat.</i> <i>v.</i> <i>pf. obradati</i>	472a	<i>ozgo</i> 9 od oblika <i>jao</i> postadoše ostali oblici <i>popr.</i> od oblika <i>jacoh</i>
97a	<i>ozdo</i> 6 brava. 168 <i>popr.</i> brava. <i>Npr.</i> 168	488a	" 12 vidi i jorgovan <i>popr.</i> vidi i <i>jargovan</i>
99b	brěcati se <i>popr.</i> hrěcati se	493b	" 26 кѣѣра <i>popr.</i> вѣѣра
101b	<i>ozdo</i> 9 Npj. Bela <i>popr.</i> Npj. 1, XIII. Bela	513a	kapětan dodaj kapetána
104b	<i>ozgo</i> 22 narog <i>popr.</i> parog	528a	kod kišenje dodaj — 2) <i>stanje</i> koje bira kad <i>kiši (dažd).</i>
104b	<i>ozdo</i> 1 Bernarda <i>popr.</i> Brnarada	623b	<i>ozdo</i> 10 li stoji <i>poviše</i> kao pod A <i>popr.</i> li stoji kao <i>poviše</i> pod A
105a	" 28 kozi brnastoj <i>popr.</i> brujastoj	625a	<i>ozgo</i> 27 kvasea ferizejskoga <i>popr.</i> farisejskoga
108b	brándati <i>popr.</i> bründati	625b	" 38 vojskom <i>popr.</i> s vojskom
108b	břvina <i>popr.</i> břvina	746a	" 23 u kněu <i>popr.</i> u kući
116b	<i>ozdo</i> 19 kuli <i>popr.</i> buli	822a	<i>ozdo</i> 9 ist. <i>popr.</i> itd.
119b	břrad <i>popr.</i> břrād	843b	oberšterov, oberšterovica, oberšterski <i>popr.</i> obršterov, obršterovica, obršterski
119b	břrežujak <i>popr.</i> břrežujāk	844b	<i>ozdo</i> 14 prožerati <i>popr.</i> prožderati
120b	<i>ozgo</i> 1 barmutica <i>popr.</i> burmutica	897a	<i>ozgo</i> 19 sahranila <i>popr.</i> nahranila
121a	břsati se dodaj <i>břsam</i> se	901b	řpatskř <i>popr.</i> řpatskř
121b	hřřkanje <i>popr.</i> hřřkånje	909b	<i>ozdo</i> 26 obljuvotina <i>popr.</i> bljuvotina
125b	čěrovnjača <i>popr.</i> čeróvnjača	913b	" 31 <i>h</i> se promijenilo <i>popr.</i> o se promije- nilo
126a	<i>ozgo</i> 41 parvo <i>popr.</i> pravo		
126b	" 35 čřčati <i>popr.</i> čřčati		
127b	" 15 izpubi <i>popr.</i> izgubi		
130a	čřlj. loc. <i>čřlju</i> <i>popr.</i> <i>čřlju</i>		
161b	<i>ozgo</i> 8 <i>tabak</i> <i>popr.</i> <i>tabak</i>		
166a	" 20 koru <i>popr.</i> kožu		
178a	iza riječi čřvida dodaj čřvidilo , <i>n.</i> <i>čřljade</i> koje hoće sve da čuje i vidi. <i>u Kostajnici.</i> <i>M. Krkljuř. čř-vidilo, prvoj poli osn. u čřti</i> <i>drugoj u vidjeti. isp. Čřvida, čřvida</i>		
186b	<i>ozgo</i> 2 ¹ Rj. ³ Färber-Knöterich <i>popr.</i> Rj. ³ — 2) Färber-Knöterich		
192b	<i>ozdo</i> 3 pokojnice <i>popr.</i> pokojnice		

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PG
1374
I94
v.1

Iveković, Franjo
Rječnik hrvatskoga jezika

FOR USE IN
LIBRARY ONLY

UTL AT DOWNSVIEW

D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 15 28 12 05 011 4